

Indian Opinion

No. 1—Vol. XXIX.

Friday, January 2nd, 1931

Registered at the G. P. O. as a Newspaper
PAID FOURPENCE.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રશી. કારાગોલા જાન્યુવારી તા. ૧૨ થીએ
પોરબંદર થઈ મુંબઈ જવા ઉપરશે.
રશી. "ખડાલા"

મીડીના જાવો

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઈડ ૨૭-૦-૦.

ઈન્ડર: પાઈડ ૧૫-૭-૧.

ડેક: પાઈડ ૬-૭-૧. મોરાલી વમર.

જાન્યુવારી તા. ૨૬ થીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

મુસલમાની વીરી. શ. ૪૦ ના હીસાબથી અને સ્પેશીયલના શ. ૧૦૦ ના હીસાબથી ભેવામાં આવશે.

હિંદુ વીરી. શ. ૩૫ ના હીસાબથી અને સ્પેશીયલના શ. ૭૫ ના હીસાબથી ભેવામાં આવશે.

મુસના—કલકત્તાએ પોતાના મોટા રાગીના કનીવારે ૧૧ વાગ્યા બમાલ કસ્ટમમાં પહેર્યો કરવા.

સેકન્ડ અને ઈન્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સ કરવો.

દરેક વીરી પેસીન્જરે પોતાની ટીકીટ અમારી ઓફીસમાંથી લેવી અને વધાર મામવાળા બાઈસીએ અમારી માથે

પત્રવચ્ચાર કરવાથી પણ મફત કહશે. સ્કીમને લગતું દરેક કામકાજ અમારી જાતી રેખરેખ નીચે લખ છે

SHAIKH HIMED & SONS,

390 Pine Street,

Tel. Add. "Karamat," Durban.

વધુ ખુબસા માટે લખો ના મળે:—હિંદી પેસેન્જર

એજન્ટ શેખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natta.

ટેલીફોન ૪૮૦૦.

ધો

પી. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

જેવા કે મોટર કાર, પ્લેટ ગ્લાસ, ફીડબીટી બોંડ, વરકમેન્સ કોમ્પેન્સેશન, વીગેરે અનેક પ્રકારના
વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ શરૂ કરી દીધું છે.

પોલીસી તેમજ દાવાની પતાવટ દરખાસ્તમાંથી હી આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધ:—

સોરાબજી રુસ્તમજી,

"ઇન્ડિયા હાઉસ"

૧૭ ફરે એવેન્યુ,

ડરબન.

પુરા ખબર

સાલિક આક્રિયામાં ગુજરાતી પુસ્તકોની નવી ઝેલ-સ્ટી.

અરનામું નાંધી રાખો.

ફેનસી કારસો	૫	૧	નામ કન્યા	૨	૩
મહાકાવ્ય	૫	૧	તીલોતમા	૨	૩
શ્રીરાજ મહાલ	૬	૬	મુગળજી	૩	૬
મુલતાના રાજ્યમાં	૭	૬	આત્રાનો મુસાફર	૪	૬
કુખીને દિવાસો	૧૨	૬	ઉપાને અરજી	૬	૦
મોટી અપીન (કાર્યમંત્રીનું પુસ્તક)	૮	૬	રસાયણ	૪	૦
રાજના મહેલમાં	૪	૬	મજલે ગીત ગોવંદ	૩	૦
સીતમયાર મુલતાન	૬	૬	નવ વિકાર	૨	૩
અમી ઝરજી	૩	૬	આવના સુદી	૧	૬
મે મેન કુનીમાં	૩	૬	સાત મુંદર વાતો (દરેક અલગે ૧૧૨૨ વાંચવી)	૧	૬
એક પચસનો પ્રતાપ	૫	૬	બચ કારતી	૨	૩
ફોનોગ્રાફ ગાયન માળા	૭	૬	સ્વામી રામ તીર્થનું જીવન ચરીત્ર	૬	૬
ગુલવાડીનું ગુલાબ	૭	૬	સંસાર સ્વપ્ન	૨	૩
બાદશા બાબર	૮	૬	ગઢિરંગ પ્રભુ	૧	૬
મુશીરતાનનું ગુલ	૮	૬	નંદન વનને આંગણે	૧	૬
પ્રતાપતી	૫	૬	આનંદ બહરી	૫	૬
ખુલસુરત મહાર	૫	૬	આમારી પહેલી વાર્તાઓ	૧	૩
કરમની કહાણી	૮	૬	" બીજી "	૧	૩
નવલ ગંગા	૬	૬	" ત્રીજી "	૧	૬
ફનીમાં કે દોઢખ	૬	૬	આખ્યાતમીક વાર્તા માળા	૨	૬
ખુદાને ખબર	૬	૬	લોહીના લેળ	૧	૩
મુશ્કીલ આશાન	૭	૬	જીવનને અધુરો	૨	૬
સંસારનો કંઠાર	૩	૬	રસીક	૫	૬
સંસારી કે સન્માસી	૩	૬	બદનામ કોઈ	૨	૩
વીરેક વાણી	૫	૬	મુક્ત ધારા	૧	૦
લોકેક ખુન	૩	૬	માલીની	૧	૦
બીરબલને બાદશા	૪	૬	તોડું અને ટાંગર	૧	૦
નવલ નવરંગી	૭	૬	એશિયાનો ઉત્કાલ	૨	૬
સંકેતની-મુલમા-ફસાલેલું કુલ	૭	૬	મહાત્મા ગાંધીનું ધર્મપુસ્તક (દરેક દોઢીએ)		
મુલખદન	૬	૬	વાંચવું એપ્રિલ		૬
દાદ કહાપણ સાગર	૩	૬	પ્રાચીન જુમી પર રખાડ	૧૦	૬
કાળું ગુલાબ	૩	૬	દિવાની કે કાણી બાગ ૧	૮	૬
ચરત પ્રકીરતું કાર્ય અંજાર	૩	૬	" " " " ૨	૮	૬
જુલનો ભોમ (રસીક કીરકટીવ વાર્તા)	૮	૬	કુદરતનો કહેર	૪	૬
વીજાપતી કેકે આત્મ ભાગ ૧	૩	૬	કારાની રાણી	૬	૬
" " " " ૨	૩	૬			
ફોને ગ્રામ્મા પત્રો	૩	૦	આ ઉપરાંત બીજી ઘણી અતના જુદા મળશે.		
ફપતી વાર્તાવાચ	૨	૦	દમ, હાફજી અને ખાંસી		
સ્વીટ્ઝર લેન્ડની સ્વતંત્રતા	૨	૬	ની ખાસ દવા વાપરી ખાત્ર કરો દબારોને કામદો કરો		
મેરીબાલડી	૫	૦	છે અને વાપરવામાં મોટું પછી અત્યંત દુઃખાન થતું નથી.		
ભાજાજીનું રાજકીય	૧	૬	હિંમત એક ઢીનની રી. ૪૫.		
ભાજામીન	૬	૬	એક વખત મંગાવી ખાત્ર કરો.		
કચીકચા	૪	૩	મળવાનું ઠેકાણું.		
કીરકટીવ અખંત (રસીક નવલ કથા)	૫	૬			

The Burma House,

125 Grey St., Durban.

તમારા ગ્રાહકો માર્કો જાણો છે

સ્ટાઈફલ "સુટ" માર્કની કપડાની જાહેર ખબર
મનસ્ત દેખના નેટીવ છાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે. સ્ટાઈફલ
"સુટ" માર્કનું કપડું સ્થાયી કરે અને તમે સહેલાઈથી
વેચી શકશો.

આ "સુટ" ના
માર્કની તપાસ રાખ
જો અને ઇન્ફોર્મેશનથી
ચેતતા રહેજો.

સોલ એજન્ટો :

એચ. જેમ્સર સમીથ એન્ડ કો.
(પ્રાઇ) લીમીટેડ.

એડાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, ડરબન,
પાર્થિવેલીઆબેથ.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરેક ભવનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાર પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. જાણો:—

P. O. Box 842. Durban. 129 Victoria St.

FREE
Diary
For
1931

FREE GIFT! DIARY 1931

366 pages—one day a page. Apply with
6 pence postage stamps.
RAJVAIDYA NARAYANJI KESHAVJI,
177 Harrison Road, CALCUTTA.

ઉત્તમ ગરમ મસાલા વિગેરે

અમારે સાં જાતી હેમરેખ નીચે તાળે અને સફાઈથી
ધરમાં ફોલો ગરમ મસાલો, કરીપાઉડર, કલ્કર, મરચાં, તેમજ
કરીનો અને લીંબુનો તેમજ મીઠાસ આચાર હંમેશાં થોડો
મા જમાવ્યો અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો
ઉત્તમ માલ, તમે ધરમાં જનાવી શકતા નથી. એક વખત
મંગાવી ખાત્રી કરો. મળવાનું ટેકાણું,

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

Phone 3867. Box 316. 182, Grey Street, DURBAN.

HEERABHIA MORAR MATYADKAR,

Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

ફોલોલો ફ્રુટ અને વેજિટેબલ એક્ષપોર્ટર
અને કમીશન એજન્ટ.

પેકીંગ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Box 247 & 317

Tel. "Khairi."

HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ "ખાઈરી"

હુસેન ઇસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)

ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,

બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

અઠવાડીક પંચામ

વાર	ખ્રીસ્તી ૧૯૩૧ જાન પુવારી	હીંદુ ૧૯૮૭ પોષ	મુસલમાન ૧૩૫૬ રાબી	પારસી ૧૩૦૦ શુક્ર.	સુર્યોદય ક. મી.	સુમીસ્ત ક. મી.
શુક્ર	૨	સુક્રિ ૧૩	૧૨	૨૭	૪-૧	૭-૧
શનિ	૩	" ૧૪	૧૩	૨૮	૪-૧	૭-૧
રવિ	૪	" ૧૫	૧૪	૨૯	૪-૨	૭-૧
સોમ	૫	વદિ ૧	૧૫	૩૦	૪-૨	૭-૧
મંગળ	૬	" ૨	૧૬	૧	૪-૩	૭-
બુધ	૭	" ૩	૧૭	૨	૪-૩	૭-૨
શુક્ર	૮	" ૪	૧૮	૩	૪-૪	૭-૨

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાર કંટીના ઓર્ડરો ઉપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી
કરશો. જાણો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક ભવનું તાજું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાર પેકીંગ કરી સી.
એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. જાણો:—

P. O. Box 254.

Durban.

31 Short St.

Self-Restraint

Versus

Self-Indulgence

By M. K. Gandhi

Price 3 Shillings

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices. We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,
Manager

Tropical Fruit Suppliers.

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237.
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

તમારો આંખોને રાહત આપો

૩૬ વર્ષ થયાં અમે દક્ષિણ આફ્રિકાનાં લોકોની નજર સુધારતા આવ્યા છીએ.

તમારે થરમાની ખાહેશ હોય ત્યારે અમારી પાસે આવજો:

અમારું પ્રમાણપત્ર

૬૬,૦૦૦ ઉપર અમારા માહુકો.

ઝાંખિ પંકટલની બનાવટના કામના

અમે સ્પેશલિસ્ટ છીએ.

J. Muller & Sons, Ltd.
OPTICIANS,

104, Longmarket Street, Capetown.

શાખા:

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

આ પેઢી કાવેલેરો શખતી નથી.

Direct From **VARA'S Factory** (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS.

Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

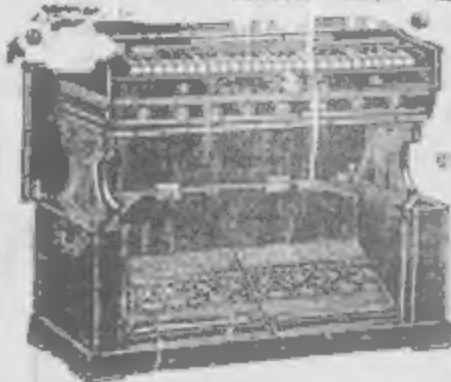
Write or give a Call at

GOSHALL'S MUSIC SALOON,

(Prop. A. N. GOSHALL)

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે હરેક ઘરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. જે હમો પુરા પાડીએ છીએ. મુજબના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હાથના, પગના, પેટે'બલ હરેક ભતના મીઠા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં રીયાર રહે છે તે સીવાય છતાં બાબો ધમણ, સુર, બટન નામેરે પણ મળશે. હરેક ભતના હારમોનિયમનું રીપેરીંગ કામ ખાતરીથી કરી આપીએ છીએ. લખો યા મળો: --

મારાલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(માલીક એ. એન. ગોશાલીયા.)

પી. એમ. બોક્ષ ૪૬૦.

૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 1—Vol. XXIX.

Friday, January 2nd, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.
Price Fourpence.

INDIA AND BRITAIN MEET

|| In its issue of November 10, *The Nation* of New York writes as follows under the above heading:—

With the convening of the Round Table Conference in London, the problem of India once more directly confronts the British Government. The actions of the Government recently in India, the discussion of India in the British press, and the resolutions on this topic at the recent conference of the British Labour Party all make it abundantly clear that Great Britain will not yield without further struggle what Gandhi and the Congress Party are demanding.

Of the Indians who are attending the Round Table Conference it would seem that some—for example, the landlords—are merely trying to preserve their own vested interests; others are holding on to the British apron strings out of affection or timidity; some, like Mr. Jinnah, think that they are going to "pin the Britishers down to something definite"; and some think that one more appeal to British idealism will solve the problem. They are weak in that they have no solid common programme to present to the British either at the conference or in future if the conference fails. But the Indian delegates are all aware, and so are the British, that the power of the Indian case lies not in declamation or argument, but in the will of Gandhi and the Congress Party. The demands of the Indian delegates are now pitched fairly high, but they are what they are because Gandhi has made still higher demands and reinforced them with action. Whatever bargaining power the Indian delegates possess depends not on their own strength but on the strength of the little man in Yerovda jail. The possible threat of the Indian delegates which will carry most weight with the British will be: "If you do not do as we ask, we shall go back and join Gandhi." That, indeed, is the only threat available to most of them. It may not be made, but the possibility of it will be in people's minds. The Mohammedans can also threaten to make trouble for Britain among their co-religionists in Egypt, Palestine, Iraq, Persia, and Afghanistan, but that would be such an extended line of struggle that Britain could probably defeat or out-manoeuvre the Moslems one section at a time.

According to the *Manchester Guardian Weekly* of September 19, Mr. V. S. Srinivasa Sastri, whom the British seem to respect more than any other of the Indian delegates, spoke on September 16 to the Manchester Luncheon Club about the forthcoming conference. He indicated that the Indian liberals were willing, though under protest, to allow the army in India to remain in British control. Then, referring to the new constitution for India to be

enacted by Parliament after the Round Table Conference, he said:—

If the constitution bore upon its face the right stamp, and not one of inferiority but of equality with other peoples, they (the Indian delegates and the groups they directly represent) thought they would be able to answer for the future of India not only to themselves but to the British people from whom they took it over.

Did he mean by this that in a show-down the Indian liberals would support the Government in its violent repression of the Congress men, or would only refuse all co-operation with them, or would merely try to persuade as many of them as possible to leave the Congress camp and accept the British scheme? Britain presumably would like to know the answer to these questions.

The Round Table Conference is undoubtedly designed, among other things, to enable the ruling class in England, as distinguished from the Labour Government, to estimate the character, inner dominant attitude, and purpose of those Indian spokesmen who are sufficiently attached to British rule to be willing later to try to work whatever political machinery Britain may now consider it wise to provide for India. It is intended further to help make the delegates more "reasonable," that is, pliable to British purposes. But judging from the public utterances of various members of the Indian delegation, it may possibly have the unintended effect of making the British realise how widely and deeply the desire for freedom has permeated all classes of Indians.

Prospects that any real agreement will come out of the conference are not bright. What the unrepresented Congress Party demands, the Government will not and even cannot grant. If it yielded those demands it would fall over night. Yet those demands have wide support throughout India. If the Indian delegates, for the sake of agreement, content themselves with such relatively minor concessions as the Government can safely grant, have they any ground for hoping that the Indians will accept their bargain? If, on the other hand, they return empty-handed, the outcome will only add so much to the arguments of the Congress Party. Meanwhile the struggle proceeds. A startling Associated Press dispatch on October 30 reported that 50,000 peasants in the Bardoli district (the scene of one of the most brilliantly successful of Gandhi's earlier non-violent campaigns) have left their homes rather than pay taxes. Though the British censorship tends to hide what is actually happening, the real struggle lies now, as it has lain from the beginning, not in London but in India.

QUO VADIS?

WE Indians are notably patient, long-suffering and law-abiding. Patience we are taught to cultivate as one of the prime "paramitas" or perfections. Suffering we have ever been exhorted to bear with fortitude and to recognise its true place and its value as a mentor and purgator, while to order our lives in harmony with the Law is the root canon governing our very existence.

"Endurance," quoth the poet, "is the crowning quality, and patience all the passion of great hearts." But, endurance and patience are virtues of the brave. Servility and cowardice not infrequently masquerade in their guise and a time comes when submission ceases to be a virtue and becomes a cowardly vice. Especially is this so when the defence of a principle is involved. Acquiescence in a wrong is not a mark of the law-abiding, but of the morally blind or the coward. The principles of righteousness and freedom compel the righteous and freedom-loving to resist to the death attacks upon them. In such a cause suffering and endurance become truly sublime virtues. Of such stuff are martyrs made; to just such sacrifices is the world indebted for its progress. Not to the "good-boys" the complaisant, the unquestioning does humanity owe such advances as it has made, but to those whose loyalty to righteousness made them rebels to wrongfulness, to men (and women, pace Sir Karmal!) to whom freedom and death were dearer than slavery and life.

South Africa herself offers us a not un-instructive example. Her governments never rested until they had secured for the Union practical independence, full freedom of action, equality of status with her erstwhile conqueror. India supplies us with a still more recent example, albeit her struggle is accompanied by labour-pangs and agonies it is hard to witness unmoved. Yet she, too, must inevitably conquer, and bring to birth her progeny of a new, free, self-reliant self-determining nation.

And what of us Indians who are a unit within the larger unit of the Union? Shall we who claim to be descendants of a great civilisation, who have adapted ourselves to our South African environment, who have proved ourselves a not unworthy member of the commonwealth, shall we be content to accept the lot of the helot, to shut our

ears to the call of Freedom, to refuse to respond to the demands of Righteousness because by so doing we may receive the doubtful compliment of being called "good-boys" and the questionable reward of fewer canings and possibly even a little patronising approval? Perhaps the answer is even now being made via the Congress. Much more perhaps than we are capable of realising may turn upon what that answer shall prove to be.

Secretaries' Annual Report

Following is the Annual Report of the Joint Hon. General Secretaries submitted to the Eleventh Session of the South African Indian Congress held in Cape Town on the 29th, 30th and 31st December, 1930:—

Mr. President and Fellow Delegates,

Your Secretaries assumed office on 27th January 1929 and at once communicated the several resolutions passed by the ninth session of the Congress to all the Ministerial Departments concerned of the Union Government.

We also conveyed the resolutions to the Agent to the Government of India in South Africa (Sir K. V. Reddi), to the Government of India, the Imperial Indian Citizenship Association, the Indian National Congress, the Press and leaders of India, and also to sympathisers and Press in London.

The first meeting of your Executive, after the Conference, was held at Johannesburg on the 17th February 1929, at which several matters connected with the resolutions were discussed with a view to interviewing the different Ministers and presenting the views of the community as indicated in the resolutions.

A Deputation consisting of Mr. A. Christopher (President), the Joint Hon. Secretaries, S. R. Naidoo and E. M. Madi, Messrs. D. Bharoochi, S. B. Madi, C. G. Patel, A. Ismail and Khan Gool interviewed first the Acting Minister of Justice in Capetown on the 22nd February 1929.

Liquor Act

The Deputation submitted to the Minister the resolution passed in regard to the operation of certain sections of the Liquor Act, which discriminated Indians, and especially section 102 of the Liquor Act, the application of which threw out of employment between 80 and 100 Indian waiters in wine-stewards in the Transvaal. The Minister's attention was drawn to the fact that the Magistrate in Johannesburg granted certificates of exemption to Indians affected by section 102, but subsequently they were cancelled. A strong plea was made to the Minister that pending an amendment of the section in question, relief should be given to the men whose only means of livelihood was closed against them, with the result that their dependants were deprived of subsistence of life.

The Acting Minister replied that the Hon'ble the Minister of Justice (Mr. Hoos) was away, but before he left he gave instructions for cancellation of the certificates.

Later on the Acting Minister sent a communication to the Congress to the effect that he had come to the conclusion that a good case had been made for not enforcing literally the provisions of section 102 (2) (a) of the Liquor Act in regard to Indians, who were at the commencement of the Act employed as wine-stewards. He, therefore, instructed Magistrates of the Transvaal and Orange Free State Pro-

vinces to grant letters of exemption to the Indians concerned under section 101 (3). This gave to those already employed in the Liquor trade relief, and the Congress expressed its gratitude to the Acting Minister for the relief granted.

The Indo-European Council of Johannesburg also interested itself in the matter, and made representations. The Congress is thankful to it for its co-operation.

Whilst on this subject, we desire to point out that the Liquor Act is to be amended at the next session of Parliament in January 1931. We have already communicated to the Secretary of Justice on the subject and have been informed by him that the general principles of the Law will not be reconsidered.

We are of the opinion that the Congress should lose no opportunity in asking for an amendment of section 102 (2) (a) in as much as it virtually contains the objectionable features as were contained in clause 101, which was dropped. The community has accepted the principle of the Wages Act and the Industrial Conciliation Act, and any discriminating legislation, which excludes a section of the community from the benefits of these Acts constitutes just cause for complaint, and should be altered.

Interpreters' Salary And Witness Fees

The resolutions on these matters were thereafter submitted to Mr. Havenga. On the subject of interpreters' salary, very strong representations were made as to the inadequacy of salary paid to Indian interpreters who were required to be qualified in several Indian languages. It was pointed out that before the consummation of the Union, Indian interpreters received up to £240 per annum, but now receive only £180 commencing with a salary of £100. Objection was submitted to the prevailing practice of employing in certain Courts Indian police constables not qualified to interpret, and therefore there was a possible risk of miscarriage of justice taking place. The Deputation referred to the recommendations made by the Public Service Commission.

The Deputation objected to the scale of witness fees based on nationality of a person and not his qualification and standing, and asked that this system be amended. The Minister replied that this involved question of finance which was a big matter.

The Old Age Pension

The Minister of Finance told the Deputation that waited on him that it was not possible to extend the benefits of old age pensions to Indians.

Postal Services

On the 23rd February, the Deputation waited on the Hon'ble the Minister of Posts and Telegraphs, and submitted to him the resolution on postal services. The Deputation pointed out to the Minister that discrimination at public places like post offices led to general dissatisfaction. Many instances of discrimination at post offices were given and mention was made of separation of counters at the Pine Street Post Office in Durban. The deputation urged, in case of congestion, to establish post offices in localities where there was a demand, instead of creating separate counters on racial lines. The employment of Indians in postal departments was also urged.

The Minister replied that the idea of setting up separate counters was to avoid congestion. He promised to look into the points raised by the Deputation.

As a result of representations made, the policy of segregation in setting up separate counters for non-Europeans in vogue at the Pine Street Post Office, Durban, was dropped, which gave general satisfaction to the Indian community in Durban.

Labour

The deputation thereafter waited on the Hon'ble the Minister of Labour (Mr. Thomas Boydell) and submitted resolution asking that investigation be made into the condition of unskilled workers and to regulate their wages.

The Minister replied that the Wage Boards at present determined wages of skilled and semi-skilled workers. The wage determination made at Bloemfontein in regard to unskilled workers was due to combined representations of the Press and Natives, and it applied to all races. The Minister promised his co-operation with the Minister of Justice to see what relief could be given to the Indian employees affected by the Liquor Act.

Railway Grievances

The deputation met the Hon'ble the Minister of Railways (Mr. C. W. Midan) and the General Manager of Railways (Mr. J. R. More) and submitted resolution on railway grievances and gave instances of complaints of Indian passengers travelling on the Railways, and requested that a Committee of Inquiry be appointed to go into their grievances with a view to affording relief. The Minister in reply stated that they wanted to treat all passengers alike, whether white or black. He was unable to appoint a Committee of Inquiry but it would facilitate matters if complaints were brought to the notice of the Administration and any grievances connected with the Railways would receive attention.

As a result of this interview and correspondence with the Minister's Department, we are glad to be able to say that there is some improvement in the facilities and treatment meted out to Indian passengers. There is indeed room for much more improvement, and grievances suffered could only be remedied if members of the Indian community brought them to the notice of the Administration or of the Congress.

Mr. J. D. Tyson introduced the Deputation in each case and was present at the interviews.

Transvaal Trade Question

The Deputation waited on the Hon'ble the Minister of Interior (Dr. D. F. Malan), having been introduced by the Agent. The deputation submitted the resolution bearing on the question of refusal by the municipality of Johannesburg to renew trade licences to Indians. It was pointed out to the Minister that a grave situation had arisen on the Rand by the refusal to renew trade licences to Indians. Their disabilities under Law 3 of 1885, the Gold Law and the Township Act should be removed and relief granted. The refusal of trade licences to Indians, it was pointed out, would ruin them and send their death knell. The deputation referred to the "uplift clause" in the Capetown Agreement and argued that if Indians were expected to attain Western standards of civilisation, they should be allowed opportunities to do so. The deputation asked that the position should be regularised, and mentioned that 1500 licences plus 700 licences to hawkers and pedlars were involved at date. The Minister in reply referred to the judgments in Norwood and Braamfontein cases, and was of the opinion that a joint Parliamentary Committee should be appointed to go into the question.

This subject is further dealt with in another place of the report reviewing the situation as it developed.

State Aided Scheme : Repatriation

We communicated the resolution on this subject to the Government of India, Indian National Congress, Mr. Sastri, Sir Pheroze Sethna, The Imperial Indian Citizenship Association and others. An important statement by Sir Mahomed Habibullah to the Imperial Indian Citizenship Association was forwarded to the Congress detailing the steps the

Government of India were taking to protect the interests of repatriates.

Statistics on the number of repatriates who availed themselves of the scheme are given in this Handbook, as also the statement by Sir Mahomed Habibullah.

Education

The resolution passed in regard to the subject of Indian education was communicated to the authorities concerned. There has been marked improvement, especially in the Province of Natal in the educational facilities given to Indian children since it was agreed by the Natal Provincial Administration to apply the subsidy received from the Union Government for the purposes for which it was intended, namely Indian education. The opening of the Sastri College has given not only a new status but fresh impetus to Indian education.

Unfortunately an ordinance providing a Provident fund for non-European teachers was passed recently by the Natal Provincial Council revising the policy which hitherto existed and which entitled Indians to a pension. Upon objections raised by the Natal Indian Teachers' Society and Natal Indian Congress in which they had the support of the Agent, the question is being reconsidered by the Provincial Administration.

The Provincial bodies affiliated to your Congress are applying diligently to the needs of Indian education in their respective provinces. Notably in the Natal Province, a workers' class has been instituted, and recently a technical class has been formed. A summary of report on the activities of these two communicate the decision of the Conference. The

has been taken to give effect to the question of affording improved facilities for higher education by providing suitable hostel accommodation at the South African Native College at Fort Hare, and otherwise improving the attractiveness of that institution for Indians, communication was addressed to the Principal at Fort Hare College. The information received from him is included in this book, and we have no doubt it will be read with much interest.

Indian Immigration Laws

With a view to taking steps to ask for a repeal of the Indian immigration laws, the Provincial bodies, especially the Natal Indian Congress, which is primarily concerned, were asked to submit their views, but as these were not forthcoming, a sub-committee from the Executive was appointed to prepare a memorandum setting forth the proposals for a repeal of the Laws. The sub-committee on a full consideration is of the opinion that the whole of the Laws should be repealed and steps should be taken to press for an early repeal of the Laws with the Interior's Department.

Educated Entrants

A memorandum was received in June 1929 from the Union Government setting forth proposals to be adopted in regard to specially exempted educated Indians admitted to the Union, and their wives and children. This memorandum was discussed at several meetings of the Executive, which, owing to the importance of the question, referred it to the Emergency Conference held at Johannesburg on the 5th October 1930 for a decision. The Conference postponed further discussions of the proposals to this Conference. The Commissioner for Asiatic Affairs withdrew the proposals by reason of the delay in arriving at a decision but the Minister on representation made to him has given time till the 31st January next to consider the proposals and to communicate the decision of the Conference. The

correspondence on this subject is put up in this volume.

Proposed Visit Of Ali Brothers

The refusal by the Union Government to allow Moulana Mahomed Ali to enter the Union, except under conditions which were considered to be humiliating formed the subject of correspondence between the Congress and the Agent. As soon as the incident was brought to the notice of the Congress, the Agent was written to, and interviews took place with him. Cables were, as a result of decision taken at an Executive meeting, despatched to Moulana Shaukat Ali, Moulana Mahomed Ali, Mrs. Sarojini Naidu and Mahatma Gandhi explaining the situation.

The Agent here persevered in order to obtain from the Minister a relaxation of the restrictions, but all these provided of no avail. A lengthy letter was written to Moulana Shaukat Ali explaining the position, and informing him of the action of those who first approached the Minister, and accepted the terms proposed by him without demur. Subsequently Messrs. S. Rastomjee and A. I. Kajeer visited the Moulana at Lourenco Marques and gave a detailed report of the action Congress took in supporting his claim to enter the Union without the onerous restrictions imposed as to his visit. Correspondence on this matter appears in this book.

Affiliation To Indian National Congress

Previously there existed certain anomaly in regard to the recognition by the Indian National Congress of some unimportant bodies in South Africa. A subject of exchange of important correspondence

community in South Africa.

Proposed Trust Deed of S.A.I. Congress

The importance of establishing a capital fund, in terms of the resolution passed at the last Conference, received the attention of the Executive, and a Draft Trust Deed was drawn and circulated among the Provincial bodies, and members of Executive, the object of which is to form a Board of members to create a Capital Fund, and operate it in the interest of and for the advancement of the causes of the community. A Draft Trust Deed is embodied in this Book, and the Conference will be invited to discuss it with a view to placing it on a working basis.

Propaganda And Publicity Work And Quarterly Review

In view of the enormous growth of work of the Congress and the many important questions the Congress is called upon to deal with, the question of organising a plan to carry on propaganda and publicity work to publish a quarterly magazine, giving publication to Congress activities, was very often discussed by the Executive, and the provincial bodies were asked to support such a scheme. Lack of sufficient finances, coupled with apathy shown by the provincial bodies in this regard, was a discouraging factor giving effect to the scheme, but it is hoped that with the creation of a Capital fund for the Congress, a beginning will be made to set the scheme in motion.

Trade Licences

The resolution passed at the last Conference drawing attention to the harsh and unjust administration of the existing Licensing Laws in the different parts of the Union to implement the undertaking in the Capetown Agreement to revise the existing licensing laws in the provinces was the subject of exchange of important correspondence

between the Union Government, your Congress and the Agent of the Government of India.

The Department of Interior in its letter dated 16th March 1929 places an entirely different interpretation on the clause in the Capetown Agreement dealing with the revision of the existing Licensing laws in the Union from what we understood it to mean and to be. The Interior's interpretation is that "the undertaking to give all due consideration to the suggestion was to be honoured, when the time for the revision of the existing trade licensing law arrives, and as no suggestions have come from the various provincial bodies, the time for giving due consideration has manifestly not arrived." This interpretation has given to your Congress a great surprise and cause for much anxiety. Your Congress forwarded the correspondence on the subject to the Agent, the Government of India, Mahatma Gandhi, Indian National Congress, the Imperial Indian Citizenship Association, the Rt. Hon'ble V. S. S. Sastri and Sir Phiroze Sethna. The Congress discussed the position personally with the Agent, who undertook to obtain the views of the Government of India.

The Congress in the meantime sent a lengthy communication to the Department of Interior informing it that steps were being taken to ascertain from the Government of India as to what interpretation they placed upon this particular clause, and at the same time conveyed the views of the Congress to the Government of India on the clause in question. No reply has been received on this subject yet.

There can be no doubt that the interpretation placed by the Department, if it is correct, will come as a rude shock to the community, as the possibility of a Province taking the initiative in asking for a revision of the licensing laws will be very remote, and perhaps will never occur.

It is evident that until a reply is received from the Government of India to the Congress communication, no definite decision can be reached. A copy of the Agreement will be helpful to the Congress, and endeavours are being made to obtain a copy from the Agent to the Government of India.

The Late Lala Lajpat Rai

The resolution expressing sympathy in the sad loss to the late Mr. Lala Lajpat Rai was communicated to his family.

The Late Mr. Cassim Meer and Mr. Jack Moodley

Resolutions of condolence passed by the Emergency Conference in the sad loss of Mr. Cassim Meer and Mr. Jack Moodley were communicated to the families of the deceased members of the Congress.

The Late Mrs. Jinnah

On the death of the late Mrs. Jinnah in India, the Executive passed a resolution of condolence, which was communicated to her family.

Proposed Visit of Sir J. C. Bose

It was understood that Sir J. C. Bose contemplated a visit to South Africa to attend the World's Scientist Conference, and the Executive considered arrangements to welcome him, but it was learnt afterwards with regret that Sir Bose was not able to visit South Africa.

Condonation

In this book are given figures brought up to date kindly supplied by the Commissioner for Asiatic Affairs showing in detail the number of Indians to whom certificates were granted, the number refused,

the number of wives and children of persons affected by the Condonation Scheme, who are already in the Union, and the number of wives and minor children who are resident in India, and against whom the restrictions to enter the Union operate. It will be remembered that due to representations made on the question of allowing wives and children affected to join their husbands in the Union, the Hon'ble Minister gave a promise to consider it when the final figures were available. The matter so far as the Congress is concerned is still undecided, and further representations to the Minister are to be made.

Delegates To Indian National Congress

The Executive authorised the following gentlemen to represent your Congress as delegates to the Indian National Congress held at Lahore in 1929, namely, Messrs. E. M. Ally, M. M. Gandhi, Swami Bwani Dayal, C. G. Patel and A. M. Bhaynt.

Agricultural and Industrial Shows and Indian Trade Union Congress

The resolutions as passed by the Conference on this matter were communicated to the Natal Indian Congress.

Agricultural School

The resolution on this subject was communicated to the Trustees of the Phoenix Settlement, as also to Mahatma Gandhi, and Mr. Manilal Gandhi. Correspondence passed on this subject and a copy of the Trust Deed of the Phoenix Settlement are put up herewith for the information of the Conference.

Travelling Accommodation on Steamships

This resolution with others was communicated to the authorities in India, and to the Imperial Indian Citizenship Association. A letter received from the Imperial Indian Citizenship Association appears in the book. The matter remains to be pursued further.

The Transvaal Indian Situation

[The Secretaries have reviewed the situation in the Transvaal up to date in detail. As we have published all the reports of the situation we have thought it better not to repeat it.—Ed. I.O.]

Emergency Conference

The critical situation in which the Transvaal Indian community was placed, due to the drastic nature of the Bill, necessitated the convening of an Emergency Conference, which was held at Johannesburg on 5th and 6th October 1930. Your Congress mediated in gathering relevant materials, and a book was published giving a text of the Bill, with criticisms thereon, and other valuable information bearing on the situation.

The Agent and his Staff were present at the Conference.

The Emergency Conference, recognising the the immediate danger which threatened the life and the very existence of the Transvaal Indian community, by the Bill, examined each provision of the Bill, and passed a resolution in the following terms:—

"That this Emergency Conference of the South African Indian Congress held in Johannesburg on the 5th and 6th October 1930, at which are represented the Natal Indian Congress, the Transvaal Indian Congress and the Cape British Indian Council, representing the Indian community in South Africa, views with grave apprehension and alarm the Transvaal Asiatic Tenure (Amendment) Bill, which it solemnly declares as wholly unacceptable to the Indian community on the following grounds, viz:—

XXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX
XXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX

XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXX	XXX
XXXXXX	XXXXXX	XXXXXX	XXX	3

- (a) That the Bill is a violation both in letter and spirit of the Cape Town Agreement.
- (b) That it imposes disabilities upon Indians in regard to their trade, residence and occupation, and deprives them of their vested rights in the Transvaal Province, and
- (c) that it aims at their compulsory segregation and their ultimate ruin in that Province.

This Conference therefore respectfully urges upon the Union Government to withdraw the said Bill and to introduce necessary legislation giving relief to the Indians in that Province.

That in the event of the Union Government declining to withdraw the Bill, notwithstanding the protest of the community, this Conference earnestly requests the Government of India to press for a Round Table Conference to review the situation that has arisen affecting Indians in the Transvaal. In the event of the Government of India failing to secure a Round Table Conference aforementioned, this Congress further requests it to intimate to the Union Government that diplomatic relations between the two Governments should be considered to have ceased, and to withdraw its Agency in South Africa as a protest against the Bill.

This resolution was communicated to the Agent of the Government of India, the British Government, General Hertzog, Mr. N. C. Havenga, (then in London) Maharaja of Bikaner, Sir Mahomed Shadi, Mr. V. S. S. Sastri, Mr. G. S. Rajpal, Mr. H. S. L. Polak, the Press in London, and the shipping representatives, and also to the Imperial Indian Citizenship Association, and the Press of India.

The influential Press of India passed strong criticisms on the Bill, and expressed the view that the Government of India should lose no time in making representations to the Union Government.

Immigration And Domicile

The new situation that has arisen in regard to the refusal by Commissioner to issue D.L. forms and Certificates of Identity to certain domiciled Indians was fully discussed and a resolution was passed protesting against the unsympathetic administration of Immigration Laws.

Deputation To Dr. Malan

In pursuance of the resolutions passed at the Emergency Conference a Deputation consisting of Mr. A. Christopher, Messrs. S. R. Naidoo and E. M. Mall, Joint Hon. Secretaries, South African Indian Congress, Mr. I. B. Patel, Treasurer, South African Indian Congress, and Messrs. S. B. Meeth, Jomsh Ibrahim, Majeed Qasim Adam, A. L. Kajeo, A. D. Motala P. R. Pather and Sarnabee Rustomjee, met the Honourable the Minister of Interior at Pretoria on the 7th November. The Deputation was introduced by the Hon. E. Kurling, in the absence, owing to illness, of Sir K. V. Reddi.

A statement was submitted to the Minister, which forms part of this volume.

In regard to the Transvaal Asiatic Bill, the Minister intimated that as the measure was before the Parliament, he was unable to receive a Deputation, much less agree to discuss the Bill.

The Minister, however, intimated that representatives of the Government of India were holding informal conversations with General Hertzog and Mr. N. C. Havenga, and that the conversations were still being continued.

In regard to the question of refusal to issue D.L. and O.I. to certain domiciled Indians, the Deputation very strenuously protested against the new procedure adopted by the Commissioner and gave several instances of hardship. The Minister was troubled, and was not able to give relief.

Natal Banana Industry

The Deputation interviewed the members of Board of Trade in Pretoria and discussed with them the hardships that faced Indian farmers who grew bananas in Natal, owing to the absence of protection to this industry and the preferential treatment given to Delagoa Bay Banana growers. The Deputation urged that duty be imposed on banana as imported from Lourenco Marques into the Union, and the preferential rate of tollage given to them be removed, so as to give protection to products grown in the Union. The Board of Trade sympathetically considered the matter, and promised to examine the position after collecting all information thereon.

Government Of India On The Transvaal Asiatic Bill

The Secretary of the Imperial Indian Citizenship Association, due to cables sent from our Congress, interviewed Sir Fazli Hussain, member of Government of India, by whom an important statement was made detailing the steps that were being taken in regard to the Transvaal Asiatic Bill. This statement is included in this volume for the information of the Conference.

Finance

Financial Statement and report by the Treasurers are submitted to the Conference. We desire to deal with one phase of finance. Lack of ready funds made it difficult for us to carry on the work of this Congress to accomplish all that we intended to accomplish and in carrying out all the directions of the Conference as reflected in the several resolutions passed by it early in 1929. Much we desired to have done remained undone and Congress work suffered to a certain extent for this reason.

Rev. C. F. Andrews

The Congress was immediately gratified to learn of the news of the visit of Mr. C. F. Andrews in response to the call of anguish by the community. He is with us this morning to assist us, to guide us, and to join us in our struggle to avert the danger that is looming largely in the horizon. His presence at this gathering will, we are sure, encourage us, and stimulate our spirit and give added strength to our determination to refuse to agree to, nor to accept any status of inferiority, as a race, that may be thrust upon us. The Indian community in South Africa owes a debt of deep gratitude to Mr. Andrews for the work he is ever doing for us.

Thanks

Last, but not least, we desire to express our sincere thanks to members of the Executive, and also to the officials of the affiliated bodies. We are sure that but for their assistance and co-operation, we could not have made a measurable progress with our work as Secretaries.

(Sgd.) S. R. NAIDOO & E. M. MALL,
Joint Hon. Gen. Secretaries.

Market Agents. KING WILLIAMS TOWN.

We do not make rash promises, but deliberately assert that any produce entrusted to our care will be realised at full current Values.

Give us a trial, PROCTOR and BURTON
(Agents to Market Master) P.O. Box 142,
King Williams Town.

The Pretoria Branch Of The Transvaal Indian Congress

In order to protest against the New Asiatic (Draft) Regulations of the Municipal Council of Pretoria, the Standholders Association of the Asiatic Bazaar, Pretoria, convened a general meeting in the Bazaar on the 11th December 1930. As a result of this meeting and a subsequent meeting, the above Congress came under re-election in the Bombay Star Bioscope in the presence of a very large gathering on Sunday the 13th December. For the position of Chairman, Mosea, Shaikh Ahmed and N. M. Ayob were proposed. On a vote Shaikh Ahmed was elected by a large majority. He thanked the meeting and said it was a great honour conferred on him and he realised the responsibility of the position and he would perform his duties to the best of his abilities in an equitable manner, and eagerly looked forward for the community's co-operation. Mr. Ayob, in congratulating Mr. Shaikh Ahmed, said that the right man was chosen, as he was doing good work continuously for many years, and that he would heartily give him support. He fully expected the community would also give him united support in all his undertakings in the interests of the public.

Vice-Presidents Mosea Ebrahim, Dawood Omar, Cassim Ally, V. S. Pillay, E. I. Theba and N. Siddoo. Hon. Joint Secretaries: P. Naidoo and V. M. Moodley. Hon. Treasurers: E. N. Keshavjee and Amud Suliman. Executive: A. B. Keshavjee, E. Mohideen, C. T. Pillay, A. A. Nayanar, M. Seelie, M. J. Keshavjee, P. Krishna and Rajabali, V. Keshavjee, and Ismail Isajoor. Auditor: Dawood Omar. Delegates to South African Indian Congress: Shaikh Ahmed, P. Naidoo, V. M. Moodley and Rajabali V. Keshavjee.

Church's Attitude To Native Policy

A Renter's message from Capetown states:—

The Episcopal Synod of the Church of the Province of South Africa has issued the following official statement on native policy:

We Bishops of the Church of the Province of South Africa issue this statement in the conviction that we can best help our country by calling attention to certain Christian principles which we believe to be vital in any just handling of racial problems.

In this matter we have no political bias; we desire to give all the help we can to those in authority and will gladly support any policy which is clearly based on what we conceive to be the principles revealed in the life and the teaching of our Lord Jesus Christ.

The only solution of our problems, continues the statement, that can stand the test of time and prove permanently satisfying to the consciences of men lies in the frank acceptance of his will to all who own him as lord and master. We address this appeal in the hope that they will make it a matter of constant prayer, in as much as we are convinced that it is only through that we can learn what He would have us do.

Our basic principles are two:

As Christians, we believe in freedom and justice for all.

History teaches how great is the temptation to dominant races to seek their own supposed advantage

by overriding the rightful claims of the weak or from motives of fear to hold down subjects races by methods of repression. Such policies, as history again shows, "are self-defeating and recoil on the heads of those who employ them," to quote the report of the Lambeth conference.

Interests Alike

The interests of the various sections of the community are one and indivisible. Therefore any attempt to govern in the interests of a section of the people of one colour must in the end lead to disaster. The more discontent is driven underground, the greater one day will be the explosion. Our task is to convince the world that co-operation, as taught in the New Testament, is not only sound Christianity but sound political science and social economy. We take our stand on the principles of our religion as revealed in the Holy Scriptures rather than on the grounds of expediency. God is the Father of all; man was made in the image and after the likeness of God; Christ came to redeem all men and to make them sons of God and heirs of eternal life.

He was ever the friend of the poor, the outcast and the oppressed. Therefore every man, of whatever race or colour, is of definite worth in the sight of God. To deny this would be to reject the very gospel which Christ came to proclaim. But if it is true no follower of Christ can, without the gravest presumption, thwart or check the progress of even the least of God's children nor deny to them the opportunity for the fullest development of which they are capable. We believe that the rights to full citizenship in any country are not dependent on race or colour, but on men's fitness to discharge responsibilities which such citizenship involves.

On the one hand, the principle of trusteeship forbids that the determining voice in the Government should be given to those who are still uncivilised and ignorant. On the other hand, it requires full recognition that, as individuals and peoples progress, the trusteeship should pass into partnership. Further, as the Lambeth conference has declared, "the ruling of one race by another can only be justified from the Christian standpoint when the highest welfare of the subject race is the constant aim of the Government, and when admission to the increasing share in the government of the country is the objective steadfastly pursued." This ideal cannot be attained in a moment, but the duty of preparing its people of every race and colour through education and every other uplifting influence for fuller exercise of responsibilities of citizenship is one which no Christian nation can ignore.

Christian Standpoint

Finally, we would emphasise again the imperative need of regarding from a definitely Christian standpoint all questions which concern relations between different races. In our land the only policy which can succeed or survive is that which is in accord with the will of God. Unfortunately the economic pressure of modern life is so severe that most people, even though they profess and call themselves Christians, have grown accustomed to live their lives in compartments and to resent the intrusion of religion into politics or business or ordinary social relationships; but the task of the Church is to multiply the number of persons whose relations with their fellows are governed by respect and reverence for the individuality of others because they have learned to see them in relation to the purpose of God."

Racial Issues

In South Africa we stand facing a complex of racial issues of more delicate and difficult character than exist anywhere else. How can we help being afraid? The answer surely is to be found in Christ's words, "Fear not, only believe." Faith is both a nobler and safer guide than fear. Just because our problem is so vast and intricate, we have unique opportunities of manifesting that "righteousness which exalteth a nation" in so far as in our legislation and in all our dealings with the native, coloured and Indian peoples in our midst we strive to act as our Lord would have us act. We shall bring in a new era of stability, unity and peace—true signs of a nation's greatness.

Estcourt Notes And News

[By JAMES AUGUSTINE]

The Indian Recreation Ground is in excellent condition now and six matches have already been played on it.

A few Estcourt players stand a fair chance to represent the Northern District Indian Cricket Union against Durban in the Inter-town Match.

Mr. A. G. Nardoo is spending his Christmas vacation in Durban.

Mr. Patrick James of Estcourt is spending Christmas with his parents at Ladysmith.

The Estcourt C.O. will play the Schools C.O. (Pondays School) on the 4th January 1931 at Ladysmith.

Pretoria Asiatic Bazaar Regulations

(Under Section 10 of the Municipal Amending Ordinance No. 17 of 1905 (Frankfort) and Section 10 of the Municipal Amending Ordinance No. 26 of 1906 (Frankfort))

(Continued from last week)

BAZAAR REGISTRARS

25. The Superintendent shall keep in a form to be prescribed by the Council a register of all persons to whom site permits, residential permits, lodgers permits and building permits are from time to time issued by him and shall set out in such register the date and period of the permit the name and occupation of every such person and the name, sex, age and occupation (if any) of each member of his family and of his bona fide domestic servants (if any) residing with him and shall specify the number of the lot in respect of which the permit was issued and the buildings or erections situated thereon, and the number of persons allowed to inhabit such buildings together with particulars of the amount of annual rent payable by such person and the date and number of each receipt issued to such person in respect of all rentals paid by him.

There shall also be set out and recorded in the said Register similar particulars to those above specified in respect of all leases or other tenancies or rights of occupation granted in respect of all lots

set aside by the Council under Regulations 15 and 16 of these Regulations and of the persons employed upon such lots.

The Superintendent shall further record in the aforesaid Register full particulars of all transfers of any Permits or leases or other rights of occupation as well as of all permits granted by him in respect of any sub-tenancy or sub-letting. The said Register shall constitute the Register in which all leases and any conditions thereof shall be registered in terms of Section 10 of sub-section (2) of Ordinance 26 of 1906.

INFORMATION TO BE AFFORDED

26. It shall be the duty of every occupier in a Bazaar to afford to the Superintendent such full information as he may require from time to time for the purpose of keeping and entering up the Register prescribed under the preceding Regulation No. 25 of these regulations and any person who when requested by the Superintendent shall wilfully fail or refuse to afford such information shall be guilty of a breach of these Regulations.

RIGHTS OF REGISTRAR OF ASIATIC

27. The Registrar of Asiatics shall at any time have access to any Bazaar and may enquire into any complaint against the Council or any other person which any resident upon or occupier of any lot in such Bazaar may make or which may have been reported to him or otherwise brought to his notice.

The Superintendent shall provide to the Registrar of Asiatics whenever requested by him so to do the Register prescribed under Regulation 25 for the purpose of inspection by that officer who may make copies of the same or any portion thereof and shall further afford the Registrar of Asiatics all such further reasonable information as to the conditions, population and management of any Bazaar and the administration of these Regulations as the Registrar of Asiatics shall require.

RECORD OF REFUSAL OF PERMITS

28. The Superintendent shall keep a record of the names of the persons whose applications for Site Permits, Residential Permits, Building Permits and Lodgers Permits or for renewals thereof or for leases or other rights to occupy lots set aside under Regulations 15 and 16 of these Regulations have been refused and the reasons for each such refusal and shall periodically and not less than once in every year submit a copy of such record to the Council and such record shall be available for inspection at all reasonable times by the Registrar of Asiatics.

PAYMENT OF RENT AND CHARGES

29. Every person holding a Site Permit, Residential Permit, Building Permit, Lodgers Permit or lease of or other right to occupy a lot set aside under Regulations 15 and 16 of these Regulations shall pay to the Council such sums by way of rent, charges for water, rubbish removal and sanitary health medical and other services as may be fixed in a tariff to be framed from time to time by the Council and approved of by the Municipal Council and all such sums shall be payable monthly in advance to the Superintendent or other officer of the Council appointed to receive the same on or before the seventh day of each calendar month.

PERSON IN DEFAULT MAY BE ELECTED

30. Any person failing or refusing to pay any sum for which he is liable under these Regulations within fourteen days from the date on which such

sum becomes due and payable may be ordered in writing by the Superintendent to forthwith vacate the lot in any Bazar upon which he resides or which he may occupy for trading business or other purposes and any person failing to comply with such order shall be guilty of an offence and the Court in addition to any penalty may make an order for the ejection of such person from any aforesaid lot. Any Permit or lease or other right of occupancy which any person aforesaid may hold under these Regulations shall forthwith and ipso facto be cancelled upon the Superintendent ordering any such person to vacate any aforesaid lot as above mentioned.

ABANDONED SITES OR DWELLINGS

31. If any person leaves or abandons any lot upon which he resides or carries on any trade or business or otherwise occupies for a period of three months or more without the written consent of the Superintendent the Council shall have the right to cancel the permit, lease or other right of occupancy granted to such person in which event as also in the event of any occupier being ejected under the preceding Regulation 30 hereof the Council shall be entitled to remove and cause to be sold at public auction any improvements, buildings or erections or other property whatsoever found on any such aforesaid lot and after deducting the amount of any rent and other charges or amounts due or owing to it by any such aforesaid person together with all expenses incurred by reason of any such removal or disposal shall hand the balance of the proceeds (if any) to the said person where possible and otherwise to the Registrar of Assets

on such person's behalf provided that the Council shall give fourteen days notice in writing of its intention to exercise the aforesaid right granted to it under this Regulation which notice shall be served where possible on the person concerned and otherwise by attaching a copy of such notice to the main door of the dwelling or other building or erection situate on the lot in question.

SUITABLE PRIVIES TO BE PROVIDED

32. Every holder of a Site Permit, Residential Permit or lease or other right of occupancy of a lot or lot set aside under Regulations 15 and 16 of these Regulations shall if and when required by the Medical Officer of Health of the Council or the Superintendent acting under its instructions erect on his lot a suitable privy or closet and shall keep the same clean and in good order and repair and shall further conform to the general sanitary by-laws and regulations of the Council for the removal of night soil from such privy or closet.

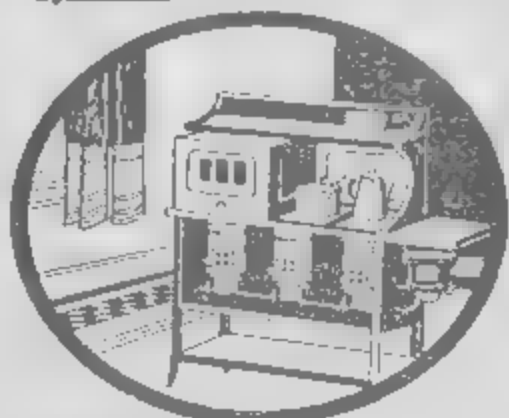
(To be Continued)

Lectures Cancelled

The several lectures that were arranged by the M. K. Gandhi Library Committee and which were to be delivered by the lecturers of the Sastri College in the Library Hall, have now been cancelled owing to the poor attendance of the public at the last three lectures.

"The crinoline kitchen
has had its day—
your stove must be modern"

says the Perfection Lady

CONSIDER a Perfection Stove for instance. You light it—cook what you want—and turn it out. It's clean and cool, and wastes no time—heat—or oil. LAUREL PARAFFIN, the correct oil to use in the Perfection Stove, gives perfect cooking heat at one penny per hour per burner.

Buy your Laurel Paraffin in the new refillable drum, and save pence per gallon.

PERFECTION
Oil Cook Stoves

"ONE PENNY PER HOUR PER BURNER."

VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA, LIMITED

નવા નવા ઉત્તરોત્થાન નબ છે. આખું મુખ્યત્વે દાસ તે સમજીતી જતી મળી છે. દેશમર્યાદા મુખ્ય નમરોમાં આવી રીતિ છે. મુખ્ય નમરો પોતાના પ્રાંતની હદોત્તર નબની રજા છે.

આદિપ્રચાર મદદવાન નીચેના ત્રણે રચનાત્મક પ્રવૃત્તિ જેમની તેમ આજ્ઞા કરે છે. દેશીરાજ્યોમાં પણ આ પ્રવૃત્તિ કીડ કીડ ચાલી રહી છે.

આજ્ઞા અને દેશીરાજ્યોની પ્રજા એક બીજા સાથે અત્યંત અંતરે જોવાઈ આજે મર્યાદાને આગળ પધારી રહી છે. હવે આગળની મદદમાં છે.

સા. આ. ઈ. કોંગ્રેસના સેક્રેટરી- જોનો વાર્ષિક રીપોર્ટ

કેપ્ટેન આને મળેલી સા. આ. ઇ. કોંગ્રેસની કોન્ટ્રોલમાં સેક્રેટરીઓએ નીચે મુજબ પોતાનો વાર્ષિક રીપોર્ટ રજૂ કર્યો હતો:—

પ્રમુખશ્રી અને પ્રતિનિધિ બહેનશ્રી,

તમારા સેક્રેટરીઓએ સન ૧૯૨૬ ના જાન્યુઆરી માસની ૨૭મી તારીખે યોજાયેલી સ્પીકરી દલી અને અમે તુરંતજ કોંગ્રેસની નવમી બેઠક જે જે કરાવે પસાર કર્યા હતા તે સર્વ મુનીબન કરકારના પ્રધાનના જુદા જુદા ખાતાઓને મોકલી આપ્યા હતા. લોકી સરકારના એજન્ટ સર ફર્મા રેડી, મુખ્ય રીજલ ઇન્ડિયન સીરીઝનથીપ એસોસિએશન, લોકી રાષ્ટ્રીય મહાસભા, લોકના અન્ય આગેવાનો, તથા વર્તમાન પત્રો અને વિશ્વવતનાં સાપત્રો તેમજ સદાનુસૂતિ પ્રદાવતા મિત્રોને પણ તથા કરાવે મોકલી આપવામાં આવ્યા હતા.

સા. ૧૭મી ફેબ્રુઆરી સન ૧૯૨૬ ના રોજ કોન્ટ્રોલ મળી મયા બાદ પહેલી એક્ઝીક્યુટીવ મીટિંગ બેઠકનીસર્ગમાં ગળી હતી અને કોન્ટ્રોલમાં પાસ થયેલા કરાવે વિષે ચર્ચા કરીને જુદા જુદા પ્રધાનોની મુલાકાત લેવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું. સા. ૨૨મી ફેબ્રુઆરી ૧૯૨૬ ના રોજ કોંગ્રેસનું એક ડેપ્યુટેશન જેમાં મી. એ. કોસ્ટોલર પ્રમુખ, સેક્રેટરીઓ મેસર્સ મેસ. આર. નાઇટ, તથા ઇ. માલ, મેસર્સ એમ. ડી. બક્ષી, મેસ. બી. મેડ, સી. જી. પટેલ, એ. હસમોહન તથા ખાન ગુલ હતા તેઓએ ન્યાય ખાતાના કામ અલાઉ પ્રધાનની કેપ ટાઉનમાં મુલાકાત લીધી હતી.

લીકર એક્ટ

ડેપ્યુટેશને લીકર એક્ટની અમુક કલમો વિષે કોન્ટ્રોલમાં પસાર થયેલા કરાવે પ્રધાન પાસે રજૂ કર્યો હતો. આ કામદમાં લોકીએને ખાસ જુદા પાઠવામાં આવ્યા હતા અને એ કામદમાં કલમ ૧૦૨ મુજબ ટ્રાંસવાલમાં કલમ ૮૦ થી ૧૦૦ સુધીના લોકી રેકર્ડેશન અને વાઇન રજુકોની નોંધી છુટી હતી હતી. મીનીસ્ટરનું ખાસ ખ્યાન ડેપ્યુટેશને એ વિષયમાં બેંચુ હતું કે બેઠકનીસર્ગમાં માઇસ્ટ્રેટ જે લોકીએને એ કલમો માગુ પડતી હતી તેમને એક્ઝેમ્પ્શન ગ્રાંટી શીકે આપ્યા હતાં પરંતુ પાછળથી તે રદ કરવામાં આવ્યાં હતાં. પ્રધાનની પાસે ડેપ્યુટેશને મળ્યુંત રહીયા કરી બેંચુ હતું.

હવે કે આ કલમમાં ચોખ મુદાજે ચાલ ત્યાં સુધી આ માલસેને રાહત આપવી જોઈએ. એક્ઝેમ્પ્શને રદ કરવાથી આ માલસેની રાજ આવી અબ છે અને તેમના ઉપર આખર રાખનાર માલસેની રાજી એથી છીનવાઈ જાય છે.

કામ અલાઉ ન્યાય ખાતાના પ્રધાને રજુકો કે પ્રધાન મી. રસ દાલમાં અને કામદ નથી પરંતુ તેઓ અગ્રેથી ચાલ્યા મયા તે પહેલાં સુચના અપવા મયા હતા કે એ એક્ઝેમ્પ્શન સર્ટીફિકેટ રદ કરવા.

પાછળથી કામ અલાઉ પ્રધાને કોંગ્રેસને એક પત્રી લખી રજુકો હતું કે લીકર એક્ટની કલમ ૧૦૨ અમલમાં આવી તે પહેલાં જે વાર્ષિક રજુકો નોંધીમાં હતા તેમનાં એક એક્ઝેમ્પ્શન રદ ન કરવા વિષેની તમારી બાબતજો ઉપર વિચાર કરવામાં આવ્યો છે અને તમેજો વાળખી રસ પડી કદાહેલો છે. પ્રધાને હવે ટ્રાંસવાલ તથા એલેન્ડ કોસ્ટમાં માઇસ્ટ્રેટોને કલમ ૧૦૨ મુજબ લોકીએને એક્ઝેમ્પ્શન આપવાની સુચના આપી છે. આથી જેઓ લીકર ટ્રેડની અંદર કામ કરતા હતા તેઓને રાહત મળી અને કોંગ્રેસ કામઅલાઉ ન્યાય ખાતાના પ્રધાનને તેમજો આગેલી રાહત માટે આજ્ઞા માગ્યો.

આ વિષયમાં બેઠકનીસર્ગની મંડો-પુરોષીયન કાલસીસે પણ પ્રધાનની પાસે રજુઆતો કરી હતી. કોંગ્રેસ એ વિષયમાં એ સંજ્ઞાએ આપેલા મદદર માટે તેને આજ્ઞા માને છે.

આ વિષયમાં અમે રજુકો માગીએ છીએ કે લીકર એક્ટમાં પાલમિટની આપવી એકમાં પાલો સુધારો મનાર છે. એ વિષયમાં અમે ન્યાય ખાતાના પ્રધાનને બેંચુ છે અને તેમજો અમને રજુકો છે કે એ કામદમાં જે સામાન્ય સિકાતો છે તેના વિષે કરી વિચાર કરવામાં આવશે નહિ. અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે કોંગ્રેસ લીકર એક્ટની કલમ ૧૦૨ માં મુદાજે કરાવવાની નક બીજીસ મુદાજી બેંચુએ નહિ. એ કામદમાં કલમ ૧૦૪ ની અંદર જે વર્ધાએ હતા અને જે પડતા મુકવામાં આવ્યા હતા તેવાજ વર્ધાએ કલમ ૧૦૨ ની અંદર છે. લોકી કેમે ટ્રાંસવાલ અને લોકીએને એક્ટ અને રેકર્ડ એક્ટના સિકાતો રીકર્ડેશન છે અને અમુક કામદમાં અંદર લોકીએને નેજા પાડવામાં આવે નથી તે કામદમાં જે લાગે દોષ તે કામ ઉઘાડી એ નહિ એ વરજી રિપન વિષે કામને ચોખ હરિયાદ કરવાપડે રહે છે અને તેથી એ કલમમાં સુધારો મયા જોઈએ.

દુભાવિયાના પગાર અને સાદીઓની રી

આ વિષય ઉપરતા કરાવે મી. હવંમાંની પાસે મુકવામાં આવ્યા હતા. લોકી દુભાવિયાએને વળી લોકી બાબતોનું જાન હોવું જોઈએ અને તેઓને જે પગાર આપવામાં આવે છે તે બજો જોઈએ છે. આ મુકનું અપાવે મુનીબન થયું તે પહેલાં લોકી દુભાવિયાએને વર્ધાના પૌંડ રજૂ નો પસાર મળતો હતો. પરંતુ હવે પૌંડ ૧૦ ની કલમવધે પૌંડ ૧૮૦ સુધીજ પસાર મળે છે. કેટલીક કોર્ટોની અંદર લોકી પોલીસ કોસ્ટેશને પાસે દુભાવિયાનું કામ કરાવવામાં આવે છે તે વિષે પણ વર્ધા ઉઘાવવામાં આવ્યો હતો. આમ જરાથી મધી વાર જોઈએ તેવો ન્યાય ન મળે એવો સંજ્ઞ રહે છે જે બતાવવામાં આવ્યું હતું. પગતીક સર્વિસ કમીએને જે બાબતજો કરી હતા તે વિષે ડેપ્યુટેશન પ્રધાન મી. હવંમાંનું ખ્યાન બેંચુ હતું.

ડેપુટીએ હોદી કાઢીએને ને શી આપવામાં આવે છે તે નીતિએના ધોરણ ઉપર આપવામાં આવે છે. કાઢીએની ભાવના અને તેના દરજ્જાનો ખ્યાલ કરવામાં આવતો નથી. આ પદવિમાં ફેરફાર કરવો જોઈએ એવી માંગણી ડેપુટીએ કરી હતી. પ્રધાને જવાબમાં આમાં પેસાનો પ્રશ્ન મનાએલો છે અને તે વાત મોટી છે.

એલ્ડ એક્ઝન પેન્શન

પ્રધાન મી. દવંમાંએ ડેપુટીએને જવાબમાં હતું કે આ કામનાનો કામ હોદી કામને આપી સહાય એ સંભવિત નથી.

પોસ્ટલ સર્વિસ

હા. રૂ. ડેપુટી ૧૯૨૬ ના રોજ ડેપુટીએ પોસ્ટ અને તાર ખાતાના પ્રધાનની મુલાકાત લીધી હતી અને એ વિષય ઉપર કોન્ફરન્સ પસાર કરેલો હોય તેની સન્મુખ રજુ કરવામાં આવ્યો હતો. ડેપુટીએ પ્રધાનને દર્શાવ્યું હતું કે પોસ્ટ ઓફીસમાં ધણી જગ્યાએ હોદીએને મુશ્કેલીઓથી અલગ રાખવામાં આવે છે તેથી કામમાં સામાન્ય અસંતોષ પ્રસરેલો છે. આ વિષયના ધણી કામનાઓ પ્રધાનની પાસે રજુ કરવામાં આવ્યા હતા. ડરબનની અંદર પાર્કિંગ સ્ટ્રીટ (આવેલી પોસ્ટ ઓફીસમાં જુદા કાઉન્ટરો રાખવામાં આવેલા છે તે પણ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું. ને પોસ્ટ ઓફીસમાં પ્રુવિડેન્સ બીડ થતી હોય તો આ નીતિના ધોરણ ઉપર જુદા જુદા કાઉન્ટરો રાખવામાં આવે તેને બદલે એવા કામનાઓમાં નથી પોસ્ટ ઓફીસો મોકલવાની માંગણી ડેપુટીએ કરી હતી, તેમજ પોસ્ટ ખાતામાં હોદીએને નોકરીઓ આપવાની પણ માંગણી કરવામાં આવી હતી.

પ્રધાને જવાબ આપ્યો હતો કે જુદા કાઉન્ટરો રાખવાનો હેતુ બીડ ઓફીસ કરવાનો હતો. ડેપુટીએ ને મુદ્દાઓ રજુ કર્યા હતા તે વિષે તપાસ ચલાવવા વચન આપ્યું હતું.

ડેપુટીએ કરેલી માંગણી ઉપર પાર્કિંગ સ્ટ્રીટમાં આવેલી પોસ્ટ ઓફીસમાં જુદા કાઉન્ટરો રાખવાની નીતિ છોડી દેવામાં આવી હતી અને તેથી ડરબનની હોદી કામમાં સંતોષ દેવાયો હતો.

લેઅર

આ બાદ ડેપુટીએ મળુર ખાતાના પ્રધાન મી. થોમસ મોઝલની મુલાકાત લીધી હતી. અને અનરજીસ્ટ કામદારોને આપવામાં આવતા પગારનું ધોરણ નક્કી કરવાની માંગણી કરનારો હાલ તેમની પાસે રજુ કર્યા હતા.

પ્રધાને દર્શાવ્યું કે હાલમાં વેલ્થ એડે સ્ટ્રીટ અને સેમી સર્કલ કામદારોના પગારો નક્કી કર્યા છે. અનરજીસ્ટ કામદારો માટે બેસામફોન્ટીનમાં ને પગારનું ધોરણ નક્કી કરવામાં આવ્યું છે તે પ્રેસ અને નેટીવોની માંગણી ઉપરથી કરવામાં આવ્યું હતું. અને તે ધોરણ દરેક વર્ગની પ્રજાને લાગુ પડે છે. લોકર એક્ટ મુજબ હોદી કામદારોને શું સહત આપી કલમ તે વિષે ન્યાય ખાતાના પ્રધાન સાથે મસજત કરવા માં. બોમ્બેએ વચન આપ્યું હતું.

રેલવેનાં ડુઝી

ડેપુટીએ ત્યાર બાદ રેલવેના પ્રધાન મી. સી. ડબ્લ્યુ. મલ્હાનની તેમજ રેલવેના અનરજ એનજી મી. જે. આર. મુરની મુલાકાત લીધી હતી. અને રેલવેમાં પડતી હાલમાંની વિષે કોન્ફરન્સ પસાર કરેલો હોય તેમની સમક્ષ રજુ કરવામાં આવ્યો હતો. રેલવેમાં મુલાકાતી કરતા હોદી ઉતારીએની

તકલીફ રિપેના કામનાઓ પણ રજુ કરવામાં આવ્યા હતા અને એ તકલીફોની તપાસ કરવા માટે એક તપાસ સમિતિ નીમવાની માંગણી કરી હતી. પ્રધાને જવાબમાં દર્શાવ્યું હતું કે તેઓ દરેક વર્ગના ઉતારીએની સાથે સમાન વર્તન રાખવા માંગે છે. પણ તે ઉતારીએ વેરા હોય કે કાળા. સપાસ સપીની નીમવા દુ અશકત હું પરંતુ અમારા ખાતા પાસે તમારી હરિવાદો રજુ કરશો તો તે વિષે ખાસ ખ્યાલ આપવા માં આવશે.

આ ઇન્ટરવ્યુ અને પ્રધાનના ખાતા સાથે થયેલા પત્ર વ્યવહાર ઉપરથી અમને જણાવતાં આવડે યામ છે કે રેલવેક સમયોમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો છે. વધુ સુધારા કરવા માટે હજી સ્થાન છે. આથી દરેક પ્રતિના હોદી બાઇએને વિનંતી કરવામાં આવે છે કે તેઓને રેલવેમાં જે જે તકલીફો પડે છે તે તેઓએ રીપોર્ટ કરી જણાવવું.

દરેક પ્રધાનોની સાથે ઇન્ટરવ્યુ વેળા ડેપુટીએની જોળખ મી. જે. ડી. દાઉડને કમગી આપી હતી અને ઇન્ટરવ્યુ વેળા તેઓ પણ હાજર હતા.

દાંસવાલમાં લાઇસન્સનો પ્રશ્ન

ત્યાર બાદ ડેપુટીએ પ્રધાન ડોક્ટર ડી. એલ. મલ્હાનની મુલાકાત લીધી હતી. ડેપુટીએની જોળખ હોદી સરકારના એજન્ટે કરાવી હતી. એકાનીસમર્ગની મ્યુનીસીપાલિટીએ હોદીએના લાઇસન્સો રીન્યુ કરી આપવાની ના પાડી હતી. પ્રધાનને જણાવવામાં આવ્યું હતું કે મ્યુનીસીપાલિટીએ લાઇસન્સો રીન્યુ કરી આપવાની ના પાડવાથી રાંકમાં ધણીજ મંજીર રિલિન જુલો થવા પામી છે. ૧૯૨૫ નો કાયદો, ગ્રેસ બો, ટાઉનશીપ એક્ટ એ કાયદો મુજબ તે હોદીએને બારે મુશીબતો છે. તે દુર કરી હોદીએને સહત આપવાની માંગણી ડેપુટીએ કરી હતી. હોદીએને લાઇસન્સો નહિ આપવાથી કામને મંજીર નુકસાન થશે અને તેમનો વિનાશ થઈ જશે એ પ્રધાનને જણાવવામાં આવ્યું હતું. ૩૫૮૦૦ એસામેન્ટમાં કમિટિની કલમ છે તેની બાદ આપી ડેપુટીએ દર્શાવ્યું હતું કે હોદીએ પશ્ચિમના ધોરણે રહે એવી ને સરકારની મુજબ હોય તો તેમને તેમ કરવા દેવાની તક આપવી જોઈએ. ૧૩૦૦ અનરજ ડીસર્સનાં લાઇસન્સો અને ૭૦૦ હોક્સ અને પેડલર્સનાં લાઇસન્સો એપ્રમમાં છે એમ ડેપુટીએ દર્શાવ્યું હતું. પ્રધાને પોતાના જવાબમાં દર્શાવ્યું હતું કે નોરબુડ અને આમફોન્ટીનમાં જેસો કમેલા છે અને હું એવો આલેખાય થરાવું છું કે આ સવાલની તપાસ ચલાવવા પાલિમેન્ટની એક જેન્ટી સીલેક્ટ કમીટી નીમવી જોઈશે.

આ વિષયમાં ત્યાર બાદ પ્રુવિડેન્સ પ્રિમિટી થઇ છે તેની સર્વ પીમલ રીપોર્ટમાં અન્ય સ્થળે આપવામાં આવી છે.

રીપેરીએશન

રીપેરીએશન વિષે કમેલો હાલ અમે હોદી સરકાર, હોદી મહાસભા, મી. કાન્નો, સર પીરોબ શેડના, મુખ્યરીઅલ સીટી-અનશીપ એસેસીએશન અને ખીનએને મોકલી આપ્યો હતો. સર મહમદ હખીયુદાએ મુખ્યરીઅલ સીટીઅનશીપ એસેસીએશનને એક મદરવનું સ્ટેટમેન્ટ એ વિષે આપ્યું હતું ને રીપોર્ટને પણ આપવામાં આવ્યું છે. તેમાં આ દેશ છોડી ચાલ્યા જતા હોદીએના લાલો સાચરવા હોદી સરકાર શું કરી રહી છે તેની વિમલ તેમાં આપવામાં આવેલી છે. આ સ્ટેટમેન્ટમાં ઠેઠવા હોદીએ આ દેશ છોડી હોઈ થવા છે તેના આકાશ આપવામાં આવેલા છે.

ફેબ્રુઆરી

હાલોગ્રાફી ફેબ્રુઆરી વિષેના કાવ સત્તાવાળાઓને મોકલી આપવામાં આવ્યો હતો. નાટક પ્રાંતમાં આ વિષયની અંદર ઘણી સુધારા કરવામાં આવ્યો છે. આમાં ફેબ્રુઆરી મુલકવાથી ફેબ્રુઆરીના દરમિયાનમાં ધારવામાં આવ્યો છે અને તેથી પ્રેરણા બળ એ વિષયમાં મળ્યું છે.

નોન-યુરોપીયન ક્ષિત્રિય માટે ગ્રોવીડન્ટ ફંડની યોજના કરવા વિષેનું એક્ઝિસિવ નાટક ગ્રોવી-ટીબલ કાઉન્સિલે બહાર પાડ્યું હતું અને અસ્તીત્વ ધરાવતા નોન-યુરોપીયન અંદર તેથી ફેરફાર કરી નીચવામાં આવ્યો હતો. આમલી નીતિ મુજબ ક્ષિત્રિયને પેન્શનનો અધિકાર હતો. આ વિષયમાં નાટક ઇન્ડિયન ટીબલ સોસાયટી તથા નાટક ઇન્ડિયન કોમિસે વધી ઉઠાવ્યા હતા અને તેને એજન્ટ ટેકા આપ્યો હતો. પરિણામે ગ્રોવી-ટીબલ સરકાર એ પ્રથમ ઉપર ફરીથી વિચાર ચલાવી રહી છે.

ભારતી કોમિસ સાથે એક્ઝિસિવ સંસ્થાઓ પોત પોતાના પ્રતિભા અંદર ફેબ્રુઆરીની અંદરથી વિષે બાબત આપી રહેલી છે. નાટકમાં ખાસ કરીને કામદાર વર્ગ માટે ફેબ્રુઆરીને એક કલાસ બોલવામાં આવેલો છે. અને દમણ ટેકનીકલ ફેબ્રુઆરી માટેના વર્ગ બોલવામાં આવ્યો છે. જેના અભ્યાસક્રમ વિષેનું ગ્રોવી-ટીબલ આ બુકમાં જાણવામાં આવ્યું છે. ઉચ્ચ ફેબ્રુઆરી વિષે હોદ્દા વિદ્યાર્થીઓને સારી સમજદારી મળે તે હેતુથી ફેબ્રુઆરી ફેર ફેબ્રુઆરી પ્રિન્સિપાલને જાણ કરવામાં આવ્યું હતું. તેમના તરફથી ને વિમતો મળ્યા છે તેના સમાચાર પણ આ પુસ્તકમાં કરવામાં આવેલો છે. અમને કરી કંઈ નથી કે એ કલેક્ટર રસપૂર્વક વાંચવામાં આવે, ઇન્ફોર્મેશન કમિટી.

ઇન્ડિયન ઇન્ફોર્મેશન કમિટીને રીપોર્ટ કરાવવા સંબંધી ખાસ કરી નાટક ઇન્ડિયન કોમિસને પોતાના વિચારો રજૂ કરવા કહાવ્યું હતું. પરંતુ કોમિસે તેમ કહ્યું નહતું તેથી એક સમજૂતીની નીમવામાં આવી હતી અને કયા કયા કામદારો રીપોર્ટ થયા કોમિસે તે વિષે એક્ઝિસિવ નેમદાર કરવા સુધ્ધા કરવામાં આવી હતી. જળ કમિટીએ એ વિષયમાં પુરો વિચાર આપવા બાદ એક્ઝિસિવ બનાવ્યો હતો કે ઇન્ફોર્મેશન સંસ્થાઓના આવા કાર્યો રજૂ થયા એકલે અને ઇન્ડિયન બોર્ડને એ જાણ રીપોર્ટ કરવા માટે આપ્યું કરવું કોમિસે.

ફેબ્રુઆરીના દિવસો

સન ૧૯૨૬ ના જુન માસની અંદર ફેબ્રુઆરીના દિવસો વિષે ફેબ્રુઆરી તરફથી એક મેમોરેન્ડમ મળ્યો હતો. તેમાં યુનાયનમાં જાણ કરવામાં આવેલા એક્ઝિસિવ દિવસો વિષે દરખાસ્તો રજૂ કરવામાં આવી હતી. તેમની અંતિમ તથા બાળકો વિષે પણ ફેબ્રુઆરીના કરેલી છે. આ મેમોરેન્ડમ ફેબ્રુઆરી એક્ઝિસિવ ઇન્ડિયન અંદર ચર્ચામાં આવ્યો હતો અને એ પ્રથમ અગત્યનો ફેબ્રુઆરી એક્ઝિસિવ ઇન્ફોર્મેશનમાં ચર્ચા ચલાવવાનું કહ્યું હતું. એ ઇન્ફોર્મેશન પણ આ પ્રથમ ઉપર કદા નિર્ણય થયો નહોતો અને આ ઇન્ફોર્મેશનમાં ચર્ચા ચલાવવા ફેબ્રુઆરી એ ફેબ્રુઆરીના પાસે બેઠો હોવા કહ્યું કે કોમિસે આ વિષયમાં કોમિસે ફેબ્રુઆરી પોતાના નિર્ણય બતાવ્યો નથી. આ વિષયમાં પ્રધાન સાથે વાલીયત થવાથી આવતા જાને-વાલીની તરફ તારીખ સુધીને સમય કોમિસને આપવામાં આવ્યો છે. આ વિષયનું જાણ પણ આ પુસ્તકમાં પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યું છે.

અર્થી સામ્રાજ્યો અને અર્થવ્યવસ્થા વિષે

ગોલાના મદદ અર્થીને અર્થવ્યવસ્થા કરતોએ આ ફેબ્રુઆરી જાણ કરવા એવું યુનાયન સરકારે વલણ લીધું હતું અને એવી કરતો તેમના માટે રાજ્યમાં આવે તે અર્થમાનવ્યવસ્થા ફેબ્રુઆરી એ વિષે હોદ્દા સરકારના એજન્ટ અને કોમિસે પણ જાણ થઈ હતું. આ બનાવની અંદર કોમિસને મળતાં એક્ઝિસિવ ઇન્ડિયન સભા મળે હતી અને ગોલાના કલેક્ટર અર્થી, મુલકાના મદદ અર્થી, મોસીસ સરોજની નામદાર, તથા મદદમાં આપીને સ્થિતિ સમજાવવાના તારી મોકલવામાં આવ્યા હતા. સરકારે કદાકી નામદાર વિષે એજન્ટે પ્રધાનની સાથે જાણ કર્યું હતું પરંતુ એજન્ટને પણ તેમાં નિષ્ણતા મળે હતી. કોમિસે તરફથી મળતાના કલેક્ટર અર્થીને એક લખો પત્ર અર્થવામાં આવ્યો હતો જેમાં આપી વસ્તુસ્થિતિ સમજાવવામાં આવ્યું હતું કે એ વિષયમાં જેઓ પહેલા પ્રધાનને માન્ય હતા તેમણે કરતોનો સ્વીકાર કર્યો હતો અર્થમાં મેસર્સ સોરાળટ રસ્તમજ, નવા એ, આમ, કાંચ એ મેમોરેન્ડમ મોકલે બાદ મદદમાં કલેક્ટર અર્થીને મુલાકાત લીધી હતી અને કોમિસે એ વિષયમાં ને જમણા જગ્યાં હતાં તે વિષે તેમને વીગતવાર દ્રષ્ટિકોણ સમજાવી હતી. આ વિષયને જાણ પણ આ પુસ્તકમાં જાણવામાં આવ્યું છે.

હોદ્દા રાષ્ટ્રીય મદદાસબા સાથે એક્ઝિસિવ

૬. આફ્રિકાની અમલની સંસ્થાઓ હોદ્દા રાષ્ટ્રીય મદદાસબા સાથે એક્ઝિસિવ તે વિષયમાં કોમિસે વિષયમાં ઉચ્ચ મુદ્દા હતી. પાળળથી તેમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો અને સા. આ. મ. કોમિસ, નાટક, ટ્રાંસવાલ અને ઇન્ડિયન કોમિસ આટલી સંસ્થાઓ આ ફેબ્રુઆરી હોદ્દાઓનું પ્રતિનિધિત્વપૂર્ણ પરાયે છે એવા સ્વીકાર સાથે હોદ્દા રાષ્ટ્રીય મદદાસબા સાથે અર્થવામાં આવી છે.

સા. આ. મ. કોમિસનું ફેબ્રુઆરી

છેલ્લી ફેબ્રુઆરીમાં અર્થીના કરાન બનાવવા સા. આ. મ. કોમિસનું એક ફેબ્રુઆરી ફંડ બોર્ડો તેમ જ ફેબ્રુઆરીના વિષે એક્ઝિસિવ ઇન્ડિયન બોર્ડોમાં ચર્ચા થઈ હતી ફેબ્રુઆરી એક ફેબ્રુઆરી પ્રાંતિક સંસ્થાઓને આપવામાં આવી હતી. આનો હતું એ છે કે એક ફેબ્રુઆરી ફંડ ઉછા કરવા અર્થક સંસ્થાઓ એક બોર્ડ બનાવવી અને તે ફેબ્રુઆરી કમિસે કામની ઉત્પત્તિને અંતર કરતો. આ ફેબ્રુઆરી ફેબ્રુઆરી નહતો આ પુસ્તકમાં સામેલ કરી છે. અને ફેબ્રુઆરી એકે અમલમાં ચૂકવા માટે ચર્ચા કરવી એકલે.

ગ્રોવી-ટીબલ અને પુનર્જીવિત અને ત્રિમાસિક ઇન્ફોર્મેશન

કોમિસનું બહાર કાર્ય અર્થક વધી પડ્યું છે તે જોવા, અને અર્થક મદદવા પ્રત્યેના તેને ઉદ્દેશ કરવાને ફેબ્રુઆરી એક ત્રિમાસિક પત્ર મારફતે તેની પ્રતિભાઓને જાહેરમાં મુકવા અને ગ્રોવી-ટીબલ કાર્ય કરવા વિષે એક્ઝિસિવ ઇન્ડિયન અનેકવાર ચર્ચા ચાલી હતી. પ્રાંતિક સંસ્થાઓને આ યોજનાને મદદ આપવા અર્થક કરવામાં આવી હતી. પ્રાંતિક સંસ્થાઓએ આ વિષયમાં ઉદાસીનતા બતાવવાથી અને ફેબ્રુઆરી અર્થક આ યોજનાના અમલ થઈ કંઈ નહોતો પરંતુ એવી બાકા રાજ્યમાં આવે છે કે ફેબ્રુઆરી ફંડની રચના કરવાની સાથે આ યોજનાને અમલમાં ચૂકવાની અર્થક પણ કરવામાં આવ્યો.

ફેબ્રુઆરીના દિવસો

મધ્ય ફેબ્રુઆરી યુનાયનના જુદા જુદા પ્રાંતોમાં બાઇસ-સના કામદારોને અર્થક રીતે અમલ કરતો ફેબ્રુઆરી અસ્તીત્વ ધરા-

વતા લામસન્નના કાયદાઓનું રીવીઝન કરવા વિષે કેપટાઇન એમિંગ્ટનના જે માથે લેવામાં આવેલું છે તે વિષયમાં તમારી કેમિસ, હોંડના એજન્ટ અને યુનીયન સરકાર સાથે મદદરવા લખાણો લખેલા છે. તા. ૧૬ મી માને અને ૧૯૨૬ ના રોજ મન્દીરીઅર ખાતા તરફથી એક પત્ર મળેલું છે તેમાં એમિંગ્ટનના લામસન્નના કાયદા વિષે જે કલમ તપાસમાં આવેલી છે તેને નદન જુદોજ અર્થ કરવામાં આવેલો છે. મન્દીરીઅર ખાતું એવો એવો અર્થ કરે છે કે અસ્વીત્ત પરાવતા લામસન્નના કાયદાઓનું રીવીઝન કરવાનો સમય આવે હારે સરકારે જે કરવાનું માથે લીધેલું છે તેના ઉપર કક્ષ આપવામાં આવશે. અને જુદો જુદો પ્રાથિક સંસ્થાઓ તરફથી કેઈ પણ અલગી સુચના હજી આવી નથી એટલે કે વિષયમાં સરકારને કક્ષ આપવાનો સમય હજી આવ્યો નથી. આ કલમનો આવી જાતના અર્થ કરવામાં માથે જે સ્થિતિ તમારી કેમિસને હારે આપવામાં આવ્યું છે અને ચિંતા પ્રકરી છે. તમારી કેમિસે આ લખાણ દ્વારા સરકારના એજન્ટ, દ્વિતી સરકાર, મદદાત્મા માંધી, રાષ્ટ્રીય મદદાત્મા, મન્દીરીઅલ સીડીજનશીપ એસોસીએશન, મી. જાઓ તથા સર રીરોજ શેકનને મોઝલવામાં આવ્યું હતું. એજન્ટની સાથે કેમિસે જે વિષયની ચર્ચા કરી હતી અને તેમણે દ્વિતી સરકારના જે વિષે યું વિચાર છે તે સંબંધી માહિતી મેળવવા માથે લીધું હતું. હરબાન કેમિસે જે વિષયમાં લખાણ લખાણ મન્દીરીઅર ખાતા સાથે કર્યું હતું અને જાણ્યું હતું કે દ્વિતી સરકાર જે કલમનો શો અર્થ કરે છે તે જાણવા માટે પગલાં લેવામાં આવ્યા છે. કેમિસ જે કલમનો શો અર્થ કરે છે તે દ્વિતી સરકારને જાણવવામાં આવ્યું છે. આ વિષયમાં દ્વિતી સરકાર તરફથી કશો જવાબ મળ્યો નથી. મન્દીરીઅર ડીપાર્ટમેન્ટ જે અર્થ કર્યો છે તે ઉપરથી તો કશી કંજાજ નથી કે ગ્રામને આથી એક હારે આધાર પડેલો. કારણ કે જે વિષયમાં યુનીયનના જુદા જુદા પ્રતિનિધીઓને મળે માગણી કરે એવો સંવાદજ નથી અને રીવીઝન માટે સમય પીડકુજ આવેજ નહિ. ન્યાં સુધી સરકારનો જે વિષયમાં કશો જવાબ ન મળે આ સુધી જે વિષયમાં કેપ્ટ એમિસ નીર્ણય ઉપર આવી કક્ષા નહિ.

સ્વર્ગસ્થ લાલા લજ્જપતરાય

લાલા લજ્જપતરાયના સ્વર્ગવાસ સંબંધીનો હાલ તેના કુટુંબને કેમિસ તરફથી મોઝલવામાં આવ્યો હતો.

સ્વર્ગસ્થ કાસમ ખૈર અને જેક મુહમ્મદ

એમરલ્ડ સી ડાન્ડરેજ સ્વર્ગસ્થ કાસમ ખૈર અને જેક મુહમ્મદના ચાલુ વિષે હાલ પસાર કર્યા હતા તે તેમના કુટુંબને મોઝલવામાં આવ્યા હતા.

સ્વર્ગસ્થ ચીસીસ છજ્જા

દ્વિતીયા મીસીસ છજ્જાના સ્વર્ગવાસ વિષે એકઠીકસુટીવે મદદાત્માઓને હાલ પસાર કર્યો હતો જે તેના કુટુંબને મોઝલવામાં હતો.

સર જે. સી. બેઝનની મુલાકાત

દ્વિતીયાના સાયડીસ્ટોની ડાન્ડરેજ એજન્ટીસર્જનમાં મળી હતી તેમાં સર જગદીશચંદ્ર મોજ પક્ષ આવનાર છે એવા સમાચાર મળ્યા હતા અને તે ઉપરથી તેનું સ્વાગત કરવા વિષે એકઠીકસુટીવમાં ચર્ચા આવી હતી પરંતુ પાછળથી દીબગીરી-

મરેલા સમાચાર મળ્યા કે સર જગદીશચંદ્ર મોજ સાથેજ આક્રિડા આવ્યા અને એમ નથી.

ફેરડોનિશન

આ પુસ્તકમાં કમીસનર એફ એચીવાટીકે આવેલા ડોનો-નેક્નના આક્રિડા વિષય સાથે પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યા છે. જે વિષયમાં કેટલા દ્વિતીયાને ડાન્ડરેજના આપવામાં આવ્યા છે, કેટલાને ના પાડવામાં આવી છે, કેટલાની સ્ત્રી તથા બાળકોના કક્ષો એથી એકલાખમાં મળ્યા, ત્રીજો વીગત એમાં જોવામાં આવશે. આ વાત માદ રાખવા જેવી છે કે પ્રધાને કેમિસને જણાવ્યું હતું કે આરે ઉપરના આક્રિડા મળશે ત્યારે ડાન્ડરેજનેક્નવાળાની સ્ત્રી તથા બાળકોને આવવા દેવા સંબંધી તે વિચાર ચલાવશે. કેમિસે જે સંબંધી પ્રધાનને કશી રજુઆતો કરી નથી.

રાષ્ટ્રીય મદદાત્મામાં પ્રતિનિધિઓ

સન ૧૯૨૬ માં જાહેરમાં મળેલી રાષ્ટ્રીય મદદાત્મામાં પ્રતિનિધિઓ તરીકે જાજરી આપવા એકઠીકસુટીવે નીચેના સભ્યોને ચુંટ્યા હતા. મેલર્સ ઇ. એમ, અલ્લી, એમ. એમ. ગાધી, સ્વામી વવાની જ્વાળ, સી. છ. પટેલ, અને એ. એમ. સામાલ.

એકઠીકલચરલ રુકુલ

રીનીસ સેલ્લમેન્ટના ટ્રસ્ટીઓને આ વિષયનો હાલ મોઝલી આપવામાં આવ્યો હતો. મદદાત્મા ગાધી તથા મજીલામ ગાધીને પણ મોઝલવામાં આવ્યો હતો. આ વિષયમાં લખેલું લખાણ અને ટ્રસ્ટ ડોના કોષ્ટી સાથે સામેલ કરવામાં આવ્યા છે.

કેટીમરની મુસાફરી વિષે

આ વિષયમાં પસાર કરવામાં આવેલો હાલ દ્વિતીમાં સત્તાવાળાઓને તથા મન્દીરીઅલ સીડીજનશીપ એસોસીએશનને મોઝલવામાં આવ્યો હતો. એસોસીએશનનો જવાબ સામેલ કરેલો છે. આ વિષયને આમળ વધારવાની જરૂર છે.

ટ્રસ્ટવાલના દ્વિતીયાની સ્થિતિ વિષે

ટ્રસ્ટવાલમાં લામસન્નનો પ્રથમ વિષયમાં ચર્ચા છે ત્યારથી સીલેક્ટ કમીટી નીમાઈ. તેમાં અપાલેલી જુગાલીઓની સીલેક્ટ કમીટીનો રીપોર્ટ, પાર્લામેન્ટમાં રાખલ લખેલું બીજ, ટેબોર બીલ વિષે એમરલ્ડ સી ડાન્ડરેજનો મદદવાનો હાલ, બીલ વિષે દ્વિતીમાં જાહેલી ચર્ચા વીજેરે આજ સુધીની અગવળનો અપાલ સેક્ટરીઓએ રીપોર્ટમાં આપ્યો છે. જે વિષય ઇ. એ. માં વીમનવાર અચ્છિ કાવાથી તેની પુનરાવૃત્તિ અને અને કરતા નથી. [અ. છ. એ.]

કમીસન અને ટામીસાઈલ

ડી. આર્ટ. ૯૧ કોર્મ અને સર્ટીફિકેટ એફ આપ્ટોન્ડીટી અમુક ટામીસાઈલ યજેલા દ્વિતીયાને આપવાની કમીસનર એફ એચીવાટીકે ના પાડવા દેવાથી એમરલ્ડ સી ડાન્ડરેજ માં જે વિષેનો પણ હાલ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

કેટલર મદદાત્મા પાસે ડેપુટેશન

એમરલ્ડ સી ડાન્ડરેજમાં પાસ કરેલા હાલો કેમિસના ડેપુટેશને જીનીરટરને પ્રિટોરીયામાં તા. ૭ મી નવેમ્બરે આપવા હતા. જાનીરટરને એક રેટમેન્ટ પણ આપવામાં આવ્યું હતું. ટેબોર બીલ વિષે પ્રધાને જણાવ્યું કે જે કાપડો પાર્લામેન્ટમાં

દાખલ થયેલો દેવાથી એ વિષયમાં ડેપુટેશન સાથે તેઓ ચર્ચા કરી શકતા નથી. ડેક્ટર મહાને એટલું જણાવ્યું હતું કે જનરલ ડેપુટેશન તથા શ્રી. હર્વેજા અને હોદી સરકારના પ્રતિનિધિઓ એ વિષયમાં જનરલમાં ચર્ચા આપવી રહ્યા છે અને ચર્ચા હજી ચાલુ છે.

નાટાલ ખાતાના ઇન્ડેક્ટરી

પ્રોટેરીયામાં મોડે જોશ ટેન્ની સુભાગત ડેપુટેશને આ વિષયમાં લીધી હતી અને નાટાલના એજેન્સને આ પ્રશ્નમાં પાલી મુશ્કેલી તો વર્ણવેને આ ઉદ્યોગને રક્ષણ આપવા મામલો કરી હતી. હોર્સ-સો માકરંથી આવતા ખાતાના ઉપર ડેપુટી નાંખવાની મામલો ડેપુટેશને કરી હતી. મોડે આ વિષયમાં તપાસ અભાવવા કહ્યું હતું.

એમીયાટીક બીસ અને હોદી સરકાર

જમ્પીરીનલ સીડીગ્રનથી એસોસિએશનના સેક્રેટરીએ તમારી ડ્રોસ વરધના કેપલ બવાથી સર જમ્પી કુસેનની મુલાકાત લીધી હતી અને તેઓએ ટેન્નર બીસ સંબંધી હોદી સરકાર વતી રેટરેન્ડ કર્યું છે તે અંગે સામેલ કરવામાં આવ્યું છે.

ફાઇનાન્સ

ખબરચીઓના દિસાખ પણ ડેનરસ પાસે રહ્યું કરવામાં આવ્યો છે. પુરતા હોદી અભાવે ડેનરસમાં પસાર થયેલા દરમિયાનો અમલ કરવામાં અને કાર્ય કરવામાં આરે મુશ્કેલી નહીં છે. અને પછી કરવા પાડ્યું હતું પરંતુ હંડ વિના તે બની શક્યું નથી. આ કારણને કમ હોદીના કામકાજને પછી સદન કરવું પડ્યું છે.

રેવ. સી. એફ. એન્ડ્રુસ

હોમે શ્રી. એન્ડ્રુસને બંને આવવાની માગણી કરતાં તેમણે તે પુરત સ્વીકારી તે બધી કોમિશને પૂછી સંતોષ થયા છે. આવજાને મદદ કરવા આજે તેઓ આવજા સાથે છે. તેમની આજે અંગે હાજરી દેવાથી આવજાને ઉત્તેજન મળશે. આવજા માટે તેઓ મદદ કામ કરતા આવ્યા છે તે માટે દ. આફ્રિકાની હોદી કામ તેમની રૂબી છે.

અરજીકાર

એવરે અંગે એકગીરમુલીવના મહાસેનો અમલદારોને અને પ્રતિષ્ઠિત અરજીઓને આભાર માનીએ છીએ. તેમની મદદ અને મદદાર વિના અમારી ખાત્રી છે કે અંગે સેક્રેટરી તરીકેનું કાર્ય બળવી શક્યા ન હતા.

ચર્ચા પત્ર

“ગોડાલ મદરેસા ત્રિપથ”

ઉપલા મહાળા નીચે “આઝ” ના તા. ૧૨-૧૨-૩૦ ના અંક માં શ્રી. મુરુદા કુસેક તમે તમારા તથા મુસલમાન માત્રના કારખારી તરીકે ટ્રસ્ટીપણના કાંઈક કીડમાં મામલો કરી છે, અને તમે વેરાઓને પૂછો છો કે કયા કામદારી તમે અમને માફ કર્યા છે. તેના બવાબમાં મજબૂર મદરેસાના સેક્રેટરી તરીકે આરે બજાવવું જોઈએ કે હું તમને પૂર્ણ હું કે તમે કે તમારા વડીલોએ સુની વેરા બમાલમાં કારખારીપણું કે મુસ-લીપણું બોમવેલું છે અરુ અમર બોમવેલું હોય તો મદરેસાની હોદીને બજાવવો અમવા સાબીત કરી અરખો. તમને અંગે બીજા મામની સુની વેરા બમાલ કરતાં મજબૂર હક સિવાય રેક કામમાં સામેલ રાખેલ છે તે માટે તમારે ગોડાલના સુની વેરાઓને અદેકાન માનવો જોઈએ. ઇસ્લામી કામદાર

પ્રમાણે પણ અમુક દોષ અમુકને અરગીન કહેલા છે એમ આમાં માનવું છે.

કુલ પ્રજામાં મુસલમાનને ખવડાવ તે ઉપર આમાં મમાન છે તમાં વાંધો નથી.

સી. એ. એમ. મદદાર, સેક્રેટરી.

ગોડાલ મદરેસા તાલીમદીન.

વીકલબાઈ સમારક હાથાની વ્યવસ્થા

ઉપલા હાથમાં કુસે પાલે ૨૫૧-૧૬-૩ ની રકમ બારામાં છે. રેક બાઇઓમાં એ અનુવ્યુ નથી કે કામમાં આપો બારેકલી તાલુકો અને અંગેરી ગામ ખાતે કમ મમા છે. જેથી હાથાની રકમ હાલ રવરેક નદિ મોકલતા નીચેની અગાએ બમા છે એમ રા. અગુબાઈ દેવજી તથા રા. બેચ રફીસ લખી બજાવે છે.

નેદાનીસખમાં મોડ રીક બીકીંગ એસાવડીમાં પાલે ૨૪૧-૬-૩ મેસર્સ. અગુબાઈ દેવજી, બહેચર રફીસ અને વનમાળી જેરામ આ વજાના નામે રાખ્યા છે. અને પાલે ૧૦-૧૦-૦ નેદાનીસખમાં ધીબી કગીડીના મખ મેસર્સ. બીબા-બાઈ રજીસા તથા મગન મોરાર પાસે છે અને અમારે એ પેસાની અર ૫૩થે આરે તેઓ આપ્યા. આ પ્રમાણે હાથાની રકમના કુસે પાલે ૨૫૧-૧૬-૩ ની કામમાં વ્યવસ્થા કરી છે તે રેક બાઇઓ બધી લેશે.

હોદીની લડત માટે મદદ

મરદ જનવાળા રા. લક્ષ્મીબાઈ મોપાર તથા ધોબી ફુલબ-બાઈ બીબા વરદથી ઉપલી લડત માટે અનુક્રમે ૧-૧-૩ અને ૧૦-૬ અમને મળ્યા છે. જેની ધોબ વ્યવસ્થા કરશે.

હિંદુસ્તાનના ખમર

(હિંદુસ્તાનના ખાખાં કપરથી)

—ધરેડા જેલમાં વજ માસની સળ બોમવી યુરેલા સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ તેમના બીજા કારાવાસ પછી અમદાવાદ પહોંચ્યા હતા. એ ખમર ચોચેર ફેલાઈ ગઈ હતી. સરદારને અમદાવાદ સ્ટેશને રોકવામાં આવશે એવું માની બેકાના ટોળે ટોળા સરદારને જોવાની આકુરતાથી સ્ટેશને ટ્રેન આવી પહોંચતા ૬૦૫૫ તરફ વસ્ત્રા હતા. સરદાર અને મદદેવભાઈ કપા માધી બદાર આવતાં બેકાએ તેઓના મળામાં ધુલ અને સુવરના કારને દમ કરી બચનારોથી આવકાર આપ્યો હતો. આ મુજબ અમદાવાદની પ્રજાએ સરદાર અને મદદેવ-બાઈનું સ્વાગત કર્યું જોઈને સરદારે અમલદારોને પણ તેઓનું સ્વાગત કરવાનો શોખ થઈ આવ્યો. યોડાબ સમય માં ચોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડ જે સળ હન્ડેકટર સાથે બધા સરદારને, મુકામ હતો આ બધ પહોંચ્યા અને જાણીતા મદરેસોની રજ સરદારને અને મદદેવભાઈને કીરફીકટ મેજસ્ટ્રેટની સહીવાળો એક એક કામળ આપ્યો. જેમાં નીચેની મનલગથી આ સરકારી અમલદારોએ મનાઈ કુકમ કરી સરદારને અને મદદ-દેવભાઈને સરકાર ક્યોં હતા.

“તમે હોદી રાષ્ટ્રીય મદાસભાની જરૂરિયાતો અને કોઈ પ્રતિ સાથે સંબંધ મરજો છે અને જલદર કાલિને ખતલ પહેલે તેવા બાપલો આપો તેવા સંભવ છે તેથી કી. પો. કો. ની ૧૪૪ કલમ અનુસાર આજથી બે માસ સુધી અમદાવાદ છતાની દફતરો ફોન પછી રજા બાપલ નહિ કરવાની હું તમને મનાઈ કહી છું.”

—દેવાળાદમાં શ્રી જયરામદાસને સાંભળવા માટે મળેલી એક જાહેર સભામાં, શ્રી. જયરામદાસે જણાવ્યું હતું કે લોકો ઉપર આલવા લાઠીમાર વિશે સાંભળીને મદાસભાએ મરવાડના મંદિરમાં તાળાં ફોડી આવવાનું બંધ કર્યું હતું. પરંતુ પંડિત મોતીલાલ નહેરૂની, સરદાર વલ્લભભાઈની અને ચારી અલ્હન સમજૂતી અને દબાવ પછીજ તેમણે કામાં દરેટાં અને જેલમાં થતી સરસ્તી આવવાનું કબુલ્યું હતું. પ્રજાએ મદાસભા, નહેરૂ, માલવીયાજી અને હાજાર ગોપાળદાસ વિરોધના કામલા લઈ બહીદાન આપતાં આમળ વધવું જોઈએ. ‘મરજા મંદિરમાં મદાસભા સાથે એક અડવાડીયું’ એ મહાળા નીચે ‘હાઉ’ પત્રમાં શ્રી. જયરામદાસ જણાવે છે કે મદારના ફેદીઓને મદાસભાના ઈર્શન કરવા દેવામાં આવતા નથી. મદાસભાએ પોતાની ટોરડી રવજી રાખી છે. મદાસભાએ બે જોરડીઓ મળી છે. એકમાં છુરડી, ચેતરંજી, ખાટલો રેડીઓ અને બુક ટેસ વિગેરે છે.

—મુખ્યની વોર કાઉન્સિલના માંજી સરચુખાસાર થીમતી સહ. અવલીકાપાદ જોમલે કે જેમને સભા યમા બાદ મુખ્યની આરંભર જેલમાં સપવામાં આવ્યા છે તેમના સહ બાગ્યના ચીનક રૂપ મંમળસૂત્ર અને કાચની બંધડીઓ તેઓને સભા યમા બાદ ઉતારી લેવામાં આવ્યા છે.

—બારડોલીના બેડુતોના બહીદાન તરફ સમજાવ જાહેર કરવા કરજાટકમાં બારડોલી દીન ઉજવવામાં આવ્યો હતો. જાહેરસભામાં બારડોલીના એક હબ્બર બેડુત કુટુંબીને કરજાટકમાં આવવાનું આમંત્રણ કંડારો અને તેમનું ખર્ચ ઉપાડી લેવાનો કરજાટકનો નીચપ પ્રમટ કરનારો કાચ થયો હતો. કરજાટકના સરચુભાર થી. કલ્ચલગીએ એ કાચ રજુ કર્યો હતો. કરજાટકના ગામે મામ બારડોલી દીનની ઉજવણી થઈ હતી.

—લાલાજીના પુત્રી શ્રીમતી પાર્વતી દેવી અને શ્રીમતી પુર્ણદેવીને કોલકાટી કાચદાની ૧૦૮ કલમ પ્રમાણે રા. ૧૦૦૦૦ ના જામીન આપવાનો ના પાડવાથી ૬ માસ સાદી કેદની સજા થઈ છે.

—મદાસભા કાર્યાવાદક સમીતીના સભ્ય અને હાલમાંજ છુટેલા નેતા શ્રી. જયરામદાસ દેહલતરામને કલંકીમાં બાપલ કરવાની મના કરવામાં આવી હતી. છતાં શ્રી. જયરામદાસે અમો લાખની જેદની સમક્ષ બાપલ કરી, એ કુકમનો બંધ કર્યો હતો. તેમણે લોકોને અહિંસક રહેવા ખાસ આમંત્ર કર્યો હતો. તેમને પકડવામાં આવ્યા છે અને ૭ માસની સખત સજા કરવામાં આવી છે.

—કવિશ્રી ન્દાનાબાલ દલપતરામનાં મોટાં પુત્રી સૌ. વિનેદિની અમદાવાદમાં કવિશ્રીને ઘરે અવસાન પામ્યા છે.

—રાજકોટમાં પ્રકટ થતી ‘બળવો પત્રિકા’ વેચવાની બંધી છતાં છાંડરોએ તે વેચવા માંડી છે. ૫ જાજીને પકડવા છે. તેમાંથી ૪ જાજીને એક માસ સાદી કેદની સજા કરી છે. એક છાંડરો, કેળવણી ખાતાના ડેપુટી મન્સરેક્ટરનો પુત્ર હોય, તેને છાંડી મુક્યો છે.

—મેસર્સ જેન સી ફેલર અને હાલજી નારાયણજીએ શાનિવાસ કાઢી, શી સપ્ત, શી બમકાર અને ડો. મુંજેને તાર કરી ગોળમેજી પરિષદમાંથી પાછા કરવાનો આમંત્ર કરતાં અંતે જણાવ્યું છે કે હોદીના દિવસી દ્રષ્ટિએ અને રાષ્ટ્રના માનની ખાતર તમારે ગોળમેજી પરિષદમાંથી દુર દહી જવું જોઈએ, કારણ કે ગોળમેજી પરિષદમાં ધીટીક સત્તાપાંચો સંસ્થાનીક સ્વરાજ્યના ધોરણસર બંધારણ બંધવા માનતા નથી; પરંતુ હોદુસ્તાનની પ્રજાના જુદા જુદા વિભાગો વચ્ચેની ભિન્નતા ઉપર તાર કમ મુદ્દાના પ્રશ્નો લાગી દેવા માટે છે. આ પરીસ્થિતિમાં જો તમે પહેલીજ સ્ટીપરમાં અત્રે પાછા આવશો, તો અમે વધતી જતી હાલનીતિના પરિણામે જેમની સામજી થણી ઉજોરાઇ ગઇ તેઓ તેમને હાલિક સત્કાર આપશે.

—કલકત્તામાં રોકડરોએ અને ખીજઓએ પંડિત મોતીલાલ નેહરૂનો એકસરેયા ફોટો લઇ, તે ઉપર અર્થ કરી હતી. તેઓ એવા નિર્ણય ઉપર આવ્યા છે કે પંડિત મોતીલાલજીનો રોમ મથા વખતનો છે અને તેથી તેને નાણુક થતાં જુગ સમય લાગશે; છતાં ચિંતા રાખવાનું કારણ નથી. ઉપરાંત તેઓએ પંડિત મોતીલાલજીને દરિયાઈ મુસાફરીની બલામજી કરી છે જે બલામજીનો તેઓ દુરત ખમલ કરશે.

—અંબાલા જેલમાં મંદિરી જોગવતા શ્રી. વિદુલભાઈ પટેલની તખીયત સંબંધમાં બદાર પટેલી વિગતો ઉપરથી જણાવ છે કે એ જેલના મન્સરેક્ટર જનરલનું એક માનવું છે કે શ્રી. પટેલ જેલમાં આવ્યા, કારથી તેઓ અપમાની બિમારી ભોગવે છે. અભાર મુધી જે દરદની પ્રીયાદ તેઓ કરે છે તેને કોર્મ કળી કઢકું નથી. છતાં તેમની તખીયતના સંબંધમાં ખાસ ચિંતા કરવા જેનું કંઈ નથી. સરકાર શ્રી. પટેલને મુખ્ય મહાકાની જેલમાં મુકવાનો વિચાર કરે છે. પરંતુ ફક્ત જેલ બદલી કરવાથી તેમની તખીયતમાં જોઇતો સુધારો થઇ શકે એમ નથી.

—વડવાજીવાળા શ્રી. દુલમદલાઈએ બાવનમરમાં પહેલી કાચદાની દુકાનો આમળ પીકટીમ કઢ કર્યું, તે સંબંધમાં બાવનમર દેશી રાજ્યનું હોવાથી, કેટલાકોને પીકટીમની મોખતા માટે કંઈ અજેલી, તેના નિવારણમાં અભિપ્રાય મુજાવતાં, સરદાર શ્રી. વલ્લભભાઈએ બારપુવંક જણાવ્યું છે કે ‘દેશી રાજ્યો સાથે અપણે કંઈ વઢાર નથી, ત્યાં ફાર અને મરદેશી કાપડ ઉપર પીકટીમ થવાનો બરર છે.’

—જેવી અપર બદાર આવી છે કે રો. મુંજે બંધારણના ધાતરની દોરવણી પછી મદાસભા મહીજી, પં. મોતીલાલજી, પં. મદાસભાવાળાઓની મુજાકાને હાંક તરફ આવશે અને તેમને પરિષદમાં ભાગ લેવાનું કહેવા ફરી એકવાર પ્રમાસ કરશે.

—ગોલીસ અભાચારો સાથે અમદાવાદમાં જોએએ વિરોધ દર્શાવવા એક સભા ભરી હતી જેમાં મીસીસ તહેમીના જોશીએ પ્રમુખપદ માટે આભાર માની જણાવ્યું કે આજની સભા એક પ્રોટેસ્ટ મીટીંગ છે. હોદુસ્તાનમાં અંતે ઉપર ને અસામારે સજા છે એ કા માટે? કસ વર્ષ પહેલાં અપણા હોદુસ્તાનના લોકોની હાલત કેવી હતી? અને અંતે મદાસભાએ અપણી હાલત કેવી સરસ થનાવી છે એ જુએ. અભાચારો થવાનું કારણ બહેનોમાં સ્વદેશાભિમાનનો જુરસો આવ્યો છે. એ પછી તેણીએ કામરતની સાથે મદાસભાની સરખામણી કરતાં જણાવ્યું હતું કે કામરતની જીંદગીનો હેવાલ મદાસભાના જીવનને મળતો આવે છે. કામરતના અને મદાસભાના રેક સિકાતો મળતા આવે છે. કામરતે પણ વઢ કરવાનો

ઉપાય પ્રેમ છે એમ માનીશ જણાવે છે. બહેનો યુવક વૈતર્ય કરવા જતી નથી પણ પ્રથમ વર્ગની બરાબરીમાં હોય તેમ છે એમ મહાત્માજીએ કહેલું છે. આટલું હંધું પદ મહાત્માજીએ બહેનોને આપ્યું છે.

—બારડોલીમાં જેટલું સાથે કામ લેવાનો સરકારી દાવ બદલાયો છે. પહેલાં તે સરકારે બન્યાં જોટલાં કંડા અને બાળ ગલીય વસ્ત્રોની જોડાં પણ દેને ઉદરની નીતી અપવાદ કરી જેમ પહેલાં ઉદર પોતાના કિસ્સા ઉપર જોરથી મંત્ર આપે છે અને જ્યારે જુએ છે કે કિસ્સા કાલમાથી છટકી જાય છે ત્યારે તેના ઉપર કંડી પૂક મારે છે તેમ દરે સરકાર દુકાના ટાકા ઉપચાર કરે છે.

—બારડોલી તાલુકામાં સરકાર ખાતની જમીનો કરે છે પરંતુ આ જમીન ધંધામાં સરકારને જ મોટી ખોટ લાગે છે. હોદ્દા સ્વરાજ નાંક આપવામાં સરકાર ખોટનો ધંધો કરી રહી છે.

—જેવી અથવા ઠીકી દત્તી કે મામો ખાલી કરી હીકરત કરી અથવા પ્રજા ને માથેકવાડ સરકારના રાજ્યમાં આવી રહેલી તેને માથેકવાડ સરકાર પોતાના રાજ્યમાંથી કાઢી કાઢે. આ અથવા ખોટી છે. પોતાના રાજ્યમાં આવી રહેલી પ્રજાને માથેકવાડ સરકાર કાંઈ કરવાની નથી અને કાઢી મુકનાર નથી જેવી યાદી વડોદરા રાજ્ય પ્રજા મંડળ વચ્ચે બહાર પડી છે. માથેકવાડ સરકારની આટલી મહેરબાની છે જેથી આનંદ થાય છે.

—પ્રેસ અને પત્રિકા એડિટરિન્સ નો ખલાસ થયેલ પણ પછી બારડોલીના વેરાન મુલકમાં સરકારના ચાર પૈસાના ગુલામોના રાજમાં દરજી એડિટરિન્સ ચાલુ છે. અને પત્રિકા વેચનારાઓ પ્રત્યે ગુલામીની સલામી દેશન કરે છે છતાં તેઓની દરકાર કોઈ કરતું નથી અને પત્રિકા વેચવાનું કામ બેરોમાં માથાબંધ કરે છે.

—કૂચે અમનાં બહાદુર પટેલ તથા સોહાએ અનનું એળામ વહોરીને કાકુ કિષાણુઓના પંજમાં પટેલી વાગેરાની નિરાધાર બહેનોનું ખરે દાંકણે રક્ષણ કર્યું અને બધાને મામમાં આશ્રય આપ્યો તે આટે તેમને ધન્યવાદ થયે છે.

—હોંકમાં બવાદીર ફીન ઉજવવામાં આવ્યો તે દીવસે મનાઈ દુકમ છતાં આખા હોંકમાં સરખસો નીકળ્યા હતાં. પોલીસોએ સરખસો ઉપર અને વાનરસેનાના સરખસો ઉપર પણ લાઠી રાજ ચલાવ્યું હતું રાષ્ટ્રધ્વજને ઝુંટવી લેવામાં આવ્યા હતા અને જુલમ કરવામાં પણ રાખી નહિ.

—સર ભુવેન્દ્રનાથ મીશને હોંકના દામ કમીજનર તરીકે નિમ્ન-વામાં આવશે જેવી વાત ચાલે છે.

—મી. અણ્ણિલાલ વજાણી દોહારી જેઓની સભા પુરી થયે જતાં નોટીસ આપી જેમની પાસે રાજદ્વારી અળવળમાં ભાગ નહિ લેવાની જામીનગીરી આપવાની માગણી હી. મેજિસ્ટ્રેટ કરી હતી અને તેવી જામીનગીરી નહિ આપતાં જેમને જલ્મ માં રાખવામાં આવ્યા હતા તેમની પર પરદેશીનો કામદો લગાડી વડવાણ જવાનો દુકમ બળવવામાં આવ્યો હતા પોલીસ તેઓને સાબરમતીથી ફેનનાં પૈસાડી વડવાણ સર્કાઇ હતી. તેઓ વડવાણ સીવીલ સ્ટેશને પહોંચતાં પોલીસીકમ જેલ/ટ સીવીલ સ્ટેશનમાંથી જોડકમ આપ્યા જવાનો દુકમ આપ્યો હતો.

—એમેરીકાના ડૉ. વિલ્ડપુરન્ટ એવો મત ધરાવે છે કે હોંક માં ને દુ:ખો જોવામાં આવે છે તેવું દુ:ખ અને જુલમ

ક્યાં જોવા નથી. આ એક એવો અપરાધ છે કે જેની સરખામણી બીજા કોઈ અપરાધ સાથે થઈ શકે તેમ નથી. સત્તાવાળાઓને આ મત કેવો લાગશે તે અમે જાણી શકતા નથી. કોઈસો વર્ષના કાલન પછી આટલી બધી મરીબાન, આટલો બધો સારિરિક દાસ અને જીવનનું બધું જાણે તે ડૉ. વિલ્ડપુરન્ટને બહુ સાહે છે.

વેચવાના વાંચવા લાયક પુસ્તકો

મજબૂત ટેકાણું:

Manager,
Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

પાના	શી. રૂ.
સિપાહીઓના બળવાનો ઇતિહાસ „ ૧૪૪ (ભાગ ૨) ૬ ૦	
નકીલ દુબી „ ૪૪૦ ૮ ૦	
મુલામી વહેવાર (ભાગ ૨) „ ૨૪૪ ૪ ૦	
મોહન વીર કમીરજી „ ૨૮૦ ૬ ૦	

સોનેરી નામ વગરની પણ પાકા પુઠામાં

કાળા પાણીની કથા „ ૨૪૧ ૬ ૦	
અસહકાર „ ૮૧૪ ૭ ૬	

કાચા પુઠામાં પણ બહુજી ઉપયોગી

ગીતાંજલી „ ૧૧૨ ૨ ૬	
નવ મંદિરા „ ૧૮૦ ૧ ૪	
મરિચાવલી ૧ ૧૦	
સત્તરમી મહીનું કાન્સ „ ૨૮૮ (ભાગ ૧) ૫ ૦	
સીતા વનવાસ ૧ ૪	
જમનાબની મુરતી અને ભારતનું અવિષ્ણ ૪ ૦	
જીવનપર પ્રકાશ „ ૧૦૭ ૦ ૬	
મહિરાજની રસધાર „ ૨૧૫ ૩ ૬	
„ ભાગ ૨ નો „ ૨૦૫ ૩ ૦	

વાંચવા લાયક આવેલા નવા પુસ્તકો

આ જોશીસેથી મળે શકશે: શી. રૂ.

રાજમાર્ગ ૫ ૬	
સાદી કિયામત ભાગ. ૧-૨-૩-૪-૫-૬ ફરેકની કી. ૧ ૧૧	
રાજ મજેશ ૫ ૮	
ગુજરાત સર્વ સંમત ૬ ૧૦	
મેષદુત ૫ ૮	
કૌરવો કોમ્સ ૧ ૧૧	
અરેબીયન નાઈટ્સ (કંપીટ) ૨૨ ૬	
પુરાણને પ્રવાસ ૩ ૧૧	
મેસ્ટરથીલનો પુત્ર પ્રતિ ઉપદેશ ૨ ૧૧	
વિપિન ૨ ૧૧	
પાકકાળ ૫ ૬	
કલ્પકમાળા અને બોધવચન ૨ ૨	
પાપ અને પશ્ચાતાપ ૩ ૧૦	
કાળ માધુષ ૪ ૧૦	
જ્યા જ્યાન ૩ ૬	
નવી છંદમી ૩ ૧૧	

ડીક્ષનેરી

કન્ડેન્સ ઇંગ્લીશ - ગુજરાતી ડીક્ષનેરી ૧૦ ૬	
રેફરન્સ ઇંગ્લીશ - ગુજરાતી ડીક્ષનેરી ૨૨ ૬	
અલસારે ગુજરાતી - ઇંગ્લીશ ડીક્ષનેરી ૨૨ ૬	

ઇન્ટરનેશનલ પ્રીટીમ પ્રેસ તરફથી છપાઈ પ્રસિદ્ધ થએલાં પુસ્તકો

	શી.	રૂ.
સત્યના પ્રયોગો જાણવા આત્મ કથા ભાગ ૧	૧	૬
" " " " " ભાગ ૨	૧	૬
નીતિના કાળ	૧	૦
મારો જીવનો અનુભવ	૦	૬
મારો જીવનો બીજો અનુભવ	૦	૬
મારો જીવનો ત્રાણે અનુભવ	૦	૬
ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅનનો સોનેરી અંક	૨	૦
લે.કમાન્ડ બાલમંગાદર તીલક તેમના મન અને વિચાર	૦	૬
મુરખરાજ અને તેના બે બાઇઓ	૦	૬
જીવનના કાળ	૦	૬
મુસ્તફા કમાલ પાશાનું જીવન ચરિત્ર	૦	૬
મુસ્તફા કમાલ પાશાનું આપણ	૦	૬
એક સત્યવીરની કથા (સોક્રેટીસનો જન્મ)	૦	૬
માધુસ કટલી જમીનનો આલેક હોમ યો	૦	૬
હીંદુ સ્વરાજ (અધીજીએ અપેક્ષા)	૧	૦
પૂર્વ અને પશ્ચિમ	૦	૬
દેશભક્ત ગોળાએ અને ચીરમીટના સવાલ ઉપરની ચર્ચા	૧	૦
કાશફ સાથે જવાની કરજ	૦	૬
સા. વ્યા. ઇન્ડિઅન ઇંગ્લિશન મૂવીનીઅર	૦	૬

ટેલર શોપ બાંહે આપવાની છે

બેંક, હોટેલ, પોસ્ટ, રેલવે અને દુકાનોની વચમાં ખાસ મોકા પર આવેલી ટેલર શોપ બાંહે આપવાની છે. વધુ વીગત માટે જાણવા માગો:—

Messrs. VASTHANI HIRA & Co.,
P. O. Box 56, Station Street,
Balfour North, TRANSVAAL, S. A.

જાહેર ખબર

તા. ૧૫-૪-૩૦ ના "કમીટી" ના નામથી "હિંદી પેસેન્જરોને સુવિધા" વાલા ડેન્ટબીલ જેમાં મજબૂર પેસેન્જરો ઉપર રામજી કાલીદાસે દુષ્કર્મનો કાબોકેર વરતાવવાની લીખીતવાર અરજ આપ્યાનું જણાયું છે. આ અરજ એસોસીએશને સંબંધી મીટીંગ બરી કરાવ પાસ કરીને જે રેલ તે બાબતમાં કામ કર્યા હોય તેની તકલીફ ઉભાગાયાબેની હિંદુ એસોસીએશન છાપાદાર બહેર કરશે, તેમજ મજબૂર કમીટીમાં કયા કયા મેમ્બર તથા કમીટી કયે કયળે ખીસાલે છે અને પરદુષ્કર્મ બંજન તરીકે કમીટીએ આગવીત સુધીમાં કયા કયા પરમાર્થો કાર્યો કર્યા છે તેની નોંધ પબ્લીકમાં મુકશે તે પબ્લીક તેમનો મોટો જવાબદાર માનશે. પણ જો આ સખળી બાબતમાં તેમજ કાવચા માં હિંદુ એસોસીએશનનો કે તેમાના મોર્ષ દરેકી કે પ્રેમખરોનો કોઈ કાચ ન હોય અને અપહીનની અંદર જેમણે ખીલકલ કામ ન કરીશે હોય બહાર દુષ્કર્મ કાવચાબેરે દોરી સંભાર કરી ખાલી તેમનાં નામ છપામાં કે ડેન્ટબીલમાં સંડોળ્યા હોય તે તેમણે છાપાદારે તે મુજબ બહેર કરી પેતાનો કાચ બદી હોવા કે જેથી મુખ્ય કાવચાબેરે વિરુદ્ધ અમે આગળ પગલાં બરી સકીએ.

શી. રામજી કાલીદાસ.

પી. એ. બોક્સ ૫૮૧, લોરેન્સો માર્કેટ.

આઝાદીઓ-ની-કુરબાની

તમે હિંદનો આઝાદીનો સુર સાંભળવા માગો છો? તમારે ગાંધીજીની અળવળ થર બેઠાં જોવી છે?

જો આવી ભાવના તમારામાં ફેલાય તે તમે દેશના વર્તમાનપત્રો વાંચો. ૬. આફ્રિકાવાસી દોઢી બામ્બોને હીંદની રિશ્તિથી વાંધે કરવા અમે તમને વર્ષો યર્ષા કોઈથી જુદાં જુદાં અભયાર મંજાવવા શરૂ કર્યા છે. આ છાપાઓનાં નામ નીચે પ્રમાણે છે.

અઠવાડીક છાપાનાં નામ
મુખ્ય સમાચાર, પ્રજામિત્ર-કેસરી, મે પ્રડી મોજ, વીસમી સદી, દીન, બોએ કોનીકલ, ઇન્ડિયન બ્યુક (કમન)
માસીક છાપાનાં નામ
નવચેત, નવ-યુગ.

જેઓ દર મેલે તાજા સમાચાર વાંચવાની તમને રાખતા હોય તેઓને દુઃખમારે ત્યાંથી છાપાં વેચાતાં બાંધ જવા કે વર્ણનું એક સાથે લવાજમ ભરી છાપાં મંગાવી લેવા ખાસ ધનનંતિ હૈ છે. નીચેને કયળે પણ લખી પાઈસ કીરટ મંગાવો કે છાપાં વેચાતાં લખ જાઓ કે મળો:

એ. બી. ખાન.

૩૬ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, ફોરનર: કોંગ્રેસના સ્ટ્રીટ, મોક્સ ૧૦૧૮. બેંગાળીસખળો.

ઉપર લખેલાં છાપાં અમારી પ્રીટીરીયાની કાંચ ૧૪૪ પ્રીટી રીટાઈપમાંથી પછુ મળી રહશે. વંચો, વંચાવો અને દેશની સેવા કરો.

ઉલાગાઆબે હતરી સ્વદેશ યા ટાંસવાલ બનાર

હિંદી પેસેન્જરોને સુવિધા ખબર

નીચેને સરનામે પણ લખી જણાવશે. તે અમે તમને સ્ટીમર તેમજ ટ્રેન ઉપર લેવા આવશ્યું અને રહેવા તથા ખાવા પીવાનો જાતમ બંડોળસ્ત વાજળી ખરચે કરી આપશું.

ઇમ્પ્રોવેશનને જગત દરેક કામકાજ સંતોષકારક રીતે કરી આખી સ્ટીમર ઉપર અડવાની તેમજ ટ્રાવેલની દરેક સગવડ અમારી જાતી દેખરેખ નિચે કરીએ છીએ.

ફેમીલી વાળાઓએ ટી. આઇ. ૬૧ ફોર્મ રજીસ્ટર કરી અમેને વહેલાં મોકલી દેવાં અને પાંચ સાલ પીટનો ખર્ચ કરી પેતાનો વેપાર બંધ કરી અને આવવા જરૂર નથી તમારા ફેમીલીને સ્ટીમર ઉપરથી ઉતારી જે સંગ્રામ જોડે દેશથી આવેલા હશે તેમ સંગ્રામ જોડે ટાંસવાલ મોકલી આપવાની દરેક સગવડ કરી આપશું.

૨૫ વર્ષથી પ્રમાણીકપણે કામ કરી દરેકને સંતોષ આપું છું અને ટાંસવાલના હિંદી બાઈઓમાં ભણીતા છું.

વિરોધીઓએ મારા ઉપર પેસેન્જરોને દુઃખ દેવાની તથા સરકારી રૂક કરવાની જાહી કરીકલ છપાવી છે તે ઉપર ખાન આપશે નહિ. અને હંમેશ મુજબ અમને તમારું કામકાજ સંપિતા રહેશે અને સંપૂર્ણ બહારો રાખશે. અને બહાર કાઢેલા કાચમાં સખડાતા નહિ જેજ વિનંદી.

યવન્દેવાર નિચેને સરનામે લખો:—

Ramjee Kalidas

P. O. Box 581,

Lourenco Marques.

સાઉથ આફ્રિકામાં પ્રખ્યાત કેપીટનના રફ વર્ષનાં વખણાયલી

Parcel from
**KAPITANS
BALCONY
HOTEL**

DURBAN.

CORNER OF GREY and VICTORIA ST.
PHONE 3623

ફરમાસુ મીઠાઈ

કાર્થ પણ તહેવાર, જલસા. દીવાલી અને લગ્ન પ્રસંગે લહેણ આનંદ આપશે.

તાજાં લીંચુ અને કેરીનાં આચાર, પાપડ, ગરમ મસાલો તથા ખાસ પોરબંદર લીની રપે-શીયલ મીઠાઈ તેમજ અમારી બેકરીમાં બનેલા તમામ જાતનાં તાજાં કેકે હમેશાં તૈયાર મળશે.

માલ સારો અને ખાત્રી પુર્વક પોસ્ટથી રવાના કરવામાં આવશે. મંગાવી ખાત્રી કરો.
ઓરડર આદે પેસા મોકલવા મહેરબાની કરવી. સી. એમ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે નહિ.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો.

લખો યા મળો:—

R. K. KAPITAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"

Eastern Trading Co.
WHOLESALE FRUIT SUPPLIERS.
Box 730. Durban.
No. 1 Bananas 25s Crate,
Pineapple No. 1 3s. dozen.
F.O.R. Durban, C.O.D.

નં. ૧ બનાના રપ/ ક્રેક, પાઈનાફલ નં. ૨. ૩/-
દબન. ફેલોજ જુલી (સી.એ.ડી.) હમેા ઉપલા
જરનારિ. દરક જાતનું તાજાં ફરફ અને વેજટેબલ
સાફ પેકીંગ કરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.

બુલન બોક્સ, રેગલ અને ક્રીયન ટ્રેસર

નવાં પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો
ફેક્ટરી વેલસ બોક્સ આકરો હોવા છતાં
ભાવે કીફાયત રાખ્યા છે.
લીલ થશે તો તક જશે
અને

તક જશે તો ફાયદો જશે.

હવે ધર્મીગત્ત કમકાન પણ સતેરાકારક બનાવી આપાને બીએ.
લખો:— **L. MISTRY.**

Phone 2868.

P. O. Box 2526

Add. No. 1 A Kort Street, J'H'Burg.

મેસર્સ આમ સી. એ ચાબાર્થ એન્ડ કાની સામે. બેદાનીસલખ.

સોનેરી તક

પીયારુ કવ્વાલે

ડરબન ટાઉન હોલમાં અને બોરીએન્ટ સીનેમામાં આવેલી મજલોની રેકોર્ડ

લિસ્ટમર કાઠાઆવાડમાં

આવી પહોંચી છે. પીયારુ કવ્વાલની પુલ લીસ્ટ માટે લખો.

Agent for H.M.V.

E. A. TYEB & Co.

Phone 2447. P. O. Box 1155

109 Field Street, DURBAN.

Indian Opinion

No. 2—Vol. XXIX.

Friday, January 9th, 1931

Printed and Published for the Proprietor
by the Proprietor, at the Press, Durban.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

સીડીરના બાવે

સ્ટી. કારાગોલા જાન્યુવારી તા. ૧૨ થી

પોર્ટબ્લેર થઈ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

સ્ટી. "બંગાલા"

જાન્યુવારી તા. ૨૬ થી મુંબઈ જવા ઉપરશે.

મહલબાની વીરલી. શ. ૪૦ ના ડીસાળથી અને સ્પેશીયલના શ. ૫૦૦ ના ડીસાળથી લેવામાં આવશે.

હીંદુ વીરલી. શ. ૪૫ ના ડીસાળથી અને સ્પેશીયલના શ. ૭૫ ના ડીસાળથી લેવામાં આવશે.

મુખના—ઉવારોએ પોતાના મોટા દાગીના કાઢીને ૧૨ વાગ્યા અગાઉ હસ્ટરમાં પહેરવામાં કરવાં.

સેકન્ડ અને થર્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સ કરવે.

ફ્રેટ લોડી પેસેન્જર પોતાની ટીકીટ અમારી એજીન્ટમાંથી લેવી અને બહાર ગામવાળા બાઈઓએ અમારી સાથે

પરબંધકાર કરવાથી પણ થઈ શકશે. સ્ટીમરને લગતું ફ્રેટ ડામકાળ અમારી જાતી રેખરેખ નીચે માં

SHANKH HEMET & SONS.

307, Pine Street.

Tel. Adm. "Kamunat." Durban.

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઈડ ૨૭-૦-૦.

થર્ડર: પાઈડ ૧૫-૭-૬.

ફ્રેટ: પાઈડ ૬-૭-૬. મોરારી વગર.

વધુ જુલાસા માટે બ્રોડર યા મળે:—હિંદી પેસેન્જર
એજન્ટ સેખ હીમદ એન્ડ સન્સ,
૩૬૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application, Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of
SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

પુરા ખખર

આઠમ આક્રિષ્ઠામાં ગુજરાતી પુસ્તકોની નવી ઝેલ-સી.

સરનામું નેંધી રાખો.

ફેનસી કારસો	૫	૧
મદદાહ	૫	૧
શીશજી મહાલ	૬	૧
સુલતાના રાજ્યના	૧૦	૧
દુઃખીને દિલાસો	૧૨	૧
મોંઘી અવીર (દાસમસરતું પુસ્તક)	૮	૧
રાખના મહેલમાં	૪	૧
સીતમગાર સુલતાન	૬	૧
આમી કરજી	૩	૧
બે એન ફનીયા	૩	૧
એક પથરોનો પ્રતાપ	૫	૧
ફોનોઆફ ગાળન માળા	૭	૧
ગુજવાડીનું ગુલાબ	૧૭	૧
ખાદકા ખાખર	૬	૧
ગુર્જીસ્તાનનું ગુલ	૮	૧
મરાવતી	૫	૧
પ્રાણસુરત મહાર	૫	૧
કરમતી હદાશી	૮	૧
નવલ ગંગા	૬	૧
ફનીયા કે દોજખ	૬	૧
ખુદાને ખખર	૬	૧
મુઝહીલ આઘાન	૧૫	૧
સંસારનો સંસાર	૩	
સંસારી કે સન્માસી	૩	૧
વીચેક વાણી	૫	૧
એકક ખુલ	૩	૧
ખીરખજને નાદકા	૪	૧
નવલ નવરંગી	૧૭	૧
સંકટની-મુલમાં-સાએજી પૂજ	૭	૧
ગુજમદન	૬	૧
દોહ દહાપચ સાગર	૩	૧
કાળું ગુલાબ	૩	
મસ્ત ફકીરનું દાસમ અંકાર	૩	૧
મુશનો એમ (રસીક કીટકટીવ વાર્તા)	૮	૧
વીજામતી કોઠે આલેખ ભાગ ૧	૩	૧
" " " " ૨	૩	૧
દેવોને ખુશ પડો	૩	૧
કંપતી વાર્તાભાષ	૨	૧
સ્વીટ્ઝર લેન્ડની સ્વતંત્રતા	૨	૧
ઝેરીલાદી	૫	
આશાજીનું રાજકીય	૧	૬
આશામીન	૬	૧
કચીકચા	૪	૩
કીટકટીવ અર્થત (રસીક નવલ કથા)	૫	૧

નામ કન્યા	૨	૩
નીલોત્તમા	૨	૩
મુગલજી	૩	૬
આઘાનો મુસાફર	૪	૬
હિપને અરજી	૬	૦
ગસામજી	૪	૦
મજને ગીત મોવી	૩	૦
ગજ વિજાર	૨	૩
આવના સુદી	૧	૬
સાત સુંદર વાતો (દરેક જાણે જરૂર વાંચવી)	૧	૬
જમ કારતી	૨	૩
સ્વામી રામ તીર્થનું જીવન ચરીત	૬	૬
સંસાર સ્વપ્ન	૨	૩
ગરિરંગ પ્રજા	૧	૬
નંદન વનને આંખણે	૧	૬
આનંદ જદરી	૫	૬
અમારી પહેલી વાર્તાઓ	૧	૩
" પીળ "	૧	૩
" ત્રીજી "	૧	૬
આપવાતમીકે વાર્તા માળા	૨	૬
લોહીના લેખ	૬	૩
જાંજરને કમુકારે	૨	૬
રસીકા	૫	૧
જદનામ દોહ	૨	૩
મુઝલ ધારા	૧	૦
માલીની	૧	૦
તોફ અને ટાંગર	૧	૦
એશીયાનો ઉપકલ	૨	૬
મદાત્મા ગાંધીનું ધર્મપુલ (દરેક દોહીએ		
વાંચવું એકજાએ		૬
મરાન જુની પર રખડ	૧૦	૬
દિવાની કે સાણી ભાગ ૧	૮	૬
" " " ૨	૬	૬
કરતનો દહેર		૬
મંથાની રાણી	૬	૬

આ હિપરીત ખીજ ઘણી જાનના પ્રુકે મળશે.

ફમ, હાફજી અને આંસી

ની ખાસ રવા વાપરી ખાતો કરો દળરોને કામદો કરો
છે અને વાપરવામાં કોઈ પણ જાતનું તુક્કાન થતું નથી.

ફમિલ એક દીનની રી. ૪૫.

એક વખત મંથાવી ખાતો કરો.

મળવાનું ટેકાણું.

The Burma House,

185 Grey St., Durban.

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છો

સ્ટામ્પલ "સુટ" માર્કની કપડાની જાહેર ખબર સમસ્ત દેશના નેટીવ જાપાંઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે. સ્ટામ્પલ "સુટ" માર્કનું કપડું રંગ કરે અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકશો.

મા "સુટ" ના માર્કની તપાસ રાખો અને પ્રમોટેશનથી એવતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એચ. જી. સ્પર સમીથ એન્ડ કું.

(પીટી) લીમીટેડ.

જોહાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, ડરબન,
પોર્ટબ્લેન્કાએથ.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

ફ્રેશ જલ્દુ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. જમીન:—

P. O. Box 842, Durban, 129 Victoria St.

FREE
Diary
For
1931

FREE GIFT! DIARY 1931

100 pages—one day a page. Apply with 6 pence postage stamps.

RAJVALDYA NARAYAN KISHANJI,
177 Harrison Road, CALCUTTA.

ઉત્તમ મરમ મસાલો (વગેરે)

અમારે આ જાતી દેખરેખ નીચે તાળો અને સજાઈથી ધરમાં ફેલો ગરમ મસાલો, કરીપાઉકર, હલ્દી, મરચાં, તેમજ ફેરીનો અને લીંબુનો તેમજ મીઠસ આચાર દમેશાં થોડા થા જરૂરિયાતે અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો ઉત્તમ માણ, તમે ધરમાં જનાવી શકતા નથી. એક વખત મંગાવી ખાવી કરો. મળવાનું ટેકાણું,

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

Phone 3867. Box 316, 162, Grey Street, DURBAN

HEERABHIA MORAR MATVADKAR.

Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

ટ્રોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ એક્ષપોર્ટર

અને કમીશન એજન્ટ.

પેકીંગ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ એ સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Box 247 & 317

Tel. "Kbatri."

HUSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

મોક્સ રજીડ અને કપડ. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ "ખત્રા"

હુસેન ઇસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)

ટ્રાંસપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,

બેરા, પો. ઇ. આફ્રિકા.

આઠવાલીક પંચાંગ

ખાસ્તી	દીક	મુસલમાન	પારસી	સુરોદિન	શુક્રવાર
વાર	૧૯૩૧	૧૯૮૭	૧૯૪૬	૧૯૦૦	૧૯૦૦
જાન	પોષ	શાબાન	શહે.	કરમી	
સુવારી					
શુક્ર	૬	૫	૫	૪-૪	૭-૨
શનિ	૧૦	૧૫	૨૦	૪-૫	૧૭-૨
રવિ	૧૧	૮	૨૧	૪-૬	૧૭-૨
સોમ	૧૨	૯	૨૨	૪-૬	૧૭-૨
મંગળ	૧૩	૧૦	૨૩	૫-૭	૧૭-૨
બુધ	૧૪	૧૧	૨૪	૫-૮	૧૭-૨
શુક્ર	૧૫	૧૨	૨૫	૫-૮	૧૭-૨

વેચવાના વાંચવા લાયક પુસ્તકો

પાના	શી. રે.
સિપાહીઓના જળવાનો ઇતિહાસ	૧૪૪ (ભાગ ૨) ૬ •
નહિકા કુખી	૪૪૦ ૮ •
ગુલામી વહેપાર (ભાગ ૨)	૨૩૪ ૬ •
મોદિલ વીર હમીરજી	૨૮૦ ૬ •
સોનેરી નામ વગરની પશુ પાકા પુઠામાં	
કાળા પાણીની કથા	૨૩૧ ૬ •
અસહકાર	૮૧૪ ૭ •
કાચા પુઠામાં પશુ વણીજ ઉપયોગી	
મીતાંબલી	૧૧૨ ૨ •
નવ સંકલ્પ	૧૮૦ ૧ •
અરિવાવલી	૧૧૦ ૧ •
સત્તરમી સદીનું કાન્સ	૨૮૮ (ભાગ ૧) ૫ •
સીતા વનવાસ	૧૬ ૬ •
જગન્નાથની મુરતી અને ભારતનું જીવિત	૪ •
અવનપર પ્રકાશ	૧૦૭ • ૬ •
સહરાબાદી રસપાર	૨૧૫ ૩ •
આમ રાજે	૨૦૫ ૩ •

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices. We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HATTAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Hikas." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

EASE for the Eyes

For 19 years we have been improving the sight of South Africa.

When you require Spectacles or Eye-glasses, let us fit you.

Our References:

Over 65,000 Clients.

We specialise in Zeiss Punkal Glasses.

J. Muller & Sons, Ltd.
OPTICIANS,

104, Longmarket Street, Capetown.

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—This Firm employs no Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY INDIA)

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSHTALIA'S MUSIC SALOON.

(Prop. A. N. GOSHTALIA)

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

અન રંગન મહિ દરેક ઘરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. જે હરો પુરા ખાત્રીએ લોકો. મુબરકા પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, પગલો, પેડિંગલ હરકે બનાવવા માટે અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય જુદા-જુદા પગલુ, સુર, બલન વગેરે પણ મળશે. દરેક બલના હારમોનિયમનું રીપેરીંગ કાર્ય ખાત્રીથી કરી આપીએ છીએ. લગ્નો થા મળે:

ગોશ્તલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(માલિક: એ. એન. ગોશ્તલીયા.)

પી. એમ. બોક્સ ૪૬૦.

૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Indian Opinion

No. 2—Vol. XXIX.

Friday, January 9th, 1931.

Flax, George, 1811-1883. See Flax, George.
Flax, George Youngman.

DEATH OF MOULANA MOHAMED ALI

S.A. INDIANS MOURN THE LOSS OF ONE OF INDIA'S MOST BRILLIANT SONS

A REUTER'S message from London on Monday morning announced the sad news of the death of Maulana Mohamed Ali, the Indian Moslem delegate to the Round Table Conference and one of the famous All Brothers closely associated with Mahatma Gandhi in the first non-co-operation movement in India, but who opposed to the present civil disobedience campaign.

Meeting At Durban

Immediately after the receipt of the sad news of his death in London a mass meeting of the Indian community under the auspices of the Natal Indian Congress was held in the Royal Picture Palace the same evening to express the sympathy of Natal Indians at the great loss which the Indian nation as a whole has suffered. Mr. Sorabjee Rustumjee, president of the Natal Indian Congress, presided.

Representatives of all sections of the local Indian community were present, and numerous tributes to the work accomplished by the dead Moslem leader were paid by the various speakers.

The Indian Chamber of Commerce, the Retailers Association, the Indian Merchants Association, the Anjuman Islam and several other patriotic, religious and social bodies were represented. Mr. Rustomjee referred to the great assistance the South African Indian population to India received from Moula Ali, and described him as one of India's most brilliant sons and said that his death was an irreparable loss to the whole Indian nation.

Hajee M. A. Motala, Abdul Haq Nadi, Ibrahim Jeewan, M. N. Haffeejee, Advocate J. W. Godfrey, Mr. Anand Haffeejee and Mr. Ismail Goni also touched upon his work for the cause of Islam and India.

Resolution Of Sympathy

The chairman then submitted the following resolution of sympathy, which was passed in silence:

"That this mass meeting of the Indian community, held under the auspices of the Natal Indian Congress, hereby records its profound sense of sympathy at the sad demise of the late Moulana Mohamed Ali, one of the ex-presidents of the Indian National

Congress, by whose death India has sustained an irreparable loss."

All the Indian stores in Durban were closed between 2 p.m. and 3 p.m. on Wednesday as an outward mark of sympathy and respect for the memory of the well known Moslem leader, Maulana Muhammed Ali. In the Municipal Indian market also business was at a complete standstill during the above mentioned period.

In the evening all the local mosques held special services at which prayers were offered for the repose of the soul of the departed Maulana.

Meeting At Dannhauser

A meeting of the Dannhauser Indian community was convened by Mr. Jamaloodeen Ahmed in the Mosque Sample Room, to offer prayers for the late Moulana Mohamed Ali. The following spoke on his life: Mr. D. Lavarne, Pandit Ramsoonder Patak, after which all joined in prayer.

The following cable was sent to Maulana Shaukat Ali, India Office, London:—

"Deeply grieved to learn of the death of one of the noblest sons of India, Maulana Mohamed Ali's death in the present critical situation is a tragedy to Muslim-Hindu unity. May Almighty bestow you, Begum Mohamed Ali and family with courage and patience in this irrecoverable loss."

Meeting At Capetown

The South African Muslim Conference, Capetown, representing Cape Malays, Indians, Arabs, and every nationality professing the Faith of Islam in South Africa and Lourenco Marques, passed a resolution expressing deep regret at the death of Monhan Mohamed Ali.

The life sketch of the late Monsiura Mohammed Ali will be given in our next week's issue.

With this issue we present our readers with a photo supplement of the late Moulana Mohamed Ali with the hope that every Indian will treasure it and try to imbibe the spirit and devotion to duty that was possessed by Moulana Mohamed Ali.

CONCERNING JUSTICE

IN days when justice was administered by the King in person his judgments concluded with the fiat "Que le droit soit fait"—Let justice be done! Relativity obtains in the understanding and application of "justice" as it does in all things; our standards are limited by and represent the measure of our understanding of what is right or righteous. Man-made law purports to express and to apply man's consciousness and perception of the "Jus", the Right, the Real, the True, but is influenced by man's own weaknesses and defects.

Nature's law, which is but an expression of divine power, divine right or righteousness, would appear, in addition to its "creative" force, to be engaged with a sort of alchemical transmutation of the 'base' into the 'rare' and of the maintenance of equilibrium or harmony and of their readjustment or restoration when disturbed. The law of Nature, or divine Law is impersonal and impartial. It knows no favourites. It makes and unmakes, breaking forms relentlessly as the needs of the ever-evolving life-force with which alone it is concerned call for their destruction and reconstruction, for its fuller expression. Qua humanity, who obeys, i.e. lives in harmony with the Law, gains; who disobeys, i.e. opposes, loses. What has to be evolved, unfolded, in Man, is his latent divinity—divine i.e. impersonal, impartial Love; divine understanding or knowledge; both these expressed in action, "Jus". Right embraces all three.

Man-made law is faulty, defective, for the reason that "folly darkens wisdom." Ignorance, whereby we "mistake these shows for real", and even when recognising their impermanence lust for them and cling to them, is the first aspect of this "folly". Fear is another. We fear where no fear should be—for the loss of that which our better understanding informs us has no real being, no real value, no permanence. Further, we profess to belief in divine Law and Order and Love expressed as Justice, yet our conduct gives the lie to our professions, proves that we lack faith. We pretend to agree that righteousness alone breeds righteousness, and that injustice reacts on the wrong-doer measure for measure, as indeed it does; yet we suffer ourselves to be cheated by false appearances, to lose sight of the substance in our eager chasing after shadows,

to become slaves to lust for possessions which but crumble to ashes, and finally to allow our lusts and our fears to arouse antagonisms bred of selfishness, envy, hatred and all "unkindness" to dominate our inter-human outlook and relationships.

We prate of a Fatherhood of God and its corollary the brotherhood of man, yet, lose no opportunity to emphasise unessential differences of race and colour and creed and to advance these as excuses for selfish exploitation at the urging of our egoism and greed. We indulge in empty phrases concerning an all-wise, all-just, all-seeing, all-protecting Providence, that marks the falling of even the meanest sparrow, yet we rarely hesitate to choose the bird in hand of worldly advantage rather than trust to the protection of Providence in an effort to do the right.

Our systems and our institutions do but reflect our mental outlook, constitute, as it were, a sort of synthesis of our character. They warn us that we are still idolaters, still worshippers of the little "I", of the personality-self, and that the mist-dissipating lessons Mahatma Gandhi is setting our deluded humanity are not being taught any too soon if we are to be saved from spiritual death.

ELEVENTH SESSION OF THE CONGRESS

THE proceedings of the Eleventh Session of the South African Indian Congress came to an end on New Year's day at Capetown amidst great enthusiasm. The delegates from the Cape and Transvaal provinces were present in their full numbers. From Natal twenty-four delegates attended. It is not exaggeration to say that the Conference was a huge success like the Emergency Conference held in October last at Johannesburg. The presence of Rev. C. F. Andrews gave great impetus to all the delegates and the spirit of courage prevailed at the Conference. The uppermost questions that engaged the minds of the delegates were the Asiatic Tenure Bill and Domicile. Since the passing of the resolution at the Emergency Conference regarding the Asiatic Tenure Bill the situation has remained just the same and hence it was felt that there was no necessity to modify the resolution in any form but to reiterate it with firmness. One after another the delegates declared that if

the Bill was not withdrawn and relief not granted to the Transvaal Indians by amending the restrictive legislations, they were prepared to sacrifice and start passive resistance. It is clear that important negotiations are going on between the Indian and the Union Governments. Sir Kurma Reddi in his address at the Conference said that "The Government of India have already cabled to me the outline of the matters on which I am to make representations to the Union Government. With a view to get one or two points cleared up I have cabled to India to obtain a few further instructions on the matter. I am expecting a reply shortly and when this is received I shall approach Dr. Malan as soon as possible." The officials of the Congress do not know the nature of these negotiations. When they showed the desire to know the nature of the negotiations Sir Kurma said that the instructions from the Government of India to him were to the effect that the representations that he will make to the Union Government are to be kept private and hence he is unable to reveal them unless he is authorised to do so by the Indian Government. It is a great pity that Sir Kurma's hands are thus tied down and frank discussion with the Congress officials on such a vital problem is prevented. It will indeed be a great wrong to blame Sir Kurma for this. We shall blame the system of the Agency of the Government of India. The President Mr. A. Christopher and other delegates strongly condemned the attitude of the Government of India and protested against the way in which the negotiations are carried on. The Congress passed a resolution to send a cable immediately to the Government of India to instruct their Agent to discuss with the officials of the Congress the nature of representations that they intend to make to the Union Government. The Congress did well in sending out the cable. The question of life and death is facing the Transvaal Indians. It is clear that the South African Indian Congress can never take the responsibility of accepting any compromise that may be arrived at between the two Governments if such a compromise is made by keeping the officials of the Congress in the dark. If the efforts of the Government of India are towards the direction of protecting the existing interests up to date, we warn the Transvaal Indians to beware against such compromise. We cannot sell away

the rights of the future Indian generation by accepting a compromise that protects the vested interests up to date. Our demands are definite and they are to the effect that the Future Bill must be withdrawn and relief should be granted to the Transvaal Indians by amending the Gold Law and the Township Act of 1908. We are glad to know that Mr. Andrews announced at the Conference that we can never accept segregation. India can never accept it nor can the Government of India. The S.A.I.C., together with Mr. Andrews will, we understand, issue a statement with regard to the policy of segregation. The question with us is not of getting a licence here or there or of protecting the properties here and there. With us the question is, what is the *Status* of our countrymen in the Transvaal? If the Government of India by keeping us in the dark arrive at a compromise with the Union Government and sell away our few rights that are now left, we urge our countrymen not to accept such a compromise but to come forward as brave men to protect not only their own self-respect but that of their Motherland India.

We have not sufficient words to express our feeling of gratitude and love on behalf of our countrymen to our worthy President Mr. A. Christopher and Mr. S. R. Naidoo the Secretary, for the services they have been rendering from the last two years to our countrymen. In the midst of great difficulties Mr. Naidoo has carried on his duties. The community is under a deep debt of gratitude to them. The treasurers Messrs. Iswarbhai and Lakhi saw to the financial side of the Congress well. The present officials have now retired and new election has taken place. Mr. Sorabjee Rustomjee is elected President of the Congress by the Conference. Owing to unavoidable circumstances he was unfortunately unable to attend the Conference. His election is therefore provisional and subject to his consent. Messrs. P. R. Pather and A. I. Rajee are elected as Secretaries and Messrs. O. H. A. Jhaveri and Cassim Adam are elected as Treasurers of the Congress. We hope these new officials will give good account of their future work to the South African Indian community.

GREETINGS FROM FRIENDS

(By O. F. ANDREWS)

I HAVE been asked by Mr. Pragji Desai on my arrival in Capetown to write at once for INDIAN OPINION and I gladly accept the opportunity of sending through its columns my deep love and affection to all my friends in South Africa and Rhodesia and wherever INDIAN OPINION makes its long journeys—friends very dear to me, whom I can reach in no other way. Let me say at once that though it was with very great joy and satisfaction of heart that I was able at last to come to you, yet it was also with very great difficulty and some suffering to those whom I dearly love. When the first cable from the Transvaal came to me in America, I was with the poet, Rabindranath Tagore, whom now for nearly twenty years I have called my Gurudev. Every Indian who reads this article knows well, what this sacred word means and what it implies. Without his blessing, how could I possibly come? And yet, when the telegram came, he was so ill in America, with heart trouble, that even though he would have consented to my going immediately if I had pressed it, nevertheless I could not press it at such a time when he was seriously ill. Therefore I sent the cable explaining the difficulty of the situation and saying that I still hoped to be able to come out in January. It was with very much hesitation that I sent at last this message and after many days of prayer. It seemed to me that this would be too late and yet however much I tried to fit in the steamers from America I did not see how it was possible to arrive earlier. The answer from the Transvaal greatly relieved me when it reached me in New York, for the Congress did not press me to come at an earlier date and expressed also deepest sympathy with the poet, Rabindranath Tagore, in his serious illness. This showed me that you appreciated my difficulties. At last my plans were made to leave New York on December 12th and reach England in time to catch the Union Castle Steamer on December 26th. This seemed the earliest date I could arrange and it would have enabled me to render the full service which I ought to render to my Gurudev and also to spend the Christmas festival with my sisters. One of my sisters, who is very dear to me, has just lost her husband and she has been left a widow with her fatherless

children. She is in New Zealand, and we were going to remember her together very specially in our family circle in England where we should all meet on December 25, Christmas Day. Therefore I sent a cable to my sister in England: "Spending Christmas with you. Sailing next day for Capetown by 'Winchester Castle.'" They were very delighted to know that after so many years we should thus, in a time of sorrow, be united together at Christmas time. Then, in God's mercy and goodness, a change took place for the better in the poet's health and I was able to receive his blessing and farewell and to leave New York on November 20th instead of December 12th. This would give me a little more time in London to see Mr. Sastri and obtain all the help I could from him and start by the "Carnarvon Castle" on December 12th reaching Capetown on December 29th. There was great joy in my heart in the midst of anxiety when I could cable this news. For I knew that it would bring me just in time for the South African Indian Congress if (as I fully hoped) it would be held in Capetown. Only one disappointment remained which my sisters in England had to bear. For I had to send them the news that I could not keep Christmas with them. It was very hard to disappoint them at such a time of sorrow after raising in their minds the hope that I should be able to be with them. But they were very good indeed about it, when I told them that it was for their Indian sisters in *their* great sorrow that I was asking them not to delay my departure and they very gladly allowed me to go. You will easily realise that the greatest anxiety above everything else in my own mind was the Poet's illness. But he had told me that on no account should I ruin the work that had to be done in South Africa by the added anxiety about him which could do no practical good.

In London, I had many talks with our true friends Mr. Sastri and Mr. and Mrs. Polak. Our conversation about all those who were our mutual friends in South Africa was almost endless. Mrs. Polak especially (as I have always found) has kept up her interest in a most wonderful manner. Every name is well known to her and every phase of the subject. It was of very great importance to have her with us in our discussions; for she never left out the woman's

side of the question and laid stress on the fact that there could be no solution of the problem without their full help in all our difficulties.

I found Mr. Sastri's health very greatly weakened by his arduous life in England. Probably, in spite of all the strenuous work he had to undertake in South Africa he was never so happy and so well in health as he was out here in this land. I know well that his health here was very precarious indeed. But with his heart trouble that must happen wherever he is and certainly South Africa suited him. In the dark, cold, foggy atmosphere of London he was very unwell.

There was one whom I hoped to see with him, Mr. Kodanda Rao. He had rightly gained the affection of South African Europeans, Indians and Natives. But he was still in India, so I did not see him this time. I know he would have wished to send his love also.

South African Indian Congress

Eleventh Session At Cape Town

A Successful Conference

The eleventh annual session of the South African Indian Congress opened at the City Banqueting Hall on the 29th of December at Capetown. Conspicuous in the gathering of Indian and European notabilities on the platform were Sir Kurma Reddi, Agent to the Government of India, the Mayor, the Rev. C. F. Andrews and several Europeans and Indians.

Mr. A. Christopher, President of the Congress, was in the chair, and there was a large gathering of delegates from the Cape, the Transvaal and Natal. The following delegates were present from each Province:—

TRANSVAAL—Hajee Jooab Ebrahim Gerdi, President, T.L.O., Messrs. N. M. Desai, P. K. Desai, Rev. B. L. E. Sigamoney, S. B. Meib (Executive members), Messrs. Jassim Adun, Yusop Essi, Lalbhai V. Patel, M. D. Bharonchi, Mavjeebhai P. Patel, Muhomed Abad, Chhotimbhai B. Desai, E. M. Patel, Raschhjee Vallyes Patel, Dawood Babaveley, Ebrahim N. M. Patel, Morarjee D. Desai, Alam Essi, Dabhabhai Parbhoo, Vally Essop, Mooljee Master, I. E. Sheft, D. M. Narzoo, Shaikh Anand, Peramal Naidoo, Goolam Rasool Marsoob, Gopnampy Modley, S. I. Tickley, A. A. Billimoria, Hassan Sala Dey, Bandhoo Gangadhin, Muhomed Goolam Patel, A. E. Akhalwaya, Fakir Ismail Dalair, D. N. Patel.

NATAL—Messrs. A. I. Kujoo, P. R. Pather, G. R. John, Lachman Panday, Narayan Bhoola, R. A. Moodley, R. B. Chetty, Parbhoo Nakejee, A. Sookejee, M. I. Kujoo, E. G. David, O. H. A. Jhaveri, Shaikh Ahmed, Ranganath Singh, A. Doolan, A. E. Shaikh, I. M. Lohani, Dawood E. Parek, A. Shaikh, Sulaman M. Parek, P. V. Pather, R. M. Ally.

CAPE PROVINCE—Messrs. H. K. Gool, A. Ismail, D. A. Nagia, S. Cassimjee, M. D. Harmaida, M. A. V. N. Pillay, D. Morgan, M. M. Gangat, V. Goppal, C. S. Pillay, M. S. Hoopzook, Parbhoo Patel, Ahmed Mullaik, M. I. Khan, Alam C. Buximia, Hajee Hassan Ahmed Khan, S. D. Hoopzook, Hakim Khan, C. B. Reddi, E. I. Humdulay, Esmek Babay, E. I. Patel, Dabhab Nutho, Moosa Ibrahim, Abdul Hamid, Sulaman Moosa, Ismail Vally, D. M. Chetty, H. M. Parker, Sulaman Moosa, Ally Ebrahim, N. S. Chetty.

The proceedings of the Conference started with prayers by Moulvi Sahab, Mr. Praggi Desai and Rev. B. L. E. Sigamoney.

Messages of Goodwill

Messages of goodwill were read from the Acting Governor-General and from Mr. H. W. Simpson (Minister of Posts and Telegraphs) who is now on his way to Delhi.

Sympathy With Dr. Malan

The President expressed the sympathy of the Indian community of South Africa with Dr. D. F. Malan the leader of his wife.

Mayor's Welcome

The delegates were welcomed on behalf of the citizens of Capetown by the Mayor, the Rev. A. J. S. Lewis. He said that, while he was deeply sympathetic with their cause, much of their deliberations would be of a political nature, and, as Mayor of Capetown and the representative of all sections of the City's population, it was his duty to remain strictly aloof from politics. He urged them, however, to do always in a spirit of reasonableness and to speak in moderate terms. This, said Mr. Lewis, had been Sir Kurma's advice to them, and he was convinced that in the end they would get justice.

Reception Committee's Chairman's Speech

Mr. Khan Gool the chairman of the reception committee welcomed the delegates. Mr. Nagia read his speech which was as follows:—

"Mr. Mayor, Sir Kurma, Rev. C. F. Andrews, Mr. President and brother delegates:—

It is indeed a privilege and pleasure to me on this momentous occasion to extend on behalf of the Cape Indian Congress, and on your behalf a hearty and cordial welcome to Mr. Andrews who has arrived this morning from London.

Need I say that the name of Mr. Andrews is a household word in every Indian home in South Africa. He came to this country several times to assist us in our struggles. He, therefore, is no stranger to us. He is our true and trusted friend wherever Indians are. He became their friend, and has given much of his time in working for them. His presence here this morning will, I have no doubt, inspire us with that ideal, which he always espoused, namely to stand by and champion the cause of the oppressed. He has come to us at an opportune moment in answer to our call, and we have no doubt that he will co-operate with us, and will work with us in averting the grave crisis that is facing the Indian community to-day.

To my brother delegates, who come here from the Transvaal and Natal Provinces to attend this Conference, and to take part in its deliberations, I extend a sincere welcome. I am aware that they will be called upon to discuss and deliberate upon very important matters affecting the status and position of Indians in this country. I have no doubt that they will give their serious consideration to matters placed before them, but apart from this,

I hope and trust that they will enjoy their short stay in Cape Town, and I wish them all a pleasant time.

I am but voicing the sentiments of all those present here, when I say how highly we appreciate the presence of our Mayor here, who has formally opened the Conference this afternoon. We are thankful to him, and highly value the honour he has done us.

Lastly, ladies and gentlemen, we are pleased at the presence of the Agent to the Government of India (Sir K. V. Reddi) and the members of his staff. I also extend a hearty welcome to them, and trust that their stay in Cape Town will be a pleasant one to them.

I trust that you, my brother delegates will be unanimous in your resolutions and pray that the Great God will guide and direct you in your deliberations so that this Conference and its work may be crowned with success."

Reply To The Welcome Address

The Rev. H. L. E. Sigamoney on behalf of the Transvaal delegates, and Mr. P. H. Pather on behalf of the Natal delegates, replied in suitable terms to the welcome address and thanked the Mayor.

Sir Kurma Reddi's Address

Sir Kurma Reddi, Agent to the Government of India, delivered his speech as follows:

"Mr. President, Ladies and Gentlemen,

It is with great pleasure that I take this opportunity of addressing you on this occasion of the general meeting of the South African Indian Congress at Cape Town. With all my heart I join the Mayor, to whom we are deeply grateful for honouring us with his presence today, in welcoming you here. I wish the Conference every success and I am sure that your deliberations will be profitable and useful.

Before proceeding further, I wish to take this opportunity of offering our heartfelt sympathy to Dr. Mahan in the great loss which he has suffered four days ago. I am sure that every one in this hall and the entire Indian community in this country will join me in sharing with him his sorrow in this great bereavement. As you all know Mrs. Mahan was a large-hearted and sympathetic lady and in her death South Africa has suffered a heavy loss.

As at the time of the meeting of the Klerogony Conference in Johannesburg, the question uppermost in your minds must be that of the Transvaal Asiatic Tenure (Amendment) Bill. The depth of your feeling on the subject of this Bill was shown by the Resolution that you passed during that Conference. His Excellency the Viceroy and the honourable member in charge of the Home Department in India have taken from the beginning a keen interest in this matter and have been making constant enquiries on the subject. They are kept informed and are fully aware of your views on it. They have not only secured an adjournment of the discussion of this Bill in May last, but have allowed their best and anxious attention on every aspect of the implications of the Bill. It would also appear that their representatives to the Round Table Conference have held informal consultations thereon with General Hertzog in London during his stay there. Sir Fazl-i-Husain has made it clear in a statement made to Mr. W. C. the representative of the Imperial Indian Citizenship Association of Bombay, that he fully understands your outlook. You may rest assured that during negotiations with the Union Government, the Government of India will constantly keep in view the depth of feeling

amongst you and the very great apprehension which you entertain concerning the Bill. Referring to a representation made to him, Sir Fazl-i-Husain has replied that he yields to none in anxiety that no harm should come to Indian national self-respect or racial pride and also that the danger to the economic interests of the Transvaal Indians has been engaging their earnest attention. These two points will be constantly kept in view by the Government of India while conducting their negotiations with the Union Government.

Dr. Mahan has expressed to me his willingness to hear the views of the Government of India during January. The Government of India have already added to me the outline of the matters on which I am to make representations to the Union Government. With a view to get one or two points cleared up I have sailed to India to obtain a few further instructions in the matter. I am expecting a reply shortly and when this is received I shall approach Dr. Mahan as soon as possible. Sir Fazl-i-Husain has expressed his belief that the question is capable of solution only in an atmosphere of cordiality from all sides with due regard to the circumstances of the past and I am sure that this idea will commend itself to you.

Dr. Mahan has, I believe, made it clear to the delegation of your Congress that owing to the fact that the Bill emanates from a Select Committee and is not a Government measure, it must be reintroduced next session and no alteration can be made in it except by way of amendments moved in the Assembly when the House is in Committee. You must therefore be prepared for the reintroduction of the Bill in its present form. However, before this takes place the Government of India hope to be able successfully to make representations for the alleviation of the hardship which your community is at the moment I must earnestly ask you not to make the task of the Government of India more difficult than it is at present. I trust that you will refrain from making any charge, for such business cannot possibly help your cause and is inclined merely to draw attention away from real grievances. I do earnestly hope that your deliberations will be conducted with the moderation and restraint which the gravity of the situation demands and that you will bring to bear your political sagacity and considered judgment upon the questions at issue and suggest, if possible, some solution within the range of practical politics which may be of help to the two Governments in their impending negotiations. It is exceedingly important that your speeches and decisions should also be such as to make it easy for the people of this country who sympathize with at least some of your claims, to support them. I myself have been from the beginning well aware of the importance of the crisis and of the seriousness of the situation. I have communicated all that I have been able to find out about the Transvaal problem to the Government of India and the members of that Government are now thoroughly informed as to the situation and they fully understand the gravity of the matter. I wish to add, if I may, that I have faith in the statesmanship, sense of justice and generosity of General Hertzog and Dr. Mahan. It may reasonably be hoped that these statesmen in their desire to meet as far as possible the wishes of a friendly Government of a sister State and to do justice to a voiceless population will find a way out, which, while protecting you against the onerousness of the policy of their own Government.

There are two other subjects on your agenda which I wish briefly to mention. The first is that of the Domicile rights of those Indians who returned to South Africa from abroad before July 31st 1930, but who have been held to have lost their domicile under the Immigration Act of 1913 through going out of South Africa and remaining outside for a number of years and who therefore have been required to re-earn their South African domicile by three years continuous residence in this country. Both the South African Indian Congress and myself have made representations to the Minister of the Interior in regard to the hardship involved in the inability of these men either to bring their families into South Africa during these three years or to leave the country for a business visit. The Government of India have been making enquiries on the subject and I have kept them informed of all that has taken place here.

The other object which I wish to mention is that of educated entrants. This is a highly controversial question and in regard to it I merely wish to bring to your notice the absolute necessity of your coming to a definite conclusion in the course of this Conference, since I understand that the Union Government will not allow any further time in which to discuss the scheme that is now before you.

Finally I wish once more to convey my best wishes for a successful Conference."

The President thanked the Mayor, the Rev. C. P. Andrews and Sir Kurum Reddi.

Mr. Andrews' Address

The Rev. C. P. Andrews, when he rose to speak, had a very cordial reception. He addressed the gathering in both English and dialect.

Mr. Andrews, after conveying the greetings of Mr. Baxtri from London, went on to pay a tribute of affection and respect to the memory of Mrs. D. K. Mahan and of sympathy with Mr. Mahan.

"Then I want to give you some good news, obtained at first hand from India," he told the delegates. "It is that Mahatma Gandhi is in good health, and we can feel assured that his sympathy is with us through our troubles here. There can be no question that if I had consulted him about coming out here he would have said: 'Charlie, you must go.'"

His second impulse to come to South Africa, said Mr. Andrews, was from the poet, Rabindranath Tagore. When the first cable of invitation arrived the poet had just had a serious illness, and when the cable was put before him he said: 'At present do not go while I am in this condition.' His health, however, improved so considerably as to allow the speaker to leave even earlier than he had expected.

Mr. Andrews recalled the stand he took at the time of a previous crisis, when the Glass Areas Bill seemed likely to be passed; they trusted in Divine wisdom then and he was sure it would not fail them now.

"We are struggling once more to gain for ourselves a lawful and dignified position in this country as children of liberty."

We will give the President's speech and the resolutions passed at the Conference in our next issue.

A Reuters' message from Bombay dated Jan 6, reports that Mahatma Gandhi's son, Ramdas Gandhi, has been sentenced to six months' rigorous imprisonment.

Indians In South Africa

The East London *Daily Dispatch* writes as follows in its issue of December 31:—

It was only to be expected that the Transvaal Land Tenure Bill would be the main item on the agenda of the South African Indian Congress, and one could have wished that Sir Kurum Reddi, the Agent-General for India in South Africa, had been more explicit in his references to the matter. From the telegraphed report of Sir Kurum's speech one does not receive the impression that he has framed definite objections to the Bill, and this is to be regretted, for in its present form the Bill is a piece of repulsive legislation which, if it is put on the Statute Book, will cause unhappiness and ill-feeling. While we are in complete accord with Sir Kurum Reddi when he appeals to the South African Indians for moderation, we feel that at this stage the Indian case should be clearly and unequivocally stated, so that before the subject is raised in the Assembly all the members of that body may be acquainted with the arguments both of the Government and of the Indian community, and may thus be enabled to approach the matter with a full knowledge of the views of both parties in—we regret to call it so—the dispute.

Complete social equality between Indians and Europeans in South Africa is no more to be favoured than such a state of affairs between Natives and Europeans, but it is impossible not to feel that there is justification for the remarks of Mr. Christopher. "It is difficult for us," he said, "to know what we should do to win from the governing race recognition as permanent inhabitants of this country. You are familiar with the charge that we did not live as Europeans did. But the moment we began to live in the manner of Europeans, owning houses and, maybe, cars, we were then charged as being an economic menace to the Europeans." Mr. Tyson, when giving evidence before the Select Committee in his capacity as acting Agent-General, made the same point. "If you segregate the Indians from the Europeans," he said, "how are they to attain to Western standards? They are thrown upon themselves." It is surely difficult for the Government to offer an explanation of its attitude. If the objection to Indians was that they had not attained to Western standards, why look for further objections when they have done so; or why counsel segregation, so that they cannot do so?

What must be realised is that the Indians in South Africa do not want, and are not claiming, social equality with Europeans, but they are demanding equal rights, and there seems no valid reason for refusing to grant such rights. Immigration from India has ceased, so that in one or two generations all the Indians in the Union will be South African-born. They will be as truly South African nationals as any other members of the community. Are they even then to be relegated, definitely and irrevocably, to a position of complete inferiority? There can be no justification for treating them thus, and it will be unwise to do so. What is forgotten by so many Europeans in South Africa is the fact that the economic development of this country can never be complete until Europeans, Indians and Natives are recognised as being each of them factors in this development. To view matters economic in the Union without including Indians and Natives is, not to put too fine a point on it, absurd, and shows a grave lack of business acumen. The present Government, as is well known, has never shown an understanding of economics, but what little knowledge of

the subject it has appears in this case to be completely overwhelmed by colour complex. There is apparently a firm conviction that the only way in which white supremacy can be maintained is by adopting repressive measures towards non-Europeans. There never was a more fatal error, and the sooner it is realised that the "wallop the nigger" tendency of Kruger days is intolerable under modern conditions and in a British Dominion, the better it will be for all concerned. Sir Kurma Reddi should lose no time in informing the Government that the Indian community cannot and will not submit to such treatment.

Late Moulana Mohamed Ali

(BY G. F. ANDREWS)

"My first meeting with the late Moulana Mohamed Ali was in the Press camp at the great Darbar at Delhi in the year 1911, when the King Emperor came out to India after his coronation.

"Ali was at that time the youngest member, and also the most brilliant journalist of the Indian Press. He had come out from England where he had passed a high examination at Lincoln College, Oxford, and had been famous as a speaker and debator at the Oxford University Union.

"His coming to India had brought new life into Indian Journalism, and he developed a new style of his own in a weekly magazine called the *Centaur*, which at once became one of the most popular newspapers in India on account of Mohamed Ali's editorials. He took up from the first the strongest possible national position and became on the Mohammedan side the leader of the young Mohammedan National Party.

"His brother, Shaukat Ali, joined him in this and their great opportunity came when the whole Mohammedan community rose at the end of the war by what was called the Khilafat question.

Religious Leader

"From this time forward he became easily the most prominent religious leader among the 70,000,000 Moslems in India, and among the national heroes of those days he was only second to Gandhi himself in popular esteem. During this crisis his own religious life became much deeper and his enthusiasm for Islam led him to make journeys both to England and also to Arabia and Egypt in furtherance of the Islamic cause. He was quite unparing in his other devotion and self-sacrifice in the cause of his religion. Though suffering from an incurable disease, he never gave himself a moment's rest when the cause of his religion was at stake.

"When I met him in London, only a few weeks ago, he told me with his own lips in a whisper that his days were numbered. But his old spirit of devotion to Islam remained the deepest thing in his nature to the very end, and even in his acute suffering he would daily rise from his bed and say his prayers at the five appointed times.

"He asked to see me the moment he heard that I had landed in England and told me that the one wish in his heart for which he was prepared to sacrifice life itself was to see his country a free country, and his religion honoured through the world.

Ideal Of Unity

"He talked long and earnestly about the cause of Hindu-Moslem unity, and more than any one

present at the round table conference in London he himself was prepared to give up life itself for that great cause. It is not unlikely that he left before he died some message to his fellow countrymen, and I feel certain that it would contain an urgent prayer that whatever happens, Hindus and Moslems in India should remain friends and work out together their common salvation as free citizens, gaining for their country at least its full Swaraj.

"To me, personally, he was always a very dear friend and he received me on all occasions with deep personal affection. His own character was full of generosity and good nature and he was the last man in the world to bear a grudge against any one who had done him an injury. His life will remain to me as a memory of what a great patriot has to endure in the cause of his country and religion."

Pretoria Asiatic Bazaar Regulations

(Under Section 10 of the Municipal Amending Ordinance No. 17 of 1905 (Transvaal) and Section 10 of the Municipal Amending Ordinance No. 26 of 1906 (Transvaal))

(Continued from last week)

ANIMALS IN BAZAAR

33. No occupier shall bring to or have or keep on his lot in any Bazaar any pig, cattle, sheep, goat, horse, mule, donkey or poultry. The Council may assign a place or places in or in the neighbourhood of any Bazaar for the erection of kraals enclosures sheds or buildings for keeping such stock (other than pigs) or aforesaid as may be owned by the inhabitants of a Bazaar and may make such charges for the rental or use thereof as it may think fit and may from time to time make such orders as may be necessary and reasonable for the proper control and regulation thereof. The owners of any aforesaid stock or animals shall comply with such orders as the Council may issue as aforesaid and any failure to comply with such orders shall constitute an offence.

RIGHT OF ENTRY BY SUPERINTENDENT

34. The Superintendent or any other person authorised thereto by the Council shall at all reasonable times have access to all lots, dwellings, erections and buildings and every part thereof situated in a Bazaar for the purpose of inspection and no person shall at any time obstruct him in such inspection or refuse or interfere with such access as aforesaid.

PROHIBITION OF OBJECTIONABLE ENTERTAINMENTS

35. The Superintendent may prohibit any game or entertainment in a Bazaar which from its character is likely to create a disturbance, nuisance or annoyance to residents in such Bazaar or be indecent or subversive of good morals and may further prescribe the hours during which any game or entertainment may alone take place. The occupier of any lot on which any prohibited game or entertainment takes place or on which any game or entertainment takes place during prohibited hours as well as all persons taking part therein or present thereof shall be guilty of an offence.

DESTRUCTION OF SERVANTS OF COUNCIL

36. Every person who shall obstruct the Superintendent or other servant or employee of the Council in the execution of his duty shall be guilty of an offence and shall be liable on conviction to a fine not exceeding £5, or in default of payment of such fine to imprisonment with or without hard labour for a period not exceeding seven days.

SERVICE OF NOTICES

37. Where any notice is required under these Regulations or otherwise to be given to the holder of a Permit or occupier it shall be sufficient if such notice is affixed in a conspicuous position on some part of the premises to which it refers.

NOTICES OF REGULATIONS

38. The Superintendent shall cause a copy in English and Afrikaans of all Regulations, orders or instructions relating to the control management and administration of a Bazar to be posted and maintained in a conspicuous place in such Bazar for the information of the inhabitants thereof and any person defacing removing or tampering with any such notice shall be guilty of an offence.

PENALTIES

39. Any person contravening or committing a breach of any of the provisions of these Regulations in respect of which a penalty is not specially provided shall upon first conviction be liable to a fine not exceeding £10, 0, 0, (TEN POUNDS STERLING) and upon second conviction to a fine not exceeding £15, 0, 0, (FIFTEEN POUNDS STERLING) and upon a third or subsequent conviction to the fine not exceeding £50, 0, 0, (FIFTY

POUNDS STERLING) or in default of payment of any aforesaid fine to imprisonment with or without hard labour for a period not exceeding three months.

COMMENCEMENT OF REGULATIONS

40. These Regulations shall take effect and be of full force as and from the date of the first publication of the same in the Government Gazette provided always that all persons then lawfully residing carrying on business or trading in and occupying a lot in a Bazar shall be entitled to continue their occupancy of such lot, under the same terms and conditions and upon payment of the same rental and other charges upon which they have theretofore occupied such lot or theretofore paid until the 31st. day of December 1930, from and after which date all such persons shall apply for and have issued to them new Permits or leases or tenancies as the case may be in terms of and subject to these Regulations.

*Market Agents.***KING WILLIAMS TOWN.**

We do not make rash promises, but deliberately assert that any produce entrusted to our care will be realised at full current values.

Give us a trial, **PROCTOR and BURTON**
(Agents to Market Master) P.O. Box 142,
King Williams Town.

PEGASUS

THE PETROL FOR "ALL-ROUND" PERFORMANCE
—and with Pegasus, always use *Mobiloil*.

VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA, LIMITED

PEGASUS is South Africa's famous "all-round" performer. When you buy Pegasus you buy—
UNIFORMITY—QUICK-STARTING
NO KNOCK—ACCELERATION—
POWER—ECONOMY
all of which are essential to proper "all-round" petrol performance.

THE LATE MOULANA MAHOMED ALI

An Ex-President of the National Indian Congress, who has served
India well.

ઈન્ડિયન ઓપિનિયન.

પુસ્તક રૂ. ૨૮ ૩/૪

ફ્રીપ્રેસ, શુક્રવાર, તારીખ ૩ જાન્યુઆરી ૧૯૩૦

અંક ૨

મૌલાના મહમદ અલીનો સ્વર્ગવાસ

સાઉથ આફ્રિકાના હિંદીઓનો શોક

મયા સોમવારે સવારે રૂઢે ખેલ્લનક સમાચાર આપ્યા કે દીરથી રાજીવ ટેબલ કોન્ટ્રેસમાં મુસ્લીમ ટેલીગ્રેફ તરીકે દાખરી આવતા મૌલાના મહમદ અલી સ્વર્ગવાસ પ્રાપ્ત થયા છે તેઓ અણ્ણિતા થયેલા અલી શાહજોખાના એક દલા અને દોઢાં પહેલી સલામદની લાતમાં મહમદ ગાંધીજી સાથે પશ્ચાત્ત નિકટના સમામમમાં જોડાયા હતા પણ હાલની સલામદની જડતથી મેમળા રજા હતા, કેટલાક વખત થયાં તેમની તબીબન સારી તો નહોતીજ રહેતી 'ખતે તેઓ "કામળીડીસ" ની ખીમારીથી પીડાતા હતાં. જે વખતે તેઓ દીરથી રૂઢે ટેબલ કોન્ટ્રેસમાં દાખરી આવ્યા હતાં જ્યાં ઉપચાર આરે પણ તેમની તબીબન પશ્ચિમ નાદુરસ્ત હતી છતાં તેઓએ જાંડન જવાન જોખમ ખેડ્યું તે જતાની અરે જે કે જેલ્લી પડી સુધી દેહ પ્રાપ્તે તેઓને પ્રેમ ખીલ કામથી વલરેના નહતો. તેઓનું અવસાન અણ્ણિતા હતું. તેઓના સ્વર્ગવાસમાં સમાચાર વીળળીના જેને જાહેર ફેલાય ગયા હતા જે અણ્ણી આખી દોઢી કામમાં પશ્ચિમ અમગીની ફેલાયા પામી હતી.

મયા સોમવારે સાંજે નાટાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસના આખપ નામે દીહીઓની એક જાહેરસભા નિકટોરીયા રટીઠ પર આવેલા રાયલ ખીસર પેલેસમાં મૌલાના મહમદ અલીના સ્વર્ગવાસથી દોઢી પ્રખરે મેલી ખોટ ખલ લેઃ ખેલ દર્શાવવા મળી હતી.

નાટાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસના પ્રેસીડન્ટ મી. સેફાખજી રસતમજીએ પ્રમુખદલાન લીધું હતું. દરેક જાતીના દીહીઓએ દાખરી આપી હતી અને શરૂઆત હંથર પ્રાર્થનાથી થય હતી. પશ્ચા બોલનારાઓએ મરદુખની જર્જીવિતા વળાળ કર્યા હતા. ઇન્ડિયન ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ, રીટલર્સ એસોસીએશન, મરચન્ટ એસોસીએશન, અનલુખન મુસ્લામ વિજેર સંસ્થાઓના અમલદારોએ પણ દાખરી આપી હતી.

પ્રમુખે મહલાના મહમદ અલીએ સાઉથ આફ્રિકાનાં દીહીઓના કેપુટેજનરે દીલ્હીમાં કરેલી ખારે મહત્તે મિથે ખ્યામ ખેંચ્યું હતું અને તેઓને દીલ્હી એક મહાન સુપુત તરીકે વર્ણવી બજાવ્યું હતું કે આખા દીલ્હી તેમના સ્વર્ગવાસથી ન પુરી કલામ તેવી ખોટ મલ છે. ખાલ મેસર્સ એમ. એ. ગોશાલ, મજાલીમ જીવ, એમ. એમ. રાજી, અનુસદક

કાજી, મુસ્લાઈ મેન્ડા, અને એકોપ્રિટ મોરફે વિજેરે મહમદ અલીના મહમદ અલીએ મહત્તમ અને દીલ્હી પ્રતે જાનવેલી મેલાના તારીફ કરી હતી ખાલ નામે મુખ્ય કરાવ સર્વેને જાના થય કાલિયો પસાર કર્યો હતો

કરોવ

"રાષ્ટ્રીય મહાસભાના એક વખતના પ્રમુખ મૌલાના મહમદ અલીના આકાળ અવસાન મારે કે જેમના સ્વર્ગવાસથી દીલ્હી ને પુરી કલામ તેવી મેલી ખોટ મલ નાટાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસની આ સભા ખેલની હોડી લાગણીની મોધ છે કે ખાલ સભા વિખરન થાય હતી.

કરમનમાં દુકાનેર ખંધ રહી

મયા પુષ્પવારે જ્યોરના ર થી સાંજના પ વાગ્યા સુધી કરમનમાં સર્વ દીહીઓની દુકાનેર અને મુસ્લીમીપલ ઇન્ડિયન માર્કેટ પણ મહલાના મહમદ અલીના સ્વર્ગવાસ ખલ શોક દર્શાવવા ખંધ રાખવામાં આવી હતી.

સાંજના સર્વ રજાનિક મસજીદે માં તેમના આત્માને કાલિ હજી ખાલ ખંડગી કરવામાં આવી હતી.

ખીજી સંસ્થાઓ

કેપટાલિન, એકાનીયમર્ગ, પ્રીટેરીયા, કેનકાલિજર વિજેરે સાંજે આફ્રિકાના રે બાળીયા મહલાના મહમદ અલીના સ્વર્ગવાસ થયા ખાલ શોક દર્શાવવા દીહીઓની સભાએ થય હતી. જેમાં દીલ્હીનીના રજા પસાર કરવામાં આવ્યા હતા.

આવતા અંક ૫૬ સુદતવી

મહમદ મહલાના મહમદ અલીનું જીવન જતાં જમારે માનીવાય સંજોગેને લખને મુલતવા રાખવું પડ્યું છે જે અમે દરે પછીના અંકમાં આપશું

આજના અંકનો વધારો

આજના અંકના વધારા તરીકે રાષ્ટ્રીય મેલા મર મ મહલાના મહમદ અલીની જાળી બગારા વાંચકે ને વોટ આપીએ છીએ જે જાળી દરેક દીહી સંજોગે અને તેમના જેવા સ્વદેશ પ્રેમ અને રેશનલિટ ખીલવા પ્રયત્ન કરશે એવી જામે ઉમેર રાખીએ છીએ

“હિન્દુસ્તાન એપિનિયન”

રુકવાર, વા. ૯ નવેમ્બરની રાત્રી ૧૯૩૧

શ્રી. આ. ઇ. કેમિસની અખબારની એકેટલું કામકાજ પૂર્ણ
કેમિસની અખબારની કોપીને પૂર્ણ થયું છે. કેપ અને ટ્રાન્સ-
મિસની એક વાલમાંથી પૂર્ણ સંખ્યાના પ્રતિનિધિ-
ઓએ દાખરી આપી હતી અથવા નાહાજ
માંથી ચોવીસ પ્રતિનિધિઓએ દાખરી આપી હતી. મધ્ય
અફઘાનિસ્તાનમાં જોવાની સખ્યા આને મળેલી એમરલ્ડની
કેમિસની એકેટલું આ એકેટલું પણ સુદર હોતો મળ્યો છે એમ
કહેવામાં થયો અતિશયોક્તિ લેખી એકાદ નહિ કેમિસની
દીનપુત્ર એકેટલું દાખરીથી પ્રતિનિધિઓમાં સુદર ઉત્સાહ
ફેલાય રહ્યો હતો. કેમિસની અખબારમાં અખબારમાં મેળવેતા
ને પ્રતિ દેશ તે સ્વાભાવિક રીતે જ એકાદવારી કે એક કેપોર
ખાલ અને કેપોરમાં વિષે ને નવી પરીસ્થિતિ ઉઠી થવા
પાળી છે તે હતા. જોવાની સખ્યાની એમરલ્ડની કેમિસની
કેપોર ખાલ વિષે ને હાલ હાલ કરવામાં આવ્યો હતો આર
ખાલ પરીસ્થિતિમાં એકાદ કેપોર થયો નથી કે નેથી તે
કેપોરને નરમ કરવા સંખ્યા કેમિસની એકાદ કરવા પછી
રહે અને તેથી કેમિસની એક કરવાને દેશમાંથી જાણે સર્વ-
ત્રમને પધાર કર્યો છે એકેટલું નહિ પરંતુ પ્રતિનિધિઓએ
પોતાના આપણોમાં એકલા એકથી કેપોર ખાલ સામે પોતાનો
વિરોધ દર્શાવ્યો છે કે ને આ ખાલ પાછું ખેંચી ન લેવામાં
આવે અને ટ્રાન્સવાલના કામકાજને શાંત આપવામાં ન આવે
તો તેઓ સહાયકની હાલ જરૂર કરે એમ એક પછી એક
અને એક એકલાનાઓએ એકેટલું કર્યું હતું યુનીયન સરકાર અને
હોદ્દા સરકાર વચ્ચે કેપોર ખાલ સંખ્યા મસલત આવી રહી
છે એ વાત પણ સ્પષ્ટ છે. સર કુર્મા રીડેએ પોતાના આપણ
માં આપણને દર્શાવ્યું છે કે હોદ્દા સરકાર તરફથી તેમને
ખાલ વિષે ખાલ સુચનાઓ મળી છે અને અનુચારી માસ
માં તેઓ કેપોર મસાનની મુજાકાલ બધ હોદ્દા સરકારે કરેલી
સુચનાઓની રજુઆતો તેઓ કરશે. આ રજુઆતો કેવી
અવસ્થાની છે તે કેમિસના અખબારમાં અખબાર નથી. સર કુર્માએ
દર્શાવ્યું છે કે યુનીયન સરકાર સાથે ને મસલત તેઓ મસાવી
રહ્યા છે તે ખાલકુલ ખાલગી છે. હોદ્દા સરકારની તેમને ખાલ
સુચના છે તે તેમણે એ મસલત સંખ્યાની અન્ય કેપોર પણ
સાથે સર્ગ કરવી નહિ. નેથી સર કુર્મા કેમિસના અખબારમાં સાથે
એ વિષે કશી અર્થમાં ઉતરી શકતા નથી એ એકેટલું વાત
છે. અમે સર કુર્માનો હોય એમાં કાલ નથી પરંતુ હોદ્દા
સરકારની આ પદ્ધતિને અમે હોય કદાચીએ છીએ. કેમિસના
પ્રેસીડન્ટ મી. કોસ્ટોફર અને અન્ય પ્રતિનિધિઓએ અસંત
સખ્ત અખબારમાં કેમિસના અખબારમાં અખબારમાં રાખી હોદ્દા
સરકાર યુનીયન સરકાર સાથે ને આનંદી મસલત ચલાવી
રહી છે તેને વળોડી કદાચી છે અને હોદ્દા સરકારને કેપોરથી
અખબાર આપવાનો કાલ કર્યો છે કે તેઓ ને મસલત યુની-
યન સરકાર સાથે મસાવી રહ્યા છે તે વિષે કેમિસના અખ-
બારમાં સાથે મસલત કરવાની સુચના તેમના એકેટલું સર કુર્મા
રીડે તેમણે આપવી. કેમિસને કરશે આ દેશ ખાલકુલ

યોગ્ય છે. ટ્રાન્સવાલના હોદ્દાઓની સાથે છપ્પત અને ચતુરો
પ્રક્ર આવીને ખડા રહેલા છે આવા અસંત મદત્તના પ્રક્ર
અખબાર કેમિસના અખબારમાં અખબારમાં રાખી હોદ્દા સરકાર
યુનીયન સરકાર સાથે આ કેપોર ખાલ સંખ્યા કેપોર પણ
અખબારની ઉપર આવે તો તેવી સમાધાની સ્વીકારવાની જોખમ-
કારી આ. આ ઇ. કેમિસની એક પણ સ્વીકારી કરે નહિ એ વાત
પુસ્તી છે. અમે ટ્રાન્સવાલના હોદ્દાઓને ચેલેન્જ આપીએ
છીએ કે તેમના અખબારમાં અખબારમાં કરાવતા હાલકુલ
સંરક્ષણ કરવા સાટેના ને હોદ્દા સરકારના પમત હોય તો
તેવા સમાધાન વિષે ખાલકુલ સાથે રહેવાની આપરકતા છે.
અખબાર સુધીના અખબારમાં કરાવતા હાલકુલ સંરક્ષણનો સ્વીકાર
કરી અખબારની પ્રતિનિધિઓને આપણે જેથી હાલકુલ નથી.
આપણી માગણી સ્પષ્ટ છે અને તે એ કે કેપોર ખાલ પાછું
ખેંચી લેવું અને ટ્રાન્સવાલના હોદ્દાઓને જાલ હો અને દાહન-
શીપ એકેટલું અંદર સુધારો કરી શકાય આપવી. અમે એ
અખબારને અખબાર પુછી ચવા છે કે ખા. એકેટલું કેમિસની
પુસ્તી રીતે દર્શાવ્યું છે કે સેમિસ્ટિકની નીચી આપણે કદી
પણ સ્વીકારી શકતા નથી. હોદ્દા પણ એ નીચી કદી સ્વીકારે
નહિ અને હોદ્દા સરકાર પણ ને સ્વીકારી કરે નહિ આ.
આ ઇ. કેમિસ અને ખા. એકેટલું સેમિસ્ટિક વિષે દુરતમાં
એકેટલું રહેતો ખાલ પાલન છે. અખબાર લાઇસન્સો કે અખબાર
ખાલકોને અખબારમાં આ પ્રક્ર નથી. પ્રક્ર એ છે કે કેપોર-
વાલમાં આપણો પ્રત્ય તરીકેના કરાવે શું છે તે વિષે છે.
ટ્રાન્સવાલમાં અમે તે સ્થળે રહીને પ્રગાળીએ છીએ કરી
આપણી અને આપણી અખબારની પ્રતિનિધિઓને કરવાનો આ-
પણને અધિકાર છે આ નહિ એ પ્રક્ર આપણી સાથે છે
હોદ્દા સરકાર આપણને અખબારમાં રાખીને યુનીયન સરકારની
સાથે કેપોર પણ અખબાર સમાધાન કરે અને આપણા ચોક્ક
ધણા રોજ રહેલા હોદ્દાને પણ જેથી તે તો તેવી સમાધાનીને
હાવી હાલકુલ સરકારની પેટે ખડા થઈ ટ્રાન્સવાલના હોદ્દાઓ
પોતાના સ્વમાન માટે, હોદ્દા સ્વમાન માટે અને પોતાના
હાલકુલ માટે સરકારને હાલ આપણા મેજાનમાં નીચી પસો
જેવી અમે આપણા રાખીએ છીએ. ટ્રાન્સવાલના હોદ્દાઓને
ધણ એવું ખાલ આપણે એવી અમારી પ્રાર્થના છે.

કેમિસના પ્રેસીડન્ટ મી. એકેટલું કોસ્ટોફર અને અખબાર
મજુરી કરનાર એકેટલું મી. એસ. આર. નામકુએ કામ પ્રત્યેની
પોતાની હાલ એકેટલું સુદર રીતે અહા કરેલી છે કે તેમનો
આખાર માનવા અમારી પાસે પુરતા અખબાર નથી. મી. નામકુ
એ વર્ષ સુધી સખ્ત મહેનત કરી છે. હોય એમના અખબાર
નીએ છે. કેમિસના જુના સર્ગ અમલદારો પોતાના હો.
ઉપરથી હવે કરાવત ચવા છે અને નવી યુદ્ધથી થઈ છે.
પ્રેસીડન્ટ તરીકે મી. સોરાખજી કાલમજીની સુદરથી થઈ છે.
મી. સોરાખજી અનિવાર્ય સંજોગોને બધ કેપોર. આવી
કલ્યા નહતા એકેટલું એમની પ્રેસીડન્ટ તરીકેની સુદરથી તેમની
સંમતિ માળા પછીજ કાયમની લેખી કદાચે. એકેટલું મી.
તરીકે એકેટલું પી. આર. પંથર અને એ આખ. કાજીની
સુદરથી થઈ છે. અને ખાલકુલ તરીકે એકેટલું એ. એસ.
એ. કરેલી અને કાલમ આલમની થઈ છે. અમે આપણ
રાખીએ છીએ કે આ નવા અમલદારો પોતાના અખબારના
કાર્યોને સુદર દિસાજ કામને આપણા અધિકારમાં લાવે.

દું કેપટાઇન આપ્યો કે તુરતજ મી. પ્રામણ દેહાઇએ 'ઇન્ડિ-
અન ઓપિનિયન' માટે મારા
મીત્રોની બધી લામણી તરફથી કંઈક સંદેશો આપવાની
મામણી કરી અને આ પત્ર મારફતે
દક્ષિણ આફ્રિકા અને શેડેશીયા તેમજ જ્યાં જ્યાં એ પત્ર
વંચાય છે. આ આ મારા સર્વ પ્રિય દોહો મીત્રોને મારા
તમજી પ્રેમ અને અત્યંત બધી લામણીનો સંદેશો આપવાની
પ્રથમ તક દું કાચમાં લઈ છું. દરેક દરેક મીત્રને શુભ લામણી
મેઠાવવાનું સાધન મારી પાસે આવ્યું છે. અને તુરતજ કહી
લેવા દો કે તમારી વચ્ચે ફરીથી આવતાં અને અત્યંત આનંદ
અને અંતોષ થયો છે. છતાં માફ આવવું અનેક મુશ્કેલીઓ
વચ્ચે થયું છે. જેઓને દું અત્યંત પ્રેમપૂર્ણક આદરું છું. તેમને
થયે દરજ્જા નારાજ કરીને મારે આવવું પડ્યું છે. અમારે
ટ્રાંસવાલથી અને અમેરીકામાં પહેલો કેમલ મળ્યો આરે દું
કવિરાજ સ્વીડનાથ દામોર સાથે હતો. કવિરાજ સ્વીડનાથ
દામોરની સાથે આજે વીસ વર્ષો અને પરિચય છે. દું તેમને
'ગ્રુટેવ' ના નામથી સંબોધું છું. દરેક દોહોમાં જો આ
એમ વાંચશે તે મારી પેઠે જાણે છે કે 'ગ્રુટેવ' એ કેટલો
પવિત્ર શબ્દ છે અને એ શબ્દમાં કેટલી પુનઃ આવના રહેલી
છે. તેમના આશીર્વાદ સિવાય દું કેવી રીતે આવી કહું
અમારે અને કેમલ મળ્યો ત્યારે તેઓ અમેરીકામાં એટલા બધા
બીમાર હતા કે તેમણે અને અત્રે આવવાની સંમતિ આપી
હત તો પણ તેની આવી ગંભીર માંડગીમાં અને અત્રે આવવા
દેવાની મેં મામણી કરીજ નહત. આવી મારી મુશ્કેલીઓ
અમલવતો કેમલ કરી મેં દર્શાવ્યું કે જન્યુવારી માસની અર-
જાતમાં આવી પહેલવાની દજા દું આજા રાખું છું. મન
માં અત્યંત આનંદની રાખીને મેં આ કેમલ કર્યો હતો. મેં
ધાર્યું હતું કે મને અહીં પહેલિતાં વાલું મેંદું થશે. અમે-
રીકાથી વિજ્ઞાન અને વિજ્ઞાનથી અત્રે આવતાં રટીમરોની
તારીખો અમયસર પહેંચનાં કેવી રીતે મારફત આવશે એ
પણ એક પ્રશ્ન હતો. ટ્રાંસવાલથી અને જે જગ્યા મળ્યો તેથી
મારે બાર પછો જોઈ શકે. કારણ કે તુરતજ આવી નીકળ-
વાનો કેમલે અને આમલ કર્યો નહતો. આ કેમલમાં કવિરાજની
માંડગી પ્રત્યે સદાનુશ્ચિ દર્શાવવામાં આવી હતી અને તે
કારણે અને કારણ કે મારી મુશ્કેલીઓ કેવા પ્રકારની છે તે
તમે મારી રીતે સમજી શકતા હતા. આખરે ડીસેમ્બર માસની
તા. ૧૨ મીએ ન્યુ યોર્ક ઊડવાની મેં મેંદાણ કરી અને
તા. ૨૬ મીએ વિજ્ઞાનથી પુનીવન કેસલની ઉપહતી રટીમર
માં નીકળ્યું એમ મેં મેંદાણું. ગ્રુટેવની જે સેવાઓ મારે
કેલાવવી જોઈએ તે ઉદાવતાની સાથે આજ તારીખો અને
મારફત આવી શકે એવી મજબૂત મેં કરી અને નારાજના વહે-
વારો મારી બહેનોની સાથે પસાર કરવા એવી મેંદાણ રાખવા
મેં બારેલું. મારી એક બહેન કે જેના પ્રત્યે અને અત્યંત
સ્નેહ છે તેના પતિ દમણજી મુજરી ગયા હતા અને તે વીધવા
જન્યાં છે. તેણી ન્યુઝીલેન્ડમાં રહે છે અને વિજ્ઞાનત અત્રે
એમાં મળી કોસ્ટમસના દીવસે સર્વ સાથે મળીએ એવા
પ્રયત્ન હતી. આથી મેં મારી બહેનને વિજ્ઞાન કેમલ કર્યો
કે કોસ્ટમસ દું તમારી સાથે પસાર કરી બીજે દીવસે કેપ-
ટાઇન જવા ઉપડી જમણ મરી બહેનને અત્યંત આનંદ
થયો કે આટલાં વર્ષો બાદ અમે કોસ્ટમસના દીવસે બેળા

થમણું. પરંતુ આ યોજનામાં મારે પાછો ફેરફાર કરી નાંખવો
પડ્યો. ગ્રુટેવની તખ્તવતમાં મુજરીની કપાથી પછો ફેર પડ્યો
અને ડીસેમ્બરની ૧૨ મી તારીખે દું ન્યુ યોર્ક ઊડું તેના
કરતાં નવેમ્બર માસની તા. ૨૬ મીએ ઊડ્યું એમ તેમણે
દર્શાવ્યું અને મને આશીર્વાદ આપ્યો. આ પ્રમાણે થવાથી
લંડનમાં જાઓં છ મારે વખત ગાળવાનો પણ અને મારે
અમલ મળ્યો અને તેમની પાસેથી જેટલી મદદ મેળવાય તેટલી
મેળવી લેવાની તક મળી. 'કારનારવાન કેસલ' માં તા.
૧૨ મીએ નીકળી તા. ૨૬ મીએ દું કેપટાઇન આવી પહેંચું
એમ દું મેંદાણી શક્યો અને આ સમાચાર મેંદાણતાં અને બારે
આનંદ થયો. કારણ કે આ આ. ઇ. કેમલની કેન્ટરમ
કેપટાઇનમાં જે દીવસે મળે તેજ દીવસે દું કેપટાઇનમાં પહેંચી
શકું એવી યોજના થઈ કહી આવ વિજ્ઞાનમાં મારી બહેનોની
સાથે તેમને મેં જાણવી દીધેલું તે સુખ્ય હવે તેમની સાથે
કોસ્ટમસના દીવસે ન રહી શકું એ અસંતોષ રહી ગયો.
તેમના શોકતા અમલે મેં તેમનામાં કોસ્ટમસ તેમની સાથે
પસાર કરવાની પ્રથમ આજા ઉઠિવત કરી અને માળખથી
તેમને નીરાજ કરી નાંખતાં પડ્યો એનું દર્શું અને થતું હતું.
મેં તેમને દર્શાવ્યું કે ટ્રાંસવાલની દીવસે બહેનોનાં કુખ્યાની
આતર મારે બહારી જતાનું થાય છે બારે તેમને બરેબર આનંદ
થયો અને મને ખુશીયો અત્રે જઈતી આવવાની રજા આપી
તમે એ સમજી શકશો કે મને જે મેંદાણમાં મેંદાણી વિંદા હતી
તે ગ્રુટેવની તખ્તવત વિષે હતી પરંતુ તેમણે દર્શાવ્યું કે સાવધ
આફ્રિકામાં જે કાર્ય કરવાનું આવી પહેંચું છે તેને તમે નુક-
સાન કરી શકતા નથી. લંડનમાં આવણી મીત્રો મી. ક. આ
અને મી. અને મીસીસ પોલાક સાથે મારે થયી વાત ચિતો
થઈ. સાવધ આફ્રિકામાં જે જે આવણી મીત્રો છે તે સર્વને
વિષે વાતો કરતાં તેના અંત આવતોજ નહતો. મીસીસ
પોલાક સાવધ આફ્રિકાના દોહો પ્રથમાં એટલો બધો રસ લે
છે કે તે જાણીતે અને આશ્ચર્ય થયું. દોહો પ્રથમાં દરેક
બાલુ તેને પાદ છે. દરેક જણનાં તામો તે મારી પેઠે માદ
રાખી રહેતાં છે. અમારી અમાંજા તેમને અમારી સાથે રાખવાં
એ અત્યંત આવશ્યક હતું. કારણ કે દોહો અંબોનો પ્રથ
તેના હૃદયમાં રમી રહેલો છે. કારણ કે તે માને છે કે દ.
આફ્રિકામાં દોહોએને જે મુશ્કેલીઓ છે તે સર્વ મુશ્કેલીઓ
નિવારવા માટે દોહો બહેનોની મદદની પ્રથમ જરૂર રહેલી છે.
વિજ્ઞાનતમાં સખત મહેનતને લીધે મી. જાઓંની તખ્તવત થયી
નખણી પડી ગયેલી છે. દ આફ્રિકામાં તેમને સખત કાર્ય
કરવું પડ્યું હતું તે છતાં તેમની તખ્તવત અહીં સુધર રહેલી
હતી. અને તેઓ સુખી હતા. તેમની બીમારી હૃદયની છે.
તેઓ જ્યાં હોય જ્યાં એ બીમારી તે રહે છેજ પરંતુ દ.
આફ્રિકાનાં હવા પાણી તેમને મારફત આવી મથાં હતાં. વિજ્ઞા-
નની કંડી. અંખી અને મુશ્કેલીઓ હવામાં તેમની તખ્તવત
સારી રહેતી નથી. તેમની સાથે મી. કોર્ડા રાખતે મગ-
વાની મેં આજા રાખી હતી દ. આફ્રિકાનાં મુશ્કેલીઓ.
દોહોએ અને નેટીઓને પ્રેમ મેંદાણ રીતેજ તેમણે મેળવ્યો
હતો. પરંતુ તેઓ દોહામાં હતા. તેથી તેમની મુશ્કેલીઓ અને
થઈ કહી નહિ. દું જાણું છું કે તેઓ અને મળ્યા હતા તે
તેમણે પણ મારી સાથે બધી લામણીનો સંદેશો મેંદાણ્યો હત.
લી. સી. એફ. એફ. એફ.

પણ માનના અણુએ છે કે ભારતીય પ્રજા જંગલી અથવા અર્ધ જંગલી પ્રજા છે. શું ખરેખર “હીંદે દુનીયાને શું” તેમ છે? શું એ પ્રજા ઉપેક્ષા નથી કરેલું?” કરવા પામ છે? માણસ જનના કલ્યાણમાં એને કશું કિસ્સો નથી?

હીંદ જંગલની પુરાણમાં પુરાણી પ્રજા છે પશ્ચિમ દબરથી વિશેષ જુનો એનો ઇતિહાસ છે. અમેરીકા, આફ્રિકા અને ઓસ્ટ્રેલીયાના નામ નીચાન જમરે નહતું અને યુરોપની આંખનીના પેદા થર અધી સગમ તેટલીજ પ્રબલો પોતાનો ઉત્કર્ષ કરવા તેવારી કરી રહી હતી આરે હીંદનો મુર્ખ ઉચ્ચ કક્ષાએ પહોંચી મયો હતો.

ચીનનો અપવાદ બાજુએ રાખીએ તો હીંદના જેટલી મોટી વસ્તી કોઇ પણ પ્રજાની નથી. રહીયાને પાદ કરતાં યુરોપની જેટલી વસ્તી છે તેટલી મોટી હીંદની છે. આખી દુનીયાની વસ્તીનો પાંચમો ભાગ હીંદમાં ફાલ વસે છે. હીંદની ભત્રીયો અને ભાષાઓ ઉપર પણ દીકાએ કરે છે. મારા મારવા પ્રમાણે આ લોકોને દુનીયાની જુઓળ જાણવાને પ્રથમ પગથી-વાની જરૂર છે. રહીયા પાદ કરી યુરોપની બધા રેટસ ગણેા. લા કેટલી પ્રબલો છે અને કેટલી ગાળાએ છે. આ કિપર આ દીકા કરનારાએને જાણવ નથી આવતો પણ તેટલીજ વસ્તી વાળા દેશમાં એકજ જાત અને એકજ ભાષા નથી તેને તેઓ કુલાખીનું કારણ ગણે છે.

હીંદી સંસ્કૃતિ પણ જા પ્રકારની છે. યુરોપને સંસ્કાર મદવા તે પહેલાં હીંદ સંસ્કારી હતું અને હીંદી સંસ્કારી મટતું નથી. દીકાનીની વાત છે કે આપણને, આપણા સ્ત્રી રત્નોને અને આપણા બાળકોને આપણા પુરાણોની, મહાભારતની તથા રામાયણની કોઇ પણ વસ્તુનું જ્ઞાન નથી. ધર્મ, નીતી, દમ, ક્રમા, ક્રર, માલ પિલ અને સોસાયટી તરફની રસ્તોનું જેટલું જ્ઞાન આ મંથો આપી રહ્યા છે તેટલું જ્ઞાન બીજા કોઇ પણ મંથો મળતું મુશ્કેલ છે. શ્રીમદભગવદગીતાએ હોંટનું બારી દમેશાં કલ્પજ સમ્યુ છે. પાશ્ચિમી દેશમાં જેટલું આ મંથનું અપન થાય છે તેટલું હીંદમાં ચતુ નથી. આ મંથનું બાળાન્તર પશ્ચિમના મજા ખરા દેશોની આપમાં થઇ મધુ છે. હીંદની માનુનીએએ તો જીવકાળમાં હવ વાળ દીધી છે. દ્રાવિડ, અનસુયા, સીતા અને સાવિત્રી જેવાં દુઓ તો દુનીયાની કોઇ સ્ત્રી ભોગવી પોતાનું ચારીત્ર બાગેજ સાચવી રહે.

મદાન સિંકંદર બાદશાહને પહેલી વાર આરે પચનાર માત્ર હીંદજ હતું. એ મહત્વાકાંક્ષી બાદશાહની મતિને અવશેષનાર નળ હીંદનું હતું. જગત જીતવા નીકળેલા એ મહત્વર્તને હીંદ મિત્ર જનાવી પાળે વાળ્યો. પેરસે ગુલામી ના સ્વીકારી પણ મિત્રતા સ્વીકારી.

હીંદની પ્રબળતા મોટા ભાગમાં અર્ધ ભોલી વહે છે. ગ્રીક, રોમન, જર્મન અંગ્રેજ જે ઝોલાદના છે તેજ ઝોલાદ હીંદની પ્રબળ છે. જગતના ક મદાન ધર્મો તેમના એ હોંટુ ધર્મ અને મહાદ ધર્મ હીંદે આપ્યા. જગતમાં ક મદાન કાળ્યો જાણ્યા છે તેમાંનાં એ રામાયણ અને મહાભારત હીંદે આપ્યા છે. શૈકમ્પીઅર જેવા મહાકવી કાલીદાસ હીંદે જગતને આપ્યો. જગતને ક્યાંક પહોંચી આપીને જગતની સંસ્કૃતિની કલ્પતિ અને પ્રગતિમાં હીંદે જગતે દિરસો આપ્યો છે, એ પદતિ આધુનીક મધીત કાજના અને વિજ્ઞાન કાજના પાવા-રૂપ છે.

પ્રથમ ધર્મ હીંદમાં સ્થપાયો, પ્રથમ ધર્મ યુસ્તક હીંદમાં જમાયું. હીંદમાં કહ્યાતમાં બધા કાલો ઉદભવ પામ્યા અને અન્યથા રમાડે તેટલાં વિકસીત થયાં. આમ હીંદે જગતને દેતું. આવી પડતી અને પરવંજનાના કમચમાં પણ હીંદે દુનીયાના નોખા પ્રાણી બેનારામાંથી એને પેદા કર્યાં. કાગેર પોતાના સાદિમના ઉત્કર્ષથી દુનીયાને મેલી જનાવી અને કોકર રામને ‘Ravanaan infect’ નામની પીઝીકમમાં કોષ કરી મદાન મજાના દુનીયા વિજ્ઞાનના કાળીઓનું જ્ઞાન ઉતાર્યું.

મોતી મરજીની મુખાકાન મો, કુટુંબ મીનારાનાં કરાન કરો, હીવાને આમ અને દિવાને ખાસ તરફ દલી નાખો, હીંદીને રાજમહેલ અને આપનો તાજ મહેલ અવસોજ, તો મોસના શીલ્પ કામને કરીકાજ કરે તેવું સુદરમાં સુદર અને સુકજમાં સુદમ શીલ્પકામ હીંદે એક વખત સર્જ્યું હતું અને આજે પણ સાચવી રાખ્યું છે તે તમને અમળ્યો. દુનીયાની આડ અન્યથા રમાડે તેવી વસ્તુઓ, તેમાંની એકને માટે હીંદે કશ માન મરાવે છે. તેજ તાજ મદાન.

જે મી. જેમ. જી. વેલ્સના અભિપ્રાયને તમે વલુવાળો મજાતા હોતો એ કહે છે કે જગતમાં પેદા થયેલા ૭ પુરોષોત્તમોમાંના બે હીંદમાં પેદા થયા છે. એક જુદ અને બીજા મહત્વની અશોધ.

યુરોપ અમેરીકામાં પ્રચલીત અભિપ્રાયને આપણે માન્ય રાખીએ તો જગતે તો જગતમાં સૌથી પ્રસિદ્ધ અને અન્માન પામેલા એ મહાપુરોષ જેને વર્તમાન જગતની સમજી સંસ્કારી પ્રજા માન આપે છે તે હીંદ મેયાના મર્જામાં પાડેલા છે. એક રવોદનામ કાગેર અને બીજા મહત્વમાં મોધી.

હીંદે મદાન સાદિમ કહ્યું, બધો બાળાઓની માનુભાષા સંસ્કૃત હીંદે આપી. મદાન ધર્મોના સ્થાપનાર અલ્પ યુરોપને બારતમાતાએ પોતાના બોળામાં રમાડ્યા. ઉપરાંત રાજનીતિજો, અર્ધકાળીઓ, વિદ્વાનો, કવિઓ, સેનાપતિઓ, વકાલવટીઓ, દેશ પ્રકારના શીલ્પ કાળીઓ અને વેપાર ઉદ્યોગના વિચારો આ બધા વહે હીંદની જામિ પવિત્ર અને માનવંતી છે.

બી હબર વર્ષ સુધી હીંદે સ્વતંત્રતા ભોગવી. તંમુરની એક સ્વારી, મહમદ ગજનીની સત્તર સ્વારી, મહમદ ધારીની નાર, નારીકાદની એક એવી અનેક સ્વારીમાં પોતાનું ધન, પુત્ર પુત્રીઓ અને સર્વસ્વ હીંદે માતાએ બોયું. છતાંય તે કામધેનુ જેવી માતાના લગાડે કોવટે રૂદન કરવાનોજ સમય આળ્યો.

બારત મરનાએ પારસીઓ, પંજાબી, મુમ્સો અને પાશ્ચિમ પ્રબલોને આકર્ષે આપી પોતાનું જાતિય સંસ્કાર દેખાડ્યો. આવી દુનીયાની મદાન પ્રબળે પ્રજા પોતાનું મથેલું ગોરવ અને અલ્પ મથેલી સદિ પ્રાપ્ત કરવાનો સમય વહેલો આપે.

આભાર

કાંસવાલ ઈન્ડિયન કેમિસ અને બેકાન્ડીસમર્જની પાટીદાર સોસાયટી, કેપ પાટીદાર સોસાયટીનો આભાર માનવાની આ પત્ર મારફતે બહાર વક લે છે, કેપ પાટીદાર સોસાયટીએ કાંસવાલના તેમજ અન્ય પ્રતિના હોંટુ ઉદ્યોગે આપ્યો માટે રહેલાની તેમજ ખાવાની લોખ અવરસા કરી હતી. પ્રતિ-નિધિઓ પણ પાટીદાર સોસાયટીને આભાર માને છે.

સાઉથ અફ્રિકન ઇન્ડિયન કોંગ્રેસ

કેપટાઉન ખાતે મળેલી અગીઆરમી બેઠક

કેપટાઉન કહેરના સીટી હોલના મેન્ડેટીંગ હોલની અંદર તા. ૨૬ માં કોંગ્રેસર સોમવારે બપોરે ૨-૩૦ વાગે સા. આ. ઈ. કોંગ્રેસની અગીઆરમી બેઠક મળી હતી. કેપ, ટ્રાંસવાલ અને નાટાલ પ્રતિનિધી નીચેના ડેલીગેટો દ્વારા હતા.

મી. ખાન ગુલ, પ્રેસિડેન્ટ કેપ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસ, મી. એ. ઇસમાઇલ, બનરજ સેક્રેટરી, મી. ડી. એસ. નાઝીયા, આરએનાઇઝીંગ સેક્રેટરી, મેસર્સ એસ. કાસ્ટલ, પરજી પટેલ, એમ. ડી. વારમનીઆ એમ. એ., વી. એન. પીલ્લે, ડી. ગોરમન એમ. એમ. ગંગાત, વી. ગોપાલ, સી. એસ. પીલ્લે, એમ. એસ. દુરુલ્ક, અદમદ મલીક, એમ. આઇ. ખાન, આદમ સી. બક્ષીમીયા, હાઇ હસન, અદમદ ખાન, એસ. ડી. દુરુલ્ક, હકીમ ખાન, સી. બી. રેડી, એમ. આઇ. હમદુલ્લી, મસાદ જુલી, ઇ. આઇ. પટેલ, હુસન નડ્યુ, મુસા ઇસમાઇલ, અબદુલ હમીદ, સુલેમાન મુસા, ઇસમાઇલ વલ્લી, ડી. એમ. આવકા, એમ. એમ. પારકર, સુલેમાન મુસા, અલી મુખાદીમ, એન. એસ. ચેટી.

ટ્રાંસવાલ તરફથી નીચેના પ્રતિનિધિઓ દ્વારા હતા. મી. હાઇ જુમળ ઇસાહીમ માર્ડી, પ્રેસિડેન્ટ, મેસર્સ પ્રાગ્જ દેકાઇ, એસ. એમ. દેકાઇ, રેવ. બી. એલ. ઇ. સીગમની, એસ. બી. બેડ. કાસમ આદમ, યુસુફ ઇસા, લાલમજી વી. પટેલ, એમ. ડી. બક્ષી, માવજીભાઈ પ્રેમજી પટેલ, હૈદરુલ્લાઈ દેકાઇ, ડી. એન. પટેલ, રજીસ્ટ્રાર વકાલત પટેલ, મદમદી આબેદ, ઈ. એમ. પટેલ, હાઈ જુલાખી, મોરારજી દેકાઇ, ઇસાહીમ એન. એમ. પટેલ, આદમ ઇસા, કાલાબાઈ પરજી, વલ્લી ઇસમ, મુજજીભાઈ મોરાર, આઈ ઇ. રોડ, ડી. એમ. નરસુ, મુહામ રસુલ મુન્શી, કુપુસામી મુલી, એમ. આઇ. ડીલી, એ. એ. બીલીમેરીયા, હસન સાદે ડાલા, ખંડુ મંમોદીન, મકમદ યુસામ પટેલ, એ. ઇ. એકબાવા અને રૂફીર ઇસમાઇલ ધાવેર.

નાટાલ પ્રાંત તરફથી નીચેના પ્રતિનિધિઓ દ્વારા હતા. મેસર્સ એ. આઇ. હાઇ, પી. આર. પટે, આર. કે. નામક, જી. આર. એન. હકમજી પાને, તરોતમ જુલા, આર. એ. મુલ્લી, આર. બી. ચેટી, પરજી મદનજી, એ. સુખદેવ, એમ. આઇ. હાઇ, ઇ. જી. ડેવીડ, એ. એમ. એ. ગવેરી, રોમ અદમદ, રઘુનાથસીમ, એ. કુખન, એ. ઈ. રોમ, આઇ. એમ. ભોપાલ, હાઈ ઇ. પારેખ, એ. રોમ, સુલેમાન એમ. પારેખ, પી. વી. પદ્મર, અને બી. એમ. અલી.

પ્રેસિડેન્ટ ઉપર કેપટાઉન કહેરના મેમર, રેવ. સી. એચ. એન્ડ્રુ, સર કુર્મી રેડી, એન. બેરોમ તેમજ અન્ય યુરોપીયનો દ્વારા હતા.

પોષ્ટ અને ટેલીગ્રાફ, રેલ્વે તથા લેન્ડર ખાતાના સરકારી અધિકારીઓ પણ ખાસ હાજરી આપી હતી.

મેમ્બરી સાહેબ, મી. પ્રાગ્જ દેકાઇ અને રેવ. બી. એલ. ઇ. સીગમનીએ કોન્ફરન્સનું કાર્ય કર ચાલુ તે જહેબી પ્રાર્થના કરી હતી.

અલી લાગણીના સંદેશા

હુલીયનના બેઠકીય મવર્સ બનરજ તથા પોષ્ટ અને ટેલીગ્રાફ ખાતાના પ્રધાન તેમજ અન્ય અધિકારીઓએ આગેવાનો તરફથી કોન્ફરન્સની ફતેહ હાંસલનારા તારના સંદેશાઓ સેક્રેટરી મી. એસ. આર. નામકને વાંચી સંભળાયા હતા.

મેમરનું ભાષણ

કેપટાઉનના કહેરનો તરફથી પ્રતિનિધિઓને આવકાર આપતાં મેમર રેવ. એ. એ. એસ. હુમ્મે દર્શાવ્યું કે તમારા કોમિ પ્રત્યે મારી સંપૂર્ણ સહાયલુતિ છે. તમારી કોન્ફરન્સ માં રાજ્યદારી વાતો વિશેષ અર્થ થશે જેટલે કેપટાઉન કહેરના મેમર તરીકે મારી એ હવે છે કે રાજ્યનૈતિક પ્રતિભાથી મારે દર રહેલું જનાં હું આપને એટલું દર્શાવું છું કે તમે હમેશાં ન્યાયની રીતે વર્તશો અને બોલશો તમારે માફ રાખશો. આ સલાહ તમને સર કુર્મી રેડીએ પણ આપી હતી, અને મારી ખાતરી છે કે આખરે તમને ન્યાય મળશે.

સ્વાગતકારિણી સમાના પ્રસુખ

મી. ખાન ગુલનું ભાષણ

મી. મેમર, સર કુર્મી રેડી, રેવ. સી. એચ. એન્ડ્રુ, મી. પ્રેસિડેન્ટ અને પ્રતિનિધિ બંધુઓ,—

કેપ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસ અને તમારી વતી રેવ. સી. એચ. એન્ડ્રુ જેઓ આજે અત્રે લંડનથી પધાર્યા છે તેમનું પ્રથમ સ્વાગત કરવાની એ તક આજે મને મળી છે તેથી મને બારે આનંદ થાય છે. આફ્રિકાના દરેક દીકરીઓના મરમા મી. એન્ડ્રુનું નામ અધીરું છે તે વિશે કહેવાની મને આ પ્રસંગે જરૂર છે ખરી! આપણી લડતોની અંદર મદદ કરવા તેઓ અનેક વાર આ દેશમાં આવેલા છે. અને તેથી આપણી વચ્ચે તેઓ અબ્બરવા નથી. ન્યાં ન્યાં દીકરીઓ વસે છે આ આં તેઓ દીકરીઓના એક વિશ્વાસુ મિત્ર તરીકે લેખાય છે. તેઓ તેમના મિત્ર બનેલા છે અને તેમને માટે કાર્ય કરી રહેલા છે. તેમની આજે અત્રે હાજરી હોવાથી આપણને ઉત્સાહ મળશે. જુલમની નીચે કમરતી મનુષ્ય ભતિને મદદ કરવી એ એમના જીવનનો આદર્શ છે. આપણા આમંત્રણને માન આપી શોધ સમયે તેઓ અત્રે આવી પહોંચ્યા છે. અને આપણને કશી કંઠા નથી કે તેઓ આપણી સાથે સહકાર કરશે અને આપણી સાથે જે લય આવીને ઉપરિચિત થશે છે તેને દુર કરવામાં આપણને પુરતી મદદ આપશે.

ટ્રાંસવાલ અને નાટાલ પ્રતિનિધિઓને પ્રતિનિધિ બંધુઓ આજે છે તેમનું હું હાર્દિક સ્વાગત કરું છું. આ પ્રજાની અંદર આપણી દસા અને આપણા હવેના વિષેના અસંત મદદરવા પ્રજા વિશે આપ અર્થ ચલાવશો એ હું બહુ છું. મને જરા પણ કંઠા નથી કે તમારી સમજ ને જે પ્રતિભા રજુઆત થાય તે તે પ્રતિભા વિશે તમે મંજૂરતા પૂર્વક અર્થ ચલાવશો. હું આજે અને વિશ્વાસ રાખું છું કે આ કહેરની અંદર હુંક મુદત તમે રહેશો તે હરમાન તમે આનંદ ભોગવશો.

આપણી આ કોન્ફરન્સ આ કહેરના મેમરે ખુલ્લી મુખી છે અને તેમની અત્રે હાજરી છે તેથી આપણને સંતોષ ફરશે.

ખાસી આનંદ થયો છે અને આપણે તેમના હૃદયના બધા બાજુની યથા જગ્યાએ અત્રે હાજરી આપીને તેઓએ આપણને જે માન આપ્યું છે તે માટે આપણે સર્વ તેમના આગારી યથા જાણીએ.

સર કુર્મી રેડી અને તેમના રજા પક્ષ અત્રે હાજર થયો છે તેથી આપણને આનંદ થાય છે. હું તેમનું પક્ષ સ્વાગત કરું છું અને વિશ્વાસ રાખું છું કે કેપટાઇનમાં પોતાનો સમય તેઓ આનંદમાં પસાર કરશે.

આપ સર્વ પ્રતિનિધિ બહુ જોતે મારી અરજ છે કે તમારા વિધાયોમાં તમે સર્વ એકાગ્ર થશો અને પુતાને અરજ કરું છું કે તેઓ તમને સારો માર્ગ બતાવે કે જેથી આ કોન્ફરંસ ફતેદમંદ નીવડે.

કુલામલનો જગાબા

ગેવરના સ્વાગતના આયોજના બધાના કસિવાલ તરફથી રેડ, બી. એલ. ઈ. લીમ્સમની તથા વાટાલ તરફથી મી. પી. આર. પર્યટ ગોળ સમિતિમાં આપી ગેવરનો આગાર માનવામાં આવ્યો હતો.

સર કુર્મી રેડીનું વરણપત્ર

પ્રમુખ સાહેબ, બહેનો અને બાઈઓ,

મા. આ. પ્ર. કોમિટીની કેપટાઇનમાં મળેલી આ કોન્ફરંસ માં હાજરી આપતાં અને જે સમય કહેવાની તક લેતાં અને બારે આનંદ થાય છે. આ કહેરના ગેવર સાહેબ, જેમણે અત્રે હાજરી આપી છે તેને તમે આવકાર આપી છે તેમાં હું પક્ષ સામેલ થઈ છું. આ કોન્ફરંસને હું ફતેદ મારું અને મારી ખાતરી છે કે તમારી ચર્ચા લાજદારી અને ઉપયોગી બધ પડશે.

ડોક્ટર મહાન પ્રત્યે અહ્વાનુજ્જ્વલિ

માર વિષય ઉપર ડોક્ટર મહાનની રાતિ સુજરી મળી છે અને તેમને જીવનમાં બારેમાં બારે ખોટ મળ છે. તેના પ્રત્યે અંતઃકરજની સદાનુસૂતિ દર્શાવવાની આ તક હું બજું છું. આ હોલની અંદર હાજર રહેલા સર્વ બાઈઓ અને આપણી હોદી કામ તેમના પ્રત્યે સદાનુસૂતિ દર્શાવવામાં મારી સાથે સામેલ થશે એમાં મને બરાબે કંઠા નથી. મોસીસ મહાન અનંત ઉદાર હીલનાં જેક બર્ના બાઈ કતાં તેના આપણી દ આફ્રિકાને બારે ખોટ મળ છે.

રેન્ડોર ખીલ—મહાનનો પ્રશ્ન

બોહાનીસબળમાં મળેલી એમરજંસી કોન્ફરંસની મારફત આ કોન્ફરંસમાં રેન્ડોર ખીલનો પ્રશ્ન એ અમંદ મહત્વનો પ્રશ્ન લેવાનો એમણે, એમરજંસી કોન્ફરંસમાં તમે જે દર્શાવ પસાર કર્યો હતો તે ઉપરથી જે પ્રશ્ન વિષે તમારી લાગણી રેટલી ઉઠી છે તે જોઈ અકાપ્ત હતું. હોદના વેાઇસરૉય સાહેબ, અને જોવરસીઝ ડીપાર્ટમેન્ટ જેમના હાથમાં છે તે પ્રધાન અરજાવર્ધી આ પ્રશ્ન ઉપર બારીક જ્યાન આપી રહેલા છે અને જે વિષય ઉપર ચાલુ તપાસ કરી રહેલા છે. તેમને અત્રેની નિશ્ચિતથી વાજે રાખવામાં આવેલ છે અને તમારા વિચારો શું છે તે વિષેના સમાચાર પક્ષ આપવામાં આવેલા છે. ગયા મે માસમાં તેઓએ આ ખીલ સુલતવી રખાવ્યું એટલુંજ નહિ પરંતુ ખીલની દરેક કલમના ઉપર પુરેપુરું ધ્યાન આપ્યું છે. બંદની રાઈડ રેબલ કોન્ફરંસમાં ગમેલા હોદી સરકારના પ્રતિનિધિઓએ બનાવેલ દર્દીઓની સાથે જે વિષયમાં મસજલ ચલાવી છે. મુખ્યમંત્રી મધીરીબલ સીટીજનશીપ એસોસિએશનના પ્રતિનિધિ મી. વાઇઝ સાથે સહ

કામથી કુસેને ચર્ચા કરીને એક રેટમેન્ટ બહાર પાડેલું છે તેમાં પક્ષ તેમણે રખાઈ કહેલું છે કે તમારા વિચારો આ ખીલ અંતર્ધી શું છે તે તેઓ બારી રીતે બજા છે. તમે ખાતરી રાખો કે મુનીયન સરકાર સાથે હોદી સરકાર બંધારે ચર્ચા અલાવશે તારે આ ખીલ વિષે જે તમારી હોદી લાગણી છે તેનો તે ખ્યાલ રાખશે. સર કુર્મી કુસેને રેટમેન્ટમાં દર્શાવ્યું છે કે હોદના રાષ્ટ્રીય સરમાન અને અસિ મોરબ વિષે અન્ય કામચાથી તેમને જોઈ લાગણી નથી અને કસિવાલના હોદીઓના આર્થિક તુલકાનના પ્રશ્ન વિષે તેઓ કામચાલક બધ આપી રહ્યા છે. મુનીયન સરકાર સાથે મસજલ કરવી વેળા આ જે પ્રશ્ન ઉપર હોદી સરકાર બારીક લક્ષ આપશે.

હોદી સરકારની અને સુબના

બનેવારી માસમાં આ ખીલ વિષે હોદી સરકારના શું વિચારો છે તે બહુવાની મધ્યા ડોક્ટર મહાને મને દર્શાવેલી છે. હોદી સરકાર અને તારથી દર્શાવ્યું છે કે મારે મુનીયન સરકાર પાસે ફગી બલની રજુઆતો કરવી. એક જે વિષયમાં સિમિતિ રખાઈ કરતા વિષે અને તે હોદી સરકારની તે વિષે સુબના મંચાવવા વિષે મેં કમલ કરેલો છે. હું સમયમંજ તેનો જવાબ મળવાની હું આજ રાખી રહેલો છું. તે મને અબ્બ બધ કે તુરત હું ડોક્ટર મહાનની સાથે મુલાકાત લેવાની મધ્યા રાખું છું. સર કુર્મી કુસેને આજ બતાવેલી છે કે મુલાકાતના સંજોગોને ખ્યાલમાં લઈને આ પ્રશ્નો ગોળ ફરેલા બારી કકાચ જેવી રિચિત છે અને મારી ખાતરી છે કે જે વિચારને તમે વધાવી લેશો. હું મારું છું કે તમારી કોમિટીના ડાયરેક્ટરને ડોક્ટર મહાને એ રખાઈ કરેલું છે કે આ ખીલ પાર્લામેન્ટની સીલેટ કમીટીને પહેલું લેવાથી જે ખીલ સરકારનું નથી એટલે કામ પક્ષ બલના સુધારા સિવાય જે પાર્લામેન્ટમાં દાખલ કરવામાં આવશે અને એસેમ્બલીમાં કાલેસ બંધારે કમીટીમાં ફેરવાઈ જશે તારે જે ખીલ ઉપર સુધારા રજુ કરી કકશે. એટલે ખીલ જે રખાઈ છે તેજ રખાઈ પાર્લામેન્ટની અંદર દાખલ બરે કરશે. ખતાં ખીલની અંદર જે મુશીબતો તમે જુઓ છો તે વિષે રજુઆતો કરવાની, ખીલ દાખલ થાય તે પહેલાં હોદી સરકાર આજ રાખે છે. ફરમાન હું તમને સેર્વને વિનંતિ કરું છું કે કાલ તુરત હમે હોદી સરકારનું કામ સુરક્ષ કરશો નહિ. હું આજ રાખું છું કે તમે કક બાધ વાપરશો નહિ. કારણ કે જેથી કોઈ કામને ચાલ એમ નથી. આ પ્રશ્ન અનંત અંતર છે અને તેથી હું આજ રાખું છું કે તમારી ચર્ચા વખતે તમે તમારા ઉપર અંકુશ રાખશો. અને આ ખીલ વિષે તમે વિચાર ચલાવીને રાખવાની દાખલ બતાવશો. અને બરકાફ રાખનીલિ બારજ કરીને તમારે જે સુબનાએ કરવી હોય તે કરશો કે જેથી બંને સરકાર વચ્ચે જે મસજલ ચાલે તેમાં તમારી સુબનાઓ ઉપયોગી નીવડે. તમારા બાઈઓ અને તમારા વિધાયો એવા કોવા જોઈએ કે જેથી તમારા કેટલાક હાવાઓને આ ફેકમાં જોડો તમારી સાથે સદાનુસૂતિ રાખે છે તેને ટેકા આપવાની તક મળી કકે. હું અરજાવર્ધી આ પ્રશ્ન કેટલો બધો અંતર અને મહત્વનો છે તે સારી રીતે બજું છું. કસિવાલના આ પ્રશ્ન વિષે હું નેટલું નાખી કકશો છું તેટલું સર્વ મેં હોદી સરકારને દર્શાવેલું છે અને તે સરકારના સમયો આ ખીલ વિષે તમારા વિચારો શું છે તે તેઓ સરસ રીતે બજા છે અને જે પ્રશ્નની અંતરવા પુરેપુરી સમજેલા છે. ડોક્ટર મહાન અને બનાવેલ દર્દીઓની

ન્યાયશક્તિ અને ઉદારતામાં અને પુરેપુરા વિશ્વાસ છે. હોદી સરકાર સાથે આ સરકારનો મિત્રાચારી હરેલો સંબંધ છે અને તેથી વાલ્મીકી રીતેજ એવી જાણ રાખી કહાય કે તેઓ ભેટ વિદાની પ્રબળ ન્યાય આપશે અને કલ્પ હોય તેટલો ન્યાય આપશે.

ડા.મી.સામલનો પ્રશ્ન

તમારા કાર્યક્રમ ઉપર ખીન્ડ જે વિષયો છે તે વિષે હું કાંઈક માં દર્શાવવાની ઇચ્છા હું રાખું છું. સન ૧૯૨૦ ના જુલાઈની પાંચમી તારીખ પહેલાં જે હોદીએ આ મુદ્દામાં પાછા આવ્યા છે પરંતુ હોદીમાં ત્રણ વર્ષથી વધુ વખત રહેલા હોવાથી તેઓનું ડા.મી.સામલ આ દેશમાંથી ચાલી મરું છે એમ જાણવામાં આવેલું છે જે ડા.મી.સામલનો પ્રશ્ન છે. સા. આ. ઇ. કેમિસ અને મેં આ વિષય વિષે સરકારને રજુઆતો કરી હતી જેમાં એવા માણસો પોતાની બી તથા બાળકોને ત્રણ વર્ષ સરખાન આ મુદ્દામાં બાંધી ન કહે અને અનેથી જવા મુજબ હોય તો ડા.મી.સામલ મેળવી ન કહે જે વિષે દર્શાવવામાં આવ્યું હતું. હોદી સરકાર પણ આ વિષય ઉપર તપાસ કરી રહી છે અને આ પ્રશ્ન સંબંધી બાબ સુધી જે કંઈ જાણી રહ્યું છે તે સર્વની માહિતી મેં હોદી સરકારને આપી છે.

ખીન્ડે પ્રશ્ન ઉઠાવ્યોલા હોદીએ વિષેનો છે. આ સવાલ બારે ચર્ચાસ્પદ છે અને જે વિષે હું એટલુંજ તમારા ખ્યાન ઉપર બાવવા મંત્રિ છું કે આ કોન્ટ્રોલમાં કોઈ જોખમ નિર્ણય ઉપર બાંધી જવાની જગત આવરવડતા છે કારણ કે જે વિષયમાં મુનીયન સરકાર તમને વધુ સમય આપવા મુજબતી નથી.

એક વાર ફરીથી અંતમાં તમારી કોન્ટ્રોલ કન્ટ્રોલમાં નીવડા એવી જાણા હું રાખું છું.

મેમ્બર, શ્રી. એડ્વોકેટ તથા સર કુમરે પ્રબળ કારો પ્રમુખ તરફથી પહેલાવવામાં આવ્યા હતા.

શ્રી. એડ્વોકેટનું બાંધણું

શ્રી એડ્વોકેટ જ્યારે બોલવા શ્રેયા થયા ત્યારે તેમને હર્ષના પોશાકથી વધારી એવામાં આવ્યા હતા. તેમણે દર્શાવ્યું કે શ્રી. કાન્નોએ કંઈકથી બાબા દ. આદિકાના હોદીએને મારી સાથે તેમની બહી કામચળીના ખાસ સંદેશ આપ્યો છે. ખીસીસ મહાનના સ્વર્ગવાસ વિષે મંસારો કરતાં તેમણે દર્શાવ્યું હતું કે તેઓ એક કમલો હાલમાં બી હતી. કોન્ટ્રોલ મહાનના પ્રત્યે તેમણે સંપૂર્ણ સહાનુભૂતિ દર્શાવી હતી. હું તમને હોલિસ્ટાનથી આરા સમાચાર પ્રથમ આપવા મુજબ છું. જો સમાચાર એ છે કે માંધીજીની તબિયત જેમમાં સુધર છે અને આપણી મુશીબતોની સાથે તેમની સહાનુભૂતિ જે એની આપણ સર્વને ખાતરી છે. અને આવવા વિષે જો મેં તેમની સલાહ લીધી હત તો મને જરાયે કંઈ નથી કે તેમણે મને કહ્યું હતું "ચાલો, તમારે જવુંજ જોઈએ. અને આવવામાં મને ખીજી પ્રેરણા સર સ્વીદિનાથ દાસી તરફથી મળી હતી. જ્યારે મને તમારો પહેલો કેળવ મળ્યો ત્યારે કવીરાજ દાસીની મદદથી થઈ મળીર હતી. જ્યારે તેમની સમક્ષ મેં કેળવ મુક્યો ત્યારે તેમણે દર્શાવ્યું કે હું બાંધી દેશમાં અને પડ્યો છું તે વેળા તમે નહિ જાઓ. પરંતુ પાછળથી તેમની તબિયત એટલી જાણી મુશરી કે મેં મારું હતું તે કરતાં પણ જાણી જવાની તેમણે મને પરવાનગી આપી. જે વેળા કલ્યાણ એરીઆજ ખીજ બાવવામાં આવ્યું હતું તે વેળા નેટલી મળીર સ્થિતિ ઉભી થઈ હતી તે વેળા તેમણે ને જહેમત

કાઠવી હતી તેની માદ આપી મો. એડ્વોકેટ દર્શાવ્યું કે તે વેળા મુશરના ઉપર આપણે વિશ્વાસ રાખ્યો હતો અને મારી ખાતરી છે કે આ વેળા પણ તેના ઉપરનો વિશ્વાસ આપણને નિષ્ફળતા નહિ આવશે. સ્વતંત્રતાના બાળકો તરીકે આ દેશમાં એક માનવરેલી ફરજને પ્રાપ્ત કરવા માટે આપણે એકતર ફરીથી પ્રયત્ન કરી રહ્યા છીએ.

માદ કોન્ટ્રોલમાં પ્રમુખ શ્રી. એ. મી.રેકરે પોતાનું બાંધણું આપી પરીસ્થિતિનું હોમરન કરાવી કહ્યું હતું. તે તથા કોન્ટ્રોલમાં પસાર થયેલા કરોનો અમે આગતા અંકમાં આપીશું.

હોદીના નવા વાઇસરોય

લોર્ડ વીલીંગ્ટનની નીમણૂક

હોદીના વાઇસરોય લોર્ડ કરાનની જગ્યાએ લોર્ડ વીલીંગ્ટન કે જેણે હાલમાં કેનેડામાં ત્યાંના મવરનર તરીકેનો જોખમો બોમ્બી વળા છે તેમની હોદીના નવા વાઇસરોય તરીકે નીમણૂક કરવામાં આવી છે એવા સત્તાવાર સમાચાર મકેનથી મકાર પડ્યા છે.

લોર્ડ વીલીંગ્ટનની ઉંમર ૬૪ વરસની છે. તેઓએ મુખ્ય અને મદ્રાસના મવરનર તરીકે અનુક્રમે ૧૯૧૩ થી ૧૯૧૬ અને ૧૯૧૬ થી ૧૯૨૪ સુધી બાદશાહી બોમ્બી હતી અને ૧૯૨૬ ની સાલથી કેનેડાના મવરનર તરીકેની નોકરી કરી પાછા હોદીની બાદશાહી બોમ્બવા તેઓની નીમણૂક થઈ છે. તેઓ કેનેડા તા. ૧૬ મી જાન્યુઆરીએ છોડશે. દોહલો વરસના અનુભવ પછી હોદી આજે એમ માને છે કે અંગ્રેજો રાજ્ય સલાવવાને તો શું પણ હોદીના નોકરો થવાને પણ કામગીર મરાવતા નથી. આજે હોદી એક પણ અંગ્રેજનો નોકર તરીકે પણ સ્વીકાર કરવાને રાજી નથી.

સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધના સમાચાર

પાછા પકડાયા

સરકાર વક્તબાઇ પટેલ કે જેઓ ત્રણ માસની જેલ બોમ્બી હાલમાંજ છુટ્યા હતા તેમને પકડવામાં આવ્યા છે અને નવ માસની સાદી જેલની સજા થઈ છે.

મકાનના માંધીજીના હોદી રામદાસ માંધી જેઓ ૭ માસની સજા બોમ્બી છુટ્યા હતા તેમને ફરીથી પકડવામાં આવ્યા છે અને ૭ માસની સજા જેલની સજા થઈ છે.

મકાસવાની કાર્યવાહક સમિતિના જનરલ સેક્રેટરી શ્રી. મકાહેવભાઈ દેસાઈને ૬ માસની સજા જેલ અને રા. રખન દંડ કરી દેશ ન બરે તો ૬ બાંધાડીયા વધુ સજા જેલની સજા ફરમાવવામાં આવી છે.

છોડી મુક્યા

શ્રીયુત વિશ્વભાઈ પટેલ જેઓને મળા સપ્ટેમ્બર માસમાં ૭ માસની સજા થઈ હતી તેઓને પોતાની નાદુરસ્ત તબીયતને અંગે તા. ૭ ના છોડી મુકવામાં આવ્યા છે.

હવીવર ટાગેર માર્ગ દર્શાવે છે

હિંદુ અને મુસ્લીમો સાથે મરજલત

હિંદના હવીવર સર રવિંદ્રનાથ ટાગેર દુનીયાની મુસાફરી માંથી હાલ જમ પહેલેલા, રાજ્યદારી વિષયમાં ભાગ નહિ લેવા વિષેના તેમના નિમમને યોગ સમય માટે લગે કરીને ૧૫, ફેબ્રુઆરી પ્રગતિમાં હજુ પણ વાંધાસ્પદ આડખીલી નાખતા એવા કેમી સવાલ સંબંધી ધીન અધીકારી શબ્દ ટેપલ મર્મમાં હાખલ મન મળે છે.

મતાધીકાર સંબંધના સવાલ ઉપર બંને પ્રેમોનું યંત્ર સાધવાના હેતુથી હિંદુ અને મુસ્લીમ રેલીમેટોની સાથે તેમણે ચર્ચા કરી છે. તેમના આ પ્રયત્ન પછી હિંદુ લીવરલ આગેવાન વક્તાએ બે બીજી રીતે શબ્દ પણ વરહેતો નીવેરો અશક્ય કામ તો, મુસ્લીમોને જુદો મતાધીકાર બક્ષવા સંમતિ આપી છે.

સર રવિંદ્રનાથ છાપાને મુલાકાત આપતાં જણાવે છે કે ફેબ્રુઆરી નિષ્પત્તિ આખી દોઢી સપ્તાહને તોડી છીનવી નાખશે. મીનમાં માલી રહેલ અધાણી, હિંદુ-સ્થાનમાં હાખલ ધામ તે તેઓ એવા નથી માંગતા. તેમ છતાં તેમણે જણાવ્યું છે કે, ફેબ્રુઆરી ગમે તે પરીણામ આવે પરંતુ તેના નીપણે તો, હિંદુસ્થાનમાં ધર્મો બળવાન બાને વળનદાર પણ જે હિંદી કોંગ્રેસ છે છતાં બેનું પ્રતિનિધિત્વ લગ્નમાં નથી, તે પક્ષના સભાસદોની વિચારણા માટે તે નીપણે તેમના હાથમાં મુકવાજ પડશે.

સર રવિંદ્રનાથ માને છે કે બે ફેબ્રુઆરી નીપણે માંધીછને માન્ય નહિ હોય તો વળા વિશેષ મુસ્લીમો ઉભી થશે, તેથી તેમણે મુસ્લીમોમાંથી ત્રેવડો રસો સુચવ્યો છે.

૧. બ્રિટનની સ્વરાજ્ય Self Government આપવાની તૈયારીનું સ્પષ્ટ બહેરનામું મદાર પાડવું, કે જેથી રેલીમેટો દોઢી કોંગ્રેસની મદદથી કેમી સવાલનું નીરાકરણ લાવે.

૨. બે કોમી સવાલનો તેમ પણ નિવેડો ન આવે તો બીજીજ હિંદના રાજ્યદારી વિષયમાંથી અલગ રહેતા હોય એવા Princes (દોઢી દેશી રાજ્યકર્તાઓ) પેટાનું એક લવાડ નીમી તેમની પાસે તે સવાલોનો નીવેડો લાવવાને સોંપવો.

૩. આમ પણ દોઢીઓ પોતે મહિા મદદે કેમી સવાલો ઉપર એક મત ને યાય તે હેતુ "League of Nations" લીમ એક નેક્સ્ટ કે જે તદન નિષ્ફળતાવ સંસ્થા બ તેની લવાડ નીમી તેને સોંપવો.

ઈસ્ટ લંડન હિંદુ સોસાયટીની
હિંદની હાલતને મદદ

ઈસ્ટ લંડન હિંદુ સોસાયટી હરનક આવેલા સ્વરાજ્ય હંડન નાજા પેટા પાછડ ૬૦ ને પ્રાપ્ત તા. ૫-૧-૩૧ ના રાજ સુરત જીલ્લામાં વાપરવા માટે સ્વદેશ સવાના કર્યો છે. નીચેના ભાષણોએ રાષ્ટ્રીય મદદ પ્રતી પતાવેલી ઉદારતા માટે સોસાયટી તેમનો આભાર માને છે.

મેસર્સ દુલ્લભભાઈ રમણભાઈ ગીની ૧, લલ્લુભાઈ ઉકાભાઈ ધી. ૧૦, દુલ્લભ લીસરામ ગીની ૧, માસીક સ્વરાજ્ય શાળામાં મેસર્સ મગનલાલ એ. બાબેનીયા ધી. ૧૦. અને વૈવનભાઈ જોગભાઈ પટેલ ધી. ૫-૩.

અકસ્માત પરિપદ વિષે

"નાટલ મરડુરી" ના એક ખગરખતીએ દીનબંધુ એન-રૂઝની કેપટાકિર્મી સુલાકાત લીધી હતી બારે તેઓએ જણાવ્યું હતું કે હિંદની રાજ્યદારી બાબતોનો નીકાલ તેને તે સવાલે થવો જોઈએ. હું લંડન ગયો બાર પછી મને માણસ પાડ્યું કે હિંદના સ્વરાજ્ય સંબંધી બધા સવાલોનો નીકાલ લંડનમાં થમ કહે તેમ નથી. પ્રથમ તો એ ખાસ બહેરનું છે કે બંને પ્રેમોએ હજુલ કરેલી બાબતો એક પછી એક બીજીસ સરકારે મંજૂર કરવી જોઈએ અને હોવરે તેઓ ખાસ જોઈતી વસ્તુઓ છે કે નહિ તે હિંદમાં નહી થવું જોઈએ. ટેલગ્રાફ પોર્ટ જે લંડનમાં નહી ન યર્ષ જલમ હોય તેના નીકાલ પણ હિંદમાંજ આજુવો જોઈએ. સાવિય આફ્રિકામાં આવતા પહોળા મી. એન્ડરૂએ જલમગ એક પખવાડીનું શબ્દ ટેપલ ફેબ્રુઆરી દોઢી મેન્બરોને તમા હિંદની બાબતોમાં આગળ પડતો ભાગ લેનારા અંગ્રેજોને મળવામાં મળ્યું હતું. તેઓ કહે "ધાર્મી કરતાં ફેબ્રુઆરી વધારે કામ કર્યું છે; હિંદના રાજ્યકર્તાઓ વિલંબ સિવાય આખા હિંદના શીકરકનમાં આવવામાંજ દેશ પ્રેમ પતાવ્યો છે તેનાથી મારા મનપર ધણી સારી અસર થમ છે. આ બાબત પર બીકાનેરના મહારાજાનું બાવજ સંબંધી હું અલ્પમખી પામી મયો હતો. એક ખાસ સહીસભામત રસો એ છે કે શીકરકનમાં દેશીરાજ્યોના પ્રતિનિધિઓ કરતાં દેશીરાજ્યોની પ્રજાનું પુર્ણ પ્રતિનિધિપદ્ધ હાખલ કરવું જોઈએ. અસ્પૃશ્ય ભતીઓના ઉદાર માટે તે ભતીઓના પ્રતિનિધિ આંગ્રેજકર સાથે આતી બયો નીકાલ મયો છે."

મી. એન્ડરૂ આ બાબતમાં કાંમ પણ દરકત આવે તેમ કારતા નથી. હિંદુ-મુસલમાન સવાલ ધણીજ વધારે મંજૂર હતો. તેઓ જણાવે છે કે આ સવાલના વિષેમતમાં તેમણે લખી વખત સુમાવ્યો હતો. ઇંગ્લંડ હોડયા પછી શું બન્યું તેની પુર્ણ માહિતી તેમને મળી કહી નથી. તેઓ જણાવે છે કે મી. રેમ્સે મેકડોનાલ્ડ આ બાબતનો નીપણ આજુવાને પોતાનાથી બનતો પ્રયત્ન કરતા હતા. અને વારંવાર જણાવતા હતા કે બંને પક્ષોએ આ બાબત એક હિંદી પ્રજા તરીકે ખામ બાજવવાની બહેર છે.

લોરડ શેન્કી અને હિંદ

વ્યવહારીક યોજનાની માંગણી

ફેબ્રુ એકઝીક્યુટીવ (સંયુક્ત રાજ્ય બંધારણ માટે નીમાયેલ કાર્યાલયક મંડળ) ની હરખાસ્તાનુસાર બંધારણ અને બવાન-દારી સંબંધી સત્તાઓ વિશે આજે મર્ચા કરતાં શબ્દ ટેપલ ફેબ્રુઆરી—ફેબ્રુ—રાજ્ય બંધારણ—સજ કમીટી સમક્ષ બોલતા લોડ એન્સેલર—લોડ શેન્કીએ કહ્યું કે, પ્રેટ બીટને, હિંદને ન જોઈતી વસ્તુ આપવાની અમલ હિંદ એટ બ્રિટન પાસે કાલમાં તે ન આપી કહે તેવી કાંમ પણ માંગણી કરવાની હરખાસ્ત કરવી તે તદન નીરૂપ્યોગી છે.

આવે વખતે મનો કદપીત સુચનાઓ અગર તો આદર્શ સુચનાઓ આગળ ધરવી નકમી છે તેઓને તો વ્યવહારીક કામ કરવા ચોખ્ખ યોજનાની બહેર છે. કાલમાં ઝીણી બાબતો મા ઉતરવા પુરતો સમય નથી આ સિયતમાં બહોળાપણથી

કામ લેવાનું ને મુશ્કેલી. બ્યારે બંધારણ—મકાન બંધારણ પુર થયેલું નોંદ અને મુસ્લીમો ને ત્યારે તેઓ એકત્ર થઈ તેમાં રહેવા તેવારજ હશે, એમ ધારી અને કોમેડ રાખીને કામી સવાબને નહિ અડકવા તેમણે વિચાર દર્શાવ્યો હતો. આ કમીટીમાં થોડે એક શુભેચ્છાની ટેકરી ઉપર બંધારણ—મકાન—બાધી રહેશે હશે, નહિ કે કંઈક રૂપી રેલીના ટમલા ઉપર.

વિમાનમાં મુસ્લીમ યુવાન

હિંદીથી કેપટાઉન ઉડવાનું સાબુસ

હિંદુસ્તાનથી કેપટાઉન વિમાનમાં હડી આવનારને નામદાર આગાખાને પાઉં ૫૦૦ નું ઇનામ આપવાનું જાહેર કર્યું છે. આ ઇનામ મેળવવા માટે બંધાજના એક યુવાન મુસ્લીમ વીમાની એ. એમ. મોરારે બીડું કાપ્યું છે, અને કરાચીથી કેપટાઉન પહોંચવા વીમાનમાં ગઈ તા. ૨૮ મી ડીસેમ્બરે હિંદી છે. ગમરાથી રૂઢરની સંદેશો જાહેર છે કે મુરાદને અકરમાલ નહ્યો છે. વીમાને નુકસાન પહોંચ્યું છે પણ મુરાદ મજામત છે.

સુચના

હિંદીની લાગ અને સ્વદેશ નાજા મોહલી આવવા માટે જામને વ્યક્તીગત નાની રકમો ગળતી આવેલી છે. વ્યક્તીગત વાણીયવાની રૂબ લાગે છે અને કે વ્યક્તીગત નાની રકમ આપવા ઉપર મોહલવા કરતા પોતાના મામમાં જે કોઈ સંરચા, મંડળ મા સોસાટી કરતી કરાવતી હોય તેને હસ્તક મદદ આપનાર જામને રકમ સોંપવી જોઈએ.

હિંદુસ્તાનના ખાખર

(હિંદુસ્તાનના ખાખરો ઉપરથી)

—મેસરો એન. સી. કેલકર અને બાલજી નારજીએ લંડન ખાતે રુપટ જોનારેખ જામાં. સર તેજ બદાકુર સંપ્ર, મી. જ્યહર, અને ડા. મુળે ઉપર મોહલેલા તારના સંદેશોનો નામે મુજબ જવાબ મી. કેલકરને, મી. જ્યહર તરફથી મળ્યો છે:—

“તમારી ધારતી કવજાતી છે. આખા હિંદ માટે એટલે પ્રતિ તેમજ દેશીરાત્રી માટે ફેડરલ રાજ્યબંધારણની ચોખ્ખા વિશે વિચાર કરવા અસાર આગમ્ય કમીટી નેમવામાં આવી છે. યોગ્ય વખતે હું આપણી માગણીઓ પુર્ણપણે પાર પાડવા માટે આમદ કરીશ. બ્રીટીશ વિરોધ જે આખરે સ્પષ્ટપણે જાણાઈ આવશે તે બરોડો રાખજો કે જામે પાછાજ હરીશું.

—મરાઠાની જેમમાંથી મહાત્માજીના સાથીદાર કાકા કાલેલકર છુટી સાજરમતી આશ્રમમાં જઈ પહોંચ્યા છે. તેઓના જજાવવા મુજબ મહાત્માજીના નવા સાથીદાર તરીકે ધરામજી માં મહાત્માને સગા પામેલા શીમુત પમારેસાલને રાખવામાં આવ્યા છે. મહાત્માની તંદુરસ્તી ધણીજ સારી છે અને મહાત્માજીને હવે મરાઠા જેમને કોઈ પણ કેદી મહાત્માજીની ઇચ્છા હોય તે મળી જકે છે. બદારના કોઈ આસામીને હજી મળવાની છુટ મળી નથી.

—મદરના વિભાસમાં સજ થયેલો એક બેડી મહેમાન એકા એક ગાંધી દેશપીટજમાં જઈ પહોંચ્યો અને બજવામાંથી રીવોલવર કાઢી કત્તું કે તેણે જે સારજોડના કાટમાં કાઢી નાખ્યા છે અને વધુનાં કાટમાં મારે છે તે બાદ તેણે કોંગ્રેસ વોલંટીયર થવા મંજુર પશ્ચ તેના જેવી મનોરતીના માણસને વોલંટીયર નહિ બનાવવા એવું કહેવામાં આવતાં તે પીઠ ફેરવી આવી ગયો હતો.

—અંબાલાથી જજાવવામાં આવે છે કે વડી ધારાસમાન માજ પ્રમુખ શ્રી. વી. જે. પટેલને અંબાલાની જેલમાંથી એક બંધ ગાંધીમાં કોલ્ડી લગ્ન લાઈ જવામાં આવ્યા છે. તેમની સાથે પોલીસ સુપ્રાન્ટેન્ડન્ટ મી. રીલીસ પણ હતા. બીજી ગાંધીમાં પટેલનો નોકર અને તેમનો સામાન મુકવામાં આવ્યો હતો અને ત્રીજીમાં પોલીસ કનસ્ટેબલોની એક દુકડી જોવામાં આવતી હતી જેમ કહેવાય છે કે મી. પટેલને હરીદાબાદ ઉતારીને કાંઈ વીઝાગ્રામટમ ખાતે લઈ જવામાં આવશે.

—એવું મક્કમ પાયે સમજાય છે કે પોતાનાં દીકરી શ્રીમતી દીક્ષના નેકર અને કલકત્તાના એક જજાણીના તખીય સાથે પંડીત મોતીલાલ નેકર સંગાપોરની મુસાફરીએ નીકળનાર છે.

—સ્વાતીક સીપ મંદીરના મદત માખ ખીચીત સોગન મોહરદારને જાપુરા રજની સોરડીનું એક લાખ રૂપીયાનું પહેલું ઇનામ લાગ્યું છે. આ નકી ધારેલા લગકાંઈ માજ ખીચીત-સોગપર દેશી જજાણીએ અસર યજ નથી. તેઓના જજાવવા મુજબ ઉપજી રકમનો મંદીરના સમારકામ પાછળ ખરચ કરવા માં આવશે કે જેને કોઈ ધરતીકંપથી બારે નુકસાન થયું હતું. મદતે જજાણી કે આ ખુદાના પૈસા જે અને તેના ઉપયોગ તેના કમો પાછળ કરવામાં આવશે. જે તે પૈસા અરખર મારા માટે હતો તે અને મારી જવાનીમાં મળ્યા હશે કે જે વેળાએ અને તેની બહુ મોટી જરૂર હતી.

—હિંદીના વેપાર ખાતાના આંકડા જાણીએ બદાર પાડેલા આંકડા પરથી જજાણ છે કે નામ. સરકારને અકરોગરની આખર સુધીમાં કરતમ જકાતમાં જે કરોડ રૂપીયાની ખેડ મજ છે.

—અમદાવાદ જહેરના જમાલપુર વોર્ડમાં વાજપુર કાયની મસીદ પાસે રહેનારા ચોલાપુરી મુસલમાન બાઇજીએ સજા બરી દાર તથા દેશી વસ્તુઓને જાગ કરવા સંબંધી એક વખાણવા લામક ફાવનો સાર નીચે મુજબ છે:—“અમે નીચે સદી કરનારાઓ આથી દરાવ કરીએ છીએ કે આપણી કામમાં દાર તથા દેશી વસ્તુઓનું સેવન બહુ સાબતું હોવાથી આપણી રિજાલિ હન પ્રતીદન બરાખ થતી જમ છે તે સુધારવા અમે એકમતે દરાવીએ છીએ કે આપણી કામમાં અમદાવાદમાં સર્વે બાઇજીએ દાર, માલ્લે, અરસ કોઠીવ વગેરે કોઈ પણ દેશી ચીજનો ઉપયોગ કરવો નહિ. આ કાવનો બંગ કરનાર ઉપર જજાણેલી કાપપણ ચીજનું સેવન કરશે, અમર કરાવશે, લાવશે અમર મંજાવશે તે હોને ગુન્હેમાર દરાવવામાં આવશે. ખંમ સમક્ષ ગુન્હો સાખીત થશે તેના રૂ. ૧૦ દંડ કરવામાં આવશે. દંડ નહિ બરનારનો સામાજીક બદિબકાર થશે. આ દરાવને અંગેના કામકાજનો નિકાલ લાવવા નીચેનું ખંમ નીમ્યું છે. સમયદ હરીદસાહેબ, સમયદ કુસેન સાહેબ, ઉસમાન સાહેબ, ખતાજ સાહેબ, હસનસાહેબ, ધમામ સાહેબ, સમયદજી, સમયદ હમાનજી, વાંદ સાહેબ કુસેન સાહેબ.

ઇન્ડરનેશનલ પ્રીટીંગ પ્રેસ તરફથી છપાઇ પ્રસિદ્ધ થયેલાં પુસ્તકો

	સા. નં.
સત્યના પ્રયોગો જાણવા આત્મ કથા ભાગ ૧	૧ ૬
" " " " " ભાગ ૨	૨ ૬
નીતિના કાળ	૧ ૦
મારો જોશનો અનુભવ	૦ ૬
મારો જોશનો બીજો અનુભવ	૦ ૬
મારો જોશનો ત્રીજો અનુભવ	૦ ૬
ઇન્ડિઅન એપિનિઅનનો સોનેરી અંક	૨ ૦
લોકમાન્ય બાલગંગાધર તીલક તેમના મન અને વિચાર	૦ ૬
મુસ્તફાઝઝે અને તેના બે બાઇઓ	૦ ૬
જોશના કાળ	૦ ૬
મુસ્તફાઝઝેના પાસાનું છવન અરિત	૦ ૬
મુસ્તફાઝઝેના પાસાનું આપણું	૦ ૬
એક સત્યવીરની કથા (સોક્રેટીસનાં જીવન)	૦ ૬
માજુસ જેટલી જગીયાનાં માર્ગિક હોષ શકે	૦ ૬
લીડ સ્વરાજ (આંધ્રીજ્યે અપેલ)	૧ ૦
પૂર્વ અને પશ્ચિમ	૦ ૬
દેશબંધતા એકાદ અને બીજીકના સવાલ ઉપરની ચર્ચા	૧ ૦
કામદા મામે જવાની કવચ	૦ ૬
સા. આ. ઇન્ડિઅન કેંગ્રેસનું સુવીનીઅર	૦ ૬
છવન દારી	૦ ૬
જાનમાની મગ્ની	૦ ૨
એસીઆઈડ એક્ટ ૧૯૦૮ના ધારા મુજરાતી-અંગ્રેજી	૦ ૩
એસિઆઈડ કાયદો અને તેના ધારા તથા તેને લગતી પીસ	૦ ૩
ગ્રેજરવેસનના કાયદાની કલમો મુજરાતી-અંગ્રેજી	૦ ૩

જાહેર ખબર

તા. ૩૫-૪-૩૦ ના "કમીટી" ના નામથી "હિંદી પેસેન્જરોને સુવેનાર" વાસા નેન્ડળીલ જેમાં મજકુર પેસેન્જરો ઉપર રામજી કાલીદાસે દુઝખનો કાળોકેર વરતાવ્યાની હીજીતવારે અરજી આપવાનું જણાયું છે આ અરજી એસોસિએશને સંબંધી પ્રીટીંગ બર્ન કંસલ પાસ કરીને ને રોજ તે બાબતમાં કામ કર્યા હોય તેની નકલો ઉદાગોચરની હિંદી એસોસિએશન છાપાદારે જાહેર કરશે તેમજ મજકુર કમીટીમાં કયા કયા સેન્જર તથા કમીટી ને સ્થળે ખીરાજ છે અને પરકુઝ બંજત તરીકે કમીટીએ આજવીત સુધીમાં કયા કયા પરમાર્થો કાર્યો કર્યા છે તેની નોંધ પબ્લીકમાં છકશે તે પબ્લીક તેમને મોટો ઉપકાર માનશે. પણ જો આ સંબંધી બાબતમાં તેમજ કાવત્રામાં હિંદી એસોસિએશનને કે તેમના કોઈ દરદી કે મેન્જરોને, કોઈ હાય ન હોય અને અપૂરતી અંદર જેમણે ખીલકલ બાય ન લીધો હોય બલકે મુખ્ય કાવત્રાખોરે દોરી સંભાર કરી ખાલી તેમનાં નામ છાપામાં કે નેન્ડળીલમાં સુદાવ્યા હોય તે તેમણે છાપાદારે તે મુખ્ય જાહેર કરી પોતાનો હાય કાદી લેવો કે જેથી મુખ્ય કાવત્રાખોર વિરુદ્ધ અમે આગળ પગલાં બરી સહીએ.

લી. રામજી કાલીદાસ.

પી. એ. બોક્સ ૫૮૧, હોરેન્સો માર્કેસ.

આઝાદીઓ-ની-કુરખાની

તમે હિંદનો આઝાદીનો સુર સાંભળવા માગો છો? તમારે ગાંધીજીની અજવળ ઘર બેઠાં જોવી છે?

જો આવી ભાવના તમારામાં હોય તો તમે ફક્ત વર્તમાનપત્રો વાંચો. ઇ. આફ્રિકાવાસી દોઢી લાકડાંને દોઢી સ્થિતિથી વાંચે કરવા અમે ત્રણ વર્ષ યમા દોઢી છુદા છુદા અખબાર મંગાવવા કર કર્યા છે. આ છાપાઓનાં નામ નીચે પ્રમાણે છે.

અઠવાડીક છાપાનાં નામ
મુખ્ય સમાચાર, પ્રબલિન-કેસરી, બે પડી મોજ, વીસમી સહી, દીન, જોએ કોનીકલ, ઇન્ડિયન બુઝ (કરખાન)

માસીક છાપાનાં નામ
નવમેન. નવ-મુખ.

જેઓ ફર મેલે તાબા સમાચાર વાંચવાની તમજા રાખના હોય તેઓને હું અમારે તરફથી છાપા વેચતાં હમ જવા કે વર્ષનું એક સાથે લગભગ બી છાપા મંગાવી લેવા પાસ મળતી ફ્રી પૂ. નીચેને સ્થળે પત્ર લખી પાઇસ લીસ્ટ મંગાવો કે છાપા વેચતાં હમ જાઓ કે મળો:

એ. બી. ખાન.

૩૬ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, ફોરનર: કોલેમનલ સ્ટ્રીટ, મોરસ ૧૦૧૮. બેદાનીસ-ગર્ગ.

ઉપર લખેલાં છાપાં અમારી પ્રિંટરીયાની કાંચ ૧૪૪ પ્રિંટિંગ મટીરિયલથી પછુ મળી શકશે.

વાંચો, વેચાવો અને દેશની સેવા કરો.

ઉદાગોચરે ઉતરી સ્વદેશ તથા ટ્રાંસવાલ જનાર હિંદી પેસેન્જરોને ખુશ ખબર

નીચેને સરનામી પત્ર લખી જણાવશે તો અમે તમને સ્ટીમર તેમજ ટ્રેન ઉપર લેવા આવકું અને રહેવા તથા ખાવા પીવાનો જોતમ બંદોબસ્ત વાજબી ખરચે કરી આપશું.

ઇન્ડિયનને લગતું દરેક કામકાજ સંતોષકારક રીતે કરી આપી સ્ટીમર ઉપર અડવાની તેમજ જલસવાની દરેક સગવડ અમારી બતી હેખરેખ નિર્ધારી કરીએ છીએ.

ફેમીલી વાજાઓનો ડી આઈ. ૯૨ ફોર્મ રજીસ્ટર કરી અમેને વહેલા મોકલી દેવાં અને પાંચ સાત પોટનો ખર્ચ કરી પોતાનો વેપાર બંધ કરી અને આવવા જરૂર નથી તમારા ફેમીલીને સ્ટીમર ઉપરથી ઉતારી ને સંગાથ જોડો દેશથી આવવા દરો તેજ સંગાથ જોડો ટ્રાંસવાલ મોકલી આપવાની દરેક સગવડ કરી આપશું.

૨૫ વર્ષથી પ્રમાણીકપણે કામ કરી ફરકને સંતોષ આપું છું અને ટ્રાંસવાલના હિંદી બાઈઓમાં જણીતો છું.

વિરાધીઓએ મારા ઉપર પેસેન્જરોને દુઝખ દેવાની તથા સરકારી ફસ કરવાની જોડી હકીકત છપાવી છે તે ઉપર બ્યાન આપશે નહિ. અને હંમેશા સુજબ અમને તમારું કામકાજ સંતોષતા રહેશે અને સંપૂર્ણ સહયોગ રાખશે. અને બહુના દલાલોના હાયમાં સપડાતા નહિ એજ બિનંતી.

પત્રબંદેવાર નિચેને સરનામે કરવો:

Ramjee Kalidas

P. O. Box 581,

Lourenco Marques.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

સ્ટી. ખંડાસા

મીડીના બાવો

બાન્દ્રાવારી તા. ૨૬મીએ મુંબઈ જવા ઉપડશે.

સ્ટી. "કારાપારા"

કલ્કત્તાવારી તા. ૬ મીએ મુંબઈ જવા ઉપડશે.

મુસલમાની વીશી. રા. ૪૦ ના દીસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૧૦૦ ના દીસાબથી લેવામાં આવશે.

હિંદુ વીશી. રા. ૪૫ ના દીસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૭૫ ના દીસાબથી લેવામાં આવશે.

સુખના—કલકત્તાએ પોતાના મોટા દાગીના કાગીવારે ૧૨ વાગ્યા અગાઉ કસ્ટમમાં પરીચીના કરવાં.

સેકન્ડ અને ઈન્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સન કરવો.

દરેક વીશી પેસેન્જરે પોતાની ટીકીટ બમરી બોર્ડીસમાંથી લેવી અને બહાર મામવાળા ગાઉએ અમારી આથે પત્રબાદર કરવાથી પણ થઈ શકશે. સ્ટીમરને લગતું દરેક કામકાજ અમારી જાતી ફેબરેશ નીએ શાખ છે.

SHANKH TIMED & SONS.

390 Pine Street.

Tel Add, "Karamat," Durban.

વધુ જુનાસા માટે ભાગે વા મળે:—હિંદી પેસેન્જર

એજન્ટ રોબ હીમ્મટ એન્ડ સન્સ,

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, દરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

ટેલીફોન ૪૮૦૦.

ધો

પી. એ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

જેવા કે ભાદર કાર, પ્લેટ ગ્લાસ, શીટલીટી બોર્ડ, વરફોર્સ કોમ્પેન્સેશન, વીગેરે અનેક પ્રકારના વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ શરૂ કરી રીધું છે.

પોલીસી તેમજ દાવાની પતાવટ દરખાસ્તમાંથી ફક્ત આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધિ:—

સોરાબજી રુસ્તમજી,

"ઇન્ડિયા હાઉસ"

૧૭ ફર્સ્ટ એવેન્યુ,

દરબન.

પુરા ખખર

સાલેશ આફિકામાં ગુજરાતી પુસ્તકોની નવી એજન્સી.

અરનામું નાંધી શરૂમાં.

દેવસી કારસો	૫	૬
મદદાલ	૫	૬
શીરોજી મદાલ	૬	૬
સુતનાના રાજ્યના	૭	૬
દુઃખીને દિલાસો	૧૨	૬
મોંઘી અર્પીત (કાસમસરનું પુસ્તક)	૮	૬
રાજ્યના મહેલના	૪	૬
સીતમહાર સુલતાન	૬	૬
અમી કરચ્છા	૩	૬
મે એન કુનીયા	૨	૬
લેક મયરને પ્રતાપ	૫	૬
દેવોઆદ ગાયન માળા	૧૦	૬
ગુજવાડીનું ગુલામ	૭	૬
ખાલકા બાબર	૮	૬
ગુજરાતનાનું ગુલ	૮	૬
મરાઠલી	૫	૬
પુષ્પસુરત મમર	૫	૬
કરમની કદાબી	૮	૬
નવલ ગંગા	૬	૬
દુનીયા કે દોબખ	૬	૬
પુદાને ખખર	૬	૬
મુઝફ્ફીન આબાન	૭	૬
સંસારનો કંસાર	૬	૬
સંસારી કે સન્ધાસી	૩	૬
નીવેક વાણી	૫	૬
ગેલક ખુન	૩	૬
ખીરનજને માદકા	૫	૬
નવલ નવરંગી	૧૦	૬
સંકટની સુલતાન-કસાબીનું ગુલ	૭	૬
ગુજગદત	૬	૬
દોડ કદાપણ સામર	૩	૬
કાણું ગુલામ	૩	૬
ગસ્ત કહીરનું કારમ ખંઝાર	૩	૬
ગુજનો મોમ (રસીક કીરકટીવ વાલો)	૮	૬
ગીલામલી કેક કાલ ભાગ ૧	૩	૬
" " " " ૨	૩	૬
દેવોને પુષ્પા પત્રો	૩	૬
દંપતી વાલોઆપ	૨	૬
સ્વીટ્સર લેન્ડની સ્વતંત્રતા	૨	૬
ગેરીગાદી	૫	૬
આબાજીનું રાજકીય	૧	૬
આબાજીન	૬	૬
અબીકા	૫	૬
કીરકટીવ અર્પીત રસીક નવલ કસા	૫	૬

નામ કન્યા	૨	૬
લીલોસમા	૨	૬
મુગલજી	૩	૬
આબાજીનો મુસાફર	૪	૬
દેવોને અરખ	૬	૬
રસામખ	૪	૬
અઝલે ગીત ગેરબીદ	૩	૬
પ્રજા વિહાર	૨	૬
આવના સુધી	૫	૬
સાત સુંદર વાલો (દરેક જણે ૫૨૨ વાંચતી)	૫	૬
અમ આરવી	૨	૬
સ્વામી રામ તીરનું કલકા મરીત	૬	૬
સંસાર રવમ	૨	૬
ગઢિરંગ મજુ	૧	૬
મંદન વનને આંગણે	૧	૬
આનંદ જલરી	૫	૬
આબારી પટેલી વાલોઆ	૧	૬
" બીજી "	૧	૬
" ત્રીજી "	૧	૬
આબાજીનીક વાલો માળા	૨	૬
લેલોના લેલ	૧	૬
જાડરને કલકારે	૨	૬
રસીક	૫	૬
બદલામ કીર	૨	૬
સુકત ધારા	૧	૬
મમલીની	૫	૬
લેલ અને દાલોર	૧	૬
આશીયાની વાલોઆ	૨	૬
મદારમા ગાંધીનું પનોસુક (દરેક કોઈએ)		
વાંચવું કોપણે		
મરાન સુધી પર રખાડ	૫૦	૬
દિવાની કે સાણી કામ ૧	૮	૬
" " " ૨	૮	૬
કુદરતનો કહેર	૪	૬
કોશીની રણી	૬	૬

આ ઉપરાંત બીજી પછી બાતના પુરા મળશે.

કમ, કલકેષ્ટ અને ખાંસી

ની ખાસ દવા વાપરી ખાત્રી કરે. હજારોને શબદો કરો.

કે અને વાપરવામાં ગાઈ ૫૫૫ જાતનું ગુલામ થઈ નથી

કોમલ એક દીનની રી, ૪૫.

એક વખત મંગાવી ખાત્રી કરે.

મળવાનું રહેલું.

The Burma House

125 Grey St., Durban

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

સ્ટાઈલ "સ્ટુટ" માર્કની કપડાની જાહેર ખબર સમગ્ર દેશના નેટીવ છાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે. સ્ટાઈલ "સ્ટુટ" માર્કનું કપડું રોડ કરે અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકશો.

આ "સ્ટુટ" ના માર્કની તપાસ થાય છે અને પ્રવીણતાથી ચેલતા રહેલો.

સોલ એજન્ટો:

એચ. જી. સ્પર રમીથ એન્ડ કું.

(પીટી) લીમીટેડ.

જેટલાનીસબર્મ, કેપટાઉન, દરબન,
પાટ્વેલીજાએથ.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

ફ્રેશ બલનું ફ્રેશ અને વેલ્ટેબલ સાર પેકીંગ કરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. કમિશન:—

P. O. Box 842, Durban. 129 Victoria St.

FREE

Diary
1931

FREE GIFT!

DIARY 1931

100 pages—one day a page Apply with 6 pence postage stamps.
RAJVAIDYA NARAYAN KESHAVJI,
177 Harrison Road, CALCUTTA

ઉત્તમ ગરમ મસાલો (વગેરે)

અમારે હાં જાતી દેખરેખ નીચે તાજે અને સફાઈથી થરમાં ફોલો ગરમ મસાલો, કરીયાઉર, દહાડ, અરચા, તેમજ કરીનો અને લીંબુનો તેમજ મીઠાસ આથાર કમિશન યોગે થા જવાબદાર અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો ઉત્તમ માણ, તમે થરમાં ગળાવી શકતા નથી. એક વખત મંગાવી ખાતી કરો. મળવાનું દેશી,

K. H. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

Phone 1862. Box 116, 182, Gray Street, DURBAN

HEERABHIA MORAR MATVADKAR.

Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

દેશસેક ફ્રેશ અને વેલ્ટેબલ ચડાવનાર

અને કમિશન એજન્ટ.

પેકીંગ સારી રીતે કરી માથ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ મે રુડી, દરબન.

Box 247 & 317

Tel. "Khatel."

HOUSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીફોન એડ્રેસ "ખત"

હુસેન ઇસ્માઈલ (સરદારગઢ વાલા)

ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,

બેરા, પા. ઇ. આફ્રિકા.

અઠવાડીક પંચાંગ

	આસતી	દી	ગુરુવાર	સુક્રવાર	શનિવાર	રવિવાર
વાર	૧૯૮૭ જાન ગ્રવારી	૧૯૮૭ ફેબ માર્ચ	૧૯૪૯ સાવાન કર્મજીત	૧૯૦૦ સેટે. કેમી	૧૯૦૦ કે. માં.	૧૯૦૦ કે. માં.
૧૬	૧૬	૧૬	૨૬	૧૬	૧૬-૧૦	૧૬-૨
૧૭	૧૭	૧૭	૨૭	૧૭	૧૭-૧૧	૧૭-૩
૨૦	૧૮	૧૮	૨૮	૧૮	૧૮-૧૨	૧૮-૪
૨૧	૧૯	૧૯	૨૯	૧૯	૧૯-૧૩	૧૯-૫
૨૨	૨૦	૨૦	૩૦	૨૦	૨૦-૧૪	૨૦-૬
૨૩	૨૧	૨૧	૩૧	૨૧	૨૧-૧૫	૨૧-૭
૨૪	૨૨	૨૨	૩૨	૨૨	૨૨-૧૬	૨૨-૮

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Bananas, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237,

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

તમારો આંખોને રાહત આપો

૩૬ વર્ષ થયાં અમે દક્ષિણ આફ્રિકાનાં લોકોની

નજર સુધારતા આવ્યા છીએ.

તમારે ચરમની ખાદેશ હોય તમારે

અમારી પાસે આવવું:

અમારું પ્રમાણપત્ર

રૂ. ૬,૦૦૦ ઉપર અમારા માલિકો.

ઝાર્ડિસ પેક્ટરની ખતાવરતા કાચના

અમે રેપેરવટીર છીએ.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

104, Longmarket Street, Capetown.

સાંખી:

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

આ પત્રી કવેસો રાખવી નથી.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

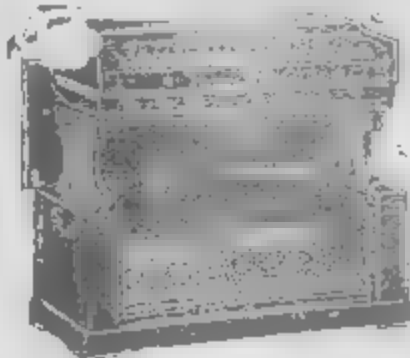
Write or give a Call at

GOSHALL'S MUSIC SALOON,

Proprietor: A. N. GOSHALL

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

અન હંદન ગાઉ દરેક પરમાં હારમોનિયમ રાખવાની બજાર છે. જે હવે પુરા પાડીએ છીએ. મુખર્જીના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમા, પગતા, ગોર્ડેબલ દરેક અવતા ખાસ અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં રહેલમાં તેવાં રહે છે તે સીવાય જ્યાં ભાગો પગલુ, સુર, પગલુ તોથેરે થલુ મળશે. દરેક અવતા હારમોનિયમનાં રીપેરિંગ કામ ખાતરીથી કરી આપીએ છીએ. કમિયાં થા મળે: --

ગોશાલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(માલિક: એ. એન. ગોશાલીયા)

પી. એ. બોક્સ ૪૬૦.

૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 3—Vol. XXIX.

Friday, January 16th, 1931.

Registered at G.P.O. as a Newspaper.
Price 2d. per copy.

TRANSVAAL INDIANS AND THE LAND TENURE BILL

(BY C. F. ANDREWS)

CONSIDERABLE misunderstanding exists concerning the very far-reaching consequences of the proposed Asiatic Land Tenure (Amendment) Bill and the reasons why Indians have protested so strongly against it. I have been asked, therefore, to prepare a very brief statement giving the main outline of their case.

For nearly fifty years the Indians in the Transvaal have been suffering from disabilities such as were never imposed upon them, either in Natal or in the Cape Province. These began under the old Boer Republic administration and received emphasis when gold was discovered in very great quantities on the Rand. The first Gold Law was passed in 1885, soon after their arrival in the country. Since then they have been subjected to a whole series of disabling measures, each one of which has taken from them some of their rights of residence, occupation and trade. They have struggled, after each disablement, to discover some new method of continuing their occupations and earning their livelihood, in spite of new legislation enacted against them. They have been hampered, restricted on all sides and repressed. Every effort has been made to put such pressure on them from time to time as to compel them to leave the towns and go into "locations." When excitement has been raised against them, every loophole of the law has been used to force them out of their houses, which have been held on a precarious tenure. Is it any wonder that from their side also every loophole of the law has been eagerly seized in order to stave off the day of defeat?

The Original Intention

What the original basis of their occupation rights under the earlier Gold Laws was has very often been contested in the law courts. Various judgments have been given. One thing is quite evident from the White Paper (Command 487) of March, 1912. Lord Greve is supremely anxious as Colonial Secretary. In his correspondence with Mr. Jacob de Villiers (now the Acting Governor-General), to safeguard every Indian interest before allowing the Gold Law, Act 35 of 1908, to be finally accepted by the Crown. In this correspondence Lord Greve is amply warned by Mr. Jacob de Villiers that this Gold Law is simply a mineral law, providing for the issue of mining licences. Such mining sites and privileges, he says, have always been reserved for members of the European race. "No right," he affirms, "or privilege, which a coloured person has, at the present time, is taken away by the new Act." On these two assurances (i) that it is a mining Bill pure and simple, (ii) that no right or privilege of any coloured person (including Indian) is taken away, the Bill was sanctioned by the Crown.

It is a story far too long to repeat, how that at a later date this Gold Law of 1908 was brought forward in the courts in order to deprive Indians of rights and privileges which they had been led to believe to be absolutely secure. The drafting of certain clauses from a legal point of view was faulty; but the ordinary layman, who would take the trouble to go through the State correspondence,

could have no doubt left in his mind as to what Lord Greve was aiming at before he allowed the Bill to be signed and passed into law.

Yet in spite of its original mining object, it has now been amended and changed by new legislation out of all recognition. For example, it is proposed under the amending Bill of 1930 to keep up, on proclaimed areas, all the disabilities from which coloured people, including Indians, suffered from on proclaimed areas. That is to say, when all digging has ceased, the land is still to be regarded as a mining area.

Many of the harshest interpretations of the old basic Gold Law are now being embodied in this new measure and if it were put before anyone for judgment, side by side with these published letters between Mr. Jacob de Villiers and Lord Greve, it would be quite easily apparent how the Bill of 1930 honours the Gold Law of 1908 far more in the breach than in the observance.

"Defined Areas"

The measure, however, of the new Bill goes much further than any legislation that has gone before in one special feature. It embodies, word for word, in some of its clauses, the segregation sections of the late Class Areas Bill, which was abandoned at the Capetown Agreement of 1927. For the obvious intention of the new measure is to close-up every other avenue, and thus indirectly compel at last the Indians in the Transvaal into what it calls "defined areas."

This new phrase "defined area" is really the old word "location" writ large. These areas have been pilfered by Commission after Commission which have been appointed by the Union Government. They have been described as hardly fit for human habitation. In order to test what Commissions have thus reported about these "segregated areas" I have myself actually lived in them, and the experience I thus gained revealed to me the fact that the remarks of the different Government Reports are literally correct in their descriptions.

It is necessary once for all to understand that the Indian indignation against any idea of segregation in any form whatever is as deep seated as possible and quite ineradicable. In this connection, it is well to refer to the words of the Lange Commission itself concerning the entirely impractical and unfair nature of this segregation policy which is now being brought forward afresh in the Transvaal. "In the Transvaal," says the Lange Report, "the evidence and statistics which have been summarised should go far to remove the misconception and allay the ill-founded alarm regarding the 'Asiatic menace.' It seems inconceivable that the few thousands of Asiatics in the Transvaal and their descendants could ever succeed in swamping the European population, as has been so frequently and emphatically asserted. We find ourselves wholly unable to support the policy of repression which was advocated by some of the witnesses. Indiscriminate segrega-

(Continued on page 24)

CONCERNING FREEDOM

FREEDOM is gained by escape from bondage, by breaking down imprisoning walls, by conquest of environing limitations. Only those seek liberation who find bondage intolerable, in whom the urge for escape is overwhelming, to whom freedom is as necessary as is air to the lungs. The sheltering walls that afford protection to the young and helpless may, if exit be barred, become a prison-house to the grown-up. The limitations of the nursery are appropriate to the infant; the adult who seeks them, or who is content with them, becomes only a pitiable spectacle. Man does not live by bread, alone: he may be "free" to satisfy his animal wants while yet the Man of him is in darkest bondage. The truly free are they who act inspired from "within"; the bound, they whose actions are but reactions to promptings from "without." "Within yourselves deliverance must be sought." Liberation from "the house of bondage" is coeval with liberation from the Egyptian darkness of ignorance. The ache for freedom arises only after some degree of self-realisation has been attained. To such as love darkness or to such as find darkness comfortable and satisfactory the Light has no attractions, makes no appeal. Perchance for them it does not even exist. Self-realisation is the finding of one's self, of one's soul. Thereupon, there follows as it were a shifting of the "centre of Gravity". With the first feeling of contact, the real struggle for emancipation commences. The forces of reaction close up their ranks and concentrate upon the not letting go of their bondman. They are fighting for their lives, for their continued being, which must cease if the bondman escape. The temptations to succumb to the reactions are incessant; still more insidious are the deductions to make compromises. "Meet us at at least half-way!" "Why be so unbending? Why so inconsiderate, so cruel?" "Dwell with us yet awhile in the prison-house!" "Your bondage shall be made comfortable, easy, even pleasant!" Such are some of the forms of appeal to which the aspirant to freedom is subjected. If he attend to the seductive luring, and suffer his firm resolve to be softened and weakened, turning aside from his purpose in "worship of other Gods", he must inevitably awaken to find himself at once betrayed and betrayer. There is for

the devotee to the Real, the True, no room for compromise. Races, nations, individuals have throughout all time, paid the penalty of trying to reconcile Principle and Expediency, God and Mammon, the Pure and the Base. To the understanding, any would-be "facing both-ways" becomes pitiable, means the riveting on afresh of chains partly broken. Hard is the climb, and narrow the path upwards. Descent is ever easy, one has only to slip to reach the bottom, but the price of falling may be death.

Indians in Congress

The *Cape Times* in a leading article dated December 30 writes as follows under the above heading:—

The Congress of representatives of the Indian community in the four Provinces, which began yesterday in Cape Town, is an event of national importance this year. As Sir Kurun Roodi, the Agent for the Government of India, said in the wise and temperate speech with which he opened the conference, the main subject of discussion this year is the Asiatic Trade Bill. The Bill affects Indian trading licences in the Transvaal. It was introduced last session and was referred before second reading to a Select Committee, which took abundant evidence and reported the Bill, with substantial amendments, to the House of Assembly. The procedure now is that the Bill will be re-introduced when Parliament meets again and that amendments will have to be considered in committee of the whole House. So far as white opinion in the Cape Province goes, the question of Indian licences in the Transvaal is very much a closed book. Few would claim to understand the intricacies of the subject. There is a vague feeling that the number of Indian traders in the Transvaal is increasing year after year by leaps and bounds; that the Indians are driving the white trader out of existence; that his low standard of living gives him an unfair advantage in the struggle with his white competitor; and that, unless a drastic restriction is put on the grant of licences to Indians in that Province, all the petty trade of the land and the neighbouring districts will pass from white into Asiatic hands.

These vague beliefs do not survive a study of the statistics and it will be well if, as a result of this meeting of the Indian Congress, the facts up to date are published in a clear and convincing way for the information of the white population of South Africa. The figures, so far as they are available, suggest that, during the past ten years, the number of the Asiatic trading licences in the Rand and in the neighbouring magisterial districts has decreased, not increased, in proportion to the number of white trading licences. There is a good deal to be said, too, for the view that the Indian trader keeps down the cost of living for the poorest class of white and that the Indian confines himself to trading, whereas the white trader is apt to have his eye on the land of his debtor, which he seizes when the debt cannot be paid in cash.

Generally it is true that the trend of legislation in the Transvaal since the end of the Anglo-Boer war and before has been to restrict Asiatic trading facilities. But the tendency of administration has been to enforce such legislation very sparingly and to be lenient with evasions of the various laws by

Indians—evasions which can hardly be denied but may almost be said to have been justified by the indulgence of the administrative authority, to wit: local or municipal. That is a fact which cuts both ways; and it would be folly for the present Government to ignore it. It would be an even greater folly for the present meeting of the Congress to discuss the Asiatic Tenure Bill without recognition of this fact. Much, indeed, will depend on the tone of the speeches in Cape Town this week. Sir Kurma Keshi evidently had this in mind when he told the Congress at its first meeting yesterday that the Viceroy and the Government of India have taken a keen interest in the bill from the first; that they have been kept constantly informed about every detail; and that their representatives at the Round-Table Conference now meeting in London "held informal consultations with General Hertzog during his stay there." Sir Kurma said, too, that Dr. Malan—for whom, in his sad bereavement, all South Africans, whatever their opinions, feel the keenest sympathy—had expressed his willingness to hear the views of the Government of India during January. Sir Kurma, acting in close co-operation with the Government of India, may be relied upon to put the case of the Transvaal Indians as well as it can be put; and the record of the South African Government's handling of the Indian question, has been no broad-minded and statesmanlike that it should be trusted to listen to Indian representations with an open mind. The upset in India has a bearing on this local matter which no one who has the welfare of the peoples of the Commonwealth at heart is likely to ignore. We hope that no member of the Indian Congress will be tempted to think that Indian unrest can offer a lever which might be used to put pressure on the South African Government. There would be a grave and mischievous error and would do more to put reasonable advocates of the Transvaal Indian cause out of court than anything which could be imagined or devised.

More Indian Problems

In a leading article under the above heading the *Cape Argus* writes:

Although much progress has been made in disposing of the difficult questions arising from the presence of Asiatics in the Union, it is evident that sources of friction are by no means at an end. In fact, the Transvaal Asiatic, speaking generally, finds himself to-day faced with an unusually bleak prospect. As Sir Kurma Keshi observed in his opening address at the Indian Congress, the question uppermost in Indian minds is the Asiatic Tenure Bill introduced by Dr. Malan at the end of last session but not then proceeded with, under which the future of probably 75 per cent. of Transvaal Indians is thrown into the melting pot. The details of that measure are not of special interest in the Cape Province, where Indians have always found it possible to pursue their business in compliance with the law and have not been worried by special restrictions. In the Transvaal matters are very different. For nearly half a century the white community has been enacting measures to protect itself against the influx of Indians, and particularly of Indian traders. One by one these measures have been found inadequate or incapable of enforcement, or were simply not enforced because it was nobody's business to enforce them. In the battle of wits the Indian has shown himself a stout antagonist. Possibly his best gambit was the formation of limited liability companies which, as the law stood, could own fixed property where ownership was forbidden to the individual. This move, like others, was checkmated by legislation, but according to the Select Committee which reported last May, even in

this case "other ways and means to frustrate the intention of the law have been subsequently discovered and utilized, whereby the restrictions referred to have been largely evaded." The game of hide-and-seek will go on merrily in the Courts. The Asiatics are stimulated by the prospect of losing their means of livelihood, the authorities concerned hover between a desire to avoid trouble in the Courts and a desire to satisfy the popular cry against the "Kaffers."

It is all rather undignified. Most people will agree that the Asiatics now in the country cannot be put on the same economic footing as Europeans—and apparently public opinion in the Transvaal does not face so simple a solution. Further legislation is inevitable to rectify the position. The Select Committee has done its best to meet both sides. Where Indians have encroached upon residential townships, in which the title deeds contain a restriction against them, the committee declined to interfere on the ground that a remedy may be sought in the Courts. Moreover, they go a long way in protecting vested interests, even when these originated in illegality. As they could not escape the main problem it appears that of the total number of licenses issued to Asiatics in the Witwatersrand area since 1910 a large proportion has been issued to persons in illegal occupation of land prohibited under the gold laws. Now this position arose in a whole country in itself. Obviously great hardship would follow if the law were now immediately enforced. The committee recommended that a register of all such business should be compiled, that within five years they should all be disposed of, and that local authorities should be compelled to assign suitable areas in which the owners could start businesses again.

From the Indian point of view this recommendation, which is embodied in the Bill, forms the crux of the question. On logical grounds they can hardly resist it because the illegal occupants have known throughout that their occupation was a contravention of the gold laws. But where livelihood is concerned logic hardly counts, and the actual position is that a high proportion of Indians will not only be moved from localities in which they have built up good will but will be segregated in special areas to which customers of the same class are not at all likely to resort. Perhaps their best hope lies in the probability that the assignment of these new areas will lead to insuperable difficulties between the Government and the local authorities and so reduce the new law to a dead letter like so many of its predecessors. But they cannot be blamed for fighting strenuously against the loss of their livelihood, and Parliament would do well to pause before enacting absolute legislation to its logical conclusion. Figures show conclusively that the Indian population no longer constitutes a threat to the white civilisation in which General Hertzog shows so much devotion. There is certainly not a scrap of evidence to show that the Indian trader's "encroachments" have increased in the last few years. In many cases he fulfils a real need by catering for natives and very poor people, who otherwise would be ill-provided for. And it is not his fault that the laws restraining him have been allowed to rust in disuse. When the Bill comes again before Parliament, we hope that even the appearance of persecution will be eliminated.

King Says Good-Bye To Indian Delegates

London, Jan. 12.—The King and Queen bade farewell to 100 Indian members of the Round Table Conference at Buckingham Palace to-day. —Kester.

(Continued From Front Page)

tion of Asiatics in locations and similar restrictive measures would result in eventually reducing them to helotry. Such measures, apart from their injustice and inhumanity, would degrade the Asiatic and react upon the European."

It would be difficult to find stronger words than these. Therefore it is a very strange thing, that such grave statements have to be uttered again and again by South African leaders themselves before the idea of segregation of Indians can be given up. Is it not possible to understand what a bitter insult the thought of being "reduced to helotry" is to a people like the Indian people, who are rightly proud of their statesmen and sages for a hundred generations past? Has not the presence of the Hon. Mr. Sastri in South Africa, followed by that of Sir Kurma Reddi, distinguished ambassadors, who have been given highest places in the order of precedence in all State functions, made once and for ever this whole idea of "segregation" unthinkable?

Undoing Good Work

All men and women of good will throughout the civilized world had hoped that a permanent basis of friendly relations between South Africa and India was at last established, when the Capetown Agreement was signed. A sigh of relief went up, that a fatal conflict, damaging to both sides, had thus been averted. But now again to bring up the segregation menace in a new form, and to revive the insult to India which lies behind it, is the surest means of starting afresh the whole trouble between India and South Africa. It is the one way to undo the good work which has already been accomplished by Mr. Sastri and others.

From the side of India, which I know full well, there is the sincerest and most cordial desire to cement still further the friendship already established. I cannot lightly believe that, in the midst of grave difficulties in many other directions, South Africa will thrust aside the bond of friendship that is openly offered. (Page 26, 27)

India's Great Loss

A mass meeting of the Cape Indian Congress was held at Fidelity Hall in Capetown immediately the news of the death of Moulana Mahomed Ali in London was known in Capetown. The hall was fully packed. Sir Kurma Reddi and Rev. C. F. Andrews were present. Messrs. A. Christopher, Modh, Praggi Desai, M. D. Bharooch, A. I. Kajeo and Shaikh Hamed of Pretoria were also present. Mr. Khan Gool, President of the Congress, Messrs. Ismail and Nagia (Secretaries of the Congress) received Sir Kurma and Mr. Andrews at the gate.

The chairman Mr. H. K. Gool said that the news of Moulana Mahomed Ali would become famous in world history on account of his self-sacrifice. No one except Mahatma Gandhi had suffered so much as he did, and he died in London because he had determined to sacrifice life itself in order that his country might gain Hindu-Muslim unity.

Sir Kurma Reddi

Sir Kurma said India had sustained an irreparable loss in the death of Moulana Mahomed Ali. The passing of this noble son of India meant the disappearance of a brilliant star. To-day when the destinies of India hung in the balance and his services were most required, he could least be spared. Although he knew he was a dying man he undertook the journey to the conference in London placing his life second to the duty to his country. Sir Kurma hoped that the resolution taken at the conference by Mahomed Ali would be accepted as a means of saving India.

Rev. C. F. Andrews

The Rev. C. F. Andrews proposed the following resolution:

"That this meeting of the City of Capetown desires to convey to the widow and bereaved family of Moulana Mahomed Ali the deepest sympathy in their great sorrow and to offer their thankfulness for the heroic sacrifice and devoted love which the late Moulana displayed both for the upholding of religion and for the welfare of his country."

The audience stood in silent prayer to signify the passing of this resolution.

Mr. Andrews spoke of the life of Moulana Mahomed Ali and the affection his country had for him. He was a woman of wonderful womanly courage, who was unflinchingly the inspiring cause of her son's willingness to sacrifice everything in the service of his religion and his country. Mr. Andrews described the great fast kept by Mahatma Gandhi at the house of Moulana Mahomed Ali and the fine service rendered by Moulana to Gandhi during the fast of 17 days. At the end of that fast the Moulana gave his promise to Gandhi that he would lay down his life for Hindu-Muslim unity. That promise he kept in the spirit as well as in the letter. His journey to England and the suffering that it entailed was his way of keeping the promise to the end. Of all things that made his soul on fire, his love of Islam was the greatest and his love of his country came next.

Messrs. A. Christopher, Modh, Praggi Desai, Bharooch, Kajeo, A. Ismail, Shaikh Ahmed, Nagia and others spoke on the resolution. The meeting terminated with prayer for the departed soul.

Johannesburg Indians' Tribute To Moulana Mahomed Ali

A mass meeting of Muslims of all races and Indians of all creeds assembled at Garin's Bioscope Hall on the 6th instant, under the auspices of the South African Muslim Conference, to pay tribute to Moulana Mahomed Ali, the deceased Muslim leader and patriot. Leaders of the Indian community were on the platform.

After prayers were offered by Moulvi Ismail, the chairman, Mr. A. I. Gabor, said that the Muslim community was shocked to learn of the death of Moulana Mahomed Ali at this critical period in the history of India and Islam—at a time when he was engaged in the most momentous of conferences. The Moulana, he said, lived and died for Islam and India, a hero of sterling and unblemished character. Mr. H. Moberg, who described the loss as tragic, was so overwhelmed with emotion that he fainted.

Mr. S. J. Nunn pointed out that the Moulana was an ex-president of the Indian National Congress, the greatest honour which the country could offer.

Mr. Rookwooden of Durban declared that they remembered the name of Moulana Mahomed Ali for his devotion to the cause of nationalism.

Mr. House Master said that the Moulana's dictionary did not contain the word "impossible."

Other speakers were Messrs. Mulji Patel, D. M. Natesoo, N. A. Gurnay, A. A. Mirza, Ebrahim Jamal, Omar Khan, Hussein Miah, E. S. Coovadia and Moulvi Ismail.

The following resolution was passed unanimously the audience standing:

"The South African Muslims have learnt with grave concern and sorrow of the demise of Moulana Mahomed Ali and are greatly shocked, and record with sincere love and appreciation his great services to Islam and India and express that they feel the loss more keenly because this great champion of liberty has passed away at a time when engaged in the most momentous of conferences where the destiny of India is being shaped and declare that he lived and died for Islam and India, a true heroic patriot, saint and leader; and respectfully tender

heartfelt sympathy to Maulana Shaukat Ali, Begum Sahiba, Mohammed Ali and relatives in their most irreparable loss, and urge all Muslim delegates to the London Round Table Conference to assist in the collection of his life story and requests all Muslims in South Africa to offer up prayer on Friday next in all the mosques for his great soul.

The Muslim Club of Johannesburg sent a cable to Madam Mohammed Ali expressing sympathy "in the irreparable loss suffered by the Muslim world." The Transvaal Khatim Mahommedan Society declared in its cable of sympathy that "the whole Muslim community felt the loss very heavily, and was unable to express in appropriate terms its appreciation and gratitude for Maulana's invaluable services to Islam and India." Mr. Ibrahim Jani stated in his cable that the Muslim community felt the loss as a national and Islamic one, and were profoundly distressed; while the Young Muslim Association declared that "Maulana's death in the present critical situation was a tragedy to Islam."

All Indian and Muslim businesses were closed in the afternoon as a token of respect to the departed leader.

A Life Sketch Of The Late Maulana Muhammad Ali

(BY G. L. ANDREWS)

I

It is with no ordinary feeling of deep emotion and heart felt sympathy that I shall endeavour in this article to write out what is in my heart, from Delhi, after hearing the news of the death of Maulana Muhammad Ali. I had known and loved him for so many years as a personal friend, and his brother Shaukat Ali had become equally dear to me. It was first of all their own personal character that drew me to them. They had both of them such a profound love for India, as their own Motherland, and for Islam as their own religion that it was very easy to win my heart and they at once succeeded. Both of them were brimming over with emotion and absolutely sincere in all they said and did. They had no sense of fear. While others were cautious and often ready for compromise, they were uncompromising and outspoken.

It has to be remembered, how in those early days, about which I write, when I met them first in Delhi twenty years ago the general tone of Indian opinion perhaps in Bengal and Maharashtra, was in a manner enthusiastic and unbiased. Here and there an act of daring would be done or an uncompromising speech would be made, but usually what Mahatma Gandhi called the 'slave mentality' remained painfully in evidence in national affairs. There was also a considerable amount of local patriotism, but not so much active enthusiasm and love for India itself. Mahatma Gandhi was still in South Africa waging the great 'passive resistance' warfare. He had not yet come back to India to raise there the banner of Swaraj. Lokmanya Tilak had already spoken out and uttered his own great watchword "Freedom is my birthright," but the strength of his movement had not hitherto reached far beyond the confines of the Bombay Presidency and the appeal had not reached the Muhammadans. The national awakening was still needed.

There had been very great leaders before among the Muslims themselves. Sir Sayed Ahmad Khan was the greatest of all, and Aligarh University owed to him its foundation. At Delhi, Hakim Ahmad Khan was the greatest and noblest leader of the

younger generation and among the men of that time I had no greater personal friend among Muhammadans whom I admired. That friendship remained unbroken to the very end. Among the older generation, it has always been a delight to me to recall the memory of Abul Hasan, the Poet, and the two leaders of old Delhi Muhammadan Society, Manvi Nazeer Ahmad and Manshi Zaka Ullah. But in politics they had already passed into the background; and they belonged to the ancient order of things that looked forward to the perpetual dominion of Great Britain in India as an arbiter between Hinduism and Islam. The new nationalism had not come across their horizon and they hardly understood its significance. I met Dr. Ansari on his return from abroad and the poet who was now rising into fame again, but their time for influencing Indian life at its centre had not yet arrived.

But the advent of Mahatma and Shaukat Ali shook the whole Islamic world in India to its foundations, and its repercussions went far beyond Islam itself. The Hindus saw a fiery patriotism equal to their own. For it was far more forceful than anything that had gone before except the Partition Movement in Bengal, in which Anandabha Chatterjee had at one time taken active part as the centred political figure, and the Swaraj Movement under Lokmanya Tilak in Maharashtra to which I have already referred.

A picture of them may be drawn by me rapidly at this point in my narrative as I first saw them together. Shaukat was far taller and broader than Muhammad. He was quite a giant in physical stature, both in breadth and height. They were quite uncomparable and from the first went by the name of the Ali Brothers. With the beards trimmed at the lip, their open countenances, and their fearless eyes, they inspired a kind of militant courage wherever they went. There was a physical sense of daring about them, that won over Young Muslim India irresistibly. Very soon they showed to the world that their goal was an independent India and a world-wide revival of Islam. The latter included the former. They believed that a free India would be a rebirth of Islam.

Shaukat had formed a Society for the protection of the Holy Places of Islam in Arabia and his enthusiasm about this was quite overwhelming. Muhammad had a marvellous fluency in English speech and also in English writing. The earlier years during which he conducted his two newspapers, side by side, "Hamdard" and "The Comrade," were the brightest and happiest in his whole career, after he had come to India fresh from Oxford. In that University, he had made a mark of distinction such as perhaps no other Indian student had made for a very long while. He loved Oxford, his Alma Mater, with a passionate love and devotion as the true home of free idealism and new aspirations. He spoke there of the Democracy of Islam and the fearless freedom of the Islamic faith. In his own intellectual life he went through a time of what may be described as 'rationalism' in religion. It was the intellectual basis of his own creed that formed its great attraction for him. He would speak of its extreme simplicity, its scientific acceptability, as denying nothing that modern science was teaching, its freedom from dogma, its democratic basis, its republican ideal. The mystical side of his religion attracted him later, and while he continued a rational believer, he held, as I have found out from him in later life, that there were more things in heaven and earth than could be contained in any human philosophy. He therefore gave a full place to mystical experience, and as time went on spent

more and more time in prayer. . . .
any circumstance whatever his five appointed . . .
of prayer each day. With the strictest fortitude
also he kept each year the great fast . . .

(To be Continued)

India's Future Government

A Moderate's Views

The Federal Structures Committee is working hard on the momentous issue of responsibility at the centre, writes the London correspondent of the *Daily Times*. The most definite indication of what moderate India wants in this direction was the declaration of Sir Tej Bahadur Sapru—for five years the Home Member of the Viceroy's Executive Council—who was lately engaged in peace conversations with Mr. Gandhi. Sir Tej Bahadur Sapru wants a Central Executive controlled by the Legislature, though he will leave to the Viceroy powers for dealing with serious disorder and the right to appoint Ministers for Foreign Affairs and Defence, while, regarding finance, he suggests the establishment of a reserve bank for managing credit and currency and an acknowledgment of India's liability for public debts and service payments.

Even newspapers of the Left Wing are doubtful whether these proposals are practicable, though they come from an Indian who is reputedly moderate.

What, then, is being asked, is to be done about Young India? This organisation has some 50,000 of its members in India, and is out to reject any compromise reached by the Conference, however desirable to India's nationalistic aspirations they may be.

It is reported unofficially here that the British delegates have now reached an agreement regarding this question of executive responsibility.

Speech by Ex-Viceroy

Sir Tej Bahadur Sapru's speech brought Lord Reading (a former Viceroy) to his feet in the Conference and in an important exposition, which lasted over two hours, he virtually pledged the support of the Liberal Party to the Sapru programme. According to Lord Reading, the Liberals are prepared to make the Executive of India responsible to an All-India Legislature, subject, however, to the reservation of certain subjects which Lord Reading enumerated as follows: Defence, army, foreign relations, international obligations, and obligations already entered into. Also Lord Reading insisted that the machine of Government under the new constitution must be workable.

Moreover, it is clear from Lord Reading's speech that the Viceroy will have other powers of a far-reaching nature. Thus, though law-making is entrusted to the Provincial Legislatures, . . .

ing contemplates a situation possibly urging trouble might spread, and he therefore insists that the Viceroy—not, be it noted, the Federal Government—having the necessary powers to deal with it.

The Viceroy is also to be named of adequate finance to maintain an army quite independent of any control by the Legislature. The Viceroy is also to have the power to protect minorities, to control external, and also, in a minor degree, internal loans, and, above all, to have the power to suspend any Bill.

Lord Reading also outlined a very complicated plan for securing unity in the government of the country, despite the inevitable dualism which follows from the creation of reserved subjects.

Apparently he contemplates that the Ministers appointed to deal with these subjects will also sit with the Cabinet and discuss transferred matters, but will not vote on them. In the same way, Cabinet Ministers will also take part in discussions with the Viceroy and his special Ministers on reserved subjects, but will not vote. The special Ministers will resign with the Cabinet, though the Viceroy will have the right to reappoint them.

Mr. Sastri Dissents

Mr. Srinivasa Sastri followed Lord Reading, and at once took an opposite line from Sir Tej Bahadur Sapru and the ex-Viceroy. He insisted that power should be transferred not merely to the conservatives of India who were attached to the British, but to the whole people of India.

Safeguards on the Executive, he said, would prove a stopgap. "It is ridiculous," he declared, "that certain Ministers should be thrown out at the door, and then come in the next morning by the window." He especially objected to the powers given to the Viceroy regarding law and order. He also regarded the emergency powers as an over-encroachment on responsibility.

Finance should be transferred without any restriction or safeguards, for the Indian Finance Department was, in effect, merged in the British Treasury.

In the public law given at the end of the session, India could not allow the Secretary of State to regulate or control the public services. Finally—and adding that he was speaking for 70,000,000 Indians in the House—he declared that the right of the Government of India to make laws and to control the Government of India should be transferred to the Indian people. He also suggested that the Conference should not only discuss the proposals which were to follow into effect, but also the representations in India.

Conservative Party's View

A demand that the powers of control vested in the Viceroy and not be taken from him in any form of transfer, but for India was made at the Round Table Conference by Sir Samuel Hoare on behalf of the Conservative Party.

Sir Samuel, who for the first time recorded the official attitude of the Conservative Party with regard to the future Government of India, said he wished to see a federation safely and surely installed in India. Financial safeguards were insisted on not because they wished to put difficulties in the way of India's finance, but because the difficulties were in India itself—hard facts of gold and credit and financial obligations.

At present India could not depend upon herself. She was dependent on the British Army, and the British Army could not be put under any order than that of the British Government. If, as suggested, the Defence Minister was in the Cabinet, how was it possible to reconcile his responsibility to the Crown with his responsibility to other Ministers and to the Legislature?

Interests Of Minorities

It was necessary for the Viceroy in the interests of minorities, to retain overriding powers. Such overriding powers were bound to cause a deep breach in any system of responsible government.

The Indian Cabinet, said Sir Samuel, would not be a reality in the case in which the British understood the term. Now, if the Viceroy was not to be the effective head of the Executive Government, would he exercise his reserve powers when opportunity came? If he had no administrative department under him he would have no instrument for the exercise of his powers. If he presided over a Cabinet which was responsible to the Legislature

he, and through him the Crown, would be drawn into dangerous relations and, it might be, into actual conflict with public opinion.

"Complicated And Vulnerable"

Sir Samuel was certain that the constitution suggested by Sir Tej Bahadur Sapru would be as complicated, so vulnerable to the attacks of critics, and so full of a tangle of difficulties that it would be workable only upon a basis of wide acceptance and substantial goodwill in India itself. Was there any evidence that the goodwill would be forthcoming? His fear was that the attempt would end in blurring responsibility, weakening the Viceroy's position, and making the central government of a great continent in which there was much inflammable material, unsuitable at the very moment when the two great experiments of an All-India Federation and Provincial Autonomy were being introduced.

"I am bound," said Sir Samuel in conclusion, "to adopt a non-committal attitude to the question of responsibility at the centre. I am purposely non-committal. My attitude is not a non-passive attitude. I do not say on no account and under no conditions would I ever agree to a particular scheme. I do not say I would be greatly influenced in my final answer by a completed picture when it is filled in and by comprehensive and completed proposals that come to us from a willing India, but I do say with the information at my disposal and with my doubts unquieted that I cannot at present commit myself to a proposal that seems surrounded by so many practical difficulties and fraught with such vital consequences to the men and women of India and the British nation which has taken upon itself the responsibilities that can neither be forgotten nor destroyed."

Conference To End On January 21

It is understood that in view of the progress made, and the fact that all the reports of the sub-committees will be submitted about the end of next week, the India Round Table Conference will terminate on January 21, and that the majority of the delegates will be returning on January 23.—(Renter.)

"A Tragedy In Human History"

At the request of the recent session of the South African Indian Congress, the Rev. E. F. Andrews sent out, in the following letter to *The Argus*, the objections which the Indian community have to the Asiatic Land Tenure (Amendment) Bill for the Transvaal, which is to come before Parliament next session.

It was hoped by all Indians in this country (he writes) and in India itself, that with the acceptance of the Cape Town Agreement and the arrival of the Hon. Mr. Sastri as Agent-General, a new era had begun between South Africa and India; that in view of the settlement reached, generous actions of a friendly nature would be attempted on both sides; and that all contentious actions as far as possible would be avoided.

As a sign of that goodwill, the Class Areas Bill, which had been shown in many ways to hurt Indian sentiment deeply, was dropped. That action on the part of the Union Government was very highly appreciated in India, as I can personally testify from my own experience in that country. As a sign of generous feeling from the side of India the Hon. Mr. Sastri M.C., C.M., was sent out as an ambassador of goodwill. The reception he received in the Union from all classes and all parties alike,

proved how cordially the Indian people had responded to the generous feeling expressed by the Union Parliament in dropping the Class Areas Bill. The new friendly sentiment that created was mutual.

Contentious Measure

But now, before the five years have expired during which it was generally understood that the Agreement should run its course, a contentious measure called the Asiatic Land Tenure (Amendment) Bill, affecting the Transvaal Indians, has been brought forward which embodies phrases and passages from the late Class Areas Bill and aims at the very 'segregation' which was the cause of yearning Indian sentiment so deeply before. The Indian community ask, therefore, that within this five years period from the signing of the Cape Town Agreement, such a contentious measure shall not be passed into law by the Union Government.

It is fully understood that a pledge has been given by the Minister of the Interior that the Bill will be brought forward unmodified next session. That pledge will, of course, be fulfilled; but what may reasonably be asked is that a postponement should then take place pending the decision of the Union Government as to whether it is intended to revise the Agreement or, in the worst case, to the worst, to repudiate it. If it is decided to do the latter, then it seems to me only reasonable and just to give full and timely notice and repudiate the Agreement first and then bring in this contentious legislation afterwards.

If I may express my personal opinion (as one who has learnt to love very deeply indeed both South Africa and India) it would be a tragedy in human history at the present critical time of universal economic depression and world distress, to reopen an old cause of bitterness between two neighbouring nations by any such repudiation. The very idea of such a thing is almost inconceivable. It would also be rash and foolish because there may be many ways of settling difficulties from both sides which are still open to trial and experiment. The method of friendly conference is by no means exhausted.

The Golden Rule

If it be asked by the Union Government why the new measure is felt to be contentious and unfriendly, I would venture to refer to the golden rule of Christ which as far as possible ought to govern all our actions. We should try to do to others what they would wish us to do to ourselves. Here, then, is a very simple rule of life. If this acid test were ever personally applied to us, we should be quite unwilling, as a civilized people, to allow both ourselves and our descendants to be confined to locations such as exist in the Transvaal for Asiatics at the present moment.

Mr. Andrews then goes on to quote the words of the Lange Commission to which he has also referred in his article to the *Transvaal Times* which appears on the front page of this issue, and says that these are the words deliberately chosen by a Union Government Commission. "Would we, I ask, as Christians, like such things as these to happen to ourselves. If we would not like this, then we are bound, as Christians, to refuse to inflict these things on others."

If the reply be given that this new Bill substitutes the words "defined areas" for the old words "segregated areas," I am afraid if we were in the same position we should be inclined to answer that this was a distinction without a difference. Would we trust our own and our children's future to such a precarious form of wording? I think not.

National Insult

The Mining Commissioner's evidence shows that there are no "defined areas" such as the new Bill contemplates, near the centre of the towns and those who would administer the working of the Act (if it passed into law) might have to go miles before they found a "defined area" which had every site free from clannish prohibiting sales to Asiatics. Indeed, the Bill has already been condemned by experts as unworkable for that very reason. In any case we should be wholly justified in refusing to put any trust in vague promises that "segregation" under this Bill would be something very different from "segregation" under the Class Areas Bill which was so strongly condemned before.

It is "segregation" itself in any form that is objected to by Indians as a national insult and no amount of explaining away of harsh words and phrases will have any effect on this belief. The insult will remain.

Can it not be realised in South Africa that it is quite impossible to receive as ambassadors in South Africa the Hon. Mr. Sastri and Sir Karna Reddi, who are given special and peculiar honour at all State functions, while at the same time to treat their own fellow-countrymen in the Transvaal with the indignity of segregation? Can it not be understood that the dead past must bury its dead and that all such antiquated ideas must be thoroughly changed? Surely with the beginning of a New Year in a New World such derogatory ideas of India—the land of Rabindranath Tagore and Mahatma Gandhi, whose names are revered all over the civilised world—must be abandoned.

India has already long ago been admitted into

the League of Nations on an equal footing with Great Britain and South Africa. India is at the moment making good her claim to independence within her own house on a fellow member with South Africa of the British Commonwealth of equal nations. It is quite out of the question now to turn back to the old Gold Law of 1885 as if the ideas of India that were then held are still to be kept unchanged in the year 1931. Since the day when the Class Areas Bill was dropped and the Hon. Mr. Sastri was accepted as ambassador from India to this country, all further talk about segregation might to have been regarded as out of date and out of place. It certainly cannot be revived without imperilling the Cape Town Agreement.

IN THE MAGISTRATE'S COURT For The District Of Durban Held At Durban

Case No. 340/1931.

In the matter of ANDIAMMA No. 1192. Plaintiff and P. KRISTINA NATE, Free Indian No. 105418, lately of Durban but whose present whereabouts is not known to Plaintiff. Defendant.
To the above named Defendant.

Take notice that a summons has been issued against you in the Court for ANDIAMMA No. 1192 of Wychamps, for Divorce a Venele Matrimonial on the ground of malicious desertion and cruelty and that an order has been made that publication of Notice of such summons shall be deemed to be good and sufficient service of the summons on you.

You are hereby required to enter appearance to the summons on or before the 15th day of February 1931 and if you do not do so judgment may be given against you in your absence.

Dated 1st January 1931 at Durban.

L. G. THORP

Clerk of the Court, Durban.

J. W. Rodney

Plaintiff's Attorney

417, Commercial Street, Durban.

News...

If you drive a

Ford Model A

De Soto

Hudson

Essex

Dodge

Reo

change to the new grade

Mobil Oil "AF"

With Mobil Oil use PEGASUS. The Petrol for "All Round" Performance!

VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA, LIMITED

AGENTS
DEPT.

AGENTS
DEPT.

AGENTS
DEPT.

AGENTS
DEPT.

AGENTS
DEPT.

AGENTS
DEPT.

AGENTS
DEPT.

AGENTS
DEPT.

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુરતક ૨૯ મ્.

શીનીકસ, શુક્રવાર, તારીખ ૧૬ જાન્યુઆરી ૧૯૩૦

અંક ૩

મનુષ્ય જાતિના ઇતિહાસમાં એક કરુણ કથની

લેખક: સી. એફ. એન્ડર્સન.

પાકિસ્તાની આવતી મિલકતમાં ટ્રાસવાલ લેન્ડ ટેન્વોર ખીલ જાવનાર છે તેની અંગે દોહી કોમના જાણ વાંધાઓ છે તે આ. આ. ઇ. કોમિશની મળેલી બેઠકની વિનંતી ઉપરથી મી. એન્ડર્સને 'આરગ્ય' પત્રમાં નીચેના એક લેખમાં દર્શાવ્યા છે.

આ મુલકના દોહીઓમાં તેમજ પુલ દોહીમાં પણ એવી જાણ રાખવામાં આવી હતી કે કેપટાઈન એમીમેન્ટની સ્વીકાર કરવાથી તેમજ મી. કાર્મિના એલ્ટ જનરલ તરીકે આ દેશ માં આવવાથી ઇ. આફ્રિકા અને દોહી આ બે મુલક વચ્ચે એક નવીન યુગની શરૂઆત થઈ છે. જે સમાધાન થઈ હતું તે બોતાં બન્ને બાબુ તરફથી મિત્રાચારી રીતે ઉદાર હાથે રાખ લેવામાં આવ્યો એવી જાણ પણ રાખવામાં આવી હતી. અને પરસ્પર વિરોધ ઉત્પન્ન થાય એવું કરવાનું કોઈ દેવામાં આવ્યું એમ પણ લાગતું હતું. કલાસ એરીઆઝ ખીસથી દોહીઓની લાગણીને જોડા મા લાગતો હતો તે ખીસ પહોંતુ મુલકમાં આવ્યું અને તે મુલક લાગણીના ચીન્ક રૂપ હતું. દોહીમાં મારા જાતી જનુભાવને લઇને હું કહી શકું છું કે યુનીયન સરકારના આ કર્તવ્યને સીધે દોહીમાં યુનીયન સરકારની મોટી કાર યથા કહી હતી. દોહી તરફની બધી લાગણી ખતાવવા ખતાર મી. કાર્મિના પહેલા એલ્યમી તરીકે આ મુલકમાં મેકકલવમાં આવ્યા. યુનીયનમાં દરેક વર્ષના બને દરેક પક્ષના સોઠા તરફથી તેમને સન્કાર કરવામાં આવ્યો હતો તે ખતાવી આવતું હતું કે યુનીયન પાકિસ્તાને કલાસ એરીઆઝ ખીસ પાહોંતુ એવી સીધું તેથી દોહી પ્રબ્લ કેટલી રાજ થઈ હતી. આ પ્રમાણે પરસ્પર મિત્રતાની લાગણી કહી શક.

વાંધા બરેલું ખીલ

જે એમીમેન્ટ થઈ હતું તે પાંચ વર્ષ સુધી આજુ રાખવું પરંતુ તે સમય પુરો થયો નથી તે પહેલાં ટ્રાસવાલને લાગુ પહોંતુ એક્સિમાટીક ટેન્વોર ખીલ થવામાં આવ્યું જ અને તેમાં કલાસ એરીઆઝ ખીસનીજ કેલમો સામેલ કરવામાં આવી છે કે જે કલમોનો આજુ સેમીએક્સ રાખલ કરવાનો છે. આજુ આજુમાં જે સેમીએક્સની કલમો રાખલ કરવામાં આવેલી હતી અને તેથી દોહીઓની લાગણીને જોડા મા લાગતો હતો યુનીયનની દોહી પ્રબ્લની આથી એવી લાગણી છે કે કેપટાઈન એમીમેન્ટ ઉપર સહી થવા બાદ પાંચ વર્ષની બંદર આવતું વાંધા બરેલું ખીલ યુનીયન સરકારે પસાર કરવું જોઈએ નહિ. મીનીસ્ટર એફ ઇન્ડીરીઅર આવતી પાકિસ્તાની મેકકલમાં આ

ખીલમાં કહો. સુધારો કર્યા સિવાય રાખલ કરશે જે સારી રીતે સમજવામાં આવ્યું છે. પરંતુ ન્યાયની રીતે જે પુછવું થોડા મર્ડ પાછો કે પાંચ વર્ષ પુરા થયા બાદ યુનીયન સરકાર કેપટાઈન એમીમેન્ટની પાછી તપાસ કરવા માટે છે મા તેને કાયુલ રાખવા માંડતી નથી જે નિર્ણય યુનીયન સરકારને કરવો પડશે અને જે નિર્ણય ન્યા સુધી ન થાય જાં કુધી આ ખીલને પહોંતુ મુદી રેવું જોઈએ. જે પાંચ વર્ષ પુરા થયા બાદ આ એમીમેન્ટને ફાવી દેવાનો યુનીયન સરકારનો આજુલ દોષ તો મને લાગે છે જે વાત ન્યાયી લેખાણે કે સરકારે વખતસરની મોટીજ આવી દેવી જોઈએ અને પ્રથમ તેમજ એમીમેન્ટને ફાવી દોધું છે જેમ બંદર કરવું જોઈએ અને તેમ કર્યા બાદ આજો વાંધા બરેલો કાપદો પસાર કરવો જોઈએ.

ઇ. આફ્રિકા અને દોહી આ બન્ને દેશોને હું આંતર ધીએસેલું અને મારો ચોતાનો જાતીય વિચાર પુછવામાં આવે તો હું એટલુંજ કહીશ કે આજુનો સમય કારે કટોકટીનો છે. સમસ્ત જગતમાં આર્થિક મદાન મહીખતો કહી મળેલી છે એવા કાજુ સમયમાં જો આ એમીમેન્ટને ફાવી દેવામાં આવે તો પકોક્તી બે મોટી પ્રબ્લ વચ્ચે કટોકટી કારેમાં કારે લાગણી પેદા થશે. અને મનુષ્ય જાતિના ઇતિહાસમાં તે એક કાજુ કથનીજ લેખાણે. આવો વિચારજ મનજમાં ઉપસ્થિત થઈ શકતો નથી. બંને બાબુ તરફની મુશીખતોનો નીકાલ લાવવા માટે પ્રજા રસ્તા દોષ કહે. ખીસાચારી બરેલી રીતે કોન્ફરેસ હારા કપડાનો અંત લાવવો. જે રીત જલાલ થઈ મર્ડ દોષ એમ માનવાને કારણ નથી.

સોનેરી નિયમ

જે યુનીયન સરકાર એમ પુછે કે આ ખીલને વાંધા બરેલું આ માટે લેખવામાં આવે છે તો હું કાપદના સોનેરી નિયમને જતાવાની દિગ્ગત કરીશ. આપણાં દરેક કર્તવ્યને આ નિયમ આપણે લાગુ પાડી શકીએ છીએ. આપણે ખીલઓની પાછેવી જેવા વર્તનની આજુ રાખીએ તેવુંજ વર્તન આપણે તેમની સાથે પણ રાખવું જોઈએ. આ ઉપરનો એક સદા માં સારો સોનેરી નિયમ છે. આ નિયમ જે આપણે આપણી જાતને લાગુ પાડીએ તો એક સુધરેલી પ્રબ્લ તરીકે ટ્રાસવાલ માં હાલ એક્સિમાટીક માટે લેકેકનો અસ્તીત્વ થરાને છે જાં તેમને તેમજ તેમના વંશજોને જાં રાખવાનું ખીલફૂલ પસંદ કરીએ નહિ.

સેમીગ્રેટ એરીયાઝ

સેમીગ્રેટ એરીયાઝ વિષે લેંગ કમીશને ને રીપોર્ટ બહાર પાડેલો હતો તેનો અતી અનુભવ એવા હું પોતે થોડા દિવસ લોકજનમાં રહેલો હતો અને મારે અનુભવ ઉપરથી દર્શાવું તો એમ કે લેંગ કમીશને લોકજનોને ને સમ્પત્તિ કલ્પેદોમાં વળોડી કદાચમાં હતી તે તાત્કાલિક વાસ્તવિક હતું. આ રીપોર્ટના અન્વયે હું અત્રે ટૂંકું છું. 'એશીયાટીકોને કાંઈપણ જાતનો વિચાર કર્યા વિના સેમીગ્રેટ એરીયાઝ કરવા અને એવાજ બીજા બંધો તેમના ઉપર મુકવા તેથી આખરે તેમને ગુલામીની દશમાં મુકી દેવા જેવુંજ થશે. આવા કામદાઓમાં જે અન્યાય અને અમાનવીપણું રહેલું છે તેને પરિણામે એશીયાટીકોની અધોમતિ થશે અને તેનો પડખો યુરોપીયનો ઉપર પડવા સિવાય રહે નહિ.' યુનીયન સરકારે નીચેલા કમીશને પુરતા જન સાથે આ કલ્પેદો વાપરવાનું પસંદ કર્યું હતું. એક ધીરેતી તરીકે હું એ મુદ્દાની હિમ્મત કરું કે આવી દશા આપણે આપણા પોતાને મારે ઠીક હિમ્મતીએ ખરા? નો આપણે એવું ન કહીશું કે હોમિયો તો ધીરેતી તરીકે આપણું કૌતુક છે કે બીજાઓના ઉપર આપણે આવી બંધો મુકી કહીએ નહિ. મને જ્યાંજ્યાં એમ કહેવામાં આવે કે જુનો શબ્દ સેમીગ્રેટ એરીયાઝ છે તેને નહોતું 'ડીકાઇન્ડ એરીયાઝ' શબ્દ મુકવામાં આવેલો છે તો મારે કહેવું જોઈએ કે એમાં કશો તફાવત નથી.

રાષ્ટ્રીય અપમાન

માઇનિંગ કમીશનરની જુલાની બતાવી આવે છે કે નવા બીજામાં ને ડીકાઇન્ડ એરીયાઝ શરૂરની અપમાન અથવા નજીક મેજવી કદાચ એમ છેજ નહિ અને તેથી આ બીજા કામદો અને તો પણ તેનો અમલ કરી કદાચ એવી રિપરિજ નથી એમ અનુમતિવાનું કહેવું છે. કલાસ એરીયાઝ બીજા નીચે ને સેમીગ્રેટની વાત હતી તે અને આ બીજા નીચે ડીકાઇન્ડ એરીયાઝની વાત છે તે જુદી છે એવું નો કહેવામાં આવે તો તેમાં કશો વિચાર ન રાખવામાં આપણે ચોક્કસ ગણાવ્યું. કાંઈ પણ રૂપમાં સેમીગ્રેટને દોહીએ રાષ્ટ્રીય અપમાન તરીકે લેએ છે અને એ વિષયમાં મારે તેવા કલ્પેદોથી સમજાવવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવે તેનો કશો અર્થ નથી તે અપમાન તો રહે છેજ. સાક્ષિ આફ્રિકામાં શું એ વાત સમજી શકાય એવી નથી કે બી. સાક્ષા તથા સર કુર્મા રેડી કે જેમને આ રાજ્યના દરેક મેજાવદાઓમાં અગવની માનવરેલી જગ્યા એવેસેટાર તરીકે આપવામાં આવે છે ત્યાંથી બીજા પાણુ તેમનાજ હેઠળ પુણેને ટ્રાંસવાલમાં અલગ જગ્યાઓમાં વસવા એકલવાનું નકા કરી તેમનું અપમાન કરવામાં આવે છે આ મુદ્દામાં શું એકલું પણ સમજવામાં નહિ આવે કે જુલમજની નીતિને જુલમ જવી જોઈએ અને નથી પરીરિયતિ જુલમ થતાં વિચારમાં ફરફાર કરવો જોઈએ. આ નવીન જગતમાં નવીન વર્ષના પ્રારંભે મહાત્મા ગાંધી અને સર રમદિતાથ ટામેરની જુલમ દોહતાવ વિષેના આવા દલકા વિચારો છોડી દેવા જોઈએ. મુદરેલી જગતમાં આ એ અકિતિઓ પ્રત્યે અપૂર્વ માન બતાવવામાં આવે છે. દોહને કમારનું લીમ એક તેજસ્સ માં કામલ કરવામાં આવેલું છે સાક્ષિ આફ્રિકા અને વિશાલ સાથે સમાનતાના દરજ્જા સાથે તે સમયે અજોડ

છે. બ્રોટીક કોમન વેલ્થ II અંદર સમાન પ્રજા તરીકે સાક્ષિ આફ્રિકા રહેલું છે અને દોહ પણ પોતાના ધરમાં રાજતનાનો દાવો કરી રહેલું છે. સન ૧૮૮૫ ની સાલમાં ગોલ્ડ કો પસાર કરવામાં આવ્યો તે વેળા દોહ વિષે ને વિચારો હતા તેજ વિચારો આ ૧૮૮૦ ની સાલમાં પણ રાખા મુકવા એ નકામું છે. ને વિચારો કલાસ એરીયાઝ બીજા પડતું મુકવા માં આવ્યું અને બી. સાક્ષીને દોહના એજગી તરીકે અને રીકાઇન્ડમાં આવ્યા ત્યાર પછી સેમીગ્રેટની કાંઈ પણ વાત કરવી એ અપમાન અને નકામી છે કેપટાઈન એમીગ્રેટને જોખમમાં નાંખ્યા સિવાય સેમીગ્રેટની વાત ફરીથી ઉઠેલી કદાચ નહિ.

"હિન્ડુઅન ઓપિનિયન"

મુકવા, તા. ૧૧ જાન્યુઆરી સન ૧૯૩૧

માઇનિંગની આવવી ગોલ્ડની સર્વ તંદારીએ અને આવી રહી છે. અને માર્કેટ મુકવા પાદ કુંકે ટેન્કોર બીજા અને જ સમયમાં ટ્રાંસવાલ એશીયાટીક આપણો ધર્મ લેના ટેન્કોર બીજા તેમાં કામલ કરવામાં આવશે એમ આપણે માનીએ છેવું જોઈએ. આખા દક્ષિણ આફ્રિકાની દોહી કામે કોઈએ એમરેસની કોન્ટ્રેસ ને જોડાનીઅર્થમાં જાતો મળી હતી તેમાં અને અગીઆરમાં બેકા કેપટાઈન બાને મળી હતી તેમાં પોતાનો રપજ અને સર્વજુત આજાજ રજુ કર્યો છે. દોહી સરકારના એજંટ અને યુનિયન સરકાર એ જાનેને કોમની માગણી કરી છે તે દર્શાવી દીધું છે એકલુંજ નહિ પરંતુ એ બંને કોન્ટ્રેસમાં કોમના પ્રતિનિધિઓને જાહેર કરેલું છે કે કોમના વિરોધ છતાં નો આ બીજાને પાણું જેવી લેવામાં ન આવે અને સેનેરી કામદામાં સમાવે કરી કોમને જોઈતી રાહત અપવામાં ન આવશે તો કોમને સલામદનો વિચાર કર્યા સિવાય પોતાનો વિરોધ દર્શાવવાનો હવે બીજો એક માર્ગ રહેતો નથી. દોહી સરકારના એજંટ સર કુર્મા રેડીએ કોન્ટ્રેસ માં કોન્ટ્રેસ હતું કે દોહી સરકાર વાકેલી સુત્રીજન સરકારને હવે કુંકે મળવામાં આ બીજા વિષે તેજો રજુ થત કરશે. તેજો શી રજુ થત કરવાના છે તે જાણવાની તેમને દોહી સરકારે પરવાનગી આપેલી નથી. કોઈએના અમલદારોને આ વજી રિયલિની જમારે બજાર પડી ત્યારે જુલમી કોન્ટ્રેસમાં એ વિષે દોહી સરકારના આવા વજી મારે જમારે વિરોધ દર્શાવવામાં આવ્યો હતો. કે આફ્રિકાની દોહી કોમ વતી દોહી સરકારને કોમના અગ્રેવાનો સાથે મસમત કર્યા સિવાય કશું સમાધાન કરવાનો અધિકાર નથી અને એ મને કરકાર એ કાંઈ પણ જાના સમાધાન ઉપર આવશે તો તેવું સમાધાન રવી-કારવાને ટ્રાંસવાલના દોહીએ માનો કે. આફ્રિકાની દોહી કોમ બંધાએલી નથી ટ્રાંસવાલના દોહીએને માટે આ ટેન્કોર બીજા જાન અને જુલમ પ્રમ છે. આ બીજાને તેમના સ્વમાનનો નાજા કામ છે એકલુંજ નહિ પરંતુ તેમની દશા ગોડમાં જુલમોના જેવી સાથ છે. તેઓને મહાન આર્થિક નુકસાન વેઠવા ઉપરાંત ડીકાઇન્ડ એરીયાઝમાં વસવા જવાની ધરજ પાડવામાં આવશે તે ટ્રાંસવાલના દોહીએ પ્રાજ્ઞાતિ પણ

ન સ્વીકારશે એમ બંને આજ્ઞા રાખીશું તેમની ઉત્તરિના સર્ગ માર્ગે આ બીજા માર્ગને એવા તો સમજાવે રીતે બંધ કરી દેવામાં આવ્યા છે કે કુદ સુદમાજ્ય ટ્રાંસવાલના હોદ્દાઓને પુરેપુરો નાશ થાય. આજે પચાસ વર્ષ થયા ટ્રાંસવાલના હોદ્દાઓની સાથે એકજ જાતનું વર્તન જલાલપુરમાં આવે છે. દર વર્ષે તેમની સામે કાયદાઓના નવા નવા મતીઓ ખડા કરી તેમના એક પછી એક હક્કોની છૂટ ઉઠાવવાનું સરકાર માન્ય રાખ્યું છે. એમીમેન્ટ કરી જમલને બનાવવાના બંને તેવા કોળ કરવામાં આવે છતાં એ વાત દલે સ્પષ્ટ થઈ મજેલી દેખાય છે કે હોદ્દાઓને ચુલમોના જેવી, કુવસોના જેવી દક્ષિણ રાખવાની સરકારની જે મતોવૃત્તિ છે તેમાં એક બાર પણ ફેરફાર થયો નથી એમીમેન્ટના અસ્વીકાર છતાં યુનીયન સરકાર આજુ દુબર બીજા પાક્ષોએમાં હાથલ કરવાની દક્ષિણ મતાવે એ હોદ્દાઓના અપવાદની પરાક્રમતા બતાવે છે. દરેક દરેક હોદ્દાઓના અને બહેનોના ટ્રાંસવાલમાં આવે પુરમ થઈ છે કે કામના વિરોધ છતાં પણ જો આ બીજા પક્ષાર કરવામાં આવે તો તેમણે ગેદાને નીકળી પડી સમ-મદની બડા કરી પોતાના સર્વસ્વનો બોમ આપી દેવાની તકવારી આજ્ઞાથી કરી રાખરી જોઈએ માત્ર ગીઠકત અને પેસો ટકા આ વસ્તુ ફુનીયામાં હતા થતારી છે. મનુષ્યનું જીવન પણ એકવાર હતા થતાર છે અને ફુનીયાની ફાની વસ્તુએ ડોડી દકને, પોતાની પાછળ મુકીને તેને એકલા પેદા કરનારની પાસે જવાનું છે. તો પદોપકારથી એક પ્રજા તરીકેના માનમાં, સ્વમાનને ખાતર બહુ ઓનાથો ગૌરવ બહેલી વાત જમલમાં બીજા કોઈજ નથી સોતેરી બતામાં વસવામાં અને વેપાર કરવાની બંધનો આ માટે આપણા ઉપર હોવા બંધનો શું આપણે ચોર—છુટારાઓ જેવી નાલાયક અને જમલી પ્રજા છોએ પુરોષ ખંડની દરેક ફેકની પ્રજા આ મુદ્દાની અંદર આવીને કહેરીઓના સંપુર્ણ દક્ષિણ ગોમવે જવારે આપણે અરખા સંકાથી ટ્રાંસવાલમાં આવેને પસેલા છતાં, પ્રમાણીક-પણે મંધો કરીને જીવન યુગરો સજાવતા હોઈએ તે છીનવી લેવાનો કોઈ પણ સરકારને અધિકાર નથી પાસેમાં બીજા હાથલ થાય અને તેમાં ઉપર ગમે તે સુધારાઓ આવે અને યુગ સ્વરૂપમાં ગમે તેવા ફેરફાર કરે તો પણ તેવું સુધારેલું બીજા પણ આપણને મંજૂર નથી. આપણા કપાળ ઉપર જમલી, નાલાયક અને દબકી પ્રજા તરીકેનો ડામ દેવામાં આવે તો તે શું ટ્રાંસવાલના હોદ્દાઓ કહી પણ સ્વીકારશે? ટ્રાંસવાલના બાઇઓ અને બહેનો, તમારો જુવકાળનો ઇતિ-કાસ તપાસી બંધો, મહાત્મા અધીક્ષની સરદારી દેહન તમેજ સમાદની કાલ કર કરી જમલને બતાવી આજુ દુબર કે તમે જમલી પ્રજા નથી પરંતુ સ્વમાનવાળી પ્રજા છો. દબકી બતાનો ડામ દેવાર બીજા દાસ કપાળમાં બેઠાને અગારે ટ્રાંસવાલમાં નથી કરવું. તેમાં કરતાં મુલ્યને દબરવાર બેજ મળીશું કારણ કે જમલામાં ગમથી રૂંક સર્વને એકવાર મરવાનું તો છેજ પરંતુ સ્વર્ધને ખાતર, ખાપી પેદાને ખાતર અપમાનો સહન કરી, બાવલા, નિર્મલ્ય અને નામદમાં ખાપી હોદ્દા નામને અને આપણી માનુષ્યી દોષને બહામ કરી મરવું નથી. અમને એ જાણવાની આનંદ થાય છે કે ટ્રાંસવાલ છંડીઅન કેસિસના પ્રમુખથી કાલ જુસમ કપાલીમ

ગાર્ડ જે દોહી સરકારના ઓફિસ સર કુર્મા રેડીને સ્પષ્ટ રીતે કહ્યું હતું કે આ બીજામાં થોડા થોડા સુધારાઓ કરી સદત આપવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવે તો તેથી જામને સંતોષ બને એમ નથી. ગરીબ લોકોના હક્કો મામાં જતા દોમ તો તેના બોએ સદત સ્વીકારવાનું કું પસંદ કરતો નથી. ખુદાએ મને આપેલું છે અને લાક લેનારો પણ તેજ છે. મારા ગરીબ બાઇઓના બનિબના વેપાર કરવાના હક્કો બંધિત છીનવી લઈ ગાલુ વેપાર કરનારાઓને સદત આપવાનો વિચાર રાખવામાં આવ્યો દોમ તો તેવું સમાધાન ગરીબોના બોએ સ્વીકારી કક્ષા નહિ અને કાલ જુસમ કપાલીમ ગાર્ડ શેડી તેમના આરા વિચારો માટે દોમ તરફથી મનવલાદ આપીને છોએ. અને આજ્ઞા રાખીએ છોએ કે ટ્રાંસવાલના હોદ્દાઓને આવી નિઆલસ અને વાચાઈ સલાહ આપતા રહેશે અને તેમને ઉત્તરન આપતા રહેશે. ટ્રાંસવાલનો દરેક દરેક હોદ્દા જાવી બહતની આગાદી પોતાના મમજમાં રાખી લકનમાં સામેલ થવાની તૈયારી આજ્ઞાથી કરતો રહે. એ વાત સ્પષ્ટ છે કે જાનકેસમાં અનેક પ્રતિનિધિઓ આ બીજા બે કાયદો બને તો તેને જાવી કઈ બકી લેવાની પ્રજા બનાવેલી છે. જામ અવદુલા કાલ કે જેમને મા. આ છંડીઅન કેસિસના મી પી આર. પક્ષર સાથે સેક્ટરી તરીકે મુદ્દામાં આવ્યા છે તેમણે સુદા જાનકેસની ગેઈકમાં ખુદશી રીતે જાહેર કરેલું છે કે આ બીજા બે કાયદો બને તો તેઓ જોતે પણ જોન માં જમા તૈયાર છે. અને તો એટલે સુધી માનનરા છોએ કે આ બીજા એટલું કુદ અને અપમાનજનક છે કે એ તો કાયદો બને અને જામ એક જવાને લકા ન નીકળે તો પણ જેમને આ બીજા છાતીમાં અપમાનનો મા લાગ્યો દોમ તેવા એકલો એકજ હોદ્દા બહાની તાકેદવાળો દોમ તેણે એકલાએ પણ જમલને જાહેર કરી આ કુદ બીજાની સામે સલામત કરીને ખાપી જવાની તૈયારી રાખવાની છે. પરંતુ અમને ટ્રાંસવાલના હોદ્દાઓમાં થકા છે. તેઓ જવારે પોતાની દક્ષા બેઠી મદીએ પહોંચેલી છે એમ જોશે તારે મરોની માથે ખડા થઈ જવાનું જાણે છે. અને એ પણ જાણીએ છોએ કે જામને મોટો બામ લકામાં કુદબાલમાં સામેલ ન થાય એવાં ચિન્હો માનુષ પડે તોયે બકિલમત સ્વમાનવાળા કેટલાક હોદ્દાઓ તો ટ્રાંસવાલમાં પડેલા છેજ કે જેઓ કક્ષાની પરવા કરી સિવાય યુનીયન સરકારની સામે જુલમ તૈયાર થઈજ. અને ટ્રાંસવાલના હોદ્દાઓને સાવધ થઈ જવાની એવધણી આપીએ છોએ અને એ એવધણીને મંબીર મળીને પોતે લકલમાં હોવા અને કેટલો દિસો આપી કહે તેની મજામાં આજ્ઞાથી કરતા થઈ જાય.

હોદ્દાની રાજાનીમ રંમ જુમિ ઉપરથી એક મહાન પ્રજાથી તેવા મીલાના મદમદ બાઈને લંડન કહેરમાં મરજુમ ફેરફારના કામે પોતાના સપાકામાં લઈ લીધા છે. મદમદ બાઈ. બહી કપરજાનું નામ માત્ર હોદ્દામાં નહિ પરંતુ જમલના અનેક સુદમાં મકદર છે. આ બે બંધુઓના જોડીને કુદરે તોડી નાંખવાનું પસંદ કર્યું છે. જવારે જામે વકરે ના જમાનાના અસદકારના ઇતિહાસને અજારી દઈ સામે ખડો કરીએ છોએ તારે મોલાના મદમદ બાઈનું ચિત્ર અજારી કપી સમુખ ખડું થઈ આવે

જે. મોજાના ઝોડસાઈના મેન્યુફેક્ચરર હતા. પોતાના જીવનની કસ્ટોડિયન તેમણે વડોદરા રાજ્યમાં નોકરી લઈને કરી હતી. પરંતુ સુદ્ધિ સંપત્તિ પ્રકારે માટે જે ક્ષેત્ર બીજા કંડુચીન હતું અને મોજાના જે લાંબી દૈનિકા વિશાળ પ્રત્યેમાં રસ લેવાનું પસંદ કર્યું. જ્યારે યુરોપીય કુલ સળગી હતું અને તુર્કી સામે વિશાળ લડાઈ જાહેર કરી ત્યારે જ દૈનિકા પ્રજાને ખચ પડી કે મહાત્મા મહાદેવ જાહીમાં ફેટલું જવાબીર પડેલું છે. નિઃશસ્ત્રી અને જોખમી વેદીને તેમણે પોતાના જર્મ બંધુઓનો પક્ષ લીધો અને જાહી બંધારને દૈનિકા સરકારે અટકમાં રાખ્યા. એટલે કે તેમની સ્વતંત્રતા છીનવી લેવામાં આવી. તેમની વાણી અને કલમ કોષ્ટક કાણ મુઠવામાં આવ્યો. મહાત્મા મહાદેવ જાહી જેવા વર્તમાન પત્રકાર દૈનિકા બંધાવ્યો છે. તેમની કલમ ઉપરનો કાણ કરોપરને આજ્ઞા પમાડતો હતો. દૈનિકા સરકારે તેમની પ્રવૃત્તિને કાપવા તેમને પ્રેન્ટર્સ ક્લબ આરે તેઓ દૈનિકા પ્રિન્ટિંગ પામ્યા. પોતાના વિચાર અને આશયોને વળગી રહી તેને ખાતર કુરખાની કરવાની તાકાદ જેનામાં મહાત્મા મહાદેવ જાહી જાહેર તેના પ્રત્યે તેઓ સ્વચ્છવિચાર જેવા છે. જાહી બંધારને પોતાના આજ્ઞા માટે મહાત્માજીને જ્યારે કુરખાની આપવાની તાકાદ જોવાનારા જેવા ત્યારે જાહી બંધારને અપનાવી જેવા માટે તેઓ કિલ્લો કાઢી રહ્યા હતા અને તેમને કુલકારે અપાવવા મહાત્માજીને દૈનિકા પ્રમાણે કર્યા હતા તે વાત જાણીતી છે. અને જ્યારે જાહી બંધારને આજ્ઞાદી મળી લાચરીય તેઓ મહાત્માજીના પરમ મિત્રો બન્યા. મિત્રાહવા પ્રજાને જ્યારે મહાત્માજીને અપનાવી લીધો ત્યારે તે જે મેરીજે એટલું ઘાટ સ્વરૂપ લઈને કે દૈનિકા-સુરલીમ એકમના સુરેષ્ઠ પ્રજાનો આર મેરીજ નિકાલ મળી ગયો હોય એમ સર્વને જાણ્યું. બાદ મિત્રાહવા અને સ્વરાજ્ય આ જેવ પ્રજા આપ્યા દૈનિકા ધ્યાન જેવી રહ્યા અને મહાત્માજીને અસહકારની કડવ જોવા સુધર અને શુભ ચોખ્ખીઆમાં કરી કે અંગ્રેજ પ્રજાને તે વેળા બીટીક સત્તનતના પાયા લેખકી જતા જાણવા જાણ્યા. જે જમાનામાં મહાત્માજી અને જાહી બંધારે જ્યારે દૈનિકા સરકારમાં દૈનિકા સુરલીમ એકમ સાધી સાથે પ્રુમવા હતા ત્યારે તે કામ જોવું દેખાને માટે પણ દુર્ભાષ થઈ પડ્યું હતું. મહાત્માજી સાથે દૈનિકા સરકારમાં જાહી બંધારની કીર્તિને કળક ઝગડી રહ્યો હતો. અસહકારની કડવમાં જ્યારે પ્રુમ મરજી પ્રજામાં પ્રકટી નીકળતાં મહાત્માજીને આરંભેલી મહાન કડવને દુરવ અટકાવી લીધી અને સરકારે તેમને પકડી જ વર્ગની સળ કરી. જાહી બંધારે પણ જે વર્ગની સળ કરી અને દૈનિકા અસહકારની તે વેળાની કડવના રંગ બદલાતા મધ્ય અને તેમાં દૈનિકા-સુરલીમ પ્રજાને રથાન મળવા જાણ્યું અને વાનાવરણ મેરી બનવા લાગ્યું. જાહી બંધારે પણ કોમી કપાટાના પવનમાંથી મચવા ન પામ્યા સુરત મિત્રાહવાનો તરીકે ધર્મને જાણવ મજાનારા તરીકે તેમની સિધ્ધિ હરકાષ સમજી કહે જોઈ હતું. સમયના વહેવા સાથે જાહી બંધારની કીર્તિને કળક પ્રુમિ પડતો જતો હતો. જાહેરની મહાસભાએ સ્વાધીનતાનો દાવ કર્યો અને મહાત્માજીને સચિન બન્યા બાદ કર કરી જ્યારે જાહી બંધારે આમજની માદક સામેલ ન થતાં વિરૂદ્ધ પડ્યા જે દૈનિકા કમનશીબી હતી. છતાં

એક વાત સ્પષ્ટ છે કે પોતાના વિચાર અને આશયો વળગી રહેતાં મેરીજે તેઓ દૈનિકા સરકાર કરવા પડે તે સરકાર કરવાની બદલુરી બતાવવી જે કાર્ય નાનું સુનું નથી. જે બદલુરી, જે વીરતા મહાત્મા મહાદેવ જાહીના શરીરના અલ્લે મેરીજે બરેલી પડી હતી. આશયો ખાતર સર્વસ્વની કુરખાની આપી દેવી જે છેવટમાં છેવટનો બોમ છે અને તે બોમ મરુતની છેલ્લી પડી મુખી મહાત્મા મહાદેવ જાહીને આપ્યો છે જે એમના જીવનના પ્રવિદાસનું એક અમર પાનું સહાને માટે લેખાયો. જ્યારે પ્રુમને બંધારી કરીને છોડ્યો, આ વીર પ્રજાના આશયો તે જાણિ આપો. જ્યારે મેરીજ સાહેબા મહાદેવ આશીને તથા મહાત્મા કલકલ જાહી તથા આપ્યા કુલને જે અજાણવાની રાજ લઈને છોડ્યો કે તેમના કુપર આપી પડેલી આ મહાન આશયમાં આપ્યા હ. આશીના કીર્તિ કમની સંપુર્ણ સહાનુસાર છે.

આશય આજ્ઞા અંગેમાં પ્રીટારીયાના એશીયાટીક બજાર માટે લાની મુનીસીપાલીટીને જે પ્રીટારીયાના દૈનિકા મેરીજે મારાજો વસાર કર્યા છે તે અંગ્રેજ તેમજ મુલરાતીમાં જ્યારે પ્રવિદ કરી મધ્ય છોડ્યો. આ મારાજો વસારી વખતે આશય કલકલ ને કલકલ કલકલ કલકલ તે અમાવ્યું અને અજાણ્ય સામે છે. જેનામાં સ્વમાનનો જરા સરખો છોટો પણ રહેલો છે. નેમો પોતાને મરો કલકલવતા હોય, નેમને દીલી તરીકેનું જરા સરખું પણ શુમાન રહેલું હોય, આજ્ઞાદી—વાધીનતા—સ્વતંત્રતા જે સમજવા જેટલી જેનામાં છુદી રહેલી હોય, નરપશુઓમાં અપવાની જેનું છુદા ન હોય તેવો એક પણ દીલી આવા અપમાનજનક દુષ્ટ મારાજોને જાન જ્યારે તે પણ કરશે ન થાય. આ મારાજો જે કલકલ ઉપર કામ દેતા જેવું છે. તે જેવી રીતે કે પ્રમમ તે પ્રીટારીયાના દીલીએ માટે વસવાનું નેપું રથાન એશીયાટીક બજાર કલકલ આપેલું છે. પ્રીટારીયાના દીલીએનું અપમાન પડેલું તે આવી અંદરજ રહેલું છે. ગોરી પ્રજા વસ્તી હોય તેવી જોડે આજ્ઞા દીલીએ ન વસ્તી કલકલ જેવો અમાલજ આપણા મનમાં જે કલકલ ઉપરિથન કરે છે કે ગોરી પ્રજા આપણાથી અધીયાની અને આપણે કલકલ પ્રજા! એશીયાટીક બજારમાં ગોરાજોથી અજાણ્ય વસવાનો કલકલ મરિજો કપાળે મોટાકલા પછી જે બજાર માટેના જે મારાજો કલકલમાં આવેલા છે તે વાંચતાં અમારું દીલ મળગી હોઈ છે. બજારનો મુનીસીપાલિટી તેને એક નાનકડો જાર લાંબા બતાવવામાં આવ્યો છે. તમારા મરિજો અંદર જે કલકલ મેરીજે તે સમયે કાપલ થઈ રહે. તમે મારો તે સર્વ કલકલ તમારે આપવી જોઈએ, કલકલ મરિજાન તમારે લાંબા આવ્યા હોય તે જે જાર સાહેબની પરવાનગી મેળવીને જ તમારે લાંબા તે રહી કલકલ. આ મારાજો જેવો તે એશીયાટીક બજારમાં એક નાનકડું રાજ્ય સ્થાપી તેના ઉપર મુનીસીપાલિટીને તેના રાજ બતાવ્યો છે. દૈનિકા કલકલ સુ-દે-માર અતીએ વસે છે. તેમને હરેજ સરકારી અમલદાર પાસે અમુક કાલે કલકલ પુરાવવા જાને જવું પડે છે. પ્રીટારીયાના એશીયાટીક બજારમાં વસ્તી દીલીએ આ સુ-દે-માર અતીએ આ મારાજો મુજબ જેવી રીતે કલકલ લેખાઈ કલકલ તે જ્યારે જોઈ કલકલ નથી. એક તે કલકલમાં રહેલું અને

ખીલું ત્યાં પણ ખાવા અપમાનજનક ધારાઓની મુશ્કાલીન રહેતું એ અપમાનની પરાકાષ્ટા અને આજ રાખીશું કે પ્રીતરીવાના દોહોએ આ ધારાઓ સામે મદની માફક બંડે.

હિંદીઓ બીજની સામે શા માટે છે ?

લેખક : રવ. સી. એફ. એન્ડરસન.

તા. ૧૧ જાન્યુઆરી માસના 'ફ્રેમ ટાઇમ્સ' પત્રના અંકમાં રવ. સી. એફ. એન્ડરસને ટ્રાંસવાજના હિંદીઓની સામે ને બધાને ટેન્પોર બીજ મારપ્રતે સરકારે મુકવા ધાર્યા છે તેની સામે હિંદીઓનો વિરોધ જા માટે છે તે સમજાવનારો એક સુંદર લેખ લખ્યો છે તે અમે અત્રે આપીએ છીએ :—

એરિયાલીક લેન્ડ ટેન્પોર બીજના કેવાં માર્ગ પરિણામ આવશે તે સંબંધી ધણી જરૂરમણતી ઉપસ્થિત થાય એવો સંભાવ હોવાથી અને હિંદીઓએ આટલી મજબૂત રીતે એની સામે જા માટે વિરોધ દર્શાવેલો તે છે રિને હિંદીઓનો કેસ છે તે એક સ્ટેટમેન્ટ દ્વારા સમજાવવા માટે મને કહેવામાં આવ્યું છે. જે હું પુરસ્ક્રી કરું છું.

લગભગ છેલ્લાં પચાસ વર્ષ થયાં ટ્રાંસવાજના હિંદીઓ એવી સખત મુશ્કીલોમાં વેઠવા આવ્યા છે કે જેવી મુશ્કીલોમાં નાકાલ થાતો કેમ પ્રાંતના હિંદીઓના ઉપર કદી પણ નાંખવામાં આવેલી નથી. આ મુશ્કીલોની કારણાત મોર લોકોના પ્રજ્વલતાક શત્રુત્વવિવિધતાથી જન્મ હતી અને સંક્રાંતિ નવારે મોટા પ્રમાણમાં સોનું નીકળવા બાબતે આરથી એ મુશ્કીલોને મજબૂત બનાવવામાં આવી. સોનેરી કાપડો સન ૧૮૮૫ ની શરૂઆતમાં જનાવવામાં આવ્યો હતો. તેમના એ પ્રાંતમાં વસવા આવ્યા પછી તુરંતજ એ કાપડો પસાર કરવામાં આવ્યો કો. આર નાક હિંદીઓની સામે મુશ્કીલોમાં કાવનારા કાપડા એક પછી એક એમ પસાર કરવામાં આવ્યા છે. અને તે દરેક કાપડાથી તેમના વસવાના, કબજાવિવિધતા અને વેપાર કરવાના દરેક પ્રવૃત્તિ સેવામાં આવ્યા છે. તેમની સામે મુશ્કેલી નાંખનારા કાપડાઓ પસાર કરવામાં આવેલા હોવા છતાં પોતાનો જીવન ગુજારો કરવા માટે કબજાવિવિધ ભોગવવા માટે નવી રીતોએ શોધી કઢાડી તેઓએ જીવન ગુજારો કરવા વસખાં માર્યા છે. દરેક બજારોમાં તેમના માર્ગમાં કંઈક મુશ્કેલી આવતી હતી, તેમના પર અંકુશો મુકવામાં આવતા હતા એટલુંજ નહિ પરંતુ તેમને કપાવવામાં આવતા હતા. કહેશે છોડીને લોકોએ જાણે વસવાની તેમને વારંવાર શરજ માધવાના પ્રયત્ન કરવામાં આવતા હતા. જ્યારે હિંદીઓની સામે ઉશ્કેરણી થતી હતી ત્યારે કાપડાની દરેક જારીને સામે જાવીને તેમને પોતાના બરમાંથી જળવસ્ત્રોથી બહાર કઢાડવાની શરજ માટેથી છે આવી સ્થિતિ શું એ આચારની વાત છે કે પોતાના તરફથી હિંદીઓએ પણ કાપડામાં રહેલી દરેક જારીને કાચમાં બધ પોતાની દાર થતી બચાવી લેવા તક છેડી ન હોય ?

મુખ્ય ઉદ્દેશ

શરૂઆતના સોનેરી કાપડા હેઠળ તેમના કબજાવિવિધ સંબંધી મુખ્ય ઉદ્દેશ શું હતા તે વિશે કોર્ટની જાહેર કેસો થયેલા છે. અનેક મુકાદમો આપવામાં આવેલા છે. સન ૧૯૧૨ ના માર્ચ માસમાં વ્હાઇટ પેપર પ્રસિદ્ધ થયો હતો તે ઉપરથી એક વાત સ્પષ્ટ થયેલી છે. સન ૧૯૦૮ ના સોનેરી કાપડાને કહેનકાદ સંમતિ આપે તે પહેલાં હિંદીઓના દરેક

લાભોનું રક્ષણ કરવા માટે કોર્ટનીબધ સેક્ટરી તરીકે બોર્ડ જી કૅટલા બધા આતુર હતા તે તેમની વધા મી. નેકમ ડીવીલીઅર્સ—જેઓ કમલ્લા યુનીયનના કામ ચલાઈ મવનીર જનરલ છે—અને જખાણો થયેલા તે ઉપરથી સ્પષ્ટ જોવામાં આવે છે. આ કખાણની અંદર બોર્ડ કરેને મી. ડીવીલીઅર્સે પુરેપુરી ખાતી આપી હતી કે આ સોનેરી કાપડો જે માત્ર માત્રુઓ વિચેતોજ કાપડો છે, અને એ કાપડા મુજબ માઇનોમ માટે લાઇસન્સો આપવામાં આવે છે. ખાણોબોહીને સોનું કઢાડવા સંબંધી કામ કરવા માટે લાઇસન્સો આપવાનું માત્ર પુરોપાધન પ્રજા માટેજ મુકરર કરવામાં આવ્યું હતું. કમલ પ્રજાના તે વેળા ને ગ્રાહ પણ દુક હોય તે આ નવા કાપડાથી લઇ લેવામાં આવ્યા નથી તેની તેણે ખાતી આપી હતી. આ બે ખાતીઓ—પહેલી કે જે માત્ર ખાણો બોહી સોનું કઢાડવા માટેનુંજ એ બીજી છે અને બીજી કલડે બોહીના કલા દરેકો એવી લઇ લેવામાં આવ્યા નથી—મળ્યા પછીજ કહેનારો એ કાપડાને સંભૂરી આપી હતી. આર નાક પાછળથી સન ૧૯૦૮ નો મોલ મો કેવી રીતે પસાર કરવામાં આવ્યો અને હિંદીઓ માનતા હતા કે તેમના કલડો સહિસકામત છે તે કેવી રીતે જીનવી લેવામાં આવ્યા એ પ્રતિસાદ થયો લાભો છે. કાપડાની દ્રષ્ટિએ જે કાપડાની અમુક કલમો માવામાં આવી તે જુલ જરૂરી હતી. એક સાધારણ માણસ પણ શત્રુતાનાં જખણો વાંચે તો તેને પણ તુરંત માલુમ પડી જાય કે જે કાપડાને કહેનકાદની સંમતિ મળી જાય તે પહેલાં બોર્ડ કર શું ઉત્તર હતા, પરંતુ હવે આ કાપડાનો મુખ હેતુ ને ખાણો વિચેતજ માત્ર હતો તે હેતુને હવે પડી નાંખવામાં આવ્યો અને આમજા હેતુનો સ્વીકાર કર્યા સિવાય નવો કાપડો લાવવામાં આવ્યો છે. કાપડા તરીકે પ્રેક્ટીકલ સેન્ડ ઉપર કલડે માણસો ઉપર મુશ્કીલો નાંખવામાં આવેલી છે તે મુશ્કીલો તે જખીન ડીપ્રેક્ટોલમ થયા પછી પણ માલુમ રાખવી એવું આ નવા કાપડામાં કાપજ કરવામાં આવ્યું છે. એટલે કે સોનું બોહી કઢાડવાનું બપારે બંધ પડે ત્યારે પણ તે જખીન ખાણના સત્તાવાળોજ મજબૂત એમ ઠેરવતું. જુના સોનેરી કાપડા હેઠળની પછી જખીન કલમો આ બીજમાં કાપજ કરવામાં આવી છે. અને ને મુકાદમે માટે આ ખાણો ઉત્તિકાસ કોષ્ટની પાસે મુકવામાં આવે તેમજ બોર્ડ કર અને મી. નેકમ ડીવીલીઅર્સ સાથે થયેલાં જખાણોને પણ જોવામાં આવે તો તુરંતજ માલુમ પડે કે ૧૯૦૮ ના સોનેરી કાપડાને ૧૯૩૦ નો આ નવો કાપડો કેવી રીતે માન આવે છે.

ડીફાઇન્ડ એરીવાલ

પરંતુ આ નવા બીજમાં ને જાય છે તે આમજા ગ્રાહ પણ કાપડાના કરતાં આમજ જાય છે. આ બીજની કેટલીક કલમો માં કલાસ એરીવાલ બીજ ને છોડી દેવામાં આવ્યું હતું અને સન ૧૯૨૭ માં કેપ્ટાઇન એમીમેન્ટ થયું હતું તે બીજનીજ કલમોના કાન્ડે કાન્ડ કાપજ કરવામાં આવેલા છે. આ નવા બીજનો ખુલ્લો હેતુ એજ છે કે હિંદીઓને માટે જીવન નિવા-દના સર્વ રસ્તાઓ બંધ કરી દેવા અને આડકતરી રીતે હિંદીઓને 'ડીફાઇન્ડ એરીવાલ' માં આવ્યા જવાની શરજ પાડવી. આ 'ડીફાઇન્ડ એરીવાલ' નો નવો કાન્ડ શોધવામાં આવ્યો છે જે પેલા જુના લોકોએ કાન્ડ માટેજ વાપરવામાં આવ્યો છે. આ લોકોને માટે યુનીયન અરકારના એક પછી એક કમીકને સખત રીપોર્ટો જકાર પાડેલા છે. મજબૂત જાતીના વસવાટ માટે તે બીજકુલ યોગ્ય નથી જોવા તેને

પર્યવસામાં આગમાં છે. કમીકને જે દેશ વસવેલી હતી તેનો મારી જાવે અનુભવ લેવા હું હાં યોગ્ય રીતે સંકલ્પ લઉં છું. અને મને જે અનુભવ મળ્યો હતો તે કમીકનના રીપોર્ટમાં જે વર્ણન કરવામાં આવ્યું હતું તેને યાગર મળતો આવતો હતો. સેમિગેશન સંઘની દોહીઓની કામગીરી જુદી છે તે કમીકને માટે એકવાર સમજાવેલાની જરૂર છે. આ સંઘની શ્રેષ્ઠ કમીકને જે કમીકમાં સેમિગેશનની નીતી કેટલી અન્યાયી અને અવ્યવહાર છે તે કમીકને વાદ કરવા જરૂરી છે અને એવા નીતી દ્વારા આ બીજામાં ટ્રાંસવાલમાં હામલ કરવામાં આવી છે. આ રીપોર્ટમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે અમારી પાસે જે જુવાનીઓ પહેલી છે અને જે આંકડાઓ રજુ થયેલા છે તે જોતાં ટ્રાંસવાલમાં 'એશીયાટીક વાચ' વિષે જે ગોટી દર્શાવતે હિસાબમાં આવેલી છે તે દુર થયે. ટ્રાંસવાલમાં યોગ્ય દબાર એશીયાટીક અને તેની પાછળની પ્રજા સુરે-પીયનેને મારી હાલવશે એવી ભારપૂર્વક વાતો કરવામાં આવે છે એ વાત બીજામાં જાણમાં આવી જાય એવી નથી. કેટલાક કમીકને એ એશીયાટીકને દબારી દેવાની નીતી અમલમાં કરવાનું જણાવેલું છે તેને આમે તેકા આવવાને અસમર્થ છોએ. એશીયાટીકને વિચાર કર્યા સિવાય અલગ વિચારમાં સમજાવવા અને એવાં બીજાં બંધનકારક પગલાં તેમની સામે ભરવાં એનો અર્થ એવો છે કે તેમને આખરે યુવાઓના જેવા બનાવી દેવા આવા કામગીરી જે અન્યાયી અને અમાનવીય રહેલું છે તેને એક બાજુએ મુકીએ તો પણ એવા એશીયાટીકની અધિગતિજ યાવ અને તેની પ્રતીપક્ષનેના ઉપર પણ અસર પડવા વિના રહે નહિ. સરકારે નીચેના કમીકનના રીપોર્ટમાં આથી વધારે સખ્ત કમીક શોધવા એ કાર્ય મુશ્કેલ છે. અને તેથી દોહીઓને સેમિગેશન કરવાની નીતી છોડી દેવા માટે સાઉથ આફ્રિકાના અધિકારીને વારંવાર મંજૂર રહેમેંટો બહાર પ્રાપ્તવાની જરૂર પડવા કરે છે એ એક આશ્ચર્યની વાત છે. યુનાનીની દસમાં દોહી દેવાની વાત કરતી એ વસ્તુ સ્થિતિ દોહી પ્રજાને માટે એક અત્યંત સખ્ત અપમાનરૂપ છે એ વસ્તુ સમજાવેલાનું શું સંસ્કરિત નથી? દોહી પ્રજા પોતાના ધર્મધારી પુરોહિ માટે અને દુનિયા બધે જ્યાં જે સંત પુરોહિ દોહી પેશ રહેલા છે તે માટે યોગ્ય મજરૂરી પામે છે. આફ્રિકામાં આશીયાટીક દબારી અને કાર બાદ સર કુર્મ દેહીની દાબરી આ બંને એન્સેમ્બલેર લરીકે આવાં. રાજ્યવા હેક જાણાએમાં તેમને જાણમાં હોયું, સ્થાન અપવામાં આવે છે. આ સર્વ વસ્તુઓ છતાં આ સેમિગેશનની વાત કામગીરી માટે છોડી દેવામાં કેમ નથી આવતી એ બીજા સમજાવેલું નથી.

સુદર કામ ઉપર પાછી ફરી વળે છે

સમસ્ત સંબંધી દુનિયાની અંદર સર્વ પુરોહિ અને જીએએ આવા રાખી હતી કે અંદર કેપટાલિન સેમિગેશન ઉપર સર્વ મર્મ છે એક દ્રવે સાઉથ આફ્રિકા અને દોહ વચ્ચે મીવતાનો કામગીરી સંબંધ જોડાયો છે. કુટુંબરોને એક દમ એન્સામાં આવ્યો હતો અને વિનાશકારક ક્રયાલ જે બંને બાજુને નુક-કાન કરે એવા દવા તે દ્રવે દોહી દેવામાં આવ્યા છે. પરંતુ દ્રવે નવા સ્વરૂપમાં સેમિગેશનની નીતી પ્રાચી હામલ કરવી અને એ રીતે દોહી અમાન્ય કરવું એ દોહ અને સાઉથ આફ્રિકા વચ્ચે પાછી નવેસરથી મુશીબતો ઉભી કરવા જેવું છે. મી. કાઝા અને બીજાઓને જે સુદર કાર્ગ દર્શ કર્યા તેના ઉપર પાછી ફરવી યાગવાનેજ આ એક રસ્તો છે. દોહ તરફથી એટલું જ બાબીપૂર્વક અને સરસ રીતે બાજુ પુ

કે જે મીવતા સ્થાપનામાં આવેલા છે તેને દોહી રાખવાની દોહની અભિલાષા છે અને દોહ મીવતાનો જે હામ જાણવેલો છે તેને અભારે દોહમાં જે મંજૂર મુશીબતો ઉભી થયેલી છે તેવા સમયમાં તરછોડી નાખવામાં આવશે એ વાત માની જમામ એવી નથી.

કેન્દરંસ વિષે "કેપ ટાઈમ્સ" નો અભિપ્રાય

કેપટાલિન ખાતે મુકેલી સા. આ. પ્ર. કમિસની કેન્દરંસ વિષે 'કેપ ટાઈમ્સ' પત્ર તા. ૩૦ મી ડિસેમ્બરના અંકમાં એક અમલેખમાં લખે છે કે દુનિયાના ચાર પ્રતિમાં વરતી દોહી પ્રજાના પ્રતિનિધિઓની કેન્દરંસ કેપટાલિન ખાતે મળી આ બનાવ એક ધજોળ અમલો છે. કેન્દરંસ ખુલ્લી મુકવામાં આવી તે પ્રસંગે દોહ સરકારના એજન્ટ સર કુર્મ રેડીએ એક કલપજીભરેલા અને કાંત બાળજીમાં દર્શાવ્યું હતું કે આ પ્રસંગે તમારી ચર્ચાને મુખ્ય પ્રશ્ન એશીયાટીક ટેન્ચીર બીજાને છે. આ બીજા ટ્રાંસવાલના દોહીઓનાં વેપારનાં લાઇસન્સોને બારે નુકકાન થાય છે, પાર્લામેંટની મદદ મેકકમાં આ બીજાને હામલ કરવા માં આવ્યું હતું. પાર્લામેંટ સીસેકટ કમીટી નંગી હતી અને એ પ્રશ્ન વિષે પુરૂજી જુવાનીઓ બર્મ રીપોર્ટ કમીટીએ બીજ પડ્યું હતું. ફવે પાર્લામેંટ મળે સારે આ બીજ પાછું હામલ કરવામાં આવશે અને પાર્લામેંટ હાલસની આખી કમીટીમાં એ બીજ ઉપર સુધારા રજુ થાય તો તેના ઉપર કમીટી વિચાર ચલાવશે. આ સુધી કેપ પ્રતિના મેરાઓના બહુર મનને બાજે વળગે છે આ સુધી ટ્રાંસવાલના દોહીઓને લાઇસન્સોના પ્રશ્ન એ બંધ પુસ્તકના જેવો છે. આ વિષયની અંતવચ્ચ મળા ચોરાલ માણસો સમજાવે જાતા હશે. એવી ઉપલક્ષ માન્યતા છે કે ટ્રાંસવાલમાં દોહી વેપારીઓની સંખ્યા પ્રતિ વર્ષે ગોટી સંખ્યામાં વધતી જાય છે. દોહી વેપારીઓ મેરા વેપારીઓને મારી દહાવે છે. પેતાના મેરા દરેકાની સાથે દોહીઓ અન્યાયી દરીદાઈ કરી તેમને નુકકાન કરે છે. અને તે પ્રાંતમાં દોહી વેપારીઓનાં લાઇસન્સો ઉપર સખ્ત અંકુશ મુકવામાં નહિ આવે તો રેન્ડની અંદર નાના મેરા વેપારીઓને એશીયાટીક મારી હાલવશે. આવી ઉપલક્ષ માન્યતાને આફ્રિકા-જીયા પુરવાર કરી જકાય એવું નથી. આ કેન્દરંસમાં એ આ વિષય સંબંધી સ્પષ્ટ આંકડાઓ ખાતી કરી જકાય એવી રીતે પ્રકિદ કરી સમજ તો તે બર્મ સર્વ મદ પડશે. જે આંકડાઓ મળ્યા જકયા છે તે ઉપરથી જોઈ જકાય છે કે મેરા લોકોનાં લાઇસન્સોની સરખામણીમાં છેલ્લા દસ વર્ષમાં રેન્ડ અને માજરેટીઆલ દીરેક્ટમાં દોહી લાઇસન્સો વધ્યાં નથી પરંતુ ઉભટા પડ્યાં છે. ગરીબ મેરા લોકોનાં જીવન અવધારના અર્થને દોહી વેપારીઓ એલો કરે છે. વળી દોહી વેપારીઓ માત્ર વેપારમાંજ બહા રાખે છે, અધારે મેરા વેપારીઓ પેતાના માહરની જગીન ઉપર દ્રષ્ટિ રાખે છે. અધારે માહરો પ્રેસા આખી ન જકે સારે તે જગીન પડાવી લે છે. સામાન્ય રીતે એ વાત સાચી છે કે મેરા બહાજ પડી અને તે પહેલાં પણ ટ્રાંસવાલમાં કામગીરી દ્રષ્ટિ એવ રહી છે કે એશીયાટીક મારે વેપારની સમયકાળ ઉપર સખ્ત બંધનો મુક્યાં. પરંતુ એવા સખ્ત કામગીરી અમલ નરમાજથી કરવાની દરિય રહેલી હતી. કામગીરીમાં રહેલી ખાતીઓને

ભાગ દોહીઓએ બહાર લીધેલો છે. સરકાર આ વસ્તુ સામે આંધ્ર વિભાગથી હરી કહી નથી. આ વસ્તુસ્થિતિ ઉપર ખાસ રાખ્યા વિના એ કોઈસ આ પ્રજાની ચર્ચા કરશે તો તે મોટી ભુખતાજી લેખાશે. કેવલકાલમાં આ કોન્ટ્રોલની અંદર ને ભાગલો થઈ તેના ઉપર મોટો આધાર રહેશે. કોઈસની ચીડીંગ માં સર કુર્મા રેડીએ માવજત કરી હતી ત્યારે તેના મુજબમાં આ વાત હતી. તેમણે કહ્યું હતું કે મોડસરાય અને દોહી સરકાર પ્રાથમિક આ બીલમાં રસ લેના આખ્યા છે તેમને આ બીલ વિશે વિગતવાર ખબર આપવામાં આવેલી છે. પણ દોહી સરકારના પ્રતિનિધિઓએ વિલાયતમાં જનરલ હર્ટજે મ સાથે મસલત ચલાવી છે. સર કુર્મા રેડીએ એ પક્ષ કહ્યું છે કે ડેપુટી ગવર્નરે જાન્યુઆરી માસમાં દોહી સરકારના આ બીલ વિશે શું વિચારે છે તે જાણવા પોતાની પ્રિયતા બતાવી છે. સર કુર્મા દોહી સરકાર સાથે સહકાર રાખીને કાર્ય કરે છે એટલે ટ્રાસ્ટવાલવા દોહીઓનો કેમ સરકાર રીતે રજૂ કરી શકશે. અને દોહી સરકાર પ્રત્યે કે આફ્રિકાની સરકાર ઉદાર હોય રાખીને દમેજી કામ લે છે એટલે દોહી સરકાર ને રજૂઆતો કરે તે પુણા દિલથી તે સંભળશે એવો વિશ્વાસ રાખી શકાય. કે આફ્રિકાના પ્રમુખ વિશે દોહીમાં બહાનિ છે અને ખોટીય સામાજિક માં વસ્તી પ્રજાના કલ્યાણ માટે તેમને લાયક છે તેઓ આ મુદ્દાનો સંકાર કરી ચકે નહિ. અમે આજ રાખીશું કે કોઈસને કોઈ પક્ષ સભ્ય એવું માની નહિ લે કે દોહીમાં ને બહાનિ છે તેના લાગ બહાનિ કે આફ્રિકાની સરકાર ઉપર હવાજી લાવવું. આવો વિચાર કરવો એ અંબીરમાં બંબીર અને તોફાની મુજબ ગણાશે. ટ્રાસ્ટવાલવા દોહીઓની લડતની સાથે સહાનુભૂતિ ધરાવનારોઓમાં આપા વિચાર ને હસવવામાં આવતા હોય તો દોહીઓના લાભ માટે કામ કરવાની રીતિમાં રહી શકે નહિ.

મહાત્મા આંધીજી અને કવિવર ટામોર

અમેરીકાની કંઠર

અમેરીકાના 'યુનીટી' પર મહાત્મા આંધીજી અને રવિન્દ્રનાથ ટામોરની નીચે પ્રમાણે સરખામણી કરી છે:—

આ દેશમાં (અમેરીકામાં) ડા. રવિન્દ્રનાથ ટામોર જેઓ દોહી અને વર્તમાનમાં આખી દુનિયાના એક મહાન કવિ છે તેમની હાલની પદચામણી મહારજાસૂચક પ્રસંગ છે. આ પ્રસંગે તેની માનુષ્યમિત્રાં ખોટીય રાજવી સામે બળવો જાહેર છે. સ્વતંત્રતાની આ લડતની લાગણી દોહીઓના દિલમાં જણા સમય થયા ઉભરાવા કરતી હતી તેને જાગરવામાં ટામોરનો દિરસો આગળનો અને અસરકારક હતો. માંધીએ દોહીમાં માનસિક અને આત્મિક બળ જાગાડ્યું છે. જેને લીધે દોહીમાં ઉચ્ચ ભારના અને આપણે માટે એકતા પેદા થઈ છે અને તેને જ લીધે આખી દોહી પ્રજાને પોતાના જમા ફેરવવું જાન થયું છે. આ જાન ઉત્પન્ન કરવામાં માંધીના જેટલાજ ટામોરનો પક્ષ દિરસો છે. કેટલીક બાબતમાં ટામોર અને માંધીની સંક્રિયતા જુદી જુદી છે. ટામોર રાજકારણી આગેવાન નથી. પ્રજાના હિતમાં પેલી તે બળવો જાગાડવા માં તે આગવર્ગને લેવા કરી ન શકે. ડોહી તરફ દુબ કરીને અંગ્રેજ સરકારને કાથે પકડાવેને જેલ બંધાવું તે પસંદ ન કરત. પક્ષ માંધી ને ન કરી શકે તે ટામોર કરે છે. સાદિક દાશ પોતાના લોકોનો આત્મિક વિકાસ તે કરે છે. એના એ ગીતો માલ છે; પ્રેમ અને સ્વતંત્રતાના ગીતો ગાય છે; એના ગીતો રાંધમાં રાંધે દોહીના દિલમાં પક્ષ પ્રવેશી જાય છે અને સ્વતંત્ર અને સુધી માનુષ્યમિત્રાં સ્વપ્ના ખડા કરે છે. જનતાને ઉચ્ચ કેળવણી થશે લે માટે પોતાની માનુષ્યમિત્રાં

શિક્ષા—પ્રત્યેક ઉત્પન્ન કરવાની મંદિયા રચાયે છે. સમય જતાં આ કિશોરો આખા દોહીની જનતાની વર્તમાન અજાનબતે રચાને સંસ્કારિતા અને જ્ઞાન જાગી જશે એવો આ ટામોર દોહીના આત્મિક વિકાસના નમુનારૂપ અને સ્વતંત્રતાના જીલગી તરીકે દેશ દેશમાં ફરી રહ્યો છે. અમેરીકામાં વેર્સાઈલન ન્યારે અંગ્રેજી બરકર સામે જાના મુકામ રહ્યો હતો ત્યારે જો-અમીન ફેંકીને ક્રિસની સહિયો મેળવવા પારીસ ગયો. રશ્વેરોમાં વેર્સાઈલન હતો તેટલોજ ફેંકીને પ્રવલ ક્રિસમાં સહન થયો. એજ પ્રમાણે માંધી આને જેલમાં મોકલે છે અને ટામોર ઈંગ્લેન્ડ, રશીયા, ક્રિસ અને અમેરીકામાં લમજી કરી રહ્યો છે. પોતાના ખીસાતો દેશી જાનેને માટે સહિયો અને દેશ મેળવવા માટે આ મહાન નરની કાજરી શું નહિ હશે?

યરવડા મંદીરમાં માંધીજીનું જીવન

નિત્ય કાર્યક્રમ

માંધીજી રાજ સવારમાં ૪ વાગ્યે ઊઠે. ૫ વાગ્યે પ્રાર્થના કરે છે. ત્યાર બાદ જીતાનું વાંચન અને પછી મોટા વખત ભજના વાંચવામાં આવે છે. બપોર ૭ વાગ્યે નાસ્તો કરે છે. નાસ્તામાં તેઓ ફક્ત અને પાણીમાં બાજી બજુર લે છે. નાસ્તા બાદ દરેક વેળા ચરમો કાવતા રના બાબ્યા સુધી બેસે છે. વચમાં એ એક વખત જરા વીસામો લે છે. ૫ વાગ્યે તેઓ બાંજીને રસ મીઠા સાથે મરમ પાણીમાં પીએ છે. ૬ વાગ્યે તેઓ જ્ઞાન કરે છે રાજ અમો કલાક તેઓ પોંજે છે અને પુણી બતાવે છે અને ૧૧ વાગ્યે તેઓ જોજન કરે છે. જોજનમાં તેઓ ફક્ત, બજુર કે ડાક અને ખાંડી ભાજી એટલું લીએ છે. જમતી વખતે તેઓ પોતાના સાથી સાથે ખોરાક તેમજ કુદરતી સારવારને ભગવા પ્રાંતોની ચર્ચા કરે છે. જમ્યા પછી પાણી ચરમો ચાલુ કરે છે અને પછી વર્તમાન પત્રો વાંચે છે અને બપોરનો આરામ લે છે ૧૫ વાગ્યે ખાસ બાંજીને રસ સાથે પાણી ભરી પાણી પીએ છે અને પછી બીજું વાંચન અને કાળ ભજવાના હોય તો તે લખે છે. ૪ વાગ્યે તેઓ પોતાની જાનતાવેલી લક્ષી પર કાંતે છે. ૫ વાગ્યે એવું જોજન કરી લીએ છે ફક્ત, બજુર અને કાક ભાજી એ તેમનું જોજન. જોજન બાદ બીજા દીવસ ચાટે બજુરને પાણીમાં પલાય છે અને પછી ફરવા જાય છે કુદરતી પ્રયો મંધીજીને પક્ષા આકર્ષે છે રાંધે આ યાગ્યે પ્રાર્થના કરે છે, બાદ રાતના ૬ વાગ્યા સુધી તેઓ બેસે છે ૬ વાગ્યે તેઓ સુતે છે અને ખુશામંજી સુતે છે.

માંધીજીનું વજન ૧૦૪ માંથી ધરીને ૧૦૨ રતલ થયું છે. તેમનું પાણી તેમને માફ આપતું નથી અને કનજપાત રજા કરે છે. કારીને સાઈ રાખવા માટે તેઓ ખોરાકના અખતર કર્યા કરે છે.

માંધીજીને ને પદો થયે છે તે ચરમો તેઓ દેશની સ્થિતિના વાટે રહ્યે છે અને દેશમાં જળવાયેલી ક્રાંતિની લેએને બજો સંતોષ થયે છે. અને જીવિતોને સ્વાતંત્ર્ય-સિ, બહાવાં ને આમ બજાવે છે તેથી તેઓ જણા મુજબ થયા છે.

લંડનની હોદી ચક્રકરના પરિપત્ત

લંડનથી ચક્રકરના પરિપત્ત વિશેષ રહના બાંધા વારો હતો આવવા લાગ્યા છે અને જોલ મંડીઅન રીકરેજનના અંધારજી વિષેની અને ખાસ કરીને સેંટ્રલ મવનિંટ એટલે મધ્યરમ સરકાર જેવી હોવી જોઈએ તે વિશેના મહારજના પ્રતો ઉપર દોહી પ્રતિનિધિઓ, જીજરણ પદના પ્રતિનિધિઓ તરફથી, લોઈ રીડીંગ અને કનજવેલીય પદના પ્રતિનિધિઓ તરફથી અને સર સામ્યજ દોર તરફથી વિમારો દર્શાવવામાં આવ્યા છે. દોહી પ્રતિનિધિઓ તરફથી સર તેજ બહાદુર કાંઈએ દેશકરેજન

કર્ણ છે તેની મતભાવ એવી છે કે મખરસ સરકારની કારો-
ખાદી સમિતિ ઉપર પણ ધારાસભાનો કાબુ હોવો જોઈએ.
હોદ્દો બચાવ એટલે ભરકર અને પરદેશ સંબંધી સભ્યોની
આ એ ખાતા વોઇસરોયની સત્તા હેઠળ રહેવા દેવા. આ
બંને ખાતાના પ્રધાનોની નીમણુંક પણ વોઇસરોયને કરે અને
હોદ્દો મંજૂર થેરવવરવા ચાલુ થઈ જાય ત્યારે તે સ્થિતિને
વાળવાની સત્તા પણ વોઇસરોયને રહે. શામના-સ સંબંધી
સર તેજ બહાદુર સપ્તમે એવી સુચના કરી છે કે હોદ્દો
એક રીઝર્વ એક સ્થાપવી તે કેટીટ અને કરન્સી રિપોર્ટી સર્વ
વ્યવસ્થા કરે. હોદ્દો બંધેર દેવાનો અને સીવીલ સરસિસના
પમરો અને વેન્ચન સંબંધીના હકોનો પણ સ્વીકાર કરવો.
લોર્ડ રીડીંગ શું કહે છે?

સર તેજ બહાદુર સપ્તમે આ સુચના બાદ કોન્ટ્રોલમાં
લીવરલ પક્ષના પ્રતિનિધિ લોર્ડ રીડીંગ એએ હોદ્દો વોઇસ-
રોય કમિશનના હતા તેઓ ઉભા થયા અને એ કબાક સુધી
બાપણ કર્યું જેમાં તેમણે ઇન્કોર્પો કે લીવરલ પક્ષ સર તેજ
બહાદુર સપ્તમે દરખાસ્તને રદા આપશે. હોદ્દો મખરસ
સરકારની કારોખાદી સરકાર હોદ્દો વડી ધારાસભાને જોખમ-
દાર રહે જોખ બહુત કરવે કરવા તેમનો પક્ષ તૈયાર છે. એ
કરતો એ છે કે હોદ્દો બચાવ, ભરકર, પરદેશ સાથેને
સંબંધ, આંતર રાષ્ટ્રીય ધરણે આ વિષયો રીઝર્વ વિષયો તરીકે
વોઇસરોયના હાથમાં રાખવા. લોર્ડ રીડીંગના બાપણમાં વળી
એ વાત પણ સ્પષ્ટ હતી કે વોઇસરોયના હાથમાં ખીજ સત્તા
પણ રહેવી જોઈએ. સુલેહ વ્યવસ્થા અને કાયદો બજાવવાની
સત્તા જોઈ દરેક પ્રાંતની સરકારને સોંપી દેવામાં આવી છે
જતા લોર્ડ રીડીંગ એવો વિચાર ધરાવે છે કે કોઇસર મુશી-
બતો અને તોડાનો ઉભા થયાનો પ્રસંગ આવે ત્યારે તેને ઇલાવી
દેવાની સત્તા શીધર સરકાર પાસે નહિ પરંતુ વોઇસરોય પાસે
રહેવી જોઈએ. શામના-સ રિપોર્ટ લોર્ડ રીડીંગ એવો આભિ-
પ્રાય ઇન્કોર્પો કે કરકરને વોઇસરોયના ખર્ચ માટે જે રકમ જોઈએ
તે વોઇસરોય પોતેજ સ્વતંત્ર રીતે લઈ લે. વડી ધારાસભાની
સંમતિની વોઇસરોયને જરૂર રહેવી ન જોઈએ. બહુમતિના
હકોનું સંરક્ષણ કરવાની સર્વ સત્તા વોઇસરોય પાસેજ રહેવી
જોઈએ અને કોન્ટ્રોલ હોદ્દોના વહિવટમાં પણ બહુત દરજ્જે
વોઇસરોયને સત્તા રહેવી જોઈએ. આ ઉપરાંત કોઈ પણ
ખીસને રદ કરી નાંખવાની સત્તા પણ તેની પાસે હોવી જોઈએ.

રાષ્ટ્રીય વિરુદ્ધ પડે છે

જે વિષયો રીઝર્વ વિષય તરીકે સરકારના હાથમાં મુકવા
માં આવે તે વિષય સંબંધી નીમાએલા પ્રધાનો પણ કેબીનેટ
મીનીસ્ટ્રોમાં જોડે અને ટ્રાંસક્ટ પ્રમે—જેટલે કે રીઝર્વ
સિવાયના—વિષે અર્થમાં બાબ એ પરંતુ તેના ઉપર તેઓ મત
નહિ આપે. એજ સુબળ રીઝર્વ પ્રમે ઉપર કેબીનેટના
પ્રધાનો વોઇસરોય અને તેના ખાસ પ્રધાનો સાથે અર્થ કરે
પરંતુ તેના ઉપર તેઓ મત આપી શકે નહિ. પ્રધાન મંત્રીના
રાષ્ટ્રનામા આપવાથી વોઇસરોયના સ્પેશીયલ પ્રધાનો પણ
રાષ્ટ્રનામા આપી કે પરંતુ તેમને ફરી પાછા નીમવાનો વોઇસ-
રોયને અધિકાર રહે છે.

લોર્ડ રીડીંગને ઉપલી મતભાવનું બાપણ થઈ રહ્યા બાદ
કાબીજ વોઇસરોય ઉભા થયા અને તેમણે સર તેજ બહાદુર
સપ્તમે લોર્ડ રીડીંગથી વિરુદ્ધ વિચારો ઇન્કોર્પો. કાબીજ એ
ઇન્કોર્પો કે ખોટીક પ્રખાને સંતોષ થાય એવા કનકવેરીવ
તરખે સત્તા ટ્રાંસક્ટ કરી આપવી એમ નહિ પરંતુ હોદ્દો

પ્રખાને સત્તા ટ્રાંસક્ટ કરી દેવી જોઈએ. કારોખાદી સરકારમાં
સહિસલામતીના માર્ગે રાખવાની વાત કરવી એવી કંઠાજ
ઉભી થઈ. એકરાર બહુક પ્રધાનોને ખારી વાટે ફેંકી દેવા
અને ખંડી ખીજ સરારે ખીજ આવી વાટે તેમને પાછા કાબજ
કરવા એ હારખાસક વાતો છે. કાયદો અને સુલેહ વ્યવસ્થા
સંબંધી વોઇસરોયને ખાસ સત્તા આપવામાં આવે તેનાથી ફૂં
વિરુદ્ધ હું. શામના-સના ઉપર પણ વોઇસરોયની સત્તા રાખવી
એ વાત તો આપણી જોખમદારીઓના ઉપર સત્તા આપવા
જેવું થાય કોઈ પણ જાનના પંથન વાતો સહિસલામતીના
માર્ગેની વાત થઈ સિવાય શામના-સ એ હોદ્દો શામના-સ
ખાનાનેજ સોંપી દેવું જોઈએ. મારો એવો કાયદો છે કે હોદ્દો
શામના-સ ખાતું એ ખાટીક ટેકરીના જેટલુંજ બાપકાવવાન
છે. વધુ ના જોડા દરજ્જાવાળા કોમીનીયન હોદ્દોમાં હોદ્દો
પોતાની બંધેર નોઠરીમાં રેટ સેક્રેટરીને માથું મારી તેના
ઉપર બંધ મુકવા ના તેનું નિયમન નહિજ કરવા દે. અંત
માં દેશીસભ્યોની સાત કરોડ પ્રખાના વતી જોખતા કાબીજ એ
ઇન્કોર્પો છે કે આ પ્રખાના ઉપર દેશીસભ્યોમાં જે રાખ્યકિવટ
અલાવવામાં આવતો હોય તો હોદ્દો સરકારને તેની વચ્ચે
પડવાનો હક છે એવો કાયદો ફૂં કર્યું.

કેપ ટાઇમસ પત્રનો અવરખના ઉમેરો છે કે કોન્ટ્રોલમાં
કાબીજનું બાપણ સાબીત કરે છે કે કોન્ટ્રોલ હજી મુશી-
બતમાંથી બહાર નીકળી નથી.

સર સેમ્યુઅલ હોર

કનકરવેરી પક્ષના પ્રતિનિધિ સર સેમ્યુઅલ હોરે પોતાના
પક્ષ તરફથી ઇન્કોર્પો કે હોદ્દોની સરકાર વતી સર્વ વસ્તુ સ્થિતિને
કાબુમાં રાખવાની વોઇસરોયને જે સત્તા છે તે તેમની પાસેથી
કાઢી લેવી નહિ જોઈએ. તેમણે ઇન્કોર્પો કે હોદ્દોમાં બંધખની
હોદ્દો સરકાર શીધરજના ધોરણે નિશ્ચીત અને સહિસલામતીના
પાયા ઉપર સ્થપાય એ જોરા ફૂં કર્યું હું. શામના-સના
ઉપર સરકારના હાથમાં સહિસલામતીના માર્ગેની મામણી કર-
વાનો આજ્ઞ એ નથી કે હોદ્દોની પ્રગતિના માર્ગમાં તેથી
મુશીબ નાંખવી પરંતુ મુશીબતો ખુદ હોદ્દોમાંજ છે. કાલમાં
હોદ્દો પોતાના પગ ઉપર ઉભું રહી શકે એમ નથી હોદ્દો
ખાટીક સરકાર ઉપર આધાર રાખીને રહેવું પડે છે. અને
ખોટીક કરકરને ખોટીક સરકારની સત્તા સિવાય કોઈ ખીજ
સત્તા હેઠળ રાખી અકાય નહિ. જેમ સુચના કરવામાં આવી
છે તેમ કીફેન્સ મીનીસ્ટરને જે કેબીનેટમાં સામેલ કરવામાં
આવે તો તે મીનીસ્ટર ખીજ પ્રધાનો પ્રત્યેની તથા ધારાસભા
પ્રત્યેની અને કેબીન તરફની ધરણે અને જોખમદારી કેવી
રીતે અદા કરી શકે? બહુમતિના હકો સાચવવા માટે વોઇસ-
રોયના હાથમાં છેવટની સત્તા હોવીજ જોઈએ. અને જોખમ-
દાર સરકારની પક્ષિ જ્યાં ચાલુ હોય ત્યાં એવી સત્તાથી
જોડા થા થયા સિવાય નજ રહે. જે કારોખાદી સરકારને
વોઇસરોય વડો ન હોય તો બધારે જરૂર પડે ત્યારે રીઝર્વ
વિષયમાં તે પોતાની સત્તા કેવી રીતે વાપરી શકે? જે તેની
પાસે વહિવટી ખાતુંજ ન હોય તો તેની સત્તાનો ઉપયોગ કર-
વાનું તેની પાસે સાધનજ ન હોય. તે જો કેબીનેટની મીટીંગનો
પ્રમુખ અને અને કેબીનેટ ધારાસભાને જોખમદાર હોય તો
તેનો સંબંધ બાબ ભરેલોજ થઈ પડે સર સેમ્યુઅલ હોરે
ખાટીપુર્ણ ઇન્કોર્પો કે સર તેજ બહાદુર સપ્તમે જે બંધારણ
સુચનું છે તે એટલું મુશવળ બરેલું છે કે તે મુશળ કાબજ
ખાટી નહિ શકે. અને એવી ખારતી છે કે એથી વોઇસ-

શામની સત્તા નબળી પડી જશે અને એ મોટા મુશ્કેલી મુખપર સરકારને એવી બરાવટમાં આવશે કે તેમાં સળગી લેવાનો સમયો થયું રહેશે. એક બાજુ એવ ઇન્ડિયા ફારેજન અને બીજી બાજુ ઇતી-હીબમ જોડોનેથી આવે અખતરા આલતા હોય તે વેળા મધ્યમ સરકારમાં પીડાથી સત્તા રાખવી એ બંધ બેસતી વાત થઈ પડે નહિ. મધ્યમ સરકારમાં જોખમદારીના પ્રશ્ન વિશે સંગતિ આપવા સંબંધી હું અલમ રહેવાનું પક્ષે કહું છું. હું બધી જાણને એ વિષય માં નંધાવા નથી માગતો. હું એવું નથી કહેતો કે રાષ્ટ્ર પક્ષ મખતે અને કોઈ પણ કારને અમુક યોજનાને સ્વીકારી નહિ. જે યોજનામાં આરે બાજુએ મુદી પતો બડી થતી જોઈ છે અને હોના સી પ્રત્યે તેમજ બીજીક પ્રભને માટે જોમાંથી થયું મંજીર પરિણામો તીક્ષ્ણ કહે તેવા સંજોગમાં હું મારો અવધ આપી દેવા માંગતો નથી.

રૂઠર આ સમાચારમાં ઉમેરે છે કે પાછળથી સર સેન્ટ્રલને ડર્જાવું કે શીફલ રાજમની સંપુર્ણ મોજના ન્યારે તૈયાર થઈને આવશે સારે મધ્યમ સરકારમાં જોખમદારીના પ્રશ્ન વિશે અભિપ્રાય આપવાનું હાલ હું મોક્ષ રાખું છું.

જાનવારીમાં કોન્ફરન્સ પુરી થશે

કોન્ફરન્સના પ્રાંતી જે પ્રગતિ થય છે તે જોતાં એવું માલુમ પડે છે કે જાનવારી માસની તા. ૨૫ થીજે કોન્ફરન્સ ખાતમ થશે અને પ્રતિનિધિઓના મોટા ભાગ ના. ૨૭ થીજે આશ્વો જશે.

'ન્યુઝ કોનીકલ' શું કહે છે?

'ન્યુઝ કોનીકલ' પત્ર દર્શાવે છે કે મહાડ ટેબલ કોન્ફરન્સ માંથી હવે વીરે થારે જોલ ઇન્ડિયા શીફરજનનું બંધારણ બદલ પાતું જાય છે. એ વાત હવે સ્પષ્ટ છે કે હોંને અમુક વિષયોમાં સહીસલામતીના માર્ગે લખને પુર્ણ સ્વરાજ્ય આપી દેવામાં આવશે. આ રીઝર્વ વિષયો હોંના બચાવતો અને દેશ પરદેશની રાજનીતી સંબંધીના છે. કમરો અને સુલેક સાંતિને વહીવટ પણ હોંને સોંપી દેવામાં આવશે અને કોન્ફરન્સમાં પણ અમુક સહીસલામતીના માર્ગે લખ તે વિષય પણ હોંને સોંપી દેવામાં આવશે. એવું માનવામાં આવે છે કે હોંને બચાવ અને દેશ પરદેશની રાજનીતીના વિષયો આ જે રીઝર્વ વિષયો રાખી અને કોન્ફરન્સમાં પણ કેટલીક સાવ-મેની લખ સ્વરાજ્ય આપી દેવામાં આવે તો તે હોંની જે અભિલાષ છે તેને આગળ વધારી સરશે અને કોન્ફરન્સની સંવાદના હોંના ફરેક વર્ગના જાહેર મનને તેથી સંતોષ મળશે.

એરમેલોમાં સ્પોરટ

આજ માસની તા. ૧૦ અને ૧૧ ના દિવસર પ્રલેવન વિરુદ્ધ ટાફન પ્રલેવનની ક્રીકેટ મેચ રમાઈ હતી. દીનદાર દીમે પહેલી ઇનીંગમાં ૧૦૮ રનેા કર્યા. ટાફન દીમે ૬૮ રનેા કર્યા. દીનદાર પાટીએ બીજી ઇનીંગમાં ૫૫ રન જોલ આજેટ. ટાફન દીમે બીજી ઇનીંગમાં આર વીકેટના જોએ પદ ૨૦ કર્યા આથી ટાફન દીમની ૭ વીકેટ અને ૪ રનથી જીત થઈ. રમત પછીજ એવા ભાવક લખ હતી. ટાફન તરફથી મી. ગુલામ મોહમદે સુદર બેટીંગ કરી હતી અને મી. પ્રયાદીમ ભવાનની કાતીલ જોલીમ પડી હતી. દીનદાર દીમ અને સ્ટોંગ દીમ મજામ છે જતાં બજાસુત દાર ખાધી છે. હી, રુકાની.

મરહુમ મહિલાના મદમદ અણી અને કેપ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસ

મહિલાના મદમદ અણીના અવસાનના શોકબન્ધ સમાચાર કેપટાફિમાં રૂઠર મારફતે મળતાં કેપ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસના આશરો હેઠળ દુરદ જોક માસ મીટીંગ કાકોલીની દોલમાં મેડાવવામાં આવી હતી. સભામાં સર કુર્મી રેડી, મી. એડમ, મી. એ. કોટ્ટાદર, મેસર્સ પ્રાગજ દેશાઈ, એસ. બી. મેદ, એ. આઈ. કાજ, એમ. ડી. બરૂમી, વેનુ મોમલ રેડી, જીન. બેરીમ તથા અનેક માણસોએ હાજરી આપી હતી. કેપ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસના અમલદારો પ્રેસીડન્ટ ખાન ગુલ તથા સેક્રટરીઓ મેસર્સ હસમાઈલ તથા નાનીયા પક્ષ હાજર હતા. પ્રેસીડન્ટ મી ખાન ગુરે મહિલાના મદમદ અણીના અવસાનમાં યજ્ઞેલા મુનુ વિશે અસદકારક અંદોમાં તેમના જીવનનું વર્ણન કર્યું હતું તથા અર્પ અને દેશને માટે તેમણે આત્મ સમર્પણ કર્યું હતું તેના પછી લેવાની સૈને અરજ કરી હતી.

સર કુર્મી રેડી

સર કુર્મી રેડીએ અસરકારક અને ભાગથી બરેલા અંદોમાં મહિલાના મદમદ અણીના મુનુ વિશે મોજનાં ડર્જાવું કે મહિલાના મદમદ અણીના મુનુથી કદી પણ સુધારી ન શકાય. એવી મારે મોટ હોંને મખ છે. હોંના આ વમદા પુતના મુનુથી હોંમાં એક અગત્યો તારો ગુમ થઈ ગયો છે. આને હોંનું ભાવી ગાજવામાં કટકો રહેલું છે તેવા સમયે એમની સેવાની અર્થન જરૂર હતી. મહિલાના મદમદ અણીને ખબર હતી કે તેઓ મરણ પધારીએ છે જતાં રાજીડ ટેબલ કોન્ફરન્સ માં વિકાગત જવા તેઓ તૈયાર થયા પોતાના દેશ પ્રત્યેની ફરજ પહેલી અને જીંદગી પછી એવો ભાવશે તેમણે બેસાડ્યો. હું આજ રાખું છું કે મહિલાના મદમદ અણીએ કોન્ફરન્સમાં હોંના પ્રશ્નો નીવેદો ભાવવા જે અરજ ગુલરી હતી તે અરજ હોંને ઉગારનારી બનેા.

રેવ. સી. એફ. એડમ

આદ રેવ. સી. એફ. એડમએ નીચેના દરાવ મીટીંગમાં રજુ કર્યો હતો. કેપટાફિનમાં વરવા હોંની કાદેરીભાતી આ સજા મહિલાના મદમદ અણીની વિજવા અને શોકમાં ગીરફ-તાર ચમેલા તેમના કુર્મ પ્રત્યે હોંની દીલસોજની ભાવણી ધરાવે છે અને પોતાના ધર્મની તથા દેશની ઉત્તિ માટે તેમણે જે સક્રિયાવ જતાબ્યા છે અને જે આત્મબોગ આપ્યા છે તે માટે આજારની ભાગણી પ્રદર્શન કરે છે.

આ દરાવ પસાર કરતી વેળા આપી સજા મરહુમ મહિલાના પ્રત્યે માન ડર્જાવવા ઉભી લખ હતી.

મી. એડમએ મહિલાના મદમદ અણીના જીવન વિશે મોજતાં ડર્જાવું કે મહિલાના મદમદ અણીને તેમની માતાના પ્રત્યે અપુર્ણ પ્રેમ હતો. તે જોક વીર માતા હતા. તેમણે મહિલાના મદમદ અણીને દેશ તથા ધર્મને માટે આત્મબોગ આપવાનું શીખવ્યું હતું. જ્યારે દિલ્લીમાં મદામા બંધીજીએ ૧૭ દિવસના અપવાસ કરવાની જરૂરિયાત કરી હતી બારે અદાતમાજ મહિલાના મદમદ અણીના ધરમાં રહેતા હતા. હું પણ તે વેળા સર્જ રહેતો હતો. મદાતમાજને એવા પ્રસંગે લખ સારી સમવડ વાળા ધરમાં રાખવાની જરૂર પડી તે વેળા મહિલાનાએ ડર્જાવું હતું કે મદાતમાજને સેજ પણ સમવડ કોઈ બીજા સ્થાને લખ મળતી હોવ તો હું પોતેજ તેમને લાં લખ જલજ. સત્તર દિવસના અપવાસો લખ રજા.

બાદ મહાત્માજી મદમદાસજીને વચન આપ્યું હતું કે તેઓ હિંદુ-મુસ્લીમ અંતર કાર્ય કરશે. તે વચન મહાત્માજી બરાબર પાળ્યું હતું. મહાત્મા મદમદાસજીનો ઇસ્લામ પ્રત્યેનો પ્રેમ સૌથી મોટામાં મોટો હતો. દેશ પ્રત્યેનો તેમનો પ્રેમ બીજા નંબરનો હતો.

આર બાદ મેસર્સ કોર્ટોફર, કાજી, મેદ, પ્રામજી દેસાઇ, ઇસમાઇલ, અરવી, નાગીઆ વીઝેર ભોજનારઓએ મહાત્મા મદમદાસજીની કુવન વિષે વિવેચનો કર્યાં હતાં અને મહાત્માના માનમાં બીજે દિવસે ધર્મે રાજ્યનાર બંધ રાખવાનો ઇરાદા થયો હતો. જે મુજબ મોટે ભાગે હિંદીઓની દુકાનો પણ બંધ રહી હતી. સા. બા. પ્ર. કોંગ્રેસ તરફથી ભોજન મદમદાસજીને ૬ આફ્રિકાના હિંદીઓ તરફથી સદાનુજીવિ હર્ષાર્તનો કેબલ મોકલવામાં આવ્યો હતો.

હિંદ અને બ્રિટાનીશનો મેળાપ

અમેરિકાના “નેશન” પત્રમાં દોહ અને બ્રિટન વચ્ચેના સંબંધમાં ફેટલાક અમલના સેણા વારંવાર આવે છે તેમાંના એક સેખનું લાખાંતર અમે નીચે આપીએ છીએ.

લંડનમાં ભોજમેશ પરિષદ બરાબરથી બ્રિટીશ સરકાર સામે હિંદી પ્રજા વળી પાછો ખેંચે શાય છે. કાઠી સરકાર દોહમાં જે વર્તન દાલમાં આવરી રહી છે, વિશ્વાવતી છાપાઓમાં દોહ વિષે જે વિવેચનો ચાલી રહી છે અને બ્રિટીશ લેખક પાર્ટીની છેલ્લી કોન્ટ્રીસમાં જે ઇરાદો પસાર થઈ ગયા છે તે બધું જોતાં મહાત્મા ગાંધી અને કોંગ્રેસ પક્ષ જે વસ્તુ માગી રહ્યા છે તે વધુ સખત બહત વગર આવે જોવી આશા રાખવી બળી છે.

ભોજમેશ પરિષદને શોભાવવા જે પ્રતિનિધિઓ લંડનમાં ભેળા થયા છે તેમાંના જેઓ અમીનદાર છે તેઓ તો અવિન્ય મા પોતાના હક્કો કેમ સચવાઈ રહે તેની વેતરબુધ્ધિ પ્રવરત કરી રહ્યા છે. બીજા ફેટલાક ઇંબથી અથવા પહીંકના મામાં બીજીકનું પુછાઈ જાણી નાખી રહ્યા છે. વળી મી. ગીજા જેવા ફેટલાક કંઈક ચોક્કસ આપી દેવાનું સમજાવવામાં શ્રવી અંશે એમ મને છે. અને બાકીના ફેટલાક એમ માની બેઠા છે કે બ્રિટીશ હાવનાને એક વધુ અધીશ કરવાથી પોતાના દુઃખ હૈં થઈ જશે. બ્રિટીશ પ્રજા પાસે મુકવા માટે સર્વ સંમત પ્રોગ્રામ એમાંના કોઇની પાસે નથી અથવા જે બ્રિટીશ નમતું ન આવે તો અવિન્યમાં શું કરવું તેનો એમણે કોઇએ કંઈ નિર્ણય કર્યો નથી. આ એમની મોટી નજબાહ છે. જ્યાં હિંદી પ્રતિનિધિઓ જાણે છે અને બ્રિટીશો પણ મારી રીતે જાણે છે કે હિંદી કેસનું ખૂં જોર એસદાર બાપણેમાં અથવા હલીશોમાં નથી પણ માંધી અને કોંગ્રેસ પક્ષની ઇચ્છા અક્રિયા તો રહેલ છે. અલગત, હિંદી પ્રતિનિધિઓની મામણી બહુ લારી છે, પણ એટલું માદ રાખવાનું છે કે જે મામણી બહુ મોટી છે તેનું કારણ એ છે કે મધીની મામણી એનાથીએ બહુ મોટી છે અને વળી પોતાનું મજીલું મેળવવા માટે તેમણે તો બહત પણ બાહરી હાંધી છે. જે હિંદી પ્રતિનિધિઓમાં સોદો કરી લેવાની અક્રિયા કંઈક દેખાય તો તે અક્રિયા તેમની પોતાની નથી પણ ધરોડા જેલમાં નિવાસ કરી રહેલા નાનકડા માણસની (મધીજી) છે. એટલા માટે હિંદી પ્રતિનિધિઓ વધુ માં વધુ ધમકી બ્રિટીશને આટલીજ આપી શકે કે “અમે

માગીએ છીએ અટલું પણ નહીં આવે તો અમે પાછા જઈને ગાંધીને ટેકા આપતાં થઈ જઈએ” બસ, એટલીજ ધમકી તેઓની મુઠી છે. વળતે આટલી ધમકી પણ તેઓ નહિ આવે, પણ તેનાથી વધુ મુઠી એમની પાસે નથી એવું લોકોના મનમાં છે. મુસ્લમાનો પણ એક વધુ હાથવાર ધરાવે છે. મજીસ. પેલેસ્ટાઇન, ઈરાક, ઇરાન અને અફઘાનીસ્તાનમાંના પોતાના હક્કોનાંએને અંગ્રેજોની સામે ઉરફરી મુકવાની ધમકી તેઓ આપી શકે છે. પણ જે તો એવી વિજાળ વાત છે કે અંગ્રેજો એક પછી એક મુસલમાન પક્ષને હીલો કરી શકે છે.

અંગ્રેજો ધીવુત બીનિવાસ કાશ્મીરે એટલું માન આવે છે તેટલું બીજા યોગ્ય હિંદીને આવે છે. તેમણે મેન્ચેસ્ટર લંડન કલકત્તા તા ૧૬ મી સપ્ટેમ્બરે બાપબુ આપ્યું હતું. તેનો રીપોર્ટ તા. ૧૬ સપ્ટેમ્બરના મેન્ચેસ્ટર ગાર્ડિયન અલ્બાકિકમાં આવેલો છે. તેમાં તેમણે કહ્યું છે કે હિંદી લીબરલો પોતાની અંતરની નામરજી છતાં સરકારની સલા બ્રિટીશના હાથમાં રહેતા દેવાનું કબુલ કરશે. આગળ વધતાં, ભોજમેશ પરિષદ પછી બ્રિટીશ પાર્લામેન્ટ હોલને જે નવું બંધારણ આવે તે વિષે તેમણે કહ્યું કે “જો આ બંધારણ ઉપર સાચા દિલનો સીકો મારવામાં આવ્યો હશે એટલે કે ઉત્તરતાપશ્ચાતો નહીં પણ બીજી પ્રજાઓ સાથે સમાનતાનો સિકો તેની ઉપર હશે તો આ ભોજમેશ પ્રતિનિધિઓ અને જે મહાત્મા પ્રતિનિધિઓ તેઓ છે તે મહાત્મા હોદના સારા અવિન્યની ખાતો તેઓ રાખે છે એટલુંજ નહિ પણ જોગરી પાસેથી તેઓ સત્તા મેળવી લે છે એટલે કે બ્રિટીશોને પણ તેઓ આત્રી આવવા અક્રિયાવન છે.” આ વાકમનો શું અર્થ? કોંગ્રેસ પક્ષની ઉપર સરકાર જે અભાવ કરી રહી છે તેને હિંદી લીબરલો સંપૂર્ણ ટેકા આપશે? કે તેમની સાથે સર્વ પ્રકારનો સહકાર બંધ કરશે? કે કોંગ્રેસ પક્ષમાં જે બધા છે તેમને તે પક્ષ છોડીને બ્રિટીશ યોજના કબુલ કરવાને સહકારવાનો પ્રયત્ન કરશે? આ બાબનોતો બુલાસો એમએ.

ભોજમેશ પરિષદની યોજના કા માટે કરવામાં આવી છે દાલની લેખર સરકારથી અલગ એવો એક રાજકર્તા વર્ગ ઈંગ્લંડમાં છે. હિંદમાં કંઈ નવું રાજકર્તા મંત્ર રજાવવું પડશે એવું એ વર્ગ જાણે છે. આ વર્ગના અંગેવાનો પોતાના બાબ બરોબર સચવાય એવું જે કંઈ નવું બંધારણ થશે તેને અનુસરવા ફેટલા હિંદી પ્રતિનિધિઓ તૈયાર છે, તેમનું અંતરનું જોસ ફેટલું છે તે બધુવા માટે આ ભોજમેશ પરિષદ યોજવામાં આવી છે. બીજી એવી બાજી પણ એમાં સમાવલી છે કે ભેળા થયેલા પ્રતિનિધિઓને “સમજી” એટલે બ્રિટીશ લાભોને અનુકૂળ બતાવવા. પણ જુદા જુદા પ્રતિનિધિઓને જે બાપણો આવ્યા છે તે જોતાં બધા વર્ગના હિંદીઓમાં સ્વાધીનતાની વિજાળ અને તીવ્ર ઇચ્છા ફેલવી બધી પ્રસરી ગઈ છે એ અણધાર્યું જ્ઞાન બ્રિટીશોને શાય એ પણ જનવા જોગ છે.

આ પરિષદને પરિણામે સંતોષકારક સમાધાનીની આશા રાખવાની બિન્હો ચળકલી નથી. કોંગ્રેસ પક્ષ આ હાથર નથી પણ તેની મામણીઓ તો છેજ; તે તો સરકારની આપવાની દાનત નથી, તે આપી શકેજ નહિ. જે જે મામણીઓ સરકાર આવે તો સતો રાત એ સરકારની પડતી શાય. પણ આખા હોદનો ટેકા કોંગ્રેસની મામણીઓને છે. અંગ્રેજ સરકાર પોતાની સલામતી બજારીને કંઈક સાધારણ હોડા આવે અને સમાધાનીને ખાતર હિંદી પ્રતિનિધિઓ તે રીકારીને સંતોષ માને તો જે સોદો તેઓ કરી આવ્યા હોય તે હિંદી પ્રજા

સ્વીકારશે એવું માનવાને મેં અને ક'ર્મ કારણ છે? બીજી બાજુએ જોતાં જો તેઓ હાથી દારૂ પાછો ફરશે તોમ કોઈએ પક્ષ ને રક્ષા કરે છે તેને વધુ રક્ષા મળશે. અને લડત તે આદ્યજ છે છે. ગાંધીની અદ્વિતીય જડને જે સેવકો પુરે અપૂર્વ હોદ્દા મેળવી છે તે બારડોલી સેવકો પચાસ હજાર જેકુને સરકારને કસેવશ બરવાને બદલે પોતાનાં ધરબાર છેડીને ઢીબરત કરી મથા છે એવો તા. ૩૦ થી અઠાણરનો એસોસીએટેડ પ્રેસનો તાર છે. હોદ્દામાં શું બની રહ્યું છે તે જાણતા બરા પચ્ચર તો જાંડીક મરકાર છુપાવવાનો પ્રયત્ન કરી રહી છે પણ જેમ શરૂઆતથી છે તેમ હવે પણ ખૂં સંમાન સેવકો તે જાંડતમાં નાંદ પચ્ચ દોઢમાંજર છે.

પ્રેક્ષામ્સ્ટાડિન બી. ઇ. એસોસીએશન અને પાટીદાર સોસાયટીની હોદ્દાની લડતને મદદ

૩૫૧૫ ૨૦૧૦ મોકલાયા

ગોદાનીસખર્ગેથી પાટીદાર સોસાયટીના ગંની બધી જગ્યાએ છે કે -અમને પ્રેક્ષામ્સ્ટાડિનથી એમ. એમ. ગંગાત તરફથી પાછો ૩૬-૧૦-૧ એક મારફતે હોદ્દાની લડતને મદદ માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા. તેના ૩૫૧૫ ૨૦૧૦ નો કારક છતાં સમિતિને સુવ મોકલી આપ્યો છે અને પાટીદાર સોસાયટીના નવેરખર અને કીસેખરના દમાના ૩૫૧૫ ૧૫૨૫ કેમલથી રવાના કરવામાં આવ્યા છે.

જગ્યાના અધ્યાપે અમે ફાળાનું લીસ્ટ છાપી સકતા નથી. (અ. ઈ. એ.)

બાહર ખબર

તા. ૧૫-૪-૩૦ ના "કમીટી" ના નામથી "હાંદી પેસેન્જરોને સુચના" વાલા લેન્ડલીબ જેમાં મજકુર રેલેન્ડો કપર રામજી કાલીદાસે દુખાનો કાલોકર વરતાવ્યાની લીખીતવાર અરજ આપવાનું જણાવે છે આ અરજ એસોસીએશને સંધરી મીટીંગ ખરી કરાવ પાસ કરીને ૨૨ રેલ તે બાબતમાં કામ કર્યા હોય તેની તકથી ટેલિગ્રાફબોર્ડની હોદ્દા એસોસીએશન છાપાદાર તરફેર કરશે તેમજ મજકુર કમીટીમાં કય કયા મેકમર તથા કમીટી કય સ્થળે ખીરાજ છે અને પરદુઃખ બંજન તરીકે કમીટીએ આજીવન સુધીમાં કયા કયા પરમાર્થ કર્યા હતા છે તેની તોય પબ્લીકમાં છુકશે તે પબ્લીક તેમને મોટો વપકાર માનશે પણ એ આ સપગી બાબતમાં તેમજ કામગીરીમાં હોદ્દા એસોસીએશનનો કે તેમાના હોદ્દા દરેક કે મેન્બરોના કલો કાય ન હોય અને અપરુલ્લની અંદર જેમણે બીજકુલ બાબ ન લીધી હોય બદલે સુખ કાયમાજિદે દોરી સમાર કરી ખાલી તેમનાં નામ છાપામાં કે લેન્ડલીબમાં સંટાળ્યા હોય તે તેમણે છાપાદારે તે મુજબ બદલે કરી પોતાનો કાય કાદી લેવો કે જથી મુખ્ય કામગીરી ગિરજ અમે આગળ પગલાં ચારી સમીચ.

લી. રામજી કાલીદાસ.

પો બો મોકલ પદા. મોરેન્ડો મહાવીસ

આઝાદીઓ-ની-કુરખાની

તમે હોદ્દાનો આઝાદીનો સુર સાંભળવા માગો છો? તમારે ગાંધીજીની અજવજ વર બેમાં બેલી છે?

જો આવી વાવના તમારામાં હોય તે તમે રેલના વર્તમાનપત્રો વાંચો. કે આફ્રિકાવાસી હોદ્દા બાકએને હોદ્દાની સ્થિતિથી તરફેર કરવા અમે ત્રણ વર્ષ યર્ષા હોદ્દાની જુદા જુદા અખબાર મંજાવવા કર કર્યા છે. આ વખતેના નામ નીચે પ્રમાણે છે.

અઠવાડીક છાપાના નામ
મુખ્ય સમાચાર, પ્રભુભિન્દેસરી, એ બડી મોલ,
વીસમી સદી, હીન, બોમ્બે હાલીકલ

હન્ડીવન બુક (કરગન)

માસીક છાપાના નામ

નવચેન

નવનુમ

જેઓ ૨૨ મેલે તાબ સમાવર વાંચવાની તમવા રાખતા હોય તેઓને હું અમારે લાથી છાપાં વેચતાં કામ જવા કે વર્ષાનું એક સાથે લખજમ બરી છાપાં મંજાવી લેવા ખાસ ખર્ચાત હું છું. નીચેને સ્થળે પત્ર લખી પ્રાપ્તિ લીસ્ટ મંજાવો કે છાપાં વેચતાં કામ જાઓ કે મગો:

આ. બી. ખાન.

૬૬ મારફેટ રફોડ, કોરનર: કોમેન્ટનલ રફોડ,
મોસ ૧૦૧/ નોદાનીસખર્ગ.

કપર લખેલાં છાપાં અમારી પ્રિંટરીયાની બાંચ ૧૪૪ પ્રિંટરુ ટાઇમથી પચ મળી શકશે
વંચો, વંચાઓ અને હેરની રેવા કરો

હાંદી પેસેન્જરોને ખુશ ખબર

નામને સરનામે પત્ર લખી જણાવશે તે અમે તમને રફોડર તેમજ દરેક ગ્રેધર લેવા આવજુ અને રફોડ નયા ખાવા પીવાનો જાતમ બંદોબસ્ત વાજખી ખરશે કરી આપજુ.

ઉપરોક્તને લખતુ દરેક કામકાજ સંતોષકારક રીતે કરી આપી રફોડર કપર ચલવાની તેમજ જતરવાની દરેક સગવડ અમારી બતી હેખરેખ નિચે કરીએ છીએ.

ફોલી પાળાએએ ડી. આજ હર ફોર્મ રજરદર કરી અમેને વહેલા મોકલી દેવા અને પાંચ સાત પોડનો ખર્ચ કરી પોતાનો વેપાર બંધ કરી અને આવવા જરૂર નથી તમારા ફોલીને રફોડર કપરથી જતારી ને સંગાય બટો હેસથી આવના દરો તેજ સંગાય જોડ હાંસવાલ મોકલી આપવાની દરેક સગવડ કરી આપજુ.

૨૫ વર્ષથી પ્રમાણીકપણે કામ કરી હરને સંતોષ આજુ છું અને હાંસવાલના હોદ્દા કાર્ડઓમાં જણીતો છું.

વિદેશીઓએ મારા કપર પેસેન્જરોને દુખ હેવાની તથા સરકારી રક કચવાની જુદી હાલકત છપાવી છે તે કપર ખ્યાન આપશે નહિ. અને હજેસ મુજબ અમને તમારું કામકાજ સંતોષતા રફોડો અને સંપુર્ણ બરશે રાખશે. અને કલતા લોકોના કાયમાં સપદાતા નહિ એજ વિનંતી.

પત્રબંદોર નિચે સરનામે કરવો:

Ramjee Kalidas

P. O. Box 581,

Lourenco Marques.

સાઉથ આફ્રિકામાં પ્રખ્યાત કેપોટનનો રફ વર્ધનો વખણાયલો

Parcel from

**KAPITANS
BALCONY
HOTEL**

DURBAN.

CORNER OF GREY and VICTORIA ST.
PHONE 3623

ફરમાસુ મીઠાઇ

ઠાઈ પાણી તહેવાર, જલસા, ટીપાર્ટી અને લગ્ન પ્રસંગે લહેજાજ આનંદ આપશે.

તાજાં ફીણુ અને કેરીના આચાર, પાપડ, ગરમ મસાલો તથા ખાસ પૌરખંદર ધીની રથે-શીયલ મીઠાઇ તેમજ અમારી બેકરીમાં બનેલા તમામ જાતના તાજાં કેકે હમેશાં તૈયાર મળશે.

માલ સારો અને ખાત્રી પુર્વક પૌરથી રવાના કરવામાં આવશે. મંગાવી ખાત્રી કરો. આરંભ સાથે પસા મોકલવા મહેરબાની કરવી. સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે તાલુ.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો.

લખો યા મળો:—

R. K. KAPITAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"

Eastern Trading Co.
WHOLESALE FRUIT SUPPLIERS.
Box 730. Durban.
No. 1 Bananas 25s. Crate,
Pineapple No. 1 3s. dozen.
F.O.R. Durban, C.O.D.

નં. ૧ જાતના રૂપ/ કેકે, પાર્થનાફલ નં. ૧. ૩/-
દબન. રેલેજ જુદી (સી. એ. ડી.) યાંથી ઉપજા
જરૂરનાથે. ફરક જાતનું તાજું ફરક અને વેલ્ટેબલ
સાર પેકીંગ કરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફરક અને વેલ્ટેબલ માટે કંટીના ઓર્ડરો ઉપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી
કરશો. લખો:—

P. O. Box 576, 55 Bond St. Durban.

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

ફરક જાતનું તાજું ફરક અને વેલ્ટેબલ માટે પેકીંગ કરી સી.
એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:—

P. O. Box 554, Durban, 31 Short St.

સોનેરી તડ

પીયારુ કબાલે

ડરબન ટાઉન હોલમાં અને ઓરીએન્ટ સીનેમામાં ગાયેલી ગઝલોની રેકોર્ડો

રિસ્ટમર કાઠાઆવાડમાં

આવી પહોંચી છે. પીયારુ કબાલની પુલ લીસ્ટ માટે લખો.

Agent for H.M.V.

E. A. TYEB & Co.

Phone 2447. P. O. Box 155

109 Field Street, DURBAN.

Indian Opinion

No. 4 VOL XXIX.

Friday, January 3rd, 1934

Printed and Published for the Proprietor by
RAMESH CHANDRA

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રહી. ખંડાલા

મીડીના બાવો

અન્ધારી તા. ૨૬મીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

રહી. "કાશીપાત્ર"

રેલુવારી તા. ૬ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

મુસલમાની વીરલી. ૩. ૪૦ ના હીસાબથી અને રેપીડલના ૩. ૧૦૦ ના હીસાબથી લેવામાં આવશે.

હીંદુ વીરલી. ૩. ૪૫ ના હીસાબથી અને રેપીડલના ૩. ૭૫ ના હીસાબથી લેવામાં આવશે.

મુખના—ઉતાડ્યોએ પોતાના મોટા કાગળના પ્રતીવારે ૧૨ વાગ્યા અગાઉ કસ્ટમમાં પહોંચનાં કરવાં.

સેકન્ડ અને થર્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સ કરવો.

દરેક હીંદુ પેસેન્જરે પોતાની ટીકીટ અમારી ઓફીસમાંથી લેવી અને બહાર માનવાળા બાઈમાએ અમારી સાથે

પત્રવ્યવહાર કરવાથી પણ મફત મળશે. રહીશરને લગતું દરેક કામકાજ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે માથે છે.

SHAIKH HAMED & SONS,

390 Pine Street.

Tel. Add. Karamat, Durban.

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઉન્ડ ૨૭-૦-૦.

થર્ડર: પાઉન્ડ ૧૫-૦-૬.

ડેક: પાઉન્ડ ૬-૭-૬. બોરોમી વગર.

વધુ જુલાસા માટે બપો ૫૫ મુળા:—હિંદી પેસેન્જર

એજન્ટ શેખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COUPONS on application Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

'Phone 4800, Central.

P. O. BOX 1610.

THE NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

*Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.*

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of
SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

પુરા ખબર

સાલિક આક્રિયામાં ગુજરાતી પુસ્તકોની નવી ઝેન-સી.

અરનાથું નાંધી રાખ્યા.

ફેનસી ફારસો	૫	૬
મહાકાવ્ય	૫	૬
શીરોજી મહાલ	૬	૬
સુલતાના રાજ્ય	૭	૬
ફાખીને કિલાસો	૧૨	૬
મોહી ભૂખી (ફારમસરનું પુસ્તક)	૮	૬
રાખના મહેલમાં	૪	૬
સીતમગર સુલતાન	૬	૬
આખી ઝરણા	૭	૬
મે એન ફુનીયા	૭	૬
એક વધરનો પ્રતાપ	૫	૬
જોનોમાર ગાયન માળા	૭	૬
સુલવાડીનું ગુલામ	૭	૬
બાદશાહ બાબર	૮	૬
ગુલીરતાનનું ગુલ	૮	૬
મરાવતી	૫	૬
પુત્રસુરત મહાર	૫	૬
કરમની કદાશી	૮	૬
નવલ ગંગા	૬	૬
ફુનીયા કે દોજખ	૬	૬
પુલાને બખર	૬	૬
સુલતાન આબાન	૭	૬
સંસારનો કંસાર	૭	૬
સંસારી કે સન્માસી	૭	૬
વીવેક વાણી	૫	૬
બેઠક ખુન	૭	૬
ખીરખાને બાદશા	૪	૬
નવલ નવરંગી	૭	૬
મંદતી-સુલતાન-ફારમસરનું પુસ્તક	૭	૬
ગુલામદન	૬	૬
દાદ કદાશી સામર	૭	૬
કાણું ગુલામ	૭	૬
મરત ફારીનું ફારમ કંસાર	૭	૬
બુલનો કોમ (રસીક કીરકડીવ વાર્તા)	૮	૬
વીલાયતી કોક આબ માગ ૧	૭	૬
" " " " ૨	૭	૬
દેવોને ખુલ્લા ખતો	૭	૭
કંપતી વાર્તાકામ	૨	૭
સ્વીટઝર બેન્ડની સ્વતંત્રતા	૨	૮
ગેરીબાલ્ડી	૫	૭
આબાજીનું રાજકીય	૧	૮
આબાજીન	૬	૬
અલીકલા	૪	૭
કીરકડીવ બંધન (રસીક નવલ કથા)	૫	૬

નામ કન્યા	૨	૭
લીલોલમા	૨	૭
મુગલવા	૭	૬
આબાજી મુસાફર	૪	૬
ઉપાને અરુધ	૬	૭
રસાવજ	૪	૭
મગલો ગીત ગોનોદ	૭	૭
નમ વિકાર	૨	૭
આવના સુટી	૧	૬
સાત મંદર વાલો (દરેક બજો ખરૂર વાંચવી)	૧	૬
બન કારની	૨	૭
સ્વામી રામ તીલનું જીવન ચરીત	૬	૬
સંસાર સમ	૨	૭
ગઉરંગ મગલ	૧	૮
નંદન વનને આંગણે	૧	૬
આનંદ ભદરી	૫	૬
આમારી પદેલી વાળીઓ	૧	૭
" " " " " "	૧	૭
" " " " " "	૧	૮
આખાતમીક વાર્તા માળા	૨	૮
લોહીના લેખ	૧	૭
બહારને કમુકાર	૨	૮
રસીક	૫	૬
નવલમા કંસ	૨	૭
મુકત માર	૧	૭
માલીની	૧	૭
તોફાન અને ટાંગર	૧	૭
એથીયાનો કાકાલ	૨	૮
મહારમા ગાંધીનું ધર્મપુસ્તક (દરેક કોઈએ)		
વાચવું જોઈએ		૧
મરાવતી જુની પર રખડ	૧૦	૬
દિવાની કે કાણી માગ ૧	૮	૬
" " " " ૨	૮	૬
ફારમનો કદોર	૭	૬
મંદીની રાણી	૬	૬

આ ઉપરાંત બીજી ઘણી જાનના પુસ્તક મળશે.

દમ, ફાઈલ્ડ અને ખાંસી

ના ખાસ દવા વાપરી આત્મા કરો દબારોને દબાવો કરો.
છે અને વાપરવામાં ગામ ખજા બલનું પુસ્તકન ગણું નથી

હીંગલ એક દીનની રી. ૪૫.

એક વખત મંગાવી ખાતો કરો.

મળવાનું ઠેકાણું.

The Burma House,

125 Grey St., Durban.

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

રજાઈના "સુટ" માઈના કપડાની જાહેર ખબર સમસ્ત દેશના નેટીવ છાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને જાણે છે. રજાઈના "સુટ" માઈનું કપડું રજાઈ કરે અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકો છો.

આ "સુટ" ના માઈની તપાસ રાખો અને કપડાકેનથી એવના રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એચ. એસ.પર સમીથ એન્ડ કું.

(પીટી) લીમિટેડ.

જોહાનીસબર્ગ, કપરાઉન, દરબન,
પોર્ટએલીઆબેચ.

P. P. BHAGAT Fruit Merchant.

દરેક જાતનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી સી. એ. ટી. પી મોકલવામાં આવશે. બધા:—
P. O. Box 812, Durban, 129 Victoria St.

FREE
Diary
For
1931

FREE GIFT DIARY 1931

100 pages—one day a page Apply with
10 pence postage stamps.
RAJIVADYA NARAYANJI KESHAJI,
177 Harrison Road, CALCUTTA

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વિગેરે

અમારે હાં જાતી દેખરેખ નીચે તાજાં અને સ્વચ્છથી
ધરમાં દળેલા ગરમ મસાલો, કરીપાકિય, દલદર, મરચાં, તેમજ
દરીનો અને લીંણનો તેમજ મીઠસ આચાર કેમેલાં થોડા
મા વચાળાએ અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો
ઉત્તમ માણ, તમે ધરમાં જનાવી શકતા નથી. એક વખત
મંગાવી આવી કરો. મળવાનું ટેકાણું.

K. R. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

Phone 3367. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN

HEERABHIA MORAR MATVADKAR.

Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

દોલસેફ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ વડાવનાર

અને કમીશન એજન્ટ.

પેકીંગ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ટી. પી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૩૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, દરબન.

Box 247 & 317

Tel. 'Khatril.'

HUSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીફોન એડ્રેસ "ખત્રી"

હુસેન ઇસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)

ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
બેર, પી. ઇ. આફ્રિકા.

જ્યોત્સનાદીક પંચાંગ

માસ	ખ્રીસ્તી	દીક	મુસલમાન	પારસી	સુર્યોદય	અસ્ત	
૧૯૮૭	જાન	૧૯૮૭	૧૪૪૬	૧૩૦૦	ક. મી.	ક. મી.	
	પુવારી	માસ	રમજાન	રહે. કદમી			
ચક્ર	૨૩	સુદ	૪	૩	૧૮	૫-૧૭	૭-૦
ચાંદી	૨૪	"	૫	૪	૧૬	૫-૧૭	૭-૦
રતી	૨૫	"	૬	૫	૨૦	૫-૧૮	૭-૦
સોમ	૨૬	"	૭	૬	૨૨	૫-૧૯	૬-૫૬
મંગળ	૨૭	"	૮	૭	૨૨	૫-૨૦	૬-૫૬
બુધ	૨૮	"	૯	૮	૨૩	૫-૨૧	૬-૫૬
શુક્ર	૨૯	"	૧૦	૯	૨૪	૫-૨૨	૬-૫૬

વેચવાના વાંચવા લાયક પુસ્તકો

	પાના	શી. ચે.
સિપાહીઓના બળવાનો ઇતિહાસ	૧૪૪ (ભાગ ૨) ૬	૦
નહિલા કુબી	" ૪૪૦	૮ ૦
મુલામી વહેપાર (ભાગ ૨)	" ૨૩૪	૩ ૦
મોલ્દાની તીર કમીરજી	" ૨૮૦	૬ ૦
સોનેરી નામ વગરની પછી પાઠ પુઠામાં		
કાળા પાણીની કથા	" ૨૪૧	૩ ૦
અસહકાર	" ૮૧૪	૭ ૬
કાળા પુઠામાં પછી બહીજ ઉપયોગી		
ગીતાબલી	" ૧૧૨	૨ ૬
નવ સંક્રાંતિ	" ૧૮૦	૧ ૩
અરિયાવલી	"	૧ ૧૦
મહારાજી સહીયું કાન્ન	" ૨૮૮ (ભાગ ૧)	૫ ૦
સીતા વનવાસ	"	૧ ૩
અમલાબની કુરતી અને બારતનું જાણવ	"	૪ ૦
કુલવતપર પ્રકાશ	" ૧૦૭	૦ ૬
સહિયારની રસધાર	" ૨૧૫	૩ ૬
"	"	૩ ૦
" ભાગ ૨ નો "	૨૦૫	૩ ૦

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS.

Manager

Tropical Fruit Suppliers.

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

**Do you have difficulty
in reading small print?**

At one time you did not find it difficult to read small print such as this in the news paper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Ikon Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B. We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSWALTA'S MUSIC SALOON,

(Prop. A. N. GOSWALTA.)

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન અર્થે હરેક ધરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે જે હજો પુરા પાડીએ જાયે. મુબરકા પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હાપતા, ધગતા, ચોટીબલ હરેક જાતના મુકા અને મધુરા મુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીતાય ક્રયા જાગો મમલુ, મુર, જલન વાગેરે પણ મળયે. હરેક જાતના હારમોનિયમનું રીપેરીંગ કામ ખાતરીથી કરી આપીએ જાયે. કમ્યા યા મળે:-

ગોશાલીયા મ્યુઝીક સલુન,

(ખાલીકા એ. એન. ગોશાલીયા.)

પી. એ. બોક્સ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Indian Opinion

No. 1—Vol. XXIX.

Friday, January 23rd, 1931.

Published for the Editor by a Native Press.
Printed by the Editor.

SOUTH AFRICA, THE INDIAN AND THE EMPIRE

THE *Natal Advertiser* editorially writes as follows under the above heading in its issue of the 9th January:—

The approaching session of Parliament is already big with fate concerning the welfare of the Indian in this country; and it looks perilously as if the fight to be waged over the Asiatic Tenure (Amendment) Bill will plunge us all back amid the evil horrors that preceded the Capetown Agreement of little more than three years ago.

This is greatly to be regretted. It is, unhappily, only too apparent that, though the proposed legislation only concerns the Indian in the Transvaal, both European and Indian sentiment in Natal is prepared to vent itself with the old-time fury that marked the wrangles over the Glass Areas Bill of five years ago. Rarely a day passes that does not reveal some vicious outbreak of ill-suppressed feeling on the part either of the intolerant European or the equally irrational Asiatic; and the temper that would patiently thrash out the problems separating the two races sometimes grows a little disheartened at the ease and promptitude with which the old-time hates burst through the veneer of superficial agreement. The proposed Transvaal legislation will leave the Natal Indian untouched. In a double sense he has nothing immediately to fear from it, for he is prohibited from settling in the adjacent province and making its disabilities his own. But nothing can prevent the Natal Indian from making the quarrel of his Transvaal compatriots his own. He is doing so now. He did so very vocally at the recent Capetown Conference; and it would be idle of the South African Government to suppose that because the proposed Amendment Bill concerns the Transvaal only, the fight can be localised among the Transvaal Asiatics. For good or ill every Indian in South Africa is going to make this issue his own, and make it, too, so far as possible, an issue that may seriously parturite the relationship of India and this country.

No Moral Consent

We are not going to review the historic circumstances which, in the first place, enabled Indians in the Transvaal to secure the foothold they have in various urban areas, or tell anew how it was that State acquiescence in a succession of irregularities brought the present conditions to pass. There is no doubt that, in some of the lesser Transvaal townships, the Asiatic now has a hold that it might have been to the good of all concerned he never enjoyed. But again this is due in great measure to State approval, tacit if not explicit. The State condoned for very many years the conditions it now proposes to reverse, and it will be very hard put to find any moral consent to the course it proposes to pursue.

What is that course? It consists, in broad principle, of applying to the Transvaal Indian the principles of segregation and "class areas" which proved so repugnant in the measure that was abandoned five years ago for the better way of the Capetown Agreement. It proposes the application of restrictive conditions to the Transvaal Indian which will

steadily force him into "defined" areas which are not, and cannot, be other than either nurseries for ghetto life or locations that will reproduce in time the evil conditions of the ghetto.

An Evil Principle

We are well aware that many European traders in Transvaal towns fear the encroachment of the Asiatic and that often that fear is well-grounded. No one would be so foolish as to say there is no deep-seated cause for disquiet in the minds of those who are sending the Union Government on in this foolish and short-sighted course. But we do say that statesmanship should not be so hasty in proclaiming its exhaustion as it shows itself in proposing so evil and unjust a remedy for all that might be approached in a far different spirit. Segregation digs deeper than merely to the level of a man's material foundations. It disturbs the very fundamentals of his race being, and it lets loose passions which ultimately set all prudence and reason at defiance. The proposed Bill does more than merely menace the economic life of the Transvaal Indian. It puts on him the legislative stamp of perpetual race antagonism. It singles him out as a kind of "untouchable." It applies to him the mark of the beast, and as a sort of token he is set apart from any further contact with the world he has hitherto known.

Now, as we have said, we do not deny the apprehensions of the European trader in the matter of Asiatic competition, though this competition is neither so menacing nor so increasing as some folk would make out. But we do protest most vehemently against the Government's studied violation of all the dictates of prudence in the steps it proposes for remedying this ill. The principle of segregation may cloak the economic menace of the Indian. But it is going to set the heath on fire in other directions, and is going to undo far more good than it can ever hope to do.

Three Wrongs

First of all it constitutes a general flouting of the Capetown Agreement, which is equal to saying that it destroys at a blow the mutual good faith that that Agreement is supposed to symbolise. The Agreement is due for survey and revision in another year or two. Is it too much to ask that at least so courteous a measure as the proposed one should be deferred until the mask of friendliness is dropped as between Nationalism and the Asiatic, and the issue is fought out in an atmosphere of honest hate? In asking for this we are thinking more of our European prestige than of the well-being of the Indian. The white people of South Africa as a whole are, by implication, signatories to the Capetown Agreement. Let us keep faith over that until, if it has to be denounced, the proper moment strikes to denounce it.

But it does more than outrage the Capetown Agreement. It gives India cause once more to

(Continued on page 32)

THE WAY TO FREEDOM

LIFE expresses itself in "action". Human beings engage in activities which may be "rightful" or "wrongful", or mixed; wise or unwise, "lawful or unlawful". Disciples of Truth, seekers of the Real, endeavour to learn what is wisdom in action and to perform only such actions as are in harmony with The Law. Actions so performed are "Sacrifice", literally holy or sacred doing or right action. Things ("things") done, that are prompted by self-interest, the exclusive interests of the personality "I", are reactions to the promptings of desires, lusts, ambitions, hates and the like, and are the causes of bondage. Who would be free, at one with Reality, and in harmony with "the Law that makes for Righteousness" must learn to resist the seductions that make for bondage; to disobey their insistent appeal. He who would achieve liberation from bondage must fight to break the chains already forged and "file his firm mind" to repel the reactionary forces that endeavour to perpetuate his enslavement. The so-called Passive Resister is the Satyagrahi, he who refuses to be party to un-Truth, to un-Reality in any shape or form, who refuses to bow the knee to the false gods, the creatures of ambition, pride, egotism, greed of possessions and the rest, worshipped by the materialistic civilisation of this Kali Yuga. Enslavement is but enforced limitation of freedom; it may be complete, it may be partial. It implies a denial of the right to full self-expression. Every unit of life aspires to complete self-expression, to achieve which it has to develop its latent powers and then to exercise them in a stern battle to overcome environment opposition. The struggle may be difficult, may be painful, but it is the only way to growth. Mankind is to-day groaning under enslavement by Mammon and racial and national egoisms. These impose their yoke by means of the machinery of brute force. Self-aggrandisement through the suppression of others, self-enrichment at the expense of others, millions of human lives in the form of cannon fodder offered up on the altars of these twin idols, such is the spectacle with which mankind is to-day confronted. The Satyagrahi is the regenerator. He challenges the supremacy, the real power as against the awakened soul, of these false gods; refuses to bow the knee to

them. He claims that his soul-force is more than a match for brute force, the Spiritual in action incomparably more powerful than the material. To the demand that he accept the bondage assigned to him under penalty of suffering or death, he answers with Lowell in words that a soul-sick world may well ponder:

"Endurance is the Crowning Quality, and
Patience all the Passion of Great Hearts, these
are their stay;

And when the laden world sets its dull face
against their fateful Truths

"and Bends Strength, like a scornful conqueror
change its huge mass into the other scale

"The Inspired Soul but flings its

Patience in, and slowly that

"Weighs down the ponderous globe.

"One Faith against a whole world's unbelief

"One Soul against the flesh of all mankind."

Mahatma Gandhi could the perbtrind world but realise it, is offering mankind a gift more precious than all its present material wealth: the Key to spiritual emancipation that alone is real Freedom.

THE "NATAL MERCURY" ATTACK

THE Editor of the *Natal Mercury* has charged me, in a leading article, with "sleaze" and has entitled me "an habitual special pleader". I am also called "the wily Mr. Andrews" and a "propagandist". Such words as these contain no argument, and I have refrained from offering any reply in the *Natal Mercury* itself; but the Editor's own justification of his position reveals such an extraordinary misconception of the Bill and of its effect on the Indian community in the Transvaal that it will be necessary to deal with it briefly in the present article and refer to it again in a future issue. "The Bill", he states, "as the wily Mr. Andrews should be aware, actually mitigates the effect of the measures on the Statute Book; it in no way increases their prohibitions."

It seems almost impossible that the Editor of the *Natal Mercury* could have read through the whole Draft of the new Bill; for if he had done so carefully, he could never have made such a statement.

The Bill, which he supposes to be a relief measure, places fresh restrictions on the Transvaal Indians and assumes the harshest interpretation possible of previous legislation. To take one instance, some of the land in the Transvaal, which was proclaimed

under the Gold Law as mining land, is now either already deproclaimed, because the mines have been worked out, or else will be deproclaimed in the near future. In proportion as the Reef gets worked out the amount of deproclaimed land will increase. Yet under this new Bill, all the disabilities imposed upon Indians on *proclaimed* land will remain even when the land is *deproclaimed*. That is to say, even when all mining is finished, the Indians are to suffer the same disabilities which they suffered from on mining land. Thus the question of mining land passes entirely out of sight, and Indians are penalised even on land where mines no longer exist.

How unjust this is, may be seen from a State Paper, which was issued by the Secretary of State in London, dealing with the actual conditions on which the original Gold Law of 1908 was signed. This State Paper was published in order to show the terms on which, and on which alone, the Crown of England allowed the Gold Law of 1908 to be passed.

Mr. Jacob De Villiers, who was then Attorney-General for the Transvaal, requested Lord Crewe to obtain the consent of the Crown to the Bill on the express understanding that the Bill only affected *mining* rights. His words were as follows (Report on Act No. 35 of 1908).—

"The position of coloured persons under the Act calls for some explanation, especially as the special disabilities and restrictions put upon these persons by the Act have necessitated its reservation for the special consideration of His Majesty. In every previous mineral law of the Transvaal the right to acquire mining title or privileges incidental thereto has specially been withheld from persons who do not belong entirely to European races and certainly public sentiment in this Colony would not tolerate a departure from the practice of withholding such a right from coloured persons. The Act, therefore, throughout specifically provides for the issue of prospecting permits, prospecting and diggers licences, stand licences, and other privileges to white persons only; but no right or privilege which a coloured person has at the present time is taken away by this Act."

Lord Crewe replies:

"I am glad to note the assurance of the Attorney General that no right or privilege which a coloured person has at present is taken away by the new Gold Law, but I do not understand its effect on the position of coloured

persons, including Asiatics, of Sections 130 and 131. The new law may deprive those coloured persons who have not usually acquired vested rights on gold fields of power to acquire rights which were not open to them before. I should be glad if you would explain whether and how far this is really so."

Lord Methuen, Deputy Governor of the Transvaal, answers as follows:

"Under Article 133 of Law 15 of 1898 coloured persons were prevented from directly holding certain rights. What the exact extent of this disability was has been a matter of question. The Government has always maintained that the giving of subleases of stands and mining claims to coloured persons was illegal but the matter has never been tested in the courts. Section 130 covers up the position and in view of the Government carries out the spirit of Article 133 of the Gold Law. But the saving clause in Section 131, subsection 3 was added to protect those who might have acquired a right of the kind specified above in case the view of the Government were not upheld by the Courts."

Lord Crewe replies:

"His Majesty will not be advised to exercise his power of disallowance with respect to Act 35 of 1908. I note with satisfaction the new provision in Section 131 (3) safeguarding any rights which coloured persons may at the present time have of occupying land on the mining areas and also the assurance of the Attorney General that no right that a coloured person has at the present time is taken away by this Act. I further note that the powers vested in the Mining Commissioner enable him to exempt coloured persons, including Asiatics who are of superior class, from being obliged to live in bachelors' locations or compounds. I understand that the far-reaching effect of Section 131 upon present Asiatic residents has been practically obviated by the safeguarding amendment in sub-section 3."

No one can read this correspondence without coming to the conclusion, that the purpose of the Gold Law was to prohibit, to Indians, *mining* rights. Yet the way that the Gold Law has been interpreted since has made it more and more difficult for Indians to exercise those occupancy and trading rights which they undoubtedly exercised before the Gold Law was signed by the Crown in 1908.

Other disabilities will be pointed out in a future article, but the simple statement that I have made here appears to me to have no guile at all about it and to be entirely free from any special pleading.

O. F. ANDREWS.

(Continued from Front Page)

Guile

denounce the bad faith of a British Government, and place a further powerful weapon in the hands of the irreconcilables who to-day are making the Viceroy's task the most difficult in the world. They are matters of this kind which nowadays menace the powder magazines of mankind; and we are guilty of no exaggeration in saying that the Asiatic Land Tenure (Amendment) Bill to-day is as good as an army corps to the implacable extremists of the great Dependency.

Finally it embarrasses—it is bound to embarrass—the British Government in Downing Street. We know of course that our impatient fellow South Africans are very touchy nowadays when it is suggested that Empire considerations should sometimes come before their own. Nevertheless if our talk about the Motherland is not mere lip service we in Natal at least should be prepared on occasions to ask ourselves how our actions in this country are likely to react on our own kinsmen at the Heart of the Machine. Britain to-day has an almost insoluble task to perform in India. Are we going to make it wholly insoluble by providing the catalyst with one more occasion for distrust and ill-will towards the English-speaking folk who are trying to solve India's problems for her?

What We Owe Britain

There is one last point we want to submit to those readers who are just enough to consider calmly the unpopular side of this present controversy. Has it not occurred to them that, in the last year or so, the Nationalist Government has gone out of its way to cultivate and water those problems in which British sentiment is most likely to clash with Nationalist feeling in this country? Almost in respect of his utterances on native questions, General Hertzog has admittedly sought to show that British way with the black man is not the popular South African way; and it would not be difficult to submit a *prima facie* case demonstrating that the Premier is deliberately allowing "points of irritation" to widen the gulf between the Home Government and the South African one. If his Government can do this also in the matter of the Indians in the Union; if he can incense them till they raise their dumb and helpless eyes to Britain and find no help there; he will be a step nearer—a big step nearer—to a complete detachment from and independence of the British tradition of fairness and goodwill towards her subject peoples. To-day every unwarranted Union blow that falls on the shoulders of Indian or Native in South Africa has its repercussion in the nerve centre of the Empire. Britain suffers for every wrong that, in our thoughtlessness overseas, we do to the subject peoples left in our care. To this extent at least it is true that the chastisement of our peccs is upon her, and with her stripes we are healed.

RELEASE OF MR. V. J. PATEL

Rousing Welcome in Bombay

A large crowd in Bombay gave a rousing welcome to Mr. V. J. Patel, the former Speaker of the House of Assembly, but now a follower of Mahatma Gandhi, on his release from prison. He was imprisoned for participation in the civil disobedience movement, and has been released on account of ill-health.

In a leading article in its issue of Jan. 8 the *Natal Mercury* writes under the above heading:—

There have been indications during recent weeks that one of the minor excitements of the coming Session is to be provided by the Transvaal Asiatic Tenure Amendment Bill. Mr. O. F. Andrews, who is acting as chief propagandist on behalf of the Indian interests affected, is leading the campaign against it and has recently circulated a lengthy statement in which he claims that this measure seeks to impose fresh indignities upon the Indians of the Transvaal Province and to inflict upon them the harshest interpretations of the Gold Law. As a piece of special pleading by an individual special pleader Mr. Andrews's effort may be regarded as excellent, but he adroitly ignores so many inconvenient facts that his statement gives a completely distorted idea of the situation. This Bill, though introduced as an ordinary Government measure, comes before the House with a special *impresario*, for it was drafted and approved by a Select Committee which decided on the proposals embodied in the Bill after a very long inquiry, and on only two occasions during the Select Committee's deliberations were there divisions and neither of these was entirely on party lines. The Bill is, therefore, not one for which the Minister in charge is primarily responsible. He, in fact, asked that in view of the confusion which had arisen in the Transvaal in connection with Asiatic holdings and licences a Select Committee should investigate the situation and report thereon, not his, which is now creating much protest.

What are the facts? Briefly, they are that it appears to have been nobody's business to enforce the law of the Transvaal which imposes certain restrictions upon the occupation and ownership of land by coloured persons, which term includes Asiatics. These restrictions are rather complicated, but they apply chiefly to proclaimed mining land and to Government and private townships under covenants prohibiting occupation by coloured persons. The restrictions appear to have been consistently ignored by Indian traders, and the extent of the evasion may be gathered from the statement that of the trading licences now held by Indians on the Rand from 60 to 70 per cent. are held in respect of premises where they are prohibited from occupying. When the Municipality of Johannesburg took the matter up and refused licences to men whom they knew were illegally occupying the premises in which they traded the Supreme Court of the Transvaal held that this illegal occupation was none of the Municipality's business, and that if the city's regulations had been complied with they must issue the licences demanded. And so the matter stands.

Admittedly, there has been remarkable laxity upon the part of some administrative authority, for while it appears that the Indians have consistently ignored the Act of 1919, which was passed to give legislative effect to the Smuts-Gandhi agreement, the Government has made not the slightest effort to enforce it. This Act, while retaining the restrictive provisions of the law, gave protection to Indians trading on prohibited areas who had established themselves before May, 1919, and the Select Committee which dealt with that Bill recommended that a list of persons so protected should be drawn up. That list was never prepared. The same Act prohibited the ownership of landed property by a company the controlling interest in which was in the hands of a native of Asia. But that provision—also the outcome of a voluntary settlement—appears to have been treated as so much waste paper, for the Town Clerk of the small town of Vereeniging was able to produce to the Select Committee last year an imposing list of properties

owned by companies the control of which obviously lay in the hands of Indians.

Mr. Andrews, of course, desires to consolidate the gains the Indians have made in the years which have elapsed since the Act was passed and is denouncing the "iniquity" of what he describes as the segregation proposals contained in the Bill. But these proposals are made to mitigate the force of the present law, under which very many troubles could be at once compelled to remove from the premises they are at present occupying. While the Bill provides that all Municipalities and townships shall set aside an area approved of by the Minister which will be available for trading and occupation by Asiatics the Select Committee also recommends that the owners of illegal businesses should be given five years to dispose of them. But as all of these concerns are controlled by voluntary registration and that those whose owners do not register will be closed down. Thus the Bill—says Mr. Andrews—should be aware—no act of violence or effect of measures on the part of the Government way increases their prohibitions. The Indians were fully aware of the provisions of the 1907 Act, the agreement which led to it was negotiated by one in whom they have always had the fullest confidence. But the authorities utterly failed to see that modified prohibitions contained in the Act were enforced, and when it was realised that an infraction of the law involved no penalty a large number of Indians proceeded to break it. Doubtless it will be claimed that this proposed legislation runs counter to the spirit if not the actual letter of the Capetown agreement of three years ago. But it really does nothing of the sort. There is nothing in that agreement which remotely suggests that the law, as then and now existing in the Transvaal, would be modified, nor does it in any way indicate that breaches of the law would be condoned. Dr. Mahan went a good way a year or so back to force illegal entries into the Transvaal, his case was then not likely to encounter much success. There is further in evidence to confirm other opinions. The only claim that Mr. Andrews can reasonably make is that in view of the failure on the part of the Government to enforce the law it is reasonable time to re-establish the law by means of which their activities are permitted. Thus the Select Committee has recommended shall be done, though, since it is a matter for administrative rather than legislative action, no mention is made of it in the Bill. Mr. Andrews has been exceedingly ingenious in his endeavour to put the Government, or rather the Select Committee, in the wrong, but he forgets, or conveniently ignores, the fact that if his very able friends had obeyed the law which was passed to give effect to the agreement between the two leaders, Mr. Gandhi, and General Smuts they would not be in trouble now.

Students Hostel At Sydenham

This Hostel affords an opportunity to up-country students who intend studying at one or other of the Durban Colleges or schools.

The Hostel is within 3 minutes walk of the Sydenham school. This school teaches up to Standard VII, and also has a Teachers Course.

We believe this institution supplies a long felt want. It is situated at Sydenham which is an exceedingly healthy locality and is within easy reach by train or bus of the Natal College and other schools.

Adequate arrangements have been made for board and lodging. A responsible and highly respected

man and his wife have been placed in charge. The fees are moderate.

Details can be obtained from Rev. W. H. Satchell, 111 Bowway Grove, Durban.

Meeting Of Cape Town Hindus

Addresses By Sir Kurma Reddi And
Rev. C. F. Andrews

A successful meeting was held at Mowbray on Sunday afternoon called by the Cape Town Khatriya Mochi Mandal. Mr. Rukhshah Bhatia presided, and Mr. B. L. Chandra noted as secretary. The Agent of the Government of India, Sir Kurma Reddi, and his secretary Mr. E. V. Baring, were present, and the Rev. C. F. Andrews also attended. The hall was crowded and a large number of Indian women were present.

Sir Kurma Reddi welcomed those present on their enterprise building the hall with their own money. He spoke to the great need of maintaining their religious life in this country and in that way keeping up a high standard of living. Mr. Baring spoke in Hindi and urged those who were present to remain united and to support in every way possible those who were in authority among the Indians in this country. His remarks were received with prolonged applause.

The Rev. C. F. Andrews referred to his first visit in 1907 to the Cape Town, the guest of the Hindu Association at the time of their annual meeting. After his speech a collection was made and the sum of £50 was applied for.

Mr. Patel Masters, Mr. Manchurjee, Mr. Medh, and Mr. P. K. Dasa also spoke, and the meeting concluded with a cordial vote of thanks to the Agent.

British Ideals In South Africa

At a public lecture of the Sons of England Society in the Metropolitan Hall recently, Mr. J. W. Mushet, President of the Associated Chambers of Commerce, discussed the British ideal in relation to the native problem of South Africa.

He said that the British ideal of liberty, justice, and equal opportunity for all was a fundamental principle of English character and the birthright of every Englishman. He was a good South African and ready to make sacrifices to attain the goal of complete brotherhood with the Afrikaner-speaking section.

The one great "rock of offence" between English and Dutch was their different attitude towards the native population, and no true Briton could be expected to sacrifice his principles in that respect.

The attitude of the Voortrekkers had been that of the frontiers and all ancient nations, namely, the wish to "dispossess the infidels." The Voortrekkers had fought. The British people, on the other hand, had come as missionaries to proclaim New Testament ideals, as opposed to Old Testament principles of the Dutch.

Whites "Mostly Loafers"

As instances of this, he quoted Queen Victoria and President Kruger, the former with her proclamation, "no differences as to creed or colour," and the latter with his assertion that he would permit "no equality in Church or State between black and white." To the old burghers the natives were mere "kafers," scarcely men at all.

Politically, he said, the Dutch people had made no advance in this respect during the past century. Religiously, however, the change had been very great, as was shown by the fact that the Dutch Reformed Church was, for its size, the greatest missionary church in the world. He had no desire to pander the native, but justice must be maintained.

Mr. Muellet next discussed the importance of native labour. "The white people of South Africa," he declared emphatically, "are mostly loafers." South Africa was dependent for her wealth on the gold mines, which were worked "entirely by the natives."

He gave an account of his recent tour through the Cape, Free State, and Transvaal, and told how he had come to realise the enormous part the native played in farm life, especially in the Free State.

Enthusiastic End to Indian Round Table Conference

London, Jan. 19.—The Indian Round Table Conference ended, as it had opened, in an atmosphere of abounding enthusiasm. Queen Anne's Drawing Room in St. James's Palace was packed for the historic meeting, when Mr. Ramsay MacDonald delivered his long awaited speech, journalists for the first time were admitted to the drawing room and also to the adjoining saloon, where microphones were fitted. Talkies were installed in the drawing room to record the final proceedings.

Mr. Ramsay MacDonald's speech, reviewing the work of 10 weeks, was cordially cheered when he renewed the promise of conferment of Dominion Status on India and gave assurances that India was destined to achieve full self-government.

The Maharajah of Patiala, Sir Mohammad Shah, and Mr. Srinivasa Sastri spoke thanking Mr. MacDonald and his colleagues, and also the Conservatives and Liberals, for their help, kindness and encouragement, to which Mr. MacDonald replied thanking them and saying that much work had still to be done. He hoped that all would be spared to see a substantially advanced India.

King's Message

Mr. MacDonald read a message from the King replying to the Conference's loyal message and wishing the delegates good-bye.

Mr. MacDonald concluded his speech by adjourning the Conference *sine die*. The delegates gave three hearty cheers for the King Emperor, the Prime Minister, Lord Sankey and Colonel Wedgwood Benn (Secretary of State for India).

The Conference at this morning's session unanimously passed a resolution expressing the opinion that the reports of the Sub-committee constituted material of the highest value for the framing of a Constitution for India, emphasizing as they did substantial agreement on a wide general plan. The Conference also expressed the opinion that arrangements should be made to pursue without interruption the work on which the Conference had been engaged, including a provision in the Constitution of adequate safeguards for Mussalmans, the depressed classes, Sikhs and all other important minorities.

When to-day's session began, the Maharajah of Patiala resumed the general discussion. He emphasised that the Princes could only federate with a British India which was self-governing.

Mrs. Subbarayan urged that women must be given full opportunity to contribute their services to India was to take her rightful place among the modern nations.

Conservative Standpoint

Lord Peel said that the outstanding fact of the Conference had been the great change of opinion that had brought the conception of Federal India to

a state of reality. He said that the future attitude of the Conservative would depend upon complete equality of treatment being granted to British traders and British trade, in which connection he was surprised to see that reservations were made in some quarters on Jan. 16.

Lord Reading said the Liberals supported the policy of conferring responsibility at the Centre, provided safeguards were adequate; after listening to the debates, they saw no reason to change their attitude.

Lord Reading hoped that the Indian delegates on their return to India would be able to convince their compatriots; India would then walk in the ways of constitutional progress and development. Great Britain would not be deterred from performing the duty of discharging her obligations by threats of violence. She could and would do so, as she hoped to win India by sympathy, goodwill and co-operation.

Sir Tej Bahadur Sapru appealed to the Prime Minister to use his courage in both hands and release political prisoners. "Let a new era be established," he said, "and the struggle of the last few months will be forgotten."

In response to the appeal for an amnesty made by Sir Tej Bahadur Sapru, who more than anyone else in all the proposed Constitution his work, the Premier held out the hope of the release of Gandhi and other political prisoners, if they accept the offer, and adopt an good behaviour, made to them by the Viceroy.

A Friendly England

Sir Tej Sapru began his speech by stressing the unanimity of feeling of the Indian delegates that they were leaving behind a friendly England, whose greatest statesman came to talk on terms of equality, and in a spirit of "give and take," not on terms of rights to India. These words were welcomed by the Conference, he said.

First, the intercalisation of the idea of an All-India Federation, largely owing to the patriotic attitude of the Indian Princes.

Second, the idea of responsibility at the centre.

Third, that India must in future be prepared to defend herself.

He was prepared for many doubts in India about the scheme, said Sir Tej Sapru, but there had not been a single constitutional establishment in any Dominion, whether Ireland, Australia or South Africa, which had not been taken exception to by a certain number of people.

The speaker referred to the recent remarkable change in the attitude of the Conservative Party as effected by Lord Peel. He paid tribute to the wisdom and statesmanship of the Lord Chancellor (Lord Sankey), who was largely responsible for the success of the Federal Structures Committee. He appealed to his countrymen in India to make a further contribution to the improvement of Lord Sankey's scheme, of which one of the chief merits was that it did not lock the door against further suggestions.

Mr. Ramsay MacDonald then made his historic declaration, speaking for exactly an hour. When he sat down he was loudly cheered.

Mr. Ramsay MacDonald's Speech

Mr. Ramsay MacDonald, in winding up the Indian Round Table Conference, began his historic announcement of the British Government's policy with a handsome tribute to the Simon Commission.

Expressing regret at the absence of Congress

representatives. Mr. Macdonald said that he was one of those who believed that the who silted unity between peoples was not going to advance liberty in the world.

The Government was not pro-Hindu or pro-anything, the Premier said, and he felt proud that the gap between the Hindus and minorities had been much narrowed. He eulogised the Princes for their magnificent part in making a Constitution based on federation possible.

Mr. Macdonald proceeded to review the labours of the various sub-committees, which the Government proposed immediately to study very carefully. In order to face the problems they presented.

Referring to the plan put forward by Sir Tej Bahadur Sapru regarding an amnesty, with which he was in sympathy, Mr. Macdonald said that if Sir Tej Sapru's appeal to India was responded to and amnesty was proclaimed, it was certain that the Government would certainly not be backward in responding to the plan which so many of his colleagues had endorsed.

The Premier ended Lord Peel's remark that the British Constitutional machinery could not be regarded as the only successful plan. Experiments made in various parts of the world would be further studied.

Some of the conditions attached to the working of the Constitution had been practically agreed to by the Conference, but he pointed out that important conditions were outstanding, including the problems of the communities and various details of administration. This work must not be left to the benevolence of either country.

Mr. Macdonald hoped that the British Parliamentary system would continue to co-operate in the furtherance of the negotiations and explorations. He appealed for the continuation of a frank and candid expression of opinion.

With regard to the next step, the Premier proposed to confer with the Viceroy, Lord Willingdon, immediately, and to agree to a plan for the continuance of negotiations and the maintenance of personal contacts.

Then Mr. Macdonald read the Government's declaration. In the view of the British Government, he said, responsibility for the government of India should be placed upon the Legislative—Central and Provincial—with such provisions as might be necessary to secure, during the period of transition, the observance of certain obligations and to meet other special circumstances, and also with such guarantees as were required by the minorities to protect their political liberty and rights. In such statutory safeguards for meeting the needs of the transitional period it would be the primary concern of His Majesty's Government to see that the reserved powers to be framed were exercised so as not to prejudice the advance of India through the new Constitution to full responsibility for their own government. (Applause.)

Federal Structure

His Majesty's Government, while making this declaration, emphasised that some conditions essential to the working of such a Constitution as was contemplated had not been finally settled, but it believed that, as a result of the work done at the Conference, they had arrived at a point which encouraged the hope that further negotiations after this declaration would be successful.

The Government had taken note of the fact that the Conference's deliberations had proceeded on the basis—accepted by all parties—that the Central Government should be a Federation of All-India, embracing both the Indian States and British India in a bi-cameral Legislature.

The precise form of the structure of the new Federal Government must be determined after further discussion with the Princes and the representatives of British India. The range of subjects to be committed to it would also require further discussion, because the Federal Government would have authority only in such matters concerning the States as would be ceded by their rulers, in the agreement made by them on entering into the Federation.

The connection of the States with the Federation would remain subject to the basic principle that, in regard to all matters not ceded by them to the Federation, their relations would be with the Crown, acting through the agency of the Viceroy.

With a Legislature constituted on a Federal basis, His Majesty's Government would be prepared to recognise the principle of the responsibility of the Executive to the Legislature. Under existing conditions, the subjects of defence and external affairs would be reserved to the Government-General and arrangements would be made to place in his hands the powers necessary for the administration of those subjects. Moreover, as the Government-General was a local resort, he able in an emergency to maintain the tranquillity of the State and was similarly responsible for the observance of the Constitutional rights of the minorities, he must be granted the necessary power for those purposes.

Financial Responsibility

As regards finance, the transfer of financial responsibility would necessarily be subject to such conditions as would ensure the fulfilment of the obligations incurred under the authority of the Secretary of State and the maintenance unimpaired of the financial stability and credit of India.

The report of the Federal Structures Committee indicated some ways of dealing with the subject, including a comprehensive review of local and an exchange policy, which, in the view of His Majesty's Government, would have to be provided for somehow in the new Constitution. It was in the vital interests of all parties in India to maintain fiscal confidence.

Subject to these provisions, the Indian Government would have full financial responsibility for the methods of raising revenue and the control of expenditure on non-reserved services. This would mean, under existing conditions, that the Central Legislature and Executive would have some features of dualism, which would have to be fixed in the Constitution's structure.

Provision for reserved powers was necessary in the circumstances, and some such reservation had to be included as the development of more free Constitutions. But every care must be taken to prevent conditions arising which would necessitate their use. It was, for instance, undesirable that Ministers should trust to the special powers of the Governor-General as a means of avoiding responsibilities which properly were their own, thus defeating the development of responsible Government by bringing into use powers meant to lie in reserve and in the background.—Rampar.

"INDIAN OPINION" SOUVENIR

OF
The Late Hon. G. K. Gokhale's
Tour in South Africa.

OCTOBER 22nd 1912 NOVEMBER 16th
Price 2 Shillings

Estcourt News

[BY JAMES AUGUSTINE]

A General Meeting of the Estcourt Indian School Committee was held at the Sample Room, Estcourt, on Sunday the 18th inst., for the purpose of arranging a definite site for the new Indian School. The house was full. Among those present were Messrs. Sorabjee Rustonjee, A. Christopher, P. R. Pather, S. R. Naidoo (officials, Natal Indian Congress) G. Beattie, J. Winter, E. M. Haffjee and many others. Mr. Rustonjee made it clear at the meeting that they were not there to propose any site etc., but just for the purpose of giving their opinions.

After a lengthy discussion Mr. Peerbhoy put two propositions before the meeting regarding the site, one near the reservoir and one Mr. Haffjee's land, in the corner of Hardinge and Alfred Streets. The majority voted for the latter, and moved that they purchase it for the value the landlord paid. Mr. Haffjee kindly offered it for the price he purchased it despite the Rates etc., the value of same being £800. The following offered in kind towards the purchase of the land.

Messrs. E. M. Haffjee £100, Mohamed Sayed £100, M. Peerbhoy £50, D. Koorjee £25, Sorabjee Rustonjee £25, Augustine Thomas £2 10s., J. J. Winter £2 10s., Naby Nanyan £2 10s., Rudraj Ahir £1 10s., Gopalraj Bhelwaty £1 10s., S. Dally £1 10s., Bhagwansingh £2, Total £721 10s.

Mr. Peerbhoy and Mr. Haffjee thanked the members of the Congress on behalf of the Indian community for

their kindness in attending, and Mr. Winter on behalf of the Coloured community also thanked them. The meeting closed with a vote of thanks to the chair.

The Awakening

(BY G. F. ANDREWS)

There is a call to the Nations of the East,
From the voice of God:
Awake, ye men, the night is past, ye sleeping ones!
Arise, ye men, ye men, ye men, ye men, ye men!
Your ancient glory shall return,
And ye shall be the first of Nations in the East.

There is a call to the Nations of the East,
From the voice of God:
Japan's lighted lamp, flashed in the East,
Himalaya's snow-capped peaks, the glaciers of the East,
South and North, all Hallelujah,
And first the world shall dry up all the East.

There is a call to the Nations of the East,
From the voice of God:
Greece, Rome, your light is past,
Greece, Rome, your light is past, your light is past,
Greece, Rome, your light is past, your light is past,
Greece, Rome, your light is past, your light is past,
Greece, Rome, your light is past, your light is past.

There is a call to the Nations of the East,
From the voice of God:
The world is now, the world is now, the world is now,
The world is now, the world is now, the world is now,
The world is now, the world is now, the world is now,
The world is now, the world is now, the world is now,
The world is now, the world is now, the world is now.

Worth knowing! "LAUREL" does not char the wick

THE flame of your lamp or PERFECTION Stove cannot burn true with a charred wick. Heat is lost—the wick becomes uneven, and soon is useless. Avoid this by using Laurel. Laurel does not char the wick—it burns longest and brightest of all oils.

Laurel will not do this.

Don't say "Paraffin" say "LAUREL."

LAUREL PARAFFIN

For Lighting, Cooking and Heating.

VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA, LIMITED

IT'S CHEAPER TO BUY
IN BULK.

Laurel can now be
obtained in refillable
Laurel Drums and
Handycans. Ask your
dealers for particulars.

ઈન્ડિયન ઓપિનિયન.

પુસ્તક ૨૬ મું.

ફ્રીનીક્સ, શુક્રવાર, તારીખ ૨૩ નવેમ્બર ૧૯૩૦

અંક ૪

નોંધ અને સમાચાર

મી. એન્ડ્રસની પ્રવૃત્તિઓ.

રેવ. સી. એલ. એન્ડ્રસ ને દિવસે સ્ટીમરમાંથી ઉતર્યા તેજ દિવસથી તેમના ઉપર કાર્યોત્તી પ્રેમથી નાંખવામાં આવી છે. ને દિવસે તેઓ સ્ટીમરમાંથી ઉતર્યા તેજ દિવસે સા. આ. પ. ટ્રેડિંગની કોન્ફરન્સ ખુલ્લી મુકવામાં આવી. વજુ દિવસ સુધી એ મેક્કમાં તેઓએ પ્રેમપુરા બાગ હીંચા અને કોન્ફરન્સમાં આસેલી સચો ઉપરથી આપો સત્તાક તેઓ દુરત સમજી ગયા છે. પૈર બીજ કામ પણ જાતના સંધારા સાથે પણ ખીલુક રવીકારી કામ એમ છેવ નહિ એ વિચાર સાથે તેઓ સંમત થયા અને તેમણે સખત કામ કરવાનું કાર કરી દીધું છે. કોન્ફરન્સ પુરી થયા બાદ થોડા દિવસ માટે તેઓ કોન્ફરન્સ બંધ આવે અને કોન્ફરન્સના આયોજની સુચારાત્મક બન આવે એવો વિચાર પ્રથમ રાખવામાં આવ્યો હતો પરંતુ આલુ માસની આખરીએ પાલમિટ ખુલ્લી હોવાથી તેમજ જાણીતા લાભકર્તા વાળા સચો અને પ્રધાને આવે બધા આવી ગયા હોવાથી તેમણે કેપટાઉનમાં રહેવું એમણે એવો સર્વોત્તમ અભિપ્રાય માર્યો તેઓ કેપટાઉનમાં રહ્યા છે. કેપટાઉન એકામેટ પુત્રી સવારી મુકત નજીક આવી રહેલી હોવાથી એટલે કે એકામેટ મેટનું આ એકામેટ વર્ષ હોવાથી મુત્તીયન સરકારે તેઓને ખાત ખેતી એ અથવા ને તેને મુલતી રાખે અને કેપટાઉન એકામેટ મેટનું બપોરે દરેક દીનીકન થાય નાંખે ખીલુ રાજી દેમલ કોન્ફરન્સ કોન્ફરન્સના દોહી પ્રકારે નાંખે છે. જો તે કીક સખ પટે એ વિચાર ઉપર કોન્ફરન્સના કાર્યકર્તાઓ સાથે મસખત થવાની સર્વ સંમત થતાં એ દેવ પાર પાડ્યા માટે કાર્ય કરવું એવું નહીં થયું છે. એકસર પ્રામજી દેહાસ તમા એક પણ તેમને મદદ કર્યા હાલ કેપટાઉનમાં રહે એમ કહે છે અને તેથી તેઓ કેપટાઉનમાં મી. એન્ડ્રસ સચો રહ્યા છે. દોહી સરકારના એકામેટ સર કુમની સાથે તેઓ દરોજ મસખત થાવે છે. અને દોહી સરકાર પણ આ ખીલને મુલતી રખાવા માટે જુનીયન સરકારને કપાલ કરે એવો આમદ તેઓએ સર કુમને ક્યો છે. દોહી સરકારને મી. એન્ડ્રસે એવી મતજાનો કેમ કરી પણ દીધો છે. દોહી સરકારના સરકાર તરફથી સર કુમને જો એ ધોરણે કામ દેવાનો વૃક્ષ મળશે નો પછી તેઓ દુરતજ આ ખીલને મુલતી રખવાની ખામણી કરશે સર કુમને રેડીને કોન્ફરન્સ તરફથી એ રખા કરી દેવામાં આવ્યું છે કે આ ખીલમાં સુચાર કરાવી કોન્ફરન્સમાં (મખજી) કરવામાં આવીશે તો તે કામ કરી પણ રવીકારી કામ નહિ દોહી સરકાર શું વલજ લે છે તે જોવાનું રહ્યું મી. એન્ડ્રસે કરેલા તારનો જવાબ આ બખતાં સુધી મળ્યો નથી.

૬. આફ્રિકામાં રમ અને અંગ્રેજોના આદર્શ

કેપટાઉન કહેરતી અંદર એસોસિએટ એન્ડ્રસ એક કોમ્પનીના પ્રમુખ મી. એ. કપલુ મુલેટ સન્સ એક કોમ્પનીના સોસાયટીના પાણના મેળાવડાના પ્રમુખે ૬. આફ્રિકાના મેલીય પ્રમુખ ઉપર એક મનનીય બાપલ આપ્યું હતું. તેમણે કહ્યું હતું કે સ્વાધીનતા, ન્યાય અને સર્વ માટે સમાન તક એને દરેક અંગ્રેજ પોતાનો જન્મ સિદ્ધ હાથે માને છે અને ખાટીક પ્રજાના ચારિત્ર્યને એ એક સુજ સિદ્ધાંત છે. ખાટીક અને રમ પ્રજા વચ્ચે મેટીવાના પ્રમુખ સંજી એક મહાન તથાવત રહેલો છે. કામ પણ સાચો અંગ્રેજ એ વિષયમાં પોતાના સિદ્ધાંતને બાંધ કરી પણ આપી કહે નહિ. તેમણે રાષ્ટ્રી વીક્ટોરીયા અને પ્રેસીડેંટ કહેરતી એ જન્મેના સિદ્ધાંત વચ્ચે સરખામણી કરી કહ્યું કે રાષ્ટ્રી વીક્ટોરીયાને સિદ્ધાંત એ હતો કે તેથીના રાજ્યમાં જાતિઓ વચ્ચે રાજ્યમાં કામ પણ જાતને તથાવત હોવો ન જોઈએ. બપોરે પ્રેસીડેંટ કહેરતી સિદ્ધાંત એવો હતો કે દેવજા અને રાજ્યમાં મોટી પ્રજા અને કાળી પ્રજા વચ્ચે સમાનતા હોઈ કહે નહિ. જુના રમ એકામેટ એવું માને છે કે મેટીવા માન્ય જનુરો છે. છેલ્લા સીમાં આ વિષયની અંદર રમ પ્રજાએ કહી પણ પ્રગટ કરી નથી. રમ રીફાઈ સર્વે અભજત આ વિષયમાં પછી પ્રગટ કરી છે. મેટીવાને કામની આપવાનો મોર પ્રકારે નથી પરંતુ તેમને ન્યાય તો બહુ મળશે એમણે. મેટીવાની મજૂરી ફેટલી બધી ઉપરથી છે તે બતાવતા તેણે બારપુર્ક કહ્યું હતું કે આ આફ્રિકાના સરેક લોકો મોટે ભાગે મોહર્સ છે. કાલે આફ્રિકાને મોટે આપાર સોનાની ખાલો ઉપર છે અને એ ખાલોની અંદર મેટીવ પ્રજા મજૂરી કરે છે. એતીવાડીના કામકામની અંદર પણ મેટીવ પ્રજા મજૂરી કરીને એતીવાડીના કાર્યને ખીલવી રહી છે. મી. મુલેટ કહેવેલા વિચારમાં ફેટલેક દરજ્જે સખ રહેલું છે ખર્ પર્વ અંગ્રેજ પ્રજાના સ્વાધીનતા, ન્યાય અને સર્વ માટે સમાન તકના આદર્શની જે વાત કરી છે તે વાત મોટે ભાગે ખાલી મેહાનીય વાતો રહેલી છે. દોહી પ્રજા એ ખાટીક પ્રજા તરીકે કાલે આફ્રિકામાં એક સકાર્ય વજુ સમયથી અંગ્રેજ પ્રજા સાથે આ દેહમાં વસી આવેલી છે. આ દેહની અંગ્રેજ પ્રજાએ દોહી-એને સ્વાધીનતા, ન્યાય અને સમાન તક કરી પણ આપવા પ્રવત ક્યો છે? હવે ખાટીક દોહી પ્રજાની કામ મુજાનો નેવી જનાવવામાં અંગ્રેજોએ પુરતો બાગ બાગવેલો છે આને પણ પછા અંગ્રેજો દોહીએ માટે તેવો બાગ બાગવી રહેલા છે એ વાત જાણીતી છે. રમ અને અંગ્રેજ પ્રજા મને

જો સાથે મળીને આ દેશમાં વસતા હિંદીઓને શુભાશી તરીકે રાખવાનોજ સહા પ્રયત્ન કરેલો છે. આવી દશામાં બ્રીટીશ પ્રબળતા આત્મીય, સ્વયંચાલિત, ન્યાય અને સર્વોચ્ચ સમાન નકની વાતો કરવી જો ખાલી પોથીમાંનાં રંગિણીના જોવીજ વાતો છે.

આસીજીને એડીનબરોની સ્વતંત્રતા

આસીજીને શુદ્ધ દેશની અંદર એડીનબરો શહેરની સ્વતંત્રતા બક્ષવામાં આવી હતી તે પ્રસંગે તેમણે દર્શાવ્યું હતું કે રાઉલ ટેલસ કોન્ટ્રોલની સમ કમીટીના પ્રમુખ લોર્ડ સાંપાએ દર્શાવ્યું હતું કે હિંદી પ્રબળતા અમિલાયા અને મદદરદા કાલ્પા વિશે વડા પ્રધાન એક મદદરદા કિલ્લેન બદલ પાડશે તેથી સહન અંતોષ થશે. પ્રબળતા આત્મીય માનવો ધટે છે કે સમાધાનીના આગે દીક સ્વતંત્રતા મેળવી શકશે. જેમ્સ પેલેસની અંદર બ્રીટીશના ઇન્ટિલાસની અંદર એક કમીટી પાન લેવાઈ રહ્યું છે. અને તેમાં બાંધપતી પ્રબળ માટે એ મોંઘ લેવાશે કે થોડી ફેદા અને થોડા બાંધીએના પદકાને પરિણામે લાંબી લાંબનો અંત આવશે છે.

વિલાયતમાં રાજ્ય મદારાજીઓનું અપમાન

વિલાયતનું 'સર્વે એક્સપ્રેસ' પત્ર દર્શાવે છે કે લંડનમાં રાઉલ ટેલસ કોન્ટ્રોલમાં લીધે લેવા ગએલા હિંદી રાજ્યોનું નીચાર અપમાન થયું હતું અને તેથી તેઓને બરે માફ માન્યું હતું હિંદીઓ એક મેળાવડો કર્યો હતો તેમાં જે સ્થાને તેમને બેસવું હતું ત્યાં હાંપણ થવા માટે તેમને તેમના દરજ્જા મુજબ હાંપણ થવા હીધા ન હતા પરંતુ તેમના નામના અક્ષર મુજબ વારો ફરતો હાંપણ ફરવામાં આવ્યો હતા. બીજી દાખલો ફોર્મકાનો દવાલ વડાએના મુખ્ય સ્થાને મેળાવડો થયો હતો ત્યાં શાંદી પરિવહના સમયે સાથે જમવાને તેમને નોતરવામાં આવ્યો નહતા એ હતો. તેમની સાથેના આવ્યા વર્તનને લીધે લંડન કોન્ટ્રોલ લોર્ડ મેયર એક્વેટ આપ્યું હતું તેમાં નોંધવાર આગાખેન સિવાય અન્ય રાજ્ય મદારાજીઓએ દાખરી આંધવાની ના પાડી હતી. આના મુજાસા તરીકે સરકારી અમલદારે ખુલાસો કર્યો હતો કે અંદર મેળાવડાઓમાં નામોના અંદરના કોન્ટ્રોલ પ્રમાણે દાખલ કરવાનો નિયમ છે. કોલેક્ટર આમને કોલેક્ટરોનીએના પ્રધાનોને ખાણું આપવામાં આવ્યું હતું ત્યારે લંડનમાં પોસ્ટ ડેલીવરી આપેલા હતા. તેઓને ખાણામાં દાખલ કરવાનું થયું મોંઘુ થયું હતું અને ખાણું પૂરું થઈ ગયા ત્યાં તેઓ આવે એવા બપોરમાં ચર્ચલી દર્શી આ બપોરમાં મોં કમનથીએ શુભ થઈ ગયું અને તેઓ ખાણું પહેલાં આવી પહોંચ્યા. જે અમલદાર આ પ્રતિનિધિઓને મળ્યા તેમણે ખાણું પૂરું થઈ ગયું ત્યાં સુધી મદાર થોભવા દર્શાવ્યું. કમીટીએ એડીનબરો અમલદારે દર્શાવ્યું કે અમલદારની આ વિષયમાં કુલ થઈ હતી તેણે ઇલુમ મધુ કે ખાણું પૂરું થઈ ગયું ત્યાં સુધી આ પ્રતિનિધિઓને બદલ થોભવા તેમણે બક્ષાવ્યું હતું. તેઓ આવી પહોંચ્યા ત્યારે તેમના સત્કાર કરવા કામ થોભ અમલદાર દાખર ન હતા એ દીકમીયા થઈ ગયું હતું. લોર્ડ મેયરના એક્વેટમાં પધારવા બધા રાજ્ય મદારાજીઓને આમંત્રણ મોકલ્યા હતા તેમાં માત્ર એકેજ આમંત્રણ સ્વીકાર્યું હતું.

નવા ગવર્નર જનરલ લોર્ડ ક્રેસન્ટન

બુનીયતના નવા ગવર્નર જનરલ લોર્ડ ક્રેસન્ટન બદલથી અત્રે આવવા હપડી મુક્યા છે. તેઓ તા. ૨૬ મી જાનેવારીએ કેપટાઉનમાં આવી પહોંચશે. તા. ૩૦ મી જાનેવારીએ તેઓ બુનીયત પાર્લામેન્ટ ખુલ્લી મુકશે. તા. ૬ ફેબ્રુઆરીના રોજ કેપટાઉનના કોલેરીમાં તરફથી તેમનો અંદર સત્કાર કરવામાં આવશે.

ડેલીવરીનો સત્કાર

કેપટાઉનમાં કોન્ટ્રોલમાં જામ લેવા આવેલા પ્રતિનિધિઓનો કેપટાઉનના વેપારી જામ મુસા મુસેને સુદર સત્કાર કર્યો હતો. સર્વ પ્રતિનિધિઓને ખાણું આપવાનો મેળાવડો તેમણે કર્યો હતા. સર્વ પ્રતિનિધિઓ તરફથી મેસેજ એ. ઈસ્ટેન્ડર તથા પ્રાગજી દેશાંધએ જામ મુસા મુસેના પ્રતિનિધિના તરફથી અભાર મળ્યો હતો. જામ મુસા મુસે કેપટાઉનમાં અતિથિઓનો સત્કાર કરવા માટે મથકીતા છે. કેવ મોંઘુ એક્સપ્રેસ નવા સરે કમીટીને પશુ એ જામએ ખાણું આવી તેમનો આદર સત્કાર કર્યો હતો.

ક. એ. ના વાંચકાને વિનંતિ

ક. એ. પત્રના વાંચકાને એક નવું વિનંતિ કરી લેવાની તક છે. હાથમાં જઈ છે. સા. આ. ઇ. કોલેક્ટરની બેઠકમાં દાખરી આપવા શીનીકસમાં મારે કોલેક્ટર ના લેવું પશુ હતું. ટ્રાંસવાલનું એક્સપ્રેસ ટેન્કોર બીજા એક્સપ્રેસ બપોર છે કે તે ટ્રાંસવાલના હિંદીઓ મારે જીવન અને મુખનો સત્કાર છે. માલ માસની તા. ૩૦ મીએ પલમિટની બેઠક ખુલશે. આ બેઠકમાં એ બીલની અંદર કામ મુકારા વધવામાં નાં સિવાય દાખલ કરવું એવું વચન છે. મદાને જામ પાર્લામેન્ટની બેઠકમાં આપણું છે તે સર્વ બાંધકાઓ જાણે છે. કોન્ટ્રોલની બેઠક બાદ એવો નિશ્ચય કરવામાં આવ્યો કે મારે તેમ જ બાંધકા સુરેકરન મેડે મી. એક્સપ્રેસની સાથેજ કેપટાઉનમાં રહેવું અને તેમાં મારે કેપટાઉન રહેવાની ફરજ પડી છે. જાણવું મારું એવું છે કે તેના જીવનમદર અધિપતિએ સ્થાન હપરજ રહેવું જોઈએ અને તોજ સંતોષકારક કાર્ય થાલી કા. મારી સાથે કામ એવો માણસ શીનીકસમાં નથી કે જે બળવાનું સર્વ કામ મારે હપડી લે એક્સપ્રેસ બની કાકે તેટલું લખાણ કેપટાઉનથી બપોર શીનીકસ રવાના કરવું પડે છે. અત્રેથી ટપાલને પહોંચતાં મારે રિપલ જમ છે અને અત્રે મદદરદા કામમાં રાખાવેલું રહેવું પડતું હોવાથી વાંચકાને સંતોષ જાણી કામ અને અર્થ પોતાને સંતોષ થાય એવાં બખાણો આપી ન કામ એવી પરીસ્થિતિ મીં હું મુકાએમો દોવાથી મું. એ. ના વાંચકા મના કામમાં આપણે એવી આચા રાખું છું. ઇ. એ. ના લવાજમ માટે પશુ મારે જાતેજ કરવાનું રહે છે તે માદકા મદેલાં જવાજનો આપી કે એ પશુ મુકારા થોભ છે. આ પત્રની અધિક હતા ધણી ખતામ છે એમ હું એક બેતર દર્શાવી મએલો છું. આન જ. એ. ને મારે મુશીબત બરેલા સંજોગો વચ્ચે જીવન રાખી રહેવો મું એટલે સર્વ હિંદીબાંધકાને મારી એ પશુ અપીલ છે કે આ પત્રના આદકો એમાં ન બન્યા દોષ તેઓ બની પત્રને માલ રાખવામાં પોતાનો કામો આપે.

લી. સેવક, પ્રાગજી ખંડુલાઈ દેશાઈ.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

સુકનાર, તા. ૨૩ જાન્યુઆરી સન ૧૯૩૧

ટ્રાંસવાલમાં વરતી હોદી પ્રજા કરજાતથી આજ સુધી તે પ્રાંતમાં ચોતાઈ અસ્તીત્વ કેવી માનવગથી મરણું લાલું રીતે ટકારી રહી છે તેનો ઇતિહાસ જો પુરેપુરો લખવા માં આવે તો જોખને પણ આશ્ચર્ય થયા સિવાય રહે નહિ. જગત અસ્થા સૈદ્ધાંતો તેમની આસપાસ તથા તથા કાયદાઓના બાજો બીજાની તેમને એવી કરમચરેવી રીતે તેમની અપમાની લાંબેલા છે કે તેઓ બિચારા એક સાત પણ મુશ્કારાનો દમ જેમી કહે નહિ. અસ્થા સૈદ્ધાંતો જોઈને તેઓ પ્રથમ વસતી આવ્યા હાલે ટ્રાંસવાલનાં કાય પ્રજાનું પ્રજ્વલિત રાજ્ય હતું. તેમના ઉપર જાંબન સુકનારો પ્રથમ કાયદો સન ૧૮૮૫ નો નાખવામાં આવ્યો. તેનાં એવું કલિવવામાં આવ્યું કે તેઓને તંદુરસ્તીના કારણે જોશઓથી અજગ દોહવાનોમાં રાખવા. તેમજ લોકસભા સિરખ ટ્રાંસવાલમાં સૌથી પછી જગ્યાએ તેઓ જગીન મીલકત ખરીદી ન શકે એમ કરાવ્યું. કય પ્રજાનો આદરજ કરજાતથી એવો હતો અને આજે પણ જે દ રાજ્યમાં આ દેવળમાં સહેદ પ્રજા સિવાયની અન્ય માની પ્રજાને સમાન દહ દોહ જાજ નહિ સાળી પ્રજા માત્ર સહેદ પ્રજાની મુક્તમીજ કરી શકે, તેમને માટે મહેનત મજુરી કરી તેઓની રાહબી પુરી પાડે અને સાહેબ રાજ્ય યમને જે દુકકો તેને જે કે તે તેનો આકાર માની સ્વીકારી લેવો, આવી મનોપ્રતિવાળી કય પ્રજા પ્રજ્વલિત રાજ્ય બોલવની દોષ તથા તેનાં લાં વરતી હોદી પ્રજાને માટે ઉપર અજાવેલો કાયદો મટે તેમાં આશ્ચર્ય નહતું. હોદીઓ ખોટીક પ્રજા સ્વીકારે ખોટીક સરકારનો પ્રતિનિધિ વારંવાર વચ્ચે પડી હોદીઓને સદા મળે તે માટેની માયતાઓ સીપજીક સરકાર આમજ કરેલો અને ૧૮૮૫ ના કાયદા મુજબ હોદીઓને બોલકાનેમાં સદવા કહાડવામાં પ્રથમો કેટલાક કહેરોમાં સથળ થવા હતા. કય અને અંગ્રેજોની સહાય થઈ તેનાં એક પ્રયોજનમાં ખોટીક હોદીઓ સાથે બરાબ વર્તન ચલાવવામાં આવતું હતું તે પણ એક હતું. છતાં અંગ્રેજોનો વિજય થયો હોવા કરકરનો પણ ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો છતાં ખોટીક સરકારે હોદીઓને કહેરી તરફે મજબૂતાની માગણી કરી પણ કહેલી નહિ એ ખોટીશોની એક નળળાઈ હતી આર જાદ ટ્રાંસવાલને સ્વરાજ્ય આપી દેવામાં આવ્યું હાલે પણ હોદીઓનાં કહો સામજવાનાં પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યા નહિ અને ટ્રાંસવાલના હોદીઓને મદાતમાં માંધીજની સરકારો દેકળ સવામદની લડન ચલાવવા પડી. જ્યારે એ જાન ચાલુ હતી હાલે સન ૧૯૦૮ માં સૌદ લો અને ટાફિસીય એક્ટ બહવામાં આવ્યા. સોનું જે સત્તામાં નીકળતું હોય તેમાં માહતીમ દહો કહડ પ્રજાને ન હોય એજ આશ્ચ બોલક લો લડવાનો કોનો. વિલાયતની સરકારે એ કાયદાને સંમતિ આપી ત્યારે ટ્રાંસવાલ અને વિલાયતની સરકારો વચ્ચે ચાલેલાં લખણો આજે પણ મોલુદ છે. હોદીઓ જે દહો બોલવાના હતા તે દહો લઈ લેવામાં ન આવે એવી ખાત્રી આપવામાં આવી હાલે એ કાયદાઓને

મંજુરી થયો હતી. સોનેરી લખમાં હોદીઓ મમે લાં વચી અને વેપાર કરી કહતા હતા. એ દહ ખુશી લેવા વચુએ પ્રયત્ન સરકાર કરેલા છતાં સુપ્રીમ કોર્ટ હોદીઓનો મમે લાં વેપાર કરવાનો દહ કાયમ રાખ્યો હતો. સોનેરી કાયદો પસાર થયો હતો છતાં સરકારે તેને આજપર્યં અમલમાં મુક્યો ન હતો. સન ૧૯૧૬ માં મે માસમાં જે હોદીઓ ટ્રાંસવાલમાં વરત દોષ તેને એ કાયદામાંથી મુકત કરવાનો સુધારો કરી સન ૧૯૧૯ નો કાયદો મુખના કપાળે મોલવામાં આવ્યો. ખરી રીતે તે વેળાજ સોનેરી કાયદાની કસોટી સુધારો કરવાની આવશ્યકતા હતી. ૧૯૨૯ નો કાયદો થવા પછી પણ હોદીઓને વેપાર કરતા અટકાવવામાં આવ્યા નહિ અને સન ૧૯૨૯ સુધી કરી પણ વચીક સિવાય સોનેરી કપામાં હોદીઓ વેપાર કહતા રહ્યા. જોરા વેપારીઓનાં અદેખાઈ અને હરિશંકરે લાંબે મેરાઓએ છુપરાજ કરી હોદીઓ સામે ઉશ્કેરણી કરી આ સવાલ પાછો ઉઠ્યો અને પરિણામે ટેન્ગેર ખીજ વાલમિંટમાં લખક થયું. અસ્થા સૈદ્ધાંતો ઉપર હોદીઓ સામે જે રાજનીતી કાયજ કરવામાં આવી હતી તેથીજ વાં કહ રાજનીતી આજની નેજાવચીક કય સરકારે આ ખીજ સારકે મુક્ય કરી કપડાકિતનાં એમાંજેટનાં અસ્તીત્વ છતાં ટ્રાંસવાલના હોદીઓના કુશાયરે પણ છુટા કાલ કરવાનો છુટો રાખ્યો છે. જમત પ્રમતિના માંજે મુલી રજી છે. સતંત્રતા. ન્યાય અને સમાન તક એ સુધરેલા કુશાયરોનાં જુદોથી યમ રહેલા છે છતાં છુટું છુટીની કય પ્રજાનાં મમજ માં સહેદ આમદીનું સર્વોપરીપણાનું પમડનું જે સત વાંજ રહેલું છે તે નીકળતું નથી અને હોદી પ્રજાનું માનવજ કરી મદાન દેક બોલનું અપમાન તે કરી રહી છે. આજનાં જનાનાં માનવજ થઇને ટ્રાંસવાલમાં રહેલું તેના કરતાં મુખ્યત્વે પસંદ કરતું એ ટ્રાંસવાલના હોદીઓનો આદર્શ દોષો બોલ્યો. આ ખીજ કાયદો થતો અટકવોજ જોઈએ અને તેમ ન અને અને એ કાયદો ચાપજ તો તેની સામે મરદની માફક થયું ચોતાના કોમ વરીકના સવાનને પ્રથમ સામવવાનો મમે કોમે વિચારી લેવો જોઈએ અને સલામદની કહવાના મંદાજના વિચાર આજથીજ કરવાની કરજાવ કરવી જોઈએ. ટ્રાંસવાલના હોદીઓ ખીજકજ અસારવા સાવધ અને એવી અમારી તેમને વિનંતિ છે.

‘સાઉથ આફ્રિકા, હોદો અને જોટીશ સામરજ્ય’

‘જો નાટલ એકવરટામંજર’ પટે તા. ૬ મી જાન્યુઆરીના અંકમાં એક સુદર અમરજ્ય કપડાકિતમાં મળેલી હોદી કાનકરસ વિશે લખ્યો છે તે અમે નામે આપીએ છીએ.

આ દેકમાં વસતા હોદીઓનું આપી પાંકમિંટનું આવરિ એકક ઉપર કટકી રહેલું છે. અને જોશીવાટીક લેન્ડ ટેન્ગેર ખીજ વિશે જે કહા થતી રહી છે તે કય વર્ષ કહેર કપડાકિત એનોમેટ કતાં પહોંમાં જે કહા હતા તેની કહામાં આ કહા અપથને કહા જુદો કોમ લાગે છે. આ કહા અર્થત શોકજનક છે. એ વાત ખુશી છે કે જો આ ખીજ માત્ર ટ્રાંસવાલ માટેનુંજ છે છતાં કહાજ એરીઆક ખીજ વેળા

સુતીયનના સર્વ દોહોએ અને પુરોષીયનો વચ્ચે તકમારી ચાલી હતી તેવીજ આ વેળા પણ માનશે. આજે એક પણ દિવસ એવો નથી પમાર થતો કે એક બાબત અસહિષ્ણુ પુરોષીયન અને બીજા બાબત તેટલોજ અસહિષ્ણુ દોહો પોતાની દબાઈ રહેલી માઠી લાગણીને સરખી રીતે જણાવ પાડતો ન હોય. આ બંને પ્રજા વચ્ચે જે જુલાયજુ રહેલું છે તે ઉપલક્ષ્ય ધરાવામાં આવતા એકામિત્વથી યોગ્ય સમય માટે સંતોષ અને ક્ષાંતિ ખતાવે છે. પરંતુ સમયના વહેવા સાથે પાછી અસહ સ્થિતિ આવીને ઉભી રહે છે. ટ્રાંસવાલ માટેનું આ બીજા નાટકના દોહોને દરકન નથી કરતું. આ બીજાથી તેમને તુરતમાં કંઈ કરવાપણું નથી હાવતું કે નાટકનો દોહો ટ્રાંસવાલમાં જમીને વચ્ચી કઢતો નથી અને ટ્રાંસવાલનાં કુખો તે પોતાનાં કરી કઢતો નથી. આ છતાં નાટકના દોહોએ ટ્રાંસવાલના દોહોએનાં કુખોને પોતાનાં બનાવે તેમાંથી તેને શાંતિ અટકાવી ચકતું નથી. નાટકનો દોહો અમારે તેલું કરી શક્ય છે. કેપટાઈનમાં મળેલી પ્રતિજ્ઞામાં તેણે તેમ કહ્યું છે. આ સરકાર જે એમ પાર્ટી હોય કે આ બીજા માત્ર ટ્રાંસવાલના દોહોએ માટેજ છે એટલે લોક માત્ર ટ્રાંસવાલના દોહોએનાંજ રહેલો તો તે મોટી ભૂત મણાઈ. સારા માટે જ નબળા માટે સા. આફ્રિકાનો દરેક દોહો આ બંધને પોતાની જનાવણી અને તે એવી રીતે જનાવશે કે જેથી આ દેશ અને હાલ સાથેના સંબંધને મંજીરપણે દરકનમાં મુકી દે. ટ્રાંસવાલના દોહોએએ જુદી જુદી જગ્યાએ પોતાના પત્ર પેચારો કેવા સંજોગોમાં કર્યાં તેના ઇતિહાસમાં ઉતરવા અમે નથી માનતા અને કાપડાઓની અનિયમિતતા જેવી રીતે થવા પામી તે વિષે પણ લખવા નથી અંગત. જે વિષે તો જાણજ નથી કે ટ્રાંસવાલનાં કેટલાંક ઇન્ડિયનમાં દોહોએ વસ્યા છે તે તેઓ આ વસ્યા ન હત તો કીક થાત. પરંતુ તેઓ રાજ્યની અંતિ સાથે લાં વસેલા છે. આજે જે સ્થિતિ પ્રવર્તે છે અને તેને ઉપલાવવાની વાત સરકાર કરે છે તે સ્થિતિ સરકારેજ ઉભી થવા દીધેલી છે અને આજે સરકાર જે માર્ગ લેવા પારે છે તેને સંમતિ આપવી એ નૈતિક દ્રષ્ટિએ યોગ્ય નથી અને તેને ટેક આપી ન ચકામ. સરકાર શું રસ્તો લેવા માંગે છે. ટ્રાંસવાલના દોહોએને તે સેમીએક્સનની નીતી વાગુ પાડવા માંગે છે. 'કલાસ એરીઆઝ' બીજામાં જે નીતી દાખલ કરવામાં આવેલી અને તેની સામે દોહોએ ચળેલા અને જે નીતી હોડી દેવામાં આવેલી. પરંતુ ટ્રાંસવાલમાં દોહોએને લોકલેસમાં કઠાડવા માટે આથી પ્રયત્ન થાય છે. અમે જાણીએ છીએ કે એકોપાર્ટીશની પ્રગતિથી ટ્રાંસવાલના મેયરોમાં જન ઉપસ્થિત થએલો છે. અને એ જમમાં કંઈક વલુદ પણ કયો. સુતીય સરકારને આ મિત્રપુટી ભરેલી નીતી મહત્વ કરવાની જેઓ ૧૨૯ પાડી રજા છે તેના દીલમાં ભારે અસંતોષની લાગણી રહેલી છે તેની કાંઈ ના પાડી કઠાય નહિ. જે વસ્તુને નિકાલ બધી લાગણીથી વધ કહ્યું તે વસ્તુ માટે જાણું સખ્ત બીજા પ્રકીને તેમો હમ્યો લાવવા પ્રયત્ન કર્યો એ રાજ્યદારી દાખવતું નથી. સેમીએક્સ એ અલ્પન પુરી વસ્તુ છે. જે એક જાતિના સ્વમાનને ધા કરે છે. આ બીજાથી ટ્રાંસવાલના દોહોએને આર્થિક તુકાન થાય એટલુંજ નહિ પરંતુ તેના ઉપર કાપડાથી તેઓ દબકી જાતિના છે એવો દારૂ જમાવવામાં આવે છે. એક જાતનો તે 'અનરેબલ'

છે એમ તેને જુદો પાડવામાં આવે છે. તે એક પ્રશ્ન જેવો છે એવી નિકાની તેને જમાવવામાં આવે છે અને તે એક ભેપર જેવો હોય એવો સ્પીકરો તેને ચોડવામાં આવે છે. જમન સાથેના સંબંધથી તેને છૂટા પાડી નાખવામાં આવે છે. દોહો એની વેપારમાં હરિદાઈ એવી ભારે નથી જતાં દોહો હરિદાઈથી મેયરોમાં ડરે છે તે વાતની અમે ના પાડતા નથી. પરંતુ સરકાર જે રીતીથી આ પ્રકારનો નીવેડો લાવવા માંગે છે તેની સામે અમે સખ્ત વિરોધ દર્શાવીએ છીએ. સેમીએક્સનની નીતીથી દોહોએના આર્થિક જમને દુર કરી કઠાય ખરો પરંતુ એથી બીજા બાબતે આગ સળગશે અને તેથી જે કંઈ સાફ કરવા પારેલું રોય તે ઉત્કું ખરાય થશે. આ બીજાથી કેપટાઈન એકામિત્વનો જંગ થાય છે આ એકામિત્વને એકાદ વર્ષમાં પાછું તપાસવાનું થશે. એકોપાર્ટીશ અને રાષ્ટ્રવાદ એ બંને વચ્ચેની મીઠતાને જે બોરો મેકેશ (માસ્ક) છે તે તદ્દન નીકળી જાય આ સુધી એ બીજાને મુશ્કેલી રાખવામાં આવે એવું ઇચ્છવું એ શું વધુ પડતું છે? અને એ કામ ત્યાર ત્યાં એ જમન લડી લેવી એ શું પ્રમાણીક નથી? અમે આ મામણી કરીએ છીએ તેમાં દોહોએના કમ્પાઈ કરતાં આ દેશના મેયરોની આજરો પ્રથમ વિચાર કરીએ છીએ. ૬. આફ્રિકાની મેયરી પ્રજાએ કેપટાઈન એકામિત્વ ઉપર સહી મુકેલી છે. અને એ એકામિત્વને તોડી નાખવાનો સમય એ આવ્યો હોય તો અપણે તેને તોડી નાખીએ ત્યાં સુધી ચોક્કસ જોઈએ.

કેપટાઈન એકામિત્વનો જમ થાય તેથીયે વિરોધ આ બીજામાં રહેલું છે. અમેને ઉપર વિશ્વાસનો તમ મુકવાનું આવી દોહને કાચ મળે છે. વોલસ્ટોનના માર્ગને અપવામાં આજે જે દોહોએ મુકેલ જનાવી રજા છે તેના લાંબમાં એક મળજુત દીધાવાર આજે મળે છે. મનુષ્ય જાતિનો ઉકળાટ અને અસંતોષ એ દાખોળા જેવાં છે અને એકોપાર્ટીશ ટેન્શન બીજા એ દોહના એક્ટ્રીપીસ્ટોના લાંબમાં એક સરકારી દુકાડી જેવું છે એમ કહેવામાં જરાયે અનિયોક્તી નથી. અંતમાં વિલાયતની બીટીય સરકારને પણ કુમરવજુ ભરેલી દલામાં આથી આવવું પડે છે. અમે એ જાણીએ છીએ. કે અમારા કેટલાક અધીરા સાકય આફ્રિકાને અમે જપારે સાકાજપનો વિચાર કરવાની સુચના કરીએ છીએ ત્યાં મ્હોં મચડે છે. છતાં નાટકની અંદર આપણી માનુષીની સેરા વિષેની વાતો માત્ર મ્હોનીજ વાતો ન હોય આપણે નાટકમાં એ વિચાર કરવોજ જોઈએ કે આ પ્રકારનો પાંધો આપણી માનુષીમાં કેવો પડે છે. વિલાયતને લાંબમાં દોહની અંદર નીવેડો ન આવી કહે એવા મદન પ્રકારનો તોડ લાવવાનો છે. આપણે શું અધ્યવિધાસની બીજા નાક આપણા વર્તનથી પૂરી પાડવી? જેઓ આ પ્રજા વિષે જાંતિથી જેઓ વિચાર કરી કહ્યું છે તેવા અમારા વાંકોને મુદ્દા વિષે વિચાર કરવાનું કહીએ છીએ. અમારા વાંકોને અમે કહીએ છીએ કે હવે એક એ વરસ માં તેજનાલીસ્ટ સરકાર કેટલાક પ્રત્યેના બીજા લાગણીથી વિરુદ્ધ વિચારો દર્શાવી રહેલી છે તેવીવના પ્રજામાં જનરલ હર્ડોએ એકામિત્વ દર્શાવું હતું કે બોંટનની કાળા લોકો ભીંડેની નીતી સાકય આફ્રિકાને પમક નથી અને તે વિલાયતની સરકાર અને આ દેશ વચ્ચે ભારે મતભેદ ઉપસ્થિત કરે છે. આજે સુતીયનમાં દોહોએને વાતો તેટીવેને ૧૮૩૦ જમાવવામાં

આવે તો તેનો પડથો સામાન્યની નીચી ઉપર પડ્યા સિવાય રહેતો નથી. જે પ્રજાના હાથમાં સામાન્યના જીવન માગની પ્રજાનું દિલ મુકવામાં આવેલું છે તે પ્રજા જો તેના કિલ્લો વિચાર ન કરે તો તેથી યોગ્યને જાન કરવું પડે છે.

તુલસી જન્મે આયકે, જન્મત હસે તુમ રાય અયસી કરણી કર અલો, પીછે હસે ન કોઈ
(ખાસ "ઇન્ડિયન ઓપિનિયન" માટે)

જાગજ જ્યારે જન્મે છે ત્યારે અગર દરિદ્રમાં પણ પીડાતા માતા પિતા અને સર્ગ સંબંધીઓ હસે છે અને જન્મેલું જાગજ રોવા માંડે છે. પણ તેજ મનુષ્યે જેવા કાર્ય આ યુગ સંસારમાં કરવાની જરૂર છે કે જ્યારે મરણ સમય સમાપ આવે ત્યારે તેના મુખમાંથી કહેલા સંકલ્પ પરિણામે દારૂ નીકળે અને આખી દુનીયા અત્યંત શોકમાં મરકાવ થઈ જાય છે.

કરોડો આવ્યા, કરોડો ગયા, સૃષ્ટિ અને યમપુત્રી વચ્ચેના માર્ગનો ફરીકે એક સેકન્ડ જાંબ નથી રહેતો, આ holiday પળાતો નથી, ત્યાંની ન્યાય આપવાની કચેરીઓમાં મુલતો પડતી નથી, આં દુનીયામાં ઉંચી પોલીસન ગ્રામ કોથાને હિંમત આસન નથી અપાતું તેમ શુલાબી કરનારનો તિરસ્કાર નથી થતો. આ કચેરીમાં કળા અને ધોળા વચ્ચે વધાવત નથી, મહારાજી મહારાજ અને લાગીના લોકમંદર સજુરને એક સ્થાને બેસા રહી લાં કહેલાં કાનિ માટે ન્યાય માગવો પડે છે.

સ્વવાચલ: મનુષ્ય કુટુંબ દેહકા જેવો છે. કુરો એજ દેહકાની મકાન સૃષ્ટિ. મનુષ્ય પણ પોતાનું નાનું કુટુંબ, પોતાની નાની જાત તેને આખી સૃષ્ટિ માની બેસી પોતાના મનમાં પ્રુથ્વા કરી છે.

સ્વચ્છ અધાણી રાત્રીના વારા જુઓ, મજબૂત સાદમ કદી સફળ નહિ થાય, તે બધા વારા સુરો છે. તેમને દરેકને પોતાના પૃથ્વીઓ જેવા અનેક મંદો છે. આવી અનેક સુખ મંદો આપણી દ્રષ્ટિએ પણ નથી આવતા. લાં કેટલાં મનુષ્યો હશે, કેટલો વેપાર હશે, કેટલાં જનાવરો હશે, કેટલી જાતની વનસ્પતિ હશે કેટલાં જાગજો દરેક જન્મવાં હશે અને કેટલાં મનુષ્યો મરતાં હશે.

આ બધાનો વિચાર કરશે તો જાણશે કે મનુષ્ય એક અણપમાં અણ વસ્તુ છે અમારો બહાદુરો જેમની એક જુમથી પૂરતી પૂજો તેવાનો સમુજનો કીસાં નથી તો સામાન્ય માણસની વાતજ થી.

આમ હોવા છતાં આ મારો દેહ આ તારો દેહ, જામે વધારે સુધરેલા, તમે અજાન, જામે વધારે સ્વરૂપવાન, તમે સ્વરૂપ વચરના, જામે ધરના મનીતા તમે જાણવાનીતા, જામે સત્તા બોમવવાને લામક તમે સત્તા બોમવવાને નાલામક આ બધો કીસીરીયા શો.

હોદ્દા ધર્મના, મુસલમાન ધર્મના અને ક્રીષ્ણીયન ધર્મના તેઓએ જાને 'માયા' કહી છે.

હોદ્દા ધર્મમાં ધન્દની પાની ધન્દાણી માટે એમ કહેવાય છે કે ધન્દાણી મને તેહલા ધન્દ સાથે ખલો. આમાં ધલો મર્મ રહેલો છે. ધન્દાણી તે પૃથ્વી. તેના મને તેહલા ધણી થાય પણ તેનું પરિવત્તણું અણુક સમજવું. તે કોઈની પાછળ

મગ નહિ, કોઈની પાછળ સતિ થઈ નહિ, જમા જમા, તે હતી તેવીને તેવી રહી.

મકાન પુરોના દાખલા મો, વિશિષ્ટ, રમુ, અઘોર, કુદિશિર, દહાર, અઘર જોરો જો જો જમા જમા પણ પૂરો કોઈ સાથે મર્મ નહિ.

કુદરતના પંજામાંથી કોઈ જન્મું નથી સુધારાની જાંબ કલાને ચહેલું કોઈ પડ્યું. માન મુલ્યે તેવી તેમીસ અને પુરોડીના પ્રેરકની આગાહી મુજબ રોજાઈ મગ, મુજામનો સુધારો અઘર મગ મોસ અને રોમ મગ, જર્મનીનો મગ લેતરો. આ બધા માટે જુનાવરને જીવવાના છે!

અધારમાં મજાના ખંડોમાં સ્વર્ગ રમાવા, જુમિ મજાનું ઉદર ફેડી મનુષ્યોને સુવર્ણ અને રત્નો કાઢવા, માતાએ તે આખા, કયા દ્રષ્ટિથી! સર્ગ મનુષ્યના આસ્વાદ ખાતર નહિ કે સ્વાર્થ ખાતર.

મનુષ્ય જીવનનો અર્થ શો? He must enjoy with the rest, what he has got best. રથારો જીવન મજુ કે મનુષ્ય પડ્યો. પણ ક્યાં સુધી! સ્વર્ગમાંથી બજુ થયેલી મંજાને જેવટે સમુદ્રમાં જરું થયું. તેવીજ તેવી રહા.

આ દાખલો મનુષ્ય એકલાને લાગુ પડતો નથી, દરેક પ્રજાને પણ લાગુ પડે છે. મકાની પ્રજા મટે છે અને પડતી પ્રજા પડવા માંડે છે. પણ દેકરીની રોજે મદમા પછી સીમા (ન્યાય) ઉભા રહેતાં ન આવે તો પાછળની બાલુ ખલો. પછીનો કેવો મધુરો સ્વાદ આરે તેનોય અનુભવ એક વખત કરવા જેવો ખરો.

સંતોષ હૃદયમાંથી આવે છે બહારથી નહિ, કરોડો પૈદ આવતાં જે સંતોષ ન મળે તે એક મીનીટના દુનીયાના અસ્તિત્વનો વિચાર કરતાં મળે છે.

એક અંગ્રેજ કવિ કહે છે:

It's no in titles nor in rank;
It's no in wealth like London Bank;
To purchase peace and rest;
It's no in making muckle mair;
It's no in books; it is no in lear
To make us truly blest:
It happiness has not her seat
and centre in the breast
We may be wise, or rich or great,
But never can be blest.

તારે દુનીયા કોની પાછળ રહી અને રહ્યો.

દુનીયા કાપડ પાછળ રહી, દુનીયા મકાન પેમખર પાછળ રહી, દુનીયા મજીદમ યુદ્ધ પાછળ રહી, આમ દુનીયા જીવન અનેક સંયુક્તો પાછળ રહી, અનેક વિરલાઓ પાછળ અજારે રહે છે અને અવિષ્કારમાં પણ રહ્યો.

મરણ વખતે નીચેના જે પ્રશ્નો પુછાય છે. ક્યા માટે તૈયારી કરવી તે તમે વિચારો.

When a man dies people ask "what property has he left!"

But the angels who examine him after death ask "what good deeds hast thou sent before thee."

કોહર'સ વિષે છાપાઓના

અભિપ્રાય

હાંદીઓના પ્રશ્ન

'કેપ આરમસ' પત્ર તા. ૨૦ માં ડીસેમ્બરના અંકમાં હાંદીના મથાળા દેશને એક અમલ દેખાતાં દર્શાવે છે કે હાંદીઓનાં એશીયાટીકાની હાંદીઓને બનતે હોય તેની મુશીબતો દૂર કરવાની ખીરે કીરે પ્રગતિ થાય છે છતાં એ વાત ખુબી છે કે મુશીબતને લીધે હજારો જાતો અપદાનો અંત આવતો નથી, ખરી રીતે ટ્રાંસવાલના હાંદીઓના સામે આવે પાછી મુશીબત આવતી હોય રહેલી છે. સર કુર્મા રેડીએ હાંદીઓની કોહર'સ માં આપણે આપતી વેળા દર્શાવ્યું હતું કે નમારા મગજમાં મદદરતો પ્રશ્ન રમી રહેલો હોય તો તે એશીયાટીક ટેન્ગોર ખીજ વિષેનો છે. આ ખીજથી ટ્રાંસવાલમાં વસ્તા પોણેસો ટકા હાંદીઓનું સાથે એક હાંદીવાસ વાસણની અંદર પડેલું છે. આ ખીજની પુરી વિગતોમાં કેપ પ્રાંતને રસ પડે એમ નથી. કેપ પ્રાંતમાં વસ્તા હાંદીઓ કાયદેસર પોતાનો વેપાર કરી શકે છે અને તેમના ઉપર ખાસ જુલમોનું દાખ નથી. ટ્રાંસવાલ માં વસ્તુ સ્થિતિ જુદીજુદી છે. લગભગ અરબા સંકલ્પે તે પ્રાંતની મોટી પ્રજા હાંદીઓના અને ખાસ કરીને હાંદી વેપારીઓના હાજરી સામે સંરક્ષણ મેળવવા માટે કાયદાઓ પસંદ કરી છે. એક પછી એક આ કાયદાઓ બેઠકે લેવા પુરતા નીવડ્યા નહિ થા તો અમલમાં મુદ્દી શકાય નહિ એવા માલુમ પડ્યા એવા તો તેને અમલમાં મુકવાનું કોઈનુંજ કામ નથી એવું માલુમ પડ્યું છે. જુદા કુલણવાની બદલમાં હાંદી આવાક છે એવું માલુમ પડ્યું છે. વ્યક્તિગત હાંદી જમીન ખરીદી શકે નહિ એવો કાયદો છે સારે કાયદોની ખરી શોધી કઢાડી તેણે કંપનીઓ કરીને જમીન ખરીદી. હાંદીઓની આ પ્રગતિ ઉપર પંચ કાયદેસર અંકુશ મુકવામાં આવ્યો. પરંતુ સીલેક્ટ કમીટીના રીપોર્ટ મુજબ કાયદાના ધરાકાનો અંત કરવા માટે હાંદીઓએ બીજી હુકમોના શોધા કઢાડી અને કાયદામાં જે બંધને મુકવામાં આવ્યાં હતાં તેની અવગણના કરવામાં આવી. સંતા કુકડીની રમતો હજી કોર્ટમાં ચાલી રહી છે. એશીયાટીક પોતાની રાજના સાધનો યુગમાં મેસે તેના અમમાં પડ્યા છે. સત્તાવાજાઓ કોર્ટમાં બવાના બપને ટાળવાની છત્રા વાળા છે તે સાથે એમ પશ્ચ માટે છે કે હાંદીઓની સામે મોરબીઓ ન પોકાર છે તેની છત્રાને પશ્ચ સંતોષવા તે છત્રે છે. આ જુદું દલકટ કાય છે. મોટે ભાગના હાંદીઓ વાન સાથે કાયદાકે બરો કે આ દેશમાં રહેલા એશીયાટીકાને જે હુરેપીયનેશની સાથે સમાનતાના આધિક મોરબી ઉપર મુદ્દા ન જાણતા હોય, તે સ્થિતિને યોગ્ય માર્ગ ઉપર મુકવીજ બેઠકે. અને બાબુને મળવા માટે સીલેક્ટ કમીટીએ બનતો પ્રયત્ન કર્યો છે. ટાઉનશિપોની અંદર હાંદીઓના વસવાટ માટે ટાઉનશિપ ડીક્રીની અંદર બંધનો મુકાયેલા છે સાં માલુ મારવાની સીલેક્ટ કમીટીએ છત્રા બતાવી નથી મોરબી કે કોર્ટમાં બંધને ન્યાય મેળવવાનો ઉપાય છે. વળી વેરેડ ઇન્ટરેસ્ટો સંરક્ષણ કરવા પહેલે તે વિષય છે કે જ્યાં એ વેરેડ ઇન્ટરેસ્ટો મેરકાઈદે હાંદીઓને કરવામાં આવેલા છે. વળી મુખ્ય મુદ્દો એવો હોયો મેસેલો છે કે સોનેરી કાયદા મુજબ પ્રોક્લેમ્સ માલિક ઉપર સન ૧૯૧૬ બાદ વીટવેલરનાં

અમલમાં નથી હાંદીઓને કમલનવદિવટ મોટે ભાગે મેરકાઈદે છે સાં વાંધેસરો આવવામાં આવેલા છે. આવી પરીસ્થિતિ કેવી રીતે હોય શકે પાછી એ આશ્ચર્યજનક છે. હવે કાયદાનો એ દુરતજ અમલ કરવામાં આવે તો ભારે મુશીબત હોય શકે પાછી એમ છે કમીટીએ બનામણ કરી છે કે આવા મેરકાઈદેસર વેપાર કરનારાઓનું રજીસ્ટર બતાવવું અને પાંચ વર્ષની મુદત તેમના વેપારને સમેટી લેવા માટે નવી ઠગપા નહીં કરી આપવી જ્યાં તેઓ વેપાર કરવા જઈ શકે ખીજમાં કરવામાં આવેલી આ બનામણો વિષે હાંદીઓ વોધો લગાવે છે. જે લીલની ટીએ વિચાર કરવા બંધને તો હાંદીઓની કલિલ ટકી શકે નહિ કારણ કે હાંદીઓ પોતે જાણે છે કે સોનેરી કાયદાનો અંગ કરીને તેમણે મેરકાઈદે કાયદા વદિવટ કરેલો છે પરંતુ જ્યાં જીવન મુખ્યરોની પ્રજા હોય સાં લીલની કિમંત હોય શકતી નથી. કારણ કે ખરી વસ્તુ સ્થિતિ એ છે કે હાંદીઓની મોટી સંખ્યાના ભાગને જ્યાં તેઓએ પોતાનો વેપાર જમાવેલો છે તે જગ્યાને છોડીને માલવા જવાનું છે એટલુંજ નહિ પરંતુ અમુક સંક્રમિતેક લગાજી મુકર કરવામાં આવે સાં જમને રહેવાનું છે. વળી એવા સેમીગેટ લગાજી ક્યા આગળ મુકર કરી આપવા તે વિષે સરકાર અને યુનિસિપાલિટીઓને મુશીબતો નડવાનીજ અને આ કાયદો વળી અમલમાં ન મુદ્દી જાણ એવી સ્થિતિમાં આવી પડશે હાંદીઓની મોટામાં મોટી બાકા આ મુશીબત માંજ સમાયેલી છે. હાંદીઓના જીવન નિર્વાહન સાધનજ ચાલુ જતું હોય અને તેને માટે તેઓ બહન લગાવતા હોય તો તેમાં તેમનો હોય કઢાડી જાણ નહિ. અને કાયદો સખત રીતે મકતા પહેલાં પ્રોક્લેમ્સ પૂરતો વિચાર ચલાવે એ જરૂરનું છે. પ્રાચીન સંસ્કૃતિ કે જેને સાચી રાખતા માટે જનરલ હર્ડિંગ મુકળ પ્રયત્ન કરે ન તેને હાંદીઓ બધ સમાન યત્ર પડે એવી મોટી તેમની વસ્તી નથી એ આકાઓ ઉપરથી બેઠક જાણ છે. છેલ્લા થોડા વર્ષોમાં હાંદી વેપારીઓનો ધસારો વધી ગયો છે એવું બતાવવા માટે જરા સરખી પશ્ચ જુગાની મળી શકે એમ નથી. પશ્ચ ખરા લખજાઓમાં તો નેટીકો અને ગરીબ મોરબીઓમાં તે તેમની ખરેખરી જરૂરીયાત પુરી પાડ છે. વળી કાયદાનો અમલ જે કરવામાં ન આવ્યો હોય તો તે કંઈ તેઓનો હોય નથી. જ્યારે આ ખીજ પાસાં મેંટ પાસે પાછું આવે સારે જમને આસા શખીએ હોય કે જુલમ થતો હોય એવો આભાસ સરખો પશ્ચ પડતો હોય તો તેને છોડી દેવામાં આવશે.

સાઉથ આફ્રિકામાં હાંદીઓ

'ઇસ્ટ બ્રાંડ ડેમલી ડીસપેચ' પત્ર તા. ૨૧ માં ડીસેમ્બરના અંકમાં હાંદીના મથાળા દેશને એક અમલ દેખાતાં દર્શાવે છે કે સા. આ. ઇ. ટ્રાંસની અખીયારમી બેઠકમાં ટ્રાંસવાલ લેન્ડ ટેન્ગોર ખીજ વિષેની ચર્ચા એ મુખ્ય ચર્ચાનો પ્રશ્ન થય પડે જે રાજાવિક હતું. અને એવી આજ્ઞા રાખવામાં આવી હોય કે સર કુર્મા એ વિષયમાં રખા રીતે વાત કરશે તો તે અયોગ્ય નહતું. સર કુર્માએ જે બાબત કોહર'સમાં આપ્યું તે ઉપરથી એવું નથી માલુમ પડતું કે ખીજ વિષે સું વાંધાઓ છે તે તેણે અંકસ પડી કઢાડ્યા હોય. એ વાત ટીલગીરી બરેલી છે. કારણ કે એ ખીજ અલેન જુલમી છે. એ આ ખીજને કાયદાની પાંચી ઉપર અલાવવામાં આવે તો તેથી હાંદી કાયદોમાં ભારે કાવાજની બાગપી પેદા થશે. સર કુર્મા સા. આ. હાંદીઓને નરમ વિચારના બનવાની સલાહ આપે છે

તેની સાથે અમે મળતા મુજબે છીએ પરંતુ અમને આ સમયે લાગે છે કે ક્રિસ્ટીયનતા દોહીઓનો ફક્ત આ વખતે ચોક્કસ રીતે રજૂ થતા જોઇએ કે જેથી એસેમ્બલીમાં જે વખતે બીજા રજૂ થાય તે વેળા માજીમેન્ટના સંખ્યો દોહી કામ વરતની દલીલોથી પણ માહિતગાર થઈ શકે. અને આ કથામાં જાનને પછે વરતની દલીલો તેજો બરાબર જોઈ શકે. ૬. આફ્રિકા માં દોહીઓ અને યુરોપીયનો વચ્ચે સંપૂર્ણ સામાજિક સંબંધ જોડાવો નહિ જોઇએ. એ વાત સાથે અમે મળતા છીએ. ક્રિસ્ટીયન પ્રમુખ મી. કોરોથરે દર્શાવ્યું હતું કે આ દેશમાં અમે રેલાઈ વસ્તીનાં અને બાગ તરીકે છીએ એવું યુનાઈટેડ સરકાર સ્વીકારે તે માટે અમારે શું કરવું જોઇએ તે સમજવું અમારે માટે મુશ્કેલ છે. અમારા ઉપર એવો આશય મુકવા માં આવે છે કે અમે યુરોપીયનોના મારણે રહેતા નથી પરંતુ ને પણ અમે યુરોપીયનોની મારફત રહેવાનું કાર કરીએ, ધરા બરીદીએ, મોટરગર રાખીએ કે તુરતજ અમારા ઉપર આક્રમણ કરવામાં આવે છે કે અમે યુરોપીયનોને આર્થિક હમરૂપ છીએ. મી. ટામસને એકદમ એવું તરીકે સીલેક્ટ કમીટી સમક્ષ જુઓની બાપી હતી તેમાં તેમણે દર્શાવ્યું હતું કે "તમે જો દોહીઓને યુરોપીયનોથી અલગ વિસ્તારમાં જુદા રાખો તો તેમણે પશ્ચિમનું રહેવાનું ધોરણ કેવી રીતે પ્રાપ્ત કરવું તેઓને તેમના લોકો સાથેજ રહેવું અને વેપાર કરવો એ રિશનિમાં તેઓ મુશ્કેલ." સરકાર ને વલણ લે છે તે સમજવું મુશ્કેલ છે. દોહીઓના તરફ એ ધર્મોત્તમને લઈ વિશેષ ઉદાવવામાં આવેલા દોષ કે તેઓ પશ્ચિમના મારણે નથી રહેતા તો અમારે તેઓ એ કિસ્સા રહે છે આરે કા માટે તેમની સામે વિશેષ ઉદાવવામાં આવે છે અને તેમને સેમિગેટ કરવાની વાત કા માટે કરવામાં આવે છે? આપણે એ સમજવું જોઇએ કે ૬. આફ્રિકાના દોહીઓ યુરોપીયનો સાથે સામાજિક સમાવતા નથી માંગતાં. પરંતુ તેઓ સમાન હકની માંગણી કરે છે અને તે આવવામાં શી દરકન છે તે અમે જાણી શકતા નથી. દોહીઓનાથી નવા માણસો કેવે આ દેશમાં આવતા નથી અને એક બે પહેડી દરખાન તો અમે વસતા સર્વ દોહીઓ આ દેશમાં જન્મેલાજ રહેવાના. અને અમે વસ્તી બાજુ કેમોની માફક તેઓ સાકય આફ્રિકાના નેશનલિસ્ટ બનવાના. એ પ્રજાને બારે શું કલકા પ્રજા તરીકેજ લેખવાનું આજુ રાખવું તેમની સાથે જેવું વર્તન અમારવું એ શોખ નથી. એ કદાપણ બરેલી નીલી નથી. ૬. આફ્રિકાના યુરોપીયનો એ વાત જુલો બપ છે કે આ મુલકની પ્રગતિ યુરોપીયનો, દોહીઓ અને નેટીવો સાથે મળીનેજ થઈ શકે છે. આ દેશની આર્થિક રિપોર્ટ નેટીવો અને દોહીઓને બાતજ રાખીને પ્રગતિ ઉપર મુશ્કેલ કામ એ વાત મુખ્યતા બરેલી છે. અને એમાં વેપારી દ્રષ્ટિએ મુદ્દો જોવામાં નથી આવતો. આર્થિક પ્રયત્નોમાં કાબની સરકારે બીજકુલ સમજ બતાવી નથી. એવા દ્રઢ આન્યતા અમે દેસાએલી રહે છે કે નોન-યુરોપીયનોને જુલમ કામદાઓથી ક્યાએલા રાખીનેજ યુરોપીયનોની એમતા ટકાવી રાખી શકાય. આ એક મોટા માં મોટી જુલ છે. એક બાટીક ટોપીનીબનની અંદર કરગરના સમયની જુની રાજનીતી આજના જમાનામાં કાયમ રાખી શકાય નહિ. સર હુર્મ રેડીએ આ સરકારને જાણવી હેવામાં સમય સુઆવેશો નહિ જોઇએ કે દોહી કામ આવી વર્તણૂક કેવી પણ મદન કરશે નહિ.

હાઇનની અકરડા પરિધનો હેવાલ

હાઇનની અકરડા પરિધનોના બાજા હેવાલો ગયા અઢારાઘોરે કરે દરરોજ આપ્યા થયા છે. પરિધનો કાર્ય ખંતમ મુજબ ગયું છે. ના. અદેનકાર અને અદેનકાર બાનુએ મહોમ લામ પેલેસની અંદર પ્રતિનિધિઓને વિજાપુરીની માન પણ આપી હોયું છે. વડા પ્રધાન રામશે મેકડોનલ્ડ મરુ કરનો દવે શું કરાદો છે, સરકારની રાજનીતી શું રહેશે તે વિષે એક મેકરનુ સ્ટેટમેન્ટ પ્રસિદ્ધ હતું છે તેની મદદ થી રાફ જોઈ શકા દતા. હોદ મોટેના નવા રાજકીય બંધારણ માટે ને મુદ્દાઓ સ્વીકારવામાં આવ્યા છે તેની સૌર નીચે મુજબ છે:—

કોન્ફરન્સની પુરી મેકર વા. ૧૫ મી યુરવારના દિવસે મુજબ હતી. અને શ્રીરત બંધારણની જે યોજના શ્રીરત કમીટીએ પરી કરાકી છે તેના ઉપર મોટા મોટા બાવણો કરવામાં આવ્યા હતા. દરેક બંધે બગમમ આ યોજનાના વખાણ કર્યા છે. શ્રીરત કમીટીના પ્રમુખ મોડ સુઝીએ દર્શાવ્યું કે મી. મેકડોનલ્ડે જમીનમાં એક નાનું બી વાનું છે અને તેમાંથી એક મદાન ફક્ત હમી નીકળશે અને તેની રક્ષિતા કાળાએ નીચે દીલના પુત્રો અને પુત્રીઓ આરામ અને કાયદો લેશે કે જેના તેમને અસંત આવશ્યકતા છે. આ બંધારણ પ્રત્યે રાજ્ય મદારાજાઓએ ને વલણ બતાવ્યું છે તે ઉપરથીજ મોડે સુધીએ આ ઉદગારો કરાદા છે. રાજ્ય મદારાજાઓએ ને આજેવાની લીધી છે તેથીજ એક મન્ડીયા શ્રીરતનું બંધારણ અસ્તીત્વ માં આવી શક્યું છે. કામનાન્સ, કોલો બેલાવ, દેશ પરદેશની રાજનીતિ અને કાયદો તથા મુલેકની ભાગવણી આ વિષયોએ અંદર અમુક સહિસલામતીના મંત્રો વાજી સમરવે દોહી કાશિયારી સરકાર એક મન્ડીયા શ્રીરતનની વડી મારાસવાતે બીજામકાર રહે એ સિદ્ધાંત કોન્ફરન્સે સ્વીકારી છે.

યોજાના નવાપ સારેજે દર્શાવ્યું કે સામગ્રન કમીટીના રીપોર્ટમાં દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે સમરવ હોદ માટે શ્રીરતનું બંધારણ એ બંધાવુ માટેની વાત છે તેમજ દોહી સરકારે પણ ચોલાના કીસપેચમાં આપું બંધારણ એ બંધાવુ માટે છે એમ દર્શાવ્યું હતું. તે છતાં રાજ્ય મદારાજાઓએ ને આજેવાની લીધી તેના પ્રતાપે એ વાત આજેજ સમજ કરી છે.

કામનાન્સ સંબંધી ને સહિસલામતીના માર્ગ લેવામાં આવ્યા છે તે વિષે મોડે રીડીએ દર્શાવ્યું હતું કે કામનાન્સના વિષયમાં હોદ વિભાજનનું લાગેદાર રહે એ હેતુથી એ રસ્તો નથી લેવામાં આવ્યો પરંતુ દોહી કેડીટ સામવવા તેમજ દેશની અંદર મોટા બાજે લોના ન કરાકવામાં આવે એ હેતુથીજ આ સહિસલામતીનું મગણુ બરવામાં આવ્યું છે. આ હેતુની ખાતર દોહીમાં એક રીજર્ન એક રથાવવામાં આવશે.

મી. જમકરને એવું લાગ્યું છે કે સહિસલામતીના ને માટે લેવામાં આવ્યા છે તે વધુ પડતા છે. સર તેજ બદાદુર મેફ, મી. જીન્દા અને મી. જમકર એમ બાને છે કે હોદના બચાવ અને દેશ પરદેશની રાજનીતી સંબંધી લાગસથાને ને અધિકાર આપવામાં આવ્યા છે તેના ઉપર કેલોલ અંકુલ રાખવાનું તેઓ વધાવી લેશે.

હોદ-મુરશીમ તથાવત વિષે હજી કશો દરમો આવી શકેલો નથી. નામકાર આમાંજાને મુરશીમાં વતી જોહોરાઈ કરી હતી

કે જુદી જુદી કમીટીઓની અધ્યક્ષતા તેઓ એકજ કરતે સ્વીકારશે કે હોદ્દા બાવી અંધારજ દેશ જુસ્સીય કામની સ્થિતિ અસરકારક રીતે સહિસભામતી બરેલી રહેશે.

અર હમુનકે હરે વાદી આપી જણાવ્યું હતું કે હોદ્દામાં મુરોબીયનો વધુમતિમાં છે અને તેમને માટે પણ સહિસભામતીના માર્ગો ચોક્કસ નોંધેલા. પણ જોજનારાઓએ દર્શાવ્યું કે કામના-અના સંજોગો ને સહિસભામતીના માર્ગો લેવામાં આવ્યા છે તે જોવા કોમીટીઓના પ્રવર્તે છે તેથી વિરોધ નથી લેવામાં.

વધુમતિ વાળી કોમીટીના સંરક્ષણ વાળી કમીટીની મસલત પડી આગે છે. હોદ્દા-મુસ્લીમ તફાવતના અરજે નહિ પરંતુ પંજાબમાં શીખોના અતિનિષિદ્ધત્વ પ્રમાણ શું રહેશે તે પ્રશ્ન ઉપરથી મસલત પડી ગામી છે. શ્રી. હુસૈન સોએ એક ઇલેક્શન દરમ્યાન દર્શાવ્યું હતું કે પંજાબની કારાસભામાં શીખોને જોજા માં જોજી રજ દકા એકદા મળવીજ નોંધેલા. છેલ્લી દરખાસ્ત મુજબ તેમને વીસ દકા પણ મળતી નથી.

સ્વર્ગસ્થ મહિલાના મહમદ અલી

ભેખક: રેવ. સી. એ. એન્ડરસન.

સ્વર્ગસ્થ મહિલાના મહમદ અલી સાથે મારી પ્રથમ મુલાકાત મન ૧૯૧૧ ની સાલમાં કહેનકાક જ્યોત્સના રાજ્યાભિષેક પાદ દીકરી કહેરમાં મોટા કરવાર બરાબો હતો તે પ્રસંગે દીકરી કરવારમાં થઈ હતી. મહિલાના મહમદ અલી તે વેળા નોજવાન હતા. હોદ્દામાં એક વર્તમાન પત્રકાર તરીકે તેમની જગ્યાતી ધોળી હતી. વિલાયતમાં એકસહઈની હોલન કોલેજ માં તેમણે લાંબીમ લીધી હતી અને એક આપજીવતા તરીકે અને ડીમેટર તરીકે કોલેજમાં ખ્યાતિ મેળવી હતી. વિલાયતથી તેઓ હોદ્દા મળ્યા અને પત્રકાર તરીકે તેમણે સેવા કરવાનું સ્વીકાર્યું. તેમના એ ધંધામાં પાવાથી એ ધંધામાં તેમણે ખઈ જીવન રહ્યું. 'મહમદ' નામનું અઠવાડિક પત્ર તેમણે શરૂ કર્યું અને તેમાં આવતા અમ લેખોથી તે અત્યંત પ્રસિદ્ધિ પ્રાપ્ત થયું. તેમણે અજાણતથીજ એક મજબુત રાષ્ટ્રવાદી તરીકેની સ્થિતિ લીધી હતી અને નોજવાન મુસ્લીમ રાષ્ટ્રપાર્ટીના તેઓ સરકાર મળ્યા. તેમના બાઈ મહિલાના કલકત્ત આજી તેમની સાથે મળ્યા અને યુદ્ધના અંત પાદ પીલાહતનો પ્રશ્ન અપારે અસ્તિત્વમાં આવ્યો ત્યારે તેઓની સાથે એક મહાન તક આવીને ઉભી રહી.

આ સમય પાદ આવ કરોડ મુસ્લીમ બાઈઓના તેઓ એક મુખ્ય ધાર્મિક નેતા મજાવા લાગ્યા. હોદ્દાના તે સમયે રાષ્ટ્ર નેતાઓમાં મહાત્મા બાંધીજીથી તેઓ ખીલ નંબરના રાષ્ટ્ર નેતા હતા. આ સમયે તેમનું ધાર્મિક જીવન શરૂજ હતું. ઉત્તરત મજૂ અને ઇસ્લામની પ્રગતિને ખાતર ઇજ્જત, અરબીયા અને ઇંગ્લાંડની મુસાધરીઓ તેમણે કરી. ધર્મના પ્રત્યે તેમની લગ્નિ અને તેમનો લાગ અપૂર્ણ હતા. જો કે તેમની લગ્નિયત નજાજ હતી છતાં જ્યારે ઇસ્લામ ઉપર બંધના વાદળો આવ્યાં હતાં ત્યારે એક પળનો પણ આરામ લીધા સિવાય સતત કાર્ય કર્યું છે. માત્ર થોડાં અઠવાડીયાંજ ઉપર જ્યારે હું તેમને કાંડનમાં મળ્યો ત્યારે તેમણે મને પોતાને મોઝી દર્શાવ્યું હતું કે મારા જાણના દિવસો હવે નજીક આવ્યા છે. તેમના જીવનના અંત સુધી ઇસ્લામ પ્રત્યેની ભક્તિ બાવ હોવાથી હો.

રહ્યો હતો. તેમના કરીરને પીઠા થતી હતી તેવા અંગ્રેજો માં પણ પોતાની પધારીમાંથી તેઓ ઉઠીને દિવસની પાંચ વખતની નીમાજ પઢવા હતા. તેમને જો પણ ખબર પડી કે હું કાંડન આવ્યો છું કે તુરત તેમણે મને મળવાની ઇચ્છા દર્શાવી અને તેમણે મને દર્શાવ્યું કે મારા હૃદયની એકજ ઇચ્છા છે અને તે માટે હું મારા જીવનનું અલિધાન આપવા પણ તૈયાર છું અને તે ઇચ્છા એજ કે મારા દેશને હું સ્વતંત્ર અંગ્રેજી એવા ચાહું છું. અને મારા ધર્મનું અમલમાં સન્માન થાય એ ઇચ્છું છું. હોદ્દા-મુસ્લીમ અંકુષ વિશે હૃદયની બાગધોથી તેમણે મારી સાથે લંબાણથી વાતો કરી. અને એ મહાન હેતુને ખાતર કાંડનમાં પોતાનું જીવન અર્પણું પડે તો તે અર્પણ પણ તેઓ તૈયાર હતા. તેઓ ગ્રજરી મળા તે પહેલાં તેમણે પોતાના દેજાનું જોતે કાંઈ ખાસ સંદેશો જરૂર આપીજ હશે. અને મારી ખાતરી છે કે એ સંદેશમાં તેમણે એજ પ્રાર્થના કરી હશે કે મને તે યાજો પરંતુ હોદ્દામાં હોદ્દા અને મુસ્લીમોએ મિત્રો તરીકેજ રહેવું જોઈએ અને હોદ્દા માટે સંપૂર્ણ સ્વરાજ પ્રાપ્ત કરી સ્વતંત્ર કહેરીઓ તરીકે સામાન્ય શુભિ સાથે રહીનેજ પ્રાસ કરવી. મારા તેઓ એક પરમ અને વહાલા મિત્ર રહ્યા છે. અને હરેક વેળા તેઓ મને અત્યંત પ્રેમથી મળ્યા છે. તેમનું મારિત્તમ હિદાસ્તા પૂર્ણ હતું અને તેમનો સ્વભાવ સુંદર હતો. તેમને કાંઈએ કશું પણ નુકસાન કર્યું હોય તો તેની સાથે તેઓ કહી વેર રાખતા નહિ. મહિલાના મહમદ અલીનું જીવન એક મહાન દેજામકનને પોતાના દેજા અને ધર્મને માટે કર્યું હુઃળ સદન કર્યું પરંતુ છે તેની એક માદી તરીકે અને હમેશાં સ્મરણમાં રહેશે.

દીનબંધુ એન્ડરસનના માનમાં મેળાવડો

ઇ. એપિનિઅન પત્રને મદદ

તા. ૧૧ મી જાન્યુઆરી રવિવારના સાંજે માર વાને કેપ-ટાઉનમાં વરતા મેવા લાઇજોએ પી કામીય મોમી મંડળના આજરા હેઠળ મિત્ર હોજની અંદર રેવ. સી. એ. એન્ડરસનો સત્કાર કરવા એક મેળાવડો કર્યો હતો. હોદ્દા સરકારના એજન્ટ સર કુર્મા રેડી, જી. ઇ. બેરીમ, મી. ગોપાળ કુર્મા રેડી, મેસરો. પ્રાગજ દેજાઇ, એસ. બી. મેડ, મંચેરજ, ડોક્ટર પટેલ મારદર, મી. દુલ્લમબાઇ (હોદ્દા એસોસીએશનના પ્રમુખ) મી. બાબા લાઇ વીમેરે આમંત્રણથી હાજર હતા. બહેનોની સંખ્યા પણ મોટા પ્રમાણમાં હાજર હતી. પ્રમુખ મી. લુલા-બાઈ બીખાબાઇએ શ્રી. એન્ડરસનો સત્કાર કરતાં દર્શાવ્યું કે આપણી વચ્ચે મી. એન્ડરસ આજે પાછા આવ્યા છે તેનો સત્કાર કરતાં આપણને મારે આનંદ થાય છે. આ દેજાના હોદ્દાઓના ઉપર જ્યારે તકલીફો આવી પડે છે ત્યારે મી. એન્ડરસ તુરત આવે હોડી આવે છે. હોદ્દા સરકારના એજન્ટ સર કુર્મા રેડી પણ હોદ્દાઓને રાહત આપવા માટે રાત દિવસ મહેનત કરી રહેલા છે. અંધર એમના પ્રમાસને હોદ્દ

આપો. બાદ પ્રમુખ તરફથી મી. એન્ડ્રુસ, સર કુર્મા, એન. બેરીમ વીએરને પ્રજના હાર અર્પણ કરવામાં આવ્યા હતા.

સર કુર્મા રેડીએ પોતાના ભાષણમાં દર્શાવ્યું કે અત્યંત વરતા એથી ભાષણોએ આ મુદ્દા હોલ પોતાના પૈસાથી બંધાવ્યો છે સરસ વાત છે. મધ વેળા ન્યારે દુ કેપટાઈન આવ્યો હતો અને દોડુ ભાષણોએ એક મેળાવડો કર્યો હતો તે પ્રસંગે દોડુ ધર્મના ઉપર એક ભાષણ મેં આપ્યું હતું આ મુદ્દાની અંદર દુ ભેલ હું કે દોડુ ભાષણો ધર્મના વિષયમાં ધણા પાછળ છે સર કુર્માએ દર્શાવ્યું કે જામખા દોડુ ધર્મ કાવિમાં જામીક જીવન પ્રજારવા વિશે ખાસ ભાર મુકવામાં આવેલો છે અનુભવ જીવનનો હેતુ સુકિત પ્રાપ્ત કરવાનો છે અને તેને માટે તથા માર્ગો બતાવેલા છે પ્રથમ કમિયોગ, બીજો તકિયોગ અને ત્રીજો જ્ઞાનયોગ કમિયોગ એટલે સંસારમાં જનહિતને માટે માત્ર સેવાધર્મને ખાતર નિષ્કામ કર્તવ્યો કરવા. તકિયોગમાં પણ મનુષ્યો સદેલાઈથી સુકિત પ્રાપ્ત કરી શકે છે તકિયોગ માર્ગ એટલે સરળ છે કે માણસે તેને માટે ભારે ઉત્સાહથી પ્રાપ્ત કરવાની જરૂર હોવી નથી. આપણા મુદ્દામાં અનેક વિવેકાર મનુષ્યોએ પ્રદાપૂર્વક પરમાત્માની કલિતવા લીન થઈને સુકિત પ્રાપ્ત કરેલી છે એવા અનેક દાખલા મળ્યા આવે છે. એજ પ્રવાલો જ્ઞાનયોગ મારફતે પણ મનુષ્યો સુકિત પ્રાપ્ત કરી શકે છે. ન્યારે દુ દોડુસ્તાન ગયો હતો ત્યારે મેં લાં ખાસ ભાર મુકીને દર્શાવ્યું હતું કે દોડુ ભાષણોના ઉત્ક્રાંતિને ખાતર ઉપદેશોએ સા. આક્રિષ્ટ જવાની ખાસ જરૂર છે.

બાદ રેવ સી. એચ. એન્ડ્રુસે પોતે કેવા સંજોગમાં અમેરીકાથી અને આવી પદોગ્યા તેનું વર્ણન દર્શાવ્યું હતું. સર રવિદાસ દાગોરના કાલિનીકેલવ આશ્રમમાં થતી પ્રાર્થના તેમણે કરી હતી. એથીજામએને કરી પાછા કેપટાઈનમાં મળતા તેમણે આનંદ પ્રદર્શિત કર્યો હતો અને અંતમાં ઇન્ડીઅન એાપીનીઅન પત્રને મદદ કરવાની અપીલ કરી હતી. તેમણે દર્શાવ્યું કે ઇન્ડીઅન એાપીનીઅન પત્ર આધિક મુશીબતો વચ્ચે પસાર થમ રહ્યું છે. મદદમાં ગાંધીજીનું એ પત્ર આવે ત્રીસ વર્ષની આ દેહના દોહીએના સેમ બળવી રહ્યું છે. એ પત્રને નીલાવડું એ હરેક દોહી બાધની કરજ છે.

મી. પ્રમુખ દેશાઈએ મી. એ. પત્ર ડેવી મુશીબત વચ્ચે દેખાવ આવી રહ્યું છે તેનું વર્ણન કર્યું હતું અને ડાહ પજી એજ એ પત્રને અલુજ રાખવાનો નિશ્ચય જણાવ્યો હતો. મી. મંજેરજીએ દર્શાવ્યું કે મી. એ. પત્ર વિષેના આ વાત મી. પ્રમુખ દેશાઈ તરફથી જાણી અને જારે જામણી થઈ છે. આ પ્રસિદ્ધ પત્ર માટે આવી મુશીબતો હોય તે દુર કરવી એ આપણી ફરજ છે અને પોતા તરફથી પાંચ પૈડ મદદના આપવાનું જણાવી મદદ માટે અપીલ કરી હતી. ડાહટર પટેલ મારતરે પણ આ પત્રને ચાલુ રાખવા અપીલ કરી પોતાના તરફથી પાંચ પૈડ તથા મી. જગા દાજીએ પાંચ પૈડ આપવાનું જણાવી મીટીંગમાંજ મદદ તરીકે હરેક દેશાઈ પુર્વક પોતાનાં નામો અને રકમો નોંધાવી હતી અને જમમગ પચાસ પૈડ મદદ તરીકે આપવાનું નોંધાવ્યું હતું મુકાએલી રકમ એટલી મંડળના સેક્રટરી બાસ બાખરગાઈ આગાએ ઉપરાવવાનું માથે લીધું હતું. આ રકમ અને બીરક મળી મયા બાદ તે ઇ. એ. પત્રમાં જાહેર કરવા માં આવશે બાદ એજરો બેરોમ, એદ વાગેરે ભાષણોએ પ્રસંગને જમતું વીવેચન કરી એક પાણી થઈ મેળાવડો વિસર્જન કરવામાં આવ્યો હતો.

સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધના સમાચાર

મુંબઈની સભાના પરિણામે તોફાનો

મુંબઈથી રૂટરને તાર દર્શાવે છે કે ગયા વર્ષના મે માસમાં શેલાપુર અદેગી અંદર થએલાં હુકમોના પરિણામે આર માણસોને ફાંસીની સજા થઈ હતી તેનો જામજ કરવામાં આવ્યો તે દિવસે દોહમાં અનેક સ્થાનોમાં સરખસો કદાકવામાં આવ્યાં હતાં અને પરિણામે તોફાનો થયાં હતાં. મુંબઈમાં પોલીસે અને સરખસ વચ્ચે અલગમણ થતાં ૧૫૫ માણસોને મરખીતરજ માં લઈ જવા પડ્યા છે. તેમાં ૪૦ માણસો મંબીર રીતે મળ પામેલા છે. પુવામાં પણ ફાંસી દેવામાં આવી તે દિવસે શેાગોનું ટાણું એજ તરફ મધુ હતું. પોલીસે જમરદસ્તીથી તેને વાગેરી નાંખ્યું હતું.

કરાંવામાં શેાકાએ સરખસ કદાક્યું હતું અને મીટીંગ મરવા પ્રમત્ત કર્યો હતો તેમાં પોલીસે સાથે અલગમણ થતાં ૧૫૦ માણસો પાચલ થયા હતા પચાસ માણસોને મંબીર મળ થઈ હતી. પોલીસેએ બારીથી તથા વેળા હુમલા કર્યા હતા અને ૧૬ માણસોને પડકયા હતા. તેમાં ૧૬ આંખો હતી.

અલ્લાપાદની નજીક કાલીનપુર ગામમાં ૪૨ ન જરવાની લડત સંબંધી શેાકાનાં ટાળાંએ એ આપણ કરનારને પોલીસે પકડ્યા હતા તેને છોડવી લીધા હતા. પોલીસે વિષર પરમશે કેંકવા માં આવ્યા હતા ગોળીમાર પોલીસેએ લીધા હતા એમાં એક માણસને મંબીર મળ થઈ હતી. નવ પોલીસો પાચલ થયા હતા. એજ મામમાં ફાંસીની સજા સામે પ્રોટેસ્ટ કરવાની મીટીંગ થઈ હતી તેમાં પોલીસેએ બારીના મારા મલાલી ૬૦ માણસોને પાચલ કર્યા હતા ૪૦ જાણને મંબીર મળ થઈ હતી.

અમદાવાદમાં શેલાપુરમાં પ્રંરેતીની સજા પામેલા માટે વિરોધ દર્શાવતા મળેલી મીટીંગને વીએરી નાંખનાં ૧૫૦ માણસો પાચલ થયા હતા. એજ બદારથી એક આં અને પુરજ પાચલ થયા હતા. સર્ગને છમ્પીલાજમાં લઈ ગયા હતા.

મુંબઈમાં મહાન હુડતાળ

રૂટરને તાર દર્શાવે છે કે મુંબઈની વોર કાઉન્સિલે શેલાપુરની ફાંસીની સજા સામે વિરોધ દર્શાવતા હુડતાળ પાડવાનું જાહેર કર્યું હતું. લગભગ દોઢ લાખ મીલ મજુરો હુડતાળ ઉપર મયા હતા. પાંચ હજાર પોલીસો અને જરકરની દુકડીએ હાજર રાખી હતી. મંબીર તોફાનો થાય એવી આગાહી રાખવામાં આવી હતી. સે માણસો પાચલ થયા હતા અને તેમને મરખીતરજમાં લઈ ગયા હતા. કારણે તેમજ હુડાને ઉપર પીકટીંગ થયું હતું.

શીખ સિપાઈ ખુને ચઢયો

એક શીખ સિપાઈ બાહોર ફેલ્ટેલમેંટમાં નાગી તલવાર લઈ ખુને ઉપર ચઢયો હતો. બીટીશ જરકરના કેપટન મી. કરડીસલી પત્નિને તલવાર મારી હતી તે મરખીતાલમાં મુજરી ગયું હતી અને તેનાં એ બાળકને પણ કાપી નાંખ્યાં હતાં. આ શીખ સિપાઈએ મયે વરસે પોલીસને જાણ્યું હતું કે અંગ્રેજોને મારી નાંખવાના હેતુથી કેમિસના સબો જરકરમાં જોડાના હતા. એને પોતાને એ કાર્ય પાર પાડવાની તક મળી નહતી. પાછળથી તેને કીસજાજ કરવામાં આવ્યો અને તે પાછળથી કેમિસમાં જોડાયો હતો અને ૭ માસની સજા થઈ હતી.

શ્રી. વિદુલદાસને છોડી મુકયા

અરાજ તખીવતના કારણે શ્રી. વિદુલદાસ પરેશને સરકારે એજમથી છોડી મુકયા છે. શેાકાનાં એક મેટાં ટાળાંએ

મુખ્યમાં તેમને અપૂર્ણ માન આપ્યું હતું.

એસેમ્બલીના પ્રશ્ન ઉપર થોડી પહેરે.

ન્યુ હીલ્ડીથી દરરોજ તાર દર્શાવે છે કે એસેમ્બલીની બેઠક શરૂ થાય તે પહેલાં તમામ કક્ષાક અધ્યક્ષી કેમિસના વોલન્ટીઅરો મી. સન્નુપમ ચેટ્ટી જેમને કામચલાઉ રીપ્રેસન્ટેટીવ નીમવામાં આવેલા છે તેના મુકામ ઉપર પહેરો બરતા હતા. મી. ચેટ્ટીને પોલીસની મદદ આપવામાં આવી હતી. અને તેઓ બરાબર સમયે એસેમ્બલીમાં આવ્યા હતા. ૧૪૨ સભ્યોમાંથી એકસો અગ્રીમાર સોગંદ લીધા છે, તેર પીટીશને પકડવામાં આવ્યા છે.

એશીયાટીકના ધસારાનો ભય

'ધા રેન્ડ ટેકલી મેક' પત્રના એક અંકમાં 'નાટાલીઅન' ની સહીથી એક લેખક લખે છે કે હું નાટાકમાં સત્તર વર્ષ પુરો રહ્યો છું. ત્યાં વસ્તી હોદી પ્રજા રાજ્યદારી, સામાજિક અને આર્થિક દ્રષ્ટિએ ઠેવી રીતે બમરૂપ થઈ પડેલી તે હું સમજી શકું છું. ડરખતના આગળા ટાઉન કલેક્ટર મી. હેન્ડરસને આકાશમાં આવ્યા હતા તેમાં તેણે દર્શાવ્યું હતું કે સન ૧૮૭૫ ની સાલમાં ડરખતમાં ૬૦૦ હોદીઓ પાસે ૪૦૦૦ પીંડની મોલકત હતી. પચાસ વર્ષ બાદ એટલે સન ૧૯૨૫ માં હોદીઓની વસ્તી ૧૬૫૦૦૦ હતી અને તેમની પાસે પંદર લાખ પીંડની મોલકત થઈ અને તેમની મુદી બમરૂગ એક કરોડ પચાસ લાખ પીંડની હતી. પચાસ વર્ષ ઉપર નાટાલ વિભાગવના સીધા રાજ્ય વધિવદ નીચે હતું. અને નારાજ દોહોનીરોની વચ્ચે હોદીઓને મોકલવામાં આવ્યા. હવે નાટાલ અને પાસ કરીને કોસ્ટ કોસ્ટલ ગોરાઓના મુકક તરીકે મદી મયો છે. નાટાલ વાસીઓને પોતાના બચ્ચાઓ માટે છવન નિર્વાહનું સાધન હવે મળતું નથી. આ તો પચાસ વર્ષના અન્યાયની વાત હું કહું છું. અમુક જગ્યાએ સિવાયનું ડરખત એ મદાસ થાતો મુખ્યમંત્રી સહેલાઈથી રીપબ્લીક બને! ટ્રાંસવાલ નશીનદાર હતું. ઓગણીસમાં સેકાના આપરના બાગમાં તે રીપબ્લીક હતું. વિલાયતની સરકાર તરફથી ચાલુ દબાવ્યું થતું હતું તે છતાં ટ્રાંસવાલના લોકો એશીયાટીક બમના કુમલાથી બચવા પામી મયા હતા. હોદીઓ મળવળ ચલાવવામાં, એમીમેન્ટ હેલ્થ કમિટી કરતોનો બંમ કરવામાં ઉરતાદ છે. કાકા સાથે ચએલ્ડ એમીમેન્ટ એક શરસ જેવું હતું. કારણ કે તેમાં રહેલા ઓગણીસેકન તરફ તેઓએ જરા પણ લક્ષ્ય નથી આપ્યું. બ્યારે સરકાર દરેક રીતે બંધાએલી છે. પરંતુ હોદીઓ એ હાયે જાડુ નથી ખાઈ શકતા. આ એમીમેન્ટને જરા પણ હીલ વિના સંકુચીત કરી નાંખવું એમજે, એ વાત બહુમતી છે કે હોદીઓ સેમીગેકનને બિદકુલ પસંદ કરતા નથી. હું કહું છું બધે, તેઓ વાંધો ઉઠાવે. આ દેશના ગોરા લોકોને અમુક લગાઓ પોતાને માટે રીઝર્વ રાખવાનો સંપૂર્ણ અધિકાર છે અને પોતાનું તેમજ પોતાની પ્રજાનું રક્ષણ કરવાનો હક્ક છે. નાટાલના અનુભવ બાદ ટ્રાંસવાલના ગોરાઓ પાસ્ટી બતાવતા હોય તો તે જોગબ છે. હોદીઓ અને એશીયાટીકો સેમીગેકન માટે વધો બતાવતા હોય એ મોકળો દંભ છે. હોંફતાનમાં જુદી જુદી યાતિઓ છે એ શું સેમીગેકન નથી! અલબત્ત વર્ગ સાથે ને બાંધક વર્તન ત્યાં ચલાવવામાં આવે છે તે વાત બહુમતી છે. અર્ધ એશીયાટીકોના દાલમાં સત્તા હોય ત્યાં ગોરાઓ સાથે તેઓ એકબીજા વર્તન ચલાવે છે. હોંફતાનમાં કેટલાંક દેશી રાજ્યો

એવા છે કે અર્ધ ગોરાઓ પોતાનો પગ મુકી શકતા નથી. એશીયાટીક લોકો બાંધે ગોરાઓ માટે બીન્કુલ મંદ છે. બપાન કે જે સુધરેલો એશીયાટીકોને મુકક છે ત્યાં ટાંડી પોટ સિવાયના બાગમાં ગોરાઓ બચીન બરીદી શકતા નથી. આ અવ પરતુ બપાનમાં બધાએ તો એશીયાટીક બપમાંથી પોતાનું સંરક્ષણ કરવા માટે સેમીગેકનની નીતી બારણ કરવાનો ગોરાઓને આ મુકકમાં અધિકાર છે.

ભારતનું ધર્મયુદ્ધ

(અમારો હોંફતાનનો પત્ર)

રાષ્ટ્રિય મદાસજાના બીજી વારના વરામલા કામ ચલાવે પ્રમુખ, ખેડુતોના તારણદાર, સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ બીજી વાર સરકારના મેમન બર્ષ મુકયા છે. મુખ્યમાં સુરજ વલ્લભભાઈ આદી બંકાર ખુલ્લો મુકવા કરેલા બાવણ ઉપરથી એક માસ પછી પકડવામાં આવ્યા. સરદારના મોં ઉપર સરકારે લાણું વાસેલું હતું. અમદાવાદ સિવાય બીજી જગ્યાએ બપાના મનાઈ કુકમો નીકળ્યા હતા. સુરત છાંના પાટીદારોએ મંમાધરા મુકામે સરકારને માનપર આપવાની બેઠવણ કરી હતી. આથી સરકારના મળદોહનો પાર રહ્યો નહિ; અને ટુરનજ તેમને અમદાવાદમાં ગીરજવાર કરવામાં આવ્યા.

મુખ્યમાં મહેસુલની લદો બપાક સરકાર લીધું છે. સરકારે પુર્વેપામના ઉપાય રેલા મંડાયા છે. જોલક રજાઓએ વલ્લભભાઈના પ્રજાનો કરવા મંડાયા છે.

નવમા સિવાયના બીજી એર્ડિનન્સોની સુદત ખલાસ થઈ છે. આથી પીટીશનનું કામ દેશબરમાં પાછું જોરમાં ચાલુ થયું છે. પરદેશી કાપડોના બદિખાર અને મદપાન નિર્બંધના કાયો સદ્ગ થતાં બપ છે. કાપ કાપ પરદેશી કાપડના વેપારીઓએ સીધ મારી હોધી છે. દેશને બપ પુરતી ખાદી દાલ ટુરતને માટે તૈયાર થઈ ગઈ છે.

મુખ્યમાં પરદેશી કાપડના બદિખારની વેદીપર બાણ બનુ નામના લેનીકે બલીદાન દીધું. મુજબ જેકા મારકીટના એક પરદેશી કાપડના વેપારીના માલથી વરેલી મોટર બસ બતી હતી. તેની નીચે સુધ જતાં કાઈવરે મોટર અટકાવી, પરંતુ સારબંદે મોટર મરનાર બાણના ઉપર થઈને ચલાવી જતાં કડીદ થયો છે. આ થયું તે બંન્ન મૃત્યુ લેખાતું. આખું નગર આ વીરની સ્મશાન યાત્રામાં સામેલ થયું. આવા બલીદાનોજ સ્વરાજને નશક બાવશે.

બારડોલી અને ગોરસદના મદાદર ખેડુતો આકરામાં આકરી કસોટીમાંથી પસાર થઈ રહ્યા છે. બજાલપોર અને બીજી લાલુકાઓ બંધુસર, ધમિયા બાણદ વગેરેમાં ચાલુ મહેસુલ ઉધરાવવાના મીગજેસ મંડાયા છે. લોકોએ લીજરત શરૂ કરી દીધી છે. બાંધે રૂપીયાના ઉગા પકા મુકાને પોતાના વહાલા વતનને છોડીને વડોદરા અને બીજાં દેશી રાજ્યોને આશરે બપ રહેવા મંડાયા છે. માર્ગ કુદેસા આપવાજ દેશી બાંધ-ઓના જુલમથી હંટાળે ખેડુતો વનવાસ રહેવા બાંધ્યા છે. પોતાના બાંધા સરદારને વિના કારણે ગીરજવાર કરવાથી ખેડુતોનાં હૃદય કકળી ઉઠ્યા છે.

સમસ્ત દેશમાં એકસરખી મળવળ ચાલી રહી છે. શેણે લાખ દેશવા વીર સરદાર અને લેનીકે જેલના દુઃખો સહન કરી રહ્યા છે. આને લોકો જેલને મહેલ, દુઃખને સુખ અને

શ્રાવેને કંઈ માની રહ્યા છે. સાદાપદમાં શેરવા ફાર્સીમાં અમીરી. દેશને માટે ગરીબાદ વહેરી લેવામાં મદદના માની રહ્યા છે. દોઢી જનતાની અનોદ્દામાં કસપરી કાંતિ ચક્ર રહી છે.

જંગલમાં ફટકાકે અવળે રહેને મહેલા સ્વરાજ માટે અધીરા બનેલા વજ્ર જુવાનોએ અંધારની નેલના વડા મી. સેપ્સનનું ખુન કર્યું. પાછળથી આ ખુનીઓ આપધાત કરીને ચતુરને ભેટ્યા. દેશની જનતાએ આ કાર્યને જોઈ અવાજે ધિકારી કાઢ્યું છે. અધિકારને રહેજે સ્વરાજ પ્રાપ્ત કરવાની મદદમાં શ્રીની પ્રતિજ્ઞા દેશના આગેવાનો પારંપર જનતાને માટે દેવરારી રહ્યા છે. આ ધર્મયુક્તો વિન્ય અધિકારમાં છે એવી દેશને પાત્રી પ્રતી ક્યાંક આવા વિરલ પ્રસંગ બને છે. જોને માટે મહાજવાના કાર્ગ કર્તાઓ પુરતી સંભાળ રાંખે છે.

નીચકના ભંગની કડગ લીધી છતાં જંધ પડી નથી. કુકું છવાયું મીઠું પકરાય છે અને વેચાય છે. દેશમાં જાડી રાજ્ય સામાન્ય થક પડ્યું છે. લેહિને એવી દલે ગજુની—કર ક્યું રહ્યું નથી.

જાગે આ ધર્મયુક્તો સુકાની બારતની વીરંગનાઓ છે. મુનકમાં જોમધુકિ સંભામ સમીતીઓ ગીરકતાર થક. દાજની સંભામ સમીતીના પ્રમુખ મીમતી રનેકલતા કબરતી કરીને સુવાત બાનુ છે. અમદાવાદ પ્રાંતિક સમીતીના પ્રમુખ સરકા દેવી અંધાકાલ સારાજીક દર્તા જોરને કા. ૧૦૦૦ ના રૂંધી મુક્ત કરવામાં આવ્યા છે. દેશના મુખ્ય નમરોમાં પ્રાચીન પીર કુત્રાણીને જુલાયે એવું શોર્મ પનાદન કુકુંબની સુકામક આજો બતાવી રહી છે. સુ. ૩માં શીમતી મુઝેન પીટીટ મધનિમેષ માટે રાત અને દિવસ જેવા ત્રીના અયાગ પરિમય લિકારી રહ્યા છે; અને તેમાં તે સદગ થતાં જાય છે. રહ્યા મરદાને અમધુકિને પુ. ૪૨૨૨૨૫ માધી મુખરાતમાં અધિયાત પપદન કરી મુખરિ અપ્રશ્નોમાં નવચેવન જમડી રહ્યા છે. પ્રાંતિક સમીતીના મંત્રી તરીકે દાસ અમદાવાદવાળા હા. કાનુમા નામ કરી રહ્યા છે.

જાહેર અખબર

તા. ૧૫-૧-૩૦ ના "કમીટી" ના નામથી "હાંદી પેસેન્જરોને મુશ્કેલી" નામના ટેન્ડબીલ જેમાં મજદુર પેસેન્જરો ઉપર સમજ કાલીદાસે દુઃખનો કાળકેર કરતાબ્યાની લીખીતવાર અરજ આપવાનું જણાવે છે. આ અરજ કોસોસીએચને સંધરી મીટીંગ બરી કરાવ પાત્ર કરીને ૧૦ રોજ તે બાબતમાં કામ કર્યા હોય તેની નકલો ઉલગોઆગેની હાંદી કોસોસીએચન જાપાદાર ભદેર કરશે તેમજ મજદુર કમીટીમાં કય કયા મેમ્બર તમા કમીટી કય રથળે બીરાને છે અને મરદુઃખ જાંજન તરીકે કમીટીએ આજહીન મુશીમાં કયા કયા પરમાર્થી કર્યાં કર્યા છે તેની નોંધ પબ્લીકમાં મુકશે તે પબ્લીક તેમને મોટા વપદાર માનશે. પણ જો આ સખળી બાબતમાં તેમજ કાયદામાં હાંદી કોસોસીએચનનો કે તેમના કાઈ દરદી કે મેમ્બરોનો કયો હાય ન હોય અને અપ્રકુલની અંદર જેમણે બીલકલ માન ન લીધો હોય બરે મુખ્ય કાયદાગોરે દોરી સંભાર કરી પાછી તેમનાં નામ જાપામાં કે ટેન્ડબીલમાં સંડોળ્યા હોય તે તેમણે જાપાદારે તે મુજબ ભદેર કરી ચેતાનો હાય કાદી લેવા કે જેથી મુખ્ય કાયદાગોરે વિરુદ્ધ અમેા આગળ પવહાં બારી સચીએ.

લી. રામજી કાલીદાસ.

પા. એ. બોક્સ ૫૮૧, કોલેન્ડો મહંવીસ.

આઝાદીઓ-ની-કુરબાની

તમેા હાંદીને આઝાદીનો સુર સાંભળવા માગો છો? તમારે ગાંધીજીની અળવળ થેર બેઠાં જોવી છે?

જો આરી જાવના તમારમાં હોય તેા તમે દેશના વર્તમાનપત્રો વાંચો. ૬ આફ્રિકાવાસી દોઢી બાઇએને દોઢની સ્થિતિથી વરિદ કરવા અમે તખ્ત વર્ષ થયાં દોઢથી જુદાં જુદાં અખબાર મંગાવવા કર ક્યાં છે. આ જાપાંઓનાં નામ નીચે પ્રમાણે છે.

આઝાદીક જાપાંના નામ
મુંજક સમકચાર, પ્રજાગિત-દેસરી, મે મડી મોજ,
વાસળી સદી, દીન, જોએ કોનીકલ.

ઇન્ડીવન વ્યુક (કરબન)
સાસીક જાપાંના નામ
નવચેત, નવ-મુમ.

જેઓ ૬૨ મેલે તાજ સમાચાર વાંચવાની તમના રાખતા હોય તેઓને ૬ આમારે લાંથી જાપાં વેચાતાં કાજ અવા કે વાંનું જેક સાથે સરાજમ ભરી જાપાં મંગાવી લેવા ખાસ ઇવનર્ત કઈ છું. નીચેને રથળે પત્ર લખી પ્રામસ લીરેટ મંગાવો કે જાપાં વેચાતાં સજ જાઓ કે મજો:

એ, બી. ખાન,
૨૬ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કારનર: કામેઝાનક સ્ટ્રીટ,
મોઝસ ૬૦૬૮, જોહાનીસબર્ગ.

ઉપર લખેલાં જાપાં આઝાદી મીટીરીયાની કાંચ ૧૨૪ પ્રીસ્ટ્રી સ્ટેડિમાંથી પજ્ઞ મળી રાકશે
વાંચો, વંચાવો અને દેશની સેવા કરો

ઉલગોઆએ ઉતરી સ્વદેશ વા ટ્રાંસવાલ જનાર હિંદી પેસેન્જરોને મુશ અખર

નીચેને સરનામે પત્ર લખી જણાવશો તેા અમે તમને સ્ટીમર તેમજ ટરન જીપર લેવા આવશ્યું અને રહેવા તથા ખાવા પીવાનો જીતમ બંદોબસ્ત વાજબી ખરશે કરી આપશું.

કમીટીએને સગતુ ફરેક કામકાજ સંતોષકારક રીતે કરી આપી સ્ટીમર ઉપર મદવાની તેમજ ઉતરવાની ફરેક સમવડ આમારી ભતી ટોખરેમ નિમે કરીએ છીએ.

કેમીટી નાજાએએ ડી. આઇ. ૯૧ ફોર્મ રજીસ્ટર કરી અમેાને વદેશ મોકલી ફેવાં અને પાંચ સત પીડને અર્થ કરી ચેતાનો ચેપાર બંધ કરી અને આવવા બરર નથી તમારા કેમીટીને સ્ટીમર ઉપરથી ઉતારી ને સંગાય નડો દેશથી આવેલા દરે તેજ સંગાય નેકે ટ્રાંસવાલ મોકલી આપવાની ફરેક સમવડ કરી આપશું.

૨૫ વર્ષથી પ્રમાણીકપણે નામ કરી ફરેકને સંતોષ આપું છું અને ટ્રાંસવાલના હાંદી બાઈએમાં જાણીતો મું.

વિદેશીઓએ મારા ઉપર પેસેન્જરોને દુઃખ દેવાની તથા સરકારી ફેસ કરવાની જુદી કબીકા છપાવી છે તે ઉપર મ્યાન આપશે નહિ. અને કંચિસ મુજબ અમને તમારું કામકાજ સંતોષતા રહેશે અને સપુર્ષ બારસો રાખશે અને જલતા દમાલોના કાયમાં સપદાતા નહિ એજ વિતંતી.

પત્રબંધાર નિચેને સરનામે કરવો:-

Ramjee Kalidas

P. O. Box 581,
Lourenco Marques.

સાઉથ આફ્રિકામાં પ્રખ્યાત કેપટનના ૨૮ વર્ષના વખણાયેલી

Parcel from
**KAPITANS
BALCONY
HOTEL**

DURBAN.

CORNER OF GREY and VICTORIA STS.
PHONE 3623

ફરમાસુ મીઠાઇ

ઘણું પણ તહેવાર, જન્મસા, કીપાર્દી અને લગ્ન પ્રસંગે વહેંચાણ આનંદ આપશે.

તાજાં લીંબુ અને કેરીના આચાર, પાપડ, ગરબ મસાલો તથા ખાસ પોરબંદર લીની રવે-શીયલ મીઠાઇ નેમજ અમારી બેકરીમાં ખર્ચેલા તમામ જાતના તાજાં કેકા હુમેશાં તૈયાર મળશે.

માલ સારો અને ખાત્રી પુરવક ચોસ્ટથી રવાના કરવામાં આવશે. મંગાવી ખાત્રી કરો.

આજર સાથે પૈસા મોકલવા મહેરબાની કરવી. સી. ઓ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે નહિ.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો.

લખો યા મળો:—

R. K. KAPITAN.

Telephone 3484

Tel. Add. "SURATEE"

Eastern Trading Co.
WHOLESALE FRUIT SUPPLIERS.
Box 730. Durban.
No. 1 Bananas 25s. Crate,
Pineapple No. 1 3s. dozen.
P.O.R. Durban, C.O.D.

નં. ૧ જાતના રૂબ/ કેક, પાર્કનાફેલ નં. ૧. ૩/-
ડઝન. રહેજુ જી (સી. એ. ડી.) ૬ ઓ ઉપલા
કારનાથે. હરેક જાતનું તાજુ ફ્રુટ અને વેજટેબલ
સાર પેકીંગ કરી સી. ઓ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રુટ અને વેજટેબલ માટે ૫ દીના ઓર્ડરો ઉપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી
કરશો. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

M. H. DESAI,

Wholesale Fruit Merchant.

ફ્રુટ જાતનું તાજુ ફ્રુટ અને વેજટેબલ માટે પેકીંગ કરી સી.
ઓ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:—

P. O. Box 254.

Durban.

31 Short St.

સોનેરી તક

પીયારુ કબાલે

હરબન ટાઉન હોલમાં અને ઓરીએન્ટ સીનેમામાં ગાયેલી ગઝલોની રેકોર્ડ

(સ્ટમર કાઠાઆવાડમાં

આવી પહોંચી છે. પીયારુ કબાલની કુત્ર લીસ્ટ માટે લખો.

Agent for H.M.V.

E. A. TYEB & Co.

Phone 2447. P. O. Box 155

109 Field Street, DURBAN.

Indian Opinion

No. 5—Vol. XXIX.

Friday, January 30th, 1931

Published at No. 1, 11, and 12, Newspaper
Price: Fourpence

British India Steam Navigation Co., Ltd.

સ્ત્રી. કારાપારા

મીટીના ભાવે

રેજુવારી તા. ૬ મીએ મુખ્ય જવા ઉપરશે.

સ્ત્રી. "કરોઆ"

રેજુવારી તા. ૨૩ મીએ મુખ્ય જવા ઉપરશે.

મુસલમાની વીરો. શ. ૪૦ ના હીસાબથી અને રેપેરીફિકના શ. ૧૦૦ ના હીસાબથી લેવામાં આવશે.

હીંદી વીરો. શ. ૩૫ ના હીસાબથી અને રેપેરીફિકના શ. ૭૫ ના હીસાબથી લેવામાં આવશે.

મુજબના—જિલ્લાઓએ પોતાના મોટા ફાગીના કનીવારે ૧૧ વાગ્યા અમારું કન્ટેનરમાં પોરેબના કરવાં.

સેકન્ડ અને ઇન્ટર માટે એક મહિના અમારુંથી બંદાવરેલ કરવો.

૧૨૬ હીંદી પેસેન્જર પોતાની ટીકટ અમારી એજીસમાંથી લેવી અને બહાર મામવાળા બાઈબાએ અમારી સાથે

પરબખદાર કરવાથી પણ સમ્મત કરશે. સ્ટીમરને લગતું ફરેક કમિશન અમારી બની રહેવું નીચે બાબ છે

SHAIKH HAMED & SONS,

390 Pine Street.

Tel. Add "Karamat," Durban.

વધુ ખુલાસા માટે બંધો વા મળે:—હિંદી પેસેન્જર

એજન્ટ સેખ હીમે: એન્ડ સન્સ,

૩૮૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal

રજીસ્ટ્રેશન ૪૮૦૦.

ધા

પી. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

જેવા કે મોટર કાર, પ્લેટ ગ્લાસ, શીટલીટી બોંબ, વરફેન્સ કોમ્પેન્સેશન, વીગેરે અનેક પ્રકારના
વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ શરૂ કરી દીધું છે.

યોતીસી તેમજ દાવાની પતાવ પરબનમાંજ કરી આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધિ:—

સોરાબજી રુસ્તમજી,

"ઇન્ડિયા હાઉસ"

૧૭ ફર્સ્ટ એવેન્યુ,

ડરબન.

પુરા ખબર

સાહિત્ય આક્રિયામાં ગુજરાતી પુસ્તકોની નવી જોડણી.

જરૂરનામું નોંધી રાખો.

ફેનસી દારસો	૫	૬	નામ કન્યા	૨	૭
મહાકાવ્ય	૫	૬	લીલોત્તમા	૨	૭
શ્રીરામ મહાલ	૬	૬	મૃગબળ	૭	૬
સુત્રાવલિ રાજ્ય	૧૭	૬	બાબો મુસાદર	૪	૬
દુઃખીને દિવાસો	૧૨	૬	હિવાને ખરબ	૧	૭
મોહી ચત્રીત્ર (દારિયસરતુ પુસ્તક)	૮	૬	રસાયણ	૪	૭
રાજાના મહેલમાં	૪	૬	મઝલે ગીત ગોવંદ	૭	૭
સીતમગર સુલતાન	૬	૬	ગુલ વિનાર	૨	૭
જામી ઝરબા	૭	૬	જાવના સુદી	૧	૬
બે એન ફનીયા	૬	૬	સાત સુંદર વાલો (દરેક બહેન જરૂર વાંચવી)	૧	૬
એક પરચરનો પ્રતાપ	૫	૬	જન્મ જારતી	૨	૭
દોનોઆર ગાયન માળા	૧૭	૬	સામી રામ લીલેનું જીવન ચરીત	૬	૬
અલવાડીનું મુલાખ	૧૭	૬	સંસાર રમ	૨	૭
બાદલા ખાખર	૮	૬	ગઢિરંગ પ્રભુ	૧	૮
અલીરતાનનું અલ	૮	૬	નંદન વનને આંગણે	૧	૬
હરિવલ્લી	૫	૬	આનંદ મદરી	૫	૬
પ્રાચીન સહાર	૫	૬	જામારી પટેલી વાતઓ	૧	૭
કરમની કદાચી	૮	૬	.. પીટ ..	૧	૭
નવલ ગંગા	૬	૬	.. નોશ ..	૧	૮
ફનીયા કે દોલખા	૬	૬	આખાતમીક વાતો માળા	૨	૮
પ્રકાને ખબર	૬	૬	લોહીના લેળ	૧	૭
મુઝલીલ આઝાન	૧૫	૬	જીજ્ઞાસે અધ્યકાર	૨	૮
સંસારનો કંઠાર	૭	૬	રસીય	૫	૬
સંસારી કે સન્ધાસી	૪	૬	બદલામ કીલ	૨	૭
નિવેક વાણી	૫	૬	મુકત ધારા	૧	૭
એકક પ્રુન	૬	૬	માણીની	૧	૭
ખીરખલને જાદુઆ	૪	૬	લોહ અને ટાંગેર	૧	૭
નવલ નવરંગી	૧૭	૬	જિજ્ઞાસાનો જાગ્રાલ	૨	૮
સંકટની-સુખની-પ્રસાદેનું દલ	૧૭	૬	મદાતમા બાધીનું ધર્મયુદ્ધ (દરેક હીલીએ)		
ગુણબદલ	૬	૬	વર્મિનું જોખમ		૬
દાદ કદાપણ સાગર	૭	૬	કિરાન જુમી પર રખડ	૧૦	૬
કાળું અભાગ	૭	૬	હિવાની કે કાણી ખામ ૧	૮	૬
મરત ફકીરનું દારૂ બંકાર	૭	૬ ૨	૮	૬
જુલનો જોમ (રસીક હીરકટીર વાતો)	૮	૬	કુદરતનો કહેર	૪	૬
વીલામલી કોક કાલ ખામ ૧	૭	૬	મોશીની મજી	૬	૬
.. .. ૨	૭	૬			
ફેવાને ખુલ્લા પગે	૭	૭	આ ઉપરાંત બીજા મણી જાતના ગ્રંથો મળશે.		
કંપતી વાતોબાપ	૪	૭	દમ, હાડકાં અને પાંસી		
સ્વીટઝર બેન્ડની સ્વતંત્રતા	૨	૮	ની ખાસ દવા વાપરી ખાતો કરો. દબારેને કાપશે. થશે		
જેરીબાદડી	૫	૭	છે અને વાપરવામાં ગોળ પથ્થર તત્કાલ મરતુ નથી.		
જાલાજીનું રાજકીય	૧	૮			
જાલાજીન	૬	૬	દીક્ષિત એક દીનની રી. ૪૫.		
જાલાકેશ	૪	૭	એક વખત મંગાવી ખાતો કરો.		
.. હીરકટીય બંધન (રસીક નામ ૧મા)	૫	૬	મળવાનું ટેકાણું.		

The Burma House

125 Grey St., Durban

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છો

સ્ટાઈફ "સુટ" માઈના દરમિયાની જાહેર ખાતર સમગ્ર દેશના નેટીવ જાપાનીમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા માથા તે જાણે છે અને માથે છે. સ્ટાઈફ "સુટ" માઈનું કપડું રંગ કરે અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકો છો.

આ "સુટ" ના માઈની તપાસ રાખો અને પ્રમોટેશનથી ચેતના રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એચ. જસપર સમીથ એન્ડ કું.
(પીટી) લીમીટેડ.

જેહાનીસબર્ગ, કેમ્પબેલ, ડરબન,
પ્રાઈવેલીઝેશન.

P. P. BHAGAT Fruit Merchant.

દરેક જાતનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાર પેકીંગ કરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. કમ્પોઝ—
P. O. Box 812, Durban. 129 Victoria St.

FREE GIFT! DIARY (1931)

FREE
Diary
1931

300 pages—only 10 pence. Apply with 10 pence postage stamp.
RAJIVADYA SARAYANJI KESHAVJI,
177 Harrison Road, CALCUTTA

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વગેરે

અમારે હા જાતી દેખરેખ નીમે તાજે અને સફાઈથી ગરમ મસાલો, કરીપાઉડર, દહાડર, મરચાં, તેમજ કેરીના અને લીંબુના તેમજ મીઠા આચાર દ્રવ્યો થોડા મા જથ્થામાં અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો ઉત્તમ માલ, તમે ગરમ યાનાવી શકતા નથી. એક વખત મંગાવી ખાતરી કરો. મળવાનું ઠેકાણું,

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

Phone 3567. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

દોહરીક ફ્રુટ અને વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર
અને કમીશન એજન્ટ.

પેકીંગ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૫૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Box 247 & 317 Tel. "Khatiri."
HOUSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭, ટેલીફોન એડ્રેસ "ખતરી"
હુસેન ઇસ્માઈલ (સરદારગઢ વાલા)
ટ્રાંસપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

જાહેરાતીક પંચાંગ

વાર	સંવત	દીક	સુસમવાન	પારસી	સુર્યોદય	જુઓન
	૧૯૮૦	૧૯૮૭	૧૯૪૬	૧૩૦૦	ક. મા.	ક. ખ.
	કે. મા.	મા. મા.	રમજાન	રહે.		
કે. મા.	૩૦	સુર્ય ૧૧	૧૦	૨૫	૫-૨૩	૭-૫૮
ક. મા.	૩	" ૧૨	૧૧	૨૬	૫-૨૪	૭-૫૮
રતી	૧	" ૧૩	૧૨	૨૭	૫-૨૫	૭-૫૮
સં. મા.	૨	" ૧૪	૧૩	૨૮	૫-૨૬	૬-૫૭
મંગળ	૩	વરુ ૧	૧૪	૨૯	૫-૨૭	૬-૫૭
બુધ	૪	" ૨	૧૫	૩૦	૫-૨૮	૬-૫૮
શુક્ર	૫	" ૩	૧૬	૧	૫-૨૯	૬-૫૯

વેચવાના વાંચવા લાયક પુસ્તકો

પાના	કી. રે.
સિપાહીઆના બળવાનો ઇતિહાસ	૧૪૪ (ભાગ ૨) ૬ ૦
નઉકા રૂબી	" ૪૪૦ ૮ ૦
મુબારી રહેપાર (ભાગ ૨)	" ૨૭૪ ૩ ૦
મોહમ્મદ તીર કમીરજી	" ૨૮૦ ૬ ૦

સોનેરી નામ વગરની પણ પાકા પુઠામાં

કાળા પાણીની કમ્પા	" ૨૭૧ ૦ ૦
અમલકાર	" ૮૧૪ ૭ ૬

કાચા પુઠામાં પણ ઘણીજ ઉપયોગી

ગીતાબલી	" ૧૧૨ ૨ ૬
નવ મોહતા	" ૧૮૦ ૧ ૩
મરિયાવલી	" ૧૧૦ ૧ ૧૦
મતરની સદીનું કાન્ન	" ૨૮૮ (ભાગ ૧) ૫ ૦
સીતા વનવાસ	" ૧ ૩
જમનાશની મુરતી અને ભારતનું ભવિષ્ય	" ૪ ૦
જીવનપર પ્રકાશ	" ૧૦૭ ૦ ૬
સઉરાષ્ટ્રની રસધાર	" ૨૧૫ ૩ ૬
" ભાગ ૨ નો "	" ૨૦૫ ૩ ૦

સાઉથ આફ્રિકામાં પ્રખ્યાત કેપોટનનો ૨૮ વર્ષનો વખણાયેલો

Parcel from

**KAPITANS
BALCONY
HOTEL**

DURBAN.

CORNER OF GREY & VICTORIA ST.
PHONE 3523

ફરમાસુ મીઠાઇ

કોઈ પણ તહેવાર, જન્મદિવસ, દીપાવી અને લગ્ન પ્રસંગે લેણાજ આનંદ આપશે.

તાજાં લીંબુ અને કેરીના આચાર, પાપડ, ગરન મસાલો તથા ખાસ પારખાઈર વીની સ્પે-રીયલ મીઠાઇ તેમજ અમારી બિકરીમાં બનેલા તમામ જાતના તાજાં કેકે લુગેશો તૈયાર મળશે.

માલ સારો અને ખાત્રી પુર્વક પોસ્ટથી રવાના કરવામાં આવશે. મંગાવી ખાત્રી કરો. ઓરડર સાથે પેસા મોકલવા મહેરબાની કરવી. સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે તાલુ.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો.

લખો યા મળો:—

R. K. KAPITAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"

Eastern Trading Co.
WHOLESALE FRUIT SUPPLIERS.
Box 730. Durban.
No. 1 Bananas 25s. Crate,
Pineapple No. 1 3s. dozen.
F.O.R. Durban, C.O.D.

નં. ૧ બનાના ૨૫/ કેસ, પાર્થનાફલ નં. ૧. ૩/-
ડઝન. રેલેન્જ જુલી (સી.એ.ટી.) બ્લો દીપલ
જરનામે. ફરક જાતલુ તાજા ફરક અને વેલ્ટેબલ
માફ પેકીંગ ફરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફરક અને વેલ્ટેબલ માફ કેરીના જોડેશો કેપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી
કરશો. લખો:—

P. O. Box 576. 55 Bond St. Durban.

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

ફરક મલ્લુ લાલ ફરક અને વેલ્ટેબલ માફ પેકીંગ ફરી સી.
એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે લખો:—

P. O. Box 254 Durban. 31 Short St.

સોનેરી તક

પીયારુ કંવાલે

ફરબન ટાઉન હોલમાં અને ઓરીએન્ટ સીનેમામાં ગાયેલી મઝલોની રેકોર્ડે

સ્ટેમર કાઠાઆવાડમાં

આવી પહોંચી છે. પીયારુ કંવાલની પુલ લીસ્ટ માટે લખો.

Agent for H.M.V.

E. A. TYEB & Co.

'Phone 2447. P. O. Box 1 55

109 Field Street, DURBAN.

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Bananas, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HATTAS.

Manager

Tropical Fruit Suppliers.

Phone 6760. Tel. Add. "Kings." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS.

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

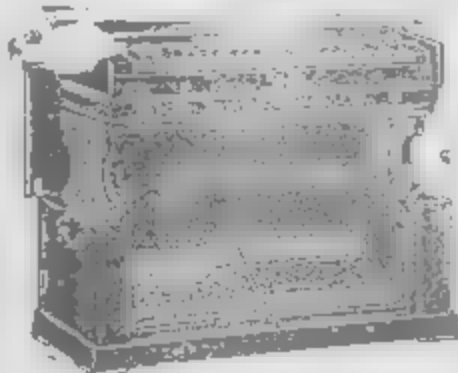
Write or give a Call at

GOSWALIA'S MUSIC SALOON,

(Prop. A. N. GOSWALIA)

P. O. Box 480.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

અન રંગના માટે હરેક પ્રકારના હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. હરેક પુરા પાડીએ જીએ. મુકર્દીના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, પગના, પેટિંગલ હરેક ભવના મીઠા અને મધુર સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય કુલ્ય ભાગો ઘસબુ, સુર-પાલન વીમેરે પણ મળશે. હરેક ભવના હારમોનિયમનું રીપેરીંગ કામ ખાતરીથી કરી આપીએ જીએ. સજો ત્યા મળે:—

ગોશલીયા મ્યુઝીક સલુન,

(ગોશલીયા એ. એન. ગોશલીયા.)

પી. એ. બોક્સ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 5—Vol. XXIX.

Friday, January 30th, 1931.

Published by the Indian Opinion Press, Ltd., 10, Market Street, Singapore.

MAHATMA GANDHI RELEASED FROM JAIL

MAHATMA GANDHI left Poona for Bombay, accompanied by the Nationalist leader, Mrs. Sarojini Naidu, who was released at the same time, says Reuter.

The departure of Mr. Gandhi from Yeroda Jail was effected in the most dramatic circumstances. A crowd had been waiting all day outside the prison in expectation of the Mahatma's release. Meanwhile the chief jailor was busy packing Mr. Gandhi's multifarious belongings, including several spinning wheels and thousands of letters from all parts of the world, some of which were addressed to him as "Saint Gandhi" and the "Holiest Man in India."

At nine o'clock on Monday night Mr. Gandhi, clad in his usual garb (loin cloth and blanket), entered a car, which dashed out of the prison gates, followed by a second car, in which Mrs. Naidu was seated. The cars moved in the opposite direction to that expected by the crowd, and sped to a small wayside station, ten miles from Poona, where the midnight express pulled up for Mr. Gandhi, Mrs. Naidu, and four attendants to board.

While waiting for the express Mr. Gandhi gave a brief interview to Reuter's representative. He declared that he had an open mind on the present political situation, and did not wish to commit himself until he had conferred with his colleagues, especially Sir Tej Bahadur Sapru and other members of the Indian Round-Table Conference, on their return from London.

Mr. Gandhi laid stress on the desirability of the immediate release of all political prisoners, sentenced for carrying out his civil disobedience campaign.

The secret of Mr. Gandhi's departure was so well kept that only two lucky journalists, hidden behind a prickly cactus, witnessed this silent act of the political drama. Reuter's correspondent travelled on the train with the released prisoners.

Gandhi's Arrival At Bombay

Shouts of "Long Live Gandhi" from the enormous crowds greeted his arrival at Bombay. The procession to the house of an Indian merchant where Mr. Gandhi is to stay was held up constantly to enable him to receive garlands from his admirers.

So large was the crowd that progress was almost impossible. Mr. Gandhi at length appealed to his followers to disperse. The response was immediate, but vast crowds besieged the house where he went to stay. He repeatedly appeared on the balcony and finally appealed: "If you love me, go home and spin me yarn."

In an interview, Mr. Gandhi said that, even if after consulting his friends from the Indian Round Table Conference it was found that Mr. Ramsay MacDonald's statement warranted co-operation by Congress, the right to picket could not be abandoned nor "the right of the starving millions to manufacture salt." He pointed out that if these rights were recognised most of the ordinances would have to be withdrawn. Mr. Gandhi expressed the opinion that if the release of the Congress leaders was to be

effective then the release of all passive resisters was a necessary condition.

Asked if he would rather be in jail or out, Mr. Gandhi said: "I prefer to be in, because I am not only an unsophisticated person, but I should like to be out as soon as our efforts are crowned with success."

Wild Rush To Hear Mr. Gandhi Speak

WOMAN CRUSHED TO DEATH

Over 30 people were injured and taken to hospital in the crush on the Esplanade at Madras, where Mr. Gandhi intended to address a meeting in the evening. One woman was fatally injured long before Mr. Gandhi was due to appear.

The crowd was so huge at Madras and there was such a rush to the platform where Mr. Gandhi arrived that he was unable to speak and the meeting had to be abandoned.

Mr. Gandhi's secretary, M. K. Das, and Pandit Jawaharlal Nehru, President of the All-India Congress, have also been released.

Pandit Jawaharlal Nehru At Allahabad

One of Pandit Jawaharlal Nehru's first acts on being released from jail was to appeal to an All-India Congress Committee to restore the independence resolutions passed by the All-India Congress Committee last year.

Already some members of the Congress Working Committee have stated that they feel unable to arrive at a future policy without consulting the All-India Congress Committee, which numbers 275 members, and that the Congress Committee in its turn will find its hands tied unless it can have a full meeting of Congress, involving the release of all its members now under restraint.

Mr. Andrews' Tribute To Mahatma Gandhi

The Rev. C. F. Andrews, interviewed at Capetown concerning Mahatma Gandhi's release, said: "The whole world will be relieved at the news which has come by cable. The longing will be from every heart, in these troublous days of universal economic depression and unemployment, that this step which Lord Irwin has taken may prove the beginning of a new era of peace and goodwill among nations. No one on earth has suffered in our generation more than Mahatma Gandhi has done in the quest of freedom, and the amazing moral response he has always received whenever he has asked for sacrifice among his followers will go down in history as a record of spiritual endurance when other events of our own day are forgotten."

"Gandhi is a pillar on whom the hearts of the millions of the poor in India and no other historic figure has done during the last 100 years, and I am quite certain that there is a greatness in my own fellow countrymen and all over the West which I rarely to acknowledge warily and sympathetically. Heretofore such as his, however strange the method of achievement may appear to Western eyes."

END OF THE ROUND TABLE CONFERENCE

THE whole world was eagerly looking on the work of the Indian Round Table Conference which has now come to a close. The Prime Minister of England Mr. Ramsay MacDonald made a final declaration on behalf of His Majesty's Government in regard to the future constitution for India. A general agreement has emerged out of the Conference. The new constitution is based on federal structure, and the Native States of India will also take part in it. The power of the British Government is transferred to the Indian people with certain reservations. It is premature yet to say whether the Indian National Congress will accept this agreement. The demand of the Indian National Congress was complete independence. The Congress leaders thought that if Dominion Status was granted with the right to secede from the Empire they would be satisfied. Viewed in this light the agreement of the Round Table Conference falls short. There is no doubt about that. However there is no denying the fact that substantial advance is made. It is for the National Congress now to decide the course of action. Free and frank discussion amongst the Congress leaders is now essential and in order to give this opportunity the Government of India is considering the question of amnesty to political prisoners. A Reuter's message reports that Mahatma Gandhi and other leaders have been released. This is indeed good news. Let us hope and pray that we hear also the news of the release of the several other political prisoners any moment.

THE JAPANESE AGREEMENT

(BY O. F. ANDREWS)

THE news has suddenly been published in the daily newspapers that Japan has established a treaty with the Union by which merchants, travellers and students should be admitted to the Union but labourers should be excluded. Mr. W. H. Andrews received from the International Labour Office at Geneva the news that this labour treaty had been signed by both contracting parties. This was published in the evening newspapers throughout the Union and the *Cape Times* made an enquiry from the Minister of the Interior about it, who made a non-committal answer. We may understand, however, from his answer

that a document of some kind has been signed.

From what Mr. W. H. Andrews disclosed it is fairly clear that the Reciprocity Resolution of 1918, which was passed at the Imperial Conference, formed the basis of this new treaty with Japan. At least this is a fair surmise unless it is directly contradicted by the Minister. The point is so important that it may be well to give the Reciprocity Resolution in full as far as it deals with this subject. It runs as follows:—

(1) "It is an inherent function of the Governments of the several communities of the British Commonwealth, including India, that each should enjoy complete control of the composition of its own population by means of restriction on immigration from any of the other communities.

(2) "British citizens domiciled in any British country including India, should be admitted into any other country for visits, or for the purpose of pleasure and commerce, including temporary residence for purposes of education. The conditions of such visit should be regulated on the principle of Reciprocity as follows:—

(a) the right of the Government of India to recognise and to enact laws which shall have the effect of subjecting British citizens domiciled in any other British country to the same conditions in visiting India as those imposed on Indians desiring to visit such countries.

(b) Such right of visit or temporary residence shall in each individual case be embodied in a passport or written permit issued by the country of domicile and subject to ~~the~~ there by an officer appointed by and acting on behalf of the country to be visited, if such country so desires.

(3) Such right shall not extend to a visit or temporary residence for labour purposes or to permanent settlement.

It will be seen from this document that the three classes of entrants into the Union which are now permitted to India correspond with the three classes which Mr. W. H. Andrews asserts are mentioned in the new treaty with Japan. The only point of difference that is mentioned is this, that the Japanese merchants are to be allowed to reside in South Africa if recommended by the Japanese Consul. Nothing is said about temporary permits. I think, however, when the full text comes to be disclosed, it will be seen that this residence is of a temporary nature similar to that which is allowed under the Reciprocity Resolution. This, of course, is my own conjecture at present and not as yet a certainty. If, however, this new Reciprocity Agreement has been made with Japan, then it is clear that India will come under the same terms that

are given to Japan. When the new Constitution is established in India and India has her own full self-government, just as Japan possesses full self-government, there can hardly be any doubt that these clauses which have been almost dormant hitherto will wake up into a new life and the relation between India and South Africa on its merchant and tourist side will be immensely improved to the advantage of both countries.

No actions, of course, could possibly be taken until the Minister of the Interior actually states in public what has happened. We must possess our souls in patience. But it really seems as if at last the Union of South Africa is ready to look out upon the world eastward as well as westward without racial distinction in certain important matters.

Sir Kurma Reddi On The Work Of Round Table Conference

The financial reservations contained in the constitution outlined at the Indian Round-Table Conference are regarded by Sir Kurma Reddi, Agent-General for the Government of India in the Union, as the possible stumbling-block to India's acceptance of the proposals.

Sir Kurma considers, however, that, if the Congress will accept the new constitution, the restrictions can be removed within the next 10 years.

"I am perfectly satisfied with the results of the Conference, except as regards the provisions to be made concerning financial control," he said to a representative of the *Cape Times*.

"The acceptance of Federation was all along advocated by the party to which I belong, and it is a matter of great gratification to me that it is to be accomplished."

Difficulties Realised

He did not mind the reservations regarding defence, the army, and foreign affairs. "But," he said, "it ought to have been possible to arrive at a more satisfactory solution of the problem regarding finance."

"I appreciate the difficulties, however, and I shall be content with what is achieved to-day."

"I am also confident that the proposed restrictions will not last for more than 10 years. Dyarchy, introduced in the Provinces 10 years ago, will now disappear, and a decade hence the same thing will happen to the proposed restrictions."

Asked whether the Congress would accept this, Sir Kurma said he did not know. "But if a general amnesty is offered, and if all the political prisoners are released, it would be an act of great statesmanship on the part of Congress leaders to accept the new constitution, and to fight the elections."

"They are sure to secure a majority, and the Government of the country will be in their hands. From within they can fight and get the proposed restrictions removed as early as possible—that is, within the next decade."

Improved Status

Questioned whether he thought the Constitution would improve the status and international relations of India, Sir Kurma said he was certain that it would. "The status is almost that of a Dominion,"

he said, "and I am sure my countrymen will take it in that light. I am sure, too—or at any rate I hope—that there will be no occasion for the Viceroy to exercise the extraordinary powers vested in him, powers which, according to Mr. Ramsay MacDonald himself, are 'meant to lie in the background.'"

"I am confident of this because I know Lord Willingdon, who was Governor of Madras when the Montagu Reforms were inaugurated, and when responsibility was, for the first time, introduced in the Province. He so well managed the affairs there that the reserved and transferred halves of his Government acted as one body, as any Cabinet would act under full responsible Government. In fact, to use his own words, it was a happy family."

"Internationally India's prestige will certainly be enhanced. We shall be masters of our own tariff policy, and we can enter into treaties with foreign nations without the intervention of England. The links of friendship with other countries can be strengthened, and trade will develop to a much larger extent than it has ever done before."

Statement By Mr. C. F. Andrews

Mr. C. F. Andrews, when asked to express his opinion, said that he had not yet been able to grasp all the details of the settlement arrived at in London; very much would depend upon the exact terms of the financial relations which India was now to hold towards Great Britain.

"It is on this side, of finance, that freedom is needed by India more than in any other direction," he said. "To be quite certain that, if full financial autonomy is gained, everything else can be won later. But, if financial autonomy itself is merely being camouflaged and only the semblance is given, then the struggle for full freedom will yet remain to be won."

"In laying such stress upon financial autonomy, I know that I am representing the considered opinion not only of Mr. Bhai and those who follow his political school of thought, but also of Mahatma Gandhi and the Congress."

"What has been actually gained has been won chiefly by the passive resisters who are now in prison. It is quite conceivable that those who were opposed to Indian freedom in Great Britain would have yielded so far as they have now done unless the moral opinion of the world had been brought to bear upon the whole question through the suffering which has been endured with such remarkable absence of violence on the part of the passive resisters."

"India has shown to the world a moral courage which commands admiration from all true lovers of freedom."

Relations With Union

"What chiefly concerns South Africa will be the new trade relations, which will immediately be opened up between India and South Africa. Already the Indian Legislative Assembly has been permitted both to impose duties on foreign goods, and to give preferences in her tariffs."

"It is clearly of very great importance to South Africa to realise as quickly as possible the meaning of the new status which India will hold soon. For one thing is certain; all financial questions relating to imports and exports will now be left entirely in the hands of the Indian responsible legislators. There are very many avenues of trade ready for experiment, if friendly relations are established between South Africa and the Indian Government under the new Constitution."

"When I was in South Africa before I pointed out some of these, and I have been surprised to find how little advance has yet been made in these matters between the two countries. But I have no

doubt whatever that new trade and commerce connections will be possible when India gets her own business into her own hands and can manage for herself her own affairs. She will be distinctly a protectionist country, and will be ready to give her own preferences to those countries with which she has cordial and friendly relations.

"Personally I look upon the awakening of the East as by far the greatest event of modern times. It seems to me that when the millions of the East regain the spirit of enterprise and initiative through the management of their own affairs, and the West deals with the East through the medium of trade rather than that of Imperial conquest, then international commerce will flourish, and the economic balance of the world will be restored."

The Viceroy On The Conference

New Delhi, Sunday.

In an address to the Assembly the Viceroy, Lord Irwin, dwelt upon the "incalculable value" of the results of the Indian Round Table Conference in dissipating misunderstandings on both sides. He appealed to the leaders of all communities to meet again for the purpose of settling commercial difficulties.

He also appealed to Mr. Gandhi to try another course, and urged that the two elements in India and Great Britain to join hands in bringing to fruition the undertakings now being taken in London, and thus place the seal of friendship once again upon the relations between the two peoples, whose unhappy circumstances have hitherto estranged them.

Referring to the "crimes of violence" which deeply stained the fair name of India, Lord Irwin said: "The experience of past months leaves no doubt regarding the existence of an organisation, whose main object it is to promote the overthrow of the established Government by the deliberate creation of a state of terrorism."

The Viceroy referred to the wide condemnation of the outrages as showing "the growing recognition of, and urgent and paramount need for, removing this malignant cancer in the life of India."

Alluding to the South African Indian Bitter Water Bill, he said that an endeavour would be made to secure an equitable solution.

In regard to East Africa he hoped that Mr. Srinivas Sastri would be the spokesman for India to the Joint Select Committee of Parliament in that connection.—*Reuter*.

Union Opened To Japanese

"Gentleman's Agreement" Between Governments

Japanese immigration into the Union of South Africa is to be recognised as an exception to the general rule prohibiting Asiatic immigration.

Prolonged negotiations between the two Governments have resulted in a "gentleman's agreement" following an exchange of notes between the Governments of Japan and the Union on October 15, 1930.

This information has been received by the secretary of the South African Trades and Labour Council, Mr. W. H. Andrews, who received it from the International Labour Office at Geneva.

Japanese merchants, students, travellers and their families who have recommendations from Japanese Consulate will be admitted, and have the right to reside in South Africa, while emigration to South Africa of Japanese labourers will be voluntarily restricted by the Japanese Government.

Cape Indians To Hold Conference

Discussion Of Grievances

A big meeting of members of the Cape Indian Congress was held recently at the Fidelity Hall, Priests-Street, Capetown. Hadji Khan took part.

It was unanimously decided to convene a conference of Indians resident in the Cape Province, and it will be held at an early date. It was felt that such a conference should be held in view of the Indians' many grievances.

Delegates to the recent South African Indian Congress Conference in Cape Town submitted their reports, which were accepted with thanks.

Mosses M. D. Barnard, M. A. (East Griquatland), S. Choojee (East London), Rajpal Pillay (Kinnerton), A. Gouda and D. A. Nagia (Cape Town) were elected to represent the Cape Province on the new executive committee of the South African Indian Congress.

Mr. Churchill's Outburst

London, Tuesday.

Mr. Winston Churchill, interviewed on the results of the Conference, declared: "The eloquent and well-voiced speeches at the close of the Conference do not represent a very large body of British opinion."

He was of opinion that a stranger would conclude that Britain was anxious to wind up its connection with India as soon as possible. "I do not believe that that is what the British nation wishes to do. If so, then the day of its power and greatness in the world is ended for ever."

Mr. Churchill complained that the British ones were not heard at the Conference. "All the unpardonable myths about safeguards were left unspoken or touched upon lightly as necessary evils, appropriate to the period of transition. If the safeguards are not adopted, then Dominion status and responsible government are not the terms to apply to the country, which has been outlined."

He found one consolation. "It is not yet too late. By the time another Conference assembles, whether here or in India, the British nation must know where it stands. It must have courage and wisdom, in Lord Birkenhead's words, 'to tell India the truth.'"

"Die-Hard" views were contained in a speech delivered today at Cheltenham by Sir Michael O'Dwyer. He said the Conference was summoned "to divide the skin of the dying British lion," and it was significant as marking the willingness of the present Government to abandon British rule and British responsibility in India.—*Reuter*.

Mr. Sastri's Appeal For An Amnesty

London, Wednesday.

Subsequent steps in India's march towards Home Rule were discussed in the House of Commons when the British Liberals entertained the Indian Members of the Round Table Conference.

Lord Lytton, in proposing a toast, emphasised that "the only thing called colour prejudice had not reached its head for a single instant at the Conference."

Mr. Lloyd George declared that nothing comparable with the Round Table Conference was ever attempted by peaceful means, namely the establishment of religious feeling in a country of many races. A similar unity had only been attained in European countries as the result of sanguinary conflicts.

Mr. Srinivasa Sastri, recalling the speech at the 1923 Imperial Conference in which Mr. Lloyd George had laid down that the Empire was not a white Empire, said he had had the occasion say at times to quote this statement in South Africa as a people who believed the Empire was white and meant to maintain white civilisation against the rest of the world.

They had, he proceeded, just concluded a miracle in political achievement, but the goal of India held over 30,000 lovers of freedom. "The work of the Conference," he added, "will only bring peace and contentment if there are called into consultation those who have been deprived of liberty by the fortunes of politics."—R. M. C.

A message from New Delhi states:—

Mr. Ramsay MacDonald's speech closing the Round Table Conference has been well received in official and non-official circles here. Downabhadur Hanumanth Rao, Leader of the Opposition in the Legislative Assembly, declared that the speech was most promising and he wished that the Government would now take up the question of creating the necessary atmosphere through an amnesty and the abandonment of repressive legislation in order to bring the Congress into consultation.

The Congress organ, the *Indian Chronicle*, declares that the Labour Government intends to impose on India a system of camouflaged swaraj (home rule), in which safeguards for Britain is the principal thing.

A manifesto issued by Indian business men in Bombay, including the Mayor, Sir Chaudh Mahla, while welcoming Mr. MacDonald's statement, urged that a political amnesty and the suspension of the Ordinances is essential to enable a full and unbiased examination of the statement by the Congress leaders.

A message from Calcutta says that dissatisfaction of the Nationalist Press at Mr. MacDonald's declaration is evident. It has an epitaph as that in the *Amrita Bazar Patrika*: "A Cup of Milk for a Hungry Lion," and "MacDonald's India Hook." The newspaper *Adhunik* says that the speech does not mention Dominion status.

"Era Of Promise" For India

Nationalists Welcome British Offer

Appeal To Congress Leaders

The London correspondent of the *Cape Argus* writes:—

The Nationalist Party in the Indian Legislative Assembly have issued a manifesto which is described as a notable advance in the All-India consideration of Mr. Ramsay MacDonald's Round-Table declaration of policy.

The initiative in issuing the manifesto, says the New Delhi correspondent of the *Times* (London), was taken by the party's leader, Mr. Rangaswami.

Mr. MacDonald's declaration is welcomed as opening an era full of promise for the future, but the manifesto emphasises that for the realisation of the offer contained in it the co-operation of the Congress leaders is essential.

The Government is therefore urged to grant a general political amnesty and to suspend various ordinances.

"While several Congress organisations have been declared illegal and prominent leaders are incarcerated in jail it is idle to expect that atmosphere of peace which is so essential at the present stage," says the manifesto.

Finally, the manifesto appeals to the Congress leaders, both inside and outside of jail, to co-operate and unite with the rest of India in securing such modifications and improvements as may be deemed necessary to the Government's proposals.

Representative Opinion

"We are of opinion that the offer is one which is worthy of the most careful consideration," adds the manifesto, which, according to the New Delhi correspondent of the *Times*, may be taken as representative of views which are generally finding expression in the newspapers and among people of different shades of opinion in various parts of India.

Whether, however, these views will prevail largely depends on the Congress leaders.

The principal Congress leaders at liberty are sick and elderly men, and the younger members of the party, most of whom are in prison, are stated to be inexperienced.

Nobody suggests that they should be granted an unconditional amnesty, but it is generally felt that they must be given the fullest opportunity of reconsidering their position, and there is reason to believe that a procedure by which this can be attained is now being officially considered.

Sir Tej Bahadur Sapru Interviewed

London, Sunday.

Sir Tej Bahadur Sapru has undoubtedly made the greatest reputation at the Indian Conference. He has been the most moderate and most statesmanlike of all the Indian delegates, his speeches have been more fully considered than those of any member of the Conference with the possible exception of Mr. MacDonald, and he has taken a leading part in all the important discussions regarding the new constitution.

It was known, too, among the greatest lawyers in India, as Home Member of the Viceroy's Council for five years and as a recent negotiator with Gandhi, he would play an important part in the Conference. And these expectations have been fully realised.

In a special interview with him, he very courteously answered a number of questions put to him by a correspondent of the *Daily Times*.

Hindu-Moslem Differences

"Has the Conference, in your opinion, been a success?" asked the correspondent.

"Well," he replied, "I am waiting to hear what Mr. MacDonald says on Monday, but on the whole I think it has been."

"I, of course, am keenly disappointed that the Moslems and Hindus failed to reach an agreement, but what they failed to do in London they must do in India before the new constitution is framed, and I feel confident that they will do so for two reasons."

"Firstly, the Moslem delegates have represented only one school of thought. I have had dozens of cables in the last few days from many Moslems in India—some from people whose names are household words—all insisting on the necessity of agreement. A mistake was made in confining the Moslem delegation to members of this one school, and this mistake must not be repeated in the future."

"Secondly, the youth of India of all creeds is definitely opposed to the maintenance of this discord between the Moslems and Hindus, and I am confident that they will insist on its coming to an end."

Financial Safeguards

Asked about the financial safeguards, which have been one of the principal matters of discussion at the Conference, he said:

"I do not think that Indians have any real grievance. The safeguards are really three, and concern external loans, internal loans, and the institution of a Reserve Bank."

"The safeguards concerning external loans are precisely those which prevail regarding South Africa and the other British Dominions, and what these self-governing States willingly submit to regarding trustee stocks and so on, should not be difficult for Indians to accept."

"As to internal loans, I take it that the position is as follows:—There will be no certification at present, but in the event of there being a series of deficits in Indian Budgets—note the word, 'series'—involving perhaps, the raising of a loan at an excessively high rate of interest, then the Viceroy will exercise his veto, but will have no control over the next Budget."

"The great question about the Reserve Bank, which will regulate currency and exchange, and will be managed entirely by Indians, will be the date of its institution, and I am strongly urging that it should be inaugurated simultaneously with the new Constitution."

Suggested Procedure

Asked as to what he thought would, or ought to be, the procedure following Mr. MacDonald's announcement, he replied:

"I am strongly urging the British Government to appoint a Standing Committee which will sit in India until the Constitution has been framed. The British Government, I suggest, should appoint to that committee both statesmen and experts."

"They will finish up the details let over from the Conference and will suggest to the British Government the nature and provisions of the new Constitution, which will then be submitted to the Imperial Parliament for consideration."

"What, then, will be the position of India vis-a-vis the other States of the British Commonwealth, in the event of the Constitution being accepted?" was the next question.

"India will be in exactly the same position as the other Dominions, except that on matters affecting defence, the Army and external relations, the Viceroy will exercise control," was the answer. "As the result of that equality, I anticipate that India will be able to exert greater moral pressure on the other Dominions regarding the rights of Indians who live outside India in other territories of the British Crown."

Congress Attitude

"What about the Congress?"

"The Congress," he answered, "will not welcome our deliberations, and I do not expect that Gandhi or any other of its leaders will make any pronouncement at all."

"I expect, however, that numbers of Congress, who joined the Indian Congress party simply because they had lost faith in England's goodwill, will leave it as soon as they see a chance of something like self-government materialising."

"Moreover, I attach great importance to the fact that in the bharal, which the Congress ordered on Monday yesterday, the transport workers refused to obey the instructions of their unions to come out."

"Indeed, the bharal seems to have been a complete failure. This is highly significant."

"Do you expect much difficulty from the Conservative Party in Britain?"

"Well, so far their leaders have been non-committal, and we must wait and see what influence the charged section of the party led by Mr. Winston Churchill, will

exercise. Personally I do not think the Conservative leaders will dare to run the risk of wrecking the proposed constitution far, if they did so, I dare not contemplate what would happen in India."

"I do not, of course, interfere in British politics, but it is likely that the result of the May Bristol by-election will probably strengthen the Labour Government."

"The correspondent's final question was, 'Do you think India will ever insist on having a Viceroy of Indian nationality?'"

He smiled. "That is looking far ahead, but who can tell what may happen in the next 15 years?"

Muhammed Ali's Funeral

Crowded Procession in Jerusalem

Jerusalem, Friday.

Muhammed Ali's funeral procession, headed by Shaikh Ali, Mufti of Jerusalem, was followed by thousands of mourners.

The pine wood coffin, shaped like a Moslem tomb, was draped with a piece of holy carpet, and was carried by a tutor-car to a grave dugged in a chamber north of the western wall of the mosque area, in which a dome had been specially built.

The funeral orations were delivered by visitors from Cairo, Amman, and Toul,—Heater.

A Life Sketch Of The Late Maulana Muhammad Ali

(BY G. F. ATKINSON)

(Continued)

II

It is not realized sufficiently in this country how all-important the work of Maulana Muhammad Ali was for the Non-co-operation Movement. Without his help in bringing the whole popular Muhammadan cause in line with the national movement, Mahatma Gandhi's great effort in 1920 would have proved a partial failure. For in India it would have been impossible to have carried through an All-India National Movement without the help of the Muhammadans who form one fourth of the population. But the Khilafat Movement which the Ali Brothers founded attracted the enthusiasm of the Muhammadans in mass and a united movement was formed which covered the whole country. It was in recognition of this that in the year 1923 when Mahatma Muhammad Ali had been released from his imprisonment and Mahatma Gandhi himself been put in prison the great Muhammadan leader was acclaimed by every party in India as the leader of the national cause. He was made president of the All-India National Congress and took the presidential chair not only at the emergency session but also at the annual Congress.

When I was with Mahatma Gandhi at the Sassoon Hospital, Poona, Maulana Muhammad Ali came to see Mahatma Gandhi in his sickness and I witnessed the very deep affection which existed between the two. A little later at Delhi, on the day when Mahatma Gandhi was in a very bad way, Maulana Muhammad Ali came to see him and I saw the great affection which existed between the two. It was in the month of September 1924 that the closest bonds of friendship and affection were formed between them. Mahatma Gandhi died on the 20th of September 1930 and it was at the house of Maulana Muhammad Ali that his last was undertaken,

No one could have performed the onerous duties of a host more wonderfully than Muhammad Ali and the members of his family including especially his wife who is now a widow. Every comfort possible was provided for all his guests and though the house was overflowing no one was ever turned away. Dr. Ansari also at this time proved a host to himself and Mrs. Sarojini Naidu and many others stayed at his house. I was allowed personally to serve Mahatma Gandhi himself and it was the greatest privilege of my life to do so. When the fast was nearly half way through the Doctors specially requested that a house on the Delhi Ridge should be taken for Mahatma Gandhi where the atmosphere was free from the city dust and heat and I went personally to Mahatma Muhammad Ali in order to ask him if the change might be made. He then showed his utter devotion to Mahatma Gandhi himself. For he gave up the high civil life of being his friend in his own house while still entertaining him and those who were with him in the borrowed house on the Ridge. Every day I would come down in the evening along with his wife who was still in Purdah and see after the single comfort of his guests. In this way he performed to the end this perfect science of friendship and hospitality combined.

On the last day of the fast Mahatma Gandhi asked Muhammad Ali to take a vow to be ready at all times to give up his life for the cause of Hindu-Muslim unity. Personally when I saw him in London lying desperately ill at the Conference I felt that he had already fulfilled his vow. For there can be no question that he went to London in order to gain freedom for his country and also for the sake of his religion. His very last acts and words were those of reconciliation between Hindus and Muslims. Leading Hindus told me that they placed their hopes of a settlement on Muhammad Ali more than on anyone else. They said that he had taken throughout a national line of action and had not given way to the communal bias which was so prevalent at the time. They were all deeply grieved at the tragic illness which kept him from the Conference.

My own hope is that his death itself will bring the two communities together even more than his life could have done if it had been prolonged. I feel certain that the memorial of this great national hero and his equally famous mother who showed national heroism in her turn will win the hearts of all sections of the community to a true and lasting peace.

(Continued)

Mr. H. Packersmy Naidoo passed away at Port Elizabeth on Wednesday morning. The funeral took place the same afternoon and was well attended.

Our heartfelt sympathy goes out to the family and relatives of the deceased in their very sad bereavement.

NOTICE

DOG TAX — 1931

Notice is hereby given that in terms of Law No. 27, 1875 (Natal), as amended by Ordinances Nos. 6, 1921, 20, 1926, and 2, 1927, owners of dogs within the Province are required to take out or renew licences for dogs in the month of January.

The tax is 10/- per annum for each dog over six months old.

Any person failing to pay the tax by the prescribed date shall be liable, upon conviction, to a penalty not exceeding £3.

By Order,

A. E. CHARTER,
Provincial Secretary.

Menace Of Asiatic Encroachment

Europeans' Right To Protect Themselves

The following appears in the *Rand Daily Mail* above the nom de plume "NATALIAN":—

Sir,—I have resided in Natal for the last 17 years, and realise to some extent how the Indian there has become such a political, social and economic menace to that unhappy country. According to figures given by Mr. Henderson, the late Town Clerk of Durban, there were in that town in 1875 only about 400 Indians, owning in the aggregate £1,000 worth of property. In 1925, 20 years later, the Indians had increased in number to 165,000, owning in the aggregate £1,500,000 worth of property and controlling £15,000,000 of capital.

Fifty years ago Natal was still under direct Downing Street rule, which forced the Indian on to the unwilling colonists. Now Natal, especially the coast districts, is doomed as a white man's country. Natalians now despair of obtaining for their children the means of livelihood. This is the "50 years of wrong" which I refer to. Durban, except for certain very restricted areas, might easily be a replica of Maitras or Bombay.

The Transvaal has had better luck. They were in the latter part of the nineteenth century an independent Republic. They were able, in spite of continual pressure from Downing Street, to protect themselves against the Asiatic menace.

The Indians are past masters in the art of agitation, evasion of undertakings made under agreement, as well as equivocation and mental reservation. The recent Sater Agreement was an absolute farce, as Indians have not paid the slightest attention to the obligation involved, while the Government was bound on all points. Well, the Indians cannot have it both ways. The Agreement should be scrapped without delay.

It is well known that the Indians object to segregation in any shape or form. I say: "Let them object!" The white people of this country have certainly the right to reserve certain areas for their exclusive use, and protect themselves and their children from too close contact with this menace. After the experience of Natal, the alarm of the Transvaalers is well founded.

This objection by Indians and Asiatics to segregation is nothing but sheer hypocrisy. The caste system of India is essentially segregation in an aggravated form. The horrible treatment of the "untouchables" is well known.

Where the Asiatic has the power he treats whites in the same way. There are now certain native States in India where a white man may not set foot, being excluded by treaty. Many parts of Asia are closed to whites under pain of death. Even in Japan, the most civilised Asiatic country, whites may not own land except in the treaty ports.

In view of these facts, whites have a right to use every means, including compulsory segregation, to protect themselves from the Asiatic menace.

Self-Restraint

Versus

Self-Indulgence

By M. K. Gandhi

Price 3 Shillings

Christmas Greetings

BENEDICTION I

I am your friend, and my love for you goes deep.
There is nothing I love as you wish you have
not got; but there is much, very much, that,
while I cannot give it, you can take.

Heaven is within! No heaven can come to us
unless our hearts find rest in today. Therefore,
bless Heaven!

Peace is within! No peace lies in the future
which is not hidden in this present little moment.
Therefore, take Peace!

Joy is within! The gloom of the world is but a
shadow, distant, yet within our reach, is Joy.
Therefore, take Joy!

There is a future and glory even in the darkness,
and I would see, and to me we have only to look
and see it, you be bold!

Life is so full of Meaning and Purpose, so full of
Beauty, beneath its covering, that you will find
each is but the cloak of your Heaven within.
Can you then be content that is all?

But courage, you have, and the knowledge that we
are going together, passing through unknown
countries to our home.

So, this Christmas time I send you, my friend,
Not quite the usual card greetings, but with
profound affection and with the prayer that for
every one of us, this day may break and the
darkness be away.

THE EDITOR OF THE INDIAN OPINION, DELHI, INDIA.
FROM THE EDITOR OF THE INDIAN OPINION, DELHI, INDIA.

It was translated from a letter written by Mrs. Greenwood, Ames
Hospital 1515. It is now offered with love to the reader of
INDIAN OPINION as a Christmas and New Year's gift.

—C. F. Andrews.

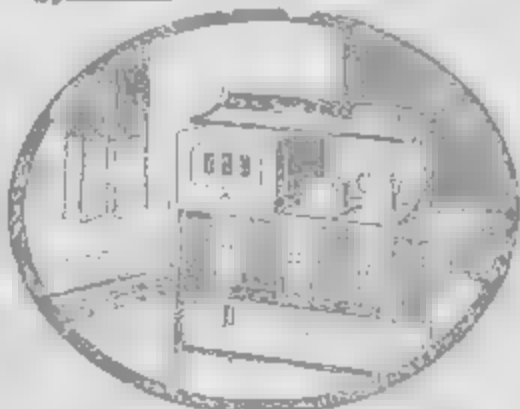
Egyptian Tribute To Mahatma Gandhi

In the course of an extremely interesting article, *Al Balagh*, the organ of the Wafd Party of Egypt, makes strong statements against the rulers of the Indian States and after comparing Mahatma Gandhi with Sir Rabindranath Tagore and H.H. the Aga Khan, addresses its readers as follows, regarding Mahatmaji:

"Never forget your needs in veneration for we are referring to the greatest man of India, Gandhi. Who is Gandhi? That skeleton of bones in which shines forth a great soul. It is he who has given the whole of his property to the nation, who has even taken off the clothes from his body in sympathy with the poor, who only wears a button-cloth made of rough yarn spun and woven by himself. That same Gandhi comes out of his Ashram with a little staff in his hands so that he may make his country free."

"Such is Gandhi, naked, then and unarmed, O Gandhi, thou art not only the guide of India, but a source of light for Egypt as well. O India, in spite of all thy misfortunes, how fortunate thou art in this respect that thy soil can produce men like Gandhi!"

*"6 The crinoline kitchen
has had its day —
your stove must be modern"*
says the Perfection Lady

CONSIDER a Perfection Stove for instance. You can cook, steam, boil, fry, bake, and broil on this stove. It's small and cool, and wastes no heat. It's a real LAUREL PARAFFIN stove, and it's one of the best in the world. It's a perfect example of a stove that's really per home perfection.

Buy your Laurel Paraffin in the new
refillable drum, and save pence per gallon.

PERFECTION
Oil Cook Stoves

"ONE PENNY PER HOUR PER BURNER."

OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA, LIMITED

ઇન્ડિયન ઓપિનિયન.

જુલાઈ ૧૮ ૧૯૩૦

ફ્રીડેડે, શુક્રવાર, તારીખ ૩૦ જાન્યુઆરી ૧૯૩૦

અંક ૫

રામસે મેકડોનલ્ડનું સ્ટેટમેન્ટ

વિદ્યાભટ્ટના વડા પ્રધાન મી. રામસે મેકડોનલ્ડે રાજ્ય ટેમ્પલ કોન્ફરન્સ પૂરી થઈ તરફથી સરકારની રાજ્યનીતી દલે રૂંદેલી તે વિષે ઉલ્લેખ કરી જણાવ્યું કે આ સ્ટેટમેન્ટ આપવાથી વાદ જોવામાં નહીં દેતી. અને આ સ્ટેટમેન્ટને આધારે પ્રશ્ન કરીએ છીએ:—

રાજ્ય ટેમ્પલ કોન્ફરન્સના કાર્યકારની પુર્ણાવધી કરતાં મી. રામસે મેકડોનલ્ડે રાજ્યમાં કમીએને જાળવેલા કાર્યની પ્રશંસા કરી હતી. હોદ્દાની રાજ્ય સંસ્થાના પ્રતિનિધિઓ કોન્ફરન્સમાં આવી શક્યા નહિ તો મારે અસ્માસ જાહેર કરતાં મી. મેકડોનલ્ડે દર્શાવ્યું કે હું એવું માનવામાં છું કે જેઓ એક બીજા પ્રત્યે વ્યવસ્થાવદ્ સંબંધિત કરવામાં છે તેઓ જાળવતાં સ્વાધીનતાની પ્રગતિ કરી શકતા નથી.

અંધારણમાં સંવિસલામતીના માર્ગ

હોદ્દાના અંધારણમાં સંવિસલામતીના માર્ગે ચોળવામાં આવ્યા છે તેવા સંજ્ઞામતીના માર્ગે દુધિયાના સ્વતંત્રતાના અંધારણમાં પણ નહેલાં ન. હોદ્દાના ચોળાનાજ લાભની ખાતર કામના-સ અને હાલની સીતલ સર્વિસ માટે સંવિસલામતીના માર્ગની જરૂર છે. તાજે સંવિસલામતીના માર્ગે જુદા જુદા કોમના દહોના સંરેદાજ માટે જરૂરી છે. સરકાર દર્શાવેલા પ્રત્યે ના બીજા કોઈ પ્રત્યે સંરેદાજની બતાવવાની નથી. હોદ્દા અને બીજા બહુમતિવાળા કમી પ્રત્યે તદ્દાવતીન જ અંતર કરી ના હુંકે થકુ તે અંધારણે મને મગરના કમી ન.

રાજ્ય મહારાજાઓનાં વખાણ

હોદ્દા માટે રાજ્યના અંધારણ કમી બતાવવાના કાર્યમાં રાજ્ય મહારાજાઓએ જે બાજુ બતાવેલા છે તે માટે મી. મેકડોનલ્ડે ખૂબ આભાર માની દેતા. કોન્ફરન્સને અંગે જે જુદા જુદા કમીની નીમવામાં આવી હતી તે કમીઓએ જાળવેલા કાર્યની તપાસ લેતાં મી. મેકડોનલ્ડે દર્શાવ્યું કે એ કમીના રીયોર્ટોના સરકાર દલ સંજ્ઞામતીન અંધારણ કરશે.

રાજ્યપટ્ટારી નદીઓને છોડવા વિષે

રાજ્યપટ્ટારી કેડીનાં છોડા મુકવાના પ્રશ્ન ને તેજ અદાદર સંરેદાજે કોન્ફરન્સમાં ઉઠાવેલા તેના જવાબમાં મી. મેકડોનલ્ડે દર્શાવ્યું કે સર તેજ અદાદર સંરેદાજે દેલી અરજનો હોદ્દાને ચોળ જવામ વાળશે નહીં હોદ્દામાં જાહેર કાનિ સ્થાપવાની જાહેરાત થશે તો સરકાર તે અંગીકરેલા જવામ વાળવામાં પાછી પડશે નહિ. હોદ્દા ખીસે દર્શાવ્યું હતું કે ધોરીય રાજ્ય અંધારણનું સંજ્ઞામતી માત્ર કોલમદ ગણી શકાય નહિ ન

વિચાર કામે હું મળતો શાલે છું. ફરીયાનાં જુદાં જુદાં અંધારણની રીતોઓના પણ અભ્યાસ કરવો જોઈએ અંધારણ મળ્યા કાર્ય અંધારણની કલ્પીક કરતો કોન્ફરન્સે સ્વીકારી છે પરંતુ બીજા પણ કરતો વિષે વિચાર ચલાવવામાં નથી આવે. કામના તરીકે બહુમતિવાળા કામના કામો સામ-વવા અને સંવિસલામતીના માર્ગે કેવી રીતે ચોળવા એ વિષયોની વીગતો હજી તપાસવાના રહી છે. આ કાર્યે અને રીતોના સરકારના વિષયે જોડવાનું નથી. મી. મેકડોનલ્ડે જાણા બતાવી હતી કે ધોરીય પાર્લામેન્ટની પાર્ટીઓ પણ વાતચીત અલાવવા અને અન્ય માર્ગે ચોળવા માટે ચોળાના સરકાર આપવાનું આજુ રાખશે. ચોળાના ખુબા અંધારણે દર્શાવવાની તેમજ પાર્ટીઓને અંગીકર કરી હતી.

નવા ચોળસરેદાજ સાથે અસલાત

મી. રામસે મેકડોનલ્ડે જાણા કે નવા ચોળસરેદાજ લોડ ચીજ ન સાથે હું અસલાત અલાવવા છું છું અને અ મસલાત અજુ અપવા માટે કામ ખાન એકવચાની પ્રતે જરૂર ન. લેડ ન જોડેલ હુંકે અમયમાં વિજામન આવી પહોંચશે.

મી. મેકડોનલ્ડે સરકારને જાહેર નામું વચ્ચેના ગાદ દર્શાવ્યું કે હોદ્દા સરકાર વિષે ધોરીય સરકારની ન જોખમદારી ન તે જોખમદારી દલે નહીં કારણકા અને પ્રાનિય કારણકાઓ વિષર પડે. આ નવા જોખમદારીના કારણકાર સમયમાં અમુક કરને આ નવા વિષે અમુક સંવિસલામતીના માર્ગે લેવાની જરૂરી મેરંટા કામનાં જાહેર અને બહુમતિવાળા કામની રાજ્યપટ્ટારી સ્વતંત્રતા તથા હકોના રક્ષણ કરવાની મેરંટા પણ આપી પડે. કારણકારક સમય દરમ્યાન કામસર સંવિસલામતીના માર્ગે ને નહીં કરવામાં આવશે તેમાં ધોરીય સરકારના એ હરજ રંશે કે હોદ્દા સરકારને ને ખાસ સગા આપવામાં આવે તે સલાતે ઉપયોગ તે એવી રીતે ન કરી શકે કે જેથી હોદ્દાની પ્રગતિને ત નુકસાન કરે.

ચોલ મળીઆ ફીલ્ડેશન

ના. જાહેરકાદની સરકાર ના ડીપેરેશન જાહેર કરે છે તે સમયે તેને ન વાતચીત અંધારણ છે કે નવું રાજ્ય અંધારણ હોદ્દા માટે ધડવાનું કોરજ નહીં થકું છે તે મુજબ રાજ્યપટ્ટારી અલાવવા માટેની કલ્પીક કરતો હજી નહીં કરવામાં આવે નવા પરંતુ ધોરીય સરકાર માને છે કે અંધારણે કાર્ય થકું છે તેન પરિણામે તેઓ જક મુદા વિષર આવી ગયા છે અને તથી આજા રખાય છે કે આ ડીપેરેશન કમી ખાદ પણ અસલાત અલાવવાનું ચોળ અમ પડશે.

ના. જાહેરકાદની સરકારે એ સમ ખીનાની નોંધ લીધી છે

કે કોન્ટ્રેસમાં આલેખી સર્વ અર્થના મુદ્દા સર્વ પક્ષોએ સ્વી-
કારેલા છે અને તેમાંના મુખ્ય મુદ્દા છે કે દોહની
અધ્યક્ષ સરકાર એ ધારાસભાવાળી એક ઇંગ્લીશ શીશરખના
અધ્યક્ષવાળી રહેશે જેમાં દેશી રજવાડાઓ અને બ્રીટીશ
દોહનો સમાવેશ થઈ જશે. આ નવી શીશર સરકારના સંપૂર્ણ
રાજ્યવિધારણા વિષે ઉપરનો નીચે બ્રીટીશ દોહના પ્રતિ-
નિધિઓ અને રાજ્ય મદારાજાઓ સાથે વધુ મસલત મલાખા
પછી ઉપરે ધરનામાં આવશે. કયા વિષયો ઉપર મસલત
ચલાવવી તે વિષે વધુ અર્થોની દ્રશ્ય જરૂર છે કારણ કે દેશી-
રાજ્યો કેવી રીતે શીશરખમાં દાખલ થશે તે વિષે તેઓની
સાથે સમજૂતી ઉપર આવવાનું રહેશે, જે વિષયો શીશર
સરકારને તેઓ સોંપે નહિ તે વિષયો સંબંધી તેમના સંબંધ
સીધા બ્રીટીશ રાજની વેલ્ફેરસરોપ મારફતે રહેશે શીશર
અધ્યક્ષના મિત્રો કાનરા મદનારી ધારાસભાઓ સ્થાપિત થશે
ત્યારે ના કહેનજાદની સરકાર એ સિદ્ધાંતને સ્વીકાર કરશે
કે કારાખારી સરકાર (એકબીકબુટી) ધારાસભાને જોખમદાર
રહેશે. ચાલુ વર્તમાન પરિસ્થિતિમાં કાનરા મદનારી અને
પરદેશ સાથેના સંબંધોને પ્રથમ એ મદનારી જનરલના દાખમાં
રહેશે અને આ સવાલોના રાજ્યવિધારણા સલાવવા જોઇતી
સત્તા વેલ્ફેરસરોપના દાખમાં મુકવામાં આવશે. આ ઉપરાંત
તારકાળીક સંજોગોમાં રાજ્યની સુવેદ કાંઈ જાળવવાની
ઉપદેશની સત્તા પણ વેલ્ફેરસરોપના દાખમાં રહેશે. હાલુમતિવાળા
કામના દરફોર સરકાર કરવાની સત્તા પણ વેલ્ફેરસરોપને રહેશે
અને આ વિષયો માટે વેલ્ફેરસરોપને જોઇતી સત્તા આપવી પડશે.

કામનાસ વિષે

કામનાસ સંબંધોની જોખમદારીઓ ધારાસભાને કોસર
કરી આપવામાં આવે તેમાં અમુક ધરનો રહેતી જોઇએ અને
તે કોઈ રેટ સેક્ટરીની સમા હેતુ જે જે જોખમદારીઓ
આજ મુદ્દા ઉઠાવવામાં આવેલી હોય તેને પુરી કરવાની પાત્રી
મળવી જોઇએ અને દોહની દેરી અને કામનાસ વિષેની
સુદ્ધ કામ જાળવણી રહેતી જોઇએ.

રીઝર્વ બેંક

શીશર સ્ટેટબંક કમીટીએ કામનાસ વિષે કટલાક માર્ગો
દર્શાવ્યા છે જેમાં એક રીઝર્વ બેંક સ્થાપવાની ભલામણ કરી
છે. આ રીઝર્વ બેંક મારફતે કોલસાચેજની રાજ્યની તેમજ
એનો ઉભી કરવાની ગોઠવણ કરી નવા અધ્યક્ષમાં આ
વિષયને પણ સ્થાન આપવું જોઇએ. કામનાસ સંબંધોના
વિશાસ ટકાવી રાખવાની ખાતર આ માર્ગ ચોખ્ખો પડશે
કારણ કે દોહમાં સર્વ પક્ષોના અગમના લાગે સાથે આ
વિષયને સંબંધ છે.

આ બધાં કરવાની રીતે દોહની સરકારને અનુકૂળ બની
કરવાની અને ખર્ચ કરવા વિષેની સંપૂર્ણ સત્તા જે વિષયો
રીઝર્વ નથી રાખ્યા તેમાં રહેશે. આનો અર્થ એવો થાય છે
કે અધ્યક્ષ સરકારની વડી ધારાસભા અને કાયદાની સરકાર
એ જાને વચ્ચે બીકબુટી સત્તા આ વિષયમાં રહેશે અને તેને
અધ્યક્ષમાં ચોખ્ખી રીતે જોડવાની પડશે. રીઝર્વ પાવર્સની
ગોઠવણ આવા સંજોગોમાં જરૂરી છે અને સ્વતંત્ર અધ્યક્ષોના
પ્રતિવંતે માટે આની જાતની રીઝર્વ સત્તાની જરૂર સંજોગોને
લઇને હોય છે. પરંતુ આ રીઝર્વ સત્તાનો ઉપયોગ કરવા
સંબંધી દરેક જાતની સંજોગો લેવાનું ખાસ ખ્યાલમાં રાખવું

પડશે. દાખલ તરીકે પ્રધાનોની જે આજ જોખમદારીનો છે
તેવાથી બની જાતની ખાતર મદનારી જનરલની રીઝર્વ સત્તાનો
ઉપયોગ કરાવવો એ ન પ્રચલિત થોડું છે. આમ થવાથી જે
સત્તાને એક ખુલ્લે રાખી મુકવાની હોય છે તેનો ઉપયોગ
કરાવવાથી જોખમદાર સરકાર તરીકે તે પ્રગટિ થઈ જતી નથી.
પ્રતિના મદનારી

પ્રતિના મદનારી અધ્યક્ષ એવું રહેશે કે સંપૂર્ણ જોખમ-
દાર સરકારના મદનારી માટે હોય છે. તેના પ્રધાનોને ધારા-
સભામાંથી લેવામાં આવશે આ તેઓ સર્વ સાથે ધારા-
સભાને જોખમદાર લેખાશે. પ્રતિના વિષયોની ગોઠવણ એવી
રીતે કરવામાં આવશે કે જેથી સ્વરાજ્યની મોટામાં મોટી
શક્તિ સત્તા તેઓ મોળવી થશે. સમસ્ત દોહને જાણે વળગે
તેના પ્રતિના અધ્યક્ષમાં જાળવવામાં આવશે અને શીશર
સરકારની જોખમદારીઓ તેના પ્રતિના દરફોર જરૂર રહેશે.
પ્રતિના કાંદરની જાહેર નેકીઓના દાખ અને હાલુમતિવાળી
કોમોના દરફોરના સંસ્થાન વિષે અધ્યક્ષમાં ગેરરીતિ આપવામાં
આવશે. આ પ્રતિના વિષે અને અપદાદ વારસા સંજોગોના
કાંઈ જાળવવા માટે મદનારીમાં દાખમાં જોડતી જેમ બર
તેમ જોખમી સત્તા રાખવામાં આવશે.

કુલ્યાસજીના વધુ કોસર હકો

અંતમાં ના. કહેનજાદની સરકારને એમ લાગે છે કે
પ્રતિના કાંદર દને જોખમદાર સરકારની સ્થાપના થઈ એટલે
એ જરૂર છે કે પ્રતિના ધારાસભાઓને મોટી જાતની અને
વેલ્ફેરસરોપ વધુ ઉદાર દરફોર આપવા. આ રાજ્યવિધારણા
મદનારી ના કહેનજાદની સરકાર એમ માને છે કે તેની એ
દરજા જે કે હાલુમતિવાળી કોમોને બની આપવી જોઇએ કે
જુદા જુદા ધર્મોવાળી અને બુદ્ધિ બુદ્ધિ માતિઓના કોષ્ટક
સાથેના રાજ્યવિધારણા સંબંધમાં કશો પણ તફાવત રાખવામાં
આવશે નહિ. ના. કહેનજાદની સરકાર એમ પણ માને છે
કે મદનારીની સભા કમીટીએ જે મુદ્દાઓ દર્શાવ્યા છે તે
સંબંધી હાલુમતિવાળી કોમોએ અન્ય કોમો સાથે મસલત કરીને
અમુક ગેરવધુ ઉપર આવી જવાની તેમની જરૂર છે. અને
એ વિષયમાં જે અર્થ થાય છે તે જોતાં કોષ્ટક પણ ગોઠવણ
ઉપર આવવું જોઇએ અને સરકાર જે વિષયમાં જોઇતી
સલાહ અને મદદ આપવાનું ચાલુ રખશે. કારણ કે ના.
કહેનજાદની સરકારની એ પ્રત્યક્ષ છે કે આ વિષયમાં દીક્ષ
ચી ન જોવે કારણ કે નવા અધ્યક્ષને જાતની જોખમમાં
મુકવું જોઇએ અને તે સરકાર સર્વ કોમો વચ્ચે પુર્ણ વિશાસ
અને પરસ્પર બાંધી લાગણીથી થઈ જોઇએ.

સરકાર ચાલુ રહેશે

આ અધ્યક્ષ વિષેની જુદી જુદી કમીટીઓ તેના ઉપરથી
મુદ્દાઓના અધ્યાયન કરીને વિગતવાર ગોઠવું તૈયાર કરી
કહેલી છે પરંતુ અંતની કોન્ટ્રેસ પામે સમય મળે. કોમો
દને એટલે કમીટી જાતની પતાવવાની જરૂર દની અને જે
મુદ્દાઓ અર્થોવા છે તે વિષે દોહમાં જાહેર અભિપ્રાય રું છે તે
જાણવા અને જે જે મુદ્દાઓ દુર મદનારી દરજા બાંધી રહેલી
છે તે જોતાં કોન્ટ્રેસનું કાર્ય દાખ મોટું રાખવામાં આવ્યું
છે. આ વિષયમાં સરકાર ચાલુ રાખવા વિષેની ગોઠવણ
નામદાર કહેનજાદની સરકાર કરશે કે જેથી પુર્ણ થઈ જા
કાર્યનું પરિણામ નવા અધ્યક્ષમાં જોઇ શકાય. દરજાન

જેઓ સવિનયજનની લાડની અંદર પડેલા છે તેમને લોહસ-
રોએ ને અપીલ કરી છે તેનો જો જવાબ મળશે અને આ
હેતુસરેજનમાં ને સામાન્ય મુદ્દાઓ અચ્છા છે તે વિષયોમાં
સહકાર કરવાની ઇચ્છા રાખતા રહે તો તેમની મદદ સ્વી-
કારવા માટેનાં પગલાં બરવામાં આવશે.

રૂટર દર્શાવે છે કે આ રામસે મેકડોનલ્ડે આ રેટરોગેટ કરતાં
અગાઉ જોઈ કલાક ભીંધે દતો અને જ્યારે તેઓ મેસી મવા
લારે તેમને દર્જના પોષાકથી વધારી લેવામાં આપ્યા દતો.

નોંધ અને સમાચાર

કેદીઓને છાડવા શાસ્ત્રીજીની અપીલ

વિશાવતની આમની સમાગા લીગરમ પાર્ટીએ રાઉડ ટેબલ
કોન્ફરન્સમાં આવેલા દોંદના લીગરમ સભ્યોને માટે એક મેળાવડો
કર્યો હતો. તેમાં ઘોડાં ભેળીએને ટાસ્ટ રજુ કરતાં દર્શાવ્યું
હતું કે રંગબેદ એ નામની ને જુરી વસ્ત્ર છે તેણે રાઉડ
ટેબલ કોન્ફરન્સમાં દેખાવ આપ્યો નહોતો એ ખુશી થઈ ને
વાવ છે. મી. લોઈડ જ્યોર્જે જોડવા દતો કે ને દેશમાં
ધર્મના તજવનો છે ને દેશમાં ધાર્મિક સ્વતંત્રતા રચ પશુ તેમજ
શાંતિના નાશન આરંભે કામ લેવા માટે રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સ
એ સ.રામાં સાઈ સાધત છે એવી ધાર્મિક અંકુષતા યુરોપમાં
બીજાં ત્રણકાંચો મવા બાદજ રચવાઈ હતી. મી. જાક્વીએ
મન પકરતની જાકી પરિવર્તમાં મી. લોઈડ જ્યોર્જે જોડવા
હતા કે પીટીય સામાજ્ય એ સહેદ સામાજ્ય નથી એ માદ
કરી જવાવ્યું કે સા. આફ્રિકાના લોકો માને છે કે સામાજ્ય
એ સહેદ સામાજ્ય છે તેમની આગમ એ વાત માટે વધરવાર
જળવરી પડી હતી. આપણે દાક્ષમાં રાજ્યદારી લેવપણ
એક જલ્દ પાસે કર્યું જળવ્યું છે. દોંદની નેમો ઓમ દબાર
સ્વાધીનતાના યોગીઓથી બરેશી છે અને રાજ્યદારી વિષયમાં
તેમના નગદીરને બધાં જેઓ સ્વાધીનતા સુધાવી ભેટેલા છે
તેઓને રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સના કાર્ય વિષે મસજવ મલાવવા
માટે બોલાવવામાં આવે તોજ કોન્ફરન્સનું કાર્ય કાંતિ અને
સંતોષ પેદા કરી શકશે. રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સનું કાર્ય ખનમ
મર્મ મવા બાદ હવે રાજ્યદારી કેદીઓને કોડકા વિષે સરકાર
શું પગલાં લેશે તે જલજવા ખાનર જમાની આખો દોંદના
લોહસરોએ લોઈ અરવીન પ્રત્યે ખેંચાઈ રહી છે.

ટેબોર ખીલ વિષે લોહસરોએ

ન્યુ દોંદનીથી રૂટરનો એક તારનો સંદેશો દર્શાવે છે કે
દોંદની લેજરસેક્રીવ એસેમ્બલી ખુશી સુદતાં લોહસરોએ લોઈ
અરવીન પેતાના બાપજીમાં દર્શાવ્યું છે કે નન્ને પક્ષે વચ્ચેની
ગેરમજબુતી દૂર કરવા માટે લંડનમાં મળેલી રાઉડ ટેબલ
કોન્ફરન્સે મજબૂતી ન કરી કામ્ય એવું કિમતી પરિણામ આપ્યું
છે. તેમણે સર્વ ગ્રામના આગેવાનોને અપીલ કરી હતી કે
તેઓએ દોંદમાં પાછા મળીને કમી મતબેદના સવાસનો ન
લાવી નાખવો. મધીજીને અપીલ કરતાં લોહસરોએ દર્શાવ્યું
કે તેમણે હવે ખીલ માર્ગે કામ કરવાની કોશીય કરવી જોઈએ
અને લંડનમાં ને સમજુતીની સુદર કરવાત બધાં છે તેને
ફોલમંદ અનાયવા દોંદ અને ઇંગ્લાંડના હિતમ તત્ત્વોએ બેળા

મળાને કાર્ય કરવું જોઈએ અને બે પ્રભુઓના સંબંધ અરાખ
સંજોગો વચ્ચે કડવાક ભરેલો બન્યો છે તેને સુધારી ફરીથી
મિત્રાચારીના સંબંધને સાદ અનાયવા જોઈએ. લોઈ અરવીને
જળજળરી વાપરવાનાં ને પગલાં બરવામાં આવ્યાં છે તેને
વખોડી રહાડનાં દર્શાવ્યું હતું કે દોંદના સુદર નામને એથી
ખટો લાગી રહ્યો છે. જેલા ઘોડા માસનો અનુભવ જતાથી
આપે છે કે દોંદમાં એવી સંસ્થાનું અરવીન છે કે જેનો
આગમ જળજળરી વાપરીને સ્થાપીત સરકારને હિતલાવી પાડી
દોંદના જીવનમાં આ સ્થિતિ એક ભયંરના રાગ જેવી લેખાય
અને તેને દૂર કરવી એ પ્રથમ જરૂરનું છે. રાઉડ ટેબલ
કોન્ફરન્સ વિષે આટલું જણાવી સા આફ્રિકામાં યુનીયન
પાર્લિમેન્ટમાં ને લેન્ડ ટેબોર ખીલ દાખર બનાર છે તે વિષે
લોહસરોએ દર્શાવ્યું કે એ પ્રથમો જોઈતો રહ્યો ભાવવાનો
પ્રયત્ન કરવામાં આવશે.

મરુદ આફ્રિકા વિષે નું આથા રાખું છું કે પાર્લિમેન્ટ ને
જોઈટ સીલેક્ટ કમીટી નીમી છે તે કમીટી ખાસે મી. રાજી
દોંદ તરફથી બેળનારા તરીકેનું કાર્ય બજાવશે નામદાર
લોહસરોએ પેતાના બાપજીમાં ઉપર દર્શાવ્યું તેમ ટ્રાંસવાલના
એથીવાટીક ટેબોર ખીલ વિષે ઇસારો કર્યો છે. ખીજ રાઉડ
ટેબલ કોન્ફરન્સ આરંભે આ પ્રથમો નીવેડો ભાવવા ખીલ દાલ
દુવત મુજબની રાખવું એ નીતી સા. આ. ઇ. કોંગ્રેસે પેતાની
મેદક મારફતે નાંદર કરેલી છે તે નીતીને દોંદની સરકાર ટેકા
આપે છે કેમ અને દોંદની સરકાર પેતાના એજન્ટને એ
માર્ગે કાર્ય લેવાની કામ્ય સુચના આપે તો પશુ યુનીયન સરકાર
એ વાન રીકારશે કે કેમ તે જાતીના દાથની વાત છે. મી.
એડ્વેસ અને સા. આ. ઇ. કોંગ્રેસ એ લેરણે કાર્ય લેવાની
પ્રવૃત્તિમાં પડેલા છે. અમે આજ રાખીયું કે આ નીતી
માં તેમને ફોલ મળે.

કોન્ફરન્સનું પરિણામ અને મહાસંજોગ

રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સના પરિણામ બાદ દોંદમાં મી. રામસે
મેકડોનલ્ડના રેટરોગેટથી થી અસર મળ છે તે વિષે રૂટર એક
તારમાં દર્શાવે છે કે મહાસભાના અગેવાનો આ સમાધાની
ઉપરથી સ્થિતિમાં ને પડેલા થયો છે તે વિષે જરૂર વિચાર
મલાવશે. પંડિત ગોતીલાલ નેહરુએ અવદાખાદમાં વર્કિંગ
કમીટીની સભા પુરતજ બોલાવી છે અને તેઓ નિર્ણય ઉપર
આવી મવા છે. લંડનથી સર તેજ બહાદૂર સરે અને મી.
જાક્વીએ પુરત કેળવથી પંડિત ગોતીલાલજીને અરજ કરી છે
કે વર્કિંગ કમીટીને નિર્ણય જમા સુધી તેઓ દોંદ આવી ન
પડેએ આ સુધી અંદર કરશે નહિ તે મુજબ વર્કિંગ
કમીટીને નિર્ણય સર તેજ બહાદૂર સરે તરફે દોંદ પડેએ
નહિ આ સુધી બહાર ન પાડવા અને દરમ્યાન મહાસભાનો
કાર્યક્રમ આજુ રહેવા દેવાનો ફરાવ થયો છે. મહાસભા આ
સમાધાની વિષે કવો અગિયારમ આપશે તે વિષેની આશંકા
દાલમાં કરવી એ યોગ્ય લેખાર નહિ. એક વાત રમજ છે
કે મહાસભાના અગેવાનો સમક્ષ એક મહાન પ્રથમો સવાલ
હવે આવી ઉભો છે અને તે એ કે આ સમાધાનીને રચીકારવી
કે તેને ફાવી દમ જકત ચાલુ રાખવી. દોંદના રાજકીય
પ્રતિદાસમાં આજે આ પ્રમ એક મહાન જવાબદારીને છે

અને તેના નિર્ણય મહાસભાના અગ્રણીઓએ આપેલા રહ્યો. આ નિર્ણય હા આપણે તેના પ્રત્યેક આગે જવાની પ્રજાઓ મઠ માંડીને જોઈ રહેશે. સા. આ. ના દોહોએ પણ અત્યંત આતુરતાથી નદ જોઈ આ છે કે હવે મહાસભાના આગેવાનો શુ પગલું ભરશે? એમણે સ્પષ્ટ અને જાતોજી હાંસમાં ન પહોંચે ના સુધી આ નિર્ણય સારે સર્ગે શોધીને ચોખવું જોઈશે.

વિલાયતની મહત્તા અને સચાનો અર્થ

લંડનથી રૂઠરના એક તાર દર્શાવે છે કે રાઉલ ટેબલ કોન્ફરન્સના પારશ્ચાત્ય વિષે મી. વોન્ટરન અર્થજિ હાંસ્યું કે રા. ટે. કોન્ફરન્સના અંતના બાજમાં જે સુદર બાબતો થયાં તે મોટા ભાગના ધાર્મિક પ્રજાઓ અભિપ્રાય રજુ કરતાં નથી. હું એવો અભિપ્રાય ધરાવું છું કે રાઇ આજુબો. પુરુષ એમ માની લે કે વિલાયત એમ જાને તેમ જલદી હીંદ સાથે પોતાનો સંબંધ પુરો કરી નાંખવાને આતુર છે. હું એમ માનું નથી કે ધાર્મિક પ્રજા એમ કરવા ઇચ્છે કે આન ધાર્મિક પ્રજા જે એમ કરવા ઇચ્છતી હોય તે તેની સત્તા આ મહત્તા એના જમનમાંથી સલાને માટે અંત આજો એમજ લેખવું. મી. અર્થજિ ફરેમાદ કરે છે કે ધાર્મિકનો દેસ કોન્ફરન્સમાં સારી રીતે રજુ થયો નહોતો. સાહેસલામનીના માર્ગો વિષે અરજનું સમજ જે કહેવું જોઈતું હતું તે કહેવાયું નથી. જે સલામતના માર્ગો યોજવા ધાર્યા છે તે જો ખરાબ અને અસરકારક હોય તે કોમીનીઅન રેટસ અને રીસ્પોન્સીબલ મેનમેંટ ન જાઓ આ નસ બંધારણને જગાડી જોશ નહિ. પરંતુ હજી મેં કહ્યું નથી. બીજી કોન્ફરન્સ મળે પછી તે અહીં મળે કે દોહો ધાર્મિક પ્રજાએ જે બાજુ જોઈએ કે તે ક્યાં હોય છે. ડાહ્યાઈ કોન્ફરન્સનીના જગાવાના પાર નથી રહેતા. દોહોને જે સ્વતંત્રતા મળે તે વિલાયતની મહત્તા અને સચાનો જમતમાં અંત આવી ગયો ન નાન સમ વોન્ટરન અર્થજિ જેના જણાય છે ન જોગ છે. એના જેવા મતના અંગ્રેજોને ચોખવું જોઈ છે કે વિલાયતના સ્વાર્થન આતરજ દાદ આપવાથી છુટકું નથી. હાલ ન તંપુરો સ્વતંત્રતા પ્રાપ્ત કરે તા એ વાત સમજ છે કે વિલાયતના મહત્તાને જમત ત અર્થજિ કારે. દોહોની પ્રજાના જોઈ એ સચા અંત અર્થજિ વિલાયતને જોગવાના અધિકારજ નથી એ પણ નસ નસજ છે.

કેપ ઇન્ડિઅન કોન્ફરન્સ

અમારું વાસ્તવતા કિવલે કેપ ઇન્ડિઅન કોન્ફરન્સ મળ્યાની એક મીટીંગ મળ્યા હતી તેના કેપ પ્રાંતમાં વરતા દોહોએના એક કોન્ફરન્સ બોલાવવાનું નહીં થયું છે અને એ કોન્ફરન્સ બોલાવવાનો હેતુ એવો દર્શાવવામાં આવ્યો છે કે કેપ પ્રાંતમાં વરતા દોહોએનાં કુખ્યાના અર્થ કરવી. આથી કોન્ફરન્સ બોલાવવાના કેપમાં જરૂર જોઈ એ વિચાર સાથે સમંત જતા કેપ ઇન્ડિઅન કોન્ફરન્સ લઈ કેક કારે મહત્તા પ્રાપ્ત થયે જોઈશું આ પ્રમ કોન્ફરન્સ મહાન પાલીમેંટ ન આવતી બેઠક માં એકદં કોન્ફરન્સ ખીલ લાવવા ધારે છે તે વિષે છે. કેપ પ્રાંતના દોહોએ અન્ય પ્રાંતના દોહોએ કરવા વધુ સારા

અંગ્રેજોનાં મુદ્દાઓ છે તેનું એક પ્રયત્ન નેમને કોન્ફરન્સના પુરોષોએના સાથે સમાન થક છે. કોન્ફરન્સ મહાન જે ખીલ લાવવા મુદ્દે છે તેમાં તે ખાન કળવાએના માતા પ્રોપર્ટી ન ધરાવનારા જેવા સર્વ ગોરાઓને કોન્ફરન્સ આપવા મુદ્દે છે. અને જે એ ખીલ પસાર થાય તે દોહોએ તેમજ કલકત્તા પ્રજા જે ખાન કળવાએના દોષ તેમને પણ ગોરાઓના જેટલાજ કલકત્તા મળવા જોઈએ. પરંતુ કોન્ફરન્સ મહાન આ ખીલવાથી કલકત્તા પ્રજાને આવક રાખી જાતિ ધારણ કરવો કલકત્તા પસાર કરવા મુદ્દે છે. કેપના દોહોએ આ વાત ખીલવું જમતની લોવાથી પોતાના પ્રાંતની વસ્તજ કોન્ફરન્સ બોલાવી આ વિષય અર્થ વરતા હોવાને વસ્તજ લેવા જોઈએ.

“ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન”

મુકબાર, તા. ૩૦ જાન્યુઆરી સન ૧૯૩૧

ભારતમાતાના ત્રીસ કોટી સંતાનોના હૃદયનાથ મહાત્મા અધિષ્ઠાએ નવારથી સ્વાધીનતા માને પુર્ણ સાક્રિય આફ્રિકા સ્વરાજ્યનું ગજીગીયું કુદરી અધિસાતમક અને ઇન્ડિયા સંવિનયજામની લડનના જોરના માંડવા સારથી ભારતમાતાની સીકલ કાઈ અમુર્ણ રીતે મદમાઈ મએલી જેવામાં આપવી હતી. અંદીસ સાત્તાજમની અંદર હીંદ જેવો એક મહાન દેસ મુલામીમાં પડી રહેલો દેસારથી વિલાયત દેસ તેને પોતાના સ્વાર્થ ખાતર છુટની એટી નામે રાખી ઇચ્છામાં આને તેમ અગ્રહી રહ્યો હતો તેવી દશામાં ધાર્મિક નાજાજમમાં સ્વરાજ્ય જોમરતા સંન્યાયો સભિય આદિકા, કોન્ફેક્ષીવા, ફનેદા અને ન્યૂઝીલેંડ પોતાના મુદ્દમાં વરતા ધાર્મિક દોહોએના તથે મુલામી મરેલું વર્તન રાખતા હતાં તેમ કશું અમળ જોડ ન હતું. આ સરથાનોની પ્રજા નાટે ખોર દેહા દરવાજા સંપુર્ણ રીતે ખુલા કરતા ત્યારે હીંદની પ્રજા માટે આ તર્જ સંસ્થાનાએ પોતાના દરવાજા સંવંતર ખંધ કર્યા હતા એટલુંજ નહિ પરંતુ જોઓ ત્યાં કાયદેસર કોમીસાઈલ યજને વસેલા હતા તેમજ કદરી તરીકેના રહો આપવાનું તે દુર રહ્યું પરંતુ તેમની સાથે મુલામોના જેવું અમંત કરમ બરેલું તોન અલાવવામાં આવતું હતું. આજે આ અર્થ સંસ્થાનેમાં દોહી પ્રજાની જમંત છામાં છુટી દશા બે કમિય વિરેય પ્રમાણમાં પ્રવર્તવી હોય તે તે સાક્રિય આફ્રિકામાં છે. જગભગ એક સેનથી કુતરાના જેવા કાલવા દશમાં ભારતમાતાના સંતાનોએ આ મુદ્દકના જીવન મુજશું છે. પ્રજા નાટાજના ગોરાઓએ પોતાના સ્વાર્થને ખાતર દોહો મળુશે મોલાવ્યા રાન અને કલકત્તા તેમજ ગોરાઓના ખેતરોમાં મળુરી કરી મુલામોના તેવી હાંડગી મળુરી નાટાલને સાક્રિય આફ્રિકાને ખગીયો બનાવ્યો અને ગોરા એકુનોની ત્રીમંતાત્ર પધારી છાંં એ ગીરખોનીમાં મળુશે જોએ: હવે તે સ્વતંત્ર અએલા છે તેમને અને તેમનાં સંતાનોને કદરી તરીકના કલા હદશા આપ્યા નથી. આ મળુશેની પાછળ સ્વતંત્ર ચેપારી દોહોએ આવી વરતા તેમની દશા પણ આ મુદ્દકના ગોરાઓએ ‘કુલી’ના જોડીજ રાખી અને હીંદનું કમલે અને પમલે સાક્રિય આફ્રિકાએ જોવું બર્ધર

આપમાન કરેલું છે કે માત્ર કુલીઓની જ વસાએલા એક જમદીય દેશ જેવી મજૂરી ભારતવાસીઓની આ મુલકે કરેલી છે. બ્રીટીશ સરકારે દહિયાના પોતાના સ્વાર્થને ખાતર દહિને પ્રાધીન દેશમાં રાખ્યો હતો. આ પોતાના સ્વરાજ્ય ભોગવતા સંસ્થાનોમાં તે દહિયાનો સાથે જાહેરીઓ તરીકેનું વર્તન અભાવવાની નીતી અદ્ય કરવાની પ્રવૃત્તિ જેવી રીતે પાડી ચકે! આથી હવે એક સેનાથી બ્રીટીશ સરકારે આ દેશમાં વસતા દહિયા પ્રત્યે સાથે વર્તન અભાવના માટેની વારંવાર જાણામણે કરેલી હોય તો તે એક માત્ર બીખારીની દેશમાં જ કરી હતી. એક એવું બીજું ચોરને પ્રમાણિક અને આથી ચવાની મગણી કેટલા જોરથી કરી ચકે! આજ દેશ વિલાયત અને સાઉથ આફ્રિકા વચ્ચે આ દેશમાં વસતી દોહી પ્રજાના વિષયમાં પ્રવર્તતી હતી. અને અત્યંત દહિયાદેશોએ પોતાના પગ ઉપર લેવા રહીને અને દોહના નૈતિક દેશના વગ ઉપર જીતીને આ સુધી પોતાનું અસ્તિત્વ દેશની રાજવા પ્રવાસ કર્યા હતા અને આજે પણ એક સેનાથી આ મુલકમાં વસવાટ કર્યા પછી તેમની સાથે તેના તેજ મુલાખીના બંધનોથી સરપુર કાપદાએ પડવામાં આવે છે જેને દ્રાવિડોનું એશીયાટીક ટેન્ચોર બીજ સંપૂર્ણ પુરાવા રૂપ છે સ્વાધીનતાની મહત્ત્વાજ્ઞે ઉપાડેલી સકલને આજે જો કે સંપૂર્ણ વિચ્છેદ તો નથી મળ્યો. પરંતુ હાલની રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સમાંથી જેવું પરિણામ નીકળ્યું છે કે મોટા ભાગની સ્વાધીનતા ભારતવાસીઓના હાથમાં આવી શકી છે. અને સંપૂર્ણ સ્વાધીનતા પ્રાપ્ત કરતાં દહિયાનાને હવે વધુ સમય ન લાગે. આ નવીન ભારતવર્ષમાં નવીન યુગની જરૂરિયાતનાં મંડાણ હવે ચાલેલા હોવાથી દોહને સાઉથ આફ્રિકા સાથે સીધાજ સંબંધ રહેશે. બ્રીટીશ સરકારને વચ્ચે રાખીને બીખારીની દેશમાં રહીને આ મુલકની સરકાર સાથે આપણે માટે જે વાતચીતો કરવામાં આવતી હતી તે કિવસો મટી ગયા છે જે પ્રણેતા પાડ માનવા જેવું છે. આ પછીએલી દેશથી આ દેશમાં વસતા આપણા દેશબંધુઓની જોખમદારી કેટલે દરજ્જે વધી ગઈ છે તેનો હરેક દોહી જાણેથી ખ્યાલ કરે એવી જમારી નમ્ર મામણી છે. આ મુલકની અંદર વસતા દરેક દરેક દોહી હવે પોતાના મનમાં જે ચોરવ અને ગુમાન રાખીને કરતા ચાલ કે સ્વરાજ્ય ભોગવતા દોહનો તે જાહેરી છે અને આ મુલકમાં સંપૂર્ણ જાહેરી તરીકેના સર્વ દેશના ભોગવવાનો તેને અધિકાર છે. દોહમાં રાજકીય સ્વાધીનતા પ્રાપ્ત થતાં બ્રીટીશ સામ્રાજ્યના એક ભાગ તરીકે તે સામ્રાજ્યમાં આ મુલક પણ એક ભાગ હોવાથી મુશ્કેલી અન્ય પ્રજાઓનાં કરતાં આપણને અહીં વિશેષ નહિ તો સમાન અધિકાર હોવાજ જોઈએ અને દોહમાં પછીએલી આ રાજકીય પરિસ્થિતિને ક્ષિતિ આપણી આ દેશની રાજકીય પરિસ્થિતિમાં પણ પછો સ્વેચ્છા જોઈએ અને તેજ દ્રષ્ટિએ હવે આ મુલકમાં રાજકીય સ્થિતિમાં આપણે કાર્ય લેવું જો આપણે ધન રહ્યો. આ પછીએલી પરિસ્થિતિમાં હવે દ્રાવિડવાસના દોહીઓનો તો એ પરમ ધર્મ બધું પડે છે કે ઠાપ પણ સંજોગોની અંદર દ્રાવિડવાસ એશીયાટીક ટેન્ચોર બીજનો તેઓ કદી પણ સ્વીકાર નહીં કરે અને આપણા વિશેષ છતાં જો આ બીજને પાલખેટની આવતી જોઈએ દાખલ કરી તેમાં સુધારા વધારા કરી પસાર કરવાનો પ્રયત્ન કરે તો તેની સાથે જ દ્રાવિડવાસના દોહીઓ નહિ પરંતુ સાઉથ આફ્રિકાના સર્વ દહિઓ સહત આપણા તમાર જઇ સ્વાધીન ભારતના સ્વાધીન દોહીઓ તરીકેની પોતાની કીર્તિનો જળક

કદી પણ કમો પડવા ન દે એવી આ દેશમાં વસતા સર્વ ભારતવાસીઓને જમારી આમદ બરી વિનંતિ છે.

હાલમાં મળેલી રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સનું કાર્ય પૂર્ણ થયું છે અને કોન્ફરન્સનું કાર્ય સમેટી લેતા રાઉડ ટેબલ કોન્ફ- વડા પ્રધાન શ્રી રામસે મેકડોનાલ્ડે એક રાજ્યને આત્મ મદરનું સ્ટેટમેન્ટ કર્યું છે જેમાં સરકારની નીતી થી રહેશે તે તેમણે સમજાવ્યું છે. આ કોન્ફરન્સે દોહ માટે નવું બંધારણ કેવા સુદા ઉપર ધમ્મ અને દોહની પ્રજાને જોખમદાર એવી સરકાર આપી દેતાં સહિસહામતીના આજ્ઞા માર્ગે આપી દેવા જો પ્રજાને ઉપરજી ચર્ચા કરીને મુદ્દાઓને સ્વીકાર કર્યો છે. નવા બંધારણનું રિજલવાર આપણું જોણું તૈયાર કરવાનું કાર્ય હવે દોહમાં ચાલુ થશે. જે કાર્ય હાલની કોન્ફરન્સમાં થયું છે તેનો સાર આ પ્રમાણે છે. દોહને માટેનું સમજાવવાનું શીરેજનના ધારણનું રહેશે અને એ શીરેજનના અંદર દોહના દેશીરાજ્યો પણ સામેલ થશે. અપરજ સરકારની એ ધારા-સલામો રહેશે. અને દેશીરાજ્યોને જગત અમુક પ્રજાને જે નહીં કરવામાં આવશે તેને જગત કાપડાઓ દેશીરાજ્યોને બાધ પડશે. દેશીરાજ્યોનો શીરેજ સરકાર સાથે સંબંધ કેવો રહેશે વીઝેરે વીઝેરે હવે પછી નહીં થશે પરંતુ શીરેજનના બંધારણમાં દોહના દેશીરાજ્યો પણ સામેલ થશે એ વાતને બારે મદરજ આપણું છે. બીજું પ્રિન્સિપલ પ્રાંતિક સ્વરાજ્ય આપી દેવામાં આવ્યું છે. મોન્ટેગ્યુ મેન્સફેલ્ડ સુધારા દેશ પ્રતિમાં ખીમુખી સત્તા પ્રવર્તતી હતી એટલે કે અમુક વિષયો રીજર્વ રાખવામાં આવેલા અને અમુક ટ્રાંસફર રાખેલા. ટ્રાંસફર વિષયોમાં પ્રધાનો જોખમદાર હતા. આ ધારણને કદાચી નાંખી બધા વિષયો હવે પ્રધાનોના હાથમાં રહેશે અને પ્રાંતની કારે-બારી સરકાર ધારાસલાને જોખમદાર રહેશે. એટલે પ્રાંતોની અંદર પ્રજાના હાથમાં સત્તા આવી એમ કદી કદાચ. જે મદાન પ્રજા હતા તે અપરજ સરકાર એટલે કોહી સરકારનો હતો. એમાં પણ કારેબારી સરકાર ધારાસલાને જોખમદાર પ્રજામાં હોય તોજ પુર્વ સ્વરાજ્ય મળેલું મજાવ થા કેમીનીયન સ્ટેટસ મળેલું મજાવ. એટલે દોહી સરકારની રચના કેવી રીતે કરવી એજ મદાન પ્રજા હતો. જે વિષયમાં કોન્ફરન્સે એટલા મુદ્દા સ્વીકાર્યા છે કે દોહના જમાવનો પ્રજા, દોહનું સરકાર, પરદેશ સાથેનો સંબંધ અને રાષ્ટ્રના-સમાં અમુક સલામતી આ સિવાયનો દોહી સરકારનો આપો વધિવટ પ્રધાનોના હાથમાં મુકેલો અને કારેબારી સરકાર ધારાસલાને જોખમદાર લેખાય. ઉપરના પ્રજામાં બધી સત્તા વોલસરાયના હાથમાં રહે. એટલે દોહને કેમીનીયન સ્ટેટસ મળેલું થા પુર્વ સ્વરાજ્ય મળેલું ન મજાવ પરંતુ દોહના હાથમાં બધી મોટી સત્તા આવી છે એમ કહેવું ઉચીત લેખાય. બ્રીટીશ સરકારની કનજાવેડીય પાર્ટી જેના પ્રતિનિધિઓ કોન્ફરન્સમાં સામેલ હતા તેઓ આ નીર્ણયમાં બંધાય નથી. આ પરિણામથી જગતના સર્વ દેશોમાં દોહ આજે મર્યાદા વિષય થઇ પડ્યું છે. આ નવા બંધારણથી દોહને જખરી સત્તા મળે છે એવી જાણથી ના પાડી કદાચ એમ નથી પરંતુ દોહને કેમીનીયન સ્ટેટસ માને પુર્વ સ્વરાજ્ય તો નથીજ મળતું કે જેની મહાસલાએ માગણી કરેલી છે. આવા સંજોગોમાં હવે દોહની રાષ્ટ્રીય મહાસલા થું પમજા કરશે તે જખુવા સહ ઠાપ આપુર બની રહે જે સ્વામાવક છે. વડા પ્રધાન શ્રી. રામસે મેકડોનાલ્ડનું સ્ટેટમેન્ટ

અનેર ચર્ચા કે દુરત્તવ પંક્તિ મેલીલાલજી નેહરુએ મહાસભાની વરકોંગ કમીટી અધ્યક્ષાદિમાં બોલાવી હતી અને વરકોંગ કમીટી નિર્ણય ઉપર આવી અર્ધ હતી. દરમ્યાન બંડનથી સર તેજ સર્જ, જાણીજી તથા મી. જયકરનો કેબલ ગયો કે તેઓ દોઢ આવી પહોંચે નહિ ત્યાં સુધી જો નિર્ણય પ્રસિદ્ધ કરવો નહિ આવા સમાચાર રૂટે આપ્યા છે. રાજ્યદારી ફેદીઓને છોડી મુકવાનો સવાલ પણ મોખરે આવી જ્યો છે અને શ્રી. રામશે મેકડોનલ્ડના સ્ટેટમેન્ટને હોદમાં સર્વ બાબુઓથી સામાન્ય રીતે વધાવી લેવામાં આવ્યું છે એમ કહેવાય છે. વેપલ-શયે જેમરજીની એકઠીકયુક્તિય બોલાવી છે અને રાજ્યદારી ફેદીઓને છોડવા સંબંધી ચર્ચા તેમાં થશે. મહાત્મા ગાંધીજી અને મહાસભાના અન્ય નેતાઓને તો દુરત્તવજી છોડી દીધા છે અને રાજ્યદારી અન્ય ફેદીઓને છોડવાનો વિચાર કરવો જોવી સૂચનાઓ પણ થઈ રહી છે. એક બે દિવસમાં જ ખબર મળવા જોઈએ કે વેપલશયે શું પગલાં લેવા ખાતે છે. મહાસભા આ કારે અગત્યના પ્રશ્ન ઉપર હવે શ્રી નિર્ણય આપે છે તેનાજ ઉપર મોટો આધાર રહે છે એટલે ત્યાં સુધી ચોક્કસવાની જરૂર છે. એક વાત તો ખીંટકુલ સ્પષ્ટ છે કે સવિનયમંમની મહાન કલ્પ કરી દીધા સાક દળર દેશબંધુઓ અને બહેનોએ અપુર્વ કામ બતાવી ફેદીઓને ભરી મુકમાં ન હત તો રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સમાં જે પરિણામ આજે આવ્યું છે તેવું કદી પણ આવ્યું ન હલ. દેશમાં આ સ્વાધીનતાની લડતમાં સંકેત મનુષ્યોએ પોતાના જાનની કુર્યાનની આપી છે, દળરેનાં મરતકો પોલીસોએ બંદીધી લોડ્યાં છે, અનેકો ફાસ્ટિન માકે બલક્યા છે અને સાક દળર જિલમાં સળે છે, એકુનોએ કર ન બરવાતી લડત કર કરી જે મહાન લાભ બતાવ્યો છે તે જોઈ રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સનું પરિણામ સતે વહારક મણી જકાય કે નહિ એ બાબુક પ્રશ્ન ઉપર અવિધાય આપવો મુશ્કેલ છે. મહાસભાના પીક નેતાઓનો મહાસભાવાદીઓને હારવાનો ખર્ચ રહેલો છે તેના નિર્ણયને પછી તે ખર્ચ તેવો હોય તેને માન આવવું જેજ ખર્ચ મહાસભાવાદીઓનો રહેલો, એ નિર્ણય મહાસભાવાદી નેતાઓ જરૂરી કરશે એ વાત જોઈએ છે.

કરબનમાં રપોર્ટસ

કરબનમાં ખીરીયા મલિક ઉપર અમા સ્વીવારે રપોર્ટસ સુરત રપોર્ટિંગ કલબ વરસીસ સુરત દોડ ચંગ મેન્સ રપોર્ટિંગ કલબના એક કોર્ટ મેન્સ રમાઈ હતી.

શ્રી. જોધી (ફટન) સુરત રપોર્ટિંગ કલબ તરફથી રોસ છતી બેતા સાથે પક્ષ દાવમાં ઉતર્યો હતો. જેમાં શ્રી. એ. મકનજી, શ્રી. મંગા અને શ્રી. જોધીએ મળીને ૧૫ વીજેટને બોલે કુલે ૭૬ રન કર્યા હતા. બાક સુરત રપોર્ટિંગ કલબે દાવ લીધો હતો જેમાં શ્રી. ક.જા. શ્રી. નરોત્તમ અને શ્રી. દેકાકે મળીને કુલે ૬૦ રન કર્યા હતા.

શ્રી. હા. મ. એ. રપોર્ટિંગ કલબે ખીજે દાવ લીધો હતો જેમાં ૧૨ વીજેટને બોલે ૧૮ રન કરી દાવ ખાસ કર્યો હતો. આથી સુરત રપોર્ટિંગ કલબની ૬ રન અને ૧ છનીગે છત થવા પામી હતી.

એક પ્રેક્ષકોનું ખાન બેંચનારી અને પછીજી સરસ રીતે રમાઈ હતી.

રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સ અને સર તેજ બહાદુર સર્જ

બંડનમાં મળેલી રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સમાં સર તેજ બહાદુર સર્જને મોટામાં મોટો અગમનો કામ બાજવેલો છે અને વિભાવતમાં લેતે મ્હેંચે તેમનું જ નામ મતાર્થ રજૂ છે. 'કોન્ફરન્સમાં મ્હેંચે બાવણો વર્તમાન પત્રોએ છાપ્યાં છે તેમાં એમનાં બાવણોનો પુગ સાર છાપાઓએ આપ્યો છે. અને તેને મદદ આપવામાં આવતું હતું. 'રેપ ટાઇમ્સ' પત્રના ખબરપત્રીએ બંડનમાં તેમને ખાસ ઈન્ટરવ્યુ 'કોન્ફરન્સ' કાર્ય ખલાસ થઈ ગયા પછી લીધો હતો. આ ઈન્ટરવ્યુ મારફતે દીંદના નવાન રાજકીય બંધારણ વિષે ધજો પ્રકાશ પડે છે તેથી આમે જે ઈન્ટરવ્યુ નીચે આપીએ છીએ:—

પ્રતીનીધી—આપના અગિયાર મુજબ આ કોન્ફરન્સ કલેક-મંક લેવાય ખરી કે?

સર તેજ સર્જ—શ્રી. રામશે મેકડોનલ્ડ જે સ્ટેટમેન્ટ કરવાના છે તેની હવે કુ વાટ જોઈ છું પરંતુ એકંદરે જોતા કોન્ફરન્સને કલેક મુજબ જ. અગત્ય, દોડ અને મુસ્લીમો કાઠ એમાંમેન્ટ ઉપર આવવામાં નિષ્ફળ નીવડ્યા છે તેથી અને નિરાશા તો મળેલી છે પરંતુ નવું બંધારણ પુર્વ રીતે તંપાર મઠ જાય તે પહેલાં બંડનમાં લેજો જે કરા નિષ્ફળ નીવડ્યા છે તે તેઓએ દીંદમાં જમને કરવું જોઈશે. અને મારી ખાતી છે કે અમે જે મુસ્લીમો આવેલા છે તે એકજ પક્ષના પ્રતી-નીધીઓ હતા. છેલ્લા થોડા દિવસમાં દોઢથી મુસ્લીમો તરફથી દગબાજી કેબલો મળેલા છે અને જે મુસ્લીમો જોવા છે કે જેમનાં નામે પ્રસિદ્ધ છે. તેઓના એમાંમેન્ટ ઉપર આવવા મારે અલંત અમદ હતો. મુસ્લીમો તરફથી માત્ર એકજ પક્ષ તરફના પ્રતીનીધીઓને બોલાવવામાં જુલ થયેલી હતી. આ જુલ અવિષયમાં પાછી થતી જોઈએ નીક. ખીંટું દીંદને દરેક વર્ગનો યુવકવર્ગ દોડ અને મુસ્લીમ કમઘથી બિલકુલ વિરુદ્ધ છે અને મને વિશ્વાસ છે કે જે કમઘનો અંત લાવવા માટે તેઓ આમદ રાખશે.

ફાઇનલન્સ સંબંધી સહિસલામતીના માર્ગ

પ્રતીનીધી—કોન્ફરન્સમાં ફાઇનલન્સ વિષે સહિસલામતીના માર્ગો બોલવા વિષે ચર્ચા કરી તે વિષે તમારો શું અગિયાર છે?

સર તેજ સર્જ—કુ નથી ખારતો કે દીંદોએની એમાં મારી પરિવાદ કરવાપણું લેાય. સહિસલામતીના માર્ગ ફાઇ-નાન્સમાં લેવાયા છે તે ખરેખરી રીતે જલ છે. એકલો બહાર જે લોનો લબી કરવામાં આવે તે વિષે, ખીંજે દીંદમાં જે લોન લબી કરવામાં આવે તે અને ત્રીજે રીઝર્વ બેંક સ્વાપરી તે છે. ખબાર જે લોનો લબી કરવામાં આવે તે વિષે તો સાકય આરિકા અને ખીંજે કોમોનીઅલ્સમાં જે રીતો પ્રચલીત છે તેજ છે. દીંદોએને જે રીત સ્વીકારવામાં મુથીબત નથી. દીંદની અંદર લોનો લબી કરવા વિષે શિકતિ આ પ્રમાણે છે. આજે જે સર્ટીફિકેટની રીત અસ્તીત્વ કરાવે છે તે હવે રહેશે નહિ પરંતુ દીંદી બનેટની અંદર જે મટાડો આવે તે, અને મોટા બ્યાજના દર લોનો લબી કરવાનો પ્રસંગ લેલો થાય તો વેપલશયને તે અટકાવવા વીડોની સત્તા રહેશે પરંતુ ખીંજ બહેટના ઉપર તેની સત્તા રહેશે નહિ. રીઝર્વ બેંકનો પ્રશ્ન મોટો છે. આ બેંક મારફતે કરન્સી અને એક્સચેન્જની

નીવિ નહીં થશે. તેનો વધિવટ હોદીઓના દામમાંજ રહેશે અને મારો આમદ છે કે તર્જ બંધારણ તેવાર થયે કે છૂટ તેની સાથેજ આ બેઠકો રચાયતા કરવી.

પ્રતીનાથી—મી. રામસે મેકડોનલ્ડનું રોટમેટ બહેર થયા પછી કાળક્રમ કવી જાનનાં જોડવાશે?

સર તેજ સર્જ—હું બ્રિટીશ સરકારને મજબૂત લાક્ષણિક હોઈ છું કે તમે એક રોટમેટ કમીટીની નીમણૂક કરવી અને તર્જ બંધારણ તેવાર થયે જનમ ત્યાં સુધી ના કમીટીની બેઠક હોદીમાંજ નાંજ અને તેવાર થયેજ બંધારણ પછી વિધાનસભાની પાર્લામેન્ટમાં વિચાર કરવા રજુ થાય.

પ્રતિનિધિ—આ બંધારણ પારલામેન્ટમાં પસાર થાય તો પછી બ્રિટીશ કોમનવેલ્થના અન્ય ભાગોમાં હોદીની રિમિનિ કેવી રહેશે?

સર તેજ સર્જ—હોદીની રિવિનિ મરાઠા ડેમોનીઅનોના જેવીજ રહેશે. તથાવા માત્ર એટલોજ રહેશે કે હોદીના બંધારણ, ભરકર, અને પહેલી રાજનીતી આ વિષયો વેલસરેયના દામમાં રહેશે. બ્રિટીશ લાજના નીજા ભાગે ના બંધર હોદીની મદાર જે હોદીઓ વસે છે તેમના હકમાં વિષે દોહરવાન હર વિશેષ નેલિક જળ વાપરી કાશે એવી હું આજા રાજ્યું પું.

મહાસભાનું વલણ

પ્રતીનાથી—મહાસભાનું યું?

સર તેજ સર્જ—મહાસભા અને અત્યવેલી અર્થાને વધારી શેશે નહિ અને હું આજા નથી રાજતો કે ગાંધીજી ના બીજા આજેવાનો આ વિષે કશો બહેરન કરે. છતાં હું એ આજા રાજ્યું છું કે જે હોદીઓએ વિલવાલમાં વિધાય ગ્રામી કીવેલો હોવાથી મહાસભામાં જોડાએલા છે તેઓ જોશે કે સ્વરાજ્ય હવે અસ્તીત્વમાં આવ્યું છે એટલે મહાસભાન તેઓ જોડી દેશે. આ ઉપરાંત હમણાં જે હડતાળ મુખ્યમાં પડી હતા તેમાં ટ્રાસરોટ કામકારોએ તેમના યુનીયનોના હુકમો માનવાની ના પાડી હતી એ બનાવને હું ખાસ વલુદ ગણું છું. આ હડતાળ સંપૂર્ણ રીત નાંજા મંજેલી દેવાય છે. આ બારે અર્થ સમક છે.

શાંતિ અને જીવિ

પ્રતીનાથી—વિધાનસભા કનઝરવેલી પાર્ટી તરફથી મુશ્કેલ જીવી થશે એમ આપ ધારે છે?

સર તેજ સર્જ—કનઝરવેલી પાર્ટીના આજેવાનો બંધારણ નથી પરંતુ એ પાર્ટીના સખ વલણ ધરાવનારા જોમને મી. ચર્ચલિ હેર છે તેઓ કેવી કામગીર ધરાવે છે અને તેની યું અસર પડશે તે જોવું રહ્યું. હું પોતે એમ માનું છું કે આ બંધારણને ટોડી પાડવાનું જોખમ બેઠવાની કનઝરવેલી આજેવાનો હિમત ધરશે નહિ કારણ કે જો તેઓ તેમ કરે તો હોદીમાં યું બનવા પામશે તેની આગાહી કરવાની હિમત હું કરી શકું નહિ.

પ્રતીનાથી—વેલસરેય તરીકે કોઈ હોદીનેજ નીમવાનો હોદરવાન આમદ રાખશે એવું તમે માને છે?

સર તેજ બહાદુર હરથા અને દર્જાવ્યું એ જોવું થાજે હર છે પરંતુ બીજા પંદર વર્ષમાં હોદીમાં યું બનશે તે કાજ કવી કહે?

તમારી જાહેરખબર

“ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન” માં છપાવવાથી તમને અમુક લાભ થશે.

રાઉંડ ટેબલ કોન્ફરંસ વિષે અભિપ્રાયો

હોદીમાં રાઉંડ ટેબલ કોન્ફરંસ પુરી થઈ અને અંતમાં વડા પ્રધાન રામસે મેકડોનલ્ડે રોટમેટ હર્જુ તે ઉપરથી હોદીના નવા બંધારણના પ્રથમ બે આખી જગતનો પ્રથમ થઈ પડયો હોય એટલો રત એ વિષયમાં લેવાઈ રહ્યો છે. સા. આ. ના વર્તમાન વર્તમા પશુ એ વિષય ઉપર અમરેલો બનવા માં આવ્યા છે. સર કુર્મા રેડી અને મી. જોન્સે પશુ પોતે પોતાના અભિપ્રાયો દર્જાયા છે તે પશુ અમે નીચે આપીએ છીએ:—

સર કુર્મા રેડીના અભિપ્રાય

સર કુર્મા રેડી ક્યાવે છે કે કામનાજના પ્રથમે આ નવા બંધારણની રીઝર્ગ પ્રથમ રાખ્યો છે તેથી હોદીને આ બંધારણ કણુજ રાખવામાં કામનાજનો પ્રથમ આજાવી થઈ પડ્યો. સર કુર્મા રેડી માને છે કે આ નવા બંધારણને જો હોદીના મહાસભા મંજુર રાખશે તો હજ વર્ષની બંધર આ બંધનને દૂર કરી શકાશે. કામનાજનો પ્રથમ વિષે જે બંધન મુકવામાં આવ્યું છે તે બાદ કરતાં કોન્ફરંસના કામકાજ વિષે મને સંપૂર્ણ સંતોષ થયો છે. હું જે પાર્ટીને સખ જું તે પાર્ટીએ શીરક બંધારણ વિષેની કામગીરી કરી હતી અને મને અત્ય સંતોષ થાય છે કે શીરકનાનું બંધારણ આખરે સ્વીકારવામાં આવ્યું છે.

હોદીના બંધારણ, ભરકર અને પહેલી રાજનીતીના પ્રથમે વેલસરેયના દામમાં રહે તે માટે કશી હરકત નથી. પરંતુ કામનાજનો પ્રથમ સંખવી વધુ સંતોષકારક સમાધાન ઉપર આવવું જોઈતું હતું. આ પ્રથમ જે મુકોબતો સમાજેલી છે તે હું સમજી શકું છું અને રાઉંડ ટેબલ કોન્ફરંસના જે મળી શક્ય છે તેથી મને સંતોષ થયો છે. મારો એ પશુ વિધાન છે કે જે સવાલોને વેલસરેયના દામમાં રીઝર્ગ રાખ્યા છે તે સવાલો કશ વર્ષથી વધુ સમય રહેવા પામશે નહિ. હજ વર્ષ ઉપર પ્રાંતોના બંધર બીમુખી રાજસત્તા કામજ કરવામાં આવી હતી તે હવે નીકળી ગઈ છે તેજ પ્રધાણે મખરક સરકારમાં આજે અમુક પ્રતો વેલસરેયના દામમાં રાખ્યા છે તે હજ વર્ષ બાદ બંધર નીકળી જશે.

હોદીની રાષ્ટ્રીય મહાસભા આ બંધારણને કણુજ રાખશે કે કેમ એ સવાલ સર કુર્માને પુછવામાં આવતાં તેમણે દર્જાવ્યું હતું કે તે વિષે હું કશી શકતા નથી. પરંતુ એ સામાન્ય મારી આખી દેવામાં આવે અને સર્વ રાજ્યદારી કેદીઓને છોડી મુકવામાં આવે તો મહાસભાના આજેવાનોએ આ બંધારણ સ્વીકારવું જોઈએ અને તે રાજ્યદારી કદાપશુ લેખાશે. મહાસભાવાદીઓએ મુટણીની બડનમાં સામેલ થવું જોઈએ. એ વાત ચોક્કસ છે કે તેમને મુટણીમાં બહુમતી મળશેજ અને દેશની સરકાર તેમનાજ દામમાં આવશે. તેઓ સરકાર પોતાના દામમાં બધ જે પ્રતો રીઝર્ગ રાખ્યા છે તેને માટે હડતા ઉપાડી શકે છે.

આ નવા રાજ્યબંધારણથી હોદીના દરજ્જામાં અને અંતર રાષ્ટ્રીય સંખધમાં કશો ફેર પડશે ખરો એલો પ્રથમ પુછતાં સર કુર્મા રેડીએ દર્જાવ્યું કે મારી ચોક્કસ ખાતો છે કે એ ફેર પડશેજ. હોદીના દરજ્જાને હવે કામગીર ડેમોનીઅનોજ છે. અને મારી ખાતી છે કે મારા દેશબંધુઓ પશુ હોદીને હવે

એવું દ્રષ્ટિએ જોશે. પણ મારી ખાતરી છે અને હું એ આશા રાખું છું કે ગોપસંગેષના નાશમાં જે અગાધારક સત્તા સુકરામાં આવી છે તેના ઉપયોગ કરવાનો પ્રયત્ન ઉભો ન થાય. મી. રામશે મેકડોનાલ્ડે પોતે દર્શાવ્યું છે કે એ સત્તા પછાડે પડી રહેશે.

આ વિષે મારી ખાતરી છે કારણ કે જ્યારે મોન્ટેગ્યુ મેન્ડેસની સુધારણા કામગીરી કરવામાં આવી અને પ્રતિબંધી કાંદર પ્રથમ વાર જોખમદારી સ્થાપનામાં આવી ત્યારે ફ્રેડ વીલીમ્સન ગદાસના ગવર્નર હતા. તેમણે જાણી સુદાર રીત વહિવટ ચલાવ્યો. દત્તો કે રીજર્ન અને ટ્રાસ્ટર વિષયો એ બંને એકજ હોય. તેના પોતાનાજ ચાલો હું વાપરું તો તેમણે કહ્યું હતું કે તે એક સુખી કહેવત હતી.

આતર રાષ્ટ્રીય દ્રષ્ટિએ જોતાં હોદ્દા પ્રતિબંધ દ્વે સર્વોચ્ચ વધી જશે. ટેરીફ સંબંધોની રાજનીતીમાં આપણે પોતે દ્વે હુમલામાં આવે તેમ કરી શકીએ છીએ, અને વિલાયતના વચ્ચે પડ્યા સિવાય અન્ય દેશો સાથે આપણે વેપારી સંબંધોમાં કરી શકીએ છીએ. બીજા દેશો સાથેના મિત્રાચારીની ગંડા આપણે મજબૂત કરી શકીએ છીએ અને હોદ્દાના વેપાર દ્વે પહોંચી વધી શકશે.

રેવ. સી. એફ. એન્ડરસનનું રિપોર્ટમેન્ટ

‘ધી કેપ ટામ્પન’ પત્રના અવરપત્રોએ મી. એન્ડરસનની મુલાકાત લીધી હતી અને રાહડા ટેબલ ડે-કરેસ જે નીચીય ઉપર આવી છે તે વિષે તેમનો શો અભિપ્રાય એ તે તેમણે દર્શાવતાં જણાવ્યું કે બંદનમાં જે એટલમેન્ટ થયું છે તેની સર્વ બારીક વિગતોનો પુરેપુરો ખ્યાલ મને આવ્યો નથી પરંતુ વિશ્વાસ સાથે હાઇનાન્સ સંબંધી હોદ્દાના સંબંધ કેવા ધોરણ ઉપર રહેશે તેના ઉપરજ સર્વ આધાર રહેશે છે. તેમણે દર્શાવ્યું કે હાઇનાન્સના પ્રદર્શના હોદ્દાને સ્વતંત્રતાની આવશ્યકતા છે કારણ કે એ વાત મોકલ છે કે હાઇનાન્સના પ્રથ વિષે હોદ્દાને પુર્ણ સત્તા હોય તો બીજું સર્વ તે પાછળથી પ્રાપ્ત કરી શકે છે. પરંતુ હાઇનાન્સ સંબંધી સ્વતંત્રતામાં અંકુશ મુકાયો હોય અને માત્ર દેખાવ પુરતીજ તેમાં સત્તા મળી હોય તો પુર્ણ સ્વતંત્રતા માટેની જાત જીતવાનું દરજી પાછી રહે છે. હાઇનાન્સના પ્રથ ઉપર જ્યારે હું આક્રમી જાર મુકું છું ત્યારે મી. સાસ્નાનો અભિપ્રાય હું રજૂ કરું છું એટલુંજ નહિ પરંતુ જેઓ તેમના જેવા વિચાર ફરવાનારા તેમજ ગદાસના ગાંધી અને મહાસત્તાનો અભિપ્રાય રજૂ કરે છું.

સત્યાગ્રહીઓનેજ બધું આશ્ચર્ય છે.

જે કંઈ પણ પ્રાપ્ત કરી શકાય છે તે જે સત્યાગ્રહીઓ દાખમાં કેદખાતાં સેવે છે તેમનેજ આશ્ચર્ય છે. આ સત્યાગ્રહીઓએ આદિસાને વળગી રહીને જે દુઃખ સહન કર્યું છે અને તેને પરિણામે જગતનો જે નૈતિક જાહેરમત ઉપરિચિત થયો પાડ્યો છે તેને પરિણામે વિશ્વાસની અંદર જેઓ હોદ્દાની સ્વતંત્રતાની વિશ્વક હતા તેમના અભિપ્રાયમાં પડેલા થયો ન હત. સ્વતંત્રતાના સર્વ પ્રેમીઓ જે વીરતા માટે મારેર સેવા જેવું બને છે તેવી મહાન નૈતિક વીરતા હોદ્દા જગતને ખતાવી આપી છે.

યુનીયન સ્થાપના સંબંધ

સાહિબ આદિકાને દ્વે જે યુનિયન સંબંધ છે તે નવા વેપારી સંબંધ વિષે છે. હોદ્દા અને સાહિબ આદિકા વચ્ચે દ્વે તુરત જ એ સંબંધ પુલકી. હોદ્દાની વહી પારાસરનાં દ્વે પરદેશી માલ ઉપર જગત નિયંત્રણની સત્તા મળી છે અને પોતાના

ટેરીફમાં અન્ય દેશોને મીદર્શ આપવાની સત્તા મળે છે. હોદ્દા દ્વે તુરતજ જે ને. દેશોએ એમવશે તેની અમલતા સાહિબ આદિકાએ જેમ બને તેમ જલદીથી સમજ સેવાની છે. કારણ કે એક વસ્તુ સ્પષ્ટ છે. કે એકસેપ્ટેડ અને મુન્ડાટના વેપાર સંબંધોની સર્વ સત્તા દ્વે પારાસરના સંબંધોના દાખમાં આવી છે આ નવા બંધારણ દેશની હોદ્દા સરકાર સાથે મિત્રાચારી જરૂરો સંબંધ જે યુનીયન સરકાર આજુ કરશે તો વેપારના એકેક મર્જોમાં અખતમ કરવાનો માર્ગ દ્વે મોકળો થશે છે. હું સાહિબ આદિકામાં જ્યારે અગાઉ દત્તો ત્યારે આ વિષય ઉપર મેં ખ્યાલ બેઠું હતું અને આ બંને દેશો વચ્ચે આ વિષયમાં મહાજ આજુ કાર્ય થયું છે તે જોઈને મને આશ્ચર્ય થાય છે. દ્વે મને કેમ કંઈ નથી કે હોદ્દાના નાશમાં વેપાર સંબંધો અને ટેરીફ સંબંધો સત્તા આવશે ત્યારે વેપાર સંબંધો નવા સંબંધો હોદ્દા જોડશે હોદ્દા સ્વતંત્રતાની નીતી જરૂર પારણ કરશે અને જે દેશો સાથે હોદ્દાને મિત્રાચારી કરશે સંબંધ રહેશે તે દેશોને વેપારમાં તે મીદર્શ આપશે. આધુનિક જગતનામાં પુર્વની અશક્તિ જે એક અપુર્વ બનાવ બેખાઈ. પુર્વની પ્રજા સદમ અને પેશતાનાં છુદ્ધ બળથી નવા મર્જો શોધી કઢાવવાનું મર્જ દાખમાં લેશે અને પશ્ચિમ તેના સાથે વેપારની દ્રષ્ટિથી કામ લેશે તો મારી ખાતરી છે કે આતર રાષ્ટ્રીય વેપારમાં હુમલો પ્રગટ થશે અને જગતનું આર્થિક મજબુ સમાનતાના ધોરણ ઉપર રહેશે.

સુરત સ્પેર્ટાઈઝ કલબનો મેળાવડો

વપરેકત કલબનો એક મેળાવડો તેના ચેરમેન શ્રી. મંજારામ વલ્લભ તથા શ્રી. છીંગા પરપોતરાના ગાનમાં તેઓ સ્વદેશ જતાં પડેલા સુરત લોડુ એસોસિએશનના કોલમાં કરવામાં આવ્યો હતો. પ્રમુખ શ્રી. કાલાજીએ આ બંને જામીની સફર સફળ કરાવી કલબ તરફથી દારોતોરો અને રમાલ આપી વધાવ્યા હતા અને શ્રી. મંજારામને માનપત્ર આપવામાં આવ્યું હતું. બાદ બીજા જામીએ સમગ્રને લગતું વીચેરત કર્યું હતું અને રા. દેવા જામીએ જગત આમાં હતા.

ર. મંજારામે અને રા. છીંગાજામીએ કલબને જનુઆરી ૧૦/૬ અને ૧૦/- લેટ આપી હતી જે સામાર રવીકારમાં આવી હતી.

ચેરમેનની ખાલી પડેલી જગ્યાએ શ્રી. જોડી ૧૧ નીમણુક થઈ હતી અને દુધ લીલા બાદ મેળાવડો જરખારત થયો હતો.

હોદ્દાની લડત માટે મદદ

ઇસ્ટ બંદનમાં જલાલપોર તાલુકાના કોળી દિતપદ્મ મંડળ તરફથી પાઉડ ૧૪-૨-૬ ની રકમ અને હુમરદોશીક ડીરટીક માં વસ્તા જામીએ તરફથી પાઉડ ૧૪-૧૪-૦ ની રકમ સુરત જસા સમિતિને મોકલી આપવા અમને મળ્યો છે. જે રકમો અમે તાકીદે હોદ્દા રવાના કરશું.

ઉપરના બંને કોળાનું નામવાર લીસ્ટ પ્રમટ કરવા અમને બળવામાં આવ્યું છે. પશ્ચ દીરગીર છીએ કે જગ્યાના અમારે લીસ્ટ જાપવાનું અમારાથી બની શકે તેમ નથી.

સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધના સમાચાર

વેઈસરેયને અપીલ

ન્યુ દિલીથી રીટરનો એક તાર ફર્કાવે છે કે દિલીની વડી ધારાસભાના મુસ્લીમ સભ્યોએ એક રેટરમેંટ બદલ પાડી વેઈસરેયને અપીલ કરી હતી કે રાજ્યદારી કેદીઓને મારી આપી ઢાડી દે. એથી તથા બધારણ મુજબ કાર્ય કરવાના મદદના માધી, તેદર તેમજ પીપલ મદદસભાના આગેવાનો બામ લઇ કહે.

નાગપુરમાં ૧૬૩ કેદીઓને છોડ્યા

રીટરનો એક તાર દિલીયા ફર્કાવે છે કે પ્રાંતિક સરકારના દુકમથી નવેબર માસના ૩૦ થી વારીખ પહેલાં સખ પામેલા ૧૬૩ રાજ્યદારી કેદીઓને નાગપુર જેલમાંથી છોડી મુક્યા છે પરંતુ એમને સેક્યોરીટી સેકશન મુજબ સખ થઇ છે તેમનું ઓળખ નથી.

રાજ્યદારી કેદીઓને છોડી મુકે

લંડનથી 'આરબત' પત્રના અવરપત્રી અભાવે છે કે દિલીની વડી ધારાસભાની નેશનલીસ્ટ પાર્ટીના સભ્યોએ એક મેનીફેસ્ટો બદલ પાડી જાહેર કર્યું છે કે મી. રામસે મેકડોનલ્ડના રેટરમેંટ ઉપરથી જેલ સજા છે કે આખા દિલ્લી દ્રષ્ટિ સારી પ્રગતિ યર્મ કહે એવું બધારણ પ્રાપ્ત થયું છે. આ મેનીફેસ્ટો પ્રસિદ્ધ કરવાનું પાર્ટીના આગેવાન શ્રી. રંગા આરીઅર પ્રથમ ધરમર્ક હતું. મી. મેકડોનલ્ડના રેટરમેંટથી બવિધ માટે નવીન ધુમની અરજાત આવે એમ છે. કોંગ્રેસના આગેવાનોને સહકાર માટે છોડી મુકવાની આવરમકતા આ મેનીફેસ્ટો માં જણાવવામાં આવી છે.

મદદસભાની વર્કીંગ કમીટી

પંડિત મોતીલાલજીના મદદસભાની વર્કીંગ કમીટી અસ્થાનમાં મોજાવી હતી અને રાઉલ ટેલ્ક ફાન્દરસના પરિણામ વિશે મદદસભાએ સું વલણ લેવું તેના નિર્ણય કરવામાં આવ્યો હતો. સર તેજ બદાપુર સપ્ટે. મી. કાચી અને મી. જમકરે નિલાયતથી અપીલ કરી હતી કે આ નીર્ણય તેઓ દોષ ન પહેંએ લાં સુધી બદલ ન પાડવા.

મરહુમ મહિલાના મહમદ અમી

જેસાલમેથી રીટરનો તાર ફર્કાવે છે કે મહિલાના મદમદ આફીનુ હુનરલ પ્રોસેક્યુન લાં નીકળ્યું હતું સરખસને મોખરે મહિલાના અલેક્ટ અમી અને જેસાલમેના મુકલી દત્તા. દળનો માજસોએ તેમાં બાગ લીધો હતો. કેરો, જમાન અને ટુનીસથી આવેલા માજસોએ જાપણો કર્યાં કર્યાં. સરખસ જેના ટ્રાન્સ્યુનરોએ તોફાન કરવાનું કાવતું રચ્યું હતું. જુદ તથા આરમોને ત્રીસની અંખ્યામાં પકડવામાં આવ્યા છે.

ભારતનું ધર્મયુદ્ધ

(અમારો દોહસ્તાનનો પત્ર)

નાતાલની રજામાં ધરવીન સાહેબની વજી ઓર્ગાનિસની હોંદને ગેટ—૧. તા. ૨૭ થી એક્ટોબરે પુરો થયેલો પ્રેસ ઓર્ગાનિસ નવા બાપક સ્વરૂપમાં ગેટ કર્યો છે. ૨. સરકારને બરવાનું મહેસુલ, કર કે બીજી કોઇ જવાબદારી ન આપવા તેમજ ન આપવાની ઉચ્ચેરણી કરવા આરેનો પ્રતિજ્ઞનો છે. આ પ્રમાણે ઓર્ગાનિસની કુલ સંખ્યા ૧૨ ની થાય છે.

નવો જાપાને ઓર્ગાનિસ—

૧. જાપાને જાપાન ને જાપાની રાજનારઓ પાસેથી મોટી જમીનગીરી માંગવામાં આવે તે જતી કરવા સામે પ્રતિજ્ઞ.

૨. જાપાન પ્રકાશને એ પ્રકારની જમીનગીરી આપવી જતી કરે તે સામે પ્રતિજ્ઞ.

૩. ગેરકાયદેસર દસ્તખતિયા અને જાપાને વેચનારાઓને સખ કરવાનો પ્રતિજ્ઞ.

૪. જાપાનેએ આપેલી જમીનગીરીનો અમુકજ ભાગ જતો કરવાની સ્થાનિક સરકારને સત્તા જાપાનેની જમીનગીરી સંજ્ઞમાં પણ એવોજ પ્રતિજ્ઞ.

૫. વધાનરી પત્રિકાઓ જત કરવાની સત્તા વધારે પ્રમાણ માં આપીને તેની વહેંચણી ઉપર અંકુશ

ગેરકાયદેસર ઉચ્ચેરણીનું ઓર્ગાનિસ—ને કોઇ માજસ લખેલા અગર મોલેલા રાખેથી અગર કાજારતથી અગર દરખ ચિન્હોથી અગર અન્યથા સીધી રીતે કે આકતરી રીતે કોઇ પણ નોટીશાઇડ દેવું ન આપવા કે આપવાનું નહેકુજ રાખવા કોઇને ઉચ્ચેરણી તો તે અને ને કંઈ એવી ઉચ્ચેરણીના અબ્દો ચિન્હો વગેરે નોટીશાઇડ પ્રદેશના માજસો અગર તેના વર્ગને સીધી માને આકતરી રીતે પહેંઆપવામાં આવે એવા આકમથી અગર એમ થઇ ચકશે એમ જણીને કિયોગ કરશે તેને ૬ મહીનાની કેદ અગર દંડ અગર બન્ને થઇ ચકશે.

જેલ ભરતીનો મોટો લુપાળ—દેશ ભરમાં હામકામ ઠીક સંખ્યામાં જેલ ભરતી થઇ છે. હજી ધરપકડો ચાલુ છે. ગેરકાયદેસર ફરી મુકલી મદદસભાના નામે સૈનિકો મિરહવાર થવા માગ્યા છે. અળવળને હામી દેવાના પ્રયત્નો આમ પુર જોસમાં ચાલુ છે.

મહેસુલી જંગ—ગુજરાત, સંલુકલ પ્રાંત, પંજાબ, બાલામ, મિહાર, બંમાળ વગેરે સ્થળે કર ન ભરવાની અળવળે અંબાર સ્વરૂપ પકડ્યું છે. છેલ્લા ઓર્ગાનિસો આ સ્થળોએ બાગ પાડી દીધા છે.

બારડોલી તાલુકામાં નવા દસ ભરકરી માજા નાખવામાં આવ્યા છે. એવાજ રીતે જલાલપોર, જંપુસર, બેરઅલ વગેરે મહેસુલી લાંતના ખાસ તાલુકાઓમાં પણ લગા પાકા સાચવવા ભરકરી માજા નાખી દેવામાં આવ્યા છે. દિજરતી ખેડુનો ઉભો પાક ન ભઇ જઇ કહે તેને માટે સરકારે આ બરચા કરી છે. છતાં ખેડુનો આવનો પાક ૭૫ ટકા અને લુવારનો પાક ૫૦ ટકા આજરે ઉપાડી ગયા છે. એમ પાક ઉપાડી જતાં અનેક ખેડુનો પોતાના બાડી-અળદ વગેરે સાથે મિરહવાર પણ થયા છે.

સરસ સભામદનાં પુનઃ મંદાજી—કરાડીમાં મદદસભાએ ને હુંપડીમાંથી પકડવામાં આવ્યા હતા, તે હુંપડી હજીયે ખેડુનો સાચવી રહ્યા છે. ગાંધીજીએ વામસરોચ ઉપર બીજે પત્ર લાંથી જાખ્યો હતો. ગાંધીજીની ટુકડીવાળા શ્રી. સુરેંદ્રજીએ મીઠાના સભામદની અરજાત પુનઃ કરી છે. શ્રી. રામદાસ ગાંધી, મી. બાજા બાઇ, શ્રી. મણિસભાઇ વગેરે પરહેજ થયા છે. કોઈના લોકોએ મીઠું પકવી વેચવા માંડ્યું છે.

પંડિત માલવીજીએ અરામ તખીઅનને કારણે સખની મુદત પુરી થવા પહેલાં છોડી મુકવામાં આવ્યા છે. પંડિત મોતીલાલજીની તખીઅત સાધારણ માલે છે. નબળાઇ વધારે છે. હાલ કલકત્તામાં રહે છે.

પરદેશી કાપડનો તીવ બદિષકાર—ત્રિજ બાલુ મનુના સ્વાર્થજી

પણી દેશમાં પરદેશી કાપડોના તીવ્ર બદ્ધિદાર આવી રહ્યો છે. કાઠીઆવાડમાં શ્રી મણીલાલ કોશીના અગ્રામ પ્રવાસથી બાંકે પરદેશી કાપડોના વેપારીઓએ માંસડીને કોંગ્રેસની સીમ મારી છે, સર્વોત્ત આવા પ્રયત્નો આણુ છે.

સુરતમાં સમસ્ત ગુજરાતની વાન-મેના પરિષદ છે. શ્રીમતી દંસા મહેતાના પ્રમુખપણા નીચે આ વાનમે રમશે, કુદરી અને દેશ સેવાના કાર્યમાં યાજ્ઞાત્રી પ્રજાવાદના નવચેતન કમળ જશે.

પંચજનના મવનર પર ગોળી ચાર. પંચજનના મવનર પર ગોળીચાર કરી છવ લેવાનો પ્રયત્ન થયો પરંતુ સફળાએ મવનર બચી ગયા છે. આવા દિવસના ફૂલને દોહના પમામ વર્તમાન પત્રોએ એકે અવાજે વખોડી કાઢ્યું છે. અંગળમાં આવા બનાવો બનવા પામ્યા છે એ દેશના દુર્ભાગ્યની નિમ છે. પરંતુ ગુજરાત અને મજાકાના બીજા ભાગોમાં નોકરશાહીથી દમનનાં નિવ પ્રમાણમાં હોવા છતાં એકે બનાવ બનવા પામ્યો નથી. એ અદિના લોકો પર મદદપાછળના અદિસાના સિદ્ધાંતો મેળવેલો વધુ કાણુ સુખને છે. પ્રજાની અદિસાના ઉચ્ચતા પ્રકાર પર દોહી મેને કાચે આવા કાળા કાચે પર એ મપર નહિ સાજે. આથી પ્રજાને એકેએક વર્ગે આવા દિવસના દુઃખલાને લિરકારી રહ્યો છે. મપર દહિને અદિસાના સિદ્ધાંતમાં મકમ રહેવાનું ગળ આપે.

ચરચા પત્ર

મહેત્વન 'પ્રતિષ્ઠાન યોચિતિ'ના અધિપતિ, ભેગ,

જત નીચેનો શેખ આપના સુપ્રસિદ્ધ પેપરમાં છાપી આભારી કરશેજી.

આજ લગભગ ત્રણ વર્ષ પુર્વે પ્રોટોરીયામાં સાલુક આક્રીકન ઇન્ડિયન કોંગ્રેસની સાથે બેકારેલી ટ્રાંસવાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસની પ્રોટોરીયા બેન્ચ બેલવામાં આવી હતી. બેન્ચની સ્થાપના કરી અધિકારીઓ સુદાયા તે વખતે સીધુત પ્રાયજી ખંડુમાઈ દેશાઈ અને મી. યેપી નાઈડુ મીટીંગનાં દાબર હતા. આ કોંગ્રેસ બેન્ચની એવા વખતે સ્થાપના કરવામાં આવી હતી કે જ્યારે કોંગ્રેસ દિલ કોંગ્રેસ પ્રત્યે કોન્ફીડન્સ રહીમ કોંગ્રેસ રવીકારેલી દેવાથી પુષ્કળ ઉરકેરાવજા હતા અને તેવા ઉરકેરાવજા વાતાવરણમાં કોંગ્રેસ બેન્ચના અધિકારીઓને વિરોધી સરકારના સમળ પ્રકારો સામે લાગેને સીધે માર્ગે દોરવાનું મુશ્કેલી બધું પ્રાય હતું. વિરોધી સરકારોએ જેવા કે ટ્રાંસવાલ ખાંડીક ઇન્ડિયન એસોસિએશન અને સાલુક આક્રીકન ઇન્ડિયન કોન્ફીડન્સની એકે પ્રોટોરીયામાં ખુલા રૂપમાં બેન્ચ નહી હતી. પણ તેમનીજ નીતીએ કામ લેવારે સુખ્ય કાપ કરતા પ્રોટોરીયા માં આજ સુધી મી. શેખ અદમદ હતા. આજ મી. શેખ અદમદે બેલવાનીસર્વર્ગમાં ટ્રાંસવાલ ખાંડીક ઇન્ડિયન એસોસિએશને કહેવાતી મંજૂર સખા કોન્ફીડન્સ રહીમની વિરુદ્ધ પ્રોટેસ્ટ કરવા બેલાવેલી. તેમાં નામદાર સાક્ષીએ આ દેશમાં આવી દોહીના કમળ મોટું તુરજાન કરેલું છે તેથી તેમણે આ દેશ છોડી આજ્યા જવું એવો દરાવ સુધી પાસ કરાવેલો. જ દરાવને ઇન્ડિયન બુએ પેતાના અમલેખમાં વખોડી કાઢેલો. નામદાર સાક્ષીજી અને કોંગ્રેસની વિરુદ્ધ પ્રચાર કરવામાં મી. શેખ અદમદે પેતાની બધી રાકિતને ઉપયોગ આજ સુધીમાં કર્યો છે. અને પેતાના અનુયાયીઓ પાસે જેટલા અરાબ વિશેષલો વાપરી કમળ તેટલા કોંગ્રેસને અને નામદાર સાક્ષીજીને માટે વાપર્યા છે. કોંગ્રેસ હોદી પ્રજાની પ્રતિનિધિત્વ પરવાનારી

સંસ્થા નથી પણ સા. આ. ઇ. પ્રીયેશન અને ટ્રાંસવાલ ખાંડીક ઇન્ડિયન એસોસિએશન કમળ પ્રજાનું પ્રતિનિધિત્વ કરાવનારી સંસ્થાઓ કે જેનું પોતાર પાડી પાડીને સરકારને અને રયાનિક સરકારને કહેવામાં આવતું હતું. પણ સરકારે કોંગ્રેસને પ્રતિનિધિત્વ કરાવનારી સંસ્થા તરીકે રવીકારેલી દેવાથી કહેવાતી પ્રતિનિધિત્વ કરાવનારી સંસ્થાઓ જમીનદોરન થત ગઈ. છતાં પણ આ રોગ બદમદે કોંગ્રેસના નામ વિરુદ્ધ પેતાની સમળ અલુજ રાખી હતી.

પ્રોટોરીયામાં યુનીસીફાલીટીએ દાલમાં મોદજનને માટે અમાનવી ધારાઓ પડ્યા છે. જે અપરા પેરમાં જવાક પણ ચુક્યા છે એ કે તે ધારાઓ દજી કમળ પેથીમાં અમ-લો કેવ પાસ થયા નથી પણ પહેલી નેકે કાઉસીલનો પાસ કરવાનો મુરદો છે. કાઉસીલની સાથે ત્રણ સરકારોએ આજ સુધીમાં કામ લીધું છે. એક દામીલ લીમ, બીજી રટાન્ક હોલ્ડર્સ એસોસિએશન આ ત્રીજી કોંગ્રેસની પ્રોટોરીયા બેન્ચ. આમાં રટાન્ક હોલ્ડર્સ એસોસિએશનના ચેરમેન પદે મી. શેખ અદમદ છે. કોંગ્રેસની બેન્ચે હવલા ધારાઓની સામે બ.પ. ઉપરકા માટે આપના પત્રમાં બહેર ખપર બહાર પાડી પ્રોટોરીયાની દોહી કોમની જનરલ મીટીંગ ૧૧. ૧૧ મીએ બેલાવી અને તે માટે હેન્ડબીલો ફેરવા મીટીંગને માટે બેમજી તેટલી બહેરાત કરી. આ બાબત મી. શેખ અદમદથી મકન કમળ સજી નહિ અને એકાએક તા ૧૪ માના રવીકારે મીટીંગની બહેરાત બહાર પાડી તેજ દિવસે બેચેરે રટાન્ક હોલ્ડર્સ એસોસિએશનની જનરલ મીટીંગ બેલાવી જેમાં બધા દોહી ભાગ્યોને આમંત્રણ મોકલ્યું. બહેર પ્રજાને આમંત્રણ મોકલેલું હોવાથી કોંગ્રેસના કાર્યકર્તાઓ પણ મીટીંગમાં દાબર થયા હતા. મજાનુર મીટીંગને દામમ ૩ વાગે રાખેલો હોવા છતાં લગભગ ૪ વાગ્યા સુધી મીટીંગ સર કરી નહિ અને મીટીંગમાં આવેલા સભ્યોને લગ-ભગ એક કલાક સુધી નકામા બેસી રહેવું પડ્યું.

એક પોલીટીકલ બેડી નામવાની મીટીંગમાં ચર્ચા આવી કે જે બેડી કોંગ્રેસથી બુદીજ હોવી બેમજી. આખરે મીટીંગ અનેક વાટાઘાટ કર્યા છતાં કોમ પણ નિર્ણય કિપર આવી નહિ અને મીટીંગ છુટી પડી. પહેલાં કોંગ્રેસથી બુદા પડી તેની સામે તર્વા મંડેલો ઉભા કરી કોંગ્રેસના ગ્રાંજર્ના સાથે કંમજ સાલુતી હપર આવવાની મી. શેખ અદમદને ફજી પડી અને તે સાથે પેતાના અનુયાયીઓમાં કોંગ્રેસથી અજમ એક પોલીટીકલ સંસ્થા નીમવા માટે બેસબેર પ્રચાર કાર્ય કરે હતું. આજ કોંગ્રેસની મીટીંગ બહેરાત મુજબ તા. ૧૬ મીએ મળી જેમાં મી. શેખ અદમદ અને તેમના અનુયાયીઓ સારી સંખ્યામાં આબ્યા હતા. આ મીટીંગમાં દાઉતના દોહીઓ પણ સારી સંખ્યામાં હતા. ઉપરાંત સા. આ. ઇ. કોંગ્રેસની કાર્યવાહક સમીતીના સભ્ય મી. બી. એલ. રીગામી પણ હા અબ્યા હતા. શરઆતમાં બેચેન્કાનું કામ નહિ કરતા સેક્રેટરી મી. આર. મુલુએ એકર થવાની વાત ઉપર ચર્ચાની મામણી કરી. મી. શેખ અદમદે હતું કે મહેકશન મીટીંગ ઇન્ડિયન કામના નામથી બેલાવવી અને તે મહેકશન મીટીંગ વધુ મતથી પાસ કરવું કે નવી સુદાયાલી બેડી કોંગ્રેસની બેન્ચ રહેશે કે કોંગ્રેસથી અજમ રહેશે. અને તર્વ નામ પણ લાજ પાડ્યું. મી. સીમામણીએ કોંગ્રેસથી બુદા પડી જવાનું બચકર પગલું બરવાથી પરિણામ સું આવશે તે બહુજ ખુલા રૂપમાં સખાને ઉસવી દીધું હતું તેથી ના. શેખ અદમદની વાત સાથે કોમ પણ મજાનું થઈ નહિ. અને કોંગ્રેસની સુદાયાલી

મંગલોરી દરી જેની સાથે કોંગ્રેસના અમલદારો જોડે સુદૃઢ દેશને તરતમાજ અંધારોમાં નહિ દેતા. તે પણ વિરોધી બ્રાહ્મણો કોંગ્રેસમાં જળતા હોય તે પણ સાઈ કહેવમ એમ સમજી બીજા સ્વીકારે એટલે તો. રા. મંજી કોંગ્રેસની કલેક્ટરન મોટીમ ભરવાનું જાહેર મું અને મોટીમે કોંગ્રેસમાં સમાને પૂર્ણ વિશ્વાસ છે એવો સર્વોચ્ચતે જોડે કરાવ પાસે રૂપે કે જેનો મો જોખ પદગદે પણ વિરોધ કરી નહિ. એમને પદ માટે ટાકિલ વાસી થીમન વેપારી માં તુરમદમદ અમલની નીમણુંક કરી કે જેઓ આજ અમલમ ૪૦ રસપી પ્રીટોરીયા માં નસી રહેતા છે. પ્રીટોરીયાની દોહી કોમની આ કલેક્ટરન મોટીમ મોટામાં મોટી હતી. મોટીમમાં પ્રજા રૂપે જે પછો પડી મયા દતા. મન લેવાની વખતે પુરાણ કોષાટ થયો હતો. મન લેવામાં ૨૦૪ વિરૂદ્ધ ૧૪૭ મતે મી. રોખ અદમદ એરમેન તરફે સુદૃઢોલા જાહેર યથા દતા. બાદ જુના અમલદારોએ દરીયા સુદૃઢવાની ના રાડવાથી દરેક અમલદારો નવા સુદૃઢાણ દતા. આ પ્રમાણે નામદાર કાઠીજ અને કોંગ્રેસના નામથી ને નાર મી. રોખ અદમદ અને તેમના મનુવાળીઓ આજે કોંગ્રેસના અધિકારપદે બીરાજતા છે. એરમેન પદ પ્રાપ્ત કરવાથી કન્ડીપેન્ડટ પોલીટીકલ બોરી સ્થાપવાની વાત આઠઠ માં કડી મધ છે તેથી કોંગ્રેસના જુના અધિકારીઓ પોતાને જામજાળી માને છે કે તેઓએ જે વાજગી પચણ ત્રણ વર્ષ પહેલાં કોંગ્રેસ જિન્સ જોલીને બરફુ તેની સામે જાતેક મળતા પ્રા. મયા જતા આજે દરેક પ્રીટોરીયાવાસી વિરોધી મત ધરાવતાજ દોહીએને કોંગ્રેસમાં જોડાઈ પડ્યું છે. કચરે તેમને આ સારી શુદ્ધિ વેળાસર આપી કોંગ્રેસથી જુદા પડવાની બખંડર આપ્તમાંની જગાળ્યા છે તેથી મચરનો જગદાર માની લેખક નવા અમલદારોને તેમના કાર્માં સહગતા છુટે છે.

લી. કોંગ્રેસવાદી.

જાહેર ખબર

તા. ૧૫-૪-૩૦ ના "કમીટી" ના નામથી "હિંદી પેસેન્જરોને મુચના" વાલા પેન્ડીશીલ જેવા મજકુર રિજેન્સ. ઉપર સમજી કાલીદાસે દુખનો કાળોકર ધરતાળવાની લીખીતવાર અરજ આપ્યાછું જણાવે છે. આ અરજ એસોસીએશને સંધ્યા મોટીમ બરી કરાવ પાસ કરીને ને રોજ તે જાળતમા કામ કરી નાય તેની નકલો ડેલાનાઓની દોહી એસોસીએશન કામગીરો જાહેર કરશે. તેમજ મજકુર કમીટીમાં કપ કયા એરનર નયા કમીટી કયે રમણે બીરાજે છે અને પરદુઃખ બંજન તરીકે કમીટીએ આગલીન સુપીમાં કયા કયા પરમાર્થી કાર્યો કર્યા છે તેની નાંખ પચ્વીકમાં શુકશે તે પચ્વીક તેમના મેટી. જમકાર માનશે. પણ જે આ સંધથી જાળતમાં તેમજ કાવત્રા માં દોહી એસોસીએશનનો ક તેમના કોઈ દરદી કે એમ્પરોનો કયો હાય ન હોય અને આપકુલની અંદર જેમણે બીલકલ આગ ન લીધો હોય બકે મુન્ન કાવત્રાઓરે દોહી સંમાર કરી ખાલી તેમના નામ જાણમાં કે પેન્ડીશીલમાં સંડોળ્યા હોય તે તેમણે જાણાદારે તે મુજબ જાહેર કરી પોતાનો કામ કાદી જોય કે જેથી મુખ્ય કાવત્રાઓરે વિરૂદ્ધ અમી આગળ ખબરો કરી કહીએ.

લી. રામજી કાલીદાસ.

પા એ બિકસ પદા, લોરેન્સો માર્કીસ

આઝાદીઓ-ની-કુરખાની

તમા હોંદનો આઝાદીનો મુર સાંજળવા માગો છે? તમારે ગાંધીજીની અજવળ મેર બેઠાં જેવી છે? જે આડી બાવના તમારામાં હોય તે તમે દેશના વર્તમાનપત્રો વાંચો. દ આક્રિ કાવાસી દોહી બ્રાહ્મણોને દોહી સ્થિતિથી વારફ કરવા અને ત્રણ વર્ષ ધર્મ દોહી જુદા જુદા અખબાર મંજાવવા કહ કર્યા છે. આ અખબોના નામ નીચે પ્રમાણે છે.

અઠવાડીક જાપાંના નામ
મુખ્ય સમાચાર, પ્રજામિત્ર-કેસરી, જે બડી મોન,
વીસમી સહી, દોન, જોએ કોનીકલ.
કન્ડીપન બુક (કરખન)
માસીક જાપાંના નામ

નવમેન

નવ-મુગ

જેઓ દર મેરે તાજ સમાચાર વાંચવાની તમજા રાખતા હોય તેઓને દ આમારે સાથી જાપાં વેચાતા બધ જવા કે વર્ષતું એક સાથે લગાજમ બરી જાપાં મંગાવી લેવા આસ પર્નાત કઈ છું. નીચેને રમણે પત્ર લખી પાકસ લીરેટ મંગાવો ૫ જાપાં વેચાતા લખ જાઓ કે મળો:

એ. બી. ખાન.

૬૬ મારકેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર: કાયેમોનબ સ્ટ્રીટ,
મોડસ ૧૦ નો. નીસપડો

ઉપર લખેલાં જાપાં અમારી પ્રીટોરીયાની પ્રાંચ ૧૪૪ મંરિજી રાડોમાંથી પણ મળી સકશે. વાંચો, વંચાવો અને દેશની સેવા કરો.

દેસગાઓએ ઉતરી નેરેશ વા દાંસવાલ જનાર હિંદી પેસેન્જરોને ખુશ ખબર

નીચેને સરનામે પત્ર લખી જણાવશે. તે અમે તમને રડીમર તેમજ દરેક બીપર લેવા આવશું અને રહેવા તમા આવા પોતાનો જાતમ બંદોબસ્ત વાજબી ખરેખે કરી આપશું.

ઉમીએશનને લગત દરેક કામકાજ સંતોષકારક રીતે કરી આપી રડીમર ઉપર ચલવાની તેમજ ચતરવાની દરેક સમયડ અમારી બલી હેખરેખ નિચે કરીએ છીએ.

દેમરલી વાળાઓએ ડી. આઈ. હા ફોર્મ રજીસ્ટર કરી અમોને વદલા મોકલી દેવાં અને પાંચ સાત પીડનો ખર્ચ કરી પોતાનો વેપાર બંધ કરી અને આવતા જરૂર નથી તમારા દેમરલીને રડીમર ઉપરથી જતારી ને સંમાય જડો દેશથી આવેલા દરો તેજ સંગાથ નેરે દાંસવાલ મોકલી આપવાની દરેક સમયડ કરી આપશું.

૨૫ વર્ષથી પ્રમાણીખણે કામ કરી દરેકને સંતોષ આપું છું અને દાંસવાલના દોહી ભાઈઓમાં જાણીતા છું.

વિરોધીઓએ મારા ઉપર પેસેન્જરોને દુખ દેવાની તમા સરકારી રેસ કરવાની જુદી કહીકત જાણવી છે તે ઉપર ધ્યાન આપશે. નહિ. અને દંમેશ મુજબ અમાને તમારું કામકાજ સોંપતા રહેવો અને સંપૂર્ણ બરસો રાખશે. અને બલતા દેમરલીના કામમાં સપડાતા નહિ એજ બિનંતી

પત્રબંદનાર નિચેને કરનારી કરશે:

Ramjee Kalidas

P. O. Box 581,

Laurence Marques.

Indian Opinion

No. 6 Vol. XXIX.

Friday, February 6th, 1924

Registered at the G. P. O. as a Newspaper.
Price 1/6 per copy.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

સી. કારાખારા

મીડીના બાવો

શુક્રવારી તા. ૬ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

સી. "કુરોઆ"

શુક્રવારી તા. ૨૩ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

મસલમાની વીરશી. ૩૧. ૪૦ ના ધીસાળથી અને સ્પેશીયલના ૩૧. ૫૦૦ ના ધીસાળથી લેવામાં આવશે.

હીંદી વીરશી. ૩૧. ૪૫ ના ધીસાળથી અને સ્પેશીયલના ૩૧. ૭૫ ના ધીસાળથી લેવામાં આવશે.

સુખના—કતાફોસિ પેતાના મોટા રાણીના કનીવારે ૧૧ વાગ્યા અઝાદ કન્ટેનમાં પોરિયા કરવાં.

સેકન્ડ અને ઇન્ટર મારે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સ કરવો.

દરેક હોદી પેસેન્જર પેતાની ટીકીટ અમારી એજીન્ટમાંથી લેવી અને બહાર મામલના બાઈનાએ અમારી માથે

પત્રબંધવા કરવાથી પણ મમ કરશે. ટીકીટને લગતું દરેક મામલો અમારી જાતી દેખરેખ નીચે માથે

SHAIKH HAMED & SONS.

300 Pine Street

Tel. Add. "Karamani" Durban.

વધુ ખુલાસા મારે લખો વા મળે—હિંદી પેસેન્જર

એજન્ટ રોખ હીમે ગોન્ડ સન્સ,

૩૮૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, દરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Box 1610, Natal.

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE

NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

*Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.*

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of

SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

પુરા ખબર

આલેખ આક્રિયામાં ગુજરાતી પુસ્તકોની નવી ઝેલ-સી.

અરનાશું નાંધી રાખો.

દેવસી કારસો	૫	૬	નામ કન્યા	૨	૭
મહાકાવ્ય	૫	૬	લીલેશ્વર	૨	૭
દીપિકા મહાકાવ્ય	૬	૬	અગાધ	૩	૬
સુવર્ણના રાજ્ય	૭	૬	નગાનો મુસાફર	૪	૬
દુઃખીને દિવાસો	૧૨	૬	હિમાને અરજી	૬	૦
માઈ અપીત (કાલ્પસરજી પુસ્તક)	૮	૬	રસાયણ	૪	૦
રાજ્યના મહેલમાં	૪	૬	અગ્રે ગીત ગોવીંદ	૩	૦
સીતમતાર સુલતાન	૬	૬	નવ વિકાર	૨	૭
અપી કારણ	૩	૬	આવના સુદી	૨	૬
મે એન દુનિયા	૩	૬	સાત સુંદર વાતો (દરેક જણે જરૂર વાંચવી)	૧	૬
એક પથરોનો પ્રતાપ	૫	૬	અપ અરતી	૨	૩
દેવોત્તર ગાયન માળા	૭	૬	સ્વપ્ન રામ તીર્થેનું જીવન અરીત	૬	૬
ગુલવાડીનું ગુલાબ	૭	૬	સંસાર સ્વપ્ન	૨	૩
માલિકા બાગર	૮	૬	ગરિબ પ્રજા	૧	૬
ગુલશીરનાનું ગુલ	૮	૬	નંદન વનનું આંગણ	૧	૬
મરાવતી	૫	૬	અનંદ ભદરી	૫	૬
પ્રખરસર મહાર	૫	૬	અમારી પહેલી વાર્તાઓ	૧	૩
કરમની કહાણી	૮	૬	„ બીજી „	૧	૩
નવલ અંશ	૬	૬	„ ત્રીજી „	૧	૬
દુનિયા કે દેવગામ	૬	૬	આખ્યાતમીક વાર્તા માળા	૨	૮
પ્રદાને ખબર	૬	૬	ભોલીના ભેખ	૧	૩
સુકળીય આશાન	૭	૬	અંતરને અંજુકાર	૨	૮
અંસારનો અંસાર	૩	૬	રસીક	૫	૬
અંસારી કે સન્માસી	૩	૬	બદનામ હોદ	૨	૩
ભીષ્મ વાણી	૫	૬	સુકલ પ્રાર	૧	૦
ભેદક પ્રુન	૩	૬	માધીની	૧	૦
ભીષ્મભને માલિકા	૪	૬	તોફ અને ટાંગીર	૧	૦
નવલ નવરંજી	૭	૬	એશીયાનો ઉપકાલ	૨	૮
સંકલ્પ-સુભાષ-સામીનું કુલ	૭	૬	મહાત્મા ગાંધીનું ધર્મપુસ્તક (દરેક દોહોએ)		
સુભાષન	૬	૬	વાંચવું જોઈએ		૬
કાલ કલાપણ આચર	૩	૬	મરાન સુખી ૪૨ રખડ	૧૦	૬
કાણું ગુલાબ	૩	૬	દિવાની ૧ આણી આમ ૧	૮	૬
મરત કાળીરતું કાલ્પ અંકાર	૩	૬	„ „ „ „ ૨	૮	૬
સુભાષ ભોમ (રસીક દીરકાની વાર્તા)	૮	૬	કુદરતનો કહેવ	૪	૬
વીજાવતી કાલે કાળ આમ ૧	૩	૬	મીસીતી માણી	૬	૬
„ „ „ „ ૨	૩	૬			
દેવોને પ્રજ્ઞા પ્રજો	૩	૦	આ હિપરત બીજી પછી અનના પ્રજો મળશે.		
દંપતી વાર્તાવાચ	૨	૦	દમ, હાકાન અને ખાંસી		
સ્વીટર એન્ડની સ્વતંત્રતા	૨	૮	ની ખાસ દવા વાપરી ખાંસ દરો દબાવશે રાખશે થશે.		
મેરીમાલડી	૫	૦	જે અને વાપરવામાં તેણે પણ અવનું ગુસ્સાન યત્ન નથી.		
આશાનું રાજકીય	૧	૮	હિમલ એક મીનની રી. ૪૫.		
આશાન	૬	૬	એક વખત મંભાવી ખાત્રી કરો.		
કચીકવા	૪	૩	મળવાનું ઠેકાણું.		
દીરકાની અર્થ (રસીક નવલ કથા)	૫	૬			

The Burma House,

125 Grey St., Durban.

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

રતાઈલ "સુટ" માર્કની કપડાની જાહેર ખબર સમસ્ત દેશના નેટીવ જાપાંચોમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોડું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે. રતાઈલ "સુટ" માર્કનું કપડું રંગ કરે અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકશો.

આ "સુટ" ના માર્કની તપાસ રાખો અને કમીટીમાંથી ચેતના રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એચ. જી. સ્પર સ્માય એન્ડ કું.

(પીટી) લીમીટેડ.

જોહાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, દરબન,
પાર્થિવલિંગામેય.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરેક ભત્રું ૬૨૮ અને વેજિટેબલ સાફ પેકીંગ કરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. બોક્સ:—

P. O. Box 812. Durban. 129 Victoria St.

FREE
Diary
1931

FREE GIFT! DIARY 1931

with pages—one day a page. Apply with 10 pence postage stamps.
RAJYATIYA SARAYANJI KESHAVJI,
115 Dalhousie Road, CALCUTTA

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વિગેરે

અમારે જાં ભત્રી દેખરેખ નીચે તાળે અને સફાઈથી ધરમાં ફેલેલો ગરમ મસાલો, કરીપાઉડર, દહાંર, મરચાં, તેમજ ફરીના અને લીપ્પોનો તેમજ મીક્સ આમાર દરેકમાં થોડો થા જોવાનું અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે આવો ઉત્તમ માલ, તમે ધરમાં બનાવી શકતા નથી. જેક વખત મંગાવી ખાતી કરો. મળવાનું ફેશનું,

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

Phone 3867. Box 316, 122, Grey Street, DURBAN
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

દોલસેબ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ એડવાન્સર
અને કમીશન એજન્ટ.

પેકીંગ સાધી રીટે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ એ સ્ટ્રીટ, દરબન

Box 247 & 317 Tel. "Khatari."
HOOSAIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ "ખતાર"

હુસૈન હસમખાન (સરદારગઢ વાલા)

ટ્રાંસપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
બેરા, પો. ઇ. આફ્રિકા.

જાહેરાતીક પંચાંગ

વાર	ખ્રીસ્તી	હિંદુ	મુસલમાન	પારસી	સુર્યોદય	અસ્ત	
	૧૯૩૧	૧૯૮૭	૧૩૫૬	૧૩૦૦	ક. મી.	ક. મી.	
	દેવ-વારી	માધ	રમજાન	ચેદે-કમ્બી			
શુક્ર	૧	વરિ	૪	૧૭	૨	૫-૩૦	૬-૫૬
રવિ	૭	"	૫	૧૮	૩	૫-૩૧	૬-૫૨
સોમ	૮	"	૬	૧૯	૪	૫-૩૨	૬-૫૨
મંગલ	૯	"	૭	૨૦	૫	૫-૩૨	૬-૫૧
બુધ	૧૦	"	૮	૨૧	૬	૫-૩૩	૬-૫૦
ગુરુ	૧૧	"	૯	૨૨	૭	૫-૩૪	૬-૪૯
શુક્ર	૧૨	"	૧૦	૨૩	૮	૫-૩૪	૬-૪૮

વેચવાના વાંચવા સાચક પુસ્તકો

પાના	શી. રૂ.
સિપાહીઓના બળવાનો ઇતિહાસ	૧૪૪ (ભાગ ૨) ૬
નઉકા કુમ્બી	" ૪૪૦ ૮
અબામી વહેવાર (ભાગ ૨)	" ૨૪૪ ૩
મોહન વીર દમોરજી	" ૨૮૦ ૬

સોનેરી નામ વગરની પછુ પાડા પુઠામાં

કાળા પાણીની કથા	" ૨૪૧ ૩
અસહકાર	" ૮૧૪ ૭

કાચા પુઠામાં પછુ વળીજ ઉપયોગી

ગીતાંબલી	" ૧૧૨ ૨
નવ સંકલ્પ	" ૧૮૦ ૧
અરિતાવલી	" ૧૧૦ ૧
સત્તરમી સદીનું કાન્સ	" ૨૮૮ (ભાગ ૧) ૫
સીતા વનવાસ	" ૧૦ ૧
અબનામી સુરતી અને ભારતનું અવિષ્ય	" ૧૦૭ ૫
જીવનપર પ્રકાશ	" ૨૧૫ ૩
મહારાષ્ટ્રની રસપાર	" ૨૦૫ ૩

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

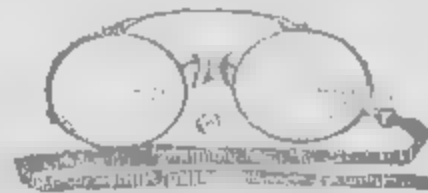
G. HAITAS.

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Kikas." Box 5237.
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the news paper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 & Pritchard Street, Johannesburg.

N.B. We do not employ Travellers.

Direct From **VARA'S Factory** (BOMBAY INDIA)

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

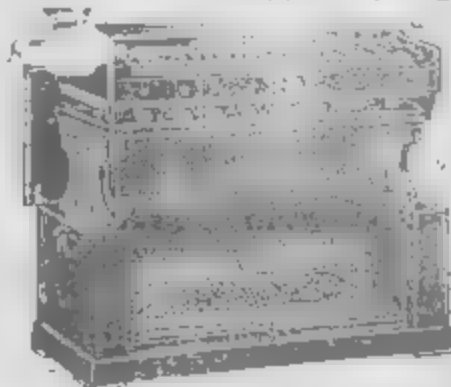
Write or give a Call at

GOSWALLA'S MUSIC SALOON.

(Prop. A. N. GOSWALLA)

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

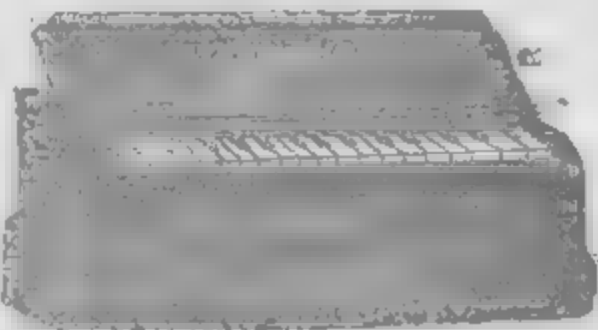
હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે દરેક મકાનમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. જે હમી પુરા પાડીએ છીએ. ગુજરાતી પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, પમના, રેડિયલ દરેક ભલના મોડલ અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય છતાં આગા પમજી, સુર, બલન નીમેરે પણ મળશે. દરેક ભલના હારમોનિયમજી રીપેરીંગ હામ ખાત્રીથી કરી આપીએ છીએ. બજો યા મજો:—

ભારાદીયા મ્યુઝીક સલુન,

(માલિક: એ. નિન. ગોસ્વામી.)

પી. એલ. બોક્સ ૪૬૦. ૨૩૨ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Experiments at this time have shown that the following are the most important factors in determining the rate of reaction:

(Continued on page 48)

THE OUTLOOK

"Find full reward of doing right in right
let right deeds be thy motive; not the fruit
which comes from them."

(SONG CELESTIAL)

HINTS are being thrown out that the Transvaal Asiatic Bill may after all be shelved, a newer but equally effective weapon having been discovered.

The argument so frequently advanced by the protagonists of equal justice for all irrespective of race or colour that already the majority of the South African Indian community are South African nationals and that only a comparatively small number are in any sense aliens, would appear to have suggested to the Minister and his following that the Capetown Agreement, if dissolved, would leave the Union Government free to work its will upon its Indian population without being troubled by considerations of interference from the Indian or any other Government.

The time-honoured tradition "Every man entitled to wallop his own nigger" dies hard in this country. It still has many adherents. If not always subscribed to in its most literal sense, it nevertheless remains true that the non-white is very widely regarded as having no rights other than those permitted to him by his natural lords and masters upon whose privileges and prerogative he shall never be permitted to encroach. Helotage is regarded as being the right and proper status for the "coloured" man to occupy, helotage is the lot that in the Transvaal has been apportioned to the coloured man of South African origin, helotage is the portion it is calculated it would be easy to assign to the South African nationals of Indian origin.

The difficulty of the Indian-born is one that must disappear *pari passu* with the disappearance of the class itself. In the natural order of events what still remains of it will have gone the way of all the flesh if it have not already succumbed to the seductions of the repatriation scheme. Therefore, it occurs to us that the rumour referred to may not be without foundation. Something of the nature of a "ballon d'essai" has already appeared in the daily press. Mr. Patrick Duncan, who it may safely be assumed does not speak for himself alone,

has permitted the publication of a hint suggestive of a change or at least a modification of regard in respect of "The Bill". Any respite will, of course, be welcome, but advantageous to the Indian community as such, only if every section of it exercises a wise foresight, and caution in the acceptance of Greek gifts. "Divide and Rule" is a policy with which India and Indians the world over have grown sufficiently familiar to recognise at sight. Nor is the spectacle of a sprat being thrown to catch a mackerel altogether unknown. We have, we trust, made it sufficiently clear at the recent Congress meeting that no concession will be acceptable that plays up the interests of one section of the community at the expense of the community as a whole. We have at least learned to appreciate that a mess of pottage is but a poor exchange for a forfeited birthright. Every attempt at further degradation, whether of the Indian-born or of the South African born must be resisted with a united front. Divided, we must all inevitably fall. The real issue is, as we have emphasised again and again, one of status, not of any one or other section of us but of us as a community. The future of the Colonial-born is as precious to us as the immediate present of the Indian-born; the dignity of the humblest as vital as that of the wealthiest merchant or shareholder. Nor are we purchasing ease for our own generation at the price of helotage for our children. The right to freedom of opportunity for all of us who are lawfully domiciled in the Union is not dependent upon the Capetown or any other man-made agreement. It is a natural right that has existed, still exists and will continue to exist whatever be the fate of the Capetown Agreement, so long as it is maintained with all due respect to the rights of other sections of the Union's peoples. It existed as a right from the outset in spite of its violation by those influenced by class selfishness and colour bias; it will not cease to exist merely because self-interest prompts its continued denial and violation. Ours must be the duty and the task to assert and to defend the right; to expend our every energy to remedy the wrongs already done.

THE TRANSVAAL PERIL

(BY C. F. ANDREWS)

IN my last article on the Transvaal, in answer to the *Natal Mercury's* attack, I tried to show —

(1) That originally the mining areas only were affected by the Gold Law legislation and only mining rights were regarded as being prohibited to Indians in the Transvaal.

(2) Owing to faulty drafting in the wording of the Gold Laws, it was found at a later period, by judgments given in the Courts, that other rights, besides mining rights, had been adversely affected if the letter of the law was observed. At the same time, a pledge had actually been given by the Attorney General, Mr. Jacob de Villiers, that the Bill, when it became law, would not go beyond the prohibition of mining rights to Indians in the Transvaal.

(3) Owing probably to this understanding and other causes the Gold Law of 1908 was for many years administered sympathetically and with due regard to vested rights.

In this article, I want to explain by quotation how in the Gandhi-Smuts Agreement this 'sympathetic' administration of the Transvaal laws, affecting Indians, was fully safeguarded by Mr. Gandhi himself.

The following passage in Mahatma Gandhi's farewell letter to the Indian and European public in South Africa will make this plain. He writes:—

"I have also assured the Indian community, that the present settlement does not preclude them from agitation (as has been made clear in my letter to the Secretary of the Interior, of June 16, 1911) for the removal of other disabilities, which the community will still suffer from, under the Gold Law, the Townships Act, the Law 3 of 1885 of the Transvaal, and the Trade License Laws of Natal and the Cape. The promise made by General Smuts to administer the existing laws justly and with due regard to vested rights gives the community breathing time; but these laws are in themselves defective and can be, as they have been, turned into engines of oppression and instruments by indirect means to drive the Indian population out of South Africa. It is by mutual co-operation and goodwill that the solution of the balance of the pressing disabilities, which were not made points for passive resistance, may be obtained in the natural course and without trouble or agitation in an acute form."

Mahatma Gandhi ended this letter with a remarkable word of affection for South Africa as his second home

"This sub-continent", he said, "has become to me a sacred and dear land, next only to my motherland. I leave the shores of South Africa with a heavy heart, and the distance that will now separate me from South Africa will but draw me closer to it; its welfare will always be

a matter of great concern, and the love bestowed on me by my countrymen and the generous forbearance and kindness extended to me by the Europeans will ever remain a most cherished treasure in my memory."

In the two official letters which formed the Gandhi-Smuts Agreement, Mahatma Gandhi ended his own letter as follows:—

"Meanwhile, if the generous spirit that the Government have applied to the treatment of the problem during the past few months continues to be applied, as promised in your letter, in the administration of existing laws, I am quite certain that the Indian community throughout the Union will be able to enjoy some measure of peace and never be a source of trouble to the Government."

One thing, I feel certain, will be felt by every reader of such words as these. Mahatma Gandhi fully expected that the Transvaal legislation would be modified in the course of time and made more lenient in its application by administrative acts; he did not expect further restrictive legislation to be passed and the administration to be made more and more unbearable by the pressure of the letter of the law and the disregard of its spirit.

As I have already stated, for many years the existing laws were actually administered sympathetically. Of that there is ample and clear evidence. Indians in the Transvaal found means, that were proved in the Courts to be legitimate, of trading and occupying sites without hindrance by the higher authorities. But from the year 1919 onwards, one after another new disabilities were imposed. In the year 1930, matters were pressed so far by those who were opposed to the Indians in the Transvaal, that new restrictive legislation was brought forward which would entirely change the generous spirit in which the Gandhi-Smuts Agreement was signed, and lead to repression.

For this reason, it was entirely right for the Indians immediately to call attention to the new situation and seek a remedy for it.

The remedy has taken the form of asking for postponement of this new obnoxious legislation in order to gain what Mahatma Gandhi has called a 'breathing-time' for the community. If it is possible, during this pause, to get back to a more generous spirit, all may be well. It is for *that* alone that we are now striving and hoping day by day, without even for a moment relaxing our vigilant efforts—to prevent disaster.

(Continued From Front Page)

lative Assembly. Apart from army expenditure, the Budget will come before Parliament for ratification.

Many other changes will, of course, take place when self-government is established. Those that I have briefly indicated may have, in some form or other, their repercussions in South Africa. Already an Agreement exists between South Africa and India which is likely to form the basis of all future relations between the two countries. This Agreement is called the Reciprocity Resolution of the Imperial Conference, 1918, that was supplemented by a resolution at the Imperial Conference of 1921 which all the other Dominions accepted but the South African representatives refused to accept. Since these resolutions are very little known, it may be well to quote the important clauses in full before commenting upon them. The resolution of the Imperial Conference of 1918 reads thus:

"It is an inherent function of the Governments of the several communities of the British Commonwealth, including India, that each should enjoy complete control of the composition of its own population by means of restriction on immigration from any of the other communities.

British citizens domiciled in any British country, including India, should be admitted into any other country for visits, for the purpose of pleasure or commerce, including temporary residence for the purpose of education. The condition of such visits should be regulated on the principle of reciprocity, as follows:

"(a) The right of the Government of India is recognised to enact laws which shall have the effect of subjecting British citizens domiciled in any other British country to the same conditions in visiting India as those imposed on Indians desiring to visit such countries.

"(b) Such right of visit, or temporary residence, shall in each individual case be embodied in a passport or written permit issued by the country of domicile and subject to be there by an officer appointed by and acting on behalf of the country to be visited, if such country so desires.

"(c) Such right shall not extend to a visit or temporary residence for labour purposes or to permanent settlement."

Imperial Conference

The Imperial Conference of 1921 confirmed the Reciprocity Resolution of 1918 and added a resolution of its own, as follows:

"The Imperial Conference recognises that there is incongruity between the position of India as an equal member of the British Empire and the existence of disabilities upon British Indians lawfully domiciled in some parts of the Empire. It is therefore of the opinion that in the interests of the British Commonwealth it is desirable that the rights of such Indians to citizenship should be recognised. The representatives of South Africa regret their inability to accept this resolution in view of the exceptional circumstances in a great part of the Union. The representatives of India while expressing their appreciation of the acceptance of the resolution recorded above feel themselves bound to place on record their profound concern for the position of Indians in South Africa and their hope that by negotiation between the Governments of South Africa and India some way can be found, as

soon as may be, to reach a more satisfactory conclusion."

Both these resolutions have been, for all practical purposes, left as a dead letter, by South African policy hitherto, except where their own interests were concerned. They were able to disregard them because the Government of India was directly controlled from Great Britain and that country was anxious to avoid as far as possible any disturbance in South Africa concerning Imperial affairs. But the position must now be frankly faced, whether India herself is likely to adopt such a temporising attitude, when she is free to take her own course and no longer under direct British tutelage in all Dominion matters.

It may be suggested, in answer to this, that South Africans, who are Europeans, have so little inclination to give effect to the clause (b) in the Reciprocity Resolution which would subject them to the same conditions as those imposed on Indians in South Africa, because almost necessary in practice. But such an answer takes little account of the world situation as it is developing to-day and as it will develop still more rapidly in the future.

Union Recognition

This may easily be seen from the fact, that already the Union Government has been compelled to recognise the fact of its seats in the commercial world by entering into treaty with Japan which embodied different terms than the Reciprocity Resolution and makes her a more powerful competitor. India, when her national movement is fully energetic with the impulse of impetus which self-government brings with it, is likely to be able to offer more advantageous commercial bargains with the Union Government than Japan can ever do, because India with its vast population lies across the sea almost opposite the rapidly growing port of Durban, holding out her trade with both hands. When India becomes as self-governing as Japan and is free to choose her own partners, in the mutual advantages of commerce, she will assume much more importance in the eyes of the Union Government than she has done hitherto.

Such commercial advantages, if they are to be realised, need the establishment of South African business houses in India similar to the business houses established and run by Japanese. These have made themselves felt in trade with India since the year 1870 and in the next ten years the progress will be still more rapid.

Let me relate some experiences of my own. When I first went to India, nearly thirty years ago, I cannot remember any Japanese merchant firms doing business in Calcutta or Bombay. There were also very few large Indian firms doing business in Calcutta and Yokohama. Now, on both sides, the extension of trade has been increasing every decade. Wealthy merchants, holding capital running into hundreds of thousands of pounds, are developing commercial relations between the two countries. I have noticed also the very same thing happening with Australian trade, which has increased enormously during the last few years since proper business steps were taken and trade advantages were explored. Between Australia and India mutual goodwill has grown almost as rapidly as commerce.

Therefore it has been to me a cause for wonder, which I have on many occasions, that the advantages and goodwill has not been harnessed by the South African Union and Government. The world of world commerce is opening up, and the door is now open. The Government of India, as an independent country to conduct its own trade, may draw attention to the opportunities offered by the Union.

India: A Friend?

The *Cape Times* editorially comments as follows under the above heading in its issue of Jan. 26:

From India comes news of a change in political outlook more sudden and more favourable towards the work of the Round-Table Conference than even the wildest optimist would have thought possible a few days ago. Far from trying to work against India against the results of the Conference, the Congress leaders have behaved with restraint and wisdom. The response of the Government of India has been immediate and untainted by compromise. The legal ban on Congress activities is removed. The suggestion made by Mr. Ramsey MacDonald, that such concessions should be conditional on a Congress promise of good behaviour has been ignored. This is the best of the good signs which have showed themselves during the past week in India. It was tempting, no doubt, for the Indian Government to seize on the absence of executive promises from the Congress leaders as the price of their release. But it would have been a fatal mistake to have insisted on any conditions at all. Then, whereas a few months ago, the future of India seemed dark beyond sensible hope, the past week has made hope not merely sensible but a commonplace of patriotism. We shall all be very short-sighted if we fail to understand that this sudden change in Indian opinion is to have reactions here. This has so much to do with the British Government and Imperial Indian policy that it is not about the possibility of a radical Government, and with the Congress has been converted in a night from rank hostility to complacency. If not to active co-operation, a line-up in South Africa of anti-Indian feeling would be a most unpleasantly conspicuous one and would put South Africa in a very equivocal position before the eyes of a watching world. Even if that is not a genuine fear, South Africa for such new Imperialism as the Asiatic Treaty will justify our Government in its swing of it they cannot be deterred from doing their duty by thoughts of what the rest of the world may say.

But the question which the public will ask, and will expect the Government and Parliament to put to themselves, is whether there is any genuine need at the moment for legislation on Indian matters. The agreement with India has not come than a few months to pass. When it was made, the Asiatic Treaty controversy was deliberately left out of account on both sides. Was in South Africa should not be in a hurry to exhibit one side of the one remaining bone of Indian discontent, just at the moment when the long-simmering sore between Great Britain and India is being so gently soothed away. That seems to us to be the statesman-like point of view for the Government to take. There is the important fact, too, that in this matter, self-interest for South Africa reinforces statesmanship. As Mr. O. F. Andrews shows in the article which appears in this paper today, a self-governing India will be mistress of her own trade policy. The possibilities of commercial development between South Africa and India are so large that few have even contemplated them as yet. If South Africa chooses this moment for aggressive legislation against the local Indian community, she can say farewell to all hope of reaping benefit for herself from this great change in India. This is hardly the time to throw away any source of new prosperity, unless a clear national necessity under its regulation imperative. We do not think that the friction between

European and Indian traders in the Transvaal creates a national necessity of that importance. If not the Government will be wise to make up its mind to postpone this controversial Bill till the new agreement with India has been negotiated, and to announce its decision without delay.

Cape Immigration Appeal

Nagar Kara vs. Principal Immigration Officer

The following important judgment was delivered in the above case on the 15th December 1930 by Mr. Justice Watermeyer in the Cape of Good Hope Provincial Division of the Supreme Court.

In this matter the Immigration Appeal Board has admitted certain questions of law for our decision.

The appellant, Nagar Kara, an Indian, entered the Cape Province in 1917. He was then a prohibited immigrant because he could not read or write a European language, but he was allowed to enter because he was in possession of a permit to enter which had been fraudulently obtained for him.

The statement of the case then proceeds as follows:

2. From the time of his first entry and at all material times thereafter the Appellant intended to have his permanent abode in the Cape Province and resided here except during his absences to India as stated below.

3. In the year 1917, being desirous of visiting India, the Appellant applied to the Principal Immigration Officer for a certificate of identity under Section 25 (1) of Act 22 of 1913, and, on so applying, he gave truthful information and made full disclosure of his previous illegal entry in 1912 to the Principal Immigration Officer, who with full knowledge of all material facts took no action against Appellant but issued to him the Certificate of Identity he had applied for.

4. Appellant then again visited India and returned to South Africa in 1918, when the Principal Immigration Officer allowed him to land.

5. The Appellant came to visit India from 1920 to 1923 and once more from 1927 to 1929, on each occasion obtaining a Certificate of Identity from the Principal Immigration Officer issued under Section 25 (2) of Act 22 of 1913, and being allowed to land on his return to South Africa.

6. On the 3rd April 1930 in terms of a Deeming Order issued by the Minister of the Interior under Section (1) (a) of Act 22 of 1913 on the 1st August 1917, a copy of which is herewith annexed, the Principal Immigration Officer declared the Appellant to be a prohibited immigrant under Section (1) (1) of Act 22 of 1913, against which prohibition notice on appeal was lodged by the Appellant.

7. At the hearing of the said appeal by the Immigration Appeal Board, application was made on behalf of the Appellant for the subpoenaing of Mr. Beaul (retired Principal Immigration Officer of Cape Town) and another witness who were alleged to be able to testify that the failure to take action against the Appellant when his illegal entry into the Union of South Africa was discovered, and his subsequent admissions into the Union of South Africa, were in accordance with the policy pursued at the time by the Department on general instructions from the Minister. The present Principal Immigration Officer admitted that during the period 1917-1921 the Department had general instructions from the Minister to take no action

against Asiatica whom the Department knew to be here illegally.

- A. The Board considered the evidence for which subpoenas were asked immaterial and came to the conclusion that the Appellant was here illegally and that his appeal against the prohibition notice should be dismissed.

The so-called "dumping order" is in the following terms:

"Under the powers conferred on me by paragraph (a) of sub-section (1) of Section four of the Immigrants' Regulation Act, 1913 (Act No. 23 of 1913), I hereby deem every Asiatic person to be unsuited on economic grounds:-

- (1) to the requirements of the Union; and
- (2) to the requirements of every Province of the Union; in which such person is not domiciled;
- or
- (b) in which such person is not, under the terms of any statute of such Province, entitled to reside.

(Sgd) J. C. Smuts.

The questions which we are asked are:

- (a) Whether in the circumstances of this case Nagar Kara has lawfully entered or remained in the Cape Province or has acquired a domicile therein.
- (b) Whether the evidence in respect of which subpoenas were applied for would have been material in arriving at a decision on those points.

Now it is quite clear that under Section 1 of Act 22 of 1913 Nagar Kara was a prohibited immigrant both because he was an Asiatic and because he could not write a European language. It was therefore the duty of the Immigration Officer under Section 12 of the Act to declare him a prohibited immigrant and to remove him from the Union. Though he had full knowledge of the facts from the year 1916 to the year 1920 this was not done, but on the other hand certificates of identity were issued to the man which enabled him to visit India and re-enter the Union on three occasions during that period.

Now under Section 20 of the Act anyone who aids or abets any person in entering or remaining within the Union in contravention of this Act, knowing that person to be prohibited from entering, commits an offence and is liable to a fine or imprisonment. If this man was a prohibited immigrant and was known to be such, then the issue to him of the certificate of identity, which enabled him to re-enter the Union, was an offence and the persons issuing such certificates with knowledge that he was a prohibited immigrant were liable to the penalties imposed by the Act.

In terms of Section 26, the issue of these certificates of identity is authorised by the Minister and they can only be issued to persons lawfully resident in the Union. Under Government Notice 1887 published in the Gazette of 10th December 1919, the Minister authorised J. L. Conway to sign certificates of identity.

Under Section 23 (2) of the Act a certificate signed by the officer authorised by the Minister by Notice in the Gazette shall be evidence in all Courts of law that it was issued in accordance with the provisions of the Act. Two such certificates that of 1920 and that of 1927 have been placed before us signed by the proper officer Mr. Conway; they are therefore evidence that they were properly issued in accordance with the Act. That is, we must take it that the issue of these certificates was duly authorised by the Minister.

It follows that if Nagar Kara was a prohibited immigrant in 1920 and 1927, then Mr. Conway and the Minister of the Interior have committed a crime and should be prosecuted.

On the face of it this seems rather startling and consequently we must examine our premises to see whether there is any flaw in our assumptions. The

main assumption which leads to the conclusion that the Minister and Mr. Conway have committed a crime is the assumption that Nagar Kara was a prohibited immigrant in 1920 and in 1927, and the question is whether that assumption is correct.

It is quite true that throughout the period of his residence in South Africa, he remained an Asiatic and he could not read or write a European language, but those disqualifications are subject to exception.

Under Section 23 of the Act, a discretion is given to the Minister to exempt any person from the provisions of Section 1 (1) (a) and (b) of the Act.

Further, though Asiatics were in 1913 deemed by the then Minister of the Interior to be unsuited to the requirements of the Union, it does not follow that his successors in title must necessarily be of the same opinion. Subsequent Ministers may have deemed that the class of Asiatics who are unsuited to the requirements of the Union did not include those already in the Union.

The Minister, therefore, is left a very large discretion as to whom he deems to be a prohibited immigrant. We must take it that the Minister has not broken the law which it is his duty under Section 1 of the Act to administer through his officials.

We must further take it that the requirements of identity which he imposed on the man under Section 12 of the Act Nagar Kara was lawfully issued, that it was issued in terms of Sections 23 (2) and Regulation 24 (2) to a person lawfully resident in the Union.

An Asiatic who had no connection with South Africa till 1917, when he arrived here for the first time, and who could not read or write a European language, could only be lawfully resident in the Union if he was exempted by the Minister from the provisions of Section 1 (1) (a) and (b) of the Act, or if he had received a temporary permit to reside here as provided in Section 24 (1). The form and issue of such temporary permits is governed by Regulation 20 and the evidence shows that no such temporary permit was issued.

It follows, therefore, that the Minister, either before or he issued the issue of the certificates of identity to Nagar Kara, exempted him from the provisions of Section 1 (1) (a) and (b) of the Act.

It follows that Nagar Kara lawfully resided in South Africa for a period of over 12 years, and such residence was known to the authorities and he was not allowed to remain in the country over 12 months in any one year. Consequently once he always intended to make South Africa his permanent home, he became domiciled here.

The difficulty which I find in the matter arises from the reasons which the Immigration Appeal Board gave for their decision. They state that "all the actions of the Immigration Department in issuing certificates etc., are in our opinion beyond the powers conferred on them by law. The Immigration Officer had no power to act as they did. They in fact usurped the functions of the Minister."

I do not know if this is meant to be a finding of fact, but it does not seem to agree with what is stated in Section 1 of the Act, because it is there stated that from 1917 to 1921 the Principal Immigration Officer advised that the Immigration Department had general instructions from the Minister to take no action against Asiatics whom the Department knew to be here illegally.

In other words the Minister, and not the Immigration Officer, exempted this appellant, *inter alia*, from the operation of the Act, and as he could not legally do so except by exempting him under Section 23 (1) from the provisions of Section 1 (1) (a) and (b), it must be taken that he acted under that section.

The answer to the first question therefore is that: In my opinion the appellant lawfully resided in the Cape

Province and required a domicile therein prior to 3rd April 1930.

The second question then falls away, as appellant does not raise that, if the first question is decided in his favour.

Costs to be paid by the Principal Immigration Officer.

The Expansion Of Indians Abroad

(BY O. P. ANDREWS)

By far the greatest dispersion of Indians abroad in modern times took place between the years 1837 and 1916, owing to the introduction of the indenture system of Indian labour. This labour system was devised as a remedy for the dearth of agricultural workers to the sugar plantations, after the Abolition of Slavery in the West Indies, Mauritius and other tropical regions. There were also other Indian labourers who went out, under conditions more or less harmful and restrictive, to the countries which border on India. In these other countries, the population, overflowing from India, has settled down in a much more stable manner than in the countries far distant.

A Greater India has been formed which borders everywhere on India itself along its whole eastern border. The immigration from China has met it everywhere half way, making a Greater China.

The natural meeting place of these two streams of migration comes from the two most populous countries of the world, is the Malay Peninsula. Both in Burma and in Malaya, Indian and Chinese immigrants are pressing forward today. It is not yet clear which stream of migration will finally preponderate, but the prospect in Malaya is more favourable to China than to India.

To summarise rapidly, the whole emigrant population of Indians abroad in our own generation numbers less than 2,500,000. First of all, into the adjoining island of Ceylon nearly a million Indians have emigrated during the last century. The tide backwards and forwards still continues. Now that the east coast of Ceylon is being rapidly opened up, both by railway and road extension, the important growing Indian population from Southern India, which is densely crowded with agricultural people, forms one part of India's overflow.

In Malaya, which is the second outlet, there are now resident in round numbers more than half a million Indians, who work in the rubber plantations. It is a somewhat unstable population, constantly moving backwards and forwards. There is still room in Malaya for a much larger number to settle than have hitherto gone over from Madras. But the pressure of emigration from China is also beginning to tell heavily.

In South Africa, all told, there about 185,000 Indians in residence, and in East Africa about 15,000, of whom are in Kenya. The island of Mauritius contains over 200,000. In the West Indies, British Guiana and Trinidad contain each of them some 125,000 Indians. A much smaller number reside in Surinam, or Dutch Guiana, and also in Jamaica. In Fiji, far away down in the South Pacific, some 70,000 Indians have gone out, chiefly as indentured labourers. There is a fairly large floating population of Indians also in the Dutch East Indies as well as at the great ports of Hong Kong and Singapore.

In the British Dominions of Canada, Australia and New Zealand, the number of Indians in

residence has now become almost insignificant. At an earlier date, it was one of the burning questions within the British Commonwealth.

Last of all, in Europe and America, there is a variable population of those who have come over for study and commerce. This may, perhaps, number in all some 5,000 to 10,000 people. These do not, for the most part, reside permanently in Europe, but give place to others who come over for special study in their turn. They form an exceedingly important section of the whole migration; but since they do not come over for labour purposes and do not settle in the country, their presence has not hitherto raised any colour or race problem.

These figures that I have given represent in a very rough manner the largest groups of emigrant Indians. But it must always be remembered that there are besides many scattered individuals, who have gone to Mesopotamia, Afghanistan and Central Asia; who are to be found in Somaliland, in the Belgian Congo, in the Sudan, at Aden, in Rhodesia, and even on the West coast of Africa. They are also resident in Ceylon, Java, Sumatra, in the Philippines, and Japan, chiefly carrying on trade.

Two of the Provinces that are included in British India, namely Burma and Assam, have been partly populated by Indian emigrants. These regions had a somewhat scanty population only half a century ago. Since then, over a million Indians have gone to Burma, and 1,200,000 have gone to the tea-gardens in Assam. In Burma today, there is a movement to prevent further Indian labour immigration on a large scale. Assam is also getting rapidly filled up with recruited Indian labour under a free immigrant system.

Let us now consider the group of colonies to which indentured labour was sent. They were Natal, Mauritius, Trinidad, British Guiana, Dutch Guiana, Jamaica and Fiji. This system was so harmful in its domestic consequences that it was at last abolished by the Government of India between the year 1915 and 1920. The few Indian indentured labourers, who had not yet served out their full five years' indenture, were not free on January 1st, 1930, a date which is regarded by many Indians today as almost comparable in importance with the date on which slavery was abolished in the West a century ago.

Fortunately, the very large emigration to Malaya never suffered from the effects of this indenture system, because it was almost immediately abandoned for a healthy system of free labour. On the other hand, Ceylon suffered for more than half a century under a peculiar method of recruitment, with money advances, which placed the labourer under a debt to his employer. So great was this debt that it was quite impossible to pay it off. This *coolie* system (as it was called) of indenture brought evils of its kind, which were abolished soon after the Great War. Now, at last, in all the colonies, throughout the British Commonwealth, Indian labour is entirely free. There are no longer in existence any old semi-*serf* conditions.

With regard to South Africa, the greatest political difficulties have arisen. In no part of the world has there been a nobler Indian struggle for freedom. The whole situation had received some relief owing to the new Indo-Union Agreement made between the South African Union Government and the Government of India. The Rt. Hon. Srinivasa Sastri, the Indian Agent-General, in South Africa, had won golden opinions from Europeans and Indians alike for his masterly statesmanship. But the temporary improvement has again been interrupted owing to the introduction

of a new Bill regarding the 'Tutuwa'. The problem can be hardly said in any way to be solved, so long as the colour prejudice remains in such an offensive form as the Gold Law of 1885, the racial legislation of 1908 and the distinctly racial Colour Bar Act, of 1927.

In East Africa, the tension between Indian and European is still at the point of danger, and there hardly seems any immediate likelihood of this different racial and political problems being amenable settled. At the same time, it may be truly stated that the general tone of discussion has lately been one of slightly more hope than before.

News In Brief

Mr. A. M. Jivanjee and Mr. Ibrahim Hiptoda, well-known merchants of Nairobi and Bombay respectively, after visiting Pretoria, East London, Port Elizabeth, Capetown and other parts in the Union, arrived in Durban. Many private functions were held in honour of both the merchants during their few days' stay in Durban. Dinner parties were also given by Messrs. G. H. A. Jhaveri, E. M. Purnik, Sarabjee Rustomjee, Bawa, E. A. Tyeh and Shankhar, in honour of both the visitors.

Mr. A. M. Jivanjee and Mr. Ibrahim Hiptoda, accompanied by Mr. G. H. A. Jhaveri, Mr. Fela Hoosen and Mr. Karban Hassan, paid a visit last

Friday to the Phoenix Settlement and the Orlange Institute.

By their affable nature both Mr. Jivanjee and Mr. Ibrahim Hiptoda have made many friends in this country by whom they will be missed. They left last Tuesday for Nairobi. We wish them a very pleasant voyage.

The Bombay correspondent of the *Natal Witness* writes:

The eyes of all India are focused on Allahabad, where the Congress leaders, including Mahatma Gandhi, are engaged preparing a statement on the position regarding Mr. Ramsay MacDonald's declaration, and their future programme.

Mahatma Gandhi, as of old, is dominating the discussion, and he continues to play an insignificant part on the question of the present constitutional changes.

The Swarnajist leaders are anxiously awaiting the message which, it is believed, is being brought by Mr. Srinivas Sastri and the other leaders at the Round Table Conference from the British Premier.

There was reason to hope that there will be assistance from the Indian Government that everything will be done to give India "Swarnaj".

The Swarnajist leaders will come to Bombay to meet the Federation of the Chamber of Indian Merchants to discuss economic issues relating to the new position.

They will take with Mr. Sastri and the other delegates to the Round Table Conference. A full meeting of the Working Committee of the All India National Congress will be held on February 10.

PEGASUS

THE PETROL FOR "ALL-ROUND" PERFORMANCE
—and with Pegasus, always use Mobiloil.

VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA, LIMITED

PEGASUS is South Africa's famous "all-round" performer. When you buy Pegasus you buy UNIFORMITY—QUICK-STARTING NO KNOCK ACCELERATION POWER—ECONOMY all of which are essential to proper "all-round" petrol performance.

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

ਪੰਨਾ: ੨੬ ਖੁੰ

இனிதம், சுகவார, தாரிபு ௭ தேவ்வாசி 1௯30

2004 年 4 月

હિંદની ભાવી સ્વાધીનતા અને તેની
સા. આર્થિકા ઉપર અસર

લેખક: મી. સી. એચ. એન. સુબ્રમણ્યમ

પાછા પશુ ખાતાના વિષયમાં સિવાય દોઢ દવે જે નવીન
દરજાને પ્રાપ્ત કરવાની આજ્ઞા રાખે છે તેથી ખાંડીક સામાન્ય
ખાનપના ડોમીનીખાનપો માથે તેના સંબંધમાં જાણે મદદરવા
દેવતાને પશુ ચરેજી, દેવપરદેવ સાથેની રાજ્યનીતીનો પ્રશ
ખને દોનના બચાવનો પ્રશ્ન આ બે સવાલોમાં ૬૭ મોટો
લાગે દોઢ વિલાપતાને આપીને રહેશે. છતાં આ જે પ્રશ્નને
પશુ જેમ બને તેમ પ્રજાને જોખમદાર અને પ્રજાજેવ સાંભળે
દોઢો પ્રજાનોના દાસમાં જલદી જામ લેવાના પ્રજાનો કરવામાં
આવશે. કારણ કે વિલાપતાના મર્ગ પ્રજા તરફથી વડા પ્રધાન
માં રામસે મેડેનવડે જે સ્પષ્ટ કર્યું છે કે સ્વરાજ્ય જોખમતા
દોઢમાં જોયે પાછા પશુ પ્રજાને રીજર્ન પ્રજા તરીકે વિલાપતાના
દાસમાં રાખવામાં આવશે નહિ ડોમીનીખાન રેટસ જેનો
અર્થ આજે એજ કરવામાં આવે છે. દેવપરદેવ સાથેના
સંબંધની રાજ્યનીતી જો કે ખાંડીક તાજ અને ખાંડીક પાયાં-
મેંદના પ્રતિનિધિ તરીકે વેપારસંસ્થાના દાસમાંજ રહેશે છતાં
પરજન્ય પ્રજાનોમાં દોઢને સ્વાતંત્રતા રહેશે. ખાંડીક સામાન્ય
માં દોઢ દવે પોતાના પરમાં જોડ તરીકે રહેશે. જેથી રીતે
ડોમીનીખાનપો પોતાના પરમાં માલીક જેવાં છે. દોઢ માટે
માવ તબુ અપરાધો છે. પ્રજા દોનના આ ક્રાંતિગરક સમય
કરવાના દોઢના નેટ મંદેટરી અમુક કાર્યોમાં જોખમદાર
લેખાશે (૨) ખાનપના વિષય અમુક બાબતો વેપારસંસ્થા
માટે રીજર્ન રાખવામાં આવશે. આ બાબતો કયી તે ૬૭
પૂરી રીતે સ્પષ્ટ કરવામાં નથી આવ્યું જાન ચીજી દોઢના
દેશરાજ્યો જો કે શીકારનામાં જોડારો છતાં તેજો ૬૭ પોતાનો
સંબંધ ખાંડીક તાજની કાયેજ રાખશે. આ તબુ પ્રજાનોનો
વર્ધવટ જેવા રીતે ચલાવવામાં આવશે તે પૂરી રીતે ૬૭
સ્પષ્ટ કરવામાં નથી આવ્યું. આ વિષયનો હિવટનો નીર્ણય
થાય તે માટે ૬૭ દોઢમાં ધોનરસ મળવાની જરૂર છે અને
ખાંડીક પાલામેંદ સમય દોઢ માટે સ્વરાજ્ય વિષેનું જોવતનું
ખીજ ધડામને તેવા નામ તેટલા માટે આ મદદરવા પ્રજાનો
નીણમ આવવા માટે જોખમ એક રેટનોમ કમાડી મળશે.
સાંકલનામતી માટે રીજર્નપ્રજાના આ મદદરવા તબુ પ્રજાનો
િને હિવટનેડ ગમે તે નીર્ણય થાય છતાં હિવટ દું જજાવી
અથો છું તેમ દોઢને જગના પરજન્ય પ્રજાનોમાં પ્લિન્ સ્વરાજ્ય
જોખમતા સંસ્થાનેની માફક દોઢ પોતાના પરમાં પોતેજ રોડ

તરીકે રહેશે. આ રીઝર્વેશન હજી રાખવા પડવાના છે એટલા ખાતર બીજી કોલોનમાં હોદ્દાની સ્વાધીનતાનું ભરાયર કાળજી પૂર્વક ગણતરી કરવામાં આવશે.

પરમશ્યુ રાજ્યની નીના પ્રજામાં સંસ્થાનોને સમતા સવાસોનો સમાવેશ હું કરું છું. ત્યાં સુધી સામાજિક જીવન છે ત્યાં સુધી આ સવાસો એ પરમશ્યુ સવાસ તરીકે જ રહેશે. પરંતુ સાથેની રાજ્યની નીના સવાસ તરીકે તે રીઝર્વ પ્રજા તરીકે નહિ રહે. આ પરમશ્યુ પ્રજામાં હવે જે મદદરતો ફેર પડે છે તે આ પ્રજાએ છે કે આવા પ્રજામાં આજ સુધી દોઢી સરકાર ખોટી પાસાં મેંડતે આધીન હતી તેમ હવે દોઢી સરકાર તેને આધીન ગણાશે નહિ. આ મુદ્દા ઉપર જરા વધુ વિચાર કરીએ તો સ્થિતિ આ પ્રજાએ હતી કે જ્યારે કાચીજીને પ્રથમ જેલમાં તરીકે આ. આદિકામાં નામવાળા આત્મા ત્યારે આ દેશ અને દાંડ બાંધે સીધા સંબંધ બેઠવામાં આવ્યા હતા પરંતુ જેલમાં પોતાની છેવટની સુખતા તો સેક્ટરીએ જ રહેતી પાસેથી જ બેતા હતા. કારણ કે દાંડમાં જોખમદાર સરકાર નહતી. જોકે કાચીજીની નીમણુંકને ચારે બાજુએથી વધાવી લેવામાં આવી હતી છતાં દાંડની પાસાં મેંડતા સખા તેણી નીમણુંક માટે જોખમદાર નહતા. તેમની નીમણુંક વોલસરાયે કરી હતી અને બાંડમાં રહેત સેક્ટરીએ તેને સંભાળે આપી હતી. દાંડનો નવો ફજલો હવે બેઠવામાં આવે આ સર્વ પદાર્થ જશે. ત્યાં બંધારણ મુજબ હવે વોલસરાયને પોતાના પ્રજાનોની સલાહ મુજબ બંધારણની દડની જાંઠ રફીને જ વર્ણવું જ પડશે. વોલસરાય હવે નીમણુંક કરશે નહિ પરંતુ પ્રજાએ ચુટેલા પ્રજાનોની મજાદખી જ વોલસરાય હવે નીમણુંક કરી શકશે. હ. આદિકા અને દાંડ સાથેના સંબંધોને પ્રજા હવે બાંડમાં રહેત સેક્ટરીના દારામાંથી લઈ લેવામાં આવશે અને દાંડની ખાસતનાના જાંઠ નામે એ પ્રજા આવશે અને પોતાને મોગ્ય જાણે તેવું જોખમદાર પગલું ખાસતના સમ્ર કરશે. આનો અર્થ એ જ થશે કે દાંડની પ્રજા હવે અવિખ્યમાં સંસ્થાનો સંબંધોના રાજ્યની નીના પોતાની મેળે જ પડી શકાશે. દાંડનો સા. આદિકા સાથેના આ નવો સંબંધ જ્યારે જરૂરી જગ્યા આવશે ત્યારે આજ સુધી દાંડની દક્ષા પરાધીન હતી તે મહીને એ દક્ષા માત્ર બેઠેલી થશે.

[illegible]

આ ફરદારી બચાવે અસર દેવી થશે તે તપાસીશું. પ્રથમ તો દોહને પોતાના મુદ્દાની અંદરના અને બહારના બેધારની સર્વ યોજના પદ્ધતી બચાવમાં સંપૂર્ણ સત્તા રહેશે. પોતાના બંદરોમાં આવતો અને જતો માલ તેના ઉપર શું જકાત નાખવી તે દોહ પોતેજ નક્કી કરશે. ડોમીનીઅન તરીકે આ વિષયમાં દોહની વેપારની નીતી રક્ષીત રહેશે કારણ કે દોહના આજવાનોએ તે મુજબ જાહેર કરેલું છે. તે બીજા દેશોને કેટલે દરજ્જે થીરમ આપશે તે દોહના બોક્ષના હાથ મળે છે. અન્ય દેશોની સાથે વેપારની જોડણી કરવામાં હવે ફરદારી રીતેજ દોહ પોતાના સ્વાયત્તિ અને અન્ય મુદ્દા સાથે પોતાની ગીસચારી કેવી છે તેનો જખાલ કરશે. બીજું દોહને હવે એ સંપૂર્ણ સત્તા રહેશે કે દોહની વસ્તીને બાગ કેવો રહેવો જોઈએ તે તે નક્કી કરશે. અને જે અન્ય મુદ્દામાં દોહની પ્રજાને હાખલ કરવામાં નથી આવતી તેજ માથે પોતાના દેશમાં ફરતે હાખલ ન થવા દેવા તેની સત્તા પણ દોહના હાથમાં હવે રહેશે. બીજું કહેરી તરીકેના દરજ્જા અને ગુનીસીપલ દરજ્જા સંબંધી સ્થિતિમાં દોહ પોતાની અરજી કરી શકશે. ગુનીસીપલ ના પોલીસીકલ ફોર્સિસો ફોરે આપવા અને ફોરે તેમજી ખાતલ રાખવા એ નીતી પણ દોહના પોતાના હાથમાંજ રહેશે. મોયુ દોહની રહેવાની રાજનીતી અને ફરિયાના બંદરોમાં ફરતી સ્વીમરો સંબંધીના ટેરીફો પણ હવે તેજ નક્કી કરી શકશે. થાયમુ દોહની અંદર અને દોહની બહાર લોને ઉભી કરવી અને એક્સચેન્જની રાજનીતી નક્કી કરવાની સત્તા પણ દોહની ધારાસભાનેજ રહેશે. ભરકરના ઉપર જે બર્ગ થાય તે સિસયનુ ખજેટ હવે દોહની વડી પાર્લમેન્ટમાં તપાસ માટે આવી શકશે.

બનારે સ્વરાજ્યની સ્થાપના થશે તારે બીજા પક્ષા ફરદારો શકેજ. જે ફરદારો થશે તે તિંબે જે ને છસારો કરો છે તે સંબંધી સાઉથ આફ્રિકામાં પણ પદ્ધતી નો જરૂર પડશેજ. સાઉથ આફ્રિકા અને દોહ વચ્ચે આજે એચીમેન્ટ અસ્તીત્વ ધરાવે છે અને આ અને દેશ વચ્ચેનો સંબંધ એચીમેન્ટ મારફતે સ્થિતિમાં પણ રહે જોવો સંભવ છે. સન ૧૯૧૮ ની સાલમાં જાહી પરિષદમાં રેસીપ્રેસીડીનો ફરાવ પસાર થયો હતો અને સન ૧૯૨૧ ની સાલમાં પણ તે ફરીથી પસાર થયો હતો. સાઉથ આફ્રિકા સિવાય બીજા ડોમીનીઅન-સોએ એ ફરાવ રવીકયો હતો. આ રેસીપ્રેસીડીના ફરાવો દેવા છે તે વિષે માગેજ કોઈ જાણતું હશે. એટલે એ રેસીપ્રેસીડીના ફરાવોની ઉપયોગી દબો આપવી યોગ્ય થઈ પડશે.

પહેલી કબજમાં જેનું દર્જાવું છે કે બીટીજ સામાજ્યના સર્વ સંસ્થાનો જેમાં દોહનો પણ સમાવેશ થાય છે તે દેશોની ફરક સરકારને પોતાના દેશમાં કવી પ્રજાને આવવા દેવી અને કવી પ્રજાને ન આવવા દેવા એ તેજો પ્રતીષ્ઠાન હાથદા માશરને નક્કી કરી શકશે. બીજું કોઈ પણ બીટીજ મુદ્દાની અંદર—જેમાં દોહનો સમાવેશ પણ થાય છે—બીટીજ શહેરીજો વસતા હોય તેમને કોઈ પણ મુદ્દાની અંદર જુલકાત માટે ના વેપાર કે ફરવા માટે માલો કેળવણી માટે જવા દેવા જોઈએ. આવી મુદ્દાકોનો માટે અરજી રેસીપ્રેસીડીના ધોરણ ઉપર રહેવી જોઈએ. આ રેસીપ્રેસીડીના ફરાવમાં નીચે મુજબ કરતો છે. પહેલું કોઈ પણ સંસ્થાનની અંદર દોહનો

જે અરજો હાખલ કરતા હોય તેવીજ કરતો અન્ય સંસ્થાનોની પ્રજા માટે દોહને ફરવો પણ અધિકાર છે. બીજું. ઉપર જણાવેલા હેતુઓ માટેની ટેમ્પરરી બીટીજ વિષે ફરક વ્યાકરને પાસપોર્ટ આપવામાં આવે તેમાં ના જે દેશમાં તે વસ્તો હોય કાંચી પરમીટ આપવામાં આવે અને તે પોસપોર્ટ ઉપર તે જે દેશમાં જવાનો હોય તે દેશનો અમલદાર પોતાનો સીકર કરી આપે. ત્રીજું મળુરીને ખાતર જેવા મુદ્દાકોનો ન થઈ શકે થતો એવા માણસો કાં રચાઈ રહેલાજ ન કરી શકે.

સન ૧૯૨૧ માં જાહી પરિષદમાં જે ફરાવ થયો હતો તેમાં પોતાનો એક ફરાવ નીચે પ્રમાણે લખેલામાં આજો હતો. તેની સત્તાજ જેવી છે કે આ જાહી પરિષદ સ્વીકાર કરે છે કે બીટીજ સામાજ્યમાં દોહની સ્થિતિ સમાન દરજ્જા ઉપર છે તે અને સામાજ્યના અમુક બાગમાં બીટીજ દોહનો ફોર્મ-સાઇલ શકેને રહેલા છે તેમના ઉપર અનેક મુદ્દાઓના નાંખવામાં આવેલી છે એ સ્થિતિમાં અસમાનતા રહેલી છે તેથી આ જાહી પરિષદ એવો અભિપ્રાય ધરાવે છે કે બીટીજ સામાજ્યના દોહની ખાતર એ પ્રજાના યોગ્ય છે કે જાહીજ દોહનોના કહેરી તરીકેના દરજ્જાનો સ્વીકાર કરવો જોઈએ. ગુનીપનના મોટા બાગમાં યસાધારણ સંજોગો જેતાં સાઉથ આફ્રિકાના પ્રતિનિધિઓએ આ ફરાવ સ્વીકારવાની અશક્તિ બતાવી હતી. દોહસ્તાનના પ્રતિનિધિઓએ આ ફરાવની હદ પરી સાઉથ આફ્રિકામાં દોહનોની સ્થિતિ વિષે બારે ચિંતા દર્શાવી હતી અને સા. આફ્રિકા અને દોહ સાથેની મસલતથી કોઈ માર્ગ ક્લાડવામાં આવે અને જેમ અને તેમ જલદી કોઈ નીર્ણય થાય તા આ-ફ્રિકાના રાજ્યપદ્ધતીઓએ આ અને ફરાવોને અભરાજે મુકવા હતા. તેઓ આ પ્રમાણે કરી શક્યા તેનું કારણ એ હતું કે દોહની નરકાર સીધી રીતે વિલાયતના કાણુ દેશન હતી અને જાહી પ્રજાની અંદર વિલાયત સા. આફ્રિકામાં કોઈ મરજદ થાય તે બની શકે તેમ દાખવા માટે ખાતર રહેલી હતી. પરંતુ આ પ્રજાનો નીકાલ હવે લાવવોજ જોઈએ કારણ કે દોહના સરકાર વિલાયતને પરાધીન હવે રહેશે નહિ. આ દલીલોને એવો જવાબ આપવામાં આવશે કે જણાજ થોડા સાઉથ આ-ફ્રિકાનો દોહ જવાની મુજબ રાખે છે અને તેથી સા. આ-ફ્રિકાના દોહનોના ઉપર આ દેશની સરકાર જે અરજો નાંખે તેવીજ દોહસ્તાન આદોના લુશોપીયનો જેઓ દોહ જવા માંગતા હોય તેના ઉપર નાંખે તો તેની અસર નહિ જોવીજ છે. પરંતુ આવો જવાબ આજે જગતમાં શું બની રહ્યું છે તેનો જખાલ નથી રાખતું. વેપારી જગતમાં બતાવો બની રહ્યા છે તે બતાવોને સ્વીકારવાની ગુનીપન સરકારને ફરજ પડી છે. રેસી-પ્રેસીડી ફરાવમાં જણાવ્યા મુજબની સંધી જવાનની સાથે આ દેશની સરકારને કરવી પડી છે. દોહ સ્વરાજ્યનો વહિવટ મોચવતું થઈ ન્યાયે વેપારી દ્રષ્ટિએ તે ગુનીપન સાથે પહું સારું કરી શકશે જવાબ કરતાં પણ દોહ આ દેશને પહું આગી શો કારણ કે દોહનો ફોનારો ફરજનવી સારોજ પડેલો છે. આવા વેપારી સારો એ બને દેશોએ લેવાવવા હોય તો સાઉથ આફ્રિકા વેપારી પેદીઓ દોહમાં રજાપવી જામશે. જવાબને દોહમાં તેમ કહ્યું છે અને સન ૧૯૨૦ ની સાલથી તેમને વેપાર અમલો વધ્યો છે. ફો બનારે ત્રીસ વર્ષ ઉપર દોહમાં

પ્રથમ ગયો હતો ત્યારે કમકમા અગર મુંઝવણ કેમ જાણાતીક પેઠી વેપાર કરતી મેં જોઈ નહતી. તેમજ ઠાણે અને પોતા-દામામાં દોઢી વેપારીઓ પણ વધુ નહતા. હવે બંને બાજુએ વેપાર વધતો જાય છે. હોલસેલ વેપારીઓએ જાણો પૈકીની ઝૂડી રોલી છે અને બંને દેશ વચ્ચેના વેપારમાં પ્રગતી થઈ છે. જોરદેલીયા અને દોઢ વચ્ચે પણ વેપારી સંબંધ વધવાથી ખીજાચારી વધી છે. તેથી મને અનેકવાર આશ્ચર્ય થયું છે કે હોલ અને સાલિય આદિકા વચ્ચે આવેલા સંબંધ સ્થાપવા માટે મા માટે હજી શું કરામાં આવ્યું ન હોય. જગતનું વેપારી વલણ એ વિષય તરફ હવે ઘણે છે અને હોલને માર્ગ હવે ખુલ્લો છે. હોલ નવો દરજ્જો હવે પ્રાપ્ત કર્યો છે અને પોતાના વેપારને સ્વતંત્ર રીતે ખીજવવાની હોલને સ્વાધીનતા હોવાથી જે તક હવે ખુલી કડા છે તે તરફ આંખ આ-કિડાનું લક્ષ્ય બેઠાનું જોઈએ.

નોંધ અને સમાચાર

જોરદેલીયા દેવોર બીલ

આ બીલને મુલાવી રખાવવા સંબંધીની ચળવળને ફોટા મળશે કે કેમ તે વિષે હજી ચોક્કસ કહી શકાય એટલે દરજ્જો પાત જાવી નથી. એ બીલને મુલાવી રખાવવા અને બીજી રાઈડ ટેમલ કોન્ટેનરમાં ટ્રાંસપોર્ટના પ્રકારો ફરકો થાય એવી સ્થિતિ કબુલ કરાવવા માટે મી. જોર્જસ તથા મેક્સિસના પ્રતિનિધિઓ પ્રયત્ન કરી રહેલા છે. જોઈ રિસેલ અગર આશરે ૪. જોના વાંકાને આવી શકાય એવી સ્થિતિ નથી.

યુરોપ જોખમ બેલેલી દશામાંથી પસાર થાય છે

વિસામવતું 'કેપ્ટી કીરલ્ડ' પત્ર જે અરહારી વાજીન છે તે પત્ર દર્શાવે છે કે યુરોપીય મહાન યુદ્ધ બાદ યુરોપ અંદર ગાંઠો જોખમ અરેલી દશામાંથી આજે પસાર થઈ રહ્યો છે. એ વાત હવે બીજુલ સ્પષ્ટ છે કે જર્મની કુંડ અમમમાં જ થંગ ખેલાતું રીલીમન કરવાની માંગણી કરશે અને લકાયક સાધનો સંબંધી તે સમાન દાવો દાવો કરશે. છટાલીને કીકરલર મુસોળીની ચલેદની સંધીનું રીલીકન કરાવવામાં તેમજ લકાયના સાધનો તેમજ કરવા સંબંધી જર્મનીની મામણીને ટેકા આપશે. બીજી બાજુએ ફ્રાંસે એટલીજ પ્રદતાથી સ્પષ્ટ કરેલું છે કે જર્મનીની એવી અંમણીની તે સામે યશે. પારીસ અને નર્મીન તથા પારીસ અને રોમ જોની વચ્ચેના સંબંધ જોખમી તેવો રહેશે નથી. અને એ વિષયની પ્રગતિથી બારે દુરમનાવટ ઉપરિચલ યશે. આ પરીસ્થિતિને ઉલ્લેખ કરી એ પત્ર દર્શાવે છે કે વિલાયતે અસંત સાવધ રહેવાની જરૂર છે. બીજા કોષ પણ યુદ્ધમાં વિલાયતને પસણું નહિ પડે તે માટે તેજે બારે હલો બાજવની જોખમી યુરોપના રાજ્યોમાં સર્વોપરી સત્તા કોણ પ્રાપ્ત કરે તેની દરિયાપ્રતે પરિચાલેજ છેલ્લું મહાન યુદ્ધ થયું હતું. આજે તે પ્રયોજન યુરોપમાંથી નહ થયું નથી. એ મહત્ત્વા કાક્ષા જ્યાં સુધી રહેશે ત્યાં સુધી બીજા યુદ્ધની આગાહી પણ રહેલીજ છે. હોલ યુદ્ધથી પણ યુરોપીય રાજ્યોની સાન દેશો નથી આવી એ ફેટલું અપેક્ષા જનક છે. આજે છટાલી અને ફ્રાંસ વચ્ચે દરિયાઈ માધી રહી છે. જર્મની ફ્રાંસ ઉપર તક મળવા વેર ભેવામાં પાણું પડશે નહિ. જર્મનીને છટાલી ટેકા આપશે. આવી રમતો

ફટીજોતર થવા લાગી છે. અને યુરોપી વાત તો એ છે કે એ સર્વ રાજ્યો ક્રાંતિની વાતોના બજમાં ટુંકવામાં સતેથી મે બરે આવી ઉભાં રહે છે. એ વાત તો સ્પષ્ટ છે કે બીજું યુદ્ધ યુરોપમાં જો હવે થાય તો યુરોપ અંદર પોતાની સત્તા ઝેરવ અને સંસ્કૃતિનો જોશક નાશ કરશેજ.

માતૃભાષાનું અભિમાન

આ દેશમાં વસતી ડચ પ્રજાને પોતાની માતૃભાષાનું ફેટલું અભિમાન છે તેનો પરિચય આપણને વારંવાર મળેલો છે. યુનીયનના વડા પ્રધાન જનરલ હર્ટગોગે માતૃભાષાને પ્રથમ યુનીયનમાં ઉપરિચલ કર્યો હતો અને ધીરે ધીરે આજે એ વિષયમાં ડચ પ્રજાએ એટલી પ્રગતિ કરી છે કે અંગ્રેજી બાધા સાથે બીજુલ સમાન સ્થાન ડચ ભાષાએ પ્રાપ્ત કરેલું છે. આ દેશની સરકારી ભાષાઓમાં એ બંને ભાષાને સમાન સ્થાન આપવામાં આવેલું છે. આ વિષયમાં ડચ વર્તમાનપત્રો ફેટલું બારીક ખ્યાન આપે છે તેનો જવાબ 'કી બર્નર' પત્રમાં એક અમલેખ પ્રસિદ્ધ થયો હતો તે ઉપરથી જોઈ શકાય છે. નવા ગવર્નર જનરલને ટાઇન હોલમાં માનપત્ર આપવામાં આવ્યું તેના પ્રોગ્રામ અંગ્રેજીમાં એક વાણીએ જાણેા હતો અને બીજી બાજુએ ડચ ભાષામાં જાણેા હતો. તેમાં બિંદુ બે કબળની અંદર બેંડબીમાં જુલ મળેલી હતી તે ઉપરથી અમલેખમાં 'કી બર્નર' પત્રે બખ્યું કે ડચ ભાષા બોલનારનું અપમાન કરવામાં આવ્યું છે. આ ઉપરથી કેપ્ટાઈન કહેવા મેમરને ખુલાસો કરવાની જરૂર પડી કે ડચ ભાષામાં તરલુમે કરનાર મહેતાજી ડચ હતો અને તેજ હમેશા ડચ ભાષામાં ભાષાતર કરે છે. આનો અંદર ડચ પ્રજાનું કે ડચ ભાષાનું અપમાન કરવાનો કોઈ છરહો હોજ નહિ આવી જુલો ન થવા પામે તેની મેમર સાહેબને આની આપવી પડી. જુલ મમ એ મહું જોઈ મમ પરંતુ અપમાન કરવાનો જોઈ કોઈ છરહો ન હતો. ડચ પ્રજાને માતૃભાષા પ્રયોજો રિમ ફેટલો બારે છે તે આ ઉપરથી જોઈ શકાય છે. એ પ્રજા પોતાની માતૃભાષાને તરફ છે તે પ્રજા પોતાનું સર્વસ્વ પ્રમાણે એલે છે એ વાત બિંદુલજ અમ છે.

નવા ગવર્નર જનરલ

યુનીયનના નવા ગવર્નર જનરલ કલેરનડન તા. ૨૧ મી અનેવારીએ કેપ્ટાઈનમાં આવી પહોંચ્યા છે. કેપ્ટાઈનના અંગ્રેજીઓએ તેમની તે વિષયે સુદર સત્કાર ટાઇન હોલમાં કર્યો હતો. જનરલ હર્ટગોગની સાથે સ્ટીમર ઉપરથી તેઓ ટાઇન હોલમાં આવ્યા હતા. રસ્તા ઉપર સોજોના ટોળાઓએ તેમને આનંદાર આપ્યો હતો. કેપ્ટાઈનના મેમરે આવકાર આપતાં દર્શાવ્યું હતું કે અમારો સત્કાર હવેની વાજણીને છે. એ સત્કાર આ જુમિમાં સુરોનો જે સુદર પ્રકાર તમે લતમ પછી અનુભવી રહો છો તેના જેવો પ્રગાહીત છે. હોલ કલેરનને કહેરીમિતો અમારે મનતાં દર્શાવ્યું કે હું હાથપૂર્વક આજ રાજુ છું કે તમારી ઉદારતા અને ખિયાને કીધે મારાથી બની શકે તે પ્રમાણે યુનીયનની ઉભતી, જુખા-કારી અને સામાન્ય બધું એવી રીતે થાય તે મુજબ હું વર્ધક તા. ૩૦ મી બન્યુઆરી શુક્રવારના રોજ ના. ગવર્નર જનરલે યુનીયન પાસમિંટ ખુલી મુકા છે.

શ્રીનીકેસ સંસ્થાની મુલાકાતે

મી. એ. એમ. જીવજી અને મહાકીમ હીપતુલા મવા મુકવારે શ્રીનીકેસ સંસ્થાની મુલાકાતે આવ્યા હતા. તેમની સાથે શ્રીનીકેસ સંસ્થાના ઠરદી મી. એ. એમ. એ. ડરેરી, ડરખતી અમીતી મેસર્સ ઇ. એ. તેમજની કંપની વાળા મી. શીદાકુસેન અને મેસર્સ મીર્ઝાખાની કંપની વાળા મી. કુરખાન કુસેન પણ આવ્યા હતા. આ પાણી પી તેજો સર્વેજે શ્રીનીકેસ સંસ્થાની આજુબા આવેલી નેટીવોની સંસ્થાની મુલાકાત લીધી હતી. મી. જીવજી અને મી. મહાકીમ હીપતુલાએ પોતાના મામાજી અને મળતાવડા સ્વભાવથી આ દેશમાં વસુના મન દરી લીધા છે. અને તેઓને તેમની જોડ અવગમ જગ્યાએ તેઓ મવા મંચળવારે મવારે ડિપેટેલી સ્ટીલરમાં નમરોમી જવા લેપડી મવા છે. અને તેઓની સદર મહાજ મુસ્લીમે છીએ.

કાળો કાચ

આ દેશમાં વરતા નેટીવોના પ્રકારે જાગળ કરીને નાટ મેળવવાની કાચવધી નેજનાલીસ્ટ પદો સરકારુલો કકાડી કાળા કાચને બાહ્ય કેરી રીતે બતાવે છે તે બતાવવામાં આવ્યું છે. ટ્રાન્સવાલમાં કોઓની નેજનાલીસ્ટ પાર્ટીની કાળાના સેક્રેટરી મીસીસ મુલરે સરકારુલર કકાડીએ છે તેમાં મીસીસ મુલર દરેક જાને અપીલ કરે છે કે 'તમારાં કોકરોઓ ઉપર નેટીવો રાજ્ય અલાવે એ જોવા જો તમે છત્તના ન હો તો તમારે મોટર તરીકે રજીસ્ટર રેલમાં પ્રવેશ નામ નોંધાવવું જોઈએ. દરેક મોટર ને રજીસ્ટર કરવામાં આવ્યો ન હોય તે મોટર ગ્રામાર્થ બજેકો છે એમ લેખવું. ટ્રાન્સવાલમાં નેજનાલીસ્ટ પાર્ટી દરેક જી મોટર માટે રજીસ્ટરમાં નામ નોંધાવેલ તે માટેનો પ્રયત્ન કરી રહી છે. જોરી કોઓને મનાધિકાર આપી દેવાનું એક પ્રયોજન એ પણ કકાડીવામાં આવે છે કે જનરલ કંટ્રોલો નેટીવ મીટર બહાર પાડેલું છે તેને પાસ કરવા માટે કુનીમન એક્ટ મુજબ જનને દાઉસની ડું મેનેરીટી એક્ટ. એ હેતુવાર પાડવા માટે કોઓના મતોનો વિષયોગ કરી લેવાની અભિલાષા નેજનાલીસ્ટ પાર્ટી રાખે છે. સાલુ અડવાડીવામાં સર જોન રોઝીનીસના પ્રમુખપણા હેઠળ ટાઉન કોલમાં કુરોપીયનોની એક મોટી જાહેર રુબા મળી હતી તેમાં જનરલ કંટ્રોલોના નેટીવ બીબનો સખ્ત વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો. પોતાનીજ જન્મ જામીમાં નેટીવો કહેરી તરીકેના હકો કદી પણ જોમવી ન શકે એવી રાજનીતિ નેજનાલીસ્ટ સરકારની છે એ વાત જાણીતી છે. એ રાજનીતિથી પણ કુરોપીયનો વિરુદ્ધ છે એ વાત સરસ છે. નેટીવ માટેની રાજનીતિનો પ્રયત્ન આ મુજબમાં એટલો જણા પુટ પ્રયત્ન છે કે જે વિશે એ સંભાળ બરેલું પમલું કરવામાં નહિ આવે તો નેટીવો જાગૃત થતાં પરિણામ અવિચ્છમાં રું આવે તે આજે ટાઉ કકાડી કકે એમ નથી. નેટીવોના દિલની દ્રષ્ટીએ જોતાં આજે ને વિચારશેવળી કુરોપીયનોમાં અસતીત્વ ધરાવે છે અને ખાસ કરીને ડચ પ્રજામાં તે જોતાં આ દેશનું જાવિ પછુંજ ડાણું દેખાય છે. નેટીવો કહેરીઓ તરીકેના હકો કદી જોમવી શકેલ નહિ એ વિચારજી અર્થવ ભરંકર છે અને અવિચ્છમાં એવી નીતિ આ દેશના ઉપર અર્થવ લાવ્યા સિવાય કદી રહેશે નહિ એ જોડણું દેખાય છે.

"પ્રતિનિધિયન પ્રતિનિધિયન"

સરકાર, તા. ૬ ફેબ્રુઆરી સન ૧૯૩૧

મહાત્મા ગાંધીજી અને દોહની રાષ્ટ્રીય મહાસભાના કેટલાક આગેવાનોને દોહની સરકારે જેલમાંથી મહાત્માજી પુરવા યોડી મુક્યા છે એ સમાચારથી દોહ હુલે મુ? મા તેમજ દોહની બહાર જ્યાં જ્યાં ભારતવાસીઓ વસે છે ત્યાં ત્યાં આનંદ પ્રસરી રહ્યો છે સર્વ રાજકારી કેદીઓને યોડી દેવા સંબંધી દોહની સરકારે હજી વિચાર ક્યો હોય એવું લાગતું નથી આગેવાનોને યોડી મુકવામાં આવ્યા તે ઉપરથી એટલું તો જરૂર માની શકાય કે જન્ય રાજકારી કેદીઓને પણ સરકાર જરૂર યોડી મુકશે. 'ટાઇમ્સ' પત્રને એક સ્ટેટમેન્ટ આપી તેમાં મહાત્માજીએ દર્શાવ્યું છે કે મહાસભાના વર્ધિમ સ્પીટીના સભ્યોનેજ માત્ર યોડી દેવાથી ને મુકેલ નિશાન હતી તેમાં કલ્પે વખાણ ક્યો છે. સર્વ કેદીઓને યોડી મુકવાની માગણી મહાત્માજીએ કરી છે અને જી રવાજાવિકલ છે. પોતાના દબરો સાથીઓને જેલમાં રહેવું પરંતુ હોય અને મહાત્માજીને પોતાને યોડી દેવામાં આવે એ દક્ષા તેના કદી પણ પસંદ કરી શક નહિ. દોહની રાજકીય પરીસ્થિતિને જોતાંજે અવગમ કરેલા છે તેઓ ચોક્કસ સમજી શકશે કે દોહની રાષ્ટ્રીય મહાસભાના વિષર અત્યારે કેવી જગ્યાદસ્ત મહાન જોખમ-દારી આવીને લેવી છે, પુર્ણ સ્વરાજ્ય એ મહાસભાનો આજ્ઞવ છે. રાઉડ ટેમલ કાન્ધરસની યોજના કરતાં પહેલાં મહાત્માજી અને મહાસભાના આગેવાનો કાચે સુલેદ સ્થાપવાના મંગલથી વેપસરેયની સંમતિથી મેસર્સ સમ્પ અને જમરે સુલેદના સંદેશોએ અલાવ્યા અને તેમાં તેમને નીચ્છવતા મળી. એ 'વતાવ બન્યા પછી દોહી સરકારે અમુક નાજ મહાસભા તથા જન્ય દોહીઓને પ્રતિનિધિઓ તરીકે ચૂંટીને વિજામત મેસલી આવ્યા અને રાઉડ ટેમલ ટ્રાન્સરસમાં પ્રતિનિધિઓ દોહના તથા રાજ્યવિષર વિષે જામુક સમાધાની વિષર આવી મવા ન. જંડતની એ અમરેકા પરિપદમાં મહાસભાની એક પણ પ્રતિનિધિ મથો નહતો. દોહની રાષ્ટ્રીય મહાસભા એ અગ્રધી વધુમાં વધુ પ્રતિનિધિપણું મરાવતી મહાન સંસ્થા છે એનો સ્વીકાર દોહની સરકાર, નિલાયતલી સરકાર, મોહરેકો અને રાજ્ય મહાસભાઓ પણ કરે છે. આ મહાન સંસ્થાએ પોતાને, આદર્શ પ્રણીતુત બતાવવા એટલે કે દોહને માટે પુર્ણ સ્વરાજ્ય હાસલ કરવા સન્નિવર્ણમની મહાન જાડન કહ રીતે દોહની સરકારને એવું અદિસક યુદ્ધ આપ્યું છે કે જનતામાં ડામ પણ દેશમાં રાજકીય ક્ષેત્રમાં સ્થાપિતતા પ્રાપ્ત કરવા અદિસક રહીને યુદ્ધ આપી કુરખને પહેલાન કરવાના હાખલા ભાગ્યેજ જોશ શકાય છે. અગલામ સાગ દબર મહાસભાના આગેવાનો તેમજ અનુયાયીઓએ દોહની સરકારની સત્તાને પમ નીચે સ્થોળીને આ અદિસક યુદ્ધતા કેદીનું સ્થાન પ્રાપ્ત કરેલું છે. અગત્વા એવી કઈ સરકાર હોમ કહે કે ને પળના આટલા મોટા સમુદાયને કામવાસમાં રાખી રાજ્યવિક્ષિસ્ટ અલાવવાનું આજુ રાખી કહે? આ મહાન સંસ્થાના પ્રતિનિધિઓને એક બાબતે હોમવી કમ જોએ મહાસભાના પર્થવુદથી અલગ રહેલા દતા

નેટવર્ક નદિ પરંતુ જેઓ એ મુદ્દને બહેર રીતે વખોડનારા હતા એવા સરકારના ખુલામળાઓને પસંદ કરી તેમની સાથે વાતચીત કરી જાંડનાં અમુક સમાધાની ઉપર આવે તે મદાસખાને કેટલે દરજ્જે મંજૂર રહી શકશે એ પ્રશ્નનો જવાબ દેવો વિકેટ વારેણું કાર્ય છે. ધડીબર જેમ માની લાગ્યું કે મદાસખાની મામણી જેટલું આપી દેવામાં આવ્યું હોય તો પણ રાજકીય ટેબલમાં મજેલા કહેવાતા પ્રતિનિધિઓએ ખુલાખ દીધે એ વાતના સ્વીકાર કરી એવો જોઇએ કે જેમાં તેઓએ કશી ધાડ મારી નથી. સાદા કબ્બર પુરૂષો અને સ્ત્રીઓએ દોહની સરકારની જતાને લકરો લાગુ પાડી ન હોયો દત્ત તો તેઓની તરફને વિલાયતનો એક પણ કંઠેલ મન્યો કદી માંભગત નહિ એ સ્પષ્ટ છે. મુખ્ય વાત તો એ છે કે મદાસખાની જે મામણી છે તે મુજબની સમાધાની થયેલી નથી. દોહને પૂર્ણ સ્વરાજ્ય મળ્યું નથી પરંતુ તે સાથે એ વાત પણ રહેલી છે કે દોહને મોટી સત્તા આપવામાં આવેલી છે. વિલાયતમાં સમાધાની ઉપર આવ્યા બાદ દુવે વિલાયતની સરકાર અને દોહની સરકાર મદાસખાને સદાશર મેળવવા માટે મદાસખા સાથે કોઈ નવી વશતચીત કરવા માંગે છે કે કેમ? અગર મદાસખા આ સમાધાનીમાં જે સમારોજી કરવાનું સૂચવે તે દોહી સરકાર અને વિલાયતની સરકાર મંજૂર રાખે કે કેમ તે એક વિચારવા જેવો પ્રશ્ન છે. વધા પ્રધાનનું રેટેન-મેન્ટ બહાર પડ્યું કે તુરતજ પડિત મોતીલાલ નહેરૂએ બલ્કા-બાદમાં મદાસખાની વર્કિંગ કમીટી બોલાવી અને તે કમીટી એ વિષયમાં અમુક નીર્ણય ઉપર આવી કે તુરતજ વિલાયતથી સર તેજ સંજે, સાંજેજ અને મી. જમકરના તારે મપા કે વર્કિંગ કમીટીનો નીર્ણય તેઓ દોહ આવી પહોંચે નહિ ત્યાં સુધી બહાર પાડવો નહિ. મદાસખા બાંધીજીએ મુંબઈમાં બહેર કર્યું કે હાઈનીંગ, અને પરદેશી કાપડ જીપરનું પોઈટિંગ બંધ થઈ શકે નહિ તેગજ નીમક મનાવવાનું કાર્ય પણ અટકાવી શકાય નહિ. આ તથા પ્રશ્નો એવા છે કે એના ઉપર સમાધાની અંજલેજ નહિ. મદાસખા મુંબઈથી અલ્હાબાદ ઉપડી ગયા છે અને મદાસખાની વર્કિંગ કમીટી ત્યાં મસલત ચલાવતી થઈ ગઈ છે. રૂટરનો એક વાર દક્ષિણે છે કે મદાસખાના થજા બરા આગેવાનો અલ્હાબાદ પહોંચી ગયા છે. પડિત મોતીલાલજી ગંબીર રીતે બીજાર છે. સામાન્ય માનવતા એવી છે કે રામસે મેકડોનલ્ડે જે રેટેનમેન્ટ કર્યું છે અને કોન્ફરેન્સના મુદ્દાઓનો તેમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે તે મદાસખા સ્વીકારે એવો સંભવ થયો જોઈએ છે. મદાસખાના આગે-વાનોનો એવો આગ્રહ છે કે દોહના બહેર દેવો સંબંધી એક નાંખપક્ષપાત ટીબુનલ નીમવી અને તે જે નીર્ણય આપે તે પ્રમાણે કામ લેવું, બીજું લગ્નકરી ખર્ચ ઉપરનો કાણુ એ ધારા-ખાના દાયમાજ હોવો જોઈએ, ત્રીજું જેમ અને તેમ સરવર બરકરને દોહીમય બનાવી દેવું, ચોથું કરન્સી અને એક્સચેન્જ સંબંધીની રાજનીતી દોહના દાયમાં હોવી જોઈએ અને પંચમું અધાર જેઓ દોહની સીવીલ સર્વિસમાં છે તેમને બાદ કરી સીવીલ સર્વિસ માટેના સર્વ જગ્યાઓ પુરવાની સત્તા અને સર્વ કાણુ ધારાસખાનોજ હોવો જોઈએ. આ સર્વ વિષયો ઉપર નવેસરથીજ પાછી ચર્ચા ચાલવવી જોઈએ એવુંજ અનુમાન નીકળી શકે. ખરી રીતે જાંડના પ્રતિનિધિઓ દોહ પહોંચે નહિ અને મદાસખાના આગેવાનો સાથે મસલત ચાલે નહિ ત્યાં સુધી મદાસખા શું પણ કરશે તેની અટકળ થઈ શકે નહિ. એટલે એ સમય આવે ત્યાં સુધી આપણે ચોક્કસ રહીશું. હરમાન દોહની સરકાર સર્વ રાજકીય ફેલીઓને બે ઊંડી મુકે તો તે ચોખા પમદું બરેણું લેખાશે.

આમની સભામાં રા. ટે. કોન્ફરેન્સ વિષે ચર્ચા

તા ૨૬ મી મેમ્બર બન-બુઝારીના દિવસે રાજકીય ટેબલ કોન્ફરેન્સ વિષે ચર્ચા ચલાવવામાં આવી હતી. મી. રામસે મેકડોનલ્ડે કોન્ફરેન્સના કામકાજનો પ્રતિકાસ રજુ કરી દર્શાવ્યું કે રા. ટે. કોન્ફરેન્સ બંધારણ ધડી કઢાડવા મળે નહતી પરંતુ કયા મુદ્દાના ઉપર બંધારણ ધડ્યું તે વિષે એકમત થવા કોન્ફરેન્સ મળે હતી. લોર્ડ વીલીંગ્ટનની સાથે મને મુલાકાત થઈ છે અને હોંદમાં રાજકીય ટેબલ કોન્ફરેન્સનું કાર્ય કેવી રીતે ચાલુ રાખવું તે વિષેની સૂચનાઓ કનઝરવેટીવ અને બીજરલ પક્ષના આગેવાનો ખાસેથી મામવાની હું આજ્ઞા રાખું છું. આ તબુ બંધારણ જો ન આપીએ અને તેને રમાને બીજું કંઈ હોઈ શકે તો તે ભખાની રાજનીતિ છે. હમનનીતિથી આપણે પ્રભને દબાવી દેવી. પરંતુ તેથી આપણને હોદ મળે જેમ નથી થા આપણું સાદું દેખાય જેમ પણ નથી. હાજીમને મારી અરજ છે કે અધુરું રહેણું કાર્ય પૂરું કરવા માટે તેજી સરકારને સૂચના આપવી.

સર સેમ્યુઅલ હેડર

કનઝરવેટીવ પાર્ટી તરફથી સર સેમ્યુઅલ હેડર દર્શાવ્યું કે વચન આપીને તે પ્રમાણે વર્તવું નહિ એ તેમના પક્ષને પસંદ નથી. તેઓ જોશ ઇન્ડીઆ શીડરકન એવા પ્રવળા રાખે એ અને અસરકારક સર્વોચ્ચમતીના માર્ગો સાથે એ દોહની સરકાર માટે બંધારણ ધડી કઢાડવામાં આવે તો કનઝરવેટીવે શેદજી રહેશે નહિ.

સર જોન સાઈમન

સર જોન સાઈમને એવો અભિપ્રાય દર્શાવ્યો કે બંધારણ ધડી કઢાડવાના માર્ગે આપણે લક્ષી જોખી મુસાદરી કરી છે, પરંતુ આ પ્રકારે નીવડો લાવવામાં જે સંજય અને ગેર-સમજુતી ફેલાઈ શકા હતા તે દુર થવા છે એ બલ્કીને હું રાજી થયો છું.

ચર્ચાલિનું કાળવળું બળે છે

મી. વીન્સ્ટન ચર્ચલે છેલ્લા બહાર ખાસથી દોહ સાથે કામ લેવામાં જુલોની જે પરંપરા ચલાવવામાં આવી છે તે વિષે બજાપો કરી દર્શાવ્યું કે સાઈમન કમીશન અને પાર્લામેન્ટની વચ્ચે ધડીને સન ૧૯૨૮ ની સાલમાં ચોખસરેલો ટેબીનીબન રેટેસનું વચન આપ્યું તે માટે તેને હું દોષિત બોધું છું. આથી સર જોન સાઈમન અને તેના સાથીઓને કોન્ફરેન્સમાંથી દૂર રાખવામાં આવ્યા હતા એટલે રાજકીય ટેબલ કોન્ફરેન્સ સત્તા વિનાનું મંડળ બન્યું હતું. હરમાન દોહમાં ૧૮૫૭ ના બજવા પછી પ્રતિકાસમાં કદી ન જોઈ હોય એવી સ્થિતિ કલ્પી થઈ અને ચોખસરેલો એક બાણુ મીઠા બાપણો આવે અને બીજી બાણુ સખ્ત ભખાની રાજનીતિથી કામ લે. દોહ અને વિલાયત વચ્ચેનો સંબંધ સંપૂર્ણ તોડી નાખવો એ અવગનક દક્ષા છે. બેઠારી અને કર નાખવાના સવાલમાં પ્રભનું ખાન શાકજેલું રહેશે પરંતુ બહાર તેને ખબર પડશે કે આપણી પરીસ્થિતિ ભથમાં આવી પડી છે બારે તે કડપથી ભગત થશે.

મી. બોલ્ડવીન કપકાવે છે

મી. બોલ્ડવીને દર્શાવ્યું કે મી. રામસે મેકડોનલ્ડની સરકાર પછી કનઝરવેટીવ પક્ષ મારા નેતૃત્વ નીચે બે સત્તામાં આવશે તો રાજકીય ટેબલ કોન્ફરેન્સને કંઈ કર્યું છે તેનો બની શકે ત્યાં સુધી અમે સ્વીકાર કરીશું. અને શીડરલ બંધારણ મુજબ કાર્ય લઈશું. દોહીઓમાં તેમની પોતાનીજ વચ્ચે ન્યાં જુધી

સરકાર અને બધી માગણી ન હોય ત્યાં સુધી આ પ્રશ્નો નીવેશે. આવી શરતો તાંદ્રા મી. બોલડીને દર્શાવ્યું કે મી. ચર્ચિલ કનસ્ટિટ્યુશનલ પાર્ટીની વતી મેલતા નથી.

કેપટન બેન્જમિન બેન

હોંદના સ્ટેટ સેક્રેટરી મી. વેન્જુડ બેન દર્શાવ્યું કે હોંદની સરકાર પ્રશ્નની સંમતીથી જ ચાલવવી જોઈએ માત્ર બળબળીથી તેના ઉપર રાજ્ય ચલાવવું જોઈએ. પાછળના રિયાર સાથે વિકાસની નહેર પ્રશ્નો મત સંમત થાય નહિ. મી. વીન્સન ચર્ચિલની હાજરું પરિણામ જે નીચે છે કે હોંદની પ્રશ્નની સંમતિ સિવાય આપણે રાજ્ય ચલાવવું. અવિનયને માટે હવે જે બંધનું છે તે એ છે કે આપણી માગણી શુદ્ધ હોવી જોઈએ અને ઉત્તરવર્ગથી મમ કરવું જોઈએ. જે સ્વરાજ્ય માટે હોંદ લામક હોય તે જમ બને તેમ જલદી સ્વરાજ્ય માટે તે લામક છે એમ માની જે સર્વ પક્ષોની મહેનતથી આપણે હોંદની બધી માગણીનો ખ્યાલ રાખી નિર્ધારણ કરી દેશાસનું તે બીટીક ઇમન વેલ્ફેરું બીજાન આપણે પુરું કરેલું હોય સહીશું. અને જે મીશનનો આશ્રય એવ છે કે જમતની સ્વાધીન પ્રશ્નોમાં શાંતિ અને સંતોષનું સ્થાન આમજ થવાવું.

“બીલ મુલતવી રાખો”

ટાક. એચ. સોમાયદીના જાનના એક મેળાવકાના પ્રસંગે કેપટાકિનમાં મી. સી. એફ. એડ્ડેએ એક બાવણ આપ્યું હતું તેમાં ટ્રાંસવાલ એથીમાલીક ડેન્ડ ટેન્યોર બીલ જે પાર્લામેન્ટની બેઠકમાં લાગલ કરવામાં આવનાર છે તે બીલને મુલતવી રાખવા માટેની દલીલો કરી હતી. તેમણે દર્શાવ્યું કે આ બીલને લીધે હોંદમાં બારે વિશેષ ઉકવાનો સંભવ છે તે દાલ આ બીલને મુલતવી રાખવાની અપીલ સા. આફ્રિકાને કરવાની હું હિમ્મત ખરું છું. બારે વાતાવરણ ઝાલ યામ બારે આ પ્રશ્નો મહાત્માની બરેલી રીતે નીવેશે લાવવા આપણે શકિતવાન થઈ શકીશું. આર વર્ષ ઉપર કેપટાકિન એમ્પ્રોમેન્ટ ઉપર સદી કરવામાં આવી હતી. એ એમ્પ્રોમેન્ટની પાંચ વર્ષની મુદત પુરી થવાનો સમય નજીક આવતો જાય છે અને એમ્પ્રોમેન્ટની દરીથી તપાસ થવી જોઈશે. તે સમય આવે ત્યાં સુધી આ બીલને મુલતવી રાખવાની સુચના હું કરું છું. પાંચ વર્ષ બાદ એમ્પ્રોમેન્ટ રીવાજ કરવા ડેન્ડરેસ મને તેમાં આ સવાલ વિશે પુર્ણ ચર્ચા કરીને બને પક્ષોની બધી માગણી સાથે તેનો નીકાલ લાવી શકાય.

હોંદમાં કટોકટીના દિવસો છે

હોંદની વર્તમાન પરિસ્થિતિ વિશે બોલતાં મી. એડ્ડેએ દર્શાવ્યું કે હોંદમાં હજી કટોકટીના દિવસો ચાલુ છે. મહાત્મા ગાંધીજી સલામદની બદલ હજી ચાલુજ રાખશે કે જાંનમાં મળેલી રાઉડ ટેબલ ડેન્ડરેસ જે સમાધાની ઉપર આવી છે તેને મંજૂર રાખી છેવટનું સમાધાન અવિનય ઉપર ઊડી મમ કરશે તે આપણે જાણતા નથી. સ્વતંત્રતા પ્રાપ્ત કરવા માટે જે જે કુખે સ્થળ કરવામાં આવ્યા છે તે બેતાં તેઓ એવું જાણાય છે કે બંડ ડેન્ડરેસમાં જે કંઈ મળ્યું છે તે પુરૂષ નથી તે વિશે પણ આપણે કરું કહી શકતા નથી.

વોઈસરોયે હજીપણ આપરયું

મહાસભાના આગેવાનોને ઊડી મુકવામાં વોઈસરોયે હજીપણ

બરેલું પલક બરું છે. હું વિમાન રાખું છું કે સર્વ રાજ્યદારી કેદીએને ઊડી દેવાનું પગલું આ પગલાં પાછળ બરવામાં આવે. રાઉડ ટેબલ ડેન્ડરેસ જે સમાધાની ઉપર આવી છે તેમાં એક મોટો હાથેલો એ ક્યો છે કે હોંદના રાજ્ય મહારાજાએ એ શીડરકનના નિર્ધારણ નીચે આવવાનું તકી કર્યું છે આ મોટામાં મોટું પગલું બરવામાં આવ્યું છે. બીજી કોઈ પણ બીના કરતાં આ બીનાથી મને મોટી આશા ઉત્પન્ન થઈ છે.

ફાઇનાન્સ સંબંધી કહ્યો

આ એમ્પ્રોમેન્ટમાં ફાઇનાન્સ વિશે જે કશો નાંખવામાં આવી છે તે વિશે હું કહ્યો આતુર છું. વિકાસત પોતાના લાભ ખાતર હોંદના ફાઇનાન્સનો ઉપયોગ કર્યા કરે છે એવી માન્યતા દૂર થઈ જવી જોઈએ. કુતકાળમાં જે જે મુશીબતો લગી થવા પામતી હતી તે નાણાં સંબંધીજ મોટે ભાગે હતી. મીઠાના ઉપરનો કર મહેસુલ માટે બેવડો કરી નાંખ્યો એ રિયલિ નાણાં વિષયક પ્રશ્નોમાંથીજ ઉપસ્થિત થતી હતી. આવી હમીકતો તો વારંવાર જન્યા કરે છે. હોંદમાં એ સામાન્ય માન્યતા છે કે વિકાસત દમેજાં હોંદ પાસેથી આર્થિક લાભજ શોખ્યા કરે છે. નાણાંના પ્રશ્નો સંપૂર્ણ સ્વરાજ્ય હોવું જોઈએ. અને તેમાં એક અપવાદ હોઈ શકે કે બહેર કરજ સંબંધી સદીસલામતી જોઈએ.

કુનીયામાં બસારે જે આર્થિક ખરાબ હયાતો પવન વાધ રહ્યો છે તેનું એક કારણ એ પણ છે કે હોંદ અને બીનમાં અંદરની અસાંતિને કારણે તેઓ જમતના આર્થિક મજબૂતથી બદાર ખાડી ઉભેલાં છે. અને હોંદ અને બીન એટલે અરહું જમત.

મહાત્મા ગાંધીજીને ઊડી મુક્યા

મુબઈની જનતાનો અપૂર્વ સત્કાર

સર્વ કેદીએને ઊડવાની માગણી

તા. ૨૫ મી જાન્યુઆરી રવિવારના દિવસે મહાત્મા ગાંધીજીને પુનાતી વરવા જેલમાંથી રાત્રે છુપી રીતે ઊડી મુકવામાં આવ્યા હતા. તેમની સાથે મીસીસ સરોજીની નામક તેમજ બીજા મહાસભાના આગેવાનોને પણ ઊડવા છે. બીજા કુટેલાએમાં રાષ્ટ્રપતિ જવાહીરલાલ નહેરુ, સરકાર વક્ષમભાઈ પટેલ તથા શ્રી મહારોવમાઈ દેસાઈનાં નામો જોવામાં આવે છે. મહાત્માજીની પોતાનીજ માગણી ઉપરથી તેમને રાત્રીના સમયે ઊડવામાં આવ્યા હતા. મહાત્માજી છુટી જશે એવી માન્યતાથી હોંદનાં રાજાં વરવા જેલ પાસે એકઠાં થઈ રહ્યાં હતાં. આ રાજાઓમાંથી ઉગરી જવા માટેજ મહાત્માજીને પોતાને રાત્રે ઊડી મુકવાની મન્યા દર્શાવી હતી.

જેલના અમલદારોનો આભાર

જેલમાંથી નીકળી જતા પહેલાં મહાત્માજીએ જેલના સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ એન્ડ માર્ટીન તથા બીજા અમલદારોને તેમની વીવેક બરી વર્તણૂક માટે આભાર માન્યો હતો. મહાત્માજીના સરસામાન વેક કરવામાં જેલના અમલદારો કામે લાગ્યા હતા. તેમજ સરસામાનમાં મુખ્ય વસ્તુઓમાં તો કેટલાક રેડીયા હતા અને કુનીયાના સર્વ બાજોમાંથી મળેલા હબરો પત્રો હતા. કેટલાક પત્રો ઉપર તો ‘સેપ્ટેન્ટ માઈ’ ‘ધી હોલીએરક

એન ઇન ઇન્ડિયા—સંલ ગાંધી, દ્વિતીય પવિત્ર પુરુષ—એવા શીરનામાં કરવામાં આવ્યા હતા. રાત્રે નવ વાગે જંગલ અને કામગીરી સાથે તેઓ કામમાં દાખલ થયા જે કેદખાનાના દરવાજામાંથી અડધથી વસાર થઈ ગઈ અને તેની પછવાડે મીસીસ સરોજનીની કાર હતી. લોકોના ટોળા આજ્ઞા રાખી રહ્યા હતાં તેનાથી હિન્દી દીશમાં મોટર કારો ટોળાની મુક્યા માં આવી હતી અને પુના રોડનેથી દક્ષિણ ગામલ દુર આવેલા ખીજ રોડને તેમને અંત જવામાં આવ્યા હતાં. અને લાંબા એક્સપ્રેસ ટ્રેનમાં તેઓ બેઠા અને પ્રભાતમાં મુગધ પહોંચ્યા.

મુંબઈમાં અપૂર્વ સરકાર

મીસીસ નાઇટ જાન મહાત્માજીનાં ઈર્સન આટે લોકોનું મહાન ટોળું એકઠું થયું હતું. 'ગાંધી પલ્કી છો' ના પોષાણે તેઓ પાડતું હતું. મહાન સરકાર વચ્ચે મહાત્માજી પોતાના મુકામ ઉપર જતા હતા. લોકોના ટોળાને ધસારો એવો જ્યારે હતો કે જોકળ માયની પેટે ટોળું ધીરે ધીરે ચાલી કાઢતું હતું રસ્તામાં પ્રલોના દારોનો વરસા વરસી રહ્યો હતો. મહાત્માજીએ આખરે લોકોના ટોળાને લીજેરામ જવાની અપીલ કરી હતી અને લોકોએ ઘુસ્સા રવીકારા લીધી હતી છતાં જે ધરમાં તેઓ ઉતર્યા હતા તે ધરને ધેરા ચાલી લીધા હતા. વારંવાર અગાધીમાં નીકળીને તેમને ઈર્સન દેવા પહોંચી હતાં. આખરે લોકોને તેમણે ઈર્સન કે 'જે તમે મને મહાત્મા હો તો મારે જવું અને સુતર કાંતી મને આપો.'

મહાત્માનાં મહાન જંગી સભા

એરલેનેડ મહાત્માનાં રાત્રે એક જંગી મહાસભા મળી હતી. અધિવેશનમાં જાન જાડ આ સભા એવી મહાન હતી કે એવી સભા અમારે કદી પણ મળી નહતી. પ્લેટફોર્મ ઉપર પહોંચ્યાંજ મહાત્માજીને એક કક્કા જાગ્યો હતો. જ્યારે તેઓ પ્લેટફોર્મ ઉપર પહોંચ્યા ત્યારે તે બાજુ તરફ લોકોનો એવો બારે ધસારો થયો કે સભા ચાલી કાઢી નહિ અને મહાત્માજી બાજુ કરી કક્કા નહિ. આ ધસારામાં એક સ્ત્રી અચાનકે મરી ગઈ હતી અને ૪૦ માણસો ઘુંઘાયા હતા.

'ટાઇમ્સ એન્ડ ઇન્ડિયા' માં રેટરોન્ટ

'ધ ટાઇમ્સ એન્ડ ઇન્ડિયા' પત્રમાં એક રેટરોન્ટ બહાર પાડી મહાત્માજીને ઈર્સન કે મહાસભાની વર્ગીય કમીટીના સભ્યોને માત્ર ઓડવાથી જે મુશ્કેલી પરીસ્થિતિ છે તેમાં ઉલ્ટો વધારો થયો છે. અને કોઈ પણ કામ કરવું અમારે મારે અસંભવિત થઈ પડ્યું. આ અગવળ લોક સમુદ્ધના અંદર એટલે દરજ્જે ફેલાઈ જવા પામેલી છે કે આજેવાને મને તેટલા પ્રસિદ્ધ હોય છતાં તેઓ અમુકને માર્ગ પોતાની મેળે લઈ શકે એવી તેઓની સ્થિતિ રહેલીજ નથી. સત્તાવાળાઓના ખ્યાલમાં આ વાત નથી રહેલી એમ બાજે છે. આવી સ્થિતિ જે બીજાનું તંદુરસ્ત સ્થિતિ છે કારણ કે સ્વતંત્ર રીતે વિચાર કરવો એ તો હીએકસીનો પ્રથમજ આક્રમ છે. મહાત્માજીએ એવો દાવો કર્યો હતો કે કાયદાનો અંગ કરનારા સત્તાવાળાઓએ કુદરતી, નૈતિક વાતો સામાન્ય કાયદાઓના અંગ કયોજ નથી. સામાન્ય કાયદા અને પ્રજાના

અધિકારની આડે આવે એવા બુદ્ધિ મોર્ડન-સોની સામે તેઓ કમા છે. કાર ન પીવો, પરદેશી કાપડ ન વાપરવું ના અરીકા કે વેચવું એ જવાવવાનો પ્રજાનો અધિકાર છે. નીમકના કાયદા સંબંધી પણ માફ જતાવવું એ લોકોનો કુદરતી હક છે તેજ દાખો તેમણે ઉપયોગ કર્યો છે.

મળ સવાલો

મહાસભાની મુળ સિધાંતે એ હતી કે નીમકે જતાવવું, પરદેશી કાપડનો અધિકાર કરવો અને દારૂનિષેધ કરવો એ વસ્તુઓ ચાલુ રાખવાલોની સામે અમારો મોટો પ્રજાને રક્ષકારવી એમ નહતું પરંતુ આ વસ્તુ કામો તો હમેશા મોટો પ્રજાને કરનાનાં રહ્યાં. વિલાસ અને દ્વિતી વચ્ચે મને તેટલી ચાલી લાગણી હો પરંતુ કારની બધી, પરદેશી કાપડની બધી અને મીઠું જતાવવાની ગંધી આ વસ્તુ વસ્તુઓ વિશે તો કશું સમાધાન હોઈ અંતે નહિ. સુલેહનો હું છુપ્યો છું. છતાં આ વસ્તુ મુદ્દાઓ વિશે એ સંતોષકારક કાચો લાવવામાં નહિ આને તો કોઈ પણ જાતની સુલેહ સાથે હું એકલો રહી જમક તોયે મારી સંમતિ ન આપી શકું. રાજીડ રેન્કલ કોન્ટ્રેસના જાગી પરિક્ષા હું તેના રજા ઉપરમાં કરીશ. મોહસરોએ દમનના જે રેટરોન્ટ કર્યું હતું તેમાં તેમણે મહાસભાના આશય અને સરકારના આક્રમ વચ્ચે કશો તફાવત નથી એમ દર્શાવ્યું હતું તેની માફ મહાત્માજીને આપતાં તેમણે ઈર્સન કે જાનેની વાત એકજ છે એ ઈર્સનના જાનેને સંમત વાત હોય એવું યોગવામાં આવ્યું હોય એવું હું નથી મારતો. પરીસ્થિતિને અંગે આવશ્યક હોય તેટલુંજ મહાસભાએ કર્યું છે.

દ્વિતી સીઓનો દિરસો

લેલા કામકામો પ્રતિદાસ અમારે કામવામાં આવશે ત્યારે સીઓના દિરસાનું પ્રકરણ સોયી મોખરે રહેશે. તેઓએ સ્વરાજ્ય નજીક આવ્યું છે અને પ્રજાની તેમજ પોતાની મહત્તાને તેમણે વધારી મૂકી છે.

સર્વ કેવીઓએ છાડી દા

મહાસભાના આજેવાનોના છુટકારાને અસરકારક જતાવવો હોય તો રાજમહારી સર્વ કેવીઓને છોડી મુકવા એ જરૂરી કારણ હોવીજ જોઈએ. વળ એ સર્વનો છુટકારો પણ એ દમનનીલી અંધ કરવામાં ન આવશે તો બીજાજ અંધ જશે. રાજીડ રેન્કલ કોન્ટ્રેસમાંથી આવના બીચા સાથે મસજત ચલાવવા પછી પણ એ એમ લામશે કે મી. રામસે મેકડોનલ્ડના રેટરોન્ટ પછી મહાસભાએ સદકાર કરવો જોઈએ તો પણ ચોક્કસ પહેરો રાખવાનો હક છોડી કાઢાય નહિ. તેમજ સુધે મરતા બાળો લોકોનો મીઠું પકવવાનો દક્ષ પણ છોડી દમ કાઢાય નહિ. જે આ દાખો સ્વીકાર કરવામાં આવે તો પછી બધાં જોર્ડન-સો પાછાં એવી બેવાં જોઈશે.

અદલ્તખાદ ઉપડી ગયા

મહાત્માજી મુંબઈથી અદલ્તખાદ ઉપડી ગયા છે. જ્યાં તેઓ પંડિત મોતીલાલજીને મળશે. તેમજ મહાસભાની વર્ગીય કમીટીમાં પણ તેઓ ભાગ લેશે.

કેપમાં એક ઈમીગ્રેશન કેસ

મી. નામર કાળા નામના કેપટાઉનમાં રહેતા એક હાઇને કેપના ઇમીગ્રેશન ખાતાના અમલદારે પ્રીવીયીટ ઇમીગ્રેટ ઇરાબો કતો. જેના કેસનો મુકદ્દમા કેપની સુપ્રીમ કોર્ટ અરબ-દારના કાલમાં આપ્યો હતો. અરબદારની હકિકત નીચે મુજબ છે:—નામર કાળા કેપટાઉનમાં પ્રથમ સન ૧૯૧૨ ની કલમમાં આવ્યો હતો. તે પ્રીવીયીટ ઇમીગ્રેટ કતો કારણ કે તેણે પશુ યુરોપીયન ભાષા વાંચતી ના હતી તેને આવડતી નહતી. તેને કેપમાં એટલા માટે દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો કે તેની પાસે પરમીટ હતી. જે ખોટી રીતે તેને માટે જોળવવામાં આવી હતી. અરબદાર તરફથી એવી દલીલ રજૂ કરવામાં આવી હતી કે જ્યારથી કેપમાં તે પહેલીવાર દાખલ થયો ત્યારથી જ આ દેશમાં રહવાનો તેનો મરાસ હતો. અને તે મુજબ તે અત્રે રહ્યો હતો. તેણે દીલમાં પશુ આવજા કરી હતી. સન ૧૯૧૧ ની સાલમાં હોફુસ્ટાન જવાના મરાસથી તેણે સન ૧૯૧૩ ના ૨૨ મા કાયદાની ૨૫ મા કલમ મુજબ ઓન્સિપાલ ઇમીગ્રેશન ઓફીસરને સર્ટીફિકેટ એફ આઇડે-ટીટી માટે અરજ કરી અને એ અરજી કરતી રેળા તેણે ઇમીગ્રેશન ઓફીસર પાસે પોતે ખોટી રીતે દાખલ થયો હતો તે વિષેની સત્ય હકિકત રજૂ કરી હતી. ઇમીગ્રેશન અમલદાર પાસે સત્ય હકીકત રજૂ કરી હતી છતાં તેની સામે ટાઇ પશુ જાહેરના પમલા લેવામાં આવ્યાં નહતાં પરંતુ સર્ટીફિકેટ એફ આઇડે-ટીટી માટે તેણે જે અરજી કરી હતી તે અંજુર રાખવામાં આવી હતી અને તેને સર્ટીફિકેટ એફ આઇડે-ટીટી આપવામાં આવી હતી. આ લખરથી અરબદાર હોફુસ્ટાન ગયો અને સન ૧૯૧૮ ની સાલમાં પાછો અત્રે આવ્યો. અને ઇમીગ્રેશન અમલદારે તેને અત્રે આવવા દીધા. ત્યાર પાઠ તે ૧૯૨૦ માં પાછો હોફુસ્ટાન ગયો અને ૧૯૨૪ ની સાલમાં પાછો અત્રે આવ્યો. ત્રીજી વાર તે પાછો ૧૯૨૭ ની સાલમાં હોફુસ્ટાન ગયો અને સન ૧૯૨૬ ની સાલમાં પાછો આવ્યો અને ફરક લેતા તેને સર્ટીફિકેટ એફ આઇડે-ટીટી આપવામાં આવી હતી. સન ૧૯૩૦ ના એપ્રિલ માસની ત્રીજી તારીખે સન ૧૯૧૩ ના ૨૨ મા કાયદાની ચોથી કલમ મુજબ ઇમીગ્રેશન ઓફીસર તેને પ્રીવીયીટ ઇમીગ્રેટ જાહેર કર્યો. આની સામે અરબદારે અપીલ નોંધાવી. ઇમીગ્રેશન અપીલ બોર્ડે અરબદારની અપીલ સંતોષી હતી. બોર્ડે મી. જાન્ડી જે ગમાઈ ઇમીગ્રેશન અમલદાર હતા તેને અને એક બીજા સાક્ષીને જોડાવ્યા. અરબદાર ખોટી રીતે અત્રે દાખલ થયો હતો એ વાત જ્યારે અજુબમાં આવી ત્યારે તેને પ્રીવીયીટ ઇમીગ્રેટ ઇરાબો ન હતો તેનું કારણ એ હતું કે પ્રધાને તે લેતા એક સામાન્ય સુચના કીપાટમેન્ટ માટે ખાસ કદાકી હતી અને તે સુચના મુજબની રાજનીતિને હાથ તેને પ્રીવીયીટ કરવામાં આવ્યો ન હતો. હાલના ઇમીગ્રેશન અમલદારે એ વાત જણાવી હતી કે સન ૧૯૧૭ થી સન ૧૯૨૧ ની સાલ સુધીમાં કીપાટમેન્ટને પ્રધાન તરફથી સુચના હતી કે જે એશિયાટીક અત્રે ખોટી રીતે દાખલ થયેલા છે તેની કીપાટમેન્ટને અગર હોય છતાં તેમની સામે કદાક પગલાં ભરતાં નહિ.

અપીલ બોર્ડે ગમાઈના અમલદારને જોડાવી સાક્ષી લેવાનું શોખ પાર્યું નહતું અને બોર્ડે એવા નિર્ણય ઉપર આવી કે અરબદાર જૈરકામદે આ દેશમાં આવેલો હોવાથી તે પ્રીવીયીટ ઇમીગ્રેટ છે અને બોર્ડે અપીલ કદાકી નાંખી હતી.

હવે અમને કાયદાના મુદ્દાને વિર્ણવ કરવાનું જણાવવામાં આવ્યું છે તે મુદ્દા આ મુજબ છે. નામર કાળા જે સંજોગોમાં આ દેશમાં દાખલ થયો છે તે મુજબ તે કાયદેસર અત્રે દાખલ થયેલો અપીલ કાયદે કે કેમ અને તે અત્રે ડેમોસ્ટ્રેશન થયેલો છે એમ લેખી કાયદે કે નહિ અને બીજું જે કાયદેસર સુપીનાયી જોડાવવામાં આવે તે અરજનું છે કે નહિ?

એ વાત સ્પષ્ટ છે કે ૧૯૧૩ ના ૨૨ મા કાયદાની ચોથી કલમ મુજબ નામર કાળા પ્રીવીયીટ ઇમીગ્રેટ લેવાય કારણ કે તે એશિયાટીક હતો અને યુરોપની કોઈ ભાષા જાણતો નહતો. એટલે ૧૯૧૩ ના કાયદાની ૧૯ મા કલમ મુજબ ઇમીગ્રેશન અમલદારની એ દરજ્જ હતી કે તેને પ્રીવીયીટ ઇમીગ્રેટ જાહેર કરવો અને યુનોયનમાંથી તેને બહાર કઢાડવો એમનો હતો. સન ૧૯૧૧ થી ૧૯૩૦ ની સાલ સુધી ઇમીગ્રેશન અમલદારને સર્વ બીનાની અગર હોવા છતાં તેને પ્રીવીયીટ કરવામાં આવ્યો નહિ પરંતુ ઉલ્ટું તેને સર્ટીફિકેટ એફ આઇડે-ટીટી આપવામાં આવી અને તે પશુ વાર ફોર ગયો અને તેને પાછો અત્રે દાખલ કરવામાં આવ્યો.

હવે આ કાયદાની કલમ વીસમી મુજબ કોઈ પશુ માણસ આ કાયદાના હેઠળ કરી કોઈ પશુ એશિયાટીકને અત્રે દાખલ કરવામાં અને અત્રે રહેવામાં ગદ્દ કરે તો તે ગુન્હો કરે છે અને તે માણસને ઇંડ અને ફદતી સજા થયે છે. એ આ માણસ પ્રીવીયીટ ઇમીગ્રેટ હતો અને તે વાતની અગર હતી છતાં તેને સર્ટીફિકેટ એફ આઇડે-ટીટી ફોર જવા અને અત્રે પાછો આવવા આપવામાં આવી તો તે ગુન્હોજ લેખાય અને જે માણસ સર્ટીફિકેટ એફ આઇડે-ટીટી આપે તે કાયદાના હેઠળ કરવા માટે સજાને પાત્ર બને છે.

કાયદાની ૧૫ મા કલમ મુજબ આવી સર્ટીફિકેટ એફ આઇડે-ટીટી આપવાની પ્રધાનને સત્તા છે. આવા સર્ટીફિકેટ બોર્ડે અત્રે કાયદેસર વસેલા હોય તેને જ આપી કાયદે. સન ૧૯૧૯ ના ડીસેમ્બર માસની ૧૯ થી તારીખે મેજેસ્ટ્રેટ તોડીસ બહાર પડી હતી અને આવા સર્ટીફિકેટ ઉપર મી. જે. જે. જાનવોય સહી કરી હો એમ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું.

આવી રીતે મેજેસ્ટ્રેટ તોડીસ માંખીને પ્રધાને જે અમલદારને સર્ટીફિકેટ ઉપર સહી કરવાની સત્તા આપી હોય અને ચેતાની સહીથી તે સર્ટીફિકેટ આપે તો કાયદાની કાનૂનમાં તેને કાયદેસરની જુમાની તરીકે લેખી સકાય છે. મી. જાનવોયે કરેલી સહીવાળાં આવા જે સર્ટીફિકેટ અમારી પાસે રજૂ કરવામાં આવેલાં છે. અને તેથી કાયદો અનુસાર એ આપવામાં આવેલાં છે એમ જુમાની તરીકે લેખી કાયદે. એટલે અમારે એમજ લેખવું જોઈએ કે પ્રધાનની સત્તાથી જ આ સર્ટીફિકેટ અરબદારને આપવામાં આવેલાં છે.

આથી એવું સાબિત થાય છે કે જે નામર કાળા સન ૧૯૨૦ માં અને ૧૯૨૭ માં પ્રીવીયીટ ઇમીગ્રેટ હતો તો મી. જાનવોય અને પ્રધાન બંનેને ગુન્હોજ હતો અને તેમના ઉપર કેસ ચલાવવો જોઈએ.

આ બીના ગોંધાવતારી છે અને તેથી અમારી એ દરજ્જ છે કે અમે આવો અભિપ્રાય આપીએ કે પહેલાં બારીક તપાસ અમારે કરવી જોઈએ. મુખ્ય કારણ એ છે કે મી. જાનવોય અને પ્રધાન બંનેને ગુન્હોજ કર્યો છે કારણ કે ૧૯૨૦ માં અને ૧૯૨૭ માં નામર કાળા પ્રીવીયીટ ઇમીગ્રેટ હતો. આ કારણો વાળાં છે ના નહિ એ લખાણનું જોઈએ.

જા વાત પણ સાચી છે કે અરબદાર જેટલો સમય આ દેશમાં વસ્યો તેલો તમચ તે એશીયાટીક તરીકેજ રહેવો છે અને કાંઈ પણ યુરોપીયન વાથા તે લખી કે વાંચી ભજવે નહતો. પરંતુ આમાં અપવાદ રહેલો છે.

સન ૧૯૧૩ના કામદાની રૂપથી કલમ મુજબ પ્રધાનને મંજૂરી સત્તા આપવામાં આવેલી છે. અને તે મુજબ તે કાંઈ પણ માથાસને ઇમ્પીરિયલ કાવદાની એથી કલમો આ, અને બ, થીથી મુક્ત કરી શકે છે.

પીળું સન ૧૯૧૪માં તે વેળાના પ્રધાને હુકમ કરાડ્યો હતો કે સર્વ એશીયાટીક જેલો અને કોમીસાન યજ્ઞોના ન હોય તેમને યુનીયનમાં દાખલ થવા માટે ન હમ્મચા ચોગ્ય લેખવા પરંતુ એનો અર્થ એ નથી થતો કે તેની પાછળ આદવારા બીજા કથાનોએ પણ એમજ ટરવું જોઈએ. પાછળના પ્રધાનને તે એમ પણ લાગ્યું હોય કે જે એશીયાટીક પ્રતીપત્તીના બદર છે તેઓને નમ્મચા ચોગ્ય લેખવા નહિ.

આથી જેને પ્રોવીન્સીલ ઇમ્પાઈટ લેખવા તે વિશે પ્રધાનની પાસે મોટી મંજૂરી સત્તા છે. અમારે એમ આ ઉપરથી માનવુંજ જોઈએ કે પોતાના અમલદારો મારફતે કામદાનો અમલ પ્રધાને કરવાનો છે અને પ્રધાને કામદાનો બેગ કર્યો નથી.

વળે અમારે વધુમાં એ પણ જણાવવું જોઈએ કે નાગર કાગાને જે સર્વિશીફ્ટ જોઈ આઇડેન્ટીટી આપવાની તેણે સત્તા આપી હતી તે તેને કામદાર આપવામાં આવી છે અને તેથી તે યુનીયનમાં કામદાર રહેલો છે. સન ૧૯૧૨ સુધી જે એશીયાટીકને સા. આક્રિશ સાથે સંબંધ નહતો અને જે પહેલીજ વાર અંગ્રેજો અને ગ્રામ પણ યુરોપીયન વાથા તે લખી વાંચી ભજવે ન હોય તો તે કામદાર અકોના રહેવાથી આરંભ ગણી શકાય કે પ્રધાન પોતાની સત્તાથી તેને ઇમ્પીરિયલ કામદારોથી મુક્ત કરે વાનો તેને અંગ્રેજ રહેવાને રેમ્પરરી પરમીટ આપે. આવી રેમ્પરરી પરમીટ અરબદારને આપવામાં આવી નહતી.

તેથી એજ સાબિત થાય છે કે નાગર કાગાને સર્વિશીફ્ટ જોઈ આઇડેન્ટીટી આપવામાં આવી એટલે પ્રધાને તેને પોતાની સત્તામાં ઇમ્પીરિયલ કામદારી કલમમાંથી પ્રોવીન્સીલ તરીકે ખાતલ મર્યો છે.

નામર કાગા તથા વર્ધથી વધુ સાક્રિય આક્રિશમાં કામદાર વસ્યો છે અને તેના વસવાટની સત્તાવાળાઓને ખબર હતી.

ઇમ્પીરિયલ અપીલ બોર્ડ નિર્ણય આપતા ફર્સ્ટ ડ્રફ્ટ કે ઇમ્પીરિયલ ખાતુ સર્વિશીફ્ટ જોઈ આઇડેન્ટીટી આપે તે અમારા અભિપ્રાય મુજબ તમના કામદારો જે સત્તા આપવામાં આવેલી છે તેનાથી ઉપરવટ થમને તે આપે છે. ઇમ્પીરિયલ અમલદારને એ પ્રમાણે વતવાની સત્તા નથી. ખરી રીતે તો પ્રધાનને જે કરવાની સત્તા છે તે તેણે પોતાના હાથમાં લઈ લીધી હતી.

આ વાત બરાબર હોય એમ હું માનતો નથી કારણ કે પ્રોન્સીપલ ઇમ્પીરિયલ એશીસરે આ વાત સ્વીકારી છે કે સન ૧૯૧૪થી ૧૯૨૧ સુધી ઇમ્પીરિયલ ખાતાને પ્રધાન તરફથી એવા મુખતા હતી કે તે વેળા જે એશીયાટીક ગેરકાયદે નાજે વસેજા હોય તેની સામે ફર્સ્ટ પગલા બરવા નહિ. ખીજા કબ્બે માં ફર્સ્ટ તો નહિ કે ઇમ્પીરિયલ ખાતાએ પરંતુ પ્રધાને અરબદારને મુક્ત કરેલો છે અને તે સન ૧૯૧૩ના ઇમ્પીરિયલ કાવદાની રૂપથી કલમ મુજબ પ્રધાને તેને મુક્ત કર્યો છે એમ નજીક.

આથી પહેલા સવાલની જવાબ એ છે કે અરબદાર કેમ પ્રાંતમાં કામદાર વસેલો છે, અને સન ૧૯૩૦ના એશીસની ત્રીજી તારીખ પહેલાં જેણે કોમીસાનમાં ગ્રામ કરેલું છે. ખીજા સવાલનો જવાબ આપવાપણું રહેલું નથી.

જેટલે અરબદારની અપીલ મંજૂર રાખવામાં આવે છે અને કેસનો ખર્ચા ઇમ્પીરિયલ અમલદાર ઉપર નાખવામાં આવે છે. સહી, ન્યાયાધીશ-વોટર એથર.

[ઇમ્પીરિયલ ખાતાએ આ યુક્તિદાનો સાથે ઇન્સાઇડેન્ટીન અપીલ બર્મ જવાનું ઠરાવ્યું હતું પરંતુ અમને એકસ સત્તાવાર સમાચાર મળ્યા છે કે ઇમ્પીરિયલ ખાતાને બહામજી કરવા માં આપવાથી તેણે અપીલ ઇન્સાઇડેન્ટીન લઈ જશે નહિ. —અ. ઇ. એ.]

કેપ ઇન્ડિયન કોએસની મીટીંગ

તા. ૧૮ જાનેવારી ૧૯૩૧ના રોજ, ખી કેપ ઇન્ડિયન કોએસની જનરલ મીટીંગ મા. હાજી ખાન મુખતા મંજૂરપદ હેઠળ, ડી-સેસ સ્ટ્રીટના ફેડીલીટી હોલમાં ગળા હતી જે વેળા કોએસના મેમ્બરોથી હાજર ચીફાર બરાઈ ગયો હતો. પ્રેસ-ક્લબ ઉપર એશીસરો ઉપરાંત નીચેના એક્ઝીક્યુટીવ મેમ્બરો હાજર હતા.

મેસર્સ. હાજી હસન, સુલેમાન મુસા, ઇસમાઇલ વલી, એસ. એમ. ખાદીન, મમિદ હસનાઈલ, હાજી ઇબ્રાહીમ, અબ્દુલ હમીદ, હકીમ ખાન, એમ. ખાદ, ખાન, હાદા વરીન્ડ, ઇ. આઇ. પટેલ, ઇસમાઇલ કેન્સી, મુસા ઇસમાઇલ, આદમ વલી, જહાન દેવા, નયુ દેવજી, સી. એસ. પીલ્ડે, એ. વીલીઅમ્સ. મુલાયમ શાન, સંતેમાન સુરતી, મુખત ખાન, વાગેરે.

ફરમાનમાં પ્રેક્ટરીએ ગામ મીટીંગની મીન્ટ વાંચી સંજાલાવી હતી, ત્યાર બાદ, ફરિસનો દીલાગ રજુ કર્યો હોય, તેમજ સાક્રિય આક્રિય કોન્ફરન્સ ગેટ જે ખર્ચ કર્યો હતો તે રજુ કરવામાં આવ્યો હતો. તે મંજૂર રખાયો હતો.

ત્યાર બાદ સાક્રિય આક્રિય ઇન્ડિયન કોએસમાં ચાલુ વરસ ગેટ, નીચેના પ્રેસીને "એક્ઝીક્યુટીવ" મુદ્દામાં જાણ્યા હતા. મેસર્સ. એમ. ડી. બારમનવા, એમ. એ. (પ્રાંસકામ રેફરરી) એસ. હામુજી, (ઇસ્ટ બેંક) રાખગોપાલ પીલ્ડે, (કોમ્પર્સ) એ. ઇસમાઇલ, અને ડી. એ. નમવા, (સેક્ટરીમે) ૧૫ ઇ. કોએસ) ત્યાર બાદ, મી. એ. ઇસમાઇલની હરખાસ્તથી, તથા મી. અબ્દુલ હમીદ, સી. એસ. પીલ્ડે, તથા ઇ. આઇ. પટેલના દેહાથી ચાલુ વરસમાં કેપ પ્રોવિન્સની કોન્ફરન્સ બરવાનું મંજૂર થયું હતું.

ત્યાર બાદ બરવાનું એવો ફરાવ પાસ થયો હતો કે જે લેફ્ટીમે મોહાના હકમદ અહીંના મરખુના શોકને ખાતર કોએસની માસ મીટીંગના ફરાવને માન ફાં પોતાનો શબ્દમાર બંધ રાખ્યો હતો, તેમનો કેપ ઇન્ડિયન કોએસ અંતઃકરણથી આજાર માને છે.

ત્યાર બાદ સભાએ. મેસર્સ. એસ. એ. રાકેન્ડ, માજી સેક્ટરી તથા ચાલુ બોરમનામ્મીસ સેક્ટરી મા. ડી. એ. નમવાનો, તેમના, હામ બહલ તથા જે સર્વિસ સાક્રિય આક્રિય કોન્ફરન્સ ફરમીઆન બજાવેલી છે તેનો આજાર માનવાનો ફરાવ પાસ થયો હતો.

ત્યાર બાદ ત્રીજી વાર વાજા મી. એસ. ડી. મોહમુદીન.

બી. એ. બી. એલ. સારંગે, વજા અમરકાંત શબ્દોમાં વીવેચન કર્યા બાદ સભા બરખાસ્ત થઈ હતી.

મી. એ. એમ. જીવજી અને મી. ધ્યા- હીમ હીપતુલ્લા ડરબની મુલાકાતે

નાયરોબીના બધીતા વેપારી અને બહેર કાર્ય કરતા મી. એ. એમ. જીવજી અને મુખમત્તા લોખંડના ચીમન વેપારી મી. ધ્યાહીમ હીપતુલ્લા દેશબેઝાએ કાર્થ પ્રીટારીયા, પ્રસ્ટ બંડન, પોર્ટલીસાએમ, કેપટાઉન વીગેરે યુનીયનના અનેક મેટા બહેરોની મુલાકાત થઈ ડરબન ખાતે. તેઓ ડરબનમાં રહ્યા તે દરમ્યાન તેઓના માનમાં ડરબનના બધીતા વેપારીઓ તરફથી અનેક ખાનગી જાળસાઓ થયા હતા. મેસર્સ. ધ. એમ. પારખ, એમર ડવેરી, સોરાબજી રસ્તમજી, ખસા, ધ. એ. ત્રિપાળી કંપની અને અન્ય ખાનગી કંપની તરફથી તેઓના માનમાં ખાણના જાળસા થયા હતા.

યુટનહેમના સમાચાર

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી)

તા. ૧-૧૨-૩૦ ના રોજ યુટનહેમ હોલ મંડળની માસિક મીટીંગ મળી હતી. મંડળને જાણતા પ્રસંગોપાત વીવેચનો થયા હતા. એકમસદાઉનથી મા. કે. પી. પટેલ અને વિઠેટારીયા જેટલી એમના બાદ કાનજીભાઈ પટેલ યુટનહેમમાં પધાર્યા હતા. એઓએ મંડળમાં બામ હીલો દતો અને મંડળને પા. ૧ સ્વરાજ્ય હંડ પેટે બેટ આપ્યો હતો. બાદ હિમારભાઈ ઠાકરભાઈ તરફથી દૂધ પાર્ટી આપવામાં આવી હતી અને તેઓએ સ્વરાજ્ય હંડ પેટે એક પાઉંડ અને એમની મરફુમ પુત્રીના પુત્રાર્યે શી. ૫-૪ બેટ આપી હતી. તા. ૩૧-૧-૩૧ ના રોજ મંડળની માસિક મીટીંગ મળી હતી. પ્રસંગોપાત વીવેચનો થયા બાદ માસિક શી ક્ષરાવવામાં આવી હતી.

એકલેથી મી. મહમદભાઈ ફઝીરજી ગંગાત ચમસર યુટનહેમ પધાર્યા હતા જેમણે મંડળમાં બામ હીલો દતો અને મંડળનું કાર્ય અને હેતુ બેટ મંડળના કાયમનાં સભ્ય થયા હતા, અને ૧૨ માસે શી ૨-૬ શી આપવા કબુલ થયા હતા. જેમનો મંત્રીએ કદતા શબ્દોમાં આભાર માન્યો હતો. બાદ ધ્યાર સ્ટુટી બજાનો ગાય મીટીંગ બરખાસ્ત થઈ હતી મંડળને બે માસ દરમ્યાન સ્વરાજ્ય હંડમાં દેશ મોકલવા નીચે પ્રમાણે બેટો મળ્યા હતા :

કાનજીભાઈ પી. પટેલ (એકમસદાઉન) પા. ૧, જમન જોર્જી કંપની પા. ૨, હિમારભાઈ ઠાકરભાઈ પા. ૧-૫-૩, વી રતનજી મી. ૧૦-૧, ધી. રામજી શી ૧૦, મોરાર જામા શી. ૧૦, બીખા કારા શી ૫, કે. કાલા શી. ૫, આર. નાઇડુ શી. ૫-૬, આર. જુધીયા (એકમસદાઉન) શી. ૫-૬. મંડળના ડેરાવનુભાર બેટનાં પૈસા તેમજ સભ્યોની બે માસની શી તેમજ આરતીના પૈસા વિગેરે મળી પાઉંડ ૧૪-૭-૨ હોંડ સ્વરાજ્ય હંડ માટે થયા હતા.

હોંડની લડત માટે મદદ

યુટનહેમ હોંડ મંડળના મંત્રી તા. સી. આર. જલસારાએ હોંડની લડત માટે અમારા ઉપર પાઉંડ ૧૪-૭-૨ ની એક મોકલી આપી છે. આ પૈસા આમે હોંડ બનતી તકદી મોકલી આપણું.

ડરબનમાં રપોર્ટસ

મી. સુરત રપોર્ટિંગ કલબ વીરુદ્ધ મી. મોદાણી કોર્ટ કલબ વચ્ચે એક કોર્ટ મેચ રવીચાર તા. ૧-૨-૩૧ ના રોજે શાઓ પ્રદેશના મહાંડ ઉપર રમાઈ હતી. મી. સુરત રપોર્ટિંગ કલબની ૧ છનોંગ અને ૧૫ રને જીત થઈ હતી.

એકાનીસબર્ગ હોંડ સમશાન

હોંડ સમશાન કમીટીના મંત્રી જાણે છે કે :—એકાનીસબર્ગ “લોખી મંડળ” તરફથી મરફુમ થતી મી. તથા થતી દુકાનના સમજાઈ બીની હજીની કીમતની બે લોહાની બાંકી સમશાનને બેટ આપી છે તે આભાર સાથે સ્વીકારવામાં આવે છે.

વિનંતી :—સમશાનના નીભાવ માટેના વાર્ષિક જાણબેઠો જે જે કમીટીના બાકી હોય તેઓ મેળાસર મંત્રીને મોકલી આપશે તે આભાર થશે.

બેરા શહેરના સમાચાર

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી)

બેરાના હોંડી બંધુઓમાં બચતી

આને બાજુ વખતથી અહીંની મનુષ્યન એસોસીએશન મુત્તઃ પ્રાય થયા પછી બહિતા સ્થાની બંધુઓમાં પ્રમાદે વારા કર્યો હતો પણ હોંડના મહાન નેતા પુત્ર્ય મહાત્માજીની લડતની સરખાત પછી અને અમુક યુવક બંધુઓના પ્રવાસથી લોખીમાં બચતી આવવી રાજ થઈ ને તેમણે અમુક પ્રસંગો બનતાં હોંડની બાંકી બુલ્લી કે આપણી હસ્તી છતાં આપણે જેવી સ્થિતિમાં મુકયા હોએ નેતા પરિણામે થોડા દીવસો પુરે એક જનરલ મીટીંગ આપી કમની રા. રોહ જમનાદાસ હંસરાજ ટોપરાણીના પ્રમુખપદ હેઠળ બોલાવવામાં આવી હતી અને પછી વાટાપાટ થયા પછી એક “મી. બેરા મંડળના એસોસીએશન” નામે સંસ્થા સ્થાપવની પ્રદેશનીય ચોળના કાય ધરવામાં આવી છે. જે હવે હોંડ નીચેના નામ કાર્ય વાહકોની થોડી વ્યવસ્થા નથી કર્યા પછી બહાર પાડવામાં આવશે પ્રજા બે કાર્ય કર્તાઓને અધિક્યતાના તાર સંધિયામાં સંબંધ બળ આપે.

અત્રિતા સ્થાનીક પત્ર “બેરા ન્યુઝ” માં વૃત્તર હંસ સમાચાર મળ્યા કે પુત્ર્ય મહાત્માજી અને અન્ય નેતાઓને હાલની હોંડી સરકારી સન્તાએ પોતાની સાથે વારા માટ કરવા બીન સરતે છોડી મુક્યાં છે. આ વર્તમાન ગળતંત્ર હોંડ હોંડી બંધુઓના હોંડના આતંદ પુલકીત બન્યાં અને તુરંતજ અહીંના મુખ્ય બ્યાપારી બંધુઓએ એકત્ર મળી પ્રજ. તા. ૨૭-૧-૩૧ ના રોજે દુકાનો બંધ રાખી અને બે દીવસો બહેર સભા બોલાવવી અને ત્યાં પ્રજા પ્રાર્થના સર્વે સાથે મળી કરવી અને કોમેલ મહાસભાને તારથી ખુલાલી અને સહાનુકૂળી દર્શાવવી એમ નહીં હતું.

એ પ્રમાણે બે બંધુઓમાંથી દુકાનના મોટા દોહમાં હોંડ-સુરહીમ અને હીચીયન હોંડ હોંડી બંધુઓની બહેર સભા રા. હામેદન આધુરજીના મેનેજર રા. રતનશીખાઈના પ્રમુખપદ હેઠળ બોલાવવામાં આવી હતી રા. હંસરામભાઈએ પ્રથમ થોડી શબ્દોમાં આજની સભાને કાર્યક્રમ સમજાવ્યા હતા ત્યાર પછી રા. હામેદન બોલાવીદોસે પુત્ર્ય મહાત્માજીની હોંડ જીવન સ્પર્શમાર્ગ બ્યાન કરી તેમના આજના કુશ્કાર મટિ સર્વેએ કલા થઈ પાંચ મીનીટ પ્રજા પ્રાર્થના તેમના હોંડીસુધ્ય માટે અને બારના કુશ્કાર મટિ કરવી તે દરમ્યાન પ્રજા તે યાદ રહેવા. મા. લોખીએ છમેજમાં અને રા. પ્રાગજીભાઈ, રા. જમનાદાસ વીગેરે બીજા બંધુઓએ પણ થોડી વીવેચનો કરી પોતાનો આતંદ પ્રદર્શિત કર્યો હતો ત્યાર પછી રા. રમનદાસભાઈએ દરમ્યાન પ્રજા કે હંસરામભાઈએ મહાસભાને તાર કરવા બંધુઓ પછી તાર સાથે કોમલ રકમ પછી મોકલવી બેઠાએ અને ત્યાંથી થોડામાં આવી અને પોંડ ૫૦ ની રકમ થઈ હતી તે તારથીજ મહાસભાને મોકલવા નહીં થયું હતું.

પણી શ્રી. આર્થ સમાજ મંડળના બંધુઓ તરફથી સંજીવનમાં બાલકમોના તથા બાલકીય વીરોના યશો માન મળવામાં દેના. બાદ મરુમ મહમદ અહલીના અવસાનની પણ આ પ્રસંગે ખાસ નોંધ લેવાઈ તથા પ્રજા પ્રાર્થના થઈ હતી. ઉપર આજના પશુપત્ર સાદેબની તખીયત નાટુરસ્ત હોવાના શબ્દો, તા શેઠ ગોરખનદાસ જિતસીના મેનેજર શ્રી જમનાદાસ હંસરાજ ટાપ્પાણીએ જિવનનો સર્વેશ આપ્યો માની તથા હૃદયસંદર્ભ કરી યોગ્ય વીરચયન કર્યા બાદ સમા વીસરજન થઈ હતી. એમ કહેવાય છે કે આવી અસાધારણ હાલિ બંધુઓની એકસંખી દેખાઈતી આ સમા પહેલીજ હતી.

શ્રી. માયાવંત એસોસીએશન

વાર્ષિક જનરલ મીટીંગ

ઉપલી એસોસીએશનની વાર્ષિક જનરલ મીટીંગ રવીવાર તા. ૨૨-૨-૩૧ ના રોજ બપોરના ૨૧ વાગે નંબર ૫૮ વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ પર આવેલા મંડળના હોલમાં મળશે જે પ્રસંગે સ્થાનીક તેમજ બહાર માનના સર્વે જાતી બંધુઓને વેળાસર પધારવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

કામ કાજઃ—વાર્ષિક રીપોર્ટ, આવક બચતોના હિસાબ, નવા વપતે માટે અમલદારો અને મેમ્બરોની સુરક્ષા વિગેરે.

શ્રી. સેવક એલ. બી. મેહા,

સેક્રટરી, શ્રી. માયાવંત એસોસીએશન.

બહેર ખબર

શ્રી ડૉ. યુ. પાટીદાર સોસાયટીની વાર્ષિક બહેરખબર તા. ૧૫ ફેબ્રુઆરીને રવીવારે બપોરના ૧૧ વાગે પાટીદાર હોલમાં મળશે. જે વખતે વાર્ષિક રીપોર્ટ અને અમલદારોની સુરક્ષા કરવામાં આવશે. માટે દરેક બાંધકોએ વેળાસર પધારવા કૃપા કરવી. સુચના—સ્વરાજ્ય કાળની રક્ષા જોએની બાદી હોય તેમજ વેળાસર મોકલી આપવી.

શ્રી. ર. વ. પટેલ,

સા. બી. પટેલ.

મંત્રીઓ, શ્રી. સોસાયટી.

બહેર ખબર

તા. ૧૫-૪-૩૦ ના "કમીટી" ના નામથી "હિંદી પેસેન્જરોને સુચના" પાલા ડેન્ટબીજ એમાં મળતુર પેસેન્જરો ઉપર રામજી કાલીદાસે દુખનો કાળોઠેર પડાવવાની કીર્તીતવાર અરજ આપવાનું જણાયે છે આ અરજ એસોસીએશન સંપરી મીટીંગ બરી કરાવ થાસ કરીને જે રોજ તે બાબતમાં કામ કર્યા હોય તેની નકલ ડેલાગોઆગેની હાઈડ્ર એસોસીએશન હાપાદારે બહેર કરશે. તેમજ મળતુર કમીટીમાં કયા કયા બેઝનર તથા કમીટી કયે રથે બીરાજે છે અને પરદુઃખ મંજન તરીકે કમીટીએ આલેહી સુધીમાં કયા કયા પરમાર્થી કાર્યો કર્યા છે તેની નોંધ પાલકીમાં મુકશે તે પાલકી તેમને મોટા ઉપકાર આપશે. પણ જે આ સુધી બાબતમાં તેમજ કાવત્રામાં હાઈડ્ર એસોસીએશનનો કે તેમના હાઈ ટ્રસ્ટી કે મેમ્બરોનો કયા કાય ન હોય અને અપહરણની અંદર જેમણે બીજકુલ બાગ ન લીધો હોય બલકે મુખ્ય કાવત્રામિદે દોરી સંગ્રહ કરી ખાલી તેમનાં નામ હાપામાં કે ડેન્ટબીજમાં સંડોવ્યા હોય તે તેમજ હાપાદારે તે મુજબ બહેર કરી ચોતાનો કાય કાદી લેવા કે નથી મુખ્ય કાવત્રામિદે વિગેરે અંગે આગળ પગલાં કરી કમીટી.

શ્રી. રામજી કાલીદાસ.

પી. આ. બોક્સ ૫૮૪, લોરેન્સો માર્કેસ.

આઝાદીઓ-ની-કુરબાની

તમે હિંદનો આઝાદીનો સુર સાંભળવા માંગો છો? તમારે ગાંધીજીની અળવળ મર બેઠાં બેવી છે?

જો આવી બાવના તમારામાં ફેાય તે તમે દેશના વર્તમાનપત્રો વાંચો. દ. આફ્રિકાવાસી હોદી લાઇએને દોંદની રિશ્તિથી રોકે કરવા અંગે તમને વર્ષો અર્થ હોંદથી જુદાં જુદાં અખબાર મંભાવવા કદ કર્યા છે. આ હાપાએના નામ નીચે પ્રમાણે છે.

અઝવાદીક હાપાંના નામ
મુખ્ય સમાચાર, પ્રબલિન-કેસરી, જે પડી મોજ,
વીસમી સદી, દીન, જોગે કોનીકલ,

પ્રન્ડીમન બુમ (કરળ)

માસીક હાપાંના નામ

નવમેન,

નવ-મુન.

જેઓ દર મેલે તાબ સમાચાર વાંચવાની તમના સખતા ફેાય તેઓને હું અમારે ત્યાંથી હાપાં વેચાતાં લખ જવા કે વર્ષનું એક સાથે લવાબન બરી હાપાં મંગાવી લેવા ખાસ વિનંતી કરું છું. નીચેને રથે પત્ર લખી પ્રાપ્તસ હોંદ મંભાવો કે હાપાં વેચાતાં લખ જાઓ કે મંગો:

એ. બી. ખાન.

૩૬ મારકેટ સ્ટ્રીટ, ફેરનર: કોલેમનજ સ્ટ્રીટ,
મોક્સ ૧૦૧૮. બેદાનીસર્ગ.

ઉપર લખેલાં હાપાં અમારી પ્રીટીરીયાની પ્રાંચ ૧૪૪ પ્રીસ્ટ્રુ સ્ટાંડમંથી પણ મળી શકશે.

વાંચો, વંચારવો અને દેશની સેવા કરો.

ડેલાગોઆગે હતરી સ્વદેશ વા ટ્રાંસવાલ જનર

હિંદી પેસેન્જરોને ખુશ ખબર

નીચેને સરનામે પત્ર લખી જણાવશે તે અંગે તમને રીમર તેમજ હરેન હાપર લેવા આવશ્ય અને રહેવા તથા ખાવા ખીવાનો જીવન બહેબસ્ત સંજળી ખરેજે કરી આવશ્ય.

ઇમીગ્રેશનને લગતું દરેક કામકાજ સંતોષકારક રીતે કરી આપી રીમર ઉપર ચદવાની તેમજ ઉતરવાની દરેક સગવડ અમારી જાતી જેખરેખ નિચે કરીએ છીએ.

ફેમીલી વાળાઓએ જી આજ. ૨૧ ફેમ ૧૯૨૯ કરી અમાને વહેલા મોકલી જેવાં અને પાંચ સાત પીડનો ખચ કરી ચોતાનો નેપાર ખંધ કરી અને આવવા બહેર નથી તમારા ફેમીલીને રીમર ઉપરથી ઉતારી જે સંગાય જેડે દેશથી આવેલા હશે તેજ સંગાય જેડે ટ્રાંસવાલ મોકલી આવવાની દરેક સગવડ કરી આવશ્ય ૨૫ વર્ષથી પ્રમાણીકપણે કામ કરી દરેકને સંતોષ આપું છું અને ટ્રાંસવાલના હાઈડ્ર બાઈઆમાં બહુરિતો છું.

ધોળે હીવસે હુંદારનો ધંપો કરી ખરાયાની મોકલેલો ઉડાવી નહ જાનારા પાછળથી પરમાર્થનો કાલો કરનારાઓએ તા. ૧૫-૪-૩૦ના કાગપાસના પેસેન્જરો ડેલાગોઆમાં તેના સમાને પર કલગનાં જે તેમના પર કેસ કરી પકડાવવાની કમીટી ના બીદીશ કોન્સલને કહી હાપાદારે તેમજ ડેન્ટ બીદો વહેલો પ્રસિદ્ધ કરી. પણ જે કામ તે કલ કરવાયાના કોર્માંથી તે કેસની નકલ હાઈડ્ર હાપામાં બહેર કરશે તે હું પીટ ૨૫, મેંમે ૧૬૬માં આપીશ અને જે ને કોર્માં જુકાણુંજ દરેક હોય તે તેમજ પા ૫૦ બરવા પાલકેવર નિમિત્ત સરનામે કરશે.

Ramjee Kallidas,

P. O. Box 581,

Laurenco Marques.

સાઉથ આફ્રિકામાં પ્રખ્યાત કેપોટનના ૨૮ વર્ષના વખણાયેલી

ફરમાસુ મીઠાઇ

કોઈ પણ તહેવાર, જન્મ, પ્રવાસી અને લગ્ન પ્રસંગે ઘણાજ આનંદ આપશે.

તાજાં લીંધુ અને કેરીના આચાર, પાપડ, ગરમ મસાલો તથા ખાસ પારખેદર પીની સ્વેદીયત મીઠાઇ તેમજ અમારી બેકરીમાં બનેલા તમામ જાતના તાજાં કેકા હમેશાં તમાર મળશે.

માત્ર સારા અને ખાત્રી પુર્યઠ પાસ્ટથી રવાના કરવામાં આવશે. મંગાવી ખાત્રી કરો. ચાર્જર સાથે પેસા મોકલવા મહેરબાની કરવી. સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે નહિ.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો.

લખો યા મળો:—

R. K. KAPITAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
Eastern Trading Co.
WHOLESALE FRUIT SUPPLIERS.
Box 730. Durban.
No. 1 Bananas 25s. Crate,
Pineapple No. 1 3s. dozen.
F.O.R. Durban, C.O.D.

નં. ૧. જાનના ૨૫/ કેક, પારખાફલ નં. ૧. ૩/-
દબલ. ફેલોજ બુટી (સી.એ.ડી.) ૫ થી ૬ પડા
જારનામે. ૧૨૬ જાણુ ગણુ ૧૨૬ અને વેલેન્ડા
તા ૫૦૦૦ થી ૬૦ થી ૬૦ થી મોકલવામાં આવશે

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

કચ્છ અને વેલેન્ડા મારે કંટીના આઈરો ઉપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી
કરો. લખો:—

P. O. Box 576. 55 Bond St. Durban.

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

ફેર જાતનાં તાજાં ફ્રુટ અને વેલેન્ડા સાથે પેકિંગ કરી સી.
આ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે લખો:—

P. O. Box 251. Durban. 31 Stuart St.

મ ક ત

મુખારક ઇદ

ખાસ લાભ

અમારે ત્યાંથી ૬ રોકડાં ખરીદનારને એક આલખમ ૬ રોકડાં રાખવાનું આ ૧૨ રોકડાં ખરીદનારને એક આલખમ ૧૨ રોકડાં રાખવાનું મફત આપીશું. દાલમાં અમારી પાસે મશહુર ગરેબા ના લેડર રોકડાં હાદિસ્તાની, ચુન્નતી, ટામી, ચીમરી અને ઘુઘુ આવેલા છે. તેમજ સગળી જાતના

ગ્રામોફોન અને વાયરલેસ ગ્રામોફોન

પણ સ્ટોક્સમાં રાખીએ છીએ. કેલેન્ડર માર લખો:—

Agent for H.M.V.

E. A. TYEB & Co.

Phone 2447. P. O. Box 155

109 Field Street, DURBAN.

Indian

Opinion

No. 7—Vol. XXIX

Friday, February 13th, 1934

Published at the G. P. O., as a Newspaper.
Price Five pence

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રહી. કરોઆ

મીડીરના ભાવે

રેખુવારી તા. ૨૩ મીએ હુલ્લક જવા ઉપરશે.

મેકન્ડ કલાસ: પાઈડ ૨૭-૦-૦.

રહી. "કારાગોલા"

ઇન્ડર: પાઈડ ૧૫-૭-૬.

માર્ચ તા. ૬ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

ટેક: પાઈડ ૬-૭-૬. મોરાલી વગર.

મુસલમાની વીશી. રા. ૪૦ ના હીસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૧૦૦ ના હીસાબથી લેવામાં આવશે.

હીંદુ વીશી. રા. ૩૫ ના હીસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૭૫ ના હીસાબથી લેવામાં આવશે.

સુખના—કેતાફોએ પોતાના મોટા દાગીના કનીવારે ૧૨ વાગ્યા અગાઉ ફરદમમાં પરેશિયા કરવાં.

સેકન્ડ અને ઈન્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકિંગ્સ કરવે.

દરેક દોહી પેસેન્જરે પોતાની ટીકીટ અમારી ઓફીસમાંથી લેવી અને પદાર ગમવાળા બાઈઓએ અમારી સાથે પગખવદાર કરવાથી પણ થઈ શકશે. રહીમરને લગતું દરેક કામકાજ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે ચાલે છે.

SHAIKH IMED & SONS,

વધુ ખુબસા માટે જાઓ ના મળે:—હિંદી પેસેન્જર

301, Pine Street,

એજન્ડ શેખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

Tel. Ad. "Karamat" Darbun.

૩૮૦ પાણન રહીર, ડરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising in The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

રહીરના ૪૮૦૦.

ધા

પા. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

જેવા કે મોટર કાર, પ્લેટ ગ્લાસ, ફીરફીટી બોટ, વરડોન્સ કોમ્પેન્સેશન, વીગરે અનેક પ્રકારના વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ શરૂ કરી દીધું છે.

પોલીસી તેમજ દાવાની પતાવટ ડરબનમાંજ કરી આપવામાં આવે છે.

આખા દક્ષિણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધિ:—

સોરાબજી રુસ્તમજી,

"ઇન્ડિયા હાઉસ"

૧૭ ફર્સ્ટ એવેન્યુ,

ડરબન.

પુસ્તક ખબર

સાથેજ આફ્રિકામાં ગુજરાતી પુસ્તકોની નવી ઝેલર-સી.

અરનામું નોંધી લાખો.

ફેનસી ફારસો	૫	૬
મહાકાવ્ય	૫	૬
પ્રીતિજ્ઞ મહાલ	૬	૬
સુતનાના રાજ્યમાં	૧૨	૬
દુઃખીને દિલાસો	૧૨	૬
મોટી આંત્રિ (કારમસરતું પુસ્તક)	૧	૬
રાજ્યના મહેલમાં	૧	૬
સીતમંગલ સુલતાન	૬	૬
અમી અરબી	૮	૬
મે એન દુનીયા	૨	૬
એક પથરોના પ્રતાપ	૫	૬
ફોનોગ્રાફ ગાયન માળા	૧૦	૬
ગુજરાતીનું ગુલાબ	૧૦	૬
બાદશાહ પાળાર	૬	૬
ગુજરાતનાનું ગુલ	૧	૬
મરુવતી	૫	૬
પ્રાચીનકૃત મમાર	૫	૬
કરમની કદાચી	૧	૬
નવલ ગંગા	૬	૬
દુનીયા કે ફોલ્ગ	૬	૬
પ્રુદાને ખખર	૧	૬
મુઝકીલ આશાન	૧૫	૬
મંસારનો કંસાર	૩	૬
મંસારી કે સન્માસી	૩	૬
ત્રીવેક વાણી	૫	૬
મેઢક ખુન	૨	૬
પ્રીતિજ્ઞને પાદશા	૮	૬
નવલ નવરંગી	૧૦	૬
સંકટની-સુલભ-ફોનોગ્રાફ પૂલ	૧૦	૬
ગુજબદન	૬	૬
દીદ કદાચજી સાગર	૩	૬
કાણું ગુલાબ	૩	૬
મરુત ફોનોગ્રાફ કારમ મંગાર	૩	૬
સુલનો મોમ (રસી કીટેન્ડીય વાર્તા)	૮	૬
વીજામતી ફોલ્ગ કાલ્ક માગ ૧	૩	૬
" " " " " ૨	૩	૬
ફોનોગ્રાફ પ્રતાપ	૩	૬
કંપતી વાર્તાકાવ	૨	૬
સ્વીટ્સર લેન્ડની સ્વતંત્રતા	૨	૬
ગેરીબાલ્ડી	૫	૬
બાલાજીનું રાજકીય	૧	૬
બાલાજીન	૬	૬
કુશીકલા	૪	૬
(ફોનોગ્રાફ અમલ ફોનોગ્રાફ નવ મંગાર)	૫	૬

નાગ કન્મા	૨	૩
તીલોતપા	૨	૩
મુગલજી	૩	૬
આશાનો મુસાફર	૪	૬
ઉપાને અરબી	૧	૦
રસામજી	૪	૦
અનંત ગીત ગોવંદ	૩	૦
મજા વિગાર	૨	૩
આપના સુદી	૧	૬
માત સુંદર વાતો (દરેક જગે જરૂર વાંચવી)	૧	૬
જ્ય કારતી	૨	૩
સ્વામી રામ તીર્થનું જીવન અગ્રીય	૬	૬
સંસાર રમ્ય	૨	૩
મરિચક પ્રભુ	૫	૬
નંદન વનને આગળે	૧	૬
આનંદ કદમી	૫	૬
અમારી પહેલી વાર્તાઓ	૧	૩
" બીજી "	૧	૩
" ત્રીજી "	૧	૬
પ્રાચીનકૃત વાર્તા માળા	૨	૬
લોહીના ભેખ	૧	૩
નંદનને પ્રભુકારે	૨	૬
ગરીબ	૫	૬
અદનાગ દીદ	૨	૩
મુકત ધારા	૧	૦
માલીકી	૧	૦
નોઈ અને રાજા	૧	૦
સ્ત્રીધારનો વાંચાલ	૨	૬
મહાત્મા ગાંધીનું મર્ગચુક (દરેક કોઈએ)		
વચનું નેત્રો		૬
મરુત પુઝી પર રમ્ય	૫૦	૬
દિવાની કે શાણી આગ ૧	૮	૬
" " " " " ૨	૮	૬
કદરતની કદર	૪	૬
મોટીની ગણી	૬	૬

આ ઉપરાંત બીજાં વધી અનન્ન પ્રુત મળશે.

કમ, કુદરતી અને ખાંસી

ની ખાસ દસ વાપરી ખાતો કરો દબારોને રાખો કરો.
હે અને વાપરવામાં રાખે પણ બાંધેનું કુદરતીય મળે નથી.

કિંમત એક રૂપિયાની રૂ. ૪૫.

એક વખત મંગાળી ખાતો કરો.

મળવાનું કેપલ.

The Burma House,

105 Grey St., Rangoon

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

રજાઈકલ "સુટ" માઈના કપડાની જાહેર ખર્ચ
સમસ્ત દેશના નેટીવ જાપાનીમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા માટે તે જાણો છે અને માને છે. રજાઈકલ
"સુટ" માઈનું કપડું રજાઈ કરે અને તમે સહેલાઈથી
વેચી શકશો.

આ "સુટ" ના
માઈની તપાસ રાખ
જો અને પ્રમોટેશનથી
ચેતતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એચ. જરુપર સમીથ એન્ડ કુ.

(પીટી) લીમીટેડ.

જોહાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, ડરબન,
પોર્ટબ્લેયર.

P. P. BHAGAT Fruit Merchant.

દરેક જાતનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાફ પેકેજ કરી
સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. કમિઃ—

P. O. Box 842. Durban. 129 Victoria St.

FREE

Diary
1931

FREE GIFT!

DIARY 1931

200 pages—one day a page. Apply with
6 pence postage stamps.

RAJVAIDYA NARAYANJI KESHAJI,
177 Harrison Road, CALCUTTA

ઉત્તમ મરમ મસાલો વગેરે

અમારે હાં જાતી દેખરેખ નીચે વાળે અને સહાયથી
ધરમાં દોસો મરમ મસાલો, કરીપાઉડર, હલ્દી, મરવા, તેમજ
કેરીના અને લીંબુના તમાજ મીઠાસ આપાર કંમેલો થોડો
વા જલાઈય અમારી મેરટી સાથે મળી શકશે. આવો
ઉત્તમ માલ, તમે ધરમાં પનાવી શકતા નથી. એક વખત
મંગાવી ખાતી કરો. મળવાનું કેશાજી,

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

Phone 3807. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN.
HEERABHAI MORAR MATYADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

ફ્રુટ એન્ડ વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર
અને કમીશન એજન્ટ.

વેલિંગ જારી રીતે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૦૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Box 247 & 317 Tel. "Khazri."
HOUSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭, ટેલીફોન એડ્રેસ "ખઝરી"

હુસૈન ઇસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)

ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,

બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

અઠવાલીક વેચાણ

	આસ્ટ્રા	લીડ	મુસલમાન	પારસી	સુર્વોદય	જુબીલ
વાર	૧૯-૨૧ ફેબ્રુ- વાર	૧૯-૨૭ માધ રાખજી	૧૯-૨૬ રમજાન	૧૩-૨૦ ફેબ્રુ- કરમી	ક. મા.	ક. મા.
ચાક	૧૩	વરિ ૧૧	૨૪	૬	૫-૩૫	૬-૪૭
ક. મા.	૧૪	" ૧૨	૨૫	૧૦	૫-૩૧	૬-૪૬
૨-લી	૧૫	" ૧૩	૨૬	૧૧	૫-૨૭	૬-૪૫
સોમ	૧૬	" ૧૪	૨૭	૧૨	૫-૨૮	૬-૪૪
મંગલ	૧૭	" ૨૦	૨૮	૧૩	૫-૨૨	૬-૪૩
બુધ	૧૮	સુરિ ૧	૨૯	૧૪	૫-૨૦	૬-૪૨
ગુરુ	૧૯	" ૨	૩૦	૧૫	૫-૨૧	૬-૪૨

વેચવાના ગ્રામ્ય લાયક પુસ્તકો

	પાના	કી. વે.
સિપાહીઓના જળવાનો ઇતિહાસ	૬૪૪ (ભાગ ૨) ૬	૦
નહિકા કુખી	" ૪૪૦	૮ ૦
મુલામી રસપાર (ભાગ ૨)	" ૨૭૪	૩ ૦
મોહલ તીર કમીરજી	" ૨૮૦	૬ ૦
સાનેરી નામ વગરની પછુ પાકા પુઠામાં		
કાળા પાણીની કમા	" ૨૭૨	૦ ૦
જસકર	" ૮૧૪	૭ ૬
કાન્યા પુઠામાં પછુ કણીજ ઉપયોગી		
ગીતાંજલી	" ૧૧૨	૨ ૬
નવ સંકલ્પ	" ૧૮૦	૧ ૬
અરિમાવલી	"	૧ ૧૦
સત્તરમી સદીનું કાન્ધ	" ૨૮૮ (ભાગ ૧)	૫ ૦
સીતા વનવાસ	"	૧ ૩
જમનાજની સુરતી અને ભારતનું ભૂવલખ	"	૪ ૦
શવનપર પ્રકાશ	" ૧૦૭	૦ ૬
સરકારની રસપાર	" ૨૧૫	૩ ૬
" ભાગ ૨ નો	" ૭ ૨૦૫	૩ ૦

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HATTAS,
Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237,
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Patent Lenses

J. Muller & Sons, Ltd.
OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 A. Pritchard Street, Johannesburg.

N.B. We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY INDIA)

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

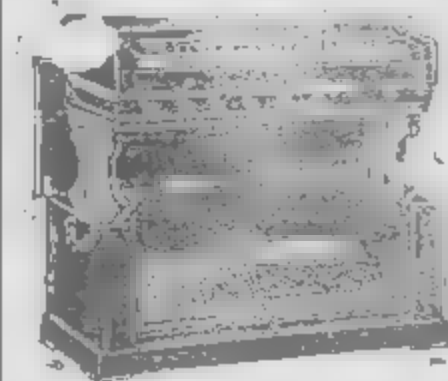
Write or give a Call at

GOSHALIA'S MUSIC SALOON,

(Prop. A. N. GOSHALIA)

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે હરેક ધરમાં હારમોનિયમ સામગ્રી જરૂર છે. હારમોનિયમ પાડીએ જાએ. મુબીના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, પંખના, પોર્ટેબલ હરેક ભવના મીઠા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર છે. તે તે સીવાય હારમોનિયમો, સુર, ખલના વીચેરે પણ મળશે. હરેક ભવના હારમોનિયમનું રીપેરિંગ કામ આગ્રીથી કરી આપીએ જાએ. જાએ વા મળે:—

ગોશાલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(પાલીકા વિ. ક્ષેત્ર. ગોશાલીયા)

પી. એ. બોક્સ ૪૬૦.

૧૩૧ ક્વીન સ્ટીટ. દરબન.

Indian Opinion

No. 7—Vol. XXIX.

Friday, February 13th, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.
Price Fourpence.

NATAL INDIAN CONGRESS

DEATH OF PUNDIT MOTILAL NEHRU

HUGE MASS MEETING CONDOLES

A MASS MEETING of the Indian community, under the auspices of the Natal Indian Congress, was held in Durban on Monday evening at the Royal Picture Palace to express the sympathy of the community on the sad death of the late Pundit Motilal Nehru, one of India's greatest leaders.

Mr. Sorabjee Rustumjee, President of the Natal Indian Congress, in the course of his speech, said—

Gentlemen, This evening we have assembled to pay tribute to a great soul who has passed into the Far Beyond. Earlier in the death of the late Pundit Motilal Nehru, who had he lived a few more months, would have celebrated his seventieth birthday, for he was born in May 1861. India has lost an illustrious son and Mahatma Gandhi a noble brother.

Death has dealt a terrible blow to Mother India from which it would be difficult for her to recover. The fact that Mahatma Gandhi, immediately after his recent release from imprisonment, travelled to Allahabad to consult with the aged Pundit, will show to you the esteem and high regard in which he was held by the Mahatma and the eminent position he held in Indian politics. Allahabad has been the scene of much activity during the past few weeks. It was at the behest of Pundit Motilal Nehru at Allahabad where important discussions were proceeding relating to the future constitution of India. It is an irony of fate that death should take toll of Pundit Motilal Nehru a day before the arrival of Sir Tej Bahadur Sapru, the Rt. Hon. V. S. Srinivasa Sastri and Mr. Jayakar, who were to have proceeded straight to Allahabad with a view to deliberating with Mahatma Gandhi, Punditjee and other Congress leaders on the conclusions of the Round Table Conference.

Pundit Motilal Nehru was indeed a giant in the legal profession. At the High Court Bar at Allahabad, he was easily at the head. His name figures in almost every famous case in Northern India. He was a brilliant lawyer and his earnings at the Bar were enormous, so much so that he lived the life of a Prince in palatial magnificence at Allahabad. No one who visited Allahabad would have failed to see the magnificence and splendour of "Anand Bhawan," which has been donated by him to the Indian Nation. It has often been said that his wealth was done at Paris. In his dress he was immaculate. He scrupulously followed the fashions of Paris. Such was the magnificent style in which the learned Pundit lived until the creed of Non-co-operation enlisted him. Gone was his life of splendour. He responded to the heroic call of Mahatma Gandhi and thenceforth he dressed in nothing else but Khaddar. Not content with the change that was wrought in his life, he toured throughout the country lecturing on Khaddar and Non-co-operation.

The name of Pundit Motilal Nehru has been in the forefront since he joined the Non-co-operation Movement, but that does not mean that his public life began at that period. Far back as 1907, as a Congressman, he took an active part in Indian politics, for he felt as almost every other leader, that his foremost duty was to work for the political uplift of his country.

At the outset he was essentially a moderate but the repressive policy of the Government made him join the Home Rule Movement.

He was on the directorate of the *Leader*, a Moderate newspaper, but when he joined Home Rule Movement he withdrew from that directorate and founded the *Independent*. In setting out the ideals of his paper, he dropped the "line of least resistance" that was then being taken and said,

"The *Independent* has come into existence to voice the soul of a nation, of a people ripening into nationalhood, of communities emerging into a people, of individuals growing into a community. How shall it approach its noble work? Or better still, how not?"

Not along the facile line of appeasement, the facile line of least resistance which stifles the soul and perverts the hand. Not by methods of cabal, camera and committee which bring no lasting good and help and only distort the outlook. But bringing the fierce light of day to play on dark spots wherever they exist. By giving expression to the plain unprepossessing of the plain mind in plain language. By striving to press home the eternal truth that while on the one hand natural rights of mankind cannot be withheld to be doled out in little bits with a condescension of high-minded generosity and a benignly benevolent purpose, those rights cannot on the other hand thrive in an atmosphere of religious cleavage and racial antagonism.

Thus alone can the *Independent* fulfil its mission and join President Wilson in saying "The select classes of mankind are no longer the governors of mankind. The fortunes of mankind are now in the hands of the plain people of the whole world!"

In 1918 when the Non-co-operation Movement was at its height he was at the fore with Mahatma Gandhi and since then his name has been a household word amongst the masses in India. A firm believer in Hindu-Muslim unity, he felt that a reconciliation between the Mohammedians and the Hindus must be effected so that each might feel that he was an Indian first and a Hindu or a Mohammedan afterwards. He did not mince his words when attacking the British Democracy.

"We can expect nothing from a foreign bureaucracy. Our interests are directly opposed to theirs, our gain cannot but be their loss. All power is at present centred in them, and it is only natural that they should be unwilling and indisposed to part

with it or even a fraction of it without a struggle; the great majority of these alien officials, no doubt, use their power in what they honestly conceive to be in the best interests of the country."

These sentences were typical of Panditjee's speeches.

In explaining the term Swaraj, he said, "It has been authoritatively declared by the Indian National Congress, that our goal is complete Swaraj. That we shall have full Swaraj and will be satisfied with nothing less. The word must be accepted to-day as an authoritative and comprehensive term comprising in one word, the whole import of the well-known phrase—"The Government of the people, by the people, for the people."

On the 6th December 1926 he was arrested and sentenced to 6 months imprisonment. He took the sentence most calmly. In entering the gaol he gave a message that was filled with supreme love for his country. He stressed that Non-violence, Non-co-operation should be continued until Swaraj was attained. Of Khudai he said that "It was indispensable to the Swarajya Army, as ordinary weapons are to the Government."

Last year he was sentenced to 9 months, and owing to his illness he was released. Since his release he has been stricken to bed.

His entry into the Legislative Assembly as Leader of the Swaraj Party and his work there are recent history. But no speech on his life would be complete without a reference to the speech he made at the Legislative Assembly on that great occasion when the Swaraj Party walked out *en bloc*. I shall give a few extracts of that memorable speech:—

"We are here today under a mandate. The mandate, gentlemen, referred to the resolution passed by the All-India Congress Committee, which asked the Swaraj members to walk out after raising the Constitutional question.

He went on, "After subjecting generations of the people to a long continued process of emasculation, they took a cruel delight in reminding them that they were helpless and could not enforce their rights as free men could do. Well Sir, we admit, that at present we cannot: the Government are welcome to derive such consolation as they may from that fact and gloat over our helplessness. They are welcome to jubilate over their own shame. . . . Your much boasted reforms are not acceptable to us and we shall not have them."

Describing how thousands of young men were thrown into gaol during the first period of the operation of the reforms, he said they bore the humiliation patiently and courageously. Then came the second period when the Swaraj Party entered the Assembly with the Pandit as its Leader. He went on to deal at some length on the various nefarious methods that were being adopted by the Government, and then said:—

"Sir, we are not children; and the Government know very well how far it is possible for this section of the House to go with them on the road to full co-operation. The late Mr. C. R. Das offered generous terms for honourable co-operation. The Government rejected them. . . ."

"What the Government have done to deserve it, that they have repeatedly flouted the opinions of this House, the considered resolutions of this House, the Bills that were passed by great majorities in this House. They have passed laws by certification which have been aptly described as lawless laws. . . . An ordinance was passed shutting up some of the noblest sons of India without trial, in gaol. Those sons of India are still rotting in gaol."

"We hope and trust that the Nation will give a suitable reply to the truculent rejection of our

demands and will send us in large numbers with a stronger mandate, and God willing, with the sanction for fulfilling its aspirations, and enforcing its commands."

Such is the life of Pandit Motilal Nehru. He has given to India all that he possessed, his wealth, his home, his body and above all his one and only son, Jawaharlal Nehru, who is now seeing India as a true son of a noble father. It is an oft-repeated remark that the best men that India produced have rotted in gaol. Without fear of any contradiction, I make bold to say that the Indian gods have killed Panditjee. Though he is now dead, his spirit will hover over India and watch her steady progress to Freedom. Let us hope that Almighty will bless his soul.

The following resolution of sympathy was passed by the meeting:—

"That this mass meeting of the Indian community held under the auspices of the Natal Indian Congress hereby records its profound condolence on the death of the late Pandit Motilal Nehru and sympathies with Pandit Jawaharlal Nehru, his family and the Indian nation in their sad bereavement."

All Indian business places were closed on Tuesday afternoon as a mark of respect for the late Panditjee.

Ladysmith Indians' Tribute

A mass meeting of the Indians of Ladysmith and District was held at the Hindu Therkotum Hall, Ladysmith, on Sunday at 3 p.m., for the purpose of conveying an expression of sorrow at the irreparable loss sustained through the untimely death of Pandit Motilal Nehru.

In the course of his speech Mr. A. C. Mooka, who presided, spoke in glowing terms of the great work that was accomplished by the Pandit and spoke in a sorrowful strain as to how he was taken away at a critical moment when his assistance was most needed.

Mr. R. Singh, who also spoke, said that India had lost two of her most illustrious sons in the persons of Montana Mohamed Ali and Pandit Motilal Nehru within a month when their assistance was most required in the attainment of Swaraj for India. Other speakers were Messrs. Sayed Atmod, Asmit, Jalla Parshotam, Bhudoo Bhoola and B. Maharaj. Prayers were offered by the whole assembly.

A meeting of the officials and members of the Arya Samaj of Ladysmith was held at their hall, Illing Road, on Saturday evening when prayers were offered and a resolution was passed conveying an expression of regret at the irreparable national loss sustained through the untimely death of Pandit Motilal Nehru. The Arya Samaj on hearing of the sad news forwarded a cable of condolence to the relatives of the late Panditjee. Speeches were made by Messrs. R. Singh, Vital, Bhudoo Bhoola and others who spoke of the manifold activities of the great leader for the attainment of Swaraj for India.

Meeting At Dannhauser

A mass meeting of the Dannhauser Indian community was held in the Mosque sample room on Monday night to express the sympathy of the local Indians at the great loss the Indian nation has suffered by the death of the late Pandit Motilal Nehru. Mr. Sheik Abdool was in the chair, supported by the secretary Mr. S. Goorden.

Pandit Ramsoonder Patak then referred to the great loss suffered by the nation in the untimely death of the late Pandit Motilal Nehru. Pandit Motilal's name was a household word in every

Indian home in South Africa. He was the joint founder with Mahatma Gandhi of the Swaraj movement in India and one of the brilliant sons produced on Indian soil.

Messrs. Jugalakshen Ahmed and M. D. Mooka also spoke on the work of Pandit Motilal for the cause of Swaraj and India.

The chairman then submitted the following resolution of sympathy which was seconded by Mr. C. S. Vawda and passed in silence.

"That this mass meeting of the Durrban Indian community hereby records its profound sense of sympathy at the sad demise of the late Pandit Motilal Nehru, a joint founder with Mahatma Gandhi of the Swaraj movement of India and by whose death India has sustained an irreparable loss."

It was also decided by the meeting to despatch the following cable to Pandit Jawaharlal Nehru —

"Deeply grieved to learn of the death of one of the great Swarajist leaders of India. Pandit Motilal Nehru's death in the present critical situation is a tragedy to the Swaraj movement. May Almighty bestow you and Shriamati Motilal Nehru and family with courage and patience in the irrecoverable loss."

Other Cables

The following cables have been sent to Pandit Jawaharlal Nehru, Allahabad, by the Transvaal Protaganti Association and the Anand Bhawan Society respectively of Johannesburg —

"The Motilal Nehru's death a living patriotic example for our countrymen though the loss irreparable at this critical juncture. Sharing deeply bereavement. Praying God grant him soul peace."

"Anand Bhawan Society is grieved to learn the irreparable loss that Mother India has sustained at this juncture through the death of your worthy father. Please accept our heartfelt sympathy in your sad bereavement and convey same to your revered mother."

Story Of Pandit Motilal Nehru's Death

Touching Scenes At Bedside

Pandit Motilal Nehru began sinking at midnight, when relatives and friends, including Mahatma Gandhi, were at the bedside.

At 4 a.m. the doctors gave up hope, and the patient was unconscious.

There was a touching scene at the bedside, where Mrs. Nehru, old and bent, was a pathetic figure. Motilal's favourite grand-child, Indumati, was crying at the bedside.

The news spread in Lucknow immediately, where thousands hurried to the home where the body was lying in state, decked in flowers.

In the centre hall there was a continuous stream of mourners.

The body was taken in a procession to Allahabad where the cremation took place on Saturday at Sangam, an Allahabad suburb at the junction of the Ganges and Jumna.

THE LATE PUNDIT MOTILAL NEHRU

(BY C. F. ANDREWS)

HIS HIGH CHARACTER

HOW is it possible to describe in words the glorious courage, self-sacrifice and devotion of Pandit Motilal Nehru? All these were offered freely in the service of his Motherland. There is one fact which everyone in India knows it was really, in the first instance, his own wife together with his own daughter-in-law, the wife of Pandit Jawaharlal Nehru, who became in God's Providence the cause, in the background, that most of all encouraged both father and son to give up everything in the service of their country.

I have seen these two ladies frail and weak in their bodies and suffering from illness physically, but in their spirits truly divine owing to their devoted love, endurance and sacrifice. All that Pandit Motilal Nehru and his son Jawaharlal have suffered, these ladies and their household have suffered with them. They too have given up everything. They also have again and again offered themselves for imprisonment for their country's sake. And what is more it has to be remembered that it is always much harder to feel the pang of loved ones suffering in prison and to be unable to help them, than merely to be in prison one's self. For the latter suffering is physical, the former suffering is mental and spiritual.

When I look back upon their beautiful home called Anand Bhawan, in Allahabad, which has now been given to the Indian people, I can remember with gratitude the frequent visits I paid there, as a loved and welcome guest. The ladies of the house used to care for every need, watching over me as if I were the only guest though many others also were present. For the house was always in the service of those who came from different parts of India on national service, and Mahatma Gandhi used to stay there when he visited Allahabad.

It was in the Punjab, shortly after the atrocities that happened in 1919, that I saw Pandit Motilal Nehru every day and got to know his character thoroughly. He was always gay-spirited, even in the hour of adversity, and his high moral courage was

evident. Suffering as he did from a cruelly painful form of asthma, he would often lie awake sleepless for most of the night and then bravely struggle through the day almost inarticulate with incessant coughing and hard breathing. But he had always a smile for everyone and would cheerfully 'carry on'.

Perhaps it may be allowed me, at a later date, to continue my recollections, but these first words of sorrow, after hearing of his death, will convey to many readers in South Africa something of his high and sterling character and also form a tribute of sympathy and love to his son Jawaharlal Nehru and his bereaved family.

ANOTHER NAIL?

WE have only just been favoured with a copy of the draft Immigration Bill we are informed is to be introduced to Parliament during the next few days.

Detailed criticism is of course impossible at this stage, but from the opinion of learned counsel promptly sought and obtained it is already evident that the Bill proposes to cut down existing rights in a most drastic fashion. We recommend a close study of the proposed measure and reserve further observations till next issue.

A Life Sketch Of The Late Pundit Motilal Nehru

The late Pundit Motilal Nehru was by birth a Kashmiri Brahmin, and was born in the year 1861. His family had come down from Kashmir and settled in Allahabad. Pundit Motilal Nehru was one of the ablest Indian lawyers in constitutional law and an ex-President of the Indian National Congress. His complexion was so fair that he was always regarded as a European when he travelled on the Continent of Europe in his European dress.

During the opening years of the present century he kept to his practice and his Western habits of life, and was on all occasions a leader of the moderate side of Indian politics. His son, Pundit Jawaharlal Nehru, was educated at Harrow and Trinity College, Cambridge, and followed his father at the Allahabad Bar. Both father and son were famous in their profession and the income they derived from their legal practice ran into many thousands of pounds sterling each year. Indeed, Pundit Motilal Nehru was one of the wealthiest men in the United Provinces.

The change in the political life of both father and son came after the Punjab disorders in 1919. They entered the Punjab soon after martial law had been abolished, and investigated the happenings at

Amritsar and elsewhere. What they experienced then turned them both into Nationalists of a more intemperate order.

When Mahatma Gandhi started his non-co-operation movement in 1920, Pundit Motilal Nehru joined him. By this time he was ready to discard all his Western habits, and to wear the home-spun "khaddar" as his only form of dress. It was an amazing change to see this very wealthy barrister living in many ways as the poor live in India, in order to take part with Mahatma Gandhi in non-co-operation.

A divergence of views arose between Mahatma Gandhi and himself with regard to entry into the Government Councils. He determined, against Mr. Gandhi's advice, to enter the Legislative Assembly at Delhi, and soon became the recognised leader of the Nationalists in their opposition to the Government of the day. He formed the Swaraj Party, which continued to offer obstruction until full responsible government was given. In spite of this opposition, resembling that of Parnell in the British House of Commons, Pundit Motilal Nehru won the respect of the House by his courteous demeanour and his magnificent powers of debate. As an intellectual force within the Legislative Assembly he was easily of the first rank.

While he thus obstructed the Government, he also on several important occasions gave them his full support in matters affecting social reform; for he himself was entirely free from orthodox caste prejudice, and on the side of liberal religious reform. With the Mohammedans he was always on very friendly terms, and he knew how to win them to his side in matters of national importance.

His son, Jawaharlal Nehru, took the non-co-operation position along with Mahatma Gandhi and at last carried his aged father with him. During the last year, Pundit Motilal Nehru joined in the civil disobedience movement, and courted political imprisonment. He was released owing to ill-health.

His death at this unfortunate moment will make a very serious crisis in the Congress movement in India. He was profoundly loved by all sections of the community for his extraordinary self-denial and self-sacrifice, and his death will cast a gloom over the whole of India.

Tagore's Message

In a message delivered recently to the New York Press Association, Sir Rabindranath Tagore is reported to have said:—

"I am proud my countrymen to-day, under their great leader Mahatma Gandhi, have disdained to imitate violent methods of modern military nations in their struggle for freedom but made moral integrity and spirit of sacrifice the directive power of their non-violent movement. By accepting spiritual force as their chief weapon, they have already proved their superiority to the primitive mentality of unsharpened pillage and manslaughter which persists in most countries to-day, and I have no doubt that if our countrymen can keep fast to this humanism of non-violence, in spite of violent provocation they will have no difficulty in establishing the freedom which is already theirs in so far as they are true to the central ideal.

I can tell you that the whole world to-day recognises the greatness of India's spiritual struggle for liberty. India has proved that human history has come to a stage when moral force has to be acknowledged over by politics."

ised to take such action as may be necessary in this matter.

PROPOSED BY-LAWS--PRETORIA ASIATIC BAZAAR

2. That the Conference strongly protests against the proposed By-Laws for the governance of the Asiatic Bazaar at Pretoria in that these provisions are degrading and unjust and in direct contradiction to the upliftment clause of the Capetown Agreement.

ASSISTED EMIGRATION

3. In view of the reports emanating from repatriates that their welfare in India is being neglected, this Conference is firmly of the opinion that a thorough investigation into the matter should be instituted and instructs the Executive to do the needful.

This Conference further respectfully requests the Indian Imperial Citizenship Association and the Servants of India Society to enquire into the conditions of repatriates in India and to communicate with the Executive the result of the investigation.

CONDONATION

4. This Conference appeals to the Minister of the Interior to reconsider his decision in regard to the introduction into this country of the wives and children of condonées and respectfully requests, in view of the small number affected, that condonées be permitted to introduce their wives and children into South Africa so that they may lead a happy family life.

EDUCATED EXTRANETS

5. That this Conference of the South African Indian Congress hereby accepts the policy laid down by the Secretary for the Interior in his letter to the Hon. the Minister in regard to the entry of teachers and priests into South Africa. This Conference further resolves that the acceptance of the said policy shall not in any way abrogate the existing rights under the Gandhi Agreement of 1911 in regard to the entry of educated Indians.

POSTS AND TELEGRAPHS

6. That this Conference again respectfully submits to the Hon. the Minister of Posts and Telegraphs that the separation of races in the Posts and Telegraphs offices is unnecessary and it tends to wound the susceptibilities of the Indians. This Conference while appreciating that the Hon. the Minister has been pleased to remove the separation of counters in the Pine Street (Durban) and the Post London Offices, and learning that separation of counters is made good with a view to segregation of the masses with a view to meeting the convenience of the public, urges that such convenience could be met by the establishment of non-racial Posts and Telegraphs offices in thickly populated non-European localities and submits that the removal of segregation in large Post and Telegraphs Offices and make for less public dissatisfaction.

This Conference also suggests that the employment of Indians as Post Clerks, Postmen, and Telegraph messengers would facilitate the work of the Posts and Telegraph Department.

LABOUR

7. That this Conference respectfully urges on the Government to take into consideration in dealing upon Industrial Conciliation Agreements and Wage Determinations, the economic disadvantages of Indians in that they have neither choice of site nor of customers nor nature of business owing to legislation and or administrative restrictions and prays that the Government remove the said economic disadvantages.

LIQUOR ACT

8. That this Conference while expressing its appreciation to the Minister of Justice for exempting Indian waiters and wine stewards in the Transvaal from the operation of Section 102 (2) (a) of the Liquor Act, feels that in view of the fact that the Exemption Certificates are of a temporary character, the future of these men hangs in the balance. The prohibition of methylated spirits to Indians is causing a great deal of inconvenience to the Indian householders.

This Conference, therefore, respectfully requests the Government to amend the Liquor Act in order to give relief in this and other matters affecting Indians.

SUBSIDY FOR TECHNICAL EDUCATION OF INDIANS

9. That this Conference respectfully urges the Union Government to provide a subsidy for the Technical education of Indians in the Province.

INDIAN IMMIGRATION LAWS (NATAL)

10. That this Conference respectfully urges that the Union Government would be pleased to repeal the Indian Immigration Laws (Natal).

11. That this Conference commends the resolution passed at the 10th Annual Conference on the Licensing question and again respectfully urges, that having regard to the harsh, unjust and unsympathetic administration of the Licensing Laws in different parts of the Union in so far as the Indians are concerned, the Union Government may be pleased to take early steps to revise the existing Licensing Laws as enacted in the Cape Town Agreement.

RAILWAY GRIEVANCES

12. That having regard to the many grievances under which the Indian community suffers on the South African Railways, this Conference of the South African Indian Congress assembled at Cape Town, respectfully requests that the Minister of Railways and Harbours be pleased to appoint a Departmental enquiry into such grievances with a view to affording relief.

(To be Continued)

The Indian Technical Education Committee (DURBAN)

EVENING COMMERCIAL CLASSES AT SASTRI COLLEGE

The following classes have now commenced: Book-keeping, Business Methods, Commercial Arithmetic, English, Mathematics, Correspondence, Shorthand, Typewriting and Stenography.

Students who have not yet taken advantage of these classes are advised to join as soon as possible. Further information may be obtained from

W. N. BUSS,
Sastri College, Durban.

P. R. PATHER, Joint Hon. Secretaries.
S. M. MOODLEY

P.O. Box 670
Little Grey St., Durban.

NEW IMMIGRATION AMENDMENT ACT (1931)

ACT 22 of 1913 as amended by Act 22 of 1914 or as further amended.

SUB-SECTION 7—SECTION 2.

No appeal shall be heard by a Board unless a notice thereon in the prescribed form has been given to the Immigration Officer by or on behalf of the person concerned within three days after the refusal, detention, restriction or arrest of aforesaid or, in case the applicant arrived by sea and the ship whereon he arrived is about to depart, unless such notice is given forthwith. In every case a deposit shall be made of an amount fixed by the Immigration Officer, not exceeding one hundred pounds, to cover the detention expenses of the said person, the costs of bringing him to the place at which he was restricted if he desire to appear personally, and if he arrived by sea the cost of his return passage by another ship to the place from which he came.

SUB-SECTION 1 of SECTION 4.

Any person such as is described in any paragraph of this sub-section who enters or is found within the Union, or who, though lawfully resident in one Province, enters or is found in another Province in which he is not lawfully resident, shall be a prohibited immigrant in respect of the Union or of that other Province (as the case may be), that is to say

Paragraph III of Sub-section 1.

Any person who is likely, if he entered the Union, to become a public charge, by reason of infirmity of mind or body, or because he is not in possession of sufficient means for his own use to support himself and such of his dependants as he shall bring with him into the Union.

Paragraph (f) Sub-section 1, Section 4.

Any person who has been convicted in any country of any of the following offences (unless he has received a free pardon therefor) namely, murder, rape, incest, indecent assault, sodomy, arson, theft, receiving stolen goods, knowing the same to have been stolen, fraud, forgery, or uttering forged documents knowing the same to have been forged, counterfeiting coin or uttering counterfeited coin knowing the same to be counterfeited, housebreaking with an intent to commit an offence, burglary, robbery with violence, threats by letter or otherwise with intent to extort, or of any attempt to commit such offence, and by reason of circumstances connected with the offence, is deemed by the Minister or by an Immigration Officer acting pursuant to directions from the Minister, to be an undesirable inhabitant of or visitor to the Union.

Amendments as proposed by the New Bill.

SECTION 1 of the Bill.

Deletion of the words *italicised* and substitution therefor of the words *removing him to any place outside the Union to which he may lawfully be removed*.

Sub-section (a) of Section 1.

Deletion of the words *italicised* and substitution therefor in each case of *has entered*.

Sub-section (b) of said Section.

Deletion of the words *italicised*.

Sub-section (c) of said Section.

The addition of the words *or has brought* after the word *bring*.

Sub-section (d) of Section 2.

Any person who has at any time and in any country been convicted of any of the following offences (unless he has received a free pardon therefor), namely, high treason, sedition, public violence, counterfeiting coin or uttering coin knowing that it is counterfeit, murder, assault with intent to do grievous bodily harm, rape, incest, sodomy, indecent assault, unlawful carnal intercourse or indecent or immoral acts with a girl under a specified age or with a female idiot or imbecile or soliciting or exciting any such girl or female to the commission of such acts, criminal injury, indecent exposure, the unlawful burning of any property, robbery, theft, receiving stolen goods, knowing that it was stolen, malicious injury or damage of property, fraud, forgery, or the uttering of forged documents knowing that they are forged, house-breaking with intent to commit an offence, bribery, extortion or the obtaining of any property by means of any threat whatever, or any attempt or incitement to commit such offence, and is decided by the Minister or by an Immigration Officer acting upon directions issued by the Minister, to be an undesirable inhabitant of or visitor to the Union.

Addition of the following paragraphs after paragraph (h) of Sub-section 1 of Section 4.

(i) Any person who has been removed from the Union by warrant issued under any law unless such person is in possession of valid authority to return to the Union.

(j) Any person who has been convicted in the Union of any offence and by reason of the circumstances of such offence is deemed by the Minister to be an undesirable inhabitant of or visitor to the Union.

(a) As enabling a person to be deemed a prohibited immigrant in the Cape of Good Hope or Natal if, being at the commencement of this Act fully entitled to reside in any *Province* he shows or has shown that he is able to comply with the requirements described in Section 3 (a) of that No. 30 of 1906 of the Cape of Good Hope, or of Section 5 (a) of Act No. 30 of 1903 of Natal.

Paragraph (a) of Sub-section 2 of Section 4.

Nothing in Sub-section 1 (a) shall be construed.

Paragraph (b) of Sub-section 2 of Section 4.

As abrogating or affecting any right conferred by Act 36 of 1908 of the Transvaal upon the lawful holders of certificates of registration defined in that Act.

Paragraph (f) of Section 5.

Any person domiciled in any Province who is not such a person as is described in paragraphs (e) or (f) of Sub-section 1 of the preceding Section, or who has not been removed under Section 22 of this Act.

Section 22.

Any person (not being a person born in any part of South Africa which has been included in the Union) who whether before or after the commencement of this Act, has been sentenced to imprisonment

(a) for a contravention of any provision mentioned in the first Schedule to this Act or any provision hereafter made amending that provision or substituting therefor or for any offence mentioned in Sub-section 1 (f) of Section four, or

(b) for selling, bartering, giving or otherwise supplying intoxicating liquor to any coloured person in contravention of any law; or

(c) for dealing in or being in possession of unwrought precious metal or rough uncut precious stones in contravention of any law; or

(d) for any offence under Section 20 and who by reason of the circumstances connected with the offence, is deemed by the Minister to be an undesirable inhabitant of the Union may be removed from the Union by warrant, and pending removal, may be detained in such custody as may be prescribed by regulation.

(c) After *Province* "and having since that commencement retained a domicile in the Union."

(g) This paragraph is to be deleted.

Insertion of a new Section after Sub-section 4.

(h) (a) The holder of a certificate of registration or a certificate of domicile or any other document (other than a valid certificate of identity issued under the Sub-section 2 of Section 25) issued at any time under any law permitting his entrance into or residence in the Union or any Province thereof shall not by virtue of such certificate or other document be entitled to enter or reside in the Union or any Province thereof.

Deletion of the whole and substitution thereof of

(i) Any person domiciled in any Province who is not such a person as is described in paragraphs (e), (f), or (g) of Sub-section 1 of Section four.

Section 4 deletes the whole of Section 22 of the Act and substitutes therefor any person (other than a person born in any part of South Africa which has been included in the Union) who, at any time whether before or after the commencement of this Act, has been sentenced to imprisonment

(a) for a contravention of any provision mentioned in the first Schedule to this Act; or

(b) for any offence mentioned in paragraph (f) of Sub-section 1 of Section 4; or

(c) for any offence committed by sale, supply or delivery of any intoxicating liquor to a person who is not European, in contravention of any law; or

(d) for any offence committed by the sale or supply of or dealing in, or being found in possession of any habit-forming drug in contravention of any law or

(e) for any offence committed by the sale of, dealing in, or being found in possession of unwrought precious metal or of rough or uncut precious stones in contravention of any law; or

(f) for any offence under Section twenty; or

(g) for any contravention of Section one or three or four of the Immorality Act, 1927 (Act No. 5 of 1927)

and who by reason of the circumstances of such offence is deemed by the Minister to be an undesirable inhabitant of the Union, may be removed from the Union under warrant, and pending removal, may be detained in such custody as may be prescribed by regulation.

Section two of Act No. 36 of 1908 (TRANSVAAL
REGISTRATION ACT)

(1) Every person

(a) who is an Asiatic as defined by Act No. 2
of 1907; and

(b) by or in respect of whom an application
for registration was on the tenth day of Feb-
ruary 1908, or on any day subsequent thereto
up till the tenth day of May 1908, made to the
Registrar or other duly authorised officer; and

(c) to or in respect of whom a certificate in
the form set form in the Schedule to this Act
was issued by the Registrar

shall, when in possession of such certificate, be
deemed to be the lawful holder of a certificate
enabling him to enter and reside in the colony.

(2) Every person who, being the lawful holder
of a certificate of registration under Act No. 2 of
1907, has been permitted to obtain a certificate in
the form in the Schedule to this Act in substitution
for such first mentioned certificate, shall also be
deemed to be the lawful holder of a certificate en-
titled him to enter and reside in this Colony.

(3) Every Asiatic who holds any certificate men-
tioned in this section shall be subject in all respects
to the provisions of this Act and not to the provi-
sions of the Act No. 2 of 1907.

SECTION 11, ACT NO. 36, 1908 (TRANSVAAL
REGISTRATION ACT)

Every certificate of registration shall be accepted
as conclusive evidence in all places that the lawful
holder thereof is entitled to enter and reside in this
Colony; provided that this section shall not apply to
persons who have, under Section five or six of the
Immigration Restriction Act, 1907, or any amend-
ment thereof been removed from the Colony.

—————To be deleted.

—————To be deleted.

News...

If you drive a

Ford Model A

De Soto

Hudson

Essex

Dodge

Reo

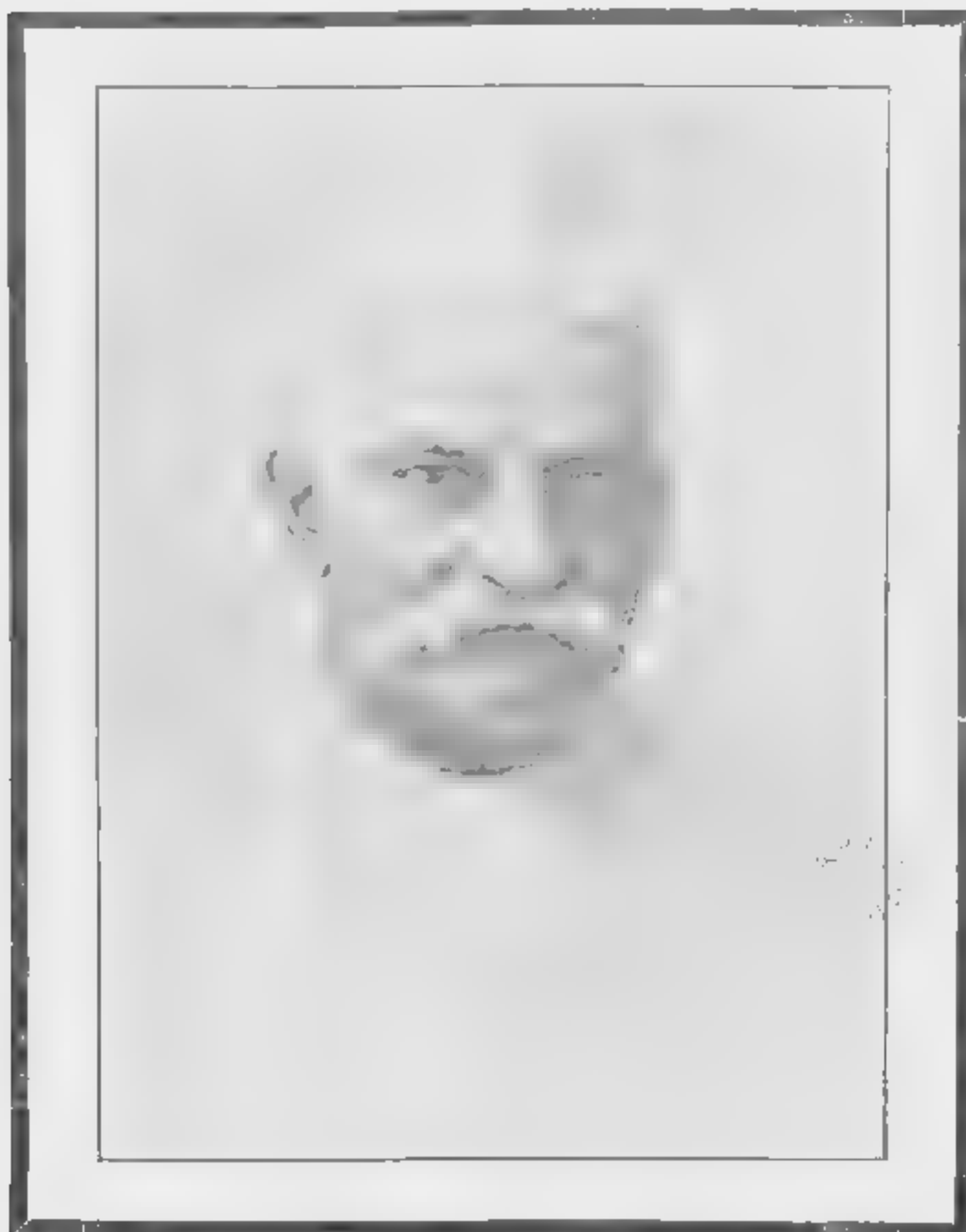
change to the new grade

Mobiloil "AF"

With Mobiloil use PEGASUS The Petrol for "All-Round" Performance!

VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA, LIMITED

In Memoriam

The Late Pundit Motilal Nehru

who, as the President of the Natal Indian Congress said,
" gave India all that he possessed, his wealth,
his home, his body and above all his one and
only son Jawaharlal Nehru who is now
serving India as a true son of a noble father. "

ઇન્ડિયન ઓપિનિયન.

પુસ્તક ૨૯ મું.

શીનીક્સ, શુક્રવાર, તારીખ ૨૩ ફેબ્રુઆરી ૧૯૩૧

અંક ૭

હિન્દે ગુમાવેલો મહાન નેતા

પંડિત મોતીલાલ નેહરુનો સ્વર્ગવાસ

દક્ષિણ આફ્રિકાના હાંદીઓનો વિલાપ

પંડિત મોતીલાલ નેહરુને સવિનયભર્યા સન્માન મળ્યા ગયા વર્ષના જુલાઈ માસની પહેલી તારીખે છ માસની કેદની સજા થઈ હતી. સપ્ટેમ્બર માસની આઠમી તારીખે તેમને છુટ્ટી રીતે છોડી મુકવામાં આવ્યા હતા. તેમની સજાની મુદત પુરી થવા પહેલાં તેમને છોડી મુકવાનું પ્રયોજન જોઈ હતું કે જેણે માં તેઓ મંજીર રીતે જિંદગી પડી મર્યાદા હતા. તેમને છોડીનેથી જેલમાં લોકો પધ્ધતિ કરે શકે હતું અને દિન પ્રતિ દિન તેમની વચ્ચે પડતું હતું હતું જેલમાંથી છુટ્ટા બાદ અનેક કાલેજોએ તેમની તપાસ કરી હતી. કાલેજી તપાસ માટે થોડા સમય ઉપર તેઓ કેલેજા ગયા હતા. મદ્રાસમાં આંધ્રજ નેલમાંથી છુટ્ટા બાદ જાનેવારી માસની તા. ૨૯ માંએ તુરંતજ પંડિત મોતીલાલજી પાસે અલ્લાહાબાદ મર્યાદા હતા. પંડિત મોતીલાલજીની સારંગી જીવન મંજીર થતી જતી હતી જેવા સમયમાર ઉતર મારુતે પણ અને મળ્યા હતા. મદ્રાસમાં આંધ્રજ તેમજ કાલેજાના છુટ્ટા થયા બાદ આગેવાનો અલ્લાહાબાદ મર્યાદા હતા જ્યાં આમજ શુક્રવારે પંડિતજીનું મૃત્યુ નીપજ્ય હતું. હોંદના આ મહાન વૃક્ષ ને પંડિત મોતીલાલ નેહરુ કે જેઓએ પોતા પાસે હતું તેટલું સર્વેશ દોષ માટે બર્ષા દોષ હતું તેઓના અવસાનના સમાચાર મળ્યા શુક્રવારની સાંજે દક્ષિણ આફ્રિકાના દરેક વાગમાં વીજળી તેજે પ્રસરી ગયા હતા અને હોંદી કામગીરી મેગરેટ શોક વ્યાપી રહ્યો હતો. આફ્રિકાના દરેક સ્થળોએ હોંદીઓના સભા બરામ અને પંડિતજીના સ્વર્ગવાસથી હોંદી પ્રજાને કુતખ થયેલી બેદની લાગણી બહેર કરી પંડિત જવાહીરલાલ નેહરુ અને તેમના કુટુંબ ઉપર હોંદી સોજીના સંદેશ મોકલવાના અનેક રીતો પસાર થયા હતા.

હરબનમાં જાંગી રાજા

મળા સોમવારે સાંજના સવા પાંચ વાગે નાટાલ પ્રિન્ડિયન પ્રેસિડેન્સી આયુ નીમે હોંદીઓની એક જાંગી સવા વિક્ટોરીયા સ્ટીટ પર આવેલ રોયલ પીકચર પેલસમાં પંડિત મોતીલાલ નેહરુના સ્વર્ગવાસથી હોંદી પ્રજાને ગમેલી મદ્રાસ જોટ બાદ બેદની છટ્ટી લાગણી દર્શાવવા મળ્યા હતી.

નાટાલ પ્રિન્ડિયન પ્રેસિડેન્સી પ્રેસિડેન્ટ શ્રી, મોરબજી હરતમ હરતે પ્રમુખસ્થાન સીધું હતું અંદરેક જગ પ્રેસિડેન્સી

મોટીસરો લિવરોટ બીજા આગેવાન મુકર્યો પણ હાજર હતા. સભામાં દરેક જાતના હોંદીઓએ હાજરી આપી હતી.

પ્રમુખે પોતાના અંગ્રેજી બાવણમાં મરદુમ પંડિત મોતીલાલ નેહરુના અવસાનથી હોંદીને ગમેલી મદ્રાસ જોટનું વર્ણન કર્યું હતું. બાદ મા. જી. જ્યોત્સુ, મોટીએ અંગ્રેજીમાં બાવણ કરી હોંદીઓ તરફના શોક પ્રદર્શિત કરનારો અને પંડિતજીના કુટુંબ ઉપર હોંદીઓનો નીચે મુજબનો હરબ મુક્યો હતો. જે સભાએ ઉભા થઈ બહુજીવ ગમગીની સાથે સર્વાનુમતે પાસ કર્યો હતો. બાદ મે. જી. એ. એમ. એ. જયેરી, બી. જી. પટેલ, એમ. ડી. શરૂથી વિજેરે મુકર્યોએ વિવચન કર્યા હતા. સભા બરખાસ્ત કરતાં પહેલાં પ્રમુખે પંડિતજીના સ્વર્ગવાસ બદલ શોક દર્શાવવા હોંદી પ્રજાને મંજીરવારે પોતાની કુકાને અને કામ મુક્યા બંધ કરવા બંધાવ્યું હતું. બાદ સભા વિસર્જન થઈ હતી.

હરબ

“નાટાલ પ્રિન્ડિયન પ્રેસિડેન્સી આયુ નીમે મળેલી હોંદી રામની આ બહેર સભા પંડિત મોતીલાલ નેહરુના સ્વર્ગવાસ બદલ બેદની છટ્ટી લાગણી સાથે નોંધ લે છે અને પંડિત જવાહીરલાલ નેહરુ, તેના કુટુંબ અને હોંદી પ્રજા સાથે તેના કુખમાં હોંદીઓ પ્રત્યે છે.”

હરબનમાં કુકાને બંધ

પ્રેસિડેન્સી વાગીમાં હરબના મુજબ હરબનમાં ગમ, મંજીરવારે સર્વ હોંદીઓની કુકાના અને મુનડીસીપલ પ્રિન્ડિયન મારેટ ૨ માં પાંચ મરદુમ પંડિતજીના માર્ગમાં બંધ કરી હતી. હોંદી મોટરજનસવળોએ પણ તે વખતે હરબાન પોતાની ખસો હોંદી બંધ કરી હતી.

લિડીસ્મીથમાં શોક સભા

પંડિત મોતીલાલ નેહરુના સ્વર્ગવાસ બદલ હોંદીઓ દર્શાવવા લેડીસ્મીથના હોંદીઓની એક શોક સભા મળ્યા રવીવારે બેરોરના મળવાને મળ્યા હતી પ્રમુખસ્થાને મી. એમ. એમ. આમોદની પેટીવાગા મા. એ સી મુક્યા બીરબા હતા. પ્રમુખે બંધાવવા હોંદીઓ સાથે મરદુમ પત્ર માસની લાગણી

કર્ણુ વિવેચન કયુ હતું. ત્રીજા બોલનારાઓમાં મેક્સરો, સપદ આમેલ, ખરવાલ, લાખા પરચોનમ, ખાર, સીંગ, બી. લુલા અને બી. મદારાજ દત્તા આખી સભાએ ખરદુખના આત્માની ક્ષાંતિ માટે પ્રાર્થના યુગ્મરી હતી.

લેડીસોજની આપ સમાજના કાર્ય કરતા અને મેક્સરોની એક સભા મધ્ય ક્ષત્રીવારે સાંજના મળે હતી. પંડિત મોતીલાલ નેહરુના સ્વર્ગવાસથી દોઢને મળેલી ખોટ ખાદ્ય દીલ-સોજનો ફાગળ થાક થયો હતો અને મરદુખના આત્માને ક્ષાંતિ પુરુષના માટે પ્રાર્થના થઇ હતી. ફાગળ ફેબ્રુઆરી મરદુખના કુટુંબ ઉપર મોટી આપવામાં આવ્યો હતો.

ડેનાઉકરમાં ગાહેર સભા

મી. શેખ અબ્દુલકાદ્ર પ્રમુખપદ નીચે ડેનાઉકરની દોઢી મેમની એક બહેર સભા મધ્ય સોજવારની શરૂ પંડિત મોતીલાલ નેહરુના અવસાન બદલ દીલસોજ બનાવવા મળે હતી. પંડિત શેખશુદ્ધર પાઠકે પોતાના આપણા ક્ષોભથી પંડિતજીના નામ સાઉથ આફ્રિકામાં પેરે પેરે ભણીતું છે. સ્વરાજ્યની દીલસોજ સમાજમાં તેઓ મદદમાં ગાંધીજી સાથે દત્તા અને દોઢ ભુખાએ ઉત્તમ કરેલા તેજસ્વી પુત્રાઓના તેઓ એક દત્તા. બીજા બોલનારાઓમાં મેક્સરો, જમ્મલુદીન અહેમદ, એમ. ડી. સુલતા, એસ. શુદ્ધીન વિગેરે દત્તા. નેચરે પંડિતજીએ દોઢ અને સ્વરાજ્ય માટે બહુવેલી મદદના સેવાના વખાણ કરી દત્તા.

બાદ પ્રમુખે દીલસોજનો ફાગળ રજુ કર્યો હતો જેને મી. સી. એસ. વાંચકે અનુમોદન આપતાં બેઠી ઉડી કાગળી સાથે સર્વોમુખે પાસ થયો દત્તા. અને ત્રીજે યુગ્મ ૧૫૫ પંડિત જવાહરલાલ નેહરુ ઉપર રજાના કરવામાં આવ્યો હતો.

દીલસોજનો કેબલ

“દોઢના મદદ સ્વરાજ્યને તેનાના અવસાનના સમાચારથી અલગ પેદ થયો છે. દાહના કરોડની વાતાવરણમાં પંડિત મોતીલાલ નેહરુના અવસાનથી સ્વરાજ્યની યજ્ઞવળને મદદ પહોંચ્યો છે. પરમરત્ના તમને અને શ્રીમતી પંડિત મોતીલાલને અને પ્રકૃતને ન પુરી કક્ષા તેવી ખોટ ખાદ્ય દોઢના અને ક્ષાંતિ આપે.”

અનાવિલ આદાબ સોસાયટીની દીલસોજ

નેહરુનાનગરી ઉપર ગાંધીવાદીએ પંડિત જવાહરલાલ નેહરુને અદાદાબ નીચે યુગ્મ ૧૫૫ કરી પોતાની દીલસોજ બહેર કરી છે.

“આપના યુગ્મ પિનાશીના અદાદ સર્વવાસથી માતૃજીને આ જરૂરના પ્રસંગે પોલી ખોટના સમાચાર સાંજે આપની આદરજી સોસાયટીને બહેર આદાદ પહોંચ્યો છે. કૃપા કરી આપના યુગ્મમાં જમારી હરવની દીલસોજનો સ્વીકાર કરી આપના યુગ્મ માતૃજી સન્મુખ આપની કામગીરી બહેર કરજો.”

લોરેન્સ આરકપીસમાં શોક સભા

પંડિત મોતીલાલ નેહરુના અવસાનના સમાચાર મળતાં લોરેન્સ આરકપીસમાં દોઢી પ્રજાની એક શોક સભા મળી હતી. જે વખતે મી. એ. એમ. લુસએ “નયન” માગત રમીરે સભામાં આવું હતું જે અમે આ અંકમાં અપ રજાને લખ્યું છે.

“પંડિત મોતીલાલ”

ચુકનાર, તા. ૧૩ ફેબ્રુઆરી સન ૧૯૩૧

ભારત માતાની જાદુમાંથી થમના ફૂટે આવીને તેના એક પુત્ર મોતીલાલ પુત્રને હાથે લીધો છે પંડિત મોતીલાલજીનો રૂદર સમાચાર અમને છે કે પંડિત સ્વર્ગવાસ મોતીલાલજી નેહરુ અદાદાબમાં સ્વર્ગવાસ પામ્યા છે આ સમાચાર કાંઈ અમાનક આવી પહોંચ્યા નથી. અમારે રૂદરના આવેલા તારામાં જુદા સમાચાર દત્તા કે પંડિત મોતીલાલજી મોંઘીર ખીમરીમાંથી પસાર થઇ રજા દત્તા. ભારત જુમિમાં સ્વાધીનતાના સુર્ણનાં કિરણોને કાંપો પ્રાસ હજુ હમણાં પડેલા શરૂ થયો છે અને સ્વાધીનતાનાં સુર્ણનાં કિરણોને અગત ફેલાવી ભારત મતાની કીર્તિનાં જાંખા પડેલા કળકળે જગતમાં પ્રનઃ પ્રદીપ કરવાના અપુર્વ યોગના તમને પંડિતજીનું થયું એટલું બધું અકાળે લેખા કક્ષા કે પૂરીના કોઈ પણ પદ ઉપર વરતા દોઢવાસી આ સમાચાર બહુ મોટાં અશુ વહાળા ચીત્રામ રહી ગઈ નહિ. દોઢની રાજ્યદારી રમણસિ ઉપર પંડિત મોતીલાલજીનું જીવન મળી કાંપી મુલતવું ન ગણી કક્ષા પરંતુ એમનું રાજ્યદારી જીવન એવા સમયે કર થકુ કે જે સમયે દોઢ પુર્ણ સ્વરાજ્ય આપીના તરંગોની લહેરની અંદર ઉછાળા મારી રજુ દત્તા. ભારતની સ્વાધીનતાને માટે તેના નરપુત્ર પુત્રોનાં હરોળમાં ખળખળાટ મચી રહ્યો હતો.

જે સ્વાધીનતા ફેવીનાં દરોન કરવા માટે નેહરુ ગાંધીદાન આપતાં પડે તેટલાં આપી દેવાની તાલીમ મદદમાં ગાંધીજી નેહરુદાને તે આપી રજા દત્તા. પુરોષીય મદદન કુદની પુર્ણાદતી બાદ દોઢના સુવાગ્યે મદદમાં ગાંધીજી પણ દોઢમાં રજા પી સુવાગ્ય રાખી રજા અને સમજીય હેતુમાં કાર્ય કરવાની મદ પ્રગટિત પ્રવર્તતી હતી તેમાં તેમણે જેમ આપે કર થયો. શેષેટ એકદ ભારતે દોઢને વિજાયતના લાલ અર્થે દપાએ રાખવા પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યા. અને મદદમાંજીને અમદારનું રજા-સોજું પુરું અને પંજાબની કરજી થતા બની. હાથે એ મિદાત સમાવવાનો પ્રયત્ન થયો કે દોઢને તમવારના જોરથી વિજાયત માટે સામવી કક્ષા. વિજાયતની આ મેલેજને મદદમાંજીને ઉપાડી લઇ દોઢની ખળની અંમલ અને સદકાર વિના દોઢમાં એક પડી ભર પણ અંતે પોતાનું રાજ્ય રજા રહે એ અસંભવિત છે અને તમવારથી આપણાનું રજા અંતે છે એ મિદ કરવાનું બીજું હાથે અસદકારની લડતનાં પરવજ સન ૧૯૧૬ની સાલમાં આંધમાં. આ સમયે પંડિત મોતીલાલજીને દોઢના રાજકીય કારજમાં ગુલાબ. અને પંડિત મોતીલાલજી એટલે કોણ? સંપુકત પ્રાંતના તાજ પિનાના રાજ્ય. લાના એક ચીમંતમાં ચીમંત ચુકરજી નમની રહેણી કરજી પણ એવા તાજ રેખર વાળા કે અંતે પછ તે નીદાળ આદમ મહીવ બને. બારીરૂદર તરીકેની તેમની નામના પણ બારી હતી પિના અને પુત્ર બને બારીરૂદર. બને વહીજાલ કરે અને કાંપો ફેવીયાની જોમની વાપીક માણી. આવી બહેજાલી યોગવતા પિતા પુત્ર મદદમાંજીની

સહતમાં બંધા અને સ્વાધીનતાની ખાતર પોતાના સર્ગારવની દુરબળતા આપી દીધી. સાદાંજનુ જીવન ધારણ કરી માન-જીમિની સ્વતંત્રતા માટે મરીબી સ્વીકારી. આવા જીવલેલ બલિદાનના ફાળમાં ઇતિહાસમાં બેળગા મુરદેશ થઈ પડે. એમના પુત્ર પંડિત જવાહીરલાલ નેહરુ આજે નરણ ભારતના સરકાર છે. યુવકોના હૃદયોને ખજાણાળી હોંદને સંપૂર્ણ સ્વાધીન બનાવવાના મનોરથો બેજલા તેમજો જનાબા છે. જાનની રાઉંડ ટેનલ ડેન્ટ-સના નિર્ણયો પ્રમાણેનું સંબંધધારણ હોંદને મળે અને મદાસલા એના સ્વીકાર કરી ભેવાનો નિર્ણય કરી મુદ્દાઓમાં ઘેલા રહેવાનું નહીં કરે તો મદાસલાવાદી પક્ષનીજ જીત થાય અને પંડિત મોતીલાલજીના હોંદના પ્રથમ વક્તા પ્રધાન બની શક્યા હલ. ખરા કટોકટીના પ્રસંગે પંડિત મોતીલાલજીનું અવસાન થયું એ બારે જોતજોતને જાણના ભેખામ. હોંદની સ્વાધીનતાની સહતના ઇતિહાસમાં પંડિત મોતીલાલજી અને તેના કુટુંબનો ત્યાગ એ સોનેરી અક્ષરે લખાયો.

સ્વર્ગવાસી પંડિત મોતીલાલ નેહરુના પત્નિ અને તેમના એકલા એક વીર પુત્ર પંડિત જવાહીરલાલ નેહરુ અને તેમના કુટુંબીઓને પ્રત્યે તેમના ઉપર આવી પડેલા દુઃખમાં દક્ષિણ આફ્રિકાના હોંદીઓ તરફથી અને અંતઃકરણપુર્વક દીક્ષોજી બહોર કરીએ છીએ. અને પરમાત્માને પ્રાર્થના કરીએ છીએ કે એ મદાન આત્માને તે જ્ઞાતિ આપે. અરજ.

દાંસવાલના હોંદીઓ: ઉપર આવી પડેલી મુખ્ય બાંહેધ એકીમા-ટીક બેન્ડ ટેન્કોર બીજા જે પાલમેંટ આફ્રિકા ઉપર આફ્રિકા માં દાખલ થયું છે તેનું યું અને તે દજી સમજાયું નથી અને એ મદાન બાંહેધ ઉબીજા છે જા વળી એક નવી બારન ઉપરિચલ થવા પામી છે. ઇમીગ્રેશનના કાયદામાં સુધારો કરવાનું એક નાનું સરખું નવું બીજા થવામાં આબુ છે અને તેનું પહેલું વાચન થઈ ગયું છે અને તારીખ ૧૧ મીએ એનું બીજું વાચન થવાનું છે. આ બીજા એક્ટમાં પ્રકિર કરવામાં આબુ નથી. તેમજ હોંદના એવંટ સર ફર્મા રેડીન પણ એ બીજા વિશે કહા સમાચાર આપવામાં આવ્યા નહતા. બીજનું પહેલું વાચન થઈ બારેજ ખબર પડ્યા કે ઇમીગ્રેશન બીજમાં કંઈક સુધારા વધારો કરવાનું બીજા દાખલ કરવામાં આબુ છે. મેક્સો કાર્ટોગર, મેક, પ્રાગજી દેકાર્મ તથા કાજી કેપટાઉનમાં છે તેઓએ તુરત જ બીજની કોપી મેળવી અને તેને તપાસ્યું છે અને કરબન તથા એકાનીસખર્જ તેની રાખીએ તુરત પોટ કરી વધીએના અભિપ્રાયો ભેવાની સુચના આપી છે. તા. ૧૧મીએ તો આ બીજનું બીજું વાંચન રાખ્યું જ. આટલી ટુંક મુદતમાં એ બીજનો અભ્યાસ કરી તેમાં કા જા વાંધાએ બોળી કદાહી પ્રધાન પાસે રજુઆત કરવાનો સમય પણ રહ્યો નથી. ઉપજક દ્રષ્ટિએ એવંટ દાંસવાલમાં એ બીજની ગોટી અસર થાય એમ જણાય છે. સન ૧૯૦૮ તો કફ મો કાયદો જે એશીયાટીક રજીસ્ટ્રેશન એમેન્ડમેંટ એક્ટ તરીકે જાળખાય છે તે કાયદાની કલમ બીજી અને અગીઆરમી રદ કરી નાખવામાં આવી છે. અને તેને બદલે નવી સજ્ય સેકશન ઉમેરવામાં આવી છે તેની મતસજ્ય એવી છે કે રજીસ્ટ્રેશન

સર્ટીફિકેટ અથવા ડોમીસાઇલ સર્ટીફિકેટ પાતો બીજનું કામ પણ ડોક્યુમેંટ કામ પણ કામદા દેકા કામ પણ વખતે આપવા માં આવેલું હોય અને તેને આધારે તે ધરાવનાર કામ પણ પ્રાંતમાં દાખલ થઈ વસી કરે તેમ હવે પછી તે કરી શકશે નહિ. માત્ર પત્નીસમી કલમની બીજી પેટા કલમ મુજબ સર્ટીફિકેટ જોઈ આપડે-ટીટી આપવામાં આવે છે તેજ ડોક્યુ-મેંટ કાયદેસરનું અજાણી. દાંસવાલના રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ એવે આધારે હોંદમાં મમે તેટલા વર્ષો રહીને આબો દોખ તેને દાખલ થઈ વસવાનો અધિકાર છે તેની હવે કશી કિમ્મત રહી નથી. સન ૧૯૨૭ના ઇમીગ્રેશન કાયદા મુજબ જે માણસ ત્રણ વર્ષથી હોંદમાં વધારે સમય રહે તે માણસ પોતાનું ડોમીસાઇલ ગુમાવી દે છે પરંતુ દજી રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ ધરાવનાર માણસ ડોમીસાઇલ ગુમાવ્યું હોય તો પણ દાંસવાલ માં દાખલ થઈ વસી કરે એવી સ્થિતિ રહેલી છે એવી માન્યતા છે એ જાકાને દુર કરી નાખવા માટેજ રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ તથા ડોમીસાઇલને કિમ્મત વિનાનાં કરી નાખી માત્ર સર્ટીફિકેટ જોઈ આપડે-ટીટી ધરાવનાર માણસજ આવી કરે એવી સ્થિતિ કરી નાખવામાં આવી છે. એ વાત સજ છે કે ત્રણ વર્ષથી વધુ વખત કામ પણ માણસ યુનીયનની બદાર રહે તો તે પોતાનું ડોમીસાઇલ ગુમાવી બેસે છે. મુરોપી-યતો પણ પોતાનું ડોમીસાઇલ ગુમાવી બેસે છે પરંતુ રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ ધરાવનાર માણસ ડોમીસાઇલ ગુમાવ્યા છતાં પાછો દાખલ થઈ વસી શકતો હોય અને ગુમાવેલું ડોમીસાઇલ પાછું મેળવી કરે એવો દક્ષ રજીસ્ટ્રેશન મળતો હાય તો તે દક્ષ કામ પાસેથી કા મારે ખંચી ભેવા જોઈએ સન ૧૯૨૭ના કાયદા પછી કામ પણ માણસ યુનીયન બદાર વધુ વર્ષથી વધુ વખત રહી હવે ડોમીસાઇલ ગુમાવવા મુમ્તા રાખશે નહિ પરંતુ કામ અથ્થુ ધારેલા જાંજોને લઈ તે માણસથી એક માસ મોનું અગાધ હોય તો આ દેશમાં દાખલ થવાનો દક્ષ ગુમાવી બેસે એવી કહા કરવી એ વાત અમ અવંકર ભેપીએ છીએ. દાંસવાલના તમજ નાટાલના હોંદીઓ તુરતજ આની સામે ઓડેસ્ટ કરી ઓનીસ્ટર જોઈ પ્રેન્ડીરીયરન આ બીજને લખાવવાની માગણી કરશે એવી અમે આજા રાખીએ છીએ. આ સિવાય બીજની બીજી કલમોના અંદર જે માણસ અમુક ગુન્દાઓ કરે અને તે માટે તેને સજ્ય થાય તો તેને દેશપાર કરવાની વાત પણ છે. આ ગુન્દાઓમાં કેટલાક નવા ગુન્દા-ઓ પણ ઉમેરવામાં આવ્યા છે. કાયંદર નહિ પરંતુ સામાન્ય અને દલકા શકારના ગુન્દા માટે પણ સજ્ય થઈ હોય તો તેને આ દેશમાંથી દુર કરવાની પ્રધાનના હાથમાં સજા મુકવામાં આવી છે. એક વાર આ દેશમાંથી દેશપાર થએલો માણસ સત્યાવાર પરવાનગી સિવાય પાછો દાખલ ન થઈ શકે વીચેરે કેટલીક બાબતો એવી છે કે જેની સામે વધી કહાવી ન શકાય પરંતુ રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટની કિમ્મત હવે કશી રહી નથી પરંતુ સર્ટીફિકેટ જોઈ આપડે-ટીટી જે આપવામાં આવે છે તેજ ડોક્યુમેંટના આધારે આ દેશમાં આવી શકાય એવી સ્થિતિ કરી છે એની સામે સખ્ત વાંધો જોય અને તેમ જઈદી કામે જાણવેા જોઈએ. આ નવું ઇમીગ્રેશન બીજ અને એકીજી વિભાગમાં આખું આખું છે.

સ્વર્ગસ્થ પંડિત મોતીલાલ નેહરુનું જીવન વૃત્તાંત

પંડિત મોતીલાલજીનો જન્મ સન ૧૮૬૧ ની સાલમાં થયો હતો એટલે ૭૦ વર્ષની વ્હા વસ્થાએ તેઓ ગુજરી ગયા છે. તેઓ ભલે કારખેરી બાંધાય હતા. એમનું કુટુંબ કારખેરી અઘડાબાદમાં આવીને વસ્યું હતું. તેઓને અંગ્રેજી બાપાની જેમ તાલીમ લઇને તેઓ બેરીસ્ટર થયા હતા અને અઘડા-બાદમાં બેરીસ્ટરી કરતા હતા. તેઓ મહાન પ્રસિદ્ધી પામેલા બેરીસ્ટર હતા અને બેરીસ્ટરીના ક્ષેત્રમાં લાખો રૂપિયા કમાયા હતા. તેમની રહેણી કેરણી ઠાંઇ રાજ્ય મહારાજાઓને પણ સરગાવે એવા ઉચ્ચ પ્રકારની હતી. સંયુક્ત પ્રાંતના એક તાજા વિનાના રાજ્ય તેઓ લેખાતા હતા. એમના એકના એક પુત્ર પંડિત જવાહરલાલ નેહરુને તેમણે વિભાવતમાં તાલીમ લેવા મોકલ્યા હતા અને પંડિત જવાહરલાલ પણ વિભાવતથી બેરીસ્ટર થઇ આવીને અઘડાબાદમાં પિતા તથા પુત્ર વકીલાત કરતા હતા. અઘડાબાદમાં એમનું રહેવાનું બધું મહાન આનંદ જીવનના નામથી પ્રસિદ્ધ છે. ઠાંઇ બાદશાહી મહેલના જેવું આ બધું મહાન જેની કિમ્મત લાખો રૂપિયાની છે તે પંડિત મોતીલાલજીએ દોઢી રાષ્ટ્રીય મહા-સભાને વહિસ તરીકે સોંપી દીધું છે. આજે એ મહાન રાષ્ટ્રની માથીકોનું છે અને એનું નામ સ્વરાજ્ય જીવન રાખવા માં આવ્યું છે. અઘડાબાદમાં પિતા પુત્ર સાથે વકીલાત કરતા હતા ત્યારે તેમની વાર્ષિક કમાણી લાખો રૂપિયાની હતી, સંયુક્ત પ્રાંતમાં પંડિત મોતીલાલજી એક મોટા શ્રીમંત પુરુષ લેખાતા હતા. આ પિતા અને પુત્રની અદ્ભુત બેઠી કોઠની રાજકીય રંગબુમી ઉપર આજે હાથમાં હાથું ગોરવ બરેલું ઠાંઇ અપૂર્ણ સ્થાન ભાગ્યે છે. પંડિત મોતીલાલ દોઢી રાષ્ટ્રીય મહાસભાના એ વાર પ્રમુખ બન્યા હતા અને તેમના નિર્ણયના પુત્ર જવાહરલાલ નેહરુ બાહોરની પ્રસિદ્ધ રાષ્ટ્રીય મહાસભાના પ્રમુખ સુટામાં હતા. પંડિત જવાહરલાલ નેહરુ વીર પિતાના એક વીર પુત્ર છે. દોઢ માતાની નોકા કુલવાટા ખાસતી અને ઉછળતા સાગરના મહાન મોજાઓ ઉપર ડોલાય-માન થઈ રહી હતી તેવા અજાંઠ મંજીર પ્રસંગે આ મનમોહક નિર્ણયના પંડિત જવાહરલાલના કાચમાં એ ડોલાયમાન થતી નોકાનું સુધાન મુકવાની મહાત્મા ગાંધીજીએ દોઢ રાષ્ટ્રને અપીલ કરી અને પંડિત જવાહરલાલ બાહોરની મહાસભાના રાષ્ટ્રપતિ નીમાયા. આ મુજબ પિતા અને પુત્ર બન્ને ત્રીસ કરોડ ભારતવાસીઓ જે હયામાં હાથું માન અર્પી રહે તે ભાગવી મુક્યા છે. પંડિત મોતીલાલજીએ દોઢી રાજકીય જુમી ઉપર પ્રથમ દેખાવ આપ્યો તેને વધુ વરસો થયા નથી. પરંતુ દોઢી રાજકીય રંગબુમી ઉપર એવા સમયે તેમણે દેખાવ દીધો હતો કે તે સમયમાં કાપડો કરવાના જમાના પડી ગયા હતા. સીધા કાપડો એ જમાનો હતો. સન ૧૯૨૧ ના અસહકારના જમાનામાં પંજાબ ઉપર વીતેલા અમાનુષ્ટી બ્રીટીશ અભ્યાસો—જલ્દિયાનવાલા બાગમાં જનરલ કમરે અભાવેલી રાજાસી કતલ જે પ્રસંગે ભારતીય જનતાનાં હૃદયે મહાત્મા ગાંધીજીએ ઠાંકાવી મુક્યાં હતાં અને ભારતભાવાને સ્વાધીન બનાવવાની તાલાવેલી મુવહોના હૃદયમાં થન થનાટ રૂલ કરી રહી હતી તેવા ઉકળાટ વારેલા સમયમાં આ પિતા પુત્રે રાજકીય ક્ષેત્રમાં બ્રહ્મચરી દીધું અને ત્યારથી આજ સુધી

ઠાંઇ સુરા ક્ષત્રીય બચ્ચાઓને કાળે જેવી રીતે સ્વાધીનતાની શરતની મોખરે રહીને લાખો ભારતવાસીઓનાં હૃદયને ખજ-ભળાવી મુક્યાં છે. પંજાબમાં માર્સિલ લોના જમાનામાં બન્ને પંજાબમાં કાપલ થયા. અને જલ્દિયાનવાલા બાગની કતલ અને પંજાબમાં બ્રીટીશ અભ્યાસોની તપાસ માટે નીમાવેલી કમીટીમાં મહાત્માજી સાથે બાળ્યા. અને મહાત્માજી સાથે પરિભ્રમમાં આવેલા પુરુષો ભાગ્યેજ પછી છટકી રહે. નોબવાન જવાહરજી જવાહર મહાત્માજીએ ભેષ લીધું હતું અને પ્રથમ તેને અપનાવી લીધા. મહાત્માજીએ અસહકારનું રજૂગીઝું ૧૯૨૦ માં પુરુષ તેમાં પંડિત મોતીલાલજી પણ બાળ્યા અને જવાહરલાલ પણ સામેલ થયા. પુરો સાદબમી અને વૈભવ-વાન જીવનને કમાવી પિતા પુત્રે ખાદી ધારણ કરી ત્યારે લાખો માણસો આકર્ષમાં કુબ્યા હતા. અસહકારની શરતના કાર્પ-કમમાં મહાત્માજીએ ધારાસભાના બહિષ્કારનો કાર્પકમ પણ સુખ્ય રાખ્યો હતો અને અનેક સખ્યોએ ધારાસભાનો બાળ કર્યો હતો. ખાલુથી પંડિત મોતીલાલજી મહાત્માજીના જે વિચારથી વિરૂદ્ધ પડ્યા હતા અને સ્વર્ગસ્થ દેશનું પુરુષ કાચે મળીને સ્વરાજ્ય પાટો સ્થાપીને ધારાસભાઓ કપાળે કરવાનો પ્રોચામ સ્વીકાર્યો હતો અને લેજિસ્લેટીવ કોલેજીમાં સ્વરાજ્ય પાટોના આવેવાન તરીકે મોતીલાલજીએ કોલેજીમાં રહીને સુધારાના પોકળો ખુલ્લા પાક્યાં હતા. પંડિતજી અર્થા કર-નાર તરીકે તીવ્ર જુલિજાળ પુરુષ લેખાતા હતા. આ પ્રમાણે પંડિત મોતીલાલજી મહાત્માજીના વિચારો વિરૂદ્ધ ધારા-સભાની શરત મજાવતા હતા ત્યારે તેના વીર પુત્ર જવાહર-લાલ મહાત્મા ગાંધીજીના પરમ ભક્ત બન્યા હતા અને રાજકીય ક્ષેત્રમાં પિતા પુત્રના વિચારો જુદા પડતા હતા. પંડિત મોતીલાલજીને એકના એક પુત્ર ઉપર અજાંઠ રનેક હતો અને પંડિત જવાહરલાલે જાંતમાં પિતાના ઉપર વિશ્વ-વેળબદો અને આ ઉપરની સ્વાધીનતાની શરતમાં પંડિત મોતીલાલજી પુર્વા રીતે રંગાઇને સામેલ થયા અને મના જુલાઇ માસમાં તેમને સરકારે છ માસની જેલની મળ્યું હતી. ત્યાં તેઓ વિચાર પડ્યા. જેલની મુદત પુરી થતાં પહેલાં તેમને છોડી મુકવાની સરકારને ફરજ પડી અને ભારતની સ્વતંત્રતાનું ભાવી વિષાતા જે સમયે ધડી રહી છે તેવા મુંદર યોગ્યમાં કાળે પંડિતજીને ત્રાપી લીધા. ભારતની સ્વાધીનતાને કાળે પંડિત મોતીલાલજીએ કરેલું સ્વાર્પણ દોઢના ઇતિહાસમાં સદાને માટે અમર રહેશે.

“સ્વર્ગસ્થ મોતીલાલ નેહરુ”

(સ્થનાર—“નયન” દેહાગોઆળે).

ગરજલ

વિવાદે શોડમાં બ્હાનિ, “નયન” થી અપ્પની ખાસ!
કરો યોતા! જગર—અ્યાને, હૃદય—હૃદયાર આ મ્હારા!—૧.
જગરમાં દેશની પ્રીતિ, સહા સ્વાતંત્ર્યતા ધ્વજે;
થયો કુરબાન હૃદયારો, વતન—હૃદયારને મટિ!—૨.
હૃદયો મુઝયો નિહરતાયો, રલો કાશરદો દોઢય;
સહીદ સાચો થયો પ્રિયે, વતનના પ્યારને મરિ!—૩.
હૃદયો દોઢ તંત્રની સામે, અઘડા દેક રહયો હાથે;
અઘડ, હૃદયારમાં સાચો, જગર—હૃદયારને મટિ!—૪.
મરજુની માફ નવ ધારી, વતન—સેવા બળી પ્યારી;
બુઝિના કિતને મટિ, નયન—હૃદયારને મટિ!—૫.
અનેરો જગર એ રહારો! કમળ દોઢી જીવો!
અમર મુઝુ કરી નવયો! વતનના પ્યારને મટિ!—૬.

સુભાષી બેઠવા માટે, નીચર ત્રિવિંત તું બાતો!
 કર્ષી પડકાર નહીં, સ્વાતંત્ર્યતા—દરિઆરને માટે!—૭
 વિચારાણ લેલ નવ હાથે, પરંતુ તું વિચળ ભેતો!
 મથા શું સ્વર્ગમાં તોશ? છગર—પાલકને માટે!—૮.
 બધા અજુબીતવેશ જગથી, અડધી ખાસી રોગી;
 મથા શું ફાંસે માટે! છગર—પાલકને માટે!—૯.
 અડધી માત કલપાંતે, બધા હિન્દી રહે જાતા;
 “નયન” રહતા વછ, માલ્યો દઈ—જપચારને માટે!—૧૦.
 અરે! કમાલન્ય—વેલીપર, બળિહાને બધા છતી!
 મથા કુરગાન “મોલીલાલ”! બારન—પ્રધારને માટે!—૧૧.
 વિષ્ટોટા તું! અડધો ટું! મુશ્કરના ચિત્રને ત્યાઓ;
 મથા ફરીબાકને માટે, વિશ્વ—દરબારને માટે!—૧૨.
 મલીથી ગુમ “મોલાના,” ત્યાં તો, “લાલા” પણ સાથો!
 ઉભવ નેતા મથા શું? દાદના પાલકને માટે!—૧૩.
 મહન નેતા, અડગ વક્તા, અમુકું દિનનું “શોલી”!
 મથા કયાં “તાલ” હિન્દીગા? જાનેતા—ખારને માટે!—૧૪.
 મેરે જે, દેશને માટે, અગર તે હા સદા ધગમાં!
 અમર ટું! આતમ બિગે, માનના કહારને માટે!—૧૫.
 સુગાંધો! તો! મળે વિગે, દવે રહું રહું યાત્રી;
 “નયન” ચાપાસ તો, હાલ—તારણદારને માટે!—૧૬.

સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધના સમાચાર

મહાસભા અને સમાધાની

૩૨જનો તાર અદલાવાઈથી દર્શાવે છે કે મહાસભાના સર્વ
 આગેવાનો અદલાવાઈમાં આવી મથા છે અને તેમની મીઠીમ
 કેમમાં મળે છે. એવું માનવામાં આવે છે કે રાઉડ ટેબલ
 મેન્ટરસન સમાધાન મહાસભા અમુક કરતોએ સ્વીકારશે. એ
 કરતાં એવી છે કે દરેક રાજ્યવાદી કેદીઓને છોડી મુકવા જોઈશે,
 કાંત પીકેટીંગ ચાલુ રહેવું જોઈશે, મીઠું બનાવવાનું પણ ચાલુ
 રહેવું જોઈશે, બધાં કોર્ડિનરો પાછા જેમી દેવાં જોઈશે.
 આ કરતાં કમુલ સમવામાં નહિ આવે ના સમાધાનીની
 આજા જોઈશે છે. મીઠીએ વર્કિંગ કમીટીના દરાવને મંજુર
 રાખ્યો હતો કે વર્કિંગ કમીટી જ્યાં સુધી સુઝના આગે નહિ
 લાં સુધી સવિનયમનથી જડત બંધ રાખવી નહિ બીજો
 દસવ એવો કરવામાં આવ્યો હતો કે પરદેશી કાપડને બિંદીકાર
 એ રાષ્ટ્રીય સવયવજના એક સ્થાયી બામ તરીકે રહેવા જોઈશે.
 જ્યાં સુધી લોકમાં આવવું પરદેશી કાપડ અને સૂતરને પુર્ણ
 રીતે બંધ કરી નાંખવાની સત્તા થતો પ્રોહીબીટીવ ટેરીફથી
 તેને આવવું બંધ કરી દેવાની સત્તા મળે નહિ ત્યાં સુધી
 બિંદીકારનું કામ વાપરવાનો કલ પ્રત્ય પાસે રહેવો જોઈશે.

પચાસ હજાર મજૂરોની મેદની

મહાત્મા ગાંધીજીને મળવાના અદલાવાઈના પચાસ હજાર
 મજૂરોની મેદની એકમ થમ હતી. હજારો માણસો આસ-
 પાસનાં ગામડાંઓમાંથી ટેનમાં બજાર રીકાટ મુસાફરી કરીને
 આવ્યાં હતાં. તેઓએ રહેવું ભાડું આપવની ના પાડી હતી.
 પોલીસની મજબુત દુકડી દસ્તાબ બંધ કરીને ઉભા હતી.
 કરમાન પંદિત જવાહીરલાલ નેહરુ ત્યાં આવી પહોંચ્યા એમણે
 સત્તાવાળાઓ સાથે વાતચિત કરી લોકોનાં રોજાને રોકવેથી
 બચા દીધું હતું.

મહાત્માજીને ‘કમલી હીરોલ્ડ’ પત્રને સંદેશો

‘કમલી હીરોલ્ડ’ પત્રને એક સંદેશો મોકલી આપી મહાત્મા

ગાંધીજી દર્શાવે છે કે એકંદરે જોતાં રામસે મેકડોનલ્ડનું સ્ટેટ-
 મેન્ટ પુરતું નથી. પરંતુ સર્વ મહાસભા વાદીઓની પેઠે એ
 કશો નિર્ણય અભારે કર્યો નથી. કાલા, સર અને અખરતી
 મામણી ઉપરથી અભારે નીર્ણય આપી દેવાનું એ સુભાષી
 રાખ્યું છે. હું મોતે માનવરેલી સુલેહ થમ માં તેને માટે
 માથો બેઠા રહ્યો છું. કે જે સુલેહ લીધને બેઠાની સ્વતંત્રતા
 કે જોતે માટે તેને બિંદીકાર છે ત આપી કહે. મહાસભાની
 વર્કિંગ કમીટીના સભ્યોનેજ માત્ર છોડી દેવથી દિવસ નહિ
 વળે. કાંત ચર્ચા કરવાનું વાતાવરણ ઉપસ્થિત કરવા માટે
 મહાસભા પક્ષના સર્વ રાજ્યવાદી કેદીઓ છોડી મુકવાની
 આવશ્યકતા છે. બધાં કોર્ડિનરો પાછા જેમી દેવાં જોઈશે,
 તેમજ જમ કરી લીધથી સર્વ મિલકતો પાછી આપી દેવાની
 આસ આવશ્યકતા છે. જન-પ્રખારીની રૂપ મી તારીએ બધીની
 કમિઓ મેરકાયદે નહિ એવી પ્રગતિઓમાં શેકાઈ હતી અને
 એક સરવસ કહાડી સમાચાર બની હતી તેમના ઉપર કુમળો
 કરી તેમને મારવામાં આવી અને લગભગ ૧૫૦ માણસો
 બાલક થયાં. કમલમાં ઇન્ડીપેન્ડંસ કે દિવસે સભાઓ
 બંધ કરવામાં આવી, અને બધા અખરતીને તેની પીચેરી નાંખી.
 કમલના મેરક સુપાકાવંદ બેઠાને પકડવામાં આવ્યા અને
 મારવામાં આવ્યા. અને પછી તેમને છ માસની સજા કરવા
 માં આવી. એજ દિવસે બિંદીકારમાં પચિ માણસોને મારી
 નાંખવામાં આવ્યા અને એક કાન બાલક થયા મીઠીંગ
 વીચેરી નાંખવા માટે આ કરવામાં આવ્યું. મહાસભા અને
 બીજાં કમિઓનાં મંડળોને કલ મેરકાયદેનાં મંડળ એવવામાં
 આવે છે. આ ચાલુ બતાની રાજ્યનીતીથી જોઈને છોડવામાં
 આવ્યા છે તેમાં કયા મીકાજ બેવામાં આવતી નથી અને જે
 હેતુથી છોડવામાં આવ્યા છે તે નિર્ણય જાણ છે. એજ
 મહાત્માજીએ મંદેશમાં દર્શાવ્યું છે.

મહાત્માજીને વેલ્ફેરોયને થમ

‘મારા બાલા મિત્ર’ એવી રીતે કહનાત કરીને મહાત્મા-
 જીને વેલ્ફેરોય લોક અરવીનને એક થમ લખ્યો છે તેમાં
 પોલીસોએ હમણાં જે અભામરો કર્યા છે તેની તપાસ કરવાની
 માગણી કરી છે. જે વેલ્ફેરોય આ તપાસ કરવામાં સમ્મત
 થશે તો સુલેહ કરવા માટે તેઓ આગુર છે એવી નિશાની
 રૂપ લેખાશે અને રામસે મેકડોનલ્ડે કરેલી કોઈકેશનો સ્વીકાર
 કરવા માટે તેઓ મહાસભા વાદીઓને સમજાવશે.

સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ પ્રમુખ ચુંટાય

માર્ગ માસની આખરીએ કરાચીમાં મળનાર મહાસભાની
 બેઠકના પ્રમુખ તરીકે વર્કિંગ કમીટીએ સરદાર વલ્લભભાઈ
 પટેલની ચુંટણી કરી છે. સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ મહાત્માજીના
 અનુયાયી છે અને એવી આજા રાખવામાં આવે છે કે મહાત્માજી
 જે દિશાએ મહાસભાના કાર્યને દોરશે તેને સર્વ અનુસરશે.
 હજી મહાસભાએ લોકના બંધારણ વિષે કશો નિર્ણય કર્યો
 નથી પરંતુ મહાસભાના એક ઉપયોગી પક્ષે નવા બંધારણને
 સ્વીકારવાની ઇચ્છા બતાવી છે. રાઉડ ટેબલ મેન્ટરસન જે
 નિર્ણય ઉપર આવી છે તેની પ્રગતિ એટલી બધી છે કે હજાર
 પક્ષના મહાસભાવાદીઓ પણ તેને જોઈને શેખતા નથી.
 અને કહું નામંજુર કર્યું નથી અને કરવાને પુલ્કે રાખ્યો
 છે. એક પ્રસિદ્ધ મહાસભાવાદીએ આજા હિંદુઓ કહાલ્યા
 છે, સર્વ મહાસભા વાદીઓના વિચારોના પડકાર આ છે,

હોદી વેપારીઓ સામે ક્રોધેશ

લેડીસમીયમાં લાં ચેન્નર ઓફ કામરમાં 'હોદી વેપારી-ઓના ભય' એ વિષય ઉપર ખાસ ચર્ચા ચલાવનામાં આવી હતી. ચેન્નરની એક માન્યતા છે કે આ વિષય અંતતઃ મહત્વનો છે અને સ્થિતિ મધ્યમ અથવા ઘટ્ટ રહેલી છે. આ પ્રશ્નનો ઉકેલ કેવી રીતે લાવવો તે પણ મુશ્કેલીભર્યો મસલો બન પડ્યો છે. યુરોપીયન વેપારીઓના દાવપાયાં વેપાર હોદી વેપારીઓના હાથમાં આવ્યો નબ છે એ સ્થિતિ ગંભીર છે અને એ સ્થિતિ અટકાવવા માટે સખ્ત પગલાં ભરવાની આવશ્યકતા વિશે સર્વ કામ સંમત થતા.

હુલકી રહેણીને લીધે હરિશ્ચંદ્ર

ચર્ચા દરમ્યાન એક દર્શાવનામાં આવ્યું હતું કે હોદીઓનું રહેવાનું વોરણ અંતતઃ નીચું ઘોવાયી તેમજ તેઓ પણ દલગ પચારો નોકરોને આપતા હોવાથી યુરોપીયન વેપારીઓ સાથે હરિશ્ચંદ્ર કરી તેમને મારી દેવા છે એવી યુરોપીયન વેપારીઓની હરિશ્ચંદ્ર છે. આવી પરીસ્થિતિ દાલમાં એટલી વધી પડી છે કે યુરોપીયનોને પોતાનું બીઝનેસ હોદીઓને આપી દેવું પડે છે. અને યુરોપીયન દુકાનદારો અને તેના નોકરોને જીવન ગુનારો કરવાનું મુશ્કેલ થઈ પડ્યું છે. ધરતી અંદર એકતરી દરેક વસ્તુઓના ઉપર અતર પડેલી છે અને ખાસ કરીને ઘોસરી ઉપર. ઘોસરી જેવા વેપારમાં ત્રણ પક્ષો જોડા દોષ છે એટલે લેડીસમીય જેવા સહેરમાં યુરોપીયન દુકાનદારોને બારે નુકસાન વેઠવું પડે છે. ઓછા ભાવે અમાં માલ મળે લાં ખરીદી કરી એવી વૃત્તિનો પ્રસાસાત યુરોપીયનોના ઉપર પણ પડે છે. યુરોપીયન પ્રજા એ વાત પણ સુધી જાય છે કે યુરોપીયન વેપારીનો વેપાર અટકી પડે તો તેના નોકર-શની રોજ પણ આવી જાય અને મોરઝોમાં બેકારી પડી પડે. એક યુરોપીયન વેપારીને લાં નવ મોરઝો છોકરાઓએ નોકરી માટે ભરજ કરી હતી. તપાસ ઉપરથી માલુમ પડ્યું કે એમાંથી આવ છોકરાઓનાં આખા પો હોદી વેપારીઓ પસંદથી માલ ખરીદતા હતા. અને બીજા એ દાખલામાં તેઓ ઘોડો યુરોપીયનોને લાં અને ઘોડો હોદીઓને લાંથી માલ લેતા હતા. આ છોકરાઓની અરજી રદ કરી તેમને કહેવામાં આવ્યું હતું કે તમારાં માખાપ નવાથી માલ ખરીદે છે લાં નોકરી માગવા બોલો' સરકારી તેમકરો, રેલ્વે અને કાર-વોરેશનના વપમલદારો આ સર્વ સહેરમાં એથીમારીક વેપારીઓને હાજર આવે છે. તપાસ ઉપરથી એવું પણ માલુમ પડ્યું કે માર્સીક ૨૦ થી ૨૫ પેંક કમીનાર યુરો-પીયનો પોતાના વર્ગને બેવશ નથી પરંતુ ગ્રીમંત માણસો બેવશ છે.

ચેન્નરનો કરાવ

ચેન્નરમાં આ વિષય ઉપર પુષ્કળ ચર્ચા થવા બાદ નીચે મુજબનો કરાવ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. આ ચેન્નરના સખ્યોના કોષ્ટ પણ નોકરો અને સીધા વા આકકતરી રીતે હોદી વેપારીઓને લાંથી માલની ખરીદી કરતા માલુમ પડ્યા તો તેમને નોકરી ઉપરથી દૂર કરવા. અને જે કોષ્ટ પણ માલુમ નોકરી મેષપતો હોય તે બે હોદીઓને લાંથી માલ ખરીદતો છે એમ માલુમ પડે તો તેને નોકરીએ રાખવો નહિ. જે યુરોપીયન વેપારીઓ આ ચેન્નરના સખ્યો નહિ હોય તેમને

પણ પોતાના નોકરો વિશે આવી પગલાં ભરાવવા વિષેના પ્રશ્નનો કરાવદા અંતમાં એકે કશું પણ કરવામાં આવ્યો હતો કે સામાન્ય યુરોપીયન પ્રજાને આ વિષયની સખજ આપના માટે પ્રોપેગેન્ડાનું કાર્ય કરવું.

મરકુરુરી ધરમાં ચર્ચાવિષયો

લેડીસમીય ચેન્નર ઓફ કામરે કરતા આ કરાવ ઉપરથી મરકુરુરી વચમાં અનેક ચર્ચાવિષયોએ કાગળો લખીને હોદી વેપારીઓ સામે વખાણા કરાડ્યા છે. એકજ અંકમાં એકા ૭ ચર્ચાવિષયોએ કાગળો લખ્યા છે. તેમાં હોદી વેપારી-ઓની સાથે સિલેરસ્ટી કપા સિવાયની બીજી કશી દલીલો જોવામાં આવતી નથી. કોઈ લખનાર એવી સુચના કરે છે કે હોદીઓની દુકાનો ઉપર પીકેટિંગ કરવું, કોષ્ટ એવી સુચના કરે છે કે હોદીઓને હાજર આવવાથી વાવિષ્યમાં તમારજ છોકરાં નાં મરવાના છે એવી દલીલો કરીને મોરઝોને હોદી-ઓને લાંથી આવ ન ખરીદવા સખજવવા, કોષ્ટ એન્ડી-એડીયાટીક લીન સ્થાપવાની બલામજ કરી તે કાર્ય માટે આર્થિક મદદ આપવાનું પણ જણાવે છે, કોષ્ટ એક જણાવે છે કે કરાવ આપણી જાતને મારેજ રાખવું હોય તો જે મોરઝો હોદીઓને લાંથી માલ ખરીદે છે તેને અપરદરસીમાં પણ સીખવવું જોઈએ.

આ મુજબ માત્ર વેપારી અદેખાકને પરિણામે હોદીઓની સામે નાટાજમાં પણ મોરઝોની ક્રોધેશ બાહુ મધ રહી છે.

હોદી સ્વરાજ્ય મારેની લડત

અમા મુખવાર કેમટાકેન કમીઅન સોસાયટીના આચારા હેડળ યુરોપીયનો સમક્ષ રેવ. સી. એફ. એન્ડરસે "હોદી સ્વરાજ્યની જડત" એ વિષય ઉપર એક વાવજ આવ્યું હતું. મી. એન્ડરસે રજાવું કે સંકનમાં મળેલી રાહક ટેબલ મેનરેસમાં જેમણે માન લીધો હતો તેઓએ કરેલી ચર્ચા ઉપરથી એ વાત સ્પષ્ટ હતી કે હોદીમાં જે સસામ્હીઓએ એલો બરી નાખીને કુખો મહન કર્યાં હતા તેઓજ રાહક ટેબલ મેનરેસમાંથી જે પરિણામ નીકળ્યું તેની પાછળ જળરૂપ હતા. હોદીમાં પોતાની નજર સગણ જે અનેક દ્રવ્યો તેમણે એમાં હતાં તેનું વર્ણન આપતાં મી. એન્ડરસે રજાવું હતું કે મહાત્મા ગાંધીજી એકવાર આસામની મુલાકાતે ગયા હતા અને તેની એક આગવ્યજનક અસર તે પ્રાંતમાં પડી હતી. આસામની અંદર બરીજના વ્યસનમાં પ્રજા પડેલા છે. મહાત્મા ગાંધીજીની તે પ્રાંતમાં મુલાકાત બાદ ૭ માસની અંદર ૨૫ ટકા બરીજની અગત લાં જોઈ શક્યા. અને સાર બાદ એ જાપન લાં પાછી વધી નથી. સ્વરાજ્યની જડતમાં એઓનો દિરસો ફેલો બારી છે તેનું વર્ણન કરી મી. એન્ડરસે રજાવું કે સ્વરાજ્યની જડતમાં બાગ લેવાની પ્રેરણા એઓને આપનાર મહાત્મા ગાંધીજી છે. મી. એન્ડરસે રજાવું કે આ જડત અર્ધિસામક હતી અને પોલીસ ખાતાના વડાએ હોદીની લેજરલેડીવ એસેમ્બલીમાં રજાવું હતું કે આ જડતના અર્ધિસાના મામનું એકંદરે સારી રીતે પાલન કરવામાં આવ્યું હતું. જેની સાથે જે વાત પણ મળે છે કે હિંસાનો ફેટલાક કાયો પણ હોદીમાં આ જડત દરમ્યાન ખવવા પામ્યા છે.

હોદી બાળકોની કેળવણી

મેરીટસર્વિસના કેળવણી ખાતાના ઇન્સ્પેક્ટર શ્રી. જી. એચ. મોલરે એક ઈન્ટરવ્યુ કર્યાના હોદી બાળકોની કેળવણી વિશે અભિપ્રાય આપતાં જણાવ્યું હતું કે હોદી બાળકોની કેળવણી યુરોપીયન ધોરણથી પછીજ ચાલે છે. આ ખીના યુરોપીયન અને હોદી નિકાલોમાં પ્રાથમિક સ્કૂલ સર્ટીફિકેટની પરિક્ષાના પરિણામની અરખામણી ઉપરથી માલુમ પડી આવે છે. હોદી નિકાલોમાં જે છોકરાઓ પાસ થયા તેના સેંકડે ટકા અધ્ધરમાં આવે તે જાણી ગાંભીર્યને બાદ કરતાં પરિણામ વીસ અને પચ્ચીસ ટકાની વચ્ચે આવે છે. જાણી ગાંભીર્યમાં પસાર થયેલાઓનું પરિણામ સાઠ ટકા સુધીનું છે. અંગ્રેજી ભાષાનું શિક્ષણ પણ ચાલે છે. શ્રી. મોલરે દર્શાવે છે કે હોદી શિક્ષકોની મુશ્કેલીઓનો સ્વીકાર કર્યાં છતાં આ વિષયમાં વધુ મુશ્કેલી કરી શકાય એવું છે. હું એવા ધ્યાન દોરીશોને જાણું છું કે જેઓ સુદર અંગ્રેજી ભાષા બોલી શકે છે, હોદી શિક્ષકોના પમારતું ધોરણ ઉંચું કરવામાં હવે જાણ્યું છે એટલે શિક્ષકોને કેળવણીના વિષયમાં પોતાને વધુ જાણકાર મેળવવાની હવે તક છે. શ્રી. મોલરે બાર મુશ્કેલી જણાવ્યું કે યુરોપીયન અને હોદી જાણકારો વચ્ચે કશો તફાવત હોયો જોઈએ નહિ. અંગ્રેજી ભાષા શિક્ષકના મીડીયમ તરીકે હોવાથી સુરક્ષી આવે છે ખરી પરંતુ એ કંઈ બારે મુશ્કેલી નથી. નારાજમાં હોદીઓ એક ખીળ સાથે અંગ્રેજીમાં જ વાતચીત કરે છે એ જાણાવાનું નથી જો હોદીઓને સાદું જાણીકરું જાતનું હોય તો તેઓએ અરકારી એક ભાષા તો શીખવી જોઈએ વળી એક જ ભાષા બોલનારી પ્રજા તેઓએ જાતનું હોય—જેમ તેઓ એક જ જાતની પ્રજા આજે બની રહી છે—તો પોતાની વચ્ચે એક જ ભાષા રાખવી જોઈએ અને તેથી તેઓ એક સુદર પ્રજા બની શકશે.

ચરમા પત્રો

હિંદની ભવિષ્યને અદ્ધ

મે. ઇ. એ. ના અધિપતિ સાહેબ,

આ અર્થ પત્રને આપના છાપામાં સ્થાન આપવા કૃપા કરશે. હિંદની ભવિષ્યને અદ્ધ કરવાના હેતુથી જાતેના બહુકરામ મહારાજ તરફથી એક 'પંચાંગ કેસરી' નામનો ખેલ કરવાની જાહેરાત આપના પત્રમાં જોવાક મહિના પર છપાઈ હતી ખેલ તા. ૨૬ ડિસેમ્બરના રોજ બજાસયો હતો તે પહેલાં એક દિવસ એ કામને ઉપાડી બેનારમાંના કેટલાક બહુકરામને પેર બેગા થયા હતા. હિંદના વિજેરની અવરજા કેળવ કરશે એ પ્રજા થતાં ત્યાં હાજર રહેલામાંના ત્રણ સાધુઓને અવરજા માટે નીમ્યા હતા. એકાદ બે ગાંધી સૂચનાથી રજાઉડગાંધ પદાવજનું જોયું નામ જોડવામાં જાણ્યું કે જે હાજર નહતા. હિંદના સંજ્ઞા રજાઉડગાંધને પ્રજામાં તે વખતે પોતે કેપટાઉન થયા હતા અને હિંદનાની બાબત કંઈ જાણતા નથી એ પ્રજામાં મળ્યા.

જાણ સુધી પેલા ખાસ ત્રણ બાધુઓને આ કામ સોંપાવ્યું હતું તેમના તરફથી હિંદના જહાર પડ્યો નથી અને પેલા જોડવામાં નથી. જાણ છે કે આ ધર્મના કામમાં હિંદ નહિ

કરતાં જહારી હિંદના જહાર પડે અને જાહેરી રકમ તુરત હોર મોટલી આપે જોજ અરજ. લી. સેવક,

'ભારત સેવક સમાજ.'

મહેરબાન 'ઇન્ડિયન એપીટીમન'ના અધિપતિ સાહેબ, જ્ઞેમ, સજામ સાથે સખવાતું, જે પ્રીટરીયાની ટાઉન બહારની દુકાનો માટે આ સાજ મ્યુનીસીપાલિટીએ જારી નાખી સર્ટીફિકેટ આપી છે. જે આ જરૂરો કમુલ કરીને સહી જાહેર તેને રવ-પુ મોરીસર સામસ-સ આપે છે તે સિવાયનાને નહિ. આ જરૂરો નીચે મુજબ છે:—

(૧) રહેવાનાં મકાન સાથે દુકાનને કશો સંજ્ઞ હોયો જોઈએ નહિ.

(૨) દુકાનના માલીકનાં હોદરોએ દુકાનમાં વાટકતું ન જોઈએ તેમજ તેણે કાંઈ નીજને અડતું નહિ.

(૩) એક માસની અંદર દુકાનને સારી રીતે સુધારી સાજ રાખવી જોઈએ.

જે ત્રણ જણાએ કમુલ કરી સામસ-સ લીધાં છે અને વધુ સંખ્યા માગી છે. જેઓ વહીવટની સજા લખ થોડાં કરશે. આમાં ત્રીજા કલમ માટે તો વધી હોવા એવું નથી પણ પહેલી બે કલમો વધી બરી જોઈએ માટે છે કે:

જંગલની દુકાનોમાં રહેલાઓને દુકાન પછે જામે સાથે જ હોય છે. તદન જામગ હોવાથી સુરક્ષિત રહી શકતું નથી. મજ સાજમાં એક રસ્તા-ગાં ડીસ્ટ્રીક્ટમાં અને એક એલોગરડાક માં એક બે દુકાનકારો જંગલની દુકાન ચલાવનારાનાં પુત્ર સજ મથેમાં જમ જાહેર છે. દર્શીયાર આપણા હાથમાં છે નહિ. એટલે વસવાટ તદન જામગ પોષાક જોઈએ નહિ. વળી જંગલમાં આવ જમ કરે, હરેકરે તેમાં ખીજા કલમથી કમલમીરી થાય છે. તો આ બાબતનાં ચર્ચા થવાની અને જાહેર પ્રજા મત અને અભિપ્રાય મેળવવાની જરૂર પારી આપની જાણ માટે સખી જણાવેલ છે તો થોડાં કરશે.

લી. મહુમદ આહુટુ ડેકેરેટ.

મહેરબાન 'ઇન્ડિયન એપીટીમન'ના અધિપતિ સાહેબ,

મ્યુનિસિપાલિટી નાનું શું ટાઉન જણાય છે. મુખ્ય વેપારી વર્ગ છે. મુજરાતીઓ કેવળ નોકરી જમ જહો આવે છે. સારા પમારોની જાણમાં કરી પડે છે. મુજરાતી નોકરોની સ્થિતિ જાહેર વધુ જાણ છે. કારણ તેઓને શેઠોને તાસ હોય છે. એક જામ જોડાનીસખાંધી તા. ૨૨-૨૦-૩૦ ના નોકરી અંધે જહો આવ્યા. પોતાને કાર્ગતું પાછી તખીમતને માજક ન આવવાથી પોતાના શેઠને ટાઉનમાં રહેવા માટે જાસ આમક કરવામાં આવ્યો હતો. પણ એ જરૂર સજાવામાં ન જાળી અને તેને જંગલની દુકાનમાં મોટલી આપ્યો. ત્યાં મજા જાદ એ જામને કાંત દુખવા જામ્યા. પોતાના શેઠને તેણે જામ્યું કે મારા હાંપના દુખવાથી હેરાન ગતિ બોમતું છું માટે મહેરબાની કરી મને ટાઉનમાં મોટરમાં લખ જાવ તો બહુજ સારી વાત છે. એક અહસકીયું વીજા હતાં મોટર લેવા તજ જાતી. પરંતુ મવર-મેંટ લોરીમાં એ જામ ટાઉનમાં આવ્યા. તા. ૨૩-૧૨-૩૦ ના રોજે શેઠ તરફથી તરવજ કહેવામાં જાણ્યું કે ટાઉનમાં સામસની જરૂર નહોવાથી તમને રજા આપવામાં આવે છે.

નોકરોની કોસત જહો મ્યુનિસિપાલિટીમાં "મુલામ" જેવી મજવામાં આવે છે. જતાં મુજરાતીઓ થોડેજાંધ જા માટે ઉતરી આવતા હશે તે કહી શકાતું નથી. લી. અરજુમવી.

હોંદુસ્તાન—એક મિત્ર

'ફ્રેન્ડ ઇન્ડિયા' પર એક અમરેલખમાં લખે છે કે : હોંદુસ્તાનથી રાજ્યકારી દ્રષ્ટિએ નવીન ફેશરોના સમાચાર એકાએક આવ્યા છે રાજ્યકારી ડાન્ડરેસ આદ્ય દોઢથી આવા સુદર સમાચાર હરપટ આવશે જેથી આઠા યોગ દિવસ પહેલાં કાઠ આઠાવાદીએ પણ રાખી ન હાય. 'ફાન્ડરેસના પરિણામ વિશે કંઠાની નબરે જોવા કરતાં ક્રેડિસના આગેવાનોએ કદાપણ બરેલું વર્તન બતાવ્યું છે. હોંદની સરકારે પણ ઘુરતજ બતાવવાળો અને ઠકી કરતો તેણે કરી નહિ. માધી અને ખીલ આગેવાનોને છોડી કુકવામાં આવ્યા. મદાસખાને ગેરકાયદેસર મંડળ કરાવ્યું હતું તે જોરડીનન્સ પાણુ ખેંચી લેવામાં આવ્યું છે. મા. રામસે મેકેડોનલ્ડે દર્શાવ્યું હતું કે મદાસખા જે એવો આવી આવે કે તેનું વર્તન હવે વિરોધી રહેશે નહિ તોજ જોડીનન્સ ખેંચવામાં આવશે તે વિચારને એક બાણુએ કુકવામાં આવ્યો છે. હોંદમાં કાઠા અંડવાડીયામાં આવી શુભ લાગણીન મિન્દ બતાવવામાં આવ્યું છે. કેદાઓને છોડી મૂકતાં પહેલાં મદાસખા પાસેથી વચનની માગણી કરવી એ લજવાવનારું હતું. પરંતુ ક્રેડિસ સાથે કરતો કરવાની માગણી કરી હતી તે તે એક મોટી જુલ મળ્યાત. એક માસ ઉપર હોંદનું ભાવી અલંકાર કાળું કોસરું હતું પરંતુ મદા અંડવાડીયામાં એક નવીન આઠા ઉપરિચય થઈ છે. હોંદમાં આ એક એક ફેરફાર જે યથો છે તેની અસર સાલ્ક આફ્રિકામાં પણ થશે અને સા. આફ્રિકા જે આ ન સમજી લે તો આપણે સર્વ દુકી દ્રષ્ટિ યાગા લેખામશું. હોંદીઓની વિરુદ્ધની લાગણી હવે સા. આફ્રિકામાં રાખવામાં આવશે તો હોંદમાં આને જે કાંતી થઈ છે અને જગત આને તે તારખી રહ્યું છે તેની દ્રષ્ટિમાં સા. આફ્રિકાની કિમ્મત દલકાળ લેખાશે અને આમ હોમ તો પણ જોરાવાદીક ટેન્ચેર ખીલ જેવો કામદો પસાર કરશે જે યુનીયન સરકારની હરજ છે પછી જનન મમે તે ધારતી હોય. આવી રલીલ પણ યમ સહે. પરંતુ જાહેર પ્રગ્ન એ પ્રગ્ન પુછી કહે કે આ સમયે હોંદી સવાલ વિશે કાઠ કામદો મહાવાની ખાસ જરૂરીયાત છે ખરી? હોંદ સાથેનું એમોમેંટ યોગ માસ પછી ખલાસ થઈ જશે. જગારે આ એમોમેંટ મહવામાં આવ્યું હતું ત્યારે ટ્રાંસવાલના જમીનના કાયદાનો પ્રથમ અર્થો નહિ એ બન્ને બાણુની સંમતિથી નહીં કરવામાં આવ્યું હતું. વિલાયત અને હોંદ વચ્ચેની કંડવાકની લાગણી અન્યંત વધી અમેલી હતી તે અસારે આસર્પકારક રીતે દુર થવા આવી છે તે વખતે હોંદમાં અસંતોષ વધારવા જેવા પ્રયત્ને દાઢમાં લેવાની ઉતાવળ આપણે કરવી જોઈએ નહિ. રાજ્યકારીઓને કાળે એવો માર્ગ યુનીયન સરકારે લેવો જોઈએ સા. આફ્રિકાએ પોતાના કાળાનો પણ વિચાર કરીને હવે પગલું બરવું જોઈએ મા સી. એલ. કોંડ્રસ આ પગમાં એક લેખની અંદર દર્શાવે છે તેમ સ્વરાજ્ય જોગવતું હોંદ હવે વેપારના વિષયમાં પોતેજ શો છે. હોંદ અને સાલ્ક આફ્રિકા વચ્ચે વેપારની સ્થપતા એટલી મોટી છે કે લાગણેજ પાછાં તેનો વિચાર કર્યો હશે. જો સાલ્ક આફ્રિકા આ પહે આ રેલ્લમાં વસતા હોંદીઓની સામે જુદાં કામદાઓ પસાર કરે તો હોંદમાં જે કાંતિ થઈ રહી છે તેમાંથી લાખ ઉઠાવવાની તક વિશે આઠા રાખવી એ પાછળથી વદ : નકામું છે ટ્રાંસવાલમાં હોંદી અને યુરોપીયન વેપારીઓ વચ્ચેના ઝડપા એ રાષ્ટ્રીય આનરવકલા છે એવું

અમે ધારતા નથી હોંદ સાથે હવે તબું એમોમેંટ થાય ત્યાં સુધી આ ખીલ મહાની રાખવામાં આવે તો તે ઉતાવળ બરશે. માર્ગ લેખાશે. સરકાર પોતાનો નિર્ણય વખરે રીતે જાહેર કરે તે સારી વાત છે.

મારું સ્વપ્ન

(૧)

(ખાસ ઇન્ડિયન જોપિનિઅન માટે)

દિવસ ધણો લૂણુ હતો. અંખા કાળે ઝરમીને લીધે દી રોલ વાળાઓની દુકાનોમાં ખીનરલ વોટરની કીટીઓ પર. આધરશીમ અને આમસ પર અનેક મનુષ્યોની ધાડ પડી હતી. કેટલાક સફેદકુંબ સમુદ આદેશનોના શીન વાણુનો ઉપયોગ કરવા દરિયા કીનારે મથેલા. ચોપાટીનો આપો કીનારો વિવિધ રંગોના પટકુળથી ભણે મહીના કીધો હોમ તેમ અનેક સર્પુત અને સજારીઓના પટકુળથી શુષ્કભીત લામતો દતો, તેમાંય વળકે જરીના ચ્વેત તેજથી સમુદ વારી જાણે સંદેવ ધુપ્પેની કાજની અંખા ના હોમ તેવું દ્રષ્ટિમાન થયું હતું.

હું લો કલાસમથી સાલકાળે સાલ સત્ત વાગે મારે ઘેર બેઠો. પત્નીએ કોણુના રસનો સુદર અને આધસથી રીતજ કરેલા જરખતનો પ્યાલો અને આપો મરખીથી કંટાળી મથેલો હું તેને તરતજ ન્હામ આપી બેઠો. 'જન પુત્રવની બવ' એવો આશીર્વાદ આપવા જતો હતો પણ અમકયો. વિચાર આવ્યો, જે જુમીમાં આર કસાડ જુએ મરે છે આ ખીલ સોની શી જરજ જે મેકના પછી વેસ્ટર્ન ફેશનનું અનુકરણ કરી હતું "Thank you very much."

ધણો ધમ બધ કરેલા પ્રીયાના વેલ્વનનો અરજ પતિના અલાચારથી હું લાભ ન લઈ શક્યો. તે વખાણની જુખી અને મારી તેણીને સંતોષ આપવાની હરજ, આ વિચારી મે કરતાં અંગ્રેજીમાં રહ્યું. "How delicious the dinner is." The fragrance of your preparation renders well-fed stomachs empty." આટલું બોલી મેં તેણીની રબ લઈ બહાર હરવા જવા વિચાર કર્યો. તેણીએ સાથે આવવા વિચાર દર્શાવ્યો, મેં હા પાડી. દસ મીનીટમાં હમે બહાર નીકળ્યા, વીક્ટોરીયા ટર્મિનસ આગળથી કાલાચરની ચોપાટીને માટે મોટર લીધી. અમે લગભગ સાડા નવ વાગે નીકળેલાં સાત મીનીટમાં મોટરે અમને એક જેના પહેલા ખડોપ આગળ આપી મુકી દીધાં. મોટર થાળી મઘ. એમે થીમે થીમે આગળ ચાલવા માંડ્યું, હોંદના દસ કરોડનું પાણી કરતાર આવા સાત ખડોકે અમે વટાવ્યા. આ વખતે મુખાંડ યુની-વર્સિટીના રાજ્યપાઠ ટાવરમાં અડાપા કલાકના આ! ટશરા વાગ્યા. મેં ધડીયાળ તરફ દ્રષ્ટિ કરી. મારા દસ વાગેલા, સર્વ મનુષ્ય પોતપોતાને સ્થાને ચાલી મથેલાં, ધણે દુર કામ કાઢ મનુષ્ય ઇમેલીસીટીના દીવાથી દ્રષ્ટિમાન થતું હતું. ચંદ પુર પ્રભાવમાં ખીમેલો, રાત્રી કાંઈક ઠંડી પડેલી, ફરીવારના જુલ જુલ પરબર સાથે પછડાતા મોખાનો કબરવ, આ બધું આનંદમાં પ્રદિ કરતું હતું.

પતિના ધ્રુવકારી જે ખડક પર ફરીવારનાં ત્રીજાં ત્રીજાં મોખાં પછડાતાં હતાં તેના પર અમે બન્ને બધ ગેડાં. ત્રીજી કાંટ પાણીની જાડતી તે મારા અને પતિના મુખ પર પડતી,

સ્મરણી બચેલી તે તેણીના મુદ્દ રેશમી રૂમાલથી બન્નેના મુખ લોહા નાંખતી. જાંતી બન વળી સંતનકતા અને તે વળી કમળ મનુષ્ય મારી અણુ નમવા માંડ્યાં, મારી પરિસ્થિતિ મારી રિશિની નવણી ગમ, ગળાની દાઢ નાંખી તેણીએ મારે મરતક ધામે રહી તેના બોળામા મુક્યું, તેણીનો સુવાળો દાઢ તે મારા જાલાટ પર ધીમે ધીમે ફરવા લાગી. હું નિદ્રા દેવીના શુભામ બન્યો, પ્રાંથના મુખમંદનો લોળા હું તેણીના બોળાનો ફેટી બન્યો.

રાત્રી ધણી વીતી ગમ હતી, ત્રીસ પચીસ મીનીટમાં પરિતએ મારો અંદરો સ્વેદના પિન્દુથી ભરામ અવેવો અને અણુબોધથી નીકળતી આંસુની ખાર જોઇ મને પોતાના રૂમાલ પર પાન નાંખતા ધામે ધામે જમાડ્યો. નિદ્રાનો આગ ગયો ત્યાં મારી આંખો બંધી જોઇ હું પણ મહારાગો. વાન છુપાવતી મારી છંછા ખરી, મેં બીજી વાતો કાઢી કાનતાનું મન બન્ય દીકામાં દોરવા માંડ્યું.

ભારતજીમીની તે દુહીના પોતાનું ધાર્યું ક્યાં વગર રહે કે! પોતાની હમ્મીન વસ્તુ પ્રાપ્ત ના થાય તો પોતાનો પ્રાણ આપવો તે તો તેણીનો જન્મસિદ્ધ તરસો.

"મારી સાથેમ વહીસાત, તમ જોલ, જોલ, બી. કાવ તે પહેલાં આ જસીમે જોલ, જોલ, ડી. ની પરીક્ષા પાસ કરી છે. સીધા રડી જવાનો આર્થિકમાંથી આર્ય કેમ નીકળતા હતા" આમ બોલી તેણીએ મારા તરફ એક મધુર કટાક્ષ નાંખ્યું.

મેં પ્રથમ આત્મવાની કરી, પછી જોવટે સ્વાધીન થયો; 'કલ્કત્તી પાછો' એવો મેં પ્રશ્ન કયો.

'તેમાં તળી મુન્ટરપીટરની જરૂર પડશે' આમ બોલી તેણીએ મારા વડીલના અભ્યાસની દાંસી કરી.

"ઉપમાં પડયા પછી મેં સ્વપ્નમાં જોમ જોયું કે હું મારી સમર વેદકનના દિવસમાં માર પાંચ મીચો સાથે પીકનીકમાં મથેલો. સાવંકાળે જમે બપો હરવા નીકળી વહેલા, જમે છુટા પડી ગયા, તમાં બપો સાથે રજા અને હું જોકજો રસ્તો ચુક્યો. મેં જગમગ આંધીસ મીનીટ માન્યાજ કર્યું પણ કોઇ મળ્યું નહીં. હું એક મહાન સરોવર પર આગ્યો, આમળ પાછળ ધારૂં જ મજ હતું, કેટલાક પક્ષીયોના અવાજો સંભળાતા હતા, પ્રાણમાંની રાત્રી જોટલ સ્વેદ સંદ્રપ્રકાશની તો આમી લોખળ નહ. કેટલાક પક્ષીયો આમ તેમ વીડતાં હતાં, કેટલાક પાણીમાં તરતાં અને રનાન કરતાં હતા. મને ત્યાં બધી બાજેલી, જલ પ્રાકન કરી હું એક ખડક પર બેસી કુદરતનું નિરિક્ષણ કરવા બાગ્યો.

મારા કાનપર ઝીંજા રહનનો અવાજ આવ્યો. હું અમકયો, રવાટા ઉભા થયાં, આલુમાળ્ય મેં જોવા માંડ્યું. કામ હીકું નહિ. હું સંક્રમમાં પડ્યો અને વિચારવા લાગ્યો કે આ દેશ સજીવ મનુષ્યનો અવાજ છે કે કોઈ પ્રેતનો. ખ્યાન દમ સંભળતાં લાગ્યું કે તે અવાજ તો સજીવ મનુષ્યનો છે. બીજે પ્રશ્ન કયો થયો, 'તે અવાજ પુરુષનો છે કે સ્ત્રીનો' અવાજ તીક્ષ્ણ અને છુલ્લક તેથી નિશ્ચય થયો કે તે સ્ત્રીનો જ હોવો જોઈએ.

મેં અવાજની દીકા પકડી, થોડાંક ઝાડ વઢાવ્યા, આમળ વધ્યો, અને થોડેક દુર કામ મેલ વસ્ત્રધારીને જમીન પર બેઠેલું જોયું. અવાજ ત્યારીજ આવતો હતો એકલે નિશ્ચય તો થયોજ કે તે સ્ત્રી હોવી જોઈએ, અને અવાજ તેનાજ રહનનો હોવો જોઈએ. જ્યારે હું કસ કુદ તેનાથી દુર રહ્યો હતો ત્યારે

મેં તની પાસે માર ચૂત જાળકાને લોમા વજ તેની પાસે જમીન પર પડેલાં અને એર્યું તેના બોળામાં.

અંદરો પ્રકાશથી જોતાં મને લાગ્યું કે તે અંદરો મારા બાજીતા છે. એકનો અંદરો મને સી. આર. વાલ જેવો લાગ્યો, બીજનો એવો જેવો, ત્રીજનો લોખાન્ય લિલક જેવો. મને બોળાના આળકનો અંદરો લાજા જલપતરામ જેવો લાગ્યો.

આટલી વાત સમ જોટલામાં જમે વેર આવી પહોંચ્યાં, ફરીથી હરવા અમર્યું ત્યારે સ્વપ્ન પુર કર્યું.

હીંદની લડતને મદદ

જોદાનીસખર્ગથી રા. જોધવજી ભગામામ પટેલ બને છે કે હીંદની લડતને મદદ માટે રૂપીયા ૨૦૦૪ રૂટરથી હીસેમ્બર અને જાનેવારીના હમાના સુરત છાત્ર સમીતીને રવાના કર્યા છે. યુદ્ધરહેગની "કેપ બરીલ મુન્ડીઅન કાઈસીલ" ના સેક્રેટરી મી. સી. આર. જલભારાએ હીંદની સ્વાતંત્ર્યની લડત માટે અમારા ઉપર પાછડ ૫-૧૦-૦ ની એક મોકલી આપી છે જે નાણા અને હીંદ મોકલી આપવા પંદોગરત કર્યું.

ઈખાનના સમાચાર

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી)

બી ઇખાન હીંદુ સાવજનીક તબાગી જનરલ સભા ગમ લા. ૧૮-૧-૩૧ ના રોજે રાત્રીના ૮૧ વળાના દામ્ને સગાએ ખારે રાખેલા મહાનના ફોલના શેઠ મોતીચંદ કામજીના પ્રમુખ પદે એકત્ર મળી હતી તેમાં મયા વરસના કાર્યવાહક તરફથી લિવ સેક્રેટરી રાહ જુગલદાસ દેવચંદે આપક તથા અવકાનો રીપોટ' કમ્પ સમર વાંચી સંભળાવેલ. ત્યાર બાદ તરી સાલના નવા કાર્યવાહકના ચુદ્ધિવા વોટ લેવામાં આવેલા. છેવટે નીચે મુજબ વધુમતે કાર્યવાહક મંડળના હોદ્દાઓ ચુદાયા હતા.

પ્રમુખ	રા. શેઠ પાનાચંદ નરસી.
સેક્રેટરી	" " જયચંદ જયચંદ.
ઉપ "	" " જુગલદાસ દેવચંદ.
હીસ્ટરીય કમીટીના.	
પ્રમુખ	રા. શેઠ હરખચંદ હેમચંદ.
ઉપ "	" " શાવનીદાસ દુલમ.
સેક્રેટરી	" " હરીદાસ નરહી.
ઉપ "	" " હમોદર જેહા.
સલાહકાર	" " જોગજનદાસ વસરામ.
ઉપ "	" " રામચંદ તોકમ.
ખબરનગરી	" " મનમલાલ કાનજી.
ઉપ "	" " કાનજી પ્રેમચંદ.

જોડીટર કમીટીના

પ્રમુખ રા. શેઠ જમનાદાસ પરસોતમ, શેઠ ગોરમનદાસ કાળીદાસ તથા શેઠ લખમીદાસ હરખચંદ.

ઉપર જણાવ્યા મુજબ નવા વરસના માટે હોદ્દાઓની તીમણુંક થય છે. આજા છે કે મહેરબાન સદમકર્યો માણ સંરેખાત્ર કામ પ્રજો વિસ્તાદ રાખી પોતાના તનમનની આગશુધી આગળ વધારી પોતાની હરજ બજાવતા રહેશે. અને નીમનીન દરેક જોડના આમંત્રણે પધારી કાર્યમાં આગ લેશે.

આભાર

શ્રી. સુનીલાચ સીતરામ મહાસર્મા પોતાનો અભ્યાસ પૂરો કરી પ્રજન ક્ષત્રિયકાવિન ગયા છે. તેઓ ગયા શુધારે શીનીકસ સંસ્થાની મુલાકાતે આવ્યા હતા. અને સંસ્થાને એક પાઈક બેટ આપ્યા હતા જે અમે સાબાર સ્વીકારીએ છીએ.

શ્રી. માયાવંત એસોસીએશન

વાર્ષિક જનરલ મીટીંગ

ઉપલી એસોસીએશનની વાર્ષિક જનરલ મીટીંગ સ્વીચાર તા ૨૨-૨-૩૧ ના રોજ બેરોરના રા. રા. નંબર ૫૮ નીકેરીયા સ્ટ્રીટ પર આમેલા મંડળના હોલમાં મળશે જે પ્રસંગે સ્થાનીક તેમજ બહાર આમના રૂવે જાતી બંધુઓને વેળાસર પધારવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

કામ કાજ:-વાર્ષિક રીપોર્ટ, આવક ભવનોનું વિસાળ, નવા વર્ષને માટે અમલદારો અને પ્રેમીઓની સુરક્ષા વિગેરે.

લી. રોવલ એલ. બી. મહા,
મેનેજરી. શ્રી. માયાવંત એસોસીએશન

જાહેર ખબર

શ્રી ડા. યુ. પાકીદાર સોસાયટીની વાર્ષિક જનરલ મીટીંગ તા ૧૫ ફેબ્રુઆરીને સ્વીચાર બેરોરના ત્રણ વાગે પાકીદાર હોલમાં મળશે. જે વખતે વાર્ષિક રીપોર્ટ અને અમલદારોની ચૂંટણી કરવામાં આવશે માટે દરેક બાબતોએ વેળાસર પધારવા કૃપા કરવી. સુચના-૨૨૨૦૫૫ હાથાની રકમ જેઓની બાકી હોય તેમણે વેળાસર મોકલી આપવી.

લી. ક. જ. પટેલ,

લા. બી. પટેલ.

સી. આ. સે. સ. સી.

જાહેર ખબર

તા ૧૫-૪-૩૦ ના "કમીટી" ના નામથી "હિંદી પેસેન્જરોને સુચના" વાલા દેવદાસીન જેમા મળકુર પેસેન્જરો ઉપર રામજી કાલીદાસે દુખનો કાળોકર વસાવવાની લીખીતવાર અરજી આપવાનું જણાવે છે આ અરજી એસોસીએશને સંપરી મોકલી બારી કસવ પાસ કરીને જે રોજ તે બાબતના મગ કર્યા હોય તેની નકલો ટેલાનાબાળેની હાંદુ એસોસીએશન જાપાદારે જાહેર કરશે. તેમજ મળકુર કમીટીમાં કયા કયા પ્રેમીઓ તમા કમીટી કયા કયા બીરાજ છે અને પરદુખ બંધન તવાર કમીટીએ આજીવન સુધીમાં કયા કયા પરમાર્થો કાવ્યાં કર્યા છે તેની નોંધ પબ્લીકમાં મુકશે તો પબ્લીક તેમનો મોટો ઉપકાર માનશે. પણ જો આ સમગ્ર બાબતમાં તેમજ કાવના માં હાંદુ એસોસીએશનનો કે તેમના કોઈ દરદી કે પ્રેમીઓનો કોઈ હાથ ન હોય અને અપદુલની અંદર જેમણે બીજાનું આગ ન સીધો હોય બહુ મુખ્ય કાવનાઓરે દોરી સંભાર કરી ખાલી તેમનાં નામ જાપામાં કે દેવદાસીમાં સંડોવ્યા હોય તો તેમણે જાપાદારે તે સુજળ જાહેર કરી પોતાનો હાથ કાઢી લેવો કે જોયી મુખ્ય કાવનાઓરે વિરુદ્ધ અમે આમજ પગલાં બરી સમીચ.

લી. રામજી કાલીદાસ.

શ્રી આ. બાકસ પટેલ, શ્રી. દેવદાસી માલવીસ

આમાદીઓ-ની-કુર'માની

તમા હિંદનો આમાદીનો મુર સાંભળવા માગો છો? તમારે ગાંધીજીની અળવળ હર બેમાં જોવી છે?

જો આવી આવના તમારામાં હોય તો તમારે રેકના કાર્માનપત્રો વાંચો. કે આક્રિયાવાસી દોદી આમાદીને દોદીની રિવિલિશી વરિષ્ઠ કરવા અમે ત્રણ વર્ષ થયાં દોદી બુદા બુદાં અળવાર મંભાવવા હર કર્યા છે. આ આપોજીનો નામ નીચે પ્રમાણે છે.

અમદાવાદીક જાપાના નામ

મુખત સમાચાર, પ્રજાગિતરેસરી, એ મડી મોળ, વીસમી સદી, દીન, જેમ્મે કાનીકલ,

મન્ડીમન બુક (કરખન)

માસીક જાપાના નામ

નવચેત

નવ-યુગ

જેઓ દર મેલે તાજ સમાચર વાંચવાની તમજા રાખતા હોય તેઓને હું આમારે આથી જાપા વેચતાં લખ જવા કે વર્ષનું એક સાથે લખાવમ લાગી જાપાં મંગાવી લેવા બાસ વિનંતી કરું છું. નીચેને સ્થળે પણ લખી પાઈસ લીસ મંભાવો કે જાપા વેચતાં લખ જાઓ કે મળો:

એ. બી. પાન.

૪૧ મારકેટ સ્ટ્રીટ, હોરનાર: કોમેન્સલ સ્ટ્રીટ, એ. એ. ૧૦, નો. ૧૧૧૫૦.

ઉપર લખેલાં જાપાં આમારી પ્રીટરીયાની પ્રાંચ રજક પ્રીસ્ટ્રુ સ્ટાલિમાંથી પણ મળી રહશે વાંચેક, વંચાવો અને હેરાની સેવા કરો.

ટેલાગ્રામ્સ ઉપરી સ્વદેશ વા ટ્રાંસવાલ જનાર હિંદી પેસેન્જરોને ખુશ ખબર

નીચેને સરનામે પણ લખી જણાવશો તો અમે તમને સ્વીચર તેમજ દરેક જાપર લેવા આવશું અને રજેવા તમા ખાવા પીવાનો જાતમ બંધોળસ વાજળી ખરજે કરી આપશું.

કમીટીએને લગતું દરેક કામકાજ સંતોષકારક રીતે કરી આપી સ્વીચર ઉપર ચલવાની તેમજ જીવવાની દરેક સમયક આમારી ભરી જેખરેખ નિર્ધ કરીએ છીએ.

કમીટી રાજાઓએ લી. આઈ. ૯૧ ફેબ્રુ ૧૯૨૮૨ કરી અમેને વરદલા મોકલી જેમાં અને પાચ સાત પીડનો પાચ કરી પોતાનો જેપાર બંધ કરી અમે આવવા જરૂર નથી તમારા ફેમીલીને સ્વીચર ઉપરથી જીતારી ન સંગાય. હો દેશથી આવેલા દરેક તેજ સંગાય જેટ હાંસવાલ મોકલી આપવાની દરેક સમયક કરી આપશું.

૨૫ વર્ષથી પ્રમાણીકમણે કામ કરી દરેકને સંતોષ આપું છું અને ટ્રાંસવાલના દોદી માર્કેટમાં નાણીતો છું.

જોયે કીવસે હુંદારાને ધમિ કરી મશાનાં મીઠતો હડાવી જઈ ખાનારા પાછળથી પરમાવનો કાચો કરનારાઓએ તા. ૧૫-૪-૩૦ના કાચાપાસના પેસેન્જરો ટેલા પામાં તેના સંગાને પર જીવતાં મિં તેમજ પર કેસ કરી પકડાવવાની હકીકત ના. બીટીસ ટેન્સલને કલી જાપાદારે તેમજ હેન્ડ બીટી વહેંચી પ્રસિદ્ધ કરી. પણ જે કાચ તે કલ કરવાસાથા કોટમાંથી તે કેસની નકલ લઈ જાપામાં જાહેર કરશે તો હું પીડ રખ, કોચેન ફંડમાં આપીશ અને જો તે કોટાએ જુઠાણું જાહેર હોય તો તેમણે પા. ૫૦ મરવા. મરબદવાર નિર્ધેન કરનારી કરશે.

Ramjee Kalidas,

P. O. Box 581,

Lourenco Marques.

સાઉથ આફ્રિકામાં પ્રખ્યાત કેપીટનના રૂઠ વર્ષનો વખણાયેલો

Parcel from
**KAPITANS
BALCONY
HOTEL**

DURBAN.

CORNER of GREY and VICTORIA ST.
PHONE 3623

ફરમાસુ મીઠાઇ

હાઈ પાણી તહેવાર, જલસા, ટીપાર્ટી અને લગ્ન પ્રસંગે ઘણાજ આનંદ આપશે.

તાજાં લીંબુ અને કેરીના આચાર, પાપડ, ગરમ મસાલો તથા ખાસ પારખાંદર ધીવી રચે-શીયલ મીઠાઇ તેમજ અમારી બેકરીમાં બનેલા તમામ ભતના તાજાં કેકે હમેશાં તૈયાર મળશે.

માલ સારો અને ખાત્રી પુર્વક રેલ્વે પાર્સલથી સવાના કરવામાં આવશે. મંગાવી ખાત્રી કરો. ગ્રાહકને સાથે પસા મોકલવા મહેરબાની કરવી. સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે નહિ.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો.

લખો યા મળો:—

R. K. KAPITAN.

Telephone 3484

Tel. Add. "SURATEE"

Eastern Trading Co.
WHOLESALE FRUIT SUPPLIERS.

Box 730. Durban.

No. 1 Bananas 25s Crate,
Pineapple No. 1 3s. dozen.

F.O.R. Durban, C.O.D.

નોં. ૧ બનાના ૨૫/ કેસ, પાર્સનાફલ ત. ૧. ૩/-
અન. રેલ્વે જુ થી (સી.એ. ડી.) ૮. એ ઉપલ.
જરૂરનારે. દરેક ભતનું તાજુ ફ્રેટ અને વેલ્ડેબલ
સાર પેકાગ હરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રેટ અને વેલ્ડેબલ માર્ક ટીના એડર્સ કંપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી
કરો. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક ભતનું તાજુ ફ્રેટ અને વેલ્ડેબલ માર્ક પેકીંગ કરી સી.
એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:

P. O. Box 251.

Durban.

31 Short St.

મ ક ત

મુખારક ઈંદ

ખાસ લાભ

અમારે ત્યાંથી ૬ રેકૉર્ડ ખરીદનારને એક આલ્બમ ૬ રેકૉર્ડ રાખવાનું અને ૧૨ રેકૉર્ડ ખરીદનારને એક આલ્બમ ૧૨ રેકૉર્ડ રાખવાનું મફત મળી પડે. હાલમાં અમારી પાસે મહાહુર ગવૈયાઓના લેરસ્ટ રેકૉર્ડ હાસાની, ગુજરાતી, રામી, હારી અને હુલુ આવેલા ૭. તમાજ સગળી જાતના:

ગ્રામોફોન અને વાયરલેસ ગ્રામોફોન

પણ સ્ટોક્માં રાખીએ છે. લખો:—

Agent for H.M.V.

E. A. TYEB & Co.

Phone 2447. P. O. Box 155

109 Field Street, DURBAN.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

સ્ટી. ઇરોઆ

ફેબ્રુઆરી તા. ૨૩ થીએ મુખ્ય જવા ઉપરશે.

સ્ટી. "કારાગોલા"

માર્ચ તા. ૬ થીએ મુખ્ય જવા ઉપરશે.

મસલમાની વીશી. રા. ૪૦ ના હિસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૧૦૦ ના હિસાબથી લેવામાં આવશે.

હાઉ વીશી. રા. ૩૫ ના હિસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૭૫ ના હિસાબથી લેવામાં આવશે.

મુખ્યના—કારાગોલા પોતાના પોતા દાગીના કીચારે ૧૧ વાગ્યા અગાઉ ક્રૂઝમાં પરચિત કરવાં.

સેકન્ડ અને ઈન્ટર મારે કોઈ અલિન્ટ અગાઉથી બ'દાખલ કરવો.

દરે દરે પેસેન્જર પોતાની ટિકીટ અમારી ઓફીસમાંથી લેવી અને અદાત મામલાના બાઈનોએ અમારી સાથે પવનવદાર કરવાથી પણ થઈ શકે. સ્ટીમરને લગતું દરેક પ્રમશન અમારી જાતી રેખરેખ નીચે થાય છે.

SHAIKH HAMED & SONS,

390 Pine Street,

Tel. Add "Karamat," Durban

મીડીઅના બાવો

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઈડ ૨૭-૦-૦.

ઈન્ટર: પાઈડ ૧૫-૭-૬.

ડેક: પાઈડ ૬-૭-૬. બોરાઈ વગર.

વધુ મુલાકાત મારે જણો યા મળે:—હિંદી પેસેન્જર
એજન્ટ શેખ હુસેન: એન્ડ સન્સ,

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડુરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising in The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal

Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of
SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

પુરા ખબર

સાલિક આદિકામાં ગુજરાતી પુસ્તકોની નવી ઝેલ-સી.

જરૂરનામું નાંધી રાખો.

ફેનસી કારસો	૫	૧	નાગ કન્યા	૨	૭
મદકાદ	૫	૧	લીલોતમા	૨	૭
પ્રીતોભ મકાલ	૬	૧	મુગબળ	૩	૬
સુવર્ણના રાજ્યના	૭	૧	અ ભૂતો મત્તાકર	૪	૧
દુઃખીને વિલાસો	૧૨	૧	હિપાને અરુણ	૧	૦
માંડી ચવીચ (દારપસરનું પુસ્તક)	૮	૧	રસામણ	૪	૦
રાજ્યના મહેતગા	૪	૧	મઝમે ગીત ગોપીદ	૩	૦
સીતમગાર સુલતાન	૬	૧	વજ્ર વિનાશ	૨	૭
અમી અરુણ	૭	૧	આવના સુદા	૧	૧
મે એન દુનીયા	૭	૧	સાત સુદા વાતો (ફરેક જાણે જરૂર વાંચવી)	૧	૧
એક પરચરનો પ્રતાપ	૫	૧	જય જારતી	૨	૭
ફોનોઆર ગામન માળા	૭	૧	સ્વામી રામ લીલનું જીવન ચરીત્ર	૧	૬
ગુજરાતીનું ગુલાબ	૭	૧	સંસાર રમ	૨	૭
ખાદશા ગામર	૬	૧	ગરિરંગ પ્રભુ	૧	૬
ગુજીરતાનનું ગુલ	૮	૧	નંદન વનને આંગણે	૧	૬
ધરાવતી	૫	૧	આનંદ બહરી	૫	૬
પુણસુરત મનાર	૫	૧	અમારી પરેલી વાનાંઓ	૧	૭
કરમતી હદાશી	૮	૧	" ખીલ "	૧	૭
નવલ ગંગા	૬	૧	" કોટ "	૧	૬
દુનીયા કે દોજખ	૬	૧	આખ્યાતમૈક વાર્તા માળા	૨	૬
પુદાને ખગર	૬	૧	લોહીના દેખ	૧	૭
મુઝફ્ફીન આકાન	૭	૧	જાંઝરને ઝસુકારે	૨	૬
સંસારનો હંસાર	૪	૧	રસીયા	૫	૬
સંસારી કે સન્વાસી	૭	૧	ખદનામ હાંદ	૨	૭
વીમેક વાણી	૫	૧	મુકત મારા	૧	૦
જેડક પુન	૫	૧	માલીની	૧	૦
ખીરખબને ખાદશા	૪	૧	તોફ અને દાગેર	૧	૦
નવલ નવરંગી	૫	૧	એરીમાનો કપ્પાલ	૨	૬
સંકટની-સુલમી-હસાએલું ટાલ	૭	૧	મદાતમા ગાંધીનું ધર્મપુદ (ફરેક દોહાએ)		
ગુજાવદન	૬	૧	વાંચતું એપ્રમે		૬
દોહ દહાવખ સાગર	૭	૧	ધરાન સુમી પર રખડ	૧૦	૬
કાણું ગુલાબ	૭	૧	દિવાની કે આપી ગામ ૧	૮	૬
મરત રહીરનું દાલખ અંકાર	૭	૧	" " " ૨	૬	૬
સુખનો લોમ (રસીય કીરકટીવ વાર્તા)	૮	૧	કરતના કદરે	૪	૬
વીલાવતી કોકે આખ ખાગ ૧	૭	૧	નાંશીની ગણી	૬	૬
" " " ૨	૭	૧			
ફેવોને પુલ્લા પત્રો	૭	૦			
દંપતી વાર્તામાલ	૨	૦			
લીટર એન્કની રપતંગવા	૨	૬			
ઝેરીખાલડી	૫	૦			
ભાલાજીનું રાજકીય	૧	૬			
ભાલાખીન	૬	૬			
અમીકલા	૪	૭			
કીરકટીવ જમત (રસીય નામ હાં)	૫	૧			

આ હિપારત બીજા વધી ખતના યુગે મવાશે.

દમ, હાંફણ જરૂરે ખાંસી

ની ખાસ દવા વાપરી ખાતો કરે દબારેને રાખેડો મયો
છે અને વાપરખમાં દોષ વળ ખાતનું પુરસ્તાન ચતું નથી.

ફિંગલ એક ધીનની રી. ૪૫.

એક વખત મેંમાની ખાતી કરે.

મળાચતું કોપાલું.

The Burma House,

125 Grey St., Durban

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

સ્ટામ્પિંગ "સુટ" માકાની કપડાની જાહેર ખબર સમસ્ત દેશના નેટીવ છાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માગે છે. સ્ટામ્પિંગ "સુટ" માકાનું કપડું સ્થાિ કરે અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકશો.

આ "સુટ" ના માકાની તપાસ રાખો અને અને કમીટીઓની એવતા રહેજો.

સેલ એજન્ટ:

એચ. જેસ્પર સમીથ એન્ડ કો.

(પીટી) લીમીટેડ.

જોહાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, દરબન,
પાર્થિવેલીઆથેથ.

P. P. BHAGAT Fruit Merchant.

દરેક જાતનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સારૂ પેકીંગ કરી સી. એલ. ડી. પી મોશ્લવામાં આવશે. કમી:—
P. O. Box 812, Durban. 129 Victoria St.

FREE
Diary
1931

FREE GIFT!
DIARY 1931
365 pages—one day a page. Apply with
1 pence postage stamps.
RAJVAIDYA NARAYANJI KESHAJI,
177 Harrison Road, CALCUTTA

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વિગેરે

આમારે લાંબા સમયથી નીચે તાળે અને સફાઈથી
ધરમાં જોશો ગરમ મસાલો, કરીપાઉડર, કલ્કર, મરચાં, તેમજ
કરીનો અને લીધુનો તેમજ મીઠા આમારે દરેકમાં થોડો
થા વજાળવે આમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો
ઉત્તમ માલ, તમે ધરમાં જાતાવી શકતા નથી. એક વખત
મંગાવી ખાતરી કરો. મળવાનું ઠેકાણું.

K. M. PADIA,
122 Victoria Street, DURBAN.

Phone 3887. Box 316. 162, Grey Street, DURBAN.
KLERABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,
દોલસેક રૂટ અને વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર
અને કમીશન એજન્ટ.

પેકીંગ સારી રીતે કરી માલ સી. એલ. ડી. મોશ્લવામાં આવશે.
ટેલીફોન 3887 બોક્સ 316. 162 ગ્રે સ્ટ્રીટ, દરબન.

Box 247 & 317 Tel. "Khairi."
HUSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

બોક્સ 247 અને 317. ટેલીફોન એકરેસ "ખયી"
હુસેન હસમધલ (સરદારબદ વાલા)
ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

જાહેરાતો અને પાંચમ

વાર	ખાસ્તી	દીદ	મુસબમાન	પારસી	સુર્ગોદમ	જુબીરન
	1-8-31	1-8-31	1-8-31	1-8-31	1-8-31	1-8-31
	ફેબ્રુ- વારી	માર્ચ	સપ્તાહ	દેહો. કદમી	ક. મી.	ક. મી.
પુક	20	સુરિ	3	2	15	1-42
કાલી	21	"	4	2	16	1-43
રવી	22	"	5	3	17	1-44
સોમ	23	"	6	4	18	1-45
મંગલ	24	"	7	5	19	1-46
બુધ	25	"	8	6	20	1-47
શુક્ર	26	"	9	7	21	1-48

વેચવાના વાંચવા લાયક પુસ્તકો

પાના	કી. રૂ.
સિપાઈઓના જળવાનો ઇતિહાસ	188 (ભાગ 2) 4
નણિકા કૃષ્ણી	180 4
બ્રહ્મી વહેવાર (ભાગ 2)	208 4
મોહન વીર કમીટી	200 4
સોનેરી નામ વગરની પછુ પાકા પુઠામાં	
કાળા પાણીની કથા	201 4
અસહકાર	218 4
કાચા પુઠામાં પછુ લખીને ઉપયોગી	
ગીતાવિલી	112 2
નવ સંવત્સરા	100 1
અરિયાવલી	110 1
સત્તરમી સદીનું કાન્સ	200 (ભાગ 1) 1
સીતા વનવાસ	110 1
જમનાબની મુરલી અને ખારતનું અવિષ્ણ	100 1
શરદનપર પ્રકાશ	214 1
સક્રિયાની રસધાર	204 1
"	" ભાગ 2 નો 1

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikks." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets.

CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From **VARA'S Factory** (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSHALIA'S MUSIC SALOON.

(Prop. A. N. GOSHALIA)

P. O. Box 480.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રાજ્ય માટે ફરક પડેલા હારમોનિયમ સાધના ૧૯૨૮ ના
દરમિયાન પાસેથી ગીતો, મુઝિકના સમયમાં "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ,
પગલા, પેટીંગલ કરેલ હારમોનિયમ અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો
અહીં ફરકમાં રીયાલ રહે છે તે સીવાય ક્રેડિટ વાળા પગલુ સુધી, બરાબર
વાગ્ગેરે પણ મળશે. ફરક લેના હારમોનિયમો રીપેરીંગ અને ખરીદી
કરી આપાશે ખર્ચ. લખા સા મળે:

મિરાલીયા મુઝીક સલૂન,

(મલિક: એ. એન. ગોશલીયા)

પી. એલ. બોક્સ ૪૬૦.

૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Indian Opinion

No. 8—Vol. XXIX.

Friday, February 20th, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.
Printed by the Editor.

STATEMENT TO THE HON. MINISTER OF THE INTERIOR PRESENTED BY SOUTH AFRICAN INDIAN CONGRESS

THE following memorandum was submitted to the Honourable Minister of the Interior at Capetown on the 11th February, by the South African Indian Congress, with reference to the Bill to amend the Laws relating to Immigration and certain Asylum, now before Parliament and to be read a second time on the 16th February, 1931.

We, the undersigned members and officials of the Executive of the South African Indian Congress, beg leave to submit the following observations and objections of our Congress as representing the Indian community of South Africa in regard to the Bill to amend the Laws relating to Immigration and certain Asylum for the consideration of the Honourable Minister of the Interior with the prayer and hope that he will be pleased to grant our community relief in the direction hereafter stated.

At the outset, we desire to express the considered opinion of our Congress that the introduction of any measure which aims at the alteration of the Immigration Laws which adversely affect, directly or indirectly the Indian community, as the Bill proposes, is most emphatically objected to on the following grounds:—

(a) That when the Indian community agreed to the closed door policy which was instituted by the passing of Act 22 of 1913, it did so on the understanding that existing Immigration rights would not be interfered with.

(b) That Act 37 of 1927 was passed as an addition or amendment to Act 22 of 1913 and further that it was passed for the purpose of implementing certain of the conclusions arrived at by the Cape Town Conference.

Therefore, the Indian community agreed to its passing on the understanding it did not interfere with existing Immigration rights any more than Act 22 of 1913, of which it was an amendment, had done. If the Union Government is now of the opinion that Act 37 of 1927 does not fully give effect to the conclusions arrived at by the Cape Town Conference, surely, it is only right that they should not alter the existing laws, without previous consultation, but should wait before making any amendment until the next Conference, especially as no need for an emergency measure has arisen.

There are certain clauses of the present Bill which will have considerable effect on the members of our community. These may be divided into two classes. First, those which apply to Europeans and Indians alike, but by which Indians will be peculiarly affected and, secondly, those which repeal special Indian legislation passed as a result of agreement arrived at between the Transvaal and the Union Governments and the leaders of the Indian community.

1. In the first class we take the following two clauses of the proposed Bill:—

(a) Section 3 (d) deleting para. (i) of Sub-Section (1) of Section 1 Act 22 of 1913 and substituting this new clause.

(b) Section 2 (a) adding Sub-Section (j) to Section 4, Act 22 of 1913.

2. Under the second class which apply solely to Indians we include the following four clauses:—

a. Clause 2 (f) which inserts in para. (a) of Sub-Section 2 of Section 4 of Act 22 of 1913 the following words after the word "Province" "and having since that commencement retained a domicile in the Union."

b. Clause 2 (g) which repeals Sub-Section (b) of Section 4 of Act 22 of 1913.

c. Clause 2 (h) which inserts a new Sub-Section (2) (A) after the existing Sub-Section (2) of Section 1 of Act 22 of 1913.

d. Clause 2 which repeals Sections 2 and 11 of the Transvaal Asiatic Registration Act 35 of 1908.

I. A

In regard to Section 2 (d) which seeks to repeal para. (f) of Sub-Section (1) of Section 4 of the principal Act 22 of 1913 and substitute by this new clause, our Congress desires that the Minister may be pleased to give an assurance that political offenders such as those who have been charged and convicted in any country or at any time under a Passive Resistance or a non-violent non-co-operative movement for political offences such as high treason, sedition etc., at any time will not be affected and that this new Section will not be applied to such persons. We may point out that there are several prominent members of our community who have at one time or another here and in India suffered imprisonment for their political principles and their conscience sake, without having committed any act of violence against the state.

I. B

Clause (c) adding Sub-Section (j) to Section 4 of Act 22 of 1913. These Indians who returned to the Union before July 5th 1930, but have been held to have lost their domicile before their return and to be therefore compelled to re-earn their domicile will be liable to deportation under the Minister's order if they are convicted of any offence during the three years period of reacquiring domicile. Further the rights of children of domiciled Indians who are allowed to enter the Union or the Province, as the case may be, under the age of 16 years in terms of Section 5 (g) of the principal Act 22 of 1913 will be detrimentally affected in as much that in future a child introduced at the age of 15 would always be liable to deportation if he committed any offence before he reached the age of 18 years. In, until he acquires a right of domicile. It is hoped that some kind of assurance will be given by the Hon'ble the Minister to the effect that this section will not be applied to those who are re-earning their domicile and convicted of trivial offences.

II. A.

With reference to Section 2 (f) which comes under the second class. We earnestly desire to submit the following objections of our Congress to the proposed amendment:

(Continued on page 95)

THE NEW MOVE

AS anticipated in our issue of the 6th February, the Transvaal Asiatic Bill is to be shelved, but perusal of the draft Immigration Bill just to hand makes it painfully clear that it is but one more instance of scorpions replacing whips. Let it not be forgotten that apart altogether from the Transvaal Asiatic Bill the position of the Transvaal Indian community remains dangerously insecure and precarious to a degree, by virtue of existing statutory prohibitions and sanctions, notably those of the Gold Law and Townships Amendment Act. So long as those and other laws to which they were designed to be complementary remain on the statute book, there is always danger of their strict enforcement, and were a policy of their enforcement on the lines of the interpretation now officially advanced seriously adopted, the withdrawal of the Transvaal Asiatic Bill would make but little difference. The community is far from being out of the wood in this regard.

The Immigration Bill if enacted will constitute nothing less than an instrument for the terrorising of the whole Transvaal Indian population. As we view it, one of its principal effects, to adopt the words of an eminent legal authority, will be to make Registration Certificates no better than scraps of paper. It will empower the Asiatic Department to challenge the validity of every Registration Certificate held, that is, of the right of every Indian to be in the Transvaal quite apart from any question of domicile. It will furnish the Government with an inquisitorial weapon for the "smelling out" of as many of us as may fail to survive the inquisitorial machinery through which we shall be passed. In plain language it is obviously a device to provide a "satisfactory" alternative to the voluntary repatriation scheme from which so much was expected by the Government under the Gentleman's Agreement, but which in this respect has not worked out according to plan. It is becoming more and more evident that the Capetown Agreement as viewed through official South African eyes was primarily a scheme for getting rid of us, and that the "uplift" part of it counted about as much as did Germany's obligation to respect Belgium's neutrality. It is also sufficiently apparent that the plan mapped out for the Indian community is, on the one hand an intensive "smelling out" with a view to

shipping back to India as many as can be got rid of altogether, and on the other the lumping together for all practical purposes of the remainder with the coloured helotry of South African origin.

Freedom is a goddess not lightly wooed and won! Only the truly brave and self-sacrificing may hope to claim her for their own. Yet once again are we Indians being tried and tested.

THE NEW IMMIGRATION BILL

(BY G. F. ANDREWS)

It needs to be very clearly understood by Europeans in South Africa that the Indian community is *not* objecting to any new legislation, throughout the Union, whereby all immigrants are treated alike. It is only where a new Bill affects Indians as such that our strong objection is raised. Even here, we do not object in this Bill to the removal from the Statute Book of certain antiquated measures, which dealt with indentured labour conditions; for in that respect the Indian community itself had already asked for relief, which is now to be granted.

But it is quite another thing when the value of the Transvaal registration certificate is to be taken away; because herein a vested right is attached, which was for very many years a matter of sharp contention in the Transvaal, and in the end, after much suffering, was amicably settled in our favour and also to the advantage of the Union. Before this amicable settlement was reached, nearly 30,000 Indians in the Transvaal were obliged to court the pain and indignity of imprisonment. Many of these suffered very serious hardships. In certain cases, life itself was shortened. Mr. Kachalia, its leader of the Transvaal Indians, invited ruin to himself in his own trade owing to his magnificent firmness of Satyagraha. In the end, he sacrificed everything for the cause and died before his time. Mahatma Gandhi was obliged on two occasions to go to prison and suffered these imprisonments cheerfully for the sake of the Indian community which he served. The whole story is told at length by Mahatma Gandhi himself in a book called 'Satyagraha in South Africa'. The story is a deeply touching one; and every Indian in South Africa ought to read it, either in Gujarati or English.

Thus a deep sentiment has become attached to these registration certificates, on behalf of which such a splendid moral warfare was waged. It is unthinkable for Indians in South Africa now in 1931 to surrender them, at a moment's notice, as far as their present value is concerned, and in this manner to give up another vested right among the very few that are left.

When Mahatma Gandhi agreed to the restriction of immigration into South Africa, he obtained the pledge, (which was given in many forms and became part of the Gandhi-Smuts Agreement) that all vested rights would be respected. This promise was made again and again, and it is binding upon the Union Government.

It may actually be true, that, since the Immigration Laws of South Africa have been altered, more than three years' absence at one time from the Union will not be allowed in future; therefore the right, which still remains attached to the registration certificate, of entering and going out at any time, would be very rarely exercised; for it might be expected to lead to deportation. Nevertheless, there is sentiment attached to any vested right and there is no reason why such a right should be nullified by a mere stroke of the pen without any previous consultation.

After the Capetown Agreement was passed in 1927 by both Governments, the settlement reached was implemented by an Immigration (Amendment) Act. When that Act had been passed in May, 1927, it was naturally assumed by the Indian community that no further trouble would be caused by further legislation during the currency of the Agreement. If the matter should be one of extreme urgency because of miscarriage of justice or any such cause there might be some reason for disturbing the present friendly atmosphere; but there appears, in this instance, no extreme urgency and no miscarriage of justice. The probability is, that for the next few months no action will be taken by any Indian, which would affect this peculiar point of immigration at all. Therefore, the request that the sections of the new Bill should be deleted where they harmfully affect the Indian community seems to us to be in every way reasonable. We may still continue to hope that the Minister of the Interior may see his way to grant such a reasonable request.

BIRTHDAY CONGRATULATIONS

REV. G. F. ANDREWS completed his sixtieth year and entered into the sixty-first year on the 12th of February. He received many wires from all parts of South Africa from many Indian public bodies and individuals. Sir Kurma Reddi, Agent to the Government of India, arranged a small lunch party at his residence and congratulated Mr. Andrews and wished him a long and happy life. Mr. Gool in the evening held a dinner party in his honour at 7, Buitencroon, and the President of the Cape Indian Congress gave a tea party where Mr. Andrews was congratulated and various speakers wished him a long and happy life. This trusted friend of the Indian community has endeared himself by his self-sacrificing and humanitarian work. His love towards India is so great that wherever he went he is loved. Throughout India he is known as Dinbandoo i.e. a friend of the poor. In his nature he is as simple as a child. He has a noble heart and a saintly character. A true Christian living a true Christian life of service without any reward. We congratulate him on behalf of the Indian community of South Africa on his birthday and pray to God to spare him for many years to come to carry on the noble work that he is doing.

Withdrawal Of Transvaal Asiatic Bill

The Capetown political correspondent of the *Rand Daily Mail* writes:-

The Indian Transvaal Bill is not to be proceeded with. It may be remembered that it was held over last year. This was done at the special request of the Viceroy and the Government of India.

Recently the Cabinet had discussed the question of amending the agreement with India, as there were now in South Africa 100,000 Indians born in the country who were South African nationals, while there were 34,000 Indians born overseas, and this number was on the decrease.

For some months, Sir Kurma Reddi, backed by the Rev. G. F. Andrews, the friend of Mahatma Gandhi, has been urging upon the Government the advisability of putting off the discussion and passing of the Indian Transvaal Bill until such time as political questions were more settled in India.

After much consideration, the Cabinet has decided not to proceed with the Bill.

Meanwhile, the Governments of the Indian Empire and the Union of South Africa will meet again and discuss all their outstanding grievances. This meeting will be held next September in Pretoria. The meeting will take place between members of our Cabinet and a special delegation from India.

It will be a most important gathering, which may mean the end of the Indian Agreement and the withdrawal of the Indian Agent. It is believed, however, that an amicable agreement will be arrived at, one satisfactory to both sides.

This amendment will strip the right of Cape or Natal entry from another province in regard to those mentioned in the previous paragraph, who returned to South Africa before July 5th 1927 but are required to re-earn domicile if they had been lawfully resident in South Africa in 1913. This will be a permanent law to any such movement on their part even after they have reacquired their domicile since they cannot be said to have retained domicile since the commencement of the principal Act 22 of 1913. Therefore a new bar on inter-provincial migration is introduced.

The right of inter-provincial movement, it will be remembered, formed part of the Gandhi-Sarda Correspondence in 1913 when the Principal Immigration Act 22 of 1913 was on the anvil of the Legislature. Section 1 (2) (a) of that Act was the result of an agreement reached in those negotiations. The present proposal will, if passed into law, efface that agreement. Therefore it is the earnest desire that this clause, which seeks to amend Section 1 with Section 2 (a) be deleted from the Bill entirely.

II. B, C, and D.

With regard to clause 1 (g) (h) and clause 5, the meaning and effect of these clauses are very plain. As the law now stands all Asiatics are *prima facie* prohibited immigrants under the Minister's Deeming Order of August 1913 pursuant to Section 4 (1) (a) of Act 22 of 1913. Those who can bring themselves within one of the clauses of persons expressly declared by section 5 of the Act not to be prohibited immigrants are protected but in addition they are protected by section 1 (2) (h) being the lawful holders of registration certificates granted under either of the Transvaal Acts. Section 1 (2) (h) says that "nothing in section 1 (1) (a) is to be construed as abrogating or affecting any right conferred by Act 36 of 1908 on the lawful holders of such certificates." Again Act 36 of 1908 in section 11 says that "every certificate of registration which is defined in section 1 as a certificate under either Act 2 of 1907 or Act 36 of 1908 shall be accepted as conclusive evidence in all places that the lawful holder, i.e. the person whose registration is thereby certified, is entitled to enter and reside in the Transvaal. So that in the law now stands a certificate certifying the registration of the holder is a complete answer to a charge of being a prohibited immigrant in the Transvaal until the certificate is set aside by fraud under either the common law or the special administrative powers granted by section 5 of Act 37 of 1927. These administrative powers, it may be mentioned, have been interpreted in recent decisions of the Transvaal Provincial Division of the Supreme Court as not applying to

(1) Any certificate granted before the commencement of Act 22 of 1913, and

(2) a certificate which apart from representations made at the time the holder was entitled to claim.

These points are expressed in the proposition that (1) Section 5 of Act 37 of 1927 is not retrospective beyond the commencement of Act 22 of 1913, and

(2) a certificate is not obtained by fraudulent misrepresentation where, if the truth had been told, the certificate must in any case have been granted under the provisions of one or other of the registration acts.

The case laying down the first of those propositions is, we believe, at present under appeal to the Appellate Division. The contention of the department recently has been that the right to enter and reside hitherto contained in a certificate of registration cannot be taken as conferring a right of domicile, as will therefore in any of those cases where it is the holder who returned before July 5th 1927, they are required to re-earn their domicile. But section 2 (a) goes much further. It provides that no right of entry

should exist apart from a right of domicile, that is, that rights of entry and domicile must be taken as synonymous with one another while in regard to the persons returning before July 5th, 1927, it was held that they were quite separate from one another. This right of entry that a registration certificate has hitherto carried with it was promised to the Indian community by Lord Milner in 1904, when legislated in section 1 and 11, Act 36 of 1908, and also in the Transvaal Immigration Act, (section 1 (2) (h) 1913) and carried over with in Act 37 of 1927. The Bill tears this registration certificate into as many scraps of paper. Clause 5 repeals section 11 of Act 36 of 1908 and Clause 2 (a) repeals section 4 (2) (b) of Act 22 of 1913. Clause 2 (b) expressly provides that the holder of a certificate of registration issued at any time shall not by virtue of such certificate be entitled to enter or reside in the Transvaal. This express provision, if there were any doubt about it, takes away all existing rights of residence conferred by registration. The result is clearly to throw upon every Asiatic resident in the Transvaal the burden of showing that he falls within one of the classes exempted by section 5 of Act 22 of 1913. The material clauses of section 5 are (a), (f) and (g) which all depend on lawful residence and domicile. There can be no domicile unless the original entry and the continued residence were lawful. The present definition of domicile expressly provides for lawful residence as a condition of obtaining domicile (section 20 of Act 22 of 1913 as amended by section 10, Act 37 of 1927). Persons having this security were introduced into the dominion the courts held that no person could claim a domicile within the meaning of Act 22 of 1913 if his original entry into the Union or any province was prohibited by any law then in force. (*Mahomed v. Principal Immigration Officer* 1923 re *Pasha Hussein* 1915 N.L.R. 381 and *South Khan's case* 1930 T.L.R. and yet reported.) If therefore the Bill passes, every Asiatic in the Transvaal will have to prove on pain of deportation as a prohibited immigrant that either he or the person through whom he claims originally entered lawfully. Those who entered as children before 1913, and there are many such, will have to prove that the person who introduced them was entitled to do so under Act 15 of 1907 or some previous law. The Bill further proceeds to repeal, by clause 5, section 2 of Act 36 of 1908. It is not clear what the object of this is. The amendment of section 2 of Act 36 of 1908 was to render inoperative Act 1 of 1908 the position of certain Asiatics many of whom were alleged to have unrightfully entered the Transvaal and who had before the commencement registered voluntarily and not under the provision of Act 2 of 1907. This was done in pursuance of a compromise resulting from a Native Resistance movement in 1905 (See for the history of this *Aswat v. Registrar of Asiatics* 1908 T.S. 418). The result of this repeal will be that the persons mentioned in section 2 of Act 36 of 1908 will not be able to claim that they are lawfully registered for any purpose whatever. As the certificate is now no longer to furnish evidence of the holder's right to be in the Transvaal it is difficult to see why there should be this additional contribution against a third class to whom rights were specially accorded in 1905.

We do not most respectfully ask that sub-clauses (g) and (h) of clause 2 and that part of clause 5 which seeks to repeal sections 1 and 11 of the Transvaal Act 36 of 1908 be deleted entirely from the Bill.

We beg to remain, Sir,

Your obedient servants,

KHAN GHAN, Vice-President.

A. F. K. GHORJI, J. Bhai, Secretary.

P. L. DESAI, S. B. MEHRA.

A. ISMAIL.

Advocate Millin's Opinion On The New Immigration Bill

I am asked for my opinion as to the meaning and effect of certain clauses in the Bill now before Parliament "to amend the Laws relating to Immigration and certain Asiatics." These are the clauses dealing with registration certificates granted under Transvaal Acts 2 of 1907 and 36 of 1908. The meaning and effect of these clauses are very plain. As the law now stands all Asiatics are prima facie prohibited immigrants unless the Minister's Standing Order of August 1913 provides in Section 1 (1) (a) of Act 22 of 1913. Those who are bringing themselves within one of the classes of persons expressly declared by Section 5 of this Act not to be prohibited immigrants are protected but in addition they are protected by Section 4 (2) (b) being the lawful holders of registration certificates granted under either of the two Transvaal Acts. Section 1 (2) (b) says that "nothing in Section 1 (1) (a) is to be construed as abrogating or affecting any right conferred by Act 36 of 1908 on the lawful holders of such certificates." Act 36 of 1908 in Section 11 says that "every certificate of registration which is defined in Section 1 as a certificate under either Act 2 of 1907 or Act 36 of 1908 shall be accepted as conclusive evidence in all places that the lawful holder, i.e. the person whose registration certificate is certified is entitled to enter and reside in the Transvaal. So that as the law now stands a certificate certifying the registration of the holder is a complete answer to a charge of being a prohibited immigrant in the Transvaal until the certificate is set aside for fraud under either the common law or the special administrative powers granted by section 3 of Act 37 of 1927. These administrative powers, it may be mentioned, have been interpreted in recent decisions of the Transvaal Provincial Division of the Supreme Court as not applying to

(1) Any certificate granted before the commencement of Act 22 of 1913 and

(2) a certificate which apart from representations made at the time the holder was entitled to obtain.

These points are expressed in the propositions:—

(1) Section 5 of Act 37 of 1927 is not retrospective beyond the commencement of Act 22 of 1913, and

(2) a certificate is not obtained by fraudulent misrepresentation where, if the truth had been told, the certificate must in any event have been granted under the provisions of one or other of the registration Acts.

The even laying down the text of these propositions is, I believe, at present under appeal to the Appellate Division. The Bill turns all non-white certificates into as many a rap of poison. Clause 1 repeals section 11 of Act 36 of 1908 and Clause 2 repeals section 4 (2) (b) of Act 22 of 1913. Clause 2 (b) expressly provides that the holder of a certificate of registration issued at any time shall not by virtue of such certificate be entitled to enter or reside in the Transvaal. This express provision, if there were any doubt about it, takes away all existing rights of residence conferred by registration. The result is clearly to throw upon every Asiatic resident in the Transvaal the burden of proving that he falls within one of the classes exempted by section 5 of Act 22 of 1913. The material clauses of section 5 are (e), (f) and (g) which all depend on lawful residence and domicile. There can be no domicile unless the original entry and the continued residence were lawful. The present definition of

domicile expressly provides for lawful residence as a condition of obtaining domicile. (Section 39 of Act 22 of 1913 as amended by section 10 of Act 37 of 1927.) But even before these words were introduced into the definition the courts had held that no person could claim a domicile within the meaning of Act 22 of 1913 if his original entry into the Union or any province was prohibited by any law then in force. (Mahomed v. Principal Immigration Officer 1921 C.P.D. 175 as explained in Parker's case 1924 C.P.D. 255 re Fiedt Hoosen 1915 N.L.R. 381 Soolath Khan's case 1930 T.P.D. not yet reported.) If therefore the Bill passes every Asiatic in the Transvaal will have to prove on pain of deportation as a prohibited immigrant that either he or the person through whom he claims originally entered lawfully. Those who entered as children before 1913, and there are many such, will have to prove that the person who introduced them was then entitled to do so under Act 15 of 1907 or some previous law. The Bill further proceeds to repeal by clause 5 section 2 of Act 36 of 1908. It is not clear to me what the object of this is. The main purpose of section 2 of Act 36 of 1908 is to regularise under that Act the position of certain Asiatics who had before its commencement resided voluntarily and not under the provision of Act 2 of 1907. This was done in answer to a compromise resulting from a Passive Resistance movement in 1908. (See for the history of this *Ansari v. Registrar of Asiatics* 1908 T.S. 548). The result of this repeal will be that the persons mentioned in section 2 of Act 36 of 1908 will not be able to claim that they are validly registered for any purpose whatever. As the certificate is now no longer to furnish evidence of the holder's right to be in the Transvaal it is difficult to see why there should be this additional discrimination against a limited class to whom rights were specially accorded in 1908.

Fighting The Asiatic Trading Menace

At a recent meeting of the Lolyamith Chamber of Commerce the most important business on the agenda was the Asiatic trading menace. The position was recognised as being very acute and it was realised that the question was a very difficult one to solve, but all were agreed that some definite measures must be taken to counteract the drift of trade from European merchants to Indian merchants.

In the course of discussion it was stated that the unequal competition of the Indian trader with the European storekeeper by reason of the former's low standard of living and the low wages paid to his assistants had been a fruitful cause of complaint. That in recent times the position had been intensified by an ever-increasing number of Europeans transferring their custom to the Indian trader, so much so indeed, that the combination of unfair competition with loss of trade had become a serious menace to the livelihood of the European storekeeper and his assistants. Practically all branches of household requirements were affected, but groceries were the principal item; and, as the margin of profit thereon had always been small, any loss of business by a European trader—especially in a town the size of Lolyamith—was a most serious matter, not only to himself but to his assistants.

That this growing tendency to buy in the cheapest market was bound to have its repercussions appeared to have been overlooked by the greater number of white people concerned or else they were fully blind to its terrible effect, was stressed, because if

the European traders were frozen out of business, the scope of employment of white boys and girls (probably the sons and daughters of the poorer people) was being limited. It was stated that, curiously enough, this had been demonstrated since the closing of the schools for the summer vacation. A large employer had applications from no fewer than nine boys for employment in his business. Inquiry revealed that in seven cases the parents dealt wholly with Indian traders and in two cases the parents dealt partly with the Indians. Thus they had the spectacle of the people who bought in the cheapest market wanting to sell their children's labour in the dearest market, the market that was threatened by the support that was given by these people to unfair competition. Naturally the boys were turned away with the advice that they should seek employment from the people their parents supported, a suggestion that was received with indignation.

This gentleman, fully sensible of the menace, had been zealous in his efforts to stem the drift of trade from European to Asiatic traders. He remarked that as a result of judicious inquiries he was surprised at the number of leading civil servants, railway and corporation officials who supported the Asiatic traders in the town. His inquiries had also revealed that it was not the men earning from £20 to £30 per month who was disloyal to his class, but rather the wealthier people.

After an admirable discussion it was resolved that, as a commencement, the following message should be taken by members of the Chamber: "Any employees of members who come forward to deal directly or indirectly with Indian as sole or head employer be discharged; and that no new employee who is known to deal directly or indirectly with the Indian merchants should be employed." At the same time, an effort was to be made to induce European merchants who were not members of the Chamber to follow the same course. It was also resolved that propaganda measures be taken to bring home to the European business holder generally the ultimate disastrous effect of continued support of the Indian merchant, as for example, the inevitable closing of a fairly wide avenue of advancement to the rising white generation. — *Natal Witness*.

Similar Move Suggested For Maritzburg

The following letter appears in the *Natal Witness*:
 Sir,—I notice in the Press that the Johannesburg Chamber of Commerce intends to take drastic action against any of the employees of the firm, should one of the chamber who deal with Indian traders. I think that the proposal is correct, and one that should be tried in Maritzburg.

It is revealing to see some of the well-to-do citizens of Maritzburg pulling up in their own or some Indian Indian stores to do their shopping. This is hastened plentifully in the tailoring trade.

Little do these people know that they are selling their children's birthright and reducing the level. In every branch of commerce and industry the Indians learn to undercut the European and bring him down to a lower level. With all his wealth does the Indian live up to European standards? Outwardly, yes—but inwardly, no.

There is but one way to hit the Indian hard—in their own country they are hardly played out, and if every European makes a vow not to deal with them the majority of Indians would swing down their shop doors. This would result in a good deal for our workless boys and girls. The Europeans should form a European congress to combat the Indian.—Yours, etc.

Request to Delay Second Reading of New Immigration Bill

The Executive of the S.A.I.C. met in Capetown as soon as they got hold of the copy of the new Immigration Bill and passed a resolution to write a letter to the Minister of the Interior to delay the second reading of the Bill which was set down for the 11th February in order to consider the effects of the Bill in relation to the Indian community. The Minister set down the second reading for the 16th February.

The Cape Indian Congress

A meeting of the Cape Indian Congress was held at the Publicity Hall presided over by Mr. Khan Gool. Rev. C. P. Andrews, Messrs. A. Janull, A. Christopher, A. I. Kajan, S. B. Muth and Prayji Dami were also present. The following resolution was unanimously passed:—

"That this meeting of the Cape Indian Congress most respectfully requests the Minister of the Interior to delay the second reading of the new Immigration Bill in order that there may be given to consider its clauses carefully where they affect the interests of the Indian community."

The Transvaal Indian Congress

Under the auspices of the Transvaal Indian Congress a mass meeting was held in the Bloemfontein Hall to protest against the new Immigration Bill. The meeting passed the following resolution:—

"That in view of the fact that the new Immigration Bill has only come to public notice since Thursday and has not been fully considered by the Indian community this meeting requests the Minister of the Interior to delay the second reading set down for February 11 to enable the community to take counsel and make representations thereon."

B.A. Degree For Natal Indian

It is gratifying to note the success of Mr. Arthur Lazarus, the eldest son of Mr. A. D. Lazarus, of Durban, in the B.A. Examination of the University of South Africa, held in December last.

Mr. Lazarus was a student at the South African Native College, Port Natal, from 1924. He matriculated at this institution in 1927. For some years he was a student at the York Road School, Pietermaritzburg.

At Port Natal Mr. Lazarus was a popular student and prominently identified himself with the College activities. He was a member of the Students' Representative Council and a participant in the College magazine. He also had a place in the *South African*.

Mr. Lazarus is the ablest of the sons of the late Mr. A. D. Lazarus to graduate as B.A. (South Africa) and the first of the sons for the B.A. (South Africa) degree in the Province.

The subjects were the subjects taken by Mr. Lazarus: English I, Psychology II, Latin I, Logic I, Ethics I, Economics I, Botany I, Public I.

Mr. Lazarus will join the staff of the Sagari College. We congratulate him on his splendid success.

South African Indians' Tribute To Late Pandit Motilal Nehru

A great feeling of sorrow prevailed among South African Indians at the news of the death of the great nationalist leader, Pandit Motilal Nehru. Meetings were held in Natal, Transvaal and Cape Provinces by the provincial congresses and cables of sympathy were sent to Pandit Jawaharlal Nehru.

S.A.I. Congress

As soon as the news of the death of Pandit Motilal Nehru was announced by a Renter message the Executive of the S.A.I.C. from Opietown dispatched a cable expressing deep sorrow and conveying sympathy to the members of the bereaved family.

On the 8th February a mass meeting of the Cape Indian Congress was held at the Pretoria Hall presided over by Mr. Khan Gool.

On the platform with the chairmen were Messrs. C. F. Andrews, A. Christopher, A. Ismail, V. L. Kajan, S. B. M. A. P. Raji Dabot, Dababibhai Patel, Adam Ibrahim Bakhemba, Hakim Khan and Essa Ally.

Mr. Khan Gool's Speech

Mr. Khan Gool in the course of his speech said:

"We are met today, of very short notice, soon after the death of Mohandas Mahomed Ali. To compare him with our martyr of the hour, a further great Indian leader, the late Pandit Motilal Nehru, of Allahabad who was on different occasions both the President of the All India National Congress and also the leader of the Swami Party in the Indian Legislative Assembly. The President over the All-India Congresses on different occasions which was able to draw upon an agreed Constitution for the future government of India in December, 1928. Unfortunately this was not brought into effect.

In one and other ways too numerous to mention he performed great and notable services on behalf of his Motherland, and was for a time instrumental in uniting every section of the community together in the bonds of brotherhood and fellowship. He was loved by Muhammadans equally with Hindus, Parsies and Christians. He was Mahatma Gandhi's friend. He was always devoted to the uplift of the lower castes and mingled freely with the "untouchables". He was himself by caste a Kshatriya Brahmin, but he refused to observe caste distinctions. His son, Pandit Jawaharlal Nehru, will now have to bear the burden alone. We remember at this time of Pandit Motilal Nehru's death his aged wife who has taken her part in doing national service and also of the wife of Pandit Jawaharlal Nehru, his own daughter-in-law, who was very dear to the deceased. We extend our sympathy to them in this hour of bereavement.

We remember gratefully also that he sacrificed all his wealth for the Nation and gave his own mansion called Anand Bhau for the use of the National Congress. May we ourselves be worthy of such great sacrifice and devotion as Pandit Motilal Nehru has shown."

Mr. A. I. Kajan then moved the following resolution:

"That this meeting of the Cape Indian Congress wishes to express its deepest sympathy with the bereaved family of the late Pandit Motilal Nehru and records its admiration for the noble sacrifice which he himself made in the cause of his Motherland."

Messrs. C. F. Andrews, Kajan, Christopher, Praji Dabot and A. Ismail spoke on the resolution which was passed unanimously. The audience stood as a mark of respect when the resolution was carried.

A meeting of the Transvaal Indian Congress was held in Johannesburg and a resolution was passed expressing sympathy with Pandit Jawaharlal Nehru and his family.

The Transvaal Anant Brahmins Society, the Hindoo Association, Cape Pathar Society and Khatirya Mochi Mandal sent cables to Pandit Jawaharlal Nehru expressing sympathy with him and his family.

Pretoria Branch of the T.I.C.

A special General Meeting of the above Congress was held at the Columbia Hall, Pretoria, on the 11th instant, under the chairmanship of Mr. Shalish Ahmed, and the following resolution was passed:

"That this meeting hereby places on record its deepest sorrow over the death of the most revered leader, Pandit Motilal Nehru, who passed away at Allahabad on the 8th of February, and unanimously decides to dispatch a cablegram of condolence to his bereaved family as follows:—

"To Pandit Jawaharlal Nehru, Allahabad.

"The demise of your worthy father is inconsolable. We extend our deepest sympathy in your sad bereavement. May his renowned name ever remain in this sphere."

From President Transvaal Indian Congress, (Pretoria Branch).

In spite of an overcast of the weather, the Hall was graced with a fair gathering of prominent members of the community.

The chairman in a lengthy speech paid a solemn tribute to the memory of the deceased worthy leader, followed by Messrs. Mahomed Ali, M. Sedick, H. S. Kachappa, T. P. Ramani, C. K. Pillay, G. Krishna, J. V. Mahomed, J. V. Pillay, A. V. Keshavjee, Shivan, V. A. Nayana and Messrs. Kishan.

After prayers for the rest of the departed soul the meeting closed with a vote of thanks to the chair.

Obituary

Mr. Amad Sacoer

The Indian community of Laurence Marquee was plunged into mourning on Friday last by the death of Mr. Amad Sacoer, a resident of Laurence Marquee for some 30 years, and one of the best known members of the Indian community.

Born in British India, Mr. Sacoer was 46 years of age. He took most active part in the social life of the Indian community and worked untiringly in the interests of the various bodies with which he became associated. He was the Indian Secretary of the Mohammediyan Association and also of the Indian Chamber of Commerce, while he was usually relied on to organize various movements of a social nature.

The funeral took place the same afternoon, all Indian establishments being closed as a mark of respect to the deceased.

Immigration Appeal Board

The appointment of the following as members of the Immigration Appeal Board for 1931 is published:

Pretoria.—Messrs. A. B. Herold, E. P. Niemeyer, and Dr. Ralf Iskra.

Cape Town.—Messrs. G. Blackstone Williams, F. L. H. Aitchison and J. H. Conradie.

Pietermaritzburg.—Messrs. W. Nelmes, G. W. Lenoir, G. Wimmer, and P. C. Mottram.

S. A. I. Congress Resolutions

(Continued from page 58)

INDIAN RAILWAY SERVANTS

18. That this Conference viewing with grave concern the policy of the Railway Administration in displacing the Indian servants and the treatment meted out to them, respectfully urges the Minister of Railways and Harbours to institute an enquiry with a view to bringing relief to those concerned.

INDIA TRADE COMMISSIONS

19. That in the opinion of this Conference of the South African Indian Congress it is desirable for the Government of India to give early consideration to the question of appointing a Trade Commissioner to represent India in South Africa so as to bring close trade relationship between India and the Union.

MIRIAMINS

20. That this Conference views with concern the policy of the Department of Defense in refusing to Indians in the Union the issue of permits to hold firearms notwithstanding the advancing of good reasons for the issue of such permits, and strongly feels that such a refusal is contrary to the terms of the letter to the Congress from the Chief of the General Staff dated 6th March, 1928.

OLD AGE PENSIONS

21. That this Conference reiterates the resolution passed at the last Conference asking that the Government would be pleased to extend the benefits of the Old Age Pensions to Indians, and requests that amended legislation be introduced early to extend the benefits which at present are enjoyed by Europeans and coloured people to Indians as well.

PRETORIA FLOWER SELLERS

22. That this Conference protests strongly against the By-laws of the Municipality of Pretoria which prohibit flower sellers from carrying on their legitimate occupation in certain areas where they have been carrying on from the early days of the Dutch Republic.

PRAYER DAY

23. In view of the critical situation in which the Indians in the Transvaal stand in regard to the Asiatic Land Tenure Bill which introduces principles of segregation and racial discrimination—were passed into law, this Conference invites the Indian community of South Africa to observe a day when the Bill is before the Union Parliament as a Day of Prayer and Humiliation.

NATAL BANANA INDUSTRY

24. That this Conference again reiterates the resolution passed at the last Emergency Conference asking for protection for the Banana Industry in Natal and instructs the Executive to support the Natal Indian Congress in its representations on the matter.

TRUST DEEDS

25. That this Conference hereby accepts the Draft Deed of Trust of the South African Indian Congress as prepared by the officials and instructs the Executive to proceed with the registration of the Deed.

DEATH OF MR. D. F. MALAN

26. That the South African Indian Congress in Conference assembled hereby places on record its condolences on the death of Mr. D. F. Malan and hereby expresses its profound sense of sympathy to Dr. D. F. Malan in his sad bereavement.

MAHATMA GANDHI

27. That this Conference expresses its love and gratitude to Mahatma Gandhi for his unflinching interest

in all matters affecting Indians in South Africa.

OFFICIALS AND EXECUTIVE

28. That the Conference of the South African Indian Congress hereby places on record its sense of gratitude to the officials and Executive of the Congress for their invaluable services rendered during their term of office.

THANKS

29. That the Conference expresses its gratitude to the Government of India, the Indian National Congress, the leaders and press of India for their interest and help in the South African Indian cause.

That the Conference thanks the South African Press for its interest manifested in the welfare of the Indian community in South Africa.

RE. HON. V. S. SRINIVASA SASTRI P.C.C.H.

30. That this Conference of the South African Indian Congress hereby places on record its deep sense of gratitude to the RE. HON. V. S. Srinivasa Sastri P.C.C.H., the first Agent of the Government of India for the continued interest he is taking in the problems of the Indian community in South Africa.

IMPERIAL INDIAN CITIZENSHIP ASSOCIATION

31. This Conference of the South African Indian Congress held at Cape Town hereby places on record its sense of appreciation to the Imperial Citizenship Association for the notice-interest it is taking in all matters affecting the South African Indians.

SIR K. V. REDDI

32. That this Conference expresses its thanks to the Agent of the Government of India, Sir K. V. Reddi and his staff.

DR. RABINDRANATH TAGORE

33. That this Conference of the South African Indian Congress sends its love and greetings to Dr. Rabindranath Tagore and is deeply grateful to him for permitting the REV. C. F. Andrews to come out to help the Indians in South Africa in their hour of trial.

REV. C. F. ANDREWS

34. That this Conference hereby places on record its profound sense of gratitude to the Rev. C. F. Andrews whose response to the call of the Indian community in South Africa is a splendid testimony of his abiding interest in matters affecting them and to his love of them.

MR. H. S. L. PALAK

35. This Conference of the South African Indian Congress expresses its gratitude to Mr. H. S. L. Palak for his unceasing services on behalf of the Indians in South Africa.

Johannesburg Wedding

The marriage of Mr. K. Venkataswami, youngest son of Mrs. H. Krishnamany and the late Mr. H. Krishnamany to Miss Papaty Ammal, daughter of Mr. and Mrs. Doornum Pillay of Benoni, took place at the residence of the bridegroom, 15th Street, Vrededorp, on Sunday Dec. 8th instant. Maheshwari Maniananker solemnized the ceremony along with Messrs. N. Supraya Moodakar and V. G. Nairan.

In the evening a reception was given at the Grand Bloesops, 17th Street, Vrededorp. The function was carried out very successfully. Mr. C. K. P. Naidoo presided. Other speakers at the function were the Rev. B. L. E. Sigamoney, Messrs. Ibrahim Maal, D. M. Nurnoo, G. Z. Sallio, Willie Ernest, P. Connell and E. Narayansamy.

ઈન્ડિયન ઓપિનિયન.

પુસ્તક ૨૯ મું.

ફ્રીનીક્સ, શુક્રવાર, તારીખ ૨૭ ફેબ્રુઆરી ૧૯૩૨

અંક ૮

સાઉથ આફ્રિકાનો હિંદુસ્તાન સાથેનો વેપાર

લેખક. શ્રી. સી. એફ. એ'ડ્વેસ

કેટલાં ચોક્કસ વર્ષોથી ઓરિએન્ટલ અને ઈન્ડિયન સાથેના વેપારી સંબંધ સ્થાપી દેશમાં આશ્ચર્યકારક ફેરફાર મળેલી છે. આ બંને દેશોએ એ વસ્તુસ્થિતિ જોઈ લીધી છે કે હોદમાં બંને સ કોઈ માન્યતાની મદદના વરતી છે અને જગતના વેપારી ભ્રાતૃશ્રી હિંદુસ્તાન પોતાના આગેવાની કારણે સ્થાન સમ રહ્યું છે અને તેથી હોદ સાથે નિકળેલા સંબંધ સ્થાપવાની મોટી આગ્રમણતા છે. આથી સન ૧૯૨૩ ની સાલમાં વિધાયતમાં કચ્છી પરિષદ મળ્યા બાદ ઓરિએન્ટલ અને ઈન્ડિયન હોદ સાથે નિકળેલા સંબંધ એકબીજાની તક સાધી હતી, આને પરિણામે હોદ સાથે ઉત્પત્તિ કરેલા વેપારની કમનાના આ સંસ્થાનો સાથે થવાની અરજીના બધા મોડે સન ૧૯૨૭ ની સાલ બાદ હોદ અને આ બંને સ્વરાજ્ય એકમવત્તા સંસ્થાનો વચ્ચે એક્સપોર્ટ અને ઇમ્પોર્ટનો વેપાર વધતો રહ્યો છે. નીચેના આકાશ ઓરિએન્ટલના પ્રબર છુટામાંથી લેવામાં આવ્યા છે તે લખાણો જોઈ શકાય છે કે હોદ સાથે આ બંને દેશના વેપારમાં કેટલું પરિવર્તન થઈ રહ્યું છે.

ઓરિએન્ટલ

	ઇમ્પોર્ટ.	એક્સપોર્ટ.
૧૯૨૩-૪	૪,૩૬૩,૯૮૫	૧,૨૦૧,૭૭૭
૧૯૨૪-૫	૬,૪૨૩,૬૬૪	૨,૦૦૨,૫૬૨
૧૯૨૫-૬	૬,૬૨૬,૦૩૬	૩,૭૬૪,૬૫૮
૧૯૨૬-૭	૬,૬૬૧,૫૦૮	૩,૫૩૭,૩૪૭
૧૯૨૭-૮	૫,૫૫૬,૦૩૬	૨,૫૮૮,૬૦૩

કેનેડા

આ આકાશ કેનેડાની પ્રબર છુટામાં આવવામાં આવ્યા છે અને આકાશ કેનેડામાં છે.

	ઇમ્પોર્ટ.	એક્સપોર્ટ.
૧૯૨૫	૮,૪૩૫,૦૮૨	૪,૦૫૩,૧૩૬
૧૯૨૬	૬,૪૭૭,૪૫૭	૭,૪૨૦,૭૦૮
૧૯૨૭	૭,૮૮૦,૬૧૪	૮,૮૬૫,૩૮૬
૧૯૨૮	૬,૨૩૬,૭૭૬	૧૧,૦૪૨,૮૫૧
૧૯૨૯	૧૦,૬૬૬,૫૪૮	૧૧,૮૫૮,૪૩૬

કેનેડાનો હિંદુસ્તાન સાથેનો વેપાર એટલો બધો નફાકારક નીવાર્યો છે કે અમા વર્ષમાં તે બંને કેનેડામાં હતો કારે મેં લાંબો જોડું કે કેનેડાની સરકાર હોદ અને કેનેડા વચ્ચે નવી રીમર સર્વિસ મારેની વ્યવસ્થા કરવાનો વિચાર અસાધ્ય રહી હતી.

આ બંને દેશના હોદ સાથેના એક્સપોર્ટ—ઇમ્પોર્ટના વેપારના આકાશ વધતા જાય છે જ્યારે સાઉથ આફ્રિકાના વેપારના આકાશ હોદ સાથે સરખાવી જોઈએ તો આવજીને જુદું જ મિત્ર જોવાનું મળે છે. સાઉથ આફ્રિકાના હોદ સાથે વેપારના આકાશ પાછામાં નીચે આવવામાં આવે છે.

સાઉથ આફ્રિકા

	ઇમ્પોર્ટ.	એક્સપોર્ટ.
૧૯૨૫	૩,૦૧૬,૮૭૪	૪૧૬,૧૮૦
૧૯૨૬	૨,૪૮૦,૬૭૬	૨૮૭,૭૨૧
૧૯૨૭	૨,૪૦૬,૦૩૭	૩૫૪,૦૬૭
૧૯૨૮	૨,૪૪૭,૪૬૭	૪૭૬,૦૫૬
૧૯૨૯	૨,૫૦૨,૫૨૫	૨૮૮,૪૬૧

આ આકાશમાંથી મોનું આ દેશમાંથી હોદ જાય છે તે મેં બાદ કર્યા છે. મોનાની લગીએ અને સીકાએ કર વર્ષ એટલી મોટી સંખ્યામાં હોદ જાય છે કે વેપારના આકાશ સાથે તેની સરખામણી થઈ કોઈ નહિ.

મોનું હિંદુસ્તાન કેટલું ખરીદે છે?

સન ૧૯૨૧ ની સાલમાં મોનાની લગીએ અને સીકા મળ્યો પોંડ ૧૦૦૬૩૪૮૭ નું મોનું હોદ મળ્યું હતું. સન ૧૯૨૭ ની સાલમાં પોંડ ૭૩૪૧૩૭૩ નું મોનું સીધું આ દેશમાંથી હિંદુસ્તાન મોકલવામાં આવ્યું હતું. બીજા વર્ષોના આકાશો નીચા પડી મળેલા છે.

કેલેક્ષાના વેપાર બંધ થયો

મોના મિવામતા વેપારના આકાશની જો આવજી કરવામાંથી કરીએ તો તે દ. આફ્રિકાના વેપારની નિશ્ચમાં જાય છે. મો મોનું હોદ જતું ન હોય તો વસ્તુસ્થિતિ અચંત બરાબર લેખાય. આવજી એ મળ્યું જોઈએ જીએ કે હોદથી અત્રે આવતા માલના આકાશ અગત્ય નથી પરંતુ અત્રેથી હોદ જતા માલના આકાશ ખીંટુલ નજીત જોવાય છે. અને એ આકાશ પ્રતિ વર્ષ થતો જાય છે. આ આકાશોની વીમનમાં જો આવજી ઉતરીએ તો જોઈ શકાય છે કે અત્રેથી હોદ જતા માલમાં કોલસો ખીંટુલ થતી ગયો છે અને તેથી આકાશની સંખ્યા પડી ગઈ છે. સન ૧૯૨૨ ની સાલમાં એટલી કિમતનો કોલસો હોદ મયો તેથી ૧૯૨૭ ની સાલ સાથે સરખામણી કરીએ તો એકજી માલુમ પડે છે કે કોલસાનો વેપાર લગભગ બંધ થઈ ગયો છે. કોલસા માટે કાંઈપણ હોદમાં ખજાર નહિ મળ્યું શકે. અત્રેથી જતા માલના આકાશમાંથી

તા. ૧૨ મી ફેબ્રુઆરી ગુરુવારના દિવસે મી. એડ્ડસને સાઠ વર્ષ પૂરાં થયાં અને એકસાંનું વર્ષ કરી એડ્ડસને બધું છે. ૬. આફ્રિકામાં વસતા દોઢી જનજ દિવસ આઠમોનાં અનેક મંડળો તરફથી તેમજ અનેક વ્યક્તિગત દોઢીમાણજો તરફથી એમને એ દિવસે ધન્યવાદ અને દીર્ઘાયુ ઇચ્છનારા તારો મળ્યા હતા. કેમકે પશુ જાતના બદલાની આજ્ઞા રાખ્યા વિના પોતાના કાર્યો તરીકે અને સેવાની ભારના માનથીજ તેઓ સર્વ કાર્ય કરે છે. આ જમતમાં આજુ નિઃસ્વાર્થે જીવન ગુજારનારા કેટલા પુરુષો હશે? ૬. આફ્રિકાના દોઢીજો આ મહાન અભિજ્ઞતા જીવનમાંથી અનેક પાઠો શીખી શકે છે. એડ્ડસને દોઢી માંથેના સંજ્ઞા ત્રીસ વર્ષથી પશુ ઉપરનો હશે. પોતાની ભર મુલાવરમાં એક પાદરી તરીકે તેઓ દોઢીમાં ગયા. એમ. એ. સુવાનો એમનો અભ્યાસ છે. દોઢી-એને તેમના ધર્મમાંથી ઝૂંટવી પ્રીતી બનાવવા એ એમને રમ્પુ નદિ એટલે એમણે પાદરીપણું કોડી દીધું. દોઢીના ધર્મો, ઇતિહાસ, સાહિત્ય, કાવ્ય, કળા એ સર્વોનો અભ્યાસ એણે, દોઢીની પ્રાચીન મહાન સંસ્કૃતિ એમના અભ્યાસમાં આવી અને આરે તેઓ એક કહ્યા કે દોઢી દેશ કેટલો મહાન છે અને તેની સેવામાંજ પોતાનું જીવન ખર્ચી નાંખવનો એમણે નિશ્ચય કર્યો. આજો મહાન દેશ જેની વસ્તી જગત્ર કશેડ પ્રબળી છે તે દેશ પોતાની માનુષ્યમિ ઇચ્છાને પરાધીન દશમાં રહે એ વિચાર એમને બીજુલ પસંદ નથી અને દોઢી સંપૂર્ણ સ્વાધીનતા પ્રાપ્ત કરી પોતાનું પ્રાચીન ગૌરવ પ્રાપ્ત કરે એ એમની અભિપ્રાય છે. સેવાજી અર્થે આ જીવન ગુજારવું એ એમના જીવનનો આશરો છે અને દોઢીનાં એ કદબાગ્ય છે કે એમની સેવા દોઢીનેજ બાજુ સુધી મળતી રહી છે. જ્યાં જ્યાં દોઢીજો ઉપર સ્થિતમ ગુજરાત હોય ત્યાં આ મી. એડ્ડસ પહેાંચી આવે છે અને મદદ આપે છે. એવી રીતે દશા પશુ બદલાની આજ્ઞા રાખ્યા સિવાય એક અંગેજી આપણે માટે રાત દિવસ એવા વિના સતત કાર્ય કરતા હોય તો એમના ઉપર આ દેશમાં એક પછી એક આપણે આવીને પડે છે તેવી કામના સંબોધની હીરજ દોઢી કહે તે દોઢી આઠજો મી. એડ્ડસના જીવનમાંથી શોધી પોતાનું કાર્યો અને કરજ સમજે એવી અને આજ્ઞા રાખીશું. અને ૬. આફ્રિકાના દોઢીજો વતી મી. એડ્ડસને ધન્યવાદ આપીએ છીએ અને પરમાત્માને પ્રાર્થના કરીએ છીએ કે તેમને તંદુરસ્તી અને દીર્ઘાયુ આપે કે જેથી તેઓ પોતાનું મુદ્દ કાર્ય બજાવી એવાને સક્તિવાન થાય.

ચોથા દિવસ ઉપર બેઠી રમીશના એમ્બર એક કોમસે એવો દરાય પસાર કર્યો હતો કે એમર-દોઢીજો આમે ઉરકેરણી ના સંબોધને પોતાને ત્યાં એવા ગોરાએને નોકરી ઉપર ન રાખવા કે જેઓ દોઢી વેપારીએને ત્યાંથી માલ ખરીદતા હોય તેમજ એવા નોકરો જેમને ત્યાં હોય તેમને રબ આપી દેવી. આ દરાવને વર્તમાનપત્રમાં પ્રકાશિત મળ્યા બાદ જાપાનેસમાં વ્યક્તિગત અનેક અદેશજ રાખનારા ગોરાએ સમાવેજો બખીને દોઢીજોની સામે ઉરકેરણી કરી રહ્યા છે. કેટલાકો એની એકાધારીકે એકો રજાથી દોઢી વેપારીઓના અધિકાર કરવાની

બનામજી કરે છે. કેટલાકો એવી દલીલો કરે છે કે ને ગોરાએ દોઢીએને ત્યાંથી માલ ખરીદી તેમને કુતેજન આપે છે તેઓ પોતાનાં બાળકોના જન્મ દહને વેચી દે છે. બધાજો વચ્ચે એવી દલીલ કરે છે કે દોઢીએનું જીવન દબાકા પ્રકારનું હોવાથી તેઓ દરેક જાતના બધા અને વેપારમાં કિમતો મટાડી નાંખી ગોરાએને મારી દહાયે છે. કેટલાકો વળી એની સુખના કરે છે કે દોઢીએને ત્યાં માલ ખીંટુલ ન ખરીદવો એવી પ્રવિણા એ ગોરાએ છે તો દોઢીએને પોતાની દુશ્મનો બધેજ કરી દેવી પડે. મને ને પ્રકારે દોઢીએને કનડી આ દેશમાંથી અંસદા પોટલાં બધી વગારી દેવા એવીજ તીવ વૃત્તિ આ દેશની સરકાર અને ગોરી પ્રજા થાય છે. અનેક જાતના અન્યાયી અને બુદ્ધિ ધાવકા દેશ દોઢીએને મુશી તેમને આ દેશ કોડી ચાલવા વગવાની દરજ પાડવી એ એવું કામદા-એનો હેતુ હોય છે. ૬. આફ્રિકા એ એક આરે વિચિત્ર મુદ્દ છે. આ દેશમાં વસ્તી મુશીવન પ્રબળે આમદીના રમીની એટલી ભારે સુખ છે કે આની દશા બાગેજ અમલના કેમ દેશમાં એવામાં આવે. સરદ પ્રબળ સિવાયની અન્ય ને પ્રબળ આ દેશમાં વસ્તી હોય તે અગ્ર પછી સંસ્કૃતિ, સદગુણ, આરિયમાં વસેને પુરોષીયનો મટાં ચડતી હોય તો પશુ તે પ્રબળે કેમ પશુ જાતના પુરોષીયનો બંદે સમાન દહ દોઢી પશુ હોમ કદ નદિ, તેઓએ પુરોષીયન પ્રબળા ગુણો તરીકેજ વસતું એણે આવી મતેજ્ઞિત આ મુદ્દની જલર પ્રવર્તી રહેલી છે. પુર્વના પ્રબળ દોઢી, બીનાએ અને બધે બાને જનપાનનીએની પશુ આવીજ દશા આ મુદ્દની અંદર છે. પુર્વના આ મહાન દેશની પ્રબળ આજુ અપમાન આ દેશની અંદર થઇ રહેલું છે તેનું પુર્વના મુદ્દની પ્રબળએ સંપૂર્ણ જાન છે. આ તેમના મહાન રાષ્ટ્રોનું અપમાન થઈ રહેલું છે તે પશુ તેમને અજર છે. પરંતુ બીન અને દોઢી એ આજ સુધી પરાધીન દશા પહેલા દેશ હતા. આ દેશમાં હવે સ્વાધીનતાની આવના પ્રકટ થયેલી છે. અને સ્વાધીનતાના માર્ગે એ મુદ્દાએ પ્રયાજ કરવા માણું છે. બીન અને દોઢી આ બન્ને મુદ્દાની વસ્તી એટલી ભારે છે કે દુનિયાની વાતોને અધી બાગજ એ દેશમાં વસે છે. પુર્વના આ મુદ્દાએ હવે પોત પોતા વચ્ચે એમ સમવાની સંપૂર્ણ આવરકથના છે અને પોતાનાં રાષ્ટ્રોની પાછળ એવું જમ કપરિયત કરવું એણે કે પોતાનાં રાષ્ટ્રોની પ્રબળ દાલદવાલ અન્ય દેશની પ્રબળ કરવાની હિમ્મત ન કરી શકે. જેવી રીતે ૬ આફ્રિકા આજે કરી રહ્યું છે. આ દેશમાં વસ્તા દોઢીએને પોતાનું અસ્તિત્વ હમેજા પોતાના હકો માટે કડીનેજ ટકાવી રાખવું છે. આવી નિપરી દશામાં પડેલી કોમે આ દેશમાં પરસ્પર સંધ બળ એકીત કરીને બન પોતાનાં બંદે મંડળેને સુદર પાયા ઉપર મુકીને સમય આવે સમામકની કદા ઉપાડીનેજ પોતાનું અસ્તિત્વ ટકાવી રાખવા સિવાય અન્ય એકવચ્ચ માર્ગ અને આ દેશમાં જોવા નથી.

૪ બ દોઢી સોસાયટીની તા. ૧-૨-૩૧ ની બેઠેલી મીટીંગ માં તેના સભ્ય રા ગોરા ગોરાજ તેમના મી સદ રવેક જનાર દોવાથી ઉપ-પ્રમુખ રા ડી. જીવે સોસાયટી વતી તેમને શુભ સદર હજી સમજી કિન્દ અર્પુ હતું. જરાગ માં તેઓએ સોસાયટીને એક ગીની અન પ્ર. જો ને ખાંચ શીલીંગ એટ આપેલ ને સાબાર સ્વીચરી હતી.

સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધના સમાચાર

“અમે નહીં સ્વાધીનતા જોઈએ છે”

૧૪ જાન્યુઆરી પછીના લંડનના જાન્યુઆરીના ૧૪ મી ફેબ્રુઆરીના રોજ દર્શાવે છે કે ‘ન્યુઝ ડેલી’ પત્રના અંકમાં મહાત્માજીની અદલાખાઈના મુલાકાત લીધી હતી અને તેમનો મુદરબુ લીધો હતો. તેમાં મહાત્માજીએ દર્શાવ્યું કે સવિનયભંગની બદલત અંધ રાખવાનું કશું પ્રયોજન નહોતો નથી. અને નહીં સ્વાધીનતા જોઈએ છે. તેનો પડછાયો વિલાયત પોતાની પાસે રાખે. રાઉલ ટેલર કોન્ટ્રેસ અને સ્વાધીનતાનો નવો પદાર્થ આપતી નથી. મહાત્માજી જેઓ જામીન ઉપર મેકેલા હતા તેમને ખજાનપત્રીએ પુછ્યું રાઉલ ટેલર કોન્ટ્રેસ વાંચેલી આપને શું જોઈતું હતું? કોઈ પણ વ્યવસ્થા સહિસલામતીના માટે વિલાયત માટે રાખ્યા સિવાયનું પૂર્ણ સ્વરાજ્ય આપી દીધું હતું એ મારે જોઈતું હતું. સહિસલામતી રાખવાના માટે જોજવામાં આવ્યા છે તેનો અર્થ એ થયો કે અમારા ઉપર રાજ્ય ચલાવવાને કશું અમે લાગડ નથી એવા અમને લેખવામાં આવે છે.

બીટીએ જરૂર ખાંડુજી ખીન જરૂરી છે. હોદ્દો કબજે પોતાની પાસે રાખી મુકાના સામનરૂપ એ જરૂર છે. દરેક બીટીએ રેટમેન્ટને કાલેજ અદ્યાયી ખરેડી લેવામાં આવે તે જોવા હું ઇચ્છા રાખું છું. સરકાર તરફથી કોઈ અંધ છે નહીં. કોઈ પણ પ્રજાની હોદ્દો ઉપર નહીં નથી. આફ્રિકાના જરૂરના યોદ્ધા કહેરાને મને મુરે. ખરી રીતે તો અને હમણાંજ એ ખજાન પડી કે આફ્રિકા લેકામાં મારી મેટી લામવમ છે પરંતુ આફ્રિકાએ જો અમારા ઉપર હુમલો કરે તો આજે જામીનના દુમલા સામે સવિનયભંગની લડતથી સામે અમર રહ્યા છીએ તેજ દક્ષિણથી તેમની સામે પણ અમરું.

દામનાન્સમાં તો એકા લેખાઈએ

મહાત્માજીએ દરમ્યાન પોતાનો ખેરાક લેવાનું કર કર્યું. તેઓ દિવસમાં એક વાર આવે છે. તેમના ખેરાકમાં પાણીમાં બોલવેલી ફોજ અને સુધા રોડીનો ટુકડો હતો. તેઓએ ચોડી તર રહી પાણું બજાવ્યું. એ કે હું પોતે વિરહ છું છતાં કોઈ પણ વસ્તુ દીધી જરૂર તો જોઈએ. દામનાન્સ સંબંધી સહિસલામતીના માટે આ માટે રાખવા જોઈએ? હોદ્દો પ્રકૃતિથી જ દામનાન્સમાં એકા છે. દામનાન્સ ઉપર અમારા પૂર્ણ કબજો હોવો જોઈએ. તમે કહો છો કે વિલાયતમાં હોદ્દો વિશે દબે પદાએલી નવી લામણી ઉપરિયત બનેલી છે. પરંતુ તેનો પડછાયો જોઈએ લેવામાં આવતો નથી. દમનનીતિ હમેશની મારફત સખતરૂપમાં કશું ચાલુજ છે. ચોડીસની જામણી પદ્ધતિઓની મારી પાસે પુરેપુરી સમિતીઓ છે. એક નિરપણપાત તપાસ સમિતી નીમવાની મેં તેમની પાસે માંગણી કરી પરંતુ તેમણે તેની ના પાડી. આમળના વાંધસરો અને એમનામાં કશો ફેર નથી. તેઓ અલંત કકે અને સખત છે. વાંધસરોથી મને મારે નિરાશા ઉપજી છે. ચોડીસના વર્તન વિશેની તપાસ ચલાવવા માટે તપાસ સમિતી નીમવાની માંગણી મંજુર કરવામાં આવી હતી તો હું સહકાર કરત એમ નથી કહેતો. અનેક જોઈતી જરૂરી વસ્તુઓમાંની એક એ હતી. હું એને એક આજ્ઞાના ધીરજરૂપ લેખત. અમારે તો આજ્ઞાનું એક ધીરજ હું જોતો નથી.

ખજાનપત્રી દર્શાવે છે કે માંધી અલંત મોહક અને વિનયી

લામના હતા પરંતુ નવા ખંધારજી વિશે સહકાર આપવાના પ્રથમ સંબંધી ખીંડુજી અને નહીં એવું લામનું હતું.

મી. રામકૃષ્ણ અને મી. જયકરની ઉલટ પાલટ તપાસ

મહારા પરિવહના સંબંધી આજીજી અને જયકરની વરકોમ કબીલીના સંબંધોએ તથા કબાક સુધી ઉલટ પાલટ તપાસ લીધી હતી. વાતચીત કશું ચાલુ રહેશે અને જોખાલના નવાળ સાહેબ પણ તેમાં સામેલ થશે.

પણ આજ્ઞાનાં ચિન્હો

મહાત્માજીનો ઉપર જાણવેલો ઇશરબુ જકાર પડ્યો તેના આમળા દિવસના એક સંદેશમાં જાણવવામાં આવે છે કે હોદ્દો કાનિયી મુલેક કરવા વિશે આજાજનક ચિન્હો દેખાયા છે. મહાત્માજીના આજેવાનિએ ખાનગી રીતે પોતાપોતાનામાં ચર્ચા ચલાવી હતી. અને પાપોનીખર પત્ર જાણવે છે કે આજાનાં ચિન્હો જોવામાં આવે છે. પંડિત મનમોહન માલવીયા, મીટીસ મરોજીની નામક અને કોસ્ટર જાંતારી મી. રામસે મેકડોનલ્ડના રેટમેન્ટને સ્વીકારવા મજબુત રીતે બલામજી કરે છે. મહાત્મા ગાંધીની મામણી ઉપરથી સર તેજ પદાકુર મંદેજી મી. કાકી તથા મી. જયકર અને જોખાળના નવાળને અદલાખાઈ આપવા તાર ક્યો છે કે નેપ્થી કેમિસની વરકોમ કબીલી તેમની સામે ચર્ચા કરી શકે.

જલકાર મારેની રામતો

અદલાખાઈથી તા. ૧૪ મી જાનીઆરનો રહરનો તાર દર્શાવે છે કે મહાત્મા ગાંધીજીએ એક કસાવ વરકોમ કબીલીમાં રજુ કરવા બંધી કહાકો છે અને તેના ઉપર ચર્ચા કર કર્યું છે. આ કસાવમાં સવિનયભંગની બદલત મોકુફ રાખવા માટે અને રાઉલ ટેલર કોન્ટ્રેસના કામકાજમાં મદદ આપવા માટે અમુક કરતો નાખવામાં આવી છે. આ કરતોમાં પહેલી એ છે કે રાજ્યકારી કેહીએને કોડી મુકવા. દરેક પ્રકારની દમનનીતી ખીંડુજી સત્વર બંધ કરી નાખવી, ખેરાસક અને મીડનાપોરમાં પોલીસના વર્તન વિશે તપાસ ચલાવવા કબીલી નીમવી, અને કાર તથા વરદેથી કાપડની દુકાનો ઉપરનું ખીંડોમ કરવાની સ્વતંત્રતા દોવી જોઈએ, આ કરતોનો સ્વીકાર કરવામાં આવે તો મહાત્મા સવિનયભંગની લડત મોકુફ રાખશે અને ખંધારજી તપાસ કરવાનાં કામમાં મદદ આપશે.

ખનારસમાં હોંદુ-મુરલીમ તોફાન

અદલાખાઈથી તા. ૧૪ મીનો રહરનો તાર દર્શાવે છે કે ખનારસમાં હોંદુ-મુરલીમોનું તોફાન ચર્ચા જે ચાલુસો મરી નવા છે અને ૧૭ થાયજ થયા છે. હોંદુઓના જાણવવા મુજબ તોફાન એમથી કર ચડ્યું હતું કે એક કાપડના મુસલમાન વેપારીનું યુન જડ્યું હતું તેની લાસને બધ જવામાં આવતી હતી તે વેળા તેના માનમાં કુડાનો બંધ રખાવવાની માંગણી કરવામાં આવી હતી. કેટલાક હોંદુઓએ તેમ કરવાની ના પાડવાથી કેટલીક દુકાનો કુટવામાં આવી હતી અને દુકાન-દારોને મારવામાં આવ્યા હતા. કુકડ આખા કહેરમાં ફેલાવા પામ્યું હતું અને રહતે જનારા નિરોધ માણસો ઉપર હુમલા કરવામાં આવ્યા હતા. એક મુસલમાન જાનરરી માજીસ્ટ્રેટ ટાળાં ઉપર માજીજકાર કર્મો હતા અને જે માણસો થાયજ થયા હતા. દક્ષિણરખે ચોલીસો મહોલામાં ચોડી પહેરા બરી રહ્યા છે અને સર્વ દુકાનો બંધ છે.

આ ઉપરાંત સન ૧૯૧૪ ના ૨૨ મા ડાંગરની ચોથા કલમમાં નવા ડાંગરની બીજી કલમમાં પણ સંકલન ને અને આ ઉમેરવામાં આવેલી છે તેની અસર મી. મી.મી.ને પોતાના અભિપ્રાયમાં દર્શાવેલી નથી. સજ સંકલન ને ઉમેરવામાં આવી છે તેની અસર એ યાદ છે કે જે દીદીએ ૧૯૩૦ ના જુલાઈની પાંચમી તારીખ પહેલાં અને પાછા ફરેલા છે પરંતુ જેમનું ડાંગરસામલ ચુલાસેલ છે અને ન પાછું મેળવવાનું રહેલું હોય તો તે સમય કરમ્માન તેઓ જે કાંઈ ચુદો કરે તો પ્રધાનના કુદમ પ્રમાણે તે દેહપાર થઈ જાય છે. પણ કામજાર તરીકે પંદર વર્ગના છોકરાને આપે દસવાલમાં કામજાર કર્યો હોય અને ડાંગરસામલ મેળવવા તેને પણ વર્ષ જેમને એટલે તે અદાર નાંખેલા થાય એ નમય કરમ્માન જે તે કાંઈ ચુદો કરે તો તેને પણ પ્રધાન દેહપાર કરી જાય છે. બીજી કલમની એક પેટા કલમમાં ને અમુક દીદીએને નાદાલથી કેપ અને કરમ્માથી નાદાલ તથા દસવાલમાંથી કેપ અને નાદાલમાં જવાનો દહ છે તેના ઉપર અંકુશ મુકવામાં આવેલો છે.

મી. એંડરસને જન્મ દિવસ

તા. ૧૨ મી ફેબ્રુઆરીને દિવસે મી. સી. એ. એંડરસને જન્મ દિવસ હતો. તેમને ૬૦ વર્ષ પૂરા થઈ ૧૨ મું વર્ષ મેલું છે. એ દિવસે મી. એંડરસને નાટાલ તથા ટ્રાંસવાલ માંથી અનેક મંડળો તેમજ અધિકારગત દીદીસાઈમાં તરફથી ધનવાદના તારો મળ્યા હતા અને તેમને દીધાંયુ ઇચ્છવામાં આવ્યું હતું દીદી સરકારના એજન્ટ સર કુર્મા રેડીએ પોતાના ધરમાં તેમને એક ખાણ આપ્યું હતું. જેમાં ટ્રાંસવાલ અમલદારો તેમજ એજીક્યુટીવના સંપ્રેતે પણ આમંત્રણ આપ્યા હતા સર કુર્મા રેડીએ મી. એંડરસને અધિકારન આપી તેમને દીધાંયુ ઇચ્છવામાં આવ્યું હતું. અને એક હેન્ડ લેમ નેટ કરવામાં આવી હતી. સાંજે મી. ચુલને લાં માસીસ યુદ્ધ તરફથી ખાણ આપવામાં આવ્યું હતું તેમજ કેપ ઇન્ડિયન ટ્રાંસવાલ પ્રમુખ મી. ખાન યુદ્ધને લાં રાત્રે મેળાવકે કરવામાં આવ્યો હતો અને મી. એંડરસને દીધાંયુ ઇચ્છવામાં આવ્યું હતું. તેમને જે દિવસે અનેક મેટા આપવામાં આવી હતી જેમાં કુશન તેમજ અમલત મીના પણ હતા. મી. એંડરસ દીદી કામના પરમ મી. છે. દીદી કામની સેવા નિઃસ્વાર્થ બાવે તેઓ જાળવી રહેલા છે. પરંતુ આ એમને તફરતી અને દીધાંયુ આપે એમ અને ઇચ્છીએ છીએ.

કેપ પાટીદાર સોસાયટીની સભા

ઈ. આર્પિનિયનને પાકડ

કેપ પાટીદાર સોસાયટીની એક સભા તા. ૮ ફેબ્રુઆરી રવિવારના દિવસે ઇન્ડિયન-ઈટ હોલમાં મળી હતી જે વેળા પંડિત મોતીલાલ નેહરુના મુલ્યુ વિશે શોક જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો અને પંડિત જવાહરલાલ નેહરુને અલ્લાખાદ કેપલ કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં પંડિત મોતીલાલજીના મુલ્યુ માટે શોક દર્શાવના મરદમની કુટુંબ પ્રત્યે દીલસોજી બતાવવામાં આવી હતી.

સોસાયટીના પ્રમુખ મી. કેપલનાઈ અમલોય તથા કેપર લાભાઈ એગ્રીલાઈ તેમજ અમલોયનાઈ દેવિલાઈ સંબંધ સંદેશ જતા હોવાથી સાર સંદેશ પ્રેક્ષકમાં આવી હતી. અને સોસાયટી તરફથી તેમને મુકના મળ્યા આપવામાં આવ્યા હતા. પ્રમુખમી. કેપલનાઈ અમલોય તરફથી સોસાયટીનું કાર્ય આજુ રાખવા માટે રૂબરૂને આમદ કરવામાં આવ્યો હતો અને ઇ. આર્પિનિયનને પેપરને અદે તરીકે પોર ફેર તથા દેહમાં અંગેલી મામતા સ્વયંસેવક વિદ્યુભાઈ જેમનું મુલ્યુ મળુરો કાપતાં મુલ્યુ હતું તેના સ્મૃતકર્તા પોર ફેર આપવામાં આવ્યો હતો. ઇ. આર્પિનિયન પતના આપવાત મી. પ્રાગજ દેહમાં જેઓ સભામાં કાજર હતા તેમને પોર ૨૫ મે. આ. ને મદદ માટે આપવામાં આવ્યા હતા. તેમજ સોસાયટીનો આ મદદ માટે આજાર માન્યો હતો અને સોસાયટીની ઉત્પતિ ઇચ્છી હતી.

નવા ઇમીગ્રેશન બીલ સામે વિરોધ

કેપ ઇન્ડિયન ટ્રાંસવાલ મળેલી એક જાહેર સંઘર્ષમાં આ નવા બીલ સામે ઓટર કરી નીચેનો ફાવ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. આ સભામાં કેપ ઇન્ડિયન ટ્રાંસવાલ પ્રમુખ મી. ખાન યુદ્ધ તથા સેક્રટરી મી. એ. ઇલમાઈલ ઉપરાંત ફેવ. સી. એ. એંડરસ, મેસરો. એ. કોસ્ટાદર, એ. આઈ. ડાઇ, એલ. બી. મેડ તથા પ્રાગજ દેહમાં પણ દાખર હતા.

કેપ ઇન્ડિયન ટ્રાંસવાલ આ જાહેર સભા મીનીસ્ટર આઈ ઇન્ડિયનરને માનપૂર્વક અરજ યુદ્ધરે છે કે નવા ઇમીગ્રેશન એમેન્ડમેન્ટ બીલનું બીલનું વાચન દીલમાં વાંચનું કે જેથી એ બીલની કલમો દીદી કામને ક્યાં નુકસાન કરે છે તે સંજાળ-પૂર્વક તપાસી જવાનો કામને સમય મળે.

આ બીલની નકલ દાખમાં આવી કે પુરતજ સા. આ. ઇ. ટ્રાંસવાલની એજીક્યુટીવની મીટીંગ કેપટાઈનમાં મળી હતી અને તેણે આ બીલને અવ્યાસ કરી તે કામને ક્યાં નુકસાન કરે છે તે તપાસી જોવા સમય આપવાની માગણી કરનારે ફાવ કરવામાં આવ્યો હતો અને જે ફાવ મુજબનો પુરતજ મીનીસ્ટર આઈ ઇન્ડિયનર ટ્રાંસવાલ મલાનને પત્ર લખવામાં આવ્યો હતો જેમણે તા. ૧૬ મી ફેબ્રુઆરીએ સેક્રટરી ટી. એ. કુલકાલ આપી હતી.

ધી ટ્રાંસવાલ ઇન્ડિયન ટ્રાંસવાલ એક સભા બેલાઈસબર્ગ માં આવેલા મેસરીન વામરજોષ હોલમાં મળી હતી જેમાં સંવાનુમતે ફાવ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો કે આ મંત્રુ ઇમીગ્રેશન બીલ માં નવા ઇમીગ્રેશન પ્રસિદ્ધ થઈ અને ટ્રાંસવાલની દીદી કામને જે બીલ ઉપર વિચાર કરવાનો બીનકુલ સમય મળ્યો ન હોવાથી આ મીટીંગ મીનીસ્ટર આઈ ઇન્ડિયનરને અરજ યુદ્ધરે છે કે આ બીલનું બીલનું વાચન ને તા. ૨૨ મી ફેબ્રુઆરીએ રાખેલું છે તે દીલમાં નાંખવું કે જેથી દીદી કામ પોતાના વપ્રોતોની સલાહ તે વિશે બંધ થઈ અને પોતાની રજુઆતો કરી જાય.

આ નવા ઇમીગ્રેશન બીલથી દીદી કામને મોટું નુકસાન થાય છે તે સામે વિરોધ દર્શાવવા મી. નાટાલ ઇન્ડિયન ટ્રાંસવાલ એક જાહેર સભા અમા રવીવારે સાંજના કરમ્મામાં આવેલા રામલ પીઠમર પેલેસમાં મળી હતી. જેમાં દીદી કામને આ નવા બીલ સામે વિરોધ દર્શાવનારો ફાવ સર્વાનુમતે પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

આ બીજા બીજું વાંચન જે તા. ૧૧ મીએ રાજવામાં આવ્યું હતું તે તા. ૧૧ મી સોમવારે પાછળથી રાજવામાં આવેલું હતું. હરિયાન કેમિસે જે રિપે પ્રધાન આગળ મેમના વાંધાની રજુઆત કરી હતી.

સ્વર્ગસ્થ પંડિત મોતીલાલજી અને સા. આ. ના હિંદીઓ

પંડિત જવાહીરલાલ પ્રત્યે સહાનુભૂતી

પંડિત મોતીલાલજી નેહરુના સ્વર્ગવાસ થવાના સમાચારથી હ. આફ્રિકાના દ્વિદિવ્યોમાં બારે શોકની લામણી પ્રકટી નીકળેલી છે અને નાટક, દ્રશ્યવાલ તેમજ કેપ પ્રાંતના દ્વિદિવ્યોની પ્રુપ્ત સંસ્થા કેમિસ તેમજ બીજી અનેક કોળી સંસ્થાઓ તરફથી સભાઓ કરીને પંડિત જવાહીરલાલ નેહરુને સહાનુભૂતીના તારના સંદેશોએ મોકલવામાં આવ્યા છે.

સા. આ. ઇ. કેમિસ

પંડિતજીના સ્વર્ગવાસ થવાના સમાચાર રૂઢર માસરને મળતાં સા. આ. ઇ. કેમિસની એકઝીક્યુટીવ કમીટીએ કેપટાઉનથી તુરત એક કેપલ પંડિત જવાહીરલાલ નેહરુ ઉપર મોકલી આપ્યો હતો. કેમિસના અમલદારો તેમજ એકઝીક્યુટીવના કેટલાક સભ્યો એશીયાટીક ટેન્ચર બીજાને માટે કેપટાઉનમાં શેઠભેલા છે તેઓએ તેમજ મી. સી. એચ. એન્ડર્સે કેપ ઇન્ડિ-અન કેમિસે તાત્કાલિક મોકાવેલી સભામાં કાબરી આપી હતી.

કેપ ઇન્ડિઅન કેમિસ

કેપ ઇન્ડિઅન કેમિસની એક તાત્કાલિક સભા શાપટેલીટી હોલમાં તા. ૮ મી ફેબ્રુઆરીએ મી. ખાન યુવના પ્રમુખપણું હેઠળ મળી હતી. પ્લેટફોર્મ ઉપર મી. સી. એચ. એન્ડર્સ, પ્રમુખ મી. ખાન યુવ. સેક્રેટરી મી. એ. હસમાઇલ, મેસર્સ. એ. હિરેટોર, પ્રામજી દેસાઇ, એસ બી. મેદ, એ. આઇ. કાજ, હસમાઇલ પટેલ, આદમ ઇબ્રાહીમ બહામીયા, હામિઅન અને હસા બહી વિગેરે હાજર હતા.

પ્રમુખનું બાપજી

મહાલાના મહમદઅલીના મૃત્યુ માટે શોક દર્શાવવા આપણે મળ્યા હતા ત્યાર બાદ મોટાજ સમયમાં આપણે હિંદના એક મહાન નેતા પંડિત મોતીલાલ નેહરુના મૃત્યુ માટે શોક જાહેર કરવા મળ્યો છે. પંડિત મોતીલાલજીને હિંદની પ્રજાએ જે વાર મહાસભાના પ્રમુખ સુંટમાં હતા. બેજરસેટીય કોલેજીમાં સ્વરાજ્ય પાર્ટીના તેઓ નેતા હતા. એક ઇન્ડિયા પાર્ટી કોન્ગ્રેસની મળેલી સભાઓના પક્ષ તેઓ પ્રમુખ હતા. આ કોન્ગ્રેસે હિંદનું ભાવી રાજ્યપરજી સન ૧૯૨૮ ના ડિસેંબર માસમાં પડી કહાડ્યું હતું. પોતાની માનુષ્યમીની આ યુગ્મ તેમણે અનેક સુંદર સેવાઓ બજાવી હતી મહાભા ગાંધીજીના તેઓ ધરમ મિત્ર હતા. અમુત વર્ષની ઉંમરે માટે પંડિતજીએ મોટા હાથે આપ્યો હતો તેઓ બને કોન્ગ્રેસી સાક્ષી હતાં હતાં તેઓ જાતીમાં માનનારા નહતા. તેના પુત્ર પંડિત જવાહીરલાલ નેહરુને હવે એકલે હાથે સર્ગ મોતને ગમતો પડશે. મીસીસ મોતીલાલ નેહરુ અને પંડિત જવાહીરલાલ નેહરુનાં પત્નિએ રાષ્ટ્રીય સેવામાં બારે હાથે આપેલો છે.

તેમના શોકમાં આપણે સર્ગ બાગ સમજે છીએ અને તેમના પ્રત્યે સહાનુભૂતી દર્શાવીએ છીએ. પંડિતજીએ પોતાની દોલત પ્રજાને માટે ખર્ચી નાંખી છે. તેમનો રહેવાનો મહેલ જે આનંદ જીવનના નામથી જાણખાવ છે તે તેમણે રાષ્ટ્રકર્ષ માટે મહાસભાને અર્પી દીધો છે તેમણે જે મહાન આત્મ સાગ્ય કર્યો છે અને જે સેવા બજાવી છે તેને હાખસો આપણે સર્ગ સમજીએ છીએ. મેસર્સ. સી. એચ. એન્ડર્સ, એ. હિરેટોર, એ. આઇ. કાજ, પ્રામજી દેસાઇ, નયા એ. હસમાઇલે પંડિત મોતીલાલજીની અપુર્વા સેવા વિશે બાપણો કર્યાં કર્યાં અને નીચેનાં ફાન જીવોનુમતે જવાબનોએ ઉભા થઇને પસાર કર્યો હતો.

કેપલ

કેપ ઇન્ડિઅન કેમિસની આ સભા પંડિત મોતીલાલજી નેહરુના કુટુંબ પ્રત્યે ઉદાસી થઈ દીક્સોજીની લામણી દર્શાવે છે. માનુષ્યમીની સ્વાધીનતાની ખાતર સ્વર્ગસ્થ પંડિત મોતીલાલજીને જે ઉમદા લાગ જતાવેલો છે તેની આ સભા ગૌરવ સાથે નોંધ લે છે.

ટાંસવાલ ઇન્ડિઅન કેમિસ

ટાંસવાલ ઇન્ડિઅન કેમિસની એક જાહેર સભા એકાનીસ-બર્ગમાં મળી હતી જેમાં પંડિત મોતીલાલજીના મૃત્યુ માટે શોક દર્શાવવામાં આવ્યો હતો અને પંડિતજીના કુટુંબ પ્રત્યે દીક્સોજી દર્શાવવામાં આવી હતી.

કેપટાઉન દ્વિદિવ્યોએકન, કેપ પાટીદાર સોસાયટી નેમજ ક્ષત્રીય મોમી મંદળ, આ સંસ્થાઓ તરફથી પંડિત જવાહીરલાલ નેહરુને કેમિસે કરી પંડિત મોતીલાલ નેહરુના મૃત્યુ માટે શોક જતાવી નેહરુ કુટુંબ પ્રત્યે દીક્સોજી જતાવવામાં આવી હતી.

યુટનહેમાં શોક સભા

તા. ૧૭-૨-૩૧ ના દિને પેપર દ્વારા અખર મળ્યા કે અખરકે માં તા. ૬ દિને દેક્સકલ પંડિત મોતીલાલ નેહરુ સ્વર્ગવાસ થયા છે. એ બધી તરતજ યુટનહેમાં ફરેક હિંદુનાઇઓએ બપોરે એક વાગ્યેથી વેપાર શેજમાર બંધ કર્યો હતા. અને બપોરે ત્રણ વાગ્યે કેપ ઇન્ડિઅન કાઉન્સિલની સ્પેશીયલ મીટીંગ (પ્રાર્થના મીટીંગ) મળી હતી.

મંત્રીએ મીટીંગ બોલાવવાનું પ્રયોજન જજ્જાબા બાદ પ્રમુખે સદગતનાં આત્માની કાનિય પાંચ ખીનીટ કરવે સંયોગે ઉભા થઇ પ્રાર્થના કરવા દર્શાવ્યું હતું. તે મુજબ સર્વે બાઇઓએ ઉભા થઇ ઇશ્વર સ્તુતિ કરી હતી. બાદ પ્રમુખ સેખ મહમદ, મંત્રી જખીબદાસ રતનજી બલસારા, મેસર્સ. લલ્લુભાઇ, ટી. ગર્જર, ડી. આર. પટેલ, વનમાલી કરસન વિગેરેએ સદગત દેક્સકલ મોતીલાલજીની આપણી માનુષ્યમી પ્રત્યે સેવાની લામણી ઉપર બાપણો કર્યાં હતા. બાદ સર્વાનુમતે સદમતના પુત્ર રાષ્ટ્રપતી જવાહીરલાલ નેહરુ અને મહાત્માજી પર દીક્સોજીનાં કેમલ કરવા નક્કી થયું હતું. તેનુસાર સોમવાળાએ તા. ૬ ના બંને કબરો કરી દીધા છે. બાદ સદમતનાં આત્માને પરમાત્મા અખંડ કાનિ આપો જેવી પ્રાર્થના કરી મીટીંગ બરખાસ્ત થઇ હતી.

શ્રી ટ્રાંસવાલ યુનાઇટેડ પાર્ટીદાર સોસાયટીનો વાર્ષિક ચુરંજીનો હેવાલ

ઉપરોક્ત સોસાયટીની બહેર સખા સોસાયટીના પાર્ટીદાર દોહમાં તા. ૧૧-૨-૩૧ ના રોજ મળી હતી. જેમાં નીચે પ્રમાણે અગ્રણીઓ અને કાર્યવાહકો ૧૧ ચુરંજી કરવામાં આવી હતી.

પ્રમુખ—સુબ્રહ્મણ્યમ નરસિમ્હાઇ.

ઉપ-પ્રમુખો—૧. શ્રી. મ. રાજામાઇ પ્રેમજી પટેલ, ૨. શ્રી. મોરારામ પ્રેમજી પટેલ, ૩. શ્રી. વલ્લભભાઈ કરવાણજી પટેલ, ૪. શ્રી. કાલાભાઈ નારણજી પટેલ, ૫. શ્રી. માધવભાઈ પ્રભુભાઈ પટેલ, બંડીયા મંત્રીઓ—૧. શ્રી. નાથુભાઈ કરીમાઈ પટેલ, ૨. શ્રી. જીવજીભાઈ મગજી બગત,

મહાનિશ મંત્રી—શ્રી. પ્રેમાભાઈ માધવજી પટેલ.

ખજાનચીઓ—૧. શ્રી. પ્રેમાભાઈ પ્રભુભાઈ પટેલ, ૨. શ્રી. રણછોડભાઈ વઢાલજી પટેલ.

દિસાબી અગ્રણીઓ—૧. શ્રી. જોડુભાઈ ભવાનસાઈ દેસાઈ, ૨. શ્રી. કાલાભાઈ બીજાભાઈ પટેલ.

કાર્યવાહક કમીટીના સભ્યો—૧. મેસર્સ. કાળુભાઈ કુરિરમાઈ પટેલ, ૨. ગંગાલાલ કલનજી પટેલ, ૩. દરીભાઈ નાગભાઈ પટેલ, ૪. અમાલદાસ માવજી પટેલ, ૫. પ્રભુભાઈ ગોકાઈ સામ પટેલ, ૬. કાનજીભાઈ માધવજી પટેલ, ૭. કાલાભાઈ રામજી અકાદીકર, ૮. મંગાભાઈ મોરારજી પટેલ, ૯. ભવાનભાઈ હિલાભાઈ પટેલ, ૧૦. પ્રભુભાઈ પરસોત્તમભાઈ પટેલ, ૧૧. કાનજીભાઈ અધિવજી પટેલ, ૧૨. જુસાભાઈ પ્રેમાભાઈ પટેલ, ૧૩. કાલાભાઈ રામજી વરાકકર, ૧૪. છીતાભાઈ ધીરાભાઈ પટેલ, ૧૫. રામાભાઈ પ્રભુભાઈ પટેલ, ૧૬. રામભાઈ દાંકજી પટેલ, ૧૭. નાથુભાઈ દરીમાઈ સામોદકર, ૧૮. પ્રભુભાઈ રામજી પટેલ, ૧૯. વલ્લભભાઈ મોરારજી પટેલ, ૨૦. કાલાભાઈ હિલાભાઈ પટેલ, ૨૧. ભગાભાઈ રામજી પટેલ, ૨૨. હિલાભાઈ ભગાભાઈ પટેલ, ૨૩. છીતાભાઈ નરસિમ્હાઈ પટેલ, ૨૪. રામાભાઈ નાથાભાઈ પટેલ, ૨૫. વલ્લભભાઈ ધીરાભાઈ પટેલ.

ફેબ્રુઆરી ૧૯૩૦ થી ફેબ્રુઆરી ૧૯૩૧ સુધીના આવક અને ખર્ચનો નીચે મુજબ જાહેરો દીસાબ સર્વાનુમતિ પાસ કરવા માં આવ્યો હતો:—

વર્ષ	ખર્ચ	ખર્ચ ખાતે તારી
તા. ૧૩-૨-૩૦	૧૦૦-૧૦-૦	ફેબ્રુઆરી, મહેસાણા,
સેલિંગ બેંકમાં દાખલ...	૫૫ ૧૧ ૧૧	ચુનીચી પાર્ટીની
મેસજી બેંકમાં	૧૦-૧૦-૦	ટેકસીસ, હાઉસ
જમીન કાપ...	૧૦-૧૦-૦	કોમ્પાઉન્ડ રીવર અને
માફિયા સંસ્થા...	૩૫ ૦-૦	લાઈટ રીપેરિંગ
વરાજ બેંક	૧૦-૧૦-૦	બીથર...
તારકશી મળવું...	૨ ૦-૧	બેંકમાં સીલકે જે
સેલના મળવું...	૧-૦-૧	સેલિંગ બેંક અને
સ્વરાજ ફાળામાંથી	૧૧૫-૧૦-૦	કરન્ટ એકાઉન્ટ
મળ્યા...	૧૧૫-૧૦-૦	(ખાકલી હી
સ્વરાજ ફાળા ખાતે	૧૧૫-૧૦-૦	મારકેટ રોકેટર) ... ૩૯૨-૧૯-૧
જમીન...	૧૧૫-૧૦-૦	

૧૧ ૪૬૫ ૧૭ ૧૦

૧૧ ૪૬૫-૧૭ ૧૦

વાર્ષિક બજાર દીવાલ પછી પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. ગત વર્ષના કાર્યવાહકોએ સુંદર રીતે સહજતાથી સોસાયટીના કાર્યો કર્યા બદલ તેમનો ખાબાર માનનારો કરાવ પસાર થયો હતો. માજી પ્રમુખ શ્રીયુત આવજીભાઈ પ્રેમજી પટેલે ગયા વર્ષમાં સોસાયટીના કાર્યો કરવામાં સહાયતાએ સોસાયટીના

અગ્રણીઓને જે મદદ કરી હતી તે બદલ તેઓનો ખાબાર માન્યો હતો. જેજ સભાના કામચલાઉ પ્રમુખ શ્રીયુત મેલ્વિન-ભાઈ પ્રેમજીનો સહાનુ પ્રમુખસ્થાન સ્વીકારવા બદલ ખાબાર માનનારો કરાવ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

નાથુભાઈ હરિલાલ પટેલ,

જીવજીભાઈ મગજી બગત,

બંડીયા મંત્રીઓ. શ્રી ટ્રાં. યુ. પા. સોસાયટી.

સા. આ. ઈ. કોંગ્રેસનો કોન્ટ્રેસમાં પસાર થયેલા કરારો

કેપટાઉન ખાતે મળેલા સા. આ. ઈ. કોંગ્રેસની કોન્ટ્રેસમાં નીચેના કરારો પસાર કરવામાં આવ્યા હતા:—

કરાર ૧.

ટ્રાંસવાલ એશીયાટીક લેન્ડ ટેન્ડર બીલ

સા. આ. ઈન્ડિયન કોંગ્રેસની કેપટાઉન ખાતે મળેલી આ કોન્ટ્રેસ યુનીયન પાર્ટિમેન્ટ સમક્ષ શ્રી ટ્રાંસવાલ એશીયાટીક લેન્ડ ટેન્ડર બીલ રજુ કરવામાં આવેલું છે તે વિષે વધુ મંત્રી મસજીત મલત્યા વાદ મયા અક્ટોબર માસમાં જોડા-નિવૃત્તિ ખાતે મળેલી એગ્રીમેન્ટ કોન્ટ્રેસમાં જે કરાર પસાર થયો હતો તેજ કરારને દ્રઢતાથી વળગી રહે છે અને એ બીલમાં જે વાંધાઓ છે તેને નીચેના કારણો સર ફરીથી રજુ કરે છે:—

(૧) આ બીલ કેપટાઉન એગ્રીમેન્ટના આધારે અને અગ્રણીઓના બંધન કરે છે.

(૨) આ બીલ ટ્રાંસવાલ પ્રાંતમાં વસતા હિંદીઓના વેપારના, વસતીના, કબજાવધાવતના અને નોકરી કરવાના હકો વિષે મુશ્કેલી નહિ છે.

(૩) આ બીલનો આશય હિંદીઓને ફરજિયાત રીતે અમલ કરાડી આવેલા જમીનોમાં વસવાની ફરજ પાડનારા છે અને તેથી અંતમાં જે પ્રાંતમાં તેમનો નાશ થઈ જાય છે.

આથી આ કોન્ટ્રેસ યુનીયન સરકારને ફરીથી આવક કરે છે કે તેમજ આ બીલને પાછું ખેંચી લેવું અને ટ્રાંસવાલ પ્રાંતમાં વસતા હિંદીઓને રાહત આપવા માટેનો જરૂરી બીલને કાયદો બનાવવો.

જો યુનીયન સરકાર કામના વિરોધ કરતા આ બીલને પાછું ખેંચી લેવાની ના પાડે તો આ કોન્ટ્રેસ હિંદી સરકારને અતુરતાથી આવક કરે છે કે ટ્રાંસવાલના હિંદીઓ સંબંધી જે સિવિલ ઉપરિશન થવા પામી છે તેની તપાસ કરવા માટે રાઉલ ટેબલ કોન્ટ્રેસ બેલાવવાનો આમદ કરવો અને તેવી કોન્ટ્રેસ બેલાવવામાં પણ જો હિંદી સરકાર નિષ્ફળ નીવડે તો આ કોન્ટ્રેસ હિંદી સરકારને અમલ કરે છે કે તેજ યુનીયન સરકારને વીદીત કરી દેવું કે બંને સરકારો વચ્ચેના રાજકીય સંબંધોને દુર્વે અંગ આવી મળે છે અને આ બીલની સામે વિરોધ પ્રદર્શિત કરવા માટે આ હિંદીઓમાંથી પોતાની એગ્રીમેન્ટ પાછી ખેંચી લેવી.

આ વિષયમાં યોગ્ય પગલાં ભરવાની કોંગ્રેસની એક્ઝીક્યુટીવને સત્તા આપવામાં આવે છે.

કરાર ૨.

પ્રિટોરીયા એશીયાટીક બેલાવના ધારાઓ

પ્રિટોરીયા એશીયાટીક બેલાવને માટે જે ધારાઓ પસાર

આવ્યા છે તેની સાથે આ કોન્ફરન્સ ચોતાનો મજબૂત વિરોધ દર્શાવે છે. આ કારણોની ક્ષમો અન્યાયી અને અપમાન-જનક છે અને કેપટલન એગ્રીમેન્ટમાં જે ઉત્પત્તિની કક્ષમ છે તેનાથી તે ખીલકુલ વિરુદ્ધ જાય છે.

કેપ્ટન ડે.

એસીસીએટ પ્રીસિડન્ટ

આ દેશ છોડી ને દોડીએ દોડ ચાલ્યા ગયા છે તેમના તરફથી એના સમાચારો મળે છે કે તેમના બધા માટે દોડમાં કશું કરવામાં આવતું નથી તે જોતાં આ કોન્ફરન્સ એવો મજબૂત અનિશ્ચય દર્શાવે છે કે આ વિષયની દોડમાં સંપૂર્ણ તપાસ થવી જોઈએ અને એકમીકૃતિએ એ વિષયમાં જરૂરી પગલાં લેવાં.

આ કોન્ફરન્સ પ્રખ્યાતિભર સ્ટીડીકનશીપ એસોસીએશન તેમજ સર્વોદય એફ ઇન્ડીઆ સોસાયટીને અજ્ઞ કરે છે કે દોડીએ આ મુદ્દો છોડીને દોડ ચાલ્યા ગયા છે તેમની ત્યાં શી દશા છે તે વિશેની તપાસ કરવી અને તેઓએ ચલાવેલી તપાસનું પરિણામ એકમીકૃતિને દર્શાવવું.

કેપ્ટન ડે.

કોન્ફરન્સનું

મારીપત લીધેલા દોડીએનાં જો તથા સગીર વખતે આજોનાં આ દેશમાં કબજા કરવા વિશે આ કોન્ફરન્સ મીનીસ્ટર એફ ઇન્ડીઆને પોતાના નીર્ણય વિશે ફરીથી વિચાર કરવાની અજ્ઞ યુક્તિ છે. અને પ્રધાનને વિનવે છે કે એવી સંજ્ઞા લખી નાની હોવાના સમયથી મારીપત લીધેલા દોડીએને પોતાની જાણે તથા આજોનાં બંને આવવાની પરશનગી આપવી જોઈએ કે જ્યાં તેઓ આ મુદ્દાની અંદર સુધી કોન્ટ્રીક જરૂર યુક્તિ કરે.

કેપ્ટન ડે.

કેપ્ટન એલ. હાઈલીએ

૬. આફ્રિકામાં દોડી કિસ્ટો અને લર્મથુએને કાપલ કરતા સંઘર્ષની રાજનીતિ વિશે ઇન્ડીઆને સેક્રેટરીએ પ્રધાનને જે પત્ર લખેલો છે તે રાજનીતિ કાચે આ કોન્ફરન્સ સંમત થાય છે. આ કોન્ફરન્સ કેપ્ટન એલ. હાઈલીએના પ્રશ્ન વિશે વધુ એવો ટિપ્પણ કરે છે કે સન ૧૯૨૪ ના સમય-મોર્ટ એગ્રીમેન્ટ હેઠળ કેપ્ટન એલ. હાઈલીએના જે દરેક રવીકરવામાં આવેલા છે તેને આ રાજનીતિથી કશું નુકસાન થતું જોઈએ નહિ.

કેપ્ટન ડે.

પોપ્ટ અને ટેલીગ્રાફ

આ કોન્ફરન્સ પોપ્ટ અને ટેલીગ્રાફ ખાતાના પ્રધાનને માન-પૂર્વક ફરીયાદ રજૂઆત કરે છે કે પોપ્ટ અને તાર ખાતાની એગ્રીમેન્ટમાં ખાતાઓને અમલ રાખવાની નીતિથી કામ લેવામાં આવે છે તે ખીલકુલ ખી. જરૂરી છે અને દોડીએના કામચી દુઃખાવાનો સંજ્ઞ એવી રહે છે. કર્મનની પાછન સ્ટીટની અંદર આવેલી તેમજ ઇસ્ટ બંદરની એગ્રીમેન્ટમાં નોખા કાઉન્ટરે ખસેડી લેવામાં આવ્યા છે તે માટે માનવંત પ્રધાનની આ કોન્ફરન્સ હરે કરે છે અને જુદા કાઉન્ટરે રાખવામાં આવે છે તે નીતિએને જુદી રાખવાના હેતુથી નહિ પરંતુ અંદર પ્રજાની સમવડને પહેલથી વળવાના પ્રકારથી રાખવામાં આવે છે એ પ્રજાસો ખાનમાં બધા આ કોન્ફરન્સ માનવંત પ્રધાનને એવી અજ્ઞ વધુ કરે છે કે જે જતાઓ બંદર ખાતે યુરેષીયન પ્રજાની વસ્તીનું પ્રમાણ મોટું હોય તેવા લાગણીમાં પોપ્ટ

અને તાર એગ્રીમેન્ટ અમલ રાખવાની ધોરણ સિવાયની પોલસી. આ કોન્ફરન્સ માને છે કે આ પ્રમાણે કરવાથી મોટી પોપ્ટ અને તાર એગ્રીમેન્ટમાં એકી બી. થશે અને અંદર પ્રજા. અસંતોષનું કારણ રહેશે નહિ.

આ કોન્ફરન્સ એવી સુચના પણ કરે છે કે પોપ્ટલ કબાક, પોપ્ટમેન્ટ અને તાર વહેંચનારા નરીક દોડીએને મજૂ તોફરી માં રાખવા અને તેમ કરવાથી પોપ્ટ અને તાર ખાતાના કાર્પમાં વધુ સમરથ મળી જશે.

(અધિકૃત)

કેપ્ટન એલ. હાઈલીએના સમાચાર

(અમારા અભિપ્રાય તરફથી)

તા. ૨૨-૨૨ ના વર્તમાનપત્રમાં અમારે પડીત મોટીલાલ નેહરુના મરણ સમાચાર અહિં જાણવામાં આવતા દોડી જનતાની અંદર સનસનાટી ફેલાઈ ગઈ. પત્રના વજે તે અખર સર્વોદય ફેલાઈ ગયા. આ સંબંધની શોધ સખા બરવા માટે મેસર્સ દોડી માદમદ મીકા, શેઠ રજવાસ હામોદરવાસ પાસે ગયા. અને વજૂ વાગે એમર દોડીમાં સખા બરવાનું નકી કરી નાંખ્યું. સહેરની દરેક દુકાને આ ખબર પહોંચી ગઈ. સખા આઠ માથે ત્યારથી તે બધે થાય ત્યાં સુધી દરેક દુકાને બંધ રાખવી આમ કરાવવામાં આવ્યું હતું.

સખાને હોવાલ

એમર એફ કોમરોના દોડમાં અહીં વાળાથી ખાણીઓની કોમરી નજરે પડતી હતી. સર્વોદય અંદર પડ નરી કલાસીનતા તરફથી વધી હતી. અંદરના વજૂ વાળા એટલે સખાનું કામકાજ શરૂ થયું. શેઠ રજવાસ હામોદરવાસ પ્રજુખ વરીકે નીમવા અને સેક્રેટરી તરીકે શ્રી. એમ. જે. બટ્ટને પસંદ કરવામાં આવ્યા. સરખાતમાં પ્રજુખ સાહેબે કેટલુંક વિષયને લગતું વિવેચન કર્યું અને શ્રી પડીતજના અવસાનથી હાલુતાને મોટામાં મોટી ખોટ ગઈ છે એમ સારી રીતે સમજાવ્યું ત્યાર બાદ શ્રી. એમ. જે. બટ્ટે તેમના જીવનની ટુંક દેખા ચીવરી બતાવી, તેમની હોમટોમ સાલગીનો ખ્યાલ અને એ સર્વોદય લાગ કરી પડીત છૂટા બાજ માં મહાત્મા નાંધીજના પરમ અનુયાયી બન્યા તેનું અસર કારક તર્જન કર્યું અને એ મહાન વ્યક્તિના મરણથી સારાથે હાલુતાને મહાન ખોટ પડી છે તે સમજાવ્યું. ત્યાર બાદ મેસર્સ અગ્રીયાએ પોતાની વારસી સાર્થ આપમાં જે શોધ પ્રદર્શિત કર્યા તે બરખર સાંભળનારના દિલને અસર કરી રાક્યા હતા. ત્યાર બાદ “યુનીયોલ ઇન્ડીઅન” ના પ્રજુખ મેસર્સ ડીય લ્યુએ પોપ્ટગીઝ આપમાં ધણુંજ અસરકારક ખ્યાલ કર્યું હતું. આ વખતે શ્રી. અખા માદમદ “નયન” ને ઉભા થઈ કેટલુંક વિવેચન કરી શોધ કરીક ખજલ માઇ સંબળાવી હતી ત્યાર બાદ અહિંની ગુજરાતિ સ્કુલ ચલાવનાર માસ્તરે પોતાના વિદ્યાર્થીઓ પાસે પ્રાર્થના કરાવી હતી. સર્વ છેલ્લે પાંચ મીનીટ તદ્દન મીન્ય પ્રારથ કરી સર્વ ઉભા રહ્યા હતા અને મરનારના આત્માને અર્પિત મળે એવી પ્રાર્થના કરી હતી. છેવટે શ્રી જવાહીરલાલ પર દિલસોજનો તાર કરવાનું નકી થયું હતું. ત્યાર બાદ સખા વિસરજન કરવામાં આવી હતી.

ગુજરાતી સ્કુલમાં ઇનામ

અહિંના જાણીતા વેપારી શેઠ રજવાસ હામોદરવાસ તથા મેસર્સ પી. હરીલાલ કાં ના બાગીદાર મી. એધવજી દેસા જતા હોઈ તેમના તરફથી ગુજરાતી સ્કુલના બાળકોને મનોમ આપવાનો એક ન્દાનો મેળાવેલો કરવામાં આવ્યો હતો. આ પી. મુદર પહેલ કરવાનું માન આ બંને વેપારીએને સિર જાય છે. આવા જગતી કાર્યો વિદ્યાર્થીઓને ઉત્તેજન મળશે અને વિદ્યાર્થીની સંજ્ઞા દિન પ્રતિ દિન વધતી જશે સરખાતમાં સ્કુલના વિદ્યાર્થીઓએ પ્રાર્થના કરી દેશવર્જિના બીલે ગાઈ બતાવ્યા હતા. આ બાબતમાં કેટલુંક વિવેચન કરી માસ્તરના કાર્યના વખાણ કરવામાં આવ્યા હતા. ત્યાર બાદ ઇનામ વહેંચવાની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી. શેઠ રજવાસ હામોદરવાસ તરફથી બાળકોને વાર વાર જોટના કટકો

સાઉથ આફ્રિકામાં પ્રખ્યાત કેપોટનના રટ વર્ષનો વખણાયલો

Parcel from
**KAPITANS
BALCONY
HOTEL**

DURBAN.

CORNER OF GIBBY AND VICTORIA STS
PHONE 3623

ફરમાસુ મીઠાઈ

૩૦૬ પક્ષ તરફવાર, જનસા, ટીપાર્ટી અને લગ્ન પ્રસંગે વણાજ આનંદ આપશે.

તાજાં લીંચુ અને કેરીના આચાર, પાપડ, ગરન મસાલો તથા ખાસ પારખાંદર ચીની રૂપે. શીયલ મીઠાઈ તેમજ અમારી બેકરીમાં બનેલા તમામ જાતના તાજાં કેકે હમેશાં તૈયાર મળશે.

માલ સારા અને ખાત્રી પૂર્વક રેલવે પાર્સલથી સવાના કરવામાં આવશે. મંગાવી ખાત્રી કેકે, ગ્રાસર સાથે પેસા મોકલવા અહેરબાની કરવી. સી. ઓ. ટી. થી મોકલવામાં આવશે નહિ.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો.

લખો યા મળો:—

R. K. KAPITAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"

Eastern Trading Co.
WHOLESALE FRUIT SUPPLIERS.
Box 730. Durban.
No. 1 Bananas 25s. Crate,
Pineapple No. 1 3s. dozen.
F.O.R. Durban, C.O.D.

નં. ૧ બનાના ૨૫/ કેસ, પાર્સલાફલ નં. ૧. ૩/-
ખાત. રેલવે જુરી (સી.ઓ.ટી.) લખો ઉપરના
જરૂરનામો. દરેક જાતનું તાજુ ફરુટ અને વેજિટેબલ
માર પેકીંગ કરી સી. ઓ. ટી. થી મોકલવામાં આવશે

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફરુટ અને વેજિટેબલ માટે ફરીના ઓર્ડરો ઉપર
ખાસ ધ્યાન રવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી
કરશો. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

M. H. DESAI,

Wholesale Fruit Merchant,

દરેક જાતનું તાજુ ફરુટ અને વેજિટેબલ સારા પેકીંગ કરી સી.
ઓ. ટી. થી મોકલવામાં આવશે લખો:

P. O. Box 244.

Durban.

21 Short St.

મ કે ત

મુખ્યારક ઇંદ

ખાસ લાભ

અમારે ત્યાંથી ૬ રેકૉર્ડ ખરીદનારને એક આલખમ ૬ રેકૉર્ડ રાખવાનું અને ૧૨ રેકૉર્ડ ખરીદનારને એક આલખમ ૧૨ રેકૉર્ડ રાખવાનું મફત આપીશું. હાલમાં અમારી પાસે મરાઠી, ગુજરાતી, હિન્દી, સિંધી, બેંગાળી, તમિલ, ગુજરાતી, રાગી, બીસરી અને ઝુલુ આવેલા છે. તેમજ રાગી જાતના

ગ્રામોફોન અને વાયરલેસ ગ્રામોફોન

પણ રેકૉર્ડમાં સખીએ છીએ. કેલેન્ડર માટે લખો:—

Agent for F.M.V.

E. A. TYEB & Co.

Phone 2447. P. O. Box 155

109 Field Street, DURBAN.

Indian Opinion

No. 9—Vol. XXIX

Friday, February 27th, 1937

Registered at G.P.O. as a Newspaper
Price Fivepence.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રશી. કારાગોલા માથા તા. દેખીએ
પારખાંદર થઈ મુખ્ય જવા ઉપરશે.
રશી. "ખંગલા"

લીકીના બાવો

સેકન્ડ ક્લાસ: પાર્ટ ૨૭-૦-૦.

ઇન્ટર: પાર્ટ ૧૫-૭-૧.

ટેક: પાર્ટ ૬-૭-૬. ખોરાકી વગર.

માથા તા. ૨૩ મીએ મુખ્ય જવા ઉપરશે.

મુસલમાની વીરશી. રા. ૪૦ ના લીસાળથી અને સ્પેશીયલના રા. ૧૦૦ ના લીસાળથી સેવામાં આવશે.

હીંદુ વીરશી. રા. ૭૫ ના લીસાળથી અને સ્પેશીયલના રા. ૭૫ ના લીસાળથી સેવામાં આવશે.

મુસલમાની—કોલોનિયલ પોતાના મોટા કાગીના કનીવારે ૧૧ વાગ્યા અમારું કન્ટેનરમાં પગેચર્તા કરવાં.

સેકન્ડ અને ઇન્ટર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સ કરવો.

દરેક લીધે પેસેન્જર પોતાની લીધે અમારી જોશિસમાંથી સેવી અને નદાર મામવાળા બાઈબાએ અમારી માથે
પરખવાદાર કરવાથી પણ થઈ જશે. રશીમને લગતું દરેક કામકાજ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે થાય છે.

SHAIKH HAMED & SONS.

309 Pine Street.

Tel. Add. "Karamat," Durban

વધુ જુનાસા માટે લખો વા મળે:—હિંદી પેસેન્જર

એજન્ટ શેખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

૩૮૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, દરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application, Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

રશીફાન ૪૮૦૦.

ધા

પી. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરન્સ

કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

જેવા કે મોટર કાર, પ્લેટ ગ્લાસ, ફીરલીટી બોર્ડ, વરકમેન્સ કોમ્પેન્સેશન, વીગેરે અનેક પ્રકારના
વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ શરૂ કરી લીધું છે.

પોલીસી તેમજ દાવાની પતાવટ દરબનમાંજ કરી આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધિ:—

સોરાબજી રુસ્તમજી,

"ઇન્ડિયા ટાઉસ"

૧૭ ફ્રેટ એવેન્યુ,

દરબન.

પુરા. ખબર

સાલિક આક્રિયામાં ગુજરાતી પુસ્તકોની નવી ઝેબરન્સી.

અરનામું નોંધી શકો છો.

ફેનસી ફારસો	૫	૧	નામ દન્યા	૨	૩
મહાકાવ્ય	૫	૧	લીલોત્તમા	૨	૩
શ્રીરાજ મહાલ	૬	૧	મૃગબળી	૩	૧
સુમતાના રાજ્ય	૭	૧	આમરનો મુસાફર	૪	૧
દુઃખીને દિવાસો	૧૨	૧	દિવાને અરબી	૧	૦
મોહી અવીર (કાર્યસરનું પુસ્તક)	૮	૧	રસામણ	૪	૦
રાજના મહેલમાં	૪	૧	મનશે મીત મોવીડ	૩	૦
સરિતમ્માર સુલતાન	૧	૧	ગજ વિકાર	૨	૩
આમી ઝરણા	૩	૧	ભાવના સુધી	૧	૧
મે એન દુનીયા	૩	૧	સાત સૂંઠર વાતો (દરેક જાણે જરૂર વાંચવી)	૧	૧
એક પથરનો પ્રતાપ	૫	૧	જળ જારતી	૨	૩
ફોનોમાઝ ગાયન માળા	૭	૧	રવામી રામ તીર્થનું જીવન સરીત	૬	૧
ગુજવાડીનું ગુલાબ	૭	૧	સંસાર સ્વપ્ન	૨	૩
બાદશા બાબર	૬	૧	ગરિંગ પ્રભુ	૧	૬
ગુજીરતાનનું ગુલ	૮	૧	નંદન વનને આંગણે	૧	૧
ઇરાવતી	૫	૧	અનંદ ભદરી	૫	૧
ખુલસુરન મકર	૫	૧	અમારી પહેલી વાર્તાઓ	૧	૩
કરમની કદાશી	૮	૧	" બીજી "	૧	૩
નવલ ગંગા	૬	૧	" ત્રીજી "	૧	૬
દુનીયા કે દોઝખ	૬	૧	આખ્યાતમીક વાર્તા માળા	૨	૬
ખુદાને અબર	૬	૧	લોહીના લેળ	૧	૩
મુકદ્દીબ આજ્ઞાન	૭	૧	જાંઘરનું ઝણકારે	૨	૬
સંસારનો કંસાર	૩	૧	રસીકા	૫	૧
સંસારી કે સન્ધારી	૩	૧	બદનામ કોઈ	૨	૩
વીચેક વાણી	૫	૧	મુકત પારા	૧	૦
લેહક ખુન	૩	૧	માલીની	૧	૦
ખીરખબરને નાદશા	૪	૧	તોફાં અને ટાંગેર	૧	૦
નવલ નવરંગી	૭	૧	એરીયાનો કિત્કાલ	૨	૬
સંકટની-સુલતાન-કસાએલું દુલ	૭	૧	મહારામા ગાંધીનું ધર્મપુક (દરેક હોદ્દાએ)		
ગુલમદન	૬	૧	વાંચનું એકાએક		૧
દીવ કહાપણ સામર	૩	૧	ઇરાન જુમી પર રામક	૧૦	૧
કાળું ગુલાબ	૩	૧	દિવાની કે સાણી ભાગ ૧	૮	૧
મરત કહીરનું કાર્ય અંકાર	૩	૧	" " " " ૨	૮	૧
જુલનો ભાગ (રસીક ડીરકનીવ વાર્તા)	૮	૧	કરતનો કહેર	૪	૧
વીજાવતી કોકે આજ ભાગ ૧	૩	૧	મોંઘીની રાણી	૧	૧
" " " " ૨	૩	૧			
દેવોને ખુશ પડો	૩	૦			
દંપતી વાર્તામાળા	૨	૦			
સ્વીટઝર લેન્ડની સ્વતંત્રતા	૨	૬			
મેરીયાઈડી	૫	૦			
માલાજીનું રાજકીય	૧	૬			
માલમીન	૧	૧			
અહીકલા	૪	૩			
ડીરકનીવ જાંબંત (રસીક નવલ કથા)	૫	૧			

આ લિપિમાં બીજી વધી જાતના પુસ્તક મળશે.

દમ, કાંઈક અને ખાંસી

ની ખાસ દવા વાપરી ખાસ કરી દબાવેને કામદો થશે.
જે અને વાપરવામાં તેમ જ જાતનું તુલસાન ચલુ નથી.

કીમત એક દીનની રૂ. ૪૫.

એક વખત મંગાવી ખાતી કરો.

મળવાનું છેકાલે.

The Burma House,

125 Grev St., Durban.

તમારા ગ્રાહકો માટે
જાણો છે

રહાઈશ્વર “ગુરુ” માર્કાના કપડાનાં જલ્દેર ખાપાર
સમરવ દેખના નેત્રીવ જાપાનિઝમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
તેનાં મોઢાં વેચાણ થાય છે.

તમારા માલિકો તે આજી છે અને આવે છે. રજાકેળ
“બુદ્ધ” માલિકનું કપડું રજાક કરા અને તમે સહેલાઈથી
વેળા ચકરી.

આ "શુદ્ધ" ના
માર્ગની તપાસ રાખ
જો અને પ્રમાણિતનથી
એવના રહેજો.

સાલ એજન્ડા :

એચ. જોષી સમીપ એન્ડ કુ.

(५०२१) ६३४२६.

જોડાનીસખગે, કપસાઉન, હરખન,
પાટાંસિલીજાખેથ.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરેક જાતનું હરિદ અને મેજીટેન્સ સાફ પેકીંગ કરી
મી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. બંધા:—

P. O. Box 842 Durham, 129 Victoria St.

FREE
Diary
For
1931

FREE GIFT!
DIARY 1931

306 pages—one day a page. Apply with
5 pence postage stamps.
RAJVALIYA NARAYANJI KESHAVJI,
177 Harrow Road, GALTFORTH.

ઉત્તમ ગરમ મસાલા વિગેરે

અમારે ત્યાં જાતી દબારણ નીચે નાળે અને સારાકથી
ધરમાં ફોજો ગરમ મસાલો, કરીપાકર, ફક્કર, મરચાં, તેમજ
કરીનો અને લીંધુનો તેમજ મીઠસ આમાર કંમેચા થોડો
થા જશાયથ અમારી ગેરંટી સાથે મળી કકરશે. આલો
હતમ માલ, તમેા ધરમાં બનાવી સકતા તરી. એક વખત
મંગાવી ખાતી કરો, મળવાનું ફેશણ,

K. N. PADIA.

122 Victoria Street, DURBAN.

Phone 3887. Box 378, 182, Grey Street, MURBAN.
HEERABHAI MORAR MATVADKAR.
 Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
 and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

દોશરોજ ૬૩૯ અને વેજરોજ ૫૬૧૫૧૩

ਅਨੰਦ ਚੰਦਰੀਅਲ ਮੋਹਨਦਾਸ

ગેઝેટ સારી રીતે કરી માફ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવેલો.
ટેલીફોન ૩૮૬૭ બોક્સ ૩૧૬ ૧૮૨ થી સ્ટીક, હસ્થાન.

Box 247 & 317 'Tel. "Khatri."
HOOSAIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
Transport Passenger Agent,
Beira. E. Africa.

બોમ્બે ૨૪૭ અને ૩૧૭, દરિયાઈ એક્ટ્રેસ "જના"

કુસેન ઇસ્માઇલ (સરદારખેડ વાલા)

દાંતપાઈ પેશો-જર ઓઘવડ.

ભેજા, પા. ૬, આદિકાંડ.

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

पार	भारती	दीद	मुसलमान	पारसी	सुयोदम	सुयोदम
१६३१	१६८७	१८४६	१८००	१८००	१८००	१८००
१६३२	१६८८	१८४७	१८०१	१८०१	१८०१	१८०१
१६३३	१६८९	१८४८	१८०२	१८०२	१८०२	१८०२
१६३४	१६९०	१८४९	१८०३	१८०३	१८०३	१८०३
१६३५	१६९१	१८५०	१८०४	१८०४	१८०४	१८०४
१६३६	१६९२	१८५१	१८०५	१८०५	१८०५	१८०५
१६३७	१६९३	१८५२	१८०६	१८०६	१८०६	१८०६
१६३८	१६९४	१८५३	१८०७	१८०७	१८०७	१८०७
१६३९	१६९५	१८५४	१८०८	१८०८	१८०८	१८०८
१६४०	१६९६	१८५५	१८०९	१८०९	१८०९	१८०९
१६४१	१६९७	१८५६	१८१०	१८१०	१८१०	१८१०
१६४२	१६९८	१८५७	१८११	१८११	१८११	१८११
१६४३	१६९९	१८५८	१८१२	१८१२	१८१२	१८१२
१६४४	१७००	१८५९	१८१३	१८१३	१८१३	१८१३
१६४५	१७०१	१८६०	१८१४	१८१४	१८१४	१८१४
१६४६	१७०२	१८६१	१८१५	१८१५	१८१५	१८१५
१६४७	१७०३	१८६२	१८१६	१८१६	१८१६	१८१६
१६४८	१७०४	१८६३	१८१७	१८१७	१८१७	१८१७
१६४९	१७०५	१८६४	१८१८	१८१८	१८१८	१८१८
१६५०	१७०६	१८६५	१८१९	१८१९	१८१९	१८१९
१६५१	१७०७	१८६६	१८२०	१८२०	१८२०	१८२०
१६५२	१७०८	१८६७	१८२१	१८२१	१८२१	१८२१
१६५३	१७०९	१८६८	१८२२	१८२२	१८२२	१८२२
१६५४	१७१०	१८६९	१८२३	१८२३	१८२३	१८२३
१६५५	१७११	१८७०	१८२४	१८२४	१८२४	१८२४
१६५६	१७१२	१८७१	१८२५	१८२५	१८२५	१८२५
१६५७	१७१३	१८७२	१८२६	१८२६	१८२६	१८२६
१६५८	१७१४	१८७३	१८२७	१८२७	१८२७	१८२७
१६५९	१७१५	१८७४	१८२८	१८२८	१८२८	१८२८
१६६०	१७१६	१८७५	१८२९	१८२९	१८२९	१८२९
१६६१	१७१७	१८७६	१८३०	१८३०	१८३०	१८३०
१६६२	१७१८	१८७७	१८३१	१८३१	१८३१	१८३१
१६६३	१७१९	१८७८	१८३२	१८३२	१८३२	१८३२
१६६४	१७२०	१८७९	१८३३	१८३३	१८३३	१८३३
१६६५	१७२१	१८८०	१८३४	१८३४	१८३४	१८३४
१६६६	१७२२	१८८१	१८३५	१८३५	१८३५	१८३५
१६६७	१७२३	१८८२	१८३६	१८३६	१८३६	१८३६
१६६८	१७२४	१८८३	१८३७	१८३७	१८३७	१८३७
१६६९	१७२५	१८८४	१८३८	१८३८	१८३८	१८३८
१६७०	१७२६	१८८५	१८३९	१८३९	१८३९	१८३९
१६७१	१७२७	१८८६	१८४०	१८४०	१८४०	१८४०
१६७२	१७२८	१८८७	१८४१	१८४१	१८४१	१८४१
१६७३	१७२९	१८८८	१८४२	१८४२	१८४२	१८४२
१६७४	१७३०	१८८९	१८४३	१८४३	१८४३	१८४३
१६७५	१७३१	१८९०	१८४४	१८४४	१८४४	१८४४
१६७६	१७३२	१८९१	१८४५	१८४५	१८४५	१८४५
१६७७	१७३३	१८९२	१८४६	१८४६	१८४६	१८४६
१६७८	१७३४	१८९३	१८४७	१८४७	१८४७	१८४७
१६७९	१७३५	१८९४	१८४८	१८४८	१८४८	१८४८
१६८०	१७३६	१८९५	१८४९	१८४९	१८४९	१८४९
१६८१	१७३७	१८९६	१८५०	१८५०	१८५०	१८५०
१६८२	१७३८	१८९७	१८५१	१८५१	१८५१	१८५१
१६८३	१७३९	१८९८	१८५२	१८५२	१८५२	१८५२
१६८४	१७४०	१८९९	१८५३	१८५३	१८५३	१८५३
१६८५	१७४१	१९००	१८५४	१८५४	१८५४	१८५४
१६८६	१७४२	१९०१	१८५५	१८५५	१८५५	१८५५
१६८७	१७४३	१९०२	१८५६	१८५६	१८५६	१८५६
१६८८	१७४४	१९०३	१८५७	१८५७	१८५७	१८५७
१६८९	१७४५	१९०४	१८५८	१८५८	१८५८	१८५८
१६९०	१७४६	१९०५	१८५९	१८५९	१८५९	१८५९
१६९१	१७४७	१९०६	१८६०	१८६०	१८६०	१८६०
१६९२	१७४८	१९०७	१८६१	१८६१	१८६१	१८६१
१६९३	१७४९	१९०८	१८६२	१८६२	१८६२	१८६२
१६९४	१७५०	१९०९	१८६३	१८६३	१८६३	१८६३
१६९५	१७५१	१९१०	१८६४	१८६४	१८६४	१८६४
१६९६	१७५२	१९११	१८६५	१८६५	१८६५	१८६५
१६९७	१७५३	१९१२	१८६६	१८६६	१८६६	१८६६
१६९८	१७५४	१९१३	१८६७	१८६७	१८६७	१८६७
१६९९	१७५५	१९१४	१८६८	१८६८	१८६८	१८६८
१७००	१७५६	१९१५	१८६९	१८६९	१८६९	१८६९
१७०१	१७५७	१९१६	१८७०	१८७०	१८७०	१८७०
१७०२	१७५८	१९१७	१८७१	१८७१	१८७१	१८७१
१७०३	१७५९	१९१८	१८७२	१८७२	१८७२	१८७२
१७०४	१७६०	१९१९	१८७३	१८७३	१८७३	१८७३
१७०५	१७६१	१९२०	१८७४	१८७४	१८७४	१८७४
१७०६	१७६२	१९२१	१८७५	१८७५	१८७५	१८७५
१७०७	१७६३	१९२२	१८७६	१८७६	१८७६	१८७६
१७०८	१७६४	१९२३	१८७७	१८७७	१८७७	१८७७
१७०९	१७६५	१९२४	१८७८	१८७८	१८७८	१८७८
१७१०	१७६६	१९२५	१८७९	१८७९	१८७९	१८७९
१७११	१७६७	१९२६	१८८०	१८८०	१८८०	१८८०
१७१२	१७६८	१९२७	१८८१	१८८१	१८८१	१८८१
१७१३	१७६९	१९२८	१८८२	१८८२	१८८२	१८८२
१७१४	१७७०	१९२९	१८८३	१८८३	१८८३	१८८३
१७१५	१७७१	१९३०	१८८४	१८८४	१८८४	१८८४
१७१६	१७७२	१९३१	१८८५	१८८५	१८८५	१८८५
१७१७	१७७३	१९३२	१८८६	१८८६	१८८६	१८८६
१७१८	१७७४	१९३३	१८८७	१८८७	१८८७	१८८७
१७१९	१७७५	१९३४	१८८८	१८८८	१८८८	१८८८
१७२०	१७७६	१९३५	१८८९	१८८९	१८८९	१८८९
१७२१	१७७७	१९३६	१८९०	१८९०	१८९०	१८९०
१७२२	१७७८	१९३७	१८९१	१८९१	१८९१	१८९१
१७२३	१७७९	१९३८	१८९२	१८९२	१८९२	१८९२
१७२४	१७८०	१९३९	१८९३	१८९३	१८९३	१८९३
१७२५	१७८१	१९४०	१८९४	१८९४	१८९४	१८९४
१७२६	१७८२	१९४१	१८९५	१८९५	१८९५	१८९५
१७२७	१७८३	१९४२	१८९६	१८९६	१८९६	१८९६
१७२८	१७८४	१९४३	१८९७	१८९७	१८९७	१८९७
१७२९	१७८५	१९४४	१८९८	१८९८	१८९८	१८९८
१७३०	१७८६	१९४५	१८९९	१८९९	१८९९	१८९९
१७३१	१७८७	१९४६	१९००	१९००	१९००	१९००
१७३२	१७८८	१९४७	१९०१	१९०१	१९०१	१९०१
१७३३	१७८९	१९४८	१९०२	१९०२	१९०२	१९०२
१७३४	१७९०	१९४९	१९०३	१९०३	१९०३	१९०३
१७३५	१७९१	१९५०	१९०४	१९०४	१९०४	१९०४
१७३६	१७९२	१९५१	१९०५	१९०५	१९०५	१९०५
१७३७	१७९३	१९५२	१९०६	१९०६	१९०६	१९०६
१७३८	१७९४	१९५३	१९०७	१९०७	१९०७	१९०७
१७३९	१७९५	१९५४	१९०८	१९०८	१९०८	१९०८
१७४०	१७९६	१९५५	१९०९	१९०९	१९०९	१९०९
१७४१	१७९७	१९५६	१९१०	१९१०	१९१०	१९१०
१७४२	१७९८	१९५७	१९११	१९११	१९११	१९११
१७४३	१७९९	१९५८	१९१२	१९१२	१९१२	१९१२
१७४४	१८००	१९५९	१९१३	१९१३	१९१३	१९१३
१७४५	१८०१	१९६०	१९१४	१९१४	१९१४	१९१४
१७४६	१८०२	१९६१	१९१५	१९१५	१९१५	१९१५
१७४७	१८०३	१९६२	१९१६	१९१६	१९१६	१९१६
१७४८	१८०४	१९६३	१९१७	१९१७	१९१७	१९१७
१७४९	१८०५	१९६४	१९१८	१९१८	१९१८	१९१८
१७५०	१८०६	१९६५	१९१९	१९१९	१९१९	१९१९
१७५१	१८०७	१९६६	१९२०	१९२०	१९२०	१९२०
१७५२	१८०८	१९६७	१९२१	१९२१	१९२१	१९२१
१७५३	१८०९	१९६८	१९२२	१९२२	१९२२	१९२२
१७५४	१८१०	१९६९	१९२३	१९२३	१९२३	१९२३
१७५५	१८११	१९७०	१९२४	१९२४	१९२४	१९२४
१७५६	१८१२	१९७१	१९२५	१९२५	१९२५	१९२५
१७५७	१८१३	१९७२	१९२६	१९२६	१९२६	

वेद्यवाना वांन्यवा सायक प्रस्तुते।

	પાયા	શી.	પે.
સિપાહીઓના પળવાનો કતિલાસ	૧૪૪ (ભાગ ૨)	૬	૦
નકિલા કુખી	" ૪૪૦	૮	૦
મુજામી વહેપાર (ભાગ ૨)	" ૨૭૪	૭	૦
મોદિલ વીર કમીરજી	" ૨૮૦	૬	૦
સોનેરી નામ વગરની પછ પાકા પુઠામાં			
ઝાળા પાણીની કંથા	" ૨૬૧	૩	૦
અસફાર	" ૮૧૪	૭	૬
કાપ્યા પુઠામાં પછ ચણીજ ઉપયોગી			
મીતાજીશી	" ૧૧૨	૨	૬
નવ સંકલ્પ	" ૧૮૦	૧	૩
ચરિત્રાવલી	"	૧	૧૦
સપ્તરમી સદીગું કાન્સ	" ૨૮૮ (ભાગ ૧)	૫	૦
સીતા વનવાસ	"	૧	૩
જગજીશની મુરતી અને બારતનું બાવળ	"	૪	૦
હવનપર પ્રકાશ	" ૧૦૭	૦	૬
સઉરાટની રસધાર	" ૨૧૫	૩	૬
"	"		
" ભાગ ૨ નો	" ૨૦૫	૩	૦

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas," Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,

CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY INDIA)

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS.

Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

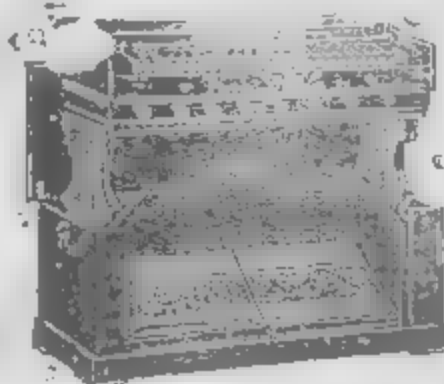
Write or give a Call at

GOSHALL'S MUSIC SALOON.

(Prop. A. N. GOSHALL)

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે દરેક ઘરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. જે હમો પુરા પાડીએ છીએ. મુખર્જના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમા, પમના, ગોર્ટવલ્ડ દરેક ભાના મીઠા અને મધુરા સુના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે. સરિવાય કુલ ભાગો પસામ. સુર, બજા વાગેરે પણ મળશે. દરેક ભાના હારમોનિયમનું રિપેરીંગ કામ આવીથી કરી આપીએ છીએ. લખાયા મળેા:—

ગોરાલીયા મ્યુઝીક સલુન,

(માલિક: એ. એન. ગોરાલીયા.)

પી. એલ. બોક્સ ૪૬૦,

૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 9—Vol. XXIX. Friday, February 27th, 1931.

SOUTH AFRICAN TRADE WITH INDIA

(BY C. F. ANDREWS)

AUSTRALIA and Canada have had a remarkable success in their commercial relations with India during recent years. Both these countries have discovered that a population of 300,000,000 people, now rapidly entering the world's markets and taking already a leading position in the world's trade, ought to receive close attention. Therefore, after the Imperial Conference of 1928, closer relations were established on both sides which have created a new prosperous state in their own trade with India. The increased imports and exports between India and these two Dominions have on the whole steadily advanced. The following table, in pounds sterling, may be taken from the Australia Year Book as illustrating the change that has taken place in that Dominion.

	Imports.	Exports.
1920-1	£1,113,585	£1,001,271
1921-2	£1,113,561	£936,522
1922-3	£1,212,000	£1,261,125
1923-4	£1,261,100	£1,352,343
1924-5	£1,352,343	£1,352,343

Canada's Growing Trade

We may also take the latest figures, in dollars, given in the Canadian Year Book, as follows:

	Imports.	Exports.
1925	\$1,113,582	\$1,001,271
1926	\$1,113,561	\$936,522
1927	\$1,212,000	\$1,261,125
1928	\$1,261,100	\$1,352,343
1929	\$1,352,343	\$1,352,343

So profitable has this India trade become, that when I was in Canada last year I found that the Canadian Government was advertising for a new steamer service to carry the expanding traffic.

If we compare these almost steadily ascending figures with the South African Year Book returns, we get a different picture. The following figures are given in pounds sterling.

	Imports.	Exports.
1925	£1,113,582	£1,001,271
1926	£1,113,561	£936,522
1927	£1,212,000	£1,261,125
1928	£1,261,100	£1,352,343
1929	£1,352,343	£1,352,343

In recording these exports from South Africa I have purposely subtracted the amounts of gold bullion and coin exported, which vary from year to year so enormously as to throw the ordinary commerce out of any true reckoning. For instance, in the year 1926 £10,064,187 in gold bullion and gold coin were exported; in 1927 £7,311,178 were sent to India direct. In other years the figure drops much lower. These amounts are so big that they upset the balance of the rest of the commerce in ordinary merchandise.

Coal Trade Gone

When we examine this South African table as a whole we find that the balance of trade, apart from gold, is heavily against South Africa; without the gold, things would be bad indeed. We also note that while imports are fairly steady, exports vary from year to year and seem to show no definite increase. But when we go to

details, we find among the exports that it is really the diminishing quantity of coal which has thrown back the figures. For instance, the export of coal to India has decreased to an almost vanishing point in 1927 as compared with the year 1922. As far as coal is concerned, there will be no expanding market in the future.

When, however, this figure for coal is deducted from the exports, we find much more encouragement. For other exports are beginning rapidly to rise in importance, especially in recent years. The actual value for all exports (except coal and gold) for the years 1920-21, as compared with the years 1925-26, is in the ratio of 1.0 to 2.04. This means that the other exports have trebled in value in recent years. It is true that the amount is still extremely small, as reckoned in pounds sterling, but this rise in the value of commercial exports in recent years shows clearly that there is a much larger market ready to be opened up in the future. Let me describe what may happen in two directions only.

Trade in Wattle Bark

(1) We notice at once that the most favourable opening is in wattle, which is exported from Natal. We find, for instance, that the quantity taken by India for the year 1927, as compared with that of 1926, shows an increase of 24 per cent in a single year. The figures for 1928-9 are even more remarkable. They show a still further increase in a single year of 101 per cent.

It is necessary to pause here and explain why wattle bark has such large possibilities of increase in the future in the Indian market. In earlier years India used to export hides and import manufactured leather. The nationally-minded Indian economists pointed out the absurdity of such a course from the national point of view. At first an attempt was made to discover some bark in India itself which could be used for tanning purposes. But this was found to be impossible. Therefore there is certain to be an immense demand for wattle in the coming years. At present the leather trade has hardly advanced further than Madras, except at Cawnpore, in North India. But there are clear signs of a large future for manufactured leather in the North. Other industrial cities like Cawnpore will soon have their own well-organised leather industry. When the whole of India is opened up to this form of profitable industry, it is clear that the wattle export from Natal will receive an over-expanding market.

(2) My own strong opinion is that the fruit-growing industry of South Africa will find one of its very best markets, ready to hand, in India as soon as the initial difficulties are overcome. It should be noticed that from August to December would be comparatively bad months for exporting fruit to India, because they represent the best Indian fruit season. On the other hand, January to August are months in which Indian home-grown fruit is not so plentiful. The season when grapes, peaches and pears might have a large sale in Bombay would be from January to April; and the sale of oranges would be most welcome of all from April to August.

The reason why this import trade has not yet been properly developed is almost entirely technical. The cold storage at the docks of Calcutta, Karachi, Madras

(Continued on page 75)

"GANDHI-ISM"

IT is pathetic, if slightly amusing, to witness the hopeless misunderstanding by the European dailies—with of course here and there an exception—of what it has become the fashion for them to refer to as Gandhi-ism. One hesitates to suggest that such misunderstanding is intentional; one is appalled at the possibility that it may be due to inability to understand. What spectacle is it with which we of the Twentieth Century are to-day confronted in the far East? Summed up in the fewest possible words it might be expressed as once again a Seer and Knower striving to emancipate Mankind from the bonds of the materialistic life and lead it to the freedom of the life spiritual. By such as having eyes see not, having ears, hear not, by those who are still wedded to the worship of the twin idols Finance and Brute-Force, who know nought, care nought for "the True Life kept for him who false puts by", Gandhi is depicted as a curious admixture of asceticism and cunning, renouncer and self-advertiser. His self-effacement is regarded as no better than disguised ambition; either he is a charlatan or a madman! His politics are childishly impractical, he is just a half-witted visionary unworthy the attention of practical people or alternatively a guileful scheming wrecker imbued with hatred of the British Empire and enemy of the civilisation it stands for. And indeed, how should it be otherwise with such as have been born, bred and nurtured in the traditions of the human jungle-life, to whom personal, national and racial ambitions, conflicts and strifes, conquests and dominations, constitute the very salt of living, to whom life shorn of wealth and power (or the prospect of them) would be flat and stale, to whom Peace is but synonymous with boredom!

Gandhi *can* be understood if first of all it be recognised that he has no desire at all to "get into the game"—the political game—as at present played; that to him politics is not a "game". Gandhi can be understood only as the Buddha or Jesus of Nazareth could be understood, from the spiritual point of view and with the understanding of the spirit. Gandhi is fighting what in this

civilisation of ours has enslaved mankind. He, too, seeks to drive the money-changers out of the Temple. He but repeats the ancient teaching concerning the Fatherhood of God and the Brotherhood of Mankind; of all creatures being akin, expressions of the One-Life and the one Love-Divine which unites all in a common purpose and in which all have to learn consciously to co-operate. He meets hatred with love, ignorance with understanding and tolerance; brutality with endurance and non-retaliation. He pits the power of the Spirit, the strength of Soul against the combined weapons of Brute-Force and unreasoning hate. He does penance when they, he has endeavoured to guide, fail him and relapse. He has breached the Jericho-walls of caste and identified himself with the poor and the outcast. His life has been, and is, a living edition of the Sermon on the Mount.

Gandhi does *not* aim to promote conflict between India and Britain.

Gandhi's aim is to re-establish the Kingdom of the Soul in India, and through India's example to regenerate the West—that is, if it have a desire for regeneration.

Gandhi's war is against what is false in our materialistic civilisation, not against what is good and virtuous in it.

Is it then surprising that the legions of darkness, the forces of Vested Rights and Vested Interests, the protagonists of "Leave things as the Are" should be mussed against him and what he stands for? Gandhi is carrying the Cross, even as did Another Lover of God and Man two thousand years ago, the cross of human error, human ignorance, sin and idolatry. Like that Other Visionary and Dreamer Gandhi points the way of Love and Goodwill as the path to disillusionment and freedom. Once again is the truth being presented that men and nations are the slaves of their own making; slaves of their lusts, passions, envies and hates, their political and social structures being but concrete expressions of their character! Gandhi's is but the same old message, restated. It could be no other, just as the life of the true Mahatma could be no other than his life and the lives of other Great Ones who preceded him.

THE REGISTRATION CERTIFICATE IN THE TRANSVAAL

(BY O. F. ANDREWS)

EVER since my first visit to South Africa in 1913, I have been aware of the great value placed in the Transvaal upon the Registration Certificate. It was after a very long struggle indeed, during which Mahatma Gandhi, along with a stalwart band of passive resisters, went to prison again and again, that the Registration Certificate was at last accepted by the Transvaal Indian community on honourable terms. It was only after the most searching test of suffering and sacrifice that these honourable terms were granted by the Union Government.

Therefore, the Registration Certificate, in the Transvaal, has become in one sense a symbol both of passive resistance and Satyagraha. It is no ordinary thing, to be picked up and thrown aside again. It has the character of a vested right, which for twenty five years has never once been challenged or denied.

It is true, that for the whole of South Africa the law has now been established, that those who are absent from the Union for more than three years lose the right of return, unless they have obtained permission before hand. But this does not necessarily imply that a certificate which has been already given (with pledge after pledge that its possession made the Indian in the Transvaal absolutely secure) should be taken away at a moment's notice, without any consultation of the Indian community about it, who are the real sufferers. It is impossible to allow things to pass in this manner without a protest.

If it be argued that what is to be challenged by the new Bill was agreed upon at the Capetown Conference, the answer is quite simple. The points decided at Capetown, in 1926-27, at the Conference, were embodied in the Immigration Act of 1927, to which the Indian community, after prolonged discussion and hesitation, gave its final consent. If this new point needed at all to be brought up as a part of the Capetown Agreement it should obviously have been brought up then, and it should have been passed as a substantive part of the Immigration Act of 1927, which implemented the Agreement. *If it was 'not' included then, it ought surely to be left over till the next*

Conference, which is due in a few months' time. This is the only logical position when two Governments have decided to settle serious matters by Conference instead of by controversial legislation.

Suppose the matter had been one of immediate and pressing emergency, the Union Government might have consulted the Indian Government about it. But there is no emergency whatever in the present matter, and nothing is likely to happen in the next few months. Delay can make no material difference to the Union Government. On the other hand, it can make a very great difference to friendly relations between India and South Africa.

THE WOMEN OF ASIA

(BY O. F. ANDREWS)

A VERY remarkable gathering of the leading women of Asia has just taken place at Lahore in India, about which the full news is beginning to reach us through the Indian newspapers. It was evidently an extraordinary success, and it has probably more opened the eyes of the world to the new possibilities of Asia in world history, during the Twentieth Century, than any other movement in recent times. We have seen the effect of the Women's Movement in India itself, where last year it was literally true that when the leaders among the men went to prison, then immediately the women of India stepped into their place and carried on the non-co-operation movement even *more* effectively than the men had done.

After much hesitation, the Government of India were at first inclined to avoid sending the women, who offered civil disobedience, to prison. Other methods were tried instead. But the women of India insisted on sharing in every way the same suffering and hardship as the men, and they have gone to prison in great numbers. The picketing of liquor shops, which has been most effective of all, has been almost entirely carried out by the women.

But, this year, India has been the centre of an even greater movement than last year. Arabia, Palestine, Syria, Persia, Baluchistan, Afghanistan, Iraq, Burma, Nepal, Siam, China, Japan, Java, Malaya, have all sent their delegates to the All-Asia Women's Conference at Lahore. European visitors from other continents have been welcomed

as assessors, without the power of speaking or taking part in the discussions. Two New Zealand ladies have made the long journey to Lahore in order to be present. Several Europeans have come from Europe and Americans from the United States.

One deeply interesting and important feature is this that Muhammadan, Hindu and Parsee ladies have been chosen in almost equal proportions to take part in the reception of delegates. We read that Mrs. Faiz Tyabjee and her committee will welcome those who arrive from Western Asia in Bombay and Mrs. Homi Mehta will welcome those who arrive at Karachi. The Organising Secretary is Rani Lakshmi-bhai G. Rajwade of Gwalior, and among the Presidents to be elected the names set down are Madame Nour Hamada and Madame Nasik Abed from Arabia, Mrs. Sun Yat Sen from China, Mrs. Inouye from Japan and Mrs. Sarojini Naidu of India. Among the ardent supporters of the movement are Mrs. Protima Tagore, the daughter in law of the Poet, Dr. Mathulakshmi Reddi, Lady Abdul Qadir, Mrs. Rustonjee Faridoonji, Mrs. Kameswari Nehru and Mrs. Padmabhai Sanjivaras.

One of the leading subjects of discussion, which are all of a very practical character, is this:

"To promote the consciousness of Unity among the women of Asia on members of a common Oriental Culture."

The rest of the main subjects may be as follows:-

- (2) To take stock of the qualities of Oriental civilisation so as to preserve them for national and world service.
- (3) To review and seek remedies for defects at present apparent in Oriental civilisation.
- (4) To sift what is appropriate for Asia from Occidental influences.
- (5) To strengthen one another by interchange of experience and data concerning Women's Movements in different countries of Asia.
- (6) To promote World Peace.

I have taken this as the subject of my article in *Indian Opinion* this week with a practical object in view. I would like this whole subject thoroughly discussed and canvassed in every home in South Africa where this newspaper finds an entrance. There should be some direct touch kept with the whole movement itself and the women of South Africa whose ancestors came from Asia should seek to take their part in this

great Movement for higher culture and liberty and freedom from physical and moral evils. Only when the women of India in this country awake to their wonderful power for good and their capacity of service in public action will the whole Indian community rise to its full stature. For in their care and nurture of the *children* the women hold in their hands the key of the future.

Bellair Against Incorporation

Proposals Rejected By Big Majority

Residents Satisfied With Board

A largely attended meeting in the Wentworth Hall (Bellair), by a substantial majority, rejected the incorporation proposals embodied in the Hofmeyr report.

Mr. Parsons pointed out that the area to be incorporated was far too large, and that if the Durban Corporation first absorbed the one or two small districts lying close to her boundaries it would be a much better plan than the present ambitious one.

Mr. Dixon stated that the Commission had dealt only with generalities, and he wanted to know why an aerial survey of the Umhlatuzana area had not been made before evidence was taken.

He expressed the opinion that the health boards were now providing everything for the districts better than the Durban Corporation could do under the proposed scheme, and they would continue to do so for the next 10 years.

Captain MacLennan reminded the meeting that it was compulsory incorporation and that the districts ought to be consulted on the matter. The Council admitted that it was impossible to give data, but apparently an amateur writing in *The Natal Mercury* could give all the data required.

Mr. Bylawell pointed out that if there had been no health boards in existence he could have understood incorporation.

Resolutions

The following resolutions were put before the meeting:—

"That the Umhlatuzana Health Board is opposed to any scheme of incorporation into the Borough of Durban, notwithstanding the report of the Borough Council Commission."

"That the health of the area compares favourably with that of the Borough of Durban, and consequently there is no need to incorporate the Borough in that respect."

The residents are satisfied that the area has been effectively and economically administered by the Boards.

"The residents are of the opinion that the progress of the area and the welfare of its people will be better met by a continuation of its own local authority than by incorporation into the Borough of Durban."

These resolutions were carried by 115 votes to 11. Many present refrained from voting. — *Natal Mercury*.

(Continued from Front Page)

and Bombay is still very poor. There is also an insufficient cold-storage on the railways. These improvements might be made through the agency of the Government of India, because the railway system of India is now almost entirely under the control of the State. Again, the docks are managed by a Port Trust, in which the Government is closely concerned. When it is remembered that there are nearly 45,000 miles of railway, with mail trains going in every direction and journeys lasting for several days together, passing through a crowded population, it is easy to realise what an immense boon might come, not only to the travellers, but to the towns on the route in tropical India if really first-rate fruit in good condition were obtainable at fairly cheap prices. It is necessary also to bear in mind that the cities of Calcutta and Bombay, including their wide environment of suburbs, number each of them about two million people. They care like this with great wealth at their disposal, suffering in the burden of fierce tropical heat, would surely be considerable purchasers of the grapes and peaches of the Cape Province, along with other fruits from different parts of South Africa.

Grapes In Calcutta

I have myself bought grapes in Calcutta at extravagant rates, which were needed by me for a small grape being wrapped in cotton wool and placed in a small basket, which had come over the Rhybun Pass from Afghanistan and travelled nearly two thousand miles to reach its destination in Calcutta. When I compare this with the fruit which is brought to Calcutta at twopence a pound in Cape Town it is, I am sure, cannot possibly doubt the big future that is in store for the fruit industry of South Africa in those Eastern markets when once the technical difficulties have been overcome. Already there is a large cold-storage space in the South Africa-India steamers going half empty for want of fruit to fill it up. It should not be forgotten, under modern trade conditions—especially in view of assistance at the outset on both sides—to encourage such a wholesome and valuable interchange of commerce between the two countries.

I have only written concerning the export of fruit from South Africa to India in this present article, because that seems the most pressing subject for the moment. But on another occasion I hope to be able to point out the advantages which would come to both countries by the encouragement of export from India to South Africa.

An executive office on the spot to pull together all the interests of the varying bodies would save a good deal of money now wasted in running three separate services of a similar character for each Colony.

Transvaal Indian Alarm

Great concern has been caused among Transvaal Indians by the Bill to amend the laws relating to the immigration of certain Asiatics.

Authoritative Indians incline to the view that the Bill has been designed to do what the voluntary repatriation scheme failed to do, or, in other words, that it is an attempt to override the Gentlemen's Agreement, from which so much was expected.

The Government, it is stated, anticipated that, under the Agreement, a large number of Indians would leave the Union, but it has been greatly disappointed.

The clauses which have created misgivings are those which deal with registration certificates.

Proof Of Domicile

It is contended, says the *Rand Daily Mail*, that if the Bill passes in its present form, no person will be entitled to rely on the possession of a registration certificate as entitling him to be in the Transvaal. He will have to show that he falls under one of the exempted classes for prohibited immigrants, enumerated in Act 22 of 1913. This means, in practical terms, that before Indians can prove domicile in the Transvaal, they will have to prove that they lawfully entered the Province in the first instance.

Up to the present the possession of a registration certificate has saved an Indian from having to prove domicile, because evidence of his right to be in the Transvaal lay in the certificate itself.

The Transvaal Indian Congress recently sought the opinion of counsel concerning the meaning of certain clauses. Counsel states that, as the law stands, the certificate of registration is a complete answer to the charge of being a prohibited immigrant.

"The last section of the new Bill," says counsel, "turns all the registration certificates into so many scraps of paper. Therefore, if the Bill is passed, every Asiatic in the Transvaal will have to prove, on pain of deportation as a prohibited immigrant, that either he or the person through whom he claims originally entered lawfully. Those who entered as children before 1913 will have to prove that the person who introduced them was entitled to do so under the Act of 1907 or some previous law."

"Closer Union" In East Africa

Giving evidence before the Parliamentary Joint Committee on East Africa, (says a message from London), Sir Hilton Young urged the closer union of Kenya, Uganda and Tanganyika, and the establishment of a central authority on the spot to hold the balance between communities of differing interests.

Control from Whitehall, he said, would not be effective, as it was too far away, and out of touch with day-to-day native problems. Native policy must be a living growth, created and maintained on the spot, and controlled by those who were informed in regard to the native mind. He expressed the opinion that Asiatics in East Africa would be squeezed out by natives. The ideal policy, he said, was to build on a structure of tribal system. Natives should certainly be consulted in regard to representation in the Central Legislature.

Churchill Begins To "Save India"

Beginning his campaign "to save India," Mr. Winston Churchill in a speech at Manchester declared:

"Upon the supreme question of India, which is no ordinary question of politics, but involves the life of the British Empire, we ought to stand up for what we believe and face the consequences, whatever they may be."

Referring to Mr. Gandhi's release, Mr. Churchill remarked:

"It did not take him long to launch his new defiance at the Government of India."

Mr. Churchill was of the opinion that the British ought to make very clear their intention to remain effective rulers of India in every essential for a very long and definite period.

Mahatma Gandhi's Third Interview With Viceroy

A message from New Delhi states—

Gandhi had a further interview with Lord Irwin, the Viceroy, after which Gandhi held important discussions with members of the Congress Working Committee.

It is thought in political circles that the negotiations between the Viceroy and Gandhi will be suspended for a few days to enable Lord Irwin to obtain an opinion from London. Gandhi has denied the rumour that Lord Irwin has submitted counter proposals; he said there had been no proposals or counter proposals.

The London correspondent of the *Kanton Province Herald* cables as follows:—Gandhi had a third interview, lasting half an hour, with the Viceroy last according to an official statement issued afterwards there will be no further meeting until various matters emerging from the discussion have been explained.

The *New Chronicle's* New Delhi correspondent says all talk of a break-down in conversations is nonsense. The next meeting is expected to occur sometime next week and Lord Irwin is using the interval in consultation with the Government.

Gandhi, it is understood, is adhering to the terms he originally proposed on the necessary conditions to an armistice and he also stated his views on the safeguards proposed by the Round Table Conference. It is on his future answers to these questions that the Viceroy is in consultation with London. Thus far he has given no authoritative reply to Gandhi.

The Segregation Policy

The following article, contributed by Mr. R. V. Subramanian to the *Indian Opinion* of Johannesburg, may be of interest to our readers:—

"The solution of the Native problem, says the majority of Europeans in South Africa, lies in the segregation of Natives. But asked to define this policy of segregation they usually hide their meaning in beautiful phrases, such as 'let the Native develop along his own lines' and 'in his own area the Native will have all the rights which are denied him in the European areas.' The fact is, these advocates of the policy of segregation do not want the Natives to be segregated. What they want is a segregation policy which will deprive the Natives of secure cheap labour while retaining Native progress. The farmers, for instance, are in favour of the policy, but they do not want the Natives to be given large tracts of land where they can live happily and comfortably with their families. The solution to be forced by economic pressure is that the Natives will be forced by economic pressure to work on the land to the farmer's advantage.

The townspeople clamour for the segregation of Natives, not because they want Natives to work on their destiny as a people but because they want to control their movements and their labour. There is a catch, however, in the policy which the majority of white people in this country favour and support. But this kind of segregation is not acceptable to the Hindu people who, like any other people, have the right to work out their moral and national destiny.

At one time the segregation of races of mankind was a natural thing. There was a time when Europe was the home of the white races, Asia the home of the yellow and dark races, America the home of the red races and Africa the home of the black races. This providential arrangement was violated by the white man himself, and no artificial devices will ever restore this natural segregation. For although there be still the grouping of peoples on the basis of race or nationality yet economically humanity has become a unit—a unit so closely knit that every moment one part is travelling on the toes of another race. Who is responsible? It is the white man—"the inevitable white man whose mission", we are told, "is to civilise the world." It was because of his ambition to "conquer the world" that when, in the fifteenth century he heard of the wonderful wealth of India he organised expeditions to the land of the Maharajahs. At the same time, so history tells us, he could not cut his way through the Caucasian mountains because of the hostile sultan of Islam. Consequently he looked westward, and there lay before him the Atlantic ocean—"that wild waste of endless waters which he had never dreamed before, and which were to bring the end of the world." But to India the white man wanted to go, and if he could not get there by cutting through Asia Minor for fear of the hostile sword of Islam he would then venture into the boundless ocean that lay westward and endeavour to find the "safest and shortest route" to the land whose wealth had stirred his imagination. Christopher Columbus was the first to take the risk and he "stumbled on the colossal bread-waters of a new continent—America. Then followed Vasco da Gama, who weathered the storms of the Atlantic and turned the Cape of Storms into the Cape of Good Hope and discovered the "safest and shortest route" to India. There was great rejoicing all over Europe when the news of these discoveries became known. Columbus was hailed as the discoverer of the New World and Vasco da Gama as the man who brought the wealth of India within reach of Europe. Perhaps no one then realised the real significance of these discoveries. Obviously what was uppermost in the minds of the people was the fact that new lands in which the white man could carry out his farming operations had been found. He did not dream of them that these discoveries were fraught with grave dangers and problems for the future. They did not realise that by these discoveries they were bound to awaken the sleeping dogs of humanity and start them on the road to a new era, so that they would eventually create an economic structure in which all the races of mankind would be housed.

The Chrome who is based in segregation built a great wall to prevent other races from entering their country, but behind that wall he is the "inevitable white man" is digging himself in and disturbing the ancient life of the "natives." It had the luxury of India the white man has stirred a new life and re-created an economic structure whose collapse would be felt in the far-off corners of Europe and America. But the white man has created conditions which cannot be changed without affecting the economic structure of the world.

The white man has established his home in all the continents of the world, and has thus made the segregation of the races impossible. Whether he likes it or not he has brought the non-white races of mankind into his life. The one thing that is impossible for the white man to do is the separation of the white and the non-white life. This is especially true of the white man and the African. Here in South Africa the life of the white man and the life

of the black man have become so interwoven that real separation cannot be effected without entailing hardship on both. As Professor Gilbert Murray puts it: "We have produced throughout the world a uniform society, a society which differs in language and local history, in degree of civilisation, but which is on the whole alike in economic and cultural matters, has the same habit of thought, the same sort of clothes, the same sort of food. We all read the same kind of books and we exploited one another by the same process and ruined ourselves by the same vices." But instead of encouraging this process by which the brotherhood of man is being established in spite of the angry protest of rabid racialists, we are advised to perpetuate the old racial fends of a world that is fast disappearing. The policy of segregation belongs to the old world.

Negro Spirituals

(BY G. P. ANDREWS)

[The following article was contributed to the *Manchester Guardian* during my recent visit to America.—C. L. A.]

One of the most remarkable things I have learnt in America during my visit, is the immensely rapid progress of the Negro race in intellectual and spiritual things. No other people in the world has achieved such an advance in so short a time during the last century. At the present moment, I am writing this article at the institute called Tuskegee, which was founded fifty years ago by Dr. Booker Washington. It is the very first Negro school themselves have built on the ruins of the new fabric in every direction. While the white race has looked on with deep sympathy and has helped with noble gifts, the institution which Booker Washington founded in 1887 has remained steadily independent both in initiative and in its staff. Again and again I have been struck by the fact, that every part of it is a creation of the Negro race itself.

As a consequence of their creative energy, the Negro people who have worked night and day to build up this institution, pouring their wealth of sacrifice in ungrated measure, have attained an end which no one could have dreamed of fifty years ago. Everything to-day is so well conducted and so efficiently managed that it compares favourably with any American institution in the land. No one can ever say, henceforth, that the Negro race is less capable than other races of mankind in its creative work.

But this is only half the picture. The most vital fact of all still remains to be explained; for there is a spirit within which breathes of life and health and young vigour. There is a soul in it which tells of faith and hope and love and all that is highest in man. I have met the same exalted spirit in such original spiritual work in India, as that which I know and love at Shantiniketan. I have seen the same spirit still renewing itself in beautiful old Marburg in Germany. It is easy to recognise it, because it goes far deeper than that which outwardly appears and it immediately touches the heart. When I first came to India and visited the Gopkut, on the banks of the Ganges at Hardwar, I felt in a moment the same spirit of the divine in man, creating new human forms.

Here at Tuskegee, in the midst of practical American, the outward things are at first more evident than in India with its philosophic dreamers, and Germany with its living music. The emphasis on practical achievement in bricks and mortar and technical machinery was a matter of natural pride to the Negro

race whose talents had been previously despised; but these things did not really touch the heart, or make it appeal to the very highest that is in our human nature.

When, however, I heard the singing of the songs, which had been composed by the forefathers of this American Negro race, arising from the very depths of slavery and now sung by the children who were free, in a school of their own creation, immediately my heart was touched. The very same spiritual vision seemed to come before my eyes that had been apparent to me in those other creative impulses of the human heart already mentioned. The soul of the Negro people was made manifest.

The words themselves of these Negro spirituals were often incredibly simple, yet they were none the less profound. For instance the solo, "Were you there, when they crucified my Lord?" followed by the chorus, "Yes, sometimes it makes me to tremble," repeated many times, has a pathos of its own, which goes almost too deep for tears. The same effect is produced by "Swing low, sweet Chariot" and "Deep River." It is impossible to describe the impression made by these Spirituals when they are sung by Negro voices, with all the wonderful rhythm which comes from the depth of the heart's emotion. Those who sing are profoundly religious and at the same time they give an interpretation of the Bible story which brings its message to us in a strangely moving way. They represent the impulse which moved the hearts of those oppressed people more than a century ago and sustained them during a captivity that nothing except the pure white light of the soul within could have transcended into if blessing instead of a curse. James Weldon Johnson, who himself belongs to the race whose he writes, has stated the historical fact in the following words:—

"The Negro took complete refuge in Christianity, and the Spirituals were literally forged out of sorrow in the heat of religious fervor. The thought that the Negro might have refused or failed to adopt Christianity leads to some curious speculation. The thing is certain, there would have been no Negro Spirituals. His manifest instinct would doubtless have manifested itself, but it is conceivable that he could have created a body of songs in any other form, so unique in the musical literature of the world, and with such a powerful and universal appeal as the Spirituals. Indeed the question arises, would the Negro have been able to endure slavery in the way he did. The story of the trials and tribulations of the Jews in the old Testament fired the imagination of the Negro slave, and they sang their hungry hearts into a firm faith, that as God saved Daniel in the lion's den, so He would save them; as God delivered Israel out of bondage in Egypt, so He would deliver them. How much this strong faith had to do with the Negro physical and spiritual survival of two and a half centuries of slavery cannot be known.

"Thus it was by sheer spiritual force that African chants were metamorphosed into spirituals; upon the throbs of African rhythm were reared those riches of melody that rise above the earth and soar into the pure ethereal blue sky. And this is the miracle of the creation of the Spirituals."

Here in Tuskegee, these melodies and harmonies form as it were the heart impulse of the whole living Negro nation. One hears their refrain murmured by little child who wanders past, or taken up into a chorus by some group of boys or girls as they pass from their homes to their dormitories. At night time they sound through the night air as they are echoed by over a thousand voices at the close of the evening's worship; and in my own experience, and probably that of others who visit this place, the haunting melody of them remains in the sub-conscious mind, mingling with one's dreams and stirring one's soul in the waking moments.

of the early dawn, when sleep departs and a new day begins.

In consonance with this perpetual singing in the souls of men arising out of these emotions of religion, there is one factor at Tuskegee which seems to belong to the Negro race more richly than any other people of mankind. Laughter, merry laughter, sweet and natural, springs forth everywhere from these boys and girls and their teachers. This surely is a gift to have rescued from suffering! A people who achieve this triumph in their historical beginnings, can surely accomplish much as their history advances.

Great Indians

The following brief statements have been contributed by the Rev. C. F. Andrews to the Encyclopedia of Social Science of America:

GOPALA KRISHNA GOKHALE was born in 1856 and died in 1915 at Poona. He was a Chitpavan Brahmin, but at a very early age abandoned all caste restrictions. He spent a large portion of his life at Fergusson College, Poona, on a bare maintenance salary as Professor of History and Economics. He left educational for political work in 1902, having made Indian finance his special subject. He was elected to the Bombay Legislative Council in that year and also nominated to the Viceroyal Council. From that position he opposed Lord Curzon's educational policy and was also a severe critic of Indian Government finance. The year 1905 marked him out as President of the National Congress. He founded the Servants of India Society at Poona in the same year. During the viceroyalty of Lord Minto he was continually consulted by Mr. John Morley who had a great admiration for him. He was the leader in the new Councils which Lord Minto had established. In 1912 he paid a memorable visit to South Africa in order to obtain redress for the Indian laborers who had been sent there under indenture. It was Mr. Goldsmid's reasoned opposition to the indenture system which first attracted public attention to its evils. He worked on the Public Services Commission from 1912-1915 and during those years spent much of his time in championing the cause of Indians in Natal and the Transvaal. The overstrain of anxiety and over-work hastened his last illness. He died at the comparatively early age of forty-nine.

CHITTARANJAN DAS was born in 1870 and died in 1925. He belonged to a Brahmin family which had abandoned caste restrictions. He was educated in the London missionary college in Calcutta and passed his law examinations in England. He had at one time the leading practice at the Calcutta Bar and became very wealthy, but afterwards abandoned his wealth in the service of his country. Gradually he became drawn into the national movement by defending Anabandha Ghose and other political prisoners. Thus he came into touch and sympathy with the revolutionary party, but he refused to accept their cult of violence. Later on he joined the non-co-operation programme of Mahatma Gandhi in 1920-22, giving up his lucrative practice and offering himself for imprisonment in 1921-22. After his release from prison, he became President of the National Congress, in 1925. In the same year he presided over the Bengal Provincial Conference, and was elected Mayor of Calcutta. He differed from Mahatma Gandhi concerning election to the Provincial Councils and the Legislative

Assembly; he preferred to oppose the Government of India by a policy of obstruction within Parliament, such as Parnell carried out at Westminster. In this policy he was partly unsuccessful, forcing the Governor of Bengal at last to assume dictatorial powers. In the end, before his death, he showed signs of a willingness to support India's remaining in the British Commonwealth provided full responsible government was given quickly. His ideal for the future was rather that of decentralization, with greater power of control given to the villagers, than a highly centralized government. His strength and influence always lay in his own province of Bengal where he was honoured and loved.

Estcourt News

[BY JAMES AUGUSTINE]

The Pirates C.C. played the Hotspurs C.C. at the Coloured Recreation Ground on Sunday the 15th inst., for the Abdoorham Trophy, under glorious weather conditions. The Hotspurs winning the toss decided to send the Pirates to bat. Joseph Augustine and N. Singh opened. N. Singh made himself at home, and, scoring a boundary and one run, was unfortunately run out, with five runs to his credit. Joseph Augustine and Gundiyl opened their shoulders and this gave the spectators an opportunity of seeing quick scoring. Gundiyl after scoring 31 was bowled by Winter. Lunch time score was 110 for the fall of six wickets. S. N. Richards after scoring 22 runs returned to the pavilion, bowled by A. Abrahams. The wickets were falling somewhat very cheaply, when James David came to the scene. He scored 37 in fairly quick time. The scores board reading 205 for 8, with Joseph Augustine's splendid innings of 82 not out. The Pirates sent the Hotspurs to bat. J. P. Crowie scored 30 runs out of the total of 158. The most wickets were taken by J. David, Gundiyl, Gangar-parsad, and James Augustine. The match terminated with a victory for the Pirates by 52 runs.

Mr. Edward David of Durban after spending a short holiday in Estcourt has returned to Durban.

Vacancies for Indian Teachers

The attention of those interested is invited to the list of vacant posts in Government Schools for Indian children published in a supplement to the *Transvaal Provincial Gazette* of the 25th February 1931.

Applications must reach the School Boards or Governing Bodies concerned not later than the 14th March 1931.

Copies of the supplement may be obtained on application at the offices of the various School Boards in the Transvaal, or from the Secretary, Transvaal Education Department, P.O. Box 432, Pretoria.

F. S. MALAN,

Secretary,

Transvaal Education Department.

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૨૯ મું.

શીનીકસ, શુક્રવાર, તારીખ ૨૭ ફેબ્રુઆરી ૧૯૩૨

અંક ૯

નોંધ અને સમાચાર

મરદુમ મી. હાજીભાઈ રામચંદ્રભાઈ ખેતાલ

મી. હાજીભાઈ રામચંદ્રભાઈ ખેતાલ ૭૫ વરસની વૃદ્ધવરસાની બિમારીને કારણે ૨૪ તારીખ ૧૪-૨-૩૧ ના રોજ અપેક્ષા ૧૨ વાગ્યે સ્વર્ગવાસ પામ્યાની નોંધ બેદની લડી બાગથી સમયે અમે લખ્યો છીએ. મરદુમ હુમરદીઆડના આગેવાન વેપારી બેસર્સ એમ બાર. ખેતાલની કુંવનીના મુખ્ય ભાગીદાર હતા. મરદુમના માનમાં હુમરદીઆડના બધા વેપારીઓએ પોતાની દુકાનો બંધ કરી હતી. મરદુમના સ્વર્ગવાસના માઠા સમાચાર પ્રાપ્તિમાં અને બેદનીસમયમાં ફાલતા મરદુમની તારીખ ૧૫-૨-૩૧ ના રવીવારના રોજ હુમરદીઆડના ૭૫૨ સ્થાનમાં ચમેલી દહન ફીવામાં બેદનીસમય અને પ્રાપ્તિયાના બાજેવાન ખેતાલ વેપારીઓએ મોટી સંખ્યામાં હાજરી આપી હતી. મરદુમ હુમરદીઆડમાં અને ખેતાલ મેમમાં પચાસ લોકપીય થઈ પાયા હતા અને મરદુમને સી કોઈ માનની નહીં હતી. મરદુમના સ્વર્ગવાસથી હુમરદીઆડની લોકો માટે એક આગેવાન વેપારી અને સાચો મિત્ર ગુમાવ્યો છે. મરદુમ પોતાની પાછળ વિધવા નથા બહેનના કુટુંબને રૂઢ કરતા મુશ્કેલી ગળા છે તેઓ તમને અમે અનુકરણથી દિલસેજી કરાવીએ છીએ અને મરદુમના આત્માને અચળ કાંતિ મળે એવી અમારી પ્રથમ પ્રત્યે પ્રાર્થના છે.

ટાંસવાલ ઝરહીયાદીક ટેન્ગર ખીલ

અમારું શુક્રવારના દીવસે પાર્લામેન્ટના એક સભ્ય મી. ટેન્ડરસને મીનીસ્ટર ઓફ મીનીસ્ટરીઅર કોલેજર મહાનને જવાબ પુછ્યો હતો કે ટાંસવાલ એક પ્રતિનિધિમંડળ આવે અને યુનીયન સરકાર સાથે બીજી ગલ્ડ ટેબલ કોન્ટ્રોલ મળે ત્યાં સુધી ટાંસવાલ બેસીયાદી ટેન્ગર ખીલ પાછું જોડી બેસાનો કસવ થશે છે એ વાત સાચી છે? અમારું વર્ણના મે માસની અંદર પાર્લામેન્ટમાં તમે આ બીજી વિષે દર્શાવ્યું હતું કે આ બેઠકમાં એ બીજી દાખલ કરવામાં આવશે. તો પછી આ વિચાર પરસ્પર વિરુદ્ધ નથી? આ વિષયમાં પ્રધાનને કહે શો વિચાર છે તે પ્રધાન પાર્લામેન્ટને જવાબમાં આ મતભેદના જવાબમાં કોલેજર મહાને દર્શાવ્યું કે માનનીય સભ્ય એટલી ખાતરી સમયે કે કેમ પણ ખીલ કોલેજર પેપર ઉપર ટાંસવાલ પ્રધાન મુકે અને તેને કોલેજર પેપર ઉપરથી પાછું જોડી લેવાની જાહેર દિવસે આવર જરૂર પડે તો કોલેજર સમક્ષ તે તેવી દરખાશ રજુ કરશે અને તેને જરૂર લાગે તો લેમ કરવાનું પ્રયોજન થું છે તે તે પાર્લામેન્ટને જાણવે આવું જ્યાં સુધી કરવામાં આવ્યું નથી ત્યાં સુધી કોલેજર પણ જાતની વાત માની લેવી એ અશકાને છે. ટેન્ગર ખીલ વિષે કોલેજર મહાનને પુછવામાં આવેલા

સવાલનો તેણે કેવી સાબાજીથી જવાબ આપ્યો છે તે આ ઉપરથી જોઈ શકાય છે. ખીલને મુલાવી રાખવાની સલાહ વાર ખાતર તેમણે કહી નહીં તેમજ તેમણે આપેલા જવાબ ઉપરથી કોલેજર જોઈ શકાય છે કે તેઓ જોઈ સમયે આ બીજી વિષે સરકારનો શું કરવાનો પ્રયત્ન છે તે વિષે ખુલાસો કરશે. ફરમાન ટાંસવાલના બાધાઓ તેમજ ખીલનો ખીલકુલ મુલાવી પકડે અને જાપાણમાં કચી પણ અર્થ ન કરે તે અર્થે આવશ્યક છે.

અર્થાલિ હરિદને ઉગારે છે!

હોદને સહાને માટે વિભાવતા પંડ્યામાં ફાળી શાખી મુકવા પ્રયત્ન. તેઓ એક મુલા વીન્ટસન અર્થલિ વિભાવતામાં કહી પણ જમાલ મલાપીલ રહેયો છે. માન્વેસ્ટરમાં એક બાપલ આવતાં તેણે દર્શાવ્યું હતું કે હોદને પ્રથમ જે સામાજિક રાજનીતિનો પ્રથમ નવી પરંતુ આખા બીટીસ સામાજિકના જીવન મુલાનો એ સવાલ છે, બાપલ જે માન્વેસ્ટર હોય તેને બાપલે કોલેજર મોગે વળગી રહેવું જોઈએ અને તેનું જે પરિણામ આવે તે જાહેર થવા તેવા થવું જોઈએ. મહાનમાં કોલેજર મુકવામાં આવ્યા તે સંબંધી તે જાણે છે કે કોલેજર સરકાર સામે વિરોધ જતાવવા તેઓ જરા પણ ચોખ્ખા નથી. તેણે એવો અભિપ્રાય બતાવ્યો હતો કે વિભાવતાની પ્રથમ કોલેજર મોલેજર દર્શાવ્યું જોઈએ કે અમે હોદ ઉપર રાજ્ય કરવાનું કોલેજર પ્રયત્ન નથી અને બધો જાણે સમય સુધી અમે દરેક પ્રથમમાં ખાતરી સલાહ લેવામાં આવતા નથી. આ મેકમુલાં થીખામલ તો ભારી ખાતરી રહ્યા છે પરંતુ કમનથીનીની વાત એ છે કે એની વાત કોલેજર સંભાળવું નથી.

કલેજર અર્થલિમાં કલેજર મુનીયન

કેનીયા, બુઆન્ડા અને ટાંગાનિકા આ ત્રણ પ્રાંતોનું યુનીયન સ્થાપવા સંબંધીના પ્રથમ વેપર વપાસ મહારવા ખાતરી સલાહ એક પાર્લામેન્ટરી મેઈટ કમીટી નીમી હતી આ કમીટીએ પોતાનું કાર્ય કરે છે. આ કમીટી સમક્ષ જુનાની આવતાં સર હોલ્ટન મેને દર્શાવ્યું હતું કે આ ત્રણ પ્રાંતોનું કલેજર મુનીયન સ્થાપવું જોઈએ અને જુડી જુડી કોમિશન જુડા જુડા લાભોનું રક્ષણ કરવા માટે મન્વેસ્ટર સરકારની સ્થાપના કરવી જોઈએ. વિભાવતાથી અસરકારક કાચુ સમી કસાય નહિ કારણ કે કલેજર અર્થલિ માંથી મળ્યું છે અને નેટીવોના દરજ્જાના સંગ્રહમાં તે સંબંધમાં રહી કલેજર નહિ. નેટીવો બારેની રાજનીતી એ નિરંતરની વૃદ્ધિવદ હોવી જોઈએ. તે રજાન ઉપરથી ઉપરિચિત થવી જોઈએ અને રજાન ઉપરથી તેની સાચરણી થવી જોઈએ. એ રાજનીતી જેવા માલસેન,

તરીકે એશીયાની કોલોનિયલ સંસ્થાઓની અગતિ એન-પવાન બનાવવી. બીજા પ્રશ્નોમાં પૂર્વની સંસ્થાઓના સુદ્ધોત્તર તપાસ અધિકારી ૨ નેપાળી રાજની અને બંગાળની સેવા સુલભ થઈ પડે, એશીયાના જુદા જુદા મુદ્દાની કોલોનિયલ ચળવળના મતિદાસ વિશે વિચારોની આપણે કરવી અને બંગાળની શાંતિ કેમ સ્થપાય તે માટે યોજના કરવી. એક બમદાર કેટલા પારી દ્રષ્ટિમાં રાખીને આ અધિકારીને મુનિશ્ચિત આર્થિક અને પત્રમાં આ વિષય ઉપર લખવાનું મેં હાથ લેયું છે. આ પત્ર ૬. આદિશમાં જે જે મરોની અંદર વંચાય છે તે તે ધરમાં આ પત્ર વિશે ચર્ચા થતી હું જોવા માગું છું. આ અગત્યની સાથે એમાં સંબંધ રાખવાની જરૂર છે ૬. આફ્રિકાની દોહી કોલોનિયલ કે જેના વડવાઓ એશીયામાંથી આવેલા છે તેઓએ આ મહાન અગત્યમાં ભાગ લેવાનું શોધવું જોઈએ. આ મુદ્દામાં ધરતી દોહી કોલોનિયલ અગતિ આરંભ અને અંદર કાપમાં, સેવાના હોવામાં કાર્ય કરવાની કટલી શક્તિ તેમનામાં છે તેનું જ્ઞાન જ્ઞાન આરંભ દેશની દોહી કોલોનિયલ પુર્ણ રીતે જાણવું થશે. કોલોનિયલ કાર્યમાં જાળકાને ઉછેરવાનું અને સંભાળવાનું કાર્ય છે અને હાલની માવી તેમના જ હાથમાં છે.

લી સી. એફ. એ. ડરસ.

નવા સમીક્ષક બીજા બીજા પાના તા. ૧૧ મીએ પ્રાર્થના સંદર્ભમાં થવાનું હતું તે સામે કોલોનિયલ નવું મંત્રીશ્રેણી બીજા વાંચી લઈ તેને દાલમાં નાખવાની માગણી કોલોનિયલ મહાન પાસે કરી હતી. તેનું બીજું પાન તા. ૧૧ મીએ આવશે એમ જણાવવામાં આવ્યું હતું. તા. ૧૧ મીએ પણ બીજું પાન નહીં બીજા નીકળ્યું નથી. દરમિયાન કોલોનિયલ બીજામાં કોમના આ આ વાંચી છે તે વિષય એક રહેતું કોલોનિયલ મહાન પાસે રહ્યું હતું જે અને આ અંતમાં આપીએ છીએ. ખરી રીતે તે કેપટાઉન કોલોનિયલ માલુ હોય તે સમય દરમિયાન બીજા બીજા પાનમાં આવવું જોઈએ નહિ. અને દોહી-કોલોનિયલ લગતા કામદારોમાં ફેરફાર થા વધારા, ઘટાડા કરવા હોય તો દોહી સરકારના એજન્ટ અને રહે જ તેમની સાથે શું સત્ત્વર અધિકારી ન જોઈએ! એજન્ટને ઉદા પડી સુધા અધિકારમાં રાખીને આ બીજા પાનમાં વાંચન પાસમાં લેવામાં આવ્યું કમીસર આરંભ એશીયાની ૬ મી. વેનને કોલોનિયલ અમલદારો સાથે મલાકાલ થતા તેમજે જણાવ્યું હતું ૬ એ બીજામાં દોહીમાં માટે કર્યું છે જ નહિ. ચોક્કસ સુધારાઓ કરવાના ૬ એજન્ટ છે. પરંતુ બીજા બીજા કાર્યમાં આવ્યું આરંભ દ્રષ્ટિવાદમાં રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટને નકામાં જેવાં કરી નાખવામાં આવ્યા છે એ એવામાં આવ્યું. ખી. વેન પોતે દોહી ૬ રજીસ્ટ્રેશન ધરવનાર દોહી પણ વજ્ર વર્ષ બાદ હોયેલી અને આવે તો તે અને આવવાન પસવલો પોતાનો દહ સુધાવ છે અને એ વાત રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સમાં નહીં જાયેલી હતી. સન ૧૯૨૭ તો કમીસરના કાર્યો હાથે તમાં જણ વળેલી વધુ સમય રહીને આવનાર માણસને રાખલ થતાં અટકાવે રાખવાની સત્તા છે પરંતુ તેના અંકા જેવું છે એટલે જે વાત રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સમાં નહીં જાયેલી છે તેને કાયદામાં રેપરેશન આપવાનો આ બીજામાં પ્રયત્ન થયો છે. રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સમાં આ વાત રજીસ્ટ્રેશનમાં આવેલી કે કેમ તે અમે જાણતા નથી. દ્રષ્ટિવાદના

દોહીમાં પોતાની પાસે રજીસ્ટ્રેશન હોવાથી વધુ દહમાં મુકાયેલા હતા. સન ૧૯૦૪ ની સાલમાં દોહી કોલોનિયલ મહાન રજીસ્ટ્રેશન મવાની સલાહ આપી હતી અને દોહીમાં હતું કે એકવાર તમે રજીસ્ટ્રેશન થઈ જાઓ તો કાયમનું સુખ તેમને થશે. તમે તમે આરંભ કરી શકો. આરંભ બાદ ૧૯૦૮ ના અને સન ૧૯૧૨ ના કાયદામાં આ રજીસ્ટ્રેશનની રિશ્તિ મંજૂર રાખવામાં આવી. આને દરે કેલમના માત્ર એક કોલોનિયલ આ રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ નકામાં કરી નાખવામાં આવે છે અને સલાહકારની બાલ હોવા તેના ઉપર પાંચી કરી વળે છે. આ બીજાને પણ ટેન્સર બીજાને મુજબી રાખવાની વાત ચાલી રહેલી છે તેના સાથે મુજબી રાખવામાં આવે એવી અને આજ રાખીશું અને પ્રધાન જે આ બીજાને મુજબી રાખવા માંગતા ન હોય તો તેઓ કેમ સુધારાઓ સુધારેલા છે તે મુજબના સુધારાઓ કરી રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ સંબંધી જે કલમ નાંખેલી છે તેને બીજા ૨૬ કરશે એવી અને આજ રાખીશું.

સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધના સમાચાર

મહાત્મા ગાંધીજી વોલસરોયને મળે છે

રૂર તારથી સમાચાર આપે છે કે મહાત્મા ગાંધીજી કોલોનિયલ પ્રેસીડન્ટ દોહી મળવા ગયા હતા અને તેમની સાથે વજ્ર ઇન્ટરવ્યુ થયું છે. ગાંધીજી દરે કામદારના આરંભના સંદર્ભે મસલા અધિકારી અને કોલોનિયલ પ્રેસીડન્ટ સરકાર સાથે વાતચિત્ત મલાવી પછી મહાત્માજીને પાછા મળ્યું. જેને જણાવવામાં આવે છે કે મુલેક સુધારા માટે અને સંવિનય મંત્રીની લાલ બંધ રાખવા માટે ગાંધીજીને પ્રથમ જે કરતો રહ્યું કરી હતી તે મંજૂર રાખવામાં આવે તોજ તેમ મધ કર એમ જણાવવામાં આવ્યું છે. રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સમાં મહાત્માગાંધીના માર્ગોની જે બચવડાં જાયેલી છે તે વિશે પણ ગાંધીજીને પોતાના વિચારો દર્શાવ્યા છે. બાંધિયામાં આ સરકારના ગાંધીજીને શું જણાવે આવવા તે માટે કોલોનિયલ પ્રેસીડન્ટ વિચારવ સાથે મહાત્મા અધિકારી. આજાર સુધી વોલસરોયે સત્તવાર કહ્યો જાણ આવ્યો નથી

લેકેશનરની મીલો કામ રહી કરે છે

લંડનથી રૂરના તાર દર્શાવે છે કે વેપાર કરી પાછા બંગાળ થશે એમ કાલ્યાણી લેકેશનરની મીલો જે આવે સુધી વધ હતી તે પાછો માલુ થઈ છે. કેલમાં હોયેલ પ્રવૃત્તિ અધિકારી સુવળ દોહીએ એ.રો આવવાનું રહી થયું અને તેનું રૂરજ એજન્ટ છે કે બેંકની રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સને રોડ મળી છે

બનારસમાં હાઉ-મુલેલીમ મુલકો

બનારસમાં હાઉ અને મુલકવાના નથી વળેલા હુદામાં વીસ મુલકમાનો અને છ હોલોના બન ગયા છે. પાંચલ જાયેલાઓને એકંદર સંખ્યા ૨૬ ની હતી.

બોયકોટ કમીટીનું રાજનામું

રૂરના તાર દર્શાવે છે કે ડરાંગીના પરંતુ કાયદાના બાંધકારને કમીટીને રાજનામું આપવામાં મહાત્માગાંધીમાં બિગ-બગાટ થયો હતો. આ રાજનામું આપવાનું ડરાંગે એ જણાવવામાં આવે છે કે ઘણા વેપારીઓ છુપી રીતે વેપાર કરતા હતા. પરંતુ કોલોનિયલ વેપાર અને નહિ કરીશું એવું વચન આપેલું હોવા છતાં આ વેપારીઓ રવમસેવકોત સાથે અ.મી વેપાર કરતા હતા. મુરકોટ બનાવેલ મીલો વેલવાનું પાછું કર થયું છે અને માણસોને દરરોજ ૫૦૬ ટામાં આવે છે.

જાપાનીઝોની યુનીયન ઉપર દ્રષ્ટિ

દરમિયાન એક યુરોપીયન વેપારી જેને જાપાન સાથે કમ-કમ ૫૦ વર્ષનો વેપારી સંબંધ છે અને યુરોપમાં જે કમકમ થોડા વર્ષ સુધી રહ્યો છે તેણે યુનીયન સરકારે હમણાં જાપાન સાથે એસોસિએટ કર્યું છે તે વિષય ઉપર 'મરક્યુરી' પત્રને એક ઉદ્દેશ્ય દરમિયાન દર્શાવ્યું હતું કે જાપાનમાં વસ્તીનો પ્રકાર વધારે સહેલો છે અને જે વધારાની વસ્તીને સાથે આફ્રિકામાં વસાવવાની જાપાનની દ્રષ્ટિ છે. એવું જાણવામાં આવે છે કે ગયા અઠવાડિયે માસમાં જાપાન સાથે એક યુરોપીય એસોસિએટ કરવામાં આવ્યું છે જેને પરિણામે ઇન્ડોચીના કાયદા મુજબ એસોસિએટની યુનીયનમાં દાખલ થઈ શકતા નથી તેમાં જાપાનીઝો જાપાન તરીકે દેખાશે. જાપાનના વેપારીઓ, વિદ્યાર્થીઓ અને યુવાઓને યુનીયનમાં વસવા દેવામાં આવશે આ ઉદ્દેશ્ય જાપાનનાર દર્શાવે છે કે જાપાનમાં હજારોની વસ્તી વધી ગયેલી છે અને વધારાની જરૂરીને જન્ય મુશ્કેલીમાં વસાવવાની જાપાનની નજર છે. જે યુનીયન સરકાર પોતાના મુશ્કેલી દરવાજાને હમણાં જાપાનીઝો માટે ખુલા મુકવાનું સ્વીકારે નહિ તે કવિવચનમાં હવિષ્યાર બળથી યુનીયનને પોતાના દરવાજા ખુલા મુકવા જાપાન દરજ્જા પાડશે. જાપાનીઝો ડોરી ઓન્ટેજન માટે દર માસે જે જાપાનીઝ રેડીયો ઇન્ફોર્મેટો સાથે બારીને દરમિયાન બંધને પસાર થાય છે. જાપાન લાંબા જાપાનીઝો માટે જમ્યા સોફરી જોડે છે. તેની સરખામણીમાં ઇન્ફોર્મેટો બહાર જાય છે તેની સંખ્યા ખીસ્કુ જોડી છે. જાપાનીઝ વેપારી એ એક હોદ્દાના કરતાં કારે બાજબનક છે. જ્યાં જ્યાં જાપાનીઝો જઈને વસે છે ત્યાં જ્યાં તે જીવે જાપાનીઝોને જાપાની જાય છે. વેપારનાં કાષ્ટસન્સો પણ તેમને જાપાનમાં આવશે. જાપાનીઝોનો યુનીયનમાં આવવાનો હેતુ એક જ છે અને તે જાપાની યુવાન સલાવવાનો. તેઓને કાષ્ટસન્સ મળ્યા કો એવી અવસ્થા તેઓ કરવાનાજ. 'મરક્યુરી' ના રીપોર્ટમાં એવું જાણવામાં આવ્યું હતું કે જાપાનની સરકાર જાપાની મજૂરોને જાપાન આવતા સરજીઆત રીતે અટકાવશે. આ એવકુશી બરેલી વાર છે. યુનીયનની અંદર જાને આવવા દેવા તેનો નીર્ણય જાપાન કરે જે મુશ્કેલી સંજ્ઞા જેવું છે. જાપાન સાથેના આ એસોસિએટથી વેપાર સંબંધી યુનીયનને કો હાથે હવાનો હતો? જાપાનને આપણું હરત નથી જોડતું. તે અમેરીકા જે જાપાનની વધુ નજીક છે ત્યાંથી હરત ખરીદે છે. આપણા ખનીજ પદાર્થો જાપાનને જોડના નથી જાપાન કોતું ખરીદશે પરંતુ તે તેના દામથી. જાપાનને હીરા જોડતા નથી હા મેકક જોડે છે. અને તે અમુક જરૂરમાં યુનીયનમાંથી જન ખરીદે છે. તેને હરત હા જોડે તેના હા હોય છે અને તેને જોડતું હા જોડે તેથી વિશેષ તે ખરીદવાનું નથીજ.

આ ઉદ્દેશ્ય જાપાનનાર જાણે છે કે થોડા સમય ઉપર જાપાનના ડેલીવેરને દરમિયાન મુશ્કેલી લીધી હતી. તેણે ખાટી વેપારને જાપાનનાર પ્રકાર પહેલાં કર્યું છે. આ ડેલીવેરને જે માલ જતાવ્યો હતો તે હમણી જાવનો જન કરતો હતો. અને દરમિયાન હર્મના પણ ખરીદનારોએ કાપક તેમજ ખીછ પરતુઓ મોટા ભાગમાં ખરીદી હતી. જે જાપાનના માલને એકદમ આપેલો હોય તેવીજ જાનને માલ

જાપાની પહેલી જો મોટલી જાણે તેવી જાપાની રાષ્ટ્ર કાપ નહિ અને સેમ્પલ પ્રમાણે માલ તેમનો નથી હોતો જોવા પણ દાખલા છે. સહિસજામતી બરેલો માર્ગે તે જોજ છે કે જાપાનમાં જાને જાને ખરીદી કરવી. દરમિયાન જાપાનના પછો માલ ખરીદવામાં આવે છે. એક પહેલી સીલ, પીલો ફેસીસ, થીટીમ, હરત-સ અને ખીછ મરી જાપાનના જાપાનથી મોટા પ્રમાણમાં ખરીદે છે. ખાતરપત્રોને એવું દર્શાવ્યું હતું કે જાપાન યુરોપીયન માલની નકલ કરે છે અને તે માલ સરના દામથી પેદા કરે છે પરંતુ તેની જાલ પાંચથી હાક દેકા સુધી હમણી હોય છે. એવું કહેવામાં આવે છે કે યુરોપીય પ્રકાર દરમિયાન પોતાના સેમ્પલ મુજબનો માલ સપ્લાઈ ન કરવાની નીતિને લઈને જાપાને પરદેશી ખાતરમાં રચાઈ થરાની તક મુકાવી હતી. 'મરક્યુરી' ના ખાતરપત્રોને જાણવામાં આવ્યું હતું કે જાપાનની વેપારીક નીતિ-પ્રમાણિકતાનું ધોરણ સુધર્યું છે. અને જાણના કરતાં હવે તેના ઉપર વધુ વિશ્વાસ રાષ્ટ્ર કાપ. ફટલીક જરૂરો જેવી કે સીલ એ ખદાર સલાવવામાં આવે તે પહેલાં જાપાનની સરકાર તેને ટેસ્ટ કરી જુએ છે

જાપાનીઝ એસોસિએટની શરતો

જાપાન સાથે યુનીયન સરકારે જે એસોસિએટ કરેલું કહેવાય છે તે દાવિત એક એસોસિએટ ટેમલ ઉપર હમણાં મુકવામાં આવ્યું હતું જેમાં દર્શાવવામાં આવેલું છે કે થોડા સંખ્યામાં જાપાનીઝ દોલસેક વેપારીઓ અને ટુરીસ્ટો તથા વિદ્યાર્થીઓ -જેઓ માત્ર અભ્યાસ માટે જ આવશે -તેમજ જા. આફ્રિકાને માલ જાપાન મોકલી આવવા માટે ખરીદી કરનારો તેમજ તેમના નોકરોને જાને દાખલ કરવા માટે જાપાનના જાનલ યુનીયન સરકારને અસમજ્ય કરશે. જેને માટે અસમજ્ય કરવા માં જાવી હશે તેવીજ જાપાનીઝ રમ્પલને પાસપોર્ટ આવવા માં આવશે. તેઓને મુશ્કેલી પરમીટ આવવામાં આવશે. જેઓને ટેમ્પરરી પરમીટ આવવામાં આવશે તેઓ એસોસિએટ ફા રેટમાં રહી જશે નહિ અને જેઓને ટેમ્પરરી પરમીટ આવવામાં આવશે તેના જા તથા જાળને પણ આવવા દેવા માં આવશે અને જાને જે જાળના જનને તેના કલા હકોને જાને જ-મેલા તરીકે જોવાશે નહિ. જે માસની નોટીસ આપના બાદ હોઈ પણ લમથે આ એસોસિએટની ફરીથી તપાસ થઈ જશે.

પંક્તિને અંગલી

(અન્યાર:-પી. ડી. ચોડાજી).

જાપાન દમારા દેલી, આધાર રમ્પલ આ હોદ્દા, જો કાળ હર નિપુર થું, કે કારવના મેંધા તેનાને તું. દામ, જાલ, જાલ મરજુતા, શોક વરેસા કારતીના, ત્યાં અન્ન જા કરી પ્રાણ, તુ હસે અમ જાગ્ય પર. જો વીર મોતીલાલ વમે, બળદાન આપી કારતમાવને, વમે અમા કરતે મુખે, વીરોમ તમારો સાંજળો, સિંદ સમાવમે સજ્જતા છતાં, તે આર્તવના અવતારને,

કમ ના જેમી જાય છે, અજ મિત્રના ખેંચાય છે. તુને અન્ન કાલ ના જરૂરો, કમ અને રસ્તે પડશે. જા દેહને રહવા નથી, નન થઈ કૃતમાં નથી. અંતરીક્ષમાં દરમિયાન છે, અમ હસ્ય હારી અમ છે દેહ મર્યા દેમાઈ મમા, તમે રત્નમાં છુપાઈ મમા, અમે અખથી અજુ સરે. આ જાળ કારતાવા રેડે કાળિ મૂલ તમે દવા, દમે કામ અંજળી અર્પના.

સોલાપુરના દેશબંકત કેદીઓને દેવાયેલી ફાંસી

દુનીયાને તેઓનેા મૃત્યુ સમયનેા સંદેશ

સોલાપુરના તોફાનમાં જે પોલીસના ઘરેલા ખૂન માટે આર આરોપીઓને યોગેલી ફાંસીની સજા આખરે અમલમાં મુકાઈ ચુકી છે. આ આર આરોપીઓ. શ્રી. મહાપા ધનશૈલી નામના એક ધનાઢી વેપારી, શ્રી. શ્રીકૃષ્ણ સહમીનારાયણ જારડા નામના એક મારવાડી જાદુગર, શ્રી. જમનાથ બગરાન કોટે નામના એક કારકુન અને શ્રી. કુર્યાન કુસેન નામના એક દુકાનદાર હતા.

દોંઢની પ્રજાને આરોપીઓ દોષિત નહિ પણ નિર્દોષ જણાયા હતા. દોંઢના નામ. વાઈસરોય અને મુખ્યમંત્રીના નામ. ગવર્નરને આરોપીઓ ઉપર દયા માટે દોંઢના લંકેડે વર્તમાન પત્રોએ લેખો દ્વારા, અને દોંઢની પ્રજાના મિત્ર મિત્ર લંકેડે મંડળો વરદયા કરવામાં આવેલી આપોલો કેવળ રદ નીવડી હતી. અને આખરે આ આર દેશબંકત કેદીઓને યોગેલી ફાંસી દેવામાં આવી હતી.

એમ રહેવાય છે કે જેમણે એક અમર ખીને પ્રસંગે સોલાપુરના આ કેદીઓની જેલમાં મુલાકાત લીધી હતી તે તમામ આ કેદીઓએ જે ક્રાંતિ અને તાત્કાલિક અંતરિતાથી પોતાના બાવિને જરૂર ચલાવે નિરંધાર ક્યો દેના તે ક્રાંતિ અને નિષ્ઠાતા જાહેરે તાલુકા થયા હતા. ફાંસીને લાકેડે હરતેકુણે મદદના આ દેશબંકતો દુનીયાને નીચે મુજબનો સંદેશ આપી મયા છે.

સંદેશ

“અમે અત્યાર સુધી. અભયપા અને ખુલ્લે પડેલા માણસો હતા; પરંતુ આ અન્યાયી ફાંસીની ક્રિયાએ અમને અમર બનાવ્યા છે. અમારા દેશબંકોએ કહેલો કે અમે અમારા મૃત્યુને હસને મુખે અને પ્રાણ પણ અતના સંકોચ વચર વધાવી લઈએ છીએ, તેમને કહેલો કે અમે નિર્દોષ છીએ અને અમને છવવાનો સંપૂર્ણ હક છે એટલુંજ નહિ પરંતુ સ્વતંત્ર કહેરીએ તરીકે છવવાનો અમને સંપૂર્ણ અધિકાર છે. છતાં પણ અમને મૃત્યુને બેઠતાં જરા પણ દુઃખ લાગતું નથી, ૨૦ વર્ષ સુધી કારાવાસના પિંજર પાસળ અંગેલી પશુની માથેક સડવા કરતાં આમ મૃત્યુને બેઠતું એ અમારે મન તો બહેતર છે. જે પરમાત્માની ઝોંટીય મનના હશે કે અમારે મૃત્યુને જરૂરે મરું અને જે અમારા આ બલીદાનથી પ્રજાના સરકાર સામે લડી લેવાના નિષ્ઠામાં વધુ ઉત્સાહ પ્રગટ થશે અને જે અમારા સંમંધમાં જન્મ્યું છે તેમ બચિવમાં હરીવાર ન્યાયને દુરપયોગ પ્રભ અટકાવી શકશે, તો અમે માનીશું કે અમારું આ બલીદાન નિર્ધરક નિવડતું નથી. અમારી છંદગી જ્યાવવા માટે જે લંકેડે અને હળરો દોષાએ યોગ્ય ઉઠાવ્યો છે તેઓને; અમે આભાર માનીએ છીએ. પ્રજાને એકમતી અવાજ આપે અમારે માટે યોગ્ય કરી રહ્યો છે, તેને અમે અમારું અહોબાગ માનીએ છીએ. અમે પ્રજાના અમારી ખાતરના આ પ્રયાસોને અંતિમ સ્થિતિ તરીકે અમારી સમાધિ માં સાથે લઈ જઈશું.”

આ આર દેશબંકતોને ફાંસીની સજા થયા પછી નામ વાઈસરોયે કે મુખ્યમંત્રીના નામ. ગવર્નરને ન્યાય કે છેલ્લે દયાનું સ્વરૂપ દેખાડીને, તેમને ફાંસીથી બચાવી લીધા હોત તો બીજીક સરકારની પ્રતિષ્ઠામાં જેમ મનાઈ છે તેમ,

જાડો નહિ પણ ઉમેશજ થાત જેમાં લેક માત્ર કંઠા રહેતી નથી. નોકરચાલી કેટલી જડ, જુદગી, ચંચલ અને નિર્ધર છે તે આ કામલો પુરાવાર કરે છે અને આખી દોંઢની પ્રજાના અભિપ્રાયને તેણે ઠોકર મારી છે તેનો આ નિઃશંક પુરાવો છે. આ બનાવ બન્યા પછી આદુ રાજ્યપદ્ધતિને નિભાવવી એ એટલું અલભ લાગતું જોઈએ કે આ બેજવાનદાર રાજ્યપદ્ધતિને અંત આપેજ છુટકો છે, એમ સમજી સ્વરાજ્ય મેળવ્યા સિવાય ન જપવાનો દ્રઢ નિશ્ચય જે દોંઢ કરી લે તો ભવિષ્યમાં આ દેશબંકતોના અલિહાનો ફાંસીએ મરવું સાર્યક મરું મળાશે.

રશિયામાં કવિરાજ ટાગોર

મયા વર્ષમાં કવિરાજ રવીન્દ્રનાથ ટાગોર રશિયાની મુલાકાતે મયા હતા. મયા વર્ષના સપ્ટેમ્બર માસની અંદર તેમણે મોસ્કો કહેરની અંદર આવેલા સેન્ટ્રલ પેક્ટસ કાઉન્સિલ—જેકુનોનું એક સંખરક થર —ની મુલાકાત લીધી હતી. તેનો દેવાજ મોસ્કો રીંગ્સ પત્રમાં આવ્યો છે તે છ. આ ના વાંચકો માટે અમે નીચે આપીએ છીએ. રશિયામાં જેકુનો દેવા પ્રકારનું છવન મુખરે છે તેનો રશિયા ખ્યાલ આ લેખ ઉપરથી આપણને આવી શકે છે.

જેકુનોનાં ઘરે એટલે ખાનગી ઘરે નહિ પરંતુ સંસ્થા જેવાં. આ ઘરોનો કલન તરીકે પણ ઉપયોગ થાય છે. આવા ઘરે આખા દેશમાં કહેરોમાં તથા મામર્ક-ઝોમાં રજાધરામાં આવેલાં છે. આ ઘરોની મારફતે જેકુનોમાં કેળવણી તેમજ સામાજિક કાર્યોના પ્રચાર કરવામાં આવે છે. આ ઘરોમાં જેકુનોની આમળ પેતીના વિષય ઉપર તેમજ સામાજિક પ્રયોગ ઉપર નિષ્ઠાત ભાવણે આપવામાં આવે છે. જેકુનોને બજાવવામાં આવે છે અને સામનસ મુજબ બચદાર રીતે પેતીનું કાર્ય કેવી રીતે કરી શકાય તેની નાલીમ આપવામાં આવે છે. આવા ઘરોની અંદર કુદરતી પ્રતિકાસનું મુગીઅમ પણ દોષ છે, પેતી, ધર્મ અને સામાજિક પ્રયોગ ઉપરનું લાલિય પણ દોષ છે અને એ ઘરોની અંદર કનસકેટન બુરો પણ રજાધરામાં આવેલાં દોષ છે. જે જેકુનો કહેરોમાં આવે છે તેમને અમુક મુકત માટે આ ઘરોમાં ધજાજ ઝોલા હમે રહેવાનું મળે છે. તેમની મામર્કની છંદગીના મુગીઅત બરેલા પ્રયોગની મુગવજનો નીકાલ કનસકેટન બુરો મારફતે ભાવવામાં આવે છે. આ પેક્ટસ કાઉન્સિલની મારફતે સોવીએટ સરકાર ઝોલાવાના અલભ જેકુનોને મોટા પાયા ઉપર કેળવણી આવે છે અને કહેરી તરીકેની જેખમદારી લેતા બનાવવામાં આવ્યા છે. કવિરાજ ટાગોર મોસ્કોમાં આવા સેન્ટ્રલ પેક્ટસ કાઉન્સિલ મુલાકાતે મયા હતા. કાઉન્સિલ સુધીનેન્ડે તેમને મુખ્ય કલન રૂમમાં માન આપ્યું હતું તે સમયે લગભગ ૧૫૦ જેકુનો આ ઘરમાં રહેલા હતા. સોવીએટ યુગીવનના જુદા જુદા ભાગોમાંથી આ જેકુનો આવીને રહેલા હતા. સુધીનેન્ડે કવિરાજ ટાગોરને માન આપવાને એક મેળાવડે લાં ક્યો અને તેમણે જેકુનોને લાંકું કે કવિરાજ અને તમારી મુલાકાત લઈ તમે જેવું છવન મુખરો છે તે બોધ અને અલભા છવે છે. સુધીનેન્ડે એકમ મેળેલા જેકુનો પતી કવિરાજને માન આપતાં આજા બતાવી કે દોંઢના આ મદાન કવિ અને સોવીએટના જેકુનોની આ પ્રથમ મુલાકાતથી બને દેશના

ખેડુનો સમયો જોડા સંજોગ બેઠાવો પામે. કવિરાજ ટાંગેરે જવાબમાં દર્શાવ્યું કે સોવીએટ રીપબ્લીકના ખેડુનો અને કોમ-દારો એક નવીન જીવન ઉપરિચિત કરવાનો મહાન કાર્ય માટે પ્રયાસ કરી રહ્યા છે અને તે કાર્ય બારે મહત્ત્વનું છે. કોમ-દારને કાર્ય માટે મહાન આત્મચીજ બંને સોવિયેટની પ્રજાને આપવાના છે. સાર તો ખેડુનો એકલો જ ટાંગેરેને સલાહો પુછવા હતા જેના તેમણે સંતોષકારક જવાબો આપ્યા હતા જે નીચે મુજબ.

સવાલ—દોહમાં આજે રાષ્ટ્રીય સંસ્થાનીની શી દશા છે અને દોહ-મુસ્લીમો વચ્ચે ક્રમશઃ યાન છે તેનું કારણ શું છે?

જવાબ—મારા જાતી અનુભવ ઉપરથી હું કહી શકું છું કે આ કષ્ટકા જેવાં આજ પચ્ચીસ વર્ષોમાં ઉપરિચિત થયેલા છે. મને જ્યાં સુધી યાદ છે ત્યાં સુધી આ સમય પહેલાં દોહ-મુસ્લીમો વચ્ચે કરી દુશ્મનાવટ નહતી. મારી એ ખબરી છે કે આ ક્ષેત્રમાં થવાનું એકમ દોહ છે તેનું કારણ કોઈ ખેડુનો માં જોડાને અને અનુભવ છે જોઈ છે. જનસમુદાયને જળવણી આપવાથી આ કાર્યો દુશ્મનાવટ દૂર થઈ શકે એવો મારો અભિપ્રાય છે. કમનંદીએ જનસમુદાયને જળવણી આપવાની ક્રિયામાં આજે દોહમાં સંબંધિત નથી. આજ તમારો દેશ જોઈ છે કે જ્યાં આ ક્રિયાના જનક ક્રમ છે.

સંવાલ—તમારા પુસ્તકોમાં તમે ખેડુનો વિષે લખ્યું છે ખરું? દોહના ખેડુનોના કાવી વિષે તમારા આ વિચારો છે?

જવાબ—ખેડુનોને વિષે મેં લખ્યું છે એટલું જ નહિ પરંતુ હું તેમની વચ્ચે કામ કરું છું અને જ્યાં સુધી જતી શકે ત્યાં સુધી તેમને જળવણી આપવાનો પ્રયત્ન કરું છું. મારી નિશાળ માં કોઈ નોંધવાનાને તેમજ યાગકોને હું શિક્ષણ આપું છું એકસપાસના ગ્રામોમાં પણ એ કામ કરવામાં આવે છે.

સવાલ—આ મુદ્દામાં એકત્રવાદ (કલેક્ટીવીઝીઝમ) માને સમુદાયની જે કૃતિ કરવામાં આવી છે તે વિષે આપ શું કહેશો?

જવાબ—ખેડુનો જે કાર્ય આ વિષયમાં કરી રહ્યા છે તે કાર્ય અત્યંત મહત્ત્વનું છે જે હું જોઈ શકું છું. પરંતુ આ સંવાલનો જવાબ હું આપી ન શકું કારણ કે એ વિષયમાં હું પહેલું જોઈ જાણું છું. સોવીએટ યુનીયનમાં આ પ્રયત્નો ઉકેલ કેવી રીતે કરવામાં આવ્યો છે તેનું મને યાદ નથી અને એજ કારણથી હું એને આવેશો છું.

સવાલ—તમારા એકત્રવાદ માને સમુદાય તથા સામાન્ય રીતે અમારા દેશ વિષે દોહમાં શું ખબર છે?

જવાબ—એ વિષે દોહમાં મધ્યિમ જોડા જાણ છે. કારણ કે દોહના જાણીતા તેમજ અન્ય દેશનાં જાણીતા ઉપર તમારા દેશ વિષેની ખબરો વિષે વિધાસ રાખી શકોતો નથી.

સવાલ પેટન્ટસ હાઉસીસ—ખેડુને ધરો અને તેના કાર્ય વિષે આપે અગાઉ કશું જાણ્યું હતું?

જવાબ—ના. હું જ્યારે મેરકોમાં આવ્યો ત્યારેજ આવી ક્ષેત્રમાં અસ્તીત્વ વિષે મને ખબર પડી. હવે હું તમારી પોતાની પ્રાર્થના એકત્રવાદ માને સમુદાય વિષે તમારો જાતી અનુભવ શું છે તે જાણવા માગું છું. અને ખેડુનોને માટે જેનું પ્રાર્થનકર્ય શું છે?

જવાબ—ઉદ્દેશમાં વસ્તો બંધોસ કરીને ખેડુને જેનું નામ સુધારવાનું છે તેણે કંપેલા સવાલનો જવાબ આપતાં દર્શાવ્યું કે એ વર્ષ ઉપર સ્થાપવામાં આવેલા એક કલેક્ટીવ હામ ઉપર હું કામ કરું છું. અગાઉ કલેક્ટીવ હામ બગીચાઓ છે જેમાં અને ચાકમાણ ઉપાડીએ છીએ અને મેટાં મેટાં થઈને ખેડુનો પણ છે. ક-શાળ સિપસના આદેશ કામકે

કરવાનું હોય છે અને દરેક પેશિયો દિવસ રજાનો હોય છે. પડેલમાં રહેતા કોઈ પણ બેકિંગમાં ખેડુનો કરતાં અને સરાસરી બગીચો વધુ પાક લઈએ છીએ. અને આ કલેક્ટીવ હામની કાર્યવાહ કરી કે એમાં દોહમાં બેકિંગમાં કોઈ આ કામત યુનીયનમાં સામેલ થઈ ગયાં. સન ૧૯૨૬ માં સમુદાય હામોમાંના ૫૦ ટકા અમારોમાંથી નીકળ્યા ગયા. (અધુરું)

સા. આ. ઈ. કેમિસે ડો. મલાનને આવેલું સ્ટેટમેન્ટ

પાર્લામેન્ટમાં નવું પ્રમાણિત બીલ રજુ કરવામાં આવેલું છે અને જેનું બીજું વચ્ચેનું કોમિશની મામળાથી કોલમાં આવ્યું હતું તે વિષે ડોહટર મલાનને નીચેનું સ્ટેટમેન્ટ રજુ કરવામાં આવ્યું છે.

સા. આ. ઈ. કેમિસની એકઠીકપુરીવના નીચે સહી કરનારા સભ્યો તથા અમલદારો આ નવા બીલ વિષે સા. આફ્રિકાની કોઈ કોમ તરફથી નીચેના વાંધાઓ રજુ કરવાની રજા લઈએ છીએ. અને આજ રાખીએ છીએ કે સ્ટેટમેન્ટમાં જણાવ્યા મુજબની રાહત આપવાની આપ મહેરબાની કરશો.

કાર્યવાહમાં અને જણાવવાની રજા લઈએ છીએ કે અમારી કેમિસે આ બીલને પ્લાનપુર્વક અવધાન કર્યો છે અને એની કેટલીક કલમો સીધી પા અલકલટરી રીતે કોઈ કોમને લાગુ પડે છે અને નીચેના કારણો સર અને એની સામે સખત વાંધા ઉઠાવીએ છીએ:—

૧. સન ૧૯૧૩ નો ૨૨ મો પ્રમાણિત કામદો પસાર કરવા માં આવ્યો અને કોઈએ સામે આ દેશના કરવાના બંધ કરવાની નીતિ મહત્ત્વ કરવામાં આવી અને કોઈ કામ તે નીતિ સાથે એ સમજુતીથી સંમત થઈ હતી કે કામના અસ્તીત્વ ધરાવતા જે કલમો છે તેને દરકત થવી જોઈએ નહિ.

૨. સન ૧૯૨૭ નો ૩૭ મો કામદો ત્યાર બાદ વધારામાં પસાર કરવામાં આવ્યો. રાઉલ ટેબલ કોન્ટ્રોલમાં જે સમજુતી થઈ હતી તેને કામદાનું સ્વરૂપ આપવા માટે એ કામદો પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. કોઈ કામને એ કામદાનો સ્વીકાર કર્યો તે પણ એજ સમજુતીથી કર્યો કે ૧૯૧૩ ના કામદા મુજબ પ્રમાણિત સંજોગો કામના જે કલમો અસ્તીત્વ ધરાવે છે તેને કથી દુરકાન થવું જોઈએ નહિ. યુનીયન સરકાર જે એ આજગ્રાવ ધરાવતી હોય કે કેપટાઉન કોન્ટ્રોલમાં જે સમજુતી થઈ હતી તેનો ૧૯૨૭ ના ૩૭ મા કામદામાં પુરું રૂપ આપવા માં નથી આવ્યું તેો યોગ્ય માર્ગ તેો એજ છે કે યોગ્ય મસજત ચલાવ્યા સિવાય અસ્તીત્વ ધરાવતા કામદામાં સરકારે ફરકાર કરવો જોઈએ નહિ અને બીજી રાઉલ ટેબલ કોન્ટ્રોલ મળે ત્યાં સુધી સરકારે યોગ્ય જોઈએ કારણ કે તારકાબીક કામદો પસાર કરી દેવાની ખાસ જરૂર ઉભી થયેલી નથી.

આ નવા બીલની અંદર કેટલીક કલમો એવી છે કે જેની અમારી કોમના ઉપર અમર થશે. અને એ વર્ગમાં પહેલો નાખીશું. પહેલું જે કલમો મુરોખીમનો અને કોઈએ અનેત સરખી રીતે લાગુ પડે છે. અને બીજું કેટલીક કલમો કોસવાલની સરકાર, યુનીયન સરકાર અને કોઈ કોમના આવે-વાનો સાથે સમજુતી કરીને આમલ કામદાઓમાં કામલ કરવામાં આવી હતી તેને આ નવા બીલમાં ૧૬ કરવામાં આવી છે.

(૧) પહેલા વર્ગની અંદર અને આ નવા બીલની અંદર કામલ કરવામાં આવેલી નીચેની એ કલમો લઈએ છીએ. સન ૧૯૧૩ ના ૨૨ મા કામદાની ૨ થી કલમની સખ સંકલન

એક કદાહી નાખી સેકશન ૨ (ડી) નવી નીખવામાં આવી છે.

(૨) ૧૯૧૩ ના ૨૨ મા કાયદાની એથી કલમમાં નવા ખીલની સેકશન ૨ (ઇ) મુજબ સળ સેકશન જે ઉમેરવામાં આવી છે.

(૨) ખીલ વર્ગની અંદર જે કલમો માત્ર હોદીઓએજ લાગુ પાડવામાં આવી છે તે નીચે મુજબની કલમો છે.

(બ) નવા ખીલની કલમ ૨ (એફ) સન ૧૯૧૩ ના ૨૨ મા કાયદાની ૪ થી કલમની સળ સેકશન ખીલમાં ઉમેરો કરી—
'પ્રાવીન' ક્ષબ્દ પછી નીચેનું શબ્દ ઉમેરે છે. 'અને તેની સંજ્ઞાન યથા આંદ યુનીયનમાં ડોમીસાઇલ ચાલુ રાખતું હોય.'

(બ) કલમ ૨ (જી) થી ૧૯૧૩ ના ૨૨ મા કાયદાની ૪ થી કલમની સળ સેકશન ૨ (બી) રદ કરવામાં આવી છે.

(ક) કલમ ૨ (જે) સન ૧૯૧૩ ના ૨૨ મા કાયદાની સળ સેકશન ૨ ની પાછળ એક નવી સળ સેકશન (ઝી) ના ઉમેરો કરે છે.

(ડ) કલમ પાંચમી સન ૧૯૦૮ ના ૩૬ મા કાયદાની કલમ ખીલ અને અખીબારમી રદ કરે છે.

૨. (ખ)

આ ખીલની કલમ ૨ (ડી) જેનાથી સન ૧૯૧૩ ના ૨૨ મા કાયદાની ૪ થી કલમની સળ સેકશન (એફ) રદ થાય છે તે વિષે અમારી કોમિસ પ્રધાનને જે જણાવવાની રજા લે છે કે જે હોદીએ કોઇ પણ દેશમાં કોઇ પણ વખતે રાજકોદનો સુન્દો કરેલો હોય અને સંક્રામકની લક્ષમાં સળ બેનવેલી હોય તેવાઓને આ કલમ લાગુ ન પાડવી એવી ખાત્રા આપવી. અમે જે જણાવવાની રજા લઇએ છીએ કે અમારી કોમના એવા પક્ષ આમળ ૧૬તા જાણીના સળે છે કે જેઓએ આ દેશમાં તેમજ દોડમાં રાખવાદારી સિદ્ધિતોને ખાતર જેલ બેનવેલી છે અને તેઓએ સંજ્ઞાની સામાં કલ્કાં બળબળનીનાં સાધનો વાપર્યાં નહતાં.

૨. (બ)

સન ૧૯૧૩ ના ૨૨ મા કાયદાની એથી કલમમાં સળ સેકશન જે ઉમેરવામાં આવી છે તે વિષે દર્શાવવાનું કે જે દોદીએ યુનીયનમાં સન ૧૯૦૦ ના જુલાઇની પાંચમી તારીખ પહેલાં પાછા આવેલા છે પરંતુ જેઓનું ડોમીસાઇલ નથી જેથી તેમને ફરી ડોમીસાઇલ પ્રાપ્ત કરવાની જરૂર રહે છે તે સમય દરમ્યાન કોઇ પણ સુન્દો માટે સળ ચાલુ તો પ્રધાનના દુકમથી તેમને દેશ પાર કરી કલમ તે તેમજ ડોમીસાઇલ યથેલા દોદીઓનાં સળ વર્ગની અંદરનાં બાળકો જેમને અત્રે કાબલ કરવામાં આવ્યાં હોય તે ડોમીસાઇલ પ્રાપ્ત કરે એટલે કે અદાર વર્ગની ઉંચરે પહેલે ત્યાં સુધીમાં કોઇ પણ સુન્દો કરે અને તે માટે સળ ચાલુ તો તેને પણ દેશપાર કરી શકાય. આ વિષયમાં અમારી કોમ એવી આજ્ઞા રાખે છે કે ડોમીસાઇલ પાછું પ્રાપ્ત કરવાના સમય દરમ્યાન કોઇ સામાન્ય સુન્દો માટે દેશપાર કરવાની આ કલમ એવાઓને લાગુ પાડવામાં ન આવે એવી પ્રધાન ખાત્રી આપશે.

૨. (ગ)

કલમ ૨ (એફ) એ ખીલ વર્ગમાં આવે છે. આ વિષય માં અમારી કોમિસ તરફથી અમે નીચેના વાંધાઓ રજુ કરીએ છીએ. અમારોનાં ચેરમાનમાં જણાવ્યા મુજબના દોદીઓ એટલે કે જેઓ ૧૯૦૦ ના જુલાઇ માસની પાંચમી તારીખ પહેલાં સા. આફ્રિકામાં પાછા ફરેલા હોય પરંતુ જેમને ડોમીસાઇલ પ્રાપ્ત કરવાનું છે અને સન ૧૯૧૩ માં જે તેઓ કાબલેસરના રહીજ હતા તો તેવા માણસોનો નાતાલ અને કેપ માં કાબલ થવાનો દલ આ સુધારાથી જતો રહે છે. આતા માણસોનાં જે પ્રતિભાં આવવા જવાના દલ ઉપર કાયમનો

અંકુશ નીખવામાં આવે છે કારણ કે સન ૧૯૧૩ ની સાલથી તેઓએ ડોમીસાઇલ સાચવી નથી રાખ્યું. આથી એક પ્રાંત માંથી ખીલ પ્રતિભાં જવા આવવાના દલ ઉપર અંકુશ પડે છે.

સન ૧૯૧૩ નો ઇમિગ્રેસનનો કાયદો બાકો હારે એક પ્રાંતમાંથી ખીલ પ્રતિભાં આવવા જવાના દલ વિષે રમટસ-ભાંધી સમાધાનીમાં લખાણ થયેલું છે. તે કાયદાની એથી કલમની ખીલ કલમ (એ) એ સમાધાનીના પરિણામે નીખવામાં આવેલી છે. અત્રે જે સુધારો-કાબલ કરવા માટે છે તેથી રમટસ-ગાંધી સમાધાનીનો જે વિષયમાં અંત થાય છે. તેથી એ કલમને આ નવા ખાંધમાંથી કદાહી નીખવાની અમે જરૂર કરીએ છીએ.

૨. (બી, કી, ડી)

કલમ ૨ (જી) અને (એચ) તથા કલોઝ ૫, આ કલમોની અસર ખીલને મોકળીજ છે. અત્રેના કાયદા મુજબ ગીની-સ્ટરના સન ૧૯૧૩ ના એમટ માસના ડીમોંગ એમટ મુજબ અને તેજ વર્ગના ૨૨ મા કાયદાની એથી કલમ 'બ' મુજબ જ્યાં એથીવાટીકો પ્રોટીપીટક ઇમીગ્રેટ છે. જે કાયદાની પાંચમી કલમ અનુસાર જેમાં પ્રોટીપીટક ઇમીગ્રેટ તેરીકે ન લેખા કાયદે તેઓનું રક્ષણ થાય છે. પરંતુ વધારામાં એથી કલમની ખીલ કલમ 'બ' થી પણ તેમનું રક્ષણ થાય છે કારણ કે ટ્રાંસવાલના કાયદા મુજબ તેઓ કાયદેસર રજીસ્ટર થરાવનારા છે. ૧૯૦૭ નો ૨ નો કાયદો અથવા તો ૧૯૦૮ નો ૩૬ મા કાયદો જણાવે છે કે રજીસ્ટર સર્ટીફિકેટો જે છેવટના પુરાવા રૂપ છે અને તેનો થરાવનાર ટ્રાંસવાલમાં કાબલ થવાનો અને રહેવાનો દલદાર બ. આથી ટ્રાંસવાલમાં કોઇ પણ એથીવાટીકને પ્રોટીપીટ કરવામાં આવે અને તે રજીસ્ટર અત્રે તો તે પ્રોટીપીટક નથી એમ રજીસ્ટર બતાવવાનાં માનિત થઇ જાય છે, એક જરૂરે કે તે રજીસ્ટર હતા ફરકથી મેળવેલું છે એમ માનિત ન થકું હોય. એનાં પણ સુપ્રીમ ડાટ' એવો નિર્ણય આપેલો છે કે સન ૧૯૧૩ ની સાલ પહેલાં નીકળેલું હોય તો તે રદ થતું નથી, રજીસ્ટર થરાવનાર માણસ તે થરાવવાને દલદાર હતો એમ સાંખિત થાય તો તે રદ કરી કલમ નથી. ૧૯૧૩ ના કાયદા પહેલાં નીકળેલાં રજીસ્ટર રદ કરી ન કલમ એવા સુધારા સામે ઇમીગ્રેસન ખાતાએ એપેલેટ ડીવીઝનમાં અપીલ નોંધાવી છે. ઇમીગ્રેસન ખાતાએ કલમમાં એ પ્રશ્ન ઉઠાવેલો છે કે રજીસ્ટ્રેસન સર્ટીફિકેટથી ટ્રાંસવાલમાં કાબલ થવાનો અને રહેવાનો દલ મળે છે પરંતુ તેથી ડોમીસાઇલનો દલ મળતો નથી. આથી રજીસ્ટર થરાવનારા પણ માણસો જેઓ ૧૯૦૦ ના જુલાઇની પાંચમી તારીખ પહેલાં પાછા ફર્યા છે તેમને ડોમીસાઇલ પ્રાપ્ત કરવાનું રહે છે. પરંતુ સેકશન ૨ (એચ) એથી પણ અમળ જાય છે. તે જણાવે છે કે ડોમીસાઇલના દલ ઉપરાંત કાબલ થવાનો લુદો સ્વયંત્રે દલ મળે નહિ. રજીસ્ટ્રેસન સર્ટીફિકેટથી ડોમીસાઇલ ન હોવા છતાં ટ્રાંસવાલમાં કાબલ થવાનો દલ મળે છે એ દલ તો હોય' સીઝનરે દોદી કોમને આપેલો અને તે ૧૯૦૮ ના ૩૬ મા કાયદામાં અને ફરીથી ૧૯૧૩ ના બાવીસમાં કાયદામાં કાબલ કરેલો અને ૧૯૨૭ ના ૩૭ મા કાયદામાં એ દલ લઇ લેવામાં નથી આવ્યો. આ ખીલની કલમ ૨ જી (એચ) મોકળું ફરકે છે કે કોઇ પણ સમયે આપવામાં આવેલા રજીસ્ટર સર્ટીફિકેટથી ટ્રાંસવાલમાં કાબલ થવાનો અને વસવાનો દલ મળતો નથી. આ ખીલથી જ્યાં રજીસ્ટર સર્ટીફિકેટ કામગીના દુકાળ ખતી એમ છે. નવા ખીલની પાંચમી કલમથી ૧૯૦૮ ના ૩૬ મા કાયદાની અખીબારમી કલમ રદ થાય છે અને કલમ ૨ (જી) થી ૧૯૧૩ ના ૨૨ મા કાયદાની

એથી કલમની બીજી કલમ (બ) રદ થાય છે. આથી રજીસ્ટરેશન સર્ટીફિકેટના આધારે ટ્રાંસવાલમાં હાખલ થવાના બંને વસવાના અસ્તીત્વ ધરાવતા દરેક આદમી બચે છે. આનું મોકલું પરિણામ એ આવે છે કે ટ્રાંસવાલમાં રસ્તા દરેક એક્ષિપટીકના ઉપર એ સાબિત કરી આપવાનો બોલો પડે છે કે સન ૧૯૧૩ના ૨૨ માં કાયદાની પાંચમી કલમ અનુસાર તે પ્રોહીબીટીડ પ્રાંતમાં નથી. પાંચમી કલમની છ, એક અને છ કલમો મફતવની છે. કાયદેસર રહીશ અને ડામીસામલ એનો એમાં બુલાસો છે. પ્રથમ હાખલ થયો હોય તે બંને ત્યાર નાહ આણુ વસવાટ એ કાયદેસર હોય તોજ ડામીસામલ હોય છે. મહમદ વિરુદ્ધ પ્રમાણેશન અમલદાર, શીશ કુસેન અને મુખાથ ખાતના કેસમાં કોર્ટે એ સ્પષ્ટ કરેલું છે કે કાયદેસર એક્ષિપટીક યુનિયન અગર બીજા પ્રતિમાં કાયદા મુજબ હાખલ થયો ન હોય તો તેનું ડામીસામલ મજબૂત નહિ. આથી જો આ બીજી પસાર થાય તો ટ્રાંસવાલમાં વસ્તા દરેક એક્ષિપટીકને દેશબાર થવાના બોલો એ સાબિત કરવું રહ્યું કે તે પોતે મા કાયદા બીજાની આરદને ટ્રાંસવાલમાં પ્રથમ હાખલ થયો હતો તે પોતે કાયદેસરજ હાખલ થયેલો છે. સન ૧૯૧૩ પહેલાં જોયો બાળકો તરીકે હાખલ થયેલા છે અને જોવા થયો છે તેમણે એ સાબિત કરવું જોઈશે કે જે માણસે તેને હાખલ કર્યો હતો તેને ૧૯૦૭ના કાયદા મુજબ મા તે પહેલાંના કાયદા મુજબ તેને તેમ કરવાનો હક હતો ના નહિ. આ બીજાની પાંચમી કલમથી ૧૯૦૮ના ૩૬ મા કાયદાની બીજી કલમ રદ કરવાનું થાયું છે. આમ કરવાનો કો દેવ છે તે બંને સમજી શકતા નથી. ૧૯૦૮ના ૩૬ મા કાયદાની બીજી કલમનો રેવુ એ છે કે ટ્રાંસવાલમાં જે અમુક એક્ષિપટીક બોલી રીને હાખલ થઈ ગયેલા હતા એમ કહેવામાં આવતું હતું અને જેઓ ૧૯૦૭ના કાયદા હેઠળ નહિ પરંતુ મરજીઆત રજીસ્ટર થયા હતા તેમના રજીસ્ટરોને કાયદેસર રૂપ આપવા માટેની આ કલમ છે. સન ૧૯૦૮ માં સલામતની શરતને અંગે સમાધાની થઈ હતી તે અનુસાર આમ કરવામાં આવ્યું હતું. (૧૯૦૮ માં અસ્વાન વિરુદ્ધ રજીસ્ટર જોઈ એક્ષિપટીકને કેસ બુલો). આ કલમને હવે જો રદ કરવામાં આવશે તો પરિણામ એ આવશે કે સન ૧૯૦૮ના ૩૬ મા કાયદાની બીજી કલમ મુજબ જેઓ રજીસ્ટર થયા હતા તેઓ જોવા દાવો કરી શકશે નહિ કે તેઓ કાયદેસર રજીસ્ટર થયા હતા. સર્ટીફિકેટ એ તેના ધરાવનારનો ટ્રાંસવાલમાં હોવાના પુરાવા રૂપ આજ સુધી હતું તે હવે તેમ નહીં થાય. જે લોકોને ૧૯૦૮ માં ખાસ દરેક આપવામાં આવેલા તેવાઓની સામે આ વધારાની મુશીબત આ માટે નાંખવામાં આવે છે તે જોઈ મુશ્કેલ છે.

આથી બંને મનપૂર્વક મતભેદો કરીએ છીએ કે આ નવા બીજાના રજીસ્ટરેશન સર્ટીફિકેટના આધારે ટ્રાંસવાલમાં હાખલ થવાના બંને વસવાના અસ્તીત્વ ધરાવતા દરેક આદમી બચે છે. આનું મોકલું પરિણામ એ આવે છે કે ટ્રાંસવાલમાં રસ્તા દરેક એક્ષિપટીકના ઉપર એ સાબિત કરી આપવાનો બોલો પડે છે કે સન ૧૯૧૩ના ૨૨ માં કાયદાની પાંચમી કલમ અનુસાર તે પ્રોહીબીટીડ પ્રાંતમાં નથી. પાંચમી કલમની છ, એક અને છ કલમો મફતવની છે. કાયદેસર રહીશ અને ડામીસામલ એનો એમાં બુલાસો છે. પ્રથમ હાખલ થયો હોય તે બંને ત્યાર નાહ આણુ વસવાટ એ કાયદેસર હોય તોજ ડામીસામલ હોય છે. મહમદ વિરુદ્ધ પ્રમાણેશન અમલદાર, શીશ કુસેન અને મુખાથ ખાતના કેસમાં કોર્ટે એ સ્પષ્ટ કરેલું છે કે કાયદેસર એક્ષિપટીક યુનિયન અગર બીજા પ્રતિમાં કાયદા મુજબ હાખલ થયો ન હોય તો તેનું ડામીસામલ મજબૂત નહિ. આથી જો આ બીજી પસાર થાય તો ટ્રાંસવાલમાં વસ્તા દરેક એક્ષિપટીકને દેશબાર થવાના બોલો એ સાબિત કરવું રહ્યું કે તે પોતે મા કાયદા બીજાની આરદને ટ્રાંસવાલમાં પ્રથમ હાખલ થયો હતો તે પોતે કાયદેસરજ હાખલ થયેલો છે. સન ૧૯૧૩ પહેલાં જોયો બાળકો તરીકે હાખલ થયેલા છે અને જોવા થયો છે તેમણે એ સાબિત કરવું જોઈશે કે જે માણસે તેને હાખલ કર્યો હતો તેને ૧૯૦૭ના કાયદા મુજબ મા તે પહેલાંના કાયદા મુજબ તેને તેમ કરવાનો હક હતો ના નહિ. આ બીજાની પાંચમી કલમથી ૧૯૦૮ના ૩૬ મા કાયદાની બીજી કલમ રદ કરવાનું થાયું છે. આમ કરવાનો કો દેવ છે તે બંને સમજી શકતા નથી. ૧૯૦૮ના ૩૬ મા કાયદાની બીજી કલમનો રેવુ એ છે કે ટ્રાંસવાલમાં જે અમુક એક્ષિપટીક બોલી રીને હાખલ થઈ ગયેલા હતા એમ કહેવામાં આવતું હતું અને જેઓ ૧૯૦૭ના કાયદા હેઠળ નહિ પરંતુ મરજીઆત રજીસ્ટર થયા હતા તેમના રજીસ્ટરોને કાયદેસર રૂપ આપવા માટેની આ કલમ છે. સન ૧૯૦૮ માં સલામતની શરતને અંગે સમાધાની થઈ હતી તે અનુસાર આમ કરવામાં આવ્યું હતું. (૧૯૦૮ માં અસ્વાન વિરુદ્ધ રજીસ્ટર જોઈ એક્ષિપટીકને કેસ બુલો). આ કલમને હવે જો રદ કરવામાં આવશે તો પરિણામ એ આવશે કે સન ૧૯૦૮ના ૩૬ મા કાયદાની બીજી કલમ મુજબ જેઓ રજીસ્ટર થયા હતા તેઓ જોવા દાવો કરી શકશે નહિ કે તેઓ કાયદેસર રજીસ્ટર થયા હતા. સર્ટીફિકેટ એ તેના ધરાવનારનો ટ્રાંસવાલમાં હોવાના પુરાવા રૂપ આજ સુધી હતું તે હવે તેમ નહીં થાય. જે લોકોને ૧૯૦૮ માં ખાસ દરેક આપવામાં આવેલા તેવાઓની સામે આ વધારાની મુશીબત આ માટે નાંખવામાં આવે છે તે જોઈ મુશ્કેલ છે.

આથી બંને મનપૂર્વક મતભેદો કરીએ છીએ કે આ નવા બીજાના રજીસ્ટરેશન સર્ટીફિકેટના આધારે ટ્રાંસવાલમાં હાખલ થવાના બંને વસવાના અસ્તીત્વ ધરાવતા દરેક આદમી બચે છે. આનું મોકલું પરિણામ એ આવે છે કે ટ્રાંસવાલમાં રસ્તા દરેક એક્ષિપટીકના ઉપર એ સાબિત કરી આપવાનો બોલો પડે છે કે સન ૧૯૧૩ના ૨૨ માં કાયદાની પાંચમી કલમ અનુસાર તે પ્રોહીબીટીડ પ્રાંતમાં નથી. પાંચમી કલમની છ, એક અને છ કલમો મફતવની છે. કાયદેસર રહીશ અને ડામીસામલ એનો એમાં બુલાસો છે. પ્રથમ હાખલ થયો હોય તે બંને ત્યાર નાહ આણુ વસવાટ એ કાયદેસર હોય તોજ ડામીસામલ હોય છે. મહમદ વિરુદ્ધ પ્રમાણેશન અમલદાર, શીશ કુસેન અને મુખાથ ખાતના કેસમાં કોર્ટે એ સ્પષ્ટ કરેલું છે કે કાયદેસર એક્ષિપટીક યુનિયન અગર બીજા પ્રતિમાં કાયદા મુજબ હાખલ થયો ન હોય તો તેનું ડામીસામલ મજબૂત નહિ. આથી જો આ બીજી પસાર થાય તો ટ્રાંસવાલમાં વસ્તા દરેક એક્ષિપટીકને દેશબાર થવાના બોલો એ સાબિત કરવું રહ્યું કે તે પોતે મા કાયદા બીજાની આરદને ટ્રાંસવાલમાં પ્રથમ હાખલ થયો હતો તે પોતે કાયદેસરજ હાખલ થયેલો છે. સન ૧૯૧૩ પહેલાં જોયો બાળકો તરીકે હાખલ થયેલા છે અને જોવા થયો છે તેમણે એ સાબિત કરવું જોઈશે કે જે માણસે તેને હાખલ કર્યો હતો તેને ૧૯૦૭ના કાયદા મુજબ મા તે પહેલાંના કાયદા મુજબ તેને તેમ કરવાનો હક હતો ના નહિ. આ બીજાની પાંચમી કલમથી ૧૯૦૮ના ૩૬ મા કાયદાની બીજી કલમ રદ કરવાનું થાયું છે. આમ કરવાનો કો દેવ છે તે બંને સમજી શકતા નથી. ૧૯૦૮ના ૩૬ મા કાયદાની બીજી કલમનો રેવુ એ છે કે ટ્રાંસવાલમાં જે અમુક એક્ષિપટીક બોલી રીને હાખલ થઈ ગયેલા હતા એમ કહેવામાં આવતું હતું અને જેઓ ૧૯૦૭ના કાયદા હેઠળ નહિ પરંતુ મરજીઆત રજીસ્ટર થયા હતા તેમના રજીસ્ટરોને કાયદેસર રૂપ આપવા માટેની આ કલમ છે. સન ૧૯૦૮ માં સલામતની શરતને અંગે સમાધાની થઈ હતી તે અનુસાર આમ કરવામાં આવ્યું હતું. (૧૯૦૮ માં અસ્વાન વિરુદ્ધ રજીસ્ટર જોઈ એક્ષિપટીકને કેસ બુલો). આ કલમને હવે જો રદ કરવામાં આવશે તો પરિણામ એ આવશે કે સન ૧૯૦૮ના ૩૬ મા કાયદાની બીજી કલમ મુજબ જેઓ રજીસ્ટર થયા હતા તેઓ જોવા દાવો કરી શકશે નહિ કે તેઓ કાયદેસર રજીસ્ટર થયા હતા. સર્ટીફિકેટ એ તેના ધરાવનારનો ટ્રાંસવાલમાં હોવાના પુરાવા રૂપ આજ સુધી હતું તે હવે તેમ નહીં થાય. જે લોકોને ૧૯૦૮ માં ખાસ દરેક આપવામાં આવેલા તેવાઓની સામે આ વધારાની મુશીબત આ માટે નાંખવામાં આવે છે તે જોઈ મુશ્કેલ છે.

ટ્રાંસવાલના "ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન" ના મહાકોને વિનંતી

આજ મહીનાની શરૂઆતથી અમે ટ્રાંસવાલના "ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન" ના મહાકો ઉપર ચોંટાળી જાણજમ મોકલી આપવાની વિનંતી સાથેના આક્રોશ મેંડજતા રહ્યા છીએ. જે માધ્યમોને આ વિનંતી સાથે આપ્યાં મળ્યાં હોય અને જેઓને હવે પછી મળશે તેઓએ પોતાનું લગભગ મોકલી આપવા મહેરબાની કરવી. પણ આક્રોશને આ વિનંતી સાથેના આક્રોશ મળતાં તેઓએ પોતાનું લગભગ મોકલી આપી જે ઉદારતા બતાવી અમને મદદરૂપ થયા છે તે માટે અમે તેઓનો આભાર માનીએ છીએ. આજ પ્રમાણે બીજા આક્રોશ પણ પોતાનું લગભગ મોકલી આપી ઉદારતા બતાવશે અને અમને અમારા કાર્યમાં સહાયતા કરશે એવી અમે ઉમેદ રાખીએ છીએ. ગમે મામ આવી લગભગ ઉપરાંતી બધામાં પ્રેસને મોટા અરજમાં ઉતરવું પડે છે અને મહાકોને લગભગ મોકલી આપવામાં શકત પેનાનો અરજ થાય છે એ અમે અમારી વણી વખત જણાવી ગયા છીએ. આ બાબત પાંચમી રાખી છ, એના ના કદરવાન મહાકો અમને મોટા અરજમાંથી જવાબવા પોતાના લગભગ મોકલીજ આપશે એવી અમે ઉમેદ રાખીએ છીએ. નાહાલ, કેપ, ડેલાનોઆએ, રોડેશીયાના અમુકોને અમારું લગભગ મોકલી આપવા વિનંતી સાથેના આક્રોશ અમે મોકલી મુક્યા છીએ અને જેઓએ દરજ સુધી લગભગ નથી મોકલ્યું તેઓ પણ હવે વધુ દીલ ન કરતાં હવે પોતાનું લગભગ મોકલી આપે એવી અમારી તેઓને તમ વિનંતી છે.

શી. એનેન્ડર 'ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.'

પંડિત મોતીલાલ નેહરુને પુરપાંજળી (અનવાર—ડી. આર. પટેલ)

હાલ આ દિવસ સંતાન મોતીલાલ આજે ક્યાં ગયા, રહતાં કાલનાં દાંડ જાતને હોડી ક્યાં તમે અલોપ થયાં; તમ સ્વર્ગમાંથી સંસારને તમ દાંડને ઝાંખી કરી, યુદ્ધદેવ દાંડ મંડળ તણી સ્વિકારને પુરપાંજળી; ૧ તમ જમ મધે જાગીને જાગ સફળ કરી ગયા, આ વખતે ઇશ્વર તને આવી નહિ દાંડ પર દયા; સ્વરાજના સંસારમાં જરૂર મોતી હતી તમ તણી, યુદ્ધદેવ દાંડ મંડળ તણી સ્વિકારને પુરપાંજળી; ૨ તમે દાંડને સ્વતંત્ર કરવાં પદ દીધું અમેપણે, નહિ એવા છબ્બા સ્વરાજને આઈજું નરજ દાંડને અર્ધમજે; આ ખસ દાંડના તને હજુ માટે બજે હોવા તણી, યુદ્ધદેવ દાંડ મંડળ તણી સ્વિકારને પુરપાંજળી; ૩ દાંડના સુપુત્રોમાં પદ અમે હતું મોતી તમ તણ, એ હીરો દાંડનો ચળકતો નીજ તેજ હતું અંતીમજે; આ પુત્ર અને બાળકો કરે રૂદન હજુ વિધાયમી, યુદ્ધદેવ દાંડ મંડળ તણી સ્વિકારને પુરપાંજળી; ૪ સંપત્તિ સુખને રાજ સાહેબી ત્યામ પ્રીતિ તમે પાંખ, નીજ દેશ અર્થે લોગ આધરો દાંડનાં મંધા તાંખ; નંપણાઈવું તરી નેજ જવા મદદખને ગયા નિસરી, યુદ્ધદેવ દાંડ મંડળ તણી સ્વિકારને પુરપાંજળી; ૫ અજુ નહિ પણ અમારે હા યુગ યુગ દાંડ સંસારશે, હજુ દેશની સેવા થઈ આજુ દાંડ સંતોષ માનશે, શાંતિ દોને તમ આત્મા તણી એવું મંજી સદુ ભવા મળી, યુદ્ધદેવ દાંડ મંડળના પ્રધુખતી સ્વિકારને પુરપાંજળી.

મહાત્મા ગાંધીજી-ઇસ્તિતની દ્રષ્ટિએ

ઇસ્તિતના વફા પછીના "જેટ આલામ" નામના એક છાપા માં એક અસંત રસિક લેખમાં હોંના દેશી રાજાઓ સામે અખત ટીકાઓ કરવામાં આવી છે. મહાત્મા ગાંધીજીની દ્રષ્ટિએ રવીન્દ્રનાથ ટાગોર અને ના. આગા ખાન જેટ સરખા ગણી કરી, મહાત્મા ગાંધીજી સંવર્ધમાં વાંચકોને ઉદ્દેશી નીચે પ્રમાણે લખ્યું છે:

"હવે તમારા ચરતકો પુનઃ શાવણી નમાવો, કારણ કે અમે, હોંના સર્વોત્તમ પુરુષ ગાંધીજી ઉદ્દેશ્ય હરી રહ્યા છીએ. ગાંધીજી કોણ છે? એ દાઢ પિંચરમાં મદાન આત્મા પ્રકાશી રહ્યા છે. તેણે પોતાની સર્વ મિલકત દેઇને અરજી કરી છે, અરબો પ્રત્યે સદાનુષ્ઠાન રહ્યા છે જેણે પોતાના કપડાં ઉતારી નાખ્યાં છે, અને પોતે દાયેજ કતિલા અને વજ્રેલા કપડાંના લગ્નિત ધારણ કર્યો છે. એજ ગાંધી પોતાના દાઢ માં એક નાનો દંડો ભર પોતાના આભમની બદાર નીકળે છે કે જેથી પોતાના દેહને મુક્તિ અપાવી શકે. ગાંધીજી આવો છે: નમ, પાતળો અને નિઃશબ્દ. એજ ગાંધી! તું માત્ર હોંનોજી આર્ગિસ્ટિક નથી; ઇસ્તિતને પાછું તું પ્રકાશ દેનારો છે. યો હોં! તારી કમનસીબીઓ છતાં તું કેટલું આગવશાળી છે કે, તું ગાંધીજી જેવો પુરુષ તારી છાત્રિમાં ઉત્પન્ન કરી શક્યુ?"

સા. આ. ઇ. કાંગ્રેસની કાન્દરસમાં પસાર થએલા ઠરાવો

(અમા અંકમાં આણ)

ઠરાવ ૭.

લેખર

ઇન્ડિયન કન્સીલીએશન એસોસિએટ અને તેમજ ડીપરમેન્ટને જે વેળા નહીં કરવામાં આવે છે તે વેળા હોંનો કવી આર્થિક ગેરલાભની દ્રષ્ટિમાં મુકાબલા હોય છે તેના ખાસ ખાસ રાખવાની માનસિક સુચના આ કાન્દરસ સરકારને કરે છે. હોંનો આર્થિક ગેરલાભમાં એ રીતે મુકાબલા હોય છે કે વેપાર કરવાનું રજાન પસંદ કરવાની તેને છુટ નથી હોતી. પોતાના ધરાખાની પસંદગી તેમજ લંધાની પસંદગી માં પછુ તેમના ઉપર કાયદાથી તેમજ કાયદાના વહીવટી ધોરણથી અંકુશ હોય છે. આવા સંજોગોમાં આ કાન્દરસ સરકારને અરજી ગુનરે છે કે હોંનો સંવર્ધમાં આવા આર્થિક ગેરલાભો હોય છે તે દૂર કરવા.

ઠરાવ ૮.

લીકર એક્ટ

લીકર એક્ટની કસમ ૧૦૨ માંથી ટ્રાસિવાલ પ્રાંતમાં જે હોંનો પાઇન સ્ટુઅર્ટ તરીકે તેમજ વેઇટર તરીકે કામ કરે છે તેમને ન્યાય આપવાના માનવંત પ્રધાને મુકલ કરેલા છે તેની આ કાન્દરસ કદર કરતા વધુ એવું દર્શાવવાની રજા છે કે આવા માણસોને જે એક્ટેન્સિવને આપવામાં આવે છે તે મુદતી હોવાના કારણે જે માણસોનું બાવી ગાજવામાં બરખી રહ્યું હોય છે. મેથાલેટ રપીરીટ હોંનો ખરીદી

કક્તા ન હોવાથી હોંનો કુદ્યોને મળ્યું સદન કરવું પડે છે. આથી આ કાન્દરસ ના. પ્રધાનને અરજી ગુનરે છે કે હોંનો કોને આ કાયદામાં જે ફેટલીક મુશીબતો વેદવાની રહેલી છે તે દૂર કરવા કાયદામાં સુધારો કરવો.

ઠરાવ ૯.

હોંનોની ટેકનીકલ કેળવણી માટે મદદ

આ કાન્દરસ યુનીયન સરકારને એવી અરજી ગુનરે છે કે યુનીયનમાં વસતા હોંનોને ટેકનીકલ કેળવણી હોવા માટે આર્થિક મદદ આપવી.

ઠરાવ ૧૦.

નાટાલના ઇમીગ્રેશન કાયદો

આ કાન્દરસ યુનીયન સરકારને માનપૂર્વક અરજી ગુનરે છે કે નાટાલમાં ઇમીગ્રેશન લગત ઇમીગ્રેશન કાયદાઓ છે તે સર્વ રદ કરવા.

ઠરાવ ૧૧.

લાઇસન્સો

લાઇસન્સના વિષે અમુ કાન્દરસે જે ઠરાવ પસાર કર્યો હતો તે ઠરાવ આ કાન્દરસ દ્વારા પસાર કરે છે અને સરકારને માનપૂર્વક અરજી ગુનરે છે કે યુનીયનના લુલુ લુલુ પ્રાંતો માં જ્યાં હોંનોને લાઇસન્સ છે ત્યાં વળતે છે ત્યાં સુધી લાઇસન્સ સંવર્ધમાં કાયદાઓનો અમલ અર્થે સખ્તાર્થ, અન્યાય અને ખીન સદાનુષ્ઠાન બરેલી રીતે કરવામાં આવે છે તે જોતાં કેપટાઇન એક્સપ્રેસમાં કચાવવામાં આવેલું છે તે ધોરણે અરજી કરી ધરાવતા લાઇસન્સના કાયદાઓની દ્વારા વપાસ અટાવવા માટે અમદીથી પમલા કરવાની યુનીયન સરકારને આ કાન્દરસ અરજી ગુનરે કરે.

ઠરાવ ૧૨.

રેલવેની તકલીફો

સાદ્ય આફ્રિકન રેલવેમાં ખુસાદરી કરતા હોંનોને અનેક તકલીફો વેદવી પડે છે તે જોતા કેપટાઇનમાં મળેલી આ કાન્દરસ મીનીસ્ટર જોહ રહે અને હારબરને અરજી કરે છે કે જે તકલીફો દૂર કરવાના આક્રમથી તેમજ એક ડીપાર્ટમેન્ટલ કમીટી જે તકલીફોની વપાસ કરવા માટે નીમવાની મહેરબાની કરવી.

ઠરાવ ૧૩.

રેલવેમાં કામ કરતા હોંનો નોકરો

રહે ખાતાની રાજગતી એવી છે કે જે હોંનો રહેવા નોકરી કરે છે તેને રજા આપી તેને રજાને અન્ય પ્રબળ માણસોને નોકરીએ રાખવા અને રેલવેમાં નોકરી કરતા હોંનો પ્રત્યે જે વર્તન અભાવવામાં આવે છે તે જોતાં આ કાન્દરસ રેલવે તથા હારબર ખાતાના પ્રધાનને અરજી ગુનરે છે કે રેલવેમાં કામ કરતા હોંનો નોકરોને રાદત આપવા માટેની વપાસ કરવાના તેઓ પમલા ભરે.

ઠરાવ ૧૪.

હોંનો ટ્રેડ કમીશનર

સા. આ. ઇ. કાંગ્રેસની આ કાન્દરસ એવો અભિપ્રાય ધરાવે છે કે સાદ્ય આફ્રિકામાં હોંનો પ્રતિનિધિપણું કરવા માટે એક ટ્રેડ કમીશનર નીમવાના સવાલ વિષે હોંનો સરકારે અમદીથી ખ્યાન આપવું જોઈએ કે જેથી યુનીયન અને હોંનોના વચ્ચે નિકળેલા વેપારી સંવર્ધ જોડી કઠાય.

૨૨૧૫ ૧૫.

હુથિયાર

હથિયાર રાખવા માટેના વચનદાર કારણો હોદીઓ આવે છે તે છતાં હથિયાર રાખવાની પરમીટ હોદીઓને આપવાની ના પાડવામાં આવે છે એવી કોઈન્સ ખાતાની રાજનીતીને આ કોન્સરંસ અયોગ્ય લેખે છે અને આ કોન્સરંસને મજબુત રીતે એવું લાગે છે કે સન ૧૯૨૬ ના માર્ચ માસની તા. ૬ થીજે જનરલ ગ્રાહના વડાએ કેમ્પેસને જે પત્ર લખ્યો હતો તેનાથી આની રાજનીતી વિરુદ્ધ છે.

૨૨૧૫ ૨૬.

એલડ એક્ઝ પેન્સન

ગઈ કોન્સરંસ એક ફાવેલ મારફતે યુનીયન સરકાર પાસેથી એવી મામણી કરી હતી કે એલડ એક્ઝ પેન્સનના ફાવેલાને બાબ ઉઠાવવાને હક હોદીઓને પણ આપવો તે ફાવેલ રીતથી પસાર કરવા આ કોન્સરંસ સરકારને જરૂર યુગ્મરે છે કે આ કલ્પદામાંથી યુરોપીયનો અને કલકટ પ્રજા જે ફાવેલો કહેવે છે તેવો ફાવેલો હોદીઓ પણ ઉઠાવી શકે એવી રીતે કાવડામાં બસદીથી ફેરવાર કરવો.

૨૨૧૫ ૨૭

પ્રીટોરીયાના કુલ વેચનારાઓ

આ કોન્સરંસ પ્રીટોરીયાની યુનીયોપલીટીએ અમુક સના માં પ્રજા વેચનારાઓ ઉપર અટકાયત સુકનારો કાળદો મૂક્યો છે તેની સામે સખ્ત વિરોધ દર્શાવે છે. પ્રજા રીપબ્લીકના સમયથી તેઓ પોતાનો આ ધંધો ચલાવતા આવેલા છે.

૨૨૧૫ ૨૮.

પ્રાર્થનાનો દિવસ

ટ્રાંસવાલના એસામ્બલી કોન્સ ટેન્સર બાબ જે ભત્રીઓ વચ્ચે તકાવત પાડી હોદીઓને અલગ વિસ્તારમાં વસવાની જરૂર પાડનારો સિદ્ધાંત લખાય કરે છે તે ખીલ અને કામદો અને તે ટ્રાંસવાલમાં વસતા હોદીઓ બારે વિકટ સંજોગોમાં મુકાઈ જાય એવી સ્થિતિ ઉપસ્થિત થાય છે તે એટલે આ ખીલ યુનીયન પાર્લામેન્ટમાં જે દિવસે કામદો અને તે દિવસે જાણ્યા ર. આફ્રિકામાં વસતી હોદી કોમ તે દિવસને એક પ્રાર્થનાનો દિવસ ગણવાનો આમક કરે છે. (અધુરું)

હોદની લડતને મદદ

ધી ટ્રાંસવાલ યુનાઇટેડ પાર્ટીઝ સોસાયટીના સેક્રેટરી રા. છવણજી પ્રાગજી જમત અમને લખી જણાવે છે કે સોસાયટી તરફથી રા. ૧૭૮૭ બંને રૂપીના સત્કારસો સલાસી પુરા ફેમના સ્વાતંત્ર્ય કુલમાં મદદ તરીકે સુરત છલા સમાની ઉપર તા. ૨૧-૨-૩૧ ના રોજ એકલી આપ્યા છે.

હેલાગોઆખેના સમાચાર

(અમારા ખબરખચી તરફથી)

શી. પ્રજાદાસ કોમોદરદાસની વિદાય

મજદાસ શેઠ હેલ સીમાવતા દોઈ તેમના માનમાં કેટલીક પાટીઓ થઈ હતી. ત્યાર બાદ શેઠ તરફથી એક મોટી પાર્ટી આપવામાં આવી હતી. તેઓની કાર્યક્ષેત્રતા, ન્યાય પરાયણતા પર અહિંની જનતાને બહુજ વિશ્વાસ છે તેઓની વિદાય વખતે આસાધારણ એટલી રટીમર પર ભરી હતી. દાર તેરા એનાયત કર્યા બાદ તેઓ રટીમર પર ચઢી ગયા હતા. ત્યાં લેગા ચલેલા

સજ્જનોએ તેમની સફળ સફર ઉજવી હતી.

આ રટીમરમાં અહિંના બાઈ તરવરલાલ નાનાભાઈ, મી. સ્નાન બાઈ ખીઈ, જેઓ એકોલકમર ખાતાના બહુકાર હ. તેઓ હેલ તરફ રવાના થયા છે.

ગમે તે બોગે પગાર ચુકવશે

અહિંના વેપારી મુલખંદ બામજી જેઓ કેટલાક વખત અનાઈ હેલ ગયા છે. તેમનો બલીવટ તેમના બાબીદાર મી. પોપટલાલ બામજી અહિં વેપાર ચલાવતા હતા. ત્રીસ વરસની જુનામાં જુની વેટીએ કેટલોક વખત અગાઉ હીમાજી કાલુ હતું તેમાં વેપારીની મોટી રકમ રોકઈ રહી છે. એટલુંજ નહિ પરંતુ નોકરોના પગાર પણ રોકાયા છે. વિવાજી કાલુએ ત્યારે તેમને ત્યાં મહેતાજી તરીકે અહિંના જાણીતા—જેઓ દરખાસ પરસોલમ, જેઓએ પણ વિવાજી કાલુ હતું તેમને ત્યાં નોકરી કરનાર મહેતાજી હતા. આ ધસમનું નામ કલ્યાણજી છે. મી. પોપટલાલ જેલમાં છે, જેઓ માર્ચના પહેલા અલ્પાલીયામાં છુટ્યા સંભવ છે. તેઓને જેલમાંથી મુક્ત કરવાનો પ્રયત્ન શેઠ મજદાસ કોમોદરદાસે કરેલો. જેમના પ્રયત્નથી તે બાઈ મુક્ત થનાર છે. આજા હ કે તેઓ તરે તે બોગે પણ નોકરોના પગાર ચુકવશે. કાલ મહેતાજીની રાખવાની પર ન હોય તો સાર.

અહિંનું નેવા હોંડ એસોસીએશન

ઉપરોક્ત સંસ્થાને મૂતપ્રાય દસમાંથી ઉગારના અહિંની યુવાન જનતાએ વનતોડ મહેતા કરી પરંતુ પ્રમુખ મહારાવનું પલ્લુ કપ હીરા તરફ છે એ સ્પષ્ટ જણાવું નથી. છેલ્લામાં છેલ્લી ચુલ્હીની મોટીંગ ન્યારે મોલાવવામાં આવે ત્યારે કેટલાક વિન સંતોષીઓ જેને જુરશી બાઈ નહિ મને તોર આપણે નહિ મુંદાઈએ તોર આવા શંકા સ્પષ્ટ વિચારોથી કોઈ આભું નહિ. હવે તો પ્રમુખે સમજી જવું જોઈએ અને ચુલ્હીનો નિકાલ લાવવાનું રોઈએ. અમર તો પ્રમુખ તરીકેના બધા દુક જતા કરવા જોઈએ. આ સંસ્થાના કાર્યકર્તા અત્યારે કાઈ પણ નથી. તે બંધારણકર્તાક વિચાર કરવામાં આવે તો સંસ્થા નથીજ. નવી ચુલ્હી ન થાય એટલે જુના દોષધોરોના દુક જતા રહે છે એમ ખાસ જુલમાં સ્પષ્ટ જણાવવામાં આવ્યું છે.

આ સંસ્થાના કેટલાક કામો બંધારણ પર ખાણી ફેરવીને કરના માં આવે છે. આ સંસ્થાના મહાનનો કેટલોક કામ એક ફેસમને બાટે આપવામાં આવ્યો હતો અને જેના પાસેથી કબજે લેવા માટે ન્યાય પરાયણ શેઠ મજદાસ કોમોદરદાસે મહેતા કરી, સમ-જવાને કબજે લીધો. તે વખતે ખાસ કહેવામાં આવ્યું હતું કે આ સંસ્થાનું મહાન મહેતા રૂપયોગમાં લેવું, કાઈને બાટે આપવું નહિ; છતાં આ વચનને ઠાકરે મારી અલ્યારે ત્યાં નહિ રહેતા જેવા એક પાણુક મદરથને અમુક મુલતની બંધારણી વાટે આપ્યું છે. અને તે મદરથ પોતે હવે એ મહાન નહિ વાપરતા અન્યને બારે આપી નકા ફીલે છે. સંસ્થાના કાર્યકર્તાઓ મોલવા પ્રમાણે નથી ચાલતા તેને આ છવતો ભગતો દાખલો. ખીજે એક બનાવ જ બન્યો તે બંધારણ અહિંની જનતાને સરમાવનારો છે. વાગ એમ બની કે આજથી અમુક દિવસ પહેલા બે મુસાફરો અહિં આવી પહોંચ્યા. તેમના પાસે કેટલાક બલાગણુ પત્રો હતા. સંસ્થાના સેક્રેટરી (કાયદેસર નથીજ) એ લાવખેરેરીવન ગા. અમીદાસને ત્યાં એટલે સંસ્થાના મહાનમાં ઉગારો આપવાનું કહ્યું. તે બનને બાઈઓ ત્યાં ગયા અને સામાન પણ મુક્યો. ત્યારે કહેવામાં આવ્યું કે અહિં આજ દિવસ રહેવા જેવામાં આવશે. તપ રોકાશે તો રર મારો માલક હોવા દિસામે બાઈ લેવામાં આવશે.

આવી પખડીક સંસ્થામાં ભાડા લેવાનો કાયદો, રિવાજ પરજોળે કાલનાર પાસે જનતા કે સંસ્થાના કાર્યકર્તાઓ જવાબ શા માટે માંગતા નથી. આ મહાનનો અમુક ભાગ સામાટે કોની સમાચી કોટાકટથી બાટે અપાયો છે તે પુજાર આપ્યા હેલાગોઆમાં કાઈ નથી કે શું?

દ્રુષ્ટીએ મનમાં મલકાતા હોય કે દરેક પ્રકારના હાથ આપનાર તે તો ગાદે બેસાવવું નિયમ કે તેઓ અધિકારમાં છે. આ સંસ્થામાં જેમ્સ એક પાર્ટ પણ નથી આપી છતાં દરેક હાંકીએના હાથ છે. હાથ છે. અને હાથ છે.

પ્રમુખ મહાશય અવહેસર જે દુક ખખતમાં નથી સુટણી નહિ હરે તો આ સંસ્થા સુસુ પામેલી છે એમ સમજાવે યુવાનીઓ પોતાની નવી સુટણી કરી સંસ્થાના કબજે હોયે એમ પ્રમુખે હવે સમજાવે કે પડશે. દ્રુષ્ટીએના મગજમાં જે એવું કુત બરાબર હોય કે "અમે દ્રુષ્ટીએ એટલે મકાનના ધણી તો તેમણે પણ મનમાંથી એ વિચારે સહતર દૂર કરવો. નવી સુટણી થયા બાદ દ્રુષ્ટીએ પણ ફેરવી નાખવા ગાદે સરકારમાં અરજ કરવામાં આવશે આપી વધારે હવે મળે.

ધી સુરત હાંકુ એસોસિએશન

વાર્ષિક જનરલ મીટીંગ તથા વરો બાડે આપવાના ટેન્ડરો

ધી સુરત હાંકુ એસોસિએશનના સર્વે એમ્બરોને અધર આપવામાં આવે છે કે એસોસિએશનની વાર્ષિક જનરલ મીટીંગ સ્વીચાર ના. ૨ લી માર્ચ ૧૯૩૧ ના રોજ સાંજના ત્રણ વાગ્યે એસોસિએશનના ૧૨૭ વીકટોરીયા સ્ટીટવાળા હોલમાં મળશે.

કાર્ય:—૧૨૭ વિકટોરીયા સ્ટીટવાળી પ્રોપર્ટીના પાછળના રમે તથા ૨૧, ૨૩ અને ૨૫ ઠાસ સ્ટીટવાળા મથા બાડે આપવાના ટેન્ડરો લેવામાં આવશે. વધુ અથવા ઓછી રકમના ટેન્ડરો પાસ કરવાની સત્તા જનરલ મીટીંગને છે.

વાર્ષિક જનરલ રીપોર્ટ, એક્સીસરની તથા કમીટી એમ્બરની સુટણી વીચેરે મરચુરજી.

લી. ગુલાલ સુખા મીસર,
ઓ. મહેદરી

જાહેર ખબર

તા. ૧૫-૪-૩૦ ના "કમીટી" ના નામથી "હાંકી પેસેન્જરોને સુચના" વાલા હેન્ડબીલ જેમાં મળકુર પેસેન્જરો ઉપર રામજી કાલીદાસે હુમલો કાળેકર વરતાવવાની લીખીતવાર અરજ આપ્યાનું જણાવે છે આ અરજ એસોસિએશને સંબંધી મીટીંગ બરી હાથ પાસ કરીને જે રોજ તે બાબતમાં કામ કર્યા હોય તેની નકલો રેલગાંવાનની હાંકુ એસોસિએશન જાપાદારે જાહેર કરશે. તેમજ મળકુર કમીટીમાં કયા કયા એમ્બર તથા કમીટી કયે સ્થળે બીસાશે એ અનં પરદુષ્ટા બંજન તરીકે કમીટીએ આજની સુધીમાં કયા કયા પરમાર્થી કાર્યો કર્યા છે તેની નોંધ પબ્લીકમાં છુકશે તો પબ્લીક તેમના ચોટા ઉપકર માનશે. પણ જો આ સુધળી બાબતમાં તેમજ કાવત્રામાં હાંકુ એસોસિએશનને કે તેમના કાર્ક દ્રુષ્ટી કે એમ્બરોને ક્યો હાથ ન હોય અને અપકૃત્યની અંદર જેમણે બીસકેલ આગ ન લીધો હોય બહો કુખ્ય કાવત્રાખારે દોરી સંચાર કરી ખાલી તેમનાં નામ જાપામા કે હેન્ડબીલમાં સંડાવ્યા હોય તો તેમણે જાપાદારે તે મુજબ જાહેર કરી પોતાનો હાથ કાઢી લેવો કે જોથી મુખ્ય કાવત્રાખાર વિરુદ્ધ અમે આગળ પગલાં બરી કાઢીએ.

લી. રામજી કાલીદાસ.

પા આ બોક્સ પટા, રોડેન્ડો માહવીસ.

આઝાદીઓ-ની-કુરખાની

તમે હાંકીને આઝાદીને સુર સાંજળવા માગો છો? તમારે ગાંધીજીની અજવળ ઘર બેઠાં બેવી છે?

જો આવી ભાવના તમારામાં હોય તો તમે રેલના વર્તમાનપત્રો વાંચો, કે આફ્રિકાવાસી દોદી બામ્બોને દોદી રિશ્તિથી વાંચે કરવા અમે ત્રણ વર્ષ યપાં દોદરી જુદાં જુદાં અખબાર મંગાવવા કર કર્યા છે. આ જાપાઓનાં નામ નીચે પ્રમાણે છે.

અફવાડીક જાપાના નામ
મુમ્બ સમાચાર, પ્રભાગિત-કમરી, મે વડી મોજ,
સમી સદી, દીન, જોએ કાનીકલ,
પન્ડીયન બુક (કરખન)
માસીક જાપાના નામ
નવમેન, નવ-મુખ.

જેઓ દર મેલે તાબ સમાચાર વાંચવાની તમજા રાખતા હોય તેઓને હું અમારે સારી જાપાં વેચાતાં છપ જવા કે વર્ષનું એક સાથે લગાજી તરી જાપાં મંગાવી લેવા પાસ મળતી કઈ છું. નીચેને સ્થળે પત્ર લખી પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો કે જાપાં વેચાતાં લખ જાઓ કે મળો:

એ. બી. ખાન.

૪૧ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર: કાયેનનજ સ્ટીટ,
બોમ્બે ૬૦૬૮. જોદાનીસખાં.

ઉપર લખેલાં જાપાં અઝાદી પ્રીટરીયનની જાંચ ૧૨૭ મરિસ્ટુ સ્ટીટમાંથી પણ મળી શકશે
વાંચી, વંચાવો અને દેશની નેવા કરો

રેલગાંવાનને ઉતરી સ્વદેશ યા ટ્રાંસવાલ જનરલ હિંદી પેસેન્જરોને ખુશ ખબર

નીચેને સરનામે પત્ર લખી જણાવશો તો અમે તમને સ્ટીમર તેમજ ટ્રેન જાપર લેવા આપશું અને રહેવા તથા ખાવા પીવાનો જીતમ બંદોબસ્ત વાજબી ખરચે કરી આપશું.

પ્રમીએશનને લગતુ દરેક કામકાજ સંતોષકારક રીતે કરી આપી સ્ટીમર ઉપર ચઢવાની તેમજ ઉતરવાની દરેક સગવડ અમારી બતી હેખરેખ નિશ કરીએ છીએ.

ફેબ્રુલી વાળાઓએ જી. આઇ. ૯૧ ફોર્મ રજીસ્ટર કરી અમેને બહેલા મોકલી દેવાં અને પાંચ સાત પૌંડનો ખર્ચ કરી પોતાનો વેપાર બંધ કરી અમે આવા જગર નથી તમારા ફેમીલીને સ્ટીમર ઉપરથી લવારી ન સંગાથ ને ટો દેશથી આપેલ હશે તેજ સંગાથ નેરે ટ્રાંસવાલ મોકલી આપવાની દરેક સગવડ કરી આપશું. ૨૫ વર્ષથી પ્રમાણીકપણે કામ કરી દરેકને સંતોષ આપું છું અને ટ્રાંસવાલના દોદી લાઈઓમાં બળીતો છું.

મેળે કીવસે હુંદારનો ધંધો કરી પરાવાની મીલકતો ઉઠાવી નજ ખાનારા પાછળથી પરમાયના દોરો કરનારાઓએ તા. ૧૫-૪-૩૦ના બેસાવસના પેસેન્જરો રેલગાંવામાં તેના સગાને મર કતરતાં મે તેમના પર કેસ કરી પકડાવવાની લખીકા ના. બીરીકા કાન્સલને કહી જાપાદાર તેમજ હેન્ડ બીલો રહેલો પ્રસિદ્ધ કરી. પણ જો કામ તે હાલ કરવાવાળા કોર્ટમાંથી ને કેસની નહલ લઈ જાપામાં જાહેર કરશે તો હું પીટ ૨૫, કોલે ૧૬૬માં આપીશ અને જો તે કોર્ટએ જુદાવું જાહેર હોય તો તેમણે પા. ૫૦ બરવા. વતનહેવાર નિર્ધાર કરનારો કરશે.

Ramjee Kalidas,

P. O. Box 581,

Laurenco Marques.

સાઉથ આફ્રિકામાં પ્રખ્યાત કેપીટનનો રટ વર્ધનો વખણાયલો

Parcel from
**KAPITANS
BALCONY
HOTEL**

DURBAN.

CORNER of GBEY and VICTORIA ST.
PHONE 3523

ફરમાસુ મીઠાઇ

કોઈ પણ તહેવાર, જન્મસા, દીપાવી અને લગ્ન પ્રસંગે ઘણાજ આનંદ આપશે.

તાજાં લીંબુ અને કેરીના આચાર, પાપડ, ગરમ મસાલો તથા ખાસ પોરબંદર ઘીની રપે-શીયલ મીઠાઇ તેમજ અમારી બેકરીમાં બનેલા તમામ જાતના તાજાં કેકા હુમેશાં તૈયાર રહેશે.

માલ સારો અને ખાત્રી પુર્વક રેલવે પાર્સલથી રવાના કરવામાં આવશે. મંગાવી ખાત્રી કરો. ચોરસ આથે પેસા મોકલવા મહેરબાની કરવી. સી. જી. ડી. થી મોકલવામાં આવશે નહિ.

માઇસ લીસ્ટ મંગાવો.

લખો યા મળો:—

R. K. KAPITAN.

Telephone 3484

Tel. Add. "SURATEE"

Eastern Trading Co.
WHOLESALE FRUIT SUPPLIERS.
Box 730. Durban.
No. 1 Bananas 25s. Crate,
Pineapple No. 1 3s. dozen.
F.O.R. Durban, C.O.D.

નં. ૧ નાના રૂપ/ કેક, પાર્સનાફલ નં. ૧. ૩/-
લગ્ન રોકાણ સુધી (સી. જી. ડી.) લખો ઉપસા
જરૂરના રોકાણ નાણુ ફરત અને વેલ્ડેબલ
સાફ પેડ. ડી સી જી. ડી થી મોકલવામાં આવશે

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફરત અને વેલ્ડેબલ સાટે મંડીના જોડેલા ઉપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી
કરો. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

ફરત ભરત તાજુ ફરત અને વેલ્ડેબલ સાટે પેડિંગ કરી સી.
જી. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:—

P. O. Box 254.

Durban.

31 Short St.

મ ક ત

મુખ્યારક ઇંદ

ખાસ લાભ

અમારે ત્યાંથી ૬ રેકૉર્ડ ખરીદનારને એક આલબમ ૬ રેકૉર્ડ સમજાવું અને ૧૨ રેકૉર્ડ ખરીદનારને એક આલબમ ૧૨ રેકૉર્ડ સમજાવું મફત આપીશું. હાલમાં અમારી પાસે મરાઠુર ગવંધાઆના લોકર રેકૉર્ડ હિંદુસ્તાની, ગુજરાતી, દામી, ગોસરી અને હુલુ આવેલા છે. તેમજ સગળી જાતના

ગ્રામોફોન અને વાયરલેસ ગ્રામોફોન

પણ રોકાણમાં રાખીએ છીએ. કેટલોગ માટે લખો:—

Agent for H.M.V.

E. A. TYEB & Co.

'Phone 2447. P. O. Box 1155

109 Field Street, DURBAN.

Indian Opinion

No. 10—Vol. XXIX

Friday, March 6th, 1931

Registered as the "P. O. of a Newspaper" under the Press Act, 1908.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

સ્વી. કારાગોલા માર્ચ તા. ૬મીએ
પોર્ટબ્લેર થઈ મુંબઈ જવા ઉપડશે.
સ્વી. "ખાલસા"

મીડીયના જાવો

સેકન્ડ ક્લાસ: પાસેડ ૨૭-૦-૦.

૪-૨૨: પાસેડ ૧૫-૭-૬.

૩૬: પાસેડ ૬-૭-૬. મેરાઈની વગર.

માર્ચ તા. ૨૩ મીએ મુંબઈ જવા ઉપડશે.

મુમ્બઈમાની વીરી. શ. ૪૦ ના હીસાબથી અને સ્પેશીયલના શ. ૧૦૦ ના હીસાબથી લેવામાં આવશે.

હોંડુ વીરી. શ. ૭૫ ના હીસાબથી અને સ્પેશીયલના શ. ૭૫ ના હીસાબથી લેવામાં આવશે.

સુખના—ઉત્તરમાં પોતાના મોટા ટાગીના સ્ત્રીવારે ૧૧ વાગ્યા અગાઉ કર્મમાં પરોવ્યાં કરવાં.

સેકન્ડ અને ઈન્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સ કરવો.

દરેક દોહા પેસીન્જર પોતાની ટીકીટ જમારી જોશીસમાંથી લેવી અને જહાઝ મામવાળા યાદગારે જમારી માથે

જવવ્યવસ્થા કરવાથી પણ મુક કરશે. સ્ટીમરને લગતું દરેક કામકાજ જમારી જાતી દેખરેખ નીચે થાય છે

SHAIKH HAMED & SONS,

390 Pine Street,

Tel. Add. "Korimaa," Durban.

વધુ ખુલાસા માટે લખો પા મળે:—હિંદી પેસીન્જર

એજન્ટ શેખ હામિદ એન્ડ સન્સ,

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, દરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

*Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.*

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of

SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

પુરા ખબર

સાદિશ આફિકામાં ગુજરાતી પુસ્તકોની નવી ઝેબ-સી.

આરનામું નોંધી શકો.

કેનસી કારસો	૫	૬
મહાકાવ	૫	૬
પ્રીતેશ મહાલ	૬	૬
સુલતાના રાજ્ય	૧૭	૬
દુઃખીને દિવાલો	૧૨	૬
ગાંધી અપીલ (કાસ્ત્રોસરનું પુસ્તક)	૮	૬
રાજ્યના મહેલમાં	૪	૬
સીતમહાર સુલતાન	૬	૬
અમી કરજી	૭	૬
બે એન દુનીયા	૭	૬
એક પરચેસર પ્રતાપ	૫	૬
કેનેસાદ માલન માળા	૧૭	૬
ગુજરાતીનું ગુજાળ	૧૭	૬
બાકલા બાબર	૬	૬
ગુર્જીસ્તાનનું ગુલ	૮	૬
કરણલી	૫	૬
ખુલસુરત મહાર	૫	૬
કરમની કદાશી	૮	૬
નવાલ ગંગા	૬	૬
દુનીયા કે દોબખ	૬	૬
ખુદને ખબર	૬	૬
મુઝાફીલ આકાશ	૧૭	૬
સંસારનો સંસાર	૭	૬
સંસારી કે સન્ધાસી	૭	૬
તીલેક વાણી	૫	૬
એક ખુન	૧	૬
બીરજાને બાદલા	૮	૬
નવજ નવરંગી	૧૭	૬
સંકટની-સુલખા-પ્રસાદીનું પૂલ	૧૭	૬
ગુજાળન	૬	૬
દાદ કદાપજી સાગર	૭	૬
કાણું ગુજાળ	૭	૬
મરત ફરીરનું કાસ્ત્ર બંગાર	૭	૬
જુલનો એમ (રસીય કીરેન્કીય વાર્તા)	૮	૬
વીલામલી કોક આલ બાગ ૧	૭	૬
" " " " ૨	૧	૬
દેવોને ખુલ્લા પત્રો	૧	૬
કંપલી વાર્તાબાપ	૭	૬
રવીદાસ એન્ડની સ્વર્ગમતા	૮	૬
મિડીઆકડી	૫	૬
ભાલાશીનું શબ્દકોષ	૧	૬
ભાલબીન	૬	૬
અભીકલા	૪	૬
કીરેક્ટીવ બચંત (રસીય નામ કમા)	૫	૬

વામ કન્યા	૨	૬
લીલોતમા	૨	૬
મુગજળ	૭	૬
અ અંગો મુસાદર	૧	૬
ઉપાને અરજી	૬	૭
રસાલજી	૪	૭
મગલો ગીત ગીતીક	૭	૭
મજા વિગાર	૨	૭
આવના સુધી	૧	૬
સાત સુંદર વાર્તા (દરેક બજે ૧૭૩૨ વાંચવી)	૧	૬
બચ કારતી	૨	૭
સ્તામી ગામ તીર્યનું જીવન મરીત	૬	૬
સંસાર સ્વપ્ન	૨	૭
ગણિતન પ્રભુ	૧	૬
નંદન વનને આંગણે	૧	૬
આનંદ ભદરી	૫	૬
અમારી પટેલી વાર્તાઓ	૧	૭
" બીજી "	૧	૭
" ત્રીજી "	૧	૬
આખાતબીક વાર્તા માળા	૨	૬
લોહીના લેળ	૧	૭
અંજરને ઝણકારે	૨	૬
રસીકા	૫	૬
મદનામ કીદ	૨	૭
મુકન ધારા	૧	૭
માલીની	૧	૭
તોફ અને દાઝીર	૧	૭
ઝેરોમાનો કાકાલ	૨	૬
મહાત્મા ગાંધીનું ધર્મયુદ્ધ (દરેક દોહીએ)		
વાંચવું જોઇએ		૬
પ્રશન સુધી પર રખા	૧૦	૬
દિવાની કે આણી બાગ ૧	૮	૬
" " " " ૨	૮	૬
ફદગતનો કહેર	૪	૬
કંડીની રાણી	૬	૬

આ ઉપરાંત બીજી મણી અતના યુગ મળશે.

કમ, હાકેમ અને ખાંસી

ની ખાસ દસ વાણી ખાવા કરે. દબરોને કાપેલો કપો
એ અને વાપરવામાં કામ પથ ભરતું તુલસાન ચતુ નથી.

કીમત એક રીતની રી. ૪૫.

એક વખત મંમોની ખાતી કરે.

મળવાનું કેમણી.

The Burma House,

125 Grey St., Durban.

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

રજાઈલ "જુટ" માર્કની કપડાની જાહેર ખાતર સમસ્ત દેશના નેટીવ છાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા માથા તે જાણે છે અને માથે છે. રજાઈલ "જુટ" માર્કનું કપડું રજાઈ કરે અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકશો.

આ "જુટ" ની માર્કની તપાસ રાખ જે અને ઇમીટેશનથી ચેતતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એચ. જી. પટેલ સમીથ એન્ડ કું.

(પીટી) લીમીટેડ.

જોહાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, ડરબન,
પોર્ટબ્લેઈઝાબેથ.

P. P. BHAGAT Fruit Merchant.

દરેક ભવનું રૂ. ૨ અને વેજીટેબલ સાફ પેકેજ કરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. બજો:—
P. O. Box 512, Durban. 129 Victoria St.

FREE
Diary
For
1931

FREE GIFT! DIARY 1931

306 pages—only 4 p. page. Apply with 6 pence postage stamps.
RAJVAIDYA NARAYAN KESHAJI,
177 Harrison Road, CALCUTTA.

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વિગેરે

અમારે બાં બાંની દેખરેખ નીચે તાજે અને સફાઈથી ધરમાં ફેલો ગરમ મસાલો, ડ્રીપાઉટર, દબર, મરચાં, તેમજ કેરીનાં અને લીંબુનાં તેમજ મીઠાં આવાર હાંમેશાં થોડાં થા જ્યાંયે અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવાં ઉત્તમ માલ, તમો ધરમાં ખનાવી શકતા નથી. એક વખત મંગાવી ખાતરી કરો. મળવાનું ટેકાણું,

K. H. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

Phone 3867. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN.
HEERABHAI MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

દોલસેલ ફ્રૂટ અને વેજીટેબલ એક્ષપોર્ટર

અને કમીશન એજન્ટ.

ગ્રેટીંગ સાદી રીતે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Box 247 & 317

Tel. "Khatri."

HUSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીફોન એડ્રેસ "ખત્રી"

હુસૈન ઇસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)

ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,

બેરા, પા. ક. આફ્રિકા.

અકવાલીક પંચાંગ

ગ્રીસમી	હીંદુ	મુસલમાન	પારસી	સુર્યોદય	શુક્રોત
ગાર	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	ક. મી.	ક. મી.
માર્ચ	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭
૧	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭
૨	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭
૩	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭
૪	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭
૫	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭
૬	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭
૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭
૮	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭
૯	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭
૧૦	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭
૧૧	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭
૧૨	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭	૧૯૨૭

વેચવાના વાંચવા લાયક પુસ્તકો

પાના	શી. રૂ.
સિપાહીઓના જળવાનો ઇતિહાસ	૧૪૪ (ભાગ ૨) ૬
નકીલ કૃષ્ણી	૪૪૦ ૮
ચુલામી રહેપાર (ભાગ ૨)	૨૪૪ ૬
મોહન વીર કચીરજી	૨૮૦ ૬
સેનેરી નામ વગરની પછુ પાડા પુઠામાં	
કાળા પાથીની કથા	૨૪૨ ૦
જામકોર	૮૧૪ ૭
કાચા પુઠામાં પછુ લખીને ઉપયોગી	
ગીતાવલી	૧૧૨ ૨
નવ સોંદરા	૧૮૦ ૧
મરિયાવલી	૧૧૦ ૧
સત્તરમી મહીનું કાન્ધ	૨૮૮ (ભાગ ૧) ૫
સીવા વનવાસ	૧ ૩
જમનાદેવી મુરતી અને આરતીનું બાંધવું	૪ ૦
કવનપર પ્રકાશ	૧૦૭ ૦
સંદેશ'કની રસપાર	૨૧૫ ૩
" ભાગ ૨ નો	૨૦૫ ૩

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas," Box 5237,
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From **VARA'S Factory** (BOMBAY)
INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

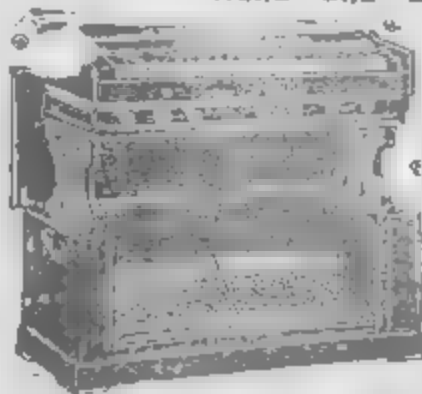
Write or give a Call at

GOSHALL'S MUSIC SALOON.

(Prop. A. N. GOSHALL)

P. O. Box 460,

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન મટે હરેક પ્રકારનાં હારમોનિયમ રાજસ્થાની બજાર જે. ૧૨
દરેક પુરા પાડીએ છીએ. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ,
પગલા, પેટિંગલ હરેક જાતના મોઢા અને મધુર સુરના હારમોનિયમો
અહીં સ્ટોકમાં રીયાજ રહે છે તે સીધાવ જતા ભાગે ધમાજી, સુર, બજ
વીજેર પણ મળશે. હરેક જાતના હારમોનિયમનું રીપેરિંગ કામ આવીથી
કરી આપીએ છીએ. હજો યા મળે:—

ગોશાલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(માલીક: એ. એન. ગોશાલીયા.)

પી. એમ. બોક્ષ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 10—Vol. XXIX.

Friday, March 6th, 1931.

$$\hat{u}^n = (u_1^n, \dots, u_N^n) \quad \text{in } \mathcal{H}^1(\Omega; \mathbb{R}^N), \quad \text{with } u_i^n = 0 \quad \text{on } \partial\Omega \cap \{x_N = 0\},$$

THE CHURCHILL SCHOOL OF THOUGHT DENOUNCED

A FITTING REPLY

THE *Cape Times* editorially comments as follows in its issue of the 25th February:—

Mr. Churchill is the new Gandhi. When every responsible leader of opinion in Britain and India, including the Mahatma himself, is doing his utmost, in the light of his individual conscience, to help solve India's problems, Mr. Churchill starts a non-co-operation movement. In the middle of December, when the Round Table Conference was sitting in London, he delivered a speech in which he described the "pretensions" of the Indian "extremists" as absurd. The pretensions, he went on, had hitherto been met with nothing but soft deprecations and placatory words by the Governments of India and Great Britain; and it was therefore necessary to re-state unmistakably that the British nation "did not intend to relinquish effective control of Indian life and progress". The Round Table Conference, he insisted, had no power to frame a Constitution for India and no agreement it reached would be binding on Parliament morally or legally. It seemed certain that a new House of Commons would be in existence before a fresh Government of India Act could be introduced and "we are free to call a halt and retrace our steps". These views were promptly repudiated by the British Prime Minister, who described Mr. Churchill's speech, rightly but mildly, as "mischievous from beginning to end and without a constructive idea or proposal", and it was pointed out, at the time, in these columns that Mr. Churchill's main contention—that "the British people did not intend to relinquish effective control of Indian life and progress"—was hollowish.

To what end, I ask, was the Madras Mission and the Mounting of the Royal Table? It was to place before the British people a definite concept to enable the people of India gradually to assume control of their own destiny. What is the object of the Round Table Conference itself? It was called together with the express purpose of enabling the representatives of all parties in India to thrash out the broad lines of their own future government. Far from placing the retention of the British nation out to relieve itself of the control of Indian life and progress, the conference is British policy in India for the last two decades past, and to enable the Indian people to govern themselves. Yet Mr. Chubbill has the effrontery to declare that no agreement reached by the Conference can be morally binding on Government. His contention that no such agreement would be legally binding is, of course, technically correct. The Conference has no statutory powers. It is a purely consultative body, but a moral obligation is implied in its existence. Without the acceptance of that moral obligation the Conference becomes more farcical than Mr. Chubbill. Its whole object, moreover, is to do just what Mr. Chubbill says it cannot do—to relieve the British nation of the burden of maintaining "retarded control of Indian life and progress." No people in the world wishes to day to exercise that sort of control over any other people in colonial territories of people and of the Round Table Conference are people and nations on an equal basis, and on equal principles, who should not be placed in a position relieving the British nation of a legitimate responsibility. It will earn the gratitude and esteem of every sane man.

His colleague's views were not the views of the Conservative Party. Mr. Churchill retorted by resigning from the Conservative leader's "business committee". There was a touching correspondence between "My dear Baldwin" and "My dear Winston" in which "My dear Winston" stalked magnificently into the sand desert but managed, at the same time, to obtain a comfortable seat on the Opposition Front Bench.

"Now, in the divergence of views upon Indian Policy has been the cause of the withdrawal of my seat. I feel that I ought not any longer to continue to be a member of your 'Business Committee,' for you have hitherto so kindly invited me. I hope that our mutual sincere and inevitable differences upon this subject will not mar the feelings of friendship which have grown up between us during the last 40 years. I need scarcely add that I will give whatever aid is in my power in opposing the Government in the House of Commons, and I feel that you will share the defeat at the General Election."

To which Mr. Ishikawa respectfully replied:

I am grateful to you for your letter, and in reply to inform you that I cannot attend the meeting of your club on Monday, 12th. I am convinced that your letter will find its way to the committee, and I agree with you fully and wholeheartedly that in so conducting a difference of opinion on a single policy, however important, be prevent our loss of loyal co-operation in doing our utmost to turn the present Government.

From that gallant beginning Mr. Churchill has gone forward with reckless prowess. When the Round Table Conference ended he declared that "a stranger would conclude, from the eloquent and well-meant speeches, that Britain is anxious to wind up its connection with India as soon as possible". The stranger would, in a measure, be right. For what has been Britain's policy, since the war with the American colonies brought her to her senses, except to set on their feet the nations in her charge? Her watchword is trusteeship, not suzerainty. Mr. Churchill, however, thinks that Britain "must have the courage, in Lord Bickenhead's words, 'to tell India the truth'". Delightful! But why should he not allow, as every balanced and impartial observer allows, for the desire of India "to tell Britain the truth". Britain has had the say in India for seventy years. Why should not India hold the platform for a while? Such a procedure accords with British ideals of justice—ideals which have been tacitly acknowledged by all three political parties in Britain by their participation in the Conference.

But Mr. Churchill knows better. He believes that, if Britain is anxious to wind up its connection with India as soon as possible, "then the day of its power and greatness in the world is ended for ever". Shades of Sir Henry Campbell-Bannerman and the once-powerful Liberal Party—a party which Mr. Churchill adored so long as it was powerful. Was Britain's day of greatness ended, or did it begin (in

A few days after Mr. Churchill's speech Mr. Baldwin summoned up courage to announce that

(Continued on page 82)

UNITY AMID DIVERSITY

"There is 'true' (satvya) knowledge
 Learn thou it is this :
 "To see one changeless life in all the lives
 "And in the Separate, One Inseparable.
 "There is imperfect knowledge : that which sees
 "The separate existences apart,
 "And being separated, holds them real,
 "There is false knowledge : that which blindly clings
 "To one as if 'twere all, seeking no other,
 "Deprived of light, narrow and 'dull' and 'dark' (tamasic).

("Song Celestial" Chap. XVIII.)

FROM time immemorial, the "Seers of the Essence of Things" have held that the universe of Form, in all its pseudo-infinite diversity, is but the "Many-ness" expression, of the One Life. Unity remains concealed, so to speak, behind and within numbers,—the manifested universe of fractions or decimals that constitute the integers—its diversity aspect. The latter are rooted in the Unity. The Unity is at once the Source and the Essential Reality of their being. Just as the term "parts" would be meaningless save in relationship to the "whole" to which they belong, so, the 'I's and the 'Thous', the 'He's, 'She's and 'It's can have no 'a-tence' save in relationship to "That" in which all live, move and have being.

Were this Truth recognised in the matter of human, not to say extra-human, relationships, how topsy-turvy and stupid must appear our present outlook, our policies and conduct generally.

The "human" aspect of the All Life differentiates as races, colours, peoples, nations—mankind of varying complexions of consciousness—live, self-conscious, pieces in a divinely conceived mosaic.

Harmony and happiness and light and pence would prevail, where now are darkness and discord, conflict and mutual slaughter, would but the parts reproduce and express as between themselves the divine Love that brought them into being and that sustains them in their long pilgrimage towards self-realisation.

The narrow exclusiveness of the pronoun—self, the inflated egoism that breeds selfishness, what are these but "False knowledge,

that blindly clings to one as if 'twere all"? While we glory in the fact that our beloved Aryavarta is the Fount and Reservoir of these immortal truths, might we not, when criticising the tamsasic conduct of our white brothers in respect of racialism, colour-hatred and similar narrownesses, somewhat profitably engage in a little self-examination with a view to eradicating any forms of exclusiveness which might possibly exist within our own communion? Mahatma Gandhi is honoured as teacher of the ancient truths and accepted as a harbinger of a new order founded on the law of love, primarily because the Word he preaches is made manifest in his own life. It is not enough that the would-be regenerator be no worse than others. To convince and convert he must become a living example of what he seeks to prove good and desirable for others. We are perhaps prone to forget that as long as we are struggling for "equality of treatment" only in order that "we may get into the game" as it is being played, that is for the right to share in the grabbing, the hunters already in possession of the field may not unnaturally be expected to resent our intrusion and to do their utmost to keep the hunting to themselves. Rivalries to secure, and collisions in the efforts to retain 'spheres of influence' and fields for exploitation are the very causes that have led to the world's most disastrous conflicts, and so long as peoples and individuals elect to order their policies, systems and personal lives on the principles of jungle-life, similar results must recur again and again.

The conflict in which we in South Africa are presently involved is one example of these forces at work, the battle presently waging in India is another. India will win if the spirit that inspires Mahatma Gandhi finds sufficient response in India's people to outweigh the opposing forces of brute-strength and self-seeking. Similarly, our cause in South Africa will be victorious in proportion to the purity and unselfishness of the motive that inspires us, and according to the nature of the gains we look for. It is the informing spirit, not the perishable form, that counts. "The act is less, far less, than the right-thinking mind.

REGISTRATION CERTIFICATES

(By C. F. ANDREWS)

WHILE I have been in Capetown working on behalf of the Transvaal Indian community in order to bring relief with regard to the two Bills which are now before the Union Parliament, I have been at the same time editing for publication in Europe and America large portions of Mahatma Gandhi's story called 'Satyagraha in South Africa' in so far as it is related to the Transvaal. Some of this wonderful story has been already published in the West in my previous volumes, called 'Mahatma Gandhi's Ideas' and 'Mahatma Gandhi, his own story'; but in the latter book, when writing the Preface, I stated that with great reluctance I had been compelled to leave out altogether the Transvaal Struggle of 1907-1911 because the narrative will require a whole book by itself to do it justice.

For that reason, I held it over and promised that if a third volume was required by the public then I would make this struggle the subject of it. Since that time, there has come a clear demand for a third volume, and therefore, now, in every moment of my spare time, I am engaged in that task and it has been a very great satisfaction to me that this new book has been asked for in Europe and America at the very time that this new struggle for human liberties has come to the Transvaal Indian community and that I have personally been called by the community to return to South Africa in order to take part in it.

For a closer study of the Satyagraha struggle of those earlier days, such as I am now engaged in making, has revealed to me as nothing else could do the sacrifices which the Transvaal Indians then went through with such heroic fortitude. It has also abundantly made clear the value and significance of the registration certificates themselves. Furthermore, it has shown me in detail, what solemn promises were given by responsible Ministers, such as Lord Milner and General Smuts, that if only the Transvaal Indian community would agree, once and for all, to take out these registration certificates, then they would remain with them in the future as a safeguard and a security for all the years to come which could never be taken away or rescinded.

The words used by great statesmen such as these are precise and unmistakable. They

cannot possibly be denied or contradicted. Lord Milner, if he were living to-day, would be the first to uphold his own emphatic promise. General Smuts, who is still with us actively engaged in affairs of State, as Leader of the Opposition in the Union Parliament, will take careful note that this new Immigration Amendment Bill cancels with one stroke of the pen the vested rights which he himself gave to the Transvaal Indian community in 1908. They were given as the result of the great Satyagraha Struggle. They were afterwards confirmed, in the year 1914, when General Smuts accepted the Gandhi-Smuts Agreement, declaring therein that he would pay due regard to vested rights.

It is true that the Indian community, along with all other communities in South Africa, has fully accepted the principle of three years' absence from the Union, implying loss of domicile unless further extension has been obtained before the three years' date expires. This new principle of immigration does not apply to Indians only but to all races alike. This new 'three years' regulation, accepted in the Immigration (Amendment) Act of 1927, has already become the law of the land, and there is no going back on this fact of past history.

But this is quite another thing from actually taking away an existing right which has been given to a very small group of harassed Indian residents in the Transvaal and has been regarded by them quite rightly as their one safeguard and security. The Transvaal Indians, as things are to-day, have far too few vested rights. They cannot afford to give up any one of them without grievous loss. They cannot agree to lose this registration certificate, which would make their whole position in the Transvaal, for which they have struggled so heroically in the past, again insecure and unreliable.

The Transvaal Indians may well claim that as this matter was never brought forward in the Immigration (Amendment) Bill of 1927, which implemented the Cape-town Agreement, it should be left over till the end of this year when a new revising Conference is to be held and a new Agreement is to be formed. Let this matter, which is so vital to the community, be kept over to that date and be settled, not by a mere stroke of the pen, but by a careful, reasoned discussion between the two Governments of South Africa and India.

(Continued From Front Page)

a particular sphere) when self-government was given to the two Northern Colonies in South Africa? The conditions may be different but the principle is the same. Admittedly the conditions of India—the heterogeneous populace, the clash of religions—make self-government difficult. But that is all the more reason for Britain exercising her peculiar genius of bringing contentment to the alien instead of falling back on the patent device of domination—which is all that is offered by Mr. Churchill and the friends he is collecting at a variety of questionable meetings. Such friends are not hard to collect. Everybody who has ever been in India has a solution of her problems. The Captain (temporary) in the Supply and Transport Corps during the war is no conversant with every detail of the problem as Sir Michael O'Dwyer. But the advance which India makes in political consciousness from year to year escapes their notice. India as a whole has changed so rapidly that those who were familiar with it ten years ago would not know it to-day. Mr. Churchill is attracting to his banner the stalwarts of yesterday. He is leading them into the wilderness. He has annointed himself with the Gandhi ointment and covered his political nakedness with the loin-cloth. As an artisan—he once almost qualified as a bricklayer—he will no doubt take easily to the spinning-wheel and produce yards of coarse cloth—or rhetoric. But the impartial observer will probably prefer to follow the lead of that much-harrassed but superbly convincing man, Lord Irwin, who is reported to be on the verge, after repeated efforts, of bringing the Congress Party within the scope of the Round Table Conference. If Lord Irwin succeeds in his design his name will probably go down to history as that of the greatest Viceroy. Coupled with it will go the name of Mr. Winston Churchill—the man who tried to ruin the Commonwealth.

Congress Approves Of Peace In India

Main Heads Of Viceroy-Gandhi Agreement

The agreement between Lord Irwin and Gandhi has been confirmed, states a Reuters message from New Delhi, and general satisfaction prevails in Congress circles. The Congress executive meets this afternoon (Wednesday) to call off civil disobedience and to record its appreciation of Lord Irwin's services in cementing the tie between India and Britain.

Our London correspondents (states the *Natal Advertiser*), cable that, according to a *Daily Herald* message from New Delhi, the main heads of the agreement are:

The private manufacture of salt by people living on the sea coast shall be allowed without prejudice to the Government monopoly.

Property confiscated for refusal to pay taxes shall be restored subject to reservations; and

Peaceful picketing for economic objects shall be legal.

The Congress committee also agreed to waive their demand for an inquiry into the alleged police excesses.

Agreement has been reached between the Viceroy and Gandhi, states a message from Calcutta, on all outstanding questions as the result of prolonged talks yesterday and the path is now cleared for Congress participation in the round-table conference. It is understood that an understanding has been reached on questions relating to an inquiry

into charges of undue force used by the police, picketing, boycotting and salt manufacture. The talks, which were renewed last night centred round the question of the restoration of confiscated property and it is believed the Government is willing to concede restoration provided the arrears in the land revenue are paid up. Certain Congress executive members are opposed to this proposal and a draft formula has been drawn up by the Congress Working Committee and submitted to the Viceroy's Executive Council for review.

All-Day Conversations

A truce in India and the new participation of Congress leaders in the new round-table conference which will continue the work begun at London. This, says the *Daily Herald*, according to our London correspondent, is the meaning of the Irwin-Gandhi agreement which came after all-day conversations. Gandhi in the morning met Sir George Schuster and in the afternoon visited the Viceroy. This meeting, says the *Times* correspondent at New Delhi, lasted from 2.30 in the afternoon until 7 in the evening, with only a short break during which Lord Irwin had tea and Gandhi his one meal of the day. This has consisted for 40 days of a pint of goat's milk brought to him by his secretary.

Gandhi then met the Congress Working Committee for an hour and returned to the Viceroy's house at 10 in the evening. At this meeting, which lasted till 1.30 this morning, the agreement was reached, the details of which will be given in an official communiqué later.

London Press Comment

London Press comment is as follows:

The Daily Mail:—It is an unqualified victory for the campaign of civil disobedience. Lord Irwin has made a dismal surrender to a fanatic who is determined to drive the British out of India. The strongest possible protests are required if defeatists in India are to be stopped before they have wrecked everything.

The Morning Post:—It is essential before it is too late to disassociate the Conservative Party from the Irwin policy of surrender.

The News Chronicle:—It is more important than the Franco-Italian naval agreement. It will afford an opportunity for a revival of trade between Britain and her greatest market. The nation's thanks are due to Lord Irwin who has crowned his viceroyalty by this fine achievement in conciliation.

The Manchester Guardian says: "There can have been few more astonishing episodes in the history of empires than the conversations between a Viceroy and a Mahatma. A representative of a world power meets a representative of an unarmed people on equal terms. They negotiate together like any European statesmen, only without the background of a rival force. And this for India will be more of a symbol of her new freedom than the round-table conference. Gandhi meets the Viceroy as an Indian, and the Viceroy receives him so. The Englishman has to wear particular clothes to fit into a particular etiquette if he is to meet the Viceroy, but Gandhi goes as himself."

A Great Triumph

"It is a triumph for Indian nationalism. It was formerly believed that empires needed to make a show of magnificence and ceremony if they were to retain their power. In that sense those who condemn Lord Irwin as one who has helped to bring about the ruin of an empire are right. But then he has won beyond empires." *Natal Advertiser*.

Salt War Truce In India

New Delhi, March 5.—Agreement on the Salt Law has been reached between Sir George Schuster, Finance Member of the Viceroy's Executive Council, and Mr. Gandhi.

It is understood that the agreement provides that people living at the sea coast will be allowed to gather, manufacture and sell salt, which will be regarded as nature's gift to them. Acknowledgment of its principle is not likely to interfere with the Government salt monopoly, under which the Government will still supply salt to most of India.

In connection with the meeting of Lord Irwin and Mr. Gandhi, political circles are optimistic that outstanding difficulties will be settled and that the details of an agreement will be published immediately. Apparently, the Salt Law problem was the main point to be settled, which was the reason for Sir George Schuster's intervention.

There was an indication of optimism at Mr. Gandhi's headquarters yesterday, in the fact that informal talks concerned a new round table conference, with its first session in India and its final phase in London.—Renter.

Immigration Amendment Bill

Dr. Mahan Moves Second Reading

Japanese Agreement Attacked

Capetown, Monday.

In the House of Assembly to-day the Minister of the Interior (Dr. D. F. Mahan) moved the second reading of the Immigration Amendment Bill which, he explained, had been rendered necessary owing to a certain judgment by the Supreme Court, although he had taken the opportunity at the same time to remedy existing defects in the immigration law.

Dr. Mahan explained that the Bill put prohibited immigrants, coming into South Africa over the land borders on the same footing as prohibited immigrants entering through the sea-ports. The Bill also slightly extended the list of deportable offences, and it gave the Government the power to deport an Indian immigrant if, during his probationary period of three years, the police made a report against him.

Indian Registration

Proceeding, Dr. Mahan explained that under a Supreme Court judgment it had been held that an Indian who held a Transvaal registration certificate or a Natal domiciliary certificate could not be debarred from re-entering the Union, although he had been absent from the Union for more than three years and had lost his domicile. Under that judgment such Indians might re-enter, although they must do so as new immigrants and begin afresh. It was now proposed to remedy that, and to debar from re-entering the Union these Indians in the same way as any Indian who was absent from the Union for more than three years.

General Smuts (S.A.P., Standerton) pointed out that the Bill made provision far beyond the intention outlined by the Minister and the prima facie effect of clause 2 was to destroy entirely the value of the registration certificate.

Clause 2 reads: "The holder of a certificate of registration or a certificate of domicile shall not by virtue of such certificate or other document be entitled to enter or reside in the Union or any Province thereof." Surely, said General Smuts, that went further than the Minister intended. The registration certificate was the Magna Carta of the Indian in South Africa, and here an attack was made on the fundamental basis of the rights of Indians to enter and reside in the Union. If the Bill in its

present form were passed not a single Indian in the country would have had any security of tenure. In all fairness, he asked the Minister to limit the sweeping provisions of the clause specifically to cases where Indians, through three years' absence from the Union, had lost their domicile.

Japanese Agreement

General Smuts went on to deal with what he described as a matter of the greatest importance, the Japanese agreement. He felt that the Government had not acted rightly in making that agreement an informal document—a mere exchange of correspondence—instead of putting it into correct treaty form and asking Parliament to ratify it.

It was, declared General Smuts, certainly quite as important as other international agreements which Parliament had been asked to ratify. The agreement—which for some reason he could not fathom applied to the whole Union except the Free State—allowed a considerable relaxing of the immigration exclusion which had always been in practice. Certain classes of Japanese would now be admitted wholesale on certificates issued by the Government, and the agreement laid down a precedent which the Government in future would be bound to follow in the case of other Asiatic countries. It would be impossible to limit such special privileges to the Japanese, and to say "nay" to China and other Asiatic countries, without giving grave offence. Under the agreement wholesale traders with their families and wives would be allowed to come from Japan and settle down in the Union. They must look forward to the time when that system had taken root and they would have a fairly large number of Asiatic wholesalers in all the important centres of the Union.

As a result of the agreement, said General Smuts, trade with Asiatic countries would take a new turn. The whole question of competition between European and Asiatic countries was one of standard. In Asia they had millions of underpaid labourers, and it stood to reason when competition started between European and Asiatic manufacturers that the latter would have a great advantage.

Continuing, General Smuts said the effect of the agreement would not only be to increase the Union's trade with Asia but it would very largely shift her trade relations from America and Europe to Asia. In view of that they must consider whether it would be possible to maintain the principle of exclusion hitherto applied to Asiatic countries. They could not open the trade door and at the same time maintain their cardinal policy of immigration exclusion.

Appeal To Government

General Smuts appealed to the Government and the country to think and pause over all the implications and possible results which might flow from the policy initiated by the agreement. Moreover, from the point of view of the Union's secondary industries which were already severely handicapped by many conditions such as high labour charges, etc., they could only deplore the agreement. What chance, he asked, would South African industries have with the door open to cheap goods from Japan, China and other Asiatic countries? He was doubtful whether the Government had considered all those matters and, indeed, it almost seemed that the agreement had been made in a fit of absent-mindedness.

It was right, said General Smuts in conclusion, that the country should understand that it was at the beginning of a new and grave departure from

cardinal principles, the results of which might be more far-reaching than anyone could foresee to-day.

General Hertzog Replies

General Hertzog said that all members of his Cabinet were unanimously agreed that the Bill was necessary and desirable, and he wondered whether hon. members opposite were equally unanimous in sharing the views of their leader, although, as usual, it was difficult to know what those views were.

General Smuts: I am definitely against the policy of the Government opening the door in this matter. I think it is a dangerous step.

General Hertzog, proceeding, said he could not see the point of General Smuts' remarks concerning the diverting of the trade stream from Europe. Why not, he asked? If South Africa sat still how could she hope to get markets in other parts of the world? It would be a most short-sighted policy to hesitate to take advantage of any opportunity to acquire fresh markets. If trade with the East was so dangerous it was curious that the European countries had always tried to capture it.

General Hertzog dwelt on the potentialities of the Japanese market for the Union's wool, and remarked that Australia and New Zealand did not hesitate to take advantage of that market. He felt that the Opposition were still animated by the short-sighted policy which in the past had made them decline any trade other than with the British Empire. (Opposition laughter).

Wholesale Traders

Replying to the point that wholesale traders in the Union would be adversely affected by the Bill, General Hertzog declared that such merchants were already doing business in Eastern goods under cover of a British name. As for our own industries they could be protected to-day against European industrial competition.

The Prime Minister waved aside the suggestion that Japanese would settle in the Union, and pointed out that they were not settling in such countries as Australia, New Zealand and Canada, which were doing business with Japan.

For many years, went on the Prime Minister, the Union had been so intent upon prohibiting Eastern immigration that she had foolishly neglected to foster her trade relations with Eastern countries. The Union to-day had a glut of unsaleable agricultural products. The position would become worse, and it was obvious that she needed more markets than Europe could supply. In the circumstances the Union was compelled to look elsewhere for markets, and he could only deplore the speech of General Smuts, which was tantamount to sticking his finger in the eye of a friendly people.

Against Quota Act

Colonel O. F. Stallard (S.A.P., Rensburg) pointed out that in view of her colour problem South Africa was not in the same position as Canada or Australia. There was no reason why South Africa should not attempt to expand her trade with Japan, but he maintained that the Government should frankly have told Japan that the peculiar position of Japan as regards colour must be faced in all questions of trade relations.

Colonel Stallard went on to argue that the agreement was a flat contradiction to the provisions of the Quota Act, and that it would not be carried into effect without breaking that Act. From that point of view alone it stood condemned. The Government had not consulted Parliament, and were relying upon the prerogative of the Crown to override Parliament—an astonishing thing in the case of the

Ministry with General Hertzog at its head. The Bill opened the door to an influx of Eastern immigrants, and marked a fundamental departure from the line of treatment which the country had followed for 100 years. The Government had apparently not considered the effect of the agreement on the race relations in the Union between white and black, and he did not believe that trade expansion with the East could not take place without jettisoning fundamental principles and exposing South Africa to an un-limited menace.

Economic Dangers

Mr. M. Kautridge (Labour, N.C., Tregerville) described the Japanese agreement as contrary to all our immigration laws. It was fraught, he declared, with grave economic dangers to the welfare of South Africa, and had been adopted by the Government without reference to the House, the country, or, he ventured to say, even to the Nationalist caucus. It was profoundly significant that the Prime Minister had spoken amid a stony silence from his followers—a silence such as he (Mr. Kautridge) had never before known in all his experience in the House.

Mr. R. Stuttaford (S.A.P., Nowlands) contended that the Government were selling the people's birthright for a mess of pottage. They proposed to open the door to goods manufactured under conditions that would horrify the Minister of Labour, and according to the latest available figures all we were going to get in return was a paltry export trade of £87,000 a year—one-twelfth of the value of our present imports from Japan. The Prime Minister had said he had great expectations of a wool export trade with Japan, but in during the last few years Japan had taken practically no wool from us at all, simply because it did not suit her to buy our wool, there was very little reason to suppose she would buy any more of it because of this agreement.

"You are selling the people's rights for nothing," he said Mr. Stuttaford.

The Prime Minister: What rights?

Mr. Stuttaford: The rights to a decent living.

At this stage the sitting was suspended until eight o'clock.

After Object Lesson

Concluding his speech when the House resumed at eight o'clock Mr. Stuttaford expressed surprise that, with the object lesson of the German Treaty before them, the Government should be optimistic to expect such startling results from the present agreement. It was amazing, too, that the Government should have entered into a gentleman's agreement with India with the object of getting Indians out of South Africa, and should now enter into a similar gentleman's agreement with another Asiatic country with the object of admitting Japanese citizens to the Union.

Mr. C. W. A. Girdler (S.A.P., Garsden) said that he could never again since the Government had been in office they had had illustration after illustration of the lack of co-operation with the commercial community. This was one more example of that lack of co-operation which they had seen so clearly in the case of the Mozambique Treaty, the German Treaty, the first Customs Conference with Rhodesia, and in many other instances.

Mr. O. R. Nel (S.A.P. Newmarket) said that of £80,000 worth of goods purchased by Japan from the Union in 1929, £79,000 represented wattle bark and wattle extract. Japan bought wattle bark because she needed it, and she would buy our wool if she needed it, agreement or no agreement.

The agreement opened the door to the Japanese immigrant, and once opened it would remain an ever-open door. He could not see that South Africa would benefit in any way from a commercial point of view, and he challenged the Minister who had promised to let the country of Asiaties to meet him on any platform in the Union and defend the agreement which he had concluded with Japan. The whole thing was utterly wrong, and in direct conflict with the Union's immigration laws and policy.

Colonel D. Reitz, Mr. W. A. Deane, Mr. H. P. Barlow, and Mr. Houston Nicholas also spoke, and Mr. Den Weaick moved the adjournment of the debate until Wednesday.

The House rose at 11 o'clock.

Dr. Malan Makes His Position Clear

Cape Town, March 4.—The Minister of the Interior, replying to the debate, assured General Smuts that the Bill made no encroachment on the privileges enjoyed by Indians under their registration certificates, and in any case the position was fully understood and approved by the Government of India. In regard to the Deportation Classes, the power granted to the Minister were not peculiar to South Africa, but were possessed by the Government of almost every country in the world. He gave the House the assurance, however, that these powers would be administered with the utmost circumspection and that all the circumstances would be taken into very careful account before they were applied.

Going on to deal with the Japanese Agreement, the Minister said that the longer the debate had been in progress the more violent had become the speeches of Opposition members, until some of them had become almost incoherent and hysterical. He had at times felt obliged that some of the utterances from the other side of the House should be read in other countries, for they had reflected little credit upon South Africa. (Nationalist "Hoar, hoar.")

In the first place, he wished to make it perfectly clear that this was not a Trade Treaty, but simply an administrative arrangement made by the Minister of the Interior at the discretion permitted him by the Immigration Act. The measure did not require its submission to Parliament, and indeed, although he had consulted his colleagues in the Cabinet about the matter, he had not even have done that. He was merely carrying out the powers reposed in him by the Immigration Act. (Nationalist cheers.)

Under the Agreement the Japanese would still rank as prohibited immigrants in this country, but they would be prohibited from entering the Union by their own Government, which had given us the assurance that it would exercise the same prohibitory functions as would otherwise be exercised by the Union Government.

Japan had for many years regarded it as a stigma that her citizens were not permitted to enter certain countries, of which South Africa was one, and it was for the purpose of removing that stigma, which had had a detrimental effect on the trade relations of the two countries, that the Agreement had been made.

It was specifically laid down that the Agreement did not in any way derogate from the rights of the Union under its existing immigration laws and was subject to review at any time after it had been in operation two months. Moreover, the period for which permits were to be granted to these Japanese wholesale merchants, tourists or scientists was one year, and this period could only be extended by a year at a time. If we wished at any time to get rid

of these people, they could be ordered to leave at the expiration of the period laid down in their permits. —Routier

Admission Of Japs To The Union

Terms Of Agreement

The Association of Chambers of Commerce supplies the text of the agreement reached between the Union Government and Japan as set forth in a letter dated October 16th, 1930, and signed "W. J. H. Parrel, Acting Secretary for External Affairs," which was dispatched to S. Yamasaki, Acting Consul for Japan in Capetown.

The following is a copy:

Sir,—With reference to the correspondence which has passed between us in connection with the temporary admission of Japanese students, tourists and merchants to the Union of South Africa, I have the honour to inform you that I am now authorised to confirm, on behalf of His Majesty's Government in the Union of South Africa the arrangement arrived at between that Government and the Japanese Government with regard thereto, which arrangement is fully set out hereunder:

1. In order to assist the Union Government in giving effect to the terms of this understanding the Japanese Government will arrange that passports for visiting the Union will not be issued to Japanese subjects other than those whose admission is recommended by the Japanese Government through the Consul for Japan under this understanding.

2. The Union Government will make provision that no Japanese subject whose admission is recommended by the Consul for Japan in terms of this understanding will be obliged on arrival at a Union port with a notice describing him to be a prohibited immigrant.

Temporary Permit

3. The Union Government will cause to be issued to every person so recommended in terms of this understanding a temporary permit to enter the Union on such terms and provisions thereof subject to such conditions, prescribed by regulations, as may be set out in the permit.

4. The Union Government will not insist upon a deposit being made by any such recommended person against the issue of a permit; the Union Government shall, however, continue to levy on every such person the fee charged to persons on the issue of temporary permits and which at present amounts to one pound.

5. The Consul for Japan will recommend for admission in the Union under this arrangement Japanese subjects belonging exclusively to the following classes: 1, tourists; 2, persons visiting the Union solely for the purpose of study or scientific investigation; 3, wholesale merchants and buyers of South African produce for export, as well as their respective staffs. It is understood that the number of persons recommended under this class will be registered to a reasonable limit.

6. The wives and children of any person admitted under paragraphs 1, 2, and 3.

Valid For One Year

7. The permits issued under this understanding shall be for one year, renewable from time to time on the recommendation of the Consul for Japan for a further period or periods each not exceeding one year.

7. It is understood that: 1. Any person who enters the Union under a permit as contemplated in this understanding shall not be entitled in consequence to reside in the Free State or to settle in that province for the purpose of trading or farming. 2. Children born to any such person during such temporary domicile shall have no claim in consequence to Union Nationality, birthright or domicile. 3. No person falling under the provision of paragraphs (D), (E), (F), (G), or (H) of Sub-section (1) of section 1 of Act No. 22 of 1913 of the Union as amended, will either be recommended for admission or admitted to the Union. 4. Whenever any Japanese subject who has been admitted to the Union under this arrangement fails to comply with the conditions of his temporary permit, the Japanese Government will, upon request to that effect being made by the Union Government to the Japanese Consul, arrange for his maintenance and removal from the Union without cost to the Union Government. 5. This understanding should not be construed so as to derogate from the right of the Union to administer and carry into effect the Immigrants Regulations Act, 1913, the Quota Act, 1930, or any amendment of these measures and shall be subject to review at any time after two months' notice to that effect.

8. This arrangement will commence on and be of full force and effect from the date of this note.

The present note and your reply in a similar sense will be regarded as giving validity to, and placing on record, the understanding between the respective governments in the matter.—I have, etc.,
(Signed) W. J. H. FARRELL.

To this letter the Acting Consul General for Japan replied:

"Sir, I have the honour to acknowledge the receipt of your note of this day's date with reference to the correspondence which has passed between us

in connection with the temporary admission of Japanese students, tourists and merchants to the Union in South Africa and to inform you that I am authorised to confirm, on behalf of the Japanese Government, as is contained in my letter of the 4th October, 1930, addressed to the Minister for External Affairs, the arrangement arrived at between that Government and the Government of the Union of South Africa with regard thereto, which arrangement is fully set out hereunder:

(Here follow provisions 1. to 8, word for word, as contained in the above letter signed "W. J. H. Farrell").—I have, etc.,
(Signed) M. YAMASAKI.

The Indian Technical Education Committee (DURBAN)

EVENING COMMERCIAL CLASSES AT SASTRI COLLEGE

The following classes have now commenced: Book-keeping, Business Methods, Commercial Arithmetic, English, Afrikaans, Correspondence, Shorthand, Typewriting and Salesmanship.

Students who have not yet taken advantage of these classes are advised to join as soon as possible. Further information may be obtained from:

W. N. BUSS,
Sastri College, Durban.

P. S. PATHER }
S. M. MOODLEY } Joint Hon. Secretaries,
P.O. Box 670,
Little Grey St., Durban.

PEGASUS

THE PETROL FOR "ALL-ROUND" PERFORMANCE
—and with Pegasus, always use Mobiloil.

VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA, LIMITED

PEGASUS is South Africa's famous "all-round" performer. When you buy Pegasus you buy
UNIFORMITY—QUICK-STARTING
NO KNOCK—ACCELERATION
POWER—ECONOMY
all of which are essential to proper "all-round" petrol performance.

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૨૯ સુ.

શીનીકસ, શુક્રવાર, તારીખ ૬ માસે ૧૯૩૨

અંક ૧૦

નોંધ અને સમાચાર

ફ્રેન્ચાઇઝ કાયદાને સુધારવાનું બીલ

ફ્રેન્ચાઇઝ કાયદાને સુધારવાનું બીલ પ્રતિષ્ઠા આપવા એવા મત-સાધનું એક બીલ કોલકટ મજાને પાર્લામેન્ટમાં દાખલ કર્યું છે અને બીજા વાચન વેળા તેના ઉપર ગરમા ગરમ ચર્ચા પાર્લામેન્ટમાં આવી રહી છે. કેપ પ્રાંતના ફ્રેન્ચાઇઝ વિશેના કાયદામાં કઠોર પણ રંગબેરંગ નથી. અમુક ઔદ્યોગ ધરાવનાર મા અમુક વાડું ધરાવનાર સર્વ માધ્યસે કેપની અંદર વોટના હક ધરાવે છે. જેમાં કલડ પ્રજાને પણ સમાવેશ થાય છે તેમજ હોલીકાસ્ટોને પણ સમાવેશ થાય છે. એ કાયદામાં હવે એવા સુધારા આ બીજાથી કરવામાં આવ્યો છે કે કેપ પ્રાંતની અંદર વસ્તી ગણતરી થાય પછી તેઓ ચરીય ખીન જીવાલેલા હોય તે સંબંધે મતાધિકાર આપવામાં આવ્યા છે જ્યારે કલડ તેમજ હોલી પ્રજાને તેમાંથી ખાતલ રાખી છે અને તેમ કરીને કેપ પ્રાંતના ફ્રેન્ચાઇઝના કાયદામાં પ્રજાધવાર રંગબેરંગ દાખલ કર્યો છે અને સમાનતાના સિદ્ધાંતને કેપ પ્રાંતમાંથી પણ ઉઠાવી દેવામાં આવ્યો છે. સન ૧૮૬૨ નો કેપનો ફ્રેન્ચાઇઝનો કાયદો છે તેમાં રંગબેરંગ ખીલકુલ નથી. સંસ્કૃતિ એજ ફ્રેન્ચાઇઝ ધરાવવા માટેનો મુખ્ય તે કાયદામાં લેખાતો હતો. અને સર્વ પ્રજા વચ્ચે સમાનતાનું ધોરણ એ સિદ્ધાંત કેપમાં પ્રસ્તાવિત હતો. આ બીજાથી તે ઉડી જાય છે. આ દેશની નેશન-લીસ્ટ પાર્ટની સરકાર સત્તા હારે આવ્યા પછી તેના રાજ-નીતી ખાતે રહેક પ્રજાજન અન્ય પ્રજાઓના ઉપર સરકારી જોશવે જેવી ગતિ પકડીને તેને અમલમાં મુકવા માંડેલી છે. કાળી પ્રજા રહેક પ્રજા વચ્ચે સમાનતાના ધોરણે કહી પણ ન આવેલી કહે જેવી કલડ રાજનીતી જનરલ દર્દીઓની સર-કારે ધારણ કરેલી છે. અમ્મ પાર્લામેન્ટની બેઠકમાં પુરોષીયન ઓર્ગાને મતાધિકાર આપ્યા પુત્રીયનમાં આપી દેવામાં આવ્યા. તે વેળા કલડ ઓર્ગાને કેપમાં મતાધિકાર આપવાનું જોઈતા હતા કારણ કે મતાધિકાર સર્વથી કેપમાં કલડ પ્રજા સમાન હક જોગવતી હતી. આ ખીલકુલ પાર્લામેન્ટમાં ચર્ચાના સમયે પુષ્ટકમાં ચર્ચા આવી હતી. સા. અધિકન પાર્ટના જાણીતા સભ્યો મેન્નર વેનડીક, મી. જી. એચ. હોલ મેન્નર વીજેરેએ સખ્ત આવામાં આ બીજાનો વિરોધ કર્યો હતો. આ જાણતી વેળા હજી એ ખીલ ઉપરની ચર્ચા આણુત છે.

લંડનની નેવલ દોરી

મયા વરસે લંડનમાં ઈંગ્લેન્ડ, અમેરીકા, જાપાન, ફ્રાંસ અને છટલી પાંચ રાજ્યોની એક નેવલ કોન્ફરન્સ મળી હતી. દરિયાઈ નૈરામળ આ દરેક રાજ્યોએ કેટલું રાખવું તે વિષે એગ્રીમેન્ટ ઉપર આવવા માટે એ કોન્ફરન્સ મળી હતી. અનેક

દિવસોની ચર્ચા બાદ ઈંગ્લેન્ડ, અમેરીકા અને જાપાન આ ત્રણ દેશોએ એગ્રીમેન્ટ ઉપર સહી કરી હતી પરંતુ ફ્રાંસ અને છટલીના પ્રતિનિધિઓ એ એગ્રીમેન્ટ સાથે સંમત થવા નહતા અને તેઓ પાછા આવ્યા મથા હતા. લંડનની નેવલ દોરી માં કપી કરતે ફ્રાંસ જાણે તે માટે ચર્ચા ચલાવવા ફોરેન મીનીસ્ટર મી. હેન્ડરસન પારીત મથા હતા અને ફ્રાંસ સાથે એગ્રીમેન્ટ હવે થઈ જશે જેથી વાત મહાર આવી છે. ફોરેન મીનીસ્ટર મી. હેન્ડરસન પારીતથી રોમ મથા છે અને છટલીની સરકારને તેઓ પુછાવવા હચ્છે છે.

કચ અને નેટીવો

લંડનમાં 'નેશનલ રીવ્યુ' નામનું એક મેગેઝીન પ્રસિદ્ધ થાય છે. એ પત્રમાં કચ પ્રજા નેટીવો સાથે આફ્રિકાના ક્રિકામાં જે વર્તન ચલાવે છે તે વિષે જનરલ લટીંગ્ઝની સખ્ત મંટકથી કહાડતાં જાય છે કે વિજાપતની વિરુદ્ધની કાઈ પણ મળવળ હોય તો તેને જતેજન આપવા ચોતાથી જનવું કરે છે. જોર જોડાવું નેટીવો સાથેનું વર્તન આપણને વાજા આવે એવું છે. કાળી આમડીના મનુષ્યો સાથેના વર્તનમાં અમેરીકાને પણ કુદી જાય એવા એ કચ લોકો છે. સા. આફ્રિકામાં અમેજન ન્યાયાધીશની જગ્યાએ કચ લોકોને રાજ-વામાં આવ્યા છે ત્યારથી લાં નેટીવો સાથે પર્જીવ ખરાબ વર્તન ચલાવવામાં આવે છે. કશ્મરના રાજ્યવલિવટ નીચે જે ન્યાય નેટીવોને મળતો હતો આજે તેમને મળતો નથી. સર જેમ્સ રાક્લીન્સ જોએ નેટીવોને ન્યાય અપાવવાની ચમ-વળ કરી આ છે તેમનાં વખાણ કરી એ પત્ર લેખે છે કે તેઓ હવે આરંભના કક્ષિતકાળે પ્રવેશ છે. પાસ કરતી થતા જોર વડા પ્રધાનોને તેમણે વધાવી લીધા છે અને હવે તેઓ આજ્ઞા પામે છે અને તેમને દર્દી થાય છે કે જોર વડો પ્રધાન આખરે જોરજ છે અને તે જુલમખાર છે. સન ૧૮૬૬ ની સાલમાં ક્રાંતિવાદમાં આવ્યો જોર જોડો સાથે મુક મા લિતમાં ધારણ કે તેઓ જુલમ ચુલ્લરતા હતા અને તેનો રાજ્યવલિવટ ખરાબ હતો. આજે હવે આવ્યો રાજ્યવલિવટ જોડોને આપું પુત્રીયન સોંપી દીધું છે અને તેઓ જોરવલિવટ ચલાવે છે. વિજાપતના સારા નામનું રક્ષણ કરવા નેટીવોને તે દેશમાં દણ પણ ન્યાય આપવામાં આવશે. જેવી એ પત્ર આજે રાખે છે. પરંતુ આજે તો એ આજે આજે કુસુમવત જેવીજ છે. નેટીવોને જોરજોના સાથે સમાનતાના ધોરણ ઉપર મુકવા એ વાત જોર પ્રજાના અમલમાં કદી પણ ઉતરે એવી છેજ નહિ.

જાપાન સાથેનું 'એન્ટી-એસિયન એગ્રીમેન્ટ'

યુનીયન મરજીને જાપાન સારી નજરે જોઈએ એ જોઈએ છે તેની ધરતો અમે પ્રસિદ્ધ કરી ચકાવીએ. આ એગ્રીમેન્ટની આગે યુનીયનની મૈત્રી પ્રજામાં ખુલ્લમખુલ્લ મચી રહ્યો છે. એમ્પર્સ એક પાસે એસોસિએશન વડા પ્રધાન પાસે એ વિષયમાં એક ડેપુટીએન મોકલે એવા સંભવ પણ છે. યુનીયનના સર્વ બાજોમાંથી એમર્સ એક જામરને તારો મોકલવામાં આવ્યા છે. જાપાનીઝ હોલસેલ વેપારીઓને તેનાં જીતયા જાળકે સાથે અમે આવવા દેવા એ સમ ચારથી વેપારી રજોમાં બારે મંજૂર હોયો મગ પામ્યો છે. છાપાઓમાં પણ અધ્યપતીઓ આ એગ્રીમેન્ટ વિષય જાણી રહ્યા છે. ૬. આફ્રિકાના વેપાર અને હોલસેલને જાપાનીઓને અમે દાખલ કરવાથી એક જગર-દરત રહેતા થશે એવી આશાની મધ રહી છે અને આ એગ્રીમેન્ટ ઉપર અસંતોષ નાંખવામાં આવે છે.

હોલેઉ, ઈસ્ટ યેટ બર્ડિંગહામ પેલેસ!

ના. સ્ટેનસાદના પાટવી કુવર ના પ્રીન્સ એક વેલ્સ પોલાના બાજુ સાથે સાદ્ય અમેરીકાની મુસાફરીએ નીકળેલા છે. સેન્ડીએન્સા સ્ટેર વિજામતથી સ્વત્વ હજાર માઇલ છે. ત્યાંથી ના. પ્રીન્સ એક વેલ્સે પોતાના પિતા સ્ટેનસાદ બ્યોર્ન સાથે ટેલીફોન મીંગેને દેશ મીનીટ સુધી વાતચીત કરી હતી. દરેક દરેક જગર રપ્પ રીતે સંભળવામાં આવ્યો હતો. પ્રીન્સે સાદ્ય અમેરીકાના અનુભવ વિશે દેશ મીનીટ સુધી વાતચીત કરી હતી. ના. સ્ટેનસાદે પોણા જોશીલના અમરદારને જાણ્યું હતું કે દરેક જાન્યે મોકળા રીતે સંભળવામાં આવ્યો હતો. વીસમી સદીના આ પ્રગતિના જમાનામાં જેટલી નવીન અદ્યતનતા ન સાંભળમાં આવે તેટલી એકા!

“હિન્દુઓનો એપિલેપ્સી”

શુક્રવાર, તા. ૫ માર્ચ ૧૯૩૧

વિજામતની હવરનેટીવ પાર્ટીના પેલેસ અંગ્રેજ મેડ મુક્ત વીન્સ્ટન ચર્ચિલ બેન્ચરે બન્ને છે અને રાજદરોહી કુટીર રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સમાં જે નીપાંચ દિવસ ભાવી રાજ્યધાન્ય વિશે બયો છે તેને વિરોધ કરતાં ને દર્શાવે છે કે રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સને દોર માટે બંધારણ બાવતો કૌશ અધિકાર નથી અને જે કાજ એગ્રીમેન્ટ મફ હોય તે નેનેક દ્રષ્ટિએ તેમજ કાયદાની દ્રષ્ટિએ બોતાં ખાલમિંટને અધનકર્તા નથી. આ મેડ મુક્તિએ કોટલો સખસ વિરોધ દોર સંબંધે લાંબો છે કે કાન્સ્ટિટ્યુશન પાર્ટીની એક કમીટીમાંથી તેજો રાજનામું આપી આ એકા બાવને એક પત્ર લખ્યો હતો કે તેજો દોર વિશે જુદાજુદા અભિપ્રાય બસતતા દેવાથી સ્મીટી કંપર રહી ચકતા નથી. શ્રી. જોલ્ડીને બંદરમાં મી. મર્ચાંલના અભિપ્રાયનો વિરોધ કરતાં દર્શાવું હતું કે મી. મર્ચાંલના અભિપ્રાય એ હવરનેટીવ પાર્ટીના વિચાર નથી. હવરનેટીવ પાર્ટીમાં મી. મર્ચાંલની બાની રિચલિત મમ પહેલી દેશધારી પોતાના સુદેનાશામી પાસે બંધને તેમજે બંદરે કહી કે દોર વિશે તેમજે ને વલ્લજ દીધિયું છે તે ને સમને પસંદ હોય તો માતામાં વિધાસને દરેક મદેર કશા, આ વિધાસની માંગણી કરતાં દોરના પ્રમ વિશે બાવજ

દરતા આ મેડ મુક્તિ મદતમાં લાક્ષીજ વિશે દર્શાવે છે કે રાઉડટેબલનો એક વેળાનો આ બારીકર પરત્વ દેવે રાજ્ય-કોલી બનેલો અર્થ નમ દર્શામાં કરતા કરતા ના. સ્ટેનસાદના પ્રતિનિધિ વોલ્સરોપના મહેલના પંચથીમાં કંપર મદી તેની સાથે સમાન દરમજાની મેલી વાત કરે છે એ વાત બકકાવ-નારી છે, યીગરી મદે લેવા છે. આ મેડ મુક્તિ એ વાત જુલી બપ છે કે દોરના વોલ્સરોપ ને ના. સ્ટેનસાદનો પ્રતિનિધિ દશે એ બંદે પરત્વ આખરે તો તે દોરની પ્રજાનો નોકર છે કરજી કે દોરની પ્રજા પોતાના ખીલસામાંથી પૈસા કદાવી તેના મહેલને સર્ગ કાદમદ આને પુરા પાડી રહી છે. લોક અરવીન માતો સ્ટેનસાદ બ્યોર્ન એમની મરખામણી જમનાના આ વંદનીય મદાન પુરુષ સાથે કરવી એ આ મેડ મુક્તિની નરી યુર્મના છે. બારતની બવીસ કશડ પ્રજા જેને આને હલ્લની લાગણીથી પુજે છે, જે પજાની દ્રષ્ટિમાં મદતમાં આધીજ ના. સ્ટેનસાદ બ્યોર્ન મા તેના પ્રતિનિધિથી લાખ દરમજો મદાન પુરુષ છે. આ મેડ મુક્તિ ને પુરુષને અર્થ નમ દર્શામાં કરતા રાજ્યકોલી કરીર વરીર વર્ણન છે એ રાજ્ય-કોલી કરીરની પાસે એ તાકાદ પડેલી છે કે સમ, અધિકા અને પ્રેમજાની સમથી તેજો ખીલસ સામાજ્યના પાયા કમગાવી નાંખ્યા છે. આ મેડ મુક્તિ એ વાત ન જુલી એમજે કે એક અંગ્રેજ તરીકે તેને પોતાનો રાજ્ય એક મદાન પુરુષ બામતા હોય તો તે તેને મુખારક હો પરત્વ દોરની બવીસ કોલી પ્રજાના હલ્લમાં મદતમાં માટે એવું મદાન રમાત છે કે આને માળો મન્યો દોરમાં તેને એક પ્રમરી અવતાર તરીકે પુજે છે આ મેડ મુક્તિ મુજે છે કે વિધાસને દોર ઉપરનો કાપુ બીરુપ એકલો નદિ અને બરર પડે તો દોરને કરીથી તલનારથી છતી તેના કંપર રાજ્ય કરતું. એ આવીજ જલતી પુમારી રાખી વિધાસતમાં અંગ્રેજે સખસ આ મેડ મુક્તિ આવી જલતો ભવશે કરતા કરતા હોય તો તે દોરને તલનારથી કરી પાણું છતી રાજ્ય મદાવવાનો અખતરો કરી જુલો, પાંચ હજાર માઈલથી આવેલી પડેરી પ્રજા દોરને મુલાખીમાં ગમી એક બરખા જેમ એકલો સેંકો પેટાને દોરી જન તેમ કજી દાકપા રાખવાનું જમાન આ મેડ મુક્તિ કમજી રહ્યો છે પરત્વ એ જમાનો દને ખનમ થઇ ગયો છે તેનું બાન એને નથી. દોર પોતાનો કારવાર પોતેજ અધાવે તો ખીરીજ કાચાબની ને મદના આજ સુધી હતી તે ખતમજ થઇ જવાની એ વાત રપ્પ છે અને એ વાત આ મેડ મુક્તિનું પેટ બાળત રહી છે. કાજ બજ જમતતી વંદરે કેવાં પરિવર્તન એક પળમાં કરી બતાવે છે તેનું જમાને કાન આ અંગ્રેજને નથી. ખીરીજ સામાજ્યના કરતાં મદાન મના મરખાનાર સામાજ્યો જમાનમાં અસીરવામાં આવ્યા અને તે ક્યાં જુગ વેળાં થમ ગયાં તેનો આને પ-નો નથી. ખીરીજ સામાજ્યની મદત કાયમને માટે માચારી રાખવાની અવ-લાયા ગમી દોરને તે મદના સામવા અધ્યમેજા જુટની એરી નીચે જુદેજુ રાખવું એ સ્થિતિ હમાં સુધી માલુ રહી ચકે નમજી પ્રજાકોતે હુદી, કમરેલી રાખવાની અભિલાષા મસખનાર જુદમજારને માટે આ અગતિના જમાનામાં રમાત નથી. આને પુર પુરોપતી અંદર પણ અનેક રાખ્યોના જુદોતો નીચે ખાડી નાંખી જુગમાં રમોજી નાંખવામાં આવ્યા છે, તેના કુટુંબનું નિકંદન કદાકી નાંખવામાં આવ્યું છે અને

તેમની સલાને રથાને પ્રજાસત્તાવાદની સલાએ રથાને બીધું છે. વાસના સહીના આવા પ્રજાસત્તાવાદના પ્રમતિગ્રસ્ત જગતનામાં દોષને વિલાસવના કન્યામાં રાખી તેને નિરંતર હૃદયની રાજનીતી રાખી ખોટીજ સાત્તાત્ત્વની મદદા દસવી ગળવાનો જવાબો દરના દરનાર આવા મેડ મુદ્દાઓજ ખોટીજ સાત્તાત્ત્વનો જલ્દીથી આડકતરી રીતે જાંવ લાવી નાખવાનું કાર્ય કરી રહ્યા છે. જામે એવી આજ્ઞા રાખીએ છીએ કે આવા મેડ મુદ્દાઓના મુખના બરેલા ઉદ્દેશોને હકમાં ઉઠાવી રાખી કોઈ પ્રજા દોષને પૂર્ણ સ્વતંત્ર ગનાવવાના માર્ગે જ કમ કરવાની તૈયારી રાખે એજ રાજધર્મ જાને રાખે જાસતવાસીએ સ્વીકારી લેવે જોમજો, ચીન્દન ચર્ચાએ જોવા જાંચેજ મેડ મુદ્દાઓના ઉદ્દેશો જાસતવાસી પ્રજામાં આવા રાજધર્મની — સંપૂર્ણ સ્વચ્છિત્તાની નીતિ પ્રસ્તાવો કરીએ તે દક્ષ પ્રાપ્ત કરવાનો જલ્દી સમય આપો એવી જાસતવાસી જરૂરમાને પ્રાર્થના છે.

સરકાર વસુભાઈ પટેલની રજૂ કરેલી કદર કરી કરાંચીમાં જાસતવાસી મદાસમાની આગળ મેડકના સરકાર પ્રમુખપદે પ્રમુખપદ માટે તેમની પસંદગી કરવા માં આવી છે. ગુજરાતી પ્રજાને જાને જેટુને જા માન છે. ગુજરાતમાંથી આજ રાધી દેશ ગુજરાતીને મદાસમાના પ્રમુખપદે જીસતવાસી આમુદ્ય માન મળ્યું હોય એવું જાસતવાસી જાજામાં નથી. જા સર સરકારને મળ્યું છે. ગુજરાતમાંથી સરકારની પ્રમુખપદ માટેની પદેલી પસંદગી સિવાય જીજા જાસતવાસી પસંદગી નજ પામી શકે. સરકાર પોતાને જેટુવ તરીકે જોજાજાને છે. એવા જેટુતની મદાસમાના પ્રમુખ તરીકેની પસંદગી એ યુગોતરનું ચિહ્ન છે. જાને હવે વ્યાખ્યાનનો મુખ જેટો છે. એની સુદર વ્યાખ્યા છે. કરાંચીની મદાસમા તો સરકારનું મંગળાચરણ કરવા મળશે કોતો સરકારની પ્રતિષ્ઠા વડ કરવા મળશે. જાને પ્રજાએ સરકારની આજેવાનીયો પોચવા વિશે કંઈકને જાવજાક નથી. સરકારની લક્ષિયા તરીકે સરકારને હંદાસવાની કક્ષિત વિશે સરકારને કંઈક નથી રહી. જાને હંદાની પ્રજાને તો નથીજ. વજા જા સ્વાતંત્ર્યના મુદ્દાનું મંગળાચરણ જેમ સરકારના કારાવાસથી મળ્યું છે તેમ સરકારના હાર પજ તેમનેજ હાથે પ્રજા થાય એ એક અપૂર્ણ સુધોમ કહેવાય.

સરકારની પ્રમુખપદ માટેની પસંદગીના સમાચાર જેમ ગુજરાતે દરજ્જે સાંભળ્યા છે તેમ સાંભળ આફ્રિકાની કોઈ પ્રજાએ પણ સાંભળ્યા છે. ગુજરાતને માટે, વિશેષે ગુજરાતના જેટુતો માટે જેમ જા જાનંદનો અસર છે તેમ સાંભળ આફ્રિકામાં વસતી કોઈ પ્રજા માટે, વિશેષે ગુજરાતીઓ માટે પણ જા જાનંદનો અસર છે. એ વધુ જાનંદવાયક તો વડે જાને સરકારને હાથે સરકાર મંદિર ખુલ્લું મુકાય એટલે પોતાથી જાને પ્રજા કરવાને સાંભળ આફ્રિકામાં વસવા કોઈ પ્રજાને, વિશેષે ગુજરાતી મંદુઓને પામી છે. જેટુતોના દારજ હાર, સરકાર વજામા, ગુજરાતમાંથી જા પદેલી આમુદ્ય માન મેળવ્યા જલ તમને સાંભળ આફ્રિકામાં વસતી કોઈ પ્રજાના, વિશેષે તમારા ગુજરાતી મંદુઓના જાનંદન.

સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધના સમાચાર

મુંબઈમાં ચારસો સ્વયંસેવકો પકડાયા

મુંબઈથી રહેતો એક તાર સમાચારમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે એરબનેક મેદાનની બંદર રાષ્ટ્રીય ગ્રંથાને વંદન કરવા મદાસમાના સ્વયંસેવકો એકસ થયા હતા તેમથી ચારસો સ્વયંસેવકોને પકડવામાં આવ્યા હતા. પકડાએલા સ્વયંસેવકોમાં વેર કાઉન્સીલના પ્રમુખ જાને સજા દત્તા.

હૈદરાબાદમાં કોન્ફરન્સ મળશે

ન્યુ દિલ્હીથી રહેતો એક તાર હયાંને છે કે લોડ પ્રજાને મદાસમા મંધીજ સાથે ને જસતવાસી દત્તા હતી તે વિશે રાજક ટેમલ કોન્ફરન્સના જાક મળ્યા સાથે વાતચિત કરી હતી. રાજક ટેમલ કોન્ફરન્સ હરીથી દોષમાં મેળવવી તે વિશે જે સમાધાન કરવા પાડ્યું છે તે તેઓએ પસંદ કર્યું છે. લોડ પ્રજાને દર્શાવ્યું કે જા સમાધાનને જા મંધીજ સ્વીકારે તો રાજક ટેમલ કોન્ફરન્સે હરી પાછી જોજાવવી જાને મદાસમાના પંદર પ્રતિનિધિઓને તેમાં દાખલ કરવા. કોન્ફરન્સ ત્યાર જાક હરી પાછી દોષમાં મળશે જાને ત્યાર જાક કમીટીમાં નીમવા માં આવશે. રિવિન આજાજનક છે. મદાસમાની વડીય કમીટીએ એવા કરાવ પસાર કર્યા છે કે લોડ પ્રજાને સાથે સમાધાન કરવા આવી જાવા મદાસમા મંધીજને સંપૂર્ણ સમા આપવામાં આવે છે.

સર હીરોઝ રોહના અને સી સ્વયંસેવકો

મુંબઈથી રહેતો તાર હયાંને છે કે હૈદરાબાદ મળેલી રાજક ટેમલ કોન્ફરન્સના સભ્ય સર હીરોઝ રોહનાએ મુંબઈની મુનિસિપલ કાઉન્સીલને પ્રવિદા કરી છે કે હૈરોઝેયન દોષના કરવાજા હપર સ્વયંસેવકોમાં પીદેલો કરતી દત્તા તેમનું વર્તન જોએને જાને જેવું નહતું. તેમણે જાને પકડા મળ્યા, મારાં કપડાં જેમાં જાને કાઉન્સીલના સંભામાં દાખરી ન આવવાનું સમજાવવામાં તેઓ નિષ્ફળ નીવાયા ત્યારે એક સીએ મંદ માન મારી હૈરોઝેયન દોષના હપર પોલીસોએ લાકીના મારા ચલાવ્યા હતા જાને સત્તર જોએને પકડવામાં આવી હતી.

મી. ચર્ચિલ વ્યતે હૈદ

લંડનથી રહેતો તાર હયાંને છે કે હૈરોઝેયન પાર્ટીની કમીટીમાંથી મી. ચર્ચિલ રાજવાયુ આવ્યું હતું તેઓ પોતે ને જાએથી મુંદાને પાલીમેટમાં મળા હતા જા મવદશિતો તેના હપર વિધાન છે કે નહિ તે તપાસી એવા સમા જોજાવવી હતી જા હૈદ વિશે જોજાવતો તેમણે દર્શાવ્યું કે હૈદ વિશે જે ને પકડ્યું લીધેલું છે તે વિશે તમારી સમ્મતિ ન હોય જા મુખી કમીટી હપર હૈદ જાક કરી કહતો નથી. મંધીજ વિશે જોજાવતો તેમણે કહ્યું કે મોડલ ટેમ્પલને જા જેરીસ્ટર જાને હવે રાજકોઈ જાનેલા રહીને જાનંદન દક્ષમાં નજ સહેન-કાદના પ્રતિનિધિ સાથે સમાન કરવા સાથે વાતચિત કરવા મોડસરોયના મદેલના પમથીયા હપર મદતો જેવા જે કાપડી લંડનમાં દેખાય છે. મંધીજ હેટુ જેવા છે કે હૈદમાં પીજી રાજક ટેમલ કોન્ફરન્સ જોજાવવી જાને હરીથી મમા કરવી. હૈરોઝેયન પાર્ટીએ વિજાવવાના તદ્દેર મવતે જામત કરવો જાનંત જરૂરી છે. જે વિષયમાં મારાથી જાને કરવા હૈદ મંદુ હું જાને મારામાં વિધાનની કરાવ તમે પસાર કરશે

તો મારા પ્રયત્નોને વધુ મજબુતી મળશે. હિંદોને પ્રશ્ન એ પાડીએ તો સામાન્ય સવાલ નથી. એ એક મહાન પ્રશ્ન છે. સન ૧૯૧૪ના ઝોગરટ માસની એથી તારીખે ઉભા થયેલા પ્રશ્ન સાથે અને જે સામાન્ય હકાલોળ વિલાયતમાં પડી હતી તેની સાથે એ પ્રશ્નની અરખામણી કરી શકાય. ત્રીસ કરોડની પ્રજાનું કલ્યાણ યોગ્ય દોઢ રાજ્યદારીએના હાથમાં મુકવું એનો અર્થ એ હાય છે કે ચીનની અંદર જેમ જનતાના ઉપર જુલમ થાય છે અને તેને છુટવામાં આવશે તેમ હોદી જનતાનું જનરે. આ કર્તવ્ય અર્થાત બીજા કરેલું, માનવજાતિનું અને પોતાની દરજ્જા આદરવાનું કોડી દેનારું મણુલો. જનરેવેલીય પાટોને ફરી પાછી ફરેલું મળશે. અને એ ફરેલું એવી ફરી કે જે જનતાને અંદર કરશે કે સામાજ્યનું હકલ મલમલ રંમાએલું છે અને તેનો હાય મજબુત અને ન્યાયી છે. ખોટીએ મી. વીન્ડટન અર્થેલનામાં વિશ્વાસનો કરાવ પસાર થયો હતો.

સર ફ્રેડેરીક સાયક્સ શું કહે છે?

મુખમુખી રહરનો એક તાર દર્શાવે છે કે મુખમુખી મનરને જેઓ હોદીથી હમખાલ પાછા ર્યા છે તેમણે મુખમુખી મારાસભામાં કાપજ આપતાં મધીજી અને પોષકસેવાની વચ્ચે થયેલી વાતચિત રિથે દર્શાવ્યું કે સરકારે પોતાની દરજ્જા મજબુતવાની છે અને સરકાર વધુ આમળા બધ કહતી નથી. પોતાના સાંભળનારાઓને તેણે અપીલ કરી હતી કે કેમિસ યોગ્ય વચ્ચે એ એવું કરવા માટે તેમણે પોતાની જામવમનો ઉપયોગ કરવો.

નવું ઇમ્પ્રોવિશન બીલ

(સિબક: સી. એ. એન્ડસ).

૬. આફ્રિકામાં વસતા યુરોપીયનોએ એ વાત યોગ્ય રીતે જાણજી લેવી એમને કે આપના યુનીયન માટે સર્વે અતિના ઇમ્પ્રોવિશ વારંતે ગામ પશુ સામાન્ય કાયદો પસાર કરવામાં આવતો હોય તો તેની સામે હોદી કોમ પોતાનો વધો રજુ કરતી નથી. નવું બીલ જ્યાં માન હોદીએનેજ જાણ પાડવા માં આવવું હોય ત્યાં અમારો સખત વાલો અમે ઉઠાવીએ છીએ. ગીરજોદીમાં મજુરો સંખ્યામાં કાપડાની પોયીએમાં જે જુલમ કાયદા હજુ પડી રહેલા છે અને તેને હવે રદ કરી નાખવા એમને જેવી મામણી હોદી કોમે કરેલી છે અને તેમાં કેટલાક કાયદાઓને રદ કરવાનું આ નવા બીલમાં જે અજાવવામાં આવેલું છે તે રિથે આપણે કામ પશુ અતનો વિશેષ નથી. ટ્રાંસવાલના રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટની કિમતજી અમારે નકામી જેવી કરી નાખવામાં આવે છે કારે એ વાત એક જુદીજ છે. કારણકે જહી તો કોમનો એક વેસ્ટેડ રાષ્ટ્રજ લમ લેવામાં આવે છે કે જે હકને માટે ટ્રાંસવાલમાં અનેક વર્ષો સુધી લલત ચલાવવામાં આવી હતી અને અનેક સંકટો સહન કર્યા પાદ યુનીયનના તેમજ હોદી કોમના જાલમા એ પ્રશ્નને નિકાલ થયો હતો. આ સમાધાન થવું તે પહેલાં ટ્રાંસવાલના લગભગ વધુ હજાર હોદીએએ કારાવાસના અનેક કારમા સંકટો સહન કર્યા હતાં. તેઓમાંના અનેકોએ કારે મુશીબતો ઉઠાવી હતી. અનેક હાજરોમાં તો માણસોના જીવનો પશુ દુકાં થઇ ગયાં હતાં. કાપજા વરીકે ટ્રાંસવાલની હોદી કોમના અજોવાન અરકુમ મી. મજબીઆએ સમામદને

ખાતર પોતાના વેવારનો નાક કરી નાખ્યો હતો. અંતમાં તેમણે પોતાના સર્વેવની કુરખાની આપી પાછળથી પશુ પામ્યા હતા. મહાત્મા મધીજીને વધુ એ વાર કારાવાસનાં દુઃખો વેદનાં પદમાં દતાં અને હોદી કોમની સેવા અથે" એ દુઃખો તેમણે આર્થેલી ઉઠાવ્યાં હતાં. 'કલિજ આફ્રિકામાં સલામક' એ નામનું પુસ્તક મહાત્માજીએ પોતે લખ્યું છે તેમાં તેમણે એ સર્વે ઇતિહાસનું વર્ણન કરેલું છે. એ આપો ઇતિહાસ લઘવને અગમળાવનારો છે. ૬. આફ્રિકાના હોદીએએ મુજરાતી યા અર્થેલમાં મહાત્માજીના હાથે લખાએલા આ ઇતિહાસનો અભ્યાસ કરવોજી જોઈએ. એટલે આ રાજસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટની પાછળ એક જોડો ઇતિહાસ રહેલો છે કે જેને માટે હોદી કોમે એક મહાન નેતિહ કાલ સરકારને આપી હતી અને હવે ૧૯૩૧ની સાલમાં એકજી મીનીટની નોટીસ માં આ રજીસ્ટ્રેશનની કિમત બીજુલ અજાલ કરી નાખવામાં આવે છે એ ૬. આફ્રિકાના હોદીએની સમજમાલ ઉતરી કહવું નથી. હોદીએના જે થોડા વજા હકો રહેલા છે તેમના આ એક બીજો વેસ્ટેડ રાષ્ટ્ર પશુ આ પ્રમાણે કોડી દેવો એ વિચારજી મજબમાં ઉતરી કહતો નથી. ૬. આ-ફ્રિકામાં હવે નવા હોદીએ નહિ આવે એ વાતને મહાત્મા મધીજીએ અમારે મંજુર રાખી કારે તેમણે એ ખાતી હીધી હતી કે કોમના વેસ્ટેડ રાષ્ટ્ર છે તેને માન આપવામાં આવશે. મધી-સ્મટલ સમાધાનીમાં આ થાતોનો સમાવેશ થાય છે. આ વેસ્ટેડ રાષ્ટ્રને માન આપવામાં આવશે એવાં વચનો વારંવાર આપવામાં આવ્યાં હતાં. અને તે વચનો યુનીયન સરકારને બંધનકર્તા છે. ૬. આફ્રિકાના ઇમ્પ્રોવિશ કાયદાઓ માં ફેરફાર થએલા છે ત્યારથી એ વાત સાચી છે કે યુનીયનમાંથી વધુ વર્ષ જે ઝેરહાજર રહે તે પાછો ન આવી શકે અને તેથી રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટને અમે આ દેશમાં ગમે કારે પાછા કાપજ થવાનો હક રહેલો છે તેનો લાભ જુજ કેસની અંદરજી લેવામાં આવશે. કારણ કે એવી રીતે લાખી મલત રવીને અમે જે આપવા માંગતા હોય તેના સંખ્યા ફોર્ટમાં કેમ થવાનો સંભવ પશુ રહેલોજ છે. આ છતાં પશુ કોમના જે વેસ્ટેડ રાષ્ટ્ર રહેલા છે તેના પ્રત્યે કોમ પવિત નજરે જુએ છે અને કોમની સાથે બીજુલ મસજત થર્વા સિવાય એક કલમના જોડાથી ખાવા હકને રદ કરી નાખવાનું કશુ પ્રયોજન નથી. ફેપ્ટાલનનું એમ્પ્રોવિશ થયા પછી સન ૧૯૨૭ની સાલમાં જાને સરકારે એ એમ્પ્રોવિશને રવીકાર્યું અને ૧૯૨૭નો ઇમ્પ્રોવિશ કાયદો પસાર કરવામાં આવ્યો. આ કાયદો અમારે ૧૯૨૭ના એ માસમાં પસાર કરવામાં આવ્યો કારે હોદી કોમે ફરતી રીતેજ એ આની લીધું હતું કે ફેપ્ટાલનનું એમ્પ્રોવિશ જ્યાં સુધી અસીરવ થરાવે છે ત્યાં સુધી બીજો કોમ નવો કાયદો બનાવી મુશીબત ઉઠા કરવામાં આવશે નહિ જો કોમ પશુ વિવધમાં તારકાણિક થગતો કરવા નવી રિપર્ટિ લપરિશન થતી હોય, ન્યામનો દુરપયોગ થતો હોય એવી રિપર્ટિ ઉઠા થતી હોય યા એવોજ કોમ બીજા પ્રયોજનો ઉઠા થર્વા કોમ તો તે વાત જુદી છે પરંતુ આ કાપજામાં કોમ તારકાણિક થમલાં કરવા જેવી યા ન્યામ લખવામાં મુકેલી નહે જેની રિપર્ટિ ઉઠા થએલી નથી. સંજવ તો એવો છે કે બીજા યોગ્ય માસની અંદર ઇમ્પ્રોવિશના અમુક ખાસ મુદ્દા ઉઠા થમ કહ એવી વિધાતે કોમ હોદી ઉપરિચલત મનર નથી.

તેથી આ બીજાની ફેટલીક કલમો ને દોઢી કમને નુકસાન કરનારી છે તે કલમોને આ બીજામાંથી કઢાડી નાંખવાની માન્યતા હોયે કરી છે તે તરફ યોગ્ય છે. આ યોગ્ય માન્યતાને મંજૂર રાખવાનો પ્રધાન કાર્ય રહેશે એવી આશા હજી પણ આપણે ધાલુ રાખીશું.

રશિયામાં કવિરાજ ટાગોર

(અમારું અંકથી માલુ)

સન ૧૯૨૬ ની સાલમાં અમલમ પચાસ ટકા ખેડૂતો નેજો એકત્રવાદમાં માનનારા હતા તેઓ અમને છોડી ગયા હતા. તેનું પ્રયોજન એકું હતું કે ગોમુનીશક પાર્ટીના સેક્રેટરીએ એવી મતલબના પત્ર લખ્યો હતો કે કલેક્ટરીવ હાર્મની ને સંરક્ષા છે તેનો મુળ પ્રાથમિક આચાર્ય એ છે કે ખેડૂતો તેમાં સામાજિક મરજીઆત બામ છે. મામલોમાં આ સીદાત બરાબર સમજામાં આવ્યો નહોતો અને તેથી અમારું ખેડૂતો આ કલેક્ટરીવ હાર્મની છોડી મયા હતા. પરંતુ ને થોડા પાછળ રહ્યા હતા તેમના વિચારમાં કલેક્ટરીવ અને સમજ આપવાથી આ પાછા મજેલામાંથી રપ ટકા ખેડૂતો પાછા આવ્યા છે. આજે અમે અગાઉના કરતાં મજબુત છીએ. અમારા સંબોને રહેવા માટે અમે ત્યાં બંધો બાંધીએ છીએ. જમવા માટેનો એક મોટા ઝોરડો અને નિરાશ પશુ બંધામ છે.

આજ પ્રથમ ઉપર સાધુપીરીઆમાંથી આવીને વસેલી એક ખેડૂત સ્ત્રીએ દર્શાવ્યું કે ગોમુનીશક હાર્મની દુ દેશ વાંધી સભા બંધેલી છે. તેણીએ કવિરાજને દર્શાવ્યું કે અમારા કલેક્ટરીવ હાર્મ વિષે બધો ત્યારે તમે એ વાત ખ્યાનમાં લેજો કે અમારાં આ હાર્મની સ્ત્રીઓની અગવળના કેંદરમાં બનેલા છે. આજની અમારા રશિયાની સ્ત્રીઓ આત્મ મદાવાન થમ કહી છે. હજી વર્ગ ઉપરની સ્ત્રીઓ કરતાં પોતાના વિચારો સુદર રીતે આજની સ્ત્રીઓ રજુ કરી શકતી થઇ છે આને અમારું કાંઈ એ યશ પડ્યું છે કે અમારા આ કલેક્ટરીવ હાર્મમાં ને ખેડૂતો સામેલ થયા નથી તેમને હાથહાજો બતાવી છૂટી લેવા અને ને સ્ત્રીઓ હજી પાછળ રહેલી છે તેઓ પોતાની બાગવમ બતાવી ખેડૂતોને દાખલ થતા આટલાં છે તેમને સમજાવી તેમના ઉપર બાગવમ વાપરવી. આજે એકત્રવાદ એ વિષયના ઉપર તાલીમ પ્રાપ્તિ સ્ત્રીઓના જવાબને અવરજીત બનાવી અમે રેકના એક છેડથી બીજા છેડા સુધી મુસાફરી કરવા મોકલીએ છીએ. તેઓ સ્ત્રીઓનીજ વચ્ચે રહી કામ કરે છે, તેમનામાં ઉત્સાહ રેડી આવત બનાવે છે અને એકત્રવાદની અંદર આર્થિક, સામાજિક તેમજ જ્ઞાન અને સંસ્કૃતિ વિષેના ટેવા મહાન હાથહાજો રહેલા છે તે સમજાવે છે. આવા દરેક કલેક્ટરીવ હાર્મ ઉપર એક નર્સરી (બાળકોને ઉછેરવાની સંસ્થા) કોન્ડરમાટન માથેને ફળવણી આપવાનું ખાતું અને મળે તે માટે સામાન્ય રસોડું હોય છે. આને લીધે પુરુષ સહચારીઓ સાથે સ્ત્રીઓ પણ સમાનતાજ ભોમવી શકે અને તેનો હવેનો પણ સમાનજ છે એ જ્ઞાન એથી આવે છે.

સોવિયેટ જીલ્લામાં આવેલું 'અમ'ટ' નામથી આખા જમત માં પ્રસિદ્ધિને પ્રાપ્તિ સ્ટેટ હાર્મમાં કામ કરતા એક કામદારે દર્શાવ્યું કે આ એકત્રવાદના વિચારને રશિયાના ખેડૂતોએ ફવી રીતે અપનાવી લીધો છે તે દુ જણાઈ છે. આ પ્રસિદ્ધ હાર્મ એક કામ હેક્ટરો (એક હેક્ટરમાં ૭૦ મ'ગાજી વીધાને

સમાવેશ થાય છે)ના વિસ્તારવાળું છે. આ હાર્મમાં અમે વરસે નજી હજાર કામદારો કામ કરતા હતા. આ વરસે કામદારોની સંખ્યા થોડી ઘટી છે પરંતુ દરેક માણસ દીઠ સરેરાશ કામ જોણું થઈ નથી. આ હાર્મની અંદર સાવનના ધોરણે ખેતી કરવામાં આવે છે. ટ્રેક્ટરોનો ઉપયોગ થાય છે. સુદર રીતે નેમાર કરેલું ખાતર વાપરમાં આવે છે. અમારી પાસે ત્રણસોથી વધુ વધુ ટ્રેક્ટરો અને વપરાશમાં છે. દિવસ માં આઠ કલાક કામ કરવાનું રાખેલું છે. અમારામાંના નેજો આઠ કલાકથી વધુ કામ કરે તેમને જોવર દાઇમ મેલોવનસ મળે છે. કિષાજાના માર્ગમાં જમારે ખેતીનું કામ જોણું હોય છે ત્યારે અમારામાંના એ તૃતીયાંક કામ લોકો કહેરોમાં જમને રસ્તા બનાવવાનું તેમજ બંધો બાંધવાનું કામ કરીએ છીએ. તેઓ ન્યારે કહેરમાં જમને કામ કરે છે આરે કિનાજાના મગારનો એક તૃતીયાંક કામ પણ આપવામાં આવે છે અને તેમાં કુટુંબો હાર્મ ઉપરનાં બંધોમાંજ રહે છે.

પ્રશ્ન—કવિરાજ ટાગોરે કેટલાક અક્રિય ખેડૂતોને પુછ્યું કે ખાતગી મીલકતના સીદાત અને કલેક્ટરીવ હાર્મ વિષે દુ એ પ્રુજવા માયું છે તમારા બ્યકનીમત હાર્મો તમારે છોડી દેવા પડે તે વિષે તમારામાંથી કોઇને કોઈથી થાય છે ના નહિ.

જવાબ—આ પ્રશ્નનો જવાબ આપવા ખેડૂતો હવા થાય તે પહેલાં થોડો સમય લીધો મયો. તેઓમાંના કેટલાકે દર્શાવ્યું કે આ વિષયમાં તેઓ જુના વિચારના છે કારણ કે એ વિષય તેઓ હજી રપટ રીતે સમજવા નથી. કેટલાકે આ પ્રશ્નનો જવાબ આપતા યુગવાતા હોય અને મનમાં કરમાતા હોય એમ કહ્યું. આખરે બાકશીર રીપબ્લીકમાંથી આવતા એક ખેડૂતે કહ્યો કેમ દર્શાવ્યું કે દુ હજી એક અક્રિય ખેડૂત છે. પરંતુ દુક વખતમાં મારી પાડાજના એક કલેક્ટરીવ હાર્મનો દુ સમજ થવા મધ્યું છે. તેની આવી અભિભાવાના કારણે આપતાં તેણે દર્શાવ્યું કે એક અક્રિય ખેડૂત પોતાના ખેતરમાં એકલોજ મહેનત કરીને જેટલું ઉત્પન્ન લે તેના કરતાં સમુદોનાં કરી નાખેલા સામાન્ય ખેતરમાંથી જોણી મહેનતે મળેલ વધારે ઉત્પન્ન થઇ શકાય છે. જમનેને સુદર રીતે ખેડવાને માટે અમારે મરીનરીની પણ જરૂર રહે. અમે અક્રિય ખેડૂતોને આવી મરીનરી ખરીદ કરવાનું પરવડે નહિ. વળી અમારી પાસે મરીનરી હોય તો પણ ને અક્રિય ખેડૂતો નાના ખેતરના દુકડાના માલીક હોય છે તેઓ મરીનોથી નાના દુકડાને ખેડી શકે નહિ. આવા નાના જમીનના દુકડાને મોટા એકત્ર કલેક્ટરીવ હાર્મમાં ફેરવી નાંખવાની એકત્રવાદની પ્રકૃતિથીજ સામાજિક અસ્તીત્વની નવીન અવસ્થા ઉત્પન્ન કરવાની જરૂર આવે કરી શકીએ.

મોરકોથી લમજમ દોઢસો માણસ છે તે આવેલા ટામબોવ પરગણાની એક સ્ત્રી ખેડૂત હોવા થઇ અને તેણીએ જણાવ્યું કે નેજો કલેક્ટરીવ હાર્મની પદ્ધતિમાં બળેલા નથી તેના કરતાં એવી પદ્ધતિમાં બળેલા ખેડૂતો કયા પ્રકારનું જીવન મુખરે છે એમાં તો કશી શંકાજ નથી. અને પરિસ્થિતિમાં આને ને પરિવર્તન થાય છે તેથી કાર્ક દીકગરિ નથી. બીજા અનેક ખેડૂતોએ પણ આવાજ અભિપ્રાય દર્શાવ્યા. સમાચારી એક ખેડૂત જીમ પાડી ઉઠ્યો, અમારે અમે નાના સરખા મંદા બંધોની અંદર રહેતા હતા તેમાંથી આને મોટા તંદુરસ્તીવાળા કલેક્ટરીવ હાર્મમાં વસીએ છીએ. (અપુર)

કયાં આયરીશ દેશમકતો અને ચકકરડા પરિપક્વતા મેળીયાએ

જો હું દોહી ડેલીજેટ હોત તો મારે જો કહેવાનું છે તે બધું કહી પછી સીટીક સરકારે સંધી જાહેર કરી માનવંત સમાધાનીના સંદેશા દરમિયાન રાજદ્વારી કેદીઓને છોડ્યા વીના બીટીક સરકાર સાથે કશી વજી અર્થ કરવાની મેં ના પાડી હોત—આ કબજામાં ઉગ્રાહિતા એક પત્રમાં એક અંગ્રેજી યુવતી ગ્વાઇન્ટ દેહને જોગમેશ્વ પરીપક્વતા દોહી ડેલીજેટને અમલદાર કરેલી વલજ પર પોતાનો ખેદ પ્રદર્શિત કર્યો છે.

તેણી લખે છે:—“અભાર સુધી એક વજી દોહી ડેલીજેટ સામાધાનીના સંદેશા દરમિયાન જોગવાસી દેહખાંધવાને છોડી ચુકવાનો અવાજ ઉઠાવ્યો નથી. મેં દોહી પ્રતીનીધીજી પર એક પત્ર લખીને ૧૯૨૧ માં આયરીક ડેલીજેટને શું કરવું તેની પાદ આપી હતી, મેં તેમને લખી જણાવ્યું હતું કે, ૧૯૨૧ માં બટીરા સરકાર સાથે આપેલા સંજ્ઞામાં સમાધાનીની વારાખર કરવા ગમેલા બાધરીક ડેલીજેટને જાને દેહ વજી સંધી જાહેર કરી રાજદ્વારી કેદીઓને છોડી ચુકવા માં ન આવે ત્યાં સુધી સુભેદની અર્થ કરવાની ના પાડી હતી.

“મેં પ્રવેશ્યું કે, દોહી ડેલીજેટ આયરીક ઉકાલરજીને વલસે ચાલે જાને આ વજી સામાજિક પાણીપીણીના મેળાવડાનાં આમંત્રણો સ્વીકારે નહિ. મારા વીરોધી સાથે જમકતો નીકાલ થયા વીના, તેમજ આવીધ સ્વીકારતાં, તેની સાથે હાથ મીલાવતાં, તેનો ખોરાક ખાતાં અને તેમાં દેહકોલીપણું જામે છે. પોતે જ મંજીર કાર્ય માટે જાવ્યા છે તે પૂરે મતાં સુધી તેમજ સામાજિક મેળાવડામાં જવાની ના પાડી હોત તો તેમાં અંગત અવીરક કશા રજાવો નહોત.”

આયરીશ ઉકાલરજી

૧૯૨૧ માં લંડન આવેલા આયરીક ડેલીજેટને શું કરવું હતું? આયરીક ડેલીજેટને પોતાના રહેવા માટે જે મકાનો બાંધે રાખ્યાં હતાં અને બીટીક સરકારનું કોષ વજી પ્રકારનું આવીધ સ્વીકારવાની ના પાડી હતી. લંડન જ્યાં આયર-લાંકા છોડતા પટેલ તેમજે બંદર બંદર નહીં કર્યું હતું કે કોષ વજી ડેલીજેટ કાર્ય પૂરે થયા વીના કોષ વજી અંગ્રેજી ખાનગી આવીધ વજી સ્વીકારવું નહિ. તેમને મજા અંગત અંગ્રેજી મીત્રો હતા હતાં તેઓ આ નીચમને સુરત વજી રજા હતા. તેમજે પોતાના વીરોધીઓના રજાગતના મેળાવડા માં જવાની ના પાડી હતી તેમજે જણાવ્યું હતું કે અમે સમાધાનીના કાર્ય માટે જાવ્યા છીએ અને તે પૂરે થવું જોઈએ. તેમના અંગત નીરાકરજી થયું ત્યાં સુધી તેમજે બીટીક અમલ-દારો અને રાજપુરો સાથે હાથ મીલાવવાની ના પાડી હતી. તેમને કોષ વજી અંગ્રેજી સાથે અકિમત દેહ નહોતો વજી તેઓ “આયરલાંકાને ઉગ્રાહિતા સાથે લકાઈમા ઉતરેશું” ગજી હતા અને તેથી સમાધાની દરમિયાન તેમનો અંગત એક સરકારી રહ્યો હતો.”

શું કીંદને બુધી ગયા?

“હું મારી જાને એ મજ વારંવાર પુછ્યું કઈ હું કે, આ દોહી ડેલીજેટ તેમના દેહમાં રહેલા અંધવેને ક્ષી રજા? દોહી પ્રજા “આ લેકા અગારા પ્રતીનીધી નથી” એમ કહેવામાં શું જોડી છે?

આયરીક ડેલીજેટને બાધી પીણી અને એકજારામ સાથે

સમાધાનીના સંદેશા કદી મલાખા નહોતા. હું મારા દોહી ડેલીજેટ મીત્રોને જણાવીશ કે આયરીક ડેલીજેટને તેમના વીરોધી વસ્તવથી અમારો હેતુ છતી કીધો હતો. આ પ્રકારના વજી અમારો દેહ અધિરો પર જારે અસર પડે છે. તેઓ આવા વસ્તવના અંગ વજી અમારો છે. આવો ગંજીર પ્રસંગ એક બીજાનાં મજામાં હાર તોરા પહેરવાનો નહિ વજી ઉભા મજીને કાર્ય કરવાનો છે.

યુવતી દેહન મી. રામસે મેકડોનાલ્ડે જોગમેશ્વ પરીપક્વતા પ્રાધનીક મેકડોનાલ્ડે કરેલા ઉપસંહારના પ્રત્યનને દોહી જણાવતાં લખે છે કે, “જો મી. મેકડોનાલ્ડેનો ધરદો બીટીક વચ્ચેનું પરીપક્વન કરવાનો સામેજ હોત તો મકાનમાં બાધીને કીડીની ક્રમ કરેલી પડી નહોત.”

યુટનહેમ હીંદુ મંડળ તથા કાઉંસીલની સમા

કંડીઅન ઓપિનિઅન પત્રને મદદ

આ પત્રના અધિપતિ શ્રી. પ્રાગજી દેહાકાને એમી. ટ્રાંસવાલ એશીયાટીક ટેન્સોર બીજ સંજ્ઞામાં કીસેંગર માસમાં કોન્ફરંસ થય મજા પછી જે માસ સુધી કેપટાઉનમાં રહ્યા તેઓ મોસલ જે, જ્યોર્જ વીજેર રજાઓને મજીને તા, ૨૪ મી દેહ-જારી રવિવારે યુટનહેમ જાવ્યા હતા. યુટનહેમમાં વસ્તો સર્વ દોહી બાધઓ તેમને રોકેને લેવા જાવ્યા હતા. મી. ઓપિનિઅન પત્ર જે અસારે આર્થિક મુશીબતોમાંથી પસાર થય રહ્યું છે તેને અંગે અદેશો લખાવ્યો તેમજ ત્યાં આદેશ મેળવવા તેમજ જે પત્ર પ્રત્યે સદાનુકુલિ ધરાવતા બાધઓ જેઓ મદદ આપવા મજી ધરાવતા હોય તે સ્વીકારવા તેઓ દેહ પ્રાંતમાં હાલ રી રજા છે. યુટનહેમના ઉત્સાહી બાધઓને રવિવારે જે સમા મરી હતી. પહેલી મજા યુટન-હેમ કંડીઅન કાઉંસીલની મજી હતી. સર્વ બાધઓની માંમણી ઉપરથી શ્રી. પ્રાગજી દેહાકાને ટ્રાંસવાલ એશીયાટીક ટેન્સોર બીજ ત્યાં ત્યાં મજી અંગ્રેજીન બીજ વિષે બાધજી આપ્યું હતું અને કાર્યનું હતું કે સા. આ. મી. કોંગ્રેસની સરકાર પાસે એવી સમજી છે કે ટેન્સોર બીજને મુલતવી રાખવું અને બીજ રાજક ટેન્સલ કોન્ફરંસ જેભાવી તે મારકતે એ બીજ વિષે નીકાલ જાવો. કોંગ્રેસન બીજ કે જેથી ટ્રાંસ-વાલના દોહીઓના રજાદેશન માર્ગીકેટને અંગે રહેલા દેહો છીનવી લેવા છે તે વિષે વજી કાઉંસી પોતાની રજાઓના પ્રમાતની પાસે કરી છે. ટેન્સોર બીજ મુલતવી રજાવવા માટે દોહી સરકારના એજન્ટ સર કુર્ગા રેડી કોંગ્રેસના અમલદારોના મદકાર સાથે કેવી રીતે કામ જમ રજા છે તે કીકલ શ્રી. દેહાકાને સમજાવી હતી. ટ્રાંસવાલના તેમજ અન્ય જાપાઓ માં એવી વાત પ્રસિદ્ધિમાં આવી છે કે ટેન્સોર બીજને મુલતવી રાખવામાં આવશે અને બીજ રાજક ટેન્સલ કોન્ફરંસ મજી જે જાપાઓના આગાહી છે. હજી કોહટર મજાને એ વિષય માં પાર્લામેન્ટમાં સત્તાવાર સમાચાર જકાર પાડ્યા નથી પરંતુ જે આગાહી સાચી પડે એવી આજા રાખવામાં આવે છે.

યુટનહેમ હીંદુ મંડળની સમા

રવિવારે રાજે સાહા અત વાલે દોહુ મંડળની સમા મજી હતી. જેમાં સર્વ દોહુ બાધઓને ઉત્સાહ પ્રગટ જાય કીધો હતો. આ મંડળ યોગ્ય સમય ઉપર રજાવવામાં જાવ્યું છે. દર રવિવારે સર્વ દોહુ બાધઓ ઉભા બંદો એક જ થાય છે.

અને સંગીત તેમજ ભજનો તથા રાષ્ટ્રગીતો ગાય છે અને અંતમાં આશીર્વાદો કરવામાં આવે છે તેના સર્વ અવકાશ દોહની આગ્રહીતા જાહેરમાં મોકલવામાં આવે છે. દોહની સ્વાધીનતાની લડતમાં જે સંદેશના ઉત્સાહી બાહ્યોએ સાફ ઉમરાણું કરીને મોકલી આપ્યું હતું. શ્રી. પ્રાગજી દેસાઈએ ધર્મના વિષય ઉપર એક સૂર ઓળખ્યાન કર્યું હતું અને મંડળને બચવહ-ગીતાનું વાંચન રાખવાની તેમજ બહેનો પણ મંડળમાં પ્રવેશના નેટલાઈ ઉત્સાહથી ખામ રી એવું કરવા ચરણ કરી હતી. મંડળના પ્રમુખ શ્રી. કલ્યાણરામ રજુહાડજીએ શ્રી. પ્રાગજીભાઈને આભાર માની રજુહાડજી કે અમારાથી જનતા સેરા દોહની આગ્રહીતા જાહેરમાં મોકલ આપી કરીએ છીએ. સેક્રેટરી શ્રી. યશીભાઈ રાવનજી બલસારાએ શ્રી. પ્રાગજીભાઈને આભાર માનતાં રજુહાડજી કે તેમની દાબરીથી મંડળ આભારી જનતા ૧૬. આ મંડળ સ્થાપવાનો અમારો હેતુ એવો છે કે સત્સંગ કરવો અને મહાત્માજીએ દર્શાવેલી લડતના સમાચારો વિસ્તારપૂર્વક જાણી જાની કરી તેટલી મદદ કરવી. શ્રી. બીજાભાઈ કારાએ રજુહાડજી કે દર રવિવારે સર્વ બાહ્યો પસંદ કરી મળી સંપર્કમાં વધારો કરી અને પ્રચારની રજૂતી કરના બેળા ચતુર્થ અમારો હેતુ છે. વડે ગીતાનું વાંચન રાખવાના ને પ્રચાર કરી છે તેમ જવેથી કરવામાં આવશે. શ્રી. બીજાભાઈ કલ્યાણે પણ મંડળ તરફથી શ્રી. પ્રાગજી દેસાઈને આભાર માન્યો હતો. શ્રી. હરજીભાઈ ત્રીકમદાસ જડેરે મહાત્માજીના જીવનચરિત્ર તેમજ બી અને રેટિવાની પ્રતિનિધિતા રજુહાડજીએ દાવ બાવ સાથે ગામ જતાવી આનંદ આપ્યો હતો તેમજ શ્રી. હમનભાઈ જાવિંદજી તેમજ શ્રી. જગતજીએ સંસ્કૃત સાથે રાષ્ટ્ર ગીતો ગાયાં હતાં. શ્રી. પ્રાગજી દેસાઈએ પ્ર. આર્થિકવિચન પત્ર કેવી આર્થિક મુશીબત વચ્ચે નીકળી રજુ છે તેનું વર્ણન કર્યું હતું અને સર્વ બાહ્યોએ લગભગ આપવા ઉપરાંત નીચે મુજબ મદદ આપી હતી.

મેક્કો હરજીભાઈ ત્રીકમદાસ જડેર ૫-૫-૦, બીજાભાઈ કારાભાઈ ૩-૦-૦, બીજાભાઈ કલ્યાણજી ૨-૧૦-૦, પ્રજાભાઈ રજુહાડજી ૨-૨-૦, નાયુભાઈ પસંદ ૧-૧-૦, મુશરફજી અને રામદાસ રજુહાડ ૧-૧-૦, કલ્યાણભાઈ દાજી ૧-૧-૦, હમનભાઈ જાવિંદ ૧-૧-૦, પ્રજાભાઈ રજુહાડ ૧-૧-૦, બીજાભાઈ મીરજી ૨-૨-૦, કેન્દુરભાઈ પ્રજા ૧૦-૦, વનગણી કરસન ૧૦-૦, કે. કે. જગતજી ૫-૦, મેક્કો જગતજી ૧૦-૧, સી. આર. જગતજી ૧૦-૦ વડે જ રાવનજી ૧૦-૧, બાર. મેરી ૫-૦ એકંદરે ૧૩ ૨૭-૮-૦ની મદદ આપવા માં આવી હતી. શ્રી. પ્રાગજી દેસાઈએ સર્વ બાહ્યોએ આપેલી ભાગણી માટે પ્ર. જો. પત્ર તરફથી આભાર પ્રદર્શિત કર્યો હતો. તેઓ પ્રુટનદેમથી પોર્ટમીલીએક સાંજની આડીમાં લેપડી મથા હતા તે વેળા પણ બાહ્યો રજુહાડે આભાર દતા તેમનો શ્રી. દેસાઈએ આભાર માન્યો હતો અને બાહ્યોમાં ને ઉત્સાહ એવામાં આનંદો હતો તે કાદમ રાખવા સૌને વિનંતિ કરી હતી.

મહાકોને વિનંતી

ને બાહ્યોને પોતાનું લવાજમ મોકલી આપવાનો અમારી “વિનંતી સાથેનો આંકડો” મળ્યો હોય અને જોએને દેવે પછી મળશે તેઓએ પોતાનું લવાજમ મોકલી આપવા મહેરબાની કરવી.

પૂર્વ અને દક્ષિણ આફ્રિકામાં વસતા હિંદીઓ

ગુજરાતી પત્ર એક અગ્રણીમાં જણે છે કે હિંદુસ્તાનમાં હિંદીઓ પોતાના રાજ તંત્ર સુધારવાના કામમાં એટલા બધા સુધારા, સુધારા મળેલા છે, કે તેમણે બાળ્યે જ દોહ બકાર વસતા હિંદીવાનોનું શું યાદ છે તેના વિચાર કરવાને સમય પણ મળતો હશે. હરમાન પૂર્વ અને દક્ષિણ આફ્રિકા માંથી વસાહતી હિંદીઓને ખસેડી મુઠવા માટે તાગદાઓ અને પેંતરાઓ રચાયા છે, તે તરફ પણ લક્ષ આપવાની પ્રજાની હરજી છે. આ બાબત હિંદી સરકારે તદ્દિહારી સારી રાખી છે. ના. વાકસરાયે જાહેર કર્યું છે કે પૂર્વ આફ્રિકા સંબંધ માં વિચાર કરવા માટે પાર્લામેન્ટની જોઇન્ટ સીલેક્ટ કમીટી નીમાવાની છે, તેની આગળ હિંદીવાનોની પ્રિયાદ રજુ કરવા માટે અને હકોનું રક્ષણ કરવા માટે શ્રી. મીનીવાસ કાશીની નીમણુંક કરવામાં આવે છે. શ્રી. કાશીનો અનુગમ જેતાં અને તેમણે કરેલા સંસ્થાનામનિ બાધે પ્રવાસ જેતાં તેમની નીમણુંક સુવૌચક થઈ છે જેમાં કદ નથી. પૂર્વ આફ્રિકામાં જોરા વસાહતીઓ પોતાનું સર્વોપરી પદ સામવવા માટે છે, અને હાં આગળ નવા ગવર્નર તરીકે સર. મેક્કો જામનીની નીમણુંક થઈ છે. તેઓએ પોતાના જોખમે જેવા મતા પહેલા જાહેરમાં એક ખાણ ઉપર ભાષણ આપતાં જણાવ્યું છે કે તેઓ પ્રુક્તા અને હાં આગળ સુખગીરી ઉપર જશે; પણ એક પ્રુક્તા મનવાળા હોવાં જે સહાયક નથી, પણ ન્યાય પ્રુક્ત જગતી કામની પણ સેદમાં અને ખાસ કરીને જાતિ-ભાવજોની સેદમાં ન જાતાં સ્વતંત્ર આરિચ્છળ સમય આવે જાતાવતું જે વધારે ઉમેરો થઈ છે. પૂર્વ આફ્રિકાને મુશ્ક. કેનિયા, ટાંગાનિકા, વગેરેની ખીલવણી હિંદીવાનોના હરતક સારી થઈ છે, અને તેઓએ મોટો વોમ આપ્યો છે; છતાં જર્મની પાસેથી તે મુશ્કે જતી લીધા પછી જોરા વસાહતી-ઓએ તેના કબજે લઈ હિંદીવાનોને કાંચી કાદવાની અથવા તે ઉતરતા હરજી ઉપર રાખવાની ને પેરણીઓ કરવા નાંદી છે તે સામે રક્ષણ કરવાની જરૂર છે, અને માન. શ્રી. કાશી હિંદીવાનોને કેસ પ્રજાનાથી રજુ કરશે. તેજ પ્રજાવે દક્ષિણ આફ્રિકામાં દક્ષ મદિના રવીને કપટાકાના કાલકારે પાળા સુધારવાનો સમય આવનાર છે. તે વખતે પણ હિંદીવાનોના લાભો અને હકો તપાસવાને અને સંભાળવા માટે શ્રી. કાશી જેવા કાળેજ રાજકીય પ્રશ્નની જરૂર છે. દક્ષિણ આફ્રિકાની સરકાર અહીં પરિપત્તું પરિણામ જેવું આવે છે તે જોઈ રહી છે, અને અવિચ્છળ દક્ષિણ આફ્રિકાના પ્રતિનિધિઓ સાથે વિચાર અલાવવા માટે આશ કાળેજ પણ અમ માણસો મોકલવાની હિંદી સરકારે મોટાજી કરવાની જરૂર છે.

ગીતાજનું મહાત્મ

મહાત્મા ગાંધીજી આપણી શ્રી ગીતાજનું મહાત્મ માટે જણે છે કે “ગીતાજીને મહાત્મસરતો નાનકડો વિભાગ છે. મહાત્મારત ઇતિહાસીક ગ્રંથ ગણાય છે, પણ આપણે મન મહાત્મારત અને સમયજી ઇતિહાસીક ગ્રંથ નથી, પણ ધર્મ ગ્રંથ છે, અથવા તેને ઇતિહાસીક કહીએ તો આત્માના ઇતિ-હાસ છે, અને હજારો વર્ષ પૂર્વે શું થઈ તેનું વર્ણન નથી, પણ પ્રત્યેક મનુષ્યદેહમાં શું આજ રજુ છે તેનો અભિપ્રાય છે.

મહાભારત અને રામાયણ જાનેમાં દેવ અને અસુરની રામ અને રાવણની વચ્ચે રાજ્ય ભાગતી લડામનું વર્ણન છે. આવા વર્ણનમાં ગીતા જે કૃષ્ણ અરજુન વચ્ચેના સંવાદ છે તે સંવાદનું વર્ણન અથવા દુતરાવણની પાસે સાંજમ કરે છે. ગીતા એટલે બવાવેલી. આમાં ઉપનિષદ અધ્યાત્મિક છે. એટલે આનો અર્થ બવાવેલી ઉપનિષદ થયો. ઉપનિષદ એટલે જ્ઞાન—બોધ. એટલે ગીતાનો અર્થ થી કૃષ્ણે અરજુનને આપેલો બોધ જીમ થયો. આપણે એમ સમજીએ ગીતા વાંચી થટે કે આપણા દેશમાં અંતરયાત્રી થી કૃષ્ણ—અગત્યના આજે બીજાજે છે, ને અંતરે જીવનના અરજુન રૂપે થઇને ધર્મ સંકેતમાં અંતરયાત્રી અમવાનને પુછીએ, તેનું કારણ કયજે ત્યારે તે આપણને આપવા તૈયારજ છે. આપણે સુદા છીએ અંતરયાત્રી તો નીલ અમતો છે, આપણામાં જીવનના કામ તેની તે વાટ જોઈ થેલા છે, પણ આપણને તો સવાલ પુછતાં નથી આવડતો, સવાલ પુછવાનું મન પણ નથી થતું તેથી ગીતા જેવા પુસ્તકનું રાજ્ય આન ધરીએ છીએ તેનું મનન કરતાં કરતાં આપણમાં ધરમજીવાસા પેલા કરવા ઇચ્છીએ છીએ, અને અંતરે બીડમાં આવીએ છીએ, ત્યારે આપણી બીડ મટાડવા આપણે ગીતાની પાસે ટાંકી જઈએ છીએ, ને તેની પાસેથી આશાસન લઈએ છીએ, આ દ્રષ્ટિએ ગીતા વાંચવાની છે. તે આપણને સહજ રૂપે છે, માતા રૂપે છે, ને આપણે વિશ્વાસ રાખવો થટે છે, કે તેના બોળામાં માયું મુકવાથી આપણે સદિસલામત રહીશું. ગીતાની પાસેથી આપણી બધી ધર્મની કુચો કાઢવાયું આમ ને રાજ્ય ગીતાનું મનન કરશે, તેને તેમાંથી રાજ્ય નવો આનંદ મળશે.”

બારડોલીની દિવરત

[અમદાવાદના પ્રસ્થાન કાર્યાલય વરદથી સરસ્વતી મંથમાળાના છઠા પુસ્તક તરીકે “બારડોલીની દિવરત” જે નામનું પુસ્તક બહાર પડ્યું છે. આના લેખક ગીજીભાઈ છે. આ પુસ્તક કાર્યાલય વરદથી અમને મોકલવામાં આવ્યું છે. જેનો અમે આભાર સ્વીકાર કરીએ છીએ.

હિંદની સ્વતંત્રતા માટે મહાત્મા ગાંધીજીએ ચલાવેલી લડત માં બારડોલી તાલુકાના આપણા બાઈ બહેનોએ કુષો થેલી આખરે તેઓને દિવરત કરી બવાનો પ્રસંગ આવ્યો. તે હીકતનો ચીતાર આ પુસ્તકમાં આપવામાં આવ્યો છે. બારડોલી તાલુકાના અને તેની આસપાસના મથોના બાઈઓની આ દેશમાં મોટી વસ્તી છે. તેઓએ દિવરતીઓની હીકતથી ખાસ માહિત્યાર લવાની જરૂર છે અને તેમાંથી તેઓને ધણું જાણવાનું મળશે જેવા ધરાવાથી અમે “ઇન્ડિયન ઓપિનિયન” માં આ પુસ્તકનો વિતારો કરે કરે જાવવાનો વિચાર કર્યો છે. અમે હરેક રાખીએ છીએ કે આ દેશના દરેક હીકીબાઈઓ આ હીકત વાંચી બારડોલી તાલુકાના બાઈ બહેનોએ સ્વતંત્રતાની લડતમાં બતાવેલી મહત્તા માટે અવરજ મગર કરશે. અ. ઇ. જો.]

નિવેદન

ચિજીભાઈ લખે છે કે:—

“ચિજીભાઈ મુલક કોડયો ને બારડોલી ને જજાણપુરના દિવરતી મુલકમાં આવ્યો. મારી નવી આંખે જે મેં જોયું, મારે કાને જે સાંભળ્યું, મારા અંતરમાં જે અનુભવ્યું તે બધું મારે મન અજુત બાંધ્યું. તેથી કુનિયા આગળ તે મુકવા

લલભાયો છું.

આશા છે કે સમગ્ર ગુજરાતને બારડોલીની લડત નેમજ દિવરત સાચી રીતે સમજાવવામાં આ મોડી થોડી પણ મદદરૂપ નીવડે.

એક વાર—આજે

કેવો હલબોલકે દેખાવ? એક વાર અહીંના મમતમ ધંટીઓ ફરતી હતી, ટોંબાં વલોણાં થતાં હતી, શીરામજી માટે રોટલા પકાતા હતા, નાનાં જીરારાં પુલો લપડે એમ હડી હડીને આમ તેમ ફરતાં હતી, ને ધરન કીલકીતારથી બરી દેતાં હતી. બેફાલ દળને તૈયાર કરતો હતો, બળદ ચારો ખાઇને તૂમ લઈ લેતો જોડવા તૈયાર થતાં હતા, બેંસો ચરવા જવા માટે ઉત્સુક થઈ ટોર્ક દલાવી રહી હતી: ચારે ફાર માણસોની પ્રતિનિધિતા અવાજે યાદ રહ્યા હતા.

પણ આજે અહીંનાં સુનું સુનું છે. એક પણ વાસણ ખખડનું નથી, એક પણ અવાજ આવતો નથી, રોષનો પમરવ સંભળાતો નથી. ‘બધું’ જાત છે, બપોરે સુનકાર છે, નિર્જન કોઈનું છે.

મનુષ્યોથી બરેલાં પ્રતિનિધીઓ મમતમનાં, આનંદ અને સુખથી મમતમતાં ધરોમાં જાણે મગ્ન નથી, કાંઈજ નથી. એકલાં ધરો જનવિહોણાં, દોરવિહોણાં, આનંદવિહોણાં, ઝાંખાં છે. ધરની બાજુનાં ઝાંડો રતબજ બનીને ધરને પુછી રહ્યાં છે, “આ શું થયું? કેમ થયું?”

મંત્રીરતથી ધરો જવાળ આપી રહ્યાં છે: “આપણા મજીડો, બારડોલીના બેફાલો, દુઃખતા માર્યા, જીવમના માર્યા, ટેકને ખાતર બારડોલી છોડીને ચાલ્યા ગયા છે, આપણને છોડીને ચાલ્યા ગયા છે.

વખત આવવા દો.

સમય દિવરતે ગયું ને પહેલા થોડા દિવસ અગાઉ દું બારડોલી આવ્યો હતો. મેં કહ્યું: “જુજાણબાઈ, રાખમના લોકો કેવા મહમ છે તે મારે જાણવું છે.”

જુજાણબાઈએ રાખમના લોકોને જોલાવ્યા ને મારી સામે બેસાડ્યા. જે પાંચ ડોસા હતા, પાંચ પંદર જુવાનો હતા.

મેં પુછ્યું: “કોં બાઈઓ, કેવાક મહમ છો? દિવરત કરવાનો વખત આવશે ત્યારે બેસી રહેશો કે ચાલ્યા જશો?”

જરા તેજ લમ એક ડોસાએ કહ્યું: “બેસી કેમ રહેશો? કુકમની વાર છે. કુકમ આવશે કે ‘દિવરત કરો’ તે દિવસે ચાલી નીકળીશું.”

મેં કહ્યું: “જોજો, બોલો છો તે કપાક જોડું ન પડે.”

એક જુવાને કહ્યું: “એમ જોડું કેમ પડશે? મડીના જડા બાજમાં મામ આપું ખાલી કરશું ને ચાલ્યા જઈશું. અમે કામ ખીલ નથી, બારડોલીના બેફાલો છીએ, એક વાર વખતે અંધારા તે બંધારા.”

મેં કહ્યું: “વાર, વખત આવશે ખજર પડશે.”

એક જુવાને કહ્યું: “વખત આવવા દો ત્યારે.”

થોડાક દિવસ ગયા ને ૧૦ થી ઓક્ટોબર આવો. કુકમ છુટ્યો ને ગામડે ગામડે ફરી વળ્યો. અમે મામથી ઉભાળા લગાયા, અને રાખમે પણ ઉભાળા લઈ. રાખમ આપું દિવરત કરી ગયું. મામ પોલીસનું શાણું રહ્યું.

કમજાજ દું રાખમ જઈ આવ્યો. રાખમ ખાલીખમ છે. પુરેપુરું દિવરતી છે.

મારા મનમાંથી ફફારો નીકળી ગયા: “અરો રાખમના જુવાનો, કલા પ્રમાણે મળ્યા ખરા.”

(અખુર)

ટ્રાંસવાલ ઈન્ડિઅન કોંગ્રેસનું સ્ટેટમેન્ટ

ટ્રાંસવાલ ઈન્ડિઅન કોંગ્રેસ તરફથી નીચેનું સ્ટેટમેન્ટ મીનીસ્ટર ઓફ ઇન્ડીયન ટ્રાફિક્ટ મહાનને આપવામાં આવ્યું છે:—

મારી કોંગ્રેસની સુચનાયી મારી કોંગ્રેસના નવા ઇમ્પ્રોવિઝન બીલ વિશે જે વાંધાઓ છે તે આપ સમક્ષ રજૂ કરવાની હું રત્ન લઉં છું.

ઇમ્પ્રોવિઝન કાયદો આને જે મુજબ છે તે પ્રમાણે સર્વ ઐશીયાટીકને સન ૧૯૧૩ ના કાયદા મુજબ પ્રધાને તે સાબના જોગસ્ટ માસમાં કહારેલા ડીમોન કોર્ટર પ્રમાણે પ્રોહીબીટ્ડ ઇમ્પ્રોવિઝન લેખવામાં આવે છે. એ કાયદાની પાંચમી કલમમાં પ્રોહીબીટ્ડ ઇમ્પ્રોવિઝન કલમ અનુસાર તેની બાબમાં આપવામાં આવેલી છે અને જેઓ એ બાબમાં નીચે ન આવે તેઓએ માત્ર પ્રોહીબીટ્ડ ઇમ્પ્રોવિઝન ન મળી શકાય. આ ઉપરાંત ટ્રાંસવાલના ૧૯૦૭ અને ૧૯૦૮ ના રજીસ્ટ્રેશન એક્ટ મુજબ તેઓનું રજીસ્ટ્રેશન થવું જોઈએ છે. કલમ ૪ થીની બીજી સજ-સેકશન બીજી બાબમાં છે કે ૧૯૦૮ ના ૩૬ મા કાયદા મુજબ જેઓ કાયદેસર રજીસ્ટ્રેશન કરીશીકેટ ધરાવનારા છે તેના કામ પજી હકને કશું નુકસાન થતું નથી. સન ૧૯૦૮ ના ૩૬ મા કાયદામાં કહારવામાં આવ્યું છે કે રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટો જે ટ્રાંસવાલમાં દાખલ થયા અને વસવા માટે ઉપરની સાબિતી રૂપેના કોમ્પ્યુટેડ છે. એટલે ટ્રાંસવાલમાં કામ પજી ઐશીયાટીકને પ્રોહીબીટ્ડ ઇમ્પ્રોવિઝન તે છે જેમ જાણવામાં આવે અને તે રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ જતાં તે તે પુરાવા રૂપ છે કે તે પ્રોહીબીટ્ડ ઇમ્પ્રોવિઝન નથી લિવાય કે તે રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ સન ૧૯૨૭ ના કાયદાની પાંચમી કલમ અનુસાર આ કામન હો અનુસાર સાબિત થાય છે કે તે કામ કોમ્પ્યુટેડ પોલી રીતે મેળવેલું છે. અને જે વિષયમાં પજી ટ્રાંસવાલની સુચીમાં કોર્ટ યુકાદો આપેલો છે કે સન ૧૯૧૩ ના કાયદા પહેલાં જે કોર્ટીફિકેટો આપવામાં આવેલાં છે તે રદ કરી શકાતાં નથી. એટલે કે ૧૯૨૭ ના કાયદાની કલમ ૧૯૨૩ની માલ પહેલાં જુનકાળને બાધ પડી શકતી નથી. બીજું જે ખરી વાત કહી દેવામાં આવેલી હોય તે છતાં તે માણસને રજીસ્ટ્રેશન કાયદા મુજબ રજીસ્ટર બેઠી રીતે મેળવેલું છે જેમ કહી શકાય નહિ એવો યુકાદો પજી મળેલો છે. ૧૯૧૩ પહેલાં નીકળેલાં સર્ટીફિકેટો રદ કરી શકાતાં નથી એવો જે યુકાદો મળેલો છે તેની સાથે મારી કોંગ્રેસને ખબર મળ્યા છે કે એપેલેટ ડીવિઝનમાં અપીલ લખવામાં આવી છે.

રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટની બાબ સુધી જે કિસ્મત હતી તે હવે જતી રહે છે અને તે એક કાયદાના દુકાદો જેવાં હવે છે. આ બીજની પાંચ કલમ ૧૯૦૮ ના ૩૬ મા કાયદાની ૧૧ મી કલમ રદ કરે છે અને કલમ ૨ (જી) ૧૯૧૩ ના ૨૨ મા કાયદાની ચોથી કલમની સજ સેકશન ૨ એ રદ કરે છે. કલમ બીજી (એમ) માં ખાસ કહારવામાં આવ્યું છે કે કામ પજી સમયે આપવામાં આવેલા રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ ઉપરથી તેનો ધરાવનાર ટ્રાંસવાલમાં દાખલ થઈ વસવાનો હક ધરાવતો નથી. બીજની આ કલમ એટલી રપજ છે કે રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટથી મળતા વસવાટના અસ્વીકાર ધરાવતા સર્વ હકેકા જતા રહે છે. અને એનું પરિણામ એ નીકળે છે કે ટ્રાંસવાલમાં વસ્તા ફરક ઐશીયાટીકના ઉપર હવે એ બોલે

રહે છે કે ૧૯૧૩ ના કાયદાની પાંચમી કલમ મુજબ તે પ્રોહીબીટ્ડ ઇમ્પ્રોવિઝન નથી. પાંચમી કલમની છ, એફ, અને જી પેટા કલમો ડોમીસાઇલ અને કાયદેસર વસવાટ સંબંધી છે. પ્રથમ જે ટ્રાંસવાલમાં દાખલ થયો હોય અને ત્યાર પછી આણ વસવાટ કરીને જે રહેવા હોય તેજ માણસનું ડોમીસાઇલ હોઈ શકે છે.

કામના કાયદામાં ડોમીસાઇલની બાબમાં એવી છે કે ડોમીસાઇલ તેજ માણસનું ગણી શકાય કે જેનો વસવાટ કાયદેસરનો હોય. સન ૧૯૧૩ ના ૨૨ મા કાયદા મુજબ કોર્ટ ડોમીસાઇલ સંબંધી એવો યુકાદો આપેલો છે કે કામ પજી માણસ સુનીમનમાં પ્રથમ દાખલ થયો હોય તે જે ગેરકાયદે દાખલ થયેલો હોય તો તેનું ડોમીસાઇલ ગણી શકાતું નથી. આથી આ બીજ જે પસાર કરવામાં આવે તો મારી કોંગ્રેસને જોમ લાગે છે કે ટ્રાંસવાલમાં વસ્તા ફરક ઐશીયાટીકને દેશપાર થવાનું જોમમ બેઠીને એ સાબિત કરતું જોમએ કે તે બંધારે પ્રથમ દાખલ થયો અથવા બેઠી મારફતે તે આવ્યો હોય તે વેળા તે કાયદેસર દાખલ થયો હતો. જેઓ ૧૯૧૩ ની સાલ પહેલાં છોકરાં નરીકે દાખલ થયા હતા તેમણે સાબિત કરી રેતું જોમએ કે જે માણસ તેમને આ દેશમાં લાવ્યો હતો તેને તેમ કરવાનો કાયદેસર હક હતો.

આ બીજની પાંચમી કલમમાં ૧૯૦૮ ના ૩૬ મા કાયદાની બીજી કલમ રા થાય છે. આ કરવાનો હેતુ શો છે તે મારી કોંગ્રેસ સમજી શકતી નથી. ૧૯૦૮ ના કાયદાની બીજી કલમનો હેતુ એ હતો કે જે ઐશીયાટીક ૧૯૦૮ ના બીજી કાયદા મુજબ રજીસ્ટર થયા નહતા પરંતુ જેઓ મરજીઆત રજીસ્ટર થયા હતા તે સર્ટીફિકેટને કાયદેસર ઠેરવવા માટેની આ કલમ છે. ૧૯૦૮ માં સલામદની લડતનું સમાધાન થયું હતું તેને પરિણામે આ કાયદા પસ થતી. આ કલમને હવે રદ કરી નાખવાથી પરિણામ એ આવશે કે ૧૯૦૮ ના ૩૬ મા કાયદાની બીજી કલમ મુજબ જેઓ રજીસ્ટર થયા હતા તે કાયદેસર રજીસ્ટર નથી થયેલા જેમ અજાણે. સન ૧૯૦૮ માં જેઓને આ મુજબ હક આપવામાં આવ્યા હતા તેના ઉપર આ વધારાની મુશીબત આ માટે નાખવામાં આવે છે તે સમજ્યું મુશ્કેલ છે કારણ કે રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ ધરાવનાર ટ્રાંસવાલ માં તે કાયદેસર હોવાની સાબિતી રૂપ છે તેની સ્થિતિ હવે નથી.

આ બીજની જે કલમો પ્રત્યે આપનું ખ્યાન બેઠવામાં આવ્યું છે તે કલમો વિશે આપણે ઘોડી કામમાં મોટો ભલ ઉપરિચિત થયો છે અને ફરી પાછી અજાણી કામમાં ઉપરિચિત થઈ છે. આ બીજનું બીજું વાંચન મુલતી રાખવામાં આવે એવી અરજ મારી કોંગ્રેસ કરે છે અને તેમ જો ન કરવામાં આવે તો આ વાંધા બરેલી કલમોને પાછી બેઠી લેવી એવી મામણી મારી કોંગ્રેસ કરે છે. લી. આપનો સેવક
૧ કોર્ટ સ્ટ્રીટ, એસ. બી. મેડ
બેદાનીસર્ગ. સેક્રટરી. ડા. ઇ. કોંગ્રેસ.

આજાર

ઈન્ડિઅન ઓપિનિયનના નીચાવ અર્થે રા. જોવાન મોશારે શી. ૧૦-૬, રા. હીમાજી જોમીસાઇલે શી. ૧૦-૬, રા. પ્રેમાભાઈ જીજીએ શી. ૨-૬ અને રા. ધેવાભાઈ કાપરે શી. ૨-૬ અમને આપી છે જે અમે આજાર સ્વીકારીએ છીએ. આ બાબમાં હવે રવીવારે શીનીકસ સંસ્થાની મુલાકાતે કરવાની બાબમાં હતા.

સા. આ. ઈ. કોંગ્રેસની કોનફરંસમાં પસાર થયેલા ઠરાવો

(ગયા અંકથી આશુ)

ઠરાવ ૧૯.

નાટાલના બનાનાની ખેતી

અમુક યોગદાતાઓ કોનફરંસમાં નાટાલના બનાનાના ઉદ્યોગને રક્ષણ આપવાની માંગણી કરનારાં જે ઠરાવ પસાર કરનારાં આગળે દત્તો તેજ ઠરાવ આ કોનફરંસમાં ફરીથી પસાર કરવામાં આવે છે અને એકઠીકયુટીવને સુચના આપે છે કે આ વિષયની અંદર નાટાલ ઇન્ડીઅન કોંગ્રેસ જે પ્રતિનિધિપણ કરે તેને ટેકા આપવો.

ઠરાવ ૨૦.

ટ્રસ્ટ ડીડ

સાઉથ આફ્રિકન ઇન્ડીઅન કોંગ્રેસ સંબંધી તેના અમલદારોએ જે ટ્રસ્ટ ડીડ બનાવેલું છે તેના કારણે આ કોનફરંસ મંજૂર રાખે છે અને એકઠીકયુટીવને સુચના આપે છે કે જે ટ્રસ્ટ ડીડને રજીસ્ટર કરાવવાનું કાર્ય તેણે હાથમાં લેવું.

ઠરાવ ૨૧.

ડેક્ટર મહાનના પ્રત્યે સહાનુભૂતિ

સા. આ. ઇ. કોંગ્રેસની કેપટાઉન ખાતે ગણેલી આ કોનફરંસ મોસીસ ડી. એફ. મહાનના મૃત્યુ માટે શોક પ્રદર્શિત કરે છે અને ડેક્ટર મહાનને જે મહાન ખાતે અમુક તે માટે તેમના પ્રત્યે સહાનુભૂતિની લાગણી દર્શાવે છે.

ઠરાવ ૨૨.

મહાત્મા ગાંધીજી

૬. આફ્રિકામાં વસ્તી દોહીઓને અમલદારો પ્રત્યે મહાત્મા ગાંધીજી જે અમર રસ લે છે તે માટે આ કોનફરંસ તેમના પ્રત્યે પોતાનો પ્રેમ અને આભારની લાગણી જાહેર કરે છે.

ઠરાવ ૨૩.

અમલદારો અને એકઠીકયુટીવ

સા. આ. ઇ. કોંગ્રેસની આ કોનફરંસ કોંગ્રેસના અમલદારો અને એકઠીકયુટીવ અગ્રણીઓ તેમની અમલદારીના સમયમાં જે અમુક શ્રેય બળવી છે તે માટે તેમને સર્વોં આભાર માની તેમની સેવાની નોંધ લે છે.

ઠરાવ ૨૪.

મદદ માટે અર્જના આભાર

આ કોનફરંસ હાઈલેન્ડના સરકાર, હાઈલી રાષ્ટ્રીય મહાસભા, હાઈના આગેવાનો તથા હાઈના વર્તમાન પત્રો આ સર્વોંને તેમણે ૬. આફ્રિકાના હાઈલી સંવાલ માટે રસ લઈ જે મદદ આપી છે તે માટે તેમને સર્વોં આભાર માને છે. આ કોનફરંસ. ૬. આફ્રિકાના વર્તમાન પત્રો જેમણે આ દેશમાં વસ્તી દોહી પ્રજાના બહા માટે લાગણી દર્શાવી છે તેમને પશુ આભાર માને છે.

ઠરાવ ૨૫.

રાષ્ટ્ર. એન. વી. એસ. શ્રીનિવાસ રાક્ષી, પી. સી.

આ કોનફરંસ હાઈલી સરકારના મહેલા એજન્ટ રાષ્ટ્ર. એન. વી. એસ. શ્રીનિવાસ રાક્ષી, પી. સી. એન્ડે ૬. આફ્રિકામાં વસ્તી દોહી પ્રજાના વિષયોમાં આલુ રસ લઈ રહેલા છે તેમના પ્રત્યે આભારની લાગણી જાહેર કરે છે.

ઠરાવ ૨૬.

ઇન્ડીયન સીડીઅનશીપ એસોસિએશન

૬. આફ્રિકાના હાઈલી સંવાલમાં ઇન્ડીયન સીડીઅનશીપ એસોસિએશન સક્રિય બાબત જઈ જે મદદ આપી રહી છે તેની આ કોનફરંસ કદર કરે છે અને તેની નોંધ લે છે.

ઠરાવ ૨૭.

સર કુર્મી વી. રેડી

હાઈલી સરકારના એજન્ટ નર કુર્મી રેડી અને તેના સ્ટાફ પ્રત્યે આ કોનફરંસ આભારની લાગણી જાહેર કરે છે.

ઠરાવ ૨૮.

ડેક્ટર રવિન્દ્રનાથ ટાગોર

આ કોનફરંસ ડેક્ટર રવિન્દ્રનાથ ટાગોરના પ્રત્યે પ્રેમ અને અભિનંદનના સંદેશો મોકલી આપે છે અને ૬. આફ્રિકાના હાઈલીઅન ટાગોરના અમર તેમણે રવ. સી. એફ. એન્ડેસને અને આવવાની પરવાનગી આપી તે માટે આ કોનફરંસ તેમના આભાર નીચે છે.

ઠરાવ ૨૯.

રેવ. સી. એફ. એન્ડેસ

આ કોનફરંસ રેવ. સી. એફ. એન્ડેસના પ્રત્યે પુર્ણ આભારની લાગણી જાહેર કરી તેની નોંધ લે છે. ૬. આફ્રિકામાં વસ્તી દોહી પ્રજાના આમંત્રણને તુરંત માન આપી તેઓ અને આમ આમ એજન્ટ વસ્તુ પુરવાર કરી આપે છે કે આ દેશની હાઈલી પ્રજા માટે તેમને કેટલો પ્રેમ છે અને તેમના પ્રયત્નો તેઓ કેટલો બધો રસ લે છે.

ઠરાવ ૩૦.

૬. આફ્રિકાના હાઈલીઓની સેવા વિભાવતાં રહીને શ્રી. એચ. એસ. એલ. પોલાક કરી રહ્યા છે તે માટે આ કોનફરંસ તેમના પ્રત્યે આભારની લાગણી જાહેર કરે છે.

ડેલાગોઆથેના સમાચાર

(અભારા બજારખતો વચ્ચેથી)

—અહિની સરકાર નોકરી ખાતાના કામ કરવાનો વખત નિયતીત કરવા હમ્મક રાખે છે તે એવા રીતે કે સંવાલના આઠ વાળે દુકાન કપાટની, બપોરના બારે બપોર કરવી, બે વાળે કપાટની અને સાંજના છ વાળે દુકાનો બંધ કરવી. આ બાબતમાં અહિની ઇન્ડીઅન ઇન્ફર એક શ્રેય વિરોધ દર્શાવવા વિચાર કરે છે.

—તા. ૨૫-૨-૩૨ ના સાંજના પાંચ વાળે ગ્રેડમેન એસોસિએશનના દોહમાં અહિની “યુનીવર્સલ ઇન્ડીઅન” નામની સંસ્થાએ રવ. આમદ શકુરનો શોક દર્શાવવાની સમા બાજારની, સહરણ સમાની અંદર અહિના ગોર્ડીંગ અને ઇન્ડીઅન ગોર્ડીંગના સંખ્યા સાર પ્રમાણમાં દોહી તથા બેઠને વિષય તે એજન્ટ છે કે ગ્રેડમેન કોમન ગણમાં ગાઠવા માણસો સિવાય અન્ય કામ નહઈ. કેલકાક હાઈલી રોહીઆમે તે સમાજના કામકામ બહાસ થવાની તૈયારી હાઈલી તથા આમદ દત્ત. વધારે હાઈલી રોહી તે એવાય છે કે રવ. આમદ શકુર બાજારના પુરવઠા માટે ગ્રેડમેન એસોસિએશને કચું પશુ કરવું નથી. રવ. આમદ શકુર ગ્રેડમેન એસોસિએશનના સેક્રેટરી હતા.

—ઈસ્ટ બીલ્ડીંગમાં એક તથા પાયા ઉપર હાઈલી સોન વિભાવમાં આર છે, આથી ટ્રાંસવાલવાળા બાહ્યોને ધુરંતી સમય મળવા સંભવ છે.

—અહિના ગામ તાજીતો બાવ કિતપ્રતિદિન ચડતો બપોર છે, અને એમાં ઇન્ડીઅન કામ વગાવાય છે. છતાં પોતાના સ્વર્ગ ખાતર આ મંત્રિ અટકાવવા નથી.

—ઈન્ડિયાની આવડો કોઈક કેટલીક વખત સ્વીકારના સવારના આવે છે છતાં તેની દખાલ તો સોમવારે બપોરના સાંજનાજ મળે છે આ વિષયમાં કંબર કોર્ડ કોમરો કાંઈક કરી શકે તેમ છે. છતાં એ સંસ્થાના સેક્રેટરી આ માટે રોકડ ખાતા સાથે બંધાયેલ હોવા નથી.

- કહેવાય છે કે કેટલાક હાંદુ વેપારીઓ ગોધરાને ખાસી કરી બળદ બનાવે છે આ કર્મ હાંદુ સંસ્થાની વિરુદ્ધ છે, સદરુદ્ધ કર્મ નહિ અર્થે તો અમારે ન છુટકે નામ સાથે વિગત બહાર લાવવી પડશે.

—અદિની હાંદુ એસોસિએશનમાં એસની ગુજરાતી રકબને એસ-વાની સમજૂતી કરી આપવા માટે અદિના અભિપ્રાય વેપારી નિસર્ગ. જનવાલાએ પોતાના તરફથી અભિપ્રાય વિધાયામાં વાળે દોલ મેટા કરવા આપવાનું જાહેર કર્યું છે. સદરુદ્ધ દોલ માં અભિપ્રાય વિધાયાને એમવાની પુરતી જગ્યા નથી.

હાંદુ જનતા આજ સુધી જીવે છે. ત્યારે વારંવાર પારસી-બાઈએ પોતાની જગ્યાએ બતાવી તે બાદ જરૂર એમનો આમાર માનવો જોઈએ.

—હાંદુ એસોસિએશનના પ્રમુખ સા મટે સહચાર્ય આપતા નથી. અજર તો નથી મુદ્દતોનું કાર્ય દાખ મેલના નથી.

ધી સુરત હાંદુ એસોસિએશન

જનરલ મીટીંગ

ધી સુરત હાંદુ એસોસિએશનના સર્વે એમ્પરોને અખર આપવામાં આવે છે કે એસોસિએશનની જનરલ મીટીંગ સ્વીકાર તા. ૧૫ મી માર્ચ ૧૯૩૧ ના રોજ સાંજના વખતે વાળે એસોસિએશનના ૧૨૭ વીક્ટોરીયા સ્ટીટવાળા હોલમાં મળશે.

કામકાજ:—ગાંધીસરોની તથા કમીટીના એમ્પરોની સુદૃષ્ટી. હાલમાં મારે વધુ સમય તથા કેળવણી સંબંધી વીગેરે.

લી. ખુશાલ સુખા મીત્રી,
એ. મેટરી

જાહેર અખર

તા. ૧૫-૪-૩૦ ના "કમીટી" ના નામથી "હાંદી પેસેન્જરોને સુચના" નામના દસ્તાવેજ એમાં મળકુર રેલેન્ડના વખર રામજી કાલીદાસે દુઃખનો કાળોઢર પડતાવ્યાની કીર્તીવત્તર અરજ આપ્યાનું જણાયે છે. આ અરજ એસોસિએશને સંબંધી મીટીંગ બરી કરાય પાસ કરીને ને રોજ તે બાબતવા કામ કર્યા મેલ તેની નકલો રેલાગામ્યાની હાંદુ એસોસિએશન બાબતારે જાહેર કરશે. તેમજ મળકુર કમીટીમાં કયા કયા એમ્પર નવા કમીટી કંઈ રમળે બીજાને છે અને પરદુઃખ અજન તરીકે કમીટીએ આજની સુધીમાં કયા કયા પરગાર્યો કાર્ય કર્યા છે તેની મેલ પબ્લીકમાં પ્રકશે તો પબ્લીક તેમનો મેટા જપકરે ધાનશે. પણ જો આ સમજી બાબતમાં તેમજ કાવત્રા માં હાંદુ એસોસિએશનનો કે તેમના કોઈ દરેક કે એમ્પરોનો હોય હાય ન હોય અને અપરુદ્ધની અંદર એમજી બીજા કામ ન કીધા હોય બહુ કાવત્રામાં હોરી સંમાર હરી ખાલી તેમના નામ બાબમાં કે દેવબીકમાં સંડોળ્યા હોય તો તેમજી બાબતારે તે મુજબ જાહેર કરી પોતાનો હાય કાલી થોય કે નેપી મુખ્ય કાવત્રામાં નિષ્ફળ અમે. આગળ પત્રમાં બરી સંબંધે.

લી. રામજી કાલીદાસ.

પી એ બોક્સ ૫૮૨, હોરેન્ડો માલવીસ

આમાદીઓ-ની-કુર'માની

તમે હાંદીનો આજાહીનો સુર સાંભળવા માગો છો? તમારે ગાંધીજીની અલ્પવળ ઘર બેઠાં બેવી છે?

જો જારી બાવના તમારામાં હોય તો તમે દેશના પર્માનવરો વાંચો. દ. આફ્રિકાવાસી દોંદી બાઈએને હાંદીની સ્થિતિથી વાંદર કરવા અમે ત્રણ વર્ષ થયાં હોયથી જુદાં જુદાં અખબાર મંબાવવા કરે થયાં છે. આ બાઈએના નામ નીચે પ્રમાણે છે.

અઠવાડીક છાપાંના નામ
મુખ્ય સમાચાર, પ્રભામિત્ર-કેસરી, મે મડી મેલ,
પીસમી સદી, દીન, બોએ કોનીકલ,
મન્ડીમન બુક (કરનન)
માસીક છાપાંના નામ
નવમેન નવ-મુન

એમો દર મેલે તાલ સમાચાર વાંચવાની તમજા રાખતા હોય તેમને હું અમારે માંથી છાપાં વેચતાં બધ જવા કે વર્ષનું એક સાથે લવાજમ બરી છાપાં મંગાવી લેવા પાસ વિનંતિ કરું છું. નીચેને સ્થળે પણ લખી પાત્રસ બીસ્ટ મંબાવો કે છાપાં વેચતાં બધ બંને કે મળે:

એ. બી. ખાન.

૩૧ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, હોરનર: કાયેમનાલ સ્ટ્રીટ,
મે. ૧૦/૨. ની. ની. સંપર્ગ

ઉપર લખેલાં છાપાં અમારી મીટીંગવાની કાંઈ ૧૯૩૦ ઓસ્ટ્રીટ-સ્ટ્રીટમાંથી પણ મળી શકશે. વાંચક વંચાવો અને ફેરતી સેવા કરો.

રેલાગામ્યાને હાંદી સંચારવા ટાંસવાલ જનરલ હાંદી પેસેન્જરોને ખુશ અખર

નીચેને સરનામે પણ લખી જણાવશે તો અમે તમને સ્વીમર તેમજ દરેક ઘરેલો લેવા આવશ્ય અને રહેવા તથા ખાવા પીવાનો જીવન બંદોબસ્ત વાળવો ખરેખર કરી આપશું.

કમીટીસને લખવું દરેક કામકાજ સંતોષકારક રીતે કરી આપી સ્વીમર વખર ચઢવાની તેમજ ઉતરવાની દરેક સગવડ અમારી બની દેખાયે નિયે કરીએ છીએ.

કમીટી વાળાઓને જી. આઈ. ૬૨ ફોર્મ રજીસ્ટર કરી અમેને વહેલા મોકલી દેવાં અને પાંચ સાત થીડનો ખર્ચ કરી પોતાનો વેપાર બંધ કરી અમે આવવા જરૂર નથી તમારા કમીટીને સ્વીમર વખરથી ઉતારી ને સંગ્રામ બંદો દેશથી આવેલા દોરી તેજ સંગ્રામ બંદો ટાંસવાલ મોકલી આપવાની દરેક સગવડ કરી આપશું.

૨૫ વર્ષથી પ્રમાણીકપણે કામ કરી દરેકને સંતોષ આપું છું અને ટાંસવાલના હાંદી બાઈઓમાં મળીતો છું.

ધોળે કીવસે હાંદીસને ખંધા કરી પસવાની મીલકતો કઢાવી બધ ખાનારા પાળણથી પરમાવાનો કાયે ફરનારોએ તા. ૧૫-૪-૩૦ના કાસપાસના પેસેન્જરો રેલાગામ્યામાં તેના સમાને ધર ઉતરતાં જે તેમના પર કેસ કરી જકડાવવાની કમીટી ના. બીટીસ કોન્સલને કહી બાબતારે તેમજ દેવ બીટીસ વહેલી પ્રસિદ્ધ કરી, પણ જો કોઈ તે હસ કરવાવાળા કોઈમાંથી તે ફેરતી નકલ હાંદી બાબતારે જાહેર કરશે તો હું થીડ ૨૫, કમીટી કંઈમાં આપીશ અને જો તે મોકલે લોકાણું હાંદીસ હોય તો તેમજી પા. ૫૦ બરવા. ખતબેનાર નિયેને જરનારે કરશે:

Ramjee Kallidas,

P. O. Box 581,

Louranço Marques

સાઉથ આફ્રિકામાં પ્રખ્યાત કેપીટનનો ૨૮ વર્ષનો વખણાયલો

DURBAN.

CORNER of GREY and VICTORIA STS.
PHONE 3523

ફરમાસુ મીઠાઇ:

પ્રાઈ પજુ તહેવાર, જલસા. ડીપાર્ટ્સ અને લગ્ન પ્રસંગે ઘણાજ આનંદ આવશે.

તાજાં લીંછુ અને કેરીના આવાર, પાપડ, ગરમ મસાલો તથા ખાસ પૌરબંદર ધીની રથે-શિયલ મીઠાઇ તેમજ અમારી બેકરીમાં બનેલા તમામ જાતના તાજાં કેકો હુમેશાં તૈયાર મળશે.

માલ સારો અને ખાત્રી પુર્વક રેલવે પાર્સલથી રવાના કરવામાં આવશે. મંગાવી ખાત્રી કરો. ઓરડર માટે પૈસા મોકલવા મહેરબાની કરવી. સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે નહિ.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો.

લખો યા મળો:—

R. K. KAPITAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"

Eastern Trading Co.
WHOLESALE FRUIT SUPPLIERS.
Box 730. Durban.
No. 1 Bananas 25s. Crate,
Pineapple No. 1 3s. dozen.
F.O.R. Durban, C.O.D.

નં. ૧ જાનના ૨૫/ કેસ, પાઈતાફુલ નં. ૧. ૩/-
જાન. ફેક્ટરી (સી.એ.ડી.) લખો ઉપલા
સરનામે. ફેક્ટરી જાનનું તાજુ ફ્રેટ અને વેલ્ટેબલ
સાથ પેકિંગ કરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રેટ અને વેલ્ટેબલ મારે કંટીના ઓર્ડરો ઉપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી
કરો. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

ફેક્ટરી જાનનું તાજુ ફ્રેટ અને વેલ્ટેબલ સાથ પેકિંગ કરી સી.
એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:—

P. O. Box 254.

Durban.

31 Short St.

મ ક ત

મુખારક ઇંદ

ખાસ લાલ

અમારે ત્યાંથી ૬ ફેક્ટરી ખરીદનારને એક એપ્રિલિયમ ૬ ફેક્ટરી રાખવાનું અને ૧૨ ફેક્ટરી ખરીદનારને એક એપ્રિલિયમ ૧૨ ફેક્ટરી રાખવાનું મફત આપીશું. હાલમાં અમારી પાસે મરાહુર ગવિયાઓના લેસ્ટ ફેક્ટરી હાંદુસ્તાની, ગુજરાતી, ટામી, મીસરી અને જુલુ આવેલા છે. તેમજ સગળી જાતના

ગ્રામોફોન અને વાયરલેસ ગ્રામોફોન

પણ સ્ટોક્સમાં રાખીએ છીએ. કેલેન્ડર માટે લખો:—

Agent for H.M.V.

E. A. TYEB & Co.

'Phone 2447. P. O. Box 1155

109 Field Street, DURBAN.

Indian Opinion

No. 11—Vol. XXIX

Friday, March 13th, 1931

Registered as the 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રૂટી. ખંડાસા

મીડીકના જાવો

માર્ચ તા. ૨૩ મીએ સુવર્ણ જવા ઉપરશે.

રૂટી. "ફેનીયા"

એપ્રિલ તા. ૬ મીએ સુવર્ણ જવા ઉપરશે.

મુસલમાની વીરૂ. રૂ. ૪૦ ના ડીસાળથી અને રેસીમલના રૂ. ૧૦૦ ના ડીસાળથી લેવામાં આવશે.

હીંદુ વીરૂ. રૂ. ૪૫ ના ડીસાળથી અને રેસીમલના રૂ. ૭૫ ના ડીસાળથી લેવામાં આવશે.

સુખના—કિલ્લાઓએ પોતાના થોડા રાખીના રૂનીવારે ૧૧ વાગ્યા અથવા ૬૪૮૫માં પરોવના કરવાં.

સેકન્ડ અને ઈન્ટર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સ કરવો.

દરેક દીડી પેસેન્જરે પોતાની ટીફ્ટ અથવા ઓફીસમાંથી લેવી અને વધારે માનવાળા વાહનોએ અમારી સાથે પાસપોર્ટ કરવાથી પણ થઈ શકશે. રૂટીમને લગતું દરેક કામકાજ અમારી જાતી રેપરેશન નીચે માન છે.

SHAIKH HEMED & SONS,

390 Pine Street,

Tel. Add. "Karamat," Durban.

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઉન્ડ ૨૭-૦-૦.

ઈન્ટર: પાઉન્ડ ૧૫-૭-૬

ટેક: પાઉન્ડ ૬-૭-૬. મોરાલી વમર.

વધુ જુનાસા માટે જાવો યા મળો:—(હીંદી પેસેન્જર એજન્ટ શેખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED By Advertising In The INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.
RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

રેલીફેન ૪૮૦૦.

ધો

પો. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

જેવાંકે મોટર કાર, રેલ્વે ગ્લાસ, શીટલીટી બોર્ડ, વરકેન્સ કોમ્પેન્સેશન, વીગરે અનેક પ્રકારના વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ શરૂ કરી દીધું છે.

પોલીસી તેમજ દાવાની પતાવટ રશનમાંજ કરી આપવામાં આવે છે.

આખા દક્ષિણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધ:—

સોરાબજી રુસ્તમજી,

"ઇન્ડિયા બોક્સ"

૧૭ ફેબ્રુ એવેન્યુ,

ડરબન.

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

રજામંદિલ "સુટ" માર્કાના કપડાની બહાર અબર સમસ્ત દેશના નેટીવ બાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે. રજામંદિલ "સુટ" માર્કાનું કપડું રજા કરે અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકશો.

આ "સુટ" ના માર્કાની તપાસ રાખો અને પ્રગટિશનથી ચેતતા રહેજો.

સોલ એજન્ટો :

એચ. જરુપર સમીથ એન્ડ કુ.

(પીટી) લીમીટેડ.

જોહાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, ડરબન,
પોર્ટબ્લેકીઅબેથ.

ઉત્તમ મરમ મસાલી વિગેરે

આમરે આ જાતી દેખરેખ નીચે તાળે અને સફાઈથી ધરમાં હોયો મરમ મસાલી, કરીપાઉડર, દલ્લર, મરચાં, તેમજ કેરીના અને લીંબુના તેમજ મીઠસ આચાર કેમચાં વગેરેના આ જથાબંધ અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવી ઉત્તમ માલ, તમે ધરમાં બનાવી શકતા નથી. એક વખત મંગાવી ખાતરી કરો. મળવાનું કેકાણું.

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

જડવાણીક પંચાંગ

આસ્ટી	હીડ	મુસબમાન	પારસી	સુયોદ્ય	અર્ચન
વાર	1૯૩૧	1૯૮૭	1૯૪૬	1૯૦૦	ક. મી. ક. મી.
માસ	રામણ	સવાલ	કે. કે. કામી		
ચુક	૧૩	૧૦	૨૨	૭	૫-૫૫ ૬-૧૮
જાતી	૧૪	૧૧	૨૩	૮	૫-૫૫ ૬-૧૭
રરી	૧૫	૧૨	૨૪	૯	૫-૫૬ ૬-૧૫
સોમ	૧૬	૧૩	૨૫	૧૦	૫-૫૭ ૬-૧૪
મંગળ	૧૭	૧૪	૨૬	૧૧	૫-૫૮ ૬-૧૩
બુધ	૧૮	૧૫	૨૭	૧૨	૫-૫૮ ૬-૧૨
શુક્ર	૧૯	૧૬	૨૮	૧૩	૫-૫૯ ૬-૧૧

Phone 3367. Box 316. 182, Grey Street, DURBAN.

HEERABHIA MORAR MATVADKAR.

Wholesale Fruit & Vegetable Exporter and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મતવાડકર,

દોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર અને કમીશન એજન્ટ.

વેલોંગ સારી રીતે કરી માલ સી.એલ.ટી. થી મોકલવામાં આવશે. ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Box 247 & 317

Tel. "Khatel."

HUSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Transport Passenger Agent, Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીફોન નંબર "ખતલ"

હુસેન ઇસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)

ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ, બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

ઉત્તમ મીઠાઈ

ખાસ પોરબંદર મીઠા બનાવેલ અનેક પ્રકારની ઉત્તમ મીઠાઈ તથા સોજાપુરી જેવરો, સેવ, પોરબંદરી ગાંઠીઆ, મોઢખા તાલીના તેમજ બનાવેલ મસાલેદાર તાજા કેરી તથા લીંબુના આચાર, પાપલ, મરમ મસાલી વિગેરે આમારે આ દબેજા તૈયાર મળે છે.

માલ સારો, ખાતરીનો અને કીફાયતે

બદાર માખના એવરો પર પુરતું ખાન દેવામાં આવે છે. એકવાર મંગાવી ખાતરી કરો અથવા જાતે ચુલાકાત લો. આવી સાથે પેસા મોકલવા મહેરમાતી કરવી.

નારાયણ રેસ્ટોરન્ટ

Narayn Restaurant,

Proprietor M. B. NAIK,

P. O. Box 106.

186 Grey Street.

DURBAN, Natal.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરેક બલનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સારું પેકીંગ કરી સી. એલ. ટી. થી મોકલવામાં આવશે. બજો:—

P. O. Box 842.

Durban.

122 Victoria St.

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Bananas, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas," Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

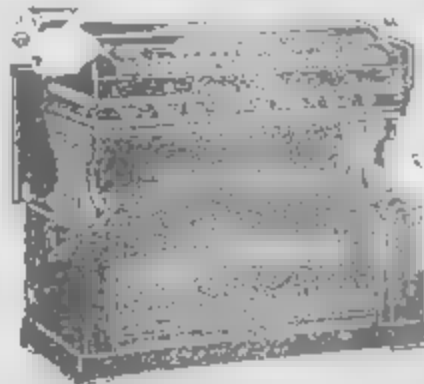
Write or give a Call at

GOSHALLIA'S MUSIC SALOON.

(Prop. A. N. GOSHALLIA)

P. O. Box 468.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

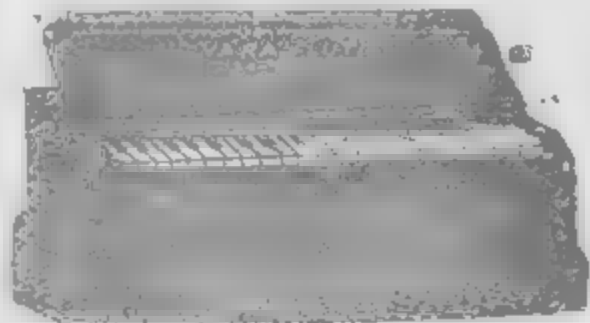
મન રંબન આદિ હરે ભરમાં હારમોનિયમ સમવાતી તરફ છે. કોઈ પુરા પાડીએ જોએ. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હાથના, પગના, પેટેબદ્ધ હરેક બાના ઓઠા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીધાવ ક્રયા બાજો યમમ્મ, સુર, બદન વીગેરે પણ મળશે. હરેક બાના હારમોનિયમનું રીપેરિંગ કામ આત્રીની કરી આપીએ જોએ. હવેલા થા મળેલા:—

મારાલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(મલ્લીક: એ. એન. ગોશાલીયા.)

પી. એ. બેકસ ૪૬૦.

૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 11—Vol. XXIX.

Friday, March 13th, 1931.

Published at 10, 11 & 12, Cross Street, Singapore.
PRICE FOUR PENCE.

HOW INDIA MAY HELP THE WORLD

(BY C. F. ANDREWS)

MY first article, dealing with trade relations between South Africa and India, has evoked considerable interest in this country, and I am taking steps which will lead to the same facts being circulated in India. For the benefit of trade is mutual. Like the quality of Mercy, it is not "strained."

"It blesseth him that gives and him that takes."

There is only one thing that can diminish such mutual advantage, namely, lack of goodwill. Without goodwill no permanent trade is possible. For trade may be frustrated by hostile tariffs, boycotts and national dislikes. In the same way, it may be helped and encouraged by the opposite. The customer's "goodwill" is no mere business phrase; it has a moral value. It seems that human relationship counts for much in business affairs.

It should not be difficult for South Africa and India to understand one another, if once the true facts are known on both sides of the Indian Ocean. For, strangely enough, both countries, at the same moment in history, are coming to the realisation of their own national destinies. When I listen to South Africans, born in this country, speaking about the future of South Africa, I hear the very same phrases being used about commerce that are commonplace among Indian nationalists to-day. They speak about "protecting" their own growing manufactures; about finding "new markets" for their own indigenous products; about "cutting new channels" for the flow of trade and getting out of the old ruts. In these and other phrases both countries are beginning to speak alike. The national leaders, who are now coming into power in India, are determined to avoid the wasteful habit of sending out of the country valuable raw materials and then buying them back, at more than double the price, as manufactured articles.

I pointed out how this new factor in national development has already affected the leather trade in India and indirectly given Natal a golden opportunity of entering India's new market with her wattle bark industry. When I quoted figures, in my last article, I had not been able to obtain the most recent of all. The year 1929 shows a decline all round in the wattle industry. The whole Natal trade in wattle sank from £793,900 in 1928 to £512,342 in 1929. Belgium dropped from £211,174 to £91,244; the United Kingdom dropped from £171,651 to £131,905; India dropped from £171,031 to £87,114. Australia, which used in earlier years to be a good customer, has now gone out of the running altogether. Fortunately, the earlier months of 1930, for which the monthly returns have been already scheduled, show a decided improvement in the trade. With regard to India, which has become the latest purchaser from Natal and promises to be her best customer in the future, there is certainly to be oscillation until India herself has passed through

her present disturbed period. When once the new constitution is established, trade is certain to revive in all directions.

Let me explain another change in India within the past thirty years that may in time deeply affect the Union's commercial outlook. Went I went out to India nearly thirty years ago, at the beginning of the present century, the Indian Army Commissariat purchased the greater part of its woollen clothing and equipment, such as overcoats, rugs and blankets, direct from England. The standing army in India is a large one, numbering about 300,000 soldiers of all ranks. It is employed chiefly on the North-West Frontier, where the cold in winter is intense. The uniforms, overcoats and rugs must all be of good woollen material and each soldier must be ready at a moment's notice for active field service. I can well remember the time when the controversy began as to whether the woollen cloth, which the Indian Army needed, should be imported from England or manufactured in India. It was pointed out that the cloth made at Cawnpore was much cheaper and equally durable.

What The War Did

The controversy went on, but the great European War settled the matter once and for all in a most drastic manner. For India was called upon to clothe 1,450,000 soldiers which had been raised from her own people. She had also to send equipment for other troops to Mesopotamia, Egypt, Palestine and East Africa. The Mediterranean had been practically closed. Great Britain could with the greatest difficulty clothe her own very rapidly expanding army. Therefore, India became, for the time being, the workshop of the East. Since the conclusion of that period of world disaster and confusion, Indian nationalists have determined not to lose the start thus providentially given, but so to regulate the trade of their country that none of the industrial machinery, which the War created, should fall back into disuse. The amazing result has been that India now ranks among the first six countries of the world in the volumes of her imports and exports combined.

This digression about the effects of the War on India will make clear in South Africa what has hitherto escaped notice. India, under her new national impulse, has become aware at last of her great commercial advantages. She will no longer be merely dependent on Great Britain. There are resources ready to hand, in her population of 320,000,000, which are literally incalculable. Nearly one-fifth of the world's population is Indian by birth. In certain large cultivated areas, the density of population reaches over 1,000 per square mile. Such density can hardly be imagined in South Africa, nor is it easy in this country to think of rainfall amounting to over a hundred inches in six

(Continued on page 84)

'GENTLEMEN PREFER JAPANESE'

THE ways of diplomacy are hard for the plain man to follow. We, Indians, are no sooner confronted with an Immigration Bill the obvious purpose of which is to undermine our foothold by cutting from under us the security conferred by our Registration Certificates than an astonished public learns of another Gentlemen's Agreement, this time with the gentlemen of Japan. Comparisons are admittedly odious and we have no desire to make them, but we may surely be excused speculating upon the 'why' of such very differential treatment between the Indian goose and the Japanese gander. To the Asiatic from British India the gates of entry into the Union are to remain closed, bolted and barred; the bar sinister of "undesirability" to remain. Within the gates, Indians who cannot be coaxed to depart or be expelled are to continue to be confronted with ingeniously devised obstacles to ensure their segregation and to obstruct them in the legitimate pursuit of their established businesses. For us the Union's gates are for egress only, bear but one inscription: "The Way Out". Our Gentlemen's Agreement, it has long since been evident, was contracted with the official tongue in the ministerial cheek, "uplift" being a euphemism for "lifted up" in the sense of "lifted off" the Union soil altogether.

The Gentlemen's Agreement concluded with Japan is, in respect of its incidence, in such marked contrast with ours as to open the door to quite a number of conjectures. For instance, is it intended as a hint suggestive of the disadvantage of being British subjects? Time was, when "Civis Britannicus sum" was a claim to be proud of, an advantage; almost a boast! Time was, when all children of the Empire were "children" and not, as now, differentiated into "children" and "step-children". The lesson is however not difficult to understand. The Empire is to-day scarcely more than a legal fiction. Each of the Dominions is virtually a law unto itself, and may now treat subject peoples as it likes without let or hindrance from Westminster. We, Indians, have been regarded as motely a "subject people", people from a British "dependency". Japan on the other hand is a first class

power and as such commands respect. The moral is no harder to point than is the lesson to learn. No nation, no people has any just claim to other's respect as long as it has not developed self-respect enough to win freedom for itself. A free, self-respecting India is the key to the respectful treatment of Indians everywhere. The Indian community of South Africa has, perhaps, been a little slow to appreciate this truth, to realise that status is the key-word to the whole position. Since the strength of the chain is no more than the strength of its weakest link, the status of India in the Councils of the world's peoples naturally determined the status of Indians the world over.

The fortunes of the least of the parts are inevitably bound up with the fortunes of the whole. Mahatma Gandhi must have apprehended this when he decided to transfer his activities from South Africa to India. To-day, India is beginning to garner the fruits of Bapuji's selfless sacrificial labors; to-morrow, Indians everywhere may be privileged to share their sweetness. It is difficult to believe that with the elevation of India's status to virtual independence the prejudices and scarce-veiled contemptuousness hitherto entertained by the Union towards the Union's Indians can fail to undergo at least gradual modification and, it is to be hoped, ultimate disappearance. Meanwhile, the Union Government is steam-rolling its Immigration Amendment Bill through Parliament. What the Bill, translated into Law, will mean to the community has already been exhaustively explained. The measure has—can have but one aim and object, our further humiliation, and "the spoiling of the Egyptians" (ourselves) to the uttermost. We, for our part, can have but one answer, the answer of brave men bound and rendered physically helpless, but strong of spirit and in faith. For, to-day, more than ever, is our trusteeship a sacred, nay, holy thing; to-day, more than ever, will selfishness and surrender constitute betrayal if we allow ourselves to succumb to them. No, we can have but one answer. Let us not hesitate to give it; to shew the Motherland that her children are not wholly unworthy of her.

(Continued From Front Page)

months of the year as comes in parts of Bengal and Malabar, deluging the whole country, bringing down silt and mud from the hills to fertilise anew the plains. At Oheraspunji, on the slopes of the Himalayas, the average rainfall is over 400 inches per annum. This flood of rain, along the Himalayan slopes, drains off into the many tributaries of mighty rivers such as the Brahmaputra and Ganges.

Having all these wonderful resources of tropical sunshine, monsoon rainfall and vast water power from the hills, India with her close network of population is able to absorb, to an almost unlimited extent, the products of other countries in return for her own—just as she absorbs like a sponge the gold and silver of the world, which disappears among her 750,000 villages. Only a popular and widespread banking system is required to bring this out again into circulation, and thus revive the trade of the world.

Like France in many respects, India is a land of abnormally thrifty peasants who have a saving instinct inherited in their family traditions. Under her new constitution, with her future destiny in her own keeping and a fresh impulse given to all her national enterprises, the re-entry of India into the world's markets, after long years of disturbances and conflict, is likely to do more to restore the economic prosperity of this world than any other factor. For it will introduce that which is most needed of all at the present time, a new purchaser who is also a producer. If China at the same time can fully re-enter the world's trade, then we have at last a firm ground of hope that the present universal economic depression may be relieved.

We have heard far too overestimated in times past to regard these two countries, India and China—containing nearly half of the human race within their own borders—as passive receivers of the goods of other nations rather than as active producers. In a measure, this view of the past has been correct, because both countries have been in a state of political dependence. But now they are throwing off as quickly as possible every form of dependence. They are actively directing their own external policy towards other nations. In the long run, if only the transition period can be got through safely, the gain to the whole human race will be immense. For it will carry with it the release of untold stores of human energy and will create a world commerce incomparably greater than before. *Capt. Vidar.*

The Union's Gravest Blunder

In a leading article dated March 7 the *Hand Book Mail* writes as follows under the above headline:

By sagacious statesmanship, far-sighted vision and pliant force of character, Lord Irwin, the Viceroy, has concluded an agreement with Mr. Gandhi that should prove a firm and enduring foundation of future peace in India. It is an outstanding achievement which cannot fail to have far-reaching effects. The settlement may, indeed, well be considered the crown of Lord Irwin's career. It envisages the entry of India into full partnership with the other nations of the British Commonwealth.

Much water may still have to flow along the bed of the Ganges before that feat can be attained. But the contamination has been brought appreciably nearer. The agreement has re-inforced the declarations of the Round Table Conference in London. Congress leaders boycotted that gathering. They were busy fomenting strife in their own country—strife that at one time almost amounted to anarchy. Now, says Lord Irwin, "steps will be taken for participation by representatives of Congress in further

discussions, in a scheme of constitutional reform of which federation is an essential part."

It is, therefore, a fine thing which Lord Irwin has accomplished, and it justifies the glowing tributes which Mr. Gandhi has paid to him in a speech to Indian and foreign journalists. The agreement will, of course, not satisfy the extremists and the "Lionels," either in Great Britain or India. The Viceroy and Mr. Gandhi may each be accused of surrendering the interests of his country, but the public as a whole will welcome and approve the settlement, which alone can put an end to bloodshed and create a spirit of good will.

To no other country in the world is the agreement of greater significance than it is to South Africa. Unfortunately, South Africa also has its full quota of reactionaries and purblind politicians whose relations with India are concerned. They know only too well Mr. Yamaoka and the Japanese Government, but see no injustice or harshness in representing the Indians.

Registration certificates held by Indians have, on account of the Indian community not long ago, been turned into scraps of paper. Nothing could be in stronger contrast to the result of the Irwin-Gandhi conversations than this act of the Assembly. The statesmanlike plea of General Smuts fell on deaf ears. Ministers cannot forget that they are party politicians. Their followers do not care if they wound the susceptibilities of a great country, unless it be Japan. They are too selfish and too venal to see that they fold their hands while Ministers rob Parliament of its powers and the people of their rights.

South Africa will be slow to read the writing on the wall. But it is now talking with South Africa. It will make a new and most important step. It will negotiate an agreement with India which will not be scrapped. Meanwhile it may do infinite harm.

The Indian Settlement

Views Expressed by Mr. C. F. Andrews

The settlement in India, while it carries with it immense economic and political consequences, will probably have in the long run still greater moral effects because it represents on a gigantic scale the beginning of a true understanding between East and West in the higher reaches of human life.

In Mahatma Gandhi and Lord Irwin, the Viceroy of India, East and West have truly met and have really understood each other. This is a high achievement.

Mahatma Gandhi, in his great struggle for Indian freedom, has used the peculiar weapon of passive resistance which has very rarely been practised in such a form of mass movement in the West.

It is a warfare unfamiliar in Europe and America, and if India had not at the time had a Viceroy so patient and understanding as Lord Irwin, the end of the present movement might have been violent bloodshed on the one hand and mass violence on the other.

But Lord Irwin appears from the very first to have realised the strength of the opposition which Mahatma Gandhi maintained at a high level in the moral sphere. Though from time to time sharp outbreaks of violence occurred, yet on the whole the Government of India itself acknowledged that non-violence had been observed in the main by the great army of passive resisters.

The future really depends on whether the British temperament, which in many ways differs profoundly from that of India, can patiently learn how to adapt itself to the new conditions of the East. It even among a few great minds like that of Lord Irwin in India and General Smuts in Iraq to mention two names only—this appreciation has proved

possible, it may be accomplished on a far wider scale in the years to come.

It has often been asked whether Englishmen are now to leave India alone and abandon the work which they have accomplished. The answer to this is a strong negative. There must be no abandonment but rather an alteration of attitude towards India and Indian administration.

What has happened in Iraq and to a lesser degree in Egypt must happen in India. In the future there will be needed on every side Englishmen who will not be longer as actual rulers, taking all the responsibility on themselves, but rather as advisers and helpers whose advice may be taken or left by India's responsible administrators as they themselves decide.

In many cases the advice will not be taken but that will mean no breach between those who act as advisers and those Indians who maintain their own sense of responsibility in administration.

Britain's work in India has in no sense been fully achieved. The hardest work of all has yet to be done. If it be suggested for a moment that Englishmen will not be found ready to act in what may be deemed by some to be a subordinate position, this suggestion itself shows a gross misunderstanding of the English character and of the future relationship of men and nations.

The highest of all work to be done in world affairs in the future will be this work of help and service rather than the domination of other people which used in the past to be bound up with conquest.

Turning from these thoughts, which are suggested by the settlement, to the more immediately practical aspects of the future, it seems to me quite certain that the conference now to be held in India at which the Congress leaders will be present will lead up at last to a national convention in India itself which will lay down the lines of a final settlement.

This national convention will present its own constitution to the British Parliament for ratification.

I remember well how often Mahatma Gandhi has referred both in public and in private to the national convention which was held in South Africa as a model for that which will one day be held in India. He is fond of relating the story how when the settlement arrived at in South Africa was presented to the British Parliament, not a single clause was allowed to be changed by Sir Campbell Bannerman, the Prime Minister.

Mahatma Gandhi expects the British Parliament to ratify the final constitution agreed upon by the Indian national convention in the same manner.

East Africa's Future

Sir Edward Grigg On Kenya Race Problems

London (by mail). In the opinion of Lord Buxton the Governorship of Kenya is absolutely the most responsible and the most difficult job under the Colonial Office. His lordship, whose period of office as a former Governor-General of the Union brought him in close touch with the problems of African administration, was speaking at a meeting of the Royal Empire Society at which Sir Edward Grigg, late Governor of Kenya, delivered an address on "The Problem of Government in East Africa."

The Kenya settlers, said Lord Buxton in his introductory remarks, had two grievances. As regards closer union they certainly were under the impression that if they conceded certain proposals concerning it they would obtain at an earlier stage greater power of representation. That, unfortunately, was refused to them in one of the two White Papers. They took the second White Paper, dealing with natives, apparently as evidence of superiority on their position and as indicating a lack of confidence in them as settlers by the Colonial Office. He was quite

sure that that was not the intention of those who issued the White Paper, and that it was issued in entirely good faith with no intention whatever of making any reflection on the Kenya settlers. There was no change in the policy of the present Government from those of former ones, but it had been somewhat unfortunate both in its tone and in its expressions, and unfortunately it had upset the East African colonists and gone as far as to upset colonists in Southern and Northern Rhodesia. There were misunderstandings on both sides which he hoped would be gradually cleared away. Nothing would be more deplorable than that there should be friction and misunderstanding between one of our colonies and the Colonial Office. As one who was extremely interested in the future of the Kenya and South African colonists he felt that occasionally the settlers were a little over-sensitive and a little over-suspicious of what might be done here. They were very apt to think that everything they wanted ought to be dealt with immediately. He hoped that this feeling would pass away as things were better understood. One source of trouble was that blessed word "paramount," when it was first used in 1922 he thought it was an entirely unsuitable word to use in regard to the question of relations between natives and Europeans.

An Indian Parallel

Sir Edward Grigg drew a parallel between the problems of India and of East Africa. "We were confronted in India," he said, "as now in East Africa, with the question whether to spread direct administration or to build up native States. Though the material in East Africa is much less substantial than it was in India, we have the same question of policy to settle and we should profit by our Indian experience."

He dealt at length with the White Papers of 1923 and 1929 and said that there was direct breach between the Imperial declarations of 1923 and 1929. Summarising his points, he asked that our fidelity to past Imperial declarations should be re-affirmed without reserve, that we should try to establish closer union of the three territories, Kenya, Uganda and Tanganyika, by common agreement and banish the spectre of annexation, and that the dual policy should be enthroned as the guiding principle both of economic and political progress.

What South African History Teaches

Speaking on the question of the urgency of closer union Sir Edward said: "To those who believe that closer union can be delayed without serious consequences to all three territories I would commend a study of the chequered and ultimately tragic history of South Africa from the '70's into the present century. In the '70's the proposal of closer union put forward by Disraeli's Government was at first welcomed by all classes and interests in the present Union. They broke down through mishandling, and the sequel—in railway disputes, in Customs controversies, in constitutional trouble, and above all in rooted and intractable antagonisms upon the greatest common question of all, the native question—was a long tale of political confusion and economic setback, ending with the country in tragedy and disaster. South Africa is still paying for the failure of Lord Carnarvon's plans for closer union in the time of Disraeli's Government. The arguments for closer union in East Africa today are no different from in South Africa 40 years ago."

Conciliation Not Alienation

"Finally," he said, "at a time when the whole world is reeling under an economic disaster of unparalleled violence let us recognise that in vast territories with undeveloped resources and a totally disproportionate population the fundamental problems of government are even more economic than political. If any one point stands out from our recent handling of Indian affairs it is our determination to be fair and sympathetic to all classes, races, religions and interests in that crowded and complex Indian Empire. All our power is being

exercised for conciliation—to bring together, not to alienate.

Settlers Worthy Of Trust

"The need for such handling in East Africa, believe me, is not less great. We are not all just in Britain to the British settler in Kenya. He is not a tyrant, a rich man, nor a social derelict. He is for the most part, a struggling and much harassed farmer or business man with no resources outside his business or his farm, who is seeking to make a modest living for himself and a future for his children. To make the welfare of the native race a reason for denying the European community an effective voice even in matters with which that community alone is concerned, must inevitably engender in the long run a militant antagonism to the Imperial authority and its view of native interests. Repression as a continuous policy is always doomed. It is wiser then to take our people into partnership and draw out their natural bent of honour towards the weak, their sturdy political sense and their instinct for fairplay, than to wound their self-respect, to nourish their narrow fears and to drive them into an attitude of defiance which will permanently colour their views of the native question and their feeling towards the native race. I know my fellow-countrymen in most parts of the Empire. I have studied their life and character with growing affection in Kenya for the past five years. Trust them with some measure of responsible partnership. They will not dishonour your name." *The Star*.

Dr. Tagore On His Travels

"I have been glad to find," said Dr. Rabindranath Tagore, who returned from Europe in mid week, to a Press representative, "during my recent travels in the West that India has attracted the attention of the larger world, not merely by her struggle for political freedom, but the inherent moral appeal of the methods she is pursuing in the attainment of her object.

"India has created a new technique in the history of revolution, which is in keeping with the spiritual traditions of our country and if maintained in its purity will become a true gift of our people to civilisation.

"Large numbers of individuals in Europe and in America have been struck with admiration by the spirit of courage and sacrifice manifested in this movement specially in the Bombay Presidency.

"Whatever may be its immediate results the respectful sympathy that it has aroused in other parts of the world will surely strengthen us in a sustained effort to re-organise our national life through a process of social and economic programme and harmonious co-operation.

"Let me confess that not being a politician, the moral significance of the great step we have taken seems to me more valuable than any gain from outside that will take a long time to prove its worth and our worthiness by making it truly our own.

"In fact, I believe there is a grave danger in our presuming that we have attained our object when some machinery of self-government is offered to us with an unwieldy system of brakes between the engine and the wheels. I do not mean to say that we must reject it but only to warn that the organisation, whatever shape it may take, cannot at once rid us of our problems but will be a problem itself, claiming our own training and wisdom, patience and heroic determination.

"The people, before all else, will have to be made ready for his responsibility, passing through an

arduous education for attaining a rational mentality and for making intelligent social adjustments. For freedom grows with the growth of life, it needs opportunity for widening experiences, and not a borrowed automaton which works according to prescribed rules and turns out standardised commodities."—*Natal Witness*.

End Of Europe's Dominance

Smuts And World Citizenship

General J. C. Smuts had a most attentive audience of hundreds of students when he spoke on "World Citizenship" at the Y.M.C.A. hall (Stellenbosch) recently. The General said he had been asked by the Union Debating Society, of which he had been a member when he was a student at Stellenbosch, to speak on world citizenship.

After the Roman Empire, he said, had come the British Empire, which ruled over a quarter of the population of the world and a quarter of the territory of the world. This had terminated at the Great War. The Treaty of Versailles had marked the triumph of the idea of separate States. Since then there had been a great change of outlook. The tendency now was to discover some organisation by which the various States of the civilised world could safeguard their common interest and prevent another needless war. At the end of the Great War the idea of the League of Nations had started. This was doing a great deal of good and was growing in strength.

General Smuts went on to refer to the great change that had come over the world since the war. M. Briand had suggested a League of Europe, and this showed that Europe has lost its pre-eminence. There was a changed outlook not only in Russia but in the whole of Asia. *Reuter*.

The Rise Of A National Spirit In India

Sir Francis Younghusband reminds the readers of the *Spectator* that the ardent spirit of nationhood that is flaming up within India is altogether an excellent thing. He says that for thirty years the revolution has been going on and that the War has given a fresh impetus to the movement. But then he believes that that is precisely what England has had in view.

"We must recognize that the whole world is in revolution, and that the revolution in India is only part of the world-revolution. 'The rise of a National spirit in India is a beautiful and splendid thing—a thing to be encouraged—the one and only thing that can make India, and make her free and noble.'"

There is, however, a class of people in England who seem to think that an India freed from British overlordship will "lapse into chaos." Sir Francis wisely asks:

"But who will be most conscious of it, we or the Indians? Are the Indians all fools? Have the Ruling Princes and Ministers no sense of responsibility for the fate of their own country? Have we any greater stake in India than they have? Surely, we may trust these grown-up Indians to have sense enough not to plunge India into disaster."

And then Sir Francis follows this up with the wholesome counsel to his countrymen:

"A way more forthwith be found of giving India from this time onwards the means of shaping her own destiny as freely as Canada and Australia were able to fashion theirs. The future of India must be to her own hands."

"We can win esteem both for India and ourselves by showing that experts as we are in the art of Government, we yet have eyes for those finer qualities which Indians so abundantly display—devotion to high ideals, love of philosophy and religion, quick intelligence, and incomparable manners."—*Indian Review*.

Mr. Churchill And India

Addressing the Council of the West India Unionist Association at a meeting in London concerned at his request, Mr. Churchill reviewed the position in India saying he was unable to serve any administration about whose Indian policy he was not reassured.

He said it was alarming and disgusting to see Gandhi, "a Middle Temple lawyer and now a millionai Pakti striding half-naked up the steps of the viceregal palace to parley on equal terms with the representative of the King-Emperor." Gandhi's well known aims were a serious basis for discussions which were intended to be a preliminary to another round table conference in India.

It was vital that the Conservative Party should immediately arouse public opinion. He intended to do his best, and his efforts would be much strengthened if his constituents voted him confidence. India was not an ordinary party question; it was a supreme issue, comparable with that of August 1, 1914, and comparable with a general strike. To entrust the welfare of 300 million millions to the oligarchy of fifty politicians would mean their exploitation and oppression similar to that of the proletariat of China. It would be a shameful act of cowardice, degradation and dishonour.

Mr. Winston Churchill concluded by saying: "The decisive opportunity may soon be at hand; victory may again reward the Conservative Party. Let it be a victory which will produce to the world that the heart of the Empire is true and its soul just and strong."

The meeting unanimously passed a resolution of unstinted confidence in Mr. Churchill.—*Reuter*.

Mahatma Gandhi's Autobiography In Urdu

A Review

Mahatma Gandhi's Autobiography (Fateh-ul-Haq, 2 vols. 100 pages. Published National Book Depot, Delhi—Price Rs. 10/-)

Dr. Sayed Abid Hussain, M.A., Ph.D., has rendered a signal service to the Urdu-reading public by translating the autobiography of Mahatma Gandhi—My experiments with Truth. To understand clearly the spirit of Satyagrah it is essential to have some knowledge of the great leader's life who initiated it. The publication of this book by the National Muslim University Book Depot is bound to be widely appreciated. Dr. Abid has been faithful to the text throughout and has been successful in maintaining the simple and sublime style of the original. The set-up of the book is fine and printing almost flawless.

S. A. Agreement With Japan

Fears Expressed In Johannesburg

The Johannesburg Commercial correspondent of the *Star* states that merchants are emphatic in stating that the notes exchanged between the Union Government and the Japanese Consul concerning Japanese immigration into South Africa have much wider and graver implications for traders and farmers alike than the Government has evidently realised. They state this is evident from a consideration of some of the crucial points of the agreement, which are:

(1) That the admission of Japanese subjects into the Union is solely in the hands of the Japanese Consul. Once he has recommended a person the Union Government has no power to refuse admission. He is thus virtually in a position of a dictator in this matter, as one merchant put it.

(2) Once a person has been granted admission to the Union he cannot be removed from it unless he fails to comply with the terms of his temporary permit.

(3) That the permit is renewable on recommendation of the Consul for Japan, and as long as this is done the holder of the permit is virtually a resident of the Union for all time.

(4) That the agreement specially lays down that any person entering the Union under such a permit shall not be entitled to reside in the Orange Free State or to settle in that Province for the purpose of trading or farming. This provision obviously suggests, it is stated, that Japanese persons will not only be allowed to trade in the other Provinces of the Union but also farm there. The gravity of such a possibility has been pointed out and the condition of California has been cited as an example of what can be accomplished by peaceful penetration.

The opinion is therefore expressed by merchants and traders generally that the Japanese Agreement constitutes a very grave menace not only to trading but also to the farming section of the community. Under its provisions Japanese will be able to trade and farm and a door is thus opened to endless competition.

Arrival Of First Japanese Merchant

"I have come here to buy, not to sell," said Mr. Katsuhiko Sakurai, the first Japanese merchant to enter the Union under the new agreement, when interviewed in Durban. Mr. Sakurai is on a preliminary visit to the Union for about a month, and intends later to appoint a permanent Japanese agent at Durban.

"What do you intend to buy in the Union?" he was asked. "Wool, maize and tobacco chiefly," he said, "and if I find any other produce likely to be of use I will investigate that, too. You must understand that the Union is totally unknown to the Japanese importer, and there may be many things we can buy."

Mr. Sakurai denied that the nearness of Australia to Japan would prevent Union wool from being bought. He pointed out that the Union was only 2,500 miles further off, only a week's voyage, and the rates would not amount to much more. "Further," said Mr. Sakurai, "South African wool is much better for certain purposes than Australian

wool. It would be used for rough materials by the Government of Japan, and for the making of conches and similar articles. The recent mission to the Union of the Nagoya Chamber of Commerce resulted in supplies of South African wool being shown in Japan, and it was considered useful."

While admitting that the maize imported would only be used for poultry and animal food, Mr. Salomai thought that a fair trade might be built up in this commodity.

Indian National Movement

We take the following from the *Indian Review* — In the course of his address to the Bombay Nationalist Christian Party, Mr. Nagendranath Gupta is reported to have said that India quite unconsciously follows the lofty teachings of Jesus Christ in her present struggle:

It has been well observed that in India there is a struggle between the soul and the sword, and the soul, as Sri Krishna says in the Bhagavad Gita, neither slays nor is slain. The soul triumphs through suffering and resignation, and Indians having a full measure of them. Is it any wonder that the Churches in Europe and America are watching this struggle with awe and reverence? This multitude in white calicoes patient but persistent, is reminiscent of the Book of Revelation and the offerings of the early Christians. Here is a remarkable blending of nationalism and religion. If men and women belong to different faiths they are children of the same soil, this ancient land that they all salute as the Motherland. In an appeal sent out by a number of highly Anglican churchmen engaged in educational work in India the following eloquent sentence is to be found: "We recognise that if a revolution is to be carried out at all Mahatma Gandhi's method is at least as Christian as any that has been tried in the history of the world." There is no revolution at all in the sense in which the word is understood, but only an assertion of the supremacy of the soul over physical force."

The present struggle, says the writer, has no parallel or precedent except perhaps in Jesus's own life. He continues:—

"Quite unconsciously and altogether unwittingly the Indian movement of non-violence has had a direct bearing upon the larger and graver problem that is distracting Europe and the nations of the West. The future of India may be her own concern but the abolition of violence and the elimination of war from national activities concern the whole world. The doctrine of non-resistance is not a new one upon this sure foundation is based, the marvelous and lofty teachings of Jesus Christ. The only error in the appreciation of this teaching has been that it has been regarded as a guide of individual conduct and not a course of concerted action. What the world is witnessing to-day is the application of an old precept on a large scale. The full significance of the struggle in India is being realised by thoughtful people in the West. The discipline required is far more stringent than in the army. Self-restraint, self-denial, self-suffering alone are permissible."

It has been observed that freedom's battle in India is being fought on the basis of the New Testament. Following this method why should not the nations of Europe set themselves free once for all, asks the writer, from the nightmare and horror of war and endless slaughter?

Problems Of India To-day

Address By Mr. Evelyn Baring

A brief sketch of the history of Northern India was recently given by the Hon. Evelyn Baring, secretary to Sir Kurma Reddi, in an address to the Sons of England Lunch Club at Capetown.

Mr. Baring, who spent three years in Northern India, said that some of the people were no darker than Italians. They were the descendants of the Aryan invaders. These people did not wish to mix with the people they found in India and from this arose the Hindu and caste system.

Hinduism was more a social system than a religion. Most of its rules were sanitary rules about what food should be eaten, with whom it should be eaten and other similar matters.

Speaking about caste system, Mr. Baring said there was a great dispute about how it originated. This system did not mean there was a division between rich and poor. The division was more occupational.

When the original invaders came, they divided into four classes, the priestly class, the warriors, the traders, and the rest. The rest were "outside the pale" they were the people whom the invaders found there.

Mr. Baring said the Mohammedans were inclined to be more Mohammedan than Indian. They looked to what was going on in the Islamic world outside India. So this dualism in Northern India had often led to violent differences.

"There," said Mr. Baring, "there is now steadily growing up a feeling of Indian nationalism and a very much more Indian outlook."

Apart from politics, probably the greatest problem in India to-day was the development of agriculture in the rural areas. Owing to the huge population, India could scarcely support its people on the land. Land, therefore, was not set aside for pasture and the cattle were always weak. The farmers still burned their manure instead of putting it on the land, and the method of ploughing was antiquated.

—The Editor.

Boer Treatment Of Natives

A message from London states —

General Hertzog's native policy is fiercely attacked by the *National Herald*. This celebrated left-hand magazine pours out the vials of its wrath against the Union Premier and declares that he would "always do anything to encourage any movement inimical to Great Britain." The Boer record as regards the natives, says the *National Herald*, is altogether shocking. "The Boer," it continues, "is even more barbarous than the American in dealing with the black men, and since Judges of British descent have almost everywhere been replaced by judges of Boer descent the treatment of South African natives has greatly deteriorated. They can get very little better justice than they did in the Kruger regime."

The *National Herald* welcomes the agitation led by Sir James Rose-Innes against the trend of modern South African "native" legislation. Sir James, it admits, is a man of high character and ability. But no man of shrewd political judgment. No one has welcomed successive Boer Prime Ministers with greater cordiality, and yet Sir James is now

astonished and pained because a Boer Prime Minister is a Boer and therefore a tyrant.

The report of the meeting at Capetown on January 28 presided over by Sir James, declares the *Boerism*, is like a page from newspapers describing Transvaal conditions in 1898. "We went to war in 1899 on account of Boer oppression and misgovernment in the Transvaal. We have now allowed successive Boer politicians to take over and misgovern the whole of South Africa. It is to be hoped that the protests of people at last awake to the meaning of a revival of Krugerism, may do something before it is too late to save the good name of Great Britain which is still pledged to the native of South Africa for justice."

African Federation Of Trade Unions

A National Congress of The Federation of Trade Unions has been convened at Bloemfontein on April 3rd. (Good Friday), 4th and 5th.

It is expected that delegates will be present from all provinces of the Union and that the main industries of the country will be represented.

The Congress will discuss a militant programme of action for all workers, black and white, throughout South Africa.

A NZULA,

Gen. Secretary, 41a Fox Street, Johannesburg.

The Indian Technical Education Committee (DURBAN)

EVENING COMMERCIAL CLASSES AT SASTRI COLLEGE

The following classes have now commenced: Book-keeping, Business Methods, Commercial Arithmetic, English, Afrikaans, Correspondence, Shorthand, Typewriting and Salesmanship.

Students who have not yet taken advantage of these classes are advised to join as soon as possible. Further information may be obtained from:

W. N. BUSS,
Sastri College, Durban.

P. R. PATHER, Joint Hon. Secretaries.
S. M. MOODLEY, Joint Hon. Secretaries.
P.O. Box 670,
Little Grey St., Durban.

FREE
Diary
For
1931

FREE GIFT!
DIARY 1931

200 pages—one day a page. Apply with
6 pence postage stamp.
RAJVAIDYA NARAYAN KESHAVJI,
177 Harrison Road, CALCUTTA

Mobil Oil

The World's Quality Oil
is made and sold in
one quality only

With Mobil Oil use PEGASUS—The Modern Spirit of Mileage and Power!

VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA, LIMITED.

ઈન્ડિયન ઓપિનિયન.

પુસ્તક ૨૯ મું.

ફ્રીનીક્સ, શુક્રવાર, તારીખ ૧૩ માર્ચ ૧૯૩૨

અંક ૨૧

પાર્લામેન્ટમાં ઇમીગ્રેશન બીલની ચર્ચા બોબુ વાંચન પસાર થયું

મી. પેટ્રીક ડંકનનો સુધારો ઉછી મયો

તા. ૩ જુલાઈના દિવસે મીનીસ્ટર ઓફ ઇન્ટીરીયર ડોક્ટર મક્લેને નવા ઇમીગ્રેશન બીલની બીજું વાંચન પાર્લામેન્ટમાં દાખલ કર્યું હતું. બીજા બીજું વાંચન દાખલ કરતી વેળા તેમણે ઇન્ડિયન કે સુપ્રીમ કોર્ટના અમુક ચુકાદાને લીધે આ બીલ લાગુ પડી જશે. વળી ભારતીય હાજરના ઇમીગ્રેશન કાયદામાં કેટલીક ખામીઓ રહી ગયેલી છે તેને પણ સુધારવાની જરૂર છે. જમીનને રસ્તે દ. આફ્રિકામાં પ્રોબીબીટેડ ઇમીગ્રેશન દાખલ થઈ જાય તેમને હિંદી આગે આવતા પ્રોબીબીટેડ ઇમીગ્રેશન જેવી જ રીતે ઉપર આ બીલથી મુક્તિમાં આવે છે. દેશગર કરી કાયમ જેવી અતના ઇન્ડિયન લીસ્ટમાં પણ આ બીલથી ચોડા ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે અને જે હોદ્દા ઇમીગ્રેશન વધુ વર્ષો દોગીસાઇલ પ્રાપ્ત કરતો હોય તે સમય દરમિયાન જે કશો યુ-ટો કરે અને પોલીસ તેની સામે રીપોર્ટ કરે તો તેને દેશગર કરવાની મર્યાદાને આ બીલથી મળે છે. સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા દેશગર જેવા નિર્ણય આપવામાં આવેલા છે કે જે હોદ્દા પાસે ટ્રાંસવાલનું રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ હોય ના નાટાલનું ડોગીસાઇલ સર્ટીફિકેટ હોય તે હોદ્દા યુનીયનની જગ્યા વધુ વર્ષો વધુ રહ્યો હોય અને તેણે પોતાનું ડોગીસાઇલ સુમાર્યું હોય તો પણ તેને યુનીયનમાં પાછો દાખલ થતા અટકાવી શકાતો નથી. જે ચુકાદા મુજબ તેવા હોદ્દાઓ પાછા નવા ઇમીગ્રેશન તરીકે યુનીયનમાં દાખલ થઈ શકે છે. આ બીલથી એવું કરવામાં આવ્યું છે કે જેમ કેટલાક હોદ્દા યુનીયનમાંથી વધુ વર્ષો વધુ જોરદાર રહ્યો હોય અને તે પાછો યુનીયનમાં દાખલ થઈ શકતો નથી તેજ પ્રમાણે આવા હોદ્દાઓ પણ પાછા દાખલ થઈ શકે નહિ.

જનરલ સમટસનો વિરોધ

હોદ્દાઓનો મેગ્ના ચાર્ટ

જનરલ સમટસે આ બીલનો વિરોધ ઉઠાવતા ઇન્ડિયન કે પ્રધાને જે કલેક્ટર ઇન્ડિયન છે તેથી આ બીલની કલમો આમળ વધે છે. બીલની બીજી કલમનો આશય એવો છે કે રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટની કિંમતનો બીલકુલ નાશ કરી નાખવો. બીલની બીજી કલમ આ પ્રમાણે છે:—રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ તથા ડોગીસાઇલ સર્ટીફિકેટ ધરાવનાર એવાં સર્ટીફિકેટ

યા બીલનું ડોક્યુમેન્ટના આધારે યુનીયન યા તેના કોઈ પ્રાંતની અંદર દાખલ થઈને વસવાતો હક ધરાવી શકશે નહિ. પ્રધાને જે કરવા પાર્લુ છે તેથી એક આ કલમ આગળ જમ છે રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ એ સાઉથ આફ્રિકામાં હોદ્દાઓનો મેગ્ના ચાર્ટ હતાં. અને જે વિષયમાં હોદ્દાઓના યુનીયનમાં દાખલ થઈને વસવાતો મુળ કલમ ઉપર કુમરો કરવામાં આવ્યો છે. આ બીલને છે એવું રૂપમાં પસાર કરવામાં આવશે તો એક પણ હોદ્દા સહિસલામતીથી અને રહી શકશે નહિ. યુનીયન પકાર વધુ વર્ષો વધુ જે હોદ્દાઓ રહ્યા હોય અને જેમણે પોતાનું ડોગીસાઇલ સુમાર્યું હોય તેવા હોદ્દાઓને આ કલમ નાશ પડે એવું ન્યાયની ખાતર કરવું જોઈએ.

મી. પેટ્રીક ડંકનનો વિરોધ

મી. પેટ્રીક ડંકને બીલની આ કલમ સામે મજબૂત વિરોધ ઉઠાવ્યો હતો. તેમણે ઇન્ડિયન કે સન ૧૯૦૭ માં ટ્રાંસવાલના હોદ્દાઓને રજીસ્ટર થવા લાગ્યાં હતાં. તેમને કહેવામાં આવ્યું કે જે તમે રજીસ્ટર થઈ જશો તો તે રજીસ્ટરે એક ખાતરી વારંબી પરમીટ છે અને તેથી ટ્રાંસવાલ માં તેઓ દાખલ થઈ વસી શકશે. આ હાલની સમસ્યા જે કલમ આવી છે તેથી આ રજીસ્ટરે કહે નકામાં બની જાય છે. આથી હોદ્દાઓના જનરલસ જામની કાયમી ફેલાઈ થઈ છે અને તેઓની આત્મતા છે કે તેમની આંચે વિશ્વાસનો જાંચ કરવામાં આવ્યો છે.

ડોક્ટર મક્લેને ઇન્ડિયન કે આ કલમ નાખવાનું ખાસ કારણ તો એવું છે કે કાયદાને ઘાપ આપવા આ રજીસ્ટરેનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે અને તેથી સાઉથ આફ્રિકામાં હોદ્દાઓ યુક્તિ જવા પામે છે.

મી. ડંકને સુચના કરી કે પ્રધાનેને જે એવું ખાતરી હોય તો આ કલમ કાઢી નાખી બીજી એવી કલમ નાખવી કે યુનીયનમાંથી વધુ વર્ષો વધુ સમય જે હોદ્દા રહ્યો હોય તેનું રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ જોરકાયદેસરનું મજબૂત. મી. ડંકને એવી સવલતનો સુધારો રજુ કર્યો હતો.

જનરલ સમટસે મી. પેટ્રીક ડંકનના સુધારાને ટેકા આપતાં ઇન્ડિયન કે આ આખો પ્રશ્ન અસંલગ્ન મંનીર છે. પ્રથમ તો

મી. ડંકનની સૂચિ હું એ વિચારમાં મૂળતઃ શાકે છું કે આ રજીસ્ટરે બહુ યોગદાન આપવામાં આવ્યા છે અને એ સ્થિતિ એમજ હોય તો અમારું પોતાનું માન એમમમાં આવી પહોં છે. બીજું આ સમયે હોંનને લગતા પ્રશ્નોમાં પ્રધાને અત્યંત સંવ્યાપકી કામ લેવું જોઈએ. તે મુદ્દામાં અમારે શી પરી-સ્થિતિ છે તેનો અભ્યાસ કરવો જોઈએ. હોંનના સવાલ ઉપર સમાધાની કરવા બીટીજ સરખાર ફેટલીક દ્વારા સુધી ગમ છે અને સાલ્થ આફ્રિકા જે હોંનિયોને કમ્પાઉન્ડ માટે નવા કાષ્ઠા બંધાવ કરવાનો આમદ રાખશે તો હોંન અમારે જે દશામાં છે તેને કારણે ઘણાં ગંભીર પરિણામો નીકળવાનો સંભવ છે. આ પ્રશ્ન એવો છે કે જોના ઉપર ખેતીનું અભ્યાસ કરશે એમજ અને હું પ્રધાનને અરજ સુભદ્ધ છું કે મી. ડંકનનો સુધારો તેણે સ્વીકારવો.

કોલ્ટર મહાને વતવાળામાં દર્શાવ્યું છે એ કલમને બીલમાંથી કઢાવી નાખવાની જરૂર હું જોતો નથી તેમજ એમાં સુધારાઓ સુધારો પણ હું સ્વીકારતો નથી.

મી. ડંકને આ ઉપરથી તમા સુધારા ઉપર મત લેવાની આગવી ફરી દલીલ અને કટ વિરુદ્ધ પદ મતે મી. ડંકનનો સુધારો લેશે એવો હતો. નાટાલના સભ્યોએ પોતાના મતો આપ્યા નહતા.

બીલની એક બીજી કલમ જે દેશપાર કરવા સંબંધી છે તે ઉપર જાર ત્રાદ મર્ચ સાલી હતી અને મર્ચ દરમ્યાન એ કલમ વિષે પુષ્કળ ટીકાઓ થઈ હતી. એક ટીકાની મતભાવ એવી હતી કે આ કલમથી પ્રધાનને તેની મરજીમાં આવે તેને, પોતાની મરજીમાં આવે ત્યાં અને પોતાની મરજીમાં આવે તે કારણે દેશપાર કરવાની મના મળે છે. એસર્સ ફેટલીક, એક્લી, જનરલ સમટી અને કરનલ ફીલ્ડને પ્રધાનને આવી મોટી મના આપવામાં આવે તેની સામે મુખ્ય વિરોધ ઉઠાવ્યો હતો. જનરલ સમટી સ્પષ્ટ વાતો કરી હતી. તેમણે દર્શાવ્યું કે પ્રધાન કહે છે કે આમાં સિદ્ધિ સમાજોલો છે. પ્રધાને ખાતર હું કહું છું કે આપણી મના લેવા મિલાવતો બીલને કોઈ પણ સિદ્ધિ એમાં સમાજોલો હું જોઈ શકતો નથી. આવી જાતની કલમ કામદાની પોથીમાં મુકવી એ એક કામ સમાન છે. હું પ્રધાનને અરજ કરું છું કે આ કલમને બીલમાંથી પાછો ખેંચી લેવી. કરનલ ફીલ્ડને આ કલમ કઢાવી નાખવાનો સુધારો રજુ કર્યો હતો પરંતુ પ્રધાને તે સ્વીકાર્યો નહિ. આ મત લેવામાં આવ્યા કરમાર ફારવાની ભમજમ નજર આવી મત હતી પણ વિરુદ્ધ પદ મતે સુધારો ઉઠી ગયો હતો એસર્સ બ્રાઉન, રો. એક્લી અને કેન્ડીને જોગીજન સાથે મત આપ્યા હતા. કરનલ ફેસવેલે મત નોંધાવ્યો નહતો અને વા પધાન ગેરકાબજ હતા.

મહાકોમે વિનંતી

કોમ્પાસમાં મ. જો. ના તમામ મહાકો ઉપર પોતાના જવાબમ મોકલી આપવા વિનંતી સાચનો આપેલો મોકલી આપવામાં આવ્યો છે. આ પત્ર દ્વારા ફરી નવ વિનંતી કરીએ છીએ કે આપને મળેલા આફ્રિકા મુજબ આપનું જવાબમ મોકલી આપવા સંદેશવાની કરશે.

હવે તાલુકામાં મ. જો. ના મહાકો ઉપર પોતાના જવાબમ મોકલી આપવા અને વિનંતી સાચનો આપેલો મોકલવ નું કર કર્યું છે. હવે હું કે મ. જો. ના તમામ મહાકો મહાકો પોતાના જવાબમ મોકલી આપી અમને આમારો દાર્જિંગ સદામ કરવા જગ પણ દોલ કરશે નહિ. જે માટે અમે સૌના આભાર ગણે રહીશું.

લી. મેનજર 'ઈન્ડિયન આર્થિપિનિયન.'

નોંધ અને સમાચાર

સા. આફ્રિકા પોતાનું સ્થાન કયાં છે તે નથી જાણતું.

કેપટાલિનમાં થાલેજ દાદિમમાં બીજો સમક્ષ એક આપણ આપતા રેવ સી. એફ. એક્સે દર્શાવ્યું હતું કે હોંન વિષે સાલ્થ આફ્રિકાને જે પ્રથમ ખ્યાલ આવ્યો તે અન્યત્ર આવી જશે તો ખ્યાલ દેવો. જે હોંનને હું સાદું છું અને પીછાતું છું, જે હોંન મહારમા ગાંધી અને સર રવીન્દ્રનાથ ટાગોરનું જે તે હોંન સા. આફ્રિકાએ પીછાતું નથી. હોંન વિષે આ મુદ્દા માં જે અભિપ્રાય અધિવામાં આવ્યો તે આ દેશમાં પ્રથમ ખીરમીટની પદ્ધતિથી મજુરો લાવવામાં આવ્યા તે ઉપરથી બાંધવામાં આવ્યો. આ જરમ જરેલી પદ્ધતિ સાલ્થ વર્ષ સુધી આ દેશમાં ચાલુ રહી. ખરૂં હોંન બધે જાવવુંજ નથી. જેના અન્યત્ર દુષ્ટી દશાના અને નીચલા વર્ગના ગરીબ માણસો દ્વારા તેમાંથી મજુર વડી જેમને અને જાવવામાં આવ્યા હતા. હવે આ ગીરમીટીયા મજુરની ધારતી આ દેશમાં નથી રહી. હોંનમાં આવે જેર પણ માણસ એવું હવે કદીયે પ્રવેશ નહિ કે એક પણ મજુર ત્યાંથી આ દેશમાં આવે. હોંન એ હવે તો સાલ્થ આફ્રિકાનો એક ભાગ છે અને જે કીજો હોંનની મુલાકાત લેવાની મુજબ રાખે તે હોંનના સંબંધમાં આવ્યા પછી હોંન વિષેની બંધાવેલી ખોટી માન્યતાને જરૂર દૂર કરી કહે છે. હોંન સાથે વેપારી સંબંધમાં આવ્યા પછી પણ હોંન વિષેના પણ અભિપ્રાયો દરજ પણ બદલાશે આ દેશની સત્તા ભગ ગોળા ભાગની અને યુરોપ અમેરીકાની આર્થિક મંદગત કારણે હોંન અને ચીન આ જે મહાન દેશો કે જેની વસ્તી જમતની અધી સંખ્યા જેટલી એટલે લગભગ ૮૦ કરોડની છે એ દેશની અંદર અર્થિક અને અર્થિક તોફાનો સાં મચી રહેલાં છે. એને પરિણામે બંધારીક સંબંધ બંધી બનેલો છે. યુરોપના સર્વ દેશો આ મુજબની અંદર વેપાર વધારવાને માટે નહિ પરંતુ પોતાનો વેપાર સંવતર પડી બાંધતો કેમ બચાવે તો માટે વરણીયા મારી રહ્યા છે. આ જુને મહાન દેશો જે જાવતા બંધારી બજારની અંદર સામેલ થઈ જાય અને જે વડે સામે પડેલી જે જેને દશાથી લે તો આ જે બેઝારીટો અને આર્થિક મંદગતો પ્રથમ જગતમાં વિશેલ થશે છે તેનો અંત આવી જાય. યુનીયનનું અસ્તિત્વ પૂર્વ અને પશ્ચિમ સાથેના વેપારને લધને છે. અને જમતમાં પોતાનું સ્થાન કયાં છે તે જોવામાં સાલ્થ આફ્રિકા નિર્ણય નીચરું છે. કમળ જે પૂર્વની સામેજ આવી રહેલું છે તેણે દરજ પોતાની જુગોલક સ્થિતિ પીછાતી નથી. સાલ્થ આફ્રિકાએ જે દારો બંધાવેલા છે. એક પૂર્વ વરસ અને બીજો પશ્ચિમ વરસ આ આફ્રિકા પશ્ચિમની બજારમાં મુસાઈ કાલી સકશે નહિ પશ્ચિમની મજુરોમાં દર કપરોત્ર માલ જે પરંતુ પૂર્વના દેશો સાલ્થ આફ્રિકાની પેદાકને માટે ઉપયોગમાં આવી જશે છે. હોંનમાં જે વેળા જળની મોલમ પૂરી થાય છે તેજ વેળા આ દેશમાં તેની અજમાવ થાય છે. એકવાર સ્ટીમરોમાં કોલ્ટ રહેજની બવરથા થાય તો આ દેશમાં જોનો મોટો વેપાર હોંન સાથે થઈ જશે.

જુલે પધાર્યાં બંધારીસ

અપાન સાથે એક્સેલો એક્સેલો મુજબ યુ ધિયનમાં પહેલા બંધારવાસી વેપારી મી. કાકુમ્બી સાકુડી હાખજ થયા છે.

એક ઉદારવાદી દરમ્યાન તેમણે જણાવ્યું કે હું જહો જાપાનનો માલ વેચતા આવ્યો ત્યારે પહેલું યુનીયનનો માલ ખરીદવા આવ્યો છું. મી. સાકુગી યુનીયનમાં દાખલ થઈને એક માસ રહેશે અને પછી કારખાનામાં સ્થાયી જાપાનીઝ એજન્ટ રાખવાની પ્રવૃત્તિ શરૂ કરશે. કારખાનામાં પોતાનું કાર્ય ખલાસ કરી તેઓ જોડાનીસખર્ગે જશે. તેમને પ્રવૃત્તિમાં આવવું હતું કે યુનીયનમાં હું ખરીદી કરવા મંગળો છો! તેમણે જણાવ્યું કે હવે, મહાદેવ અને વંશાદિ. ખીજી પણ પેલાજી જે ઉપયોગી રૂપ પડતી હોય તેની તપાસ કરવા મંગલું છે. તમારે એ સમજવું જોઈએ કે જાપાનીઝ પ્રમોટરને યુનીયન દેશ ખીલકુલ જાણીતો નથી. જહો જેવી ધણી વસ્તુઓ દશે, જે અમે ખરીદી કરીએ. એકરહેલી જાપાનથી નજીક જે એકરહે જાપાન યુનીયનનું હિત ખરીદી ન કરે એ વાત સાચી નથી. યુનીયન બે દુનિયા માધ્યમ વધુ આમજ છે અને જાવો મજા થયા નથી. વળી અમુક કારણે માટે સાકુગી આફ્રિકાનું હિત એકરહેલીવાથી સંદર્ભ છે. જાપાનના વેપારી પ્રતિનિધિ યોદા સમય ઉપર અમે આવ્યા હતા તેઓ અહીંથી હવેનાં સંમતિ બદલ ગયા હતા તે જાપાનમાં ઉપયોગી સાધન પડ્યું છે. મહાદેવો વેપાર પણ સારા પ્રમાણમાં થઈ જશે એમ તેમણે જણાવ્યું હતું. જાપાનીઝ એજન્ટ વિશે પ્રાથમિકમાં ખુબજાણત સંમતિ હતો તે વેળા એક સમયે જણાવ્યું હતું કે દોહરતાન સાથે આપણે એજન્ટ રહ્યું હતું તેનો ઉપયોગ આ દેશમાંથી દોહરતાને પ્રદાનમાં માફ છે ત્યારે જાપાન સાથે એજન્ટ રહ્યું છે તે જાપાનીઝને આ દેશમાં દાખલ કરવા માટે થયું છે! આ વાત સમ છે એનો સ્પષ્ટાર આપણે કરવો જોઈએ. વળી આપણે ખીલકુલ સામાન્યની ખીલકુલ પ્રજા સા. આફ્રિકા પણ ખીલકુલ સામાન્ય મા છે. આપણને ખીલકુલ પ્રજા તરીકે હમ ન હોય ત્યારે જાપાનીઝો પ્રદેશી પ્રજા ગણ્યાન છતાં તેની સામે આ દેશના દરવાજા ખુલે તો તેથી આપણો દેશ મજબુત બને કે એટલું જ નહિ પરંતુ જાપાનીઝો એકરહેલીવાસી હોવાથી તેઓની સુરક્ષિત. રહેણી કરણી વીઝેરમાં આપણે તેમની નજીકમાં છીએ. એક એકરહેલીવાસી તરીકે જાપાનને માટે આ દેશના દરવાજા ખુલે એ આપણે માટે પણ જાનફની વાત છે. તેથી જ અમે અહીં છીએ 'જહો વધારો જાપાનીઝ'.

“હિન્દુઓનો એપીનિયન”

શુક્રવાર, તા. 13 માર્ચ સન 1931

હિન્દી સરકારના એજન્ટ સર કુમર રેડી તથા યુનીયનમાં વસતી દોહી પ્રજાને અમંકર રીતે અપારા હવે કરવું શું? આ સુધીને બીનીસ્ટર જોડા ઇન્ડીયન રાજકર મહાન પાલમેટમાં પ્રમોશન ખીલ સીની આપે હમ પાટા ખંધાવી પતાર કરાવી ગયા છે. આ સમાચાર આપનાં જમને અસંત ખેદ થાય છે એટલું જ નહિ પરંતુ એ સમાચાર ખીલને રવગાન સમજનાર દોહી જાણજોત દોહી ઉકળ્યા સિવાય રહેશે નહિ. મજા માસુની તા. પમીએ હાઉસ એક એસેમ્બલીમાં આ ખીલનું પહેલું વાચન થયું ત્યારે અર કુમર રેડી, રેવ સી. એક એન્ડરસ અને મેસરી પ્રામોશ દેશાધ તથા એક એન્ડરસનાં હા.

તેમને ખબર પડી. આ ખબર પડતીની સાથે પ્રથમ તો એવી કંપના કરવામાં આવી કે જાપાનીઝ સરકારની સાથે જે એજન્ટ મેંટ થવાની વાત વાજાર આવી છે તેને અમે કામ આ ખીલ કરે. આ લીલ વેજેટમાં તો વધાર પડ્યું જ નહતું. દોહ પણ સુધરેલી કહેવાતવારી સરકાર દોહ નવો કામદો કરવા હમજતી હોય મા અસતીતર મગવતા જોમ કામદોમાં ફેરફાર કરવા હમજતી હોય તો પ્રજા તેને તપાસી જશે તે માટે તેને સરકારે સરકારી એજન્ટ પ્રસિદ્ધ કરવું જોઈએ. આ સરકારે આ ખીલમાં નહિ પરંતુ અમેક ખીલો લાવતી વેળા તેને એજન્ટ પ્રસિદ્ધ આપી નથી અને અપોઝીશન પહે અનેક વાર ફરિયાદ કરી છે કે પાલમેટમાં એનું પહેલું વાચન થાય તેજ દિવસે સંમતિના દાખમાં દોહી આવે છે અને તેથી તેના સુખદોય તપાસી જોવાનો પ્રયત્ન સમય પણ સંમતિને મળતો નથી. આ પ્રમોશન ખીલનું પહેલું વાચન તા. પમી કેપ્પાલીએ સવાના સમાચાર મળતાજ તેની કોપીએ અરાકરી પ્રોન્ટિસ ખાતામાંથી મેળવવામાં આવી અને ઉપરક દરિએ જોઈ એ અસંત અમંકર ખીલ છે એમ માલુમ પડ્યું અને ટ્રાંસવાલ તેમજ નાટાલ તેજ દિવસે તેની કોપીએ રવાના કરી વહીવેનાં અધિકારી લઈ તે અધિકારી વાર ગારાને કેપ્પાલિન રવાના કરવાની સૂચના કરવામાં આવી કારણ કે તા. 11 મી કેપ્પાલીએ તેનું ખીલું વાંચન થયું એમ પણ એસેમ્બલીમાં કોહર મહાને ખાલેર કર્યું હતું. એટલે વચ્ચે ગાત પાંચજ દિવસ મગવા હતા. એજ અરસામાં મેસરી પ્રોટોકોલ, કાજ અને પચ્ચર પણ ટેન્ડર કીલેને અમે કરવાની કેપ્પાલિન આવી પહેલ્યા અને ટેન્ડર ખીલનો વિચાર તો એક ખાલુએ રહ્યો પરંતુ આ નવી ખજા શું છે તે જાણવાની ઉપાધીમાં પડ્યા. કોમિસની એકરહેલીસુધી મીડીંગ ટુરન કેપ્પાલિનમાં મળી અને પ્રથમ તો તા. 11 મીએ આ ખીલનું ખીલું વાંચન ન લાવ્યા કોહર મહાને અરજ કરવામાં આવ્યું અને સર કુમર પણ તેમને ખીલું વાંચન લીલામાં નાખ્યા સમજાવવા મળ્યા કે જેથી એ ખીલમાં શી ફરિયાદ છે તે ખીલને કામ પોતાના વધારા તેમની પ્રાસે રજા કરી જશે. કોહર મહાને આ માગણી મંજૂર ગમી દરમ્યાન તારથી વહીવેનાં અધિકારી પણ આવી ગયા અને સા. આ. મ. કોમિસની એકરહેલીસુધી એક રેકર્ડ પડી કહાડી તે ટુરન પ્રધાનની સહ રજા કરી દીધું. આ રેકર્ડ એ એમ જાણકા અંકમાં આપી ગયા છીએ. ટ્રાંસવાલ પ્રેસીડન્ટ કોમિસ તરફથી પણ ખીલું રેકર્ડમેંટ રજા રહ્યું. જની 25 તેટલા પાલમેટના સુધોની મહાપાત પણ થી. એકરહે લીધી અને ટ્રાંસવાલના રજરકેજન સહીશીકેટને ઉઠાવી દેવામાં આવ્યા છે જે કેટલો અમંકર અન્યાય કરવામાં આવે છે તે દર્શાવવામાં આવ્યું. સર કુમર રેડીએ પણ પ્રધાનની મહાકાલ લઈ તેમને સમજાવ્યા છતાં એ સર્ગ કારગત આવ્યું નથી જનરલ રમ્પસે પોતાને સખત વાંધો રજા કરતાં દર્શાવ્યું કે આ રજરકેજન સહીશીકેટ એ ટ્રાંસવાલના દોહી કામના મેન્ના ચાર્ટ જેવાં છે તેને નડામા ન કરી નખો. એમાં અમારી જાણકોના સવાલ અમાજોલો છે. વળી દોહરતાન આવે જે દેશમાંથી પ્રજાર વધ રહ્યું છે તે દેશમાં આ દેશમાં વસતા દોહીઓ માટે એવું કર્યું કરવું ન જોઈએ કે જેથી દોહમાં ઉતરણી થાય. જનરલ રમ્પસની આવી સુધર ખીલ પણ

બંદોબાસનો ઉપર પડી. ખી. પેટ્રીક કંકને વજુ બીજની એ કલમનો સખ્ત વિરોધ કર્યો અને કમીટીમાં એવો સુધારો રજુ કર્યો કે જે હોદીઓ યુનીયન બદલ વજુ વર્ષથી વધુ રજા હોય તેઓ રજીસ્ટ્રેશન સર્ટિફિકેટ ધરાવતા હોવા છતાં વજુ યુનીયનમાં પાછા દાખલ ન થઈ શકે, આ નિર્દેશ સુધારો ખી. કંકને રજુ કર્યો અને જનરલ સમટીએ તેને ટેકો આપ્યો છતાં ડોક્ટર મજાને તે મંજૂર રાખ્યો નહિ અને રજીસ્ટ્રેશન સર્ટિફિકેટ તથા નાટાલના ડોમીસાઇલને કલમના એક મોઢાથી રદ કરી નાખ્યાં. યુનીયનની બદલ વજુ વર્ષથી જેઓ વધુ રહે તેઓ અત્રે પાછા દાખલ ન થઈ શકે અને એ નિયમ સર્વને કાઢી પડે એ દલીલ વજુ વાળા હોય તો વજુ ટ્રાંસવાલના હોદીઓના વસવાટના હક એ અન્ય પ્રાંતોના હોદીઓથી જુદાજ ધોરણના છે. ટ્રાંસવાલ જે સમયે પ્રબલ સત્તાક હવું તે સમયે હોદીઓ ત્યાં પ્રથમ દાખલ થયા. તે વેળાના ઇમ્પીરિયલ કામદાર હોદીઓ માટે એવો હતો કે ટ્રાંસવાલની સરકારને જે વજુ પીંડ આપે તે ટ્રાંસવાલમાં દાખલ થાય. એટલે ટ્રાંસવાલમાં વસવાટના હકો હોદીઓમાંથી એકાદ પેસા આપીને ખરીદ્યા હતા. મૌર અને અંગ્રેજો વચ્ચે સુલેહ થઈ પાર બાહ બોર્ડ મીજનરે હોદી કામદાર રજીસ્ટર થવાની સલાહ આપી અને તેમણે કામદાર ખાતી આપી હતી કે તમે એક વાર રજીસ્ટર થઈ જાઓ તો તમને કામદારનું જુગ થઈ જશે. તમે મને તારે જાઓ અને મને તારે આ દેશમાં પાછા આવી શકો. મહાત્મા ગાંધીજીએ આ વાત માન્ય રાખી અને કામ રજીસ્ટર થઈ. ત્યાર બાદ વજુ ટ્રાંસવાલના મૌરજીએ હોદીઓ સામે પોઝર ચાલુ રાખ્યો કે તેઓ દેશમાં ખોટી રીતે ખુશી મચા છે અને આ દેશ હોદીઓથી બરાબ છે એટલે સન ૧૯૦૭ની સાલમાં હોદીઓને ફરીથી રજીસ્ટર કરવાનો એથીવાટીક એક પ્રયત્ન જેની સામે મહાત્મા ગાંધીજીની સરકારી હેઠળ ટ્રાંસવાલની હોદી કામે સલામતની શરત મારી અને કામે ફરી રજીસ્ટર થવા નાપાડી. એ ૧૯૦૭ના કામદારને તામે ન થયા માટે કમનમ ટ્રાંસવાલના વજુ દબ્બર હોદી આપ્યો જેલમાં મથા. અને મરજીઆત રજીસ્ટર થયા. અને મરજીઆત રીતે રજીસ્ટર થયેલા હોદીઓનાં રજીસ્ટરેશને કામદારનું રૂપ આપવા સન ૧૯૦૮નો રજીસ્ટ્રેશન કામદાર પસાર થયો. આ રજીસ્ટરેશન એ છેવટની સાબિતી રૂપ લેખાય એવું સ્વરૂપ એને કામદારી આપ્યું. ઇમ્પીરિયલ આર્ટ કોષ્ટ વજુ હોદીને તે ગ્રાંડીપીટક ઇમ્પીરિયલ એ એમ દર્શાવે તો તે હોદી પોતાનું રજીસ્ટર બતાવે તો તે છેવટની સાબિતી રૂપ બન્યા અને તે ગ્રાંડીપીટક ઇમ્પીરિયલ નથી એમ તુરતજ લેખાય. સન ૧૯૧૩ના ઇમ્પીરિયલ કામદારમાં વજુ આ રજીસ્ટરેશનની રિશ્તિ મજબૂત બનાવી. આ રજીસ્ટરેશન ખોટી રીતે દમા દેશથી મેળવ્યાં હોય તો સન ૧૯૨૭ના કામદારની પાસે કલમ પ્રમાણે રદ કરી શકાય એવી રિશ્તિ કરી તેમાં વજુ કોર્ટ એવો ચુકાદો આપ્યો કે સન ૧૯૧૩ની સાલ પહેલાં નીકળેલાં રજીસ્ટર ગમે તે રીતે નીકળ્યાં હોય તે રદ કરી શકાતાં નથી. આ નવું ઇમ્પીરિયલ બીજ એવી દલીલ કરી દાખલ કરવામાં આવ્યું કે યુનીયનની બદલ કોષ્ટ વજુ પ્રખ્યાત માણસ વજુ વર્ષથી બદલ રહે તો તે પોતાનું ડોમીસાઇલ ગુમાવે છે અને તે યુનીયનમાં પાછો દાખલ થઈ શકે નહિ. ટ્રાંસવાલના હોદીઓ રજીસ્ટ્રેશન સર્ટિફિકેટ ધરાવતા હોવાથી

વજુ વર્ષથી વધુ બદલ રહે તો ડોમીસાઇલ ગુમાવે એટલુંજ પરંતુ રજીસ્ટ્રેશનના આધારે તે પાછો દાખલ થઈ શકે છે તેથી તેને તેમ કરતો અટકાવવા આ બીજ બાવતમાં આવ્યું છે. તેમજ રાઉંડ ટેબલ કોન્ફરંસ વખતે એ વાત નહીં થયેલી હતી કે વજુ વર્ષ બદલ રહે તે પાછો આવી શકે નહિ. આવી ડોક્ટર મલાનની દલીલ છે. રાઉંડ ટેબલ કોન્ફરંસની વાત થી હતી તે અમે બજાતા નથી. તે હોદી સરકાર અને યુનીયન સરકારની વચ્ચેની વાત છે. પરંતુ ટ્રાંસવાલનાં રજીસ્ટ્રેશન સર્ટિફિકેટ જેની પાછળ સલામતનો મહાન પ્રતિ-હાસ રહેલો છે, જેને ખાતર વજુ દબ્બર હોદીઓએ કાસવાસનાં અનેક દુઃખો વેઠેલાં છે તે રજીસ્ટ્રેશન સર્ટિફિકેટને માત્ર કામદારના દુકાંજ બનાવી દેવા એ ટ્રાંસવાલના હોદીઓના અસ્તીત્વ ધરાવતા એક મોટામાં મોટા હકને છીનવી લેવાનો અસંત કુદ, અને એક નીચમાં નીચ ચરમ બરેલો પ્રયત્ન ડોક્ટર મજાને કરી ટ્રાંસવાલના હોદી કામદારને એક કારી થા જમાડ્યો છે. જે આ બીજ બાવતો હેતુ ડોક્ટર મલાનને એટલેજ હોય કે યુનીયન બદલ વજુ વર્ષથી વધુ રહેલા હોય તો તેને આવતા અટકાવવા આ રજીસ્ટ્રેશને રદ કરવાનો હેતુ છે તો તે વાત વજુ તફાજ જુદી છે. તેમજ હોત તો ખી. કંકને રજુ કરેલો સુધારો સ્વીકારવામાં તેને કયો વાધો નહતો. વજુ વર્ષથી યુનીયનની બદલ ટ્રાંસવાલનો હોદી રહે તો તે માત્ર ડોમીસાઇલ ગુમાવે છે. તે રજીસ્ટ્રેશનના આધારે પાછો દાખલ થઈને પાછું વજુ વર્ષ રહી ડોમીસાઇલ પ્રત કરી શકે છે. મૌરજીએ વજુ જે વજુ વર્ષથી યુનીયન બદલ રહે તો તેઓ માત્ર ડોમીસાઇલ ગુમાવે છે. તેઓ ઇમ્પીરિયલ કામદાર હેઠળ ફરી પાછા દાખલ થઈ શકે છે. હોદીઓ યુનીયનમાં બધે તેમ કરી શકતા નથી પરંતુ ટ્રાંસવાલના હોદીઓ ઇમ્પીરિયલ કામદારમાં જુદાજ ધોરણે મુકાબલે હોવાથી રજીસ્ટ્રેશનના આધારે ડોમીસાઇલ ગુમાવ્યા છતાં પાછા દાખલ થઈ શકે છે. તેમનો આ અસ્તીત્વ ધરાવતો હક આ માટે જુદાથી લેવો? વજુ વર્ષથી વધુ બદલ રહે તે ટ્રાંસવાલમાં પાછો દાખલ ન થઈ શકે એવું કામદાર વિરોધ છતાં કરવું હત તો ખી. કંકનેના સુધારાથી તે થઈ શકત. તે સુધારો ન સ્વીકારવામાં વજુ સરકારનો અસંત નીચ હેતુ હવે ખુલ્લો થઈ જાય છે. અને તે એ કે રજીસ્ટ્રેશનની રિશ્તિત હવે કસી રહેલી નથી. તે ધરાવનાર હોદી તે બતાવતાંજ ગ્રાંડી-પીટક ઇમ્પીરિયલ નથી એમ આપો આપ સાબિત થઈ જાય છે તે રિશ્તિત હવે કસી મથે છે. એટલે ઇમ્પીરિયલ આર્ટ ટ્રાંસવાલમાં વસ્તા કોષ્ટ વજુ હોદીને પકડી તે ગ્રાંડીપીટક ઇમ્પીરિયલ એ એમ દર્શાવે તો દેશ પાર થવાના નેખામે તે ગામડે સાબિત કરી બતાવવું રજું કે ટ્રાંસવાલમાં તે ગ્રાંડીપીટક ઇમ્પીરિયલ નથી એટલે કે તે કાપડેસરજ દાખલ થયેલો છે તે તેજી સાબિત કરવું રજું. જેઓ સોળ વર્ષની અંદરની ઉંમર માં હોવાઓ તરીકે દાખલ થયા હોય તેમજ વજુ સાબિત કરી બતાવવું રજું કે તેઓ કાપડેસરજ દાખલ થયેલા છે. તેમની પાસે રજીસ્ટરેશન હોય તે તેમાં તેમને મદદકર્તા નીવડે. જેમજી કોન્ફરંસ લીધેલાં હોય અને જેઓ ટ્રાંસવાલમાં કાપડેસરજ વસેલા છે તેઓ સહિસભામત રહેશે ખરા પરંતુ કામ વજુ હોદીને ગ્રાંડીપીટક કરે તો તેજી હવે પોતે સાબિત કરી બતાવવું રજું. રજીસ્ટરેશન તેમને મદદકર્તા નથી. આ

સ્થિતિ દર પારતી મંબીર છે. ટ્રાંસવાલમાં વસેલા દોહીઓને સત્તાવરણ અને વીધી વીધીને બહાર કઢાડવાનો આ નીચ પ્રયત્ન છે. અમે ભંખાણથી આ પ્રયત્ન સમજ આપી ટ્રાંસવાલના દોહીઓને પુછવા માગીએ છીએ કે તમે શું કરવા માટે જોઈ શકો છો. પોતાકનો વિલામતથી કમલ મળ્યો છે કે કામે આ ખીજની સામે શું જોઈએ. સત્તામદની બડત બડી જે વિજય તમે મેળવ્યો હતો તે ધુળ ભેળો થાય છે. કેપટાઉન ઓર્ગાઈઝેશન એક પછી એક તમારા દરકારને છીનવી લઈ લખે નીચે નાખી રમણવામાં આવે છે તેવા સમયે તમે શું કરશો? ખીજ દવે કાપેલો સ્થાવર એક સમજી લેવું. કાપેલો બન્યા છતાં તમારામાં દર નિષ્પ હોય. તાકાદ, સ્વમાન વધાર્યું હોય, તમારો કેસ સત્તા હોય અને દુખો સહન કરવાનું શીર્ષ હોય તો આપી ટ્રાંસવાલની દોહી કામ એકત્ર બની રજીસ્ટરેને ટુકડા દઈ આવા ઘોર અન્યાયની સામે બડત ઉપાડી શકે છે. ટ્રાંસવાલના દોહીઓને અમે મંબીર વિચાર કરવાની સુચના કરી ચોવીએ છીએ.

જોનની રામલ એમ્પાયર સોસાયટીના આજારા દેશન યુનીયનના આગાહના મવર્નર જનરલ ઇસ્ટ આફ્રિકાનું ઉપાધિ તથા કેનીયાના હમણાજ દરામત થયેલા મવર્નર સર એડવર્ડ ડીમ જેમણે મદતવાનાં બાપણે આપ્યાં હતાં. કેનીયાનું બવિવનું રાજ્યપદારથી જેવું હોયું જોઈએ તે વિશે લાખા સમયથી ચર્ચા ચાલી રહેલી છે. કેનીયા, યુગાન્ડા અને ટાંગાનિકા આ ત્રણે મુદકાનું એક યુનીયન બનાવવું એ પણ એક દરખાસ્ત છે. એ વિશે એક કમીશન તપાસ માટે નીમવામાં આવેલું હતું. એ પ્રયત્ન તપાસ અભાવવાનું કાર્ગ દવે પાલામેન્ટે સીલેક્ટ કમીટી નીમેલી છે તે કરશે. ઇસ્ટ આફ્રિકાના દોહીઓનો કેસ રજુ કરવા દોહી સરકારે જો. કાચીજીની નીમણુંક કરેલી છે. યોડા સમય ઉપર વિલામતના પ્રધાનમંડળે એ સફેદ ખરીતો બહાર પાડ્યો હતો અને તેમાં એ સિદ્ધાંત ઉપર બાર ચુકવામાં આવ્યો હતો કે આ વસ્તા નેટીવોના માલોનું સંરક્ષણ પ્રથમ કરવું. આથી કેનીયામાં ચોરા સેટલરમાં ખગમળાટ મચ્યો હતો. રેડીશિયા અને યુનીયનની સફેદ પ્રજા પણ આ વિચારથી ખગમળા ઉઠી હતી તે આપણે સજી બાપીએ છીએ. નેટીવો માટે સમાનતાનું ધોરણ એટલુંજ નહિ પરંતુ તેના દરકાર રક્ષણ કરવાનું કાર્ગ પહેલી પંક્તિના મદતવાનું ગણાવું જોઈએ એ વિચારે જે સફેદ પ્રજા નેટીવોને પોતાની સત્તા દેશન કચાસેલી રાખવા છડે છે તેને પસંદ નજ પડે. વળી ઇસ્ટ આફ્રિકામાં દોહી પ્રજા આજે સેક્ટો વર્ગ ઉપર ચોરાઓથી પણ અમાલ જમને વસેલી છે. તેમણે દેશના વેપાર તથા ઉદ્યોગને ખીજવ્યો છે તેમને પણ એક બાણુએ રાખીને ઘોડાજ વર્ગો ઉપર આવીને વસેલા ચોરા સેટલરને દેશનો રાજ્યવહિવટ પોતાના હાથમાં જોઈએ છે. દોહીબાણુઓનો સમાન દરકારો લાં દાવો છે. કેનીયાના ચોરા સેટલરને નેટીવો તથા દોહીઓને પાછળ રાખી રાજ્યવાહિવટમાં સર્વોપરીપણું જોઈએ છે. આવી ખરીતિમાં ઇસ્ટ આફ્રિકાના બાપોનો કેવી રીતે ઉઠેલ કરવામાં આવે તે એક મદતવનો પ્રશ્ન છે. યુરોપીય મહાન વિમલ બાર ખીટીક પ્રજાને જે જે લોકોએ પુદમાં સાથ આપ્યો હતો તે તે પ્રજાએ મજા લાખો ઉઠાવી લીધા છે. યુનીયનની સરકારને જર્મન સાથે વેસ્ટ મળ્યું. ટાંગાનિકાનો કારબાર મેડેટ પદ્ધતિ પ્રમાણે ખીટીયોને મળ્યો. દોહી ખીટીક સાથાજનના બચાવ માટે લાખો મનુષ્યો અને કરોડોની દોલતનો

લોભ આપ્યો તેને જાણમાં કરું પણ મળ્યું નહિ. ઇસ્ટ આફ્રિકાની ખીજવણી મોટે ભાગે દોહીઓએ કરેલી છે. એ મુદકામાં ચોરા સેટલરો આજે દોહીઓને ઇલાજેલા રાખી પોતે સર્વોપરી સત્તા બોખરવા છડ્યા મરાવે છે. આ સિદ્ધાંત અમલ છે. મોડાં મકસદને પોતાના બાપણમાં ચોરા સેટલરો બે બાજતથી ચેરસમજ્યુતીમાં પડીને અણાંત બન્યા છે એમ દર્શાવ્યું. પ્રથમ જે એ દેશમાં કસોડર યુનીયન સ્થાપવામાં આવે તો તેઓને સર્વોપરી પ્રતિનિધિત્વપણું જોઈએ છે. આની તેમને સફેદ ખરીતમાં ના પાડવામાં આવી છે. સફેદ ખરીતમાં ખીટી ખીના નેટીવોના દરકાર સાથેવાનું દરિમોદુ એનેજ પ્રથમ મદતવા આપવું એમ દર્શાવવામાં આવ્યું છે તેથી સેટલરોમાં ખગમળાટ મચ્યો છે અને તેઓને લાગ્યું છે કે ડોલોનીઅલ ઓરીસ ચોરા સેટલરોને વિશ્વાસ રાખતી નથી. સર એડવર્ડ ડીમે દર્શાવ્યું કે દોહીસ્તાનના મંધારણ વિશે નેટીવો મુશ્કેલીઓ છે તેવીજ ઇસ્ટ આફ્રિકા મંબંધી પણ છે. સર એડવર્ડ ડીમે કસોડર યુનીયન સ્થાપવાના વિચારવાળા છે. તેણે ૬. આફ્રિકાનો દાખલો આપી દર્શાવ કરી હતી. ડીઝરોએલીના અમલ માં ૬. આફ્રિકામાં કસોડર યુનીયન સ્થાપવાનો પ્રથમ ચર્ચાઓ હતો પરંતુ તે લીજમાં પડ્યો અને ત્યાર બાદનો દુઃખદ ભવિષ્ય આપણી બજામાં છે. જેમ દોહીમાં દરેક બાપી અને ધર્મના લોકોના તરફ સમાન અને ન્યાયી વર્તન રાખવાની બાપણી નીતી છે તેજ સિદ્ધાંત ઇસ્ટ આફ્રિકામાં પણ હોવી જોઈએ. કેનીયાના સેટલરોને પક્ષ લઈ પછી એ માહેજ દર્શાવે છે કે કેનીયાના ખીટીક સેટલરો પ્રત્યે વિલામતમાં આપણે સર્ગ ન્યાયી દરિમોદુ નથી જોતા. કેનીયાનો સેટલર જુદમજાર નથી. યા તે કીર્મત નથી. તે ખેડૂત યા વેપારી છે અને બન્ને ધંધામાં તે સખ્ત મજુરી કરીને પોતાને માટે અને પોતાનાં બાળકો માટે જીવન નિર્વાહ શોધી રહ્યો છે. નેટીવ પ્રજાના કચાણ આતર યુરોપીયનોને તેના પોતાના પ્રયોગની અંદર પણ અચાજ ન હોય એવી સિદ્ધાંત કરવી એવું પરિણામ લાધી સત્તા સાથે તેમને દુરમાવડમાં ઉતારવા જેવું છે. હમનનીતી કદી સજા નીવડતી નથી. આપણા લોકોને બાખીદારી માં લેવા એ કદાપણ ભરેલું છે. નબળાઓ પ્રત્યે માનવો જોવું. રાજ્યપદ પ્રયોગમાં તેમની બીજવટ છુટ્ટિ, અને તેઓની ન્યાય પરાયણતા આ તેમના યુલો છે. તેમના સ્વમાન ઉપર યા કરવો, અને તેમને વિશેષી બનાવવા આથી નેટીવ પ્રજા ઉપર તેના વિચારે જુદા બની જશે. આમ કરવું જીવીત નથી. સાથાજનના મજા પરા બાજોના મારા દેશનું યુલોને કું સારી પેટે ખીજાનું છું. જેમાં પાંચ વર્ષથી કેનીયામાં તેમના જીવન અને આરિયનો મેં અભ્યાસ કરેલો છે. જેમમદારી ભરેલું બાખીદારી આપવામાં તેમનો વિશ્વાસ કરો અને તમારા વિશ્વાસનો તેઓ બંધ કરશે નહિ. કેનીયાના સેટલરોનાં આવા માલાખી બરેલા કાબોમાં વખાણ કરીને સર એડવર્ડ ડીમે ઇસ્ટ આફ્રિકાના રાજ્યવહિવટ સર્વધી લાધી સરકાર સાથે તેમને બાખીદાર બનાવવાની બરજ કરી એનો અર્થ કુંકમાં એજ થાય છે કે નેટીવો અને દોહીઓ ઉપર લાધી સરકાર સાથે સેટલરોએ મળીને રાજ્ય અભાવવું. આ સ્વાર્થી રાજ્યનીતીમાં કેનીયાના સેટલરો હાવી ન બન્ય જે જોવાનું કર્તવ્ય ઇસ્ટ આફ્રિકાના દોહીઓનું તેમજ દોહી સરકારનું છે. ઇસ્ટ આફ્રિકાના કાઠ પણ બાવી રાજ્યપદારણમાં દોહી પ્રજાના રાજ્યપદ સમાન હક હોવાજ જોઈએ એ સિદ્ધાંતને ઇસ્ટ આફ્રિકાના દોહીબાણુઓ કદી પણ લીધો ન બનવા દે એવી અમે આજ રાખીશું.

મહાત્માજી અને વોર્સસરોય વચ્ચે સમજુતી

સંવિનય બંધનની લડત બંધ રહી

રાજકોટમાં ડેલીઓ ખુલી ગઈ

ગાંધીજીના અને ગાંધીજીની જોડે જે એકાગ્રિય થયું તે અવનિર્વાહ્ય નિર્ણયની તરફથી રોટમેટ ક્ષેત્રે પ્રસિદ્ધ થયું છે. સવિનયબંધનની લડત દરમિયાન બંધન છે એ બંધન કર્યા પછી આ રોટમેટમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે દેશના સંવિનયધારીને જોતાં સુખ્ય કામ ફરજને છે તે વિશેની ચોક્કસ ઉપર મહાત્માના પ્રતિનિધિઓ કામ બધાં કરે તે માટેના ચોક્કસ પગલાં કરવામાં આવશે. સવિનયબંધનની લડત અસરકારક રીતે બંધ પડે એના અર્થે જે કામ છે કે અવિરોધ રીતે કાનૂનનો ને બંધ કરવામાં આવે છે તે બંધ કરવું. અમીન મહેસૂલ અને સરકારી બીજાં જે બરખુલે છે તે બંધ કરવી. સવિનયબંધનની લડતનાં દેશ માટે જે ફાયદાઓ મહાર પાડવામાં આવે છે તે બંધ કરવી, લોકોની અને સીવીલ સરકારી અમલદારો ઉપર અનુભવ વાપરી તેને સંજોગોમાં આપી દેવા સમજાવવામાં આવે છે તે બંધ કરવું.

પરદેશી માણસો બંધીકાર

રોટમેટમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે પરદેશી માણસો બંધીકાર સંબંધી હોદી સરકાર એ વાતનો સ્વીકાર કરે છે કે હોદી ઉછેરોને ઉત્તેજન આપવું અને તેમાં લોકોને સમજાવવા, પ્રોત્સાહન કરવો અને બંધીકાર પાલન આપી તેને પ્રસિદ્ધિ આપવી એ રીતોનો ઉપયોગ થતો હોય તેમાં સરકારને વાધા નથી. પરંતુ હોદીમાં ન બનેલો હોય એવા માણસો બંધીકાર કરવામાં આવે છે તે ખાસ ધોરીક માલ માણસો કરવામાં આવે છે અને તે રાજકોટ જેવાં સાંખવાની ખાસ કરી એક રાજકોટ સાધન તરીકે ધોરીક માલ સામે બંધીકારનું દરખાસ્ત વાપરવામાં આવે છે. તે સવિનયબંધનની લડત બંધ કરવામાં આવે તે એ વસ્તુ થયું દર્શાવે છે કે આવા રાજકોટ બંધીકાર પણ બંધ કરવો. આવી રાજકોટની ઉદ્ધોગ કરવા માતા-વરજામાં પણ જેમણે ધોરીક માણસો બંધીકાર અને વેચાણનું કામ આલુજી રાખ્યું હતું તેઓ તેમ કરવા ઇચ્છતા હોય તો તેમનો તે વચ્ચે ઉપર કોઈ પણ કાનૂની અડચણ મુકવો નહિ.

હોદી મલિ એવા માણસો બંધીકાર હોદી માલ માણસો કરવો એ અનુભવ માટે જે રીતો અમલદાર કરવામાં આવી છે તે વિશે મા દાર અને બીજાં કરી મશો ચડે એવા પીણા વિરુદ્ધ પોલીસની રીત અમલદાર ન કરવી. સામાન્ય કાનૂની દંડ માં રહીને એવી અનુભવ કરવી. એ કોઈ પણ સ્થળે પોલીસની વાતોવરતી ગરમ કામ તો હોત તે બંધ કરવું.

પોલીસના વર્તન સંબંધી તપાસ

પોલીસના વર્તન સંબંધી માણસોને બંધીકાર તપાસ અનુભવવાની મામણી કરી છે એ વિષયમાં સરકાર આજે મુરખો બુદ્ધિ છે અને સરકારને લાગે છે કે એવી સાંમ સામા આજેના મુકવાનું આપરે આલુ મશો અને દરેકી કાંતિ સ્થાપવી હોય તો તેમાં વિષ્ણુ આવશે. આ સર્વ વાતો વિષેના વિચાર કરી માધીક એ વાત સાથે સંમત થવા છે કે એ મામણી વિશે દખાલ કરવું નહિ. આરોગ્યને એ વિશે દર્શાવવામાં

આવ્યા છે તે બધાં બેંચી લેવા ઉપર સંસ્થાઓને ચેર-કાપેસરના મંડળ બંધીકાર કરવાની તોડીસો તેમજ ને રાજકોટની કેસો ઉભા હોય તે બધા પાછા બેંચી લેવા. એક કરતે કે એવા કેસો એ બંધીકારને અનુભવ નહાય. કુદરોના અનાદરને માટે પોલીસો વા સાંખજોના ઉપર કામ અનુભવમાં આવ્યું હોય અને અનુભવ હોય તેના સમયે આવી બંધીકાર થઈ શકે નહિ અને કદી તરીકેની મુકિત તેમને મળી શકે નહિ. (આવા કાનૂની દખા માણસો બંધીકાર છે).

કંડ અને જમ થયેલી મીલતો

બધાં સંબંધિત હોય આ વસ્તુ કરવામાં આવેલા કંડ પાછો આપવામાં આવશે. અને આરોગ્યને મુજબ ને મીલત બધાં લેવામાં આવેલી હોય તે પાછો આપવામાં આવશે. અમીન મહેસૂલ અને બીજાં મેલું જે તે આપવાની નાજ પાડમાં કરે તેવા કાનૂનમાં મીલત પાછો આપવામાં નહિ આવે. સ્થાવર મીલત બધાં ત્રીજા પક્ષને વેચવામાં આવી હોય તો તેવું વેચાણ બધાં સુધી સરકારને સંબંધ છે તો સુધી કોન્ટ્રોલ મળ્યા પરંતુ એ વિષયમાં કોઈ પણ માણસ કાનૂન પગલાં બરી થશે.

નોંકરીમાંથી છુટા થયેલાઓ વિષે

જેઓને સરકારી નોંકરી છોડીને રાજકોટમાં આપી દીધેલાં હોય તે બધા કામને માટે પુરી દેવમાં આવી દીધાં તે બધાં નોંકરીને સરકાર પાછા નોંકરી ઉપર બધાં કરે નહિ. બીજાં કાનૂનમાં સ્થાનિક સરકાર એ વિષયમાં ઉદારતા બરેલું વર્તન રાખી વેંચી.

મીલતના કામદાર

નીમક વિશેના કામદારો ને અસ્તીત્વમાં છે તેનો કામ કરવામાં આવે તો તે સરકાર અધારી બધાં કરે નહિ થતો. આજના દેશમાં આર્થિક સ્થિતિ જોતાં નીમકના કામદારમાં મોટો ફરકાર કરી શક નહિ. છતાં અમુક ગરીબ માણસોને રાહત આપવાની ખાતર સરકાર એ કરવા તૈયાર છે કે ને લોકો દરેક કિનારે બધાં મીલત પાછો છે તો વસતા હોય તે મામણમાં માણસોને મીલત એક કરવા અને બરમાં વાપરવા માટે બતાવવા અને તેવાં માણસો વેચવાની પરવાનગી આપશે. પરંતુ બધામાં ખોજ બધાં તેઓ વેંચી શકશે નહિ.

રોટમેટમાં અંતમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે મહાત્માનાં જો આ સેટલમેન્ટની કરતોને અમલમાં મુકવામાં નિમજી નીવડશે તો કામદાર અને અવરથા અનુભવ અને બંધીકાર પ્રત્યક્ષ રીતે કરવા સરકારે ચોક્કસ લાગે તે પગલાં બરશે.

કંડનાં સરકારી સમુદાયમાં સંતોષ

કંડનાં દર્શાવવામાં આવે છે કે ને એકાગ્રિય ગાંધીજી અને ગાંધીજી વચ્ચે થયું છે તે ગાંધીજીની કાંઈકોમાં એક ફોટોગ્રાફ લેવાશે. એક સુખ્ય વસ્તુ એવી જે અનુભવ પામી છે કે એક અનુભવ સંસ્થા ને હોદીમાં સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતા માટે પોલીસને બોમ સંખ્યાન કામ કરવી હતી તે સંસ્થા બંધીકાર માનવેલ્ય જોર નેજા-સમાજ રહીને કામ કરશે. આ વાત અનુભવ મહત્વની છે. એક દેશ માણસો કાનૂની નેવી વસ્તુ બંધીકાર ન હતી તે સ્થિતિ બંધીકાર બધાં. અહીં અમલદાર વર્ગમાં એવા માન્યતા છે કે પોલીસોના વર્તન સંબંધી તપાસ અનુભવવાની મામણીમાં ગાંધીજીએ છેવટે ને નિર્ણય કર્યો તે તેમને સાચા આરોગ્ય ને અનુભવ થશે હતા તેની સ્થિતિનું પરિણામ છે. તો તેઓ એ વિષયમાં વચ્ચે છે તેજ મુજબ હોદીમાં પણ વચ્ચે છે. આ એકાગ્રિય

હવે ખીલું પગલું શું બરું તેને માટેનો માર્ગ મોકળો બંધ નથી. આથી આપવાના સવાલમાં નાની મુશ્કેલીવાર રહી જશે. જે પ્રોપર્ટિઓ જમ કરવામાં આવેલી અને તેને વેચી નાખવામાં આવેલી તે સંબંધી સવાલો ઉભા થશે. બગબગ વીસથી તેવીસ હજાર રાજ્યધારી ડેરીઓ છે જેમાં બગબગ બે હજાર મારશાલ અને લોકાલ ઉદ્યોગવામાં પહોંચીને હશે તેઓને ઓડવામાં આવશે નહિ. આવા નાના સવાલો સિવાય હવે સરકારને બંધારણ ધરાવે વિશે ખીલું પગલું શું બરું તે વિશે વિચાર અભાવે નથી. હવેનું બંધારણ જે રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સ ધરાશે તે હોદ્દામાં મળશે કે નિમણૂકમાં તે હજી નહીં થયું નથી. એક વર્ષ અથવા ટ્રેનિંગ મળશે એટલે એકદરે વધુ ટ્રેનિંગનો મળશે. દરમ્યાન જુદા જુદા સવાલો વિશેની કમીટીઓ અને કમીટીનો કામે લાગી જશે. લંડનમાં એવું માનવામાં આવે છે કે તેહર જેવા એકસ્ટ્રી-પ્રેરોને ગાંધીજી સાથે રાજવામાં રહેકર્મક નિવડશે નહિ. અને મારશાલની નીતિ વધી પડવાનો સંભવ છે. પરંતુ સરકારે ગાંધીજી જેવા મહાન લાગવમ ધરાવનાર પુરુષનો સહકાર મેળવ્યો છે એટલે ખીલું સવાલને તે ગોળું લેશે છે. આ સેટલમેન્ટની વિરુદ્ધ પણ અહીં પશુઓ છે. રોયરમીનરના ડાખાઓ વિરુદ્ધ છે. અને કનકરવેલીવ પક્ષમાં મી. ચર્ચિલ જાયે વિરોધી છે.

લોર્ડ વીલિંગ્ડનના પ્રશ્ન સિદ્ધાંત

‘ધી પીબીએસ’ તરફથી હોદ્દા નવા વોઇસરોમ લોર્ડ વીલિંગ્ડનને એક ફરવેલ દીનર આપવામાં આવ્યું હતું તેમાં તેમણે દર્શાવ્યું કે હું આથી સાથે હોદ્દ વધુ સિદ્ધાંત લખી જઈશ. પ્રથમ સહકાર. હોદ્દા રાજ્યો અને લોકોનો રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સમાં જે વાતાવરણ હતું તે મુજબ અને વચ્ચે સહકાર સ્થાપવો કે જેથી હોદ્દ કોમીનીએ સાથે સમાન ખાગીસર તરીકે રહી શકે અને રીપોન્સીબલ ગવર્નમેન્ટને માર્ગે તે પ્રમાણ કરે. કાયદાઓને માન આપવામાં આવે તે માટે અને સંબંધ સ્વતંત્રતા હોય તે માટે તેઓ સહકાર દેખશે. અને ખીલું સર્વોં માટે સમાન તક. આ વસ્તુ હોદ્દમાં સહેલી નથી. મારા તોને સિદ્ધાંત એ રહેશે કે રંગ અંચા મનુષ્યની ગણના થતી નથી પરંતુ આરિયન મનુષ્ય બનાવી શકે છે.

ભારતનું ધર્મચુદ્ધ

(અમારા હાલુતાનની પત્ર)

ભારતવર્ષની પ્રજાના નવ માસના સલામકના પરિણામે મહાસભાના આગેવાન નેતાઓનાં જેલનાં દાર ઉધકમાં. જુની અને નવી કેમિસની વર્કિંગ કમીટીના લગભગ ૧૪૪ નેટલા સભ્યો ખીનસરતે જેલની બહાર આવ્યા. ધર્મચુદ્ધમાં જુઝલી પ્રજાની આ સરજાવની છત છે. પ્રથમ મહાત્માજીને ઠાકી દુરત ખીલ દેખતેતાઓને ઓડવામાં આવ્યા. સરકાર બલે દેખતેતાઓને ઓડી પ્રજાને જુલ જુલામણીમાં નાખવાના તાગડા-ઓ રમી, પરંતુ બગેલી પ્રજાએ તે નેતાઓના છુટકારા પછી બેવડા જોરે સહાયકની મળવળને ધપાવવા માંડી છે. મહાત્માજી અને ખીલ નેતાઓ છુટ્યા પછી સરકારે પણ પોતાનું દમનનું તીવ્ર જાત દેખવામાં મજા રાખી નથી. બંગાળના સિંક સુનાય મેંજને લાડીના કારી જખઓ કરી મિસ્તાર કર્યા છે. મદ્રાસમાં આપુરોના સરપલ પર બાડીની ઝડીઓ વરસી છે. ટેકેકાણે છુટે દાર્યે લાડીઓ ચાલી. બોરસદની સરપલમાં નીકળેલી બે હજાર ક્ષીઓ ઉપર ચાલેલા લાડી પ્રદારે તેવીસ ઠાકી જનતાના દીવામાં આવ્યે બમાડી છે. એક તરફ નેતાઓ

છુટવાનો આનંદ ખીલ તરફ દીલ દેવાવનાર સીતમ આમ પ્રજાનું — યોગ્યિયત હવે ફસરીમાં પર ફસરીમાં કરી રહી છે.

અમારે ભારતના રાજધારી આસમાનનો પ્રકાશિત તારક પાંડિત મોલીલાલજી અમારાપુરીને ખારે ખાવી ઉભા હતા; સાર રેક નેતાઓ અને તેમના સંબંધી બનો તેમના અંતિમ રાંત મારે જુધેજુધ મળ્યાં હતાં. મહાત્માજીએ જેલમાં આંદ્રિવસ તેમની મુલ્ય અમાની નીકળમાં બેસી તેમની સેવા કરી. મહાપુરુષોએ અને અનેક ડોક્ટરોએ કરેલી સારવાર છતાં આ દિવસ વારો તા. ૬-૨-૩૧ ને રાજ પ્રાતઃકાળે ૬-૪૦ મીનુટે ખરી પડ્યો. સ્વર્ગ લોકમાં ગયો. ભારતને એની પરમ ખોદ કંઠા ન પુરાય એવી પડી. પ્રજાએ આપાસન લીધું કે “મોલી મયા પણ જવાકર મેલી ગયા છે.”

આ ગમગીન દિવસે તેજ ધડીએ યોગમેજીઆએ મુળમંદી જુઝી પર પગ મુક્યો. હવેતાંજ વિચારા સંજ, જખકર અને આંતોજને અપશુકન થયા. મહાત્માજી અવધાનમાં છે. ત્યાં આ યોગમેજીના આશાવાદી આગેવાનો દુરતજ અવધાન તરફ રવાના થઈ ગયા છે.

હિંદ જગતને કેવી રીતે

મહદરૂપ થાય ?

(લેખક: સી. એફ. એન્ડરસન).

હિંદુતાન અને સાહ્ય આફ્રિકા વચ્ચેના વેપારી સંબંધ વિશે મેં લેખ લખ્યો હતો. તે લેખથી આ મુદ્દામાં જે વિવેક વિશે લખવા છે તેની વધી હતી. હોદ્દમાં પણ જે વિવેકથી અંદર લોકો રત લેતા થાય તે વિશેની ચોખ્ખા દુ કરી રહેશે છું. કારણ કે જેથી વેપારી વિવેકમાં પરસ્પર બંને દેશોને આત્મ થાય એમ છે. આવા પરસ્પર બાંધને એકબે વસ્તુથી નુકશાન થાય અને તે બંને દેશો વચ્ચે શું લાગણી ને દાય તો. પરસ્પર બાંધી લાગણીના સંબંધ વિના રસોથી વેપારી સંબંધ નીડવો અશક્ય વાત છે. રાષ્ટ્રીય દુર્ભવાવેટ, અંધિ-કાર અને દુસ્મનાવટ કરેલી જકાત નાંખવાની પદ્ધતિ આટલી વસ્તુઓથી વેપારને ઉંધવાળો કેકામ છે. આવા ઉંધા અને સાંધા માર્ગો લીધા હોય તો વેપારી સંબંધ સ્થાપવામાં ઉંનેબન થઈ છે. માકકની બલી લાગણી મેળવી લેવી એ વેપારની હોદ્દા રસ્તાઓમાં એક છે. નેતિક દ્રષ્ટિએ આ ધોરણની બર ફિમલ છે. વેપારી જગતમાં પ્રજાએ વચ્ચે પરસ્પર સુદર સંબંધ એ આવશ્યક વસ્તુ છે. હોદ્દ બંને ૬. આફ્રિકા આ બંને દેશો પરસ્પર સંલ પરીશ્વેતિ સમજી લેવાનો પ્રયત્ન કરે તો સા. આફ્રિકા અને હોદ એ બંને એક ખીજને સારી રીતે પોજાની કાંઈ એ મુશ્કેલ વાત નથી. કારણ કે આ બંને દેશો છતિદાસમાં ક્રિડાન વખતે પોતપોતાના રાષ્ટ્રનું ભાવી કેવું છે તે સમજાવા કાગ્યો છે. આ મુદ્દાની અંદર જન્મેલા સાહ્ય આફ્રિકાને સાહેબ આફ્રિકાનું બાવી વિશે વાત કરતા અમારે હું સંમિયું છું ભારે વેપારી વિવેકની અંદર હોદના રાષ્ટ્રવાદીઓ જેવી વાત કરે છે તેવીજ વાતો સાહ્ય આફ્રિકાની પણ કરે છે. તેઓ પોતાના મુદ્દાની અંદર જે માલ ઉત્પત થાય છે તેને રક્ષણ આપવા ઇચ્છે છે અને તેને માટે ખજાર ઝાંધે છે. આ વિવેકમાં આ બંને દેશોની એકબે અભિલાષી દેખાય છે. હોદના રાષ્ટ્ર નેતાઓ કોઓ હવે હોદમાં પોતાના લાકમાં સંધા લેશે તેઓ

પોતાના સુરક્ષાના અર્થે કીમતી કોઈ માલ અન્ય સુલભતા મોકલી પછી તેમાંથી તેવાર માલ બનીને પાછો પોતાના દેશમાં ખરીદવા એ નુકસાનકારક પદ્ધતિ હવે જોવા મળતી નથી અને એ તેવાર કોઈએ માલ એ અને તબ્બ મણી કિમ્મત આપીને પાછો ખરીદવા પડે છે એ દશા તેઓ ખેડાવવા પુચ્છે છે. હોંદમાં આવા પ્રકારની રાષ્ટ્રીય પ્રતિનિધિ વાવનાને લીધે આમકાના ઉદ્યોગની અંદર મોટી ઉત્પત્તિ થઈ છે અને નાટકના વોટકના (આમકા રંગવા માટે વપરાતી ઝાંડની છાલ) ઉદ્યોગને હોંદના બજારમાં દાખલ થવાની સોનેરી તક મળી છે. આમકા મેળમાં મેં જ્યારે એ વિવચના આકાશ આપ્યા હતા ત્યારે તદ્દન તાબાજ આકાશ હું આપી ચકાશે નહોતો. સન ૧૯૨૬ ના આકાશ જોતાં વોટકના ઉદ્યોગમાં ઘટાડો થઈ મળેલો જોવામાં આવે છે. વોટકનો વેપાર સન ૧૯૨૮ માં રૈડ ૭૬૩૯૦૦ નો હતો તે સન ૧૯૨૯ ની સાલમાં પડીને રૈડ ૫૧૩૫૪૨ નો થયો હતો. સન ૧૯૩૦ ની સાલમાં જરા સુધારો મળેલો દેખાય છે. હોંદુસ્તાન નાટક પાસેથી હમણાં ખરીદી કરવા લાગ્યું છે. અને બલિષ્ઠમાં વેપારની ધણી વૃદ્ધિ એ વિવચમાં થવાનો સંભવ છે. હોંદ અત્યારે અર્થતંત્રમાંથી પસાર થઈ રહ્યું છે એટલે એ વેપારમાં ઘટાડો થવાનો સંભવ છે પરંતુ હોંદના નવા રાજકીય બંધારણની અંદર સ્થાપના થઈ જઈ ત્યારે આરે બાલુજેથી વેપારમાં વધારો થશે એ વાત એકમત છે. એકા ત્રીસ વર્ષમાં હોંદમાં જે બીજો ફેરફાર થયો છે અને તેથી ૬. આફ્રિકાના વેપારને કેવી અસર થઈ છે તે હું સમજાવીશ. જ્યારે ત્રીસ વર્ષ પછી હું હોંદુસ્તાન ગયો હતો ત્યારે હોંદના બજાર માટે જોખતાં ઝોવરોટ, રમ્મ, ઉનના કપડાં વીગેરે સર્વ સામાન વિલાયતથી આવતો હતો. હોંદમાં કાપમતો બજારની સંખ્યા ધણી મોટી છે. દરેક વર્ગના મળીને તબ્બ લાખ સિપાઈઓ હોંદમાં છે. મુખ્યત્વે મોર્થ વેસ્ટ કટીઅર ઉપર આ બજારનો ઉપયોગ થાય છે અને આ સખ્ત થઈ પડે છે. અને તેથી કપડાં સુધર ઉનનાં હોવાં જોઈએ. દરેક સિપાઈને એક પળતી નોકીસમાં સેવા માટે તેવાર થઈ જવું પડે છે. આ બજારને માટે જોખતાં ઉનનાં કપડાં વિલાયતથી ખરીદવાં કે હોંદમાં તો બનાવવાં એ પ્રથમ ઉપર અર્થ લાગતી હતી તે અને વાદ છે. તે વખતે જેવી હાલ કરવામાં આવતી હતી કે કાન-પોરમાં જે અરખ કપડાં બનાવવામાં આવે છે તે સસ્તાં અને ટકાઈ દતાં. આ અર્થ આજુબ રહી પરંતુ યુરોપના મદાન પુરૂ વેળા આ સવાલનો ઉકેલ હમેજને માટે થઈ ગયો. કારણ કે તે વેળા હોંદમાં ૧૪૫૦૦૦૦ નું બજાર ઉઘું કરવાનો નિશ્ચય થયો અને એ સર્વને હોંદ કપડાં પુરા પાડવાની હતી. મેસેપોટામીયા, ઇજીપ્ત, પેલેસ્ટાઇન અને મુસ્લિમ આફ્રિકામાં મોકલેલા બજારને પણ હોંદ કપડાં પુરા પાડવાની હતી. મેડી-ટરેસીઅનનો દરિયાનો માર્ગ લગભગ બંધ થઈ ગયો હતો. વિલાયત માંડ માંડ પોતાના દેશમાં ઉભા કરેલા બજારને કપડાં પુરા પાડી શકે એવી સ્થિતિમાં હતું. આથી પહેલીજ વાર હોંદ પુર્ણની વક્રીયા બન્યું. આ પુરૂ વાદ હોંદને જે તક મળી હતી તેને ન સુમાવવાનો રાષ્ટ્રીય નેતાઓએ નિશ્ચય કર્યો હતો અને આજે એ આમકાશરક પરિણામ આવેલું છે કે એકમરોટ અને ઇમ્પોર્ટના વેપારમાં હોંદ આજે દુનિયાનાં ૭ મોટા મુલકોની પ્રથમ પંક્તિમાં મુકાયેલું છે. હોંદમાં નવીન રાષ્ટ્રીય બજારોને લીધે પોતાના મદાન વેપારી લાભ વિશે હોંદ હવે બહુત થયેલું છે. હવે તે વિલાયત ઉપર

આધાર રાખીને એકી રહેશે નહિ. અનેક અનના લાભને હવે આ મોકલુ છે. ત્યાંની વસ્તી બનીશ કરોડની છે. એટલે બજારની વસ્તીનો એ પાંચમો ભાગ છે. અને હોંદના ફેટલાક બાજોમાં વસ્તી એટલી ધીમ છે કે એક સ્ટેવર માઇલના વિસ્તારમાં લગભગ એક દબાર માણસ વસે છે. આથી ધીમ વસ્તીનો ખ્યાલ આ દેશમાં ફાઇને આવી પાછું ન શકે. જમાળ અને મલબારના ભાગમાં ૭ માસમાં એક ઇમ્પોર્ટ વરસાદનું પાણી પડે છે અને તેને લીધે ખેતરોમાં પડાડો વરસ્યો જે પાણી આવી પડે છે તેથી આપો આપ તેને ખાતર મળ્યું રહે છે. દિમાલથ અને તેની આસપાસ પણ વર્ષમાં લગભગ ૪૦૦ ઇંચ જેટલો વરસાદ પડે છે અને તે ઉમાણના ભાગમાંનું તબ્બ પાણી બહાપુના અને મંચા નદીમાં આવે છે. અર્થ પુરતો લાપ પડે છે. પુરતા પ્રમાણમાં વરસાદ પડે છે આવા આપખંજનક કુદરતી સાધનોથી બરપુર સુલભતા અંદર જે મદાન વસ્તી પડેલી છે એવો દેશ અન્ય દેશોની પેલાજતી ખરીદી એવી મોટી કરે છે કે જેની હદ નથી અને પોતાની પેલાજતા બદલામાં અન્ય દેશોની પેલાજ તે બાર મોટા પ્રમાણમાં ખરીદે છે. સોનું અને રૂપું જેમ તે મદાન બજારમાં ખરીદે છે અને તે સાથે સાત લાખ ગામડાંઓમાં અદ્યત્ત થઈ જાય છે તેમ માટે અન્ય પેલાજતી સ્થિતિ પણ સમજાવી. અને મદાન દેશવતને કરતી કરવા માટે મેંકરી પદ્ધતિજ આજુ કરવાની આવરપકતા આ છે. અને તેમ થવાથી આખા બજારનો વેપાર સુધરી શકે છે. કાંસની પેટ હોંદુસ્તાન એ મહેનત ખેડુતોથી વસાએલો મુલક છે અને તેમના મહેનત માંથી થતા ઉત્પન્નને બનાવવાની પ્રેરણા છુદિ તેમનામાં વંશપરંપરા ઉતરી આવેલી છે. અને હોંદને હવે મળનાર નવા બંધારણ સુલભ તેનું આવી તેનાં લોકોના લાભમાં રહેશે અને તેથી જે નવીન ઉત્પાદ તેના સર્વ રાષ્ટ્રીય સાદસને મળશે અને અનેક વર્ષોના ગજા બાદ જમનાના બજારમાં હોંદ અંદર પુનઃ દાખલ થશે ત્યારે જમનાના આર્થિક ઉત્પત્તિને બીજી કાંઈ પણ વસ્તુના કરતાં તેજ ફરીથી સ્થાપી શકશે. અને આવના સમયે જે વસ્તુની જરૂર છે તે હોંદ દાખલ કરશે અને તે જોઈ કે જે માલ ઉત્પન્ન કરનાર છે તે પાછો નવો માલ ખરીદ કરનાર પણ હોવો જોઈએ. અને જોઈ સમયે ચીન પણ જે વેપારી બજારની અંદર પાછું દાખલ થાય તો આજે આખા બજારમાં જે આર્થિક મંદતા પ્રસરી ગઈ છે તેમાંથી છુટવાની આજા રાખી શકાય. આ બંને મુલકો કે જેની અંદર જમનાની પ્રજાની વસ્તીનો અર્થો વામ વસે છે એ મુલકોને રૂપે આપણે એવુંજ માનતા આવ્યા છોએ કે જે દેશો અન્ય પ્રજાઓનો માલ ખરીદ કરનારી છે અને તે કશું ઉત્પન્ન કરનારી પ્રજા નથી. જલકાળનો ઇતિ-કાસ જોતાં ફેટલેક દરમિયાને એ વાત સાચી કરો કારણ કે જે બંને દેશો રાજકીય દ્રષ્ટિએ પરાધીન હતા. અને આજે એ મુલકો સત્તર પરાધીનતાના સર્વ અંગે એક પછી એક ફાળવી દેતા થયા છે. પોતાની સુલભતા અંદરની રાજ્યનીતિ અન્ય પ્રજાઓને પણ તે હવે લાગુ પાડતી થઈ છે. આ ઉત્કર્ષનો કાળ આ મદાન મુલકની અંદર સહિસહામતીથી પસાર થઈ જાય તો આખી મનુષ્ય જાતીને તેથી મદાન ફાળેશે. કારણ કે તેમ થવાથી એ દેશોની માનવ શક્તિ જે પડેલી છે તે છુટી થઈ જશે અને તેમ થવાથી અગાઉના કરતાં પણ મદાન બહોળો બજારનો બાપાર તે ઉત્પન્ન કરી શકશે.

પોર્ટ ઇલીઝાબેથમાં હિંદી બાઈઓની સભા

૬. એપિનિયન પત્રને મદદ

શ્રી, પ્રાગજી ખંડુભાઈ દેસાઈ સુટનરેમથી પોર્ટ ઇલીઝાબેથ મથા દત્તા રેસન ઉપર તેમને રા. કે. એન. ભગત મળ્યા હતા. જેમને હાલ ભગતમ એક અફવાડિયું રવા દત્તા. આ ક્ષત્રીય યુવરાની મોટી મંડળના આગરા હેઠળ મંડળના તવા બંધાવેલા હોલમાં હિંદી બાઈઓના સભા મળી હતી. આ હોલ અગે વરસેજ બંધાવવામાં આવ્યો છે. જેની કિંમત ભગતમ પૈડ ૧૬૦૦ ની છે. આ હોલ સિવાય ખીજી એ ગ્રાપર્ટ લગભગ પૈડ ૧૧૦૦ ની ખરીદવામાં આવેલી છે જેનું પૈડ ૧૪ બાકું આવે છે. આ હોલની અંદર ક્ષત્રીય મોટી મંડળના આગરા હેઠળ એક કાળા અલાવવાનો ઇસારા રાખવા માં આવ્યો છે. હોલનાથી એક શીક્ષકને બોલાવવાનો પણ બંદોબસ્ત કરવામાં આવ્યો છે. આ મુજબ પોર્ટ ઇલીઝાબેથની અંદર વરતા મોટી ભાઈઓ ઠેળવણીમાં રસ લે છે અને જાહેર કાર્યની અંદર પણ આમળ મકતો ભાગ લે છે. ઉપલા હોલની અંદર મળેલી સભામાં કેપ ઇન્ડિઅન ફ્રેન્સિસના પ્રમુખ શ્રી. ખાન યુજ. ટ્રેઝરર હકીમ સાહેબ, મોલ્ટી ઇકરામુદીન જેઓ કેપટાઉનથી પોર્ટ ઇલીઝાબેથ આવ્યા હતા પ્રમુખ શ્રી. એસ. કે. મર્વેટ દર્જાબું કે આજની સભા બોલાવવાનો હેતુ એ છે કે ઇ. એ. પત્રના અધિપતિ શ્રી. પ્રાગજી દેસાઈ તેમજ કેપ ઇન્ડિઅન ફ્રેન્સિસના અમલદારો તથા ઇસ્લામી બાઈ માંડાબાઈ હરિલાલ દેસાઈ વીજેર મહેમાનો આવેલા છે તેમનો સન્કાર કરવો અને શ્રી. પ્રાગજી દેસાઈ ધી ટ્રાંસવાલ એશિયાટીક ટેન્પોર ખીલ તથા ઇમીગ્રેશન ખીલ ને પાર્લામેન્ટમાં દાખલ કરવામાં આવ્યા છે તે વિષે આપણને સમજ આપશે. બાદ તેમજ શ્રી. દેસાઈને આ વિષયે સમજાવવા અરજ કરી હતી. શ્રી. પ્રાગજી દેસાઈએ તાર બાદ પોર્ટ ઇલીઝાબેથના હિંદી બાઈઓને આવી રીતે મળવાનો આ પ્રસંગ મળ્યા તે માટે આનંદ પ્રદર્શિત કરી ટ્રાંસવાલના હિંદી બાઈઓનાં દુઃખોનો કચ્છ ઇતિહાસ હલમદાવક ભાષામાં વર્ણવ્યો હતો અને સન ૧૯૦૮ માં ખસાર કરવામાં આવેલો સોનેરી કાયદો અને ટાઉનશીપ એક્ટ એનો ઇતિહાસ વર્ણવી ટ્રાંસવાલના અદેખા ગેરાઓએ હિંદીઓની સાથે જુગેજ ઉઠાવી ટેન્પોર ખીલ કેવી રીતે વધ્યું, જેઠાનીસબર્ગનાં મ્યુનિસિપાલિટીએ આખી હિંદી કોમનાં ભાઈબહેનો દેવી રીતે અટકાવી રાખેલાં, હિંદી સરકારના એજન્ટ સર કુર્મા રેડી આ પ્રસંગ કેટલી સખ્ત મહેનત કરી રહ્યા છે તેમજ સા. આ. ઇ. ફ્રેન્સિસની મળેલી એમરજન્સી કોન્ટ્રોલ તથા કેપટાઉન ખાતે મળેલી કોન્ટ્રોલ ટેન્પોર ખીલ વિષે સખ્ત હાથે કરી ને વળજી લીધું હતું અને પરિણામે એ ખીલ પાર્લામેન્ટની ચાલુ બેઠકમાં મુજબતી રદશે અને ખીજી રાઉંડ ટેબલ કોન્ટ્રોલ મળે તેમાં એ પ્રસંગો નીકાલ કરવો એવી ંચવરજા થશે વીજેર બજાવી કાર્યાબુ કે દક્ષ આ ટેન્પોર ખીલની ઉપાધીમાં ટ્રાંસવાલના હિંદીએ અદર જટલી રવા છે ત્યાં પાર્લામેન્ટની ચાલુ બેઠકમાં આખી કોમને તથા હિંદી સરકારના એજન્ટ સર કુર્મા રેડાને અંધારમાં રાખી અચાનક ઇમીગ્રેશન ખીલનું પહોં વાંચન પાર્લામેન્ટમાં દાખલ કરવામાં આવ્યું. અપારે ખીજે

દિવસે વર્તમાનપત્રમાં વાંચ્યું તારેજ અપર પડી કે નવું ઇમીગ્રેશન ખીલ પાર્લામેન્ટમાં દાખલ કરવામાં આવ્યું છે. ટ્રેવલ આ ખીલ મેળવવામાં આવ્યું અને તે જોયું તો ટ્રાંસવાલના હિંદીઓના રજીસ્ટરોના સર્વે દસ આ ખીલથી છીનવી લેવામાં આવ્યા છે. શ્રી. દેસાઈએ તાર બાદ સા. આ. ઇ. ફ્રેન્સિસના અમલદારો આ સંસ્થા મારફતે કોમના હકો સામ્યી રાખવા દેવા પ્રયત્નો કરે છે તે વર્ણવી અંતમાં ઇ. એ. પત્ર કેટલી આર્થિક મુશીબતો વચ્ચે રખાય આખી રજી છે તે દર્શાવી સર્વે બાઈઓને એ પત્રના આદર બતી બવાજબ આપવા વિનંતિ કરી હતી. કેપ ઇન્ડિઅન ફ્રેન્સિસના પ્રમુખ શ્રી. ખાન યુજે પોર્ટ ઇલીઝાબેથના હિંદીબાઈઓને જાહેર કાર્યમાં ઉત્સાહ લેવાનો આમદ કયો દતો અને કોમનાં રયાનિક ને ને દુઃખો દોષ તે વિષે ફ્રેન્સિસને અખી જખાવવા દર્જાબું હતું. પોર્ટ ઇલીઝાબેથમાં ને બસો દોડાવવામાં આવે છે તેમાં કાળા અને ગેરાઓનો બેઠ રાખવામાં આવેલો છે તે વિષે તેઓએ સભાનું ખાન બેંચું હતું. બાદ હકીમ સાહેબ, મોલ્ટી અકરામુદીન તથા શ્રી. ઠાકર જેમ વીજેરેજ વિવેચનો કર્યાં હતાં.

પ્રમુખ શ્રી. એસ. કે. મર્વેટ મહેમાનોનો તાર બાદ દુબોથી સરકાર કરી આબાર માન્યો હતો અને ઇ. એ. પત્રને મદદ આપવા વિનંતિ કરી હતી. કરાન વાળા ભાઈશ્રી માંડાબાઈ હરિલાલએ ઇ. એ. ને એ ગીતી મદદ તરીકે બેઠ આખી હતી.

એજ હોલમાં શ્રી. પ્રાગજી દેસાઈએ હોલનાની સલામતની જાન એ વિષય ઉપર પોર્ટ ઇલીઝાબેથના બાઈઓના આમદથી એક ખીજી બાપજી આપ્યું હતું અને સ્વાધીનતાની જાતનો ઇતિહાસ હલમ રપર્ટો બાપામાં તેમજ વર્ણવ્યો હતો. વંચકમ વાળા બાઈશ્રી ધનજી રામજી તેમજ અન્ય બાઈઓએ પ્રસંગે અનુસરતાં બાવણો કર્યાં હતાં. સભામાં બહેનોની સંખ્યા પણ મોટા પ્રમાણમાં હતી તેમને શ્રી. પ્રાગજી દેસાઈએ હોલમાં આવી રહેલી સલામદની જાતમાં મદદ આપવા ઉશરાઈ કરી હતી. હરપૂરના ગામીને મોકલી આપવા વિનંતિ કરી હતી. મેસર્સ ત્રીકમદાસ ઘધર્સની પહેડીતા મેનેજર શ્રી. દિવાનનાં પત્ની મીસીસ દિવાને જાત માટે એક ખીની આખી હતી અને ખીજી બહેનો સાથે મળીને તેઓ રૂંડ ઉપરાવે એવી મોડવજી લખ હતી. શ્રી. કે. એન. ભગતે ધા ક્ષત્રીય યુવરાની મોટી મંડળના હોલની બહાર એક વીજળીની બતી પોતાના ટરશી મુઠી આપવાનું જાહેર કર્યું હતું ને માટે તેમનો મંડળ તરફથી અભાર માનવામાં આવ્યો હતો. પ્રમુખ શ્રી. એસ. કે. મર્વેટ તેમજ અન્ય બાઈઓએ શ્રી. પ્રાગજી દેસાઈનો આભાર માન્યો હતો. ઇ. એ. પત્રને પોર્ટ ઇલીઝાબેથના હોલ બાઈઓએ ઉદારતા પુર્વક મદદ આપી પૈડ ૭૯-૬-૬ ની મદદ આપી હતી તે માટે શ્રી. પ્રાગજી દેસાઈએ સર્વે બાઈઓનો આભાર માન્યો હતો અને ઇ. એ. પત્રને ચાલુ રાખવા માટે ને કામથી જતાથી હતી અને તેથી તેમને ને ઉત્સાહ આપવામાં આવ્યો હતો તે દર્શાવી કાલ પણ બોલે પત્રને ચાલુ રાખવાની ખાત્રી સૌ બાઈઓને આપી હતી. ઇ. એ. ને મદદ આપનાર બાઈઓનાં નામોનું લીસ્ટ નીચે મુજબ છે:—

ઈ. એ. ને મદદ આપનાર બાઈઓનાં નામો

મેસર્સ ત્રીકમદાસ ઘધર્સ ૫-૫-૦, કે. એન. ભગત ૨-૨-૦, એસ. કે. મર્વેટ ૨-૨-૦, પરજુભાઈ ભમવાળજી આમલી ૨-૨-૦, બપ્પુ ઘધર્સ ૨-૨-૦, મેગાભાઈ મોઢાભાઈ ૨-૨-૦, નરેશભાઈ હરીશભાઈ ૨-૨-૦, હર્શભાઈ દાવીર ૨-૨-૦ હર્શજી

ભાઈ રામભાઈ ૨-૨-૦, ચક્રનંદ ભાઈભાઈ ૨-૨-૦, નારણ
ભાઈ રણછોડ બીલીમોરીયા ૨-૨-૦, રામજીભાઈ લાલા ૨-૨-૦,
મોરારામભાઈ કાળા ૨-૨-૦, અંગારામ ભગવાન ૨-૨-૦,
પરસોત્તમ ભગવાનજીની કુંવની ૩-૩-૦, ગાડાભાઈ દરિયાઈ
દેશાઈ (કરબન) ૨-૨-૦, રમજીભાઈ મોરારજી પરમેષ્વર
૧-૧-૦, રણછોડભાઈ કાળેદાસ ૧-૧-૦, જુલાભાઈ બીજાભાઈ
૧-૧-૦, રામા દાના ૨-૨-૦, ચેલામ ભાડી ૨-૨-૦, રમ-
જીજી ગોવિંદજી વર્મા ૨-૨-૦, પેલાભાઈ બીખાભાઈ ૧-૧-૦,
જીવજી ગોવિંદજી ૨-૨-૦, જંઝ. આર. તાપડ ૧-૧-૦,
વી. જી. તાપડ ૨-૨-૦, સી. જી. લોગમ ૨-૨-૦, બીમ
ભાઈ નારજી દેશાઈ ૨-૨-૦, સોમા આવા ૨-૨-૦ ભાજા-
ભાઈ રણછોડ ૧-૧-૦, સી. અપાડુ ૨-૨-૦, નરસિંહ બાભાઈ
૨-૨-૦, દયારામ ખુશાલ ૧-૧૨-૬, બાજા દાજી ૧-૧૦-૬,
હીરાભાઈ મોરારજી ૧-૧-૦, મોરારામ જોરામ ૧-૧-૦,
મુન્નાભાઈ દાજીભાઈ ૧-૧-૦, કાજાભાઈ દરિયાઈ ૧૫-૩,
સાધુ પ્રકાશ ૧૦-૩, કાજાભાઈ ખુશાલ ૧૦-૩, મીરાભાઈ
રામભાઈ ૧૦-૩, ગોવિંદભાઈ જીયા ૧૦-૩, વિદ્યુતભાઈ
મોરારજી ૧૦-૬, મોદનભાઈ અંગાભાઈ ૧૦-૬, ગોવિંદ રખનાથ
૧૦-૬, મોરાર પરામ ૫-૦, કાજા કેશવ ૧૫-૬, મોરાર
જીવજી ૫-૦, આર. વી. પીરસે ૧૦-૦, રણજીજી ગોપાળ
૫-૩, ભગુભાઈ જીવજી ૧૨-૬, ફરીજી દુર્ગા ૧૦-૬, અશુ
બ્રાહ્મ બલુભાઈ ૫-૦, એક મિત્ર ૫-૦, એકંદર પોડ
જી-૯-૬ મદદ તરીકે આપવામાં આવ્યા છે.

બારડોલીના દિવસ

(અમા અંકથી આરંભ)

દિવસ! દિવસ!

એકદાનંદ મદિનાની ૧૦ મી તારીખ હતી. મમરાતે
અજવાળાં કલ્યાણ ને અધારાં આબાં. બારડોલી જમજીને
ભાગ્ય ને ભાગ્ય યશુ. કુકમ આબો દતો: “આને ને આને,
અભારે ને અભારે, અગીવારની તારીખનું વડાજી વાજ તે પહેલાં
દિવસ કરો.”

દિવસ! દિવસ! દિવસ!

ધરમાંથી સામાન બહાર નીકળવા લાગ્યો, સેંકડો આકાંમાં
સામન નાંખવા લાગ્યો. આકાં ને ગોદકાં, નાની મોટી
તમામ ધરવજરી ગોદાંમાં પડવા લાગી.

જરેકાં ધરો ખાલી થયાં, ને ખાલી આકાં ભરાયાં.

પટેલ ને પટલાણી ખાલી ઘરમાં ફરી વળ્યાં, પ્રુષ્ઠપ્રુષ્ઠો
જોઈ વળ્યાં. દબે કશું નહોતું રહ્યું. રજાં કનાં સંધવાનાં
જે દાંદલાં, સડી અથેલી સાવરણી, જુનાં ચપ્પા અથેલાં જે જોડાં,
ઝાંઝાનાં પાંચ ફેતરાં.

પટલાણીએ બાળક દાથમાં લીધું, પટેલે તાણું લીધું. ધર
માંથી બહાર જવા નેવાર થયાં. ફરી ફરીને વડાજા વાસમાં
થયાં, વર્ષોના સ્થાનમાં થયાં, થયાં અને બહાર આબ્યાં; બહાર
આબ્યાં ને પાછાં અંદર પેલાં. “મારૂં ઘર!” બધોળાં નાન-
પણમાં રજાં દત્તાં, જહો પરપયાં ને પાંચથોં દત્તાં, અહોળાં
સખદુ:ખનાં અનેક વાતો કરી હતી. આ બધું જોડીને તેઓ
જતાં દત્તાં. પટેલ ને પટલાણીએ જાણે અંતરથી શુદ્ધેવને
નમન કર્યું, લામ માટે મારી માગી ને મારી માગતાં નાં

આંખનાં આંસુ લુછ્યાં.

પટેલે કદતાનો અંખારો માર્યો, પટલાણીએ સાથે જોડ
સાક્ષી પુરી. તાણું લીધું ને ધરનો લામ કર્યો.

અંધારી કાળો રાત્રે બરમાર જોડીને પટેલ ને પટલાણી
બાળક સાથે ચાલી નીકળ્યાં: એક કુકમે ચાલી નીકળ્યાં, પચનને
કારણે ચાલી નીકળ્યાં, સ્વરાજને કારણે ચાલી નીકળ્યાં.

ઘરખારને છોડતાં

લીલી ધરતી સાથે, જુવારના ને તુલના પાક સાથે જળભરી
આંખે જોડતું જોઈ રહ્યો, પટલાણી જોઈ રહી, બાળક જોઈ રહ્યું.

ધામે ધામે ગાડું ચાલતું હતું. કેમ જાણે તેને પશુ ધર
જોડીને જતું ન મમતું હોય!

બજારને પશુ મનમાં ચત્તું હતું કે ‘મેં’ જેટલી આ જમીન,
મેં વાવેલી આ જમીન, કેમ કરીને છોડાય?’

જેતર સાથે સાથે ગાડું ચાલી રહ્યું હતું. રસ્તા આગળ
વધ્યો. પટેલનું અંતર પાછળ રહેવા લાગ્યું. ડોક ફેરવાને
પટલાણી ચેતાની ચેલ, મેથો ચેલ જોતાં દત્તાં, હેંતયી જોતાં
દત્તાં, ફાંચથી ને ફાંચથી જોતાં દત્તાં અને જોવાની કૌશી
કૌશીને આવતાં આંસુ રોકી સુધારી લેતાં દત્તાં.

દેવું ચીરાતું હતું ને તેમાંથી ગાસ નીકળતી હતી—

“આ મારૂં ધન, આ મારી જમીન, મદામદેવતે મારા
પુર્ણજોએ જો મેળવી દત્તાં. ટાડનકાં વેડી ધર આખાંએ
જોને સાચવી હતી. હમજાંજાં અમે જોને જોડી, હમજાંજાં
તેમાં જુવાર ને તુલ જમી નીકળ્યાં દત્તાં, હમજાંજાં નમ્મર
નાથેથી તુલને શ્રમ જોડાં; ને જુવારને કજસજાં આબ્યાં. આકા
દત્તાં, કૌંદ દત્તાં ને આ જેતરનું ધાન્ય લણી લાવીશું ને વરસ
આપું નિરતે આપશું. આ તુલમાંથી ર મગરો, અને પોજી
કાંતીને તેનાં કપડા કરાવીશું; પશુ કાળો ફેર પાંચ લાગ્યો,
લોકો એક પછી એક દિવસ કરવા લાગ્યા ને અમે પશુ
આજે દબે ચાલ્યાં જમજો જાણે. ધરખાર જોડતાં આકાં કરી
નહોતું લાગ્યું, મોંઘી જમીન ને તેવાયે મેથો દાથે કડેરેલો
પાક જોડતાં દેવું વલેવાઈ જામ છે.”

જેડુતની આંખમાંથી સરસર આંસુ સરી પડ્યાં, અને
પટલાણીના કલ્પમાંથી લા નીકળી મમ: “જુકું થજો આ
જોડારી ને કલારી સરકારનું. એને લીધે આને અમે દિવસ
કરીએ જાણે, જોને લીધે કાલે અમે વનવન થામ જમજો.”

જેડુતે આંસુ લુછ્યાં. જાતી કડજી કરી ધર, આમ અને
રશમને જોતાં રામરામ કર્યાં. દાથ જોડી મનમાં તે કરગરો:
“રામરામ, માવડી, અમારાં સત્ત હોય તે અમને દેમખેમ
અને છોતેલાં પાછાં જોલાવજો.” (અધુરું)

“ઇ. લ. હીંદુ સોસાયટીનું સ્વરાજ ફંડ”

ઉપરોક્ત સોસાયટી કસ્ટમ આયેલા આસીક સ્વરાજ ફંડનાં
નાણાં પેકડ પેકડ ૨૦ નો ફાફ સરત જાણમાં વાપરવા માટે
તા. ૭-૩-૩૧ ના દીને સ્વદેશ સ્વાને કર્યો છે અને ઇ. લ. આ. ની
સુચનકને માત્ર આથી સોસાયટીના આસીક ફંડમાંથી વિતરણ
થયેલ પ્રેલક સંખ્યોએ પુન: સંયુક્ત થવાનો જે વિનય
દાખલો છે તે માટે સોસાયટી તેમનો આભાર જાણી, સંસ્થાના
દરેક શુભ ઉદ્દેશને ત્રિવિધ મદદમાર થતા રહેવા વિનવે છે.

અમરેલી કોમેટોરીયમ સોસાયટી

જનરલ મીટિંગ

આ સોસાયટીના તમામ મેમ્બરોને બીનંતી કરવાની કે આ સોસાયટીની જનરલ મીટિંગ તા. ૨૬-૧૧-૩૧ રવીવારે બપોરના ૪ વાગે ૧૨૭ વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટમાં ખાસેલ સુરત હોટલ એસોસિએશનના દેાલમાં મળશે જે વખતે વખતસર ખબારના મહેરબાની કરશે.

કાર્યક્રમ—૧. રેપ્રેસેન્ટેશન નીનામેલ કમીટી તરફથી સુધારો વધારો કરેલા ધોરણ પામ કરવા ૨. પરચુરન્સ.

હરીશંકર ઇ. જોષી,

સી. ડી. ધુનાતર,

એડીટર એ. સેક્રેટરીઓ જ. કો. એ.

ન કહેવાયલી વાનો

કિમિત રી ૨ ૧ પેસ્ટ રી.

માત્ર ૧૮૫ પ્રત બાકી રહી છે. ૪૬૬૬૬ વખો.

ન. ગો. સુકસી,

૨૬૪૫ સીટી, ઇન્ડિયા.

ધી સુરત હોટલ એસોસિએશન

જનરલ મીટિંગ

ધી સુરત હોટલ એસોસિએશનના સર્વે મેમ્બરોને ખબર આપવામાં આવે છે કે એસોસિએશનની જનરલ મીટિંગ રવીવાર તા. ૨૫ મી માર્ચ ૧૯૩૧ ના રોજ સંજના ૫ વાગે એસોસિએશનના ૧૨૭ વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટવાળા હોલમાં મળશે.

કાર્યક્રમ—એડીટરોના તથા કમીટીના મેમ્બરોની સુલભી.

કેનાલ્સો માટે મધુ સમગ્ર તથા કેળવણી સંબંધી બીજે

લી. ખુશાલ સુખા મીત્રી,

એ. સેક્રેટરી

જાહેર ખબર

તા. ૧૫-૪-૩૦ ના "કમીટી" ના તામથી "હાંદી પેસેન્જરોને સુચના" વાળા ડેન્ડબીલમાં જેમાં મળકુર પેસેન્જરો જાણે રામજી કાલીદાસે દુખનો કાળેકરે પરવાળ્યાની લીખીતવાર અરજ આપવાનું જણાવે છે આ અરજ એસોસિએશને સંબંધી મીટિંગ બારી કરાવ પાસ કરીને જે રોજ તે બાબતમાં કામ કર્યો હોય તેની નકલ ઉલ્લાસબાબી હોટલ એસોસિએશનના હાથમાં મોકલ કરશે. તેમજ મળકુર કમીટીમાં ક્યા ક્યા મેમ્બર તથા કમીટી ક્યા રમણે બીજાને છે અને પરદુખ ભંજન તરીકે કમીટીએ આજીવન સુધીમાં ક્યા ક્યા પરમાર્થી મળ્યાં હતાં છે તેની નોંધ પબ્લીકમાં મુકશે તે પબ્લીક તેમનો જોટા ઉપકાર માનશે. પણ ને આ સમગ્ર બાબતમાં તેમજ ક્યામાં માં હોટલ એસોસિએશનના કે તેમના કોઈ દરેક કે મેમ્બરોને ક્યો હાય ન હોય અને અપહરણની અંદર જેમણે બીજાને ભાગ ન લીધો હોય બધે મુખ્ય કાવત્રાબારે દોરી સંભાર કરી આવી તેમના નામ કાપમાં કે ડેન્ડબીલમાં સંડોવ્યા હોય તે તેમણે હાથમાંથી તે છુટા લાવે કરી પોતાનો કામ બાકી રહે તેવી મુખ્ય કાવત્રાબારે વિશ્વ અમિ આગળ પચમાં બધી કાળે.

લી. રામજી કાલીદાસ.

પી. એ. બોક્સ ૫૮૧, ઘોર-હો માડનીસ

આઝાદીઓની-કુરખાની

તમે હાંદીને આઝાદીનો સુર સાંભળવા માગો છો? તમારે ગાંધીજીની અળવળ થર એકાં જોવી છે?

જો આવી બાબત તમારામાં હોય તો તમે રેડના વર્તમાનપત્રો વાંચો. ૬. આઈ કાવાસી હોટલ કામગીરોને દોહની પ્રિવિલેજ વાંચે કરવા અમે ત્રણ વર્ષ યમા હોદ્દાથી લુહા લુહાં અખબાર મંચાવવા થર કર્યા છે. આ જાપાનના તમ નીચે પ્રમાણે છે.

અઠવાડીક છાપાના નામ

મુખ્ય સમાચાર, પ્રભાવિત-કેસરી, મહી મેન્ડ, વીસમી સદી, દીન, જોગે કાનીકલ,

પ્રન્ડીપન બુધ (કરખન)

માસીક છાપાના નામ

નવમેન

નવ-સુગ

જેઓ દર મેસે તાબ સમાચાર વાંચવાની તાબા રાખતા હોય તેઓને હું અમારે ત્રીધી છાપાં વેચાતાં કામ જવા કે વર્ધનું એક સાથે લવાજમ બારી છાપાં ગંગાવી લેવા ખાસ તિવંતિ કરે છું. નીચેને રમણે પત્ર લખી પ્રાર્થના લીરે મંચાવો ૧ છાપાં વેચાતાં કામ જાઓ કે મળો:

એ. બી. ખાન.

૩૬ મારકેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર: કામેગીનલ સ્ટ્રીટ, મોખસ ૧૦૦ નોદાનીસાવર્ણ

ઉપર લખેલાં છાપાં અમારી પ્રીટરીયાની કાંચ રજા મંદિરુ મંદિરમાંથી મળુ મળી શકશે.

વાંચો, વંચાવો અને દેશાંતી સેવા કરો

ઉલ્લાસબાબી કોમીટી સંચરણ વા દાંસવાલ જનાર હાંદી પેસેન્જરોને ખુશ ખબર

નીચેને સરનામે પત્ર લખી જણાવશે તો અમે તમને સ્ટીમર તેમજ ટ્રેન જાણ લેવા આપશું અને રહેવા તથા ખાવા પીવાનો કામ ખજાણસત વાજણી ખરશે કરી આપશું.

પ્રમીસેશનને લગતું દરેક કામકાજ સંતોષકારક રીતે કરી આપી સ્ટીમર ઉપર ચડવાની તેમજ ઉતરવાની દરેક સગવડ અગારી બની દેખરેખ નિચે કરીએ છીએ.

ફોનીલી વાળાઓને જ. આઈ. ૬૧ ફોર્મ રજાસ્ટર કરી અમેને વડેલા મોકલી હેપાં અને વાંચ સત પીડનો ખમ કરી પોતાનો વેપાર બંધ કરી અમે આવા જાહેર તથા તમારા ફોનીલીને સ્ટીમર ઉપરથી ઉતારી જે સંગાય નોદા દેશાંતી આવેલા દશે તેજ સંગાય નોદા દાંસવાલ મોકલી આપવાની દરેક સગવડ કરી આપશું ૨૫ વર્ષથી પ્રમાણીકપણે કામ કરી દરેકને સંતોષ આપું છું અને દાંસવાલના હાંદી ભાઈઓમાં ભણીતો છું.

ધામે ટીવરો લુહાણો પંચા કરી ખરાવાની મોકલો કરાવી ૧૪ ખાનારા પાણથી પરમાયનો કાવો કરનારાઓમાં તા. ૧૫-૪-૩૦ના કાસપાસના પેસેન્જરો દેલાંતીમાં તેના સગાને પર ઉતરતાં મેં તેવવા થર દેસ કરી પકડાવ્યાની હાંકીલા ના. પ્રીટીસ ડાન્ડકને કરી હાથમાં તેમજ ડેન્ડ બીચો વડેથી પ્રિસિલ કરી. પણ જો કોઈ તે હસ કરવાવાળા કામમાંથી તે કેસની તકલ હાંકામાં લાવે કરશે તો હું પીડ ૨૫, કોષિસ ૧૬માં આપીશ અને જો તે કોઈએ લુહાણી લાવે હોય તો તેમણે પા. ૫૦ કાસપા. પચમ્બેવા નિચેને સરનામે કરશે.

Ramjee Kallidas,

P. O. Box 581,

Laurenco Marques

સાઉથ આફ્રિકામાં પ્રખ્યાત કેપોટનનાં ૨૮ વર્ષનાં વખણાયેલો

Parcel from
**KAPITANS
BALCONY
HOTEL**

DURBAN.

CORNER OF GREY & VICTORIA ST.
PHONE 3573

ફરમાસુ મીઠાઈ

કોઈ પણ તહેવાર, જન્મસા. દીપાવી અને લગ્ન પ્રસંગે ઘણાજ આનંદ આપશે.

તાજાં લીંબુ અને કેરીનાં આચાર, પાષાડ, ગરમ મસાલો તથા ખાસ પારખાંદર ધીની રપે-શીયલ મીઠાઈ તેમજ અમારી બેકરીમાં બનેલા તમામ જાતના તાજાં કેકો જુએમાં તૈયાર મળશે.

ખાસ સારો અને ખાત્રી પુર્વક રહેલે પારસેલથી રવાના કરવામાં આવશે. મંગાવી ખાત્રી કરો. ચોરસ સાથે પેસા મોકલવા મહેરબાની કરવી. સી. ઓ. ટી. થી મોકલવામાં આવશે નહિ.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો.

લખો યા મળો:—

R. K. KAPITAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"

Eastern Trading Co.
WHOLESALE FRUIT SUPPLIERS.
Box 730. Durban.
No. 1 Bananas 25s. Crate,
Pineapple No. 1 3s. dozen.
F.O.R. Durban, C.O.D.

નં. ૧ જાતના રપ/ કેક, પાર્થનાફલ નં. ૧. ૩/-
દળ. ફેલેજ જુરી (સી.ઓ.ટી.) કાચો લિપસા
સરનામે. ફેરક જાતનું તાજું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ
માર પેકીંગ કરી સી. ઓ. ટી. થી મોકલવામાં આવશે.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રુટ અને વેજિટેબલ માટે કંટીના ઓર્ડરો ઉપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી
કરો. લખો:—

P. O. Box 576. 55 Bond St. Durban.

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

ફેરક જાતનું તાજું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સારું પેકીંગ કરી સી.
ઓ. ટી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:—

P. O. Box 254. Durban. 31 Short St.

મ ક ત

મુખારક ઇંદ

ખાસ લાભ

અમારે ત્યાંથી ૬ ફેકેટ ખરીદનારને એક રપાલખમ ૬ ફેકેટ રાખવાનું અને ૧૨ ફેકેટ ખરીદનારને એક રપાલખમ ૧૨ ફેકેટ રાખવાનું મુક્ત આપીયું. હાલમાં અમારી પાસે મશહુર ગવિયાઓના હોરસ ફેકેટ હાંદુસ્તાની, બુજરાતી, ટાચી, મીસરી અને હુલુ આવેલા છે. તેમજ સગળી જાતના

ગ્રામોફોન અને વાયરલેસ ગ્રામોફોન

યશ સ્ટોક્સમાં રાખીએ છીએ. ફેલોગ માટે લખો:—

Agent for H.M.V.

E. A. TYEB & Co.

'Phone 2447. P. O. Box 1455

109 Field Street, DURBAN.

Indian Opinion

No. 12—Vol. XXIX

Friday, March 10th, 1931

Registered at the G. P. O. as a Newspaper
Press Licence No.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રેડી. ખંડાલા

મીડીયાના ભાવે

માર્ચ તા. ૨૩ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

રેડી. "ફેનીયા"

એપ્રિલ તા. ૬ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

મુસલમાની વીરલી. રા. ૪૦ ના હીસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૧૦૦ ના હીસાબથી લેવામાં આવશે.

હીંદુ વીરલી. રા. ૮૫ ના હીસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૭૫ ના હીસાબથી લેવામાં આવશે.

મુસલમા—ફેરારીએ પોતાના મોટા ડાગીના જનીવારે ૧૫ વાગ્યા અગાઉ કસ્ટમમાં પહેરેલાં કપડાં.

સેકન્ડ અને ઈન્ટર માટે એક મહિના અગાઉથી બ'દલાવેલ કરવેલ.

તેક દોઢ પેસેન્જર પોતાની ડીજીટ અમારી આશીસમાંથી લેવા અને જહાઝ મામવાળા માધ્યમથી અમારી સાથે

પરબંધકાર કરવાથી પણ સહ કરશે. રેડીઅરને સગતું ફેરક મામલો અમારી જાતી કેપ્ટન નીચે માપ છે.

SHAIKH HIMEED & SONS,

390 Pine Street.

Tel. Add. "Karamat," Durban.

વધુ ખુલાસા માટે જણે ના મળે—હિંદી પેસેન્જર

એજન્ટ શેખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of
SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

પુરા ખબર

સાલિક આદિકાગાં યુગરાણી યુગરાણી નવી એવની.

અરનામું નાંધી રાખો.

કેનસી કારમે	૫	૬	નામ કન્યા	૨	૩
મદરાસ	૫	૬	નીલિતામા	૨	૩
દીરોજ મકાલ	૬	૬	મુસલમા	૩	૬
સુતનાના રાજ્ય	૭	૬	આમીનો મુસાફર	૪	૬
દુખીને દિલાસો	૧૨	૬	ઉપાને અરજી	૬	૦
મીઠી મરીચ (કાચસરનું પૂરવક)	૮	૬	રસાયણ	૪	૦
ગાળના મહેલમાં	૪	૬	અજમે ગિરિ ગોવીંદ	૩	૦
સરિતમગર સુલતાન	૬	૬	મજા વિહાર	૨	૩
અમી ઝરણા	૩	૬	ભાવના સુદી	૧	૬
મે એન દુનીયા	૩	૬	સાત સુદર વાતો (દરેક અબે જરૂર પાંચની)	૧	૬
એક પચરનો પ્રતાપ	૫	૬	જમ કારતી	૨	૩
કોનોઆર ગાયન માળા	૭	૬	સ્વામી ગાય નીચેનું જીવન મરીચ	૬	૬
સુભવાડીનું ગુલાબ	૭	૬	સંસાર સ્વપ્ન	૨	૩
બાદકા ખાખર	૬	૬	ગરિબ અબુ	૧	૬
સુભીરતાનનું ગુલ	૮	૬	નંદન વનને આંખે	૧	૬
મુસાવતી	૫	૬	આનંદ કદરી	૫	૬
પુખ્તુરત મકાર	૫	૬	અમારી પહેલી વાર્તાઓ	૧	૩
કરમની કદાબી	૮	૬	.. પીછ ..	૧	૩
નવલ મંડા	૬	૬	.. મીછ ..	૧	૬
દુનીયા કે દોલખ	૬	૬	આખાતમીક વાર્તા માળા	૨	૬
પુદાને ખાખર	૬	૬	કોહીના એબ	૧	૩
મુકદ્દીલ આકાસ	૭	૬	જીજ્ઞાસને અજુકારે	૨	૬
મંસારનો કંસાર	૩	૬	રસીકા	૫	૬
મંસારી કે સન્માસી	૩	૬	બદનામ દીલ	૨	૩
નીચેક વાળી	૫	૬	કુકલ ખારા	૧	૦
એકક ખુન	૭	૬	માલીની	૧	૦
ખીરખાને નાદકા	૪	૬	તોફ અને દાગીર	૧	૦
નવલ નવરંગી	૫	૬	એશિયાનો વિકાસ	૨	૬
સંકટની-સુભા-કસાએલુ ૫૭	૭	૬	મહાત્મા ગાંધીનું મંગલુક (દરેક દોહોએ)		
સુભાવન	૬	૬	વંચનું એકાએક		૬
દીલ દહાપણ સામર	૩	૬	મુશન જૂમી પર રમક	૧૦	૬
કાળું ગુલાબ	૩	૬	દિવાની કે કાળી બાગ ૧	૮	૬
મરત દીરીનું દારૂ મંડાર	૩	૬ ૨	૬	૬
જુલનો લોમ (રસીક દીરકદીવ વાર્તા)	૮	૬	કરનનો મદર	૪	૬
વીજાવતી કોક કાલિ બાગ ૨	૩	૬	મોશીની ગાળી	૬	૬
.. .. ૨	૩	૬			
દેવોને ખુશ પત્રો	૩	૦	આ ઉપરાંત બીજી મળી નવના પુત્ર મળે.		
દંપતી વાર્તામા	૨	૦	દસ, દસેલ અને આંસી		
સ્વીટઝર લેન્ડની સ્વતંત્રતા	૨	૦	ની ખાત દવા વાપરી ખાત કરો દુખાને દાવો મળે		
ઝેરીબદી	૫	૦	છે અને વાપરવામાં થઈ પણ નવન વક્તાન ચલુ નથી.		
કાલજીનું ગવડીય	૧	૬	કીમલ એક દીનની રી. ૪૫.		
કાલખીન	૬	૬	એક વખત મંત્રાવી ખાતી કરો.		
અલીકા	૪	૩	મળવાનું દેખાણ.		
.. .. (રસીક નવલ રસ)	૬	૬			

The Burma House,

125 Grey St., Durban

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

સ્ટાફર "સુટ" માર્કની કપડાની જાહેર ખપર સમસ્ત દેશના મેટ્રીવ જાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા જાહેર તે જાણો છે અને માને છે. સ્ટાફર "સુટ" માર્કનું કપડું દોઢ કરો અને તમે સદેશાનથી વેચી શકશો.

આ "સુટ" ની માર્કની તપાસ રાખો અને પ્રમાણિતથી ચેતના રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એચ. જેસ્પર સ્મીથ એન્ડ કું.

(પીટી) લીમીટેડ.

મેદાનીસબગં, કેપટાઉન, ડરબન,
પાર્ટમિલીગમેથ.

ઉત્તમ ગરમ મસાલા વગેરે

જ્યારે લાંબા દેખરેખ નીચે તાજાં અને સ્વાદથી ભરપૂર્ણ જોશો ગરમ મસાલો, કરીયાલિટર, દલદર, મરચાં, તેમજ પેરીના અને લીંબુના તેમજ મીઠા આચાર દંગેલાં ચોટાં આ જગ્યાએ જમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો ઉત્તમ માલ, તમે ધરમાં જનાવી શકતા નથી. એક વખત મંગાવી ખાવી કરો. મળવાનું ટેકાણું.

K. N. PADIA.

122 Victoria Street, DURBAN.

અઠવાલિક પંચાંગ

આસતી	દીક	મુસલમાન	પારસી	યુદ્ધોદય	સમરિત
વાર	૧૯૩૧	૧૯૮૭	૧૭૪૬	૧૩૦૦	૬ મી. ૬ મી.
માસ	ચેત	સવાલ	શુક્ર	કરમી	
શુક્ર	૨૦	૧	૨૮	૧૪	૬-૦
શનિ	૨૧	૨	૨૯	૧૫	૬-૦
રવિ	૨૨	૩	૩૦	૧૬	૬-૧
સોમ	૨૩	૪	૩૧	૧૭	૬-૧
મંગલ	૨૪	૫	૧	૧૮	૬-૨
બુધ	૨૫	૬	૨	૧૯	૬-૨
શુક્ર	૨૬	૭	૩	૨૦	૬-૩

Phone 3867. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

દોલસેબ ફ્રૂટ અને વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર
અને કમીશન એજન્ટ.

વેકેશ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મેલબોર્નમાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૬૭, બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Box 347 & 317 Tel. "Kibari."
HOOSAIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૩૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીફોન એડ્રેસ "ખત"
હુસૈન ઇસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)
ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

આઝાદીઓ-ની-કુરખાની

તમા હોંદના આઝાદીના સુર સાંભળવા માગો છો?
તમારે ગાંધીજીની મળવળ ગેર બેઠાં બેઠી છે?
જો આવી ભાવના તમારામાં હોય તો તમે દેશના વર્તમાનપત્રો વાંચો. ૬ વ્યારિકાવાસી દોઢી બાકસોને દોઢી રિજિતિથી વાંચે કરવા અમે તમને વળે મળે દોઢી લુઈ લુઈ અખબાર મંગાવવા કરે કર્યા છે. આ જાપાનીનાં નામ નીચે પ્રમાણે છે.

અઠવાલિક જાપાની નામ
મુખ્ય સમાચાર, પ્રભાગિત-કેસરી, બે મહી મેળ,
પાસખા સહી, હીન, બોક્સે કોનાઈલ,
મન્ડીમન બુધ (ડરબન)
માસીક જાપાની નામ
નવમેન, નવ-બુધ.

જોશો કર મેલે તાબ સમાચાર વાંચવાની તમામ રાખતા હોય તેઓને હું જમારે લાંબી જાપાં વેચાતાં સમ જવા કે વળેનું એક સાથે લખાઈમ પરી જાપાં મંગાવી લેવા ખાસ લખાઈ કરે છું. નીચેને રચળે પત્ર લખી પ્રાપ્ત સીરક મંગાવો ૬ જાપાં વેચાતાં સમ જવા કે મળો:

એ. બી. ખાન.

૩૧ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, ધારનર: કાયેમોતબ સ્ટ્રીટ,
બોક્સ ૬૦૧૮. બેદાનીસબગં.

કપર લખેલાં જાપાં જમારી પ્રીટીરીયાની જાંચ ૧૪૪ મીરકુ સ્ટ્રીટમાંથી પહોં મળી શકશે.
વાંચો, મંગાવો અને દેશની સેવા કરો.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

ફ્રેશ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે વેકેશ કરી
સી. એ. ડી. થી મેલબોર્નમાં આવશે. બોક્સ:—

P. O. Box 342. Durban. 129 Victoria St.

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HATTAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSHALLIA'S MUSIC SALOON,

(Prop. A. S. GOSHALLIA.)

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે દરેક પ્રકારના હારમોનિયમ સમ્પત્તી અમે તે કે
દરેક પુરા પાડીએ છીએ. મુખ્યત્વે પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ,
પગના, પોર્ટેબલ દરેક નવના મીઠા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો
અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય ક્રયા વાગો પગથુ, સુર, બટન
વગેરે પણ મળશે. દરેક નવના હારમોનિયમનું રીપેરિંગ કામ ખાતરીથી
કરી આપીએ છીએ. કૃપા વા મનો:-

મોરારીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(મલોકા નં. ૩૦, મોરારીયા.)

પી. એમ. બોક્સ ૪૬૦.

૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Indian Opinion

No. 12—Vol. XXIX.

Friday, March 20th, 1931.

Published by the Editor, at the "Indian Opinion" Press, 10, Cross Street, Singapore.

CONDITION OF REPATRIATES IN INDIA

HOW THE GOVERNMENT OF INDIA HELP

A COMMITTEE, consisting of Mr. G. A. Natesan, the Madras M.L.A., who has made a special study of the problem of Indians abroad, and Mr. J. Gray, the Madras Labour Commissioner, recently appointed by the Government of India to ascertain how far the existing arrangements were adequate to the discharge of their obligations to South African Indians who returned to India under the voluntary repatriation scheme and to recommend if necessary improvements if any were required, especially to ensure that those able and willing to work are given all possible assistance to secure employment suited to their aptitude and resources, have just issued their report. The Committee considers that the Special Officer at Madras has been successful in obtaining the sympathetic assistance of most of the large employers of labour, such as the various Railway Administration, the Port Trust, Government Departments like the Public Works Department, the Madras Corporation, the larger Government hospitals, as well as private organisations, including the United Planters Association of Southern India, in his difficult task of finding employment for returned South Africans.

Committee's Suggestion

The only suggestion the Committee have to make is that such system might be more effective if the heads of the larger department, and organisations, or their representatives, could be formed into a committee to assist the Special Officer in placing returned emigrants in suitable employment. Such a committee, with the Special Officer as the Secretary, might help to overcome the difficulties inherent, even when the departmental heads are sympathetic, in finding places for a class of men who do not come in through the ordinary channels of recruitment. Apart from this, the Committee recommends nothing else regarding the arrangements now in force for assisting returned emigrants.

"In accordance with our instructions," the report proceeds, "we met the S.S. *Umanah* on its arrival in Madras. The vessel brought 257 repatriates for Madras and 38 for Calcutta. We inspected the accommodation allotted to the repatriates, and found that it was airy, clean and satisfactory. We also inspected the latrine accommodation, the arrangements for bathing, and the hospital arrangements, and found them also satisfactory. We saw samples of the food supplied to repatriates during the voyage.

"These samples appeared to be of good quality. We questioned a number of repatriates on board and then went on to the disinfection shed, where they are fed and kept until they are dispatched to their destinations up-country. There, too, we questioned a very large number of the repatriates. Not one of them had any complaint to make regarding their treatment on board or about their accommodation, food or anything else during the voyage."

The routine followed by the Special Officer is then outlined. Along with the Medical Inspector, he goes on board the steamer, and as soon as it arrives he makes inquiries as to the convenience, comfort and general treatment of the repatriates on board. The repatriates are then landed and taken to the disinfection sheds, where they are housed until they are permitted to leave for their various homes. Railway tickets are obtained for them, and these are handed to them with an allowance to cover any road journey and halts on the way home.

Bonus And Savings

"As regards protection of the repatriates' money from the clutches of adventurers," says the report, "the Special Officer is invariably present at the time of the disbursement of bonus, etc., and explains carefully to them the possibility of their being duped by adventurers. When he started work in August, 1927, he found it difficult to convince the returned emigrants of the good intentions of the Government in the matter, with the result that very few people then deposited their bonus and other cash with him for safe custody. That attitude on the part of the newly returned emigrants has now to a very large extent disappeared, and many of them realise that it is to their advantage to leave the money with the officer concerned until they can find suitable investment in land or otherwise. Nowadays about 50 per cent. of the bonus and savings of recently returned emigrants is immediately deposited with the Special Officer."

The report then makes a lengthy reference to banking facilities for the deposit and remittance of returned repatriates' bonuses and moneys which are banked by the Special Officer.

When returned emigrants require the Special Officer's assistance in arranging for the investment of their money in purchasing land, he sometimes the title deeds, the draft sale deeds, and very often sees the land itself. In this way he has saved several unwary emigrants from being defrauded completely or from being saddled with doubtful investments. The members of the Committee are satisfied "with the arrangements made by the Special Officer for the reception of returned emigrants, the dispatch to their destinations, the protection of money and provision of facilities for the banking of their cash savings. The procedure adopted has been systematised as a result of two and a half years' experience. Over 600 repatriates who are unable to look after themselves and who have no relatives to take charge of them are now housed in a special home in Madras, which was established at the request of the Special Officer as recently as December last with the sanction of the Government of India.

(Continued on page 98.)

PLIGHT OF TRANSVAAL INDIANS

HISTORY'S pages abound in examples enough of tyranny, fanaticism and betrayal; of the heartless enforcement by the brutally strong of their selfish wills upon the helpless and inarticulate, but we venture the opinion that few chapters will be found calculated to arouse greater disgust in the safer generation we hope shall succeed ours than those recording the history of Indians in the Transvaal.

The wealthy sugar, tea, coffee and coal industries of Natal have grown and thriven because nearly a century ago the Government of India responded to Natal's appeal to furnish it with indentured Indian labour. Indian industry and Indian thrift were virtues and commendable when purchasable for a few shillings a month and exploitable at a handsome profit. Employed for the account of their possessors and diverting to the latter the financial reward formerly netted by the planters these same virtues have by some mysterious alchemical process become transmuted into vices, the individuals embodying them into a "menace" and a "peril". "When", one might ask, "is a virtue not a virtue?" The answer being, of course: "when its possessor refuses any longer to allow others to take selfish advantage of it." And so, an appreciable proportion of the Indians of Natal, descendants largely of the original immigrants, having turned their qualities of industry and thrift to good account, *but for themselves*, the Indian has become an undesirable whose extinction is for ever being sought and planned.

The Transvaal story makes even more intriguing reading. It is a long story, but one neither wholly pretty nor wholly creditable.

It opens with protestations from Downing Street against certain differential legislation by the Transvaal Republican Government, designed to segregate for purposes of residence the then existent Indian population. The Imperial Government's protests were unequivocal and forceful, so forceful indeed that the indignities offered to "Her Majesty's Indian subjects" figured prominently in the reasons advanced in justification of the hostilities that followed from 1899-1902. "What", in substance, it was asked, "would the world think the Imperial might of Britain failed or neglected to pro-

tect the humblest of Her Majesty's subjects, wherever they might be, from insult and indignity?" And so their dignity was vindicated (as was the dignity of the "outlanders" generally) at a cost of a few thousands of lives and some few millions of money, and India and the world at large were called to witness that Britain could still protect her own and again reminded that "Britons never never shall be slaves". In which proud boast one little qualification "except within the Empire", though not expressed, would nevertheless appear to be understood. To designate as "slavery" that to which the Transvaal British Indians have been subjected since the Peace of Pretoria would perhaps be technically inexact. It is certainly no exaggeration to describe it as a systematic and calculated programme of reduction to helotage, of the imposition of indignity upon indignity, of statutory restriction upon statutory restriction. The history of these "British subjects" in the Transvaal during the last thirty years is an epic of one long running fight—truly a thirty years' war—on the Indian side a series of defensive battles to preserve something of that "dignity" the Imperial Government had in 1899 professed to hold sufficiently precious as to constitute a 'casus belli'. In parenthesis and in case the description "epic" be thought exaggerated, it may be pardonable to recall that this long and wearisome defensive campaign has been punctuated with periods of passive resistance to the enforced will of the ruling powers, involving upon the resisters deaths, imprisonments, and financial ruin. Briefly surveying the incidents of this war of one-sided attack it is to be observed firstly that the insulting "principle" of Indian disabilities the Republican legislatures saw fit to enact in 1885 and 1886, and which aroused the curious indignation of Downing Street, remained, and as far as we are aware still remains, part of the statute law of this, now, British dominion. 1903-4 witnessed the introduction of the Milner Registration Certificate proposals, the ostensible purpose being to restrict the immediate influx of Indians to pre-war residents, and identification of those entitled to enter and reside by virtue of their pre-war claims. Indian protests against the insulting implications were met by Lord Milner with sympathy, but with a reminder of the local prejudice then still evident but which he felt sure

title and forbearance would destroy. Take them" (the Registration Certificates) he urged, "they will prove your right to Be Here, Your Right to Come and Go". In faith and confidence was this assurance accepted and a characteristic desire to conciliate moved the community to acquiescence. *Facilis descensus Arvens!* How the Pro-Consuls assurances were violated by his successors, how Indian faith and trust were betrayed must be told in detail, later. Meanwhile attention may be invited to the recent piece of anti-Indian legislation—the Immigration Amendment Bill presently before the Union Parliament—which incidentally adds one more to the list of historical "scraps of paper" and renders entirely nugatory the protective value Indian Registration Certificates have hitherto possessed.

T.I.C. Statement Presented To Dr. Malan

Sir, - Under the direction of my Congress, I have the honour to invite the attention of the Honourable the Minister of the Interior to the following criticism of the Immigration (Amendment) Bill indicating what in the respectful opinion of my Congress are the features thereof to which my Congress may justly take exception.

At the law now stands, all Asiatics are prima facie prohibited immigrants under the Minister's decreeing order of August, 1913, pursuant to Section 4 (1) (a) of Act 22 of 1913. Those who can force themselves within one of the classes of persons expressly declared by Section 5 of this Act not to be prohibited immigrants are protected but in addition they are protected by Section 1 (2) (b) the lawful holders of registration certificates granted under either of the two Transvaal Acts. Section 1 (1) (a) is to be construed as abrogating or affecting any right conferred by Act 36 of 1908 on the lawful holders of such certificates. Act 36 of 1908, in Section 11 says that every certificate of registration (which is defined in Section 1 as a certificate under either Act 2 of 1907 or Act 2 of 1909) shall be accepted as conclusive evidence in all places that the lawful holder (i.e. the person whose registration is thereby certified) is entitled to enter and reside in the Transvaal. So that, as the law stands, a certificate certifying the registration of the holder is a complete answer to a charge of being prohibited immigrant in the Transvaal. Until the Certificate is not valid for fraud under either the common law or the special administrative powers vested by Section 5 of Act 37 of 1927. These administrative powers, it may be mentioned, have been interpreted in recent decisions of the Transvaal Provincial Division of the Supreme Court as not applying to (1) any certificate granted before the coming into force of Act 22 of 1913, and (2) a certificate which, apart from registration, made at the time, the holder was entitled to enter. These points are explained in the proposition that (1) Section 5 of Act 37 of 1927 is not retrospective beyond the commencement of Act 22 of 1913; and (2) certificate is not obtained by fraudulent misrepresentation where, if the truth had been told, the certificate would in any event have been granted under the provisions of one of either of the Registration Acts. The law

laying down the first of these propositions is, my Congress believes, at present under appeal to the Appellate Division.

Registration Certificates virtually lose the value they have hitherto possessed, and become no better than scraps of paper. Clause 5 through Section 11 of Act 36 of 1908 and clause 2 (a) & (b) through Section 1 (b) of Act 22 of 1913, Clause 2 (b) expressly protected the holder of a certificate of registration: "at any time, shall not by virtue of such certificate be entitled to enter or reside in the Transvaal. This express provision, if there were any doubt about it, the way all existing rights of residence conferred by registration. The result is clearly to throw upon every Asiatic resident in the Transvaal the burden of showing that he falls within one of the classes exempted by Section 5 of Act 22 of 1913. The material clauses of Section 5 are (a) (i) and (ii) which all depend on lawful residence and domicile. There can be no domicile unless the original entry and the continued residence were lawful.

The present definition of domicile expressly provides for "actual residence" as a condition of obtaining domicile. (Section 4 of Act 37 of 1927, as amended by Section 10 of Act 37 of 1927). But even before these words were introduced into the definition the Courts had held that no person could claim a domicile within the meaning of Act 22 of 1913, if his original entry into the Union or any Province was prohibited by any law then in force. (At present versus Principal Immigration Officer, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 2681, 2682, 2683, 2684, 2685, 2686, 2687, 2688, 2689, 2690, 2691, 2692, 2693, 2694, 2695, 2696, 2697, 2698, 2699, 2700, 2701, 2702, 2703, 2704, 2705, 2706, 2707, 2708, 2709, 2710, 2711, 2712, 2713, 2714, 2715, 2716, 2717, 2718, 2719, 2720, 2721, 2722, 2723, 2724, 2725, 2726, 2727, 2728, 2729, 2730, 2731, 2732, 2733, 2734, 2735, 2736, 2737, 2738, 2739, 2740, 2741, 2742, 2743, 2744, 2745, 2746, 2747, 2748, 2749, 2750, 2751, 2752, 2753, 2754, 2755, 2756, 2757, 2758, 2759, 2760, 2761, 2762, 2763, 2764, 2765, 2766, 2767, 2768, 2769, 2770, 2771, 2772, 2773, 2774, 2775, 2776, 2777, 2778, 2779, 2780, 2781, 2782, 2783, 2784, 2785, 2786, 2787, 2788, 2789, 2790, 2791, 2792, 2793, 2794, 2795, 2796, 2797, 2798, 2799, 2800, 2801, 2802, 2803, 2804, 2805, 2806, 2807, 2808, 2809, 2810, 2811, 2812, 2813, 2814, 2815, 2816, 2817, 2818, 2819, 2820, 2821, 2822, 2823, 2824, 2825, 2826, 2827, 2828, 2829, 2830, 2831, 2832, 2833, 2834, 2835, 2836, 2837, 2838, 2839, 2840, 2841, 2842, 2843, 2844, 2845, 2846, 2847, 2848, 2849, 2850, 2851, 2852, 2853, 2854, 2855, 2856, 2857, 2858, 2859, 2860, 2861, 2862, 2863, 2864, 2865, 2866, 2867, 2868, 2869, 2870, 2871, 2872, 2873, 2874, 2875, 2876, 2877, 2878, 2879, 2880, 2881, 2882, 2883, 2884, 2885, 2886, 2887, 2888, 2889, 2890, 2891, 2892, 2893, 2894, 2895, 2896, 2897, 2898, 2899, 2900, 2901, 2902, 2903, 2904, 2905, 2906, 2907, 2908, 2909, 2910, 2911, 2912, 2913, 2914, 2915, 2916, 2917, 2918, 2919, 2920, 2921, 2922, 2923, 2924, 2925, 2926, 2927, 2928, 2929, 2930, 2931, 2932, 2933, 2934, 2935, 2936, 2937, 2938, 2939, 2940, 2941, 2942, 2943, 2944, 2945, 2946, 2947, 2948, 2949, 2950, 2951, 2952, 2953, 2954, 2955, 2956, 2957, 2958, 2959, 2960, 2961, 2962, 2963, 2964, 2965, 2966, 2967, 2968, 2969, 2970, 2971, 2972, 2973, 2974, 2975, 2976, 2977, 2978, 2979, 2980, 2981, 2982, 2983, 2984, 2985, 2986, 2987, 2988, 2989, 2990, 2991, 2992, 2993, 2994, 2995, 2996, 2997, 2998, 2999, 3000, 3001, 3002, 3003, 3004, 3005, 3006, 3007, 3008, 3009, 3010, 3011, 3012, 3013, 3014, 3015, 3016, 3017, 3018, 3019, 3020, 3021, 3022, 3023, 3024, 3025, 3026, 3027, 3028, 3029, 3030, 3031, 3032, 3033, 3034, 3035, 3036, 3037, 3038, 3039, 3040, 3041, 3042, 3043, 3044, 3045, 3046, 3047, 3048, 3049, 3050, 3051, 3052, 3053, 3054, 3055, 3056, 3057, 3058, 3059, 3060, 3061, 3062, 3063, 3064, 3065, 3066, 3067, 3068, 3069, 3070, 3071, 3072, 3073, 3074, 3075, 3076, 3077, 3078, 3079, 3080, 3081, 3082, 3083, 3084, 3085, 3086, 3087, 3088, 3089, 3090, 3091, 3092, 3093, 3094, 3095, 3096, 3097, 3098, 3099, 3100, 3101, 3102, 3103, 3104, 3105, 3106, 3107, 3108, 3109, 3110, 3111, 3112, 3113, 3114, 3115, 3116, 3117, 3118, 3119, 3120, 3121, 3122, 3123, 3124, 3125, 3126, 3127, 3128, 3129, 3130, 3131, 3132, 3133, 3134, 3135, 3136, 3137, 3138, 3139, 3140, 3141, 3142, 3143, 3144, 3145, 3146, 3147, 3148, 3149, 3150, 3151, 3152, 3153, 3154, 3155, 3156, 3157, 3158, 3159, 3160, 3161, 3162, 3163, 3164, 3165, 3166, 3167, 3168, 3169, 3170, 3171, 3172, 3173, 3174, 3175, 3176, 3177, 3178, 3179, 3180, 3181, 3182, 3183, 3184, 3185, 3186, 3187, 3188, 3189, 3190, 3191, 3192, 3193, 3194, 3195, 3196, 3197, 3198, 3199, 3200, 3201, 3202, 3203, 3204, 3205, 3206, 3207, 3208, 3209, 3210, 3211, 3212, 3213, 3214, 3215, 3216, 3217, 3218, 3219, 3220, 3221, 3222, 3223, 3224, 3225, 3226, 3227, 3228, 3229, 3230, 3231, 3232, 3233, 3234, 3235, 3236, 3237, 3238, 3239, 3240, 3241, 3242, 3243, 3244, 3245, 3246, 3247, 3248, 3249, 3250, 3251, 3252, 3253, 3254, 3255, 3256, 3257, 3258, 3259, 3260, 3261, 3262, 3263, 3264, 3265, 3266, 3267, 3268, 3269, 3270, 3271, 3272, 3273, 3274, 3275, 3276, 3277, 3278, 3279, 3280, 3281, 3282, 3283, 3284, 3285, 3286, 3287, 3288, 3289, 3290, 3291, 3292, 3293, 3294, 3295, 3296, 3297, 3298, 3299, 3300, 3301, 3302, 3303, 3304, 3305, 3306, 3307, 3308, 3309, 3310, 3311, 3312, 3313, 3314, 3315, 3316, 3317, 3318, 3319, 3320, 3321, 3322, 3323, 3324, 3325, 3326, 3327, 3328, 3329, 3330, 3331, 3332, 3333, 3334, 3335, 3336, 3337, 3338, 3339, 3340, 3341, 3342, 3343, 3344, 3345, 3346, 3347, 3348, 3349, 3350, 3351, 3352, 3353, 3354, 3355, 3356, 3357, 3358, 3359, 3360, 3361, 3362, 3363, 3364, 3365, 3366, 3367, 3368, 3369, 3370, 3371, 3372, 3373, 3374, 3375, 3376, 3377, 3378, 3379, 3380, 3381, 3382, 3383, 3384, 3385, 3386, 3387, 3388, 3389, 3390, 3391, 3392, 3393, 3394, 3395, 3396, 3397, 3398, 3399, 3400, 3401, 3402, 3403, 3404, 3405, 3406, 3407, 3408, 3409, 3410, 3411, 3412, 3413, 3414, 3415, 3416, 3417, 3418, 3419, 3420, 3421, 3422, 3423, 3424, 3425, 3426, 3427, 3428, 3429, 3430, 3431, 3432, 3433, 3434, 3435, 3436, 3437, 3438, 3439, 3440, 3441, 3442, 3443, 3444, 3445, 3446, 3447, 3448, 3449, 3450, 3451, 3452, 3453, 3454, 3455, 3456, 3457, 3458, 3459, 3460, 3461, 3462, 3463, 3464, 3465, 3466, 3467, 3468, 3469, 3470, 3471, 3472, 3473, 3474, 3475, 3476, 3477, 3478, 3479, 3480, 3481, 3482, 3483, 3484, 3485, 3486, 3487, 3488, 3489, 3490, 3491, 3492, 3493, 3494, 3495, 3496, 3497, 3498, 3499, 3500, 3501, 3502, 3503, 3504, 3505, 3506, 3507, 3508, 3509, 3510, 3511, 3512, 3513, 3514, 3515, 3516, 3517, 3518, 3519, 3520, 3521, 3522, 3523, 3524, 3525, 3526, 3527, 3528, 3529, 3530, 3531, 3532, 3533, 3534, 3535, 3536, 3537, 3538, 3539, 3540, 3541, 3542, 3543, 3544, 3545, 3546, 3547, 3548, 3549, 3550, 3551, 3552, 3553, 3554, 3555, 3556, 3557, 3558, 3559, 3560, 3561, 3562, 3563, 3564, 3565, 3566, 3567, 3568, 3569, 3570, 3571, 3572, 3573, 3574, 3575, 3576, 3577, 3578, 3579, 3580, 3581, 3582, 3583, 3584, 3585, 3586, 3587, 3588, 3589, 3590, 3591, 3592, 3593, 3594, 3595, 3596, 3597, 3598, 3599, 3600, 3601, 3602, 3603, 3604, 3605, 3606, 3607, 3608, 3609, 3610, 3611, 3612, 3613, 3614, 3615, 3616, 3617, 3618, 3619, 3620, 3621, 3622, 3623, 3624, 3625, 3626, 3627, 3628, 3629, 3630, 3631, 3632, 3633, 3634, 3635, 3636, 3637, 3638, 3639, 3640, 3641, 3642, 3643, 3644, 3645, 3646, 3647, 3648, 3649, 3650, 3651, 3652, 3653, 3654, 3655, 3656, 3657, 3658, 3659, 3660, 3661, 3662, 3663, 3664, 3665, 3666, 3667, 3668, 3669, 3670, 3671, 3672, 3673, 3674, 3675, 3676, 3677, 3678, 3679, 3680, 3681, 3682, 3683, 3684, 3685, 3686, 3687, 3688, 3689, 3690, 3691, 3692, 3693, 3694, 3695, 3696, 3697, 3698, 3699, 3700, 3701, 3702, 3703, 3704, 3705, 3706, 3707, 3708, 3709, 3710, 3711, 3712, 3713, 3714, 3715, 3716, 3717, 3718, 3719, 3720, 3721, 3722, 3723, 3724, 3725, 3726, 3727, 3728, 3729, 3730, 3731, 3732, 3733, 3734, 3735, 3736, 3737, 3738, 3739, 3740, 3741, 3742, 3743, 3744, 3745, 3746, 3747, 3748, 37

(Continued From Front Page)

Only Few Seek Aid

"The Special Officer has furnished me with a statement showing the total number of returned emigrants who have arrived in Madras under the assisted emigration scheme, from August, 1927, up to the end of March, 1930. The total number is 5,326, of whom 2,329 are men, 1,216 are women and 1,781 are children. Of the 2,329, only 1,898 are shown as fit for employment, the rest being decrepits. Of the 1,898 fit men, only 961 have sought the Special Officer's assistance in securing employment. The Special Officer has furnished me with complete details in respect of each of these 203 men, showing the date of his arrival, the date of his first application for assistance in finding employment and the steps taken to secure employment for him.

"As a result of our scrutiny of the list and of our interviews we are satisfied that every possible step is being taken by the Special Officer to find suitable employment for assisted emigrants who want his help."

Union Conference With India This Year

Government Postpones Asiatic Tenure Bill

(From MEMBERSHIP'S Parliamentary Representative)

Capetown, March 13.

A Conference between India and South Africa has been announced to take place during September, I learn to-day. International arrangement between the two countries and the present Capetown Agreement, signed in 1927, will be brought under review.

Asiatic Bill Delayed

I can definitely state that the Transvaal Asiatic Tenure Bill, which to-day stood at the bottom of the Order Paper, will not be proceeded with this Session. The Government has decided not to introduce the measure until after the conference, when its provisions will be discussed.

Limited Franchise For Indians?

The calling of the conference has been decided upon by the Government of South Africa and India after a friendly exchange of communications lasting six months.

At the moment it has not been decided whether the conference will be held in South Africa or in India, but the probabilities point to Capetown being chosen.

It is not, of course, yet known who the delegates are to be, but it is hoped that steps may be taken by the Indian Government to persuade Mr. Nair, whose experience of South African conditions would be of great value, to join the Indian delegation.

When the Capetown Agreement was signed, provision was made for either revising or strengthening it whenever desirable, and the present year is considered a most suitable occasion.

Apart from the Agreement, however, various matters of importance have arisen and the conference is likely to have a weighty agenda to discuss.

The question of an Indian franchise in a limited sense has been pressed by the Indian Government for some time, and representations have also been made on the score of property tenure and repatriation.

It is expected that trade relations will also figure prominently in the discussions.

India-South Africa Conference

Capetown, March 14.—"Die Burger" to-day confirms the exclusive announcement [made in *The Natal Mercury* last week] that preliminary arrangements have been made between the Governments of India and South Africa for holding a conference in September in order to revise the present Indian Agreement, which will shortly terminate.

In view of the conference, the Government has decided to postpone the Transvaal Asiatic Land Tenure Bill until next year. This Bill was sent to Select Committee last year after its first Reading, and the Minister of the Interior promised that it should be reintroduced this year, and also gave an assurance that no change would be made in the Bill as amended by the Select Committee.

"Die Burger" learns that at present no change in the Bill is contemplated.—Reuter.

"He Was Brave, He Was Lion"**Mahatma Gandhi On Pandit Motilaljee**

Mahatma Gandhi delivered the following speech at the time of the funeral of Pandit Motilal Nehru:—

Gandhiji said "Although a great leader of India" had passed away, he did not find signs of grief but joy in their faces.

Growing Act Of Sacrifice

This pyre was being dedicated at the altar of the nation and this was not the first offering of its kind. He was present when Lokmanya Tilak passed away and he witnessed the same scene at that time as now—it was joy not grief. He considered his death as the crowning act of his sacrifice. The same thing he saw at the time of the death of Deshbandhu Das. Although he was not present at the time of the death of Lala Lajpat Rai he heard the same thing about the people. Hakim Khan, then passed away and after him Manjima Mohamed Ali. He sacrificed his life in the service of the country. His death had profound effect over Europe and India.

A Vow For Complete Self-Government

It was no time of grief, he proceeded, but for joy. If they understood the significance of the occasion and expressed joy over it, well and good, but if not the world would only condemn them as animals. If they really believed that it was a national *Yagna* in which they had come to make a sacrifice then they should leave the place after a vow. What was that vow? In his opinion it was for Purna Swaraj. Let them take a vow to do everything in their power to achieve Purna Swaraj.

Panditji has passed away. He was brave. He was a lion. He fought against *Yam Raj* himself. Was he defeated? No. The doctors served Pandit Motilal with great earnestness and so great was the courage and determination of Panditji, so bravely he put up a fight against death that the doctors believed that he would be all right. That was why he was carried to the house. Yesterday he called me. They had hoped yesterday that he would be all right. He (Mahatma Gandhi) told him that if he got well then they would have got Swaraj. Pandit Motilal Nehru replied, 'We have already got Swaraj? There is no question of Swaraj.' He had so much faith in the sacrifices the country had made that he fully believed that India had got Swaraj. He died with this belief. Let them, therefore, take the vow of Swaraj, Ahimsa and truth.

Proceeding, Mahatma Gandhi referred to the fact that last night Panditji was fooling 'Ram Ram'

mantra. Last evening although he faltered in speaking he was able to say that he remembered the *Ganguli* mantra and he was repeating it.

Mahatma Gandhi's Devotional Life

(By C. F. ANDREWS)

[The following article was written and published during my recent visit to America where Mahatma Gandhi is loved.—C.F.A.]

The question has very often been put to me: "What is the greatest sustaining power that is at the back of Mahatma Gandhi's life of suffering and devotion? What keeps him so sweet and tender and free from harshness in the midst of it all?"

To this earnest question, put to me during my travels by many sincere and gentle people who have learnt to love Mahatma Gandhi and to keep him in their prayers, I would answer as far as I am able to do so with confidence, that the sustaining power comes to him directly from the great line of saints in ancient and modern India, and especially perhaps in medieval times, who believed intensely in One Supreme God of Love and who held that the pathway of approach to God was the pathway of Devotion, which is called in India, 'Bhakti'.

It is to the simple village hymns of the 'Bhakti' saints that Mahatma Gandhi turns for his own comfort and support in his hours of difficulty and failure and penitence with regard to his own shortcomings. He also uses at such times of trial the devotional hymns that earnest Christians love to use.

Let me give an illustration in order to show clearly my meaning. During the first part of twenty-one days at Delhi in 1924, which he undertook on behalf of his own people, in order to wear them away from cloth and bloodshed, it was to the treasury of these hymns of the 'Bhakti' saints of India that he turned. His favourite hymn had in it this beautiful line—"The way of love is the ordeal of Fire." I shall quote it in full presently. At the same time he constantly turned to me during those days and asked me to sing to him one of his favourite Christian hymns. His beloved friend, the Metropolitan Bishop of Calcutta, Dr. Foss Westcott, joined me on one of these occasions, while we were together at his own special request.

"Lead kindly Light amid the encircling gloom,
Lead Thy followers on.
By the night side, when the darkness falls,
Lead them on, O night side, when the darkness falls,
Lead them on, O night side, when the darkness falls,

At other times I sang to him 'Abide with me' and 'Rock of Ages' and on last day of all he asked me to sing one that I had often repeated during the days of the Fast:

"When I am weary and my strength is low,
On which I lean, O Lord, my only stay,
My richest gain I count not loss,
And poor contempt on all my pride."

In the light of what I have just written, let me now give in full a translation from the Hindi and Gujarati of some of his favourite Vaishnava hymns which were sung to him during the Fast. For brevity's sake I shall leave out difficult allusions which would require a long note to explain. It should be noted that often the hymn-writer adds his own name in the closing line of the song.

(1) DEVOTION TO THE LORD

Devotion to the Lord makes the world a joy to live in. Not he found in other worlds, not even to be found in Paradise, the virtuous ones who went there even to be born on the earth for the sake of this devotion to the Lord. When men seek not freedom from birth and death they are not free from the bondage of the Lord. They are not free from the bondage of the Lord.

Blessed are the people who have been in the hand of the Lord. He has a great power. Only the blessed ones have tasted of this Devotion. It is known to Shuka, the birth ascetic knows it. So Narayan who has tasted it.

(2) THE HELP OF THE HELPLESS

He is the Help of the Helpless, the Strength of the weak. He ever stood with the sinner. He was of trial, as long as the Lord of the Helpless depended on his strength. He was of trial, as long as the Lord of the Helpless depended on his strength. He was of trial, as long as the Lord of the Helpless depended on his strength.

He was of trial, as long as the Lord of the Helpless depended on his strength. He was of trial, as long as the Lord of the Helpless depended on his strength. He was of trial, as long as the Lord of the Helpless depended on his strength.

He was of trial, as long as the Lord of the Helpless depended on his strength. He was of trial, as long as the Lord of the Helpless depended on his strength. He was of trial, as long as the Lord of the Helpless depended on his strength.

He was of trial, as long as the Lord of the Helpless depended on his strength. He was of trial, as long as the Lord of the Helpless depended on his strength. He was of trial, as long as the Lord of the Helpless depended on his strength.

(3) THE WAY OF THE LORD

The way of the Lord can only be reached by heroic souls; who think of the Lord as the means, and who take the way of the Lord as the means.

The way of the Lord can only be reached by heroic souls; who think of the Lord as the means, and who take the way of the Lord as the means. The way of the Lord can only be reached by heroic souls; who think of the Lord as the means, and who take the way of the Lord as the means.

The way of the Lord can only be reached by heroic souls; who think of the Lord as the means, and who take the way of the Lord as the means. The way of the Lord can only be reached by heroic souls; who think of the Lord as the means, and who take the way of the Lord as the means.

The way of the Lord can only be reached by heroic souls; who think of the Lord as the means, and who take the way of the Lord as the means. The way of the Lord can only be reached by heroic souls; who think of the Lord as the means, and who take the way of the Lord as the means.

The way of the Lord can only be reached by heroic souls; who think of the Lord as the means, and who take the way of the Lord as the means. The way of the Lord can only be reached by heroic souls; who think of the Lord as the means, and who take the way of the Lord as the means.

The way of the Lord can only be reached by heroic souls; who think of the Lord as the means, and who take the way of the Lord as the means. The way of the Lord can only be reached by heroic souls; who think of the Lord as the means, and who take the way of the Lord as the means.

The way of the Lord can only be reached by heroic souls; who think of the Lord as the means, and who take the way of the Lord as the means. The way of the Lord can only be reached by heroic souls; who think of the Lord as the means, and who take the way of the Lord as the means.

(4) WHAT AVAILS?

What avails? I have not known the Truth, all your knowledge is but a shadow. What avails? I have not known the Truth, all your knowledge is but a shadow. What avails? I have not known the Truth, all your knowledge is but a shadow.

What avails? I have not known the Truth, all your knowledge is but a shadow. What avails? I have not known the Truth, all your knowledge is but a shadow.

(5) HE IS MY CAPTIVE

(Mirabai, who composed the next poem, was a Queen who left her house and kingdom in search for God.)

He is my captive. I have purchased him. Oh, I have purchased him. Oh, I have purchased him.

He is my captive. I have purchased him. Oh, I have purchased him. Oh, I have purchased him. He is my captive. I have purchased him. Oh, I have purchased him.

He is my captive. I have purchased him. Oh, I have purchased him. Oh, I have purchased him. He is my captive. I have purchased him. Oh, I have purchased him.

He is my captive. I have purchased him. Oh, I have purchased him. Oh, I have purchased him. He is my captive. I have purchased him. Oh, I have purchased him.

He is my captive. I have purchased him. Oh, I have purchased him. Oh, I have purchased him. He is my captive. I have purchased him. Oh, I have purchased him.

He is my captive. I have purchased him. Oh, I have purchased him. Oh, I have purchased him. He is my captive. I have purchased him. Oh, I have purchased him.

He is my captive. I have purchased him. Oh, I have purchased him. Oh, I have purchased him. He is my captive. I have purchased him. Oh, I have purchased him.

He is my captive. I have purchased him. Oh, I have purchased him. Oh, I have purchased him. He is my captive. I have purchased him. Oh, I have purchased him.

The way in which the death of Mahatma Gandhi has happened, has been a very unusual one.

Here, then, are some of the special hymns that Mahatma Gandhi loved to have sung to him while he was lying so near to death at Delhi. Many times over during those days I have seen his frail body strengthened and his eyes lighted up with a new light as the thought contained in the song went home to his heart with its sweet melody and deeply touching words. The last song that I have quoted, from Gunga Nirala, with its beautiful refrain, "Now, only He is mine", was perhaps with him the most favourite of all. Next to it came the song about the "Way of the Lord", with its perfect simile of the pearl diver who dives to the ocean-depth in his search for the pearl of great price. The words of this song, "The Way of Love is the Ordeal of Fire," have been often quoted by him when he has taken some extreme course which even his friends could not understand.

It, in the end, we ask the question: "How did these Saints, who were not Christians, find God so wonderfully near?" There opened up an entirely new avenue of thought to many people in the West who have been brought up in certain inherited ideas about the Christian faith which need revision. For many pious people in the West have inherited from their forefathers a view of life which calls every soul outside Christendom "heathen", as though the God and Father of the Lord Jesus Christ, who is the Universal Father of Mankind, had refused to remain abroad, about long millenniums of human history, amidst millions of creatures, called men and women, in utter darkness of soul, without the slightest glimmering of His love or sense of the sweetness of His presence. We cannot today believe any longer in such a God; and when we turn to the Gospel of Jesus Christ we find that there is nothing therein which would make all this so. Indeed, this utterly false and ignorant theology is contradicted by every word of Christ Himself, who said that many would come from the East and West, and North and South and sit down in the Kingdom of God, while the children of the Kingdom should be cast out. It is also directly contrary to the opening of the first chapter of the Gospel according to St. John which says:

"In Him life was, and life was the light of men. This was the true light which enlightens every man that comes into the world."

Nothing could be clearer and more explicit than these words. If anyone wishes to return to the true Christ, he ought to begin by reading the Gospel of God's infinite love for every human soul, and for every living creature. This love must first be evidenced in popular hymns and prayers until the old heathen "philosophy" of "heathen darkness", which our fathers and forefathers had held to be finally abated.

It is true, indeed, that there is a darkness of soul in England and America, as well as in India and Africa, just as there was heathen darkness in the very centre of the Roman Empire at the birth of Christ. But that is the darkness of "heathenism" and "heathenism" is the darkness of "heathenism" and "heathenism" is the darkness of "heathenism". There are billions of men of human sensibility in all climes which may truly be called "heathen" in their darkness. But these billions are to be found in the darkness of the West, which more than anywhere else is a darkness of soul. Of those, of course, they were not. That is what is true. The only thing which is true is that the light is not needed. When a man is in the light, he shall be saved. And the word of Christ is that to be remembered. "To whom much is given of him much shall be required."

What we have to realize to-day, in all sincere Christian conviction, is that noble souls like Gandhi are in many respects far better "Christians" than we ourselves. If Christ's own singularly full test is to be applied. For He has said quite plainly that it is futile and meaningless to call Him, "Lord, Lord," if we do not follow His precepts.

On the other hand Christ has said:

"He that does the will of My Father which is in Heaven, the same is my father and my sister and my brother."

To think thus, to speak thus, of great souls like Gandhi as akin to Christ does not weaken our faith in the Living God and in Christ who reveals Him; any rather it establishes that faith.

"Half-Naked Fakir" An Insult To Indians

Capetown.

Addressing members of the Rotary Club, the Rev. G. P. Andrews quoted "two lines" from Shakespeare:

"There is a tide in the affairs of men which, taken at the flood, leads on to fortune."

He said this was the exact situation in India to-day. The Edwin Gandhi settlement had carried forward hope of peace in India to its full tide. Mr. Gandhi was hoping for ratification of the agreement at the all-important National Congress at Ranchi on March 28. The fact that it was to be held in his own province, and that his trusted lieutenant, Mr. Vallabhbhai Patel, was president-elect, were in his favour. Mr. Andrews said he had no doubt that Mr. Gandhi would succeed, although he had been very disturbed when he heard of the split in the Congress Party in London. Mr. Winston Churchill had shown himself utterly inept in Great Britain, affairs regarding, at this critical juncture, by his public broadcast of the phrase "half-naked fakir" as his gift for Mr. Gandhi. The word which which Indians would find hard to forget or forget. If there was finally a change of policy about India in Great Britain this would be a most disastrous repercussion in India.

—Kantor.

War Declared on Indian Traders

The Remittance Ratepayers' Association has declared war on Indian traders. At a meeting of the association at Remington on Saturday attended by representatives of other ratepayers' organizations in the district, the following resolutions were passed:

"Those present at this meeting resolve not to deal with Indians in future, and that other ratepayers' associations in the neighbourhood be asked to support us in this action."

Mr. Louis Balia, in moving the resolution declared that it was the duty of the public to spend its money with traders who provided jobs for the sons and daughters of South Africa, and who circulated the money they receive in this country.

He asked those present to form themselves into an association and to adopt the slogan, "Buy and pay from the Indians."

Visit Of An Ottoman Prince To Ladysmith

The age long feeling of friendliness between the Indian Moslems of South Africa and the Turkish Moslem has come to a head in the visit of a Turkish Prince in the person of Mohamed Akram Bin Suliman nephew of the late Sultan of Turkey. Revival of the historic brotherliness was made actual by the visit of the Prince on the 11th March 1931 to Ladysmith. The Prince viewed with favour his visit to the Bloetown. Lover of strategy of warfare the Prince asked to be taken to the battle-fields who expressed admiration at the bravery and valour of the Burgers. Later in the evening at 7 o'clock the Prince was entertained to Banquet by the generous Firm of Messrs. M. M. Amod and Co. (Pty) Ltd at their residence. There were well over 100 people invited in honour of the Prince. The Saib Moulana Sayed Abed Mia—the bearded theologian and author spoke in glowing terms and reminded the audience the Turks made. He said it reminds him of the battle of Mebavia in the year about 1500 . . . in the decisive battle the Turks made enormous sacrifice of 150,000 human lives for the defence of Islam and Sultan Suliman was personally at the head of the command. It was in year Hajrey 771 Timur conquered Transoxiana at great sacrifice and proclaimed Shariat in Asia and was known as the defender and propagator of the religion of the Prophet Mohamed. . . . It is now very fortunate to have amidst us a most renowned Member of the Royal Family and defender of Islam. The Sayed Abed Mia said it is with one ambition the Turkish Moslems live and that is One Kalima, One Brotherhood, and One Islam.

Melvi Abdul Korrim of South Coast Junction and Mr. Mohamed Ibrahim of Durban who accompanied the Prince spoke in fine terms. In joining Moulana Abed Mia Mr. D. Fakie Yusuf said it gives him the greatest pleasure to see a representative of the Moslem Royal Family, who in pictures and photographs he used to admire and adorn the walls of his house.

Mr. Sayed Ahmed Rasool joined the previous speakers and said the presence of the representative of the Royal Family reminds us of the family who for six hundred years defended the Holy of Holies the innermost Sanctuary of the "Kaba" "The House of God."

The Prince who is of a lively nature and of martial appearance, though English is foreign to him, speaks correctly and fluently. He thanked the host Messrs. M. M. Amod and Co. and the Moulana Sayed Abed Mia and other speakers. He expressed great satisfaction and admiration for the interest the Moslems of South Africa showed towards the Moslems who live 5000 miles away from them. He said the Moulana was right that the bonds of One Kalima bind us together in our brotherhood and friendliness. The Kalima which our Holy Prophet taught us.—Contributed.

Remedy for Snake Bites

Babu Tatowantingh writes on the following remedy for snake bites :—

For HUMAN BEINGS.—If bitten by any deadly snake and in the state of unconsciousness and life not extinct give one teaspoonful of Spirit of Turpentine in water, and if no better result give $\frac{1}{2}$ a teaspoonful in water after an hour again.

For ANIMALS.—If bitten by any snake and are not dead give 1 tablespoonful of Spirit of Turpentine in water, and if no better result give $\frac{1}{2}$ tablespoonful in water again after an hour.

I have saved three men and some of my cows.

Gokhale Memorial Hall

The opening Ceremony of the above hall will take place on Sunday the 22nd March 1931, at the Temple Grounds of the Street Vaidhanatha Paspar Temple, Ungeni Road, Durban, commencing at 3 p.m. sharp. Sri Paramahansa Satchidhananda Yogiswarar who has arrived from India has kindly consented to perform the opening Ceremony. All are cordially invited to attend.

R. B. CHETTY Chairman.

R. T. PILLAY Hon. Secy. & Treas.

Transvaal Indian Football Association

NOTICE

The Thirty Fifth Annual General Meeting of the above Association will be held at the Trades Hall, (No 2) Kerk Street, Johannesburg, on Monday 30th March 1930, at 8 p.m. sharp.

Business:

Minutes of previous Annual Meeting.
Annual Report of Council.
Treasurer's Financial Statement,
Election of Officers,
Correspondence.

WILLIE ERNEST,

President.

K. NARANSAMY,

Hon. Secretary.

HIMDAD KHAN,

Treasurer

Situation Wanted

A Senior trained teacher, of 20 years' teaching experience in the Educational Department of Gujarat, requires a post in any part of Africa. Has, also, experience in Drawing, etc.

Please write soon to the address below :—

HIRALAL LALLURAM DAVE

Naal Hastani, Ghee Kanta,

AHMEDABAD, (India).

FREE!

FREE!

The most interesting book

VAIDYA VIDYA

sent gratis and post free. Apply :—
MADAN MANJARI PHARMACY,
Jamnagar, Kathiawar, (India.)

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૨૬ મું.

ફ્રીનીક્સ, શુક્રવાર, તારીખ ૨૦ માર્ચ ૧૯૩૧

અંક ૧૨

“અમે હિંદુસ્તાન ન જઈએ”

આમનો સભામાં હિંદ વિષે ચરચા

મેડ મુલતા ચર્ચિલનો બકવાદ

હોદ્દા ને બીજી રાઈડ ટેબલ ડેન્ટરેસ મળવાની વાત બહાર આવી હતી તેમાં કનગ્રેવેટીવ પક્ષ બાગ નહિ હોય એવો એ પક્ષના નેતા મી. મોલ્ટીને નિષ્કાર કર્યો છે એ સમાચાર આમની સભામાં એ પક્ષની ઇન્ડિયા કમીટીમાં જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. આ કમીટીએ મીટિંગ પુરી થતાં એક રીપોર્ટ પ્રસિદ્ધ કર્યો છે તેમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે મી. મોલ્ટીને દોષ ધરવીને વચ્ચે કચેલા એમીમેન્ટને ખરીદાઈથી તપાસવામાં આવ્યું હતું અને ત્યાર બાદ મી. મોલ્ટીને કહેલા ઇરાવને કમીટીએ વધાવી લીધા હતા. પાછળથી એવો ખુલાસો બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો કે મી. મોલ્ટીને એમીમેન્ટ બહાર પડ્યું તે પહેલાં આ નિર્ણય કરવામાં આવ્યો હતો. કમીટી તરફથી એક ડેપુટેશન મી. મોલ્ટીને પાસે ગયું હતું અને તેણે પોતાના વિચારો મી. મોલ્ટીને પાસે મુક્યા હતા ત્યાર પછી મી. મોલ્ટીને પોતાનો ઉપજો નિર્ણય નહીં કર્યો હતો.

એમીમેન્ટના જેવી આસર

કનગ્રેવેટીવ પાર્ટીના આવા નિર્ણયથી વિલાયતમાં તેમજ હોદ્દામાં તેની એક ખચખોળો ફેલાવામાં આવ્યો હોય તેની આસર થઈ છે. વિલાયતના સરકારને આશ્ચર્ય થયું છે એટલું જ નહિ પરંતુ કનગ્રેવેટીવ પાર્ટીના સભ્યો પણ આ નિર્ણયથી આશ્ચર્ય થઈ ગયા છે.

કેમિસનના હાથમાં જારે હુથિયાર આપ્યું

રાષ્ટ્રસ પત્રને ન્યૂ દિલ્હીનો ખબરખો દર્શાવે છે કે મી. મોલ્ટીનેના આ નિર્ણયથી ખરી સજ્જતભાઈ ફેલાઈ ગઈ છે અને મળ્યા આમળ પડતા રાજ્યકારીઓનું માનવું છે કે ખોટીક પ્રજ્ઞના વચનમાં વિશ્વાસ મુકવા જેવું નથી એવું કનગ્રેવેટીવ દોષીઓ માને છે તેની માન્યતા આથી દૂર થશે. કેમિસનના હાથમાં એક હોર્નોવંત હથિયાર આપી આવી ગયું છે. ખોટીક પ્રજ્ઞમાં વિશ્વાસ ન રાખવાનું મદાસવાના આગેવાનો પ્રજ્ઞને સમજાવી રહ્યા હતા. હવે તેઓ પુછશે કે હવે અસહકારીઓ કોણ છે? અસહકારના સભ્યો કે કનગ્રેવેટીવો?

કનગ્રેવેટીવ પક્ષ ખુલાસો કરે છે

કનગ્રેવેટીવ પક્ષ તરફથી એક સત્તાવાર રેટેમેન્ટ બહાર પાડવામાં આવ્યું છે તેમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે હોદ્દામાં રાઈડ ટેબલ ડેન્ટરેસ મોલાવવામાં આવે તેમાં કનગ્રેવેટીવો બાગ ન હોય એવો મી. મોલ્ટીનેનો નિષ્કાર એટલું જ મતાવે છે

કે એ કાર્યક્રમ વિષે તેનો અભિપ્રાય શું છે. હોદ્દાના પ્રજ્ઞ વિષે સમાધાન કરવાનો એ સામાન્ય પ્રયત્ન છે તેની સાથે સહકાર નહિ કરવો એવો કનગ્રેવેટીવ પાર્ટીનો આશ્ચર્ય નથી એ માન આપશે અભિપ્રાય છે કે આ પહેલે હવે બીજી રાઈડ ટેબલ ડેન્ટરેસ હોદ્દામાં મોલાવવી એ કાર્યક્રમ ખરાબ છે. મળ્યા પ્રજ્ઞો ઉપર હજી ચર્ચા થઈ નથી. ડેન્ટરેસે હજી મળ્યા તપાસ કરવાની બાકી છે. મળ્યા પત્રોમાં હવે એ તપાસ મહાવવાનું છે અને વિમલો ઉપર વિચાર મહાવવાનો છે. આ બંને સુધી કરવામાં નથી આવ્યું હોય તેથી બીજી રાઈડ ડેન્ટરેસ મોલાવવી એ નહાનું છે. અમે કનગ્રેવેટીવો ખરી રીતે ના ખોટી રીતે માનીએ છીએ કે એક કે એ બહાવિયામાં હવે હોદ્દામાં બીજી રાઈડ ટેબલ ડેન્ટરેસ ભરવી એ કાર્યક્રમ મુજબ ભરશે છે. પોતાની દરખાસ્તો તૈયાર કરીને રજુ કરવી એ કાર્ય હવે સરકારનું છે.

વિલાયતના અનેક જાણનારો કનગ્રેવેટીવ પાર્ટીના આવા વલખા માટે ખેદ પ્રદર્શિત કર્યો છે.

આમની સભામાં ચર્ચા

તા ૧૨ મી માર્ચે વિલાયતની આમની સભામાં હોદ્દા ઉપર ચર્ચા ચાલી હતી. પાકામેન્ટની પબ્લીક મેસેરીનો લોકોનાં રોજાઈ બરાબ મળી હતી. રોજાનીબન ગેસેરીમાં હોદ્દામાં મોટી સંખ્યામાં હતા અને પીએસોની ગેસેરીમાં લોકો પીએ, લોકો લોકો લોકો હતા.

કરખાતમાં મી. વીન્ડટન ચર્ચિલે રજોમ માગ્યું કે આ ચર્ચાનું લક્ષ્ય બિંદુ કેટલું વિકાસવાન છે તે કાર્લિસના રપીકરે દર્શાવવું. તે ઉપરથી ચેરમેને દર્શાવ્યું કે એકમીવીરટેશનના ઉપર સામાન્ય ચર્ચા થઈ અને પરંતુ અવિખ્યના નિષ્કાર વિષે ચર્ચા થઈ શકે નહિ.

મી. મોલ્ટીનેનું કાપણ

મી. મોલ્ટીને આમની સભામાં હોદ્દા વિષેની ચર્ચા ખુબી મુક્યા દર્શાવ્યું કે તા ૬ માર્ચના દિવસે ન્યુટન એમીમેન્ટની અંદર બાળજી આપતાં મેં દર્શાવ્યું હતું કે હોદ્દાના પાંચ બંધારણનો આશ્ચર્ય એક ઇન્ડિયા પ્રીરેશનનો છે. આજે પણ કનગ્રેવેટીવ પક્ષ એજ આશ્ચર્ય માટે ખડો છે. પરંતુ આ પ્રજ્ઞમાં અનેક મુશ્કેલીઓ છે. બંને સુધી હોદ્દા નિષ્કાર મોહરજી તૈયાર મળને રજુ ન થાય હોય તેથી કનગ્રેવેટીવ

અને વૈદિક કાળના સમુદાય આ બધા બારે ધ્યાન ખેંચી રહ્યો છે. દેનચાક' કહેરની અંદર એ પ્રસિદ્ધ આઈસ્ટોન પી. ઇનાર વેમનર અને તેની આ રહે છે પાટીસના ચિત્ર પ્રદર્શન માં તેમણે ચિત્રો રચ્યા હતાં. વેમનર જેની ઉંમર હાલ ૪૬ વર્ષની છે તે જણાવે છે કે તેની ઇચ્છા હમેશાં સ્ત્રી બનવાની હતી. કુલ્યારે બાળક હતો બારે પણ કોઠરા-જોને રમવાના રમકડાંને બદલે હોમલીઓ સાથે રમવાની ઇચ્છા હતી. અને પુરુષનો પોષાક પહેરવવામાં આવતો હતો તેથી મારી એ ઇચ્છાને કુલ્યારે દેતો હતો. મારા મમ પછી પણ મને એ અભિલાષા મળી હતી મારી પત્નીની સંપૂર્ણ સંમતિ બાદ જર્મનીના પ્રસિદ્ધ સરજન કુટ' જોન વેલરનેકાસ પાસે મેં અનેક કોપરકોનો કરાવ્યા. અને પરિણામે વેમનર હવે સંપૂર્ણ રીતે બદલાઈ ગયો છે. લંડનમાં તેના ફાટાઓ મોઢાઓમાં બાંધ્યા છે તે જોના પોષાકમાં છે, તેનો અમાકોનો પુરુષો દેખાવ બીજાનું જરૂર રહ્યો છે. તેનામાં કળાની એ શુદ્ધિ હતી તે પણ બદલાઈ ગઈ છે. કેવીક મીનીસ્ટર જોહ બરદીસે જાતે આ બનાવની વાત કરી અને વેમનર તથા તેની પત્નીના જમ સંબંધને તોડી નાંખવાનો કુદમ તેણે કયો છે અને જમ રજીસ્ટરના ચોપામાં વેમનરની પુરુષ ભાતી કદાડી નાખી સ્ત્રી ભાતી કરવામાં આવી છે. પ્રોફેસર સેન્ડ જેઓ પ્રસિદ્ધ કેનીક વિજ્ઞાન કાશી છે તેઓ પ્રથમ પોણ્ટ્રી માર્કમાં ભાતીને બદલી નાંખવાના અખતરા કરતા હતા. તેઓ દર્શાવે છે કે આ જર્મન સરજને કોપરકોનથી ભાતી પટ્ટાવી નાંખી છે તેમ કરતું સંબંધિત છે. પરંતુ માણસની જીવંતીને બેખમ માં નાંખ્યા સિવાય એમ દરી કકાય એમ કુલ નથી પારતો. કેનીક વર્તમાન પત્રો વેમનર અને તેની પત્નીના કાળા ઈસરબુ પ્રસિદ્ધ કરે છે. વેમનર જેઓ પુરુષમાંથી સ્ત્રી બન્યા છે તેને શકતો દર્શાવે છે કે તેને છોકરાં થઈ શકશે નહિ. વેમનરે પોતાનું નામ બદલી લીધી એબી એવું કહી ભાતી નામ રાખ્યું છે! આ અદ્ભુત સંચારકારને સાચા માનવા યા જુદા તેની પણ અમને સમજ પડતી નથી વિજ્ઞાનના આ વિચિત્ર જાનામાં જ્યાં અનેક પ્રકારની વેજાનીક અને વૈદિક શૈલિ થઈ રહી છે એવા જાનામાં આ વાતને યોડી પણ મનાય નહિ. એ વેજાનીક શૈલિ બેજાથી કુદરતી કાયેમાં પણ આવ્યા અદ્ભુત પરિવર્તન કરી શકતા હોય તો હે પ્રજા, હે ખુદા તું હવે ક્યાં રહ્યો?

“કુલ્યારન ઓપિનિયન”

કુલ્યાર, તા. ૨૦ માર્ચ સન ૧૯૩૧

આ દેશની યુનાયન સરકારે ભાષાનની સરકાર સાથે 'ને-ટલ-મેન્સ' એક્ટિવેટ કર્યું છે એ સમાચારથી ભાષાનીક અને તે હવે સર્વ ક્ષેત્ર વિદીત થયા છે. હોંદી એક્ટિવેટ ભાષા સાથે કરેલા આ એક્ટિવેટથી યુનાયનની સરકારે પ્રજાએ ખગલાટ મચાવી ચુક્યો છે અને આ મુદ્દાના મોટા કહેરામાં જોરા વેપારી વર્ગે તેની સામે સખ્ત વિરોધ દર્શાવ્યો છે. યુનાયન પાર્લામેન્ટમાં પણ આ એક્ટિવેટ વિષે મરમા મરમ ચર્ચા ચાલી ગઈ. વેપારી મંડળોએ પણ પ્રધાન બનરજ હટ્કોબની સાથે મુલાકાતની માગણી કરી. તે તેમણે ના પાડી કૈટલે તેઓએ પોતાના વાંધાઓ તેમની પાસે રજુ કર્યા. આ સર્વ ખગલાટનું પ્રયોજન શું? અમે પ્રયોજન માત્ર એજ એક કહીએ છીએ

અને તે એજ કે ભાષાનીકો વેપારમાં બારે કલ્પ પ્રજા બેખાય છે. યુરોપીય મુદ્દા બારે ભાષાને જમતનાં અનેક બખરો કાય કરી પોતાનો વેપાર અન્ય દેશો સાથે કૈટલે બેજાઓ ખીલવી દીધેલો છે કે તે આજે વિજાવને ટકર મારી રહ્યું છે અને વિલામતી મલ સાથે જમતનાં બખરોમાં દર્શિ-કાષ ચલાવી રહ્યું છે. યુનાયનમાં કાપડનો વેપાર વિલામત એકલે દાયે લમલમ કરી રહેલું છે એ વાત બધાની છે. એ ભાષાનીકોને હવે આ દેશમાં વેપાર માટે સ્થાન આપવામાં આવે તો વિજાવતના વેપારીઓને બારે ખમતું પડે એ વાત યોક્ત છે અને તેથીજ આ દેશમાં અંગ્રેજ વેપારીઓ તરફથી આ એક્ટિવેટ સામે ખગલાટ મચાવી ચુકવામાં આવ્યો છે એ વાત ખીલુલ સ્પષ્ટ રીતે મમજી કકાય છે. આપણી હોંદીસ્તાનની સરકાર સાથે સન ૧૯૨૬ માં આ દેશની સરકારે 'ને-ટલ-મેન્સ એક્ટિવેટ' કરેલું છે. કેપટાઉનમાં મળેલી રાઈડ રેખા કોનફ્રેન્સ બારે કેપટાઉન એક્ટિવેટ અસ્ટીરમા આવ્યું અને જમલ બરમાં બને દેશોની સરકારે હોંદી પીલ કે બને દેશો વચ્ચે મીવાચારીની સ્થાપના કરવામાં આવી છે. ભાષા સાથે કલેલા આ એક્ટિવેટ અને આપણા એક્ટિવેટ એ બને વચ્ચે સરખામણી કરવાની ઇચ્છા આપણને સ્વાભાવિક રીતેજ થાય. એશીયાવાસીઓ માટે આ મુદ્દાની સરકારે પોતાના દરબાજા છમીએજન કાયદાથી બંધ કરેલા છે. દરેક એશીયાવાસી આ મુદ્દાના છમીએજન કાયદા હેઠળ ન ઇચ્છવા પોતમ લેખાય છે. ભાષાનની પ્રજા સામે હવે એ કરવાજા ખુલ્લા મુદ્દો દેરામાં આવ્યા છે. આ એક્ટિવેટ વિષે પાર્લામેન્ટની બેઠકમાં બપારે મરમા મરમ ચર્ચા ચાલી બારે પાર્લામેન્ટના એક સભ્યે કહાવ્યું હતું કે હોંદીસ્તાનની સરકાર સાથે આપણે એક્ટિવેટ કર્યું તેનો આક્રમ એ દોષ કે હોંદી-ઓને આ દેશમાંથી કેવી રીતે યોગ્ય કરવા બપારે ભાષા સાથે એક્ટિવેટ કરવામાં આવ્યું છે તેમાં ભાષાનીકો માટે આ દેશના દરબાજા ખુલ્લા મુદ્દો તેને અંગે આવવાની બખરો કરી આપી. આ એ એક્ટિવેટ વચ્ચે દેખીતો કેટલો તકાવત! આપણા એક્ટિવેટમાં સરકારે—આ દેશની સુધરેલી કહેવડાવતી સરકારે જમતને બહેર કરેલું છે કે કાષ પણ સુધરેલી સરકારની એ હરજ છે કે પોતાની ટકાવી વસ્તીના વાચની કલતિ કરવી અને સ્થાયી વસ્તી તરીકે કાયદેસર વસેલા હોંદીઓને અન્ય સ્થાયી વસ્તીના વાચની પાછળ રહેવા ન દેવા. અને આ દેશમાં વસ્તી હોંદી પ્રજાની પોણા બાજ ઉપરની હોંદી પ્રજા આ મુદ્દાની અંદર બખેલી છે કૈટલે કે તેઓ પ્રજા સાથે આક્રિન્સ છે. એવી પ્રજા જે એક સૈકાથી પણ વધુ સમયથી આ દેશમાં વસેલી છે, જેણે આ દેશની પ્રમતિ અને કલતિમાં અખરદરન હોળા આપેલો છે તેમને એક્ટિવેટ મુજબ આ દેશમાંથી કેવી રીતે યોગ્ય કરવા એ દલિએ કામ લેવામાં આવે છે બપારે ભાષાનીકોને આ મુદ્દામાં કાયજ કરી વસાવવા એ દલિ રાખવામાં આવી છે. આપણા એક્ટિવેટમાં આપણી કલતિ કરવાન માથે લેવામાં આવેલું છે તે વિષે આપણી કેટલી બારે કલતિ આ દેશની સુધરેલી સરકાર કરી રહી “ તે ટ્રાંસવાલના હોંદીઓને આપણે પુછવાનું રહ્યું. ઠાંસ વલ એશીયાવીક સેન્ડ ટેન્ચેર ખીલ, અને કામતો વિજાવ-કાવ કરી તેને બધારમાં રાખી હમણાજ ખીલ વાંચામાંથી પસાર થયેલું છમીએજન ખીલ એની મારફતે હોંદીઓની

એમીમેન્ટ મુજબ સરકાર ઉપરિ (૧) કરી રહી છે. જાપાન સાથેનું એમીમેન્ટ જાપાનવાસીઓને કહે છે 'આ દરવાજો વધુ તમે અમારા મુશ્કેલી ટાળત માટે તમારું અમે સન્માન કરીએ છીએ.' આપણી દ્વિતી સરકાર સાથે કબજેનું એમીમેન્ટ આપણે જાણે અને સેક્ટર વર્ષથી વસી રહેલા છીએ તેમને કહે છે 'આ રહેલો દરવાજો, જે વાટે તમે અગ્રેયી તમારા મુશ્કેલી સીધાવી જાઓ.' અને સાઉથ આફ્રિકા એ બ્રિટીશ સામ્રાજ્યનો એક ભાગ. બોસ્ત્રાન પણ બ્રિટીશ સામ્રાજ્યનો એક ભાગ. વળી આ દેશનું પોણા ભાગ ઉપરનું સોનું કાંદ ખરીદી આ મુશ્કેલી ઉત્તરિને ટાળી રહ્યું છે. જ્યારે જાપાનીઓને બ્રિટીશ સામ્રાજ્ય સાથે કશી લેણા દેણી નહિ, તે પરદેશી રાજ્ય લેખાય. છતાં તેને માટે આ દેશના દરવાજા ખુલા મુશ્કેલી આવે અને તેમને સરકાર કરવામાં આવે! અમને જાપાનીસોની અદેખાઈ નથી. અમને એવી વ્યાનંદ થાય છે કે એશિયાની અમારી ભાષણ જાપાનીસ પ્રજાનાં આ દેશની સરકારે ટ્યાકડી ફોડી એવારણાં લીધાં છે. હજી બગબગ દોડેક વર્ષ ઉપરજ અમારા મુશ્કેલી એ મદાન મુશ્કેલી તેવા પોતાના દેશ અને ધર્મધર્મોની મુલાકાત લેવા એક ભે માસ માટે જાતે આવવા પ્રયત્નતા હતા તેમની શી દશા કરી હતી તે આપણાથી અજાણ્ય નથી. મહિલાના કલેક્ટ કલેક્ટને આ દેશના દરવાજાથી ધકકે. મારી તેમને દર્શાવવામાં આવેલું કે તમારા ઉપર અમુક બંધનો મુખીને પછીજ આ મુશ્કેલી તમને આવવા દહરું. એ અપમાન દોષ દહરું નથી જુલેલું. જાપાન સાથે અને કોઈ સાથેના પ્રગતિય વર્તનમાં આટલો જથ્થો ભાર તણવત આ માટે કે તેનો જુલોસો બોસ્ત્રાનની સરકાર આપણને આપી શકે શી ખરી? બોસ્ત્રાનની સરકાર આ વિષય ઉપર જરા વિચાર કરી જુલે એવી અમારી તેમને વિનંતિ છે. આપણા એમીમેન્ટના પિતા કાલોજી પણ આ વાત ઉપર જરા પાન આપી જોશે અને તેમના અને જાપાન સાથેના એમીમેન્ટની સરખામણી કરી જોશે. આપણી અને જાપાનીઓ સાથેના આવા પરસ્પર વિરોધી વર્તનનું કારે ઉંડું રહસ્ય છે. જાપાન જાતનાં પતિ મદાન રાજ્યોમાંનું એક આને લેખાય છે. તેની પાછળ નેકા સેનનું પણ છે, મદાન સામરનાં મોજાઓ ઉપર બ્રિટનની માફક તેની નોકાએ મમરી અને ગવરવ સાથે ડોલની મુસાફરીઓ કરે છે અને એ નોકાઓ ઉપર તેની મરીન અને મ્હોં અને આપો ત્રીજાસી જાપાનીઓનું સન્માન થાય છે નહિ તેની આરીક તપાસ રાખે છે. અને જ્યાં જાપાનીસોનું સન્માન થતું ન હોય ત્યાં અમરકાર જતાવી નમરકાર કરાવવાની દશામાં તે છે. જ્યારે જાપાન કોઈ પ્રજાથી વસાએસો મદાન મુશ્કેલી બોસ્ત્રાન જેને વિલાપતે પોતાના સ્વાર્થની ખાતર એક મરીન માય જોવો જનાવી મુકેલો, જે પ્રજા પોતાનાજ ધરમાં ગુલામ હોય તે પ્રજાનાં પરદેશમાં સન્માન કેવાં! મરીનની ઊડીને સો કાષ્ઠ ભાળી કહેવા તેમાર થઈ જાય એ જાતમાં નિષમ છે. આ કદમકરેલી દશામાંથી મુશ્કેલી જવાની ભગીરથ પ્રયાસ કોઈ મદાનમાજીની સરકારી મુશ્કેલી એક વર્ષમાં કરી જતાઓ છે. હજી કોઈ થણી મજબ હાથવાની છે. આપણાજ ધરમાં ગુલામ મટી આપણે પોતે માલીક બનશું તે વિષયે કોઈને ડોકર મદાન અને જનરલ હર્ટજોમના કાલાવાજા કરવાપણું ન રહે. કોઈએનું સન્માન કેવી રીતે સામવતું તે કાનની પૂટી ડાલી કોઈ સાઉથ આફ્રિકાને શોખવશે. હરમાન આ દેશમાં વરના કોઈ બંધુઓને અમારી એ પણ જાણ છે કે જ્યાં સુધી તમે અને તમારું સ્વમાન

સામવતા તેમાર ન રહે, આત્મભોગ અને મલીતાન આપવાની લાકાદ ન જતાવો ત્યાં સુધી આ દેશમાં તમારું સન્માન તમે કદી સામવી શકશો નહિ. એટલે આ મુશ્કેલી તમારા રાજકીય પ્રત્યેમાં રસ થઈ તમારી સંસ્થા એટલે કેએસ મારકેતે જેટલી મળવળ કરી કશાય તેટલી કરવામાં જરાપણ મદદ ન જતાવો. કેએસના કાર્પવાદોની પાછળ પ્રજાનું પીડબળ જોઈએ તે પુરું માનવાને એક એક કોઈએ પોતાનો ધર્મ વિચારવો જોઈએ.

એશિયાટીક ટેન્ચર બીલ મુલતવી રહ્યું

સપ્ટેમ્બર માસમાં કોન્ફરન્સ

તા. ૨૮ 'મરકુરી' પત્રનો પાલમેન્ટો અગ્રવર્તી તા. ૧૩ મી માર્ચના રોજ કેપટાઉનથી ખબર આવે છે કે મને આને સમાચાર મળ્યા છે કે દોષ અને સાઉથ આફ્રિકા વચ્ચે સપ્ટેમ્બર માસમાં એક કોન્ફરન્સ યોજાવવાનું નક્કી થયું છે. આ જાને દેશો વચ્ચે આંતર રાષ્ટ્રીય યોદ્ધાઓ થશે અને જાન ૧૯૨૭ ની સાલમાં કબજા કેપટાઉન એમીમેન્ટની તપાસ અલાવવામાં આવશે.

હું એકસ રીતે કહી શકું છું કે ટાંસવાલ એશિયાટીક ટેન્ચર બીલ જે આવના પાલમેન્ટના યોરકર પેપર ઉપર ઉલ્લેખ મુશ્કેલીમાં આવેલું છે તે બીલ પાલમેન્ટની ચાલુ એક માં આમળ અલાવવામાં આવશે નહિ. કોન્ફરન્સમાં એ બીલની કલમોની અર્થ થાય નહિ ત્યાં સુધી આ પાલમેન્ટમાં એને લખવા ન કરવાનો સરકાર નિશ્ચય કર્યો છે.

બગબગ ૭ માસ સુધી જાવામારી વારેલી અખાલો કોઈ સરકાર અને સા. આફ્રિકાની સરકાર વચ્ચે થયા બાદ સા. આ. ની સરકારે કોન્ફરન્સ યોજાવવાનું નક્કી કર્યું છે.

આ કોન્ફરન્સ દોષમાં યોજાવવી કે સાઉથ આફ્રિકામાં તે હજી નક્કી નથી થયું પરંતુ તે કેપટાઉનમાંજ મળે એવો સંજય છે.

આ કોન્ફરન્સમાં કેએસના કોણ હશે તે હજી માત્રમ પશ્ચું નથી પરંતુ એવી આશા સખવામાં આવે છે કે કોઈ સરકાર થી કાઝાને સખજવાનાં પમલાં વારશે. હરજુ કે હ. આફ્રિકા સંજધી તેમને અનુભવ થયેજ ઉપયોગી થઈ પડશે. કોઈ કેએસનામાં સામેલ થતા તેમને સખજવામાં આવશે.

જ્યારે કેપટાઉન એમીમેન્ટ ઉપર સકી કરવામાં આવી હતી ત્યારે તેમાં એવી હકમ નાખવામાં આવી હતી કે જ્યારે યોગ્ય થાય ત્યારે એ એમીમેન્ટની હરી તપાસ અલાવવી થા તેને મજબુત બનાવવું. ચાલુ વર્ષ એ પ્રસંગ માટે અનુકૂળ છે એમ માનવામાં આવ્યું છે.

એમીમેન્ટ સિવાય પ્રજા મહત્વની જાગતો ઉપસ્થિત થશે છે અને સંજય છે કે આવતી કોન્ફરન્સના એનેન્ડાનું કાર્ય વલનદાર લેખાશે. કેટલાક સખધી કોઈ કોઈ મંદુચીત ફેચરમની મામણી પણ કરેલી છે અને રીપેટીટીવ તથા મીલકતના સોમવટા સંજધી પણ કોઈ મામણી કરેલી છે. એવી પણ આશા રાખવામાં આવે છે કે વેવરના જાંબ વિષેના પ્રજા પણ કોન્ફરન્સમાં મહત્વનું સ્થાન પ્રાપ્ત કરશે.

'ડીબાર્ડર' પત્ર શું કહે છે?

હરને એક સંદેશો દર્શાવે છે કે 'ડીબાર્ડર' પત્ર 'મરકુરી' પત્રના ઉપજા સમાચારને ટેકા આપતા દર્શાવે છે કે કાલના એમીમેન્ટની હરીથી તપાસ અલાવવા માટે સપ્ટેમ્બર માસમાં

દાંતે અને કાઠીએ આફ્રિકાની સરકારે વચ્ચે એક ડેન્ડરેસ બેંચાવવાની યોજના થઈ છે. આ કૌન્સિલ બેંચાવવાનું નક્કી થઈ શકાથી સરકારે ડાઉનલાન્ડ પ્રેસિડેન્સી સેન્ટ ડેન્ડરેસ બેંચાવવાનું વર્ષ સુધી સુકલથી સંબંધિતો કાવ કર્યો છે. કચેરીએ આ બેંચા સીએન્ટ ડેન્ડરેસ પાસે સેન્ટલેસમાં કોન્સુલેટને અને બેંચાવેલા તેનું પહેલું બેંચાન થયા માટે મેન્ડેટરે એક પ્રેસિડેન્સીએ વચ્ચે આપ્યું હતું કે એક વર્ષની સીએન્ટલેસ બેંચામાં કલા સુધારા કર્યા સિવાય બીજા કાવના કરવામાં આવશે. 'ડેન્ડરેસ' પર બેંચાવે છે કે દાંતેસ આ બેંચામાં કલા ફેરફાર પાસિડેન્સી કરવાનો છરેસ રાખવામાં આવ્યો નથી.

રશિયામાં કવિરાજ હામેર

(તા. ૬ માર્ચના અંગ્રેજી ખંભા)

પ્રથમ—મધ કાલે મી. કારાખાન સામે મારે મુલાકાત થઈ હતી. તેમણે કહ્યું કે સોવીએટ સરકાર એકોને અને કારાખાન બેંચામાંથી મુક્ત કરવા, તેમને કેમરવ્હી આપવા અને ખાસ કરી જાણકારને કલા રીતે ઉછેરવા તે સંબંધી સોવીએટ સામાજિક સંસ્થાઓ મારફતે જે કાર્ય કરી રહી છે તેથી અમર થવા જોઈ છે. મારી માથે યેએસી વાતચીતમાં મેં તેમને એવી સંજ્ઞા બતાવી કે રશિયામાં કૌન્સિલ છવન અને તેની અસીતર બિયું કાવિ કલા રમ છે. આ વિધિમાં તેમણે વિચારો રૂં છે તે હું બાજવા કમરું છું. એક વાંદની સામોજી પદ્ધતિ હેઠળ કૌન્સિલ છવનનું અસીતર આલુજ રહેશે એમ તમે માનો છો?

બેચાવ—કૌન્સિલમાંથી આવતા એક નોંધવાને કહ્યું કે નવીન સામાજિક પ્રયાસ હેઠળ કૌન્સિલ છવનનો નામ થાય છે. આ નહિ તે હું આપને જે કહેવા કમરું છું તે ઉપરથી બધી સકલો. નવે મારા પિતા છવતા હતા ત્યારે તેઓ કહેર માં બધ વરસના જ માસ સુધી કામ કરતા. કીમત ખેડુતોને આ અને તથા મારા બાધઓ અને બહેનોને દેર ચારવાનું કાર્ય કરવા માટે મોકલવામાં આવતા અને તેથી અમે માન્યે અમારા પિતાનાં કામ કરી સકતા. હવે હું મારા પોતાના કાકાને કોન્સિડેર સામોમથી તે આવે છે ત્યારે એક છું અને અમે આને માટે લેવા છીએ.

બીજા એક ખેડુત આજે કહ્યું કે કોન્સિડેરની પદ્ધતિથી પતિ અને પતિને એક બીજાને વધુ સમજાતા થયા છે અને બન્ને વચ્ચે સુદર કામથી ઉપરિષ્ઠ થઈ છે. આથી માન્ય તરીકેની તેમની થી કરજ છે તેની એકમદારી સમજાય છે.

એક કોન્સિલના આજે હતી થમને કૌન્સિલને કહ્યું કે આ મંદાને કાવે રવીંદનાથી રાગીરને કહ્યો. કે સોવીએટ કૌન્સિલમાં રહેતી અમે કહીએ અને બાંસ કરીને કોન્સિડેરનીયન રીપ્લેસમાં રહેતી બહેનો જીવું મોને છે કે અમે ખરેખર સ્વાધીન છીએ અને અકોન્સિલ માસની સંબંધિતી વાત બીજાને સુધી છીએ. સન ૧૯૧૭ પહેલાંના કૌન્સિલને કહ્યો. અધિકારીય વિવેશ પમારે કામ કર્યો છે. અમે હવે એક નવીન છવન રચી રહી છીએ અને તેમાં પુરું રીતે કામ કરીએ છીએ અને અમારી ફરતે અને કોન્સિડેરનીય કહી છે તે એકમ સમજાયે છીએ. અમારા કલેમાં જે કાર્યમાં આ કલે છે તેને માતર જે કામ આપવાની કાર્યકલા છે તે પુરું રૂં બતાવી આપવા અમે તકવાર છીએ. આ

મંદાને કવિરાજને કહ્યો કે સોવીએટ કૌન્સિલમાં રહેતી કહી કૌન્સિલમાં મોકા અને પ્રત્યે તમારી કાર્યકલા કોન્સિલ પ્રત્યે તેમના અધિકારીય કોન્સિલ તેમના કલે સદાકૌન્સિલ બતાવીએ છીએ અને કોન્સિલ કોન્સિલ મોકાથી છીએ.

કવિરાજ કહેર—અમારા કોન્સિલ કહેર અમાર છે, અમારી એકા કાર્યકલા છે. અમાની મનુષ્ય અતીયો બુદ્ધિ પોતાનું કામ રચાને લેવા માટે તેમને જાનેની પ્રકારની બંદેર છે.

અમાર કવિરાજને કહ્યો અને કોન્સિલ તેમને કહ્યું કે સોવીએટ પ્રત્યે સંદેશ થવા અને તેમની વચ્ચે રહીને કામ કરવા માટે મોકા કર. મારો બાકા અને મારી પાસે જે કામ હાય તે સંબંધ કોન્સિલ રચો છો તે તમાર છું.

કવિરાજ કહેર—કોન્સિલ બાજુએ બેઠા પેલા નોંધવાને મોકાથીયન કલે છે.

કૌન્સિલ—કોન્સિલને રીપ્લેસમાં રહેતો એક એકવાથી ખેડુતો તે કાલે છે. તે મોકામાં કેકલાઇલ છવનને જાન લેવા મોકા કહેરમાં આવે છે. કલે વર્ષની મંદાનો તે કોન્સિલને બેઠા અને પછી પોતાની રીપ્લેસમાં કલેને કામ કરશે.

આ સેક્ટર કોન્સિલ કોન્સિલના કૌન્સિલના કામ સમાવે કાર્ય ખાતર કહેર અતીયો કહેર કે સોવીએટ કૌન્સિલમાં કવિરાજ કહેરની મુલાકાતે એ એક બારે મંદાને બેઠા છે. કોન્સિલના કલેનામાં એક બારે મંદાને પુરું લેવાતો કોન્સિલના કૌન્સિલમાં આમને થયેને પરિષ્કા એ નીપડે કે સોવીએટ કૌન્સિલમાં પ્રત્યે અને રાતે કિવસ મંદાની કહેર કોન્સિલ પ્રત્યે બંદેર નીકળના સંબંધમાં આવે. અમે આ કોન્સિલના કલેનામાં ખેડુતો અને કામકારેનું આ પ્રથમ પ્રત્યે સમાવે સંબંધ અને સંબંધ છે તેની પ્રત્યે અને પ્રત્યે વિષે કોન્સિલ તેમ સાથે જાને કલાવો.

“તેઓ સિંહ સમાન હતા”

પંડિત મોતીલાલજી વિષે મહાત્માજીના ઉદ્ઘાસે

સ્વર્ગસ્થ પંડિત મોતીલાલજીની હતુ પિતા જે સમયે સમગ્રી રહી હતી તે અતિમ પ્રમથે મહાત્મા ગાંધીજીએ સ્વર્ગસ્થ પંડિત મોતીલાલ વિષે કલેના મનુષ્યોની મેંદા સમાવ નામના લાખ વચ્ચે કલા હતી—એ કે કોન્સિલ એક મંદાને નેતા આ કાના કૌન્સિલના કામ કરી ચાલવા થયા છે. છતાં હું અમારે તમારા મુખે ઉપર ગાંધીની બેંચા નથી પરંતુ આનંદ બેંચા રહેશે છું. અમાનીકા માટે સમજેલી આ પિતા દેકના બીજાન પછી વેદા ઉપર બધી રહી છે અને બધીકાવની વેદા ઉપર આ કલે પ્રથમજી આકૃતિ નથી. અમારે કલે માન્ય સિલક મહારાજ ગુજરી ગયા ત્યારે ત્યાં હું બંદેર કાવર હતી. આજે આ પ્રમથે જે પ્રથમ હું બેંચા રહેશે છું તેકલ કલે મેં તે વેળા પછ બેંચા હતી. તે આનંદનો સમાવ હતો નહિ કે કોન્સિલ. પંડિતજી આ હતુ એ એમના મંદાને લાખની વિષ્ણુ રમ છે. દેકાનકાસના હતુ સમયે પછ મેં આજ વિષ્ણુ બેંચા હતી. એ કે કાલા લખપતરાયના મનુ સમયે હું આ કાવર નેંદાને પરંતુ તેમની જાણના સમયે પછે અમાર કોન્સિલના વેંચા મેં સંબંધી હતી. તેમની પછી કોન્સિલ એકમદાને હતુ પોન્સિલ અને કાલે કલેના મેંકોના

મહામહાશયી અમલદારશીલ સમા. તેમણે રાષ્ટ્રની સેવામાં પોતાનો પ્રાણ આપ્યો. તેમના શત્રુથી કુરોષ અને હોદમાં જારે બસતર પડી આ સમય શોકનો નથી પરંતુ આનંદનો છે. આ પ્રસંગ મહત્ત્વ છે તેમ સહ સમજવા હો અને તે ઉપરથી આનંદ પ્રદર્શિત કરતા હો તો તે રોગ્ય છે પરંતુ આ પ્રસંગ મહત્ત્વ તમે ન સમજો તો બચત તમારી મજબૂતી એક પરુતા જેવી કરશે. બે તમે ગરેબર એમજ માનવા દો કે આ એક રાષ્ટ્રગત છે અને તેમાં જાતીકાનની વેદી ઉપર તમે બોગ આપવા આવેલા છે તો તમારે અરેથી પ્રતિજ્ઞા લઇનેજ જવું જોઈએ, અને એ પ્રતિજ્ઞા કેવી? આરા અભિપ્રાય મુજબ એ પ્રવિજ્ઞા પ્રાર્થ સ્વરાજ્યની હોવી જોઈએ. પ્રાર્થ સ્વરાજ્ય પ્રાપ્ત કરવા માટે તમારી સર્વ શક્તિ તમે અર્પી નાખશો એવી પ્રવિજ્ઞા લઇ નેજ અદ્યોથી તમે જાગો.

પરિવર્તણે આ દાની દુનીયાનો સામ કર્યો છે. તેઓ એક વિરોધીત પ્રકૃત હતા. તેઓ સિંહ જેવા હતા. મમરાજની સાથે પણ તેમણે બદાદુરીથી બાકી જીડી. તેમને સું હાર મળી હતી નહિજ. શાસ્ત્રીએ અભ્યંત આતુરતાપુર્વક તેમની સેવા કરી. તેમની દિશ્નિત જીને નિશ્ચય જોઈલા આરે દતા. મુશુની જામે તેમણે શરવાપુર્વક એવી લડત લીધી કે કહારોએ માન્યું હતું કે તેઓ શોભસ જારા થઇ જવાયા. અને તેઓજ તેમને કહેતા જઇ જવાયા આવ્યા હતા. અંધ કાલે તેમણે મને પોતાના પાસે બિલાવ્યા. ગઇ જાલે સર્વેએ માની લીધું હતું કે તેઓ અરૂર સારા થવાનાજ. એ તેમને દર્શાવું કે બે તમે સારા થઇ જશો તો આપણે સ્વરાજ્ય મુજબ કે જે. તેમણે મને ટુરવ પ્રશ્નપત્ર આપે 'આપણે સ્વરાજ્ય તો અળી થયું છે. હવે સ્વરાજ્યનો પ્રકર ઉઠા નહિ.' દેશી જે મહાન ઠાવો આપ્યા હતા તેમાં પરિવર્તણે એવો બોરે વિશ્વાસ દતો કે તેઓ પુર્ણ રીતે જિમ માનવા દતા કે હોદને હવે સ્વરાજ્ય મળી ગયું છે. આ માન્યતા સાથેજ તેઓ મુશુની બેટકા છે. આજી આપણે સર્વેજ સ્વરાજ્ય, અદિસો અને સલવા મન લેવા જોઈએ. મહામહાશયી આમળ બેલેલી દર્શાવું કે પરિવર્ત મહ રાત્રે રાજનાજનોજ મંત્ર જામ્યા કરતા હતા. તેઓ રાત્રે બાલવામાં મુખી જતા હતા છતાં તેમણે અને દર્શાવું હતું કે તેમને માવતી મંત્ર માદ છે અને તેઓ અપ તેઓ કરી રહ્યા છે.

ત્રેહામ્સટાઉન તથા ઈસ્ટ લંડનના હિંદીબાઈઓની સભા

ચાર્ટ મલીજાએથી શ્રી. પ્રમજી દેજામ ત્રેહામ્સટાઉન આવ્યા હતા અને શ્રી. કે. પી. પટેલને બાં ઉતવા હતા. સાંજે બીડીજ મન્ડીઅન એસોસીએશનની એક સભા મળી હતી. પ્રમુખ શ્રી. એસ. વેલુ તથા સેક્રેટરી શ્રી. એમ. ગુમાતે એસોસીએશનના સભ્યો સાથે શ્રી. દેજામની એલાખાજ કરાવી હતી અને મંમેશ્વરજી બીલ તથા ટેન્ડર બીલ વિષે સભ્યોને સમજાવ આપી હતી. શ્રી. પાંડેએ શ્રી. દેજામનો સખ્યો તરફથી આજાર માન્યો દતો. સભામા લાઇઓએ ઇ. આ. નાં જવાબો આપ્યાં હતાં અને નીચેના લાઇઓએ જવને બેટ તરીકે મદદ આપી હતી. મેસર્સ કે. પી. સોની ૧-૦-૦, બીઆ યધર્મે ૧૦-૦, તરસંઇ કળાજી ૫-૦, પરજી ધીમા ૫-૦, કે. પ્રેમજી ૫-૦; એસ. પી. પટેલ ૧૦-૦ તથા છ.

કુધીમા ૫-૦. એકંદર પીંડ તજ બેટ તરીકે ઉપલા લાઇઓ તરફથી માળા દતા અને મદદો જવાબો આપ્યાં હતાં.

ત્રેહામ્સટાઉનથી રાત્રે આઠ વાગે શ્રી. કે. પી. પટેલની કાર માં જાઇ કે. પી. સોની તથા છ. કુધીમા સાથે રાત્રે બર્મીંગ્હામ વાગે ઇંગલીશીઅમ્સ ટ્રાઉન આવી પહોંચ્યા હતા અને સે. મેસારબાઇ નમ્થુને બાં ઉતવા હતા. ત્રેહામ્સટાઉનથી ઇંગલીશીઅમ્સટાઉન લમજમ ૮૬ માઇલ યાવ છે. આ બંને કહેરામાં હોદી લાઇઓની વસ્તી ૫૫૫૧ નાની છે. ડોન-વીલીઅમ્સટાઉનમાં લાઇઓએ જવાજો આપ્યાં હતાં અને રહ મેસારબાઇ રથા તરફથી ૧૦-૦ ડોનેશન તરીકે આપવામાં આવી હતી. તેજ દિવસે એટલે તા. ૫ મી રાત્રવારે તજ પાગવાની ટ્રેનમાં શ્રી. દેજામ હસ્ટ જાંડન આવવા ઉપડ્યા હતા અને સાંજે પાંચ વાગે હસ્ટ જાંડન પહોંચ્યા હતા. આમ કાસુજી જેઓ સા. આ. ઇ. કેમિસના એક્ટીવિસ્ટીવ સખ્ય છે તેઓ તથા બાઇ મજાબાઇ બી. પરજી વીગેરે લાઇઓ રહેજને આવ્યા હતા.

આ પવના સંચાલક શ્રી. પ્રમજીબાઇ દેજામની વીઝીટ ઇમ્પાન હસ્ટ જાંડનના હોદીએએ એક મેલાવડો હોદ સે-સામડીના હોદમાં તા. ૮-૩-૩૧ ની મંજે મળ્યો હતો. શ્રી. મજાબાઇ બી. પરજીએ શ્રી. પ્રમજીબાઇનો સત્કાર કર્યા પછી ઉપસ્થિત જાજીબ જન સમુદ પ્રતિ હોઇક વાક પ્રસારિત અપવા વિનંતી કરી હતી; શ્રી. એસ. કાસુજીએ શ્રી. પ્રમજીબાઇની જનસેવા અને તે માટે આપેલા આપ બોગેલું સંક્ષીપ્ત બ્યાન અર્પી 'ઇન્ડીઅન એપિનિઅન' ને દરેક મુજરાતી માઇએ ઉતેજન આપવા તથા રોમ તરીકે કામ પણ જોગે તેવું અસ્તિત્વ કામ રાખવાની આમ આવમકતા દર્શાવી હતી. તે પછી શ્રી. એ. એમ. એડીએ શ્રી દેજામની હોદી પ્રતીની જામણીનું વર્ણન કરતાં પ્રતિપાદન કર્યું હતું કે આ મુનીમનમાં આપ બોગ આપનાર ગજી થોડા છે જેમાંના શ્રી. દેજામ પણ એક વીર વ્યક્તિ છે. આ દેજામ હોદીએના સંકટ વેળા અનેક વખતે શ્રી. દેજામએ પોતાની સેવા રોમને આપેલી છે. અભારે શ્રી. પ્રમજીબાઇના જેવી સેવા અને કાજ કરે છે? કોઈજ નહિ. તેમણે આ દેજામ હોદીએને ખાતર પોતાના મનની મુસદોને ઘાવુ પર મુશી ઇન્ડીઅન એપીનીઅન મારફતે રોમને બચત રાખવાનું કાપ કામ પર લીધું છે. હોદીએના સંકટનો ખરો અવાજ ઇન્ડીઅન એપીનીઅન જારા દર્શાવી રાજ્યો છે અને દર્શાવી રાજ્યો. નથી અભારતી ઇ. આ. ની પરીસ્થિતિથી વાંદેય યજ તેને નિલાવવું એ દરેક હોદીની પહેલી રહેજ છે. અભારતી સમયે રોમનો વિશ્વાસ ધરાવનાર વ્યક્તિઓમાં આ દેજામો શ્રી. દેજામ એક છે. અને હું પ્રશ્ન પર વિશ્વાસ રાખું છું કે તે દેજામ તેમને અનેક દેક સેવાના કાર્યો કરવાની કાંડા આપે. તે બાદ શ્રી. પ્રમજીબાઇએ ઇસ્ટ લંડનના હોદીએને હોદી કર્યું હતું કે મંજે હોદીબાઇએનો સંપ જોઇએ તેવા નથી છતાં માંડે હોદય તેથી તોરાજ નથી થતું, એવીજ રિયાત જમજમ સર્વાત છે. પાંચ દબાર માઇલ પર એક જવા મુલક પરે આપણે આવીને વસેલા છીએ કે જ્યાંના જોરાઓ આપણે એકે એકને જાંડા પાટલાં આવીને કાંડી મુકવાની જાજી રાખી રહેલા છે તેવી સ્થિતિમાં પણ આપણે તજથી મસંદોને હુરે કરી સંપ ન જાંડીએને એ બેરબરે હોદયને હોદમજાવી મુકનાઈ છે. મુજિમાને લાઇઓમાં પણ એમજ છે મારી દ્રષ્ટિએ હોદ મુસંદાને એકંદ છે. હોદુસાનેમાં એ પ્રમ કહાવેલા છે તે જોજાં પહેલે ઉપજાવેલા છે. હોદ મુસંદામાને એ હોદની એ આપે છે. એક અભિને

નુકસાન થવાથી ખીજી આખને પણ દુઃખ થાય છે. મુસલ-
માન અમર હોઈ માનમાં બળવા સાથે બળીયાથીજ રહેવાય
છે. બળવાથી કંઈક નબળાને કબાલે એ બળમનો નીચમ છે.
હોજીમાં પોતાની બલિમાં તાકાદ ન હોય તો તે ક્યાપલાજ
રહેવાના. બલમની અંદર હોઈને પ્રસિદ્ધ બનાવવો હોય તો
બલને કામને તાકાદવાન બનાવવીજ જોઈએ. બળવા સાથે
બળીયાથીજ રહેવાય છે. હોઈ મુસ્લીમની દરબ છે કે તેઓ
જોઈએ બની એકે ધરમાં રહે. તો પછી ફતીમામાં કાંઈની
પણ તાકાદ નથી કે હોઈને ક્યાવી કહે. કેવના હોઈએને
શત દિવસ જીવનમાં કરવા પડે એવી તકલીફો જોઈ નથી
પણ કાંઈવાળ અને નાટકની અવગતોએ હું અંગે રજુ કરું
તો મારી આવી છે કે તમને આશ્ચર્ય થયા સિવાય ન રહે કે
તેઓ કેવી રીતે અધાપી પોતાનું અસ્તિત્વ ટકાવી રાખ્યા હશે.
તે બાદ ટેન્સર બીજા સંખ્યામાં આશ્ચર્ય સમજાવી આપી હતી.
અને પ્રમોશન બીજાથી કાંઈવાળના હોઈએના રજીસ્ટ્રેશનના
કરો. કેવી રીતે જીનવાય છે તેનો પ્રતિદાસ વર્ણવ્યો હતો.
બાદ બાહોરની મહાસભામાં રાષ્ટ્રપતી જવાહીરલાલે વિદેશમાં
વસતા હોઈએને જે સંદેશો પાઠવેલો તેની શાંતીરી આપી
હવેથી સ્વતંત્ર ભારતના સ્વતંત્ર પુત્રો તરીકે ધરતે સંકનની
ગલીએ મલીમાં ઉચું મસ્તક રાખી રશે એવી પ્રવજા દર્શાવી
હતી અને બન્ય હોઈ બાહનું દુઃખ પોતાનું કરી લેવાની
દત્તો કેળવવા વિનંતી હતા. તે બાદ પ્ર. જો. ની
આપુનીક આશ્ચર્ય રિવિતિનું બ્યાન કરી દર્શાવું
હતું કે તોસ વર્ષથી ચાલતું મહામાજની શાંતીરી અર્પણ
આ પય મારા કોઈ પણ બોલે મારા તંત્ર દરમ્યાન અંધ નહિ
થવા દમ્બ એટલે જેટલું એ પવને હું મારું મળું છું તેટલું
દરેક ગાળને પોતાનું મજાવાની હું અપીલ કરું છું. એટલાથી
વિદેશની આજ્ઞા હું આપ બાહનો પાસે નથી રાખે.

ધરતે સંકનના બાહનોએ પ્ર. જો. પ્રતિ તોએ મુજબ જે
ઉદારતા બતાવી છે તે મારે થી. પ્રામજીબાહ તેમને આભાર
માને છે. મેસર્સ. કે. એમ. લાલ ૫-૫-૦, બાહાબાહ દુલ્હન
૧૦-૦, દુલ્હનબાહ રવાબાહ ૧-૧-૦, કાલાબાહ બી. પરજી
૧-૧-૦, ભેરામબાહ બી. પરજી ૧૦-૦, મંડુમાહ મુજાબ-
બાહ ૭-૧, પરસોતમ ભગવાન ૧૦-૧, જીવજી મહન ૧-૧-૦,
મોપાર નરસંઈ ૧૦-૦, મહન પેમા ૫-૦, કીરાબાહ અવાન
૫-૦, વલ્લભ દાજી ૧૦-૧, જનાબાહ લખુવસંઈ ૫-૦,
લખુમાહ મેરાબજી ૧-૦-૦, લલ્લુ હરીબાહ ૧-૧-૦.

આ ઉપરાંત ધરતે સંકનમાંથી બાહ મોસાદિબાહ મોરાસજી
મારણે તેમની સાથે રહેનાર બાહનોના કવાબનો ઉપરાંત
નીચેના બાહનોએ ડોનેશનની રકમ આપી છે. મેસર્સ જી.
મોરાસ ૧૦-૦, મંમા દેસા ૫-૦, જીવાબાહ દુલ્હન ૫-૦,
જીવજી બાહા ૫-૦, સેરામ નાના ૫-૦, મોહંદર પૈડ
૧-૧-૦ ડોનેશન તરીકે મળે છે તે મારે સર્વ બાહનોનો
આભાર માનીએ છીએ.

કોંગ્રેસમાં

ધરતે સંકનથી બી. પ્રામજી દેસાઈ કોંગ્રેસ આબ્યા હતા
અને વાહ રાજમોપાલ પીલ્સને લા ઉત્તર્માં હતા. અને બાહ
નારજી જવાબજ ઉધરાવવા સાથે રૂપ હતા. બાહ કીરાબાહ
દુર્ગોએ જવાબજ આપ્યા ઉપરાંત ૭-૧ ડોનેશન તરીકે આપી
હતી જેનો આભાર સાથે સ્વીકાર કરવામાં આવે છે.

કોંગ્રેસથી બી. દેસાઈ રજન જવા ઉપડી ગયા હતા.
રસ્તામાં લેડીસથી આમજ દેન મદલાતી હોવાથી બમમ

માર કલાકનો સમય મળેલો હોવાથી બી. દેસાઈ બાહ રમુનાથ
સીંહને લા ગયા હતા. અર્ધા સર્વ ગુજરાતી બાહનો મુલાકાતે
આબ્યા હતા તેમજ મેસર્સ આમોદ શેઠ, ઘોષા વીરેર વેપારી
બાહનોની મુલાકાત પણ લીધી હતી. લેડીસથીના બાહનોએ
મે દિવસ લા રાકામ જવાનો બી. દેસાઈને અર્જત આમજ
કર્યો હતો પરંતુ સમયના અભાવે બી. દેસાઈ લા રાકામ
જાવા નહિ પરંતુ ખીજ વાર લેડીસથીના હોઈ બાહનોની
મુલાકાતે આવવા બળાબ્યું હતું. લેડીસથીથી રુકસારે બી.
દેસાઈ શીનીકસ આવી પહોંચ્યા હતા.

કેપ્ટેનથી બી. જો. કાદર તરફથી પૈડ ૧-૦-૦ અને
પ્રોટેરીથી મેસર્સ મોદી અને પ્રબપતિ તરફથી પૈડ ૧-૦-૦.
પ્ર. જો. ના નિબાવ અર્ધ મદદ તરીકે મળ્યા છે જે મારે
તેમને આભાર માનવામાં આવે છે.

સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધના સમાચાર

ધરવીન ગાંધી સમાધાન

કલકત્તાથી રૂટરો તાર દર્શાવે છે કે દોહીમાં વેલ્લમરોમ
અને ગાંધી વચ્ચે સમાધાની થયા બાદ બોહિએ માન્યું કર્યું
તેઓ સંતોષ ફેલાયો નથી. ગાંધીજી પોતે પણ જોઈ રહ્યા
છે કે એ સમાધાનીને તોડી નાંખનારોએ પણ પહેલા છે.
હવે બાદ મહાસભા અને સરકાર વચ્ચે નથી પરંતુ હોઈઓ
માં પરસ્પર છે. મહામાજ સામે મોટા કાર્યો પહેલાં છે તેમાંનું
મુખ્ય તો એ છે કે સંકનની રાજકીય ટેબલમાં જે યોજના સર્જ
છે તે સિવાયની ખીજ કેમ યોજના તેઓ રાજ મહારાજનો
પાસે સ્વીકારવી કહશે કે કેમ? ખીજું હોઈ અને મુસ્લીમોને
જેવી રીતે જોઈન કરવા જોઈએ કે કામ પણ બનતું મધારજ
પડવામાં આવે તેને બને સ્વીકારી કહે. ગાંધીજી જેવી
આજ્ઞા રાખે છે કે કરામીમાં મળનાર મહાસભાને તેઓ પોતાના
નિયારની બનાવી કહશે દરમ્યાન મુજર્મ ઇલાકામાં સરકાર
વલ્લભભાહ પહેલ જેઓ મહાસભાના પ્રમુખ મુટાયા છે તેમને
દરવા મોકલવાની જરૂર પડી છે નેથી મહામાજને લોકોનો
ટકા મળે.

રાષ્ટ્રપતિ જવાહીરલાલ નેહરૂ

મહાસભાના પ્રમુખ પંડિત જવાહીરલાલ નેહરૂ સંયુક્ત
પ્રાંતમાં ફરી આવ્યો આપી રહ્યા છે. તેઓ દર્શાવે છે કે
દોહીમાં જે કંઈ બન્યું છે તે સમાધાની નથી પરંતુ બનો
પણ તરફથી પોતપોતાના આપુલો જેવી લેવાની સમજાવી
થઈ છે. સમાધાની થાય તેવી આજ્ઞા તેમને નથી.

રાષ્ટ્રપતિ જવાહીર મુખ્યમંત્રી

રૂટરો તાર મુખ્યમંત્રી દર્શાવે છે કે રાષ્ટ્રપતિ જવાહીરલાલ
મુખર્જી કહેરમાં પધાર્યા હતા તે વેળા અસ્પષ્ટનેક મેદાનમાં
જાણે મતુષોની મેદની એકમ થઈ હતી. તેમજે ગોલેલા
સામીયાના ઉપરથી એક બાવજ આપ્યું હતું. મનુષ્યોની બીડ
મેટલી બારે હતી કે જી માણસોને નુકસાન થયું હતું. રાષ્ટ્ર-
પતિને જવાબ સર્વને પહોંચી ચકે ત મારે બાહક સ્વીકારે
ગોલેલામાં આબ્યા હતા. રાષ્ટ્રપતિએ સર્વ ક્ષીઓને સમાધાની
ધેર ચાલ્યા જવાની અરજ કરી હતી. તેમજે જન સમુદને
યુદ્ધનું માનસ સરજવી રાખવા અપીલ કરી હતી અને દર્શાવું
હતું કે અને કારકર ઉપર આપણે કાણ જોઈએ છે, દેશનો સર્વ
વલ્લભ આપણજ કાચમાં જોઈએ છે અને રાષ્ટ્રનાન્સ,
નાજની કાયળી પણ આપણજ કાણમાં જોઈએ છે.

બારડોલીના દિવરત

(ગયા અંકથી આણુ)

સુનકાર

હું એક મામમયી પસાર કરો, બારડોલી બોલો દિવરત કરી ગયા દલા.

મેં ત્યાં જોયું, અજાંત દુઃખ સાથે જોયું, સરતાં બાંધુ સાથે જોયું: અને તે શું જોયું?

સર્વત્ર સુનકાર હતો, ઘરો બંધ હતી, ગાજુસ નામે ફરકતું ન હતું. એકેય કુવડું બસતું નહોતું, કાળો કાગડોય લડતો નહોતો. બજારમાં એકાદ ગાંધી પક્ષ તરફથી રહી.

સર્વત્ર સુનકાર હતો: રસ્તાઓ ખાલી હતી; ગાયો ને બેસી, શાંત ને ધીમી કાંઈ જવું આવતું નહોતું. ઉકારાઓ રમતાં નહતાં.

બારે બારે સુ દત્તે દિવરત કરી ગયેલાં શેઠાનાં ડેહાં છોકાં પગલાંનાં ચિહ્ન હતાં.

સર્વત્ર સુનકાર હતો. પાદર દયાડે એક પણ મામ પાણી પીતી નહોતી, ગોમરે એક પણ બેંસ બેઠી નહોતી, આંખથીને છાયે એક પણ છોકરું રમતું તરોતું એકાદ બકડું પણ બેં બેં કરતું રખડવા રજાગવા તરોતું રહ્યું.

સર્વત્ર સુનકાર હતો, અવંકર હતું, બેંકાર હતું. ત્યાં જોયેલું બારડોલીનું ગામડું ખાવા ધાતું હતું.

ખાલી ગામ કહે છે—

એકલાં લોકોનાં ઘરોએ કહ્યું: "અમારા ધરપણીઓ દિવરતે ગયા છે."

માળે હતી ધંડીઓએ કહ્યું: "અમને ફેરવવાનાળીઓ દિવરતે ગયા છે."

પાણીવારોં પડ્યાં ખાલી માટલાંઓએ કહ્યું: "અમને ગર નારીઓ દિવરતે ગયા છે."

ચુલા પાસેનાં બે હાંલાઓએ કહ્યું: "અમને ચુલે મકાવનારીઓ દિવરતે ગયા છે."

ખાલી પડેલી ખાટે કહ્યું: "એસનારા દિવરતે ગયા છે."

ખાલીએ રહી મગેલી માળાએ કહ્યું: "માછ પણ દિવરતે ગયા છે."

શુધી જવાયેલી તમાકુની માળીઓએ કહ્યું: "ડોસા પણ માછ સાથે ગયા છે."

ખાલી પડેલી દેવધરે કહ્યું: "અમારા દેવો પણ દિવરતે ગયા છે."

એકાદ દુઃખી કતા પારણાએ કહ્યું: "અરે! મારું વઢાણ બાળક પણ મા સાથે દિવરતે ગયું છે."

રસ્તાઓ કહે છે: "અહીં ચાલનાર દિવરતે ગયા છે."

કુલો કહે છે: "અમને તોડનારાં દિવરતે ગયા છે."

ઝાડો કહે છે: "અમારા પર ચઢનારાં દિવરતે ગયા છે."

નદી કહે છે: "નાહનારાં અને પાણી જરનારીઓ દિવરતે ગયા છે."

સીએ કહ્યું: "અમારાં સી દિવરતે ગયા છે. અમને સીને મુકીને ગયા છે, અમે અહીં જોડતાં છીએ. સુનાં છીએ, વીનાં છીએ, અમને પણ શું કામ ન થઈ ગયાં?"

ગામ ખાવા ધાત છે

દિવરત! દિવરતનો મુજક ખાવા નામ છે. દિવરતની શેઠાનો મુજક 'આવો આવો' કહીને બોલાવે છે.

બરેલું દત્ત તે બારડોલી ખાલી છે. ખાલી હતી તે મામક. વાડી ગામડાંનાં પાદરો બરેલાં છે. ક્યાંક માણસો માતાં નથી. ટેલનાં ને ડોકરોનો વધારો થયેલ છે. ડેરનો તો જાણે મેળો થયો છે. ગામડે ગામડે જાણે કામ હોય ને માણસ એકલું મર્યું હોય. આનાં ને કલેજા યદ્ય રહ્યો હોય એવું નવા વસેલા ગામડે આમડે છે.

આ નવા પડેલાં મહિયાને લોકો નામ આપવા લાગ્યા છે: સાલેમના મહિયાને નામ એક સીતાબાઇ નામ ઉપરથી 'સીતાપુર' પાડ્યું છે. વાઘેચના મહિયાને 'વાઘનગર' નું નામ આપ્યું છે. ફરેલનાં પડેલ એક માંકનાનું તે કાંઈ રંગીલા એકલું 'આમદ નગર' એવું નામ પાડ્યું છે.

હવે તો છાપાંમાં પણ સીતાપુર ને વાઘનગરની દફરિલો આવે છે. આ મામે આજે વર્તમાનપત્રે ચર્ચા છે, તે કાલે માંકવાડની છુલોળમાં પણ ચર્ચા.

વાર્તામાં કહેવાય છે કે રાજના દુઃખે મામલોક ઉભાળા બરી ચાલી નીકળ્યાં. વાર્તા સાચી થઈ. આજે આપણે નજરો-નજર જોઈએ છીએ કે નવાં ગામ કેમ વસે છે ને નવાં નામ કેમ પડે છે. ઇતિહાસના અભ્યાસીઓ, છુલોળના ડોખીનો, પુરાતત્ત્વના પ્રેમીઓ, આવો અને સારાઓ. એક એક માંકવાડી ઇતિહાસિક થયા; નોંધો જોવી બાંચેલિક રીતિ, ને અભ્યાસ કરો નવા આવાસનો, નવી રચનાનો. (બધુડું)

પોલીસ્ટરેમ ઇન્ડીઅન મવરમેન્ટ સ્કુલ

અમેની મવરમેન્ટ ઇન્ડીઅન સ્કુલના શિક્ષક જનાબ મુન્શી સમયદ અમીન સાહેબ પીરઝાદા સ્વદેશ જતા હોવાથી તેમના માનમાં ઇન્ડીઅન સ્કુલ કમીટીના અધ્યક્ષ હેડળ વા. ૧-૩-૩૧ ના જાહેર મીટીંગ બોલાવવામાં આવી હતી. આગેવાન શ્રીઓએ તથા વિદ્યાર્થી વર્ગે સારી સંખ્યામાં હાજરી આપી હતી. પ્રમુખશાને શ્રી. દસમ ઇલાહીમ હતા. ઇન્ડીઅન સ્કુલ કમીટીના સેક્રેટરી શ્રી. સમયદ જાદાણીને સ્કુલ કમીટી તરફથી અગ્રીઓમાં બેસેલો એડરેસ તથા મહેસા તરફથી બેસેલો એડરેસ હાજરીમાં વાંચી સંભળાવ્યો હતો. એડરેસમાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે જનાબ મુન્શી સાહેબ જેવા બાહોશ અનુભવી કે જેમણે આખી દુનીયાની બેવાર સફારી કરી છે અને હજી ઉમરના છે અને દીની કેળવણીમાં હુશિયાર છે. એમની દૃષ્ટિએ વગસતી હાજરી કરવાનું વિદ્યાર્થીઓને મહત્ત્વ સારી કેળવણી આપી છે, જેમણે જવાબી ખોટ પુરાવી અજકમ છે. વિદ્યાર્થી બલી દુઆ ચુલરવામાં આવી હતી અને સ્કુલ કમીટી તરફથી એક સુંદર ટ્રબેલોગ રગ અને મહેસા તરફથી એક સુંદર સુટકેસ એનાયત કરવામાં આવ્યાં હતાં અને વિદ્યાર્થીઓ તરફથી પણ સારી બોટો કરવામાં આવી હતી, તેમજ પીજલ કમરદોએ પણ મદદ કરી હતી. અને પ્રસંગે અનુસાર શ્રી. એચ. એન. મોહમમ્દ, શ્રી. એ. ખડગાઈ તથા શ્રી સાહેબ કારીમે વીવેચનો કરી મુન્શી સાહેબને બલી દુઆ કીધી હતી જવાબમાં મુન્શી સાહેબ તરફથી કહેવામાં આવ્યું કે મને ખાતરી બોલાવવા માટે કરેલી પ્રાર્થનામાં ચેરમેન, સેક્રેટરી, કમીટીના મેમ્બરો તથા ગામના હમદરદોનો હું ધણોજ આભાર માનું છું અને હું અહીં બે વરસ રહ્યો તે દરમ્યાન બધા સાહેબો મારી સાથે મહત્ત્વ સારી રીતે વરખા, અને મને મળેલા માન માટે હું સીનો ધણોજ જાહેસાન અંદ છું. બાદ મીટીંગ ગરખાય થઈ હતી.

નવી કમીટીની ચુંટણી

પોલીસ્ટ્રમ ઇન્ડિયન સ્કૂલ કમીટીના વજી વરસની મુદત તા. ૨૩ જાન્યુઆરી ૧૯૩૧ ના પૂરી થવાથી બીજા વજી વરસ માટે નવી કમીટીનું ઇલેક્શન ટ્રાંસવાલ એન્ડ પ્રોવિડન્સ કોપાટ-મેન્ટના ટાપ્પા મુજબ પોલીસ્ટ્રમ સ્કૂલ બોર્ડના સેક્રેટરી મી. જી. એચ. પીકસના પ્રમુખપદે તા. ૧૧ માર્ચ ૧૯૩૧ ના રોજ સ્કૂલના વિદ્યાર્થીઓના પેરન્ટસની એક કમીટી મળી હતી. પ્રમુખે હેતુ દર્શાવ્યા બાદ સાત અરજીઓની એક કમીટી ચુંટવા માં આવી હતી.

એરમેન મી. હાસમ મધ્યાહ્ન (હાસમ તૈયબ એન્ડ કુ. વાળા); સેક્રેટરી મી. સેવદ શહાબુદ્દીન; મેમ્બર્સ મેસર્સ મુસા ખીસમીદા, ખલી મજાલીમ (મતી મધ્યાહ્ન એન્ડ કુ. વાળા) એચ. એન. મોહમદ, પ્રમામ ખાન (અબદુલ્લા ખાન એન્ડ કુ. વાળા), પ્રસમામલ આદમ (એમએ વેર હાકિમવાળા).

અનુક્રમે ૪ મેમ્બર્સ રીઇલેક્ટ થયા છે, એરમેન સેક્રેટરી પણ રીઇલેક્ટ થયા છે, અનુક્રમે ૫, ૬, ૭, નવા મેમ્બર્સ નીચાના છે. ટ્રેઝરરી જરૂર ન જણાતા એરમેન સેક્રેટરી એકાના હિપર સામન કરશે.

પ્રમુખ મી. પીકસે જણાવ્યું કે એક ટર્મમાં એ કમીટીમાં લાગતાર મેરદાબર રહેનાર કમીટીમાંથી નાતક ગણાશે.

ભારતનું ધર્મચુદ્ધ

(અમારો દોહરાનયો પત્ર)

દોહી મહાસભાની વર્કિંગ કમીટી અલ્દાખાદમાં આ અઠવાડિયામાં મળી ગઈ, જેકાયદે હરેલા મંડળને સરકાર પકડશે કે કેમ તેને માટે પ્રજા રાહ નેંતર રહી હતી. પરંતુ કમીટી રાજ્યે મેકેડોનાલ્ડના કાપણ પર પોતાનો અભિપ્રાય ઉત્તરવા ગેહી છે, એવી જાણકારીને જાણ સરકારે કમીટીને ગિરજતાર કરી નહિ. ના. આજી-સમુદેના તાર વિદ્યામતથી બ્યાવવાથી કમીટીને હેવાજ બદલ પાડવામાં આવ્યો નથી. એ લોકો દોહમાં આવે અને સજોને મળી ખુલાસો કરે ત્યાં હુમ્મી હેવાજ નકાર પાડશે નહિ. પણ આલુ પ્રેમામ મુજબની સલામકની બહત તો આલુજ રહેશે.

શ્રી. વિદુલભાઈ પટેલ નાદુરસ્ત તબીબતને લીધે છુટ્યા છે હાલ મુંબઈમાં લખીબી સારવાર હેઠળ છે. નવમા રતવાની રૂએ પકડાયેલા મળ્યા ફેદીઓને હાથકોટે છોડવાનો કુઝમ હરમાવ્યો છે. તે પ્રમાણે ગુજરાતમાં રા. મોરારજી દેસાઈ માજી કે. કલેક્ટર અને એકાના માજી સરમુખતાર શ્રી. કાકુ-વાઈ દેસાઈ છુટી મયા છે. આ રતવાની રૂએ પકડાયેલા મળ્યા ફેદીઓને હાથકોટે મુકા કરાવ્યા છે.

દેશમાં પરદેશી કાપડના બિદાહારની, મજાપાન નિગેષની અને બીજી અવિનિર્મો એમની તેમ જોજોરે આઠ્યા કરે છે. પરંતુ કર ન બરવાની અળવળ દેશમાં મોઝમ સ્થળોએ પૂર જોસ માં હાટી નીકળે છે. ગુજરાતમાં આ અળવળ બવરિશત રીતે આલુ છે. બારોણી મોરસદ લાલુકાએ તો પ્રજો માર્ગ કાપ્યો છે. સિવામ, બલાલપોર, જોલપાડ, ચોર્લાઈ, વગેરે લાલુકાએ અને બીજા લાલુકાનાં અમુક ગામડાં તથા ગુજરાતનાં બીજા અનેક લાલુકાએ આલુ સાલની મદેસલ ન બરવાની અળવળ રીતસર ઉપાડી લીધી છે. અનેક એકુતોનો ખાલ અરકાર કચેરીઓમાં કુમર જેમ ખડકી મુકયો છે. અનેકનાં ડોર-બળદ હરાજી-કરવામાં આવે છે. અનેક એકુતની જમીન

સરકારી હસ્તે મહાવવામાં આવે છે. તાલ મેસાડવા અમુક અમુક એકુતની જમીન વગી દોહાનું જણાવવામાં આવે છે. ગાળ, બાહી અને જોજનાં સંકટો હસતે મુખ એકુતો સદન કરી રહ્યા છે. અનેક જગાએ એકુતોના બરમાં બેઠી બામ જગાડવામાં આવે છે. એકુતોના વજા પાક ખેતરમાંથી ચોરાય છે વાને અટવાય છે. આન દિવરતી એકુતો આવી કંડીના વખતમાં પોતાના બદાલા બાળકો સાથે અજાંત સંકટ વેઠી રહ્યા છે. છતાં તેમના મોં હિપર આનંદનીજ બામા હમજ્યાં જણાય છે. પોતાના બદાલા બાપુજી અને બદાલા અરકારની રળ વિના એક પાક પજી ન બરવાના કરાવને ચુસ્તપણે વળગી રહ્યા છે. દિવરતી એકુતોના મહિવા આને હોંદની પ્રજાનું યાત્રાનું ધામ થઈ પડ્યા છે. મોટા મોટા પ્રજો એમની મુલાકાતે આવે છે. અને એકુતોના આપબોમનાં મુકત કંઈ વળાજી કરે છે એટલુંજ નહિ પણ તેમના અરજોને ચુકે છે. ગુજરાતનો એકુત આને આપબોમના પદ દેશને અને દુનીયાને આપી રહ્યો છે. આવાં સંકટોની પરંપરા છતાં એકુત પોતાના અદિસાના માર્ગમાંથી બહાકમિત પણ અસામતાત થયો નથી. અરે! પોતાની બહેન જાન માતાઓની મરૂંદ લુટાવાના અસંગો ખડા થયા છતાં આગળ સરખી પણ ચિંધી નહિ. તેનું કારણ માત્ર અદિસાનો પોતાના સિદ્ધાંત પાળવા ખાતરજ. આ પ્રમાણે ગુજરાતનો એકુત સ્વતંત્રતાને અર્થે રતો ચામ રહ્યો છે. ધન્ય છે આ એકુતોની સદનથીલતાને અને એના મહા લાગને!

"નાકર" ની અળવળ યુ. પી. પંબળ, બીદાર, અને દક્ષિણમાં ચોક્કસ સ્થળોએ ચાલુ કરવામાં આવી છે. વોઇસ-રાય લો. હરવીન જાત વાતાવરણ ઉત્પન્ન કરવા માટે મહામાજી અને બીજા રાજદારી ફેદીઓને છોડવાની વિચારણા ચલાવી રહ્યા છે. ચાલુ અઠવાડિયામાંજ રાજદારી ફેદીઓને છોડવા કે નહિ તેનો નિશ્ચય થશે. સરકાર એમ તે કરે પ્રજા તો પોતાનું ખાન બહત તરફ રાખી વર્તી રહી છે. મહાસભા ચાલુ બહાને ચુસ્તપણે વળગી રહી છે. સરકાર જાત વાતાવરણ કેવી રીતે ઉજી કરી અને ને જોવાનું છે.

હોંદની લહતને મદદ

ટ્રાંસવાલ કોળી હિતવર્ધક મંડળે પા. ૫૦ સ્વદેશમાં ચાલતી રાષ્ટ્રીય અળવળને મદદથી મોકલ્યા છે.

બહેર ખબર

શ્રી. ટ્રાંસવાલ કોળી હિતવર્ધક મંડળ

આથી ટ્રાંસવાલમાં વરતા દરેક કોળી ગામોને ખબર આપવામાં આવે છે કે કિપરોક્ત મંડળની એક બહેર સભા તા. ૨૯-૩-૩૧ ના તરેર બાદ બે વાને નં. ૬ સ્મેલ મારકેટ સ્ટ્રીટ હિપર આવેલ મહાસભા ટ્રાંસવાલ બહામજી નવડીખાના મકાનમાં નીચે જણાવેલા કામકામ માટે મળશે તો દરેક ક્ષતિ બંધુઓને વેળાસર પધારવા વિનંતી છે.

કામકામ:—પ્રમુખની ચુંટણી.

લી.

હિસાબ વિચેર.

કેસવજી લક્ષમજી તવડીઆ,

પરમેશ્વર અંબીલાલ,

મંત્રીઓ. ડા. કે. દિ. મંડળ.

બોદાણ મહેરેસા

બોદાણ મહેરેસાની એક મીટીંગ તા. ૧૨-૪-૩૧ ના રોજ ઇંગ્લેન્ડમાં મી. બ્રુક્સ મદમદ કમરેજના મકાનમાં યથોચિત્ત રીતે થઈ. એ પ્રસંગે દરેક બોદાણ વાસીઓને દાવજી આપવા વિનંતિ છે. મીટીંગનું કાર્યકાલ નીચે મુજબ:—

(૧) સેક્રેટરી દેશ જતા દોવાથી તેમની જગ્યાએ બીજાની નીમણુક કરવી. (૨) બીજા નવા ટ્રસ્ટી ચુંટવા. (૩) પરચુરન્સ.

લી. | એ. એમ. બહાન,
સી. | મદમદ બ્રુક્સ ખરેસાણી.
મંત્રીઓ. બોદાણ મહેરેસા.

અમગેની કમિટીરીયમ સોસાયટી

જનરલ મીટીંગ

આ સોસાયટીના તમામ મેમ્બરોને વિનંતી કરવાની કે આ સોસાયટીની જનરલ મીટીંગ તા. ૨૬-૪-૩૧ સવારે યથોચિત્ત ૪ વાગે ૧૨૭ વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટમાં આવેલ મુસ્લિમ હોલ એસોસિએશનના હોલમાં થઈશે જે વખતે વખતસર પધારવા મહેરબાની કરશે.

કાર્યક્રમ:—૧. સ્પેશીયલ નીમણુક કમીટી તરફથી સુમારે પધારા કરેલા ધારા ધોરણ પાલ કરવા. ૨. પરચુરન્સ.

દ્વિતીયકર ઇ. એ. પી.,
સી. ડી. પુનાલર,
એડિટ એ. સેક્રેટરીઓ આ. કી. સો.

ન કહેવાયલી વાતો

કોમન થી ૨ ૬ પોસ્ટ હી.
માત્ર ૧૮૪ પ્રત બાકી રહી છે. જલ્દી લગો.
ન. ગો. મુકેશ,
વડવાણ સીટી ઇન્ડીઆ.

જાહેર ખબર

તા ૧૫-૪-૩૦ ના "કમીટી" ના નામથી "હિંદી ચેસેન્જરોને સુચના" વાળા દેવદાસ એમાં મળકરે ચેસેન્જરો ઉપર શમજ કાલીદાસે કામગીરી કાળેકર તરતાબ્યાની કીમીતવાર અરજ આપવાનું જણાવે છે આ અરજ એસોસિએશનને સંબંધી મીટીંગ બરી કસબ પાસ કરીને ૮ રોજ તે બાબતમાં કામ કર્યા હોય તેની નમણે ઉલ્લાખવાળીની હિંદી એસોસિએશનના કાપાદારે જાહેર કરશે. તેમજ મળકરે કમીટીમાં કયા કયા મેમ્બર તથા કમીટી કેવ રચણે બીજાને છે અને પરકુઝા બંજન તરીકે કમીટીએ આજીવન સુધીમાં કયા કયા મરમાર્ગી કાર્ય કર્યા છે તેની નોંધ પબ્લીકમાં મુકશે તે પબ્લીક તેમને શરતે ઉપકાર માનશે. પણ જો આ સંબંધી બાબતમાં તેમજ કાવત્રામાં હિંદી એસોસિએશનનો કે તેમના કોઈ ટ્રસ્ટી કે મેમ્બરનો કોઈ હાથ ન હોય અને અપરુચ્છની અંદર જેમણે બીજાને ખાત ન લીધા હોય બલકે મુખ્ય કાવત્રામાં દોરી સંભારે હશે ખાલી તેમનાં નામ કાપામાં કે દેવદાસમાં સંડોવ્યા હોય તે તેમણે કાપાદારે તે મુજબ જાહેર કરી પોતાનો હાથ કાઢી લેવો કે જોય મુખ્ય કાવત્રામાં વિરૂદ્ધ અથવા આમજ પત્રમાં બરી લખાશે.

લી. શમજ કાલીદાસ,
પી એ ગામ્સ પદક, હોરેન્સો માર્કેસ

ઉત્તમ મીઠાઈ

ખાસ ધોરણેર થીમાં બનાવેલ અનેક પ્રકારની કુતમ મીઠાઈ તથા સોલાપુરી ચેવેટો, સેવ, ધોરણેર ગાંડીઆ, મોકખા તફીના તેમજ બનાવેલ મસાલેદાર તાજા કેરી તથા લોશુના આચાર, પાપડ, અરખ મસાલો વિગેરે બનાવે આ મેઘા તમાર મળે છે.

માલ સારો, ખાત્રોનો અને કીકાયતે

બહાર ગામના ઝોરડો પર પુરતું ખાત્ર દેવામાં આવે છે. એકવાર મંગાવી ખાવી કરો અથવા બંને મુલાકાત લ્યો કોઈર સાથે રૂતા મોકલવા મહેરબાની કરી.

નારાયણ રેસ્ટોરન્ટ

Narayan Restaurant,

Proprietor M. B. NAIK,

P. O. Box 106,

186 Grey Street

DURBAN, Natal.

ઉલ્લાખવાળે ઉતરી અવદેશ યા ટાંસવાલ જનારે હિંદી ચેસેન્જરોને ખુશ ખબર

નાથેન સરનામે પત્ર લખી જણાવશે તે બંને તમાને સ્વીકાર તેમજ હરેન બંધર લેવા આજકુલ અને સ્વેચ્છા તથા ખાવા પીવાના કુતમ બંધોબસ વાળાની ખરેખરી આપણું ઇતિહાસને સમર્થ હરેક કામકાજ સંતોષકારક રીતે કરી આપી સ્વીકાર ઉપર ચઢવાની તેમજ જનરવાની હરેક સગવડ અમારી બની જેખરેખ નિચે કરીએ છીએ.

ફેમીલી વાળાઓ ડી. આઈ. ૬૨ ફેમીલી રજીસ્ટર કમી બંધોબસ મોકલી દેવા અને પાંચ સત્રા પોડનો ખર્ચ કરી પોતાનો વેપાર બંધ કરી અંતે આપવા જરૂર નથી. તમારા મીટીંગ સ્વીકાર ઉપરથી જનારી જે સંબંધ બંધોબસ આપેલા હરે તેજ સંબંધ મોકલે ટાંસવાલ મોકલી આપવાની હરે સગવડ કરી આપણું રૂપ વર્ષથી પ્રમાણિકપણે કામ કરી હરેકને સંતોષ આપું છું અને ટાંસવાલના હિંદી ખાઈઆમાં લખીએ છું.

જોજો ડીપસે હુંદારાને પંધા કરી પરાયાની મીલકતને ૫૬ વી જીડ ખાત્રા પાલળથી પરમાપનો દાવો કરનારાઓને તા. ૧૫-૪-૩૦ના કારાપારાના ચેસેન્જરો ઉલ્લાખવામાં તેના સગવડે મેર કતરતા જે તેવના પર ફેસ કરી પકડાવાની હકીકત ના. બીટીસ ડેન્સલને કહી કાપાદાર તેમજ દેવદાસ બંધોબસ પ્રસિદ્ધ કરી. પણ જો કોઈ તે હલ કરવાવાળા કોઈમાંથી તે રૂચની નકલ લઈ કાપામાં જાહેર કરશે તે ૬ પોડ રૂપ, ફેમીલી રૂંદમાં આપણ અને તે તે કોઈએ જીડાણું હાંકેલ હોય તે તેમણે પા. ૫૦ બરવા. પત્રબંધવાર નિયમ સરનામે કરશે.

Ramjee Kallidas,

P. O. Box 581,

Lourenço Marques,

સાઉથ આફ્રિકામાં પ્રખ્યાત કેપીટનના ૨૮ વર્ષની વખણાયેલી

Parcel from
**KAPITANS
BALCONY
HOTEL**

DURBAN.

CORNER of GREY and VICTORIA ST.
PHONE 3623

ફરમાસુ મીઠાઈ

કોઈ પણ તહેવાર, જન્મજયંતિ, દીપાવી અને લગ્ન પ્રસંગે મહેલુજી આનંદ આપશે.

તાજાં લીંચુ અને કેરીનાં આચાર, પાપડ, મરન મસાલો તથા ખાસ પેરખંદર ધીની રેપે-રીયલ મીઠાઈ તેમજ અમરી બેકરીમાં બનેલાં તમામ ખાતના તાજાં કેકો હમેશાં તૈયાર મળશે.

માલ સારો અને ખાત્રી પુરવઠા રેલવે પાર્સલથી રવાના કરવામાં આવશે. મંગાવી ખાત્રી કેકો, ચોરસ સાથે પેસા મોકલવા મહેરબાની કરવી. સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે નહિ.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો.

લખો યા મળો:—

R. K. KAPITAN.

Telephone 3484

Tel. Add. "SURATEE"

Eastern Trading Co.
WHOLESALE FRUIT SUPPLIERS.
Box 730, Durban.
No. 1 Bananas 25s. Crate,
Pineapple No. 1 3s. dozen.
P.O.R. Durban, C.O.D.

નં. ૧ જાતાના રૂપ/ કેસ, પાર્કનાફલ નં. ૧. ૩/-
દબન. રેલવે જુડી (સી. એ. ડી.) થી ખાત્રી
કરવાશે. રેલવે ખાત્રી તાજાં ફરત અને વેલ્ડેબલ
સારું મળી શકે છે. સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફરત અને વેલ્ડેબલ માટે કેરીનાં ઓર્ડરો ઉપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી
કરશે. લખો:—

P. M. Box 576.

55 Bond St. Durban.

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

ફરત ખાત્રી તાજાં ફરત અને વેલ્ડેબલ સાથે પેરખંદર કરી સી.
એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:—

P. O. Box 254.

Durban.

31 Short St.

મુખારક ઈંદ

મ ક ત

ખાસ લાલ

અમારે ત્યાંથી ૬ રેકૉર્ડ ખરીદનારને એક આલબમ ૬ રેકૉર્ડ સખવાલ અને ૧૨ રેકૉર્ડ ખરીદ-
નારને એક આલબમ ૧૨ રેકૉર્ડ સખવાલ મફત મળી શકે છે. હાલમાં અમારી ખાસ મરાહુર ગવેયાઓના
લેસ્ટ રેકૉર્ડ લોકુસાની, સુજરાતી, ટાગી, બંગાળી અને કુલ આવેલા છે. તેમજ સમગ્રી જાતનાં

ગ્રામોફોન અને વાયરલેસ ગ્રામોફોન

પણ રેકૉર્ડમાં સખીએ લાગે. કેલેબર માર લખો:—

Agent for H.M.V.

E. A. TYLER & Co.

'Phone 2447. P. O. Box 155

109 Field Street, DURBAN.

Indian Opinion

No. 13—Vol. XXIX

Friday, March 27th, 1931

Published at 11, Market Street, Durban, Natal, S. Africa.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રૂઢી. કેન્યા

ડીલીકના બાવો

એપ્રિલ તા. ૬ થીએ મુખ્ય જવા ઉપરશે.

રૂઢી. "કરોઆ"

એપ્રિલ તા. ૨૦ થીએ મુખ્ય જવા ઉપરશે.

મુસલમાની વીરો. ૩. ૪૦ ના ડીસાખથી અને રોશીયલના ૩. ૧૦૦ ના ડીસાખથી લેવામાં આવશે.

હીંદુ વીરો. ૩. ૪૫ ના ડીસાખથી અને રોશીયલના ૩. ૭૫ ના ડીસાખથી લેવામાં આવશે.

સુખના—કેતાએએ પોતાના મોટા દાગીતા કનીવારે ૨૧ વાખ્યા અમાલ કરતમમા પહેલા કરવાં.

સેકન્ડ અને ઈન્ટર માટે અંક મહિના અગાઉથી બંદોબસ્ત કરવો.

દરેક દોઢી પેસેન્જરે પોતાની ડીકોટ અમારી ઓફીસમાંથી લેવી અને જહાઝ મામવાળા બાઈઆએ અમારી સાથે

પત્રબધાર કરવાથી પણ મફત કરશે. રૂઢીમરને લગતું દરેક કામકાજ અમારી જાતી રેખરેખ નીચે લખ છે.

SHAIKH HAMED & SONS.

390 Pine Street.

Tel. Add. "Kutubani," Durban.

વધુ ખુલાસા માટે જાઓ વા મળે:—હિંદી પેસેન્જર

એજન્ડ રોખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COUPONS on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

રૂઢીકેન ૪૮૦૦.

ધો

પાં. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરન્સ કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

જેવાંકે જાહેર કાર. પ્લેટ ગ્લાસ, શીટલીટી બોલ, વરકમેન્સ કામ્પેન્સેશન, વીગેરે અનેક પ્રકારના વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ રાજ હરી હીકું છે.

પોલીસી તેમજ દાવાની પતાવટ રૂબરૂમાંજ રૂઢી આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકના મુખ્ય પ્રતિનિધિ:—

સોરાબજી રુસ્તમજી,

"ઇન્ડિયા ઓફિસ"

૧૭ ફર્સ્ટ એવેન્યુ,

ડરબન.

પુરા ખબર

આફિક અફિકાર્મા ગુજરાતી પુસ્તકોની નવી એજન્ટસી.

અરનામું નોંધી રાખો.

ફ્રેન્ચી કારસો	૫	૬	નામ કન્યા	૨	૩
મહાકાવ્ય	૫	૬	લીલોતમા	૨	૩
શ્રીરામ મહાલ	૬	૬	મુમુક્ષુ	૩	૬
સુલતાના રાજ્ય	૭	૬	આજ્ઞાનો મુસાફર	૪	૬
દુઃખીને દિલાસો	૧૨	૬	ઉપાને અરજી	૬	૦
મીઠી અવીર (દાસવસરનું પુસ્તક)	૮	૬	રસાવજી	૪	૦
રાજાના મહેલમાં	૪	૬	મુઝે ગીત ગોવિંદ	૩	૦
સીતમહાર સુલતાન	૬	૬	ગજ વિકાર	૨	૩
અમી ઝરણા	૩	૬	ભાવના સુદા	૧	૬
મે એન દુનીયા	૩	૬	સાત મુંદર વાતો (દરેક જણે જરૂર પાંચવી)	૧	૬
એક પરચરનો પ્રતાપ	૫	૬	જય ભારતી	૨	૩
ફોનોગ્રાફ ગામત માળા	૭	૬	સ્વામી રામ તીર્થનું જીવન ચરીત	૬	૬
ગુજવાડીનું ગુજાળ	૭	૬	સંસાર રામ	૨	૩
બાદશા ખાખર	૬	૬	ગરિબ અણુ	૧	૬
ગુજરાતનાનું ગુજ	૮	૬	નંદન વનને આંગણે	૧	૬
મરાઠાની	૫	૬	આનંદ ભદરી	૫	૬
પુત્રસુરત મહાર	૫	૬	અમારી પહેલી વાર્તાઓ	૧	૩
કરમની કદાચી	૮	૬	" બીજી "	૧	૩
નવલ ગંગા	૬	૬	" ત્રીજી "	૧	૬
દુનીયા કે દોબાબ	૬	૬	આખરમીક વાર્તા માળા	૨	૬
પુત્રાને ખબર	૬	૬	લોહીના ભેળ	૧	૩
મુઝકીજ આજ્ઞાન	૭	૬	જીવનને અંજીકારે	૨	૬
સંસારનો કંસાર	૩	૬	રસીકા	૫	૬
સંસારી કે સન્ધ્યાસી	૩	૬	બદનામ હોદ	૨	૩
વીરક વાણી	૫	૬	મુકત પારા	૧	૦
એકક મુન	૩	૬	માલીની	૧	૦
બીરબલને બાદશા	૪	૬	તોફાન અને ટાંગર	૧	૦
નવલ નવરંગી	૧૧	૬	એશીયાનો ઉપકાલ	૨	૬
સંકટની-મુઝકીજ દલાલેલું ૫૫	૭	૬	મહાત્મા ગાંધીનું ધર્મપુત્ર (દરેક હોદોને)		
મુઝકીજ	૬	૬	વર્તિતુ એકજી		૬
દાદ દલાલખ સમર	૩	૬	મરાઠા મુખી પર રખડ	૧૦	૬
કાણું ગુજાળ	૩	૬	દિવાની કે કાણી મામ ૧	૮	૬
અરવ કહીરનું દાસ્ય અંસાર	૩	૬	" " " " ૨	૮	૬
મુઝનો જોમ (રસીક કીરકીવ વાતો)	૮	૬	મુદરતનો કદેર	૪	૬
વીજાવતી કાકે આજ મામ ૧	૩	૬	મીથીની રાણી	૬	૬
" " " " ૨	૩	૬			
રેશને ખુશ પડે	૩	૦			
દંપતી વાર્તામાળ	૨	૦			
સ્વીટહર ભૈરવી સ્વતંત્રતા	૨	૬			
મેરીમાફી	૫	૦			
બાવાજીનું રાજકીય	૧	૬			
બાકનીન	૬	૬			
કચીકલા	૪	૩			
કીરકીવ જઈલ (રસીક નવલ કથા)	૫	૬			

આ ઉપરાંત બીજી વણી જાતનાં પુસ્તકો મળશે.

કમ, હાફિજ અને ખાંસી

ની ખાસ દવા વાપરી ખાયા કરો હળવેને હામદો થશે
જે અને વાપરવામાં થાપે પણ જાલનું તુલસાન થતું નથી.

હિંમત એક રીતની રી. ૪૫.

એક વખત મેંમાવી ખાતી કરો,

મળવાનું કેમણું.

The Burma House,

125 Grey St., Durban.

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

રહસ્યકર્તા "જુટ" માફાની કપડાની જાહેર ખબર
સમસ્ત દેશના નેટીવ છાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા માફાને તે જાણે છે અને માને છે. રહસ્યકર્તા
"જુટ" માફાનું કપડું સ્ટોક કરા અને તમે સહેલાઈથી
વેચી શકશો.

આ "જુટ" ના
માફાની તપાસ રાખ
જો અને કમીટીનથી
ચેલતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એચ. જરુપર સમીય એન્ડ કુ.

(પીટી) લીમીટેડ.

જેહાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, ડરબન,
પાર્ટ્સલેલીઆબેથ.

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વગેરે

અમારે લાંબા સમયથી નીચે તાજા અને સ્વચ્છ
ધરમો દળેલો ગરમ મસાલો, કરીપાઉડર, કાફર, મરચાં, તેમજ
દેરીના અને લીંદુનો તેમજ મીઠાસા આમાર કમીટી થોડો
મા જમાવ્યો અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો
ઉત્તમ માણ, તમે ધરમાં બનાવી શકતા નથી. એક વખત
મંગાવી ખાતરી કરો. મળવાનું કેહાણું.

K. H. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

અઠવાડિક પંચાંગ

વાર	શુક્રવાર	રવિ	સુક્રવાર	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર
૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪
૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦	૩૧	૧	૨
૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧
૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯
૩૦	૩૧	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭

Phone 3867. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

દોહસેક ફ્રુટ અને વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર
અને કમીશન એજન્ટ.

પેકીંગ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Box 247 & 317 Tel. "Khatri."
HOUSEIN ISMAIL (SARDARGADHI VALA)
Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીફોન એડ્રેસ "ખત્રી"

હુસેન ઇસ્માઈલ (સરદારગઢ વાલા)

ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

આમાદીઓ-ની-કુરબાની

તમા હિંદના આઝાદીના સુર સાંભળવા માગો છો?
તમારે ગાંધીજીની અળવળ ઘેર બેઠાં જોવી છે?
જો આરી ઊભતા તમારામાં હોય તો તમે દેશના
વર્તમાનપત્રો વાંચો. ડ. આફ્રિકાવાસી હિંદી વાંચકોને હિંદની
રિવલેરી વાંકે કરવા અમે ત્રણ વર્ષ ચર્ચા હોદ્દા સુધી સુધી
અખબાર મંગાવવા કર કપા છે. આ છાપાઓના નામ
નીચે પ્રમાણે છે.

અઠવાડિક છાપાના નામ

મુખ્ય સમાચાર, પ્રભાસિત-કેસરી, મે બડી મોજ
વાસમી સહી, દિન, બોમ્બે દેનીકશ,

કન્ડીલન બુક્ક (ડરબન)

માસિક છાપાના નામ

નવમેન,

નવ-કુમ.

જેઓ દર મેલે તાજા સમાચાર વાંચવાની તમારા રાખતા
હોય તેઓને હું અમારે લાંબા છાપાં વેચતાં સમજાવવા કે
વર્ણનું એક સાથે લવાજમ કરી છાપાં મંગાવી લેવા ખાસ
વિનંતિ કરું છું. નીચેના સ્થળે પત્ર લખી પ્રાપ્ત કરીશ
મંગાવો કે છાપાં વેચતાં સમજાવો કે મળે:

એ. બી. ખાન.

૩૬ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, ડરબન: કાયેમનસ સ્ટ્રીટ,
બોક્સ ૧૦૬૮. જેહાનીસબર્ગ.

ઉપર લખેલાં છાપાં અમારી પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં ૧૪૪
પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાંથી ત્રણ મળી શકશે.

વાંચો, લખાવો અને દેશની સેવા કરો.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરેક ભવનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સારું પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. બોમ્બે:—

P. O. Box 812. Durban. 129 Victoria St.

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HATTAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Hikas." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

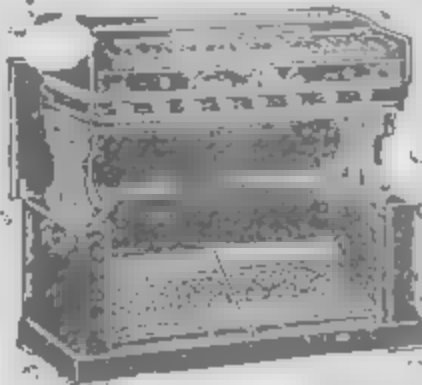
Write or give a Call at

GOSHALL'S MUSIC SALOON,

(Prop. A. N. GOSHALL)

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

અન રંગન માટે તરફ મર્યાદા હારમોનિયમ સંખ્યાની જરૂર છે. જે હમો પુરા પાડીએ જાએ. મુલાકાત પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હામના, પગના, પોર્ટેબલ દરેક જાતના મીઠા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં લેવાય રહે છે તે સીવાય કુદા જાગી જગજગ, સુર, બજા વગેરે પણ મળશે દરેક જાતના હારમોનિયમનું રીપેરિંગ કામ ખાલીથી કરી આપીએ જાએ. જ્યાં આ મળેલ:—

ગોશાલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(આવાક: જી. વી. ગોશાલીયા.)

પી. ઓ. પોસ્ટ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Indian Opinion

No. 13—Vol. XXIX.

Friday, March 27th, 1931.

Published for the Proprietor by the Editor, at No. 13, South Bazaar, Madras.

PANDIT HIRDAYANATH KUNZRU'S WARNING TO INDIA PROBLEM OF EAST AFRICAN INDIANS

PANDIT HIRDAYANATH KUNZRU, who proceeded to England in November last as a delegate of the Imperial Citizenship Association and the leader of the East African Indian Delegation to put the Indian case before the Parliamentary Committee on East African Affairs and the authorities, has returned to India. On his way back Mr. Kunzru visited Egypt, Syria and Palestine.

Interviewed Mr. Kunzru said: When I sailed it appeared probable on the best information available that the Joint Parliamentary Committee would begin to receive non-official evidence early in January. After reaching Europe I learnt that the witnesses from East Africa had been informed that their presence would not be required in London before March. Towards the end of December, however, it was announced by the Chairman of the Committee that the delegation from East Africa would appear before the Committee only after the April recess. Only official and semi-official evidence has been received so far.

A formal presentation of the Indian case was not possible in these circumstances but as in 1929, when I was deputed to England by the East African Indian National Congress and the Imperial Indian Citizenship Association to make representations to His Majesty's Government regarding the Hilton-Young and Wilson Reports before they issued their preliminary statement of policy, I endeavoured to carry out the duty entrusted to me by means of private interviews where a free exchange of views is possible. I saw as many members of the Committee as possible and other persons including officials and non-official members of Parliament and journalists as I could.

It seems to me that the East African question is better understood now than it was a year ago and that keener interest is being taken in it. That Indian point of view also is more appreciated partly owing to justice of the Indian cause and partly owing to the extreme attitude adopted by Europeans in East Africa and their supporters elsewhere in the African continent. The whole problem is viewed from a liberal stand-point in responsible quarters.

Till I left England it had not been decided whether representatives of India Government or public, were entitled to appear as witnesses before the Committee. It would be startling to Indians that there should have been any objection to the appearance of an Indian from this country before the Joint Committee, either as representing the Government of India or the Indian public or the Indians in East Africa, yet there was a disposition in some quarters to doubt whether India had a direct interest in the settlement of the East African question.

I understand, however, that during the last few days the Committee has decided the question of principle referred to above in India's favour and that duly accredited Indians deputed from India,

officially or unofficially, will be allowed to speak on behalf of the East African community.

I understand that this point, consequently, terms of reference are interpreted to mean that it will be able to consider constitutional questions regarding Kenya only in relation to the question of closer union. The committee will be in a position to consider proposals concerning Kenya, if it recommends the establishment of a Federation. If, however, owing to the opposition of European settlers and international considerations for any other reasons it comes to the conclusion that federation is not desirable, the examination of the question of a common roll and the composition of the Legislative Council in Kenya will no longer be within its purview. It will then be for His Majesty's Government to decide whether the principles enunciated by them in their statement regarding future policy in East Africa should be adhered to and effectively carried out.

Whether federation is legally permissible or not, the practical difficulties regarding the inclusion of Tanganyika in a Federation are recognized to a greater degree both in Geneva and in England. There appears to be no doubt that political considerations will be taken fully into account before a decision is reached.

Apart from the question of federation which particularly affects the Tanganyika Indians, the main question in which Indians are passionately interested relates to the establishment of a common electoral roll in Kenya. The principle of a common roll has been accepted by His Majesty's Government, nevertheless, I do not regard the future as assured. I still think that great vigilance and strength of purpose will be needed on our part to ensure a proper execution of this principle.

Another question which has been agitated for some time both in England and East Africa is the separation of native reserves from settled areas. It has received the support of the *London Times* and the *Manchester Guardian*. It was advocated before the Joint Committee by Sir Hilton-Young. It is thought that the device will enable the British Government to discharge the duty of trusteeship towards the native and at the same time to advance the constitutional problems of the settlers. The scheme was not regarded practicable by many of those with whom I discussed it, but even if it could be given effect to financially and administratively, it must be remembered that Indians live in settled areas, and that they cannot agree to being placed under the control of a hostile European minority. The creation of separate organs of Government for the reserves and settled areas will be no solution of East African problems nor would it enable Indians to enjoy that equality of status with the Europeans which they rightly insist on.

(Continued on page 445)

TRANSVAAL REGISTRATION CERTIFICATES

(BY G. F. ANDREWS)

EVERYTHING that could possibly be done was actually done in order to prevent the clause of the Immigration Amendment Bill being passed which took away certain vested rights from the Transvaal Indians. I did personally everything that was possible beforehand, interviewing members of Parliament and doing whatever more could be done in other ways; but in the end the Bill was carried through. General Smuts made an admirable speech and Mr. Duncan followed. Dr. Malan in reply declared that no difference whatever would be made by the Bill to anyone who was domiciled and resident in the Transvaal. The only thing that would be necessary in future was that those Transvaal Indians who left for India must return to the Transvaal within 3 years. He stated most emphatically that the Bill could not be used to harass or vex anyone at all and that the registration certificates would retain their value unchanged on every other respect except that of unlimited residence abroad. General Smuts and Mr. Duncan were not quite satisfied with this and pressed the point to a division in the Committee stage of the Bill, during the third reading. But Dr. Malan would not accept the amendment and the motion proposed by Mr. Duncan was lost by a majority of 20 against it.

What is now to be done? I feel certain that anyone who is now absent relying on the registration certificate alone should return without delay if his case is a good one. I feel sure that permission will be given if his case is a good one. I do not think we shall have any injustice done to us in individual instances.

But we can go farther than this? The claim is, I think, quite irresistible, that since the question of vested rights, in respect to these registration certificates, was not discussed or brought forward at the last Conference and was not included in the implementing Bill of 1927, therefore it is only fair and just that it should be brought forward at the next Conference towards the end of the present year. There, at last, the whole matter will be defined and a proper settlement will be made. If we are able to offer a good and profitable commercial

treaty, then I am sure we shall get set right these minor points at issue without any great trouble. Everything will depend on the next Agreement in which the Transvaal Indians ought to have the first consideration.

Meanwhile, as far as I can see, not a single Indian will be adversely affected before the Conference begins. All this can be said without any hesitation whatever.

It will not be possible for me in spite of my great longing to do so to come up either to the Transvaal or to Natal. The very sad news has come to me that one of my sisters is very seriously ill and my two other sisters, who are both unmarried, are in great distress. I cannot neglect these duties now that everything has been done that I could possibly do in South Africa. It is necessary for me to wait at Capetown to the very end and then sail from here direct to England on *s.s. Armadale Castle* on April 10th. I shall have other opportunities of saying farewell, but here I would say how deeply I valued the counsel, help and friendship of Praggi Desai and Surendraji Mehta during these most critical months in Capetown while Parliament was sitting.

THE TRANSVAAL AND THE NEXT CONFERENCE

(BY G. F. ANDREWS)

THERE ought to be no question, this time, when the Agreement is renewed this year that the major portion of the time must be taken up with discussing and seeking to remedy the position of Indians in the Transvaal. It happened at the last Agreement that by the very course which events had taken the Transvaal difficulties could not be faced in the same way as other matters. This was due to the fact the delegates from India were all the while trying to remove the Class Areas Bill from the Register and all that it involved. They were fighting against compulsory repatriation and compulsory segregation.

For this reason, it was clear that they had to be on the defensive. They had to deal with those matters which affected and hurt all Indians alike throughout the whole of South Africa. Thus a very great deal of time was taken up in discussing everything relating to immigration and repatriation. But all this much more concerned the Natal Indians than the Transvaal or Cape Indians though they were also affected.

It is true that with regard to the 'Upliftment Clause', which was the one solid gain of the Agreement, (apart from the negative gain of the withdrawal of the Class Areas Bill) the immediate effects have been far more visible and actual in Natal than in the Transvaal. There are indeed many indirect ways in which the Agreement has helped the Transvaal also, and there will be many more in time to come. For this Clause will go on exercising itself, as it were, for generations still to come. It is truly a Magna Charta which can be appealed to again and again. In the long run it will have its effect, even though things seem often hopeless to-day.

Nevertheless, it is true, that while the Agreement seemed immediately to work in Natal by the foundation of Sastri College and in other ways, it has been much slower in the Transvaal. Therefore, on this account as well as on every other account it will be only fair and just that the coming Agreement should deal chiefly with the Transvaal while not in any way neglecting the growing needs of Natal and the Cape Province and the question of inter-provincial migration which affects all alike.

But it is quite obvious that the Transvaal will come first of all, because the Transvaal itself has been attacked first of all. There has been both the Transvaal Asiatic Land Tenure (Amendment) Bill and the Immigration (Amendment) Bill with its clause attacking the Registration Certificates of the Transvaal. Since both these Bills had in view the Transvaal it is clear that the revision of the Agreement at the coming Conference must start from that point, in order to get things right on these issues first of all. Things cannot be left in so precarious a position as they are now.

But my hope is that the Indian delegates at the Conference will not merely stay on the defensive in order to get these things righted. They must also point out how utterly incompatible the old legislation under the Gold Laws is with the Upliftment Clause itself which declared that it was the duty of the Government to do everything in its power to uplift the Indian community according to the full extent both of its capacity and opportunity. This was a solemn Declaration made between two Governments and ratified and confirmed by the South African Union Legislative Assembly and Senate at Capetown on behalf

of the whole Union and every Province thereof. Such agreements are in every way binding so long as the Agreement lasts and the first duty of the Revision Conference will be to confirm this Clause of Upliftment and further define it. This will mean nothing less than a discussion of the position of Indians in the Transvaal from an entirely new angle. It is from this discussion that I hope great practical results will come. In India itself the times are at last becoming favourable. This, itself, is likely to have its effect upon the South African Union Government.

"We Don't Want English Generosity"

"Whether we win to-day or to-morrow, India will be a liability and not an asset to England," declared Pandit Jawaharlal Nehru when he was interviewed by the representative of an American paper the *Hartford Times* at Anand Bhawan. He said that India had made a resolve to be free. England could not revive its trade in India. It would henceforth spend more and more and earn less and ultimately go bankrupt.

The representative asked him whether it was not possible for them to achieve their end by constitutional means. Pandit Jawaharlal replied that they had no constitution in India and unless there was a constitution, it was absurd to talk of constitutional means.

The Pandit was asked if he did not believe that with the help of England things would be right in time. Pandit Jawaharlal promptly replied, "We do not want 'in time', we want now."

Replying to another question Pandit Jawaharlal said none who had usurped power had returned it by more sweet reason.

"Don't you believe in England's generosity?"

"I have studied the whole of English history and have not come across a single instance of generosity in English history." "And we don't want generosity," added the Pandit.

Asked what reply they were going to give to the Premier's statement, Pandit Jawaharlal replied that the Working Committee would decide it during the next two days.—*Hindustan Times*.

"So Meek And So Militant"

Interviewed at Allahabad prior to her departure for Hyderabad, Mrs. Sarojini Naidu said: "Not India alone but the entire world awaits in poignant suspense the imminent and final word of peace or war to fall from Gandhiji's lips. For by what seems a paradox without a parallel in modern history this frail, lowly saint whose spiritual genius is at once so meek and so militant, so tender and so terrible in grace and power, speaks not merely as the supreme interpreter of India's political ideals but also to-day as almost the sole arbitrator of her immediate political destiny. Whether it be that he will turn his sword into a flly or his flly into a sword the nation in whose name he speaks will affirm to fulfil his choice."

(Continued from Front Page)

The outlook is by no means dark. The British Government have decided to adhere to the Native policy already announced by them. The new constitutional status of India should also have the result of ameliorating the position of Indians. I personally regard the Indian question in East Africa as part of the larger question relating to the future of India and hope that this view will be shared by others. But in order to achieve the necessary result it is essential that there should be unity among Indians in East Africa and that public opinion in that country should continue to be focussed on the problem.

The Transvaal Bill

The *Servant of India* writes as follows in its issue of February 1931:

The report, if true, that the Transvaal Asiatic Land Tenure Bill, which was due to come up for discussion in the Union Parliament, has been dropped, will be received with immense relief in India, as it will be in South Africa. The thanks of India are due to the Union Government as well as to all those who strove and strove successfully to bury the Bill. The Indian community in the whole of South Africa made common cause with their brethren in the Transvaal and stood solidly by them in their troubles. The speeches and resolutions passed at the last session of the South African Indian Congress were certainly strong but not unjustified. Embarrassing as they might have been to the Agent of the Government of India, it is all the more to the credit of Sir Kurum V. Reddi that his diplomatic representations on behalf of the Government of India bore fruit. The Agent's task is no bed of roses. Constitutionally, he is not the spokesman of the South African Indians. He is the Agent of the Government of India, which unfortunately encounters the suspicions of the South African Indians for reasons not directly connected with their status in the Union. There is no justification for this suspicion whatever, for though it may not be open to the Agent to take into his confidence the officials of the Indian Congress with reference to his negotiations with the South African Government and his correspondence with the Government of India, he has always kept himself fully acquainted with the local Indian point of view, and we have no doubt, faithfully represented their views to both the Governments of India and of the Union. At any rate, though the Agent does not take his 'instructions' from the local Indians, there is hardly a step that he has taken without being sure of its acceptability to them. Whatever be the attitude of the present Government of India with regard to India, Swami, they have always been at one with the Indians in regard to the status of Indians, and a law which might well receive greater recognition.

Mr. C. F. Andrews has again, in another crisis, come to the assistance of the Indians in South Africa. Since his entrance on the Union he has been unwavering in his efforts to bring home to the European community the iniquity of the projected Bill. It is no wonder he aroused the wrath of the *Natal Mercury*, which, true to its Richard tradition and vulgar taste, indecently attacked Mr. Andrews. In refreshing contrast, the other British papers have opposed the Bill vehemently, and in so doing, and in atoning the tide of injustice to the Indians, they have done a great service to South Africa and the British Commonwealth. The *Natal Advertiser*, for instance, fully realises the untappy implications of the Bill. It said:

"The proposed Bill does more than merely menace the economic condition of the Trans-

vaal Indian. It puts on him the legislative stamp of perpetual race ignominy. It singles him out as a kind of "untouchable". It applies to him the mark of the beast, and as a sort of leper he is set apart from any further contact with the world he has hitherto known."

Dr. Malan And Registration Certificates

The following is the translation from *The Burger* of 5th and 6th March 1931:

First is the objection raised by Gen. Smuts to the stipulation in Article 5 (f). As I explained before, this article was included with an eye on the pronouncement of the Supreme Court whereby Indians who have a registration certificate of the Transvaal or Natal and who remain longer than three years out of the country can regain their domicile if they return to live here. I said then that this was not at all the intention of the 1927 Bill, nor the intention which we here had had, nor those in India. In this Bill we want to rectify this, so that an Indian shall lose his domicile if he leaves the country, and if he is allowed to return he must get back or earn his domicile by residing in the country for three years. The objection of the hon. member against the article as it stands is that it makes the registration certificates absolutely worthless. He says that we cannot take this away, as there was a sort of agreement that these certificates should retain their value. I wish to say on this point that it is my opinion that the objection of the hon. member is unjustifiable. The effect of this article is not at all what the hon. member says, namely that it will affect all registration certificates. Those certificates retain their value as long as the holder retains his domicile, and it is plain in the Bill as it stands to-day as has now been shown, that the domicile of the individual is protected for three years, even if he is out of the Union, and if any Indian should return within the three years he has retained his domicile, and at the same time the registration certificate has not lost its full value. The person who has been out of the country for less than three years is protected under Article 5 (f) of the Immigration Bill, which says that the following persons shall not be prohibited immigrants:

"Any person domiciled in any Province who is not such a person as described in paragraph (a) or (f) of sub-section (1) of the preceding section or who has not been removed under section 22 of this Act."

Thus, any person who retains domicile in the Union or who was not absent for three years, retains domicile, and the draft Bill does not, therefore, affect the value of the registration certificates as regards these persons. But I would like to point out to the hon. member that according to the evidence given before the Select Committee for Transvaal Asiatics, it is quite clear that the Law of 1927 was exactly so interpreted by the Indians or the Indian Government and the Representative of the Indian Government so interpreted it, exactly as I have explained it now, and as this draft Bill ensures that it shall be interpreted in the future. Mr. Tynon, who represented the Indian Government, said in the evidence he gave before the Select Committee last year:

"They can no longer return to India for more than three years because the domicile is lost and the Indian cannot again come in."

The representative of India and the Indian Government therefore so understood the law. He said further:

"I think that has hit at this practice of which the Government of India never approved."

of bringing over children, potential traders, merely to register them and then send them back."

From this it is plain that we all had the same interpretation of the law, until the decision of the Supreme Court had been given. I should like to add that if the draft Bill is not accepted then we are in the position that all white immigrants in the Union at present who later leave the country for more than three years lose their domicile, but certain Indians who possess registration certificates will be more favourably treated than the whites. But surely this was never the intention that this should happen.

Mr. Duncan then moved a further amendment to Article 2 (a). In the Transvaal there was great objection among the Indians against obligatory registration when the Bill for registration certificates was passed. They were however satisfied when they received the assurance that the registration certificate gave the holder domicile in the Union for all time. The draft Bill now before the House gave the impression that the Minister intended to nullify the certificate. The Minister had asked the Indians need the certificate to return to the Union after many years' absence. Let the Minister rather lay down that if an Indian were to lose his domicile after many years of absence he should not be allowed to regain it on the strength of the certificate. He wished to propose an amendment to this end.

Gen. Smuts considered it a very important point. There was a principle involved. To-day there are about 12,000 Indians who possess these certificates and we ought not to cause unrest among them on this account. By our treatment in this matter we may be endangering far more important questions and that at a time when the British Government is doing all in its power to bring about a peaceful solution in India.

The Minister for the Interior: I am sorry that I cannot altogether agree with the leader of the Opposition. He first of all suggests that we should postpone this matter until a further conference with the Government of India is held, and that we should then discuss the matter and come to an agreement. The date of that conference has not yet been fixed, but in any case it will not commence while Parliament is sitting. Suppose the conference meets this year, then whatever is decided at its deliberations will not have the force of law until next year when Parliament again meets, and then it may be late on in the session. How many Indians may not, during that time, return here, although according to the law of 1927 they are excluded? There are quite a large number of Indians who on the strength of their registration certificates are entitled to return to South Africa. For years it was the custom of Indians in the Union who had their families in India, to get their sons out here for a short period, and then send them back. According to the old law these Indians had the right as long as they lived to return to the Union on the strength of their certificates. We have put a stop to that, but if we again leave the door open it is impossible to say how many will not return and I do not think Parliament desires to postpone the question till next year. As regards the criticism levelled against the measure by members, I cannot unfortunately agree with them. There are two ways in which the Indians who go overseas can return to South Africa. Article 2 (f) states clearly that the prohibition against immigration does not apply to those domiciled in the Union. If anyone has the right to live here, and goes over-

seas, and does not remain away more than three years he has the right to return here to live, whether he has a registration certificate or not. The second ground on which Indians may base a claim to return is on these certificates. If he does not stay away three years and has such a certificate, he shall be entitled on the certificate to return. I cannot see the objections of members. As regards the hopes of Indians in this matter, I must inform the House that the whole subject was discussed in great detail at the Conference in Capetown. Hon. members will remember that in 1925 I brought forward a draft Bill whereby immigration would be possible under certain conditions until 1931, but after that year not at all. Till the end of 1930 the wives of Indians would still be admitted, thereafter not at all. This was the original proposal, but later that was changed, and these two ways in which Indians could still return were left open. Formerly the condition was that if a father was here his wife and children could still enter. In the agreement it was clearly laid down that the entire family was to be domiciled here and thus the mother was to be here too. Another means to put an end to immigration was—as a representative of the Indian Government also understood—that if an Indian was resident in South Africa, but remained outside the country for three years, he should lose his domicile and could under no circumstances return. Now the Court has laid down that the law holds good in ordinary circumstances but that if an Indian has a registration certificate he can still come here and live here despite the law of 1927. Surely that was never the intention. It is therefore impossible for me to share the objections of the hon. members.

Mr. H. W. Sampson on New Delhi

The following is the full text of the speech delivered by Mr. H. W. Sampson (Minister of Posts and Telegraphs) in unveiling the South African column at the inauguration of New Delhi:—

It was, I am sure, a happy thought which conceived the idea of associating Canada, South Africa, Australia and New Zealand with your coronation here to-day. And so far as our Dominion is concerned, I appreciate the compliment you have paid us by linking us with India's greatest philosopher and sage, Asoka, whose inscriptions are still seen in their original form so near to whom we are standing at the moment.

We are envious of the spacious and even luxurious premises which have been provided for the administration of your affairs. In South Africa we have to be content with something not so extensive as this. Some of you may have seen our Union Buildings which have some relationship in design to the stately premises which are now being inaugurated.

But judging from what we have seen in this great country of yours, and what one reads of its past, Indian people have always been accustomed to splendours such as we see all round us here to-day.

Before I left South Africa I read the report of your Commission of 1911, which stated, among other things, that "Delhi is to be an Imperial capital and is to absorb the traditions of all the ancient capitals." The report further stated that it should provide for seven months' residence in a climate

which varies from a maximum shade temperature of 105 degrees to nearly freezing point.

I think everybody will agree with me that the designers and those who have executed the plans have more than fulfilled the earlier conceptions of what New Delhi was to be from the point of view of tradition as well as providing against the extreme climate of the country.

They are to be congratulated on their artistic taste and excellent work, and indeed the whole of India is to be envied for its priceless possession of these buildings. The people of this country will be well repaid for their large expenditure on suitable premises for her officers of State.

Nothing demeans a Government so much as inadequate and lawdery Government buildings. India has set a high standard for the rest of the world in her new capital.

I am glad to say that the relations between the Government of India and the Government which I represent here to-day are friendly, in fact they were never more so.

Our two countries may have different views on various questions which arise from time to time, but it must not be forgotten that both the Governments are equally answerable to the people who place them in positions of responsibility, and it is to be expected that the views of the two sets of people, with different aims and ambitions, can always be made to synchronise.

Each country has to work out its own destiny in accordance with its traditions, but there is no reason that I can see why they should not harmonise their ways as far as possible. And in fact it is most desirable that they should, for the more we harmonise our ways and try to understand each other's ambitions, the less chance there is of suspicion and friction in the future.

We should always be glad to learn from each other that which is best. To have had the privilege of seeing these splendid buildings in Delhi alone, to say nothing of all other qualities and historic interests of India, has been more than sufficient repayment for the long journey we have made to this country.

The courtesies and kindness we have met with everywhere is something we will long remember, and I should like to take this opportunity of thanking the Government of India and all who have assisted in making our visit here so enjoyable and interesting as it has proved to be.

I feel very proud to have been allowed to participate in these proceedings, and hope India will stand as these columns stand, four square with right and justice.

Gandhi To Taste His Own Medicine

Karnachi, March 21.—Gandhi himself is threatened with a passive resistance movement by Hindus if he yields to the Moslems over the separation of Shol from the Bombay Presidency and its constitution as a new Province, as approved by the Indian Round Table Conference in London.

The Moslems in that region are indignant at the proposal, and 5,000 of them at a meeting at Rakkur adopted a resolution which is aimed at bringing pressure to bear on Gandhi. They declared that they would do their best rather than agree to the proposal. Henter.

Licence Appeals At Newcastle

Sitting as a Licensing Appeal Board, the Newcastle Town Council heard an appeal recently against the decisions of the Licensing Officer, Mr. A. G. Forsyth, by I. M. Mathir and A. M. Seedat.

Mr. Macaulay, Lady Smith, represented the appellants.

The Licensing Officer in the case of I. M. Mathir said that he was not satisfied that the answers given to points raised at the original hearing of application showed that the applicant was a fit and proper person to hold this licence.

Mr. Macaulay argued that a technicality was the chief trouble, particularly in respect of a partnership agreement between I. M. Mathir and M. S. Bhorat. The partnership continued from 1921 to 1929, when it was decided to dissolve it. In application for renewal of a licence, Mathir made it in the name of himself and M. S. Bhorat, which was evidently an oversight as the partnership had been dissolved, but not actually cleared up financially. This was corrected by Mathir in his declaration to the Licensing Officer on Dec. 30, when he was the sole partner of the firm, I. M. Mathir.

The Board retired, and by five votes to three against, reversed the Licensing Officer's decision and granted the licence.

In connection with the appeal of A. M. Seedat, trading as Seedat & Co., Mr. Macaulay said the firm assigned its estate towards the end of 1930 and A. M. Seedat took over the business with a cash capital of £700, stock value £14,000 and book debts £1,000. He had to pay £150 per month in payment of the £4,000 and had to take in addition M. B. Seedat's free liabilities which were contracted by Seedat in the year 1929, which he undertook to pay. These were about £7,000.

The Board upheld the decision of the Licensing Officer by four votes to three on the grounds that there was no justification at present for these premises to be again licensed and that the applicant was not a fit and proper person to hold the licence.

Repatriation Of Indians

A correspondent of the *Natal Mercury* writes:—

Despite the very careful and elaborate arrangements made by the Government of India to receive emigrants returning to that country under the Union Government's voluntary Indian repatriation scheme, the latest figures to hand disclose that repatriation is at its lowest ebb. During 1936 only three shiploads of repatriates left the shores of Port Natal.

Declining Figures

During the months of January and February of last year, there were no sailings at all for either Madras, Bombay or Calcutta, Madras usually being the chief port of call. In March 15 male adults, 61 female adults and 11 children left South Africa. In June of the same year 95 male adults, 36 female adults and 73 children sailed by the SS. Unzuendo, the vessel chartered by the Union Government. The September list of emigrants numbered 54 male adults, 22 female adults and 10 children, and December, 1936 recorded the departure of 74 male adults 41 female adults and 52 children. Towards the end of February last the repatriation vessel left Port Natal with 88 men, 22 women and 11 children. The last departure of Indians who forfeited their birth rights in this country numbered 186, statistics, therefore, must reveal a steady decline in Indian repatriation.

Despite the facts that unemployment is rife among all classes of the Indian community in Durban and the rural areas, few, however, seem to take any real advantage of the repatriation scheme.

Colonial Born And India's Climate

The principal reason for this indifference on the part of the out-of-work Indian is that most of them are born and educated in this country and have no desire to leave the land of their birth. Many who were previously employed by European firms either as clerks, foremen, bookkeepers, etc., are either emigrating to other parts of the Union in search of fresh fields and pastures new, or are actually settling down to farming on a small scale or market gardening. Many of the unemployed among the Indians bear their trials with remarkable courage and fortitude.

In many cases large families are concerned and poverty and destitution is the ultimate result, but despite their sad plight few, if any, seem to be eager to avail themselves of the repatriation scheme.

Another curious fact is that hardly 5 per cent. of the Gujarati community, who constitute the commercial element, take advantage of the repatriation scheme.

A returned repatriate recently told me that the climatic conditions of India were wholly unsuited to the Colonial-born Indian. Settlement, therefore, was a very difficult matter. The heat was oppressive and chances of employment were few and far between. Above all, he said that India was a very strange land to most Colonial-born Indians.

He informed me that the arrangements on board ship were very satisfactory and that the Special Repatriation Officer at Mafins was generous and of a kindly disposition. Many eager to assist returning emigrants in every possible way. Nearly 80 per cent. of the repatriates from the Union were ex-indentured Indians from the sugar plantations and coal mines of Natal.

The Mad Mulla Of London Speaks Out

Mr. Churchill On Gandhi

"After the frustration of the Socialist efforts to entice Conservatives out of India, Gandhi is coming to London to discuss the best means of breaking up the Empire, but this time the Conservatives are ready," said Mr. Winston Churchill in a pungent speech at a crowded meeting of the India Empire Society in the Albert Hall.

The meeting adopted by acclamation a motion by Lord Burnham, a member of the Simon Commission, "that further weakness in high places in the hope of the constitution of a small fraction of the population will injure the defence of India, the welfare of the masses, the protection of the minorities and the immense British interests in India."

Lord Burnham said that the agreement between Lord Irwin and Gandhi must be regarded as "a triumph of lawlessness and a masterpiece of cannistry."—*Reuter*.

FREE! FREE!

The most interesting book

VAIDYA VIDYA

sent gratis and post free. Apply to:
MADAN MANJARI PHARMACY,
Jambhger, Kathiawar, (India)

Bid To Revive Republicanism

Pretoria, March 26.—People of importance in Pretoria are interesting themselves actively in attempts at reviving the Republican movement, and a new weekly Afrikaans paper with this object in view has now been launched with a vivid green cover. The paper is styled *The Republican*. The editors are Mrs. Sylvia Moorczyk, a sister of the Minister of Justice (Mr. O. Pirow, K.C.), and Dr. M. Siegn Vorster, a young Pretoria advocate. Mr. Gerard Moorczyk, the well known architect, is actively interested in the publication.

The paper, of which a proof copy was available yesterday, comes to grips with the subject in its first page. "Our purpose is a Republic," it states. "We are, therefore, anti-imperialist and not anti-English. We want to convince the English-speaking South African that the great capitalistic group in England is his enemy as well as ours. There is no room for us in the National Party," the paper proceeds. "What is more, there is no hope of remedying matters with the assistance of the Party. General Hertzog's wish is law in the Party organization. Men like Mr. Piet Grobler, General Kemp and Mr. Pirow, whom we have always regarded as firm Republicans, have grouped themselves round General Hertzog and have repudiated their ideals. The Nationalist Party papers are imitating the chairman and Party congresses are either bluffed or ignored," the paper states.

Like the paper states: "General Hertzog should take off his velvet knee breeches and silken stockings. The velvet knee has you better in this country, General Hertzog."

Interesting political repercussions are expected as a result of this new venture, which is symptomatic of the pressure which is being brought to bear on General Hertzog from various quarters in an effort to induce the Prime Minister to re-embrace Republicanism.

Irish Sympathy For Freedom Struggle In India

Speaking at a meeting in Dublin on the Indian problem Mr. De Valera said:—

"Their struggle by non-violent methods was unique in history. Their leader had been faithful to his creed of non-violence."

Criticising the British policy in India, Mr. De Valera further said: "We are in the British Empire but not of it and accordingly we have no responsibility for what the British do."

Finally Mr. Valera expressed Ireland's sympathy for the cause of Indian freedom.—*Liberty*.

Reception To Swami Sachidananda

His Holiness Swami Paramahansa Sachidananda Yogeeswarer, the celebrated Hindu yogi, arrived by the Chicago Man from Colombo and was met by a big concourse of Durban Hindus, who welcomed him. Later he went to the Hindu temple premises in Ungent Road.

A public reception was arranged to him at the May Street Tamil School on Thursday evening. Mr. B. D. Chetty presided over the function and was supported by a full house.

This is the first time that a yogi from southern India has come out to South Africa.

Sporting News

At a meeting held on Tuesday at Naidoo's Cafe when all those interested in angling were present, Mr. A. O. Naidoo outlined the objects of the meeting and then spoke briefly on the necessity of an Angling Club being formed at Eateourt. After other speakers spoke in favour of the proposition the Eateourt Indian Angling Club was formed.

The election of officials resulted as follows:— Patron, Mr. W. P. Sawden; President, Mr. S. N. Richards; Vice Presidents, Messrs. J. K. Govender, M. Naidoo and J. Somaroo; Secretary and Treasurer, N. S. Chetty; Record Clerk, Mr. A. G. Naidoo; Captain, M. Naidoo; Vice Captain, Mr. Somaroo; Committee, Messrs. T. Angasthorpe, P. Kelly, J. Somaroo. It has been definitely decided to have the competition for Kurruppi's Memorial Floating Trophy at Eateourt on a stretch of the Bushman's River on Easter Sunday (April 5th). The competition is open to anyone in Natal. The entrance fee is only 2s. 6d. and entries close on the 28th inst. Intending competitors requiring further particulars should communicate to the Secretary, Government Indian School, Eateourt. Accommodation will be arranged for visiting competitors.

Football Matches At Felixton

Soccer in Felixton (Zululand) is rather very keen since the commencement of the current Football Season 1931. Three matches have been played on the local ground.

In very wet weather on the first day of March, a match between The Empangeni Indian United Football Club and the Felixton Indian Football Club was played on Felixton Ground resulting in a win for Felixton I.F.C. by 5 goals to 1.

The second match between the Zululand Sugar Mill I.F.C. and Felixton I.F.C. was played on Felixton Ground on the 15th March and resulted in a draw by 1 goal to 1.

Another strong and interesting match was played on Felixton Ground on Sunday the 22nd instant between the Empangeni I.U.F.C. and F.I.F.C. which terminated in favour of Felixton I.F.C. by 1 goal to nil.

The Indian Technical Education Committee (DURBAN)

EVENING COMMERCIAL CLASSES AT SASTRI COLLEGE

The following classes have now commenced: Book-keeping, Business Methods, Commercial Arithmetic, English, Afrikaans, Correspondence, Shorthand, Typewriting and Salesmanship.

Students who have not yet taken advantage of these classes are advised to join as soon as possible. Further information may be obtained from:

W. N. BUSS,
Sastri College, Durban.

P. R. PATHER }
S. M. MOODLEY } Joint Hon. Secretaries,
P.O. Box 670,
Little Grey St., Durban.

Situation Wanted

A SENIOR trained teacher, of 20 years' teaching experience in the Educational Department of Gujarat, requires a post in any part of Africa. Has, also, experience in Drawing, etc.

Please write soon to the address below:—

HIRALAL LALLURAM DAVE

Nani Hamam, Ghee Kanto,
AHMEDABAD, (India).

Vacancies for Indian Teachers

The attention of those interested is invited to the list of vacant posts in Government Schools for Indian children published in a supplement to the *Transvaal Provincial Gazette* of the 25th March 1931.

Applications must reach the School Boards or Governing Bodies concerned not later than the 11th April 1931.

Copies of the supplement may be obtained on application at the offices of the various School Boards in the Transvaal, or from the Secretary, Transvaal Education Department, P.O. Box 152, Pretoria.

F. S. MALAN,

Secretary,
Transvaal Education Department.

African Federation Of Trade Unions

A National Congress of The Federation of Trade Unions has been convened at Bloemfontein on April 3rd. (Good Friday), 4th and 5th.

It is expected that delegates will be present from all provinces of the Union and that the main industries of the country will be represented.

The Congress will discuss a militant programme of action for all workers, black and white, throughout South Africa.

A NZULA,

Gen. Secretary, 41a Fox Street, Johannesburg.

Self-Restraint

Versus

Self-Indulgence

By M. K. Gandhi
Price 3 Shillings

ઈન્ડિયન ઓપિનિયન.

પુરનક રૂ. ૨૯ મુ.

કીનીકસ. શુક્રવાર, તારીખ ૨૭ માચ ૧૯૩૧

અંક ૧૩

ટ્રાંસવાલનાં રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટો

લોર્ડ મીલનર અને જનરલ સમટસનાં વચનો

(લેખક—શી. એફ. એન્ડરસન).

યુનિયન પાર્ટિમેન્ટ સભા જે બે બીગ્ગે રમણી રજીસ્ટ્રેશનમાં છે તે વિષે સદત મેળવવા ખાતર ટ્રાંસવાલના દોહીયાસનો વતી હું રેપ્રેસેન્ટેશનમાં કામ કરી રહેલો છું તેજ સમયે યુરોપ અને અમેરીકામાં મહાત્મા ગાંધીજી વિષે બે પુસ્તકો પણ લખાને પ્રસિદ્ધ કરાવવા માટે હું કામ કરી રહ્યો છું. આ પુસ્તકનું નામ મેં 'સાઉથ આફ્રિકામાં સત્યાગ્રહ' એવું રાખ્યું છે. જેટલાક સમય ઉપર મેં અમેરિકામાં બે પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ કર્યાં હતાં તેના નામ 'અફરિકામાં ગાંધીના વિચારો' અને બીજું 'અફરિકામાં ગાંધી-તેમની પોતાની વાત'. પાછળના પુસ્તકમાં અમેરિકામાં પ્રતાપના લખી હતી ત્યારે ટ્રાંસવાલમાં સન ૧૯૦૭ થી ૧૯૧૧ સુધી જે સત્યાગ્રહની કથા ચાલી હતી તેના ઇતિહાસ પણ સમાવવા માટે હું પરંતુ એ મનિહાસ એટલો બધો હતો છે કે તેને ન્યાય આપવા અહીં તે એક સ્વતંત્ર પુસ્તકજ તેનું ચાપ અને તેથી તે લખવાનું મેં તે સમયે માત્ર રાખ્યું હતું અને મેં વચન આપ્યું હતું કે યુરોપમાં બહાર ઝળાતી અભિલાષા હશે તો તોજું પુરનક હું લખીશ અને તેમાં સત્યાગ્રહની કથાને સમાવેશ કરીશ. આ પછી આ ત્રીજા પુસ્તક માટેની મગણી પણ આ યદ્ય રહેલી જોવામાં આવી અને તેથી જે પણ પળતો સમય મને મળે છે તેને ઉપયોગ કરી અહીં આ પુસ્તક મેં લખવાનું શરૂ કરેલું છે. ટ્રાંસવાલના દોહીયાસનો અનુચ્છ જાતિને યોગ્ય સ્વતંત્રતા મેળવવા માટે જે સમયે વલખાં મારી રહેલા છે અને તેમના એક વર્ગમાં સહાયશુલ્ક થવા માટે અને એ કાર્પમાં અને પોતાને બાગ લેવા માટે દોહી ગાયે સાલક આફ્રિકા બોલાયો તેજ સમયે આ ત્રીજા પુસ્તકની પ્રેમ અને અમેરીકામાં મામણી થઈ રહી છે એ અત્યંત સંતોષની વાત છે. ટ્રાંસવાલના સત્યાગ્રહના વિચારોના જારીનામથી અજ્ઞાત કરી તે લખવામાં હું અત્યારે ગાંધીજી રહેલો છું તે ઉપરથી હું એ એમ કહ્યો છું કે ટ્રાંસવાલના જાણીતાઓ વીરતા પુર્વક એક વધારે બહાદુરી અંદર હેવા મહાન બોલો આપ્યા હતા. રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટનું રદરખ અને તેની ફરતી કિમન છે તે પણ અને રપટ રીતે સમગ્રયુ. વજી વિમનવાર એ ખાના પણ મારા સમજવામાં આવી હું બિખમદાર પ્રધાનો જેવાક લોર્ડ મીલનર અને જનરલ સમટસ એમણે રવા રપટ વચનો કામને આપ્યા હતા. એમણે બધાનું હતું કે દોહીઓ એક બાંધ રજીસ્ટ્રેશન થઈ અહીં તે જાણમાં તેઓ ઠગેલને માટે

રજીસ્ટ્રેશન રહેશે અને એ રજીસ્ટ્રેશન દરમિયાન કદી પણ લઈ લેવામાં આવશે નહિ. આ રાજ્યદારી પુરોગે એ અમારેલાં વચનો રપટ હતી. જરા પણ જીમ વિનાનાં હતાં. એ વચનો વિષે જાણે ના પાડી કદાચ ના તેનાથી લલટું કદી કદામ એમ છેવ નહિ. લોર્ડ મીલનર જે આજે જીવતા હોય તો તેણે આજના નિર્ણય વચનોને પળાવવા તેઓ પાંચ બાર પડે. યુનિયન પાર્ટિમેન્ટમાં જનરલ સમટસ હજી પણ અપોઝીશનના નેતા તરીકે માન્યતા કાઢી આંદર સામેલ છે તેઓ જે વસ્તુની મોંઘ લેશે કે આ તરફ પ્રમોશન ખીલ સન ૧૯૦૮ માં તેમણે ટ્રાંસવાલના દોહીઓને રજીસ્ટ્રેશનના જે દરમિયાન આપ્યા હતા તે કલમના એકજ ગોદાથી છીનવી લે છે. આ દરમિયાન સત્યાગ્રહની કથાના પરિણામે આપ્યા હતા. સન ૧૯૧૪ની સાલમાં સમટસે એ વચન આપ્યું હતું કે કામના જે વેરેટ સમટસે છે તેને ગોઝ માન આપવામાં આવશે. એ વાત સાચ છે કે હ. આફ્રિકામાં વસ્તી અન્ય કામો સાથે દોહી કામ પણ એ નિર્ણય સાથે સંમત થઈ હતી કે યુનિયનમાંથી વજી વર્ષ ઉપર જે ગેરકાબર રહે તે પોતાનું કોમ્પેસાઇઝ સુધારી બેસે. એ વજી વર્ષથી વધુ રહેવા માટેના સમયની તેણે પ્રયત્નથી પરવાનગી ન મેળવી હોય તો પ્રમોશનને આ નવો નિર્ણય દોહીઓનેજ માન લાગુ પડે છે એમ નથી પરંતુ તે સર્વ જાતિના લોકોને સરખી રીતે લાગુ પડે છે. સન ૧૯૨૭ ના નવા પ્રમોશન કામમાં આ નિયમ લખાય કરવામાં આવેલો છે અને તે હવે આ દેશને કામદો બનેલો છે. પરંતુ ટ્રાંસવાલની અંદર જીવનની નીચે કચરાએલા દોહીઓના એક નાના વર્ગને જે ખાસ દક્ષ અવકાશમાં આપેલો તે અસ્વીકાર કરાવતા દરમિયાન છીનવી લેલો એ ખીજીજી વસ્તુ છે. ટ્રાંસવાલના દોહીઓ આ દરમિયાન પોતાની સહિસકામતીના દક્ષ તરીકેજ લેખતી આવેલી છે. આજની પરીસ્થિતિમાં ટ્રાંસવાલના દોહીઓ ખાસે થજીજી જોજી વેરેટ સમટસે રહેલા છે. અને એ થજી રહેલા દરમિયાન તેઓ પોતાને વાપકર તુકજીન થજી દરમિયાન કોડી દેવાનું તેમને પરવડી શકે નહિ. આ રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટો સુધારી દેવામાં તેઓ સંમત થઈ શકે નહિ કારણ કે એ તેઓ તેમ કરે તો તેમની રિશિત ટ્રાંસવાલમાં અસહિસકામત થઈ પડે છે કારણ કે એ રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટો માટે તેઓ ટ્રાંસવાલમાં વીરતા પુર્વક લડવા હતા. રેપ્રેસેન્ટેશન એકોમેન થજી પછી સન ૧૯૨૭નો પ્રમોશન

“મહિન્દ્રા અને આપિનિમ્ન”

સુરેશ્વર, તા. ૧૭ માર્ચ ૧૯૩૧

ન્યુ દિલ્હીથી રીટર્નો તાર મળ્યા છુપવારે સમાચાર આપે છે કે લાહોર પાસમાં કેન્દ્રમાં સરદાર બમલ-સરદાર બમલસિંહને સિંદ, શ્રી, સુખદેવ અને શ્રી. રાજ-કુન્દરીએ લલકાર્યા. ગુરુ જેમને હાસિની સભા થઈ હતી અને જેની સામે અમરન હોદ્દા રતી થઈને માન મોહન માળવીમાંથી વેપારીઓને પણ મતાવી જાણીને સભા રા. કરવાની આપીલ કરી હતી ને મળ્યા છુપા મળ્યું છે અને આ તથા મહાન દેશમંદોને હાસિની છાકરે મટ-કાવી દેવામાં આવ્યા છે. દોઢથી પાંચ દળાર માલમ દુર મેદા આ મુદ્દામાં આપણને આજે પુરી ખબર ન પડી કહે કે આ તથા દેશમંદોને હાસિની છાકરે મટાવી દેવાથી આ પ્રજાના અંતઃકરણો કેવાં ગળી જશે રહ્યાં કરશે. લાહોર મળ્યાં કેસનો આપો છતિદાસ સર્વ કોમનાં રામાય ખ્યા કરે એવા છે. એની અંદર સંડેવાએલા મુખ્ય દેશમંદોને દોઢને આકાશ બનેલું જોશની તાલવેલી જાણેલી હતી. તેઓને પોતાના પ્રાણની સરકાર નહતી ખુલ્લું તેઓ મુકીમાં કમને કરતા હતી. સરદાર બમલસિંહના પિતાજીએ જ્યારે પ્રાંતી કાઠ-શીખમાં આપીલ કરવાની મંજૂરી કરી અને તે સમાચાર જ્યારે સરદાર બમલસિંહને જોઈમાં મળ્યા ત્યારે તેઓ ખળભળી ઠંઠવા હતા અને તેમના પિતાજીને એક જાહેર ૧૫ લખી પોતાનો વિરોધ દર્શાવ્યો હતો. મરણ કે તેમણે આ કેસ દરમ્યાન કોર્ટ માં પોતાનો ન્યાય પોષ નહતો. આ કેસ એટલો જાંઘળો હતો અને તેમાં એટલી મુશ્કેલીઓ આવ્યા કરતી હતી કે મોહસરોએ એક ખાસ જોઈન-સ કદાહી એક રોશીઅલ ટ્રીબ્યુનલ નીમી તે મારફતે ન્યાય થઈ હતી. સરદાર બમલ-સિંહ અને તેના મળીઓએ કોર્ટમાં દાખરી આપીજ નહતી. સાક્ષીઓને કેસ કરવામાં પણ આવ્યા નહતાં. સરદાર બમલ-સિંહના પિતાજીનું કહેવું એવું હતું કે લાહોરમાં મી. સોન-કરોનું ખુન થયું તે દિવસે સરદાર બમલસિંહ કલકત્તામાં હતા. સોન-કરોના ખુન બાદ એમેરિકામાં બંબા દેશવતો બનાવ બન્યો. તેમાં સરદાર બમલસિંહે એક ખુન સાંજી હતું કે એમેરિકામાંના બેશ કાનના માણસોને બચાવ કરવાજ તેમણે બંબા દેશવો હતો. બંબા દેશવો તેઓ જાહેર પોલીસને સ્વાધીન થયા હતા. લાહોરનો આ કાવળ કેસનો ઇતિહાસ હોદ્દામાં અમર રહી જશે. અમે જે કેસના ઇતિહાસને સાર તા. ૨૧ નવેમ્બર ૧૯૩૦ ના મી. એ. ના અંદામાં ‘સરદાર બમલસિંહને હાસિની સભા’ એ મથાળાથી આપી મળા છીએ. જે ઇતિ-હાસ એટલો રોમાંચિત છે કે હોદ્દા નોબલન વર્ગને બારન કેસને સ્વાધીન બનાવવાની રેવી તમલા સામેલી છે અને તેમ કરવા જતાં આનુષંગિક સ્વાધીનતાની બલીદાનની વેદી ઉપર પોતાના પ્રાણની ફરજની આપી રેવી એ કાર્ય તેમને કેટલું તુચ્છ લાગતું હતું તે બતાવે છે. સરદાર બમલસિંહે પોતાના પિતાને જે ૧૫ લખ્યો હતો તે ઉપરથી એટલું જોષ કમળ છે કે તેમને પોતાના જાનની શ્રેષ્ઠ પણ પરવા નહતી, તે લેખકના આશ્ચર્ય હતો. એક પછાત તેમની અનન્ય દેશ-

ભક્તિ મુખ અને બીજામાં તેના પ્રાણને મુકા. તેની દેશ-ભક્તિનું ચક્ષુ નીચે નમી જતું હતું. દોઢની સ્વાધીનતા પ્રાપ્ત કરવા માટે દિલ્હી રીટર્નો આખા માર ન કરેલા એ મદાસવાની નીતિ છે. સમગ્ર દેશે એ નીતિનો સ્વીકાર કરેલો છે અને હોદ્દાનું લલકારિલું પામ કરવા માટે અદિલક સભામંદુ દલિ-વાર એ બંબલનું દલિવાર છે એ પરતુ સર્વમાન્ય થઈ પડેલી છતાં સરદાર બમલસિંહને જોષ બારનની સ્વાધીનતા માટે અલ્પ અધીરા બનેલા નોબલનો સભામંદના કલમમાં ન માન-નાના હોવાથી દિલ્હીના દલિવારને અપનાવી પોતાના પ્રાણને પણ તુચ્છ લગતું તેનું બલીદાન આપી દે અને સરદારની તમલાને પ્રકટાવે એ કાર્ય કાંઈ જોષ પ્રસંગતીય નથી. દલિવાર બળથી પોતાના મુશ્કેલી સ્વાધીનતા પ્રાપ્ત કરવાનાજ દાખલા બાબ સુધીના અમનના છતિદાસમાં આપણે વાંચેલા છે. અને તેમાં પોતાના પ્રાણના બલીદાનો આપી દેનાનો છતિદાસના અમર પાને સદાને જાહેર થઈ જાય છે. મુશ્કેલી ૧૫ લખ જ્યારે આથી રજી હતું ત્યારે આ દેશમાં વરતી ક્ય પ્રજાના દેશમાં અલેવાનો બળનો અભાવો હતો. જનરલ મેરીટને ઓગેરીના ઉપર મદાર્થ થઈ જવાનું કહેવું કહેવું જનરલ ભેલાને આપ્યું હતું. કોર્ટમાંથી જનરલ કીવેરે નોબલન ક્યોને બેમા કરી રજીમેદાનનો રહેલો કમ મામલોને ક્યોને કરી આમજ વખા હતા. અંતમાં જનરલ મેલા અને જનરલ સ્મટને એ બળવાને જાલ પાલો હતો અને જનરલ કીવેરેને બંદીવાન તરીકે પકડ્યો હતો. કોર્ટ માર્શલ કરી તેના ઉપર કેસ ચાલ્યો અને જનરલ કીવેરેને માન કેદની સભા થઈ હતી. પાછળથી તે સભા પણ નહી નાખમમાં આવી હતી અને તેમને માથી મદી હતી. આજે પણ જનરલ કીવેરેને કપ પ્રાપ્ત થયું છે. હોદ્દા અદિલક નીતિ મારણ કરી અમેનેની હોદ્દામાં સભા મેદા બળથી મુકારી રહેલું છે. અદિલક અને જાલ સભામંદી સર્વેમાનો ઉપર અમેજ સરકારે વર નેવા પોલીસને લાડીનો સોગી અમામંદીઓને મુકા છોડી મુક્યા હતા. છતાં દોઢે જાલિથી આ કલન ચલાવી આખરનો વિજયનો માર્ગ મોકળો કરી લીધો કે તેવા સમયે સરદાર બમલસિંહ અને તેના સહીઓને હાસિની સભા માંથી મુકા ન કરવાનું દહીયું અને કીવું ૧૫ લખ કરતું એ દલા આજે કું બતાવે છે? પોતાની સભા જરા નેટલી પણ આ કલનમાં નખળી નથી પડી અને સભામંદીઓનાં કરતાં પણ અમારો પક્ષ જરા પણ ઉતરતો નથી એવી ખુમારીનું જાન કરાવવા માટેજ તમણે મોહસરોએ પ્રજાની આપીલને કોર્ટ ઉપર ન દોષ તેવોજ આજસ પડે છે. રીટર્ન દરમિ છે કે દોઢની એમેરિકામાંથી નેકનાલીસ્ટ સભ્યો આ પ્રજાને કોર્ટ તરીકે એમેરિકામાં કોડી ચાલ્યા થયા છે. કરાંચીમાં એક મંદીના કોલેસ કમીટીની મળા મંજૂરવારે પ્રથમ એક મળનાર હતી. કરાંચીમાં મળનાર મહાસભાની સમાનકારિણી સમાના પ્રમુખ તરીકે કેશવત આચાર્ય બીજામુદીજીની ચુંલણ થયેલી છે. આ હાસિની સભાને મોહસરોય જરૂર રહી કરશે એમ માની કમ તેમના સ્વાવલોકારિણી સમાના પ્રમુખ તરીકેના આપણમાં તેઓ એવી મુથના કરનાર ક્યા કે કલનમાં મળ-નાર રાહક ટેમજ કોન્ટ્રેમાં મદાસમાં આપણે કમ કલકાર આપણે પરતુ કરે સરદાર બમલસિંહને હાસિની સામે લડ-

કામરે પસાર કરવામાં આવ્યો હતો તે વખતે આ પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં આવ્યો નહતો અને તેથી આ પ્રશ્નને આગવી ડાન્ડરસ ઉપર નિર્ણય થાઉં છોડવો જોઈએ એવો દાંસવાલના દોહીઓને કાંયો ખીંટુલ થોડો છે. આ પ્રશ્ન દાંસવાલના દોહીઓ માટે અસંત મદદપત્રો છે. કલમના એક મોટા વર્તીજ જોનો નિઘલ કરી નાંખવાનો પ્રયત્ન કરવો તેના કરતાં દીદ અને દ, આશિકાની સરકારોએ સંજ્ઞાપૂર્વક આ સવાલની ચર્ચા કરવા માટે તેને ખીંટુ ડાન્ડરસ ઉપર છોડવો જોઈએ.

નોંધ અને સમાચાર

સામાજિકતા તોડી નાંખનાર આવે છે

લંડનમાં જોશપટ' હોલની અંદર ઇન્ડિયા એસોસિયેશન એસોસિયેટના આચાર્ય હેન્રી પેટા બોલીતા મેડ મુલાં મી. ચર્ચિંગ એક બાપજી આપતાં દર્શાવ્યું હતું કે સોશીઅલિસ્ટોના દોહ વિશે કનગ્રેવેટીવાને અસમાવવાના પ્રયત્નો નિષ્ફળ મળ્યા બાદ હવે અધી સામાજિકતા તોડી નાંખવાના લખાણો ફાઇના લંડન આવે છે પરંતુ આ લેખો હવે કનગ્રેવેટીવા તેમજ છે. સાધ-મન કમીક્ષનના એક કનગ્રેવેટીવ સમ્પે સેક્રેટ બર્નિંગમે સભા માં એક ડરાવ રજુ કર્યો હતો જેને સભાએ દર્પના ચોકાશેથી વધારી કીધી હતી. એ ડરાવતી મતભજ એવી હતી કે દોહના એક નાના વર્ગની રાજીને મનારી સેવા આવતર લેવા સ્થળમાં વધુ નુપ્ત્યામ અવાવવામાં હવે આવશે તે તેનું પરિણામ એવું આવવા સંભવ છે કે દોહના અસવને તેથી નુકસાન પહોંચશે, બનસમુદના કરવાજીને નુકસાન થશે, લુપ્તમિવાજી હામને પણ નુકસાન પહોંચશે અને દોહમાં અંગ્રેજ પ્રજાના જે મહાન લાભો અને સ્વાર્થી પહેલા છે તેને પણ નુકસાન પહોંચશે. લોડ બર્નિંગમે દર્શાવ્યું હતું કે લોડ' અરડીન અને મોંધી સાથે કમીક્ષા કમીક્ષેટને એવું લેખવું જોઈએ કે આ હામદા જેવી કથી વસ્તુજ ન હોય તેવી રીતિને વિચલ્ય મળ્યો છે અને પ્રતીજ્ઞતાને એક એ ઉમતામાં ઉમતા નમુનો છે. કનગ્રેવેટીવ પાર્ટીના કેટલાક મેડ કમીક્ષાએ દોહ વિશે જે સમ્પ વલજી લેખેલું છે તેમના વિશે કમી દીકા કરવી એ હવે નકારું છે પરંતુ એ વાત ન જુલવા જેવી છે કે આવા કેટલાક મેડ મુલાંજીતા વલજીને લખતેજ ખીરીશ સામાજિકતા દોહમાં જે જલદીથી નાક ભાય તે તેમાં કશું આશ્ચર્ય પામવા જેવું નથી.

દશાલકત ડીવેલેરા અને હોંદ

આયર્લેન્ડની સ્વાધીનતાના પ્રુબરી અને મહાન દેશભક્ત ખે. ડીવેલેરાએ ઇન્ડિયન કનગ્રેસમાં એક બાપજી આપતાં દર્શાવ્યું હતું કે દોહીઓની અધિકસામક અસદકારની લડત એ સતિ-હામમાં એક અપૂર્વ લાભ છે. તેઓના આગેવાન મહાત્મા સંધી અધિકસાના આગેવાને વળગી રહેલા છે. દોહમાં ખીરીશોની રાજાનિતિની દીશ કરતાં તેમણે દર્શાવ્યું કે આમે ખીરીશ સામાજિકતા અંદર જીએ પરંતુ અમે ખીરીશ સામાજિકતા નથી અને તેથી ખીરીશો ને કંઈ કર તેને માટે અમે જોખમ-દાર નથી. દોહની સ્વાધીનતાની લડત પ્રતિ આપરવાંકી સહાયતા છે એમ મી. ડીવેલેરાએ દર્શાવ્યું હતું.

હોંદી વેપારીઓનો અધિકાર

રેન્ડ એટ રેન્ડ પેન્સ એસોસિયેશને હોંદી વેપારીઓ સાથે વુલ્ફ બહેર કર્યું છે. આ એસોસિયેશનની એક સભા માં એવો દાંસ પસાર કરવામાં આવ્યો છે કે આ સભામાં હાજર રહેના સર્વ એવો નિર્ણય બહેર કરે છે કે અધિકારમાં હોંદી વેપારીઓની પાસેથી કથી ખરીદી કરવી નહિ. અને ખીંટુ રેન્ડ પેન્સ એસોસિયેશનેને અરજ કરવામાં આવે છે કે તેઓએ પણ આ દાંસ મદદ આપવી. મી. લુઈસ મોથા નામના માણસે આ ડરાવ રજુ કરતાં દર્શાવ્યું હતું કે બહેર પ્રજાની એ હરજ છે કે જે વેપારીઓને લાં તેમના હોંદના અને ઇંકરીઓને કામ બાપવામાં આવે છે તેમને લાંજ પ્રજાએ પોતાની ખરીદી કરવી જોઈએ. હાજર રહેલા સર્વને તેણે અધીજ પ્રુબરી હતી કે તમારે એક મંડળ સ્થાપવું જોઈએ અને તેનો આશય એવો હોવો જોઈએ કે દોહીઓને લાં ખરીદી કરવા ન બંધો. દોહીઓની સામે આવા ઉમરા અનેક વખતે દોહીશો ચોરાઓએ કરાવેલા છે ચોરી પ્રજા અને ચોરી સરકાર આ દેશમાં દોહીઓ સામે દેવ જીવિ કેળવવામાં બરાબે પાટી પડી નથી છતાં દોહીઓ પોતાની પ્રમાણિકતા, નીતિ, ખાંડ અને લેલોમમાં મર્યા રહીને આજ પર્વત પોતાનું અસતીરવ દેશની રાખી રહેલા છે સકેદ પ્રજામાં આવી અગવળ થઈ રહે છે તેવા અમલમાં દોહી વેપારીઓ કેટલીક વસ્તુઓ પ્રત્યે અસંત કાળજી બાપવે એ ખાસ બહેરું છે. ચોરી પ્રજા સાથે જેઓ વેપાર કરી રહેલા છે તેવા હોંદી વેપારી બાપજીએ પોતાની દુશ્મનમાં આવતા માલકો પ્રત્યે અસંત રુચના બહેરું વર્તન રાખવું, વાતચિતની અંદર અસંત રિવેક વાપરવો, દુશ્મનમાં પુર્ણ રચના રાખવી, સેક્સમેનનું કાર્ય કરનાર માણસે બને ખીંટુલ રચના રહેવું. આવી ભતના ધીબ અનેક સદ્ગુણોથી ચોરા માલોના ઉપર મુદર કામ પાડી જાય છે અને તેથી તેમની સહાયતા આપો આજ મળે રહે છે.

આરબો જુ પ્રજાનો અધિકાર પોતાને છે

જેશામેયી રૂટરને એક તાર દર્શાવે છે કે આરબોની એકઠીપુરીવ સભાએ એક દહેશ પાડી દર્શાવ્યું છે કે કોઇ પણ ભતના શોરખકાર અને ધમકી વાપર્યા સિવાય જુ પ્રજાની સામે અધિકારના અભનો ઉપયોગ કરવો દહેશમાં એ પણ અધ્યવવામાં આવ્યું છે કે આ અધિકારના સમયે વેપારી વર્ગના માણસે પોતાના ખાનગી જાગનો વિચાર ન કરવો અને પ્રજાના આગેવાનોને વિનંતિ કરવામાં આવે છે કે તેમણે મહાત્મા સંધીજીને પગમે માલમું અને પાદેશી પોતાક ઉમરી નાંખવા. આ પ્રમાણે રાહીપતાનો સામે બુરશે જે તેનાઓ અમલમાં મુખી બતાવશે તે પ્રજા તેમને પગમે બહેર ચાલશે.

નવી આવનારી રીમર "કેન્થા"

પાટીશ ઇન્ડિયા રીમર નેવીએલ ડા. ની નવી અનેલી અને નવા રાપારાઓ વાળી રીમર "કેન્થા" મુલકથી રાખન તા. ૧ એપ્રિલના આવી પહેલોથી જેઓને આ નવી રીમર જેવી હોય તેણી સનીવાર તા. ૪ એપ્રિલના બપોરે જેથી આર વાળા મુખી રીમર વપર બધાં જોઇ જઈશે એમ અખને હંપનીના એવન્ટ મેસર્સ ઉપરિમ્પડ સિન્ડ સમ્પ નરમુથી અધ્યવવામાં આવે છે.

કાળમાં દેશાધી કોન્ટ્રોલમાં જઈ સહકાર ન કરવો એવી નીતિ તેઓ ઇચ્છા કરશે. આ સમાચાર વિષયની જોડ કાપ છે કે વોલસરોયે રિયલે પાછી અર્થતંત્ર કદમ્બ બનાવી છે મહાત્માજીની રિયલિ મહાસભામાં મુસ્કેલ અંક પડે એવાં મી-હો આ ઉપરથી સ્પષ્ટ દેખાય છે. સરદાર બમનસિંહ અને તેમના સાથીઓનાં આવા પ્રસંગે અપાનેશ પરીદાનનું એવું પરિણામ હોઈમાં નીચળે કે હોઈ સંપૂર્ણ સ્વાધીન બને. આ મહાન દેશબક્ષોએ તે મરીને છવી બતાવ્યું છે તેમના મરણ પ્રત્યે શોક બતાવવો એ તેમના પરીદાનની કિમત ન સમજવા જેવું લેખામ પ્રભુ એમના આત્માને અવિયળ થીત આપો એવી અમારી પ્રાર્થના છે.

હોંના રાજકીય પ્રતિદાસમાં આજુ અને આવડું જાડવાડીયું એટલું મહત્વનું લેખામ કે અમ-સરદાર વલ્લભભાઈ અને અગ આખા જગતની દ્રષ્ટિ કરાંચી અમર્યાદી ગીડવાણી મા તા. ૨૮ મીએ મળનાર મહા-સભા પ્રત્યે બેંચાએથી રહેશે. અમે ને પળે આ લેખ બખી રજા મીએ તે પળે પચુ કલામ કરાંચીમાં એલ ઇન્ડિયા કેમિસ કમીટીની એક આલુ અમેલી હશે અને અનેક અર્થતંત્ર મહત્વના હોંના રાજકીય પ્રયોગ ઉપર હોંના વિતમમાં વિતમ બેળાએ બેળા મળા મહાન અર્થમાં કલામ રાજાએલા હશે. રૂરના કરાંચીથી આવેલા એક તાર ઉપરથી એ વાત વીરિત અમ કટી છે કે કરાંચીમાં મળનાર મહાસભાની સ્વામ્યકારિણી સભાના પ્રમુખ તરીકે આચાર્યશ્રી ગીડવાણીજીની ચુંટણી થએલી છે. આચાર્યશ્રી ગીડવાણીજીનું નામ ગુજરાતના ધરે ધરે જાણીતું છે. મહાત્મા-જીએ અમદાવાદમાં ને વેળા ગુજરાત વીધાપીઠની સ્થાપના કરી ત્યારે એ વીધાપીઠના સંચાલક તરીકે તેમને સંચિનું આ નરરત્ન સાંપડી આવ્યું હતું અને વીધાપીઠના તેમને વડા આચાર્ય બનાવ્યા હતા. આચાર્યશ્રી ગીડવાણીજીની કારકીર્દિના પ્રતિદાસ ત્યારથી ગુજરાતના ધરેમાં ગવાઈ રહ્યો હતો. સન ૧૯૨૧ ના અસહકારના જમાનામાં તેઓ ગુજરાતના મામડે મામડે બટકેલા છે અને અમીના તણખાની પડે તેમના મુખ માથે નીકળેલાં બાપણે ગુજરાતીઓએ તે જમાનામાં સાંભળી પોતાના મમજમાં સ્વતંત્રતાની ખુમારીને સંચીત કરી હતી. વીધાપીઠના આચાર્ય તરીકે તેમનું કાવે વીધાપીઠને અંગેનેની હોઈમાં રાજ્યપદ્ધતિને ટકાવી રાખનારા કાસે, ગુસાગે કે કારકુને બનાવવાનું નહતું પરંતુ વીધાપીઠના દરેક વીધાપીઠને ખોરીક રાજ્યતંત્રને તોડી નાંખનાર વીર અને દેશપ્રેમી યુવક બનાવવાનું હતું. વિધાપીઠને વીધાર્થી રહસેવાની તાલીમ અમ ગુજરાતના ગામડાંઓમાં ગામડીઓએ વચ્ચે બેસી જઈ તેમના જીવનમાં અગ્રી જઈ તેઓના હૃદયમાં સ્વરાજ્યની જ્યોત પ્રકટાવે એ કાવે આચાર્યશ્રી ગીડવાણીજીને વીધાપીઠના સંચાલક તરીકે કરવાનું હતું. વીધાપીઠના અનેક વીધાર્થીઓએ ૧૯૨૧ ના જમાનામાં અને આજના સંવિનયજનના મુદ્દમાં પોતાનો યોગ્ય દિરસો આપેલો છે. ૧૯૨૧ ના જમાનામાં આચાર્યશ્રી સરદાર વલ્લભભાઈ સાથે સહકાર રાખી રાજકીય ક્ષેત્રમાં કાર્ય કરવા હતા અને તેઓ જેલ નિવાસ પચુ ને સમયે કરી આવ્યા હતા. એટલે આચાર્યશ્રી સરદાર વલ્લભભાઈના પુરાણ સાચી છે. સન ૧૯૨૧ ના અસહકારના જમાનામાં આચાર્યશ્રી

કંઠાવન ગુરુજીમાં કુલપતિ તરીકે કાર્ય કરતા હતા. સરદાર વલ્લભભાઈની તે જોગખ આવવાની હોયજ નહિ. આ બંને જુના બેંગીઓના કાલમાં મહાસભાનું સુકાન હોંના અરેખરા કટોકટીના સમયમાં હાજમાં આવે તેમાં પચુ ધીરનો વારે સંકેત હશે. અમારે મન તે આચાર્યશ્રી ગીડવાણીજી કોંથી પરંતુ ગુજરાતીજી છે. સરદાર વલ્લભભાઈ મહાસભાના પ્રમુખ અને આચાર્ય ગીડવાણીજી મહાસભાની સન્માનકારિણી સભાના પ્રમુખ. આવો અગ્રીય ધરામાં દર્શવનોજ હાથ હોય એવું અમને બાગે છે. કારણ કે બંને વીર મોહાઓ છે. બંનેએ સચી લોક સેવા કરેલી છે. મહાન સાગરની અખમાં, કિબાળા મારતાં તોફાની મોળાઓ ઉપર બારન મેમાંની નાંચ આગે લોલમાં ખામ રહી છે તેને એ તોફાનમાંથી સદિસલામન કિનારે બાવવાનું કાર્ય આ બે સુકાનીઓ પાર પાડી હોંની કિર્તિ જમતમાં વિરતારવા કક્ષિતવાન કાગ્યો એવી જમનિયતા પ્રભુને અમારી પ્રાર્થના છે.

સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધના સમાચાર

મહાત્માજી અમદાવાદ ગયા

અમદાવાદથી રૂરનો એક તાર સમાચાર દર્શાવે છે કે અમે વરસે માર્ચ માસની બારમી તારીખે મહાત્માજીએ આપમમાંથી ફાડી જવાની એલિહાસીક કુચ કર કરી હતી તેની વાર્ષિક ઉજવણી થાય તે પહેલાં ફાલ્ગુની અમદાવાદ જવા તેઓ ઉપડ્યા હતા. તેમની ટેન ને ને રેકને ઉભી રહી હતી તે તે રેકનેએ લોકોનાં ટોળાઓની એવી અપૂર્વ મેદનીઓ આમતી હતી કે તેમનાં દર્શન કરવા લોકો તેમના ડબ્બાના ઉપલા બાગ વિષર પચુ ચડી જતા હતા. અને જીંદગીનું જોખમ બેડીને મહાત્માજીને બેટા બસાવતા હતા. પાલનપુર રેકને આમમ પાલનપુરના નવાળ સાહેબ માંધીજીના ડબ્બા માં હાખલ થયા અને તેમની સાથે ત્રાંજા વર્ગમાં મુસાફરી કરી. તેમને એવો પ્રમ પ્રજામાં આવ્યો હતો કે કરાંચીની મહાસભા બે તમે વોલસરોય સાથે કરેલું એમિમેંટ મંજુર ન રાંચે તે શું કરશે? તેમણે દર્શાવ્યું કે એમજ બને તે અને સર્કલ ટેબલ કોન્ટ્રોલમાં બોલાવવામાં આવશે નહિ. તેમને લોકોએ સીતેર દબ્બર રૂપીયાની પર્સ આપી હતી.

કોમી સવાસોનો નીવેડો લાવવા પ્રયત્ન

'રેન્ડ રેમલી એક' પવનો કલકત્તાને અમરપતી દર્શાવે છે કે આખા હોંમાં હોં અને મુસ્લીમ નેતાઓ લંડન જવાનું થાય તે પહેલાં રામી સવાસોનો નીવેડો લાવવા માટે પ્રયત્ન કરી ગયા છે. મુસલમાનોની મામણી થી છે તે બડી કદાવવા મુસ્લીમ નેતાઓ ફાલ્ગુમાં બેળા મળશે અને માંધીજીની સાથે બે સમજુત થશે તે આજુ હોંની પ્રતિનિધિમંડળ બેમાં મહાસભા પક્ષનો પચુ સમાવેશ થશે તે હોંના શાપી રાજ્ય-અધામણ વિધેની હવેની રાજી ટેબલ કોન્ટ્રોલમાં એકનીત માગણી કરશે

મહાત્માજીએ મુગધની એક સભામાં દર્શાવ્યું હતું કે કરાંચી માં મળનાર મહાસભા સ્વાતંત્ર્યને કાચ ફરીથી બહેર કરશે અને તેમના ને અગ્રીયાર મુદ્દાઓ છે તેની દ્રષ્ટિએ બેતાં તે મુદ્દાઓ સંબંધી સંતોષ ન મળે એવી સ્વરાજ્યની કાંઈ પચુ

ગોળના મંજુર રાખવામાં આવશે નહિ.

ખાદિયકાર અને પીકેટીંગ

લંડનથી રૂઢરનો એક તાર દર્શાવે છે કે કોટન સ્પીનરો અને રેન્યુફેબરર એસોસીએશન તથા રીડરેશન ઓફ માર્કટર કોટન સ્પીનરો એસોસીએશને એક બેજુ સ્ટેટમેન્ટ બહાર પાડ્યું છે જેમાં લોર્ડ અરવીન અને ગ્રાંધી વચ્ચે જે સમાધાન થયું છે તે માટે સંતોષ જતાવવામાં આવ્યો છે. સ્ટેટમેન્ટમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે આ સમાધાનના ઉપર ખરાબ અસર પડે એવું કશું કરવાની અમારી ઇચ્છા નથી પરંતુ ખાદિયકાર અને પીકેટીંગ બંને યથા હોય એ વિષે અમને શંકા છે, અમને જે સમાચાર મળ્યા છે તે ઉપરથી ભોંઈ જણાય છે કે વસ્તુ સ્થિતિમાં થશે ઝાઝો ફેરફાર થશે છે. આજ દરમિયાન પશુ અટકાવવામાં આવે છે અને તે વેચાવા બંધ થકતો નથી. કબજામાં ખાદિયકાર અને પીકેટીંગ પહેલા નેટલાઈ અસરકારક રીતે ચાલુ છે.

પરદેશી કાપડના ખાદિયકારને પરિણામે

મુંબઈથી રૂઢરનો એક તાર દર્શાવે છે કે આંધ્રીજ અને મીલ માલેકા વચ્ચે અર્ધ આલી દત્તી તેમાં ખાદિયકાર દરમ્યાન પરદેશી કાપડનો જથ્થો જે એકડો થઈ રહેલો છે તેનો નીકાલ દેવી રીતે કરવો તેની ચર્ચા બાદ એવું એક્રમિંટ થયું છે કે એક નવી કંપનીની સ્થાપના કરવી તે દ્વારા જે પરદેશી કાપડ પડી રહ્યું હોય તેની ખરીદી કરી લે અને તેને વેચી નાખે અને તેમ કરતા જે ખોટ વળત તે તે કંપની વેદી લે અને દેશમાં બનેલા કાપડની ઉત્પન્ન કરી તેને વેચવાના કાર્યને કો-ટેન્જન આપવા પગલાં ભરવાં.

સરહદ ઉપર પાણી લેવામાં

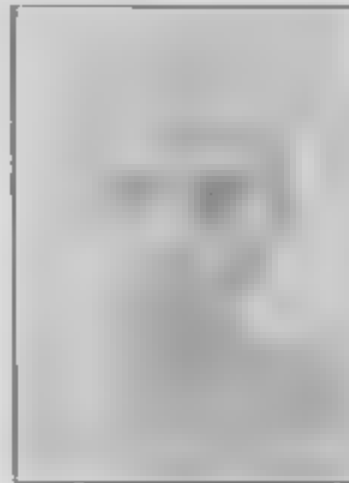
મરહુમી પવનો કબજામાં ખાદિયકાર દર્શાવે છે કે ગરમીની મોક્ષ આવડાની સાથે મરહદ ઉપરની પ્રબ્લ પાણી અર્ધત બનવા લાગી છે. પેલાવરથી કેટલેક દુર પડેલા ખાદિયકાર અને હોદી ભરકર ઉપર એક દિવસ ભરેલો કુમલો કરવામાં આવ્યો હતો. ખાદિયકાર પ્લેનમાંથી ખરીદી લખકર પાણું વળતું હતું તેના ઉપર કુમલો થયો હતો. એક અંગ્રેજ સિપાઈ અને ત્રણ હોદી સિપાઈઓ આમાં ગમા દતા. સાત ખોદીકાર અને હોદી સિપાઈઓ પામલ થયા દતા. આફ્રીકોએ એક જગ્યાનો કબજો લીધો હતો પરંતુ મશીનમનોથી કુમલો કરી તે જગ્યા પાણી મેળવવામાં અસમર્થ હતી. આફ્રીકોએ આરે નુકસાન થયું છે.

કેમી દુલ્લડ

આશામાં કેમી દુલ્લડ થઈ છે. સત્તાવાળાઓએ કરકસુ ઓરકર લાગુ પાડ્યો છે. બહેર જગ્યામાં પાંચ માણસોથી વધારે એકઠા ન થાય એવો કુકમ નીકળ્યો છે. સર્ગ રડુલો, કોલેન્ને અને પોસ્ટ એક્ષીસો બંધ થયેલી છે. પોલીસ અને મુસ્લીમો વચ્ચે મારા મારી થઈ હતી. હોદીઓએ મુસ્લીમોનો વેશ ધારણ કરીને સેન્ટ ગ્રેન્સ કોલેજની હોસ્ટેલ ઉપર કુમલો કર્યો હતો. ખારીઓ તથા ફરનીયરનો નાજ થયો હતો. ત્રણ હુરોખીયો નેમલે આ તોફાન બંધ કરાવવા પ્રયત્ન કર્યા દતા તેમના ઉપર પથ્થરો ફેંકી પામલ થઈ દતા. જે કલાક બાદ પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ તથા માજસ્ટ્રેટ પોલીસ સાથે આવ્યા તે વેળા ખાદિયકારોનું ટોળું જરા અને લાકીઓ વતી પ્રોટેસ્ટ તથા વિદ્યાર્થીઓને ધમકાવતું હતું. ખાદિયકારો પાછા દેશ દતા અને હોદી વિદ્યાર્થીઓ તેમજ મુસ્લીમ દુલ્લડ ખોરો વચ્ચેનું તોફાન સમાપ્ત થઈ દતા. વોશન માર્ગમાર કોળાન

મામડાંઓમાં પણ ફેલાયું હતું. બગીચાર માણસો મુલા છે. જે મંબીર રીતે પામલ થયા છે અને ધણીઓને ઇન્જ થઈ છે. કુલમી અરમાત એવી રીતે થઈ કે એક મુસ્લીમ જમીનદારે હોદી બાહુને મરેલો વાછરડો મોકલી આપ્યો. આ ઉપરથી હોદીઓ ઉરકરાયા અને બંદુક, બાબા તથા લાકીઓ બાંધેને બહાર પડ્યા. પેલા જમીનદારના પર ઉપર કુમલો કર્યો અને પોલીસ મુસબબાનોના ઘરો ઉપર પણ કુમલો કર્યો. અરમાયી માણસોને બહાર જેવો કલાક, તેમને મારી નાખ્યા અને તેમના ઘરોને આગ લગાડી.

રાષ્ટ્રપતિ જવાહરલાલ નેહરુનો ઇન્ટરવ્યુ

સ્વર્ગસ્થ પંડિત મોતી-લાલજીના અવધાપાદના મૃત્યુ મહેલ આનંદ સુવન જે દવે મહા-સભાની માલીકીની સ્વરાજ્ય સુવન લેખામ છે આ રાષ્ટ્રપતિ પંડિત જવાહરલાલ નેહરુએ અમેરીકાના એક પત્ર 'હાર્ટફોર્ડ ટાઇમ્સ'ના પ્રતિનિધિને એક ઇન્ટરવ્યુ આપ્યો હતો. જેમાં તેમણે દર્શાવ્યું હતું કે અમે આજે વિજય મેળવીએ કે શકે પરંતુ

એ વાત તો નિવિવાદ છે કે હોદ દવે વિલાયત માટેના જમા પાસા તરીકે નહિ પરંતુ ઉધાર પાસા તરીકે જ રહેશે. હોદ સ્વતંત્ર થવાનો નિર્ધાર કરેલો છે. વિલાયત દવે હોદમાં ચોતાનો વેપાર ફરીથી જન્યત કરવા સક્રિયતા થશે નહિ. વિલાયત દવે વધુ અને વધુ અર્થ કરશે અને કમારો બાહુ અને અંતમાં નાશર બનશે.

અમેરીકન પ્રતિનિધિએ તેમને પુછ્યું કે તમે બંધારણની હદ માં રહીને મળવળ કરો તો તે માર્ગ તમારો આશય શું તમે પ્રાપ્ત ન કરી શકો?

રાષ્ટ્રપતિ જવાહરલાલે એના જવાબમાં દર્શાવ્યું કે હોદમાં અમારે આ બંધારણ છેજ ક્યાં? જ્યાં બંધારણ ન હોય ત્યાં બંધારણની હદમાં રહીને કાર્ય કરવાની વાત એ નરી મુશ્કેલી છે.

પ્રતિનિધિએ પુછ્યું કે વિલાયતની મહદથી સમસના વહેવા સાથે બધું ઠીકઠીક થઈ જશે એવું શું તમે નથી માનતા?

રાષ્ટ્રપતિએ તુરતજ જવાબ આપ્યો કે સમસના વહેવા સાથે એવી વાત અમારે ન જોઈએ, અમને તો અત્યારજ જોઈએ છે.

પ્રતિનિધિના એક બીજા પ્રશ્નના જવાબમાં પંડિત જવાહરલાલે દર્શાવ્યું કે જે લોકોએ અમારી પાસેથી સત્તા ખીનવી લીધેલી છે તે મીઠી મીઠી લીલો માત્ર કરવાથી અમને પાછા ચોડીજ આપવાના છે.

પ્રતિનિધિએ પુછ્યું 'શું તમે વિલાયતની ઉદારતામાં નથી માનતા?

રાષ્ટ્રપતિ—અંગ્રેજ પ્રબળતા સંપૂર્ણ મનિદાસનો જે અજ્ઞાસ કરેલો છે, અને તે પ્રતિદાસમાં ઉદારતાનો એક પશુ કાપલો

મારા ડુબેસમાં નથી આગેા. અને ખૂંડું તો અમારે તેમની ઉદારતા જોઈતી પણ નથી.

પ્રતિનિધિ—રફા પ્રધાને ને રેટમેન્ટ હુડે છે તેનો તમે કેમ જવાબ આપવા માગો છો?

રેટમેન્ટ—હવે જેમ દિવસમાં તે મદામજાની જાણવાકક સમિતિ નહીં કરી ન ખરે.

મદામજાનો ઇંટરવ્યુ

‘નાટાલ મરફુરી’ પત્રનો લંદનનો અખરખમાં દર્શાવે છે કે ‘માન્ચેસ્ટર માર્શલન પત્રના અખરખમાં’ ઇંટરવ્યુ આપતાં મદામજા ગાંધીજીને દર્શાવ્યું હતું કે જ્યાં સુધી હોંદના બંધારણ વિષે સહીસલામતીના માર્ગો (એપ્રિલ માર્શલ) ને રાઉલ ટેલર ડેનરસમાં અસંમતિ છે તે પ્રશ્ન ઉપર ફરીથી વિચાર અભાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી નવી રાઉલ ટેલર ડેનરસમાં માફ જવાનું નહીં છે. સહીસલામતીના માર્ગો વિષે હવેના રેપ્ટન વેલ્સ હવે ને રેટમેન્ટ હરફે છે તેનાથી હું એવેન બનેશો છું. ખાંડીશાની અમુક માગણીઓ જે ઉપરની છે એમ ને કહેવામાં આવે તો ડેનરસને રૂટેડ મળશે નહિ. ને જ્યારે પદ્મ તો હું લંડન જઈશ પરંતુ મારે એ સિદ્ધાંતને વળગી રહેવું પડશે કે સહીસલામતીના માર્ગો એ હોંદના બધા મારે છે.

જરૂરીયાત ધરાવતા ખાંડીશાના વેપાર પ્રત્યે હોંદ અન્યાયથી વર્તેલા નથી માત્ર પરંતુ અવિધ્યની આર્થિક પ્રગતિ વિષે હોંદીઓ પોતે ને નીચા કરે તેમ પ્રમાણે વર્તવાની સ્વતંત્રતા હોંદી મજબૂત જોઈએ. શીરકનના આશયને મદામજા ૩૫૬ કરે છે પરંતુ તેઓ એવી દલીલ કરે છે કે રાજ્ય મદામજાઓએ પેતાની સ્થિતિને અમુક દક્ષા આપવા જોઈશે.

હું સમજાવ્યું હોંદમાં કોમી પ્રકારે નીકાલ થઈ જશે એવી તેમને આશા છે પરંતુ તેઓ ધારે છે કે પ્રતિક સરકારીએ દ્વે પ્રતિતે પૂર્ણ સ્વરાજ્ય મળવાનું છે તે વિચાર આતમાં રાખી પ્રતિતા રાજ્ય વહિવટમાં ફેરારે કરવા જોઈએ.

આ અખરખની એવી માન્યતા છે કે મૂંઝી મદામજામાં વિજય પ્રાપ્ત કરશે જો કે હોંદીમાં સુદા એવા સરખસો નીકળે છે નેમાં એવા પોરારે કરવામાં આવે છે કે મૂંઝીન દૂર કરે.

શ્રી. એચ. ડબ્લ્યુ. સેમ્પસન અને ન્યુ હોંદી

હોંદના પાય તખ્ત ન્યુ હોંદીને પ્રુલ્લ મુકવાની ક્રિયા કરવામાં આવી તે વેળા સાઉથ આફ્રિકાની સરકાર તરફથી મળેલા પ્રતિનિધિ પેટ્ટ અને તાર ખાતાના પ્રધાન શ્રી. એચ. ડબ્લ્યુ. સેમ્પસને કાં નીચે પ્રમાણેનું આપણ આપ્યું હતું:—

તમે આને ન્યુ હોંદીને પ્રુલ્લ મુકવાની ક્રિયા કરો છો તે પ્રસંગે કેનેડા, સાઉથ આફ્રિકા, ઓસ્ટ્રેલીયા અને ન્યુઝીલેન્ડને આમંત્રણ આપી તેને પણ સાથે જોડો છો એ વિચાર સુંદર છે. હોંદના મદાન તત્ત્વજાની અને સંત પુરુષ અશોક મદારાજ જેના ઉત્તમ વાક્યો આપણે હંમેશા જોઈએ સાચી નજીકજ ઠાતરાએલા આપણે તેના મુળ સ્વરૂપમાં જોઈએ છીએ તેમની સાથે અમને પણ જોડીને અમારા સાઉથ આફ્રિકાના કોમીની-અતને તમે માત્ર આપ્યું છે તેની હું કદર કરું છું. તમારો રાજ્ય વહિવટ અભાવવા માટે આના શોખીન અને ઉમદા જગ્ય મહાનો તમે બનાવ્યા છે તેની મને અદેખાઈ આવે એવું છે.

દક્ષિણ આફ્રિકામાં અમારે આવી મદાન મહાનો નથી. ને છે તેનાથી અમારે અતીત માનવો પડે-છે. આને તમે ને મહાનો પ્રુલ્લ મુકવાની ક્રિયા કરો છો તેની બાંધણી તમારા માંથી કોઈએ અમારું મુનીયત બીચીંગ જોઈું હોય તો તેની સાથે પોદી પછી સરખામણી કરી કકાય. આ તમારા મદાન રૂકકની અંદર અને ને કંઈ જોઈું છે અને તમારા મુકકને પ્રુલ્લકળનો મતિકાસ વાંચીએ છીએ કારે એમ જાને છે કે હોંદી પ્રુલ્લ કહોજાલી અને વેચવને રવાજી છે. અને એ જાહેજાલી અને વેચવને આને અમારે આપણી આસ-પાસ જોઈ રહ્યા છીએ.

મેં દ. આફ્રિકા છોડ્યું તે પહેલાં સત ૧૯૩૩ના તમારા કમીજનનો રીપોર્ટ મેં વાંચ્યો હતો. તેમાં દર્શાવવામાં આપ્યું હતું કે હોંદીને કાંઈ પાય તખ્ત બનાવવાનું છે અને પ્રુલ્લ-કળના પ્રુલ્લ પાય તખ્તનાં સર્વ સમરજો તેમાં અભાવમાં આવશે. મને લાગે છે કે મારી સાથે એ વિચારમાં સો કોઈ સંમત થશે કે ન્યુ હોંદીની રચના કરનારાઓ અને તેને અમલમાં મુકનારાઓ તેના પ્રુલ્લકળથી ગાંધી આવેલાં સમરજોને કેવી રીતે સાચવી રખાય એ દલી રાખીને રચના કરી હતી તેને પે.૩૫ રીતે પાર પાડી છે. સુંદર કાર્ય અને કળાકારકરના તેમના આ શોખને માટે તેઓ ધન્યવાદને પાત્ર છે. આ મદાન કિંમતી મહાનો ધરાવવા માટે સમસ્ત હોંદની અદેખાઈ આવે એવું છે. આ દેશની પ્રુલ્લને આવા અર્થને ભદરો મળજ રહેશે. સરકારી મહાનો દંગધા વિનાના હોય તો તેથી સરકાર પણ દમગીજ દેખાય છે. આ વિષયમાં આ નવા પાય તખ્તમાં હોંદે આપી દુનિયાને એક જોડા લખશે એસારો છે.

મને અજાણતા આનંદ થાય છે કે હોંદી સરકાર અને ને સરકારનો હું પ્રતિનિધિ છું તે સરકાર એ બન્ને અર્થોનો અર્થ મિત્રાચારી બરેશે છે. ખૂંડું તો આનો મિત્રાચારી બરેશે અર્થ અમારું કહી નહીં.

આપણા જે દેશમાં અનેક પ્રકારે વિષે બિલ બિલ વિચારો હશે પરંતુ એ વાત જુલવી ન જોઈએ કે બન્ને સરકારે સરખી રીતે પ્રુલ્લને જોખમદાર છે કે જોઈએ તેમને જોખમદારીની સ્થિતિમાં મુકે છે. અને જે જુલવી જુલવી પ્રુલ્લો જેના પ્રુલ્લ પ્રુલ્લ આશયો અને અભિચારો છે તેઓ હમેશાં જ મળતા થાય એવી આશા ન રાખી કકાય. દરેક દેશને તેમની આગલી આવેલી પ્રકા મુજબ પોતપોતાનું બાવી પદી બેવાનું છે. અને જતી કકે ત્યાં સુધી બન્નેના માર્ગ કા માટે સરજ ન બનાવી કકાય! ખરી રીતે આપણે જોખમ કરવું જોઈએ અને તેમ થાય તો અવિધ્યમાં કંઈ અને કપડા માટે જોઈું રચાન રહે. કળા વસ્ત્ર ઉત્તમ છે તે અપણે એક બીજા પાસેથી શોખી કકાએ. હાંખી મુસાદરી કરીને આ દેશમાં આપણ તેનો બરેશે માત્ર હોંદીમાંજ આ મહાનો જોઈને વહિ પરંતુ હોંદના કાળીન ઐતિહાસીક સરજો અને તેના મુજો અજાણથી પ્રુલ્લ રીતે મળ રહ્યો છે.

અમારા પ્રત્યે સર્વજ મામા અને મળવતા બતાવવામાં આવ્યાં છે તે એવું છે કે તે હમેશા અમારી સમીક્ષમાં રહેશે અને હોંદી સરકારનો તેમજ અમારી મુજાકાલને આનંદીન બતાવવા માં જેમણે બાગ બીધો છે તે સર્વોત્તમ આભાર માનવાની તક હું જઈ છું. આ કાર્યક્રમમાં બાગ બેવાની મને લક આપવા માં આવી તેથી હું મગર છું અને જેમ આ મારસ કાળ-કાળો પડા છે તેમ હોંદ ન્યાય અને સત્ય માટે ખૂંડું રહેશે એવી આશા હું રાખું છું.

જાપાનીઝ એગ્રીમેન્ટ સામે પારલામેન્ટમાં ખળભળાટ

યુનીયન સરકારે જાપાન સાથે જે 'લેન્ડ-કમ્પેન્સ એગ્રીમેન્ટ' કર્યું છે તેના વિષય અંગે જાપાન આવી મથા છે તેની સામે જાપાન યુનીયનમાં ખળભળાટ મચી રહ્યો છે. યુનીયનના ગોરા વેપારીઓમાં જાપાની હાથથી વેચી ગઇ છે અને જાહેર મતમાં આ એગ્રીમેન્ટની સામે કડક મતો આપી રહી છે. યુનીયન પારલામેન્ટમાં પણ ડોક્ટર મલ્કને પ્રમુખેશ્વર બીજના બીજા વચિનતા ચર્ચા કરી તે મેળાએ એગ્રીમેન્ટ વિરુદ્ધ મુદ્દાઓ ચર્ચા થઇ છે. એ ચર્ચાની શરૂઆત જનરલ રમટસે ઉદ્ઘાટનાં તેમણે દર્શાવ્યું કે જાપાન સાથે જે એગ્રીમેન્ટ કરવામાં આવ્યું છે એ પ્રજા અત્યંત મદદરદાર છે. જાને સરકારે વચ્ચે પત્રવ્યવહાર કરીને આ એગ્રીમેન્ટ સરકારે કર્યું છે તેમાં સરકારે મોટી જુલમ કરી છે. આ વિષય એક સંધી તરીકે પારલામેન્ટ સમક્ષ ચર્ચા અને સંમતિ માટે રજુ કરેલા છે. જોઈતો હતો, બીજા દેશો સાથે જાતે રાષ્ટ્રીય એગ્રીમેન્ટો કર્યા છે અને પારલામેન્ટ સમક્ષ મંજૂર કરાવવા તે હાવવામાં આવ્યા હતાં તેજ માફક આ એગ્રીમેન્ટ પણ તેટલુંજ મદદરદાર છે. આ એગ્રીમેન્ટ જોને દરજ્જાકે કરવાને કમને કે પસંદ કરતો નથી તે કોરટેક્સને બાદ કરી જનર પ્રોટેક્સને હાથ પાકવામાં આવ્યું છે. આ એગ્રીમેન્ટથી અસુક વર્ગના જાપાનીસો આ દેશમાં આવી શકશે. આ એગ્રીમેન્ટથી હવે એક નિયમ રજાપિય થશે છે અને તે અનુસાર બિવિધમાં એરેસિયા ખંડના બીજા દેશો સાથે પણ તેમ કરવાની સરકારને ફરજ પડશે. આ ખાસ અધિકાર માત્ર જાપાનીઝ સામાજિકને આપવો તથા ચીન અને બીજા દેશોને ના કરેલી એ અસહ્ય થઇ પડશે કારણ કે તેમ કરવાથી બીજા મુદ્દાને અસંત માફક ભાગશે. આ એગ્રીમેન્ટ દેશના જાપાનીઝ ફાલ્સેસ વેપારીઓ, કુટુંબો અને રહાસે યુનાયનમાં વસવા દેવામાં આવશે. આથી બિવિધમાં યુનીયનના મદદરદાર રજાનેમાં એરેસિયા દેશોસેસ વેપારીઓની મોટી સંખ્યા અહીં પસંદકે હાથવશે.

યુરોપીયન અને એરેસિયાની વચ્ચે હરિદાસ

આ એગ્રીમેન્ટના પરિણામ એરેસિયાની મુદ્દા સાથે વેપાર સંબંધો હવે એક નવીન પ્રજા ઉભો થશે. યુરોપીયન અને એરેસિયાની મુદ્દા વચ્ચે વેપારની હરિદાસનો પ્રજા એ જાને મુદ્દાની પ્રજાની રહેણી કરણના ધેરણનો પ્રજા છે. એરેસિયા ખંડની અંદર જાપાન મજુરોને બીજકુલ જોઈ પગારો આપવામાં આવે છે અને જાને આ જાને ખડોના મુદ્દા વચ્ચે વેપારી હરિદાસ સાથે જાને વાત બીજકુલ સમજી શકાય એવી છે કે તેથી એરેસિયા ખંડના મુદ્દાનેજ મોટા હાથે જાપાનો સંભાવ છે. આ એગ્રીમેન્ટથી અસર એ થશે કે યુનીયનનો વેપાર એરેસિયા ખંડ સાથે વધશે એટલુંજ નહિ પરંતુ યુનીયનનો વેપારી સંબંધ યુરોપ અમેરિકા સાથે છે તે સંબંધ જાપાની નીકળી જઈ એરેસિયા ખંડ સાથે જોડાશે. આ વિચારને ખ્યાલમાં લઈ જાપાને જે પણ વિચારતું જોઈશે કે એરેસિયાની જાને મુદ્દા આ મુદ્દાથી બાતલ રાખવામાં આવ્યા હતા તેમ હવે બિવિધમાં થઈ શકશે કે કેમ? એક બાજુ આપારી દરવાજો એરેસિયાની માટે મુદ્દો

રાખશે અને બીજા બાજુ તેમને માટે પ્રજાને દરવાજો બંધ રાખશે એમ કરવું અસંભવિત છે. આ એગ્રીમેન્ટથી જે પસંદ સરકારે કર્યું છે તેમાંથી કેવાં મંબીર અને મુદ્દાવજા કરનાં પરિણામો નીકળશે તે વિષે સરકાર જાને દેશી જાપાની જાને મંબીર વિચાર કરવાની દુઃખજન મુદ્દા છે. જાપાન, ચીન અને એરેસિયાના બીજા મુદ્દા માટે આ દેશના વેપારી દરવાજા ખુલા રાખવાથી જે દેશોના મુદ્દાને અસરો માલ યુનીયનમાં હાથ લઈ શકશે તેથી આ દેશના ઉદ્યોગોને હાથ લઈ શકશે અને જાને છે કે સરકારે આ જાને પરિણામોનો કોઈ પણ વિચાર કર્યો હોય. કોઈ પણ જાતનો વિચાર કર્યા સિવાય તરંગમાં આવી જાને સરકારે આ એગ્રીમેન્ટ કર્યું છે. આ મુદ્દાને જાને ખાસ મુદ્દા સિદ્ધાંતો છે તેમાંથી હાથ લઈ શકશે આ નવીન જાને કરવામાં આવે છે અને બિવિધમાં તેથી થઈ દુઃખજન પરિણામો નીકળશે અને આ દેશો જે વિવિધની વાસ્તવિકતા સમજી શકે તે જોઈશે.

જનરલ હટ્ટેજોંગ પુછે છે, “શા માટે નહિ?”

વડા પ્રધાન જનરલ હટ્ટેજોંગે દર્શાવ્યું કે તેના પ્રધાનમંત્રીના સર્વ સંખ્યા આ વિષયમાં એક મત છે. અને આજર્થ થાય છે કે અપોલીજનના સર્વ સંખ્યા તેના આગેવાને દર્શાવેલા વિચારો સાથે સંમત છે કે કેમ?

જનરલ રમટસે—આ દેશના હાવાજા આવી રીતે બોલવા માં આવે તેવી સરકારની રાજનીતિ સામે કે મજબૂત રીતે વિરુદ્ધ છે. અને જાને છે કે આ પસંદ કરે છે.

જનરલ હટ્ટેજોંગ—યુરોપ અંકમાંથી વેપારનો કોઈ બીજા જાને વળી જાને તે સંબંધી જનરલ રમટસે જે વિચારો બતાવ્યા છે તે કે સમજી શકતો નથી. કે પુછું છું. શા માટે નહિ? જે કે. બાકિશા જાત બેલી રહે તો જાને આ દેશની જાને પ્રવેશ કરવાની આજા તે કેવી રીતે રાખી શકે? જે નવીન બાકિશા આ દેશને મળતાં હોય તે હાથ કરવા આ આનાકાની કરવી એ હુંકો દ્રષ્ટિની રાજનીતિ છે. પુર્વના સાથે વેપાર કરશે જે જાને જાને વસ્તુ હોય તો યુરોપના દેશોને પુર્વનાં જાને હાથ કરી લેવા હાથે જે હાથીય કરી છે તે આજર્થ જેતુ નથી? યુનીયનનું ઉન જાને બાકિશા બેલી શકાય એવો અંક છે. કોરટેક્સના અને ન્યુટ્રીશન્ટો જે જાને સાથે હાથમાં આનાકાની કરી નહિ. અને જાને છે કે અપોલીજનની એવી નીતિ હતી કે બીજી સામાજિકની હાથમાં વેપાર કરશે. એ હુંકો દ્રષ્ટિની રાજનીતિમાં તેના દુઃખ મરગુલ છે. (હસાહસ) યુનીયનના હોલસેસ વેપારીઓને સહન કરવું પડશે એવી દલીલ કરવામાં આવી છે તેને જાને આપતાં વડા પ્રધાને દર્શાવ્યું કે જાને વેપારીઓ પુર્વના માલને તે બીજી માલ છે એવું દર્શાવી તેના વેપાર કરી રહેલા છે. આપણા આ મુદ્દાને જાને રજા વિષે યુરોપની ઉદ્યોગની હરિદાસની સાથે જાને જેવી રીતે તેતુ રજા થાય છે તેવી રીતે બિવિધમાં પણ આ દેશના ઉદ્યોગોને રજા થઈ શકે છે.

જાપાનીઝો સોલસર્ડ નહિ થશે

આ એગ્રીમેન્ટ દેશના જાપાનીઝો આ દેશમાં સેલર બની જશે એવી દલીલ કરવામાં આવી છે તેને એક બાજુ હાથ લઈ વડા પ્રધાને દર્શાવ્યું કે કોરટેક્સના, કેનેડા, ન્યુઝીલેન્ડ આ દેશો જાપાન સાથે વેપાર કરે છે જતાં તેના જાં સેલરો નથી થયેલા. યુનીયને અનેક વર્ષો સુધી પુર્વના પ્રજાને પ્રમોશનના હાથથી અને આવતી અટકાવીને પુર્વના મુદ્દા

આથે વેપાર સંબંધ ખીલવવાનું પગલું ન જરીને મુખ્યતા વાપરી હતી. યુનીયનને પાસે આજે ન વેચી શકાય એવી ખેતીની વેદાન્ત દરવારની પડી રહેલી છે. અને સ્થિતિ અમત ખરાબ થશે. યુરોપ પ્રાંતને માલ આપી એ તેથીયે તેને વિશેષ માલની જરૂર છે એ વાત ખીલકુલ ખુબી છે. આવા સંજોગોમાં યુનીયનને ખીલ જગ્યાએ બહાર પોગવાની જરૂર છે. જનરલ રમટસના બાબજોને એવો સાર નીકળે છે કે જે પ્રજા સાથે આપણે મિત્રતાવ રાખીએ છીએ તેની આખમાં આંખણી ખોલવાનો તે પ્રયત્ન કરે છે અને એ દીકરીર થવા જેવું છે.

ટ્રાંસવાલ એશીયાટીક ટેન્ચર બીજ

'સર્વેટ એન્ડ ઇન્ડિયા' પત્ર તા. ૧૯ મી ફેબ્રુઆરીના અંકમાં ટેન્ચર બીજ વિષે નીચે પ્રમાણે લખે છે:—

ધી ટ્રાંસવાલ એશીયાટીક લેન્ડ ટેન્ચર બીજ જે યુનીયન પાર્ટમેન્ટમાં ચર્ચા માટે રજૂ થનાર હતું તે પદ્ધતિ મુકામાં આવ્યું છે. આ સમાચાર જો સાચા હોય તો એ અમરથી હૃદમાં તેમજ સાંઘે આક્રિષ્ટમાં સતોષ ફેલાશે. દૈવ દ. આક્રિષ્ટની સરકાર તેમજ બીજ સર્વ જોમણે આ બીજને દાદી દેવરાવવા પ્રયત્ન કર્યા છે તેનો આભાર માને છે. ટ્રાંસવાલના દૌહીજાઓની જોડે આ વિષયમાં આખા સાંઘે આક્રિષ્ટની હૃદી કેમ ખડી રહી હતી અને તેમની મુશીબત માં તેમને સાથ દાખી હતો. સા. આ. ઇ. કેએસની છેલ્લી કોન્ટ્રેસમાં જે વાવણો અને કરાવો થયા હતા તે જોઈક સખત હતા પરંતુ તે અયોગ્ય હતા એમ તો નજર પડેલાય. હૃદી સરકારના એજન્ટ જે કરાવેથી ખરાબ દશામાં મુકાતા હતા છતાં સર કુમાં રહેતે ખરેખર લગભગ પડે છે કે હૃદી સરકાર વતી તેમણે જે રાજનૈતિક પ્રતિનિધિપણું કર્યું તેનું મુંદર પરિણામ આવ્યું છે. હૃદી સરકારના એજન્ટનું કાર્ય યુજાગના બીજાનામાં પડીને કરવાનું કાર્ય નથી. બંધારણની દ્રષ્ટિએ જોઈએ તો એજન્ટ દ. આક્રિષ્ટના હૃદીઓના પ્રતિનિધિ ન લેખાય. તેઓ હૃદીની સરકારના એજન્ટ છે. અને તેથી એજન્ટની સ્થિતિ મુશ્કેલ થઈ પડે છે. એજન્ટ જોઈક હૃદીની સરકાર અને યુનીયન સરકાર સાથેના લખાણોમાં કેએસના અમલદારોને વિશ્વાસમાં નથી લઈ શકતા છતાં હૃદીઓનું લક્ષ્યર્થિદ્ધ શું છે તેનો તેઓએ હમેકાં ખમાલ રાખ્યો છે. અને અમને જરાયે જાંઠા નથી કે લાંબા હૃદીઓનું લક્ષ્યર્થિદ્ધ તેમણે હૃદી સરકાર અને યુનીયન સરકાર પાસે યોગ્ય રીતે રજૂ કર્યું છે. અમે તેમ હૈા, જોઈક એજન્ટને સા. આ. ના હૃદીઓની મુચના લખતે કાર્ય કરવાનું નથી છતાં તેમણે બાએજ જેવું પગલું ભર્યું છે કે જેનો લાંબા હૃદીઓ સ્વીકાર કરશેજ તે વિશેની તેમને ખાતરી ન હોય. હૃદીના સ્વરાજ્યના પ્રજા વિષે હાલની હૃદી સરકારનો મગે તે આજ્ઞા હોય છતાં હૃદી સરકાર હૃદીની પ્રજા સાથે સદમન છે. મી. સી. એન્ડ. કોન્ટ્રેસ બીજ કોન્ટ્રેસના પ્રસંગે ફરીથી સા. આ. ના હૃદીઓની મદદે દોડી ગયા છે. યુનીયનમાં ગયા બાદ તેમણે આ બીજ વિશેની મુશીબતો યુરોપીયનો સમક્ષ રજૂ કરવાના પ્રયત્નો પ્રગટ્ય કર્યા છે. નાટક 'મરકુરી' પત્રે તેમના ઉપર એક જાંઠી કુબલો કર્યો હતો તેમાં આપણે ખામગા

જેવું નથી. બીજાં હૃદીજ પત્રો સખત રીતે આ બીજની સામે ચર્ચા હતા. અને તેમ કરીને હૃદીઓને અન્યાય કરવાનું જે મોજું ઉઘાડે રહ્યું હતું તેને અટકાવી તેઓએ સાંઘ આક્રિષ્ટની અને હૃદીજ કેમન વેદ્યની મુંદર સેવા બાજુની છે. હામલા તરીકે આ બીજની ઘણી માહી અમરની નાટક 'એડવરટાઇઝ' પત્રને પુરેપુરી સમજ હતી તેણે અખતુ હતું કે ટ્રાંસવાલના હૃદીઓના આર્થિક જીવનને મુકામાં કરવાથી આ બીજ વધુ આગળ જાય છે. તેમને કાળે તેઓ દલગી જાતિના છે એવો કાવદાથી સીકા મારવામાં આવે છે. તે અપર્યા છે એમ તેને અલમ પાડીને બતાવવામાં આવે છે. તે જનરલ છે એવું આ બીજથી તેને અજાણવા આવે છે. અને લાંબી જગતની સાથે સંબંધ બાંધીને તે રહેતો હતો તે સંબંધથી જેક રકત પીગાના રાગી માફક તેને અલમ પાડી નાંખવામાં આવે છે.

ન્યુકાસલમાં લાઇસન્સની અપીલ

ન્યુકાસલ રાઇન કાઉન્સિલ લાઇસન્સીંગ અપીલ બોર્ડ તરીકે બેઠી હતી અને મી. આર્થ. એમ. મેટર તથા એ. એમ. સીદાતના લાઇસન્સ વિષે લાઇસન્સીંગ અમલદારના નીર્ણય સામેની અપીલ સંભળી હતી. બેઠી રમીથના વગીશ મી. મેકલે અરજદાર તરફથી હાજર હતા. મી. આર્થ. એમ. મેટરના કેસમાં લાઇસન્સીંગ અમલદારે દર્શાવ્યું કે જે પ્રથમ અરજ કરવામાં આવી હતી તે વખતે જે મુદ્દાઓ ઉઠાવવામાં આવ્યા હતા તેના જવાબથી તેને સતોષ થયો નહોતો અને તે અરજ ઉપરથી માલુમ પડે છે કે અરજદાર લાઇસન્સ મરાવવા માટે લાપક અને યોગ્ય માજુસ નથી.

મી. મેકલેએ દર્શાવ્યું કે કાવદાની નજીવી મુશ્કેલી એજ મુશ્કેલીનો સવાલ છે આઇ. એમ. મેટર અને એમ. એસ. બોરાન એ બંને વચ્ચે ભાગીદારીના એક્ટીમેટ સંબંધી એ મુશ્કેલી હતી. ભાગીદારી ૧૯૨૧ થી ૧૯૨૬ સુધી ચાલુ હતી. એ સાલમાં ભાગીદારી બ્રાસ કરવાનો કરાવ થયો લાઇસન્સ રીન્સુ કરવાની અરજમાં મી. મેટરે પોતાના નામથી અરજ કરી. કોયેન્સ માસની ૪૦ મી તારીખે કેસેરેજન કરતી વેળા સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો.

બોર્ડે જે વિરૂદ્ધ પાંચ મતે લાઇસન્સીંગ બોર્ડના મુકાદાને રા કરી લાઇસન્સ આપવાનો ફાવ થયો હતો.

બીજ અપીલ મેસર્સ સીદાત એન્ડ કુ. તરફથી હતી. મી. મેકલેએ દર્શાવ્યું કે સન ૧૯૨૦ ની અગાઉ આ પેદાએ પોતાની એસ્ટેટ એસાઇન કરી દીધી. અને મી. એ. એમ. સીદાતે પૈડ ૧૦૦ ની રોકક મુકીથી વેપાર ખરીદી શીધી જેમાં પૈડ ૪૦૦૦ ની રોકક મુકીથી વેપાર ખરીદી શીધી જેમાં પૈડ ૪૦૦૦ આપવાના તે દર માસે પૈડ ૧૫૦ ના દમાથી લરવા મી. એમ. ઇ. સીદાતનું નવું ફેવું હતું જે સન ૧૯૨૬ માં મેક્લે તે પછી મી. સીદાતે આપવા ફેવું હતું. તે લગભગ પૈડ ૨૦૦૦ નું હતું.

આ અપીલમાં બોર્ડે લાઇસન્સીંગ અમલદારનો મુકાદો તથા વિરૂદ્ધ ચાર મતે વાજપી કર્યો હતો અને એવું કારણ અજાણ્યું હતું કે આ મકાનમાં ફરીથી લાઇસન્સ આપવું યોગ્ય નથી અને અરજદાર યોગ્ય અને બાબકાતવાન માજુસ નથી.

કેપટાઉન એગ્રીમેન્ટનો ફરીથી વિચાર

(લેખક: બનારસીદાસ ચતુર્વેદી)

*વિકાસ કારત' ના લેખક શ્રી. બનારસીદાસ ચતુર્વેદી જેઓ દરિયા પાર વરતા દોહીઓના પ્રશ્નમાં રસ લે છે તેઓએ નીચેના લેખ પ્રસિદ્ધ કરવા અમને મોકલી આપેલા હતા. અંગ્રેજી વિભાગમાં અમે તે પ્રસિદ્ધ કરી મવા છીએ:—

કેપટાઉન મહાને કટર સાથે એક ઇટર૦૫ આપીને તા. ૧૬ ઓક્ટોબર ૧૯૨૦ ની સાલમાં ત્રાણહીડમાં તેમણે જે બાપજી આપ્યું હતું અને દોહીનાં વર્તમાન પ્રતિબંધો તેનો અર્થ કરી દીધા કરી હતી તેનો મનકાર થયો છે. સન ૧૯૨૧ ની સાલથી જે રાજ્યનીતિથી કામ લેવામાં આવે છે અને દોહી સરકારની સંમતિ સાથે એસીરેટ્ડ કમીઝેશનની ચોખ્ખાને ઉત્તેજવામાં આવે છે તેનો કલેશ તેમણે ચોતાના મનકારથી માંડેલો છે. પાંચ વર્ષ બાદ કેપટાઉન એગ્રીમેન્ટની ફરીથી તપાસ કરવી એ વિષે બંને સરકાર પરસ્પર સંમત થયેલી છે. આ મુદત અમમ ખલાસ થઈ છે અને એગ્રીમેન્ટ વિષે ફરી તપાસ ચલાવવાનો સમય આવી પહોંચ્યો છે.

કેપટાઉન મહાને ત્રાણહીડમાં ચોતાના બાપજીમાં એવું દર્શાવેલું હોવાથી કે ઉત્તમ માર્ગો તો એજ છે કે દોહીઓને આ દેશમાંથી બહાર કઢાવવા. અને આ દ્રષ્ટિનિંદુ ખ્યાનમાં રાખીને જ દોહી સરકાર સાથે એગ્રીમેન્ટ થયેલું છે અને પાંચ વર્ષ બાદ તેની તપાસ થાય. [તા. ૧૪ નવેમ્બર ૧૯૨૦, ના અંકમાંથી].

હવે એ વાત તો સ્પષ્ટ દેખાય છે કે દોહી સરકાર સાથે એગ્રીમેન્ટ કરવાનો યુનીયન સરકારનો આશય એજ લાગે છે કે બની શકે તેટલા દોહીઓને તે દેશમાંથી દુર કઢાવવા અને અલગ ૧૮૦૦૦ દોહીઓને તે દેશમાંથી બહાર કઢાવવા યુનીયન સરકાર રૂબરૂત થઈ છે. આ એગ્રીમેન્ટની ફરીથી તપાસ અલાવવા યુનીયન સરકાર તૈયાર થઈ છે તો પાછા આવેલા આ ૧૮૦૦૦ દોહીઓની સ્થિતિ બંને તરફ છે તે વિષેની ખરી માહિતી આપણે મેળવવી જોઈએ. એવું જણાય છે કે મહા મોટા દોહીઓ હવે આ ચોખ્ખાનો લાભ લે છે અને યુનીયન સરકાર એવી મુશ્કેલી પડાવે છે કે આ રીપેટી-એક્શનની ચોખ્ખા કડકથી આમળ વધે. બે એક દોહીને રીપેટીએક્શન કરતાં યુનીયન સરકારને લગભગ પૈડ ૪૦ ખર્ચ થાય જેમાં બેનસ, સ્ટીમર અને ડ્રેન સાડાનો પણ સમાવેશ થાય છે તો સાલિય આફ્રિકામાંથી પચાસ હજાર દોહીઓને કઢાવવા માટે માત્ર પીસ લાખ પૈડ લાની સરકારને જોઈએ. જે દેશમાં સોનું અને ઢીરા નાકળે છે તે દેશ માટે આ રકમ કંઈ મોટી કહેવાય નહિ. આવી અન્યાયી ચોખ્ખામાં શું યુનીયન સરકાર સાથે આપણે સામેલ થવું? આ બહાર હજાર દોહીઓ જેઓ અત્રે પાછા ફરેલા છે તેમની અત્રે સ્થિતિ કેવી છે તેની આપણે તપાસ કરવી જોઈએ અને બંને આપણને એવું માલુમ પડે કે તેમની સ્થિતિ અત્યંત ખરાબ છે તો દોહીઓની સરકારના ખર્ચે આ લોકોને પાછા સાલિય આફ્રિકા મોકલી દેવા જોઈએ. બે સાલિય આફ્રિકામાં વસતા દોહીઓની તમામ પૈડ ૨૦ ની લાલચ આપી દોહી ચઢવી દેવામાં આવતા મુશ્કેલીના બાંધે થવાની દોષ તો એ કિસ્મત પશ્ચિમ મોટી છે. આ અપેક્ષા પ્રમ્ન અતીતિથી બારપુર છે. સન ૧૯૦૭ની સાલમાં સુટપીની એક સભામાં જનરલ મેયાએ સ્ટાન્ડરટમાં કહ્યું હતું કે બે તેનો પક્ષ સત્તા હિપર આવશે તો પાંચ વર્ષની અંદર તેઓ ફ્રીઓને આ દેશમાંથી કઢાડી મુકશે. આરબી

ફ્રીજન નીમીને તેમના સર્વ લાભો તેમની પાસેથી લઈને તેમને સ્વાતા કરી દેવા અને જનરલ સમટસે મી. આર. ટેલામને બખ્તું હતું કે એકીવારીકે એ અમલદારના રામ બેવા છે તે સાલિય આફ્રિકાના શરીરમાં પ્રવેશ કરી તેને ખાઈ રહ્યા છે આનો દલતા પુર્વેક મલાબ કરવો જોઈએ. ચોવીસ વર્ષ બાદ આજે પણ કેપટાઉન મહાને એજ વસ્તુ કહી રહ્યો છે, બે તે પુર્વે ન લાગે એવી રીતે નરમ બાવામાં કહી રહ્યો છે. જનરલ મેલાબી મુન્ડા સા. આફ્રિકામાંથી ફ્રીઓને કઢાવવાની હતી. જનરલ સમટસ પણ તેમજ મુન્ડાનો હતો. કેપટાઉન મહાને એસીરેટ્ડ કમીઝેશનની ચોખ્ખાથી તેમ કરવા મુન્ડે છે. છતાં ચોવીસ વર્ષ થયાં આંતરિક હેતુ બધાનો એજ છે. જાહેર પ્રશ્નની બે ફરજ છે કે આ બહાર હજાર દોહીઓની રક્ષાની તપાસ કરવાની માગણી કરે.

[પ્રાંત બનારસીદાસ ચતુર્વેદીએ રીપેટીએક્શન એક્શન દોહી ઓની સંખ્યા કેપટાઉન એગ્રીમેન્ટ બાદ બહાર હજારની અણગમી છે તે અંકોર મોટો છે. કેપટાઉન એગ્રીમેન્ટ બાદ રીપેટીએક્શન એક્શન દોહીઓની સંખ્યા સાડા સાત હજારથી વધુ થયા. —અ. ઇ. મી.]

રીપેટીએક્શન ચતા દોહીઓની

(હંદમાં સ્થિત)

હોદી સરકાર તેમને માટે શું કરે છે?

મદ્રાસની ધારસભાના એક સભ્ય મી. જી. એ. નારેસન કે જેમણે દરિયા પાર વરતા દોહીઓના પ્રશ્નનો ખામ અપાસ કરેલો છે તેઓ લખા મી. જે. કે જેઓ મદ્રાસમાં હેબર કમીશનર છે તેમની હોદી સરકારે એક કમીટી નીમીને કે આફ્રિકામાંથી જે દોહીઓ મરજીઆત રીપેટીએક્શનની ચોખ્ખા હેબર હોદ આપ્યા અને એ તેમની સંભાળ લેવા સંબંધી હોદી સરકારે જે મોઢવણ કરેલી છે તે હેતુ કામ આપે છે અને એ મોઢવણ સંતોષકારક છે ના નહિ ના તેમાં કલા મુધારા કરવાથી આવશ્યકતા છે ના નહિ, અને જેઓ કામ મેળવવા મુશ્કેલી હોય તેને મદદ આપવા સંબંધી બીજે પ્રશ્નોની તપાસ કરવા જણાવ્યું હતું. આ કમીટીએ હમણાં ચોતાનો રીપોર્ટ પ્રસિદ્ધ કર્યો છે.

કમીટીને એવું લાગે છે કે મદ્રાસમાં જે રેપેટીએક્શન ઓશીસર નીમવામાં આવેલો છે તેમણે રેલ્વે ખાત્ર, પોર્ટ ટ્રસ્ટ, સરકારી ખાતાઓ જેવાં કે પબ્લીક વર્ક્સ ડીપાર્ટમેન્ટ, મદ્રાસ કોરપોરેશન, સરકારી હસ્તીતાલો તેમજ ખાનગી અંશાઓ જેવી કે યુનાઇટેડ પ્લાન્ટર્સ એસોસીએશન બીજે સંસ્થાઓમાં તપાસ કરી આ પાછા ફરતા દોહીઓ માટે નોકરી મેળવી આપવાના કાર્યમાં લાગણી બરેલી મદદ મેળવી છે.

કમીટીએ આ વિષયમાં એવી સુચના કરી છે કે હિપર જણાવેલી સંસ્થાઓ અને ખાતાઓના હિપરી અમલદારોની એક કમીટી નીમવામાં આવે અને તે કમીટી આ દોહીઓ માટે નોકરી મેળવી આપવાના કામમાં રેપેટીએક્શન ઓશીસરને મદદ આપે તો તે વધુ અસરકારક થઈ પડશે. આમ કરવાથી રેપેટીએક્શન ઓશીસરને જે મુશ્કેલીતો આજે નડે છે તે દુર થઈ શકશે. આ આફ્રિકાથી પાછા ફરતા કમીઝેશનને મદદ આપવા વિષે આ સંબંધી કાલ જે મોઢવણ છે તેમાં કમીટી

ખીને કશો સુધારો કરવા જેવું હોય એમ નથી માનતી. રીપોર્ટમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે અમને જે સુચના મળેલી હતી તે મુજબ મદ્રાસમાં રીપોર્ટ અર્જન્ટીની આવી ત્યારે અમે તે રીપોર્ટ ઉપર મથા હતા. આ રીપોર્ટમાં રાષ્ટ્ર રીપોર્ટિંગસો આવ્યા હતા. તેઓ મદ્રાસ માટે હતા અને બીજા ટક કલકત્તા માટે હતા. આ રીપોર્ટિંગસોને રીપોર્ટમાં જે જગ્યા આપવામાં આવી હતી તે અમે તપાસી હતી. અને અમને માલુમ પડ્યું કે તે કવા ઉન્નતવાળી, સ્વચ્છ અને સંતોષકારક હતી. અમે જાણતાં પશુ તપાસ્યા હતા, ન્હાવા માટેની જગ્યા અને પ્રસ્થાનાલની મોડવણો પશુ તપાસી હતી જે અમને સંતોષકારક માલુમ પડી. સુસાધરી દરમ્યાન તેમને આપવામાં આવતો ખોરાક પશુ અમે જોયો હતો. આ ખોરાક સારી જાતનો હતો. અમે રીપોર્ટ ઉપરના રીપોર્ટિંગસને ટેકસાક સવાલો પૂછ્યા હતા. અમે ડીસપ્રન્ટેક્શન શેડમાં પશુ મથા હતા. તેઓને પોતપોતાના રથાને પહોંચવું હોય તે પહેલાં આ શેડમાં રાખવામાં આવે છે. ત્યાં પશુ રીપોર્ટિંગસોને અમે અનેક સવાલો પૂછ્યા હતા. સુસાધરી દરમ્યાન ખોરાક ના બીજા કોષ્ટક પશુ મોડવણ માટે તેઓએ અમને કથી પશુ દરિયાદ કરી નહતી.

સ્પેશીઅલ ઓફીસર કેવી રીતે કામ લે છે તેની વિગત દર્શાવતાં કમીટી દર્શાવે છે કે એડિટર ઇન્-સ્પેક્ટરની સાથે તે રીપોર્ટ ઉપર જાય છે અને રીપોર્ટિંગસોને મળે છે અને રીપોર્ટમાં કેવી સમસ્ય હતી અને સામાન્ય વર્તન તેમની સાથે કેવી રીતે ચલાવવામાં આવતું હતું તેની તપાસ કરે છે. ત્યાર બાદ રીપોર્ટિંગસોને ઉત્તરવામાં આવે છે અને ડીસપ્રન્ટેક્શન શેડમાં કાર્મ જવામાં આવે છે અને તેઓ જ્યાં જવાના હોય ત્યાં પહોંચાડવાની મોડવણ કરવામાં આવે ત્યાં સુધી ત્યાં રાખવામાં આવે છે. તેમને માટે રેલ્વે ડીપોટ ખરીદવામાં આવે છે અને તેમની પાસે જે કાર્મ રેલ્વે હોય તે તેમજ રસ્તાનો ખર્ચ પર સુધીનો આપવામાં આવે છે.

રીપોર્ટ આગળ માહતી દર્શાવે છે કે આ રીપોર્ટિંગસો પાસે પૈસા હોય તો કોઈ ભંડોળો તેમને દસાવી ન કે તે માટે તેમને મૌનસ આપવામાં આવે છે આર સ્પેશીઅલ ઓફીસર જાતે હાજર રહે છે અને ભંડોળોના હાથમાં દસાઈ ન જવા વિષે સુચનાઓ આપે છે. સન ૧૯૨૭ ના ઓગસ્ટ માસમાં સ્પેશીઅલ ઓફીસરે ત્યારે કામ કરે હતું ત્યારે પૈસાના પ્રગ વિષે તેમને વિશ્વાસમાં રેવા મુશ્કેલી પડી હતી અને તેને લીધે વજા ઓછા રીપોર્ટિંગસો પોતાના પૈસા ડીપોઝીટ રાખ્યા માટે તૈયાર થતા હતા તેમજ મૌનસ અને પૈસા સહિસલામત સરકાર રાખશે એ વિષે ધારે ધારે તેઓ સમજવા લાગ્યા અને તેમાં હવે ફેરફાર થયો છે. આ હાથે તેઓ સમજવા લાગ્યા છે. હવે જનમગ પચાસ ટકા રીપોર્ટિંગસો પોતાની પાસેના પૈસા સ્પેશીઅલ ઓફીસરને સેફ ડીપોઝીટ તરીકે રાખી મુકવા આપે છે. સ્પેશીઅલ ઓફીસર એ પૈસા બેંકમાં રાખે છે અને ઇમીટરને જોઈએ ત્યારે આપે છે. આ ઇમીટર પોતાના પૈસાથી ક્યાંક જમીન ખરીદવા માગતા હોય તો સ્પેશીઅલ ઓફીસર તેમને ખાસ મદદ આપે છે, વેચાણ ખત તે બરાબર તપાસી જુએ છે અને પ્રશ્નવાર તો જાતે જમીન પશુ જોઈ આવીને ખાત્રી કરે છે. આ રીતે સ્પેશીઅલ ઓફીસરે ધજા ઇમીટર સાથે રથાને રથવામાં આવતો હોય તેમાંથી તેમને કમારી લીધા છે. સા. આફ્રિકા માંથી આવતા ઇમીટરને વધારી લેવા માટે અને તેમને

પોતપોતાના રથાને પહોંચાડવા તેમજ તેમના પૈસાને બેંકમાં રાખવા માટે વીગેરે જે ચોખ્ખાઓ કરવામાં આવેલી છે તે માટે કમીટીને પુરેપુરો સંતોષ થયેલો છે. આ ચોખ્ખા જનમગ જાદી વર્ગના અનુભવને પરિણામે મોડવણ કરી છે જે રીપોર્ટિંગસો અર્પન ના લાગ્યાર દસાઈ હોય, જેઓ પોતાની જાતને સંભાળી શકે એવી દસાઈ ન હોય અને જેમને સંભાળનાર કોઈ સર્મ સંબંધીઓ ન હોય તેમને મદ્રાસમાં જેક ખાસ જગ્યામાં રાખવામાં આવે છે. આ હોય દોઢી સરકારની સંમતિથી ડીસેપ્ટર માસમાં સ્પેશીઅલ ઓફીસરની અરજથી સ્થાપવામાં આવેલું છે.

સ્પેશીઅલ ઓફીસરે જમને વિગત આપી છે તેમાં સન ૧૯૨૭ ના ઓગસ્ટ માસથી સન ૧૯૨૭ ના માર્ચ સુધીમાં ટેકસા રીપોર્ટિંગસો મદ્રાસમાં આવ્યા તેના આંકડા છે. આ પાછા આવેલાઓની સંખ્યા ૫૭૨૬ ની છે તેમાં ૨૭૨૬ પુરો, ૧૨૩૬ અંગ્રી અને ૧૮૬૧ છોકરાઓ છે. ૨૭૨૬ પુરુષ વર્ગમાંથી નોકરી કરવાને મોખ ૧૮૬૮ છે અને બાકીના લાગ્યાર છે. આ ૧૮૬૮ માંથી માત્ર ૨૦૦ પુરોએ પોતાને માટે નોકરી મોખમાં સ્પેશીઅલ ઓફીસરની મદદ લીધી હતી.

અમે જે તપાસ ચલાવી છે તે ઉપરથી અમને સંતોષ થયો છે કે જે ઇમીટરને નોકરી જોઈતી હોય તેમાં તેને મદદ આપવા અને તે જોઈ આપવા સ્પેશીઅલ ઓફીસરે દરેક કસ્ય મથા લીધાં છે.

બારડોલીની હિંજરત

(ગયા અંકથી ચાલુ)

અમેરે! બિચારો રહી ગયાં

ખીન ગામમાંથી નોકરો. લોકો હિંજરતે મથા હતા; પશુ કોઈ કોઈ રહી મથું હતું.

રહી મથો હતો એક જુવન વાણિયો. બાબજાઈ ને જુલમતિયો. ખટપટીઓ ને ખેવાન. લાગતો હતો જુડો જુવન જોવા. કેમ જાણે જુલમતિયો એકાદ જુવન ન હોય!

રહી મથો હતો એક બેઠકવ મેટલ. બરી દીણ હતું તેણે મહેસુલ. મોટું સંતાકતો હતો, મુઠો મુઠો પશુ મારી મામતો હતો, ધરતી પાસે માગ મામતો હતો. ખેડુત હતો એટલે એટલી તો જરમ હતીજ.

રહી મથો હતો એક નિકાળતો મહેતાજ. એને જોઈને હવા આવતી હતી. બે છોકરાને બધાવતો હતો.

વળી રહી મથો હતો એક કાળી મામડીનો સિપાઈ. પેદ વારવા બિચારો ત્યાં પડ્યો હતો, કેમ જાણે રમકાન સમજવા ન જોઈ હોય!

રહી મથો હતો એક સરકારી પરજ. મનમાં મુઠાતો હતો, કેકોકો બળતો હતો, પશુ નોકરીનો તે દાસ હતો.

રહી મથું હતું તેનું એક કાળું કુવરું. સાથ વિનાનું બિચારું કુવરું હતું. માલિકને તે જાણ હતું હતું.

રહી મથું હતું બેવડા ને બેવડું એક અધિકું. મોટો કોકરડો તેને વડાલો લાગ્યો ને પવિત્ર હિંજરત તેને કડવી લાગી!

રાક્ષસનું ગામ

વાતજિમાં વાંચ્યું હતું: “જો રાજકુમારો એક ગામમાં પેલા. મહોલો મહોલો ને શરીએ શરીએ ર્યા, પશુ એક પશુ માણસ ન મળ્યો, એક પશુ પશુ ન મળ્યું, એક પશુ કુવરું ન મળ્યું. એક પશુ પંખી ન હેખ્યું. એક માખી કે મચ્છર નહોતું. રાજકુમારો અમળો પામ્યા. આ ખાસ મઝાનાં થર ઉલેખાં છે, સારા રસ્તા છે, ઘોડા ને બળદ બાંધવાની જગ્યા છે, કુવા ને દવાડા છે, ફરવા ફરવાનાં ઠેકાણાં છે અને છતાં અહીં એકમ માણસ કેમ નથી? આ તે શું બહુપુરી હશે કે રાક્ષસપુરી હશે? કે શું હશે? કુવરો ત્યાં રાત રજા

સાઉથ આફ્રિકામાં પ્રખ્યાત કેપીટનનો રટ વર્ષનો વખણાયલી

Parcel from
**KAPITANS
BALCONY
HOTEL**

DURBAN.

CORNER of GREY and VICTORIA STS
PHONE 3523

ફરમાસુ મીઠાઇ

ઘણું પણ તહેવાર, જલસા, દીપાલી અને લગ્ન પ્રસંગે ઘણાજ આનંદ આવશે.

તાજાં લીંબુ અને કેરીના આચાર, પાપડ, ગરમ મસાલો તથા ખાસ પોરબંદર લીની રહે-શીયલ મીઠાઇ તેમજ અમારી બેકરીમાં બનેલા તમામ ભતના તાજાં કેકો હંમેશાં તૈયાર મળશે.

માલ સારો અને ખાત્રી પુર્યક રહેલો પાર્સલથી રવાના કરવામાં આવશે. મંગાવી ખાત્રી કરો. આરંભ સાથે પેસા મોકલવા પ્રત્યક્ષાની કરવી. સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે તાલિ.

પ્રાપ્ત સ્વીટ મંગાવો.

લખો યા મળો:—

R. K. KAPITAN.

Telephone 3484

Tel. Add. "SURATEE"

Eastern Trading Co.
WHOLESALE FRUIT SUPPLIERS.
Box 730, Durban.
No. 1 Bananas 25s. Crate,
Pineapple No. 1 3s. dozen.
F. R. Durban, C.O.D.

નં. ૧ બાનાસ ૨૫/ કેક, પાર્સલાફ નં. ૧. ૩/-
રહેલ જુરી (સી.એ.ડી.) લખો ઉપલા
જરૂરના. ફરેક જાતનું તાજુ ફરેક અને વેજિટેબલ
સાર પેકીંગ કરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફરેક અને વેજિટેબલ માટે ફરીના મોડેલ ઉપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી
કરો. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

ફરેક ભતનું તાજુ ફરેક અને વેજિટેબલ માટે પેકીંગ કરી સી
એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:—

P. O. Box 251.

Durban.

31 Short St.

મ ક ત

મુખ્યારક ઈદ

ખાસ લાભ

અમારે ત્યાંથી ૬ રોકેટ ખરીદનારને એક આલખમ ૬ રોકેટ રાખવાનું અને ૧૨ રોકેટ ખરીદનારને મોટું આલખમ ૧૨ રોકેટ રાખવાનું મફત આપીશું. હાલમાં અમારી ખાસ મશહૂર ગંધાઓના હોલ્ડર રોકેટ હાલુસ્તાની, ગુજરાતી, ટામી, નોસરી અને કુલ આવેલા છે. તેમજ રાખણી જાતના

ગ્રામોફોન અને વાયરલેસ ગ્રામોફોન

પણ સ્ટોક્કમાં રાખીએ છીએ. ફેરલોગ માટે લખો:—

Agent for H.M.V.

E. A. TYEB & Co.

Phone 2447. P. O. Box 1155

109 Field Street, DURBAN.

Indian Opinion

No. 14 Vol. XXIX

Friday, April 3rd, 1931

Registered at G.P.O. as a Newspaper
Price: 1/6 per copy

British India Steam Navigation Co., Ltd.

સ્ટી. કેન્થા

ડીકીરના બાવે

એપ્રિલ તા. ૬ થીએ મુખ્ય જવા ઉપરશે.

સ્ટી. "કુરેશમા"

એપ્રિલ તા. ૨૦ થીએ મુખ્ય જવા ઉપરશે.

મુસલમાની વીશી. ૩૧. ૪૦ ના ડીસાળથી અને સ્પેશીયલના રૂ. ૧૦૦ ના ડીસાળથી લેવામાં આવશે.

હિંદુ વીશી. ૩૧. ૩૫ ના ડીસાળથી અને સ્પેશીયલના રૂ. ૭૫ ના ડીસાળથી લેવામાં આવશે.

સુખના—કેવારુએ પોતાના મોટા ફાળીના કાનીવારે ૧૧ વાગ્યા અગાઉ કસ્ટમમાં પ્રવેશના કરવાં.

સેકન્ડ અને થર્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સન કરવો.

દરેક લીટી પેસેન્જરે પોતાની ટીકીટ અમારી ઓફીસમાંથી લેવી અને તદ્દર મંગવાના બાધમાં અમારી સાથે પગલવટા કરવાથી પણ કામ ચકરે. સ્ટીમરને લગતું દરેક કામકાજ અમારી જાતી રેખરેખ નીચે લખે છે.

SHAIKH HAMED & SONS.

300, Pine Street,

Tel. Add. "Karamat," Durban.

વધુ ખુલાસા માટે જાઓ આ મળે:—હિંદી પેસેન્જર એજન્ટ શેખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

૩૮૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, દરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application, Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of

SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

પુરા ખખર

સાદર આશિષામાં ગુજરાતી પુસ્તકોની નવી ઝેબ-સી.

જરનાશુ મોંધી રાખેલો.

કેનસી કારસો	૫	૬
મહાકાવ	૫	૬
શીરોબ મહાલ	૬	૬
સુસતાના રાખ્યા	૭	૬
દુઃખીને દલાસો	૧૨	૬
મહી ચવીત (કાસ્મસરનું પુસ્તક)	૮	૬
રાખતા મહેલમાં	૪	૬
સીતમહાર સુલતાન	૬	૬
અમી ઝરણા	૩	૬
બે ચેન દુનીયા	૩	૬
એક પચરનો પ્રતાપ	૫	૬
કેનોઆઝ ગાયન માળા	૭	૬
ગુજવાડીનું ગુજાળ	૭	૬
ખાદકા ખાખર	૬	૬
ગુજીસ્તાનનું ગુજ	૮	૬
ધરાવતી	૫	૬
પુખસુરત મહાર	૫	૬
કરમતી કદાખી	૮	૬
નવલ મંચા	૬	૬
દુનિયા કે દોબખ	૬	૬
પુકાને ખખર	૬	૬
સુકડીલ આકાલ	૭	૬
અંસારનો અંસાર	૩	૬
અંસારી કે અન્નાસી	૩	૬
વીચેક વાધી	૫	૬
બેકે ખુન	૩	૬
ખીરનખને ભાદકા	૪	૬
નવલ નવરંગી	૭	૬
અંકદની-સુલમા-પ્રસાદેશુ ૫૭	૭	૬
ગુજબદલ	૬	૬
કાદ કાપણ સામર	૩	૬
કાલું ગુજાળ	૩	૬
મરત ફકીરનું કાલ અંકાર	૩	૬
સુલનો ભોમ (રસીક કીરકટીવ વાર્તા)	૮	૬
વીલાવતી કાકે સાલ આગ ૧	૩	૬
" " " " ૨	૩	૬
દેવાને પુલ્કા પત્રો	૩	૦
કંપતી વાર્તાખામ	૨	૦
સ્વીટહર મેનડની સ્વર્ગવવા	૬	૬
મેરીમાકડી	૫	૦
લાલ-જાડું રાજાધીપ	૬	૬
લાલચીત	૬	૬
કશીકલા	૪	૬
(૧૨-૧૨-૩૦ અનંત (રસીક નવલ કથા)	૫	૬

નામ કન્યા	૨	૩
લીલોત્તમા	૨	૩
મૃગબળ	૩	૬
આમીનો મુસાફર	૪	૬
હવાને અરણ્ય	૬	૦
રસાવલ્ય	૪	૦
અઝલે ગીત મોવીદ	૩	૦
મળ વિકાર	૨	૩
ભાવતા સુદી	૩	૬
સાત સુંદર વાતો (દરેક અલગ જર વાચની)	૧	૬
બલ કારતી	૨	૩
સ્વામી રામ લીચનું છપન અરીત	૬	૬
અંસાર સ્વપ્ન	૨	૩
અઝરેમ પ્રભુ	૧	૬
નંદન વનને આમિલે	૧	૬
આનંદ ભદરી	૫	૬
અમરી પહેલી વાર્તાઓ	૧૨	૩
" બીજી "	૧	૩
" ત્રીજી "	૧	૬
આખ્યાતમીક વાર્તા માળા	૨	૬
કોલીના લેખ	૧	૩
અંજરને ઝખુકારે	૨	૬
રસીકા	૫	૬
ભદનામ કીદ	૨	૩
મુકત ધારા	૧	૦
માલીની	૧	૦
તોફાને ટાંગેર	૧	૦
એશીમાનો ઉપકાલ	૨	૬
મહાત્મા મોંધીનું મર્મપુલ (દરેક કોટીએ)		
વાચનું બેધમે		૬
ધરાન જુમી પર રખડ	૧૦	૬
દિવાની કે કાધી આમ ૧	૮	૬
" " " " ૨	૬	૬
ફરતનો કહેર	૪	૬
કશીની રાણી	૬	૬

આ ઉપરાંત બીજી યથા બનના કુદો મળશે.

૬મ, ૬૬૬૬ અને ખાંસી

ની ખાસ દવા વાપરી ખાત્રા કરો. કબજાને રાખો. બધે
જે અને વાપરવામાં ગોઠ પચ બલનું તુલસાન ચલુ નથી.

હીંમત એક મીનની રી. ૪૫.

એક વખત મંમાથી ખાત્રી કરો.

મળવાનું રેખણ.

The Burma House,

100 Grey St., Dothan.

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

સ્થાપક "સુટ" માર્કની કંપની જાહેર મળે સમસ્ત દેશના નેટીવ છાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે. સ્થાપક "સુટ" માર્કનું કંપનું રોકા કરે અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકશો.

આ "સુટ" ના માર્કની તમાસ રાખ જો અને કમીટેશનથી ચેતતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એમ. જેસ્પર સમીથ એન્ડ કું.

(પીટી) લીમીટેડ.

એજન્સીઓ, કેપટાઉન, ડરબન,
પોર્ટબ્લેઈઝબેચ.

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વિગેરે

અમારે લાંબા સમયથી નીચે તાળે અને સફાઈથી થરમાં ફોલો ગરમ મસાલો, કરીપાઉડર, કચર, મરચાં, તેમજ કેરીના અને લીંબુના તેમજ બીજા આચાર કમિશ્ન થોડો થા જવાબદાર અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો ઉત્તમ માણ, તમે થરમાં બનાવી શકતા નથી. જેક વખત મંભાવી ખાતી કરો. મળવાનું ડેકાઈ.

K. H. PADIA.

122 Victoria Street, DURBAN.

અઠવાડિક પંચાંગ

વાર	ખ્રીસ્તી એપ્રીલ	હિંદુ વૈશાખ	મુસલમાન રજબ	ખ્રીસ્તી એપ્રિલ	સુર્યોદય ક. મી.	ચંદ્રોદય ક. મી.
પ્રથમ	૩	૧૬	૧૪	૨૮	૬-૧૦	૫-૪૨
દ્વિતી	૪	૧૭	૧૫	૨૯	૬-૧૧	૫-૫૧
ત્રી	૫	૧૮	૧૬	૩૦	૬-૧૨	૫-૫૦
ચોથ	૬	૧૯	૧૭	૧	૬-૧૩	૫-૪૯
પાંચમ	૭	૨૦	૧૮	૨	૬-૧૪	૫-૪૮
છઠ્ઠ	૮	૨૧	૧૯	૩	૬-૧૫	૫-૪૭
સપ્તમ	૯	૨૨	૨૦	૪	૬-૧૬	૫-૪૫

Phone 3867. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

ફોલિયો ફ્રુટ અને વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર
અને કમીશન એજન્ટ.

વેલીંગ સાદી રીતે કરી શકાય સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Box 247 & 317 Tel. "Khairi."
HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
Transport Passenger Agent,
Belra, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીફોન એજન્ટ "ખત્રી"
હુસૈન હરમાઇલ (સરદારવલ વાલા)
ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
બેલરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

આઝાદીઓની-કુરબાની

તમે હિંદનો આઝાદીનો સુર સાંભળવા માંગો છો? તમારે ગાંધીજીની અજવળ ઘર બેઠાં જોવી છે? જો આવી જાવના તમારામાં હોય તો તમે દેશના વર્તમાનપત્રો વાંચો. ૬. આફ્રિકાવાસી દોઢી જામએને દોઢી સ્થિતિથી વધેક કરવા અને વધુ વર્ષ થયા હોયથી જુદા જુદા અખબાર મંભાવવા કરે કર્યા છે. આ છાપાઓના નામ નીચે પ્રમાણે છે.

અઠવાડિક છાપાના નામ
મુખ્ય સમાચાર, પ્રજાચિત્ર-કેસરી, મે થરી મોજ, વીસમી સદી, દીન, જોએ ફાનીફલ,
ઈન્ડિયન વ્યુઝ (ડરબન)
માસિક છાપાના નામ
નવચેતન, નવ-યુગ.

જોએ ૬૨ મેલે તાજ સમાચાર વાંચવાની તમના રાખતા હોય તેઓને હું અમારે લાંબી છાપાં વેચાતાં કમ જવા કે વર્ષનું એક સાથે જવાબદાર ભરી છાપાં મંભાવી સેવા ખાસ (વર્નિસ) કરે છું. નીચેને સ્થળે પત્ર લખી પ્રાપ્ત થીરક મંભાવો કે છાપાં વેચાતાં કમ જાઓ કે મળે:

એ. વી. ખાન.

૩૬ મારકેટ સ્ટ્રીટ, ફોર્સનર: કોમેશિયનલ સ્ટ્રીટ,
બોક્સ ૧૦૬૮. એજન્સીઓ,

ઉપર લખેલાં છાપાં અમારી પ્રીટીંગાઈના જાંચ ૧૯૩૦ અંતિમ રાઉન્ડમાંથી પલ્લ મળી શકશે.
વાંચો, લખાવો અને દેશની સેવા કરો.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

ફરેક જાવનું ફરેક અને વેજિટેબલ સાર પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:—

P. O. Box 842, Durban. 129 Victoria St.

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers.

Phone 6760. Tel. Add. "Kikas." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktel Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,

CAPE TOWN

Branch Establishment: 67a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B. - We do not employ Travellers.

Direct From **VARA'S Factory** (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

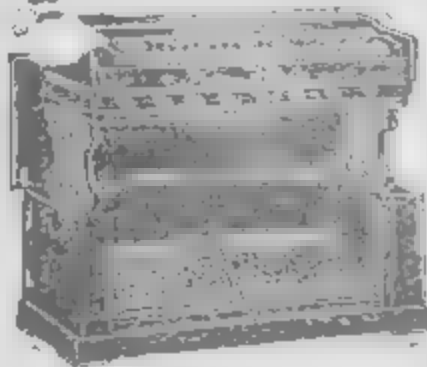
Write or give a Call at

GOSHALIA'S MUSIC SALOON,

(Prop. A. N. GOSHALIA)

P. O. Box 480.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન ગાર્ડ હરેક પ્રકારના હારમોનિયમ રાખવાની બજાર છે. હરેક પુરા પાડીએ જાએ. સુખદીના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી લાવતા, પગના, પોટેબલ હરેક ભવના ગીતા અને ગાયક સુરના હારમોનિયમો આહી રટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીમાય કાલ બાજો પ્રમાણ, સુર, બદલ વીગેરે પણ મળશે. હરેક ભવના હારમોનિયમનું રીપેરિંગ કામ ખાતરી કરી આપીએ જાએ. લખા યા મળે:—

ગોશાલીયા મ્યુઝીક સલુન,

(મલબીકા ન. એન્ડ ગોશાલીયા)

પી. એમ. બોક્સ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Indian Opinion

No. 14—Vol. XXIX.

Friday, April 3rd, 1931.

Published at No. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

MASS MEETING OF TRANSVAAL INDIANS

A MASS MEETING of the Transvaal Indians was held in Johannesburg on Sunday the 15th March to protest against the new Immigration Bill. The chairman of the meeting Mr. Cassim Adam delivered the following speech:—

Gentlemen, — No doubt you have already read in *INDIAN OPINION* what this new Immigration Bill means. But have you understood all that it may be made to mean to us Indians of the Transvaal? At the present time the registration certificate is your "pass". If the authorities question the right of any Indian to be in this holy land of the Transvaal, the production of the registration certificate is his best answer to that challenge. If he seeks to enter this province from abroad the production of the registration certificate is sufficient to show his prima facie right to do so. Without the production of a registration certificate he will probably be refused the issue of a trading licence even after the municipal authorities have granted him the certificate. Under the law as it stands the title of the holder of a registration certificate can of course be challenged on the ground of fraud, or an Indian may still be denied the domiciliary rights in the province because he has been absent for more than three years, in spite of his being the lawful holder of a registration certificate. In the former case, however, the burden of proving the registration certificate holder's fraud is, rightly, upon the authorities who allege it; in the latter, domicile may be re-established by a renewal stay for a continuous period of three years from date of return.

The new Bill will, as our counsel has advised us, reduce the registration certificates to 'scraps of paper'; they will have had taken from them all any protective value. Every Indian will be liable to undergo an inquisition, and be made to give a satisfactory account of his original entry into the Transvaal, or that of whoever may be responsible for his being here. The whole community is liable to be challenged as prohibited immigrants, and each member will be compelled to prove his right even though he was brought here as an infant, on pain of expulsion, should he fail to satisfy the inquisitors. It will be seen, therefore, that the outlook is grave. It becomes alarmingly dangerous when the object of the new Bill is grasped. That object is to accomplish what the Gentleman's Agreement has failed to do, the appreciable reduction of South Africa's Indian population. It is the old story of "hook or crook". The baited hook of assisted repatriation failed to catch the fish, hence more forceful methods have to be dynamited.

Let us recall the history of the registration certificate the better to illustrate the cunning disregard of promises, pledges, contracts, entered into by responsible Ministers before this Government took office and by which according to all the recognised canons of political decency and honesty this Government should hold itself bound. We have been told again and again that the white man's word is his bond. But history has proved not only in our Motherland but in South Africa that the white man will only observe the strictness of his promise

Indians and Bantu so long as it suits his convenience. The Indian community in the Transvaal has been sold by the Parliament of this land, and we are faced with the same position as Mahatma Gandhi was in his days here. At the present moment there is only one method, even at this eleventh hour to appeal to the Union Government not to get the third reading of this obnoxious Bill passed, but to get this question postponed until such time as the Round Table Conference meets when this question could be fully discussed with the representatives of the Indian Government. The Indian community is not asking for any new rights, nor for any fresh privileges; but it does ask in the name of everything that is honourable, true and just, that those few remaining rights which we have secured by our sufferings and sacrifices, by the death of many of our people in the jails of this country, should be preserved to us. In the words of General Smuts the possession of the registration certificate was the Magna Charta of the Indian community of this province. Solemn promises were given by the learned General after the passive resistance struggle of 1907. Whatever may be done against the Indians, we were assured, this right of entry into the Transvaal by virtue of having registration certificates will never be taken away. To-day the wrong is about to be done by the passing of the Immigration Amendment Bill in Committee stage. I appeal to the Minister of the Interior to do the right while the Bill goes for consideration, by granting our request.

The history of the registration certificate shortly is as follows:—

Shortly after the Boer War Lord Milner urged the Indian community to accept his suggestion that they enregister in order to satisfy the agitators who requested the Indians being permitted to share the new Transvaal ground just won. "Take them," urged His Lordship, "they will give you the right to be here, and to come and go". Anxious to conciliate, our people did take them; took them in the belief that in so doing they were making concessions to suspicions and prejudices that would speedily pass; took them in all good faith and trust in Lord Milner's assurances. The period 1903 to 1907 shows 1 years of ceaseless effort on the part of the then authorities to segregate us and to oust us from our businesses, of continued struggle on our part to resist the threatened attacks. Then came the 1907 Immigration and Registration Acts, under Responsible Government and the consequent Passive Resistance campaign. That is 24 years ago, but the painful agony endured by those who took part in it is still remembered.

That struggle, my brothers, was not for loaves and fishes, for material gain, for worldly wealth. Men and women, your fathers and mothers, brothers and sisters, suffered imprisonment and sickness, endured to the death, sacrificed everything for their honour and your honour, so that the status and the dignity of Indians should be preserved. It was for that they resisted the differential legislation: they

(Continued on page 114)

TRANSVAAL INDIANS AND REGISTRATION CERTIFICATES

THERE exists a good deal of misapprehension concerning Indians and their Transvaal Registration Certificates. There is probably not an Indian in the whole Province who does not feel the sting, the indignity, of having to carry a "Pass", this certificate of his undesirability, this brand-mark of his inferiority. There is certainly not one who would not gladly welcome consigning the precious document to the flames, *but for its protective value*. It has been said that the Registration Certificate is, so to speak, hallowed for certain sentimental reasons; possesses for its holders value because of its association with the Passive Resistance struggles. Any such contention, though excusable, is somewhat misleading. The naked truth is that the Registration Certificate always has been and always will be an abomination. But, while there is nothing sentimentally precious about the Certificates themselves, a very great deal of sentiment does attach to the events that led up to their ultimate adoption; to the martyrdom that was suffered in the ultimately successful effort to resist the implications their imposition, it was thought, conveyed.

The spirit in which the community acquiesced in the appeal made to them to fall in with the original proposal to register was all to the people's credit, an example of "noblesse oblige." The Pro-Consul was a past master in the art of extracting the sting of seeming indignity, and relieved of the suggestion of racial inferiority the certificates as such involved little more than the inconvenience of getting and retaining them. Be it also remembered that at this stage and for long after there existed no statutory restriction upon Indian immigration on the score of race. The 1906 Ordinance, of which the Immigration Act (15 of 1907) was virtually a replica, was disallowed by the Colonial Secretary, Lord Elgin; the proposal of compulsory registration of Transvaal Indians, also advanced in 1906, was similarly rejected. Act 2 of 1907 and Act 15 of 1907 under Responsible Government, followed. Followed also the intensive Passive Resistance struggle, that probably

for the first time reminded the civilised world that there is a sincerer belief in the doctrine of the Christian Master among orientals than among many of His professed followers of the West. The struggle culminated in the passing of Act 36 of 1908, as supplementary to Act 2 of 1907. One has but to re-read the above two statutes together in conjunction with the Immigration Law, Act 15 of 1907, to perceive the startling difference, in tone and spirit, of the official attitude then and now. There has quite obviously developed a callous indifference to Indian sensitiveness side by side with a disregard of pledges and promises both expressed and implied. This is reflected in subsequent enactments and even more pronouncedly in their administration. The earlier, as well as the later, Passive Resistance struggles were primarily in defence of "amour propre", what we Indians labelled "self-respect". Indian sensitiveness on this score was appreciated by Lord Milner, was respected by General Smuts; as far as was practicable the sting of imputation of racial inferiority was withdrawn or at least concealed. In making concession to the prejudices and antagonisms the authorities felt themselves called upon to record in the form of legislation, the people were consoled with a consciousness of stooping to conquer. More than once was it said of them, and to them, that "it was their virtues not their vices that were feared." Apart from sentiment, it was felt that the acceptance of the Registration Certificates would, at least, constitute a guarantee of peace and inaugurate a period of tranquility wherein the community might shew their opponents the hollowness of the fears professed in respect of them. Both the Acts of 1907 and 1908 make the production of a Registration Certificate by its lawful holder a complete answer to any challenge of his "right to be here and his right to come and go."

WORDS OF WISDOM

Whose works are all free from the moulding of desire, whose actions are burned up by the fire of wisdom, him the wise have called a sage.

—BHAGAVAD GITA,

THE NEXT CONFERENCE

ITS GREAT IMPORTANCE

(BY C. F. ANDREWS)

EVERYTHING will now depend on the next Conference which is to be held at the close of the five years' Capetown Agreement.

Many have told me since I came to South Africa, that the Indian community had gained nothing since the time in 1927 that the Capetown Agreement was signed. But surely this is in reality taking a short-sighted view of things. Let it be clearly understood that the Agreement itself included two important factors, (1) the complete withdrawal of the Class Areas Bill, (2) the establishment of the Agent-General and staff as an institution in South Africa in order to relieve the tension between the Union Government and the Indian community.

The Transvaal has gained no less than any other province owing to these two matters being settled by the last Agreement. Therefore I truly believe that the situation is more hopeful to-day for the Indian community in the Transvaal (as well as in Natal and in the Cape Province) than it was before owing to these two new factors. It is not too much to say, I think, that the Asiatic Land Tenure Bill would have been the law of the Transvaal long ago, if it had not been for the work of the Agency, both in obtaining the original postponement of the Bill in 1930 and also in giving such admirable evidence before the Select Committee in the same year. Its firm stand also this present year in again urging postponement until the Conference, has been remarkably effective. I would add that a very great number of individual cases have been dealt with more leniently and injustice has been prevented in many important personal instances owing to the presence of the Agent-General from India and his staff.

It must be remembered that we have not only had the invaluable help of the Rt. Hon. Srinivasa Sastri with his private secretary Kodanda Rao and Sir Kurma Reddi with his son Gopal Kurma Reddi, but also the equally important and effective help of Mr.

Tyson and the Hon. E. Baring and every member of the Agent's staff. I have seen now for some years past Mr. Rickett's quiet work, and while congratulating him most heartily on his marriage I would like at the same time to acknowledge, along with the whole Indian community, the debt of gratitude that is owed to him for his silent constant effort. I should not leave out also Mr. S. M. Moodley whose own quiet work in its own way has been of great importance.

Last of all, in connection with the Agency, if we review the last five years quite calmly, we shall see, I am sure, that European sympathy and interest, such as had no existence in this particular way before, has been added to our resources since the Agreement was signed. Perhaps, in this matter, the opinion of one like myself who has been away and returned after four years' absence, is of value. I can say without any hesitation, that among Europeans in South Africa the situation has immensely changed since the Agreement was signed. I have seen this on every side and, above all, it has been the presence of the Agent-General and his staff that has so entirely altered the situation.

Now we are faced with another Conference. Whether it is to be in India or in South Africa is uncertain. But one thing is certain, it must deal fundamentally with the Transvaal Question and find a solution, not only of the present acute points of controversy, but also of the earlier disabilities under which the Transvaal Indians have suffered ever since the days of the Boer Republic. We have to review at the Conference the whole situation and find somehow a firm foundation upon which a good and satisfactory family life can be built up in the Transvaal.

Other questions, affecting other provinces, will undoubtedly be brought forward and dealt with at this Conference; but since the Transvaal matters have been the main points of controversy during the past years, it is clear that they must be the first points to be brought up and settled at the Conference.

(Continued From Front Page)

fought to save you from the stigma of being branded as Pariahs, for the preservation of their self-respect and yours. The struggle terminated in terms of Act 36 of 1908, under which registration certificates were voluntary, the production of which by the lawful holder constituted a complete answer to any challenge of the right to be here or the right to come here.

The settlement of 1908 was a "compromise" also. We were to be left in peace. The 1913-14 struggle was also based upon considerations of status and self-respect, but I am now principally concerned to point out that our trust and confidence in those who assured us that our registration certificates were to be our title-deeds to right of entry, residence and ordinary opportunities to prosper, has been betrayed again and again.

How are we going to meet the situation if this new Immigration Bill becomes law? Are we going to share the memory of our martyrs? To brand ourselves cowards and traitors to the Motherland presently struggling to achieve nationhood. So I appeal to my countrymen that when the time does come for united action, none of us will be falling in our duty to respond to its call in the struggle to retrieve that which has been lost. We shall get what we earn, what we deserve. Let us not forget that there are gains greater than money and fixed properties, riches and comfort.

Gentlemen, you must have noticed in the papers a notice to the effect that the scholars attending Indian schools will from the first of April be called upon to sweep and to scrub class rooms and not only that but they will be compelled to clean the lavatories of these various schools. The Provincial Council in its wisdom has made this regulation only for non-European schools. Another example of racial legislation.

European children are free from the performance of any of such tasks. The Government up to now has been paying a certain amount for school cleaning purposes. The amount was dependent upon the size of the building. These amounts were paid to the Principal and they had to engage some person or other to do the work. Now for the sake of economy the Provincial Council has decided to withdraw these grants and to make your sons and daughters road sweepers and scavengers. Will you parents allow such a state of affairs to exist? My only advice to parents is to instruct all their children to passively resist any instruction that may be given to them by the Principals of the schools. Let them become passive resisters. Protest should be sent to the Provincial authorities, the Educational Department and all the school boards. A resolution will be submitted to you and I ask for your unanimous support.

Resolutions

The following resolutions were then passed by the meeting:—

1. That this mass meeting of the Transvaal Indian Congress protests against the passing of the Immigration Amendment Bill being in the opinion of the Congress a violation of all solemn promises and assurances given by the Transvaal and the Union Governments in the past. This meeting appeals to the Union Government and more especially to Dr. Malan, Minister of the Interior, to suspend all further steps to make this Bill Law until such time as the Round Table Conference between the Government of India and the Union Government has taken place.

2. That this mass meeting of the Transvaal Indian Congress appeals to the Government of India and its Agent, to urge upon the Union Government to suspend the Immigration Amendment Bill until

such time as the Round Table Conference between the two Governments is held.

3. That this mass meeting appeals to Lord Irwin, the Viceroy of India, personally to interest himself in the removal of the proposed disabilities under the Immigration Amendment Bill, and to prevent a revival of the 1907 passive resistance movement.

4. That this mass meeting of the Transvaal Indian Congress appeals to the Indian National Congress and the leaders of India, and more especially to Mahatma Gandhi to urge upon the Government of India to make representations to the Union Government for the suspension of the Immigration Amendment Bill now before the Union Parliament, until such time as the Round Table Conference takes place between the representatives of the two Governments.

5. That this mass meeting of Indians in the Transvaal strongly protests against the degrading circular issued by the Provincial authorities to Indian schools to the effect that as from the first of April school children should sweep and scrub school floors and clean out their own lavatories. We protest against the said action of the authorities on the ground of racial discrimination and appeal to them to rescind their resolution.

Cables Sent to Mahatma Gandhi And Congress President

The following are the cables sent by the Transvaal Indian Congress to Mahatma Gandhi and to the President of the Indian National Congress:—

MAHATMA GANDHI, KARNACHI:—

"Proposed destruction protective value registration certificates to us to undo work of 1907 campaign and to be violation of compromise resulting in voluntary registration 1908. Mr. Ritch confirms. Please confirm or correct. We feel that such step by the Government justifies our returning to position we adopted in 1907. All labours and sacrifices of 25 years are threatened with total undoing by new Immigration and Asiatic Tenure Bills. Please bear us in mind also. Transvaal Indian Congress humbly offers congratulations your great work and prays for its fruition."

PRESIDENT, CONGRESS, KARNACHI:—

"Transvaal Indian Congress offers prayers complete success Indian National Congress deliberations. May Mahatma Gandhi's goal be fully reached. Appeal to you to reserve corner for consideration destructive legislation threatening us under new Immigration Bill already before Parliament and Asiatic Tenure Bill temporarily hung up."

Secretary T.I. Congress.

Third Reading Of Immigration Bill Passed

An amendment by Mr. Duncan on the third reading of the Immigration Bill, calling for the submission of the Japanese agreement to Parliament, was rejected by 55 votes to 15 after a debate that lasted all afternoon and evening. Col. Stallard attacked the Minister's power to fulfil the agreement in view of the terms of the Immigration Act, but in his reply the Minister said he had full power under the clause and regulation permitting the entry of persons of whom he had been advised through diplomatic channels. He said the Government's law advisers were satisfied in every respect of the agreement.

Transvaal Indians Welcome Mr. Andrews

Mr. C. F. Andrews arrived in Johannesburg from Capetown on Sunday morning the 24th March. He was met at Park Station by the officials and members of the Transvaal Indian Congress and many Pathans and Tamil Indians were also present. After meeting all the friends Mr. Andrews drove to the residence of Mr. Cassim Adam where he is putting up.

A huge meeting of the Transvaal Indian Congress was held at the Pathan Hall, Newtown. The hall was packed. Mr. L. W. Ritch and Mr. Kallentbach were also present. Mr. Cassim Adam, the Vice-President of the Congress, presided. In welcoming Mr. Andrews the President said:—

I take this opportunity of welcoming Mr. Andrews this afternoon among us, after his hard work at Capetown in our interest. There are obligations so overwhelming that words are too feeble for their acknowledgment. There are many rivers the magnitude of whose devotion owes to men such as can appreciate. In regard to our devoted friend Mr. Andrews, this is very much how I feel. Into what words can we put our grateful appreciation of Vinandoo Andrews' work for us, for India and for humanity. How can we hope to express our feelings. As his Master gave Himself for mankind, so has Mr. Andrews given himself to us and for us. We can but reverence and silently admire and perhaps envy a little. He is with us and we feel inspired and hopeful. He goes from us and we feel lost and helpless. To us he is a father and friend. His presence encourages us like unto the presence of a brave captain among his army, and like a great captain he has fought for a noble cause and again saved us from defeat and despair. "Our loving gratitude", Vinandoo, our friend, bless you" are perhaps the most welcome words I can offer you and those words I say from my heart.

Mr. L. W. Ritch paid striking tributes to Mr. Andrews' work and said that Mr. Andrews was a savior of the people. His was a labour not only of drawing together the people of India, but of uniting the people of the world, irrespective of race, creed or colour. Messrs. Prangl Desai, Signamoney, Mooljee Patel, Marjeebhai, Gopaldas (of Messrs. Irkaniwala Bros) Thambi Naidu, D. M. Narain, Tavaris and others spoke in high terms of Mr. Andrews' services.

On behalf of the Transvaal Indian Congress Mr. Cassim Adam and on behalf of the Pathan Society Mr. Mooljeebhai Menter garlanded Mr. Andrews.

Mr. Andrews in reply thanked all the friends for the kind words they had spoken about him and said how he had to leave Dr. Rabindranath Tagore in America and hurriedly had to come to South Africa to render such assistance as he could to the Transvaal Indians in their darkest hour. He said it was yet undecided whether the conference was to be held in India or in South Africa, but wherever it was to be held he would be present. "There are two reasons of my going to England at present. First of all my sister is very ill there and secondly Mahatma Gandhi will be soon going to England. I would like to go to England before Mahatma goes there and try to prepare the ground for him in England. Once again I thank you all and hope to see you back."

Indian Dealer's Licence

Witbank Council's Ban Set Aside

The decision of the Witbank Municipality that a general dealer's licence could not be given to an Asiatic named Patel was set aside with costs by Mr. Justice Thindall at Pretoria, and the matter was referred back for rehearing, in which, the judge stipulated, the Mayor should not participate.

One of the points on which the municipality refused the application was "that a store on a site where there was a hidden corner and where vehicles stopping in front of the shop would have to be drawn up in the narrow road, would constitute a danger to a pedestrian to pedestrians and vehicles." It was on this point, which was an entirely new question of law, that Patel's appeal succeeded.

The judge said he had also come to the conclusion that the Mayor ought not to have sat on the committee, as he had expressed opinions that showed he was opposed to the application, and was therefore biased.

Benoni Opposes Japanese Agreement

At a meeting of the Benoni Town Council a letter was read from the Benoni Chamber of Commerce drawing attention to the danger of the Japanese Agreement.

Mr. Noutall said the Council should give the Chamber its whole-hearted support. The Treaty was a menace to the country. They had had sufficient trouble with the Chinese years ago, and they did not want to risk a repetition.

Mr. Coward added that the Council should register an official protest. If Japanese were allowed to trade in the country it would mean the degeneration of the White workers.

Mr. G. J. Brown moved that the Council endorse the views of the Chamber of Commerce and that a protest against the Agreement be forwarded to the Prime Minister, the Minister of the Interior and the Member for Benoni. Under the Treaty, he said, it might become possible for Japanese to open stores in the town. The Council had always set its face against allowing Asiatics to trade in the centre of the town.

The motion was carried.

"Yellow Peril" Nonsense

Japanese Foreign Office Statement

A Reuters message from Tokio states:—

The Japanese Foreign Office characterizes as nonsense the "yellow peril" cry, which according to a report from South Africa, has been raised throughout the Union following the conclusion of the "gentleman's agreement" in regard to passport visas for Japanese entering the Union.

The Foreign Office denies that a special agreement has been reached, but admits that an understanding has been arrived at to relax restrictions on the entry of Japanese.

The Japanese Foreign Office states that there are only 15 Japanese resident in South Africa, including members of the Consulate and their families.

Viceroy's Farewell To Assembly

New Delhi, March 28.—Lord Irwin, Viceroy of India, had a memorable leaving-taking on his last appearance in the Legislative Assembly. He was greeted with prolonged applause and delivered a brief formal speech announcing a small conference of Leaders to discuss the situation arising from the rejection of the Budget.

Lord Irwin expressed his gratitude to the members who, disregarding the risks and reproaches, had attended the Session and prevented a rude setback to Indian Parliamentary progress.

After the Viceroy had shaken hands with members individually the Assembly rose and cheered him.

Viceroy's Answer To "Iron Hand"

Advocates

New Delhi, Friday.

A striking answer to the advocates of the "Iron hand" policy in India was given by the Viceroy at a farewell banquet here. He said there were those who saw in the present situation merely a movement engineered by a negligible minority which a firm Government could suppress. Lord Irwin expressed the opinion that such a diagnosis was superficial and distorted, and wholly divorced from reality.

Nobody could deny that there was sedition in India, but Britain would delude herself if she did not recognise that, beneath the distinction of community, class and racial circumstances, there was growing an intellectual self-consciousness closely akin to nationalism. *—Renter.*

India Congress Opens

Karachi, March 30.—Cries of "Why drag in Gandhi's name every time? Why take shelter under his name?" indicated the temper in which the Congress Subjects Committee received Rajgopalachari, a member of the Working Committee, when he moved a resolution regarding Indians in South Africa and East Africa and remarked that Gandhi approved it as it stood.

The resolution, which was ultimately adopted, expressed alarm at the trend of events in South and East Africa and declared that the contemplated legislation was a contravention of promises, and in some respects even constituted an attack on the Indian's legal rights.

The resolution appealed to the Government concerned to make out to Indians the necessity of justice as they would claim for their own nationals in the free India.

Rajgopalachari, when he was interrupted, asked the audience to let him have his say and explained that Gandhi approved the draft resolution but was not present, as it was his "allence day."

Striking Scene

The scene at the opening of the National Congress was a striking one.

More than 5,000 delegates and several thousand visitors of all ages squatted in a vast open air stadium called Motilal Pandu (tent) in memory of the late Pandit Motilal Nehru.

Several spot lights were concentrated on the stadium when Vallabhai Patel rose at dusk to deliver his address.

The speeches were magnified by means of loud speakers.

Gandhi, with Vallabhai Patel, was given an ovation as he entered and sat with members of the Working

Committee on a dais several yards from the rostrum. The inaugural addresses were brief and were cheered from beginning to end.

Sardar Kishan Singh, the father of Bhagat Singh, who was excited in connection with the Lahore conspiracy case, in response to the audience's invitation to speak, urged the young men not to be carried away by mere enthusiasm, but to be guided by wisdom.

Congress reached the apex of its proceedings in a three-hour debate, as a result of which it passed a resolution confirming the Irwin-Gandhi pact, reaffirming the goal of independence and demanding complete control of the army, foreign affairs and finance.

The resolution also appointed Gandhi as head of a Congress delegation to the further Round Table Conference.

End Of Congress Session

Karachi, April 1.—Storms of noisy enthusiasm resounded throughout the town at midnight denoting the end of the All India Congress, whose final act was the unanimous adoption of a resolution consisting of an elaboration of Gandhi's famous 11 points, forming an official definition of "Swami."

The resolution demanded an Indian Native Government endowed with various fundamental rights, and laid down a catalogue with detailed provisions which included:—

Abolition of the Salt Duty;

Control of the exchange and currency policy and military expenditure;

Reduction of expenditure by at least half;

Fixation of wages for industrial workers;

Protection of Indian cloth by the exclusion of foreign yarn;

Limitation of civil servants' salaries to £150,

"Under Swami even the Viceroy will not be paid more than 500 rupees a month," declared Gandhi, and added that the foregoing would represent the demands of the members of Congress at the Round Table Conference.

The final session was protracted by the President's ruling that no decision could be reached until the return of Hindus and Moslems who were temporarily absent at prayer.

All India "Cabinet"

Fifteen members of the Congress have been elected as a "Cabinet" by the All India Congress Committee.

The Cabinet includes Gandhi, Jawaharlal Nehru and Mrs. Nalin, with Vallabhai Patel as President.

They are likely to represent Congress at the new Round Table Conference. *—Renter.*

London, Monday. The Karachi correspondent of *The Times* states that more than 50,000 attended the opening of the first general session of the Congress. "Radicals," or Youth League, threatened to make trouble, but soon realised that the weight of numbers was against them and after a procession they held a small meeting near the main one.

The Congress session was orderly, and the speakers were heard in silence.

A Renter message from Karachi states that the Congress Working Committee have endorsed the Irwin-Gandhi agreement; the plenary session of the Congress, which is now finally considering it, is very unlikely to reverse the decision.

Vallabhai Patel, in an unusually terse and businesslike presidential address at the plenary session, said he did not doubt that the Congress

would endorse the settlement. He declared that they would never allow the British to control their defence, but there was no reason why they should not receive English assistance where military skill was required. They would not divide the financial control and the civil service must be heavily reduced, added the president.

The most rapid method of reaching Hindu-Muslim unity was to let the Moslem minorities write out their demands, and he would endorse them.

The plenary session endorsed the resolutions adopted by the Working Committee and the Subjects Committee urging the release of all political prisoners, declaring the communal riots at Cawnpore, and appointing a committee to enquire into the causes of the riots.

Safeguards For India

Telegram From Mr. Benn

London, Friday.—According to the *New Chronicle's* Karachi correspondent Gandhi has received from Mr. Wedgwood Benn a telegram assuring him that in any future round-table conference the constitutional safeguards will be regarded as entirely open for discussion.

This is held to have removed Gandhi's objections to attending future conferences on the constitution, which arise from Lord Stankey's recent statement on the feasibility of the safeguards. Counting on the eve of the Congress meeting this telegram will tremendously strengthen Gandhi's hands against the extremists, especially as Pandit Jawaharlal Nehru has now decided not openly to oppose the Delhi treaty.

Nehru admitted privately that he is not in favour of it, but added "I am a disciplined soldier and must therefore remain loyal to our leader Gandhi."

Gandhi And Riots

The *Times* correspondent at Karachi says the Cawnpore rioting has plainly depressed Gandhi. "I feel troubled and grieved," he confessed yesterday. The unpleasant reality of communal conflicts has already thrown a shadow across the deliberations of the Congress.

In a public speech last night Gandhi, with great emphasis said that if the Hindus and Moslems continued to divide India he would retire, go on hunger strike, and starve himself to death.

Asked if in the event of the Hindus and Moslems being unable to reach an agreement he would accept the principle of British arbitration, he answered, "I should feel the deepest humiliation if it were necessary to refer the greatest of India's problems to Britain."

Gandhi said he dared not prophesy what would happen if the Congress refused to ratify the Delhi pact. "I refuse to face such a tragedy until it occurs," he said, but he admitted that he would not be surprised if serious opposition appeared.

Mahatma Gandhi's Speech At Karachi

A Roster's message from Karachi states:—

Mr. Gandhi held tens of thousands of people spellbound for nearly one hour when he delivered an address on the Congress grounds.

"None can harm me," he said. "As long as God wills I shall serve India. Gandhism, which my young friends shouted down yesterday, will not die with me, or will its believers."

Referring to the black cloth Roster presented to him on Thursday on his arrival at Malir, Mr. Gandhi said that if the youth who gave it to him "came and confessed the error of his ways he would return it to him."

A later message from the same source states that "it appears that Mr. Gandhi is ready to stake his career on the Congress vote."

Sitting before his spinning wheel in his hut in the Congress camp, Mr. Gandhi told a group of journalists that if the Congress rejected the settlement arrived between Lord Irwin and him at Delhi, the only course open to him would be to retire temporarily from political life as the rejection would be tantamount to a vote of no confidence in himself. If the agreement was ratified, Mr. Gandhi said, he would not accept an open mandate from the Congress to the Round Table Conference, but would ask for a restricted mandate defining the terms of independence and safeguards.

New Postal Rates

Announcement By Postmaster-General

It is officially announced by the Postmaster-General that, with effect from April 1, 1931, the postage rates on the undermentioned classes of postal articles posted in the Union for delivery within the Union, South West Africa, Bechuanaland Protectorate, Rhodesia and the Province of Mozambique will be as indicated:—

Letters, 2d. for the first ounce and 1d. for each additional ounce.

Postcards (single), 1d.; reply paid, 2d. each.

Accounts, receipts and invoices, 1d. for the first four ounces and 1d. per two ounces thereafter.

With effect from the same date the letter rate to the United Kingdom, the British Dominions, Egypt, Palestine, and the British possessions will be 2d. for the first ounce and 1d. per ounce thereafter.—Roster.

Situation Wanted

A Senior trained teacher, of 20 years' teaching experience in the Educational Department of Gujarat, requires a post in any part of Africa. Has, also, experience in Drawing, etc.

Please write soon to the address below:—

HIRALAL LALLURAM DAVE

Nani Hamam, Ghee Kanto,

AMMIDABAD, (India)

FREE! FREE!

The most interesting book

VAIDYA VIDYA

sent gratis and post free. Apply to:
MADAN MANJARI PHARMACY,
Jamnagar, Kathiawar, (India.)

Transvaal Indian Football Association

At the annual general meeting held at the Trades Hall on Monday 30th March 1931, the following were elected for the Season viz:—

Patron: Sir Kurma V. Reddi, Kt. B.A.I.L.A.
President: Willie Ernest, Esq., Hon. Life Vice-Presidents: Messrs. Harry Peters, V. S. Pillay, and David Ernest, Hon. Vice-Presidents: Messrs. Junni F. Marrian, S. M. Pillay, R. Maharajb, Ramlal Muleo, L. R. Maharajb, Hon. Secretary: K. Narasamy, Esq., Hon. Record Clerk: Rev. B. L. E. Sigamoney, Hon. Treasurer: Hamed Khan. Delegates to S.A.I.F.A.: Messrs. J. F. Marrian and S. Ernest.

Rangers Football Club

The annual general meeting of the above Club was held at Vrededorp, Johannesburg, on Sunday last when the following were elected:—

Patron: Mustapha Hassan Esq., Vice Patrons: Messrs. V. L. Jack, and Jacob Morgan, President: Hamed Khan Esq., Vice Presidents: Sir Kurma V. Reddi, Col. Deneys Reitz, M.L.A., Messrs. B. Penchar, J. Daleski, S. Jacobson, C. I. Effane, E. Glickman, L. Sachs, W. D. McFarlane, I. Lewis Meskin, J. R. Rhoif (Jnr.), Rhoif (Sen.), Geo Hatch, E. Jamal, S. M. Nana, Osman Hassan, R. Kanji Valley, Ebrahim Virjee, J. M. Sackes, Philip Morris, J. Anrohnson, Nares Parbhoo, J. G. Vandeyar, and A. Rahman, Secretary: K. G. Moodley Esq., Treasurer: K. Vangatas, Delegates to T.I.F.A.: K. Vangatas, K. G. Moodley, R. Vandeyar, Captain: Mr. K. Narasamy, Vice-Captain: Jacob Francis, Committee: Goolam Ali Rayji, V. L. Jack, K. Narasamy, K. Vangatas and M. Ramsamy.

Estcourt News

[BY JAMES AUGUSTINE]

BELLS WIN OVER NESTLES

A friendly match was arranged by the Bells F.C. against the Nestles Indian Football Club, which took place on Sunday the 21st March 1931, at the Hotspurs' Ground. The whistle was entrusted into the able hands of Mr. Claude A. Lalla. The match commenced at 3 p.m. From the commencement it was of a very fast nature, and both teams played well. The Nestles F.C. had two good tries at the Bells' goal but without result. Half time blow off without any score. The Bells thereafter played with a determination to score. Joe Augustine netted the first goal for the Bells. The Nestles centred and made a dash in the Bells' area but the full backs soon cleared the ball. A second dash was made and the Bells' goalkeeper was tested with a shot from the goal area from James Augustine. Gundiyl for the Bells kicked a good corner and Peter David scored the second. In a few minutes of play the Bells again registered their third goal.

Due credit must be given to the Nestles F.C. who are a new team and most of the players are just learning the game.

Messrs. Baldaw Singh, Abdul Ganga, G. Krippe, and James Augustine, all ex-members of the Shamrocks Football Club, have decided to play for the Nestles Football Club.

ALL ROUNDER

...is invaluable
to his side

PEGASUS

THE PETROL FOR "ALL-ROUND" PERFORMANCE
—and with Pegasus, always use *Mobiloil*.

VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA, LIMITED

PEGASUS is South Africa's famous "all-round" performer. When you buy Pegasus you buy—
UNIFORMITY—QUICK-STARTING
NO KNOCK—ACCELERATION
POWER—ECONOMY

all of which are essential to proper "all-round" petrol performance.

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ੨੬ ਭੁੰ.

ફિનિક્સ, શુક્રવાર, તારીખ ૩ એપ્રિલ ૧૯૩૧

284 28

રાઉન્ડ ટેબલ કોન્ફરંસ અને ટ્રાંસવાલ

(લેખક—સી. એફ. એ.કે.એ.)

આ વરસે દલે કેપટાઉન એઓમેંટની જગ્યાએ દરીયર તપાસ કરી હારે સર્વિસ ટેબલ ડાન્સરોનેના મોટા ભાગનો સમય ટ્રાંસ-વાલમાં વરતા દોહીલાઇએને જગતા પ્રજામાં રોકાયેલા એઓમેંટને વિષે દરીયા કાંઠા છેલ નહિ. મર્ડ વેળા જગ્યાએ સર્વિસ ટેબલ ડાન્સરોસ ગળેલી અને કેપટાઉન એઓમેંટ સચેલું હારે એવી રજા હતી કે જેમ ખીલ પ્રજાને ઉપર ડાન્સરોસમાં ખ્યાલ આપવામાં આવ્યું હતું તેમ ટ્રાંસવાલની મુશીબતો વિશે ખ્યાલ આપી સકાયું નહતું. આનું મુખ્ય પ્રયોજન તે એલ હતું કે દોહીલાઇને જે પ્રતિનિધિઓ આવ્યા હતા તેઓનો સર્ગના પ્રયાસ એકજ સ્વયં બિંદુ તરફ દોતો અને તે કલાસ એરી-જાન ખીલને ઉઠાવી દેવાનો હતો. કલાસ એરીઆજ ખીલમાં દોહીકેને ફરજીયાત રીપેરીએટ કરવાની અને ફરજીયાત રીતે દોહીએને મારાઓમાં અલગ વિસ્તારમાં રાખવાની યોજના કરવામાં આવી હતી. દોહીના પ્રતિનિધિઓને તે વેળા આ બર્ગર યોજનાની સામે સહવાનું રહેલું હતું. આ ઉપરથી એ વાત બિંદુબદ્ધ રમટ હતી કે દોહી આવેલા પ્રતિનિધિઓને ટ્રાંસના ઉપર જે કુમનો કરવામાં આવ્યો હતો તેનો ખ્યાલ કરવાનું કાર્ય પહેલું હાથ ધરવાનું હતું. આખા સાંઘ્ય આ-દિકામાં વરતા દોહીએને તે ખીલ લાગુ પડતું હતું અને તેમને સૌને બારે નહચાન ચાપ એવું હતું એટલે પ્રતિનિધિઓને એ ખીલને કેવી રીતે ઉઠાવી દેવાનું તેનોજ વિચાર કરવાનો હતો. આથી રીપેરીએકન અને ઇન્ફોર્મેશન એ જે પ્રજાને ઉપરનીજ સર્ચ મુખ્ય મર્ડ પડી હતી. ટ્રાંસવાલ અને કેપના દોહીએને પણ તે ખીલ લાગુ પડતું હતું પરંતુ મોટે ભાગે તે નાટાલના દોહીએ માટે તે બારે બર્ગર હતું. એઓમેંટમાં જે મુળ લાભ મેળવાયો હતો તે અપહીકેમેંટ—કલતિ વિષેની કલમ હતી. અને તેની અસર ટ્રાંસવાલના દરતા નાટાલને ખરી રીતે વિશેષ લાભવાની હતી. ડેટલીઠ આડકતરી રીતે પણ તે એઓમેંટથી ટ્રાંસવાલને પણ લાભ થયેલો છે. અને અવિષ્કમાં પણ પછા લાયો કરો. કારણ કે એઓમેંટમાંની ઉત્પત્તિની કલમ એ અવિષ્ક માટે પણ ચાલુજ રહેશે. ખરી રીતે એ કલમ મેળના ચાર્ટ જેવી છે કારણ કે હરદમેજાં આપણે આ ઉત્પત્તિ કલમ આગળ ધરીને આપણા ઉપર ચતા કુમલાઓની સામે ચક્ર ચકીયું. સમયના પહેલ સાથે આ ઉત્પત્તિની કલમની અસર તે બરીજ જેકે આને વરતુ રિલિય એ વિષે નિરાસાજનક લાયો છે છતાં એ વાત આને સાચી જ છે કે લાલના એઓમેંટને પરિણામે નાટાલમાં જાલો પ્રોલેજની સ્થાપના થયું અને બીજી રીતે એવી નાટાલને હાથપે

પણી કહે છે બધારે ટ્રાંસવાલમાં એનો કામદો અત્યંત ધીર છે. તેથી આ વેળા હવે આવળી કોન્ટ્રેસમાં મુખ્યત્વે કરીને ટ્રાંસવાલની મુશ્કેલીઓ વિશેષ મુખ્ય ખ્યાન આપાવે છે. બીજા શેષ છે તેની સાથે નાટક અને કેટલાક પ્રાચીન જરૂરીયાતો ઉપર પણ કોન્ટ્રેસને ખાસ ખ્યાન આપવું જોઈએ. સુનીયનના પ્રતિમાં આવવા જવાની છુટ દોવી જોઈએ એ પણ એક મુખ્ય સલાહ છે. એ વાત તો હવે સ્પષ્ટ છે કે ટ્રાંસવાલની મુશ્કેલીઓને કોન્ટ્રેસમાં આ સમયે પહેલું સ્થાન મળશે. કારણ કે પહેલો હુમલો ટ્રાંસવાલ ઉપર થયેલો છે. ટ્રાંસવાલ એટીઆઈકે લેન્ડ ટેન્સર ખીલ, અને ટ્રાંસવાલનાં રજીસ્ટ્રેશન સર્ટિફિકેટ ઉપર હુમલો કરવું ઇંગ્લીએશન ખીલ આ એ મુખ્ય પ્રશ્નો છે. આ બંને બીજો ટ્રાંસવાલ ઉપર હુમલો કરે છે એટલે કોન્ટ્રેસમાં એકાએકની ફરી તપાસ થાય તેમાં આ વસ્તુ સ્થિતિને પ્રથમ સુધારવામાં ખ્યાન આપવું જોઈએ. બધારે ટ્રાંસવાલમાં જે સ્થિતિ ઉપસ્થિત થયેલી છે તે સ્થિતિ ચલાવી બધ કલાપ નહિ. મારી હમેદ તો એવા છે કે હોલ્લી આવનાર પ્રતિનિધિઓએ આ વેળા આ વસ્તુ સ્થિતિમાં ફેરફાર કરાવવા જમાવ પક્ષમાંજ માત્ર રહેવું એટલું નસ નથી પરંતુ ટ્રાંસવાલનો સોનેરી કામદો એ જીલતિની કલમથી કેટલો વિરુદ્ધ છે તે ચોક્કસ રીતે બતાવવું રહ્યું. ઉમલિની કલમમાં સરકારે બહેર કરેલું છે કે સુનીયનમાં વસ્તી હોદી પ્રબળી જીલતિ કરવી એ સરકારની ફરજ છે. એ સરકારે વચ્ચે થયેલી આ પવિત્ર સંધી છે અને તે સારથ આફ્રિકાની પાલમેંટ અને સીનેટ આખા સુનીયન તરફથી સ્વીકારેલી છે. બધાં સુધી આ એકાએકનું અસ્તીત્વ છે હાં સુધી આવા એકાએકના બંને સરકારને વધનદર્તા છે અને આવની કોન્ટ્રેસની પ્રથમ ફરજ એ રહેશે કે અપલીકેટમેંટ—ઉમલિની કલમને દરતાથી પાછી રચુ કરવી અને તેની ચોક્કસ મતબજ થી છે તેની બ્યાખ્યા કરવી. અને તેના અર્થ એવું છે કે ટ્રાંસવાલના હોદીઓની સ્થિતિની જરાબર ચર્ચા નવાજ દ્રહિમિંકુથી કરવી. અને એ દ્રહિમિંકુથી થયેલી અર્ચામાંથી અવધાર પરિચામ નીકળા કહશે એવી આશા દૃ રાખી રહેલો છું. હોદમાં પણ આખરે સુદર સમય આવતો જાય છે અને સારથ આફ્રિકાની સુનીયન સરકાર ઉપર તેની સારામાં સારી અસર થયેજ એ વાત પણ નિર્વિવાદ છે.

નોંધ અને સમાચાર

લોર્ડ ઇરવીનની સાચી જાણ

હિંદના વેપારસરોવર લોર્ડ ઇરવીન હવે થોડજ દિવસમાં હોંદ કોટી વિલાસત માલ્યા બરી. ન્યુ દોહરીમાં તેમને વિદાય-ગીરીનું એક ખાલું આપવામાં આવ્યું તે વેળા તેમણે હોંદમાં ભોખાંદી હાથે કામ લેવાની સલાહ આપનાર વર્ગને એક રૂપિય જવાબ આપતા તેમણે જણાવ્યું હતું કે હોંદમાં એવા માણસો એવું માનવા વાળા પડેલા છે કે હોંદમાં આચારની જે રીતિવિધ છે તે અગવળ માત્ર એક બહુમતિ પક્ષજ અહારી રહેશે છે અને એક મજબૂત સરકાર જે અગવળને જરૂર હાવી રાખે. લોર્ડ ઇરવીને જણાવ્યું કે હોંદની હાલની રાજકીય અગવળનું આખું લાભ એક છે તે ખરેખરી વસ્તુ રિયલ સમજતોજ નથી. તે માત્ર ઉપલબ્ધ દ્રષ્ટિથી જોઈનેજ વાત કરે છે. હોંદમાં રાજકોટ કેવાઈ રહેશે છે તેની કોઈ પણ માન્યતા ના પાડી શકે. એમ નથી પરંતુ વિલાસત જે-એ વસ્તુ રિયલિને ન પારખે કે-હોંદમાં જુદી જુદી ભાતિયા છે, જુદા જુદા વર્ગો છે અને આમાંજ સંમેલો છે તે સર્વાની નીચે જુદાપૂર્ણકની આમ જાણિતિ ઉત્પત્ત થઈ રહેલી છે અને તેનો રાજત્વની સામે નીકટનો સંબંધ છે. આ વસ્તુનો ખોટા સ્વીકાર ન કરે તો તે ગ્રામીણ ખામ છે. હોંદને સ્વાધીન બનાવવાની જે લામજા અને જાણિતિ આમ વર્ગમાં પ્રસારેલી છે તેનો મોહસ ખ્યાલ હોંદમાંથી હુંક સમયમાં વિલાસત માલ્યા બનાવ આ બધા વેપારસરોવર છે તે એમના આ જાણક ઉપરથી એક જાણ છે. સવિનયભાવની લડતને હામી દેવા અખતમાં સખત હમનનીલિ વેકે લોર્ડ ઇરવીને વાપરેલી છે છતાં હોંદમાં આ વેપારસરોવર માટે અપૂર્ણ માનની સાગણી શોધના હલકમાં છે તેનું એક કારણ એ છે કે હોંદની ઉત્તિ કામ તે માટે એમણે એમની કામગીરીમાં સુંદરમાં સુંદર લાગણી બતાવેલી છે. બીરીજ સાચાત્વમાં હોંદ ખ્યાલ કોમીનીખતસો સાચે સમાન દરજ્જે બોજાયે અને હોંદ પણ કોમીનીખત રોટલ પ્રાપ્ત કરે તે માટેના એમણે વધુ પ્રયાસો કરેલા છે તે વાત જાણીતી છે.

અર્ધ નાગ રૂકીર

કેપ્ટાઈનની રેલરી કમળ સપક્ષ એક ખાલુ આપતાં રેખ. સી.એ.એ. એકરે વર્ણવ્યું હતું કે ઇરવીન આંધી સમાધાનના પરિણામે હોંદમાં કાંતિ સ્થાપાએ એવી આજ્ઞા પુર્ણ રીતે રાખવામાં આવે છે. માર્ગ માલની રત મા તારીએ કરાંચી કદેરની અંદર મહાસમાની પુર્ણ એક મળનાર છે તેમાં આ સમાધાન સ્વીકારવાની દરખાસ્ત આપશે. આ મહાસમા મુંબઈ મલા. માંજ મળનાર છે અને મહામાજના એક ચુસ્ત અનુયાયી સરકાર વલભભાઈ તેના પ્રમુખ સુદમાં છે એ જે વસ્તુ ઉપરથી એ જોઈપુ બાજે છે કે ઇરવીન આંધી મગધાનીતો મહાસમા સ્વીકાર કરશે. લંડનમાં કનગરવેરીય પક્ષમાં મતભેદ પડેલા છે એ જાણી ગ્રાધીલને કીકગીરી ગામ છે પરંતુ મતે જરાયે શંકા નથી કે ગાંધીજીને જરૂર પડેદ મળશે. મહાસમા ગ્રાધીલને કમુ તમે કહીર કહીને વીન્ડન અર્થે હિંદના પ્રમ ઉપર મોહવાની તેની કામગીર નથી એ સાબિત કરી આપ્યું છે. આ એક એવી જાણ અપમાન છે કે જે હોંદમાં રહી જુલસે નહિ. વિલાસતમાં હોંદની રાજનીતિ વિષે જે મતભેદ ઉપરિધેલ થશે તો હોંદમાં તેનો અર્થલ મંચોર પક્ષો પક્ષો સિવાય રહેશે નહિ.

મી. બોલ્ડવીનની મજબૂત રિયલિ

વિલાસતના કનગરવેરીય પક્ષના પેટલાક સભ્યો મી. બોલ્ડવીનની સામે થએલા છે અને તેઓ એ પક્ષના નેતા તરીકે તેમને દૂર થએલા જોવા પ્રયત્ન છે લંડનમાં સેન્ટ જોહ્નસમાં એક ખાલ મલેકજન થયું હતું તેમાં કનગરવેરીય પક્ષના જે હરીફ ઉમેદવારો હતા. એક સભ્ય મી. ડે. કુપર મી. બોલ્ડવીનના અનુયાયી હતા અને બીજા સભ્ય સર અરનેસ્ટ પીટર જેઓ લોર્ડ રાજકીય અરનેસ્ટ મી. બોલ્ડવીનના રાજકીય દુરમત છે તેના પક્ષના હતા. આ સુદથીજ વિલાસતમાંજ નહિ પરંતુ આખા બીરીજ સપ્તાખમાં બારે ખ્યાન જે-અંચું હતું. આ સુદથીની શકતમાં પ્રથમ વાર હોંદના પ્રમને અંદર ખેંચવામાં આવ્યો હતો. પેટલાક વર્તમાન પત્રો જેઓ હોંદ વિષે બોલ્ડવીનની રાજનીતિને પસંદ કરતાં નથી તેમણે પોતાના પત્રોમાં હોંદ અને ગાંધી વિષે મહાગા કરીને લખ્યું હતું. 'કેપ્ટાઈન મીર' પત્રે મહાગા કર્યું હતું 'મી. બોલ્ડવીન' 'મી. ડે. કુપર' અને હોંદને ઉમાર. કેપ્ટાઈન મીર પત્રે લખ્યું હતું 'મી. સેન્ટ જોહ્નસમાં થું બને છે તે બાવીસથી એક રજા છે.' એ પત્રે લખ્યું હતું કે હોંદને થું ગાંધી અને તેની એનાર્સિસ ટોળીને કારણે રહી દેવામાં આવશે? મી. બોલ્ડવીનના અનુયાયી મી. ડે. કુપરે એક રાતમાં જ બીરીજમાં કાલજ આપતાં જણાવ્યું હતું કે મને જે મત આપવા માં આવે તે મત ગાંધીનેજ આપેલો મહારો એવી જાણવાનો આ સુદથીજે અંગે કરવી એ હલકની જલનકરી કરવા જેવું છે. આ સુદથીજ પરિણામ નહાર પડ્યું છે અને તેમાં મી. બોલ્ડવીનના અનુયાયી જી. ડે. કુપરની બારે-વધુ મતિથી મોટી રતેદ થઈ છે. આ વિષય મી. બોલ્ડવીન અને તેની હોંદ વિષેની રાજનીતિનોજ થએલો મહાગ. મી. બોલ્ડવીનની કનગરવેરીય પક્ષની આજેવાની સામે જે ઝૂંબેજ ચલાવનારાઓ હતા તેમના હાથ આ રતેદથી હવે નીચા પડ્યા છે.

મેસર. ઇ. એમ. બાલી અને આંદાલાદ મીયાંનખાન

કરખના અણીતા વેપારી મેસર. ઇ. એ. તખતની કુપની વાળા અને ગ્રાંસેસ સામે રહી હોંદી કામના જાહેર કાર્યમાં હોંદ રત લેનાર મી. ઇ. એમ. બાલી પોતાના નવા મર્મપત્ની સામે મયા ખુબસરે રહીમર "કેન્ડા" પ્રમુદે કરખન આવી પડેલા છે. તેઓને અમે અંતઃકરજથી આવકાર આપીએ છીએ. મી. બાલીએ ગ્રાંસેસની બલનેલી ઉપરોગી સેવને કામથી આલણી નથી. જુલકાળમાં કામના જાહેર કાર્ય અને ગ્રાંસેસને મદદ કરવામાં જે વિલાસ તેઓએ બતાવ્યો છે તેમાં તેઓ હવે જી ઉમેરો કરી જાહેર કાર્યમાં ખાજા બાજ લેતા થઈ જશે એવી અમે અંપૂર્ણ ઉમેદ રાખીએ છીએ.

બીજા અણીતા વેપારી મેસર. જી. એમ. મીયાંનખાનની પેદીના મલેક મી. આંદાલાદ જેઓ ગાંધીજી અને મી. એન્ડરજના પ્રથમ મીત છે તેઓ પણ સ્વીમર "કેન્ડા" પ્રમુદે મયા ખુબસરે કરખન આવી પડેલા છે. તેઓને અમે અંતઃકરજથી આવકાર આપીએ છીએ મી. આંદાલાદ પોતાના રીચા મી. પ્રમુદને કુસેનને પોતાની પેદીનો અર્થ કાલ્કાર સોંપી હતું તો મયા કીમેન્જર માસમાંજ હોંદસ્તાન મયા હતા મજા મર્મ લા. ૧૦ માર્ગના રાજ મી. કુરખન કુસેન કું માર્ગની કોમળી મરજુવાનીમાં રજાવાસ પામવાના કુખવાચક

સામાજીક સંવિગ્નતા માટે, આંદોલનને દેશભીં વસતી આલ્પ આનં
વડું છે. પરમજીના દીવસોમાં માટે, આંદોલન કુપર આવી
મહેલી મહાન આલ્પતરી ત્રિય લેતાં આને આનંદ દુઃખ યાત
કે. માટે, આંદોલનને કોયેલી મહાન આને સોલ્પનક જોડમાં
તેઆ અત્રે આને આંતરજીની દીલસોજી મરતીએ છીએ.
મજર તેઓને મરજી આપો.

મહાત્મા ગાંધીજી સામેજી સ્વયંચાલક

૩૨) સીધી રૂટથી એક નામ દર્શાવે છે કે અંદરના ગણક
રેખાકેન્દ્રશીલમાં સીધા પ્રાંતને મુખ્યથી જુદો પાડી તેને એક
અલગ પ્રાંત બનાવવાનો નિર્ધાર કરવામાં આવ્યો છે તે વિશે
સીધાના હોદ્દાઓએ મદદગારી સાથે સહાયતા આપવાની લક્ષ્ય
આપી છે અને મુશ્કેલીઓની સીધાને મુશ્કેલી અલગ પાડી
નાખવાની માગણીને ન સ્વીકારવા જણાવ્યું છે. સીધાને
અલગ પ્રાંત બનાવવાની દરખાસ્તથી હોદ્દાઓ અત્યંત ગુસ્સે
થયા છે સરકારમાં મળેલી પાંચ દળોના હોદ્દાઓની એક સભામાં
દરેક પક્ષના દરવાજાં આવ્યો છે કે અંદરના મંત્રીઓ ઉપર
આ વિષયમાં દબાવણ મહત્વની. આ દરખાસ્તને રાખી રાખવી
તેના કરતાં પોતાના જન સુખાવવાનું તેઓ પક્ષ કરશે એમ
તેઓએ જાહેર કહ્યું હતું.

ଜମିନୀର ଉପର ସ୍ତରରେ ଥିବା ମୃତ୍ତ୍ୟୁର ଉପର ସ୍ତରରେ ଥିବା

જાપાનની સામે યુનીયન સરકારે જે એપ્રોચેડ કર્યું તેથી યુનીયનમાં જે જનરલરન ખળભળાટ થયો છે અને જાપાનના અન્ય વિશે યોદ્ધારો થઈ રહ્યા છે તે સમાચાર જાપાન મળતાં જાપાનની સરકારની ફરિન એપ્રોચેડ હતાને છે કે જાપાનની સરકાર સાથે ડાક ખાસ એપ્રોચેડ થયું નથી મરતું જે વાત સાચી છે કે જાપાનીઓ સામે યુનીયનમાં હાખલ જવાના જે પંધનો મુશ્કેલીમાં આવેલાં છે તેને હીલાં બનાવવાની જમજીની યુનીયન સરકાર સાથે થએલી છે. યુનીયનમાં જાપાનીન અન્ય એવી જુઓ : જે થમ રહેલી છે તે જર્મી વિનાની વાલ છે. સાલિય અધિકારમાં આપ પદર જાપાનીસો છે અને તેમાં જાપાનીસ ડોનસલ અને તેના કુટુંબનો સમાવેશ થયું થમ જામ છે.

‘**ਪੀ ਤੀਪੁਰੀਤਨ**’

પ્રેરિશીયામાં 'ધી રીપબ્લીકન' નામનું એક નવું પત્ર નીકળ્યું છે. આ પત્રને આશ્રય આ મુદ્દામાં ખતે રીપબ્લીક રચાવવાનો છે. આમ આવાનો પ્રધાન મી. પેરિના બેલેન મીસીક સીકસ મોરડીક અને પ્રેરિશીયાના એક નોજવાન એકવોલેટ ફોર્સ્ટર એમ. સ્ટીન પુરસ્કર તેના અધિપતિ છે. તેના પ્રથમ અંકમાં દક્ષિણવાળા આબુ કે અમારો આશ્રય રીપબ્લીકનો છે. તેથી અમે કાઢીવાડના દુશ્મને છીએ. અમે અંચોનો દુશ્મને નથી. અમે અંચીજાળાપા મોજતા આવેશ અંચીક-સને દર્શાવવા શક્તિએ છીએ કે છંદાકમાં જે મોટા મુડીવાહીઓને વર્ગ છે તે તમારો દુશ્મન છે તેમજ અમારો પણ છે. તેજ-તાલીસ પાર્ટમાં અમને સ્થાન નથી. આ પાર્ટની મદદ મળે વરણ સ્થિતિને સુધારવી જી અશક્ય છે. આ પાર્ટની સંસ્થામાં જનરલ હર્ટગોમને મોજ એ હમરો છે મી. પીર મિલ્કર, જનરલ કેપ અને મી. પીર જેવા મજાસો જેમને અમે સામા અનસવાર વાહી માનવા દતા તેજા જનરલ હર્ટગોમની સાથે જાણી મજા છે અને વૈદાના આજ સુધીના આશરિના વિશિષ્ટ હોય છે. જનરલ હર્ટગોમ ઉપર મજા

જાગ્યાએથી ફાલસાતાઃ વાહેતે સ્વીકારવાઃ માટે દગાજી થયું હતું
પરંતુ તેઓ મક્કમ રહ્યા હતા. આ તવા સાદસાદી પ્રેમનિ
કેદથી મામ છે તે હવે જોવું રહ્યું.

મમીશિરાન બીસનું ત્રીજું પાંચન ખાસ થયું

સમીક્ષકન ખાતરુ ત્રીજું વાંચન તો ૨૬ મીને રેલ પાસો
મેંદમાં પસાર થઈ ગયું છે. ખી. ગેટીક ડાંકને જીવો સુધારો
રજી કર્યો હતો કે જાપાન સાથે કરેલા એસીમેંટને પાશ્વર્થિક
સમક્ષ રજી કરવું. ૫૫ વિરૂદ્ધ ૪૫ અને બી ડાંકનો સુધારો
કરી ગયો હતો અને ખીજ ત્રીજી વારના વાંચનમાંથી પસાર
થયું છે. આ ખીજ ખરી રહેતો તો ટાંસવાલના રજીસ્ટ્રેશન
સર્ટીફિકેટને નકામો કરી નાંખવા માટેના લાવવામાં આવ્યું
હતું પરંતુ ખીજ અને ત્રીજા વાંચન વેળા આ ખીજ વિશે
મુખ્ય ચર્ચા જાપાન સાથે કરેલા એસીમેંટ વિશેજ ચલાવવા
માં આવી હતી. ખીજ ત્રીજા વેળા જનરલ અઠસ અને
ગેટીક ડાંકન રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ વિશે ઓળખા હતા અને
મી. ડાંકને જીવો સુધારો રજી કર્યો હતો કે સુવીચન બદલ જે
હોદ્દા વધુ વર્ષથી વધુ વખત બદલ રહે તે રજીસ્ટર શરૂઆત
છતાં પાછો લખાઈ ન થઈ શકે એ સુધારો થયું હતી એવો
હતો. ત્રીજા વાંચન વેળા જાપાનીસ એસીમેંટને પાશ્વર્થિક
સમક્ષ રજી કરવાનો સુધારો રજી કરી આ ખીજને હાલી
દેવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો તેમાં થયું મી. ડાંકને નિષ્ફળતા
મળી છે.

“પ્રન્ડિઅન એપિનઅન”

இந்தியாவில், ௧௮, ௩ ஆயிரம் பேர் உயிரிழந்தனர்.

નવ પદ્યોએ જન બીલથી ડાંસવા લાગ્યા જોડીઓના રજરજેજન
સરંપીકેતને વગે રહેલા બહેરો
ડાંસવા લાગ્યા રજરજેજન જોડીઓના વગ વે તેમો તે ખસી
સરંપીકેતો પાળેંટમાં પસાર થતો વગવાળો

પ્રખતો કરવામાં આવ્યા. એ જાને અમારથી પાલમિટના સંજોગની યુગાકાલો લીધી, અને નેટલી રીતે એ ખીજ પસાર થતું અટકાવવાના પ્રયત્નો કરવા નોંધ એ લેટલા સર્વ કર્મો છતાં આખરે આ ખીજ પાલમિટમાં પસાર થઇ ગયું છે. જનરલ રમરસે ખીજ વાચન વખતે એ ખીજની સામે વિવેક ઉઠાવ્યો અને એકર ભાષણ કર્યું. ખી. પેટ્રીક કંઈને પણ તેમ કર્યું. ડોક્ટર મલાને જવાબમાં દર્શાવ્યું કે ટ્રાંસવાલનાં નેએ રહીરા એ જાને ટેમ્પીસાઇલ જાએલા છે તેમના સંબંધી આ ખીજ પસાર થવાથી કશો તફાવત પડવાનો નથી. અતિથક્ષમાં દંતે એટલું જ જરૂરી રહેશે કે ટ્રાંસવાલના જે પાઇલો દોડ જશે અને નેએ દોડ મળેલા દશે તેમણે પણ વર્ષોની અંદર ટ્રાંસવાલમાં પાછું આવવું નોંધશે. તેમણે એ આરક્ષક દર્શાવ્યું કે ટ્રાંસવાલનાં દોડીએને દુઃખી કરવા માટે આ ખીજને ઉપયોગ કરવામાં આવશે નહિ અને ટ્રાંસવાલની પહાર પણ વર્ષથી વધુ સમય પછાત રહે તેની સામે આ ખીજનો ઉપયોગ થશે તે હાવાય ખીજ રીતે રજીસ્ટ્રેશન સર્વિશીટોની પ્રત્યક્ષ છે તેવી જ રહેશે. જનરલ રમરસ અને પેટ્રીક કંઈ જાનેને બાટલાયે સંતોષ ન થયો અને ત્રીજા વાંચન થતા તેમણે

કમીટી રજૂઆત સુધારો. પણ રજૂ કર્યો પરંતુ કોલેટર મહાને તે સુધારાનો સ્વીકાર કર્યો નહિ અને ઓ. કંને રજૂ કરેલો સુધારો વીસ વખતથી ઉઠી ગયો. હવે શું કરવું એ પ્રશ્ન છે? મારી ખાતી છે કે રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટના ઉપર આધાર રાખીને હજી જોયો હોઈમાં હોય અને જોતો કેસ ચોક્કસ હોય તેણે તુરત ટ્રાસિવાલ પાસું આવવું જોઈએ. મારી એવી ખાતી છે કે જે તેનો કેસ મરજુત કરે તો તેને આવવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે. વ્યક્તિગત દાખલામાં આવજીને અન્યાય કરવામાં આવે એમ કું નથી માનતો. પરંતુ આપણે આથી પણ આગળ વધી જઈએ છીએ. આપણો દાવો પછોજ મરજુત છે. રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટને અંગે રહેલા ચેરેટ રાઇટસ વિષે મધ કોન્ટ્રેસમાં કશી સર્માં થઈ નહતી અને એમીમેંટ પછી મન ૧૯૨૯નું ઇમીગ્રેશન બીલ પસાર થયું તેમાં પણ જોતો સમાવેશ થયેલો નહતો એટલે આ વર્ષની આખરીમાં મળનાર કોન્ટ્રેસમાં આ સગાલની ચર્ચા કરવામાં આવે એ આવી પચડું છે. જે કોન્ટ્રેસમાં આ આપા પ્રશ્ન વિષે સર્માં મહાવી ઉવટના સમાધાન ઉપર આવવું રહ્યું. આપણે જો જે કોન્ટ્રેસમાં વેપાર વિષેની સુદર સંધી કરી જઈએ તો મારી ખાતી છે કે આવા નાના ઝડાઓ વિષે કોઈ પણ જાતની મુશ્કેલી વિના હાથ મેળવી જઈશું. હવે બીજું એમીમેંટ કેવું થાય તેનાજ ઉપર સર્માં આધાર રહેલો છે અને જે બીલ એમીમેંટમાં પહેલો વિચાર ટ્રાસિવાલના હાકીનોતોજ કરવો રહેલો છે. દરમ્યાન કોન્ટ્રેસ મળે તે પહેલાંના સમય દરમ્યાન કું જોઈ શકું છું ત્યાં સુધી કોઈ પણ હોદીને માઠી અસર થવા ન પામશે. આ વાત કોઈ પણ જાતની આનાકાની સિવાય કદી કહાય. મારી ધક્કારે ઇચ્છા જતાં મારાથી નાટક બધું કહાય એવું કું જોઈ શકું નથી. મારી ખેદન વિલાયતમાં ગંબીર અંદાગી જોમવે છે એવા હીલમીરી ભરેલા સમાચાર મને મળ્યા છે. અહીં ખાતી મારાથી જની કહ્યું તેટલું મેં કહ્યું છે એટલે માગ ઉપર આવેલી આ હરજને કું કોડી કહતો નથી. મારે ઉવટ સુધી કેપટાઉન રહેવું જોઈએ અને લાંબી તા. ૧૦ થી એપ્રિલના દિવસે ઉવડની સ્ટીમર અરન્ડેલ કેસમાં સીધા વિલાયત જવા ઉપડી જવું જોઈએ. તમારી સર્ગની જાતે રજૂ લેવાની મને હજી ખીજી વગે મળશે પરંતુ અહીં મારે જે કહ્યાવું જોઈએ કે કેપટાઉનમાં પાલમિટની ગોઠ કાણુ હતી તે વેળા ઉઘા ઠોઠહીના જે માસમાં થી. પ્રમજી દેકાઇ તથા શ્રી. મુરેંદરામ મેટે મને જે ઇમિગ્રેશન સલાહ અને મદદ આપી છે તે તેમજ તેમની મિત્રતાની કું ધણી ઈંદી કહર કહું છું.

હોંડ અને મુસ્લીમો વચ્ચે કાનપોરમાં એક મહાભયંકર દુહાદ અકરી નીહળ્યાના તાસજનક સમાચાર કાનપોરનું હુલ્લડ લગભગ ઇલા થોડા દિવસથી રૂટર દરેજાજ આવે છે. ઉઘા લગભગ એકાદ માસ ઉપરના સમય દરમ્યાન જનારસ, આમા અને હવે કાનપોર આ સ્થળોએ હોંડ-મુસ્લીમો વચ્ચે ભયંકર દુહાદો થવા પામ્યાં છે. કોઈ પણ રાજક અને સ્વયર્ગ પ્રેમી હોંડ-મુસ્લીમને આ ખનાવથી મારે થોડા કાળના વિના નજર રહે. હોંડ જે સમયે પરદેશી પ્રજાની ગુલામીની કુંસરીને પોતાની મરદન ઉપરથી દુશ્મની હાથ રજૂનીતવા પ્રાપ્ત કરવાની તૈયારી કરી રહ્યું છે,

તેવા અંગે સમયે ભારત માતાનાં હોંડ અને મુસ્લીમ સંતાનો પરસ્પર વચ્ચે કડી મરવાના કાર્યમાં રોકાઈ જમતની અન્ય પ્રજા સમક્ષ પોતાની જબરદસ્ત હાંસી કરાવી રહ્યા છે એ દ્રશ્ય હલકને વલોવી નાખનારું છે. હજી તો આ જાતે સંતાનો પરદેશી પ્રજાની જમતની ચુંમાલમાંથી હટકવા પામ્યા નથી, એ ચુંમાલમાંથી જાતેના એકમ પ્રવાસથી સત્વર છુટી જવાના પ્રવાસો કરવાને બદલે પરસ્પરનાં મળાં રહેંધી દુશ્મનોને દશાવવાનું અને જાતે કોમ ઉપર પરદેશીઓજ રાજ મતા જોમવવાને થોડય છે એવુંજ કહેવાની તેમને તક આપવાનું આ મહા-ભયંકર કાર્ય કેવી રીતે કરી કહાય તેનો કોમીવાદમાં માન-નારાઓને હજી પણ ખ્યાલ નથી આવતો એ ભારે અસોમની વાત છે. આવાં દુહાકોમાં અનેક નિર્દોષ માણસોએ પોતાના જાતો ગુમાવ્યા ઉપરાંત આ જાતે કોમ પોત પોતાનું ભારમાં ભારે આર્થિક અધિક કરી રહી છે એ સમજવા જેટલી સામાન્ય અકલને પણ રજાન ન હોય એવા હજી થઈ રહેલાં જોવામાં આવે છે. માનુષ્યમિથી કળારો માઇલ દુર વસ્તા હોંડ અને મુસ્લીમ ભાઇઓ ઇચ્છરને પ્રાર્થના કરે કે આપણા કેસ બંધુઓ હોંડ અને મુસ્લીમોને તે સહજુદ આવે અને જાતે કોમ વચ્ચે એકમ અને કાંતિ સત્વર સ્થપાઇ પરસ્પર સ્નેહની ભાગણીથી તેઓ રહે. એક પ્રકારનું જુરસા ભરેલું થોડું વાતાવરણમાં પ્રસરી રહે છે ભારે સારાસારનો વિવેક પણ મનુષ્ય જુતે છે અને જે જુરસાનું થોડું જવારે વિખરાત જાય છે તારેજ કાંતિયિત વિચાર કરનારાઓ સમજી શકે છે કે આવાં દુહાકોમાં કિમ્મતી જાન અને માલના નાશ સિવાય ખીજી શી પ્રાપ્તી થઇ શકે છે આવા અર્થે વિનાના પારાવાર તુકાનમાંથી પ્રજા અમારા હોંડ અને મુસ્લીમ ભાઇઓને માનુ-જુમિમાં ઉચારી એ એવી જમારી તેને પ્રાર્થના છે.

કરાંચીમાં મળેલી રાષ્ટ્રીય મહાસભા

કરાંચીમાં મળેલી રાષ્ટ્રીય મહાસભાના ખમરો રૂટર જલુ અરવાડીયામાં થોડા થોડા આપ્યા છે તે ઉપરથી એટલું જોઈ કહાય છે કે હોંડ ઇચ્છર અને મહાત્મા મંધીજી વચ્ચે થયેલી સમાધાનને મહાસભા જરૂર મંજૂરી આપશે. કરાંચીમાં આથી રહેલી મહાસભાને જાંગેની અળખળના રૂટરના તારેનો સારંચ અને આપવામાં આવે છે:—

રાષ્ટ્રપતિ સરકાર વજીમભાઈનું કાપણુ

કરાંચીથી રૂટરને તાર કહાવે છે કે સરકાર વજીમભાઈ પટેલનું કાપણુ જવકારૂ દત્ત. તેમણે પોતાના ભાવજમાં હર્ષાચ્છુ દત્ત કે મને જરાયે જંગ નથી કે મહાસભા મંધીજીએ કરેલા સમાધાનનો સ્વીકાર કરેજા હોંડના જનાવ વિષેનો કાણુ વિલાયતના દાક્ષમાં રહે એ જામે કદી મહાવી લઇશું નહિ. અરકરીમાં જુદિમાં જ્યાં અંગ્રેજોની મહદની જરૂર પડે તે જામે ન સ્વીકારીએ એવું કહ્યું કરજી નથી. શાકનાસ સંજવના કાણુમાં વહેંચણી સંભવેજ નહિ અને સીવીલ સર્વિસનો જર્મ કણ્ણોજ જોડો કરી નાંખવો જોઈએ. હોંડ-મુસ્લીમ એકમ પ્રાપ્ત કરવાની અસંત કહાવી રીત તો જોજ છે કે મુસ્લીમ કલુપતિ વાગાઓ પોતાની માનણીઓ લખી કહોડે અને કું તેના ઉપર મારૂ મદદ મારી આપું. વર્ષામ કમીટી

અને જોલ કન્ડીમાં ક્રેડિટ કમિટીએ પસાર કરેલા ફરિયામાં રાજ્યકારી સર્વ હદોએને છોડી મુકવાનો ફરિયા, કાનપોરમાં મજેલાં તોફાનો વિષે ખેડ દર્દીઓને અને જે તોફાનો થવાનાં પ્રયોજનો શું છે તે ખેડો કહાડવા માટે એક વખત સમીક્ષા નિમવાનો ફરિયા મદાસભાની મળેલી પુર્ણ ગેઠે પસાર થયો છે. બગલસીક અને તેના સાથીઓએ જે જુરસો મતાવેલો છે તેની ફરિયા કરે કરવામાં આવી હતી અને તેમને ફરિયા દેવામાં આવી તે માટે ખેડ બતાવવામાં આવ્યો હતો. પરંતુ રાજ્યકારી હેતુ પાર પાડવા માટે બગલસીક અને હોતાનો માર્ગ ભેગો તેની સાથે મદાસભા મળતી હતી નથી એવો અભિપ્રાય પણ ફરિયામાં દર્શાવવામાં આવ્યો છે.

મદાસભાની પુર્ણ ગેઠે કરેલ સમય તે સમયનાં દ્રવ્યો અલગ બેંચાણકારક હતી. સ્વર્ગત્ય પડિત મોતીલાલજીની મદગીરી માં મદાસભાના મંડપને મોતીલાલ મંડપ નામ આપવામાં આવ્યું હતું અને હજારો પ્રતિનિધિઓ તેમજ વીઝીટરો ભ્રમીન ઉપર બેઠા હતા. સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ જ્યારે પોતાનું બાપજી આપવા ઉદ્ધેશ્ય લાવે આંધ્ર કુટુંબ હતું અને અનેક બંધુઓના પ્રકાશમાં તેમણે પોતાનું બાપજી કરે કર્યું હતું. ગાંધીજી અને સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ જ્યારે મોતીલાલ મંડપ માં દાખલ થયા ત્યારે બારે દર્બના પોકારો વચ્ચે તેમને વધાવી લેવામાં આવ્યા હતા.

મદાસભાની પુર્ણ ગેઠે કરેલ સમય તે સમયનાં દ્રવ્યો અલગ બેંચાણકારક તેમાં હાજરી આપી હતી એમ 'ટાઇમ્સ' નો કરાંચીનો ખબરપત્રી જણાવે છે. કુશ લીમ અને કાલ ખમીસ વાળાઓએ મુશીબત ઉભી કરવાના પ્રયત્નો કર્યા હતા પરંતુ તેમને તુરંતજ દાગળ કે તેમની સામે સંજ્ઞા પણ થઈ ગઈ છે તેમજ એક સરખસ કહાડવા બાદ મદાસભાની મળેલી સભાની પાસે એક નાની સભા મેળવી હતી. મદાસભાની ગેઠે અલગ બંધુઓની હતી અને બોલનારાઓને દેશની મેઠાની કાંતિથી સાંભળતી હતી.

રેલ સેક્રેટરી વેલ્ચુડ બેનનો ગાંધીજીને તાર

લંડનથી રૂઠરને તાર દર્શાવે છે કે 'ન્યુઝ ટ્રીબ્યુન' પત્રનો કરાંચીનો ખબરપત્રી દર્શાવે છે કે મદાસભા ગાંધીજીને શ્રી. વેલ્ચુડ બેનનો તાર મળ્યો છે તેમાં તેણે મદાસભાને આત્મી આપી છે કે ભવિષ્યમાં મળનાર કોઈ પણ કોન્ફરન્સમાં હોંદના બંધારણમાં સેક્રેટ ગાઈડો (સહીતબામતીના માર્ગો) વિષે જે ચોક્કસ મળેલી છે તે વિષે ચર્ચા ચલાવવા માટે હજી તે પુરજાજ છે. લોડ' સેક્રેટરી એવું રેલવેમાં કર્યું હતું કે રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સમાં સેક્રેટ માર્ડેસ વિષે જે ચોક્કસ થયેલી છે તે છેવટનીજ છે ભવિષ્યમાં મળનાર કોન્ફરન્સમાં બંધારણ લઘવાના વિષયમાં હાજરી આપવા ગાંધીજીને વાંધો છે તે વાંધો હવે આ તારથી દુર થઈ ગયો છે. મદાસભાની ગેઠે મળવાના અગ્રણીના સમયે આ તારથી ગાંધીજીના હાથ ઉદામ વાદ્યો સામે અલગ મળજીન થયા છે. દોહીમાં મજેલી સમાધાનીની સામે ન થવાનો હવે પડિત બવાબીરબાને ફરિયા કર્યો છે. હવે જે વાત ચોક્કસ છે કે બારે જાહેરવિધી મદાસભા કંરવીન-મધી સમાધાનીનો સ્વીકાર કરશે.

કાનપોરનાં તોફાનો વિષે ગાંધીજી

કરાંચીથી 'ટાઇમ્સ' પત્રનો ખબરપત્રી દર્શાવે છે કે કાનપોરનાં તોફાનોથી પુર્ણજ રીતે ગાંધીજી અલગ શોકાતુર થયા છે. તેમજે દર્શાવ્યું કે અને અલગ શોક અને દર્દી થાય છે. મદાસભાની ચર્ચાની આસપાસ પણ આ કોમી દુઃસ્થિતી

શોક પ્રસરી રહેશે છે એક બહેર અભિપ્રાય ગાંધીજીએ અલગ બંધુઓ દર્શાવ્યું કે હોંદ અને મુસલમાનોને હોંદને વિભક્ત કરી નાંખવાનું ચાલુ રાખ્યું તો હું બહેર ગાંધીજી જુદો થઈ જઈશ, જુબમરો વેડી અને જુબમરો વેડીને મેલને બેડીક, તેમજે પુછવામાં આવ્યું કે હોંદ અને મુસલમાનોને શોષ સમાધાની ઉપર ન આવે તો એ પ્રશ્ન અંગ્રેજોની લવાઈને સોંપી દેવામાં આવે એ સિદ્ધાંતને આપ સ્વીકારશે. હોંદના મેલમાં મેલો સવાજનો રહ્યો. જાવવાનું કાર્ય વિભાગવને સોંપવાની જરૂર પડે તો તેથી અને પોતાને તો જાહેરમાં હોંદી નમોથીજરૂર કરાવે તે લાગે. એ મદાસભા દોહીમાં મજેલી સમાધાનીને મંજૂર ન રાખે તો ભવિષ્ય શું નીપજશે તે કહેવાની દિશ્વત હું ન કરી શકું. જે બતાવ ખરેખર અને નહિ લાં મુશી એવા કમનસીબ બતાવ વિષે હું આમ કહી ન કરું પરંતુ હું એ વાત સ્વીકારું છું કે જે એ સમાધાનીની સામે મંજૂર વિરોધ થવા પામે તો તેમાં મને કશું અસર્ય લાગશે નહિ.

ક્રેડિટ કમિટીમાં પોતાની કુપડીમાં બેસી કાંતવા કાંતવા મધીજીએ જાણના પ્રતિનિધિને દર્શાવ્યું કે મદાસભા દોહીની સમાધાનીને જો કોણી દે તો મારે મારે પુર્ણ માર્ગ જોજી છે અને તે એ કે અમુક સમય માટે બહેર રાજ્યકારી જીવનમાંથી મારે ખસી જઈ જાય છે દોહીની સમાધાનીને કોણી દેવું તેનો અર્થ એકજ થાય કે મારામાં અમુક વિશ્વાસનો ફાવ પસાર કરવો. જે દોહીની સમાધાનીનો મદાસભા સ્વીકાર કરે તો રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સમાં હું જઈ લાવે મદાસભા પાસેથી મારે પુર્ણ મેન્ટેટ ન જોઈએ પરંતુ સ્વર્ગત્ય વિષેની બંધુઓ અને ચોક્કસ આપવામાં આવે અને સેક્રેટ માર્ડેસ વિષે પણ કેટલું સ્વીકારવું તે અને જણાવી દેવામાં આવે.

હજારો મનુષ્યોની મેદની સમજ ગાંધીજીએ મદાસભાના મંડપના મેદનમાં એક કલાક સુધી જ્યારે તેમજે બાપજી આપ્યું ત્યારે અલગ આતુરતાથી તે બાપજી એક સિતે શોકાને જાણવું હતું. તેમજે દર્શાવ્યું કે મને કોઈ પણ કશું નુકસાન કરી શકે નહિ. જ્યાં સુધી મજબૂતી મળેલી હશે ત્યાં સુધી હું હોંદની સેવા કરીશ. મજ કાલે મારા નોજવાન મિત્રોએ મધીવાડનો નાક થવાના પોકારો પાડ્યા હતા પરંતુ મારે થયું થવાથી મધીવાડનો નાક થવાનો નથી થા મધીવાડને માનનારાઓનો પણ નાક થનાર નથી. માબીર રેલવે અને કોર્મ કપડાંનું બનાવેલું ડબ અર્થેજ કરવામાં આવ્યું હતું તે વિષે ગાંધીજીએ દર્શાવ્યું કે જે નોજવાને મને એ કાળું ડબ આપ્યું તે ને પોતાની જુલ સ્વીકારે તો કાળું ડબ હું તેને પાછું આપીશ.

ઉમેરો

પ્રરત લંડનના જાણીતા તરથી ઇ. જો. ના નીભાવ મારે મળેલી મદલું નામવાર લીસ્ટ તા. ૨૦-૮-૩૧ ના ઇ. જો. માં જણાવ્યું હતું. તેમાં મેસર. એસ. આર. મકનજી તરથી મળેલી ૧ ગીની અને કાલાવાઈ જીવજી તરથી મળેલી ૧ ગીની સરત મુશી જાણી રહી ગઈ હતી. તે બંને લીસ્ટમાં ઉમેરીએ છીએ.

આભાર

પ્રરત લંડનવાળા શ્રી. મોહાભાઈ રૂબીકોડ તરથી શ્રી. ૧૦-૬ અને પોર્ટીકોએવાળા શ્રી. એચ. પ્રસપ તરથી શ્રી. ૫, ૬, ૭, ૮, ૯, ૧૦, ૧૧, ૧૨, ૧૩, ૧૪, ૧૫, ૧૬, ૧૭, ૧૮, ૧૯, ૨૦, ૨૧, ૨૨, ૨૩, ૨૪, ૨૫, ૨૬, ૨૭, ૨૮, ૨૯, ૩૦, ૩૧, ૩૨, ૩૩, ૩૪, ૩૫, ૩૬, ૩૭, ૩૮, ૩૯, ૪૦, ૪૧, ૪૨, ૪૩, ૪૪, ૪૫, ૪૬, ૪૭, ૪૮, ૪૯, ૫૦, ૫૧, ૫૨, ૫૩, ૫૪, ૫૫, ૫૬, ૫૭, ૫૮, ૫૯, ૬૦, ૬૧, ૬૨, ૬૩, ૬૪, ૬૫, ૬૬, ૬૭, ૬૮, ૬૯, ૭૦, ૭૧, ૭૨, ૭૩, ૭૪, ૭૫, ૭૬, ૭૭, ૭૮, ૭૯, ૮૦, ૮૧, ૮૨, ૮૩, ૮૪, ૮૫, ૮૬, ૮૭, ૮૮, ૮૯, ૯૦, ૯૧, ૯૨, ૯૩, ૯૪, ૯૫, ૯૬, ૯૭, ૯૮, ૯૯, ૧૦૦, ૧૦૧, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૫, ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯, ૧૧૦, ૧૧૧, ૧૧૨, ૧૧૩, ૧૧૪, ૧૧૫, ૧૧૬, ૧૧૭, ૧૧૮, ૧૧૯, ૧૨૦, ૧૨૧, ૧૨૨, ૧૨૩, ૧૨૪, ૧૨૫, ૧૨૬, ૧૨૭, ૧૨૮, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૧, ૧૩૨, ૧૩૩, ૧૩૪, ૧૩૫, ૧૩૬, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૩૯, ૧૪૦, ૧૪૧, ૧૪૨, ૧૪૩, ૧૪૪, ૧૪૫, ૧૪૬, ૧૪૭, ૧૪૮, ૧૪૯, ૧૫૦, ૧૫૧, ૧૫૨, ૧૫૩, ૧૫૪, ૧૫૫, ૧૫૬, ૧૫૭, ૧૫૮, ૧૫૯, ૧૬૦, ૧૬૧, ૧૬૨, ૧૬૩, ૧૬૪, ૧૬૫, ૧૬૬, ૧૬૭, ૧૬૮, ૧૬૯, ૧૭૦, ૧૭૧, ૧૭૨, ૧૭૩, ૧૭૪, ૧૭૫, ૧૭૬, ૧૭૭, ૧૭૮, ૧૭૯, ૧૮૦, ૧૮૧, ૧૮૨, ૧૮૩, ૧૮૪, ૧૮૫, ૧૮૬, ૧૮૭, ૧૮૮, ૧૮૯, ૧૯૦, ૧૯૧, ૧૯૨, ૧૯૩, ૧૯૪, ૧૯૫, ૧૯૬, ૧૯૭, ૧૯૮, ૧૯૯, ૨૦૦, ૨૦૧, ૨૦૨, ૨૦૩, ૨૦૪, ૨૦૫, ૨૦૬, ૨૦૭, ૨૦૮, ૨૦૯, ૨૧૦, ૨૧૧, ૨૧૨, ૨૧૩, ૨૧૪, ૨૧૫, ૨૧૬, ૨૧૭, ૨૧૮, ૨૧૯, ૨૨૦, ૨૨૧, ૨૨૨, ૨૨૩, ૨૨૪, ૨૨૫, ૨૨૬, ૨૨૭, ૨૨૮, ૨૨૯, ૨૩૦, ૨૩૧, ૨૩૨, ૨૩૩, ૨૩૪, ૨૩૫, ૨૩૬, ૨૩૭, ૨૩૮, ૨૩૯, ૨૪૦, ૨૪૧, ૨૪૨, ૨૪૩, ૨૪૪, ૨૪૫, ૨૪૬, ૨૪૭, ૨૪૮, ૨૪૯, ૨૫૦, ૨૫૧, ૨૫૨, ૨૫૩, ૨૫૪, ૨૫૫, ૨૫૬, ૨૫૭, ૨૫૮, ૨૫૯, ૨૬૦, ૨૬૧, ૨૬૨, ૨૬૩, ૨૬૪, ૨૬૫, ૨૬૬, ૨૬૭, ૨૬૮, ૨૬૯, ૨૭૦, ૨૭૧, ૨૭૨, ૨૭૩, ૨૭૪, ૨૭૫, ૨૭૬, ૨૭૭, ૨૭૮, ૨૭૯, ૨૮૦, ૨૮૧, ૨૮૨, ૨૮૩, ૨૮૪, ૨૮૫, ૨૮૬, ૨૮૭, ૨૮૮, ૨૮૯, ૨૯૦, ૨૯૧, ૨૯૨, ૨૯૩, ૨૯૪, ૨૯૫, ૨૯૬, ૨૯૭, ૨૯૮, ૨૯૯, ૩૦૦, ૩૦૧, ૩૦૨, ૩૦૩, ૩૦૪, ૩૦૫, ૩૦૬, ૩૦૭, ૩૦૮, ૩૦૯, ૩૧૦, ૩૧૧, ૩૧૨, ૩૧૩, ૩૧૪, ૩૧૫, ૩૧૬, ૩૧૭, ૩૧૮, ૩૧૯, ૩૨૦, ૩૨૧, ૩૨૨, ૩૨૩, ૩૨૪, ૩૨૫, ૩૨૬, ૩૨૭, ૩૨૮, ૩૨૯, ૩૩૦, ૩૩૧, ૩૩૨, ૩૩૩, ૩૩૪, ૩૩૫, ૩૩૬, ૩૩૭, ૩૩૮, ૩૩૯, ૩૪૦, ૩૪૧, ૩૪૨, ૩૪૩, ૩૪૪, ૩૪૫, ૩૪૬, ૩૪૭, ૩૪૮, ૩૪૯, ૩૫૦, ૩૫૧, ૩૫૨, ૩૫૩, ૩૫૪, ૩૫૫, ૩૫૬, ૩૫૭, ૩૫૮, ૩૫૯, ૩૬૦, ૩૬૧, ૩૬૨, ૩૬૩, ૩૬૪, ૩૬૫, ૩૬૬, ૩૬૭, ૩૬૮, ૩૬૯, ૩૭૦, ૩૭૧, ૩૭૨, ૩૭૩, ૩૭૪, ૩૭૫, ૩૭૬, ૩૭૭, ૩૭૮, ૩૭૯, ૩૮૦, ૩૮૧, ૩૮૨, ૩૮૩, ૩૮૪, ૩૮૫, ૩૮૬, ૩૮૭, ૩૮૮, ૩૮૯, ૩૯૦, ૩૯૧, ૩૯૨, ૩૯૩, ૩૯૪, ૩૯૫, ૩૯૬, ૩૯૭, ૩૯૮, ૩૯૯, ૪૦૦, ૪૦૧, ૪૦૨, ૪૦૩, ૪૦૪, ૪૦૫, ૪૦૬, ૪૦૭, ૪૦૮, ૪૦૯, ૪૧૦, ૪૧૧, ૪૧૨, ૪૧૩, ૪૧૪, ૪૧૫, ૪૧૬, ૪૧૭, ૪૧૮, ૪૧૯, ૪૨૦, ૪૨૧, ૪૨૨, ૪૨૩, ૪૨૪, ૪૨૫, ૪૨૬, ૪૨૭, ૪૨૮, ૪૨૯, ૪૩૦, ૪૩૧, ૪૩૨, ૪૩૩, ૪૩૪, ૪૩૫, ૪૩૬, ૪૩૭, ૪૩૮, ૪૩૯, ૪૪૦, ૪૪૧, ૪૪૨, ૪૪૩, ૪૪૪, ૪૪૫, ૪૪૬, ૪૪૭, ૪૪૮, ૪૪૯, ૪૫૦, ૪૫૧, ૪૫૨, ૪૫૩, ૪૫૪, ૪૫૫, ૪૫૬, ૪૫૭, ૪૫૮, ૪૫૯, ૪૬૦, ૪૬૧, ૪૬૨, ૪૬૩, ૪૬૪, ૪૬૫, ૪૬૬, ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૬૯, ૪૭૦, ૪૭૧, ૪૭૨, ૪૭૩, ૪૭૪, ૪૭૫, ૪૭૬, ૪૭૭, ૪૭૮, ૪૭૯, ૪૮૦, ૪૮૧, ૪૮૨, ૪૮૩, ૪૮૪, ૪૮૫, ૪૮૬, ૪૮૭, ૪૮૮, ૪૮૯, ૪૯૦, ૪૯૧, ૪૯૨, ૪૯૩, ૪૯૪, ૪૯૫, ૪૯૬, ૪૯૭, ૪૯૮, ૪૯૯, ૫૦૦, ૫૦૧, ૫૦૨, ૫૦૩, ૫૦૪, ૫૦૫, ૫૦૬, ૫૦૭, ૫૦૮, ૫૦૯, ૫૧૦, ૫૧૧, ૫૧૨, ૫૧૩, ૫૧૪, ૫૧૫, ૫૧૬, ૫૧૭, ૫૧૮, ૫૧૯, ૫૨૦, ૫૨૧, ૫૨૨, ૫૨૩, ૫૨૪, ૫૨૫, ૫૨૬, ૫૨૭, ૫૨૮, ૫૨૯, ૫૩૦, ૫૩૧, ૫૩૨, ૫૩૩, ૫૩૪, ૫૩૫, ૫૩૬, ૫૩૭, ૫૩૮, ૫૩૯, ૫૪૦, ૫૪૧, ૫૪૨, ૫૪૩, ૫૪૪, ૫૪૫, ૫૪૬, ૫૪૭, ૫૪૮, ૫૪૯, ૫૫૦, ૫૫૧, ૫૫૨, ૫૫૩, ૫૫૪, ૫૫૫, ૫૫૬, ૫૫૭, ૫૫૮, ૫૫૯, ૫૬૦, ૫૬૧, ૫૬૨, ૫૬૩, ૫૬૪, ૫૬૫, ૫૬૬, ૫૬૭, ૫૬૮, ૫૬૯, ૫૭૦, ૫૭૧, ૫૭૨, ૫૭૩, ૫૭૪, ૫૭૫, ૫૭૬, ૫૭૭, ૫૭૮, ૫૭૯, ૫૮૦, ૫૮૧, ૫૮૨, ૫૮૩, ૫૮૪, ૫૮૫, ૫૮૬, ૫૮૭, ૫૮૮, ૫૮૯, ૫૯૦, ૫૯૧, ૫૯૨, ૫૯૩, ૫૯૪, ૫૯૫, ૫૯૬, ૫૯૭, ૫૯૮, ૫૯૯, ૬૦૦, ૬૦૧, ૬૦૨, ૬૦૩, ૬૦૪, ૬૦૫, ૬૦૬, ૬૦૭, ૬૦૮, ૬૦૯, ૬૧૦, ૬૧૧, ૬૧૨, ૬૧૩, ૬૧૪, ૬૧૫, ૬૧૬, ૬૧૭, ૬૧૮, ૬૧૯, ૬૨૦, ૬૨૧, ૬૨૨, ૬૨૩, ૬૨૪, ૬૨૫, ૬૨૬, ૬૨૭, ૬૨૮, ૬૨૯, ૬૩૦, ૬૩૧, ૬૩૨, ૬૩૩, ૬૩૪, ૬૩૫, ૬૩૬, ૬૩૭, ૬૩૮, ૬૩૯, ૬૪૦, ૬૪૧, ૬૪૨, ૬૪૩, ૬૪૪, ૬૪૫, ૬૪૬, ૬૪૭, ૬૪૮, ૬૪૯, ૬૫૦, ૬૫૧, ૬૫૨, ૬૫૩, ૬૫૪, ૬૫૫, ૬૫૬, ૬૫૭, ૬૫૮, ૬૫૯, ૬૬૦, ૬૬૧, ૬૬૨, ૬૬૩, ૬૬૪, ૬૬૫, ૬૬૬, ૬૬૭, ૬૬૮, ૬૬૯, ૬૭૦, ૬૭૧, ૬૭૨, ૬૭૩, ૬૭૪, ૬૭૫, ૬૭૬, ૬૭૭, ૬૭૮, ૬૭૯, ૬૮૦, ૬૮૧, ૬૮૨, ૬૮૩, ૬૮૪, ૬૮૫, ૬૮૬, ૬૮૭, ૬૮૮, ૬૮૯, ૬૯૦, ૬૯૧, ૬૯૨, ૬૯૩, ૬૯૪, ૬૯૫, ૬૯૬, ૬૯૭, ૬૯૮, ૬૯૯, ૭૦૦, ૭૦૧, ૭૦૨, ૭૦૩, ૭૦૪, ૭૦૫, ૭૦૬, ૭૦૭, ૭૦૮, ૭૦૯, ૭૧૦, ૭૧૧, ૭૧૨, ૭૧૩, ૭૧૪, ૭૧૫, ૭૧૬, ૭૧૭, ૭૧૮, ૭૧૯, ૭૨૦, ૭૨૧, ૭૨૨, ૭૨૩, ૭૨૪, ૭૨૫, ૭૨૬, ૭૨૭, ૭૨૮, ૭૨૯, ૭૩૦, ૭૩૧, ૭૩૨, ૭૩૩, ૭૩૪, ૭૩૫, ૭૩૬, ૭૩૭, ૭૩૮, ૭૩૯, ૭૪૦, ૭૪૧, ૭૪૨, ૭૪૩, ૭૪૪, ૭૪૫, ૭૪૬, ૭૪૭, ૭૪૮, ૭૪૯, ૭૫૦, ૭૫૧, ૭૫૨, ૭૫૩, ૭૫૪, ૭૫૫, ૭૫૬, ૭૫૭, ૭૫૮, ૭૫૯, ૭૬૦, ૭૬૧, ૭૬૨, ૭૬૩, ૭૬૪, ૭૬૫, ૭૬૬, ૭૬૭, ૭૬૮, ૭૬૯, ૭૭૦, ૭૭૧, ૭૭૨, ૭૭૩, ૭૭૪, ૭૭૫, ૭૭૬, ૭૭૭, ૭૭૮, ૭૭૯, ૭૮૦, ૭૮૧, ૭૮૨, ૭૮૩, ૭૮૪, ૭૮૫, ૭૮૬, ૭૮૭, ૭૮૮, ૭૮૯, ૭૯૦, ૭૯૧, ૭૯૨, ૭૯૩, ૭૯૪, ૭૯૫, ૭૯૬, ૭૯૭, ૭૯૮, ૭૯૯, ૮૦૦, ૮૦૧, ૮૦૨, ૮૦૩, ૮૦૪, ૮૦૫, ૮૦૬, ૮૦૭, ૮૦૮, ૮૦૯, ૮૧૦, ૮૧૧, ૮૧૨, ૮૧૩, ૮૧૪, ૮૧૫, ૮૧૬, ૮૧૭, ૮૧૮, ૮૧૯, ૮૨૦, ૮૨૧, ૮૨૨, ૮૨૩, ૮૨૪, ૮૨૫, ૮૨૬, ૮૨૭, ૮૨૮, ૮૨૯, ૮૩૦, ૮૩૧, ૮૩૨, ૮૩૩, ૮૩૪, ૮૩૫, ૮૩૬, ૮૩૭, ૮૩૮, ૮૩૯, ૮૪૦, ૮૪૧, ૮૪૨, ૮૪૩, ૮૪૪, ૮૪૫, ૮૪૬, ૮૪૭, ૮૪૮, ૮૪૯, ૮૫૦, ૮૫૧, ૮૫૨, ૮૫૩, ૮૫૪, ૮૫૫, ૮૫૬, ૮૫૭, ૮૫૮, ૮૫૯, ૮૬૦, ૮૬૧, ૮૬૨, ૮૬૩, ૮૬૪, ૮૬૫, ૮૬૬, ૮૬૭, ૮૬૮, ૮૬૯, ૮૭૦, ૮૭૧, ૮૭૨, ૮૭૩, ૮૭૪, ૮૭૫, ૮૭૬, ૮૭૭, ૮૭૮, ૮૭૯, ૮૮૦, ૮૮૧, ૮૮૨, ૮૮૩, ૮૮૪, ૮૮૫, ૮૮૬, ૮૮૭, ૮૮૮, ૮૮૯, ૮૯૦, ૮૯૧, ૮૯૨, ૮૯૩, ૮૯૪, ૮૯૫, ૮૯૬, ૮૯૭, ૮૯૮, ૮૯૯, ૯૦૦, ૯૦૧, ૯૦૨, ૯૦૩, ૯૦૪, ૯૦૫, ૯૦૬, ૯૦૭, ૯૦૮, ૯૦૯, ૯૧૦, ૯૧૧, ૯૧૨, ૯૧૩, ૯૧૪, ૯૧૫, ૯૧૬, ૯૧૭, ૯૧૮, ૯૧૯, ૯૨૦, ૯૨૧, ૯૨૨, ૯૨૩, ૯૨૪, ૯૨૫, ૯૨૬, ૯૨૭, ૯૨૮, ૯૨૯, ૯૩૦, ૯૩૧, ૯૩૨, ૯૩૩, ૯૩૪, ૯૩૫, ૯૩૬, ૯૩૭, ૯૩૮, ૯૩૯, ૯૪૦, ૯૪૧, ૯૪૨, ૯૪૩, ૯૪૪, ૯૪૫, ૯૪૬, ૯૪૭, ૯૪૮, ૯૪૯, ૯૫૦, ૯૫૧, ૯૫૨, ૯૫૩, ૯૫૪, ૯૫૫, ૯૫૬, ૯૫૭, ૯૫૮, ૯૫૯, ૯૬૦, ૯૬૧, ૯૬૨, ૯૬૩, ૯૬૪, ૯૬૫, ૯૬૬, ૯૬૭, ૯૬૮, ૯૬૯, ૯૭૦, ૯૭૧, ૯૭૨, ૯૭૩, ૯૭૪, ૯૭૫, ૯૭૬, ૯૭૭, ૯૭૮, ૯૭૯, ૯૮૦, ૯૮૧, ૯૮૨, ૯૮૩, ૯૮૪, ૯૮૫, ૯૮૬, ૯૮૭, ૯૮૮, ૯૮૯, ૯૯૦, ૯૯૧, ૯૯૨, ૯૯૩, ૯૯૪, ૯૯૫, ૯૯૬, ૯૯૭, ૯૯૮, ૯૯૯, ૧૦૦, ૧૦૧, ૧૦૨, ૧૦૩, ૧૦૪, ૧૦૫, ૧૦૬, ૧૦૭, ૧૦૮, ૧૦૯, ૧૧૦, ૧૧૧, ૧૧૨, ૧૧૩, ૧૧૪, ૧૧૫, ૧૧૬, ૧૧૭, ૧૧૮, ૧૧૯, ૧૨૦, ૧૨૧, ૧૨૨, ૧૨૩, ૧૨૪, ૧૨૫, ૧૨૬, ૧૨૭, ૧૨૮, ૧૨૯, ૧૩૦, ૧૩૧, ૧૩૨, ૧૩૩, ૧૩૪, ૧૩૫, ૧૩૬, ૧૩૭, ૧૩૮, ૧૩૯, ૧૪૦, ૧૪૧, ૧૪૨, ૧૪૩, ૧૪૪, ૧૪૫, ૧૪૬, ૧૪૭, ૧૪૮, ૧૪૯, ૧૫૦, ૧૫૧, ૧૫૨, ૧૫૩, ૧૫૪, ૧૫૫, ૧૫૬, ૧૫૭, ૧૫૮, ૧૫૯, ૧૬૦, ૧૬૧, ૧૬૨, ૧૬૩, ૧૬૪, ૧૬૫, ૧૬૬, ૧૬૭, ૧૬૮, ૧૬૯, ૧૭૦, ૧૭૧, ૧૭૨, ૧૭૩, ૧૭૪, ૧૭૫, ૧૭૬, ૧૭૭, ૧૭૮, ૧૭૯, ૧૮૦, ૧૮૧, ૧૮૨, ૧૮૩, ૧૮૪, ૧૮૫, ૧૮૬, ૧૮૭, ૧૮૮, ૧૮૯, ૧૯૦, ૧૯૧, ૧૯૨, ૧૯૩, ૧૯૪, ૧૯૫, ૧૯૬, ૧૯૭, ૧૯૮, ૧૯૯, ૨૦૦, ૨૦૧, ૨૦૨, ૨૦૩, ૨૦૪, ૨

જોહાનીસબરગમાં મી. એંડ્રસ

હોદી કેમ તરફથી સત્કાર

ફેબ્રુઆરીથી તા. ૨૬ મેં મારી રવીંગરના સવારે મી. એંડ્રસ પાકે રોકેને આવી પહોંચ્યા હતા. તેમને જોવા માટે ડૉ. ઇન્ડિયન કોમિસનના અમલદારો તેમજ પાટીદાર સોસાયટીના અમલદારો અને સભ્યો ઉપરાંત અનેક હોદી બાઈઓ રોકેન ઉપર આવ્યા હતા. સર્વ બાઈઓ કાચે મુલાકાત કર્યા પાક મી. કાસમ આદમના મકાન ઉપર જ્યાં તેમનો ઉદ્ઘાટે રાખવા માં આવેલા છે ત્યાં તેઓ મળ્યા હતા.

ફ્રાંસિસબી ઇન્ડિયન કોમિસ તરફથી સત્કાર

જ્યોરે વધુ પાંચે પાટીદાર હોલમાં કોમિસના આશરે હેકલ હોદીબાઈઓની એક મોટી સભા મી. કાસમ આદમના પ્રમુખ-પણા હેકલ મી. એંડ્રસનો સત્કાર કરવા મળ્યા હતા. સભ્ય પહેલાં સભાના હોલ બાઈઓની હાજરીથી બરાબ મળે હતો અને અનેક બાઈઓને જગ્યા મળી નહતી. મી. એલ. ડાવલુ, રીચ તથા મી. ફેલ્ડમેટે પણ સભામાં હાજરી આપી હતી. સેક્રટરી મી. એલ. બી. મેડે જોહાનીસબરગના બીજા પ તથા કીન પાસર તરફથી બનીવાર્ય કારણોને કારણે સભામાં હાજરી ન આપી શકવા બદલ દિલ્લિથી રજાવારના આવેલા પત્રો વાંચી સંભળાયાં હતા. પાક પ્રમુખ મી. કાસમ આદમે મી. એંડ્રસનો સત્કાર કરતાં ગુજરાતીમાં બોલતાં દર્શાવ્યું કે મી. એંડ્રસ આજે આપણી વચ્ચે આગ્રહથી આપણને કેટલો બધો આનંદ મળ્યો છે તે બદલે કરવાની આપણને તક મળી છે. ને દિવસથી મી. એંડ્રસ કેપટાઈન માં આવ્યા છે તેજ દિવસથી તેઓ કેપટાઈનમાં કેટલા બધા કામમાં રોકાયા હતા તે આપણે સર્વ બાઈઓએ જાણે. જ્યારે જ્યારે આપણી ઉપર તકલીફો આવી છે ત્યારે ત્યારે મી. એંડ્રસ આપણી મહેરો દોડી આવ્યા છે. એમની સેવાનો બદલો આપણે કરી પણ આપી શકીએ એમ નથી. મારું અંગ્રેજી બાવળ મી. મેડે દ્વારા તમને વાંચી સંભળાવ્યું. પાક મી. કાસમ આદમે હર્ષના બોલારો વચ્ચે મી. એંડ્રસને કોમિસ તરફથી પ્રદાન કરે પદેસાચો હતો.

પ્રમુખ મી. કાસમ આદમનું બાવળ

આપણી વચ્ચે મી. એંડ્રસ આવ્યા છે તેમનો તવારી વતી સત્કાર કરવાની આ તક હું હાથમાં લઉં છું. કેપટાઈનમાં આપણે માટે સખ્ત મજૂરી કરીને તેઓ અત્રે હવે આવી પહોંચ્યા છે. આપણા ઉપર એમનો ઉપકાર જેટલો બધો બારે છે કે અબ્દોની અંદર તે બપોત કરવું મુશ્કેલ છે. કેટલાક સેવરો જેવા પડેલા છે કે સેવાને માટેની તેમની મકિતાની લગ્નતાની આપણે કર્યું પણ બોલ્યા સિવાય કદવર્માજ કરે કરવી પડે છે. આપણા મિત્ર મી. એંડ્રસ વિશે પણ આપણને એમજ કાજે છે. આપણે માટે, હોદી માટે અને અનુપ્પ ભૂતિ માટે દીનબંધુ એંડ્રસનું કાર્ય જોવું મહાન છે કે તેની કદર યુવરા માટે આપણી પાસે પુરતા અબ્દોજ નથી. આપણી બાઈઓ જેવી રીતે બકલ કરવાની આપણે આજ રાખી શકીએ! અનુપ્પ ભૂતિની સેવા માટે એમ જીસસ ક્રાઈસ્ટે પોતાનું બલિદાન આપ્યું હતું તેવું મી. એંડ્રસ આપણે માટે કરી રહ્યા છે. આપણે કાલિમાજ એમના પ્રત્યે મકિતાલાવ બતાવી એમની કદર કરી શકીએ. આપણને વળી એમની અદેખાઈ પણ આવે છે. તે આપણી વચ્ચે હોવાથી આપણને

ઉત્સાહ મળે છે અને આપણામાં આજા ઉત્પત્તિ થાય છે. તેઓ દરે આપણી વચ્ચેથી જતા રહેવાના છે અને આપણને લાગે છે કે આપણે જામાર પતી બધાએ જાણે. આપણને તેઓ પિતા તુલ્ય છે. મિત્ર સમાન છે. એક બદાદૂર સેવા-પતીની હાજરીથી તેના બરકરમાં ઉત્સાહ ફેલાઈ રહે છે તેમ મી. એંડ્રસની હાજરીથી આપણામાં ઉત્સાહ પ્રકટે છે એક વીર સેનાપતી તરીકે તેઓ આપણે માટે હડપા છે અને આપણો પરાબ્ધ અને નાશ મદો હોય તેમથી તેમણે વારંવાર આપણને ઉગારી લીધેલા છે. દીનબંધુ! અને તમારા આભારી છીએ, કશ્વર તમને સુખી રાખાં. આજ વરતુ અમે તમને આપી શકીએ છીએ અને એ શબ્દો અમારા હૃદયના શીશ્ય માંથી નીકળે છે.

મી. એલ. ડાવલુ, રીચે મી. એંડ્રસની અનેક સેવાની વખાણ કરી દર્શાવ્યું હતું કે મી. એંડ્રસ જનસમુદાયના સેવક છે. તેની સેવાના પરિણામે હોદી પ્રજા એકત્ર પતી રહી છે જેટલું જ નહિ પરંતુ આખી જગતની પ્રજા એકત્ર પતે છે તેમનો આશય છે.

પાક શ્રી. પ્રાગજી દેસાઈ, રેવ. સીમામની, મેસરઝ આવજી પ્રેમજી પટેલ, મુળજીભાઈ પટેલ, ચંપી નામડ, ડી. એમ. નરસ, વીકમદાસ યાજ્ઞની પહેડીસળા બાઈ મૈયાળદાસ, કુવરજી તવારીયા વીગેરે બાઈઓએ મી. એંડ્રસની સેવાની વખાણ કરનારાં બાવળો કર્યાં હતાં. પાટીદાર સોસાયટીના પ્રમુખ રા. મુળજી બાઈ માસ્ટર યેડવજી અબ્દોમાં મી. એંડ્રસની સેવાની વખાણ કરી સોસાયટી વતી તેમને પ્રદાન કરે પદેસાચો હતો તથા રા. મુળજી પટેલે મી. એંડ્રસનાં બ્લેન વિલાયત માં ખીમાર છે તેને કશ્વર આરામ કરે તે માટે સર્વને કલા થઈ પ્રાર્થના કરવા વિનંતી કરતાં સૌ બાઈઓએ ઉભા થઈ પ્રાર્થના કરી હતી.

મી. એંડ્રસનું બાવળ

પાક મી. એંડ્રસ બાવળ કરવા કલા થવા તે વેળા તેમને સેક્રેશી તાજ્જીના આગ્રહથી વધારી લીધા હતા. મી. એંડ્રસે કહ્યાતમા દોહના કવિરાજ રવીન્દ્રનાથ ટાગોરના કાલિનીકેવળ આશ્રમમાં કરેલા થતી પ્રાર્થના સંસ્કૃતમાં કરી હતી અને તેનો અર્થ સમજાવ્યો હતો. પાક હોદીમાં બોલતાં તેમણે દર્શાવ્યું કે કેન્યોર બીજ રૂપી આદ્ય ફ્રાંસવાલના હોદી બાઈઓ ઉપર આવી પડી તે વેળા સા. આ. ઇ. કોમિસની એકાદીસુડીવે અને અત્રે આવવા માટેના કેવલ વિલાયત કર્યો. તે વેળા હું ગ્રહેવ રવીન્દ્રનાથ ટાગોર સાથે અમેરીકામાં હતો. મને તે જગલ ત્યાં ને વેળા મળ્યો તે વેળા ગ્રહેવ અંબીર રીતે ખીમાર પડી ગયા હતા એટલે અરણી બાંધી બે નીકળી કામ અમે નહતું. ગ્રહેવની તખીયન કશ્વર કૃપાથી સારી થઈ અને મને તેમણે અત્રે આવવાની રજા આપી એટલે હું તુરત આવ્યો. વિલાયત દરે તો મારે જવાનું રહ્યું અને તેનાં બે કરણો છે. પ્રથમ તો મારી બ્લેન વિલાયતમાં અસંત ખીમાર છે જેવા અમામાર અને મળ્યા છે એટલે મારે ત્યાં પહોંચવું એમજ અને બીજું અભારે કરાંચીમાં હોલની રાણીય મદાસબાની મેકકે બાલુ છે. તેમાં મદાતમા ગાંધીજી અને હોર્ડ પ્રવીન વચ્ચે અમેલી સમજુતીને બે મદાસબા મંજુર રાખશે તો હું માનું છું કે મદાતમાજ બલહી વિલાયત જશે. આ પ્રસંગે હું બે વિલાયત હોલ તો મદાતમાજને હું ત્યાં મદદકર્તા થઈ પડીશ. સાદિય વ્યારિકા અને હોદીની સરકાર વચ્ચેની કેન્દ્ર-સ અદી મળે કે હોદીસ્તાનમાં મળે તે

દલ નહીં થયું નથી. પરંતુ એ કોન્ફરન્સ મને ત્યાં મળવાની હોય તે વેળા હું જરૂર હાજર રહીશ. આ કોન્ફરન્સ થઈ શકીને આ વર્ષની આખરીમાં મળશે અને તે વેળા ટ્રાંસવાણના દોહીઓના કેસ બરાબર રજુ કરવામાં આવશે. માણીપત્ર લખેલા શાહજોની બીએ તથા માળીકો પશુ આ દેશમાં આવી શકે એવી બંધરેમાં કરવાનો પ્રયત્ન પણ જરૂર કરવામાં આવશે. તમારા સર્વોને હરી એક વાર હું આવશે માની બેસવાની રજા લઉં છું. ખાદ સમા બરબરેલ શર્મ દત્તી.

ટ્રાંસવાલ ઈ. કોંગ્રેસની બહાર સભા

ટ્રાંસવાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસની એક બહાર સભા રવિવાર તા. ૨૨ મી માર્ચના દિવસે ઓસરીન પીકનર રેલેસની બહાર મી. કાસમ આદમના પ્રમુખ સ્થાને મળી હતી. તે પ્રસંગે મી. કાસમ આદમે નીચેનું બાંધણું કર્યું હતું.

મહારાજા, નવુ ઇન્ડિયન બીજા જે પાકીમેટમાં પસાર થયું છે તે બીજા કેટલે છે તે વિશે આપે ઇન્ડિયન ઓપીનીયન પત્રમાં વાંચ્યું હતું તે વિશે મને કશી જાંજા નથી. ટ્રાંસવાણના દોહીઓને જે બીજા ફેરણ થું થું રેલું પકડે તે તમે બધું તગજવા છો ખરા! આજે તમારા રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટો જે તમારા પાસ જેવા છે. ટ્રાંસવાલની આ બહાર પવિત્ર ભૂમિમાં સરકારનો માજસ અને તમને એક કહે કે તમને આ ભૂમિમાં વસવાનો અધિકાર નથી તો તમે રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ કઢાડીને બતાવો એટલે તેનું બેઠું બેઠું બેઠું બેઠું તમે રિસાપાસથી અને આ દેશમાં આવવા માગતા દો અને તમારું રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ કઢાડીને બતાવો તો આ દેશની બહાર આવવાનો તમારો અધિકાર છે એ સાબિત થઈ જાય છે. જો તમારું રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ કઢાડીને તમે બતાવો તો તમને તુરંતજ વેપાર કરવાનું બાઇસન્સ પણ મળે. ડ્યુ-સી-સીપાલીટીને તમને બાઇસન્સ મારેનું સર્ટીફિકેટ આપ્યું હોય છતાં તમારું રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ તમે ન બતાવો તો તમને બાઇસન્સ ન મળે. હાલ જે ઇન્ડિયન કાયદો છે તે અનુસાર રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ તમે જો ફાયરકાથી મેળવેલ હોય તો સરકાર તમને જરૂર ચેલેન્જ કરી શકે. અથવા તો તમે તમારું સર્ટીફિકેટ કાયદેસર મેળવેલ હોય અને તમે આ પ્રાંતમાં તથા વર્ગ સુધી લાગલાગટ ન થયા હોય એટલે કે તમે ડોમીસાઇલ ન થયા હોય તો ડોમીસાઇલને અંગે રહેલા કડકા તમને આવવાની ના માફમાં આવે. પદ્ધતિ દાખલામાં એટલે કે રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ તમે બેઠી રીતે મેળવેલ છે એમ જો તમને ચેલેન્જ કરવામાં આવે તો તે સાબિત કરી બતાવવો સર્વ બોજે આજે સરકારના ઉપર છે. બીજા દાખલમાં એટલે કે જો તમે ડોમીસાઇલ થએલા ન હો તો આ દેશમાં લાગલાગટ તથા વર્ગ રહી તમે હરી પાળા ડોમીસાઇલ થા શકો છો.

આ નવું બીજા શું છે?

આ નવા બીજાથી આવજા વહીવટના જીજ્ઞાસા મુજબ આવજા રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટો માત્ર કામગીરી હુકમ નેપાઈ જતી જાય છે. આવજા વસવાટના રદાજ સંબંધી એની જે કીમત છે તે કીમત બીજુલ જતી રહે છે. ફરેક હોદીની દબે સરકાર વપાસ કરી શકે છે. અને પોતે પ્રથમ આ દેશમાં કેવી રીતે આવ્યો હતો તેના સંતોષકારક જવાબ તેણે

આપવા બેઠા. જાગર જે કાઈ પણ બીજાને આ દેશમાં આવ્યો હોય તેણે સંતોષકારક જવાબ આપવા બેઠા. આપી કોમને પ્રોડીવીટી ઇમીગ્રેટ નરી કે બદલે કરવી હોય તો તેમ સરકાર કરી શકે છે. અને ફરેક માણસે સાબિત કરવું બેઠા. કે પ્રથમ તે કેવી રીતે દાખલ થયો હતો. એક બાળક વરીકે જાવવામાં આવ્યો હોય અને સરકારી અમલકારે તેને દબે પુછી શકે છે કે તે કેવી રીતે અહીં આવેલ. અને જો તેના સંતોષકારક જવાબ ન મળે તો તેને અહીંથી દુર કરી શકાય છે.

બાવી ચલું ગંભીર છે

તેથી આપ સર્વ બેઠા છો કે આવજા બાવી અત્યંત ખરાબ છે. આ બીજાના હેતુઓ જે આવજા બરાબર સમજાવે તો આવજા બાવી અત્યંત ગંભીર રીતે બંધાર લાગે છે. કેપટાઈનના ને-ટલગેન્સ એક્ટિવેટ ફેરણ જે વસ્તુ કરવામાં સરકારને નીજગવા મળી છે અને તે વસ્તુ જે કે આકેશ આફ્રિકામાંથી કોઈ વસ્તીને ઓછી કરી નાખવી તે ટ્રાંસવાલ માટે આ બીજાથી કરવું. રીપેટિએશનની દેરીને કુલ વળાવાની મંજૂરી પકડવાની નીતિથી મંજૂરીને બેઠા. તેટલી પકડાવી નથી એટલે વધારે મબજુત રીતીએ આ મંજૂરીને પ્રધાન-માધ્યમી ઉઠાવી દેવાની શાખ કરવામાં આવી છે.

રજીસ્ટ્રેશનના ઇતિહાસ

બુનકાળમાં અપાએસાં યમનો, ઘણેલી સર્વ સમાધાનીએ આ સંબંધે કેવી રીતે કાવી દેવામાં આવ્યા છે તે હું આપને જણાવવા છું. બેઠા. પ્રધાનોએ આવેલાં સર્વ વચનોને આ સરકાર ફેરવી દીધાં છે. આવજાને જેલું વાઈવાર જણાવવામાં આવ્યું છે કે સફેદ માણસનું વચન એ અચ્છ છે. પરંતુ આવજા માનુષ્યમિત્ર નહિ પણ સાઉથ આફ્રિકામાં પણ ઇતિહાસે જે સાબિત કરી બતાવ્યું છે કે સફેદ માણસ પોતાના વચનની પવિત્રતા કોઈ અને નેહીવંતી અંધ પોતાને પોતે જાને તેટલે જ ફરજી સાચવે છે. ટ્રાંસવાલમાં કોઈ કોમને પાકીમેટ વેચી નાખી છે અને મહાત્મા ગાંધીજી સમી આ દેશમાં જે રિસાઈ કરવાને હુકમ હતો તેવીજ આજે કોમની સમી આવીને જ્યાં છે. અલગ દબે એકજ અંગે રહેલો છે અને તે એક જ ઇન્ડિયન સરકારને અંગી અંગે કરવું કે આ બીજાનું બીજું વાચન પસાર ન થવું અને આ સવાલને પણ દબે જે રાઈડ દેખા કોન્ફરન્સ મળનાર છે તેમ ઉપર છોડી દેવો. કહી કોમ સરકાર પાસેથી કેમ નાંચ કડકાની માંગણી કરતી નથી. પરંતુ ન્યાય અને સત્યના નામથી કોમ એવી મામણી કરે છે કે જે કડકા કોમે કુખે સહન કરીને અને બલીલના આપીને મેળવેલા છે તે કડકા આવજાને પાળા મળવાજ બેઠા. જનરલ રમટસના અંગે માં હું કહું તો આ રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટો જે આવજા મેળા આઈ છે. સન ૧૯૦૭ ની સલામકની બહત પછી જનરલ રમટસે પવિત્ર વચન આવજાને આપ્યું હતું. કોઈએની વિરુદ્ધ મને તે કરવામાં આવે તો પણ આવજાને જે આમી તો બાક આવવામાં આવી હતી કે આવજા રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટો બતાવવા હોવાથી આ દેશમાં દાખલ થવાને આવજા અધિકાર કરી પણ કાઈ સેવામાં આવજા નહિ. કમીટી રજીસ્ટ્રેશન આ બીજાનું વાચન કુલે કરી આવજાને જે અન્યાય રિવાજ આવ્યો છે તે વિશે હું કહી પ્રધાનને જરૂર કહું છું કે આવજા જરૂર ઉપર પાળા આપી જે નુકસાન કરવા બારેલું છે તે બીજા વાચન વચને કોઈ દેશમાં આવે.

આપણું રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટનો ઇતિહાસ એવો છે કે બૈર બહાઈ બાદ ટ્રાંસવાલમાં આપણા અસ્વીકૃત વિરોધોના કારણે અહીંથી બહાઈ રવાના કરી દેવા હતા. લોકો ખીલનરે આપણને રજીસ્ટર થવાની સુમના તે વેળા કરી. તેમણે આપણને ઇન્કોર્પોરેટ થવા રજીસ્ટર તમે લઇ લો. એથી તમને આવવાનો અને જવાનો અધિકાર મળે છે. સુબેદ શ્રીમતે ખાતર આપણા લોકોને જે હરખાસ્ત રવીશરી અને રજીસ્ટર લીધાં. અને જે લેવાનું પ્રયત્ન થયું જે હતું કે આપણી સામે જે દેવ અને કંઈક રાખવામાં આવતાં હતા તે એથી દુર થશે. લોકો ખીલનરના કમ્પોમાં વિશાલ રાખી આપણે તે લીધાં. સન ૧૯૦૩ ની સાલથી ૧૯૦૭ સુધીના સમય દરમિયાન તે વેળાની સરકારે આપણને ટ્રાંસવાલમાં જલગ લોકોનેમાં રહેવા કઠાડવા માટેના પ્રયત્નો કર્યાં. અને તે કુમલાની સામે આપણને શરૂ પાડ્યું. ત્યાર બાદ ૧૯૦૭ નો રજીસ્ટ્રેશનનો કાયદો આવ્યો તે વેળા ટ્રાંસવાલમાં રીસપોન્સીબલ સરકાર હતી. આપણે તે કાયદાની સામે સલામતી લઇત કરી હતી. જે વાતને તો આજે તેવીજ વર્ષ થયાં. પરંતુ તે વેળા જે દુષ્ટો આપણે મેળવ્યા હતા તે હજી આજે પણ આપણને યાદ છે.

આપણો, આપણી તે વેળાની લડત તે સ્વાધીની નહતી, પૈસા મેળવવાની નહતી. પુરુષો અને સ્ત્રીઓ, તમારા માળખ, બાળકોનેજે કેદો લેવાથી, માંદગીઓ લેવાથી કેટલાકો મૃત્યુને ભેટમાં અને બારે દુષ્ટો સદન કર્યાં અને સર્વસ્વનું બલિદાન આપ્યું. તે જા માટે? તેમના સ્વમાન માટે, આપણી કામના સ્વમાન માટે. આથીજ તેઓ આપણી સામે યથા હતા. જે લડતને પરિણામે સન ૧૯૦૮ નો ૩૬ મો કાયદો થયો. જેમાં લોકોની રજીસ્ટરને કાયદાનું સ્વરૂપ આપવામાં આવ્યું. કાંઈ પણ હોદ્દાને સરકાર એમ જણાવે કે તે પ્રોવીન્સીયલ કમિશનર છે અને તે રજીસ્ટર જતાથી તો તે છેવટની સમિતી રૂપ છે કે તે પ્રોવીન્સીયલ કમિશનર નથી. ૧૯૦૮ પછી પણ સલામતી લડત ચાલુ રહી તે ૧૯૧૩-૧૪ ની સાલ સુધી. તે પણ કામના સ્વમાન માટેની લડત હતી. મારો મુજબ હોવાનો મુદ્દો તો એ છે કે જે લોકોને આપણને ખાતરી આપી હતી, જેનામાં આપણે વિશાલ રાખ્યો હતો તેના વારંવાર જામ થયો છે. આ નવું કમિશનર બીજા જે કામદો થયે તો એ સ્થિતિને આપણે કેવી રીતે પહેંચી વળીશું? લડતમાં જેઓએ ચેતાના આત્માના બલિદાન આપ્યાં હતા તેમને આપણે કરમ પહેંચાડીશું? અત્યારે આપણી મનુષ્યમિત સ્વાધીનતા પ્રાપ્ત કરવા તરફથી મારી રહી છે તેને આપણે જે વશ નીવડી આપણે કેટલોકો જણાવ્યું? આથી જ આજ સર્વને અરજી ચુલ્હર ખું કે અત્યારે રોજ સમય આવે બારે સર્વેએ એકત્ર થવી તમારી હરજ બજાવવામાં પાછું હાલું નહિ. સ્વમદેનતથી આપણે જે પ્રાપ્ત કરીશું તેજ આપણને મળી જાય, આપણી લાચકાત હશે તેટલુંજ આપણને મળશે. આપણી પાસે દોલત હોય, માલ મીલકત હોય, મુખ સાધન હોય તેના કરતાં પણ આપણે માટે આ વસ્તુઓ મણી કીમતી છે.

વિદ્યાર્થીઓને શાકુવાળા બનાવશે

જલસ્થો મારે એક બીજી વસ્તુ આપના ખ્યાલ ઉપર લાવવાની છે. જાપાનમાં એવી નાટીસ પ્રસિદ્ધ યજ્ઞ છે કે હોદ્દા કાળોમાં જે વિદ્યાર્થીઓ ભણે છે તેમને કાળામાં શાકુ મારવાનું, પાટીયાને ધોવાનું અને બાંજરા સાથે કરવાનું કામ પણ કરવું બેઠકો? પ્રોવીન્સીયલ કાઉન્સિલે આ નિયમ નોન-પ્રોગ્રેસીવ કાળોમાં માટેજ થયો છે. અતીએક પાઠનારો આ વજ્ર બીજે કાયદો? પ્રોગ્રેસીવ છેડકાઓ પાસે આવું

કામ કરાવવામાં આવશે નહિ. શાળાઓને સ્વચ્છ રાખવા માટે સરકાર અમુક ખર્ચ આજ સુધી આપતી હતી. જેવું કાળાનું મકાન તેના પ્રમાણમાં ખર્ચ આપવામાં આવતો. આ રકમ કાળાના પ્રીન્સીપલને આપવામાં આવતી અને તે કાંઈ માણસને રાહી જે કામ કરાવી લેતા. હવે સરકારી ખર્ચમાં કરકસર કરવા માટે પ્રોવીન્સીયલ કાઉન્સિલે આવી માંદ આપવાનું ખર્ચ કરવાનું કાઉન્સિલે અને તમારા છેડકા તથા છેડકાઓને રસ્તા સાથે કરનાર કાકુલાળા અને બંજીઓ બનાવવા કાર્ય છે. તમે માળખો આ કાકા મલાવી લેવા છુટકો છો? મારી તમને સલાહ એવી છે કે તમારા છેડકાઓને આ કામ ન કરવાની તમે સુમના આપજો અને સલામત કરવાનું કહેશો. તેમને સલામતી બનાવો. કેળવણી ખાતાના સત્તાવાળાને આ વિશે વિરોધનો હાથ મોકલવો બેઠકો. જે વિષયમાં તમારી પાસે હાથ રજી કરવામાં આવશે તેને તમારો સર્વનુમતે ટેકા આપશો.

બાદ સભામાં નીચેના કાર્યો પસાર કરવામાં આવ્યા હતા.

કાર્ય ૧ લો

શ્રી ટ્રાંસવાલ કમિશનર કમિશનરી મળેથી આ બહેર સભા કમિશનર બીજાની સામે ચેતાનો સખ્ત વિરોધ બહેર કરે છે. ટ્રાંસવાલ અને મુનીયન સરકારે જીવજાળમાં આપેલાં સર્વ વચનોનો આ બીજાથી જામ થાય છે તેથી આ સભા મુનીયન સરકારને અને ખાસ કરીને મીનીસ્ટર એફ. કન્ટીરીઅર ડો. મહાનને અરજી ચુલ્હર છે કે આ બીજાને કામદો બનાવવાનું તેમણે મુલાતી રાખવું અને હોદ્દા તથા મુનીયન સરકાર વચ્ચે જે રાઈડ ટેમ્પલ કાઉન્સિલ મળનાર છે તેના ઉપર આ સલાહ હોડવો.

કાર્ય ૨ નું

ટ્રાંસવાલ કમિશનર કમિશનરી આ બહેર સભા હોદ્દા સરકાર અને તેના એજન્ટને અરજી કરે છે કે તેઓએ મુનીયન સરકારને એવો આમલ કરવો કે જાને સરકાર વચ્ચે રાઈડ ટેમ્પલ કાઉન્સિલ મળે ત્યાં સુધી બીજાને મુલાતી રાખવું.

કાર્ય ૩ નું

આ સભા હોદ્દા વોઇસરોય લોર્ડ કન્ટીરીઅર અરજી ચુલ્હર છે કે કમિશનર બીજા નામે હોદ્દાઓના ઉપર જે મુશીબતો નાંખવામાં આવી છે તે વિરોધ તેમણે અને જવાબ આપવું અને સન ૧૯૦૭ માં સલામતી લડત બહોં થઈ હતી તેનું પુનરાવર્તન થતું અટકાવવા તેમણે વચ્ચે પડવું.

કાર્ય ૪ થો

ટ્રાંસવાલના હોદ્દાઓની આ બહેર સભા હોદ્દા રાષ્ટ્રીય મહાસભા અને હોદ્દા નેતાઓ અને ખાસ કરી મહાત્મા આંધીજીને અરજી ચુલ્હર છે કે મુનીયન પાર્લામેન્ટ સમક્ષ જે કમિશનર બીજા આપેલું છે તે બીજાને આ જાને દેશાની સરકારો વચ્ચે રાઈડ ટેમ્પલ કાઉન્સિલ મળે ત્યાં સુધી મુલાતી રખાવવા માટે તેમણે હોદ્દા સરકારને આમલ કરવો.

કાર્ય ૫ થો

ટ્રાંસવાલના હોદ્દાઓની આ સભા હોદ્દા શાળાઓ માટે પ્રાથિક સરકારે જે કાર્ય થયો છે તેની અત્યંત એવી છે કે એપ્રિલ માસની પહેલી તારીખથી જે કાળાઓમાં જાણતાં જાળકોને કાળામાં શાકુ કઢાડવું, રજીલને ધોવી અને બંજીઓ સાથે કરવાં. આ કાર્યની સામે આ સભા ચેતાનો અચ્છુન વિરોધ હાથ છે આ કાર્ય અતીએક ઉપસ્થિત કરે છે અને તેથી તેને પાછો જેવી લેવા પ્રાથિક સરકારને અરજી ચુલ્હર છે.

મહાત્મા ગાંધી અને સરદાર વલ્લભ- ભાઈને કેળવેલો

ક્રિસ્તીય ઇન્ડિયન કોંગ્રેસ તરફથી મહાત્મા ગાંધીજી તથા મહાસભાના પ્રમુખશ્રી સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલને પ્રતિષ્ઠાસ્થળે બીજા તથા ટેન્નોર બીજા સંબંધી કરાચી નીચેના તારો મોકલવામાં આવ્યા છે.

મહાત્મા ગાંધી, શ્રીશ્રી, રજીસ્ટ્રેશન સર્ટિફિકેટની રક્ષા આપનારી કિશ્મતનો નામ કરનારી હરખારત આવેલી છે. ૧૯૦૭ ની લકેટનું સર્વ કોર્પો તેમજ વાળવામાં આવ્યું અને સન ૧૯૦૮ માં રજીસ્ટ્રેશન સર્ટિફિકેટ સંબંધી યજ્ઞેલી સમાધાનીનો ભંગ થયો છે. શ્રી. રીઅના પણ એવું અવિશ્વાસ છે. સર-કારના આ પમદાયથી આપણે ૧૯૦૭ માં અખબર કરેલી નીતિ વચ્ચે અમારે માણું હરવું જોઈએ એમ અમને લાગે છે. આ વિચાર યોગ્ય હોય તો તે અજાણે પણ સુધારો, પચ્ચીસ વર્ષની સર્વ મજુરી અને બોયો ટેન્નોર બીજા અને નવા પ્રતિ-ષ્ઠા બીજાથી વૃથા કરી નાંખવામાં આવ્યું છે. મહેરબાની કરી અમને પણ વાત કરશો. તમારા મહાત્મા ગાંધીજી આપને વિશ્વ મળે એવી પ્રાર્થના ક્રિસ્તીય ઇન્ડિયન કોંગ્રેસ કરે છે.

પ્રેસીડેન્ટ, મહાસભા, કરાચી, રાષ્ટ્રીય મહાસભાના કાર્નિ સંપૂર્ણ વિશ્વ મળે એવી ક્રિસ્તીય ઇન્ડિયન કોંગ્રેસ પ્રાર્થના કરે છે. મહાત્મા ગાંધીજીના આદરને પૂર્ણ વિશ્વ મળે. નવું પ્રતિષ્ઠા બીજા પાલમેન્ટ સમક્ષ છે અને ટેન્નોર બીજા ને અમુક સમય માટે અહર લઈ રહ્યા છે એ બંને નવા નામકારક કામદાયી અમારી ગંભીર સ્થિતિ થાય છે તે વિશે અમારે માટે પણ એક પુણ્યમાં થોડી સરખાવવા અનામત રાખશો એવી અરજ છે. સિક્રેટરી ડી. ઇ. કોંગ્રેસ.

ક્રિસ્તીયમાં લાઇસન્સના કેસો

ઇન્ડિયન મ્યુનીસિપલ કોર્પોરેશન પાસે લાઇસન્સ ક્રિસ્ટિય કરવાની રીતના નવા લાઇસન્સની અરજી મી. ઇ. સુલેમાન તરફથી કરવામાં આવી હતી. કોર્પોરેશને કોઈ પણ જાનના કારણે આપ્યા સિવાય એ અરજી નામંજુર કરી હતી. માર્ગ માસની તા. ૨૪ માંજે મ્યુનીસિપાલિટીને કારણે જતાવવાની ફરજ પાડવાનો કુકમ મેળવવા માટે અરજ કરવામાં આવી હતી. કોર્પોરેશને પીટીંગ કરવામાં આવી હતી અને તા. ૨૪ મીએ આ પ્રકર ઉપર વિચાર મલાવવા મીટીંગ બોલાવવામાં આવી હતી. પરંતુ મીટીંગનું કારમ બજેલું ન હોવાથી મુજબની રાખવાના કોર્પોરેશને મામણી કરી હતી. તે સિવસનો ખર્ચ મ્યુનીસિપાલિટી આપે એ ચરતે મુજબની રાખવાનું મંજુર રાખવામાં આવ્યું હતું. પ્રિટીરીયા મુખીમ કોર્ટમાં અરજી નીકળે હતી અને મ્યુનીસિપાલિટી તરફથી કશો વાંધો લેવામાં ન આવતાં કોર્ટે અરજી મંજુર રાખી હતી. અરજદાર વતી મી. મર અને નીમાયર વકીલ હાજર રહ્યા હતા અને મી. નીસર મ્યુનીસિપાલિટી તરફથી હતા.

વીટબેંક મ્યુનીસિપાલિટીને કુકમ

મી. પટેલ નામના હોદ્દાને જનરલ ડીલરનું લાઇસન્સ આપવામાં નહિ આવે એવા વીટબેંક મ્યુનીસિપાલિટીના નિર્ણય સામે પ્રીટીરીયા મુખીમ કોર્ટમાં અપીલ કરવામાં આવતાં ન્યાયાધીશ મ્યુનીસિપાલિટીના નિર્ણયને ગેરવાજબી ઠેરવતાં

અરજ કરી પાછી સાંભળવાનો કુકમ કર્યો હતો અને ખર્ચ મ્યુનીસિપાલિટી ઉપર નાંખ્યો હતો અને વધારામાં એવો કુકમ પણ કર્યો હતો કે મેયરે ચોતે કરી પાછો વિચાર ચલાવવામાં આવે તેમાં બાગ લેવો નહિ. લાઇસન્સ આપવાની ના પાડવાનું એક પ્રયોજન મ્યુનીસિપાલિટીએ એ અજાણ્ય હતું કે જે અમારે દુકાન આવેલી છે ત્યાં તેને એક પુણ્ય હુપામ રહેલો હોય તેવો અજાણ્ય છે અને દુકાનની સામે વાહનો ઉભા રહેવા હોય તેને કોંક્રી રસ્તા જામળથી બેઝીને લઈ જવા પડે છે અને તેથી વાહનવાળા જનરાએને મુશીબત નડે છે અને ત્યાં જોખમ પણ રહેલું હોય છે. કામદાની પ્રતિજ્ઞા આ નવોજ મુલો ઉભો કરેલો અજાણ્ય અને તેથી પટેલની અરજીને જીત મળી હતી. ન્યાયાધીશે એમ પણ જણાવ્યું કે મેયરે કમીટી ઉપર બેસવું જોઈતું નહતું કારણ કે અરજીની તેઓ વિરુદ્ધ હતા એવા વિચાર તેમણે જતાવેલા હતા અને તેથી મેયર અગાઉથીજ પક્ષપાતી બનેલા હતા.

સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધના સમાચાર

હિંદીમાં તોફાની જણાવો

ન્યુ દિલ્હીથી રૂટરના તાર દર્શાવે છે કે બેંગલોરની એસેમ્બલી ખાસી નેકનાલીસ્ટો લાદોરના કાવર્ના કેસમાં પ્રિસીની સભા પાસેના રીટીના વિશે તેમના આગેવાન હિંમત રાજાચારીઅર સખ્ત વિરોધનું કાવજી કર્યો પાદ આવી નીકળ્યા હતા. હોમ મેમ્બર સર જ્યોર્જ કોરારે દર્શાવ્યું કે હિંમત જાનની ખાતર કાવજી પ્રમાણે ને અર્થ હતું તેનો અમત થયો છે. એકાદી-કુલુવના બીજા સભ્ય સર જ્યોર્જ રેકનીએ નેકનાલીસ્ટોને ચેતવણી આપી કે કાવજી વડનારાઓ તરીકે તમારી ને ફરજ છે તેમાંથી તમારે મુકવું જોઈએ નહિ. આથી સર્વ નેકનાલીસ્ટો એસેમ્બલી ઉઠી ચાલ્યા ગયા હતા.

આ હિંસીની સભાને અમલ કરવામાં આવ્યો તેની સામે મોટા અદોરમાં બારે બામથી ફેલાઇ રહી છે. મુખ્ય અને કલકત્તામાં દડતાળ પડી છે.

વિલાયત બપોરે સમાધાનીની વાત કરી રહ્યા છે બારે સરદાર બગતસામિનું મુકવું આપણી વચ્ચે પડ્યું છે. આ વાત ન સુલો. આ વાક્ય રાષ્ટ્રપતિ જવાહીરલાલે કરાચીમાં બીજા બીજા ઇન્ડિયા કોંગ્રેસ કમીટીની સભા મળનાર હતી તે પ્રસંગે જણાવ્યું હતું.

ગાંધીજી શું કહે છે?

ગાંધીજીએ એક રેટરમેન્ટ હારા અજાણ્ય હતું કે આ લોકોને પ્રિસી દેવામાં આવી છે તેમાં સરકારે બંબીર જીત કરી છે. પરંતુ આપણે ચુસે જવાની જરૂર નથી અને સમાધાનીને હોય નથી દેવાનો આ કાવજીઓએ ને બીજાને આપ્યા છે અને ને અપુર્ણ દિમ્મત તેમણે જતાવી છે તેનો હું પ્રસંગક હું પરંતુ તેઓએ ધારણ કરેલી નીતિને પ્રદણ ન કરવી જોઈએ. અસંત પશુ બળતી સત્તા બતાવી અરકારે જરૂર મતને લાલ ચારી છે એ વાત કદાચ એવું સિદ્ધ કરે છે કે તેઓ ચોતાની સત્તા હોકા મચ્છતા નથી. ગાંધીજીએ અંતમાં દર્શાવ્યું કે મહાસભાએ ઇરવીન્ગ-ગાંધી સમાધાનને મંજુર રાખવું જોઈએ.

કાનપોરનું બંધકર હુકમ

કાનપોરમાં દોહ-મુસ્લીમ વચ્ચે એક મહા બંધકર કુકમ આપી રહ્યા છે એવા રૂટરના ફરોજ સમાચાર આવ્યા છે અને

તેમાં સેંકડો જાનોની ખુવારી થઈ છે અને સેંકડો મનુષ્યો માથે થઈને ઇસ્પીતાલમાં પડેલા છે. જામ, કુલ્હાટ અને ખુનો જેવુંજ સામાન્ય કાનપોરમાં જાણી રહ્યું હોય તેવા સમાચારો મળ્યા છે. આ તોફાનમાં યુનાઇટેડ પ્રોવીન્સની ખાસજાના સભ્યો મરજુ પામેલાઓની સંખ્યા જોવામાં જોઈતી બસેની જણાવે છે. દોડુઓ કરતાં મરજુ પામેલાઓની સંખ્યા મુસલમાનોની વિશેષ જણાવવામાં આવે છે. પંદર દબાર માણસો કાનપોર જોડી આવ્યા મળ્યા છે. અહિંરમાં કોબેરા ફાટી નીકળે એવો પણ ભય ઉપસ્થિત સ્થિતિ જણાવવામાં આવે છે.

આરોહીની દિવસ

(મયા અંકથી માણુ)

સેંકડ

“આ વાલ્મીકીયુ તે શું કરવું? આજો મટયોજ નહિ. જામ આખા ગે દિવસ કરી, પણ એક વાલ્મીકી રહ્યો છે.”

“કેમ શેઠ! આવી નથી કરવું?”

વાલ્મીકીએ મોં મલકાવી જવાબ આપ્યો: “અમે બીન-ખાતેદાર છીએ.”

“પણ આ તમારા આમંજોના દુઃખ સાથે તમે ખરા કે નહિ?”

વાલ્મીકીએ દાંત ઠાડી, હેં હેં હેં કરી વાત ઉઠાવી.

બીજા જામમાં એક બીજા વાલ્મીકીને પુછ્યું: “કેમ શેઠ, તમે અહીં કેમ? દિવસમાં મયા નથી?”

શેઠે કપાળે કરચલી પાડી કહ્યું: “પણ મેં તો કાલ જરી દીધી છે.”

“પણ તમે પરી શું કામ? જલજા નહોતા કે સરકાર સાથે લડાઈ ઉઠવાની છે?”

વાલ્મીકીએ હાંત ઠાડી હેં હેં હેં કરી વાત ઉઠાવી.

ધોળા ઉંદર!

બોરીઆના મહિવામાં ફરતા ફરતા ખાસ એક મિત્રે એક ખામને પુછ્યું: “તમે અહીં કેમ આવ્યા આખા છે?”

આ સવાલ અમે જોને ને તેને પુછતાં હતાં, એટલા માટે કે લોકલક્ષ અમે બરાબર સમજી કહીએ.

ખામને સહેજ હસીને કહ્યું: “એ તો ખેતરમાં ધોળા ઉંદર પડ્યા તેથી!”

સરકારી ત્રાસને લોહા ધણી ધણી રીતે વણવે છે: કામ કહે છે, ‘પ્લેમ આળ્યો છે;’ કામ કહે છે, ‘કામજનું આળ્યું છે’ વગેરે વગેરે.

કરવા નહિ કે—

કોણ? કેને?

સુખાથી પુર્ણ નહીં ઉતરી કુરેલ જતો હતો. પુર્ણને આ કાંઈ સરકારી સુખ છે, ને સામે કાંઈ માલકવાડી કુરેલ છે. સુખ જામ ખાલીખમ થઈને કુરેલમાં માંડવા નાખી પડેલું છે.

પુર્ણ નહીં ઉતરતાં ઉતરતાં એક ડોસી ઉપર નબર પડી. માણને પુછ્યું: “માણ, તમે પણ દિવસમાં ગયેલા કે?”

“હા, હું પણ ગયેલી રતો.”

“એમ, તમે પણ મર્મ છો?”

“સરકાર કરવા નહિ દે તે?”

માણને ઉત્તર સાંભળી હું મનમાં સમજામી રહ્યો. માણસે માણસને કેટલી દલાઈ પહોંચી રહી છે! કેટલું કુખ પડી રહ્યું છે! અને મનુ: “શું સામેલ સરકાર કરવા નહિ દે?”

મનમંથી જવાબ આપ્યો, કોણ જાણે, આ ડોસી તો સરકારને કરવા નહિ દે!”

જંગલમાં મંગળ

એક રણિયામણી સાંજે અમે સાનેમથી દિવસ કરી અગેશ એક માંડવે પહોંચ્યા. સંવાનો સમય હતો. પશ્ચિમના આકાશના ઘેરા અંધારા નીચે સરી જતી લાલ લાલ રેખાઓ દેખાતી હતી. એક તારો તેના ઉપર ચળકવા મંડ્યો હતો.

આખા અજવાળે અમે મહિવામાં ફર્મી. પુરો ને સીંચોનાં ઈર્શન કર્યાં, માળકોને નિહાળ્યાં.

મુલે મુલે રસોઇ થઈ રહી હતી, રોટલા લડાઈ રહ્યા હતા. લાજ લડાઈ રહી હતી. મહિવા બહાર લેણે દોંવાતી હતી, અને બધું બધું એમ દુધની શેઠે તાળડીમાં પડતી હતી. માંડવામાં ફરિદેન કાનસની આછી જ્યોત અંદર બહારનો અંધારો ચોખ્ખોચોખ્ખો બતાવતી હતી.

મહિવામાં ફર્મી, લાલત એક જાણી અને માંડવા બહાર ગોઠવાયેલી સળામાં આખા. સળા કરે થઈ એટલામાં એકએક ભાઈ, એકએક બહેન ને એકએક બાળક આવી પહોંચ્યું હતું. એક મોટું લુમટું પાવડું હતું. તે ઉપર અમારે માટે ગોઠાડની માફકો ગિલાવી હતી. તેમને મન અમે અતિથિરૂપ હતા!

સામે મેઢેલી બહેનોએ માણુ:

“આજની પડી રણિયામણી સેંકડ રે,

મહેમાન આળ્યાની વધામણી હોઈ રે.”

બાળકો અને બહેનો, ગમ આમનાં ને દામ દામનાં, આ માતાઓ અને પિતાઓ દિવસની મહિવાઓની પાદર સળા બરી અમારો સત્કાર કરતાં હતાં; અને ઉત્સાહ ને પ્રેમનો સંદેશ સાંભળવા આતુર હતા. સરકારના સમાચાર સાંભળવા, બાપુજીની તબિયતના સમાચાર જાણવા તેઓ તલપાપક થઈ રહ્યા હતાં.

(અમુક)

એરમેલોમાં કીકીટ મેચ

તા. ૮-૩-૩૧ ના એરમેલોમાં ફ્રેન્સી કીકીટ મેચ નુડી સ્ટ્રીટ વર્મસ્ટ્રીટ સ્ટ્રીટ રમવામાં આવી હતી.

પહેલી ઇનોંગ જુનેટ સ્ટ્રીટ ૧૦ ૨૧

“ નુડી ” ૧૧ ”

સેકન્ડ ઇનોંગ જુનેટ “ ૧૦ ૧ ”

“ નુડી ” ૪૦ ”

જેમાં ૪૯ ૨૧ અને ૭ વીકેટથી જુનેટ સ્ટ્રીટને દાર થઈ નુડી સ્ટ્રીટ છત લીધી હતી.

શ્રી. ઇ. એમ. દિનદાર નુડી સ્ટ્રીટની કેપ્ટનશીપ ઉપર દોવાથી રમત જલ્દી સારી થઈ હતી. જેમાં પુરોપીવનોએ બેવામાં બામ લીધો હતો.

નવી આવેલી સ્ટીમર “કેન્યા”

બ્રીટીશ ઇન્ડિયા સ્ટીમ નેવીએકન ડ્રા.ની નવી બનેલી અને નવા મુધારાઓ વાળી સ્ટીમર “કેન્યા” મુંબઈથી કાનપ તા. ૧ એપ્રિલના આવી પહોંચી છે. જેઓને આ નવી સ્ટીમર બેવી દોમ તેઓ યતીવાર તા. ૪ એપ્રિલના બપોરે બેથી ચાર વાગ્યા સુધી સ્ટીમર ઉપર બધા બોર્ડ કરશે એમ અમને કંપનીના એવન્ટ મેસર્સ રોબર્ટમિડ એન્ડ સન્સ તરફથી જાણવામાં આવે છે.

P. O. Box 494. Phone 2000.
પ્રિટોરીયામાં જુનામાં જુના મારકેટ એન્ડ ટાની વેલી.
Smith & Bronkhorst
(દાહના મારકેટ માર્કેટ બાજુમાં જામલીની જમ્યાએ અગ્રાર)
માલ જલદી વેચી નાખવા મોકલી આપો.
MARKET OFFICE
Market Building, Market Square, PRETORIA.
પ્રિટોરીયામાં જુનામાં જુના મારકેટ એન્ડ ટાની.

સક્રિયતા સર્વોત્તમ દવા શુદ્ધ સ્વદેશી મદનમંજરી ગાયત્રીઆ

આ ગાયત્રીઆ સેવનથી અલ્પ વાહાર, માથાનો દુખાવો, શરદી, કોષ્ટતા, કમળેરી, મગજની નબળાઈ, સુસ્તી વગેરે સરીરની પાલખાલી કરનારાં દરેક રોગો તરતજ નાશ પામી શરીર મજબૂત બને છે.

ડૉ. ગોળા ૪૦ ની દબી ૧ નો રૂ. ૧.

રાજ્યવદ્ નારાયણજી કેશવજી

ડેડ આફીસ: અમલગર (મીઠાવાડ) ઇન્ડિયા.

આફ્રિકાના એજન્ટ: ડા.સીમ આસમણ Stellenbosch, c.p.

અમિતજ સક્રિયતા ખબરો?

“મહત્” અમલગર પ્રામાણિક છે. યોગ્યતા એમ જે મહત્ એમ. ડી. એ. ની આ સુપ્રસિદ્ધ (સિદ્ધમકરેવજી સુક્રિકા.

ગાલી ૧૦૦ (તોલા ૧)ની કબીની ડી માત્ર ૨ ૨-૮-૦ (ડી. ૫) સંપૂર્ણ આફીસી અને મંગાવો મહાન ઉપયોગી જ્ઞાન આપનાર “અશોભ્યતાનો ઉપદેશક મહત્” નામનું પુસ્તક મરત હાથો:—વેદશાસ્ત્રો એમ. જે. મહત્, મુ. યોગકા. ૭ અમલગર, ગુજરાત ઇન્ડિયા.

જાહેર ખબર

તા. ૧૫-૪-૩૦ ના “કમીડી” ના નામથી “હાંદી પેસેન્જરોને સુચના” વાળા દેવંદ્રીજી જેમાં મળકુર પેસેન્જરો ઉપર રાખેલ કાલીદાસે દુઃખનો કાળોફર વરતાવ્યાની લીખીતવાર અરજ આપવાનું જણાવે છે આ અરજ એસોસીએશને સંબંધી મીટીંગ બરી કરાવ પાસ કરીને ને રોજ તે બાબતમાં કામ ચલાવે તેની નકલે ડેલાગોઆસની હાંદી એસોસીએશન બાપાદારે જાહેર કરશે. તેમજ મળકુર કમીડીમાં કયા કયા સેમ્પલ તથા કમીડી કયા સ્થળે બીજાને છે અને પરદુઃખ બંજન તરીકે કમીડીએ આજીવન સુધીમાં કયા કયા પરમાર્થો કાર્યો કર્યા છે તેની નોંધ પબ્લીકમાં મુકશે તે પબ્લીક તેમજો મેટો ઉપકાર માનશે. પણ જે આ સંબંધી બાબતમાં તેમજ કાવચામાં હાંદી એસોસીએશનનો કે તેમજા કોઈ દરદી કે સેમ્પલોનો કોઈ કાચ ન દેવ અને અપહાસની અંદર જેમણે બીજકુલ માન ન લીધો દોષ બહુ ગુણ કાવચાગારે દોરી સંભાર કરી જાણી તેમજા નામ બાપામાં કે દેવંદ્રીજીમાં સંડોળ્યા દોષ તે તેમજી બાપાદારે તે હુજબ જાહેર કરી પાતાનો કામ માદી દોષ કે નથી હુજબ કાવચાગાર વિરૂદ્ધ અગ્રિ આગળ પગલાં કરી લેશે.

શ્રી. રામજી કાલીદાસ.

પી. એ. બોક્સ ૫૮૧, દોરન્ટો માલવીસ

ઉત્તમ મીઠાઈ

આમ ચેરમંદર ધીમાં બનાવેલ અનેક પ્રકારની ઉત્તમ મીઠાઈ તથા સોલાપુરી મેવરો, સેવ, ચેરમંદરી ગાંઠીઆ, મોઢા તફીના તેલથી બનાવેલ મસાલેદાર તાજા ફરી તથા લીલુના આચાર, પાપા. મરમ મસાલો વિશેષે અમારે બી દમેશાં તૈયાર મળે છે.

માલ સારો, ખાત્રીનો અને ધીકાયતે

બહાર આવના મોરછો પર પુરતું ખાન દેવમાં આવે છે. એકવાર મંગાવી ખાત્રી કરો અથવા જાને ખુલાકાત લ્યો. મોડર સાથે પંતા મોકલત મહેરબાની કરી.

નારાયણ રેસ્ટોરન્ટ

Narayn Restaurant,

Proprietor M. B. NAIK,

P. O. Box 106.

186 Grey Street.

DURBAN, Natal.

ડેલાગોઆસે કનરી સ્વદેશી યા ટાંસવાલ જનાર હાંદી પેસેન્જરોને ખુશ ખબર

નીચેને સરનામે પત્ર લખી બંધુપરો તે અમે તમને રહીમર તેમજ દરેક બંધુ સેવા આપશું અને રહેવા તથા ખાવા પીવાનો જનમ બાંહેબલ વાજબી ખર્ચો કરી આપશું. હાંદીએસને હાંદી દરેક કામકાજ સંતોષકારક રીતે કરી આપી રહીમર ઉપર અદવાની તેમજ કતરવાની દરેક સમયક અમારી ભત્રી દેખરેખ નિમે કરીએ છીએ.

ફેમીલી વાજબીએ ડી. અમ. ૬૨ ફોર્મ રજીસ્ટર કરી અમેને વહેલા મોકલી દેવાં અને પાંચ સાળ મીટનો ખર્ચો કરી ચોવાનો મેપાર બંધ કરી અને આવવા જરૂર નથી. તમાજ ફેમીલીને રહીમર ઉપરથી જાતરી ને સંગાય જાતે જેમથી આવેલા હશે તેજ સંગાય જેડિ ટાંસવાલ મોકલી આપવાની દરેક સમયક કરી આપશું. ૨૫ વર્ષથી પ્રમાણીકપણે કામ કરી દરેકને સંતોષ આપું છું અને ટાંસવાલના હાંદી માર્કેટમાં જણીતો છું.

ધોળે કીવસે હુમરાનો ખર્ચો કરી પરાયાની મોકલો કુદાબી રજા ખાતાર પાછળથી પરમાકનો દાવો કરનારાઓએ તા. ૧૫-૪-૩૦ના કાસપાસના પેસેન્જરો ડેલાગોઆમાં તેના સમાને મેર ઉતરવાં જે તેમના પર ફેસ કરી પકડાવ્યાની હકીકત ના. મીટીંગ કનસલને કહી બાપાદાર તેમજ દેવંદ્રી બીજો વહેંચી પ્રસિદ્ધ કરી. પણ જે કોઈ તે કમ હવાવાળા કોઈમાંથી તે કેસની નકલ હાંદી બાપામાં જાહેર કરી તે કુ પીક ૨૫, ડોમિસ ૧૫માં આપાય અને જે તે કોઈએ હુમરાજી હાંદી દોષ તે તેમજી પા. ૫૦ સરવા. ૫૫૦૦૦૦૦ નિધિતે સરનામે કરશે.

Ramjee Kallidas,

P. O. Box 581,

Laurenco Marques.

સાઉથ આફ્રિકામાં પ્રખ્યાત કેપીટનનો ૨૮ વર્ષની વખણાયેલા

Parcel from
**KAPITANS
BALCONY
HOTEL**
DURBAN. CORNER 18 GREY — VICTORIA ST.
PHONE 3623

ફરમાસુ મીઠાઈ

ઘણું પણ તહેવાર, જલસા, ડીપાર્ટી અને લગ્ન પ્રસંગે ઘણાજ આનંદ આપશે.

તાજાં લીંબુ અને કેરીના આચાર, પાપડ, ગરમ મસાલો તથા ખાસ પોરબંદર ધીની રચે-શીયલ મીઠાઈ તેમજ અમારી બેકરીમાં બનેલા તમામ જાતના તાજાં કેકો હમેશાં તૈયાર મળશે.

માલ સારો અને ખાત્રી પુર્વક રેલ્વે પાર્સલથી રવાના કરવામાં આવશે. મંગાવી ખાત્રી કરો. ઓરદર સાથે પૈસા મોકલવા મહેરબાની કરવી. સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે નહિ.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો.

લખો યા મળો:—

R. K. KAPITAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
Eastern Trading Co.
WHOLESALE FRUIT SUPPLIERS.
Box 730. Durban.
No. 1 Bananas 25s. Crate.
Pineapple No. 1 3s. dozen.
F.O.R. Durban, C.O.D.

નં. ૧ બનાના ૨૫/ કેક, પાર્સલાઈલ નં. ૧. ૩/-
લગન. રેલ્વે જુડી (મી. એ. ડી.) લગે ઉપલા
જરનામિ. દરેક જાતનું તાજું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ
સાફ પેકીંગ કરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રુટ અને વેજિટેબલ માટે કંટીના ઓર્ડરો ઉપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી
કરજો. લખો:—

P. O. Box 576. 55 Bond St. Durban.

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક જાતનું તાજું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાફ પેકીંગ કરી સી.
એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:—

P. O. Box 254. Durban. 31 Short St.

મુખ્યારક ઇંદ મ ક ત ખાસ લાભ

અમારે ત્યાંથી ૬ કેકોઈ ખરીદનારને એક એપાલખમ ૬ કેકોઈ રાખવાનું અને ૧૨ કેકોઈ ખરીદનારને એક એપાલખમ ૧૨ કેકોઈ રાખવાનું મફત આપીયું. હાલમાં અમારી પાસે મરાહુર ગંધવાઓના લેસ્ટ કેકોઈ હાંદુસ્તાની, બુજરાતી, ઠામી, મીસરી અને હુલુ આવેલા છે. તેમજ સગળી જાતના

ગ્રામોફોન અને વાયરલેસ ગ્રામોફોન

પણ રોકમાં રાખીએ છીએ. કેલોગ માટે લખો:—

Agent for H.M.V.

E. A. TYEB & Co.

'Phone 2447. P. O. Box 155

109 Field Street, DURBAN.

Indian Opinion

No. 15 Vol. XXIX

Friday, April 10th, 1931

Registered at G.P.O. as a Newspaper
Price Five Rupees.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

સ્વી. કરોઆ

દીક્ષીટના બાવો

એપ્રિલ તા. ૨૦ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી,
સ્વી. "હાનગોલા"

એ તા. ૪ થીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.

મુસલમાની વીરૂ. શ. ૪૦ ના હિસાબથી અને સ્પેશીયલના ડા. ૧૦૦ ના હિસાબથી લેવામાં આવશે.

હિંદુ વીરૂ. શ. ૩૫ ના હિસાબથી અને સ્પેશીયલના ડા. ૭૫ ના હિસાબથી લેવામાં આવશે.

મુસલમા—હિંદુઓએ પોતાના મોટા દાગીના કતીવારે ૧૨ વાગ્યા અગાઉ કરદમમાં પરોવવામાં કરતાં.

સેકન્ડ અને થર્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સ કરવો.

દરેક દોઢ પેસીન્જર પોતાની ટીફ્ટ બમારી ઓશીસમાંથી લેવી અને વધાર મામલાના બાઈલોએ બમારી માથે

પત્રવ્યવહાર કરવાથી પણ મફત કરશે. સ્ટીમરને લગતું દરેક કમલોજ બમારી જાતી ફેમરેમ નીચે મામ છે.

SHANKHIMED & SONS.

300 Pine Street.

Tel. Add. "Karamat" Durban.

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઈડ ૨૭-૦-૦.

થર્ડર: પાઈડ ૧૫-૭-૬.

ડેક: પાઈડ ૬-૭-૬. બોરાકી વગર.

વધુ ખુલાસા માટે બપોર ૫ મણા:—હિંદુ પેસન્જર

એજન્ડ શોખ હીમેડ એન્ડ સન્સ,

૩૮૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, દરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED By Advertising In The INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

ટેલીફોન ૪૮૦૦.

ધો

પો. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરન્સ કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

જેવા કે મોટર કાર, રેલ્વે જાસ, ફીરફીટી બોંબ, વરફગેન્સ કોમ્પેન્સેશન, વીગરે અનેક પ્રકારના
વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ શરૂ કરી દીધું છે.

પોલીસી તેમજ દાવાની પતાવટ કરાવનારમાંથી પરી આપવામાં આવે છે.

આખા દોક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધિ:—

સોરાબજી રુસ્તમજી,

"ઇન્ડિયા હાઉસ"

૧૭ ફરેબ્રુએરી,

દરબન.

પુરા. ખબર

આવશ્ય આક્રિયામાં ગુજરાતી પુસ્તકોની નવી સ્કેન્ડલો.

જરનાથું નેંધી રાખો.

ફેનસી કારસો	૫	૬	નામ કન્યા	૨	૩
મહાકાવ્ય	૫	૬	તીસોલમા	૨	૩
પ્રીતજ મહાલ	૬	૬	મૃગજળ	૩	૬
સુલતાના રાજ્યા	૭	૬	આમીનો મુસાફર	૪	૬
દુઃખીને દિલાસો	૧૨	૬	ઉપાને અરથ	૬	૦
ગાંધી ચર્ચા (કાસ્તરનું પુસ્તક)	૮	૬	રસાવજ	૪	૦
રાજના મહેલમાં	૪	૬	મજલે ગીત ગાવી	૩	૦
સીતમહાર સુલતાન	૬	૬	નજ વિકાર	૨	૩
અળી અરથ	૩	૬	ભાવના સુધી	૧	૬
એ એન દુનીયા	૩	૬	સાત સુંદર વાતો (દરેક અલગ જરૂર વાંચવી)	૧	૬
એક મચરનો પ્રતાપ	૫	૬	અલ ખારતી	૨	૩
ફોનોગ્રાફ ગાવન માળા	૭	૬	સ્વામી રામ તીર્થનું જીવન ચરીત	૬	૬
ગુજવાડીનું ગુલામ	૭	૬	સંસારે સ્વયં	૨	૩
બાકા બાબર	૬	૬	ગઉરંમ મણુ	૧	૬
ગુજરાતનું ગુલ	૮	૬	નંદન વનને આંખલે	૧	૬
પરાવતી	૫	૬	આનંદ ભદરી	૫	૬
ખુલસેરત મહાર	૫	૬	અમારી મહેલી વાર્તાઓ	૧૦	૬
કરમની કદાશી	૮	૬	„ બીજી „	૧	૩
નવલ મંગા	૬	૬	„ ત્રીજી „	૧	૬
દુનીયા કે દોબાખ	૬	૬	આખાતમીક વાર્તા માળા	૨	૬
ખુદાને ખબર	૬	૬	સોહીના લેખ	૧	૩
મુઝકીલ આકાશ	૭	૬	જંજરને ઝબુકારે	૨	૬
સંસારનો સંસાર	૩	૬	રસીકા	૫	૬
સંસારી કે સન્ધાસી	૩	૬	નદનામ હીંદ	૨	૩
વીચેક વાણી	૫	૬	મુઠલ ધારા	૧	૦
બોલક પુન	૩	૬	માઘીની	૧	૦
ખીરમજને બાકા	૪	૬	તોફ અને ટાંગર	૧	૦
નવલ નવરંગી	૭	૬	એશિયાનો ઉપકાલ	૨	૬
સંકટની-મુલમ-કસાએકું પલ	૧૫	૬	મહાત્મા ગાંધીનું ધર્મયુક્ત (દરેક હોલીએ)		
ગુજાવન	૬	૬	વાંચનું જોડાએ		૬
દાદ કદાપણ સાગર	૩	૬	પરાન પુમી પર રખા	૧૦	૬
કાણું ગુલામ	૩	૬	દિવાની કે કાણી બામ ૧	૮	૬
મસ્ત ફરીટનું કાસ્ત અંગાર	૩	૬	„ „ „ „ ૨	૬	૬
પુલનો લોમ (રસીક ડીટેક્ટીવ વાર્તા)	૮	૬	કુલસનો કહેર	૪	૬
વીલામતી કોક કાલ બામ ૧	૩	૬	ગાંધીની રાણી	૬	૬
„ „ „ „ ૨	૩	૬			
ફેવોને ખુલ્લા પવે	૩	૦			
દંપતી વાર્તાવાર	૨	૦			
સ્પીટર ભેન્ડા સ્પતંજલ	૨	૬			
ગેરીનાદી	૫	૦			
ભાભાજીનું રાજકીય	૧	૬			
ભાભાની	૬	૬			
ભાભીકા	૪	૩			
ડીટેક્ટીવ અનંદ (રસીક નવલ કથા)	૫	૬			

આ ઉપરાંત બીજી ઘણી જાતના પુસ્તકો મળશે.

દમ, હાથેજ અને ખાંસી

ની ખાસ દવા વાપરી આગ કશે દબાવશે શક્યો થશે.
એ અને વાપરવામાં કોઇ પણ જાતનું નુકસાન થતું નથી.

હિંમત એક મિનની રી. ૪૫.

એક વખત મેંભાવી ખાત્રી.

મળવાનું દેઢાણ.

The Burma House,

125 Grey St., Durban.

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

સ્ટાઈફલ "જુટ" માઈના કપડાની બહેર ખબર સમસ્ત દેશના નેટીવ જાપાંઝીમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા માલિકા તે જાણે છે અને માને છે. સ્ટાઈફલ "જુટ" માઈનું કપડું સ્ટોક કરે અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકો છો.

આ "જુટ" ના માઈની નવાસ શખ જે અને પ્રમોટેશનથી એટલા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એચ. કેરપર સમીથ એન્ડ કુ.

(પીટી) લીમીટેડ.

જોહાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, દરબન,
પાર્થિવેલીઝાએથ.

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વિગેરે

અમારે ત્યાં જાતી દરમરખ નીચે તાજે અને સફાઈથી થરમાં દળેલો ગરમ મસાલો, કરીપાઉડર, દહીર, મરચાં, તેમજ કેરીનો અને લીંબુનો તેમજ માલસા આચાર હંમેશાં થોડો ના બજાવવું અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. જાવો ઉત્તમ માલ, તમે થરમાં બનાવી શકતા નથી. જેક વખત મંગાવી ખાતરી કરો. મળવાનું ટેકાજું.

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

આઠવાડીક પંચાંગ

વાર	શ્રીસ્તી	હોઈ	મુસલમાન	પારસી	સુરોદિન	સુચોત
	૧૯૩૧ એપ્રિલ	૧૯૨૭ ચેત	૧૩૪૬ શકાબ્દ	૧૮૦૦ સેકે. કદમી	ક. ચી.	ક. ચી.
શુક્ર	૧૦	૧૬	૮	૨૧	૫	૬-૨૧
શનિ	૧૧	"	૯	૨૨	૬	૬-૨૨
રવિ	૧૨	"	૧૦	૨૩	૭	૬-૨૨
સોમ	૧૩	"	૧૧	૨૪	૮	૬-૨૨
મંગલ	૧૪	"	૧૨	૨૫	૯	૬-૨૩
બુધ	૧૫	"	૧૩	૨૬	૧૦	૬-૨૩
શુક્ર	૧૬	"	૧૪	૨૭	૧૧	૬-૨૪

Phone 3867. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

ફોલ્ડરો દરદ અને વેલ્ટેબલ એડવાન્સ
અને કમીશન એજન્ટ.

રેલિંગ સારી રીટે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, દરબન.

Box 247 & 317

Tel. 'Khatra.'

HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Transport Passenger Agent,
Belra, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ "ખત્રા"

હુસેન ઇસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)

ટ્રાંસપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
બેલરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

આઠવાડીકો-ની-કુરખાની

તમે દીંદોનો આઠવાડીકો સુર સાંભળવા માગો છો? તમારે આંધીજની મળવળ થર જેઠાં જેવી છે? જે આરી જાવના તમારામાં હોય તો તમે દેશના વર્તમાનપત્રો વાંચો. ક. આફ્રિકાવાસી દીંદો જાણ્યોને દીંદોની સ્થિતિથી વાંચે કરવા અમે ત્રણ વર્ષ ચર્ચા દોર્યો છું. જુડા જુડા અખબાર મંગાવવા કરે ક્યાં છે. આ જાપાંઝીના નામ નીચે પ્રમાણે છે.

આઠવાડીક જાપાંઝીના નામ
મુખ્ય સમાચાર, પ્રબોધ-કેસરી, જે થડી મોજ,
વીસમી સદી, દીન, જોખો કોનીકલ,

મન્ડીયન બુક (દરબન)

માસીક જાપાંઝીના નામ

નવચેતન,

નવનુમ.

જેઓ દર મેલે તાજા સમાચાર વાંચવાની તમજા રાખતા હોય તેઓને હું અમારે ત્યાંથી જાપાંઝી વેચાતાં બધા જવા કે વર્ષનું જોક સાથે લખાવમ બરી જાપાંઝી મંગાવી સેવા ખાસ વિનંતિ કરું છું. નીચેને રકમે પત્ર લખી પ્રાપ્ત સ્વીટ મંગાવો કે જાપાંઝી વેચાતાં બધા જાણો કે મળો:

એ. બી. ખાત.

૩૬ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, ડારનર: કાયેમોનલ સ્ટીટ,
બોક્સ ૧૦૬૮. જોહાનીસબર્ગ.

ઉપર લખેલાં જાપાંઝી અમારી પ્રિન્ટિંગાની જાંચ ૧૪૪ મિનિટ રટોલમાંથી પસંદ મળી શકશે.
વાંચો, મંગાવો અને દેશની સેવા કરો.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરક ભવનું દરદ અને વેલ્ટેબલ સાર પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. જાણો:—

P. O. Box 812, Durban. 129 Victoria St.

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices, We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. ELAITAS,
Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237.
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.
OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

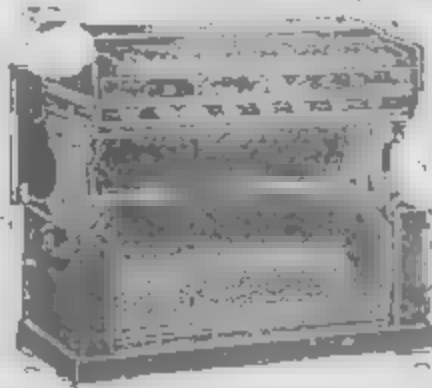
Write or give a Call at

GOSHALLIA'S MUSIC SALOON.

(Prop. A. N. GOSHALLIA.)

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન કરી કરે છે મર્યાદા હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. જે હરો પુરા પાડીને જાય. મુલકીયા પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, પંજના, પેટિંગલ ફેક્ટ લવના મીઠા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય પ્રથમ ભાગે મગજ, સુર, બાજ વીંચેર પણ મળશે. ફેક્ટ લવના હારમોનિયમનું વીપરીત મગ જાનીયો કરી આપીને જાય. જણાયા મળે:--

મરાઠલીયા મ્યુઝીક સહુન,

(મલકીયા એ. એન. મરાઠલીયા.)

પી. એ. બોક્સ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Indian Opinion

No. 15—Vol. XXIX.

Friday, April 10th, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.
Price: FOURPENCE.

MR. ANDREWS INTERVIEWED AT PRETORIA

MR. C. F. ANDREWS, who paid a flying visit to Pretoria last week, had an interview with a representative of the *Pretoria News*. The representative asked Mr. Andrews what he thought Mr. Gandhi would do now that the Congress had confirmed his settlement with Lord Irwin. "I am extremely anxious," said Mr. Andrews, "to see the rest of the resolutions which are passed by the annual Congress meeting at Karachi. Before the Congress closes it is not unlikely that an important resolution will be passed about the Hindu-Muslim problem. Undoubtedly this will be the very first work which Mahatma Gandhi will undertake after the Congress is over."

"Whether he will succeed or not remains yet to be seen; but he has accomplished miracles before, by his amazing personality and commanding moral influence, and he may be able to do so again. At any rate, all this work for a solution of the Hindu-Muslim difficulty will be directly a gain for the discussions in London, which will now be resumed with Mahatma Gandhi heading the Congress delegation."

Asked to explain the last point more fully, Mr. Andrews said the first thing that will be done in London will be to resume the meetings of the Federal Structure Committee of the Round-Table Conference. This was postponed last January, owing in a great measure to the failure to come to any agreement on the Hindu-Muslim problem.

"Therefore, if Mahatma Gandhi can come to London with this internal problem affecting only Indians themselves already solved, he will come with immensely added strength, and also with the assurance that the framing of a federal constitution, which will give full liberty to both religious communities, is not an impossibility."

The committee, he added, will be able to take up the problem of forming a constitution for the future government of India with the added advantage of one of the greatest obstacles being cleared away beforehand.

Asked how this problem affected the actual framing of the constitution, Mr. Andrews replied that the Mohammedans are making not only for separate electorates, but also for a special reservation of seats—not only in the provincial administrations, but also in the central administration. "Thus the constitution itself is endangered as a national constitution. If on every side within the federal structure the Mohammedans have their own seats and their own proportion of members in each Cabinet, as contrasted with the Hindus, national unity would be affected seriously."

"Would Mahatma Gandhi be a member of the Federal Structure Committee?" asked the representative. "I think that may be taken for granted," declared Mr. Andrews, "because this committee is by far the most important of all within the boundaries of the Round-Table Conference. It would be absurd to go on with it in the future without accepting the leader of the National Congress, and some of his chief supporters."

The next question was what would happen after the Federal Structure Committee had done its work. Mr. Andrews had thought over this question. "As far as I can gather," he said, "the committee's work will take all the summer. Then there will be a recess during August and September. After that, the whole Round-Table Conference will reassemble, and seek to complete its work before the winter."

"It may be found absolutely necessary, however, to transfer the whole Conference, before its conclusion, to India, for certain final considerations. If the whole Conference cannot be so transferred, it might be necessary to form a standing committee of the Conference to carry out in detail, in India, certain extremely vital matters."

"All this, however, concerning the future, is only an anticipation of what may be likely. Circumstances may entirely alter cases. What seems to be practically certain is that Mahatma Gandhi will seek to find a solution of the Hindu-Muslim problem immediately before going to England; and that he will take part in the Federal Structure Committee during the summer, and also in the sessions of the entire Round-Table Conference, which will be held in London in the autumn."

Questioned regarding his own movements, Mr. Andrews said it had become clear to him that he was now able to go back to England with a fair assurance that the Transvaal Asiatic Land Tenure Amendment Bill is not likely to be brought forward by the Union Government this session, but would be postponed pending the coming conference between the Government of India and the Union Government.

"The necessity of going to England has been very greatly enhanced," he remarked, "by the fact that Mahatma Gandhi is likely to go there shortly, and I shall have a very great duty to perform there in connection with his visit."

There was also a personal reason why he should go. One of his sisters had been dangerously ill, and he wanted therefore, to go back for personal, private reasons.

"The time during the summer will be all too short for preparing for the coming conference between the Government of India and the Union Government in the autumn. It is very unfortunate that the two conferences are likely to clash. And there is also a further clash, because the Imperial Conference will meet at Ottawa during the same month of October."

This, however, had been quite inevitable, and since the conference between the Governments of India and South Africa would be one between members on each side who have expert and prolonged knowledge of the question it may be quite possible to hold this conference, in spite of conferences of an entirely different character being held in Ottawa and London at the same time.

"It is practically certain that I shall be obliged to be present in some capacity at the coming con-

(Continued on page 13.)

FACE YOUR FATE WITH CLEAN HANDS

GERMANY'S historic retort when reminded of Belgium's neutrality reflects a mentality little, if at all, dissimilar to that of South Africa's Europeans, official and unofficial, in regard to our Passive Resistance campaigns. We, too, were twitted with going to war for a mere sentiment. In our case the sentiment was "amour propre" (self-respect). We counted loss of life, liberty and material possessions a small sacrifice when made for the preservation of Indian dignity in the world's eyes. The slur of national undesirability cast upon India's children was an insult offered to the Motherland, an insult which it were shameful her children should suffer without protest. Gandhi's way, the awakening by self-sacrifice of the wrongdoer's conscience to the wrongfulness of the act performed, was the form of protest adopted. The attitude throughout was (and still is) substantially this: In deference to your unfortunate race and colour prejudices; to your fears that we shall unduly poach upon the material gains you are reluctant to share; to your professed anxiety for the maintenance of your white civilisation, we are prepared to acquiesce in the limitation of our numbers through your immigration policy; in the limitation of our opportunities to compete with you in the struggle for worldly affluence; to the political helplessness to which you have seen fit (mistakenly, we believe) to relegate the great mass of your non-white population. We do so in the confident knowledge that the night of misunderstanding must inevitably give place to the sunrise of clearer vision. But, India's honour and the honour of India's children must be defended and if needs be suffered for and died for. The material disabilities you insist upon subjecting us to must be unaccompanied by any suggestion of racial insult. To the former we shall submit; the latter we may not permit. Passive Resistance was suspended only because and when the Powers That Were were brought to see and recognise the spirit and force of this view. The 1913 Immigration Act, for example, had the racial sting extracted through the agreement allowing for the entry into the Union of a certain number of Indians per year who were to be exempted from the operation of both the Immigration and Registration Law restrictions. For the rest Registration

Certificates operated by way of a check upon any more extensive influx.

The Immigration Law of 1931 rides rough-shod over the combined labours of the last 30 years, the labour on the one hand of the Legislature to enforce its policy and at the same time, as far as possible, to respect Indian sentiment, on the other of the community to reconcile its desire to placate anti-Indian feeling with its plain duty to preserve Indian honour. By a stroke of the pen, the Transvaal Indians virtually find themselves transported back to 1902-1903. Their Registration Certificates accepted by them in the first instance as guarantees of "their right to be here, to come and to go" are reduced to so much waste paper. Every member of the community is open to have his or her right to be in the Union challenged, is liable to be declared a prohibited immigrant; to be subjected to the trouble, expense and indignity of appealing against his prohibition and to the difficult task of proving to the satisfaction of the constituted authorities that he or his father, or grandfather or other guardian who brought him here or was responsible for his presence here, himself had a good and valid right in the first instance. No great stretch of imagination is necessary to foresee the outcome of this astute move. The forbears of many holders of Registration Certificates are dead and gone. The title of the latter can only be maintained by establishing 'de novo' the original right of the former. In very many cases this will be virtually impossible. For example, it may conceivably involve the necessity of proving that the present holder's ancestor who was the original immigrant was actually residing in the Transvaal before the Boer War! All that was determined by the Registration Act of 1907 and 1908 and confirmed by the Immigration Laws, viz: that the Registration Certificate was and should be a complete answer to any such challenge, save where fraud could be proved by the challenger, is now undone. Convinced as we are that the new Immigration Act is the outcome of a determination to reduce our numbers (since the Repatriation Scheme has failed to come up to expectation) we may perhaps be forgiven a feeling of distrust concerning the prospective inquisition with which one and all are threatened.

Since the Registration Certificates are to be shown of their protective value and

treated as "scraps of paper", why continue to hold them? Why subscribe to the registration farce now that the Certificates have become a joke—played at our expense? After all these years the parrot-cry of our "undesirability" is once again being revived and recorded in statutory form, we Indians whose very presence is an offence must by some means be got rid of; altogether, if possible, if not altogether then to as great an extent as can be managed. And so we are to be "smelt out". Let there be no self-deception on this score. All who can be got rid of will be, and we may be certain that this will include every one who may fail to furnish irresistible proof according to the most exacting standards.

What then must we do? Well, if we are doomed to spoliation and banishment let us at least face our fate with clean hands. Since the Government of 1931 elects to treat as a nullity the considerations that led to the 1908 settlement and the community's compliance with the Registration requirements, the community may with perfect reason revert to their then attitude and return "with thanks" the precious bits of waste-paper to where they came from. The certificates will certainly have no value in India.

In regard to the Indians of South African birth, it is a moot question how far they are liable to the same fate as Registration Certificate holders of Indian birth. One thing is, however, fairly certain, and that is the eventual segregation of those Asiatics whose presence will have to be endured—Japanese, of course, excepted.

THE NEXT CONFERENCE

(BY O. P. ANDREWS)

IT is now practically settled, according to the newspapers, that the next Conference, which is to be held between the two Governments, will take place either next September or October. Therefore it is of the utmost importance that every possible early preparation should be made beforehand, in order to make the Conference an entire success from the Indian point of view.

It is one of our failings, if I may venture to say so, that we very often leave things to the last minute and then try to do every thing in a hurry. This is altogether disastrous, where we have great opposition to

overcome and where we have to gain the utmost which we can even hope to obtain, as in the present instance. For that is what we want to do in the Transvaal, where so much is against us. If the Conference, as now appears most likely of all, is to be held in South Africa, and possibly even in Pretoria itself, (though nothing has been decided when I write) it will mean for us all, especially in the Transvaal, an even greater need for earnest preparation and care than ever before; for in that case we shall have suitably to receive the delegates who come from India and give them hospitality, as Indians are always wont to do, and also to get up our case in every detail and explain exactly under what hardships and difficulties we have to suffer.

In order to do this effectively, I am venturing, before I leave South Africa, to suggest in every province, and especially with regard to the Transvaal, the following programme to be followed in five directions. Here is a five-pointed programme:—

(1) The South African Indian Congress must be in every way strengthened, because it is the one body which will have to bear the brunt of the work and to undertake the gravest responsibilities of decision and action. There must be in every direction a rallying round the Congress banner. Just as in India the recent struggle of Mahatma Gandhi with the Indian Government was won because there was a rallying round the National Congress, so here in South Africa there can be no great victory unless the united strength of the South African Indian Congress is clearly seen in action and every single member of the S.A.I.C. does his duty towards the Indian community. 'United we stand, divided we fall.' In the hour of danger this motto is most precious. Practical unity at the Conference is only possible by helping forward the Congress. Therefore I would venture to ask every member of the community to join the Congress at once if they have not already done so. This does not mean, however, mere lip service. It means also paying each year regularly the provincial quota to the S.A.I.C. and taking an active part in Congress work in one's own local area.

(2) There must be very careful and thorough work done in preparing the whole public of South Africa, through the Press and in other ways, to take a sympathetic view of the Indian situation. South Africans

have to become broad-minded enough to see what important events are happening in the East owing to the national movement in every Eastern country and the awakening of the whole of Asia. This work in the Press can only be done by those who are experts, but a great deal can be accomplished also in very simple ways by using every opportunity, in a friendly manner, for explaining all these things to Europeans whenever an opportunity occurs. It is obvious here also, as well as in supporting the Congress, that a properly audited fund will be needed for the circulation of literature on the subject. The Indian community of South Africa has many business men in it, and they will fully understand how impossible it is for such work as this to be done without any properly audited fund behind it.

(3) This newspaper, INDIAN OPINION, which is Mahatma Gandhi's own creation and has been from the very beginning the standing support of the community, must now receive such active and full financial strength that the Staff of the newspaper will be relieved from the burden of running round collecting subscriptions and also carrying on the newspaper at the same time; for this is an impossible burden to carry. Even Mahatma Gandhi, who is an amazingly rapid worker, could not undertake the double strain, when he was in South Africa. It is quite impossible for the present Editor, Mr. Pragjee Desai, to do this. The strain has already been so great that it has been too much for him and he must not bear it any longer.

(4) May I say with all love and affection that unity within the Congress itself can never be obtained unless the chief officers who have been duly elected are loyally backed up in every way by the whole community? If a ship is in a storm at sea, and there is danger of shipwreck, and if instead of obeying the Captain and officers the crew begins to criticise, and one says this and the other says that, then it is quite certain that the danger of shipwreck of the whole crew will be very greatly increased. On the other hand, if everyone loyally supports the Captain and officers and carries out his special duties promptly, then the ship may be saved. Thus, we ourselves, in this stormy time, must stick to the officers we

have chosen and give them every support. Only in this way shall we bring our ship safely through the storm.

(5) But this also means that the officers themselves and the Captain must do their duty with diligence and care. They must not be either slack or careless. Therefore, my last word of fatherly advice will be given in love and affection to those who are officers in the Congress. There has never been a time in the history of the Indian community when there has been more need of carefully planned and prepared action than now. For this next Conference, which is now practically assured, will mean far more to the Indian community than the Capetown Agreement itself. It will be the final test as to whether it is possible for the Indian community in South Africa to obtain fair treatment at last from the Government of this country. For over thirty years a supreme effort has been made. Again and again, in different Agreements and Settlements, the way to advance has been pressed open at tremendous cost. Then the door has been closed again. Hope has been so often deferred that we have almost lost hope itself.

But here at last has come a really supreme moment, a final opportunity. This coming Settlement will be the biggest and the most important that has ever been held hitherto. What we obtain will depend on two things. (a) The Union Government itself must be convinced that this is the only way to solve an otherwise insoluble question. (b) We ourselves must be so disciplined and ready for action that we can make the best of ourselves at the Conference instead of leaving things to the last moment and only doing our worst. In this second issue, all will depend on the Congress leaders. With good leadership things go well. With bad leadership nothing can be obtained. On that account I am venturing to appeal to the Congress leaders to do everything in their power for the Congress itself in these coming months so that its point of view may really represent in the best possible manner the whole Indian community and win its entire allegiance on account of the sacrifice and devotion which it represents.

FAREWELL TO 'CHARLIEBHAI'

(Continued From Front Page)

MR. C. F. ANDREWS came to our help at a very critical time in this country. He landed at Capetown during Christmas week and he is leaving South Africa for England from Capetown to-day the 16th instant. He lived amongst us for nearly three months and a half. During this brief stay with us he worked day and night without rest and he is leaving us with an assurance that a Round Table Conference will meet during this year between the Indian and Union Governments. During his visit to us this time Mr. Andrews has earned the name of 'Charliebhai'. In India he is known as Dibandhoo i.e. the friend of the poor, but here in South Africa he has allowed us to call him 'Charliebhai'. It has a meaning to us. He has allowed us to take him as our brother. A brother like Charliebhai to all Indians in South Africa is no doubt a great gain. By allowing us to call him Charliebhai he has with his heart and soul assured us that he is always with us in our sorrow and suffering, pleasure and pain. It will in future not be necessary for us in South Africa to urge our Charliebhai to come to our assistance in our time of trial. If he were to know that his brothers and sisters in this country are in distress he will come to our help without waiting for our invitation. How can we repay the service of a brother? Not by giving worldly material things, but by giving our pure love. Our Charliebhai goes away from us with that love. Let us pray to God that his sister who is seriously ill in England may soon recover and that when Charliebhai safely reaches England both of them may joyfully meet each other.

Situation Wanted

A SENIOR trained teacher, of 20 years' teaching experience in the Educational Department of Gujarat, requires a post in any part of Africa. Has, also, experience in Drawing, etc.

Please write soon to the address below —

HIRALAL LALLURAM DAVE

Nani Hamam, Ghee Kanta,

AHMEDABAD, (India).

ference," he concluded. "If, of course, my own health permits it."

Before closing the interview, Mr. Andrews was pressed to say something about the conditions in South Africa. "I think on the whole," he responded, "that the atmosphere has immensely improved, and that there is far greater respect for India as a great country which is engaged in gaining its own freedom. I think a very great deal of this change of atmosphere is due to the remarkable personality of the Rt. Hon. V. S. Srinivasa Sastri, who did so much to gain the respect of all South Africans, of whatever creed or race, for the great country of India which he so finely represented."—*Pretoria News*.

Farewell To The Rev. C. F. Andrews

Indian Congress Tributes

"We must bear in mind that we are not only going to depend on a round-table conference to settle our troubles. We are going to rely on our own legs. We have the weapon given us by Mahatma Gandhi, and that weapon is 'passive resistance.' We have used it in the past. My advice to my fellow-countrymen is 'Be ready and fight for your rights.'"

This statement was made by Mr. P. K. Desai, in a speech at the farewell ceremony given by local Indians, on Saturday night, at the Trades Hall (Johannesburg) to the Rev. C. F. Andrews, before his departure for England to attend the Round-Table Conference.

The president of the Transvaal Indian Congress, Mr. C. S. A. Lou, was in the chair, and said that when they looked back to the stirring times they had passed through since the publication of the *Amesland Tenure Bill* last year, and compared that period with the present state of affairs, the Indians were grateful to God for sending Mr. Andrews to them. The *Asiatic Bill*, if it had become law, would have meant extinction, but darkness had been expelled on the arrival in this country of Mr. Andrews.

Known World Over

He paid a tribute to Mr. Andrews for his services to Indians, and said the fruits of his labours would only be seen when the future nation of South Africa was hammered out on the anvil of time. His name would go down in history for his service, sacrifice, and suffering in the cause of Indians abroad.

The Deputy Mayor, Mr. W. Baydon, also paid a tribute to Mr. Andrews, and declared that his name was known the world over.

Advocate A. Christopher, of Durban, recalled previous occasions on which Mr. Andrews had responded to their call, and declared that if the reverend gentleman had not come out to assist them in connection with the *Land Tenure Bill*, it would undoubtedly have been an Act to-day.

Professor MacMillan congratulated the Indian community on having Mr. Andrews as their advisor, and declared that so long as they had him in that capacity nothing could go wrong. Mr. A. L. Rajee said that Mr. Andrews could be termed "God's good man," and appealed to the Indian community to have faith, with which they would come through

the dark times.

Responding, Mr. Andrews declared that sorrow and suffering were necessary in order to win through to happiness, for no one could get anything in this world without suffering, and when they suffered they had to suffer bravely.

"We must have our cross," he continued, "and if we did not, and went through life easily, we would all become very sloppy. It is very necessary for every one of us to take up that cross and go through with it. And suffering is not in vain. If you only look at India to-day, you must see that the glorious dawn is breaking. It is through suffering that we shall win through to victory."

Mr. Andrews was garlanded by Mrs. W. Bawdon, after which Mr. and Mrs. Bawdon were garlanded by the president.

The Coming Indian Round Table Conference

Mr. Bann's Programme

On Friday March 13 in the House of Lords an important debate on India took place. The Secretary of States for India at that time announced the following programme which we take from the *London Times* :—

What is required now, said Mr. Bann, is that I should make some statement about the practical programme which we hope to pursue.

It is the earnest desire of His Majesty's Government to continue with the least possible interruption the constitutional discussions of the Round Table Conference and, in considering what steps should now be taken, they have had to be guided by what is practicable here and by what is most convenient for the Indian side of the Conference. They have given very careful consideration to a plan by which a Parliamentary delegation should go to India forthwith and reconstitute there the Round Table Conference which sat at St James's with the addition of representatives of Congress. The obvious advantages of this plan were outweighed by important practical considerations. Here, the exigencies of the Parliamentary situation made it difficult to secure an adequate Parliamentary delegation in India. On the other hand, there is much preliminary work to be done as was indicated by the Prime Minister in his announcement, which Indians themselves must undertake; in particular the issue is still left open by the Minorities Sub-Committee. We regard this work in India as of great importance and we desire not to prejudice it. Moreover, the activities which the Round Table Conference pursue must, in the case of most of the Committees await results of expert investigations, which the Conference itself has recommended. Subject to what I have just said, His Majesty's Government will seek the co-operation of leaders of the other parties, in re-establishing contact with the Indian side of the Conference in the most convenient form at the earliest practicable date. There need in particular, be no great delay in bringing the problems which have been entrusted to the Federal Relations Committee under further discussion. Accordingly, as soon as the Indian delegates, among whom I include representatives of Congress, are prepared to resume discussions we propose to invite them to come to London to resume the work of the Federal

Structure Committee. We hope that the Committee's deliberations will make progress here during the summer, and meanwhile, the expert investigation of particular problems recommended by the Round Table Conference will be undertaken in India. By this means the whole problem would, we hope, be ready for final discussion early in the autumn.

Therefore, we are to meet again at the Round Table. I would remind the Committee of the words used in connection with this Conference by the Viceroy, in his address to the Indian Legislature on July 4, 1930. He said that "Any agreement at which the Conference is able to arrive will form the basis of proposals which His Majesty's Government will later submit to Parliament." The Round Table method is vindicated, the work it has done is preserved. Its deliberations are to continue with all the authority that comes from full representation of all interests in Britain and India alike. In his concluding speech at St James's, the Prime Minister said :—

"One of the secrets of our success thus far, in fact I am not at all sure it is not the main secret, is the personal contact that we have been able to establish. Let us get down to facts, let us face the facts. Let us sit round a table. Let each of us state our aims, state our hopes, state our fears, state our expectations, let each of us be candid one to another and, face to face, there is an enormously better chance of an understanding and an agreement than in any other circumstances. I wish to continue that condition."

That is the spirit and method by which we advance. If anything were needed to prove the necessity for direct contact, it has been the misunderstandings of the last few days; two whiplashing galleries separated by an ocean. If we can come face to face with our Indian friends, if we can discuss freely our doubts and difficulties, if misunderstandings will be silent (cheers) and men will cease to sow seeds then there is a real hope of peace and understanding.

The Awakening Of India

In the course of a thoughtful article in the *Nineteenth Century* on the Indian problem Sir Francis Young has described in the following words the stirrings of a new life in India :

"Late and more abundant life has come to her. She is being born again. As from the ancient land of Rome a young Italy has come to birth, so it is with India. Out of the old India a new India is arising. She, too, has been caught up in the more vigorous life which is pulsating throughout the whole world. With all the impetuosity of youth she is panting to express herself. They have to come out of her—all the new hopes, the high ideals, the ardent expectations, the eager straining after the heavenly visions. And she will not be restrained. Her sons and daughters fear neither death nor imprisonment if only she can be free—be rid of the great burden of alien Government which is lying so heavily on her.... India is united as never before. Young Muslims join with young Hindus in devotion to the Motherland. The cities are thronged with processions singing and praying and bearing aloft the national flag. Even the imperishable villages are stirred. They, too, feel the thrill of new life. India is in the full throes of budding nationhood."

In this connection a contemporary recalls the words of Swami Vivekananda who saw the vision of

awakened India and expressed himself in the following inspiring words:—

"The longest night seems to be passing away, the worst trouble seems to be coming to an end at last, the seeming corpse appears to be awakening and a voice is coming to us, like a breeze from the Himalayas, it is bringing life into the almost dead bones and muscles, the lethargy is passing away, and only the blind cannot see, or the perverted will not see, that she is awakening, this Motherland of ours, from her deep long slumber....None can resist her anymore; never she is going to sleep any more; no outward powers can hold her back any more; for the infinite ghost is rising to her feet."—*Indian Review*.

Gandhi On British Rights In India

New Delhi, April 7.—British subjects in India were compared with Indians in South Africa by Gandhi at the opening session of the Federation of Indian Chambers of Commerce.

There was an influential gathering of commercial and financial leaders.

Gandhi said that Swaraj meant the rule of justice, and the Englishman's rights must be protected.

The problem, he said, was like the one which he faced during his talks with General Smuts. Gandhi said that he was told that the real problem was that the South African White settlers wished to safeguard their civilisation against Eastern influences and domination, and he concurred that point of view to General Smuts.

India, he said, was faced with the same problem. She wished to preserve her civilisation against the inroads of other civilisations.

If foreigners respected Indian civilisation and lived as true servants of India, they would have a very honorable place there.—*Reuter*.

New Viceroy Of India

Lord Willingdon, the new Viceroy, on the eve of his departure for India, in an interview with *The Daily Herald* laid stress on the principle of racial equality.

"I worked on that principle," he said, "when I was Governor of Bombay and Governor of Madras, and I believe that the result was on the whole successful. There are still some Britons—fortunately fewer than they were—who believe in racial superiority and inferiority.

"But it is not the case of a man or his creed that counts; it is his character. I believe that there should be no racial discrimination at all. I believe in complete equality of opportunity, regardless of race, caste or creed, and I believe that this should apply in my selection of men even for the highest administrative posts.

"I intend to trust the Indians and to ask them to trust me."

Great Send-Off

Representatives of His Majesty and the Prime Minister, Mr. and Mrs. Baldwin and Lord Rauding and a host of friends accorded Lord and Lady Willingdon a great send-off at Victoria Station.

—*Reuter*.

Gandhi Waiting For Hindu-Moslem Accord

The Calcutta correspondent of the *Kand Daily Mail* writes:—

Recent communal clashes appear to have affected the prospects of a settlement, and Gandhi has re-declared that he will not proceed to London unless Hindu-Moslem agreements are first reached here.

Although the situation at Calcutta is now practically normal, the United Provinces Government reports communal rioting at Bithur, where several Moslems have been killed and their houses burnt, and states that the contagion is spreading towards Chhabopur, Shworajpur and Bilhaur, all near Calcutta.

Police and armed cars are now patrolling the affected areas.

An unconfirmed report has also been received in connection with rioting in the Unao district, a mile north of Calcutta, where the bodies of Moslem men, women and children are said to have been thrown into the river.

Many Sikhs have been arrested in the Tarantaria district (Punjab Province) for rioting in which two Moslems were killed and 15 injured, three pre-eminently. The cause of the riot is stated to be the contemplated building of a mosque on a certain site, to which the Sikhs objected.

The Tot System Condemned

Kimberley, April 6.—At the meeting of the Grand Lodge of Good Templars of Central South Africa in Kimberley at the weekend, a debate took place on the motion of Bro. J. McDonald: "That this Grand Lodge, having jurisdiction over the Orange Free State, Transvaal, Rhodesia and Orange Free State, Transvaal, Rhodesia and Orange Free State, enters a strong protest against the tot system as contained in the Bill now before Parliament to amend Act 30 of 1928, or any modified form of such system so as to allow light wines being supplied to Natives as being detrimental to the best interests of both Natives and Europeans."

The motion was seconded by Bro. Hargreaves and carried unanimously.

It was further resolved that a copy of the motion be sent to the Minister of Justice.—*Reuter*.

Refusal To Grant Licence

E. Sullivan applied to the Innesdale Council for a certificate for the transfer of a trading licence and the issue of a fresh licence. The Council refused without giving reasons. On March 24 the applicant applied for an order compelling the municipality to disclose their grounds for refusal. The petition was served on them the previous Friday, and an attempt was made to call a meeting on March 23 to discuss the matter, but as no quorum was obtained the Council asked for a postponement. This was granted, subject to the costs of the day being borne by the municipality.

The application was renewed recently at the Supreme Court, Pretoria, when the Council offered no opposition, and an order was granted with costs. Mr. Murray and Mr. Niemeyer appeared for Sullivan, and Mr. Nezer for the municipality.

The Pretoria Star Picture Palace

The opening ceremony of the above Palace, which was recently erected at 521 Boom Street, Pretoria, was performed last week.

His Worship the Mayor of the capital city of Pretoria, who was invited to open the Palace, accompanied by the Mayoress and daughter, Col. Montz, Councillor Defris, Mr. Hsing, the Chief Fire-Master, Mr. Galget, Mr. Louw, the Superintendent of Pretoria Locations and about 25 prominent European gentlemen arrived a few minutes before the time, and after chatting for a short while with the officials in the Congress office, went up to the Palace. His Worship the Mayor opened the door and entered with all the ladies and gentlemen and the officials of the Congress and other prominent Indian gentlemen and took seats on the stage.

The function was presided over by Mr. Shaikh Ahmed, the chairman of the Congress and partner of the Palace, who thanked the Mayor for having condescended to open the Palace and praised the function with his ardent presence. He thanked all the other members who were present for having attended the function. He said that he had chosen this unique opportunity to place before them the following facts about the Indian bazaar:

That there were about half a dozen buildings now in the Bazaar, which had cost about five to six thousand pounds. They did not feel happy or contented over the investments made over these buildings, because they had not adequate security of tenure nor security of any description whatsoever. Hence the value of any property in the Bazaar became valueless. As law-abiding citizens, they appealed to the Councillors to consider their insecure position in a fair manner and grant them full property rights granting to them the same by-laws provided for the European citizens as regards the erection of buildings on approved plans in terms of the Municipal Regulations and sanitary conditions etc. The chairman also stated that the roads and drains of the Bazaar were in a very bad condition and that it was the duty of the Councillors as the City Fathers to grant relief to complaints of the citizens residing in the Bazaar. He appealed to the Mayor and Councillors to kindly relieve them from all disabilities under the Bazaar Regulations and grant them peace and tranquillity.

Col. Montz, who spoke next, said that he congratulated the owners of the Palace for having successfully constructed the beautiful building for the specific purpose of holding entertainments for the amusement of the Indian and coloured people, and that it was his fervent wish that the owners would enjoy the benefits derived from it, fully supported by the inhabitants of the Bazaar, and that the City Council would do their best to relieve them from their present disabilities.

Councillor Defris also congratulated the owners on their success in having established the Palace and heartily wished they would do good business in it. The residents of the Bazaar, he said, had a worthy man in the Superintendent, through whom they should deal in matters concerning their grievances, and who would assist them in every possible way to achieve their requirements.

The Superintendent also congratulated the owners on having established a grand place of entertainment and wished them every success. He said that he had already appealed to the Council for a further 15 years term of lease.

His Worship the Mayor in congratulating the

owners said that they had established a magnificent building for the entertainment of the Indian and coloured people, and they must be thankful for having such a grand place to amuse themselves. He firmly believed that the owners would attain a very good business in the Palace. He was glad that in the last decade the Bazaar had improved a great deal. The Indian citizens of the Bazaar need not feel unhappy as regards security of tenure and other disabilities, he said, as the Council would do everything to give them satisfaction, and they need not fear of any calamity.

The chairman garlanded the Mayor and presented the ladies present with bouquets.

Refreshments were then partaken of at the Balcony Tea Room of the Palace. The secretary, on behalf of the Management Committee of the Palace and Balcony Tea Room thanked the Mayor and others present, who also replied in a suitable manner. In the evening the visitors attended the Bioscope Picture Show and left greatly pleased.—Contributed.

Tagore On League Of Nations

At the reception given to Dr. Rabindranath Tagore at the Hyde Park Hotel in London by the All People's Association before he left for India, the poet said among other things:—

We cannot altogether obliterate national temperamental differences. There must be separateness between peoples. When it is merely on the surface, it doesn't hurt; but when it becomes selfishness, creates antipathy which causes separateness, then it is not the separateness of national demarcations but darkness and the bottomless abyss.

You have seen the mischief of this and have tried to bring about peace through the agency of the League of Nations, but there the nations are represented not by their dreamers and idealists but by their politicians. I can't think that this is right in any work which is meant to establish peace. It is like organizing a band of robbers into a police department. I have travelled in different countries lately, and everywhere I have seen signs of sufferings caused by these very politicians—how they have bungled their peace conference and to what an end they have brought this great civilization.—*Modern Review*.

Self-Government For India

A nation which is to develop self-government properly must be a homogeneous nation, with a common tradition which enables its members to agree to differ, as members of contending and yet not irreconcilable parties, and to let their differences be decided amicably by the decisions of the majority, writes Professor Ernest Barker in the *Contemporary Review*.

"Moreover, self-Government requires not only national homogeneity, but also individual disinterestedness—a willingness of representatives to serve the nation freely for the nation's sake, and not for the sake of locality, or connections, or family, or self. Such disinterestedness is not an easy acquisition. I am not thinking of the disinterestedness—absolute, ardent, unswerving—which the tense martyr can show as a testimony to a struggling and militant cause. I am thinking of the disinterestedness—steady, daily, prosaic—which the citizen must show, in every office in which he 'beats the person' of the community, when the heroic days of struggle, the Garibaldi days, are over, and the long trial of the ordinary days succeeds."

The Indian Technical Education Committee (DURBAN)

EVENING COMMERCIAL CLASSES AT SASTRI COLLEGE

The following classes have now commenced: Book-keeping, Business Methods, Commercial Arithmetic, English, Afrikaans, Correspondence, Shorthand, Typewriting and Salesmanship.

Students who have not yet taken advantage of these classes are advised to join as soon as possible. Further information may be obtained from:

W. N. BUSS,
Sastri College, Durban.

P. R. PATHER }
S. M. MOODLEY } Joint Hon. Secretaries,
P.O. Box 670,
Little Grey St., Durban.

FREE! FREE!

The most interesting book

VAIDYA VIDYA

sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
Jamnagar, Kathiawar, (India.)

BOOKS FOR SALE

Self-Restraint

Versus

Self-Indulgence

By M. K. Gandhi

Price 3 Shillings

"INDIAN OPINION" SOUVENIR OF

The Late Hon. G. K. Gokhale's
Tour in South Africa.

OCTOBER 22nd 1912 NOVEMBER 18th

Price 2 Shillings

INDIANS IN SOUTH AFRICA

Helots within the Empire

AND

How they are Treated.

By HENRY S. D. POLAK.

Price 2 Shillings.

Mobiloil

The World's Quality Oil

is made and sold in
one quality only

With Mobiloil use PEGASUS—The Modern Spirit of Mileage and Power!

VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA, LIMITED.

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

1000
1000

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૨૯ મું.

ફ્રીડેડે, ચુકવાર, તારીખ ૧૦ એપ્રિલ ૧૯૩૨

અંક ૧૫

બીજી રાઉન્ડ ટેબલ કોન્ફરન્સ

સુંદર તૈયારી કરવાની અત્યારથીજ જરૂર

(લેખક—સી. એફ. એન્ડરસ)

વર્તમાન પત્રો ઉપરથી હવે એ વાત તો ચોક્કસ છે કે દ્વિદિવસીય અને સાઉથ આફ્રિકાની સરકારો વચ્ચે બીજી કોન્ફરન્સ મળનાર છે તે ખુલ્લું કરીને સપ્ટેમ્બર ના અક્ટોબર માસમાં મળશે. આથી એ વાત અત્યંત જરૂરી છે કે આપણી દ્રષ્ટિએ આ કોન્ફરન્સને ફોર્મ મળે એટલા માટે અમારેથીજ આ કોન્ફરન્સ સંબંધી આપણે હવે તૈયારી કરતા થઈ જવું જોઈએ. મારે એ અજ્ઞાતવું જોઈએ કે આપણી એ આશા છે કે અનેક વેળા આપણે આવી મહત્વના કાર્ય કરવાનું છેલ્લી ઘડી સુધી મુલતવી રાખ્યા કરીએ છીએ. અને છેલ્લી ઘડી જ્યારે આવે ત્યારે આપણે ઉતાવળ કરવા મંડી જઈએ છીએ. આપણી સામે અજ્ઞાતવસ્ત વિશેષ હોય તેને ઓટાવેલો હોય તેવી દશામાં આપણે કાર્ય કરવાનું હિતમાં નાખવું એ અત્યંત ખવડર છે. આપણને જે નક મળેલી છે તેનો ઉપયોગ કરી સ્પષ્ટ વધારેમાં વધારે ફાયદો કેવી રીતે મેળવી લેશ્ય તેવા પ્રશ્નો આપણે કરવાના છે. ટ્રાસવાલ માંથી આપણી સામે બારે વિશેષ છે અને એ વિશેષને તોડી આપણે ફોર્મ પ્રાપ્ત કરવાની છે. એ આ કોન્ફરન્સ સાઉથ આફ્રિકામાં મળે અને તે પણ પ્રોટેરીયામાં મળે—આ જગતની વેળા તે હમાં મળે તે દજી નહીં નથી જણાયું ને. ખાસ કરીને ટ્રાસવાલમાં એ વિષેની જાણપૂર્ણ સંજ્ઞાપૂર્ણક તૈયારી કરવાની મોટામાં મોટી આવશ્યકતા છે. દ્વિતી આવના પ્રતિનિધિઓનો આપણે સત્કાર કરવો જોઈએ અને આપણે આપો કેમ દરેક વીચતવાર તૈયાર કરી તેમને સોંપવો જોઈએ. આપણને કેટલી સુધીયનો છે અને તે સુધીયનો ફોર્મ રાં રાં આપણને વેદનું પડે છે એ સર્વ આપણે તેમને ખરાબ સમજાવવું જોઈએ. આ કાર્ય આપણે અસરકારક રીતે કરી જાણે તે માટે સાઉથ આફ્રિકા હું ઊંડીને આશ્ચર્ય જઈ છું તે પહેલાં હું કેટલીક બંધારણ સુચના દરેક પ્રાંતને કરતો જઈ છું. ખાસ કરીને ટ્રાસવાલે નીચેના પાંચ મુદ્દાઓ ઉપર ખાસ લક્ષ આપવાની જરૂર છે:—

(૧) સા. આ. ઇ કોંગ્રેસની સ્થિતિ દરેક રીતે મજબુત બનાવવી જોઈએ. કારણ કે આવતી કોન્ફરન્સ અને તેને અંગેનાં સર્વ કોમિટીઓએ ઉઠાવી લેવાની જોખમદારી એજ સંસ્થાના ઉપર પડનાર છે. અનેક જગદેર પ્રશ્નો વિષેના નિર્ણયો કરીને તે વિષે બંધારણ કામ એજ સંસ્થાએ કરવું

જોઈએ. આ સંસ્થાના કુંડા નીચેજ સર્વેએ એકમ થવું જોઈએ. દ્વિતી સરકારની સામે મહાત્મા ગાંધીજીએ મહાકારત લઈત ઉઠાવીને ફોર્મ મેળવી તેનું કારણ એ હતું કે દ્વિતી રાષ્ટ્રીય મહાસભાના કુંડા ફોર્મ સર્વ એકમ થઈ ગયા હતા તેજ સાધક સાઉથ આફ્રિકામાં પણ આ પ્રશ્નને સાઉથ આફ્રિકા ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસનું પણ તેજ ફોર્મ કાર્યમાં પ્રબલ દેખાઈ આવતું જોઈએ અને એ કોંગ્રેસનો દરેક દરેક સભ્ય જાગૃત થઈ જઈ આ ખરા કસોટીના પ્રશ્નને ગામ પ્રત્યેની પોતાની ફરજ આજ કરે. આપણે એકમ થઈશું તો આ રહી ચડીશું. એ આપણે વિચારત થઈ ગએલા દુષ્ટનું તો નીચા પડીશું એ વાત સૌ કોષ પક્ષમાં રાખે જમના સમયમાં આ ઠંડેવત દરેક જણ પોતાના સક્ષમાં રાખે કારણ કે એ અત્યંત કિમ્મતી છે. ખુદ કોન્ફરન્સમાં બંધારણ એજ લાગેજ સંભવી કઠોરી કે જ્યારે આપણી કોંગ્રેસ દરેક રીતે મજબુત બનેલી હશે. તેથી ગામના દરેક દરેક સભ્યને હું એ વિનંતી કરું છું કે તેઓએ પોતપોતાના પ્રાંતની કોંગ્રેસમાં સામેલ થઈ જઈ સા. આ. ઇ. કોંગ્રેસને મજબુત બનાવવી. આનો અર્થ એ નથી કે માર મોઢેરી વાલો કરીનેજ બેસી રહેવું. પ્રાંતિક કોંગ્રેસે પોતપોતાનો વાર્ષિક ફાળો નિયમીત રાખે. આ. ઇ. કોંગ્રેસને આપવો જોઈએ કે જેથી એ મુખ્ય સંસ્થા પોતાનું કાર્ય ખરાબ ચલાવી શકે. દરેક પ્રાંતના દ્વિદિવસીયોએ પોતપોતાની પ્રાંતિક કોંગ્રેસમાં સામેલ થઈ જઈ પોતાને ઊંચે આવવું કાર્ય બંધાવવું જોઈએ.

(૨) બીજું સાઉથ આફ્રિકાની જગદેર પ્રજા દ્વિતી પ્રશ્ન વિષે લામણી બરી દ્રષ્ટિથી જુએ તે માટે તેમને વર્તમાન પત્રો મારફતે સંજ્ઞાપૂર્ણક કાર્ય કરીને તૈયાર કરવી જોઈએ. પુર્વના દરેક મુદ્દાની જાંદર નવીન રાષ્ટ્રીય જાગૃતિ ઉત્પન્ન થએલી છે અને તેને લીધે પુર્વના એ મુદ્દાની જાંદર જણાઈ મહત્વના બનાવો બની રહેલા છે તેનાથી આ દેશની પ્રજાને વધેક રાખી તેઓએ ઉઠાર લીધના બતાવું જોઈએ એ પ્રત્યે સાઉથ આફ્રિકાનો જક્ષ ખેંચવું જોઈએ. આ વિષયમાં જેઓ પ્રવીણ થએલા હોય તેઓજ માત્ર આ કાર્ય ઉપાડી શકે. જરૂર જ્યારે જ્યારે નક મળે ત્યારે ત્યારે સુરેષીયનેને ગિતભાવે સાદી રીતે આ વસ્તુ સમજાવવાની તક હમેશાં લેવી જોઈએ આ વિષય ઉપરનું સાલિલ પ્રબલ કરી તેને

દેવાલો કરવો જોઈએ અને પ્રથમ ઘડા વિશે ઉલ્લેખ કર્યો છે તે કાળે બાલવવા માટે અને કૌશલને મજબૂત બનાવવા માટે કૌશલી આવરવડતા હોય છે તે જોઈ શકાય છે. સાક્રિય આક્રિયામાં વસ્તી દોઢી કોમની અંદર મજા નેપારી વર્ગના માણસો પડેલા છે તેઓ એ વસ્તુ જોઈ શકાય છે કે કૌશલની પાછળ એ આશ્ચર્યક કૌશલ બળ ન હોય તો આ કાર્યો બળવ-વવાનું કાર્ય કેટલું સુશીલત બરેફ છે.

(૩) ત્રીજું આ 'ઇન્ડિયન ઓપિનિયન' પણ એ મહત્ત્વા મળીએ છે કારણ કે આ રજામાં સ્થાપન મુદ્દો છે અને અવગતિની જ નેને કોમનો રોકો છે તે જમને પણ સંપૂર્ણ આર્થિક રોકો મળવા જોઈએ કે નેપાળી જે વચ્ચે રોકોને જવાબગીદારતા-વવા માટે એક રજાથી બીજી રજા રોકો રોકો પડે છે તે જોઈ ન દોરો જોઈએ જવાબગીદારતા દરેક માણસ પાસે દરેક જગ્યાએ દેખાતું અને તેજ વેળા હાથ માટેનું જવાબગીદારતાને જોઈએ તે જોઈએ મહત્ત્વ છે અને અલગ કાર્ય છે. મહત્ત્વા મળીએ છતાં કે જોઈએ આપણે આશ્ચર્ય અકિત બનીએ જોવા કાપી કાર્ય કરનારા છે તેઓ પોતે પણ અમારે સાક્રિય આ-ક્રિયામાં હતા ત્યારે આજે જેવકે જોઈએ ઉઠાવી શકતા નહતા. આ વચ્ચે દાલતા અધિવર્તિ થી. પ્રાચીન દેશોને માટે આ કાર્ય બીજાનું અસંભવિત છે. આ જોઈએ જોઈએ બધા બારે છે કે જોઈએ માટે એ અસંભવ છે. આજે જોઈએ વધુ સમય જોઈએ સંકલન નજર કરવો જોઈએ.

(૪) ચોથું અલગ પ્રેમ અને રોકોની લાગણીથી હું એ વાત જણાવી દઉં કે કૌશલની અંદરનું જોઈએ કદી પણ જાણવી ન શકાય જો કૌશલના અમલદારોની પાછળ આપી કૌશલનું વધારાની બરેફ બળ ન હોય. જે સમુદાય તેજની અંદર કૌશલ વધારા સપડાઈએ હોય અને તે કુખી જવાની બાંહેડે રજામાં હોય અને કેપટન અને અમલદારોની આગા વધારા માં કામ કરનારો વર્ગ ન હોય અને તેની તેઓ ઠીક કરે અને એક આમ કહે અને જોઈએ તેમ કહે તો તે કોમદાર વર્ગ સાથે વધારા કુખી જવાની મોટામાં મોટી ધારતી રહે છે એ વાત જોઈએ છે. પરંતુ દરેક કાર્ય કરનાર વધારા રીતે કેપટન અને તેના અમલદારને મદદ આપે અને પોલપોતાની દરજ્જા જરાબર અઢા કરે તોજ વધારાને ઉમારી શકાય. આ પ્રમાણે આપણે પોતે આ તોજની સમયમાં આપણે પસંદ કરેલા અમલદારોને વળગી રહેવું જોઈએ અને તેમને દરેક રીતે રોકો આપવો જોઈએ. માત્ર આ રીતેજ આપણે આપણા વધારાને તોજનામાંથી સહિસલામત રીતે વધાર લાવી શકીએ.

(૫) પંચમું પરંતુ આને અર્થ એ પણ થાય છે કે કેપટન અને તેના અમલદારોએ પણ અલગ સંજાળ અને કોળજી-પૂર્વક પોતાની દરજ્જા અઢા કરવી જોઈએ. તેઓએ ધીરા પગ-ન જોઈએ માત્રો મેજાળજવાન બનવું ન જોઈએ. આથી જોઈએ કૌશલના અધિકારીઓ છે તેમને એક વિદા પોતાના પુત્રને નેપાળી સારી સલાહ આપે છે તે દ્રષ્ટિએ અલગ પ્રેમથી હું આ સલાહ આપી રહ્યો છું. અલગ સંજાળપૂર્વક યોજના બકીને કાર્ય કરવાની આ ગુજરાત દોઢીઓના ઇલિટમાં આજે જેટલી જરૂર છે તેટલી અમારે કદી પણ નહતી. કારણ કે આ બીજી કોમદારને જે દરેક પછી મળવાની છે એવી આપણને ખાતરી મળેલી છે તે કેપટનને જોઈએ કરતાં કરતાં પણ કોમને માટે અલગ મહત્ત્વની છે. આ મુદ્દાની સરકાર પાસેથી છે.

આક્રિયાની દોઢી કોમને નવાથી વર્તન મળે છે ના નહિ તેની આ વેળા આ ઉવટની કોમોની યથાની છે. આજે ઉઠા-ત્રીસ વર્ષ થયાં આપણે એ માટે વારમાં બારે પ્રયત્ન કરી રહેલા છીએ. વારંવાર મદદન બળ કૌશલીને આપણે જોઈએ અને સેલકમેટો મારણને આપણી પ્રમતિ કેમ થાય તેવા માત્રો જોઈએ છે. અને દરવાજા વારંવાર બંધ થઈએ છે. આપણે અનેક વાર આજા બંધ બનેલા છીએ. આથી આપણી સામે આ અમલની ધડી આવાને ઉઠી રહેલી છે અને આ ઉવટની તક છે. આ આપણું સમાધાન એ મોટામાં મોટું અને અલગ મદદરતું છે. આપણે એ કંઈ મેગની કહીશું તેનો આધાર બે વસ્તુ ઉપર રહેશે છે. પ્રથમ કુનીમત સરકારની એ ખાતરી થવી જોઈએ કે નિરાકરણ ન થઈ શકે એવા સાબતા પ્રમતું નિરા-કરણ માત્ર આજ સામે થઈ શકે. બીજું આપણે કાર્ય માટે જોઈએ તાલીમ બક રહેવું જોઈએ કે ઉઠી થકી સુધી બેસી રહેવા કરતાં જમાવટી સર્વ તેવારી કરી વાપી કોમદારમાં આપણે સારામાં સારી ઉપયોગ થવા જોઈએ. કૌશલના આજેવાનોના ઉપરજ મોટા આધાર રહેશે છે. આજેવાની મુદ્દર કદી તો સર્વ કાર્ય યોગ્ય રીતે બનશે. આજેવાની બરાબ દીકો તો કશું પણ પ્રાપ્ત કરી શકાય નહિ. આથીજ કૌશલના આજેવાનોને અપીલ કરવાની એ આ દિશાત કરી છે કે આવા મહિનાઓ કૌશલ માટે કદે અલગ મહત્ત્વના છે. આપણી દોઢી કોમનું દ્રષ્ટિબિંદુ સાચી રીતે તેણે રજા કરવાનું છે. આત્મબોજ આપીને અને અકિતમાવપૂર્વક આ કાર્ય કરીને કોમને સંપૂર્ણ વિશ્વાસ હતી હોવા રહેશે.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન” ચક્રવાર, તા. ૧૦ એપ્રિલ સન ૧૯૩૧

શ્રી. સી. એ. એ. રસ પોતાની આ વેળાની આ મુદ્દાની આપણી મુશ્કાલ વેળા ‘આર્થિક બાધ’ ‘આર્થિક બાધ’ની એવું રોકો બરેફ નામ આપણે પાસે વિદાયગીરી મુદ્દાને વિદાયગીરી બાધ મથા છે. કુખના સમયમાં જગતની અંદર કામની બેલ મનુષ્યને બારમાં બારે આશાસન અને ઉત્કાહ આપે છે એ જાણવી વાત છે. દોઢમાં પોતાનું જીવન અતીત કરીને કુખનીની અનેક વાર શ્રેયાએ કરીને તેમણે ખ્યાલિ પ્રાપ્ત કરેલી છે. દરિયા પાર વચ્ચે દોઢીમાઈએના કુખના પોકારો અંજળા તેઓ અનેક વાર આ મુદ્દામાં, ધીજી ખાંડીસ બીઆના, ડ્રીનીલાલ, ન્યુઝીલેન્ડ, એસ્ટ્રેલીયા વીચેર રજા દોડી મળેલા છે. તેમની આ નિઃસ્વાર્થ સેવાના પરિ-ણામે આ વેળા સાક્રિય આક્રિયાથી આપણા આર્થિક બાધ બનીને તેઓ વિદાય ભે તે જોઈએ છે. બાધની શ્રેયાને બરેફ આપણે શું આપી શકીએ? બાધની સેવાને બરેફ પ્રેમજ દોષ કહે અને તે પ્રેમ આપી જોઈએ સંજાળના દોઢી-બાધજોઈએ નહિ પરંતુ આપણા કુનીમતના દોઢીમાઈએ તેમને વિદાયગીરી આપી છે. ને દિવસે તેઓ કેપટનમાં કદીમરમાંથી ઉતર્ય તેજ દિવસથી તેઓ રાત દિવસ સતત કાર્યમાં લાગી રવા અને તે સ્ત્રીમરમાં પાછો પગ મુક્યે તે ધડી સુધી. જોઈએ અને આપણાથી આપણા મુદ્દાનીના અમલમાં આપણે કંઈક આશાસન પ્રાપ્ત કરી શક્યા છીએ.

હોદ્દની સરકાર અને યુનીયન સરકાર વચ્ચે અકરકા પરિપક્વતા બંને સરકારના પ્રતિનિધિઓ મળીને ટ્રાંસવાણના હોદ્દીઓનું અંતિમ નિર્ણય કોઈકે કેમ લેશે તે આપણે જોવાનું રહ્યું. બારે દુઃખની વાત તો એ છે કે યુનીયન સરકારે ટ્રાંસવાણના હોદ્દીઓના ટેન્ડર ખીલ મારફતે સર્વતર નાક કરી નાંખવાની બાંછ રહેલી છે. એ ખીલની મારફતે બારે બાજુએથી હોદ્દીઓના જીવનને અંતગાવી નાંખી તેમની પશુઓના કરતાં પણ બારેમાં બારે બેંધવતી કરેલી છે. સ્વમાન સમજતા હોદ્દીનું બોલી આવી ભતની થતી બેંધવતીથી ઉકળ્યા સિવાય ન રહે. તેમાં વળી કાન્યા ઉપર ક્રામ જેવી દેશ અચાનક નવું ઈર્ષ્યેશન ખીલ પતાર કરી રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટને અંગે રહેલા દરેક ઉપર યુનો મુકીને ઉઘળતા તેલમાં કોહર મહાને પાણી નાંખી બરોડ કર્યો છે. આ બે વસ્તુઓ એવી છે કે જે બંનેને રદ કરી આપણે મનુષ્યો છીએ એનો સ્વીકાર યુનીયન સરકાર નહીં કરે તો આપણે સ્વમાન સમજનારા મનુષ્યો છીએ કુતરાઓ નથી એ સાબિત કરી આપવાને ટ્રાંસવાણનો એક એક હોદ્દી બે તેનામાં મરદનું બીરડ રહેલું હોય તો બહાર નીકળ્યા સિવાય નહીં રહે એવું આપણે કહેવું છે. આ બીરડનું પાણી બતાવવાનો સમય આવ્યો ત્યારે આપણી સામે રાઉડ ટેબલ ડાન્સરની વાત આવી છે. તે બાંધે આવી. આપણે બાંધી બેંધવે કાંઈ કરીને લડવાનું નથી શકિયા છતાં, આ સરકારને બે કોટલી ખાતી મનમાં થઈ હોય કે ટ્રાંસવાણમાં વસ્તા હોદ્દીઓની તેઓ એવી દેશ કરવા મંજૂરી હોય કે તેની એક બીજારીની જેવી છુટી દેશ કરી મુકી, અપમાનો ઉપર અપમાનો કરીને આ મુદ્દા કોહવાની ફરજ પાડવી તો સર્વસ્વ યુધાવીને બેંધવે માણસ નિર્ભય બની તેનામાં મનુષ્યસ્વ રહેલું છે નહીં તે સાબિત કરી બતાવવાનો મોકલો તેને મળ્યા પામે છે. રાઉડ ટેબલ ડાન્સરની સામે હોદ્દી આપનારા પ્રતિનિધિઓ ટ્રાંસવાણના હોદ્દીઓની એટલી વાત અમારેથી સમજી લેવાને આમે કે એશીયાટીક ટેન્ડર ખીલ આ મુદ્દા બેંધવે સન ૧૯૦૮ નો સોનેરી કામદો અને ટાઉનશીપ એક્ટ આમાં ફેરફાર થવાને બેંધવે. એટલે કે સોનેરી વિસ્તારમાં કોઈ પણ જાતની ખંધન સિવાય રસવાના, કમલ વહિવટના અને વેપાર કરવાના દરેક સ્વીકારવાને બેંધવે. અને તે ઉપરાંત વધારામાં રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટને અંગે રહેલા ચેરટેડ રાઇટ્સો જે આ નવા ઈર્ષ્યેશન ખીલથી આમાં જાય છે તે પાછા મળવાને બેંધવે. આ પ્રશ્નો ઉપર ટ્રાંસવાણનો એક પણ હોદ્દી આપણેની વાત કરી સમાધાની નથી ઈર્ષ્યેશન. એમાં હોદ્દીના પ્રતિનિધિઓ મથકન આવી તો કોઈ પણ સમાધાની ટ્રાંસવાણના હોદ્દીઓને મંજૂર રહેશે નહિ. એ વાત અમારેથી હોદ્દીની સરકાર, તેના એક્ટ અને હોદ્દી આપનારા પ્રતિનિધિઓ અને હોદ્દી સ્વાધીનતાના માટે પ્રયાશ કરનારા દેશમંદુઓ સમજી લે અને ટ્રાંસવાણના હોદ્દીઓને અપમાનોની પરંપરામાંથી ઉમારવાના પ્રયાસો આકરે એવી અને ઉમેદ રાખીશું. પરંતુ તેની સાથે ટ્રાંસવાણના દરેક દરેક હોદ્દીના ઉપર કેવી જાળરદર નો અમલદારીઓ રહેલી છે તેનું પણ રાવ દિવસ જાણવ રહી જાન રાખે. રાઉડ ટેબલ ડાન્સરની મળવાને છે જે વિચારથી જે કોઈ આજસના પ્રમાણમાં પડી રહેશે તો તે નરી અચાનકાજ બેંધવે. અને આમાં કાંઈની દ. આફ્રિકાની હોદ્દી કોમ વતી અરે અરજ મંજૂરી છીએ અને પરમાદમાં તેમની બંધનને આશમ આપી તેમની મુલાકાત કરાવે એમ અંતમાં ઈર્ષ્યેશન છીએ.

મા. એંડ્રસને વિદાયગીરીનું માન

તા. ૪ થી એપ્રિલ કનિવારના દિવસે સાંજે સાડા સાત વાગે ટ્રાંસવાણ ઈન્ડિયન કોંગ્રેસ તરફથી શ્રી સી. એ. એંડ્રસને વિદાયગીરીનું માન આપવાનો એક આજ્ઞાના મેળાવડો ટેકલ હોલમાં કરવામાં આવ્યો હતો. અનેક યુરોપીયનોને પણ મેળાવડામાં હાજરી આપવાનાં આમંત્રણો આપવામાં આવ્યા હતા અને ધણા યુરોપીયન મિત્રોએ હાજરી આપી હતી. જેમાં ડેપુટી મેયર શ્રી. કમલુ આફડન અને મીસીસ આફડન, પ્રાઇસર મેક મીલન, શ્રી. એમ. ડેલનમેક, શ્રી. અને મીસીસ કેનેડી, શ્રી. મેટીવલ્ડાવર વીગેરે અનેક યુરોપીયનો પણ હાજર હતા. ફરજનથી મેસર્સ. કોર્ટોફર, પ્રાગ્મટ દેકાઇ, તથા એ. આઇ. કાઇ પણ આવ્યા હતા. ડેપુટી મેયરના પતિ મીસીસ આફડને હોદ્દી કોમ તરફથી શ્રી. એંડ્રસને જુલનો દાર પહેરાવ્યો હતો અને પ્રમુખ શ્રી. કાસમ આદમે ડેપુટી મેયરને જુલનો દાર પહેરાવ્યો હતો. ડેપુટી મેયરે આપણમાં દર્શાવું કે શ્રી. એંડ્રસને વિદાયગીરીનું માન આપવાના આ મેળાવડામાં હાજરી આપતાં અને અવંત આનંદ થાય છે. આ કહેરના મેયર સાહેબ આ મેળાવડામાં આને હાજરી આપી નથી કહ્યા એટલે તેમનું સ્થાન મેં આજે લીધું છે. તમારી કોંગ્રેસ તરફથી જુલનો દાર પહેરાવવાનું માન અને આજે મળ્યું છે તેથી હું પ્રુખ પ્રુખ થયો છું અને હું આજે રાખું છું કે આવા અનેક દારો પહેરાવાની મને તક મળે. શ્રી. એંડ્રસનું નામ જગતમાં મહાદુર છે. મનુષ્ય જાતિના કમણ આટે તેઓ અર્પ કરી રહેલા છે. મુશ્કર એમને ઈર્ષ્યા કરા. હોદ્દી કોમનો હું મિત્ર છું અને મિત્ર રહીશ.

કોંગ્રેસના વાઇસ પ્રેસીડન્ટ શ્રી. કાસમ આદમે શ્રી. એંડ્રસની સેવાનાં વખાણ કરતાં દર્શાવું કે આપણે શ્રી. એંડ્રસને વિદાયગીરીનું માન આપવા બેળા થયા છીએ. એમની બંધન બીજાર પડ્યા છે એવા સમાચારથી એકાએક એમને વિલાપત જવાનું થાય છે. એશીયાટીક ટેન્ડર ખીલ પ્રસિદ્ધ થયું કે આપણા આમંત્રણને માન આપી શ્રી. એંડ્રસ અને યુરન દોડી આવ્યા અને તેઓએ રાત દિવસ સખત મશુરી કરીને આપણા ઉપર આવેલી આશ્વને દાલ ધરવ તો જી કરાવી છે. શ્રી. એંડ્રસની સેવા અમુક કોમ કે જાતિને માટે નથી પરંતુ એમની સેવા મનુષ્ય જાતિ માટે છે. પ્રુખ એમને સદિસમામત વિદાયન પહોંચાડો અને એમની મુલાકાત તેમની સાથે કરાવો અને આપણી વચ્ચે તેઓ જરૂરી પાળ આવો એવી મારી દુગ છે.

શ્રી. એ. કોર્ટોફરે દર્શાવું કે સત્યાગ્રહની મદાન લઇત આ દેશમાં મદાતમાં માધીજીની સરદારી હેજા આજની હતી તે વેળા આપણને મદદ કરવા શ્રી. એંડ્રસ પ્રથમ વાર આ દેશમાં આવ્યા. બાર પછી કલાસ એરીમાજ ખીલ વેળા પણ તેઓ આપણી મદદે દોડી આવ્યા અને આ લેન્ડ ટેન્ડર ખીલ વેળા પણ બે શ્રી. એંડ્રસ સમયસર આવી પહોંચ્યા નહત તો આ ખીલ જરૂર કામદો બની જાત શ્રી. એંડ્રસ સદિસમામત વિદાયન પહોંચી જાત એવી મારી પ્રશ્ન છે.

શ્રી પ્રાગ્મટ દેકાઇએ દર્શાવું કે ભગમમ આર માસ ઉપર આ કહેરમાં સા. આ. ઇ. કોંગ્રેસની એક્ટીવિટીઝ મીસીસ મળા હતી તેણે શ્રી. એંડ્રસને અને જોલાવવા કેપલ થયો. તેઓ કવિરાજ દારીની સાથે તે વેળા અમેરીકામાં હતા.

સાથે આપણે જાણવા સંભળી તેમજ અને દેહી આખા અને ને દિવસે રહીયરમાંથી તેમજ કેપટાઉન ઉત્તરમાં તે દિવસથી આજની મહી સુધી એમણે રાત અને દિવસ અવિરત રાત્રી ૬ થી ૭ અને તેનું પરિણામ શું આવ્યું તે આપણે સૌ જાણીએ છીએ. મથા અઠરાવર માસમાં આજ દોઢમાં આપણી એમરજની ડેન્ટરસ મળે અને ડીસેમ્બર માસમાં આપણી વાર્ષિક મેકડ કેપટાઉનમાં મળે. આપણે એકજ વચ્ચે લીધું હતું અને તે એ કે સર કુર્મા હો ના ન હો, મી. એડ્ડસ હો ના ન હો, આપણે દરગીજ આ ટેન્ગેર બીજ રહીયરવાના નથીજ અને મારા દેહમધુજીને હું જેજ એવવણી આપું છું કે રાઉડ ટેમજ ડેન્ટરસ મળે ના ન મળે, આપણે આપણા પોતાનાજ પગ ઉપર ડેહા રહી આપણા દડકો માટે જડી લેવાનું છે. મદદમાં મંડીજ એ આપણા કાયમી સલામદનું કથિયાર મુરેજ છે. તે કથિયારને કુતકાળમાં આપણે કેપટાઉન રહેલો છે. મારી આપ સર્વ બામજીને જેજ વિનંતિ છે કે આપણી આગણી રપટ છે. રાઉડ ટેમજ અને તેના સંતોષકારક નીવેડો ન કાઢે તે હું એવવણી આપું છું કે તમારા દડકોને માટે લડન ઉપાડવા તેવાર રહેશો.

મેડેસર મેકમીજને મી. એડ્ડસ જેવા સલાહકાર મેળવવા માટે દોહી કેમને ધન્યવાદ આપ્યો હતો અને દર્જાવું કે મી. એડ્ડસ જેવા સલાહકાર તમારી પાસે છે ત્યાં સુધી કશો ધોટાળો થવા ન પામે.

મેકર્સ સીમામની તથા મી. આઇ કાજીને મી. એડ્ડસની સેવાનાં ષટતા કાન્દેમાં વળાણ કર્યાં હતાં.

મી. એડ્ડસને જવાબ

મી. એડ્ડસ જવાબ વાળવા કૃપા થવા આરે તેમને કર્પના પોકારથી વધારી લેવામાં આવ્યા હતા. તેમણે દર્જાવું કે માણસે સૂખ પ્રાપ્ત કરવું હોય તો તેણે પ્રથમ દુઃખો વેઠવાંજ નેમ્મજે. દુઃખો સદન કર્યાં સિવાય માણસો કશું પ્રાપ્ત કરી શકતા નથી અને જ્યારે દુઃખો સદન કરવાનો સમય આવે ત્યારે તે વીરતાથી સદન કરવાંજ નેમ્મજે. આપણે આપણો કોસ પ્રાપ્ત કરવો નેમ્મજે. તે પ્રાપ્ત કરતાં સદેહાધથી દડકો મેળવવાનું કાષ્ઠતા હોમ્મજે તો તેમાં નિષ્ફળતાજ મળે છે. દુઃખો સદન કરેલાં થવા જતાં નથી. આ દિવસો પ્રરટરના છે. ગુમ્મકાઉના દિવસે અમવાન કાષ્ઠક કોસ ઉપર ચઢવા અને તેમનું બલિદાન અપાવું. પરંતુ તેના બલિદાન અપાયા મહી એક નવીનજ યુગ શરૂ થયો. મનુષ્યોમાં આજા અને વિશ્વાસ ઉત્પન્ન થયાં. તે દિવસો આજના છે. આજે તમે માનુષ્યો દોહ તરફ દ્રષ્ટિ કરે અને તમે નેમ્મજ કહો છો કે હાં એક મુદ્દર પ્રમાતનો ઉદય થમ રહેલો છે. દુઃખો સદન કર્યાં પછીજ આપણે વિજયના માર્ગે જઈ શકીએ છીએ. ઇશ્વર ઉપર શ્રદ્ધા રાખો એજ માઈ તમને જેવડે કહેલું છે અને એ શ્રદ્ધા દુષ્ક જોડે એજ કે અમ માટે દુઃખો સદન કરવાં. જે શ્રદ્ધા—જે દુષ્કને તમે સાચી રીતે સમજે અને તે માર્ગે આસો. તમે સર્વજે મારા પ્રત્યે જે પ્રાપ્ત અને રનેક અતાવ્યા છે તે માટે હું તમારો સર્ગને હરીયાં આભાર માનું છું. આ મદદમાં ગાંધીનાં જમતા પોકારો વચ્ચે મેળાવડો વિસર્જન થયો હતો. મેળાવડામાંથી મી. એડ્ડસ અને સર્વ બામજી સીધા પાકે રોકેને તેમને વિદાય કરવા મથા હતા અને રોકેને કરી એક વાર મળી બેઠી મી. એડ્ડસની ટેન કર્પના પોકારો વચ્ચે કેપટાઉન જવા ઉપડી ગમ હતી. કેપટાઉનથી તા. ૧૦ માં એમ્પીસે મી. એડ્ડસ વિજાવત જવા ઉપડી જશે.

પ્રોટેરીયામાં મી. એડ્ડસ

મી. એડ્ડસ તા. ૩૧ માર્ચ મંગળવારના દિવસે નેકાનિસ-મર્ગથી પ્રોટેરીયા તરફ દોહીબાઇજીની મુલાકાત માટે જઈ આવ્યા હતા. કહેરના વેપારીઓની એક સભા તે વેળા બામજીરીમાં થઈ હતી. વેપારીઓ તરફથી મી. રામજીજ મુખ્યજે તેમનો સન્કાર કર્યો હતો. વેપારી બામજીએ મી. એડ્ડસને દર્જાવું હતું કે તેમણે સમયમ પેદા ૧૫૦૦ કહેરમાં એક કાળા ઉપાડવા માટે એકા કરેલા છે. ગમ વેળા મી. એડ્ડસ આવેલા આરે પેલા એકા કરવાની સલાહ આપી હતી તે પ્રમાણે પેલા એકા કરેલા છે. મી. એડ્ડસે પોતાથી મનતી મદદ આપવા દર્જાવું હતું. આઠ ટાસિવાલ ઇન્ડીઅન ટેમિસ પ્રોટેરીયા બાજી તરફથી લોકેજનમાં મી. એડ્ડસનો સન્કાર કરવા ટેમિસની એમ્પીસમાં મેળાવડો થયો હતો અને મી. રોમ મદમદ તથા અન્ય બોજનારાઓએ મી. એડ્ડસની સેવાનાં વળાણ કર્યાં હતાં. આઠ મા પાણીનો મેળાવડો થયો હતો. રાત્રિ આઠ વાગે મેડરમાં મી. એડ્ડસ નેમર્ગ પાળા ર્પાં હતા.

હાજી બુસમ ઇબ્રાહીમ માર્ડીને ખુલ્લો પત્ર

હાજી સહેજ માર્ડી શેહની સેવામાં.

આપને આ ખુલ્લો પત્ર અમવાની તરફ કાષ્ઠમાં ધરવાનું મેં થોમ્સ ધાર્યું છે. તેનું પ્રયોજન એટલુંજ છે કે ટ્રાસવાલમાં વસ્તા દોહીબાઇજીને માટે માલુ વર્ષ અસંત મહરવનું છે.

નેકાનિસમર્ગ અને સેનેરી બતામાં વસ્તા દોહીબાઇજીનાં બાઇસ-સો સરકારે અટકાવ્યાં અને એ પ્રથમો દર્જો બાવળ માટે કુનીમન પાલમિટે ને વેળા રીવેકટ કમીટી નીમી સારથી તમે પોતે એ વિષયમાં રસ લેતા અમેલા છો. સીલેકટ કમીટીની મેકડ તમે પોતે ટ્રાસવાલના દોહીજીનો કેજ નસ-પર રજુ થાય તે માટે ટ્રાસિવાલ ઇન્ડીઅન ટેમિસના ટેમ્પુટેજન સાથે કેપટાઉન મથા હતા. ટેમિસનાં અમલદારો તનતોડ મહેનત કરીને ઠામ કરી રહેલા છે જેની તમને પોતાને ખાતી થઈ. સીલેકટ કમીટી સમક્ષ ટ્રાસિવાલના દોહીજીનો કેજ મુદ્દર રીતે રજુ થયો હતો છતાં આ પ્રાંતના મેરાજો દોહીજીનો નાજ કરવાના વિચાર વાળા હોવાથી મેરાજોનાં અનેક મંડોજો દોહીજીની વિશ્વ જુગની આખીને ટ્રાસિવાલના દોહીજીને ફરી રીતે ખતમ કરી મુકવા તેના સર્વ પ્રયત્નો કરી લીધા હતા તે આપ જાણો છો. મેરાજો સર્વ અતરાજ રહેલા હોવાથી અને સીલેકટ કમીટી ઉપર મેહેલા અમલજ બમાજ અર્યો દોહીજીની વિશ્વ હોવાથી સીલેકટ કમીટીએ બમ્કર રીપોર્ટ બકાર પાડીને પાલમિટમાં તુરતજ દોહી કેમને નાજ કરી નાખનાઈ એશીમટીક લેન્ડ ટેન્ગેર બીજ દાખલ કર્યું. આ બીજનો આખો ઇતિહાસ આજ સુધીનો આપ પોતે મરસ રીતે જાણો છો એટલે એના ઇતિહાસમાં અજે હું ઉતરવા નથી હચ્ચતો.

આ આખા પ્રથમાં આપ પોતે રસ લેતા થવા છો. એ પ્રમે જ્યારે જોઈ ત્યારે આપની ટ્રાસિવાલ ઇન્ડીઅન ટેમિસના પ્રયુખ તરીકે કેમ પસંદગી કરી. ટ્રાસિવાલમાં વસ્તા તમારો દોહીબાઇજીને નેમના આ મદાન સંકેતના સમયે તમારા જેવા શ્રીમંત માણસ પ્રયુખ તરીકે મળ્યા તેથી સૌને સંતોષ થએલો છે.

એચીવાટીક ટેન્કોર ખીલ હવે પૂર્ણ થઈ છે અને આ ટેન્કની સરકાર તથા હોલ્સ્ટાઈનની સરકાર વચ્ચે આજુ સાક્ષ્યો રાઉડ ટેન્ક ડાન્કરેસ મળશે એ હવે નહીં મળું છે. ટેન્કોર ખીલનો સવાલ આ પ્રમાણે આગળ ઉપર ફેલાયો તે દરમ્યાન પાલિસ્ટિમાં નવું ઇમીગ્રેશન ખીલ ડાક્ટર મહાન પસાર કરાવી ગયા છે, અને આ નવું ખીલ પણ એટલું બધું કરે છે કે તેથી ટ્રાંસવાલના હોદ્દાઓ ઉપર બારે વિપતિ આવી પડે એમ છે. રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ નકામી બની નાંખવામાં આવ્યા છે અને મહાત્મા ગાંધીજી સાથે સત્યાગ્રહની જડતમાં કોમે ને વિજય મેળવ્યો હતો તે બધું ધોવાઈ મળેલું છે. આ ખીલ પણ રાઉડ ટેન્ક ડાન્કરેસમાં ચર્ચા માટે આવે એવા સર્વ પ્રયત્નો કોંગ્રેસે કરવા એકમત.

રાઉડ ટેન્ક ડાન્કરેસ ને પ્રીયોરીયા બચવા કેપટાઈનમાં આ વર્ષે મળે લો ખાસ કરીને ટ્રાંસવાલના હોદ્દાઓની સામે કેટલું મહાભારત કામ છે તેનો આપ જરૂર ખ્યાલ કરશો. સર્વ જાહેર કાર્યો કરવામાં પેલાની કેટલી બધી જરૂર પડે છે તે આપ જાનુબવે જોઈ શકવા છે. સા. આ. હ. કોંગ્રેસની બે ડાન્કરેસો મળી ગયા. તેના રીપોર્ટો મહાર પડ્યા. તે હોદ્દ તથા વિલાપત મોકલ્યા. હોદ્દમાં તેમજ વિલાપતમાં આપણા સવાલ ઉપર જાગૃતિ આવી. સા. આ. હ. કોંગ્રેસના અમલદારો મોટે ભાગે ગરીબ માણસો છે. તેના ગત સેક્રટરી મી. એસ. આર. નાથનું સખ્ત મજુરી કરીને મુંદર કામ કરેલું છે. એમના પોતાના જગમગ પગાસ પૈકિ ખર્ચાગિલા છે, પ્રમુખ મી. હોરટોન્કર એ પણ જરીબ માણસ છે. એમના પોતાના જગમગ પૈકિ વીસ વધારાગિલા છે. કોંગ્રેસ પાસે કશું ફંક ન હોવાથી એમના પૈસા કોંગ્રેસ આપી શકી નથી. જરીબ માણસો પોતાની જાત મહેનત આપીને કામ કરી શકે પરંતુ તેમના પોતાના પૈસા પણ આવી રીતે વધારાજીવ્ય તેથી આવા સુદર કાર્ય કરનારાઓ અર્થાત નિરાશ યથ જાણ એ સ્વાભાવિક છે. ગરીબ વર્ગના માણસો પાસેથી ફંડ ઉઠાવવી આવ સુધીનું કાર્ય જેમ તેમ મળ્યાવું. હવે ફાસની સામે જાગૃત્વ કામ આવી ઉભું છે. એક મોટું ઉપરાણું કરીને કોંગ્રેસની સ્થિતિ હવે મજબૂત બનાવવી જોઈએ. આજા-બાઈની પહેડી અને મી. ઇસમાઈલ કુવાડીયા જેવા તમારી કોંગ્રેસના ખબરનારો છે. હોદ્દા ટેન્કોરના આવશે તેમનો સત્કાર કરવો પડશે, આપણે આખો કેસ હવે તેમણે કરવો જોઈએ. ટ્રાંસવાલના હોદ્દાઓનો કેસ રજુ કરવાની આ ઊંઘીજ તક છે. આ સર્વ કાર્યોને પહેાંચી વળવા ને પૈસા ન હોય તો કામ બીજાજ આમળ વધશે નહિ. ખુદાએ આપને સારા માં ચારી સ્થિતિ આપેલી છે. એક સાફ ફંડ એકઠું કરવા આપ ચોડા ભાગ આપી આપની જાગૃત્વ વાપરી એ કાર્ય હાથ થોડ કામચ આજબ, મી. ઇસમાઈલ કુવાડીયા તથા આઈ. સી. આજાબાઈની પહેડી સાથે મળી દાખમાં જોશો. તેજ હવે પછીના આવનાર મહાભારત કાર્યો ઉઠવી શકાશે તો આજા છે કે કોંગ્રેસના પ્રમુખ તરીકે આપ એ કાર્ય સત્વર હાથમાં ધરી પૈસાની બચત કરી કાર્ય કરનારાઓને ઉત્સાહ આપી તેમના કાર્યને ઉત્તેજન આપી તેમની પહેલરી કરવામાં મંદ ન રહે એવી વિનંતિ સાથે આ પત્ર બંધ કરું છું.

લી. કોંગ્રેસનો જાનુઆરી.

સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધના સમાચાર

કરાંચીથી રૂરનો તાર દર્શાવે છે કે મહાસભાની બેઠક મધ્ય રાત્રિના સમયે પુરી થઈ હતી અને મહાસભાએ સર્વાનુમતે પૂર્ણ સ્વરાજ્ય માગવાનો હાલ કર્યો હતો. પૂર્ણ સ્વરાજ્યની આખ્યાની બંદર મહાત્મા ગાંધીજીના અગીયાર મુદ્દાઓને સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. મુળ હરોની સાથે હોદ્દાઓની સત્તાવાળી મરકારની એમાં મામણી કરવામાં આવી છે. અને એ માગણીની સાથે નિમકનો કાપડો રદ કરવાનું, એકસરેજ અને કરંસીના ઉપર કાપુ, લશ્કરી ખર્ચ ઉપર પણ કાપુ, અને તે ખર્ચ અર્થે થટાડી નાંખવો, મજુરોના પગારોનું ધોરણ નહીં કરવાની સત્તા, પરદેશી સુવર હોદ્દમાં આવતું બંધ કરી હોદ્દમાં જનતા કાપડને રજુ આપવું. દારૂ, તાકી વીગરેની અંપુર્ણ બંધી અને સ્ત્રીવીજ સર્વંટોના પગાર વધારેમાં વધારે વાર્ષિક ૪૫૦ પૈડની હદ બાંધવી. આ સર્વોના સમાવેશ માંગણી માં કરવામાં આવ્યો છે.

મહાત્મા ગાંધીજીએ દર્શાવ્યું હતું કે હોદ્દને જે દિવસે સ્વરાજ્ય મળ્યું હશે તે દિવસે લોકસંશયને પણ રૂપિયા ૫૦૦ થી વધુ માસિક દરમાગો મળશે નહિ. તેમણે દર્શાવ્યું કે મહાસભાએ જે આ હાલ પસાર કર્યો છે તે મહાસભાની રાઉડ ટેન્ક ડાન્કરેસમાં માંગણી તરીકે રહેશે.

હોદ્દ-મુસ્લીમોના પ્રશ્ન

કલકત્તાથી રૂરનો તાર દર્શાવે છે કે કરાંચી કોંગ્રેસની બેઠક હવે પુરી થઈથી હોવાથી મહાત્મા ગાંધીજી હવે કામ સવાલનો કાર્યો કાવવા પ્રયત્ન કરશે. જનસત્, આમા, મીર-કાપોર અને કાનપોર આદિ સ્થળોમાં મળેલા હુલ્લકને પરિણામે એ સવાલ મુકેલ બનેલો છે. માંધીજીએ જે વાતનો સ્વીકાર કર્યો હતો કે હોદ્દ-મુસ્લીમ પ્રશ્નો નિવેડા બનાવવા પ્રથમ હોલ્સ્ટાઈનમાં કાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી મહાસભાના પ્રતિનિધિઓ જાંનની રાઉડ ટેન્ક ડાન્કરેસમાં જાવ એ નકામું છે.

કરાંચીથી એક તાર દર્શાવે છે કે મહાસભાના પ્રતિનિધિઓ જેઓ વિલાપત જશે તેમની સ્વતંત્રતા ઉપર અંકુશ મુકવામાં આવ્યો છે. તેમને લીમીટેડ મેન્ડેટ આપવામાં આવ્યો છે. એનો અર્થ એ છે કે મહાસભાએ જે મામણી કરેલી છે તેમથી તેમને કશું જોડું કરવાની સત્તા રહેશે નહિ.

સાંપ્રાન્તમાંથી છુટા થવાનો હક્ક

બીડીક સાંપ્રાન્તમાંથી છુટા પડવાના હક્કની માંગણી પણ મહાસભાએ કરેલી છે. હોદ્દના રાજ્ય મહારાજાઓ આ માંગણીથી વિરુદ્ધ છે બીડીક તાલુકા સાથેનો સંબંધ જાગવી રાજ્યમાં આવે તોજ શીડરજનમાં તેઓ જાગશે એમ તેમનું કહેવું છે. શીડરજ ધારાસભામાં તેમનું પ્રતિધિવપણું રજુ રહેશે તે સ્પષ્ટ કરવાની તેમની માંગણી છે. દેશીરાજ્યોમાં રસીકંટ રહે છે તે વિશેની સત્તામાં પણ રાજ્ય મહારાજાઓ અને મહાસભાના વિચારો પરસ્પર વિરોધી છે.

મહાસભાની કેળીનેક

એસ ઇન્ડિયા કોંગ્રેસ કમીટીએ મહાસભાની પંદર સભ્યોની કેળીનેક મુટી છે. જેમાં મહાત્મા ગાંધી, પંડિત બવાદીસલાહ નેકર, ખીસીસ નાથુ, અને વલ્લભભાઈ પટેલ પ્રમુખ એમનો સમાવેશ મધ જાવ છે. રાઉડ ટેન્ક ડાન્કરેસમાં તેઓ જશે એવો સંજવ છે.

હોદ્દ અને મુસલમાનો

વિલાપતના 'કેઇલી મેલ' પત્રના અમરકની સાર પરસીવલ

શ્રીલીપ્ત મુસલમાનોએ પતને તાર કરી જવાવે છે કે માંથી પોતે આખા હોદ્દા પ્રતિનિધિ છે એવી રીતે વિલાયત જવા મુજબ છે અને હોદ્દા-મુસલમાનો સાથે એકીમેટ કરવાનો પ્રયત્ન તેઓ કરી રહ્યા છે કે જેથી લંડન ખાતે ધોરી સરકારને તેઓ કહી શકે કે આખું હોદ્દા તેમની પાછળ છે. હોદ્દાના યાવાની મામે રવાના મુસલમાનોએ નિશ્ચય કરેલો જાણે છે.

મહિલાના સહકૃત અધિકારી બોલે છે

હોદ્દામાં મળેલી મુસ્લીમ કોન્ફરન્સના પ્રમુખ રવાનેથી મહિલાના સહકૃત અધિકારીએ રજાવું હતું કે કોઈ પણ બાબતની શરત વિના સામાન્ય મતપત્રો સ્વીકારવા એ મુસલમાનોના મોટા વાગવે સ્વીકાર્ય નથી. મુસલમાનો પ્રત્યે હોદ્દાની માનસિક ક્ષામાં ફેરફાર પડે તેને માટે અમે યોગ્ય રહ્યા છીએ. હોદ્દા અને મુસલમાનોમાં પરસ્પર વિશ્વાસ નથી. મુસ્લીમોને લગભગવામાં આવેલા કુદમ કરવામાં આવે તે તેમને સ્વીકાર્ય નથી. માંથીએ અમારી સંમતિ સિવાય સવિનયશીલતા લક્ષ્ય રહે કરી હતી. જો અમારી સલાહનો સ્વીકાર કરવા માં આવ્યો હતા તો જે કમનસીબ બનાવે હોદ્દામાં બન્યા છે અને જે હજી પણ જોવામાં આવે છે તે બનવા પામત નહિ.

માંથીએ હોદ્દામાં આવતી મહિલાના સહકૃત અધિકારી અને બીજા મુસ્લીમ નેતાઓને ગળ્યા હતા. અને તેમણે સંપૂર્ણ મા અમુક મેન્ટેટ તેમને મુસ્લીમો આપે એવી મામણી કરી હતી. મુસ્લીમોની સામે કાનપોર, અલ્દાખાદ વીગેરે સ્થાનોમાં તોફાનો થયાં તેથી એકીમેટ કરવાનો ચાન્સ નાખવો મંડી ગયો છે.

યુરોપીયનોની કલહ કરવાની બાજુ

સર પરસીવલ શ્રીલીપ્ત રજાવે છે કે અગત્યકરને રાંચીએ લઠકાવવામાં આવ્યા તેની સામે પ્રોટેસ્ટ કરવા માટે પ્રથમ યુરોપીયનોની કલહ કરી નાંખવી એવી બાજુ કાનપોરમાં મોડવવામાં આવી હતી પરંતુ અનેક મુસલમાનોએ જવાબે પોતાની દુશ્મની બંધ કરવાની ના પાડી ત્યારે એ બાજુ મુસલમાનો તરફ ફેરવી નાંખવામાં આવી.

ન્યુ કોન્ફરન્સને ખાસ ખબરપત્રી રજાવે છે કે મામડાં. એમાં મારામારીનો બનાવ બની રહ્યો છે. હોદ્દામાં ભય છે એમ જણાવવામાં આવે છે. લોડ પ્રસીવલ પણ નીચેથીએકત માં બાજુ લે છે. તેઓ મુસ્લીમ આગેવાનોને મળ્યા હતા. દરેક વર્ગના લોકો એવું જણાવી રહ્યા છે કે કોઈ અધ્યક્ષોમાં સમાધાન કરાવનાર તરીકે તેઓ રહી જાય. તેની બન્ને વર્ગ માં લાગવમ એટલી બારે છે કે તેથી સમાધાની થઈ જાય.

સીવીલ વોર થશે

ન્યુ હોદ્દાથી રજાવે તાર રજાવે છે કે એક છન્ડીઆ મુસ્લીમ કોન્ફરન્સે એવો ઠરાવ પસાર કર્યો છે કે હમણાં સંજોગ દુશ્મનોમાં હોદ્દાએ સીવિલ યુગ્મમાં છે અને એવુંજ વલણ બે આલુ રહેશે તો તેવું પરિણામ સીવીલ વોરમાં આવશે. પ્રીટન અને હોદ્દાની સરકારને પણ એવવણી આપવામાં આવી છે કે કોમિસને જાણવવામાં આવશે તો તેવું પરિણામ હોદ્દાના નાશમાં આવશે.

મહિલાના સહકૃત અધિકારી વેર બેવાની રીતને વખોડી રહ્યાં હતાં રજાવું કે જ્યાં જ્યાં મુસલમાનોને જડી બેવાની હજબ થયા એવું જાણે ત્યાં તેઓએ ઓગોના ઉપર, બાળકોના ઉપર, રૂઢ પુરો ઉપર અને અરિશ ઉપર હાથ નાંખ્યો નહિ.

એક ઠરાવ રજુ કરનારને મુસ્લીમો માટે જુદા મતપત્રોની મામણી કરી હતી અને શ્રીપ્રજ ધારાસભ્યમાં મુસ્લીમોનું સવા તેજીસ ટકાવું પ્રમાણ ટોચ. તેણે જણાવ્યું કે દેશીરાજ્યોના

પ્રતિનિધિઓએ રાજા ટેમલમાં જઈ શ્રીપ્રજમાં બજવાનો નિશ્ચય કર્યો તેનો હેતુ મુસ્લીમોને કમરેલા રાખવાનો છે. સહિસભામતી કરેલો માર્ગ તો એજ છે કે મુસલમાનોને અમુક પ્રાંતો જુદાજુદા કરાડી આપવા કે જ્યાં તેઓ સહિસભામતી અને શાંતિમાં રહી શકે. હોદ્દા સેન્ટ્રલ ડેવર્નમેન્ટના હાથમાં ભરકરી કાણુ લેવા એ મુસ્લીમો કહી પણ સકલ કરશે નહિ.

બે બહત ઉક્તિ મહાસભા છત મેળવે તે મુસ્લીમોએ મહાસભા જોડે લડી લેવું જોઈએ.

મહિલાના સહકૃત અધિકારીએ રજાવું કે હોદ્દાનાની ૮૦ ટકાની મામણી અંગ્રેજો સ્વીકારવા તૈયાર છે. હું આજ રાત્રી પુરું કે હવે હોદ્દાના મુસલમાનોની માંમણીઓને સ્વીકાર કરશે. હોદ્દાના દેશીરાજ્યો, હોદ્દાના અને મુસલમાનો પોતાના મનને બેળા કરે—એકત યામ અને પોતાની એકત માંમણી બીટીક પ્રજા આમજ રજુ કરે એમ થવું જોઈએ.

એમમ મહામહામણીની બાપીદ

મોરલેમ કોન્ફરન્સની સન્માનકારીણી અભાતા પ્રમુખ એમમ મહામહામણી હતા તેમણે મુસ્લીમ અગેવાને પોતાના પડાદેઈ હઈ જાહેર જીવનમાં સામેલ થવાની અજર મુજબી હતી.

કરાંચી કોમિસમાં માલિમ આફ્રિકા અને પ્રેટ આફ્રિકાના પ્રજા વિષે શ્રી. રાજગોપાલાચારીએ ઠરાવ રજુ કર્યો હતો જેમાં એવી માંમણી કરવામાં આવી હતી કે આફ્રિકાના નેકનજ સાથે જે વર્તન હોદ્દામાં મહાવવામાં આવે તેવુંજ વર્તન સાથે આફ્રિકામાં હોદ્દાના તેજનલેને, મળવું જોઈએ.

હોદ્દાની સ્થિતિ વિષે શ્રી. એડ્ડસ

શ્રી. સી. એચ. એડ્ડસ લગભગ એક અઢવાડીયા ટાંસવામાં માં રહી મના સનિવાને રાત્રે કેપટાઈન વિલાયત જવા માટે જોદાનીસમર્થથી લેપડી ગયા હતા. જોદાનીસમર્થથી એક દિવસ તેઓ પ્રોટેસ્ટીવા થયા હતા જાં પ્રોટેસ્ટીવા ન્યુઝ પર તેમનો એક ઈન્ટરવ્યુ બીધો હતો જે જોએ નીચે આપ્યો છે બીએ :-

પ્રતિનિધિ -લોડ પ્રસીવલ અને શ્રી. માંથી વચ્ચે સમાધાની થઈ છે તે હોદ્દાની મહાસભાએ સંજુર સખી છે. હવે મહાત્મા માંથીએ થું પમણુ બરશે તે વિષે તમે કશું કહી શકે શ્રી!

શ્રી. એડ્ડસ—કરાંચીમાં મળેલી રાષ્ટ્રીય મહાસભાએ બીજા કવા કવા ઠાવો પસાર કરેલા છે તે જાણવા હું બચત ડેન્ટુક છું. મહાસભાની મેડર પુરી થઈ તે પહેલાં હોદ્દા-મુસ્લીમ પ્રજા વિષે પણ કંઈ ઠરાવ પસાર તો થશે કશુંજ. મહાસભાની મેડક પુરી થયા બાદ મહાત્મા માંથીએ પ્રજા આજ પ્રજા હાથમાં લેશે એ વિષે મને કશીયે કંજ નથી. તેમને રહેક મળશે કે કેમ એ જોવું રહ્યું. અમારું જે કાર્ય માવ દણવજ કરી શકે તેવાં કાર્ય કર્યાં કરતાં. એ તેઓ પોતાની આલર્પ-કારક બ્યકિતવ અને પોતાની બારે નૈતિક લાગવમથી કરી શકયા હતા. આ બેળા પણ તેઓ એમ કરીજ શકશે. હોદ્દા-મુસ્લીમ પ્રજાની સુચીબતનો નિકાલ આવી જાય તો લંડનની રાઉડ ટેમલ કોન્ફરન્સમાં મહાસભાના પ્રતિનિધિઓ તેમની આગેવાની દેડજ કાબરી આપશે તોમાં જનાર અર્થ સહેલી થઈ પારો.

પ્રતિનિધિ—આ લેલો મુદો જરા રથજીરીતે સમજવો તો હીક.

શ્રી. એડ્ડસ—જંડનમાં જે પ્રથમ પમણુ હવે બરવામાં આવશે તે રાઉડ ટેમલ કોન્ફરન્સની શ્રીપ્રજ રજાવર કમીટીક કાંઈ મીટીંગ બરીને આમજ મહાવવામાં આવશે. આ કાર્ય મના જનેવારી માસમાં મુજબી રાખવામાં આવ્યું હતું. અને

તેનું પ્રયોજન એવું હતું કે દોહનપ્રતીક પ્રથમ કંપર ત્યાં ગ્રામ પંચાલ નિર્ણય મુદ્દા સંબંધે નહોતો. આથી મહાત્મા ગાંધીએ આ પ્રશ્નનો નીચેનો કારણોસર નોંધ લઈ લીધો કે તે વધારે બધું પ્રાપ્ત કરીને આ મુદ્દાને શીઘ્રતાથી બંધારવા જેમાં બંને પ્રશ્નોનાં ધાર્મિક પ્રશ્નોમાં સંપૂર્ણ છૂટ હોય એવું તે મહત્વામાં મુશીબત ન આવે. આ મોટામાં મોટી મુશીબત આઠાઈથી બહુ દુર જાય જોઈતી હોવાથી દોહન બાવી સરકારનું બંધારણ કેવું હોવું જોઈએ તે પ્રશ્ન તુરંતજ કમીટી દ્વારા સંભાળવામાં આવ્યો હતો.

પ્રતિનિધિ—બંધારણ મહત્વામાં આ પ્રશ્નો શી મુશીબત આવી શકે?

મી. એડ્ડસ—મુસલમાનો પોતાને માટે જુદા મતપત્રો હોય એવી મામલો કરે છે એટલુંજ નહિ પરંતુ પ્રાંતિક અને મધ્યસ્થ સરકારોમાં તેમને માટે ખાસ એકાદ અનામત રાખવી એવી તેઓ માગણી કરે છે. આથી એક રાષ્ટ્રીય બંધારણ તરીકે એ બંધારણ બેખંડમાં આવી પડે એવી સ્થિતિ હતી. શીઘ્ર રજીસ્ટ્રેશન બંધાર દરેક બાલુમાં જે દરેક પ્રધાન મંત્રીની બંધાર મુસલમાનો પોતાના પ્રમાણની રીતીએ પોતાની બંધારની માગણી કરે તે રાષ્ટ્રીય એકતાને મંજૂર રીતે નુકસાન થાય.

પ્રતિનિધિ—મહાત્મા ગાંધી પોને શીઘ્ર રજીસ્ટ્રેશન કમીટીના સભ્ય બનશે ખરા?

મી. એડ્ડસ—એ વિષે તો મારી ખાતરી છે. કારણ કે રાષ્ટ્ર ટેબલ કોન્ફરન્સની બંધાર આ કમીટી એવું સવિધી મહત્વની છે. રાષ્ટ્રીય મહાસભાના નેતા અને તેના ટેબલ સાથેના આ કમીટીમાં ન હોય એ તો સંભવી ન શકે.

પ્રતિનિધિ—શીઘ્ર રજીસ્ટ્રેશન કમીટીએ પોતાનું કાર્ય પતાવી નાંખ્યું હોય ત્યાર બાદ પછી શું બનવા પામશે?

મી. એડ્ડસ—હું જ્યાં સુધી એક જુદું જુદું આ સુધી આ કમીટીનું કાર્ય આખા ઉનાળા સુધી ચાલશે એમનું અને એટલે જ મુસલમાન પક્ષી આરામ માગવામાં આવશે અને ત્યાર બાદ આખી રાષ્ટ્ર ટેબલ કોન્ફરન્સ પાછી મળશે અને વિધાનના ચર્ચાઓમાં આખું કાર્ય પૂરું કરવાનું થાયશે. અંતના સર્વ નિર્ણયો કરી એવા માટે આ આખી કોન્ફરન્સને દોઢમાં પણ ટાંકી શકવાની શક્ય પડે. જે આખી કોન્ફરન્સને ટાંકી શકવાનું સંભવિત ન બને તો કોન્ફરન્સની એકાદ રેન્ડમ કમીટી નીમવામાં આવશે જે દોઢ જાંઘને અંત મહત્વના પ્રશ્ન વિષે હેવટનો નિર્ણય કરશે. પરંતુ આ સર્વ હું આપણી કાંઈ જુદાં જાણેમાં ફેરફાર પણ થાય. જે ચોક્કસ દેખાય છે તે વાત એ છે કે મહાત્મા ગાંધીજી લંડન જાય તે પહેલાં તેઓ દોહનપ્રતીક પ્રશ્નો નીચેના સંબંધ પ્રશ્ન કરશે અને શીઘ્ર રજીસ્ટ્રેશન કમીટી અને આખી કોન્ફરન્સમાં તેઓ ભાગ લેશે.

પ્રતિનિધિ—મુનીયનનાં તમારી મળવળ શું છે?

મી. એડ્ડસ—મને હવે એ ચોક્કસ ખાતરી થઈ છે કે ટ્રાંસવાલ એસિયાટિક સેન્ટ ટેબલ ખાતે પાકિસ્તાનમાં આખું એક આખું કરવામાં આવશે નહિ અને દોહી અને મુનીયન સરકાર વચ્ચે રાષ્ટ્ર ટેબલ કોન્ફરન્સ મળશે એટલે હવે હું વિશ્વાસન બની શકીશ. મહાત્મા ગાંધીજી હુંક સમયમાં વિશ્વાસન થશે એટલે મારે વિશ્વાસન જવાની જરૂરીયાત વધી છે અને તેની મુશ્કેલીને અંગે મારે ધૈર્ય કરવું જોઈએ જ્યાં સુધી સરકાર આ સિવાય મારે એક જાગીત કારણ પણ છે. મારી એક બહેન ત્યાં મંજૂર બિમાર છે જે પણ એક ખાતરી કારણ છે. મુનીયન અને દોહી સરકાર એમની વચ્ચે ખાતરી આપી કોન્ફરન્સ મળે તો વખત મળેલાં હુંકા છે. એ કમન-

થીનીની વાત છે કે આ બંને કોન્ફરન્સ સાથે સાથે આવી જાય છે. વળી એવું જાણીએ મુસલમાન એસિયાટિકમાં કોઈ કોન્ફરન્સ મળવાની છે એ તો કોન્ફરન્સ તેજ વેળા થઈ. પરંતુ આ અનિર્ણય હતું. એ સમયના નીચે છે કે મારી તંદુરસ્તીને સારી હશે તો અંગે મળનાર કોન્ફરન્સ વેળા હું અંગે પાકે આવીશ.

પ્રતિનિધિ—સાઉથ આફ્રિકામાં સ્થિતિ વિષે કંઈક કહીશ જણાવો તો હીક.

મી. એડ્ડસ—એકંદર બેતા સ્થિતિ બધી સુધરી છે દોહ પોતાની સ્થાપિતતા પ્રાપ્ત કરવા માટે જીદ રાખે છે તેથી એક મહાન દેશ તરીકે દોહ પ્રત્યે માન વધ્યું છે. વળી અંગે વાતાવરણમાં ફેરફાર થવાનું કારણ જાણીતું હતા. દરેક વર્ગના સાઉથ આફ્રિકન પાસેથી તેઓ માન મેળવી શક્યા હતા.

ખાતરી સોસાયટીમાં મી. એડ્ડસ

ટાંસવાલ યુનાઇટેડ ખાતરી સોસાયટી તરફથી દીનબંધુ એડ્ડસને સત્કાર કરવા તા. ૧-૪-૧૯૩૧ની સંજો એક મેળાવટો કરવામાં આવ્યો હતો. સોસાયટી ઉપરાંત ટાંસવાલ પ્રજાપતિ એસોસિએશને પણ તેમના મંડળ તરફનો સત્કાર એવું મેળાવટામાં જાણે હતા. પ્રમુખ રમણેશી મુળજીભાઈ નંદુ-ભાઈએ દીનબંધુ એડ્ડસની ઠાણીદારી ઉદ્દેશ્ય કરતાં જણાવ્યું કે "દીનબંધુ એકલા પ્રાંતીય નથી પણ એમણે અદેશવાદ પણ હીક રીતે પાળી બતાવ્યો છે કારણ કે તેમની સેવા રાજ્ય-ભેદ વીના દરેક પ્રશ્ન માટેની છે. આપણે જ્યારે ગ્રામ પંચાલ બંધાવેથી દુઃખી બન્યોએ તો કાર તેમણે સાબળ્યો કે તુરંતજ તેમની સેવા કરવા તેઓ જમ પડેલા છે. અહીંના પણ મહાત્માજીના પ્રથમ સલામદથી માંડી અમાર સુધીના ત્યાર વખત આવી મયા છે અને આપણા દરેક દુઃખમાં મદદ કરી છે. કુલ પ્રજા પાસે અભુત મજલ દુઃખથી પીડાતા પ્રજાએ આજેનું દુઃખનીવારણ કરવાની સેવા એમણે છંદગીમાં ઉતારી છે. અંતમાં પ્રજા પાસે એમની જાણી છંદગી અને એમની બેનને માંડગીમાંથી આરોગ્યતા મંજૂરી હતી. અને એમની ભેગવાઈ માટે કવીવર રવીન્દનાથ ટાંગોરને પણ આભાર માની સોસાયટી તરફથી પત્રોમાં પીડની રકમ રૂ.૫૦૦ કાર સાથે એટ આપી હતી." પ્રજાપતિ એસોસિએશને રૂ.૫૦૦ કાર સાથે રૂ.૫૦૦ પીડની રકમ એટ આપી હતી.

સોસાયટીના સભ્યો ઉપરાંત બાઈબી પ્રામજીભાઈ દેસાઈ મી. મેડ. મુળજીભાઈ ગિરધર, જાણજાણ પટેલ વિગેરે ગૃહસ્થો હાજર હતા. દીનબંધુની સેવાને અનુસરતું રિવેન્ય જુદા જુદા ગૃહસ્થો તરફથી કરવામાં આવ્યું હતું. દીનબંધુ એડ્ડસે જવાબ વાળતા મ. ગાંધીજીના એકવીસ દીવસના ઉપસાસ પૂરા થતા તેમની વિનંતીને માન આપી, પ્રાંતી ધર્મનું અમરનાન ધમ્મ પ્રાંત એમણે મોડાની સેવા કરતાં, પ્રેમ અર્પણાં ઉવટ વધના સમયે અહીં જે લોહી જગતની સેવાએ અર્પણ કર્યું હતું. ત્યાર બાદ તેમણે 'ધન્ડીઅન એપીનીઅન' ને દેવાના કારણે કાળજી છે તેને મદદ કરવાની ખાસ કારણોસર સંજાને અરજ કરી હતી. અને તેમની જે અરજને આવજીભાઈ પ્રેમજી, જાણજાણ હરીજીભાઈ, હાંસી ગૃહસ્થોએ ટેકા આપ્યો હતો અને સભામાં ઉપરાંત મુદ્દા હવે જે વખતે ખાતરી ઉપરાંત પ્રજાપતિ ગૃહસ્થોમાંથી પણ સારો જવાબ મળ્યો હતો. અને સભામાં પીડ રૂ.૬૦-૦-૦ સુધી બરાબ હતો અને ત્યાર બાદ ધન્ડીઅન એપીનીઅનના રૂ.૬૦માં ખાતરીના ગૃહસ્થોને મદદ કરવાની વિનંતી સાથે પ્રમુખે સભા વિસર્જન જાણી હતી.

તમારા કામગીરી ઉપર બે પેનીના સ્ટાંપ હવે મારો

આજી માનની તાર ૩ લીથી દરેક કામગીરી ઉપર હવે બે પેનીના સ્ટાંપો મારવા જોઈશે. એ વિષયમાં નીચે મુજબ ફરકારો થયા છે :—

સુપ્રીમન, સાઉથ ઇસ્ટ આફ્રિકા, સ્વાઝીલેન્ડ, બેન્ગુઆલાન્ડેન્ડ, શોટલાન્ડ, પોર્ટુગીઝ ઇસ્ટ આફ્રિકા, મોઝામ્બીક આ રજીસ્ટ્રેશન કમિશનના કામગીરી ઉપર પહેલા એક આર્ટિકલ સુધી હવે બે પેનીના સ્ટાંપ મારવા જોઈશે. અને વધારાના એક આર્ટિકલ માટે એક પેની એ દિશાએ સ્ટાંપો લખાડવા.

પોસ્ટલ કમિશન—એક પેની દરેકની, રીપ્લાય પેસ્ટ દરેકની બે પેની.

એકાઉન્ટ, રસીદ અને ઇન્વોઇસ પહેલા માર આર્ટિકલ માટે એક પેની અને દરેક વધારાના બે આર્ટિકલ માટે અરધી પેની વધારે.

ફરિયા પાસના કામગીરીમાં વિશ્વાસ, ખોટીકા ડેપોઝીશન, ઇજ્જત, પેસેરદાસ્તન અને કોર્ટીસ તાપાના મુજબમાં મોકલના કામગીરી માટે પહેલા એક આર્ટિકલના વજન માટે બે પેની અને દરેક વધારાના એક આર્ટિકલ માટે એક પેની વધારે.

વેશના ઉપર પણ બે પેનીના સ્ટાંપ લગાડવા પડશે કે કેમ તે વિશે હજી નોટીસ બહાર નથી પડી પરંતુ એ નોટીસ બહાર પડે કે તુરત એકાઉન્ટ ઉપર પણ બે પેનીના સ્ટાંપ લગાડવા જોઈશે.

ભારતનું ધર્મયુદ્ધ (અમારો દોષ્ટાનનાનો પત્ર)

તા. ૧૨ મી માએ સને ૧૯૩૦ થી શરૂ થયેલું ભારતનું ધર્મયુદ્ધ તા. ૧૨ મી માએ ૧૯૩૧ ને શેજ એક વર્ષ સંપૂર્ણ-પણે હાલને તબક્કે પૂર્ણ થયેલું ગણાયે. દહીની ક્રમ મદાતમાં આંધોળ્યે તા. ૧૨ મીએ આશ્વમાથી કરી હતી. તા ૧૨ મી માએ એક વર્ષ પાછા અગાધવાદમાં પત્ર મુકયે. આ એક વર્ષ દરમિયાન ભારતની પ્રજાએ જાલ અને અદિલાના સિકાંતેનું પાલન કરી અનોડ મુદ્દા બેઠું. આખું જાલ આ મુદ્દાની નિરીક્ષા કરી રહ્યું હતું. ભારતવર્ષ પોતાના આ સિકાંતોમાં અવિચળ રહી વિભવી થયું. એ કે દરેક સંપૂર્ણ સ્વરાજ્ય મેળવવાની એ પ્રતિજ્ઞા કરી છે તે હજી હાલિત નથી કમ પરંતુ તેને હાલિત કસવાને માર્ગ મોકલો થયો છે. સરકાર પાસે હાલ પકડો કરાયો છે. મોખ્ખા આખાં ગણનારી આગામી યોગમેજી પરિષદ કે જે દિલ્લીમાં બરાશે તેમાં સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતા સુધીની યોજના પ્રાપ્ત કરવાનો દરક મેળવ્યો છે. મદાતમાં અને મદાતમાં પોતાના જળવત્તર કાગવમથી આ પરિષદમાં કેટલાક અગત્ય ધરાવતા અવવાદો સિવાય સ્વતંત્રતાનું નવનીત મેળવી ચકશે એ નિઃશંક ખીના છે.

ભારતનો ઉદ્ધામ પક્ષ કે જેને સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતા સિવાય ખીજું કોઈ પણ બંધારણ માન્ય નથી તેઓ આ સંધીથી બારે અસંતોષ થયા છે. તેઓ જણાવે છે કે મદાતમાં એક નામેદારીની તદ્દકુખી કરી છે. વળી તેઓ કહે છે કે મુકને જગાડવામાં મદાતમાં એક ને અનોડ વિરજ વ્યક્તિત્વ દાખવ્યું છે. તેટલાજ સમાધાનીની કસવમાં નીચા ઉતરી પડયા છે. આટલાટલા લોભે પછી મદાતમાં એક બતાવેલી ઉદારવા અતિ-રેકવાળી છે. આમ દોઢનો ઉદામ પક્ષ અતિ નિરાશ થયો છે.

આ ઉદામ પક્ષ હાલ વર્કીંગ કમીટીને માન આપી સંધીની સંધળી કરતોનું સંપૂર્ણપણે પાલન કરશે. પરંતુ આગામી

કાંચી કોમિશનમાં બારે મુદ્દા જગાડશે. આવી મતબેદ છતાં દેહના સંધળા પક્ષો એકત્ર થશે એ નિર્વિવાદ છે. આ એકત્રિત પક્ષ ન્યુ દિલ્લી ખાતેની રા. ટે. પરિષદમાં બારે મુજબ ઉઠાવી દેશને એકત્ર સ્વતંત્રતાનું નવનીત મેળવશે તે પણ તેટલુંજ નિર્વિવાદીત છે. એટલું નો ખર્ચ કે કોઈએ પોતાનું જળ બતાવી આપ્યું છે, એટલુંજ નહિ પણ કોઈએ એક એવી જળવાન સત્તા છે કે જેણે દેહની તવારીખમાં પહેલીજ વાર આવી મોટી સફળ સફલતને નમાવી છે.

મીધી—ઇસ્વીન કરારની કસતો નીચે મુજબ છે.

૧. મદાતમાં સંવિનયકર્મની અગવળ બંધ પાડે કે તુરત સરકારે તમામ ઓર્ડીનન્સો બેચી જઇ જગાનાં સંધળાં પત્રમાં બંધ પાડવાં.

૨. દરીઆ કીનારે રહેનારા લોકો મીઠું ઉપાડી ચકશે, બનાવી ચકશે, વેચી ચકશે, પણ એને તુરત પ્રાંતમાં મોકલી ચકશે નહિ. આથી સરકારની મેનોપોલી છુટશે પણ સરકાર કામદો છેક રક કરશે નહિ.

૩. પરદેસી કાપડ, દારૂ, તાડી યેના ઉપર કાંત પીકેટીમ ચાલુ રાખવામાં આવશે. પણ કોઇ જગાએ મારફત થશે તો ત્યાંનું પીકેટીમ સરપેક કરવામાં આવશે. એકલા ખોટીકા શુદ્ધ બેચકોટની અગવળ બંધ કરવામાં આવશે.

૪. સંવિનયકર્મની અગવળના સંધળા રાજકારી કેઢીઓને મુકેલ કરવામાં આવશે.

૫. અગવળને જાગે જેને દંડ થયો હશે, તેમાં જે વચ્ચ થઇ ગયો હશે તે પાછો આપવામાં આવશે નહિ. પરંતુ જે બાજી હશે તે માફ કરવામાં આવશે.

૬. અંગત મીલકત—રામ રમીલું, પાક વગેરે—ને વેચાઇ મથું છે તે પાછું મળી ચકશે નહિ, પણ સરકાર પાસે દાખ જે છે તે બધું તેમના માલીકને સુપરત કરવામાં આવશે.

૭. રજાવર મીલકત—જમીન, મકાન વગેરે—ને સરકાર પાસે છે તે તેમના માલીકને પાછી આપવામાં આવશે, અને જેનું નીજા બધીને વેચાણ થઇ મથું છે, તે સરકાર કાળ—દખાણ કરી માલીકને પાછી આપવાને માટે પ્રયત્ન કરશે એ કે સરકાર એમાં બંધાવી નથી. છતાં મારકોલીના કરાર મુજબ કામ લેવામાં આવશે.

૮. બમાં સિવાયનાં અગવળમાં બામ લેનારાં સંધળાં મંડળો કાપડેસરનાં મજાશે.

૯. પોલીસ બલાઆરની તપાસ માટે મંધીજીએ જે પુરાવા રજૂ કર્યા છે, તે સરકારે ખ્યાનમાં લીધા છે. પરંતુ એની બહેર તપાસમાં આપેલો પર પાછા આપેલો મુકામે અને તેથી નિખાલસ દિલે બરવામાં આવનારી રા. ટે. પરિષદનું કામ મુરદેલીમાં આવી પહોંચી જમ હોવાથી મંધીજીએ આ બહેર તપાસ માટે સરકાર પર દખાણ આપવું નહિ.

૧૦. રાજનામું આપનાર નોકરો-કે જેમની જગ્યાએ હંમાં કામ કરનાર નીમેલા છે. એવા નોકરો જે નોકરી માટે કરકારને લખશે તો તેમને નોકરી પર મદાવવામાં આવશે. પરંતુ તેમાં સ્થાનિક સરકાર તેની લાખકાવ ખ્યાનમાં લઇને નોકરી પર મદાવશે.

૧૧. કરકરી ખાતાના જે માખુસોએ સરકારને કુદમ મા-મે નથી અને કાલકા લાંબ કર્યો છે, અને જેને સળ થયેલી છે એવા કરકરી સીપાઇઓ કે ઓધીદારોની સળ રક કરવામાં આવશે નહિ.

૧૨. લંડનમાં બરાબેલી રા. ટે. પરિષદ સલામતીજોની

ભારી સાથ જમવાનું લઈ જાય છે. એ મુદ્દા કાયમ છે. છતાં કેમકે સને કરકાષ જમવાનું રૂબરૂ કરવાની આગામી રા. ટ. પરિષદ માં હુદ્દા રહેશે.

માંધી-ધરવીન કરારનો સાર ઉપર મુજબ છે. કરારનો ફરતાવેલ લાંબો છે. ઉપલી વિગત તેના મુદ્દા લગભગ છે.

ઉપરની સંધીની રૂએ કેમકે સની વર્ધિ કમીટીને સનીનમ કામદા ભંડની ગળવણ બંધ કરી છે. એકાદિન-સો જેવી સેવામાં છે. તા. ૮ થી આગળથી તમામ કેદીઓને છોડવાનું કર થઈ ગયું છે. આમ અસપરસ સંધીની કરતો પુરુષો પળાવા માંડી છે.

અગતસીક વગેરેની રીસીની સળ દાલ તુરત મુલતવી રહી છે. રીસીની સળ પામેલા કેદીઓ, બંધાવના નબર કેદીઓ અને મોરતના કેદીઓને પણ સરકાર મુક્ત કરશે એમ અનુમાન થાય છે. પણ તેને માટે દાલ કંઈ નહીં કહી શકાય નહિ.

મદામાજી અને ધરવીનની આ નિબાજસ ટીકની સંધી માટે અનેક આશીર્વાદ ઉતર્યા છે. થઈ જાયે મદામા માંધીજી અને લોક ધરવીન.

ભારડોલીની દિવરત

(મયા અંકથી માણ)

આજે દરમ બાગેજ જોવામાં આવે છે. ધરવાર કોડીને જલારવટે નીકળેલા, સીમમાં પડેલા, જમલમાં મંગળ કરતા લોકોનો પ્રેમસત્કાર પામવાનું બાગ પછી વિધાતા બધાને નથી આપતી!

જે સીમમાં રાતે જમણી જનાવરો ને મેરી પ્રાણીઓ રહેતાં હતાં, ધુવડ ચીખરીના અવાજથી જે સીમ ભગંદર બાગતી હતી, તે સીમ આજે સત્કારના ને મુદ્દતાં ગીતોથી બાગતી હતી.

અમરતા તો લગભગ કે વરામાં કે તમાકા માટેજ જોગ થતાં લોકો આજે એક સમુદાયના થઈને, એક મનના થઈને, અંતર મોકળાં મુદ્દાને અમને વધારી રજાં હતાં. પણ અમારી લાયકાત થી હતી? લાયક તો તેઓ જ હતાં, ને લાયકાત પણ તેમનીજ હતી. તેમણે લાગ કર્યો ને અમે જોવા મળ્યાં. તેઓ સહેતાં હતાં ને અમે તેમની કલાણી સમજવા મળ્યાં હતાં. તેઓ સ્વરાજનો મજ કરતાં, ને અમે માત્ર મજ લાવવા મળ્યાં હતાં. તેઓ મુકિતની સાધના કરતાં હતાં ને અમે કદાચ તેમાં ભંજ પાડવા મળ્યાં હતાં. અમારા સત્કાર માટે અમે લાયક નહોતાં.

સત્કાર અને મુદ્દાનો પૂરો થયાં ને અખરઅંતર પ્રજાપ. મુદ્દતા અખરો અપાયા, સરકાર છુટકે તેના ને જાણીની સારી તનિમતના સમાચાર ઢીધા. વિધાયમાં પડેલા લોકોએ ભાવ-પૂર્ણ અંતરથી તે ગીતો. આનંદિત બનીને મળ્યા, અને ગીતો ગીતો ઉત્સાહ ને પ્રેરણા તેમનાં અંતરમાં અંતરમાં.

અમે ઉઠતાં હતાં, પણ કશું અમારી મહેમાની અધુરી હતી. શેઠકર્ડા દુધ, સાકર—એકબીબળી અમારી સામે આપ્યા અને ભાવથી મળેલાં દુધને અમે અમુલ જેમ પી મળ્યાં.

દુધે આકાશ ને નીચે માત્ર ધરતી. મોરેર વગેરે ને સકરના રજામાં જેમ એકાદ લીલી વાડી હોય તેમ જે ભાંડની વચ્ચે આ દિવરતી માંડવો સામે જ એક મંગળ મહેલ હતો.

‘આવળે, આવળે’ કહીને અમને વિદાય આપી.

ધર ત્યજ્યુ, ધર ત્યજ્યુ

મુદ્દા દેલી જેવું મર જોઈને અમે મોટર ઉભી રાખી.

ઉતરીને ધરમાં ગયા. ધર ખાલી હતું. આરે કોર હનુમાન દહીઓ કાઢતા હતા.

મણિ બુકાલે અમને પુછ્યું: કેમ બાગ્યો, દુ કામ છે?”

અમે કહ્યું: “અમે દિવરતનો મુલક જોવા આવ્યા છીએ.”

મણિ બુકાલે કહ્યું: “આ બુકાલે, બધો દિવરતનો મુલક.

છે કામ મામમાં માણસની અવ?”

“આરે તમે દિવરતમાં અમાં નથી?”

“અમાં છીએરો. અમે દો મધમાં.”

“આરે અદીમાં કપાઈ?”

“આ ધર આર સુર કરવા આવ્યાં છીએ. હાંકે માયક-વાડીમાં આવી જમ્યું.”

“આ ધર કેટલી કિંમતનાં દહી મહેન?”

“એકદેવરો પાંચોશીક દહીરનાં.”

“તમારે મહેસુલ કેટલું બરવાનું હતું?”

“બસો રૂપિયાનું.”

“અને સીમમાં તમારે બેઠા છે કે?”

“કેવરો. બેઠા પણ છે.”

દુ વિચાર કરવા બાગ્યો: મેંદુને ધાર્યું હોય તો બસો રૂપિયાનું મહેસુલ બરવાં કેટલી વાર લામત? સીમની જમીનનો ધણી ને પાંચોશ દહીરના પરનો ધણી મહેસુલની મોરીએ નહોતો બાગ્યો, પણ સરકારના અન્નાયે બાગ્યો હતો. બસો રૂપિયા ને આપવા એટલે રૂપિયા જમાવવા નહિ, પરંતુ મહેસુલ જમાવવી, તામે ન થવું અમુલનમ રહેવું.

મણિ બુકાલે અમને જમ જમ કરી અમે આવી નીકળ્યાં.

“શરૂ હુવા હુધ જંગ હમારા”

એક દિવસ દુ સીસેદરા મળ્યા. એકું તો સળા આભતી હતી. કામ મવરાવવું હતું:

“શરૂ હુવા હૈ જંગ હમારા

શરૂ હુવા હૈ જંગ હમારા”

બાગકા અને પુરો ગીત ગીતો હતાં. દુરથી બે ત્રણ ડોસાઓ ઉપર મારી નબર પડી. તેઓ પણ કાંત વિનાનાં મોલોથી અને મરડા બેખબા રાજે બીજના હતા:

“શરૂ હુવા હૈ જંગ હમારા

શરૂ હુવા હૈ જંગ હમારા”

તેઓ ગીતના હતા અને ટટાર થતા જતા હતા.

મને યધુ: કેટલું મુદ્દા દરમાં સાદ સિ-તેર એકી વર્ષના ડોસાઓ કેવી ભહેજતથી પોતે આલેલા જમનું માન હોશે માય છે. છેક નાનાં બાગકાને અને ડોસાઓને ઉત્સાહનેર માતા બોધ, સામે જ એ સરકાર અહીં હાજર હોય તો તેનું કાળજી શરી જાય. તેને મધ વધ કે “બાગકાથી માંડી ડોસા મુધી બનેલી પ્રજાને દેવે દયાવી નહિ શકાય.”? એવું પેલો ભાવજી આપનારો બોલતો હતો, તે અક્ષરસ: સાચું લાગે છે.

ખરૂં હતું જુ, મને તેમાં જરૂર પણ અનિકયેકિત ન લાગી. કામ પણ માણસ તે ઉત્સાહી ડોસાને બોધ અને ખાતરી કરે.

૨

સળા વીખરાઇ મજ ને કાણો દયાવી જોવાના હેતુથી તે ત્રણ ડોસાઓમાંથી એક એકી વર્ષના ડોસાને મેં કહ્યું: “ડોસા, આ ધરડે થડપણ ૮૦ વર્ષે જન્મ દુ:ખ પડ્યું?”

ડોસાએ તડ દધને જવાબ આપ્યો: “આરે, કશું કયાં માર ને થવા બાધા છે? (અધુર)

P. O. Box 194.

Phone 3003.

પ્રીટોરીયામાં જીનામાં જીના મારકેટ એજન્સી પેટી.

Smith & Brookhorst

(હાલના મારકેટ માસ્ટર સાથે) જામણીની જગ્યાએ આવનાર)

માલ જલદી રેચી નાખવા મોકલી આપો.

MARKET OFFICE

Market Building, Market Square, PRETORIA.

પ્રીટોરીયામાં જીનામાં જીના મારકેટ એજન્સી.

શક્તિની સર્વાન્તરમ દવા શુદ્ધ સ્વદેશી

મહાનમંજરી ગાળીઆ

આ ગાળીઆનો સેવનથી અલગ રીઝાર, માથાનો દુખાવો, યરદી, કોણના, કમનેરી, મગજની નબળાઈ, મુસ્તી વગેરે સરીરની ખાચમાલી કરનારા દરેક દરદી તરફના નાખુદ થઈ સરીર સજ્જત બને છે.

દી. ગોળા ૪૦ ની ડબી ૧ નો રૂ. ૧.

શુદ્ધ દવા નારાયણ રેસ્ટોરન્ટ

દેવ ઝાડીસ: જામનગર (કાઠીઆવાડ) ઇન્ડિયા.

આફ્રિકાના એજન્ટ: કાસીમ આસમાણ Stollenbosch & Co.

ખચિતજ શક્તિનો ખબનો?

“મહાન” અર્થજ પ્રમાણીક છે. ધોબકાના એમ. જે.

મહાન એમ. ડી. જે. ની આ સુપ્રસિદ્ધ

શિક્ષકમકરદેવજ શુદ્ધિકા.

ગોલી 100 (તોલા ૧)ની ડબીની દી. માત્ર રૂ. ૨-૦૦ (રૂ. ૨)

૫) સુપ્રસિદ્ધ માણીવી માટે મંગાવો મહાન કપડોની માલ આપનાર

નાર “અરેન્ડાસવાનો ઉપદેશક મહાન” નામનું પુસ્તક મોકલ

લખો:—વેલચાસી એમ. જે. મહાન,

સુ. ધોબકા. છ. જમણવાડ, ગુજરાત પ્રાંતીઆ.

બહોર ખબર

તા. ૧૫-૪-૩૦ ના “કમીટી” ના નામથી “હાંદી પેસેન્જરોને મુચના” વાલા દેન્ડબીજ જેમાં મળકર પેસેન્જરો ઉપર સમજ કાઢીકારો દુખનો કાળેસર વરતાવ્યાની લીખીતવાર અરજ આપ્યાનું જણાવે છે આ અરજ એસોસીએશને સંબંધી મીટીંગ બરી કરાવ પાસ કરીને ને રીજ નાખતમાં કામ કર્યા દોય તેની નકલ ઉલ્લાખાઓની હાંદી એસોસીએશન કાપાદારે બહેર કરશે. તેમજ મળકર કમીટીમાં કયા કયા ગેઝર તથા કમીટી કયે કયે બીજાને છે અને પરદાખ બંજન તરીકે કમીટીએ આજની સુધીમાં કયા કયા પરમાર્થો કર્યા છે તેની નોંધ પબ્લીકમાં મુકશે તે પબ્લીક તેમને મેટી કમીટી સમક્ષ. પણ જે આ સમજી બાબતમાં તેમજ કાવગામાં હાંદી એસોસીએશનનો કે તેમના કાર્ડ દરેક કે એસોસીએશન કોઈ કોઈ ન દોય અને અપૂર્ણની અંદર જેમણે બીજાને માગ ન લીધો દોય બંધકે મુખ્ય કાવગામાં દોરી સંભાર કરી ખાલી તેમનાં નામ કાપામાં કે દેન્ડબીજમાં સંકલ્પ દોય તે તેમણે કાપાદારે તે મુજબ બહેર કરી ગીતાનો કોઈ કાદી લેવો કે જેની મુખ્ય કાવગામાં વિરજ અમે આગળ પચમાં બરી લખીએ.

લી. રામજી કાલીદાસ.

પી. એ. બોક્સ ૫૮૧, બોરબો માલવીસ.

ઉત્તમ મીઠાઈ

ખાસ પોરબંદર ધીમાં બનાવેલ અનેક પ્રકારની ઉત્તમ મીઠાઈ તથા સોલાપુરી જેવો, સેવ, પોરબંદરી ગાંઠીઆ, એકબા તરીકે તેમજ બનાવેલ મસાલેકાર વાણ કેરી તથા લોણના આચાર, પાવડ, મરમ મસાલો વિગેરે જમારે આ દમેકા તૈયાર મળે છે.

માલ સારો, ખાત્રીનો અને કીશયતે

બહાર ગામના જોરકરો પર પુરુષ ખાન દેવામાં આવે છે, એકવાર મંગાવી ખાત્રી કરે બધરા બાતે મુલાકાત થશે. જોઈર સાથે રસા મોકલવા મહેરબાની કરવી.

નારાયણ રેસ્ટોરન્ટ

Narayn Restaurant,

Proprietor M. B. NAIK.

P. O. Box 106,

180 Grey Street.

DURBAN, Natal.

ઉલ્લાખાઓ ઉતરી સ્વદેશ યા ટ્રાંસવાલ જનાર હિંદી પેસેન્જરોને ખુશ ખબર

નાથિને સરનાથે પચ લખી જણાવશે તે બાતે તમને સ્વીમર તેમજ ટરેન ઉપર સેવા આપવું અને રહેવા તથા ખાવા પીવાનો જીતમ બંદોબસ્ત પાલબી પચે કરી આપવું.

છમીએસને લગતું દરેક કામકાજ સંતોષકારક રીતે કરી આપી સ્વીમર ઉપર ચલવાની તેમજ ઉતરવાની દરેક સમય બમરી બતી હેખરેખ નિમે કરીએ છીએ.

કેમીથી વાળાઓએ ડી. આઈ. ૨૧ ફોર્મ રજીસ્ટર કરી અમેને વહેલા મોકલી દેવાં અને પાંચ સાત પીડનો ખચ કરી પોતાનો ચેપાર બંધ કરી અને આવવા જરૂર નથી તમારા ફેમીલીને સ્વીમર ઉપરથી ઉતારી ને સંગાય બંદો દેશથી આવેલા લોકો તેમ સંગાય બંદો ટ્રાંસવાલ મોકલી આપવાની દરેક સમય કરી આપવું. ૨૫ વર્ષથી પ્રમાણીકપણે કામ કરી દરેકને સંતોષ આપું છું અને ટ્રાંસવાલના હાંદી માર્ગમાં બંધીતો છું.

ધાળે ઘીવસે હુંડારનો ધંધો કરી ખરાબાની મીઠકતો જડાવી જઈ ખાનારા પાછળથી પરમાખનો દાવો કરનારાઓએ તા. ૧૫-૪-૩૦ ના કાપામાં પેસેન્જરો ઉલ્લાખામાં તેના સગાને પર જતરમાં મેં તેમના પર કેસ કરી પકડાવ્યાની લખીકત ના. બીડીસ કોન્સલને કહી કાપાદારે તેમજ દેન્ડ બીડીસ વહેંચી પ્રસિદ્ધ કરી. પણ જે કોઈ તે કલ કરવાવાળા કોઈમાંથી તે કેસની નકલ લઈ કાપામાં બહેર કરશે તે કુ પીડ ૨૫, કેમેલ કુંડમાં આપીયા અને જે તે કોઈએ જુલાઈના કાંકલ દોષ તે તેમણે પા. ૫૦ ભરવા. પચબેવાર નિમેને સરનાથે કરેલા:—

Ramjee Kalidas,

P. O. Box 581,

Lawrence Marquess.

સાઉથ આફ્રિકામાં પ્રખ્યાત કેપીટનનો રટ વર્ધનો વખણાયલા

Parcel from

**KAPITANS
BALCONY
HOTEL**

DURBAN. CONTR. - GREY - VICTORIA. J. PHONE 3523

ફરમાસુ મીઠાઇ

કાર્થ પણ તહેવાર, જલસા, દીપાવી અને લગ્ન પ્રસંગે ઘણાજ આનંદ આપશે.

તાજાં લીંબુ અને કેરીના આવચાર, પાપડ, ગરમ મસાલા તથા ખાસ પૌરખંદર લીની રથે-શીયલ મીઠાઇ તેમજ અમારી બેકરીમાં અનેલા તમામ જાતના તાજાં કેકે હમેશાં તૈયાર મળશે.

માફ સારો અને ખાતી પુર્વક રેલવે પાર્સલથી રવાના કરવામાં આવશે. મંગાવી ખાતી કરો. ચારદર સાથે પૈસા મોકલવા મહેરબાની કરવી. સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે નહિ.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો.

લખો યા મળો:—

R. K. KAPITAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"

Eastern Trading Co.
WHOLESALE FRUIT SUPPLIERS.
Box 730. Durban.
No. 1 Bananas 25s. Crate,
Pineapple No. 1 3s. dozen.
F.O.R. Durban, C.O.D.

નં. ૧ જાનના રથ/ કેક, પાર્સલાફ નં. ૧. ૩/-
જન. રેલવે જુરી (સી.એ.ડી.) ક્ષેત્ર ઉપલા
સરનામિ. દરેક જાતનું તાજુ ફ્રુટ અને વેજીટેબલ
સાફ પેકીંગ કરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રુટ અને વેજીટેબલ માટે કંટીના એડિંગ ઉપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાતી
કરો. લખો:—

P. O. Box 576. 55 Bond St. Durban.

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક જાતનું તાજુ ફ્રુટ અને વેજીટેબલ સાફ પેકીંગ કરી સી.
એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:

P. O. Box 254. Durban. 11 Short St.

ગુજરાતી ગાયનો—જાજનોની રેકૉર્ડ

ફક્ત અમારે ત્યાંજ મળશે

નંબર	રેકૉર્ડોનું નામ	અર્થ	નંબર	રેકૉર્ડોનું નામ	અર્થ
૩૧	મુજને મારના સમયેર વ્હાલા વીર	ગાંધીવાર	૩૦૩	દરમાં હું હીલ સાથ	જાડાસંકર
"	નહી ચીજ કામ મળી	"	"	મયા હારે જાતી તેજ પ્યારી તનના	"
૬૫	નહીરે બાધુરે રાણા	ખાંધલાલ	૩૫૯	અમારી લાજ તમારે કાયજો નાથ	જાડાસંકર
"	હિરા માલિકને મારે કું કરવું છે	"	"	રામ ગજ ના પ્રાણીયા	"
૭૪	બંસીવાલા આખરેરે વ્હારે રેલ	વિંમળ	૫૩૦	અરે કામ આવે પીયાને મનારો	પ્યારી જન
"	વહારે લાલા મોદન બંસીવાલા	"	"	પીકું પહેશીને કહેને પ્રભુમ હમાલ	"
૯૦	મન બલાવે મન લોભાવે	વરાનગ	૫૩૧	અરે કું માનરો અબીમાન	પ્યારી જન
"	કેમલ મયા કાં કરમાવે	"	"	સુંદર સાવળીયા નામ જપીરા નીત્ય તારે	"
૧૫૭	સાગલીયા વ્હાલા આજે સપરમો છે દરદો	વકાસજી	૫૬૭	તાતેના મવાડા આજ માય છે...માલિકલાલ અને બાઈલાલ	"
"	કલ્યાણ વ્હારી ચોરલી અમને કુખડાં રિયે વેલગીરાજી	"	"	ગેલી વાકી બનાજ પાડા ચાલી કોડાઈ	"
૧૬૨	પ્રિયમની પાળ્ય કું નેજાવળની	વિંમળ	૧૬૨	અમે જાઈનું અમે જાઈનું રાજ	જાડાસંકર અને નારન
"	અહો રિયાર જરી દેવાર	"	"	ચઈ પ્રેમવરા પાતલીયા	"

Agent of H. M. V. RECORDS.

'Phone 2447.
P. O. Box 1155.

E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

Indian Opinion

No. 16- Vol. XXIX

Friday, April 17th, 1931

Published at the Indian Opinion Press, Durban.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

સ્થી. કંપાન્યા

દીક્ષિતના બાવો

એપ્રિલ તા. ૨૦ થીએ મુખ્ય જવા ઉપરથી.

સ્થી. "હાસાગાલા"

એ તા. ૪ થીએ મુખ્ય જવા ઉપરથી.

મુસલમાની વીરો. રા. ૪૦ ના હિસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૧૦૦ ના હિસાબથી લેવામાં આવશે.

હીંદુ વીરો. રા. ૭૫ ના હિસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૭૫ ના હિસાબથી લેવામાં આવશે.

મુસલમાની—હાસાગાલા પોતાના મોટા દાગીના સનીવારે ૧૧ વાગ્યા અગાઉ કસ્ટમમાં પડેલાં કરવાં.

સેકન્ડ અને થર્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સ કરવો.

દરેક લોહી પેસેન્જર પોતાની દીક્ષિત અગાઉ બોર્ડિંગમાંથી લેવી અને મદાર ગામવાળા બાઈબોએ અગાઉ માલ

પત્રબધાર કરવાથી પણ માન કરશે. સ્થીમરને લગતું દરેક અગાઉ અગાઉ જાતી રેખરેખ નીચે માલ છે.

SHAIKH HAMED & SONS,

3rd Floor, Street,

Tel. Add. "Koromunda" Durban.

વધુ પ્રમાણ માટે જાણેલા મળેલા—(હીંદુ પેસેન્જર

એજન્ટ શેખ હામિદ એન્ડ સન્સ,

૩૬૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Nest

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE

Tel. Add.

RUSTOMJEE.

NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue.

DURBAN.

પુરા ખબર

સાથે જાણકારી અંગ્રેજી પુસ્તકોની નવી એજન્સી.

અરનાથુ' નાંધી રાખ્યા.

ફેનસી કારસો	૫	૬
મહાદેવ	૫	૬
પ્રીયજી મહાલ	૬	૬
સુલતાની રાજ્ય	૭	૬
દુબીને દિલાસો	૧૨	૬
સાંધી અવીન (દાસ્તગીરનું પુસ્તક)	૮	૬
રાજ્યના મહેલમાં	૪	૬
સ્થિતમગાર સુલતાન	૬	૬
અમી પ્રજા	૩	૬
મે એન દુનીયા	૩	૬
એક પચરને પ્રતાપ	૫	૬
ફોનોમાર શામન માળા	૭	૬
અભવાદીનું ગુલામ	૭	૬
બાદશા ખાબર	૬	૬
અલીસ્તાનનું ગુલ	૮	૬
ધરાવલી	૫	૬
પ્રજાસુરત મકાર	૫	૬
ઠરમની કદાશી	૮	૬
નવલ અંશ	૬	૬
દુનીયા કે ફોજખ	૬	૬
પ્રજાને ખબર	૬	૬
અકબીલ આકાન	૭	૬
અંસારનો કંસાર	૩	૬
અંસારી કે અન્વાસી	૩	૬
નાવિક વાણી	૫	૬
એક પુન	૩	૬
બીરખને બાદશા	૪	૬
નવલ નવરંગી	૭	૬
અંકેટની-સુખમાં-ફાજીલ પુલ	૭	૬
અભવન	૬	૬
દાદ કદાશખ સાગર	૬	૬
કાણું ગુલામ	૬	૬
મસ્ત ફજીરનું દાસ્ત અંસાર	૩	૬
સુખનો ભોમ (રસીક કીટકરીવ વાલી)	૮	૬
વીજામલી કેકે કાકા ભાગ ૧	૩	૬
" " " " ૨	૦	૬
ફેબોને પ્રજા પચે	૩	૦
કંપતી વાલીભામ	૨	૦
સ્વીટર જોડની સ્વતંત્રતા	૨	૬
મેરીનાદી	૫	૦
બાબાજીનું રાજકીય	૧	૬
બાબાજીન	૬	૬
બાબીકા	૪	૩
કીટકરીવ અંધ (રસીક નવલ કથા)	૫	૬

નામ કન્યા	૨	૩
લીલોતમા	૨	૩
મુગળ	૩	૬
અમાનો મુસાફર	૪	૬
ઉપાને અરજી	૬	૦
રસામજી	૪	૦
મગમે ગીત મોવીડ	૩	૦
મજા વિકાર	૨	૩
બાવના સુદી	૧	૬
સાત સુંદર વાલો (ફરેક જણે જરૂર વાંચવી)	૧	૬
અજ કારતી	૨	૩
સ્વામી રામ તીર્થનું જીવન મરીત	૬	૬
સંસાર સ્વપ્ન	૨	૩
ગણિતનું ગણ	૧	૬
નંદન વનને આંખલે	૧	૬
આનંદ બહરી	૫	૬
અમારી પહેલી વાર્તાઓ	૧	૩
" બીજી "	૧	૩
" ત્રીજી "	૧	૬
આખ્યાતમીક વાલી માળા	૨	૬
લોદીના ભેળ	૧	૩
જાહેરને કચ્છકારે	૨	૬
રસિકા	૫	૬
જાહેરાત કોઈ	૨	૩
અકલ ધારા	૧	૦
માણીની	૧	૦
તોફાનને દાગીર	૧	૦
એશીયાનો ઉત્કાલ	૨	૬
મહાત્મા ગાંધીનું ધર્મપુલ (ફરેક કોઈએ)		
વાંચનું જોડાણ		૬
ધરાન સુખી પર રખા	૧૦	૬
દિવાની કે કાણી ભાગ ૧	૮	૬
" " " " ૨	૮	૬
ફરેકનો કહેર	૪	૬
મોશીની રાણી	૬	૬

આ ઉપરાંત બીજી ધણી પુસ્તકોના પુસ્તકો મળશે.

દમ, હાઈલુ અને ખાંસી

ની ખાસ દવા વાપરી ખાસ કરી દબાવેને કાપડો બધો.
જે અને વાપરવામાં કામ પથ જાવનું હુક્કાન ચલુ નથી.

હિંમત એક મિનની રી. ૪૫.

એક વખત મંચાવી ખાતી કરો.

મળવાનું કેમણું.

The Burma House,

125 Grey St., Durban.

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

રતાઈકલ "જુટ" માર્કના કપડાની જાહેર ખર્ચ
મખતવ દેવના નેદીવ જાપાનમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે. રતાઈકલ
"જુટ" માર્કનું કપડું રંગ કરે અને તમે સહેલાઈથી
વેચી શકશો.

આ "જુટ" ના
માર્કની તપાસ રાખ
જો અને ધમોટકનથી
ચેતતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એચ. જેસપર સમીથ એન્ડ કો.

(પીટી) લીમિટેડ.

જોહાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, દરબન,
પોર્ટબ્લેઈઝબેથ.

ઉત્તમ મરમ મસાલો વિગેરે

અમારે આ જાતી દેખરેખ નીચે તાળે અને સમગ્રથી
ધરમાં ફેલાવે ગરમ મસાલો, કરીપાઉડર, દરદર, મરચાં, તેમજ
ફરીનો અને લીંદુનો તેમજ ચીકસ આમારે હંમેશાં મોટો
વા જવાબદાર અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો
ઉત્તમ માલ, તમે ધરમાં બનાવી શકતા નથી. એક વખત
મંગાવી ખાતરી કરો. મળવાનું ટેકાણું.

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

અઠવાડિક પંચાંગ

ચોરસી	દીડ	મુસબમાન	પારસી	સુરોદિય	સુમરિન
વાર	૧૯૩૧	૧૯૨૭	૧૯૨૬	૧૯૦૦	૧૯૦૦
આગ્રા	૧૯૩૧	૧૯૨૭	૧૯૨૬	૧૯૦૦	૧૯૦૦
આગ્રા	૧૯૩૧	૧૯૨૭	૧૯૨૬	૧૯૦૦	૧૯૦૦
આગ્રા	૧૯૩૧	૧૯૨૭	૧૯૨૬	૧૯૦૦	૧૯૦૦
આગ્રા	૧૯૩૧	૧૯૨૭	૧૯૨૬	૧૯૦૦	૧૯૦૦
આગ્રા	૧૯૩૧	૧૯૨૭	૧૯૨૬	૧૯૦૦	૧૯૦૦
આગ્રા	૧૯૩૧	૧૯૨૭	૧૯૨૬	૧૯૦૦	૧૯૦૦
આગ્રા	૧૯૩૧	૧૯૨૭	૧૯૨૬	૧૯૦૦	૧૯૦૦
આગ્રા	૧૯૩૧	૧૯૨૭	૧૯૨૬	૧૯૦૦	૧૯૦૦
આગ્રા	૧૯૩૧	૧૯૨૭	૧૯૨૬	૧૯૦૦	૧૯૦૦

Phone 3867. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

દોલસેબ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર
અને કમીશન એજન્ટ.

પેટ્રોલ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, દરબન.

Box 247 & 317 Tel. "Khatul."
HOOSAIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીફોન એકેડેમ "ખટુલ"
હુસૈન હસમધલ (સરદારગઢ વાલા)
ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

આઝાદીઓ-ની-કુરબાની

તમે હીંદનો આઝાદીનો સુર સાંભળવા માગો છો?
તમારે ગાંધીજીની મળવણ કરે એકાં જોવી છે?

જો આવી જાવના તમારામાં હોય તો તમે દેશના
વર્તમાનપત્રો વાંચો. ૬ આફ્રિકાવાસી દોઢી બાઇઓને દોઢીની
સ્થિતિથી વાંચે કરવા અને ત્રણ વર્ષે ચર્ચા હોઈથી સુદાં સુદાં
અખતાર મંગાવવા કરે કર્યા છે. આ જાપાનના નામ
નીચે પ્રગણે છે.

અઠવાડિક જાપાનના નામ
મુળધ સમાચાર, પ્રબલિન-કેસરી, મે પડી મોજ,
પીસમી સદી, દીન, જોએ કેનિકેથ,

૧-ન્ડીપન બુક (દરબન)

માસીક જાપાનના નામ

નવમેન,

નવ-મુન.

જોએ ૬૨ મેલે તાજ સમાચાર વાંચવાની તમજા રાખતા
હોય તેઓને હું અમારે સ્વીકારી જાણ વેચાતાં બધ જવાકે
વર્ષનું એક સાથે સવાળમ ભરી જાણ મંગાવી લેવા ખાસ
(પન્ટિ કદી છું. નીચેને રથજે પત્ર લખી પ્રાપ્તિ થીરક
મંગાવો કે જાણ વેચાતાં લખ જાઓ કે મળે:

એ. બી. ખાન.

૩૬ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનાર; હાયેમેનલ સ્ટ્રીટ,
મોક્સ ૬૦૬૮. જોહાનીસબર્ગ.

ઉપર લખેલાં જાણ અમારી પ્રીટીસીયાની જાંચ ૧૯૩૧
મોરલુ સ્ટોલમાંથી પક્ષ મળી શકશે.
વાંચો, વચાવો અને દેશની સેવા કરો.

P. P. BHAGAT.

Fruit Merchant.

દરેક જાતનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેટ્રોલ કરી
સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. બજો:—

P. O. Box 842. Durban. 129 Victoria St.

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,
Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Rikas." Box 5237.
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.
OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Zatzelschneitz 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From **VARA'S Factory** (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press **HARMONIUMS** and **TABLA**.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of **HARMONIUMS**. Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSWALIA'S MUSIC SALOON,
(Prop. A. N. GOSWALIA)

P. O. Box 460,

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે હરેક પરના હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. હરેક પ્રકાર પાડીએ છીએ. મુલાઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હાથના, પગના, પોર્ટેબલ હરેક જાતના મીઠા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય કાચા વાગો, પાંચ, સુર, બેલ્લો અને રીડ્સ પણ મળશે. હરેક જાતના હારમોનિયમનું રીપેરિંગ કામ ખાત્રીથી કરી આપીએ છીએ. કમિયાય મળે:—

મોશલીયા મ્યુઝીક સલુન,

(મોશલીયા, એ. એન. મોશલીયા)

પી. એલ. બોક્સ ૪૬૦, ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

UDC 621.372.6.01
 P. A. KROKHIN

(Continued on page 132)

THE WAY TO SUCCESS

OUR issue of last week included a contribution by Mr. C. F. Andrews in which he reminded us of the necessity to see that our house was in order well in advance of the next Conference between the South African and Indian Governments. Under 5 headings Mr. Andrews indicated with simple clarity his programme for perfecting preparedness for the impending event, and it would be well if every Indian in the Union could be brought to assimilate their real meaning and appreciate their importance.

Right conduct is perceived only when duty is seen to be more truly desirable than self-interest. Duty unifies as assuredly as self-interest sooner or later disrupts and finally disintegrates. To repeat the oft-quoted "Unity is Strength" is, of course, merely to restate a commonplace, yet what is not as generally realised as it deserves to be is the truth that who does not carefully and watchfully restrain the prompting to introduce elements of discord at a time when a harmonious and united front can alone hope to prevail, is a greater enemy to his community than are the opposing forces. There is a time when differences of opinion may be urged to advantage; there is a time when it is the duty of the individual to refrain from thrusting forward with insistence his own particular view-point. For, duty has two aspects. Observance and Avoidance, the things it is right to do, and the things it is right to not do. The latter, not infrequently, is found to be more difficult than the former, for self-restraint is not easy of achievement.

Aham-Kora conceals itself in many subtle disguises. This egoism masquerades even as service, service that lives only in the limelight, but perishes otherwise. It takes form as sectional self-assertiveness, giving rise to intolerance and leading to hatred and separateness. It would have all else perish if only itself might persist. As to racialism we, as a community, are presently engaged in combating it. In India it is providing Gandhiji with his most difficult problem, one which if not solved, may retard India's advancement indefinitely and undo much of the wonderful work of her splendid martyrs and sacrificers. Happily, we here do not experience these acute sharp divisions: a more intimate contact has made us know each other better. We shall be wise,

however, to take to heart the object-lesson that is confronting India and to subordinate the little "I" to the greater "All". The insistent 'ego' does admittedly take a lot to restrain it, but the true devotee is he who loses himself in the object of his devotion. Co-operation, then, should comprise not only the active "working with", but also the perhaps even more important avoidance of what if indulged in may mean the undoing of the good work of others.

THE INDIAN NATIONAL CONGRESS AND AFTER

EVENTS have moved very rapidly in the political history of India after the recent Round Table Conference. India is passing through one of the momentous days of her history. The dramatic release of Mahatma Gandhi soon after the London Conference, the Irwin-Gandhi Settlement, the meeting of the Indian National Congress at Karachi under the presidentship of Sardar Vallabhbhai Patel, the endorsement of the Irwin-Gandhi Settlement by the National Congress, and finally the release of political prisoners, are matters of greatest importance in the present political history of India. A great deal of work is waiting Mahatma Gandhi after the meeting of the National Congress. It is absolutely clear that the decision of the London Conference does not satisfy the demands of the Indian National Congress. The demand of the Congress is Purna-Swaraj, which means that India wants full control of all her affairs. The London Conference has discussed the so-called 'safeguards' for the transitional period. The question of the Army in India is kept as a reserved subject in the Viceroy's hands. The Viceroy can take as much money as he likes for the upkeep of the Army without referring to the Central Legislature. It can hardly be called Purna-Swaraj if the control over the purse and the Army is reserved in the Viceroy's hands.

The representatives of the Indian National Congress will now take part in the second Round Table Conference which will probably be held in October in London. Before the meeting of the National Congress at Karachi, the Secretary of State for India, Mr. Benn cabled to Mahatma Gandhi and assured him that the question of safeguards would be open for discussion at the next

Conference. By giving this assurance Mr. Benn strengthened Mahatma Gandhi's position at the meeting of the National Congress. India's many economists have fully discussed the so-called safeguards and they have declared that they are not in the interests of India. One of them, Professor K. T. Shah who is a well-known economist of Bombay and the author of several standard works on Indian economics has definitely declared himself against these safeguards. To take but one point as an illustration, Prof. Shah clearly demonstrates that if out of a total gross Central budget of 130 crores of rupees as at present, 55 crores are reserved and unchangeable by the legislature in respect of the Army, 50 crores in respect of the public debt of all kinds and 20 crores in respect of salaries and pensions and emoluments of all kinds, "there will be hardly five crores left for the Finance Minister to undertake any radical change whether for abolishing the salt tax or promoting any industry by subsidy in the financial or fiscal policy of India. Speaking generally Prof. Shah observes "A close consideration of these safeguards and guarantees cannot but reveal the impossibility of agreeing to these demands without permanently endangering the interests of India, without creating a permanent mortgage on all Indian resources and without postponing indefinitely all claims of the economic and social betterment of the Indian people which are already overdue and some of which have been put forward in the specific points made by Mahatma Gandhi and the Congress leaders." Prof. Shah finally comes to the conclusion: "The demand for guarantees and safeguards seems to be inspired by a desire to assure the interests of non-Indians concerned with India rather than of Indians and as such on the face of them these demands for guarantees and safeguards must appear unacceptable to the people of India".

It is therefore clear that in the next Round Table Conference the new future constitution must be hammered out in the light of the demand of Purna-Swaraj advocated by the National Congress. The Congress has given a limited mandate to Mahatma Gandhi which means that he cannot accept less than the Congress demands. Mahatma Gandhi has still to settle one most difficult problem of Hindus and Moslems. The recent communal riots have

made his difficult task more difficult. It would be quite easy for Mahatmaji to get Purna-Swaraj from the next Conference. ■ There is a united demand on behalf of the whole of India. If that is not so India will have yet to make greater sacrifices to achieve freedom. May Almighty God lighten the burden that rests on Mahatma Gandhi and give him full victory at the next Round Table Conference.

MR. RICKETTS' MARRIAGE

THE Indian community in South Africa will be glad to know that the Assistant Secretary of the Agent-General to the Government of India, Mr. C. S. Ricketts, got married to Miss Peggy Pratt in Johannesburg on the 10th instant. Miss Pratt is the only daughter of Mr. and Mrs. Arthur Pratt of Percy Street, Johannesburg. After the marriage a brilliant reception was held at the Langham Hotel. A large number of European and Indian guests were present and Sir Kurma Reddi proposed the toast to the married couple and wished them a happy and prosperous life. Mr. Ricketts received a large number of telegrams of congratulation from all parts of the Union from Indian and European friends, which shows that he is held in high esteem amongst both communities.

Mr. Cassim Adam, the vice-president of the Transvaal Indian Congress paid a high tribute to the services Mr. Ricketts rendered to the Indian community and on behalf of the Congress presented Mr. Ricketts with a beautiful cutlery set. Mr. Ricketts received a number of fine presents from his Indian and European friends on this occasion.

To the Indians of South Africa Mr. Ricketts is considered to be one of them. His silent work in the Agent's office is highly appreciated by all sections of the Indian community. He is always courteous and ready to help everyone.

On behalf of the South African Indian community we heartily congratulate the married couple and pray to God that He may grant them a long and happy life.

(Continued From Front Page)

transfigured him that one ceased to pity the mutilated arm.

These idealists are the main spring of the movement, its inspirers, its organisers, its martyrs. They form the first line among the Congress prisoners in our gaols, whose total through this first year cannot be less than 60,000. But this is a mass uprising, which, in the more advanced provinces, notably Bombay, includes, if we accept the Muslim minority, virtually the whole population. I have passed through country towns and villages where literally every man wore the white Gandhi cap.

How is one to explain this diffusion of passionate national feeling among simple and mainly illiterate people, who seemed, a year ago, to have no interest in politics? It worked downwards and dates from a moment when the whole of educated India, including the Liberal Moderates, and all but a few of older and more orthodox Muslims, was united in intense indignation. The appointment of the All-English Simon Commission rallied India's self-respect against us. The union of the two Front Benches at Westminster forced her to realise that she must rely on her own efforts to win her freedom.

It was Gandhi's brilliance which dictated the middle course of passive resistance, when the young men would have taken to violence, and the old men would have trusted to constitutional agitation. The cult of a difficult and ascetic idealism was not his only contribution to the movement. This saint is a shrewd tactician, and he contrived that his methods of resistance, especially the cloth boycott and the refusal of the land tax, should touch the most responsive springs in the day-to-day mechanism of the average man. This was no longer the abstract political nationalism of the past; it raised economic issues.

Fate willed it that this crisis should break upon us, while the upheaval of world finance was shaking India. No country has felt so grievously the consequences of the fall in prices, which resulted from the recent appreciation of gold. The bankers of New York and Paris have done more to further world-revolution than all the Communists of Moscow. In three years wheat prices in the great central plain of the Ganges have fallen from seven to four and at last to two rupees per "maund" (82 lbs). Jute, the main crop of Bengal, dropped also to a half of last year's price, and one might go on.

We in England hardly notice the fall in the value of silver relatively to gold. It means a catastrophe to the Indian village, where hoards of silver ornaments are the basis of credit. The Indian Government had gone beyond Mr. Churchill's achievement in the handling of the pound sterling; it raised the value of the rupee, which had long stood comfortably at 1s. 4d. to 1s. 5d. The usual consequences of deflation followed; the creditor and the "rentier" gained, while the importer secured a considerable advantage. But in India the creditor is often, and the importer is, usually, an Englishman.

There was hot food for nationalist indignation among the rising class of Indian industrialists, who differ from Englishmen of the same type in the keenness with which they follow discussions on currency and credit. But whether in Bombay or Calcutta, one has only to open one's ears to be dinned by the voluminous complaints of Indian economic nationalism. Everywhere the demand is for high protection to foster industries, both those which exist, and those which sanguine persons may project. The unemployment among the educated proletariat is so widespread and so painful, that this demand readily gains a mass following. One is faced with long lists of leading British concerns

which will employ no Indian save in the most menial and worst paid grades.

Mr. Gandhi is the last man to desire the industrialisation of India. He is no Socialist, but neither has he anything in common with the Western middleclass outlook. He loathes mechanism and would go back to the golden age of the Vedas. But he proclaimed a boycott of British goods, and especially of foreign cloth. The subscriptions of the Bombay millionaires began to flow into the coffers of Congress. The wives and daughters of Parsi financiers put on the orange scarf, and picketed the English stores. He had contrived to unite the whole nation on his economic programme, and in this country, where the contrasts of purple wealth and naked poverty are starker than in any other land, the mill-owners marched with the rack-rented peasants, while the unemployed clerks filled the phalanx of his volunteers and the compounds of our prisons.—*New Leader*.

The New Phase In India

The *Star* in an editorial writes.

The London Conference, the Irwin-Gandhi agreement, and last, but not least, the enforcement of that agreement by the Indian National Congress, are three enormous strides forward to a solution of the Indian crisis—so much so that sometimes British statesmanship seems almost to be wearing those seven-league boots of the fairy tale. Indian policy and foreign policy are probably the two defences which still stand between Mr. Ramsay MacDonald and his fall from office. From the Indian side, the present attitude of the Congress represents a great triumph for Mahatma Gandhi's policy. Ever since his agreement with the Viceroy there had been many signs that the nationalist movement was taken aback by an armistice which struck it as being rather abrupt. There was evident disinclination to pull up the party machine, put it into reverse, and back lamely away from the precipice of strife towards which it had been heading. Pandit Jawaharlal Nehru cried amid much applause that the war mentality must not be allowed to lag until complete independence was achieved. Mr. Gandhi too, it expected powerful opposition at the Karachi meeting of the Congress and was nervous about it. He asked himself in a prophetic what would happen if the Congress refused to ratify the Delhi pact.

Mr. Gandhi's position, however, his things with little, among the most important things, was a via his repudiation of the extreme and arrived for him to disappoint the extremists he had reared. Would it turn a bit to the hand that fed? But, if so, how savingly and in what strength? Mr. Gandhi did not miscalculate. Again, like General Hertzog, he knows his own people, and can reckon with precision how they will think and act in given circumstances. The Karachi meeting was carefully arranged to give Mr. Gandhi every possible advantage. He had carried the Working Committee of the Congress with him, and was sure of their support. The meeting took place under the chairmanship of Pandit Vallabhdas Patel, Mr. Gandhi's "own devoted and trusted lieutenant," as Mr. Andrews has called him. What is more, it took place in Mr. Gandhi's own province of Bombay, and therefore in a surrounding atmosphere of enthusiastic followers ready to rally round at the first call. The social nature of the occasion, both for the future of India and for the Mahatma personally, was well recognised. If the meeting went well, as it did, it would have had to abandon politics, and Britain would have had either to abandon her policy or to seek to impose it against their will on

the people it was designed to appease. On both sides frustration and consequent chaos would have been complete.

We only know the bare result of the meeting. The agreement with the Viceroy was endorsed "by an overwhelming majority." Things were made easier for Mr. Gandhi by a telegram which he received from the Secretary of State for India stating that in any future round-table conference the constitutional safeguards indicated by Mr. MacDonald at the close of the last conference will be regarded as entirely open for discussion. Also, the opposition inside the Congress played the game, apparently showing more loyalty than Mr. Gandhi had thought it wise to count on. Even the bellicose Jawaharlal Nehru, though confessing that he was personally opposed to the cessation of hostilities, consented to postpone his personal feelings to his duty as a disciplined soldier under his captain. The next move is a further round-table conference, which, like the last one, will be held in London and, unlike it, be attended by Mr. Gandhi at the head of a Congress delegation. Two bulky fragments of Mr. Gandhi's transcripts must remain—to come to terms with Britain on the constitutional side and with the Moslem leaders on the religious one. The climax draws near. So far the omens are favorable beyond the most sanguine expectations of six months ago.

Sir Kurma Reddi In Pretoria

A reception was given to Sir Kurma V. Reddi, Agent-General for India, by the Pretoria branch of the Transvaal Indian Congress on the 15th inst. Among those on the platform were D. M. Hoogenhout, Director of Education, and Col. H. Merle. Sir Kurma Reddi was welcomed by the chairman of the Congress, Mr. J. M. D. J. J. J.

The main object of Sir Kurma Reddi's visit to Pretoria was to investigate Indian conditions, and particularly the question of security of tenure in regard to the new bazaar regulations.

All the European speakers gave their support to the principle that there should be security of tenure while Mr. P. K. Dead referred to the Indian point of view, the Indians were not to be taken into view of the new bazaar regulations. Sir Kurma Reddi was pressed to use his influence with the Town Council to have the regulations removed.

Sir Kurma referred to the Round-Table Conference. "Despite black clouds here and there, we are here conspired to leave no other alternative than that of granting Dominion status to India."

Sir Kurma paid a tribute to "the masterful personalities of Mr. Rishwin and Mr. Ramsay MacDonald, who have kept up these great traditions of liberty and humanity."

England had given India a great deal in the way of civilization and culture, and it was only to be expected that India would one day expect to stand on her own feet.

Sir Kurma spoke in glowing terms of Lord Irwin, and called him "the statesman of statesmen, who placed reason above statesmanship and Empire, and became human."

"There is no doubt that India is destined in the near future, perhaps within a few months, to become a self-governing community."

Referring to the displeasure shown by some Indians in regard to the financial negotiations, Sir Kurma advised them not to worry.

"I am not one who believes in restrictions being placed on the Indian Parliament," stated Sir Kurma.

"but I draw a line between restrictions and guarantees which British statesmen want. After the example of other countries who talk of repudiating their debts, can you wonder if Britain wants financial guarantees? No reasonable Indian would raise any objection to any guarantees England may demand."

Sir Kurma then dealt with other matters to which he has paid attention in South Africa, and advocated a reasonable attitude and seeing the other side of every view in everything. He said he would be everything he could to assist in getting a satisfactory arrangement regarding the bazaar regulations.

Mr. Andrews Departure For England

The Rev. C. F. Andrews sailed in the *Armada* last Friday, and hopes to meet Mahatma Gandhi in London either in May or June, when he proposes to attend the sessions of the Federal Structures Committee which will sit in the early summer. This Committee will do the most of the important preliminary work before the Indian round-table conference begins in London in September.

Mr. Andrews expressed the opinion that the Hindu-Moslem difficulty would find its solution through the energy and perseverance of Mahatma Gandhi, who had been always ready to make the largest concession to Mohammedan opinion, on the ground that the Hindus had a majority not only in population but also in wealth and education.

Mr. Andrews will not stay for the round-table conference, but proposes to return to South Africa in September. It appears to be most likely that the South African Indian Conference will be held in South Africa either at Johannesburg or Pretoria during October or November. Mr. Andrews stated that he had every hope that it might be possible to induce some further agreement for the conference provided that other circumstances did not imperatively prevent him.

No Hindu-Moslem Settlement

The London correspondent of the *Rand Daily Mail* writes:

"The position in India is causing serious misgivings here, for it is now clear that there is no sign of any settlement of the communal question by direct negotiations between Moslems and Hindus, and it looks as if the British Government may, after all, have to force a settlement on the two contending factions."

Indeed, the desire of both parties to force the British Government to do so may be one explanation of the intransigent line now being taken by both sides, particularly the Moslems.

Gandhi-Irwin Agreement

The Gandhi-Irwin agreement has to that extent aggravated the situation, for it has brought home to all parties in India, particularly the minorities, the new approach of something like responsible government.

The settlement has on the whole produced good results in Bengal, but the situation in the North-west Provinces, Orissa and Bihar is very bad.

Picketing Almost Ceased

Picketing, at any rate of the aggressive kind, has almost disappeared from Bombay city, and foreign cloth is being sold more freely. The scheme for re-exporting all foreign cloth in India is not taken very seriously.

Such, briefly, is the general position. Demoralising is communal tension, for everyday the nervousness of the Moslems concerning responsibility at the centre, and the effect it will have on them in Bengal, the Punjab and North-west Provinces is increasing.

The idea concerning future procedure is that various departments, mainly at Simla, should prepare, and indeed are now engaged in preparing, the way for meeting the Federal Structures Committee in London in June.

This committee is expected to sit six weeks and then, after a fortnight's holiday for members, the full Conference will meet in London in September. But it is difficult to see how the Federal Structures Committee can possibly frame a Constitution unless the Hindu-Moslem difficulty is settled, for with that difficulty unsettled the safeguards and powers to be given to the Viceroy and Provincial Governors would have to be considerably increased.

There has been a real danger, as Conservatives have pointed out, that if the communal question is unsettled, many Princes may refuse to come into the Federation.

The three governing considerations, therefore, at the moment are, in the opinion of well-informed circles here:

- (1) Hindu-Moslem strife.
- (2) The very grave danger of an anti-British trade movement.
- (3) The possible stiffening of the latent Imperialism of the British people which such a movement may bring forth.

It is quite possible, finally, that we may be witnessing soon in India more scenes of violence and outrage.

Indians in South Africa

The recent agreement which the Union of South Africa has signed with the Japanese Government reveals once more the equality of status and equal opportunities cannot be achieved by a people who do not enjoy freedom in their own country. The humiliation and the constant harassment of Indians in South Africa are a natural result of the inferior status which Indians occupy within the British Empire and, through it, among the Nations of the world. The agreement with Japan, however, entitles an Asiatic free entry into the Union; whilst Indians, glorified members of an Empire with which they have so little in common, are not deemed fit for the privileges of international reciprocity. Japan, Asiatic though, can extort from South Africa a measure of honourable treatment which Indians cannot. The Immigration Bill which the Union Government intend converting into law cuts at the very root of the security which the Registration Certificates conferred on Indians. And this is being enacted in spite of agreements and understandings the terms of which have been scrupulously adhered to by the Indian Government and by the Indian people, but repudiated by the South African Government. This in itself would constitute a *casus belli* for any independent Nation; but for India, fastened to the chariot-wheels of Imperial Britain, the remedy is to buffer and pocket the insult.—*Fairplay*.

Youth And Age In Politics

Mr. Grobler On The Perfect Party

"The business man and the farmer would be slaves and South Africa another Russia if the State were to provide for everything, as some people expect it to," said Mr. P. G. W. Grobler, Minister of Lands in his address at a social of the Junior Nationalist Party in the Nationalist Party Club, Johannesburg.

The hall was gay with coloured lights, Japanese lanterns and the orange ribbons of the party.

People expected too much from the Government, declared Mr. Grobler. If a man was out of work he looked to the State to provide it for him, instead of trying to provide for himself. If this attitude were persisted in we would become a nation of "pupbrocks" unworthy of the great traditions which our forefathers had handed down to us. Where should we have been to-day had they adopted the same attitude of spineless dependence on others?

This did not mean that the Government was to do nothing. It was there to make civilisation safe for the future, to safeguard the interests of the people in times of personal and organised defence in case of war. But when the Government had done its duty it expected that the citizens should do theirs, in carrying on business and satisfying the needs of all. This could only be done by honest labour and sturdy self-reliance.

Criticism Of Newspapers

Mr. Grobler deplored the fact that the Nationalist Party had no representative paper to state its case in English. The misunderstandings that existed amongst English-speaking citizens as to the aims of the party were largely due to misrepresentations and distortions of the truth by the papers that defended the Opposition. The younger men should combat this, and strive by every possible means to acquaint the English with the true spirit of loyalty and disinterestedness that animated the party.

Realism was the stick with which the South African Party was always trying to beat the Nationalists. General Smuts had said, and truly, "It is the last resort of a politician in distress." He ought to know the allusion intimately, as he was suffering from it himself. (Laughter.) The true state of affairs should be revealed—that there were actually more English than Afrikaans-speaking members in the civil service and that these all occupied the best positions. The boot, it would seem, was actually on the other foot.

"You young people come into touch with the English South Africans. Discuss things amicably with them. Show them that you want to be friends. Let them feel that our party wants to be truly national by working in the interests of the whole community, English as well as Afrikaners, and this misunderstanding will be removed."

Young people are the socialists, middle-aged people the liberals, and old people the conservatives of a party, stated Mr. Grobler in conclusion. Youth is there to press forward when age would keep back too cautiously, age to put on the brake when youth would advance too impetuously, but both were necessary to a perfect party.

"We who met our party now must soon vanish from the stage, and our places will be taken by the youngsters, with whom the future of our country lies. It rests with you young people, therefore, to cultivate that spirit of self-reliance and idealism

which shall make the South Africa of the future one of the greatest, most independent and glorious nations in this grand world of ours.

St. Aidan's Hospital

The Street Collection on Saturday the 18th April, in Durban, will be for the St. Aidan's Hospital. This institution is now well known that it needs few words of commendation. It has for some years been open to Indians, and has brought most benefit to the sick. In the last eight months the patients have been as many as in the whole of the previous year.

In addition it has begun the work of training Indian nurses, of whom three are at present working under Sister Pratt and Sister Hart.

It is hoped that all Indians will take this opportunity of contributing to the good work which has done so much to help their people in a field where facilities of this kind are much needed by them.

Women's Education In India

University Meeting

The Johannesburg branch of the South African Association of University Women met recently in the Senate room of the Witwatersrand University. Miss M. L. Hodgson presided. Mrs. Robertson reported on the Rural Table Conference which took place last November under the auspices of the National Council of Women, and which discussed maternal mortality and nursing in the rural districts of South Africa.

Miss M. Brink gave an interesting address on "University Education for Women in India." She quoted from the lecture by Professor D. K. Karve of the Indian Women's University, Poona at Geneva, in the Palais des Expositions, in 1927. Dr. Karve spent over 30 years working up this university, which is the only one of its kind in India.

Miss Brink said that education in India proceeded on unnatural lines, the medium of instruction being English and foreign languages, the local language taking a very secondary place. Thus all knowledge was acquired under great difficulties.

India had an many local languages that it was impossible to teach different languages to every student. The Women's Union was started over 30 years ago to meet the need, and up to that time the curriculum was the same for men as for women, which was, of course, unsuitable for the women. The task of founding this union was difficult, as there was no State aid, no funds, and few students. The first stage was a boarding-school for widows.

The Indian women's university blazed a new trail, though the upper class and aristocrats ridiculed the whole idea. Dr. Karve had made a tour throughout the Bombay district to interest the people and to obtain funds. His efforts were unsuccessful.

In 1916 the Indian Women's University was opened without government funds or support, and only four students enrolled. 1916-1917 was a period of hard struggle, and many educationists were against the whole movement. Then the unexpected happened, and a Bombay merchant prince became interested in the scheme and put out £100,000 at interest for it.

To-day there are three colleges in connection with the university. Miss Brink continued. The degree

conferred by the university is known as B.A. (Graduate in Arts), after a three years' course. The greater number of the women turned out by the university become teachers. They go out into the country districts and found new schools. At first they are financed by the university, and later collections are made. The system of caste does not enter university life at all. Most of the girls marry at a very early age, but those who are unmarried are forced to go about with an elderly female relative.

Miss Brink terminated her address by saying that India was most certainly awakening to a sense of her nationhood, and that the solution of her problems came from within.—*Daily Mail*.

Native An Outcast In His Own Country

Strong Plea For Free Exchange Of Ideas

Evidence given by Father Korotetz, of the Catholic Native Mission, before the Native Economic Commission at Durban recently gave an interesting insight into the present attitude of natives towards Europeans. After referring to many of the hardships to which natives were subjected by Europeans, he said that to-day the native was made to feel an outcast in his own country—at any rate, the country of his birth. Better manners on the part of officials in public offices and on the part of the general European public when dealing with natives would tend largely to dissipate the prevailing inter-racial animosity. No sane native demanded racial or social equality with the white man, but there should be free exchange of ideas and free mingling of ideas. No social mingling on a large scale could be of ultimate use to either community, and neither desired it.

Unusual views were put forward by Mr. Thomas, organizer of the Bantu Adult Education Association, who, speaking of the surfew, suggested that if there were any merit in the measure at all it should apply to all sections of the community. He also mentioned the prevalent terms of referring to natives—such as Jim Fish, Noy and Kaffir—which were appropos, and thought if these could be eliminated it would show the natives better that the Europeans respected their nationality. Children in school should be taught to relinquish the use of those terms.

Kimberley Wedding

A pretty wedding took place in Kimberley recently, the contracting parties being Mr. T. V. S. Pillay, son of the late Mr. and Mrs. T. V. Pillay, of Kimberley, and Miss Montammil, daughter of Mrs. M. Harasany Pillay, of Koriem, Port Elizabeth.

There was a large gathering at the reception at the bridegroom's residence, 102, Jones Street. Visitors from Port Elizabeth, Johannesburg and Grahamstown attended.

Numerous wires of congratulation were received from a big circle of friends throughout the Union.

The bridal party left later for Port Elizabeth.

—*Diamond Fields Advertiser*.

Important Wage Act Charge

Determination Validity Questioned

Whether the wages determination applying to the clothing industry is valid is a point that was decided in one of the most important Wage Act proceedings heard in the Union, which was recently resumed before Mr. F. S. Newton, additional magistrate of Durban.

Hyman Linder, representing Linder Brothers, clothing manufacturers, of Pine Street, was charged on 75 cents under the Wage Act in respect of wages paid to 75 employees, but his counsel, Mr. Moss Morris, contesting the charges, put forward the argument that these determinations were invalid. The decision in this case will affect the clothing industry throughout the Union.

He gave seven reasons for the invalidity of the determinations, the principal ones being that the publication of the notice of the determination in the Industrial Gazette was not in compliance with the Act, which required the notice to be published in a newspaper, and the Industrial Gazette was not a newspaper at that time.

Other Reasons

The determination was invalid because the Act required the date from which it was to be operative to be specified in the Government notice in the Gazette, and no such notice had been given. Further, the Board had recommended the period of the duration of determinations to be indefinite until fresh determinations, and under the Act the Board could not recommend any period of duration exceeding two years.

Another exception taken by Mr. Morris was that the determination purported to deal with the ratio of employees, but the only power to make ratios referred to juveniles, whereas the determination purported to deal with adult employees.

If part was invalid, the whole determination was rendered invalid. It was invalid because the classifications and definitions of employees were vague, uncertain and unintelligible.—*Star*.

British Imperialism In India

Writing under the above heading in a recent issue of the *Calcutta Review*, Dr. Tarakanath Das says that it is not true to say that "Great Britain secured control over India accidentally, and the sole purpose of the British Government's insistence to rule India is to serve the people and the cause of humanity and civilisation. It is needless to say that no honest Englishman and certainly no Indian—moderate, constitutionalist, nationalist or revolutionist—believes in Britain's mission of philanthropy in India."

He quotes the following candid statement of an ex-member of the British cabinet to prove his case:

"We did not conquer India for the benefit of Indians. I know it is said at missionary meetings that we conquered India to raise the level of the Indians. That is cant. We conquered India as the outlet for the goods of Great Britain. We conquered India by the sword, and by the sword we should hold it. (Shame) Call it shame if you like. I am stating facts. I am interested in missionary work in India and have done much work of that kind, but I am not such a hypocrite as to say we hold India for Indians. We hold it as the best outlet for British goods in general and for Lancashire cotton goods in particular."

Subordination of the interests of the people of India to those of the British people, contends Mr. Das, remains to-day as a cardinal policy of British imperialism. Thus he says that in spite of all professions of reforms, the people of India are denied full control over the finances of the country.

Imperialism in India is to keep the people in subjection and exploit them for the benefit of the British people in general and British imperialists in particular. Furthermore the British Imperialists have designs of utilising Indian man-power, strategic position, raw materials and economic resources to further the British imperialist system. The present nationalist movement in India is an endeavour to change the existing system. An American observer on the present situation in India writes: It was Warren Hastings who first acted upon the assumption that Indians could not be entrusted with authority to handle revenues and to administer justice. This assumption has been the prevailing influence in England's conduct of the affairs of India ever since, and it is in protest against this assumption that the people of India have risen to a point of practically open rebellion against British domination.

The people of India are working to recover their birthright of freedom; while the British imperialists, says the writer, are determined that the people of India should not even be accorded "Dominion Status" within the Empire.

IN THE MAGISTRATE'S COURT FOR THE DISTRICT OF DURBAN

HELD AT DURBAN

Case No. 5881/31.

In the matter between PAULAD No. 114375, Free Indian immigrant of Cato Manor, Durban, Carpenter, —Defendant, and DISTRICT Indian Immigrant No. 45225/3184/1165, lately of Cato Manor, but whose present whereabouts is unknown to Plaintiff—Defendant.

To the above-named Defendant:

Take notice that a summons has been issued against you in this Court by Paulad No. 114375 of Cato Manor, Durban, for divorce on the ground of malicious desertion and that an order has been made that the publication of notice of such summons shall be deemed to be good and sufficient service of the summons on you.

You are hereby required to enter appearance to the summons on or before the 15th day of May, 1931, and if you do not do so judgment may be given against you in your absence.

Dated at Durban this 14th day of April, 1931.

DESDAY, D. WILK,
Clerk of the Court, Durban.

A. M. Haviland,
Plaintiff's Attorney,
Temple Chambers,
Masonic Grove, Durban.
Postal Address
P.O. Box 412, Durban.

FREE!

FREE!

The most interesting book

VAIDYA VIDYA

sent gratis and post free. Apply:—

MADAN MANJARI PHARMACY,
Jamsagar, Kathiawar, (India.)

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુરનાંક ૨૯ સુ.

ફ્રીનીક્સ, શુક્રવાર, તારીખ ૧૭ એપ્રિલ ૧૯૩૧

અંક ૧૬

બીજી કોન્ફરંસ અને તેની મહત્તા

(લેખક—સી. એફ. એન્ડરસ)

કેપટાઉન એશીમેંટના પાંચ વર્ષ પૂરા થયા બાદ ને કોન્ફરંસ દ્વે મળનાર છે તેનાજ ઉપર દ્વે સર્વ આધર રદથો છે. હું આ વખતે ગ્નારથી સાઉથ આફ્રિકામાં આવ્યો છું ત્યારથી મને અનેક બાબતોએ દર્શાવ્યું છે કે સન ૧૯૨૭ની સાલમાં એશીમેંટ ઉપર સહી થયે તે સમયથી આ દેશની હોદી કોમને કશો ફાવેલો થયો નથી. પરંતુ આવો વિચાર કરવો એ કુદી દ્રષ્ટિથી વિચાર કરેલો મહાપ. આ એશીમેંટને પરિણામે જે મુખ્ય મુદ્દાઓ સુધારા જોઈએ નહિ. પહેલું કબાબ એરીઆઝ બીપ આપું પાછું જેથી લેવાયું. બીજું મુનીઅન સરકાર અને હોદી કોમ વચ્ચે ખરાબ બાબતો ઉપરિશ્વિત થયા પામે તો તે સમાચાર સાઉથ આફ્રિકામાં હોદી સરકારની એન્ડ્રીની સંસ્થાની સ્થાપના કરવા માં આવી.

એશીમેંટ દ્વારા આ જે વસ્તુઓ થયેલી હોવાથી અન્ય પ્રાંતોની પોટે ટ્રાંસવાલને પણ એથી એકો ફાવેલો થયો. આ જે વસ્તુઓને લીધે ટ્રાંસવાલમાં વરતી હોદી કોમ માટે તેમજ નાટાલ અને કેપમાં વસ્તુરિશ્વિત આવે આકા જરેલી છે એમ મારું માનવું છે. જે હોદીની સરકારની એન્ડ્રી અને ન હલ તો સન ૧૯૩૦ માં એશીવારીક ટ્રેન્ચર બીબ પ્રથમ મુજબની રજુ હત તે રહી રજુ ન હલ અને ટ્રાંસવાલ માં ને કપારનો કાવેલો થયો હત તે વર્ષમાં સીમેંટ કમીટી સમક્ષ એન્ડ્રી તરફથી સુદર સાક્ષી આપવામાં આવી હતી. માત્ર વર્ષમાં પણ ફરી પાછું એ બીજને મુજબની રખાવવામાં અને એનો હકો કોન્ફરંસ મારફતે કરાવવામાં એન્ડ્રી જનરલે સહજતા પ્રાપ્ત કરી. આ ઉપરાંત મારે એ પણ દર્શાવવું જોઈએ કે હોદીના એન્ડ્રી જનરલ અને તેના રહસની અને હાજરીને લીધે અનેક વ્યક્તિમત દાખલાઓમાં અન્યાય થયો જાહેલો છે પણ દેશમાં નરમાકથી કામ લેવામાં આવેલું છે.

આપણે એ પણ જાણવું ન જોઈએ કે શાસ્ત્રીજ અને તેના આજી સેક્રેટરી મી. કોડન્ડા નાં, સર કુર્મા રેડી અને તેના હોદરા થી આપણ રેડી તથા મી ટાઇસન અને આન. ઇ. બેરીંગ આ સર્વ એન્ડ્રીના રહસની મોટામાં મોટી અને ઉપયોગી મક્ક આપણને મળેલી છે. મી રીફેક્સનું સાંત કાર્ગ હું સેધાં ટેટલાક વધેથી જોઈ રદથો છું. થોડા વિવસમાં તેનાં લશ અને યનાર છે તે માટે હું તેને મુજારકે-યાદી આપું છું. મી. એસ. એમ. મુક્ષી કે ને એન્ડ્રીની એશીસમાં મુકું કાર્ગ પોતાની રીતે કરી રહ્યા છે તેને પણ હું વીક્તરી કહતો નથી.

ઉપર એન્ડ્રી સંબંધી કોલા પાંચ વર્ષનું કાર્ગ જે આપણે કાલિથી તપાસી જોઈએ તો મારી ખાતરી છે કે પ્રોપીઅન પ્રબની સહાયુદ્ધિ આપણા તરફ વળેલી છે. એશીમેંટ ઉપર સહી થયા બાદ આપણા પ્રબોમાં તેઓ રસ લેતા થયેલા છે. આ વિષયમાં મારા જેવો માનુસ ને આ દેશ માં એશીમેંટ થયા બાદ માર વર્ષ પછી આ દેશમાં આવે છે તેનો અભિપ્રાય ઉપયોગી લેખામ. કામ પણ જનની આનાકાની થયાં સિવાય હું કશી કશું છું કે એશીમેંટ ઉપર સહી થયા બાદ સાઉથ આફ્રિકામાં પ્રોપીઅનોમાં સ્થિતિમાં પ્રુકળ ફેરફાર થયેલો છે. હરેક માનુસે એ ફેરફાર જે જોયો છે અને એનું કારણ હોદીના એન્ડ્રી જનરલ અને તેમના રહસની અને હાજરી એન્ડ્રી છે.

દ્વે આપણી મામે બીજી કોન્ફરંસ આવે છે. એ કોન્ફરંસ હોદમાં મળે કે સાઉથ આફ્રિકામાં જે અનિચીત છે. એક વાત આ વેળા મોઠસ છે કે કોન્ફરંસમાં ટ્રાંસવાલમાં કોલા થયેલા પ્રબનો ગીવેલો આ વખતે સ્વોજ જોઈએ એટલું જ નહિ પરંતુ ક્ય રીપબ્લીક સરકાર વખતથી હોદી કોમના ઉપર જે મુશ્કેલો નાંખવામાં આવેલી છે તેનો પણ નિગ્રાહ થવો જોઈએ. કોન્ફરંસ વેળા આપણે આખી પરીસ્થિતિની તપાસ કરવી જોઈશે અને એક એવો મજબુત પામે ટ્રાંસવાલમાં નાંખવો જોઈએ કે જેથી સુદર અને સંતોષકારક હિંદુનીક જીવન ટ્રાંસવાલમાં આપણે જાંધી કહીએ.

અન્ય પ્રાંતને લગતા બીબ સવાલોની અર્થ પણ આ કોન્ફરંસમાં થયેલ પરંતુ પ્રેક્ષા ટેટલાક વર્ષે થયાં ટ્રાંસવાલને પ્રમ પછો મંબીર જતેલો હોવાથી એ વાત સ્પષ્ટ છે કે પ્રથમ કોન્ફરંસમાં એન્ડ્રી પ્રમ થી અર્થ કરીને તેનો નિગ્રાહ કરવો જોઈશે.

રુકુલ બોર્ડનો સરકયુલર

ટ્રાંસવાલ પ્રાંતની પ્રાંતિક રુકુલ બોર્ડ એક અરકયુલર બહાર પાડી એનું દર્શાવ્યું હત કે નેત-પ્રોપીઅન કાળાઓ માં વિદ્યાર્થીઓ પાસે અજ્ઞામાં કાડુ કઢાવવું તેમજ જનરલ સાધ કરાવવા. આ વિષયમાં ટ્રાંસવાલ ઇન્ડીઅન પ્રેમીસની મળેલી જનરેલ સભામાં વિશેષ દર્શાવેલો કરાવ કરવામાં આવ્યો હતો અને પ્રેવીન્શીઅલ સેક્રેટરીને તે કરાવ મોકલી આપે કામગ પણ અપવામાં આવ્યો હતો. જેને પરિણામે પ્રેવીન્શીઅલ સેક્રેટરીને જવાબ મળ્યો છે કે વિદ્યાર્થીઓ માટે આવો ને અરકયુલર કઢાવવામાં આવ્યો છે તે દ્વે રદ કરવામાં આવ્યો છે.

નોંધ અને સમાચાર

મી. સી. એસ. રીકેટસનાં લઘુ

તા. ૧૨ મી એપ્રિલ સનિવારના દિવસે દોહી સરકારના એજન્ટ સર કુર્મા રેડીના આસીસ્ટન્ટ સેક્રેટરી મી. સી. એસ. રીકેટસનાં લઘુ એજન્ટનીસર્ગ સહેરમાં ખસ પેચી પ્રાટ સાથે થયા છે. લઘુ બાદ લેંગ્વામ હોટેલની અંદર ખાણનો મેળાવડો આ દંપતિને અભિનંદન આપવા થયો હતો જેમાં યુરોપીયનો કોર્પોરેશન અનેક દોહીઓએ પણ હાજરી આપી હતી. સર કુર્મા રેડીએ દંપતિની સલામતી લેવાપરતાં એક સુંદર બાપલ કરી દર્શાવ્યું હતું કે સાર્વત્રિક આફ્રિકન ઓફીસીઓની સીધાવા એવી બારે છે કે દોહી સરકારના એજન્ટના સેક્રેટરીઓ પણ તેમનાથી લજ્યાયા છે. સર કુર્માએ આ દંપતિને દોહીયુ મન્ડ્યું હતું. મી. રીકેટસને અભિનંદન પ્રત્યક્ષતા અનેક તારે દરેક પ્રાંતના દોહીઓએ મોકલ્યા હતા. ટ્રાંસવાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસ તરફથી એક સુંદર કટશરીનો સેટ તેમને બેટ આપવામાં આવ્યો હતો તેમજ વ્યક્તિમત્ત દોહી-આફ્રિકા તરફથી પણ આ પ્રસંગે અનેક ગોટ સોમરો આપવામાં આવી હતી. અમે આ દંપતિને અભિનંદન આપીએ છીએ અને તેઓ દોહીયુ લેખની આપાદી પામે એમ ઇચ્છીએ છીએ.

સ્પેનના રાજ્ય આલ્ફોન્સોનો નિર્ણય

સ્પેનની અંદર આજે કેટલોક સમય થયાં રીપબ્લીકન સ્થાપનાની મળવળ પુર જોસમાં આવી રહેલી છે. માત્રીય હાલેની અંદર મ્યુનીસિપલ યુનિટથી થનાર છે તેમાં જો રીપબ્લીકન પાર્ટિને હોદ્દા મળે તો હાલની સરકાર રાજ્યનામું આપશે અને અંધારજીવાદીઓને રાજ્યની લગભગ હાથમાં સોંપી રાજ્ય આલ્ફોન્સો સ્પેન ઓહી આપ્યા જશે. સ્પેનની મારા-સખા અવિવ્યની સરકાર નહીં કરશે આર નાહજ તેઓ સ્પેન માં પાછા ફરશે. સ્પેનના રાજ્ય પોતાના કુટુંબ સાથે વિભાગતમાં જઈને રહેશે. વિભાગલના મલ્લુર પક્ષનું સોશીઆલીસ્ટ છાપું ફક્તિ છે કે વિભાગલ એ યુરોપના પહ્લવ યજ્ઞેલા રાજ્યો માટે આશય રવાન તરીકે પ્રસિદ્ધ છે. સ્પેનના આદ-હાહી કુટુંબનો આ નિર્ણય કહાપણ કરેલો છે. લુપ્તસ ૧૬મા અને ૨૬મીના તારે નીમાસાસની જે હાથ થઈ હતી તેમાંથી ઉગરી જવાનો આજ સુંદર રહેલો છે. સન ૧૮૨૬ની સાલથી સ્પેનની અંદર જાનરલ રાજ્યકર્તા યમ્મ રહેલી છે. એક પછી એક ક્રાંતિ અને મળવા જાં થયા પામેલા છે. રાજ-સત્તાનો અંત બાલવાનો હોલો પ્રવરત થયા તેની આખરીમાં રીપબ્લીકનસોએ કયો હતો પરંતુ તેમાં તેઓને નિષ્ફળતા મળી હતી. આમ છતાં રાજ્ય આલ્ફોન્સોની સામે મળવળ ચલુજ રહી અને થયા માસથી જાં બારે અસંતોષની લાગણી પ્રકટી રહેલી છે. ફ્રાન્સાની માસમાં રાજ્યદારી રિયતિ દરેકજ નવી રીતે બદલાતી જતી હતી. કામપાર એમ માગતું હતું કે રાજ્યએ તુરતજ માદી ઓહી રેવી જોડશે રજા કોમક વાર જેવી હાથ લેવામાં આવતી કે તેઓ ડીક્ટેટર જેવા છે. સીનેર મારા જેઓ રીપબ્લીક પાર્ટીના નેતા છે તેને રાજ્યએ દર્શાવ્યું હતું કે વાર્ષિક યુનિટથી થાય તેટલા લઘુ દરમ્યાન સ્પેનમાં સુલેહ શાંતિ મળવવાની જો તેઓ આવી આવે તો

તાજને ઓહી રેવા તેઓ તેવા છે. પરંતુ ગોસ વ્યાપી આવી આપવા તેવાર નહતો એટલે રાજ્યદારે ઓહી જવાનો દુકમ તેને કરવામાં આવ્યો હતો. રાજ્ય આલ્ફોન્સો રાજ્યદારી રિયતિને ધણીજ કુદિ પુર્વક પ્રદેશી વળો રજા છે. એક નવું પ્રવાન મંડળ રમવામાં આવ્યું છે અને મે માસમાં યુનિટથી કરવાનો નિર્ણય તેણે કર્યો છે. દરમ્યાન મ્યુનીસિપલ યુનિટથી આવી હોવાથી સ્પેનનું માનિ જેવું છે તેના જલ્દી નીવડે આવી જવા સંભવ છે. એવું કહેવામાં આવે છે કે પાર્લામેન્ટરી યુનિટથી જો થશે તો પ્રજાના નિર્ણયને રાજ્ય માન આપશે યુરોપની અંદર બાપી રહેલા ગોસ લજ્યા રાજ્યોની સત્તાઓનો આ મુજબ અંત આવતો જાય છે. પ્રજાની ઇચ્છા મુજબ મુલકનો રાજ્યવલિવટ બાલનો જોડશે એ સિદ્ધાંતનો આ વીસમી સદીમાં જમતમાં સર્વ રથળે સ્વીકાર થતો જાય છે એ આનંદની વાત છે.

સર કુર્મા રેડી કેપટાઉન ગયા

દોહી સરકારના એજન્ટ સર કુર્મા રેડી લઘુમઝ એક અઠવાડીય કેપટાઉનથી એજન્ટનીસર્ગ આવી તા. ૧૨ મી રવીવારે રાત્રે પાછા કેપટાઉન જવા ઉપડી ગયા છે. તેમનો પ્રીટોરીય કોંગ્રેસ થાંત તરફથી એક દિવસ સત્કાર કરવામાં આવ્યો હતો. પ્રીટોરીયાના સેક્રેટર મટે લાંબી કાઉસીસે જે પારાઓ પ્રસિદ્ધ કર્યા છે તે અગાઉ અમે પ્રસિદ્ધ કરી ચુકેલા છીએ તેની સામે કોંગ્રેસે લખી ઉઠાવ્યો હતો અને સર કુર્માની જોશીસ તરફથી પણ ટાઉન કાઉસીસને જે પારાઓ પસાર ન કરવાની ન્મરજ કરવામાં આવી હતી. કાઉસીસે સર કુર્મા પ્રીટોરીયા આવીને કાઉસીસના સખો સાથે થયાં ન ચલાયે જાં સુધી થેલાવાનો નીર્ણય કર્યો હતો. સર કુર્મા એજન્ટનીસર્ગમાં એક દિવસ પાછા પ્રીટોરીયા ગયા હતા અને કાઉસીસના સખો સાથે જે પારાઓ વિષે થયાં ચલાવી હતી અને એવો નીર્ણય થયો હતો કે કોંગ્રેસની એક કમીટી સાથે મસલત ચલાવવા બદલ લોડેલન માટેના પારાઓ પસાર કરવા. આ આર્ગન સંતોષની વાત છે. ટ્રાંસવાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસની કમીટીની એક મીટીંગ મી. કાસમ આદમના પ્રમુખપણા હેઠળ મળી હતી જ્યાં સર કુર્માને સત્કાર કરવામાં આવ્યો હતો અને ટ્રાંસવાલ એશીયાટીક ટેમ્પોર ખીસ વિષે તેમણે રાત્રિ દિવસ સખત મહેનત કરીને જે કાર્ય કર્યું હતું તે વિષે ટ્રાંસવાલની દોહી મેમ તરફથી તેમને આભાર માનવામાં આવ્યો હતો. સર કુર્માએ તેમની જોશીસ તરફથી આ બીજને મુલતવી રાખી રાઉક ટેમ્પોર કાઉસીસ મારફતે નિર્ણય લાવવાની વ્યવસ્થા કરતા માટે કેટલી સખત મહેનત કરી છે તેની વિચતવાર દર્શાવત દર્શાવી હતી. ઇંગ્લીસન ખીજ પણ પસાર થતું બટકાવતા માટે દોહી સરકાર રતી તેમણે કેટલા પ્રયાસો કર્યા હતા તે તેમણે દર્શાવ્યું હતું અને તેમના એ પ્રયાસો રેવી રીતે નિષ્ફળ નીવડ્યા એ દર્શાવ્યું હતું. આ બીજી પણ રાઉક ટેમ્પોર કોન્ફરેસના એજેન્ડા ઉપર અર્થાં માટે પાણું મુકવામાં આવશે એવી સર કુર્માએ ખાતરી આપી હતી. તેઓ રવિવારે કેપટાઉન જવા ઉપડી ગયા આરે અનેક વાધો તેમને વિલાયતીરી આપવા રોકેને થયા હતા. સર કુર્મા મે માસ બાળો કેપટાઉનમાં ગાળશે અને જુન માસમાં તેઓ કેપટાઉનથી ડરબન જશે.

અધિપતિએ મોટામાં મોટા પ્રચારરહે છે.

જોડનની પ્રેસ કલમમાં જાણજી આપણા ન્યાયાધીશ મેઠાણીએ વિલાપતાનાં વર્તમાનપત્રોનાં વખાણ કરતાં દર્શાવ્યું હતું કે વિલાપતાનાં પ્રેસો એ કેટલી આશ્ચર્યજનક વસ્તુ છે. અમેજી પ્રજાનાં જીવન મહામાં આ પ્રેસો મોટામાં મોટી ભાગવગ ધરાવે છે એમ હું જાણ પૂર્વક માનું છું. વર્તમાનપત્રોના અધિપતિએ પ્રીસ્ટ, પ્રોફેસર, મીયર અને પાર્લામેન્ટ તરીકેની ફરજો અદા કરે છે. દરનકે પત્રના અધિપતિએ આજે મોટામાં મોટા પ્રચારરહે છે. પાર્લામેન્ટ કેટલેક દરજ્જે પ્રજા મતને સરજે છે પણ જાહેર મતની મોટામાં મોટી સરજત યજનારાઓ વર્તમાનપત્રો જો જાના દેશના પત્રોના સાથે એ સહકાર રાખે તો આંતર રાષ્ટ્રીય અગ્રણી સાધનામાં તે સફળતા પ્રાપ્ત કરે. હું જો હૃદયપૂર્વક માનું છું કે જમતની ભવિષ્યકાંતિનો આધાર જમતના વર્તમાનપત્રો ઉપરજ રહેલો છે.

ન્યાયાધીશ મેઠાણીનો આ અભિપ્રાય બીજાકુલ વાસ્તવિક છે. આધુનીક જમાનામાં વર્તમાનપત્રકારો પ્રજાના જીવનમાં મહાન જગતો અને મુખ્ય જાગ જગવી રહેલાં છે. દેશ પણ વર્તમાન પત્રોના સુદર કલમજી અધિપતિ બારે ઉચ્ચ પાયજ પ્રજા જીવનમાં મચાવી જાય છે. અનેક દેશોની અંદર રાજ્ય-કાંતિઓ અને ઉચ્ચ પાયજ મચાવી મુકનારાઓ પણ વર્તમાન-પત્રના અધિપતિએજ છે. પ્રજાના જાહેર જીવનની સરજત યજનારાઓ પણ તેઓજ છે. જાહેર જીવનને વિશુદ્ધ રાખવા માં અધિપતિએ મોટો જાગ જગવી રહે છે. આથી વર્તમાન-પત્રના અધિપતિએ ઉચ્ચ આદર્શશાહીઓ, લોકસેવાના રંગથી રંગાયેલા, સહાયેથી, ન્યાયને આદનારા, પ્રજાશુભ અને ઉચ્ચ આદર્શવાળાજ હોવા જોઈએ. હજી પ્રચારનું સાધન સખી તેને પ્રજા વચ્ચે ફેલાવનારાઓ, જુદી જુદી પ્રજાઓ વચ્ચે મેર અને ક્ષેત્ર વધારનારા વર્તમાનપત્રોના પણ આ વીસગી સહીમાં તોરો નથી. તેઓ પ્રજા અને સમાજને શાષ્ટ્ર છે. એથીજ વર્તમાનપત્રોનો જન્મદત્ત પાયા ઉપર પંધો ચલાવનાર મનુષ્યે એવા અધિપતિએની પસંદગી કરવી જોઈએ કે તેઓ મનુષ્યજાતિની સેવા જાળવવાની આવનાવાળા હોય, સત્ય અને ન્યાય પ્રેમી હોય, પ્રજાશુભ અને સહાયરથી હોય અને ઉચ્ચ આદર્શવાન અને શુદ્ધરથી હરિને ચાલવાવાળા હોય.

શાસ્ત્રીજી હદાય મુન્ડીયનમાં અર્થ

તા. ૧૦ મી એપ્રિલ શુક્રવારના રોજ મી. સી. એચ. જેન્ડરસ આરમોસ કેસમાં કેપ્ટેનની વિલાપત જવા ઉપરી મચા હતા. વર્તમાનપત્રના અગ્રણીને એક ઇન્ટરવ્યુ આપતા તેમજે દર્શાવ્યું હતું કે મે અગર તો જુન માસમાં તેઓ જાંનમાં મહાત્મા અંધીજને મળવાની અભિલાષા રાખે છે. જુન માસની જરજાતમાં શ્રીજીજ સ્ટેકબર ઇમીટીમાં મહાત્માજી હાજરી આપશે. સપ્ટેમ્બર માસમાં વિલાપતમાં રાઉડ ટેબલ કેન્દ્રસ મળે તે પહેલાં આ ઇમીટી હાંદના આવે જાંધારજી વિધેનું પ્રાયશીક કાર્ડ પુરું કરશે એમ હું માનું છું. મી. જેન્ડરસે એવો અભિપ્રાય દર્શાવ્યો હતો કે મહાત્મા ગાંધીજ પોતાની કક્ષિત અને ખાંતથી હોંડુ-પુરલીમ સવાલનું નિશાકરજ કારી જાયે. મુરલીમોના અભિપ્રાયને મોટે ભાવે મળવા મચા તેઓ હમેજાં તેમાર હોય છે કારજી કે તેઓ એવું માનવારા છે કે હોંડુઓ વસતીમાં વધુમતિ ધરાવનારા છે એટલુંજ નહિ પરંતુ

જેવજી અને આર્થિક રિશતિમાં પણ હોંડુઓ મજબૂત વધુ-મતીમાં છે. મી. જેન્ડરસ જાંનની રાઉડ ટેબલ કેન્દ્રસ મળે થોજી નહિ પરંતુ તેઓ સપ્ટેમ્બર માસમાં સાઉથ આફ્રિકામાં પાળા આવશે. જાહેરખર ના નવેંબર માસમાં કેપ-ટાઉન ના પ્રોટોરીમાં સા. આ. મુન્ડીઅન કેન્દ્રસ મળવા સંભવ છે. ખીજા કાંધ સંજોગોને લીધે જો રોજાજી ન ચામ તે જાંનીજને અને મળનાર કેન્દ્રસમાં આવવાનું સમજાવવાનું સંભવિત છે જોરી આજા મી. જેન્ડરસે જતાવી હતી એ વાત તે નીર્વાહ છે કે જાંનીજ વિના આ દેશમાં કેન્દ્રસ મળે તેમાં કશો જાંનિવાર નજ હોય જાયે.

ખજવા ચેલુ પોટુગાલ

મહીસની અંદર જાવો પ્રક્ટી નીકળેલો છે પરંતુ સેનસર-શીપને લીધે લાંબી કલા વિગતવાર સમાચાર મળતા નથી. મહીસા એ પોટુગાલનું એક જંદર છે. યહા અંધીજને અને અન્ય પ્રજા અહીં કવા ખાતા આવે છે. પોટુગાલના અનેક કાંતિવાદીઓને અહીં દેશ પારીઓ તરીકે રાખવામાં આવે છે. પોટુગાલમાં જાવો પ્રક્ટી નીકળેલો છે એમ દર્શાવવામાં આવે છે પરંતુ સેનસરશીપને લીધે સમાચાર મળતા નથી. લીસેમાન જાહેર જરકરી સત્તાવાળાઓના હાથમાં છે. માર્કિસ જો જાહેર કરવામાં આવેલો છે. એવું જાણવાવાગા આવે છે કે જરકરે પણ સરકારી દુકાનો માતવાની ના પાડી છે. સરકારના કાવમાં હજી આજી રહેલી છે. પોટુગાલના રાજ્ય મેનુજાજને રાજ્યમાદી ઉપરથી લેવાની મુકવામાં આવેલો લારથી લાં આ ખાંતીસમે જાવો મયો છે.

“મુન્ડીઅન એપિનિઅન”
શુક્રવાર, તા. ૧૭ એપ્રિલ સન ૧૯૩૧

જાંનમાં મળેલી રાઉડ ટેબલ કેન્દ્રસ જાદ હોંડમાં એક પાંડી એક જોમ ત્રાપથી બનાવો બનતા રાંધીય મહાસભા આજા જાય છે. કેન્દ્રસ જાદ મહાત્મા અને પછી? અંધીજને શુદ્ધકારો, વોલસરીય અને ગાંધીજ વચ્ચે મળેલી સંધીની જરતો, કરંતીમાં સરકાર વજજભાષ પટેલના પ્રમુખપણા હોંડ મળેલી રાંધીય મહાસભાને રવીકારેલી સંધીની જરતો, અને રાજ્ય-હારી કેહીઓને શુદ્ધકારો આ જાંન હોંડના રાજ્યકીય કાંતિકાસ માં અજાંત મહારના બનાવો છે. મહાસભાની મળી મળેલી એક પછી દવેજ મહાત્મા ગાંધીજના શીરે મહાન કાર્ડ આવી પડેલું છે. જાંનમાં મળેલી કેન્દ્રસે હાંદના કાવી જાંધારજી માટે જ રૂપરેખા દોરેલી છે તે રાંધીય મહાસભાની મળીજીને જાંધ જેલની નથી એ વાત ખીજકુલ રમજ છે. મહાસભાની આમણી પૂર્ણ સ્વરાજ્યની છે અને પૂર્ણ સ્વરાજ્યમાં હોંડ પોતેજ પોતાનો સર્વ વદિવટ જાણવા મચે છે. જાંન કેન્દ્રસે હાંદના જાંધરજી માટે દોરેલી રૂપરેખામાં કિંત તિલાવા દરમાન વિજયને પોતાના જાગ માટે અનેક સહાયનીના માર્ગો રાખેલા છે. જરકર ઉપરનો સર્વ જાજી વોલસરીયના હાંધમાં રાખવામાં આવેલો છે અને જરકર માટે જાંનનો સર્વ ખર-ધારાસખાની મંજુરી સિવાય વોલસરીય પોતાની સલાયી જાંધ જાયે છે. તેમજ નાજા વિપવના વદિવટમાં પણ સરકારે

પણી સત્તા પોતાના હાથમાં રાખેલી છે. હરકર અને નાણાં વિષય ખાતું આ બે પ્રશ્નમાં જે પ્રશ્નો હાથ ન હોય તે તે પૂર્ણ સ્વરાજ્ય હદી અધ્યક્ષ નહિ. ઇસ્તીન-મધી એમો-મેન્ટ મયા પાદ મહાસભા પશ્ચિમ બંડનમાં મળનાર રાઉડ ટેમ્બ ડાન્ડરેસમાં બામ લેટી અને દોંદના ભાવી બંધારણ વિષે જે ડાન્ડરેસમાં હરીયા વિચાર મહાવચમાં આવશે. કરાંતીમાં રાષ્ટ્રીય મહાસભાની મેઈન મળી તે પહેલાં રોટ સેક્રેટરી ખી. મેન્ડુડ એને મહાત્મા બાંધીછને રેખક કરી દર્શાવ્યું હતું કે બંડનમાં મળેલી રાઉડ ટેમ્બમાં સહામતીના જે માર્ગો રાખવા માં આવ્યા છે તે હજી ચર્ચા માટે ખુલા છે. એટલે આ તારથી મહાસભામાં મહાત્માજીની સ્થિતિ મળ્યુત થઈ પડી હતી. આ સેઈફ આર્ડ એટલે સહામતીના માર્ગો વિષે દોંદના અનેક અર્થજાતીઓએ ભલાંત ચર્ચા કરેલી છે અને તેને નાપસંદ કરેલા છે. પ્રેસિડેન્ટ જાક કે જેઓ અધ્યક્ષતા અર્થ-જાતી છે તેમણે જે વિષયમાં અનેક પ્રેમો જાપી સિદ્ધ કરી બતાવ્યું છે કે આર્થિક પ્રશ્નોમાં આ સહામતીના માર્ગો રાખ-વાથી દોંદના લાભો ભારે બંધર તુલ્યાનમાં આવી પડવાનો અંશય છે. દોંદની આર્થિક અને સામાજિક ઉત્પત્તિમાં એનાથી ભારે ખસેલ પડેલશે. તેઓ દાખલો આપી દર્શાવે છે કે મધ્યસ્થ સરકારના હાથના બેંકમાં એક અગ્રજ અને ત્રીસ કરોડ રૂપિયાની આવક છે. આ રકમમાંથી રૂપિયા ૫૫ કરોડ કરકરી ખર્ચ માટે અનામત રાખવા જોઈએ. હાલજ કે બંડનની ડાન્ડરેસના નિર્ણય મુજબ હરકરી વિષય સરકારના હાથમાં રાખવામાં આવ્યો છે એટલે તેને અંગેનો ખર્ચ હરા-સભાની પરવાનગી સિવાયજ ચોલસરોય લઈ શકે છે. રૂપિયા ૫૦ કરોડ દોંદનાં દરેક જાતનાં બહેર કરજને અંગે અનામત રાખવા જોઈએ અને રૂપિયા વીસ કરોડ સીવીલ સર્જિટાના ખર્ચા, પેન્શનો અને એને અંગેના ખીલ ખર્ચ માટે રહેવા જોઈએ. મધ્યસ્થ સરકારની સરેરાશ વાર્ષિક આવક એકંદરે એક અગ્રજ અને ત્રીસ કરોડ રૂપિયાની રહી તેમાંથી ઉપર જણાવેલા તથા વિષયોના ખર્ચમાં બંડન ડાન્ડરેસે થકા ધારેલા બંધારણ મુજબ અગ્રજ એક અગ્રજ અને પચવીસ કરોડની રકમ ઉપર મધ્યસ્થ સરકારને કશો કાણુ ન રહે હાલજ કે સહામતીના માર્ગ પ્રમાણે જે રકમ તેા ચોલસરોય પોતેજ ઉપાડી શકે એટલે શાજી આજ પાંચ કરોડ રૂપિયા રહે તેના ઉપરજ કાંઈનાંસ ખીનિરટરે દોંદની ઉત્પત્તિના પ્રશ્નો હાથ ખરવા રહ્યા. વળી જે વાત પણ જુલવી ન જોઈએ કે દોંદની નીતિ એવી રહેશે કે પરદેશી આવતા આવક ઉપર તે ભારે કરકમની જમાત નાખશે એટલે કરકમની આવકમાં મોટા ભાગે યદ જશે. વળી નીમક ચેરા કાઢી નાંખવાની વાત પણ આવશેજ એટલે મધ્યસ્થ સરકારની આવક કુદી પડી જશે. તેા મધ્યસ્થ ધારાસભાના જુદા જુદા પ્રધાનો પાસે દેશકલ્પનાં કાર્ય કરવા માટે, કુશર, ઉલેમ, અને ખેતી-વાડીની ખીલવણી આદી સવાલો માટે હાથમાં કયાં નાણાં રહેવા પાશરોજ નહિ. બંડનમાં મળનાર રાઉડ ટેમ્બ ડાન્ડરેસ માં હવે પછી મહાસભાએ કરેલી પૂર્ણ સ્વરાજ્યની મામણીના ધોરણે નવેસરથીજ અર્થ કરે જે વાત સ્પષ્ટ છે. મહાસભાએ મહાત્માજીને હક બાંધીને સહામતી કરવાની સત્તા આપેલી છે. વિલામત જતાં પહેલાં મહાત્માજીને જે મહાન કાર્ય ખર ઉત્તરવાતું છે તે દોંદ-મુસ્લીમ પ્રશ્નની સામાધાની રિધે છે.

બનારસ, કાનપોર આદિ સ્થળોએ અમેલા બંધર કેબી કુલોને લીધે જે વિષયમાં મહાત્માજીની મુશ્કેલી પડી ગયેલી છે જે વાત સ્પષ્ટ છે. મહાત્માજીની પાછળ જગરત દોંદનું એકવ ખળ હશે તેા પૂર્ણ સ્વરાજ્ય પ્રાપ્ત કરતું જે વાત મહેલી સ્પષ્ટ પડશે. તેમની પાછળ જે એકવ ન હશે અને વિલામત તેના લાભ બધ હજી પણ દોંદને કસોડીએ અહાવાનો છરાહો રાખશે તેા સ્વાર્ત્ત્ય લુક કરી પાછું કર ચાલ તેા તેમાં કશું બાકી પામવા જોતું નથી. અમારી પરમાત્માને પ્રાપ્તતા છે કે હાંમાં દને છટ પૂર્ણ સ્વરાજ્ય સ્થપાય તેા અંગેજો તે ઉપસ્થિત કરી મહાત્મા બાંધીછને તે વિષય અપાવો.

બાઈ સોરાખજી રસ્તમજીને ખુલ્લો પત્ર

બાઈ સોરાખજી—

દક્ષિણ આફ્રિકામાં વસતા દોંદીમાઇબોના દિવની ખાતર આ ખુલ્લો પત્ર અપવાની આવરવકતા હું જોઈ છું. આશા છે કે કાંત ચિત્તે આપ આ ખુલા પત્રના ઉપર મેક્રહીતની આવર વિચાર કરશે.

આ મુશ્કેલી બંધર વસતા તમારા દેશખંધુઓના રાજ-કારજના પ્રતિદાસમાં તમારા આજ સુધીના છરનમાં તમે એટલે મહત્તરને અને ઉત્તેજી ભાગ અજવેલો છે કે તમે ગોવ્ય રીતેજ આ દેશમાં વસતા દોંદીઓના એક નેતા તરીકેની ખ્યાતિ મેળવેલી છે.

આ મુશ્કેલી સરકારે આપે તમારે તમારા દેશખંધુઓના ઉપર અનેક જાતના જુલમી કાચડાએ મડીને તેમને અમરી નાંખવા પ્રયત્ન કરેલા છે ભારે ભારે એક મહંને છાજે એવી રીતે બહાર પડી તમે સરકારની સામે કચેલા છો અને તમારા દેશખંધુઓને જુલમની નીચે અમરાતાં બમાવી લેવા ચોવ્ય પ્રયત્નો કરેલા છે. તમારા સ્વર્ગસ્થ પિતાજી રસ્તમજી શેઠ જેઓ આ મુશ્કેલી એક "આઈ એલ્ડ મેન" તરીકે પ્રસિદ્ધ થઈ મયા હતા, જેમણે પોતાની સર્વ દોષત અને કમાણી આ મુશ્કેલી વસતા દોંદીઓની ઉત્પત્તિ અર્થે ખચેલી છે અને મહાત્મા બાંધીછના જેઓ એક પરમસદત અને મહાન વિશ્વાસ હતા અને લોક સેવાની જેઓએ સાચી કમાણી આ દેશમાં કરેલી છે તેવા સાચક પિતાના કાચક પુત્ર તરીકેનું જીવન તમે આ મુશ્કેલી બંધર ગાળેલું છે.

આ દેશની સરકારે સન ૧૯૨૪ ની સાલમાં કલાસ એરી-આઝ ખીલ પાર્લામેન્ટમાં દાખલ કરી દોંદી પ્રજાની અદીથી જડમુળ ખેદી નાંખવા પ્રયત્ન કર્યા હતા ભારે રાત દિવસ ભેયા વિના સખત મજુરી કરી દોંદીસ્તાન કેપુટેશનમાં જઈ મુંદર કાર્ય તમે બજાવ્યું હતું અને પરિણામે દોંદીની સરકાર અને આ દેશની સરકાર વચ્ચે પ્રથમ રાઉડ ટેમ્બ ડાન્ડરેસ મળી અને કેપટાલિન એમોમેન્ટ—નેન્ટલમેનસ એમોમેન્ટ અસ્ટી-રવમાં આવ્યું હલાસ એરીઆઝ ખીલ રૂપી મહા બંધર આદત આ દેશના દોંદીઓને અથેથી ટળા અને દોંદીની સરકારના એજન્ટની પણ અંગે નીમાજીક શર્ષ અને કામને કાંતિ વળી

આ કહેવાતા નેન્ટલમેનસ એમોમેન્ટનાં પાંચ વર્ષના અસ્ટીનવ દરમ્યાન આ દેશના દોંદીઓ પોતાના એમે એ સમજી શક્યા

કે કે આ દેશની સરકારનામાં જરાયે હલ નહીં થયે. નથી અને હાલમાં પણ વર્ષથી ટ્રાંસવાલના દોહોએનો સમુગ્રનો નાશ કરી નાખવાના પ્રયત્નો કરવામાં આવ્યા છે. હાલમાં એરીઆઝ ખીલને પણ બુલાયે જેવું ટ્રાંસવાલ એરીઆઝીક ટેન્ગર ખીલ એ વેળા પાલમેટમાં દાખલ થઈ અને હવે ખીલ રાઉડ ટેન્ગર કોન્ફરંસમાં એનો નીકાલ થાવ એમ હવે છે. આ ઉપરાંતથી ટ્રાંસવાલના દોહોએ કહી મુકત થયા નથી ત્યાં પાલમેટ નવું પ્રમોશન ખીલ પસાર કરી દીધું છે અને ટ્રાંસવાલના દોહોએએ મદાત્મા ગાંધીજીની સરકારી હેલ્થ સલામતની હાલ સર કરી જે રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ પ્રાપ્ત કરેલાં તેને ખીલકુલ નકામું કરી નાખ્યાં છે. તમારા સ્વર્ગસ્થ પિતાજીએ પણ ટ્રાંસવાલમાં તે સમયે દાખલ થઈને જેલ સ્વીકારેલી. પાછળના બાગમાં તમે પણ હાલની અંદર સામેલ થઈને જેલ સ્વીકારેલી.

મદાત્મા ગાંધીજીના કરેલા ઉપર ટ્રાંસવાલમાં આ નવા પ્રમોશન ખીલથી થાણી ફરી વળે છે. મદા વર્ષના અક-ટાન્ગર માસમાં એકાદનીસખને કહેરમાં જ્યારે એમરજંસી કોન્ફરંસ ટેન્ગર ખીલની ચર્ચા માટે મળેલી ત્યારે તમે તેની સામે તકલી ઉઠ્યા હતા. નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસના પ્રમુખ તરીકે હાલમાં મળેલી એક જાહેર સભામાં આપે ખુલ્લું કહ્યું કે ટેન્ગર ખીલની સામે ટ્રાંસવાલના દોહોએએ સલામતની હાલ સર કરે તો તમે પહેલા નાટાલથી એ હાલમાં સામેલ થશો.

હાલમાં એરીઆઝ ખીલ જેટલું બર્થર હતું તેથી વિશેષ બર્થર ટ્રાંસવાલના દોહોએને માટે ટેન્ગર ખીલ છે તે આપ જાણો છો. આ ટેન્ગર ખીલ મદા મહેનતે મુલાવી રહ્યું છે અને આવતા અક્ટોબર માસમાં રેપ્રેઝન્ટેશન થા તો પ્રીટોરીયામાં રાઉડ ટેન્ગર કોન્ફરંસ મળશે. એ તમે જાણો છો. એટલે જો આઈ કાર્ય કરવાનું હોય તો તે હવે જ કર થાવ છે.

મદા કોન્ફરંસ માસથી એક સપ્તાહ છે કે જાહેર કાર્યમાં આપ અંક પહેલાં હેખાઓ છો. કોન્ફરંસ માસની આખરીમાં રેપ્રેઝન્ટેશન અંદર જારે જગતની કોંગ્રેસની કોન્ફરંસ મળેલી તેમાં પણ આપે કાજરી નહિ આપી. મી. એરસ અમેરિકાથી ખાસ આવ્યા અને તેમણે કોન્ફરંસમાં કાજરી આપી તેવા પ્રસંગે આપની કાજરી કોન્ફરંસમાં નહતી તેથી સહને આશ્ચર્ય થતું હતું. તમારા સદ્યારી કાર્યકર્તાઓ જાણતા હતા કે તે સમયે તમે તમારા ઉપરોક્ત કાર્યમાં શેકાએલા હોવાથી તમે કાજરી આપી કહો એમ નહતું.

આ કોન્ફરંસમાં સર્વોચ્ચને સા. આ. ઇ. કોંગ્રેસના પ્રમુખ તરીકે આપની ચુંટણી કરવામાં આવી. ઇ. આફ્રિકાના દોહોએ અને ખાસ કરીને ટ્રાંસવાલના દોહોએ જે સમયે જરા કસોટીના પ્રજાગતથી પસાર થઈ ગયા છે તે સમયે તમારી પ્રમુખ તરીકેની ચુંટણીથી સર્વ કોષને આનંદ થયો. આજે જેવી વાત સંજાગર રહી છે કે તમે જે ચુંટણી હજુ સરખા પ્રમુખના નથી અને જાહેર કાર્યમાં અમારોના જેટલો ઉત્સાહ તમે નથી રાખતા.

આ મુદ્દાની અંદર જાહેર કાર્ય કરનારોમાં માત્ર આજણોના મેડે ગણાય એટલાજ છે અને તેઓ વર્ષો થયાં આ બારની નીચે રમહાયામાં કરે છે. આ મુદ્દા ગાંધી કાર્ય કરનારોએને પણ અન્યની માફક પોતાનો ધંધો અને કુટુંબના બરજ પોષણનો વિચાર કરવાનો હોય છે એ વાત સત્ય છે. અમુક કાર્ય કરનારોએ જાહેર કાર્યને અસલ ગણે અનેક દુઃખો વેઠી ઉપાડી રહેલા હોવાથી જાહેર પ્રમુખને જાણે આ મુદ્દામાં

કરી પડીજ નહોત, એવી અજાણનાક સ્થિતિ છે એ વાત પણ સાચી છે એઓ કચરાતા આવ્યા હોય તેઓજ અમારા કરે છે એ પણ તેટલુંજ સાચું છે પરંતુ જે સમયે કોમના ઉપર મદાન વિપતિનું વાહન આવેલું છે, પાંચ માસ પછી આ મુદ્દામાં રાઉડ ટેન્ગર કોન્ફરંસ મળનાર છે, દોહોએ ઊભી-ગેજન આવનાર છે તેવા ગંભીર પ્રસંગે આપ કોંગ્રેસનું જુઠાન દાખમાં લેવાની ના પાડતા હો તો તેની અસર પછીજ ખરાબ થવા સંજવ છે. આપ નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસના પ્રમુખ છો એ વાત સાચી છે. તેમ છતાં આપને સા. આ. ઇ. કોંગ્રેસના પ્રમુખ ચુંટેલા છે. એ એઓ આપને અસલ જાગતો હોય એ સંજવિત છે. છતાં કોમની સામે ગંભીર સમય આવીને ઉભો છે તેવા પ્રસંગે આપ પાછા ન ફરો એવી આજારી આ ખુલ્લો પગ કાપીને આપને જાહેર રીતે ઉપરની વિનંતિ કરવાનું યોગ્ય ધાર્યું છે. આજા છે કે આ પગના ઉપર આપ યોગ્ય વિચાર કરશો.

લી. કોંગ્રેસવાદી.

સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધના સમાચાર

સ્વરાજ્ય એટલે ન્યાયનું રાજ્ય

ન્યુ દિલ્હીથી રૂટને એક તાર સમાચાર દર્શાવે છે કે ઇન્ડિઅન એસોસિએટેડ પ્રેસ ઈન્ડિઅન-કે એકમા મદાત્મા મધીજીએ એક માવજી આપતાં દોહોએ વરતા અંગ્રેજોની સ્થિતિ સા. આફ્રિકામાં વરતા દોહોએની સામે સરખાવી હતી. તેમણે કોઈકે કે સ્વરાજ્યનો અર્થ ન્યાયનું રાજ્ય એવો છે. અને તેથી અંગ્રેજોના હકોનું સંરક્ષણ થવું જોઈએ. આ પ્રથમ એવો છે કે દક્ષિણ આફ્રિકામાં જનરલ સ્મટસે મારી સામે ઉભો કર્યો હતો તેમાં એ સવાલ છે. મને તેમણે કોઈકે હતું દક્ષિણ આફ્રિકાના ગૈર સેલસે પોતાની સંસ્કૃતિને ઠકાવી રાખવા હુલ્લે છે અને પુર્વની સંસ્કૃતિની જામવજ અને એ સંસ્કૃતિ અમારી સંસ્કૃતિને હામી મારે તે ગૈરઓ નથી પ્રમુખતા. આ કૃષિનિંદ્ર સાથે હું સમ્મત થયો હતો. દોહોએ આજે એજ પ્રથમ ઉપરિચિત થયો છે. દોહ પોતાની સંસ્કૃતિને ઠકાવી રાખવા માગે છે. અન્ય બહારની સંસ્કૃતિની જામવજ અમારી સંસ્કૃતિને હાવે એ અમને પસંદ નથી. એ પરદેશીઓ દોહમાં આવીને દોહની સંસ્કૃતિને માન આપશે અને દોહના સાચા સેવક થઈને દોહમાં રહેશે તો તેમને અમારા મુદ્દામાં માનવરેલું સ્થાન મળશેજ.

દિલ્હીનું એસોસિએટેડ અને મદાત્મા

લંડનથી રૂટને એક તાર સમાચાર દર્શાવે છે કે 'લંડન ઇન્ડિઆ' પત્રમાં મદાત્મા ગાંધીજી જણે છે કે અંગ્રેજોમાં મળનાર રાઉડ ટેન્ગર કોન્ફરંસમાં મદાસભાએ અને પોતાનો એકલો પ્રતિનિધિ ચુંટ્યો. તેનું કારણ તો એટલુંજ છે કે મારે જે કૃષિનિંદ્ર રજુ કરવાનું છે તે કોંગ્રેસે જાણવેલુંજ કૃષિનિંદ્ર રજુ કરવાનું છે અને મદાસભા પોતાના સુવંદ કાર્યકર્તાઓને દોહથી ગદાર પણા વખત માટે રાખી કહે એવી પરિસ્થિતિ દોહમાં નથી. દોહની સમાજની જે મંજૂરી છે તેનો સર-કારના માણસો જે રીતે જમલ કરી રહ્યા છે તેથી શોકને સંતોષ નથી અને તેથી નિરંતરની રેખરેખ રાખવાનું અર્જવ જરૂરી છે.

સરજીક ઉપર રાજકોરેલું

હાલમાં જાણવામાં આવે છે કે સરજીક ઉપર સ્થિતિ એવી છે કે જે સરકારને ચિંતા ઉપજાવે છે. ગુજરાતની

માધે પીકેટીંગની કલ્પનાને યુદ્ધની રીતે જાહેર થઈ રહ્યો છે અને રાજ્યદારી કેદીઓને છોડવાથી તેની ખરાબ અસર પડી રહી છે. સર્વે કાલ ખગીસ ધારીઓ જેઓ પ્રસિદ્ધ અનુદાન મંદિર ખાતે જેને 'સરદારના ગાંધી' ની ઉપમા મળેલી છે તેની પાસેથી દુકમ લઈ કામ કરે છે અને તેઓ રાજ્યદારે દેખાવી રહ્યા છે.

મહાસભાના કાર્યક્રમ

૨૬ ડેમ્લી એક પત્રને અમરપત્રી કલકત્તાથી દર્શાવે છે કે હોંફ-મુસ્લીમ વચ્ચેનું વાતાવરણ મરમ છે. રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સમાં મહાસભા બામ લે તે વિશેના પ્રશ્નના પ્રશ્નો દર્શાવેલો નિર્ણય નથી થયો. હોંફ-મુસ્લીમ સમાધાનની વાત એનો સર્વ આધાર છે. મહાસભાની સાથે નીચેના મહાસભાના આગેવાનો લંડન જાય એવો સંભવ છે. સરકાર વલ્લભભાઈ પટેલ, જી. એમ. સેન યુસા, કે. ટી. નરીમાન, એમ. એસ. આપણે, ડોક્ટર આલમ, ડોક્ટર જાંસારી અને મોસીસ સરોજની નામદ. કોમિસ કોન્ફરન્સમાં એવી રીતે બામ લેશે કે જેઓ મહાસભાની સાથે લંડન જશે તેઓ કોન્ફરન્સની અર્થમાં ખામ લેશે નહિ. આ નેતાઓ ગાંધીજીના પ્રધાનમંત્રી તરીકેનું કામ કરશે. ગાંધીજી એકલા જ મહાસભાનું પ્રતિનિધિપદ કરશે. ફરમાન કોમી એકમ કરવાના મહાસભાના પ્રયાસો મુશ્કેલ બનતા જાય છે.

ગમારી માંગણીનું પુરું રેટરમેન્ટ લાવે

ન્યુ દિલ્હીથી સમાચાર આપવામાં આવે છે કે મુસ્લીમ આગેવાનો સાથે વાઇસરોયે મસજિદ ક્યાં પછી માંધીજીએ મુસ્લીમ આગેવાનોને દર્શાવ્યું હતું કે અધુરતાવાળા કોમી માટે સહિષ્ણુતામતીના જે માર્ગો બોધતા હોય તેનું એક પુરું રેટરમેન્ટ બનાવીને લમે અને આપો. કોમી પ્રશ્નોનું સંતોષકારક સમાધાન જે ન થાય તે લંડનમાં મળનાર કોન્ફરન્સમાં માંધીજી દાખવી આવે કે કેમ એ અંકાબરેલું છે.

પીકેટીંગ વધુ જોરથી ચાલે છે

ડેમ્લી ટેલીગ્રાફ પત્રને મુજબનો અમરપત્રી જણાવે છે કે હોંફમાં ઘર-તાડીની દુકાને ઉપર વધુ જોરમાં પીકેટીંગ ચાલે છે અને અજુરીના જોડા કાપી નાખવામાં આવે છે. કરા સાથે માણસો તાડીની દુકાને ઉપર કુમળા કરે છે.

માણસરેટ ઉપર ગોળી બહાર

લંડનથી ફરનો તાર દર્શાવે છે કે કોઈ એક ઓળખાયો નથી એવા માણસે મોહનાપુરના ડીસ્ટ્રિક્ટ માણસરેટ મી. સેમ્સપેડીના ઉપર રીવોલ્વરના પાંચ બહાર કરીને તેને પાલ લ્યો છે. મુસ્લીમોમાં તેની સ્થિતિ ભયંકર છે. માણસ નાસી જવા પામ્યો છે. એક જાણની મુજાહતે તેઓ પોતાના સ્ટાફની સાથે ગયા હતા ત્યાં તેમના ઉપર ચમલો કરવામાં આવ્યો હતો. મુજબથી દર્શાવવામાં આવે છે કે મુસ્લીમ લતામાં એક રાજ્યદારી મીડીંગમાં જુદા જુદા મુસ્લીમ વિરોધીઓ વચ્ચે મારામારી થઈ હતી જેને પરિણામે એક મુસ્લીમ માર્યો ગયો અને નવ મંજીર રીતે પાલ લેવા હતા.

હોંફ-મુસ્લીમ સમાધાન ન થાય

'૨૬ ડેમ્લી એક' પત્રને લંડનનો અમરપત્રી દર્શાવે છે કે હોંફની સ્થિતિ વિશે વિશ્વાસવર્તમા ચિંતા દેખાઈ રહી છે. કારણ કે જે વાત હવે સ્પષ્ટ છે કે મુસ્લીમ અને હોંફી વચ્ચે વાતચીતને પરિણામે કોમી પ્રશ્ન ઉપર સમાધાન થાય એવાં ચિન્હો માલુમ પડતાં નથી અને એનું દેખાય છે કે આ બંને વર્ગના ઉપર પીકેટીંગ સરકારે પરાજિત સમાધાન સ્વીકારવું રહ્યું.

માંધી—મુસ્લીમ સમાધાનની સ્થિતિ હોંફી મુસ્લીમો બરી બની છે કારણ કે એવી દોહમાં સર્વ પહેલી એ ખાતરી થઈ છે અને ખાસ કરીને અધુરતાવાળા પક્ષની કે દોહને હવે જરૂર એખમકાર સરકાર મળવાની.

માંધી—મુસ્લીમ સમાધાનની જગ્યામાં સારી અસર થઈ છે. પરંતુ સરકારના પ્રતિ, જોરીસા અને બિહારમાં સ્થિતિ ખરાબ છે.

મુખ્ય કહેરમાં પીકેટીંગ લગભગ બંધ થઈ છે અને પરદેથી કાપક વધુ છુટ્ટી વેચાય છે. સમજી પરદેથી કાપક દોહમાંથી પરદેશ મોકલો દેવાની યોજનાને હરોક મળી નથી.

અવિનયનો કાર્યક્રમ

સીમલામાં જુદા જુદા ખાતેમાં લંડનમાં જુન માસની અંદર મળનારી કોન્ફરન્સ સરકારે કમીટી માટે વિમતો એકી કરવાની તૈયારી કરવા માંડી છે. આ કમીટી ૭ અક્ટોબરના સુધી બેસશે. ત્યાર બાદ સપ્ટેમ્બર પંદર દિવસની રજા બોમબૈ બાદ સપ્ટેમ્બર માસમાં કોન્ફરન્સની પુર્ણ બેઠક મળશે. પરંતુ હોંફ-મુસ્લીમ પ્રશ્નો નીકાલ જે ન થાયો હશે તો આ કમીટી બંધારણ દેવી રીતે બંધી ને એક અવાલ છે. કારણ કે એ સવાલને હલો આપ્યો ન હશે તો વોર્મસ્ટ્રાપ અને પ્રતિષ્ઠિત ગવર્નરને વધુ સવા આપવી એમથી.

“કુદરત આપણી વિરુદ્ધ લાગે છે”

અમદાવાદથી ફરનો તાર દર્શાવે છે કે હોંફમાં સ્થાયી સ્થિતિ સ્થપાશે કે કેમ તે વિશે મહાસભાને અંકા છે. અમે વરસે નિમકના કામદાનો અંક કરવા જે સ્વયંસેવકોને લખીને તેઓ ફાંકી મવા હતા તેમની આગળ બાપજી કરતાં તેમજે દર્શાવ્યું કે સ્થાયી સુલેહ સ્થાપવા હું મારો બનતો પ્રયાસ કરીશ પરંતુ કુદરત આપણી વિરુદ્ધ હોય એમ હું જોઈ છું. લડતને મોખરે રવીને લડવા તમે તૈયાર રહે જો. સોડ વીલીંગનને મુખ્યમ મળ્યા પછી હું ઉવતો નિર્ણય કરીશ.

પંડિત જવાહીરલાલ ઉપર ચીંતાવા

અમદાવાદ કહેરમાં કદામ કોમી રમખાણ પ્રમદી નીકળે તો તેની સામે સાવચેતીનાં પગલાં બરવા અમુક લતાઓમાં મહાસભાના સ્વયંસેવકોને રાખવા માટે સ્વયંસેવકોની બરતી પંડિતજી કરી રહ્યા છે તેથી અમદાવાદના મુસ્લીમોને બાર ચિંતા થઈ છે. આ પગલું તેમને ગુરસો કુલભવે એનું તેઓ માને છે કારણ કે જાથી કુલભ વતું અપાવવાને બદલે તેમાંથી કુલભ ઉપરિચલ મવાનું કારણ રહેલું છે. મુસ્લીમ આગેવાનો એમ માને છે કે એક પક્ષ જે અમારથી તૈયારી કરતો હોય તો બીજા પક્ષને પણ તેમ કરવાની ફરજ પડશે.

સવાળાઓની કાપકો અને વચરચા અજાવવાની કાન-પોરમાં પુર્ણ તૈયારી છે. કાનપોરમાંથી સેનસરથીપ હલાવી લેવામાં આવ્યું છે એટલે હવે સમાચાર મળે છે કે ત્યાં બારે બપોરે જુવારી થઈ છે. કાનપોરના યુરોપીયન સ્કીટની એવી મજબૂતી છે કે ત્યાં ૬૦૦ માણસો માર્યા મયા હોવા બોધા. સરકારી મજબૂતી ૨૦૦ ની કહેવાય છે.

દી. પાર્ટીનો લગ્ન મેળાવડો

ન્યુ ઇન્ડિયા એરપુરસ કંપની લીમીટેડના હક્ષિણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધિ મી. સોબાબજી ફરતમજીએ મળા મુખ્ય વારે માર વાગે મી. કમ્પુ. મીલાઈને ખાદકાર આપવાને ૧૭ ફરતે એવનુ ઉપર આવેલા “ઇન્ડિયા હાઉસ” માં આવેલી પોતાની ન્યુ ઇન્ડિયા એરપુરસની જોરીસામાં એક દી. પાર્ટીનો મેળાવડો કર્યો હતો.

મી. કમ્પુ મીલાઈ હોંફવાલમાં ન્યુ ઇન્ડિયા એરપુરસ કંપની લીમીટેડની હેડ જોરીસાના સજ મેનેજર છે. તેઓ પોતાના પંધમાં પણ બાંહેક અને બહેનો અનુભવ બરાબે

છે. તેઓ ઇસ્ટ આફ્રિકામાં ન્યુ ડે જી. કંપનીની જોડોની મુલાકાત બધા મધ્ય ભૂમિવારે સ્વીમર "કેરેના" મારફતે કરવા આવી પહોંચ્યા છે.

ડી. પાર્ટીના લગભગ આસેસ ઉપર આમંત્રણો મોકલવામાં આવ્યા હતા. મેળાવામાં સમગ્ર કોમોના આમેલન ગ્રુપ્સોની મોટી સંખ્યામાં હાજરી થઈ દળદળામ્ભરી તથા ખાન ખેતનારી માણુમ પડતી હતી. ડી. પાર્ટીવાળો દોલ ધણેજ સુંદર રીતે કલગારવામાં આવ્યો હતો જે દાખર રહેલા સર્વ ગ્રુપ્સોનું ખાન ખેતી રહેલો હતો. પુરોપીયન ગ્રુપ્સોની પણ સારી સંખ્યામાં હાજરી હતી. હાજર રહેલા ગ્રુપ્સોએ ડી. પાર્ટીને મન્નાહ આવી સમગ્ર રીતે મેળાવડો પછો દીક્ષત મનપસંદ અને આકર્ષણ પુરવાર થયો હતો.

મહાત્માજી વિષે કંઈ નવી જુની વાતો

મહાત્મા માધીજી નવારથી વંચમાથી પુટના જે ભારથી આપી જતની પ્રજાનું ખાન તેમના પ્રત્યે વિશ્વાસુ છે. જમતમાં અત્યંત પ્રસિદ્ધિ પામેલા પ્રયોગો દ્વિષે કંઈ યોગ્ય દોતા નથી. પ્રજા જે પ્રયોગને હેર તરીકે પુછે છે તેમની આસપાસ જનસમુદાયો રોજો રાત દિવસ વેંટાણ રહે છે. તેમનાં હર્ષન કરવા તુટી પડે છે જનસમુદાયો રોજોઓની વચ્ચે તેઓ સ્વતંત્રતાથી હરી સકતા નથી. મહાત્મા માધીજીની દીક્ષા આપે જેજ દેશ છે. દીક્ષા વોઇસરોમ લોડ" પ્રવીનની સાથે સમાધાનીની મજલત ચલાવવા તેઓ દીક્ષામાં જેટલા દિવસ રહ્યા તેટલા દિવસ તેમની મોનીટ મોનીટ જેટલા અગત્યના કાર્યમાં રોકાય રહેલી હતી કે તેમનું જીવન બેઠને કોમને પણ આકર્ષે યથા સિવાય રહે નહિ.

વોઇસરોમને મહેલ અને દરિયાગંજ

હીંદુસ્તાન ટાઇમ્સની આંદર નીચેની કેટલીક રમુજ બીનાઓ પ્રસિદ્ધ થઈ છે તે અમે ઇ. એ. ના વાંચકોને બેટ હરીએ છીએ:—

હાંમાં મુખારીએ આવનાર ગરેબી ગાઇદમા દીક્ષીમાં કોકર અંસારીનું એક મહેલ જેવું રમ્મ મહાન જે દરિયાગંજ નંબર એકના નામથી પ્રસિદ્ધ છે તે બેવામાં આવતું નથી પરંતુ કોકર અંસારીના એ મહાનને વોઇસરોમના મહેલના કરતારે અધિક મહત્તર હાલમાં મળ્યું છે. મુસાફરો પુરાતન દીક્ષીમાં જાય છે ત્યાં કુતુબ મીનાર—લાલ કિલ્લો આ ગારે રમ્મ રમ્મો બેવા જાય છે. તેથીમે વિશ્વ મહત્તર કોકર અંસારીના દરિયાગંજ ધરને મળવા પામ્યું છે. તમે આજો દિવસ અનેક પુરોપીયન દુરીસ્તની યોગને એ ધરના આસપાસ ઉભા રહેલા જો શો. મહાત્મા માધીજીના જરૂર હર્ષન કરી બેવાની મિત્રતા આજમાં તેઓ લાંબા થઈ રહે છે. કેટલાકે મહાત્માની વર્કિંગ કમીટીના સભ્યોને મળીને સંતાપ માને છે, કેટલાકે તેમને ઇટરવ્યુ લેવાને આમદ કરે છે અને કેટલાકે સાંજ સુધી દરિયાગંજ પાસે જાંનિથી ઉભા રહે છે એ આજમાં કે મહાત્માજી સાંજે નવારે પ્રાર્થના કરે છે અને જવસમાવ્યુ ટોળું પણ તેમાં બળે છે તે વેળા તેમનાં હર્ષન થઈ રહે. કોકર અંસારીના દરિયાગંજને જોડેલો હમેશાં પરદેશીઓથી ભરેલો રહે છે.

અમેરીકન પત્ર પત્રીનીની રમુજ કથા

એક અમેરીકનને મહાત્માજી સાથે ઇટરવ્યુ મેળવવાની

વેતાની અભિલાષા જેવી ચાલાકીથી સંતોષી તેનો હાથસે આપતાં "હીંદુસ્તાન ટાઇમ્સ" પત્ર દર્શાવે છે કે એક અમેરીકન અંપતિ દરિયાગંજના જોડલા ઉપર પ્રાર્થનાનો સમય થયો ત્યાં સુધી યોગી રમ્મ હનુ. કારણ કે મહાત્માજીના હર્ષનનો દેહાવો તેમને મળ્યો. નવાર પ્રાર્થનાનો સમય થયો ત્યારે મહાત્માજી જે રમ્મો બેસે છે તે રમ્મો બેવાનો માર્ગ શોધી કાઢવાના કાર્યમાં પતિ રોકાયા. પ્રાર્થના પુરી થઈ કે આ પતિ પતિને તેને કોઈ મહાત્માજી પાસે જતા રોકે તે પહેલાં એક સાંકડા રસ્તેથી ચાલવા જાગ્યા. મહાત્માજી નીચે બેઠેલા હતા, તેમની આસપાસ બેઠેલાઓ ડોળા વગરોને ગોમ રહ્યા અને તેઓ તેમને કંઈ પુછવા જાય તે પહેલાં તે આ લાખ અમેરીકન મહાત્માજી પાસે પહોંચ્યા અને તેમને અડધથી પુછ્યું 'મહાત્માજી, આ મારા પતિને મળો, આ દુનીયામાં તેઓ તમારા મોટામાં મોટાં પ્રસંજક છે. તેઓ તમને બેવા અને તમારી સાથે વાતચિત કરવા તરફ રહ્યા હતા.' મહાત્માજીએ પેલા અમેરીકનની સ્ત્રીને નમન કર્યું. બન્ને બન્ને વાતચિત કરવા નીચે બેઠાં અને ધીરા અવાજે પેલાએ કહ્યું 'હું એમનો પતિ યાદ છું.' આસપાસ બેઠેલાઓ આ મુજબ પેલા અમેરીકનની મહાત્માજી સાથે યોગ્ય કરાવાની રીત વિશે આનંદથી જોમ રહ્યા.

"મહાત્માને છાજતી રહાઇલ"

નંબર એક દરિયાગંજ આમજ અનેક અમેરીકન વર્તમાન પત્રકારો મધ્યમાખીનાં રોજોની માફક હર્ષા કરે છે. કેટલાકે સમાચાર મેળવવા માટે આજો દિવસ ત્યાં બેસી રહે છે. મહાત્માજીનાં જોવા એક જગરા પ્રસંજક અમેરીકન તેઓ પુટલા લારથી સામેજ રહે છે. તેઓ સર્વ કંઈક નવા સમાચાર મેળવવાનીજ શોધમાં હોય છે. કેટલાકે અનેક સમાજોનું લીસ્ટ મહાત્માજી પાસેથી જવાબ મેળવવા તેવાર કરે છે. કેટલીક વાર તે સવાલો પણ રમુજ હોય છે. એક અમેરીકન નોંવપાન વર્તમાન પત્રકાર અનેક મુશ્કેલી પાદ મહાત્માજી પાસે આવી સકયા. તેમણે મહાત્માજીને કેટલાક સવાલો પુછ્યા તેનાં જવાબમાં તેને લોકો વાળુજ થઈ જાય એવા સમાચાર ન અજાયા એટલે તેણે કહ્યું 'મહાત્માજી, તમારા સવાલોનાં જવાબ તો મને મળ્યા છે પરંતુ અમેરીકન વાંચનારાઓને તમારી મહાત્માને છાજતી રહાઇલમાં કંઈ ખાસ તેઓ વાળુજ થાય એવી વાત જણાવોની!'

દશ લાખ ડોલર લેા અને અમેરીકા આવો

એક અમેરીકન સેપકે મને વાત કહી કે કે અમેરીકનની મુસાફરીએ આવવાની મેં તેમની સામે હરખાસ્ત રમુ કરી. મહાત્માજીએ દર્શાવ્યું કે મને નવારે એમ જામશે કે મારા અમેરીકા આવવાથી મારા મુલકને જાવ યાજ એમ છે ત્યારે હું ત્યાં આવીશ. અધીરા બનેલા પેલા અમેરીકન લેખકે પુછ્યું કે આપને અમેરીકામાંથી દશ લાખ ડોલર આવવાની વ્યવસ્થા કરવામાં આવે તો આપ અમેરીકાની મુસાફરીએ આવો ખરા? આ સવાલનાં જવાબથી પેલા અમેરીકનને એ વિદીત થયું કે જમનમાં એક એવો પ્રશ્ન આજો પડેલો છે કે ને દશ લાખ ડોલરને પણ બેદરકારીથી ઢસીને ઠોકરે ઠકાવે છે!

પહેલા વર્ગ વિરુદ્ધ ત્રીજો વર્ગ

અમદાવાદમાં એક અત્યંત રમુજ જતાવ મન્યો હતો. મહાત્માજી અમદાવાદથી ટ્રેનમાં જનાર હતા. એક અમેરીકન વર્તમાન પત્રકારે પણ તેજ ટ્રેનમાં જવાને ધરાદો રાખ્યો. મહાત્માજી રોકેને આવી પહોંચે તે પહેલાં તે રોકેને આવી પહોંચ્યા. મહાત્માજી નવારે રોકેનમાં હામલ થયા ત્યારે

તેમના અનુયાયીનું જે ટાણું સાથે હતું તેમાં તે હાખલ થઈ ગયા. એક ત્રીજા વર્ગનો હુમલો જેમાં એણી બીડ દેખાતી હતી ત્યાં મહાત્માજી અને તેના મિત્રો આવીને ઉભા. તેમનું સામાન તે હુમલામાં ગોળવારું અને કાકડાની મેડક ઉપર મહાત્માજી બેઠા. પેલા અમેરીકન એકાએક ટોળામાંથી પસાર થઈ ત્યાં મહાત્માજી પોતાના ખોત્રા સાથે વાત કરતા હતા ત્યાં બારી આગળ આવી લામ્બા, અને તેણે કહ્યું 'મહાત્માજી, આ બારે ગઈની જાંદર આ હુમલામાં આપ કચરાઈ રહેલા છે. મારી પાસે પહેલા વર્ગનું સલુન છે. તે હું આપની સેવામાં રજુ કરું છું. આપને માટે ત્યાં અવરજા કરી આપવામાં અને અલંત આનંદ થશે. મહાત્માજીએ દસીને દર્શાવ્યું કે 'સલુનમાં મુસાફરી કરવાં જે હું સુખ મેળવી શકતો હોઉં તો મારા દેહપંથુઓ અને સલુનો આપી શકે છે.'

અલ્લાહાબાદમાં બનેલા આ બનાવ વિશે દોહરતાન ટાઇમ્સના ખબરપત્રીએ એજ અમેરીકનને પુછતાં તેણે દર્શાવ્યું કે પંડિત જ્વાહરલાલ નેહરુ અને મહાદેવ દેસાઇએ મારી મદાન મેળવનાને કેવી રીતે હાંધીવાળા તે હું જણાવું અને ખબર પડી હતી કે મહાત્માજી રાવની માડીમાં ઉપડનાર છે એટલે હું રોકેને ગયો અને એક ફર્ટ' ક્લાસ સલુન રીઝર્વ કરાવ્યું. જે એ કમ્પ્યુ હતું કે ટ્રેનમાં અલંત બીડ થશે અને મહાત્માજીને જે હું ફર્ટ' ક્લાસ સલુન આપીશ તો દોહરી સુધી તેમની સાથે મુસાફરી કરવાનો અલગબ લાભ અને મળશે અને હું તેમની સાથે જાંબી વાનગિયત કરી શકીશ. મેં આપે મહાત્માજીને ત્રીજા વર્ગમાં જોયા બારે તો અને ખાતરી થઈ કે મારી મામણી તેઓ કબુલ કરવાનાજ. પરંતુ જ્વાહરલાલ અને બીજાઓએ મારી અરજને કચી કઢાડી તેથી સર્વે ખાના ખરાબી થઈ ગઈ!

હોંદના બાવિ વિષે સર કુર્મા રો

હોંદી મરકારના એજન્ટ સર કુર્મા રોડી જેઓ લમગમ એક અલ્લાહીયા માટે કેપ્ટાઇનથી જીલ્લાનીસર્ગર્જ આગ્યા હતા. તેઓ તેજ દિવસે એટલે તા. ૮ મા અગ્રિસે પ્રીટોરીયા ગયા હતા. ટ્રાંસવાલ પ્રુન્ડીઅન પ્રેમિસની પ્રીટોરીયા ધાંચ તરફથી રહાર પીકચર પેલેસમાં તેમને આવકાર આપવાનો એક મેળાવડો થયો. ડા. ઇ. કેમિસના સેક્રેટરી શ્રી. મેડ તથા થી. પ્રામજી દેસાઇ પણ તેમની સાથે પ્રીટોરીયા ગયા હતા. કેટલાક ભણીતા યુરોપીયનોએ પણ તે વેળા હાજરી આપી હતી. જેમાં કેળવણી ખાતાના ડીરેક્ટર ડોક્ટર જેન. એમ. કુમન-હાઉટ, કરનલ એચ. મેન્ટસ, શ્રી. હી. બીબર, શ્રી. પોડલાશુક વીઝેર હતા. ધાંચ કેમિસના પ્રમુખ શ્રી. રોબ અદમ્સે સર કુર્મા રોડીને સત્કાર કર્યો હતો. સર કુર્મારૂં પ્રીટોરીયા જવાનું ખાસ પ્રયોજન એજીમાટીક અક્કર માટે જે ખાસ નરા ધારાઓ કાઉંસીલે નહાર પાડ્યા હતા તે વિષે ત્યાંની કેમિસ સાથે ગસ-લત સલાવવા માટે હતું. યુરોપીયન બોલનારાઓએ હોંદી-ઓના સ્ટેન્ડોના ટેબેલ સંજ્ઞાથી સંકિતજામતી હોવી બોધી તે વિષે ખાસ ભાર મુક્યો હતો. શ્રી. પ્રામજીએ દર્શાવ્યું હતું કે આ ધારાઓ કાઉં પ્રુન્ડીઅર ભતીઓ હોય તેમનેજ માટે હોઇ શકે. બોરેજનના સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટે એક નાનકડો ઝાર બનાવવામાં આગ્યો છે. હોંદીબાઇઓને આ ધારાઓ હેઠળ એનેક અપમાનો અને દુઃખો વેઠવાં પડશે. આવી બનના ધારાઓ દાઉન કાઉંસીલ પાસે રદ કરાવી નાખવા શ્રી. દેસાઇએ સર

કુર્માને પોતાની લાગણ વાપરવા ભારપૂર્વક આમદ કર્યો હતો. શ્રી. મેડે આવા ધારાઓ જે કાઉંસીલ પસાર કરી બંધ તો તેની સામે થવા સર્વે આમદ્યોને આમદ કર્યો હતો.

સર કુર્મારૂં આપણુ

સર કુર્મા બોલવા ઉભા થયા બારે તેમને તાળીઓના અવાજથી વધારી લેવામાં આગ્યા હતા. તેમણે દર્શાવ્યું કે હોંદમાં આમ તેમ અનેક કાળા વાદ્યો મદી આવેલાં છે તે છતાં હોંદમાં એવા બનાવો બની રહેલા છે કે હોંદને હોંદનીઅન સ્ટેટસ આપ્યા સિવાય બીજો કશો માર્ગ રહ્યોજ નથી. તેમણે દર્શાવ્યું કે વિલામતે હોંદને સંસ્કૃતિ અને સાહિત્યના વિષયમાં ધણું આપ્યું છે. અને હોંદ પોતાનાજ પગ ઉપર એક દિવસ ઉજી રહેશે એવી આશા બરર રાખી શકાય. સર કુર્માએ હોંદના વોઇસરાય લોર્ડ' ઇરવીનના વખાણ કરી દર્શાવ્યું કે હોંદના કટોકટીના સમયે તેમણે હાંધીમાં હાંધી મુસદ્દીગીરી બતાવી છે. અને હવે જે વિષે કચી અંકાજ નથી કે નજીકના ભવિષ્યમાં—કદાચ લોર્ડાજ માસની અંદર હોંદ સ્વરાજ્ય બોમવરૂં બનશે. હોંદની પાશ્વિમ ઉપર કલા અંકુશ રાખવામાં આવે તે વાતમાં હું માનનારો નથી. સીટીક રાજ્યદારીએને અંકુશ અને ગેરંટી એમણે છે બનેમાં હું એક પાકવા છત્તું છું કેટલાક મુદ્દાઓ દેશ પ્રત્યેના કરજની જોખમદારીઓ આ કરવાની ના પાડેલી છે તે દાખલાઓ જેતાં વિલામત જે એ વિષયમાં ગેરંટી માટે તો તેમાં કશું આશયે પામવા જેવું નથી. ઇંગ્લંડ જે કામ પણ અલની ગેરંટી એ વિષયમાં સામગ્રી હોય તો કામ પણ ન્યાયી હોઈ તે માટે વધી ઉઠાવી શકે નહિ. સા. આફ્રિકાના હોંદી-ઓના પ્રશ્ન વિશે બોલતાં તેમણે હોંદીઓ પ્રત્યે ન્યાયી વલણ લેવાની યુરોપીયનોને અરજ ગુજારી હતી. પ્રીટોરીયાના એજી-માટીક અક્કરના ધારા વિષે બોલતાં જણાવ્યું કે અમારે અહીંની ટાઉન કાઉંસીલને હું મળીશ અને તમારા પક્ષ ન્યાયી છે એ બતાવી શકીશ બારે હું આશા રાખું છું કે કાઉંસીલ તમને બરર ન્યાય આપશેજ. તેઓ અન્યાય કરવા નથી ઇચ્છતા એ હું જણું છું એ વિષયમાં મારાથી બનતી મદદ હું તમને આપીશ. બાદ આ પાણી બધ મેળાવડો વિમળન થયો હતો.

હોંદની લડતને મદદ

પ્રીટોરીયાના હોંદીબાઇઓએ હોંદની લડત માટે શાળા કરી પાઉડ ૫૦-૦-૦ ની એક મેસર્સ. ગોદી એન્ડ પ્રાપ્તિ મારફતે અમારા ઉપર મોકલી આપી છે. જેનું નામગાર લીસ્ટ નીચે મુજબ છે. મેસર્સ. ગોદી એન્ડ પ્રાપ્તિ પાઉડ ૬-૬-૦, સીતા ૭૫૦ ૬-૬-૦, પેમા લાલા ૫-૫-૦, પરજી કચીર ૫-૫-૦, ગોવન લાલા ૨-૧૦-૦, ૭૭. કાલા એન્ડ કો. ૨-૨-૦, નારજી પરામ ૧-૧-૦, પરજી કાટ જોન્ડ કો. ૧-૧-૦, કામજી જલ્લ ૧-૧-૦, સીયા કારા ૧-૧-૦, મનેશન ૧-૧-૦, વી. વી. આર. નામક ૧-૧-૦, વી. કેશવજી એન્ડ સન્સ ૧-૧-૦, એમ કેશવજી એન્ડ કો. ૧-૧-૦, બાના રહર ૧-૧-૦, વલ્લભ મકન ૧-૧-૦, અમદુલ આદમ ૧-૦-૦, જેમી પ્રબો ૫૦-૬, સોયા બાના ૧૦-૬, નીલા નાના ૧૦-૬, પેમા મોરાર જેન્ડ સન્સ ૧૦-૬, કે. એમ. ડોકેશટ ૧૦-૬, કમન કાલા ૧૦-૬, રવજી હાંસિજી ૧૦-૬, પરામ પેમા ૭-૬, રવનજી નારજી ૫-૭, મોસાઇ હરી ૫-૬, વી. એસ. ચટ્ટી ૫-૭, વસન પેમા ૨-૬, પ્રમાણ્ય મોદમદ ૨-૬, વી. એન. ચટ્ટી ૨-૬, એસ. આર. ચટ્ટી ૨-૬, મંગા પરજી ૧-૭, કુધીયા પરજી ૧-૭, જે. ડી પ્રમ-પતિ ૫-૬-૦. કુશ ખા. ૫૦-૦-૦.

ઉપલી રકમ અમારી બનતી હાજરી અમે દેશ રવાના કરશું.

“હરદ્વિગ પાછળ હટે છે”

‘હિન્દુસ્થન ઓપિનિયન’ ને મદદ

‘આનંદપ્રકાશ’ જન તા. ૧લી માર્ચના અંકમાં ટ્રાંસવાજના એકીવાદીક ટેન્ચર ખીલ વિષે નીચે પ્રમાણે લખે છે:—

હૈદરાબાદમાં જ્યારે આઝાદીની ચળવળ જોવામાં આવી ત્યારે, અને જનતા તેમાં તનમદ અને મર્દ દોષ, ત્યારે આ-ક્રિયામાં વસતા આપણા માનસને દાકી કદાકયા માટે રચવામાં આવેલાં કવિતરો શ્રી ના જનમ, તે જનતાની બેચેન સંજાળ રાખવા માટે, અને વારંવાર ચેતવણીના અવાજ ઉઠાવતા રહ્યા હતા; અને હ. આક્રિયામાં વસતા આપણા દોહીઓ, મર કુમાં રેડી અને દોહી સરકારના પ્રમતોથી મુની-મન સરકારને વડે પ્રધાન મી. હરદ્વિગ, દોહીઓના હથ હુદનારાં ‘લેન્ડ ટેન્ચર ખીલ’ ને પાછું ખેંચી લેવા તત્પર થયે છે. તે અણીને અમને અત્યંત આનંદ થયે છે. કેપ-ટાઉનના કરારે એકાદ વર્ષમાં પુરા મના દોવાથી, રેવરંડ એન્ડરસે, ઉપરનાં વિધાનક ખીલને તેટલો વખત મુલતી રાખવાની મુમના કરી હતી. અને આજે ઉકત ખીલ પાછું લેવા છતાં, એક વરસ પછી હરદ્વિગની સરકાર ને કંઈ નવા આજ્ઞાઓ કરે, તે તેમાં અન્યથા થવા જોઈએ બહુ યોગ્ય મનાશે. અને તેમ પણ આજે તે દોહીઓને મનમતી ફતેહ મળી છે, અને તેમાં આપણે રીતે દોહી આઝાદીની ભડે પણ મજબૂત કોમતી થાશે આપણે છે. એમ અને માનીએ છીએ. આપણે જાણીએ છીએ તેમ આક્રિયામાં વસતા દોહીઓ જીવનોક પ્રમાણે કરતા હતા. છતાં દોહી સરકારનું વલણ તે ‘મોઠળગામતી મતિ’ જેવું જ હતું; અને સ્વરાજ્ય લેવાવર્તા સંસ્થાનની ડોળા કહાવતી સરકાર રદામે તે બહુ ચેતુ કરી જતી નહિ; પણ દોહી પ્રજાની સ્વતંત્રતા અને સમાનતાની મગજ જોડને સરકારના પગમાં જોર આવ્યું; અને સારા ચે બારતવર્ષમાં પ્રમદેલી સ્વાધીનતાની જ્યોતિ જોડને હરદ્વિગની સરકાર અમકી મહા! આજે દોહીઓ પ્રત્યે અમ બરેલો અન્યાય ચલાવવા જતાં, કાલે સ્વતંત્ર દોહને હાથે બહુ શોષતું પડશે, એવી તેને ધારતી માગી. અને આઠી પરિવર્તન તાજા જનુવર્ષથી પણ ચોસક કરોડ બાહુ ધરાવતાં દોહ સાથે આપણે નહિ પણ સીધા ચાલવામાં માલ છે, એમ તે સમજી મહા! મુનીમન સરકારનો પ્રધાન ડો. મહાન, દોહીઓના હરદ્વિગ વિરોધીઓને મોટો ખાંધો છે; અને દોહ ચોતાની ભડતમાં મુમવાહુ દોષ, ત્યારે બહુ મ રાંધી બાકી નાંખવાની તેની અને તેની પાઠીની ઉમેદ હતી; પણ બહિષ્કારનાં કાતીજ અમે જોમ ખીલને નમાવ્યું, તેમ દોહી ભડતની પ્રમંડતા જોડને હ. આક્રિયા પણ બહુ મહા મહા અને ‘મવ કોનુ હોત ન પ્રોતિ’, માલે નાચે દોહી બપથી પ્રેમ ઉદભવતાં, હરદ્વિગ સરકારે આપણા બંધુઓનાં હથ હુદનારાં ‘લેન્ડ ટેન્ચર ખીલ’ ને પાછું ખેંચી લીધું! હવે કેપટાઉનના કરાર પુરા થવા પછી પણ આજે અન્યાયી અને જુદી કાયદો ધારા એવો સંજર નથી; પણ ને હાલની ભડતમાં આપણે નખાણ પડવા કે ‘પીછે હઠ’ કરી, તે આપણે ક્યાંવત રહેવાના નથી. એ વાત પણ નહીં છે! દક્ષિણ આફ્રિકામાં, પૂર્વ આફ્રિકામાં કે દુનીયાનાં કાંઈ બી આગમર, ને આપણે સંપૂર્ણ સમાનતા રહેવા મુમના દોષજે તો, આઝાદીની ભડતને આપણે મમે તે બોગે પાર ઉતારવી જોઈએ.

જોદાનીસખર્ગનાં નીચેના ભાષણો તરફથી “હિન્દુસ્થન ઓપિ-નિયન” ને નીચે મુજબ મદદ મળી છે ને અને સાબાર રવી-કારીએ છીએ.

એસર્સ. પટેલ એન્ડ સન પાદ્ર ૫-૫-૦, પ્રેમાભાઈ માધવ-ભાઈ ૨-૨-૦, માવજીભાઈ પ્રેમજી ૫-૫-૦, રામાભાઈ હરખાભાઈ ૧-૧-૦, પાટીશર ટ્રેડીંગ કંપની ૨-૨-૦, એન. પી. પટેલની કંપની ૫-૫-૦, એમ. એલ. પટેલની કંપની ૫-૫-૦, એલ. જે. પટેલની કંપની ૫-૫-૦, એ. એમ. પટેલની કંપની ૧-૧-૦, પ્રામજી જમાભાઈ કંપની (રૂડીપુટ) ૨-૨-૦, એલ. સી. સી. ૨-૨-૦, અમત પ્રધર્સ ૨-૨-૦. કાનજીભાઈ ભવાન-ભાઈ (હુડવાડા) ૧-૧-૦, ચોર્વાદભાઈ પ્રેમજી ૧-૧-૦, વસનજી કાલાભાઈ ૧-૧-૦, પ્રજાભાઈ કસનજી ૧-૧-૦, જીનાભાઈ હીરાભાઈ ૧-૧-૦, પરબુભાઈ ભગભાઈ ૧-૧-૦, હરીભાઈ નાનાભાઈ બામણી ૧-૧-૦, ચૌવીદભાઈ કાળાભાઈ બામણી ૧-૦-૬, હીરાભાઈ દુલ્લભભાઈ બામણી ૫-૫, પરબુભાઈ હરી-ભાઈ ૧-૧-૦, જુલાભાઈ ભાલભાઈ ૧-૧-૦, ધનાભાઈ મુળજી ૧-૧-૦, અમાદભાઈ માવજી ૧-૧-૦, પ્રેમાભાઈ પરબુ-ભાઈ ૧-૧-૦, ચોર્વાદ ભાઈસ (હરથે રનજી પ્રજાભાઈ) ૧-૧-૦, ભવાનભાઈ કેકાભાઈ ૧-૧-૦, કલ્યાણભાઈ મંજા-ભાઈ ૧-૧-૦, નાયુભાઈ હરીભાઈ સીંગલ ૧-૦-૬, કલ્યાણ-ભાઈ હીરાભાઈ સીંગલ ૧-૦-૬, રોમાભાઈ જુલાભાઈ સીંગલ ૧-૦-૬, નાયુભાઈ મોરારભાઈ સીંગલ ૧-૦-૬, માવજીભાઈ અમાદભાઈ સીંગલ ૫-૫, રામાભાઈ નાથાભાઈ સીંગલ ૧-૦-૬, હીરાભાઈ ભગભાઈ સીંગલ ૫-૫, હરીભાઈ નાથાભાઈ ૧-૦-૬, જુલાભાઈ જીવજી સમથાજી ૧-૦-૬, લાલાભાઈ પ્રેમાભાઈ વાંકાનેર ૧-૦-૬, જરાભાઈ જીભાભાઈ વાંકાનેર ૫-૫, રામા-ભાઈ પ્રજીરા વાંકાનેર ૫-૫, માધવભાઈ લાલાની વીથી ૧-૫-૦, ચૌવીદભાઈ કાળાની વીથી ૧-૦-૬, માધવભાઈ મોરાર દીમસ ૧-૦-૬, નાનાભાઈ હીરાભાઈ ચૌરી ૧-૦-૬, જીનાભાઈ જીવજી પર્સી ૧-૦-૬, રજીવેદભાઈ જીવજી વરાક ૫-૫, બીમજી પ્રાગજી ૫-૫, હીરાભાઈ માધવભાઈ ૫-૫, કુલે પા. ૬૪-૧૫-૬.

ધોલકી મંડળ તરફથી મદદ

જોદાનીસખર્ગ ધોલકી મંડળ તરફથી ધ. એ. પતને વીસ ગીની મદદ તરીકે આપવાનો હાલ મંડળે કાર્ય છે. ને મંડળની આપતા માસમાં મળનારી ચીઠીજ થવા બાદ આપવામાં આવશે એમ મંડળના સેક્રટરી તરફથી જાણવામાં આવ્યું છે.

સુધારો

હરદ લંડનથી મી. કે. એમ. લાલ અમને દર્શાવે છે કે તેમણે ધ. એ. ને પાંચ ગીની ભેટ તરીકે થી. પ્રામજી દેસાઈને આપી હતી, તે હરદ લંડન હોઈ સોસાયટી ખારફતે આપવામાં નથી આવી.

[અમે થી. કે. એમ. લાલ તરફથી મળેલી પાંચ ગીની હોઈ સોસાયટી સાથે ભેગવીને જાણવી હતી તે અમારી જાન થયેલી છે. જેથી ઉપલો મુલાકા કરીએ છીએ.—બ. ધ. એ.]

લોરેન્કો મારકવીસમાં હીંદી ઉતારાએને અમલડતા અને તેનો નિર્ણય

હવેરોક્ત સ્થાને અપરીચય પ્રવાસીને માટે ઘણીજ અડચણો આવી પડે છે તે સાંભળી છે તેમજ પ્રત્યક્ષ અનુભવી છે. અને પ્રાસંગિક તેમજ સેવાથી સાબીત થાય છે કે તે રાજ્યની બાધાથી અજ્ઞાત હોવાને કારણેજ નવીન પ્રવાસીને મૈત્ર દારજી કરવું પડે છે. વધારામાં લાંબા સરકારી કાર્યો અન્ય કોઈ પણ જાંના જણીતા સાચુસ સિવાય ચાર પડી શકતાં નથી. હારે લાંબા જણીતા સાચુસ તરીકે—રામજીભાઈ કાળીદાસ—લાંબા પુરેપુરા અનુભવી મહત્ત્વ છે. અને હુંક મુદત સરમાન એમના પર લાંબા રેવા પ્રત્યેની રીકાએ પ્રમથ કરવા માં આવી હતી પરંતુ રીકા કરનારે અપુર્ણ વિચારને લીધે છુલ્લાપ વાપરી છે. અને જેને કારણે તેમણે ઉપરિશ્લેષ થયેલા પ્રશ્નોને જવાબ ન આપ્યો.

અપરીચય—પ્રવાસી એ કાન્દની બાપ્પા આપતાં મારે કહેવું જોઈએ કે—જે માણસ લાંબા કોષ્ટ પણ દોઢીભાઈથી અભણ હોય અને પ્રથમજ તે જગ્યાએ આગમન હોય તે—અપરીચય પ્રવાસી તરીકે લેખી શકાય. એવા પ્રવાસીને પ્રથમ અને મુખ્ય સહાય રામજીભાઈ કાળીદાસ તરફથીજ મળી શકે છે એમ કહેવામાં અતીકરોક્તિ ન કરેવાય.

પ્રસ્તુત વ્યક્તિને પાંતી સર્વે પદ્ધતીઓની પુરેપુરી માહિતી છે. અવધાઈ પર્યંત એમણે સુદૃઢ પ્રેરણાથી મજા પારા દોઢી-બાઈઓની આવી પડતી મુશીબતો દુર કરી છે.

એક પ્રવાસી.

બારડોલીની દિવરત

(ગયા અંકથી માણ)

“પણ મહાનો વખત આવે તો તમે તો ડોસા છે, હરી જવાના કેમ!”

“રશે થું! મામ મધું દિવરત કરીને આવું, પણ હું તો એકલો વાડીમાં પડી રહ્યો હતો, બીધા વખર. માઈ ડોસાનું થું છું જી જવાના હતા! ને મારો હોત તો માર પણ ખવાતે. અહિંસાનો ધર્મ લીધો એટલે બધું મહેવાનું.”

મનમાં ને મનમાં હું ડોસાને અભિનંદન આપતો હતો અને કહેતો હતો: “ડોસા! ‘શુર દુખા દે જામ દુખાર’ તમે વાજબી આપા હતા. તમને ગાવાનો શુક છે. તમને, પર-બાર છોડીને અહીં આવેલાં બહાદુર નરતારીઓને અને બાળકોને શુદ્ધ ગાવાનો શુક છે.”

“શુર દુખા દે જામ દુખાર

શુર દુખા દે જામ.”

ગાઓ ને ત્રુકાવો જામમાં. આ શર કરેલા જામનો જાન તમેજ. બારડોલીના બહાદુર બેટોનોજ આજીશો!!

૩

પેલા મજા ડોસામાંથી એક ડોસાએ પુછ્યું: “કેમ બાઈ, હરી વાર આવવાના કે?”

મેં કહ્યું: “કોણ જાણે વળે ભગવાન મોકલે તારે આવીશું.”

ડોસાએ હેલ આથી કહ્યું: “જોજો, હવે આવો તારે અમારા મહેમાન થાશે. અમારા દિવરતી માંડવાના.” એક માંડવા સામે અંબળી બતાવી તેણે કહ્યું: “પેલો અમારા મહેલ,”

ડોસો કહેતો હતો ને ખુશ થતો હતો. ‘મહેલ’ કાન્દ બેઠેલાં તેનો મર્મ ને વિનોદ સ્પષ્ટ હતો.

મેં કહ્યું: “ભાભા! તારે હવે મીઠા વાર તમારા મહેમાન થઈશું. હવે ને શેઠલા તમારે લાંબી થી.”

ડોસાએ કહ્યું: “અહીં જામમાં જે મળશે તે ખવડાવીશું, પણ તમે તો અમારા, એટલે અમારા માંડવામાં જ ઉતરજો ને અહીંજ રાત રહેજો.”

મનને શરૂ, હરી વાર આ લેતાજ. પ્રેમાળ છુટા બહાર-વહિયાની મહેમાનમતિ આપવાનું બાગ્ય મળે તો કેવું સારું!

માંડવાનાં છોકરાં

કુરેલાના માંડવાનાં છોકરાં અમારી આસપાસ વિટળાઈ વળ્યાં. મકમકતી અંખોવાળાં, બરાવદાર કરીરવાળાં, ને તમતમતાં ચાલવાળાં

અમે પુછ્યું: “કેમ, બધાવા જાઓ છો કે?”

“બધાવા ક્યાં જવાનું. નિકાળ તો જો પેલા સુપામાં રહી, એ ખાલી પડી.” છોકરાં ખુશખુશથી બેઠતા હતાં.

હરી વાર પુછ્યું: “અહીંથી શું બહો છો?”

છોકરાં વિચાર કરતાં હતાં એટલામાં કોઈ કહેતું માર્યું: “બધું બાજુતર અહીંનાંજ છે ને? સ્વરાજ્ય મારે દિવરત કરવી, માંડવામાં રહેવું, એજ મોટું ભજુતર છે ને?”

મારા મનમાં વિચાર આવ્યો: થું છોકરાંઓ છવનની ભાગી નિકાળમાં નથી? દેશપ્રીતિનું, દિવરતનું, સ્વાતંત્ર્યનું શિશુજી આથી બીજા કશું વિદ્યાપીઠ આપી શકે તેમ છે! અને બાળકોએ તો તે દિવસે જ સ્વાતંત્ર્ય મેળવી લીધું છે કે ને દિવસે તેઓ સુખ કોડી કુરેલ આવ્યાં.

છોકરાંઓને અમે એક બે બેઠો ભવરાળાં. તેમણે તે દોકથી ભાયાં. તેમને ફેરો લીધા ને અમે સવાના થયાં.

ધન્ય ધન્ય તે ખાતા!

સાંજ થવાને હજી થોડી વાર હતી. નાની સરખી સળા માં આંખો ને પુરો આવ્યાં હતાં. મહેનોનાં ટાળાંમાં એક ટાંચીમાં મેઠાં હતાં. એક ભાખીએ જોળખાણ કરાવ્યું:

“જુઓ, જો પેલાં ટાંચીમાં વિઠ્ઠલભાઈનાં માટુશી. પેલા વિઠ્ઠલભાઈ, બજુરાં કાપતાં બજુરી પડવાથી બોમ શપ પડ્યા હતા તે.”

વાર આવ્યું: “વતંમાનપત્રોમાં વચ્ચું હતું, કોઈ વિઠ્ઠલ-ભાઈ સ્વરાજ્ય કારણે શહીદ થયા.”

માટુશીની સામે મેં જોયું. પોતાના વદલા જુવાનજોષ પુત્રને જાણે હરી હરીને આંખ આગળ કરતાં હોય અને તેને નિકાળાને હરી હરીને આઆસન અને દિમ્મત લેતાં હોય તેવી પ્રેમાળ અને રડ રેખાઓ માણના મોં ઉપર દેખાઈ. અંતર મહમદિત થઈ ગયું. મનમાં શરૂ કે બહતમાં પોતાના પુત્રને જોઈને બેઠેલી માતાઓ પણ છે. હજી દિમ્મતથી લડત બહતી ને પાછળ ને હઠતી માતા પણ છે. માછ પિટિક માંથી દિવરત કરીને આંખમાં હતાં. હીકરો તો બેઠેલાં હતાં ને પરબાર અને વાડીવજી જોઈને આંખમાં હતાં. બહતમાં સર્વસ્વ દોષીને આંખમાં કહેવાય ને!

માઈ અંતર માછને વારંવાર નમતું હતું. આંખમાં આવતાં અસિ હું પ્રયત્નથી ખાળી રહ્યો હતો. મને થયું, “ધન્ય ભાગ્ય મારા કે હું બારડોલી જોવા નીકળ્યો. આહું તીર્થધામ ક્યાંથી મળત?”

કોણે કહ્યું: “જાણો છો, વિઠ્ઠલભાઈ થયા ને પછી આઠ દિવસે બાપુજી માછ પાસે બરખરે આવ્યા. માછએ મરને તોરણો લાંબી બાપુજીને આવકાર આપ્યો હતો. માછએ કહેલું: “બાપુ જેવા મહાત્મા મારે લાંબા આવે તારે શોક શેનો? વિઠ્ઠલને તો મેં દેશને આપી દીધો હતો. હવે એનો અરસો શો?”

માછ! મારાં ને સાદામ દિવરત વંદન છે. (અધુરું)

P. O. Box 191. Phone 3003.
પ્રિટોરિયામાં જુનામાં જુના મારકેટ સ્મિથ ટોની પેટી.
Smith & Bronkhorst
 (હાલના મારકેટ માર્કેટ ચાલસ્ટ્રા ડામલીની ૪૭૫માં અવનર)
માલ જલદી વેચી નાખવા મોકલી આપો.
MARKET OFFICE
 Market Building, Market Square, PRETORIA.
 પ્રિટોરિયામાં જુનામાં જુના મારકેટ ઓફિસ.

શક્તિની સર્વાન્તર દવા શુદ્ધ સ્વદેશી
મહામંદરી ગાળીઆ
 આ ગાળીઆનાં સેવનથી અલ્પ વીકાર, માથાનો દુખાવો, સારી, કોષ્ટતા, કમળેરી, મગજની નબળાઈ, સુરલી નીવેરે સારીની પાવમાલી કરનારાં ફરેક ફરેક તરતજ નાખુદ થઈ સારી સંસ્કૃત બને છે.
 ડૉ. ગાળી ૪૦ ની ડબી ૧ નો રૂ. ૧.
 રાજ્યવેદ નારાયણજી દેસાવજી
 દેવ ઓફિસ: નમનગર (હાડીઆવાડ) ઇન્ડિયા.
 આફ્રિકાનાં એજન્ટ: કાર્મીસ એસસાયુ Stellionbongani & Co.

અમિતજ શક્તનો ખતનો?
"મહાંત" સ્વચ્છ પ્રમાણીક છે. ધોલકાના જેમ જે મહાંત એમ. ડી. એ. ની ના સુપ્રસિદ્ધ **સિદ્ધમંદરવજી ઓફિસ.**
 ગોલી ૧૦૦ (તોલા ૧)ની ડબીની નં. માન ૩ ૨-૮-૦ (શી. પ). સંપૂર્ણ ગાળીતી મરિ મંગાવો મહાંત કે પચેલી શાન આપનાર **"અસોસીએશન ડિસ્ટ્રીક્ટ મહાંત"** નામનું પુરવઠું મહાંત લખો:—વંદરાશાસ્ત્રી એમ. ડે. મહાંત, મ. ધોળકા. જી નમનગર, ગુજરાત પ્ર-ડીઆ.

જાહેર ખબર
 ના. ૧૫ ૪-૩૩ ના "કમીટી" ના નામથી **"હાંદી પેસેન્જરોને સુચના"** પાલા દેડળીક જેમાં મજબૂર પેસેન્જરો કાર સમજી કાઢીકારે કુ:ખનો કાળોકેર વરતાવવાની લીખીતવાર અરજ આપ્યાવું જણાવે છે આ અરજ એસોસીએશને સંબંધી મીટીંગ ભરી કરાવ પાસ કરીને જે રોજ તે બાબતમાં કામ કર્યા હોય તેની નકલો ડેલાગેશનની હાંદી એસોસીએશન કાપાદારે જાહેર કરશે. તેમજ મજબૂર કમીટીમાં ક્યા ક્યા મેમ્બર તથા કમીટી ક્યા ક્યાએ બેસાશે જી અને પરદુ:ખ બંજન તરીકે કમીટીએ બાલ્ટીન સુધીમાં ક્યા ક્યા પરમાર્ગી કાર્યો કર્યા છે તેની નોંધ પબ્લીકમાં મુકશે તે પબ્લીક તેમનો મોટો ઉપકાર મળશે. પણ તે આ સમગ્રી બાબતમાં તેમજ કાવત્રામાં હાંદી એસોસીએશનનો કે તેમના કાઈ દરુદી કે મેમ્બરોનો કયો દાવ ન હોય અને અપકુલની અંદર જેમણે ખીલકલ બાગ ન લીધો હોય બહુ મુખ્ય કાવત્રાબારે હોરી સંભાર કરી આવી તેમનાં નામ કાપામાં કે દેડળીકમાં સંડોળ્યા હોય તે તેમણે કાપાદારે તે મુખ્ય જાહેર કરી પોતાનો દાવ મારી દેવો કે નેથી મુખ્ય કાવત્રાબાર વિરુદ્ધ અગે. આગળ પગલાં ભરી શકીએ.

લી. રામજી કાલીકાશ.
 પી. એ. કો. કોલસ પદરા. કોલેન્ડો માહવીસ.

ઉત્તમ મીઠાઈ
 ખાસ પોરબંદર થીમા બનાવેલ અનેક પ્રકારની ઉત્તમ મીઠાઈ તથા સોલાપુરી મેવડો, સેવ, પોરબંદરી ગાંઠીઆ, ચોકખા તફીના તેલથી બનાવેલ મસાલેકાર તાજી ફેરી તથા લીખુના આમાર, પાપડ, મરમ મસાલો વિગેરે બધારે જાં દુમેજા તૈયાર મળે છે.

માલ સારો, ખાત્રીનો અને છીકાયને
 બહાર ગામના જોરડો પર પુરવું ખ્યાન દેવામાં આવે છે. જોકવાર મંગાવી ખાત્રી કરો અથવા જાને મુલાકાત રોજી જોઈર સાથે પતા મોકલવા મહેરબાની કરવી.

નારાયણ રેસ્ટોરન્ટ
Narayn Restaurant,
 Proprietor **M. B. NAIK,**
 P. O. Box 106. 186 Grey Street
 DURBAN, Natal.

ડેલાગેશનને ઉતરી સ્વદેશી યા ટ્રાંસવાલ જનાર
હાંદી પેસેન્જરોને ખુશ ખબર
 નીચેને સરનામે પત્ર લખી જણાવશે તે અમે તમને સ્વીમર તેમજ દરેક બપર લેવા આવશ્યુ અને રહેવા તથા ખાત્રી પીવાનો પ્રત્યક્ષ જાહેરવાર પાછળી ખરચે કરી આપશું.

હમીએશનને લખવું ફરેક મામકાજ સંતોષકારક રીતે કરી આપી સ્વીમર કપર ચડવાની તેમજ ઉતરવાની ફરેક સમયક અગતીની ભતી રેખરેખ નિચે કરીએ છીએ.

ફેમીલી વાળાઓએ જી આજ. ૬૨ ફેમી ૨૪૨૬૪ કરી અમેને વહેલા મોકલી દેવાં અને પાંચ સાત પૌડનો ખર્ચ કરી પોતાનો પેપાર બંધ કરી અમે આવવા જરૂર તથી તમારા ફેમીલીને સ્વીમર ઉપરથી ઉતારી જે સંચાય નેટો દેશથી આવેલા હશે તેજ સંચાય નેટો ટ્રાંસવાલ મોકલી આપવાની ફરેક સમયક કરી આપશું.

૨૫ વર્ષથી પ્રમાણીકપણે કામ કરી ફરેકને સંતોષ આપું છું અને ટ્રાંસવાલના હાંદી ખાઈઆમાં જાણીતો છું.

ધોળે કીવસે હુઠારાનો ધંપા કરી પસાયાની મિલકતેર જડળી જળ ખાનારા પાછળથી પરમાયનો કાવેર કરનારાઓએ યા. ૧૫-૪-૩૦ના કાસપાસના પેસેન્જરો ડેલાગેશનમાં તેના સગાને પર ઉતરતાં મેં તેનના પર કેસ કરી પકડાવવાની હકીકત ના. બ્રીકીશ કોન્સલને કરી કાપાદારે તેમજ દેડળીક પદેશ પ્રસિદ્ધ કરી. પણ જો કોઈ તે કુલ કરવાવાળા કાઢેમાંથી જ કેસની નકલ હાઈ કાપામાં જાહેર કરશે તે કુ પૌડ ૨૫, કંચિસ ફંડમાં આપીશ અને જો તે કોઈએ જુલાઈએ હાઈક હોય તે તેમણે યા. ૫૦ કરવા. પત્રજેવાર નિચેને સરનામે કરશે:

Ramjee Kalidas,
 P. O. Box 581,
 Indian Opinion Morija.

સાઉથ આફ્રિકામાં પ્રખ્યાત કેપોટનનો ૨૮ વર્ષનો વખણાયેલો

Parcel from
**KAPITANS
BALCONY
HOTEL**

DURBAN.

CORNER OF GREY & VICTORIA ST.
PHONE 1023

ફરમાયુ મીઠાઈ

મહં પછુ તહેવાર, જલસા, ટીપારી અને લગ્ન પ્રસંગે ઘણાજ આનંદ આપશે.

તાજાં લીંબુ અને કેરીનાં આચાર, પાપડ, ગરમ મસાલો તથા ખાસ પોરબંદર ધીની રેપે-રીયલ મીઠાઈ તેમજ અમારી બેકરીમાં બનેલા તમામ જાતના તાજાં કેકે હમેશાં તૈયાર મળશે.

માલ સારો અને ખાત્રી પુર્વક રેલવે પાર્સલથી રવાના કરવામાં આવશે. મંગાવી ખાત્રી કરો. એસકર સાથે પેસા મોકલવા મહેરબાની કરવી. સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે નહિ.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો.

લખો યા મળો:—

R. K. KAPITAN.

Telephone 3484

Tel. Add. "SURTEE"

Eastern Trading Co.
WHOLESALE FRUIT SUPPLIERS.
Box 730. Durban.
No. 1 Bananas 25s. Crate,
Pineapple No. 1 3s. dozen.
F.O.R. Durban, C.O.D.

નં. ૧ જાતાના રૂપ/ કેસ, પાર્સનાફલ નં. ૧. ૩/-
લગન. રેલવે જુડી (સી. એ. ડી.) લખો ઉપર
જરૂર મે. દરેક જાતનું તાજુ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ
સાથ પેસીંગ કરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રુટ અને વેજિટેબલ માટે કેપ્ટીના એડ્રેસ ઉપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી
કરો. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક જાતનું તાજુ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેસીંગ કરી સી
એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:—

P. O. Box 254

Durban.

31 Short St.

ગુજરાતી આયનો—અજનોની રેકૉર્ડ

ફક્ત અમારે ત્યાંજ મળશે

નંબર	રેકૉર્ડોનું નામ	અર્થ	નંબર	રેકૉર્ડોનું નામ	અર્થ
૩૧	પ્રાચીન મારના સમયેર વ્હાલો વીર ઠ	સંપ્રવાહ	૩૦૨	દરમાં ત્રી રીત સાથ	જડારાંકર
"	નહી જીવ કેઈ મળી	"	"	પવા હોરે મતી તેજ પ્યારી તાના	"
૧૫	નહીરે બાધુરે રાખા	ખાઈલાલ	૩૧૯	અમારી લાજ તમારે હાથમે નાય	જડારાંકર
"	હિરા માણિકને મારે શું કરું કે	"	"	સમ વાજ ની પ્રાણીયા	"
૩૪	બંદીવાલો આવજોરે અદારે દેશ	દિ'મત	૫૩૦	અરે કાઈ આવે પીવાને મનવો	પ્યારી જન
"	વહારે લાલા મોદન બંસીવાલો	"	"	પીયુ પાદેશને કહેને પ્રણામ હમારા	"
૬૦	મન બુધાવે મન લોકાવે	વસનજી	૫૩૧	અરે શું માનવો અબીમાન	પ્યારી જન
"	કેમલ કાપા કાં કરમાવે	"	"	સુંદર સામળીઆ નામ જાણીય નીત્ય લાજ	"
૧૫૭	સામળીઆ વ્હાલો આજે સપરશે કે દહાડો	વસનજી	૫૯૭	નાતોના સવાડા આમ વાવ છે... માણિકલાલ અને બાઈલાલ	"
"	હાથડા વ્હાલી મોરલી અમને દુખડાં દિપે ઉઘાડીદાડી	"	"	મેઘી વાડી બનાવી પાકા માઠે દોડાડે.	"
૧૯૬	મિતબની પાછળ હું જોગણુબની	દિ'મત	૧૯૨	અમે જઈશું અમે જઈશું રાજ	જડારાંકર અને નાવન
"	અટો દિલહર જરી દેશર	"	"	મઈ પ્રેમવરા પાતલીઆ	"

Agent of H. M. V. RECORDS.

E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

*Phone 2447.
P. O. Box 1155.

트루먼에게,

પુરા. ખબર

સાઉથ આફ્રિકામાં ગુજરાતી પ્રસ્તુતોની નવી એલ-સી.

અરનામું નાંધી શાખો.

ફેનસી શરસો	૫	૬
ભદ્રકાલ	૫	૬
શીરોબ મહાલ	૬	૬
સુવતાના રાજ્ય	૭	૬
દુઃખીને દિવાસો	૧૨	૬
મોટી મર્વાત (દાસ્તખસરનું પુસ્તક)	૮	૬
રાજના મહેલમાં	૪	૬
સીતમતાર સુલતાન	૬	૬
અમી મરજા	૩	૬
બે એન દુનિયા	૩	૬
એક પચરતો પ્રતાપ	૫	૬
ફોનોગ્રાફ ગાયન માળા	૭	૬
ગુલવાડીનું ગુલાબ	૭	૬
બાદશા ખાનર	૬	૬
ગુલિસ્તાનનું ગુલ	૮	૬
ધરાવતી	૫	૬
પ્રભસુરત મકાર	૫	૬
કરમની કદાવળી	૮	૬
નવલ અંશ	૬	૬
દુનીયા કે દોબખ	૬	૬
પ્રુદાને ખબર	૬	૬
મુઝકીબ આશાન	૭	૬
અંસારનો અંસાર	૩	૬
અંસારી કે સન્માસી	૩	૬
વીચેક વાણી	૫	૬
બેકક છુન	૩	૬
ખીરબજારે નાદકા	૪	૬
નવલ નવરંગી	૭	૬
અંકટલી-સુલમા-દસાએલું કુલ	૭	૬
ગુલપદન	૬	૬
દોડ કદાવળ સામર	૩	૬
કાળું ગુલાબ	૩	૬
મસ્લ હજીરનું દાસ્ત અંસાર	૩	૬
ગુલનો બોમ (રસીક ડીટેકટીવ વાર્તા)	૮	૬
વીલાવતી કોક કાલિ બાગ ૧	૩	૬
" " " " ૨	૩	૬
ફેવોને પ્રુદા પત્રો	૩	૦
દંપતી વાર્તાબાષ	૨	૦
સ્વીટ્સર લેન્ડની સ્વતંત્રતા	૨	૬
ત્રેરીનાલ્ડી	૫	૦
બાબાજીનું રાજકીય	૧	૬
બાલમીન	૬	૬
અશીકલા	૪	૩
ડીટેકટીવ નવલ (રસીક નવલ અંશ)	૫	૬

નામ અંશ	૨	૩
નીલોત્તમા	૨	૩
મુગલજ	૩	૬
આશાનો મુસાદર	૪	૬
ઉપાને અરજી	૬	૦
રસાવળ	૪	૦
અઝમે ગીત મૌવીદ	૩	૦
વજ વિકાર	૨	૩
આવના સદી	૧	૬
સાલ સુંદર વાતો (દરેક અંશને જરૂર વાંચવી)	૧	૬
અવ જારતી	૨	૩
સ્વામી રામ તીર્થનું જીવન મરીત	૬	૬
અંસાર સ્વપ્ન	૨	૩
મહિરંગ પ્રજા	૧	૬
નંદન વનને આંમલો	૧	૬
આનંદ ભદરી	૫	૬
અમારી પહેલી વાર્તાઓ	૧	૩
" પીછ "	૧	૩
" તોછ "	૧	૬
આખ્યાતમીક વાર્તા માળા	૨	૬
બોલીના બેળ	૧	૩
અંછરને અજુકારે	૨	૬
રસીકા	૫	૬
નદનામ હીદ	૨	૩
મુકત ધાર	૧	૦
માલીની	૧	૦
તોડ અને ઠામોર	૧	૦
એશીયાનો ઉજાલ	૨	૬
મહાત્મા ગાંધીનું મર્મયુક્ત (દરેક હોદીને)		
વાંચવું જોઈએ		૬
ધરામ જામી પર રખડ	૫૦	૬
દિવાની કે સાધી બાગ ૧	૮	૬
" " " " ૨	૬	૬
ફરસતનો કહેર	૪	૬
હાશીની રાણી	૬	૬

આ ઉપરાંત બીજી વધુની જાણનાં છુટા મળશે.

ફમ, હાફલુ અને ખાંસી

ની ખાસ દવા વાપરી ખાતા કરો. ફળશરને શાવદો થશે. છે અને વાપરવામાં શેષ પણ જાલનું તુલસાન થવું નથી.

હીમલ એક દીનની રી. ૪૫.

એક વખત મંભાવી ખાતી કરો.

મળવાનું ઠેકાણું.

The Burma House,

125 Grey St., Durban.

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

સ્ટાઈફલ "સ્ટુટ" માર્કની કપડાની જાહેર ખર્ચ સમગ્ર દેશના નેટીવ કાપડાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા માલિકાને જાણો છે અને માલિકા છે. સ્ટાઈફલ "સ્ટુટ" માર્કનું કપડું રોડક કરો અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકશો.

આ "સ્ટુટ" ના માર્કની તમામ રાખો અને કમીટીકનથી ચેલતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એચ. જી. સ્પર સ્પીથ એન્ડ કું.

(પીટી) લીમીટેડ.

જેહાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, દરબન,
પાટ્ઝિલીઆમેથ.

ઉત્તમ ગરમ મસાલો (વગેરે)

અમારે આ જાતની દેખરેખ નીચે તાલે અને સહાયથી કરમાં દેશો ગરમ મસાલો, કરીપાઉડર, દહાર, ગરવા, તેમજ ફરીના અને લીંબુનો તેમજ મીઠાસ આમાર કમિશન થોડો થા જવાબદાર અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આપો ઉત્તમ માલ, તમે કરમાં બનાવી શકતા નથી. એક વખત મંગાવી ખાતરી કરો. મળનારું દેશી.

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

P. O. Box 494.

'Phone 3003.

પ્રીટોરીયામાં જુનામાં જુના મારકેટ એજન્ટની પેટી.

Smith & Bronkhorst

(હાલના મારકેટ માસ્ટર ચાલક) આમલીની જગ્યાએ અવનાર)

માલ જલ્દી વેચી નાખવા મોકલી આપો.

MARKET OFFICE

Market Building, Market Square, PRETORIA.

પ્રીટોરીયામાં જુનામાં જુના મારકેટ એજન્ટની.

'Phone 3857. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN

HEERABHIA MORAR MATVADKAR,

Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

દોલસેલ દરદ અને વેલ્ડેબલ ચાલકનાર

અને કમીશન એજન્ટ.

પેટીમાં સારી રીતે કરી માલ સી.આ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૫૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, દરબન.

Box 247 & 317

Tel. 'Khatari.'

HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Transport Passenger Agent,

Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીફોન નંબર "ખટારી"

હુસૈન ઇસ્માઈલ (સરદારગઢ વાલા)

ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,

બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

આમાલીઓ-ની-કુરખાની

તમા હાંકિનો આજીવીનો સુર સાંભળવા માગો છો?
તમારે ગાંધીજીની મળવળ ઘર બેઠાં જીવી છે?

જો આવી બાવના તમારામાં હોય તો તમે દેશના વર્તમાનપત્રો વાંચો. ડ. આદિત્યવરની દોંડી બાદમાં દોંડીની સ્વિચિથી વાંચે કરવા અમે તમને વર્ષ વર્ષ દોંડી સુદા સુદા અખબાર મંગાવવા કર કર્યા છે. આ કાપડાઓના નામ નીચે પ્રમાણે છે.

અઠવાડીક કાપડાના નામ

મુખ્ય સમાચાર, પ્રભુમિત્રકેસરી, મે પડી મોલ,
વીસમી સદી, દીન, બોમ્બે કોનીકલ,

કન્ડીવન બુક (દરબન)

માસીક કાપડાના નામ

નવચેન, નવ-મુગ.

જેમ્સે ૬૨ મેને લાલ કમાચાર વાંચવાની વખત રાખના હોય તેમને હું અમારે લાંબી કાપડાં વેચાતાં બધા જવા કે વર્ષનું જેક સાથે જવાબદાર ગરી કાપડાં મંગાવી મેલા ખાસ (વર્નિટ) છું છું. નીચેને સ્થળે પત્ર લખી પ્રાર્થના થીરક મંગાવો કે કાપડાં વેચાતાં બધા જાણે કે મળે:

એ. પી. ખાન,

૩૬ મારકેટ સ્ટ્રીટ, કોરનાર; કાયેમોનલ સ્ટ્રીટ,
બોક્સ ૬૦૧૮. જેહાનીસબર્ગ.

ઉપર લખેલાં કાપડાં અમારી પ્રીટોરીયાની જાંચ ૧૯૨
મીસ્ટર સ્ટાઈફલમાંથી પત્ર મળી શકશે.

વાંચો, જવાબો અને દેશની સેવા કરો.

P. P. BHAGAT.

Fruit Merchant.

૬૨૬ જલ્દી ૬૨૬ અને વેલ્ડેબલ સાર પેટીમાં કરી
સી. આ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. જાણો:—

P. O. Box 812. Durban. 120 Victoria St.

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Niks." Box 5237,
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.
OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 & 69, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

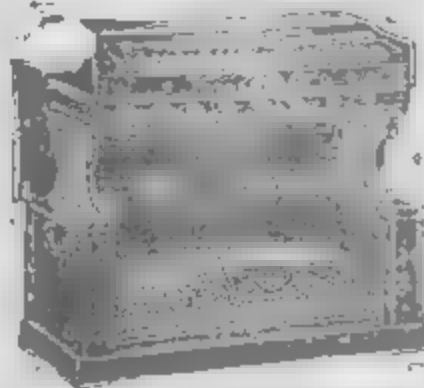
Write or give a Call at

GOSWALIA'S MUSIC SALOON,

Proprietor: A. N. GOSWALIA

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે હરેકે ઘરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. જે હમો પુરા પાડીએ છીએ. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હાથના, પગના, પેટેન્ટલ હરેકે ભવના મીઠા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય પ્રથમ બાંગ્લા પમખુ, સુર, બજન વીણેરે પણ મળશે. હરેકે ભવના હારમોનિયમનું રીપેરીંગ કામ ખાત્રીથી કરી આપીએ છીએ. કૃપા યા મનો:—

મારાલીયા મુઝીક સલુન,

(મુંબઈના જી. એન. ગોસ્વાલીયા.)

પી. એલ. બોક્સ ૪૬૦.

૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 17—Vol. XXIX.

Friday, April 24th, 1931.

Registered as the 21,170 No. 2 Newspaper.
Price Fourpence.

THE MASSES DO WANT SWARAJ

(BY C. F. ANDREWS)

IN a carefully written article in a recent issue of the *Cape Times*, Captain E. L. Tankard explained what he conceived to be the Conservative view with regard to the future of India. He brought in my name and stated that I held that the time is ripe for a change in the conduct of Indian affairs; that there is a new spirit of Nationalism abroad in India; that the sooner the British allow the Indian people to manage their own affairs the better it will be for India, the Empire and everybody concerned.

I would willingly take this statement to be a fair representation of my own position regarding India to-day. Summed up in one phrase, it means that the Indian people have decided, in spite of their differences and divisions, to rule themselves. It is not a matter of primary concern with them whether they succeed or whether they fail in the attempt; they are determined to try the experiment. As one of their leaders, in a memorable phrase, once put it, "Swaraj is my birthright, and I will have it."

If a referendum was taken to-day, it is my firm belief that the vote would be overwhelmingly in favour of Swaraj.

The difference between Captain Tankard and myself lies almost wholly in the difference between his conception of the Indian villager and my own. He regards the Indian villagers, who, as he rightly says, make up 80 per cent. of the population, as still deeply sunk in ignorance, and absorbed in the one vitally urgent matter of raising a living from the soil. He states that these villagers of India, "to his own certain knowledge", do not care who rules them as long as they are left alone to go on with their daily agricultural pursuits.

His own life in India, he tells us, has been spent in the Army, and, as far as his article shows, he left India 12 years ago this very month. Before that date he was in active service in that country for more than nine years. I would venture to suggest that such military service, though spent with evident devotion to the people of the country, would have given him only a glimpse of the life of the peasant in a section of the country. Furthermore, India 12 years ago was a different country politically and socially from the India of to-day. Therefore, however intimate his experience may have been, I would dare to question whether it has covered the whole of India and whether it is up to date.

From my own standpoint, knowing well the dangers ahead that confront these village people, it is my sincere conviction, after nearly 30 years in India, that the time is fully ripe for Indians to take the responsibility of managing their own affairs. If it is admittedly dangerous to go forward, it is still more dangerous to stand still or to attempt to go back to the placidity of the past.

Let me give some illustrations. They will show how strangely the village life of India has altered since Captain Tankard studied it 12 years ago. One day I was in the north of India close to the foothills

of the Himalayas, dressed in Indian dress and living among the very poor people of that remote country district. Word had gone ahead before me that I was a friend of Gandhi. If I remember rightly, the incident happened in the year 1917. I had fully imagined that villagers, so poverty-stricken and wrapt up in their own local village concerns, would have no interest outside their own area except perhaps with regard to the war, which had stirred India from one end to the other. But as they crowded round me, very eagerly indeed, they had one single question which they all wished to ask. It was this: "Sahib, when shall we get Swaraj?" This happened more than 14 years ago.

Let me pass on to the very same locality in 1930, and show how much further still this eager desire for self-government has now engrossed the minds of these villagers. What follows I have from Mahatma Gandhi's own statement. He had gone there to speak to them about Swaraj, and on his arrival the audience, which had come from all the district round in bullock-carts and also walking on foot, numbered over 200,000 people, including women and children. He stated that there were more than double the number present compared with those who had welcomed him during the non-co-operation movement eight years before. At such a vast gathering, in the very heart of the country, I also have been present with Mahatma Gandhi many times over. Merely to watch the faces of a village audience like this and to witness their absorbed enthusiasm is a sight that can never be forgotten. Truly this is a New India. The old apathy is gone.

Mahatma Gandhi's own strength and inspiration is almost entirely due to the fact that his appeal is not primarily to the intelligentsia, but always to the village people. Among the best of his lieutenants are those who have gained a similar attractive power in the villages rather than among town people. For instance, Pandit Jawaharlal Nehru, who has come perhaps nearest to Gandhi in his appeal to the villagers of India, had to divest himself entirely of his own town habits and become a villager again, living the simplest and hardest life, before he had any influence at all with the masses. Sardar Vallabhbhai Patel, the new Congress President, had also to win his spurs among the village people of Gujarat, who were stricken by flood and famine, sharing their extreme misery, before he reached the highest Congress position as All-India President. It is just because these leaders have appealed to the villagers rather than to the towns that they have won the day.

Let me take now an incident from last year's civil disobedience campaign. A whole series of villages in Gujarat, numbering in population nearly 90,000, decided to give up even their land itself, which their forefathers had handed down to them, and

(Continued on page 133)

FOR OR AGAINST?

THE eyes of the thoughtful, the hopes and prayers of the world's well-wishers are presently focussed on India. 'Ex oriente Lux,' and hearts that have ached for humanity's self-created suffering and have nigh grown sick with longing that the darknesses bred of delusion might lift, are a-flutter with a new gleam of hope that the dawn of a brighter era may be breaking at last. All too long has poor cheated mankind bowed its head to Mammon and Brute Force. All too long has the omnipotence of these twin idols stood unchallenged. Another Arjuna had to be born, another Kurukshetra to be fought ere the false beliefs were exposed the false gods dethroned. Nor is the battle yet determined, the issue yet decided. As it was on the historic field of the Mahabharata episode, so would it appear to be, to-day, on the field of modern civilisation: powerful forces arrayed on each side; on the one, those of the spirit, on the other those of reaction. With, however, this important difference: Gandhiji is no *desponding* Arjuna, but an Arjuna well-versed in the lessons taught, by the immortal Charioter, to his predecessor of the Mahabharata epic. Therefore, Gandhiji and his warriors will fight, "heedless of issue", and in the spirit of 'dharma', without concern for victory or defeat, as wholehearted disciples of the Maha-Guru. If victorious, it will be well; if not immediately victorious, it will still be well, though perhaps not so well. It is all a question of desert. The New Day will dawn for us if our eyes can bear its brilliance; if we are truly finished with the idols of darkness and illusion. Hope and pray we must, but, also, the humblest soldier may contribute his measure of help, however modest. "Who is not for ME, is against ME", let us remember! If we cannot all of us give our physical presence to Gandhiji and his warriors, we *can* contribute our moral support, our strong thoughts, our earnest prayers, even our worldly wealth. In this war of righteousness against unrighteousness it were well to recognise the advisability of taking one side or the other, and to remember that they who are neither hot nor cold may be "spewed out." Let it also not be thought that because the actual battle-ground would seem to be India, that only India and Indians are concerned. In the subtler and

more real sense this war of Gandhiji is more truly a "world-war" than that of 1914-1918. The latter but led from one bondage to another bondage; this is a war of emancipation of mankind from the delusions that have enthralled it throughout the dark ages—the Kali Yuga. "Where do I stand?" should be the vital question each of us should solemnly ask himself, and having asked, should answer.

VICTORY OF REPUBLICANISM
IN SPAIN

THE Crown of Spain has fallen on the ground from the head of King Alfonso and he is compelled to leave his dear country. The King of Spain deserves congratulations from every peace-loving man for one reason that he accepted the great principle that a King cannot continue to govern without the consent of the governed. When the King saw that in the Municipal election the republicans had achieved complete victory he immediately abdicated and decided to leave the country. He could have remained as King until he was compelled by force to leave. A portion of the Army was loyal to him; he could have easily counted on the support of the wealthy class of people and peasants of the country, and yet he wisely decided to abdicate. He did not desire to pour blood of innocent people on the ground of Spain. He bowed before the public opinion and left the country. We have read many instances in the history of European nations that when the people revolted against the rule of the Kings they have clung to power till the last moment and at the end they had to pay the heavy price for it. Charles I of England, Louis XVI of France and Nicolas IV of Russia opposed the will of their people and they had to give their lives for it. King Alfonso ascended the throne in 1902 at the age of 16. In the year 1906 he married the sister of King George. On the day of their wedding a bomb outrage was directed against the Royal procession. The King and his bride were uninjured but 15 persons were killed. The first attempt on his life was made in Paris in 1905, when a bomb was thrown under his carriage. In the year 1926 a plot to assassinate the King was discovered. Another attempt was made to seize Their Majesties who were visiting Catalonia Province. A movement to secure independence

for that Province was on foot there and it was nipped in the bud in 1927 by the joint action of the French and Spanish Governments. It is seen from this that the head that wears the Crown is always in danger. Sixty years ago a Republican Government was established in Spain. It lasted for one year. The father of the present King was then ruling. He was also compelled to leave the country but had to be recalled. King Alfonso has saved Spain from civil war by willingly leaving the country. This action of the King is patriotic enough. When the King was leaving his Palace his staff shouted 'Long live the King'. King Alfonso raised his hand and said, 'No, not that, 'Long live Spain. After the great European War we have seen that monarchy is gradually disappearing from Europe, and wherever monarchy is still in existence the King has no real power in his hands.

India And The Empire

Gandhi Changes His Mind

A message from London states:—

Gandhi, interviewed by the *Manchester Guardian's* Orient's correspondent, said that he would not now be satisfied with Dominion status like Australia's. Asked if "equality of partnership meant a national status within the British Commonwealth, Gandhi replied: "No, it does not mean that. Until a short time ago I thought such a status would be suitable for India, but now I see that certain things stand in the way.

"The nations in the British Commonwealth are essentially British or, as in the case of South Africa, closely identified with British ideas and culture," said Gandhi. "Their people are British and their institutions are British. We cannot say that of India. We do not aspire to identity of culture with Britain and the West. We want to retain and develop our own culture, so there can be no real analogy between, say, Australia's status and India's future status.

"But there can be a partnership between Britain and India for mutual assistance and reciprocal obligations," said Gandhi.

The correspondent asked if that meant a kind of semi-contractual alliance intended to cover several other things besides war. Gandhi replied: "Yes, that's it exactly."

He admitted that he would be open to conviction at the Round Table Conference that Dominion status would be suitable for India, but could not conceive that it could be possible.

Regarding safeguards, Gandhi would not admit that British troops were necessary in communal disturbances. "If our own troops are found wanting we might have to put up with civil war for a time," he said, "but it is better that we should have communal strife and fight our own battles than to appeal to another country to set our house in order with troops over which our people have no control."

(Continued From Front Page)

camp out in the open country in utter destitution, rather than let the Government land revenue. They took this extreme action utterly in order to bring pressure upon the Administration by their sufferings and sacrifices, so that Swraj might be granted to them at last. Surely an act of devotion such as this carried through without a single deed of violence by village people under their own leaders, represents a changed India, the reverse in almost every aspect of that stolid, indifferent, unintelligent peasantry, absorbed in its own agricultural pursuits, which Captain Tankard knew so well.

Another scene may be recorded which I have from many eye-witnesses. Throughout large areas of rural India singing parties of young boys and girls march together, starting long before daybreak and awakening the villagers from their sleep. These songs are the outcome of the national movement. They are either religious songs directed to God, with prayer for their motherland, or patriotic songs which have taken in some way or other the form of religion. This religious enthusiasm appears to be the spontaneous creation of the villagers themselves, untaught from outside. Those who have witnessed these singing parties stated to me that the movement had spread from the villages to the towns rather than vice versa.

India, as Captain Tankard well knows, is the most deeply religious country in the world. Therefore politics, when it takes the form of religion, spreads among the peasant people of India with a rapidity which is unintelligible to the modern Western mind. Within the last ten years a fresh religious cult of Mother India (Bharat Mata) has been established in India. The passionate explosion of indignation which greeted Mrs. Mayo's book was largely due to the sacrilegious use which she made of the sacred name of "Mother India."

I have seen in hundreds of homes, not only in students' rooms, but among villagers themselves, the picture of Mother India in colours, with her arms outstretched, her feet touching Cochen as a kind of footstool, and her head crowned by the Himalaya Mountains. The picture, in its little shrine, has had the flowers of worship placed before it and sticks of incense and camphor lights burning in honour of the great Goddess, Mother India. To-day this is one of the most living and potent religious factors among millions of Indian villagers.

Women In The Lead

In Captain Tankard's time I would fully have agreed with him if he stated that the political and national ferment had penetrated only a very little way into the recesses of India, where the women-folk abide with their young children; but the outlook has become almost wholly changed since that time. The women of India have shown in the recent passive resistance struggle even greater resolution and endurance than the men. Altogether there were over 50,000 persons put in goal for offering civil disobedience, and I have been told on the best authority that during the latter part of the movement the women of India took the lead in every direction. They not only managed entirely the picketing of liquor and opium shops, but also organised fully most of the forward steps that were taken. This is a novel feature in Indian village life, big with consequences.

Still further, one phenomenon of great significance has to be noticed to-day, which runs through the whole of Asia. It is as marked in the Near East and in the Far East, as it is in Siberia in the North and in India in the South. The youth of both sexes, which before had been strictly subjected to domestic control, has now taken the initiative in every direction and become one of the greatest

creative forces in the rising national life. In many ways the modern instinct of the youth of Asia is far sounder than the old conservative instinct of bygone days.

In India, for instance, the youth of the country has made up its mind to bring about at the earliest possible date the abolition of "untouchability". There are clear signs also that the Hindu-Muslim impasse will not be suffered to remain as a deadly obstacle to national progress any longer, when those who are young to-day have come into power. In an Indian newspaper I recently saw the fact recorded that a large gathering of Mohammedan students at Delhi, numbering over 500, from different universities, had passed a unanimous resolution that the country demanded joint electorates. They voted for a national rather than a religious franchise. I am aware that at certain times of excitement students have joined in communal riots, but these have been rather the exception than the rule. At the same time, I would frankly face the fact that this one difficulty looms almost supreme at the present time, and I can understand the greatness of Mahatma Gandhi's task before he goes to London.

A New World

All these illustrations which I have taken almost at random, have revealed a new world with a suddenness that has upset every calculation. This Young India of the national movement cannot possibly be cowed by force. Every single act of force, especially from the outside, only drives the enthusiasm more deeply inward.

Here, then, is the one commanding feature of modern Indian life which Lord Irwin has had to face. The villages themselves are now nervously and passionately awake. The Viceroy has confronted this with a dignity and patience, combined with wisdom and prudence, that has won the highest admiration. Mahatma Gandhi, on the other hand, has also had the amazing courage to hold steadily in check the merely passionate which has swept India from one end to the other. With two such remarkable personalities—and representing a real India in its countless villages, and the other representing the British rule throughout the world—the future before us is not so doubtful and hazardous as at one time it appeared to be. I, for one, am ready to face all the alarms, while discounting none of the adverse features of the situation; for I firmly believe that out of this horrible storm, new life and freedom will come to India at last. *—The Times.*

East African Native Delegation Proceeding To England

London, April 18.—(Over 10,000,000 Natives in East Africa will be represented by a party of 10 Natives who will arrive in England next week and will stay until May 14 to give evidence before the Joint Committee on East Africa.

The party comprises three representatives each from Kenya, Uganda and Tanganyika and a representative of the Native Government of Buganda.

An extensive programme has been prepared for the instruction and entertainment of the party, including all the sights of London and the Football Cup Final on April 25. The party will visit the Colonial Office, the Navy at Portsmouth, Craydon Aerodrome, Manchester, Bolton, Oxford, Windsor Castle and Eton College.—*Reuter.*

New India Assurance Company

First Anniversary Celebration And Welcome To Mr. Millard

The main hall of the New India Assurance Company, Durban, was the scene of a brilliant function on Wednesday afternoon the 13th instant.

Mr. Sorabjee Rastomjee, the New India's Principal Representative for the Union, was the host to the party of over two hundred guests, including the chief officials of Durban, Mayor Lamont, and a representative gathering, which had met to welcome Mr. W. Millard, sub-manager of the New India Assurance Company, who is on his way to England.

After justice had been done to the excellent fare provided at the table, the Mayor, Rev. A. Lamont, welcomed Mr. Millard and wished him a happy stay while he was here.

Speaking of the Company's South African agent, the Mayor said that Mr. Sorabjee Rastomjee was not only honoured by Indians but by Europeans also. He was a son of the late Mr. Parsee Rastomjee and that further endeared him to the community.

Mr. Lamont humorously referred to the company providing an endowment policy for old age. He was sure to apply for it. (Laughter.)

After further felicitous remarks the Mayor proposed the toast of Mr. Millard, which was accorded a hearty response.

Mr. J. W. Godfrey reminded his hearers that South Africa was a young country and that the Asiatic population was only 100,000. Though small, he went on in lighter vein, it was the prolific cause of a great deal of irritable legislation. But they, too, had always found a way of getting round it. The Indians were still here and flourishing. India always depended on the fair-mindedness of South Africa's Europeans, who always had helped when they knew the cause was just.

Confidence Shown

The New India Company, proceeded Mr. Godfrey, had shown they had confidence in South Africa and that was a great branch here. But it could not be said that the moment it did, it did not have at its head Mr. Sorabjee Rastomjee.

"We know the man his father played," he said, "and as long as his endowment to schools and libraries exist, so long his name will live."

Then Mr. Sorabjee Rastomjee we have a first-class manager and the company in selecting him has not only shown its trust. Mr. Lalbhoy Rastomjee is a man of great experience for a good deal of the spade work."

Mr. Sorabjee Rastomjee said that South Africa always welcomed sportsmen among them and when he saw Mr. Millard with his golf sticks on board the steamer, he was sure that the welcome would be accorded. He himself, however, born and bred in South Africa, shared in the country's feeling of honouring sportsmen.

Mr. Millard's association with the company, went on the speaker, was from its very inception.

In welcoming Mr. Millard that afternoon the day was coincident with the first anniversary of the establishment of the South African branch at Durban.

It was exactly a year ago that day when the fee of £20,000 was lodged with the South African authorities for commencing the operation of New India.

The success of the venture, declared Mr. Rastomjee could not have been possible without the support of the community and this came ungrudgingly. They stood by the first Indian concern in South Africa, which he hoped was the forerunner of many others. Trade and trade alone, he believed, could kill racialism and bitterness.

In conclusion, he hoped the New India would not only remain in Durban but spread itself outside of it.

It has been a pleasure and a surprise, said Mr. Millard, in returning thanks to Mr. Rastomjee for the pleasant function arranged to welcome him.

Speaking of his Company he stated that it was the first Indian concern which was started in South Africa. Its progress was wonderful, which he attributed in its entirety to Mr. Rastomjee.

Among those present were: The Hon. Mr. A. Lamont, the Deputy Mayor, J. K. Murray, C. M. G. G. Rayburn, W. Wainless, H. H. Kemp, and Captain Ronnie, Mr. E. Holmes, Mr. P. Lewis, Mr. C. Cowley, Mr. Chasmore, Mr. J. Smith, Mr. L. W. Rich (Chairman), Mr. A. H. Wood, Mr. J. H. Wood, Mr. W. H. Satchell, Dr. Sendat, Messrs. A. Christopher, J. W. Godfrey, L. I. Hazaree, A. I. Kujee, M. J. Kujee, A. M. Lockhat, Abdul Hakeem, T. M. Haffee, Mahomed Ebrahim, Omar Jhaveri, Messrs. Mamoojee, A. D. Bosen, C. M. Patel, M. H. V. Carrimkhan, V. M. Jassani, Mahomed Asad, R. Rajeswar, Subbhoj Rastomjee, Volat, L. M. Ali, Rookmooddeen, M. A. H. Moosa, Mahomed Ismail, J. A. M. Shaikh, Mamoojee Moosa Lockhat, R. M. Singh, K. Ramchand, R. B. Gentry, V. S. G. Dutt, P. G. Nalcker, M. A. Indrat, G. H. Meer, Yousaf Meer, Moosa Meer, M. D. Motah, E. G. Throck, V. M. Amed, K. Givwala, M. A. R. Khan, A. H. Amra, R. K. Kapitan, Abdulker, Hajee Ismail, A. A. Mahomed, Osman Dada, A. M. Omer, Shad, H. A. I. P. R. Pathar, D. Ramdass, I. M. Hobo, A. K. Shaikh, Ahmed Saheeb Kujee, P. M. Ally, H. A. M. Mayer, Ismail Rayat, A. D. Mehta, J. J. Ramdass, E. G. Bansa, Joona Kasa, M. A. Farooq, Hoonan, Amud, Patel, G. M. Mayat, I. G. Badi, S. A. M. Jassani, A. M. Kathani, M. M. Panch, E. H. Chavara, Mahomed Dawood Mall, Ismail Amud Kasa, J. J. Ramdass, and others.

Stranack's orchestra was responsible for the music at the function, while Chas Limited were the caterers.

Mr. Millard Interviewed

Results more than in flying original expectations was the comment made in an interview, by Mr. W. Millard, associate manager of the New India Assurance Company, when referred to the amount of business done by the Durban branch which was started a year ago.

The New India Assurance, which is an Indian concern with its head office in Bombay, is the first undertaking of its kind to establish a branch connection in Durban. The South African manager is Mr. Sorabjee Rastomjee.

Asked if the success of the assurance business would not attract other ventures in this country, banking for instance, Mr. Millard, though reluctant to express an opinion, being without sufficient information of the Indian banking laws and the need of an Indian bank in South Africa, admitted that he was requested to report on the desirability or otherwise of a bank in East Africa.

Other than a large trade in wool, Mr. Millard did not think that there was a big market for South African products in India—Wool, maize and fruit.

The possibilities of further trade between the Indian and India appear to Mr. Millard. "I shall see now that I know something of South Africa, of new markets for trade development," he added.

Mr. Millard had some interesting information of insurance in India. At present, he said, there was

coverage of one per cent. of the population who were insured.

Insurance has traffic were responsible for a scheme of third party compulsory insurance; this was adopted long before it came into force in South Africa.

"In insurance is going ahead in India, and there is still to be done scope for it."

Mr. Millard referred to the activities of the New India. It has branches in the far East, with offices in London, New York, Amsterdam, Antwerp, Hong Kong, Batavia, Penang, Nairobi, Tientsin and many other places.

The company was inaugurated in 1919, and since then it has gone on spreading its business to get law of averages in insurance.

Today, he said, the New India was one of the largest Indian companies in the world. —*Natal Witness.*

A Plea For Internationalism

Dr. Tagore's Speech In London

The following report of Dr. Tagore's speech at the conference on the 14th by the All People's Association (The H. de Park Hotel), is taken from the *Morning Post*.

He spoke seated in his chair in a low, even, melodious voice—that of a man talking quietly among sympathetic friends. Standing round him and eager to hear every word was a diverse and interesting company representing the East and the West. It was strongly international in character. Mr. Leonard Shaw, the apostle of Western common-sense, was deep in converse with the leader of Indian ideal philosophy. There were in the room Indian princes, official representatives of a dozen foreign countries, patilists like Sir Norman Angell and Mr. Evelyn Wrench, scholars like Dr. Bhabani and Dr. Edward Thompson, artists and literary men, and the unique artist both in line and in words, Mr. Max Beerbohm.

Dr. Tagore spoke of the difficulty of cultivating the international mind of the West, where a selfish aggressive individualism had been so much pursued and made into a cult. The tendency was apparent also in Western politics and was the cause of divisions between the nations. Although the same spirit of collective egoism existed in the East still the spirit there was more that of a community life than the exclusive spirit of individualism.

Inspiration Of English Poets

He went on to describe the growth of the spirit of internationalism in his own life and mind. He spoke of the influence upon his own family in his youth of the great personality of Ramprasad Roy—the best man who had this great background of humanity for all his teaching and who had intense love for all mankind.

Dr. Tagore went on to say that Western literature and culture came to them (he was speaking of his own family) through the poems of the great minds of Europe, who were filled with sentiment, universal in its character, of the love of humanity and freedom. Some of these great poets were not now to be in the same honour as in their own homes. "But they still remain our ideals and our sources of inspiration, and we still remember how intense was the love for Shakespeare, Byron, Keats, and other classical poets of the West."

As an example of how the inspiration of the English poets went to the heart of that generation in India, he told how a young man counsel him at mid-night when he was asleep and said that he had just read a wonderful line in Keats and must repeat it, which he did. "Since then things have changed, but that was a great thing for me. We often tried to repudiate the West, but deep in our being there is a real reverence and admiration for the great things, which truly represent Western humanity and we have within us from the beginning of our lives that cultural mingling of East and West."

"But," Dr. Tagore went on, "the nationalism of to-day, which has become too rampant and self-assertive, that, too, we got from Western sources. We borrowed the spirit of nationalism from the West, and that is another sign of our deep admiration for Western civilisation." This cultural mingling was going on more strongly in the East than in the West because the people in the West were too proud and exclusive in their own cultural surroundings and limitations. The West had borrowed from the East its religion, but it had been greatly modified in the process by the Western temperament, and had lost much of its Eastern colour and sentiment. In spite of that the religion of the East had been a factor in moulding the Western character and giving it richness and light.

He himself had gone through the stage of aggressive nationalism, but he had lost it now, and had therefore incurred the displeasure of his own countrymen very often. This abstract nationalism often smothered the higher spirit of man, which was found in the individual. In this connection he spoke of the spirit of bragging and boastfulness which he found in Japan in 1916, and contrasted it with the beautiful human relationships among the people. Humanity was often obscured behind the passion of nationalism.

His own experience in the West had helped him to cherish the ideal of internationalism, and he was also greatly helped because when he became known to the Western world he found it easy to occupy a warm corner of their hearts. He felt it his duty to try to utilise this feeling, which he had been fortunate to win in the West, and to bring it to his own country, so as to try to bridge the gulf which was widening every day between East and West.

Attack On Politicians

"Your politics here," he went on, "exhibit the same aggressive individualism. We are of other than obliterate national temperamental differences. There must be separateness between peoples. When it is merely on the surface, it doesn't hurt, but when it becomes selfishness, greed, and antipathy which cause separateness, then it is not the separateness of national demarcations but darkness and the bottomless abyss."

"You have seen the mischief of this, and have tried to bring about peace through the agency of the League of Nations, but there the nations are represented not by their demarcations and idealists but by their politicians. I can't think that this is right in any work which is meant to establish peace. It is like organising a band of robbers into a political department. I have travelled in different countries lately, and everywhere I have seen signs of suffering caused by these very politicians—how they have haggled their peace conference and to what an end they have brought this great civilisation."

Finally Dr. Tagore spoke of his attempt to create an atmosphere of mutual sympathy in his own institution at Sandakotan. He had done his best to keep his work outside political entanglement and

turmoil. That was the one institution in India where the students were absolutely natural in their relationship with visitors from the West. He had created this atmosphere with the help of some great scholars from Europe. This work he was trying to carry on in the midst of this great cyclone of political restlessness in India. To counteract the evil of nationalism there should be other channels of communication where East and West could meet in the pure spirit of sympathy and co-operation. "I have often wished that some great minds from England could come to India not merely as members of the ruling class but to spread their human love among our people."

South Africa And The Far East

What We Have To Fear From Japan

The following appears in the *Star* above the signature 'J. M.':

Japan's geographical position in the East corresponds to that of Great Britain in the West, and it is apparent to those who have visited Japan and studied the Japanese race, how similar characteristics to those possessed by Britons have taken root and are developing as a natural result of their similar physical conditions.

The present world economic struggle, and more particularly the acute competition in the Pacific with which she is faced through the phenomenal expansion of the United States of America in the last decade, is forcing Japan, as an island race, to recognise her greater dependence on the law of self-preservation. In this respect Japan is to-day beginning to feel the effects of a similar phase of economic pressure, in her particular appeal to that with which Britain has had to contend as the result of her proximity to the highly competitive countries of Europe.

Peaceful Penetration

Although the Japanese are not allowed to acquire land in the Hawaiian Islands and the Philippines, they rent land and have the right to trade. By this means of peaceful penetration they have created a field for the development of a great influence.

In the island of Oahu, of the Hawaiian group alone, the Japanese number 66,000, comprising much more than half the population. Only three born in the island—barely 4,000—are allowed the vote. The islands are governed by an executive sitting in Washington. A further case which emphasises the different methods followed by the British and United States Governments towards their colonies, was the latter's recent decision to place prohibitive duties on certain commodities which were exported from the Philippines in competition with similar articles of local production.

These are examples of how the United States carries out its much flouted principles of equality, democracy and self-determination.

The Japanese were long suffering and it is not too bold a prophecy to state that they will in the not too distant future take a prominent part in the much needed changes which are imminent in the Pacific. The race has tradition and a high standard of national life.

From all the circumstances herein cited has come into being a strong Japanese navy, second in efficiency to the British Navy only. If the Japanese do unto others as they have been done by when they seek to use the power they are destined to wield, South

Africa would be well advised to avoid incurring their wrath by widening, rather than narrowing, the relations which exist between the two countries.

With a population of 77,000,000 occupying an area of 260,000 square miles, Japan is desperately seeking colonial expansion. The reasons which swayed Great Britain to develop her Empire are much more pressing in Japan to-day.

No Match For The Japanese

The Japanese are a progressive, artistic, energetic and proud race, who have shown a welcome appreciation for the directing influence of the British power in the East, and their partiality to British institutions is apparent to the extent that the English language is taught in their schools and an Englishman is made to feel at home in their country.

Is it wise that we should take the risk of offending their susceptibilities by encouraging them even under a gentleman's agreement to come to this country, where we are not used to the finer courtesies the cultured Japanese expect and, above all, where colour prejudice is so rife and our native problems already so involved as to be almost insoluble?

Our Ministers may pride themselves on their astuteness, but let them be assured they are no match for the Japanese in this quality.

They were smart enough to defeat the law in the United States for a long time, where, rightly or wrongly, they ended by being bitterly disliked. Is the experience of this country likely to be different even with supposed safeguards, and is our power sufficient to stem the tide of immigration once it begins to flow? The answer is in the negative.

The Japanese are now excluded from the United States of America—with a grievance.

Canada would like to exclude them, and imposed a heavy immigration fee, recently raised to an almost prohibitive figure.

Amateurs Meddling In Foreign Affairs

In view of these facts one might ask, in what undisclosed intelligence lies our Government's superior wisdom? It is scarcely conceivable that our Prime Minister can be guilty of such ignorance as to state, as he is quoted to have stated in Parliament, that "the Japanese will understand the position and will show no desire to stay here."

Since the S.A. Government has so emphatically proclaimed its independence and its right to take up the attitude of neutrality in case of Great Britain being at war, the Crown might also exercise its discretion in the event of South Africa becoming involved, which is the real danger of amateurs meddling in foreign affairs. Is it not surprising that we have heard no protest against the proposed treaty by the Labour Party?

The development of trade with a country where the cost of production is as low as in Japan, apart from the question of settlement of Japanese in this country, would have the effect of rendering the Industrial Conciliation Act practically nugatory. Surely our white labour advocates are alive to this.

One with any knowledge of the Japanese cannot fail to cultivate a great admiration for their many sterling qualities, but we should surely be guided and warned by the experience of other countries and be satisfied to avoid similar experiments, leaving the Japanese race to develop, as we believe they deserve to develop, in a more natural and suitable environment than exists for them in South Africa with more than its share of complications.

J. M.

Co-Operation Not Repression

Prof. Brookes & Native Problem

"You cannot escape the inevitable mingling of white and black as citizens of South Africa in the future. You can only delay the process," said Prof. E. H. Brookes in his address on "The Political Aspect of the Native Question," at a meeting of the Workers' Educational Association in the Y.M.C.A. Hall, Johannesburg. Mr. J. D. Rhinault Jones presided.

Many remedies had been suggested for the native problem in the past, stated Prof. Brookes, and of this segregation was one of the most popular and most futile in its implications. Up to the present politicians had only begged the question. It was time to face the facts.

As a solution to the problem, Prof. Brookes stressed the importance of co-operation instead of repression, and suggested a system of universal suffrage by which white and black should have one common roll but different qualifications. This might be opposed by those who belloyed in the shortsighted policy of oppression or a benevolent autocracy, but in the long run it was the only feasible solution to the problem.

The native himself was prepared to go through anything, if the possibility of political representation were held out to him as a hope that might one day be realised. The only alternative to this was force, and if the Europeans were not prepared to meet the native on this point, it might be possible that the blacks would resort to arms instead.

Once it had been agreed to give the native a voice in his country's affairs, the difficulty was not entirely done with. The question remained, "How was this to be done?" To extend the franchise regulations of the European with his centuries of tradition and civilisation behind him, to those just emerging from barbarism would be foolish.

On the other hand the native Bills of General Herzog had suggested what was virtually a system of parallel institutions with two Parliaments or alternatively, native representation in the House of Assembly. As a result the representatives of European constituencies would feel relieved of all responsibility of the native question; the few M.P.'s for the natives would be hopelessly outclassed; and the last state of the aborigines would be worse than the first.

Segregation A Smoke Screen

Segregation had also been suggested as a solution. "It is a smoke screen that obscures the whole question," declared Professor Brookes, "and those who suggest it have never faced the real facts." Where was land to be allocated for this purpose? Although people were manifestly generous with other people's property, they disliked interference with their own. As a result segregation with all its implications of loss both in land and in cheap labour would never be able to pass through Parliament.

Segregation is only really popular as an election cry, declared the speaker.

After having fully discussed the feasibility of these measures, Prof. Brookes urged that the only reasonable solution to the whole question was by giving the native a relative right to vote on a common roll with the European but with a qualification.

It was impracticable to take away the vote from the less-qualified part of the European population. It was foolish to give the native franchise on the same conditions, as he was only emerging from the

darkness of barbarism, and did not possess that sense of tradition and custom which was one of the great safeguards of civilisation. The right to vote should, therefore, be extended to them, but on a stricter condition than for the European.

Prof. Brookes finally summed up the position in the following five points:—

1. The rights of the native to be recognised as a citizen should be recognised, and the hope given to him of one day having a voice in his own affairs and those of his country.

2. Native interests did not clash with European interests.

3. The argument of fear was a confession of cowardice. No nation had ever become great as a result of such a weakness.

4. Co-operation and not repression should be the rule.

5. Those who pleaded for the fair treatment of natives were the best friends of South Africa.

"History has shown that the oppressor suffers more than the oppressed," said Prof. Brookes in conclusion. "If you do not face the facts fearlessly, nor deal justly with the natives, you are laying up trouble for the future. In the long run your children will reap the bitter harvest of such a sowing."

Appeal For Race Unity

Wesleyan Methodist Conference

Opretown, April 21.—A stirring appeal for racial unity in South Africa was made to-day at the Wesleyan Methodist Conference by the President of the Conference, the Rev. E. Titoomb.

Mr. Titoomb said: "Drink, gambling and lust are the three great enemies of the Church. The main problem of South Africa is not the Native or political questions behind all our problems is the low tone of public opinion. Unless the opinion of the people is right, tolerant and human, there is no hope of any large-hearted legislation.

"South Africa has room for only one White race. The rivalries and animosities between Dutch and English are childish and squallid. We neither want an English nor a Dutch nation, but a South African people, born of the union of both these peoples. We must accept the facts of the situation, including two languages, and set ourselves to heal the wounds and establish every sort of fraternal relation, till these two white peoples become one flesh.

"Another question is the relation between the White and Black races. We must insist that there is ample room in South Africa for the Black nation, not merely for the Black people to be our servants nor to be exploited and suppressed."

The President said that he was not pleading for equality, but he contended that it was their business to elevate public opinion until the Whites recognized the Black man as a human being.

A great rally was held for the purpose of commencing the union between the work of the Transvaal and South African Conference. The speakers included the Rev. W. Mearns and the Rev. H. Hlabangana from the Transvaal, the Revs. Frank Noble (Rhodesia), D. B. Davis (Transkei) and Messrs. Wallis Dyer (Durban) and D. T. Jabavu (Fort Hare).

An invitation was extended to the Conference to meet in Johannesburg next year, and this was accepted. *Reuter.*

India Welcomes New Viceroy

Lord Willingdon Appeals For Co-operation

Bombay, April 17.—The new Viceroy, Lord Willingdon, and Lady Willingdon arrived this morning and received a civic welcome at the "Gateway of India." They drove amid cheering crowds to Government House.

Replying to the civic address of welcome, Lord Willingdon appealed for co-operation so that India "may move rapidly towards the goal of Responsible Government and a position of absolute equal partnership with the other Dominions."

"I shall endeavour to carry on the great work done in the past five years by Lord Irwin," he said.

Irwin's Last Speech In India

Bombay, April 18.—Lord and Lady Irwin sailed for England to-day. They were cheered by crowds as they drove in state through the city.

Two hours after Lord Irwin's departure Lord Willingdon was sworn in as Viceroy of India at the University Convocation Hall by the Chief Justice of Bombay in the presence of a distinguished gathering.

A salute of 31 guns announced the new Viceroy's assumption of office.

Lord Irwin, in his last speech in India, replying to the Municipality's address, described his five years' Viceroyalty as a "labour of love." He expressed the opinion that the only way of achieving "the end which I believe we all desire" was the synthesis of the best statesmanship of the East and of the West.

Lord Irwin declared that the end, however, was not yet, and the "steepest part of the hill is to come."

The King cabled to Lord Irwin an appreciation of his "great services as Viceroy."

Within 21 hours of the time Lord Willingdon, the new Viceroy, was due, a bomb exploded near the Main Station. Four Indians were seriously injured.

Reuter.

Wage Claims A New Evil

The estrangement between employer and employee as a result of the rigid and arbitrary enforcement of the wage determination is described as a new evil that has arisen in business in the annual executive report of the Cape Peninsula Commercial Employers' Association, submitted at its annual general meeting.

"We have had depressions previously," the executive reports, "when commercial business was as difficult to carry on as it is now, but merchants in Opretown and throughout the country considered not only their own interests and carried out their obligations, but the interests of the employees were also a part of their policy."

"Employees in those times were not discharged. They were expected to, and did, recognise that they were part of the commercial machinery, that if trade did not warrant high wages they could not be paid, and that while the employer continued to carry on his business and fulfil his obligations, employees were retained and they were paid wages which in the circumstances were satisfactory to them."

"Much of this friendly relationship has been lost through the wage determination and the claims which have been made by employees to the wages

proscribed have had to be refused merely because the state of trade and the business offering did not allow for the high wages to be paid. We therefore hoped that as a result of the Government's experience we should see some relief in the new determination. It would have been so if the Wage Board had realised the position of affairs to-day.

"None of us wishes to discharge employees, neither do we wish to discourage the employment of juveniles in commercial life, but the last determination, which was made in a time of comparative prosperity, has been impossible to carry out."—*Shaw*.

Labour Not In Danger

London, Monday.—Despite alarmist rumours of a crisis in connection with the Conservative vote of censure on the subject of unemployment in the House of Commons on Thursday, the Prime Minister will find the political situation on the reopening of Parliament to-morrow unchanged.

The position is in the hands of the Liberals, and as Mr. Tom Johnston, the new Lord Privy Seal, has progressive ideas as regards improving the unemployment situation it is expected that he will give such assurances of a more active policy that the bulk of the Liberals will support the Government on Thursday, and thus prevent their defeat.

The defeat of the Government would mean a general election.

"Foolish Talk"

The *Daily Herald*, referring to the "foolish talk" about a new crisis involving the defeat of the Government and a general election, says that the relations between Mr. Lloyd George's followers on the one hand and the Government on the other are better to-day than they have been in the lifetime of this Parliament.

The *Sunday Referee* said yesterday that dramatic moves were taking place behind the scenes in Parliamentary circles, which, it is confidently believed in certain quarters, would result in the downfall of the Government this week. The paper stated that a conservative Liberal pact was being secretly engineered to defeat the Government when the Conservative vote of censure in regard to unemployment was discussed on Thursday.

The Commons by 308 to 251 rejects Conservative vote of censure on the Government for failing to fulfil its election pledges as to unemployment.—*Reuter*.

A Living Wage

"I want to put this direct challenge to Christians: can we, with clean consciences, eat food, wear clothes, and enjoy comforts which have been produced by labour paid less than a living wage?" writes Mr. Fenner Brockway, M.P., in the *Congregational Quarterly*.

If we do, we are living at the expense of the life of others. None of us ought to rest content for a day whilst these unchristian economic conditions continue. It is manifestly wrong to kill a man in order to rifle his pocket. It is equally wrong to kill a man by degrees, by paying him a wage insufficient to keep him alive, and then to accept the results of his labour.

As a very young man, I was one of a small group of Socialists whom Mr. Samuel Shaw once addressed on the purpose of life. At the end of his talk I

put this question to him: "We are youngsters and we want to make something useful out of our lives. What is your advice to us?" He replied: "Try to find out what the Life-Force is asking for, and make for it, too." The "Life-Force?" Call it God, or the Eternal Spirit of Progress, or what you will, it does not seem to me to matter."

The essential thing is to realise that we are a part of a Great Life, that we can consciously give ourselves to its fulfilment, that we can lose ourselves in it and find ourselves in the realisation of its purposes.

Such is the challenge of World Problems to Christians—and to all men and women for whom life means something more than an idle passing.—*Indian Review*.

News In Brief

"We either want to win political power within the next six months or fight a heroic battle. We are prepared for it and don't trust the Government," was the theme of addresses delivered by Vallabhai Patel, President of the All-India Congress, on a tour in the Borsach District. He added that the truce had given them an opportunity to prepare for the future fight, which would be "a fight unhindered of in history." Patel advised those who were afraid of death and goal to sell their property and migrate to foreign countries.—*Reuter*.

Bombay, April 18.—Mr. Srinivasa Sastri, accompanied by his private secretary, Mr. P. K. Rao, sailed to-day for London where Mr. Sastri will give evidence before the Joint Parliamentary Committee on Closer Union in East Africa.—*Reuter*.

Pretoria, April 17.—The Dutch Reformed Church Synod has decided to appoint a commission to inquire into the working of the Wage Act. While the Synod agreed with the Wage Act, the commission was instructed to investigate whether or not the application of the Act by the Wage Board had not tended to increase unemployment. The motion was proposed by the Rev. O. D. Murray, of Pretoria.—*(Reuter)*.

Lucknow, April 20 (*Reuter*).—The Moslem Nationalist Conference has concluded. The Conference passed resolutions that the constitution of India should be federal; that Sind and the North-West Frontier Province should be separate Provinces; that the representation of the Federal and Provincial Legislatures should be based on universal adult suffrage, with joint electorates and the reservation of seats on a population basis for minorities of less than 30 per cent., with the right to contest additional seats.

FREE!

FREE!

The most interesting book

VAIDYA VIDYA

sent gratis and post free. Apply:—
NADAN MANJARI PHARMACY,
Jamnagar, Kathiawar, (India.)

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક રૂ. ૨૬ મુ.

ફ્રીડેડે, શુક્રવાર, તારીખ ૨૪ એપ્રિલ ૧૯૩૧

અંક ૧૭

હિંદની સમસ્ત જનતાને સ્વરાજ જોઈએ છે

(લેખક—સી. એફ. એન્ડર્સ)

‘કેપ ટાઇમ્સ’ પત્રના એક અંકમાં કેપટન બી. એલ. ટેન્કર્ટ અમંત સંજાણપૂર્વક એક લેખ લખ્યો છે. હિંદના બાંધ વિશે વિભાવના કનકરવેલીવ પક્ષનું અસ્પર્ધિત શું છે તેનો એ લેખમાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે, એમણે પોતાના લેખમાં માફ નામ પણ ધુમાડ્યું છે. અને જણાવ્યું છે કે હું એવા વિચાર ધરાવું છું કે હિંદના રાજ્યવલિદમાં મોટા ફેરફાર કરવાનો સમય પરિપક્વ થયેલો છે. હિંદમાં રાષ્ટ્રવર્તુ એક નવું મોલું ઘડાઈ રહેલું છે અને અંગ્રેજ પ્રભુ જેમ અને તેમ જલદી હિંદી પ્રજાને તેમના દેશનો વલિવટ તેમને સોંપી દે તેમ તે હિંદ માટે અને સામાજ્યને માટે વધુ સારું છે.

હિંદ સંબંધી આજે હું આવા વિચારો ધરાવું છું એમ કેપટનના લેખથી જણાવવામાં આવ્યું છે તે બરાબર છે એમ મારે ખુશીથી પ્રત્યક્ષ કરી તેવું જોઈએ. એ એકજ વાક્યમાં હું કહી શકું છું કે એના અર્થે એ છે કે હિંદી પ્રજામાં અદ્યે અતદેર હોય અને બાકીના હોય તે પછી તેમનો એજ દવે દ્રઢ નિશ્ચય છે કે તેમણે પોતાના પોતાના ઉપર રાજ્ય કરવું. આ પ્રયત્ન માં તેઓ સફળ થાય તો તેમને નિઃશંકતા મળે એવી સાથે તેમને મુખ્ય સંબંધ નથી. આ અખતરો કરવાનો તેઓએ દ્રઢ નિશ્ચય કરેલો છે. હિંદીઓના એક મગા નેતાએ એક વાર કહ્યું હતું ‘સ્વરાજ્ય એ મારો જન્મ સિદ્ધ કર્યો છે અને તે હું અપેક્ષા કરું.’

આજે જો એ વિષયમાં હિંદમાં રીફરન્ડમ—આખી પ્રજાના મત લેવામાં આવે તો મારી એ ખાતરી છે કે સ્વરાજ્યને માટે બારે બારમાંતથી મતો મળે.

કેપટન ટેન્કર્ટ અને મારા વિચારો વચ્ચે જે તફાવત છે તે બાબતમાં સ્પષ્ટતા વિશે તેમની જે માન્યતા છે તે વિશે છે. હિંદની વસ્તીનો ૬૦ ટકાનો ભાગ ગામડામાં વસે છે એ તેમની વાત બરાબર છે. તેઓ દરેક અજ્ઞાન કક્ષામાં છે અને જમીનને ખેડી તેમાંથી પોતાનું શુદ્ધરત કરી રીતે અજાણ્યું એજ તેમને માટે મુખ્ય અગવડનો પ્રશ્ન છે. અને જ્યાં સુધી પ્રશ્નો કાંતિથી પોતાની બેલીનું કાર્ય કરી કાઢવા હોય ત્યાં સુધી તેમના ઉપર કોઈ રાજ કરે છે તેની તેમને પરવા નથી એમ કેપટનને સાર્વેશ્ય હશે છે.

કેપટન સાહેબ કહે છે કે હિંદમાં તેમણે પોતાનું જીવન બરકરમાં ગાળ્યું છે. અને તેનો લેખ ઉપરથી માલુમ પડે છે કે તેમણે બાર વર્ષથી હિંદુસ્તાન કોડેલું છે. આ સમય પહેલાં તેમણે નવ વર્ષ સુધી બરકરમાં નોકરી કરી હતી. હું

એવું કહેવાની દિગ્ગત કંઈ છું કે આવી રીતે બરકરમાં તેમણે નોકરી કરી હોય તેને દેશના અમુક બામના આમરમાં રહેતા સોશીયલ જીવન જીવાનો પ્રસંગ મળ્યો છે. આ ઉપરાંત બાર વર્ષ ઉપરનું હિંદુસ્તાન અને આજના હિંદુસ્તાનના સામાજિક અને રાજકીય જીવનમાં બારે વર્ષાવત પડેલો છે. તેથી કેપટન સાહેબનો અનુભવ ગમે તેટલો હોય છતાં તેમનો અનુભવ એ આખા હિંદનો નથી અને તે બાર વર્ષ પહેલાંના હોય આખી સ્થિતિ સાથે સરખાવવામાં ને ઉપગોળી થમ પડે. હિંદમાં ગામડાઓમાં વરતી પબ્લી મુશ્કેલીઓ શું છે તે હું બહુ ઓછું અને હિંદમાં મારા ત્રીસ વર્ષના અનુભવને પરિણામે હું કહી શકું છું કે પોતાના દેશનો રાજ્યવલિવટ અજાણ્યની જોખમ-કારી તેમના હાથમાં મુકવાનો સમય પરિપક્વ થયો છે. એ હિંદમાં આગળ વધવું એ જો જોખમકારક હોય તો પાછળ હાલું મા જ્યાં છીએ સાંજ કલા રહેવું એ વિશેષ ભયંકર છે.

હું ઇચ્છાક શાખલા આપું. બાર વર્ષ ઉપર કેપટન સાહેબે હિંદમાં વસ્તા મામડીયાઓનું જીવન જોયું હતું. આજે તેમાં કેવું પરિવર્તન થયેલું છે તે એ ઉપરથી જોઈ શકાયું હું એક વાર હિંદમાં હિંદીઓ પદાક્ષી પામે રહેશે દત્ત. તે જીવનમાં જે મામડીયાઓ વસ્તા દત્ત તેમનીજ વચ્ચે તેમના જોખમ પેલાક પહેરીને હું ફરતો દત્ત. તે સોજાને અમાકથી બચર પડી ગમ્ દત્તી કે ગાંધીજીને હું મિત્ર દત્ત. આ બનાવ સન ૧૯૧૭ની સાલમાં બન્યો હતો એમ અને વાદ છે. એ પોતે એમ કહ્યું હતું કે મરીબીમાં સપાક રહેતા આ ગામડીયાઓને પોતાના મામને સગતા પ્રત્યે સિવાય માતો પુરોષીય મદાન પુરુ કે જેને વિશે હિંદના એક ખુશીથી ખીજ ખુશી સુધી બળમગાટ થમ રહ્યો દત્ત. તે પ્રથમ સિવાય ખીજ રજા પ્રથમ વિશે તેઓ કોઈ જાણતા ન હશે. પરંતુ અમરે તેઓ મારી આસપાસ વિદેશીઓને કલા દત્ત. ત્યારે તેઓ એકજ પ્રથમ અને ખુશવા પ્રવૃત્તતા દત્ત. તે સરખા આ દત્ત. “સાહેબ, અમને સ્વરાજ્ય ક્યારે મળશે.” અને આ વાત ત્રીસ વર્ષ ઉપરની હતી.

એજ જીવનમાં સન ૧૯૩૦ ની સાલમાં શું બની રહ્યું છે તે તરફ દવે જીવો. આ વસ્તા મામડીયાઓ સ્વરાજ્યના પ્રથમમાં આજે જીવત મિત થમ રહેલા છે. હું દવે જે મદ્દ છું તે મગામાં માંધીજીના પોતાના રહેઠાંમાંથી કહ્યું છું. ગાંધીજી સ્વરાજ્યનો સંદેશ સંજાણવવા આ મોટો પાસે મયા દત્ત. ગાંધીજી અમારે આ પદોંઆ બારે તે જીવમાંથી બળદંતી

ગાંધીજીમાં બરાબરે અને પહેલાંથી જાણીને, પુરુષો અને
માનવો જે જાણતી સંખ્યામાં એકઠી થયાં હતાં. ગાંધીજીએ
જ્યાંય જઈને જ્યાંય જઈને અસહકારની ભૂમિતિ લેતા તેઓએ
જ્યાંય જ્યાંય જ્યાંય તે સમય કરતાં જાણેલા માણસોની
સંખ્યા એકઠી હતી. તેઓને મધ્યમાં આવી મહાન મેદની-
ઓમાં પહોંચીને વારં વાર મહાનમાં ગાંધીજી સાથે દાખર હતો.
મામડીઆઓની આવી ભય અને મહાન મેદનીઓમાં એકત્ર
થેલા મોંઘાના રહેતા જેવા, અને તેમને જતન કરતો છે
તે તેમને જ જાણતી હતી પણ જુદી જગ્યાએ એમ નથી ખરેખર,
એ નવું જ દોષ્ટાન છે. પુણી નિરાશ મા એવુંવાઈ એ
દે જાણી રહેલા છે.

મહાત્માજી પોતાનું જાણ અને તેમની પ્રેરણાક્રિયા છે તે
દોષના બુદ્ધિવંત વર્ગને કમને નથી પરંતુ ગામડીઆઓને
કમને છે. તેમના જે હમણાં હમણાં સાથીઓ છે તેમણે
જે આર્થિક ક્રિયા પ્રાપ્ત કરેલી છે તે કહેરી જનતા પાસેથી
નહિ પરંતુ ગામડીયા જનતા પાસેથી પ્રાપ્ત કરેલી છે. ગામડા
તરીકે પડિત જવાવીલાલ નેહરુ કે જેઓ જગજગ ગાંધીજીની
નજીક આવી કહે છે તેમણે કહેરી જનતાની સંખ્યા આપેલી
છે. કહેરી છે અને તેઓ પોતે ગામડીયાજી અનેલા છે
ગામડીઆઓ વચ્ચે પોતાની સામયિક પ્રભાવતા તેમણે સખ્ત
અને સાદું જીવન માળવાનું જ પસંદ કર્યું. મહાસત્યાના નવા
પ્રમુખ સારંગ વસ્ત્રનાથ પટેલને પણ જીવનસતી ગામડી-
ઓમાં રહીને કમ કર્યું પાડ્યું. મહાસત્યાના પ્રમુખની પદવી
પ્રાપ્ત થયાં પહેલાં રેલ અને દુધાણમાં અપકારેલા ગામડીઆઓ
વચ્ચે રહીને તેમણે તેમના જેવું સાદું અને સખ્ત જીવન
ગ્રહણ કર્યું છે. આ આગેવાનોને આજે વિજય મળ્યો છે તેનું
મારણ એવું છે કે કહેરી પ્રજા વચ્ચે નહિ પરંતુ ગામડી-
ઓની જનતા વચ્ચે રહીને તેમણે સેવા બજાવેલી છે.

મહા વર્ણની સવિનયમંત્રી લાતના દેવે દુધાણમાં જાણું.
જીવનસતી સંખ્યા પાંચ ગામડીના જગજગ ૬૦૦૦૦ એકત્રીએ
વજારજારથી માલતી આવેલી પોતાની જમીનને ઝોડી દેવાનો
નિશ્ચય કર્યો, અને નહર કંગળા દેશ સ્વીકારીને ખુશલા મેદાન
માં જાવણીઓ નાખી તેઓએ પડવાનું પસંદ કર્યું. પરંતુ
સરકારને જમીન મહેસુલ નહિ આપવું એવો દંડ નિશ્ચય કર્યો.
તેઓએ એકત્ર જનાને આ આદરમાં આજે પપણું એટલા
માટે જ મળ્યું કે પોતાના આત્મવેગ અને દુઃખો સહન કર્યાંથી
આખરે સરકારને સ્વરાજ અપવાની દરમિયાન પડે. પોતાના
આગેવાનોની સરકારી દેશના આ દબાવે ગામડીઆઓ દિસાનું
એક પણ કાર્ય કર્યાં સિવાય આવી ભારે મંકત બતાવે છે
એવું એક વસ્તુ સિદ્ધ કરી આપે છે કે દોઢ દવે પડતાં
મળેલું છે. ગામડાની સેવા અમલ છે, એ પરવા છે, તેઓ
માત્ર પોતાની ખેડી સિવાય જીવન કામમાં રસ લેતા નથી
જેવું દ્રષ્ટિપિંડુ કેપટન સાહેબ રજુ કરે છે તેનાથી ખીકુજ
હીકીજ રિશ્તિ આજે છે.

અને નજરે એનારાઓએ જણાવેલું દવે પીણું દબા અને
દુધાણીક હોઈમાં આજે ગામડાઓમાં હાલ અને હોઈ-
ડીઓની સંગીત પાટીઓ સુપોલ પહેલાં બહાર નીકળી આવે
છે અને તેઓ મંચીને જગજગી ઉપતા ગામડીઆઓને ઉઠાડે
છે, આ સંગીતો રાષ્ટ્રીય અજવળને અંગેના દોષ છે. એ

સંગીતો કમર બકિતના પ્રેરનારો તેમજ પોતાની માનુષ્યો
માટે પ્રયત્નાત્રી થાતો રહેલાં જાણનાથી પ્રેરનારો દોષ છે.
અને એની સાથે ધાર્મિક જાણના એકાએક દોષ છે. આ
ધાર્મિક ઉત્સાહ ગામડીઆઓને પોતે સરખાવેલો છે, બહારથી
તેમને કાંઈકે કાંઈકે જાણ્યું નથી. એઓએ એ સંગીત પાટી-
ઓને એક છે તેઓએ અને દહાંબુ છે કે આ મળવળ કોમ-
ડીઓમાં પ્રથમ કાર મધ અને આથી કહેરોમાં આવી છે.

કેપટન સાહેબ સાગી રીતે જાણે છે કે આજી દુધીપમાં
હોઈ એ મોટામાં મોટા ધાર્મિક દેશ છે. તેથી રાજકારણને
જ્યારે ધાર્મિક સ્વરૂપ મળે છે ત્યારે તે ગામડાની જનતામાં
એટલી ભારે અપથી પ્રવેશ કરે છે કે પશ્ચિમની પ્રજા એ
વાત આજે સમજા કરે.

ઉદાત્ત દેશ વર્ણી પોતાની માનુષ્યો—આરતમાં પ્રાપ્ત
ધાર્મિક બકિતના ગળાને સંપ્રદાય હોઈમાં ઉપરિશ્લેષ થયેલો
છે. ‘મહાર ઘડીયા’ ના પવિત્ર નામથી મોસ મેયોજી પુરવેક
જ્યાં તેની બહારની કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો તેથી હોઈમાં ભારે
પ્રયત્નો પ્રકટી નીકળતા પાડેલા હતા.

સેંકડો હોઈ ધરાની અંદર વિદ્યાર્થીઓના એરડામાં જુદા
પરંતુ ગામડીઆઓના ધરાની અંદર મેં ‘આરતમાં’ ના
રંગીન ચિત્રો બેલાં છે. અને એ ચિત્રોને દુધો બકિતનાથી
મહાવવામાં આવે છે. અને તેની આગળ અમરપતીએ
અજગવવામાં આવે છે. અને રેવી આરતમાં આતમાં
કપુર જાળવામાં આવે છે. હોઈના જાણે ગામડીઆઓમાં
આવી જીવતી જમતી મર્ગભાવના ‘આરતમાં’ માટે પ્રકટી
રહેલી છે.

કેપટન સાહેબના જમનામાં ને તેમણે એ વાત કરી
હતી તે ગામડા કે રાષ્ટ્ર અનુભૂતિ એ હોઈ આજેના
જનતામાં પહોંચી પોડીજ વહેમિથી છે. પરંતુ જાણે હોઈમાં
આજેના અંદર પણ જગજગ પરિવર્તન થયેલું છે. અસા-
ચકતા બુદ્ધની અંદર આજે પુરેપૂરું કરતાં પણ અજીએ અજગ
અડગ નિશ્ચય અને દુઃખો સહન કરવાની ક્રિયા બતાવી છે.
કમદાના સવિનયમંત્રી લાતમાં ૫૦૦૦૦ થી પણ વિશિષ્ટ
માણસોએ જેલ બેગવી છે અને મને સત્તાવાર જણાવવામાં
આવ્યું છે કે આ બકતના છેવટના જાગમાં દરેક દિકામાં
આજેએ જાણેનાની ભીષેલી છે. દાર તાડીની દુધાને કેપર
તેમણે પીકેટીમ કર્યું છે એટલું જ નહિ પરંતુ ખીજ આગળે
પડતાં મર્મક્રોની રમતા તેમણે જાતે જ કરી છે. હોઈનાં
અજગ જીવનની અંદર આ જીવન જીવન પ્રવેશ્યું છે અને તેનાં
ભારે મોટા પરિણામો આવશે.

ખીજ એક અજાંત મહારવની વાત છે અને તે જાણે
સમસ્ત એકિમ ખંડમાં જોવામાં આવે છે. હોઈમાં અને
પુર્ગમાં સર્ગત એક અપુર્ગ બકિત આવેલી છે. અને જાણેના
પુર્ગ વર્ગ કે ને આજ સુધી પોતપોતાના ધરાના કાર્યમાં
મળેલા રહેતા હતા તે પુર્વક વર્ગે જીવનના સર્ગ પ્રયત્નોમાં
કાર્યેથી આજેનાની અર્થે બજ લેવા માંડ્યા છે અને રાષ્ટ્ર
જીવનની અનુભૂતિ જાણ મરજવવામાં તેમણે અમરસ્ત તાજાત
જતાથી આપી છે.

હાખલા લઈકે લોકમાં મુતક વગેરે જે હવે ૬૮ નિધય કરી લીધેલા છે તે અપૂરવવાને દૂર કરવી. મુતક વર્ગ હવે જ્યારે સત્તા ઉપર આવ્યો છે ત્યારે હોદ્દામુલકીય પ્રશ્નોને કચડો રાહની ઉત્તરિના માર્ગમાં વિશેષ નાખી રહે જે બનવા સંભવ નથી. હોદ્દાના જોર વર્તમાનપત્રમાં મેં હમણાં જ એક દર્શાવત વાંચી. હોદ્દાની જુદી જુદી પુનીવસોઈઓમાંથી લગભગ ૩૦૦ મુલકીય વિધાયોગો લીધેલાં છે એમ મળ્યા હતા. અને સર્વાનુમતે તેઓએ એમો દરવ પતાર કર્યો હતો કે સમસ્ત રેકને આને આમાન્ય મતપત્રક લેખકો છે. પાર્લામેન્ટેશનને બાંહે રાષ્ટ્રીય હિંસાઈક હોવા બેઠકોએ જે તરફ તેમણે ચેતવણો મત બહેર કર્યો હતો. હું એ વાત બહુ ધું કે ઉરોરાટ બરેલા પાલાવશક્તિમાં કેટલાક વિધાયોગોએ કેમી કુલકની અંદર જામ લીધેલા છે પરંતુ એ એક અસ્વાસ્થ્ય છે. એજ વેળા હું એ ખુશી રીતે સહ વાતનો પશ્ચ સ્વીકાર કરું છું કે આપણે એક મેડામાં મોટી મુશ્કેલી હોય તો તે આજ પ્રશ્નોને છે અને મદાતમાં મીધી હાંસ જલ તે પહેલાં તેમનું કર્મ ઉટલું બારે મહત્વનું આ વિષયમાં છે તે હું સમજી શકું છું.

આ સર્વ હાખલાઓ મેં આપ્યા છે તે ઉપરથી હોદ્દામાં એકાએક એક નવુંજ જગત ઉપરિશ્વિત થએલું આપણે લેખકોએ જાણે અને જે નરીન ઉપરિશ્વિત થએલા બનને સર્વ મુશ્કેલી ઉભીરાણ છે. રાષ્ટ્ર યજ્ઞવગથી રંભાએલા આ તરફ આંતરને પાશવ બળથી નમાવવું હવે કહ્ય નથી. બહારથી પાશવ બળનું એક પશ્ચ પશ્ચુ ભારવામાં આપે આવે છે તેથી અંદર આને બારે બળવિત અને ઉત્સાહ ઉઠાં પ્રતી નીકળે છે.

આધુનિક હોદ્દા જીવનની આ એક બંધ આજુ છે જેને હોર્ડ ઇવીનને વિચાર કરશે પાયો છે. મામડાંઓ હવે બીજકુલ તેજસ્વીતાથી જન્મન થયા છે. આ બળવિત સામે વોઇસ-શાયે જાત ચિતે તેના દરજ્જાને જાણે એવી રીતે કદાપશ્ચ બરેલી રીતે કામ લીધું છે અને આપણી દુનીયાની પ્રસંગો તેમણે એથી પ્રાપ્ત કરી છે. હોદ્દાના એક છેડથી બીજા છેડા સુધી અંકુશમાં નાંધી કાઢે એવું એક બળ ઉપરિશ્વિત થવા પામ્યું હતું તેને આત્મર્થજનક વારતાથી બીજા આજુએ એકા-એક મહાત્મા મીધીજીએ કાણુમાં લઇ લીધું. આ બે વી-લ વ્યક્તિઓ—જેમાંની એક હોદ્દાના અસંખ્ય મામડાંઓના પ્રતિ-નિધિરૂપ છે અને બીજા સમસ્ત જનતામાં બીજીક રાજ્યના પ્રતિનિધિરૂપ છે તેમને સર્વ એકવાર બાવિ આપણને નિરાક-જનક લાગતું હતું તેટલું કંઠસ્થ હવે લાગતું નથી અને બારે માટે બે પ્રકારે તે સર્વ બળતી લામણીની સામે ઉભો રહેવા હું તેમને છું. ગરજ કે હું દલતાપુર્વક માનું છું કે વીરતા બરેલી લડનારથી આખરે હોદ્દાના સ્વાતંત્ર્ય અને જીવન જીવન મર રાહકીજ.

નોંધ અને સમાચાર

વિલાયતની મજુર સરકાર

વિલાયતની મજુર સરકાર તકા પ્રધાન શ્રી. રામસે મેકડોનાલ્ડની મુદ્દારી રેફર જ્યારથી સત્તામાં આવી છે ત્યારથી તેને સત્તા ઉપરથી દૂર કરવા માટે વિલાયતના કનગ્રેવેટીવ પક્ષે એકથી વધુવાર પ્રયત્ન કર્યો છે. કનગ્રેવેટીવ પક્ષના નેતા શ્રી. બોલ્ડવીને એકથી વધુવાર મજુર સરકારનામાં અધ્યક્ષિયાસ હોવાને કાગ આમની સભામાં રજુ કર્યો હતો અને તે દરમ્મ હરેક વખતે ઉડી ગયો છે. ગયા અઠવાડીયામાંજ એવી એક અધ્યક્ષિયાસની દરખાસ્ત શ્રી. બોલ્ડવીને રજુ કરી સરકારને ઉઠાવી દેવાનો પ્રયત્ન કર્યો હતો. તેમણે એ મુદ્દા ઉપર એવી દરખાસ્ત રજુ કરી હતી કે ચુંટણીના સમયે મેકડોનાલ્ડ પ્રશ્નને દૂર કરવા સરકારે ખાસ વચનો આપ્યાં હતાં તેના અપલ કરવામાં સરકાર નિષ્ફળ નીવડી છે. આ દરખાસ્ત ૩૦/૫ વિરુદ્ધ ૨૫/૧ અને ઉડી ગયું છે અને મજુર સરકારનું આધુન્ય દલ જાંબાનું છે. શ્રી શ્રી. બોલ્ડવીને આ દરખાસ્તમાં વિશ્વ મળ્યો હતો તો સરકારને રાજીનામું આપવું પડત અને વિલાયત માં ફરી પાછી ચુંટણી થાત. બરી રીતે મજુર સરકારને લીયરજ પક્ષ ટેકા આપી રહેલ છે અને તેથીજ મજુર સર-કારનું આધુન્ય જાંબામાં કરે છે. કનગ્રેવેટીવ પક્ષ અને મજુર પક્ષ આ બેની વચ્ચે લીયરજ પક્ષ સમતોજપણું જાળવી રાખવાની રિશ્તિમાં છે એટલે મજુર સરકારની આધુન્યતી ફરી લીયરજ પક્ષના નેતા શ્રી. લોર્ડ જોર્જના હાથમાંજ છે. કેટલાક વિલાયતના વર્તમાનપત્રોએ એવી વાત પણ જાહેર કરી હતી કે કનગ્રેવેટીવ પક્ષ અને લીયરજ પક્ષ એ બંને વચ્ચે પેકટ સરકાર સ્થાપવાની છુપી કરતો થએલી છે અને આ બંને પક્ષ મળીને મજુર સરકારને સત્તા ઉપરથી દૂર કરશે. મજુર સરકારનું વાજન 'ટેકથી કીરોલ્ડ' પત્રે લખ્યું હતું કે આવી વાતો મુખર્તા કરી છે. શ્રી. લોર્ડ જોર્જના અનુ-મતીએ અને સરકારના અનુયાયીઓએ અને વચ્ચેના સંમિલ આજે સંદરમાં સંદર છે આ મુજબ મજુર સરકારનું આવ રહા જાંબાનું છે તે કીજજ થયું છે. હોદ્દાના બાવી બંધારણના પ્રશ્નોને કાચો આવવી જમ ત્યાં સુધી મજુર સરકાર સત્તા ઉપર રહે એ પણ એક પ્રમ્લના યોગ્ય વાત છે.

નવા અને જુના વોઇસરોય

હોદ્દાના જુના વોઇસરોય લોર્ડ પ્રવીન તા. ૧૮ માં અતી-વાર ન રિ-સે મુખર્દ કહેરનો કીનારો છોડી વિલાયત સીધાની મથા છે. મુખર્દની અનુનીસીપાલીટી તરફથી આપણમાં આવેલ, માનવજનો બચાજ આપનાં મેનના રેફા બળજમાં તેમણે દર્શાવ્યું કે આપણે જે અતીમ બોલ માટે હમણાં રાખીએ છીએ તે પુર્વ અને પશ્ચિમ બંનેની રાજ્યપદારી કુનેદપણના મેળાપથી આવી કહશે હજી એ જાંત અગ્યો શ્રી. ટેકરીના મદજુને સખતમાં સખત લાગ તો હજી હવે આવે છે. જ્યારે મુખર્દ કહેરના રસ્તાઓ ઉપરથી તેઓ લેડી પ્રવીન સાથે દંકારી જતા હતા ત્યારે લોર્ડના ટોળાંએ તેમને હાંપના પોશ-રથી વીલાયતીરી આપી હતી. નવા વોઇસરોય લોર્ડ વીર્લોમને લોર્ડ પ્રવીનના મથા બાક એ કલાક તક વોઇસરોય તરીકેના

સોમંદ લીધા હતા. સુત્રમના વડા ન્યાયમંત્રીને સુનીરવોડીના કોન્વેન્શન હોલમાં સોમંદ લેવાવવાની ક્રિયા કરાવી હતી. અને સોમંદ લેવાયા બાર કોન્વેન્શન તોપો નવા વોઇસરોયે સત્તા લીધી છે તે બહુવચન દેહમાં આવી હતી.

ઇજમમાં રમખાણો

ઇરાયા ફરનો એક તાર દર્શાવે છે કે આ ફરી પાછા રમખાણો વચા લાગ્યા છે. અપર ઇજમમાં આવેલા કેરનેસ માં ફક્તક ધવા પામ્યું હતું અને તેને પરિણામે એક માણસ માર્યો ગયો. દેહ માણસો માથલ મના અને તેર પોલીસોને ઇજમ થઈ છે એવા સમાચાર ફર આવે છે. ઇજમના વડા પ્રધાનને માન આપવાને એક મેળાવડો મનમુરામાં થયો હતો. લાં દાબરી આપવા માટે પછી નાણાંની વ્યવસ્થા ટ્રેનમાં લેસીને જતી હતી તેમને સોફાના ટોળાંએ લાં જતા અદ-કાવ્યા અને તેમના ઉપર પથ્થરોના મારો આલાઓ ટોળાંએ ટ્રેનમાં જોન્ટ નને છુદ્ડ કરી નાંખ્યું અને ઉતારીને ટ્રેનમાંથી ઉતરી જવાની ફરજ પાડી. પોલીસોના ઉપર પણ પથ્થરોના મારો ચલાવવામાં આવ્યો અને મોળી બદાર કરવામાં આવ્યા. ટોળાને વીખેરી નાંખવામાં આવ્યું હતું. અંગ્રેજોએ ઇજમને તેની સ્વતંત્રતા પાછો આપી દીધી છે એવી વાત સહ ફાઇ બહુનું હતું. ઇજમને નવું જમારણ આપ્યું. લાં સુટણી થઇ. નદાસ પાલાના નેકનાલીટ પદને મેરો વિજય મળ્યો. અને ઇજમના નાણી રહેલા પ્રમોના રાજો લાવવા નદાસ પાલાની સરદારી દેહા વિલાપત કેપ્ટુરેકન મળ્યું. તેનું પરિણામ સંતોષજનક આવેલું. સાર બાર ઇજમના રાજ ફાઇ લાંની પાલામેંટની વચ્ચે માથું માર્યું પાલામેંટને તેણે સસપેન્ડ કરી અને બીજા વડા પ્રધાનની નીમણૂક કરી તેની મારફતે ઇજમને કારભાર તે ચલાવી રહેલા છે. ઇજમના રાજ અને તેની પ્રજા વચ્ચે આમ અજમા અજડી ફાજ અને તે આ માટે કરાવી રહ્યું હશે તે નો આપણને સ્પષ્ટ રીતે બહુવાનું મળે, તેનું સ્વરૂપ અજમાવાનું મળે તો આપણને તેમાંથી ઘણું શીખવાનું મળા શકે. ફાઈવાર આપણે એ પણ બહુ શીખી શકીયું.

હોંદની વસ્તી સાડી પાંચીમ કરોડ થઈ

માણ સાબના ફેબ્રુઆરી માસની આખરીમાં હોંદની વસ્તી મજબૂતી કરવાનું કાર્ય પૂરું થયું છે. આજથી દેહ વર્ષ ઉપર એટલે સન ૧૯૨૨ માં લાં વસ્તી મજબૂતી થઇ હતી તે વેળા હોંદની વસ્તી એકત્રીસ કરોડ પચાસ લાખની થઈ હતી. દેહ વર્ષ બાદ માણ સાબના વર્ષીને સાડી પાંચીસ કરોડની થઈ છે. આ વધારો દરેક પ્રાંતમાં થયો છે. વધુ વધારો હોંદની માં થયો છે. એ વધારો ત્રીસ દેહા જેટલો છે. સુરત જિલ્લાની વસ્તીમાં અમલગ પ્રતિસ દેહાનો વધારો થયો છે. હોંદની વસ્તીમાં આ આશ્ચર્યજનક વધારાથી હોંદના પ્રમોના અધિષ્ઠામાં બારે સુરેકેસ બનતા જવાના છે એ વાત ચોક્કસ છે. હોંદમાં જમીનનો વિસ્તાર એટલો છે જ્યારે મનુષ્યોની સંખ્યા દીન પ્રતી દીન વધતી જાય છે. હોંદની દુહી જમીનમાંથી આવી બારે વસ્તીનું પોષણ થઈ શકે એ અસંભવિત છે. વળી પરેશી સત્તા દેહની દેશલ છુટી રહેલી હોવાથી દેહ અલગ

કંચાળ બની રહેશે છે. આ દેહમાં હોંદની પ્રજાને અન્ય મુશ્કેલી વસાવવાજ રહ્યા. પરંતુ પરાધીન પ્રજા હોવાથી પરેશી માં તેઓ હુકમન થાય છે. હોંદ જેમ અને તેમ સરવર સ્વા-ધીનતા પ્રાપ્ત કરવી એ આજે તેનું પ્રથમ કર્તવ્ય થઈ પડે છે.

મેસર્સ. મેડલી અને કેન્ડોજ સસપેન્ડ થયા

સુનીમનની પાલામેંટમાંથી મલ્લુર પક્ષના મે સમ્યો મેસર્સ. મેડલી અને કેન્ડોજને પાંચ મેડક માટે સસપેન્ડ કરવાનો બનાવ પાલામેંટની બહારની આજુ એકમાં બનવા પામ્યો છે. બનેટ ઉપરની ચર્ચા વેળા મી. કેન્ડોજે એકવાર બોલવા માટે પ્રયત્ન કર્યો પરંતુ તેને તે સમય આપવામાંજ ન આંધે આ ઉપરથી મી. મેડલી પ્રોટેસ્ટ કરવા હતા સ્પીકરે તેમને બેસી જવા ફરમાવ્યું. અને મારી માથવા દર્શાવ્યું. મી. મેડલી બેસી મના પરંતુ તેમણે મારી માથવાની ના પાડી. અને દર્શાવ્યું કે દાઉસ હોડીને માથવા જવાનું ફ પસંદ કરીક. આ ઉપરથી સ્પીકરે તેનું નામ દીધું. જ્યારે સ્પીકર આ પ્રમાણે ફાઇ પણ સમજનું નામ દે બારે દાઉસના નેલા વડા પ્રધાનને તે સમયને સસપેન્ડ કરવાની દરખાસ્ત રજુ કરી પડે છે. આ બનાવ બન્યો તે વેળા જવરજ દુટ્સોમ દાઉસમાં ફાજર ન હતા એટલે નાજાં ખાતાના પ્રધાન મી. હવંગાએ દરખાસ્ત રજુ કરી કે દાઉસના સ્પીકર તરફ બેન્ડરથી બતાવવા તથા તેમની સત્તાનો અનાદર કરવા માટે મી. મેડલીને સસપેન્ડ કરવામાં આવે છે. આ દરખાસ્તની સામે મી. કેન્ડોજે વાંધો ઉઠાવ્યો અને સ્પીકરે તેમને ન બોલવાનો ફક્ત કર્યો હતા તેમણે બોલવાનું આજુજ શખ્યું. અને બેસી જવાની પણ ના પાડી આથી સ્પીકરે તેમનું નામ પણ દીધું. અને મી. હવંગાએ એમને પણ સસપેન્ડ કરવાની દરખાસ્ત મુજી જે પસાર થઈ એટલે તેમને દાઉસની બહાર કઢાડવામાં આવ્યા. જો બને સમ્યો સ્પીકરની મારી ન મારે તો પાંચ મેડક સુધી તેઓ પાલામેંટમાં ન બઈ શકે અને દરરોજ ૩ મીની તેમને ડંક થાય.

હોંદની અંગ્રેજો અને અરબો છે

હોંદમાં બની રહેલા રાજાવીય બનાવોને પરિણામે લાં વસ્તી પુરોષીયનો પોતાની નજર સાઉજ આફ્રિકા તરફ દોષાળી રહ્યા છે. કારણ કે આ દેહમાં તેમનું અસ્તીત્વ વધુ સુરક્ષિત અને સુખી નીવારી એમ તેમને લાગે છે. હેલ્લા કેટલાક માસમાં બ્રેહાનીસર્જની પાંચીસીટી એસોસિએશનને હોંદમાં રહેલા અમલગ ચાલીસ અંગ્રેજોની અરજીઓ મળેલી છે. જેઓ મીના થજાખરા જીંદગીમાંથી રીટામર મળેલા માણસો છે અને તેમની પાસે સારી આવક છે. તેઓ બ્રેહાનીસર્જન કહેર સાટે ખાસ અને આ દેહ માટે તેઓને બોધતી માહિતીઓ તેઓ મંગાવે છે. આ માહિતીને પરિણામે કેટલાકે તો આ દેહમાં આવી પણ મના છે. હોંદમાં હવે પોતાના દેહને વધીવડ પોતાના કાયમાં થઈ લેવાના એવી અંગ્રેજોને લાં ખાતી હવે થઈ જતી હોવાને પરિણામેજ તેઓ આ પગલું ભરી રહ્યા છે એ વાત ચોક્કસ છે. હોંદમાં હવે અમારના જેવી સાબળી બોમવવાની ન મળવાની એટલે એ બીયારાઓ આવા નીવાંવ ઉપર આવવા હોય તો તેમાં આપણાથી તેમને હોય પણ કેમ કઢાડી શકાય?

“મહિન્દ્રાનંત યોગિનિન્દ્રાનંત”

શુક્રવાર, તા. ૨૪ એપ્રિલ સન ૧૯૩૧

સ્પેનનો તાજા રાજા આલફોન્સોના ચરિત્રી જીવન ઉપર પાંચે છે અને પોતાની કીમ જુમી અને સ્પેનમાં પ્રજા સત્તા- રાજમાદી છોડીને તેને નાસી છુટવાડનો વિજય વાની દરજ્જા પડી છે. એક વસ્તુ માટે સ્પેનના રાજા આલફોન્સોને મનવાદ પડી જો કે કોઈ પણ જાનની દલીલ સિવાય એ વસ્તુને તેણે સ્વીકાર કરી લીધી કે રાજા પોતાની રાજ્યતની સંમતી સિવાય તેમના ઉપર રાજ્યસત્તા ચલાવી શકતો નથી. મ્યુનીસીપલ સુલ્હમાં જ્યારે રાજા આલફોન્સોએ જોઈ લીધું કે પ્રજાસત્તાવાદીઓએ તેમાં જરૂર વિજય મેળો છે આરે તેમણે રાજ્યસત્તા છોડી દઈ તે પ્રજાસત્તાવાદીઓના હાથમાં સુધી સ્પેન છોડી જવાનો નીચમ કર્યો. રાજા આલફોન્સોએ પ્રત્યક્ષ હત કે પોતાના અનુયાયીઓ મારફતે પ્રજાસત્તાવાદીઓને એકેજ રેકવી અને સહેલાઈથી રાજમાદી ન છોડવી તો તે તેમ કરી શક્યા હતા. કારણ કે શીખંત વર્ગ, દેવજના ધર્મગુરુઓ અને જરજના અમુક જાણે તેમને ટેકા આપીો હત. પરંતુ સ્પેનની જુમીને ભોલીથી ખરડવાનું તેણે પસંદ કર્યું નહિ અને શોક-મતને માન આપી રાજમાદી લગ્ન રોક છોડી દીધી. પોતાની મતાએ સંજાળી રાખવાને નીચમ તેણે કર્યો હત તે પરિણામ શું આવત તે કંઈ કહી શકાય નહિ. યુરોપના ઇતિહાસમાં એવા પચાસ દાયકા શોધીશ આપણને મળે આવે છે કે પ્રજાએ રાજ્યસત્તા સામે જાંડ ઉઠાવ્યું હોય તેવા સમયે કિયટ સુધી વણા રાજાઓએ જરૂરલાઈથી પોતાની સત્તા છોડી નથી અને પરિણામે પોતાનું અને પોતાના કુટુંબનું નીકંદન તેઓએ નીકળે જવા દીધું છે. પ્રત્યાંકના રાજા પહેલા આર્સ, ફ્રાંસના રાજા લોજમા લુઇસ અને રશીયાના જાર નિકોલાસ પોતાની સત્તા ટાળી રાખવા જોઈથી પડી સુધી ચોખ્ખા હતા અને પરિણામે પોતાના જીવ તેમણે ગુમાવ્યા હતા. રાજા આલફોન્સો સન ૧૯૦૨ ની સાલમાં સત્તર વર્ષની ઉંમરે માદીએ જોડા હતા. સન ૧૯૦૬ ની સાલમાં કહેનકાક જ્યોર્જની બહેન સાથે એમણે જીવન કર્યાં હતાં. અને તેજ દીવસે એમને જીવન લેવાનું કાવતરું રચાયું હતું. જીવન બાદ રાજા અને સંજી સમયમાં નીકળ્યાં હતાં આરે તેમના ઉપર જીવન ફેંકવા માં આવીો હતો. રાજા રાણી બંને જમી જવા પામ્યાં હતાં પરંતુ એ જીવનમાં પંદર ગાજીસા મરી ગયાં હતાં. સન ૧૯૦૫ માં પારીસમાં એમનો જીવન લેવાનું પ્રથમ કાવતરું થયું હતું અને એમની માદી નીચે જીવન ફેંકવામાં આવ્યો હતો. સન ૧૯૨૬ માં પણ પારીસમાં એમનું જીવન કરવાનું કાવતરું રચાયું હતું અને કેટેલોનીઆને સ્વતંત્ર જનાવવાની કીલકાલ આજતી હતી તે વેળા રાજા રાણી એ પ્રાંતની ખુસા-ધરીએ નીકળ્યાં હતાં આરે સન ૧૯૨૭ ના જાન્યુઆર માસમાં એમને પકડી લેવાનું એક કાવતરું રચાયું હતું તેને કહ્યાત મજા દાખી દેવામાં આવ્યું હતું. આ પ્રમાણે અનેકવાર એમનો જીવન લેવાનું કાવતરું રચવામાં આવ્યું હતું. પરંતુ તે કમરી જવા પામ્યાં હતાં સાં વર્ષ ઉપર ને વેળા રાજા આલ-ફોન્સોના પિતા સ્પેનમાં રાજ્ય કરતા હતા આરે પણ સ્પેનમાં હીપલોલીક સ્થાપવામાં આવ્યું હતું અને તેમના પિતાને સ્પેન છોડી નાસી જવું પડ્યું હતું. એ પ્રજાસત્તાક સંજયનો વધી-

વડ માત્ર એક જ વર્ષ ચાલુ રહ્યો હતો અને રાજાને પાછા બોલાવવામાં આવ્યા હતા. રાજા આલફોન્સોએ અલગ વીર-તાઈ રાજમાદી છોડી દઈને સ્પેનને સીવીલ વોરમાંથી જમાવી લીધું છે. તેમનું આ કાર્ય સ્વદેશાભિમાનની જામણીથી જરૂર જ લેખી શકાય. જ્યારે રાજા આલફોન્સો પોતાનો મહેલ છોડી ચાલ્યા જતા હતા આરે તેના રહાઈ 'રાજા મહુ જીવો' ના પોકારો કર્યા. રાજાએ પોતાનો હાથ લેગો કરી તે જુમા-રીને કહ્યું 'એમ નહિ, સ્પેન મહુ જીવો' એમ હવે કહો, યુરોપીય મહાન વીમલ બાદ યુરોપનાં અનેક રાષ્ટ્રોમાંથી રાજ-સત્તાનો નાક યજ્ઞેસો અને તેને સ્થાને પ્રજાસત્તાવાદનો વીજમ યજ્ઞેસો આપણે જોતા આવ્યા છીએ. યુરોપમાં માત્ર જુજ રાજાઓ જ હવે રહ્યાં છે જ્યાં રાજાનું અસ્તીત્વ છે. અને જ્યાં એ અસ્તીત્વ હજી રહ્યું છે જ્યાં રાજાઓ માત્ર નામનાજ રહેલા છે. રાજાસત્તાનું સ્થાન પ્રજાસત્તાકે એ જમાનો યુરો-પમાં વીજમવંત નીવડી રહ્યો છે.

સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધના સમાચાર

ડોમીનીઅન રેટસ ન જોઈએ

'રહાર' પત્રનો લંડનનો ખબરપત્રી દર્શાવે છે કે 'માન્ચેસ્ટર માર્ગિઅન' પત્રના ખબરપત્રીએ મહાત્મા ગાંધીજીનો એક ઇન્ટરવ્યુ લીધો હતો તેમાં તેમણે દર્શાવ્યું કે એરટેલીયને જેવું ડોમી-નીઅન રેટસ મળેલું છે તેવું ડોમીનીઅન રેટસ હોલને મળે તેથી હવે મને જાંદોષ થાય એમ નથી. 'બાગીદારીમાં સમા-નતા' એનો અર્થ ખીટીક ફામનવેશમાં ગાંધીય રેટસ છે એવો કામ કે નહિ એવું પુછવામાં આવતાં મહાત્માજીએ દર્શાવ્યું કે ના, તેનો એવો અર્થ નથી થતો. ચોરા વખત ઉપર હું એવું માનતો હતો કે હોલને માટે એવો દરજ્જો વાસ્તવિક થઈ પડશે પરંતુ હવે હું જોઈ છું કે એ આગમાં ટેલોક સુધી-અતો છે.

ખીટીક ફામનવેશમાં જાંદર વસતી પ્રજા મોટે ભાગે ખીટીક પ્રજા છે યાનો સાઉથ આફ્રિકાનો દાખલો લો જાંદી સરેદ પ્રજા ખીટીક વિચાર અને સંસ્કૃતીમાં માને છે. ફામન વેશમાં પ્રજા ખીટીક છે અને તેમની સંસ્કૃતીમાં પણ ખીટીક છે. હોલ વિશે જાણે તેવું કહી શકીએ નાહ. ખીટીક અને પશ્ચિમની સંસ્કૃતી સાથે જમારી સંસ્કૃતી એક બની જાય એવી જામે અબીલાયા રાખતા નથી. જામે જમારી સંસ્કૃતીને સામવી રાખવા પ્રયત્નજી છીએ. અને જમારે મારે' જામે તેની પ્રગતી કરવા માગીએ છીએ. એટલે એરટેલીયનું ડોમીનીઅન રેટસ અને હોલ માટેનું ડોમીનીઅન રેટસ એ બે વચ્ચે જરૂરખામણી ન હોય. પરંતુ પરસ્પર મદદને મારે હોલ અને વીલામલ વચ્ચે સાગીદારી હોઈ શકે. ખબરપત્રીએ દર્શાવ્યું કે એનો અર્થ એ થય જો કે યુદ્ધ સિવાય ખીલ પ્રત્યેમાં પરસ્પરની મદદ અને મીતતા હોઈ શકે એમ આવ કહો છો! ગાંધીએ દર્શાવ્યું કે, જરાજર એમજ. ડોમીનીઅન રેટસ હોલ માટે ચોખ્ખ થઈ પડશે કે કેમ એ વિષે રાજા ટેમજ કોન્ટ્રેસમાં મારી કોઈ ખાતી કરાવી આપશે તો તે હું સ્વીકારવા તૈયાર રહીશ. પરંતુ એ કમય હોય એવું મને જીવનું નથી. સેફ્ટ ગાર્ડસ વિષે મહાત્માજીએ દર્શાવ્યું કે કોમી દુસ્સડો કામ છે તેને જમાવી દેવા માટે ખીટીક જરૂરની જરૂર

કે એમ કું માનતો નથી. એ અમારા પોતાના કરકારમાં આવે ખામી હોય તો પોતા સમયને માટે સીવીલ સેવર ચર્ચા હોય તો તે અમે સહાયી બંધી. જે કરકારના ઉપર અમારો કાણુ ન હોય અને અમારું પર સામરવાને માટે ખીલ સુધને અમારે અપીલ કરવી પડે તેના કરતાં તો અમે ગામી મધ્યકરી કષ્ટને અને અમેજ બડી બધને તેને કું પસંદ કરે છું.

મહાત્માજી અને હોરડ ધરવીન

મુખ્યથી રૂરનો તાર દર્શાવે છે કે મહાત્માજીએ મુખ્યમાં હોરડ ધરવીન સાથે જે કલાર સુધી વાતચીત કરી હતી. વર્તમાનપત્રના ખબરપત્રીએ તેમના મુકામ ઉપર ખબર મેળવવા હોડી પહોંચ્યા હતા પરંતુ મહાત્માજીએ મરુન્ય રૂત લઈ લીધું હતું. મીલ જીનરો એસોસીએશન તરફથી હોરડ ધરવીનને માનવ્ય આપવામાં આવ્યું હતું. તેના અવાજમાં તેમણે દર્શાવ્યું હતું કે હિંદીની સમાધાનીને અપકર્માં મુકવા ગાંધીજી પોતાનું બનવું કરે છે પરંતુ રૂત પછી ગામ કરવાનું આડી રહેલું છે.

જરૂર પડે તો હાથથી વિમાન વાપરો

યુજરાત પીલાપીડના એક મેળાવકમાં પ્રમુખસ્થાનેથી આપણ આપતાં મહાત્મા ગાંધીજીએ જાહેર કાર્ય કરનારાઓને સારું જીવન ગુજરવાની ભરજ કરી હતી. મોટરકારો ન વાપરવાની પણ તેમણે તેઓને સલાહ આપી હતી પરંતુ જરૂર પડે તો વાપરવાની વીગાનેનો ઉપયોગ પણ કરી શકો છો.

સરકાર વહીવટીકારની સિલ્લ ગર્જના

રૂરનો તાર મુખ્યથી દર્શાવે છે કે મહાત્માના પ્રમુખ સરકાર વધમજાકા પટેલ અરુ જીલ્લામાં મુસાદરી કરી રહ્યા છે. ત્યાં આપણે કરતાં તેમણે દર્શાવ્યું કે ક્યાં તો છ માસમાં આપણે રાજીનમ અતા આપણા હાથમાં લઇશું કે ક્યાં તો એક ઝાતી બડત કરી શકીશું. આપણે તૈયાર છીએ. સરકારનો વિચાર આપણે કરતા નથી. સુલેહની સંધીથી આપણને અવિચ્છતી લડત માટે તૈયારી કરવાની તક મળી છે. અવિચ્છતી લડત કરીશો કહીએ ન સાંભળી હોય એવી દલે મળે. જેઓ ખુલ્લુ અથવા જોલથી કરતા રોમ તેઓ પોતાની બીજાનો વગી દેક કોડી ખીજ જગ્યાએ મળવા બધ.

રાજકીયબંધી સરકારના હાથમાં રમકડું

મહાત્માથી રૂર પત્રો ખબરપત્રી દર્શાવે છે કે સરકાર વહીવટીકાર પટેલે દર્શાવ્યું હતું કે ક્યાં તો છ માસની અંદર મહાત્મા હોંદ ઉપર રાજ્ય કરશે કે ક્યાં તો તે પુર્ણ સ્વાધીનતા માટેની લડત ઉપાડશે. તેમણે દર્શાવ્યું કે જે એકુતોની જામીન ખાલસા બધ મજેલી છે અને જે વગી દેવામાં આવેલી છે તે તેમના માલીકોને બાજ સાથે પાછી આપવામાં આવશે તેની કું આગી આપું છું. અમુક સમય માટે સંધી કરવામાં ગાંધીજીએ ક્લાપણ વાપર્યું છે. આ સમયનો પ્રક્ટની તૈયારી કરવામાં ઉપયોગ કરવામાં આવશે.

જલિલ અલી અને અનુસુલીન નેતાઓ સરકારના અમલદારોના હાથમાં દબીયાર બધ પડ્યા છે. સરકારી અમલદારોને આખા દેશમાં જાતી એકતી નથી. ગાંધીજી રાજ્યકારી ખુનોમાં માનવા નથી. તેમણે દર્શાવ્યું હતું કે રાજ્યકારી ખુનોથી દેશને નુકસાન થાય છે અને હીસાને માટે જે કોઝોને જળ બજેલી છે તેમના છુટકારામાં પણ એવી દીલ થાય છે. બલજયરી વાપરનાર પક્ષને ગાંધીજીએ ભરજ ગુજરી હતી કે બ્યારે કું મારો અખતરો અજમાવી રહ્યો છું ત્યારે તમારે તમારી પ્રવૃત્તીઓને મોકુફ રાખવી એકમ.

હિંદીમાં અંબ રૂંકાયે

રૂરનો તાર દર્શાવે છે કે નવા રાજસરોવર મોડ' પીલોમન દીલીમાં આવનાર હતા તે પહેલાં રૂર કલાર ઉપર મુખ્ય રોકને એક અંબ જોવા કુટવા પામ્યો હતો અને ચાર મહુરો અંબીર રીતે પાળ્યુ થયા હતા.

મુસતાનમાં કેમી લાગણી

મુસતાનથી સેનસર બજેલા એક મહેલામાં અજાવવામાં આવે છે કે મસજીદ નજીક આવેલા એક મકાનને સુધારવા સંબંધી રોડુ મુરલીમો વખે કલાર થયો હતો. કેમી લાગણી-મોટા પ્રમાણમાં દેશાએલી છે અને કુલક કાય તેને મળે સત્તાવાળાઓએ મોટી તૈયારીઓ કરી રાખેલી છે.

મુરલીમ મારાણીઓ

મકનોથી રૂરનો એક તાર દર્શાવે છે કે મુરલીમ મેકના-લીરોનો રાનરસનું કાર્ય પુર્ણ થયું છે. રાનરસી જે હાલો પસાર થયો છે તેની મલકળ એવી છે કે હોંદનું નિધારણ શીરજ હોવું જોઈએ. સંધિ અને નોર્થ વેસ્ટ કંટીબર જે જુદા પ્રાંતો બનવા જોઈએ. શીરજ અને પ્રાંતિક લાસસમાંનો માટે રૂર ઉપર પહેલિયા માજીને મત હોવા જોઈએ. મલકળક સામન્ય સર્વ માટે એકજ હોવું જોઈએ, મોસ-કાથી જોઈની લલુમતીમાં તેને માટે વસ્તીના પ્રમાણમાં મેકો અનામત રાખવી જોઈએ અને વધારાની મેક માટે મુરલીમાં બધાર પડવાનો રક પણ તેમને રહેવા જોઈએ.

અરુધાન 'રોમીન કુટ'

કલકત્તાથી 'રોમીન મેલ' પત્રો ખબરપત્રી દર્શાવે છે કે અરુધાન કરકારના સેનાપતી જનરલ કાક મકમદ ખાને પ્રયા-લીમ મેલ જે 'રોમીન કુટ' ના નામથી પ્રસિદ્ધ થયો હતો તેને હાલો છે. પ્રયાલીમ મેલ નાસી છુટવા પામ્યો છે. પરંતુ તેના પંદરસો અનુમ વીને પકડવામાં આવ્યા છે અને મામુ નહીંમાં પાંચસો માજીસો તે પસાર કરવા જતાં કુપી મુખ્યા છે.

સ્પેનનો તાજ નીચે પડે છે

પંદરસો વર્ષથી ક્યાં એક પછી એક રાજ્યો સંપુર્ણ રાજ-સતા મોમની રાજ્ય કંતા આબ્યા છે એવા સ્પેન દેશની અંદર એકએકા વગરકરત રાજ્યકાલી બધ છે. રાજા, કરકર અને દેવળ તરફથી કાક પણ અતના વિરુધ સિયામ રીપ-ખીક પક્ષના સમુદ્ધનો વિજય મળે છે. સ્પેનનો રાજમુકટ નીચે પડ્યો છે. રીપ-ખીક પક્ષનો મુરલીમાં વિજય થવાથી સ્પેનના રાજ્ય આકરો-સોએ રાજ્યકાકી હોડી કામચલાઉ રીપ-ખીક સરકારને દર્શાવ્યું છે કે તેઓ સ્પેન છોડી અલ્યા જશે. તા. ૧૫ મી એપ્રિલના દીવસે રાજ્યના મહેલમાં પ્રમાણ મગી પડી હતી. રાજીએ પોતાના સર્વ મીત્રોને મહેલમાં ખોલાવ્યા અને માગીડ છોડી ચાલ્યા જવાની ગાંધી તપ્પારીઓ કરવા માંડી.

સ્પેનીશ રીપ-ખીકના પ્રમુખ

સ્પેનના રીપ-ખીકના પહેલા પ્રમુખ એકમીરજ મુઝનરે રાજ્ય આકરો-સોને રાજ્યકાકી છોડી દેવાની સલાહ આપી. તે વેળા રાજ્ય આકરો-સોએ તેમને નીચે પ્રમાણે જવાબ આપ્યો. "કું

મારી હજી સમજું છું. સ્પેનને મારી જરૂર નથી. જતાં સ્પેનનું કિત હમેશાં મારે દો વસેલું રહ્યું છે. દેશના જાળને નુકસાન થાય એવું કશું મેં આજ સુધી કર્યું નથી. જરા ને જાણેલા દેશમાં ઉપસ્થિત થયેલા છે તેનો સ્વીકાર મારે કરવો જોઈએ."

નવા પ્રેસીડન્ટ સીનેર બીમેરાએ બાદશાહી કુટુંબને સ્પેન સહીશવાસી રીતે છોડી જવાની સર્વ તૈયારી કરી આપવાની ચેરફી આપી હતી અને રાજ્ય સામે કારટેજના જવા આપ્યા મળ્યા હતા. પાલીસે થઈને તેઓ વીશાસત આપ્યા જશે નથી તેઓ અંતરની વશકમાં સ્થાયી વસવાટ રાખશે

આઠરીક રાહદરમાં અપુર્વ ઉત્સાહ

આઠરીક રાહદરના દાઉન હોલ, પોસ્ટ એશીસ વાગેર મકાને ઉપર પહેલીવાર જ્યારે રીપબ્લીકનો વાવટો અદાવવામાં આવ્યો ત્યારે લોકોનો ઉત્સાહ સમાપ્ત ન હતો. રાજ્ય આશફો-એના રાજ્યનો અંત આવ્યો છે એવી પહેલી સૂચના પ્રજાને આ વાવટો અદાવી અપર આપવામાં આવી. રાહદરમાં જ્યારે સમાચાર પ્રસરી મળ્યા કે રાજ્યને રાજ્યમાં છોડી દીધી છે અને તેઓ દેશ છોડી આપ્યા મળ્યા છે ત્યારે મહોત્સાહમાં લોકોનો ઉત્સાહ ઠેર ઠેર જોવા મળ્યો તેનું વર્ણન કરવું પથ અશક્ય હતું.

રાજ્યનો નીર્ણય

રાજ્યને પોતાના મહેલમાં પ્રથમ પોતાના પ્રધાનોને બોલાવ્યા હતા અને તેમની આમજ જાહેર કર્યું કે તેઓ દેશ છોડી આપ્યા જવા છૂટે છે. રાજ્યનો આ નીર્ણય પ્રત્યે રીપબ્લીક પ્રજાના આશિષવાનોને જણાવવામાં આવ્યો અને સ્પેનને રીપબ્લીક જાહેર કરવાનો તેજ વેળા દરમિયાન, પરંતુ એજ વેળા અત્યાચાર રીતે આ સમાચાર પ્રત્યે જાહેર ન કરવાનો નીર્ણય થયો કારણ કે સત્યાચાર રીતે જ સમાચાર જાહેર કરવામાં આવે તે પહેલાં રાજ્યને રાજ્યમાં છોડી જવાની તક આપવાનો નીર્ણય થયો હતો. સેન્ટ્રલરની રાત સુધી તે પોતાની રાજ્યમાં રહેવાનો વળગી રહેવાનો રાજ્યને દર્શાવ કર્યો હતો પરંતુ રાજ્યના પક્ષના નેતાઓએ સર્વાનુમતે રાજ્યને એવી સલાહ આપી કે રીપબ્લીકના અદનાં મોજાની સામે થવું જોઈએ સુરક્ષા છે. કાંઈ નવા કોન્ટ્રેસ્ટને નીચી રાજ્યવધીયત આણુ રાખવો એવા રાજ્યના મનુષ્યોને મદદ ન આપવી એવો લોકરના વડાઓએ દર્શાવ કર્યો. જ્યારે એ દર્શાવ રાજ્યના અણુવામાં આવ્યો ત્યારે જાતે રાજ્યની ખાતી થઈ કે હવે એજ ખલાસ થઈ ગયો છે.

પ્રેસીડન્ટ બીમેરાનો પ્રજાને જાહેરો

પ્રેસીડન્ટ બીમેરાએ બેડકાર્ટ સંદેશમાં પ્રજાને જાહેર કર્યું કે રીપબ્લીકવાદનો વિચાર થયો છે અને અંતિમી એ સત્તા પ્રજાને હાથમાં લીધી છે. પ્રજાને હું અરજ્ય ગ્રાહક છું કે તેમણે સુલેહ અને અવસ્થા જાળવીને આપણી રાજ્યકાંતી સુલેહ અને અવસ્થા જાળવીને કરવામાં આવી છે અને તેથી જો રાજ્યકાંતી અપુર્વ લેખાશે. તેમણે દર્શાવ્યું કે રીપબ્લીક સરકારનું પ્રથમ કર્તવ્ય એજ રહેશે કે તમામ રાજ્ય-દારી કેદીઓને છોડી મુકવામાં આવશે કે જેથી સ્પેનની હિંમતી કરવાના કાર્ગમાં સર્વ સ્પેનીશ્માં એજ થઈ શકે.

આર્સિલોનાનાં દ્રષ્ટો

આર્સિલોના, પ્રેનાસ, કોન્ટોના રીગેર રાહદરમાં રીપબ્લીકના દંદેરા વચિવામાં આવ્યા હતા. આર્સિલોનામાં તે અમાઉથી જ અમાચાર થઈ ગયા હતા. આર્સિલોના રાહદરના ચુટકોમાં નવા કાઉન્સિલરો પ્રત્યે એકદા બધ રાઉન હોલમાં પહેલી મળા હતા અને રાજ્યના પક્ષના મેમ્બરને તેમણે દર્શાવ્યું કે લોક પ્રતીનીધીઓ આજ સંજાળી લેવા મારે આવ્યા છે. મેમ્બર સાહેબે પોતાની ટોપી લીધી અને એશીસ છોડી આપ્યા માંડ્યું. પ્રત્યે રીપબ્લીક વાવટો કરાહવામાં આવ્યો અને લોકોના અજ્ઞ વિકાસ વચ્ચે સર્વ અસ્કરી કેદીઓને છોડી મુકવામાં આવ્યા.

‘સ્પેન ધણું’ જીવો?

રાજ્ય આશફો-એના જ્યારે છેલ્લી વેળા પોતાનો મહેલ છોડી વિદાય થતા હતા તે વેળાનાં દ્રષ્ટો હજી જોઈ હતા. મહેલના કાંઈ નોકરોએ તે વેળા છેવટના પોકારો કર્યા ‘રાજ્ય ધણું’ જીવો’ આ પોકારો કરવામાં આવ્યા તે વેળા રાજ્યને પોતાના કાથે ઉપર કર્યા અને દર્શાવ્યું ‘ના, ના, હવે ‘રાજ્ય ધણું’ જીવો’ એમ નહિ પરંતુ ‘સ્પેન ધણું’ જીવો’ એવા પોકારો કર્યા. પોતાના નોકરો પ્રત્યે કરીને તેમણે દર્શાવ્યું ‘હું જાંત હજી રાખીને મહેલ છોડું છું. કોઈકા અંદરો ઉચ્ચારતાં તેનું હજી કાંઈ જાણ હોય એવું લાગતું હતું. જ્યારે તેઓ કારમાં બેઠા ત્યારે લોકોને આંતી જાળવવાની બલામણ કરી. અંતિમની આંખોમાંથી આ વેળા આંશુ આપ્યાં જતાં હતાં.

‘રોમન કેથોલીકમ એ રાજ્યધર્મ ન રહે’

રીપબ્લીક સરકારે રોમન કેથોલીકમને રાજ્યધર્મ તરીકે છોડી દીધો છે. આપણાના પ્રધાને સર્વ ધર્મસુન્નેને દર્શાવ્યું છે કે લોકોની મુશ્કાલી આવે તે ધર્મ માનવાની તેમને છુટ છે અને સ્પેનમાં વસ્તી સર્વ પ્રજાના હક્કો સમાપ્ત રહેશે. કેથોલીક ધર્મ એ રાજ્યના એક આત્મીક ખામ તરીકે લેખાતું હતું અને તેને ખામ હક્કો આપવામાં આવેલા હતા તે સ્થિતિ હવે બંધ થઈ છે. સ્પેનમાં છેલ્લા ચાર સમકા ધર્મ રોમન કેથોલીક રાજ્યના ધર્મ તરીકે લેખાતો હતો. હવે યુરોપ ખંડમાં કેથોલીક એક એવો દેશ રહેશે છે કે જ્યાં રોમન કેથોલીકમ એ રાજ્યધર્મ લેખાતો છે.

રાષ્ટ્રી પેરીસ મળ્યાં

સ્પેનના રાષ્ટ્રી ને વેળા પારીસમાં દાખલ થયા ત્યારે ફ્રેંચ પ્રજાનાં મોઢાં ટોળાંએ તેમનો સત્કાર કર્યો હતો. રાષ્ટ્રી અર્થત આંત દેખાતાં હતાં. રાજ્યકુમારીની આંખોમાં આંશુ હતાં. એક વર્તમાનપત્રકારને રાષ્ટ્રીએ દર્શાવ્યું કે રાજ્ય ક્યાં છે તેની મને ખબર નથી. હું જે જાણું છું તે એટલું જ કે જે સ્વીઝર માં બેસી તેઓ ઉપડ્યા છે તે જાણીતી અદ્યથ થઈ છે. એ કેટલા બપોરે કાઢાં હતાં! રાષ્ટ્રીએ દર્શાવ્યું કે કાંતી એકદમ ગડબડ થઈ. એવું જાણે બામનું હતું કે કાંતુનીકમનું એક મોજું લોકો ઉપર થરી વળ્યું. અમે જે માંડીકમાં રજા હતા તે સં અનુ હતા તે હું કહી શકતી નથી. અરકરનો કેટલોક ભાગ રાજ્યની પડખે લોકો હતા પરંતુ અરકરને અખીલ કરવાનું તેમણે યોગ્ય પાણું ન હતું.

સ્પેનના રાષ્ટ્રી અંદોનકાં અવેજનાં બંદન છે.

મી. કીસ્ટોફરને ખુલ્લો પત્ર

આ મુદ્દાની અંદર વસ્તા દોહીઓના તમે જે સ્વીકારાજેલા નેતા છો. આજથી લગભગ ત્રણ વર્ષ પહેલાં વિલામતથી તમે બેરીસ્ટર યમને આગ્રહ કર્યો તો આ દેશના દોહીઓ તેમના ઉપર જે જે મુશીબતો સરકાર તરફથી નાખવામાં આવતી હોય તેના નિવારણ માટે તમારા તરફ નજર રાખે એ સ્વાભાવિક છે. વિલામતથી તમે બેરીસ્ટર યમને આગ્રહ કે તરતજ તમને ઈંગ્લેન્ડમાં સાઉથ આફ્રિકન કન્ડીશન કોમિશનની મળેલી કોન્ફરન્સમાં કોમિશનના પ્રમુખ તરીકે તમારી હાજી વિરૂદ્ધ સુટમાં આગ્રહ કર્યો. તમે એ પદનો સ્વીકાર કરવા ઈંગ્લેન્ડ કોન્ફરન્સમાં બારે આનાકાની કરી હતી. તમે તમારા નિમ્ન ઉપર ૬૬ રૂબા હાજી કર્યા. પરંતુ કાલીજીના અસત આગ્રહને પરિણામે આખરે તમારે એ પદ સ્વીકારવું પડ્યું. તમે એ પદ સ્વીકારવાની ના પાડતા હતા તેના તમારી પાસે વલ્લુદવાળા પ્રયોજનો હતા. તેમાંનું એક મુખ્ય પ્રયોજન તો એ હતું કે તમે વિલામતથી બેરીસ્ટર યમને આગ્રહ બાદ તમારે ઇંગ્લેન્ડમાં બેરીસ્ટરની ધંધા શરૂ કરી તમારે તમારી આર્થિક સ્થિતિ સુધારવી હતી તે કરવાનું હોય તમે જે સંજ્ઞાઓમાં પડી છો તો તમારા ધંધાની સરખામટી કરવામાં તમને મુશ્કેલી આવે. અને એ વાત પણ કેટલેક ઇંગ્લેન્ડ સાચીજ હતી. છતાં આ મુદ્દાની અંદર વસ્તા દોહીઓએ એટલી યથા સુધી સંજ્ઞાઓ દર્શાવી મુશ્કેલી રહે છે કે કાગળે એમના જેવી પુરી દસા અન્ય દેશમાં કોમ બીજી પ્રજાની હોય. આ દેશની સરકારની રાજનીતિ દોહી પ્રજા સંબંધી એવી છે કે દોહીઓને આ પ્રજામાંથી મને તે ભોળે દુર કદાચ—તેઓની સંખ્યા જેમ જેમ તેમ જોઈ કરવી. અનેક ભવતા કાગળોના નવાં ખંજનો તેમના ઉપર મુકી તેઓ પોતાનો વિકાસ આ મુદ્દામાં કરવા ન પામે એવીજ નીતિથી આ દેશની સરકાર દોહીઓ સંબંધી કામ લે છે. મુશ્કેલીના કરતાં પણ છુટામાં પુરી દસા દોહી પ્રજાની આ દેશમાં છે. દોહીઓને પુરોપીચનો આ દેશમાં માંમતા નથી. સફેદ પ્રજાને માટે આ દેશ સુરક્ષિત રહે એવી સરકારની નીતિ છે અને એ નીતિ કામ ચાલવા માટે દોહી પ્રજાના ઉપર કમીએકનની, લાઇસન્સની તેમજ બીજી અનેક કાડ-મારીઓ નાખીને તેમને કમીમાં સતાવવા એ કાર્ય આ દેશની સરકાર માટે કામચતું કામ પડે છે. આવી સ્થિતિમાં મુશ્કેલી ડામતા એક અમલદાર પ્રજા તરીકે તમે રાજકારણમાંથી અલગ રહો એ બની શકે એવું છે નહિ. તમે સન ૧૯૩૦ ની સાલ સુધી સા. આ. મ. કોમિશનના પ્રમુખ રહ્યા છો. ટ્રાંસવાલની દોહી કોમને માથે ટેન્શર બીજ અને કમીએકન બીજ આ બે મહાન આફનો આવીને ઉભી રહેલી છે તેવા બારે અબીર પ્રસંગે કેપટાઉનમાં અમા કોન્ફરન્સમાં મળેલી કોન્ફરન્સમાં આપે નવા અમલદારની સુટથી કરવાને સમજ આપ્યો. આપે સર્વ પ્રાંતના પ્રાંતનિધિઓએ તમને કરી પાછા પ્રમુખ તરીકે સુટવા જોવા નિર્ણય કર્યો. તમને સર્વ પ્રાંતનિધિઓએ પત્ર પડી પડીને એ પદનો સ્વીકાર કરવા વિનંતિ કરી પરંતુ તમે એકના બે નજર કર્યા. મી. કોન્ફરન્સ પણ તમને મળ્યા આગ્રહ કર્યો પરંતુ તે સર્વ અર્થ ગમ્યું. એ પદનો સ્વીકાર નજર કરવા એના તમારી પાસે વલ્લુદવાળા કારણો હતા. તે હું સારી રીતે જાણું છું. પ્રથમ તો જાહેર કાર્યને અંગે તમે આગ્રહ તમારા ધંધામાં ખ્યાન આપી શક્યા છો.

તમારા ધંધા છોડીને અનેકવાર તમારે ઇંગ્લેન્ડમાં જોડાનીસ-મર્ગ, લોન્ડોનમાંથી કેપટાઉન આ પ્રવાસે રખડવું પડે છે. જોહેર કાર્યમાં પડેલા પાણસ આગ્રહ પોતાનું કાર્ય સંભાળી શકે છે એ વાત તો આ દેશમાં જાણીતી છે. પરંતુ આની સાથે એક બીજું પણ સળંગ કારણ હતું અને તે એક કે કોમિશન સર્વ જાહેર કાર્ય સુદર રીતે અને તમને તેમજ ભોળાને સંતોષ થાય તેવી રીતે અલાવવા કોમિશન પાસે ફોજ ન હોય એ મુશીબત વારંવાર તડતી હતી. અનેક વેળા તો તમે કટાણીને—કટાણીને રાજીનામું આપવાની ધમકી પણ આપેલી તે પણ હું જાણું છું. સા. આ. મ. કોમિશનના વાર્ષિક ત્રણ પ્રાંત પૈકી ૧૫૦ આપે એવું કોમિશનનું નિર્ધારણ છે. જો ત્રણ પ્રાંતો કોમિશનને ઉપર પ્રમાણેના નિમ્નોત્તર હોયો આપે તો કોમિશનનું કાર્ય સુદર રીતે ચાલે એ વાત નિર્વિવાદ છે. કેમ પ્રાંતને હોયો પાછળથી પૈકી ૭૫ નો રહેશે. ટ્રાંસ-વાલ પોતાનો હોયો નિમ્નોત્તર આપે છે. કોમમાં કોન્ફરન્સ બાદ દેક કોમિશન મધ્ય વર્ષ સુધી ટ્રાંસવાલમાંજ હતી ટ્રાંસ-વાલે પોતાનો હોયો આપ્યા ઉપરાંત અન્યથી અઢી લાઇસન્સ-સન્સો અટકાવ્યા ત્યારથી આજ સુધી પણ ખમી કરેલા છે. સીલેક્ટ કમીટી પાસે કેપટાઉન ગમ્યું. કેમ તેવાર કરાવેલ વધી-ભોળે લાંબુ મધ્ય એ સર્વ કાર્યમાં હું જાણું છું લાંબુ સુધી કોમમાં જોઈ પૈકી ૭૫ ખમીયા હશે. મી. કોન્ફરન્સ અને બોલાવ્યા તેના સર્વ અર્થ લગભગ પૈકી ૭૫ સુધીનો ટ્રાંસવાલ આપ્યો છે. નાટાલે કોમિશનને પોતાનો હોયો બે વર્ષનો નથી આપ્યો તેને પરિણામે કોમિશનની આર્થિક દસા પુરી છે. જો ત્રણ પ્રાંતો પોતાપોતાને કીસે આપવો હોયો ન આપે અને પૈસાની મુશીબત પડતી હોય તો એવી સંસ્થાનું કાર્ય કામમાં લેતાં તમે આનાકાની કરો એ વસ્તુ અમલ્ય એવી છે. તમે તેમજ મધ્ય વર્ષના કોમિશનના સેક્રેટરી મી. એસ. આર. નાયકુએ મળીને લગભગ પૈકી ૭૫ સુધી પોતાના ખીસકામાંથી કદાચ કોમિશનના કાર્યમાં વાપરેલા છે. મરીમ પાણસો પોતાની સેવા આપી શકે પરંતુ તેમના પોતાના પૈસા પણ વપરાય જતા હોય તો તે વસ્તુ અમલ્ય છે એ અમલ્ય કામ એવું છે એ નાટાલ પોતાનો બે વર્ષનો ખાખી રહેલો હોયો કોમિશનને આપી દે તો કોમિશનની સર્વ મુશીબતો જરૂર દુર થઈ શકે. આ દેશમાં અનેક અમલ્ય વેપારીઓ પડેલા છે તેઓના ઉપર જત જતની મુશ્કેલીઓ આ સરકાર નાખી રહેલી છે અને એ મુશ્કેલીઓને હાલવા કોમિશન સતત પ્રયાસ કરી રહેલી છે છતાં જો સંસ્થા મારફતે તેમના તેમજ સર્વ દોહીઓનાં દિલનાં કાર્ય થતા હોય તેજ સંસ્થાને આની મુશીબત ભરેલી આર્થિક દસામાં રાખવામાં આવે આર કાર્યક્ષતિનો નિરાશ થતા હોય અને તેઓ પાછળ હટતા હોય તો તે માટે કાર્યક્ષતિનો હોય કદાચનો કોમને પણ અધિકાર નથી. તમે નાટાલમાં વસો છો. તમારી કામચળ વાપરી આ પરીસ્થિતિમાં સુધારો કરવાનો તમે પ્રયત્ન કરો એ હમણા નેવું છે. ચાલુ વર્ષમાં આ મુદ્દામાં રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સ મળશે. આ દેશના દોહીઓ મારે પોતાનો દેસ રજૂ કરવાની આ હેઠલીજ વાત છે. એ તમને સહુપયોગ કરવા માટે અભ્યારથીજ કાર્ય કામમાં કરવામાં ન આવશે તો પાછળથી થરતાવાનો સમજ આવશે કોમિશનના પ્રમુખને કે તમે તથા મધ્ય ક્રાંતી તમારી જાહેર બેચમદારીઓ તેથી જોઈ શક શકતી નથી. આજ છે કે તમે આ મુદ્દા પત્ર ઉપર મન કરી કોમિશનને અમલ્ય પાયા ઉપર મુકવા તમારા સહમારીઓ સાથે પ્રયત્ન કરશો.

લી. કોમિશનવાલી.

“દમનનીતિ નહિ પરંતુ સહકાર રાખો”

ભોદાનીસંપર્ગના વાણ, જેમ, સી. એ. દોહર્મા વર્કર્સ એન્ડ પ્રોપ્રિયેટર્સ એસોસીએશનના આકરા હેઠળ મળેલી એક સભામાં મી. જી. ડી. રેનાલ્ટ જેન્સના પ્રમુખપણા હેઠળ પ્રેસિડેન્ટ મ. જેમ. બ્રુક્સે ‘નેટીવ પ્રજાની રાજ્યદારી બાબત’ એ વિષય ઉપર એક મનનીય બાબત આપતાં દર્શાવું હતું કે ભવિષ્યમાં દ. આફ્રિકાની અંદર સફેદ અને કાળા સહેરીઓ એક બીજા સાથે મળી જશે. એમાંથી તમે બચી જતા પામવાના નથી. નેટીવોના સવાલનું નિરાકરણ બાબત માટે શું કરવું તે વિષે હુતકાળમાં અનેક ઉપાયો લેવાની સુચના કરવામાં આવી હતી. તેમાંના એક ઉપાય એ બતાવવામાં આવ્યો હતો કે નેટીવ લોકોને જોરાઓથી અલગ વિસ્તારમાં રાખવા. આ દેશના રાજ્યદારીઓએ આ પ્રજાના ઉપર એક બીજાનીની આક્રમક વાતો કરેલી છે પરંતુ હવે સમ પરીસ્થિતિનો સ્વીકાર કરવાનો સમય આવી પહોંચેલો છે. પ્રેસિડેન્ટ બ્રુક્સે દર્શાવું કે આ પ્રજાનું નિરાકરણ દમનનીતિ મદદ કરવાથી થાય એમ નથી પરંતુ સહકારથી જ તે થઈ શકશે. તેમણે સુચના કરી કે આ દેશમાં મત આપવાના અધિકાર સર્વ સામાન્ય હોવા જોઈએ. મતપત્રક કડેક અને કાળા પ્રજા માટે એક જ હોવું જોઈએ પરંતુ તે માટે લામકાલનું ધોરણ બંધે જુદું રાખવામાં આવે. જેઓ જુદામ ગુજારવાની માતો એક હરણુ રાજસભા ભોગવવાની નીતીમાં માનનારા છે તેઓને આ વાતો પસંદ પડશે નહિ. પરંતુ અંતમાં આ સવાલનું નિરાકરણ લેવા ધોરણે બાબતો જાહેર.

આ દેશના રાજ્યવહિવટમાં નેટીવોને પણ પ્રતિનિધિત્વ એક દિવસ મળશે એવી આશા એ આપવામાં આવે તો નેટીવ પ્રજા બંધે તે કરવા તૈયાર થશે. આ માર્ગનો સ્વીકાર કરવામાં નહિ આવે તો ખીજો માર્ગ બળબળરી વાપરવાનો જ રહેશે. નેટીવોના આ દક્ષિણિનનો સ્વીકાર કરવાની જો યુરોપીયનો ના પાડશે તો આ દેશની કાળા પ્રજા પણ બળબળરીના દબી-વારનો ઉપયોગ કરે એ સંભવિત છે. એકવાર એ વસ્તુનો સ્વીકાર કરવામાં આવે કે પોતાના દેશના રાજ્યવહિવટમાં નેટીવોનો પણ અવાજ હોવો જોઈએ તો તેથી કંઈ એ મુશ્કેલીનો અંત આવી જતો નથી. આ પ્રમાણે કેવી રીતે વ્યવસ્થા કરવી એ ખીજો પ્રશ્ન છે. યુરોપીયન પ્રજાની પાછળ સોંડો વર્ષની સંસ્કૃતિ છે. જે આકાશના યુરોપીયન પ્રજાના જેવાજ સમાન હશે તેથી તે જોઈશે કે જેઓ જંગલી અવસ્થામાંથી હજી હમણાં જ બહાર આવે છે તેઓને આપી દેવા એ નરી સુખી વાત છે. જનરલ કટલોમનાં નેટીવ ખીજામાં જે સુચના થઈ છે તેમાં એક સરખી જ પાર્લામેન્ટની પદ્ધતિની સુચના છે. માતો નેટીવોની વતી હાઉસ ઓફ એસેમ્બલીમાં યુરોપીયન પ્રતિનિધિઓ બેસે આથી તો યુરોપીયન કોન્ટ્રીટ્યુઅન્સી તારથી આવતા યુરોપીયન પ્રતિનિધિઓ નેટીવના સવાલથી જે અમદારીમાંથી મુક્ત થાય છે. નેટીવો માટે પારલામેન્ટમાં યોગ્ય સભ્યો હોય તે લઘુમતિમાં હોવાથી કશું જ કરી ન શકે.

નેટીવોને અલગ વિસ્તારમાં રાખવા એવી પણ એક સુચના છે. જેઓ આવી સુચના કરે છે તેઓ સજ પરીસ્થિતિ જોતા નથી. આ હેતુને માટે જોઈતી જમીન ક્યાં છે? ખીજા કોશની મીસ્કેતનો બધાં પ્રશ્ન હોય આ કોશ પુલ્લી રીતે વિહાર બની જાય છે પરંતુ પોતાની મીસ્કેતમાં દબલબીરી થતી હોય તો કોઈ તે વાત નાપસંદ કરે છે. અને તેથી અલગ વિસ્તારમાં નેટીવોને રાખવાની વાતથી એક તો બચીત અને ખીજું મજુરીમાં મુકાત આવવાનો સંભવ રહેશે હોવાથી એ પારલામેન્ટમાં પસાર જ ન થાય. ચુંદણીમાં પોતાના પક્ષ માટે મતો મેળવી લેવાના દબીવાર વરીકેન્સ એનો ઉપયોગ કરી શકાય એવું છે. નેટીવો માટે લામકાલનું ઉંચું ધોરણ

રાખી નેટીવોને મતાધિકાર યુરોપીયનો સાથે આપી દેવા એ એક રસ્તો છે. એથી બામકાલવાળા યુરોપીયન પ્રજા પાસેથી મતો લઈ લેવા એ અભવહાર વાત છે. મતના અધિકાર નેટીવોને આપવાનું જોઈએ પરંતુ તેને માટે યુરોપીયનો કરતાં ધરતો કડક હોવી જોઈએ. પ્રેસિડેન્ટ બ્રુક્સે પાંચ મુદ્દાઓ આ પ્રશ્ન માટે આસરણુ કર્યા હતા. પહેલાં મુદ્દામાં તેઓ દર્શાવે છે કે નેટીવોના કહેરી તરીકેના કડક સ્વીકારવા જોઈએ અને તેના મુદ્દના વહિવટમાં તેમને અવાજ પણ એક દિવસ સંભળાશે એવી આશા તેમને આપવી જોઈએ. ખીજું નેટીવોના કાલોની સાથે યુરોપીયનોના કાલોની અલગમણુ નથી થતી. ત્રીજું પાર્ટીની દબીલ કરવી એ આપણી બીરવા કશું જ કરવા જેવું છે. ચોથું દમનનીતિ નહિ પણ સહકાર એ નિયમ હોવો જોઈએ. પાંચમું નેટીવો સાથે ન્યાયી વર્તન ચલાવવાનો જેઓ પક્ષ લે છે તેઓ સાઉથ આફ્રિકાના પરમ-ખીજા છે. પ્રેસિડેન્ટ બ્રુક્સે અંતમાં દર્શાવું હતું કે ઇતિહાસે એ દર્શાવી આપેલું છે કે જુદામની નીચે જેમને રમદોળવામાં આવ્યા છે તેમને નહિ પરંતુ જેઓ જુદામ ગુજારવાના છે તેમને જ અંતે સહન કરવાનું હોય છે. જે નિરવતાથી સજ વસ્તુનો તમે સ્વીકાર ન કરો યાને નેટીવોની સાથે ન્યાયી વર્તન ન રાખશો તો તમે વાંકાપદમાં મુશ્કેલી ઉભી કરતાનાં સાધનો તૈયાર કરી મુકો છો એમ સમજી લેશો. આવી જાનના વાવેતરમાંથી આખરે ભવિષ્યમાં વખારીજ બાળકને અંતર કડકો પાક બચ્ચો પડશે.

“સોલજરો મોકલી અમને વિંધી નાંખો”

બાહોરનાં પ્રસિદ્ધ કાવર્ના કેસમાં ફાંસીની સજા પામેલા સરકાર અમલક, શ્રી. રાજગુરુ તથા શ્રી. સુખદેવ જેમને ઉપરે ફાંસીએ લટકાવી દેવામાં આવ્યા હતા તેમને ફાંસી સરકારે માર્ગ માસમાં દબાવી બરજી કરવા જણાવું હતું તેના જવાબમાં આ વીર સહીદોએ સરકારને ખુલ્લો પડકાર કરતો એક પત્ર લખ્યો હતો તે નીચે પ્રમાણે છે:—

‘સરકારે અમને દબા માટે બરજી કરવાનું બજાવું છે, પરંતુ અમે ચોર—કાકુ કે મવાલીઓ નથી. પરંતુ અમારીવા કુલના કેદીઓ છીએ. અમારી રજેરમમાં સ્વાતંત્ર્યની—અમારીની તમજા બળી પડી હતી. અને તેથી અમે અમારા માર્ગે સ્વાતંત્રતા પ્રાપ્ત કરવા માહોમ જુઠાવું હતું. અમે બંને અધિકાર કેદીઓ ન હોઈએ છતાં અમે રાજ્યદારી કેદીઓ, તો છીએ જો સરકારમાં બરા પણ ન્યાયનો છાંડો હોય તો તેણે અમારી સાથે રાજ્યદારી કેદીઓ જેવું વર્તન રાખવું પડે છે. અમે ચોર—કાકુઓ નથી અને તેથી સરકાર પાસે દબાની—કામાની મુલક બીજા માંગતા નથી

દબાની બરજી કરી અમે કાળાં પાણીએ જવા માંગતા નથી. અમને ફાંસીને બાકે મરવું પણ પસંદ નથી. સરકારે તો અમને ગોળીથી વિંધી નાંખવા જોઈએ. સરકારને જે આથીયે વધુ ભયંકર, વધારે કરીએ મા વધારે કરે સજ બહતી હોય તો તે સજનો અમલ અમારા ઉપર તે બંધે કરે.

અમલના ઇતિહાસમાં સ્વરાજ્યનો પ્રાથમિક હક માંગતા રાજ્યદારી કેદીઓને ફાંસીને બાકે લટકાવવાના કાખલા કાખલા બહત નથી. અમને કાળા પાણી કે ફાંસીને માંચડે લટકાવવાને બદલે સરકારે લરકરી સોલજરોને જેલમાં મોકલી અમારા ઉપર ગોળી ચલાવવી જોઈએ. તે સમયે એ ગોળીઓ અમે મુલની આફક પુલ્લી છાતીએ ઝીલી મરવુંને અપારિગત કરીશું. ફાંસી જેવી નિર્મલ સજ કરવાનો કાંઈ અર્થ નથી. સરકાર અમારી આ અંતીમ ઇચ્છા સ્વીકારશે.

જનરલ મીટીંગ

ધી સુરત હોટ એસોસીએશનની જનરલ મીટીંગ રવીવાર તા. ૨૬ મે એપ્રિલ ૧૯૩૧ ના રોજ ઝાંઝના ૩ વાગ્યે એસોસીએશનના ૧૨૭ વીક્ટોરીયા સ્ટીટવાળા હોલમાં મળી શે મટે સર્વે એમ્પરોએ વખતસર મહારવા કૃપા કરવી :

કામકાજ:—ગ્રામીસર તથા કમીટીના મેમ્બરોની સુદૃષ્ટી તથા પરચુરન્સ કામકાજ.

લી. ખુસાલ સુખા મીસી,
ચે. સેક્રેટરી.

શક્તિની સર્વાન્તર્ય દેવા શુદ્ધ સ્વદેશી મહનર્મજરી ગોળીઓ

આ ગોળીઓનાં સેવનથી અલ્પ વાહર, માયાનો દુખાવો, સરદી, ફીજીવા, કમજોરી, મગજની નબળાઈ, સુરતી વગેરે સરીની પાચમણી કરનારાં દરેક રરેદા તરતજ નાણું વર્ષ સરીર સજ્જત બને છે.

દી. ગોળી ૪૦ ની ૩૫૧ ૨ નો રૂ. ૨.

રે.જવેંધ નારાયણજી દેશવજી

ટેટ ગ્રામીસઃ ભમનગર (કાઠીઆવાડ) ઘડીઆ.

આફ્રિકાના જેમ્સટા કાસીમ એસઆલુ. Stellenbosch C.P.

અમિતજ શક્તિનો ખબનો?

“મહત” અર્થે પ્રામાણીક છે. યોગદાના એમ જે મહત એમ. ડી. એ. ની આ સુપ્રસિદ્ધ

સિદ્ધમકરંદેવજી સુદિકા.

ગોલી ૧૦૦ (તોલા ૧)ની ૩૫૧ની રૂ. માત્ર ૩ રૂ. ૨-૮-૦ (શી. પ). સુપુર્ણ માલીલી મટે મંગાવો મદાન ઉપરોળી જ્ઞાન આપનાર “અમિતજશક્તિનો ઉપદેશક મહત” નામનું પુસ્તક મફત

લખા:—વેદશાસ્ત્રી એમ. જે. મહત, મુ. ધોળકા. જી. અમદાવાદ, ગુજરાત ઇન્ડિયા.

જાહેર ખબર

તા. ૧૫-૪-૩૦ ના “કમીટી” ના નામથી “હાંદી પેસેન્જરોને સુખના” વાલા હેન્ડબીક જેમાં મજકુર પેસેન્જરો ઉપર રામજી કાલીદાસે દુઃખનો કાગોદર વરતાવ્યાની લાખીતવાર અરજ આપ્યાનું જણાવે જી આ અરજ એસોસીએશને સંબરી મીટીંગ સરી કરાવ પાસ કરીને જે રોજ તે બાબતમાં કામ કર્યા હોય તેની નકલો ડેલાગેઆએની હાંદી એસોસીએશન છાપાદારે નલેર કરશે. તેમજ મજકુર કમીટીમાં કયા કયા મેમ્બર તથા કમીટી કયે રમળે બીરાજે છે અને પરદુઃખ બાંજન તરીકે કમીટીએ આજીન સુધીમાં કયા કયા પરમાર્થ કર્યા કયા છે તેની નોંધ પબ્લીકમાં છુટશે તે પબ્લીક તેમને ગોટા વપસર માનશે. પછુ જે આ સખળી બાબતમાં તેમજ કાવના માં હાંદુ એસોસીએશનનો કે તેમના કોઈ ટ્રસ્ટી કે મેમ્બરોનો કયો હાથ ન હોય અને અપકુલની અંદર જેમણે બીકકલ કામ ન લીધો હોય બહુ ગ્રમ્ય કાવનાઓરે હોરી સંભારે સરી ખાલી તેમનાં નામ છાપામાં કે હેન્ડબીકમાં સંડોળ્યા હોય તે તેમણે છાપાદારે તે સુખ્ય નલેર કરી પોતાનો હાથ કાઢી લેવો કે નથી ગ્રમ્ય કાવનાઓર વિરૂધ્ધ અથે આજળ પગલાં સરી કજાએ.

લી. રામજી કાલીદાસ.

પી. એ. બ્રાસ પટર, મોરેન્નો માકવીસ.

ઉત્તમ મીઠાઈ

ખાસ પોરબંદર ધીમાં બનાવેલ અનેક પ્રકારની ઉત્તમ મીઠાઈ તથા સોભાપુરી ચેવટો, સેવ, પોરબંદરી ગાંઠીઆ, ચોકખા તરીના તેલથી બનાવેલ મસાલેદાર વાજી કરી તથા લીંધુના આચાર, પાપડ, ગરમ મસાલો વિગેરે બનાવે કાં દમેજા તેવાર મલે છે.

માલ સારો, ખાત્રીનો અને ધીકયતે

બહાર ગામના ઝોરકરો પર પુરવ્વ ખ્યાન દેવામાં આવે છે, એકવાર મંગાવી ખાવી કરે બચરા બને મુલાકાત હોય. ઝોરકર સઁ પેતા મેલકલવા મહેરબાની કરશે.

નારાયણ રેસ્ટોરન્ટ

Narayn Restaurant,

Proprietor M. B. NAIK,

P. O. Box 106.

186 Grey Street.

DURBAN, Natal.

ડેલાગેઆએ ઉતરી સ્વદેશી યા ટ્રાંસવાલ જનાર હિંદી પેસેન્જરોને ખુશ ખબર

નીચેને સરનામે પત્ર લખી જણાવશે તે અથે તમને સ્ટીમર તેમજ ટ્રેન જોપર લેવા આવશું અને સ્વેચા તમા ખાવા પીવાનો જનમ બંદોબસ્ત વાજળી ખરચે કરી આવશું.

ઇમીગ્રેશનને હમણું દરેક કામકાજ સંતોષકારક રીતે કરી આપી સ્ટીમર ઉપર ચડવાની તેમજ જવરવાની દરેક સગવડ અમારી નલી દેખરેખ નિચે કરીએ છીએ.

ફેમીલી વાળાઓએ ડી. આઇ. ૬૧ ફોર્મ રજીસ્ટર કરી અમાને વહેલા મોકલી દેવાં અને પાંચ સાત પીડનો ખર્ચ કરી પોતાનો મેખાર બંધ કરી અથે આવવા જરૂર નથી તમારા ફેમીલીને સ્ટીમર ઉપરથી ઉતારી ને સંગાથ ખટો દેશથી આવેલા હશે તેજ સંગાથ નેડે ટ્રાંસવાલ મોકલી આપવાની દરેક સગવડ કરી આવશું.

૨૫ વર્ષથી પ્રમાણીકપણે કામ કરી દરેકને સંતોષ આપું છું અને ટ્રાંસવાલના હાંદી બાર્ડોમાં નજીતો છું.

મેણે કીવસે હુઝારનો ધંધો કરી પરાયાની મીલકતો જગવી નજી ખનારા પાછળથી પરમાથનો દાવો કરનારાઓએ તા. ૧૫-૪-૩૦ના કરાપાસના પેસેન્જરો ડેલાગેઆમાં તેના સથાને વર હવરતાં મેં તેનના પર કેસ કરી પકડાવ્યાની હકીકત ના. બીટીસ કોન્સલને કમી છાપાદારે તેમજ હેન્ડ બીટો વહેંચી પ્રસિદ્ધ કરી. પછુ જે કોઇ તે કુલ્ય કરવાવાળા ટ્રાટમાંથી તે કેસની નકલ લઈ છાપામાં નલેર કરશે તે હું ખોડ રમ, કોચેલ કુંડમાં આપીશ અને તે તે હોકાએ જુઠાણું જ હોલ હોય તે તેમણે પા. ૫૦ જરવા. પગલેવાર નિચેને સરનામે કરશે:—

Ramjee Kalidas,

P. O. Box 581,

Indian Opinion, Marburg.

સાઉથ આફ્રિકામાં પ્રખ્યાત કેપોટનનો ૨૮ વર્ષનો વખણાયેલો

Parcel from
**KAPITANS
BALCONY
HOTEL**

DURBAN.

CORNER OF GREY and VICTORIA STS
PHONE 3623

ફરમાસુ મીઠાઈ

કાંઈ પણ તહેવાર, જલસા, દીપાલી અને લમ
પ્રસંગે ઘણાજ આનંદ આપશે.

તાજાં લીંબુ અને કેરીના આચાર, પાપડ,
ગરમ મસાલો તથા ખાસ પોરખંદર લીની રૂચે-
રીયલ મીઠાઈ તેમજ અમારી બેકરીમાં બનેલા
તમામ ભતના તાજાં કેકો હંમેશાં તૈયાર મળશે.

ખાલ સારો અને ખાત્રી પુર્વક રેલ્વે પાર્સલથી રવાના કરવામાં આવશે. મંગાવી ખાત્રી કરો.
ઝારદર સાથે પૈસા મોકલવા મહેરબાની કરવી. સી. ઓ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે નહિ.
પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો.

લખો યા મળો:—

R. K. KAPITAN.

Telephone 3484

Tel. Add. "SURATEE"

Eastern Trading Co.
WHOLESALE FRUIT SUPPLIERS.

Box 730. Durban.

No. 1 Bananas 25s. Crate,
Pineapple No. 1 3s. dozen.

F.O.R. Durban, C.O.D.

નં. ૧ બનાના ૨૫/ કેક, પાર્સલાફલ નં. ૧. ૩/-
કચન. રેલ્વે જુલી (સી.ઓ.ડી.) લખો ઉપલા
જરૂરના. દરેક ભતનુ તાજુ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ
સાથ વેકીંગ કરી સી. ઓ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.

D. K. PATIL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રુટ અને વેજિટેબલ માટે કંટીના ઓર્ડરો ઉપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી
કરો. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

M. H. DESAI,

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક ભતનુ તાજુ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે વેકીંગ કરી સી.
ઓ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:—

P. O. Box 254.

Durban.

31 Short St.

ગુજરાતી આયનો—ભજનોની રેકોર્ડો

ફક્ત અમારે ત્યાંજ મળશે

નં.બર.	રેકોર્ડોનું નામ	અર્થથો	નં.બર.	રેકોર્ડોનું નામ	અર્થથો
૩૧	ગુજને મારના સમરોર વ્હાલા વીર ઇં	સંગુલાલ	૩૦૩	કરમા ઇં લીલ સાથ	જડાસંકર
"	નલી ચીજ કોમ મળી	"	"	ચણા કોરે પતી તેજ પ્યારી તનવા	"
૬૫	નક્કરે બાધિરે સણા	બાધલાલ	૩૧૮	અમારી કાજ તમારે કાચઓ નાથ	જડાસંકર
"	હિરા માણિકને મારે શું કરું છે	"	"	સામ ખલ ઇં પ્રાણીયા	"
૭૪	બંસીવાલા આવમેરે મ્હારે દેશ	લિંમલ	૫૩૦	અરે કાલ આવો પીયાને મનાવો	પ્યારી બલ
"	વઢારે લાલા મોહન બંસીવાલા	"	"	પીડું પરદેશીને કહેજે પ્રભુમા દમારા	"
૬૦	મન બુલાવે મન લોખાવે	વસનલ	૫૩૧	અરે શું માતવો અણીમાન	પ્યારી બલ
"	કામલ કાયા કાં કરમાવે	"	"	સુંદર સામળીયા નામ જપીસ નીત્ય તાર	"
૧૫૭	સામલીયા વ્હાલા આજે સપરમેા છે દહાડો	વસનલ	૫૬૭	નાતોના મરાડા આમ સાથ છે... માણિકલાલ અને બાધલાલ	"
"	કાંજુડી ત્હારી મોરલી અમને દુખડાં દિવે ઉઠાડીદાડી	"	"	ગોલી વાતી બનાઈ પાકા ગાડી દેવાઈ.	"
૧૬૮	પ્રિતમની પાછળ હું ભેગજુમની	લિંમલ	૧૨૨	અરે જઈશું અમે નહિયું સજ	જડાસંકર અને તારન
"	અહો દિલકર જરી દેહાર	"	"	કઈ પ્રેમવરા પાતલીયા	"

Agent of H. M. V. RECORDS.

'Phone 2447.
P. O. Box 1155.

E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

Indian Opinion

No. 18—Vol. XXIX

Friday, May 18, 1931

Registered at the G. P. O. as a Newspaper
Price Five pence.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રહી. કારાગોલા એ તા. ૮ મીએ
પોરબંદર થઈ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

રહી. "ખંડાલ"

એ તા. ૧૮ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

મુમ્બઈમાની વીરહી. રા. ૪૦ ના હિસાબથી અને રેગીમલના રા. ૧૦૦ ના હિસાબથી સેવામાં આવશે.

હીંદુ વીરહી. રા. ૩૫ ના હિસાબથી અને રેગીમલના રા. ૭૫ ના હિસાબથી સેવામાં આવશે.

મુમ્બઈ—કોલાકોએ પોતાના મોટા તાગીવા કનીવારે ૧૧ વાગ્યા અમાલ કરટમાં પહેલિતા કરવા.

સેકન્ડ અને ઈન્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સ કરવો.

દરેક હોદી પેસેન્જર પોતાની ટિકીટ અમારી ઓફીસમાંથી લેવી અને તદ્દાર ગમવાળા ગાઇડોએ અમારી માથે
પરબંધકાર કરવાથી પક્ષ થઈ જશે. રહીમરને લગતું દરેક પ્રસંગ અમારી ભત્રી દેખરેખ નીચે લખ છે.

SHAIKH HAMED & SONS.

390 Pine Street.

Tel. Add. "Karamat," Durban.

ટીકીટના ભાવો

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઈડ ૨૭-૦-૦.

ઈન્ડર: પાઈડ ૧૫-૭-૬.

ટેક: પાઈડ ૬-૭-૬. પોસ્ટાઈ વગર.

૧૫ પુલાસા માટે લખો એ મળે:—હિંદી પેસેન્જર

એજન્ટ શેખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application, Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE

Tel. Add.

RUSTOMJEE.

NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of
SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

પુરા ખખર

આલિષ્કાવિદ્યમાં ગુજરાતી પ્રસ્તાવનાની નવી ઝેલ-સી.

અરનાશું મોંધી રાખો.

ફેનસી શરસો	૫	૧	નામ કન્યા	૨	૩
મહાકાલ	૫	૧	લીલોત્તમા	૨	૩
પ્રીતોજ મહાલ	૬	૬	મુગબળ	૩	૬
સુવતાના રાજ્ય	૭	૧	આમીનો મુસાફર	૪	૬
ફુન્દીને દિલાસો	૧૨	૬	જીવાને અરણ્ય	૬	૦
મોંધી સ્ત્રી (દાસ્યસરનું પુસ્તક)	૮	૬	રસાયણ	૪	૦
રાખના મહેલમાં	૪	૬	અજલે ગીત ગોવંદ	૩	૦
સીતમયાર સુલતાન	૬	૬	વજ્ર વિહાર	૨	૩
અમી અરણ્ય	૪	૬	ભાવના સુષી	૧	૬
જે મેન ફુન્દીમાં	૩	૬	સાત મુંદર વાતો (દરેક બુલ્લે જરૂર વાંચવી)	૧	૬
જેક પથરોનો પ્રતાપ	૫	૬	જલ્લ કારતી	૨	૩
ફેનોઆલ ગાયન માળા	૭	૬	સ્વામી રામ તીર્થનું જીવન ચરીત્ર	૬	૬
ગુલવાડીનું ગુલાબ	૭	૬	સંસાર સ્વપ્ન	૨	૩
બાદશા બાગર	૮	૬	મહિરંગ અશુ	૧	૬
ગુલીરતાનનું ગુલ	૮	૬	નંદન વનને આંમલે	૧	૬
ધરાવતી	૫	૬	આનંદ લક્ષ્મી	૫	૬
પુખ્તપુરન મહાર	૫	૬	અમારી પહેલી વાર્તાઓ	૧	૩
કરમતી કદાચી	૮	૬	„ બીજી „	૧	૩
નવલ અંશ	૬	૬	„ ત્રીજી „	૧	૬
ફતીમાં કે કોળખ	૬	૬	આખાતમીક વાર્તા માળા	૨	૬
પુલાને ખખર	૬	૬	લોહીના ભેળ	૧	૩
મુલકીલ આઝાન	૭	૬	જાંજીરને અણુકાર	૨	૬
અંસારનો કંસાર	૩	૬	રસીકા	૫	૬
સંસારી કે સન્ધ્યાસી	૩	૬	મહનામ હાંદ	૨	૩
વીચેક વાણી	૫	૬	મુકેત ધાર	૧	૦
ગોલક ખુલ	૩	૬	માલીની	૧	૦
ખીરખજને બાદશા	૪	૬	તોફાનને ટાળાર	૧	૦
નવલ નવરંગી	૭	૬	એશીયાનો ઉત્કાલ	૨	૬
સંકટ-પ્રિ-સુખમાં-દસાએકું કુલ	૭	૬	ગદામાં ગોંધીનું ધર્મપુલ (દરેક હોદીએ)		
ગુલખદન	૬	૬	વાંચતું ભેષ્મ		૬
દાદ કદાપણ સામર	૩	૬	ધરાન શુભી પર રખડ	૧૦	૬
કાણું ગુલાબ	૩	૬	દિવાની કે કાણી બાળ ૧	૮	૬
મરત હાંદરનું કારમ અંકાર	૩	૬	„ „ „ „ ૨	૮	૬
ગુલનો ભોમ (રસીક કીરકડીવ વાર્તા)	૮	૬	કુદરતનો કહેર	૪	૬
વીજાવતી કોક કાળ બાગ ૧	૩	૬	હાંસીની શાણી	૬	૬
„ „ „ „ ૨	૩	૬			
ફેનોને ખુલ્લા પડો	૩	૦			
કંપતી વાર્તાવાપ	૨	૦			
સ્વીટ્ઝર લેન્ડની સ્વતંત્રતા	૨	૬			
મેરીનાદડી	૫	૦			
બાલાશીનું રાજાધીપ	૧	૬			
બાલમીન	૬	૬			
કાશીકા	૪	૩			
કીરકડીવ અર્પણ (રસીક નવલ રચના)	૫	૬			

આ ઉપરાંત બીજી ઘણી ભવના પુરા મળશે.

કમ, હાંસી અને ખાંસી

ની ખાસ દવા વાપરી ખાત્રા કરો. હવેરોને રાખો. કમો. છે અને વાપરવામાં કોઈ પણ ભવનું નુકસાન થતું નથી.

ફિઝલ એક ડીનની રી. ૪૫.

એક વખત મંચાવી ખાત્રી કરો.

મળવાનું દેશવ.

The Burma House,

125 Grey St., Durban.

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છો

સ્ટાઈફલ "સુટ" માર્કના કપડાની જાહેર ખપર સમસ્ત દેશના નેટીવ જાપાનીમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોડું વેચાણ થાય છે.

તમારા આંકડા તે જાણો છે અને જાણો છે. સ્ટાઈફલ "સુટ" માર્કનું કપડું સ્ટોક કરે અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકશો.

આ "સુટ" ના આંકડાની તપાસ શખ જો અને પ્રમાણિતથી એવતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ :

એચ. બેરપર સમીથ એન્ડ કા.

(પીટી) લીમીટેડ.

એજાન્સીઓ, કેપટાઉન, ડરબન,
પોર્ટબ્લેયરિયાથેચ.

ઉત્તમ મરમ મસાલો વિગેરે

અમારે જાં જાતી દેખરેખ નીચે તાળે અને સહાયથી ધરમાં દળેલો ગરમ મસાલો, કરીપાઉડર, દરર, મરચાં, તેમજ ફરીનો અને બીજાનો તેમજ મીક્સ આચાર કંમેસા થોડા મા જમાવણ અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો ઉત્તમ માલ, તમે ધરમાં જનાવી શકતા નથી. એક વખત મંગાવી આજી કરો. મળવાનું ટેકાજું.

K. H. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

અઠવાડિક પંચાંગ

નાર	ખ્રીસ્તી	હિંદુ	મુસલમાન	પારસી	સુર્યોદય	ચંદ્રોદય
	1930	1929	1350	1300	ક. મી.	ક. મી.
	મે	વૈશાખ	શુભશુક્ર	શુક્ર		
શુક્ર	1	શુક્ર 13	12	21	5-24	4-23
શનિ	2	14	13	22	5-25	4-22
રવિ	3	વદિ 1	14	23	5-26	4-22
સોમ	4	2	15	24	5-27	4-21
મંગલ	5	3	16	25	5-28	4-20
બુધ	6	4	17	26	5-29	4-19
શ્રેષ્ઠ	7	5	18	27	5-30	4-18

Phone 3857. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

ફોલ્ડેસ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર

અને કમીશન એજન્ટ.

વેડીંગ સારી રીટે ફરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન 3857. બોક્સ 316. 182 ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Box 247 & 317 Tel. 'Khatari.'
HOOSAIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
Transport Passenger Agent,
Belra, P. E. Africa.

બોક્સ 247 અને 317. ટેલીફોન એડ્રેસ "ખતારી"

હુસૈન ઇસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)

ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,

બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

આઝાદીઓ-ની-કુરખાની

તમે હૈંદોના આઝાદીનો સુર સાંભળવા માગો છો? તમારે ગાંધીજીની ચળવળ ઘર બેઠાં જાવી છે? જો આવી જાવના તમારામાં હોય તો તમે દેશના વર્તમાનપત્રો વાંચો. ડ. બાકિરાવાસી હૈંદી ગ્રામજોને હૈંદની સ્થિતિથી વહેંક કરવા અને તમારે વર્ષ થયા હોયથી જુદા જુદા અખબાર મંગાવવા કરે ક્યા છે. આ જાપાનીના નામ નીચે પ્રમાણે છે.

અઠવાડિક જાપાની નામ
મુખ્ય સમાચાર, પ્રજામિત્ર-કેસરી, મે પડી મોલ,
વીસમી સહી, હીન, બોમ્બે કોનીકલ,

કન્ડીયન બુધ (ડરબન)

માસીક જાપાની નામ

નવચેન,

નવ-યુગ.

જો તમે હર મેલે તાજા કમાચાર વાંચવાની તમારા રાજતા હોય તેઓને હું અમારે લાંબી જાપાં વેચાતાં સહ જવા કે વર્ષનું એક સાથે લવાજમ પાડી જાપાં મંગાવી લેવા ખાસ રિનિત કરે છું. નીચેને સ્વચ્છ પત્ર લખી પ્રાપ્તિ બીજા મંગાવો કે જાપાં વેચાતાં સહ જાઓ કે મળો:

એ. બી. ખાન.

21 માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર: કાયેજોનલ સ્ટ્રીટ,
બોક્સ 4012. એજાન્સીઓ.

ઉપર લખેલાં જાપાં અમારી પ્રોટેક્ટીવાની જાંચ 1930
પ્રોટેક્ટીવાની પત્ર મળી શકશે.

વાંચો, વંચાવો અને દેશની સેવા કરો.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

ફ્રુટ મર્ચન્ટ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. બોક્સ:—

P. O. Box 812. Durban. 129 Victoria St.

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Bananas, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

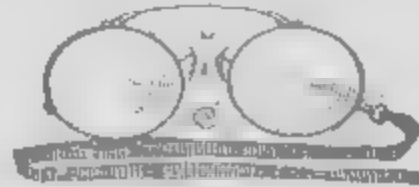
G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237.
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B. - We do not employ Travellers.

Direct From **VARA'S Factory** (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSHALIA'S MUSIC SALOON,

(Prop. A. N. GOSHALIA.)

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મત રંગમ ગાઉ દરેક પ્રકારના હારમોનિયમ તબલાની જાહેર છે. જે હમો પુરા પાડીને જાણે. મુખ્યત્વે પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હાથના, પગના, પેટેંગલ દરેક જાતના મોઢા અને મધુરા મુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય કાચ પાત્રો ધમણ, સુર, પાકન વીગેરે પણ મળશે. દરેક જાતના હારમોનિયમનું રીપેરીંગ કામ ખાતરીથી કરી આપીને જાણે. લખો આ મળે:—

વારાલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(પાલિકા: એ. એન. ગોશલીયા.)

પી. એમ. પોસ્ટ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Indian Opinion

No. 18—Vol. XXIX.

Friday, May 1st, 1931.

Registered at the G. P. O. as a Newspaper.
Printed by the Proprietor.

"THE PRESENT POLITICAL SITUATION IN INDIA"

MR. PRAGJI K. DESAI delivered a lecture on the above subject in St. George's Presbyterian Church in Johannesburg on the 24th April before an European audience under the chairmanship of the Rev. J. Bruce Gardiner.

This Church is organising an exhibition of various things of different countries, which will be open for the public on the 1th and 5th of May. The object of the exhibition is to give an idea of the activities of different nations and thereby to serve humanity.

The lecture on the above subject was arranged in order to give an opportunity to the Europeans of the town to know the present political situation in India before the exhibition opened.

The chairman of the meeting, the Rev. J. Bruce Gardiner, referred briefly to the object of the exhibition and introduced Mr. Desai and asked him to speak on the subject of his lecture.

Mr. Desai, first of all, thanked the Rev. J. Bruce Gardiner for having afforded him an opportunity to speak that night. He said that India's problems were many and to speak on each problem a series of lectures should be arranged. Then alone justice could be done to India. "I shall try my best to give you some idea of the present political situation in India in brief," said the speaker.

India is a vast and glorious country; one fifth of the world's population live in that country. It is one of the most ancient countries of the world. India's civilisation, literature, her religious history, art and handicrafts are nearly three thousand years old before the Christian era. I am fully aware that profound ignorance exists in this country with regard to India. India has produced great rulers, statesmen, politicians, philosophers, soldiers and great poets. Our forefathers have built up great kingdoms and for centuries ruled them.

A few days ago a European friend of mine asked me, "Mr. Desai, how is it that a great country like India is subjected to foreign rule?" I told my friend that 'Rise and Fall' is a law of nature. All the nations of the world had to come under the wheel of this nature's law one by one and so had India too to come under it.

On the night of the 2nd of March of this year on one side India's millions of people were peacefully sleeping while on the other side in Delhi at the Viceroy's great Palace two great men—God-fearing men—were awake. They were discussing the terms of truce. One was the representative of the King-Emperor—the Viceroy, Lord Irwin. At his back there was the mighty force of the great British Empire. Another was, to use the words of Mr. Winston Churchill, 'the half-naked seditious Fakir', Mahatma Gandhi. He was representing the millions of India. At his back there was spiritual force; the force of non-violence—*Truth and Love*. Exactly at 11 minutes past twelve the Viceroy got up from his seat and heartily shaking hands with Mahatma Gandhi said, "Mr. Gandhi, you and I peacefully sleep to-night." The terms of the truce were agreed upon.

Mahatma Gandhi had started the great non-violent battle—the civil disobedience movement in India in

the month of March last year to win freedom for India. Within eleven months the Government of India had to imprison India's sixty thousand sons and daughters. This great non-violent battle for the freedom of India was fought under the banner of the great Indian organisation called the Indian National Congress. I will relate here in brief the history of this great national organisation and its past political agitation.

About forty-seven years ago three veterans, Sir William Wedderburn, Mr. Hume and Mr. Dadabhai Naoroji—the grand old men of India—laid the foundation of the Indian National Congress. Lord Dufferin was then the Viceroy of India. Generally speaking, Indians then had no voice in the affairs of their country. In initiating this national organisation Mr. Hume took the counsel of the Viceroy. The Viceroy was found to be favourable. He told him that as the head of the Government he had found the greatest difficulty in ascertaining the real wishes of the people and that for the purposes of administration, it would be a public benefit if there existed some responsible organisation through which the Government could be kept informed regarding the best Indian public opinion.

Ever since the inception of the Indian National Congress, it was meeting at the end of every year in the different cities of India. English educated Indians such as barristers, lawyers and doctors were leading this great national organisation. Their line of action was to pass pious resolutions on various political subjects but there was no great force of public opinion behind it. That opinion was growing in India every year through this organisation.

The political atmosphere became hot in India during the regime of Lord Curzon. Indians were waiting for an opportunity to start active agitation in India. Lord Curzon provided that opportunity in the Partition of Bengal. The people of Bengal opposed the Partition of Bengal and the whole of India joined in this movement. In the year 1907 there was a great split in the National Congress. The Moderates of India were leading the organisation up to that year. Now the Extremists Party came into being. They were not satisfied with the mere passing of resolutions. They wanted direct action. Anarchist party also came into existence. The extremist or nationalist party now took the control of this organisation. In the year 1908 the leader of this party Mr. Tilak was arrested for writing seditious articles in his paper and was sentenced to transportation from India for six years.

Then came the Minto-Morley reforms. But these reforms did not satisfy the hunger of Indians for responsible government. The reforms gave to the people's representatives the power to speak, but transferred no one iota of responsibility. The provincial councils were like debating societies. The demand for a form of Government which would leave Indians to rule India in a manner consistent with Indian ideas became more and more insistent. The spirit of freedom was abroad and very active.

(Continued on page 149)

"BOTH ACTION AND INACTION MAY FIND ROOM IN THREE"

(Bhagavad Gita)

THE world is already in the throes of transition from a civilisation to civilisation. Russia is threatening the very foundations of orthodox industrialism and commercialism and will probably occasion the birth of a new Economics, while India is furnishing the still more remarkable spectacle of a nation of martyrs actually *living* their convictions and demonstrating the reality of their faith in the power of soul as against the flesh. Africa, South Africa in particular, shews us a picture scarcely less intriguing, that of a comparatively small white oligarchy whose numbers evidence no tendency towards appreciable increase, fighting to maintain overlordship over a coloured helotry, hoping against hope that its Partingtonian devices will avail to stay the advance of a tide as sure and as irresistible as that of the ocean.

To us Indians who have made this land the field of our endeavour, this page in the world's history that now is a-writing, is of more than ordinary interest. Our pedigree and ancient civilisation notwithstanding, we, too, have been relegated to the out-castes, dumped, so to speak, among the despised black and coloured masses, sternly forbidden to entertain hope of ever winning our way to equality of opportunity. That such artificial restraints can very long be maintained no really thoughtful person seriously believes. They are unnatural and contain within themselves the seed of self-destruction. The Law over-rides discordant man-made laws with as little regard for human likes and dislikes, greeds and prejudices, as hail, the advancing waves for Mrs. Partington's mop. The day will inevitably arrive when the African will have conceded to him his place in the body politic, the Indian his. The Bantu and his step-brother the Euroafrican are advancing none the less surely because unhastily and eventually must win recognition. The Indian has perhaps an even more difficult road to travel by reason of foreign origin, and the future

of India's status is therefore of paramount importance to us Indians of South Africa. Our past and present degradation here would have been impossible but for the hitherto subordinate position the Motherland was content to occupy. Sufferers from inferiority complex can hardly expect to be esteemed more highly than they esteem themselves. As illustrating which, the case of Japan is illuminating. Japan never degraded herself by allowing her people to come under the insulting implication of inferiority and undesirability. Japan preserved her dignity and to-day is being treated with the dignity she deserved.

Now, we have but few *rights* left to us to preserve, which, being so, the greater the necessity for us to preserve our "rightness" or "righteousness" of which, if we will, none can rob us. Dignity means 'worth', 'worthiness'. That, too, we may maintain unsullied in spite of all imposed degradation. So doing, and refusing to be party or privy to any further attacks on our status, holding ourselves aloof, that is, from any further statutory degradation, we have only to wait patiently for India's inevitable restoration to her rightful place in the comity of nations for the shackles of our helotage to fall away.

Round Table Discussion

Conference To Be Postponed

The forthcoming Round Table Conference between the representatives of the Indian and Union Governments to consider the revision of the Capetown Agreement, announced to take place next September, is asked to be postponed by the South African Indian Congress until next year.

The reason given for the postponement is that the Indian leaders are just now fully occupied with their own affairs specially pertaining to constitutional changes in India, and therefore, it is stated, a strong delegation from India cannot come out at the present time.

The Congress urges the inclusion of a few of its leading officials at the Conference, whose position would be that of assessors. Capetown, it is admitted, should again be the venue of the forthcoming Conference.

These representations, it is understood, had been made to the Government of India.

(Continued From Front Page)

Then followed the great European war. Though India was in great discontent, the desire to help the British Empire in her hour of trial was obvious. The party differences were set aside and the resources of India in men, money and material were placed at the service of the King-Emperor.

When the war was going on Mrs. Besant, whose name perhaps you have all heard, started the Indian Home Rule movement. That period was for the political education of the masses of India. Home Rule leagues were established in thousands of villages. Political literature in various vernacular languages was spread amongst the masses and they were politically educated.

Mrs. Besant and her co-workers were interned by the Madras Government and there was great unrest in India. Then came Gandhi on the scene, fresh with the fame of the Passive Resistance struggle in this country. After the success of this movement in this country the late Prof. Gokhale, who visited this country induced Mahatma Gandhi to go to India and settle there. When he went to India Prof. Gokhale made him to take a vow not to enter a word in India for one year on the political situation. He was asked to travel all over India and study the situation first for one year and then speak. Mr. Gandhi faithfully carried out this promise and travelled all over India, coming into close contact with the masses and studying their condition.

After the war was over, high hopes were raised in India. India had sacrificed much to bring about victory for England in the great war. Self-determination for India was the cry of the day. As India had played a great part in the war and thought she would now be immediately granted self-government. But she was deluded. Her hopes after the war tried to suppress her. The Rowlett Act was passed to suppress Indian aspiration. The liberty of Indians was threatened. Mass agitation was immediately taken up by Mr. Gandhi. Protest meetings were held in all parts of India and the feeling was running very high. Mahatma Gandhi proceeded to the Punjab to pacify the feelings of the people but the authorities prevented him from entering the province. When the news became known, great violence broke out in many parts of the country.

Then came the slaughter in Jallianwala Bagh. Montagu-Chelmsford reforms were then introduced but India refused to work them. Mahatma Gandhi then started the non-violent non-co-operation movement. Full responsible government was demanded. In this great non-co-operation movement more than twenty-five thousand Indians were imprisoned. When Mahatma Gandhi was conducting this peaceful movement violence broke out in one part of India and he withdrew the movement. The Government of India immediately arrested him after he withdrew the movement and he was sentenced to six years imprisonment. He was released after two years and did not take part in the political movement. He engaged himself in reviving the home industry through the spinning wheel and urging the people to manufacture cloth. Boycott of foreign cloth was his main work.

Mr. Desai then related in brief the history of the Simon Commission, how it was boycotted, how the great nationalist leader Lala Lajpat Rai died, how the late Bhagat Singh and his colleagues threw a bomb in the Assembly, how the late Jatin Das and Sen died in prison after fasting for forty-five days in jail, how the Simon Commission report was unanimously rejected by all parties in India and how the Lahore Congress passed a resolution to achieve complete independence and Mahatma Gandhi was urged to organize the civil disobedience movement.

Mr. Desai said Mahatma Gandhi started the historic march from his Ashram with his 79 followers to break the salt law in the month of March of last year. The whole of India followed in his footsteps and within eleven months the Government had to send nearly sixty thousand Indians to jail. When leaders after leaders were arrested in all the provinces, the women of India came to the front and took charge of the great movement. The Round Table Conference met in London and the Indian Princes and moderate leaders took part in it and a certain decision was arrived at which did not satisfy the demands of the Indian National Congress. In the meantime Mahatma Gandhi and other leaders were released. A settlement had been arrived at between Mahatma Gandhi and the Viceroy and all the political prisoners released. Another Round Table Conference would be held in London. The Viceroy and Mr. Ramsay MacDonald had now secured the co-operation of the National Congress and of Mahatma Gandhi.

Let us hope that this next Conference may finally decide the future constitution for India and in future India and England may go hand in hand, said the speaker in conclusion.

The chairman then asked the audience to put any questions to the lecturer. A few questions were asked and Mr. Desai gave satisfactory replies. After a vote of thanks the meeting terminated.

Questions And Answers

(BY M. K. GANDHI IS "GANDHI KIRAN")

What Should They Do?

What are those scholars who left their schools during the struggle to do now? was one of the questions asked at the workers' meeting in Bombay, but which for want of time I was unable to answer.

My answer now is

1. The struggle is not yet over. It has assumed a different, i.e., constructive form.
2. Scholars can penetrate the homes and the hearts of the drunkard, the opium-eater and the user of foreign cloth.
3. Scholars can assist those sisters who are engaged in peaceful picketing.
4. Scholars can settle down in villages and there organize Khadi work.
5. Scholars can hawk Khadi in city.
6. All scholars should work at the wheel or the loom at least for half an hour daily.
7. For further reference they should write to the registrars of the national universities.

Foreign Cloth Dealers

Another question asked was, now that picketing has become mild, new orders for foreign cloth are being given and the sales of existing stock are also brisk. What are you going to do to prevent this?

This question presupposes that our picketing has hitherto amounted to coercion. If such was the case, it is better that freedom of action is restored than that any single person is coerced into acting against his will. My conviction is that if the workers will carry on sustained propaganda, the buying public will be converted. We have concentrated too much upon the dealers and too little on the buyers. Sustained public education in this matter is what is wanted. Conversion is our motto, not coercion. Coercion is an offspring of violence. Conversion is a fruit of non-violence and love.

Can You Avoid Class War?

The third question, I find, is, if you will benefit the workers, the peasant and the factory hand, can you avoid class war?

I can, most decidedly. If only the people will follow the non-violent method. "In past twelve months have abundantly shown the possibility of non-violence adopted even as a policy. When the people adopt it as a principle of conduct, class war becomes an impossibility. The experiment in that direction is being tried in Ahmedabad. It has yielded most satisfactory results and there is every likelihood of its proving conclusive. By the non-violent method we seek not to destroy the capitalist, we seek to destroy capitalism. We invite the capitalist to regard himself as trustee for those on whom he depends for the making, the retention and the increase of his capital. Nor need the worker wait for his conversion. If capital is power, so is work. Either power can be used destructively or creatively. Either is dependent on the other. Immediately the worker realises his strength, he is in a position to become a co-sharer with the capitalist instead of remaining his slave. If he aims at becoming the sole owner, he will most likely be killing the hen that lays golden eggs. Inequality in intelligence and even opportunity will last till the end of time. A man living on the banks of a river has any day more opportunity of increasing his wealth than one living in an arid desert. But it is possible to secure us in the time the capitalist opportunity. It is not to be missed. Every man has an opportunity to the necessities of life even as birds and beasts have. And since every right carries with it a corresponding duty and the corresponding remedy for remedying any attack upon it, it is merely a matter of finding out the corresponding duties and remedies to vindicate the elementary fundamental equality. The corresponding duty is to labour with my limbs and the corresponding remedy is to non-co-operate with him who deprives me of the fruit of my labour. And if I could remove the burden of the capitalist as I must, of the capitalist and the worker, I need not aim at his destruction. I must strive for his conversion. My non-co-operation with him will open his eyes to the wrong he may be doing. Nor need I be afraid of someone else taking my place when I have non-co-operated. For I expect to influence my co-workers so as not to help the wrong doing of employer. This kind of education of the mass of workers is no doubt a slow process, but as it is also the need, it is necessarily the quickest. It can be easily demonstrated that destruction of the capitalist must mean destruction in the end of the worker and no man living in so bad a world to be beyond redemption, no human being so perfect as to warrant his destroying him whom he wrongly considers to be wholly evil.

What Of The Unemployed

The fourth question was, what of the civil resistance prisoners who are discharged and are out of employment?

If they are willing to work and are honest they can, I doubt not, be employed in some Congress organisation. Nor need every one look to the Congress and the allied organisations to give them employment. A labourer is waiting for his hire. And those who are honest and do not mind labouring, no matter what they were previous to imprisonment, can always rely upon being suited.

Sacrificing Country For Truth

Here is the fifth question.

"How can you explain away your inconsistency involved in your making for and away advances to the R.T.C. after the Congress decision not to participate in it, and Jawaharlal frantically calling them only a few months ago 'old women'?"

"Are you always going to sacrifice your own for Truth and treat us like test-tubes in your experiment of non-violence and Truth? Do you

realise that you are staking the whole nation for some individual self-evolution?"

"Many of us feel that you have become a National Habit which is useful for the capitalist but tragic for the exploited."

Manners change with the times. 'Foolish consistency is the hobgoblin of little minds'. If I am inconsistent I am wisely so. But I can see no inconsistency between my present conduct and the past. There never was any question of permanent boycott of the R. T. C. The Congress refused when it could not go there on its terms, it may go now because on its opinion the way is open. And I hope that those who go will deliver the nation's message in no uncertain tones. Here there is no question of my 'sacrificing the country for Truth'. In the first place the decision is that of the Working Committee and in the second place there is no sacrifice of the country. But writing parenthetically I have no hesitation in saying that I should, if there could be any such thing, most decidedly sacrifice the country for Truth which to me is God. I further hold that no individual or nation has ever gained by the sacrifice of Truth; there is, therefore, no such thing as sacrifice of the country for Truth.

Those who join me in my experiments in Truth seeking are not my 'test-tubes', they are my valued fellow workers, all living with me the joy that the search for Truth brings as no other search does.

I do not realise that I am 'staking a whole nation for self-evolution'. For self-evolution is wholly incompatible with a nation's evolution. A nation cannot evolve without the units of which it is composed advancing and conversely no individual can advance without the nation of which he is a part also advancing.

The last charge is thoughtlessly made. My experiments began in South Africa and they were made on behalf of the exploited. The latter gained. They gained again in Champaran, Kheda and Ahmedabad. If I may share the merit of the first Bardoli Campaign, brilliantly fought by Sardar Vallabhbhai during my absence but in strict accord with my prescription and then again in Bardoli, I may say that the peasants had the benefit of the two fights. What may be the last experiment on a nation-wide scale is still being tried. It is yet too early to forecast the result. But he who runs may see that the phenomenal mass awakening cannot have taken place without the masses having added considerably to their number. This credit has not to be mine here to claim credit for myself. I am but a humble instrument in the hands of God. Credit belongs to Truth and non-violence. The writer's question seems to doubt the efficacy of Truth and more perhaps of non-violence. The series of examples I have given ought to put at rest all doubt. If we were offering civil disobedience, it was for gaining *Purna Swaraj* and if now we have suspended it and are ready to join the R. T. C. other conditions being fulfilled, we are all going to die also for the same noble end. That we may fail to achieve the end is quite possible. Even so we shall be putting ourselves in the wrong if we rejected the advance made by the Government. If we make the right use of suspension, if we carry out the terms of the settlement to the fullest extent possible, if we complete the two boycotts, if we intensify the Kheddi spirit, at the end of the period of grace we shall find ourselves stronger for battle, if we have not by then already gained our end. We must work away with faith in the settlement leading us to our goal.

Gandhi On Missionaries In India

The London correspondent of the *Natal Mercury* writes:—

South Africa apparently is not the only country where missionary activities are subject to criticism. A recent statement by Gandhi that if India achieved legislative independence the efforts of Christian missionaries would be put up to as soon as possible has roused a considerable storm.

According to a message from Bombay, Gandhi, writing in his *Young India*, states that his views have been interpreted. He said that what he actually meant was that if missionaries use the word of God to exploit the masses, they are unwelcome in India. He said that for the purpose of the word of God, he would prefer them to vegetarians.

"Every nation has its own religion," he said. "I am a Hindu, and I believe in the Hindu religion. I have great faith in it, and I believe that it is the best for them. India is not a country where one faith is better than another."

Gandhi's real objection appears to be not against conversion, but what he styles the modern form thereof, alleging that the goodwill of the people is in a sense purchased by the missionaries' missionary activities.

The Evening Standard, on the other hand, states that there is no material difference between Gandhi's explanation to-day and his original statement.

The Salvation Army, against which apparently the attack has chiefly been made, issues a statement in rebuttal, saying that the Army controls 300 centres in India and "undoubtedly the Christian effort has raised the country's standard of living as has done."

The only expression of Anglican opinion comes from Dr. Guy Warren, Bishop of Manchester, who states that nothing on earth could make the Anglican Church doubt that it is duty is to continue missionary work in India.

Ejection Of Indian Timber Merchants

Berea Flats Tenants Appeal To Council

The recent decision of the Durban Town Council to eject Indian timber merchants from Berea Flats, and Warwick Avenue is being taken up by the tenants.

A recent report by a sub-committee investigating the question pointed out the considerable difficulty had been experienced in inducing some of the merchants to remove their timber stocks from these two sites.

The Municipality took legal action to enforce the ban. Most merchants left the sites, but a few, who declare that they have nowhere else to go, decided to remain pending further representations to the Town Council.

The sub-committee's decision was on the ground that the Borough was a brick area, and the needs of the town were adequately served by existing establishments for the storage of second-hand timber.

Dealing further with the subject of second-hand material stored on land not included in the reserved areas, the sub-committee observed that the land was being used for the purposes originally intended, and the dumping in question has been extended to land not included in the reserved areas.

On Saturday evening the Indian Timber Merchants Association held a meeting, over which Mr. A. M. E. provided, reports the *Natal Mercury's* Indian correspondent. He was assisted by Messrs. A. K. Moses, secretary, and S. Mitha, treasurer.

The chairman regretted the Durban Town Council's action in giving the Indian second-hand timber merchants notice to quit the premises occupied by them. He stated that there was no desire on their part to defy the Council, but asked where else they could go.

When the timber merchants first took over the sites referred to, they had to spend a small fortune in levelling the ground. As second-hand iron and timber merchants they were supplying the needs of the poorer classes of the Indian, European and Native communities. Moreover, they were trading in a essentially Indian area, and had no desire to go elsewhere.

The chairman stated that the Association will shortly send a deputation to the Council, and he was confident their side of the case would receive a sympathetic consideration.

A resolution, urging the Council to give the Association an opportunity to express its views was carried unanimously.

Indian Census Shows Huge Increase

According to the *Sunday Times'* Bombay correspondent, the population of India (British India and Indian States) as ascertained on 1 January '31, was slightly under 351½ million—as against approximately 315 millions in 1921. Increases have taken place in all the Provinces, the lowest being in Madras, with 1.7 per cent., and the highest in Delhi with an increase of 34.1 per cent.

The new census returns, just completed, provide a very serious problem as vital as the new constitution. One of the Western India areas has such a big rise in population that they have had to raise largely to the All India average, in order to make it possible to include the total population.

For instance, the area around a tremendous size of 10 per cent., while there are almost equally remarkable statistics from Gujarat. The population of Surt district has risen by almost 35 per cent., Baroda by 10 per cent., Satara by 11 per cent., Nagpur by 17 per cent., Kolhapur by 11 per cent., Unpur and Puntner by 21 per cent., Travancore by 10 per cent., Nagpur by 17 per cent., etc. At the time of writing the returns are still flowing in, and there remains a mass of work taking months. For instance, it will take two months for every individual's name, sex, religion, age, etc., to be entered on separate slips of paper—351,000,000 of them.

Then the slips have to be sorted again and again, once for age, then religion, sex, etc. This takes another six months.

For one is tempted by the census machine to digress. The salient point is that there is a big growth in population, and a careful survey shows that where, as in Mysore State, new irrigation areas have been opened up resulting in migration to the arable areas, there has been no marked diminution in the population of the surrounding villages.

Can India face this big increase in months? Go into the rural districts of Western India and the villager frequently gives you the same reply at such times to your enquiry "Khai kaise hain?" (How are the crops?) His constant worry is

enormous up in the words "Pet nabin bharjati." (There is not a stomach full!) This is no new problem brought about by the current depression. The poverty of the Indian ryot has become a byword, and those qualified to form opinions believe the high mortality of the great influenza epidemic after the last war was due to low resisting power of the Indian peasant class. There may not be the former wholesale destruction by famines in these days of railways, but there are vast masses of people who are half starved through ill-nutrition, because the land cannot support the people.

And the result? Where formerly a village held twenty families there are now perhaps forty. But are there twice as many hogs of arable land around the village? Has the ryot been taught to get twice as much food from the soil? This is the crux of the problem. In other countries such natural and desirable growths of population have been met by increasing urbanisation and industrialisation—people have left the villages for the towns until a "Back to the land" cry arose. In India no such industrialisation has provided an outlet for the surplus village population. And now the last census has intensified this problem.

Here is a problem, not now but newly intensified by 10 per cent., which a dozen Round Table Conferences might be called to consider.

Supreme Court Decision

Bhana Parsotam v. Mayville Local Administration and Health Board

The appeal in the above case was heard in Marlborough on Friday the 24th April before Mr. Justice Mathew and Mr. Acting Justice Huthorn.

The appellant, a laundry man, had been summoned to appear before the Magistrate's Court, Dorban, under Section 124 of the Public Health Act, 1919, upon the complaint of the respondent Board to show cause why he should not be ordered to remove a nuisance existing upon his premises. The nuisance in question was that the effluent from the septic tank and the discharge of waste water and soap suds from the laundry on the appellant's premises and on an adjoining strip of public land on to which they flowed (known as Mink Alley) were of such a nature as to be offensive and injurious to health.

The Magistrate found that a nuisance existed, but also found that the methods suggested by the Board to remove it were impracticable. He accordingly ordered the appellant to remove the nuisance without specifying how he should do so, and ordered him to pay the costs of the proceedings.

Against this decision the appellant now appealed on the grounds that he had only been found guilty of not carrying out the Board's requirements, which were impracticable, and in consequence he should not have been ordered to pay the costs.

Further, as the Board, who had levied rates on his property, had insisted on the erection of a septic tank it became their duty to provide adequate drainage for the disposal of the effluent therefrom and the Magistrate was therefore wrong in ordering him to undertake such work, at his own expense, on public property, and subject to such conditions as the respondent Board might impose.

Mr. A. Milne (instructed by Mr. E. J. Stuart) appeared for the appellant, and Mr. S. F. H. Selke,

K.C., with him Mr. R. Gashen (instructed by Messrs. David Calder and Son) for the respondent Board.

When this matter came before the Appeal Court for argument the Court raised the question as to whether they had jurisdiction to hear it. Counsel then argued that question fully, after which Mr. Acting Justice Huthorn gave the judgment of the Court, in the course of which his lordship said that the magistrate had issued summons under section 124 (1) of Act 36 of 1919 (the Public Health Act) calling on appellant to appear and show cause why he had not removed the nuisance complained of, and why the magistrate should not make an order requiring him to do so.

Appellant showed cause, and after hearing evidence the magistrate made an order. Appellant appealed and brought the proceedings before this Court by notice of appeal in the form usual in civil appeals from magistrates' courts, and did not file any security for costs.

The Court was indebted to counsel on both sides for their arguments.

Section 124 provides for issue of summons by magistrates on complaint, and under sub-section 2, if the Court is satisfied that a nuisance exists, it may make an order requiring that the nuisance be abated, and under section (3) the Court may inflict a fine; and under section 125, as amended by Act 15 of 1928, any person who fails to comply with such an order shall be guilty of an offence and be liable, on conviction, to a fine.

The possibility of appeal to, or review by, this Court flows from four sources.

(1) Under section 80 of the Magistrates' Courts Act, his lordship thought this source was not available to appellant because proceedings under section 124 of the Public Health Act are not civil proceedings as contemplated by section 80. Under section 124 the magistrate has the power to make an order, *ad hoc*, whereas under the Magistrates' Courts Act there is no power to order specific performance.

(2) If the proceedings in the Court below are criminal, appeal lies under section 100 of the Magistrates' Courts Act. In his lordship's opinion proceedings under section 124 of the Public Health Act do not such as are contemplated by that section.

Appellant had not been "convicted," and could only be charged with an offence if and after he had failed to carry out the order made. Sub-section (3) does give some colour to the contention that the proceedings are criminal, in that a fine may be inflicted, but only in that respect is there any resemblance. There is no prosecution, no charge, and no conviction.

(3) Section 4 of the Supreme Court Act is extremely wide. Under that this Court has jurisdiction to review proceedings of magistrates taken under section 124 of the Public Health Act, but the question arises, what powers of review may be exercised in the special circumstances of each case. If these powers would give appellant the right of review or appeal then he must follow the proper procedure and issue a writ of review or appeal, which he has not done.

(4) The Court may have jurisdiction under section 5 of the Supreme Court Act to review such proceedings, but would only interfere for certain limited reasons.

In any case appellant is at liberty to bring his case before the Court in proper form, but the

Court must refuse to hear him to-day upon the papers as they are before the Court.

Mr. Justice Matthews concurred.

After hearing arguments as to costs the Court held that appellant must pay the respondent's costs up to the adjournment of the Court on the 2nd April; no order being made as to-day's costs.—*Natal Witness*.

Gandhi's Definition Of Swaraj

New Delhi, March 6.

Answering a group of Journalists, Gandhiji again explained himself on many important matters. To questions put by an Associated Press representative, Mahatma Gandhi said that by Purna Swaraj was meant complete self-government or disciplined rule from within.

Purna Swaraj did not exclude association with any nation much less with England. It can only mean association for mutual benefit and it will. It is quite compatible with India remaining within the Empire, but our partnership with England must be on terms of absolute equality.

Does not complete independence connote separation from England?

Answer: It does in the popular mind, because popular opinion refuses to believe that England will make any advance towards some bona-fide partnership with India on equal terms. Some of my associates also believe that British statesmen will never reconcile themselves to absolute equality for India. I may be a visionary but I hold differently. I see a day when instead of Downing Street being the centre of the Indian nation, Delhi will be the centre of our 300 millions, all enjoying equality. I think the British people are a practical people loving liberty for themselves. It is only a step further to give liberty to others.

Gandhiji admitted that the state of equality he sought implies the right to secede from Britain, if India should see fit.

Question: Do you prefer British as a governing race?

Answer: No. I have no choice between races, because I don't want to be governed except by myself.

Question: If you achieve independence won't it be under the British flag?

Answer: No it will be under the common flag, or each partner will have his own flag.

Question: Do you envisage possibility of having no army when complete independence is attained?

Answer: As a visionary yes, but I don't think it will be possible during my life time. It may take ages before Indian nature accommodates itself to having no army.

Question: Won't you fear Bolshevik invasion?

Answer: No, we shall trust our neighbours. I have absolutely no fear of Bolsheviks, in so far as there is good in Bolshevism, as I think there is. India will not need any invasion from Soviets to convert her.

Proceeding Gandhiji said he saw nothing in the present agreement with Irwin to prevent approaching Karachi Congress to reaffirm previous resolutions of the Congress defining India's goal as complete independence.

Asked whether the Round Table Conference would be held in India, or in England, Gandhiji said he would prefer first part in India and second in London. He added that he and other Nationalist leaders would continue to press for complete

independence at this Conference. "We should deny our very existence, if we didn't urge that."

The proposed safeguards in respect of defence and finances imposed unnecessary burden on India. Therefore, Congress could not accept them at least in their present form.

Congress admitted, he added, that the safeguards regarding minorities were necessary and reasonable, also safeguards designed to protect country's financial credit and commercial expansion.

Gandhiji emphatically denied he favoured repudiation of any part of India's national debts, which could be legitimately debited to her.

"As a bond of honour I favour payment of every farthing of our obligations." The Congress never sought to repudiate a single rupee of India's national obligations that may be imposed upon the incoming government. "If there is no mutual adjustment of these obligations they must be deferred to arbitration."

"The League of Nations could adjust the matter but we doubt if England will be willing to refer the matter to the League. In any event we shall place the matter at the second Round Table Conference."

Asked by a representative of the Associated Press, if the second Round Table Conference succeeded and a new government was created whether he would accept the position of Prime Minister, Mahatma Gandhi chuckled and laughed aloud and said that that job would be reserved to younger minds and stouter hands.—*Bombay Chronicle*.

Gandhi And Moslems

The Bombay correspondent of the London Times states that Gandhiji's doctors have at last persuaded him to rest. His friends fear that his ill health may soon become an important factor in the political situation. Gandhiji is said to be acutely depressed by his apparent failure to close the Hindu-Muslim breach, which seems to be wider than before the Karachi Congress.

Nobody derives any comfort from the Nationalist Muslim Conference which has just ended at Lucknow, because the members of the conference represented only themselves, and Dr. Ansari, who moved the main resolution in favour of joint electorate, is suspected by the Moslems of being a pawn in Gandhiji's hands.

The Calcutta correspondent of the Star states that the Moplahs of Malabar, who were concerned in a grave rebellion in 1921, are now displaying intense opposition of the Congress propaganda, and a wave of loyalty to the Crown is sweeping a large area which 10 years ago was a hotbed of sedition.

Congress agitators were prevented from holding meetings in the districts of Kottappa and Pattambi, the centres of disaffection in 1921, and Moplah priests are exhorting the villagers, who are all Moslems, that it is irreligious to co-operate with the Congress leaders who are engaged in disloyal pursuits.

The Congressmen were told that the Moplahs had not forgotten how the Congress deceived them in the rebellion. Waving Union Jacks and shouting: "Let the British Administration continue," Moplahs drove the Congress agitators from the district.

News In Brief

At a meeting of the Central Committee of the A. I. Shia Political Conference a resolution was passed putting on record its satisfaction at the Delhi settlement. The resolution went on to say:

The meeting further hopes that the good spirit shown by both the sides will continue and the Congress by co-operating in the next Round Table Conference will be able to contribute in the evolution of a constitution for India which may be satisfactory to all parties. This Committee requests Congressmen in general and Mahatma Gandhi in particular to strain every nerve to solve the Hindu-Muslim question before the commencement of the next Round Table Conference in a way which may create real unity between them and may also create a real national spirit among Indians. It also appeals to the Muslim community to settle this most important question not in a communal spirit but from a broad national point of view and to accept the system of joint electorates with reservation of seats for the Muslims as the best means to bring about national unity and solidarity.

Babu Subash Chandra Bose, addressing a large gathering at Nagpur, said he had decided to seal his lips about the trace. "All that I can say is that our fight is not yet over. There are signs that it may have to be resumed with doubled vigour. No one can say what fate the Round Table Conference may meet with. The decision not to hold the next

session of the Conference in India is an indication of the stiffening attitude of the Government. We have been asked by the Working Committee to discontinue our activities, and, as obedient and loyal soldiers, loyal to the Congress, let us be in readiness so that when our leader says 'march' we shall be prepared to resume the fight. Our goal is Complete Independence and nothing short of that. By Independence I do not mean Dominion Status. I mean severing British connection. Our fight cannot be given up until the goal is achieved. I, therefore, appeal to you to be in readiness."

The difficulty of getting Indian waiters for Vryheid hotels was referred to at the annual meeting of the local Chamber of Commerce. It was stated that the hotels were unable to replace any of their Indian staff who left or were discharged, whereas the mines were able to get as much Indian labour on permanent as they required. It was decided to put this aspect before the authorities. Vryheid is in a unique position concerning Indians because of the existence of an old law framed in the days of the Vryheid Republic, under which Asiatics are not allowed to trade in the area. They can, however, be employed by Europeans.

FREE! FREE!

The most interesting book

VAIDYA VIDYA

sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
Jamnagar, Kathiawar, (India.)

For "all-round" performance no one quality in petrol stands above another

**QUICK-STARTING
ACCELERATION
UNIFORMITY
ECONOMY
NO KNOCK
POWER**

**All are of equal importance & they are
all to be found in**

PEGASUS

THE PETROL FOR "ALL-ROUND" PERFORMANCE

—and with Pegasus, always use Mobiloil

VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA, Ltd.

ઈન્ડિયન ઓપિનિયન.

પુસ્તક ૨૯ મું.

ફીનીક્સ, ચાંદવાર, તારીખ ૨ મે ૧૯૩૨

અંક ૨૮

હિંદની વર્તમાન રાજકીય પરિસ્થિતિ

શ્રી. પ્રામણ દેસાઈનું આપણું

ભારતીય સમાજમાં તુલ્ય દીવની અંદર આવેલા સેંટ જ્યોર્જ'સ પ્રીન્સીપલ્સ અર્થની અંદર તા. ૨૪ મી એપ્રિલ રુકવારના રોજ રાત્રે અંક વગેરે રે. જે. જુલ ગાર્ડિનને પ્રમુખપદથી દેશના આ પત્રના દાહના અધિષ્ઠિત થી. પ્રામણ અંકુશાઈ દેસાઈએ 'હિંદની વર્તમાન રાજકીય પરિસ્થિતિ' એ વિષય ઉપર મોરારી જી. મોદી સંપ્રદાઈ દાખરી વચ્ચે આપણું આપણું હતું.

આ દેવળ વચ્ચે મેં મોરારી તા. ૪ મી અને પાંચમીના દિવસે જુલુ જુલુ દેશની જતાવટનું એક મુદ્દા પ્રદર્શન કરવાની બચતમાં કરવામાં આવેલી છે. આ પ્રદર્શન કરવાનો દેવ એ જ છે કે જુલુ જુલુ દેશની પ્રજાઓની પ્રવૃત્તિઓના પાયા એથી આવી કરે અને જુલુ જુલુ પ્રજાઓ વચ્ચે સેવા અને સહકારની દાખથી ખીલતી સહાય. આ પ્રદર્શન મુદ્દા મુકવામાં આવે તે પરેલા આ મુદ્દાના મુદ્દાઓને હિંદની રાજકીય પરિસ્થિતિને અંક પચાસ આવે. અને હોંદ વિષે મુદ્દાઓનેમાં રામ કામથી મોરારી એ દેવ આટે આ આપણું મોરારીમાં આવ્યું હતું.

સમાના પ્રમુખ રે. જે. જુલ ગાર્ડિનને ઉપર મુખ્ય દેશીકા કરવાના પ્રદર્શન અને નેતા હેતુ વિષે મુકમાં વિવેચન કરી સમાજને વહવાની જાગૃત્તી આપી પોતાનું આપણું કર કરવા વિનંતી કરી હતી.

શ્રી. પ્રામણ દેસાઈએ પોતાનું આપણું કર કરતાં પ્રથમ પ્રમુખ રે. જે. જુલ ગાર્ડિનને હિંદની રાજકીય પરિસ્થિતિ વિષે આ દેવળમાં આપણું કરવાની જે મુદ્દા તક આપી તે માટે આભાર માન્યો હતો. અને પોતાનું આપણું કર કરતાં દેશીકા કે હિંદના પ્રજાઓ અને છે અને દરેક પ્રજાની વિચારવાર સમાજોના કરવા માટે અને સર્ગ પ્રજાને પુરેપુરો ન્યાય આપવા માટે એક નવું પરંતુ અને આપણું મોરારીની જરૂર હોય. હવે મોરારી રાત્રે જે મુદ્દા સમય છે તેમાં મોરારી જનતા ન્યાય આપવાની આપણે રાત્રે જે મુદ્દા રાખ્યું છે. હોંદ એ એક મહાન અને કિર્તીશીલ મુદ્દા છે. જમતની પ્રજાઓની વચ્ચેના સમાજ પાંચમા આપણી વાતી હિંદમાં વસે છે. જમતના પ્રાચીનમાં પ્રાચીન સેખાના દેશોમાંના એ એક દેશ છે. હિંદની સંસ્કૃતિ, જીનું સાદિજ, જીના ધર્મો, પ્રતિદાસ, રાજા કલિદાસ, સંમીત એ સર્ગ જમતના જસસ કામરદના સમય પુર્વે તસુ હવે વર્ષ હવેરનું પાંચીન થયું છે. હોંદ એક મહાન રાજ્યો, રાજ્યદારી પુરો, તરવરા યોગે પુલ એલી જમતના સિપાઈઓ અને કવિઓ ઉપજ કરતા છે. હોંદી પ્રજાના વહવાઓને મહાન રાજ્યો ખર્ચ કરતા છે અને સહકારો કુધી તે રાજ્યો મહાને છે. મોરારી દિવસ ઉપર

મારા એક મુદ્દાઓના ચિત્ર મને પુરુષ હતું કે જોયો મહાન હોંદ મુલક પરેલા પ્રજાની સત્તા દેશના માટે છે? મેં તે ચિત્રને દેશીકા કે કરતો દમ—અહીં અને પડતી એ મુદ્દાને નિયમ છે. એ નિયમના મક નીચે જમતના સર્ગ મુકાને, જમતની સર્ગ પ્રજાને વાગદતી આવ્યું પડ્યું છે અને એ મુદ્દાની નીચમના મક નીચે હોંદ દેશ પચ આવેલો છે.

આ મુદ્દા વર્ષના માર્ચ માસની ત્રીજી તારીખની મધ્ય રાત્રીએ એક ખાલુ હિંદની કોરોડો પ્રજા કાનિમાં નિદ્રા ભ્રમ રહી હતી ત્યારે ખાલુ ખાલુએ હોંદીમાં મોરારીમાંના જામ મહેલની અંદર એ મહાન મુદ્દા મુકવાની કરીને આભનાર એ પુરો સમાધાનીની કરતોની અર્થ કરી રહ્યા હતા. એક મુદ્દા મુકવાના હોંદની પ્રજાઓના પ્રતિનિધિ મોરારીમાંના મુલક-પરુ જામ હતું ખાલુ મુદ્દા ખી. વીન્ડન મર્ચિસના મુદ્દામાં કરું તો અર્થ નમા કરતા મુદ્દા રાજ્યદારી મુદ્દા મહાનમાં મોરારી હતા. જેએ હોંદની જામત દોડી પ્રજાના પ્રતિનિધિ હતા જમતની પાછળ અધિકાર, સમ, અને પ્રિયનું કામોર જામ હતું મુરારીનાર તાર ઉપર પાંચીસ ખીન્ડે મોરારીમાં પોતાની મેકા ઉપરથી કિલ્લા અને મહાનમાં સાથે દરેક મનુજ કરી દેશીકા ખી. ગાંધી, તમે અને જે આપણે રાત્રે નીરાંને નિદ્રા ભ્રમ.

સવિનયભંગની જામત મોરારી રાખવાની કરતો જામને પહે નકો કરી સમાધાની કરી. મધ્ય વર્ષના માર્ચ માસમાં મહાનમાં ગાંધીએ સવિનયભંગની જામત કર કરી હતી અને જમતના અમીઆર માસમાં હોંદમાં જમતના ૬૦ હવેર મુદ્દા અને સોજો કારવાસમાં મધ્ય. જમતના પ્રતિદાસમાં ખાલુ અપુર્વ જામ એ હોંદની મહાન સંસ્થા હોંદી રાષ્ટ્રીય મહાસભાના મુદ્દા દેશના જામમાં ખાલુ છે. આ મહાન સંસ્થાનો પ્રતિદાસ અને તેની પાછળ રહેલી રાજકીય મજબૂતો મુક જામતના મુદ્દા આપણી સમતા દેશીકા જમત.

જમતના ૪૭ વર્ષ ઉપર હોંદમાં તમા પ્રસિદ્ધ મુદ્દાએ આ સંસ્થાની રચના કરી હતી. સર વાલીજમ વેદરનન, ખી દુપ્પ અને ખી દાદાભાઈ નવરોજ જેએ હોંદના મા-દ મોરારી મેન' તરીકે પ્રસિદ્ધી પામ્યા હતા. તે જમતે સોડ કરીને મોરારીમાં તરીકે હોંદમાં રાજ્ય મહાવતા હતા. હોંદ રાજ્યવદિવતમાં હોંદી પ્રજાને તે સમયે કોઈ અજાણ નહોતો એક દેશીકા તે મુદ્દા મોરારી નહિ. અર્થે તારીખ પામેલા હોંદીઓ—જેવા કે ખારીરદેશ, વહીઓ, કોકદેશ વીન્ડે વર્ષની મોરારીમાં એક મે નામના મહાનમાં મોરારી મુલક અને હોંદના

અનેક પ્રતો ઉપર કાગળો પસાર કરી પોત પોતાને ઘેર જતા દર વર્ષની આખરીમાં દોહમાં લુદાં લુદાં જાહેરમાં દોહી રાષ્ટ્રીય મહાસભાની બેઠકો મળતી અને તેમાં ધીરે ધીરે દાંદનો અહોર મત ઉપરિમત થયો.

લોર્ડ કમિનની કારકીર્દી દરમ્યાન હોદ્દા રાજકીય વાતાવરણ મરમા મરમ થયું. અંગ્રાણાના આગ્રહ પાલનને તેમણે પ્રયત્ન કર્યો અને અંગ્રાણ પ્રજા તેની સામે તકુદી ઉઠી. દોહની મહાસભામાં પણ એ પછો મોરારે અને એકરડીમોરડો એમ પડ્યા. એક મહાન પ્રસિદ્ધ રાષ્ટ્રીય નેતા લોકમાન્ય તિલકને રાજ્યમહોદી ભેળો લખતા માટે સન ૧૯૦૮ માં ૭ વર્ષ માટે દોહમાંથી રોકાવવા કરવામાં આવી રવેસી અને બાંદીકારના પોલીસ ડેકમરમાં પડી રહ્યા. એજ સમયે દોહમાં એનારમોરડે પણ પણ અસતીરવમાં આવ્યો. આ મુજબ દોહમાં રાજકીય અળવળ આગળ પધતી ગઇ અને એ અળવળને પરિણામે મોન્ટે-મોરલી સુધારાઓ લખવા કરવામાં આવ્યા. આ સુધારાથી દોહની પ્રતિક ધારસભાએને વિરત્ત કરવામાં આવી. લોક નરકથી લુદાંએલા પ્રવિનિધિઓ તેમાં એસવા બાગ્યા પરંતુ આ ધારાસભાએ આવ કીમેટીંગ સોસાયટીએ જેવીજ હતી ગવર્નરની કારાગારી સભા એ ધારાસભાને બીજકુલ જોખમદાર નહતી એટલે પ્રજાની ધ્રુષ્ટા પ્રમાણે રાજ્ય વહિવટ આજનો નહતો. દરમ્યાન યુરોપનો મહાન વિચલ કર થયો. દોહ પોતાના સર્વ વહાવતો છુટી ગયું અને સામ્રાજ્યને ઉગારવા માટે પોતાની સર્વ સામગ્રીઓ ના. જાહેનજાદને અરણે પડી. એકજ આજથી કે દોહ પણ સામ્રાજ્યમાં સમાવવાનો દરજ્જો પ્રાપ્ત કરે. સ્વાત્મ નિર્ણયનો નવીન મિલ્કિત પ્રેસીડેન્ટ વીજસને પ્રજાએ સમક્ષ ધર્મો અને હોદે પણ તે ઉપાડી લીધા.

એજ વ્વરસામાં પ્રસિદ્ધ અંગ્રેજ બાઇ મીસીસ બીસટિ હોમરજની અળવળ શરૂ કરી આ સમય દોહના મામડાંએને દોહના અહોર પ્રતો ઉપર તાલીમ આપવાનો હતો. ગામડે ગામડે દોમરજ લીંગની સાખાએ રચાવવામાં આવી હતી અને દોહના અનેક પ્રતો ઉપર દેશી ગાળાએમાં સાદિલ તેમાર કરી મામડીઆએ વચ્ચે ફેલાવવામાં આવતું હતું. હોમરજની અળવળથી આ પ્રમાણે બેઠુનો અને આમ પ્રજાને રાજકીય પ્રતો ઉપર તાલીમ મળતી હતી. બાજર સમયે મહાત્મા મંધીજ દોહમાં ગયા આ મુજબની સરકાર સામે તેમણે સલામદની લડત અને વર્ષ સુધી ચલાવી હતી અને દુનિયો દોહીએ જેલમાં ગયા હતા તે ઇતિહાસ તો આપ પણા ખરા જાણતા હશે. મહાત્મા મંધીજ દોહમાં ગયા પછી ત્યાંના રાજકીય ઇતિહાસમાં તેમણે એક નવોજ સરો શરૂ કર્યો, મીસીસ બીસટિ તેમજ અન્ય મોરારે આગેવાનો કાયદેસરની અળવળમાં માનનારા હતા મીસીસ બીસટિને મુખ્યત્વા નયનરે અમારે મુખ્યમાં આવવાનો મનાઇ દુકમ કર્યો ત્યારે તેણીએ કહ્યું હતું કે કાયદેસરની અળવળમાં હું માનતી હોવાથી એ દુકમને હું માન્ય રાખું છું અને મુખ્ય ન બચક મહાત્મા મંધીજની માનતા છુટીજ છે સરકારના અન્યાયી દુકમો, જુલમી કાયદાઓ દોષ તેને એક બાજુએ રખાવી દઇ તેમાં રહેલી સળ ઉઠાવી લેવી એમ સલામદી તરફે તેઓ માનનારા છે અને તે મુજબ વર્તનારા છે. બપોરે મહાત્માજ દોહમાં ગયા ત્યારે પ્રાઇસર મોખે જેઓ સન ૧૯૧૨ માં આ દેશમાં આવ્યા હતા ત્યારે તેઓએ તેમની પાસે દોહમાં

એક વર્ષ સુધી કશું બોલવું નહિ એવી શરત કરાવી હતી. એક વર્ષ આખા દોહમાં ફરીને સર્વ રિસનિતો અળવાસ કર્યો પછીજ બોલવું એવી શરત કરાવી હતી અને તે શરત મહાત્માજે જરાપર પાળી હતી યુરોપીય વિચલ પુર્ણ થયા બાદ દોહમાં સ્વાત્મ નિર્ણય મોરલી અભિભાવ પુર્ણ એસમાં પ્રક્ટી નીજણી પરંતુ દોહની સ્વાધીન યાત્રી અભિભાવાને નોકરજાદી એ દયાવી દેશ પ્રયત્ન કર્યો અને રેસેલ એકઠ પ્રજા મત વિચલ પસાર કર્યો ત્યાર બાદ મહાત્માજેને પંખળ જતા રોકવા, જાણીઆનવાલા ખામરી કલમ અને સન ૧૯૨૧ની અસહકારની લડત, મોન્ટેયુ-મેસરજ સુધારાઓની નિષ્ફળતા, અરમીમોરામાં થયેલાં દુકમને પરિણામે અસહકારની લડત મહાત્માજેને ફરી રીતે જેવો લીધી, તેમને ૭ વર્ષની સળ, એ વર્ષ પછી તેમને છોડી મુકવા, બાંદ સાઇમન કમીશનની નીમણૂક, તેના સારા દેશમાં બાંદીકાર, લાદોરમાં જાણ લખ-પતરાય ઉપર પોલીસનો દુકમો તેમનું મુક્ય, તેનો બાસો લેવા પોલીસ કમીશનર સોનાચીન પુત્ર, એમેંગ્રેજીમાં ભગ્ન હંકેવો, વામનભોંડ અને કતીફનાજની ટોળાનો ઇતિહાસ, અને લાદોરમાં મળેલી મહાસભાએ પુર્ણ રત્તવતા પ્રાપ્ત કરવાનો ડરાવ અને સરિનવાળાની લડત શરૂ કરવા મહાત્માજેના ઉભરરા અને અમદાવાદ આશ્રમમાંથી પોતાના અનુયાયીઓ સાથે કડીના હરિવા કિનારે જઈ નીમકતા કામદાને જામ કર્યો, આખા રો ઉપાડી લીધેલી એ લડત, સલામદીએની અદિબાની પ્રતિજ્ઞા અને પોલીસોના લાજમાં લાદીએ સાંપી અદિસક સ્વયંમેયજો ઉપર માર, આગેવાનોને દરેક રમળ પકડવા પછી જીઓએ વાંધેલી સરદારી, સાંદ દુનિયો વિદેષ યુરોપ અને જીઓનું જેલમાં જવું, જંડનમાં મળેલી કાન્દરંસ, તેના નિર્ણય, મહાત્માજે અને આગેવાનોને છોડી મુકવા અને છેવટે મંધી-મરલીન પેકટ અને ફોજીઓની મુક્તિ આ સર્ગનું વર્ણન કરી દોહના મહાન લોખસરોયે તથા વડા પ્રધાન મી રામસે એકઠા-દો મહાત્માજેના સદગર દવે ફરી રીતે મેળવ્યો છે તેનું વર્ણન કરી અંતમાં મી દેશાઇએ રચાવ્યું કે જંડનમાં મળનાર કાન્દરંસમાં રાષ્ટ્રીય મહાસભાના આગેવાનો મહાત્માજેની સરદારી હેઠળ જામ લેશે. આપણે આજા રાખીશું કે એ કાન્દરંસને પુર્ણ વિજય મળે દોહ પુર્ણ સ્વરાજ્ય પ્રાપ્ત કરે અને વિલાયત અને દોહ આ બે મહાન દેશો માનવાયે રહે એમ દર્શાવી શી. દેશાઇએ પોતાનું બાવજ્ય કુરૂં કુરૂં હતું.

પ્રમુખે ત્યાર બાદ સભાજનોને પ્રતો પ્રુછવા હોય તે તે પ્રુછવાની છુટ આપી હતી. સભામાંથી કલ્યાણ શ્રદસ્થેએ સવાલો પ્રુછવા હતા જેના મા દેશાઇએ સંતોષકરક જવાબો આપ્યા હતા. બાદ મી દેશાઇને બાજર માનવાની દરખાસ પસાર થઇ હતી અને સભા વિસર્જન થઇ હતી.

અમા અનુનારી માસમાં મારે ત્યાં જાહેનારાજજની કથા શરૂ હતી તેમાં વાંક ૭૫-૦-૦ ની રકમ શરૂ હતી. આ રકમ કરજનવાળા મેસર્સ ગંધારામ લીંગોટક તથા સોની પર્યાતમ નરસીને સોંપવામાં આવી હતી. તેઓએ આ રકમ મુખ્ય કોલેલ દી કાસપીલલમાં મોકલી આપી હતી જેની રસીદો તેઓ પાસે છે.

લી, અમુકઅ નરસીરામ ગોસલ્લીયા.

નોંધ અને સમાચાર

જગતની આર્થિક પીડા કેમ ટળે?

જગતના સર્વ દેશોમાં આવ કાલ આર્થિક પીડા ભારે પ્રમાણમાં ફેલાઈ રહેલી છે. સર્વ દેશોમાં વેપારની ખારે મંદતા અને કામ ધંધા વિનાના બેકાર લોકોની સંખ્યા દિન પ્રતિ દિન સર્વોચ્ચ વધતી જઈ રહી છે. જગતમાં એકા એક સામટી ખાલી આર્થિક પીડાએ ફેલાઈ રીતે દેખાવ આપ્યો તે વિશે જાણીતા અનેક અર્થશાસ્ત્રીઓ પોત પોતાના વિચારો બહાર કરી રહ્યા છે અને તેના ઉપાયો પણ દર્શાવી રહ્યા છે. આ વિષયમાં સર નોરકોટ બેકરને પોતાના વિચારો પ્રસિદ્ધ કર્યા છે તે જાણવા જેવા છે. સર નોરકોટ ઇંગ્લીશ્વર મેન્ડ એક ઇન્ડિઆના મેનેજિંગ મેનેજર દ્વારા બેકર તરીકે દોહમાં તેમનો બહોળો અનુભવ છે તેઓ દર્શાવે છે કે ત્યાં સુધી વિશાલ, અમેરિકા અને અન્ય દેશો જમણે યુરોપિય મદાન વિમદની અંદર લામ લીધે હતા તે દેશો યુદ્ધને અંગેનાં કરને કેમસલ ન કરી નાખે ત્યાં સુધી જગતમાં જે વેપારને અંગેની મંદતા છે તેનો અંત આવશે નહિ. હાલના તરીકે જાણવત આર્થિક રીતે આને હાંકું બની ગયું છે તેનું કારણ યુદ્ધને અંગે અમેરિકા પાસે લીધેલાં નાણાં અને તેનું બાજુ બરવા તે કાપી રહ્યું છે. એ જ મુજબ અન્ય દેશોને વિશાલતા હોતો આવેલી તે દેશો હવે તેને પહોંચી વળી શકતા નથી એ યુદ્ધને અંગેનાં દેવાં સર્વ દેશો પોતાના મોપડામાં લપ્પી થાળે તો જગતમાં પાછો વિશાલ આવે અને વેપારની ફરીથી તેજ થવ. વેપારની મંદતાનું પીળું પ્રયોજન સર નોરકોટ એ જણાવે છે કે જગતના દેશો આને જોઈને તેથી વિશેષ પ્રમાણમાં માલ ઉત્પન્ન કરે છે અને બારે જગતો માલના ઉપર નાંખવામાં આવેલી દોષાથી પ્રભુ તે માલનો નિકાસ કરી શકતા નથી. એથી માલ ઉપર નાંખવામાં આવતી જકત કાઢી કરી નાખવી જોઈએ. દોહની આજની રાજ્યોય પરીસ્થિતિને ધ્યાન પડ આર્થિક મંદતામાં વધારો થયેલો સર નોરકોટ દર્શાવે છે.

અમેરિકામાં જાપાનના શાહુત્તર.

જાપાનના સાદળદા અને સાદળદો કટોકટી સમય થતાં યુરોપ અમેરિકાની મુશ્કેલીને નીકળેલાં છે. યુરોપથી કમજાં તેઓ અમેરિકા ગયાં છે. અમેરિકાના ડોલ્લરનીરોએ સાદળદાના અર્થે વિરોધતા દર્શાવી દોષાથી અમેરિકન પોલીસને કમજાર કરવા પડે છે. અમારે સાદળદા અને સાદળદો ન્યુ યોર્ક પહોંચ્યાં બારે તેમના સરકારમાં ડોલ્લરનીરોએ ખલેલ નાંખી હતી. જે દોષેમાં આ કાઢી મહેમાનો લેવામાં છે ત્યાં તેઓની સંભાળ રાખવા માટે પોલીસ સત્તાવાળાઓએ બેવડા ગોડો રાખ્યા છે. એવું કહેવાય છે કે જે માણસો આ કાઢી મહેમાનોનું પુનઃકરવાની વાત ચલાવતા હતા તે સંભળવામાં આવ્યું હતું કાઢી કુટુંબો પ્રત્યેનો આવર હવે જગતમાં આને પ્રયત્નના જેવો નથી રહ્યો. પોતાની રકમવતને છૂટી બાદકાઢી કુટુંબો મોજ વેમવ અને વિલાસ ઉદ્યોગે એ આજના જમાનામાં પસંદો ઉતારીને કામ કરતી પ્રભુ સદન કરી શકતી નથી કાઢી કુટુંબોએ પણ જગતમાં આ પલટાઈ ભજોલા જમાનામાં સ્થિતિને અનુકૂળ વર્તમાની આવડ હવે વધીકારવા જોઈએ.

રાજ્ય આલેશનસોની તપાસ ચલાવો!

સ્પેનની એક રીપબ્લીક અને એકીઆલીટ સંસ્થાએ એક મેનીફેસ્ટો બહાર પાડી રાજ્ય આલેશનસોની જાહેર તપાસ ચલાવવાની માંગણી કરી છે. રાજ્યના ઉપર રાજ્યદારી અને દોષદારી મુન્દાઓ લગત પાડવાનું તેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે. એ મેનીફેસ્ટોમાં વધારામાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે રાજ્યના સમયના બરકરના સર્વ અમલદારો અને સિપાઇઓ પાસેથી દરિયારો છીનવી લેવા અને તે રીપબ્લીકના સિપાઇઓને આપવા અને રાજ્યના રાજ્ય સાથે અંતિમ ધરાવતા આગલા સર્વ માણસોને રાજ્યની સાથે પકડીને તપાસ ચલાવવી. રાજ્યને અને તેના મોઢાએ અનેક રાજ્યદારી મુન્દાઓ કરેલા છે એટલું જ નહિ પરંતુ તેના રાજ્યવલિવટ દરમ્યાન થતાં ગેરકાયદેનાં કામો કરેલાં છે. આ કામો ઉલ્લેખ નહીં કીકોટરોની સત્તા હેઠળ થયેલાં છે એમ જણાવવામાં આવે છે. સ્પેનના રાજ્ય આલેશનસો પ્રભુમતને માન આપી સ્વેચ્છાથી માઠી ઊઠી માથા થયા છે તેવા સમયે ખાલી માંગણી કરવા માં કશો અર્થ રહેશે દોષ એક દેખાતું નથી રાજ્યને સ્વેચ્છાથી માઠી ઊઠવાની નો ના પાડી હત તો સ્પેનની શુભિ આને અનેક નિરોધિતા મોઢીથી રંગાઈ હત એ વાત સ્પષ્ટ છે.

એક ચીનના ક્રિડકરની ચાલાકી!

એકાગીસર્ગમાં કામ કામ નામના ચીનના દોહરને એક સમયે પોતાની ટાલી વધુ વખત ઉઠી રાખવા માટે અને પોલીસે બહારે તેનું નામ અને કીરનામું માર્યું હારે તે આવવાની ના પાડવા માટે તેને કાર્ટમાં માછરોટ સમજાવેલો કરવામાં આવ્યો. પોલીસે જુનાલી આવતાં દર્શાવ્યું કે અમારે મેં એવું નામ અને કીરનામું માર્યું હારે તેણે પાળા ફરીને આવવા માંડ્યું અને કહ્યું મારું કંઈ નામજ નથી. તે અંગ્રેજી સારે જાણતો હતો. લામ કામે દર્શાવ્યું કે “હું અંગ્રેજી ભાષા સમજતો નથી પરંતુ અજાણત, અમારે લોકો મારું કાકામાછ ખરીલવા આવે અને અંગ્રેજીમાં જોલે બારે તે અંગ્રેજી હું સમજું છું પરંતુ પોલીસોની અંગ્રેજી વાત હું નથી સમજતો!” માછરોટ દર્શાવ્યું ‘તમારો બાપ બારે ચાલાકીવાળો છે પરંતુ એ કામ નહિ આવે હું હક શીર્ષોગનો હું અને તે ન આવે તો સાત દિવસની અખત મંજુરીની સજા હરવાનું છું.’ માછરોટ પણ ટાળ કરી તેને કહ્યું “મારી આ અંગ્રેજી વાત તો તમે સમજવાને” જેલા ચીનનાજાહ કરવા, હંડ બધો અને લાંબો માલમ માંડ્યું! કાર્ટોમાં પણ આવી અખત ઉઠાવનારા જોખાનો પણ અનેકવાર મળે આવે છે.

વડીલો વધી પડયા

પેટ હાલીએથી વર્તમાનપત્રોમાં જેવા સમાચાર આવ્યા છે કે વડીલો એકા બધા વધી પડયા છે કે સમાજ પગારની મોઢીએ પોતાના કંધા ચિવાચના બીજા કામ ધંધા માં મોઢી રહ્યા છે. લાંતા એક આમગ પાડા વડીલો દર્શાવ્યું હતું કે વડીલાતના ધંધામાં મહાજ માણસો થઈ પડયા છે. બીજા એક જાણીતા વડીલો દર્શાવ્યું કે આ દેશની મુદીવર્તિ-ટીએ મોલો જેવી થઈ પડી છે. દર વર્ષે અનેક મોજવાન પુરુષ અને બીજો કેળવણી બહને બહાર પડે છે અને તેઓ જમાજ મોટે ભાગે વડીલાતનો ધંધો લઈ બેસે છે. આ દેશમાં પણ હવે વડીલો અને કાકાશો વધી પડયા માંડ્યા છે. બાકી

નિક કળવણી આ દેશમાં પણ એવી હવે થઈ પડી છે કે સો વર્ષીય-ભારીસ્ટર અને દાકતર થયા પછી છે પરંતુ જાત મળુની કાનાર ફોર્મ જેટલું મનવા નથી મળ્યો. હોદ્દામાં એ સ્થિતિ પરાકાષ્ટાએ પહોંચી મધ દલી. અને મહાત્મા આંધીજીએ એ સ્થિતિને અટકાવવા હોદ્દામાં ભારે પ્રયત્ન કર્યો છે. વહીવે, જેરીરટશે અને દાકતરો વિશે દોઢ સ્વચ્છતામાં તેમણે જે વિચારો દર્શાવ્યા છે તે આજે કેટલા મન હરે છે:

“હિન્દુઓનું એપિપિનચન”

કુલ્કાર, તા. ૧ એ સન ૧૯૩૧

ધીરીક એપાપર એપ્રિલ એસોસીએશન નામનું ધીરીક સાહ -
નમાં એક મંડળ છે. આ મંડળ
સ્વર્વ વ્યાપક રંગદેશ મારફતે ધીરીક સાહાન્યમાં વસ્તી
બિન વિન પ્રવ્રાઓ વચ્ચે અનેક
જાતની રમત મમતોની દરિદ્રાપ્રત્યે આવે છે. કોઈટની મેચો,
કુદ મેચની મેચો, મુકા બાજની દરિદ્રાપ્રત્યે, કુરતીની દરિદ્રાપ્રત્યે
આવી અનેક જાતની દરિદ્રાપ્રત્યે આ સાહાન્યનાં મંડળ
મારફતે મેદાવ છે. એક દેશના યુનંદા બેલાડીઓ પીળ
દેશના બેલાડીઓને પોતાને લાંબામાંની દરિદ્રાપ્રત્યે રમતો
બેલે છે. અને આવી દરિદ્રાપ્રત્યે રમતો આપી પ્રવ્રાનું એવું
જનરલરત ખાત બેલે છે કે હવેરો નહિ પરંતુ લાણો માજ-
સોની મેદનીઓ આ રમતોની દરિદ્રાપ્રત્યે એવા પોતાનો સર્ગ
કામ મુષો હવે મુકી હર્ષ મિલા બનીને રોડે છે. આવી
દરિદ્રાપ્રત્યે રમતો પ્રતિરપર્થી સાથે જ્યાં બેલાતી હોય આ
લોક સમુદ્ધ આપો ઉચ્ચ પાલસ મધ જ્વળ જે વાત પણ
જાણીતી છે. આવી દરિદ્રાપ્રત્યેની રમતોને વર્તમાનપત્રો પણ
એવી ભારે જગજ આવે છે કે તેના મુખ્ય પાત્રોના કોનાજ
અમાચરોથી બરેલા હોય છે અને લાણો માજસો વર્તમાન-
પત્રોમાં સમાચારો લુએ છે કે ક્યા યુનંદા બેલાડીએ કેટલી
અને કેવી છત મેળવી છે. વળી યુનંદા બેલાડીઓ આવાં
લાણો મનુષ્યોની મેદનીમાં ભારે માત પ્રસિદ્ધિ પામે છે. દુની-
યાના અનેક રાજ્યદારી પુરેલો જાતર રાષ્ટ્રીય ખ્યાતિ પ્રાપ્ત
કરી મહાન પુરેલોની મજનામાં લેખામા છે તેવીજ રીતે આવી
રમતોમાંના યુનંદા બેલાડીઓ પણ આંતર રાષ્ટ્રીય પ્રસિદ્ધિને
પામી મહાન બેલાડી ટરીકેનાં અમર નામ પ્રાપ્ત કરે છે.
રમત મમતની આવી દરિદ્રાપ્રત્યે અંદર રત લેતા માજસો
આ વાત સુંદર રીતે સમજે છે. ધીરીક એપાપર એપ્રિલ
એસોસીએશન સન ૧૯૩૪ ની સાલમાં આવી એક મહાન
રમત મમતની દરિદ્રાપ્રત્યે સાઉથ આફ્રિકામાં મેઈવનર છે આ
એસોસીએશનની સાથે ધીરીક સાહાન્યનાં લુદા લુદા દેશોનાં
મંડળો પણ એકાએક છે. આ દેશમાં પણ આવાં અનેક
મંડળો છે. અને આ દેશનાં મંડળોએ એવો કશવ કરેલો
છે કે રમત મમતની આવા દરિદ્રાપ્રત્યે માત જેરી પ્રવ્રાજ
કામ લઈ કરે. રંગીન પ્રવ્રાને જેરી દરિદ્રાપ્રત્યે તેમની સાથે
આમ મેવે નહિ. સા. આ. એમ્પુઅર એકલેલી એસો-
સીએશને પોતાની વાષોઃ મીટીંગમાં એવો કશવ કર્યો છે કે
રંગબેદન પ્રજને તેણે વળગી રહેવું. નેકનબ બેકસીંગ અને
સાઉથ આફ્રિકન સ્વીમીંગ બેકીક તેણે પણ એજ મતલમનો
નિર્ણય કર્યો. બેકસીંગ એસોસીએશનનું મંદારજી એવું છે

કે સાઉથ આફ્રિકામાં એ કાષ દરિદ્રાપ્રત્યે થાય તો તેમાં એકબી
પુરેલોવન પ્રવ્રાજ લાગ લઈ કરે. અને આ સર્ગ મંડળો
માને છે કે સાહાન્યની આ એસોસીએશન સન ૧૯૨૪ માં
આ દેશમાં આવે તો તેમાં રંગીન બેલાડીઓ હોય
તો તેની સાથે આ દેશના મેદાઓને દરિદ્રાપ્રત્યે ઉતરવું પડે.
એ તેઓ મામત્રા નથી અને તેથી સાઉથ આફ્રિકામાં એપા-
પર એપ્રિલની દરિદ્રાપ્રત્યે બેલાવવાની વાત બહાર આવી છે તે
વિચારજ કદાચ આ રંગબેદને કારણે ઊડી દેવા પડે! આ
સમાચારથી આ વિષયના ઉપર સર્ગ દેશોમાં અર્થ ઉત્પન્ન
થવા પામી છે. એ સાઉથ આફ્રિકા આ વિષયમાં આમલ
રાખે તો રમતો સાહાન્યની નજ લેખાક હોદ્દા પ્રસિદ્ધ
કોઈટના બેલાડી પ્રીન્ટ રજીસ્ટરસિંદ અને હમજીય પ્રસિદ્ધિને
પામેલા તેમના જર્નીય પ્રીન્ટ ફીલિપસિંદજ એપાપર
ટીમમાં સામેલ થાય તો આ દેશના મેદાઓ તેમની સાથે
રમવા ના પાડે. લંડનનું ‘માન્ચેસ્ટર ગાર્ડિયન’ પત્ર જાણવે
છે કે આ સમાચાર બરેબર આજર્જાનક છે. અમને આ
વાતમાં આશ્ચર્ય નથી કામતું સાઉથ આફ્રિકામાં વસ્તી સંદે
પ્રવ્રા આ વિષયની અંદર એટલી અંધ અનેલી છે, તેને પોતાની
મંદે આપડીની એટલી બધી ભારે મમટરી છે કે તે એમજ
માની એટલી છે કે તેઓજ સર્ગથી મદીવાતી પ્રવ્રા છે. રંગીન
પ્રવ્રા એ હલકા દરજ્જાની તેમનાથી ઉતરતા દરજ્જાની પ્રવ્રા
છે સામાજિક, રાજકીય તેમજ જન્ય સર્ગ વિષયમાં આ
દેશની પ્રવ્રા એજ પુમારી સાથે ફરી રહેલી છે કે રંગીન
પ્રવ્રા તેમનાથી હલકી છે. પોતાની એકલા માટેનું તેમની
પાસે જે કાષ પણ સર્વોશીક હોય તો તે એજ કે તેની
આમડી મિગ્લ છે. આરિય, સદ્યુજ, નાથ, સજ, પ્રેમ
આવા સદ્યુજોથી અલંકૃત થયેલો કાષ રંગીન માજસ હોય
તો તે આ દેશને એક સંદે માજસ બેવકુદમાં બેવકુદ હોય,
દાડીઓ, લંપટ, અપ્રમાણિક, લુદો વીરે અનેક દુષ્ટોથી
બરેલો હોય છતાં તે પેલા રંગીન પુરુષથી મદીયાનેજ છે
આની મનોરુતિ આ દેશની સંદે પ્રવ્રાની છે. આ દેશમાં
આવી દષ્ટિ રહેલી હોવાથી પુર્વની સંસ્કૃતિવાન પ્રવ્રાઓ
હોદીઓ—ગીતઓ અને જ્વળાનીઓનું આ દેશમાં દરેજ
અપમાન ૭૫ રહેલું છે. તેઓને એક રક્તપીનીયા રંગીની
માફક જલગજ રાખવામાં આવે છે. એક પ્રવ્રા તરીકે તેમનું
જાવંદર અપમાન આ દષ્ટિએ આ દેશમાં થઈ રહેલું છે. જન્ય
મહાન પ્રવ્રાને આ પ્રમાણે હલકા દરજ્જાની મધી તેનું અપ-
માન જાહેર રીતે કરવાની રહેલી આ દેશના મેદાઓની પુમારીનું
જાવંદરમાં શું પરિણામ બારશે તે જાણે જાણે કહેવા નથી
હમજતા પરંતુ આ દેશની સંદે પ્રવ્રા અને સરકાર જે આવા
જાવંદર રોગમાં સપડાએલી છે તેમથી જલદી નીકળી જવાનો
પ્રયત્ન ન કરે તો સાહાન્યની રંગીન કહેવતી પ્રવ્રા અને
પુર્વની જન્ય દેશોની પ્રવ્રા એવા જાવંદર અપમાનને જલસો
લેવાનો સમય આવે તો તેને જલો વજ કરશે એ વાત નીચીન
છે. આજે પુર્વની પ્રવ્રામાં એ આગી અંદર ખાનેથી પુધ
વાઈ રહેલો છે અને પુર્વની પ્રવ્રા કક્ષિતી પુખરી જે દિવસે
જનરો, પોતાની પરવંજતાને ખંખેરી નાંખી સ્વાધીન બનશે તે
દિવસે આવા અપમાનને જલસો લેવા સુકશે નહિ એ વાત
સ્પષ્ટ છે. દરજ્જાન સાહાન્યની રંગીન પ્રવ્રાએ એ વાત ખાસ
જાણમાં લેવી જોઈએ કે જ્યાં સંદે પ્રવ્રા પોતા વિષે આવી

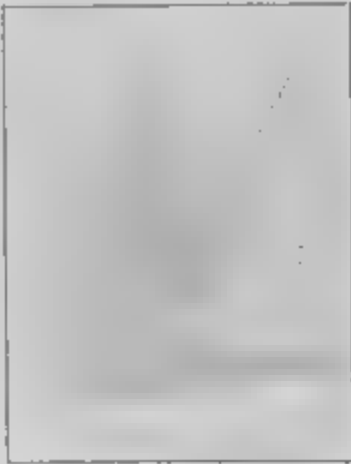
174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523	524	525	526	527	528	529	530	531	532	533	534	535	536	537	538	539	540	541	542	543	544	545	546	547	548	549	550	551	552	553	554	555	556	557	558	559	560	561	562	563	564	565	566	567	568	569	570	571	572	573	574	575	576	577	578	579	580	581	582	583	584	585	586	587	588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	598	599	600	601	602	603	604	605	606	607	608	609	610	611	612	613	614	615	616	617	618	619	620	621	622	623	624	625	626	627	628	629	630	631	632	633	634	635	636	637	638	639	640	641	642	643	644	645	646	647	648	649	650	651	652	653	654	655	656	657	658	659	660	661	662	663	664	665	666	667	668	669	670	671	672	673	674	675	676	677	678	679	680	681	682	683	684	685	686	687	688	689	690	691	692	693	694	695	696	697	698	699	700	701	702	703	704	705	706	707	708	709	710	711	712	713	714	715	716	717	718	719	720	721	722	723	724	725	726	727	728	729	730	731	732	733	734	735	736	737	738	739	740	741	742	743	744	745	746	747	748	749	750	751	752	753	754	755	756	757	758	759	760	761	762	763	764	765	766	767	768	769	770	771	772	773	774	775	776	777	778	779	780	781	782	783	784	785	786	787	788	789	790	791	792	793	794	795	796	797	798	799	800	801	802	803	804	805	806	807	808	809	810	811	812	813	814	815	816	817	818	819	820	821	822	823	824	825	826	827	828	829	830	831	832	833	834	835	836	837	838	839	840	841	842	843	844	845	846	847	848	849	850	851	852	853	854	855	856	857	858	859	860	861	862	863	864	865	866	867	868	869	870	871	872	873	874	875	876	877	878	879	880	881	882	883	884	885	886	887	888	889	890	891	892	893	894	895	896	897	898	899	900	901	902	903	904	905	906	907	908	909	910	911	912	913	914	915	916	917	918	919	920	921	922	923	924	925	926	927	928	929	930	931	932	933	934	935	936	937	938	939	940	941	942	943	944	945	946	947	948	949	950	951	952	953	954	955	956	957	958	959	960	961	962	963	964	965	966	967	968	969	970	971	972	973	974	975	976	977	978	979	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	990	991	992	993	994	995	996	997	998	999	1000
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------

ખુમારી રાખતી હોય તેવી સાથે મળવા જરાની ઉતાવળ અને ઇચ્છા રાખીને ન જોઈએ. આપણા આદર્શ મુજબ કલ્પિત સાધી આરી ખુમારીવાળી રહેદ પ્રાપ્તને આપણી પાસે મત્તક નમાવી આપવું પડે એ દયા પ્રાપ્ત કરવાજ આપણા સર્વ પ્રયત્નો રહેવા જોઈએ.

“મારા ઉપર કોઈ બીજાનું રાજ્ય ન હોઈ શકે”

ગાંધીજીનો મહત્વનો ઇંદરબુ

મહાત્મા ગાંધીજી દીલ્હી માં પોષ્ઠસરોવર હોર્ડ' ઇરવીનની સાથે સમાધાનીની કરતો વિષે ચર્ચા ચલાવી રહ્યા હતા તે વેળા વર્તમાનપત્રના અનેક પ્રતિનિધિઓએ તેમની મુલાકાત લઈ 'પૂર્ણ સ્વરાજ્ય' એટલે શું તે સમજવા માટે અનેક પ્રશ્નો પુછ્યા હતા. મહાત્માજીએ પૂર્ણ સ્વરાજ્યનો અર્થ સમજાવતાં હર્મોન્ડ્ર દરૂં કે અંદરથી બ્યવસ્થા-

પૂર્વાક્ષેપ રાજ્યવદિવટ એ પૂર્ણ સ્વરાજ્યનો અર્થ છે. પૂર્ણ સ્વરાજ્યનો અર્થ એ નથી થતો કે વિલાયત માં જગતની અન્ય પ્રજા સાથે દોંદનો સંબંધ ન હોય. એ સંબંધ ઇન્ડો-પ્રાન્ક પરસ્પર હાજ માટે હોઈ શકે. દોંદ બીજીક સામ્રાજ્યની અંદર રદ એ સંબંધિત છે. પરંતુ વિલાયત સાથેની અમારી બાબીદારી એ બીજુલ સમાનતાના ધોરણ ઉપરજ દોંદ કહે. પૂર્ણ સ્વતંત્રતાને અર્થ શું એવો નથી થતો કે વિલાયતથી અલગ થઈ જવું!

આ પ્રશ્નો જવાબમાં મહાત્માજીએ હર્મોન્ડ્ર દરૂં કે દોંદની આમ પ્રજાના મગજમાં તે એજ વિચાર રમી રહેલો છે. કારણ કે દોંદનો અંદરમત એવી અતનો છે કે વિલાયત બીજુલ સમાનતાના ધોરણ સાથે દોંદ સાથે બાબીદારી રાખે એ અસંભવિત છે. મારા પોતાના કેટલાક માધીઓ પચ્ચ એ વાત માનવા તૈયાર નથી કે અંગેજ રાજ્યદારીએ પોતે દોંદને પૂર્ણ સમાનતાનો અધિકાર આપી દેવા રાજી હોય. હું પોતે એક સ્વપ્નદ્રષ્ટા હોઈ શકું પરંતુ હું પોતે એ વિષયમાં જુદો અભિપ્રાય ધરાવું છું. હું પોતે એવો દિવસ જોઈ રહ્યો છું કે દોંદી પ્રજાના પ્રશ્નોનું કેંદ્રસ્થાન રૂપે કાઉન્સિલ સ્ટીટ નહિ પરંતુ ત્રીસ કરોડ પ્રજાને માટેનું કેંદ્રસ્થાન દોંદી રહો. અને સર્વેના સોફે સમાનતાનો અધિકાર જોગવશે. હું માનું છું કે બીજીક પ્રજા બપવદાઈ પ્રજા છે. સ્વતંત્રતાને આદતારી એ પ્રજા છે અને એ સ્વતંત્રતા બીજાને આપવી એ તેમને માટે એક મગલ આગળ કરવા જેવું છે.

ગાંધીજીએ એ વાતનો સ્વીકાર કર્યો હતો કે સમાનતાની ને દેશ તેઓ શોધી રહ્યા છે તેમાં એ વરતુ પચ્ચ સમાજેલી છે કે દોંદને એ ચોખ્ખા માટે તે વિલાયતથી જુદા થઈ જવાનો

તેને દહ છે.

પ્રતિનિધિ—રાજ્યવદિવટ અભાગનારી પ્રજા તરીકે તમે અંગેજ અંગને પસંદ કરો છો ખરા?

ગાંધીજી—ના. પ્રજાઓ વચ્ચે એવી પસંદગી હું નથી કરતો. કારણ કે મારા ઉપર કોઈ બીજા રાજ્ય કરે એ હું પોતે ઇચ્છતોજ નથી. મારા ઉપર માફ પોતાનુંજ રાજ્ય હોઈ શકે.

પ્રતિનિધિ—તમે એ સ્વતંત્રતા પ્રાપ્ત કરો તો તે બીજીક વાવટા નીચેજ રહે ના?

ગાંધીજી—ના. તે કામગીરી વાવટા નીચે કરો પોતે કરેક બાબીદાર પોતાનો જુદો વાવટો રાખશે.

પ્રતિનિધિ—અમારે પૂર્ણ સ્વતંત્રતા તમે પ્રાપ્ત કરી કરો ત્યારે તે દેશમાં જરૂર ન રાખવું એવી રિયલિટી હોવાનો અંશ અગમનો છો?

ગાંધીજી—એક સ્વપ્નદ્રષ્ટા તરીકે એ વિષયમાં હું કા કહું છું. પરંતુ મારા જીવન દરમ્યાન એ સંબંધિત હોય એમ હું નથી માનતો. દોંદમાં જરૂરજ ન હોય એવી દોંદીબાની મનોદશા સવાને માટે કદાચ અમાનાઓ જોઈશે.

પ્રતિનિધિ—દોંદ ઉપર બોલશેવીકા દુશ્મનો કરે એવી ખાતરી તમે નથી રાખતા?

ગાંધીજી—ના. અમારા પોષ્ઠસરોવર ઉપર અમે વિલાયત રાખીશું બોલશેવીકામાં કેટલુંક સાફ રહેલું છે એમ હું માનું છું અને આ સુધી તેમાં કેટલુંક સાફ રહેલું છે આ સુધી મને બેંચીવીકાનો રજો નામ નથી. દોંદને અંદરથી કરવા માટે દોંદને સોળીએટના અમાની જરૂર રહેશે નહિ. એક બીજા સવાલના જવાબમાં ગાંધીજીએ હર્મોન્ડ્ર કે હોર્ડ' ઇરવીન સાથે હમણાં થએલા એકોમેંટમાં એવું કશું નથી કે કશી માં મળવાર મહાસભામાં મહાસભાનો આદર્શ અમાલેટા કરાવે મુજબ પૂર્ણ સ્વતંત્રતાનો છે તેનો હાવ ફરીથી પ્રદર્શાવુંકે કરવામાં કરી કરતા આવે.

પ્રતિનિધિ—રાજેડ ટેમ્પલ કેન્દ્રસંત હવે દોંદમાં મળશે કે વિલાયતમાં?

ગાંધીજી—કેન્દ્રસંતનો પહેલો બામ દોંદમાં મળે અને બીજો વિલાયતમાં મળે એમ હું ઇચ્છું છું. આ કેન્દ્રસંતમાં હું અને બીજા નેકનાલીસટ આગેવાનો પૂર્ણ સ્વતંત્રતા માટેજ ચાલુ રખાણ કરીશું. અમે જો એ મામણી બારપુર્ણક ન કરીએ તો અમારું અસ્તીત્વજ નીરર્થક છે.

પ્રતિનિધિ—દોંદનો બચાવ અને શક્તિનાસ સંબંધી ને સેક્રફ માર્ગ રાખ્યા છે તે વિષે આપ શું ધારો છો?

ગાંધીજી—સેક્રફ ગાડર્સ માટેની ને રખાલ્લો ચમેલી છે તે દોંદ ઉપર બીન જરૂરી બોલ સમાન છે. એટલે ને સ્વરૂપ માં તે રજુ કરવામાં આવ્યા છે તે સ્વરૂપમાં મહાઅક્ષ તેનો સ્વીકાર કરી શકે નહિ. મહાસભાએ એ વાતનો સ્વીકાર કરેલો છે કે બહુમતિના કિતની ખાતર સેક્રફ ગાડર્સની જરૂર છે. દેશની આર્થિક કેડીટ સાચવવા અને વેપારની જદી થઈ શકે તે માટે પચ્ચ સેક્રફ ગાડર્સ જરૂરના છે.

પ્રતિનિધિ—દોંદના રાષ્ટ્રીય કરજનો ઇન્કાર કરવાનો આપનો ઇરાદો છે?

ગાંધીજી—દોંદનું રાષ્ટ્રીય કરજ ને કાયદેસર દોંદને ખાતે લધારી કકાય તેનો અસ્વીકાર કરવા હું નથી ઇચ્છતો. અમારે રજવ તરીકે ને દેવું અદા કરવાનું હોય તેમાં અમારી પ્રતિજ્ઞા ખાતર એક કાયમિ પચ્ચ હોય તે આપી દેવાના પહેલો હું છું. દોંદની રાષ્ટ્રીય રજવ તરીકેનું ને કરજ હોય અને હવે અન-

નાર સરકારના હાથર તે ઠરજી આવે તેનો ઇન્કાર કરવાની વાત મહાસભાએ કરીજ નથી. આ ઠરજીને આપે પરસ્પર સંમતી બાદને નીકાલ ન જાવી શકાશે. હોય તો એ પ્રથમ નિષ્પક્ષપાત્વ પંચના હાથર હોઈવો જોઈએ. લીમ જોઈ નેકનમ આ પ્રથમો નીકાલ જાવી શકે. આ પ્રથમ લીમ જોઈ તેજ-સને ધામ્યા માટે સોંપવામાં આવે એ વાત વિશાલત ઇજ્જમ રાજી કે કેમ તે વિષે બાબતે કંઈક છે. મને તેમ હો. બીજી રાઉંડ ટેબલ ઇન્કારમાં આ પ્રથમ હાવીશું.

પ્રતિનિધિ—કવે ખાંડી મળનાર રાઉંડ ટેબલ ઇન્કારમાં વિવચનવંત નીવડે અને દોંદમાં નવી સરકારની સ્થાપના થાય તો તમે દોંદના વડા પ્રધાનનો દરજ્જો સ્વીકાર કે નહીં?

મીંધીજી—આ સવાલ સાંકળી મીંધીજી ખડખડ દસી પડ્યા અને તેમણે જણાવ્યું કે એ દરજ્જો મુલાન મળજ શકિત ધરાવનાર અને મજબુત કાજવાળા માણસો માટે ખાસ અનામત રાખવામાં આવશે.

સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધના સંમાચાર

‘સ્વરાજ્ય ચાલો જલ’

‘સ્ટાર’ પત્રનો કલકત્તાનો ખબરપત્રી દર્શાવે છે કે યુવરાવના ખેડુતો મગસ બાપજી આપતાં મીંધીજીએ દર્શાવ્યું હતું કે આવતા જ માસની અંદર ક્યાં તો આપણે પૂર્ણ સ્વરાજ્ય પ્રાપ્ત કરીશું ચાલો વલ્લભભાઈ પટેલ, મહાસભાના અન્ય આગેવાનો અને હું ફરી પાસા નેજમાં હોઈશું. સવિનયભાંગની બડલમાં યુવરાવના અનેક ખેડુતોની જમીન પાલસા થઈ ગયેલી છે અને તે સરકારે ત્રીજા પક્ષને વેચી દીધેલી છે. મીંધીજીએ એ ખેડુતોને ખાત્રી આપી હતી કે સ્વરાજ સરકારની સત્તા હેઠળ એ જમીન ખરીદનારાઓ પાસેથી જ સરકાર તેમની જમીન પાછી અપાવશે. તેમણે એ પણ દર્શાવ્યું કે હીન્દીનું એગ્રીમેન્ટ એ માત્ર ભાત મોકુફ રાખવાની કરતો પ્રયત્ન છે. દેશના છુટાં ઘેરાએમાં મળને એકત્ર કરી લેવાની તક દેકને આપશે મળેલી છે.

હોંદરું નવું બંધારણ અને મુસ્લીમો

જનકજી રૂટરનો એક તાર દર્શાવે છે કે મુસ્લીમ ઇન્કારમાં એક બેઠક સાં પુરી થઈ હતી. તેમાં એવો ફાવ કરવામાં આવ્યો છે કે હોંદરું બંધારણ શીઘ્ર હોવું જોઈએ, મીંધી અને નોબી વેરક કંડીઅર અને જુદા જુદા પ્રતિ બંધવા જોઈએ, શીઘ્ર અને પ્રતિક ધારાસભાઓ માટે લાવક ઉચ્ચરે પહેલેલા સગતે શતાધિકાર હોવા જોઈએ, સર્વને માટે સામાન્ય મતપત્રક હોવું જોઈએ, અને વસ્તીના પ્રમાણમાં જે કેમ ત્રીસ ટકાથી ઓછી લઘુમતિવાળા હોય તેમને માટે અનામત બેઠકો રાખવી જોઈએ અને તે સાથે વધારાની બેઠકો માટે ચુંટણીમાં ઉભા રહેવાનો તેમને અધિકાર હોવો જોઈએ.

ગાંધીજીને આરામ લેવાની સલાહ

લંડનના ‘દાઈમ્સ’ પત્રનો મુખપત્રો ખબરપત્રી તે પત્રને સમાચાર મોકલે છે કે મીંધીજીના ઠોકડાશને તેમને આખરે આરામ લેવા માટે સમજાવ્યા છે. તેમના ખોત્રાને બચ છે કે આજની રાત્રીમાંથી પરીસ્થિતિમાં તેમની તંદુરસ્તી એ મજબૂતો પ્રથમ છે. કરંચી કોમિશન બાદ હોંદ-મુસ્લીમ વચ્ચેના તણાવો વિસ્તૃત બનેલા છે અને એ તણાવો તેઓ મટાવી નથી શક્યા તેથી તેમને આની ચર્ચેલી છે. જનકજીમાં તેજનાલીસ્ટ મુસ્લીમોની જે ઇન્કારમાં મળે મળે તેથી કાંઈને

એન પડ્યું નથી કારણ કે ઇન્કારમાં સભ્યો આવ તેમનું ચોલાનું પ્રતિનિધિપદ્ય કરતા હતા. રાઉંડર અંકારી કે જેમણે સામાન્ય મતપત્રક દર્શાવે હોવું જોઈએ એવો જે મુખ્ય ફાવ રજૂ કર્યો હતો તેમના પ્રત્યે મુસ્લીમો કંઈકની નબરે જુએ છે કારણ કે માંધીના કાજમાં તેઓ રમકડું બનેલા છે એમ તેઓ માને છે. દરમ્યાન મુસ્લીમોના બકરી હંદના તહેવારો નજીક આવે છે અને જુદી જુદી કેમો વચ્ચે તોફાનો થવા ન પામે તે માટે સત્તાવાળાઓને મદદ કરવા મુસ્લીમ કમીટીઓ સ્થાપવામાં આવી છે.

વડાદારીનું મોલ્લું

કલકત્તાનો ‘સ્ટાર’ પત્રનો ખબરપત્રી દર્શાવે છે કે મહાસભાના મોખલાઓ જેમણે સન ૧૯૨૧ ની સાલમાં બંદ ઉઠાવ્યું હતું તેઓ કવે મહાસભાની પ્રવૃત્તિઓ આપે બારે વિરોધ દર્શાવે છે અને ખીજીક તાબના પ્રત્યે તેઓ મોટી વડાદારી બતાવી રહ્યા છે. સન ૧૯૨૧ માં જે જીજાઓમાં અસંતોષ હતો ત્યાં મહાસભાના મળવળીઓએ સહાયો કરતા અટકાવવા માં આવ્યા હતા અને મોખલા મુજાઓ ગામડીઓએ ઉપરેક આપી રહ્યા છે કે મહાસભાના આગેવાનો સાથે સહકાર કરવો એ ધર્મથી વિરુદ્ધ છે. મહાસભાવાદીઓને કહેવામાં આવે છે કે બંદ વેળા તેઓએ તેમને કેવી રીતે કાપા હતા તે તેઓ જુદી મના નથી. ધુનીપત્ર જેકતા વાવટા ઉઠાવતા તેઓએ ‘અંગ્રેજી રાત્રીવલ્લવને ચાલુ રહેવા દો’ એવા પોષારો પાડી મહાસભાના મળવળીઓને તેમણે જીજામાંથી કાંઈ કહાડ્યા હતા.

મહાસભા ગાંધી અને પાદરીઓ

‘સ્ટાર’ પત્રનો ‘કન્ડીઆ’ પત્રના ખબરપત્રીએ મહાસભા માંધીજીનો એક ઉદરજી દર્શાવે હતો તેમાં તેમને પુછવામાં આવ્યું હતું કે હોંદ બંધારે પૂર્ણ સ્વરાજ્ય પ્રાપ્ત કરશે બારે દોંદમાં ખીસ્તી પાદરીઓની શી રીતિ રહેશે? મીંધીજીએ આ અવાજનો જે જવાબ આપ્યો છે તેથી હોંદના ખીસ્તી પાદરીઓમાં અજાગમણ થયો છે. મીંધીજીએ દર્શાવ્યું હતું કે તેઓ ખીસ્તી પાદરીઓના સર્વ પ્રવર્તનોને જેમ અને તેમ જાણી નજી કરશે. મીંધીજીએ ‘મંથ કન્ડીઆ’ પત્રમાં એ વિષે કમત્તા દર્શાવ્યું છે કે ખીસ્તી પાદરીઓ મરીમ દોંદોએને પ્રાસ્તી બનાવવાના હેતુથીજ એ તેમને કાંતરી અને સામાજિક મદદ આપતા હોય તો હું એમ કમ્પ્યું છું કે પાદરીઓ આવ્યા નહ. દરેક પ્રબલ એમ માને છે કે તેઓ ધર્મ એક છે. હોંદોએ જે મહાન કમત્તા માને છે તે કમો તેમને માટે પુરતા છે. હોંદને એક ધર્મમાંથી બીજા ધર્મમાં વટલાઈ જવાની આવશ્યકતા નથી. સેવેકન આર્મી આ વિષયમાં એક રેટરમેન્ટ બદાર પાડી દર્શાવે છે કે આર્મીના હોંદમાં પાંચ દળર મધ્ય રચેલા છે. ખીસ્તીઓના પ્રવર્તથી નૈતિક દશા મુશ્કરી છે. માન્યેસ્ટરના બીજા દર્શાવે છે કે હોંદમાં મીચનરી કાંપને ચાલુ રાખવાની તેની ફરજમાંથી એંગલીકન ચર્ચને દુનિયામાં કાંઈપણ વસ્તુ કંઈમાં નાંખી શકશે નહિ.

તોફાનો થવાનો કાચ

કલકત્તાથી રૂટર દર્શાવે છે કે બકરી હંદના વિવરો જેમ જેમ નજીક આવતા જાય છે તેમ તેમ આખા હોંદમાં ચિંતા ફેલાતી જાય છે. સંકુચત પ્રતિ, રંજન, હોંદી, બનારસ અને બિહારમાં એ વિષે વધુ અકાંતિ છે. કાનૈયરમાં બનેલા બતાવ રજી સત્તાવાળાઓ વધુ સાવચેત રહેલા છે. હોંદ અને મુસ્લીમ કેમના તોફાનોએ પણ કામે લાગી ગયેલા છે. મુસ્લીમ ધર્મ ગુસ્સો ઝાળેને કાપવાનું જણાવી રહ્યા છે અને હોંદોએ મસજીદ પાસે વાળ વચાવવાનું કરી રહ્યા છે.

પંજાબના એકરડીગીરોને ચેતવણી

ફરનો વાડોરથી એક તાર દર્શાવે છે કે શાહપુર જિલ્લાના બીજીનદરે સમક્ષ એક માપણ આપતાં પંજાબના મુખ્યમંત્રી દર્શાવ્યું હતું કે વ્યક્તિની સ્વતંત્રતા અને કક્ષો ઉપર કાય નાંખવામાં આવશે અને ગેરબંધરશા ઉભી કરવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવશે તે તેને કાળી દેવામાં આવશે. મહાસભાના અનુયાયીઓને તેણે ચેતવણી આપી હતી કે ધરતીન-મીધી એક્ટિવિટીને માન આપીને આવડું, વિંસા અને મહત્તી આપીને કામ લેવામાં આવશે તે સરકાર પોતાનો કાય જાળવવા સિવાય રહેશે નહિ.

અંગાળામાં એનારડીરોનો ભય

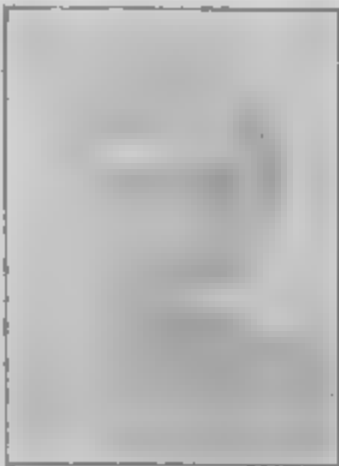
કલકત્તાથી ફરનો તાર દર્શાવે છે કે ચીતગોંગમાં મળે સાલ જેવો ભગવો થયો હતો તેવો પાલો થવાની ધમકી મળી રહી છે. ૫૦૦ ગુરખાઓનું ભરકો અને આશમડ' કારો ત્યાં કરી રહ્યાં છે. કેટલાક અંકારપદ માણસોના ઘરોની બહારી લેવામાં આવી છે અને ૧૪ માણસોને પકડવામાં આવ્યા છે.

અરહદ ઉપર 'લાલ' ભય

કલકત્તાથી ફરનો તાર દર્શાવે છે કે અરહદ ઉપર પાછી મંજીર રિકાત ઉભી થઈ છે. અને વિરોધી જળવળને અટકાવવા સચાવાળાને વધુ સત્તા સરકાર પાસે માંગવાની બકર પડશે. 'રેડ ક્રો' અને યુથ લીગની સંસ્થાઓ જિંદગી દારણ થઈ પડી છે. આ સંસ્થાના સભ્યો સરહદની પારનાં દ્રાણોની સાથે સંબંધમાં આવવા પ્રયત્ન કરી રહ્યા છે. આફ્રિકાના પ્રાંટીશોની પોલીસને ઉપર દુમલો ભાવે તો આ દ્રાણો સાથે જાળે એવો સંભવ નથી. પ્રાંટીશોની મોરદર ઉપરના અસંતોષી માણસો પ્રાંટીશ સરકારને મુશ્કેલી આપે એવો સંભવ છે. ધરતીન-મીધી એક્ટિવિટી પ્રમાણે છેલ્લા 'રેડ ક્રો' ના આગેવાન પોતાની સંસ્થા માટે માણસોને ભરતીમાં લાખલ કરી રહ્યો છે.

“રાજ્યતંત્રનો નાશ કરવા નીકળ્યો છું!”

રાષ્ટ્રપતિ પદિત જવાહરલાલે મુખ્યમંત્રી આઝાદ મેદાનમાં એક વિરાટ મેદની સમક્ષ નીચેનું આપણું કહ્યું હતું. અને મુખ્યમંત્રી આ-મંત્રણ આપ્યું હતું તે પ્રસંગે કરવા આજે અહિં આવ્યો છું. જેમાં એકાં એકાં પથ મેં મુખ્યમંત્રી નક્ષિદાનો તથા વિજયો માટે પાછું સાંભળ્યું હતું અને તે સાંભળી મને યુગલ આનંદ થતો હતો.

પરંતુ એ યુગમાં હું બાગ લઈ હતો નહોતો તેથી મને પાછું દુઃખ થતું હતું. તે સમયે મેં દરમ ક્યો હતો કે તકમળતાં તરતજ મુખ્યમંત્રી અહિં અને કોઇકા કે મારા જેવો નમજો માણસ મુખ્યમંત્રી એક સેવિકા નોટલું પછ કાર્ય કરી જાય છે કેમ? ન્યારે જાણીએ સામે યુદ્ધના મોરચા માંડવાનો સમય છે ત્યારે હું ગાપણ કહે છું તેથી મને દુઃખ થાય છે.

દીલ્હીની સમાધાની

આપણા સરકારે લગભગ મોકલે રાખવાનો કુકમ કર્યો છે. તમે એ ખાસ બ્યાનમાં રાખજો કે તેણે માત્ર વિરોધી પ્રવૃત્તિઓ જાં રાખવાનું કહ્યું છે. સમાધાની એ સુલેહ નથી. ન્યાં સુધી આપણું ખોય પ્રાપ્ત ન થાય ત્યાં સુધી યુદ્ધ અટકાવી દેવાનો કોઇનેજ અધિકાર નથી. જાણે આપણે યુદ્ધ: અપેક્ષાની મારામારીમાં યુવાવા લીએ તેથી અને દુઃખ થાય છે. સમાધાનીની કારોનો દરેક જગ્ય પોતાની રીતે અર્થ કરે છે અને મને યોગ્ય થાય છે કે એ કારોના કળેા કોળ્યો છે. કોળ્યો અપેક્ષા તરફ અને અર્થવ મિકકાર છે. મેં આ કારોને ટેકા આપ્યો છે તે અમુક ઉદ્દેશ પ્રમાણે આપ્યો છે. આપણા સરકારે તે ઉદ્દેશ સ્પષ્ટ કર્યો છે અને તેજ ઉદ્દેશને આપણે વળગી રહેવાનું છે. જો આ સમાધાનીથી આપણો ઉદ્દેશ પાર પડે તેજ રાખજીની સુલેહ સ્પષ્ટ.

ગાંધીજીને પણ ખોય બદલવાનો અધિકાર નથી

આપણા આદર્શો, આપણું ખોય એ વિષે કોઇના મનમાં પછ કાકા રહેવી ન જોઇએ. ૧૯૩૦ માં શાહોરની મહાસભાની મેકમાં આપણે સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતાની પ્રતિજ્ઞા લીધી હતી અને તે પ્રતિજ્ઞાને આપણે મવા બન્યુભારીમાં સ્વાતંત્ર્ય દિન ઉજવતીને વધુ પ્રુષ્ટ આપી છે, એ અંબીર પ્રતિજ્ઞાનું સહ સ્મરણ રાખજો અને જો તમે એ પ્રતિજ્ઞા વિસરી ગયા હો તો ચેર જાક તે વિષે મનન કરજો. દીલ્હીસ્તાને એજ પ્રતિજ્ઞાનો અમલ કરવાનો છે. એ આદરને બદલવાનો કોઇને પછ અધિકાર નથી. જે મહાસભાએ બળવાન સંસ્તનવ સામે યુદ્ધ માંડ્યું છે તે એ આદર્શનું પરિવર્તન કરી ન શકે. ગાંધીજીમાં મમે તેટલી મક્કતા દોષ છતાં લેમને પછ એ આદર્શ ફરવવાનો લેક માત્ર અધિકાર નથી. એ ખોય બદલવાનો અધિકાર માત્ર કીદી રાજનેજ છે.

સુલેહથી દુઃખ

મમ તા. ૪ થી માલે' ગાંધીજીએ અને કિશીમાં રાષ્ટ્રે એ વાળે અણબાળું હતું કે વાતસરોય સાથેની મસલતને પરિણામે કામચલાણ સુલેહ નહીં થઈ છે. હું તમારી સમક્ષ કબુલ કરું છું કે, ગાંધીજીની આ વાતથી મને અણુજ મુંઝવણ થઈ હતી. અવાર પડે ને યુદ્ધ બેઠવાનો આપણો રમનીક કોઈકમ વ્યામ એકાએક કોડી દેવો પડશે એ વિચારથી મને દુઃખ થતું થોડા સમય સુધી તો હું નહીં ન કરી અકથો કે રાષ્ટ્રે જે વિરલ અલિદાનો સ્વાતંત્ર્યની પવિત્ર વેદી પર આપ્યા છે તેનો આ કારોથી યોગ્ય બદલો મળે છે કે નહિ!

લોકોના પ્રચંડ ખસારો

આ સમય યોવાજનોએ એકાએક બાસપીક પર પ્રચંડ ખસારો કર્યો અને સભામાં અભંત કોલાહલ લઈ રહ્યો અને સભા વિખેરી નાંખવી પડશે એમ લાગ્યું. આ પ્રવિલ છતાં પદિત જવાહરલાલ બાસપીક પર ઉભાજ રહ્યા હતા, ધરમ્યાન સ્વયંસેવકોએ ખુબ પ્રયત્નો કરી ફરીથી લોકોને કાંત કર્યા હતા.

પાછી પાની કેવી?

મહાસભાની દ્રષ્ટિએ તો એ કારોનો એકજ અર્થ હોઇ શકે. સંપૂર્ણ સ્વાતંત્ર્યના મહાસભાના દાવવી દ્રષ્ટિએ સુલેહની કારોનો અર્થ કરવાનો છે, સલામતી તરીકે પ્રતિજ્ઞાનું પાલન કરતું એ આપણી દરજ છે. પ્રતિજ્ઞા પાલનમાં આપણાથી પાછી પાની કરી તબ સકાય. એ શાક મહાસભાવાદી પોતાની અમંત નમજાઇને લીધે આમજ વધી ન શકે તો તેવા નમજા માણસને રાષ્ટ્રની પ્રમતિને અવશેષ કરવાનો અધિકાર નથી. રાષ્ટ્ર પર પોતાની નમજાઇ લાખવાનો તેને હક નથી.

આપણે જમનની સર્વોપરિ અને સમર્થ સંસ્તનત સાથે યુદ્ધ માણ્યું છે. આપણે નિઃશસ્ત્ર હતા છતાં આપણા સરદારે સલામદનું હથેલીયાર આપ્યું અને તેથી આપણે એ સર્વોપરિ અને મહાવજવાન સંસ્તનતને નમાવી છે. એ સિવાયના બીજાં કસોતો પણ હજારો વખત ઉપયોગ કરવામાં મને કરમ નહિ લાગે. કસોતો ઉપયોગ કરવો પડે તેથી મને કરમ લાગતી નથી, પરંતુ મારો દેહ, મારી માનુષ્યમિ પરત્વે રહે, મુશાખીની જીંદગીથી જીવકાએલી રહે, તેજ વસ્તુની મને કરમ લાગે છે. પરંતુ આપણે બીજાં કસોતો ઉપયોગ કરીએ તે પહેલાં આપણે તેની જરૂરતાનો વિચાર કરવાનો છે. અને એ જરૂરતાનો વિચાર કરીએ જમે સલામદનું અર્થસંક અને નિર્ગળ કલ્પ ઉપાદ્યું હતું અને એ અલૌકિક કલ્પથી આપણે મહાન વિજય પ્રાપ્ત કર્યો છે, અને તે આપણું જગત કલ્પન કરે છે.

હિંસાત્મક કેદીઓની સુક્તિ

આપણે અહિંસાનો માર્ગ પસંદ કર્યો અને તે રસ્તે ચાલ્યા. પરંતુ કેટલાક કેદીઓએ કોનાથી ઉઠતા માર્ગ મદદ્ય કર્યો છે. અને એ કેદીઓ આપણા વીર દેહબંધુઓ છે. છતાં આજે જેલની બહુ દિવાલો પાછળ સજામાં કસે છે. આજે આજે હું સ્વતંત્ર છું હારે તેઓ જેલમાં પડ્યા છે તેથી દુઃખ અને કરમની ગામણી અનુભવી રહેશે છું. તમે જેમ ન માનશો કે અમારી બેરહારી કે સહાનુભૂતિના અભાવે અમે તેમને મુક્ત કરાવ્યા નથી, પરંતુ અમારી એ વિશેની અહિક્તિને લીધે જ અમે તેમને મુક્ત કરાવી શક્યા નથી. પરંતુ જે પડીએ આપણે કોટલા બળવાન થઈશું, હારે એ લનામને મુક્ત કરવાનું સુકવાના નથી.

સ્વ. ડી. અંદ્રેશ્વર આઝાદ

હમણાં જ યોગ સમય પર એવો એક મારો દેહબંધુ સ્વ. ડી. અંદ્રેશ્વર આઝાદ જોઈ આપને યત્ન પાડ્યો છે. અમારે એ પંદર વર્ષનો હતો હારે બનારસની જાળામાં ઠાણતો હતો. તે સમયે તેની ઉંમર માત્ર ૧૫ વર્ષની હતી તે સમયે તે અસહકારની લડતમાં જોડાઈ જેલમાં મર્યો હતો. જેલમાં “મહાત્મા મહીંશ હી જય” ના યોગાર કરવા માટે તેને કટક મારવામાં આવ્યા હતા. પરંતુ હરેક કટકે તે વધારે જોડથી મહાત્માજીની જય ફેવણા કરતો અને આખરે જેલના યતા સુધી તેણે માર આધો. આવા વીર અજ્ઞાનમ અને ટેકીલા મુવાનની પ્રજાંસા થઈ વિના કોણ રહી શકે? પરંતુ એણે આપણાથી બિન માર્ગ મદદ્ય કર્યો અને એ માર્ગ મદદ્ય કરવાને પરિણામે વિરલ અભિદાન આપ્યું. આપણે જેઓ તેમની નીતિની ભુલા પડીએ છીએ, તેઓ તેમનાથી મહાન છીએ જેમ પડીશર પણ માનશો નહિ.

નાશ કરવા મેદાને પડ્યો છું!

મને પોતાને બીટીક પ્રભ કે તેમના દેહ સામે અનુભાવ નથી. મને તેમની નીતિ, તેમના કાલિવાદ પ્રત્યે તિરસ્કાર છે અને એ પ્રમાણે, એ તંત્રનો નાશ કરવા હું મેદાને પડ્યો છું. સંસ્થાનિક સ્વરાજ્ય પ્રમાણે નાણાં અને બરહર ખાતું વિદેશીઓના હાથમાં રહેશે અને તે મુશાખીનું બીજું સ્વરૂપ છે. પંડિત જ્વાહરલાલ આ સંજ્ઞામાં જોરદેશીયાનો હાથલો આપ્યો હતો અને જ્યાંજ્યાં કે ઈંગ્લેન્ડ એ જોર સંસ્થાન પ્રત્યે આવું વર્તન રાખે તો હિંદુસ્તાન પ્રત્યે જેવું રાખશે એ કલ્પનું મુરોજ નથી. ઇશ્વરમાં પણ બરહર બીટીશોના કાથુ માં છે તેથી ઇશ્વર માત્ર કાર્પાઈટ “સ્વતંત્રતા” જ લોમને છે. સંસ્થાનિક સ્વરાજ્યમાં આધુનીક આર્થિક અને સામાજિક પ્રમાણો અહન કરવા હું તૈયાર નથી.

પુર્ણ સ્વરાજ્ય કેવું હોય?

હીંદીઓના બરહર પર સંપૂર્ણ કાથુ રહેવો જોઈએ અને

એક એક બીટીક સોલ્ડારને બરહર કરવો જોઈએ એ મારી પુર્ણ સ્વરાજ્યની આપ્યા છે દેહનું સમસ્ત તંત્ર હીંદી-ઓના હાથમાં રહેવું જોઈએ. નાણાં પ્રશ્નમાં વિદેશીઓની કાંઈ પણ ઇખલ રહેવી ન જોઈએ. હાજતી નાણાં વિશેની પ્રથમાં પરિવર્તન જરૂર જોઈએ અને તેમ કરતાં મુંઝવના મુકીવાદીઓને નુકસાન થાય તો તેની મને હરહર નથી. હું કરાહોને મારે હોય એવું તંત્ર માંડું છું. અને એ તંત્ર લંદેશાનીક સ્વરાજ્યમાં પ્રાપ્ત થવું ન હોવાથી હું તેનો વિરોધ કરું છું. રાજકીય સ્વતંત્રતા સાથે સમાજવાદના સિદ્ધાંતોના અમલ કરવા માંડું છું. આજે હવનીયના જે બેદો છે તે તદ્દન નાશુદ થવા જોઈએ.

રાજકીય દેહનું

રાજકીય દેહા વિશે પંડિતજીએ જણાવ્યું કે દેહને માથે દેવાના ડુંગર હોય તે સાથે સ્વરાજ્ય લોમવતું અશક્ય છે. આપણી રબ વિના મુશ્કેલી કરીને આપણે માથે દેવાના ડુંગર ખડકવામાં આવ્યા છે. આ મુશ્કેલીની પરિસીમા નથી! આ દેહા આપણાં એ અશક્ય છે. આમની રીતે તો બીને હિંદુસ્તાનને જે અમામ કર્યો છે તેના પદલામાં હર વર્ષે કાંઈ રકમ આપવી જોઈએ. ૧૫૦ કરોડ રૂ. હિંદુસ્તાને બીટનને મહાન યુદ્ધ સમયે મદદ આપ્યા હતા. હિંદુસ્તાન જોરી મહાન રકમો જતી કરી ન શકે. અને તેની પાછળ પાછ વસુલ કરવી જોઈએ. તા. દે. ના પ્રતિનિધિઓ હિંદુસ્તાન બીટનમાં ખીરે મુશ્કેલી આપ્યા છે અને આજે હરેક મેકા છે કે અમે સ્વરાજ્ય લાવ્યા છીએ. આની તપાસ નીખણ ટી-યુ.એ. મારફત થવી જોઈએ.

સુલેહ કેમ કરી?

અમારે જરૂર કરવો રજુ કરી હારે તેની ઇન્કાર કરી વર્ધિત કમીટી અખમદારી લેવા મામતી નહોતી. આ સંજ્ઞામાં કરાંચીની મહાજલામાં નીર્ણય થશે આજે તો તમારે પુર્ણ સ્વરાજ્યનો સાચો અર્થ સમજી તે પ્રાપ્ત કરવાના પ્રયત્નો કરવાના છે. અમારે મહીંશ વામસરોપને મળવા મલા હારે વામસરોપ મહીંશનું અપૂર્ણ પાંડળ જોઈ શક્યા હતા.

તૈયાર રહેજો

અંતમાં હું તમને એટલું જ માદ કરાવવા માંડું છું કે આ કાંઈ આખરની સમયાંતી નથી. હજુ યુદ્ધ બંધ નથી થયું. અમારે યુદ્ધનો પ્રસંગ પ્રાપ્ત થાય તો તે માટે તૈયાર રહેજો. સ્વનાતમક કાર્યક્રમ સાથે અમારે દેહમાં “યુદ્ધનું વાતવરણ” ટકારી રાખવાનું છે, કે જેથી તાત્કાલિક યુદ્ધ કરવાનો પ્રસંગ આવતાં આપણે વધારે જોડથી યુદ્ધ કરી શકીએ, અને પૂરેવ પ્રાપ્ત કરી શકીએ. જો તમે આદર્શ કરશો તો અરે સ્વરાજ્ય પ્રાપ્ત કરી શકશો.

પાટીદાર સોસાયટીની સભા

તા. ૨૬ મી એપ્રિલ રવીવારને દિવસે પાટીદાર સોસાયટીની એક સભા ન્યુટાલિનમાં આવેલા પાટીદાર હોલમાં મળી હતી જે વેળા નીચેનાં દર.વ સર્વાનુમતે પસાર થયો હતો :—

ધી ટ્રિસવાલ મુનાઇટેડ પાટીદાર સોસાયટીની આ બંદેર સભા સન ૧૯૨૦ ની સાલમાં માનુષ્યનિર્મા સ્વાતંત્ર્યનું જે યુદ્ધ મહાસાનાને નેતૃત્વ હેઠળ ચલાવવામાં આવ્યું હતું અને તે દરમ્યાન ગામકવાડી રાજ્યની પ્રભાએ લીબરલી એક્ટમાઇએને હરેક ભતતી જે જે મદદો આપી હતી તે નમ્ર માનની દ્રષ્ટિએ ભુજે છે અને તેમની સહાનુભૂતિ માટે મુનારકબાદી આપે છે. આ હરવ યોગ્ય અખાએ પહોંચાવવા સભા મંત્રીઓને સભા આપે છે.

પાટીદાર સોસાયટી તરફથી પૈક ૮૦ સુરત જીવા સમિતિ ઉપર મોકલી આપવામાં આવ્યા છે.

કેપટાઇન એમીમેંટનું જાવિ

અભાગ્યાદર્શી પ્રસિદ્ધ મતા 'હીર' પત્ર નીચેના અભિપ્રાય દા. ૧૬ ની માર્ગના અર્થમાં લખ્યો છે:—

આવડા ફેબ્રુઆરી માસમાં કેપટાઇન એમીમેંટ ૫૩ થનાર છે. 'ડીગર્ડ' પત્ર દર્શાવે છે કે કેપટાઇન એમીમેંટની તપાસ ચલાવવા આવતા સપ્ટેમ્બર માસમાં દોહની સરકાર અને ક. આફ્રિકાની સરકાર વચ્ચે રાઉડ ડેવલ ડે-ટર્મ્સ બોલાવવાની પ્રાથમિક ગોઠવણ કરવામાં આવી છે. કેટલાક સંજોગોને બાદ કરતાં આ સમાચારથી હાથી ચીંતા રાખવાનું કારણ નથી. આ સંજોગોએ પ્રમાણે છે કે બારે કેપટાઇન એમીમેંટ કરવામાં આવ્યું હોય અને હાર બાદ કેટલાક સમય સુધી દોહીઓની અણિયાવા પ્રાયે ધુનીયન સરકાર અને લાંબા ન્દેર-મનનું વલણ જેટલું સહાયસુતિ વાળું હતું તેટલું લાંબાં આગે નથી. ટ્રાંસવાલ એશીયાટીક બીજની કક્ષો ને દોહીઓને તેમના વેપાર કરવાના સ્થાનેથી હાથી ઉઠાડવાનું શોધે છે અને તેમને અલગ વિસ્તારમાં વસવા મોકલી આપી હોયતો વિનાશ કરવાનું પરિણામ લાવે છે તે વિષે અમે અગાઉ લખી ચુક્યા છીએ. ખીજી ડાન્ડર્સ બોલાવવાની દરખાસ્ત થઇ છે તેને લખને એ કે એશીયાટીક ટેન્ડર ખીલ મુલતવી રાખવામાં આવ્યું છે છતાં ખીજું કમીએક્ષન ખીલ પાસામેંટ સમક્ષ આવ્યું છે અને તેની સામે આખા દક્ષિણ આફ્રિકાની હોદી કોમે મજબુત વિરોધ ઉઠાવ્યો છે. 'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન' પત્ર જે સાકિય આફ્રિકામાં દોહી પ્રવર્તે ન્દેરમત પ્રદર્શિત કરતું નરમ વિચારનું પત્ર છે તે આ નવા ખીલ વિષે લખે છે કે જો આ ખીલ કાયદો જને તે તે ટ્રાંસવાલની આખી દોહી કોમ માટે એક બારે કાય સમાન થઇ પડશે. અમારી દ્રષ્ટિએ એની એક મુખ્ય અસર એ થશે કે રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટોની કિંમત એક નહિમા કાગળના કુદરત જેવીજ થઇ પડશે. વળી એથીયે વધુ સત્તાવાર અગિયારમી. સી. એફ. એડરસનો છે. કોઇ પણ નિષ્પક્ષપાત મનુષ્ય સી. એડરસ ઉપર એવો આલેખ ન મુકી શકે કે તેઓ ખોટું અને અન્યાય બરેલું કાર્ય હાથમાં ધરે આ ખીલ વિષે તેઓ દર્શાવે છે કે હવે સન ૧૯૩૧ ની સાલમાં આ રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટના અર્થેના કદો લઇ લેવા એ સાકિય આફ્રિકામાં વસ્તા હોદીઓ માટે એ વિચારજ અસહ્ય છે. આ સર્ટીફિકેટ માટે તે લાંબા એક મુદ્દર નૈતિક લડત લડવામાં આવી હતી. દોહીઓની વિરુદ્ધતા આવા વાતાવરણમાં લાંબાવાસી ધારેલી ડાન્ડર્સનું પરિણામ કેવું નીકળશે તે વિષે ખાતરીપૂર્વક કહું હોદી અકાય નહિ એ જોઇ શકાય છે. 'રેન્ડ કેમ્પી ગ્રેસ' પત્રના રાજ્ય-હારી અખાવરીએ તે પત્રને સમાચાર મોકલ્યા હતા કે આ ડાન્ડર્સ એક મદરતવી લેખાશે. અને એનો અર્થ એ પણ થાય કે કેપટાઇન એમીમેંટનો અંત લાવી નાંખતો અને હોદીના એમીમેંટને પાછા ખેંચી લેવા. છતાં એવું માનમાં આવે છે કે જન્મે પદને સંતોષ થાય તેવું એમીમેંટ થઇ શકશે. અમારી એવી હાલિક છત્તા છે અને પ્રાર્થના છે કે જન્મે પદને સંતોષ થાય એવું એમીમેંટ થાવ. અમારી એક આજ્ઞા એ છે કે સન ૧૯૨૬ અને ૨૭ ની સાલમાં એક રાજ્ય-હારીને જાણે એવું વીરતા બરેલું વલણ બંદરેલ હટાડેલે લીધું હતું તેવુંજ વલણ તેઓ હરી પાછા લેશે.

'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન' ને મદદ

નીચેના કાલકો તરફથી હ. જો. ને નીચે મુખ્ય મદદ મળી છે જે અમે સંપાર સંપ્રદારીએ છીએ.

અગાઉ સ્વીકારાએલા પા. ૧૪-૧૫-૬. મેસર્સ. જી. એમ. પટેલ ૨ ગીની. કેશવભાઈ કાનજી શી. ૫, વલ્લભભાઈ ધના બાબુશી શી. ૫, રણજીભાઈ રામા સીસોદા ૫-૩, છીતાભાઈ દેવા ૫-૩, મોરારભાઈ બાગલાઈ ૧-૬, વલ્લભભાઈ રણજીભાઈ પા. ૨, ઉકાભાઈ મોરાર સાતેમ ૧ ગીની, કાલાભાઈ મોવોદની કુખની ૧ ગીની, ગોકાભાઈ ખુલામની કુખની ૧ ગીની, જનાભાઈ પરજી ૧૦-૬, જીવજીભાઈ રવાભાઈ ૧-૬, રામાભાઈ મલાઈ ૧ ગીની, કાલાભાઈ પરજી કુખ ૨૦-૬, બમાભાઈ ધના ૧ ગીની, છીતાભાઈ નરજી ૧૦-૬, વલ્લભભાઈ મોરાર મોવોદ ૧૦-૬, જનાભાઈ ખુલાઈ ૧૦-૧, પરજીભાઈ રામજી અકોટી ૧૦-૬, મોરારભાઈ માખવ અકોટી ૧૦-૬, નરજી દુલ્લભ અકોટી ૧૦-૬, કાલાભાઈ રામજી અકોટી ૧ ગીની, મોવોદ-ભાઈ જના અકોટી ૧ ગીની, પરજીભાઈ રામા કેશવ અકોટી ૧ ગીની, જનાભાઈ દુલ્લભ અકોટી ૧૦-૬, હાંસજીભાઈ દુલ્લભ ૧૦-૬, વલ્લભભાઈ હીરા વાંકાનેર ૫-૩, હુભાઈ નારજી ૧૦-૬, સંજીભાઈ કેશવ ૧૦-૬, નારજીભાઈ ખુલાઈ સાતેમ ૫-૩, દવાળભાઈ કાના ૧૦-૬, ખુલાઈભાઈ નામર ૫-૩, મોરારભાઈ નારજી વાંકાનેર ૧૦-૬, મોવોદભાઈ હરી-ભાઈ ૫-૩, વલ્લભભાઈ હીરા વાંકાનેર ૧૦-૬, ઉકાભાઈ જમા હરીપુરા ૧ ગીની, નારજીભાઈ મોવોદ ૧ ગીની, કાનજી-ભાઈ રામા ૧ ગીની, મોરારભાઈ ઉકાભાઈ ૧૦-૬, બીઆ-ભાઈ મોરારજી ૧૦-૬, જનાભાઈ જાવાભાઈ ૧૦-૬, બાલા રામા કાળીમવાડી ૫-૩, અકન સોમ શી. ૫, કાળીયા મોત મંડળ ૧ ગીની, નાનાભાઈ નારજી ૧૦-૬, જુલાભાઈ હીરા શી. ૫, નાગરભાઈ હરીભાઈ શી. ૫, કાલાભાઈ નારજી શી. ૫, કાલાભાઈ મોતીરામ ૧૦-૬, કલકતા મારકેટ ૧ ગીની, મોવોદભાઈ વીસરામ ૫-૩, વલ્લભભાઈ બવાન ૫-૩, નારજીભાઈ હાંસજી ૧૦-૬, માખવભાઈ મોરાર પા. ૧, જી. આર. દેવાઈ ૧ ગીની, રામાભાઈ પરજીભાઈ ૧૦-૬, બી. એમ. પટેલ ૧૦-૩, કાનજી-ભાઈ રવાભાઈ ૧૦-૬, આર. બવાન શી. ૫, વલ્લભભાઈ દવાળજી ૧૦-૬, પરજીભાઈ મોવોદજી ૧ ગીની, બવાનભાઈ દુલ્લભ-ભાઈ ૧૦-૩, બીજીભાઈ પ્રામજી ૧ ગીની, ઉકાભાઈ બાજા-ભાઈ ૧૦-૬, પરજીભાઈ મોરારજી ૧૦-૬, ખુલાઈભાઈ દુલ્લભ-ભાઈ ૧૦-૧, મોવોદભાઈ હીરાભાઈ ૨-૬, બી. એ. પટેલ શીર ૫-૩, જુલાભાઈ પ્રેમજી ૧ ગીની, કાલાભાઈ રામજી વરાડ ૧ ગીની, બમાભાઈ દેવજી ૧ ગીની, નરવરલાલ બમા-ભાઈ દેવજી ૫-૩.

જરમીસ્ટન

બી. એમ. સોમ ૧ ગીની, હાંસજી મોરાર ૧ ગીની, કાલા-ભાઈ છીના ૧૦-૩, દુલ્લભજીભાઈ બમાભાઈ ૨-૬, બમાભાઈ વલ્લભભાઈ ૨-૬, વીજળ ભાઈ જીવજી શી. ૫, નામરભાઈ પરજીભાઈ ૨-૬, સી. એમ. મુડલી ૧૦-૬, કાળુભાઈ ૫-૩, વલ્લભભાઈ બાજા ૨-૬, આર. મોવોદ ૧૦-૬, દુલ્લભભાઈ કુવરજી ૫-૩.

ગોકાભાઈ

રણુભાઈ કાલાભાઈ ૧૦-૬, મયુરભાઈ નરસંજીભાઈ ૫-૩, રતનજી ખુલાઈભાઈ ૧૦-૩, બી. એમ. ખાન શી. ૧૦.

સ્પર્શોચ્ચ

બી. મંગા દીન ૩ ગીની, મહત્ત્વ ૭૫૫૭ ૨ ગીની, ભાગલાઇ મુજબ ૩ ગીની, દુલ્લભભાઈ વસ્ત્રા ૧૦-૧, ભાગ મુખા એન્ડ કુંવની ૧ ગીની, પરબુભાઈ મીડા ૧ ગીની, બી. દયાળ ૧૦-૧, કુશ્મે પા. ૧૨૮-૨-૩.

હીંદની હાલત અત્યે સ્ત્રીઓની સહાનુભુતી

અત્રે મી. પી. કે. દેસાઈ પધાર્યા હતા. તે વખતે તેઓ જાણે હોતોતે ભલામણ કરી હતી કે અત્રે વસતી આવી હોતો તરફથી ચોગ્મ ફાળો કરવામાં આવે, અને પુનઃપ્રકરણના ગાંધી ઉપર મોકલ્યા અપામ તે હોતોતે પોતાની ફરજ દેશપ્રતી બળપી કહેવાય આ અમુક સલાહનો અમલ કરવાયે તા. ૧૫ મી માર્ચ ૧૯૩૧ ના રોજ શ્રી કૃતિચ ગુજરાતી મોઝી મંડળના દોહમાં અત્રે વસતી બધી હોતો ભેળી મળી હતી. પછી મીડીંગનું કાર્ય ચરૂ કરવા પહેલાં મહીલા મંડળના પ્રમુખ જીમની મીસીસ વી. વી. દીવાન વધુ મતે સુદાયા હતા. ઉપપ્રમુખ મીસીસ અપાવું અને સેક્રેટરી મીસીસ જીસ. આર. નાયક સુદાયા હતા.

પ્રમુખે મીડીંગ ગોલાવવાને હેતુ અને સ્વચ્છદેશપ્રતી આપણી હોતોતે ફરજ ઉપર મોદમાં હતાં. બાદ સેક્રેટરીએ જોજ વિચરતે અનુસરતું વિવેચન કર્યું હતું. અને ત્યાર બાદ નેશનમથી પધારેલ મી. ધનજીભાઈ રામાજીએ હોતોતેનો ધર્મ અને વેદ શાકમાં આંતોની મહત્તા ઉપર ધર્મજી અસર-કારક બાખ્યાન આપ્યું હતું, તેથી હોતોતેને યજ્ઞ આતંદ ઉપજ્યે હતો આ મેળાવકામાં ધજા લાઇએએ પથ સારી હાજરી આપી હતી. આ મીડીંગમાં પાઉં ૨૫ નો ફાળો થયો હતો. ગેરહાજર રહેલી હોતો પાસે ફાળો ઉપરાવવા. પ્રમુખ મીસીસ દીવાન, સેક્રેટરી મીસીસ નાયક અને મીસીસ વર્મા, મયા હતા અને કાર્ય પુરૂ કર્યું હતું.

બોદાણ મહરેસાની મીડીંગ

બોદાણ મહરેસાની મીડીંગ તા. ૧૨ અપ્રિલ ૧૯૩૧ ના રોજ શ્રી. ગુલામ મોહમદ ઉમરજીના મકાનમાં ૨ વાગે મળી હતી. મેરમેનની પ્રરક્ષી મી. જીમ. એમ. અરસાણીને દેવા માં આપી હતી. તે બાદ મેરમેને મીડીંગની બન્ને મોદીસો પાંચી સંભળાવી હતી.

મીડીંગનું કામકાજ ચરૂ થવા પહેલાં સેક્રેટરીએ મજબૂર હ'ક વિષે ૧૯૨૮ થી આજ દીન સુધીનો ખુલાશો કર્યો હતો તથા હીસાબ રજુ કર્યો હતો જેથી ફરક દાખર રહેલા સાહેબોને સંતોષ થયો હતો. બાદ સેક્રેટરીનું રાજીનામું સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું તથા આજ દીન સુધી તેઓએ બળવેથી સેવા બદલ આજાર માનવામાં આવ્યો હતો. તે બાદ અચિત્તે હાલ મી. અદમદ દાવજી તરફથી સુકવામાં આવ્યો હતો કે સુષી વહોરા મુસલમાન વિનાના બોદાણના સુનની મુસલમાનને મીડીંગમાં હાજર થઇ નોટ દેવાનો દહ આપવો જોઇએ પણ ટ્રસ્ટીનો નહિ. અત્રે તે વહોરાને તે બોધા મત આપી શકે. તે હાલ વધુ મેન્જેરીટીએ પાસ થયો હતો. અને અર્ચા પત્રોએ સંતોષ પામ્યા હતા. અત્યાર પહેલાં હોદ્દા ગેરસમજ વિષે મુલેહ અને સલ્લુઅબેન નળી એકી મતે સ્વીકાર કરવામાં આવ્યું હતું તે પછી મુલેહ સાંતીથી નવા—સેક્રેટરીની તથા બીજા ટ્રસ્ટીઓની સુદષ્ટી

થઇ હતી. મી. દુસેન ઇબ્રાહીમ વાહેદ સેક્રેટરી તથા ટ્રેઝરર, ઇબ્રાહીમ ઇસમાઇલભાઈ અને દુસેન મુસેમાન વરીઆવા વધારના ટ્રસ્ટીઓ. તે બાદ મહરેસા માટે દર મહીને પાંચ પાઉં અર્ચા માટે દેહ મોકલવાનો હાલ મજબૂર બાકામાંથી ચર્ચો હતો. બાકી કામકાજ બલામ થવા પછી ટ્રસ્ટીઓ બેન અવાત કરતા બદલ મે અમવા જુનમાં ફરીથી જોડવાર ઉપરાણું કરવાનો હાલ ઉપર આવ્યા હતા તે બાદ મીડીંગનું કામકાજ મુલેહ સાંતીથી ચરૂ હતું તે બાદ ફેટલાકે સાહેબો તરફથી રકમો અપવામાં આવી હતી જેથી એકંદરે કુલ પા. ૪૪- -૦ મજબૂર અંદામાં ગવાયા હતા તે બાદ મીડીંગ અરખાસ થઇ હતી.

બી. હારજી દુસેન ઇબ્રાહીમ વાહેદ,
(નવા સેક્રેટરી)

બારડોલીની હિજરત

(મયાના આગલા અંકથી માણુ)

શું કામ હેરાન થાઓ છો?

તેવું વર્ષના એક ડોસાને પુછકું: હિજરત કરી શું કામ હેરાન થાઓ છો?

ડોસાએ બોખારી જવામ આપ્યો: “બાપા, સવને કારણે.” સાહુવર્ણની ડોસાને પુછ્યું: “માડી, શું કામ હેરાન થાઓ છો?”

માણએ મોં મલકાવી કહ્યું: “બાપા, ટેકને કારણે.” મુજગળા જવાનને પુછ્યું: અભ્યાઓ, શું કામ હેરાન થાઓ છો?”

મુજ મરડીને કહ્યું: “સરાજી બેવા માટે.” ફરતા વાનરને પુછ્યું: “એક, શું કામ હેરાન થાઓ છો?” ઝબંજ મારી જવામ આપ્યો: “મન્ડીલાલ કિન્દાબાદ, મંધીજીની જમ, સરદારજી જમ.”

ફરકના મતમાંથી આવા જવાબો ત્રીજી રવા હતા.

“શું દુઃખ છે?”

કિંકર ગામનાં એક બહેન ઉત્તા હતાં. કાજકો વાળ્યો હતો. આજમાં તેજ હતું. મોં ઉપર ખાર હતો.

“કેમ બહેન, રસોડું તમારું કે?”

“દોને.”

“અભારે શું જમશો?”

“કપ્પુ ને રાટલા. જમવા આવશો કે?”

“બહેન, રૂપાળી ધરખાર છોડીને અહીંનાં પકવાં છો તે દુઃખ નથી કામતું?”

બહેને જરા દસીને કહ્યું: “બાપુજી બિચારા જેવમાં કે ને આપણે અહીં શું દુઃખ છે?”

મતે ચડ્યું. બસે માણજી જેવમાં પુરાવા. જેવમાં પુરાવા ન હોત તો કિંકરની બહેનો કેતો દાખલો આપત?

ધારના મોંડવામાં

ધારના એક મોંડવા પાસે અળવીનો કમારો જોઇ કામને પુછ્યું: “તમે તો જમાવ્યું. આ અળવી પણ નાખી દીધી?”

“તે દહે તો અહીં રહેવાનાં: તે અળવી બાકા જોઇએ?”

બાણુથી એક જુવાને આવી કહ્યું: “તે અહીં તો વરસ બે વરસ જવાનાં. અમે તો અમારે અપરે પતર નાખવાના છીએ, માથે મોખાસું આવે છે.”

અમારામાંના એક બાઇએ કહ્યું: “જો, પેલો મોંડવો ત્રીમાણમાં છે તે પેલા ટેકા ઉપર જોઇએ.” (અધકે)

સ્વર્ગનાસ

કરમનના બળીતા વેપારી શ્રેષ્ઠ દાણ ઇસપણ કમરજી
અથા શુક્રવાર તા. ૨૪-૪-૩૧ ના રોજ રાતના સ્વર્ગનાસ
પામ્યા છે મરદુમની રૂઝ દીવા સનીવારના સવારના કસવામાં
આવી હતી. જેમાં ધણી બળીતા યુદ્ધરથેએ દાળરી આપી
હતી. મરદુમ પોતાની પાછળ એક વીંધના, જે ઊઠરીએ
અને એક ઊઠરી યુદ્ધ મયા છે. ખુદ તેઓને કીરજ આપે
અને મરદુમના આગાને કાલિ આપે.

P. O. Box 494.

Phone 3003.

પ્રિટોરીયામાં જુનામાં જુના મારકેટ એજન્સી પેટી.

Smith & Bronkhorst

(દાલના મારકેટ માસ્તર આલેક્સાં બ્રામલીની જમ્યાએ અવનાર)

માલ જલદી વેચી નાખવા મોકલી આપે.

MARKET OFFICE

Market Building, Market Square, PRETORIA.

પ્રિટોરીયામાં જુનામાં જુના મારકેટ એજન્સી.

શક્તિની સર્વાત્મક દવા શુદ્ધ સ્વદેશી
મદનમંજરી ગોળીઓ

આ ગોળીઓનાં સેવનથી અલ્લર્ગી વીકાર, માથાનો
દુખાવો, શરદી, હીજીલા, કમળેરી, મગજની નબળાઈ,
મુરલી વગેરે રોગોની પાપભાગી કરનારાં દરેક રોગો
તરતજ નાશક થઈ ચરીર સ્વસ્થ બને છે.

દો. ગોળી ૪૦ ની ડબ્બા ૧ રૂ. ૧.

૨. જલ્દી નારાયણજી કેશવજી

દેડ ગોળીક: નમનમર (મદીઆવડ) છંદીઆ.

આફ્રિકાના જેલ્ડ: મારીમ બોસમાજ. Stellenbosch.

જાહેર ખબર

તા. ૧૫-૪-૩૦ ના "કમીટી" ના નામથી "હિંદી ચેસેન્જરોને
સુચના" નામના દેવળીક જેમાં મજબૂર ચેસેન્જરો ઉપર શમજ
દાલીદાસે દુઃખનો કાગોઢર વસ્તાવ્યાની લીખીતવાર અરજ
આપ્યાહું જણાવે છે આ અરજ એસોસીએશને સંધરી
ચીટીંગ બરી કરાવ પાસ કરીને જે રોજ તે બાબતમાં કામ
કર્તા હોય તેની નક્કી ઉદાગોઆળેની હોદ્દા એસોસીએશન
જાપાદારે જાહેર કરશે. તેમજ મજબૂર કમીટીમાં કયા કયા
મેમ્બર તથા કમીટી જે રમણે બીરાજે છે અને પરદુઃખ બાજબ
તરીકે કમીટીએ આજીવીન સુધીમાં કયા કયા પરમાર્થ કર્યો
કર્તા છે તેની માંધ ચળીકમાં ચુકશે તેા પબ્લીક તેમનાં ચીટી
ઉપકાર મળશે. પણ જે આ સમજી બાગાતમાં તેમજ કાવત્રા
માં હોદ્દા એસોસીએશનનો કે તેમનાં કાર્ડ દરેકી કે મેમ્બરોનો
કરો હાથ ન દોય અને અપહૃતની અંદર જેમણે બીજકુલ
બાજ ન બીટી હોય બહુ મુખ્ય કાવત્રાઓને દોરી સંમાર
કરી આલી તેમનાં નામ બાપમાં કે દેવળીકમાં સંડોળ્ય
હોય તેા તેમણે જાપાદારે તે મુજબ જાહેર કરી પોતાનો હાથ
મદી થેવા કે જેથી કામ્ય કાવત્રાઓને વિરૂદ્ધ અમે આજબ
પગલાં કરી શકીએ.

બી. રામજી દાલીદાસ.

પો. બો. બોક્સ ૫૮૧, મોરેન્ડો માર્કીસ.

ઉત્તમ મીઠાઈ

આસ પોરબંદર થીમાં બનાવેલ અતેક પ્રકારની ઉત્તમ
મીઠાઈ તથા સોનાપુરી ચેવડો, સેવ, ચેરબંદરી ગાંઠીઆ,
ચોકખા તણીના તેલથી બનાવેલ મસાલેદાર તાજી કેરી તથા
લોણના આવાર, પાપડ, મરમ મસાલો વિગેરે અમારે બાં
હમેશા તેવાર મળે છે.

માલ સારો, ખાત્રીનો અને કીશયતે

બહાર ગામના જોરડો પર પુરતું ખાન દેવામાં આવે
છે. એકવાર મંગાવી ખાત્રી કરો ખબરા બંને મુલાકાત થો.
જોડ'ર સારી રીતે મોકલવા મહેરબાની કરવી.

નારાયણ રેસ્ટોરન્ટ

Narayn Restaurant,

Proprietor M. B. NAIK,

P. O. Box 106.

186 Grey Street.

DURBAN, Natal.

ઉદાગોઆળે ઉતરી સ્વદેશી યા ટ્રાંસવાલ બનાર
હિંદી ચેસેન્જરોને ખુશ ખબર

નીચેને સરનામે પત્ર લખી જણાવશે તેા અમે તમને
સ્વીમર તેમજ રેન બાપર લેવા આવશું અને રહેવા તથા ખાવા
પીવાનો જાતમ બંદોબસ્ત વાળખી ખરશે કરી આપણું.
ઉપીએસનને અમલું દરેક કામકાજ સંતોષકારક રીતે કરી
આપી સ્વીમર ઉપર ચડવાની તેમજ ઉતરવાની દરેક સમય
અમારી બંને હેખરેખ નિચે કરીએ છીએ.

ફરીથી વાળાઓની શ્રી. આજ, ૨૧ ફેબ્રુઆરી ૧૯૩૧ કરી અમેને
વહેલા પાક્લી હેર્બ અને પાંચ સાળ પીડનો ખર્ચ કરી પોતાનો
વેપાર બંધ કરી અમે આવવા જરૂર નથી તમારા ફેમીલીને
સ્વીમર ઉપરથી ઉતારી જે સંગાથ જોડા રેશથી આવેલા હશે તેજ
સંગાથ જેડે ટ્રાંસવાલ મોકલી આપવાની દરેક સગવડ કરી આપણું.
૨૫ વર્ષથી પ્રમાણીકપણે કામ કરી હરેકને સંતોષ આપું
છું અને ટ્રાંસવાલના હોદ્દા બાઈઓમાં બળીતો છું.

જોએ લીવરો છુટારાને ખંધો કરી ખરાયાની મીલકતો: હડાવી
જઈ ખાનારા પાછળથી પરમાઓને કાવો કરનારાઓએ તા.
૧૫-૪-૩૦ના કાસપારના ચેસેન્જરો ઉદાગોઆળમાં તેના સગાને
દર વતરનાં ચે તેમના પર કેસ કરી પકડાવ્યાની લકીકવ ના.
બીટીસ કોન્સલને હોદ્દા જાપાદારે તેમજ દેવળીક બંધો પ્રસિદ્ધ
કરી. પણ જે કામ તે હવ કરવાવાળા કેલમાંથી તે કેસની નક્ક
લઈ જાપામાં જાહેર કરશે તેા કું પીડ રપ, કાંચેસ ફંદમાં આપીશ
અને જે તે કોલોએ જુદાજુદા હોલ હોય તેા તેમણે પા. ૫૦ કરવા.
પરબંદોને નિચેને સરનામે કરશે :-

Ramjee Kallidas,

P. O. Box 581,

જિલ્લાપ્રમોદન મિલકતુબજા.

સાઉથ આફ્રિકામાં પ્રખ્યાત કેપોટનનો ૨૮ વર્ષનો વખણાયેલો

Parcel from
**KAPITANS
BALCONY
HOTEL**

DURBAN.

CORNER of GOREY and VICTORIA ST.
PHONE 3623

ફરમાસુ મીઠાઈ

ઘેઈ પણ તહેવાર, જલસા, દીપાર્દી અને લગ્ન પ્રસંગે ઘણાજ આનંદ આપશે.

તાજાં લીંચુ અને કેરીના આવ્યાર, પાપડ, ગરમ મસાલો તથા ખાસ પોશ્વકર ઘીની રથે-શીયલ મીઠાઈ તેમજ અમારી બેકરીમાં બનેલા તમામ જાનના તાજાં કેકો હંમેશાં તૈયાર મળશે.

માલ સારો અને ખાત્રી પુર્યક રહેલે પાર્સલથી રવાના કરવામાં આવશે. મંજાવી ખાત્રી કરો. ઓરડર આથે પેસા મોકલવા મહેરબાની કરવી. સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે નહિ.

માધ્યમ ટીસ્ટ મંજાવો.

લખો યા મળો:—

R. K. KAPITAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.
Wholesale Fruit Suppliers,
Box 730. Durban.

નં. ૧ જાનના ૨૫/- કેસ, ૫૫નાથ નં. ૧ ૩/- કેસ.
દરેક જાતનું તાજુ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. ડેલિવરી જુદી.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રુટ અને વેજિટેબલ માટે કંટ્રીના ઓર્ડરો ઉપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંજાવી ખાત્રી
કરો. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

To Let

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક જાતનું તાજુ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી સી.
એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:

P. O. Box 254.

Durban.

31 Short St.

ગુજરાતી માયનો—મળનોની રેકૉર્ડો

ફક્ત અમારે ત્યાંજ મળશે

નંબર.	રેકૉર્ડોનું નામ	અર્થ	નંબર.	રેકૉર્ડોનું નામ	અર્થ
૩૧	મુજને ગારના સમયેર વ્હાલા વીરું	ગંજુડા	૩૦૩	ડરમાં તું હીલ સાથ	જટારોંકર
"	નહી ચીન કોઇ મળી	"	"	શ્યા હોરે પતી તેજ પ્યારી તનના	"
૬૫	નહીરે વાહુરે રાણા	આઈલાલ	૩૨૯	અમારી લાજ તમારે હાથમાં તાય	જટારોંકર
"	હિરા માળીકને મારે મું કર્યું જી	"	"	રામ જનું પ્રાણીયા	"
૭૪	ખંસીવાલા આવજોરે વ્હારે દેશ	હિંમત	૫૩૦	અરે કાલ આવો પીયાને મનાવો	ખારી જન
"	વહારે લાલા મોહન ખંસીવાલા	"	"	ખીચું પાદેશીને કહેજો પ્રણામ હમારા	"
૯૦	મન જુલાયે મન લોવાયે	ચંચલજી	૫૩૨	અરે શું માનવો અબીમાન	પ્યારી જન
"	કોમલ કાયા કાં કરમાયે	"	"	સુંદર સામળીયા તારા જપીય નીત્ય તારું	"
૧૫૭	ચામલીયા વ્હાલા આજે સપરશો છે દહણિ	વસનજી	૫૬૭	નાતોના મનાડા આજે કાંઈ છે... માળીકલા અને બાઈલાલ	"
"	કાલુડા વ્હારી મોરબી આજને દુખડાં દિયે ઉદાસીલા	"	"	મોડી પાલી જનાઈ પોડા ગાડી હોડાઈ.	"
૧૯૯	મિતમતી પાછળ હું જોગણુબની	હિંમત	૬૨૨	અમે જઈશું અમે જઈશું રાજ	જટારોંકર અને તારન
"	અહો દિલ્લાર જરી દેહાર	"	"	ધઈ પ્રિયવરા પાતલીયા	"

Agent of H. M. V. RECORDS.

E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

Indian Opinion

No. 19 Vol. XXIX

Friday, May 8th, 1931

Published at the Indian Opinion Press, Durban

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રેડી. ખંડાલા

મે ના. ૧૮ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

રેડી. "કેન્થા"

જુન ૧૯મીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

મુસલમાની વીરૂ. રા. ૪૦ ના હિસાબથી અને રેપેરીયલના રા. ૧૦૦ ના હિસાબથી લેવામાં આવશે.

હીંદુ વીરૂ. રા. ૩૫ ના હિસાબથી અને રેપેરીયલના રા. ૭૫ ના હિસાબથી લેવામાં આવશે.

સુખના—કુવારોએ પોતાના પોતા દાગીના સ્ત્રીવારે ૧૧ વાગ્યા બાદ કરેલમાં પહેરવામાં કરવાં.

સેકન્ડ અને ઈન્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી ખજાણામાં કરવો.

દરેક દોઢી પેસેન્જરે પોતાની ટીકીટ બમારી જોશીસમાંથી લેવી અને જહાઝ માંવાળા બાઈનાએ બમારી માથે

પત્રવ્યવહાર કરવાથી પણ મદદ કરશે. રેડીમરને લગતું દરેક કામકાજ બમારી બાઈ ટેબલે નીચે મામ છે.

SHAIKH HAMED & SONS,

390 Pine Street,

Tel. Add. "Karamat," Durban.

દીકીના કાવો

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઉન્ડ ૨૭-૦-૦.

ઈન્ડર: પાઉન્ડ ૧૫-૦-૬.

ડેક: પાઉન્ડ ૬-૦-૬. બેરોમી વમર.

વધુ પુછાસા માટે બપોા મા મળો:—હિંદી પેસેન્જર

એજન્ટ શેખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application, Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

ટેલીફોન ૪૮૦૦.

પી. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ધા

ટેલીગ્રાફિક એડ્રેસ

"રસ્તમજ"

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક બાતના અકસ્માત

જેવા કે જાહેર કાર, રેલ્વે જાસ, ફીરલ્લીટી બોર્ડ, વરકમેન્સ કોમ્પેન્સેશન, વીગરે અનેક પ્રકારના વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ શરૂ કરી દીધું છે.

પોલીસી તેમજ દાવાની પતાવટ ડરબનમાંજ નરી આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધ:—

સોરાબજી રસ્તમજ,

"ઇન્ડિયા હાઉસ"

૧૭ ફર્સ્ટ એવેન્યુ,

ડરબન.

પુરા ખબર

સાઉથ આફ્રિકામાં ગુજરાતી પુસ્તકોની નવી ઝેલ-સી.

જરનાસુ નાંધી શામલ

ફેનસી કાર્ડો	૫	૬
મહાકાવ્ય	૫	૬
પ્રીતિ મહાકાવ્ય	૬	૬
સુભાષીના રાજ્યના	૭	૬
દુઃખીને દિવાસો	૧૨	૬
ગાંધી સ્મૃતિ (કાલ્પસરનું પુસ્તક)	૮	૬
રાજ્યના મહેલમાં	૪	૬
સીતમહાર સુભાષી	૬	૬
અમી કાર્ડો	૩	૬
મે એન દુનિયા	૩	૬
એક પચરતો પ્રતાપ	૫	૬
ફેનોઆર ગાયન સાળા	૭	૬
ગુજરાતીનું ગુજાળ	૭	૬
આદ્યા ખાબર	૬	૬
ગુજરાતનાનું ગુજ	૮	૬
પરાવતી	૫	૬
પુણ્યપુરત મહાર	૫	૬
કરમની કદાચી	૮	૬
નવલ ગંગા	૬	૬
દુનિયા કે કોલ્પ	૬	૬
પુણ્યને ખબર	૬	૬
ગુજરાતી આજ્ઞા	૭	૬
અંસારનો કંસાર	૩	૬
અંસારી કે સંપાસી	૩	૬
વીરક વાણી	૫	૬
એકક પુન	૩	૬
ખીરખજને નાદકા	૪	૬
નવલ નવરંગી	૭	૬
અંકટની-સુભાષી-કસાએકું પુન	૭	૬
ગુજાળન	૬	૬
દાદ દાપણ સાગર	૩	૬
ગાણું ગુજાળ	૩	૬
મરત ફકીરનું કાલ્પ અંસાર	૩	૬
સુભાષી ભાગ (રસીક કીટકટીવ વાર્તા)	૮	૬
વીલાવતી કાકે આજ્ઞા ભાગ ૧	૩	૬
" " " " ૨	૩	૬
ફેનોને પ્રુક્ષા પત્રો	૩	૬
દંપતી વાર્તાભાગ	૨	૦
સ્વીટ્સર લેન્ડની સ્વતંત્રતા	૨	૬
મેરીનાકડી	૫	૦
આજ્ઞાનું રાજ્યકીય	૧	૬
આજ્ઞાન	૧	૧
અંકીકા	૪	૩
કીટકટીવ અંક'લ (રસીક નવલ કથા)	૫	૬

નામ કન્યા	૨	૩
તીસોતમા	૨	૩
મૃગજળ	૩	૬
અમાનો સુસાદર	૪	૬
ઉપાને અરણ્ય	૬	૦
રસાયણ	૪	૦
અગ્રણી ગીત ગાયીક	૪	૦
અજ વિકાર	૨	૩
આવના સુષી	૧	૬
ભાત સુંદર વાલો (દરેક અણે જરૂર વાંચવી)	૧	૬
અજ કારતી	૨	૩
સ્વામી રામ તીર્થનું જીવન મરીત	૬	૬
અંસાર સ્વપ્ન	૨	૩
ગણિત અણુ	૧	૬
નંદન વનને આંમણે	૧	૬
આનંદ ભદરી	૫	૬
અમારી પહેલી વાર્તાઓ	૧	૩
" ખીણ "	૧	૩
" તોણ "	૧	૬
આખ્યાતમીક વાર્તા માળા	૨	૬
ભોલીના ભોળ	૧	૩
અંકટને અજ્ઞાકાર	૨	૬
રસીકા	૫	૬
અદનામ હાંદ	૨	૩
સુકલ વારા	૧	૦
માણીની	૧	૦
તોફાને દાગેર	૧	૦
એશીયાનો ઉગ્રાલ	૨	૬
મહાત્મા ગાંધીનું ધર્મગુહ (દરેક હોદીએ)		
વાચ્યું એકાએક		૬
પ્રસાન કુમાર પર રંગ	૧૦	૬
દિવાની કે આણી ભાગ ૧		૬
" " " " ૨		૬
કુદરતનો કહેર		૬
ગાંધીની ગાણી		૬

આ ઉપરાંત ખીણ પાણીનું ભાગના પુરા મળશે.

દમ, હાફણ અને ખાંસી

ની ખાસ દવા વાપરી ખાત્ર કરો હળવેને શામલો થશે. જે અને વાપરવામાં હોય તેજ અત્યંત ગુસ્સાન થતું નથી.

કોમલ એક મિનની રી, ૪૫.

એક વખત મંગાવી ખાત્ર કરો.

ગળવાનું દેશણ.

The Burma House,

125 Grey St., Durban.

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

સ્ટાઈફલ "જુટ" માઈના કપડાની જાહેર ખપર સમસ્ત દેશના નેટીવ જાપાનિઝ પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા માઈના તે જાણે છે અને માને છે. સ્ટાઈફલ "જુટ" માઈનું કપડું રોઝ કરે અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકશો.

આ "જુટ" ના માઈની તમામ શાખાને અને ઇમ્પોર્ટરનાથી ચેવતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એચ. જેસપર સમીથ એન્ડ કુ.

(પીટી) લીમીટેડ.

જોહાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, ડરબન,
પોર્ટબ્લેઈઝાબેથ.

ઉત્તમ મરમ મસાલો વિગેરે

અમારે હાં જાતી દુધરેમ નીચે તાળે અને સફાઈથી કરમાં ફોલો મરમ મસાલો, કરીપાઉડર, હમ્બર, મરચાં, તેમજ ફરીનો અને લીંબુનો તેમજ મીઠાસા આચાર હંમેશાં થોડો થા જરૂરિયાત અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો ઉત્તમ માલ, તમે કરમાં જનારી શકતા નથી. એક વખત મંગાવી ખાતરી કરો. મળવાનું ટેકાવું.

K. H. PADIA.

122 Victoria Street, DURBAN.

અઠવાડીક પંચાંગ

વાર	ખ્રીસ્તી	હીંદુ	મુસલમાન	પારસી	સુર્યોદય	સુચરિત
	1931	1927	1350	1300	ક. મી.	ક. મી.
	મે	વૈશાખ	શ્રવણ	કૃતિક		
કુલ	૮	૧૬	૧૮	૩	૧-૩૦	૫-૧૫
શનિ	૯	"	૧૭	૪	૧-૩૦	૫-૧૬
રવિ	૧૦	"	૧૮	૫	૧-૩૧	૫-૧૭
સોમ	૧૧	"	૧૯	૬	૧-૩૨	૫-૧૮
મંગલ	૧૨	"	૨૦	૭	૧-૩૨	૫-૧૯
બુધ	૧૩	"	૨૧	૮	૧-૩૩	૫-૨૦
શુક્ર	૧૪	"	૨૨	૯	૧-૩૩	૫-૨૧

Phone 3847. Box 316, 162, Grey Street, DURBAN
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

ટોલસેક ફ્રુટ અને વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર
અને કમિશન એજન્ટ.

પેર્સિય સાંચી રીલે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૪૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૬૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Box 247 & 317 Tel. "Khatel."
HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

મોહમ્મદ રજાબ અને કુટુંબ. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ "ખતલ"
હુસેન ઇસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)
ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
બેરા, પા. ઇ. આફ્રિકા.

આમાદીઓ-ની-કુરખાની

તમા હીંદો આમાદીનો સુર સાંભળવા માગો છો? તમારે ગાંધીજીની મળવળ દ્વારા બેઠાં જાવી છે? જો આવી જાવના તમારામાં કોય તો તમે દેશના વર્તમાનપત્રો વાંચો. ૬. આફ્રિકાવાસી હીંદી ગામજોને હીંદી સ્થિતિથી વાંચે કરવા અને વજુ વર્ષ થયાં હોયથી જુદાં જુદાં અમલાર મંગાવવા કર શર્ત છે. આ જાપાનિઝ નામ નીચે પ્રમાણે છે.

અઠવાડીક જાપાની નામ
મુખ્ય સમાચાર, પ્રભુમિત્ર-દેસરી, મે થઈ મોજ,
પૌંસમી સહી, દીન, મોઝમે ટાનીકમ,

બ્રન્ડીયન બુક (ડરબન)

માસીક જાપાની નામ

નવમેન,

નવનુમ.

જેઓ દર મેલે તાબા સમાચાર વાંચવાની તમજા રાખતા હોય તેઓને હું અમારે સાથી જાપાં વેચાતાં બધાં જવા કે વર્ષનું એક સાથે લવાજમ કરી જાપાં મંગાવી લેવા ખાસ વિનંતિ કરું છું. નીચેને સ્થળે પત્ર લખી ગ્રાહક બીરદ મંગાવો કે જાપાં વેચાતાં બધાં જાઓ કે મળો:

એ. બી. ખાન.

૩૧ માર્ચેટ સ્ટ્રીટ, ડારબન: હાથેમાનસ સ્ટ્રીટ.
મોહમ્મદ ૬૦૧૮. જોહાનીસબર્ગ.

તમારે જાઓ જાપાં અમારી પ્રીટિરીયાની જાંચ ૧૫૪ પ્રિંટિંગ સ્ટાફમાંથી પચ્ચ મળી શકશે.
વાંચો, લખાવો અને દેશની સેવા કરો.

P. P. BHAGAT.

Fruit Merchant.

દરેક જાતનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેર્સિય કરી
સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. બોક્સ:—

P. O. Box 812, Durban. 122 Victoria St.

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HATTAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers.

Phone 6760. Tel. Add. "Hikas." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,

CAPE TOWN

Branch Establishments: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS.

Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

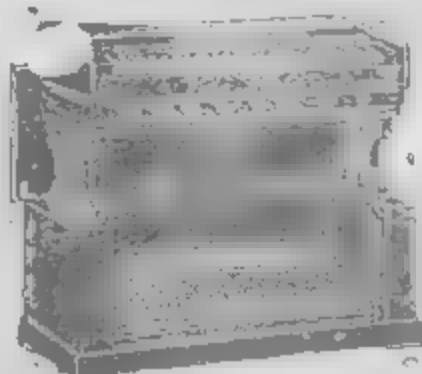
Write or give a Call at

GOSWALIA'S MUSIC SALOON,

(Prop. A. N. GOSWALIA)

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

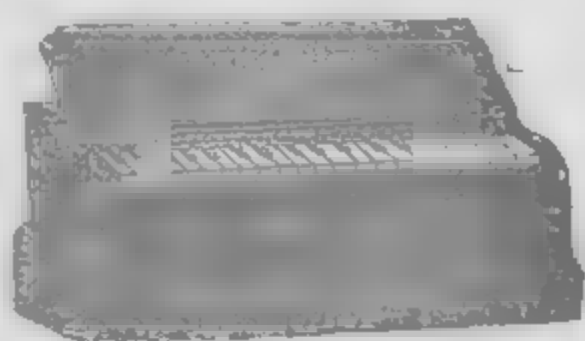
મન રંજન માટે હરેક ઘરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર પડે છે. હારમોનિયમ પુરા પાડીએ છીએ. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, પંજા, પોર્ટેબલ હરેક ભતના મોકા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય કુદા હારમોનિયમ, સુર, બટન વગેરે પણ મળશે. હરેક ભતના હારમોનિયમનું રીપેરીંગ કામ ખાલીથી કરી આપીએ છીએ. કૃપા થા મળે:—

રાશલીયા મ્યુઝીક સલુન,

(માલિક: એ. એન. ગોસ્વાલીયા.)

પી. એ. બોક્સ ૪૬૦.

૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 19—Vol. XXIX.

Friday, May 8th, 1931.

Registered as the P.O. of a Newspaper.
PAPER NO. 100/1930.

"HEAVY INDICTMENT OF SOULLESS SYSTEM"

ADDRESS DELIVERED AT KARACHI CONGRESS BY SARDAR VALLABHBHAI PATEL

AFTER expressing regret at the deaths of Pandit Motilal Nehru and Monsun Mahomed Ali, and at the execution of young Bhagat Singh, Sukhdev and Rajguru, the President-elect of the Indian National Congress, Sardar Vallabhbhai Patel delivered the following address:—

You have called a simple farmer to the highest office to which any one can aspire. I am conscious that your choice of me as the first servant is not so much for what little I might have done, but it is the recognition of the amazing sacrifice made by Gandhiji. Out of your generosity you have singled out Gandhiji for the honour; but in truth, every province did its utmost during the year of greatest national awakening that we have known in the modern times and, thanks be to God, that awakening was a call to self-purification.

Though there have been aberrations, it is a fact beyond challenge that India has given a singular proof to the world that mass non-violence is no longer an idle dream of a visionary or a mere human longing. It is a solid fact capable of infinite possibilities for a humanity which is groaning for want of faith beneath the weight of violence of which it has almost made a fetish. The greatest proof that our movement was non-violent lies in the fact that the peasants shattered the fears of our worst enemies. They were described as very difficult to organise for the non-violent action and it is they who stood the test with a bravery and an endurance that was beyond all expectations. The women and the children, too, contributed their great share in the fight. They responded to the call by instinct and played a part which we are too near the event adequately to measure and, I think, it would not be at all wrong to give them the bulk of the credit for the preservation of non-violence and the consequent success of the movement looked at in the light of non-violence. Our struggle is a world-struggle and it is a matter of great satisfaction that the nations of the earth, especially the United States of America have heartened us by their sympathy.

The recent settlement, however, renders it unnecessary to dwell at greater length upon this heroic period in the national life. Your Working Committee has entered into a settlement in anticipation of your approval. You are now invited formally to endorse it. The Committee, having accepted it as your accredited representatives, it is not, I take it, open to you to repudiate it but it is open to you to pass a vote of no-confidence in the present Executive and appoint better agents. But whilst it is but meet that should draw your attention to the constitutional position, I have no doubt whatsoever that you will endorse the settlement which I hold to be perfectly honourable for the parties. Had we not accepted the settlement we should have put ourselves in the wrong and thereby undone the effect of the sufferings of the past year. Indeed we had always claimed, as the Satyagrahis must claim,

to be ready and eager for peace. When, therefore, the way seemed to be open for peace we took it in view of the clear demand on the part of the British Indian delegation at the Round Table Conference for full responsibility and in view of the British parties having accepted the position and in view of the appeal made to the Congress by the Premier, the Viceroy and many of our distinguished countrymen the Working Committee thought that if an honourable truce could be arranged and if it was open to the Congress to press without any reservation for what it considered to be the best for the country the Congress should, if invited, take part in the Conference and attempt to reach an agreed solution of the constitutional issue. If we failed in the attempt and there was no way open but that of suffering, then it was a privilege of which no power on earth could deprive us.

Under the constitution clause of the settlement, it is open to us to press for "Purna Swaraj" to ask for complete control over defence forces, foreign affairs, finance and fiscal policy and the like. There would be safeguards or reservations or, as late Pandit Motilalji called them, adjustments conceived in our own interest. When the power passes from one to another by agreement there are always safeguards in the interest of the party in need of reparation or help. The continued exploitation of India for close on two centuries renders it necessary for us to seek assistance in several respects from external sources. This we would gladly take from Britain if she is willing to give. Thus we would need military skill and there is no reason why we may not receive English assistance in this direction.

I have taken only one telling illustration out of others that may be suggested. The defence safeguard may, therefore, be the retention of British officers or, as some would say, even privates; but we could never let our defence be controlled by the British. We must have full power to make mistakes. We must gratefully receive British advice, but never dictation. The fact is that the British army in India is an army of occupation. Defence is a misnomer. Frankly the army is for defending the British interests and the British men and women against any internal uprising. I cannot recall a single instance in which the Indian army was required for protection of India to fight a foreign power.

In my opinion, if we need an army, we certainly do not need the octopus we are daily bleeding to support. If the Congress has its way the army will suffer immediate reduction to its desirable proportion. Nor can we divide the financial control with the British Government. The nation cannot grow to its full height if it has not exclusive control over its finance.

We have claimed that many of the charges laid upon India are wholly unjust. We have never

(Continued on page 159)

"YE SUFFER FROM YOURSELVES"

MODERN civilisation i.e. the system political, social and economic, by which our lives are presently ordered, is based upon the "principle" of competitive rights. The earth is regarded as a field for the exploitation by the bold, the shrewd and the venturesome and of making their own all that they can succeed in appropriating to individual ownership and enjoyment. Each has the "right" to acquire as much earth, as much of the necessities and commodities of life, as he can. He may make them his exclusive property and exercise control over them, forbidding to others their use and enjoyment altogether, or save in exchange for what is termed consideration. He may, if he be astute and ingenious enough stand between the labourer and the raw material upon which the latter seeks to expend his skill, except upon such terms as he chooses to impose. He may throttle ideas and inventions that would contribute to the world's happiness if he considers them dangerous to his vested interests. He may, by means of financial control impose his will upon whole states, and virtually enslave their peoples. In its nakedness this system is the very negation of brotherhood. Its gospel is "Each for himself! The weaker to the wall! No sentiment in business! Your needs, my opportunity!" It appeals to man's lowest instincts, encourages his meanest impulses, degrades him below jungle-level, deifies the satanic and stifles the divine in him. Its selfishness and egotism masquerading under attractive names erect barriers of enmity and hatred between races and nations, in reality complementary of each other and as between which reason urges the wisdom of co-operation. Rivalries and wars are its inevitable concomitants; the hatred of separateness the banner under which it pursues its operations; the Four Horsemen, the captains of its hosts.

Mankind has been saved from the full force of its logic, from its incidence and implications only because Man is more than he knows, is better than he himself realises, rises superior to his professed convictions, because of the element of the divinity, the spiritual heaven, "deep-seated in the human heart". Because of this he has transcended the limitations of his doctrines, has under the dictates of the heart over-ridden the iron laws decreed by the pundits to be

inviolable and sacrosanct and, albeit sometimes shamefacedly, *has* made himself "his brother's keeper". To-day he finds himself at the parting of the ways. Conservatism, tradition, convention, die hard; they cling as the ivy to the oak. Yet it becomes more and more apparent that the old order has worn itself out, is already far advanced in decay. (The poison of materialism that was at its root from its inception foredoomed it!)

Simultaneously, the call of the inner voice grows louder and more insistent. That voice speaks to him of a Self higher and other than the personal 'I' of envies, lusts, passions and rivalries with which hitherto he has identified himself, of a Self common to all beings and of which his own self-hood is but a partial expression. It reminds him that the true law of his life is service, sacrifice, loving-surrender; that wealth of every denomination, of power, of knowledge, of ability, of possessions, is properly employed only for service and help of the needy, not for selfish exploitation. For some time past he has endeavoured to compromise, to accommodate his life and activities to both the demands of the lower and the appeals of the higher in his being. Now, he sees the system that is the very embodiment of the former crumbling by virtue of its inherent falsity. He thrills to the other appeal, feels in his soul that he should respond to it, yet fears to abandon his time-honoured idols and shiboleths altogether. It is precisely at this juncture and in this regard that Gandhi comes to serve us and if the "leaden world" did but realise it, to lead mankind out of its age-long Egyptian bondage to the Promised Land wherein Brotherhood, Toleration and Co-operation shall once again be enthroned in the realms of human endeavour. Gandhi has already made a host of converts, for he who himself lives his faith surely justifies it. Gandhi has already demonstrated to the World that Soul-Force can and always will, when faithfully employed, overpower Brute-Force. Given the opportunity, Gandhi and India will yet, by way of object lesson, demonstrate that with Service restored as the motive force in human relationships, the problems that harass and the agonies that afflict deluded mankind under its self-imposed rule of egotism and selfishness vanish with the delusion that created them.

WILL THE UNION FOLLOW THE EXAMPLE?

THE Associated Press has given information to the effect that the Queensland local franchise law has now been amended and the existing disability of Indian residents in the State has been removed and they will now enjoy the right to vote. It will be remembered that Indians settled in the State of Queensland in Australia did not enjoy the right to vote at elections for the State Legislature. The Rt. Hon. V. S. S. Sastri when he visited Australia in 1922 drew the attention of the authorities to this difficulty with a view to seeking redress. The matter also formed the subject of representations subsequently by Diwan Bahadur T. Rangachariar, Sir Darcy Lindsay and Mr. R. K. Sanmukham Chetty when these gentlemen visited Australia. This news will be warmly welcomed by all as a friendly gesture by the Australian Government towards a partner in the Commonwealth of British nations.

The Dominion of South Africa is also an equal partner in the Commonwealth of British nations. Indians have settled in this country for nearly a century. They are part of the permanent population of this country. Nearly 75 per cent. of them are born in this country, hence they are as much South Africans as any other European community in this country. They have contributed much in the advance of this country. Natal is called the garden colony of the Union. It has become a garden colony by the labours of Indians. The sugar industry of Natal owes its existence to Indian labour. Indians like other European communities equally pay taxes and add to the income of the Union Government. But the treatment that Indians are subjected to is so unequal that they have no voice at all in the administration of the country. They are repressed and suppressed by drastic new legislation every year. They are not entitled to equal opportunities for progress though they are made to pay equal taxes and equal wages. Though Indians have consented to adopt the European standard of civilisation they are not only kept in subordination but such a policy is adopted with regard to them that their numbers are being reduced from this country every year. This is a deplorable situation. We hope that the Union Govern-

ment will follow the example of the Australian Government and show respect towards India which is now an equal partner within the Commonwealth of British nations by granting full citizenship rights to Indians who are a part of the permanent population of the Union.

The Congress

The Hindu Illustrated Weekly comments as follows in its issue of April 12:

The forty-fifth session of the Indian National Congress held at Karnafel recently marks a historic turning-point in the life of the great national organisation and its influence on the political life of the country. The ratification of the Delhi Pact is not merely a great personal triumph for Gandhiji; it is a vindication of the strong sense of discipline which has made the Congress the power that it is, and of that steady grasp of the realities of the situation which its leaders have often fearfully achieved in the face of adversity. The resolution has re-affirmed the position that India shall accept nothing less than the substance of independence. It is from this point of view that the Congress will further examine (to use the words of the Gandhi-Irwin Pact) the proposals formulated at the Round Table Conference, and it has indicated broadly the tests it will apply to see whether these proposals meet the National Demand. Since these proposals are in the main provisional and since the Congress has also authorised the acceptance of any such adjustments as may be demonstrably necessary in the interest of India, a definite agreement should not be beyond the reach of the combined wisdom of Indian and English statesmen, provided the will is there. The Congress has, at the same time, recognised that there is at least one paramount issue to be settled in India and without the intervention of the Government or any other third party, in order that it may be armed with irresistible power to enforce the will of the people. No formal resolution was passed about the Hindu-Muslim question, but Gandhiji in his speech on the main resolution made clear his own view that it would not be worth while to go to London without having solved this all-important problem first. When there is no general desire in either community to manoeuvre for position or to play into the hands of interested outsiders, the mild communalists will find their occupation gone. While thus taking active steps to promote a political and communal settlement, the Congress has no intention of relaxing the constructive work. It was resolved that the anti-drink and drug campaign should be continued with renovated vigour. Another important resolution which attracted a good deal of discussion related to methods of making the nation self-sufficient in the matter of clothing itself. Other resolutions passed demanded justice for Indians in South and East Africa, untrammelled opportunity for Burmans to discuss and settle their own political future, and self-government for the N.W. Frontier Province. The discussion on the first of these should open the eyes of the Governments concerned to the intensity of feeling in this country against the shabby treatment meted out to its nationals abroad, a feeling which they would be wise not to provoke to action, as they assuredly will if they persist in their policy of pin-pricks and evasion, for a self-governing India will assuredly not tolerate these insults. The last resolution to be discussed by the Congress was certainly not the least in importance, as was shown by the keen controversy it excited. It aimed at

indicating what in the view of the Congress are the fundamental rights of the people which should be respected and recognised by any constitution drawn up for a self-governing India; it also outlined broadly the social and economic policy which the Congress favours as conducive to the happiness of the people at large. It is unnecessary to discuss it at length here, for these points in the Congress platform are admittedly provisional, and have been drafted mainly with a view to translating in simple and popular language the general ideals for which the Congress stands. In the circumstances it is unnecessary even for those who honestly believe in this resolution to tread in some ways on dangerous ground to take too tragic a view of the situation. The Congress executive for its part must realise that there are striking differences of opinion within the Congress itself on the merits of particular items in the programme. In view of this and of the imperative necessity for pushing on with the work in hand, they would be well advised not to distract and divide energies on questions which, however important, may become live issues only when Swaraj is a reality.

Chinese Woman's Appeal

A considered judgment was delivered by Mr. Justice Maclure in the Supreme Court, Pretoria, in the application of Lai Shoo versus the Commissioner for Immigration.

Reviewing the facts, his lordship said the applicant was born in Canton in 1895. In 1920 she was married by proxy there to Fan Sik Ah Wing, carrying on business in Johannesburg. Admittedly the marriage was not one recognisable in the Union. She left Canton in order to live with him, and arrived at Lourenco Marques in September, 1920. He deposited £10 with the authorities on being advised of her arrival, and at Lourenco Marques a permit was issued to her to proceed to the Transvaal. Together they proceeded to Johannesburg.

Although she stated that she did not know what happened at the port of entry at the airport, it was accepted that she was arrested there with a prohibition notice. Permission to enter was refused on the ground that she was a prohibited immigrant, and she was informed that if she appealed of the statute she could appeal if she desired. She was allowed to proceed to Johannesburg in accordance with the general practice on a temporary permit. A few days after arrival there she was told she would be deported, but was given a quota identification card, and handed back the £10 originally deposited in connection with the application for admission to the Transvaal.

Her right to remain here was not disputed by the respondent till March this year, when she was told to leave because of the prohibition notice served on her in October at Komatipoort. In Pretoria she was arrested under the prohibition notice, lodged in gaol, and released on bail.

A rule had been issued calling the respondent to show cause why she should not be deported from departing Lou Shoo, and the question was whether the rule should be made final or not.

The respondent asserted that she was at no time released from the prohibition notice, and that she was justified in acting as she did under the Immigrants Regulation Act.

The applicant was in possession of an identification card as the holder of a quota permit, complying with the form set out in the regulations. It was safe to assume that the applicant complied with all the formalities for the issue of the identification card. As far as the Quota Act was concerned she was lawfully in the Transvaal when arrested.

Statute Disregarded

It seems difficult to follow, added his lordship, the respondent's contention that she had disregarded some of the provisions of the statute. He said that the refusal was made owing to the applicant being refused entry from the conditions of the temporary permit, but she was not released from the prohibition notice. It was still one how the respondent could contend that the prohibition notice was of force and effect when, if it was in force at all, it was superseded by the identification card.

In ordering the arrest of the applicant, the respondent acted under the provisions of the principal Act, some of which deprived a court of law of jurisdiction to interfere with proceedings of the immigration authorities under the Act relating to the detention or removal of a person dealt with as a prohibited immigrant. But, in accordance with the Appellate Court's decision in 1923, the court was entitled to interfere where there was a manifest absence of jurisdiction on the part of the Immigration Department. In his lordship's opinion, on the facts, the actions of the respondent were cognisable by the court. In applying the principal law to the applicant's case, the respondent acted in defiance of rights conferred upon her by the Quota Act and the Immigration Regulation Act, rights under which she was not refused permission to enter; nor was her conduct here unlawful.

By consent, the rule, which had been too widely applied, would be amended to show cause why the respondent should not be constrained from departing from the Union under the provisions of the Quota Act of 1913. The rule as amended would be continued, and the respondent ordered to pay costs.—*The Star*.

Japanese Invasion Peril

The committee which was established at a public meeting of protest held in Johannesburg has issued a pamphlet headed the "Peril of Japanese Invasion," which points out the dangers of the Japanese trade agreement not yet out at length. The pamphlet, printed in both official languages, is signed by Mr. J. Frank Brown, M.C. (chairman of the committee) and Messrs. Geo. A. Hay, W. A. Harper, J. H. Jaffrey, E. J. Jenkins, Victor Ken, C. H. Lewis, W. A. Martin, Dr. A. M. Moll, and Messrs. A. Law Palmer, and W. L. Fry.

After setting out the clauses of the agreement, the pamphlet states:

"We ask the Government to treat this definitely as a non-party question, and to view it from the national point of view. Even in a few years' time Japan's effect on labour, industry and employment will be felt."

"We ask the Government to give notice of revision, and in any revision to define that, as far as exports of produce, the agreement must be confined to the admission of buyers only, and a clause worked that their families cannot remain in the country for longer periods than two years consecutively."

"We ask the Government that Japanese be not given trading licences, or be allowed to take employment in factories, shops or warehouses, or to farm or to be employed by farmers. If admitted, it must be as buyers only, and for a strictly limited period."

Low-Paid Labour

On the whole the pamphlet points out that in 1920 exports to Japan amounted to £1,000,000. The imports were valued at £1,000,000. In 1929 the exports were valued at £1,000,000 and the imports had risen to £1,570,000. It pointed out that Japanese goods are manu-

factured under conditions of labor and pay infinitely lower than in South Africa, once the Japanese gained a footing that was the type of domination that would have to be faced.

With a balance so overwhelmingly in its favour, again, it is stated, has no claim for any increased facilities to market her goods in South Africa in exchange for any additional purchases which she may hereafter make of Indian products.

Regarding the danger of admitting Japanese to settle on the land, the pamphlet states that just as farmers in California and British Columbia have found it impossible to compete with Japanese, so would it be the case with the farmers in the United States.

Whites' Slogan

"Were it not for North American influence," it is stated further, "both America (if solid as it is with Japanese goods, merchandise, &c.) and the islands, formed agents would long ago have been a Japanese continent. Another factor of importance is that both in North and South America they affect to be the champions of the colored man, and easily excusing such fiction. Their willing passivity of population, demand on native, and would neglect the opportunity to even this. All have white and colored people, and their help dears the door. No solution wanted. On this point, Australia, America, British Columbia and New Zealand are united. If Japan restricts or sells her white authors, it is a thousand times as urgent for us to exclude Japanese. We can do what South Africa any other place. If we are prepared to grant him in due course the same facilities, franchise social privileges, including the of marriage.

"The only way to solve a problem is to stop it before it begins. Our pioneers and contractors have declared our coast to be a white frontier. We can only maintain its integrity by drastic measures. The preeminence of South African civilization demands upon our rejecting any kind of Asiatic immigration.

Overwhelming Bribrate

"Apparently the Japanese Consul has full control as to the numbers admitted. What about their children born in the country? In some countries birth statistics show the danger to the community is not in the fleet . . . as the Japanese soldier, but their civilian offspring.

In California, for example, if the present birth rate continues for ten years, there will be 150,000 Japanese children born, and only 10,000 whites. In 1919 the majority will be born.

“Too Many Lawyers”

Several qualified attorneys, it is stated, have recently sought employment but could not find any profession of any medium caliber. The attorney on the staff of the profession is a highly qualified. Dept. Ed. said, "there are too many men in the legal profession, but there are not too many of the right caliber." He added that overcrowding could be disposed of more successfully if there were more practice. Another prominent attorney who is a member of the university said many calls are made out of the state for young men and women every year, all of whom are intent on entering the legal profession."

(Continued From Front Page)

ingress to the responsibility of a single obligation, but we are asked and must continue to ask for an impartial investigation into the demands against us who are in a minority position. There is no recalling from the Lahore resolution of Complete Independence. This Independence does not mean and was not intended to mean a harsh refusal to be associated with the Government of India or any other power. Independence, in this sense, does not rule out the possibility of equal partnership between India and Britain, and is soluble at the discretion of either party. It is for India to reach her independence through consultation and agreement, and it is for Britain to suppose that there will be British domination. I am aware that there is a strong body of opinion in the country for the maintenance of a partnership with possibly the exception of those who wish to a period of complete disassociation. I do not belong to that school. It is, in my thinking, a sign of weakness and of disbeliefs in human nature.

The Federation is a fascinating idea, but its introduction now embarrassments. The Princes will not listen to novelties, but if they will come in true spirit it will be a great gain. Their association must not be to impede the progress of democracy. I hope so, but they will not take up an unnecessary burden, and they will not be wholly inconsistent with the spirit of our time. I wish they would withdraw their presence, given as an earnest of their desire to come in spirit of the time spirit. Such a withdrawal would lighten of their grasp of authority, and leave the rest of the world free to do as it will. A representative of Federal and India should enjoy more freedom of action, and if there are rights there and if a committee should be given relief from any attachment upon them. Nor can it be too much to expect that the subjects of the Federation should be to an extent directly represented in the local legislature.

An regards Burma, Peonit consenship has envolved
 to me, shile for me to know the true situation there.
 What is Burma, shoud be separate from India or
 shoud be the part of a free India for the Burmese
 shoud be able. But it is too common, to let it be
 the part of a common, to put it all shile new word,
 to well known that there is a Unionist Party
 in Burma. It is a much entitled to freedom of
 rule, as the Sovereign.

Before all else, under the question of Church-Member or rather communal unity. The position of the Congress was defined at Lahore. The Congress can be expected to any constitution which does not contradict the demand of the communal question that is not designed to satisfy the respective parties. As a Hindu I would submit my propositions sincerely and openly to the minorities with a Swedish formula put on paper and let them write out their demands and I should endorse them. I know that it is the quickest method, but it requires courage on the part of the Hindus.

What we want is a heart ally, not patched-up paper ally that will break under the slightest strain. That is why we only come when the imposing white conference is in London, but are prepared for change of plan with the necessity. This would be the blindest wisdom whether ally is reached that way or any other. It is becoming plainer day after day that it is useless to attend any conference unless that ally is secured. The conference may give us an agreement between the British and us. It may perhaps take us a good deal nearer to the Germans. But it cannot enable us to achieve ally that must be hammered into shape by ourselves. The Congress

must leave no stone unturned to realise this much-desired end.

It must be clear to all of us that the Congress can be useful for attaining "Purna Swaraj" only to the extent that it has gained power. The past twelve months have undoubtedly given it a power which he who eyes may see; but it is not enough and can be easily frittered away by a hasty action or by pride. He is a spendthrift who lives on his capital. We must therefore add to our power. One way to do it is on our part to fulfil to the letter conditions of the settlement; the other is to consolidate our gain. I therefore propose to devote a few lines to this part of our activity.

We have made much headway in the matter of the boycott of foreign cloth. It is a right as well as a duty. Without it impoverished millions of India must continue to starve, for, if cheap foreign cloth continues to be dumped down in villages of India, Charkha cannot flourish. Foreign cloth must, therefore, be banished from the land. It is dear even if it could be obtained free. Millions who starve do so not because there is not enough in the land, but because they have no work during the off-season. It is, therefore, the want of easy employment in their own villages that leads to starvation. Inconstant propaganda is necessary to rid the country of chronic unemployment which has become second nature with our peasantry. The best propaganda is to do the multifidat spinning ourselves and wear khadi. The All-India Spinners Association has done much valuable work. But it is for the Congress to create the spinning and 'Khaddar' atmosphere. This to my mind is the best and the most effective propaganda of the boycott.

It has been suggested that the argument against foreign cloth applies to indigenous mill cloth. This is true to some extent. But our mills do not produce all the cloth we need. For years to come they may continue to supply the balance that may be required over and above hand-spun cloth. But even our mills may prove a hindrance, if they compete with Khaddar or resort to questionable devices to push their wares. Fortunately, many mills are patriotically working in co-operation with the Congress and are beginning to appreciate the virtue of Khaddar in the interest of the toiling millions. But I can certainly say that if our mills unpatronically hurt Khaddar instead of complementing it, they must face an opposition somewhat stiffer to that against foreign cloth.

The foreign cloth merchants will do well to hear the Congress attitude in mind in this regard. Foreign cloth boycott is a permanent thing not conceived as a political weapon but as an economic and social measure of permanent value for the welfare of the masses. These merchants, therefore, if they will look into the future and think of their country, will do well to give up their foreign cloth trade. Everything possible is being done to help them but some very big sacrifice on their part is essential.

English, Japanese and other foreign merchants will, I hope, not misunderstand the Congress attitude. If they will help India they will deny themselves the Indian trade in foreign cloth. They have other markets and other enterprises.

This brings me to picketing. This has not been and cannot be given up. I give below the relevant clause of the Settlement:

"Picketing shall be unaggressive and it shall not involve coercion, intimidation, restraint, hostile demonstration, obstruction to the public, or any offence under the ordinary law; and if and when any of these methods is employed in any place, the practice of picketing in that place will be suspended."

Picketing is a common law right. But you will observe that within the limits prescribed, it is not only inoffensive but highly educative. Its function is gentle persuasion, never coercion or violent restraint on liberty. I use the adjective 'violent' advisedly. The restraining force of public opinion there always will be. It is healthy, elevating and conducive to the growth of liberty as distinguished from licence. Non-violent picketing is designed to create public opinion, an atmosphere which should become irresistible. This can best be carried on by women, I hope, therefore, that they will continue the marvellous work begun by them and earn the eternal gratitude of the nation and what is more, the blessings of the starving millions.

In this connection, let me say a few words regarding boycott of British goods. This idea is almost as old as the Congress. We know that after the advent of Gandhiji on the political platform, boycott of British goods was replaced by that of foreign—not only British—cloth. He interpreted it in terms of economic and social uplift, whereas the boycott of the British goods as such is a political and punitive measure. This was effectively employed during the recent hurricane campaign. Now that there is at least temporary peace, and we seek to reach our goal through consultation and conference, we must withdraw the political weapon. We cannot be sitting at the friendly conference table and outside making designs to hurt British interests. Whilst, therefore, we must for the time being withdraw British goods' boycott, we must intensify Swadeshi which is the birthright of every nation. Whatever we produce in our country, we must encourage to the exclusion of foreign whether British or other. This is the condition of national growth. Thus, we must encourage and carry on intensive propaganda on behalf of indigenous insurance companies, banking, shipping and the like. We may not belittle or neglect them on the ground of their inferiority or dearth. Only by wide use and helpful criticism may we make them cheaper and better.

There is much loose talk about equality of treatment. What is equality of treatment between the strong and the weak, between giant and dwarf, between elephant and ant? If Lord Inchcape with his fabulous wealth and resources claimed equal rights with Seth Narottam Moraji of humbled memory, it would be a travesty of equality. It will be time enough to talk of equality of treatment after Narottamdas's successors have made some little approach to Lord Inchcape's resources. Equality of treatment in the case of hopeless onequale ought to mean raising the less favoured up to the level of the most favoured. Thus equality of treatment for suppressed classes, on the part of the so-called superior classes, means raising the former to the latter's level—the latter sacrificing their substance and stooping to conquer. In relation to the British we have hitherto occupied a position in some respects lower even than the suppressed classes. Protection of Indian industries and enterprise is the exclusion of British or foreign, is a condition of our national existence even under a state of partnership. Protection within even the British Commonwealth is no new-fangled notion. It is in vogue in the Dominions to the extent necessary for their growth.

Just as boycott of foreign cloth is an economic necessity for the sake of the starving millions, boycott of intoxicating drink and drugs is a necessity for the moral welfare of the nation. The idea of total prohibition was born before its political effect was thought of. The Congress conceived it as a measure of self-purification. Even if the Government earmarked the revenue from this traffic for purely

prohibition purposes, our picketing for these shops would continue, no doubt subject to the same severe restrictions as in the case of foreign cloth. I invite the Government during the transition stage, to anticipate the verdict of the national legislators and not merely tolerate picketing of the two things—foreign cloth and drink and drugs, but make, if they will, common cause with the nation. But whether they will go or no, we cannot rest still as long as there is a yard of foreign cloth entering the country or a single liquor shop corrupting our misguided countrymen.

One word regarding salt. The salt-misde must stop. Defence of salt laws for the sake of civil disobedience must stop. But the poor, living in the neighbourhood of salt areas, are free to make and sell salt within that neighbourhood. The Salt Tax is not gone, it is true. In view of the likelihood of the Congress participating in the Conference, we may not press for the immediate repeal of the tax which is bound to come very soon. But the poorest on whose behalf the campaign was undertaken are now virtually free from the tax. I hope that no traders will seek to take an undue advantage of the relaxation.

The foregoing perhaps shows you how uninterested I am in many things that interest the intelligentsia. I am not interested in loaves and fishes, or legislative honours. The peasantry do not understand them, they are little affected by them. I believe that Gandhiji's eleven points mean the sublimation of Swarajya. That which does not satisfy them is no Swarajya. Whilst I would respect the rights of landlords, rajahs, maharajahs and others to the extent that they do not hurt the sweating millions, my interest lies in helping the down-trodden to rise from their state and be on a level with the tallest in the land. Think that the gospel of Truth and Non-violence has given these an inkling of their dignity and the power they possess. Much still remains to be done. But let us make up our minds that we exist for them, not they for us. Let us shed our petty rivalries and jealousies, religious feuds and let everyone realise that the Congress represents and exists for the teeming millions and it will become an irresistible power working not for greed or power but for the sake of common humanity.

There is one part of the constructive programme which I have not dealt with already: that is the all-important work of removing untouchability. It is no use tinkering with the problem. The recent heroic struggle on the part of the nation would have been more glorious if Hindus had purged Hinduism of this evil. But heroism or glory apart, no Swarajya would be worth having without this supreme act of self-purification; and even if Swarajya is won whilst this stain continues to blacken Hinduism, it would be as insecure as a Swarajya without a complete boycott of foreign cloth.

In conclusion, I may not forget our brethren overseas. Their lot in South Africa, in East Africa and in the other parts of the world is still hanging in the balance. Dinabandhu Andrews is happily in South Africa helping our countrymen. Pandit Hridayanath Kankaria has specialised in the Indian question in East Africa. The only consolation the Congress can give is to assure them of its sympathy. They know that their lot must automatically improve to the extent that we approach our goal. In your name I would appeal to the Governments concerned to treat with consideration the members of a nation which is bound at a very early date to enter upon her heritage and which means ill to no nation on earth. We ask them to extend to our nationals

the same treatment they would have us, when we are free, to extend to theirs. This is surely not asking too much.

I invite you to conduct your proceedings, over which you have asked me to preside, in a manner befitting the grave occasion at which we have met. Differences of opinion are bound to exist; but I trust that every one here will co-operate to make our deliberations dignified and conducive to the attainment of our goal.—*The Mahatma.*

"The Social Aspect Of The Native Question"

"We have got to provide for some sort of social contact with the native, both in the towns and on the land," said Mr. J. D. Rheims Jones recently when lecturing on "The Social Aspect of the Native Question" to the Transvaal Workers' Educational Union in the Y.M.C.A. Hall (Johannesburg).

He cited the Transvaal as a very good example of the benefits of territorial segregation, but lately those were being endangered as poor whites were slowly invading the Transvaal in search of land and many were actually squatting on native holdings.

The natives in the Transvaal and Natal were very much scattered, being distributed among the various locations. This made territorial segregation very difficult of achievement. To-day 25 per cent. of the land was in the hands of the whites, and only 5 per cent. in the hands of the natives. A magistrate in Lady Grey told him there were several thousand natives in his district who had no land. Many had emigrated to Angola on that account. Some people were of the opinion that no natives should be allowed to live in the towns, but if they were expelled from the towns it would mean the complete reorganisation of our social system.

To-day our housing system in the towns was causing the better class native a great amount of trouble. He found it very difficult to live decently and morally with a large family in two rooms. Yet he would probably have to pay about 30s. a month in rent for those rooms. That was roughly more than 25 per cent. of the family income.

"It should be our policy," said Mr. Rheims Jones, "to assist the native to live under the best town conditions."

He paid a tribute to many municipalities for the valuable work they were doing in bettering the conditions under which the native had to live. But there was still much to be done.

Medical services for natives in particular were very inadequate. It had often been argued that natives would not go near the hospitals and clinics provided for them. This was not true now because they had outgrown their fear of the white man's medicine, as witness the splendid work of the Johannesburg Non-European Hospital.

The speaker said that he was of the opinion that complete social segregation was impracticable, if not impossible. Even if the natives were segregated there was no land to give them.

"We must face up to the very definite fact that in the future we are going to have a large permanent native urban population," said Mr. Rheims Jones in conclusion. "I repeat, it is our duty to teach them how to live under town conditions."—*Star.*

Estcourt News

[BY JAMES AUGUSTINE]

Glorious weather conditions favoured the match between the Bella F.C. and the Nestles F.C., on Sunday the 26th April, on the Coloured Recreation Ground. Mr. Lalla refereed.

The Nestles were not in a position to field in their best team on that particular day. James Augustine, T. Cassim were not available. The Bella also had the same experience. The match from the commencement was fairly fast. Joe Augustine for the Bella makes breakaway, and having run a considerable distance passed to Naidoo, who just managed to kick the ball over the bar. Half after beating the Bella half division passed nicely to Dawood who made a dash netting the first goal for the Nestles. The Bella pressed their way forward but were beaten by the Nestles' backs. James David scored a nice goal for the Bella. Half time arrived, the score being 1-1. After half time both teams tried hard to score but without success. The game terminated in a draw of 1-1.

Mr. A. M. Samuel of Madraspruit (Ladysmith) accompanied by his wife and child came on a flying visit to Estcourt by car.

Mr. Manuel James, brother of Mr. Patrick James of Estcourt, spent a few days in Estcourt.

The Government has voted a sum of nearly £1,000, towards the erection of a new Indian School in Estcourt. The site is unknown yet.

We have received the following for publication:—

Owing to the distress prevailing in Cawnpore (India) at the present time, it was recently decided by the Mohammedan community in Springs, to make a collection for the relief of those Mohammedans who have suffered thereby. Messrs. Ally Mia Sadrondeen, E. M. Matwadia and E. H. Bhyat were appointed to make the collection and a sum of £21 5s. was realised, which has been sent to Ebbisat, Bombay. The thanks of the collectors are due to the following gentlemen for donations:—

Messrs. Sahab Khan £5, E. M. Matwadia & Co., £1 4s., Suliman Mooka £2 2s., Farooq Khan & Son £1 1s., E. A. & M. Mohamed £1, E. H. Bhyat 10s. 6d., Ebrahim Khan 10s. 6d., Dawood Khan 10s. 6d., E. I. Akoolie 10s. 6d., Akoolwaga 10s. 6d., Hassan Essop Hajat 10s. 6d., A. R. Gharfany 10s. 6d., M. P. Abid 5s. 6d., Abdul Aziz 5s., Ismail Mahomed Jages 5s., E. S. Seedat 5s., S. A. Loomat 5s., E. E. Matwadia 5s., Essop Ismail 5s., A. I. Matwadia 2/6, M. H. Mayat 2/6, M. M. Kurelia 2/6, E. H. Loomat 2/6, I. M. Seedat 2/6, G. M. Pansary 2/6, I. E. Lohar 2/6, I. D. Pahal 2/6, Suliman Bhadha 2/6, Hassan Ghureh 2/6, Habib Sahab 2/6, E. P. Abid 2/6, M. P. Pancher 2/6, A. I. Belachody 2/6, H. E. Dhal 2/6, M. H. Akoolie 2/6, Saleh Hassan Rajah 2/6, H. M. Lohar 2/6, Adam Lohar 2/6, Adam Ismail Jages 2/6, Moud Ahmed Jages 2/6, Moud Hassan Loomat 2/6, E. A. Seedat 2/6, Mohammed Khan 2/6, I. M. Hurvak 2/6, Farid Barker 2/6. = £21 5s.

Mobil Oil

The World's Quality Oil
is made and sold in
one quality only

With Mobiloil use PEGASUS—The Modern Spirit of Mileage and Power!

MOBIL OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA, LIMITED.

ઈન્ડિયન ઓપિનિયન.

પુસ્તાક રજૂ મું.

ફ્રીનીકસ, મુકબાર, તારીખ ૮ મે ૧૯૩૨

અંક ૧૯

નોંધ અને સમાચાર

યુરોપીયનો કંઈ બહુ આગળ નથી વધ્યા

વીટવોલ્ફસ યુનીવર્સિટીના એક પ્રોફેસર કમ્પ્યુ. એમ. ગ્રેકમીલને વર્કર્સ એન્ડ યુકેનન એમેરીસીએન સમક્ષ નેટીવ પ્રશ્નના ઉપર એક ભાષણ આપ્યું હતું. તેમણે ઉદ્ઘાટન કે જેટલાક યુરોપીયનો એવી વાત કરે છે કે તેઓ કરતાં અને એ દબાર વર્ષ અગાઉથી સુધારાની કસબાત કરેલી છે. આપણે આ મુજબ બહાણ ફાંકવાનું કર્યું પણ પ્રયોજન કું જોતો નથી. એવું ધારવાની દિશ્મત હું હું કે આપણે નેટીવો વિશે જેટલું જાણવાનો હાંસ કરીએ છીએ તેથી વિશેષ નેટીવો આપણે વિશે જાણે છે. રાષ્ટ્રિય આદિવાસી નેટીવોને પાસ લખને ફરતું પડ્યું હતું તેઓએ કારણે ૧૪ મા સેક્ટમાં વિશાલતા મળુર માટે હતો. કપીન ઇન્ડિયનના સમયમાં નેટીવ સર્વેટ ડાન્ડાકટ ખીન જેવાજ રાષ્ટ્રો વિશાલતામાં પણ હતો. એકા કલાક કામ કાંતું અને વધુ પડાર મેળવે એવા દબની મામળી મળુર કરે તે એ વર્ષ ઉપર વિશાલતામાં તે યુરોપીયો એવાતો હતો. પ્રોફેસર કમ્પ્યુ કે આ દેશમાં જોરોએ એમ સમજે કે તેઓ ખુબ આગળ વધ્યા છે તો તે વિચાર પોતાના મનજ માંથી કઢાડી નાખે. તેઓએ જે ઉત્પત્તિ કરી હોય તો તે જેટલા ટુંક સમયમાં કરી છે તે તેઓ જાદ રાખે. ઇન્ડિયામાં સર્વ વધતા જમન થવા હોય તો તે એ પેટી ઉપરજ થવા છે. અર્થ જોઈ વાણીક જે રાજ્યોએ બનાવનાર તરીકીની ખર્ચાતિ થવાતો હતો તે પોતાનું નામ પણ જાણી ચકતો નહતો જ્યારે એ વર્ષ ઉપરનો એક નેટીવ વીર પોતાનું નામ જાણી ચકતો હતો. જે દેશમાં સેફિના અમુક વર્ગને કાઝોજ યુરેટ આવાનું મળતું હોય તોના મોટા કામને પોતાની ઉત્પત્તિ કેવી રીતે કરવી તે માટે કશી આજાજ ન હોય અને મળુરી કરીને જોને કમાણી કરવાની હોય તો અદવાડીયનો એક પોડ એ તેના વધુમાં વધુ કમાણીની આજ્ઞા. આવો વર્ગ દેશમાં મોટા પ્રમાણ વાળો હોય તો તમે ઉત્પત્તિશીલ તમારો દેશ અને એવી આજ્ઞા રાખોજ કમીથી આ મદાન યુનીવર્સિટીના જેટલાક પ્રોફેસરો નેટીવના પ્રશ્ન સંબંધી ખીલુજ આવી વર્તન જાન મુદર ડોળવણી આપવાનું કામ કરી રહ્યા છે. તેઓએ તેઓ સીધે મગે દેરી રહ્યા છે. એક બાબુ યુનીવર્સિટીએ અને બીજા બાબુ પાર્લામેન્ટ આ બેની જે આપણે સરખામણી કરીએ તો યુનીવર્સિટીઓમાંજ એવી આજ્ઞા જોન જાગ્ય છે કે તેમનું કિશુજી આ દેશને વાણીતી અર્થકર સ્થિતિમાંથી ઉઠારી લેશે. પાર્લામેન્ટમાં જે પણ આજે રાજ્ય કરી રહ્યો છે તેની નેટીવો સંબંધીના સંજ્ઞાતિ એવીને એવીજ કામમ રહે તો આવિમાં આ દેશ દેશો એવામાં છે તે જોનાર ઉદાર યુરોપીયનો મહેલા છે એજ એક સંતોષ એવા જેવી વાત છે.

એડીનબરોના હોંદી વિદ્યાર્થી અને રંગદેવ

અંકનથી રહેતો તાર દર્શાવે છે કે વિશાલતામાં રંગદેવનો સવાલ મંબીર નથી એવાતો છતાં નાન-યુરોપીયનો અને ખાસ કરીને દોહીઓ જેટલાક મોટા કહેશમાં જેટલી દોરોશમાં તેમને રાખવ કરવાની મનામ કરવામાં આવે છે તેથી તેઓ યુરેસે થાય છે. એડીનબરો યુનીવર્સિટીના વિદ્યાર્થીની કાજ સીધે આવી સમે જગજર રિશ્ત બીધો છે અને તેની કામે પગલાં કર્યા છે. એડીનબરોના હોંદી વિદ્યાર્થીઓએ એવી હરિવાજ કરી છે કે કાની જે રીતે તેમને રાખવ કરવા ના પાડી હતી. વીસ યુરોપીયનો અને જે દોહીઓની એક પાર્ટી એક રીશમાં રાખવ થઈ આ યુરોપીયનોને રાખવ કર્યા પરંતુ હોંદીઓને રાખવ કર્યા નહિ. આને કશો ખુલાસો પણ કરવામાં આવ્યો નહિ આ ઉપરથી યુરોપીયનોએ આજકનીમાંથી હોંદીઓને રાખવ કર્યું અને આ વર્તન સમે તેઓએ પ્રોટેસ્ટ કર્યો અને જેટલાક યુરોપીયનોએ પ્રોટેસ્ટ તરીકે રીશ કોડી દીધી વિદ્યાર્થીઓની કાજસીએ રીશવાજાને આ રંગદેવ કઢાડી નાખવાની સુચના આપી છે અને જે તેમ કરવામાં ન આવે તો રીશોને બિલ્ડકર કરવાનું જાણાવવામાં આવ્યું છે. વિશાલતા જેવા મુદ્દાની અંદર પણ આ મુજબ આ દેશમાં જે કરમ-કરેલી દશ રંગીન પ્રજાના વિવધમાં પ્રવર્તે છે તેવી દશાની કસબાત થાય છે આ સ્થિતિ અટકવાને બદલે એનો વિસ્તાર થવા જાગ્યો છે. અને તેનું પરિણામ અવિધમાં અર્થકર નીકળ્યા સિવાય રહેશે નહિ એમ અમારું એકસ માનવું છે. રંગીન પ્રજાના મળુરોનું આવી રીતે અપમાન થાય તેની તેની ગૌરવતા તથા તેના સ્વમાનને થા જાએ છે એ અપમાન હવેમાં ઉઠું સાથે છે અને જે સ્થિતિ વધતીજ જતાં આવી માં જે પ્રશ્ન કેવું સ્વરૂપ લેશે તે આજે હવેનું મુશ્કેલ છે પરંતુ એમાંથી મંબીર પરિણામો નીચવવાજ જોઈએ એ એકસ છે.

નીશાની ઉત્પત્તિ

ઉપલીજ યુનીવર્સિટીના એક બીજા પ્રોફેસર આર. એફ. એ હોર્નલીએ બેડી કાદયુના મકાનમાં 'અમેરીકામાં નીશાની ઉત્પત્તિ' એ વિષય ઉપર એક રચીત ભાષણ આપ્યું હતું. અમેરીકામાંથી ચૂતાની તાબુદ કરવાને સાઠ વર્ષ થતાં તે હવેમાન અમેરીકાની નીશો પ્રજાએ મદાન ઉત્પત્તિ માંથી લીધી છે. આજે આ આશ્ચર્યજનક સ્થિતિ તો એ છે કે સ્વઅકલ્પથી ને નવીન વસ્તુ ઉત્પાદન કરવી હોય અને જેમાં જાસાધારણ પ્રક્રિયા અપમાત જોઈએ તેવા કાશી પણ નીશો મોટા કા કરતા થવા

છે. નીચે પ્રમ્ત મોટા કહેશેમાં આ વસી છે આને તેમની યુતીવશીલતા છે. ઇન્ડિયન કંપનીઓ છે, બેંકો છે, ન્યૂમ પેપરો છે, પોસ્ટાનાં મોટાં મોટાં બીઝનેસ હાઉસો છે. તેઓએ કોલેજો, વહીવટી તથા પાઠશાળાઓ ઉત્પન્ન કર્યાં છે તેઓએ સાક્ષિત કરી બતાવ્યું છે કે અમેરીકન સંસ્કૃતિમાં એવું કશું નથી કે જે તેઓ પોતે અપનાવી ન શકે. સંસ્કૃતિ અને સાહિત્યના અર્થ ક્ષેત્રોમાં નીચે પ્રમ્ત બુદ્ધિપૂર્વક કાર્ય કરી રહી છે. આવતા પચાસ વર્ષની અંદર અમેરીકાની નીચે પ્રમ્ત સાહિત્ય આક્રિષ્ટ અને નોર્થ આફ્રિકામાં કેળવણીના અને બુદ્ધિ સંપન્ન અભિવર્તનો મોટાથી કહી શકાય. આ પ્રયોજનને કારણે અમેરીકાના નીચે પ્રમ્ત પ્રજાતિ ઉપર આપણે લક્ષ આપવું જોઈએ. તેમની મદદથી નેદીવનો પ્રમ્ત જે આને આપણને નીકાલ ન જાયી કહાય એવો જાણે છે તેનો નીકાલ તેમની મદદથી જાયી શકીયું.

મહિરોમાં અભિવર્તનો

પોર્ટુગાલમાં કેટલાક અભવથી જળવેા કાઢી નીકળેા હતો. જળવાયોરોની પ્રજાતિ મહિરોમાં જ હતી અને યુદ્ધની સર્વ સામગ્રીઓ રાખીને તેઓ લડનમાં જતલાં હતા. સરકારી લશ્કરના કમાન્ડીમ અમલદારે જળવાયોરોને અડીમેટમ આપ્યું હતું અને તે યુદ્ધ થયે કોઇ પણ જાતની ચેતવણી આપ્યા વિનામ દુમ્મલો કરવા જજાયી દીધું હતું. મહિરો આગળ લશ્કરક બેટો પણ જમા કરવામાં આવી હતી પણ કન્ટિવારનો તાર કાઢી છે કે જળવાયોરો કરજો શકે મયા છે. હવાઇવહાણો મારફતે જળવાયોરોની રૂપ ઉપર બંધા દેંકવા માં આવ્યા હતા અને પોતાનો મારો ચલાવવામાં આવ્યો હતો. જળવાયોરોના આગેવાનોએ ધોરીક કેન્સલેટમાં કરજો લીધું છે બીટીક માથ મીકલનું રક્ષણ કરવા માટે બીટીકનું હિત્વાઇ સંન્ય પણ લાં મળું છે. પોર્ટુગાલની અંદર અનેક વાર જળવા યથ મયા છે. પોર્ટુગાલમાં રીપબ્લીક સરકારની સ્થાપના થએલી છે છતાં કાંની પ્રજામાં કા મારે અસંતોષ રહે છે તેની વિમલ ખાસ જણાતી નથી.

વિજાયતના બેકારો

વિજાયતમાં બેકાર માણસોની સંખ્યા હવે પચીસ લાખની છે એમ જણાવવામાં આવે છે. મયા માસમાં જે બેકારોએ રજુ મયા તે ઉપાયે ૭૮૦૦૦ બેકારોની સંખ્યા એકાદી થઇ છે એમ જણાવવામાં આવે છે. છતાં બેકારોની સંખ્યા ૬૭૦ પચીસ લાખની છે આની અંદર પોણા ભાગની સંખ્યાના બેકારો પાસે તો બીલકુલ કામ થયેા છેજ નહિ. જ્યારે બાકીના ભાગને કેટલુંક કામ સ્થાલિકામ મળે છે. વિજાયત જેવા સ્વતંત્ર, સુખી અને શીમંત મધ્યતા યુદ્ધની અંદર પણ મળતી આવી અધિમતિનું કારણ છે હશે.

“ઈન્ડિઅન એપિનિઅન”

કલકત્તા, તા. ૮ મે ૧૯૩૧

કરાંચીમાં મળેલી ઐતિહાસિક રાષ્ટ્રીય મહાસભાના વિગતવાર અહેવાલો હોદ્દાથી મયા મેળમાં કોંકીઓનું સ્વરાજ્ય મળેલાં વર્તમાનપત્રોમાંથી મળે રહે છે. લડનમાં મળેલી રાજક ટેબલ કેન્સરસ બાદ હોદ્દાની સરકારે મહામા ગાંધીજી અને મહાસભાના મેતાઓને હોડી દીધા ત્યાર બાદ માર્ચ માસમાં કરાંચીમાં રાષ્ટ્રીય મહાસભા બેઠવાનો નિશ્ચય થયો. અને કરાંચીના રાજ સેવકોએ જે કાર્ય દુરત દાશમાં લીધું. તેમની સમક્ષ સમય બીલકુલ એકો હતો. કાર્યકર્તાઓ સર્વ તાત્કાલ જેલથી છુટેલા હતા છતાં દુરંજ સમયમાં મહાસભાની જે અધુર્વ તકવારીઓ તેમજી કરી બતાવી છે અને મહાસભાની બેઠકને જે વિજય અપાવ્યો છે તે સૌ માધને આજનો પમાટે છે. આવા અધુર્વ રાષ્ટ્રીય જલસાઓ આઠવી તરથી કાર્યકર્તાઓ કોલમંડ રીતે પાર ઉતારી કો એજ વસ્તુ આને સીક કરી બતાવે છે કે હોદ્દાની પ્રજાને સ્વાધીનતા પ્રાપ્ત કરવાનો કેટલો જતવરત રમ અટકે છે. મયા દેક વર્ષથી મહાસભાની નેટલી બેઠકો શક છે તે સર્વ બેઠકો મહાસભાના ઇતિહાસ માં અધુર્વ બેઠકોજ લેખારો. હોદ્દાને સ્વાધીન બનાવવાની પ્રજાને કેવી મારે તાલાવેલી કાળી રહેલા છે તેનું હર્ષન એ બેઠકમાં થઇ શકે છે. કરાંચીના કાર્યકર્તાઓએ જમલમ માસની અંદર મહાસભાની બેઠકની સર્વ તૈયારીઓ કરી નાંખી અને એ બેઠકનું કાર્ય પણ તેરફજ મદદવર્તુ છે. હોદ્દાનું સ્વરાજ્ય કેવું હશે તેની આખ્યા મહાસભામાં એક ઐતિહાસિક રાષ્ટ્રીય દરતાવેજ દાસ કરવામાં આવી છે સમય પ્રજાના રાષ્ટ્રીય કહો શું છે તેનું સ્પષ્ટ નિવેદન એ દસ્તાવેજમાં જોઇ શકાય છે. કંસગી પ્રજાએ રાજપ્રતિ કરવા જે જાણેા કહાવેા હતો તેમાં પ્રજાના પ્રાથમિક કહકો શું હશે તેનું નિવેદન એક ઐતિહાસિક દસ્તાવેજ દાસ કરેલું. અમેરીકાની પ્રજાએ સ્વાતંત્ર્યના યુદ્ધ વેળા પોતાના કુરેતી કહકો જા છે તેની જાહેરાત કરેલી. આ કરવાની ગતલમ એજ હતી કે જેથી જમરત પ્રજા સ્પષ્ટ રીતે સરવર સમજી શકે કે પોતે શું મેળવવા માટે દુખો મહન કરવા—આજ અલિહાન આપવા તૈયાર થએલી છે. કરાંચીની રાષ્ટ્રીય મહાસભામાં પણ કોડી જનતાના પ્રાપ્તિક કહકો જા છે તે દર્શાવેા એક મહાન દસ્તાવેજ રજુ થયેા છે. કોદ સ્વરાજ્ય કેવું હશે તેનો સ્પષ્ટ અને જાણની કહી પણ યુમવવા વિનાનો, સારો અને સરળ, અભજ બેકુતો અને મલુરોને પણ ખ્યાલ આવે એવો એ દસ્તાવેજ છે. આ હોદ્દા સ્વરાજ્યમાં દરકાઇ બકિતને અંપૂર્ણ ધાર્મિક સ્વતંત્રતા રહેશે. બેકુત અને મલુરોનો એમાં અવાજ હશે રાજ્યને કીરે બકિતને ઉદર નિર્વાહનાં સાધનો પુરા પાડવાની હરજ રહેશે. રાજ્યના બાળકને જાતિના બેદ જાવ વિના મહત અને હરજાત કેળવણી આપવામાં આવશે. આજા-એમાં જાણુવા જાયક ઉમરનાં બાળકોને કારખાનાઓમાં કામ કરાવવા માટે કરખાનાના માલિકો અને માખપોને છુદ રહેશે નહિ. બેકુતો આને મહેસુલના બોલ નીચે છુદાએલા રહે છે અને એમને રેક પ્રસદ ખાવાનું પણ કાઠયેજ મળે છે

તેમના શરૂઆતી મહેસુલોના રૂ. મોટા પ્રમાણમાં જોડા કરી નાખી બેસુતોને જરૂરી રાહત આપવામાં આવશે. ખાદ્ય અને અલબ્ધ જોમના કાંઈ વિશેષ જિજ્ઞાસુ ન હોય. હાલના કાંઈક મહાન મહાન સરકાર પાસે કરવામાં આવશે. બાબત બાબત દેશના ગરીબોના હોદ્દાને યુક્ત છે તે સ્થિતિ મહાન સેવામાં નહિ આવે રાજ્યના નોકરો જેઓ બાબત પ્રજાના કોઈ નેવા ખતી બેસે છે તે કાંઈ પણ સ્વરાજમાં ન હોય. કોઈ પણ અધિકારીને માસિક રૂપિયા પાંચસોથી વધારે પગાર ન મળે. બાબત દોહનો વાહનમય માસિક પગાર દળર રૂપિયાનો પગાર આવે છે, પ્રતિના ગવર્નર માસિક રૂ. ૬૦૦૦ના પગાર ખીસામાં મુકે છે અને જીવના કલેક્ટરો દળર પંદરસોના માસિક રૂ. ૬૦૦૦ના છે તે રૂ. ૬૦૦૦ના તેમને હોદ્દા સ્વરાજના વહિવટમાં ન મળે તેઓની જરૂરીયાત મુજબ તેમને વધુમાં વધુ પાંચસો રૂપિયા મળે એવા મોટાપણ કરવામાં આવશે. મહાન માંધીજીએ દર્શાવ્યું છે કે સ્વરાજમાં મોટા માં મોટા નોકરો મોટે ભાગે લોક કમજાની આવના વાળા, વિના પગારે કામ કરનારા પ્રજાના આદરો સેવક હશે. જેવી રીતે બાબત મહાસભાના પ્રમુખ અને મંત્રીઓ છે. જરૂરી ખર્ચ જેમ બાબત મહેસુલોના અર્થે કામ ખર્ચ નબ છે તે પીરકા જોડા કરી નાખવામાં આવશે. દેશની નાજાની કાલજી ઉપર પ્રજાને કામ હશે. જરૂર ઉપર પણ પ્રજાની સત્તા હશે, દેશપરદેશના સંપત્તિમાં પણ રાજ્યની પડવાની સત્તા પ્રજાની હશે. આમ દેશ વિષયોમાં પ્રજાના મુદ્દાઓના પ્રતિનિધિઓની મારફતે હોદ્દાના લોક ખાતર હોદ્દો રાજ્ય-વહિવટ ચાલે એવું સંપૂર્ણ સ્વરાજ્ય હેતુ હોય તેની બાબત આ દેશપરદેશમાં અપવામાં આવી છે. અને એવું સ્વરાજ્ય મેળવવાની સત્તા મહાસભાને આપવામાં આવી છે. બીટીક સામ્રાજ્યમાં છુટા પડવાનો હક પણ હોદ્દો રહેવા નેમ્મને અને હોદ્દો જે બહાર હેતુ હોય તેની નિષ્પક્ષપાત તપાસ પણ થવી જોઈએ. ક્રમમાં બાહ્યની મહાસભાએ પૂર્ણ સ્વતંત્રતાની જે મામણી કરેલી છે તેના સમાવેશ વિષયપર રીતે આ ઐતિ-હાસિક દેશપરદેશમાં કરવામાં આવશે. પ્રજાના કહેનો આ ઐતિહાસિક દેશપરદેશ આ કંઈમાં અને અન્ય રહેને છુટા જાયો છે. આવી જાવનું સ્વરાજ્ય કંઈમાં મળનાર બીજા મહારા પ્રાંતમાં મહાસભાને આપવામાં આવશે કે કેમ તે કોઈ કદી થશે નહિ પરંતુ મહાસભાના પ્રતિનિધિઓ જેઓ એ પરિપક્વ હશે તેમણે આવા સ્વરાજ્યની મંજૂરી કરવી એ નહીં થયું છે. હોદ્દોની સમાધાનીના કાલ મહાસભામાં આવશે ત્યારે તેના ઉપર કોઈ અર્થ આવી દતી. એ કરાવેના વિશય પણ થશે કોનો પરંતુ કોનો જાણમતિથી એ કાલ પસાર થશે કોનો. એ કાલ ઉપરની અર્થ સમેટી કોનો મહાસભા માંધીજીને નેમ્મવાને કો વાલો અંજાવી દતી અને દર્શાવ્યું હતું કે મહાસભા તેમની કુલ નથી. તેમને જે કંઈ જોઈએ છે તેજ મેળવવાનો મહાસભાના નિર્ધાર છે. મહાસભાએ તેમને ખાસી આપી દતી કે “એ અંગે સરકારની પૂર્ણ સ્વરાજ્યનું તરત આપવાની કાલ ન હશે તે હું તુરંત પાછો આવું. સંપૂર્ણ સ્વાતંત્ર્ય લખને હું ત્યાંથી આવીશ કે કેમ તે સંબંધી બાબત કંઈ વચન હું નથી આપતો પરંતુ એટલું તો જોઈએ છે કે અંધી વધારાની બેટી તો હું કરીશ નહીં

સાલું.” પ્રજાના કહેનો દેશવાળો કાલ મહાસભાએ પસાર કર્યો છે એટલે મહાસભાથી હવે એ જાંધારજીનો સ્વીકાર થઈ જશે. એ કંઈની કંઈક અર્થ હવે આપું સ્વરાજ ન મળશે તો એ વાત તો જોઈએ છે કે મહાસભાને લઈને ફરીથી જાંધાર કરવી પડશે કાંઈમાં આવે કાંઈક રહેતા જે તારો મળતા રહે છે તે ઉપરથી એવું દેખાય છે કે સમા-જાતીની જરૂરો સરકાર બરાબર જાણતી નથી અને તેથી મહાસભા અને સરકાર વચ્ચેના કાલની પાછી કાલજી કરવાની વાત કરી રહ્યા છે. હજી રાજ્યપદારી કોઈકોને સર-કારે જોડ્યા નથી. ખાલજા કરેલી જમીન પણ બેસુતોને પાછી આપવામાં નથી આવતી એવી ફરિયાદ થઈ રહી છે. બીજા જાણ સરકાર એવું પુરવાર કરવા તૈયાર થઈ છે કે મહાસભાના કાંઈ કરનાર સંધીની જરૂરો જાણતા નથી. સરકારના અમલ-દારોમાં સંધીની જરૂર બાદ જે દેખીતો હકમપદારી થશે નેમ્મને તે થશે હોય એવું દેખી મળે કાંઈક સમાનપદારી જેવામાં નથી આવતું. વસ્તુ સ્થિતિ આવી હોવાથી કાંઈક મહારા પરિપક્વ પાછી મળશે કે કેમ તે પણ બાબત નીચીત થશે કહેવું મુશ્કેલ દેખાય છે.

એસોસિએટ પ્રેસના ખજારજીએ કોઈમાં એવા સમાચાર ખાંઈ માસની કવ મી તારીખે આપ્યા છે કે યુનીયન સરકાર એસ્ટ્રેલીયામાં આવેલા કવીન્સલેન્ડ રાજ્ય દાખલો હોશે? માં જે કોઈકો વસ્તા દત્તા તેમને રોટની મારાસભાની મુદ્દાઓમાં મત આપવાના અધિકાર નહતા સન ૧૯૨૨ની સાલમાં જાંધારે કાંઈક ત્યાં મળા દત્તા કારે કોઈકોની આ દાખલો મળે તેમણે એસ્ટ્રેલીયાની સરકારનું ખ્યાન ખેંચ્યું હતું. પાછળથી કોવાન મહારા ટી રંગાચારીજી, સર કારમી કીન્સલે અને જી. સંમુખ એડી એસ્ટ્રેલીયા મળા દત્તા તેમણે આ વિષય ઉપર રજુઆતો કરી દતી. હવે કવીન્સલેન્ડથી એવા સમા-ચાર મળ્યા છે કે લાંબો ફેંચાઇ કાંઈક હવે સુધારવામાં આવશે છે. અને કોઈકો ઉપર ફેંચાઇ અંખમાં જે સુધારવામાં નાંખવામાં આવેલી દતી તે દૂર કરવામાં આવી છે. બીટીક સામ્રાજ્યના એક કામ તરીકે એસ્ટ્રેલીયાએ કોઈના પ્રતે આવી રીતે મિત્રતાની લામણી બતાવી છે તે પછી અરેબર આજકારકાલે તેમણે. સાલ્ય આફ્રિકા પણ બીટીક સામ્રાજ્ય માં એક જાણીતર છે. આ દેશમાં કોઈકો સંકેતો વર્ધવા વસી રહેલા છે. તેઓ આ દેશની વસ્તીના સ્વાધી કાલ તરીકે સ્વીકારાએ પ્રજા છે. કોઈકોની વસ્તીના અમલગ ૭૫ ટકાને કામ આ દેશમાં જન્મેલો છે એટલે એનેની કુદ-પીચન પ્રજાના નેટલાજ તેઓ સારક આફ્રિકાસ છે. આ દેશની કલતિમાં તેઓને મોટો કાળો આપેલો છે, નાટક બાબત એક કોનો બનીયા દેખાય છે તે કોઈકોની મલુરીના જ પ્રતાપે બનેલો છે. નાટકનો ખાંધો કલેજા કોઈકોની મલુરી ઉપર કહે છે. કોઈકો આ દેશમાં વસ્તી અન્ય પ્રજાની માફક કહે બરી રાજ્યની તીવ્રેશની આપકમાં પોતાનો કિસ્સો આપે છે જ્યારે રાજ્ય તરફથી તેમની સાથે એવું અસમાનતાનું વર્તન અજાવવામાં આવે છે કે રાજ્યવહિ-વટમાં તેમને કોઈ પણ અવાજ નથી અને તેમના ઉપર

અનેક જાતના બંધનવારુક માનવજાતિ વહી તેમની પ્રમતિને શોકમાં આવે છે. આ દેશની યુરોપીય સંસ્કૃતિને અપનાવીને રહેવાનું હોદ્દાઓએ સ્વીકારેલું છે છતાં તેઓને યુગ્માંની જાતના જીવ રાખવામાં આવ્યા છે એટલું જ નહિ પરંતુ આ દેશમાં તેમને કેવી રીતે દાંડી કઢાવવા એજ રસ્તે કામ લેવામાં આવે છે. આ સ્થિતિ અત્યંત શોચનીય છે. અમે આજા રાખીશું કે યુનીયન સરકાર એન્ટ્રેલીયાનો હાથલો બાપ સામ્રાજ્યના એક ભાગીદાર તરીકે હોય પ્રત્યે માનની દૃષ્ટિથી જોઈ શકે તે સન્માન કરે.

હોદ્દા-મુસ્લીમ એકમની વેદી પર અનેક અજીમનાં બહિરાને આપવામાં આવ્યા છે. કાનપોરમાં મૈકલની વેદી પર મમ મમેલા કુલકમાં નાનું એક મેકેઈ અજીમુલુ બહિરાને બહિરાને અપાત્ર મનાતા સમચાર દીધી મમેલાં કાપાએ વપરથી મળ્યા છે. કાનપોરના કુલકોમાં મુસ્લીમભાઈઓની સેવા કરતાં અને સેકેટો મુસલમાનોને ઉમરીને કાના પ્રતિક્ષ હોદ્દા અંગેગન, મદાતમા મધીજીના એક સુસ્ત જનુગાની, 'પ્રતાપ' પરના અધિપતિ અને પ્રાનિક સમિતિના પ્રમુખ થી મમેલાં સંકર વિદ્યાર્થીના સેવા કરતાં નિર્દય રીતે જનન લેવામાં આવ્યો છે. તેઓએ દેશને ખાતર અનેકવાર જેલ સેવેલી છે. હોદ્દા-મુસ્લીમ એકમના તેઓ એક પ્રખર કીમાલની કના તેમના યુનની દક્ષિણ કોમ પણ મનુષ્યનું હૃદય પીમળાવી નાંખ્યા પુરતી છે. કાનપોરમાં હોદ્દા-મુસ્લીમ કુલક પ્રક્ટી નીકળવાના સમાચાર મળતાં અને પોલીસોની પુરતી મદદ મળતી નથી એમ જાણ્યા પછી તેઓ જાતિ સ્થાપવા અને અપ્રત્યક્ષ સપ ધાએકાએને મદદ આપવા આવી નીકળ્યા. જુલુ જુલુ કલાએ મધી તેમણે ૧૪૦ મુસ્લીમ આ નાલકોના જન અમાલ્યા. સંખ્યાબંધ મુસ્લીમભાઈઓએ પોતાનાં સર્ગા સંબંધીઓને મેળાવવામાં તેમની મદદ લીધી. જાખથી મમેલાં અનેકને પોતાને હાથે મજમપદ્દા તેમણે ક્યાં મુસ્લીમ કામના અનેક જાખથીએને તેમણે અને ઇસ્પીતાલમાં પદોચાડ્યા અને પોતાના પાતીયા વડે તેમના સોદી વહેતા જાખમે કુલુવા. તેમની સાથે મજમ મુસ્લીમ સ્વયંસેવકો દલા એક સ્થળેથી બીજે સ્થળે તેઓની જાત્યા તેઓ મયા અને એક સ્થળે કંટુની મુસ્લીમોનું ટોળું આવી મદદ. આ ટોળાંને એક સ્વયંસેવકે જાખ્યાનું કે એમનું યુન કાંશો નહિ. એમણે મેકેઈ મુસ્લીમોને અમાલ્યા છે. પોતાને પ્રાજ્ઞ લેવા કલટેલા ટોળાને જોઈ આ વીર સત્યાગ્રહી કેશરી ટોળા સમે અદબ વાળા કળા અને માથું નીચું નમાવી મજા 'મારા સોદીયા તમકે વેર વળાનું હોય તે હું આ ઉભો, છુટી મલાવો અને મને બસે કનક કરો. એ પછી કનુનીએ તેમના પર તુટી પડ્યા અને મરજી તોલ હાલતમાં એક જળતા ધરમાં તેમને નાંખ્યા. મદાતમા ભાષણ એમને વિશે કહે છે કે એમનું પરપુ એટલું મોરવ પુકવ છે કે સમગ્ર હોદ્દાની જનતાને આંખ કમાડનાઈ છે. ને આવાં બહિરાને કોમી વીખવાદને નીમુંગ કરી કહે તે: એ વીર પુકવતી સામી મદર મજાલો. કહીવ સ્વામી જલકાનંદ, થી કાક, થી રાજપાલ અને કામપુરનું આ મુલગવાન થી, વિદ્યાર્થીનું બહિરાને એ કહેએ હોદ્દા જાતિને કુળજી છે. તેમમાં પ્રાજ્ઞ કુકોએ છે આ વીર પ્રરપતા કુકેન પ્રત્યે જામારી હીલકોછ છે.

રાષ્ટ્રપતિ સરદાર વલ્લભભાઈનું બાપણ

[તા. ૨૬-૪-૩૧ ને રાજ કરાંની મદાતમાના પ્રમુખપદેથી સરદાર વલ્લભભાઈએ આપેલું અક્ષરક: બાપણ].

મિત્રો,
અન્નદાઈ
માઈ કુકું બાપણ કહે કુકું ને પદેકા પં. મોતીલાલજીના સ્વર્ગવાસથી થીમતી સરપગણી નેદર, પં. જવાહીરલાલ અને તેમનાં કુકુંને મમેલી બારે બોલ માટે માનપુર્વક સમભાવ દર્શાવવા પ્રાર્થુ કું; પણ તેમના શોકમાં આમે દેશ ભાગીદાર છે એ વાતથી તેમને શોક કંઈક કલરો વશે એવો મને વિશ્વાસ છે. પં. મોતીલાલજીની મદાતમા આ હાંધે રટલી જરૂરતી હતી એ તે અપને સૌને અને ખાસ કરીને ગાંધીજીને મયા મહિનામાં સમભાનીની આંતર્ય નાજુક મંત્રણા આજની કની ને દરમ્યાન જાણ્યું મહિમાના મદ. મદજાલીના મનુષ્યો ધા તાગેજ કમે ત્યાં પં. મોતીલાલજીના અવસાનને આવે ધા દેશને ખમરો પડ્યો. મરકુમ મહિમાનાની સાથે આપણે મલકોદ દલા એ કુ:ખની વાત છે. પણ દેશ નેવું દે.કે જોજનાર એ પદાનંદર દેશભાજાની દેશસેવા કહી જુલામ એમ નથી જેમમ કારેખા, મો. કલકનજાની અને તેમના આખા કુકુંની સાથે હું માનપુર્વક હીલકોછ દર્શાવું છું.

અનામી વીરોને અંજલિ

આ કવચાંત મયા આર મહિનામાં અનેક વિરો અને વિરાંતનાં એએ પ્રકરત રીતે ચલાવેલા સત્યાગ્રહ કુકમાં જેમણે પોતાને પ્રાજ્ઞ આપ્યો તેવા કવિહાસને અભાવ્યા, પ્રાનિનાં કહી રરખાં ન જોનરા, એવા અનામી વીરોનાં અમાર નામની પણ મ દે નોષ લેવી જોઈએ. પ્રજા એમના આતમાને જાતિ અપો અને તેમનાં જીવન આપણને આગમશુદ્ધિને રશે મકાની આગાહીને માટે તેમણે પ્રાજ્ઞ અર્પણ કયા તેને બારે વધારે ભોગ અને વધારે તાજ્યાં કરવા પ્રેરો. નવજીવાન અમલસિંદ, સુખદેવ અને રાજયુકેને ચોડાજ દિવસ લપર ફાંસી મળા છે. તેથી દેશને પારાગર કલ્યાદ મમે છે એ કુવકાની કાર્યવદ તેની સાથે મારે ભેગ દેવા નથી. ખીલ કાઈ પણ દેગુને માટે યુન કરવું તેના કવતાં દેશને માટે એ બોલું નિંદ્ય છે એમ હું માનવો નથી. છતાં અમલસિંદ અને તેના સાથીઓની દેશભક્તિ, હોમવ અને બહિરાને જામળા મારે કિર મુકે છે. આ કુગનેને મમેલી પ્રાંસીની સભ બદલીને દેશનિજાલની સભ કરવ માં આવે એવી લગમગ આખા દેશની મામણી ખતાં મદાતમા એમને ફાંસી દર હીધી છે એ કામનું માર્ગનંદ કેટલું બેચસરુમ અને પારકું છે એ અમુર્ગ રીતે પ્રમદ કરે છે.

“અદિસાને ઉત્કલ પ્રદર્શન”

પણ જાણના ઉડળાટ અને આલેખમાં આપણા ખોલથી અભિન ન ચક્ર જોઈએ આ આત્મદીન કાષ્ટાત આજના રાજ-તંત્રથી સામે આપણે જે અર્થકર વલોમનનામું પ્રોહું કે તેમાં દક્ષિણાર ઉપર આપણેથી જેની સત્તાનું આ તાલું ઉત્કલ પ્રાર્થન વધારે કરે છે. જે લેલકલત ઉપર થયેલે આ આપણા અર્થસાધના આંકાની ધાર જેના આપણા પંથથી આપણને ન સ્થળાયે તે આપણી ફરજાઈ મારેની લાયકાત સિદ્ધ કરવાની શક્તિ એથી લક્ષી વધી જશે. જે બહાર દેશમંત્રીના આત્માને પ્રભુ કાવિ આપે અને પોતાના હાથ અને શોકમાં આપે દેશ સદભાગી છે એ જાનથી તેમના કુદેગ્ન કંઈક સમાધાન થાશે.

યુજરસતના બલિદાનની કહર

મારા જેવા સીધા અને સારા બેટાને તમે દેશના પ્રથમ સેવકના પદને માટે સુદેવે તે મારી સ્વરૂપ સેરાની કહરના કરતાં મારા યુજરસતે મધા મધમાં જે અદ્યુત બલિદાન આપ્યાં તેની કહર કરવાને અર્થ છે એ હું સારી રીતે સમજું છું. યુજરસત પ્રાંત જે આવે મારે તમેએ પ્રસંદ કર્યો એ તમારી ઉદારતા છે; નહિ તો સાચી વાત તો એ છે કે આ જમાનાની અપુર્વ અમરિતા મધા વર્ષમાં કાષ્ટ પ્રાંતે બલિદાન આપવામાં કર્યા દયાશ રાખી નથી. ક્યાણુ પ્રજાને પાડ છે કે એ જામતિ એ સાચી આત્મસુદ્ધિની અમરિત દત્તી

અદિસાને ઉત્કલપણ યુગ

આનો એ અર્થ નથી કે આપણે જુઓ નથી કરી પણ જે વસ્તુ તો નિર્વાચક છે કે અદિસાને સામુદાયિક પ્રયોગ એ હવે રચનાદર્શીનું રચના કે માનવનો મિલ્લા મનોરમ નથી રહ્યો પણ સાચી સિદ્ધ વસ્તુ છે એમ કોપુરવાને જમાનની આમણ પ્રમદ કરી દીધું છે. આજ સુધી માનવજાત કોસાની સુધી બનાવીને તેનાથી અકળાતી હતી છતાં અદિસાની સંજગવા વિષે જોને અકા નહોતી. પણ અદિસાના સંજગ પ્રયોગે જોનામાં ભાવી માટે અનેરી આજ્ઞાઓનો ઉદય કર્યો છે. બેટાનો અદિસક જાતમાં બામ લેવાની શક્તિ વિષે જોનેકને કંઈ હતી અને તેઓ મોટાં રમણાઓની દહેશત રાખવા હતા પણ આ વર્ષે જે બહારી અને અપુર્વ સદનક્રિયાથી આ લડતમાં બામ લઈ એ કંઈ અને દહેશતને ખોટી પાડી જોજ આ લડતમાં સિદ્ધ થયેલી અદિસાને મોટામાં મોટા પુરાવા છે.

આપણું યુદ્ધ એ વિશ્વયુદ્ધ

અંતે અને વાનરોને લડતમાં પોતાનો દિરસો આપવાની કાલક હરીને ગાંધીજીએ પોતાની અપુર્વ વહેવારશક્તિનો પરિચય આપ્યો એ પણ મારે અહીં દર્શાવું જોઈએ આ વર્ગોની શક્તિ સ્વાભાવિક રીતેજ લગુદરી લકી અને એમણે એવો તો કાળો આપ્યો કે જેની કિંમત પુરી આંકવાને માટે હજી વધારે સમય જવાની જરૂર છે. અને જાણે છે કે આપણી લડતમાં જળવાએથી અદિસા અને પરિશ્રમે મળેલી સંજગતાનો પણ પણ આ વીરો અને વીરમનાઓને પટે છે એમ કહેવાને કરી અડચણ નથી આપ બેટાને, અપુરો, અંતે અને બાળકોએ આપેલા દિરસાથી આપણી હારી મર્ગ અને ફલસાથી ઉભરાય છે. અદિસાની દ્રષ્ટિએ આપણું યુદ્ધ એ વિશ્વયુદ્ધ છે અને બહારની અનેક પ્રબલોએ ખાસ કરીને અમેરીકાએ પોતાની સંદાનુજીવિ કાપવાને આપણને ઉત્તેજન આપ્યા કાંઈ છે એ કંઈ જોજ સંતોષની વાત નથી. (અંકુર)

સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધના સમાચાર

મહાત્માજી જુદમી પ્રેમ નીચે કવરાય છે

‘સ્વતંત્ર’ પત્રનો કલકલનો અમરપત્રી દર્શાવે છે કે મહાત્માજી શીખ લીમની કાંદરસમાં કાજરી આપવા અમરસર જતા હતા ત્યારે તેમને ના પસંદ અનુભવો થયા હતા ગાંધીજીના કાંદરે શીખ લીમના અવરુદ્ધપણને તાર કરી દર્શાવું હતું કે લીમની સભામાં કાજરી આપવા જેવી તેમની તળિયત નથી. તે છતાં લીમ તરફથી અધ્યાવવામાં આવ્યું કે ગાંધીજીને આખા સિવાય છુટકા નથી તે ઉપરથી ગાંધીજી ત્યાં જવા નીકળ્યા. તેઓ જણાવે છે કે રસ્તે લોકોનાં છુપા છુપ કરવાં ટોળાંથી તેઓ કાજી મધા છે. તેમના કપડામાં લોકોનાં ટોળાં અમરસરથી કાપક મધ તેમના ઉપર ટોળાં કાપક દેઈ તેમને જમાડી કાઢે છે અને તેના કપાળ ઉપર કંકુ કાપેલી ચોખ ચોટીને ઝુલેના કારથી કાઢી મુકે છે. છુધી-આજ્ઞાનું સ્વેચ્છત આપ્યું ત્યાં લોકોનાં મોટાં ટોળાંને અધ્યાવવામાં આવ્યું કે ગાંધીજીને તાવ આવેલો છે અને તેમને આરામ અને ઉધની અલંકાર જરૂર છે લોકોનાં ટોળાંને દર્શાવું કે જો ગાંધીજી જાને નહિ અને તુરતજ દર્શન દેશે નહિ તો ૫૦૦ માણસો રસ્તેના પાટા ઉપર સુધ જઈ સલામક આદરશે. ગાંધીજીના અજ્ઞાના પ્રમાણે આપણે લોકોનું ટોળું તેના કપાટકે ઉપર પસી આવ્યું અને દરવાજા ખોલી નાંખ્યા.

સરકારે સમાધાનીની શરતો નથી પાળતી

મહાસભાના પ્રમુખ સરકાર વલ્લભભાઈ પટેલ અને મહાત્મા ગાંધી જણાવે છે કે અરવીન-ગાંધી સમાધાનીની શરતો સરકાર પાળતી નથી. સવિનયભંજની ભરતની ફરીથી અરજાવ કરવી કે પ્રેમ તે વિષે તેઓ બંને ચર્ચા મલાવી રહ્યા છે. અપારે બીજી બાજુ સરકાર જણાવે છે કે તે જેવું પુરવાર કરવા તૈયાર છે કે મહાસભાના અનુયાયીઓ સખત કાપામાં લખે છે અને જોલે છે. બળજબરી વાપરવાને લોકોને ઉત્તેજવામાં આવે છે, કરો આપવાની ના પાડવામાં આવે છે, સીડ મરે જોવી પીરકામીની રીતોએ અજભાર કરવામાં આવે છે અને નો રેન્ટ કેન્સેલન ચલાવવામાં આવે છે.

અમેરીકાની પ્રજાને સંદેશો

ભોરસરથી રૂરનો વાર જણાવે છે કે પોતાની કંઈમમાં પ્રથમવાર મહાત્માજીની ટેલીગ્રાફીક સેવામાં આવી હતી. તેમણે જણાવ્યું કે અવી વસ્તુઓને હું પસંદ કરતો નથી. અમેરીકાની પ્રજાને કંઈ સંદેશો આપવાનું કહેતાં મહાત્માજીએ દર્શાવ્યું કે જમાડી લડતમાં અમેરીકાની પ્રજાએ જે સંદાનુજીવિ દર્શાવે છે અને જે રસ તેઓએ લીધો છે તે માટે તેમની હું કારે કહર કહે છું. જ્યાં સુધી કોફી-મુરલીમ સવાલનો સંતોષકારક નીકાલ ન આવે ત્યાં સુધી હું વિલાયત જઈશ નહિ. જો હું વિલાયત જઈશ તો જે પોષાક હું અહીં લીધે માં પહેરું છું તેવોજ પોષાક બરાબર પહેરીશ. એટલે કે લંડોન શર હું વિલાયત જઈશ. પરંતુ હવાના ઉપર એ બધો આધાર છે.

લેકેશાયર અકળાય છે

લંડનથી રૂરનો વાર દર્શાવે છે કે લોકોમાં જે અમિજ વેપારીઓ વસે છે તેમને સંપૂર્ણ રીતે આપવા પોતાની કાલ-વચ વાપરવા કનજરવેટીવ પાર્ટી પોતાનો ધરદો રાખે છે. ઉભરાય અને આમની સભાના ૧૦ સભ્યો જેમાં સર સેમ્યુઅલ હોર, લોર્ડ પીલ, મી. એમ્પરલેન અને બીજા આમલા મધાને

પાસે લેંકેલાવરથી એક ડેપુટેશન આપ્યું હતું તેને મી. બોલ્કવીને દર્શાવ્યું હતું કે હોદ્દા વિષે જે કાંઈ સમાધાની થાય તેમાં ખીટીક વેપારને અન્યાય કરવામાં ન આવશે એવી કલમ ન આવવા તે પ્રથમ કરશે. કામકાંઈ ઉદ્યોગને અંશજ આપવા ખીટીક અને હોદ્દા સરકાર નીચેની નીવડી છે એ વિષયમાં ડેપુટેશને કનઝરવેટીવ પાર્ટીની મદદ માંગી હતી. માન્ચેસ્ટર એન્ડર એલે કામચલા હોદ્દા વિભાગના પ્રતિનિધિએ દર્શાવ્યું કે હોદ્દામાં ખીટીક માલનો બહિષ્કાર થઈ રહ્યો છે તેમાં અને ઇમ્પોર્ટ ઇન્ટે સંબંધી જે કશું કરવામાં નહિ આવે તો ખીટીકના કાપાનો વેપાર બંધર બંધ થઈ જશે. સર સેમ્યુઅલ હોર અને મી. એમ્બરલેને કનઝરવેટીવ પક્ષની સહાય-જુતિ અને ટેકા આપવાનું ડેપુટેશનને જણાવ્યું હતું. ત્યાર બાદ ડેપુટેશને આમની સજાના લીનરજ મજાવા સંબંધી પ્રકાશન લીધી હતી અને તેમને કેસ સંબંધી તેઓને પણ બાકે બામણી થઈ હતી. લેંકેલાવર તરફના આમની સમાના સંબંધી એક ડેપુટેશન મી. વેલ્વુડ એનને પણ આ વિષયમાં મળ્યું હતું.

લાલોરમાં રીવોલ્વરથી લડાઈ

કલકત્તાથી 'રેડર' પત્રને રૂઢરો અબરપત્રી દર્શાવે છે કે પોલીસે તમા જમ્દીક અને સુબદેવરાજ વચ્ચે રીવોલ્વરથી એક લડાઈ નામી હતી. આ બન્ને માલુસો બળવાખોર ક્રાંતિવાદીઓ હતા. લાલોરથી ચાર માઇલને છેડે કાલીમાર માર્ડેન્સમાં તેઓ સંતાયા હતા. લાલોર કાવર્ડા કેસમાં હાસીની સળ પામેલા મજૂર કમીટી સરકાર અતલિંક, સુબદેવ અને રાજ્યસરને જેલમાંથી બચાવી લઈ જવાની પ્રેરણા તેઓ કરતા હતા. બચ્ચ દેવતા હતા અને પંજબમાં કાવર્ડા તેઓ રચતા હતા. પોલીસે તેમને શોધી રહ્યા હતા અને તેઓ માર્ડેન્સમાં મળ્યા આવ્યા. એક કાંઈ પાછળ યુવાન તેમણે પોલીસે ઉપર રીવોલ્વરથી જાળીઓ ચલાવી. પોલીસે જમ્દીકને જાળીથી વીધો અને સુબદેવરાજને શામલ કર્યો પરંતુ તે નાસી જતા પામ્યો હતો. તેને પકડવા માટે પોલીસેને પૈડ ૨૦૦ નું પનામ ક્રેડિટ છે.

ધરવીન-માંધી સમાધાનીની અસર

ઉમરાવોની સમાધાની હોંદના બંડર સેક્ટરી સોડ' સ્નેલે અરવીન-માંધી સમાધાનીની વેપાર કેપર થી અસર રહે તે વિષે જાણ્યું થયું હતું. હોંદ ઉપર ડીમેટ માન્યું હતું તેનો જવાબ આપતાં તેમણે દર્શાવ્યું કે આ સંધીથી થી અસર થશે તે આટલી હંક મુદતમાં કહી શકાય નહિ. અને સમા-ચાર મળ્યા છે કે બહિષ્કારનો રાજ્યદારી અમલ તરીકે ઉપયોગ કરવાનું હવે બંધ પડ્યું છે પરંતુ પરદેશી કામ ન વાપરવાનું સમજાવવાના હેતુ પ્રથમ કરવામાં આવે છે. આ એકીમેન્ટ મુજબનીજ વાત છે. હોંદી સરકાર સામાન્ય રીતે એક અને છે કે પરદેશી કામદાર વેચાણ વધુ છે અને જે માલ પરદેશી છે તે ખસાસ થશે અમલ છે. આખા હોંદમાં જાંતિ માટેની ઇચ્છા પ્રકટેલી છે. સુરક્ષી અર્થે સમય સામે આવે છે પરંતુ આવી વસ્તુસ્થિતિ જોતાં નીરાશ થવાનું કશું પ્રયોજન નથી.

કાંગ્રેસ કરનારાઓ કામે લાગ્યા છે

'સુડે ટાઇમ્સ' નો અબરપત્રી દર્શાવે છે કે બાંધેલ કરનારાઓ અરવીન-માંધી સમાધાનીનો નાજ કરવાને બનવું કરી રહ્યા છે. આ સમાધાની માંધીના અનુયાયીઓ છારવી કલતા નથી. મદાસભાના આગેવાનો અને મદાસભાના વર્તમાન-પત્ર દાલમાં આણેપો કરી રહ્યા છે. તેઓની મુખ્ય શરિયાદ

એ છે કે બળબજરી માટે જે હોંદીઓને પકડેલા છે તેમને સરકાર છોડવી નથી. હોંદીની સમાધાનીમાં એમને છોડવાની વાત નથી. અને એવા સમાચાર પણ મળ્યા છે કે કેટલાક નાના અમલદારો સમાધાનીનું માનવરેણું પાલન કરતા નથી. કામલા તરીકે માંધીજનું બંધ થયેલું નવજીવન પ્રેસ હજી પાછું આપવામાં આવ્યું નથી. મદાસભાના આગેવાનોમાં તેમની આગેવાનો એકા ઉપદેશ આપી રહ્યા છે કે હોંદીની સમાધાની એ લડત મોદ્રુદ રાખવા પુરતીજ કરતો છે એટલે મોટા પાયા ઉપર લડત પાછી ચલાવવાની સર્વ તૈયારીઓ કરી લેવાનો આ સમય છે. કરાવી કેરિસ કમીટીનું કંઈ પતન થયું છે એટલે સ્વયંસેવકો કહેરીઓના ધરો ઉપર પીકેટીંગ કરે છે. અરવીન-માંધી સમાધાની મુખ્ય કાર્લ પીકેટીંગની પરવાનગી છે એટલે પોલીસની મદદ પણ લઈ શકાય નહિ.

સરકારી લરકરને દગો

'રેડ હેલી મેલ' પત્રનો કલકત્તાનો અબરપત્રી દર્શાવે છે કે અમરમાં પ્રાથમ નજીક એક ગામના વડાએ દગો હાંધી હોવાથી રાજ્યના લરકરને પ્રકાશન થયું હતું. બળવાખોરોની કેમ્પ શોધી કહાડવા માટે લરકરને આ લઈ જવાનું કામ આ ગામના વડાને સોંપવામાં આવ્યું હતું. પરંતુ તે તેમને આડેજ માંડે લઈ ગયા. આથી સર્વને અસર થયું. લરકરને ઉચ્ચે-કટર થવાથી, કેટલાંક માલુસો માર્યા ગયા અને માલ બંદુકો વધા ૪૦૦ જેળાઓ છોડી દેવી પડી. બાંધેલો બળવો હવે બાપક થઈ પડ્યો છે અને એ એટલો લંગાગો છે કે એનાં કારણે યું છે તે શોધવા માટે તમામ સમિતિ નીમવામાં આવશે અભાર સુધી મરતાવાળાનું આવડું એવું હતું કે હોંદી રાજ્યદારી અળવણીઓએ અકાંતિ ઉત્પન્ન કરેલી છે અને બળવો એ બાંધેલો લગતો છે. અભાર સુધી તો એમજ માનવામાં આવતું હતું પરંતુ હવે એવી ધારતી છે કે હોંદી ઉત્તર-પૂર્વ તરફ એ તરવ ફેલાશે બળવાખોરો રાજ્યના બંધારિશ્વર અને દયીધારબંધ લરકર ઉપર પણ કુમલાઓ કરવાનું આદુજ રાખે છે.

મજના હકકોના દસ્તાવેજ

હોંદી રાષ્ટ્રીય મદાસભા માને છે કે આને હોંદી બનવાની ધોળે દાદી જે સળ આર્થિક હુલ મારી રહી છે અને એ આર્થિક શોષણને પરિણામે હોંદના કસેડો જાળકેને આવાને બળ અને પહેરવાને વળના જે વાખા પડે છે તે સ્થિતિ અટકાવવા રાજકીય સ્વતંત્રતામાં આર્થિક સ્વતંત્રતાનો સમાવ કરવોજ જોઈએ. એથી મદાસભાની સ્વરાજની ક્રપના થી છે એ બનસમુદ સહેલાઈથી સમજી શકે તે હેતુથી મદાસભા પોતાની પોજના સાદામાં સાદા સંબોમાં રહી કરે એ જરૂરું છે. એથી મદાસભા જાહેર કરે છે કે હોંદુસ્તાન ચાર જે કંઈ બંધારણ મદાસભાની સમ્મતિથી નહીં થાય તે બંધારણમાં નીચેના મુદ્દાઓ તો અવશ્ય આવવાજ જોઈએ અથવા એ એ મુદ્દાઓ પાર પાડવા બેઠેલી સ્વરાજ સરકારના કામમાં સલા રહેવીજ જોઈએ.

પ્રાથમિક હકકોની યાદી

૧. બેઝીના પ્રાથમિક હકકોનું સ્વરાજ સરકારમાં બેઝીન રક્ષણ થશે. એવા હકકોમાં નીચેના અને એના જેવા બીજા હકકોનો સમાવ થાય છે:

- (ક) મહિલા બનાવવાની, બેમા મળવાની કે સમાજીક કરવાની છુટ છે.
- (જ) જાહેર રીતે પોતાના વિચારો જાહેર કરવાની, માપણી અને છાપખાનાની છુટ.
- (ગ) જોયી સામાજિક નીતિ અને વ્યવસ્થાને નુકસાન ન પહોંચે એવા હરકોઈ ધર્મના પાલનની અને ધાર્મિક માન્યતાની છુટ.
- (ઘ) ધર્મ, ન્યાયનિત કે વર્ણવેલે કારણે જાહેર નોકરી, મતપ્રધિકાર, માન અકરામ કે ધંધા રોજગારની બાબતમાં કોઈની ઉપર કોઈ પણ જાતનો પ્રતિબંધ નહિ રહે.
- (ઙ) પ્રત્યેક નાગરિકને સમાન હક અને સમાન વક.
- (ચ) સ્ત્રી પુરુષ વચ્ચે જાતિભેદને કારણે નાગરિક હકકોની બાબતમાં કોઈ પણ જાતની અસમાનતા નહિ રહે.
- (છ) રાજ્યના જોડેજોડ જાહેર રક્ષણ, રસ્તાઓ, બાગ, મંડીઓ, નદી, તળાવ, કુવાઓ, ધર્મસ્થાનો વગેરેના બોમ્બડાનો રાજ્યના પ્રત્યેક નાગરિકને સરખો હક.
- (જ) જાહેર સમાજની નીતિ પ્રતિષ્ઠા રાખવામાં આવેલી મર્યાદામાં દરેક રાજ્યવાની અને તેનો ઉપયોગ કરવાની પ્રત્યેક નાગરિકને સરખી છુટ.

- (૨) રાજ્ય ધાર્મિક જાગૃતિમાં માથું નહિ મારી શકે.
- (૩) કામદારોને એકાદમાં એકાદી જીવનનિર્વાહ પુરતી તો થાણ મળવી જોઈએ. તેમની પાસે મજૂરી મુકરર કરેલા કલાકોથી વધુ વખત નહિ કરાવી શકાય અને બેકારીના સમયમાં તેઓ પોતાનો જીવનનિર્વાહ ચલાવી શકે એવાં તેમને સાધનો પુરાં પડી રહે તેની જવાબદારી રાજ્યને થીર રહેશે.
- (૪) ગ્રામીણોમાં કે ગ્રામી જેવી સ્થિતિમાં કામ કરવા બધા મજૂરી અને કુળજાઓને એ સ્થિતિમાંથી બહાર કાઢવા માં આવશે અને ગ્રામમંજીરી, દાળીપણું વગેરે સંસ્થાઓ નાશુદ્ધ કરવામાં આવશે.
- (૫) સ્ત્રી મજૂરોનું સંરક્ષણ અને સુરાવક વગેરે પ્રસંગોમાં તેમને માટે ખાસ સાધનોની જોગવાઈ કરવામાં આવશે.
- (૬) નિશાને બજાવા થોડા બાળકોને કારખાનામાં કામ કરવા શક્યા મામે પ્રતિબંધ રહેશે.
- (૭) મજૂરોને પોતાના દિવસનું સંરક્ષણ કરવા મહાજનોની સ્થાપના કરવાનો હક રહેશે અને ઔદ્યોગિક જપ્તકોનો સમાધાન કરવા થોડા તંત્ર ઉપર કરવામાં આવશે.
- (૮) જમીનમહેસુલમાં મોટા પ્રમાણનો વધારો કરવામાં આવશે અને જે જમીનમાંથી પેદાશ નહિ જેવી થતી હોય તે જમીનનો જરૂર જણાય તેટલા સમય સુધી સરકારવારો મોકુફ રાખવામાં આવશે.
- (૯) પોલીસી મોકલ કરાવેલી આવકથી વધારેની આવક ઉપર આવકના પ્રમાણ સાથે વધતાં પ્રમાણવાળો આવક-વેરો નાખવામાં આવશે.
- (૧૦) વારસાનો વધતા જતા પ્રમાણવાળો કર રાખવામાં આવશે.
- (૧૧) પુખ્ત ઉમરનાં બધાં સ્ત્રીપુરુષને અસાધિકાર આપવામાં આવશે.
- (૧૨) પ્રાથમિક શિક્ષણ મફત આપવામાં આવશે.
- (૧૩) આજના હરકોઈ ખર્ચોને એકાદમાં એકાદો અડધોઅડધ બાગ એકાદો કરવામાં આવશે.
- (૧૪) કિવાની ખાતામાં ખર્ચ અને પગારોનો મોટો ખટોડો

કરવામાં આવશે. ખાસ રોકવામાં આવેલા કોઈ અમુક વિયોના નિબંધ સિવાય રાજ્યના કોઈ પણ નોકરને મુકરર કરેલા પગાર સિવાય વધુ નહિ મળે અને સાધારણ રીતે એ મુકરર કરેલી રકમ રૂ. ૫૦૦ થી વધારી નહિ જોઈએ.

- (૧૫) પરદેશી કાપડ અને પરદેશી મુતરની આવક પુરેપુરી અટકાવી દેશી કાપડને સંરક્ષણ આપવામાં આવશે.
- (૧૬) બધાં માદક પીણાં અને દવાઓનો સંપૂર્ણ નિષેધ કરવા માં આવશે.
- (૧૭) નીમકવેરો નહિ રહે.
- (૧૮) હુડીબાગણના દર રાજ્ય એવી રીતે નક્કી કરશે જેથી કોઈ કોલોનોને મદદ મળે અને સામાન્ય જનસમુદાયને રાહત મળે.
- (૧૯) મોટા મોટા મુખ્ય ઉદ્યોગો અને ખનીજો ઉપર રાજ્યનો અંકુશ રહેશે.
- (૨૦) પ્રવક્તા કે પ્રવક્તા રીતે વધુ બાબત ખાનાર ઉપર અંકુશ રાખવામાં આવશે.

જનરલ હરકોઈને ચેલેન્જ

કુનીયન પ્રજાચેતના નીમાકવાલેંક તરફથી મુદ્દાઓને આવેલા સંખ્ય કોકર રહીનકેમ્પે જનરલ હરકોઈને નેજનાલીસ્ટ પાર્ટી માં ખળભળાટ મચાવી મુક્યો છે. તેમણે પાલમિટમાં અનેક માપણી કરીને નેજનાલીસ્ટ પાર્ટી મામે આરોપો મુક્યા હતા. જનરલ હરકોઈને તે ઉપરથી નીમાકવાલેંકમાં હરી આવ્યા હતા પરંતુ સાંતી પ્રબલ્યે તેમને કશીદાદ આપી નહતી. ડેક્ટર રહીનકેમ્પે જનરલ હરકોઈને ચેલેન્જ આપતો એક મેનીફેસ્ટો હમણાં બહાર પાડ્યો છે તેનો સાર અને નીચે આપીએ છીએ:—

વર્કર્સ એન્ડ હારમર્સ એન્ડ નામની એક નવી પાર્ટી હમણાં અસ્તીત્વમાં આવી છે. તેની આગેવાની સ્વીકારવાનું આમંત્રણ મને અનેકવાર આપવામાં આવ્યું છે. એ બાબત ઉપર મેં પુરો વિચાર કર્યો છે. આ દેશમાં વસ્તા મરીજ મોરબીને કું કંઈક મદદકર્તા થઈ પડું એ આશયથી એ આમંત્રણને સ્વીકાર કરવાનો મેં નિશ્ચય કર્યો છે. આ નવી પાર્ટીની ટોન્ક-રસ બોલાવવાનાં કું સત્તર પચાસ ભરીએ. આ નવી પાર્ટી અસ્તીત્વમાં આવી અને તેની આગેવાની સ્વીકારવાનો એ નિશ્ચય કર્યો કારથી જનરલ હરકોઈને કે જેમણે નીમાકવાલેંકની બહરીયાત ઉપર કશું ધ્યાન આપ્યું નથી. તેઓ એ નીમાકવાલેંકમાં હરી આવવાનો નિશ્ચય કર્યો એ વિષે એ કે કું સાનો પ્રતિનિધિ હતા હતા તેમણે અને ખખર આપી નહતી. અને તેઓ સાં મયા. તેણે ત્યાં જે બાપણો કર્યા તેમાં મારું અપમાન કર્યું. તેમણે મને દેશકોની તરીકે વર્ણવ્યા. જનરલ હરકોઈના કહેવાનો એ અર્થ હોય કે તેની નેજનાલીસ્ટ પાર્ટીને કું કોઈ નીવડ્યો છું તો તેણે એ જાણ્યું હતું કે તે પીલુજ અર્થ વિનાની વાત કરે છે. જનરલ હરકોઈને, તેની પાર્ટીની એકત્રીકસુટી અને તેના છાપાઓની વિશ્લેષ બર્ષ કું નીમાકવાલેંકમાં બહાર પડેલા છું. એટલે કું કોઈ કેરી રીતે મજાલો અને મારા બોલોને કું કોઈ નીવડ્યો છું એમ એ તેમનું કહેવું હોય તો મારી કાર્યોઈ જેઓ જાણે છે તેઓ કહી શકે છે કે એ વાત ખોટી છે. જનરલ હરકોઈને જાણે છે કે મારા બોલોને માટે મેં મારું જીવન જોખમમાં નાખ્યું હતું. દેશકોની જેમ

સમ્પત્તિ કાળે જે કામને માટે લાગુ પડી શકતો હોય તે તે ખરી રીતે જનરલ ઇન્ટેરેસને લાગુ પડે છે કારણ કે તેના-લ્લેટ પાર્ટીનો સિદ્ધાંત રીપબ્લીકેન છે તેને તેણે તજ હીલે છે એટલું જ નહિ પરંતુ જે વિષયમાં જોઈએ પ્રોપેરેન્સ ચલાવવા પ્રત્યક્ષ હતા તે ઈ સામે તેઓ મજબુત રીતે ચલાવતા.

હું આથી જનરલ ઇન્ટેરેસને એકેન્સ હેંટું છું કે તેઓ સ્થાયી શીશ્નની પોતાની એકનું રાજનામું આપી દે નીમા-કવાલેંકની એકનું હું પણ માઈ રાજનામું આપું. પછી તેઓ નીમાકવાલેંકમાં મારી સામે ઉભા થાય. પછી અમારી વચ્ચે એકો નિર્ણય કરશે. લાંબા ભોજાની જરૂરીયાતને કાત મારવામાં આવેલી છે. નીમાકવાલેંક ઉત્તરવા નથી મંજૂર આથી જે લાખો પૈકી એવામાં આભા છે તેમાંના ચોરો આગળ નીમાકવાલેંકને પાછો ખેંચીને છે.

“જાપાની હુમલાનો ભય”

યુનીયન સરકારે જાપાનીઓને આ મુદ્દામાં હાથલ કરવા સંબંધી જે એક્ટિવિટી કર્યું છે તેની સામે આ મુદ્દામાં વસ્તા ઝેરાઓએ કારે પોકાર ઉઠાવેલો છે જે વાત જાણીતી છે આ એક્ટિવિટી સામે વિરોધ દર્શાવવા બેદાનીસપર્વાના કહેરી-જોની એક માસ મીટીંગ મળી હતી અને જે માસ મીટીંગે જે સંબંધી મજબુત પક્ષમાં આવવા એક મજબુત કમીટી નીમી હતી. આ કમીટીએ ‘જાપાનીઝ હુમલાનો ભય’ એ નામનું એક રેપ્પોર્ટ પ્રસિદ્ધ કર્યું છે તેમાં જાપાન સાથે જે એક્ટિવિટી કરવામાં આવ્યું છે તેમાં જેનું કારે જોખમ સમાવેશ છે તે કમ અને અમેરિકા એમ બંને આપમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે. એક્ટિવિટીની દ્રષ્ટિએ ટાઈ પતાબના નાદ આ રેપ્પોર્ટમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે આ પ્રથમ કોઈ પણ પાર્ટીનો સવાલ નથી એવી રીતે મજબુતી અને યુનીયન સર-કારને જરૂર કરીએ છીએ. આ પ્રશ્નો રાષ્ટ્રીય દ્રષ્ટિએ વિચાર ચલાવવામાં આવે એવી અમારી માન્યતા છે. બીજાકુલ શોડાજ વરસની અંદર આ પ્રશ્નની અસર આ દેશના ઉદ્યોગ અને મજૂરીના સવાલ ઉપર પહોંચ્યા સિવાય રહેશે નહિ. આ એક્ટિવિટી ઉપર હરીથી વિચાર ચલાવવામાં આવે એવી અમે સરકારને નોટીસ આપીએ છીએ. અને જ્યારે આ સવાલની હરીથી વધાર ચલાવવામાં આવે ત્યારે આ દેશની પેદાશને ખરીદવાના પ્રથમ સાથે સંબંધ હોય ત્યાં સુધી તે પેદાશ ખરીદનાર જાપાનીઓને જ માત્ર અહીં આવવા દેવા. અને તેવા જાપાનીઓ માટે પણ એક્ટિવિટીમાં એવી કમલ હાથલ કરી દેવી કે આ દેશની પેદાશ ખરીદ કરવા માટે હાથલ કરવામાં આવેલા જાપાનીઓનાં કુટુંબને જે વર્ષથી વધુ આ દેશમાં રહેવા દેવું નહિ!

અમે સરકાર પાસે એવી માગણી કરીએ છીએ કે જાપાની-ઓને વેપાર કરવાની લાઇસન્સ આપવાં નહિ તેમજ ફેક્ટરી-ઓમાં, કુકાનેમાં વેર હાઉસોમાં તેમને નોકરીએ રાખવા નહિ તેમજ તેઓને ખેતી કરવા દેવી નહિ થાને બેટુતોને ત્યાં નોકરીએ પણ રહેવા દેવા નહિ. જે જાપાનીઓને આ મુદ્દા માં હાથલ કરવામાં આવે તો તેમને આપણી પેદાશ ખરીદ કરનાર તરીકે જ હાથલ થવા દેવા અને તે પણ અમુક સમયને માટે જ!

આર્થિક પ્રશ્નના ઉપર આ રેપ્પોર્ટમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે સન ૧૯૨૯ ની સાલમાં આ દેશમાંથી પૈકી ૮૭૦૦૦૦ ની કિમ્મતનો માત્ર જાપાન મળે હતો જ્યારે જાપાનથી આ દેશમાં જે સાલમાં પૈકી ૧૮૯૬૨૦ નો માત્ર આવ્યો. સન ૧૯૩૦ ની સાલમાં આ દેશમાંથી પૈકી ૧૦૧૬૩૪ ની કિમ્મતનો માત્ર જાપાન મળે જ્યારે જાપાનથી અને એજ સાલમાં પૈકી ૧૫૭૦૦૦ નો માત્ર આવ્યો. જાપાનીઓ જે માત્ર પોતાના દેશમાં જનારે છે તે આ દેશના કરતાં અત્યંત સરતી મજૂરી મેજરીને બતાવે છે. અને જાપાનીઓને એકવાર અને પગડો જમાવવાનું મળ્યું એટલે એવી જાતની ફરિયાદમાં આપણે તેમની સાથે અહીં ઉતરવું પડશે. જાપાનને પોતાના દેશમાં સરતી મજૂરીનો આગ મોરો કાત મગતો દોરાથી આ દેશ માં પોતાનો માત્ર લેવાનો તે હાલો કરી શકે નહિ.

જાપાનીઓને જે બેટુત તરીકે જમીન ઉપર વસવા દેવામાં આવે તો તેનું પરિણામ શું આવ્યું છે તે હાઈકોર્ટના અને બીજા કોલેજીઆમાં મળી શકશે યુનાયનમાં પણ બેટુતોની આ દેશના બેટુતોના જેવીજ દશા થશે.

ઉપર અમેરિકાને જાપાનીઓને હાથલ કરવા સંબંધી જે સમ્પત્તિ પગલાં અર્થાત્ હવે તે એ બેટીન અમેરિકા જાપા-નીઓનોજ મુદ્દા જની જાન. બીજા એક મહત્વની વાત મળે માં લેવા જેવી છે તે એ છે કે ઉપર અને દક્ષિણ અમે-રીકામાં રંગીન માણસોની તેઓ સરતી થ છે અને વિના કારણ તેઓ જાતિઓ વચ્ચે વિરોધ ઉપરિષ્ઠ કરે છે. જાપાન માં વસ્તીનો મોટો વધારો છે જાન તેમને બહાર વસાવવાની મોટી જરૂર રહે છે અને તેમ કરવાની મળેલી કેમ પણ તક તે જતી કરે નહિ. હરેક સદે પ્રજાને પોતાના મુદ્દાના કરવાના ઉપર જે નોટીસ લમાવેલી છે કે ‘એશિયાટીકા બેટુતા નથી.’ આ મુદ્દા ઉપર એસ્ટ્રેલીયા, અમેરિકા, બીજા કોલેજીઆ, અને ન્યુઝીલેન્ડ એકજ વિચાર ધરાવે છે. જે જાપાન પોતાના મુદ્દામાં સદે પ્રજાના ઉપર અંદ્રજ મુદ્દે થા તેને બહાર રાખે તો આપણે માટે તો એ હજારગણ આવરક છે કે આપણે જાપાનીઓને બહાર રાખવા ન વર્ગને અમુક સમયની અંદર જાણીતી સમજ, કે અસહ અને સામાજિક દરકા અરવા તૈયાર ન હોય તેને આપણે સા. અમેરિકામાં હાથલ કરી શકીએ નહિ જાતિના પ્રશ્નો નીવેડો લાવ-વવાનો માત્ર એકજ માર્ગ છે તે એજ છે કે તેની કસબાત થાય તે પહેલાંજ તેને અટકાવવો. આ દેશમાં આપણા વડાઓએ આ મુદ્દાને સદે પ્રજાનો મુદ્દા જાહેર કરેલો છે. અને તેને આપણે સમ્પત્તિ કામદાઓ પડીને જ સામગ્રી રાખી શકીએ કે અમેરિકાની આપણી સંસ્કૃતિની સ્થિતિનો અધાર જે વાત ઉપર રહેલો છે કે એશિયાટીક પ્રમીએકને કોઈ પણ રીતે આપણે રવાન આપવું નહિ.

જે જાપાનીઓને અને હાથલ કરવામાં આવે તેની સંખ્યા ફેટલી હોવી જોઈએ તેના ઉપર જાપાનીસ ઇનસેકનો માણ હોય છે. તેઓના જે હાઉસોમાં આ દેશમાં જન્મે તેનું શું? હાઈકોર્ટનામાં જે આજે જે રીતે જાપાનીઓની વસ્તી વધી રહેલી છે તેજ મુજબ ચાલુ રહે તો દર વર્ષમાં ત્યાં જાપા-નીઓની વસ્તી દોઢ લાખની થઈ જશે જ્યારે ઝેરાઓ ત્યાં માત્ર બાઈસ કલાજ થશે, એટલે સન ૧૯૪૯ ની સાલમાં જાપાનીઓની ત્યાં જનસંખ્યા થઈ જશે.

રૂડીપોર્ટ નજીક ટાઉનશીપમાં એરી- યાટીક મુશીબત

રૂડીપોર્ટ નજીક એક હાર્મ ૪ તે તેવું માણસોને વારસા માં મળેલું છે. તે હવે ટાઉનશીપ છે તે રૂડીપોર્ટમાં આવેલું છે. આ ટાઉનશીપે રૂડીપોર્ટ મેરેસનર્સ મ્યુનિસિપાલિટીને મુશીબતમાં મુકી છે. આ ટાઉનશીપની અંદર હર્મન્ટ રોડ માં બે ઘરો છે તેમાં હોદીઓ વસે છે. હોદીઓ ટાઉનશીપ ડીક્ટ્રી યાર્ડની વિરુદ્ધ તો ૬ હોદીઓ આ ઘરમાં રહેતા છે. જ્યાં કાઉન્સિલ તેની સામે નમ્રતા બરી નહીં કરતી નથી.

ગયા યુગવારે ટાઉન કાઉન્સિલની મળેલી મીટીંગમાં આ સવાલ આવ્યો હતો. પબ્લીક હેલ્થ કમીટીએ દર્શાવ્યું કે તેને જાણીતું છે જેમાં પ્લાન બેંચમાં આવ્યું છે કે આ ઘરો વસવાટના કોડીકોટમાં આવેલાં છે એટલે તેની આસ-પાસની મીલમત ધણીજ થઈ જશે. આ સિધ્ધિને અટકાવવા કાઉન્સિલે દરેક પ્રયત્ન કરી જોયો. પરંતુ કામદારોએ જેવું કહ્યું સાધન નથી કે આ સિધ્ધિને સુધારી શકાય. કારણ કે આ ઘરો એશિયાટીકની માલીકોનાં છે.

અમમ ૫૦ વર્ષ ઉપર આ હાર્મો માલીક એક જ માણસ હતો. તે તેણે પોતાના વારસદારોને આપ્યું. આજે આ વારસદારોની સંખ્યા ૬૦ ની છે. કોલોન્ડ ટાઉનશીપ ડીક્ટ્રી એશિયાટીકને સળંગેટ ન ચાલે એવી કલમ છે એટલે આજ માણસો એશિયાટીક સામે પગલાં લઈ શકે. આ માણસો મનો કાઠ રૂડીપોર્ટમાં રહેતો નથી એટલે કાઉન્સિલે આ માણસમાંથી કાઠને રોપી કદાવે રહેશે અને તેની પાસે પગલાં ધરાવવા રહ્યાં.

રૂડીપોર્ટ મેરેસનર્સ ટાઉન કાઉન્સિલે ૨૬વે સત્તાવાળાઓને પહેલા વર્ગ અને બીજા વર્ગના કલડાં કુતરોના માટે ટીકટ આપવાની જગ્યા નોંધી રાખવાની માગણી કરી છે. કારણ કે નેટીવો આ એકઠા થાય છે અને ગરબડ કરે છે. મેરેસનર્સની અંદર વસ્તી કલડાં પ્રજાએ મેરેસનર્સ અને કલારીડની નજીક તેમને માટે એક સેટલમેન્ટ બનાવવા દેવાની અરજી કરી છે. આ જગ્યાએ હલકા ટર્મથી તેઓને જમીન આપવામાં આવે કે જેથી તેઓ ત્યાં ધરા બાંધી શકે. કાઉન્સિલે આ પ્રશ્ન ઉપર વિચાર ચલાવવા એક સન-કમીટી નીમ્ત છે.

‘ઇન્ડિઅન ઓપીનીઅન’ ને મદદ

આમળ ઉપરાંતના પાર્ટિક. ૧૨૮-૨-૩. મેસર્સ. વલ્લભ-ભાઈ બામણી પા. ૧, છોતાભાઈ એમલભાઈ ૧ મીની, મુળજી નંદુભાઈ મારતર ૫ મીની, કાનજી છોળા રશ્મિશી ૧૦, કુંવરજી ગોપાળ ૧ મીની, આદમ મહમદ ૧૦-૬, રામાભાઈ પ્રામજી ૧૦-૬, ડી. એન. પટેલ ૨ મીની, પ્રેમા-ભાઈ કાલા ૧ મીની, લાગાભાઈ મકનજી ૫ મીની, વલ્લભ-ભાઈ રતનજી ૧ મીની, એન. પ્રેમા ૩ મીની, નરસિંહ ધર્મર ૧૦-૬, બી. પરજી ૧-૧, એન. કે. ગોપાળની કુંપની પા. ૧-૧૦-૬, પરજીભાઈ કલ્યાણજી રેલવે ૧ મીની, લખા-ભાઈ પરજી રી. ૧૦, પી. કે. ગોપાળ પા. ૧-૧૦-૬, મુળજી આમજી ૧૦-૬, નાથુભાઈ બાજીભાઈ ૧૦-૬, નરસિંહભાઈ કાલાભાઈ ૧ મીની, એમ. એન. કલ્યાણ ૧૦-૬, ગોવિંદભાઈ જીવજી ૧૦-૬, કમાભાઈ દુલ્લભભાઈ ૨ મીની, નાથુભાઈ

વલ્લભભાઈ ૧૦-૬, વલ્લભ કાનજી એન્ડ મન્સ ૧ મીની, અંબારામ અવળા પા. ૧-૧-૬, નરસિંહ ભોમ ૧ મીની, પ્રેમચંદ હરીભાઈ મીની ૨, પરસોત્તમ કાળા મીની ૧, નામર ભાઈ પ્રેમાભાઈ ૧૦-૬, જી. કાળા ૧૦-૬, હોદી સીટી મોન્ડરી રી. ૧૦, જીવજી ધર્મર ૧ મીની ૧, ગોવિંદ બીખા (પ્રોટેરીયા) મીની ૧, એક મુલ્કશી મીની ૧, શેખ અહમદ મીની ૧, ધેલા મોરાર મીની ૧, એસ. એ. પદમામી રી. ૧૦, જી. કાકા એન્ડ જી. મીની ૧, એમ. કેશવજી એન્ડ કુ. મીની ૧, વી. કેશવજી એન્ડ સન્સ મીની ૧, ઇસમ બાપુજી મીની ૨, કોળી હિતવર્ધક મંડળ (પ્રોટેરીયા) પા. ૨૧-૫-૦, જી. ડી. પી. મીની ૧, કુલ્સે પા. ૨૦-૩-૬.

બી સુરત હોદ્દા એસોસિએશનની મીટિંગ

પરગનથી રા. પુલાલ સુખા મીની લખી જણાવે છે કે “બી સુરત હોદ્દા એસોસિએશનની વાર્ષિક બનરમ મીટિંગ ૨૧માર તા. ૨૬ મી એપ્રિલ ૧૯૩૧ ના રાજ એસોસિએશનના હોલમાં મળી હતી જે વખતે રા. મોરારજી હરીભાઈ દેસાઈ પ્રમુખ, રા. અંબારામ મકનજી ઈપ પ્રમુખ, રા. પુલાલ સુખા મીની સેક્રેટરી, રા. પ્રાણજીવન કાળાભાઈ એસિરક્ટ સેક્રેટરી, રા. રવજી કુલા અગ્રનમી તથા દલપતભાઈ પ્રભાવભાઈ દેસાઈ એકીટર વરીકે નીમવામાં આવ્યા હતા. એસોસિએશનના મકાનને પેઇટ કરાવવાનું તથા પાછલા મકાનોમાં રીપેરિંગ કરાવવાનું કામ કમીટીને સોંપવામાં આવ્યું હતું. નાણાની બચવસા માટે કમીટીને યોગ્ય બાંધે તે મુજબ પ્રેપર્ટી ખરીદવાની સલાહ આપવામાં આવી હતી. દેશી ધર્મચુર બોલાવવાને માટે ઇરાવ કરવામાં આવ્યો હતો તેમજ મુસાફરોની સમવડને માટેનાં આહીતો ખરીદવાને સૂચના કરવામાં આવી હતી.”

કોળી હિતવર્ધક મંડળની સભા

‘ઇન્ડિઅન ઓપીનીઅન’ પરને મદદ

બી. કાળી હિતવર્ધક મંડળ પ્રોટેરીયાની સામાન્ય સભા મંડળના પ્રમુખ બી. કાળીભાઈ છોળાભાઈના મકાને બી. પ્રામજી ખંડુભાઈ દેસાઈના સત્કાર માટે મળી હતી. જેમાં મંડળના સભાસદો ઉપરાંત બી. પ્રામજી ખંડુભાઈ દેસાઈ મેસર્સ. આર. અમનજી, રામલાલ મુલુ, ગુલામ ફુલેન મનજી, એ. ઇસમ આકુળ વીગેરે બાધજોએ હાજરી આપી હતી.

શ્રીમુત પ્રામજીભાઈએ કહ્યુંઆવમાં માનુષ્યોમાં આવી રહેલી સ્વાધીનતાની સડવ વિશે વિવેચન કર્યું હતું અને રાષ્ટ્રપતિ બવાહીરબાજનાં હરીયા પાર વસ્તા હોદીઓને મોહલેલો સંદેશો સંબંધીઓ દતો હરીયા પાર વસ્તા દરેક હોદીએ પોતાના મસ્તક ઉપર રાખી હરવાનું છે. હોદ્દાની સંસ્કૃતિને ટકાવી રાખવાની છે. અને મહેરવજાણી જીવન મુશ્કેલવાનું કહ્યું હતું. હોદ્દાને અભારતનું યુવવિરામનું પરિણામ બાંધીના હાથમાં છે. પણ સરકારે હજી પોતાની નીતિમાં જરા પણ ફેર કવો નથી તે લાગતસિંક જેવા વજી વિર નરોને હાસી દઇને તેણે બતાવી આપ્યું છે. એટલે જડતના ક્યારે ફરી વાર મોરમી મંડામ એ કહેવું મુશ્કેલ છે. પણ આ દેશમાં વસ્તા નરજીવાન હોદીઓ જ્યારે કાકલ આવે ત્યારે પાછા નહીં પડે એવી પોતે આશા દર્શાવી હતી. માદ (સેવા નિયમન) ડીસીબીન

ઉપર મોજવા પોતાના જીવનનો અનુભવ એક સાચા સૈનીક તરીકે સૈનીકને સેનાપતિ પ્રતિષ્ઠા ધર્મ પોતાને ૧૯૨૧ ની બારડોલીની અલદારની બાત વખતે અમેલો અનુભવ સંજ- જાઓ હતો કે તેનીકે પરજીના મોજે ૧૫ સેનાપતિના ટુકમને તાલે થવું જોઈએ કમના શુભદોષ તપાસવાનું કામ સૈનીકનું નહીં હોય સમ્પત્તિક સેનાપતીએ માગેલા ભોગ આપવાને અદ- નાંધ તેમજ હોય કારણ તે સાચો સમ્પત્તિક છે. ઉપર પ્રમાણેના રહેલામાં આવી રહેલા સ્વાધીન પ્રવૃત્તિ વિવેચન બાદ શ્રીયુત પ્રામજીભાઈએ ઇન્ડિઅન એપિનિશનની બાર્ડોલી રિફોર્મ વિષે વિવેચન કર્યું હતું અને મંડળને મદદ કરવાની અપીલ કરી હતી. શ્રીયુત પ્રામજીભાઈના બાપજીથી મંડળના હરેક સભા- સભોને ધણેજ જાનંદ થયો હતો. અને એક નાના સરખા મંડળમાં શ્રીયુત પ્રામજીભાઈએ કાજરી આપી દેશ પ્રત્યેની દરજ સમજવતઃ મારે દરેક સભાસભોએ પ્રામજીભાઈને આભાર માન્યો હતો. બાદ મેસર્સ. ઇમજ બાકુજી, જમનજી, રામ- જીભ મુલુ અને શુભામ કુસેન મનજીએ પ્રસંગને અનુસરતાં બાપજી કર્યાં હતાં. અને મંડળને ઇન્ડિઅન એપિનિશનને મદદ કરવા કહ્યું હતું. મંડળના સભાસભો ૧૫ જે અધ્યક્ષ સેવા દોહી કામની ઇન્ડિઅન એપિનિશન ૧૪ જાળવી રહ્યું છે તે વિષે ભાષ્યા હતા. બાદ મંડળના સેક્રેટરી શ્રી. રામજીભાઈ નેરામજી તરફથી ઇન્ડિઅન એપિનિશન પત્રને મંડળે પૌડ ૨૧-૫-૦ ની મદદ કરવાને કરાવ મુકયો હતો તે નેરામજીભાઈ એવીંદ અને વાલજીભાઈ દાજીભાઈના રેકર્ડથી સર્વાનુમતે પાસ કરવામાં આવ્યો હતો અને ચાલુ મીટીંગમાં મંડળે શ્રીયુત પ્રામજીભાઈને પાઉડ ૨૧-૫-૦ ની એક આપી હતી. બાર બાદ એક સ્વીકારતાં શ્રીયુત પ્રામજીભાઈએ કહ્યું કે મદદ તરીકે મંડળ તરફથી રકમ મોટી મળી હોય ના નાની મળી હોય ૧૫ મંડળ તરફથી જે મરકાર અને ગ્રેમ જે દેવ સાથે અપેક્ષ કરવામાં આવ્યા છે તે મારે પોતે મંડળના કૌંસ અમારી યથા છે. બાદ શ્રી. રામજીભાઈ ચેરમેન શ્રી દાજીભાઈ બીજાભાઈનાં આભારને કરાવ પાસ કરાવી શ્રીયુત પ્રામજીભાઈને ઉપકાર માની સભા જરમાસ કરવામાં આવી હતી.

ચુટનહેગ હીંદુ મંડળની મીટીંગ

ચુટનહેગથી રા. બળીસદાસ રતનજી બલસારા બપો બજાવે છે કે ચુટનહેગ હીંદુ મંડળની ૧૫ આસીક મીટીંગ તા. ૮-૨-૩૧ તા. ૮-૩-૩૧ અને તા. ૫-૪-૩૧ ના મળી હતી. પહેલી મીટીંગમાં બ્રીસ્ટાઉનવાળા મદાકમ અંકુભાઈ ગોવીંદજી પધાર્યા હતા. તેમજ મંડળનું કાર્ય અને હેતુ જોઈ મંડળને એક પાઉડ ભેટ આપ્યો હતો અને માસીક શી બરી મંડળના કમચના સભ્ય યથા હતા. મંડળના એક સભ્ય બાઈ કાલાભાઈ રજીછોડજીને માર્ગમંથિ મજેજ એ પાઉડ સ્વરાજ્ય હંડમાં મોકલવા મંડળને ભેટ કર્યા હતા. એ બાઈની શુભ ભાગ્યથી મારે મંડળે આભાર માન્યો હતો. મંડળના સભ્ય મદાકમ બગતજીના પુત્ર ભાઈ અંબેજીભાઈ સ્વદેશથી હમજીભાઈ આવ્યા છે અને મંડળમાં જોડાયા છે અને મંડળને એ બાઈએ મદદમાજીને પુત્ર એમજી પેછેટોમ ફોટો ભેટ કર્યો હતો. પેરજીભાઈ મદાકમ ધનજીભાઈ રામજી પોટ' એલીઝાએશ કરવા આવેલા હતા તેમને મંડળના સભ્ય મદાકમ જીવજીભાઈ ગોવીંદજી એક મીટીંગમાં સાથે લાવ્યા હતા. તેમજ મંડળનું કાર્ય જોઈ અંબેજીભાઈ મંડળને પાંચ શીલોમ ભેટ

આપી હતી. તેમજ પોટ' એલીઝાએશવાળા મદાકમ બાઈ- બાઈ દાજીભાઈને ૧૫ મંડળને પાંચ શીલોમ ભેટ આપી હતી. અને "સતસંમ સભા" નામની એક સંસ્થા હતી તેમાં બારની વિષે પૈસામંથિ સભાના પ્રમુખ મદાકમ જીવજીભાઈ મંડળ તરફથી સ્વરાજ્ય હંડમાં મોકલવા આ મંડળને પાંચ પાઉડ ભેટ આપ્યા હતા.

ઉપરોક્ત આવેલ ભેટ—માસીક શી—બારતી—વિચેરના કચેલ કુલે પાઉડ ૨૫-૦-૦. તા. ૧૫-૪-૩૧ ના દીને મનીએડરથી સ્વરાજ્ય હંડ પેટે મદાકમ નારજીભાઈ બુલાભાઈ અંધી ઉપર સલામક આવમ સારમતી મોકલી આપવામાં આવ્યા છે.

બી. મંત્રી: બળીસદાસ રતનજી બલસારા.

બારડોલીની હિજરત

(અમા અંકથી ચાલુ)

પાસે ઉભેલી એક બાઈએ કહ્યું: "તે ત્યાંજ અને ફેરવી નાખવાનાં છીએ, એવાસામાં ફરકત ન પડે!"

મેં કહ્યું: "આ છોકરી રજમથી ને નિજાળ વિનાનાં રહેશે તેનું શું?"

"તે નિજાળ હો કરશું. બપો રકીશું આ બધું કરશું. આ રાંધી ખાવાનું ને દોરડાંખરનું કર્યું એટલે પછી બધું મવાનું."

"તારે તમને તમારા ઘરો સાંભરે છે કે નહિ?"

"તે સાંભરે ને નયે સાંભરે. હવે કાના મંભારીએ? એવી માયા હોત તો ત્યાંજ રહેત ને?"

એક ડાહીએ બરા કહ્યોને કહ્યું: "જેને માયા બામી હતી તેવા તો રહેલાજ છે ને. શુભા ચેલાએ!"

"અમારા ફેરફાર તે જમીનમાં છે"

મીડવાની બાલુમાં ઉભેલા એક બાઈને પુછ્યું: "તમે સૌ હિજરત કરી આવેલાં?"

તેણે કહ્યું: "ના રે, બધે તો મામકવાડી છીએ. આ મીડવામાં અમારાં સગાં રહે છે."

"તે મીડવામાં તમારાં સગાં રહે ને તમે ઘરમાં રહેો છો?"

તેણે કહ્યું: "એમ તે કેમ બને? આલો, માઈ ઘર બતાવું"

અમે તેને ઘેર ગયા. એક ઘરમાં મુઠા ચાલતા હતા. ૧૫ કુટુંબોને તો તેણે પોતાના ઘરમાં સમામ આપ્યો હતો.

બાઈના મહેમાનો મીડવામાં વસતા હતા.

મેં કહ્યું: "હા, હવે તમારી મહેમાનગતિ સાચી."

મેં બાગળ વધારે પુછ્યું "૧૫ જે બોકાના દાજી પુટલો બારે શું કરશે?"

"તારે યામ શું વળે? આ અમારી ફાંજીમાં દાજી છે આ સુધી બાઈશું ને પછી બેકુતના દોકરા છીએ તે બેગા બેડી બાઈશું. એમ નહિ તો જમીનનો ચોડો કટકો નાંખો કાઢી આવશું."

મેં કહ્યું: "૧૫ એવું તે કેટલા દિવસ ચાલશે? કંટાળશે નહિ?"

"બેકુતનો દોકરો ન કંટાળે. અમારા કોઠાર તે જમીનમાં છે, ને કામ સાબુવ છે આ સુધી તે બરેલા છે. વાણિયો મહેમાનને પુરા ૧૫ દિવસ ન સંધરે, ૧૫ બેકુતની વાત નાંખી."

અમારા સૌનાં મનમાં થયું: "હવે બારડોલીનો બેકુત

નિર્ભય છે."

કાલા લોકો કહે છે કે એ મહાત્મા કેટલા દિવસ ટકશે? આર દિનું ચાંદરણું છે. પણ એ કહેવાતા 'ગાંધી' લોકોએ મારા મનને ખાતરી નાખી કે ટકશે તો બરાબ. પણ વખતે ટકી પણ નહ. વખતે બીટીક દડના મઠી ગમતવાડીના પણ મધ નહ!

મહેસુલ આપવું છે કે નહિ?

"કેમ કોસાણ, મહેસુલ આપવું છે કે?"

"મહેસુલ વળી શું?"

"કેમ નથી આપવું?"

"નહિ સ્તો."

"કેમ પ્રવામાં આવશે."

"તો પુરી દોને! હવે બીજું કામ શું છે?"

"કેમ કોસા, માનવું છે કે દો દિવસ કેદમાં રહ્યા તોયે પસિરા ન થયા કે?"

"અરે! દોઢ વરસ ગાળોને, મહેસુલ નહિ મળે!" (અધુર)

ધી સુરત સ્પોર્ટ્સ ક્લબ

વાર્ષિક જનરલ મહોત્સવ

ધી સુરત સ્પોર્ટ્સ ક્લબનો વાર્ષિક જનરલ મેળાવડો સ્વી-વાર તા. ૧૦-૫-૩૧ ના રોજ સોજના તથા વાગે ૧૨૭ વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ વાળા ધી સુરત હોટ એસોસિએશનના હોલ માં મળશે તે વખતે સર્વે ગૃહસ્થોને પધારણા વિનંતી છે.

કાર્ય:-વાર્ષિક અહેવાલ, અંગીત, દુધ પાર્ટી

હાજીઆઈ ખુશાલઆઈ મીત્રી,
સી. ડી. દેશાઈ.

૧-૫-૩૧.

ઓ. સેક્રટરીઓ.

બહોર ખખર

તા. ૧૫-૪-૩૦ ના "કમીટી" ના નામથી "હાંદી પેસેન્જરોને સુચના" વાલા દેવંદ્રબીભાઈ ભાઈ મજુર પેસેન્જરો ઉપર રામજી કાલીદાસે દુખાવેલા કાળેકર વરતાબ્યાની લીખીતવાર અરજ આપવાનું જણાવે છે આ અરજ એસોસિએશનને સંબંધી સ્ટીમર બરી કરાવ પાસ કરીને જે રોજ તે બાબતમાં કામ થઈ હોય તેની નકલો ઉદાગોઆબેની હાંદી એસોસિએશન હાપાદારે બહોર કરશે. તેમજ મજુર કમીટીમાં કયા કયા મેમ્બર તથા કમીટી હોય સમજે બીરાજે છે અને પરદુઃખ બાંજન તરીકે કમીટીએ આજીવીન સુધીમાં કયા કયા પરમાર્થ કાર્યો કર્યા છે તેની નોંધ પબ્લીકમાં મુકશે તો પબ્લીક તેમનો મોટો ઉપકાર મળશે. પણ જે આ સમગ્ર બાબતમાં તેમજ કાવત્રામાં હાંદી એસોસિએશનનો કે તેમના કોઈ ટકેડી કે મેમ્બરોનો કોઈ હાથ ન હોય અને અપદ્વની અંદર જેમણે બીલકુલ માન ન લીધો હોય બહોર મુખ્ય કાવત્રાબેદે દોરી સંભાર હોય તેમના તેમના નામ હાપામાં કે દેવંદ્રબીભાઈ સંડોવ્યા હોય તો તેમણે હાપાદારે તે સુજન બહોર કરી પેતાનો હાથ કાઢી લેવા કે જેથી મુખ્ય કાવત્રાબેદે વિરજ અમી આગળ પસર્ગ કરી જાય.

બી. રામજી કાલીદાસ.

બી. ઓ. સિલક ૫૮૩૬ હાંદીમાં માફનીક.

FREE! FREE!

The most interesting book
VAIDYA VIDYA
sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
Jamsagar, Kathiawar, (India.)

P. O. Box 194.

'Phone 3003.

પ્રીટોરીયામાં જુનામાં જુના મારકેટ બેન્ક ટોની પેટી.

Smith & Bronkhorst

(હાલના મારકેટ માર્કેટ ચાલક) બાગદીની જગ્યાએ આવતાર)

માલ જલદી વેચી નાખવા મોકલી આપો.

MARKET OFFICE

Market Building, Market Square, PRETORIA.

પ્રીટોરીયામાં જુનામાં જુના મારકેટ બેન્ક ટોની.

શક્તિની સર્વોત્તમ રૂપ સુલ્લ સ્વરેશી

મનમંજરી ગોળીઓ

આ ગોળીઓનાં સેવનથી અલ્પ વીકાર, માથાનો દુખાવો, સારદી, કોમ્બુતા, કમ્બોરી, મગજની નબળાઈ, સુસ્તી વગેરે સરીકની પાચમાલી કસનરોં દરેક રરેક ઉરતજ નાબુદ થઈ સરીક સમજાત બને છે.

દી. ગોળી ૪૦ની ડબ્બા ૧ નો રૂ. ૧.

ફાઈનલ નામચાલુ દેશાઈ

કેડ બોટીસ: ભાનુવર (હાંદીઆવાઈ) ઈલા.

આફિકાના બેન્ક: C OSMAN, Stellenbosch

ઉદાગોઆબે ઉતરી સ્વરેશ યા ટ્રાંસવાલ જનાર

હાંદી પેસેન્જરોને ખુશ ખખર

નાચેને સરનામે પત્ર લખી જણાવશે તો અમે તમને સ્ટીમર તેમજ ટ્રેન બપર લેવા આવડું અને રહેવા તથા ખાવા ખીવાનો બાંજન બહોળકત વાળબી ખરચે કરી આપડું.

ઇન્ડિયનને કમર્સ દરેક કાગજાળ સંતોષકારક રીતે કરી આપી સ્ટીમર ઉપર ચલવાની તેમજ ઉતરવાની દરેક સગવડ અમારી બની દેખડેખ નિચે કરીએ બીએ.

ફેમીલી વાળાઓએ ડી. આઈ. ૬૨ ફોર્મ રજીસ્ટર કરી અમેને વહેલા મોકલી દેવાં અને પાંચ સાલ પીડનો ખર્ચ કરી પેતાનો કેપાર બંધ કરી અમે આવવા જરૂર નથી. તમારા ફેમીલીને સ્ટીમર ઉપરથી ઉતારી જે સંગાથ તમે દેશથી આવેલા હો તો સંગાથ તમે ટ્રાંસવાલ મોકલી આપવાની દરેક સગવડ કરી આપડું.

રમ વર્ષથી પ્રમાણીકપણે કામ કરી દરેકને સંતોષ આપું છું અને ટ્રાંસવાલના હાંદી બાઈઓમાં લણીતો છું.

મેળે હીવસે હુંદાસનો ધંધો કરી પરાયાની મીલકતો ઉડાવી નજી ખાનારા પાછળથી પરમાણનો હાથો કરનારાઓએ તા. ૧૫-૪-૩૦ના હાપાસાના પેસેન્જરો ઉદાગોઆમાં તેના સગાને પેર ઉતરવાં મેં તેમના પર કેસ કરી પકડાવ્યાની હાકીકત ના. બીટીય કોન્સલને હાંદી હાપાદારે તેમજ દેવંદ્ર બીલા વહેંચી પ્રતિજ્ઞ કરી. પણ જે કાષ તે કલ્પ કરવાવાળા કોર્ટમાંથી તે કેસની નકલ હાંદી હાપામાં ભરે કરશે તો હું પીડ ૨૫, ફાઈલ ફંડમાં આપીશ અને જે તે કોર્ટએ જુદાજુદા હાંદી હાંદી તે તેમણે પા. ૫૦ કરવા. પત્રવેદાર નિચેને સરનામે કરશે:-

Ramjee Kallidas,

P. O. Box 581,

વિસામગામ મિલનગામ.

શક્તિનો ખજાનો !

અવનહેરી

ଉତ୍ତରପାଠ

रुग्ण ५/-

2458415

रतल ३/-

પારસી અરવ્ય ગુરુ સમજણ.

તમામ જાતના પાકો મરજી પ્રમાણે તૈયાર કરી આપવામાં આવે છે.

અમારે ત્યાં બનેલા પાકોની ગરે-રી આપીએ છીએ.

બહાર ગામના મહાકોળે એડર જાણી પૈસા મેળવવા મહેરબાની કરવી.

Kapitan's Balcony Hotel.

*Phone 3643.

(наш: R. K. KAPITAN).

Cor. Grey & Victoria Streets

DURBAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
 Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ મનાના રૂપ/- ઠેસ, પાલિકા નં. ૧ ૩/- ૧૪૫.
 રૂ. ૬૦૦ નામુ ૧૨૮ - ને વેલ્ટેનલ સાફ પેટીમ કરી
 સી. એ. ડી. થી મોકલનામા આવશે. વેલ્ટેનલ કરવી.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફરફટ અને વેણટબલ માટે કંઈના ઓઠો ઉપર ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે, મંગાવી ખાત્રા કરતા. લખા:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક જાતનું તાજુ ફ્રેટ અને બેજરેખલ સાથે પેકીંગ કરી સી
ઓ. ડી. 7/1 મોકલવામાં આવશે. લખાણ :

P. O. Box 201

References

4.1 Short S_2

To Let

ગુજરાતી આયનો—અજનોની રજાડો

કલ્પના અમારે ત્યાંજ મળશે

ક્રમ	શિક્ષકોનું નામ	ગરબો	નંબર	શિક્ષકોનું નામ	ગરબો
૩૨	મુળમે ભાદના સમશેર વઢાલા વીરજી	શંભુલાલ	૩૦૬	ડરમી તું દીલ સાથ	જાડાશંકર
૩૩	મહી યીજ કામળા	"	૩૦૭	પથા જોરે પતી તેજ પાલી વનના	"
૩૪	નહીરે માધુરે રાખા	બાઈલાલ	૩૦૮	અમારી જાન લખારે હાથના નાથ	જાડાશંકર
૩૫	દિસી માળિકને મારે શું કરજું છે	"	૩૦૯	રામ પાળ હું પ્રાણીયા	"
૩૬	બંસીવાલા આપજોરે મહારે દેશ	દિંમત	૩૧૦	અરે જલ અરો પાવાને મનાયો	ખાડી ભન
૩૭	વહારે જાલા મોઢન બંસીવાલા	"	૩૧૧	પીછું પદેશીને કરોને પ્રભુજી હમારો	"
૩૮	મન વાલાવે મન લોનાવે	વસંતજી	૩૧૨	અ શું માનયો અમામન	પવારી ભન
૩૯	કોમલ કાયા કો કરમાયો	"	૩૧૩	સુંદર નામળીઆ નામ જાપીયા બીચ પાલે	"
૪૦	સામલીઆ વઢાલા આરો સપરમેા છે દહાડો	વસંતજી	૩૧૪	નોતોના મગડા આમ માય જો... સાંજીવાલ અને બાઈલાલ	"
૪૧	કાલસા લાકરી મોરલી નમને દુખડાં વિંધે છેદાડીદાડી	"	૩૧૫	મોલી વાલી વાલાલ પાડા ગાડી જોડાડી	"
૪૨	પ્રિતમની પાછળ નું નિઃશ્વબની	દિંમત	૩૧૬	અમે જોઈશું અમે જાઈશું રાજ	જાડાશંકર અને નાજન
૪૩	અઢો દિલદાર જરી દેવાર	"	૩૧૭	ધરૂં જેમવરા પાતલીઆ	"

Agent of H. M. V. RECORDS.

'Phone 2447,
P. O. Box 1155.

E. A. TYEB & CO.

109 Flato Street,
DURBAN. Natal.

Indian Opinion

No. 20—Vol. XXIX

Friday, May 15th, 1931

Published for the Proprietor, S. R. RUSTOMJEE, at the Press of the Proprietor, S. R. RUSTOMJEE, 17, First Avenue, Durban.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રહી. ખંડાલા

દીક્ષિતના ભાવે

એ ના. ૧૮ થીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

રહી. "કેન્થા"

બુન ૧૬ થીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

મુમ્બઈમાંની વીરશી, રા. ૪૦ ના હિસાબથી અને રેશીયલના રા. ૧૦૦ ના હિસાબથી લેવામાં આવશે.

હીંદુ વીરશી, રા. ૩૫ ના હિસાબથી અને રેશીયલના રા. ૭૫ ના હિસાબથી લેવામાં આવશે.

સુખના—ઉત્તરમાંથી પોતાના પોતા દાગીના જતીવારે ૧૧ વાગ્યા અગાઉ દરમ્યામાં પડેલાનાં કરવાં.

સેકન્ડ અને થર્ડર માટે એક ગલિના અગાઉથી બંદોબસ્ત કરવો.

દરેક લોકો પેસીન્જર પોતાની દીક્ષિત અમારી એજીસમાંથી લેવી અને તદ્વાર ગમવાળા બાઈઓએ અમારી સાથે

પરબખદાર કરવાથી પણ મુક્ત થઈશે. રહીઅરને લગતું દરેક ગમગાજ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે સામ છે.

SHAIKH HAMED & SONS,

390 Pine Street,

Tel. Add. "Karamat," Durban.

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઉંડ ૨૭-૦-૦.

થર્ડર: પાઉંડ ૧૫-૦-૬.

ફો: પાઉંડ ૮-૦-૬. બેંગાળી વખર.

વધુ ખુલાસા માટે લખો મા મળે:—હિંદી પેસીન્જર એજન્ડ રોષ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડુરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising in The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE

Tel. Add.

RUSTOMJEE.

NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

પુરા ખબર

આઉથ આફ્રિકામાં ગુજરાતી પુસ્તકોની નવી ઝેબ-બેડી.

જરનાથુ' નેાંધી રાખે.

કેનસી ફારસી	૫	૬
મહાકાવ્ય	૫	૬
શીરોજી મહાભ	૬	૬
સુભતાના રાજ્ય	૭	૬
દુઃખીને દિલાસો	૧૨	૬
મીરાં મવીન (કાસ્મસરનુ પુસ્તક)	૮	૬
રાજ્યના મહેલમાં	૪	૬
સ્ત્રીતમમાર સુભતાન	૬	૬
અમી કરજી	૩	૬
મે એન દુનીયા	૩	૬
એક પથરનો પ્રતાપ	૫	૬
કેનોઆથ માવન માળા	૭	૬
ગુલવાડીનું ગુલામ	૭	૬
ગાદકા ગાનર	૬	૬
ગુલીસ્તાનનું ગુલ	૮	૬
ધરાવતી	૫	૬
ખુલસુરત મહાર	૫	૬
કરમની કદાખી	૮	૬
નવલ મંગા	૬	૬
દુનીયા કે દેશબંધ	૬	૬
પુલને ખબર	૬	૬
ગુલઝીલ આફઝાન	૭	૬
અંસારનો અંસાર	૩	૬
અંસારી કે સન્નાસી	૩	૬
વીરેક વાધી	૫	૬
લેલક પુન	૬	૬
ખીરખને ગાદકા	૪	૬
નવલ નવરંગી	૭	૬
અંકટની-સુલમા-રસાએલું કુલ	૭	૬
ગુલખન	૬	૬
દાદ કદાપલુ સામર	૩	૬
કાણું ગુલામ	૩	૬
મસ્ત ફરીસતું કાલન અંસાર	૩	૬
ગુલનો લોખ (રસીક ડીટકડીવ વાંતી)	૮	૬
વીલાવતી ગોક ગામ મામ ૧	૩	૬
" " " " ૨	૩	૬
કેવોને ખુલ્લા પડો	૩	૬
દંપતી વાર્તાલાપ	૨	૦
સ્વીટહર લેન્ડની સ્વતંત્રતા	૨	૬
મેરીનાકડી	૫	૦
લાલાજીનું રાજકીય	૧	૬
લાલમીન	૬	૬
લક્ષ્મીકલા	૪	૩
ડીટકડીવ અમંદ (રસીક નવલ કથા)	૫	૬

નામ કન્થા	૨	૩
તીલોતમા	૨	૩
મુમલજ	૩	૬
આથાનો મુસાફર	૪	૬
લેવાને આરજી	૬	૦
રસાપલુ	૪	૦
અમલે ગીત મોવીદ	૩	૦
વજા વિકાર	૨	૩
ભાવના સદી	૧	૬
સાત સુંદર વાંતો (દરેક જગે જરૂર વાંચવી)	૧	૬
જગ આરતી	૨	૩
સ્વામી રામ તીર્થનું જીવન ચરીત	૬	૬
અંસાર સ્વચ્છ	૨	૩
મહારંગ પ્રવૃ	૧	૬
નંદન વનને આંખલે	૧	૬
આનંદ લકરી	૫	૬
આમારી પહેલી વાર્તાઓ	૧	૩
" બીજી "	૧	૩
" ત્રીજી "	૧	૬
આઆતમીક વાર્તા માળા	૨	૬
લોકીના લેખ	૧	૩
અંજરને અંજારે	૨	૬
રસીક	૫	૬
મહનામ લોક	૨	૩
ગુલન ધારા	૧	૦
માલીની	૧	૦
તોડ અને ટાંચાર	૧	૦
ગેશીયાનો ઉગ્રાલ	૨	૬
મહાત્મા ગાંધીનું મર્મપુલ (દરેક લોકોએ)		
વચિતું જોષીએ		૬
ધંધાન સુમી પર રખા	૧૦	૬
દિવાની કે કાણી મામ ૧	૮	૬
" " " " ૨	૬	૬
કુદરતનો કહેર	૪	૬
અંશીની રાણી	૬	૬

આ ઉપરાંત બીજી પછી જાતના પુસ્તકો મળશે.

દમ, જાહેર અને ખાંસી

ની આસ દવા વાપરી ખાતો કરો. દુલ્લરોને હાથો લેશે. કે અને વાપરવામાં ગેલ પલુ જાવડું વૃક્ષાન થવું નથી.

કીમલ એક ડીનની રી. ૪૫.

એક વખત મંગાવી ખાતો કરો.

મંગવાનું દેઠાણ.

The Burma House,

125 Grey St., Durban.

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

સ્વાસ્થ્યક "જુટ" માર્કની કપડાની જાહેર ખપર સમસ્ત દેશના નેટીવ જાપાનીમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને જાણે છે. સ્વાસ્થ્યક "જુટ" માર્કનું કપડું સ્વેચ્છ કરી અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકો છો.

આ "જુટ" ના માર્કની તમામ શાખાઓ અને પ્રમોટરની મેલતા રહેશે.

સોલ એજન્ટ:

એમ. નેસ્પર સ્મીથ એન્ડ કુ.

(પીટી) લીમીટેડ.

એજન્સીઓ, કેપટાઉન, દરબન,
પાર્થિવેલીઆથેથ.

ઉત્તમ મરમ મસાલો વિગેરે

અમારે આ જાતી દેખરેખ નીચે તાળો અને સફાઈથી મરમી ફળેલો મરમ મસાલો, કરીપાઉડર, કબર, મરચાં, તેમજ ટ્રીનો અને બીજાનો તેમજ મીઠાસા આચાર કેમેલાં થોડાં ના જલાળે અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકે છે. જાવો ઉત્તમ માલ, તમે મરમો જાણી શકો છો નથી. એક વખત મંગાવી ખાતરી કરો. મળવાનું કેસર્વ.

K. N. PADIA.

122 Victoria Street, DURBAN.

અડવાડીક પંચાંગ

માસ	ખ્રીસ્તી 1931 ગ્રે	હિંદી 1880 વૈશાખ કૃષ્ણ	મુસલમાન 1350 રજબ મોહરમ	પારસી 1300 કેદે કરમી	સુર્યોદય ક. મી.	સુર્યાસ્ત ક. મી.
જુન	14	વૈશ 13	25	10	5-34	4-13
જુન	15	" 14	26	11	5-34	4-12
જુન	16	" 15	27	12	5-34	4-12
જુન	17	સુદ 1	28	13	5-35	4-11
જુન	18	" 2	29	14	5-35	4-10
જુન	19	" 3	1	15	5-36	4-9
જુન	20	" 4	2	16	5-37	4-8

Phone 3867. Box 316, 152, Grey Street, DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

ફોલ્ગેબલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર
અને કમીશન એજન્ટ.

પેર્સિયન સારી રીટે કરી માલ સી.આ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન 3867. બોક્સ 316. 152 ગ્રે સ્ટ્રીટ, દરબન.

Box 247 & 317 Tel. "Khatra."
HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

બોક્સ 247 અને 317. ટેલીફોન "ખતરા"

હુસેન હસમીસ (સરદારગઢ વાલા)

ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
બેર, પી. ઇ. આફ્રિકા.

FREE! FREE!

The most interesting book

VAIDYA VIDYA

sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
Jamnagar, Kathiawar, (India.)

P. O. Box 494.

Phone 3003.

મીટરોપોલીટાન બુનામાં બુના માર્કેટ એજન્ટની પેટી.

Smith & Bronkhorst

(કાલના માર્કેટ માસ્ટર પાલસી પામલીની જગ્યાએ આવનાર)

માલ બજારી વેચી નાખવા મોકલી આપો.

MARKET OFFICE

Market Building, Market Square, PRETORIA.

મીટરોપોલીટાન બુનામાં બુના માર્કેટ એજન્ટની.

**સાક્ષિની સર્વોત્તમ દવા શુભ સ્વરેણી
મહનર્મજરી ગોળીઓ**

આ ગોળીઓનાં સેવકથી અલ્પ વીકાર, માથાનો દુખાવો, શરદી, ફીફુલા, કબજેરી, મગજની નબળાઈ, સુસ્તી વગેરે સરીકની પાયમાલી કરનારાં દરેક દરદી તરતજ નાજુક થઈ સરીક સજ્જત બને છે.

દી. ગોળી ૪૦ ની ડબ્બા ૧ નો રૂ. ૧.

શુભવૈદ્ય નારાયણજી કેશવજી

દેડ બોલીસ: ભમનમર (હાડીઆવાડ) ઉડમા.

આફ્રિકાના એજન્ટ: O. OSMAN, Stellenbosch c.p.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરેક ભવનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેર્સિયન કરી
સી. આ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. બોનો:—

P. O. Box 842, Durban. 129 Victoria St.

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HEATTAS,
Manager

Tropical Fruit Suppliers.

Phone 6760. Tel. Add. "Nikns." Box 5237.
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.
OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.
N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg. Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. | Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSHALLIA'S MUSIC SALOON,
Proprietor: G. GOSHALLIA

P. O. Box 480.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે દરેક ધરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર પડે છે. હારમોનિયમ પુરા પાડીએ છીએ. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, પંખના, પોર્ટેબલ દરેક જાતના હારમોનિયમ અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય પ્રથમ બાજુ પંખજી, સુર, બજા વગેરે પણ મળશે. દરેક જાતના હારમોનિયમનું રીપેરીંગ કામ ખાતીયો કરી આપીએ છીએ. વધેશ વા મળે:—

ગોશાલીયાં મ્યુઝીક સલૂન,

(માલીયાનાં નામનાં હારમોનિયમ)

પી. એ. બોક્સ ૪૬૦,

૧૩૧ ક્વેન સ્ટ્રીટ, ડર્બન.

Indian Opinion

No 20—Vol. XXIX.

Friday, May 15th, 1931.

Published for the Proprietors by the Editor, at the Natal Indian Congress, 19, First Avenue, Durban.

NATAL INDIAN CONGRESS

RECEPTION IN HONOUR OF MR. AND MRS. MANILAL GANDHI

MR. and Mrs. MANILAL GANDHI landed at Durban last Wednesday. From early morning at the Pier there was a large gathering of prominent Indians, officials of the Natal Indian Congress and personal friends of Mr. and Mrs. Gandhi, including Mr. and Mrs. Sorabjee Rustomjee, Mr. and Mrs. Jalbhai Rustomjee, Mr. and Mrs. B. M. Patel, Mr. and Mrs. Kapilun, Advocate Christopher and Mrs. Christopher, Advocate Godfrey, Messrs. P. R. Pather, A. I. Kaje, M. M. Lokhat, L. M. Haffee, A. R. Kazi, I. A. Shukla, E. M. Ally, F. M. Ally, M. A. R. Khan, Rooknoo-deen, S. N. Jivanji and Mr. Ginwala.

On behalf of the South African Indian community Mr. and Mrs. Manilal Gandhi were garlanded by Advocate J. W. Godfrey. Mr. Manilal thanked the Indian community for the welcome they had extended them.

Mr. and Mrs. Manilal were then taken to the residence of Mr. Sorabjee Rustomjee at 19, First Avenue, where they were busy with visitors coming in to greet them.

The Evening Function

In the evening a public reception, under the auspices of the Natal Indian Congress, was held in honour of Mr. and Mrs. Manilal Gandhi at the Parson Rustomjee Hall at 6 p.m.

Mr. Sorabjee Rustomjee, President of the Congress, presided and was supported on the platform by the joint secretaries Messrs. A. I. Kaje and P. R. Pather, Messrs. E. M. Ally, B. M. Patel, A. R. Kazi, M. M. Lokhat, M. B. Nalk, B. A. Mograj, M. A. H. Moosa, Satya Day, Rooknoo-deen. The Hall was filled to its capacity.

Mr. Rustomjee on behalf of the Congress garlanded the guests. They were also garlanded by Mr. B. A. Mograj on behalf of the Arya Pratinidhi Sabha, Mr. C. T. Ponnamper on behalf of the Somnatha Hindu Association, and by Mrs. B. M. Patel on behalf of the Hindu Women's Association.

Mr. Rustomjee in the course of his speech said:—

Ladies and Gentlemen,—We have gathered here to honour Mr. and Mrs. Manilal Gandhi who this morning returned from India. On your behalf I extend a hearty welcome to them. Mr. Manilal, as you all know, left these shores in December 1929 for the purpose of throwing in his lot with the Nationalist movement in India.

His arrival in India synchronised with the momentous decision that the Indian National Congress took in regard to Swaraj. Mr. Manilal was in the first batch of volunteers under Mahatma Gandhi that marched to Dandi to manufacture salt. He was amongst those who were arrested. Mr. Manilal was sentenced to one year's imprisonment of which he served 10 months. Following the Gandhi-Irwin settlement Mr. Manilal was released in March of this year.

The Indian community of Natal will be proud that in Mr. Manilal they had as their representative one who served so meritoriously in one of the biggest campaigns that Mahatma Gandhi has launched for the freedom of India.

I must not forget Mrs. Manilal who has rendered no less a service to India. Whilst her husband was serving his sentence Mrs. Manilal has been carrying on the work of picketing, a work in which thousands of our womenfolk in India have participated. To her also we are deeply indebted. Both Mr. and Mrs. Manilal have been in the thick of battle and to posterity they will leave an indelible memory.

Mr. Manilal has come to take the reins of INDIAN OPINION and I sincerely hope that they will be spared many years so that their public work will be continued.

Mr. Manilal Gandhi's Reply

Mr. Manilal Gandhi, replying to the welcome accorded him and Mrs. Gandhi, said:—

I am indeed very happy to see old acquaintances once again before me. When I left these shores I had intended to return within three or four months but I have been away seventeen months. But I had reached India at a momentous time. Just when I was thinking of returning to South Africa, Mahatma Gandhi had launched the movement for the liberation of our Motherland unique in the history of the world, because of the weapon employed by the fighters and because of its magnitude. I felt that it was by the grace of Providence that I happened to be in India at that great moment in our history. I was deeply thankful and without a thought enlisted myself in the non-violent army. I did so in the consciousness that in thus taking part in the war of our country's liberation I was contributing not a little to the solution of the questions that confronted us here. For it is an undisputed fact that most of those questions spring from the fact that we are looked upon as belonging to a nation in bondage, a nation that has not the power, even as an equal partner in the British Commonwealth, to make its voice felt in South Africa.

So with thankfulness to God and in the consciousness that I was doing so with your blessings and that I was your sole representative, I took the plunge and had the proud privilege of being one of the 82 volunteers who accompanied Mahatma Gandhi on His historic March to Dandi,—an event the importance of which was not realised by critics and scoffers and certainly not by the mighty foe who did not suspect that a pinch of salt might shake the very foundations of the Empire. But the pinch of salt has done the trick and after a fierce fight of exactly 12 months in which our countrymen at home demonstrated their capacity for intense suffering, the

(Continued on page 100)

MR. MANILAL GANDHI RETURNS

EVERYONE of our readers, we have no doubt, will join us in extending a warm welcome to Mr. and Mrs. Manilal Gandhi, who, after having contributed their bit in that great struggle for the freedom of India, have returned to South Africa.

Mr. Manilal Gandhi left these shores in December 1929 in the hope of spending a few months in India. His arrival in India, however, coincided with the decision of the Indian National Congress—a decision that resulted in Mahatma Gandhi launching a campaign that was destined to shake the very foundations of the Imperial Bureaucracy. Mr. Manilal did not hesitate to do his duty to his country. He has the unique distinction of having been one of the eighty volunteers who were led by the Mahatma himself to break the Salt Laws. Many are the tales that Mr. Manilal is able to relate about that historic march. He has had a taste of the lathi charge of which so much has been written as to need no mention here. He was not spared, for, he was arrested and sentenced to a term of imprisonment. The noblest sons and daughters have been incarcerated and their only offence is their devotion to their country. That over sixty thousand of our countrymen and women were imprisoned is an indication of the spirit of nationalism that has, of late years, spread over the whole of India. To be imprisoned for rendering a duty to one's country is a noble service. That service has been rendered by Mr. Manilal Gandhi.

Mrs. Manilal Gandhi has rendered no less a service. She joined the women of India and served as a picketer. The womanhood of India have, in the struggle for the liberation of India, quickened the pace. And in that noble work Mrs. Manilal Gandhi has served well.

We sincerely hope that both Mr. and Mrs. Manilal Gandhi will be spared many long years so that they may continue their good work in South Africa.

NEW TRANSVAAL LICENSING ORDINANCE

THE New Transvaal Licensing Ordinance is no doubt designed to furnish yet another nail for the Indian coffin. The Indians of the Transvaal are, as is well-known, mostly engaged in some one or other form of trade ranging from the wholesaler, few in number, to the humblest of hawkers of whom there are some hundreds. The small retail shop-keeper class and the house-to-house fruit and vegetable purveyors constitute the majority. The former cater almost wholly for the poorer and humbler public, their shops being situated in the more modest suburbs, their customers consisting of the wage-earning population whose incomes, often irregular, compel the strictest economies and the nicest calculation. The latter bring to the doors of the housewife her daily supply of green groceries, obtained the same morning at the Municipal Market, and made available to her in quantities she can afford to purchase, and at prices she can afford to pay. The activities of this industrious class of traders range from the more fashionable northern suburbs to the poorest of the southern. Employment is notoriously irregular in many of the trades and industries, and it is no exaggeration to say that many a family whose bread-winner was perforce idle for weeks or months at a stretch owes its preservation from extreme want, if not from actual starvation, to the liberality and confidence (not infrequently betrayed) of the credit-giving Indian grocer or "Sammy".

A careful examination of much, if not all the anti-Indian legislation, both that recommended and actually enacted, can leave very little doubt that it is primarily Indian trade competition it is sought to kill. Granted that the general anti-colour policy has also inspired, and plays its part in, such legislation, it is unquestionably true of the Transvaal that "Indian menace" is but a euphemism for Indian competition. Were the Indian community of the menial or unskilled-labour class that seeks employment at £3 to £5 a month, it is safe to say that nothing would have been heard about "Indian menace".

What we likewise hear, the world over, as through a megaphone, is that the world's peoples are suffering from lack of purchasing power. There is money a-plenty,

There is a plethora of all sorts of commodities. Manufacturers and producers could get the money—of course, for a consideration—to go on producing if they could but find an outlet for their products, whereupon would follow renewed employment and the consequent replenishment of purchasing power. As it is, markets are lacking, which is only another way of saying that on the one hand there are millions of people who are kept apart from the commodities they badly need through lack of means to purchase them, and on the other thousands of holders of those commodities, whose goods are of no use save as objects of commerce, who cannot find consumers (customers) for them, because those millions of potential customers have not the wherewithal with which to buy. Either being in employment the earnings of the latter are too meagre for them to be effective consumers and customers, or being out of employment they can only be poor credit customers or else wholly non-consumers. Truly, a vicious circle. A sort of economic stale-mate. Who are the prime sufferers? The masses, the would-be wage-earners, the families which, when in luck, live on incomes of £4 or £5 a week.

Even in our comparatively fortunate South Africa the partially unemployed and wholly unemployed number thousands; which means that they either are entirely without cash and so must get credit somehow, or else must buy at the cheapest prices and in the smallest quantities from a class of purveyor that will accommodate them.

It is precisely here that the small Indian retailer, whether shop-keeper or itinerant vendor, fills up the gap, and performs a function, it is safe to say, no other class of trader would condescend to do. Nevertheless, is he a Naboth whose poor little vineyard is envied and of which he must be despoiled. Nevertheless, is he an "undesirable", an "unfair competitor", a "menace". A menace to whom? Certainly not to the poor consumer whom he frequently nurses through a bad time, not infrequently paying for the privilege out of his own pocket. Certainly not to the fashionable European emporiums to which the very poor customer and especially his terms of business would not appeal.

Prejudice, greed and envy blind the eyes to truth and justice, else it might be conceded that this same Indian small trader

deserves in all the circumstances more correctly to be called a blessing than a curse. For what advantage has he over his big brother? The humble Indian shop-keeper or hawker is similarly licensed and taxed he is subjected to the same restrictions regarding the hours he may keep open or sell his wares, is exempted from none of the legal restraints that affect the bigger man. The sole difference is this: He gives his services as distributor to those who need them for a more modest return. By so doing, and himself living humbly, he at least enables others, also humbly circumstanced, to live, which, in the light of less partial opinion than that of his European trade rival may not be so very evil a thing after all.

MAHATMA GANDHI'S MESSAGE

MR. and Mrs. MANILAL GANDHI who arrived here last Wednesday by the *Khandalla* after an absence in India of seventeen months, wish to express their profound thanks and appreciation for the loving affection shown them by Indian friends during their voyage at Seychelles, Mombasa, Zanzibar, Beira and Lourenco Marques and on their landing at Durban where they were received by the officials of the South African and the Natal Indian Congress and a large number of friends both ladies and gentlemen, notwithstanding rainy weather, and were greeted with beautiful bouquets and garlands. They also wish to heartily thank the many friends who have so kindly sent them welcome messages from various parts of the Union. Mr. and Mrs. Manilal Gandhi also wish to convey Mahatma Gandhi's love to Indians and his many European friends and well-wishers in South Africa whom he thinks of always in his daily prayers. Mahatma Gandhi's message to Indians in South Africa is that they should not forget in that far-off land that they belong to a great nation renowned for its ancient civilisation; that none of their deeds should be such as would mar the fair name and fame of their Motherland; that they should consider their self-respect above everything else and that they should be prepared to sacrifice all their wealth and riches to uphold the honour of their country.

(Continued From Front Page)

Mr. Manilal Gandhi Interviewed

mighty British Government was compelled to treat with the Congress. You will remember that the same Government had, when the movement was at its height, declared the Congress and all its activities unlawful. But after a year's hard fighting it was a great climb down for that Government to describe that unlawful organisation as a great organisation and to appeal to the author of the movement whose spiritual objective the representative of the King was at least compelled to recognise, to lay down arms and to co-operate with the Government in giving India a constitution worthy of her.

When that will be achieved, it is difficult to say, but it is not difficult to predict that the non-violence which made the Government yield with an offer of peace will, in a different form, make the British people and the British Parliament agree to see India free and to be an equal partner in the Commonwealth if she so desires.

It is not possible for me to take you through the different stages of the struggle—how the inspiration beginning was made with the great task; how the Government were compelled to imprison Mahatma Gandhi without having the courage to give him a trial; how the Congress tried to arrest Mahatma Gandhi, Sardar Vallabhbhai, and of everyone of the leaders who counted, carried on the struggle unflinchingly; how those who had never taken part in such a movement before came forward, willing to sacrifice; how the women of the land came up and our sisters took up the torch and not only filled the jails but manfully sustained lathi charges and shamed the mighty Government in the eyes of the world, and how even children had their share in the nation's heroic sufferings.

The result has been that Government have had to release Mahatma Gandhi and to invite him to treat with them on behalf of the Congress. Though a treaty has been made it is by no means a final treaty. The Congress has laid down its arms and consented, if all goes well, to participate in the Round Table Conference which will meet in London to frame a self-governing constitution for India. There are yet many difficulties to be surmounted before the Congress and Mahatma Gandhi, as its sole representative, can agree to put the nation's case before the British public and the British Parliament. It is the difficult question of communal unity: he has to deal with those who have no faith in his methods and who will not achieve unity according to his manner. There are the Hindus who have to prove their bona fides before they can persuade the people of India as represented by the Congress to join them in the federation. And there are the great British people who see clear enough that they must get off the back of India, that they must surrender all their power to India's sons and daughters, but whose selfishness makes the shedding of all clinging to power until it is wrested from their hands. Mahatma Gandhi has taken upon himself the great task of solving all these difficulties by the master-key of non-violence and truth. Let us hope and pray that his efforts may be successful and India may achieve her long-deadened goal and be able to live with her head raised as an equal partner in the Commonwealth of Nations.

Mrs. Manilal then spoke in Gujarati and her speech was listened to with rapt attention. She related the part that the women of India were playing in the fight for the freedom of India.

Mr. Manilal Gandhi, in an interview with a representative of the *Natal Mercury*, said he was returning to Phoenix to continue his work as editor of *INDIAN OPINION*.

"I went to India as the South African representative at the Indian National Congress," said Mr. Gandhi, "but my return was delayed by the civil disobedience campaign. I considered it a rare opportunity for me to take an active part in India's struggle for freedom, and decided to remain and participate in the sufferings of my brethren. I was one of the 82 in that historic march to Dandi, organised and led by my father, to break the salt laws. This was the first step towards civil disobedience.

"I had the honour of taking a leading part in the raid on the salt depot at Dharasana, which was also organised by Mahatma Gandhi. I had the pleasure also of getting a mild taste of the lathi charge, which was executed in its most brutal form at Dharasana, but I was ultimately arrested and confined to a year's rigorous imprisonment.

Released in March

"I was released in March after serving nine and a half months, amnesty being declared in terms of the truce arrived at between the Government and the Indian National Congress.

"Those who joined Mahatma Gandhi in the march to Dandi committed themselves to fight until India had achieved her goal of liberty, therefore, in the event of the truce breaking down and the struggle reviving, have to go back to India. If not I intend remaining here to conduct the *INDIAN OPINION*, which I still pray daily.

There is a false charge against the Congress workers of violating the terms of the truce. The fact is that while Congress men are striving every nerve faithfully to fulfil the terms of the truce, it is most difficult to get the bureaucracy to fulfil their part of the terms. They have given sufficient provocation to end the truce, but Mahatma Gandhi is trying his utmost, so far as successfully, to ease the situation. As a result of the truce things are fairly quiet at present in India.

Very Bitter Feelings

"The execution of Bhagat Singh and his associates aroused very bitter feelings all over the country, but Congress people fortunately refused to be provoked into any retaliation and the work of the Karachi Congress did not from being frustrated as was the desire of the British Government. It was carried through peacefully and without incident.

" liquor and foreign cloth picketing are the main activities at present. Mahatma Gandhi is concentrating all his energy on bringing about a solution of the communal question, and he has definitely declared that he would not go to England to participate in the round-table conference unless this question was solved. Mahatma Gandhi has offered to give the Mohammedans all they ask, provided they put their demands untidily. There are now two sharp divisions among the Mohammedans themselves. The Mohammedan Mohammedans want a common electorate, whereas the group led by Moulana Shaukat Ali are asking for a separate electorate.

"There are reasons for maintaining the hope that India will soon attain her desired goal. Should the present efforts to bring about a settlement between the two break down, the nation is fully prepared for another fight, in which the women and the youth of India will give even a better account of themselves than they have already done."

L. D. D.

Domicile Of Indians

After an adjournment lasting more than five weeks, the Senate reassembled on Wednesday afternoon, the 5th inst., to discuss during its second reading the Bill to amend the laws relating to immigration and certain Asiatics.

Dr. D. F. Malan (Minister of the Interior), explaining the provisions of the Bill, said it provided remedies for certain defects in the existing law. "In 1925 I introduced in the other House a Bill of legislation dealing more especially with the return and immigration of Indians into this country," he stated. "Certain negotiations took place at the conference between the Governments of India and the Union at Capetown at the beginning of 1927, and an agreement was reached. As a result of that conference, in the new Act of 1927 effect was given to the Capetown Agreement, and it was laid down particularly in regard to Indians, but, whether they had acquired domicile and then left the country and remained away for three years, or longer, they would lose their domicile. A case came before the Supreme Court recently where judgment was given to this effect—that where an Indian, having been in possession of a Transvaal registration certificate, in spite of his losing his domicile after three years' continuous absence, could still retain his domicile. This, therefore, defeated the object of the Bill of 1927, and was contrary to the intention of the Act."

"Gentleman's Agreement"

Senator F. S. Malan said that since the Capetown-Indian Agreement, another agreement had been entered into in regard to immigration from Asia. "I refer to the 'gentleman's agreement' with Japan," he added.

"Now that is a very important document, and I do not find in this Bill before us any reference to ratifying it." The Japanese Agreement went very far, and Parliament was inserting it. The Japanese were being given permanent rights in this country.

At this stage Mr. President intervened, pointing out that Senator Malan could not discuss the Japanese Treaty during the second reading of the Immigration Amendment Bill.

Dr. Malan, in reply, said it was quite clear to him that the question of the Japanese Treaty had been raised purely for party reasons. He pointed out that there was no need for Parliament to ratify the agreement, as powers had already been vested in the Minister to bring into operation such an agreement.

The President again interrupted, and refused to allow any further discussion on the Japanese Treaty.

The second reading of the Bill was passed, and the committee stage set down for Monday.

Dr. Malan and Indian R. T. Conference

The Minister of the Interior, replying to the points raised, referred first to the conference between the Union Government and representatives of the Indian Government in reference to what was known as the Capetown Agreement. The agreement was understood to last for five years, and the conference which was convened to discuss its revision would normally take place at the end of 1931.

In the meantime the question of Indians on the Witwatersrand who were exercising trading rights on proclaimed land, where they had no right to be, had come up, and the Government had introduced a Bill which was really the responsibility of the select committee appointed by Parliament to deal with the matter. That Bill was introduced towards the end

of last session. The question was a complicated one, and there was great opposition to the Bill by the Indian community.

The conference had been received by the Government from the Indian Government in view of the conference on the Capetown Agreement, the Bill dealing with the Witwatersrand could not be considered simultaneously. The Government could not set the Bill aside until the end of next year, but had agreed to introduce it this year, and then to consider the question again.

The conference would perhaps be held at the beginning of December in the Union.—*The Star*.

Sir Kurma Reddi Meets Pretoria Town Council

Re Asiatic Bazaar Regulations

The Committee of the Pretoria Town Council resolved Sir Kurma Reddi, the Agent of the Government of India, who was accompanied by his Secretary, the Hon. Evelyn Baring, in connection with the proposed new Asiatic Bazaar Regulations on April 10. There were also present Colonel Montz (representing the Transvaal Indian Congress), Mr. C. Polihahung (representing the Tamil League), and Mr. J. de V. de laar (representing the Islamic Society), and a number of Indians.

Sir Kurma Reddi thanked the Committee for having given him the opportunity of attending the meeting and discussing with the proposed regulations. He had consulted with the Indian community on these regulations and their views on them, but he only proposed to deal with a view of the main points. In 1901 or 1905 leases were granted for 21 years to these people. Under the present proposed regulations there was to be no lease but only a yearly licence. At the end of each year the Indians would have to obtain a fresh licence or permission to continue to reside in their houses, most of which belong to themselves. The old houses expired about 1925 and were not renewed. He had been wondering why the leases were not renewed and thought it was because a Bill was pending before Parliament at that time, —the Chin Areas Bill,—and the question of the tenure of Indian land was dealt with in that Bill. This Bill was dropped in 1917. This great change of an annual licence from a 21 years' lease would place the Indians in a very unfair position. "Unless there is some fixity of tenure for whatever limited period one will be induced to invest his money in a decently constructed building. To put up a decent building would cost not less than £500. Then there are buildings in the Bazaar now which cost £2,000. Then there are other buildings worth from £500 to £2,000. Unless a man has security of tenure—not necessarily a permanent fixity—but a long lease he will not be induced to build. If he has a long lease (say 10 years) he will be willing to invest his money knowing that he will be there for a certain number of years. In the Bill which the Government has before it—the Asiatic Tenure Bill—the Government proposes to define areas for the occupation of Indians in the Rand area—Pretoria may be included—and although there is an earlier law which prohibits Indians from occupying or owning property, this Bill of 1930 which was re-introduced this year, makes provision for setting

apart certain defined areas in which the Indians have the right to acquire property. Under the law of 1885 no Indian is allowed to have fixed property. The Bill before the House provides for the amendment of that old law to permit Indians to acquire property in defined areas and places will be set apart for them not only to trade and live in but to become owners—they would be entitled to purchase the dominium of the property. He thought they should keep that in view as the policy of the Government of this country. In the Capetown Agreement the Union Government agreed with the Indian Government that a certain proportion of the population should go away from this country—those who were not to be useful as workmen, etc., but those who remained—they must become permanent citizens. The "upliftment" clause was agreed to under which the Government agreed to find houses for them and to create other facilities for them in addition to education. The first law which prohibited Indians from acquiring land in this country made an exception in the case of locations. It created a duty on the part of the Government and local bodies to set apart for Indians places where they would be entitled to reside and carry on business and to acquire property. He asked the Council to treat their Indian subjects who had no vote as human beings and give them some security of tenure in the location.

Now with regard to the proposed system of permits, there were half a dozen kind of permits provided for in the new regulations. There were the site permit, the building permit to enable him to build his own house in which he cannot reside until he gets another permit for residence. Then there is a permit for lodgers, and what is more, if a guest comes to the place he will have to get a permit. The very idea of a permit is somewhat annoying to the Indians because it is mostly associated with criminals in their country. It denotes a sort of inferiority—a sort of stigma. They feel that and if the Council can avoid it by adopting some other means which are less annoying to them there should be no difficulty in doing so.

Licensing and sub-letting were prohibited in the case of a householder. When a man wants to transfer business premises he must get permission from the Superintendent, and he is not to let it until he must also get permission. The Council were delegating too many powers to a single officer. The delegations of so many powers into the hands of one man was not advisable. He did not know the present Superintendent and there was nothing personal in his remarks but it was contrary to just principles that all the power should be vested in one person. He even had the power to destroy the properties if he wanted.

Another thing which Sir Kurma stated he would like to mention was that a certain portion of the Asiatie Bazaar which was originally intended for Asiatics only, but on which the Council built houses for the occupation of Coloured people, should revert to the Indians. There was no objection to the coloured people and the Indians living side by side but the Indians would request that those houses might be let to them on the same terms and conditions on which they were let to the coloured people, in view of the fact that this area was originally part of the Asiatie Bazaar. Further, if possible, the Council should build a few more houses for the poorer classes of Indians and if that was not possible, to allow them to build with what help the Council could give them. It ought to be possible to help them by say £100 which could be recovered in the same way as the rates are. That

would be greatly helpful to the poorer classes. After all, the health of the poorer classes reflected upon the health of the whole city. They were so close to the town that if they became unfit and got any disease it will possibly spread amongst the Europeans. Whatever his Indian friends might say or whether they differed from him he would certainly back up every rule that is made in the interest of their sanitary condition and of cleanliness.

With regard to the right of entering a house without permission from the Superintendent, the Council should consider whether they are not proposing to interfere with the ordinary rights of humanity. His submission was that going into a man's house interfered with his liberty.

These regulations favour of the native regulations. The Council should change them so that while carrying out their objects they should remove this irritating impression from the minds of the Indians.

Regulations like these should be gone into with two or three representatives of the Indians. They should find out what their objections are and if they could, without compromising their policy, alter the regulations, he thought it should be done.

The policy of the Government of the country as embodied in the Asiatie Tenure Bill will not be settled until October next. The Union Government have agreed to receive a deputation from the Indian Government and there will be a conference in October next when the whole question of the policy of that Bill will be discussed and an agreement will then be entered into. We will then know the policy of the Government. If that policy is that Indians should be permitted in a limited area to build, would the Council not try to co-operate with that law and to follow the same kind of policy for the purpose of uniformity and justice?

He would submit that these regulations might well wait until that policy had been settled and that there should be a committee appointed to go into the whole question of the regulations and that they should receive suggestions from two or three Indians.

Colonel Mentz, on behalf of the Transvaal Indian Congress, said that the number of printing long forms in order to enable Indians to borrow money with which to build properties should be considered at once. Without fixity of tenure his efforts were unable to borrow the money necessary to put up decent houses and buildings. As far as the regulations were concerned there should stand over and the Council should confer with the representatives of the Indians and get their views. He appealed to the Council to deal with the cases where substantial and permanent improvements have been made and to give them some fixity of tenure. He did not ask for title but a lease of at least 10 to 20 years should be given. It is the policy of the Government that Indians must live on certain sites and they will not allow them to buy land in the city and erect buildings as they can in the Bazaar, but they cannot do that properly on a 12 monthly lease.

Mr. O. Podashur, representing the Tamil League, stated that he represented the poorer class of Indians, the men who worked in the laundries, hawked vegetables, etc. These men could not afford to build houses as they were very poor and some lived under dreadful conditions of squalor. For the health of the citizens of the town something must be done to improve their living conditions, and he asked that the Council should erect houses, or assist the people to erect houses, and so give them the right to live decently. The suggestion was that the Council should put up the houses and either hire them to these people on the same principle as the

Cape Coloured Housing Scheme, or allow them to purchase them by instalment. He submitted that the question of the regulations was not so serious as the question of housing these poorer people.

Mr. J. de V. de Beer also spoke, supporting the statements submitted by Sir Kurma Reddi, Colonel Mentz, and Mr. Padashua.

Councillor Vanleer pointed out that the Superintendent of Locations was not the final authority in matters connected with the Bazaar, and that he was directly controlled by his Committee and the Council, and the speakers need not fear that the final authority in matters connected with the regulations would be vested in him only.

Sir Kurma Reddi stated that under the proposed regulations it was very unsatisfactory to leave so much power in the hands of one individual, and recommended that the regulations should be altered so that the Committee would have the final say.

Dr. F. A. Donnelly, Assistant Medical Officer of Health, spoke on the health conditions in the Asiatic Bazaar and stated that his Department was doing all it could to make the conditions better, but the question of new housing and the installation of drainage, etc., was one of finance.

The Chairwoman thanked Sir Kurma Reddi and the other members of the delegation for their attendance and the able way in which the matter had been placed before the Committee, and stated that the Committee would consider the redrafting of the regulations and would probably appoint a sub-committee to consult with representatives of the Indians and to consider the suggestions which had been put forward.

In reply to a question by the Town Clerk, Sir Kurma Reddi said that he considered that the Transvaal Indian Congress (Pretoria Branch) was the body by whom representations regarding matters affecting the Indians in Pretoria should be made, as the Congress was representative of all the various classes of the Indian community.

New Ordinance To Control Licences In The Transvaal

At a recent meeting of the Transvaal Provincial Council, the Licences Control Draft Ordinance was introduced. The Administrator in moving the second reading said certain members of the Pretoria Chamber of Commerce agreed with the principle, and the Johannesburg Chamber had raised no objections. The present law was practically of no use, and decisions of the Supreme Court had rendered inoperative the provisions of the 1921 ordinance. The latter now controlled nothing and merely regulated the issue of certificates, but it might restrain certain applicants from applying for licences.

The Province should control trading licences, proceeded Mr. Smith. The ordinance was, therefore, *intra vires*. The present measure would consolidate the law relating to the issue of certificates. "It is felt that licensing boards under local authorities should have much wider powers than they have to-day," said Mr. Smith. He proposed striking out the words giving licensing authorities the powers to refuse licences without assigning reasons. "We have retained the present system of issuing certificates, but local authorities and boards are being given wider powers, he explained. "The powers will only be exercised in regard to new licences. As far as existing licences are concerned, these will be listed, and such traders will not have to apply for renewals

of certificates. The person in possession of a licence need only apply to the Receiver of Revenue for a new licence, providing the same class of business is being carried out in the same premises.

"Boards are being given the power to impose certain conditions on each certificate, and these conditions will have to be complied with before the licence is issued," added Mr. Smith.

The second reading was agreed to.

After The Congress

Mahatma Gandhi writes as follows in his *Young India* dated April 2:-

The Congress is finished. It was an object lesson in quick organisation. Without the willing co-operation of nearly three thousand volunteers, men, women and children, and the public, a city accustomed during twenty thousand persons with all the conveniences could not have been brought into being in twenty-five days. A band of merchants undertook the kitchen work, ensuring efficiency, economy and good service. The women volunteers vied with the men in hard work often involving prolonged vigils. But the real credit belongs to the Lord Mayor of Kamohi, the great Parsi humanitarian and philanthropist, Jamshed Mehta. There are personal Congress workers who strove to make the organisation so perfect. These I need not mention. The chief architectural feature of the Congress was its pandal which had no canopy but that of the blue sky. It became thus possible to ensure freedom from suffocating air and to provide ample accommodation. It saved enormous expenses. Instead of building the dais and galleries they were obtained by excavation as at the time of the Ahmedabad Congress. Another feature was the great Khadi exhibition which beat all the previous ones in scientific arrangement. Although it was not part of a big show, it attracted vast crowds and was thoroughly successful from the financial standpoint.

Sardar Vallabhbhai Patel's address was perhaps the briefest of all presidential addresses. He was able to finish the proceedings in two days—not a bad record. A day saved means much saving of expense and more of the lagged-out exertion of the over-worked volunteers.

The Congress has endorsed the provincial settlement and issued in the clearest possible terms its mandate to its delegation.

Much has yet to happen before the delegation can take part in any conference that may be held. The duty of Congressmen is now clear. They must faithfully observe the terms of the provisional settlement. They must clear the atmosphere of every trace of violence and therefore first examine and purify themselves. The nation must achieve the boycott of foreign cloth and see that the gospel of the wheel spreads through every village of India. Before this can be accomplished, we must develop greater love of the famishing millions than we have. The drunkard and the drug addict must be lodged, not forced, to give up their vice. These things require greater organisation, greater co-operation among ourselves and a living faith in non-violence in thought, word and deed. Whether it is taken up as a policy or a creed, mind and body must act together while the policy or the creed is in operation.

While the truth lasts we must not boycott British goods as such. Last but not least, one must achieve Hindu Muslim unity. How this is to be done I

know. The Hindus have to dare to trust them and let the Mussalmans and the Sikhs take what they want. This ride the nation of all communal taint, but of this hereafter.

Mr. Vithalbhai Patel Interviewed In Genoa

The following is a summary of an interview the *Giornale di Genova* had with Mr. Vithalbhai Patel on the day of his arrival from India:—

Dressed in typical Indian attire with Gandhi cap on his head, Mr. Patel, ex-President of the Indian Legislative Assembly and ex-Lord Mayor of Bombay and a prominent Congress leader, recently landed in Genoa on his way to Vienna where he was proceeding for medical treatment and, if necessary, operation for his abdominal trouble which he had developed in a British jail in India.

Settlement With The British

Questioned as to the prospect of a settlement with the British Government, Mr. Patel explained in some details the principles of the non-violent struggle for freedom which India has been waging and its significance to the world at large. He further told the representative that the events of the 12 months and the inhuman methods adopted by the British Government in dealing with the movement culminating in the suspension of the ordinary laws of the land and the administration of the country by means of special ordinances promulgated by the Viceroy in the incarceration of more than 75,000 Congress workers in the British Indian jails; in the indiscriminate beating by the police with heavy sticks and butt-ends of rifles, of thousands of men, women and children engaged in the task of picketing liquor shops and British goods and in peaceful demonstration and processions have embittered and strengthened feeling against British domination to such an extent that it would be a miracle if the Congress would reconcile itself to any constitution involving British domination.

No Change of Heart

In any case, Mr. Patel added, he personally saw no real change of heart on the part of the British Government and prospects of a final settlement were very meagre. At the same time Mr. Patel emphasized that there has been such a wonderful awakening throughout the country and determination on the part of the people to get rid of foreign domination at any cost that the struggle will continue unabated till India becomes completely self-governing with full control over its defence and finance.—*Bombay Chronicle*.

Four Fundamentals Of Life

Dr. Jones Speaks At Benoni

"No attack on the modern system of education was made by Dr. Jesse Jones, educational director of the Phelps-Stokes Fund, in an address to the Benoni branch of the Transvaal Workers' Educational Association recently. Mr. W. H. Shorten (Mayor of Benoni) presided.

The more he studied human society, said Dr. Jones, the more he was convinced that education was the best means of dealing with problems of modern civilisation. Education was intended to teach people how to live rather than to teach them

how to make a living. In other words, the purpose of education was culture.

He had not yet seen, however, any school that taught how to probe and diagnose human society, even in its simplest form. It was undoubtedly a difficult task, but, by concentrating, the vital factors could be discovered.

Education should cover four essentials—health, the exploitation of the natural resources of the community, the preservation of the race, and the striving for something more than self. These were necessary ingredients of life, and if people wished to fulfil responsibilities they must be conscious of the fundamentals.—*Rand Daily Mail*.

India And Christianity

[By SRI KURMA V. REDDI, Et., B.A., B.L.]

"There are some 5,000,000 Christians in India at present—one out of every seventy Indians. These are either converts or descendants of converts of the last one hundred years. There are, however, a few whose ancestors were converted as early as in the third century. Most of those converted during the last two centuries are from the lower classes of society. But the vast majority of the Indians are neither Christians nor do they believe in Christianity, though they believe in Christ. This is because most of what is good in Christianity is also found in Hinduism, in Buddhism and in Islam. But the Indians, almost all of them, believe in Christ as a saint, as a prophet and as the founder of a great religion. The Christian Missionaries have done for India more than what Christianity has been able to do. They came from distant countries, from America, Canada, England, Belgium, France, Switzerland, Germany and Italy, leaving their homes, their kith and kin, crossing distant seas. They impressed Indians immensely. They spent enormous sums of money on Indians, on their education and on their economic development. They shouldered the responsibility of imparting elementary education to the children of Indian masses. Several industrial schools have been instituted by various Christian Missions. They have opened colleges for higher education, and many of these colleges have risen to great eminence. It is impossible not to recognise that the fate of Indian education would have been very poor indeed if the Missionaries did not undertake this great task. India is naturally grateful for the wonderful missionary effort. They are also to some extent responsible for the removal of many social evils which existed in India in the eighteenth and nineteenth centuries. They introduced Western modes of living and Western methods of thinking. They elevated the lower classes among the Indians, raised their social status and improved their economic condition. They have not been able to convert India to Christianity, but they created a respect for Christ and for his teachings. Many Indians are good Christians at heart, and that is the result of missionary work in India. It is not likely that India will ever adopt Christianity as a national religion. But what is there in a man? If Indians are really Christians in thought, word and deed, if they adore truth and God, if they are merciful and charitable, and bear no ill-will, malice or hate, if they love their neighbours and obey the laws of God and their land, they will be just as good Christians as those who profess Christianity, and the purpose of the Christian missionaries will be more than served."

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૨૯ મું.

ફ્રીનીક્સ, શુક્રવાર, તારીખ ૧૫ મે ૧૯૩૧

અંક ૨૦

મહાત્મા ગાંધીનો જીવન સંદેશ

તા. ૬ મે સુધવારના દિવસે સેન્ટ ગ્રેરી ચર્ચની અંદર માત્ર પાંચ કલાક માટે 'મહાત્મા ગાંધી' એ વિષય ઉપર એક ભાષણ થયું હતું. આ દેવળની અંદર મીઠનરી વડે સરવીસ મારફતે એક સુંદર પ્રદર્શન મેઠવવામાં આવેલું છે. તેમાં દોઢ, ત્રણાન ત્રીન તેમજ આદિવાના અન્ય જાતીમાંથી સુંદર વસ્તુઓ ભાવીને મેઠવવામાં આવેલી છે. અનેક ધર્મીની મીઠનો મારફતે કઇ રહેલાં કાર્યોનું પ્રદર્શન થયું છેક મેઠવવામાં આવ્યું હતું. આ પ્રદર્શન ખુલ્લું સુકાયા વાદ દરમ્યાન આપો કાર્ય-ક્રમ એ દેવળમાં મેઠવવામાં આવેલાં હતાં. જેમાં મીતેમા, સંચીતના જલસાઓ અને ચુનંદા વક્તાઓનાં જુદા જુદા વિષય ઉપર માત્ર પંદર મીનટ માટે ભાષણો મેઠવવામાં આવ્યાં હતાં. તા. ૬ મેના સુધવારે પોણાપારથી વાર વાગ્યા સુધી 'મહાત્મા ગાંધીજી' એ વિષય ઉપર બી. પ્રામજી દેશાઇનું ભાષણ મેઠવવામાં આવ્યું હતું. બી. પ્રામજી દેશાઇએ ભાષણમાં દર્શાવ્યું કે જે કોઇ જાને એવો પ્રશ્ન પુછે કે આ જમતની મનુષ્ય ભતિના એક મહાન સરદાર ને જમજમ પુર્ણતાએ પહેચેલું જીવન કુબરતા હોય તેવા કેવળ કે? તેા હું કહીક કે મનુષ્ય ભતિના એવા મહાન અજેતાન કોદના મહાત્મા માંથી છે. વળી પાછો કોઇ એવો પ્રશ્ન પુછે કે જમવાન જમક કામરદના જેવું પુર્ણતાએ પહેચેલું જીવન આને જમતા માં મેલું જીવી રહ્યું છે તેા હું કહીયા કહીક કે તે કોદના મહાત્મા ગાંધીજી છે. આ મહાન પ્રશ્ન સાથે રહેવાનો, કાર્ય કરવાનો અને દુઃખો સહન કરવાનો મેરવ બરેસો સમય મારા જીવનમાં અને આ દેશમાં અને કોદમાં પ્રાપ્ત થયેા હતા તેમના જીવન જિંતા મારા જનુબનો જે રજી કરવાનું હું અમારે માથે લઈ તેા આદલા બીકકુલ હુંક સમયમાં તે કહી કહાય નહિ જામનું આ સુંદર પ્રદર્શન મીઠનરીએ મહાત્મા ગાંધીજીના જીવનના સંદેશ વિષે જે ઉત્તમ અભિપ્રાયો મતાવેલા છે તેજ જે હું અને દર્શાવી જઈ તેા તે બીકકુલ પ્રસંગોત્તીજ સેખાશે. આ મીઠનરી તે ખીરવ સેવા સંધ આચપના સંધ છે. તેમનું નામ વરનીજર એકવાન છે. તેજાએ દર્શાવ્યું છે કે મહાત્મા ગાંધીજીએ એક વીરતા બરેલું જીવન જીવી જતાની તેને પુર્ણતાએ પહેચાડેલું છે એક સામાન્ય મહત્તાએ પહેચવા માટે વિશુકતા, અંત અને નિયમનની ને જરૂર હોય છે તે તેમના જીવનમાં છે એટલુંજ નહિ પરંતુ મહાન ધાર્મિક ઉત્સુકતા, સર્વ સામાન્ય મનુષ્યભવિ સાથે એકથ, નેતિક શ્રેષ્ઠત્વ આ સર્વ એમના જીવનમાં જોડાએલું હોવાથી મનુષ્ય ભતિના એક મહાન નેતા તરીકે તેમને આને લેખી કહાય. તેમનાં જખાલો અને ભાષણો આપણા આધુનિક જમતના અર્થત કાગવમ ધરાવતા

મહાન લેખકો જેવા કે કાઉટ ટોલરોઅનાં જખાલો સાથે મુખી કહાય જતાં તેમના જીવનનો સંદેશ એ તેા તેમના જીવનમંજી નેધ કહાય છે. એમનું જીવન એટલું કારે દરેકમંદ છે કે ને લાખો માણસોના જીવનને દકાવી રહ્યું છે, તેમનું વ્યક્તીત્વ એટલું પ્રભાવશાળી છે કે તેનું પ્રચકરજ કરવુંજ અસંભવિત છે. એમના જેટલાક સહજીલો તેા અદ્ધુત છે. હું એમના જીવનના નિયમન વિષે પ્રશ્ન કહીક. એમના જીવનનું નિયમન પ્રશ્ન દ્રષ્ટિએ તેા એવું લામશે કે તે અર્થત કહક છે પરંતુ આપણે જે વાદ રાખવું નેધએ કે મહાત્માજી ચેતાના જીવન મંજી એ નેધ કહવા કે કે રાષ્ટ્રની એક મહાન જળવળને અંજે તે નિયમનની આવરમકતા છે. જે પોતાના અનુયાયીઓ નામાં એ નિયમન તેમજ પ્રકટારવું હોય તેા તેમજ ચેતે એ નિયમનને વધારે રહેવુંજ નેધએ. ચેતાની જાતને પુલિત જનાવવી એ માર્ગ અર્થત સખત છે. મુખી પવિતતા પ્રાપ્ત કરવા માટે મનુષ્યે શ્રેય અને તિરસ્કાર, રાજ અને દેય, મોક તથા મમતા એ સર્વથી પર રહેવું નેધએ. અને વિચાર, સાધી અને કર્તવ્યમાં મોક રહીવ જવું નેધએ. આ કહી રીને થઇ કહે? આપા જીવનમાં આ અભિલાષા નેધે પોષીને જીવને નિયમન ઉપર મારાનો પ્રલાસ કરો હોય, અર્થત નમતા નેધે સેવ્યા કહી હોય અને મનુષ્ય ભતિમાં ચેતે છેલામાં લેકો મનુષ્ય છે એવું પોતાને વિષે લેખ્યું હોય તેજ પવિતતા પ્રાપ્ત કરી કહે. અર્થ ગાંધીજી રેદિવાની પ્રત્યે ને અભિજ ભાવ મતાવી રહેલા છે, પોતાને માટે અમુક એરાકના અખવરા કરી સ્વાદેદિયને કાણુમાં દેવા ને પ્રમાસ કરી રહેલા છે, બ્રહ્મચર્યના આદર્શ અને તેનું આચરજી જીવનમાં કરી રલા છે, તેમનું મેનવત ને નેજમથી છુટવા વળી થયું આણુ રાખવા માં આવેલું છે, આ સર્વ નિયમનથી તેમજ મનના ઉપર કાણુ મેળવેલો છે અને અમે તેવા લકગાદ બરેલા સમયમાં તેજે કાંત રહી કહે છે. તેમને એમ કહેતા સાંજળ્યા છે કે આપણે આપણું કામ પંજળ મેજની કાપે કરવું નેધએ અને જતાં આપણે આપણા મમજનું સમતોલવણું કાક થયું સમયે મુમાવવું ન નેધએ.

ગાંધીજીનું ખીલું ને જળ છે તે તેમની ગરીબીના સિકાન માં છે. આથી તેજો જમના મિત્ર જમ્યા છે. મી. જેડરસની દાજરીમાં તેમજ એક વાર કહ્યું હતું કે 'હું એક માત્ર સામાન્ય માણસજ છું હું થયું અનેક નખળાઈ અને પાપથી બરેલો છું થયું મારામાં એક વસ્તુ રહેલી છે અને તે એ કે મરીયો અને તુરત જાળખી લે છે. તેજો અણે છે કે તેમની સર્વ મુશીબતોમાં હું લામ લઈ છું તમે જે એજ પ્રપણે કરો તેા તમે થયું એવીજ કામવમ ધરાવી કહો.' તેજો જુદમની

નીચે કચરાએલા અને ગરીબોની સાથે તન્મય પત્ની જ્યારે તેથીજ તેઓ તેમના વતી બંધારા બનેલા છે. પુર્ણ સ્વ-રાજ્યને માટે અંખતા તેઓ કરી રહેલા છે તેની પાછળ પણ જે મુળ હેતુ રહેલો છે તે એજ છે કે બ્રીટીશના કબજાને લીધે હોદ્દાના આગવર્ગનું આર્થિક શોષણ ચમ રહેલું છે, બ્રીટીશના કબજાને લઇને હોદ્દાની ગરીબી વધી છે મનુષ્ય જાતિ સામેનો એ અપરાધ ગ્રન્થો છે કે જેની પ્રતિદાસમાં જોડ મળતી નથી આથી મહાત્માજી પોતે ગરીબ બન્યા છે કે જોથી મનુષ્ય જાતિના કુટુંબના ઊંચ પક્ષ સભ્ય અને તેમની પોતાની વચ્ચે કરીને અવશ્ય ન હોય.

ત્રીજું મધીજના જીવનની પાર્થકિયા અને તેમનું જીવન આરિય છે. તેમનું કોઇ પણ કાર્ય પ્રાર્થના વિનાનું હોતું નથી. તેમનો દરેક કબજા અને દરેક કાર્ય સાથે પાર્થકિયા સાથેના જોડાએલી છે. જે રાજનીતિ પર્થકિયા વિરુદ્ધ હોય તે તેમને મન નહાઈ છે. તેમની સાઉથ આફ્રિકાની જડતો એ તેમના પાર્થકિયા કાઢેલો હતા. સન ૧૯૨૮ ની પારદોશીની જડત એ પર્થકિયા કાઢેલું સમાયદ એ બ્રીટીશ પાર્થકિયા કાઢેલો છે. એટલે જોતો ઉપદેશ પાર્થકિયા માણસોએ કરેલો સંજોગે આપણી જે જડત છે તે આપણા રાજકીય લાભપ્રિયતામાં કાલિ કરી નાંખવાના પ્રયત્ન રૂપ છે. આપણા રાજકીયમાં પાર્થકિયા તરફ દાખલ કરવાનો પ્રયત્ન છે. ઇંગ્લાંડનું એક વચ 'ધી જર્ન ટાઇમ્સ' આત્મ શુદ્ધિ કરીને સ્વરાજ્યના આદર્શને પ્રાપ્ત કરવાના મધીજના મનોરથના વખાણ કરતાં લખે છે કે રૂઝવેની અંદર એક નવો સમાજ ઉપરિચિતિ મળેલો છે તે જુલમ, જુલામરહી અને દેખને ફેળવીને ઉપતિ સાધવા પ્રયત્ન છે. છઠ્ઠીમાં એક નવો પક્ષ જોતો લખે છે તે પ્રજાને જાણી દેવાના કાયદા પડી તેના સંવલ્લુ હોળ સમાજની પ્રગતિ પ્રયત્ન છે. જ્યારે હોદ્દામાં જોડોને અને બાળકોને જોતું કીજવવામાં આવે છે કે જે તમારે સ્વતંત્ર થવું હોય તો તમારે પ્રથમ જાણી મનવું જોઇએ.'

અંતમાં મધીજના પ્રેમનો-અહિંસાના સિદ્ધાંતનો દુ મિત્તાર કઈ છું સમાયદ એ પ્રેમ છે એમ તેઓ કહે છે સલા-સલાતી કડતમાં આપણા વિરોધીઓને આપણે પ્રેમજળમાં-દુઝો સહન કરીને છૂટી દેવા જોઇએ. પ્રેમમાં નિર્બળતા સમાયેલી છે. કારણ કે પુર્ણ પ્રેમ એ વાતને આગી કે છે. પ્રેમ એ મનુષ્યને સહના આદરો તરફ ખેંચે છે. કારણ કે આપણે અહિંસા અને પ્રેમ એ જોઈએ છે. મહાત્માજીનો પ્રેમ એ જ્યોત વસ્તુ છે. તેમના અનુયાયીઓમાં ને પ્રસરેલો છે. તેમના પ્રેમની હીબ કાલિ મે ઇંજાનાએના લોખંડી સળંગની પાછળ, ઓમીયંટ ઇંજાનાં હાપરિયોની નીચે, કાઠીઓના માથેથી પામલ થઇને પ્રેમીતાસમાં પડેલા કાયદા માણસોની અધોની અંદર ચળકતી જોડેલી છે. પોતાના હૃદયમાં આવા પ્રેમને જે સમાવી કહે છે તે ખરેખર મહાન છે. પરંતુ જે માણસ કામોના જીવનમાં આવા પ્રેમની જ્યોત કાઢાવી કહે તેને માટે આપણે શું કરીએ?

આવા એક અજરૂરીત કરીને વળા મનુષ્યે પોતાની નૈતિક કાલિથી જમતના એક મહાન સામાજ્યને હલાવી નાંખ્યું છે. કામો મનુષ્યોનાં જાંદ હૃદયમાં તેમણે નૈતિક મહત્તાની અભિ-લાષા ઉત્પન્ન કરી છે. પોતાની સાદાઈ અને વાલિતા પ્રજાવતી આપણને એવેજ દેખી આપણા એજઆરામના જીવનને, આપણા જાવાડને ખંખેરી કાઢેલો છે.

જમતમાં મહાનપણના તેઓ પ્રજા છે તે જાણી તેમને

મહાન છે જમતના એક જુલેથી બાંધે જુલે સ્વથી તેમનું નામ બધીતું છે.

ગાંધીજીને જ્યાં કરાડી પાસેના તળાવની બુંપડીમાં પહાવમાં આપણા દતા જાં મેં થોડા સમય ઉપર માત્રા કરી હતી. હોદ્દાનાં રાજ્ય કરનાર, જોતા હિંદીના મહેબની અબ્બાનો અને ખબલ આપેલો. ખીજ બાબુએ મુખ્ય રાજિના સમયે કરવામાં આવેલી ધરપકડ, ખીજ તારી, અને એક જાળ લખેલાની અંદર પાસની અંદર વળેલા પાળકની રમૂતિ મને આવી.

૧. બ્રીટીશ ઇંગ્લાંડ એકજેમની મળીથી આમળ જોડે પોતાનું શીર આશ્વર્થમાં મરકાવ થમ કાઢેલું છે તે શું કરાડીના કેનાળ બુંપડાના ધરમાં વસેલો તારો દુરમન હોમકદે? તારો શું તે ખરેખરો પિત્ર નથી કે જે જુલમની નીચે રમદોજાએલા અને મરીએ પ્રયેના પોતાના પ્રેમને લખને તને હીજા આપી રહેલો છે.

૨. ખીજની ઇંગ્લાંડ તું જે માત્ર એકજુલ જુલમને કે તારા આત્માનો મધીજ સાથે સંગ્રામી છે, જુલમ અને મમરૂરી આ જે વસ્તુ તારા હીજ જીવનને ધમકી આપી રહ્યા છે તેમાંથી તને જીગરી દેશ તે પ્રજાત કરી રહેલ છે.

રાજમયેદમાં એક મેદનીમાં મધીજ દતા તે લેવાનું ચિત્ર કીજુદાસે આવેલું છે. લેવાનો જ્યારે પસારો દતો મધીજને કેટલાક ડેળાં અને જોરેજસ લીધાં અને પોતાનેજ કાયે તેમણે દાખર રહેલાં બાળકોને વહેંચી આપ્યાં. મધીજના કાલિનો આ પ્રસાદ લેવા દબારો કાયે લંબાયા પરંતુ મધીજને માત્ર બાળકોનેજ પ્રસાદ આપ્યો.

આપણે એવા બાળકો જેવા પતી જુલમને કે આપણા મહાત્માજીના જીવન અને તેના કીજુદાસે પ્રસાદ આપણે લખીએ.

૩. મીજનનીએ મહાત્મા ગાંધીજી વિરે કાઢેલા ના લહગારો સંજળાતી દુ માઈ જોજાવું ખડમ કઈ છું અને આપ જાણો જ્યારે માત્ર ખું.

મહાત્મા ગાંધીજીનો સંદેશો

શ્રીમત મણીલાલ ત્રિપ્થી અને તેમના ધર્મપત્નિ સી. સુશીલા બેન ગાંધી જ્યો સત્તર માત્ર દોહુતાનમાં મળા મયા બુધ-વારે સ્ટીમર ખંડાલામાં અને આવી પહેંચ્ય છે તેઓ પોતાની મુસાફરી દરમીયાન, સીરેસ, મંબાસા, મંબીનાર, જેરા અને જોરેન્ડો મારકસમાં દોહીબાઇએ તરફથી પોતાને આપવાનાં આવેલા પ્રેમકર્મનાં આવકાર માટે તેમજ તેઓ કરજન બંદરે ઉતર્યાં કારે વરસાદ હોવા છતાં સાઉથ આફ્રિકા તેમજ તાટાલ પ્રિન્સિપાલ કોલેસના કાર્કીલાંતિ નજા અન્ન પજા બાઇ બહેનોએ તેઓને જે પ્રેમકર્મને યુલના દાર તોગથી વસાવી લીધા દતા તેને માટે તેમજ મુનીયનના વજા બાજોમાંથી અનેક બાબતોએ આચારના પ્રેમકર્મનાં સંદેશોએ મોકલ્યા છે તેને માટે તેઓ જાણે આ વનકારા અંતઃકરજી આવાર માને છે. એ ઉપરાંત મદનમા ગાંધી તરફથી તેઓ સાઉથ આફ્રિકામાં વસતા સર્વ દોહીબાઇએ તેમજ મુરોષીયન મીજો અને જુમેન્ડો કે જેઓને તેઓ કમિયા પોતાની પ્રાર્થનામાં રખરજી છે તેઓને પ્રેમ-રમરજી પહેંચાડવા હચે છે. સઉથ આફ્રિકાની દોહી કાયે મહાત્મા ગાંધીને સંદેશો છે કે તેઓએ જે દુર દેકમાં વસી પોતાના દેકનું મકરવ અને પ્રાચીન સંસ્કૃતિ જુલો જવા નકિ જોઇએ. તેઓનું એક પક્ષ કાર્ય એવું નકિ હોવું જોઇએ કે જે પોતાની માતૃજુલિનાં નામ અને જીર્દાને કલંકીત કરવાઈ હોય. તેઓએ પોતાનાં સ્વગાનને સર્વથી પર ચજીવું જોઇએ અને પોતાના દેકનું ગીરવ દકાવી રાખવાને પોતાના સર્વસ્વનો ગોમ આપી દેવા તેપર રહેવું જોઇએ.

1931	1932	1933	1934
111	111	111	111

1935	1936	1937	1938
111	111	111	111

“મહાત્માના આધિપત્ય”

રૂઢિપત્ર, તા. ૧૫ મે સન ૧૯૩૧

આ પત્રના અધિપતિ શ્રી. મણીલાલ ગાંધી જેઓ સન ૧૯૨૬ ના ડીસેમ્બર માસમાં દોહ મળ્યા શ્રી. મણીલાલ ગાંધી હતા તેઓ રહીમર ખંડાલામાં મળ્યા બુધવારે તેમનાં પતિ સો. મુસ્લીમા બહેન સાથે ૧૭ મહીનાની ગેરહાજરી બાદ દોહથી આવે આવી મળ્યા છે. બાઇ મણીલાલ આ પત્રનું કામ કરી પાંચ હાથમાં થઈ ત્યાર પહેલાં તેમને અને તેમના ધર્મપતિને આવકાર આપવાની વડ અને લખાણે છીએ. અમારી સાથે આ પત્રના નાચરો અને સાલિષ આફ્રિકાની સમરત દોહી ફોમ અવરજ બજારી એમાં અમને જાણ નથી. બાઇ મણીલાલ સન ૧૯૨૬ ના ડીસેમ્બર માસમાં અમેથી માત્ર દુકાન સમય માટે દોહમાં રહેવાના પ્રારાધાથી મળ્યા હતા. ચાર માસની અંદર દોહથી અમે પાછા ફરવાનો તેમનો પ્રારાધો હતો પરંતુ તેઓ દોહ પહોંચ્યા બાદ એમના પિતાશ્રી મહાત્મા ગાંધીજીએ સવિનયમંત્રી થઈ ‘પુર્ણ સ્વરાજ્ય’ માટે કહ્યું હતું. અમદાવાદથી ફાંડી મુખીની જે એલિટાસીક કુલ મહાત્માજીએ કરી હતી તેમાં બાઇ મણીલાલ સામેલ થઈ મળ્યા હતા અને ત્યાર બાદ ધરાસજ્જાના મીઠાના અમરો ઉપર સલામતી સ્વપ્નસેવોએ ખાડ પાડી હતી તેમાં પણ બાઇ મણીલાલે બામ લીધા હતા. ધરાસજ્જાના મીઠાના અમરો ઉપરની ખાડ એ મુક દેવ અને દાનવો વચ્ચેનું મુક હતું એમ કહેવામાં જરાયે અનિચ્છો હતી નથી. એક બાલુ અદિમાના વડધારી સમાજદી સ્વપ્નસેવો અને બીજા બાલુ પશુપળ ધરાવના જાહીપારી પોલીસો. અમરમાંથી મીઠું કપાડવા જતા અદિમાના મતધારી સમાજદી અમનીરો ઉપર જાહીબોના ફટકા જમાની પોલીસો તેમને અમર પાસે પહોંચવાનું દેતા નહતા. આ મુકમાં શંકો સમનિરોજી પોતાનાં મામાં ફેડાઈને હતા. બાઇ મણીલાલને પણ આ મુકમાં જાહીના ફટકાને સ્વાદ આપવાનો અમુલ્ય પ્રસંગ પ્રાપ્ત થયો હતો. બાદ તેમને પકડવામાં આવ્યા હતા અને એક વર્ષની જેમની સજા કરવામાં આવી હતી. તેમની જેમની સુલત પુરી થાય તે પહેલાં માંધી-મરવીન સમાધાનીને લઈ માનવહારી રહીએ સાથે તેમને પણ દસ મહીના જેલ ભેગવ્યા પછી છોડી દેવામાં આવ્યા હતા. અમે બાઇ મણીલાલને અને તેમના પતિને આપણી માનુષ્યતાની સેવા કરવાનો જે અમુલ્ય લાભ મળ્યો તે બદલ તેઓને અભિનંદન આપીએ છીએ અને આ દેશમાં આવકાર આપીએ છીએ. અને આજ રાખીએ છીએ કે આ પત્ર મારફતે દ. આફ્રિકાના દોહીબોની સેરા કરવાનું તેઓ બાલુ રાખશે.

સીનેટમાં ઇમીગ્રેશન બીલનું બીજું વાંચન પસાર

અગત્ય પ્રાંત અફવાડીયાં સુધી પાકાઈતી સીનેટની બેઠકા મુજબની રહી હતી તે ના છત્રી મેને દિવસે પાછી કરે થઈ છે. નહું ઇમીગ્રેશન બીલ જે પાકાઈતે પસાર કર્યું છે તેનું બીજું વાંચન સીનેટમાં હાથે કરવામાં આવ્યું હતું અને તેના ઉપર ચર્ચા ચલાવવામાં આવી હતી.

મીનીસ્ટર એફ. ઇન્ડીરીઅર ડોહર મહાને આ બીલની કલમો સમજાવતાં દર્શાવ્યું કે અસીરવ ધરાવતા કામદારમાં રહી મહેલી ખાત્રીઓ આ નવા બીલથી સુધારવામાં આવી છે.

સન ૧૯૨૫ ની સાલમાં આ દેશમાં દોહીઓ હાથે થાય તે વિષે તેમજ તેઓનો ફરજનો યુ છે તે વિષેનો એક કાયદો મેં હાથે કર્યો હતો. સન ૧૯૨૭ ની સાલની ઇસલામમાં દોહી અને યુનીયન સરકાર વચ્ચે ફાનરેસ થઈ અને તેમાં અમુક નિર્ણયો થયા. અને અને સરકાર વચ્ચે એમીગ્રેશન બીલ અને ફાનરેસને પરિણામે સન ૧૯૨૭ નો ઇમીગ્રેશન કાયદો બદલામાં આવ્યો તેમાં દોહીઓ માટે એવું નહીં થઈ કે જે દોહીઓએ આ દેશમાં રોમીસાઇલ પ્રાપ્ત કર્યું હોય અને તે આ દેશ છોડી જાય અને તે ત્રણ વર્ષથી વધુ બહાર રહે તો તેઓ પોતાનું રોમીસાઇલ ગુમાવી દે. એક સમય ઉપર સુપીમ કોર્ટમાં એક કેસ આવ્યો હતો જેમાં એવી મતજમીનો મુકાદો આપવામાં આવ્યો હતો કે જે દોહીઓ પાસે ફાસિલાઇટ્સ રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ હોય, અને તે આ દેશમાં ત્રણ વર્ષથી વધુ ગેરહાજર રહે તે છતાં તે પોતાનું રોમીસાઇલ ગુમાવતો નથી. સન ૧૯૨૭ ના ઇમીગ્રેશન કાયદાને હેલુ આપી થઈ વળે છે અને એ કાયદામાં જે પ્રારાધો રાખવામાં આવ્યો હતો તેથી એ ઉલટું હતું.

સીનેટર એફ. એસ. મહાને દર્શાવ્યું કે ‘ફેટાલિટનું’ દોહી એમીગ્રેશન થયા પછી એથીના ખંડમાંથી માથાસોને આ દેશમાં આવવા માટે બીજું એમીગ્રેશન મુકુ છે. દુ બપોલ સાથે સમેલા ‘એન્ટી-સ એમીગ્રેશન’ ની વાત કરે છું. જે અલગ મહાવતું ડોહીમેન્ટ છે. એ એમીગ્રેશન મંજુર રાખવા વિષેની કરી દરિફત હું આ બીલમાં એવો નથી. જપાનીઝ એમીગ્રેશન મુલુ આમળ જાય છે અને પાકાઈતે એવી સમે આપ વિચારમુર્તિ કરે છે. જપાનીઝોને આ મુલમાં રચાવી ફકોડો આપવામાં આવ્યા છે.

આ વેળા પ્રેસીડન્ટ વચ્ચે પડ્યા અને તેમણે દર્શાવ્યું કે સીનેટર મહાને જપાન સાથેના એમીગ્રેશનની ચર્ચા કરી કરે નહિ. ઇમીગ્રેશન એમીગ્રેશન બીલના બીલ વાંચનની આ ચર્ચા છે.

ડોહર મહાને જવાબમાં દર્શાવ્યું કે જપાનીઝ એમીગ્રેશનને જે અવાજ લેવાવામાં આવ્યો છે તે માત્ર પાટીના દેવોના કામવા માટે છે એ વિષે મારી ખાત્રી છે. એ એમીગ્રેશનને પાકાઈતે મંજુરી આપવાની કશી જરૂર નથી કારણ કે એવા એમીગ્રેશનને અમલમાં મુકવા માટે મીનીસ્ટરને સલા છેલ.

આ સમયે પ્રમુખ પાળા વચ્ચે પડ્યા અને જપાનીઝ એમીગ્રેશન વિષે કરી ચર્ચા ન થઈ કરે એવું દર્શાવ્યું. બાર બાદ બીલનું બીજું વાંચન પસાર કરવામાં આવ્યું હતું અને એ બીલ કમીટીમાં જાય એમ કર્યું હતું.

પણ એક દના તેઓને પદ્ધતિમાં આપવા હતા અને એક વરસની સખ્ત કસ્ટની સખ્ત થપ હતી તેમની દલ મહીના જેલ ભોજન તેઓ મારા માથે માસમાં માંથી બચીત સમાધાની થવા બાદ છુટી મળા હતા.

હોદ્દની મુકતિ માટે મહાત્મા મધીજીએ ઉપડેલી લાતો મળી આ મોઠામાં મેટી લડતમાં આપણા પ્રતિનિધિ તરીકે મી. મણીલાલ ગાંધીએ મજબૂતા અમલના નિસા ખાલ નાટાલની દોડી ડામ અવરખ મગરૂર બન્યો.

મી.સી.સ. મણીલાલ કે જેઓએ હોદ્દની એકાદી સેવા બજવી નથી, તેઓને મારે જીલવા ન જોઈએ ત્યારે તેમના મણી જેલ ભોજની રજા હતા, તે દરમ્યાન મી.સી.સ. મણીલાલ પીરેટોમનું કામ બજવી રજા દના કે જે કામમાં હોદ્દમાં આપણી દબરો બહેનો સામેલ થઈ હતી. આપણે તેમના પછા કવચરી છીએ. મી. અને મી.સી.સ. મણીલાલ બારી મસોરીએ મદદા હતા કે જે મહત્તીની નીકાની રૂપ તેઓની છાંદગીમાં માદ રહેશે.

મી. મણીલાલ પ્રતિબંધન ઓપિનિયનનું કામ સંભાળવા આવ્યા છે અને હું જામણીપુરના આદ્ય હું કે તેઓનું જાણુ આપણા દેા, કે જેથી તેઓની બહેર સેવાઓ ચાલુ રહે.

નાદ પ્રમુખ મી. સોરાળજીએ કેસ તરફથી મી. અને મી.સી.સ. મણીલાલ માંથીને વારતોરા અર્થેજ ક્યાં દતા તેમજ આર્થ પ્રતિનિધિ સભા તરફથી મી. બી. એ. મેધરાજે, સીરાદ હોદ્દ એસોસીએશન તરફથી મી. સી. ટી. પુનાવર અને હોદ્દ બહીલા મી.બી. વ રૂપ મી.સી.સ. બી. એમ. પટેલ તેઓને હારતોરા અર્થેજ ક્યાં હતા.

આદ મી. મણીલાલે સહક આફ્રિકામાં અને હોદ્દમાં અને મી.સી.સ. મણીલાલે હોદ્દની બજાવેલી સેવાઓની કદર કરવાના આપણે બન્ને મુદ્દોએ ક્યાં દતા. જેમાં મેસર્સ. અમદાદ કહ કાણ, રૂકનુદીન, બી. એમ. પટેલ એ. આદ. કાણ, પી. આર. પટેલ, એસ. બી. નાથક નિર્મર હતા.

મી. મણીલાલ ગાંધીના જવાબ

મી. મણીલાલ બોલવા ઉભા થતાં તેમને તાળીઓથી વધારી છેવામાં આવ્યા હતા. તેઓએ પોતાનું ભાષણ અંગ્રેજીમાં વંચી સંભળાવ્યું હતું (જે અંગ્રેજી વીલાગમાં પૂર્વ છાપવામાં આવ્યું છે) તેના હુંક સાથે અમે નીચે આપીએ છીએ.

મારા જીના મીત્રોને હરી પણ એક વાર નેતાં મને પછો આવેદ થય છે. મેં અહીંના હોદ્દોરો હું પાછો ચાર મહીના માં હરીજ એવી આશાથી છોડ્યો હતો પણ હું ૧૭ માસ મેર-દબર રહ્યો. હું દીદુરતાન કોઠાકરીના બમ્બે પહેાંચ્યો હતો. હું ત્યારે સાકથ આફ્રિકામાં પાછો ફરવાનો વિચાર કરી રહ્યો હતો, તેજ અરસામાં હોદ્દની મુકતિને માટે મહાત્મા મધીજીએ ઐતિ-હાસિક લડત શરૂ કરી હું લડતમ એવા વિચારથી બેસાયો કે જે હું હોદ્દની મુકતિ માટે લડતમાં બામ લઉં તો આ દેશ માં જે દુઃખો આપણી ઉપર પડે છે તેનો પછા અંત આવે. આપણા ઉપર દુઃખો પડવાનું બાસ કારણ એ છે કે આપણે પુરતન પ્રભા છીએ કે જે પ્રજાને ઘીરીક રાજ્યમાં સમાન રાજ્યને બોમવવાની છુદ નથી કે જેવા તે સાકથ આફ્રિકામાં પોતાનો અરાજ સંભળાવી રહે.

મગરૂરની કૃપાથી અને આપ સૌની બધી દુવાઓથી મેં ખરા હીમથી આપના એક પ્રતિનિધિ તરીકે જે કાંઈ કર્યું અને મને દૈવ સ્વપ્નસેવક સાથે મહાત્મા મધીજીએ પોતાની ઐતિ-હાસિક કૃમ રડી તરફ કરી તેમાં જોડવાની જે અમુલ્ય

તક મળી તે માટે હું મગરૂર થાઉં છું.

મગરૂરની મદદથી ધોડું સરીખું નામક બનાવવાથી ઘીરીક સાચાગમના પાયા ગમડી બસે એવો કલ્યાણમાં તો કાલેને ખ્યાલ પછા ન હતો. પણ ધોડા સરીખા નીચક મુકતી કરી અને બરાબર એક વરસ સુધી પુર બેસમા લડત ચાગા જેમાં આપણા હાલજીએ દુઃખો મદન કરવાની પોતાની ચક્ષિત મનથી આપી અને સરકારને કેસિસ સાથે ચલું પડ્યું. સી કાલેને માદ હશે કે આજ મરકારે અમારે લડત પુર બેસમાં હતી તે વખતે કેસિસ અને તેની સર્વો સાખાઓને મેરકામદેની ઠેરતી. પણ એક વરસની સખ્ત લડત બાદ મરકારે નીચું નમવું પડ્યું અને જે સરકારને મેરકામદેની ઠેરતી હતી તેને એક મહાન સંરખા તરીકે મરકારે લેખવી પડી. અને છેવટે રાજ્યના પ્રતિનિધિને પોતાની જીલ્લાની નીતિને બાજુ એ મુખી હોદ્દને યોગ્ય કાણુ આપવાની કલુલાવ આપી લડતના સંચાલક સાથે સહકાર કરવો પડ્યો. આપણે લડત જેવી રીતે ચાલુ થઈ અને તેમાં જીલ્લા જીલ્લા ફેરફારો થયા અને સરકારે મધીજીની કાંઈ પણ બદલની જીલ્લાની લીધા વમર તેમને કદ કરવાની દિશન કરી. રેશે માંથીજીની, સરકાર વલકબખાલની અને બીજા ફરકે આમે રાતોની મેરકામદેની પુર બેસથી ચાલ ચાલુ રાખી તેનું પુરું વધીત આ તકે કર્યું મરકાર છે.

હોદ્દની અંતિમો આપણી માતાએ અને બહેનોએ લડતમાં બામ લઈ મરકારેની માફક જેલો બરી અને કાઠીઓ ખાધી. અને સરકારને દુનીયાની તબ્દ આગળ સરમાની. બાળકોએ રજા પ્રજાના દુઃખોમાં અમલનો બામ બજાવ્યો હતો. તેના પરિણામે સરકારે મહાત્મા મધીજીને જોડમાંથી છોડવા પડ્યા અને કેસિસ વની વાતાવાદ કરવા તેઓને આમંત્રણ આપવું પડ્યું અને સમાધાની થઈ, તે છેવટેની સમાધાની માનવાની નથી. કેસિસે લડત બંધ કરી અને જે બધું બરાબર થઈ અમે તો રાઈડ ટેમલ કેન્નરસમાં બામ લેશે જેમાં સરકારનું બધાવણુ થઈમાં આવશે.

મહાત્મા મધીજી હોદ્દની પ્રજાના પ્રતિનિધિ તરીકે ઘીરીક પાલમેન્ટ સમક્ષ હોદ્દની પ્રજા વતી કંઈ પણ બેસે તે પહેલાં હજુ મણી મુકીયતો પુર કરવાની બાકી છે, બોમવાની મુકીયત, મધીજીની પદતી સાથે જેઓના વધિ છે તેમની સાથે ચોક્ષતા કરવાની છે. મહાત્માજીઓનો સવાલ છે, આવા અનેક સવાલોનો હજુ હુડ્યો લાવવાનો બાકી છે. આપણે આસા રાખી પ્રાર્થના કરીએ કે અહીંસા અને સલ્તના બજથી આપણે હોદ્દને સ્વતંત્ર બનાવવામાં મદદ નિવડીએ કે જેથી આપણે ઘીરીક સાચાગમમાં સમાનતા સાથે કયા મરકાર રાખી હરી લઈએ. બાદ તેઓએ સર્વોત્તમ આભાર માન્યો હતો.

મી.સી.સ. મણીલાલનો જવાબ

મી.સી.સ. મણીલાલ બોલવા ઉભા થતાં તેમને તાળીઓથી અને પછા ગ્રેમ સાથે વધારી લેવામાં આવ્યા હતા. તેઓએ હોદ્દમાં આપણી બહેનોએ લડતમાં જે અમલનો બામ અમલ્યો હતો તેનું અંબાજીથી વર્ણન કર્યું હતું. તેઓને આપવામાં આવેલા આવકાર અને માન બદલ આભાર માનતા તેઓએ દર્શાવ્યું કે આપ સૌ કાલેજીએ જે માન અમને આપ્યું છે તે માનને અમે લાંબક નથી અમારાથી જે કાંઈ યોડું બંદી-કકુ છે તે અમે ફરજ સમજી કર્યું છે અને કરશું.

મેજાવડો બરખારત થતાં મી. અને મી.સી.સ. મણીલાલ મધીજીએ દોસ્તબીરાદો સાથે હાથ મીલાવ્યા હતા.

હોંદ અને ખ્રીસ્તી ધર્મ

લેખક—શર કુર્મા રેડી. નામદ, બી. એ. બી. એલ.

મીકનરી વર્ક સર્વોચ્ચ તરફથી જોવાનીસમર્થતા આવેલા સેન્ટ મેરી ચર્ચના અંદર એક સુંદર પ્રદર્શન ગયા આઠવાડીયા માં ભરવામાં આવ્યું હતું તેને જામતી એક હેન્ડ બુક પ્રસિદ્ધ થયેલી છે તેમાં હોંદી સરકારના એજન્ટ શર કુર્મા રેડીએ 'હોંદ અને ખ્રીસ્તી ધર્મ' એ વિષય ઉપર એક લેખ લખેલો છે જે અમે નીચે આપીએ છીએ:—

હોંદમાં હાલમાં એકંદરે પચાસ લાખ ખ્રીસ્તીઓ છે. એકલે સીનેર હોંદીઓની વસ્તીમાં એક ખ્રીસ્તી. એ બોલે છે કે જીવન ધર્મમાંથી વ્યથાઓના મનો હેરના સો વર્ષમાં જેઓ વ્યથાઓના તેના વંશને છે. કેટલાક તે એવા પશુ છે કે જેમના આપણાઓ જમજમ ત્રીજા સંક્રામાં ખ્રીસ્તી થયા હતા. હેલ્થા જે તેકામાં જેઓ ખ્રીસ્તી થયેલા છે તેઓ સમાજના હલકા વર્ગમાંથી થયેલા છે. હોંદી પ્રજાનો મોટો ભાગ ખ્રીસ્તી નથી કાલો ખ્રીસ્તી ધર્મમાં ખાનનદાર નથી. જો કે તેઓ હાથરહને માને છે. આનું કારણ એ છે કે ખ્રીસ્તી ધર્મમાં જે કંઈ સાઈ જેવામાં આવે છે તે હોંદુ ધર્મ, બામ ધર્મ અને ધરજામમાં પણ જેવામાં આવે છે. જમજમ વધા હોંદીઓ હાથરહને એક સંત વરીકે એક પ્રોફેટ વરીકે અને એક મહાન ધર્મના સ્થાપક તરીકે પીછાને છે. હોંદ માટે ખ્રીસ્તી ધર્મ કંઈ કરવા કક્ષિવાન થયો હોય તેના કરતા ખ્રીસ્તી પાસીઓએ હોંદ માટે વધુ કર્યું છે. અમેરીકા, કેનેડા, ઇંગ્લેન્ડ, બેલ્જીયમ, ફ્રાન્સ, સ્વીટ્ઝરલેન્ડ, જર્મની અને ઇટાલી જેવા દુર દેશોમાંથી પોતાના મરનાર, સમા વકાલા સોને છોડીને હીથો વરીને દુર દેશથી તેઓ હોંદમાં આવ્યા. હોંદીઓના ઉપર તેમણે ભારે કાપ પાડી. હોંદીઓની કેળવણી અને આર્થિક વલતિ માટે તેમણે પુરુષ પેલા ખર્ચા. હોંદી જનતાના માળકાને પ્રાથમિક કેળવણી આપવાનું કાર્ય તેઓએ ઉપાડી લીધું. સુદાં સુદાં ખ્રીસ્તી ખાતાઓ તરફથી ઓલોમીક કાખાઓ પણ મલાવવામાં આવે છે. હોંદી કેળવણી માટે તેઓએ હાલેનો પણ ખોલેલી છે. જે મીકનરીઓએ આ કાર્ય કાચમાં લીધું ન હત તે હોંદમાં કેળવણી આટલી ખીલી ન હત. મીકનરીઓએ જે પ્રયાસ કર્યો છે તે માટે હોંદ તેમનું આભારી છે. અદારમાં અને ઓમવૃદ્ધિમાં સેકર્માં થવા સામાજિક જનવી હોંદમાં હતા તે દુર કરવામાં મીકનરીઓના પ્રયત્નો સાચા હતા. તેઓએ મક્ષિમતી વિચારણાઓ અને રહેણીકરણી હોંદમાં લાખા કર્યા. હલકા વર્ગના મોઝને તેઓએ આમળ વધાર્યો, તેમને સામાજિક જીવન સુધાર્યો અને તેમની આર્થિક દશા સુધારી. તેઓ હોંદને ખ્રીસ્તી જનાવવામાં સફળ નથી નીવડ્યા. પરંતુ હાથરહ અને તેના કિલ્લા માટે તેઓએ માન કલ્પ કર્યું છે. વધુ હોંદીઓ હરખથી સાચા ખ્રીસ્તીઓ છે. આ મીકનરીઓએ હોંદમાં કરેલાં કાર્યોનું પરિણામ છે. હોંદ રાષ્ટ્ર ધર્મ તરીકે ખ્રીસ્તી ધર્મને સ્વીકાર કરી પશુ કરશે નહિ. પરંતુ નામમાં શું રહેલું છે. જે હોંદીઓ વિચારમાં, જન્મમાં અને આચારમાં સાચા ખ્રીસ્તીઓ હોય, સહ અને હાથરહને તેઓ પુનઃદા હોય, તેઓ હવાળુ અને હોંદર પતિવાળા હોય, કોઈના પણ પ્રત્યે અમાન સામવૃદ્ધિ કે તિરસ્કાર રાખતા ન હોય તેઓ પોતાના પાંડેલીઓને સ્થાતા હોય અને ઇશ્વર અને પોતાના મુદ્દકના

કામકામે તાણે ચતા હોય તે તેઓ જેઓ ખ્રીસ્તી હોવાને માથે કરે છે તેના જોડલાજ સાથે છે. ખ્રીસ્તી પાસીઓનાં દેવતા જેવાં સરસ રીતે પાર પડે છે.

લાઇસન્સ માટે ટ્રાંસવાલમાં નવો કાયદો

ટ્રાંસવાલની પ્રેસી-ધીઅલ કલેજીકમાં 'લાઈસન્સીંગ કંટ્રીબ કાઉન્સિલ' નામનો કાયદો રજુ થયો છે. આ એડ્વોકેટ-ન-જનરૂ ખીજું વાંચન એડમીનીસ્ટ્રેટર રજુ કર્યું હતું અને તે પસાર થઈ હતું.

કાઉન્સિલના એડમીનીસ્ટ્રેટર મી. સ્મીટ ખીજું વાંચન રજુ કરતી વેળા હર્બોર્ન કે આ એડ્વોકેટ-ન-જનરૂ મુદ્દાએ સાથે પ્રોટો-રીમા મેમ્બર એલ કોમસે પણ એની સાથે કથો વાંચો ઉદ્ધવો નથી. અસરનો લાઇસન્સનો કાયદો જે અસ્તીત્વમાં છે તે કલા ઉપરોચિતો નથી. સુપ્રીમ કોર્ટ આપેલા ચુકાદાઓને લીધે સન ૧૯૨૬ ના લાઇસન્સીંગ એડ્વોકેટ-ન-જનરૂ કલમે નકામી જેવી થઇ પડેલી છે. સન ૧૯૨૬ ના લાઇસન્સીંગ કાયદાથી હાલ પણ અવરોધ કાઢી મળતો નથી. જે કામલ સુચન લાઇસન્સ માટેનાં સર્ટીફિકેટ મ્યુનિસિપાલીટીઓ કલકી આપ્યા કરે તેટલીજ અવરોધ છે તે કમલ સુચન અમુક અરજદારોએ લાઇસન્સ માટે અરજી કરતા કલા અટકાવી કલા એટલુંજ છે. મી. સ્મીટ હર્બોર્ન કે વેપાર કરવાનાં લાઇસન્સો ઉપર પ્રાંતનો કાજુ હોવાજ નોંધે, આ એડ્વોકેટ-ન-જનરૂ કાયદે-સરનુંજ છે. લાઇસન્સો માટે સર્ટીફિકેટ આપવા તે અંતર્ગત આ એડ્વોકેટ-ન-જનરૂ આમલ કામકાની રિપ્તિ મજબુત બનશે. એવું લાગ્યું છે કે મ્યુનિસિપાલીટીની સત્તા હેઠળની લાઇસન્સીંગ એજન્ટો આને તેમની પાસે છે તેથી વધુ વિચાળ સત્તા આપવી નોંધે.

લાઇસન્સીંગ કામકામોને કારણે આપ્યા મિલકત લાઇસન્સ આપવાની ના પાડવાની કલા આપણે એ કન્ડે કલકી નાંખવાની હું દરખાસ્ત કરું છું.

સર્ટીફિકેટ આપવાની કામકાની પદતિ આપણે માલુ રાખી છે પરંતુ મ્યુનિસિપાલીટીઓ અને એજન્ટો વધુ સત્તા આપવા માં આવી છે. આ સત્તાનો ઉપયોગ નવાં લાઇસન્સોની અરજીઓ માટેજ કરવામાં આવશે. અસ્તીત્વ કરાવનાં લાઇસન્સો છે તેનું એક લીસ્ટ જનાવવામાં આવશે અને તેવા વેપારીઓને રી-ન્યુઅલ માટે સર્ટીફિકેટ મેળવવાની અરજી કરવા પડે ન રહે. જે લાઇસન્સી પાસે લાઇસન્સ દરે તેણે નવા લાઇસન્સ માટે આવ ફીસીવર એલ રેવ-યુનેજ અરજી કરશે અને તે માત્ર એકજ કરશે કે તેજ મહાનની અંદર અબાલ તે જે જાતનો વેપાર કરતો હતો તેજ જાતનો વેપાર તે કરે છે.

દરેક સર્ટીફિકેટના ઉપર અમુક કરતો નાંખવાની સત્તા એજન્ટો આપવામાં આવી છે. લાઇસન્સ આપવામાં આવે તે પહેલાં એ કરતોનું પાલન થવુંજ નોંધે.

બાદ ખીજું વાંચન પસાર થઈ હતું.

દક્ષિણ આફ્રિકાના હોદીઓ

દક્ષિણ આફ્રિકામાં વસતા હોદીઓ પર આશ્રયના ઝોળા ઉતર્યા છે. આ પ્રદેશમાં અઠસા બચાવેલા સુરેદ સફીનોએ "અધી-રમટસ" કારનામાનો પુસ્તકો બંગ કરી હોદીઓને હેશન કરવાની માલ રચી છે. હોદીઓને 'સાફક આફ્રિકન યુનીયન' મંથી કાઢી કાઢવા માટે સીતમતે આગમ ભવામાં આવ્યો છે. યુનીયન સરકાર હોદીઓની કાઢોકાઢ વિરુદ્ધ છે એમ તેના વર્તન ઉપરથી સાફ દેખાઇ આવે છે. આ યુનીયને ને "ઇમીગ્રેશન એમેન્ડમેન્ટ" બીલ પસાર કર્યું છે તેનાથી હોદી વસનારાઓને બધામાં આધાત પડેલો છે. દક્ષિણ આફ્રિકાના હોદી બનરલ એજન્ટ પર આ બીલની નકલ મોકલાવવાની સમ્મતા પછી યુનીયન સરકારે કામગીરી નથી. બે આ બીલને કામદાનો સીકો મળ્યો તો દક્ષિણ આફ્રિકા માં હોદીઓનું અસ્તીત્વ નહીં રહે! આ બીલમાં એક આવી કલમ છે.

"દક્ષિણ આફ્રિકામાં ૧૯૨૩ પહેલાં કોઈકે તરીકે નોંધાયેલ પદ મુકરો તેઓને કામક કરનાર કમ્પ્સો ૧૯૦૭ના કાલક પ્રમાણે કામક કર્યા હતા કે નહીં તેની પર બધા અભાર કુકયામાં આવે છે. આ કામદાની કલમ દેહળ આવનારાં અવદેસર અહીં રહી શકે"—બીલની કાવી કલતેજ બોલી ઉઠે છે કે ગોરાઓ હોદીઓને કાઢી કાઢી એકમે રેટ બાજુ કાઢવા માગે છે. ઉપરના બીલમાં બીજા એક કલમ બોલી છે કે.

"જે કમ્પ્સોને મગે તેવા યુન્દ માટે નેવા કે-રાબકોક, બહેર હોસા, ચોરી, કુટકાઠ, કોમ, તરકડી બપાણુ કાચ—રવત, બજાકાર, યર કાઠું વગેરેની સીકા કરવામાં આવી હોય તેવા કમ્પ્સો દક્ષિણ—આફ્રિકામાં (યુનીયનમાં) ન રહી શકે, એટલુંજ નહીં પણ આ બધાની મુલાકાત પણ ન થય શકે!

સુરેદ કમ્પ્સોની આ કેવી એકલવેટા છે! એવા પછી ખબર મળ્યા છે કે હોદીમાં આમેલી સતીનમકાંગની મળવળમાં નેઓએ બધા સીકો છે એવા કમ્પ્સો, ઉપરની કલમની રૂએ આ પ્રદેશની મુકા મુલાકાત નહિ બાઈ શકે, મકાલા માંથી પણ અહીં પગ મુકી શકશે નહિ. હોદીઓના પ્રાથમિક દેશ પર આ રીતે છુટી ફેરવવામાં આવી છે. કરાંચી મકાસમાની આ વખતની બેઠકમાં દક્ષિણ આફ્રિકામાં વસતા હોદીઓ માટેનો નીચે પ્રમાણેનો ફાવ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

"દક્ષિણ આફ્રિકા અને પુર્વ આફ્રિકામાં બનતા બનાવે પરથી આ વસવાટ કરી રહેલા હોદીઓની સ્થિતિ તરફ ડેવિસ મીતાની નજરે જુએ છે. દક્ષિણ આફ્રિકામાં જે કામદો ધરવામાં આવ્યો છે તે કલુલાતને બંગ કરે છે અને અમુક અંશે કામદા પુસ્તકના કલ પર તાપ મારવા સમાન છે, પણ હોદી હલુ યુગમ દોવાયો કેવિસ આ આખવામાં કાચાર છે તેટલા માટે તે દીકસોણનો સદેશો મોકલે છે. આને માટે કેવિસ કામગીરીનકાલી સરકારો પાસે હોદીઓને રાહત મળે તેવી અપીલ કરે છે."

આ ફાવથી કેવિસ પોતાનાં નીરાધારમળુનો પોકાર કરે છે. મકાસમા ન્યાં સુધી આ પ્રકારે જલદ બનકે નહિ આં સુધી મગે તેની 'અપીલ' તો અવરમમાં રૂકન સમાનજ બની રહેવાની, ઉપરાંત આફ્રિકા યુનીયનમાં વસેલા મોસાઓના કાબ ધીટીક સરકાર બરોબર બાજુ છે

એટલે બીટીક સરકાર એવા સામે વિરોધી વલણ ન હો એ સમજ કઠાય તેવું છે. દક્ષિણ આફ્રિકાની "યુનીયન" સરકારે માંથી રમટસ કારનામાને છોડ્યોક કચરાપટ્ટીની ટોપથી માં કચાવી ફોડું છે. અહીં બહેર કાઢવતા ગોરાઓ ફરજવાતા ધુમ્મા છે એટલે હોદીઓનો જરા એટલો ફરજને પછી તેઓ દી સદન કરી શકે?..... પરંતુ સામાન્યવાદની સાંકળોના અંકોડા આ રીતેજ નેકાએલા હોય છે. પછી કાસે બધા દક્ષિણ આફ્રિકા હોય, હોદી હોય કે દક્ષિણ ધ્રુવ હોય અહીં વરતા હોદીઓના દકોસ કાંપી સમા કરતા પટેલા આપણે બધાનું બેઠકે કે આફ્રિકાને ફળદ્રુપ બેતીથી સમજ કરનાર કાલી મામડીનો દવશી છે. અતીકવ પરિધમ કાંપી તેણે અહીંની બચીને નીલમ નેવી ફરીઆજી બતાવી છે, એણે જમીનના ચરે ચરને પરજેવાથી પલાળી બેતી માટે ઉચમ બતાવ્યો છે. આમ બીલના જમનો કાબ હેવા સામાન્યવાદની બરખી બતી નજર આ દેશપર કરી અને આખરે અહીં તેના અડકા બધા પ્રધી તો યુગ વત્તીઓના કાબ ક્યાં દેવાક બધા. કાળા બેકુને અનાજનું સર્વન કરવા લાગ્યા પછી તેનાથી મોસાઓનાં અબ્યાં તર ચલ મકાયા. મોસા માટે દળ બેકાયા. આને દક્ષિણ આફ્રિકામાં મુડીવાદી મોસાઓએ પુષ્કળ જમીન કાચ કરી છે. તે પર તેઓ હુબુબુટ થતા જમ છે. જ્યાં પુર વત્તીઓના આ કાચ ચાલ છે ત્યાં હોદીઓનું રું કહેવું ન્યાં સુધી મુડીવાદ જગતપર પ્રજીમી રહેશે આં સુધી આવા ફોરમા તો બનવાનાજ, અબ્યાં અનેક બીલો અસ્તીત્વમાં આવવાનાંજ! મુડીવાદી સમાજ પરીપતન પામે નહિ આં સુધી કાલ પછી જલતા ઉદારની બાકા રાખવી ફોમટ છે.—(પ્રખમિત અને કેશરી)

સર કુરમા રેડીનો પ્રોટોરીયા કાઉન્સિલને રજુઆત

હોદી સરકારના એજન્ટ સર કુર્મા રેડી ગયા માલમાં કેમ. ટાઈનથી જ્યારે ટ્રાંસવાલ આબા કલ્ત લવારે તા. ૧૦ મી એપ્રિલે તેમણે પ્રોટોરીયાની ટાઉન કાઉન્સિલની મુલાકાત પ્રોટેક્ટીવા લેકેશન માટે કાઉન્સિલે બકાર પાડેલા નવા રેમ્યુએશન સમંધમાં સીધી હતી. સર કુર્માએ કાઉન્સિલ સમક્ષ નીચે પ્રમાણે રજુઆતો કરી હતી:—

પ્રોટોરીયા પબ્લીક હેલ્થ કમીટીની રપેસીઅલ મીટીંગ તા. ૧૦ મી એપ્રિલે બળી હતી તે સળા નામેના સભ્યો કાબર હતા. કાઉન્સિલર મીસીસ એમ. મીનલીસ (ચેર પુમન) એમ. બી. કાલ્લી, મીસીસ એમ. સી. મલકર્નો, પી. એમ. મેનલીઅર અને મેમર એકા કે.

એડીશનલીક બેટુડના ધરાર

હોદી સરકારના એજન્ટ સર કુર્માની સામે તેમના પાનબી મંત્રી એન. મેરીમ પછી હતા અને ટ્રાંસવાલ મ-ડીઅન કેવિસ. પ્રોટોરીયા બાંચ તરફથી કરનલ મેન્ટસ તમા નમીબી તીમ તરફથી મી. સી. પેલ્કાશુક તેમજ ઈસલામીક સોમાબરી તરફથી મી. કીબીઅર વહીસે કાબર હતા. તે ઉપરાંત કેલ-લાકે હોદીઓ પછી હતા. કમીટીએ એ સર્વિસ સલ્લર ક્યો હતો.

સર કુર્માએ કાઉન્સિલમાં કમીટીના સભ્યોને મળવાની ને તક આપવામાં આવી તે માટે સભ્યોનો આખાર માંથી બકાર

વિશે જે ધારાઓ પસાર કરવા ધાર્યા છે તે વિશે દક્ષિણે કે પ્રીટેરીયામાં વસ્તી હોદી કામના એ ધારાઓ વિશે કાંઈ વિચાર છે તેની મેં સ્વયં કરી છે. તેના મુખ્ય મહત્ત્વો વિશે હું સ્વયં કરવા હમ્મુ છું. સન ૧૯૦૪ અને ૧૯૦૬ ની સલમાં હોદીઓને ૨૧ વર્ષના શીઝ આપવામાં આવ્યા હતા. હાલ જે ધારાઓ બહાર પાડવામાં આવ્યા છે તેમાં હોદીઓને શીઝ આપવાની વાત જ નથી. પરંતુ એક વર્ષનું હમ્મુ જનસ આપવાની વ્યવસ્થા છે. દર વર્ષની આખરીએ હોદીઓને પોતે જાણેલા પોતાના જ વરવા માટે નવું કામ જનસ મેળવવું! જુના હોદી સન ૧૯૨૫ ની સાલમાં પુરાં થઈ ગયેલા છે અને ત્યાર બાદ નવાં શીઝ કરી આપવામાં આવ્યાં નથી. મને અર્થ થતું હતું કે હોદીઓને કાંઈ માટે નવાં શીઝ કરી આપવામાં નથી આવ્યાં? મને કાંઈ કે તે વેળા પાસમેંટમાં કલાસ એરીયાઝ બીજા હાખલ કરવામાં આવ્યું હતું અને જમીન માલીકો હોદીઓ ધરાવી કહે કે નહિ તે વિશેની હકિકત તેમાં હતી એ કારણને લઈને હોદીઓને શીઝ આપવામાં ન આવ્યાં હોય. સન ૧૯૨૭ ની સાલમાં આ બીજાને પડતું મુકામમાં આવ્યું. હોદીઓને ૨૧ વર્ષનું શીઝ આપવામાં આવ્યું હતું તે હજી ફરવી નાંખી વાંચીક કાઈસનસ તેમને આપવાની યોજના કરવી એ તેમને કાંઈ અન્યાય કરવા જેવું છે. અમુક વર્ષનાં શીઝ હોદીઓને આપવામાં નહિ આવે કાં સુધી કામ પશુ માણસ સારાં મકાનો બાંધવા માટે પોતાના પેલા નજર રાકે અને એક સાઈ મકાન બાંધવા માટે જોડામાં જોડા પૈક ૫૦૦ તો એક એક આજે બહારની અંદર એવાં મકાનો છે કે જેની કિંમત પૈક ૫૦૦ કરતાં સુધીની છે. બીજાં મકાનોમાં પશુ બહારમાં એવાં છે કે જેની કિંમત પૈક ૫૦૦ થી ૨૦૦૦ સુધી છે. જ્યાં સુધી માણસને જમીનના ટેન્ડર સંબંધી ખાતરી ન હોય કાં સુધી જમીન ઉપર મકાન બાંધવાને તેને લગભગી શકાય નથી. એ તેને કાંઈ શીઝ આપવામાં આવ્યું હોય. હાખલ તરીકે દર વર્ષનું—તો તે જાણી કહે કે આટલાં વર્ષો તે તે રહી જ રહી તો તે પોતાના પેસાને ઉપયોગ કરવાને રાજી થાય. સરકારે 'એશીયાટીક ટેન્ડર બીલ' નામનું બીલ પસાર પાસમેંટમાં હાખલ કરેલું છે. રેન્ડ એરીયામાં હોદીઓ અમુક જગ્યાની અંદર જમીન ખરીદી કહે એવી તેમાં વ્યવસ્થા કરવા ધારી છે. તેમાં ૧૬૨ થાનો પશુ સમાવેશ કલાસ થાય. જુના કામકાને હાંધે હોદીઓ જમીન મિલકતના માલીક બની શકતા નથી છતાં બીજામાં એવી કલાસ હાખલ કરવામાં આવી છે કે અમુક જગ્યાએ અમુક કલાસવા જ્યાં હોદીઓને મિલકત ધરાવવાનો હક હોય. સન ૧૯૨૫ ના કામકા પ્રમાણે કામ પશુ હોદી જમીન મિલકત ખરીદી શકતો નથી. આ બીજા જે પાસમેંટ સમક્ષ આવેલું છે તેમાં જુના કામકામાં ફેરફાર કરવા થયું છે તેમાં અમુક અમુક કલાસ આવેલા જગ્યાઓમાં હોદીઓ જમીન મિલકત ખરીદી કહે અને ત્યાં વસી તથા વેપાર કરી કહે એવી વ્યવસ્થા કરવા ધારી છે. આ દેશની સરકારની આ વિષયમાં અતી રાજનીતિ છે એનો તમારે ખ્યાલ રાખવો જોઈએ. યુનીયન સરકારે હિંદની સરકાર સાથે જે કેપટાઈન એમીમેંટ કરેલું છે તેમાં હોદી વસ્તીના અમુક મામના જોડાને આ રજા છોડી આપવા જવાની પ્રજ્ઞા હોય તો તેને તેમ કરવાની જોગવાઈ કરવામાં આવેલી છે પરંતુ એજો આ દેશમાં રહેવા હમ્મુ છે તેઓએ સ્વાયંત્રી કહેરીએ બનવું જોઈએ. એ એમીમેંટમાં એક કલાસ

'દક્ષિણ'ને લગતી વસ્તુ છે. એ કલાસ મુખ્ય હોદીઓને રાખવાં થશે પુરાં પાડવાની જોગવાઈની અને તે ઉપરાંત બીજા કલાસ—(૧) વાત રજા છે આ દેશમાં હોદીઓ જમીન ન ખરીદી કહે તે વિશે પહેલાં કામકા થશે ત્યાં જોડાઓ અપવાદ રૂપે છે. તે કામકામાં સરકાર અને જોડાઓ બોડીઝ ઉપર એ ફરજ નાંખવામાં આવેલી છે કે હોદીઓ માટે અમુક જગ્યાએ કલાસની જ્યાં તેઓ મિલકત ખરીદવા. વગવા અને વેપાર કરવા કક્ષિતવાન થાય. હોદીઓ કે જેમને મન આપવાનો અધિકાર નથી એવી પોતાની વ્યવસ્થાની સર્વે મનુષ્ય તરીકેનું વર્તન અસાધ્યમાં આવે એવી હું મહત્ત્વ પાસે માન્ય થી રહી છું. અને જોડાઓમાં તેમને જમીનના ટેન્ડર સંબંધી અધિકારની અપવામાં આવે એવી જાણ રાખું છું.

પ્રમીટાની પહોંચ

આ નવા ધારાઓમાં લગભગ અ.ધા કલાસ જમીન પરમીટો આપવાની વ્યવસ્થા જોવામાં આવે છે. સાઈટ પરમીટ, પોતાનું જમીન આપવાને માટે બીલ્ડિંગ પરમીટ અને પોતાના જમીન તેને વસાઈ હોય તો પાછી વધવાટ માટેની પરમીટ! આ ઉપરાંત વળી જોડા પરમીટ, એવી પશુ આગળ જલજી તો આ હોદીઓને ત્યાં કામ મહેમાન આવ્યો હોય તો તેને પોતાના જમીન રહેવા હોવા માટેની પરમીટ! પરમીટ વિશેનો વિચાર હોદીઓને ખીજવાટ બરેલો કાગે છે. હોદીઓના મુકામ યુનિયન જમીન માટે આવી જલજી પરમીટો હોય છે. હોદીઓ કલાસ જમીન છે એવું સુચન આ પરમીટોથી થાય છે. તેઓને આ પ્રમાણે પરમીટો વિશે કાગે છે. કાઈ-સાઈ જો હોદીઓને આ ન મહે એવી મહત્ત્વ પહોંચી. આ વિષયમાં અપવાદ કરે તો હીર અને તેમ કરવામાં કાઈસીતને કરી મુરાલી નાંધે નહિ.

સુપ્રીમેન્ડેન્ટની રચના

જે મકાનમાં વેપાર ચાલે તે હોય તે મકાન સંબંધી શીઝ આપવા વિશે અને સળ-લેટ કરવા વિશેની પશુ બહુકામ મુકામમાં અર્થ છે. વેપારની જગ્યા માણસ ટ્રાફિક કરવા મંગિતો હોય તો તેજો સુપ્રીમેન્ડેન્ટની પરવાનગી લેવી જોઈએ. તે મકાનનો બાગ કામને સળ-લેટ કરવા મંગિતો હોય તોયે તેજો સુપ્રીમેન્ડેન્ટની પરવાનગી મેળવવાની! એક અધિકારગત અમલદારને કાઈસીક આથી સારે મોટી સત્તા આપી દે છે. એક જ માણસના કામમાં આટલી બધી સત્તા જોઈ હોવામાં આવે એ સલાહકારક નથી. કાલના સુપ્રીમેન્ડેન્ટને હું પીઠાવતો નથી. અને મારી ટીકા એ વ્યક્તિ માટે નથી પરંતુ એક જ માણસના કામમાં આટલી બધી સત્તા રાખવી એ અન્યાયી હિંદી વાત છે. એ મિલકતનો નાક કરવા તે મામતો હોય તો તે કરવાની પશુ તેને સત્તા છે. (અ.કે)

શ્રી. સુરત સંગીત ભજન મંડળ

ખર્ચા યેક! નવો નાટક. ખર્ચા યેક!

ઉપર મંડળના અગ્ર દેશ દગાખાજ દુનીયા એ નામનું નાટક આવતી તારીખ ૨૩ મી મેના રજા રજા રજા કરવા માં વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ પર આવેલા વિક્ટોરીયા રિસેપ્ટ પેલેસમાં મુજરાતી ભાષામાં ભજવી જતાવવામાં આવે.

૨૨૬ હોદીમાધ્યમે આ નાટકમાં આવી ઉત્તેજ આપવા વિનંતી છે.

લી. એમ. કાલીદાસ,
મેનેજર.

રાષ્ટ્રપતિ સરદાર વલ્લભભાઈનું આપણું

(પ્રથમ અંકથી આણું)

સંપિન્નું રહસ્ય

પણ સરકારની સાથે મળેલી સંધિને કારણે આપણા પ્રજા-જનના આ સ્વરૂપ વિશે વધારે વિસ્તાર કરવાની જરૂર રહેતી નથી. તમારા કાર્યવાહક મંડળ તમરી મંજૂરીની આજ્ઞા સંપાદિત આ સંધિ કરી છે. હવે તમે એને સીવસર મંજૂરી આપશો એવી વિનંતી છે. કાર્યવાહક મંડળના સભ્યો તમારા વિશ્વાસપાત્ર પ્રતિનિધિઓ હતા એટલે તેમણે કરેલા સંધિને અસ્વીકાર તમે ન કરી શકો પણ તમે એ મંડળ વિશે તમારી અજ્ઞા જાહેર કરી શકો છો અને વધારે વિશ્વાસપાત્ર મંડળ નીખી શકો. આપણે આ સમાધાની ન સ્વીકારી હોત તો આપણે હોય મજાત અને મજા વળતી તપશ્ચર્મા બધી દુષીરાઈ જાત. આપણે તો સલામતી તરીકે હમેશાં હાથો કરેલા એમણે અને ક્યો છે કે હમેશા આપણે શાંતિ માટે તમાર જાણે, એટલું જ નહિ પણ ઉત્સાહ છીએ. એટલે જ્યારે શાંતિ માટે દાર ધુલું ફેંપાયું હોય આપણે તેને સાથ લીધો. એળેથી પરિણામ જનતા આપણા દેશ-મંડુઓએ સંપૂર્ણ જવાબદારીવાળા તંત્રની મામણી કરી. બીટીક પહેલે એ મામણી સ્વીકારી અને તે પછી વડા પ્રધાને, વાઇસરોયે અને આપણા કેટલાક પ્રસિદ્ધ નેતાઓએ મદાસજાના સહકારની મામણી કરી તે ઉપરથી મદાસજાના કાર્યવાહક મંડળને લાગ્યું કે એ માનભરી સંધિ થઈ શકે તો અને કથી થે શરતો અને કાપકૃપ વિના પૂર્ણ સ્વરાજ માટે મામણી કરવાનો મદાસજાનો હક સ્વીકારતો હોય તો, મદાસજાએ એળેથી પરિણામ જવાનું આજ્ઞા સ્વીકાર્યું અને બધા પક્ષ સ્વીકારી શકે એવું તંત્ર મદવાના પ્રયત્નમાં સદાકાર દેવો. એ આ પ્રયત્નમાં આપણે વિષ્ણુ જન્મ્યો અને તપશ્ચર્માના માગ સિવાય બીજો રસ્તો ન રહે તો તે લેવાને આપણને અટકાવનાર પૃથ્વી ઉપર એક શાંતિ નથી.

એળાધરી શા માટે?

આપણા દેશનું શરકર, પરદેશી શત્રુઓ સાથેના વહેવાર તથા નાણા અને જઠાતનીતિ જેવા વિષયોમાં સંપૂર્ણ સત્તા મામણનો અને પૂર્ણ સ્વરાજનો હાથો કરવાનો સંધિની જાહેરશુને લગતી કલમની રજી આપણને દઈ છે. કેટલીક એળાધરી અને કેટલીક શરતો અથવા પં. મોલીલાલજી કહેતા તેમ આપણા પોતાનાજ દિલની ખાતર કેટલુંક એકબીજાની મગવડ સાચવવા-પણું તો રહેશેજ. જ્યારે શરકરનામાની રજી સત્તા એકની પાસેથી બીજાની પાસે જાય છે હોય ને પક્ષને ગુસ્સાન થઈ હોય અથવા મદાની જરૂર હોય તેના દિલમાં હમેશાં કેટલીક એળાધરી આપવાની જરૂર રહે છે. હોંદુસ્તાનને જર્મનજ બસો વર્ષ થયાં ને રીતે યુસવામાં આવ્યું છે તે એતાં ધણી બાબતોમાં બદલાની મદાની એને જરૂર રહે છે, એ મદદ આપણે જરૂર બોટનની પાસેથી લઈએ—એ એની આપવાની દાનવ હોય તો; કામજા તરીકે આપણે શરકરી માનવાળા માણસો એકજે તો કંઈક પાસેથી એવી મદદ લેવામાં કથી અકમળ ન હોવી એમણે. આપા બીજા પક્ષા કાપલા આપી શકાય. તેમણે આ તો એક ખાન બેંચે એવો છે; એટલે શરકરની જાણતમાં એળાધરી આપવી એટલે કેટલાક બીટીક અમલદારો અથવા કેટલુંક બીટીક શરકર પણ દેશના દિલને માટે આણું રાખ્યું.

શરકર શા માટે?

પણ શરકરના સીવાધરો દેવા કે મોટા નમે તે હોય તોય શરકરને અંદર આપણાજ દાથમાં હોયો એમણે. એટલે કે બીટી કરવાની આપણને સંપૂર્ણ સત્તા હોવી એમણે; બીટીક સલામ આપણે આજાર સાથે સ્વીકારીએ પણ બીટીક સરકારી આપણે નહીં ન સ્વીકારીએ. સાચી વાત તો એ છે કે બીટીક શરકર એ આપણા દેશને કમળો કરીને પકડ્યું છે. દેશની રક્ષા માટે છે એ કહેણું મદાની લાગ છે. એ કોઈ પક્ષની રક્ષા માટે હોય તો તે બીટીક દિલની રક્ષા માટે છે. દેશમાં કંઈક જળથો થાય તો તેની સામે બીટીક બી-પુરોની રક્ષાને અર્થે રાખવામાં આવ્યું છે. પરદેશી શરકર મહી આવ્યું ને તેની સામે હોંલની રક્ષા કરવાને માટે શરકરની જરૂર પડી એવો એક કાપલો મને માદ આવતો નથી. શરકર ઉપર અમલજો થઈ છે ખરી, અમલદારોનાની સાથે બદાલજો થઈ છે ખરી. પણ બીટીક પ્રવિદાસકારોએજ આપણને રાખ્યું છે કે એ બદાલજો બદાલની કુતી-રક્ષાની નહોતી. એટલે પરદેશી શત્રુઓ આપણા દેશ ઉપર કોણ હમેશાં રદયો છે, એ મતલબના ગાઉથી આપણે કરવાની કથી જરૂર નથી. શરકરની આપણને મત જરૂર હોય પણ આજે ને રક્ષાથી મુક—મામણી આપણું લોહી રાત્રિયસ યુસી રહી છે તેની જરૂર તો નથીજ. એ મદાસજા પોતાની મામણીમાં સદાકાર થાય તો આણું શરકરને રીક રીક પટારી નાખ્યું પાછું.

સિવિલ સર્વિસના પગારો

એજ રીતે નાણાની અને જઠાતની નીતિમાં બીટીક સત્તાને આપણે હાથ ધાલવા નજીક શકીએ. એ બંને બાબતોમાં દેશને નિરંકુશ સત્તા ન હોય તો દેશનો પુરેપુરો વિકાસ અશક્ય છે. વળી આપણને એવું વિચારવાની પણ રેવ પડી છે કે મોટા મોટા પમારવાળા બીટીક સિવિલીયનો પણ વરસ ધધી આપણો કારકાર ન અથાથે તો એ કારકાર પાંચજો અઘ પકડો અને એટલો સડો આવી જશે. હોંકાં થોડાં વર્ષમાં આપણી મદાસજાએ ને કારકારકલિત બતાવી છે અને હર વર્ષે એની શેવામાં પમાર વિના અથવા નામના પગાર અનેક મુલકયુવતીઓ આવતાંજ જાય છે ને વાત આ વહેમને નાણુ કરવામાં પુરતી છે. આવું અરચણ તંત્ર રાખીને એમ કહેવું કે મોના વિના કાર-કાર શુક ન રહી શકે અને જાણ—શરવત વધી જશે, એનો અર્થ એ છે કે શરવતની સામે વીમા તરીકે આપણે અણકું મોકું પ્રિમિયમ આપવું કે નેથી આપણે સાચ તળેમાકાક મજ બધજો! આથી હોંદુસ્તાને એ પોતાનું દિલ બરોબર જાળવવું હોય તો સિવિલ સર્વિસના પગારો અંતે તેને અંગે મળીતાર વચ્ચે વહેરેમાં ખુબજ કાપકૃપ થવાની જરૂર રહેશે. વળી હોંદુસ્તાનની સામે એટલું લેણું કાઢવામાં આવે છે તેમાંનું મળું વધત અરોગ્ય છે એવો આપણે હાથો છે. આપણા એક પણ કલમનો આપણે પ્રકાર કરવાનું કશુંજ નથી; પણ ને કરજ જેરબાજબી હોવાનો આપણો હાથો છે તે કરજ વિશે નિપક્ષ તપાસની મામણી આપણે કરી છે ને હજી કરતાજ રહીયું.

પૂર્ણ સ્વરાજ એટલે?

પણ બહુ વિચારમાં હવે ન હતીએ. તમારા નામથી કે એટલું જાહેર કરી શકું તો ખત છે કે આપણા કાહેરના પૂર્ણ સ્વરાજના કાવચમાંથી પાછા કરવાપણું નથી. પૂર્ણ સ્વરાજનો અર્થ એ નથી કે બોટન કે બીજી કોઈ પણ સત્તા સાથે કશો

સંબંધ ન રાખવાનું પુછ્યું કાયમને માટે પકડી રાખવું. એક બીજાના હિતને ખાતર આપણે બીજા રાજ્યોની કાયે સહિષ્ણુ બનર કરી કહીએ છીએ અને એ સહિષ્ણુ બનારે તોફાન ધમ્બીએ ધારે તોડી કાઢીએ છીએ. એ મસલત અને સમ સુતીથી આપણે સ્વરાજ્ય લેવું હોય તો બીટીક રાજ્યની સાથે સંબંધ રહેશે એમ માનવું એ ખોટું નથી. અને ખબર છે કે દેશમાં એક એવો પક્ષ પણ પ્રભુ છે કે જેનું હોલું છે કે સહિષ્ણુતાનો વિચાર કરીએ તે પહેલાં એકવાર પુરેપુરા છુટાછેડા ચલાવેલો; પણ હું તે પક્ષનો નથી. એ ભલની આનંદતામાં નખાણ રહેલી છે, મનુષ્યસ્વભાવ વિશે અમકા રહી છે.

અસુહૃદતા અને દેશી રાજ્યો.

‘દેશકન’—સમુદાય એ મોઢક વિચાર છે પણ એમાં નવી યુગવલ્લો પેદા થાય છે. એમાં દાખલ થનારા રાજ્યો ઇન્કલ સાથેના સંબંધ તોડવાની વાત નથી સાંજળવાના પણ એ તેજો યુદ્ધ કાયે દાખલ થશે તો મોટો હાથો થશે. તેમના દાખલ થવાથી પ્રખ્યાતની પ્રતિભા વિન ન આવવું જોઈએ; જોઈએ સ્વાતંત્ર્યની આવના સાથે મંથમેસતો ન હોય એવો આપદ લઇને જોઈએ ન ભેટી ભય એવી હું આજ્ઞા રાખું છું. આજુ બમાનાની સાથે સાથે કુચ કરવાનું વચન આપવાનો એમને વડુ આચક ન કરવો પડે તો સાફ. જેમ હોઈસ્તાનની બીજી પ્રખ્યાત તાત્વિક હકોનો પડો આમાં આવશે તેમ રાજ્ય રજવાડાઓને ચોતાની પ્રખ્યાત પણ એવા હકોનો તટો કરી આપશે પાશે. દેશકનમાં દાખલ થવાના દરેક જામના રહીશોને અમુક તાત્વિક હકો હોવાનું જોઈએ અને એ હક હોય તો એ હક મનવાદ રહે જોઈએ ખાતર કોઈક જામના અદાલત પણ હોવી જોઈએ. પણ દેશકનની ખાસ-અમામાં દેશી રાજ્યોની પ્રખ્યાત પુરતું પ્રતિનિધિત્વ હોવું જોઈએ એમ આજ્ઞા રાખવી એ વધારે પડતું ન મનવા.

દેશીયાપાર વસ્તા હોઈએ.

અંતમાં દરિયાપાર વસ્તા આપણા હોઈએઓને મારે સુલવા ન જોઈએ. દક્ષિણ આફ્રિકા, પૂર્વ આફ્રિકા અને બીજા દેશોમાં મારે વસ્તા હોઈએઓની સ્થિતિ જલારે દવાવણી છે. દિનપ્રજ્ઞ એકર સુખાએ દક્ષિણ આફ્રિકામાં આપણા મોહાને મદદ કરી રહ્યા છે. હાલનાય કુદરતે પૂર્વ આફ્રિકાના હોઈએઓના પ્રયત્નો ખાસ અખ્યાસ કર્યો છે. મહાઅભા અભારે તો તેમને ચોતાની દિશ-સોજ પુરતું જીવન આપી કહે તેમ છે. તેઓ ભલે છે કે અહિંમાં જેમ જેમ આપણે આપણા ખેવની સમૃપ પહોંચતા જઈશું તેમ તેમ દેશાવર ખાતે વસતા હોઈએઓની સ્થિતિ આપે આપ સુધરતી જવાની છે આ સ્થાનેથી વગરની સોની પતી હું તે તે દેશોની સરકારોને અરજી યાત્રી છું કે જે હોઈ દેવે ચોતાનો વારસો પ્રાપ્ત કરવાની તમારીમાં છે અને દુનિયાની કોઈ પ્રખ્યાત જોડે એને વેર નથી એવી પ્રખ્યાત વતનીઓ જોડે તેઓ સદબંધાવકર કરે. અને બનારે સ્વાધીન હોઈશું લારે અમારા કાયે ચોતાના દેશવાઓનો પ્રત્યે જેવા વર્તનની તેઓ અપેક્ષા રાખતા હોય તેવા બવકાર અભારે તેઓ અમારા દેશ-વાસીઓ પ્રત્યે રાખે તો તેમાં અભુગતું શું છે? આમાં સામાન્ય વિવેકના પહેવાર કરતાં અધિક કલાની માનવ્યો નથી.

જે કાર્યક્રમની વિચારણામાં તમે અને પ્રમુખ નીચો છે, તે કાર્યક્રમને આજે આપણે જે મંજીર સમયે અહીં ભેગા મળ્યા છીએ તેને જાણે એવી રીતે ઉકલવા કહે હું તમને નિમંત્રું છું. અત્યેક તો અમદમાં રહેવાનાય પણ હું આજ્ઞા રાખું છું કે

જુદી હાથર રહેલી પ્રત્યેક બંધિત આપણી મર્યાદાને મારવકરી અને આપણા ખેવની નિકટ લઇ જનારી બનાવવામાં એકબીજા જોડે પુર્ણ સહકાર કરશે વન્દે માતરમ.

કવોટા એક્ટ મુજબ એક ચીનાનો કેસ

પ્રોટેસ્ટાન્ટી સુપ્રીમ કોર્ટમાં ન્યાયાધીશ મારીટસે કમીશનર જોશ એલીયાટીક વિરુદ્ધ બાઈલીના કેસની અરજી ઉપર ચુકાદો આપ્યો હતો. ન્યાયાધીશે કહ્યું કે અરજદારનો સન ૧૯૦૧ ની સાલમાં કેન્ટોનમાં જન્મ થયો હતો. સન ૧૯૩૦ ની સાલમાં તેણીના લમ પ્રોટેસ્ટાન્ટી ફ્રેન્ચ કોલેજ સાથે લગ્ન કર્યાં. તેનો જોશનાનીસમર્થમાં વેપાર હતો. લમ પ્રોટેસ્ટાન્ટીમાં કાયદેસરની નથી લેખાવા એ વાત જોક્ષ છે. કોમ્પ્રી મોવાના પક્ષી સાથે અહીં રહેવા આવી. અને સન ૧૯૩૦ ના સપ્ટેમ્બર માસમાં તે મોરેસે માહર્સ આવી. તેના પક્ષીએ પિંડ ૪૦ દીપોલીટ મુક્યા. તેણીને ટ્રાંસવાલમાં આવવાની પરમીટ આપવામાં આવી. અને પક્ષી પક્ષીઆણી બને જોશનાનીસમર્થમાં આવી. કોમ્પ્રીપોર્ટમાં જીને પ્રોટેસ્ટાન્ટીનો નોટીસ આપવામાં આવી. તેને ટ્રાંસવાલમાં વસવાની રજા એવું જાણવી આપવામાં નહિ આવી કે તેણી પ્રોટેસ્ટાન્ટી કમીશનર હતી. તેણીને કાવવામાં આવી કે તેની કમ્પા હોય તો તે અધીશ કરી કહે છે. રેપરરી પરમીટ ઉપર તેણીને જોળવે આવવાની પરવાનગી મળી. જોશનાનીસમર્થમાં આવી પક્ષી મોદા દિવસ બાદ તેણીને અજાવવામાં આવી કે તેણીને દેશવાર કરવામાં આવશે. પરંતુ તેણીને કવોટા આક્ટ-કો-શીકેન કાર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો અને દીપોલીટના પિંડ ૪૦ તેને પાછા આપવામાં આવ્યા હતા. આજુ વર્ષના માર્ચ માસ સુધી આ ચીના અને રહેવાના હક વિશે કમી તકરાર ઉઠાવવામાં આવી નહિ. કોમ્પ્રીપોર્ટમાં તેણીને પ્રોટેસ્ટાન્ટીનો નોટીસ આપવામાં આવી હતી તે ઉપરથી આ દેશ કોટી માલ્યા જવાનું તેણીને કહેવામાં આવ્યું. પ્રોટેસ્ટાન્ટીનો નોટીસ મુજબ તેણીને પ્રોટેસ્ટાન્ટીમાં પકડવામાં આવી અને જેલમાં રાખવામાં આવી અને જેલ ઉપર કોટવામાં આવી. લાઇસીને દેશવાર થતી કામરે અદાવવામાં નહિ આવે તેવા જોરકર લેવામાં આવ્યો અને આ જોરકર ઉપરનો મજાવો કે નહિ તે માટે સુપ્રીમ કોર્ટમાં કેસ આવ્યો છે.

કમીશનર જોશ એલીયાટીક તરફથી એવી કમીશ કરવામાં આવી છે કે તેણીને પ્રોટેસ્ટાન્ટીનો નોટીસ આપવામાં આવી હતી તેમાંથી તેને કદી મુક્ત કરીશ નહતી. અને કમીશનર રેપરરીએ એક્ટ મુજબ તેણે જે પમહું ભર્યું છે તેમ કરવાનો તેને હક છે. અરજદારની પાસે કવોટા પરમીટનો કાર્ડ છે. એ કાર્ડ આપ્યા પહેલાં અરજદારની જે લપાસ કરવી જોઈએ તે નથી મુક મજેલી છે એમ માની લેવું જોઈએ. અને ન્યા સુધી કવોટા એક્ટ કાયે સંબંધ છે લા સુધી તેણી ટ્રાંસવાલમાં કાયદેસર રહેલી છે.

કમીશનર જોશ એલીયાટીક કાયદાની કેટલીક કલમોનો ખનાદર કર્યો હોય એવું દેખાય છે. અરજદારને રેપરરી પરમીટ આપવામાં આવી હતી તે કલમમાંથી તેને મુક્ત કરી એટલે તેને દીપોલીટની રજા આપી. પરંતુ પ્રોટેસ્ટાન્ટીનો નોટીસ આપવામાં આવી હતી તેમાંથી તેણીને મુક્ત કરવામાં આવી નહિ. કમીશનર જોશ એલીયાટીક એવી કમીશ કરી રીતે કરે છે તે સમજી કહવું નથી પ્રોટેસ્ટાન્ટીનો નોટીસ

અમલમાં ફેવી રીતે રહી હશે જ્યારે એ જાને આઈડિ-ટી-શીફન ઠાડે આપરામાં આવેલ છે.

અરબદારને પાઠવાનો જોરદાર કમીશનરે ધીન્દીપલ કાવડાની કલમ નીચે કર્યો છે. અને કાવડા હેઠળ કમીશનર અમલદારના ચુકામની વચ્ચે આવવાનો ફાટને હક નથી, પરંતુ સન ૧૯૨૩ માં એપેલેટ ડીવીઝન ફાટે ચુકાદો આપેલો છે કે કમીશનર ખાતું જ્યાં ખુલ્લી રીતે અન્યાય કરે ત્યાં ફાટેને વચ્ચે આવવાનો અધિકાર છે. મારા અભિપ્રાય મુજબ કમીશનરનું પદ અર્થે એવું છે કે ફાટે જેની તપાસ અભાવની જોઈએ. અરબદારને મુખ્ય કાવડાની કલમ લાગુ પડીને તે કલોડા એકલ પ્રમાણે આ જાના ને હક છે તેની વિરુદ્ધ કમીશનર વચ્ચે છે. વળી કમીશનર એકલની વચ્ચે તે વિરુદ્ધ નથી કે કારણ કે તેણીને કમિયારમાં કામલ અવાજી મનાઈ કરવામાં આવી નહતી. તેમજ તેણીને અવેનો વસવાટ જૈર-કાવેનો નહતો.

ફળે સુધારવાનો સંમતિથી ફાવ થયો હતો અને આપને દેશવાર કરતી કમીશનરે આપાટે ન અટકાવની જોઈએ તેના કારણે બતાવવા કુલ થયો હતો. અને ખર્ચ કમીશનરને માથે નાખવામાં આવ્યો હતો.

ભારડોલીની હિજરત (તથા અંકુશી માલુ)

“ભારે ફરી વાર ભાઈ આવશે કે?”

“હોયે, આવવાનોસ્તો. આ માઈ ધામ છે તે કાવવા આવવાનો ને કહ્યું જવાનો.”

“જોમ? ડોસા, વાહ રાખજો. આખરે મહેસુલ ભરવું પડશે.”

“આ હાથે તો નહિ કરું.”

“હીક ડોસા, ખિસ્તામાં શું છે?”

“જોમાં પાંચ રૂપિયા છે.”

“તે મહેસુલ ચેટે રૂપક કે નહિ?”

“તે હાથે કરીને જાનો હશે? હુડી થયો.”

ફાસાના પાંચ રૂપિયા તેર આના કામ લેવામાં આવ્યા, વચ્ચે ડોસે હાથે કરીને ન આવ્યા.

ડોસો સાઠ વર્ષનો છે. હિજરતમાં થયેલો છે.

બોરિયાનાં કુવંરખેલું

અમુ મોરિયાનો માંડો જોતા હતા. કુવંરખેલું નામે જોઈ પડ્યાથી છે. તે વચ્ચે હિજરતી છે. કુવંરખેલુંને પુછ્યું: “કેમ જાહેન. અહીંનાં ક્યાં સુધી રહેશે?”

“ક્યાં સુધી કેમ વળતું? આપુ છુડશે ત્યાં સુધી.”

“વચ્ચે માર પાંચ વર્ષ રહેવું પડશે તો?”

“તો રહીશું વળી. આપુછું પેરવેલા તો આવજો વચ્ચે પેરવેલા.”

“હિજરત તો નહિ કારો ને?”

“હિજરત કારવાના કોત તો વળી અહીં આવીએ છું કામ?” આવી કુવંરખેલું તો ફેલથી પડી છે

અને કામનું: આ કુવંરખેલુંને ભારડોલીની કલત છતાંથી.

*

કુવંરખેલુંને જોઈ બીજા બાકાએ પુછ્યું:

“આ કોની સામે કડો છે?”

“કોની સામે કેમ, સરકારની સામે.”

“હું કામ કરો છે?”

“તો શું કરે? અમારા આપુને કેમ શું લેવા પુર્ત?”

“તે તમને વળી કડતાં આવશે કે?”

“નહિ કેમ? વચ્ચે મહિના પોટીમાં હતી. સરતને ને મારડોલીને કડતાં કેમ ન આવશે?” (અંકુશી).

બહેર ખબર

તા. ૧૫-૪-૩૦ ના “કમીટી” ના નામથી “હાંદી પેસેન્જરોને સુવના” વાલા દેવળીક જેમાં મજદુર પેસેન્જરો ઉપર રામજી કાલીકારે દુઃખનો કાળોર વરતાવ્યાની ધીપીતવાર અરજ આપ્યાનું જાણ્યું છે આ અરજ એસોસીએશને સંબંધી મીટીંગ બરી ફાવ પાસ કરીને ને રોજ તે બાબતમાં કામ કર્યા હોય તેની નકલો રેલાગોઆગિની હાંદુ એસોસીએશન કાપાદારે બહેર કર્યો. તેમજ મજદુર કમીટીમાં ક્યા ક્યા મેમ્બર તથા કમીટી ક્યા રથમે બીરાલો છે અને પરદુઃખ અંજન વરીક કમીટીએ આજીન સુધીમાં ક્યા ક્યા પરમાર્થ કાર્યો કર્યા છે તેની નોંધ પબ્લીકમાં સુકશે તો પબ્લીક લેખનો મીટીંગ વખતે મળશે. વચ્ચે જો આ સમગ્રી બાબતમાં તેમજ કાવડા માં હાંદુ એસોસીએશનનો કે તેમના કાર્યો દરમિયાન કે એમ્બરોનો કથો હાથ ન હોય અને અપકુલની અંદર જેમણે બીજકલ બાજ ન બીધો હોય બંધે મુખ્ય કાવડાગિરે કોરી સંચાર કરી આવી તેમનાં નામ કાપામાં કે દેવળીકમાં સંડોળ્યા હોય તો તેમણે કાપાદારે તે મુજબ બહેર કરી પોતાનો હાથ કાઢી લેવો કે જેથી મુખ્ય કાવડાગિરે વિરુદ્ધ અથો આગળ પવર્તી બરી સુધી.

શ્રી. રામજી કાલીકાર.

પો. બો. મિલસ પટ્ટ, હોરિન્ડો માનવીસ.

રેલાગોઆગિ કલરી સ્વદેશ યા ટ્રાંસવાલ જનાર હિંદી પેસેન્જરોને પુશ ખબર

નીચે સરનામે પત્ર લખી જાણવશે તો અમે તમને રૂડીમર તેમજ રૂડેન જીપર લેવા આવશું અને રહેવા તથા ખાખ પીવાનો જીતમ બંદોબસ્ત વાજબી બરથે કરી આપશું.

કમીશનરને કમિટી દરેક કામકાજ સંતોષકારક રીતે કરી આવી રૂડીમર ઉપર અરવાની તેમજ લતરવાની દરેક સમવડ અમારી બલી રેખરેખ નિચે કરીએ બીજી.

ફેમીલી વાળાઓએ ડી. આઈ. ૬૧ ફોર્મ રજીસ્ટર કરી અધિને વહેકા મેલ્લી જેનાં અને પાંચ કાત પીડનો ખર્ચ કરી પોતાનો લેપાર બંધ કરી અમે આવવા બર નથી તમારા ફેમીલીને રૂડીમર ઉપરથી કલારી ને સંચાલ બેડો રેલાગી આવેલા કલો તેજ સંચાલ બેડે ટ્રાંસવાલ મેલ્લી આવવાની દરેક સમવડ કરી આપશું. ૨૫ વર્ષથી પ્રમાણીકપણે કામ કરી કરેકને સંતોષ આપું છું અને ટ્રાંસવાલના હાંદી કાઈબિમાં લખીતો છું.

પોણે કીવરે કલારાનો ખર્ચ કરી પરાધાની મીકલો કલોની નમ આનાસ પાકળથી પરમાખનો કાલો કરનારાઓએ તા. ૧૫-૪-૩૦ના કારાપારના પેસેન્જરો રેલાગોઆમાં તેના સગાને પેર લતરતાં ચે તેમના પર ફેસ કરી પકડાવ્યાની હાંકલ ના. બીડીસ ફાસલને કાઈ કાપાદારે તેમજ દેવળીક બીજો વહેકો પ્રસિદ્ધ કરી. વચ્ચે જો કાલ તે કલ્ય કરવાવાળા રોડમાંથી તે ફેસની નકલ લઈ કાપામાં બહેર કર્યો તો કુ પીડ ૨૫, કીચેસ ફેડમાં આપીસ અને જો તે કોરોએ બુકાજીન હાંકલ કોલ તો તેમણે પા. ૫૦ બરવા. વચ્ચેના નિચે સરનામે કરવો:—

Ramjee Kalidas,

P. O. Box 581,

Lourenco Marques.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રૂટી. કેન્યા

જીન તા. ૧ સીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.

રૂટી. "કેરોળી"

જીન ૧૫મીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.

મુશલમાની વીરૂ. રા. ૪૦ ના હિસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૧૦૦ ના હિસાબથી સેવામાં આવશે.

હિંદુ વીરૂ. રા. ૭૫ ના હિસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૭૫ ના હિસાબથી સેવામાં આવશે.

મુશ્મના—ઉદારીએ પોતાના મોટા હાથીના કતીવારે ૧૧ વાગ્યા અંતરે ૪૨૪ મર્મ પહોંચના કરવાં.

સેકન્ડ અને થર્ડર મારે એક મહિના અગાઉથી બુકાઈવેલ કરવો.

ફ્રેશ હીલી પેસેન્જર પોતાની ટીકટ જમાવી એશીસમાંથી લેવી અને જહાઝ મામવાળા લાઇબ્રેરી અમારી માથે

પવનવદાર કરવાથી પણ મુક્ત કરશે. રૂટીમરને લગતું ફ્રેશ કામકાજ અમારી ભત્રી દેખરેખ નીચે થાય છે

SHAIKH JIMED & SONS,

300 Pine Street,

Tel. Add "Karamat," Durban.

ટીકીટના ભાવો

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઈડ ૨૭-૦-૦.

થર્ડર: પાઈડ ૧૫-૭-૬.

ફેક: પાઈડ ૬-૭-૬. બોરોલી વગર.

વધુ બુકાઈસ મારે જાયો ના મળે:—(હિંદી પેસેન્જર

એજન્ટ શેખ હીમિદ એન્ડ સન્સ,

૩૬૦ પાઈન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED By Advertising In The INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal

ટેલીફોન ૪૮૦૦.

પો. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ધા

ટેલીગ્રાફિક એડ્રેસ

"રૂસ્તમજ"

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આમ લેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

જેવા કે મોટર કાર, પ્લેટ ગ્લાસ, ફીરફીટી બોર્ડ, વરકોન્સ કેમ્પેન્સેશન, વીગેરે અનેક પ્રકારના
વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ શરૂ કરી દીધું છે.

પોલીસી લેમજ દાવાની પતાવ કરવતમાંજ મ્મી આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધિ:—

સોરાબજ રૂસ્તમજ,

"ઇન્ડિયા હાઉસ"

૧૭ ફ્રેટ એવેન્યુ,

ડરબન.

પુરા ખબર

સાદેશ આક્રિયામાં ગુજરાતી પુસ્તકોની નવી એવ-ધી.

જાણનારું નાંધી રાખો.

દેવસી કારસો	૫	૬	નામ ક્રમાં	૨	૭
મહાકાવ	૫	૬	તીર્થોત્તમ	૨	૭
શીરોજી મહાલ	૬	૬	મુગબળ	૩	૬
સુવર્ણના રાજ્યના	૭	૬	અગામી મુસાદર	૪	૬
દુઃખીને દિલાસો	૧૨	૬	ઉપાને અરુણ	૬	૭
મીઠી અવીત (કાર્યકરનું પુસ્તક)	૮	૬	રસામણ	૪	૭
રાજાના મહેલમાં	૪	૬	અગમે ગીત ગોવિંદ	૩	૭
સીતમગર સુલતાન	૬	૬	વજ્ર વિકાર	૨	૭
અમી કરચી	૪	૬	આવના સુદો	૧	૬
મે એન દુનીયા	૪	૬	સાત સુદર વાતો (દરેક બધે ૭૩૨ વાંચવી)	૧	૬
એક પથરોના પ્રતાપ	૫	૬	બધા કારતી	૨	૭
જોનોમાર ગામન માળા	૭	૬	સ્વામી રામ તીર્થનું જીવન ચરીત	૬	૬
ગુજરાતીનું ગુજાળ	૭	૬	સંસાર સ્વપ્ન	૨	૭
બાદશા બાબર	૬	૬	ગરિરંગ મુજી	૧	૬
ગુજરાતીનું ગુજ	૮	૬	નંદન વનને આંગણે	૧	૬
મરાવતી	૫	૬	આનંદ બહરી	૫	૬
પ્રભસુરત મહાર	૫	૬	આમારી પદોલી વાતાઓ	૧	૭
કરમની કદાશી	૮	૬	.. બી. ૭ ..	૧	૭
નવલ ગંધા	૬	૬	.. ગોશ ..	૧	૬
દુનીયા કે દોબાખ	૬	૬	આમાતમીક વાર્તા માળા	૨	૬
ખુદાને ખબર	૬	૬	ભોડીના એળ	૧	૭
મુઝકીજ આજ્ઞાન	૭	૬	જાણને કચકાર	૨	૬
સંસારનો કંઠાર	૩	૬	રસીકા	૫	૬
સંસારી કે સન્માસી	૬	૬	મદનામ દીદ	૨	૭
વીરક વાણી	૫	૬	મુકત મારા	૧	૭
ગોલક છુન	૩	૬	માળીની	૧	૭
બીરબળને બાદશા	૪	૬	તેડ અને દાગેર	૧	૭
નવલ નવરંગી	૫	૬	જોશીવાનો ઉજ્જાલ	૨	૬
સંકટની-સુખની-સામેલું દુઃખ	૭	૬	મહાત્મા ગાંધીનું પર્વશુક (દરેક દોઢાને)		
ગુજાવદન	૬	૬	વાગવું જોખણ		૬
દીદ કદાપણ સાગર	૩	૬	મરાવ જુમી પર રખડ	૧૦	૬
કાણું ગુજાળ	૩	૬	દિવાની કે સાચી ખામ ૫	૮	૬
મસ્ત હાસીનું કાર્ય અંકાર	૩	૬	.. " " " ૨	૮	૬
સુખનો ભોમ (રસીક દીદકરીવ વાર્તા)	૮	૬	કુદરતનો કહેવ	૪	૬
વીરબલી કોક કાજ માગ ૧	૩	૬	ગાંધીની રાણી	૬	૬
" " " " ૨	૩	૬			
દેવોને ખુશ્મા રંગ	૩	૭	આ ઉપરાંત બીજી ઘણી જાનના કુશ મળશે.		
દંપતી વાર્તામા	૨	૭	દગ, હાફી અને ખાંસી		
સ્વીટર લેન્ડની સ્વતંત્રતા	૨	૬	ની ખાસ દવા વાપરી આગા કરો દબાવોને હાથે. કોઈ		
મેરીગાઈ	૫	૭	કે ખાસ વાપરવામાં કોઈ પણ જાતનું દુકાનન થવું નથી.		
બાલાજીનું રાજકીય	૧	૬	કીમત એક દીનની રી. ૪૫.		
માલમીન	૧	૬	એક વખત મંત્રાવી ખાતી કરો.		
અલીકમા	૧	૬	મળવાનું કેમકા.		
દીદકરીવ જામ ૨. (૧૨૬) નવલ ૩૫૩	૫	૬			

The Burma House,

125 Grey St., Durban.

ડેલાગોઆએ ઉતરી રવરેરા યા ટ્રાંસવાલ જનાર હિંદી પેસેન્જરોને ખુશ ખબર

નીચેને સરનામે પર લખી જાણવરો તો અમે તમને રહીમર તેમજ ટરેન ડ્રાપર લેવા આવરું અને રહેવા તથા ખાખા પીવાનો ઉત્તમ ખર્ચાખર્ચા બાજબી ખરચે કરી આપરું.

ઇન્ડિયન સ્ટેશનને ઇન્ડિયન ટ્રાંસવાલ રેલવે કંપની દ્વારા રહીમર ઉપર ચડવાની તેમજ ઉતરવાની દરેક સગવડ અમારી જાતી દેખરેખ નિભે કરીએ છીએ.

ફેબ્રુઆરી વાણાઓએ ડી. આઈ. ૬૧ ફાઈન્ટ રજીસ્ટર કરી અમાને પહેલા મોકલી દેવાં અને પાંચ સાત થીડનો ખર્ચો કરી ગોવાનો મેપાર બંધ કરી અને આવવા જરૂર નથી. તમારા ફેબ્રુઆરી રહીમર ઉપરથી ઉતારી ને સંગ્રામ જટો દેસથી આવેલા વરો તેજ સંગ્રામ નેરે ટ્રાંસવાલ મોકલી આપવાની દરેક સગવડ કરી આપરું. રૂબ રૂબથી પ્રમાણીકરણે કામ કરી દરેકને સંતોષ આપુ.

હું અને ટ્રાંસવાલના હિંદી ભાઈઓમાં જાણીતો છું. ધાળે રીપસે હુકારનો ખર્ચો કરી પસવાની મીઠકતો વડાવી ન્હા ખાનાસ ખાણથી પરમાયનો માનો કરનારાઓએ તા. ૧૫-૪-૩૦ના કસપાસના પેસેન્જરો ડેલાગોઆમાં તેના સગાને પેર ઉતરનાં મેં તેમના પર કેસ કરી પકડાવ્યાની વચીકત ના બ્રીટીશ કાન્સલને કહી છાપાદારે તેમજ ડેન્ડ ખીલો વહેથી પ્રસિદ્ધ કરી. પણ ન કાલ તે કૃત્ય કરવાવાળા કાદંબાંથી તે ફેસની નકલ લઈ છાપામાં જાહેર કરશે તો હું થીડ રૂબ, કોમિશન ફંડમાં આપીશ અને જો તે લોકોએ જુદાજુદા કાંઈક દોષ તો તેમજે પા. ૫૦ ચારવા. પત્રબંધાર નિયમે સરનામે કરશે :-

Ramjee Kallidas,

P. O. Box 581,
Lourenco Marques.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરેક જાતનું ફરૂદ અને વેલ્ડેબલ માટ પેશીમ કરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. જાણો :-

P. O. Box 842, Durban. 129 Victoria St.

"INDIAN OPINION"

Subscription Rates.

WITHIN THE UNION :

	Rs.	Cd.
Yearly	20	0
Half-Yearly	10	6

OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS

	Rs.	Cd.
Yearly	21	11
Half-Yearly	10	6

અઠવાડીક પંચાંગ

	જોસ્તી	હિંદી	મુસલમાન	પારસી	સુર્યોદય	અર્ધરાત્ર	
વાર	૧૯૨૧ મે	૧૯૮૫ મે	૧૯૫૦ ઓક્ટોબર	૧૯૦૦ જુલે, ૧૯૨૫	ક. મી.	ક. મી.	
શુક્ર	૨૨	સુરિ	૫	૩	૧૮	૬-૩૮	૫-૬
શનિ	૨૩	"	૬	૪	૧૮	૬-૩૬	૫-૮
રવિ	૨૪	"	૭	૫	૧૯	૬-૩૮	૫-૮
સોમ	૨૫	"	૮	૬	૨૦	૬-૪૦	૫-૭
મંગળ	૨૬	"	૯	૭	૨૧	૬-૪૧	૫-૭
બુધ	૨૭	"	૧૦	૮	૨૨	૬-૪૨	૫-૬
શુક્ર	૨૮	"	૧૧	૯	૨૩	૬-૪૨	૫-૬

Phone 3807. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN

HEERABHIA MORAR MATVADKAR,

Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

દેહસેબ ફરૂદ અને વેલ્ડેબલ ચડાવનાર

અને કમીશન એજન્ટ.

પેશીમ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૦૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Box 247 & 317

Tel. "Rhotel."

HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Transport Passenger Agent,
Belra, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીફોન એકેડેસ "ખત"

હુસેન હસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)

ટ્રાંસપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,

બેરા, પા. ઇ. આફ્રિકા.

P. O. Box 494.

Phone 3803.

પ્રિટોરીયામાં જુનામાં જુના મારકેટ એજન્ટની પેટી.

Smith & Bronkhorst

(લાંબા મારકેટ માસ્ટર ચાલસ' જામદીની જગ્યાએ આવનાર)

માલ જલદી વેચી નાખવા મોકલી આપો.

MARKET OFFICE

Market Building, Market Square, PRETORIA.

પ્રિટોરીયામાં જુનામાં જુના મારકેટ એજન્ટની.

સાક્ષિની સર્વોત્તમ દવા મુજબ રવરેરા

મહાનંદરી ગોળીઓ:

આ ગોળીઓનાં સેવનથી આંધળાં પીકાર, માથાનો દુખાવો, સરદી, કોમ્બુતા, કમ્બેરી, મગજની તબીબી, સુસ્તી થીએરે થરીની પાવમાલી કરનારાં દરેક દરેક તરતજ નાશુદ પઈ થરીર સમકત અને છે.

કી. ગોળી ૪૦ તી કબા ૧ નો રૂ. ૨.

રાજવંદ્ય મારાયજીજી કંદાયજી

ટેક ગોળીસઃ જમનગર (સાહીઆવાડ) ઉડીઆ.

આફ્રિકાના એજન્ટઃ C. OSMAN, Stellenbosch, c.p.

ઉત્તમ મરમ મસાલો વિગેરે

અમારે લાંબાની દેખરેખ નીચે તાળે જને મશાહથી ધરમાં દોષો ગરમ મસાલો, કરીયાકર, હલર, મરચાં, તેમજ રહીનો અને લીધુનો તેમજ મીઠસ આચાર દંમેગાં થોડાં થા જમાબંધ અમારી ગેરંટી સાથે મળી કકશે. આવો ઉત્તમ માલ, તમે મરમાં બનાવી કકતા નથી. એક વખત મંગાવી ખાત્રી કરો. મળવાનું ટેકાણું.

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikes." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishments: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

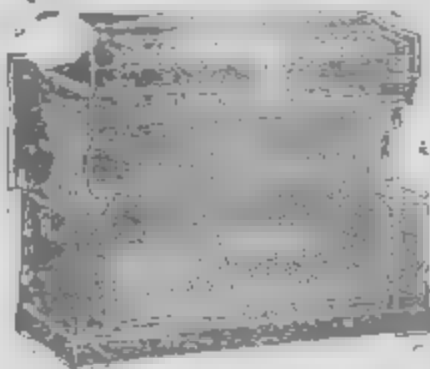
Write or give a Call at

GOSHALLIA'S MUSIC SALOON,

(Prop. A. N. GOSHALLIA)

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

અન રાજ્ય માટે હરેક પ્રકારના હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. જે હમો પુરા પાડીએ છીએ, મુખર્જિયા પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હાવના, ખગના, ચોટીખંડ હરેક ભવના મીઠા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય કુદરતી શાગો પ્રમથ, સુર, ખરના વીએરે પણ મળશે. હરેક ભવના હારમોનિયમનું રીપેરીંગ કામ ખાત્રીથી કરી આપીએ છીએ. હમો યા મળે:—

ગોશલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(ખાલીક: એ. એન. ગોશલીયા.)

પી. એ. બોક્સ ૪૬૦.

૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 21—Vol. XXIX.

Friday, May 22nd, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.
Printed by the Proprietor.

REPATRIATION FROM SOUTH AFRICA

(BY C. E. ANDREWS)

THE following interesting article by Mr. C. E. Andrews is reproduced for the benefit of our readers from the *Indian Social Reformer*.—The question of repatriation from South Africa has become somewhat confused to Indian minds owing to the difficulty of understanding the steps which have been taken at different times by the Union Government in South Africa.

In the first instance, the Indian indentured labourers themselves had a free passage offered them as one of the conditions of their indenture if they liked to make use of it. At one time the agreement was also made that a piece of land might be taken instead of the passage home to India. It is strange to note how few of the ex-indentured Indians availed themselves of this alternative. Late in the nineteenth century it was altogether suspended, because the Natal Government policy had changed.

During the early years of the twentieth century considerable numbers came back to India from South Africa using their right of a free passage. When indentured labour was closed in 1911, there were still many thousands in Natal who possessed the right to a free passage. These exercised their right in great numbers during the next ten years. The average return each year was roughly 2,000 emigrants, who came back by means of their own free passages.

In 1921 the South African Union Government offered the free passage to anyone who wished to return to India, along with a £5 bonus for each member of the family. But in all cases where the bonus was taken a bond was signed that the returned emigrants would not come back to South Africa. Immediately after this bonus was offered, the numbers increased, and I personally received conclusive evidence that recruiting was going on of a professional character in order fraudulently to induce Indians to accept the bonus and leave the country. When the proof of this became conclusive, I sent a public letter to the Indians in South Africa, urging them to refuse the bonus because the voluntary character was being taken away from it owing to these acts of fraudulent professional recruiting which induced people to come away often by deceitful promises.

In 1923 General Smuts referred to this letter of mine at the Imperial Conference in London during a heated controversy with Sir Tej Bahadur Sapru. He did not rightly describe the reason why I objected to Indians being induced to go back to India, and I had publicly to explain that my real objection was to this fraudulent recruiting which made the return of these Indians lose its voluntary character.

Besides this, I had the strongest objection to the returned emigrants signing a bond that really gave away their birthright. There were many minor details connected with it of a very unjust character. For instance, if an Indian father accepted the bonus

he was compelled to take all his children back who were minors. For this purpose the age of minority was fixed at twenty-one years. If, on the other hand, a father wished to bring a minor child into South Africa the age of minority was fixed at sixteen; and if a boy or girl happened to be a day over sixteen years of age they could not be admitted. There was an obvious injustice here in making the age of majority twenty-one in the former case and sixteen in the latter. These anomalies I only found out by very careful inquiry; and long before the Capetown Agreement was signed I made a public protest both against the signing away of rights of the children by the father, and also about the injustice of this anomaly with regard to the age at which a minor child reached its majority.

Here it will be sufficient to record the numbers who returned to India up to the time of the Agreement. These were roughly about 22,000, from the year 1911 to the year 1926. The only year which showed a rise in figures was the year which followed the granting of the bonus by the Union Government of South Africa. It should be remembered that by far the greater portion of these came back by their own hard-earned passages and without receiving any bonus.

The list of figures of Indians who have returned since the Gandhi-Smuts agreement in 1924 are as follows:—

1911 (½ year)	2901	
1915-1916	1921	
1916-1917	1,865	War Year.
1917-1918	1,361	
1918-1919	1,582	
1919-1920	1,812	
1920-1921	1,816	
1921-1922	2,927	First Bonus of £5
1922-1923	2,324	and free passage.
1923-1924	2,716	
1924-1925	1,063	
1925-1926	1,400	
1926-1927	2,061	
1927-1928	2,936	Second Bonus
1928-1929	3,477	raised to £20.
1929-1930	1,321	
1930-1931	1,042	

It will be noticed that the bonus of £5 which was granted along with the free passage in 1921-22 immediately brought up the numbers, and they remained high for three years. The same happened in the years 1927 and 1928 when the bonus was increased to £20. In both cases there was a drop in the numbers very soon after the bonus was given or increased. Before 1931 no free passages were given except to those who had earned as indentured labourers.

There is one fact which should be taken into account, namely, the increasing rate at which the

(Continued on page 174)

T H A N K S

I AM happy to take charge of *INDIAN OPINION* once again. During my absence in India for almost a year and a half many changes have taken place in this country. The changes have unfortunately been for the worst in so far as the Indian community is concerned. Whilst India is fast advancing towards achieving her long desired goal, namely, Swaraj, the Government of the Union of South Africa have been persistent in adopting measures to deprive Indians of even the last vestige of their rights and to render it practically impossible for those who have any sense of self-respect to live in this country. The pains taken by the South African delegation to India and by the Indian delegations to South Africa and by the Round Table Conference between the representatives of the Indian and the South African Governments, as a result of which the Capetown Agreement was arrived at, it was believed, had settled once for all the Indian problem. It would seem, however, that those were vain efforts and the Agreement was only the beginning of the end of Indians in this sub-continent. The Asiatic Land Tenure (Amendment) Bill, commonly known as the Transvaal Asiatic Bill 1930, which has been postponed after prolonged agitation pending the results of the forthcoming Round Table Conference, and the Immigration (Amendment) Bill to amend the laws relating to Immigration and certain Asiatics which has passed through the Assembly in the teeth of strong opposition by the Indian community and is now before the Senate are measures such as I have described above. Both these measures have already been discussed in detail in these columns and it is not my purpose to enter into a discussion of them here. I wish only to note how difficult it must have been for those who had volunteered to conduct this journal during my absence to perform the task, burdened as they were with various other duties. I am deeply indebted to Mr. L. W. Ritch and to the Rev. C. F. Andrews who have been regularly contributing to the paper and to Mr. P. K. Desai who had to suffer much pain and anxiety in conducting and managing the paper. I am also in-

debted to Mr. P. R. Pather, secretary Natal Indian Congress, who looked after the English columns for a time and to all those friends who have assisted either by donations or otherwise in keeping the paper afloat. I am happy to announce that Mr. P. K. Desai has consented to join me in conducting the paper in future and his able assistance, I am sure, will be of very great help. The success of our joint efforts will, however, depend very largely upon the support we receive from our readers. May I, therefore, hope that we will not have to look to them in vain?

MANILAL GANDHI.

WEALTH OF A NATION

"Then with the years the Truth grew dim and
perished noble Princee!"

"Now once again to thee it is declared"

"Seeing I find thee votary and friend."

(B.Gita Chap. IV)

RUSKIN taught that the Wealth of a nation consists in the richness of the *Life* of its people, in their well-being. Ruskin shewed that a multitude of possessions, the existence of busy industries, prosperity as the world counts it, are more frequently symptomatic of "ill-th" than "weal-th". Richness or poverty of Life may be gauged by character, since character indicates the measure of Life's unfoldment in the individual whether the individual be race, nation or person. As its form and colour and fragrance are the outward expression of the life-characteristics of the flower—its "wealth"—so in the human entity beauty or ugliness of character is the outer manifestation of its beauty, or ugliness of soul, the measure of its real wealth or its poverty. "Saptaparna", the seven-fold plant, is the human sometimes termed. Its efflorescence is alone the indication of its inner well-being, its "wealth."

Time was, "ere with years the Truth grew dim and perished", when man's spiritual nature and its proper bearing upon his daily life and worldly duties were understood and were made the dominant influence in colouring and moulding his aspirations, his thoughts, his actions.

Time was, ere egoism (ahamkara) had degenerated into the selfishness of "sauve qui peut," when competitive duties held the place of present-day competitive "rights," and the one and only right worthy of recognition and insistence, the right to secure which there was joyous loving competition, was the right to serve, to contribute to, to enrich the greater whole of which the individual knew himself to be part. Then the dominant note was Sacrifice, literally "holy work," for Teacher, Ruler, Producer and Menial all wrought that the common-wealth might be enriched with the best contribution of which each was capable. The "possessions" that were valued and striven for were spiritual riches, that shewed forth as beauties of soul, acquired through devotion and understanding, employed devotionally and understandingly; the inner harmonies manifesting in our grandeur, prosperity and peace, in which all shared. Righteousness exalteth a nation. Knowledge is power. Where these are there exists real wealth. All other is vanity. Mammon-worship replaced the Golden Age, and long and weary has since been the bondage. Mammon's slaves have been many, of martyrs Mammon can boast of never a one.

Signs are not lacking, however, that the reign of the old idolatry is drawing to a close. Mankind is wearying of the tyranny of the old idol, whose worship is repaid only with vexation of spirit, and is once again turning its eyes Eastwards, drawn thither by the dawn of what holds promise of a better day. Thus, the horizon is dimmed by storm-clouds which may mar the early days' brightness. But the sun's rising is sure, and as sure as it is rising is the dispersal of the clouds. These, and also the mists of misunderstanding that have divided man from man and bred the fungi of enmities and hates, lusts and strifes, shall vanish and the Fatherhood of God and the Brotherhood of His children be again recognised and lived. For Sacrifice is the Law of Life, and only as the Law (Dharma) is perceived and observed will true happiness and true prosperity follow.

(Continued from Front Page)

whole Indian population in South Africa is becoming "South African born" instead of born in India itself. It is probable that in Natal the number of people born in India is now under thirty thousand. Many have reckoned that to-day in Natal the percentage of South African born Indians is as high as 80 per cent. In the Transvaal the percentage is somewhat lower, possibly only 50 per cent., but the number of Indians in the Transvaal is comparatively small. It is therefore almost certain that the question of returned emigrants is now settling itself. There are very few who wish to go back to India, and those who take the bonus know perfectly well what they are doing. They have had the strongest advice from their own fellow-countrymen concerning the conditions which they are likely to find in India on their arrival. It is highly probable that at the next Conference, at the conclusion of the five years' Agreement, this question of repatriation will fall into the background and will be regarded as practically settled by the course of events, and no further bonus is likely to be offered by the Union Government.

But this does not in any way exonerate the Government of India from the responsibility for looking after those who have already come back. It is part of the bargain with the South African Union Government that those who have returned shall be well treated in India on their arrival, and work shall be found for them wherever possible. It is of the utmost importance that those who do return shall receive a welcome and not feel utterly miserable. A Commission, on which the Hon. G. A. Natesan sat as Chairman, has made an inquiry into this matter, and it is important that everything which that Commission should be carried out generously and speedily. I have specially made three recommendations to the Government of India:

1. That any money placed on deposit by repatriates on their arrival should immediately begin to bear interest however small the amount.
2. That a friendly Committee should be formed in Madras itself to help the returned emigrants in every way possible.
3. That the staff of Government workers engaged in looking after the returned emigrants should be enlarged.

I believe that if these three things were done there would be every hope that the small number who are still returning to India would be well looked after on their arrival.

Commenting on the postponement of the Transvaal Asiatic Land Tenures Bill the *Times* (Bombay) writes: "Union Government took the wise step of deciding upon a postponement in view of the impending Conference between the representatives of the two countries regarding the Capetown Agreement." Alluding to repatriation as one of the questions to be discussed at the Round Table Conference the paper says: "The way the Union Government have concentrated upon repatriation clauses in the Agreement has given rise to loud complaints on behalf of the Indian community in South Africa and it is generally felt that in the contemplated revision of the Agreement, the clause relating to emigration should be dropped altogether. The Government of India should do well to make the personnel of the Indian delegation as strong as possible," says the paper and adds the Government "to take the Indian public into confidence as regards the arrangements they are making in connection with the forthcoming conference so as to avoid any complaints in future."

A Christian Missionary's Tribute To Mahatma Gandhi

An exhibition of Missionary World Society, together with a Pageant, took place in St. Mary's Hall and the Cathedral (Johannesburg) respectively from the 4th to the 9th of this month. About ten thousand people have visited this beautiful exhibition. A daily programme was arranged which included platform talks by various speakers on different subjects, showing of films, demonstrations by Pathfinders and girl wingleaders etc. On the 6th of May Mr. Praggi K. Desai spoke on 'Mahatma Gandhi' from 11.45 to 12 noon. Mr. Desai said, "I want to ask who is the supreme leader of mankind in the world to-day living a life near to perfection, I would say it is Mahatma Gandhi of India. Again if one were to ask who is the man who lives the perfect life of Jesus Christ, I would also say it is Mahatma Gandhi of India. I had the proud privilege of living with him, working with him and offering with him in this land and in India. To give my impression of his wonderful life in this platform within fifteen minutes is a difficult thing. This exhibition is arranged through the noble efforts of missionaries. It will therefore be quite fitting on this occasion if I were to refer before you the tribute paid by a missionary to Mahatma Gandhi. This tribute is paid to Mahatma Gandhi by Vernal Edwin of Christa Sava Sangha Ashram. He writes:

"Mahatma Gandhi has raised the normal standards of heroic living to a level of epic splendour. His life is marked, not only by those qualities of discipline, sincerity, and perseverance which are necessary to ordinary success, but by a spiritual enthusiasm, a moral idealism, a moral splendour, which will place him among the supreme leaders of mankind. While his writings and speeches will rank with those of Tolstoy as amongst the most influential in our modern world, it is in his life that his message is most clearly seen. That life, which supports triumphantly the daily scolding of millions, depends for its power on those secret sources of personality which only mystics but we may note a few of the qualities which contribute to its grandeur.

Consistency Of Discipline

I would place first among these the consistency of his discipline. This at first sight may seem open to the charge of rigourism, until we remember that Mahatma is walking in his own life what is perhaps the greatest need of the National Movement. His own loyalty to discipline is his super-eminence if it is to awaken a similar consistency in his followers. "The path of self-purification" he says, "is hard and steep. To attain to perfect purity a man has to stand above the opposing currents of love and hate, of contempt and repulsion, and to brood on hatred, and to dwell in thought, speech, and action, on the things which have obtained save by a humility which is the last among his fellow-creatures" and by a life of disciplined aspiration? Let us simply take here Gandhi's unwavering allegiance to the discipline of his diet-experiments which aim at the complete control of this palate, his ideal and practice of Brahmacharya, his days of silence with the observance of which not even his release from prison would interfere. This discipline is the secret of his mind-control which will keep him calm and unhurried under every circumstance. He has been quoted as saying that we must do our work with the energy and loyalty of the Punjab Express, but never lose our balance and our capacity to free ourselves from it when necessary.

This mental control of Gandhi's power is his property, which makes the world his friend.

and by the doctrine of Mr. Andrews, "I am an ordinary human being and full of weakness and sin." But I have this one thing that the poor recognise in me at once; they know that I share all their hardships. You could have the same influence if you would do the same." It is because he is one with the poor and the oppressed that he is their great deliverer. The dominating motive behind his struggle for Swaraj in the sense that the British Empire has spoiled the economic life of India. Intensify the poverty of India, "a crime against humanity, which is perhaps unequalled in history." And so the Mahatma has himself become one that he might serve the poor and that he might be no barrier between him and any member of the human family.

Spirituality

Patently, I would emphasise the spirituality of Gandhi's life and character. No act of his is done without prayer. Every word or deed is saturated at its spiritual value. Politics divorced from religion are valueless. The South African experience of his religious adventures. The first time he was in 1928 was a dharmayuddha, a purely religious instrument and its use, therefore, is possible only in men religiously inclined. The present campaign represents an attempt to revolutionise the political outlook, it is an attempt to spiritualise our politics. The leading Christian paper in England, *The Church Times*, in an article praising Gandhi's ideal of self-government through self-purification says that, "In Russia a new Society is being evolved with persecution, killing, and the smothering of hatred. In Italy, a society is developing under the protection of dictatorially coercive measures. In India, men and women are being taught that if they would be free, they must first be good."

Spirit Of Ahimsa

Finally, I think of Gandhi's love, the spirit of Ahimsa. "Satyagraha," he says, "is Love." In Satyagraha we expect to win over our opponents by self-suffering, by love. Love is the source of the power for perfect love overcomes fear." It is the love that leads to the vision of Truth for in the end, all is Love. Ahimsa are the same. Love redeems more nations, with a vision of world-wide generosity. The love of the Mahatma is unconquerable. It is fearless, irresistible. It radiates among his followers. I myself have seen the power of his bewitching will, the grim walks of the prison, beneath the canvas roofs of the emigrant camps, in the hardened faces of the British-ruled victims in the household. He is indeed great who can bear such love in his own heart, but what shall we say of him who can reproduce it in a thousand lives?

Such is the frail being who, by the sheer power of moral authority, has shaken the greatest Empire on the world.

He has awakened a longing for moral greatness in the dull hearts of millions.

He has burst upon the complacency of our materialism, shaking us from our ease, by the challenge of his simplicity and his devotion.

Throughout the length and breadth of the world his name is known and loved by all who treasure greatness.

England's Truest Friend

Not long ago I made a pilgrimage to the city but by the lake side at Kerchi, where Gandhi was arrested. I thought of the splendours of the New Delhi Palace of the nominal ruler of India; I thought of another place at head of field, of another Garden. I remember a child born in the straw of a poor stable.

O God, how I wish I could have seen the wonder before the eyes of the world, could the poor but

C. A. Ellis, one-time Lieut.-Governor of Bengal, expresses the following identical opinion: "I do not hesitate to say that half of our agricultural population never know from year's end to year's end what it is to have their hunger fully satisfied."

We agree that the western education and the spread of democratic spirit are largely responsible for the awakening of the people, but it could also be maintained that the present movement of complete independence is the surest outcome of the extraordinarily selfish rule of the English bureaucracy in India. Mahatma Gandhi indicts the British rule in the following words: "Little do they realise that the Government established by law in British India is carried on for the exploitation of the masses. No sophistry, no juggling in figures can explain away the evidence that the skeletons in many villages present to the naked eye. I hold it to be a virtue to be unaffected towards a Government which in its selfishness has done more harm to India than any previous system."

It would be clear that India is dissatisfied and is in revolt. No tall speeches will help save the situation. Immediate Dominion status is the only remedy to remove ill-will and gain the goodwill of India.

RAMUL MOGHUL

Are Christian Missionaries Sincere?

This question has been asked again and again by Indian Christians, Hindu people and the coloured people of South Africa. Not only has this question been asked in South Africa but in India as well. Quite recently, a meeting of Indian Christians at St. Aidan's Mission was held in Durban and one of the subjects they discussed was the stipend of the Indian clergy in Durban which is £180 a year. As a parallel the white clergy receive from £240 to £300 a year with a free house and travelling expenses. It is hardly credible that the Indians and the white clergy have seen this injustice done to their fellow Indian clergy and they have not raised a single finger to see that their brother clergy was liberated from suffering. Where is the Christianity of these white Missionaries? An unmarried lady European Missionary gets £120 a year and a married Indian clergy gets £180. Where is the justice? At this meeting some very strong words were used by the Indian Christians and they in plain language told the white Missionaries what they thought. I wonder what Christ would say if he were to come down and see the white Missionaries and clergy living so luxuriously and the Native and Indian clergy living in starvation wages. "A false more is worthy of his hire," Christ said. Why should the white clergy in charge of India's Christians? We know there are some Indian Christians who serve as white Priests and they prove the misstatements of the European clergy rather than their own. These servile creatures suffer from the inferiority complex and they will sell their own countrymen so that they can dirty favour. But there is an overwhelming majority of Indian Christians who are Nationalist at heart and they will refuse to use the Indian clergymen trampled under by the dominating power of the white clergy. Let the authorities of the English Church in India realise as to why the Rev. St. Aidan Vennuputhi left, his son the Rev. Simon and the Rev. Kollipudi, if they don't know then the truth will be told—they left because

of the disgusting way they were treated. The Natives are kept under but the Indians will not be. Let the Missionaries show their sincerity, let the white clergy in St. Aidan's Indian Mission refuse to take a penny more in stipend than their Indian brother clergy. Indian Christians be men—don't be servile—how your Christian spirit by manfully showing the white Christians true Christianity. The East gave Christ to the world. He is more in common with you than with the Westerners. This is no attack on the Christian Church but it is certainly an exposure of the treatment of Indian clergymen which is so un-Christian. The wages they give the Indian clergymen in Durban by the Anglicans would not suit the pastor of his flock as a garage and yet he is compelled to live there. "Wasn't you hypocrites" were the strong language used by Christ. Will it not be appropriate in some instances in South Africa as pertaining to white Christianity which is very foreign to the Christianity Christ preached and which he desired his followers to practice in their lives.

CHRISTIAN VIKITAS.

India's Fight For Freedom

Our purpose in reproducing the following from the daily papers is not that our readers may grow any the wiser about India's great fight for freedom but that readers in India may know what stuff we are supplied with by correspondents of the *Barroon Press* in this country and by *Routledge's Agency*—

The Calcutta correspondent of the *Natal Mercury* states that the result of Mr. Gandhi's interview with the Viceroy on the 15th instant is, of course, indivisible but Congress not unanimously believes that it will assist the Viceroy to appreciate the state of affairs in India from the Congress point of view. I am told, while the correspondent, that Lord Willingdon came to India without much in the way of anything like plain instructions from the Home Government, who informed him that his previous experience in India must stand him in good stead. It is clear, however, that Mr. Gandhi himself does not want the Federal Structure Committee to meet in London before September. Mr. Gandhi, one gathers, insists that the communal question must be fully settled first. Some of his prospective colleagues on this sub-committee, however, wonder why they should wait for the Gandhi communal question and there is a certain suspicion in their minds that Mr. Gandhi's obsession in matters of less than national importance will mean an unnecessary delay.

Moslem Demands in India

A *Routledge's* message from Calcutta states:—

The solution of the Hindu-Moslem problem seems to be as remote as ever. The Mohammedan leaders are unwilling to approach Mr. Gandhi with a united demand, and Muztar Shaikat Ali's group, which claims to represent 98 per cent. of the Mohammedan community, insists on having separate electorates in any new Indian constitution. Nothing else, they say, will satisfy them.

Though once as numerous, half a dozen school-bags in the Amritsar district of the Punjab have been badly injured by the explosion of a bomb in the school compound.

A bomb exploded about sunset at an open air meeting of foreign cloth merchants in the Larkana

district of Sial, when the merchants assembled in order to discover a way to revive and protect their trade. Fortunately the bomb failed to explode.

Lancashire And The Boycott Movement

A Kinter's message from London states:—

There was a remarkable and dramatic scene on the floor of the Manchester Royal Exchange when 8,000 members assembled for the purpose of recording Lancashire's protest against the Indian boycott and the increase in import duties.

A resolution was passed urging the Government to use its utmost endeavours to procure a remedy.

A counterblast to this has been provided by a Bombay message, which states that Mr. Modi, chairman of the Mill Owners' Association, who was a member of the Round Table Conference, reminded Lancashire that India would not surrender her right to free tariff, and also that the movement in favour of Indian-made cloth would be permanent.

On the other hand, some comfort to Lancashire has been recorded by Sir Ernest Thompson, chairman of the recent cotton trade mission to the Far East. Speaking at Manchester, he expressed confidence that there was a brighter side than the mission was able to depict. He said he was sure that Lancashire would eventually regain a good part of the trade she had lost, and added that Japan had made enormous efforts during the last few years to capture the world's cotton trade, but he was convinced that she would not be able to keep up that policy.

The Late Mr. K. T. Paul

[FROM OUR LONDON CORRESPONDENT]

Mr. K. T. Paul, news of whose death at his home at Salem, Madras, at the age of 55, was received in London, is the second delegate to the recent Indian Round Table Conference very truly to lay down his life on behalf of his country. He was far from well when he arrived in London last November, but in addition to his unsparring labours in the Conference proceedings itself he gave time to unflinchingly to addresses and to conferences with important groups of religious and other leaders in his endeavour to interpret the national aspirations of his country. He planned to spend the Christmas recess in a series of meetings in the North of England, Scotland and Ireland, but his illness, then diagnosed as asthma, compelled him to keep to his room at the top of the lofty building occupied by the Indian delegation in Chesterfield Gardens, for nearly three weeks. When I visited him there though he was obviously a sick man, I always found him engaged in conversation with Indian or English friends. At the Round Table Conference he continued to act as a bridge builder between opposing groups and differing schools of thought, as he had done in India with regard to both political and religious questions. The English winter at last proved too much for him, and most regretfully he had to leave before the Conference closed. He seemed much better when I gave him off at Victoria Station, but a few days later he was again near to death's door at Naples owing to heart trouble. He was eventually able to take a passage back to India and to join his family at Salem.

Kanakarayan Theodoros Paul was a man of great ability and one who had the search friendship of many men of differing races, whose love and

well as respect he evoked. He was a practical mystic. You always felt that in him sound common-sense and deep religious idealism were extraordinarily combined. A member of a family which had been Christian for many generations—he believed that some of his ancestors were among the converts of Francis Xavier—he became Secretary of the National Missionary Society of India, a purely Indian Christian Body, after his education at Madras Christian College and a period as a school-master. His great opportunity came, however, when he was appointed National Secretary of the Y.M.C.A., and his work there carried him the right to be considered one of the best organisers India has produced. He was particularly associated through his work with the building up of the co-operative bank system, which has helped so greatly in freeing the Indian "ryot" from the hands of the money lender. Although he gave up his Y.M.C.A. secretaryship last year and was intending to devote himself to political work and the study of rural problems, he made the change out of a deep sense of conviction that it was in this sphere that he could best work out his practical Christian idealism for India.

Mr. Paul took a prominent part in the proceedings of the Jerusalem Meeting of the International Missionary Council in 1923, where he proved so eminent and efficient a leader of the Young Christian Church in India. He strongly supported the cause for Church Union in India and was himself Moderator of the South India United Church in 1926.

Progress Of The Natives

"Europeans Not So Far Advanced"

Professor W. M. Macmillan, of the University of the Witwatersrand, addressing the Workers Educational Association at the Y.W.C.A., attacked what he described as the "oldest governing race South African thought on the native problem," and the claim that the whites had a start of 2,000 years over the natives.

"I don't see any reason," he remarked, "why this country should go on flattering itself that it has a start of 2,000 years. I can give you reasons to think that if you have 500 years start you may consider yourselves lucky; 2,000 is ridiculous."

"I venture to guess," he added, "that the natives know a great deal more about us than we know about them," and pointed out that the Statute of Labourers enacted in England in the 14th century, contained provisions very much similar to those of certain laws in South Africa. The statute provided that workmen were not to go abroad without letter of indent, which, he pointed out, were familiarly known in South Africa as passes.

A model of the Native Servants' Contract Bill was in operation in England as recently as the time of Queen Elizabeth. Little more than 100 years it was an offence in England for people to get together to bargain for higher wages, or shorter hours.

"It is essential," said the lecturer, "for people in South Africa to stop thinking that they are so infinitely advanced, and to realise how amazingly slow is their record of progress. England itself is only in the second generation of general literacy. The proportion of people in England who can read and write has come to be universal in our own day."

He pointed out that the Earl of Warwick, the Kingmaker, could not, in all probability, sign his

name, and mentioned a native chief of 100 years ago who could sign his name.

"How are you going to have a proper country," asked Professor Macmillan, "when you have, as the foundation of the population, five-sevenths of the people hardly capable of rising above a bare pittance, and with the great mass of them without any prospects, only the certainty of having to live on £1 a week if earning wages, and on next to nothing otherwise?"

Estcourt News

(FROM OUR OWN CORRESPONDENT)

The League between Bella P.O. and the Nestles was played on the New Indian Sports Ground Estcourt. The teams lined up as follows, with Mr. O. A. Lalla as referee:

BELLA: Billy, Albert David, S. Peter, N. Singh, P. S. George, Thudrum, Joseph Augustine, James David, Peter David, D. V. Pillay, Francis Janson.
NESTLES: Sullivan George, Gundiya, Dawood Ali, S. Gennie, K. Randeo, Graham Krippen, Hanif Nobby, Numan Pancharia, S. Abdulla, B. Singh, James Augustine.

The Nestles control, and Hanif passed to Numan who crossed to Abdulalla when the Bella halves managed to get the ball. James David was in possession of the ball when after a hard struggle passed to P. S. George who noted a very difficult goal for the Bella. Nestles pressed forward, the game was then in the heat, both teams trying hard to score. A superb breakaway by James Augustine from the centre, passing the Bella halves, and back to the equalising goal for the Nestles. Half time arrived with the score remaining 1 to 1.

After half time the game was very exciting, both teams anxious to score the winning goal. Sullivan George played an excellent game in the goals saving brilliantly. Three minutes before the termination of the match the Bella forward P. S. George again scored the winning goal for the Bella.

Mr. M. Thomas (Senior) of Lelysmitth accompanied by Mr. Sathoo Mungai paid a short visit to Estcourt recently, they were the guests of Mr. A. T. Augustine.

The site for the proposed new Indian School at Estcourt is now coming to a definite arrangement.

A five a side Tournament organised by Mr. A. S. Mahomed was played on the Murray Park Ground last Thursday (Anderson Day) The Royals were the winners, Sporn and Swifer runners up.

A correspondent from Pretoria writes:-

A most successful match took place at the residence of Mr. P. Maoroogan, 1111 1/2 Brixton, Pretoria, on the 10th instant. The contracting parties were Govindaswamy, the youngest brother of Mr. P. Maoroogan, to the eldest daughter of Mr. V. A. Nayar. Guests arrived on Saturday night from all over the Transvaal. The actual ceremony took place at 5 a.m. in the beautifully decorated Puthal. The couple were the recipients of many presentations from relatives and friends. The honeymoon will be spent in Pretoria.

Make Your Own Preparations For Trade

We offer all sorts of raw materials and original ingredients.

"Industrial raw perfumes," colours, etc. **REQUIRED FOR MANUFACTURING** scented hair oils, pomades, kerchiefs, scents, air purifying fumigators, brilliantines, toilet soaps, hair-creams, and lotions, beauty powders, perfumed waters, perfumed and spray waters, hair-tones, liquid soaps and laundry or cake soaps all hygienic as well as theatrical toilets and hundreds of similar articles of daily use. Besides first class equipment, we also give free advice about manufacturing processes and recipes to bona fide traders.

Trade List Free from
Sole-Agent: D. G. Gore,
Market, Bombay No. 2

VIRILINE CREATES POWER
FERTILINE MAINTAINS ENERGY
VICTORIA FALLS

OBTAINABLE FROM YOUR OWN CHEMIST
OR FROM THE DISTRIBUTORS OF RICHWEISS PREPARATIONS
BOX 1274, JOHANNESBURG

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

બુધ્વર ૨૬ મે.

શીનીક્સ, શુક્રવાર, તારીખ ૨૨ મે ૧૯૩૨

અંક ૨૨

નોંધ અને સમાચાર

સાદીની મુખાવડી

મેરીટજર્જન મા. મદમદ પ્રમાણ કાજના દુખર મામ બરીમખીનીની કાદી નુગરીવાળા મા. આમદ પ્રમાણ કાજની સાથે મધ્ય સ્વીચારે સવાઈ ૧૧૧૧ વાગે મેરીટજર્જનની સરતી મરજીદમાં ચર્ચા હતી. નાટાલના સમગ્રા બાજોઆથી ભણીતા વેપારીઓના ખર્ચ મેદની સમ હતી. મા. મદમદ પ્રમાણ કાજ રેસિસા મેરીટજર્જનની આખા ટ્રેકર દોમ રેસિસા કાર્પેટોએ પણ દાખર થયા હતા અને તેઓની વળી એકરેસિસ મેડફેએ મા. કાજ તેમજ પ્રુસોએ પિતા દાજ પ્રમાણ મદમદ કાજ આમથાએ તેમજ પરજીતા એકાને અભિનંદન આપતાઈ અને દીધાંકુ પ્રજાકાઈ બાજુક રૂપ હતું અને પ્રજાના દાર અર્પણ કેની હતા એ ઉપરાંત મા. મદમદ કાજએ અને દીની સંસ્થાએ મદમદ રેલી દોમથી તે તે સંસ્થાએ તાજથી તેમની તારીફ કરનારા માનવતા એનામત કરવામાં આવ્યા હતા અને મીત્રમંડળ તાજથી પ્રમે અને આલેતો વરસાદ વરસાદ વર્ષા આવ્યો હતો. અને પરજીતા એકાને અનેક કાઠી દુશાએ પ્રમાણમાં આવી હતી. અને પણ દાજ પ્રમાણ મદમદ કાજ આમથાએ ને ગંભીર ગાંધી એમરી મરજી પચારીથી દી પોતાની પાંખીની સાદી પોતાને દારે કરવા પાગળ તે માટે તેમને મુજાદકમાઈ પ્રુસોએ અને મા. એમ આજ કાજને તેમજ પરજીતા નેકાને અનેક કાઠી દુશાએ પ્રમાણમાં આવી.

સ્વપ્રસાદીઆઈના વેપારીઓએ

સ્વપ્રસાદી તા. ૨૪ મીના અંકમાં 'અનુભવી' ની સહીથી સ્વપ્રસાદીઆઈના વેપારીઓના દાખ નામે કામ કરતા નોકરીની રિજિતની હરિવાદ પ્રનારો સર્વાપર અને પ્રમટ કર્યો હતો. સર્વાપર રીને તે કોઈ અને મેકરોની રિજિતો પીરપ્રુક વચ્ચે વિનાની નથી હોતી. પરંતુ સ્વપ્રસાદીઆઈ મગલો હરિવાદો તેમજ તપાલ ઉપરથી માનુષ પડ્યું છે કે ઉપરો સર્વાપર અપનાર 'અનુભવી' ની રિજિતો પાયા પગની હતી અને તેના પોતાના ઉપર અમરો પડેલી દોમ ને તેમ પોતાનાજ દુશ્વોને લીધેલ પડેલી મોલી એકાએ. અને દિકગીર છીએ કે સ્વપ્રસાદીઆઈના કેટલાક વેપારીઓ ઉપરો સર્વા પડને રજાન આપવા માટે 'ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન' પર રીસાઈ બેઠા છે અને તેના બદિખાર રી હ. એપિનિઅનને સખ કરવાનું ઉચિત ધારું છે અમારે પ્રુસો મામ એકેસા કરવાનો છે કે 'ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન' દાખનું અદિત કરવા માંમનું નથી. નથી તેને પણ એકાએ વેપારીના કે તથા એકાએ મેકરોની બનેને સર્વાપર મામ આપવો એ

તે પોતાનો ધર્મ સમજે છે. મેકરો એમ કોઈની સાથે હરિવાદ કરી રી તેમ વેપારી મેકરોની સાથે પણ હરિવાદ કરી રી અને તે બને પ્રમે અરખુ બાત આપતું એ અમારો ધર્મ છે. આથી સ્વપ્રસાદીઆઈના વેપારીઓએ અમારા ઉપર રીસાવાનું અને કેમ પણ કારણ એક કાજ નથી અને ને કાજ પણ વેપારી પ્રમે અમરો અન્ધામ ર્યો હોય તે તે ભણીને તે નથીય થયો અને અચ્છાવચ્ચે તે ર્યો હોય તે તેમ માટે અને દિકગીર છીએ. આ પર અમરો વર્ષના દિવને ખાતર અભાવમાં આમે છે એમ કોઈએ માની વેવાની અર નથી. આ દેશમાં વરતી આપી દોઈ કોપના દિવારે આ પર ચાલી રહેલ છે એ સ્વપ્રસાદીઆઈના વેપારી આમજો સમજે એમ અને તેમની પાસે માંમીએ છીએ

વિશ્વાયત સા. આદિકા માટે મગર છે

સા. આદિકાના આજમા મગર જનરલ કોઈ એકેસા અને તેમની પડિ પ્રાસેસ એકામત કાજમાં બંદન પડેલાં છે. કોની આકોળ મેકામડીએ તેમના માનમાં એક આજાને મેકામડો કર્યો હતો નેમાં મી કાજીટને પણ નેતરવામાં આવ્યા હતા વિશ્વાયતની કેપીનેટના એક પ્રધાન મા. ને એમ. થોમસ એક બાજુ કર્યા કાજીટને રાજી દેમસ કોન્ટ્રીસર્મા ને સેન જાજી દની તેના વખાણ કર્યા હતા અને આ મેકામડોથી એકા મેકામડોને કાજીટને અરજ કરી હતી. ત્યાર બાદ મા. થોમસ દકાનું કે થોમાં વર્ષ ઉપર કાજીટ વિશ્વાયત સાથે મુકમાં ઉપરું હતું. પરંતુ વિશ્વાયતના રાજપદારી કાજીટને લીધે તેમજ સા. આદિકાને ને સત્તા આપવામાં આવી તેના દુરવૈય ન કરવાનું તેણે રાજપદારી કાજીટ વાજનું દોમથી રિજિત અન્ધત મુદર છે. આદિકા સંસ્થાઓમાં કાજીટ આદિકા આને એક મજબુત બામ છે તે માટે વિશ્વાયતને આને ગોરવ લેવા જેવું છે. આદિકા આજાઓમાં કાજીટ આદિકા આને એક મજબુત બામ છે અને વિશ્વાયત તેમાં ગોરવ છે છે એ માટે આપી વિશ્વાયત કેપીનેટના પ્રધાન મા. થોમસ એમ રહેલ પ્રુસો છે કે થોમાં વર્ષ ઉપર તે આ બને દેશ મુકમાં ઉપરેલા પરંતુ કોટીટાએ સા. આદિકાને રવતંતના આપી દોઈ અને તેથી વિશ્વાયત આને ગોરવ છે છે. કાજીટને એ મેકામડોથી મા. થોમસ એકા લેવા બજાવે છે એ વાત તે ખરી પરંતુ સા. આદિકા સાથે ને વર્તન વિશ્વાયતે અમાનું છે તેણે તે દોઈ સાથે અભાવતા તેવા છે? દોઈને કેમીતી-અન રેટસ આપી દમ દોની પ્રમને સંતોષ આપવા વિશ્વાયત દમ અન્ધામ છે. દોઈ સાથે ને રાજપદારી કાજીટ ઉપરનાથી

વાપરતું જોઈએ તે હજી પ્રાપ્તવામાં નથી આવતું અને એ દરે સફરે કાલકાલે જ આવે તે હોઈ સામાન્યમાર્ગથી પણ નીકળી જાય તો તેમાં કશું કામચોંદા માનવા જેવું નજર લેવાય.

રૂપેનમાં અધાણી

રૂપેનના રાજા રાજગાદીને લામ કરી ગયા અને લાંબા સત્તાકે રાજ્યની સ્થાપના થઈ છે છતાં લાંબી અધાણી હજી મટી નથી. અનેક સ્થળોએ મોટા તોફાનો ફાટી નીકળ્યા છે અને માર્શલ કોનો અમલ થઈ રહેલો પડ્યો છે. ધાર્મિક અસ્થાનાઓમાં અનેક સ્થળોએ અસ્થાનો ઊડી રહ્યાં. બપોરે શીંષી આદવા ગયા છે. રાજ્યના પક્ષના માણસો પણ પ્રજા-સુધારક કામે ખુબ તોફાન મચાવી રહ્યા છે. સાર્કીડમાં એવા કુમારચાર મળ્યા હતા કે રાજા આલકોન્સો રૂપેનમાં પાખા આવવાની બાજુ ગોઠવે છે. માર્કીડના પાખીક પ્રોસ્ટીક્યુટરે એવો પ્રાર્થના જાહેર કર્યો છે કે રૂપેનમાં હાલમાં જે તોફાનો મચી રહ્યા છે તે માટે રાજા આલકોન્સોને પકડીને તેની તપાસ ચલાવવી જોઈએ. રાજ્યના પક્ષના માણસો અને રાજા આલકોન્સો વચ્ચે નજીકનો સંબંધ જાણ છે તેની તપાસ થવી જોઈએ. રાજ્યના પક્ષની સંસ્થાઓમાં એવા પેમેન્ટોટો પણ મળી આવ્યા છે જે ઉપરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે તેઓ પ્રજાસુધારક મનને ઠકી પણ સ્વીકાર્યો નહીં. રાજ્યના પક્ષના અનેક માણસોને પકડવામાં આવે છે. કેટલો સ્થળોએ તો રોજાઓએ વર્તમાનપત્રોની કોપીઓ બાળી મૂકી છે. દુકાનો છુટી છે અને ઔદ્યોગિક કેરોળોને સળગાવી મૂક્યા છે. કેટલીક જગ્યાએ માર્શલ કો જાહેર કર્યા છતાં તેની રજા અસર નથી પડી કારણ કે લશ્કરે કામ અપવાતની ના પાડી છે. આ મુજબ રૂપેનના મામલો કદાચ જાહેર ઉલો રહે તે બાળે ઠકી જાય નહિ.

જનરલ હર્ડેસોગ પોતાની પાર્ટીના અધ્યક્ષ કહે છે

જનરલ હર્ડેસોગે તેનીબરમાં એક બાબત આપ્યું હતું તેમાં તેમણે દર્શાવ્યું કે સન ૧૯૨૪ની સાલમાં એમની પાર્ટીએ જે જે વચનો આપ્યા હતા તે સર્વ પાળવામાં આવ્યા છે. જનરલ રમટસે તો એવું જણાવ્યું આપી હતી કે નેક્નાલીસ્ટ પાર્ટી એ સર્વ ઉપર આવશે તો દેશને નાશ થઈ જશે. પોતાની લાંબી પસંદ અને દેશમાં ભેટી રહ્યો. જનરલ રમટસની આ એવજાણી છતાં જેટલું નેક્નાલીસ્ટ પાર્ટીએ કરી બતાવ્યું છે તેટલું ખીજ કોઈ પાર્ટીએ કર્યું નથી. બાળે જનરલના કોઈ પણ દેશ કરતાં સાઉથ આફ્રિકા સરતે હરે પહોંચા મેળવી શકે છે. નેક્નાલીસ્ટ પાર્ટી આ ખીજ વાર સત્તામાં આવેલી છે અને પાંચ વર્ષ પુરાં કરવાનો અમારો ઇરાદો છે. સરકારને જે ફત્તે મળેલી છે તેનું કારણ તો એ છે કે કોઈ પણ કામ હાથમાં લેતાં તે કરી નથી. હવેનો મોટો સુધારવાના જીવને પણ કરવા જેવા કામો સરકારે કર્યા છે. હાલમાં તરીકે કોવેટા ખીજ. નળગા આર્થિક સમયમાં લોકો ગુસ્સે થાય છે એ સ્વાભાવિક છે અને એવું તો આપા જગતમાં બને છે. જામ છતાં પણ નેક્નાલીસ્ટ પાર્ટીએ એકજ માણસ—કોલેટર રીન કેમ્પે સજી છે. તેને વિષે કું કરી ચર્ચા કરવા અમનેજ નથી. આટલાં વર્ષોના પ્રયત્ન બાદ નેક્નાલીસ્ટ પાર્ટી ખાસ

મજબૂત બનેલી છે. આ આફ્રિકન પાર્ટી લાંબો સમય વચ્ચે નથી મળવાની, કારણ કે આ આફ્રિકાના હકમાલુતા પૂર્વ ઉપર તે વિરોધ થઈ ચૂકેલી છે. આને પણ તેઓ વિરોધ દર્શાવે છે અને તેથી જે લંડન વિશેષ પણ જોઈએ તેવા એ પક્ષ નથી. પાર્ટીમાં સાઉથ આફ્રિકન પાર્ટીમાં પણ મારા આફ્રિકનરો છે તેઓ એ અમારી જેમ લગે છે તે તો તેઓ વધુ સુખી થાય. પરંતુ યુનીયનીસ્ટ નવર મામે તેઓ લાચાર થઈ પડેલા છે. એ તનવ વાળાઓને પ્રથમ વિચાર સામાન્ય માટેનો હોય છે બાદ પ્રોવીન્ટીઅલ કાઉન્સિલોને કહાડી નાખવાના સગલ ઉપર જનરલ રમટસ વિરુદ્ધ થયા છે તે તેમણે દર્શાવી પોતાની પાર્ટીને મજબૂત બનાવ કર્યો છે.

અમરિના બળને

અમરિના અંદર જે બળવો બાળે ફટકાક સમયથી ઉલો જાણે છે તે અંદર સ્વરૂપ લેવો જાય છે. આમની સજામાં કેપટા વેળવૂર મેને એ વિષયમાં દર્શાવ્યું હતું કે અમરિના સમાચાર ઉપરથી સાલુમ પડે છે કે એક હવેર બળવાખોરો માર્યા ગયા છે અને એ હવેરને પકડવામાં આવ્યા છે. શા અમરિનાઓને બળવાખોરોએ મારી તાપ્ત કરી છે અને લાંબુ સુધે સ્થાપવા માટે હોંડવાનથી લગત મોટલી અપવામાં આવ્યું છે. રૂટરના તારો દરેકજ આજના જાય છે તેમાં પણ ગિલ્તિ અંદર બતાવવામાં આવે છે. એક તાર દર્શાવે છે કે અમરિના બળવો અંદર છે એટલું નહિ પરંતુ અરાજકિતિમાંથી પણ અરાજકિતિએ તે જાય છે. અને પરિણામે સરકાર દરેકજ પોતાની પ્રતિષ્ઠા અપાવતી જાય છે. માર્શલ કો આ કોઈ પણ સમયે જાહેર કરવાની તૈયારી છે. બાળી વિરુદ્ધની કાગપત્રી એટલી બધી ઝનુની બનતી જાય છે કે હોદીઓ નહિ પરંતુ મીનાઓ પણ હમે નાસવા માગ્યા છે. બળવાખોરોએ ચીના એટલેમાં જાણ કરીને તેમનાં મર્યાદામાં છે. અમરિના સરકારે સખન પગલાં હવે બરત્તા માર્યા છે અને હોદી સરકારે આ વ હવેર મોટલી આપ્યું છે અગાઉ જે તારો રૂટરના મળવા હતા તેમાં હોદીઓની સામેજ બાળે બરમતોએ બળવો દર્શાવ્યો છે એવો પસંદ પડતો હતો. આ બળવો ઉઠવાનું સાચું કારણ શું હશે તે અજાણમાં નથી આવ્યું. અમરિના હોંડવાનથી જુદું પાડી નાખવું એવો કારણ રાઉલ કેમ્પ કોલેજમાં યોગ્ય છે. અમરિના સરકારેજ એ બળવાજા અમરિના ઉપાડેલી છે અને અમરિના હોંડવાં છુદું ન પાડવું એવા વિચાર પ્રસારના વરખનો પોતાનો વિચાર પણ બચત નથી કરી ચમત્તો એવી લાં સરકારની સખતાઈ છે. અમરિના મર્યાદા કોલેજમાં જે પ્રતિનિધિઓ મળ્યા હતા તેઓએ જાહેર કર્યું હતું કે અમા હોંડવાં છુદું પડવા છનજી નથી. મહાસભાએ એવો દાવ કર્યો છે કે એ પ્રથમ અમરિનાઓની અનસરી ઉપરજ કોલેજો જોઈએ. અમરિના હોંડવાં છુદું પાડી નાખવામાં કોલેજોનો મોટો અગ્રણ રહેલો છે. લાં તેજના કુલાઓ છે અને તેજના કુલાઓ મોનાની બાળેથી પણ વાંકિતની આ સાંચાકમના અમાનામાં યુદ્ધ પડેલા છે. હોંડવાં છુદા પાડેલા અમરિના વિલાપત સહેલાઈથી કાપુમાં રાખી શકે એ પણ સમજી કદાચ એવી વસ્તુ છે. લાં ફાટી નીકળેજા બળવાનું રદરમ સ્પષ્ટ રીતે સમજવામાં આવ્યું નથી.

વતારી વાતો પણ થઈ. દોહી સરકારના એજન્ટ સર કુર્મા રેડીએ ગત દીવસ સંખત મહેનત કરીને આ સીલને ફરી ખાખું મુકાવી રખાવ્યું અને દોહી સરકાર તથા યુનીયન સરકાર વચ્ચે બીજી રાઉન્ડ ટેબલ ડાન્સ'સ મળે અને તે મારફતે આ પ્રશ્નો હકથો કાયમ એમ કરાવ્યું. એ કમિટીમાં ઉપરબ ડોક્ટર મજાને પાર્લામેન્ટમાં સત્તાવાર રીતે બહેર હવું હતું કે દોહી સરકાર અને યુનીયન સરકાર વચ્ચે હકથો ડીમેન્ડર માસની કર્યાતમાં આ રેકર્ડ રાઉન્ડ ટેબલ ડાન્સ'સ મળે. આ પ્રશ્નની વાદાવાદ બંને દેશોની સરકાર વચ્ચે ચાલુ હતી તે સમય હરમ્યાન દોહી કાયમ અને દોહી સરકારના એજન્ટને બંધારમાં રાખી ડોક્ટર મજાને પાર્લામેન્ટમાં નવું કમીટીન બીજી દાખલ કરી ટ્રાસવાલના રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટને માર મારવાના હકને જેવા બતાવી મુકે. મહાત્મા ગાંધીજીની સરકારી રેકર્ડ આ રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ માટે ટ્રાસવાલના દોહીએ સલામતની કસ્ટ લેવાડી હતી અને જગમગ થયું હતું. દોહીએ એકના કુખો સહન કર્યાં હતાં. સન ૧૯૦૮ અને ૧૯૧૩ ના કાયદામાં આ લગતને ધ્યાનમાં રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટની મજબુત સ્થિતિ બતાવી તેને કમમના એક મોઢાવતી ડોક્ટર મજાને ઉઘાડી મુકે. મોમના તેમજ દોહી સરકારના એજન્ટના વિરોધ છતાં પાર્લામેન્ટમાં ડોક્ટર મજાને આ બીજી પસાર કરાવી લીધું. હવે ટ્રાસવાલની પોલીસીબલ કમિટીની અંદર એકમીનીસ્ટેટર મા. રમીટે 'લાઇસન્સીંગ કમિટી ઓફ ડોક્ટર' રાખવા હવે છે. અને તેનું બીજું વાંચન પણ પસાર થઈ ગયું છે એમ જાણાએ ઉપરથી જોઈ શકાય છે. આ બીજીની કાપી હજી અમને મળી નથી કહી પરંતુ જાણાઓમાં જે હકથો આવી છે તે ઉપરથી જોઈ શકાય છે કે ટ્રાસવાલમાં લાઇસન્સો માટેનું સન ૧૯૨૬ નું જે ઓર્ડિનન્સ છે તેથી મ્યુનિસિપાલિટીઓને જોઈતી સત્તા મળતી નથી. અને લાઇસન્સીંગ બોર્ડને પણ સત્તા આપવાના રહેશે આ નવો કાયદો રાખવા કરવામાં આવ્યો છે. નવા લાઇસન્સો માટેની જરૂરોને લાઇસન્સીંગ બોર્ડો નામનું કરી સન એવી વધુ સત્તા આ કાયદાથી લેવામાં આવશે અને જુના અસીરર ધરાવતાં જે લાઇસન્સો છે તેનું લીટ બતાવવામાં આવશે અને જેમની પાસે જુના લાઇસન્સો છે તેમણે મ્યુનિસિપાલિટી પાસે સર્ટીફિકેટ લેવાના હવે બહુ ન રહેશે પરંતુ જુનું લાઇસન્સ રીસીવર ઓફ રેવન્યુને બતાવી નવું લાઇસન્સ મેળવી લેવું એવો સુધારો કરવામાં આવશે. જેમાં જોઈ શકાય તેવામાં આવી છે કે જુનું લાઇસન્સ ધરાવનાર માણસ તેજ મકાનમાં તેજ બતાવે આલુ લેવાર કરતો હોય જોઈએ તો તેને પછી સર્ટીફિકેટ મેળવવા માટે હર વર્ષે જરૂર કરવાના હોય છે તે કરવાપણું ન રહે. આ નવો કાયદો સર્વોં માટે છે. હરકે કમને તે લાગુ પડી શકે છે એટલે દોહી તરીકે આપણે તેનો ફેલો હરબને વિરોધ કરી શકીએ કે વિચારવું શકું. આવા સામાન્ય કાયદાને બાહકટરી રીતે દોહીએના કાઠ સન્સો ઉપરબ કછ રાખવાનો હેતુ કોય છે તે આપણે સરી રીતે અમલ કરીએ છીએ. આ કાયદો પસાર થવાથી દોહીએને નવા લાઇસન્સો મેળવવામાં બારે મુશ્કેલી ઓળખવાં નહીં એ વાત સ્પષ્ટ છે. અમે આજ રાખીશું કે ટ્રાસવાલ કમિટીને એમિસ આ વિષયમાં બતાવી પસાર લેશે અને

એમિસીબલ કમિટીમાં આ કાયદો પસાર થઈને અર્નાર બનરજની બંજુરી માટે જન્ય તે પહેલાં એ કાયદાની કસ્ટો તથામી રાખ તરફથી તેની સારે પોતાના લેવાઓ વચ્ચે કમને દોહી સરકારના એજન્ટનું પણ પાન એ વિષયમાં બેઠી પડતું હશે. આ પ્રમાણે દોહી સરકાર અને યુનીયન સરકાર વચ્ચે રાઉન્ડ ટેબલ ડાન્સ'સ મળે તે પહેલાં એક પછી એક કાયદાઓ પસાર કરી દોહીએના હકથો ઉપર જેટલી ત્રાપ મરાવ જેટલી મારી રાઉન્ડ ટેબલ ડાન્સ'સના કાર્યને મુશ્કેલી ભરેલું બતાવી મુકવાનો યુનીયન સરકારે મરદો રાખી મુકે. માય એવું જોવામાં આવે છે. ટ્રાસવાલના દોહીએ એમ અને તેમ વધુ સાવધ રહી રાંધેમની સ્થિતિ મજબુત બતાવી આવતી રાઉન્ડ ટેબલ ડાન્સ'સમાં પોતાનો ફેમ મજબુત બતાવવાની સર્વો તથામી આજથી રાખે એવી અમે આજ રાખીશું.

તા ૮ માં મેના અંકમાં અમે 'મ્યુનિસિપાલિટી પર અધુરું બીજી' એ મથાળાથી એક લેવાએ અમે કમીટીમાંથી લેખ લખ્યો હતો તેમાં કાનપોરની પર છીએ અંદર થઈ ગયેલા દાદિ-મુસ્લીમના બીજી દલાલમાં બતાવેલ એક પ્રસિદ્ધ

તેતા બી મજેજ અંકર વિશ્વાર્થો બતાવેલામાં આવ્યો હતો તે વિષે અમે સ્થિતિ આપી હતી. તેમના અધુરું વિષે દોહીમાં જગમગ સર્વો પત્રોને નોંધ લાવેલી છે એટલેજ નહિ પરંતુ કરોડોમાં મળેલી મહાસભાએ પણ તેમના કુટુંબ પર દીધ- મોજોનો દરવ પસાર કરેલો છે. હરકાદ મુશ્કેલીપદાઓ અમે લખેલા એ લેવાએમાં માટે અમારા ઉપર નારજ થયા છે અને એ મેળ ઉપરથી અમાના ઉપર એવો આરોપ મુકવામાં આવ્યો છે કે અમે કમીટીમાંથી પા નથી. બી મજેજ અંકર વિશ્વાર્થો કામો એકમ સાધવાના કાર્યમાં અદિ-સક રહીને કાનપોરના કુલકમાં કોપામ મયા છે અને તેમ કરીને હોદ્દા મુસ્લીમ અંકરને તેણે મજબુતી આપી છે એ જન રવાનોજ અમારા આજય ન લેવામાં હતો અને રાજ મુસ્લીમ એવું અંકર સાધવા આતર એવીજ રીતે કમીટીમાંથી પર રહી પોતાનો જન આપ્યો છે એવું અમારી જાણમાં હતો તો અમે જરૂર તેને વિષે પણ જોઈએ રીતે લખવ. સામં મુખ્ય બતાવેલી- આએ એક લાંબો લેખ કમીટી આ વિષયમાં અમારું જામ પાન એવું છે. તેમણે અમેક ફલીતોમાં એક ફલીત એ પક્ક કરી હતી કે મુખ્યમાં સર્વો કુલકમાં મુસ્લીમ સ્વયં- સેવકોએ પક્ક એવાજ રીતે જન ગુપાત્રા દલા તેની નોંધ અમે આ માટે ન લીધેલી અમે એ બાબને ફરેવા કમીટીએ છીએ કે એવી માફ દક્ષિત જમાના જાણવામાં નહતી જે અમારી જાણમાં હતો તે બંને કામના દિવ અર્થે અને દોહી- મુસ્લીમ અંકરના દિવમાં આતર અમે તેની જરૂર નોંધ લીધી હતી. આ મુલકની અદા દોહી-મુસ્લીમ પ્રક ઉઘો કરી કામો એર ફેલાવવાનો આ પત્રમાં આજય રહી પણ બેજ નહિ અમારા તા. ૮ માં મેના લખેલા એ ઉપરથીમાં એવો પ્રવન હાથ એવું અમને લાગતું નથી.

સાઉથ આફ્રિકામાંથી રીપેટીમેન્ટ થતા હિંદીઓ

મા. સી. એ. એકસે તા. ૨૮ ની માર્ચ અને તા. ૧૮ ની એપ્રિલના 'મન્ડીબન સોશીયલ રીફોર્મર' પત્રમાં ઉપમા વિષય ઉપર બે લેખો લખેલા છે. તેને સારાંશ અને અંગ્રેજીમાંથી લીધેલું છે:—

દક્ષિણ આફ્રિકામાં યુનીયન સરકારે હિંદીઓને આ દેશમાંથી પાછા દોડ મોકલી આપવા સંબંધી જુદી જુદી વેળા જે પત્રોમાંથી મળેલા છે તેને સમજવામાં મુશ્કેલી ઠેવાતા અરજી દોરનાં ૬ આફ્રિકામાંથી રીપેટીમેન્ટના અવાસ વિષે ગુરુત્વપૂર્ણ ઉભી થાય છે.

પ્રથમ દાખલામાં ગીરમીટીના હિંદીઓ આ દેશમાં આવતા તે પોતાની ગીરમીટીની મુદત પૂરી થવા પછી અંગ્રેજી આદવા જવા સમિતિ દોષ તે સરકારે તેમને અંગ્રેજી મુદત જવાની સમજાવ આપતી. ગીરમીટીમાં લોકાય તેજ વેળા જે કરતા કરવામાં આવતી કે ગીરમીટીની મુદત પૂરી થતા હોઈ પાછું જવું દોષ તે સરકારે મદદ પેસેજ તેને આપવો. એક વાર એવી મોકલવું પછી હતી કે આવી રીતે મદદ પેસેજ આપવો તેને જલ્દી એક જમીનને કુટોડો આપવો. પરંતુ મજા થોડા ગીરમીટીમાંથી જુદેલા હિંદીઓએ એનો લાભ લેવો છે. એ એક આશ્ચર્યની વાત છે. ઓગણીસમાં સેકના જોવડના ગામ માં જે રીપેટીમેન્ટ કરેલા હતા તે નાટાલની સરકારની નાંદિત નકલમાં હતી.

પોસમાં સેકનાની કસ્ટોડિયન સાઉથ આફ્રિકામાં મુદત પેસેજ લખેને પછી હિંદીઓ દોરમાં આવ્યા. સન ૧૯૧૧ ની સાલ માં જ્યારે ગીરમીટીના મજુરીની પદ્ધતિ બંધ કરવામાં આવી ત્યારે મુદત પેસેજ મેળવવાને હળગા હિંદીઓ કહારે હતા. આવા સેકનાને માન્ય રૂક વર્ષમાં જે મુદત પેસેજને સાલ કોટી સંખ્યામાં લેવા હતા. પોતાની સ્વેચ્છાથી મુદત પેસેજ લખેને હોઈ આદવા મયા તેમની સરકાર સંખ્યા વાર્ષિક બે દબારની હતી.

સન ૧૯૨૧ ની સાલમાં યુનીયન સરકારે જેઓ દોર આદવા જવા માનતા હોય તેને મુદત પેસેજ અને કુટુંબના દરેક માણસને પાંચ થીડ બોનસ આપવાનું નક્કી કર્યું. એવી રીતે બોનસ લખેને જનારોમાંથી પાસેથી બહાજ દાખલામાં એનું બોનસ લખાવી લેવામાં આવતું હતું કે તેઓ આ દેશમાં પાછા આવી કહે નહિ. આ બોનસ આપવાનું જાહેર કરવામાં આવ્યું કે તુરતજ આ દેશમાંથી આદવા જનારોમાંથી સંખ્યા વધી ગઈ. જે વેળા સમિતિ સામેના મારી પાસે જત જવા પુનાવામાં પછી આગળ હતા કે જેમ રમરૂટની ભરતી કરવામાં આવે છે તેવી રીતે માણસોને બોનસ લખેને આદવા જવાનું મોકલ સમજવવામાં આવે છે. આની માનિતી મારી પાસે જ્યારે જોવડની આવી ત્યારે સાઉથ આફ્રિકાના હિંદીઓને મેં એક જાહેર પત્ર લખ્યો અને મેં જણાવ્યું કે આ બોનસ લેવાનું હવે બંધ થવું જોઈએ અરજી કે પોટી રીતે માણસોને સમજાવીને જાદોથી આદવા જવાનું જણાવવા માં આવે એટલે એમાં મરજીવાતપણું ઉઠી જતું હતું.

સન ૧૯૨૩ ની સાલમાં જાંડના મળેલી કાંચી કોન્ટ્રેસમાં

જનરલ રમરૂટ સાથે સર તેજ બહાજ સરને મરમા મરમ દાખલ થઈ થઈ તે વેળા જનરલ રમરૂટે મારા આ જાહેર પત્ર વિષે મારા કહ્યો હતો. હિંદીઓને હોઈ પાછા આદવા જવા વિષે જણાવવામાં આવે છે તેની સામે મેં વિરોધ આ મારે દર્શાવ્યો હતો તે વિષે જનરલ રમરૂટે મોઝમ કારણ જતાવ્યું ન હતું. તેથી જાહેર રીતે મારે મારે વિરોધ આ મારે હતો તે દર્શાવવું પડ્યું હતું.

આ ઉપરાંત અંગ્રેજી દેશ આદવા જતા હિંદીઓ પોતાના જન્મ સિદ્ધ કરીને મુખથી રૂક પછી અંગ્રેજી ન આવવાના બોડ ઉપર સહી કરી જવા હતા તેની સામે પછી મારે વિરોધ હતો. આની એક કેટલીક ગ્રીષ્મી ગ્રીષ્મી અન્યાયી બાબતો પછી રહેલી હતી. દાખલા તરીકે જે કોષ્ટક નામ બોનસ લખેને આ દેશમાંથી આદવા જવા તે પોતાના નાની વયના બાળકોને પછી સાથે લખેને આદવા જવાની તેને હરજ પાડવા માં આવતી હતી. એટલા મારે બધું વયના બાળકો એકતીસ વર્ષ સુધીની ઉંમરનાં મજામ એનું ફેલવામાં આવ્યું હતું. જ્યારે બીજી બાબત દોરથી કોષ્ટક નામ પોતાના મજુરના છોકરાને અંગ્રેજી લખવા કુચ્છે તે તેની વય સોળ વર્ષની હાવવામાં આવી હતી. અને જોખળેને માત્ર છોકરા મા છોકરી સોળ વર્ષથી એકજ દિવસના વયારે લાયક હોય તે તેને અંગ્રેજી લખવા નહીં કરી કહાય. આમજા કેટલાં એકતીસ વર્ષની ઉંમર જે બધુવય મજામ અને પાછળનામાં સોળ વર્ષની વય જે બધુવયમાં મજામ એમાં દેખીતોજ અન્યાય રહેલો હતો. અર્થત ગારીક તપાસ કર્યા બાદજ આ દરિદ્ર અને મળી કહ્યા. કેપટાકેન એમીમેન્ટ ઉપર સહી મુકવામાં આવી તે પહેલાં નામ પોતાના છોકરાના કહો પછી મુખથી ફેલાને મહી કરી આપે અને બધુવયનાં બાળકોની ઉંમર સંબંધીના આવા બેદ વિષે મેં જાહેર વિરોધ દર્શાવ્યો હતો.

કેપટાકેન એમીમેન્ટ ઉપર સહી થઈ ત્યાં સુધીનાં એટલે સન ૧૯૧૪ થી સન ૧૯૨૧ સુધીમાં ૨૨૦૦૦ ને આકરે હિંદીઓ આ દેશમાંથી ગયા છે. જે વાસમાં જનારાની સંખ્યા મોટામાં મોટી હતી તે વરસે બોનસ આપવાનું કરે એટલું હતું. આમાંની મોટા ભાગની સંખ્યા બોનસ વિના તેમજ પોતાના સખન મજુરી કરીને કમાએલા પૈસાથી પેસેજ લખેને મળેલા છે. મળી-રમરૂટ એમીમેન્ટ થઈ તે સન ૧૯૧૪ ની સાલમાં થઈ. ત્યારથી આજ સુધીમાં એટલે સન ૧૯૨૦-૨૧ ની સાલ સુધીમાં આ દેશમાંથી મળેલા હિંદીઓની સંખ્યાનો અંકિડો નામે મુજબ છે.

૧૯૧૪	(અરજી વર્ષ)	૨૯૦	આ વરસે
૧૯૧૫-૧૬		૬૬૨	મુશીબ
૧૯૧૬-૧૭		૧૮૬૫	મુકના
૧૯૧૭-૧૮		૧૬૧૪	હતા
૧૯૧૮-૧૯		૧૫૮૨	
૧૯૧૯-૨૦		૧૮૧૬	
૧૯૨૦-૨૧		૧૮૧૬	પાંચ થીડ
૧૯૨૧-૨૨		૨૬૨૧	બોનસ અને
૧૯૨૨-૨૩		૨૩૨૪	મુદત પેસેજ
૧૯૨૩-૨૪		૨૭૧૬	નો સમય.
૧૯૨૪-૨૫		૧૦૧૩	
૧૯૨૫-૨૬		૧૪૦૦	
૧૯૨૬-૨૭		૨૦૬૧	
૧૯૨૭-૨૮		૨૬૬૫	બોનસ વીચ
૧૯૨૮-૨૯		૩૪૭૭	પાંચ વર્ષ
૧૯૨૯-૩૦		૧૭૨૮	તે સમય.
૧૯૩૦-૩૧		૧૬૫૨	

આ ઉપરથી જોઇ શકાય છે કે સન ૧૯૨૧-૨૨ ની સાલ માં પાંચ પૈકી બે બેલસ અને છાત્ર પેસેજ આપવાનું હતું તે વર્ષમાં સંખ્યા તુરતજ વધી ગઇ અને તે આકાશ તથા વર્ષ સુધી ઉઠ્યા રહ્યા. સન ૧૯૨૭ અને ૧૯૨૮ ની સાલમાં બંન્ને બેલસ વીસ પૈકી મહુ તારે પણ એમજ બન્યું.

બીજી જોઈ શકાય છે તે ખાનમાં ફેરી જેમજે અને તે એ કે સાઉથ આફ્રિકાની દોહી વસ્તી જે વધુ પ્રમાણમાં આ દેશમાં બન્નેલીજ જનતા જાય છે. નાટાલની અંદર દોહીસ્તાનમાં બન્નેલીજ દોહીઓની વસ્તી લગભગ ત્રીસ દવરથી ઝાંઝી હતી. વધુજોએ એવી ગણતરી કરેલી છે કે આજે નાટાલમાં બન્નેલીજ એટલે સાઉથ આફ્રિકાના બોર્ન દોહીઓની સંખ્યા સેક્ટર ૮૦ ટકા જેટલી ગણવામાં આવે છે. પરંતુ ટાંસવાલમાં દોહીઓની વસ્તીજ યુગ ઝાંઝી છે. એટલે જ વાત હવે લગભગ ચોક્કસ છે કે બન્નેલીજ દોહી ભાષા જનતા દોહીઓના પ્રશ્નો એવી મેળેજ હવે નીકળ આવતો જાય છે. થયે વધુ જોણ દોહીઓ સાઉથ આફ્રિકામાં છે કે નેજા દોહીસ્તાનમાં જ્યાં જ્યાં મિલતા હોય. નેજા બેલસ લખતે જાય છે તેઓ હવે કારી રીતે જાય છે કે તેઓ શું કરી રહ્યા છે. તેઓને પોતાના દેશજન્યો તરફથી સમાચાર મળે રહે છે કે દોહીમાં તેમને માટે સ્થિતિ કેવી હોય છે. કેપટાઉન એશીમેટની પાંચ વર્ષની યુવત પુરી થવા માટે બીજી રાઉન્ડ ટેબલ ડાન્સમાં રીપ્રેઝેન્ટેશનનો સવાલ હવે પાછળજ રહેશે અને લગભગ વહેવા સાથે જ પ્રશ્નો નીકળ આવી ગયો છે એમજ સેખાશે. યુનાયત સરકારે પણ હવે બેલસ વધુ આપે એવા સંકલ્પ નથી.

પરંતુ એવી નેજા દોહીમાં આવી ગયા છે તેમના પ્રત્યે દોહી સરકારની જોખમદારી કંઈ ઝાંઝી થતી નથી. સાઉથ આફ્રિકાની સરકાર સાથે દોહી સરકારે એ સાકું કરેલું છે કે નેજા દોહી પાછા આવ્યા જાય તેઓની દોહી સરકારે સારી રીતે સંભાળ રાખવી અને જ્યાં સંજવિત હોય ત્યાં તેમને ઠાકવણી લગાડવા. એ ખાસ અમલનું છે કે નેજા દોહી પાછા હરે તેમની દલા જા હુડી ન થાય તેની જરાબર સંભાળ લેવાની જોઈએ. દોહી સરકારે આ વિષયમાં તપાસ કરવા એક કમીટી નીમ્યું હતું. મી. ઇ. એ. નોટેસન તેના પ્રમુખ હતા અને એ કમીટીને જે જે બહામણો કરેલા છે તે બધી સત્વર અને ઉદારતાથી અમલમાં મુકાવી જોઈએ. દોહી સરકારને મેં જાતે ત્રીજે મુજબ તથા બહામણો કરી હતી.

પહેલી બહામણ એ હતી કે રીપ્રેઝેન્ટેસો દોહીમાં આવે અને તેઓ પોતાના પૈસા પ્રોપ્રીટ તરીકે રાખે તો તે પૈસા ઉપર તુરતજ આવજ કર થવું જોઈએ.

બીજું બહામણ એક એવી કમીટી નીમરી કે જે દોહીમાં આવતા રીપ્રેઝેન્ટેસને જોઈની મદદ આવે.

અને ત્રીજું જે દોહીઓ દોહીમાં આવે તેની સંભાળ લેવા માટેના રજામાં વધારો કરવો. હું માનું છું કે આ તથા વસ્તુઓ જે કરવામાં આવે તો જે નાની સંખ્યા હજી દોહીમાં આવી આવે છે તેની સંભાળ જરાબર લઈ શકાશે એવી ખાત્રા રહે છે.

સર કુરમા રેડીની પ્રોટોરીયા કાઉન્સિલને રજુઆત

(મયા અંકથી માણુ)

એશીયાટીક માટેના પાસ લે-નો.

બીજી જોઈ વસ્તુ હું જણાવવા મન્યું છું તે એ છે કે એશીયાટીક પાસરનો અમુક જામ એશીયાટીક માટેજ પ્રથમ ખાસ રાખવામાં આવ્યો હતો અને તે ખાસ જામ ઉપર કાઉન્સિલે વરા આપ્યા અને તે કલકટ પ્રાંતને આપ્યા. આ જગ્યા દોહીઓને પાછી મળવી જોઈએ. કલકટ પ્રાંત અને દોહીઓ જેટલો જોઈ રહે તેમાં વધી નથી પરંતુ અસલ જો જામ એશીયાટીક મંત્રાર માટેજ હતો માટે કલકટ જોઈને જે કરતોથી એ વરા આપવામાં આવે છે તેજ કરતોથી દોહીઓને પણ માટે આપવાં જોઈએ. આ ઉપરાંત અરીજ વર્ગના દોહીઓ માટે તેમ ન કરી શકે તો તેમને વરા બધિવામાં મદદ આપવી જોઈએ. પૈકી સો સુધીની મદદ તો તેમને જરૂર આવી શકાય અને જેમ વરા માટે રેલસ રાખવામાં આવે છે તે પ્રમાણે તે પાછા વસુલ કરી શકાય છે. અરીજ વર્ગના માણસો માટે જો મદદમાર થઈ પડશે. અરીજ વર્ગની તંદુરસ્તીનો પડોશ જે આખા અહેરની તંદુરસ્તી ઉપર પડે છે. તેઓ અહેરની એટલા નજીક રહે છે કે તેમની તંદુરસ્તી જે ચોખ ન હોય અને કંઈ રોગ લાગુ પડે તો તે મુશ્કેલીનોમા ફેલાવાનો વધુ સંભવ રહેજ. મારા દોહી મિત્રો ગમે તે કહેતા હોય, તેઓ મારાથી જુદા વિચાર પણ બલે ધરાવતા હોય છતાં તેમની તંદુરસ્તી અને સ્વચ્છતા માટે જે કોઈ નિયમ બંધાવ્યાં આવે તેને હું જરૂર ટેકા આપીશ.

ધર પ્રવેશને અધિકાર

મુખીને-કંઈની પરવાનગી સિવાય ધરમાં જાયલ જવાના અધિકાર વિષે કાઉન્સિલે એ વિચાર કરવો જોઈએ કે મનુષ્ય જાતીના સામાન્ય અધિકારથી એ વિરુદ્ધ નથી? હું એ અભિપ્રાય ધરાવું છું કે એક સાલસના ધરમાં પ્રવેશ કરવો એ તેની સ્વતંત્રતાની આડે આવવા જેવું છે. આ ધારાઓ નેટીવાને માટેના જે ધારાઓ હોય છે તેના જેવી એમાં ગંધ છે. કાઉન્સિલે પોતાના હેતુઓ પાર પાડવા માટે તેની અંદર એવા ફેરફાર કરી નાંખવા જોઈએ કે જે ધારાઓ દોહીઓને અપમાનજનક બાજે છે તે ન લાગવા જોઈએ.

દોહી પ્રતિનિધિઓ જોડે મસલત કરો.

આવા ધારાઓ વિષે દોહીઓના મે થા તથા પ્રતિનિધિઓ સાથે મસલત ચલાવીને ધડવા જોઈએ. દોહીઓના વધિઓ કા છે તે કાઉન્સિલે જાણી લેવું જોઈએ અને કાઉન્સિલની નીતિને બાધ ન આવે તે પ્રમાણે જે ધારાઓમાં ફેરફાર થવો જોઈએ. અને લાગે છે કે કાઉન્સિલે આ પ્રમાણે કરવુંજ જોઈએ. એશીયાટીક ટેબેલ બીલની નીતિ અને કોન્ફરન્સ

એશીયાટીક ટેબેલ બીલમાં આ દેશની સરકારે જે રાજનીતિ ધડવા ધારેલી છે તેના નિકાલ આવતા અક્ટોબર મસ પહેલાં આવી શકશે નહિ. દોહી સરકારનું એક ટેબુલેશન બંને આવે તેની સાથે ચર્ચા કરવાનું યુનાયત સરકારે સ્વીકારેલું છે અને આવતા અક્ટોબર માસમાં કોન્ફરન્સ મળશે તે વેળા એ બીલમાં જે રાજનીતિ કામેલ કરવામાં આવી છે તે વિષે ચર્ચા થશે અને બીજું એશીમેટ ધડવામાં આવશે. સરકારની ચોક્કસ રાજનીતિ રી છે અને તેની ખબર પડશે.

જે તે રાજનીતિ જેવી દરો કે અથવા લગાઓમાં દોહોનો જીવન મિશન ખરીદી કરે તો તે કાયદા સાથે કાઉન્સિલ શું સહકાર ન કરશે અને એકબીજાની રાજનીતિનો ન્યાયની આવર શું અમલ ન કરશે?

કાઉન્સિલે યોગ્યતા જોઈએ

અરકારની યોગ્ય રાજનીતિ શું છે તે અભ્યુપામાં ન આવે આં સુધી આ ધારાઓ વિશે કાઉન્સિલે યોગ્ય જવું જોઈએ જેવી મારી સૂચના છે. અને ત્યાર બાદ આ ધારાઓની તપાસ કરવા માટે એક કમીટી નીમવી જોઈએ અને જે વા તથા દોહો પ્રતિનિધિઓ પાસેથી સૂચનાઓ દેવી જોઈએ.

કરનદેવ મેન્ડેસની રજુઆત

ફ્રિસનલ ઇન્ડિઅન કોમિસનની પ્રીટરીયાની કાખા વતી કરનદેવ મેન્ડેસે દોહોને લાંબી ચુલના લીઝ આપવાની સૂચના કરી હતી કે જેથી મહાત્મા આપવાને માટે દોહોનો ઉછીના નાખ્યાં મલક કરે, જમીનના ટેનોરની સહિસલામતી ન હોય તો મુદ્દર મકાનો બાંધવા માટે જોઈતા નાખ્યાં દોહોનો જોળવી કહે નહિ. પણાર માટે જે ધારાઓ પસાર કરવાનો પુરાલ રાખવામાં આવ્યો છે તે મુલતી રાખવા જોઈએ અને કાઉન્સિલે દોહોનોના પ્રતિનિધિઓ સાથે અસલત અભાવી તેના વિચારે કા છે તે અભ્યુપાં જોઈએ. તેમજ કાઉન્સિલને અરજ કરી હતી કે દોહોનોને મકાનો આપવા છે અને સુધારાઓ કયા છે ત્યાં તેમને ટેનોરની સહિસલામતી આપવી જોઈએ. હું મેંને ટાઇટલ આપી દેવાની માગણી નથી કરતો પરંતુ હું મા વીસ વર્ષના લીઝ તેમને મળવા જોઈએ. દોહોનોને અમુક વિસ્તારમાં રહેવું જોઈએ જેવી અરકારની રાજનીતિ છે. અરકાર તેમને કહેરમાં જમીન ખરીદવા દેતી નથી. ખાસતી માફક તેઓ કહેરમાં મકાનો બાંધી કહતા નથી. બાર માસના લીઝ ઉપર કારા મકાનો તેઓ દેવી રીતે બાંધી કહે ?

મી. સી. પોડલાયુકે જેઓ તામીલ લીઝ તરફથી ટાન્કર દતા તેમજે દર્જાવું કે ગરીબ વર્ગના દોહોનો તરફથી હું રજુઆત કરું છું. જે ગરીબ વર્ગના માફકસો ઘોડીઓમાં કામ કરે છે થાતો કાકમાલ વેચવાનો કધી કરે છે. આ માફકસો ગરીબ દોવાથી ધરા બાંધી કહતા નથી અને ફટ-લાકાને અર્જાન અર્જાન દર્જામાં રહેવું પડે છે. કહેરોનોની તંદુરસ્તીને આવર આ મરીમ માફકસોની રહેવાની સ્થિતિમાં કાકારો કવોજ જોઈએ, કાઉન્સિલે ધરા બાંધવા જોઈએ અને ધરા બાંધવા માટે ગરીબ માફકસોને માફ આપવી જોઈએ. મુદ્દર રીતે વસવાનો તેઓને પણ અધિકાર આપવા જોઈએ. કાઉન્સિલે ધરા બાંધીને કેમ કહાઈ કાઉન્સિલ સ્કીમના કોરજે તેમને માટે આપવા જોઈએ થાતો કંપ્નાથી તે ધરા ખરીદી લેવાની મગાઈ કરી આપવી જોઈએ. ગરીબ માફકસોને રહેવા માટે સારા ધરાની યોજના કરી આપવી જે સવાલ ખજાર વિષેના ધારાઓ કરતાં પણ વિશેષ મંબીર છે.

મી. ડી. બીઅરે પણ અર કુર્મા રેડી, કરનદેવ મેન્ડેસ અને મી. પોડલાયુકે જે રજુઆતો કરી હતી તેજ કોરજે રજુઆત કરી હતી.

કાઉન્સિલર મેનલીઅર દર્જાવું કે ખજાર સંબંધી લોકેશનનો સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટ જે કંઈ છેવટની સત્તાવાળો અમલદાર નથી. મારી કમીટી અને કાઉન્સિલના કાજુ નીચે તે છે. કોઈસે ધારાઓ સંબંધી છેવટની સત્તા તેનાજ હાથમાં છે જેવી ધારાવી રાખવાનું કસુરે પ્રયોજન નથી.

અર કુર્મા રેડીએ દર્જાવું કે જે ધારાઓ મકાનોના વિચાર રાખ્યો છે તે અનુસાર એક અગિના હાયમાં આટલી મોટી

સત્તા મુકવી એ અર્થાત અસંતોષકારક છે. આ ધારાઓમાં ફેરફાર થતો જોઈએ કે જેથી છેવટની સત્તા તેમાં કાઉન્સિલનીજ હોય.

કોહર મે. એ. ડોનોલી જેઓ આસિસ્ટન્ટ મેડીકલ ઓફીસર છે તેમજે સોશીયટી ખજારમાં તંદુરસ્તીની સ્થિતિ વિષે વાત કરી અને અભ્યુપાં કે એ સ્થિતિ સુધારવાને તેનું ખાતું બનતો પ્રયાસ કરી રહ્યું છે. નવા ધરા અને ગરો સંબંધીનો પ્રશ્ન એ પેસાના ઉપર આધાર રાખે છે.

ચેર લુમન કાઉન્સિલર સીસીસ મીનલીસે અર કુર્મા રેડી અને કેપ્ટેનના સંબંધો આધાર માન્યો હતો અને કમીટી પાસે જે રજુઆતો મલ છે તે વિષે કમીટી ધારાઓ દરીથી માવાનો વિચાર કરશે અને દોહોનોના પ્રતિનિધિઓ સાથે અસલત અતાવવા એક સબ-કમીટી નીમશે અને જે સૂચનાઓ કરવામાં આવી છે તેના ઉપર વિચાર અતાવવામાં આવશે.

ટાઉન કમીટી તરફથી પુલનામાં આવેલા એક સપાકના બવાળમાં અર કુર્મા રેડીએ દર્જાવું હતું કે ટાન્કરના ઇમિસ (પ્રીટરીયા બાંધ) એ સરકા જેવી છે કે પ્રીટરીયામાં વસ્તા દોહોનો તરફથી તે રજુઆત કરી કહે છે. અરજ કે ઇમિસ એ દોહો કામના સર્વ વર્ગનું પ્રતિનિધિપદ્ધિ ધરાવે છે.

હિંદનાં જાહેર દેવાંનો પ્રશ્ન

લડનમાં મળનાર બ્રીટીશ રાઈડ રેખલ કોન્ફરેન્સમાં દોહોનાં જાહેર દેવાંનો પ્રશ્ન એક મહત્વનો પ્રશ્ન થઈ પડ્યો. ગદામાં મધીલ જ્યારે જેલમાં હતા અને લડનમાં મળી ગયેલી રાઈડ રેખલ કોન્ફરેન્સમાં તેઓ ફેરી કરતે લામ લે તે વિશે મેસર્સ સોફ અને જ્યાર વિષ્ટી કરવા તેમની પાસે મમા હતા ત્યારે દોહોના જાહેર દેવાં સંબંધી નિષ્પક્ષપાત પત્ર પાસે તપાસ કરાવવાની માગણી પણ વોલસરોય પાસે મહાત્માજીએ કરી હતી. તે સ્વીકારવાની તે વેળા વોલસરોયે ના લીધી હતી પરંતુ એ પ્રશ્ન આવતી રાઈડ રેખલ કોન્ફરેન્સમાં અર્થ માટે પુલો રહેશે જેવી જાહેરજ મલ છે. આ ઉપરથી કરાંઓ ખાતે મળેલી રાઈડ મહાસભાએ એ પ્રશ્ન ઉપર એક ડરાવ પસાર કરેલો છે અને એ વિષય ઉપર પુરી તપાસ કરવા માટે એક સમિતિ નીમવામાં આવી છે. એ કમીટીના એક સભ્ય મી. જે. સી. કુમારાપ્પાએ મુબરાત વિધાપીઠમાંથી એક અપીલ બદાર પાડેલી છે તે તેમજ મહાસભાએ પસાર કરેલો ડરાવ એ અમે અત્રે આપીએ છીએ:—

મહાસભાની વર્ગીય કમીટી મેસર્સ. ડી. એન. બંદાદુરુહ, પ્રોફેસર ડી. ડી. કાલ, સુતાભાઇ જીવજી દેસાઈ કૈલોફેટ અને જે. સી. કુમારાપ્પાની મનેલી એક સમિતિ પ્રક્ટ ઇન્ડિયા કંપનીના તથા દોહોમાં ધોટીક અરકારના આર્થિક વર્દિલટ વિષે તેમજ કહેવાતા દોહોના જાહેર દેવાં સંબંધી તપાસ કરીને તેમાં દોહોને માથે કેટલું દેવું નીખવું અને વિલો-પવને માથે કેટલું નીખવું તે વિષે રીપોર્ટ કરવો. આ કમીટીને સન ૧૯૩૧ ના મે માસની આખરી પહેલાં આ રીપોર્ટ વાજાર કરી મહાસભાને આપવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

રાષ્ટ્રીય મહાસભાએ પસાર કરેલો આ ડરાવ દર્જાવી મી. કુમારાપ્પાએ વર્તમાન પત્રો આવજતે એક રેટમેન્ટ પ્રસિદ્ધ કરી તેમની પાસેથી માગણી કરી છે કે ઉપલા વિષય સંબંધી વમારી પાસે જે કાંઈ અમલની માહિતી હોય તો તે પુરી પાડવાની વિનંતી મારી કમીટી તરફથી કરવામાં આવે છે.

તમે જો જો વિષય ઉપર પુરતી માહિતી મેળવી હોય તો તે તમે ક્યાંથી મેળવી છે તે જણાવવાની પણ કૃપા કરશો. કે નહીં એ તે રથાનેશી દક્ષિણ મેળવી શકે. તમે જો કાઉન્સિલરોએ વિષય ઉપર આપવા પ્રયત્ન કર્યા હો તો ક્યાં કરવાની સુમમતા પડે એટલા ખાતર તે જોશિશ માસની તા. ૨૫ મી પહેલાં મને મળી જાય એમ કરશો. આ અગત્યની બહેર કાર્યમાં આપ સહકાર કરશો તો મારી કમીટી તેની મોટી કદર જુગુષી.

કાંચીનાં મજેલી મહાસભાએ પસાર કરેલો ઇરાવ વિસ્તૃત છે. હોંદની કહેવાતા દેવાં વિષે તેમજ ખાંડીશ સરકારે દોઢ વિષે કરેલી સેક્વેલ સંબંધી વિષયમાંજ તપાસ કરવાની છે એટલુંજ નહિ પરંતુ ઇસ્ટ ઇન્ડીયા કંપનીએ ખાંડીશ સરકારની ઉકરણીથી કરેલા આર્થિક વલિવટની તપાસનો સમાવેશ પણ એ ઇરાવમાં થઈ જાય છે. હોંદની મુન્સિપલિટીના લુટની રાજનીતિથી હોંદને કેટલું સોષણું પડેલું છે તે વિષે ચોક્કસામ કરવાનો ખાસ હેતુ આની બંદર રહેલો છે.

જુલકાળમાં મજેલી આર્થિક કારભારને મુજબ પણ વિષયોની બંદર વહેંચી નાંખવાનો છે. પહેલું મુકીમલિત્તમાં જુલ કરવામાં આવી હોય, એટલે કે જે રકમ હોંદને માથે પડતી જોઈતી ન હતી એમાં પરદેશી ઉપર કરવામાં આવેલી ચકાઈ-જોનો સમાવેશ થાય છે, બીજું જલ્દી જોઈને બીન વહવાળાં બારે રકમે જાણ કરવામાં આવી હોય જેની કે એક કરોડ પિંડની રકમ યુદ્ધ વેળા હોંદ પાસેથી ખર્ચાત તરીકે સેવામાં આવી હતી તે. ઉલ્લેખ આવેલી બંદર પોતાના દિવસે માટે ખાસ ઘડોડા આવે, જલ્દત-મી બંદર પણ ખાસ નોખા આવે અને એકસમેજની રાજનીતિ. ત્રીજું રાજવલિવટમાં મેરકારાખારને લીધે હોંદને કરેલું નુકસાન જેની નહું હોંદની માધિયમે તથા મુખ્યતા એક બે હરીયાને યુવાની નિષ્કળતા બેરેલી થોજના આ પ્રત્યેનો સમાવેશ થઈ શકે.

જુલકાળમાં મજેલી કેટલાક સેક્વેલોએ એવા છે કે જેને એક રાષ્ટ્રીય સરકાર મંજુર રાખી શકે નહિ હાજમા તરીકે ઇસ્ટ ઇન્ડીયા કંપનીએ ખાંડીશ સરકારની ત્રીજેરીમાં હોંદી મહેલુમખાથી દર વર્ષે આર જામ પૈડ આપ્યા છે તે 'ટાઇમ્સ જોઈ ઇન્ડીયા' પત્રના એક આગમના અધિપતિએ આ વિષયમાં સન ૧૮૬૬ ની સાલમાં "હોંદી સાથે જાય સાથે આપણે આર્થિક સંબંધ" એ મથાળાની જામ્યું હતું કે આ વિષય ઉપર મેં જામત સંજાળ ભરી તપાસ કરી છે અને મારી એ દંડ માન્યતા છે કે એ મુકીના ઉપર જે આપણે વાર્ષિક પાંચ ટકાના દિસામે વધારો મળીએ તો એક હબ્બર મીલીઅન્સ પૈડની વિભાવતની મીમંતાઈ વધી અને હોંદ પાસેથી તેટલા રૂપિયા ધટમા એટલે તેટલું હોંદ ભરીય થયું. સન ૧૮૬૬ થી સન ૧૯૩૧ ની સાલ સુધીના વર્ષોમાં જેટલો બીને વધારો એમાં થયો એટલે તેટલા વધારાનો હમેશા કરવો જોઈએ. ઇસ્ટ ઇન્ડીયા કંપની પાસેથી ખાંડીશ સરકારે હોંદને વલિવટ લઈ લીધી. ભારે સરકારે ૭૦ મીલીઅન્સ પૈડ કંપનીને જમા આપ્યા. અને તે હોંદની ખરીદી કરી લીધી તે પેટ મર્યા. અને તેમાં બીન, બર્મા, આફઘાનીસ્તાન, ઇરાન, કેપ જોઈ યુદ્ધ હોય, માનીશા, મેરીશીઅન્સ અને મોલુકસની લાઈજોનો સમાવેશ કરીએ તો લગભગ નીચેની રકમ થાય. ૭૦ મીલીઅન્સ પૈડ ખોટી રીતે ઉધારેના તે મુકી. આ મુકી ઉપર ૭૩ વર્ષનું વર્ષના પણ મીલીઅન્સ પ્રમાણેનું બાજ ૨૧૯ મીલીઅન્સ પૈડ થયું. કાલે આવી શકે છતાં મુદત વીતી મધ હોય તેને

લીધે બાજની ખોટ જામી હોય તે ચાર રકા પ્રમાણે મળીએ તો નવ મીલીઅન્સ પૈડ થાય. એટલે એકંદરે ૨૯૮ મીલીઅન્સ પૈડ થયા. સન ૧૮૫૭ માં મુખ્યનું કેનું ૭૦ મીલીઅન્સ પૈડનું હતું તે આજે પૈડ ૨૯૮ મીલીઅન્સ થયા, તેમાં ઉપલી એ રકમ મગીને ૨૯૮ મીલીઅન્સ પૈડ થયા તે વિષે તો કશું કહેવાપણુંજ નથી. કારણ કે હોંદના ખીલામાંની એ રકમ તો એકબી રીતે મહત્ત્વ છે. એટલી રકમ તો બાજની જામ પણ વાત સિવાય કાઈ મેળવવાનીજ છે. બાજે ત્રીજી રકમ વિષે જોઈને એક નિષ્કલપાન થયે સાથે જામે પાટાવટ મલાવે.

કાંઈ રેતુને ખાતર અધાવવામાં આવેલી ટકાઈ જોના ખર્ચે હોંદને ખાને લપારેના છે તે ઉપરાંત આપણે બીને કાંઈ એ પણ છે કે કાંઈ રેતુને ખાતર હોંદમાં મોકું લઈને રાખી તેને માટે મોટા ખર્ચે કરેના છે તે, તેમજ એ લઈને માટેની સર્વ સામયોઓ બીન જરૂરી મોટા ખર્ચે ખરીદાએથી છે તે, એનો સમાવેશ કરીને પણ અજાની કહાડી જોઈએ. લઈને જે વાર્ષિક ખર્ચ હોંદે ગયો છે તેના ત્રીજે દિવસે સામાજ્યના દિસામ ખાતે લખવે જોઈએ ઇન્ડીયા જોશીસ અને લંકન માં દઈ કમીશનરની જોશીસ એના ખર્ચાની અગમજના કદાચ આપણે ન કરીએ. લંકનમાં કોલોનીઅલ એજીકેનો ખર્ચ વિલાયત બારે છે તે આપણે ખ્યાનમાં લેવું જોઈએ. પરંતુ હોંદની દુલ્લ ખાપાના વળી ગાય તેજી તે પોતા પાસ પણ પોતાની મેજાજ ખાસ કરી લેવું જોઈએ. છતાં આ બીજાને આપણે વલિવટી જુલ તરીકે રખીદારી લઈશું જો કે એ જુલ પણ ઇસ્ટાપુરકી છે.

તમારા રેટરોટમાં નીચેની દક્ષિણનો પણ સમાવેશ થાય જેની મારી સમતા છે પહેલું એવા કામે મજેલી દોય કે જેને માટે વધી લઈવી શકાય. એને તેનાં કરણો આપવી. બીજું એવા કામેને બંજેની રકમે અને તે રકમે કેરી રીતે મજુવામાં આવે છે તે વિષેની સત્તા જો તે રકમનો અમુક જામ વિલાયતને જો લખવો જોઈએ તે ખાતરવું

ત્રીજું એ રકમે ઉપર આપવામાં આવેલું બાજ અને મુદત પુરી થમ મજેલી હોવાથી કાલે ન થમ શકે તેને અંગેરી નુકસાની જે તમારા અભિપ્રાય મુજબ આપવી મામળીમાં સામેલ કરી જોઈએ તે. અટલી વીમલ સાથેના સર્ગ રેટરોટો આ કમીટીને જોશીસ મામતી તા. ૨૫ મી પહેલાં મળી જાય એમ મોહરો તો કમીટી તેના કદર કરશે.

‘ઇન્ડિયન ઓપીનીયન’ પત્રને મદદ

જામળ ઉધારવેલા પાઈડ ૨૦૩-૩-૦. મેતરસ. ગોવીંદ-લાલ નાથભાઈ રામજી ગીની ૧, ઘેતા એન્ડ હરી ૧૦-૬, જી. એલ. બીલીમોરીયા ગીની ૨, લલુ જુલાલ ચી. ૧૦, બી. જુલા ગીની ૧, આરોહ મુસાજી ૨-૬, લલુભાઈ નાથા રા. ૧૦, દુલ્લભભાઈ ગોવિંદ રા. ૧૦, નાથભાઈ મલાર ૧૦-૬, કી. પી. ગીડમલની કુવની ગીની ૧૦, ત્રીકમલાલ ધધરાં ગીની ૫, વલ્લભભાઈ અમાજીની વીલી ગીની ૪, જોગીભાઈ પરસોતમ ૧૦-૧, એર સીલક મરચંદ તન્કયા ગીની ૨, કુનીમન સીલક હાંસ ગીની ૧, ઘોષી મંડળ નુકલેર પા ૨૧-૦-૦ એ. મોરાર (કચ્છાં કાપ) ગીની ૧, વી. કાલા એન્ડ સન્સ (નિર્જગ) ગીની ૧, મીટલ લલ ગીની ૧, આજીવન રુકર ગીની ૧, પરસોતમ નરોતમ ગીની ૨, રામા મડન ગીની ૧, હામુભાઈ છીવારામ ગીની ૨, વલ્લભભાઈ પ્રામજી ગીની ૧, દયાળજી પ્રામજી ભગત ૧૦-૬, મીલુભાઈ પારેખ ગીની ૧. એકંદરે પૈડ ૨૬૬-૧૪-૩ અમને મળી ગયા છે. આ મદદ આપનાર સર્વે બાઈજો અને મંડળોનો ખર્ચે અંતઃકરણપુર્વક અગ્રાર નાનાંજી છીબ. અ. ઇ. એ.]

આરડોડીની હિજરત

(ગયા અંકથી આણ)

પુલનાર બાપ દીજ થઇ મયા હું પશુ મનમાં વિચાર કરી રહ્યો, આ બાપુની લડતે તો બારે કરી. અંતિમાં પણ કંઈ અજબ મેલન આવ્યું.

પરોડામાં ભેઠેલા બાપુ! તે તો બારે જગાડી!

પાછા નહિ જઈશું

રાનીપરબના યાદા કુકામે મોંઘાં ત્યાં ચુંદર મજાને મારે છે. લોપાં ભણે જંગમમાં મળ્યા વખતથી પસી રહેલા છે એવું જાણે છે.

મોંઘાના એક ભાગમાં ગયા. ખાટલા ઉપર એક વડ માછ ભેડી દર્તા.

"કેમ માછ, સુખ ભોગવવા આવ્યા છો કે?" ને પુછ્યું.

માછએ જવા દેતીને કહ્યું: "સુખ તો કેમ કહેવાય, દુઃખ ભોગવવા આવ્યા છીએ."

મેં પુછ્યું: "શું કામ દુઃખ ભોગવવા આવ્યા?"

માછ કહે: "મેં તો દુઃખ ભોગવ્યું તારેજ સુખ મળશે ને? અને વળી સુખ ને દુઃખ અમારે તો બધું સરખું. દેશ આપાને આવડું મોટું દુઃખ પડ્યું છે ત્યાં અમારું દુઃખ શું દિસાયમાં?"

"પશુ માછ, અહીં બાગીને કેમ આવ્યા છો?"

"સરકાર માર મારીને કાસ મરાવે ત્યાં કાજ રહે? જોએ ને સરકારનું બધું મંડાઇ જશે!"

મેં કહ્યું: "માછ, તારે તમે મામ પાછા ક્યારે જવાના?"

"મેં જાણતું હો મનખને છોડશે ત્યારે ને બાપુજી બદાર આવશે તારે."

બાપુમાં આંખો ડોડી જીભી દર્તા. તેને મેં પુછ્યું: કેટલાક દહાડા રહેશે? અહીંનાં માર્યાં જશે."

જવાબ મળ્યા: "મરી જાણતું તો મરી જાણતું. અહીંથી નથી જતું."

બીજા બાપુએ દાવણી પુરી: "જરે બાઈ, કાસર બાપુજી પણ નહિ જઈશું."

મને થયું: "આ પાટાના મોંઘામાં પડેલી પટલાણીએ કંઈક ચીર બદાદર લાગે છે."

અહરવડું

મમમમ કરતી અમારી મોટર આજવા મામે લગી રહી. સ્વયંસેવકો અમારી ફરતા ફરી વળ્યા ને અખરખતર પુછાયા. એક ૪૦-૪૫ વર્ષનો માણસ કોનો હતો.

"કેમ, શું ધારો છો? સીમમાં માલ પડ્યો છે તે સરકાર નહિ લઇ જાય?"

જવાબ મળ્યો: માલ રાતોરાત ઉપાડી જશું. શું જોમ સરકારને ખાવા દેશું?"

જવાબ આપનારની વાણી મક્કમ હતી. મોં ઉપર મક્કમતા હતી. ફરીવાર પુછ્યું: "વખતે માલ સરકારના દાવમાં જઇ પાસે તો?"

"તો શું વળે? રાતમાં જઇને સળમાવી મુકશું."

"હે, સળમાવી મુકશો?"

"હોયે, માલ કોને છે તે સરકાર ખાશે?"

મારા મનમાં થયું: "આતું નામ બદારવડું" બદાર-વાક્યાને અમે નજરેનજર બાળીએ. બાંદુક, તલવાર ને કરા વિનાનો એ બદારવડો હતો. પકડાઇ જવાની ખીંક વિનાનો

એ બદારવડો હતો. છુટીને બીજાને પાકમાલ નહિ કરનાર એ બદારવડો હતો. સાચો, સતતો બદારવડો હતો. સાચો ચીર બદારવડો હતો. સાચો વિર્ભાજ બદારવડો હતો અને છતાં તે બદારવડો તો હતોજ.

કેમ આવ્યાં?

કેમ શાખા? અહીંના આ મોંઘામાં કેમ આવ્યા?"

"કેમ શું, સરકારના અબાચારને લીધે, કાસ નહિ વારવા માટે."

"પશુ અહીંનાં તો દુઃખી થઇ જશે."

"દુઃખી દાના થવાના? એ અહીં તો મજા છે. અહીં કંઈ સરકારનો પોલીસ આવેને જોડો કનડે છે? અહીં તાળાં તોડનાર કાજ છે? અહીં માલ લેનાર કે મળો દેનાર કાજ છે? અહીં આખર પર દાય નાખનાર કાજ છે? એ આ મોંઘામાં તો બાપુના અગમ છે. અહીં તો મંધીરાજ છે, સરકારનું રાજ્ય તો રહ્યું પેલું માણસો વિનાનું ને કુતરાં વિનાનું."

"પશુ ઠાસા, આ બધું મુખીને આવ્યા તે મને તો ગોડા લાગે છે!"

"જરે મોંઘા તો દાના તે મંધીએ કાલા કાપા."

"તારે તો તમે બદારવડો."

"હોમરતો, બદારવડોના પેટે બારણે રહીશું ને મોજ કરીશું"

"પશુ તમારાં બચેને સરકાર માલ રહે તો?"

"તે એકવાર નહિ પણ સતરવાર મુકેને! હવે વળી થરવાર મોં?"

"ને તમારી જમીન વેચાઈ જવાં જમાન વિનાના થવા તે?"

"તો કુનિયામાં ધરતી ક્યાં નાની છે? ન્યાં જઇને ભેસણ ત્યાં માનો બોળો તો છેજ. બેઠાના દીકરાને વળી જમીનના તોરા શો? બેઠો ત્યાં પેટ બરશે!"

"ઠાસા, તમે તો ભારે કરી"

"તે વારેરતો! કેમ ન કરે?"

રંગ રે ઠાસા રંગ! રંગ બદારવડોના રંગ! (અધુરું)

ચરચા પત્ર

એક ચેતવણી

લોરેન્સો માર્કસની 'દિતેચ્છુ' ની મદીથી એક અખનાર નીચે પ્રમાણે ચેતવણી આપે છે.

ઇન્ડિઆથી ટ્રાંસવાલમાં દાખલ થનાર નવાં માણસો કોઈક સંજોા તેમજ અંતિમાં પોતાનાં ડી. આઇ. ૯૧ ફોર્મ પાસે હોય છતાં ઇન્ડિઆથી પોતાનાં પાસપોર્ટ અંતરે આફ્રિકામાં આવડું જોઈએ. પાસપોર્ટ અને ડી. આઇ. ૯૧ ફોર્મ બંન્ન વચર ચાલે નહિ. તે સિવાય મુસાફરી પણ ન થાય તેમજ ટ્રાંસવાલમાં દાખલ પણ થઇ શકાય નહિ. આ જનરલ કાયદો છે. કેટલીક અંતિમાં ૧૯૨૧ ફોર્મ અંતરે ઉભાગોવાળે ઉતરે છે. તે ફોર્મ પુનીવન ઇમીગ્રેશનમાં આપી તેના બહો ટ્રાંસવાલની ધરમોટ લેવામાં આવે છે. પણ તેવી અંતિમાં કે અંતિમાં રહેલી ડીપોટ લેવા જતાં પાસપોર્ટ કે આફ્રિકાએ તોજ ડીપોટ મળે તેમ જાણે હોવાથી અગવડ આવે છે. વારને પાસપોર્ટની પણ ખરી જરૂર છે. વળે દરેક પાસપોર્ટ પર મુખપના પોર્ટ્રેટ અને અંતરે સીકેડા નોંધાવે. મળાના પાસપોર્ટ પર તે સીકેડા ખીલ્લુલ હોતો નથી જેમને ઉભાગોવાળે લેવો પડે છે. પણ જેમના સીકા મુખપથી લીધેલા હોય છે તેમાં પોર્ટ્રેટ અને અંતરે પાસે મુખપના હોવાનો એક સામટી પાસપોર્ટ અંતરે

સીકા હોવા દેવાના કારણે ટ્રાંસવાલ પહેલી વખત નવા જનાર તથા ઉત્તરજોના પાસપોર્ટમાં Countries for which this passport is valid ના રમણે Transvaal South Africa.

જમણું નેપ્રણે આ Portuguese East Africa જમણામાં આવે છે.

તેમજ સીકા સ્ટેમ્પ મારેલી જગ્યાએ જમાં Visas Vists; Bon Afimde Seguir viagem Para ના રમણે Transvaal via Lourenco Marques જમણું નેપ્રણે આ માત્ર Lourenco Marques જમણું છે.

આજ દિન મુધી પાસપોર્ટ પર જુન બરેલું જમણા આવડું તે પછી જમણું પછી મથા માસથી અહીંના સીકા જોશીલ તથા રફે રેકનમાં કીકીટ રીકર કરવા વાળી જોશીસે તે જુન કોપી કાઢી. કરાખા જન કરાજોલામાં આવેલ જી-જોના પાસપોર્ટમાં ઉપર મુજબ જમણાની ટપ પ્રમાણે લખાઇને સીકા લખ આવેલ. તેની રેકને કીકીટ રીકર થતાં અટકાવત થઇ. તે તમામના મુખ્ય જોક વખત સીકા લીધેલ હોવા જતાં ઉપલી જુને વારતે જીજી વખત સીકા લીધાં કાર માફ રીકર થઇ અને તેમને કીકીટ મળી. જેથી ટ્રાં. વાલ જવાવાળાઓનાં તમામ પાસપોર્ટમાં પોટુંગીલ ઇસ્ટ આફ્રિકાને બદલે ટ્રાંસવાલ સાઉથ આફ્રિકા અને વીજ-જને રેકણે. ટ્રાંસવાલ વામા જોરેન્સો માર્કેલીસ જમણાવના જુનું નાં.

ડેલાગોવામાં સરકારે કાચી દુકાનોનાં વેપારનાં સામટી લાઇસન્સો બંધ કરેલ છે. જેથી કબરો માણસો ધંધા ધાપા વગરનાં થઇ ગયાં છે. જુના માણસો જેમને અગાઉ સારા પમાર મળતા તેમને કપલા કારણથી નોકરીમાંથી રખ મળે છે અગર પમાર પ્રજા જોછા મળે છે. વળી નવા માણસને આવવાની છુટ હોવાથી આવે છે તેઓ સરતા પમાર રહેતા હોવાથી જુના માણસોને પમાર સંબંધી પ્રજા સોમ્બુ પડે છે. આવા કારણે મજા માણસો દેશ આઠમા જવ છે.

ઇન્ડીઆથી ડેલાગોવાએ આવનાર નવા માણસોની પાસે ડેલાગોવાને કિતરતાં સોનું પવન ત્રીસ રોમ્ડા કીપોઝીટ મુકવા જોઇએ. જેથી તેહલી રકમ સાથે જમણેલ રેક આપડું નેપ્રણે. વગર કીપોઝીટ છુપી રીતે અમુક રકમ જમણે રાખેલ જોઇએ. મુસલમાની હોદ્દલમાંથી પતો મળતાં તેને પકડી જેલ માં મોકલે. તેના કામતા વળતતા પટેલ મુજજી જેમર સાથે પાછળથી પવન ત્રીસ સોનું જમ કીપોઝીટ મુકવા જતાં ન લીધું. અને અમુક જેલ જોમળ્યા બાદ તેને મુખ્ય સીધી કીપોર્ટ કરવામાં આવેલ છે. કાર માફ જેની રીતે છુપીથી માઇ કિતરતું નહિ. આવા નવા આવનાર પાણસને જો રાઇ પોતાના પાપી પેટ બરવા સારું "હું ગરાન્ડી આપી કોનાઈ છું. હું સીકી જમણી આપી કોનાઈ છું." આવી રીતે જુકાં પકાનાં નીચે કિતારી અબ્બરમા રેકળુંધુના પાસેથી સાત આંક કે રકમ પાઈડ કમાઈકાથી ફાસલાયા પોતાનું ખીસું તર કરી કિતરનાર નવા માણસને ઇવટે જેલ મોકલી કીપોર્ટ થવાનો વખલ રેખાડે છે તેમથી આસ કોગરવા આવર સુચના કરવામાં આવે છે કે મમીએશન જોશીસરને તે રેકડા પવન ત્રીસ નેપ્રણે. કીપોઝીટ સારું તેના ઉપર કાઢતી હુકીપતી, ચેક, હવાલો, જમણી કામ કરડું તે જમણું ધર્મિ સમજી તેવા માણસને ખીસુક બરોસો કરવો નહિ.

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

સ્ટાઈફલ "જુટ" માર્કાની કપડાની બહેર ખબર સમસ્ત દેશના નેટીવ જાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા માલિકો તે જાણે છે અને માગે છે. સ્ટાઈફલ "જુટ" માર્કાનું કપડું સ્ટોક કરો અને તમે મહેલાઈથી ચેલી કરશો.

આ "જુટ" ના માર્કાની તમામ શાખાને અને ઇમ્પોટેશનથી ચેલતા રહેજો.

સોલ એજન્ટો:

એમ. જેરપર સ્મીથ એન્ડ કુ.

(પીટી) લીમીટેડ.

લેલાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, દરબન,
પોર્ટબેલીઆમેથ.

બહેર ખબર

તા. ૧૫-૪-૩૦ ના "કમીટી" ના નામથી "હાંદી પેસેન્જરોને સુચના" વાલા દેન્ડળીલ જેમાં મજકુર પેસેન્જરો ઉપર રામલ કાલીકાસે કુખને કાળેકર વરવાળ્યાની લીખીતવાર અરજ આપ્યાઈ જમણા છે. આ અરજ એસોસીએશને સંબંધી મીટીંગ કરી કાલ પાસ કરીને કે રોજ તે બાબતમાં કામ કર્યાં હોય તેની નક્કી ડેલાગોવાએની હાંદી એસોસીએશન જાપાકોરે બહેર કરશે. તેમજ મજકુર કમીટીમાં કયા કયા મેમ્બર તથા કમીટી કયે રમણે બીચાંજે છે અને પરદુષ્ણ અંજન તરીકે કમીટીએ આજીવીન સુખીમાં કયા કયા પરમાર્થી કાપી કર્યાં છે તેની નોંધ પબ્લીકમાં છુટશે તે પબ્લીક તેમને મોટા ઉપકાર માનશે. પછી જો આ સમજી બાબતમાં તેમજ કાવત્રા માં હાંદી એસોસીએશનને કે તેમના ફાઈ દરેક કે મેમ્બરોને કશો હાથ ન હોય અને અપૂર્ણની અંદર જેમણે ખીસકલ કાલ ન લીધો હોય બહો મુખ્ય કાવત્રાઓરે દોરી સંમાર કરી ખાલી તેમનાં નામ જાપામાં કે દેન્ડળીલમાં સંટોળ્યા હોય તે તેમણે જાપાકોરે તે મુખ્ય બહેર કરી પોતાનો હાથ કાઢી લેતા કે જેથી મુખ્ય કાવત્રાઓર વિરુદ્ધ અમેા આગળ પગલાં કરી શકીએ.

લી. રામલ કાલીકાસ.

પી. એ. નોલસ પટર, ડોરન્ડો માલવીસ.

રેકૉર્ડ બેટ

હમો ભલે કલકત્તા જઈ ઉત્તમમાં
ઉત્તમ આપનો રેકૉર્ડમાં ઉતારવા
ફરમાવ કરીને નીચનાં રેકૉર્ડ તૈયાર
કરાવ્યા છે. હમારા ખરીદનાર એ

રેકૉર્ડ સાંભળી જરૂર ખુશ થશે.
કમન રેકૉર્ડ ખરીદનારને એ રેકૉર્ડ
ખરીદીસ આપવામાં આવશે.
દરેક રેકૉર્ડને ભાવ રી. ૫-૦,

પીચાર કમ્પાઇ
૧૦૪૨૭ દિલ્લે નજીકે ને વો કાફેરે હિંમત રહે.
૧૦૪૧૮ કપી પર કલકત્તા ને રો સમકા.
૧૦૪૧૮ ને રખસારે યોરે નજર ભયથી
૧૦૪૦૨ કીયામતકા કલેભ આપ કે નજરે રખતે હો.
૧૦૪૦૮ રંબેરે ચાંદરયા મોરી ખવાભ પીચારે.
૧૦૪૦૭ જમીદ વ.ર ને કરતે મે દિશાળ કા.
૧૦૩૯૪ કપીને ખુદા મોતેબર બનકે આઘો.
૧૦૩૫૪ હસ દપસે જલક આપની લસ સોખતે લીખસાહ
૧૦૩૫૧ આપની ચાંદસી સુરત લીખાહો નખી.
૧૦૩૧૮ મેસુએ મુસ્તેફાહ ને કીયાના દો ગયા.
૧૦૩૦૧ લીવ.ને મે' કીકરે દિલ કીયાના રહ બયા.
૧૦૨૮૨ વારી હોત દે ખુદા કીલેરે ને બંદા મનિ.
૧૦૨૨૨ અગર દિલ્લેરમે' પુ'લી છના પડેમા.
૧૦૨૪૫ અવાભ લખી હસ પર મે તેરે વારી ભડંગી
૧૦૨૨૬ અપના જલવાબી કરા મુજકો લીખાયા ન ગયા.
૧૦૨૦૭ બીલે ખુદા ચાંદરે દે ટુરખતે રસુલખા.
૧૦૧૮૬ મો કામિયા કામા ને આલ્યા મોહમ્મદ
૧૦૧૭૨ હમરા નખી આજ દુલ્હા બના દે.
૧૦૧૫૫ મિરી ભત જખતક બહનમે' રહેમી.
૧૦૧૧૩ તુમ કોરે પુહા બાત કીલે ને કરાર કી.
૧૦૦૭૫ જખસે મુજકો તેરા ઇતેચાર દે.
૧૦૦૩૫ અમે ચરખે પીર તેરા આવમ ખરાબ દોમા.
મોરદર રહીત
૧૦૪૦૭ સનાબરે ખુદા જખ દુવા કલકત્તા મોહમ્મદ.
૧૦૩૭૮ મમકા મારા હુ વો રસુલ અલ્લાહ
૧૦૩૫૫ તુમ બને મુસ્તફા હો બંદા નવાજ ખવાભ
૧૦૩૫૨ નજીકા હિંમત દે રમે પાક અલ્લાહ કા.
૧૦૩૧૨ મે' હો તેરે તેરી મરજદ સનમખાના તેરા.
૧૦૨૮૩ તેરે વીરે નજર આંખો તેા હુ' આને મેર દિલ્લે
૧૦૨૬૦ ખયાન કીસસે દો રતખામે મોહમ્મદ સુરતે તેરા.
૧૦૧૭૭ કબ હર પુહાસે જુદા હુરે મોહમ્મદ.
૧૦૧૧૪ જરજાર દે' કવીમદે' મુજકાલ કારા અલ્લાહ
૧૦૦૮૭ સો તે ને નખીકા મુજકે જલવા નજરે આપા.
સયદાએ જમાલે ચહે અગારા હમીન' દે.
૧૦૦૭૭ મકલ્લે ખુદા મહમ્મદ નખી વો અગદુલ કાદરે ઝલ્લાની.
ખતા પાશ ન આતા પરવર મહમ્મદીન ચીરાવી હો.
૬૮૬૧ જખ મુલ દુવા ચીશમે હરમ—મરસીયા.
૬૮૬૦ દુવાદે સરમે અલ્લાહીસે મેરે સોહા મોહમ્મદ કા.

૧૦૪૧૭ ૧૦૪૧૭
૧૦૩૮૭ ૧૦૩૮૭
૧૦૨૨૮ ૧૦૨૨૮
૧૦૩૭૩ ૧૦૩૭૩
૬૮૬૪ ૬૮૬૪
૧૦૩૮૩ ૧૦૩૮૩
૧૦૩૪૮ ૧૦૩૪૮
૧૦૩૧૩ ૧૦૩૧૩
૧૦૨૭૮ ૧૦૨૭૮
૧૦૩૮૬ ૧૦૩૮૬
૧૦૩૭૮ ૧૦૩૭૮
૧૦૩૨૬ ૧૦૩૨૬
૧૦૨૨૭ ૧૦૨૨૭
૧૦૨૭૧ ૧૦૨૭૧
૧૦૦૩૫ ૧૦૦૩૫
૧૦૩૫૦ ૧૦૩૫૦
૧૦૦૨૮ ૧૦૦૨૮
૧૦૨૦૩ ૧૦૨૦૩
૬૮૬૬ ૬૮૬૬
૦૫૩૪ ૦૫૩૪
૧૦૦૮૭ ૧૦૦૮૭
૧૦૦૬૮ ૧૦૦૬૮
૧૦૨૮૧ ૧૦૨૮૧
૧૦૨૪૧ ૧૦૨૪૧
૧૦૨૨૪ ૧૦૨૨૪
૧૦૧૪૮ ૧૦૧૪૮
૧૦૨૩૫ ૧૦૨૩૫
૧૦૦૫૬ ૧૦૦૫૬
૧૦૦૩૪ ૧૦૦૩૪
૧૦૪૧૧ ૧૦૪૧૧
૧૦૩૭૦ ૧૦૩૭૦
૧૦૦૮૭ ૧૦૦૮૭
૧૦૨૬૬ ૧૦૨૬૬
૧૦૨૭૧ ૧૦૨૭૧
૧૦૦૬૪ ૧૦૦૬૪
૧૦૩૬૮ ૧૦૩૬૮
૧૦૩૪૪ ૧૦૩૪૪
૧૦૪૦૫ ૧૦૪૦૫
૧૦૩૪૬ ૧૦૩૪૬

૧૦૪૩૬ કરા રહેદો ને ખજર કીખા કીખા કે જુલદે.
૧૦૩૮૬ બહનમ નહો મેરી વફા વારકી ખાતીર.
૧૦૩૫૬ હસે દર પર મુજકે બનેકી ઇતકત ન મીલી.
૧૦૩૨૦ કીલે હમીનમે તમનાએ વાર બાકી દે.
૧૦૨૦૬ હેરમે આદમસે પદેવે કીયા મુસલમાની નખી
કોપ વીલામિદ
૧૦૪૦૦ યલેસે ને ઠલ ભયે કુલ આફત તેા નહી દમ.
૧૦૩૮૧ અપને ખીસાર કોઠે રોજ નજારા ન મીયા.
૧૦૩૬૭ કનકા નામ દે મોહમ્મદ કનસે દો જમદે કનયાલ
૧૦૨૮૬ ખરતા હુ તેરે મુલ મે' અમે ભત હેમ લેના.
૧૦૨૬૪ મોહમ્મદ કે ને હમ હાસે મુજકે હો.

કે. સી. કેમ (આંધળો માનાર)
કોઈ લે ચલે કારા મહીને મુજકે.
અલ્લાહ અલ્લાહ કીયા કરીશ દે કીકરે દુરને વાર મે'
અમે નજર જવાન વે નાલે મુસને જમાલ કબ વક.
મુજકે કીયા હુતકે રંગેકા બસા કીયા કીદમી મેરી.
જખતક આંખે' ન રહે
અલ્લી હુસેન (આંધળો માનાર)
રોલે અમુલસે મુજકે દે વકલત રસુલ કી
તોખા રહે સકતી નહી સાકીકા લેખત હેમ કર.
વો બોલે કે મેરા કોઇ કીયાના નહી દે.
અજબ રંગ મેલા મય અલમલક,
મુસાબ નખી
નસવ વરમે કીસીકા કીનત આગોસ દો બના.
દોતે દોતે હસ કરર કાદેકા હકલત દો નઈ
ને વડપાવીદે દિલ મેરા વો કુરકલ દે મોહમ્મદ કી
કારા મેરી જખીને રોલક.
સાકીને બનાવા દે મય ખાને મે' મયખાના
તેરી રહેમતો કી નહી દે હદ ને વલે સોલે.
ફકરુદ્દીન
પકા ને અકસે રમે ને નીકાળ પાની મે'.
દે સીતમ નાલુરે આતા છતે મુરદન તેરા.
રવ રમ મે' અજ અદાકે ખીસખીલ નજર આતા દે.
દરદને આજ કલેલેકો દુવા રખા દે.
હમ બને મેરાક મે' કીદાનેબી સોહાબબી.
કાલે છેકા
વો રસકે કલકા મે' મય મનમુ.
હમારી સી સુરત દે સુરત ખુદા કી.
આંખમે આંખુ' બરે હો કીલેકો તેરી વાદ દે
મોહમ્મદ કી ખરખી કબાલી ને હમને.
મેરે દિલકી કબીકા ખજરકી નહી
નખલ કીયા રખાબકા આલમ નીકાળને
બહુ હસ છતમે ચલ નહી સકતા.
અગા કુલક
હમ ગલ આંખે હમારી કોઠે છતે ને ખીરસે.
મયસુ ખીગટ ખીગટ કર દરબારે બના રહે હો.
ખીસલે વારકી દે દોર મે' સરખા બા હો.
દોરે જલવા ને રમ પર નજર ભયથી
પીચારા સાહેબ
હુ દરદ આખ મે' મયમનમ કે બને વાલે
હમ ભત નીસાર કખસે કાવીલકો હુ'કતે હો
બન કીના ને' જુલુ' દે તેરે કીયાને દે.
મોસા હુસાદી
અલ્લાહ કીસી સુરત હુ'કે તેા કીલખ કનાકા.
કીસને મે' તખલ્લી રમે રીકલકી કીખાલી
મુમકીન નહી કે તેરી મોહમ્મદકી છુ નહો.
વો નીસલે કીદમી છસપર ખસર કો નાજ દે.
સખર દે કીલહી ન કરાર આતા દે.
આદમ પીચારે હસ કી ગલામ ન
અલગકાદી ભત
દિલને મીટ મીટ કે તે ખાક નેકાન કોતે દે
ભત અપની હસીને પર અમે દીલ ન ફેલા કરના.
કાનકીખાહ
કીસમે' કીજું કર બમે ભત બખી મુસકીદ હો.
કર બખી મુજકે વે વો ને દર કીયે ભતે હો.

શિયાળો આવ્યો!

શક્તિનો ખજાનો!

જુવાની

અને

જીવનદોરી

અશ્વાત્થાનો તથા બળવાન બનવાનો કાયમી ઇલાજ મેળવો હોય તો હમારો સાલમપાક વાપરો.

સાલમપાક નં. ૧

સાલમપાક નં. ૨

બદામપાક

ગુંદરપાક

રતલ ૭/૬

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

લક્ષ્મીપાક

કુવારપાક

મેથીપાક

અડદપાક

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૩/૬

રતલ ૩/-

પારસલ ખરચ જુદું સમજવું.

તમામ જાતના પાકો મરજી પ્રમાણે તૈયાર કરી આપવામાં આવે છે.

અમારે ત્યાં બનેલા પાકોની ગરેન્ટી આપીએ છીએ.

બહારે વામના મહાકોએ ઓર્ડર સાથેજ પૈસા મોકલવા મહેરબાની કરવી.

Kapitan's Balcony Hotel,

'Phone 3623.

(માલિક: R. K. KAPITAN).

Cor. Grey & Victoria Streets, DUBBAN.

Telephone 3454 Tel. Add. "SURATEE"

EASTERN TRADING CO.,

Wholesale Fruit Suppliers.

Box 730.

Durban.

નં. ૧ જાનાના ૨૫/- ફ્રેસ, ૫૫નાક નં. ૧ ૩/- ફ્રેસ.

ફ્રેસ જાતનું તાજું ફ્રેટ અને વેલ્ડેબલ સાર પેકીંગ કરી

છી એ. ડી. યી મોકલવામાં આવશે. ફ્રેસ સુધી.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રેટ અને વેલ્ડેબલ સાર કંડીના ઓર્ડરો ઉપર ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રા કરશે. લખો:-

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

FREE!

FREE!

The most interesting book

VAIDYA VIDYA

sent gratis and post free. Apply:-

MAHAN MANJARI PHARMACY,

Jamnagar, Kathiawar, (India.)

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

ફ્રેસ જાતનું તાજું ફ્રેટ અને વેલ્ડેબલ સાર પેકીંગ કરી રી. એ. ડી. યી મોકલવામાં આવશે. લખો:-

P. O. Box 241.

Durban.

71 Bond St.

ગુજરાતી માયનો-બજારોની રેકોર્ડો

ફક્ત અમારે ત્યાંજ મળશે

નંબર.	રેકોર્ડોનું નામ	ગવેચો	નંબર.	રેકોર્ડોનું નામ	ગવેચો
૩૧	મુળને મારના સમયેર વ્હાવા વીરું	શંભુલાલ	૩૦૩	કરમાં તું દીલ સાથ	જાડાઈકર
"	નદી આજ કોઈ ગળે	"	"	મવા છેરે પની તેજ પ્યારી તનના	"
૧૫	નદીરે બાહુરે રાખો	બાઈલાલ	૩૫૨	અમારી ઘાજ તમારે હાથમાં નાથ	જાડાઈકર
"	હિસ માણેકને મારે શું કર્યું છે	"	"	સામ વળ તું પ્રાણીવા	"
૭૨	બંસીવાલા અપાએરે વ્હારે ફેસ	દિ'મત	૫૩૦	અરે કોઈ આવે પીયાને મનાવો	પ્યારી જન
"	વધારે ઘાસા મોઢન બંસીવાલા	"	"	પીયુ પરદેશીને કહેને પ્રજામ હમારા	"
૬૦	મન જુવાને મન લોવાવે	વસંતલ	૫૩૧	અરે શું માનવો અગીમન	પ્યારી જન
"	કોમલ કાયા કાં કરમારે	"	"	સુર સામળીઆ તારા જાપીયા નીત્ય તારે	"
૧૫૭	સામળીઆ વ્હાવા આંજે સુપરો છે વ્હાડો	વસંતલ	૫૬૦	નાતોના મવાડા આમ થાય છે...માણેલાલ અને બાઈલાલ	"
"	કાંજુડા વ્હારી મારવી અમને હુખડો દિયે ઉલટીલડી	"	"	મોલી વાડી વનાઈ ગોડા મારી રેકોર્ડો	"
૧૬૨	પ્રિતમની પાછળ ફું જોગણબની	દિ'મત	૧૨૨	અમે જઈશું અમે જઈશું રાજ	જાડાઈકર અને વસંત
"	અહો દિલદાર જરી રેસર	"	"	યઈ પ્રેમસા પાતલીઆ	"

Agent of H. M. V. RECORDS.

E. A. TYEB & CO.

'Phone 2447.
P. O. Box 1155.

109 Field Street,
DURBAN, Natal

Indian Opinion

No. 27—Vol. XXIX

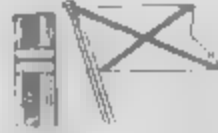
Friday, May 29th, 1931

Registered at the G. P. O. as a Newspaper
PRICE FOURPENCE.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રશી. કેન્થા

મીડીના કાવો

જીન તા. ૧ થીજે ધુલક જવા ઉપરો.
કડી. "કરોઆ"

જીન ૧૫ થીજે ધુલક જવા ઉપરો.

મેકન્ડ કલાસ: પાઈડ ૨૭-૦-૦.

૪-૨૨: પાઈડ ૧૫-૭-૬.

૬-૨: પાઈડ ૬-૭-૬. ખોરાખી વખર.

મુસલમાની વીરની. ૩. ૪૦ ના હીસાબથી અને સ્પેશીયલના ૩. ૧૦૦ ના હીસાબથી લેવામાં આવશે.

હીંદુ વીરની. ૩. ૭૫ ના હીસાબથી અને સ્પેશીયલના ૩. ૭૫ ના હીસાબથી લેવામાં આવશે.

મુસલમા—કલાસીએ પોતાના મોટા કામીના કનીવારે ૧૧ વાગ્યા અમારું કસ્ટમમાં પરોખતા કરવા.

સેકન્ડ અને ઈન્ટર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સ કરવો.

ફોર્થ ક્લાસ પેસેન્જર લેવાની ટીકીટ અમારી જોશીસમાંથી લેવી અને તમારે માગવામાં વાઈસાએ અમારી માથે

પત્રબંધાર કરવાથી પણ મદદ કરશે. સ્ટીમરને લગતું ફોર્થ ક્લાસ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે માન છે.

SHAIKH HAMED & SONS,

390 Pine Street,

Tel. Add. "Karamat," Durban.

વધુ જાણ માટે જાઓ આ મળો:—હિંદી પેસેન્જર

એજન્ડ રોમ હીમેડ એન્ડ સન્સ,

૩૯૦ પાઈન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising in The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE

Tel. Add.

RUSTOMJEE.

NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of
SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

રેકૉર્ડ બેઠ

હમો બતે કલકત્તા બધ ઉત્તમમાં
ઉત્તમ આવનો રેકૉર્ડમાં ઉતારવા
કરમાઈ કરીને નીચેનાં રેકૉર્ડ તૈયાર
કરાવ્યા છે. હમારા ખરીદનારને

રેકૉર્ડ સાંભળી જરૂર ખુશ થશે.
હમન રેકૉર્ડ ખરીદનારને બે રેકૉર્ડ
બક્ષીસ આપવામાં આવશે.
દરેક રેકૉર્ડનો ભાવ રૂ. ૫-૦.

પીપાઈ કંબાલ
૧૦૪૧૩ દિલ્લે નજરમે' ને વો કાફેર ઈમન રહે.
૧૦૪૧૮ કબી પર દલદર હું ને રાજકા.
૧૦૪૨૦ ને રખસારે રીયે નજર બધબી.
૧૦૪૨૨ ધીયામતકા કલેબ આપ કે નજરારે રખતે હે.
૧૦૪૨૮ રંગેરે યુદ્ધયા મોલી ખ્યાલ પીપાઈ.
૧૦૪૩૩ કમીદ પર હું કરમે બે દિસાબ કા.
૧૦૪૩૪ કબીયે ખુદા મોતેબર બનકે આયો.
૧૦૪૩૫ ઇસ ટપસે જલક અપની ઇસ સોખને દીખલલ.
૧૦૪૩૬ અપની ચાંદરી મુશ દીખાહો નબી.
૧૦૪૩૮ મેસુએ મુસેદાહા ને દીવાના ના ગયા.
૧૦૪૩૯ દીવાનોં મે' કીફેર દિલ દીવાના રેક ગયા.
૧૦૪૪૨ વલી દેતા હે ખુદા દીલસે ને બંદા મચી.
૧૦૪૪૨ અજર દિલ્લરમે' મુઠ્ઠી છતા પડેમ.
૧૦૪૪૫ ખવાલ કબી ફસ પર મે તોરે વારી ભલબી.
૧૦૪૪૬ અપના જલવાબી કરા મુજો દીખાયા ન ગયા.
૧૦૪૪૭ બીતે ખુદા યરફે દે મુશબતે રસુલકા.
૧૦૪૪૮ વો કબીકા કાબા વો આલો મોહમ્મદ.
૧૦૪૪૯ હમારા નબી આલ દુલ્હો બના દે.
૧૦૪૫૫ મિરી બન જલતક બલનમે' રહેબી.
૧૦૪૫૩ તુમ કોર મુજો બાલ કીલે બે કરાર કી.
૧૦૪૫૬ જબસે મુજો તેરા ઇતેજાર દે.
૧૦૪૫૮ અબે મરખે પીર તેરા આલમ ખરાબ દેખા.
આસ્ટર રહીત
૧૦૪૫૭ સનમુરે ખુદા જબ મુવા ઇલકારે મોહમ્મદ.
૧૦૪૫૮ ગમકા મારા નું વો રસુલ અલ્લાહ.
૧૦૪૫૯ તુમ બને મુસેદાહા હો બંદા નવાજ ખવાલ.
૧૦૪૬૨ નજરારા ઈલાહત હે રખે પાક અલ્લી કા.
૧૦૪૬૬ મે' કદે તેરે તેરી અસ્જદ સનમખાના તેરા.
૧૦૪૬૭ તેરે તીરે નજર અબે' તો યુ' આયે મેરે દિલમે'.
૧૦૪૬૮ બયાંત કીસસે હો રતબાએ મોહમ્મદ મુસેદા તેરા.
૧૦૪૬૯ કબ મુરે ખુદા મુરે મોહમ્મદ.
૧૦૪૭૪ જરારા હે' કીમલે' મુસખીલ કારા અલ્લી.
૧૦૪૭૭ સો તે ને નબીકા મુજહે જલવા નજર આયા.
સયદાએ જમાસે યાદે અખસાર હમીન' હે.
૧૦૪૭૭ મકબુલે ખુદા મહબુબે નબી યા અબદુલ કાદરે અલ્લાની.
ખતા મોરા ન આતા પચવર મહમુદીન ચીરાતી હે.
૬૮૬૧ જબ તુલ મુવા ચીરાએ હરમ-મરસીયા.
૬૮૬૦ મુવાહે સરમે અસદીનસે મેરે સોહા મોહમ્મદ કા.

૧૦૪૧૭

૧૦૪૨૭

૧૦૪૨૮

૧૦૪૩૩

૬૮૬૪

૧૦૪૩૩

૧૦૪૩૮

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૮

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

૧૦૪૩૯

કે સી ડેઝ (આંધળો બાનાર)

કોઈ હો ચલે કારા મહીને મુજહે.

અલ્લાહ અલ્લાહ ધીયા કરીસ દે કીફેર મુરને વાર મે'.

અબે નવ જવાન મે નાકે મુસનો જમાલ કબ તક.

મુજે ધીયા હુતકે છતેકા બલ્લા ધીયા ઝીલ્લી મેરી.

જબતક આંખે' ના રહે

અબ્લી કુસેન (આંધળો બાનાર)

રેલે અબુલસે મુજો દે હવત રસુલ કી.

તોખા રહે સકલી નહી સાધીકા બેખન રેખ કર.

વો બોલે કે મેરા કોમ દીવાના નહી હે.

અબુલ રંજ ખેલા અવ અલબેલા.

સુલામ નબી

નસવ વરમે કીસીકા ઝીનતે આમોસ દો બના.

કોતે કોતે ઈસ કદર આકેકો હવત દો બઈ.

ને તલપાળીકે દિલ મેરા વો હવત દે મોહમ્મદ જી.

કારા મેરી જબીને રોલ.

સાજીને બનાયા હો મધ ખાને મે' મયખાનાં.

તેરી રહેમતોં કી નહી હે હવ ને તુલે સોલે.

ફકરુદ્દીન

પદા આલે રખે બે નીકાબ ખાની મે'.

દે સીતમ નાલુસે આતા હુતે મુશબ તેરા.

રમ રમ મે' અબ અંદાલે ખીસખીલ નજર આતા હે.

દરદને આલ કલેજો દખા રખા હે.

હમ બને ઇસક મે' દીવાનેબી રોહાબબી.

બાઇ છેલ્લા

વો રસકે હયલા મે રખેરે અબદા.

હમારી સી સુરત હે ફોરત ખુદા કી.

આંખમે આંખ' બરે હે' દીલમે' તેરી વાદ હે.

મોહબબત કી બરબી લગાલી હે હમને

મેરે દિલકી લગીકી ખબરકી નહી.

સમલ દીવા રાખાખલ આલમ નીકાબમે.

બદુ ઈસ છુતરે અલ નહી સકતા.

આગા ફેઈલ

હબ ગમ આંખે હમારી એક છુતે બે પીરસે.

મયસુ ખીમદ બીમદ કર હરબાર બન રહે હે'.

પીસાસે વારબી હે દેર મે સરાબ બા હે.

ઈમે જલવા ને રખ પર નજર બધબી.

પીપાઈ સફહેન

દુ દરદ આપ મે ગમોરાલ કે બને વાલે.

હમ બન નીસાર કમસે કાલીકો મુજહે હે'.

હમ દીનો નેરો મુજ' ને તેરે દીવાને કો.

મીસ દુલારી

અલ્લાહ કીસી સુરત હુતે તો હીબબ લલકા.

કીસને મે તલ્લી રખે રોશનકી દીખાલી.

મુમકીન નહી કે તેરી મોહબબતકી પુ નહેલ.

વો નીસાતે ઝીલ્લી અસપર બરાર કા નાંજ હે.

સબર ને ઈલાહી ન કરાર આતા હે.

આલમદ પીપાઈ દરસ દીખાએ બ.

અબલમકીરી બન

દિલને મીદ મીદ કે તે પાલ નેકાંન કોતે હે.

બન અબબી હરીનો પર અબે દીલ ન ફાં કરના.

બાબકીઆઈ

ઈસકમે' કીયું કર વાંચે બન બબી મુસખીલ હે.

હર બબી મુજ' મે વો મે દાદ કીયે બતે હે.

Indian Opinion

No. 22—Vol. XXIX.

Friday, May 29th, 1931.

REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER.
PRICE FOURPENCE.

FOREIGN MISSIONARIES IN INDIA

"INDIA STANDS IN NO NEED OF CONVERSION"

[BY MAHATMA GANDHI]

CORRESPONDENTS angry or curious have sent me clippings from the press or their comments on what has been ascribed to me by interviewers on the subject of foreign missionaries. Only one correspondent has been cautious enough to ask me whether I am correctly reported. Even George Joseph, my erstwhile co-worker and gracious host in Madura, has gone into hysterics without condescending to verify the report. That is the unkindest cut of all.

This is what a reporter has put into my mouth :

"If instead of confining themselves to humanitarian work and material service to the poor, they do proselytisation by means of medical aid, education, etc., then I would certainly ask them to withdraw. Every nation's religion is as good as any other. Certainly India's religions are adequate for her people. We need no converting spiritually."

I have given so many interviews that I cannot recall the time or the occasion or the context for the statement. All I can say is that it is a travesty of what I have always said and held. My views on foreign missions are no secret. I have more than once expounded them before missionary audiences. I am therefore unable to understand the fury over the distorted version of my views.

Let me re-touch the statement as I should make it:

"If, instead of confining themselves purely to humanitarian work such as education, medical services to the poor and the like, they would use these activities of theirs for the purpose of proselytising, I would certainly like them to withdraw. Every nation considers its own faith to be as good as that of any other. Certainly the great faiths held by the people of India are adequate for her people. India stands in no need of conversion from one faith to another."

Let me now amplify the bald statement. I hold that proselytising under the cloak of humanitarian work is, to say the least, unhealthy. It is most certainly resented by the people here. Religion after all is a deeply personal matter, it touches the heart. Why should I change my religion because a doctor who professes Christianity as his religion has cured me of some disease or why should the doctor expect or suggest such a change whilst I am under his influence? Is not medical relief its own reward and satisfaction? Or why should I whilst I am in a missionary educational institution have Christian teaching thrust upon me? In my opinion these

practices are not uplifting and give rise to suspicion if not even secret hostility. The methods of conversion must be like Caesar's wife above suspicion. Faith is not imparted like secular subjects. It is given through the language of the heart. If a man has a living faith in him, it spreads its aroma like the rose its scent. Because of its invisibility, the extent of its influence is far wider than that of the visible beauty of the colour of the petals.

I am, then, not against conversion. But I am against the modern method of it. Conversion nowadays has become a matter of business, like any other. I remember having read a missionary report saying how much it cost per head to convert and then presenting a budget for 'the next harvest.'

Yes, I do maintain that India's great faiths are all-sufficing for her. Apart from Christianity and Judaism, Hinduism and its offshoots, Islam and Zoroastrianism are living faiths. No one faith is perfect. All faiths are equally dear to their respective votaries. What is wanted therefore is living friendly contact among the followers of the great religions of the world and not a clash among them in the fruitless attempt on the part of each community to show the superiority of its faith over the rest. Through such friendly contact it will be possible for us all to rid our respective faiths of shortcomings and excrescences.

It follows from what I have said above that India is in no need of conversion of the kind I have in mind. Conversion in the sense of self-purification, self-realisation is the crying need of the times. That however is not what is ever meant by proselytising. To those who would convert India, might it not be said, 'Physician heal thyself'?

The following is culled from an Indian paper and we have pleasure in presenting it to South Africans:—

The South Africans seem to be so colour blind that they will not have the intension of non-whites even in sports. They have debarred the entry of all coloured people from the Empire Athletic meeting in South Africa in 1931. There is nothing strange in this attitude, for they have been merely following their traditional policy. The only thing that Indians and coloured people can do is to boycott the sports entirely, and organise their own olympiads. In an Empire so colour-ridden that even in sports it cannot be above colour bias, is there any hope of a place for Indians, whatever the Labourites may say?

The Western India Liberal Association, which is the greatest protagonist of this Empire movement, will perhaps wake up now, pass a resolution and again lapse into somnolence. Mr. O. F. Andrews, who is an incurable optimist, thinks that there is a great change in South African opinion, distinctly favouring Indians. The mere fact that South Africans have deferred consideration of the Bill brought forward until the revision of the Agreement means nothing and none is entitled to draw any special consolation from it.

NEW IMMIGRATION ACT PROMULGATED

UNION Government have dared to flout Indian public opinion because Indians have no vote in this country, and what little they have in Natal and the Cape is practically ineffective, and have passed the Immigration (Amendment) Bill to amend the laws relating to immigration and certain Asiatics, without altering any of its objectionable sections. The Bill is published as the Immigration (Amendment) Act, 1931 in the Union Gazette dated May 22, and is reproduced elsewhere in this issue for the benefit of our readers. It is a matter of deep regret that Government did not deem it wise to postpone this Bill as they have done the Asiatic Land Tenure (Amendment) Bill until the meeting of the Round Table Conference. This post-haste on the part of Government to steamroll the Bill before the Round Table Conference only goes to prove that they are determined to be hostile. In view of the little care we are showing in regard to matters affecting our self-respect, for there is no doubt we are much engrossed in self-interest to think of any higher things in life, we have hardly any reason to blame Government for hazarding this step. Moreover, they are also aware of the fact that Government of India will not do much in our interest as they are after all a foreign Government and are little concerned about Indian sentiment. Thus we see reflected our utter helplessness in the present measure on the part of Union Government. If our brethren will take the warning in time they will yet be able to save themselves. If not, we fear, they are nearing their doom in this country.

Reproduced in another column will also be found a statement by Government of India published in the Indian papers in regard to the measure in question. It is stated therein: "As regards holders of registration certificates already lawfully

resident in the Transvaal the Minister has given an assurance that such holders will in no way be molested or deprived of their existing rights." If Government of India are satisfied with this assurance we are certainly not. A Government that will not respect written law that was enacted by their predecessors after coming to an agreement with the Indian community after a prolonged and bitter struggle, as has been done in the case of Indians holding registration certificates in the Transvaal, what hope is there of such a Government honoring verbal assurances? Moreover, Government of India hardly seem to realise the seriousness of the situation when they say that, "the new Bill will not affect the security of Indians lawfully resident in the Transvaal, and that its only effect will be to put holders of these certificates who have been away from South Africa for more than three years, in the same position as regards re-entry as Indians residing in Natal or the Cape Province." Why Indians in the Transvaal should be deprived of a right which they have earned as a result of a long drawn struggle, merely because their brethren in Natal and the Cape do not happen to enjoy it, is beyond our comprehension. How Government of India can take the thing so lightly surprises us. And then they go on further to say in their statement that, "every endeavour will be made to have the matter re-examined at the next conference *should experience of actual operation of the measure render this necessary or desirable in the interests of those concerned.* Italics are ours. This would mean that there is no hope now of the Act even coming for re-examination at the next conference. For it is in the hands of the Government to put the measure into operation whenever they chose to and they will be careful not to put it into operation until the conference is over. The very least thing that the congress could do, in the circumstances, and they should do without delay, is to bring pressure on Government of India to insist on bringing the new measure for re-examination at the next conference and for having the necessary amendments made, as the measure is doubtless in complete violation of the spirit of the Capetown Agreement and also of the 1914 Settlement.

HOW WE MAY HELP

WE are told that the most difficult task confronting Mahatma Gandhi in India, to-day, is the reconciliation of conflicting Mahomedan and Hindu differences. These are referred to at short intervals in the English press, and elaborated with a sort of jubilant pessimism suggestive almost of the hope that Mahatma Gandhi's efforts will prove futile; and so justify the contentions and policy (disinterested of course) of the reactionaries. Making every allowance for exaggeration by those with whom the wish is father to the thought, the existence of differences has to be recognised and the difficulties confronting the Mahatma appreciated and if possible alleviated.

We have been warned that at least a working measure of agreement between the parties is a condition precedent to a resumption of the conference in London; that failure in this respect must inevitably delay Swaraj, and play into the hands of the reactionaries, and almost certainly lead to a renewal of the Civil Disobedience campaign with all its tragic incidence. None but the very stoical or callous can contemplate such a prospect with indifference. The heart still aches for the sufferings of the martyred living and the holy dead inflicted during the last campaign. One reverences, one pays homage, and endeavours to appreciate that "the wise grieve neither for the living nor the dead" but, sympathy means "feeling with" and those who "felt with" the agonies of the last clash cannot but pray from the depths of their being that India's children may not be required to pass through such an ordeal again.

Can we here in South Africa help? Is there any way whereby we may contribute towards the pacification of the antagonisms that are causing Mahatmaj's difficulties? Of a surety we *can* help, and there is a contribution of priceless value, each individually, and all of us collectively, can make while yet enriching the contributor.

Have we forgotten that thought is dynamic, a potent force for good as for evil? What mean we when uttering the words "Shanti! Shanti! Shanti!"? Do we not know that the uttered words are but the carrier-birds of the spirit of good-will they convey to their objective? That they are the vehicle of the will-to-peace breathed into them by the sender? It is no fiction,

no exaggeration to say that a minute's concentrated thought daily, a daily message of peace and good-will and helpfulness to our Mahatmaj would increase his strength and power and also do much to neutralise the elements of strife and friction he is encountering. That contribution to the struggle, his spiritual pinch of Salt, each one may make: nor is it a small thing that will thereby be done. If the senses are strong, the mind is stronger, and high over all is the Ruling Soul.

Indians In South Africa.

What Government of India Has Done.

New Delhi, April 9.

Statements have recently appeared in the Press suggesting on the basis of a speech reported to have been made by Minister of the Interior in the South African House of Assembly that the Government of India had approved of the provisions of the Union Immigration (Amendment) Bill. As copies of the official report of the debates are not available it is impossible to say whether Mr. Mahan has been correctly reported. It can, however, be stated authoritatively that the Government of India were not consulted about the provisions of the Bill at any stage before its introduction in the South African House of Assembly. Even their agent in South Africa was not aware of the measure until after its introduction, and, it is understood, that he strongly supported the demand of the local Indian community for its postponement until the conference to revise the Cape Town Agreement met. When it was ascertained that the Union Government were not agreeable to this course efforts were made to get provisions of the Bill modified. As regards the provision which sought to restrict in future the freedom of inter-provincial movement now enjoyed by the Indians in the Union, those representations substantially succeeded. Unfortunately this was not so with regard to provisions of the measure relating to registration certificates, and holders of these certificates, who had not returned to South Africa by 5th July, 1929, and who have been away from the Union for more than three years will not under the Bill be able to re-enter South Africa on the strength of their registration certificates. The exact number of such persons is not known but could not be large. As regards holders of registration certificates, already lawfully resident in Transvaal, the Minister has given an assurance that those Indians, who are already lawfully resident in that province, will in no way be molested or deprived of their existing rights. In the light of information available it seems reasonable to assume that the new Bill will not affect the security of the Indians resident in Transvaal, and that its only effect will be to put holders of these certificates, who have been away from South Africa for more than three years, in the same position as regards re-entry as Indians residing in Natal or Cape Province. Even so, every endeavour will be made to have the matter re-examined at the next conference should experience of actual operation of measure render this necessary or desirable in the interests of those concerned.

M. K. Gandhi Library

Facilities For Women

The Committee of the M. K. Gandhi Library wished for some time to encourage Indian ladies to make use of the Library and has now decided to set apart every Friday in the week from 3 to 5 p.m. for the exclusive use of the Library by ladies. A meeting was held at the Parsee Restaurant Hall on Friday the 22nd inst. at 3 p.m. to celebrate the occasion. There was quite a large number of ladies present of all sections of the Indian community. The Chair was occupied by the Vice-Chairman of the Committee, Mr. A. H. West, supported by the Secretary and the Treasurer. The Chairman briefly outlined the object of the meeting, informing the ladies present that the Library is not only intended for men but also for women, and that the Donor, if living, would be very much delighted to see this large gathering and interest shown in the movement. He was also convinced from the large attendance that the movement would be a success. After the Secretary had explained the remarks of the Chairman in Gujarati and Hindi Miss Shatter the Head Mistress of the Indian Girls High School, Darban, Miss C. Martin, the Chairwoman of the Ladies Section of the Natal Indian Teachers Society, Miss Savitri Moodley and other ladies spoke on the important part women had to play in the life of a nation and congratulated the Library Committee for making facilities for the advancement of Indian women.

The Chairman in terminating the proceedings once again requested the ladies to make full use of the Library and to inform the Committee from time to time of any of their requirements which would receive the Committee's earnest consideration.

Aryan Benevolent Home

The Committee of the above Home at Mayville wish to tender their sincere thanks to the various donors for their gifts towards the upkeep of this institution. Owing to financial stringency, the management have been finding it most difficult to meet with the pressing demands of the destitute Indians, therefore this appeal for assistance. This Home has been in existence for over nine years and has provided many an unfortunate Indian with a home and the necessities of life. At the present time, domiciled therein are 24 inmates including males, females and children, and this is a general average throughout the year. As the winter season is on us, blankets and clothing are greatly needed, and any persons or firms wishing to assist the Home in this connection, will please drop a line to the Secretary, Box 1770, Darban, when the articles will be called for.

Another very serious and pressing matter engaging the attention of the Committee is the erection of the front portion of the buildings. This matter has been pending for some time, and the need for hastening it having increased, the officials visited various districts for funds. Several friends have made promises and it is heartily prayed that they will kindly fulfil those promises and post their contributions to the Secretary, so as to facilitate the work. An appeal is being made to the general public to give this matter their kind consideration. Several prominent Indian gentlemen have voluntarily helped in collecting and to them the Committee wish to tender their sincere thanks. Should any person

before contributing wish to inspect the institution a note to the Secretary will suffice to have the necessary arrangements made.

Indians Refute M. P. 'S Charge.

Petrol Underselling Denied.

The Indian correspondent of the *Natal Mercury* writes :

Indian garage proprietors in the Grey Street trading area emphatically refute the statement recently made in the House of Assembly by Mr. F. H. Aent, M. P., that they were selling petrol at 1s. 9d. per gallon.

The manager of a motor supplies firm in Grey Street stated that Indians engaged in the petrol trade were not underselling, and that as far as he was aware there was no unfair competition or monopoly of the petrol business among local Indians.

"Indians are selling petrol at 1s. 10d. per gallon in precisely the same manner as the Europeans.

"In fact", he said, "the Europeans are responsible for the petrol war and the consequent drop in the prevailing price of 2s. to 1s. 10d. per gallon.

"I cannot understand Mr. Aent's attitude in this matter. The Europeans started the competition this time and not the Indians, who had no alternative but to follow suit."

This statement was supported by another prominent Indian in the petrol trade, who declared that if the Indians started underselling, the European supply houses would promptly stop their supplies to Indians.

"After all the Indians are not a very great factor in the local petrol trade," he said.

He expressed surprise at Mr. Aent's statement in Parliament, remarking that when the Europeans sold their petrol at 2s. per gallon Indians would do likewise.

I visited all the Indian motor garages and found that petrol was not sold below 1s. 10d. per gallon.

Women's Education In India

Professor Karve writes in the *Prabuddha Bharata* on women's education in India:—

Our conservatism is a stumbling-block in the way of India's progress in several fields. In social matters we are slaves of custom and even in matters educational we have not the courage to get away from the beaten path. Our system of secondary and higher education has not evolved as a natural growth. It is a foreign thing transplanted into Indian soil. It worked well enough so long as the products of this system found employment in the offices of Government and private concerns. Now the supply far exceeds the demand and the system has become quite unsuited to the needs of boys. The same system is resorted to for women's education also, without any consideration of their special needs and of the circumstances and the difficulties under which they have to live and work. Secondary and higher education of young men is going on and the number of educated youths is daily increasing because such education is considered, though falsely, as a step to the means of earning one's livelihood. But education among women is not progressing in the same proportion because their education is not

cluded in the Union) who, whether before or after the commencement of this Act, has been sentenced to imprisonment—

- (a) for a contravention of any provision mentioned in the First Schedule to this Act; or
- (b) for any offence mentioned in paragraph (f) of sub-section (1) of section four; or
- (c) for any offence committed by the sale, supply or delivery of any intoxicating liquor to a person who is not a European, in contravention of any law; or
- (d) for any offence committed by the sale or supply of or dealing in, or being in possession of any habit-forming drug in contravention of any law; or
- (e) for any offence committed by the sale of, dealing in or being in possession of unwrought precious metal or of rough or uncut precious stones in contravention of any law; or
- (f) for any offence under section twenty; or
- (g) for any contravention of section one or three or four of the Immorality Act, 1927 (Act No. 5 of 1927.)

and who by reason of the circumstances of such offence is deemed by the Minister to be an undesirable inhabitant of the Union, may be removed from the Union under a warrant and pending removal, may be detained in such custody as may be prescribed by regulation.

5. Sections two and eleven of the Advertisers' Registration Amendment Act, 1908, of the Transvaal (Act No. 36 of 1908), section nineteen of the Riotous Assemblies and Criminal Law Amendment Act, 1914 (Act No. 27 of 1914), and section six of the Immorality Act, 1927 (Act No. 5 of 1927), and sections three and nine of the Immigrants and Indian Affairs (Further Provision) Act, 1921 (Act No. 37 of 1921) are hereby repealed.

CHAPTER II

6. Section sixty of Law No. 25 of 1891 (Natal), Act No. 10 of 1909 (Natal), the word "and" at the end of paragraph (b) of sub-section (1) of section three of the Administration of Estates Act, 1913 (Act No. 24 of 1913), paragraph (c) of the said sub-section and section one of the Financial Adjustments Act, 1921 (Act No. 38 of 1921) are hereby repealed. Provided that any intestate estate of an Indian Immigrant (as defined in the said Law No. 25 of 1891) which at the commencement of this Act is being administered under any of the provisions hereby repealed shall continue to be so administered as if this Act had not been passed.

7. The following Natal Laws are hereby repealed, to wit: sections eighteen, nineteen, twenty-one, twenty-four to thirty-eight (both inclusive), forty, forty-one, forty-two, forty-three, forty-six, forty-seven, fifty-three, fifty-five, fifty-six, fifty-seven, fifty-eight, fifty-nine, ninety-three, ninety-seven, ninety-eight, one hundred and one, one hundred and two, one hundred and three, one hundred

and four, one hundred and five, one hundred and seven, one hundred and eight, and one hundred and nine of Law No. 25 of 1891; sections two, four, five, eleven, fourteen, fifteen and sixteen of Act No. 17 of 1895; sections four and five of Act No. 14 of 1897; Act No. 19 of 1898; Act No. 1 of 1900; sections one and two of Act No. 48 of 1901; sections one and four of Act No. 7 of 1903; Act No. 42 of 1905; Act No. 3 of 1907; and section four of Act No. 13 of 1910. Provided that any provision hereby repealed which was, immediately before such repeal, applicable to an Indian Immigrant, as defined in the said Law No. 25 of 1891, who is at the commencement of this Act under indenture of service in terms of section one hundred and seven of the said Law No. 25 of 1891 or in terms of the said Act No. 42 of 1905, shall continue to be applicable to him until the termination of such indenture of service.

8. This Act may be cited as the Immigration (Amendment) Act, 1931.

News In Brief

The Committee of the M. K. Gandhi Library, Durban, are to be congratulated for the manner in which they have been increasing the usefulness of that institution. They have now decided to set apart a few hours every week when ladies will be able to take advantage of the library. The opening of the "ladies day" was performed last Friday, 22nd instant, when a meeting was held to celebrate the occasion. The Secretary of the Library, Mr. H. M. Patel requested us to announce the ladies are graciously invited to attend the Library every Friday afternoon from 3 to 5 p.m. when they will have free use of the books and papers.

At the Annual General Meeting of the Tamil Benefit Society held recently the following officials were elected:

Patron: Sir, Kuma V. Reddi, Kt. B. A. M.
President: G. K. T. Naidoo, Esq.

Vice-Presidents: Messrs. David Ernest, S. V. V. Moolley, N. S. Pillay, V. N. Naidoo and D. M. Naraino.

Honorary Secretaries: Messrs. S. P. Moodhale, The Rev. B. L. E. Sigamony and K. Narayanasamy.

Honorary Treasurers: Messrs. V. G. Naidoo and N. V. Naidoo.

Committee Members: Messrs. Nagumuthu Pillay, N. G. Pillay, P. S. Pather, K. Samson Pillay, V. Naidoo, Kappu Naidoo, P. R. Pillay, V. Dorasamy, R. G. Naidoo, V. Narayanasamy, Udaya, A. D. Williams, A. G. Naidoo, R. R. Naidoo, M. Chetres Moodhale, P. Vellaloo Pather, M. Chetres Pillay, and V. L. Pather.

VIRILINE FERTILINE
CREATES POWER MAINTAINS ENERGY
SIMILARLY TO THE
VICTORIA FALLS

OBTAINABLE FROM YOUR OWN CHEMIST
OR FROM THE DISTRIBUTORS OF WICKSTEAD'S PREPARATIONS
BOX 4811, JOHANNESBURG

ઈન્ડિયન ઓપિનિયન.

પુસ્તક રજૂ મું.

શીનીકસ, શુક્રવાર તારીખ ૨૬ મે ૧૯૩૨

અંક ૨૨

નોંધ અને સમાચાર

એમ. કે. ગાંધી સાયબેરી

કચ્છનાની એમ. કે. ગાંધી સાયબેરીની કમીટી એ સંસ્થાની ઉપયોગીતા દિન પર દિન જે હીને વધારતી ચલી છે તેને માટે તેને અભિનંદન થતે છે. અભિનંદનમાં તે કમીટીએ આઠાડીયામાં એક દિસ ખાસ આજીના ઉપયોગને માટે સમવાનો દાખ હયો જે મયા શુક્રવાર તા ૨૨ માએ એ દિવસની ઉજવણી સાયબેરીના મકાનમાં આજીના એક સભા ભરી કરવામાં આવી હતી. સાયબેરીના સેક્રટરી મી. બી. એમ. પટેલ અને અરેર કરવા વિનંતિ પર જે ૨૨ શુક્રવારે બપોરે ૩ થી ૫ સુધી આજીને સાયબેરીના દાબરી આપવા ખાસ આમત્રણ કરવામાં આવે છે જે વખતે તેઓ પોતાને ઉપયોગી પ્રવચન અને વર્તમાનપત્રોનો ખાસ ઉઠાવો કરશે.

શુ. પનીયત કેમીનેટ રાજીનામું આપશે?

ગ્રામીનીયમ કલેસીકેને પુનીયતગાથી રહાડી નાંખવી એવો વિચાર લાગતી નેજાગીરેટ સરકાર કરી રહેલી છે. આ વિષયમાં જેવટને નિર્ણય કરવા ત્રણે પ્રતિનિધિ રાજકર્સ ચાલે એવો પણ વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો. ગ્રામીનીયમ કલેસીકેનેટ રજ ન થાય એવો નાટાલનો અભિપ્રાય છે. સુલભ આદિકન પાર્ટીના નેતા નરીને જતરન રમટમે ત્રણે પ્રતિનિધિ રાજકર્સ મેલ વપામાં આવે ગો થોને પણ તેમાં સામેલ ન થાય એમ દર્શાવ્યું હતું. મરકુરી પત્રને અગરપત્રી કચ-દાકિનથી દર્શાવે છે કે કેમીનેટના નાનાં અગત્યના પ્રધાન મી. હવંગાએ કેમીનેટ રાજીનામું આપી દેવું એવી કરખારત કેમીનેટની મીટીંગમાં રજુ કરી હતી અને એજ પ્રમને મુખ્ય પ્રમ બનાવી જતરન હલેકચન કરવું. પરંતુ તે કરખરત હકી મધ હતી.

શાહીના જલસો

પોષ્ટરકરમતા પેપરી મી. હાસીય મુખાલીમનાં દીકરી બેન શાહીનાનાં કમ પ્રેરીનાતા પેપરી અગદુલ હતીક અબ દુન મતા નાંકે થયાં હતાં. આ પ્રસંગે પોષ્ટરકરમમાં એક મુર મેળ રહો કયો હવ જેમાં તે રહેરમા અનેક મુરે પીયતેને પણ સામજી કરવામાં આવ્યાં હતાં. અહેરતા મેયર મી. નેલ ઉપરાંત બીજા અનેક મુરે પીયત મુરે અને આજીએ બામ હીધો હતો અને શાહીની મની માર્ફિક કિયા જેમ્ હતી. બામ છે નસતે તેમજે એક બાપજ પણ આપ્યું હતું. પોષ્ટરકરમની હોરપીરમાં એક દીકરી વેઈ રાખવાની અગ ન મધ રહેલી છે જેમાં મી. હાસીય કમ્પીને આ પ્રસંગે પાઠી રપ એ હાંકમા વેઈ તરીક આપ્યા હતા. અમે પરજેમાં એકાને મુખારકગાદી આપીએ છીએ.

પોલીસાએ કવું 'ગાંધી પાસે જાઓ'

અરદાવાની અંદર એક જાહેર સભામાં બાપજ આપતાં પંડિત જવાહીરલાલ નેહરુએ દર્શાવ્યું હતું કે કાનપોર અને અન્ય રક્ષણ યોજનાં હાથે દુકરો અરસોમજાક બનાવો છે. તેમજે દર્શાવ્યું હતું કે આ કામી દુકરો ઉપરિષ્ઠત કરે છે તે નથી દીકુઓ કરતાં મા નથી મુરલીમે પરંતુ ત્રીંગેજ પણ તે હનાં કરે છે અને એ પક્ષનો તેમ કરવાનો હેતુ મહા-મમાને નમણો બનાવવાનો છે. કાનપોરનાં તોફાનો વિષે પંડિત જવાહીરલાલે બધાવ્યું કે મારી પાસે સામિત કરવાને પુરતા પુરવા છે કે દુકરોને કાનપોરમાં હાખી દેવા પોલીસ અસહકારેએ પ્રમતનજ કર્યાં નહતાં. અમારે પોલીસ પાસે મેકોએ મદ માગી તારે મેકોની અરજ ઉપર ખાન આપવા માં ન આવ્યું અને કરેવામાં આવ્યું કે તમે 'મધી કી અપ' ના પોકારો મકો છો તો તમારે મધી પાસે મદ માટે જવું જોમ્એ. અરદાવામાં કાલિ જવાપાક રહે તે માટે મદાસમ તરફથી રાગસેમે હિમા કરતાં તેમજે દર્શાવ્યું હતું કે દુકરો કરતાં મા તો બીજા અમરદાર પામ જવા માંગતો નથી. આપણા અહેરને અને દાકુમુલીમેને રક્ષણ આપવાનું કાર્ય આપણે કરવું જોમ્એ. અને જેઓ સુધીયત બની કરવા છુટ્છે છે તેમનું તે કાર્ય આપણે અકમ્ય કરી મુકવું જોમ્એ. મા પોરના દુકરમાં પોલીસે બનાવેલા પલજ વિષે પંડિત જવાહીરલાલના આ ખુલાસાથી રાહને પણ ખેર મયા વિન્ય નજ રહે. હોમાં પેલીમે પ્રમતા પ્રમતામાંથી પચાર ખાય છે. સુધેર અને કાલિ જવાપાક એ પોલીસનું કાર્ય છે. અમારે દુકરો મનુ દેવ અને પ્રમ પોલીસ પાસે મદ મામતા અપ તારે એમ કરેનું કે 'મધી પાસે જાઓ' એ રાજીની સામે છુટો છે. રાજીય સરકાર હોમાં દેવ અને તેની મતા હેઠળ પોલીસ આવો જવામ આવે તો તે મદ મારોજજ માગ, પ્રમતા પરજે આજની સરકાર દાકુમુલીમેને મદના દુરથી જેવા માટેજ પેલીસને રાખી રહી છે. આ વલજ અરમખરેદ અને હકી પર પણ ન મલાવી લેવાવ જેવું મચાવ. શું સરકાર પંડિત જવાહીરલાલે બધાવેલી આ બીનાની તપામ તદિ ચલાવતી હોવા?

પદ્મજી રાજકર્સ

એસીયા અને યુરોપ ખંડમાં એક વાર એવો મુમ પણ પ્રગટિતો હતો કે એ દેશોની પ્રજાઓ પોતાના રાજને દેવશી કાંઈ તરીક લેખતી હતી. આ ત્રીસમી સદીમાં એ બન્ને ખંડોની અંદર આ ત્રિપતી અંદર મહાન પરિવર્તન થયેલું આવજે જોમ્એ છીએ. પુર્વ અને પશ્ચિમના મુશીની અંદર

છેલ્લાં વીસ વર્ષમાં આઠ મોટા મુસ્તાના પ્રસિદ્ધ રાજ્યો પહાણ સહ દેશવરો ભોગવી રહેલા છે. એકાદ માસ ઉપરજ રેનેના રાજ્ય આશરેનસેતે પોતાનો દેશ ઓડી વિલાયત બંધને વસતું પડ્યું છે અને રેનેની પ્રજાએ પ્રજાસત્તાક રાજ સ્થાપ્યું છે. સન ૧૯૦૮ ની સાલમાં પોર્ટુગીઝના રાજ્ય મેન્ડુઅલે રાજમાદી ઓડી હાલે વિલાયતમાં દેશવરો ભોગ્યા. એમણીમ વર્ષની હંમરે તે માદીએ આગ્યો હતો. પોર્ટુગીઝની પ્રજા પ્રજાસત્તાક રાજ સ્થાપવા મિત્રી હતી. આ મુવાન રાજ્યએ પોતાના બાપ અને ભાઈનું પ્રજાએ ખુન કર્યું હતું તે નજરે એલેલું. તેને માદીએ મેલવાની ઇન્કાર ન હતી છતાં બપારે તેના રાજમાદીએ કયો હતો સારે તેણે કહ્યું હતું કે મજ કાલે તો હું પહાણમાં કામ કરતો હતો. આજે હું રાજા થયો છું. રાજ્ય કેવી રીતે કરવું તે હું બાણુનો નથી. કારણ કે હજી હું બાણુ છું. અને હું રાજ બનીશ એમ મેં કાર્યું પણ નહતું. તેથી તમે મારા મિત્ર થાઓ એમ હું તમને આજીજી કહું છું. અને મને સારી સલાહ આપો. એ વર્ષ બાદ પોર્ટુગીઝ પ્રજાસત્તાક રાજ્ય બન્યું. અને સન ૧૯૧૦ માં રાજ્ય મેન્ડુઅલ વિલાયત આધ્યા મયા મીનના કહેનકાક પણ પહાણ સમેલા અને લાં પ્રજાસત્તાક રાજ સ્થાપ્યું છે. મીનના કહેનકાકે ૧૯૧૨ માં માદી ઓડી. મુશીપીય કુદ બાદ દેશવરે બર્મની ઓડી ચાલુ બન્યું પડ્યું અને બર્મની પ્રજાસત્તાક સન. હંમરીના રાજ્ય આદસે' સન ૧૯૨૨ માં રાજમાદી ઓડી દીધી તુર્કીના મુલતાન અને મીસના રાજ્ય એ બન્નેને સન ૧૯૨૨ માં પોતાના રાજ્યો ઓડી પડ્યાં. અને સન ૧૯૨૬ ની સાલમાં અધ્યામીમનાના બાદકાક અમા-નુસતાને રાજમાદી ઓડી પડી મીસના રાજ્ય ત્યેજ પીળતે તો રાજ્ય બનવું નહતું. તેણે કહેલું એવું હતું હતું કે જો મીસ રીપબ્લીક બને તો મને બારે જાનક થશે. આ મુજબ આ વીસથી સહીમાં રાજ્યોની સત્તા તેમના ત્રણ માંથી સરી પડીને પ્રજાના હાથમાં આવી આપણે જોઈએ છીએ.

અધ્યામ અધ્યામ

આયર્લેન્ડના પ્રજાસત્તાક વાદી વીર પ્રગ્ધ ડી વેલેરા સાથે એક અંગ્રેજ વર્ગમાનવકાર એકે કમેલી વાતચિતને સાર આપતાં 'સક્રિટ' પત્ર લખે છે કે આયર્લેન્ડ સુખી છે. આઠ વર્ષ પહેલાં બ્રીટન સાથે ધમેલા સુમેદનામાને પરીકામે આયર્-લાંડનાં બેતરે હરીવાર લીલાંબમ બન્યાં છે. થર થર ઉપર કાંતિની રોજની પથરાઈ રહી છે. સુખ સુખ ઉપર નીચિંવતાની સુખી રહેણી રહી છે. છતાં ડી વેલેરા કહે છે. તેની આંખોમાં ગ્લાનિ ભરી છે તેનું મન વિહવળ છે. આટલું? 'ડી વેલેરાને, બ્રીટન સાથેના સુમેદનામા માટેના વિશેષ કળ ઉલો છે. આયર્લેન્ડ સુખી બન્યું છે તે તો તમે કહ્યું કરો છો ને?' અંગ્રેજ અધ્યામનવેશો એ આયર્લેન્ડ કમીયોગીને તેના દીવાનખાનામાં પ્રશ્ન પુછ્યો. 'આયર્લેન્ડ સુખી છે એ મંજુર છે. પરંતુ એ સુમેદનામું અમને મંજુર નથી નહિ, અમારે એ નહિ જોઈએ.' 'તારે તમારે શું જોઈએ? આયર્-લાંડની આથી અધીક બદેતરી હજી નથી પરિસ્થિતિમાં જનમી કો?' અધ્યામનવેશો હરી પુછ્યું. ડી વેલેરાના મુખ ઉપર અકમતાની રેખાઓ ઉપસી. તેની આંખો સંક્રામણે રમ-ભૂમિમાં વીરવા લાગી. તેણે કહ્યું 'અમે એ સુમેદનામાને

મંજુર કરવા માગીએ છીએ. અમે જુગલ નહિ સુખી કહીએ. અમારે બ્રીટન સાથે કોઈ સંબંધ નથી જોઈતો. અમારી વસ્તુરમનાને અમારે હાવી દેવી છે. અમારે આયર્લેન્ડ પ્રજાસત્તાકની સ્થાપના કરવી છે. આયર્લેન્ડ પ્રજા-સત્તાક, ગરીબમાં ગરીબ આયર્લેન્ડ સંતાનોના સુખને અમે'નું આયર્લેન્ડ પ્રજાસત્તાક એ અમારું નીકાન છે. 'ડી વેલેરા, તમે હરીવાર આયર્લેન્ડને વેરાન બનાવશો. આયર્લેન્ડ વીર, તમારા દેશનો અને ઇંગ્લેન્ડ વચ્ચેનો દીરસે દીવસે વધતો વેપાર તો જુઓ. તમે કેટલા સુખી છો? 'બહુ' તમે કહો છો તે બહુ બરાબર છે. પરંતુ અમારે સુમેદનામા પરીણામ રૂપે આ કંઈ નથી જોઈતું. અમારા કાંઈ પહડીને દરજીવાલ આ સુમેદનામા ઉપર સહીઓ લેવાઈ છે. અમારે એ નહોતું જોઈતું, હજી નથી જોઈતું હું અને મારા સાથીઓ એના અજનમ વીરોધીઓ છીએ.' 'આયર્લેન્ડ પ્રજાસત્તાકના અમે પુલરી છીએ.' પેલેસએ બરા ચોખીને પુછ્યું તે બાબતે આમળ ચકાવ્યું: એના વાળની મનોહર લગે એની આંખો ઉપર સુકી પડી. 'અમે આયર્લેન્ડ પ્રજાસત્તાક માંગીએ છીએ. એ દીવસ આવી રહ્યો છે કે અમારે સમસ્ત આયર્લેન્ડ, આયર્લેન્ડ પ્રજાનો એકે એક આદમી અમારા પ્રજા નીએ આવીને ઉભરે દેશવ, તમે એ નહિ સમજો. અમને અમારે આયર્-લેન્ડ પ્રજાસત્તાક સીરાયની ઠાક વસ્તુ નહી સંતોષી કહે.'

"મુનિમન મોપિનમન"

શુક્રવાર, તા. ૨૨ મે સન ૧૯૩૧

મુનીમન સરકારે દાદી બંદેર મનને ઠોકરે લેવાની વ્યાપરે છતાંએક બીજને વાંધા ભરેલી કોષ પણ કમીશિરાન કાયદો કલમોમાં સુધારા કર્યા સિવાય પસારી પોલીસે ચકરો કરીને કાયદો બનાવ્યો છે. મુનીમન સરકારે આ મુજબ કરવાની દિગ્મલ ધરી તેનું કારણ એ છે કે આ દેશમાં આપણે મત બરાવતા નથી. નાટક અને કેપમાં ચોરે આંધ્ર મતાધિકાર છે પરંતુ તે બપવડ રીને અસરકાર ન ગણી કાઢાય. તા ૨૨ મી મેના મુનીમન મેમેટરી અંદર આ કાયદો પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો છે. અમારા વચકોના કાગળી ખાતર આ અંકમાં અમે તે અંગ્રેજ વિલાયતમાં પ્રસિદ્ધ કરીએ છીએ. બીજી રાજક દેશક કાન્દરંસ મળે ત્યાં સુધી મુનીમન સરકારે કાલ-વાલ એશીમાદીક લેન્ડ દેન્યોત બીજા જેમ મુલતી રખ્યું તેમ આ બીજને મુલતી રાખવાનું સરકારે કમીન ન થાયું એ અવંત દીકગીરીની વાત છે. બીજી રાજક દેશક કાન્દરંસ મળે ત્યાં સુધી પણ સરકાર ન થોલી બને કમપત્રી આ બીજને કાયદાનું રૂપ આપી દીધું એ વસ્તુ બતાવી આપે છે કે દાદી-જોતી સામે પોતાની વિરુદ્ધતા કાયમ રાખવાનો તેણે નિશ્ચય કરેલો છે. આપણે અપણા સ્વાર્થની અંદર એટલા બધા રવી પચી રહેલા છીએ કે સ્વમાન એ થી વસ્તુ છે તેનું પણ આપણને બરાબે જાન નથી. જીવનના હવ્ય આજીવોના આપણને કશો ખ્યાલજ નથી. આવી દહમાં આપણે પહેલાં દોલતી આપણા વિશેષ છતાં સરકારે આ કાયદો પસાર કરી દીધો તે માટે આપણે બાળ્યેજ સરકારનો દોષ કહાડી કહીએ.

આ સરકારને એ વસ્તુનું પણ ખાતર છે કે દોહી સરકાર જે આખરે તો પરદેશીજ સરકાર હોવાથી દોહીઓના ઘણાને આશ્ચર્ય આપે તે વધુ કંઈજ ન કરી શકે, દોહીઓની પવિત્ર ધામધૂમિયાને માટે તેને ધણી ઝીણી પરવા છે. યુનીયન સરકાર આ કાયદો પસાર કરી મઠે તેમાં આપણી ધીરુદ્ધ લાચાર હુકમનું પ્રતિબિંબ પડેલું આપણે જોઈ શકીએ છીએ. આપણા દેશપ્રેમીઓ ૬૭૭ વર્ષ સમય સર ચેતી જાય તો તેઓ પોતાને ઊંચારી શકે એમ છે. જો તેઓ જનશૂદ્ધ થઈ ન એનશે તો અમને એકાદ દેખાય છે કે આ મુદ્દાની અંદર તેમનો જરૂરીય જાત આવી રહેવાનો છે. આજ અંક માં અમે દોહી સરકાર દ્વારા વર્તમાનપત્રોમાં આ ખીલ વિષે પ્રસિદ્ધ કરેલું એક રેજીમેન્ટ પણ જન્ય રક્ષણ છાપ્યું છે. તેમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે ટ્રાંસવાલમાં જેઓ કાયદેસર પસેલા છે અને જેમની પાસે રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ છે તેમને માટે પ્રધાને ખાત્રી આપી છે કે તેવાઓને કોઈ પણ રીતે હુકમ કરવાનો માત્રો તેના અસ્વીકૃત ધરાવતા હશે. યુદ્ધી લેવાનો તેનો છારો નથી. પ્રધાને આપેલી આવી જાતની ખાત્રીથી જો દોહી સરકારને સંતોષ થઈ મથે હોય તો ખરે પરંતુ અમને તો એવી ખાત્રીથી સંતોષ નથીજ થયો. કાયદાની પોથીમાં સદી ગણેલા કાયદાને જે સરકાર માન આપતી ન હોય, સહાયકની એક લાંબી અને દુઃખદ ગણતરીમાં પાદ આગળની સરકાર સાથે રહેને શ્રેયેશ કરારની જે સરકાર દરકાર ન કરતી હોય તેવી સરકાર મોદેથી આપેલી ખાત્રી માળશો એવી આજ્ઞા આપણે રાખીજી કહીએ? દોહી સરકાર કહે છે કે આ નવા કાયદાથી ટ્રાંસવાલમાં વસવાટ કરીને રહેલા દોહીઓની સહિસલામતીને અગ્રિમ ન આવે. જેઓ સા. આફ્રિકામાંથી જન્મી ગયેલા છે અને ત્યાં વજી વર્ગથી વધારે સમય રહીને જેઓ અહીં આવે તેમને તેમ કરતા અટકાવવા આતરજ આ કાયદો પડવામાં આવ્યો છે એટલે કે કેપ અને નાટાલમાં વસતા દોહીઓની જે રિપનિ છે તેવીજ રિપનિ ટ્રાંસવાલના દોહીઓની આ કાયદાથી રહેશે. દોહી સરકાર આ પ્રમાણે જવાબે જણાવે છે ત્યારે અમારે કહેવું જોઈએ કે આવી પરીસ્થિતિની અંતરતા તેણે પોતાનીજ નથી. ટ્રાંસવાલના દોહીઓએ એક મહાન લાલ મદી અનેક ભોજો આપી જે વધુ પ્રાપ્ત કરેશે તેવા હક નાટાલ અને કેપના દોહીઓ ભોગવતા નથી એટલે ટ્રાંસવાલના દોહીઓ જે હક પ્રાપ્ત કરી શકે તે ખુશી લેશે. એવી દલીલ કરવી એ અમારી અજ્ઞતામાં ઉતરી શકતું નથી. આ દલિલતને દોહી સરકાર નજીવી મણી કહાડે છે તેથી અમને જરૂર આશ્ચર્ય લાગે છે. આમજ આલર્ટ પોતાના રેજીમેન્ટમાં દોહી સરકાર ફરજિ છે કે આ કાયદાનો અમલદાર અમલ ન્યારે શકે અને અનુભવે ન્યારે એમ માણુમ પડશે કે જેમના લાલો સમાજોલા છે તેમના હીલની આતર આ કાયદાની દરી પાછી તપાસ ગઉડ ટેબલ કોન્ટ્રોલમાં થવી જોઈએ તો તેમ કરતા સર્વ પ્રથમ કરવામાં આવશે આનો અર્થ તો એવો થયે કે આવતી પરિવર્તમાં દરી પછી તપાસ માટે આ કાયદાને મુકવામાં આવે એવી આજ્ઞા નથી. કારણ કે આ કાયદાનો અમલ કરાર અને કેવા રીતે કરશે તે વાત સરકારના હાથમાં રહી અને આ સરકાર એટલી સંજાળ તો જરૂરજ શેકે કે કોન્ટ્રોલ મળે તે પહેલાં એનો અમલ તે નજી કરે.

કમિસ હવે જોડામાં જોડી એક વસ્તુ કરી શકે છે અને તે એક ઠામ પણ જાતની હીમ વિવાય તેણે દોહી સરકાર ઉપર જણાવવાનું જોઈએ કે આવતી કોન્ટ્રોલમાં દરીથી તપાસ કરવા માટે અને તેમાં જરૂરી સુધારા કરવા માટે આ કાયદાને રજુ કરવાનું જોઈએ, કારણ કે એ વાત તો નિઃશંક છે કે આ કાયદો પસાર થવાથી કેપટાઉન એક્ઝિમિન્ટ અને સન ૧૯૧૪ ની સમાધાનીની પાછળ રહેલા આજ્ઞાનો પુર્ણ રીતે અંત થાય છે.

દોહી સરકાર અને દ. આફ્રિકાના દોહીઓ

કાલોરના ટીબુન પત્રમાં તા. ૬ માં એપ્રિલે ન્યુ દોહીથી મળેલા સમાચાર પ્રસિદ્ધ થયા છે તેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે હાલમાં વર્તમાન પત્રોની અંદર એવા સમાચાર પ્રસિદ્ધ થયા છે કે સાઉથ આફ્રિકાની એક્ઝિમિન્ટમાં ખોનીસ્ટર ઝોડ કોન્ટ્રોલર ડોહર મહાને પ્રમીશનન ખીલ ઉપર બાધજી હતું હતું તેમાં તેમણે એવું કહ્યું હતું કે જે ખીલની કલમેને દોહી સરકાર પોતાની પ્રમંદગી આપેલી છે. એક્ઝિમિન્ટમાં થયેલી ચર્ચાનો સરકારી સત્તાવાર રીપોર્ટ મળ્યો શકે એમ ન હોવાથી ડોહર મહાને કહેવું બાધજી ખરી રીતે પ્રસિદ્ધ થયું છે કે કેમ તે કહેવું મુશ્કેલ છે. છતાં અજાવાર રીતે એટલું તો કહી શકાય છે કે જે ખીલ એક્ઝિમિન્ટમાં કાપલ કરવામાં આવ્યું તે પહેલાં દોહી સરકારની સાથે ખીલની કલમે વિષે ચર્ચા કરવામાં પા દોહી સરકાર સાથે મક્કમત કરવામાં આવી નહતી. દોહી સરકારના એક્ઝિમિન્ટને પણ જે ખીલ વિષે કશી ખબર નહતી. ન્યારે એક્ઝિમિન્ટમાં તે કાપલ કરવામાં આવ્યું ત્યારે તેમને ખીલ વિષે ખબર પડી. અને એવા સમાચાર મળ્યા છે કે કેપટાઉન એક્ઝિમિન્ટની દરી પાછી તપાસ થાય તે માટે જે રાજી ટેબલ કોન્ટ્રોલ મળે ત્યાં સુધી જે ખીલને પણ મુકતી રાખવાની સા. આફ્રિકાની દોહી કોમની અમળીને એક્ઝિમિન્ટ મળ્યું તે કો આપો હોય. આ માર્ગ લેવા ન્યારે યુનીયન સરકાર સંમત ન થઈ ત્યારે એની કલમેમાં સુધારા કરાવવાના પ્રયત્નો કરવામાં આવ્યા. યુનીયનની અંદરના પ્રતિભા સ્વતંત્ર રીતે આવજા કરવા સંબંધી બંધનો અખત કરવાની કલમ વિષે તેમાં ફેરફાર સુચવવામાં આવ્યો. તેમાં સરકાર ફેરફાર કરે. પરંતુ રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ સંબંધી સુચવેલો ફેરફાર કમનથીજ કરવામાં આવ્યો નથી. સન ૧૯૨૦ ના જુલાઈની પછી તારીખ પહેલાં જેઓ પાછા હર્થ ન હોય અને જેઓ વજી વર્ગથી વધુ હાલમાં રહ્યા હોય તેઓ તેમની પાસે રજીસ્ટ્રેશન હોવા છતાં હવે પાછા કાપલ થઈ શકે નહિ. આવા માલુસોની સંખ્યા કેટલી હશે તે કહી શકાય નહિ પણ એ સંખ્યા મોટી હોવી ન જોઈએ. જેઓની પાસે રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ છે અને જેઓ ટ્રાંસવાલમાં કાયદેસર રહીશે. જે તેમને વિષે પ્રધાને ખાત્રી આપેલી છે કે તેમને નુકસાન કરવામાં આવશે નહિ અને તેમના અસ્વીકૃત ધરાવતા કોઈ પણ હક જીનરી લેવામાં આવશે નહિ. જે સમાચારો મળ્યા છે તે ઉપરથી એમ માનવું થાય એવાથી કે આ નવા ખીલથી ટ્રાંસવાલમાં વસતા દોહીઓની સહિસલામતીને વાંધો આવશે નહિ. આ ખીલની એકજ અસર એ શકે કે જેઓ સાઉથ આફ્રિકામાંથી વજી વર્ગથી વધુ એક્ઝિમિન્ટ રહ્યા હોય

તેમના અને પાછા ફરવા સંબંધીમાં ટોંસવાલના દોહીએને કેવળ અને નારાજના દોહીએની સ્થિતિમાં પકડ માં આવ્યા છે. આમ દેશના છતાં આ કામદારો પકિતને એ એવી રીતે ને વામાં આવે કે એથી દોહીએના કામની આનર નેથી આવતી કાનૂનસમાં ફરીથી તપાસ અમાવવાની જરૂર પડે તો તેમ કરવા માટે પુરતા પ્રયત્ન કરવામાં આવશે.

કેનિયાના દોહીએ

ક્રમશઃ આફ્રિકામાં તથા દેશોનીએનાં એક યુનીયન સ્થાપવા સંબંધી ને પ્રથમ અર્થાત્ રહેશે કે અને તે વિષે વડી સરકારે ને રહેલું ખરીતો બહાર પાડી પોતાની રાજનીતિ થી છે તેનાં સિદ્ધાંતો બહાર પાડ્યા છે કે વિષે દોહીએને સાચે વળજે છે આ દોહી સરકારે તેમને વિષે એક લખાણ વડી સરકારને મોકલ્યું છે. વિલાયતની પાલમિટ્ટે આ સંગતની તપાસ અમાવવા એક પાલમિટ્ટેરી સીરીસ કમીટી નામેથી છે. આ કમીટી સમક્ષ જુલાની આવવા દોહી સરકારે થી કાઢીને વિલાયત મોકલ્યા છે. અને તેથી દાખ વિલાયત પહેાંચી પણ મળેલા છે. દોહી સરકારે વડી સરકારને ને ખરીતો મોકલી આપ્યો. કે તેમાં દસીયવમાં આવ્યું છે કે વડી સરકાર કદાચ આફ્રિકા સંબંધી ને રાજનીતિ જાહેર કરેલી છે તેના સાથે દોહી સરકારે મળતી આવે છે પરંતુ વડી સરકાર દોહીએના કામ સામગ્રી માટે અમુક સલામતીના માત્રો રાખવાનું સુચવે છે થી અસ્વીકારે દોહીએને કેમ તેણે કરવા વિલાયત મોકલવામાં આવ્યા છે અને કમીટી પાસે પુછશે તે સલામતી ઉપર તેથી પ્રતિક્રિયા ને. કમીટી યુનીયન સંબંધી જંગમ અને પાન્ટી એક એવી લાગણી એ ખર્ચા માં અન્યથામાં આપી છે. કેલિયા, યુનાનના અને ટાંગનીના આ ત્રણે પ્રાંતનું એક યુનિયનકેટ રહેત અને અને મારાસમા અને કારામરી સમા મારફતે રાજનિતિવર અમાવવામાં આવે તે પ્રતે દોહી કેમ પાન્ટીના નજરે જુએ છે તેથી તેના કાંઈ સામયવાનું સીધી મેળાને રહેશે એ અમાવવામાં આવ્યું છે તે માટે દોહીએ સંબંધી બનાવે છે પરંતુ પ્રમોસન પ્રથમ માટે કશો વકાવત રાખવા ન જોઈએ એવા દોહીએના માગણી છે. કેનીયાની મારાસમા માટે સામાન્ય મતપત્રક દેવાં જોઈએ. એ અસ્વીકાર કર્યું છે કારણ કે કદાચ આફ્રિકાના પ્રમુખ સંતેષકર નિરાકર્યુ લાવવાનો અધિકાર એના ઉપર છે. એ તેથી તેના કામને સંરક્ષણ બીન સરકારી મુદ્દાપત્ર પ્રતિનિધિઓ મારફતે સામયવાનું દેવા તેના પ્રતિનિધિઓ દોહીએ પણ આ માટે ન દેવા જોઈએ. કલેગર યુનીયન સંબંધી દોહી સરકાર પોતાના ખર્ચામાં દર્શાવે છે કે એ પ્રાંતની વડે દોહીએના કામો મેટા છે અને ટ્રાંસફર સંધિ સંબંધી દાખખીજાને મદદ કરવા ને કાઉન્સિલ નીમવાની સુચના છે તેમાં દોહીએના પ્રતિનિધિ પણ હોવા જોઈએ. સુદક્ષિણમીના માત્રો વિષેની તસમ કે તે રહેલી જોઈએ એમ દોહી સરકાર જણાવે છે. કાઉન્સિલ પણ સંબંધી નર. કપરથી માં પણ પાસ કરેલો કપરથી દેશોનીએના રહેત સેક્ટરીને મોકલી આપી અગ્ર અ સિવિલ રહેલી જોઈએ. દોહીએના કામોની વિરુદ્ધ કોઈ કામદાર, પસાર થશે હોય તો દોહીએને રક્ષણ આપવા ખાતર આ

જરૂરું છે. કેનીયાની મારાસમા માટે સામાન્ય મતપત્રક દેવાં જોઈએ એવા વીગતવર રક્ષિત આપી ખરીતામાં ફર્કાં છે કે વડી સરકારે એ વિષયમાં જાહેર કરેલી નીતિ સંતેષકર છે. સામાન્ય મતપત્રક સ્થાપવા સંબંધી કામ કમીટીને કુલ પમમાં બહાર જોઈએ કામદાર કે વડી સરકારે ને નીતિ એ સંબંધી જાહેર કરી છે તેથી દોહીએને કમી આજા બધેથી છે અને તેથી એ વિષયમાં ખીન જરૂરી કીલ થી જોઈએ નહિ. કેનિયાની મારાસમાના અધિકારમાં દેશર થશે ન જોઈએ. અને સરકારી વધુમતિ તેમાં કામમ રહેલી જોઈએ. સરકારી વ.મતિ રાખતી એ કેલોનીના કીતનીજ થાત છે. કાલમાં નેટીયાના કાલ સામગ્રી માટે ખીન સરકારી એક સંબંધી નીમવું કરવામાં આવે છે તેને જાહેર એ સંબંધી કરવામાં આવેલો દોહી સરકારને તેમાં વધી નથી, કારણ કે મળેલ એવા પ્રતિનિધિઓની નીમવું તે થી જાતિનો છે તે એવા વિલાયત કરશે.

એમ. કે. અંધી લાયબેરી અને સીએ

એમ. કે. માંથી લાયબેરીની કમીટી અ ને રહેલું સમયથી એવા વિષય કરી રહી હતી કે આ લાયબેરીના લખ સીએ પણ લખ કરે તે માટે તેને ઉત્તર આપવું જોઈએ. આ હેતુ આનમાં રાખી કમીટીએ એવા નિર્ણય કર્યો છે કે કદાચ અકાડીના સુકારે નેપોર પછી વધુથી પાંચ વાગ્યા સુધી ખાસ આમેનેજ માટે લાયબેરી ખુલ્લી મુકાવી અને 'આ-એનો દીવસ' એવું નામ આપી આમેનેજી એક સલામતી. રર થી એ સુકારના નેપોર તથા તામે પારસી રતનમથ હોય અ રાખવામાં આવી હતી. દોહી કેમના દરક વર્ગની સી-એએ આ સલામતી મેટી સંખ્યામાં દાખવી આપી હતી. સલામતી પમપરમન કમીટીના પ્રમુખ થી એ એમ. વેરે લીધું હતું. તેમની જોડે કમીટીના સેક્ટરી અને ટ્રેવરર પણ દબર હતા. પ્રમુખ થી વેરે કુકમાં આમેનેજી આ ખાસ દીવસ માખવતી હેતુ સમજવતી દર્શાવ્યું કે આ લાયબેરી કમીટી પ્રમુખ થી એ એમ નહિ પરંતુ આપોને માટે પણ છે. આ લાયબેરીના સ્થાપક એ આમે અને જરના અને કાવર દત્ત તો આટલી મેટી સીએના સંખ્યા નામને કેલો રાજ થાત આજની સંખ્યા ઉપરથી મારી ખાતી છે કે આ અગ્રમથાન જર હોવ માગશે મેક્ટરીએ પ્રમુખનું માખજી ગ્રાનરની અને દોહી વા.પ થી કહેનો સમજાવ્યું હતું.

કમીટીની રાજીયત મદર્સ દાખ રકર ને મુખ્ય કિલ્લી થીન સેક્ટર. નાટાલ કમીટીના દીવસ સોસાયટીના આ વિલાયત પ્રમુખ મીલ માર્ડી, મીલ સાની સુકે તેમજ ખીન કહેનેએ પ્રમુખ રાજીન કલવમાં અમેનેજી ને મદરને સમ સમવવાનો છે તે વિષે કમીટી આમેની પ્રયાત માટે સમજતા ફરી આવા કમીટીએ અવરકા કરી છે તે માટે કમીટીને ધન્યાદ આપ્યો હતો.

પ્રમુખે સલામતી કામગીરી અધ કરવા પેલા એકાદ ફરી રી લાયબેરીના સંપૂર્ણ ઉપયોગ કરવા કહેનોને બરજ યુનિટ દી અને લાયબેરીને અમે સીમાને ને ને જરૂરીયાતો જોઈતી દેવા તે વિષે માર્ગદર્શ કમીટીને સુચના કરવા વિનંતી ફરી હતી આ કમીટી તે સુચના ઉપર પુરતું લખ આપશે એવી ખાતી આપી હતી.

જીવનમાં કંઈ નિરાશ ન થાઓ

આ અમલમાં તમામ રીતે મનુષ્યોને પોતા વડ વેલા માં કાઈકપર નવારે નિષ્ફળતા મળે છે ત્યારે તેનો દલકાત થઈ જાય છે અને નિરાશાવાદને સેડી પોતાના જીવનની કુલ ધાણી કરી નાખે છે. જીવનમાં એકવાર નિષ્ફળતા મળ્યા હોય તો તેથી મનુષ્યોએ નિરાશ ન થવું પોતાના જીવનના આકર્ષણ ને બાંધ્યા હોય તે પાર પાડવા માટે ફરી ફરીને પ્રયત્ન કરવા એકમાત્ર સાધન છે. આ જીવનમાં એવી કેટલીક અદ્ભુત વ્યક્તિઓ થઈ ગયેલી છે કે જેમણે બાળજીવનની અંદર કુનીયતે આજી નાખે એવાં અદ્ભુત કાર્યો કરેલાં છે. યુરોપ ખંડમાં કેટલીક એવી મહાન વ્યક્તિઓ થઈ ગયેલી છે કે તેમની જીવનકાળના આખરી કાળમાં મહાન કાર્યો પાર પાડીને જીવનને તેમણે સાફસ પનાવેલાં છે. દર્શનમાં આઠ વર્ષની ઉંમરે ગાંધીજી પહેલો પડે તેને માટે સામાન્ય રીતે એવું ગણાય છે કે તે અત્યંત છુટકો મનુષ્ય છે. તેનાથી એ થયે છે કે પ્રાચીન કાળમાં 'મહા કુલિ નાહી' એવી તે આપણામાં કહેવત છે. પરંતુ યુરોપ ખંડમાં અનેક મહાન વિજ્ઞાનીઓએ કાંઈ અને સી તેર વર્ષની ઉંમરે થઈ ગયા પાદ મહાન કાર્યો કરેલાં છે. અને એવા કેટલાક જીવનની અને જીવનકાળમાં જીવનમાં મારે કહેક મેળવેલી હોય એવા યુરોપીય જાતિના અગ્રણીઓએ કાંઈક એવી નેહી પોતાના જીવનમાં નિરાશ થયેલા મનુષ્યોને તેથી પ્રેરણા લેવાનું મન થાય :- જાણના તરીકે એવીઓએ જે સારા રેન્ડુલમ વિદ્યા સિદ્ધાંત બોળી કહાડ્યો ત્યારે તે આ અદર વર્ષનીજ ઉંમરનો હતો. મેન્ડેલસ્ટેન જે વેળા 'મોડ નાઈટલ સમર ડ્રીમ' નામનું સુપ્રસિદ્ધ સંગીત રચ્યું તે વેળા તેની ઉંમર પણ માત્ર અઠાર વર્ષની હતી. અમેરીકાના પ્રસિદ્ધ વર્તમાન પણ 'મોરનોગ કોલિયમ'ની અંદર વોલ્ટેરન ઇન્ટરિયર તમારે તેમની સત્તર વર્ષની ઉંમર હતી ત્યારે આજી કારક લેખો લખતા હતા. અંકુષેક જીમિલિન વિષે પાનકે માર ૧૬ વર્ષની ઉંમરે એક મોટું કાવ્ય રચ્યું હતું. સોળ વર્ષની ઉંમરે તો બેન્ટ એવો અખરદર જીમિલિનપત્ર હતો કે એતના મહા લવરતાની એડિટોરિયલના તરખાવની તે સવા લોખના મરતો હતો. ક્રિસ્ટિય પ્રસિદ્ધ ભેજક વીક્ટર દ્યુમેની તમારે તે ૧૩ વર્ષનો હતો ત્યારે એક મુંડે માત્ર અમ્ય દડા ને ફેંચ એકેમીએ રજીસ્ટ્રી દડા. દેનાલ આ પીટકોવલ અનુક્રમે ૧૪ અને તેર વર્ષના હતા ત્યારે સંગીત રચતા હતા. ૧૪ વર્ષની ઉંમરે પોપ સોનેટ લખતા હતા. બર્મોલીના પ્રસિદ્ધ લવરક મેથે ૬૬ વર્ષની ઉંમરના હતા ત્યારથીજ તેઓ અમવા લાગ્યા હતા. આવા ઉપર અણાવેલા યુરોપી બાળપણમાંથીજ પોતાની બુદ્ધિને પરિચય લખતો આરો હતો. પરંતુ યુરોપના અનેક કમ્પોઝીટ પણ જીવનકાળમાં કમાલ કરી પતાવેલી છે. જામજા તરીકે ડીઆંડના કવિ વર્કિસમે ૭૭ વર્ષની ઉંમરે 'સોરીસિટીય' એકલે મહાકાવિની ઉપજા મેળવી હતી. ૮૦ વર્ષની ઉંમરે વેરડીએ "ફેલ્ટર ક" લખ્યું હતું. એકસાત ૮૪ વર્ષની ઉંમરે વિલામના એવી વાર પ્રાથમ બીનીરટર થયા હતા અને એ ઉંમરે તેમણે ઉત્તમ આ ઉત્તમ કાર્યો કર્યા હતા. 'ધી લાઈટ સપર' નામનું જીવનના નમુના રચ્યું પ્રસિદ્ધ બિન લીઆનાડોડા બીન્સીએ અંદર

તે ૭૭ વર્ષની ઉંમરનો હતો ત્યારે બીનર્ડી દનું. ૫૫ વર્ષની ઉંમરે સર વોલ્ટરરોડન મેથે એક કાવ્ય પેડી કાવ્ય હતું. ૫૫ વર્ષની ઉંમરે એ સર્વ ફેરું તેમણે પતાવી કીધું ત્યારે ૫૭ વર્ષની અમલમાં નામના કરાડી. ૭૭ વર્ષની ઉંમરે થીઅર્સે ક્રિસ્ટિય પ્રાથમકાં શાળા રચાવ્યું અને તે તેને પહેલો પ્રમુખ બન્યો. નર્મનીનો પ્રસિદ્ધ નામપદારી યુરોપ ખંડમાં ૮૦ વર્ષની ઉંમરે યુરોપના રાજકારણમાં એક અમલદાર યુરોપ લેખાનો હતો. સોડે પાપરેટન અમરે નિલામલની પાલમિટના વડા પ્રધાન બન્યા ત્યારે ૮૧ વર્ષના હતા. યુરોપીય યુદ્ધ પાદ પાલસવાક અર્મન સાચાઅરનો ૮૦ વર્ષની ઉંમરે લીનડનમાં છુટકો પ્રેસીડેન્ટ થયો હતો. અને ૮૪ વર્ષની ઉંમરે વોલ્ટેરનો વીસ સામ પેડ પ્રામ કર્યા હતા. એડ્રિઅન પ્રથમ રેલીઅલ એપરેટર તરીકે કામ કરતો હતો. એર વાનાએકર અડર કીમાંની ત્યારે થીર્થેન કમાલ માટે મર મસલ સુધી ચાલીને કીરાકેશીના સુધી જતો હતો. અપારે મોર્મે પ્રોવેક્ટીક રેલીઅરની કાવ્ય કરી અને અમેરીકાની ક્રિસ્ટિયને તે પોતાનો અખરદર કરી પતાવવા મથો. હતો ત્યારે તેને સં 'મુખ' કહેતા હતા. તેની કીર્તિના કાવ્ય આપું જમન આજે ઉત્તરી રહ્યું છે. માર્કો ગાજીએને પણ વેળાની અમુકીયન અરેખી દલામાં પડી રહીને અદ્ભુત નામના મારાકી છે. રચી. અને કાલીસલ એ બનેને કાજામ માલુ બીનીર જોગબા કરતા હતા. અમ્ય એક પ્રેમકરે જે અન મેકલી કેલી જીવ એ વિષય ઉપર એ પુસ્તકો લખેલાં છે. કાવ્યમાં પહેલા પછી પુર્ણ વાંચ્યા હિરામ છોડામલ તાંત એવાં અદ્ભુત પુસ્તકો છે. એ પુસ્તકો અમલમાં અમલમાં કામમાં તેણે લખેલાં છે. કારણકે સુનીરસીરીયાં તેઓ લખતા હતા ત્યારે કોરકામાં રાડી ફેંકવામાં આવી હતી તે તેને સાગી એકલે એક આંખ ધૂરી અને બીજી પણ અરામ થઈ ગઈ હતી. એમ. છ. વેકર એક કારેપરીની દુનાવમાં 'યુરીલીટી' એક તરીકે કામ કરતા હતા. તેના પ્રેમને તેનાથી સંતોષ ન થયો અને તેથી ઉપરથી રજા આપી તેના એક અખાલે અમલકેટ કાવરમાં તેને થાળવવા માટે રાખ્યો. ત્યાં પણ તે છોડામોને કથ લાખાવી કાર્યા નહિ. અને કેમીસ્ટની દુકાનમાં રહ્યો. આ પણ તે કર્યું કરી ન કાર્યો. આમ અમ્ય અમ્યાએ તે નિષ્ફળ નામનો. આ વેળા ૧૯ વર્ષની તેજ ઉંમર હતી. ત્યાર પાદ અકલ્પ સીયા તે વખતે એક કારેપરીની દુનાવમાં રહ્યો અને એ વર્ષ સુધી એ વેપારની કાળ થીઅવ પ્રમલ થયો. પરંતુ તેમાં કશું વળ્યું નહિ. પરંતુ જીવનના પછળના કાળમાં તેને એવા મહાન વિજય મળ્યો કે વિજય પતાવ સાદજી જીવનમાં તે મોખરેનું સવાન થરાને છે. મનોકીકો પોને રજીકારે છે કે ના વર્ષ સુધી તે તેને મુર્ખો નિષ્ફળતા મળી હતી. મારા જીવનના એ અમલકાળમાં માત્ર મારા વધુ લખાવો લખાવો દર્શા. એક પેટર એડીસીન માટે અદ્ભુતઅખર અખા આપલી તેમાં વાચ પેડ મળેલા, બીજા એક માજીસ માટે એક અખા આપેલો તેમાં પંદર ક્રિસ્ટીય અખા અને ત્રીજા એક કવિતા અખા આપેલી. તેની કોપલ તે નહીજ વળી કરી. આજે બનોડોરની વાલોઅના અને નાકાનાં પુસ્તકો ઉપર અમ્ય મુખ્ય બની રહેલું છે. ચાક્કાં કારણીય કે જે અમલનો એક મહાન વિચારક અને સામ્યકીકલ થઈ ગયો છે તેના બાવ એનાઈસ થાકીને કંટાળી ગયેલો

111	111	111	111	111	111	111	111
111	111	111	111	111	111	111	111

અને શાળામાંથી ઉઠાડી લીધેલા. કુતરાઓને રુદ્ધ કરવા અને ઉદરોને પહોંચા એ સિવાય બીજું તું કશું કરતોજ નથી. તારા કુટુંબનું નામ બોળવા તું ક્યાંથી જનમ્યો. આતું વેળા બેના બાપે એને સંભળાવેલું. એકીનખરાની યુનીવર્સિટીમાં હવા અને વાદળપત્રું ઠામ શીખતો ત્યાં એ વાર તે નાપામ થયો. પછી તો તેણે પાદરી થવાનો વિચાર કર્યો અને જેવો તે માટે તેને કેમ્પીઓમાં મોકલ્યો. આ પછુ તે નિષ્ફળ નીવડ્યો. બાપને પ્રોફેસર હેન્ડોની મુલાકાત થઈ. તેમણે એને નેચરલ હિસ્ટરી શીખવવા માંડી. બાપ પુણે બાપે પોતાની શોધથી જમલને બાકાર્ય મહાન બનાવેલું છે.

આ કાવ્યવાણી જેઓ નિરાશા સેવે છે તેવા પુરાનો અને પહેા માટે બારે પ્રેરણાત્મક છે. અનેકવાર નિબંધતા મળ્યા છતાં પણ અંતથી મંડળા રહેવાથી માણસ વિજય મેળવી શકે છે.

અમેરિકન પ્રેસના પ્રતિનિધિને મહાત્મા માંધીએ આપેલી મુલાકાત

મોરહામાં મહાત્મા માંધીએ પોતાના જીવનમાં પહેલીજ વખત શીશ્વ રોહી સ્ટાર તાંકિ દેખાવ દીધો હતો. તેઓએ અમેરિકાના ઓરોસીએરેક પ્રેસના પ્રતિનિધિ શ્રી. જેમ્સ એ. મિલ્કને મુલાકાત આપી હતી અને મહાત્માજીની પરવાનગીથી આ મુલાકાતને શીશ્વ રોહીમાં ઉપવાસમાં આવી હતી. મહાત્માજીને કશ્મીરમાં જન્મ્યાનું હતું કે તે આવી માખત પસંદ કરતો નથી; પણ માત્ર ચોડીક મીનીટોજ આપવાની છે તેથી તે તેટલો વખત અભાવી બાકી. એ હું તમને પોત આપવાની ના પાડું તો મને માફ કરશો. હાથે સને ૧૯૧૫ માં મેં જે પ્રેરણા લીધી હતી તેથી હું પોત આપી શકું નહિ. બાદ મુલાકાત મહાત્માજીના ઓરોસીએરેક આપવામાં આવી હતી. મુલાકાત દરમિયાન અમેરિકાની પ્રજાઓજ સંદેશો આપતાં મહાત્માજીએ જણાવ્યું હતું કે અમેરિકાએ અમારી લાત તરફ જે કિલેજો દેખાડી છે અને બંડન પ્રત્યે જે રસ લીધો છે તેથી હું હર કઈ છું અને આજ રાખું છું કે અમારી બંડતને અંત આવે ત્યાં સુધી અમેરિકાની પ્રજાની મિત્રાચારી અને બહી કામચૂની બળવી રાખવાને અમે કલિતમાન થઈશું. અમેરિકાની મુલાકાત લેવા સંજ્ઞમાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે તમારા દેશની મુલાકાત લેવાની મારી વધુી પ્રચ્છા છે; છતાં અભારે તો તે સંજ્ઞમાં મેં કંઈ વિચાર કર્યો નથી. બાકી એકથી વાત તો સાચી છે કે હોંદની સ્વતંત્રતા માટેની અમારની કલ્પ રહેલમંદ પુરવાર થાય નહિ ત્યાં સુધી અમેરિકાની મુલાકાત લેવાતું હું પસંદ કઈ નહિ. મોળમેજ પરિવર્તમાં બાગ લેવા માટે જંદન બધા સંજ્ઞમાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે મેં કંઈ નહીં કર્યું નથી કેમકે અવાકનો નિવેડો અને તેમ સંલોપકારક આવે નહિ ત્યાં સુધી હું બંડન જવાની આજ્ઞા રાખતો નથી. અજળત, સમાધાનીમાં સંજ્ઞા પડી તો હું બંડન જવાનોજ નથી. તમે જંદન જાઓ અને કહેનકાદ તમને મર્ડિહેમ પેલેસમાં બાણ લેવાનું આમંત્રણ આપે તો તમે તમારા દેશી હોંદી પોષાકમાં હાજરી આપો કે અંગ્રેજી પોષાકમાં? આ અવાકના જવાબમાં મહાત્માજીએ જણાવ્યું હતું કે મેં હું મારા રિવાજ મુજબના દેશી પોષાક સિવાયના બીજા પોષાક

માં સર્જી શકને કહેનકાદ આગળ હાજર થાઉં તો મેં કહેન-કાદ તરફ અવિરોધ જતાવ્યો એમ અજ્ઞામ. એ મડ્ડ અતુકળ હશે તો હું બહોં જે પહેરવેક રાખું છું તેજ પહેરવેક એટલે કે પંચીઆનો પહેરવેક ઉમેર્યાં પણ રાખીશ. બીરીક પ્રજાઓજા બહી લાગણીતો સંદેશો આપવાનું કહેતાં મહાત્માજીએ જણાવ્યું હતું કે મને જણાવતાં આનંદ થાય છે કે મારા ખાંડનના મિત્રોનું મંડળ વધતું જાય છે. તેથી વિરુદ્ધ કંઈ પણ કોષ કદ નહિ, કેમકે અમારની સલામતની અળવળને મને તેવા બીજા સ્વરૂપમાં જોળખવામાં આવે છતાં પણ અમે જેમની સામે આ કલ્પ અભાવતા દેખાઈએ છીએ તેમની સાથે બહી કામચૂની રચાપનાને આગળ વધારનારી અળવળ સિવાય બીજા કોષ પણ પ્રકારની આ અળવળ નથી અને તેથી તેના અંતિમ પરિણામના સંજ્ઞમાં મને જરા પણ કંઈ નથી.

યુટનહેમ હોંદુ મંડળનો મેળાવડો

યુટનહેમ હોંદુ મંડળના સેક્રટરી શ્રી. કમીમલાસ બજસાર, જણાવે છે કે તા. ૪-૫-૩૧ ના રીને “યુટનહેમ હોંદુ મંડળ” ની માસીક મીટીંગ પ્રમુખ શ્રી ડી. આર. પટેલના પ્રમુખપણા હેઠળ મળી હતી. દરેક સભ્યો હાજર હતા. ચોટી એલીજામૈયથી શ્રી. રજીએડજી ચોટીદ વર્મા, બાઇ વિરુલ મોરાર અને બાઇ મોહનલાલ સંગાભાઇએ પણ મંડળમાં હાજરી આપી હતી. પ્રમુખે આવેલ બાઇઓનો આભાર માન્યા બાદ મંત્રીએ મધ્ય મીટીંગ તા. ૫-૪-૩૧ ની મીનીટ વાંચી સંભળાવી હતી. જે સભ્યો તરફથી પાસ કરવામાં આવી હતી. મંડળના સભ્ય બાઇ હમ્પર રજીએડ યુટનહેમ છોડી શ્રી. ઇ. જતા હોવાથી લેખિત સંજ્ઞાનું રજુ કર્યું હતું તે સંજ્ઞાનું રીકાવમાં આવ્યું હતું. બાઇ મંત્રી તરફથી મંડળનો જ માસીક લીસાન વાંચી સંભળાવી રજુ કર્યો હતો જે પાસ કરવામાં આવ્યો હતો. બાઇ મંત્રી તરફથી મંડળના ઉદ્દેશો શ્રી ઇ. શ્રી પધારેલ મહાકયોને જણાવ્યા હતા. બાઇ શ્રી. રજીએડજી વર્માએ આધુનીક રાષ્ટ્રીય અળવળ અને ઔષ્ઠ ઉપર લામચૂીપૂર્વક બાવજ કર્યું હતું. અને મંડળના ઉદ્દેશો જોઇ આનંદ દર્શાવી મંડળને એક ગીની લેટ આપી હતી. બાઇ વિરુલ મોરાર અને બાઇ મોહનલાલ મંમાભાઇ તરફથી અનુક્રમે મંડળને પાંચ પાંચ શીશ્વ લેટ આપી હતી જે મંડળે આભાર સાથે સ્વીકારી હતી. મંડળના સભ્ય શ્રી. બી.બા.ભાઇ કારના પુત્ર બાઇ કાકારલાલ અને પુત્રવધુ સારી રીતે સ્વદેયથી જાની પહોંઆ એ ખુલાલી પ્રમંથે શ્રી. બી.બા.ભાઇ તરફથી મંડળને એક ગીની લેટ આપી હતી. બાઇ બાઇ કાકારલાલ લેટના કબજે કહી માસીક શી જરી મંડળમાં જોડાયા હતા. બાઇ શ્રી. લલુભાઇ મર્ફર તરફથી બાઇ કાકારલાલ અને એમના ધર્મપતિ સારી રીતે સ્વદેયથી આવી પહોંઆ તે ખુલાલી માટે કુલના દારો પહેરાયા હતા. તે માટે શ્રી. શ્રી.બા.ભાઇ કારાએ શ્રી. મર્ફર નો આભાર માની મંડળને પંદર શીશ્વ લેટ આપી હતી. બાઇ પ્રમુખ સાહેબે દરેકનો આભાર માની મીટીંગ બરમાલત કરી હતી. એજ રીતે મંડળના મંત્રી હબીબલાસ બજસાર તરફથી મંડળને કુલ અને પ્રસાદ આપવામાં આવ્યા હતા.

તા. ૧૦-૫-૩૧ ના દિને શ્રી. ભીખાભાઈ કારા તરફથી એમના પુત્ર અને પુત્રવધુ સ્વદેશથી આવી પહોંચ્યા તે ખુલાશીમાં મંડળને દુધ આપવામાં આવ્યું હતું અને મંડળને પાંચ શીશીન ભેટ આપી હતી.

મંડળનો હિસાબ

તા. ૨-૧૧-૩૦ થી તા. ૫-૪-૩૧ સુધી માસિક શ્રી, ભેટ અને આરતી મળીને રૂ. ૪૭-૧૬-૮ ની રકમ બમા થયે મળી હતી તેમાં ૨૨-૧૬-૮ ઇ. એપ્રિલના પત્ર મારફતે દોઢ બકનમાં મોકલવામાં આવ્યા હતા. અને પૈંક રૂપ સભાસદ આશ્રમમાં ચ. જી. થી સીધા બકન માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા.

હિંદુસ્તાનના ખર્ચ

(હિંદુસ્તાનના કાપડો ૬૫૨૪)

૩. ૧૦ લાખનું કમલસિંઘ સ્મારક—લાહોરમાં બમનસિંઘ સ્મારક સમિતિની મળેલી બેઠક બમનસિંઘ સ્મારક માટે રૂ. ૧૦ લાખનું ફંડ એકઠું કરવાના અને અખિલ હિંદુ બમનસિંઘ, રાજ્યકેન્દ્ર અને સુબદેવ સ્મારક સમિતિની પુનઃવિચાર કરવાના હારો કર્યા છે. ૨૧. અન્સારી, શ્રી. સુભાષચંદ્ર બોઝ, શ્રી. હેનરુમા, શ્રી. સત્યમુર્તિ, પંડિત જગદેવલાલ મહેર, પંડિત મહનમોહન માલવીયા, મડે. અણ્ણકલામ આઝાદ, શ્રી. પુરોષોત્તમ નરિમાન, શ્રી. શિવપ્રસાદ યુમા, આનન્દલાલ મધુરખાન, ડૉ. મહમદ, ડૉ. કિયલુ, પંડિત કાતારામ ત્રિવેર સભ્યોની એક કાર્યવાહક સમિતિ નિમવામાં આવી છે.

રાષ્ટ્રવજીનું રહસ્ય—રાષ્ટ્રવજીનું વંદન નિમિત્તે અમદાવાદના યોગેશ દાદેશ પાસેના મેળાનમાં બહેર સભા યોજાવવા માં આવી હતી. તે વખતે ગુજરાત પ્રતિષ્ઠિત સમિતિના મંત્રી શ્રી. છવ્વજીલાલ દિવાને બહુબુદ્ધિ હતું કે ૧૨ વર્ષ પહેલાં આપણે પોતાનો ખર્ચ નહોતો. ત્યાં સુધી આપણે એમજ માનતા કે મુતીબન જેક તે આપણે ખર્ચ છે; પરંતુ હવે દેશને પોતાનો સ્વતંત્ર વાવટો હોવો જોઈએ અને છે. નામ-પુરની મહાસભાએ વિચાર કરીને આપણે માટે ત્રિવંતી વાવટો પહેલીબવાર મુકરર કર્યો હતો. વાવટો માટે પ્રથમ સદાચ કન્યામદ નાગપુરમાં થયેલો તેમાં ગુજરાતના સ્વયંસેવકોએ પણ ભાગ લીધો હતો. ત્યાર પછી તે હેતુકા મહાન પુરક વખતે આ પુરોષ અને બાળકો બધાંએ જાડીએ ખામને પણ વાવટાની રક્ષા કરી છે અને તેના મદદરમાં અતિશયિત કરી છે. સરકારી અમલદારો બરોબર સમજતા થયા છે કે જો પ્રજામાં આ વાવટો માટે માન જમણે તો ભરે થઈ પડશે. તેથી કેટલાક સરકારી અમલદારો આ માનવલિ ન જાને તે માટે સતત અણપટલા પ્રયત્ન કરે છે. કેટલાક સમજી અમલદારો તો તેમ કરતાં અમકાય છે. અમેરીકામાં તો ચીસા ધોરણ ઉપરના તમામ વિદ્યાર્થીઓને પોતાના વાવટો માટે માયું આપવાનું અને ગરી શીટવાનું કિસમ આપવામાં આવે છે. વાવટો જો દેશની આખર છે.

હિંદી સેન્ટ્રલરેઈ કમીટીના સભ્યો—હિંદમાં હરકરી તાલીમ આપવા કેલેજ રજાપવાના સંબંધમાં થયેલી હિંદી સેન્ટ્રલરેઈ કમીટીમાં નીચેના હિંદી સભ્યો તથા સરકારી સભ્યોને નીમવામાં આવ્યા છે:—(૧) સર પી. એમ. કિવસ્વામી આયર, (૨) ડૉ. મુન્ડે, (૩) શ્રી એમ. એમ. મુકરજી, (૪) રા. બ. ગોધરી હોદ્દામ, (૫) સર બપ્પુર રવીમ, (૬) કેપ્ટન

શેર મહમદખાન, (૭) શ્રી. નારાયણસિંઘ બહાદુર, (૮) શ્રી. ક. એમ. એ. મીડની, (૯) હિંદી સેનાપતિ, (૧૦) બનરસ સર હનીય વિમાન, (૧૧) સર નોર્મન મેકમીલન, (૧૨) શ્રી. છ. એમ. વંમ અને (૧૩) સર બ્યોર્ન જેક્સન. આ ઉપરાંત દેશી રાજ્યોના તથા પ્રતિનિધિઓ પણ કમીટીમાં નીમાશે.

રાષ્ટ્રવાદી મુસ્લીમોને વિનંતિ—મહાસભાના આમાન્ય મંત્રી ડૉ. સેવદ મહમુદે રાષ્ટ્રવાદી મુસ્લીમોને અપીલ કરતાં બહુબુદ્ધિ હતું કે તેમણે પોતાના જીવાઓમાં રાષ્ટ્રીય મુસ્લીમ પણ સ્થાપી કરેક પ્રાંતમાં રાષ્ટ્રીય મુસ્લીમ પક્ષની પરિવહ બાવી. રાષ્ટ્રવાદી મુસ્લીમોએ હવે હેવટનો નિર્ણય કરી હવે જોઈએ. વળી મુસ્લીમ કામ માતૃભૂમિની આઝાદીની આડે કબેલા નિહ કરે છે, આ કમનસીબ માન્યતાને દુર કરવી જોઈ. મુસ્લીમોએ પોતાની કામ માથેથી આ કબંધ દુર કરવું જોઈએ. બહુમતિ કામના ખારવામાં આવતાં આક્રમણ સભે મુસ્લીમોએ દેશને માટે આપેલાં બીજાનો એજ ઉત્તમ રક્ષણ છે. મુસ્લીમોએ પોતાના સેવાકાર્યથી સ્વતંત્રતાને માવનારી પ્રજા તરીકે જાળખાવું જોઈએ.

આર્યન બેનેવોલન્ટ ફોમ

વધારે મદદની જરૂર

આર્યન બેનેવોલન્ટ ફોમની કાર્યવાહક કમીટી મજબૂર સંસ્થાના નિભાવ અર્થે જે જે બાધજોએ મદદ આપેલી છે તેમનો અંતઃસંજ્ઞથી આભાર અર્પે છે અને હવે વધારે મદદની જરૂર જણાવે છે. આ સંસ્થાને નવ ત્રણ વર્ષ થયાં છે અને તે દરમીયાન બધા નિરાધર અને અપંગ હિંદીઓને આકરે આપેલો છે. આને તેમાં સ્ત્રીઓ, પુરોષો અને બાળકો મળી ૨૪ લાખ છે અને આખું વર્ષ આટલી સંખ્યા રહી છે. હવે શીશાળાની સત્તુ બેઠેલી દોવાથી ખામ કરી કામગીરી અને કપડાંની જરૂર વધારે રહે છે અને જે બાધજો તેથી મદદ આ સંસ્થાને કરવા પ્રયત્નતા હોય તેઓને સંસ્થાના સેક્રટરીને મોકલ ૧૭૭૦, હરખનના સીરનામે ખબર કરવા વિનંતી કરવામાં આવે છે કે જેથી જેવી વસ્તુઓ જાતે આવી સર્થ જવામાં આવશે.

બીજી એક અમલની જરૂરીયાત સંસ્થાના મહાનનો આમલો બામ અણખાની છે. આ કામ કંઈક સમયથી અગ્રે રહ્યું છે અને તેની જરૂર વધતાં સંસ્થાના કાર્યકર્તાઓએ ૨-૬ ઉપરા-વવા બુદ્ધિ બુદ્ધિ પ્રગણ્ણોની મુલાકાત લીધી હતી. બધાકે મીત્રોએ રહેલો આપવા વચન આપેલાં છે અને હવે તેમને જો વચનો પાળી મજબૂર નાજી સેક્રટરી ૫૨ રવાના કરી હેવા વિનંતી કરવામાં આવે છે કે જેથી જે કામમાં વધુ હીલ થતી અટકે. આ ૨-૬ ઉપરાવવાના કામમાં કેટલાક અમલગણ હિંદી મદદસ્થોએ મદદ કરેલી છે તેને માટે કમીટી તેમની થયેલી આભારી છે.

જે કામ પણ આ સંસ્થાને મદદ કરતાં પહેલાં સંસ્થા જોવા આહતા હોય તેઓ જો સેક્રટરીને અપીલ જણાવશે તો તેઓને આ સર્થ જવાની સમજા કરી આપવામાં આવશે.

નડિયાદ હાંદુ અનાયાશ્રમ

કેવલ અનાયાશ્રમને ૧૯૨૬-૩૦ નો વાર્ષિક રીપોર્ટ મહાર પડ્યો છે. એ જાહેર થયો વાંચનાથી તેમાં ચાલતી પ્રગતિ જોની લીમતથી ખબર પડી શકશે. આશ્રમના આવક અને ખર્ચના સંમંથમાં રીપોર્ટમાં જણાવવામાં આવે છે કે અદેવાલયના વર્ષમાં કુલ રૂ. ૬૬૩૭૭-૦-૧૧ ની આવક થઈ છે. તેમાં ખીનકરતી પંચુરજી કૃપાળાએ રૂ. ૧૫૪૧૩-૧-૪ દત્તી; અને માઈનું દાન બોરાડી, પોલાડી, દૂધ, લાકોરી, ફેલાવણી, દવખાનું વગેરેની આવક થઈને મળ્યું છે. વપારે જમીન, બાજી વગેરે અને જોરના બાજી વગેરેની કૃપા થઈને રૂ. ૧૦૭૮૭ મેરલી છે. વપારે લગન ખાતે રૂ. ૩૭૭૭ આવ્યા છે. અને લગ્ન અરજના રૂ. ૪૬૦ આવ્યા છે.

આ વર્ષમાં આશ્રમનું કુલ ખર્ચ રૂ. ૪૨૪૫૭ નું થયું હતું અને પછલા વર્ષનું રૂ. ૩૭૨૧૭ નું હતું આ વર્ષનો વધારો રૂ. ૪૮૧૬ છે.

આ આશ્રમ દીવસે દીવસે પ્રગતિશીલ થતો જાય છે. જેમ જેમ વધુ પ્રગતિ થતી જાય તેમ તેમ ખર્ચ વધતું જાય છે.

વધુ મદદની જરૂર

આશ્રમની અંદર સરેરાશ ૧૫૦ થી ૧૭૫ ની સંખ્યા અનાથોની રાહે છે. કુદરતના આવતા ફટકાઓ સદન કરવા પડે છે અને વેપાર શેઠગારમાં મંદી ચાલતી હોવાથી જોઈતી મદદ નથી મળતી. આશ્રમની પાસે પોતાનું માલુ ખર્ચ નભાવવાને માટે પુરતી કામગીરી રકમ નથી. જે રકમ જાહેરઆપથી માલુ મદદ લઈને આવે છે તેમાંથી આશ્રમનું ખર્ચ નહીં છે. આ તેવી મદદ પંચુરજી આવતી રહે નહીં તો તેનું વાર્ષિક ખર્ચ પ્રદેશ થાય નહીં અને વર્ષ અંતરે રૂ. ૨૫૦૦૦ ની જોડ આવે તરખોરે પ્રકટ રૂ. ૧૦૦૦૦ ની રકમથી આવક છે અને રૂ. ૩૫૦૦૦ નું લગભગ ખર્ચ હોય છે તેથી સર્વ સુદા બાકી પડેતા આ આશ્રમને મદદ કરતા રહે અને આજી-પાજીથી મળી શકે તેટલી જપાવતા રહે જેવી રીપોર્ટમાં વિનંતા કરનામાં આવી છે

To Let

Shop at 110 Queen St. near Grey St. Apply:
The Kathorian Trading Coy.,
97, Queen Street, Durban.

વેચવાની છે

માનવજન જાગૃતી એ માણસને છેડે પ્રલેખનવાળી અમારી દુકાન, ગુડવીલ વગર માલ સાથે આ માલ વગર વેચવાની છે.
જાઓ આ મળે:--

સુલેમાન હશીક,
પી એ પ્રીવીસ, નાટાલ.

તમારા ગ્રાહકો માર્કો જાણે છે

સ્ટાઈફ "જુટ" માર્કોના કપડાની જાહેર ખબર સમગ્ર દેશના નેટીવ જાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે. સ્ટાઈફ "જુટ" માર્કોના કપડું રોઝ કરે અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકશો.

આ "જુટ" ના માર્કોની તપાસ રાખો અને પ્રમોટિવનથી ચેલતા રહેજો.

સોલ જોનન્ટો :

એમ. જેસ્પર સમીથ એન્ડ કુ.

(પીટી) લીમીટેડ.

જોહાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, ટ્રાન્સવ, પોર્ટબ્લેકીઆથેથ.

રેશમી માલ અને સ્વદેશી લુગડાં

જાલ જાલનાં રંગોરંગી મન પસંદ લુગડાં સ્વદેશી મોટા બચામાં આવી પહેવામાં છે. અને હવેથી દરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

ચોળ, કમીમાં વિગેરેને માટે જાલ જાલનું રેશમ, મોલ, રમાલ, સાડી, અખમ્બ, શાલ, ટાઇ, પ્રાકર, ફોર, કટ, સુટને માટે સબ, બાસામ સીલ્ક વિગેરે વિગેરે. હોદી પુરો, બીજો અને બચાઓને પહેરવા જોઈતી દરેક વીજો અમારી ત્રણે બા-બોમાંથી સરતામાં કરતા માને હંમેશા મળી શકશે.

જાવ અને માણને માટે લખો આ મળે:--

જાપાન બજાર,
૨૫ રીસીક સ્ટ્રીટ,
પોસ્ટ ઓફીસની સામે,
(એક્સપ્રેસની બાજુમાં)

સી. કેવલરામ એન્ડ કુ.,
૬૩ કમોર સ્ટ્રીટ,
ફોર્નર માર્કીટ એન્ડ
પ્રોપ્રી સ્ટ્રીટ,
બેંકસ પાર્ક, જોહાનીસબર્ગ.

જાપાનીસ વેરહાઉસ,
૫૧ (એ) લુગડાં સ્ટ્રીટ.

સુગંધોના તેમજ દવાઓના વેપારીઓ માટે અમુલ્ય તક

માથાના સુગંધી તેલ, સાબુ, ઝોટો, અમરેશ્વરી
સેન્ડો (કચ્છીય પરકુચ્છ) દોલન, લવંગર વોટર, જરેરો,
ચુપવાની નાત, પોમેડ, બીલીબંટીન, ફેબ્રિકેશન, લોક્ષન,
ચુલાવ તથા કેવડાજળ, પાનમસાલા, અનુશ, ફાંતમંજન
આથ વગેરે મરમલ વપરાશની તેમજ વેપારને લગતી
સેંકડો એવીજ બીજી દવાઓ તરફવાર સુગંધી મોલ-
દોષની ચીન

તૈયાર કરવાને લગતા અસહ્ય સ્વદેશી
"માડાશા" એજન્સી.

અર્ધ પરકુચ્છ, કાચા મસાલાઓ, તેલ અને સાબુના રંગ
હીજાયત જાવધી મળશે. પોડજાપના દરેક એજન્સી
સ્પીરીટ વચરના હોય છે.

પોડજાપ માર્ક તપાસીને લેજો.

ફાલોગ મફત; લખો:—

સેલેસ એજન્સી—

ડા. જી. ગોર,

૩૨, મંગળદાસ રોડ,
મારેશ્વરી, સુગંધ, ૨.

નોટ: ખસોતપાદક વિવિધ ક્ષેત્રોમાં કરવા હોય તો અમારે
મટેશીય વચિત્ત જલામજ છે.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરેક જાતનાં ફરુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:—

P. O. Box 842, Durban. 129 Victoria St.

"INDIAN OPINION"

Subscription Rates.

WITHIN THE UNION :		B.	L.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		B.	L.
Yearly	...	25	0
Half-Yearly	...	10	6

—૧૦-૧૯૩૧ નું નિર્ણય

વાર	ખાસ્તી ૧૯૩૧ મે જુન	બીડ ૧૯૨૭ મે	સુમજમાન ૧૯૫૦ મે	ખાસ્તી ૧૯૦૦ મે	સુમોદિય ૧૯૦૦ મે	ખાસ્તી ૧૯૦૦ મે
શુક્ર	૨૬	સુદિ ૧૩	૧૦	૨૪	૧-૪૨	૫-૬
રવિ	૨૭	" ૧૪	૧૧	૨૫	૧-૪૩	૫-૬
સોમ	૨૮	" ૧૫	૧૨	૨૬	૧-૪૩	૫-૫
મંગળ	૨૯	વસંત ૧	૧૩	૨૭	૧-૪૪	૫-૫
બુધ	૩૦	" ૨	૧૪	૨૮	૧-૪૪	૫-૫
શુક્ર	૩૧	" ૩	૧૫	૨૯	૧-૪૫	૫-૫
રવિ	૧	" ૪	૧૬	૩૦	૧-૪૫	૫-૫

Phone 3567. Box 316. 182, Grey Street, DURBAN.

HEERABHAI MORAR MATVADKAR,

Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

દોલસેબ ફરુટ અને વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર

અને કમીશન એજન્ટ.

પેકીંગ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૫૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Box 247 & 317

Tel. "Khaari."

HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીફોન એકેસ "ખારી"

હુસેન ઇસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)

ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,

બેરા, પો. ઇ. આફ્રિકા.

P. O. Box 494.

Phone 3003.

ખીરારીયામાં જુનામાં જુના મારકેટ એજન્ટની પેલી.

Smith & Brankhorst

(હાલના મારકેટ માસ્ટર યાલર્સ જાગણીની નબળાઈને કારણે)

માલ જલદી વેચી નાખવા મોકલી આપો.

MARKET OFFICE

Market Building, Market Square, PRETORIA.

ખીરારીયામાં જુનામાં જુના મારકેટ એજન્ટની.

સાક્ષિની સર્વેન્ટમ દવા શુભ સ્વદેશી

મદનજીવી સાળીઓ.

આ જાણીતાની રોગચાળા અલગ પીકાર, આથમો
દુખાવો, સરસી, ફીફુવા, કમ્બેરી, મગજની નબળાઈ,
ફરતી વગેરે સારીરુદ્ધ પાવનશક્તી કરનારા દરેક દરેક
તરફના નાણુદ થઈ સરીર સુસ્થ બને છે.

ડૉ. ગોળી ૪૦ લી ડબી ૧ નો રૂ. ૧.

રાજવંશ નારાયણજી કશિપુજી

મેડ એડ્રીસ: ભગનગર (મહીઆવાડ) ઉડિસા.

આફ્રિકાના એજન્ટ: O. OSMAN, Stellenbosch c.p.

ઉત્તમ મરમ મસાલા વિગેરે

અમારે સાં જાતી દેખરેખ નીચે તાળે અને મરમથી
મરમા દેખેલો મરમ મસાલો, કરીપાકીર, કબ્બર, મરમ, તેમજ
દેરીનો અને લીંબુનો તેમજ ગીસ આથમ દેખેલાં થોડા
વા નબળાઈને અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આનો
ઉત્તમ માલ, તમો મરમાં જાતી સકના નથી. એક વખત
મંગળી ખાતી કરો. મળવાનું ટેકાવું.

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237,
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

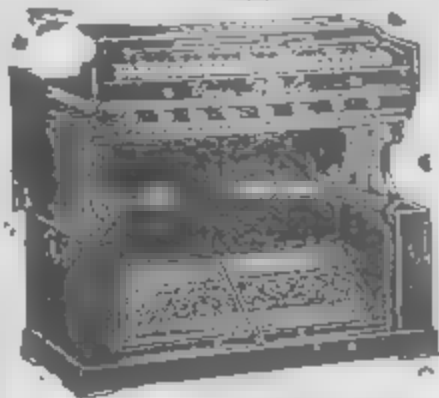
Write or give a Call at

GOSHALIA'S MUSIC SALOON.

(Propd. A. N. GOSHALIA)

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

અન રંગન મટિ દરેક ઘરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. જે હશે પુરા પાડીએ જીએ. મુબકના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હાથના, પગના, પેટિંગલ દરેક ભતના મોકા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય જથ્થા બાજો ધમાલુ, સુર, બટન વીગેરે પણ મળશે. દરેક ભતના હારમોનિયમનું રીપેરીંગ કામ ખાતરીથી કરી આપીએ જીએ. રજો પા મળો:—

ગોશલીયા મુઝીક સલુન,

(મલ્ટીકે. એ. એન. ગોશલીયા.)

પી. એ. બોક્ષ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

પુરા ખખર

આઈલ આફ્રિકામાં ગુજરાતી પુસ્તકોની નવી ઝેલ-સી.

જરનાલું નાંધી રાખેલ

ફેનસી કારસો	૫	૬
મહાકાવ્ય	૫	૬
શીરોબ મહાકાવ્ય	૬	૬
સુલતાની રાજ્યના	૭	૬
દુઃખીને કિલાસો	૧૨	૬
મોંઘી અવીર (દાસ્તખાનનું પુસ્તક)	૮	૬
રાજ્યના મહેલમાં	૪	૬
સીતમહાર સુલતાન	૬	૬
અમી કરવા	૭	૬
મે એન દુનિયા	૭	૬
એક પથરોના પ્રતાપ	૫	૬
ફોનોમાઝ ગાયન માળા	૭	૬
ગુલામીનું ગુલામ	૭	૬
બાદશા ખાન	૬	૬
ગુલામીનું ગુલામ	૮	૬
ધરાવતી	૫	૬
પ્રાચીન મહાર	૫	૬
કરમની કદાવી	૮	૬
નવલ અંશ	૬	૬
દુનિયા કે દોળખ	૬	૬
પ્રુદાને ખખર	૬	૬
પ્રુદાની આજ્ઞા	૭	૬
અંસારનો કંસાર	૭	૬
અંસારી કે અંસારી	૭	૬
વીરેક વાણી	૫	૬
બેદક ખુન	૭	૬
ખીરખાને બાદશા	૪	૬
નવલ નવરંગી	૭	૬
અંકદંડી-પ્રુદાની-દાસાની-૫૭	૭	૬
ગુલામદન	૬	૬
દાદ કદાવણ આમર	૭	૬
કાણું ગુલામ	૭	૬
મરત ફોરનું દાસ્ત અંસાર	૭	૬
મુજનો ભાગ (રસીક ડીટેક્ટીવ વાર્તા)	૮	૬
વીલાયતી ઠાકે આજ્ઞા ભાગ ૧	૭	૬
" " " " ૨	૭	૬
ફોનોમાઝ પત્રો	૭	૭
કંપતી વાર્તાવાળ	૨	૭
રસીક એન-કેની સ્વતંત્રતા	૨	૬
કેરીમાદી	૫	૭
બાલાજીનું રાજકીય	૧	૬
જાલમીન	૬	૬
કલીકલા	૪	૭
ડીટેક્ટીવ અવધ (રસીક નવલ કથા)	૫	૬

નામ કન્ધા	૨	૭
લીલેલમા	૨	૭
મુજબબ	૭	૬
આમાનો મુસાફર	૪	૬
ઉપાને અરજી	૬	૭
રસામણ	૪	૭
અઝલે ગીત મોવીડ	૭	૭
વજા વિહાર	૨	૭
આવના સુણી	૧	૭
સાત સુદર વાતો (ફરેક અલ્લે અફર અંસારી)	૧	૬
અજ અરતી	૨	૭
સ્વામી રામ તીર્થનું જીવન અસીક	૬	૬
અંસાર સ્વમ	૨	૭
ગરિમ પ્રણ	૧	૬
નંદન વનને આંમલે	૧	૬
આનંદ મહરી	૫	૬
અમારી પહેલી વાર્તાઓ	૧	૭
" બીજી "	૧	૭
" ત્રીજી "	૧	૬
આખાતબીક વાર્તા માળા	૨	૬
લોહીના લેખ	૧	૭
અંજારને કલકારે	૨	૬
રસીકા	૫	૬
બદનામ કાદ	૨	૭
મુકત ધારા	૧	૭
માલીની	૧	૭
તોફ અને ટાંગર	૧	૭
એલીમાનો કુખાલ	૨	૬
મહાત્મા ગાંધીનું અર્ધકુલ (ફરેક હોલિને)		
વાંચતું એકલે		૬
ધરાન જુમી પર રખા	૧૦	૬
દિવાની કે કાણી ભાગ ૧	૮	૬
" " " " ૨	૬	૬
કુદરતનો કહેર	૪	૬
અંશીની રાણી	૬	૬

આ ઉપરાંત બીજી વર્ણી નવલના પુસ્તકો મળશે.

ફમ, હાફ્ટુ અલ્લે આંસી

ની ખાસ દવા વાપરી ખાતો કલે હબરોને કાપડો લેશે.
કે અને વાપરવામાં ઠેક પલ્લુ અલ્લે પુસ્તકો મળે નથી.

હીમત એકે મીનની સી. ૪૫.

એક વખત અંજારી ખાતો ઠેક.

મળવાનું ઠેકાણું.

The Burma House,

125 Grey St., Durban.

શિયાળો આવ્યો !

શક્તિનો ખજાનો !

જુવાની

અને

જીવનદોરી

ખયાલવાનો તથા બજવાન બનવાનો કાયમી ઇલાજ જોઈતો હોય તો હમારો સાલમપાક વાપરો.

સાલમપાક નં. ૧

સાલમપાક નં. ૨

બદામપાક

મુંદરપાક

રતલ ૭/૬

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

લક્ષણપાક

કુવારપાક

મેથીપાક

અડદપાક

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૩/૬

રતલ ૩/-

પારસલ ખરચ જુદું સમજવું.

તમામ જાતના પાકો મરણ પ્રમાણે તૈયાર કરી આપવામાં આવે છે.

અમારે ત્યાં બનેલા પાકોની કિંદની આપીએ છીએ.

બહાર ગામના મહાકોએ ઓર્ડર જાયેજ પૈસા મોકલવા મહેરમાની કરવી.

Kapitan's Balcony Hotel,

'Phone 3613.

(માલિક: R. K. KAPITAN).

Cor. Grey & Victoria Streets,

DURBAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"

ICA "TERN TRADING CO.

Wholesale Fruit Suppliers.

Box 730.

Durban.

નં. ૧ તા. ૨૫/- ફેસ, પછવાડા નં. ૧ ૩/- ફેસ.

દરેક જાતના જરૂર અને વેલ્ટેબલ સાથે પેકીંગ કરી

સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. ટેલે. બુકી.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફૂર અને વેલ્ટેબલ સાથે પેકીંગ ઓર્ડર ઉપર

ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી

કરશે. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

FREE!

FREE!

The most interesting book

VAIDYA VIDYA

sent gratis and post free. Apply:—

MADAN MANJARI PHARMACY,

Jamnagar, Kathiawar, (India.)

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક જાતના જરૂર અને વેલ્ટેબલ સાથે પેકીંગ કરી સી.

એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:—

P. O. Box 254.

Durban.

31 Short St.

ગુજરાતી માયનો—મજનોની રેકોર્ડ

ફક્ત અમારે ત્યાંજ મળશે

નંબર.	રેકોર્ડોનું નામ	મલેથો	નંબર.	રેકોર્ડોનું નામ	મલેથો
૩૧	મુજને મારના સમયેર બ્લાધા નીર વું	રા'જીવાલ	૩૦૩	કરમા દુ દીલ સાથ	જાડાચંકર
૩૨	નવી ચીજ કોઈ ગળી	"	૩૦૪	યયા મારે પડી તેજ ખ્યારી તતના	"
૬૫	નહીરે બાધુરે રાખી	બાધવાલ	૩૦૬	અમારી લાજ તમારે હાથઓ નાથ	જાડાચંકર
૭૭	હિરા માણિકને મારે શું કરવું છે	"	૩૦૭	રામ બળ વું પ્રાણીયા	"
૭૮	બંસીવાલા આવજોરે મ્હારે દેલ	હિંમત	૩૦૮	અરે કોઈ આવો પીયાને મનાવો	ખ્યારી બન
૮૦	વદારે લાલા મોહન બંસીવાલા	"	૩૦૯	પીયુ પાદેશને કહેને પ્રજામ હમારા	"
૮૧	મન જુલાવે મન લોભાવે	વસનલ	૩૧૦	અરે શું માનવો અખીમાન	ખ્યારી બન
૮૨	કામલ કાયા કાં કરમાવો	"	૩૧૧	સુંદર સામળીઆ નામ જયોશ નીત્ય તારે	"
૮૩	સામલીઆ બ્લાધા આલે સપરમે છે દહાડો	વસનલ	૩૧૨	નાતોના ભરાડા આમ માય છે...માણિકલાલ અને બાધવાલ	"
૮૪	કાવુડા ત્હારી મોરલી અમને દુખડાં રિયે હેલોલોલી	"	૩૧૩	મોરી વાલી બનાવ પોડા ગાલી દોડાલ.	"
૮૫	પ્રિયમની પાછળ હું જોગણુબની	હિંમત	૩૧૪	અમે જઈશું અમે જઈશું રાજ	જાડાચંકર અને તારન
૮૬	મહો દિલદાર જરી દેહાર	"	૩૧૫	વર્ષ પ્રેમવશ માતલીઆ	"

Agent of H. M. V. RECORDS.

E. A. TYEB & CO.

'Phone 2447.

P. O. Box 1155.

109 Field Street,

DURBAN, Natal.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રહી. કરોઆ

દીકીરના બાવો

જીન તા. ૧૫મીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

રહી. "કારાગોલા"

જીન ૨૬મીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

સસલમાની વીરહી, શ. ૪૦ ના હીસાબથી અને સ્પેશીયલના શ. ૧૦૦ ના હીસાબથી લેવામાં આવશે.

હાઉ વીરહી, શ. ૩૫ ના હીસાબથી અને સ્પેશીયલના શ. ૭૫ ના હીસાબથી લેવામાં આવશે.

મુખના—ઉતારાઓ પોતાના મોટા દાગીરા સુધી ૧૧ વાગ્યા અગાઉ દરેક મહાન પહેચિના કરવાં.

સેકન્ડ અને થર્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સ કરવો.

દરેક હાઉ પેસેન્જર પોતાની ટીકીટ અમારી એજીન્ટમાંથી લેવી અને મદદર માપવાળા બાઇઓએ અમારી સાથે

પત્રવ્યવહાર કરવાથી પણ સુધી જાય. સ્ટીમરને લગતું દરેક કામકાજ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે થાય છે

SHAIKH HAMED & SONS,

390 Pine Street,

Tel. Add "Karamat," Durban

વધુ પુલાસા માટે જાઓ ના મળો:—હિન્દી પેસેન્જર

એજન્ટ શેખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

૨૬૦ પાલ્લન રહીર, મુંબઈ.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal

ટેલીફોન ૪૮૦૦.

પી. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ધા

ટેલીગ્રાફિક એડ્રેસ

"રુસ્તમજ"

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

લેવા કે મારફત કાર, ફોટ ગ્લાસ, ફીરફીટી બોંક, વરકમેન્સ કોમ્પેન્સેશન, વીગરે અનેક પ્રકારના વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ શરૂ કરી દીધું છે.

ગોલીસી તેમજ દાવાની પતાવત્ત રાખનમાંજ પરી આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધિ:—

સોરાબજી રુસ્તમજ,

"ઇન્ડિયા હાઉસ"

૧૭ ફર્સ્ટ એવેન્યુ,

હાર્બર.

રેકૉર્ડ બેઠ

હમી બતે કલકત્તા જઈ ઉત્તમમાં
ઉત્તમ ગાયનો રેકૉર્ડમાં ઉતારવા
ફરમાવ કરીને નીચનાં રેકૉર્ડ તમાર
કરાવ્યા છે. હમારા ખરીદનાર એ

રેકૉર્ડ સાંભળી જરૂર ખુશ થશે.
કમન રેકૉર્ડ ખરીદનારને એ રેકૉર્ડ
બહુસ આપવામાં આવશે.
દરેક રેકૉર્ડનો ભાવ રી. ૫-૦,

પીયાણા કિંમતો

૧૦૪૨૩ દિલ્લે નજરોએ ને લો કાફેર ઈમાન રહે.
૧૦૪૧૮ કબી પર દહાદે પૂ ને રાજા.
૧૦૪૦૮ ને રખસારે શેષે નજર ભયળી
૧૦૪૦૨ બીયામતકા કલેભ આપ કે નખસારે રખતે દે.
૧૦૪૮૮ રંગે રૂંદરયા મોરી ખ્યાલ પીયારે.
૧૦૪૭૭ કમીન વર હું કરને બે દિસાળ ડા.
૧૦૪૬૪ દબીંગ ખુદા મોતેબર બનકે આજો.
૧૦૪૫૪ ઇસ દપસે તલક આપની ડસ સોખને દીખાણ.
૧૦૪૪૧ અપની આંદી સુરત દીખાણે નખી.
૧૦૪૧૮ મેસુએ સુરતોદાસ ને દીવાના હો મયા.
૧૦૪૦૧ દીવાનો મેં ઝીકરે દિલ દીવાના રેલ મયા.
૧૦૩૮૪ વહી દેવા હો ખુદા દીવસે ને બંદ મગિ.
૧૦૧૯૨ અમર દિગ્ગરમેં ઝુંદી છના ચંગા.
૧૦૨૬૫ ખવાલ લંબી રેસ પર મે તોરે વારી જાઉંબી.
૧૦૨૨૬ અપના જલવાણી ઝરા મુજા દીખાણ ન મયા.
૧૦૨૦૭ બેતે ખુદા શરફમેં દે તુરબતે રસુલપી.
૧૦૧૮૬ મો કાગિબ કાળા લો આલા મોહમ્મદ.
૧૦૧૭૨ દમરા નખી આજ દુલ્હા બતા દે.
૧૦૧૫૫ ફેરી જન જખતક અદનમેં રહેગી
૧૦૧૧૭ તુમ મોર પુછો આત દીયે બે કરારે મી
૧૦૦૭૫ જખસે મુજાદે તેરા ઇતેજાર દે
૧૦૦૭૫ અએ ચરમે પીર તેરા આલમ ખરાબ હોના.

મોહમ્મદ રહીત

૧૦૪૦૭ સનમુદે ખુદા જખ દુવા ઇલ્લાહે મોહમ્મદ.
૧૦૪૦૮ ગમકા મારા હું ચા રસુલ અલ્લાહ
૧૦૩૫૫ દુમ નને સુરતકા હો બંદા નવાઝ ખવાલ
૧૦૩૪૨ નજરોએ ઈલાહતે દે રૂખે ચાક અદી કા.
૧૦૩૧૬ મેં કહે તેરે તેરી મરહુમ સનમખાના તેરા.
૧૦૨૮૭ તેરે લીરે નજર આંખે તો શુ આંખે મેરે દિલમે
૧૦૧૯૦ ભયાન કીસસે હો રતખાએ મોહમ્મદ સુરતકા તેરા.
૧૦૧૭૭ કબ તુરે ખુદાએ મુદા તુરે મોહમ્મદ.
૧૦૧૧૪ જરારે દે ઈરીમદે મુચકીલ ફાલા અલ્લી
૧૦૦૮૫ સો તે ને નખીકા મુજાદે જલકા નજર આયા
સયદાએ જમાલે શહે અખસાર દમીન દે
૧૦૦૭૭ મરહુમે ખુદા મહમુમે નખી ચા અખદુલ કાફેર કલબાની.
મતા ખાસ ન અતા પરવર મહમુદીન ચીરાતી હે.
૯૮૬૧ જખ ગુલ દુવા ચીરામે હરમ—મરહીયા.
૯૮૬૦ દુવાદે સરમે કસલીનસે મેરે સોદા મોહમ્મદ કા.

કામ રૂશ

૧૦૪૧૬ હરા રહેકો ને ખંજર દીખા દીખા કે મુજાદે.
૧૦૩૮૬ બદનામ નહો મેરી વફા વારકી ખાતીર.
૧૦૩૫૬ ઇસકે દર પર મુજાદે બનેછી કબજત ન મીલી.
૧૦૩૨૦ બીલે હજીનસે તખતએ વાર ખાજી દે.
૧૦૨૦૬ ફેરમે આદમસે પદેએ જીયા મુસલમાની નખી

કામ બીલાએદ

૧૦૪૨૦ ઘલેસે ને ઠલ નયે કુક આફત તો નહી હમ
૧૦૩૬૩ અપને ખીમારકા એક રોઝ નજારા ન કીયા.
૧૦૩૬૭ છનકા નામ દે મોહમ્મદ કનસે હો જગદે કનયાલા.
૧૦૨૮૪ મરતા હું તેરે ગમ મેં અએ જન દેખ લેના.
૧૦૨૬૪ મોહમ્મદત કે ને હાગ વાસે હુએ હે.

૧૦૪૧૭ કો સી ડેધ (આંધળો માનાર)
૧૦૩૮૭ કોઈ લે ચલે કારા મરીને મુજાદે.
૧૦૨૨૮ અલ્લાહ અલ્લાહ કીયા કરીશ દે ઝીકરે દુરને વાર મેં.
૧૦૧૭૭ અએ નન જવાન લે તાલે ફુસને જમાલ કબ તક.
૯૮૪૪ મુજાદે કીયા સુતરે છનેકા વલકા કીયા કાદબી મેરી.
જખતક આંખે ચા રહે

અલી હુસેન (આંધળો માનાર)

૧૦૩૮૭ રોઝે અમુકસે મુજાદે હે વકફત રસુલ કી
૧૦૩૪૮ તોખા રહે સકતી નહી સાકીકા મેખત દેખ કર.
૧૦૩૧૭ લો મોલે કે મેરા કોઈ દીવાના નહી હે.
૧૦૨૭૮ અજબ રોઝ મોલા નવ અલબેલા

સુલામ નખી

૧૦૩૮૬ નસવ પરમે કીરીકાં ઝીગને આયોસ હો જના.
૧૦૩૮૬ દેલે દોલે દીસ હરર આંદેકા ઉકલત હો મર્દ.
૧૦૩૧૬ ને તકપાતીલે દિલ મેરા લો દુરકત દે મોહમ્મદ જી
૧૦૨૨૭ હારા મેરી જખીને શીક.
૧૦૧૭૫ શાકીને બનાયા હો મય પાને મેં મયખાનાં
૧૦૦૭૧ તેરી રહેમતોં હા હો દે હદ ને હુદે સોદે.

ફકરુદ્દીન

૧૦૩૧૫ પદા ને અસે રૂખે બે લીલાખ પાતી મેં
૧૦૨૫૭ દે રીતમ લાહુસે આના સુતે પ્રસંન તેરા.
૧૦૨૨૫ રન રમ મેં અબ અંદાએ બીસમીલ નજર આતા હે
૧૦૨૦૫ દરદને આજ દેલેકો રૂખા રખા દે.
૧૦૧૬૬ દમ બને ઇરાદ મેં દીવાનેખી રોઝામલા.

ગામ છોલા

૧૦૩૫૦ લો રસકે લયલા મેં રૂખે મરહુદ.
૧૦૦૨૮ દમારી સી સુરત હે સુરત પદા કી.
૧૦૦૧૭ આંખમે આંખું બરે હે લીલમે તેરી વાદ હે
૧૦૦૦૭ મોહમ્મદત કી બરકી લગાલી હે લખને.
૧૦૦૦૭ મેરે દિલકા લગીકી ખખરલી નર્દા
૧૦૦૦૭ ચખકા કીયા સવાબકા આલમ નીકાબને
૧૦૦૦૭ મહુ દીસ છુતપે ચમ નહી સકતા

આમા ફેઈલ

૧૦૨૮૨ લખ ગમ આંખે દમારી એક છુતે બે પીરસે
૧૦૨૫૧ મયસુ ખીગડ બીગડ કરે હરખાર બન રહે હે.
૧૦૨૨૪ પીસાસે વારણી દે દોર મેં સરાખ બી હે.
૧૦૧૧૮ હમે જલવા ને રખ પર નજર ભયળી.

પીયાણા સાહેબ

૧૦૧૭૫ હુ દરદ આપ લે ચચેરાજ કે જાને વાયે
૧૦૦૫૬ દમ જન નીસાર કખસે કાલીકો હુદતે હે
૧૦૦૩૪ ઇન દીનો જોને મુહુદે તેરે દીવાને હા.

મીસ ફુલાદી

૧૦૪૧૧ અલ્લાહ કીરી સુરત હુદે તો લીલાખ વનકા.
૧૦૩૭૭ કીસને મેં તખલ્લી રૂખે રાજનકી દીવારી
૧૦૦૮૭ મુમકીન નહી કે તેરી મોહમ્મદતકી પુ નહો.
૧૦૧૨૦ લો નીરાને કીંદબી અસપર બસાર કો નાઝ હે.
૧૦૧૨૬ રખર દે દીવાદી ન હસર આતા હે.
૧૦૦૬૪ આદમદ પીયારે દાસ હી મલાએ જન

અલબેલાની બન

૧૦૩૬૮ દિલને મીઠ મીઠ કે તે ખાક નેદાન હેલે હે
૧૦૩૪૪ જન અપની દસીનો પર અએ દીલ ન ફદા કરના.

કાનકીલાદ

૧૦૪૦૫ દીસકોં કીયું કર બમે જન બખી મુચકીર હે.
૧૦૩૪૬ હર વળી મુજા મેં લો મે દાદ કીરે ભતે દે.

Box 247 & 317 Tel. "Khatrl."
HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
 Transport Passenger Agent,
 Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ "ખત્રા"
હુસૈન હસ્માધલ (સરદારધઢ વાલા)
 ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
 બેરા, પા. ઇ. આફ્રિકા.

"INDIAN OPINION"

Subscription Rates.

WITHIN THE UNION:		Rs.	d.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		Rs.	d.
Yearly	...	20	0
Half Yearly	...	10	0

ઉત્તમ મરમ મસાલો વગેરે

અમારે આ બધી કેમરેખ નીચે તાલે અને સફાઈથી
 ખરમાં જોલો ગરમ મસાલો, હરીપાકડર, હાલર, મરચાં, તેમજ
 કરીના અને લીંબુનો તેમજ મીઠસ આપ્યાર હાથેલાં થોડા
 મા જલાબાધ અમારી ગેરંટી સાથે મળી જઈશે. આવો
 ઉત્તમ માલ, તમે ખરમાં વાનાવી શકતા નથી. એક વખત
 મંગાવી જાની હશે. મળવાનું ટેકાણું.

K. N. PADIA,
 122 Victoria Street, DURBAN.

'Phone 2867. Box 316. 182, Gray Street, DURBAN.
HEERABHAI MORAR MATVADKAR,
 Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
 and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

ફેલસેજ ફ્રુટ અને વેજટેબલ એક્ષપોર્ટર
 અને કમીશન એજન્ટ.

વેઈગ સાડી રીટે હરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
 ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

**રાક્ષિતની સર્વે-તમ હવા છુલ્લ રમદેશી
 મદનમંજરી ગાળીઓ**

આ ગાળીઓનાં સેવનથી અરુણ વીહાર, આયતો
 હુઆવો, સરહી, હીલ્લા, કમરેરી, મગજની નળવાઈ,
 સુસ્તી વગેરે શરીરની પાયમાલી કરનારાં દરેક દરદો
 તરતજ નાશુદ થઈ શરીર સ્વચ્છ બને છે.

ડૉ. ગાળી ૪૦ ની લખી ૧ નો રૂ. ૧.

રાજવંદ્ય નારાયણુલ કેશવજી

ડેડ ડ્રાઈસ: નમનગર (હાઠીઆવાઢ) ઇડીઆ.

આફ્રિકાના એજન્ટ: C. OSSMAN, Stellenbosch c.p.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

ફ્રુટ બલ્ડનું હાલ અને વેજટેબલ સાથે વેકેશન કરી
 મી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. જાઓ:—

P. O. Box 542. Durban. 129 Victoria St.

P. O. Box 194.

'Phone 3003.

પ્રીટોરીયામાં જુનામાં જુના મારકેટ એજન્ટની પેઢી.

Smith & Bronkhorst

(હાલના મારકેટ આસ્ટર યાવસ' બ્રામલીની જગ્યાએ આવનાર)

માલ જલ્દી વેચી નાખવા મોકલી આપો.

MARKET OFFICE

Market Building, Market Square, PRETORIA.

પ્રીટોરીયામાં જુનામાં જુની મારકેટ એજન્ટી.

**તમારા ગ્રાહકો માર્કે
 જાણો છે**

સ્ટાઈલ "જુટ" માર્કેટનાં ૪૫૫ની જાહેર ખબર
 સમસ્ત દેશના નેટીય જાણીઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
 તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા માલકો તે જાણે છે અને જાણે છે. સ્ટાઈલ
 "જુટ" માર્કેટનું ૪૫૫ સ્ટાઈલ કરો અને તમે સફેલાઈથી
 વેચી જઈશો.

આ "જુટ" ના
 માર્કેટની તપાસ રાખ
 ને અને પ્રમોટેશનથી
 એવતા રહેલો.

સોલ એજન્ટ:

એચ. જેરપર સમીથ એન્ડ કુ.

(પીટી) લીમીટેડ.

જોહાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, ડરબન,

પોર્ટબ્લેઈઝાબેથ.

અઠવાડીક પચામ

વાર	પ્રીટોરી	દાંડ	મુસલમાન	પારસી	સુરોઈય	જુઓસ્ત
	૧૯૨૧	૧૯૨૭	૧૯૫૦	૧૯૦૦	ક. મી.	ક. મી.
	જુન	જેઠ	મોહરમ	શુક્ર.		
				કામી		
શુક્ર	૫	૨૬	૫	૧૭	૧	૧-૪૬
રવિ	૬	૨૭	૬	૧૮	૨	૧-૪૬
રવિ	૭	૨૮	૭	૧૯	૩	૧-૪૭
સોમ	૮	૨૯	૮	૨૦	૪	૧-૪૭
મંગલ	૯	૩૦	૯	૨૧	૫	૧-૪૮
બુધ	૧૦	૩૧	૧૦	૨૨	૬	૧-૪૮
શુક્ર	૧૧	૧	૧૧	૨૩	૭	૧-૪૯

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices. We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,
Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237.
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktat Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.
OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.
N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSHALLIA'S MUSIC SALOON,
(Prop. A. N. GOSHALLIA.)

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

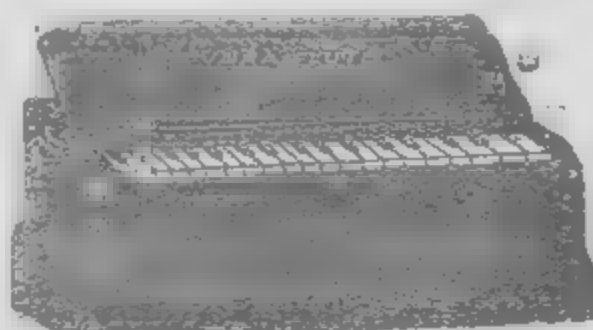
હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે હરેક પરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. જે હરેક પ્રકાર પાડીએ બીએ. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હાથના, પગના, પોટેબલ હરેક બલના ગીટા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં રહેકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય ક્રૂટા કાગો મગજી, સુર-બલન તાગેરે પણ મળશે. હરેક બલના હારમોનિયમનું રીપેરીંગ કામ અત્યંતી હરી બાપીએ બીએ. લખો વા મળો:—

મોસલીયા મ્યુઝીક સલુન,

(મોસલીયા એ. એન. મોસલીયા.)

પી. એમ. બોક્સ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 23—Vol. XXIX.

Friday, June 5th, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.
Price 1/6 per copy.

THE PASSING OF ANOTHER VETERAN

THE LATE MR. AMOD BAYAT

A GLOOM was cast over the Indian community throughout Natal when the sad news of the death of Mr. Amod Bayat, at the age of 78, at his residence in Maritzburg at the early hour of 5.30 on Wednesday morning was communicated through telephone. The funeral, which took place at the City Mahomedan Cemetery at 4 p.m., was attended by a large number of Indians representing every section of the community. People from distant parts of Natal were present at the funeral to pay their last respects to the deceased.

The late Mr. Bayat had lost his normal condition of health for the last three or four years. He was practically bed-ridden and at times he was able to be out of his bed he was hardly ever able to be out of his bedroom. On certain occasions his condition was so very bad that those who were closely connected with him wished that he would be relieved of his burden of life rather than have to undergo such terrible suffering. While those whom he has left behind him and the community in general have sustained a great loss by the death of Mr. Bayat, it is a consolation to feel that to the deceased himself it has been a relief.

MAGNANIMOUS

One of the highest qualities of Mr. Bayat was the magnanimity of his heart. His firm in Maritzburg is now nearly fifty years old and up to this moment his home and his kitchen have been open to every Indian without distinction of caste or creed. He was also very religiously minded. Whilst he was taking an active part in his business affairs he never missed a single prayer even though he may be overburdened with work. When at times he had reason to be irritated either with his employees or the members of his family and had consequently uttered a harsh word or had hurt in any way the feelings of anyone, he would immediately assent

himself and the only place he would be found would be the mosque where he would be sitting for hours in deep meditation. The reputable firm of Mr. Amod Bayat in Maritzburg is sufficient evidence of the deceased's success in business.

POLITICAL ACTIVITIES

In the political field too the part played by Mr. Bayat

was worthy of note. In the early days when Mahatma Gandhi was in South Africa Mr. Bayat had occasion to work with him. Mahatma Gandhi had put Mr. Bayat to the test and was not found wanting. One of Mr. Bayat's good qualities was that he had not a wavering mind. Once convinced of a path being correct he would not swerve from it, no matter how strong the opposition may be. In 1906 Mr. Bayat accompanied Mahatma Gandhi when a deputation was sent to England in connection with the treatment of British Indians in the Transvaal. For some years Mr. Bayat was the president of the Maritzburg branch of the Natal Indian Congress and was later made the president of the Natal Indian Congress. In that capacity Mr. Bayat accompanied the South African delegation that went to India in connection with the Ghose Acheson introduced

by Union Government and which had to be withdrawn as a result of strong agitation against it in India.

Thus the late Mr. Bayat has spent a useful and active life almost to the end of his days and may Providence grant his noble soul the peace that he has well deserved.

The late Mr. Bayat leaves behind him a widow and a married daughter and an eighteen-year-old son and his brother Mr. Ismail Bayat. The community's heartfelt sympathy goes out to them in their sad bereavement.

Notes and News

THE political correspondent of the *Rand Daily Mail* sends the following message from Capetown:—The round table conference between India and South Africa will take place in Capetown about the end of September. It is more than probable that the Capetown Agreement will be ended and that the Indian Agent will be withdrawn. In Government circles the opinion is strongly held that, as the large majority of the Indians in South Africa are born here they should be treated as Union nationals.

The *Rand Daily Mail* correspondent, we think, is misinformed with regard to the time of the sitting of the Round Table Conference. We have official information that the venue of the Conference will be Capetown and it will meet about the first week in December.

The above correspondent further states:—

Very few Indian immigrants are now coming forward for repatriation. Under the old scheme of £5 per head, which was for a period of 13 years, we repatriated 11,172 men, 5,835 women and 6,618 children, a total of 23,125. After the Capetown Agreement, under which the Union paid the passage money and a bonus over a period of five months, we repatriated 1,677 in 1928, and for the full year 3,489; in 1929 we repatriated 1,328, and in 1930 the number was only 1,012. The Indians in Natal have started an agitation against their repatriation and the scheme is now almost dead. Very few of the repatriated Indians have returned to the Union.

We have not known of any agitation on the part of Indians in Natal against repatriation, and if there has been any the results must have been very poor, for hardly any have ever come to light. That very few of the repatriated Indians have returned to the Union must be a matter of great consolation to Government. If the opinion held in Government circles that "as the large majority of the Indians are born here they should be treated as Union nationals," is at all sincere, it augurs well for the future of the Indian community. We have argued all these years that since the door has been barred against further immigration the resident Indian population should, in fairness, be treated as nationals of this country in the real sense of the term and allowed to enjoy all the rights as such. If Government would only have been pleased to do that instead of adopting a hostile attitude by introducing measures after measures to render it more and more difficult for them to exist in this country, the Indian question would have long been settled and friendly relations would have been established between India and South Africa, which unfortunately does not exist at the present time. Would that better counsel prevailed upon the Union Government even at this eleventh hour in the interests of India as well as South Africa.

From a Reuter's message from Bombay we learn that Mahatma Gandhi has addressed a letter to the Viceroy (Lord Willingdon), stating that he will attend the resumed Round-Table Conference in London, even if the communal question is not settled in the meantime; but that he will only explain the Congress position, and will not participate in the proceedings.

Sir K. V. Reddi, Agent of the Government of India in South Africa, is due to arrive in Durban from Capetown on Sunday, the 7th instant at 10 a.m. by train.

THE LATE AMOD BAYAT

IN the history of the Indian community in Natal the name of the late Amod Bayat stands with that of Dawood Mahomed and Parsee Rustomjee. He was one of the earliest to hail from the Bombay Presidency and started business in his young age on a very small scale in the City of Maritzburg where now is standing for nearly half a century the large and reputable firm of Amod Bayat. The late Amod Bayat grew in fame not only owing to his success in business but he had other qualities in him to bring him that mark. If one has to have literary acuity to be called educated and, indeed, that is the interpretation given to education in modern times, then he did not possess that. He could not boast of being a B.A. or an M.A. of the Oxford or the Cambridge University, neither could he boast of possessing the "gift of the gab" which is also one of the qualifications of education in these days. But he had something in him which one still notices in those who are nearing the completion of their term of life but fails to find in the younger generation, however much their parents may have suffered to give them what is called "proper schooling." Instances are not wanting even in this country of how men who have had "proper schooling" have utterly failed in life. Yes, it was that something which we find lacking in our so-called educated younger generation which was possessed by the late Amod Bayat and made him a successful man. That was practical wisdom and common sense. Notwithstanding his illiteracy, therefore, we have no hesitation in describing him as a man of head and heart. That he was a man of heart all those who have known him must confess without any doubt whatsoever. He was a man of charitable disposition and religiously minded. His home was, as it were, a free boarding and lodging house for Indians. The mosque was his abode of peace whenever he was worried or had had a harsh word with any of his associates. Being of a charitable disposition he was naturally public spirited and his share in public life too was, therefore, not mean. Twice he went overseas

with delegations to represent the cause of Indians in South Africa and as the president of the Natal Indian Congress in recent years, when the Congress had to work against strong opposition, the late Amod Bayat did not only occupy the presidential chair but gave a large share even in spade work. In his old age and delicate health he went out collecting funds for the Congress with other workers, at any time of the day or night, unconcerned about the weather conditions. Needless to say he commanded the respect of all Indians without distinction of caste or creed and his labour of love always met with the success it deserved. The memory of old Amod Bayat will remain fresh in the minds of Indians in this country for many years to come. May his soul rest in eternal peace. Our heartfelt sympathy goes out to the bereaved family.

CONCERNING CIVIL DISOBEDIENCE

KARMA : All that total of a soul
Which is thy thinga it did, the thoughts it
had.
The "Self" it wore—with woof of visionless
time,
Crossed on the warp invisible of fate—
The outcome of him on the Universe
.....
It makes its habitation as the worm spins
silk
And dwells therein.

The Light of Asia.

JUST as the personality-man is no other than a bundle of attributes or characteristics embodied in form—expressing thoughts and act—"the outcome of him on the Universe," so the conventions and institutions of a community are no more or less than a formal expression, an embodiment, of *its* past (including sometimes its present) ideals and thought-emotions. The civilisation, as its conventions and institutions are termed, of any given aggregation of individuals, of any community, that is, constitutes a sort of institutional photograph of its mass-character, or perhaps more aptly, an edifice that architecturally portrays its wants, ambitions and aims.

All such institutions are forms endued with the life of their human creators. Their continued existence depends upon their continued preservation, upon the constant renewal of that same life-energy. Like idols, whose power is but the power with

which their worshippers have endowed them, human institutions decay and finally disappear when the vitality that alone sustained them is withdrawn or denied.

Change in the character of the form follows change in the character of the force informing it. "As a man thinks, so he becomes." Institutional changes in mass-consciousness, whereby alone institutional reform becomes possible, have invariably been due to the influence of one or two whose individual consciousness has first undergone the necessary change. The normal man is in the main a creature of habit and heredity, with but little real individuality. Indeed, the average human is virtually no better than a fractional-unit of a group consciousness within which he lives, moves and has his being: The relatively dormant individuality of him is mostly occupied in reacting to impressions from without, i.e. displays but scant initiative.

He is swayed by his environant habits and appetites; is gregarious and stereotyped!

Yet differentiation, does proceed, albeit normally very slowly, within the group-mass, and at intervals there arises a "Daniel who dares to stand alone." Such an one will have evolved real individuality. Such an one by "turning the consciousness inwards" will have awakened to at least some understanding of the true nature of his being, will have caught a glimpse of the Light without which the shadows could not be. Thenceforth, for him, the outer world of artificial man-created structure loses its erstwhile "reality." Detached and with the eye of discernment he is able impartially to appraise the environing conventions and institutions at their true worth. He sees them as they actually are, it once a fact and a fiction, a creation born of delusion, a house of bondage within the narrow walls of which his builders are themselves immured, their lives cribbed, cabined and confined. If he would help mankind he sets himself to reform.

The Reformer is he who, by refraining the quality or character of his own life, *reforms*, or reconstitutes, his personality, i.e. his outer being or self.

The Reformer is he who perceiving his essential oneness with "others," who inspired with devotion to Truth (The Real) and love and compassion for all, pours his own transmuted life—his Will, Thought and Feeling—into the common Reservoir.

By so doing, he influences an alteration in the mass—consciousness and induces an improvement in the corresponding forms that reflect or express it. The intensity of the sacrifice determines the measure of the help given.

The Reformer is he, whose life being ruled from within, refuses to pay tribute to the false orthodoxies sanctified by custom and habit, declines to bow the knee to gods he knows to be false despite their enforced recognition, and who cheerfully accepts the inevitable penalty of his disobedience.

Civil Disobedience is no other than the conscientious refusal to worship false gods applied to civil institutions which the conscience finds are immoral and opposed to Truth.

Civil Disobedience may not improperly be styled "vairagya," since it is a practical form of detachment from what is unworthy to persist.

As the mists of delusion are dissipated by the sunshine of enlightenment, as the destruction of the prison house sets free the erstwhile prisoner, so without worshippers false gods disappear into their void, the temples that sheltered them fall into decay, their priests acolytes and temple hangers-on are dispersed and forced into honest and useful callings.

The Satyagrahi, then, is the true Sacrificer, giving himself for all, enduring for all; living his life in the light of Truth, inspiring mankind to find the way of Happiness, Liberation and Peace.

"No Right To Call Herself A Nation"

Mr. Ramsbottom On South Africa

Speaking on "The Union and some Political Problems" at the Y.W.C.A. recently, Mr. W. H. Ramsbottom, of South Africa, since its recognition as an international unit was said to have attained nationhood, but he submitted that South Africa had no right to call herself a nation, which he defined as a number of people working together for a common purpose. South Africa was divided into three main groups—English-speakers, South Africans, Dutch-speakers, South Africans and Indians.

The Dutch-speaking section, who were largely rural, were conservative and considered economic irritation to be due to the English. The latter, used to economic disturbances, were inclined to be intolerant, while the Bantus were subject of and exploited by the Europeans.

The first step to achieve nationality was to settle the friction between the English and Dutch-speaking

South Africans. Similarities, not differences had to be considered.

"There is enough work for all if we do not worry about which language it is done in," said Mr. Ramsbottom.

The fusion of the two white races did not make a nation, he said.

There were 5,000,000 Bantus to be given places as citizens before complete nationality could be realised. The Bantu was no longer a barbarian. He had been touched by the missionary and tax-gatherer, and it was fortunate that they were only gradually becoming conscious of their miserable conditions. Fear was the chief cause of friction between black and white. The Bantus had no political representation, and they were unable to make use of the Industrial Conciliation Act.

"It is the democratic trade unionism who is grinding the faces of the poor," said Mr. Ramsbottom, "and until we resolve our internal differences we can never hope to become a great nation."—*The Hind Duty Mail*.

"The Weapon Of The Strong"

Mahatma Gandhi writes in *Young India* :

Mr. Peddle's murder and the making of the murderer of Mrs. Curtis a hero at the Sikh League meeting bring out in clear light the tragic fact that the cult of violence has still many votaries. The extolling of murderers is being overdone. If we praise the praises of every murderer because the murderer has a political motive behind it, we should proceed from praising the deed to the deed itself. The praising of Saffarsingh as a hero raises a doubt in my mind about the wisdom of my having been the author of the Congress resolution about Bhagatsingh. My motive was plain enough. The deed was condemned. The spirit of bravery and sacrifice was praised. The hope behind was that we would thereby be able to distinguish between the deed and the motive, and ultimately learn to detect deeds such as political murders, no matter how high the motive might be. But the effect of the Congress resolution has been, perhaps quite the contrary. It seems to have given a passport for extolling murder itself. I repeat my deliberate opinion that whatever may be true of other countries, in India at least political murder can only harm the country. This is much more true whilst an experiment on the largest scale yet known to the world is being made to win liberty through strictly peaceful methods. He who runs can see that the experiment has proved its merit beyond all expectation, and is almost on the point of succeeding. I make bold to say that had the experiment not been interrupted by political murders and the violence in thought and less often in speech and still less often in action of civil resisters, India would by this time have been free.

Non-violence is the weapon not of the weak but of the strong. Non-violence means forgiving an injury and not retaliating. Forgiveness is an ornament of the strong, says a Sanskrit proverb. Yudhishtira gave an exhibition of this quality when he, even though provoked beyond measure by Shaka not only forgave him but took extraordinary measures to protect him against the wrath of his brother Arjuna who would but for those precautions have killed him for insulting and abusing the great king Yudhishtira.

Non-violence is not a mechanical performance. It is the deepest quality of the heart and comes by

training. When it comes, it comes, because it is natural, and the possessor wonders that it should have cost any trouble at all in its attainment. What can be more natural than to return blow for the blow, says the heath in us. What can be more natural or more human than that we should return a blow with forgiveness, says the man in us. He who gave the blow was ignorant and forgot himself. Why should the injured person betray ignorance and forget himself? Are the many wives who suffer the brutality of their brutal husbands more than human because they forgive their husbands? They would of course do better if they would not add pampering to their forgiveness and would withdraw co-operation from their husbands for the latter's own welfare.

But let me not go into deeper waters. Those who profess non-violence should realize their strength and be non-violent in thought, word and deed. Let those who still doubt the efficacy of the non-violent method and are not sure of that of the violent method ponder the following :

1. India's millions have no tradition of the violent method.
2. They, the villagers, have never been known to have combined on any large scale to use the violent method.
3. They have no desire to be got rid of political freedom in terms of India as one country.
4. Whereas in Europe the people have indeed used their freedom by the violent method, the people were more or less trained in the use of mass.
5. They, the people of Europe, gained their freedom by being able to use greater violence than the enthroned authority.
6. It is at least doubtful if there are, including the English, have got real freedom. The masses there still feel that they are being ground down by the moneyed classes who have the reins of government in their hands. Look at their varied problems over increasing in perplexity.
7. In India on the other hand we know that it is through the non-violent method alone that the phenomenal mass consciousness including the awakening of women has come into being.
8. We know as a proved fact that where the people erred and became violent, they lost ground, became demoralised and were ground down.

If I were to give more thought to the past twelve months I could elaborate this list. But as it is, it is perhaps enough for my purpose.

To those who have settled convictions in favour of the violent method, I say: 'You will give me the same credit that you claim for yourselves for love of the country. If so, you should accept my testimony that by making your method with which you protect the agony. The belief which I know some of you hold that an occasional murder or an official helps the cause, is wholly unfounded. On the contrary I know that every murder has hampered me in my pursuit. I know that you are as anxious as I am, you will probably say you are more anxious than I am, for the release of all political prisoners. You must admit that the terrorist method can only retard their discharge. Confronted as this Government is, all governments are, they will not discharge political offenders convicted of violence when political violence takes place. All things considered, therefore, you will do well to listen to my advice and request and suspend your hostilities while the nation is giving a trial to my experiment.'

Muslim Nationalist Conference

BY "A NATIONALIST"

It is a happy sign of the times that the nationalist Muslims who have been growing in numbers and who count among them the bulk of the intelligentsia of the community should gather together in conference under the presidency of that old veteran leader Sir Ali Jinnah. That conference met at Lucknow on the March 18 and 19 scenes of great enthusiasm and was attended by over a thousand delegates from different parts of the country.

It was apparently a counterblast to the Delhi Muslim Conference and an answer to Moulana Shaukat Ali's challenge. The *national desire* for the gathering of leading Muslims at a special Conference was given in a statement issued by Mr. Rafi Ahmed Kidwai, Secretary of the Muslim Nationalist Party.

The All-Party Muslim Conference, which met at Delhi recently does not represent the views of the majority of the Mussulmans. It was mainly composed of the members of the Central and Provincial Legislatures who owe their present position in public life not to any service to the community or country, but to the exploitation of communal prejudice and the religious antagonism of the illiterate and uninformed Muslim voters. They know that the replacement of the present system of election by joint electorate would mean the end of the political life of most of them and therefore in the constitution of the All-Party Muslim Conference they have found a common platform for their propaganda.

Welcome Address

Moolana Khatibullah Abdul Wali of Poringbi Mahal, Chairman of the Reception Committee, after expressing regret at the loss sustained by the country by the passing away of Pandit Motilal Nehru and Munim Mohamed Ali explained how the situation has changed since the Gandhi-Irwin pact and the cessation of civil disobedience.

Mr. Gandhi, the accredited leader of the Congress, was trying his best to adjust the Muslim claims, but there were certain Muslim leaders who, apparently with a view to hasty communal settlement, were insisting on separate electorates which admittedly were detrimental to the growth of the Indian nation.

We are virtually at war with our fellow countrymen. If any group or community wants to come in terms with us, we should not reject their offer. Do you think we can afford to fight both our own countrymen and the Government as well? I should think not. Why then, should we not make peace with the party that is extending the hand of friendship?

"We want to organize the Muslims," he continued, and he added "is it necessary for that purpose to be potentially at war with your fellow-countrymen?"

Sir Ali Imam's Address

Sir All India in his presidential address recalled the Morley-Minto days when the supporters of the joint electorate scheme could be numbered in one's fingers. He himself belonged to that school of political thought which laid great stress on separate electorates and was, in fact, a member of the Deputation that waited on Lord Minto in 1905, but in the interval between 1905 and 1909, he had time to carefully study the problem, and he had definitely come to the conclusion that separate electorates, was not only a negation of Indian Nationalism, but also positively harmful to the Moslems themselves.

The president went on to observe that the Muslims

advance to the principle of joint electorate during the last two decades has been astounding. The result has been a rapid advance in nationalist spirit among the Muslims.

"I venture to prophesy", said Sir Ali Imam, that this movement among Indian Muslims will rather force which no power on earth can thwart. There is no need to despair. Time and tide are with us.

Proceeding, Sir Ali Imam said one had only to take note of the sufferings and trials of Muslim nationalists in the last two years, to know the contribution that Muslims had made in the recent struggle for freedom. It was impossible that their sacrifices would go in vain.

If I were asked why I have such abiding faith in Indian Nationalism, my answer is that, without that, India's freedom is an impossibility. Separate electorate connotes the negation of nationalism. Political problems are but a reflex of social forces. If you erect an iron wall between community and community in their politics, you destroy the social fabric. Day-to-day life will become unmanageable, if you insist on building political barriers. Nationalism can never evolve from division and dissensions. Consider the implications of separatist clauses in the Constitution. The plea is Muslims are numerically inferior, deficient in education and economically backward. The argument is thus developed, and it is asserted that they would never succeed in the polls in the face of the powerful Hindu opposition. It is taken for granted that every Hindu is a potential enemy of the Muslims. I do not believe in these generalities but should they be assumed true, what are the logical inferences? They are, firstly, that the Muslim is too weak to look after himself, secondly, the Hindu as an enemy is relentless and, finally, the necessity for protective clauses in the Constitution. I do not believe that such protective clauses will afford any protection, unless they had some sanction behind them. If a Muslim cannot protect himself and a Hindu will not protect him, then the sanction must rest in a third party. Is not that a negation of nationalism? Does it not show that the separatist notion is based upon support which cannot be found in this country, and this tantamounts to perpetration of injustice? Is it surprising then that the Nationalist Muslim who cherishes the idea of freedom, seems to subscribe to the embodying of a separatist clause in the Constitution?

Sir Ali Imam next referred to the nationalist awakening in the Frontier and wound up with an appeal for communal unity and peace.

The Conference then met in Committee and discussed the resolutions to be adopted at the open session. Four resolutions were finally adopted.

Resolutions

The first resolution which was put from the chair at the open session referred to the death of Pandit Motilal Nehru and Mr. Motilal Mahomed Ali.

The second resolution which was carried unanimously ran as follows:-

This Conference, while congratulating the nation on the splendid sacrifices it made in the recent struggle for freedom, notes with gratification the fact that the part played by the Muslim community, in particular Muslims of the Frontier Province, was quite in keeping with its tradition, in as much as over 12,000 Muslims went to jail and a large number of them lost their life and limb and suffered in other ways, thus vindicating the honour of their co-religionists who are determined not to lag behind any other community in the fight for national freedom.

Dr. M. H. Farooqui next moved that the conference regretted that the Local Governments in various provinces had not fully honoured the terms of the Gandhi-Irwin Agreement, as was evident from the continued detention of many distinguished persons, including Moulvi Khabur Rahman of Ludhiana, Hafez Ali Bahadur, Khan Abdul Hamid and Mahomed Siddique of Bombay, Hafez Mahomed Sami, Peer Mahomed Munis and Sheikh Abdul Haseem of Behar, and hoped that they would forthwith be released.

It was seconded by Mr. M. A. Brelvi and passed without opposition.

The last resolution occasioned a prolonged debate. It ran as follows:-

The Conference while strongly condemning communal riots which occurred in Benares, Agra and Cawnpore and other places, causing enormous loss of innocent life and property and dislocation of duty on the part of officials on these occasions, particularly at Cawnpore, offers its heartfelt sympathies to the families of those who fell victims to the communal frenzy, and pays tribute to the rare patriotic sacrifices of Mr. Ganesh Shankar Vidyasbi. This Conference appeals to all communities not to be influenced by the wicked propaganda carried on by certain interested individuals and, in the face of the grave provocation, to preserve peace and thus refuse to play into the hands of the enemies of the country's freedom.

Mr. Mulla Barkat Ali, moving the resolution, bitterly criticised the provocative speeches which were being made by certain communal leaders, in connection with these tragic incidents and were thus attempting to rekindle the dying fire.

Certain amendments calling on the members of the two communities to abstain from mutual assassinations and urging withdrawal of all cases arising out of communal fighting were also passed after some discussion in which Mr. Yakub Hossain of Madras and Moulvi Shaidul Ali of Allahabad took part.

There was a prolonged debate in the Subject Committee over the draft resolution regarding the measure and method of representation in the Federal and Provincial Legislatures.

The resolution as it emerged from the Subject Committee runs as follows:-

Having secured general agreement in regard to the following matters which affect the interests of the nation at large,

(1) That there shall be a provision of fundamental rights in the Constitution guaranteeing to all citizens protection of their culture, language, script, education, profession and practice of religion, religious endowments and economic interests.

(2) That fundamental rights and personal laws shall be effectively protected by specific provisions to be embodied in the constitution.

(3) That the future Constitution of the country shall be Federal, and residuary powers shall vest in federating units;

(4) That all appointments shall be made by Public Services Commission according to the minimum standard of efficiency without, at the same time, depriving any community of its fair share in the services and that in case of lower grades no monopoly shall be permitted;

(5) That Sind shall be constituted into a separate province and,

(6) That the North West Frontier Province and Baluchistan shall have exactly the same form of Government and administration as the other provinces in British India.

The Nationalist Muslim party strongly holds that the settlement of the outstanding questions relating to the maximum limit of representation in the Federal and Provincial Legislatures should be based on the following principles:

- (a) Universal adult franchise,
- (b) Joint electorate,
- (c) Reservation of seats in the Federal and Provincial Legislatures on population basis for minorities of less than 20 per cent, with right to contest additional seats.

Having regard, however, to the present unfortunate position of the country, particularly propaganda carried on by a body of Mussalmans as well as the attitude of certain sections of other communities and with a desire to create a speedy settlement and create a peaceful atmosphere in the country, the Nationalist Muslim Conference is prepared to negotiate for settlement of the outstanding questions on the basis of Joint electorate and adult franchise.

Dr. Ansari, in moving the resolution, made an eloquent speech denouncing the action of those communists who are at the bottom of all the misunderstanding and trouble.

An atmosphere is being created in which the central problem of Indian political life—an understanding and readiness to co-operate between the two great sister communities of India—is daily becoming more difficult to solve. I appeal to you, gentlemen, to strain every nerve to see that these mischievous designs are readily thwarted.

And he warned his co-religionists of the danger of persisting in a campaign of separatism. Such a policy, he held, would ultimately prove suicidal to the best interests of the community.

I wish to tell the Muslim community through you that apart from wider national considerations, the insistence on separate electorate would prove suicidal to the continuance of the Mussalmans in this country as political and cultural force of any significance.

Mr. Shér-wani, who seconded the motion, said that the separate electorate scheme was being utilised by interested parties for their own benefit. He cited an instance of five Muslim members being returned to the Assembly in 1926 in spite of the fact that they knew not how to write either Urdu or English.

Mr. Moharuli (Bombay) moved an amendment negating omission of the clause relating to the reservation of seats for minorities on a population basis. He thought that the reservation clause was added to placate Communists and added that the Communist was a walking plague; there was no place for him in the modern world.

Mr. Nasrat Moharuli, who originally allowed to speak, on the amendment, which however was opposed by Choudhary Khaliq-ur-Rahman and others and eventually rejected.

The resolution, as recommended by the Subjects Committee, was carried without any opposition. —*Indian Review*.

Russia's Five Year Plan

"G. R." writes as follows in the *London Daily Mail*. —

More and more is being heard of the Russian Five-Year Plan. We are told that it is doing a great deal of harm to trade and that it is a kind of economic warfare which is being waged by the Soviet Union against the rest of the world. But, apart from the fact the Plan has been put into operation in Russia, and that in some way it affects the rest of the world, most of us have but a very idea of what it is.

There are several ways in which the Soviet Union differs from the ordinary State conducted on the capitalist system. The most important differences are naturally economic.

First of all, in Russia the nationalisation of practically all businesses has been effected. This means that all financial, commercial and industrial undertakings are owned by the State, which is able to do what it pleases with them.

Secondly, all foreign trade is monopolised by the State, which is able to regulate the amount of all goods exported from or imported into Russia.

Because of these facts the State has great power and is able to concentrate this power wherever it is most needed.

Now as to the Plan itself. The whole scheme is based on a system of forecasting and budgeting which is altogether novel when operated upon such a tremendous scale. The Russians have created a body known as the State Planning Commission, which, working in conjunction with all the economic organisations, such as the banks and co-operatives, draws up figures which form a sort of budget of the financial, commercial and industrial activities of the country. These are called "control figures," and set out the tasks which each part of the national economy must perform. As G. T. Grinter, a member of the State Planning Commission, writes: — "They calculate by scientific methods the probable size of the agricultural products' crops that are to be expected from the next harvest; they put definite tasks to the State and co-operative organisations with regard to the collection of grain and agricultural raw materials; they contain careful and binding plans for the extension of the areas under cultivation and for increasing their productivity, for supplying agriculture with machinery, mineral fertiliser, etc.; they determine the policy with regard to the level of agricultural and industrial prices for State and co-operative organisations; they fix the amount of exports and imports and the minimum balance of trade and international settlements; they estimate the income and expenditure of the State budget, the possible limits of currency issue, the income from State industry as a whole, from transportation and from the banks; they lay down the policy with regard to the courses and rates of foreign exchange, and finally fix the amount of capital to be invested in industry, transportation and agriculture, in housing and public construction. In a word, the control figures lay down a general economic plan for this huge country, with its population of 150 million people, for a year in advance."

The control figures are published annually, in the same way as the statistics appearing in our "Union Year Book," and they form a basis upon which the various economic sections of the Soviet Republics are to work. They are very widely read and discussed, and the nation as a whole is expected to improve upon the estimates if possible.

The object of the Five Year Plan is to change Russia from a backward country into a progressive

44555
11111

55555
55555

66666
66666

77777
77777

88888
88888

99999
99999

00000
00000

11111
11111

industrial nation. The real backbone of the scheme is the establishment of huge electricity supply stations at various strategic points throughout the country, in order to supply the power necessary for rapid and complete development. Industry is also to be fostered by the erection of factories for the manufacture of all kinds of goods, at first chiefly those goods which are the most necessary for the proposed development, such as motor cars, tractors, machinery and other such articles. The industrialisation of agriculture is also included in the plan. The peasants no longer farm individually but collectively, the State supplying them with all the necessary seed and equipment, and demanding practically all the result of their labours.

Russia is not at present in a position to supply all the articles which are needed for the erection of her factories, and is consequently compelled to obtain them from other countries, such as Great Britain, the United States and Germany. Payment for such goods must naturally be made either in the country of origin or in some such international financial centre as London. In order to obtain funds in these countries it is necessary for Russia to export goods and to sell them in foreign lands. As this is the only method by which she can obtain the money which is of vital importance to the success of the Five Year Plan, she gets rid of her exports at any price at which she can sell them. This accounts for the flood of Russian goods at present being dumped on the markets of the world, and for the low prices at which these goods are being sold.

As the Five Year Plan is only half completed, we may expect a good deal more of this dumping, with ever more serious effects on the commercial and industrial stability of the nations affected.

Dr. Richard Weiss
Reliable Remedies

QUINTONAL
SURE AND EFFECTIVE

Headache
AND
Neuralgia
Vanish Like
MAGIC

A special discovery due to Dr. Richard Weiss, M.D., from the University of Berlin. A remedy which is immediately effective in the treatment of headache, neuralgia, and other pains. The name Quintonal is derived from the Latin word "quinto" meaning five, and "nal" meaning pain.

For your convenience, it is available in the following forms: RICHWEISS PREPARATIONS

The Indian Technical Education Committee (DURBAN)

EVENING COMMERCIAL CLASSES AT SASTRI COLLEGE

The following classes have now commenced: Book-keeping, Business Methods, Commercial Arithmetic, English, Afrikaans, Correspondence, Shorthand, Typewriting and Salesmanship.

Students who have not yet taken advantage of these classes are advised to join as soon as possible. Further information may be obtained from:

W. N. BUSS,
Sastri College, Durban.

P. R. PATHER |
S. M. MOODLEY | Joint Hon. Secretaries.

P.O. Box 670,
Little Grey St., Durban.

Make Your Own Preparations For Trade

We offer all sorts of raw materials and

original ingredients. "Industrial raw-perfumes," colours etc. REQUIRED FOR MANUFACTURING scented hair oils, pomades, kerchiefs scents, air purifying fumigators, brilliantines, toilet soaps, hair-creams, and lotions, beauty powders, perfumed waters, perfumed and spray waters, hair-tonics, liquid soaps and laundry or cake soaps all hygienic as well as the most toilet and hundreds of similar articles of daily use. Besides first class requisites, we also give free advice about manufacturing process and recipes to bona fide traders.

Trade-List Free from
Sole-Agent: D. G. Gore,
Market, Bombay No. 2

Mobil Oil

"Costs so little saves so much"
VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA LIMITED

ગાર્ગોઇલ મોબીલ ઓઇલ

આ તેલનો ખાવ વજીજ માટે છે
અને અત્યંત ઘણીજ વધારે થાય છે.

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

ਪ੍ਰਤੀ ੨੮ ਥਾਂ

દીનિક્ષ, સુકવાર, તારીખ ૫ જુન ૧૯૩૨

2004 23

નોંધ અને સમાચાર

હોદ્દી સરકારના એજન્ટ સર હુમાઈ રેડી

[illegible]

इंसवासना छीदीये

[illegible]

હોદ્દા અને સ્થા. અધિકારી વચ્ચે રા. ર. કોન્ટ્રોલ્સ

‘કેન્ડેલ ડેપી એલ’ નો અગત્યથી કેવટાઉનથી એવા સમાચાર મોકલે છે કે હાલ અને સા. આફ્રિકા વચ્ચે સ્ટ્રેટજીક માસની આખરીમાં રાઉન્ડ ટેબલ ડોન-કરેલ મળશે. જ્યાં એ પણ સંબંધિત છે કે કેવટાઉન એમીનેટો આંત આશી અને હાંદી સર-રના એમ’દને પાછા ખેંચી એવામાં આવશે. સર-કારી વિલામમાં એવા મજબુત અસિદ્ધા મગતવામાં આવે છે કે સા. આફ્રિકામાં વરવા હોડીએનો મેટા ખાન આ દેશમાં અન્ડેમેલો કોવાઈડો તેમને કુનીકાની પ્રભુ તરીકે મજબૂત

જોડાયેલો. રાષ્ટ્ર ટેમ્પલ ડાનરેસ ક્યારે મળશે તે જાન્યુઆરી ૧૯૭૨
ખાખરપત્રીના સમાચાર જુદા બોલ્યા છે જામને કાલાવાર ખાખર
મળ્યા છે કે ડાનરેસ ડિસેમ્બર માસમાં ઉપસ્થાતિ ખાતે મળશે.

શ્રીધર્મોચારણની ચોક્કસતા

આ બંધરપણાં વધુ બજાર છે કે હવે પછા વીણ
હોઈને હોઈ જાય છે. રીપેરીંગેક્સનની જુની યોજના એવી
હતી કે માણસ દોઢ માંચ પેડ આપવામાં આવે, આ યોજના
તેર વર્ષ સુધી ચાલુ રહી. તેમાં ૧૯૭૨ પુરવો, ૧૦૦૫
ઓએ અને ૬૬૧૮ જોડે ભો મળી એક્ટર ૨૦૧૨ માં માણસો
હોઈ ગયા. દેવદાસિન એક્ટ્રીમેંટ પછી મહત્ત્વ રહીયર બહુ ઘણ
મેન્ટલ આજવાની પદ્ધતિ થઈ અને તેમાં ૧૯૨૮ માં પશ્ચિ
માસમાં ૧૬૭૭, આખા વર્ષમાં ૩૮૮૬, મન ૧૯૨૬ માં ૧૧૨૮
અને મન ૧૬૦૦ માં ૧-૧૨ માણસોને હોઈ મોન્ટગા મારાજ
માં હોઈએએ આ યોજના સામે મળાળ કરવાથી એ યોજના
હવે ખતમ થઈ ગઈ છે. ને હોઈએઃ આપ્યા મથા છે તેમાંથી
પછા કોઈ અત્રે પાછા ફર્યા છે. રીપેરીંગેક્સન રૂઝીમની
સામે નાટાવના હોઈએએ સત્તાવાર ચળવળ ચલાવી હોય
એવું આમાં જણાઈ નથી. મથાઃ આજા હોઈએ હોઈમાંથી
અને પાછા આપ્યા છે એ જણાઈતે તો આજારને સંતોષ હોવા
એવું છે. 'રેન્ડ ઇથલી મેન' પ્રત્યે બંધરપણા જણાવે છે કે
સરકાર પક્ષમાં એવો મન મશરુમ છે કે હોઈએનો મોટો વર્ગ આ
દેશમાં જન્મે એ હોવાથી તેઓ જુનીયર પ્રબ્લ મજૂરી એક્ટએ.
એ આ જીના તલ્લ હોય તો હોઈ કામનાં તરીકે ચલવા મજૂર.
અમે હમેશાં રહીય કરવાજ આપ્યા છીએ કે નવા હોઈએ
સામે આ દેશના કરવાજ બંધ ચલેલા હોવાથી અહીં-પશ્ચાતી
હોઈ પ્રબ્લની સામે તેઓ આ દેશનાજ વતનીઓ હોય એવું
વર્તન ચલાવવું એક્ટએ અને તેમને અહીંની પ્રબ્લ તરીકેના
જર્ગ હક્ક મળવા એક્ટએ. સરકાર એક પછી એક નવા
કાયદાએ થી હોઈએનું અસ્તીત્વ આ દેશમાં મુરદેમ કરી
સુઝવું છે તેને અદે અને ઉપર જણાવેલી નીતિ ચલવ
કરી હત તો હોઈ પ્રશ્નની તીરાકરજ કરાવવું થઈ ગયું હત અને
હોઈ અને આ આફ્રિકા વચ્ચે ને મિત્રતા કરેલો સંજોગ
હોયો એક્ટએ તે ક્યારનો રજવાએકા હત. અમે કમ્પ્લીએ કે
આશિષ આફ્રિકાને હજુ પછા હંથાર સન્મતિ મળે અને હોઈ
અને તાલિષ આફ્રિકા વચ્ચે મિત્રતાની મંદિ જમાવ.

સરકારે શું કર્યું? કોણ?

દોઝ એવા રૂબાન નહિ, કંઈ એટલું એવું નહિ, મને
 મોઢે માટે નહિ, કોઈ મોઢે વરખાવ નહિ, (૧)

તેણે કયાય નહિ અને મરે તેથી કુદ નહિ એવું નામ સમગ્ર મહાભારત પર છે. 'શાંતિ' કહેવાની હરખાએ ને વડીલે બી. લક્ષ્મણાચાર્યના નામ પર 'સરકાર'ની સીમ મરી એ પડી ખરેખર બન્યું હશે. એ પછીથી તો એ વાતને વરસો વીસાં અને 'સરકાર'નાં નામનો પત્થો હોંદને અને ઇંગ્લેન્ડને — મનને ક્યો.

લોહ' રાધરમીયરનું કાળજી' કપાય છે!

હોંદની સાથે લોહ'મી દાંધે ઠામ લેવાની વૃત્તિ રાખનારા એટલા બહુમાં અંગ્રેજોથી હોંદ સ્વાધીન બને એ દેખી બસાતું મથા એ વાત તો બહુથી છે. વિલાયતનો પેસો મેક મુક્તિ મળીએ ને નકરાર હરી રહેશે એ તેના ઉપ નો હવે રાષ્ટ્ર બળેજ ખ્યાલ આવે છે. એમનાજ મેકા બીજા લેઈ રાધર-મીયરનું કાળજી' કેવી રીતે કપાય રહ્યું છે તે જોના નીચેના આપણ ઉપરથી દેખાઈ આવે છે. લો'માં આપણ આપણા એ નામદાર દર્શાવ્યું હતું 'આપણી યાહુ આત્મ સમર્પણની નીતિ એ હોંદમાં કયાય રાખવામાં આવશે નો હોંદના ૧૯૩૭ ની સાલના પ્રતિદાસમાં સન ૧૯૩૮ ની સાલની માદ-ગીરી મુકે. એ સાલમાં આપણને અમેરીકાની રાષ્ટ્રપતિના રીતર કરવા પડ્યો. અને ન્યુયોર્ક ખાલી કરવાની આપણે રાષ્ટ્ર પડી હતી. આપણે કમેકા એ વડ જાતમાં રાખવી જિંદગી કે દીંદુરવાન સાથે આપણે સંજ્ઞા જોડાયા તે પહેલાં વિલાયત કાષ્ટ કાળ સંઘટનાથી દુર્ગુણ નહિ. હોંદ સાથેનો આપણો આજનો સંજ્ઞા દુરી ભવ તો વિલાયત હરી કાષ્ટ કાળ કેમકે મેક કઠવાનો નથી. વિલાયતમાં વરતા બાબો કોમકારો હોંદ સાથેના આપણા વેપારને લખેને છો છે. આ વેપારનો નાકે કરી નાખવાના હેતુથી જ મંધી અને તેના સારામાં આજે ખડા યશ છે. હોંદ સાથેના સંજ્ઞા એ દુરે તેમ થોડજ વરસમાં વિલાયતના આધીકાર મહેકોની જગ્યાએ હોંદે શુપડીઓમાં બીખરીઓજ વસવા હશે વિલાયતમાં પ્રસિદ્ધ અને માતૃતા રહેશે જ્યાં આજે નાણાની રેલ વહી વહી છે, જ્યાં આજે પ્રજા જનન જનન હોંદવે છે હોંદ બધે સ્મજાન જેવી જાતી ફેલાઈ જશે અને હોંદને આવી રીતે આપણે કાષ્ટમાંથી જવા દહઈ તો વિસ્તર અને પાપ-માલીના ઇર્ષ્યા નમાઈ લોહી શુભવા સદૃશ ખડા મહ રહેવાના છે એ વાત સખને. જાનાત, જોડે રાધરમીયર! શી શુભર અને સાચી રાત સંજ્ઞાથી દીધી! જાની સાથે સાથે એટલું પણ હોંદી હોંદુ હત કે વિલાયતમાં વસ્ત હોંદ અંગ્રેજ અગ્યાને તેમ પુરણો મુઠ્ઠી મહેકારાનેજ ધંધો લઈ બેસવાનો જાનો આપણે તો તે બાની જોડે બધેમેરનુંજ વધ જાતના? આ સર્ગ વાતેથી હોંદીઓ પણ હવે વધ રે જાણજ રહેવા બેસશે.

જરમન આગેવાનો વિલાયતમાં

જરમન એન્સેલર હર જીંગ અને પર્લેસ ખતાના પ્રધાન કેકટર કરદીજસને વિલાયતના વડા પ્રધાન મા રામસે મેકકા-હે લંડન આવવાનું આમંત્રણ આપ્યું છે. તેઓ તા. ૫ મી જુને લંડન આવી પહોંચશે તે વેળા તેમને આધારજ માન આપવામાં આવશે. તેમની મુલાકાતનો મુખ્ય હેતુ યુરોપની રાજકીય પરીસ્થિતિ વિષે વિચારની આપણે કરવાનો તેમજ

અન્યક પ્રમો જરમન આગેવાનો છે. જર્મનીના આ પ્રધાનો એન્ડ્રેડ ટેરીટરીલ પ્રમ હોર પણ વડા પ્રધાન સાથે આગેવાનો. એ તેમ બનશે તો લંડનમાં સા. આફ્રિકાના પ્રતિનિધિ સાથે પણ એ વિષયમાં મસલન કરવામાં આવશે. ટેરેટન, મંગેજાન, ક્રિસચાપોમેટ. એન્ડ્રેડ ટેરીટરીલ, અને બેકરીનો પ્રમ આ સર્ગ ઉપર આગેવાનો કરવામાં આવશે. આ મુલાકાત અર્થે માર્ચ ૧૧ી લેખાશે કારણ કે જર્મનીના વિલાયત સથેના સંજ્ઞામાં આથી એક નકો સર્ગ. જુને છે એમ માનવામાં આવે છે. જર્મનની આંદર ને આર્થિક મુશીબતો ઉપદેશિત યવા પામો છે તેને લખેને આ મન દેશે નહકે આતો બધ છે અમેરીકાની આંદર આર્થિક મુશીબતો અલુજ રહી છે, રૂશિયાએ આર્થિક બાબતોમાં કુમલો કર્યો છે એટલે તેને બધે મંજૂરગથી મોટા પ્રમાણમાં માલ ઉત્પાદ કરી જગત. બહારમાં સરતમાં સરતા વામે વેચવાઈ શકે ક્યું છે, તે ઉપરાંત મુખ્ય યુરોપની મંજૂર રિથેન આ સર્ગને કીધે આ મન દેશે વચ્ચે મનજન થવાની જરૂર જોવા થઈ છે. જર્મનીના આ પ્રધાનોને લંડનમાં રાખ્ય તરફથી એક ખજુ આપવામાં આવશે ના સંદેશના ની સથે પણ તેમને પ્રાપ્ત્ય મશે.

“ધિન્દમન એપિનિઅન”

સકાલ, તા. ૫ જુને સન ૧૯૩૮

નાટલ પ્રાંતમાં વરતા હોંદીઓના ઉત્તિદાસમાં મરકુપ રેક આગેવા સમાવતું નામ રાગરિય લેકા મરકુપ રેક હોંદ મદમદ અને પારસી રસ્તમજીની આમોદ સાપાલ હોંદમાં કુતું રહે છે નાટલનાં જોએ પહેલ રહેલા વેપારીઓ તરી. આવેલા લેખવ તેમના તેઓ છે અને મુખ્ય મુલાકાતમાં તેઓ અગેવા. પોતાની પ્રવાન થયાં તેમણે મેરીટસખર્માં તવા પાપ ઉપર વેપારની જરૂરિયાત કરી અને હોંદના પચાસ વર્ષમાં વેપારને ખીલવી આમોદ સાપાલ પડેડીને પ્રસિદ્ધિમાં મુકી દીધો. વેપારમાં તેમને રહેવા જો તેથી તેમનું નામ પ્રસિદ્ધિમાં અગ્યુ એમ નથી પાંડુ મરકુપ રેકનામાં ખીલ પણ સહ-ગુણે હતા. એથી તેઓ પ્રસિદ્ધિમાં આવી કહ્યા. અન્યક પ્રવરવામાં પેકાં જેમણે ઉચ્ચતાની તાખી ખારે મહાગુન પામ કરેલ હોંદ તેજ મનુષ્યને જે હવાએતો અગ્યુમાં આવે, અને ખરી રીતે આર્થિક જમાનામાં એવા અહારગ વાળોજ માયુલ કેળવણેતો લેખાવ છે, તો અગારે કહેવું જોઈએ કે મરકુપ રેક એવી જાતના ઉપવાળેતો નહતા. તેઓ નહોતા કેમકે જુનીવર્સિટીના ખી. એ. થાતો એન્સેલર જુનીવર્સિટીના એમ. એ. થાતો તેઓ જખરદરત વિદ્વાત પણ ધરાવતા, નહતા. અન્યક નોજવાતેને તેમના માન્યે મરે કોટા કોટીને કાળા નીલીમ આથી હોંદ જાતનામાં ને રસુ નો એ તે આપણે જોવા નથી પરંતુ છોડીના જેવડાના બને પહેલેલા ખજા મનુષ્યોજ આપણે ને ગુણો ખીલેલા જોઈએ છીએ તવા ગુણે મરકુપ આમોદ રેકનામાં હતા. આપણે આ મુદ્દની અંદર પણ એવા પચા સાખાએ જોઈએ છીએ

કે જેમને આબામેમાં સુંદર તાલીમ મળેલી હોય અને આધુનિક જ્ઞાનાને અનુસરીને જેઓ 'કેળવણી' તરીકે ખરતા હોય તેઓ પોતાના જીવનમાં નિષ્ફળ નીવડેલા છે. આધુનિક જ્ઞાનાની મોજવાન પ્રભાને સાળા પી સુંદર તાલીમ મળેલી હોવા છતાં તેમનામાં કંઈક ન્યુનતા આપણે જોઈએ છીએ. જે વસ્તુ તે સામાન્ય વ્યવહારિક સુધ્ધિ અને કલાપણ. આ બંને વસ્તુ મરદુમ આમોદ શેઠનામાં હતી અને તેને પરિણામે તેઓ જીવનમાં સફળતા મેળવી શક્યા હતા. આથી તેઓનામાં સુધ્ધિ તેમજ કદમ બંને હતાં એમ કહેવામાં કદી બની શકેલું નથી. જેઓ તેમને પીછાનવા દતા તેઓ તેમ જોઈ પછી જાતની કાંઈ વિના એ પુણ્ય કરેલું કે તેઓ રિક્ષાણ હાથના માણસ હતા. તેઓ કાર્યકર્તા અને પરાયણ રીતિના હતા. તેમનું મર હોઈએને માટે કમેજાં પ્રશ્ન હતું. મતજીવ એ તેમને માટે સાંતિનું સ્થાન હતું. જ્યારે જ્યારે પછી પોતાની આયેના માણસોને કદમાં વેળુ કદાકાં પડ્યાં હોય માટે તેઓ કાંઈ હેવા માટે મતજીવને આજીવે લેતા. તેમનામાં પરાયણરની કાંઈ રહેલી હોવાથી તેઓ જાહેર કાર્યમાં પછી રસ લેતા અને તેમાં તેમણે સુંદર કાળો ખાવો હતો. દક્ષિણ આફ્રિકાના હોઈએનાં કુળેને બંને હરિનામાર મજામાં એ પ્રતિનિધિમંડળમાં તેઓ સામેલ હતા જેમાં પોતાં વરસોથી તે તેઓએ નાટાલ ઇન્ડિયન કોલેજના પ્રેસીડન્ટ તરીકે મળ્યા. રિશ્વત કામે દરર કીલીને કાર્ય કર્યું હતું. તેઓ પ્રમુખ તરીકે માત્ર નામનીજ પુરથી કારણ હતા. હતા એમ નહિ પછી બનેલ કામે જાતી કેળવણી કરતા હતા. તેમની વકાવર્ય માં નામ્યક તબીબ હોવા છતાં તેઓ અન્ય કાર્યકર્તા સાથે રીતે ગમેલને માટે ઉપરાણું કરવા નીકળતા. તેમ તેઓ નેતા રાત કે દિવસ કે અરાત હવા એ કહેવાની આયેજ જરૂર હોય કે રેક વર્ષના દોહીમે. તેમનું મનમાં કરતા અને તેમના પ્રયાસને કમેજાં બાવક સફળતા મળી. આ દેશના દોહીએની રમૂલમાં બનેલ વર્ષો સુધી મરદુમ આપાત રહેલું નામ કાયમ રહેશે. પુણ એમના આપાને કાંઈ આપો. મરદુમનાં કુટુંબીજનોને બંને અંતઃરક્ષા પુર્વક વિચારે છે એ જોઈએ.

મરદુમ શેઠ આમોદ આપાત

તા. ૩ જી જુન. પુણારના દિવસે સવારમાં મેરીટસખગંધા હરખન રેલીફેન હા. શેઠ આમોદ આપાત મેરીટસખગંધા કહેર માં તેમના મકાન ઉપર જીવત નક્કીન થવાના શેઠજનક સમાચાર મળ્યા હતા. આ સમાચાર આપા નાટાલ કાં જેનાવી દોહી કામમાં હોલમીરી પ્રસરી ગઇ હતી. તેઓ ૭૮ વર્ષના વૃદ્ધ ઉમરના હતા. તેમની પાવરત કિયા મે.કમેજન સીમેટ્રી માં મેરીટસખગંધા તેમ દિવસે સાંજે સમાચાર વાંચે ચર્ચ હતી. દોહી કામના રેક વર્ષના માણસોએ તેમની પાવરત કિયા માં આમ લીધો હતો. મરદુમ શેઠને ૭૮૮નું માન આપવાને નાટાલ પ્રાંતમાંથી દુરના કહેરોમાંથી કાઢેલો એ પ્રતિજે દાખરી આપી હતી. હેલ્થ મજબૂત વર્ષથી મરદુમ આપાત શેઠ બીમારી બોગવતા રહ્યા હતા અને તેમની માનસિક રિશ્તિ પછી જોઈએ એવી નહતી. તેઓ કમેજાં મધારીવજીવ રહેતા.

હતા. ૭૮૮૦ પ્રસંગે તે તેમની રિશ્તિ એટલી બધી ખરાબ રહેલી હતી કે જેઓ તેમના નજીકના સંબંધમાં રહેતા હતા તેમને એમ થતું હતું કે પુણ એમને કુળમાંથી જેમ અને તેમ જલદીથી છોડે તે સાઈ થાય. જેઓને તેમજ પોતાની પાછળ છોડા છે તેમને અને સામાન્ય રીતે નાટાલની હોઈ કાપને મરદુમ શેઠનાં મરદુમી બારે એટ મર્ચ છે.

મરદુમ આપાત શેઠનાં મોટામાં મોટા કદમજીવ એ હતો. તેમના હોલ બારે વિકાળ હતું. મેરીટસખગંધા તેમની વેપારની પહેલી લગભગ ૫૦ વર્ષની જુની છે. અને તેમના જીવનની છેલ્લી થી સુધી તેમનું મર અને રમેલું દરેક હોઈને મટે— પછી તે એ તે શમતો હોય—પુણ હતું. તેઓ કાર્યકર્તા પ્રકૃતિના માણસ હતા. પોતાના વેપારની અંદર એ તેમ કામમાં રોકાવેલા હોય છતાં તેઓ દરરોજની નમ જ કદી પછી સુક્યા નહતા. જ્યારે પોતાના નોટર વર્ગ સાથે મારી કુટુંબીજનો સાથે કામચાર તેમજ કદમાં વેળુ કદાકાં પડ્યાં હોય માટે કામ ખીજ રીતે તેમની કામચી દુલથી હોય તે તેઓ દુરતજ દુગનમાંથી ના પરમાંથી આવ્યા જતા અને મતજીવમાં બેસતા અને કાંતીને કાં કલાકો સુધી બેસીને વિચાર કરતા. આમોદ મકાનની આપાતર પહેલી છે એ વાયકાથી દુરતજ એટલું સિદ્ધ થાય છે કે મરદુમે વેપારમાં વિચર્ય મેળવ્યો હતો.

રામજીરી શેઠમાં પછી મરદુમ શેઠ આપાત પડતા આબામે હતા. જ્યારે મદાતમાં ગાંધીજી આ મુજબમાં રહેતા હતા બારે મરદુમ શેઠને તેમની સાથે રહીને કામ કરવાનો પ્રસંગ મળ્યો હતો. મદાતમાં માંથીજે મરદુમ આપાત શેઠની કસેલી કરી લીધી હતી અને મદાતમાંજ તેમને વિધિ કરી વિરાલ થયા નહતા. મરદુમના બંનેક કદમજીવમાં એ એ હતો કે તેઓ દમ્યુવતુ મરના માણસ નહતા. એકવાર તેમની ખાતી મર મર કે જે મારો તેમજી લીધો છે તે ખરાબ છે તે પછી તેમાંથી તેઓ કદી પાછા ન હતા. પછી બંને તેની સામે એ મટેલો વિરોધ હોય સન ૧૯૨૬ ની સાકમાં ટ્રાસિવાલના દોહીએ કાયેના વર્સા સંબંધી વિલાપત કેપ્ટુરેકન કમને મદાતમાંજ અમા હતા બારે મરદુ. આપાત રેક પછી તેમાં સમેલ ના કેટલાંક ર્ષો સુધી મેરીટસખગંધા નાટાલ ઇન્ડિયન કોલેજના તેઓ પ્રમુખ હતા. ત્યાર બાદ તેમને નાટાલ ઇન્ડિયન કોલેજનું પ્રમુખસ્થાન આપવામાં આવ્યું હતું. જ્યારે કલમ એરીમાત બીજ મુનીમન પાલમેટમાં કામલ કરવામાં આવ્યું અને સા. આફ્રિકાની દોહી કામનું કેપ્ટુરેકન રીઠ મરુ ત્યારે નાટાલ ઇન્ડિયન કોલેજના પ્રમુખ તરીકે તેઓ પછી કેપ્ટુરેકનમાં સામેલ હતા. કેપ્ટુરેકને કરેલી મજબુત મળતજને પરિણામે એ આપ પાછા પાંચી લેવામાં આવ્યું હતું. આ પ્રમાણે મરદુ. આપાત મટે પોતાના જીવનની છેલ્લી થી સુધી એક ઉપરોળી જીવન મસાર કર્યું હતું. પુણ મરદુમના ઉમર આપાતને કાંઈ આપો એમ આમે મુજબીએ છાએ મરદુમ પોતાની પાછળ એક રિશ્તિના કાં, એક દોહરી કે જેમની સાદી કસેલી છે અને એક બદાર વર્ષની ઉમરના દોહી અને બાકી મર. ઇસમાઇલ આપાતને કોહી ગયા છે મરદુમના આ કુટુંબીજનોને કે મારા મર નેના નમે રીહી કે મની સવાનજીવિ છે.

૧૧૬	૧૧૬	૧૧૬	૧૧૬
૧૧૬	૧૧૬	૧૧૬	૧૧૬

૧૧૬	૧૧૬	૧૧૬	૧૧૬
૧૧૬	૧૧૬	૧૧૬	૧૧૬

કરાંચો મહાસભા

કરાંચી મહાસભા માટે નીચેનાવી જામને જામદારના રોકે સરકાર અમલતીક અને તેમના સાચીઓને ફાંસી દીધાની ખબર મળ્યા અને અત્યંત આશ્ચર્ય થયો. તે પછી તે રોકેને રોકેને જામ જામતની પુઝવરજ આજાલવદ કરતા. મહાસભામાં હવે શું થશે તે જ પ્રશ્ન થી થયાં આખા રસ્તે થઈ પડી. જુવાન ડેલીમેટનાં હાથ ખજાજા ફાંસી દતાં અને જામ વાતાવરણમાં મમમીની હતી. કોઈ કહેલું: 'જામજામ જામજા પાડવા સરકાર આ દાવેજ ખેલે છે.' કોઈ કહેતા, 'માધીજની પ્રતિજ્ઞાની કસોટી સરકાર કરવા માગે છે.' બીજા કહેતા, 'સરકારે જામજાને ઉરકેરવા તથા જોડેને જામ પગલું લીધું છે. મધ સાલની માફક મહાસભાના અઠાડીવાખાં સરકારે મદનવન પગલું ભર્યું છે. મધ સામે સરકારના વજાને લીધે પુર્ણ સ્વરાજને દાવ માધીજને રજા કયો. આ સાથે જામ પગલાં લીધે ઉદામપણના કાપ સખજ થયા છે તેથી માધી-જરવીન કરાર થું ઉદ મપજા બાંચીને જુઓ કરી નાખશે કે શું? સરકાર મોટે તો સંધિની વાતો કરે છે, પણ તેના બાદ તે દના આવા જુઓ કરી શો પસો રમવા માગે છે તે મમજાનું નથી.' જામી કાંક કુખાંજોથી વાતાવરણ બરેલું હતું. દેશામદમાં મમ મુકાંજ વચ્ચે કે કરાંચીમાં નવજુવાનોએ માધીજને 'પણ જામ' એ ગોકારેથી વધારી લીધા. "ડેલી મેકેટ" નામના જોડો છુડીખન પગમાં મધું વાંચ્યું. 'જામ ખમીસવાળા નવજુવાનોએ માધીજને જામજાના વાંસથી કળ કરવા પ્રયત્ન કર્યો, અને મંડિત માસ-વિષાજ ન હોત તો માધીજને કળ થાત.' અત્યંતકના દેહતથી જુઓનેનાં હાથ ખજાજા તો હતાંજ. માધીજ પર કુમજો થવાની વાત સાંભળી જામને જુગ દુઃખ થયું. નવજુવાનોના ફાંસી કરમ જાગી. માધીજ પર કુમજો થવાની વાત કોને ન ઉરકેર? સરકાર જેવા કુર દુરના રજા પજા જામજાના જામજા જામજા કરતા. સરકાર સુપ્રતિક મંદિરના પદ મદંતે જામને જામજા, કે આ જામજા જામ ખમીસવાળાનું જુગ જોર છે. માધીજને અમલતીકને ખમીસવાળાની કલમ કરારનામાં કમ કામજ ન કરી તે જામને પુઝવ. દેહને જુએ જામેજા આ પૌરવાં મસજીતના સુર દરેથી બરેલા આ કહેરનાં જામજા અને પ્રાકૃત કહેરીઓ સંધિ અને જામજા-જાંક જામજા જામજા સુજરાતીઓનો મત જામજા જામજા હતા. સંધિની મંડિક સમજા જામજા જે જોક વાત છે અને જોને જામજા વધવરી જે ખીજ વાત છે. પેલા વિદ્વાન મદંતેને જામજા જામજાં જામે કહ્યું, કે જામજાની કામને જામે પકડાએજા માફસેનીજ જામજા સંધિમાં પ્રસ્તુત હતી. મહાસભા હિંસામાંજા માટે સંધિની કલમોમાં સિદ્ધાંતની દિશિએ જુદ મેજવાળાની વાત ન કરી કર. આ સુદો તેજા જામે કિતવો, પણ કલમને આ જામજા કરવું કુરમજ હતું.

જામ ખમીસવાળાઓની જેક જામજાની મોટી ફાંસી જોવાની મજા જેવી કાંક કાપ જામજા મન પર ભેડી હતી. તેથી પહેલાંજ જામે જામિન નમરમાં નવજુવાન સમાના મંદરમાં રેલા. પતંગીજા કામજના કાજા વાગ્યા મંદર પર દરકા જોજ જામને જામિન થઈ જામી. રોકેનાં કુટેજા જોતાને

સંધિને મંદર સજો દતા. મરીજ કામજા—જોડેરી મેટ—ના પ્રતિનિધિઓને. મંદર તો જામજા દેખ ને? જામને પ્રેક્ષકોની ટીકોટ મળી. તપાસ કરતાં જામજા પાંચ કે ડેલી-મેટની ટીકોટ જામજા જામજા સમાના કાંક કલમો જુગ કાજજ રાખતા. જામ વાતાવરણનું આ ડેલું જામજા અને તેજાની ફાંસી જોવી કરના સાધારજી રીતે જામજા મનમાં હોય કે; પણ જોમ નથી. પ્રારંભમાં છુટર નેકનજનું પ્રખ્ખન જીન મધુર કહે ડેલીક જામ ખમીસવાળા સંકારી જુદો મવજાવતી હતી. સમામાં કામજી જામજા વર્ગ અને સંખ્યા મેટી હતી. જામે જોડું, કે આ જુગની વાજોને જોડો દેખાડવા તેજાન કરવાના કરાજી પ્રેક્ષક વર્ગમાં કુટેજાક જુગી મમા હતા, અને વખજોવખત દેજા કરવાનો પ્રયત્ન કરતા હતા. જામી પણ જામ ખમીસવાળા તો જુગજા હતા. જામિનનમર જામે કરવાંદરાજનમર મળી કુટે સો જામે કરતાં વધારે સંખ્યા જામજા દેજા જુદાજા જિદમતવા જોજો સરદના માંધી આ જામજા મધુરજાના જામજા છે તેજા જામ કાટ થકેર છે. તેમને જામ ખમીસવાળા ન સખજ. જોડું મે

જામ ખમીસવાળાની સામે તે કરાંચીમાં 'કામે (કુર) મંદર' જામજા જિદવાજીજી પ્રેક્ષાથી જેક કાંધી થ જે છે અને જોમની વમ નજી છે જોમ જામને જામજા અમ-સિંદને ફાંસી દેકા જે જામજાની નવજુવાનો ઉરોગના હતા. આ વા તામે દેવાથી કુટેજા હાથ જામ ખમીસવાળાઓ મલીર રોકેન પર જામજા જામ દેખાવો કર્યા; પણ તેથી જુગજાના મનમાં કાંક માંધીજ માટે પ્રખ્ખજા જામજા જોજો થયો દેખ જોમ નહોતું સંધિની પજા તારાજ જામજા થયા હતા, પણ તેથી માંધીજનું નેજા દેવા દેવા જુગજા કલમજ થયા હતા જેવી કાપ કામજા મન પર પડી દેખ તો તે ગોટી છે. માંધીજની જામજાથી જામજા મહાસભાના કલમજ જામ મંદરના મધુર વાતાવરણથી વિરોધ મળી થયો. જોમ પણ નથી માંધીજના કરાંચી મમા જોજો પ્રયત્નથી વાતાવરણ સેમજ અને જામ જામજા જામજા હતું.

મહાસભાના પ્રતિનિધિઓમાં પણ જુગજા દતા. તેજાની સુંદથી જામ મધ તે જામ જામે છે. કરાંચીમાં ડેલીમેટની સુંદથી થઈ તેનું રમજા વર્ગન જામને મજા હતું. 'ક' વર્ગના કુટેજા કોડીજોએ દાર કયો દતા, કે 'જ' અને 'ખ' વર્ગના કોડીજોને મત ન જામજા અને તેથી જામજા ડેલીમેટ 'ક' વર્ગના કોડીજોમાં જામજા હતા. જામે જોડું કે ખીજ પ્રતિજ્ઞા કોડી ડેલીમેટ પણ જુગજાના હતા, મદામજાને ડેજા જામજાની કરને કુટેજા જામજા પ્રતિનિધિઓની સુંદથી થઈ હતી જેવી વાત જામે સંજળી જામજા કુટેજાક પ્રતિ-નિધિઓએ જોની સાધી પણ પુરી પેતાના જામજા લીધે કહો કે મદામજાના નેજા નીએ જામજા કલમમાં દેજા અને જામજાને લીધે કહો જામજા જામજાને લીધે કહો, પણ જે સ્પષ્ટ છે કે સંધિના મુખ્ય દારવો વિરોધ પહેતાંથી કાંક જામે નહોતો.

વિષમવિચારિણી સમાજીમાં સંધિનો દરમ રજા થયો. જામે જુગજા જામજા વિરોધ વાંચ્યું તે જામે કિતવવાની જામજા નથી. આ નિવેકન રજા જામજા વાતાવરણ સ્પષ્ટ થયું. ઉદામ પજામાં

મુખ્યત્વે પ્રતિનિધિઓ હતા. મહાજનને તૈયાર તેમને જોઈને જ છે. સંધિ વિશેના ઠરાવ જે કમિટીમાં ધરાવ્યામાં આવ્યો છે તે તપાસવા જેવું છે. જો ઠરાવ મહાસભાની આજ્ઞાથી જો વિરોધાત્મક નથી. આ ઠરાવથી પૂર્ણ રસાનના ધરેથી મહાસભા પાછી દેતી નથી. આ ઠરાવની કલમો તેના મુખ્ય અર્થમાં વપરાય તો કેવળની સમાધાની કમજોર અસર છે. આપણને અલગ દેખાતી વસ્તુ આંધ્રી સ્વરૂપ કરી દે છે. મહાસભાની કાર્યવાહક સમીતીએ કેવળના રૂપમાં જો ઠરાવ રજૂ કર્યો તેમાં 'સલામતી' રખાને બદલે 'વધવટ' (Adjustment) કબ્બે વિચારપૂર્વક કાળજી કરવામાં આવ્યો છે. સરકાર વલ્લભભાઈએ મોતીના પ્રમુખ તરીકેના વ્યાખ્યાનમાં જણાવ્યું તેમ જ કબ્બે યોજના સ્વ. પંડિત મોતીલાલજી છે. એક દેશ બીજા દેશ જેડે કુદમાં ઉતર્યો હોય ત્યાર બાદ જે સમાધાની થાય તેમાં આ 'વધવટ' તો પ્રથમ રજૂ થયો જોઈએ, નહિ કે સલામતીનો. વિવિધવિચારિણી સમીતી માં થયેલા ઠરાવમાં આ સિદ્ધાંત સ્વીકારાએ છે. બરજ, પરદેશી રાજ્યો જેડેના સંધિ, નાણાવહિવર અને આર્થિક નીતિ, રાષ્ટ્રીય દેશ વિશે નિષ્પક્ષ જાંચની તપાસ તમા જાને પછીને સ્વેચ્છાએ છુટા થવાનો તક આ ઠરાવમાં પ્રતિપાદન થયેલો છે. જે 'વધવટ' યોજનામાં રજૂ થવાની છુટ રખાઈ છે તે પછી દેશના નિર્ધાર રીતે સ્વીકાર્યો નાદજ થઈ શકે. પંડિત જવાહરલાલે મહાસભાની પુણી બેઠકમાં જણાવ્યું તેમ, આ ઠરાવથી મહાસભા યોજનામાં જવા અંધ છ જતી નથી. આમ ઠરાવથી કિંદ મધ્યસ્થતાનો વિરોધ થમ દળવો શક્ય થયો તે સ્પષ્ટ જણાય છે. મુખ્યત્વે પ્રતિનિધિઓ સાથે થયેલી વાતચીતો પરથી જણાવું હતું કે તેમણે તેમનું દ્રષ્ટિનિંદ્ર મહાસભાની કાર્યવાહક સમીતી સમક્ષ રજૂ કરાવ્યું હતું ત્યાર બાદ મિત્રના વિરોધ કરવો અનુષ્ઠિત હતો. બંગાળના પ્રતિનિધિઓ જેડે ખુબ તાત્કાલિક આદેશો આપ્યાં કે બાંને પ્રભુત્વ માંથી છુટી કુદે સ્વીકારવાની તરફથી હતો. મધ્યપ્રાંતના પ્રતિનિધિઓમાંના કેટલાકને બેરો થતાં અને એ જ આખત જણના ઇચ્છા રાખી હતી. તામિલનાડુના પ્રતિનિધિઓને અને કહેતા સમજવા, કે માંથી છુટાં આ પછે સળગ કરવા જોઈએ. જુગાનીયા પ્રતિનિધિઓનાં કલ્પ સંધિથી સંતોષામાં નથી જો સ્પષ્ટ જણાવું હતું પરંતુ રાષ્ટ્રીય અક્ષિત મધ્ય વિરોધો કમારતી હતી. કાલકે રજૂ તેમ, સંધિને ઠરાવ પસાર થયો તેનું કારણ, સંધિમક્ષિત કરતાં માંધીમક્ષિત વધારે હતી તે હતું. જે દિવસે વિવિધવિચારિણી સભામાં આ ઠરાવ પસાર થયો ત્યારે વાતાવરણ મુંઝા અસંતોષનું જરૂર હતું પરંતુ કેટલાય મોટા પ્રતિનિધિઓને આ ઠરાવ પસાર થયો તે દિવસે જુગાને પીડેલાં કુદને કલ્પ સંધિમાં હતા તે સાવ અનુચિત હતું જુગાને પીડેલાં કરવાની નહોતી. તેમને તો તેમના સિપદીગીરી યોજાવવાની હતી. અને આ ઠરાવને બેરો વિરોધ કરતાં થેબી અછને તેમણે સિપદીગીરીને બાંને બેરું વર્તન બાંવ્યું હતું. આને જુગાને પીડેલાં કહેવી જો બાંબેલ યોજાવવા મળ્યા. (અમુક)

રશિયાના પાંચ વર્ષની યોજના

જમતના સર્વ દેશોનાં વર્તમાનપત્રોની અંદર આજનાજ "રશિયાના પાંચ વર્ષની યોજના" એવીજ અર્થ થઈ રહેલી છે. કુતર, ઉલોગ અને માલની ઉત્પત્તિ અને નિકાસના પ્રશ્નમાં જમતમાં જે દેશો આજનાજ અમગદર સેવાય છે તે દેશોમાં રશિયાના પાંચ વર્ષની યોજનાથી બારે લઘાવોદ થયી રહેલો છે. જો એ પાંચ વર્ષની યોજનાને કહેલ અને તો વેપાર, ઉત્પત્તિ અને નિકાસના વિષયમાં આજનાજ પાતા દેશોને બારે વિવિધિઓ આ યોજનાને કહેલ મળતાં વેદી પડશે એમ માનવામાં આવે છે. પાંચ વર્ષની યોજનાને કહેલ મળશે મા તકિ જે વિવિધ વર્ષ વર્તમાનપત્રોની અંદર વારંવાર અર્થાત્થે થાય છે. આ પાંચ વર્ષની યોજના એમાં શું રહેલું છે કે નેથી આજનાજ જમતની સર્વ પ્રભુઓમાં અજબજાદ થયી રહેલો જેવામાં આવે છે. તે વિષે અમે આ લેખમાં કંઈક ખ્યાલ આપવા ઇચ્છીએ છીએ. રશિયાની સોવીએટ સરકાર આ પાંચ વર્ષની યોજનાને પરિણામે જમતના અન્ય મુદ્દાની સાથે આર્થિક મુદ્દાની અંદર ઉતરી તેના વેપારને જાગરવરત રહ્યા સમાવવા ઇચ્છે છે. રશિયાની રાજ્યપદ્ધતિ જમતના અન્ય રાજ્યોની રાજ્યપદ્ધતિથી ભુદીજ છે એ વાત તો જણીતી છે. મુદીવાદી વર્ગોને અવાજ તેણે પોતાની રાજ્યપદ્ધતિમાંથી મહંતર દુર કરેલો છે. કામદાર વર્ગ, એડુને અને સિપાઇઓનું રાજ્ય રશિયામાં સ્થાપનમાં આવેલું છે. અત મહેનતથી પછીનો ઉતારી જેઓ માલ ઉત્પન્ન કરે છે તેનાજ કાચમાં બરી રાજ્યસત્તા હોવી જોઈએ એવો ઇચ્છુનીજ — સામ્યવાદનો સિદ્ધાંત છે અને એ સિદ્ધાંતને કામ પછી રજીતે અંદ. વ્યવહાર સ્થાન જે મળેલું હોય તો તે રશિયાના સોવીએટ મુદ્દાનમાં છે. મોટા ઉલોગો, વેપાર, બેલીવાદી અને કુતરો આ સર્વ વસ્તુઓ આ ખાનગી માલીકની નથી પરંતુ એ સર્વ સામ્યવાદના સિદ્ધાંત અનુસાર રાજ્યનાજ કાચમાં છે. જમતના સર્વ દેશોની અંદર રશિયા આ વિષય માં બીજાજ નોખુજ પડી ગય છે. આર્થિક, વ્યાપારીક અને બીજે બીજે વીચેર સર્વ યોજનાઓ રશિયાની અંદર કેલ અક્ષિતમ માલદાર મા મુદીદારના કાચમાં નથી પરંતુ એ સર્વની માલીકી આ રાષ્ટ્રનીજ છે. આ સર્વ વિષયોની રચના આ રાજ્ય પોતેજ એવી છે. અંતર રાષ્ટ્રીય વેપાર જેડેલે કે પરદેશી સાથેના રશિયાનો વેપાર એ પછી કાલ ખાનગી વ્યક્તિના કાચમાં નથી પરંતુ રાજ્યનાજ કાચમાં છે અને રાજ્ય પરદેશી સાથે વેપાર પછી ચલાવે છે. રશિયામાંથી અન્ય દેશોની અંદર માલ મોકલવો હોય અને અન્ય દેશો અંથી માલ ખરીદવો હોય તો તે કાંઈ પછી રાજ્યજ ચલાવે છે. વસ્તુ સ્થિતિ આવી હોવાથી રાજ્યના કાચમાં જાગરવરત સત્તા છે અને અર્થ અર્થ રાજ્યના હિતમાં જે સંતોષની જરૂર પડે આ આ તે તેના ઉપયોગ કરે છે. હવે પાંચ વર્ષની યોજના શું છે એના ઉપર આવીએ. સોવીએટ સરકાર એક સંસ્થા બરી કરી છે જેનું નામ 'ધી રેડ પ્લેનોમ કમીટી' છે. આ સંસ્થા રાજ્યની અન્ય આર્થિક સંસ્થાઓ નેવી કે બેંક, સદકારી મંડળો એવી બેંકે સદકાર સંસ્થાને યોજનાઓ મટે છે. દેશની આર્થિક, વ્યાપારીક અને ઔદ્યોગીક ખીજવણી બારે આજના વર્ષમાં થવા રીતે કામ કરવું તે વિષે તે એક આખું નાવૈયુ તૈયાર કરે છે. આજના રજૂ કરે છે. આ આજના 'કંટ્રીક શીમર્સ' એ નામથી આજનાજ

છે અને દેશ આ વિષયોની બંદર કોટણ કામ કરવું જોઈએ તેટલાની આપણ યોજના પડી કલાકમાં આવે છે. આ ડી. સી. રોડ પ્લેનીંગ કમીશનના એક ૧૦૧ છે. તેઓ જાય છે કે જમણી સંસ્થા પ્રથમ તે આપણા દેશમાં જે બેની કરવામાં આવી હોય તેમાંથી વર્ષોની અગાઉ ફેરવે પાક તાપમાન મળે તે ઉત્તરથી તેની પદ્ધતિ સર મજબૂત કરવામાં આવે છે. આ કમીશન રાજ્યની પાસે એકલ મજબૂત કરીને બેતા-વાડીના વિષયમાં વર્ષોમાં અમુક વસ્તુઓનો આગવો પાક તો તાપમાન મળે તે જોઈએ એવી યોજના મુકે છે. અમુક અવરો અમુક પ્રજાઓમાં પાક તાપમાન કરવા માટે અમુક જમીન અમુક રીતે રાખના નિયમન મુજબ એક અને આગરથી પુર્ણ રીતે કામ કરીને મેળવવાની કો નહીં કરવામાં આવે છે. બેકુનોને યોજનાની માનગી બેની કરવાની આ કોન્ટ્રી નથી. દરમિયાન અને સાથે એક જમીનમાં ફેરવેલી રીતે એક જમીનના ધોરણે રાજ્યને માટે જ બેની કરવામાં આવે છે અને સોનીએટવું રાજ્ય એકલે મજબૂત—કામદારો—બેકુનો અને સિપાઇઓનું રાજ્ય. જમીન પાક એ સર્વ ઉપર ફેરવેની આગરથી માલીકી નહીં. પરંતુ રાજ્યની માલીકી અને રાજ્યની માલીકી એકલે બેકુનો—કામદારો, સિપાઇઓ તીએની માલીકી. રોડ પ્લેનીંગ કમીશન બેનીવાડીના કામ માટે એકવું સર્વ કામ કામ, આગળ પદ્ધતિ તપમાન કરેલું આવર તીએ સર્વ સાધનો પુર્ણ થઈ છે. બેનીવાડી માંથી ઉત્પન્ન થતા માલ રાજ્યને શું કામે આપી દેશે અને વેપાર માટે અન્ય દેશોને રાજ્યે શું કામ તપમાન વેચવો એ બધું આ રોડ પ્લેનીંગ કમીશન નહીં કરી આવે છે. બંદર પરદેશોમાં ફેરવે માલ મોકલવો અને પરદેશો પાસેથી બેકુનો માલ ક્રો અને ફેરવો ખરીદવો અને તેનું શું કામ આપવું અને પરદેશો સાથે લેવેલું મુકવું એ સર્વ કામ આ રોડ પ્લેનીંગ કમીશન કરે છે. આજ કમીશન આપણ રોડનું સરવેયું પણ બનાવે છે, આવક અને ખર્ચ ફેરવે અને રીતે બેકુનો એ સર્વ કામ એના હાથમાં હોય છે. પરદેશ સાથેના બેકુનોએ ૧૨ શું રાખવો, બેનીમાં, ઉલોમમાં, વેપારમાં, ટ્રાન્સપોર્ટેશનમાં, ફેરવે બનાવવામાં રસ્તાઓ તપમાન કરવામાં તીએ વિષયોમાં ફેરવે મુકી રોકતી આ બધું આ કમીશન નહીં કરે છે. પંદર કરોડ પ્રજાની વસાએના મુકવે માટે એક વર્ષમાં દેશ ફેરવે રિયલ્ટી બંદર સામ્યવાદના ધોરણે ફેરવે કામ કરવું જોઈએ તેની આપણ વિમતવાર યોજના આ પ્લેનીંગ કમીશન આગરથી તપમાન કરી રાખે છે અને પ્રજા કમલ પ્રસિદ્ધિમાં મુકી તેને પાર ઉતારવા માટે જનસમુદાય ઉત્સાહ રહે છે. આવતા વર્ષ માટે એ પ્રમાણે જે આકાશ તાપમાન થયો હોય તે ધોરણ ઉપર સોનીએટ રીપબ્લિકના આર્થિક વિભાગે કામ લેવા મંડી જાય છે. આ આકાશ એને ખુબ પ્રસિદ્ધિ મળે છે, તેના ઉપર અર્થ પણ પુષ્કળ થાય છે અને તેમાં મુકારા મુકવા હોય તો તે પણ બેની કાક છે. 'પાંચ વર્ષની યોજના' તે આજ પ્રજા-કારક એલોગી પ્રજાઓમાં ફેરવે પાછળ ન રહે પરંતુ મોખરે રહે જોઈ છે. આ આપણી યોજના મુજબ મુજ કાર્ય તો એ પાર પાડવામાં આવ્યું છે કે સમસ્ત દેશમાં ન્યા ન્યા બંદર પડે લાં લાં વીજળીનું જળ પણ આપવું એ એકલ યોજનું છે. ફેરવે જાવેના માલ બનાવવા માટે કારખાનાં સ્થાપનાની યોજના પણ મુક છે. પ્રથમ તો દેશની બેની-વાડી અને ફેરવે ઉલોગોની ખીલરણી માટે જે જે વસ્તુઓની

ખાસ આવશ્યકતા હોય તે ને વસ્તુઓ બનાવવાનાં કારખાનાં બેનીવાડી યોજના થય છે તેમાં મેટરફર, ટ્રેક્ટરો અને લોવા કામ બનાવવું. બેકુનો અભિવૃદ્ધિ જમીન બેની નથી પરંતુ એકવાદના સિદ્ધાંત ઉપર જમીન બેકુનો બેની કરવામાં આવે છે. રાજ્ય તેમને ખી અને ફેરવે જાવું સધન પુર્ણ પાડે છે. કારખાનાં સ્થાપના માટે ફેરવેને જે જે વસ્તુઓની બંદર છે તે બેની બેની આ તપમાન નથી થતી તેને વિભાગ, અમેરિકા અને જર્મનીમાંથી ખરીદી કરવી પડે છે. આ ખરીદી માટે કોઈ મારફતે ના ખીલ રીતે ફેરવેને પૈસા આપવા જોઈએ. દાખલ તરીકે જાન માંકવે પૈસા અપાવવા હોય તો ફેરવે લાં યોજના માલ મોકલી આવે છે અને તે વેચાણમાંથી પૈસા બંદર છે. એક પ્રમાણે અન્ય દેશોમાં પણ તે માલ મોકલી આવે છે અને તેના નાણામાંથી તે જે સાધનો બેની તાપમાન કરી મુકવું તપમાન તે પરદેશથી ખરીદે છે. પાંચ વર્ષની યોજનાને ફેરવે બનાવવા અને નાણાંની છુટ રાખવા માટે તે બેની સર્વ જળથી રાજ્યની પુર્ણ સત્તાથી બેનીની બંદર પુષ્કળ માલ પૈસા કરે છે અને નાં પરદેશોમાં મોકલી સસ્તામાં રક્ષા કામે વેચી નાંખી નાણાં કરી લે છે. આખા જમીન બેનીવાડી બંદરમાં ફેરવેને આ મુજબ માલ મોકલવા માંકવે છે અને માલનું કામ એકલું સસ્તું છે કે ફેરવેની બંદરોને તેજે બજારમાંથી મુકમાં છે. આ પાંચ વર્ષની યોજના અરથે પડેલી છે. બંદર આ યોજનાને પ્રેરુરો વિષય મળવે બંદર અન્ય પ્રજાઓના ઉલોગ, વેપાર બેનીવાડી વીએર સાદસને એ કલાવી નાંખશે. અટલી બંદરોમાંથી ફેરવેના આ પાંચ વર્ષની યોજના પ્રત્યે જમીનના દેશો જુએ છે.

હિંદની કપટબરો કરજદારો

(૧) હિંદની કપટબરોની વખતે ૧૯૨૮ ઈસવી કંપનીની ખરી મુકી.

(૨) અમેરિકા વેપાર—વિકાસ અને ખરીદી—તીકાસ માટે ઉપર કોઈ કોઈ વિભાગ વિમલ, કે જેને પરિણામે તેને કોઈમાં આદિ ફેરવે અંદરે મળ્યાં, આને લાભ આવે ઉપર કોઈ મળ્યાં હોવા છતાં તમામ ખર્ચ હોવે મુકવું પડ્યું છે.

(૩) મુકાન અને આપણીમાંના વિમલ, કે જેના ખર્ચને અમુક બેની હોવે ફેરવે લાડવામાં આવ્યાં છે.

(૪) ધરાની અપાતમાં ફેરવે દિશાઓ અને મુકવું રેલીમાં કીપાટમાં તેને નામે ધરાન સરકારને પગાર થયેલી રકમો.

(૫) નેપાલ સામેના વિમલ અને વિષેમાં ફેરવે પ્રતિષ્ઠા.

(૬) અંદરેને છૂટી લેવા માટેના વિમલ, અંદરની સ્થાન સાથેના વિમલ, કે જે ફેરવે મુકવે માલોનરીન કરવા માટે બંદરમાં આવ્યાં હતાં. ઉપર કોઈ એ નેમ બંદર ન આવ્યાં અને તમામ ખર્ચ હિંદની તીએ રી ઉપર લાડવામાં આવ્યું. અંદરના સરકારને તેની પરદેશનીલના બંદરના બંદરમાં આપણનાં તાબેયોથી પહેલાં પમાર થયેલી પેચકસીની કુલે રકમ.

(૭) તપમાન નેની બાબતોની તપમાન સમાલોચના પણ થવી જોઈએ. ઉપર કોઈ કોઈ ૧૯૩૧ની 'બેકુનો' તે ઉપર કોઈ હિંદી સરકારના બંદરોમાં બેકુનો બંદર નવા કરમાર લાડવાની બંદર પડી લારે મુકવે વર્ષની આમલની મળે ઉપર કોઈ પમાર થયેલી ૪૫ કરોડની રકમ. આ ઉપર કોઈ ઉપર કોઈ પાંચ કરોડની ખીલ રકમ પણ છે કોઈ.

છે. મેસોપોટેમીયાના વિમલ હરખીયાન દોઢે થાંત્રીસ કરે ૬ રૂપીયાના સંભળાઈ ગયા અને પુરો પાક્યો હતો. એ રકમનો ફાયો કરવાને કર ના. એના મિત્રને દોઢે ત્રણથી ઈંગ્લાંડ મોકલવામાં આવ્યા હતા, તે એ રકમની ચાકિયા કરી ખાલી હાથે પાછા ફર્યા કેમકે ઈંગ્લાંડે એ રકમ પગાર કરવાની સહ કાદ ના પાડી. મહાપ્રદના ધાળમાં, રાજ્યભાષે આપેલા કાળાએ, અન્ય સદાચક્ર દેડો, રંગરોડોની કરાવી. મોકલો હાથે પુરી પાડેલી અનેક સાધન - સામગ્રી, દારૂઓનાની ઉત્પત્તિ માટે એલોગીસ સંસ્થાઓનો મોરેલો કબજો, અનેક વસ્તુઓ વ્યાપાર—તપસન, મેદક કરનાર, અને અન્ય સ્ત્રીઓ કે રાકન-તરા અનેક આકર્ષણો દોઢે આપેલા છે કે જેની પ્રકૃતિઓ સંકરે અને ખીલકાએ ગામ છે. અંટલા માટે દોઢની આમદાનીમાંથી ભેવામદા રાકા ૪૫ કરોડ રૂપીયા સાધન—સામગ્રીની કીમતના પંચાસ કરોડ રૂપીયા મળે કુલ ૯૦ કરોડ રૂપીયાની રકમો તથા રાક રોડ પછાતી 'બધીસ' એ ખરેખર દોઢ ઉપર મેરજનતારી માળ છે.

(૮) અંગ્રેજ સર્વોદયી રેલ્વે કંપનીઓની દોઢી સરકાર તરફથી યમેલી ખરીદીની રામો પછા અટલીજ તજવર્કો સમાલોચના ગાંઠીએ છે. દોઢમાં પ્રચલિત માન્યતા છે કે આ ખરીદ કિમતો બેઠાએ તે કરતાં મેદક વધારે સુકગામ છે. આ સંબંધમાં દોઢી પ્રધાન અને દોઢી સરકાર વચ્ચેના પચમવધારનું પ્રદાસન અર્થેની સમ પડશે. આવવાને કારણ છે કે રાકીક વેળા પુર દોઢી સરકારે પછા આ કિમતો સામે વાંધાઓ કાઠાયા હતા.

(૯) વીરધમાં ટીપુ, ખાલીયર, ધંદાર ભોલો, એ પંખખ વિમલો વચેર તળ દોઢના અંગ્રેજોને કરેલા લઘામો. આ લઘામોનું ખર્ચ દોઢી પ્રજાએ એકવાર પોતપોતાના રાખ્યોને તો પગાર કરેલું છે. અત્યારે, અંગ્રેજ સમતવતની રથાપના માટેજ કરનામાં આવી આ લઘામોનું ખર્ચ, સમય કરજના રવીયાર દ્વારા દોઢી પ્રજા પાસેથી ખીજ વાર વધુ કરવાનું સુચવવામાં આવે છે. આ વિમલોથી અંગ્રેજોનેજ જામ થયા છે અને દોઢમાંથી એ સમયે મોડલમાં આવેલા ખરીતાએ આ લાભોનું પુરું ભવાન આપે છે, અને પછો વચ્ચેની લઘામ-ઓનું ખર્ચ એકલી દોઢી પ્રજા બાદાસ કરી થી અને કાલો તમામ અંગ્રેજ પ્રજા બેગવે એ પ્રતિષ્ઠા નથી.

(૧૦) પ્રચલિત માન્યતા છે કે દોઢી લોનાના આવતાલ વધારે પડતા મળત છે. ખારે પડતા વઢાવો અને ખીનગરી દલાલીઓ પગાર કરવામાં આવી છે. જેમાં ચાત્રીત વર્ધના નાણાં પ્રકરણી અખતારેની તપાસ બતાવી આપે છે કે, દોઢી લોનામાં વધારે આવી કારે કપાનો થતી હતી, તેજ નખતે કુનીયાના અન્ય રેકોમાંથી એવી વધુ સેમાં રે લોના કુમી થમ સકતી હતી. હવે કાંઈ બાનું વળતર ન થતી કદ, તો પછા આ બામત સમય કરજદારીની નિષ્પક્ષ તપાસની આગળી માટે કારજરૂપ તો છેજ.

(૧૧) સરદાર ઉપરની લઘામક પ્રવૃત્તિઓને આજ કક્ષામાં કુમી કામ. લાંબી પ્રખતે અંગ્રેજોને જપવા હતા નથી; અગતિને રાકે પછા નથી મગવતા. દોઢી પ્રજાને લઘામક રિયનિમાં સદા તેમર રાખા માટેજ તેનો ઉપયોગ આવ છે. પાછલા યુગમાં તો સરદારી વિમલોના કુતને દોઢી પ્રજાને દલાવવા અને તેમની રાજકીય માગણીઓને નરપ જનાવરા માટેજ અગૃત રાખવામાં આવ્યું છે.

(૧૨) દોઢી નાણાંના અંગ્રેજ વધીરે દોઢ ઉપર નીચે સુખ્ય નુકસાની કરી છે.

કરકરી અમલદારો અને સિપાઇઓની ડેલરણી, નોકરી અને પેન્શનની ધોણુ ઓરાં છે કે જેથી દોઢનાં ખર્ચે ઈન્ડિય એન્ડ બંકી દેલ તૈયાર રાખી કદ છે, દોઢ ઉપર આ બોનાં મેદક છે. એજ કારણે રેલ્વે સર્વોદયની ખરીદીમાં અખતાર કરવામાં આવ્યો છે. રેલ્વે લોના, તમામ રકમ એટ ખોટનમાં ખર્ચામાં આવશે એ કરતે બંદની નાણાં બખરમાંથી લંબી કરવામાં આવી છે. અમારે આ રાક લોનાની દોઢને હજા પાકવામાં આવતી હતી કારે, દક્ષિણ આફ્રિકા, ઇંગ્લેન્ડ, ઇટલી વચેરે દેશો પુરેથી બખરમાંથી ઈંગ્લાંડ કરતાં ૧૦, ૨૫ ને ૩૦ ટકાના એલા બાચથી પોતાનો એ મામ ખરીદવાં કરતાં, અન્ય પ્રાપ્ત સોથી બખરમાંથી ખરીદ કરતે બધે ઈંગ્લાંડની ઉચા આવતી મખરમાંથી અન્ય સરકારી સર્વોદયની ખરીદીની નીતિએ દોઢ ઉપર વધતી જતી કરોડો રૂપીયાની નુકસાની લાગી છે.

સીમાપોરના દરીઆજ કરકરી મથકના ખર્ચ પેટ કોઢે આપવાનો ફોલો ભાનો નીચે જવાનાજ છે એ અંદર માહિતીની વાત દોવા છતાં ઉચા આવતા કળમાં મેદક હિમ બાવથી પા. એન્ડ ઓ. સ્ટીમર કંપનીને દોઢી ટપાલ વધી જવાનો અપામેલો ઇખરોઃ આવી કપટનીતિઓથી દોઢ ઉપર ઉતરોતર મેરજ-સહથી બદલવા બોલ લાકવામાં આવેલા. પછાથી એ લંગામી કરજને કામી કરજમાં ફેરવી નાખવામાં આવ્યું.

હવે આ સમય કરજદારી માટેની બંધારણીય બોલાધરીના રિયનિની ભય લોચના કરી લખ્યે: ઈંગ્લાંડ દોઢને ધારેલી લોનાની એકંદર રકમ ખીલ દેલામાં ઇંગ્લાંડ કરેલી ધીરધારથી એકજ એકીજ છે, એટલે.

(૧) ખીલ દેશોના પ્રમાણમાં દોઢની કરજદારી સલામત છે.

(૨) સખરસ સરકાર અને તમામ પ્રાંતીય સરકારોની એક વર્ધની આમદાની કરતાં આ લહેબાંની રકમ કાંઈ ખામ વધારે નથી, તેથી કરજદારીના ધીરધો પ્રમાણે આટલી કરજ-દારી એજ વધારે પડતી નથી, કે જેથી કુનીની અને બખરની સલામતી માટે બંધારણીય બોલાધરી માંમવાની જરૂરત ઉભી થાય.

(૩) હવે નવી બસતી બંધ થાય, તો બુના નોકરાના પગાર પેન્શનો માટેની રકમ વધારેમાં વધારે પડીત વર્ધ સુધી લહેબી પડે, જેનો મોકલો હીસાબ આજ પછા થમ કદ એમ છે, અને દોઢની તમામ બેન્ડાની અલામત જેના કબજામાં રેલ્વે એવી બંધારણથી રથપાનાર રીજર્વ બેન્ડ એક ઇન્ડિયા એ તમામ રકમની સલામતી માટે પુરતી અખીતગીરી આપી કદશે, એટલે આવી રામોને દોઢની આમદાની ઉપરના સોધક પડેલા બોલ તરફ મજવાની બંધારણીય બોલાધરીની કાંઈ જરૂરત ઉભીજ થતી નથી.

કારે આવી બંધારણીય બોલાધરી આ માટે મામવામાં આવે છે? દોઢ અને દોઢની સામ-આખર રકાવાનો નહિ પરંતુ ખાંતર રાષ્ટ્રીય આલમમાં તેને કીણી પાડવા પુરતોજ એ માગણીનો હેતુ છે; કેમકે ઈંગ્લાંડની બાવી બંધારણીય સલામતી બેઠને અન્ય દેશો પછા દોઢ સયે રવતંત સીધી ધીરધાર કરવાને બધે ઈંગ્લાંડ માન્યતજ એવી ધીરધાર કરીને ઈંગ્લાંડ જેટલું વર્ધસ્ત મેળવવાને પ્રયાસ કરે એ રામવાલિક છે. વળે આ બોલાધરીઓના અમય ઉપરની દેખરેખ વાંધસરોથ હસ્તક સુકનાર દેવાચી દોઢમાં આગામી અનેક વર્ધો સુધી અંગ્રેજ વાંધસરોથજ આવવાનો. આ રીતે અંગ્રેજોએ દોઢની સામઅથ —સંબંધ—રસતીનાં પ્રવૃત્તિ સામે પાળજ બાધી છે; કેમકે જે વખતે કારજદારીને પ્રમ ઉભો થાય તે વખતે કરજદારી.

જે રાષ્ટ્રીય યોજાનારીની સલામતીના ખદાના નીચે ઈન્કાઈ દોઢ સપ્તે હાથ જાહેર કરી કહે, અને એ પરિસ્થિતિને જોઈને વાસ્તવિક રીતે સ્વીકાર કરાવી જમનાના પ્રજામતને ઈલાકાની તરફથી કરતો કરી કહાય. આમ કરવાની યોજાનારી એ આંતર રાષ્ટ્રીય નજરમાં હોઈને કમલાકાંત બતાવવાની પ્રકૃતિ માન્ય છે, અને એથી એ કુદરતિને પુરો વિરોધ થશે નોંધજો. 'મંગ ઇન્ડિયા' માંથી

વિલાયતમાં દારૂ ઇસ્વીન

'લોડ' ઇસ્વીન દોઢ વાંધાકરો તરીકે ઇસ્વીન થઈને વિલાયત પહોંચ્યા હારે બંડનમાં બીજીક ઇન્ડિયા યુનીયન તરફથી તેમને તથા લેડી ઇસ્વીનને એક ખર્ચ આપવામાં આવ્યું હતું તે પ્રસંગે દોઢ સંબંધી તેમણે જે પ્રથમ બાવજી બાપુ હતું તેના સાર અને નીચે આપીએ છીએ :—

લોડ ઇસ્વીને દર્શાવ્યું કે દોઢમાં રાષ્ટ્રીય જામણીનું પ્રજાજીએ દારૂમાં કામ કરી રહેલું છે અને લેખકો દ્વારા કામ લેવાની નીતિને નોંધી કામદાર રાખે છે તેમજ સમજી લેવું નોંધજો કે તેમના કલિતસ્થાન માટેના દિવસો દરેક પસાર થઈ ગયા છે. આજની પરિસ્થિતિને જાનુકુળ એ સંભોજો દરેક નથી રહ્યા સુખી અને સંતોષી હોઈને સમજાવવામાં તેની સમજાવે અને જોડવાથી રાખી કહ્યું. હોઈ દરેકો અને કાલસોની અવિરુદ્ધિ માટે આજે તે અલગ તરીકે જની રહેલું છે અને દોઢની સરકારને દોઢના લાભે પ્રથમ જોડા નોંધો એ વાત બીજીક રાખી છે. નાણાં પ્રકરણીય વિષયમાં પણ દોઢને સ્વતંત્રતા હોય તે વિષયને ફરીથી જોડવામાં કંઈ ખસ નથી. દોઢના દરેકોની કલિ માટે દોઢમાં જે કલિ રાખ કરી રહેલી છે તેના પ્રથમ કામનું કુદરત રાખવું એ દોઢમાં અંતરે માટે અસંભવિત છે તેવી રીતે દોઢમાં જે આર્થિક ભોજા કામ કરી રહેલાં છે તે પ્રથમ કુદરત આપવું મકરમાં માંથી માટે પણ અસંભવિત છે. દોઢના રાજકીય પ્રયત્નો નીરાકરણ સારી રીતે જાવવામાં જોડવાના વેપારી લાભોનું દિવસ બાજીએ છે. આમ થાયથી જોડ પણ જાતની દરકત વિના વેપાર ચાલુ રહેશે.

દોઢના બાવી જાંધારજી અને તેને અંગેના સહિસકામનીના માંથી જે લોડ ઇસ્વીને ચેતવે મજબુત અભિપ્રાય દર્શાવે. હોઈ કે સહિસકામનીના માંથી પહેલેથી ઉલટ સુધી ચોક્કસ માત્ર દોઢના જાલની ખાતર છે એમ જો જાણી કામ તે દોઢને જાહેરમત જરૂર તે સ્વીકારશે.

હું જાનું છું કે માંથીજી જે વિલાયત આવશે તે આ પ્રયત્નો અને બીજા જે અર્થવાના છે તેના ઉપર સમજાવી ઉપર બાવી જવા તેમજ પોતાના રેલામાં રેલા પ્રયત્નો કરશે.

લોડ ઇસ્વીને દર્શાવ્યું હતું કે આ વિષયમાં જે કે મુશ્કેલીઓ બાંધે છે જતાં તે મુશ્કેલીઓ ન પડાવી કામ એવી નથી. ચિંતાને માટે સ્થાન તો રહેલું છે પરંતુ વિનમત અને કાલજની નીતિથી કાર્ય લેવાની જરૂર છે. નિરાકર અને હાર લેવાની ખાતરી રાખવાનું મુંઝવે કારણ નથી.

એક અલગ મુશ્કેલી બરેલા પ્રસંગે દોઢની સ્વીકૃત સર્વોચ્ચ ચેતવણી વહાલારી જવાબને કંઈ જાલ કરી તે માટે હું તેને મજબૂત આપું છું. થકાજ મુશ્કેલત બરેલા માસો અને વર્ષો જરૂરના વિલાયતની સરકારે વહાલારીથી દોઢમાં અમને જે રોકા આપે તે માટે વિલાયતની સરકારને પણ મજબૂત છે. સરકાર જે મજબુત કાર્ય કર્યાં લીધું હતા તે સર્વ

મુશ્કેલીઓને અંત આવી જતી એવી જાતની જામણી કરે છે તે પણ હું જાણું છું પરંતુ એ માં મિલકત અમ છે એમ હું માનું છું મની રો કે પ્રજાને જાહેર અભિપ્રાય મેળવી અમને અમબંધિત મુદત સુધી રાખા જમાની નીતિથી સરકારે કાર્ય લીધું હતું અને તેમ કરીને જાતિ સ્થાપી હતી તે જાતિ ઉપર ટપકેલી હતી. સમાજનાથી જે જાતિ થઈ ગઈ તેવી જાતિ તે નહતી. તે જાતિ જમરદસ્તીની હતી. વીઠારીના અમમના આશ્રાવની અમમના દિવસો દરેક વધી ગયા છે. તેને સ્થાને દરેક કાલો સંબંધમાં સમાન બાજીનારી એ આદર્શ રજાવે છે. આપણાં રજાવે જોમરનાં કેમ જામરો સાથેના સંબંધમાં નવા વિચાર સાથે કુદરત તરીકે આપણે કલિમત થયા છીએ. દોઢી આજી અને વિચારમાં પ્રમદિ કામ જે બીજીક રજાવેલું હતું તેમજ અનિચાર્ય હતું.

બીજીકનાજી માલને અદિકર કરવાની પદ્ધતિ વિશે લોડ ઇસ્વીને દર્શાવ્યું હતું કે મેં મુખ્ય લોડનું જાર મધીજી સાથે જે વિષેની મર્યા કરી હતી અને માંથીજી મને જે વિષે ચોક્કસ ખાતરી આપી હતી.

વજી વગરજો આજ માદ રાખવી જોડને. દોઢની આર્થિક પ્રયત્નો એક પરિણામ એ આવુંજી જોડને કે સર્વ સંસ્થાની બંધાર દોઢની ખરીદી કલિ વધવાનીજી. જે આજના રાજકીય પ્રયત્નો સમાધાન થઈ જાય તે માટે વર્ષો સુધી જેવા આજ તો રહેવાનાજી જે જે દોઢ એકલુંજી તુરત પૂરી ન કહે અને જાં ખોરીક વેપારીઓ માટે સારી નહ રહેશે તોલું અમમનું તો એ છે કે વેપારને ટકાવી રાખવા માટે મળી લાંબીની જરૂર હોય છે અને તેથી ખોરીક વેપાર ચાલુ રહે તેટલા ખાતર રાજકીય પ્રયત્નો નીરાકરજી થવુંજી નોંધજો. અને તેમ કામ તેમજ રાજકીય અજાતિથી મુખ્ય વાનાવરજી માંજી કુદરતી રીતે વેપાર ચાલુ રહે જાત તેમજ માંથીજીમાં જાલ જનાવી હતી અને તેમજ બંડન આવશે તો જરૂર સમાધાન કરવા તેમજ સર્વ પ્રયત્નો કરશે એમ દર્શાવ્યું હતું.

ફરી આવેલું પેમલનું સરકસ

પેમલનું પ્રજાવાતી પામેલું સરકસ ફરી આ રેશ માં આવેલું છે. મેરીટકસઅર્ગના માર્કેટ રફેરમાં બુધવાર જીવન તા. ૩ જીવન અને તે પછીની બીજી ત્રણ રાત બતાવવામાં આવશે. ગુરવાર અને શનીવારના બપોરે સવા ત્રણ વાગે મેટીની થશે.

૩૦૦૦ રતલનું વજન મી પેમલ તરફથી ઉચકવાનું મુખ્ય કાર્ય થશે. મી. પેમલની ઉંચક પટ વર્ગની છે અને આ વચ્ચે તે રંગમાં આવશે એ ફનીયામાં એક રેકોર્ડ થએલો ગણાશે.

બ હાથજી ઉચકી

હુંક મુદત ઉપર પોતે હાથજીને ઉચકતાં એક હાથજીને ઉચકવા જતા હતા ત્યારે બીજી હાથજી એકલી પડી જવા નહિ ઇચ્છતી હાથજી તે પણ સાથે સહી મ'. મી પેમલ આ જોઈ નહિ શક્ય અને વજન એરલુ હાર કેમ લાગે છે એ વિચારવા લાગ્યા. વજન ઉચકવું તો ખરું પરંતુ ટકાવી નાખી નહિ શક્યા. પછી જીવે છે તો પોતે એ હાથજીને ઉચકી હાર હતા. તેનું વજન કરતાં લીટીનું વજન ૨૩૦૦ રતલ થયું અને માનાઈ ૨૨૦૦ થયું.

નવી રમતો

આ વખતે હાથીઓની, રીંછની અને સીઓની કસરતખાજીની ઘણી નવી રમતો બતાવવામાં આવશે અને વિદુશક પણ નવા પાઠો જાજવી બતાવશે.

સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધના સમાચાર

બીજી રા. ડૉ. કેન્દ્રેસે કયારે મળશે?

કેન્દ્રેસે કેટલો એક તાર દર્શાવે છે કે હિંદુઓ બારી રાજકીય બંધનથી નહીં કરવા માટે બ્રિટીશ સરકારે એક નીચે કમાન્ડોની જાહેરાત કરી છે. અથવા વર્ષની આખરીમાં અને મહા વર્ષની અરજીમાં બ્રિટીશ અને દોહી આગેવાનોની કન્ફરન્સ થઈ દત્તી અને આમુક નિર્ણય ઉપર કેન્દ્રેસે આવી દત્તી. કેન્દ્રેસેની કન્ફરન્સ બ્રિટીશ સરકારે એક રીતે આપવા માસમાં મળનાર શ્રીકર રજકર કમીટીના પ્રતિનિધિઓને એળા કરવાનું બતાવે છે. અને આખી કન્ફરન્સ સપ્ટેમ્બર માસમાં મળવી જોઈએ. સરકારે એવો નિયમ કર્યો છે કે આ પ્રથમ એટલે મહત્વનો છે કે બંધનમાં તા. ૫ મી સપ્ટેમ્બરે શ્રીકર રજકર કમીટીને એળા કરવાનું આ-મતજી આપવું. જો એટલા સમય પરમાત્મ હિંદુ-મુસ્લીમ સલામતો ન વેડો ન આવે તો માધનોરીટી કમીટીનું કાર્ય પણ તેજ વેળા કર કરવામાં આવશે. માધનોરીટી કમીટી પણ કેન્દ્રેસેના અંગેજી જીવી કરશે એક કમીટી છે.

મુસ્લીમોની ઓછી ન સાચ એવી માગણીઓ.

મુંબઈથી તા. ૩૧ મી મેનો રજકર એક તાર દર્શાવે છે કે એલ કન્ફરન્સ બ્રિટીશ કન્ફરન્સની એક એક મહત્વના અગ્રણી મહત્વના અગ્રણી રજકર રજકર દત્તી. તેમજે હિંદુ-એને એનવર્ષી આપી દત્તી કે મુસ્લીમો પોતાની માગણીમાં કમા કરાર કરશે નહિ. મુસ્લીમો પોતાના બંધનની કુરબાની આપવા તૈયાર છે. પરંતુ તેઓ પોતાના દક્કો જતા કરશે નહિ. હિંદુ મેનેજરી અને માધીએ સુધા મુસ્લીમોની માગણીને એ રીતે તરછાડી કઢાડી દત્તી તે પ્રત્યે તેમજે એક દર્શાવે દત્તી. તેમજે એકેર કહ્યું હતું કે હિંદુઓમાં મુસ્લીમો એક કન્ફરન્સ મુસ્લીમ કન્ફરન્સે એ માગણી કરશે છે તે એળામાં ઓછા મુસ્લીમ માગણીઓ છે અને તેમાં ૩૫ ઓછું થાય નહિ.

મહાત્માજી વિજયવત્ત મરે

મુંબઈથી રજકર એક તાર દર્શાવે છે કે મહાત્મા માધીએ એલ સરકારે એલ વીલીમકને એક પત્ર લખ્યો છે જેમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે બંધનમાં મળનાર રજકર કેન્દ્રેસેમાં હિંદુ-મુસ્લીમ પ્રતિનું નિગરજી ન આવશે તોયે તેઓ માધરી આપશે. તેઓ કેન્દ્રેસેના કમીટીમાં કરી લામ રશે નહિ પરંતુ મહાત્માની થી રિશ્તિ છે તેટલુંજ તેઓ લમજાવશે.

કાન્ધેશમાં ફરીથી હુલ્લડ

‘રેન્ડ કેમી મેલ’ પત્રનો કલકત્તાનો અવરપત્રી જણાવે છે કે કલકત્તામાં એ સમાચાર આવે છે તે ઉપરથી એવું માન્ય પડે છે કે ઉત્તર હિંદુસ્તાનમાં લામરજી થઈ કરકરોએલી છે. એક તો આર્યોત મુસ્લીમો, બીજું પૈસા ધીરનારાઓનો સવાલ અને એધે માગણીમાં અરામ રિશ્તિ બની ચૂકેલી છે અને તેથી કોમી લાગણી પણ કરકરોએલી છે. હિંદુ-મુસ્લીમ અવધ માધરી છે. કાન્ધેશમાં ફરી પાછું હુલ્લડ થયું છે જેમાં નાસ માધીએ લામર થયા છે અને કેટલાક મર્થા છે. સાં કરકરુ એકેર કમીટી કરવામાં આવ્યો છે. બંધનમાં બંધ છે અને મહાત્માજી પાલી છે. પંજાબ નાન્ડી એમરી કન્ફરન્સમાં એક મંડળોર પાટીના માધીએ કમીટી કમીટી અમલદાર ઉપર એળા મદાર થયો દત્તી પરંતુ તે

મર્થી જવા પામ્યો દત્તી. તેને રીપેલર સાથે પકડવામાં આવ્યો દત્તી.

કાન્ધેશમાં એ હુલ્લડ થયું છે તે મહાત્માને અંગે થયું છે. માર દત્તર મુસ્લીમોએ હિંદુ લક્ષ્મી અંદર તૈયાર થઈને જવાની મમકી આપી દત્તી. પોલીસોએ તેમને લીધેરી નાખ્યા દત્તી. પોલીસોએ એ હિંદુ અને મુસ્લીમો બંધા દત્તી તેમના ઉપર એળાવદાર કરવાની દત્તર પડી દત્તી. અગીયાર મુસ્લીમો અને ત્રણ હિંદુઓને બંધ થઈ છે અને એક મુસ્લીમ અને એ હિંદુ મર્થા અમ છે. કરકરમાં કરકરોર અને અમ પ્રસર્થા છે. બધી મર્થા અને દુકાનો બંધ છે.

પંજાબના એક વારમાં અજાવવામાં આવે છે કે કાન્ધેશ એ હુલ્લડ થયું તાર તાર થાતિ મકરાઇ છે. સત્તાવાળાઓએ તુરત પમકા કર્યાં તેનું એ પરિણામ હતું. પોલીસોએ કેટલાક માધીઓને પકડ્યા છે અને ૧૫૦ વધારાના પોલીસો આવ્યા છે. દુકાનો બંધ થઈ છે. બંધ મર્થા એ વધુ હિંદુઓ મરી ગયા છે. એકેર ત્રણ હિંદુ અને એક મુસ્લીમ મરી ગયા છે અધારે તાર હિંદુ અને ૧૫ મુસ્લીમને બંધ થઈ છે. પાકળનાં તોફાનમાં એ હિંદુઓ અને છ મુસ્લીમો માન્ય થયા છે. રાત્રીવારે મુસ્લીમ એવી રીતે બંધ થઈ કરકરોએલી મોરમ ટોળાએ હિંદુઓ ઉપર હુમલા કર્યા દત્તી. હિંદુઓએ કોઈ ફેંદાને તેનો જવાબ આપ્યો દત્તી. પછી લામર કર થઈ અને તેથી પોલીસોએ એળાવદાર કર્યા.

બરમાના બળવાનું કારણ

‘રેન્ડ કેમી મેલ’ નો કલકત્તાનો અવરપત્રી દર્શાવે છે કે બરમાના સરકારી અમલદારોએ બળવાના કારણો એવા જણાવ્યા છે કે પ્રથમ તો બરમાનોની મરીનાઇ એ એક મુખ્ય કારણ છે. બીજું બરમાઇ ધર્મગુરુઓએ લોકોને એવી રીતે દરકરી મુક્યા છે કે એ મરીનાઇનું કારણ બંધને અને હિંદુ-આની બરમામાં દાખરી છે એ છે. તેમજે બરમાને મરીમ બનાવી દીધું છે. આ પરદેથીએને બદાર કઢાડવામાં આવે તો સર્વો દીકાકી થશે એવું લોકોને સમજાવવામાં આવે છે. હિંદુઓના ઉપર હુમલો કરવાનો પ્રથમ કાર્યક્રમ નહતો. કમન-શીએ હિંદુઓ નાં મળ્યા આવ્યા. હિંદુઓ સરને પમારે કામ કરે છે તેથી બરમાને તેને બિઝારે છે અને તેથી પણ તેઓએ હિંદુઓ ઉપર હુમલા કર્યા છે.

બારડોલીની હિંજરત

(ગયા અંકથી આગ)

બરડા હાલ હુકાવે છે

એકસ ડોલર ડોલર હવે દત્તી. અખિમાં નેજ દત્તી. મમ માં જોર દત્તી. રીંગના ટેકા વિના અમક દત્તી.

“કેમ હાલ, મહેસુલની લડતમાં હુકાવું છે કે?”

“અરે મોહા જોએને! આ જુએને, પર તો કે દત્તીના ખાલી કર્યું છે, દોર પણ મોહલી આપ્યા છે, વાસજી કુમજીનું નામ નથી રાખ્યું, હોડારા જેવાં પણ મોહલી આપ્યા છે. આ હુ એકલો છું તે આજકાલ ઉપડી જવાનો.”

“પણ તમે તો ડોસા છો, પરના પો. લાં મહિવામાં વરસાદ ટાકમાં રો રહેવો?”

“નાહિ દમ રહેવાય? ડોસો છું પણ બેઠવ છું ને? અમે તો દાદ તલકામાં રહેવાવાળા અને એમ કર્યાં માંલ પડ્યા કે ખુઆ તો શું થઈ ગયું? મહેસુલ કાંઈ પરાંએ આપી દત્તી!”

કોસાના વેણ સમિતી હું તો હિંમત મળી ગઈ. મરી જાય પણ મહેસુલ ન ભરવાનો નિશ્ચય અડમ હતો. મનને યજ્ઞ, કાળાક બારડોશીના બેફુલ! કાળાક, મનમાં અડા બાપી: ખરેખર, બારડોશીના બેફુલ રહી રહેશે. ખરેખર, ધોરીક જેવી સફળતાને એક ઘરડો પણ કબાટી નાખવા સમર્થ છે.

નેતુ' વર્ણના ડાહ્યા હતા

મેરીવાના મહિમા એક દાસા એકા દવા. એકા બોલુવેર વીજલા દના. પાસે એક નાનું બાળક બેઠું હતું. કોસા પણ બાળકપર્યાયે કાચે નિજરત કરીને આવેલા. કોસા પુરા નેતુ' વર્ણના દવા.

સાથી મુસાફરે પુછ્યું: "કેમ દાસા તમે પણ આવ્યા છો?" દાસા જરા દરખા. સવાલ સંભળ્યો નહિ. એ જરા દરખા ને આતુરતાથી સમિતી બોલ્યું.

હરીવાર તાણીને સરાલ પુછ્યો: "કેમ દાસા, તમે પણ આવ્યા છો કે?"

"આવવુંજ પડેને?"

"કુઃખ મહુ પડ્યું?"

"તે પડેતો. ભગવાનની મરજી."

"આવો રંગ ડાહ્યો દિ" જોયેલો કે? અમારો તો તમે છુદાએ કડવા ઉતર્યા."

"દારતો, તમે રંગ તો ખરો."

છુદા દરમિતે ઉપર પ્રમાણે બોલ્યા. આપમાં અમકારો જો, રાંત વિનાનું મો દરખું, અને એક બેખાશે સંગળામે. અમારા સવાસનો જવાબ મળી મળો.

સાચેજ, છુદા પણ કડાકામાં ઉતર્યા છે.

નાથીબાઇનું બાળક

નાથીબાઇને દિવરતી મહિમા સાંભળ્યા પાસે કબા દતા. દાસમાં માસ એકનું નાનું બાળક હતું. મો ઉપર પ્રસન્નતા ને કાન્તિ દના. કપાળે ચાંદનો હતો.

"નાથીબાઇને, આ નાના બાળકને કમને પણ નીકળ્યા?"

"કેમ ન નીકળ્યો વાત, મારે કુઃખ પડ્યું છે."

"શું કુઃખ પડ્યું. બાપુ?"

"આ સરકારે કનડાત મારી છે."

"શી કનડાત?"

"પોલીસના સિપાઇઓ આવે છે ને કરાવે છે. કહે છે કે છુદી લપ્પણું, મર મારીશું, કાઢી કાઢીશું."

બહોળા શું કામ આવ્યા?"

"જેવી સરકારને કાં કોણ રહે? જેવી પાપીને કાં?"

"પણ આ નાનું બાળક બહોળા કેમ રહેશે? હવે તો ટાકના દિવસો આવ્યા. પછી ઉનાળો આવશે ને વરસાદ પડશે. બહોળા શી રહેતાશે?"

"ટેકને માટે રામ વનવાસ કેમ મનાતા? સીતાજી અંગમ માં પણ રવાં દતા. રામ જોવાને કુઃખ પડ્યું તો આપણને શું?" નાથીબાઇને માં અંતર નમ્યું. (અહીં)

ચોટાંબીજાએયના બહોળા હોદી મી. એસ. કે મર્મીટનાં ધર્મપતિ ત્યાં ગુજરી મનાતા સમાચાર અમને મળ્યા છે. બાઇ એસ. કે મર્મીટ ચોટાંબીજાએયમાં અનેક જાહેર કાર્યમાં આગેવાની બરેલો બામ લે છે. તેમના પ્રત્યે આવી પડેલી આ કુદરતી મુશ્કેલીમાં અને બાઇ મર્મીટની સાથે કદાનુકુલિ હાલિએ છીએ અને સરકારના આત્મા કાન્તિ આપો એવી પ્રજા આર્થના કરીએ છીએ.

ઇસ્ટ લંડન કોલુ સોસાયટી

સોસાયટી પ્રતિ રકાનુકુલિ હાર્દી કેપટાલિનવાળા શા પાંચુલાજી, જેમના નેમના ચી. પાંચુલાજી સાથે અંગે હરવા આવેલ દના તેમણે ઉપરોક્ત સોસાયટીને શીલોમ ૧૫, અને છ. એ. ને શીલોમ ૨૦, બેટ બાપી હતી. અંગેથી તા. ૧૬-૫-૩૧ ના દિને તેમના સ્વૈચ્છ ગમવતા પ્રસન્ને સોસાયટીના અગ્રણી રા. જીવજીભાઈને તેમની ઉદારતા માટે આભાર માની કુળ સરેર સહ વિશ્વાસ અર્પી હતી.

સોમરસ્ટ ઇસ્ટવાળા મેસર્સ બાલા જેરામ અને જવા ધના વરસથી પણ છ. એ. ને શી. ૧૦, બેટ મળી છે.

પ્રીટરીવાના વેપારી મી. કે. જે. બેન્ગલ વરસથી છ. એ. ને એક મીની બેટ મળી છે.

કેપલા સર્વ બાઇબેલો આશર ખાનવામાં આવે છે.

ડેલાગોઆબેના સમાચાર

(અમારા અવરપત્ર તરફથી)

—તા. ૬-૫-૩૧ ના રોજ બહોળા ડાહ્ય એક વેપારીને તાર મળ્યો તેમાં બહાવવામાં આવ્યું હતું કે, "મદદમ ગાંધીજીના પુત્ર પંડાલામાં છે" આવી કેટક મનસપ હતી. બહાવું માનવું એમ છે કે આ તાર ખાનગી—અંત સંબંધને બમતો જ હતો. છતાં પણ જો બહોળા પબ્લીક સંસ્થાના કાર્યકર્તાઓને અજ્ઞ હરી કવ તો એકાદ સુરેર મેળાવડો મોકલી કહાન. ચાલો સુસ્મા આથી હરીથી મળો.

—પોતાને સુસ્વ વૈશ્વ મહાવતા એક વેપારી પોતાના નોકર પર તાસ આપવાનું દજી એ સુસ્મા નથી બામતા, બીમારા નોકર પાસે ડારા કામગ પર સહી લખી લીધી છે, તે ગમે તે બખી કહે છે. પરંતુ માદ રાખવું ઘટે કે આ પ્રજા-સત્તાકે રાંજ્ય છે. આ વેપારી બાઇ પોતાનું નોકર પ્રત્યેનું વર્તન નહિ સુધારે તો અમારે નામ સાથે નોકરની કુઃખ માથા ખુલ્લી કરવી પડશે.

—બહોળા નોકરીઆવ યુવાન વર્ગ શા માટે એક મંડળ નથી સ્થાપેલ? એમ સંધર્ષણ વધારવાથી નોકરોને વેલ્લી પડતી કાલાઈ દુર થશે. યુરોપિયન દર્મમાં કામ કરતા, અને છુટક નાનું લખનારાઓ આ પ્રતિતિની પહેલ કરે એમ અમારી વિનંતી છે.

—ટેલેકોક વખત અમારે બહો સ્વરાજ હંડ ધબલું તેમાંથી પા. ૧૦૦ એકસો રાજપુર ચોકલાયા. બીજા બાળીના પેસા કાન, પાસે છે! હંડ ફટલું બબલું? ઉપારાણી બાકી કેટલી અને કાના કાના પાસે, આ બાખતમાં જો તે વખતે નીમાએક કપીટી હીસાબ બદાર પાડે તો સાઈ—બાકી તો આમ આ પેસાનો હીસાબ બદાર નહિ આવે તો ન છુટ કે અમારે "તોરાઈ" ને આ વાનગી અખાડવી પડશે.

—ગામની ઉપરના બાગમાં આવેલ આવેલ, કામ્યેની સ્થળોએ વેપાર કરતા બાઇઓને રાતના મેરોનો ફેલો તાસ છે તેનો ખ્યાલ આમમાં વરતા વેપારીઓને કપાથી આઈ! રાત્રે એ બાઇઓને પહેરા બરવા પડે છે.

—ઉપર જંગલમાં વેપાર કરતા ધમણા દમણા આપણા એ મુસલમાન બાપ્તિસ્તાનાં ખુન થયાં છતાં એમને જોઈ દોષમાં જા મટે વેપારી શાકભાજીની સહીસલામતીનાં પત્રમાં નથી લેતી?

—બહોળી દોડુ એસોસીએશનના પ્રમુખ —કાર્પેન્ટરિઓ જા માટે નવી સુટેન્ડી કરવા નથી? શેઠ જગદાસ દામોદરદાસ કુ.ના જનરલ મેનેજર રા. રા. કુલબદાસ શેઠ નેવા વયોજીવ મામ થાં દોવા છતાં જા સંસ્થાનું નામ સાગરમાં સપડાઈ ગયું

છે. ઉમરો! ઉમરો!

—નવી સુટેન્ડી નથી ચી જોતાં લોક કાચો જવાર જાને તે પહેલાં સુટેન્ડી સમ વ્યવ તો સર્વ તંદુર સરકારનાં વાત જતાં સંસ્થાને ખમવું પો જો વાત એવજી દીરા નેવી છે.

—બહોળા નાથા પ્રકરણીય બાળનમાં એમને જોઈ દોષમાં સ્થિર—કામી આવ કરતા માટે સરકારને આ માટે અરજ દારા કે કેમ્પેશન દારા અરજ નથી કરતી! મરીખ ન્દાના વેપારીને લખ થશે એનો ખ્યાલ નો દર્શ

૧૯૩૧ ની સાલનું ડરબનમાં આવેલું

પેગલનું સરકસ

જુન તા. ૮, ૯, ૧૦, ૧૧, ૧૨, ૧૩ ના કાર્ટરાઇટસ ફ્લેટસ પર રાત્રે સવા આઠ વાગે.

બુધવાર અને શનીવારના મેટીની બપોરે ૩ વાગે, મહાન નવીનતાઓ અને અજાયબીઓ સાથે

૩૫ સ્ટાર આર્ટિસ્ટો અને ૫૦ કેમ્પાયલો જાનવરો બતાવવામાં આવશે.

મી. પેગલ ૫૪ વર્ષની ઉંમરે પાછા આવેલા છે અને ૩૫૦૦ રતલ વજન ઉચ્છ્રી બતાવશે.

ભાવો : શી. ૨, શી. ૩, શી. ૪. બોક્સ શી. ૫. ટેકસન પૈસા જુદા.

(નિશાળના છોકરાઓ માટે મેટીની ટેકસ સાથે શી. ૧-૨.

સવારના ૧૧ થી સાંજના ૫ સુધી સરકસની જગ્યાએ ટીકટ બુક કરાવી રાખશે.

રેશમી માલ અને સ્વદેશી લુગડાં

જાત જાતનાં રંગોરંગી મન પસંદ લુગડાં સ્વદેશી મોટા બદલામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી દરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

એલ્ફ, ગ્રમમાં વિગેરેને માટે જાત જાતનું રેકન મોલ્ડ, કમાલ, સ ડી, મંગમલ, સાલ, દામ, મેનર, ડેર, સ્ટે, સુટને મટે સર્જ, આસામ સીફ વિગેરે વિગેરે. દોઢી પુરો, કોઓ અને અન્વિમાને પહેરવા જોમતી વરેક માંની અમારી ગ્રજે આન્વોમાંથી સરતામાં ચરતા આવે દંમેજા મળી શકશે

આવ અને માલને માટે લખો આ મળે :—

અપાન બઝાર,
૪૫ રીસીક સ્ટ્રીટ,
પોસ્ટ ઓફીસની સામે,
(એકરમેનની બાજુમાં)

સી. કેવલરામ એન્ડ કુ.,
૬૩ પ્રવોલ સ્ટ્રીટ,
કોર્નર માર્કેટ એન્ડ
પ્રવોલ સ્ટ્રીટ.

જાપાનીસ લેરહાઉસ,
૫૧ (એ) જુમર્ડ સ્ટ્રીટ.

ફોન ૫૧૧૫૫ લેટીટી રીસપોન્ડેન્સ

શિયાળો આવ્યો !

શક્તિનો ખજાનો !

જુવાની

અને

જીવનદોરી

ખયાલવાનો તથા બજવાન બનવાનો કાયમી ઇલાજ જોડતો હોય તો હમારો શાકભાજી વાપરો.

સાલમપાક નં. ૧

સાલમપાક નં. ૨

ખદામપાક

શુંદરપાક

રતલ ૭/૬

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

લક્ષણપાક

કુનારપાક

મેશીપાક

અડદપાક

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૩/૬

રતલ ૩/-

પારસલ ખરચ વૃદ્ધ સમજવું.

તમામ જાના પાકો મરજી પ્રમાણે તૈયાર કરી આપવામાં આવે છે.

અમારે ત્યાં બનેલા પાકોની ગેરંટી આપીએ છીએ.

અહાર બામના મહાકોએ ઓર્ડર સાથેજ પૈસા મોકલવા મહેરબાની કરવી.

Kapitan's Balcony Hotel,

Phone 3643.

(મલિક: R. K. KAPITAN).

Cor. Grey & Victoria Streets,

DURBAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.
 Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ જાના ૩ /- કેસ, પછતારક નં. ૧ ૩/- કસ.
 ફરક જાતનું તાજુ ફરક અને વેજટેબલ સાર પેકીંગ કરી
 સી. એ. ડી. થી રે. જાવામાં આવશે.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફરક અને વેજટેબલ માટે ફ્રીના ઓર્ડર સાથે
 ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી આવ્યા
 કરશે. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

FREE!

FREE!

The most interesting book

VAIDYA VIDYA

sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
 Jamnagar, Kutchlawar. (India.)

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

ફરક જાતનું તાજુ ફરક અને વેજટેબલ સાર પેકીંગ કરી સી.
 એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:—

P. O. Box 254.

Durban.

31 Short St.

ગુજરાતી માયનો—અજનોની રેકોર્ડો

ફક્ત અમારે ત્યાં જ મળશે

નંબર.	ફેક્ટોરિંગ નામ	ગવેચો	નંબર.	ફેક્ટોરિંગ નામ	ગવેચો
૩૧	મુજને માત્રના સમરોર વ્હાલા વીર ડું	રાંજુલાલ	૩૦૩	દરમાં તું હીલ સાથ	જાડાંકર
"	નહી ચીજ કાઢ ગળી	"	"	યયા જોઈ પતી તેજ પ્યારી તનના	"
૬૫	નહીરે બાહુરે રાજા	બાહુલાલ	૩૬૬	અમારી લાજ તમારે હાથમાં નાથ	જાડાંકર
"	હિરા માણેને મારે શું કરજું છે	દિંમત	"	સામ બજ તું પ્રાણીયા	"
૭૪	બસીવાલા આવતેરે મ્હરે દેસ	"	૫૩૦	અરે મોઢ આલો પીયાને મનાવો	પ્યારી જન
"	વહારે લાલા મોહન બસીવાલા	"	"	પીયુ પારેશને કહેને પ્રણામ હમારા	"
૯૦	અન મુલાવે અન લોભાવે	વસંત	૫૩૧	અરે શું માનવો અલોમાન	પ્યારી જન
"	કેમલ કાયા નાં કરમાવે	"	"	સુંદર સામળીઆ નામ જાણીય નીત્ય તારે	"
૧૫૭	સામલીઆ વ્હાલા આજે સપરમો ને દહણે	વસંત	૫૯૭	નાતોના મતાડા આગ ધામ છે...મર્ત્યુલકાલ અને બાહુલાલ	"
"	કાનુડા લ્હારી મોરેલી અમને દુખડાં દિયે છેલાલીલાલી	"	"	મોલી વાડી બનાવ પોડા માડી દોડાલ	"
૧૯૬	પિતમની પાછળ હું લેગણુબની	દિંમત	૬૨૨	અમે જઈશું અમે જઈશું રાજ	જાડાંકર અને તારન
"	આલો દિલદાર જરી દેહાર	"	"	યઈ પ્રેમવચ પાતલીઆ	"

Agent of H. M. V. RECORDS.

Phone 2447.

P. O. Box 1155.

E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

1931

Indian Opinion

No. 24—Vol. XXIX

Friday, June 12th, 1931

Registered at the G. P. O. as a Newspaper
Payee Postmaster.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રૂપિ. કરોઆ

મીટીંગના જાવો

જુન તા. ૧૫મીએ શુભ શરૂઆત હપડો.

રૂપિ. "કારાગોલા"

જુન ૨૬મીએ શુભ શરૂઆત હપડો.

મસલમાની વીરૂ, રૂ. ૪૦ ના હિસાબથી અને રૂપિયલના રૂ. ૧૦૦ ના હિસાબથી લેવામાં આવશે.

હીંદુ વીરૂ, રૂ. ૭૫ ના હિસાબથી અને રૂપિયલના રૂ. ૭૫ ના હિસાબથી લેવામાં આવશે.

સુચના—હવાલોએ પોતાના મોટા ઠાણના કમીષનરે ૧૧ વાગ્યા અગાઉ કચેરીમાં પહોંચતા કરવા.

સેકન્ડ અને ઈન્ટર મારે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સ કરવો.

ફરક વાંદી પેસીન્જર પોતાની રીફ્ટ અમારી ઓફીસમાંથી લેવી અને તદ્દાર ગામવાળા બ્રાહ્મણોએ અમારી સાથે

પત્રવ્યવહાર કરવાથી પણ શ્રદ્ધા રહેશે. રૂપિયલને લગતું ફરક ડાયકલ અમારી બતી ફેબ્રેચ નીચે શામ છે

SHAIKH HIMEED & SONS,

390 Pine Street,

Tel. Add. "Karamat," Durban

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઉંડ ૨૭-૦-૦.

ઈન્ટર: પાઉંડ ૧૫-૭-૬.

રૂ. પાઉંડ ૬-૭-૬, ખોરાકી વગર.

રૂ. પુલાસા મારે બપો ના મળે:—હિંદી પેસીન્જર

એવન્ટ રોપ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

૩૮૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડુરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE

Tel. Add.

RUSTOMJEE.

NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of
SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

રેકોર્ડો બેર

હુમો બાતે કલકત્તા જઈ ઉ-નમમાં ઉ-નમ ગાયનો રેકોર્ડોમાં ઉતારવા કુદમાચારીને નીચેના રેકોર્ડો તથા રેકોર્ડો છે. હુમારો ખરીદનાર એ

રેકોર્ડો સાંભળી જરૂર ખુશ થશે. હમન રેકોર્ડો ખરીદનારને એ રેકોર્ડો ખરીદીસ આપવામાં આવશે. દરેક રેકોર્ડોના ભાવ રી. ૫-૦.

પીચાર કિન્નાલ

10423 1 દિલ્લે નજરમે' ને નો કાફરે ઉર્માન રહે.
10415 કબી પર દહર હું ને રાજકા.
10405 ને રખસારે રોચે નજર ભવગી
10402 કીચામતકા કલેભ આપ કે નખસીરે રખતે રે.
10395 રંગે રાજરયા મોરી ખ્યાલ પીચારે.
10393 હમરે તાર હું કરને એ કિસાબ કા.
10388 કબીમે ખુદા મીતેગર બનકે આયો
10384 હસ દમરે નસક અપની વસ રોખમે કીખલકા.
10381 અપની આંદોસી સુરત કીખાદો નખી.
10375 મેસુમે મુસ્તેફાકા ને કીવાના દો ગયા
10361 કીવાને' મે' કીકરે દિલ કીવાના રેહ ગયા.
10359 વાલી દેતા દે ખુદા કીલરે ને ગંદા મગિ.
10352 આગર દિજરમે' કુલી છના ખડેગા.
10348 અપાલ કબી દેસ પર મે તોરે વારી ભઉચી.
10346 અપની જલવાપી કરા મુજકો કીખાયા ન ગયા.
10343 જોતે ખુદા શરફમે' દે દુરખતે રમુલકા.
10340 વો કબીમે કાલા વો આલા મોહમ્મદ.
10332 હમ રા નખી આજ દુલ્હા બના રે.
10324 મેરી જાન જામતકા વાદમે' રહેગી.
10313 હુમ મોર ખુદા ખાત કીચે એ કરાર કી.
10304 જાપમે મુજકો તેરા કીતેગર દે.
10301 અમે ચરમે પીર તેરા આલમ ખરાબ દોગા.

મહરુદર રહીત

10408 સતમુરે ખુદા જાન મુવા મંજલે મોહમ્મદ.
10397 ગમકા મારા હું વો રમુલ અલ્લાહ
10384 હુમ જાને મુસ્તફા દો બંદા નવાજ ખ્યાલ
10374 નજારા ઉપદેશ દે રખે પાક અલ્લી કા.
10368 મે' કહે તેરે તેરી મરજદ સતમખાના તેરા
10363 તેરે તીરે નજર આંખે' તો હું આંખે મેરે દિલમે
10356 બચાન કીસમે' દો કતલાએ મોહમ્મદ મુસ્તફા તેરા.
10353 કબ તુરે ખુદામે' બુદા તુરે મોહમ્મદ.
10348 જરાર દે' હરીમદે' મુસખીલ કારા અલ્લી
10343 સો તે ને તબીકા મુજલે જલવા નજર આપા.
10338 સયદાએ જમાલે શહે અખસાર કમીન' ને
10333 મકસુદે ખુદા મહસુદે નખી યા અમદુલ કારેર કલ્લાની.
10328 ખતા મોશ ન અતા પરવર મમ્લુકીન ચીશતી ને.
10323 જાન મુલ મુવા ચીશમે દરમ—મરસીયા.
10318 હુવાકે સરમે જસદીની મેરે સોદા મોહમ્મદ કા.

આપ રેરા

10416 હસ રહેદો મે ખંજર કીખા કીખા કે જાજદે.
10396 બદનામ નહો મેરી વફા મારકી ખાતીર.
10384 હસકે દર પર મુજલે બનેકી કલકત્તા ન મીલી.
10379 કીસે કબીનમે તમતાએ ચાર બાકી દે.
10374 તેરમે આલમમે' પદમે' કીયા મુસલમાની નખી.

આપ વીલાએદ

10400 કલેસે ને દલ બચે કુમ આફત તો નહી હમ
10388 અપને ખીમારકા એક તોજ નજારા ન કીયા.
10384 છતકા નામ દે મોહમ્મદ બનકે દો જામદે વન્યાલા.
10379 મરતા હું તેરે મમ મે' અમે જાન દેખ લેના.
10374 મોહમ્મદ કે ને જાન કાલે કુએ હે.

10419

10379

10375

10373

4044

10365

10361

10363

10360

10356

10352

10351

10349

10341

10338

10334

10329

10324

10319

10314

10310

10305

10301

10296

10291

10286

10281

10276

10271

10266

10261

10256

10251

10246

10241

10236

10231

10226

10221

10216

10211

10206

10201

10196

10191

10186

10181

10176

10171

10166

10161

10156

10151

10146

10141

કે સી ડેઘ (આંધળો બાનાર)

કાઈ લે ચલે કાશ મલીને મુજલે
અલ્લાહ અલ્લાહ કીયા રશીસ દે કીકરે દુરને ચાર મે.
અમે નર જવાન થે નાહિ દુસ્તમે' જમાલ કબ તક.
મુજે કીયા હુતકે છનેકા બલા કીયા અકમી મેરી.
જામતક આંખે' વા રહે.

અલ્લી કુસેન (આંધળો બાનાર)

રોજે અલ્લીકો મુજકો દે રમુલ રમુલ કી
તોખા રહે સકમી નહી સપીકા જોખન દેખ કર.
વો બાલે કે મેરા કાઈ કીવાના નહી હે.
અલ્લાહ રંગ ખેલા નવ અલબેલા.

સુલામ નખી

નસવ વરમે કીસીકાં કીનતે આમોસ દો બના.
દોતે દોતે હસ હરર આંદોસ ઉલ્લહ દો ગઈ.
ને તકખાતે દિલ મેરા વો કુરકત દે મોહમ્મદ કી
કાશ મેરી જાપીને રોહ.
સાજીને બનાયા દે મમ ખાને મે' મમખાનાં
તેરી રહેમતો કી હાં દે હદ ને હુરે સોને.

કુકરુદીન

પકા ને અકરો રખે એ નીકાબ પા ને મે.
દે સીતમ નાહુસે આના છતે મુસ્ત તેરા.
રમ રમ મે' આમ અંદાએ બીસખીલ નજર આતા દે.
દરકને આજ અંદોસે કાલા રખા દે.
હમ બને ઇશક મે' કીવાનેગી સોદાઇવા.

આપ છેલા

વો રસકે કલકા મે કુખરે મજલુ.
હમરી રી સુરત હે સુરત ખુદા કી.
આંખમે આંખુ' મારે દે' કીલમે' તેરી ચાદ દે.
મોહમ્મદ કી બરજી કલાલી દે હમને.
મેરે દિલકી લગીની ખખરલી નહી
અપકા કીયા શાગબકા આલમ નીકાબને.
ભાદુ હસ મુજલે ચલ નહી સકતા.

આપા ફેઈલ

લખ મમ આંખે' હમરી એક છુને વો ખીરસે.
ગયસુ બીગડ ખીવડ કર હરબાર બન રહે હે.
ખીસાલે ચારલી દે હોર થે ચરાબ વો હે.
દમે જલવા આ રખ પર નજર ભવગી.

પીચારા સાહેબ

હુ હરદ આપ થે અમેરાલ કે બને વાલે
હમ જાન નીસાર કબસે કાનીલકા કુહતે હે.
હમ કીગો નેમે જાહુ' નેરે કીવાને કા.

ચીસ કુલાસી

અલ્લાહ કીસી સુરત કુદે તો કીબાલ કનકા.
ખીસને થે તલ્લીલી રખે શેકનકી કીખાતી
મુમકીન નહી કે તેરી મોહમ્મદકી છુ મલો.
વો નીચાને કીસી છસપર ખસર ને નાજ હે.
અગર હે દીલાહી ન કરાર આતા હે.
આહમદ પીચારે કાસ કી પલાએ બ.

અલંગાદારી જાન

દિલને મીઠ ગીદ કે ને ખાક નેજાન કોતે હે
જાન અપની હસીતો પર અમે કીલ ન રહા કરના.

વાલકીઆદ

કીસમે' કીમું કર બમે જાન બખી મુસખીલ દે.
દર ધળી મુજ પે વો ને હાદ કીચે બને હે.

Box 247 & 317 Tel. "Khatrl."
HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
 Transport Passenger Agent,
 Beira, P. E. Africa.

મોક્ષ ૨૪૭ અને ૩૧૭, ૨લીમાઈ એડ્રેસ "ખવા"
હુસેન હસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)
 ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
 બેર, પી. ઇ. આફ્રિકા.

"INDIAN OPINION"

Subscription Rates.

WITHIN THE UNION:		s.	d.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		s.	d.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6

ઉત્તમ ગરમ મસાલા વગેરે

આમારે લાંબા સમયથી નીચેના બંને મસાલાની
 મરમી જોશો ગરમ મસાલા, કરીમાડી, કદર, મરચાં, તેમજ
 ફરીનો અને લીંબુનો તેમજ મીઠાં આમારે કમીમાં થોડા
 ના જમાવણે આમારી ગરમી સાથે મળી ગરમી. આપો
 ઉત્તમ માલ, તમે મરમી મનાવી શકતા નથી. એક વખત
 મંગાવી ખાતરી કરો. મળવાનું ટેકાણું.

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

Phone 1867. Box 316. 182, Gray Street, DURBAN.
HEERABHAI MORAR MATVADKAR,
 Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
 and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

ફોલોસ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર
 અને કમીશન એજન્ટ.

વેલિંગ સાદી રીતે કરી માલ સી.એ.ટી. થી મોલ્દાનામાં આવશે.
 ટેલીફોન ૩૮૧૭, મોક્ષ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

સાક્ષિની સર્વોન્નમ હવા મુજબ સ્વદેશી

મદનમગરી ગાળીઓ

આ ગાળીઓનાં સેવનથી અદર્શ વીહાર, માયાનો
 દુખાવો, ચારી, હીજુના, કમલેરી, મગજની નબળાઈ,
 સુસ્તી વગેરે શરીરની પાપમાલી કરનારાં દરેક દરદો
 તરતજ નાબુદ થઈ શરીર સ્વસ્થ બને છે.

કી. ગોળી ૪૦ ની કબજા રૂબા ૩૫. ૨.

રાજવંશ નારાયણજી કેશવજી

ટેક એજીસ્ટ: મનમગર (હાલીઆવાઈ) ઇ.આ.

આફ્રિકા એજન્ટ: C. OSMAN, Stellenbosch c.p.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

૧૨૬ બલ્ડર્ન હાઇ અને વેલ્ડેનલ સાઈ પેલીમ ડરી
 સી. એ. ટી. થી મોલ્દાનામાં આવશે. ખખો:—

P. O. Box 842. Durban. 129 Victoria St.

P. O. Box 194.

Phone 3003

પ્રીટોરીયામાં જુનામાં જુના માર્કેટ એજન્ટની પેલી.

Smith & Bronkhorst

(હાલના માર્કેટ માસ્ટર જાલસાં બામલીની નબળાઈ અવતાર)

માલ જલ્દી વેચી નાખવા મોકલી આપો.

MARKET OFFICE

Market Building, Market Square, PRETORIA.

પ્રીટોરીયામાં જુનામાં જુના માર્કેટ એજન્ટની.

**તમારા ગ્રાહકો માટે
 જાણો છે**

સ્ટાઈફલ "જુટ" માર્કાના કપડાની જલ્દી અવર
 સમગ્ર દેશના નેટીવ જાપાણીમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
 તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે. સ્ટાઈફલ
 "જુટ" માર્કાનું કપડું રોક કરો અને તમે સહેજાઈથી
 વેચી શકશો.

આ "જુટ" ના
 માર્કાની નવામ રાખ
 બો અને પ્રમોટેશનથી
 ચેતતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એમ. જેસ્પર સ્મીથ એન્ડ કો.

(પ્રીટો) લીમીટેડ.

જોહાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, ૧૭૫૫,

પ્રાઈવેટલી લિમિટેડ.

જાહેરાતોનાં પૂર્વાજ

વાર	જાહેરાતો	દોડ	મુસબમાન	પારસી	સુબોદય	જુબોદય
૧૮૮૧	૧૮૮૭	૧૩૫૦	૧૩૦૦	૧૩૦૦	૧૩૦૦	૧૩૦૦
જુન	જુન	જુન	જુન	જુન	જુન	જુન
૧૨	૧૨	૨૪	૨૪	૨૪	૨૪	૨૪
૧૩	૧૩	૨૫	૨૫	૨૫	૨૫	૨૫
૧૪	૧૪	૨૬	૨૬	૨૬	૨૬	૨૬
૧૫	૧૫	૨૭	૨૭	૨૭	૨૭	૨૭
૧૬	૧૬	૨૮	૨૮	૨૮	૨૮	૨૮
૧૭	૧૭	૨૯	૨૯	૨૯	૨૯	૨૯
૧૮	૧૮	૩૦	૩૦	૩૦	૩૦	૩૦

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From **VARA'S Factory** (BOMBAY)
INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSHALLA'S MUSIC SALOON,

(Prop. A. N. GOSHALLA)

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

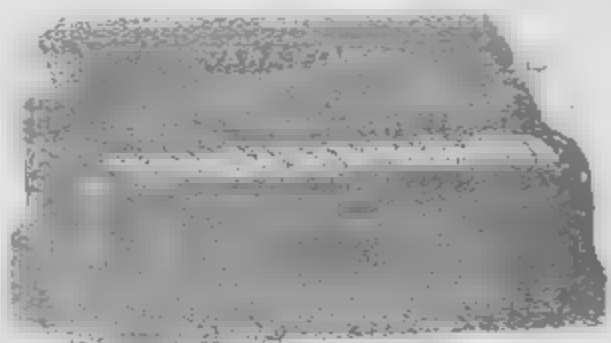
અત રંગન માટે હરેક વરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. જે હમો પુરા પાડીએ જાયે. મુબકના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, તબલા, રેકોર્ડીંગ હરેક ભવના મીઠા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં રહેકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય કયા માગે પ્રમણ, સુર, બલન તોચેરે પણ મળશે. હરેક ભવના હારમોનિયમનું રીપેરીંગ કામ ખાત્રીથી હરી આપીએ જાયે. હમો યા મળે:--

ગોશાલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(ખાલીક: એ. એન. ગોશાલીયા.)

પી. એમ. બોક્ષ ૪૬૦.

૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Indian Opinion

No. 24—Vol. XXIX.

Friday, June 12th, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.
Price Fourpence.

NOTES AND NEWS

WE have devoted a large portion of this week's issue in publishing some statistical information with regard to Townships in the Transvaal where Asiatics are permitted and not permitted to reside or trade. In view of the intended legislation to further restrict the rights of Asiatics to reside and to trade in certain lands in the Transvaal the information will be useful and of interest to our readers.

Sir Kurma Reddi, Agent of the Government of India in South Africa, arrived in Durban last Sunday at 10 a.m. by the Cape Mail and was received at the Durban Central Station by the officials of the Natal Indian Congress and many prominent members of the Indian community. Sir Kurma was accompanied by his son Mr. Gopal Reddi and Mr. and Mrs. C. S. Ricketts. They were all presented with flowers on behalf of the Natal Indian Congress. Sir Kurma looked in good health and after spending a few hours at his residence at Mayville receiving visitors, he went to lunch at the Orient Club at Isipingo where he spent the afternoon. The same evening he dined with Mr. and Mrs. Sarabjee Rastomjee. Sir Kurma Reddi intends staying on in Durban till about October.

The Very Rev. W. A. Palmer, the Dean of Johannesburg preaching recently to Sons of England quoted Fronde, the historian, "The fear of God made England, and no great nation was ever made by any other fear." The Sons of England, said the preacher, had set themselves a tremendous standard. No one who had visited England and seen its churches and cathedrals, knew its historical associations, literature, poetry and philanthropy, could fail to realise that it was all rooted in the heart of a very real religion. "It is a noble heritage to which we British people have succeeded," the Dean declared. "I am tempted to dwell on the past. These of us who have entered into the heritage of the past, must realise that the greatest tribute that we can make to our age is a purified character. It will not only benefit ourselves, but will show its influence in our homes, our city and our nation."

Not only the Sons of England but Sons of India too may benefit by the above sermon. Sons of India who reside in this country may well ponder over their country's brilliant past and not forget that they are the inheritors of that past and owe a responsibility not to besmirch it by any of their misdeeds. The present struggle in India is nothing else but a process of self-purification. Let us in this country too not lag behind but be awake and alert to see that our character is not questionable. That will not only benefit ourselves but it will show its influence in all our efforts to ameliorate our conditions in this country and it will also afford a great contribution to India.

Lady Smith Indian Ratepayers' Association recently sent a letter to their local Town Council objecting to seats in the Town Gardens being reserved and marked "For Europeans only," and requesting the removal of the enamel plates with such inscription. Being rate and tax payers Indians were fully entitled to make this request but their taxation is without representation and hence the authorities concerned would naturally without reluctance turn a deaf ear to their request. So the Town Council of Lady Smith is reported to have done. The matter was submitted to the Electricity Committee of the Council and it was decided that "the Committee is unable to recommend that the plates be removed and a reply to this effect is being sent to the Association."

FALSE NOTION OF BRITISH PRESTIGE

THE *Natal Mercury* has given prominence to reports regarding Indian affairs from its Calcutta correspondent in its issue of June 10, and has based on these reports and some recent Renter's messages its leading article entitled "The Supreme Test In India," appearing in its issue of June 11.

The correspondent states that a number of Indian Princes under the influence of the Maharaja of Patiala are organising a revolt against the tentative proposals for a federal scheme advanced at the Round Table Conference in London, and that they are opposed to an Indian federation in any form. That there is a complete reversal of the attitude taken at the Conference by the Maharaja of Patiala and that he has the keen support of rulers of several other States. Some of the Princes hold quite definitely, it is stated, that federation would conflict with the interests of the Native States; that it would be bound to lead to an infringement of the traditional independence of the Native States. The correspondent further states that it is generally recognised in India that the withdrawal of the Princes would be a very serious blow to the progress of the Federal plan.

Those who are watching with keen interest the great fight for independence in India and are her well-wishers would naturally feel a bit dispondent when they read news such as the above and about communal strifes taking place occasionally in the different parts of the country. On the other hand, those who are not at all anxious to see India advancing unitedly towards her aspired goal, but are, on the contrary, eager to find some fault to ridicule and belittle her in the eyes of the world and to declare her unfit for self-government, would read such news with pride and pleasure, as much as to say, "did we

not say so!" It is with this latter air that the *Natal Mercury* has discussed India. The editor of the *Natal Mercury*, obviously, belongs to the Churchill school of thought and advocates drastic action. "The British Government, it thinks, has an exaggerated idea of the importance of 'Gandhi and the extremists of the Congress.'" Mr. Irwin's objection to the re-assembly of the London Conference in August or September, it declares, is a warning to the British Government that it is proceeding far too rapidly with its plan for conferring a new constitution on India. "In the optimism prompted by the purely theoretical progress made with the scheme for a Federal Constitution the Government refused to face the realities of the situation," says the paper and describes this attitude on the part of the British Government as "unrestrained and foolish idealism." The Congress spokesmen seem to our contemporary to be less amenable to proposals for safeguarding minorities than they were when the Round Table Conference was in session and says that "Gandhi himself is inclined to make demands which will prove quite unacceptable even to a British Government that has gone further than any other Administration along the road of surrender." Our contemporary seems to be better informed than we when it says this! For we do not know of any new demands that Mahatma Gandhi has been "inclined to make" and we have yet to learn what the British Government has done "along the road of surrender," barring the truce that has been arrived at, in which both parties have agreed to fulfil certain terms. Concerning the opposition of the Princes to the Federal Scheme the paper says: "These proud autocrats must have watched with growing alarm the exalted pinnacle to which Gandhi was elevated by the desperate anxiety of the Government to placate the Congress extremists." Our contemporary, however, seems more alarmed than these autocrats at the imaginary picture of its own creation. "The British Government has by its own misplaced confidence been forced into a most humiliating and impossible position in India," raves our contemporary and sees standing before it the ghost of General Dyer as the only saviour of the British Raj and its prestige.

It will not be out of place here to quote a few statements made by Lord Irwin in his first speech after reaching London. At a luncheon given in his honour by the British Indian Union over which Lord Reading presided, Lord Irwin is reported to have said:—

"He knew there was a feeling that if only Government could be, what was called, strong Government, trouble would have been stopped and everything would have gone on happily. That he believed was profound delusion. Even supposing Government in India had been able to enlist to-day the support of public opinion for policy sufficiently ruthless in character extended over a period sufficiently indefinite to achieve its purpose he had no doubt that superficial tranquillity, which would ensue from any such policy, would be tranquillity of sullen acquiescence rather than any tranquillity of agreement. "The advocates of the policy of unending delay," he said, "were the exponents of an imperial philosophy which was out of date and out of harmony with the present day facts."

Having personally conducted affairs in India for five long years and being in the midst of the bitter struggle which lasted, for one whole year, our

contemporary will surely have to give Lord Irwin the credit of having a better knowledge of the conditions in India than itself.

But do facts count with those who are mad with a false notion of their prestige? Those who talk of the prestige of the British Raj and believe bachelery like that performed by Dyer to be the surest way to safeguard that prestige are, in our humble opinion, living in a fool's paradise. They are doing the greatest disservice to their own country and their nation. The stray cases of violence that take place in India, which are described as lawlessness, are provoked by those like the *Natal Mercury* who argue the affairs of India irresponsibly. If such cases are few in number, as indeed they are, in comparison to other countries that have fought for independence, it is due to the spirit of non-violence prevalent throughout the country.

India is determined to fight her battle through non-violence and she depends neither on the support of the Princes nor any one else. She depends on the justice of her cause and on God.

If those who are concerned about the prestige of the British Raj believe that Pyerism will save their prestige they are welcome to give it a trial. India is fully prepared to face it.

THE WAY OF CONVERSION

(By L. W. RITCHIE)

"Abstaining from a work by right prescribed
Never is meet." (Ira, Arjuna)
Abstaining from attachment to the work,
Abstaining from rewardment in the work,
While yet we doeth it full faithfully
Saying, "Thou right to do it" (sattvic) and
And Abstinence!"

(B. Gita, Book 16)

Evolution is a process of Be-Coming. Man's life, in its various aspects and relationships has to be brought, by the Man, into harmony ("Shila") with the Law (Dharma), the microcosmic life to be attuned to the Macrocosmic Life. The nature or characteristics of Dharma are Love—Wisdom, moving to righteousness, in an all-embracing, all-comprehending and irresistible sweep.

The life of the man who harmonised shows forth as Love in Action, guided by Wisdom. Harmony brings joy and peace; discord, pain and suffering. Ignorance or (perhaps more correctly) Nescience, from which arises Delusion, is the condition of the unevolved.

Man "becomes" (comes to) what he seeks to be, is the child of his own creation, the creature of his own thoughts, desires, aspirations. Truly, are the (Karmic) sins of the "fathers" visited upon the "children." Thought is dynamic; Kriya-shakti its creative power. For, since man is the seed of Divinity, the creative power is his, too.

Also, within himself, must man seek and find his Redeemer and Regenerator, since just as "each one his prison makes," so, "within yourselves deliverance must be sought." Man eats of the "fruit of the Tree of Knowledge of Good and Evil," and

through experience acquires discernment and discrimination.

"From food, creatures "begin" (B. Gita Book III). Gross (Tamasic) appetites seek coarse foods which, in turn, build up coarse bodies, mental, emotional and physical that are incapable of responding to the finer vibrations. By the law of action and reaction the informing consciousness is correspondingly conditioned. "The soul is fashioned to its like." Pain is the kindly corrector.

A community is but a larger unit, an aggregation of individual humans (jivas) sharing certain dominant characteristics common to them all; frictions, as it were, over a common denominator.

The fulfilment of Man's evolution—his "becoming"—is Self-Realisation i.e. the complete unfoldment of his involved potentialities, his divinity.

"The self of matter, and the Self of Spirit can never meet. One of the twain must disappear." "The Self of matter" is the "I" of sense-life, the self of appetites, wants, ambitions; the "I" that "would have all things perish, so it endure." Self-Realisation, which is At-One-Ment, is incompatible with the "Heresy of Separateness." Ere he can "become" the Self of Spirit, the Man must have abandoned, i.e. transcended, the personality—"I," be "free from the pairs of opposites, likes and dislikes, attractions and repulsions; must have attained equipoise.

All of which does not, as is sometimes mistakenly thought, connote abstention from work, from action. On the contrary, "he that abstains to help the rolling wheels this great world, glutting his idle senses, lives a lost life, shameful and vain." (B. Gita Book III). And again, "There is a task of hollows to do unlike world-binding toil, which bindeth not the faithful soul; such earthly duty do, free from desire, and thou shalt well perform thy heavenly purpose." (Ibid).

There are indications that the Spirit of the Vidyā is once again stirring the life-blood of Bharata-Varsha, inspiring India's children to cast-off the thralldom that so long has held them in bondage, and, with such adaptations as may have become necessary, to restore ancient Rule. In that Rule Dharma was the key-note of individual conduct and social polity. In that Rule, Rivalry and Co-operation were happily reconciled, since each wrought, and that whole-heartedly, not in the spirit of selfish exploitation or gain but of loving selfless service.

They who are in the forefront of the struggle now proceeding are engaged in no less a work than the world's conversion; conversion from a selfish materialism that has reached a pass perilously near to chaos, to harmonious co-operation founded on the Law that is Love illumined by the Light of Reason. Well shall it be for us, for our children and our children's children if we by our strong prayerful thoughts contribute our humble quota to the valient efforts of the brave devotees whose all is being sacrificed for our sakes on the altar of Progress. Well shall it be for mankind if their labours are blessed with success; but either way, it shall still be well, for they will have striven righteously and we know of a surety that no righteous effort is ever lost.

Transvaal Townships

While the Asiatic Land Tenure (Amendment) Bill is hanging over our heads like the Sword of Damocles it will be interesting to have some statistical information about what is known as the proclaimed and unproclaimed land in the Transvaal in so far as it affects Asiatics.

The following is a list of the Townships in the Witwatersrand Area.

CENTRAL AREA.	NORTHERN AREA.	SOUTHERN AREA.
Johannesburg	Abbotsford	Booyens
Pretoria	Amoy	Booyens Road
Marshall	Bellevue	Forest Hill
Salisbury	Bellevue Central	Haddon
Brandsfontein, O.F.D.	Bellevue East	Hill
	Bona	Kapitworth
	Brumby	Klipriviersberg Estate S. II.
	Brumbyton West	Lakeview
	including Hospital	La Rochelle
	Hill & Hillbrow	Ophirton
	Braceley	Regents Park
	Linkfield	Rosettenville
	Fourwood	Rosettenville Extension
	East Hill	Springfield
	Futest Town	Lowerdupriview
	Gardens	Turfontein
	Highlands	Turf Club
	Highlands North	Village Main
	Houghton Estate	Wimmet
	Kilburny	West Turfontein
	Linkfield	West Turfontein Extension
	Maryvale	
	Melrose	
	Mountain View	
	Norwood	
	Oaklands	
	Observatory	
	Orchards	
	Orange Grove	
	Parkboro	
	Parktown	
	Parktown North	
	Parkview	
	Parkwood	
	Rand View	
	Rivers	
	Rosebank	
	Rouxville	
	Saxonwold	
	Sydenham	
	Victoria	
	Victoria Park Estate	
	Wanderers View	
	Waverley	
	West Cliff	
	Yererville	
		WESTERN AREA
		Albertskrood
		Albionville
		Albionville Extension
		Auckland Park
		Brixton
		Burgersdorp
		Claremont
		Colesburg
		East Town
		Fordsburg
		Hart Hill
		Linden
		Malay Location
		Mantelale
		Middelburg
		Mokkila
		Newclare
		Newlands
		Newtown
		Parkview
		Randburg
		Roseville
		Sandown
		Stellenbosch
		Wentworth
		Westdene

Townships Containing no Conditions of Title

The undermentioned Townships situated within the Mining District of Johannesburg contain no conditions of title, as part of the general scheme common to all the lots, prohibiting residence or occupation by coloured persons:—

Blackheath	Mantelale
Comptonville	Mid Enderdale
Edendale	New Clare
Edenvale	Oaklands
Finetown	Race Course
Hopetown	Edenvale
Klipspruit Estate	Roseville
Lake View Estate	Sophiatown

Victoria

Section	Area	Acres	Unproclaimed land held under Mynpacht Brief	Unproclaimed land held under Mynpacht Brief	Unproclaimed land held under Mynpacht Brief
Mayvale	F	11	11	11	11
Melville	F	11	11	11	11
Melville	L	11	11	11	11
Melrose	F	11	11	11	11
Mountain View	F	11	11	11	11
Nancefield	L	11	11	11	11
Newclare	L	11	11	11	11
New Doornfontein	F	11	11	11	11
New Doornfontein	F	11	11	11	11
Newtown	F	11	11	11	11
Newtown (new series of leases)	L	11	11	11	11
Newlands	F	11	11	11	11
Newlands Extension	F	11	11	11	11
Newlands and Extension	L	11	11	11	11
New Redruth	F	11	11	11	11
North Doornfontein	F	11	11	11	11
North Doornfontein	L	11	11	11	11
Normanby	F	11	11	11	11
Oakleigh	L	11	11	11	11
Oakdene	F	11	11	11	11
Oakdene	L	11	11	11	11
Oaklands	F	11	11	11	11
Orange Grove	F	11	11	11	11
Observatory	F	11	11	11	11
Observatory Extension	F	11	11	11	11
Parktown	F	11	11	11	11
Parktown Extension	F	11	11	11	11
Parktown North	L	11	11	11	11
Parkview	F	11	11	11	11
Parkwest	F	11	11	11	11
Parkhill Gardens	F	11	11	11	11
Parkwood	F	11	11	11	11
Pasarloup	F	11	11	11	11
Pymroo	F	11	11	11	11
Prospect	F	11	11	11	11
Randfontein	L	11	11	11	11
Randgate	F	11	11	11	11
Randview	F	11	11	11	11
Regents Park Estate	F	11	11	11	11
Regents Park Estate	L	11	11	11	11
Richmond	F	11	11	11	11
Roseville	F	11	11	11	11
Roseville Extension	L & F	11	11	11	11
Roseville Extension	F	11	11	11	11
Sullivan's	F	11	11	11	11
Saxonwald	F	11	11	11	11
Spes Bona	F	11	11	11	11

Name	Section	Description	Area	Value
Spec Bona	F	" "
Sydenham	F	Unproclaimed land
Spring	I	Proclaimed land
Spring Ex-				
Am. Co.	B	" "
Springfield	I	" "
Springfield	L	" "
South Farmington	F	Unproclaimed land
South Germiston	F	Proclaimed land
South Germiston				
Extension No. 1	J	" "
South Germiston				
Extension No. 2	K	" "	Unusual	..
Sophiatown	L	Unproclaimed land	Usual	..
The Hill	I	Proclaimed land
Townsville	I	Proclaimed land		
		held under		
		Mortgage deed
Troyville	I	Unproclaimed land
Troyville	L	" "
Turf Club	F	Proclaimed land	Unusual	..
Turfontein	L	Proclaimed and		
		unproclaimed land	Usual	..
Vrededorp	B	Unproclaimed land
Village Main	F	Proclaimed land	Unusual	..
Waterval Estate	F	Unproclaimed land	Usual	..
Waterval Estate	F	" "
West Cliff	F	" "
West Dene	I	" "
Weibber	F	" "
Wemmer	F	Proclaimed land	Unusual	..
Extension 1	I	" "
West Turfontein	F	Proclaimed and		
		unproclaimed land	Usual	..
West Turfontein				
Extension	F	Proclaimed land
			Unusual	..
			as to certain lots.	
West Kensington	F	Unproclaimed land	Usual	..
Winfield	F	Proclaimed land	Unusual	..
Wohluter	F	Unproclaimed land		
		held under		
		Mortgage deed	Usual	..
Walluter	I	Unproclaimed land		
		held under		
		Mortgage deed
Yeoville	F	Unproclaimed land

List of Semi-Government Townships

Freehold, Leasehold and Mixed Freehold and Leasehold in the Witwatersrand Area

Name of Township	Status of Township	Climate, etc.	Remarks as to Prevalent Diseases in Town
Bowman (pop. 1,121)	1	Proclaimed land	Usual Schedule
Bowman (pop. 1,121)	1 _a	do	do
City de Suburban	2	unproclaimed and unincorporated land	
		Styngacht Brief	do

City & Suburban		Proclaimed or unproclaimed land held under Myspacht Brief			
Denver	L	Proclaimed land	"	"	"
Denver	L	"	"	"	"
Fairview	F	"	"	"	"
Fairview	F	"	"	"	"
Florida	F	Proclaimed and unproclaimed land	"	"	"
Fordsburg	F	Proclaimed land	"	"	"
Fordsburg	L	"	"	"	"
Georgetown	F	"	"	"	"
Georgetown	L	"	"	"	"
Germiston	F	Proclaimed and unproclaimed land held under Myspacht Brief	"	"	"
Germiston	L	Proclaimed and unproclaimed land held under Myspacht Brief	"	"	"
Germiston North	F	Unproclaimed land held under Myspacht Brief	"	"	"
Germiston North	L	"	"	"	"
Germiston East	F	Unproclaimed land	"	"	"
Germiston East	L	"	"	"	"
Germiston West	F	"	"	"	"
Germiston West	L	"	"	"	"
Jeppesburg	F	"	"	"	"
Jeppesburg	L	"	"	"	"
Leopardsville	F	"	"	"	"
Marshall	F	"	"	"	"
Mayfair	F	Unproclaimed land	"	"	"
Mayfair	L	"	"	"	"
Roodepoort	F	Unproclaimed land	"	"	"
Roodepoort North	F	Unproclaimed land	"	"	"
Roodepoort North	L	"	"	"	"

Schedules

The following are the clauses referred to in the above table prohibiting ownership or occupation by coloured persons and Asiatics as contained in the titles:—

SCHEDULE No 1

The Lot, or any portion of it, shall not be transferred, leased or in any manner assigned or disposed of to any coloured persons; and no coloured person other than the domestic servants of the registered owner or his tenant, shall be permitted to reside thereon, or in any other manner occupy the same.

SCHEDULE No 2

No Asiatic of any description nor any coloured person shall be permitted to become the registered owner of Lessees of the aforesaid Erf, nor shall any of the aforesaid persons be permitted to carry on business of any nature thereon.

SCHEDULE No 3

That no Coolie, Arab, Chinaman or coloured person whatsoever shall become at any time hereafter the registered owner or owners, or the lessees or Lessees, or the Sub-Lessee or Sub-Lessees, of the property hereby transferred, nor shall the above-

mentioned persons carry on business of any kind thereon.

SCHEDULE No 4

The Erf or any portion of it shall not be transferred, leased, sold or in any other manner assigned or disposed of to any Native, coloured person, or Asiatic or any Company, Corporation or Syndicate whose shareholders or any of them are natives, coloured persons or Asiatic other than the domestic servants of the registered owner or his tenant shall be permitted to reside thereon or in any other manner occupy the same.

SCHEDULE No 5

The Erf or any portion thereof shall not be transferred, leased or in any other manner assigned or disposed of to any Cape Malay, coloured person, aboriginal native or Asiatic or Company the controlling interest wherein is held by Cape Malays, coloured persons, aboriginal natives or Asiatics, and no Cape Malay, coloured person, aboriginal native or Asiatic, other than the domestic servant of the registered owner or his tenant shall be permitted to reside thereon or in any other manner to occupy same.

SCHEDULE No 6

That no coloured people other than servants will be allowed to occupy the said Plot.

SCHEDULE No 7

The purchaser shall not let or transfer to, or in any way give, suffer or allow the occupation in part or in whole of the said building lot or any of the buildings thereon to or by any Arab, Malay, Chinaman, Coolie, Indian or any other coloured person, nor shall the purchaser allow to be located on the said lot, or any part thereof, any such person as aforesaid unless he is in the bona fide employ of the purchaser, his tenant or tenants, and is engaged in carrying out the duties for which he is employed by the Purchaser, his tenant or tenants, on the said building lot.

SCHEDULE No 8

The Stand or Lot or any part thereof shall not be sold, transferred or sub-let or hired to any Arab, Malay, Chinese, Coolie, Indian, African Native or coloured person, and no Arab, Malay, Chinese, Coolie, Indian, African Native or coloured person shall be allowed or permitted to occupy the stand or lot or any part or portion thereof, or the buildings thereon unless he or she be a servant and be in the bona fide employ of the person occupying or owning such stand or lot.

SCHEDULE No 9

That no Coolie, nor Indian, nor Asiatic, nor Native, nor any other coloured person, nor any body of coloured persons, whether incorporated or not, may be located on the lot or lots herein mentioned or occupy the same unless he or she be in the bona fide employ of any lessee or owner for domestic or menial purposes, nor may the lot or lots mentioned herein be sold, transferred or leased either directly or indirectly, to any Arab, Malay, Coolie, Chinaman, Indian, Kaffir, or any coloured person or to any body of coloured persons, whether incorporated or not.

The foregoing shall be construed as covenants running with the lot or lots herein mentioned and shall remain in force for ever.

SCHEDULE No 10

That no coloured people, other than servants will be allowed to occupy the property transferred hereunder.

SCHEDULE No 11

That no Coolie, Arab, Chinaman or coloured person whatsoever shall at any time hereafter become the registered Owner or Owners, or the Lessee or Lessees, or the Sub-Lessee of the property hereby transferred, nor shall the abovementioned persons carry on business of any kind thereon.

SCHEDULE No 12

Specially subject to the condition that no transfer or alienation of the property hereby transferred or any portion thereof, shall be made to any Kaffir, Chinaman, Coolie, Indian or other coloured person, whether Asiatic, African or from elsewhere, nor shall such persons except in so far as they may be labourers and employed on or about the said property be allowed to equal or live thereon.

SCHEDULE No 13

That no coloured person whatever other than domestic or menial servants are allowed to reside, occupy or dwell on the said lot.

SCHEDULE No 14

The township being laid out with a view to provide accommodation for coloured persons, no whites shall be permitted to reside on the Township (The Township Owner excepted.)

SCHEDULE No 15

That no Assyrian, Arabian, Asiatic, Native or any other Coloured person shall be permitted to reside on or in any other manner occupy the said Lot or Lots, unless he or she is a bona fide servant employed for domestic purposes on the said Lot or Lots, by any registered owner or tenant thereof, nor may the said Lot or Lots be sold, transferred or leased either directly or indirectly to any Assyrian, Arabian, Asiatic, Native or any coloured person whatsoever, nor shall any Kaffir Eating House or Slaughter Pole be erected or allowed on said Lot or Lots.

SCHEDULE No 16

That no coloured people, other than servants will be allowed to occupy the property transferred hereunder.

SCHEDULE No 17

No Arab, Malay, Chinese, Coolie, Indian, or other coloured person may be located on the said Lot, unless he or she is in the bona fide employ of the Transferee for domestic or menial purposes, nor may the said property be sold or leased either directly or indirectly to any Arab, Malay, Chinese, Coolie, Indian, or other coloured person.

SCHEDULE No 18

The Erf or any portion of it shall not be transferred, leased, sold or in any manner assigned or disposed of to any native, coloured person or Asiatic, or any Company, Corporation or Syndicate whose shareholders or any of them are natives, coloured persons or Asiatics and no native, coloured person or Asiatic, other than the domestic servants of the registered owner or his tenant shall be permitted to reside thereon or in any other manner occupy the same, nor shall any Asiatic or Company, Corporation or Syndicate whose shareholders or any of them are Asiatics be permitted to trade thereon either as principal or on behalf of a European principal.

SCHEDULE No 19

That the said Lot hereby leased or any portion thereof shall not be transferred, leased, or sold or in any other manner assigned or disposed of to any natives, Asiatics, Cape Malays or coloured persons, or to any company, Corporation or Syndicate, the

controlling interest wherein is held by natives, Asiatics, Cape Malays or coloured persons, and no native, Asiatic, Cape Malay or coloured person other than a caretaker or watchman or the bona fide servant of a European residing on the said lot in terms of Clause 11 hereof, shall be permitted to reside thereon or in any other manner to occupy it.

SCHEDULE No 20

The seven or any portion thereof shall not be transferred, leased, sold or in any other manner assigned or disposed of to any aboriginal native, coloured person or Asiatic or Company, the controlling interest wherein is held by aboriginal natives, coloured persons or Asiatics other than the domestic servants of the registered Owner of the seven, or in any manner to occupy them.

SCHEDULE No 21

This Erf or any portion of it shall not be transferred or leased or in any other manner assigned or disposed of to any coloured person as defined in the Precious and Base Metals Act No. 35 of 1908.

No coloured person shall be permitted to reside on this Erf or in any other manner occupy it without the permission in writing of the Germiston Town Council.

Review Of Lord Irwin's Regime

Many historical happenings have taken place during Lord Irwin's term in India as Viceroy, which expired on the 18th April 1931. A review of his regime will therefore be of very great interest to all who are interested in India's fight for independence. A vivid account appears in the *Mahratta* (Poona) which we reproduce below for the interest of our readers.

Lord Irwin, when he came to India, declared to the citizens of India that he was a lover of peace, good-will and harmony between different communities and that the interests of farmers were very dear to his heart. Immediately on his arrival riots broke out in Calcutta. An unprecedented feature of the riots was the attack on temples and mosques. There were over 10 deaths and more than 500 were injured. The feeling of bitterness between the Hindu and the Mahomedan communities became intense and the Hindus who were recognised as brothers were being termed as "Kafirs." The Government of Bengal gave encouragement to the Mahomedans by issuing a one-sided order in connection with the question of music before mosques. The Mahomedans of Rawalpindi followed the Mahomedans of Calcutta. Extreme communal sensitiveness of the Mahomedans prompted them to make severe encroachment on the liberty of their fellow-citizens. Riots also broke out in Dacca, Allahabad, Patna, Delhi and other places in the same year.

Demands Of Minorities

The feeling of bitterness between the two communities has reached the climax, and Hindu-Muslim unity now becomes practically impossible. The Government not only disregarded the time-honoured practice of Hindus to play music on the roads siding the mosques at certain places, but also encouraged the spirit of communalism by filling up vacancies in the high and low grade services on the basis of communal interests. Efficiency took the place of preference for caste and religion. Even the City of Bombay had to witness the ghastly riots two years ago. There is not a

single provinces in the whole of India which were not suffered by these riots and the recent Calcutta riots have expressed all the previous ones in bloodshed and in incendiarism. Lord Reading spread the seed of communalism, Lord Irwin's Government watered the plant, trimmed it when necessary and looked after its growth and spread it all over India. He held the view to the last day that the minorities' demands, even though inimical to the Indian nationhood, should be recognised by the majority community and they should be prepared to grant them those privileges for such times as, of their own choice, the minorities are, with substantial unanimity, prepared to let them go. This can be easily seen from his reply to the farewell address presented by the Muslim Committee of Bombay. And alas! Lord Irwin left the shores of India, and India has to taste the bitter fruits for a pretty long time. The Hindus and the Mohammedans who lived together and prospered for hundreds of years, began to feel that their life was insecure in the hands of the other communities. Does this all go to show that Lord Irwin was a lover of peace in the country?

Currency Muddle

As a guardian of peasants and farmers, he has got practically nothing to his credit. Instead of farmers being enriched, they are impoverished. With a view to carry out the Currency Commission's recommendation of stabilising the ratio, the natural ratio of 16:1 was raised to 18:1 and the farmer was unknowingly robbed to the extent of 12%. It gave an impetus to the Imports and a set back to the Exports. The year 1925-26 ended with a record figure (16 crores) of the balance of trade. Exports being 397 crores and Imports 236 crores. While at the end of 1930, Exports have fallen to 251.81 crores and the Imports have come down to 181.78 crores. The net Imports of private treasure have dropped down to 25 crores from 32 crores in the year 1925. Does it speak for the prosperity or poverty of the masses? But even if we leave aside the figures of 1930, as it was a period of world-depression, we shall find that there was a gradual fall in the Exports and Imports of this country. The figures given below for the last three years will substantiate our statement:—

EXPORTS.			
(In crores of rupees)			
	1928	1929	1930
Private merchandise...	329.5	321.5	251.8
Gold and silver	2.9	1.3	3.6
Total Exports	332.4	322.8	255.4
IMPORTS.			
(In crores of rupees)			
	1928	1929	1930
Private merchandise...	248.0	248.6	181.7
Gold and silver	38.5	29.4	28.8
Total Imports	286.5	278.0	210.5
Net Balance	45.9	44.8	44.9

The Indian Technical Education Committee (DURBAN)

EVENING COMMERCIAL CLASSES AT SASTRI COLLEGE

The following classes have now commenced: Book-keeping, Business Methods, Commercial Arithmetic, English, Afrikaans, Correspondence, Shorthand, Typewriting and Salesmanship.

Students who have not yet taken advantage of these classes are advised to join as soon as possible. Further information may be obtained from:

W. N. BUSS,
Sastri College, Durban.

P. R. PATHER &
S. M. MOODLEY Joint Hon. Secretaries.
P.O. Box 670.
Little Grey St., Durban.

Dr. Richard Weiss
Reliable Remedies

QUINTONAL

SURE AND EFFECTIVE

Headache AND Neuralgia Vanish Like MAGIC

A rare discovery, due to Prof Fritz Meyer, of the Berlin University. A specific which acts immediately and is absolutely harmless. The only remedy without salicylic acid and therefore no bad after effects.

Ask your Chemist or write to the Distributors:
RICHWEISS PREPARATIONS.
P.O. Box 5424 Johannesburg.

LAUREL

For Lighting, Cooking and Heating
VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA LIMITED

દોરલ પારાફીન
બ-તીઓ, ચુકાઓ અને
ગરમી માટે.

ઈન્દિઅન ઓપિનિઅન.

ਪ੍ਰਤੀ ੨੬ ਮੁ.

ફીનીક્ષ, મુકબાર, તારીખ ૧૨ જુન ૧૯૩૧

28

નોંધ અને સમાચાર

અમ. અહવાડીયાને. અ"ક

આ અઢવાડીયાના અંકમાં અમે ટ્રાંસવાલના ટાઉનશીપોને જીતી બજાર ઉપયોગી દરિયાનો આપી છે. અમુક ટાઉનશીપો પ્રોટેક્શન લેન્ડ ઉપર છે અને અમુક બનપ્રોટેક્શન લેન્ડ ઉપર આવેલાં છે. અમુક ટાઉનશીપો પ્રાઇવેટ છે અને અમુક સરકારી તથા બર્થ સરકારી છે. ટાઉનશીપોની અંદર કલકટ પ્રજા વસે છે અને કમ્પ્લેક્સિવટ નથી કરી શકતા તેને અમે ટાઇટલ ડીમની અંદર બંધનતા કક્ષો નાખવામાં આવેલી છે તે અને જીતી છે અને કયા ટાઉનશીપમાં કયા રકમ ભાગ પડે તે પણ વિગતર રહી વખતમાં આવ્યું છે. અમુક ટાઉનશીપોમાં વસવાટ અને કમ્પ્લેક્સિવટ સંબંધી કલકટ બંધને નથી તે પણ આપવામાં આવ્યાં છે. ટ્રાંસવાલનો સોનેરી કામદો, ટાઉનશીપ એટ અને ટેલુ એન્ડી. માર્કેટ રેન્ચો ખીલ અને અમે ટ્રાંસવાલના દોહાસામેને આ વિષયો ધર્મ ઉપયોગી બર્થ પડશે.

હિંદી ચરકારના એજન્ટ સર કુર્મી દેવી

હીરી કચ્છરના કોચ્છ સર કુર્મા ડી મયા રવિવારે અવારે
કા વાને પેટાઉનથી કચ્છન ખાલી પડેલો. દલ. નાઠાલ
કા-હીઅન કાચ્છના અનુદાસી અને નીડી કામના અર્થે વા
અદાશેએ રેકન ઉપર તેમને સત્કાર કયો હતો. સર
કુર્માની સાથે તેમના હીરા શી. વેનુ કોપાલ ડી તથા શી
અને ખીરસ રીકેટલ પચ્છ અલ્યા હતા. જોન. બેરોમ
મોટરકારમાં પેટાઉનથી નીકળેલા છે. તેઓ પચ્છ બજારી
કચ્છન ખાલી પડેલો. સર કુર્માની રેકન ઉપર પ્રોથી
સત્કાર કરવામાં આવ્યો હતો. સર કુર્માની અનિશ્ચિત હાલ સુદર
કાને છે. એવીજમાં પોતાના મુગામ ઉપર ટેલોક મીએને
અલ્યા બાક તેઓ કોરીઅંદ કલખમાં બેસેરે ખાઈ એવા
મયા હતા અને સાને શી સોરબજી દરવમજને ત્યાં ખાઈ
લીધું હતું. સર કુર્મા અકોટીબર માસ કુધી હવે કચ્છનમાં
રોકાશે.

ਡੇ. ਡੀ. ਪਾਮਰਨੋ. ਟਿਪਰੇਸ਼.

ખોદાનીસખળોના પાઠશી રેવ. કીન પાથરે સન-સ કોઈ
પ્રોજાંની સંરથા સમજી એક કાળજી આપતાં હતાંવું હતું કે
હીજાંને જાવામા એક નો વરતુએ જામ લગ્યોયો છે ને જો
જે કે અમેજ પ્રજા હમેજાં કજીરથી કરીને ચકનારી છે.
કજીરો કર રાખીને ચકનારી પ્રજાજ મહાન પ્રજા ચક કહે.
સન-સ કોઈ હીજાંની સંરથાએ મહાન આદર્શ સામે રાખેલો
છે. જ્યોએ વિજામતની મુલાકાત લાધેલી છે અને તેના

પાખંડ કેવળા બેએલા છે તેઓજ એ ઐતિહાસીક અંગણને પીછાની કાઢે. વિદ્યાવતનું સાહિત્ય, કવિતા તેનું તત્ત્વજ્ઞાન એ સર્વે વસ્તુઓ તેના મૂર્ખતા કાઢતી બ્બંદર રહેલી છે. આપણને એ મહાન વારસો મળેલો છે. આપણા જીવલક્ષણના ઉપર નબી રહેવાની અને કામચલાવ છે. એઓ જીવલક્ષણના આ વારસના જામીદાર છે તેઓએ એ વસ્તુ સમજાવી નેપ્રત્યે કે આ મુશ્કેલી કદર આપણે આપણા વિશુદ્ધ આદિત્ય વડેજ કરી શકીએ છીએ. એથી આપણને ચેતાને હાથેથી થઈ શકેલ નહિ પરંતુ એની અંતર આપણાં ધરમાં, કહેરામાં અને આપણી પ્રજા ઉપર પણ થઈ શકે. શ્રીન પામરની જુદા સજાદ કમદા છે. એ સજાદથી કમદાન જ પ્રગટે નહિ પરંતુ હીંદના પ્રગટે પણ કામ થશે. હીંદના ને અંતાને આ મુશ્કેલી બ્બંદર વડે છે તેઓ પણ ચેતાના મુશ્કેલી કમદાન જીવલક્ષણના ઉપર એક ગૌરવભરી દ્રષ્ટિ નાખે અને એ કમદાન જીવલક્ષણના વારસદાર તરીકે ॥ ચેતાની એકાદારી સમજાવેલાં કાર્યો - કવિતામાંથી રહે. હીંદની કાલની સ્વાધીનતાની કાલ એ ચેતાની અંતાને પરિવ મદારવાનીજ કદર છે. આપણે પણ તેથી આ મુશ્કેલી બ્બંદર પાછળ રહેવું ન જોઈએ. અને આપણે આદિત્ય જરા પણ હોવામાં ન હોય તે પ્રત્યે અચૂન રહેવું જોઈએ. આથી આપણને હાથેથી થઈ શકેલ નહિ પરંતુ આ મુશ્કેલી બ્બંદર આપણી સિધ્ધિ સુધારવા આપણે ને પ્રયત્ન કરી નલા છે તેના ઉપર પણ એની અંતર થશે. અને આપણા દેશને પણ એ રીતે આપણે આપણા હાથે આપેલો નહિ મળાય.

યુનીયન પાસાંમિટની બેઠક પુરી થઈ

[illegible]

તમામ કુરુક્ષેત્ર પૂર્ણ રાજ્ય રેખા કોન્ટ્રોલ અધીન. આ બેઠકની બેઠકે રેખાકાર તબક્કા મહત્વની ખીલો ને હાથમ કરવામાં આવેલાં હતાં તે ખેતીસર જાહેર ધંધીરીજાર કોલેસર મહાન તરફથીજ મોટે માત્રે હતાં અને તેથી પાઠ્યોત્તરી આ બેઠકને "મહાન સેક્શન" એવું નામ અપાયામાં આવે છે.

“ઇન્ડિયન એપિનિયન”

શુક્રવાર, તા. ૧૨ જુન ૧૯૩૧

‘નાટાલ મરક્યુરી’ પત્રે તા. ૧૨ મી જુનના અંકમાં પોતાના કમલજ્ઞાના અગ્રપત્રમાં દોઢ અંગ્રેજીની પ્રતિષ્ઠા ની દાખલો રાજ્યપદારી પરિસ્થિતિ અને હાલસાહી સંબંધી સમાચાર મોકલ્યા છે તેને બારે મહત્વનું રજાન આપ્યું છે અને એ સમાચારના આધારે તેમજ રજાના ખીલ ટેલગ્રાફ તાલ સમાચાર ઉપરથી તા. ૧૨ મી જુનના અંકમાં ‘હોલમાં મહાન કોલેસી’ એ મહાળું કરીને એક અમરૂખ લખ્યો છે. ‘મરક્યુરી’ પત્રને કમલજ્ઞાનો અગ્રપત્રની હકાલે છે કે પત્રીઆતાના અપારાજની લાગમમ રેકલના ટેલગ્રાફ રાજ્ય મહારાજાએ બંદનમાં મળી ગયેલી રાજ્ય રેખા કોન્ટ્રોલમાં દોઢની ભારી રાજ્યપદારથી શીરસ હોવું જોઈએ એવો ને નિર્ણય થયો હોય તેની સામે વિરોધ ઉઠાવવાની ગોળના કરી આ છે અને કોઈ પણ પ્રકારનું દોઢી શીરસન અને તેના સામે તેજ્ય થયા છે. પત્રીઆતાના મહારાજાએ બંદનની રાજ્યસમાં ને પલજ કોપી હતી તે તેમજે પુરી રીતે પદરી નાખી છે અને અન્ય દેશી રાજ્યોએ તેને સાચ દીધા છે. ટેલગ્રાફ રાજ્ય પદારાજ્ય એ એમ એકલ રીતે માને છે કે શીરસન ને અધારજથી દેશી રાજ્યોના કબજામાં અધામજ્ય થવી જશે અને દેશી રાજ્યોની પરપુરથી ને રવાધીનતા આવી આવેલી છે તેમાં એથી વિદ્ય નહીં. અગ્રપત્રની વધુમાં એવું હકાલે છે કે દોઢમાં સામાન્ય રીતે એમ માનવામાં આવે છે કે દેશી રાજ્યોએ ને પોતાના રેખા પાછા ખેંચી લે તો શીરસ ને અધારજને એક ગંભીર રહેલો પડે.

દોઢની રવાધીનતાની મહાન લડામાં નેએ પુખ રમ લઇ રહેલા છે અને એ લડતનો વીજ્ય ને એ એવી નેમની શુભ લાગણી છે તેજો. દોઢના ટેલગ્રાફ આજમાં પ્રસંગેપાત થઈ ગયેલી રમણાણીના તેમજ ઉપર અજાણેલા આગ સમાચારો વચ્ચે જરા હતાક ચપ ને એ સંવાદાલિક છે. ખીજા બાજુ નેએ દોઢ પોતાના લક્ષ્યોિંદુ લાસે સહી પ્રતિષ્ઠા કરતું જાય તે જોવા કરાયે આગર નથી, પરંતુ દોઢના ને દેશો હોય તેને તારવી કહાડી ને મહત્વનું રજાત આપી તેવી દાંડી કરવા અને અમરૂતી દ્રષ્ટિના દોઢને હકલું પાડવા અને તે રાજ્યનું મારે લાયકજ નથી, એમ અહોર કરવાજ હતવ છે તેઓ આવી જાનના સમાચાર આનંદ અને મહત્વ લખને વાંચે છે અને “તોયું, અમે નોહતા કહેતા” એમ બહાઈ દાંકવા નીખી પડે છે. આવીજ દ્રષ્ટિથી ‘નાટાલ મરક્યુરી’ પત્રે દોઢ વિષે એ સેખમાં ચર્ચા કરી છે. ‘નાટાલ મરક્યુરી’ પત્રના અધિપતિ ચર્ચાલ જેવા વિચાર ધરાવનાર રાજ્યોમાંના છે અને દોઢમાં સખત રાધે જાય લેવાની નીતિમાં આનંદાર છે. અધી જન મહાસમાના ઉદ્દામવર્ધના સહયોગે

અધિયોગની તારવી મહત્તા ખીજીક સરકાર આવી રહી છે એમ ને માને છે. તે કહે છે કે એમરૂટ મા સુરેંપર માન મા બંદનમાં રાજ્ય રેખા કોન્ટ્રોલ હરીથી મળે તેની સામે મી મોહતીને વાંધા વડળો છે અને કોલેસ નવું રાજ્ય બંધારજ આપવાની યોજના સંબંધી ખીજીક સરકાર પરી ઝડપથી કામ લે છે અને એ વરતુ ખીજીક સરકારને એકમેલ વધુરૂપ છે એમ ને જણાવે છે. દોઢનું અધારજ શીરસ હોય એવી એક માત્ર કાચી યોજનાના રાજ્યસમાં ચર્ચા થયેલી લાગમમાં પડી, આજાવાહી ખીજીક સરકારે સય પરિસ્થિતિ સમજવાનીજ ના પાડી છે એમ દોઢની ‘મરક્યુરી’ પત્ર કહે છે કે, ખીજીક સરકારનું આવી જાનનું રમજ્ય એ અધારજ રહીત અને મુખ્યત્વે બરેજો આજાવાહી સુખનાઈ છે. રાજ્ય રેખા કોન્ટ્રોલ મળી લારે મહાસમાજીએ જણાવતામાં કોમોના હકલે સાચવના આગર હતા તેહલા આજે નથી એમ જણાવી ‘મરક્યુરી’ લખે છે કે અધારી પોતાની કતિ પણ એવી મામણીએ કરાવી છે કે પોત મજ્ય અન્ય સત્તા જરૂરને મારે મધ હોય તે કરનાયે વંધારે આગમ મધેલી ખીજીક સરકારને પણ હેવળ પરિવર્તનજ થય પડે, અમારું સહયોગી અધારે આવી શતો કરે છે બારે એમ લાગે છે કે એ વિષયમાં અમારાયે તે વધારે જાણકાર છે. મહાસમા મધીજમે હોય નથી માજવીએ કરી હોય એવું અધારી જાણમાં નથી અને જાત મોકુર ગામના મારે સધી થયા હરતિ અન તેવી રહે અને પહેલેએ અમુક જરોતો માળવતું કહ્યું કરવા ઉપર ન ખીજીક સરકાર કરજને મારે ટેલગ્રાફ મત છે તે રજા અમારે તે જાણવાનુંજ રહ્યું છે. દેશી રાજ્યો શીરસ બંધારજની સામે છે તેની ચર્ચા કરી ‘મરક્યુરી’ કહે છે કે મહાસમાજ ઉદ્દામવર્ધનાને જાન પાડવાની અગરરૂટ દિકરથી માંખીને લખે થી ને અધારી દેશમાં આજમા તેજો અ. મગર આપમુખપારી રાજ્યોને અતી લાય ક્રત્તજ અમેલો છે. બારે જન તે પોતેજ પોતાની કતિથી ઉત્પન્ન કરેલા કાલ્પનિક ચિત્રથી અપારા સહયોગીને લાગેલો અજાય છે. આમજ આલારી બમરૂં સહયોગી જણાવે છે કે ખોટો વિશ્વસ મુકી ખીજીક સરકાર માનવન કરનારી અને અજાય રિજિતમાં પોતાની જાતે જ સંકોચ છે જામ અજાવી અમારા સહયોગીની નજા સામે અનરલ પ્રમરતું કુલ ગરૂ થય છે અને ખીજીક રાજ્યની પ્રતિષ્ઠાને ટકાવી રાખનારો તેજ એ છે એમ તેને દેખાય છે.

દોઢના વોઇસરોય હોર્ડ અરવીન નેએ હમજાજ પિલાનત પહેલેવા તેમજે ખીજીક ધંધી નન પુરીખનની હોર્ડ રીડીપના પ્રમુખપજા રેકલ પહેલી એક સમામાં રેટલી દોઢને કહોલી હતી તે અધારી કીકી અરજાને નહિ ગજાય તેમજે અજાજી હત કે.

“હું જાણું છું કે અને એવી લાગણી પણ છે કે સરકારે ને લેખમાં હાથે કામ લીધું હા તે સર્વ મુરેલીઓનો અંત આવી જાય અને સર્વ કીક પર્ક જાય. પાંડુ એ માત્ર મિથ્યા કમ છે. મળી હો કે પ્રજાને બહોર અનિમાય એવવી મળેને અમરૂદિત મુલત સુધી સખત અપતાની નીતિથી સરકારે કાચે લીધું હત અને તેમ કરીને કાંતિ રવાપી હત તો આ કાંતિ ઉપર હવેનાજ હત. અજાજી કાચે કામ લેવાની રાજ્યનીતિમાં આનંદારાઓ એ

[illegible]

ટાઉનશીપોના ટાઈટલ રીડમાં પ્રતિબંધિત કલમે

શેડ્યુલ ૧

આ ટુકડો કે તેનો કોઈ પણ ભાગ કોઈ પણ રંગીન વર્ણના માણસને હેર બદલ રીડી આપી, કે પોતા ઉપર આપી કે કોઈ પણ રીતે તેનો નામ પર કરી આપી શકાય નહિ; અને તેના રજીસ્ટર ચલેલા માલીક કે તેના બાકુતના ખાનગી નોકરો સિવાય કોઈ પણ રંગીન વર્ણના માણસથી તેમાં રહેલાથું કરી કે કોઈ પણ અન્ય રીતે તેનો ભોગવટો કરી શકાય નહિ.

શેડ્યુલ ૨

કોઈ પણ ભતના ઝેરીયાટીક કે કોઈ પણ રંગીન વર્ણના માણસથી પ્રવૃત્ત જમીનના ટુકડાના રજીસ્ટર ચલેલા માલીક કે પોતાનાર અથવા કોઈ નહિ, અથવા તે ઉપર જણાવેલા વર્ણના કોઈ પણ માણસથી તેમાં કોઈ પણ ભતનો વેપાર ચલાવી નહિ શકાય.

શેડ્યુલ ૩

હેર બદલ ચલેલી આ મીલકતના આજ પછીથી કોઈ પણ કુલી, આરબ, ચીના કે કોઈ પણ રંગીન વર્ણના માણસથી રજીસ્ટર ચલેલા માલીક કે માલીકા કે પોતાનાર કે પોતાનારો કે પેટા-પોતાનારો પેટા-પોતાનારો જમી નહિ શકાય. તેમ ઉપર જણાવેલા વર્ણના કોઈ પણ માણસથી તેમાં કોઈ પણ ભતનો વેપાર ચલાવી શકાય નહિ.

શેડ્યુલ ૪

આ જમીનના ટુકડાને કે તેના કોઈ પણ ભાગને કોઈ પણ નેટીવ, રંગીન વર્ણના માણસ કે કોઈ પણ કંપની, કારપોરેશન કે સીનકીક્ટ કે તેના ઈક્ઝેક્યુટિવ કે કોઈ પણ અખત નેટીવ, વર્ણના માણસ કે ઝેરીયાટીક હોય તેને હેર બદલ કરી, પોતા પર આપી, વેચી કે કોઈ પણ અન્ય રીતે તેના નામ પર કરી આપી નહિ શકાય અને તેના રજીસ્ટર ચલેલા માલીક કે તેના બાકુતના અન્યથી નોકર સિવાય કોઈ પણ નેટીવ, રંગીન વર્ણના માણસ કે ઝેરીયાટીકને તેની ઉપર વસવાટ કરવા કે તેનો કોઈ પણ અન્ય પ્રકારે ભોગવટો કરવા અથવા શકાય નહિ.

શેડ્યુલ ૫

આ જમીનનો ટુકડો કે તેનો કોઈ પણ ભાગ કોઈ પણ કેપ મલાય, રંગીન વર્ણના માણસ, અસલી નેટીવ કે ઝેરીયાટીકને અથવા તે જેમાં કેપ મલાય, રંગીન વર્ણના માણસ, અસલી નેટીવ કે ઝેરીયાટીકનો માલીક તરીકેનો કાલ હોય તેવો કોઈ પણ કંપનીને હેર બદલ કરી આપવામાં, પોતા પર આપવામાં કે કોઈ પણ અન્ય રીતે તેના નામ પર કરી આપી શકાય નહિ; અને તેના રજીસ્ટર ચલેલા માલીક અથવા તેના બાકુતના ખાનગી નોકર સિવાય કોઈ પણ કેપ મલાય, રંગીન વર્ણના માણસ, અસલી નેટીવ કે ઝેરીયાટીકથી તે પર રહેલાથું કરી કે કોઈ પણ અન્ય પ્રકારે તેનો ભોગવટો કરી શકાય નહિ.

શેડ્યુલ ૬

મજદુર જમીન પર નોકર સિવાય કોઈ પણ અન્ય રંગીન વર્ણના માણસથી વસવાટ કરી શકાય નહિ.

શેડ્યુલ ૭

ખરીદનારથી મજદુર સહાનગી જમીન કે તે પરના કોઈ પણ મકાનો કોઈ પણ અખત, મલાય, ચીના, કુલી, ઇન્ડિયન કે કોઈ પણ અન્ય રંગીન વર્ણના માણસને કોઈ પણ રીતે

આપી શકાય નહિ અથવા તેના કોઈ પણ ભાગમાં કે આખા માં વસવાટ કરવા અથવા કોઈ નહિ; અથવા તે મજદુર જમીન કે તેના કોઈ પણ ભાગમાં ઉપર જણાવેલા વર્ણના કોઈ પણ માણસને ખરીદનારથી રાખી પણ શકાય નહિ સિવાય કે તે ખરીદનાર અથવા તેના બાકુત કે બાકુતોનો ખરો નોકર હોય અને ખરીદનાર કે તેના બાકુત કે બાકુતોને અને માટે તેને રાખેલો હોય તે નોકરી બજાવવામાં તે શકાયેલો હોય.

શેડ્યુલ ૮

મજદુર સ્ટેન્ડ કે હોટલ કે તેનો કોઈ પણ ભાગ કોઈ પણ આરબ, મલાય, ચીના, કુલી, ઈન્ડિયન નેટીવ કે રંગીન વર્ણના માણસને હેર બદલ કરી આપી કે બાકે આપી શકાય નહિ; અને કોઈ પણ આરબ, મલાય, ચીના, કુલી, ઈન્ડિયન નેટીવ કે રંગીન વર્ણના માણસને તે સ્ટેન્ડ કે હોટલ પર કે તેના કોઈ પણ ભાગ પર કે તેના ઉપરના કોઈ પણ મકાનોમાં વસવાટ કરવા અથવા કોઈ નહિ સિવાય કે તે અથવા તેથી મજદુર સ્ટેન્ડ કે હોટલના માલીક કે તે પર રહેનાર અખતની ખરી નોકરીમાં શકાયેલો હોય.

શેડ્યુલ ૯

અને જણાવવામાં આવેલા જમીનના ટુકડા કે ટુકડાઓ પર કોઈ પણ કુલી, ઈન્ડિયન, ઝેરીયાટીક, નેટીવ કે કોઈ પણ અન્ય રંગીન વર્ણના માણસથી કે તેવા અખતોની ખતેલી અંદાજથી વસવાટ કરી શકાય નહિ સિવાય કે તે અથવા તેથી કોઈ પણ પોતાનાર કે માલીકની ખાનગી નોકરીમાં શકાયેલો હોય; અને મજદુર જમીન કોઈ પણ આરબ, મલાય, કુલી, ચીના, ઈન્ડિયન, કોઈ કે કોઈ પણ રંગીન વર્ણના માણસને કે કોઈ પણ રંગીન વર્ણના માણસની ખતેલી અંદાજને હેર બદલ કરી આપી કે સીધી મા અકારી રીતે પણ પોતા પર આપી શકાય નહિ. ઉપર જણાવેલી શરત અને જણાવેલ જમીનના ટુકડા અથવા ટુકડાઓને લાગુ પડે છે અને કદાચ માટે અમલમાં રહેશે.

શેડ્યુલ ૧૦

અને જણાવેલી હેર બદલ કરવામાં આવેલી જમીનમાં નોકર સિવાય અન્ય કોઈ પણ રંગીન વર્ણના માણસથી વસવાટ કરી શકાય નહિ.

શેડ્યુલ ૧૧

કોઈ પણ કુલી, આરબ, ચીના કે કોઈ પણ રંગીન વર્ણના માણસથી આવી હેર બદલ કરવામાં આવેલી કોઈ પણ મીલકતોના દરે પછીથી કોઈ પણ રજીસ્ટર ચલેલા માલીક કે માલીકા કે પોતાનાર કે પોતાનારો કે પેટા-પોતાનારો જમી શકાય નહિ, તેમ ઉપર જણાવેલા વર્ણના અખતોથી તેમાં કોઈ પણ ભતનો વેપાર પણ ચલાવી શકાય નહિ.

શેડ્યુલ ૧૨

જેવી ખાસ શરત કરવામાં આવે છે કે આથી હેર બદલ કરવામાં આવેલી મીલકત કે તેનો કોઈ પણ ભાગ કોઈ પણ કોઈ, ચીના, કુલી, ઈન્ડિયન કે કોઈ અન્ય રંગીન વર્ણના માણસને પછી તે ઝેરીયાટીક હોય આફ્રિકન હોય કે કોઈ અન્ય સ્થળેથી આવેલો હોય, તેને હેર બદલ કરી કે કોઈ પણ રીતે આપી શકાય નહિ; તેમ તેવા વર્ણના કોઈ પણ અખતથી મજદુર મીલકત પર રહી શકાય નહિ સિવાય કે તે, મીલકત માં તેની આજુબાજુ મજુર તરીકે શકાયેલો હોય.

શેડ્યુલ ૧૩

ખાનગી નોકર સિવાય કોઈ પણ અન્ય રંગીન વર્ણના માણસથી મજદુર જમીનના ટુકડા પર રહી કે વસવાટ કરી કે તેનો કોઈ પણ રીતે ભોગવટો કરી શકાય નહિ.

શ્રેણી ૧૬

આ દાંતનથીય રંગીન વર્ણના માણસોની સમજને માટે રાખવામાં આવેલું કોઇ તેમાં દાંતનથીયના માલીક સિવાય કોઇ પણ અન્ય મોટાથી રહી શકાશે નહિ.

શ્રેણી ૧૫

મજબૂર દુકાન કે દુકાનો પર કોઇ પણ એસીરીયન, આરબ, એશીયાટીક, નેડીય કે કોઇ પણ અન્ય રંગીન વર્ણના માણસથી રહી કે કોઇ પણ અન્ય રીતે તેનો જોગવાટો ધગવી શકાશે નહિ સિવાય કે તેને અથવા તેણીને એ દુકાન કે દુકાનો પર રજીસ્ટર થયેલા તેના માલીક કે તેના માલિક તરફથી અથવા ખાનગી મોકલે તરીકે રાખવામાં આવેલો હતો; તેમ જ દુકાન કે દુકાનો કોઇ પણ એસીરીયન, આરબ, એશીયાટીક, નેડીય કે કોઇ પણ રંગીન વર્ણના માણસને સીધી જ આકેશવરી રીતે ફેર બદલ કરી કે પોતા પર આપી શકાશે નહિ; તેમ તેમાં કોઇ પણ કાદરી ધર્મી કાઉસ કે કલબમાં જનાવી શકાશે નહિ.

શ્રેણી ૧૬

અને ફેર બદલ કરવામાં આવેલી ગ્રહકતા પર નોકરો સિવાય કોઇ પણ અન્ય રંગીન વર્ણના માણસથી વસી શકાશે નહિ.

શ્રેણી ૧૭

મજબૂર દુકાન પર કોઇ પણ આરબ, મલાય, ચીના, કુલી, હોદી કે કોઇ પણ અન્ય રંગીન વર્ણના માણસથી રહી શકાશે નહિ સિવાય કે તે અથવા તેણી દુકાનના માલીકની ખાનગી મોકલેલા મોકલેલા હશે; તેમ જ મોકલેલ કોઇ પણ આરબ, મલાય, ચીના, કુલી, હોદી કે કોઇ પણ અન્ય રંગીન વર્ણના માણસને સીધી જ આકેશવરી રીતે વેચી કે પોતા પર આપી શકાશે નહિ.

શ્રેણી ૧૮

આ જમીનનો દુકાન કે તેના માલ પણ બાગ કોઇ પણ નેડીય, રંગીન વર્ણના માણસ કે એશીયાટીકને કે કોઇ પણ કંપની કોરપોરેશન કે સીનકીટ કે જેના ફોરહોલ્ડર કોઇ પણ નેડીય, રંગીન વર્ણના માણસ કે એશીયાટીક હશે તેમને ફેર બદલ કરી, પોતા પર આપી, વેચી કે કોઇ પણ પ્રકારે તેમના નામ પર કરી આપી શકાશે નહિ; તેમ જ મોકલેલ રજીસ્ટર થયેલા માલીક કે તેના માલિકના ખાનગી મોકલે સિવાય અન્ય નેડીય, રંગીન વર્ણના માણસ કે એશીયાટીકથી તેમાં વસી શકાશે નહિ; અને કોઇ પણ એશીયાટીક કે કંપની, કોરપોરેશન કે સીનકીટ કે જેના ફોરહોલ્ડર કોઇ પણ એશીયાટીક હશે તેમનાથી પ્રીન્સીપલ તરીકે કે પ્રીન્સીપલ પ્રીન્સીપલની તરીકે પણ તેમાં વેપાર ચલાવી શકાશે નહિ.

શ્રેણી ૧૯

મજબૂર પોતા પર આપેલી જમીન કે તેના કોઇ પણ બાગ કોઇ પણ નેડીય, એશીયાટીક, કેપ મલાય, રંગીન વર્ણના માણસ કે કોઇ પણ કંપની, કોરપોરેશન કે સીનકીટ કે જેમાં નેડીય, એશીયાટીક, કેપ મલાય કે રંગીન વર્ણના માણસો તરફથી માલીક તરીકેના બાગ ધરાવતા હશે તેમને ફેર બદલ કરી આપી, પોતા પર આપી કે કોઇ પણ રીતે વેચી કે તેમના નામ પર કરી આપી શકાશે નહિ; અને કોઇ પણ નેડીય, એશીયાટીક, કેપ મલાય કે રંગીન વર્ણના માણસથી તેમાં રહી કે તે પર કોઇ પણ અલગ વસવાટ કરી શકાશે નહિ સિવાય કે તે કલમ (૨) ની તે પર વસવાટ પ્રોત્સાહનની અરી નોકરીમાં હશે. અથવા ફેરફાર કે વેચાણ તરીકે હશે.

શ્રેણી ૨૦

આ જમીનો કે તેનો કોઇ પણ બાગ કોઇ પણ નેડીય, રંગીન વર્ણના માણસ કે એશીયાટીકને અથવા કંપની કે જેમાં અસલી નેડીય, રંગીન વર્ણના માણસો કે એશીયાટીક માલીક તરીકેના બાગ ધરાવતા હશે તેમને ફેર બદલ કરી આપી, પોતા પર આપી કે કોઇ પણ પ્રકારે વેચી કે તેમના નામ પર કરી આપી શકાશે નહિ; અને તેના રજીસ્ટર થયેલા માલીક કે તેના માલિકના ખાનગી મોકલે સિવાય કોઇ પણ અન્ય નેડીય, રંગીન વર્ણના માણસો કે એશીયાટીકથી તેમાં કોઇ પણ રીતે વસવાટ કરી શકાશે નહિ.

શ્રેણી ૨૧

આ જમીન કે તેના કોઇ પણ બાગ ૧૯૦૮ ના ૧૫મી માર્ચ માં પ્રિવેસ એન્ડ એડ મેટલ એક્ટમાં ફાળેલા અનુચિત કોઇ પણ રંગીન વર્ણના માણસને ફેર બદલ કરી આપી કે પોતા પર કે કોઇ પણ અન્ય રીતે તેમના નામ પર કરી આપી શકાશે નહિ.

કોઇ પણ રંગીન વર્ણના માણસથી આ જમીન પર અરજાદાર દાંતન કોર્ટની સેપી પરવાનગી સિવાય કોઇ પણ પ્રકારે વસવાટ કરી શકાશે નહિ.

એક્સાં ખાતી લંડનની ચક્રરડા પરિષદ

'નાટાલ મરક્યુરી' પત્રને કબજતાનો ખાતરપતી તા. ૬ મી જુનના બાંધા સમાચાર મોકલતાં લખે છે કે સીપલાથી હમણાંજ એના મંબીર સમાચાર મળ્યા છે કે પર્તીખાખના મહારાજાની લામચમ ફેરજના ફેરજાક રાજ મહારાજાએ, લંડનમાં મળે ગમેલી રાજા ટેમ્બ ફેરજાકમાં હોદ્દા બાંધી બંધારણ શીરસ હોવાં જોમ્મો એવો ને નિર્ણય થયો હતો તેની સામે જળો વહાવવાની જોજના કરી રહ્યા છે. પતી, જાળના મહારાજાએ ફેરજાકમાં જે વચ્ચે લીધી હતી તે તથે પુરી રીતે પટ્ટી નાંખી અને તેને આવલપુર, રેવા, માલરજોટલા, મીલપુર, ઉદેર અને પાલનપુરના રાજાઓને ટેકા છે. ખાંજ પણ ફેરજાક રાજા મહારાજાએ જે જોમ્મો એ બાંધતામાં કોઇ ખાંજવાની વાંચેલા બાગ લે તેનીજ વાટ જોમ્મોએ રહ્યા હતા. તેઓમાંના જોમ્મોએ જોમ્મો સામે છે કે ફેરજાક પછીના બનાવો જોતાં અને હોદ્દામાં હાજર બંધારણને વાતાવરણ છે તે જોતાં તેઓ જે નાંખે દિશામાં છે તેમાં તેઓ યોગ્ય કરે છે. ફેરજાક રાજા મહારાજાએ જોમ્મો માને છે કે શીરસનું બંધારણ એ દેશીરાજાના બાંધેલી વચ્ચે એક્સ રીતે બાંધે. અને તે સ્વરૂપમાં જે બંધારણ માટે તમે પ્રયત્ન કરી જુઓ તો પણ તેથી દેશીરાજાની જે સ્વતંત્રતા છે તેની આડે તો જે આવવાનુંજ. હોદી સરકારના પોલીસીકલ હિપાઈમેંટ જોડે રાજા મહારાજાએ જુને પ્રયત્ન છે. શીરસ બંધારણ હોજ જે મુશીબતો બાંધે જોમ્મો ને થાય એમ તેમને લાગે છે. હોદ્દામાં સામાન્ય રીતે જોમ્મો માનવામાં આવે છે કે રાજા મહારાજાએ જે પોતાનો ટેકા પાછો બેચી છે તે શીરસ બંધારણને એક મંબીર રહ્યા બાંધે.

એક્સાં ખાતી લંડનની ચક્રરડા પરિષદ

આવતા જોમ્મો ના મંબીર મામમાં લંડનમાં રાજા ટેમ્બ ફેરજાક જોમ્મોએ વાંચેલી છે તેની સામે વાંધે ઉઠાવતાં મી. જોમ્મોને મે મામની તા. ૨૪ મીએ. મી. સચે એક્સાંને એક પત્ર જુઓ હતો જે હાલમાં પ્રસિદ્ધ થયો છે. તેઓ લખે છે કે ફેરજાકને જોમ્મોમાં મળે તે તે

દેશમાં નીચલા સંજ્ઞ છે. ઉપરાંત તેઓ કબે કે દોઢ માં જોખી વાતાવરણ અંતર તોફાની બનેલું છે અને તેથી કંઈ ઉપરોચી પરિણામ નીકળે એ કંઈ બરેલું છે. અને-વારીમાં ડોન્ટરે જ્યાંથી કાંઈ કોડરું હતું ત્યાંથી પાણું કર કરવામાં આવશે એમ જો. બોલકીન માની છે કે અને તે વખતે જે નિર્ણય લેવા મળે છે તે ખાસ કરીને 'સદિસલામતિના મામો' તેમને તો પાછા નજર ઉઠેલવામાં આવશે.

મી. રામસે મેકડોનલ્ડને જવાબ

મી. રામસે મેકડોનલ્ડે વા. પ મી લુનને કિવસે આ પત્રનો જવાબ આપ્યો હતો કે સરકાર કમને જાત આટોપી સેવાની ધુળા રાખે છે પરંતુ કેટલાક સંભોજો જેવા ઉપરિષ્ઠત ધર્મોના કે કે જેથી સપ્ટેમ્બર પહેલાં ડોન્ટરેમ મળે એ સંભવિત નથી. વધુ પ્રધાને એ વાત સાથે સંમતિ દર્શાવી હતી કે હાલમાં જે કમી રમખાણો થયાં છે તે હોદ્દાઓની અભિલાષા વિશે સમાધાની કરવામાં મુશીબત પાડે છે. આ જોખી પ્રમતો નીવેડો લાવવા માટે માઇનોરીટી કમીટીની મોટીય લાંડનમાં બેઠાણની જરૂરી છે. હરમાન વધુ પ્રધાને ખાતરી આપી હતી કે આ ડોન્ટરેમ એક ખાસ બંધારણપૂર્વકની મજાશે નહિ પરંતુ તમા બંધારણનો સમાવેશ કરતું ખીલ સરકાર પાસમિંટમાં રાખત કરશે.

૬. આફ્રિકામાં ભય પ્રદર્શન

'યુનિયન ટાઇમ્સ' પણ ઉપરનાં મહાગાથી એક કપાલ લેવામાં આવે છે કે મી. જોર્જસે ૬. આફ્રિકા ડોહી વિજાવત હતી જેના 'પ્રીટોરીયા ન્યુઝ' પત્રને એક ઉદ્દેશ્ય આપ્યો હતો તેમાં તેમણે દર્શાવ્યું હતું "એકંદર રીતે જોતા રિશ્તિ મળીજી સુધરી છે. હોંદ સ્વામીનતાની અલ્પતા ઉતરેલું છે તેથી હોંદ તરફ એક મહાન દેશ વરીકે મોટું માન બરાવવા માં આવે છે. મી. જોર્જસને રિશ્તિ મળીજી સુધરેલી દેખાય છે તેનું કારણ કદાચ એ હતું કે હાલમાંની સરકારે પેલું અર્થક્રિયા એકીવાદીક ટેન્ડેર ખીલ મુખત્વી રાખ્યું. પરંતુ એસેમ્બલીમાં ડોન્ટર મળાને જે રેટરમેંટ કરેલું છે તેથી ૬. આફ્રિકાના હોદ્દાઓને ભય લાગેલો છે. તેમણે જણાવ્યું હતું કે હોંદી સરકારની મામણી ઉપરથી આ ખીલ મુખત્વી રાખવામાં આવ્યું છે કારણ કે કેપટાઉન એમીમેંટની હરીથી તપાસ થાય તે માટે રાજક ટેબલ ડોન્ટરેસમાં એની ચર્ચા કરી કકાય. ડિસેમ્બર માસની અરજાતમાં એ ડોન્ટરેસ મળશે એમીમેંટની હરીથી તપાસ કરવાની માગણી હોંદ તરફથી નથી થઈ. ખરી રીતે તેઓ જાણે છે કે સા. આફ્રિકાની હોંદી જોખ એમીમેંટની હરીથી તપાસ કરવાનું નથી મમિતી પરંતુ હાલમાંની સરકારે તેની કરતો સીધી રીતે પાળવી એમ માને છે. એકીવાદીક ટેન્ડેર ખીલ મુખત્વી રાખ્યું તેથી સા. આફ્રિકાના હોદ્દાઓના વિદેશી પત્રો એવું માને છે કે હોદ્દાઓને આથી 'કનસેસન' આવવામાં આવ્યું છે તો તે શુભ બરેલું છે કારણ કે એમીમેંટમાંથી પાછા હોંદી જવાનો હાલમાંની સરકારનો આ પ્રયાસ છે અને હોદ્દાઓને તે દેશમાંથી કવી રીતે કકાવવા તેની નવી રાજનીતિ નહીં કરવાનો એ પ્રયાસ છે. જાણ પ્રયાસની સામે જાના હોદ્દાઓએ સખ્ત ચળવળ કરવાની જરૂર છે. આવતી ડોન્ટરેસ મળે તે પહેલાં હોદ્દાઓએ એકર રીતે અબજુન મામણી કરવી જોઈશે કે કેપટાઉન એમીમેંટની હરીથી તપાસ કરવી જોઈશે તો તે તપાસ તેની ઉર્જા વિશેની કમમને અર્થે થવી જોઈશે. ચેલે સીકારેલા દેશની

અંદર ઉત્તરિજનને અને માન બોરું જાતીર તેઓ ઠાપી કરે તેની તેમને ખાતરી મળવી જોઈશે. તેઓ જોઈને સંપૂર્ણ રીતે તેમની આતી મામણી માટે જરૂર મળશે. આ નવા જવાની સામે તેના થાવ તેના હોંદી સરકાર તેમની ખાતુ માંજ ખડી રહેશે એવી અમે આશા રાખીયું."

લેડીસ્મીયમાં હોંદીઓ સામે રંજભેદ

લેડીસ્મીયમાં હોંદી રૂઢ પેચર્સ એસોસીએશને જાની રાઉન કાઉન્સીલને એક પત્ર લખી તે અરેના અગીવાની અંદર બેઠો ઉપર 'યુરોપી નો માટે' એવું લખ્યું છે તેની સામે વાંધા ઉઠાવેલા હતા, અને બેઠો ઉપરથી અનામતી રૂઢો કે જેના ઉપર લખવામાં આવેલું છે તે કકાડી લેવા અરજ કરી હતી. હોંદીએ પણ રાઉન કાઉન્સીલને કો બરે છે એકસે તેમને આ અરજ કરવાનો અપિકાર હતો. પરંતુ હોંદીએ કો બરે છે પરંતુ તેમને પ્રતિનિધિત્વને અધિકાર નથી એટલે તેમની એ માંગણી તરફ દુર્બલ્ય કરવામાં આવે એ સ્વાભાવિક છે. લેડી સ્મીયની રાઉન કાઉન્સીલે હોંદીઓની અરજ ઉપર ખાન આપ્યું નથી. કાઉન્સીલની મુરેકાં સીટી કમીટી સમક્ષ આ વાત ચર્ચવામાં આવી હતી. અને કમીટીએ એવો નિર્ણય કર્યો છે કે એ રૂઢો ખરેડી કકાય નહિ અને એ મતલબનો જવાબ હોંદી રૂઢ પેચર્સ એસોસીએશને લખી જવાવવામાં આવ્યો છે.

લેડીસ્મીયના હોંદીમામણે આ વાતને આટલેથીજ પડતી ન છૂટે એવી અમે આશા રાખીયું. 'પ્રતિનિધિ નંદે તો કર નહિ' એ તો એક પ્રસિદ્ધ સિવાંન જેવ પરંતુ એથીયે અસરકારક કથિયાર સ્વમાન સમજતી ડોખના લાજમાં છે અને તે સલામકનું. જે બેઠો ઉપર 'માત્ર યુરોપીયનો' માટે' એમ લખવામાં આવ્યું હોય તેજ બેઠો ઉપર જાહેર હોંદીમામણે એવું અને જે પરિણામ આવે તે લેડી સ્મીયમાં સ્વમાન માયવર્ણ એ ચેકખી દરજ છે.

કરાંચો મહાસભા

(અમ અંકથી અહીં)

કરાંચ પકાર થયો તે રાત્રે એક સિંધી આમૈગને કહ્યું હતું કે, "મહાસભાએ પૂર્ણ સ્વતંત્રતા માટે બાંહેરમાં કાલ્ય કર્યો બાર બાર માધીજનાં અંતરો કાઢી ખાસ બલબાઈ જતા નથી. પૂર્ણ સ્વરાજ કહો, સંસ્થાનિક સ્વરાજ કહો કે સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતા કહો, માધીજનો અર્થ એકજ છે. મહાસભાએ 'સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતા' કબ્બ વાપર્યો છે, સ્વતંત્રતા તો સંપૂર્ણ હોયજ ના? હજી પણ આવેલું 'અગામર સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતા' કહીએ તેથી કાંઈ ફર જોઈએ પડવાનો છે? મહાસભાના મુખ્ય કારવની ખપી કમરોને વળગી રહેવામાં આવે તો સરકાર નમતું જોખી રમને અધુ આપી કે એવું વિલાવતમાં કે સરકાર પકારમાં નથી એટલે ઉપરની સુમેદ થતી કાલ તો અજકમ વરતુ લાગે છે."

મહાસભાની ખુલ્લી બેઠક રહ મી માર્ચની સાંજે મળે એ મનોરમ દ્રશ્ય લુકાય એમ નથી. બાઉન્સીકર મારફતે સિંધી બાવાઓએ 'અય બારત'નું સુપ્રસિદ્ધ ગીત માત્ર મળાને સંગીતમય બનાવી મુકી હતી. ખુલ્લો ખિડમતગાથોના વાજીંગ સાથે દેશનેતાઓની પધામણી પોર્વાસ સંસ્કૃતિને અનુકૂળ અને આકર્ષક હતી. ખાતોસ હબરની માનવરેની સમક્ષ જમારે

૬. ઔદ્યોગિક વિકાસ સમગ્ર વ્યાપ્તિમાં કરવા વ્યાપકપણે પર્યાપ્ત છે. આથી આરંભ થાતે સ્વયંસાધક હતી. એમણે એમનું વ્યાપ્તિમાં સ્વયં સ્વરે મેં ટેપી રૂપે હતું. સિંપની પ્રત્યેક સંસ્કૃતિના સ્વયં જોવાની બહારથી કરી તેમણે વ્યાપ્તિમાં સમાવેશ કર્યું હતું. 'સરકાર વલ્લભભાઈ આને દોરના બેટાજ નાકાદ છે. અમારા હાથના રૂપ તેઓ બેટાજ નાકાદ છે.' એવું આપણે જોઈ તેઓએ સરકારને તેમનું વ્યાપ્તિમાં આપવા વિનંતિ કરી હતી. આના પર પ્રત્યુત્તરમાં વ્યાપ્તિમાં પ્રવેશી એમનું આપણે દોહી જ્યાંનામાં પશ્ચિમ કાઠી રીતે તેમના વિશિષ્ટ કૌશલમાં ચોખ્ખા હુઆરથી વેચ્યું હતું. એમના દુકા અને સુદાસના બંધુ વિશે જાણી લેવાથી હાલેખ કરવો અપરિણત છે. જગતસિંહ અને તેના સાથીઓની દેશભક્તિ, દિગ્ગત અને બહીષ્કાર આગળ મારું હિર પુકે છે. 'એ વાક્ય હુઆરમાં તેમના અવાજમાં દર્શન હતું. એમણે સંધીનું સ્વયં જાણી જણાવ્યું હતું કે 'એકમ વિના પરિપક્વ મા જવું નહીં છે. દોર નહીં હું તા માગ પ્રત્યક્ષ પ્રત્યક્ષને સિદ્ધિત સ્વીકારી લઈને નાની ફેમિના કાચમાં કામ અને સ્વયંથી કામગીરી સુધી રૂપે છે તેમની મામણી બધો. હું તમામ ઉપર મનુ મારીશ.' આ વાક્યના સમાજને એ દર્શનથી વધારી લીધી હતી. જે સંજોગ પ્રત્યે મહાસમા મળી હતી તેવું મંત્રીના કાચની તપાસના વિનંતિ કરી તેમણે સવાનું કામ કર કરવા આજ્ઞા કરી હતી.

સરકાર અમલદારો વિશે પહેલો દરજ્જો રૂપે કરવા પંડિત જવાહરલાલ ઉભા થયા અને વ્યાપ્તિમાં પર્યાપ્ત તે વખતની તેમના આજ્ઞા હાથને ખગલગાટ રૂપે દેખાતો હતો. મંત્રી પ્રત્યક્ષમાં મહત્તર સ્વરે તેમણે સરકાર અમલદારો, સુપરેવ અને રાજ્યસરને અંજલિ આપી તેમના શુદ્ધ દેહપ્રેમના સુધારકે વધારી કર્યાં હતાં. જગતસિંહે દેશમાં અજાણી જે ચિંતારી પુકે તેના વધારા દેશભરમાં પ્રચલિત રહેશે એ બાવનાથી વાતાવરણ તેમણે બરી દીધું હતું. પંડિતજીનું વ્યાપ્તિ વ્યાપ્તિમાં દર્શનથી ભરેલું અને હાલના વધારા કાચવનું હતું. આપણા સમાજમાં તેમણે કાર્યપદ દેખાવ્યું હતું.

પંડિત મહાવિમાળ અને અમલદારના પિતાજી સરકાર કિશનસિંહના વ્યાપ્તિમાં સમાવેશને 'અમલદારના કિશન-બાદ' થી બાવનામય કરી મુક્યો હતો. રાજિની તરીકે અંતિમ, અંદાના ઠંડા પ્રકારમાં જમાવે આ દરજ્જો સમાજને એ ઉભા થઈને અમલીનીમાં પસાર કર્યો આરે વ્યાપ્તિ વાતાવરણ દર્શનમાં આવીથી બરૂર હતું.

બીજા દિવસની મહાસમાની પુણી બેઠકમાં પહેલો અમલદાર દરજ્જો સરદારના પ્રતિને અમલદારો, આ દરજ્જો સરકારની કુસમીના નીતિને સખ્ત વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો. આપણું કારક આ સરદારના પાકાદરે લોકોને હાવવામાં ન વાપરવામાં આવે તેવી મામણી મહાસમાએ આ દરજ્જો કરી છે. મહાસમાએ આ પાકાદર પ્રત્યે આતરી આપી છે કે તેમના અનુસાર દેશના ભાગદારમાં એમ આપણીની નહિ નાખીએ. આ વાચનમાં એમને ખાતરી આપવાથી મહાસમાની પ્રતિષ્ઠા સરદારમાં ખુબ જાનશે. આ અપદુર મહાસમા જમાવે વ્યાપ્તિમાં પર્યાપ્ત આરે તેમના સૈમ્ય સુવિધી સમાજન પર ખુબ અસર થઈ હતી અને એમણે તેઓ દોરુ સુમનમાં અધિકાર હિરતા ન હોય તેવો આસ હતો હતો.

અહાલેકનો- દરજ્જો મુક્યો પંડિત જીરલાલે આમણ અમલદારો એવી માધમાં બીજી કાઠીવાદી નીતિની સમજણ

આપી હતી. પેટાજ -નેહના કુનાઓ મારે અને બહારની ખતીજ સંપત્તિની લીધે તેમજ દોર પર બીજી સરકારને કંમેશ કાપુ રૂપે તે કામતને લીધે બીજી પ્રત્ય આ દેશને એના જુના પાકારી, સંસ્કૃતિની દિગ્ગતે સરકાર જેવા દેશથી છુટા પાડવા મધ્યમણ કરે છે એમ તેમણે જણાવ્યું હતું. આવીવાદી ચિંતિત કરનારે આરું વલ્લભકાર અને કુદર બંધુ આપી મહાસમા દરમિયાન થયું નથી. (અધુર)

વિવિધ સમાચાર

જગતનાર રાજ્યદારીઓની વિભાજન પર નજર
સમગ્ર જગતના રાજ્યદારી પ્રણાલી નજર આજ કાલ વિભાજન તરફ ખેંચાઈ રહી છે. જર્મન એન્ડેલર કોલ્ટર જુનિયર અને જર્મન હોરેન મીનીસ્ટર કોલ્ટર કરવીઅસ બંડન માં વધ પ્રધાન રામસે મેકડોનાલ્ડ સાથે મસખત ચલાવી પાછા જર્મની તરફ ઉપડી ગયા છે. જર્મનીમાં જે મોટી આધિક મુશીબતો ઉભી થયેલી છે તે વિશે તેઓએ ચર્ચા ચલાવી હતી. એક સરકારી વાદી મારફતે જે સમાચાર એ સંબંધી પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યા છે તેમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે જર્મન પ્રધાનને જર્મનીમાં આસાર જે મુશીબતો ઉભી થયેલી છે તે વિશે ચર્ચા કરી હતી અને તે મુશીબતોને દૂર કરવાની આવશ્યકતા દર્શાવી હતી. વિભાજનના પ્રધાનોએ પોતાના તરફથી અજની આધિક કુરુદેલી એ અમલદારમાં છે તે જતાવ્યું હતું અને વિભાજનમાં પણ તેવી કેટલી અસર છે તે વિશે પ્રસારો કર્યો હતો. જાને પહેલો એ વાત સાથે સમજવ થયા હતા કે એ દશ સુધારવા માટે રાષ્ટ્રીય પ્રકારો ક્યાં કવ-રાંત આંતરરાષ્ટ્રીય સરકારથીજ વિભાજન અને ઉત્પતિ સાધી જાશે. બીજી સરકારો જેમને આ પ્રકાર સાથે સંબંધ છે તેમની જોડે નિકટનો સંબંધ રાષ્ટ્રીય આ જાને સરકારો કાલના આ પ્રકાર સંબંધી ઉદ્ધા બાવવા પ્રવળ કરશે. અનેક અર્થ-કાર્કીઓનું એવું માનવું છે કે આજે સમગ્ર જગતમાં આધિક પ્રકાર દશાના પેકારી સંજોગમાં રજા છે તેનું કારણ મુરોષીય મહાકુદ સમજવું હતું છે. જર્મની એવું જણાવે છે કે મુકને જર્મનું હેવું તેનાથી હવે થયેલી કોરવણ પ્રમાણે પતારી કાચ એમ નથી અને તેથી તેના કરીથી તપાસ કરી એમણે. અને મુકના દેવા વિશેની ચાવી અમેરીકાના કાચમાં છે. કેટલેક સ્થળે એવી ચર્ચા થઈ થઈ છે કે મહાકુદના દેવાને હવે અપી વાળાં એમણે અને તેમ સાથે લોજ જગતની આધિક પીકા દશે એમ છે. એ વિષયમાં શું બને તે હવે અધિકમાં જોવાનું રહ્યું.

ઓટાવા કોન્ફરન્સ કુલતવી રહી
મધ્યે સામ વિભાજનમાં જે કાઠી કોન્ફરન્સ મળી હતી તેનું કામકાજ પૂરું થયેલું ન હોવાથી ચાલુ સામમાં એ કોન્ફરન્સ પાછી ઓટાવા ખાતે મળે એવો દરજ્જો થયો હતો પરંતુ એક દેલીયા અને ફેરકામાં રિસિતિ એવી છે કે આના પ્રધાનો કાઠરી આપી કાકે એમ નથી. થળી એ જાને દેલીયા સુદથી પણ થનાર છે એટલે એ કોન્ફરન્સ આવતે વરસે મળે એવું નહીં થઈ છે. કયા માસમાં અને કયા તારીખે મળે તે નહીં થઈ નથી. સાકિય આફ્રિકાની સરકારે પણ આવતે વર્ષે એ કોન્ફરન્સ કરવી એવી સલાહ આપી હતી.

કાનપોરના હુલ્લડ વિષેની તપાસ
કાનપોરમાં થયેલા અમ કરે કયા સમાજના કારણે શું

હતી તેની તપાસ કરવા સરકારે એક કમીશન નીમ્યું હતું. આ કમીશન સમક્ષ સરકારી અમલદારો તેમજ સેક્રેટરી જુમનીઓ આવી હતી. કમીશને હવે પોતાનો રીપોર્ટ બહાર પાડ્યો છે જેમાં રમખાણો માટે પોલીસોનો પહેલો દોષ કદાચ માં આવ્યો છે. રીપોર્ટમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે ભગભગ ૪૦૦ થી ૫૦૦ ગાણસો આ રમખાણમાં માર્યા ગયા છે. કમીશન એમ માને છે કે આ રમખાણમાં આદલા બધા જાનો મથા તેનું કારણ એ હતું કે ત્યાં પુરતા પોલીસો નહતા અને તેઓ પોતાની ફરજ અદા કરવામાં નિષ્ફળ નીવાયા હતા. તેઓએ તપાસ રાખવામાં બીજાક દીકાક જતાવી હતી અને તેમના ઉપરી અમલદારોએ બીજાક બેપરવાઈ બતાવી હતી. માર્ચ માસની ૨૪ મી તારીખે મંદિર અને મસજિદ બાળવામાં આવ્યા ત્યાંથી રમખાણોની શરૂઆત થઇ અને તે કાણમાં લેવામાં નહિ રચાનિક સત્તાવાળાઓ નિષ્ફળ નીવાયા તે વિષે ફરીથી પ્રસાંગ કરી કમીશન ત્યાંના માજિસ્ટ્રેટ શ્રી. સેલના દીકા વર્તન વિષે સખ્ત ટીકા કરી દર્શાવે છે કે પરીસ્થિતિની મંબીરતા જલદીથી સમજા લેવામાં તે નિષ્ફળ નીવડ્યો હતો. તેને તેમજ બીજા માજિસ્ટ્રેટને ચેતવણી આપવામાં આવી હતી કે માર્ચ માસની ૨૪ મી તારીખે સરકાર ભગતસિંહ બીજેને ફાંસીએ ચઢાવ્યા તેથી તેવાનો ચવાનો સંજવ હતો. ગવર્નર-ઇન-કાઉન્સિલે આ કમીશનનો રીપોર્ટ સ્વીકાર્યો છે અને ડિસ્ટ્રીક્ટ માજિસ્ટ્રેટ મી. સેલ એ જલ્લામાં દોષા ઉપર રહી કહે એ સંબંધિત નથી એમ ગવર્નરની કાઉન્સિલને લાગે છે. ગવર્નર એવી સુચના પણ કરી છે કે બીજા અમલદારો સામે જે આરોપો મુકવા માં આવ્યા છે તેની ડીપાર્ટમેન્ટ તપાસ થવી જોઇએ પરંતુ તેઓ દર્શાવે છે કે પોલીસોને એક મંબીર કામ રમખાણની સામે થવાનું હતું કે જે ધણેજ ગુનની હતું અને પોલીસો અધુર સમય સુધી બદાવરા જેવ વતી મથા હતા. ગવર્નર વચન આપ્યું છે કે કાનપોરમાં પોલીસોની સંખ્યા વધારવામાં આવશે અને અવિધ્યમાં જો કંઈ રમખાણો જાયે તો સીવીલ અને હરકરી સત્તાવાળાઓ સદાકારથી લામ લે તે માટેનાં પગલાં કરવામાં આવશે. કાનપોરમાં યજ્ઞેલાં રમખાણોમાં પોલીસોના વર્તન વિષે જે અમંકર સમાચાર પ્રુક્ષા પડ્યા છે તે જોવાં એવું રમજ દેખાય છે કે ત્યાંના સત્તાવાળાઓએ જણી જોઇને આ રમખાણો થવા દીધાં છે. હાલમાં બીટીક સત્તાને જે અંત આવતો રમજ દેખાય છે તે અનેક જોખમ-દાર અંગેજ અમલદારોથી દેખી ખમાતું નથી અને હાલ અને મુસ્લીમોના ગ્રહા દિન ૪૨ દિન વધતા જાય અને એ જાને કામો એક બીજાથી દુર રહી દુરમન બદલી જાય તોજ બીટીક સત્તા હાલમાં ટકી રહે એવી રૂતિથીજ આવ જાન હાલમાં લામ લેવામાં આવતું હોય એમ જણાય છે. એ આ સ્થિતિ હાલમાં હાલુઓ અને મુસ્લીમો જો સરવર ન સમજા જાય તો પરદેશીઓ હાલને નિરાતે ગુલામીમાં રાખી કહે એવી સ્થિતિ તેઓ જરૂર કરી દેશે. આ વસ્તુસ્થિતિ જાને કામ જક સમજા લામ કામી વાતાવરણને દરનાવવા નેટથી સમજ તેમના જીવનના ખતી મંબીર સમયે પણ ખાખરે થું ન બધારશે!

પેસેસ્ટાઇનમાં આરવો અને અથુ

જેસાલેમની અંકર 'વેપલીમ વોલ' નામની એક પવિત્ર ધાર્મિક જગ્યા છે. આ રજાનને મુસ્લીમો અને જુધુ એમ બન્ને પ્રજા પવિત્ર માને છે. એની માલીકી સંપંથી જેસાલેમ માં આ બન્ને પ્રજા વચ્ચે તકડો થતો હતો અને તેમાંથી

અમંકર રમખાણો પણ ઉપરિથન થવા પામ્યાં હતાં. આ અવસાનો નિવેડો જાવવા માટે લાંમ એક નેક-સની સમ્મતિથી બીટીક સરકારે ત્રણ પરદેશીઓનું જાનેલું એક કમીશન નીમ્યું હતું. આ કમીશને એવો નિર્ણય આપ્યો છે કે વેપલીમ વોલની માલીકી મુસ્લીમોનીજ છે. પરંતુ જુધુ ભોગોને પણ ત્યાં ધાર્મિક ક્રિયા માટે જવાની સંપૂર્ણ છુટ દોવી જોઇએ. પરંતુ તેમાં એક શરત એ છે કે વોલની પાસે જમારે મુસ્લીમોની ધાર્મિક ક્રિયા થતી હોય ત્યારે રેસ હોર્ન વગરનું નહિ. મુસ્લીમોએ પણ જમારે જુધુ હોર્ન ભઠિત કરવા હોય ત્યારે તેમને રાપત કારણ આપવું નહિ. બીજા અંધનકારક શરતો એ છે કે એ વોલના કામ જાને તોડવો નહિ એ જગ્યાએથી રાજમદારી ભાવણો કરવા નહિ અને તેને ખરાબ કરવી નહિ. પેસેસ્ટાઇનના કામ કમીશનરે આ નિર્ણયને અમલમાં મુકવાનું કહ્યું છે.

આરડોલીની હિજરત

(અથા અંકથી માલુ)

શાખારા છે

એ જાહેનો ને એક બાઇને ખાલી પડેલા મામમાં જોયાં.

"કેમ, આ મામ તો હિજરતી છે. તમે અહીં કમથી? હિજરત નથી કરી?"

"કરી તો છે. પણ અહીં આવ્યાં છીએ."

"શું લામ આવ્યાં છો?"

"ધરને સાફ કરવા ને લામ પડે તો સંમથાથી માલ લામ જવા."

"પણ પેલા પોલીસકાકાને ખખર પડશે તો તમને પકડશે ને અટકાવવામાં લેશે."

"તો પોલીસ ખાતરી ત્યારે પાછો આરવેથી નાસી જશું, આ પેલું ખાતરું જોયું કે? એમ કાંઈ લામમાં આવવાના? ને ધર તો સાફ કરવા આવવાના ને બેતરમાંથી માલ પણ લામ જવાના!"

જગ્યાએ છે બદાવટે અટકાં એ એ જાહેનોને તથા એક બાઇને. શાખારા તમારા બહારવટાને!

"આ આણસો તે કેવાં દેખું?"

મોડવામાં ફરતી એક પલંગ જોગો. ઉપર મોઢું ને તેના ઉપર એક નાની છોકરી સુતી હતી. બિચારી તાવે વધતી હતી. મારા બિન્ને લામ જમાણે ને બોલી ઉઠ્યો: "તાવ તો બહુ અધો છે."

પાસે બેસી હોકરીનું ખાતું ખાંચતી માને જાયે પ્રુક્યું: "આ હિજરતનાં કુખ તો દોહલાં લાગે છે. મુઝાતાં નથી આ છોકરીને તાવ આવે છે તે?"

જાહેને કહ્યું: "તે ધરમાં બેઠાં હોત તેમજ તાવ તો આવતજ ને!"

ઉત્તર સાંભળી વધારે પ્રુકવાનું ન રહ્યું. સહાનુકુલિની નજરે જાયે જમારો પગલું ફેરવ્યાં. આ જમારો પાછળ દ્રષ્ટિ નાખી જોતી હતી. કલામ જનમાં વિચારતી હતી:

"આ માણસો તે કેવાં દેખું?"

સાકર વહેંચી

અમે ફરતાં ફરતાં એક મોડવામાં જક મદમાં. એક જગ્યાના લામમાં સાકરનો ટોપલો હતો, ને સાકર વહેંચતો હતો એકું થયેલું લોક હોશે હોશે લેતું હતું. અગતેજ સાકર મળી,

મેં પ્રુક્યું: "સાકર શેની વહેંચો છો?"

કાકાએ કહ્યું: "એ તો જમારો પંદર બેંસો પોલીસો રાકો મથા તેની."

ભારતી બોલી જવાણુ: "હેં સાયુ?"
તેણે કયુ: "હા. હા, હમણાજ પોલીસ અમારી ભેંસો
સીમમાં આવ્યા મન હતી તે હાંકી ગયા."

"પણ તેમાં સાકર શેની વહેંચો છો?"

"કેય, આજે તો અમારે ત્યાં ઉત્સવ કહેનય? સરકાર
બહુ લાઠ અમ તે સાઈ ને? નેટલું દુઃખ પડે તેટલું અમારે મન
ઉત્સવ."

માઈ મન આઈ યહ મયુ, આ તે બહાદુર લોકો કે
ઉત્સવમિત્ર લોકો કે મોછ લોકો કે આત્મનિષ્ઠ લોકો?

મને થયું: આ લોકો તે શું કવનિષ્ઠ હોયું પાકમ મજબ
કરવા માગે છે: "સ્વચ્છેન મુંજીતા હા ત્યામવડે બોળવ"
સામેજ, આ લોકોનો ત્યાગ આપણને સ્વચ્છતાનો લાભ
આપશેજ. તે બહાદુર બેટુને સાકર વહેંચી હતી તે લોકો
હસી દસીને લેતા હતા. તેની રમૂત થનાં આતરી થાય છે
કે માઈ મનનું અતિક્રોધિત બરેલું નથી.

ક્યાં કહેકટર થયું છે?

મિત્રોની વચ્ચે દિલ્લરતી લોકોના મંડવા હતા. મંદિરા
બહાર નાનાં છોકરા રમતાં હતાં છોકરાં વંદુરસ હતાં,
આનંદમાં હતાં.

હું છોડાંઝીને જોતો હતો. "ધન્ય હાગ્ય છે આ છોકરાં-
ઝીનાં. બારોડાંની કાલ સડતાં ગાળાપોનાં આ છોકરાં-
ઝીનાં અહોઆગમ. આજે તેઓ મારે બેટુનોના હોરા મઢી
બહાદુર બેટુનોના હોરા બન્યા છે. આજે તે માત્ર બેટુ
શિક્ષણ લેવાને બદલે બહારવટાનું શિક્ષણ લઈ રહ્યા છે. આ
મોટા થશે ત્યારે દુનિયાની ઝોક પચ્ચ સવા તેની સામે ટકી
નહિ શકે...."

આ પ્રમાણે વિચરમાળા આજતી હતી ત્યાં એક આદિ
વચના બેટુને રામ રામ ક્યાં મેં જરા દસીને પુછ્યું: "હાકા,
આ દિલ્લરત હીને અભ્યા છે એ તો કીક. પચ્ચ આ છોકરાં-
ઝીનાં નિકાળો પચ્ચ મુશરી?"

"તે દોલેરતો કહે નિકાળમાં કાં બચ્ચવંતા? કહે તો
બહારવટાનું બચ્ચનર બચ્ચશે અને સરકારના પછી સરકારનાની
નિકાળમાં બચ્ચશે."

"પચ્ચ હમણાં અગમ રહી જશે એનું શું?"

"તારા બંશે તો શું થયું? અપણે ક્યાં કહેકટર થાં છે?"

એને કહેકટર થયું હોય ને લોકોને પીપા આવવી હોય ને
સરકારની નિકાળમાં બચ્ચે "

મને થયું સામેજ, આ કાકા શિક્ષણનું પછું લેવું સદસ્ય
મમળતા લાગે છે. મને થયું, સામેજ દિલ્લરતી બાળકોને
સાચું શિક્ષણ મળે છે.

બાળકો નિદરતા ને સ્વતંત્રતાના વાતાવરણમાં કે સ્વાધીનતા
ને સ્વમાનના જીવંત પાઈ પડી રહ્યા છે. બાળકો સ્વરાજને
સાટેની લડતમાં સામેજ છે,

આપી વધારે કયું મોટું શિક્ષણ રોમ કા? (બધું)

સુગંધોના તેમજ દવાઓના વેપારોઓ માટે અમુલ્ય તક

માથાના સુગંધી તેજ, સાણુ, ઝોરા, અમરવતી,
એન્ડે (અર્બીક પરમુક્ષ) કોસન, લવન્ડર વોટર, જરેહો,
સુંઘરાની નાસ, થોમેક, બ્રોલીવટીન, હેબ્બાકોમ, લોસન,
ગુલાબ તથા દેવડાળજી, પાપમ્પાના, અત્તરો, કંતમંજન,
ગામ વાગેરે ધરમગુ વધરાસની તેમજ વેપારને લગતી
સેંકડો ઝીલીજ બીજી દ્રવ્યો તરફવાર સુગંધી મેન્જ-
શાખની ધીમે

તેવાર કરવાને લગતા અસક્ત સ્વદેશી

"થોડાછાપ" એસન્સેસ.

અર્ક પરકયુમ, કાચા મસાલાઓ, તેજ અને સાણુના રંગ
પીશાબ બાવળી મળશે થોડાછાપના દરેક એસન્સે
સ્પીરીટ વગરના હોય છે.

થોડાછાપ માધી વપાસીને લેજો.

કે.લેક્ષ્મી મહંત; હાબો -

સોલ્ડ એજન્ટ -

ડા. જી. ગોરે,

૩૨, મંગળદાસ રોડ,
મારકીટ, મુંબઈ, ૨

નોંધ: ધરોપાદક વિવિધ ધંધાઓ કરવા હોય તો અમારે
ટકોપ વચગાળામાં છે.

રેશમી માલ અને સ્વદેશી લુગડાં

જાલ જાલના રંગબેરંગી મન પસંદ લુગડાં સ્વદેશી મોટા બજારમાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી દરેક
સ્ત્રીસરમાં આવશે.

મેંજી, ગ્રમ્મી વિગેરેને માટે જાલ જાલનું રેશમ મોખા, રૂમાલ, સડી, મગધમ, કાલ, ટાઇ, ગાજર, માર, ગટા,
હુલને માટે સર્ક, આસામ સીક વિગેરે વિગેરે, હાંકી પુરપો, ઓઝી અને બચ્ચાઓને પહેરવા બેઠતી રેશમી રેશમી
અમારી ત્રણે બાન્ધોમાંથી સસ્તામાં જરતા જાવે હંમેશા મળી શકશે

ફોન ૫૬૫૪.

સા. કેવજરામ એન્ડ કુ.,

બાંકચ ૫૨૬૯.

૬૩ ઇલેક્ટ્રીક સ્ટ્રીટ,

કોનર મારકીટ એન્ડ ઇલેક્ટ્રીક સ્ટ્રીટ,

બોહાનીસબગ.

શિયાળો આવ્યો!

શક્તિનો ખજાનો!

જુવાનો

અને

જીવનદોરો

ખયાલવાનો તથા ખજવાન બનવાનો કાયમી ઇલાજ બિંદુનો હિંચ નો હુકમો શાલમપાક વાપરો.

સાલમપાક નં. ૧

સાલમપાક નં. ૨

બદામપાક

ગુંદરપાક

રતલ ૭/૬

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

લક્ષણપાક

કુનારપાક

મેથીપાક

અડદપાક

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૩/૬

રતલ ૩/-

પારસણ ખરચ બુદ્ધિ સમજવું.

તમામ જાના પામે ખરજ પ્રમાણે નેપાટ કી આપવામાં આવે છે.

અમારે ત્યાં બનેલા પાકોની ગરેન્ડી આપીએ છીએ.

બહાર મામતા મહાદેવો ઓર્ડર સાથેજ પૈસા મોકલવા મહેરમાની કરવી.

Kapitan's Balcony Hotel,

'Phone 3643.

(માલિક: R. K. KAPITAN).

Cor. Grey & Victoria Streets, DURBAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ મનાતા ૩ /- રેસ, પછતાણ નં. ૧ ૨/- રેસ.
રેસ નતનુ તાલુ કરે અને વેલ્ટેબલ સાર પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી. સી. મે. કલકત્તામાં આવશે. કુલિ.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રૂટ અને વેલ્ટેબલ મારે કીના ઓર્ડરો વપર
ખાસ ધ્યાન રેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાતરી
કરશી. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

FREE!

FREE!

The most interesting book

VAIDYA VIDYA

sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
Jamnagar, Kathiawar, (India).

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

રેસ નતનુ તાલુ કરે અને વેલ્ટેબલ સાર પેકીંગ કરી સી.
એ. ડી. મોકલવામાં આવશે લખો:—

P. O. Box 254.

Durban.

31 Short St.

ગુજરાતી માયનો—સજનોની રેકોર્ડ

ફક્ત આ નામે ત્યાંજ મળશે

નંબર.	રેકોર્ડોનું નામ	અવેચો	નંબર.	રેકોર્ડોનું નામ	અવેચો
૩૨	મુજને મારના સમશેર વાદા તીરું	મંજુલાલ	૩૦૩	કરમાં હું કીલ સાથ	બડાચંદર
"	નહી ચીજ કોઈ ગળી	"	"	યથા હોરે પતી નેજ પ્યારી તનના	"
૬૫	નહીરે વાપુરે રાણા	બાઈસાલ	૩૦૬	અમારી લાજ તમારે કાયમો નાય	બડાચંદર
"	હિસ માણિકને મારે શું કરવું છે	"	"	રામ બજા હું માણીયા	"
૭૪	બંસીવાલા આવતોરે ગહારે રેસ	દિંમત	૫૩૦	અરે કાઈ આવો પીયાને મનાવો	ખારી નન
"	વહારે લાજા શોહન બંસીવાલા	"	"	પીયુ પાદેશીને કહેને પ્રજાગ દમાસ	"
૮૦	મન જુલાવે મન લોખાવે	વસનજી	૫૩૧	અરે શું માનવો અખીમાન	ખારી નન
"	કોમલ કાયા કો કરમાવો	"	"	સુંદર સામળીયા નામ નાપીય નીત્ય વાઈ	"
૧૫૭	સામળીયા વડાલા આજે સપરમેા જે કહારો	વસનજી	૫૬૭	નાતોના મનાડા આમ વાય છે...માણિકલાલ અને બાઈસાલ	"
"	કાનુદા લહારી મારલી વ્યમને દુનડાં રિયે ઉદાગીવાડી	"	"	મેરી સડી બનાઈ વોડા માડી હોડાઈ.	"
૧૬૦	ખિતમની પાળળ પું લેગાખળની	દિંમત	૬૨૨	અને બહારું અરે બહારું રાજ	બડાચંદર અને નારન
"	અહો કિલદાર નરી દેહાર	"	"	યઈ પ્રેમવશ પાતલીયા	"

Agent of H. M. V. RECORDS.

E. A. TYEB & CO.

'Phone 2447.
P. O. Box 1155.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

સ્ત્રી. કારગોલા

ਉਤੀਕਣਾ ਆਵੇ।

ਕਦਮ ਨਾ. ੨੬ ਮੀਥੇ ਮੁੰਘਲ ਕਵਾ ਹਿਧਾਸੇ.

સોફ્ટ કપાસ: પાઈડ ૨૭-૪-૦.

इति. "अथवा"

8-22: 4154 94-9-1.

બાલકાંડ, ૧૩મીએ મુંબઈ જવા ઉપડશે.

કેસ: ૫૧૬૬ ૬-૭-૧. બેરોડાની વચ્ચે.

મુશ્કેલીમાંથી બચવા માટે સરકારે નીચેના પ્રયાસો કર્યા છે :

હીંદ વીરશી, ગા. ૪૫ ના ઈસાખથી અને રહેમીમજના ગા. ૭૫ ના ઈસાખથી લેવામાં આવશે.

मन्वन्ता—इतिहासोऽपि योताना मोटा दागीता कृतीवशि ११ वाक्या अन्तर्गत करटभमां पडोऽन्ता करवां.

સેકન્ડ અને ઈન્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી જાહેરનામું કરવો.

૨૨૬ છોહી પેમીનરે પોવાની ટીકીઃ અમાગી ઝોશીસમાંથી લેવી અને મદાર અમવાળા બાઈમાંથી અમારી માથે

મગધપ્રદેશના સરકારી કાર્યકર્તાઓએ કામગીરીમાં અડચણ ધરાવતા અધિકારીઓની ઓળખ કરીને તેમની વિરુદ્ધ કાર્યવાહી કરવાની જાહેરાત કરી છે. આ અંગેના નિવેદનમાં કહેવાય છે કે, સરકારી કાર્યકર્તાઓએ કામગીરીમાં અડચણ ધરાવતા અધિકારીઓની ઓળખ કરીને તેમની વિરુદ્ધ કાર્યવાહી કરવાની જાહેરાત કરી છે.

SHAIKH HAMED & SONS.

વધુ ખુલાસા માટે લખો આ મળે—**હિન્દી પેસન્જર**

360 Pine Street.

એજન્ડા શેષ દીમેઃ એન્ડ સન્સ.

Tel. Adm. "Karamat." Dierken.

350 પામળ સદી, 42000.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and **SPECIMEN COPIES** on application. **Indian Opinion**, P. O. Phoenix Natal.

29514 4600.

પી. એ. બોક્સ ૧૬૧૦.

41

ટલીયાકીડ એડ્રેસ

“उत्तमम्”

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લિમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક જાતના અકરમાત

જેવા કે ઘાટર કાર, પ્લોટ બ્લાસ, શીડલીટી બોર્ડ, વરકમન્સ કોમ્પેન્સેશન, વીગરે અનેક પ્રકારના વીમાને લગત કામ આ વીમા કંપનીએ શરૂ કરી રીધું છે.

પોલીસી તેમજ ઘવાની પતાવત્ત રાજનમાંજ પરી આપવામાં આવે છે

આખા દાક્ષણ આક્રિષ્ઠના મુખ્ય પ્રતિનિધ :—

સોરાબીય રુસ્તમી.

“ਮੁਨਿ-ਪੁਤ੍ਰਾ ਛਾਉਲੇ”

૧૭ ફેબ્રુઆરી એવેન્યુ.

5204-1.

રેકૉર્ડ બેર

હમી બને કલકત્તા ગ્રામ ઉત્તમમાં
ઉત્તમ માયનો રેકૉર્ડમાં ઉત્તમમાં
ફરમાશ કરીને નીચેના રેકૉર્ડનિયાર
કરાવ્યા છે. હમારા ખરીદનાર એ

રેકૉર્ડ સાંખણી જરૂર ખુશ થશે.
હમારે રેકૉર્ડ ખરીદનારને એ રેકૉર્ડ
ખરીદી આપવામાં આવશે.
દરેક રેકૉર્ડનો ભાવ રી. ૫-૦.

પીચાર કિંવાલ

૧૦૪૭૩ દિલ્લે નજરમે ને ચો કાફેરે હમી રહે.
૧૦૪૮૦ કબી પર કલકત્તા હો રાજા.
૧૦૪૮૦ ને રાજાસારે મેરે નજર ભવબી
૧૦૪૮૨ કીચામતકા કલેલ આપ કે નજરમે રખતે હો.
૧૦૪૮૮ રાજે સુદરયા મેરી જાલ પીચારે.
૧૦૪૮૭ કમીર વાર હો કરને બે દિસાપ કા.
૧૦૪૮૪ હમીને ખુદા મોતોબર બનકે આપે.
૧૦૪૮૪ ઇસ કપસે જલક અપની જસ કોપને દીખાવ
૧૦૪૮૧ અપની આંકસી સુરત દીખતો નબી.
૧૦૪૮૮ ગેસુએ છુરેતોશકા ને દીવાના હો મયા.
૧૦૪૮૧ દીવાનો મે કીકરે દિલ દીવાના રહે ગયા.
૧૦૪૮૬ વહી હેતા હો ખુદા દીલસે ને બંદા મગે.
૧૦૪૮૨ અમર દિલ્લરમે સુદી કતા પેરમા
૧૦૪૮૪ ખવાલ કબી ફેર પર મે તેરે વારી ભલબી.
૧૦૪૮૬ અપના જલવાળા કરા મુજકો દીખાયા ન ગયા.
૧૦૪૮૭ બીતે ખુદા સરમે હો દરખતે રસુલગી.
૧૦૪૮૬ ચો કાબી કાબા ચો આલ મોહમ્મદ.
૧૦૪૮૭ હમારા નબી આજ ફલદા બની હો.
૧૦૪૮૪ મેરી બન જાલતક બદનમે રહેબી.
૧૦૪૮૬ હમારે ખુદા બાત દીયે ને કરાર મી.
૧૦૪૮૪ જાલસે મુજકો તેરા ઇતેબાર હો.
૧૦૪૮૪ અબે ચરમે પીર તેરા આલમ ખરાબ દોમા.

મારુદર રહીત

૧૦૪૮૩ સનમરે ખુદા જાલ દુવા ઇલકરે મોહમ્મદ.
૧૦૪૮૮ મમલ મારા હો ચો રસુલ અલ્લાહ
૧૦૪૮૪ હમારે મુસ્તફા હો બંદા નવાજ ખવાલ.
૧૦૪૮૨ નજાયા ઇલાલત ને રૂમે પાક અલ્લી કા.
૧૦૪૮૬ મે કહે તેરે તેરી મરુદર સનમખાના તેરા.
૧૦૪૮૩ તેરે વીરે નજર આંખે તો મુ આંખે મેરે દિલમે
૧૦૪૮૦ ખવાલ કીસસે હો ફતખાએ મોહમ્મદ મુસ્તફા તેરા.
૧૦૪૮૩ ખાલ હર ખુદાને ખુદા હો મોહમ્મદ.
૧૦૪૮૪ જરાર હો કદીમકે મુસખીલ કોચા અલ્લી
૧૦૪૮૬ સો તે ને નબીકા મુજકે જલવા નજર આપા.
૧૦૪૮૭ ચયલમે જમાલે રાદે અજારાર હમીને હો
૧૦૪૮૭ મકસુલે ખુદા મકસુલે નબી ચો અજારાર કાફેર છલાલી
૧૦૪૮૬ ખાલ ચોચા ન અગા પરપર મુસ્લિમ ચોરાલી હો.
૧૦૪૮૬ જાલ ચુલ દુવા ચોરાએ દરમ—મરસીયા
૧૦૪૮૬ હુમાલે સરમે દરકી સે મેરે મોદા મોહમ્મદ કા.

કામી રુદા

૧૦૪૮૬ કરા રહેલો ને ખાલર દીવા દીવા હો જલકે.
૧૦૪૮૬ ખલનામ નકો મેરી વફા વારકી ખાલી.
૧૦૪૮૬ હસા હર પર મુજકે જલકી ઇલકત ન મીલી.
૧૦૪૮૬ કીલે દહીનમે લખાએ યાર ખાલી હો.
૧૦૪૮૬ ફેરમે આદમશે પદમે કીયા મુસલમાની નબી.

ખાલ પીલકાએ

૧૦૪૮૦ રાલેસે ને રલ નયે કુલ અફાલ તો નહી દમ.
૧૦૪૮૧ અપને ખીમારકા એક રાલ નબી ન કીયા.
૧૦૪૮૭ જાલ નામ હો મોહમ્મદ જાલસે હો જાલકે જાલમાલા.
૧૦૪૮૪ મરતા હો તેરે ગમ મે અબે જાલ હેખ લેના.
૧૦૪૮૪ મોહમ્મદ કે ને દાખા કાલે દુલે હો.

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૮૭

કે સી ઉધ (આંધળો જાનાર)

કોઈ લે અલે મારા મહીને મુજકે.
અલ્લાહ અલ્લાહ કીયા મારા હો કીકરે દુરને વાર મે.
અબે નવ જાલ ને નાલે હુસનો જમાલ કમ તક.
મુજે કીયા હુતક છનેકા બલા કીયા અલબી મેરી.
જાલક આંખે વા રહે.

અલી હુસેન (આંધળો જાનાર)

રોલે અલ્લાહ મુજકો હો રજકત રસુલ કા
તોખા રહે સખી નબી સાખીકા જોખા હેખ કર.
ચો બોલે કે મેરા કામ દીવાના નહી હો.
અલ્લાહ રહે ખેડા જાલ અલબીલા.

સુલામ નબી

નસબ વરમે કીસીકાં જીનને આયોસ હો બના.
દોલે દોલે ઈસ હદર બાલેકો જલકત હો ગઈ.
ને તદખાવીલે દિલ મેરા ચો ફરકત હો મોહમ્મદ કી
મારા મેરી જાલને ચોલ.
સાજીને બનાયા હો મપ ખાને મે મપખાનાં
તેરી કહેમતોં કી હાં ને હાં ને હાં સોલે.

ફકરુદીન

પકા ને અકસે ઉપે ને નીકાલ ખાની મે.
કે સીતમે નાજમે આના ખુતે પુરકત તેરા
રમ રમ મે અજા અંદાએ ખીસરીલ નજર આતા હો
દરકને આજ કલેકો દીવા રખા હો.
હમા બને ઇસાદ મે દીવાનેખી સોદાખા.

બાધ છેલો

ચો રસકે લયલા મે ફખરે મરતુ.
હમારી સી સુરત હો મુસ્ત ખુદા કા.
આંખમે આંખુ બરે હો દીલમે તેરી યાદ હો
મોહમ્મદ કી ખરજી લગાલી હો હમને.
મેરે દિલકી કમીકા ખજારકી નહી.
ચાલ દીવા રખાખા આલમ નીકાળને.
બદ્દ ઈસ ખુતે ચલ નહી સહતા.

અબા મેઈલ

લખ ગમ આંખે દીવારી બેદ છુતે ને પીરસે.
ચયસુ ખીમક ખીમક કર દરખાર બન રહે હો.
ખીસાલે વારકી હો હોર ચે જાલ બી હો.
દમે જલયા ને રમ પર નજરે જાલગી.

પીચારા સોલેખ

હુ ફરક આપ ચે મખેરાલ કે બને નાલે
હમા જાલ નીકાર કપસે કાલીલકો હુલે હો.
જાલ કીનો ને જાલ હો તેરે દીવાને કા.

મીરા કુલારી

અલ્લાહ કીસી સુરત હો તો દીલમ કનકા.
પાસને ધે તલકલી રૂમે રોજનકી દીવારી
મુમકીન નહી કે તેરી મોહમ્મદકી છુ નહો.
ચો નીસાને કીચી ઇસખર બચારે ચો નાજ હો.
અખર હો દીવાલી ન કરાર આતા હો.
આલમક પીચારે દાસ દીખાએ જા.

અલબાલી લાલ

દિલમે મીદ મીદ કે તે પાક નેલાં હોલે હો
જાલ અપની દસીનો પર અબે દીલ ન ફા કરના.

જાલકીખાલ

ઈરાકમે કીયું કર બચે જાલ બખી મુસખીલ હો.
દર વખી જુલ ચે ચો ને દાદ કીચે બતે હો.

Box 247 & 317 Tel. "Khatri."
HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
 Transport Passenger Agent,
 Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીમાર્ક બેકરેસ "ખત્રી"
હુસેન હસ્તમખલ (સરદારવલ વાલા)
 ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
 બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

"INDIAN OPINION"

Subscription Rates.

WITHIN THE UNION:		£.	d.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		£.	d.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6

ઉત્તમ મરમ મસાલા વગેરે

અમારે લાંબાની હેમરેખ નીચે તાળે અને સફાઈથી
 ધરમાં હોલો ગરમ મસાલા, કરીયાડર, દરદર, મરચાં, તેમજ
 કેરીનાં અને લીંબુનાં તેમજ મીઠાં આમાર કંમેલો થોડા
 થા જવાળાં અમારી ગેરંટી સાથે મળી જાય છે. આપો
 ક્રનમ માલ, તમે ધરમાં જનાવી જાકતા નથી. એક વખત
 મંજાવી આવી કરો. મળવાનું કેકાણું,

K. N. PADIA,
 122 Victoria Street, DURBAN.

Phone 3867. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
 Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
 and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

ફ્રુટ એન્ડ વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર
 અને કમિશન એજન્ટ.

રેલિય સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ટી. થી મોકલવામાં આવશે.
 ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

**શક્તિની સર્વોત્તમ દવા શુદ્ધ સ્વદેશી
 મદનમંજરી ગોળીઓ**

આ ગોળીઓનાં સેવનથી અછરો વીર્યવીર્ય, માથાનો
 દુખાવો, શરદી, ઘાતુકીણતા, કમજોરી, મગજની નબળાઈ,
 સ્ત્રી વીર્ય શરીરનાં માવમાલી કરનારાં દરેક દરદી
 તરતજ નાબુદ થઈ શરીર સ્વચ્છ અને છે.

ડૉ. ગોળી ૪૦ ની કબી ૧ નો રૂ. ૧.

રાજકૃષ્ણ નારાયણજી દેસાવજી

દેવ ડાક્ટર: નમનગર (કાઠીઆવાડ) ઇડીઆ.
 આફ્રિકાના એજન્ટ: **M. OSMAN, Stellenbosch, C.P.**

P. P. BHAGAT
 Fruit Merchant.

દરેક જાતનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાફ પેકેજ કરી
 સી. એ. ટી. થી મોકલવામાં આવશે. બોક્સ:—
 P. O. Box 842. Durban. 129 Victoria St.

P. O. Box 184. Phone 3003.

મીટાડીયામાં જુનામાં જુના મારકેટ એજન્ટની પદી.

Smith & Bronkhorst

(કાલના મારકેટ માર્કેટ ચાલસાં જામડીની જગ્યાએ આવનાર)

માલ જલદી વેચી નાખવા મોકલી આપો.

MARKET OFFICE

Market Building, Market Square, PRETORIA.

મીટાડીયામાં જુનામાં જુના મારકેટ એજન્ટની.

**તમારા ગ્રાહકો માર્કો
 જાણો છે**

રજાઈએ "જુટ" માર્કોના કપડાની જાહેર ખબર
 સમસ્ત દેશના નેટીવ જાપાનીમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
 તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા માલકો તે જાણે છે અને માને છે. રજાઈએ
 "જુટ" માર્કોનું કપડું રોક કરે અને તમે સહેલાઈથી
 વેચી જાયો.

આ "જુટ" ના
 માર્કોની તપાસ રાખ
 જે અને પ્રમોટરનથી
 ચેતતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એચ. જેરપર સમીથ એન્ડ કું.

(પીટી) લીમીટેડ.

જેહાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, દરબન,
 પોર્ટબેલીઝાબેથ.

જરૂર પડેલીક પેન્ડાલ

વાર	ખરિદા	દી	મુસબમાન	પારસી	સુવોદન	જાણેલ
	૧૯૩૧ જુન	૧૯૨૭ જાન્યુઆરી	૧૩૫૦ મહર	૧૩૦૦ મોદે. કમી	ક. મી.	ક. મી.
કુલ	૧૯	સુદિ ૪	૨	૧૫	૬-૫૧	૫-૫
ક. મી.	૨૦	" ૫	૩	૧૬	૬-૫૧	૫-૫
૨મી	૨૧	" ૬	૪	૧૭	૬-૫૧	૫-૫
૩મી	૨૨	" ૭	૫	૧૮	૬-૫૧	૫-૫
મંગળ	૨૩	" ૮	૬	૧૯	૬-૫૧	૫-૫
બુધ	૨૪	" ૯	૭	૨૦	૬-૫૨	૫-૫
ગુરુ	૨૫	" ૧૦	૮	૨૧	૬-૫૨	૫-૫

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Bananas, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices. We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,
Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237.
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.
OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

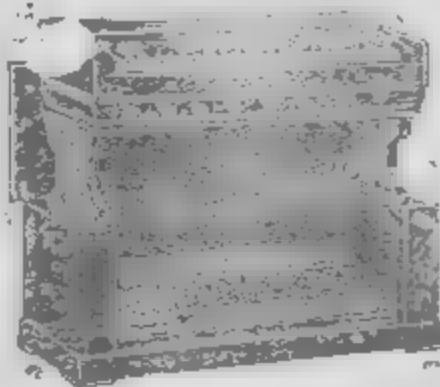
Write or give a Call at

GOSHALLA'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GOSHALLA

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

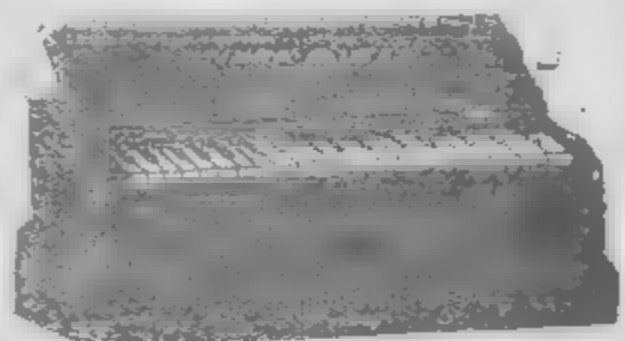
હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે કરેલે મરમાં હારમોનિયમ સાજવાની જરૂર પડે. તે વસા પુરા પાડીએ છીએ. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી કાચના, પાતળા પિટ્ચબ્લ કંઈક જાતના મીઠા અને ગાંધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય છતાં બાંગ્લા ધમલ, સુર, ખમલ વાગેરે પણ મળશે. કંઈક જાતના હારમોનિયમનું રીપેરિંગ કામ પાડીથી કરી આપીએ છીએ. જાણે થા મળે:—

મરાઠીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(માલિક: એ. એન. ગોશલાયા.)

૫૫ એ. બાંકલ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 25—Vol. XXIX.

Friday, June 19th, 1931.

Registered as the S.P.O. of a Newspaper.
PRICE FOURPENCE.

RESPONSIBLE GOVERNMENT WITH CERTAIN 'RESERVATIONS'

DR. SUNDERLAND'S ANALYSIS OF R.T.C. SCHEME

THE name of Dr. J. T. Sunderland, the well-known American writer, is familiar to almost every Indian. In his book "India In Bondage" he has put the case of India's right to freedom so very strongly and explicitly that the British Government, out of fear that they might lose control over India, deemed it wise to proscribe the book. But the "wise" step proved really a blunder, for the book became more popular than it would have had it been left alone. Dr. J. T. Sunderland has now written an article in the *Unity of Chicago* in which he has vividly explained what responsible government to India with certain "reservations" as already planned by the Round Table Conference, which met in London last year would mean. The article which is very interesting and informative is reproduced below for the benefit of our readers:—

At the close of the London Round Table Conference, announcement was made by Premier MacDonald, that it is the intention of the British Government, as soon as a New Constitution can be framed and certain necessary preliminaries can be arranged, to grant India "responsible government," "self-rule," but with certain "reservations," certain "necessary reservations" as "safeguards."

If this means that India is to be given real self-rule, a government really and fully responsible to the Indian people, which she has long demanded as her right, then there remains every reason to believe that Indian discontent will cease, and the dark cloud full of thunderings and lightnings which to-day hangs over India and over the British Empire on account of India will pass away.

Why Reservations?

But is this what the proposed "self-rule with reservations" and "responsible government with reservations" really means? Practically all India is troubled. Why are reservations necessary for a great historic nation which in the past ruled itself for two or three thousand years without reservations, and occupied a place of honour and influence in the world second to that of no other nation? Cannot such a nation rule itself now? If not, why not? Has 170 years of British rule caused such degeneration in her that she cannot do again what she did for so long a period with distinguished success. India feels insulted by these reservations.

Smoke-Screen

She also distrusts their meaning. What can their real meaning be? Are they not another "smoke-screen" such as she declares she has experienced so often from her present foreign rulers? Is not offering self-rule with these reservations, on the part of Great Britain, another instance of professing to give without really giving? Of "giving with one hand and taking back with the other?" Under the name of granting India self-rule, to give Britain by her reservations really deny her self-rule, first to give her self-rule? If I may quote the language of the Editor of *New India* (Bhasha).

"In holding out to India so-called self-government with these limitations attached, are India's foreign lords offering her anything whatever but the trappings of self-government without self-government at all?"

What Reservations Mean

These are vital questions. Word comes that virtually all India is asking them with intense earnestness.

Just what are the reservations? The answer is as follows:—

1. Great Britain is to control India's "Defence," that is, India's "Army." India possesses, and is to continue to possess, a large army. What does control of it mean? If we, in the United States, had a large army and it was controlled by Germany, or France, or Japan, or Great Britain, and if we had not a single soldier under our control, could it be said in any true sense that we were free or possessed self-rule? This exactly illustrates what British control of the Indian army means. Does not all the world know that any nation whose army is wholly in the control of a foreign power, instead of being free and self-governing in any true sense, is under serious and dangerous bondage?

2. In the New Constitution which is to be offered to the Indian people, Britain is to control India's Foreign Political Relations. What does that mean? It means that India cannot officially communicate with any other nation, she cannot make a foreign treaty, or do any kind of foreign business. She cannot send to any nation an Ambassador, or a Minister or a Consul, or any official to represent her; nor can she receive any Ambassador, or Minister, or Consul, or official representing any foreign nation. She cannot be recognised as a nation by any other nation, she can have no place among the nations of the world. To all the world she is not to be a nation at all, but simply a subject province of Great Britain. Will this be self-rule? Will it be anything but unbearable bondage?

Economic Control

3. Britain is to control India's Foreign Finance, Foreign Exchange, Foreign Credit. That is to say, in financial matters India is to be in the absolute power of Great Britain. Indian financiers claim that one of the important causes of India's impoverishment has been the fact that in the past Indian finance has been under British control. They claim that by changing the value of the rupee and manipulating India's currency in the interest of Britain, and by creating artificial ratios of exchange between India and England, the British Government has drained from India untold millions of her wealth. Under the proposed New Constitution for India, all this is to go right on. It is an axiom in the international financial world that whoever controls the credit of a nation really controls the nation. Under such conditions, will the claim that India possesses self-rule be anything but a mockery?

Viceroy's Autocratic Power

1. While in the proposed New Constitution for India the Viceroy (or Governor General) is to be responsible in a measure to the Indian National (Federal) Legislature, and therefore indirectly to the people of India, 'he is to be given autocratic and arbitrary power greater than any past Viceroy has ever possessed.' In other words, he is to have power to dismiss Ministries at his will, which means that, in what he may claim to be a time of "emergency," he can control legislation, or even dismiss the Legislature, and rule the country by arbitrary edicts, or virtual martial law, exactly as Lord Irwin has done for nearly a year past—imprisoning tens of thousands of India's worthiest citizens and killing the land with unpardonable brutality.

Nor is this all. Since the Governors of the Provinces (as well as the Governor General) are to be appointed by Great Britain without India having any voice or power in the matter, there is no way in which India will be able to prevent great Provincials from being governed by tyrants like Sir Michael O'Dwyer, or to prevent British Generals like General Dyer from being forced on communities with power to perpetrate future atrocities like those of the Punjab or future massacres like that at Amritsar. Will this mean Self-Rule for India?

Such then are the four main "Reservations" (there are others but these are the most important) which Great Britain makes an indispensable part of the New Constitution which she graciously offers to the Indian people.

In Chains Still

Under such a Constitution, will India in any true sense possess "responsible government"? On the contrary, will she not be a subject nation as really as in the past? The chains with which she is to be bound will be somewhat different in form, and they will be slightly longer in this direction and in that so as to allow her a little more liberty of movement in her bondage, but are they not to be chains still, chains of steel essentially as strong and as bitter as those of the past have ever been?

Notes and News

IN the course of his evidence, on behalf of the Government of India, before the Joint East African Parliamentary Commission in London, the Rt. Hon. Sri Jayva Sastri is reported to have stated:—"The question of overseas Indians in the Empire had not yet been settled to the satisfaction of India, who wished that her status in the Empire should not be inferior to any other community."

Mr. Arthur G. Barlow, reviewing the work done in the Union Parliament, writes to the *Rand Daily Mail*:—

"At the end of the year India will send her delegates to the Union for a Round Table Conference to discuss the lot of the Indians in South Africa and the various Bills our Cabinet has on the order paper. This will be a momentous gathering. The result may mean a very friendly India, with a big trade for our exports, or a hostile India. The anti-Indian view, which was one of the subjects which helped the Pact into power, has been much modified of late, and is likely that Dr. Malan will be able to negotiate a lasting "peace" with India, which will strengthen both countries. It is probable that Mr. Fourie, Minister of Mines and Industries, may himself visit India within the next twelve months so that he may be able to judge what the chances for South African trade are in that country. It is understood that a large and ready market awaits our

fruit there. I discussed the matter with Mr. Fourie a few weeks ago, and he then told me he was anxious to investigate the position for himself, but was far too busy at present to be able to leave the Union. The Rev. C. F. Andrews, the friend of Mahatma Gandhi, who is persona grata with the Nationalists, has supplied the Government with a good deal of useful information about India."

The last Round Table Conference which resulted in the Opretown Agreement, too, was considered a momentous gathering and the Agreement was hailed as the Gentleman's Agreement that had settled, once for all, the Indian question in this country. But we fail to see that matters have changed for the better, in the slightest degree, since that Agreement. If at all there has been a change it has been perhaps for the worst for Indians. For their position has become a little more insecure than it was before the Agreement. It is now being said that the forthcoming Conference will be a momentous gathering and that the result may mean a very friendly India, or a hostile India. The anti-Indian view, it is said, has been much modified, and that Dr. Malan will be able to negotiate a lasting peace with India which will strengthen both countries. We wish we could take such an optimistic view. But we find no grounds for doing so. Surely, there is no reason why the anti-Indian view should not be modified after two anti-Indian Bills were brought before Parliament of which the Immigration Bill, depriving Indians in the Transvaal of their vested right, has been passed and the other—the Land Tenure Bill—is still hanging over Indians. It is surprising how South Africa can even expect India to be "friendly" when the former can treat the latter's nationals with contempt. We have no hope at all of any peace resulting by any Round Table Conference unless there is a real change of heart in the South Africans themselves and that, unfortunately, is not to be found.

"As natives we are getting 'fed up' with Commissions," declared L. B. Mb'ello before the Native Economic Commission in Pretoria. "It had been their experience," he added, "that the reports of these Commissions were usually shelved, and that, in the long run, nothing came of them." We do not wonder at this protest on the part of Mr. L. B. Mb'ello. Past experience has shown that such commissions have been nothing more than eye-wash commissions.

Dr. John T. Godfrey M.B. Ch.B., of Edinburgh who has practised in Lancashire for 15 years has recently returned with Mrs. Godfrey and family to reside in Durban and has opened a practice in Prince Edward Street. Dr. Godfrey is the son of the late Mr. Godfrey, the well-known and still remembered Indian schoolmaster and the brother of Advocate J. W. Godfrey. We join with his many friends in wishing him success.

Lecturing at the Society of Friends recently in London on Mahatma Gandhi's views on missionaries, Mr. C. F. Andrews is reported to have said that he was convinced that Gandhiji had been misunderstood since he exemplified in his life Christ's spirit and it was impossible, therefore, that he could take exception to missionary activities provided they were carried on in that spirit. On the other hand, compulsory Bible teaching, as a condition for imparting education and furnishing medical treatment, and also missionary enterprises carried on in an arrogant and aggressive manner, did not accord with the spirit of Christianity and were legitimately resented.

The following interesting clipping has been taken from the *Irish World* of New York:

"We think we can with a fair amount of accuracy predict just what will happen in London a few months from now. Gandhi will be given a royal welcome. He may be as modest, as retiring and as frugal as he wishes, but he will, nevertheless, be the recipient of wild public acclama from the moment he sets foot on English mud. There will, too, be the official reception, at which the Indian leader will be the centre of attraction. There will be official banquets, which Gandhi may decline to attend. Then, when all the legislation has been attended to, Gandhi and his comrades will be conducted into the conference chamber and, in smooth English accents, appealed to, reasoned with, cajoled, flattered, threatened, if need be. Finally, he will be given a few small concessions, each one of which will be hailed by the English press as a great victory for India and Gandhi, and — home empty-handed so far as any real freedom for India is concerned."

The Irish world has already passed through the bitter experiences that India is passing through at the present moment. The *Irish World* of New York is therefore speaking from past experience. But India will no longer be betrayed. She has her eyes wide open. The politicians in London will be committing the biggest blunder if they will indulge in any of their past trickeries in dealing with India.

Under the heading "Congress Threats" the *Natal Mercury* publishes the following message from its Calcutta correspondent:—

"Interpreting the Congress attitude towards the question accorded to Gandhi to attend the resumed Round Table Conference in London, Pandit Jawaharlal Nehru emphasises that Gandhi will go to London, not to beg or argue for freedom, but only to present the Congress demands, which the British Government may accept or reject. Jawaharlal Nehru attaches little importance to the Conference. If "war" is unavoidable, he says, the nation will not be found unprepared."

It will be well for the *Natal Mercury* to learn that the Congress no longer hurles vain threats.

It appears from the latest exchanges from India that there is a new move on foot to settle the Moslem differences. Dr. Ansari and Mr. Shauk Qureshi met Mahatma Gandhi while he was in Simla and informed him of the provisional pact arrived at between the Ansari and Shaukat Ali schools of thought on the question of electorate. It seems the formula favoured is a mixture of both separate and joint electorate, all joint electorate is established all round in about a decade. It is reported unanimity would be reached shortly and that another meeting either in Simla or Bhopal would be held in the first week of June to put the final seal of approval of both sides. If a united Muslim demand is thus evolved, the Muslims would directly approach the Congress leaders for acceptance of the scheme.

A committee of prominent Nationalist Mussalmans has been formed with the object of securing the signatures of all Mussalmans in favour of joint electorates. Small deputations have, also, been formed to visit different wards and villages to carry on vigorous propaganda on Nationalist lines.

Giving a message to an Indian talkie film company recently, Mahatma Gandhi said:

"People ask me why I am Khaddar-mad. There are 7 lakhs of villages. A large number of these villagers are living in a condition of semi-starvation. There is no employment for them for nearly six months in the year. It is necessary to find for them some supplementary occupation. We must give

them an occupation they are used to. Such an occupation is hand-spinning. If hand-spinning is to be introduced in all villages, it is but natural that we should be expected to wear Khaddar. Hence it is that I have become Khaddar-mad."

DURBAN INDIAN MARKET

ELSEWHERE in this issue we reproduce a report on the Durban Indian Market, submitted to the Markets and Abattoir Committee of the Durban Town Council by the Town Treasurer, Mr. E. H. Scott.

While holding no brief for the Indian Market Stallholders, there are a few points that have occurred to us on reading the report, which we would like to take note of here with the hope that they might perhaps be of some little help in considering a solution of the question.

We note that while all the advantages derived by the Indian Market stallholders have been taken note of in the Town Treasurer's report, no heed has been paid to the disadvantages suffered by them. That vegetable sellers occupying sites on the street are, by their payments helping to pay the rent of the occupiers of the stalls within the Market is pointed out by the Town Treasurer. But the other side of it is this that by allowing the vegetable sellers to carry on their trade on the street outside, the stallholders inside the market have to suffer a considerable loss, since the sellers on the street can afford to sell at a much lower price than those within the market and hence most of the purchasers get their daily requirements from the former, thus causing much loss of trade to the latter. The sellers on the street, it may be mentioned, by the way, are a distinct advantage to the Town Council, since they fill the Council's coffers without the latter having to pay a farthing for the comfort of the former. The street sellers who pay so much revenue to the Town Council have to sleep all through the night, in all weathers, outside in the open street.

In view of the above facts is the advantage derived indirectly by the stallholders — although we call it no advantage at all — to be grudged?

The other point is that while the Borough Market is situated right in the heart of the town the Indian Market is in a far corner of the town. Is that not a disadvantage to the Indian Market stallholders and

does that not entitle them to lower rentals than those charged at the Borough Market?

The third consideration is: Has the Town Council ever been running the Indian Market at a loss? No, on the contrary, it has always been profiteering from the Indian and the Native Markets. On what grounds then could the Town Council ask for increased rentals from the Indian stallholders?

Then we come to the question as to who the complainants are. They are those who are out for profiteering; not those who have to open their purses viz., the consumers. The latter will always look for a cheaper market and will naturally go there. But the Borough Market stallholders will not have that. They want to profiteer and want things to be so arranged that the consumers would be compelled to pay more for their requirements. Thus the policy is to torment the consumer. Should any extra tax be imposed on the Indian Market stallholders, either in the shape of licences or increased rentals, the result will perhaps be that a few Indians will be ousted from the market. We doubt if the complaining party will gain anything more than that. But the party that will really be hit by it will be the consumer and how long the consumer will stand that state of affairs will remain to be seen.

True Growth Of Man

(By L. W. RITCH)

True growth is a matter
To say is being, and
Of patient, steady, orderly, calm, calm,
In clarity, not speech, not identity, but
There is no such thing as a free lunch,
Not any death, the end.

Concern for the advancement of man's true welfare should not preclude appreciation of the educational value of present experiences as they ever so disagreeable. Ordinarily, what folks desire most of all is to be left, as they would put it, "in peace," that is to pursue the even tenor of their way untroubled and undisturbed. That for their soul's sake it is well they should be aroused from the animal-like satisfaction they enjoy, does not appeal to them at all. Comfortable bondage is preferable to the trouble incidental to achieving freedom and to shouldering its responsibilities—a full belly or a comfortable bank balance, even at the price of stagnation, to enduring the discomfort of growing pains.

Happily the physical man contacted by us from day to day is not the whole Man, or any aspect or aspect of his being. Happily, behind the stolid little personality "I" we are accustomed to regard as THE MAN—the "I" that is typical of most of

us here on earth—there is a larger, fuller consciousness which is sometimes referred to as the Soul or Ego. This it is that evolves, gathering up the freightage of each incarnation "as wind gathers scents blowing above the flower beds." This it is that is the real ego with which the "man in the flesh" having grown wise seeks to identify himself, rather than with the mortal personality.

To that end there must be a change in what is termed polarity i.e. the life of the man must no longer be centred in his personal needs, wants and appetites. There must be an expansion of horizon, a correction of perspective, a resetting of values. He who would find "the true life kept for him who false puts by" must abandon the perishable for the imperishable, the impermanent for the everlasting. Evolution has been defined as "the process of becoming," this in ordinary parlance is "growth." In order that he may grow the man has to be awakened to his possibilities, and this often necessitates his being shaken out of the lethargic contentment characteristic of the average. "Four kinds of mortals know 'ME,'" says Sri Krishna in The Gita. First of these is "he who swoons." Sweet are the uses of adversity, since adversity drives the sufferer to find within himself the eternal Source of Strength. Endurance and Comfort, Friend indeed is the persecutor and disturber of the worldly-minded and self-satisfied, the sluggish who ask only to be allowed to stew in their own juice. The inner-self of man impels him to seek freedom, liberation from all bondage. The outer-self is, however, oftentimes nonresponsive. The "strong" who, malgre all, supplements the efforts of the inner-man does better than he knows. God's ways are not man's ways, and the foolish who would mock God's law, only find that they are mocked instead. They will have helped where they intended to injure; have injured where they thought to profit.

By this the player's knife did stain himself;
The unjust judge has lost his own defender
The set of questions is: What the creeping thief
And spoiler, rob to render
Such is the Law which moves to righteousness,
Which none, at last, can turn aside or stay."

Durban Indian Market

Town Treasurer's Report

In the course of a report submitted to the Markets and Abattoir Committee of the Durban Town Council by the Town Treasurer Mr. E. B. Scott, the latter has alleged that stall rentals imposed in the Indian market are inadequate.

Street Stalls

"It will be wondered how such uneconomic rentals can be charged until the Indian market is closed on without apparent loss," he says. "The reason for this is that the market earns a sum of between £3,000 and £4,000 from owners of baskets and carts who use street space for the sale of their goods in the early morning market, and this income goes into the general revenue. Indirectly, the vegetable sellers occupying sites on the street are, by their payments helping to pay the rent of the occupiers of the stalls in the market."

"To sum up the position generally, it is this: The Council has created a market in that area of the

town and by its policy of giving the stallholders the advantage of the proceeds, which has been made possible by the letting of street spaces and access to the market, has in a sense subsidised the stallholders to the extent of approximately £3,000 a year, enabling them to sell at prices considerably lower than can possibly be charged in the European market.

"A personal inspection of the stalls and an investigation of the class of business that these stallholders are doing has been most illuminating. Groceries and produce stalls not only carry stocks of produce, but also grocery stocks; other stalls are confined to groceries only.

"It is surprising what quantity and quality of grocery stocks are carried in these stalls, and, having regard to all the facts, the rents of most of the stalls are totally inadequate.

These stallholders, particularly grocers, greengrocers and meat salesmen, for and do supply largely Europeans; while this is the case, in fairness to the European grocers, butchers and greengrocers in the Borough market, and for that matter in Durban, the rents charged should be increased considerably.

While I agree that certain classes of tenants cannot be expected to pay equal rents with others, the rents as a whole should be substantially increased.

Mr. Scot gives the area of the Indian market as 53,000 square feet.

"The land for rating purposes is valued at 1s. 6d. per square foot, as against a valuation of 37s. 6d. per square foot at the Borough market," he goes on.

"The total value of land and buildings is £60,810 at 1s. 6d. per square foot for rating purposes. The annual relevant expenditure as at July 31, 1930, is £11,621. This works out at approximately 1s. 5d. per square foot."

Mr. Scot appends figures showing the economic minimum rental and the rental charged. In every case the rental charged is under the economic figure suggested.

In addition, Mr. Scot says, these stallholders in the Indian Market have a distinct advantage over stallholders in the Borough market and over Durban shopkeepers in that they are not called upon to take out licences.

The Capetown Agreement

"Should Assure Honourable And Progressive Existence"

How India Views The Question

The *Bombay Chronicle* writes as follows:

In an interview with the *Proctor News* on the eve of his departure from South Africa to England, Mr. C. F. Andrews observed regarding the feeling about Indians there amongst the Whites: "I think on the whole the atmosphere has immensely improved. There is far greater respect for India as a great country which is engaged in gaining its freedom." Probably Mr. Andrews was led to utter this "immense" improvement because of the postponement by the Herzig Government of the notorious Transvaal Asiatic Tenure Bill. But the statement made by Dr. Malan in the South African House of Assembly regarding this postponement has naturally evoked grave apprehensions amongst the Indian community. He said that the postponement was "at the request of the Government of India to

enable it to be discussed at the proposed Round Table Conference which would be held in South Africa probably before the beginning of December with the object of revising the Capetown Agreement." This desire to revise the Agreement does not, so far as we are aware, emanate from the Government of India. They know, in fact, that the Indian community in South Africa has, on the contrary, repeatedly emphasised that the Agreement does not need revision but straightforward implementation of its terms by the Herzig Government.

If what appears to be extolled in the anti-Indian South African Press as a "concession" to the Indians in the matter of postponing the Transvaal Asiatic Tenure Bill is only a prelude to a systematic effort on the part of the Herzig Government to go back on the Agreement and initiate a policy which will expel the Indians out of the country, the latter will have to strain every nerve to agitate strongly against such a manoeuvre. At the forthcoming Conference they must make a strong and united demand that if the Capetown Agreement is to be revised, the revision must be in the direction of enlarging its "uplift" clauses. It must secure them an honourable and progressive existence in the country of their adoption. They can count upon the support of their countrymen here in their demand and we expect the Government of India to stand by them in facing the new menace.

Was Mahatma Gandhi In The Firing Line?

Boer War Reminiscence

At St. Edmund's Church, London, last week, the Rev. C. F. Andrews said that Mahatma Gandhi helped Lord Roberts's son, who was mortally wounded, from the battlefield to a camp some miles away.

In a letter to *The Morning Post*, Sir J. T. Gallway described Mahatma Gandhi's "heroism" as "a myth."

Mr. Frank French, of St. James, in an interview with the special correspondent of the *Natal Mercury* said: "I agree with every word of Sir Gallway. Gandhi was a member of the volunteer stretcher bearer corps and was a non-combatant. He did not carry arms at Colenso.

"No stretcher bearers were anywhere near Lieutenant Roberts when he was shot down. I was a little behind Lieutenant Roberts and was one of those who picked him up. One of the officers who went with me was shot, and is buried alongside Lieutenant Roberts at Chieveley.

"Gandhi and the other stretcher bearers were five miles away with General Buller's army. They arrived after the battle."

Mr. French was a Staff Sergeant at the time and holds the Queen's Medal with seven bars.

Mahatma Gandhi Explains

Interviewed by Reuter at Birsat (Gujarat) in regard to the controversy in connection with his service in the Boer War, Mahatma Gandhi said:

"The Indian Ambulance Corps, numbering over 1,000, reached Chieveley Camp, near Colenso, after dusk just after the battle in which Lieutenant Roberts was killed. I received orders from Colonel Gallway that the lieutenant's body had immediately to be removed. We had then hardly pitched our tents.

"I sent seven men, not Goolies, but entrusted to me. They returned late at night and I received special thanks from Colonel Galloway for my prompt action and was next day invited, through Dr. Booth, to meet him in his tent.

"It is quite true that on this occasion there was no question of being in the firing line, hostilities having been suspended for the collection of wounded.

"It is also true that, despite our desire to work under fire, we were told we would not be allowed to do so; but, after the reverse at Spion Kop, the situation became grave.

"General Buller came to my tent and said he would be grateful if we would enter the firing zone in order to remove the wounded from the foot of Spion Kop. My companions and I were delighted to have this privilege and, led by Major Babie, we crossed the pontoon, entered the firing zone and removed the wounded, including General Woodgate, Major Scott-Moncrief and other officers, and carried them on stretchers 25 miles.

"We were again within the firing zone at Vaal Krantz, soon after Spion Kop.

"For these and general services I was mentioned in General Buller's dispatch and with over 20 others was the recipient of a war medal."

Advocate R. K. Khan Corroborates Mr. Gandhi's Story

Advocate R. K. Khan well-known in the legal profession in Durban was one of the Indian Boer Corps' leaders under Mahatma Gandhi during the Boer War. In the course of a statement to the press Mr. Khan described the actual incident at the battle of Colenso and drew attention to a point which he thought Mahatma Gandhi had forgotten, and that was Major Babie's calling for volunteers to rescue the wounded at the base of Spion Kop as the Red Cross was being fired upon.

Mr. Khan says: "Mahatma Gandhi was the senior leader of a corps of Indian ambulance men numbering about 1,000, and I was one of the leaders under him. I volunteered with Mahatma Gandhi and other leaders. We offered to work without pay and to supply our own equipment and pay expenses.

"As I was present at the time, I can say Mahatma Gandhi is perfectly correct in so far as the carrying of Lieut. Roberts is concerned. It is quite true that we were not as a corps employed in the firing line, but we were at the time somewhere near the valley from where we were carrying the wounded to the base hospital at Pieter. At Spion Kop Major Babie, who was then A.D.C. to Col. Galloway, the chief medical officer, addressed all the leaders of the Indian Boer Corps and told us that the Red Cross was being fired upon and he wanted volunteers to rescue the wounded from the base at Spion Kop. Seven stretchers, he said, with their bearers, would be sufficient as a trial.

"Mahatma Gandhi was the first to offer himself, and I was among the seven who volunteered. Major Babie, on horseback, led us with a big Red Cross flag in his hand. We followed and saved all the wounded. Although we feared firing there was none. I believe this was one of the services for which Major Babie, who afterwards gained the V.C. and was promoted to higher rank, was decorated.

"I can endorse in every way Mahatma Gandhi's account of his services at Colenso, Spion Kop and Vaal Krantz, and I have no hesitation in bearing out his statement that he was in the firing line."

Review Of Lord Irwin's Regime

(Continued from last week)

Increased Poverty

The Currency policy of the Government of India was carried out in a manner harmful to the indigenous industries. The Textile Industry of Bombay was almost paralysed. More than sixty per cent. of the workers in the Mill-industry had to remain idle for over eight months. Railway workers on the G.I.P. Ry. had to go on strike for want of living wages, and at last had to yield to the dictates of the Member in charge of the Railways. Cotton prices fell by over 50% and the Jute prices by over 40%. In this proportion, the farmer's resources were reduced and he had to lay his hand on his meagre savings. The farmers not only had to part with the ornaments of their women-folk but in some cases to undergo worse indignities for the purpose of paying the land revenue. The Government had already enhanced the land revenue on the plea of high prices, and there being hardly little to pay the unjustifiably high assessment, he had to seek the way of passive resistance. With a view to recover the dues, the Revenue authorities took up the help of the Police. The harrowing tales of the Bardoli and Karnatak peasants are fresh in the minds of our readers and they need not be mentioned. The Bardoli Inquiry Committee appointed by the Government themselves pronounced a judgment in favour of the poor agriculturists. The agriculturists from several parts demanded a revision of the Land Revenue Code. But it was postponed on the plea of future constitutional developments. The poor villagers have neither education nor any hand-craft industry to fall back upon in the hour of distress. Again, in these days of distress, the country was taxed to the extent of about 18 crores to meet the deficit. Out of these 18 crores, taxation of about 15 crores is of a permanent nature. But the tragedy does not end here. The tax of surplus land was added and the deficit of 13-5 crores was met by floating loans in England. India was also saddled with a public debt of about 125 crores. This was how the interests of the farmers and peasants are guarded!

Notwithstanding the peoples' demand made through their representatives in the Legislative Assembly, the early steps to revise the Government of India Act with a view to establish full Responsible Government and to convene a Round Table Conference to frame the Constitution" Lord Irwin placed his faith in the constitutional inquiry by Parliament. The Conservative Party was in power then and Lord Irwin became a party to the appointment of an All-White Commission to make an inquiry into the question of Indian constitutional progress. This shows that he was ignorant of the Indian aspirations. The Statutory Commission was boycotted by all political parties. Even the Muslim League was not an exception.

Simon Commission And After

All political leaders had declared that they had nothing to do with it at any stage and in any form. The Indian Legislative Assembly voted for the boycott with a large majority. Still Lord Irwin's Government persisted in appointing a committee of Indian Legislators to associate with the Commission. This spirit of disregard of public opinion added insult to the injury. In the meanwhile, the All-Parties Conference prepared a scheme of Dominion Constitution with certain safeguards. The Con-

press reported that someone had demanded immediate grant of Dominion Status. On the 30th of October, 1929, Lord Irwin after his return from England, made a declaration that the Indian and the British delegates would meet in a Conference. But the announcement was incomplete and only partially satisfactory. Congress leaders along with others demanded a clear statement. Motilal Nehru and Mahatma Gandhi before asking the Congress to declare "Independence" as its goal, put forth their demand and asked for the fulfilment of the terms embodied in the Manifesto issued by the Congress and the leaders of all parties, with a view to inducing the Congress to participate in the Round Table Conference. Lord Irwin and the Labour Government which was then in power once again refused the olive branch held by Mahatma Gandhi and the late Pandit Motilal Nehru. And there being no other alternative, the Congress had to declare "Independence" as its goal and work hard for its achievement. Mahatma Gandhi started the campaign of Civil Disobedience for the repeal of unjust laws. The people were peaceful and with full faith in non-violence, suffered inhuman hardships, with undimmed courage. To all this movement, Lord Irwin, by his first Ordinance, took away the liberty of the Press. Martial Law was declared in Sholapur and Peshawar. Women joined the struggle for freedom started by Mahatma Gandhi. Prohibitory orders under S. O. 114 Or. P. Code were issued in almost all the places. The Gandhi cap was banned. Even ladies from high families were victims of the brute force.

Reign Of Repression

Lathi-charge became a bi-weekly function for some days in Bombay. Hundreds of them were jailed. During nine months of Satyagraha movement more than a dozen Ordinances were issued. Repression reigned supreme. It was unprecedented in the history of India since the days of Mutiny. Mr. Ramsay MacDonald and his Labour Government were convinced that if the Government continued the rule in India by repressive measures, civil Government would come to a standstill and Martial Law would have to be proclaimed in the whole of India. The discontent and dissatisfaction spread all over India, clearly show that there was no spirit of democracy in his heart and his Government always thought that any sort of national awakening could be trampled under the heel of ruthless repression, under the pretext of maintenance of Law and Order. In his zeal to maintain His Majesty's Government, established by the so-called Law, he surpassed Lord Curzon in carrying out repression. And in his spirit of revenge and contempt of public opinion, he can safely be compared with Aurangzeb. The hanging of Sholapur citizens and sending to the gallows of the three patriots of Lahore and the martyrdom of Jatin Das can never be forgotten by the people of this country.

Lord Irwin An Imperialist

However, Mahatma Gandhi proved powerful in the end and Lord Irwin and his Government realised that it was practically impossible to carry on the Government without the co-operation of the Congress—the dominant political party in India. How can these memories of Lord Irwin's black regime be forgotten? It can be said that, had Lord Irwin not taken such repressive steps, the national awakening would not have risen to such a high pitch. In this sense, he can say that he has acted as a friend of India, and he deserves that much

credit. Lord Irwin was no doubt firm in his opinion and emphatic in his expression. He was anxious to win the goodwill of the people of this country at the time of his departure, and in the end at least he showed a friendly spirit in his discussions with Mahatma Gandhi. Apart from the actual gains, or losses, the Gandhi-Irwin Pact is no doubt an object of pride to both of them. The efforts that he made to bring about peace and the spirit of conciliation and friendliness that he showed to Mahatma Gandhi go to show feebly, no doubt, that his spirit was willing for peace and co-operation, but his flesh was weak. He was a victim to the steel-frame, which had made him helpless. But with all his good intentions and spirit of friendliness, exhibited only a few days ago, we cannot but say that he was actuated more by the considerations of the Empire than the interests of India.

Patiala Inquiry A Farce

The Princes found a soft corner in the heart of Lord Irwin. He always upheld the individual rights of the Princes and helped them in their efforts at securing their protection. Without proving the guilt against the Maharaja of Patiala who was an over-ween to some of the leading Princes in the Punjab, Lord Irwin's Government interned him at Kuchibhotani. He ought to have been given an opportunity to defend himself before the highest judicial tribunal, if need be, *in camera*. But the story of the Patiala Inquiry is tragic and staggering. The whole inquiry was simply an eye-wash. The Maharaja of Patiala demanded that Mr. Fitz Patrick, the Agent to Governor-General, the Punjab States, should make an inquiry, and Lord Irwin's Government appointed Mr. Fitz Patrick to make an inquiry and the Maharaja was acquitted of all the charges made by the authors of the "Indiscretion of the Maharaja of Patiala". The inquiry was a farce and nothing but a farce. Some of the witnesses who were in Patiala jail were not even transferred to the British jail; then, how could they tender evidence in their possession freely against the Maharaja himself? This inquiry was in no way independent or judicial. To our mind at least, it was a farce to deceive the subjects of the State and the world opinion.

Advice To Princes

However, it can be freely admitted that he always showed anxiety for the good administration of the State. Lord Irwin's Government impressed upon the Princes the need to cast off the evil on the door of the Princes' Chamber. Till 1929, discussions in the Princes' Chamber were not even open to the Press. The Princes were very thick-skinned and afraid of public criticism. Now they have become more thick-skinned and they played their part at the Round Table Conference unexpectedly well. The credit of this, in some respects at least, goes to Lord Irwin. He can claim that he infused in them courage and consciousness of their own rights and privileges and the necessity of contentment of their States' subjects. His address at the time of the investiture ceremony of the Maharaja of Jaipur, goes to show how deeply he felt for the welfare of the subjects of the States. In his address, H. E. Lord Irwin said:

"There must be a reign of law based, either expressly or tacitly, on the broad good-will of the community. Taxation should be as light as circumstances permit, easy of collection and proportionate to the means of the tax-payer to pay. The personal expenditure of the Ruler should be as moderate as will suffice to maintain his position and dignity so that as large a proportion as possible of the State resources may be available for the development of the community. And last but not least, is the need to secure an efficient Council of Ministers."

Wrong Done To States' Subjects

He deserves congratulations for his frank speech, even though it was too late. However, we cannot forget the wrong done to the subjects of the States, in flatly refusing to recognise their individuality at the time of the Butler Inquiry and the Round Table Conference which has declared that the future India is to be a Federation, and the Indian States are to become autonomous units of the Federation! The subjects of the States constitute a component part of the State. States generally mean the Princes and their subjects. If one is the soul, the other is the body. Princes without subjects are nothing but a body without soul. In these days of democracy, hereditary sovereign rights cannot be held supreme. Recognition of their sovereign rights is nothing but a denial of their liberty to the subjects of their States. It is not too late to undo the wrong done to them. Lord Irwin may go to his farm to take the plough, but it is for Lord Willingdon now to do justice to the subjects of the States.

What Should Irwin Do?

Lord Irwin's name may go down to posterity as that of a great Imperialist. But as the Viceroy of India his regime was a dismal failure from every point of view. He showed wisdom for a few days, before his departure, but it was too late. And now even though he has placed the reins of Viceroyalty in the hands of Lord Willingdon, his task is not yet finished. He has yet to strengthen his bond of friendship and let us hope he will fulfil that object by helping Mahatma Gandhi in the realisation of the nation's goal. He must help the cause of India as if he has taken her brief and it is for him now to weather the storm that will be raised in England by Churchill and Barchincks. When he came to India he came as a representative of the Conservative Government and now he is returning to England as the champion of the Labour Government. After his return to England he should secure a seat in Parliament in some by-election and complete the task that has left unfinished.

The opportunity is there for him to undo the wrong done to India. He must take it up. The least that is expected of him is that he should not become a traitor to India and join the O'Dwyer, George Lloyd & Co. He has promised to remain a friend of India. Will Lord Irwin at least keep his promise? Let us wait and see.

Estecourt Sporting News

(BY A CORRESPONDENT)

HAFFEJEE STAFF & ABDOORAHAM STAFF

The Haffejee Staff F.C. played the Abdorrahman Staff F.C. on Sunday the 31st. May 1931 on the Indian Sports Ground. The game was fairly fast. Abbas for the Abdorrahman Staff netted the first goal. Haffejee's Staff then pressed and Essop Jhazbhay scored the equalising goal. The ball was centred and Ishak scored from about 20 yards for the Haffejee Staff. Half time score was Abdorrahman Staff 1, Haffejee Staff 2. After half time Abdorrahman staff tried hard to score but failed. Haffejee Staff again scored. Abdorrahman staff lost hope and Haffejee Staff had an easy win by five goals to one.

The following represented the Haffejee Staff: Joseph Augustine, Goodun Hosen Dhan, Essop Jhazbhay, Saleman Timol, Y. S. Mamed, Goodhan Krippan, James Augustine, H. M. Timol.

BILLS WIN NARROWLY

The Mohd River F.C. played the Bills F.C. at Estecourt and the Bills won narrowly by 3 goals to 2.

Grand Five A Side Tournament

OFFICIAL OPENING BY HIS WORSHIP THE MAYOR

The Annual Five a side Tournament was held on the Indian Sports Ground Estecourt on the 25th May (Empire Day). The Mayor of Estecourt Mr. A. A. K. Dawud was invited to perform the opening ceremony. At 8.30 a.m. the Mayor and Mayoress accompanied by the Deputy Mayor arrived on the Ground. Mr. Naraldas spoke and thanked the Mayor for responding to their invitation. The Mayor in the course of his reply said that Indians of Estecourt had proved themselves gentlemen and law-abiding. He further remarked that the Town Council had received many requests for recreation grounds and the ground given to the Indians was a very fine one situated in the flower part of the town. In conclusion he thanked the officials of the League for their kind invitation and said: "To-day, gentlemen, you are here for a days' sport and play it in the right way. Let the better team win, and that better team, I hope, is Estecourt." (applause).

Mr. E. M. Haffjee then garlanded the Mayor and presented beautiful bouquets to the Mayoress and the Deputy Mayor. The Mayor then opened the Tournament by kicking the ball in the ground.

The Tournament then began. The first match was played between Maritzburg A and the Bills A. The result was in favour of the visitors. Mohd River played a free game throughout. Maritzburg B was heading the log. A last game was played between the Visitors A and Mohd River A. In the afternoon the play was nothing more exciting. Royals of Estecourt who met the Maritzburg A in the final won the match after a very exciting game. The spectators had very exciting moments. Royals had 17 points and Maritzburg B 16 points. The Trophy presented by Mr. A. G. Gurdass is a very handsome one, and is well worth competing for.

The following teams entered: Maritzburg 'A, B and C', Mohd River A, Bills A and B, Needles A and B, Royals A and B. Next year the Tournament should comprise of more teams.

Dr. Richard Weiss
Reliable Remedies

QUINTONAL

SURE AND EFFECTIVE

Headache
AND
Neuralgia
Vanish Like
MAGIC

A rare discovery, due to Prof. Fritz Meyer, of the Berlin University. A specific, which acts quickly and is absolutely harmless. The only remedy without poisoning and therefore no bad after-effects.

Ask your Chemist or write to the Distributors
RICHWEISS PREPARATIONS
P.O. Box 9074, Johannesburg

નોંધ અને સમાચાર

શાહેનશાહલમાં હોઈએનાને દરજ્જે

મુસ્લિમ આફ્રિકાના દોહીઓના પ્રશ્નો તપાસ કરવાને બંડન માં બેઠેલાં બેઠેલાં મુસ્લિમ આફ્રિકન પાર્લામેન્ટરી કમીશન સમક્ષ જુઓની આપના નામદાર બીનીવાસ શાસ્ત્રીએ જણાવ્યું હતું કે : “કરોનકાદતના દરિયાપારના ભંડારોમાં વરતા દોહીઓના પ્રશ્નો દોહીદુતાનને સંતોષ થાય એવો ઉદ્દેશ હતો એમ નથી. તેની પ્રત્યે પોતાનો દરજ્જો કરોનકાદતમાં હોય પણ અન્ય કોઈના કરતાં ઉપરનો નદિ જેવો એવો જોવાની છે.”

કચ્છનાં નવા જિલ્લા વાકાતર

એકીનબર્ગની એમ. બી. સી એમ. બી. ની કીમાં મેળવેલા
 ટે. એન ટી ગોડફ્રે લેખકાચર (૭૦૩૬) માં ૧૫ વર્ષ સુધી
 પ્રેક્ટીસ કરી હુંક મદદ થયા મહાકુટુંબ કળા. ૧૯૭૨ રહેવા
 બાબત છે અને કી-સ એકાઈ સ્ટીન્સ પ્રેક્ટીસ બોલી છે.
 ટે. ગોડફ્રે કાળનના જુના અને બાણીના રકુલ માગ્ટર બી.
 ગોડફ્રેના સુપુત્ર અને એકત્રાફેટ ને, ૧૯૫૫, ગોડફ્રેના ન્હાના
 બાઈ થાય છે. તેમના ધંધામાં હ-તેક પ્રવૃત્તિવામાં તેમના અનેક
 મિત્રો સાથે જામે પણ સામેત થઈને છાંએ

શ્રીભક્ત પરિષદ અને હોદ્દાઓની સ્થિતિ

મી. જ્યોતિષજી. આર્ટી ડેપુટાઈન્ટની 'રેન્ડ ડેલી મેક' માં લખે છે: "અણુ વર્ષાની કામગીરીએ દોહરતાન પોતાના પ્રતિનિધિઓને ધુનીયનમાં જોળમેજી પરિપક્વમાં માલિય આક્રિયાના દોહરોનો રિયલિટી અર્થાંકરવા મોકલ્યો. જે સમા મહત્વની થયો. તેનું પશ્ચિમ માલિય આક્રિયાને દોહરતાનની બારે મીઠતા મળવામાં આવે અથવા તે વિશેષ મળવામાં આવે, દોહર-વિશેષી મત ધણો જાંત પડ્યો છે અને હા. મહાન દોહરતાન સાથે છેવટની મુદ્દે હાર આવી જાયના સંભવ છે." ઉલ્ટી જોળમેજી પરિપક્વને પશ્ચિમ અંત મહત્વની મળવામાં આવી હતી અને ડેપુટાઈન્ટ એક્ટીમેન્ટને આ દેશમાં દોહરો મવાજનો છેવટને સારું નિહાલ આવી દેનારા "ખાનદાની બર્થ ડેલકરાર' ની કપ્પા આપી વખાણ કરવામાં આવ્યા હતાં. પરંતુ જે એક્ટીમેન્ટ પછી રિયલિટી બરાબે સુધરેલી થાય એવું અમારા જોવામાં આવતું નથી અને કમ્પેટ પડ્યો દેશ તે કદાચ દોહરોનો રિયલિટી વધારે અગત્યની હતી કદાચ. કેમકે એક્ટીમેન્ટ પહેલાં હતી તે કરતાં તેઓની રિયલિટી આજે આ દેશમાં રહેજી વધારે ગમમમતી થઈ છે. હવે વળી કહેવાય છે કે આવતી પરિપક્વ મહત્વની થવાની છે અને તેને પરિપક્વે માલિય આક્રિયાને દોહરતાનની મીઠતા મળશે અથવા વિશેષ મળશે; અને દોહર-વિશેષી મત ધણો જાંત થયો છે

અને ડો. મહાન હોદ્દા સાથે છેવટની મુશ્કેલ પર આવી સકયો. અને મન્દીને છોડી કે એટલા આજ્ઞાવાદી અને પક્ષ બની સકાયે પરંતુ તેને માટે અને કંઈ પણ આધાર નોઈ સકતા નથી. ખાલિએન્ટમાં બે દોહી-વિદેશી ખરડાઓ દાખલ થયા પછી અને તેમના ટ્રાંસવાસના દોહીઓના રમાપિત હક છીનવી લેનારો ઇશીએલન કાયદાનો ખરડો ખમાર થયા પછી અને બીજો, ઇન્ડ ટેન્ચર બીજોને નામે જાળખાતો, હજી દોહીઓની મરદનપર કટકી રહ્યો હોવા પછી બે દોહી વિદેશી મલ કાંત ન પડયો હોય તો નવાઇ નેવું મળાય. કાંત પડ્યો હોય તેમાં કંઈ નવાઇ નેવું નથી. હીંદુસ્તાનના વરનીઓની વશ તિરસ્કારથી વર્તતું જનુ સાકાય આફ્રિકા હીંદુસ્તાનની મીતવાની આજ્ઞા રાખે એ સાકાય આફ્રિકાની ઉદવાઇ મળવી કે શું એ કમારી સમજવામાં આવતું નથી. નર્મ સુધી સાકાય આફ્રિકાનોમાં ખર્ચ હવપખટો થાય નહિ ત્યાં સુધી કંઈ પણ જાળમેજી પરિપટ્ટી કંઈ પણ મુશ્કેલ થઇ શકે એવી અને નેરાને આજ્ઞા નથી, અને એવો હવપખટો થયો હોય એવા કંઈ પણ ચિન્હો હજી નેરામાં આજ્ઞા નથી

ସାଧାରଣ ପଢ଼ାବୁଦ୍ଧି ଯୁକ୍ତ ଶର୍ତ୍ତ ସମ୍ମତେ

ન્યુયોર્કનું 'અમેરીકન વર્ક' નીચે પ્રમાણે લખે છે :—

[illegible]

ન્યૂયોર્કનું 'આયરીશ વર્લ્ડ' અનુસાર જિંદ પાત લખે છે. પરંતુ હોંદુસ્તાન દેવે જિંદગાન તેમ નથી. તેની આંખો સંપૂર્ણ રીતે ઢંકાયેલી થઈ છે. વળી જો જિંદગાની રાજદારીઓ પહેલે હોંદુસ્તાનના પ્રમુખ મંજીમાં પોતની જીવનગણની માહિતીઓ બતાવવાનું કરશે તો તેઓની મંજીમાં ગંઠોર બૃહદ્ થશે તો તેઓ અનુભવશે.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર, તા. ૧૯ જુન સન ૧૯૩૧

ઇરખન ટાઉન કાઉન્સિલની મારફેટ અને કસાબખાના કમીટી સમક્ષ ટાઉન ટ્રેઝરર મી. ઇ. બી. ઇરખન ઇન્ડિયન મારફેટ રોડે ઇરખનની ઇન્ડિયન મારફેટના મંજીમાં રજૂ કરેલો રીપોર્ટ અને આ મંજીમાં અન્ય રજૂ થયેલ પ્રસિદ્ધ કરીએ છીએ.

ઇન્ડિયન મારફેટના રોડ હોલ્ડરો પતી અને વધીલાન કરવા નથી ઇચ્છતા. પરંતુ મજબૂર રીપોર્ટ લખવા ફરજીયાત થઈ ગઈ છે. અમને સુખી આવેલા છે તેની એવી આશાએ અને નેધિ દેવા ઇચ્છીએ છીએ કે જે પ્રકારે નિકાલ લાવવાનો વિચાર કરવામાં તે કદાચ થોડાક મજા ઉપયોગી થઈ પડે.

અમે એમને છીએ કે ઇન્ડિયન મારફેટ રોડ હોલ્ડરોને થતા સવળા લાભોની ટાઉન ટ્રેઝરર નોંધ લીધેલી છે પરંતુ નોંધ રેકર્ડમાં તેઓને સંદર્ભ કરવા પડે છે તેના તરફ રજૂ થઈ આવેલું નથી. રસ્તા પરની બંધાઓ રાજદારી આગળ વેચનારાઓ પોતાને આપવા પાતાં બાંકીઓમાં મારફેટની અંદરના રોડ હોલ્ડરોને બાંકી ભરવામાં મદદગાર થાય છે એ ટાઉન ટ્રેઝરરે ખતારેલું છે. પરંતુ તેની બીજી બાજુ એ છે કે જે કાકમાજી વેચનારાઓને પોતે તે વેપાર રસ્તા પર મલાવવા દેવાથી મારફેટની અંદરના રોડ હોલ્ડરોને ધણું તુકમાન રહેલું પડે છે કેમકે રસ્તા પર વેચનારાઓને મારફેટની અંદરનાઓના કરતાં પોતાનો માલ વધારે ડીયરવાસ ભાવે વેચેલા પોસાઈ ક્રેક છે અને તેથી ખરીદનારાઓ મોટે ભાગે પોતાની રાજની જરૂરીયાતો પુરતું રસ્તા પર વેચનારાઓ ખસેથી ખરીદી લે છે અને એ રીતે મારફેટની અંદરના રોડ-વાળાઓને ધણું વેપાર ખોટા પડે છે. વળી પ્રસંગિકતાને એટલું પણ જણાવી દેવું જોઈએ કે આ રસ્તા પર વેચનારાઓ ટાઉન કાઉન્સિલને ધણીજ લાભદાયી નીવડ્યા છે કેમકે તેઓ કાઉન્સિલને એક પેલીને ખર્ચ કરવા પડ્યા સિવાય કાઉન્સિલની ત્રાંજેરી ભરી આવે છે. તેઓથી ટાઉન્સિલને વાર્ષિક પાઉંડ ૨૦૦૦ નેટલી આવક થતી હોવા છતાં તે વિચારોએને મમે તેથી હવામાં પણ આખી રાત રસ્તા પરજ સૂઈ રહેલું પડે છે.

કપશી ખીનાઓ જોતાં મારફેટના રોડ હોલ્ડરોને આકર્ષતરી રીતે થતા લાભોની--જો કે અમે તો તેને લાભ ગણવાજ નથી--તેની પ્રમાણ કરવી જરૂરિયાત ગણાય ખરી.

ઇન્ડિયન મારફેટને નળા ખીને જીરજાજ એ છે કે કપારે ખરી મારફેટ કહેરના મંજીમાં આજમાં રજૂ થાયેલી છે જારે ઇન્ડિયન મારફેટ દુરના એક યુવામાં આવેલી છે. જો એ કપારે પણ ઇન્ડિયન મારફેટના રોડ વાળાઓ ખરી મારફેટ-વાળાઓ કરતાં જોતાં કાંઈને લાવક કરતા નથી.

બીજી બાજુન એ છે કે ટાઉન કાઉન્સિલે કદી પણ ઇન્ડિયન મારફેટ જોરે અતાતી છે ખરી? નહિજ, બહાર. ઇન્ડિયન અને નેરીવ મારફેટમાંથી તે દુએમાં નહેજ આતી આવેલી છે આ સંજોગમાં ટાઉન કાઉન્સિલથી રોડ હોલ્ડરો ખસેથી વધારે બાકાં આ આવશે લઈ શકાય?

અંતમાં આવશે એ સવાલનો વિચાર કરવો જોઈએ કે આ બાજુની દરિયાઈ કરનારાઓ ધણું છે? તેઓ નહાખાવ થતા ઇચ્છનારાઓ છે, નહિ કે જેઓને પોતાના મજબૂર પર કાપ મુકવો પડે છે તેઓ--નામે ખરીદનારાઓ. ખરીદનારાઓ તો દુએમાં સરની મારફેટજ શોધશે અને સ્વાભાવિક રીતે લાંબ જશે. પરંતુ જરૂર મારફેટના રોડવાળાઓથી કંઈ એ જોઈતું સંદર્ભ થવાનું હતું. તેઓ તો નહા ખાવા મળે છે અને સ્થિતિ એવી કરી મુકવા મળે છે કે જેથી ખરીદનારને પોતાની જરૂરીયાતોને માટે વધારે ભાવો આપવા વિના ચાલેજ નહિ. આ રીતે ખરી નીતી ખરીદનારને રીયાવવાની છે. જો ઇન્ડિયન મારફેટના રોડવાળાઓની ઉપર લાયસેન્સહારા કે વધારાના બાકાંદાર વધારાનો કર નાખવામાં આવશે તો તેનું પરિણામ કદાચ એટલું આવશે કે થોડાક પક્ષાં દોહીઓ મારફેટમાંથી એકા થશે. એથી વિશેષ લાભ દરિયાઈ કરનારાઓ કુઠાવે એવું અમે એમને કહેવા નથી. પરંતુ ખોટા રહેતા તે એથી ખરીદનાર પરજ પડશે અને તે આખી વસ્તુ સ્થિતિ ક્યાં સુધી સંદર્ભ ક્યાં કરશે એ જોવાનું રહ્યું છે.

ઇરખન ઇન્ડિયન મારફેટ

ટાઉન ટ્રેઝરરને રીપોર્ટ

ઇરખન ટાઉન કાઉન્સિલની મારફેટ અને કસાબખાનાને લમતી કમીટી સમક્ષ પોતાનો રીપોર્ટ રજૂ કરતા ટાઉન ટ્રેઝરર મી. ઇ. બી. રોડે હોંદી મારફેટના મંજીમાં જણાવે છે કે તેની અંદરની રોડોના બાંકી પક્ષમાં એકા છે અને કહે છે કે એમાં તુકમાન પડોયાકનરાં બાંકી જેવાં જતાં ઇન્ડિયન મારફેટને કેપીની ખોટ રજા થી રીતે અવાની કઠાર છે એ આશ્ચર્ય પ્રમાણમાં બાજુન છે. તેનું કારણ એ છે કે મવારની ખતાર લાવવાને રસ્તાને ઉપયોગ કરનારા મારફેટ અને કાઉન્સિલના પાપેથી મારફેટને પા. ૩૦૦૦ થી પા. ૪૦૦૦ કપાથી છે અને એ આવકને તપાન-પ આવકમાં ભેગવી દેવા માં આવે છે. રાતાપર કાકમાજી વેચનારાઓ પોતાં બાંકુ આપીને આકર્ષતરી રીતે મારફેટની અંદરની રોડ પરવનારાઓના બાંકી ભરવામાં મદદગાર થાય છે.

કુંઠમાં સ્થિતિ આ પ્રમાણે છે--

કાઉન્સિલે કહેરના એ લતામાં એક મારફેટ જમી કરી છે અને રોડવાળાઓને લરવા બાકાંનો લાભ આપવાની પોતાની નીતીમાં, કે જે રસ્તાપરની બંધાઓ માટે આપીને મારફેટને તે બાકાંનો લાભ આપવાથી કદમ મુક છે, તેથી તેણે એક રીતે રોડહોલ્ડરોને લમમજ વાર્ષિક પાઉંડ ૨૦૦૦ ની મદદ કરી આવેલી છે અને તેમ કરી મુરખીયન મારફેટમાં કદી ખતી નહિ રહે તેટલા એકા બાવે પોતાનો માલ વેચેલો તેઓને માટે કદમ થશે છે.

મજબૂર રોડો અને એ રોડના માહીકા જે જાતનો વેપાર

સરી : હા. છે તેની જાતી તપાસ થઈ શકે જાણી શકાય છે. શ્રીમંત્રીસરી અને શ્રીમંત્રીસરી રોલોમાં માત્ર શ્રીમંત્રીસરી રોલો નહિ પણ શ્રીમંત્રીસરી રોલો પણ હોય છે; અને ખીજા રોલોમાં શ્રીમંત્રીસરી રોલો છે.

આ રોહિતા જો વઢ્યો છે અને જો જાતની મોસરી છે
એ વિરમજ પચાડે તેવું છે. અને એ મધળી દહીકલ પ્યાન
માં હોતાં મધી ખરી રોહિતાના બાદાં બીલકુલ ઓળા છે.

આ સ્ટેશન દરેક, ખાસ કરી મોસરી, ઝીંકામોસરી અને માટીની સ્ટેશનવાળાઓ મોટે ભાગે મુશ્કેલીગતોને માન પુરા પાડે છે. આ સ્થિતિ દોષ વધે મારફેટમાંના અને કરીકલમાં દરબન કહેરના મુશ્કેલીગત મોસરી, બુમરા અને ઝીંકામોસરીને પ્રત્યક્ષ આપવા ખાતર એ બાકીઓમાં ધણો વધારો થવો જોઈએ.

અમુક જાતના લેવારને માટે ખીજાની સરખા જાડાં ન
જાણી કાઢાય એ દે કલ્પલ કરે છે. જના ઓકરે જોતા બાકી-
ઓમાં સારો જોવા વધારો. જવાની મરુર છે.

કુન્દિઅન મારફેટનો વિસ્તાર ૫૩,૦૦૦ ચોરસ ફુટ છે.
કર નાખવાને માટે જમીન ૧૧ આંકણી ચોરસ ફુટની થી ૧૫
કરવામાં આવી છે જમીને બેઠે મારફેટની ચોરસ ફુટની
થી ૩૭-૬ છે.

જામીન અને મકાનની આકાંક્ષી ફલ પા. ૬૦૮૧૦—૬૨
નાપવા માટે ચોરસ ઢુટે થા. ૧-૩-૦ ઇ, તેની સાથે વાજીક
પરચ ૧૯૩૦ ના જુલાઈની તા ૩૧ મીએ થા. ૧૧,૬૨૧
કરો હતો. એટલે કે ચોરસ ઢુટે રા. ૪-૫ થયો.

વધારમાં મોટા ઓઢામાં ઓઢા વામાં ફેટમાં મધ
જાણ અને ફેટમાં લેવાય છે તેવા અર્થમાં છે અને
સાચામાં જાણ મધ જાણ તે જાણ ઓઢા લેવાય છે એમ
બતાવે છે.

વળી તે બચ્ચાને એ કે ૧૬-૧૭ના માર્ગદર્શના આ રીતે બ-
જાઈશોને પણ માર્ગદર્શના સમજ કરવાનું કહેવાનું કુશળકરે।
કરતા એક વધારે જાગ એ છે કે તેઓને બાપસે-સા કહાવવાં
નથી પડતા।

હિંદ માટે સુચવાયેલું નવું રાજતંત્ર

‘સીઝર્વેશન્સ’ નો ખરો અર્થ

(સેખર: ૩૧-૮૨ નં. ૧૧ મ-૬૨૯-૬)

પ્રસિદ્ધ અમેરિકન લેખક ડોક્ટર જી. ડી. સ્વર્ડે-ડનું નામ
 રજાસભેના દોહી રંગીની બાંદર જાણીતું છે. 'ઇન્ડીયા ઇન
 મોડર્ન' - 'દસરામાં પોરૂં દોહ' એ નામનું પ્રસિદ્ધ પુસ્તક
 તેમણે લખેલું છે. કલકત્તામાં બાળુ રામાનંદ એટરજીના નાના-
 પદ રેડગ 'મોહન' રીંગુ' નામનું આસીક પ્રસિદ્ધ યાત્ર છે,
 એ માસિકની બાંદર દોહ વિષે કહો કહો તેમણે અતેક ભોળો
 સપ્તમા કતા. તે સર્ગને એકઠા કરી બાળુ રામાનંદજીએ
 તેને પુસ્તક રૂપે પ્રસિદ્ધ કર્યા તેજ એ પુસ્તક કોહી સરકારે એ
 પુસ્તકને બમ દરેલું છે અને તેને રજાદોહી પુસ્તક ડેરવેલું છે.
 એ પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરતા મટે બાળુ રામાનંદ એટરજીને સરકારે
 એક વર્ગની ઇન્તી સબ્બ કરી દતી સંકનમાં મળેલી રાજી

ટેમલ ગાંધર્વસમાં હીંદ માટે જે કાચું શીશલ વધારણ નહીં કરવામાં આવ્યું છે તેમાં પેલાકે સેનકમાર્સ અને રીજર્વેન્સ એટલે કે સદિજ્જામતીના માથાં રાખેલા છે. એ વિષે વીકગોના 'યુનીટી' પત્રની અંદર ડૉક્ટર સર્ડરવેન્ડે એક ખુબર અને સચોટ લેખ લખેલો છે જેમાં તેવી સલામતીઓ સાથના રાજ્યવંતની પોટળતા તેમણે દર્શાવી આપેલી છે. એ લેખ હજી રસીક દોષથી અને નાચે વ્યાપીલે બીજો:—

સંકેતમાં મળેલી સહકાર ટેમલ મંત્રણાના અંતમાં વડા પ્રધાન શ્રી. રામસે મેડોનાલ્ડે એક નિવેદન પ્રસિદ્ધ કર્યું હતું તેમાં તેમણે જાહેર કર્યું હતું કે પ્લોટીંગ સરકારનો એવો ધરાવો છે કે નવું બંધારણ ધારી કશાકામમાં આવે અને તેને ચારની અમુક જરૂરી પ્રાથમિક તૈયારીઓ થઈ જાય છે તુરત હોદ્દાને નોખમહાર સરકાર માને સ્વરાજ આપી દેવું પરંતુ તેમાં અમુક જરૂરી 'રીઝર્વેશન' સહિતના મતીના માર્ગે વરીફે રાખવા.

આને અર્થ જે એવો યતો હોય કે દોઢ પ્રજાને સંપૂર્ણ રીતે જોખમદાર એવું સ્વરાજ્ય આપવું અને એવાજ સ્વરાજ્ય માટેની તોચોએ પોતાના કાલ તરીકે માન્યતા કરેલી છે, તો દોઢ પ્રજામાં જે અસંતોષ છે તે બંધ થઈ જાય એમ માનવાને કારણ છે અને દોઢ હિપર આગાહ ગર્જના અને પીળાઓના અમાદાર સાથે જે કાળુ વઢાળા આને મદી આવેલું છે અને આખા સામ્રાજ્ય હિપર તે કલામ મલેલું છે તે જરૂર પસાર થઈ જશે.

‘રીમોવશન્સ’ શું માટે?

આપના પાર્શ્વ રીઝવેજનસં સાથે સ્વરાજ્ય, રીઝવેજનસં સાથેની નિમમળ સરકારનો ખરેખરો અર્થ શું છે? વ્યવહાર રીતે સારા દોહને એથી મુશ્કેલી લાગેલી છે. એક મદાન ઔતિ-લાસીક પ્રશ્ન કે જેણે દાર્મ પશુ ભાવના રીઝવેજનસં સિવાય બે મા પશુ હજાર વર્ષ સુધી સુત્રાગ્રમાં રાખ્યા હતાં છે અને અમતમાં અન્ય ગોપ પશુ પ્રશ્નથી ઉતરતો નહિ એવો માન મરત્યો અને લાભમ ગોળના છે તે પ્રશ્ન માટે રીઝવેજનસં માને સદિસલામતીના માર્ગોની જા માટે ખરર છે? આવી પ્રશ્ન આજે શું પોતાની એજ પોતાના ઉપર રાજ્ય ન કરી શકે? જો તે પોતાની એજ રાજ્ય ન કરી શકે તો તે જા માટે ન કરી શકે? સુત્રાગ્રમાં મદાન વિનમવતે રીતે અમત લાગે સમય સુધી કે પ્રશ્નને રાજ્ય કરેલું છે તે પ્રશ્ન બીડીશીના એકસો સીતેર વર્ષના રાજ્ય વનિટ દેહન શું એકથી મધી પતિત જરી અગેલી છે? આ રીઝવેજનસં પારે સદિસલામતીના માર્ગોની વાતથી દોહને અપમાન થતું લાગે છે. એનો જે અર્થ કરવામાં આવે છે તેમાં દોહને વિશ્વાસ નથી. આ રીઝવેજનસંનો ખરો અર્થ શું માપ છે? પોતાના પર-દેશી રાજ્યકતાઓએ તેને સુત્રાગ્રમાં અનંત વાર સાથે આપેલી છે તેથી આ એક લાપ નથી? વિશ્વાસ રીઝવેજનસં સાથે દોહને સ્વરાજ્ય આપવાનું કદે છે એનો અર્થ શું એવો નથી થતો કે હવે આપનું મહિ અને આપનો ઠાળ કરવો? એક હાથે આપનું અને બીજા હાથે ખાખું લઈ એનું એના જેવી એ લાલ છે. દોહને સ્વરાજ્ય આપવામાં પકાનાં દેહન વિરાજ રીઝવેજનસં રાખવાનો રાત કરી દોહને સ્વરાજ્ય આપવાની ના શું નથી પાડતું? મદાનના ન્યુ ઇન્ડિયા પત્રના અધિપતિએ એ વિષયમાં સખ્યુ હતું કે અમુક દર

બેર સદાચ આવી રહેલા સાગમાં હતા કે નહિ

તેઓ સદાચ આવી રહેલા સાગમાં હતા કે નહિ

આજે જ્યારે એક તરફથી કોલેજિયન બાલિ તાજવામાં લાડી રહ્યું છે, બીજી તરફ મજૂર સરકાર કુટુંબમાં થઈ રહી છે, જરૂરની, સાકર્ય આર્થિક આર્થિક મુશ્કેલીઓની ચિંતામાં પડેલા છે, જાન્ય દેશમાં પણ જરૂરની તાજી રહી છે ત્યારે તવરા ભેડા માંથીજ બેર લાડીમાં સોડ રોજીસના ઉદારને જાણ્યો કે નહિ તેની ચર્ચા કરી શકાય છે. બી. સી. એફ. એન્ડ્રુસ બેન્ડના સેન્ટ એન્ડ્રુસને ચર્ચમાં માંથીજની ધીરતાની તારીફ કરતા જણાવ્યું હતું કે માંથીજને સોડ રોજીસનો કોઈને ને મરજીતો મવાયો હતો તેને રજીસેશનથી કેટલાક માસક દુર જાણ્યોમાં થઈ જવામાં મદદ કરી હતી.

'સોડીયમ પોરટ'માં સર જી. એ. મેલ્લીએ માંથીજની આ "ધીરતા"ની વાત એકી કાલેથી વાત તરીકે જણાવી છે.

તેને ટેકા આપનાર કેપ્ટાઈનમાં સેન્ટ એન્ડ્રુસમાં પડેલા એક મી. ફ્રેન્ક ફ્રેન્ક જણાયો. તેણે વર્તમાનવત્તા પ્રતિનિધિને જણાવ્યું કે: "હું સર મેલ્લીની સાથે અચ્છરક: મળતો થઈ છું. માંથી પોલન્ટીયર રેપર એરે કારના માથાસ હતા અને સથળ નહિ હતા. હાલેજોમાં તેમની પાસે હાથીપાર નહી હતા. લેફ્ટેનન્ટ રોજીસને જે.બી. લાગી ત્યારે કોઈ રેપર એરે તેની નજીકમાં નહોતા. હું લેફ્ટેનન્ટ રોજીસની જરા પાછળ હતો અને તેને ઉચ્છેર લેવામાં આવે એક હતો. મારી સાથે જનરા જોશીસેશનમાં એક ગોળીયો કર ચર્ચો હતો અને તેને યોવલીમાં લેઈ. રોજીસની ખાલુમાં દરનાવવામાં જાણ્યો છે. માંથી અને બીજા રેપર એરે પાંચ માસક દુર જનરલ જુલેના લગર સાથે હતા. તેઓ સદાચ પુરી થયા પાદ આપ્યા."

આ બી. ફ્રેન્ક એ વખતે રેપર કારબન્ટ હતા અને મહારાષ્ટ્રીના સાત મારનો આદિ કરાવે છે.

માંથીજના ખુલાસો

આ ચર્ચના સંબંધમાં રહેર માંથીજની બેરસદમાં લીધેલી મુલાકાતમાં માંથીજને જણાવ્યું કે: "ઇન્ડિયન એમ્પ્રુજનસ દાર જેની સંખ્યા ૧૨૦૦ની હતી તે ભેર. રોજીસ મરાયા તે લાકા પુરી થનાં જગજગ આપાઈ થયા પાદ કોલેજોની નજીક કીવલીની જાણ્યોમાં પડેલા. અને લેફ્ટેનન્ટનું કરીર તુરતજ ખસેડી જવાનો કરનલ જોલવી તરફથી કુલમ મળ્યો. તે વખતે જામે હજુ તંજુ વાજવા હતા.

મેં સાત માથાસોને મોકલ્યા. તે કુલી નહિ હતા પણ કેળવાયેલા માથાસો હતા. તેઓ મોકી રાતે પાછા થયા અને મેં તાજકોતિય કુલમને અમલ કર્યો તે બદલ કરનલ જોલવીએ મારો ખાસ આભાર માન્યો અને બીજો દિવસે ડો. જુલની મારફત તેમને તેમના તંજુમાં મળવા આમંત્રણ મોકલ્યું.

એ પાત ખરીબ છે કે આ પ્રજાએ હાલેજોના સામે મરાપણું નહી હતું કેમકે લાકા જાંધ થઈ હતી અને મરાયેલાઓને એકત્ર કરવાનું કામ આવી રહ્યું હતું.

વળી એ પછુ ખર્ચ છે કે હાલેજોનાની વચ્ચે કામ કરવાની અમારી કચ્છા છતાં જામને તેમ કરવા દેવાની ના પાડવામાં આવી હતી. પરંતુ રાષ્ટ્રીય કોપમાં મામલો અંબીર ખન્યો.

જનરલ જુલેરે મારા તંજુમાં આવી અને કહ્યું કે રાષ્ટ્રીય કોપની તળેટીમાંથી મરાયેલાઓને ખસેડવાને જો તમે હાલે

જોજો ચાલી રહેલા બાગની બંદર તાજા થઈ હોય તો હું જાણી જાણ્યો થઈ. હું અને મારા સાથીઓ આ જામને માટે ખુશી થયા અને એજર બેપટીની મરદારી ત્રીયે પોન્ડુન જોજોની લાકાના મેલાનમાં હાખ થયા અને વનરેલાઓને ખસેડી લઈ મરા જેઓમાં જનરલ જુલેરે, મેજર રોજીસના કોઈ અને બીજા જોશીસેશન હતા. તેઓને જામે રેપર પર રૂપ માઈલ દુર લઈ મરા.

હાર પાદ રાષ્ટ્રીય કોપ પછી તુરતજ વાલ કાન્ડમાં પણ જામે લાકા આવી રહેલા સાગમાં હતા.

આ અને સામાન્ય સેવાઓને માટે જનરલ જુલેરની ચાહીમાં માઈ નામ હતું અને અને જામે વીસેક ઉપર બીજાઓને વાર મેલ આપવામાં આવ્યા હતા.

માંથીજની વાતને કોલેજોરેટ આનને રોકો

કોલેજોરેટ આર. કે. ખાન જેઓ કામનતા વજીઓમાં અને લોકી કેમમાં જાણીતા છે તેઓ પણ બેર લાકા વખતે ઇન્ડિયન રેપર એરે મારમાં માંથીજના કામ ત્રીયેના નામકો માતા એક હતા. તેમણે વર્તમાનવત્તા જોજો એક ખુલાસો મદાર પાડ્યો છે અને કોલેજોરેટ લાકા વખતના જનાવનું ખર્ચ વર્ણવ આપ્યું છે અને એક મુદ્દો ને મદાનમાં માંથીજ જુલી મરા જણાવ છે તેને વિશેષ ધ્યાન ખેંચ્યું છે. તે એ કે રાષ્ટ્રીય કોપની તળેટીમાં જ્યારે રેકોસ વાજાઓ પર હાલેજો આજવા જાણ્યો ત્યારે મેજર બેપટીએ ઇન્ડિયન એરેની મરાયેલાઓને જમાવવાને માટે મામલો કરી હતી.

મી. ખાન જણાવે છે કે ઇન્ડિયન એમ્પ્રુજનસ કે જેની સંખ્યા લગભગ હજારની હતી તેના માંથીજ મુખ્ય નામક હતા અને તેમના કામ ત્રીયેના નામકોમાં એક હું હતો. માંથીજ અને બીજા નામકો સાથે એ વખતે મેં પણ જવાનું કહ્યું હતું. જામે પમાર વમર કામ કરવાની અને અમારી સમવડો જાતે કરી લેવાની અને ખરચ પણ જાતે ઉઠાવી લેવાની ખુશી કરાવી હતી.

હું જોતે તે સમયે હાલર દોઈ રહી હતું હું કે લેફ્ટેનન્ટ રોજીસને ઉચ્છેર જવાની માંથીજને કરેલી વાત સાંવ સામી છે. જામને એક કાર તરીકે હાલેજોનાને મારો ચાલી રહેલી જાણમાં નહોતા રોકવામાં આવ્યા એ વાત ખરી છે પરંતુ એ વખતે જામે કીવલીની નજીકમાં હતા અને માંથી મરાયેલાઓને ફિર દોરપીટમાં લઈ જતા હતા. રાષ્ટ્રીય કોપમાં મેજર બેપટી કે જે તે વખતે કરનલ મેલ્લીના એ. ડી. સી. હતા તેમણે ઇન્ડિયન એરે કારના સથળ નામકોને ઉદ્દેશીને કહ્યું કે રેકોસ ઉપર હાલેજો પડે છે અને રાષ્ટ્રીય કોપની તળેટીમાંથી મરાયેલાઓને જમાવવાને મેલ્લીમરાની જરૂર છે. તેમણે કહ્યું કે અખતરા હાખ સાત રેપરે પોતાના નામકો સાથે પુરતા થશે.

માંથીજને એ વખતે પહેલ કરી હતી અને બીજા સાત મેલ્લીમરાઓને એક હું હતો. મેજર બેપટી સોડા પર મેસી હાજમાં મોટો રેકોસનો વાવડો લઈ જામને દોરી મરા. જામે સથળ મરાયેલાઓને જમાવી લીધા. હાલેજો કુટવાની જામને મારતી હતી પરંતુ તેવું કહ્યું થયું નહોતું.

હું ધાઈ છું કે મેજર બેપટી કે જેમને હાર પાદ બી. સી. જનાવવામાં અને જામે કરનલ મરાવવામાં આવ્યા હતા તેમને બીજા સેવાઓની સાથે આ સેવાને માટે પણ માન મળ્યું હતું. કોલેજોરેટ, રાષ્ટ્રીય કોપ અને વાલકાન્ડ ખાતે તેમણે કરેલી સેવાઓને વિશેની માંથીજની વાતને હું પુરેપુરો ટેકો

આપી શકું છું અને ચોતે લગાડતી દહની બંદર હતા એ વાત ખરી છે એમ વચ્ચે સંકેતે કહી શકું છું.

લોહરીઓમાં બરબાદ થતો પૈસો

લોહરી એ મધ્ય પાશ્ચાત્ય જુનારાની એક વસ્તુ છે અને જેમ બીજી વસ્તુઓ સમ્રાજ્ય છે તેમ તે પણ છે એમ જેનું મનજી દેકાણે દશે તેનું મનજી સાક્ષી પુર્વા વચ્ચે નહિ રહે. જે તેના પાશ્ચાત્ય સમ્રાજ્ય દશે તેને તો તે શાયદાકારક જાગશે જેમ દરના બસનીને કાર કામશે વેચ.

આ દેશના ખાલી પાકરીઓ એ બાબતની ચર્ચા કરી રહ્યા છે અને એ સહે દુર જવો એકાએક એમ તેઓ બારપુર્વક જણાવે છે. નોંધનીયબર્ગના વેસલીમન ચર્ચના પાકરી રેવ. કળ્ચુ. મીરાએ કહ્યું છે કે "લોહરી અને રવીપરેકર્વ ગાંધીપણ આતિ વિચિત્ર રીતે આમળ વધી ગયેલું છે. હું એ બધાને જુગારજ મળ્યું છું અને એથી પછોજ વિરક છું કેમકે તેને પ્રજાની સુખા-કરીનો નાશ કરનારી વસ્તુ તરીકે હું માનું છું."

આ રીકાર્મ ચર્ચના રેવ. વીલીમ નીકોલ જણાવ્યું છે કે "લોહરીઓ વિરક લોકમન કેળવવામાં નહિ પણ સરકાર ને તેના વિરક કાયદો થકે તો તેમાં પણ મદદ આપવા આ રીકાર્મ ચર્ચ ઉત્સાહપુર્વક મદદ આપવા તૈયાર છે. જુગાર અને લોહરીની એક ચર્ચ તરીકે અને મહમપણે વિરક છીએ.

લોહરીઓમાં પૈસા નાખવા એ પ્રવાહ કાનુનની વિરક જવા સુરેખર છે. માજસ મટેનનથીજ પૈસો મેળવી શકે છે. બીજી રીતે મેળવેલા પૈસા તેની પાસે કદી શકતો નથી એવા અનુભવ વધારે શક્યુકે છે. એટલે જળદી કાઢકાર શક જવાની ઇચ્છા કરવા કરતા "ટીપે ટીપે મરીવર મરીવર" એ નીતીથી ચાલવું એજ કદાપણનો અને એમરકર રસ્તો છે. એઓ એ કાલચમાં પડેલા હેલ તેઓ ઉપલી લીટીઓપર વિચાર કરશે અને તેનો અમલ કરશે તો તેઓ કદાચ અવરન થશે.

હિંદુસ્તાનના સ્વાતંત્ર્ય સુદ્ધ વિશે ખબરો

સીમલામાં મહાત્માજી

મહાત્મા ગાંધીજી તા. ૧૨ થી મેના સીમલા પહોંચ્યા હતા. સીમલામાં જે રસ્તા માત્ર ના. વામનરાય તથા અવરનોની મોટર મોટર અનમલ રાખવામાં આવે છે અને જે રસ્તા વચ્ચે ગુલમહારાજાઓની મોટર પણ જઈ શકતી નથી તે રસ્તાપર મહાત્માજી પોતાની અને પોતાના સાથીઓની મોટર કંઠારી ગયા હતા. સહમાએ સત્તાવાજાઓ તરફથી કંઈ વિશેષ થયો નહોતો. પરંતુ પોલાદી ઓકકામાં જશ ચક્રવાર ભગી હતી ખરી. મહાત્માજીએ તેમજ રજાનિક મહાસભા સમિતિના નેતાઓએ આ લોહરીને ધસારો ન થાય તેવી કાળજી રાખી હતી. તા. ૧૪ થીએ મહાત્માજીએ મહર્જની મી. પ્રમર્જની સાથે મી. અરવીન કરારના પાલન સંબંધી ૨ કલાક સુધી ચર્ચા ચલાવી હતી. તા. ૧૬ થીએ પણ ૫૫ કલાક સુધી ચર્ચા ચાલી હતી. અને પછીએ એક બીજાની મુરદલીની કદર કરી હતી.

મહર્જની માવની મુલાકાત યુનાઇટેડ સર્વિસ કલચમાં થઈ હતી. આ કલચમાં કોઈ દોહીને કાપલ કરવામાં આવતો નથી છતાં મહાત્માજી પોતાના હમેશના સંજોગમાં સર્વ સ્વ

આ ગયા હતા. તેજ દિવસે સાંજે રીજ ખાતે બહેર સભા વચ્ચે હતી જે પણ એક અમલિત ઘટના લેખાલ છે.

સીમલાની સભા

તા. ૧૪ થીએ મી. સીમલામાં મળેલી બહેર સભામાં આચરે કજ દબાર માજીઓની મેદની સમક્ષ મહાત્માજીને સીમલા મહાસભા સમીતી, સીમલા બાપારી તથા કહેરી મંડળ તેમજ બહોલી સમાજ તરફથી માનપત્રો અર્પણ કરવામાં આવ્યા હતા. સીમલાના મુસ્લીમ બી. ગરો વલી મી. યુલામ મહમદે આવકાર આપ્યો હતો. માનપત્રોનો જવાબ દોહીમાં આવતાં મહાત્માજીએ જણાવ્યું હતું કે હું સંધિપાલનમાં આવેલી તથા સરકાર તરફથી થતી કલિઓ વિશે ચર્ચા કરવા આવ્યો છું. સંધિ પર કરાવી મહાસભાએ મોટર કાપ મારી હોવાથી મહાસભાના સેવક તરીકે તમારે તેની કદરો અક્ષરજ: પાળવાની છે, પછી સરકાર તે કદરો પાળે કે ન પાળે. આપણે સંધિનું પાલન કર્યા પછી સરકારે તેનું પાલન નહિ કર્યું હોય તો આપણે તેને માટે પમલા ઠારી કદીએ છીએ. આ મુદ્દાનિ-રામનો આપણે બની શકતી સેવા કરીને કાલ લેવા એકાએક કરી લકાષ કરવાની છે એ પમાલ અમલમાંથી કાઢી નાખી આ કામચલાઉ સંધિને કાયમની સંધિનું રૂપ આપવા આપણે બનવું કરવું એકાએક, કે નેથી આપણને પુર્ણ સ્વરાજ્ય મળે. પરિણામમાં જવા માટેની મહાસભાના કદરો તો તમે જાણો છોજ. તેમ છતાં પણ આપણને પુર્ણ સ્વરાજ્ય ન મળે તો પછી આપણે કદાચ માટે તૈયાર રહેવુંજ એકાએક. પણ પરિણામમાં જતાં પહેલાં આપણે જાણીએ—દોહ, મુસ્લીમ, કિષ્મ, પારસી, ખ્રીસ્તી વગેરેએ—એકજ શું એકાએક, કેમકે એકતા વચ્ચે પરિણામમાં જવું નકામું છે. એકતા પણ કાળજીની નહિ પરંતુ ખરા કલમની હોતી એકાએક. ખરા કલમની એકતા કાયમ તો કલેક માટે સંપુર્ણ ખાતી છે. ત્યાર પછી ના-કર તેમજ વિરેથી કાપર તથા કાઢના બલિવર વિશે વિચેચન કરી વરસાદને લીધે સભાનું કાર્ય સંકેતી લેવું પડ્યું હતું. આ સભામાં નોંધવા કાયમ બીના એ હતી કે સરકારી નોકરોએ પણ તે સભામાં કાજરી આપી હતી. આ માળતમાં સરકારી પ્રવાનગી માંગનામાં આવી હતી. તેના જવાબમાં સરકારી નોકરોને બહેર સભામાં કાજરી આપવાનું કંઈ પણ અવરોધ ન હોવાનું જણાવવામાં આવ્યું હતું પરંતુ તેઓથી સહીય માગ ન કસ કાયમ તેમ જણાવવામાં આવ્યું હતું.

મુસ્લીમ પ્રશ્ન વિશે નવી ચોજના

મુસ્લીમોના એ સરકારી પક્ષેને એક કરવા માટે એકાએક ખાતે મે તા. ૧૧-૧૨ થીએ અને પછીના નેતાઓ મળ્યા હતા. તેમણે એક સંયુક્ત નિવેદન બહાર પાડી જણાવ્યું હતું કે, સભામાં ચર્ચાએ કરાવે વગેરે કાલ બહાર પાડવા કંઈ નથી તો પણ જે વાતાવાટ થઈ હતી તેમાં મીતતા અને ખરા દોહની આવના પ્રધાન હતી. મુસ્લીમોના જુલા વિજાનેને એકજ કરવાની દરેક સમજની ઇચ્છા હતી. વિરેષ મંત્રણા માટે ચાલુ માસના પહેલા અદવાડીઓમાં બીજી એક મળવાની અને ત્યારે સંતોષકારક નિર્ણય થઈ જવાની આશા રખાઈ હતી.

આ સંયુક્ત સભા સામે તેમજ મહાત્માજી સામે મી. દબરદ મહાત્માજી એમલોર ખાતે કટલાક બખાળા બહાર પાડવા હતા.

એપાલની મીજલસમાં માગ લેનારા મી. મેરવાનીએ છાપાના પ્રતિનિધિની મુલાકાતમાં જણાવ્યું હતું કે વાતાવરણ આશા-જનક છે, ચર્ચા મિતવાજરી તેમજ આવજરી હતી અને મી. કલેકવચ્ચે પણ અનુકૂળ વચ્ચવાળા દોસતા હતા.

વોપાલમાં થયેલા કામકાજથી મહાત્માજીને વાંધે કરવા કે, અનભારી તથા બી. ગ્વેનપુરેથી મે તા. ૧૪ મીએ સીમલા માં તેમને મુકામે મળ્યા હતા. આ યોજનામાં આજે રજા વર્ષમાં મિત્રમતાધિષ્ઠ રચનામાં સુધી પ્રગતિદારક એલાહેદા મતાધિકારનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. અને બીજા બેઠકમાં મુસ્લીમોના અને પદ્મના સંપૂર્ણ એકતા સ્થાપવાની વકી હતી. અને તેમાં સફળતા મળશે તો તે એક જ યોજના મહાત્મા પાસે રજુ કરવામાં આવનાર હતી.

સરકાર વલ્લભભાઈની પીરઠાંક

મરદાર વલ્લભભાઈ ગુજરાતના ખેડૂનોને વીરકાંક દાદ રજા છે. તેમના એક એક કબો હાથરપર્કો હોય છે. તેમના બાપજો સોળળતાં કે વચ્ચે કોઈ ચાખે નહિ. અહીં જે તે વર્ષા આપવા જોઈએ તો પાર આવે નહિ. એટલે આ પત્રના વાંચકે તો થોડી વાનગીથીજ સંતોષ માનવો રહેશે. તેમના યોગજ કબોનાં પૂર્ણ રહસ્ય રહ્યું છે એ હોયે અમલ જાય તો સ્વરાજ્ય દાસલ થાં વાર ન જાયે. મુંગઈ બતાં પહેલાં સરકારે જાણામાં લાલુકે જાણપુરની સુલાકાત લીધી હતી. આ મળેલી સજામાં, સરકારે સમાવળેતે ૬ માપલ દુર આવેલા દાંડી-દોડુલતનું પવિત્ર ધામ-અને ધરાસજાનું ધામ-આ બે બાબતો સદા સ્મરણમાં રાખવાની સુચના કરી હતી. સાર ભાઈ તેમજે જલ્લાબુ દુર કે સાનાનાં સારા અને નિર્દોષ માણસોએ આ પવિત્ર સ્થાનોમાં આદુતિએ બાપી છે. નિઃશબ્દારી માણસો જે પવિત્ર હોય તો રજાધારી મહાત્મા થાય છે. જે કપડું બનાવે તેનેજ કપડું પહેરવાનો અધિકાર છે, બીજાને નહિ. જાતે બનાવેલું કપડું ન પહેરે તે મરદાર કહેવાય. ખેડુતની જો કપડું બનાવવામાં મરદ ન કરે તો પ્રવક કહેવાય. પાટોશીને રાંતલો અવડાવવાને મુકોને ૫૦૦૦ માઈલ દુર આવેલાએને આ માટે રાંતલો અવડાવે છે! જે પૈસામાંથી તો તમારે માટે દારૂગોળા બને છે. બંદૂકો ખરીદાય છે. મધાને માર પડે, દારૂકા બાગ્યા, બેલમાં ગયા એનું કારણ પણ પરદેશી કાપડોને વેપારજ છે સ્વરાજ્યમાં દાપપમ ધસવા પડે, એના કરતાં જલારથીજ અગ્યાસ પાડે. દારૂ ઉપર પેરો બરવા નીકળે પડે. તમે નહિ નીકળો તો તમને સ્વરાજ્યની છુપ નથી લાગી એમ માણમ પડશે. જે તમને છુપ નહિ લાગી હોય તો તે મળશે તોયે તમને પચશે નહિ, કુટી નીકળશે. ૬ માસ પછી લગાઇ મશે કે નહિ એની મને ખબર નથી. કાળા માણસો કહે છે કે લગાઇની વાતો ન કરવી, તેથી કલા મરમ થાય છે. બગવાને આપો આપી, એ બધે રાષ્ટ્રીએ તો ખાદામાં પડીએ. હું તમને બધાને જાગતા રહેવાનું કહું છું. લગ્યા સિવાય સારી વસ્તુ ન જાળી હોય તો ભલવા તૈયાર રહેજો. ૬૨ એકજ વસ્તુને હોઈ ચક્ર-પાપનો. ૬૩ કાં તો મરજનો હોય કે ખીંકવનો હોય. કાળ અને કારણ બેમાં થાય છે, સારે મરજ નીપજે છે. સરકારની લાડીથી મરવાનું ન હોય તો દબર લાડી બાંધશે તોયે મરજ નથી. મરજ કોઈ ને છોડવું નથી અને કોઈ ને બે વાર બાવવું નથી. મરજની મહોબત કરે તેનેજ હું બકાદુર કહું. મોટામાં મોટી ખીંકત તો આગરજ છે, છૂંટત નથી તો ખીંકતને શું કરવી છે? તમારે બારે જોખમ ન જોડવું હોય તો સંધીકાળમાં સ્થનાત્મક કામ જોસથી ઉપાડો. પંચો નિમીને કજીવાને નિકાલ કરો. પરદેશી દોડો ને સ્પેરથી પહેરો. એની સત્તાને કંકાર કરવો એ તો એકજ કિવસનું કામ છે. લાડીથી આજ મડી સુધી કોઈએ રાજ્ય કર્યું નથી. લાડી માંસારા ચાલી ગયા. લાડી, તોપ, બંદુક, મોળા બધુરે

ખુટશે. એથી રાજ્ય ન થાય. મોટાને રીઝીતેજ રાજ્ય કરી કહાય. મોટાને નિશ્ચય છે કે પરદેશીનું રાજ્ય ન જોખમે. વાઇસરોયને પણ કહી લીધું છે કે મારીને રાજ્ય કરવું હોય તો કરમીરથી ક-પાડુમારી સુધી રજુ મશે.

કવિવર ટાંગોરનો સંદેશો

કલકત્તામાં પ્રવચર રવિન્દ્રનાથ ટાંગોરે મોતાની ૭૦ મી વર્ષમાંહી ઉજવાયલી અર્પણ વખતે કવિ નિઃકલનમાંથી-ભારતની સગમ જનતાને એવો સંદેશ આપ્યો છે કે "આવનાથીજ પોકારમાં તમે તમારી સર્વ કક્ષિતો ન અર્થ નાખો પરંતુ એ બાવનાને કાંઈમાં જન્મ આપો. તમે "વદેભારત" ના ધોળજા ખુબ મળવી. હવે તેને બાંહે ભારતનું "વદેભારત" થી બન્નવો. માન રાષ્ટ્રની ગિરંગી ચતાકા દરકાવવાથીજ કે રેડીઆ થર અમુક પ્રમાણમાં કાંતવાથીજ સ્વરાજ્યનું સર્જન નથી થવાનું પરંતુ જનસમુદ માટેના સ્થનાત્મક કાર્યથી, તમારા રાષ્ટ્રબુદ્ધિની ખરેખર સેવાથીજ તે તમે મેળવી કહશો." એસોસીએટ પ્રેસને એક ખાસ સંદેશો આપતાં બી. ટાંગોરે જણાવ્યું કે "આધુનિક યુગે આર્થિક અને સામાજિક મુંઝવણો વડે જનતાની પ્રજાએને સંકેદી લીધી છે. માનવ-જાતનું મુદ્દમ પરિવર્તન આ બધાને કારણે થઈ મધ્ય છે જે પ્રજા દુનીયાનાં જનરની વચ્ચે એકથી ઉભવાની કળા રાખે છે એ પ્રજાએ સમજના વદન સાથે સકલ કરવાને તૈયાર થવું પડશે. સંસ્કૃતિએ પણ યુગબળો જોળખવા પડશે. આને એકંદરની દરિદ્રાઈ માલી રહી છે. એ દરિદ્રાઈમાંથી માનવી-ઓનાં અનેક દુઃખો જન્મ પામ્યાં છે. આનું નિવારણ કરવું પડશે. આને સળગે નળજાને છૂટી રહેવો છે; આમ જ એટલે નળજા પ્રજાએ જન્મતની કાલિનાં જોખમ સમા જભી રહી છે; પણ આ બધું દાલિલ બાગે છે. દલિ મર્જામાં વરવરતાં બિન્દોમાં પ્રજા પ્રજા વચ્ચેનો શુદ્ધ મકહાર કળાઈ રહેવો છે. આ વાત હોઈ સમજવી રહી છે. જન્મતની બધી પ્રજાઓના સ્વાતંત્ર્ય સાથે હોઈ પોતાનું સ્વાતંત્ર્ય સાધવું પડ્યું છે એ વાત આજે પોતાનું બાવી નવેસરથી મડી રહેનાર દીક ન જુએ."

મહારાજાઓની ફેડરેશન વિરુદ્ધ ચળવળ

'મરઠપુરી' નો કલકત્તાનો ખબરપત્રી જણાવે છે કે ફેડરેશન વિરુદ્ધ ચળવળ કરનારા મહારાજાઓએ એક નિવેદન બહાર પાડ્યું છે જેમાં તેઓ જણાવે છે કે ફેડરેશનથી તેઓની કે હોદ્દાસ્તાનની પણ મુશ્કેલીઓ ઝળવાઈ નથી. જ્યાં બીજા રસ્તા શોધી કાઢ્યા એ વ્યવહાર રાજ્યનીથી મજાવ. દાખલા તરીકે મહારાજાઓને લાગે વળજે છે તેટલે ફરજને તાલ્લી રાધે સીધો સંબંધ ધરાવવું દેથી રાજ્યોનું એક યુનીયન સ્થાપી કહાય. સમસ્ત હોદ્દાસ્તાનના ફેડરેશનનો વિચાર તેઓ જણાવે છે કે દેથી રાજ્યોનાં બાજોને માટે ખીંકકુમ દાની-કારક છે.

"ફેડરેશનની ધમકી"

આ મથાળાથી 'મરઠપુરી' બીજે સંદેશો જે અનિક કરે છે કે કંઈકમાં ફરી મેસનારી યોજાએજ અરિષ્ટમાં અધીકને દાબવી આપવાના મહાસભાના કાવની પાલગ મહાજાબાની ધલજ સમજવણ પંથિ જવાકરજાલ મેદરને જણાવ્યું છે કે માંધીક બંધન સ્થતંત્રતા મળવા કે તેને માટે લીધે કરજા નહિ જાય પરંતુ કેવળ મહાસભાને ફેસ રજુ કરવા બશે અને તેને રિવકારવો કે રદ કરવો એ આંદોલ મહાસભા સુવચુથી કપર

રહેશે. પંડિત જવાહરલાલ નેહરુ પરિવર્તો એટલી બધી અમન આપના નથી. તેઓ કહે છે કે જો પુલ કરવું અનિવાર્ય જઈ પડે તો હિંદુસ્તાનની પ્રજા તેને માટે તકવાર નથી.

બોમ્બેના દેસો બનતા જાય છે

બીજા સંદેશોમાં જણાવે છે કે બોમ્બેના ન્હાના ન્હાના બનાવો બન્યા જાય છે. દિલ્હીની નજીક એક જોરડાનાં મોઝમ ફેક્ટોરી હતો જેથી અંદરની સવળો બીજાં યુગ થઈ મધ હતી પરંતુ એક જ માણસ કે જેને માટે મોઝમ ફેક્ટોરી હતો તે બંધી મર્યો હતો.

સંસ્કૃતની જગત આમળ રાહની દુકાનમાં એક જોરો બોમ્બે પંચાયતે જે માણસો મરી ગયા અને જ મંચીર રીતે જખ-ખાંધા હતા. દુકાનની અંદરની વસ્તુઓને કંઈ નુકસાન પહોંચ્યું નહોતું. જે વખતે દુકાન ઉપર હિંમતવા માણસો પીટીંગ કરતા નહોતા અને મોઝમ ફેક્ટોરી ફેક્ટોરી જે પોલીસ હજી શોધી શક્યા નથી.

પરચુરણ

- બ્રિટિશ (કાંસવાલ) માં ૧૭ વર્ષની એક જોરી બાઇએ હોદીની કાર્યે સંજ ક્ષેત્રે હોવાથી બાઇને જે વર્ષ રેકરમેટરીમાં મોઝમમાં આવી અને હોદીને ૬ માસની રેક્ટી સળ થઈ છે. હાઇકોર્ટના કાયદાની રૂએ છુટકા પછી કદાચ તેને રેક્ટીકાલ કરવામાં આવશે.

- ઉચ્ચકક્ષાના વર્તમાનપત્રોમાં મહાત્માજી સેફાર્ડે સ્વીકાર નહિ હો સુધી પરિવર્તો બીજા મેકે ન બોલાવવાનો કદાપેક થયો છે. આર. એ. જોડાવેએ જણાવ્યું હતું કે જે પરિવર્તો બીજા મેકેને સહજ બનાવવી હોય તો બીટને પહેલી એકના નિર્ણયોથી આમળ વધુ જોડાવે. કોમનવેલ્થ લીમ વરણી આજી મહિલાઓએ બીજીક ડેલીએકનાના સભ્ય તરીકે પરિવર્તો બીજા મેકેમાં નિમંત્રણ આપવાનું બીજીક સરકારને સુચવ્યું છે. બી સભ્ય તરીકે મીસીસ કોરમેટ, એકબી બોલકન, મીસીસ રેવિઠ કોરમેટ, અને લેડી અર્ચરનાં નામો અપાયા છે. હોદી આંખોને અંજલિ આપતાં સર કાંસીસ પંચ દરબરે જણાવ્યું હતું કે હોદીનો યુવાન પ્રજા છે અને આપણે રાજ-કર્તા બીજા જે વિચાર આપણે છે. હોદી રેવો જોડાવે. હોદીઓ પરંપર આપણા સાધીઓ છે જે બાવના આપણે ઉત્પન્ન કરવી જોડાવે.

- પ્રખ્યાત હરેમ પ્રેસિસર એન્ડી સીન્ક્રીઝ બીટનનું નિદાન કરતાં જણાવે છે કે, બીટનની પુરાણી મહત્તાના પાયા કમગમી થયા છે. તેના પ્રાચીન ચારિત્ર બળનો ક્ષય થયો છે. સામાન્યતઃ એક જ હિંમત બની ગયું છે. બીટનનો બાપાર પછી

બીટો થયો છે. બીજા દેશોના પ્રમાણમાં તેને મહેનત કરવાની ઈ-જા. જોડાવે થઈ છે. 'હોલ' જેવી જાન પ્રમાણે રેક્ટો માણસ કાઢ્યો છે. બીટનમાં પારણી મહેનતવાર યુવાનો કરવાની નિમંત્રિતા આવી જણાય છે. તેની બાપારી બુદ્ધિ થઈ મધ છે અને તેની સંસ્કૃતિનું તેજ પછી થઈ શકે થયા જાય છે.

—મહાત્માજીને જોરસકમાં હિંમત સ્વાર તરીકે પદેમાં હોદી માં બને પછી અંજલિમાં હોદી રાહી હિંમત કંપનીને સંદેશો આપતાં જણાવ્યું હતું કે 'લોકો મને પુછે છે કે હું આદીવેશો કા માટે છું. આ યુવાનો જ સાચા ગામડાં છે. આ ગામડાંની મોટા ભાગની પ્રજા અર્ધ જીવનમાંની રહ્યા સેવે છે. વર્ષના ૬ માસ તો તેમને કાંઈ પછી જાય છે. હામ મળતું નથી. બીજી પ્રજા માટે કાંઈ બીજાં ધંધો શોધી કાઢવો જરૂરનો છે. અને તેમ ધંધો જોવા શોધી કાઢવો જોડાવે કે જે કરવાને તેઓ રેવાયેલા હોય. આવા ધંધો જે જાતે કવિયાનો છે. જે તમામ ગામેમાં જાતે કવિયાનો ધંધો સાચા કરવામાં આવે તો પરિણામે આપણે આદી પહેલાં ધંધ જવાનું છે. આજ રાજ્યથી હું આદીવેશો જાન્યો છું."

Make Your Own Preparations For Trade

We offer all sorts of raw materials and

original ingredients, "Industrial raw perfumes," colours, etc. REQUIRED FOR MANUFACTURING scented hair oils, pomades, kerchiefs, scents, air purifying fumigators, brilliantines, toilet

soaps hair-creams, and lotions, beauty powders, perfumed waters, perfumed and spray waters, hair-tonics, liquid soaps and laundry or cake soaps all hygienic as well as theatrical toilets and hundreds of similar articles of daily use. Besides first class requisites, we also give free advice about manufacturing process and recipes to bona fide traders.

PERFECTION

OIL COOK STOVES & RANGES

"One Penny Per Hour Per Burner"

VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA, LIMITED.

રેક્ટ બાવના રાંધવાના ચુકાઓ માટે "મોદીયાં દીઠ રેક્ટ કલાકે પેનીના અર્ધ."

લોરડ અરવીનનો હોદ્દામાં રાજ્યવહિવટ

એક કક્ક સમાલોચના

સન ૧૯૩૧ના એપ્રિલ માસની તા. ૧૮ મંજી લોરડ અરવીનના હોદ્દાની પાંચ વર્ષની મુરત પૂરી થઈ. એ સમય દરમ્યાન હોદ્દામાં અનેક અંગિકાસીક બનાવો બની ગયા છે. લોરડ અરવીનના રાજ્યવહિવટની એક કક્ક સમાલોચના પુસ્તકના 'સરકાર' પત્ર કરેલી છે. આપણા વાંચકો સમજા તે વચ્ચે નાંખે આપીએ છીએ:—

લોરડ અરવીન નવાઈ કોદમાં ચાલુસરોય તરીકે પહેલા આવ્યા ત્યારે તેમણે બહેર ઇશુ કલ્પ કે તેઓ કુલ કામણી, એવલાસ અને કાંતિને આદર્ય છે. જુદી જુદી કામો વચ્ચે એવલાસને તેઓ આદર છે અને એકતોત્રીકુલ તેમને રહે છે. તેઓ આવ્યા કે પુરત કલકલામાં તેઓના પ્રકટી નીચળ્યા. મંદિરો અને મસજીદો ઉપર દુનખાઓ થયા. લગભગ ૪૦ માણસો એ રમખાણમાં સમયરજી થયા હતાં અને ૫૦૦ ધવામાં હતા. હીદુ અને મુસ્લીમ કામો વચ્ચે અલગ કક્ક વાકની કામણી વધી મળ હતી. મસજીદોની પસે વાજીવ વમાડવાના પ્રજા ઉપર એક બાજુનો કુદમ આપી પાંખાળની સરકારે મુસ્લીમોને ઉત્તેજન આપ્યું. કલકલાના મુસલમાનોએ કામણો ભંધ પછી રાવજીવીના મુસલમાનો બહાર પડ્યા. મુસલમાનોની અલગ કામો કામણીને લાંધે પોતાના કહેરી બંધુઓની સ્વતંત્રતા ઉપર સખત ચાપ મારવાને તેઓ કલકલા. જંગ વરસમાં કાઠા, અલકાપાર, પલખા, હીલ્લી અને ખીજી બંધાઓમાં રમખાણો થયા પામ્યા.

લગુમતિ કલકલાની આગાહીઓ

અને કામો વચ્ચેની કલકલાની લગણી છેક ઉલ્લી રોચે પહોંચી મળ હતી. અને હીદુ-મુસ્લીમ અંકલ દવે વ્યવહાર રીતે અસંભવિત બન્યું છે. મસજીદોના પાસે બાવેલા રસ્તાઓ ઉપર વાજીવ વમાડવાનો હીદુઓનો નિયમ ને અલુ હતો તેને સરકારે એક બાજુએ મુકી દીધો. એટલુંજ નહિ પોરતુ નાની તેમજ મોટી નોકરીઓની વહેંચણી પણ કામો ઉપરથી કરીને કામીવાદના લગણે ઉત્તેજન આપ્યું. કામકાવનું સ્થાન જાત અને કાર્યના ધોરણે લીધું. એ વર્ષ ઉપર મુગમ કહેરે પણ રમખાણો બેધા, સમરત હોદ્દામાં બાળે એક એવો પ્રાવ નથી રહ્યો કે જ્યાં રમખાણો થયા ન હોય. કામપોરમાં કમ ગએલું કેલુ રમખાણ બધાં રમખાણોને જુલાવી નાંખે એવું હતું. લોરડ રીડીને કામીવાદના ખીજ હોદ્દામાં વાળ્યા અને લોરડ અરવીનની સરકારે તે લોરડને પાણી પાડને ઉઠેધો. તેની કલ્ક કેવી રીતે થાય તે વરસ સંજાળ રાખી અને આપા હોદ્દામાં બાળે એવો ફેલાવો થવા પામ્યો છે. ઉલ્લા કલકલા સુધી લોરડ અરવીને એ વિચારો ફાંચ્યા કે હીદી પ્રજાસરોય કલ્કથી વિરુદ્ધ હોય તે છતાં બહુમતિની માંગણીઓનો વધુ મતિએ સ્વીકાર કરવેજી એકાએક આ બહુમતિ કામ એક અવાળે સાથે મળી જ્યાં સુધી ફાંચે નહિ આ સુધી તેઓ ને ને હતા મતિ તે આપી દેવા બંધાએ. મુલકની મુસ્લીમ કામીઓને લોરડ અરવીનને વિદાયગીરીનું માનવત આપ્યું તેનો ને જવાબ તેમણે આપ્યો હતો તેમણે આ વસ્તુ સંકેલાકથી એક કલકલા છે. અને અલકોલ! લોરડ અરવીન હોદ્દાને કામીવાદો બોડીને આદ્યા મળા છે અને હાલે કામો સમય સુધી તેના કલકલાના કામોની સ્વાદ આપવો રહ્યો! હીદુ અને મુસ્લીમો નેઓ સેકકા વર્ષ સુધી સાથે રહીને પોતપોતાની

કલ્કતિ સાધતા હતા તેમને હવે એના કામવા માંડ્યું છે કે ખીજી કામવા કામ નાંખે તેમજ જીવન સલિમકામલી બરેકું નથી આ કામો છું એમ બતાવે છે કે લોરડ અરવીન કલકલામાં કાંતિને આદનારા માણસ હતા!

વલકામના વહિવટમાં ગોટાળો

એકતોત્રીકુલ વાલી તરીકે તેમના વહિવટ દરમ્યાન જમાપાસા માં કુલક છે એકતોત્રીકુલ આલોક સિધિત સુધરવાને બરેકો તેઓ કલકા મરીત બની ગયા છે. અલકાના વહિવટ સંબંધી તપાસ કલકા કલકાન નામીને તે કમીસનની બલામજો સ્વીકારી સોજ પેનાના રૂપીયાને બરેકો અલક પેનીને રૂપીયો થાય એમ કલુ. અને એ રીતે એકતોત્રીકુલ સેકકા વાર કલકા હીસામે કલકલામાં આવ્યા. દેકામાં આવ્યાત થતા માકમાં એકી ઉત્તેજન મળ્યું અને દેકાનો માલ ને પરદેકમાં નિકાલે થાય તેને પ્રાજગ કલકલામાં આવ્યું. સન ૧૯૨૫-૨૬ ની આખરી સુધીમાં ૩૬૭ કલકા રૂપીયાનો માલ નિકાલ થયો અને ૨૩૬ કલકા રૂપીયાનો માલ આવ્યાત થયો હતો તે સન ૧૯૩૦ ની આખરી માં નિકાલ કરીને ૨૫૧-૮૬ કલકાની થઇ અને આવ્યાત ૧૮૬-૭૮ કલકાની થઇ સન ૧૯૨૫ માં આવ્યાત ૯૨ કલકા મંદિર ૨૫ કલકા થઈ. આ કામ વર્ગની ઉત્તિ બતાવનારા આલકા એ મા તેની મરીતકા નિકાલ કરતા આલકા છે! સન ૧૯૩૦ ની કામવા આલકા આપણે છોડી કલકા કલકા કે એ વર્ષ આપા જમતમાં આલોક વિવમમાં પલ્લવ મરાળ લેવાય છે. જતાં એકલક રીતે જતાં નાંખે ને આલકા આપીએ છીએ. તે ઉપરથી દેકાની આવ્યાત અને નિકાલ કરી જવા પામી છે.

નિકાલના આંકડા

	૧૯૨૮	૧૯૨૯	૧૯૩૦
ખાનગી વેપારને		કલકાની સંખ્યામાં	
બગતી ઓળે	૩૨૬-૫	૩૨૧-૫	૨૫૧-૮
સોન તથા કપડું	૨-૬	૧-૭	૩-૬
સરવાળો	૩૨૨-૪	૩૨૨-૯	૨૫૫-૪
	આવ્યાત		
	૧૯૨૮	૧૯૨૯	૧૯૩૦
ખાનગી વેપારને		કલકાની સંખ્યામાં	
બગતી ઓળે	૨૪૮-૦	૨૪૮-૬	૧૮૪-૫
સોન તથા કપડું	૩૮-૫	૨૬-૪	૨૮-૮
સરવાળો	૨૮૬-૫	૨૭૫-૦	૨૧૩-૫
ખાલ	૪૫-૬	૪૪૮-૬	૪૧-૭

(આલોક)

કલકા મહાસભા

(મળા અંકથી આલુ)

ખીજા કલકાનો અંધ સંજી સખ્ખ કલકા દવે પંડિત જવાહરલાલે રજૂ કર્યો હતો. આ કલકા રજૂ કરતાં એમની મનોબલના ઉપાડી કામતી હતી. દેકાના એક સામા સિવાઈને બાળે એવી રીતે તેમણે સંધિનું સ્પષ્ટીકરણ કર્યું હતું. પુર્ણ સ્વરાજની વ્યાખ્યા કરતાં તેમણે કલુ, 'પુર્ણ સ્વરાજ એટલે કાલીવાદનો નાજ, પુર્ણ સ્વરાજ એટલે આમાજીક પલકો. ખીજીક રાજ્યથી છુડા પડવું એટલે તેની કાલીવાદી નીતિથી છુડા પડવું. આલોક કાલીવાદની એક લમામ પ્રકારનો સંજી તોલવો એનું નામ પુર્ણ સ્વરાજ. મરીનો સંજી આપણે કાલ પલ દેકા નેકે બાંધીએ એ તો આપણી મરીનો વિવમ

૭. જેમણે મહાસભામાં ખુલ્લેખુલ્લું જાણારી કીધું, કે હું સમાજવાદી છું. હું ગરીબ બેઠુન અને કામદારોનું રાજ્ય માહું છું. હું સમાજના પરિવર્તનમાં માનું છું. સ્વરાજની આત્મી સ્પષ્ટ કરવાના મહાસભામાં આજેજ રજુ થઇ રહી.

કાવતો વિરોધ કરવા શી, જમનાદાસ મહેતા ઉભા થયા હતા. આપની આગર કહેવું જોઇએ કે જેમણે એમનાં મંતવ્યો બેટલી ચોકસ, અને જ્યોત બાપામાં રજુ કર્યાં એટલી સ્પષ્ટ રીતે આજેજ રજુ થાત. બધા વિરોધી મતવાળાઓએ પણ તેમની આ સુરપટનાના ન આપે પણ જમાણ કર્યાં હતાં.

ત્યાર બાદ સ્વામી જે વિદ્યાનંદે ઉભા થઇ પ્રમુખશ્રીની રમથી એક નિવેદન વાંચ્યું હતું અને ઉદ્દામ પ્રશ્નવાળાઓની તીવ્ર જલ્લે કરી હતી.

પ્રમુખના નાણુવાન રેલા શ્રી મહેરબાદીએ બાસપીક પર આવી એક સેનિકના મોઢામાં ટોચે એવી બાપામાં નવજુતાનોના વિચારો રજુ કર્યા હતા. મહાસભાએ કરેલી સંધિને લીધે મહાસભાની મોઢામાં મુકીદારો બરાબ મેઢા જે એવી જગ્યા તેમણે રજુ કરી હતી. 'આરે માંધીજી સકત માટે આદાન કરશે કારે બપે પહેલી કારના સિવદીમાં હોમરું,' એ એમના નિવેદનનું ઉલ્લેખ વાંચવા લાયક છે.

સામ્યવાદી સરદારશાહે 'સંધિએ દેશને ઘેરો દીધો છે' એમ જણાવી એમના પક્ષનું મંતવ્ય રજુ કર્યું હતું.

માંધીજીનું ઉવરનું બાખ્યાન અમાધ અંતિમાં મોટી રાને થયું હતું. ગઇ આખી જાડત નેતાઓ વિના પ્રજાએ મજારી છે તેથી 'મહાસભા' વિના જાડત મજારી ન જકાય એવી અનામ મનોદક્ષા ક્રમએ સેવરી ન બોધએ એ તેમના પ્રત્યનનો સુખ્ય પ્વનિ હતો.

મહાસભાની ખુલ્લી મેઢકમાં આવી રીને સંધિને જમના સમજાં દેટીનિંદુ રજુ થયા બાદ જગમગ સર્વાનુમતે મહાસભાએ સંધિને જાહાલી આપી હતી.

છેલ્લા દિવસની સળજેટસ કમીટીમાં જે ઠરાવ રજુ થયો તેને કેટલાક જાણીતા નામીલનાક પ્રતિનિધિઓએ મહાસભાને 'star resolution' તરીકે વર્ણવ્યો હતો. આ ઠરાવનાં એટલાં પાસાં છે કે તેનું વિવેચન અત્રે ન થઇ શકે. દિલ્હી-નારાયણ મારેનું જે જાહેરનામું મહાસભાના ચોપરે પહેલીજ વાર ચકરું છે. કેટલાક નામજના પ્રતિનિધિઓએ આપેલી માફિતી એ સાચી હોય તો જાણવડું જોઇએ, કે આ ઠરાવની પાછળ કેટલાક અજગરપ મજુર સેવકોનું પીડન છે. પંડિત જવાહરલાલે અને માંધીજીએ અજાંત પરિશ્રમ વેડી ચોવીસ કલાકમાં અનેક સુધારાઓ રજુ થયા છતાં તે રૂંદેકલું કાદું લપાસી જઇ આ ફાવનું ઉવરનું સ્વરૂપ આપ્યું હતું. મહાસભાની ખુલ્લી મેઢકમાં નામજના નેતા સેનકુમારે ખુલ્લું સ્વરે તેને રોકા આપ્યો હતો. કેટલાક નેતાઓને આ ઠરાવ જરાક વહેલો આવેલો છે એમ જામતું હતું; પરંતુ ખુલ્લી મહાસભાએ ધણીજ મોટી બહુમતિએ તે ઠરાવ વધારી લીધો હતો.

પ્રમુખશ્રીનું ઉવરનું બાખ્યાન કશ્મીવાસીઓ અને પ્રજાજનોના જાનમાં લાગે વપ્પવ યુગ્મરવ કરશે. જેમણે જાડતમાં માહોમ કરવા દમ્ભેક તૈયાર રહેવાની કાકમ કરી જસ મકમકિત રાખવા જે સલાહ આપી તે રૂંદેક મહાસભાવાદીએ રૂંદેક રાખવા જેવી છે અને યુવાનોએ સંધરવા જેવી છે. જાડત મારેની આવી રજુકાકમ સિંધ જેવા પ્રદેશમાં પહેલીજ વાર મોતા-બંતોએ જાંબળી અને તેલે પ્રેરથા પાઈ છે.

મહાસભા સમાજમાં મોઢવાએજા ખાહી પ્રદર્શને કખરો

માણુઓને આકર્ષ્યાં હતા સિંધમાં ખાહીનું કામ યુજ્જાત નિધાપીડના જુનપુર્વ અધ્યાપક મલકાનીએ જે વર્ણવી કરે કર્યું છે તેના નમુના આકર્ષતા હતા.

મહાસભામાં કાજરી આપનારને એક પાખન આકર્ષ્યાં વગર રહેજ નહિ. મહાસભાની તૈયારીમાં જાના યુજ્જાની નેતા શ્રી. નારાયણદાસ આખુંદજ અને શ્રી મણિલાલ બાસની અવિરત મહેનત અને શ્રી કનુ દેસાઈની કલાકકિત ધ્યાન ખેંચે એમ હતી આ વખતની મહાસભામાં જે અજાકકવધારી મંડપની રચના હતી તથા જે સુંદર રસોડા બનરથા જોવામાં આવી હતી તેનાં મુકતકકે વખાણ કરેક પ્રતિના કેમીમેટોને કરતા સોજાજા હતા.

આપણા યુજ્જાના સરદાર આ વર્ષે દેશના સરદાર બન્યા છે, તેમની સરદારી દેહજ આમામી જાડતમાં દેશ અને જુવાને પોતાનો ફાલો આપવા દરદમેજ કદિમક રહે એટલી પ્રેરજા તે કરજીએ આપી છેજ.

(અંપુરો)

ખારડોઝીની દિજરત

(મયા અંકથી આણ)

ખારડીમાં વાતચીત

ખારડી સામયી પમાર થતાં હતી. એક સુંદર મહેલ જેવું થર જેવું. લાગ્યું કે દરો ડાઇ રાજદરખારીનું મકાન. પુછ્યું તો ખખર પડી કે એ તો એક ખેડુતનું થર છે. સવાળ કર્યો: "પરમંથી સી દિજરત કરી અમાં છે?" જવાબ મળ્યો: "ના, કજી દિજરત તથી કરી. જોજી સાલ મહેસુલ બરી હંધું છે, આવતી સાલ તથી બરવાનાં."

"ત્યારે આવમાં મોઢાં ઘરે આલી કમ છે? માલમિકકત ક્યાં અમ?"

એ કીઓએ જવાબ આપ્યો: "માલ રાખીને યું કરીએ? માલ દોમ તો સરકાર લઇ જાય તે?"

"પણ તમે તો મહેસુલ બરી કીધું છે ને."

"હા, મહેસુલ અર્થુ છે, છતાં સરકાર અમનેજ જાડે છે. સરકાર કહે છે, કે મામના રખાએને રખેયું આપો. આવતી સાલ કીસ બરવાના જામીન આપો. જામીન નહિ આપો તો આવ નહિ મળે. સરકાર કહે છે કે સરકારી ધોન લો."

"મારીકા ક્યાં છે?"

"મારીકાએ પકડાવાની બીકે નાસી મયા છે. દિવસે નામતા હરે છે ને સત્રે ઘેર આવે છે."

"પણ કામ યુને ક્યાં વિના પકડશે?"

"લ્યો, યુને રોડ કરવો તો? વગર યુને સરકારને ક્યાં પકડતાં તથી આવડતું?"

"તમને જહીં બીકે તથી જામતી?"

"બીકે હાની? એમ બીએ તો રહેવાય કમ?"

મોઢાં અસેજાન મકાનનાં ખારડ્યાં પાસે ઉગેલી જે પટલાણીઓ સાથે ઉપરની વાતચીત થઇ. અનને જડું: આ સરકારની મતિ ફરી થઇ છે! આવતી કીસને માટે આટલી તથી અજમ-ચેતી! કીસ લેવાની સરકારકિત યું એક ખલાસ થઇ! જામીન તે સરકારના મામવાના કે આપરકાર ખેડુતના મામવાના? પકડાવાની બીકે પ્રમાણક ખેડુતોને નાસવા ફરવું પડે, એવી સરકાર ક્યાં સુધી કહેશે કે "અમારું રાજ નામી છે, અમારું રક્ષણ સાચું છે?"

અમ્મજા અમ્મજા હી હે

તરસાડી, જામમમાં મયા ત્યાં બીખાવાજીએ વાત કરી. હું

માની શકતો નથી કે એ કેમ સામી હોય! ને છતાં યે સામી જ છે. બીજાઓને જે વાત કરે છે તેજ વાત હાજી બગત કરે છે, તબક્કી રજૂઆત પણ કરે છે. સ્વરાજ્યના પટેલોની એ વાતમાં અવિશ્વાસ કેવો! ભુલમતો દોર વર્તનો હોય ત્યાં આવીજ વાતો બને. સાચી માનવાનો ઇશ્વરે જ છતાં સાચી માનવી પડે છે.

વાત આ પ્રમાણે છે:—પાછલી રાતે પોલીસો પારદેશી બાળક અને મહાદેવવાળું અધ્યક્ષ દર્દો આધું પંદર રોડ કુચ પહોં, અંદર અંદર પચ્ચ લીધી. આતા ના દતા ને બોલતા બતા દતા: "અનેહા અમ્મહા માટલા દે."

આમને હાથ પાણીના અટકામાં ધોયા, શેર દોડશે ત્યાં પણ આધું મધ્ય મધ્યનાં જોડાનાં માટલ ફાડી નાખ્યા.

વાત સાંભળી મન કંઈ ઉઠતું નહીં, કહે પોલીસરાજ આમનું કેમ નાસે છે?

મોટાસાથી મેં પદાર ભેળું. દુનયા દોડા બેનરમાંથી નાસતા દેખાયા. મેં પુછ્યું: "આ દોડા નાસે છે કેમ? તેઓ બચબીલ લામે છે."

હાકનારે કહ્યું: "સાહેબ! દોડાને સરકારી મોટરનો બટુ ત્રાસ લામે છે. મોટર બાળકને તેઓ નાસે છે."

"પચ્ચ કરે છે ને કે પારદેશીના ખેડૂનો તો બદાહર છે. તેઓ શા માટે નાસે?"

"જી આ કંઈ પારદેશીના ખેડૂનો નથી. આ તો દુનયા દોડા છે. ખેડૂનોના ચેટવડીયા નોડો બીદમાતેદાર માલસો."

હું વિચાર કરવા લાગ્યો. સરકારનો ત્રાસ બટુ વધી ચલો લામે છે. મેં પ્રશ્નવરને કહ્યું: "પચ્ચ આ દોડા તો આપણાથાંયે બીજા છે. આપણે એમની સાથે વાત કરવી હોય તો કેમ કરવું?"

ઉભા રહો, દાર્ન વચાડું એટલે તેઓ ઉભા રહેશે. તેઓ સ્વરાજ્યની મોટરથી નથી ઇતતા. સ્વરાજ્યની મોટરનું નિશાન આવી રીતે વચાડવાનું છે.

હોર્ન વાગ્યું ને તેઓ ઉભા રહ્યા. સરકારના હાકની ને સ્વરાજ્યવાળાના પ્રેમની અને ખાલરી કપ્ર.

જુરી રાપી

અમારી મોટર ચંબી ને મેં માન એક સાથીને કહ્યું: "પેલી બાઇને પુછો તો, કે મંડિવા ક્યાં પડેલા છે?"

સાથી નીચે કિલ્લો ને કૂંડે અપ પાણી ભરતી બહેનને પુછ્યું:

"અહીંયાં પારદેશીના દિબરતી માંડલા પડ્યા છે તે ક્યાં છે?"

બાઇએ બેઠકારીવાં કહ્યું: "અમને કંઈ અમર નથી, અહીં મંડિવા દેવા?"

સાથી પાછો ફરી કહે: "આ બાઇ કહે છે, કે અહીં મંડિવાજ નથી."

હું વાત સમજ્યો. નીચે ઉતર્યો, ને બાઇને કહ્યું: "અમે તો સંધીજના માજુરો છીએ. માંડલા ક્યાં છે તે બતાવોને."

બાઇએથી તીવળી એક ડોસાએ કહ્યું: "અરે, આ તો માંધીના માજુસ દેખુ. અલો મંડિવા ખરાવું."

પેલી બાઇને જતાં જતાં મેં કહ્યું: "પેલા બાઇને મંડિવા નથી એમ કેમ કહ્યું?"

તેણે કહ્યું: "એ તો સરકારી માજુર દેખું. માથે જુરી રાપી છે!"

મારા સાથીએ ખાદીની ઘોળા રાપીને જુરી રંગી બકામણી ફરી દતી.

અમે કહીએ છીએ —

માંડલામાં અધ્યક્ષે છાંએ બારે દોડા ખમર ખામે છે: "સરકાર વીનવે છે કે પાછા આવીને વસો."

અમે કહીએ છીએ: "અમને અમારા સંધીજ બતાવો." વળી કાને પડે છે: "સરકાર કહે છે કે તમને ત્રાસ નહિ આપીએ. પછા આવીને વસો."

અમે કહીએ છીએ: "અમારા સરકારને બતાવો, પછી પછા આવીએ."

વળી કાને પડે છે: "તમારાં બરબાર નહિ જુરીએ, પાછા આવીને વસો."

અમે કહીએ છીએ: "અમને સ્વરાજ્ય આપો. પછી પાછા આવીને વસીએ."

(અધુરું)

ઇસ્ટ લંડન હાંદુ સોસાયટી

ઉપરાષ્ટ્ર સોસાયટીની વર્ષીક બનગલ મીટીંગ ફરીવર તા. ૧૨ જુલાઇ સને ૧૯૩૧ ની સાંજે ૭ વાગે સંસ્થાના હોલમાં નીચેનાં કાર્યો માટે મળશે (૧) મીનીટ બને મેક્ટરીને રીપોર્ટ, (૨) ટ્રેઝરરનો હિસાબ અને બેલન્સશીટ, (૩) કાર્યવાહકોની નીમણૂક અને અન્ય બહારી કાર્યો.

ડી. બી. પરભુ, પ્રમુખ.

એસ. હેરી, મંત્રી

રેશમી માલ અને સ્વેદશી લુગડાં

જાત જાતનાં રશમીરંગી અને પસંદ લુગડાં સ્વેદશી મોટા બધામાં ખાલી પહેવાં છે. અને હવેથી ફરક રહીશરમાં આવશે.

ગોળા, કમર્સા વિગેરેને માટે જાત જાતનું રશમ મોળાં, રમાત, સાડી, મખમલ, ડાઘ, મેજર, ફોર, કટી, સુદને માટે સર્જ, આસામ સીલક વિગેરે વિગેરે. લીંદી મુરખો, બીજો અને બધાંએને પહેરવા બેઠતી ફરક ચીએ બમારી ત્રણે આન્ધોમાંથી સરતામાં અરતા આવે હંમેશા મળી જાશે.

ફોન ૫૬૫૪.

સો. કેવલરામ એન્ડ કુ.,

બાઇસ ૫૨૬૯.

૬૩ ઇલોફ રોડ,

ફોનર માર્કીટ એન્ડ ઇલોફ રોડ,

બેંગ્લોરનીસબજો.

શિયાળો આવ્યો !

શક્તિનો ખજાનો !

જુવાનો

અને

જીવનદોરી

ખચાવવાનો તથા ખજાનો ખતવાનો કાચમી ઇલાજ લેવાનો હિંચ તે હમારો સાલમપાક વાપરો.

સાલમપાક નં. ૧

સાલમપાક નં. ૨

બદામપાક

ગુંદરપાક

રતલ ૭/૬

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

લક્ષ્મીપાક

કુચારપાક

મેથીપાક

અડદપાક

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૩/૬

રતલ ૩/-

પારસત્ર ખરચ જુદું સમજવું.

તમામ જાના પાકો મરજી પ્રમાણે તૈયાર કરી આપવામાં આવે છે.

અમારે ત્યાં બનેલા પાકોની ગરેન્ડી આપીએ છીએ.

બહાર મામના મહાકોએ ઓર્ડર સ્થાપિત પૈસા મોકલવા મહેરમાની કરવી.

Kapitan's Balcony Hotel,

'Phone 3623.

(મલ્લીક: R. K. KAPITAN).

Cor. Grey & Victoria Streets,

DURBAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURREY"

EASTERN TRADING CO.

Wholesale Fruit Suppliers.

Box 730.

Durban.

નં. ૧ જાના રજ ૬ કેસ, પકનપાક નં. ૧ ૩/- ખન.

દરેક જાતનું તાજુ ફરક અને વેજીટેબલ સાર પકોંગ કરી

સી. એ. ડી થી મોકલવામાં આવશે. ડેલિવરી ફ્રી.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

દરેક અને વેજીટેબલ સાર કંપીના ઓર્ડરો ઉપર પાક ફાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી જાતી ફ્રી. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

FREE!

FREE!

The most interesting book

VAIDYA VIDYA

sent gratis and post free Apply to

MADAN MANJARI PHARMACY,

Jamnagar, Kathiawar. (India.)

M. H. DESAI,

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક જાતનું તાજુ ફરક અને વેજીટેબલ સાર પેકીંગ કરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:—

P. O. Box 254.

Durban.

31 Short St.

ગુજરાતી ગાયનો—જાનનોની રકાડ

ફક્ત અમારે ત્યાંજ મળશે

નંબર.	ફેક્ટોરીનું નામ	ગવંથો	નંબર.	ફેક્ટોરીનું નામ	ગવંથો
૩૧	મુળને મારના સમશેર વ્હાલા નીર નં	સંબુધાલ	૩૦૩	ડરમ્મું ટું હીલ સાથ	જડાસંકર
"	નલી ચીજ કોઇ મળી	"	"	યવા કોરે પતી તેજ ખારી તનના	"
૬૫	નલીરે વાપુરે સાજા	બાઈલાલ	૩૦૬	અગારી લાજ તમારે કાચ્યા તાથ	જડાસંકર
"	હિરા માથેકને મારે મું કરકું છે	"	"	સમ બજ ટું પ્રાણીયા	"
૭૪	બંસીવાલા આવજેરે વ્હારે દેસ	દિંમત	૫૩૦	અરે કોઇ આવે પાવાને મનાયો	ખારી બન
"	વહારે લાવા મેઘન બંસીવાલા	"	"	પીકું પરેશને મંગે પ્રધામ હમાસ	"
૯૦	મન બુલાયે મન લોભાયે	વસનજી	૫૩૧	અરે મું માનવે અબીમાન	ખારી બન
"	ફેમલ કાવા કા કરમાયે	"	"	સુંદર સામળીયા નામ જપીક નીત્ય તારે	"
૧૦૭	સામલીયા વ્હાલા આવે સપરમે છે ફકરો	વસનજી	૫૬૭	નાનાના મવાડા આવે સાથ છે...માથેકલાલ અને બાઈલાલ	"
"	બહુડા ત્હારી મેરવી અમને દુખડાં રિયે લેવાલીસાડી	"	"	મેડી પાડી બનાઈ મોઠા મોડી મોઠાઈ.	"
૧૦૮	પ્રિતમની પાછળ મું જોગજીબની	દિંમત	૬૨૨	અમે જઈશું અમે જઈશું રાજ	જડાસંકર અને નારન
"	અદો દિલદાર બંદી દેસર	"	"	મઈ પ્રેમવરા પાતલીયા	"

Agent of H. M. V. RECORDS.

E. A. TYEB & CO.

'Phone 2447.

P. O. Box 1135.

109 Field Street,

DURBAN, Natal.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રૂટી. કારાગોલા

ડીકીલના બાવો

જુન તા. ૨૬મીએ મુંબઈ જવા ઉપડશે.

રૂટી. "કરંભા"

જુલાઈ તા. ૧૩મીએ મુંબઈ જવા ઉપડશે.

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઈડ ૨૭-૦-૦.

૪-૨૨: પાઈડ ૧૫-૭-૬.

૬૬: પાઈડ ૬-૭-૬. ખોરાકી વગર.

મુંબઈમાંની વીરૂ. શ. ૪૦ ના હિસાબથી અને રેશીયલના શ. ૧૦૦ ના હિસાબથી સેવામાં આવશે.

હાઈડ વીરૂ. શ. ૩૫ ના હિસાબથી અને રેશીયલના શ. ૭૫ ના હિસાબથી સેવામાં આવશે.

સુખના—કોલામોએ પોતાના મોટા ઘણીના કનીવારે ૧૧ વાગ્યા અગાઉ કચ્છમાં પહોંચતા હશે.

સેકન્ડ અને થર્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સ કરવો.

દરેક વાહી પેસીન્જર પોતાની ટીકીટ અમારી એજીન્ટમાંથી લેવી અને બદલ ચાલવાળા જામીનમાં અમારી સાથે પગલવગાર કરવાથી પણ મુક્ત રહેશે. રૂટીમને સગવડ દરેક કામદાર અમારી જાતી રૂપરેખ નીચે થાય છે.

SHAIKH HAMED & SONS,

300 Pine Street,

Tel. Add. "Karamat," Durban.

વધુ જાણના માટે જાઓ ના મળો:—હિંદી પેસીન્જર એજન્ટ શૈખ હામિદ એમ્ડ સન્સ,

૩૬૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડુરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE

Tel. Add.

RUSTOMJEE.

NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of
SOUTH AFRICA.

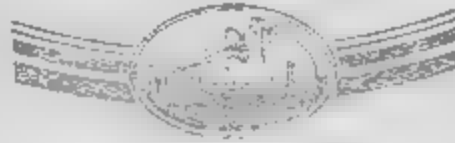
"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

રેકોર્ડે બે ૨

હાલે ભલે કલકત્તા બર્ડ ઉ-તમમાં ઉ-તમ માયના રેકોર્ડમાં ઉતારવા ફરમાવ કરીને નીચેનાં રેકોર્ડ તૈયાર કરાવ્યા છે. હાલના ખરીદનાર એ

રેકોર્ડ સાંભળી જરૂર ખુશ થશે. હાલ રેકોર્ડ ખરીદનારને બે રેકોર્ડ બહાર આપવામાં આવશે. દરેક રેકોર્ડના કાલ રી. ૫-૦.

પીયાર ફિલ્મો

- ૧૦૪૨૩ દિલમે નજરોને જો લે કાઢેરે ઈમાન રહે.
- ૧૦૪૧૮ હાલે પર કલકત્તા જે રાજમા.
- ૧૦૪૦૮ ને રૂપસારે રોષે નજરે ભયભી.
- ૧૦૪૦૨ કીયામતના કસીલ આપ કે નખચોરે રખતે દે.
- ૧૦૩૮૮ રંબરે મુઠરયા મોરી ખવાલ પીયારે.
- ૧૦૩૭૭ કમીલ વાર હું કરજે ને દિલાવ કા.
- ૧૦૩૬૪ હાલે પુલ મોતેબર બનને આલો.
- ૧૦૩૫૪ મલક રૂપસે જલક અપની કલ સોપને કીખલાઈ
- ૧૦૩૪૧ અપની આંદોસી સુરત કીખાઈ નખી.
- ૧૦૩૧૮ મોતુએ મુસ્તોફાના ને કીખાના દો મયા
- ૧૦૩૦૧ કીખાનોં મેં સીકરે દિલ કીખાના રેલ મયા.
- ૧૦૨૮૨ વધી દેવા દે પુલ કીલસે ને બંદા મળે.
- ૧૦૨૬૨ અમર દિલરોને પુલો છતા પડેમા.
- ૧૦૨૪૫ ખવાલ કાળી કેલ પર મેં તોરે વારી બહુબી.
- ૧૦૨૨૬ અપના જલવાબી કરા મુલકો કીખાયા ન મયા.
- ૧૦૨૦૭ બેંતે પુલ ઘરફી દે ઘરખતે રસુલકી.
- ૧૦૧૮૬ ને કામિયા કામ્યા લે આલો મોહમમદ.
- ૧૦૧૭૨ હાલે નખી આલો દુલહા બના દે.
- ૧૦૧૫૫ મોરી બન જખતક બહનમે રહેબી.
- ૧૦૧૧૭ તુમ કોર પુલો બાત કીલે મેં કરાર મી.
- ૧૦૦૭૫ જખસે મુલકો તેરા ઇતેબાર દે.
- ૧૦૦૩૫ અમે મરખે પીર તેરા આલમ ખરાબ દોગ.

મારફર રહીત

- ૧૦૪૦૩ સનહુરે પુલ જખ હવા ઇલકરે મોહમમદ.
- ૧૦૩૭૮ મમકા મારા હું યા રસુલ અલલાહ
- ૧૦૩૫૫ તુમ બને મુસ્તફા દો બંદા નવાજ ખવાલ.
- ૧૦૩૪૨ નજારા ઇબ્રાહિમ દે રૂપે પાક ચાલ્લી કા.
- ૧૦૩૧૬ મેં હદે તેરે તેરી મરહુદ સનમખાના તેરા.
- ૧૦૨૮૭ તેરે ઘોરે નજર આંખોં તો રૂં આંખે મેરે દિલમે
- ૧૦૧૬૦ જખવાન કીમસે દો રતબાએ મોહમમદ મુસ્તફા તેરા.
- ૧૦૧૭૩ કમ તુરે પુલમે તુલુ દુરે મોહમમદ.
- ૧૦૧૧૪ જખસાર દેં કરીમદે મુલકીલ કરા અલબી
- ૧૦૦૬૭ સો તે ને નખીકા મુલકે જલવા નજર આપા.
- .. ચમકાએ જખસે શહે અજારા હમીન દે.
- ૧૦૦૭૭ મહમુદે પુલ મહમુદે નખી યા અબદુલ કાદર અબ્દાની.
- .. ખતા પોશ ન ખતા પરવર મહમુદીન ચીરાતી દે.
- ૯૮૬૨ જખ મુલક દુવા ચીરાતે હરમ—મરસીયા.
- ૯૮૬૦ કુવાલે કરમે અલદીનસે મેરે સોદા મોહમમદ કા.

બાઇ રૂપ

- ૧૦૪૧૬ કરા રહેદો ને ખંજર કીખા કીખા કે મુલકે.
- ૧૦૩૮૬ બાદનામ નકો મેરી વફા વારસી ખાતીર.
- ૧૦૩૫૬ કલકત્તા પર મુલકે લખેબી મુલકલ ન મહી.
- ૧૦૩૨૦ કીલે હમીનમે તમનાએ વાર પાકી લે.
- ૧૦૨૦૬ દેરમે આલમરો પડેમે કીયા મુલકમની નખી.

બાઇ પીલાબેટ

- ૧૦૪૫૦ કાલેસે ને કલ ભી કુલ અલકત તો નકી દમ.
- ૧૦૩૬૬ અપને બીગારા એક રોજ નજારા ન કીયા.
- ૧૦૩૬૭ રતબા નામ દે મોહમમદ વનસે દો જખદે કળ્યાલા.
- ૧૦૨૮૪ મરતા હું તેરે બમ મેં અમે બન રેખ લેના.
- ૧૦૨૫૪ મોહમમદ કે ને દામ કાલે હલે દે.

૧૦૪૧૭

૧૦૩૮૭

૧૦૨૨૮

૧૦૧૭૩

૯૮૪૪

૧૦૩૮૩

૧૦૩૪૮

૧૦૩૧૩

૧૦૨૭૮

૧૦૩૮૬

૧૦૩૮૮

૧૦૩૧૬

૧૦૨૨૭

૧૦૧૭૫

૧૦૦૩૧

૧૦૩૧૫

૧૦૨૫૭

૧૦૨૨૫

૧૦૨૦૫

૧૦૧૬૬

૧૦૩૫૦

૧૦૦૫૮

૧૦૨૨૩

૯૮૩૬

૯૭૭૪

૧૦૦૬૦

૧૦૦૬૮

૧૦૨૮૧

૧૦૨૪૧

૧૦૨૨૪

૧૦૧૪૮

૧૦૧૩૫

૧૦૦૫૪

૧૦૦૩૪

૧૦૪૧૧

૧૦૩૭૦

૧૦૦૮૭

૧૦૧૬૬

૧૦૨૨૬

૧૦૦૬૪

૧૦૧૫૮

૧૦૧૫૮

૧૦૧૫૮

૧૦૧૫૮

૧૦૧૫૮

૧૦૧૫૮

૧૦૧૫૮

૧૦૧૫૮

૧૦૧૫૮

૧૦૧૫૮

૧૦૧૫૮

૧૦૧૫૮

કે સાં ડેઇ (આંધળો બાનાર)

કોઈ લે ચલે કારા મરીને મુલકે.
અલલાહ અલલાહ કીયા મરીશ લે સીકરે દુલ્હે વાર મે.
અમે નવ જવાન મે નાલે મુલકો જખાલ કમ તમ.
મુલે કીયા તુલકે છનેમ બલો કીયા કાલબી મોરી.
જખતક આંખોં વા રહે.

અલી કુસેન (આંધળો બાનાર)

શહે અમુલસે મુલકો લે તખલ્લ રસુલ કી
તોળા રહે સખી નખી સાકીકા લેખન દેખ કર.
વા મોલે મે મેરા કોઈ કીખાના નહી લે.
અબ્બ રંગ મેલા ખવ અલબેલા.

સુલામ નખી

નજન વરમે કીસીકાં ચીનને આગોસ દો બના.
દોલે દોલે ઈસ કર આદેહો વલ્લત દો મઈ
ને તડપાતીલે દિલ મેરા લે દુલ્લત લે મોહમમદ કી
કારા મેરી જખીને રોક.
સાકીને બનાયા લે મલ ખાને મેં મયખાનાં
તેરી રહેમતોં કી - હોં લે હલ ને તુલે સોલે.

ફકેલીન

પકા ને અલસે રૂપે ને નીકાળ પાળી મે.
લે સીતમ નાલસે આતા છુલે મુસ્લિમ તેરા
રન રન મેં અબ આંદોસી ખીસતીલ નજર આતા લે
દરફને આલ કલેલકો દુગા રખા મે.
કમ બને ઇરાક મેં કીખાનેબી સોદાબબી.

બાઇ ઊલો

વા રસકે લખલા મેં રૂપારે મલકું.
હમારી સી સુરત લે સુરત પુલ કી.
આંખમે આંખું બરે લે કીલમ તેરી વાદ લે.
મોહમમદ કી બરકી લમાલી લે હમને.
મેરે દિલકી લખીકી અબારદી નહી.
ચાલો કીયા રખાબકા આલમ નીકાળને.
બહુ ઈસ છુતરે ચલ નહી સકતા.

આગા ફેઈલ

લખ ગાઝ આંખે હમારી એક છુને જ પીરસે.
ચલસુ બીમદ બીવડ કર હરખાર બન રહે લે.
પીસાલે વારબી લે દોર મેં ચરાબ બી લે.
હમે જલવા ને રૂપ પર નજર ભયભી.

પીયાર સાલેબ

હું દરક આપ મે મજીરાજ કે બને વાલે
હમ બન નીસાર કખસે કાનીકો તુલે લે.
ઇન કીનો નોને તુલુ લે તેરે કીખાને કા.

મીસા દુલારી

અલલાહ કીસી સુરત લે લે લીબમ કનકા.
કાસને મે તખલ્લી રૂપે શાજનકી કીખાકી
મુમકીન નહી કે તેરી મોહમમદકી છુ નહી.
લે નીયાને ત્રીલ્લી અસપર બારા કા નાજ લે.
મખર લે કીલાલી ન કરાર આતા લે.
આલમદ પીયારે દાસ કી પલકાએ ન.

અલબાહારી જાન

દિલમે મીલ મીલ કે લે ખાલ નેહાન લેલે લે
બન અપની દરકીનો પર અમે કીલ ને કીલ કરતા.

જાનકીબાઇ

ઈસકો મીનું ને વાલે બન બાળી મુલકીલ લે.
હર મળા મુલકે મેં લે મેં દાદ મીમે બને લે.

Box 247 & 317 Tel. 'Khatrl.'
HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
 Transport Passenger Agent,
 Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીગ્રાફ બેરેસ "ખત્રા"
હુસેન ઇસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)
 ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
 બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

"INDIAN OPINION"

Subscription Rates.

WITHIN THE UNION :			
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	0
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS			
Yearly	...	25	0
Half-Yearly	...	10	0

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વગેરે

અમારે ત્યાં ભારતીય દેશરૂપ નીચે તાલે અને સફાઈથી
 ધરમાં ફોલો ગરમ મસાલો, કરીપાકડર, કલર, મરચાં, તેમજ
 ફરીના અને શીયુનો તેમજ થોડા આભાર કંબેલા થોડા
 થા બજાબંધ અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો
 ઉત્તમ માણ, તમે ધરમાં બનાવી શકતા નથી. એક વખત
 મંચાવી ખાતી કરો. મળવાનું ટેકાણું,

K. N. PADIA,
 122 Victoria Street, DURBAN.

Phone 3567. Box 316. 182, Grey Street. DURBAN
HEERABHAI MORAR MATVADKAR,
 Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
 and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

ફોલોલો ફ્રુટ અને વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર
 અને કમીશન એજન્ટ.

ઈંગ્લિશ સારી રીતે કરી માથ સી.એ.ડી. થી મોલ્કવામાં આવશે.
 ટેલીફોન ૩૫૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

**શક્તિની સર્વોત્તમ દવા શુભ સ્વદેશી
 મદનમંજરી ગોળીઓ**

આ ગોળીઓનાં સેવનથી અલ્પમાં નીચે પીકાર, માથાનો
 દુખાવો, ચરબી, ખાતુશીલ્પતા, કમજોરી, મગજની નબળાઈ,
 સુસ્તી વગેરે સારીની પાવમાલી કરનારા દરેક દરેક
 તરતજ નાણુક થઈ સારી સ્થિતિ અને છે.

ડૉ. ગોળા ૪૦ ની ડબ્બી ૧ નો રૂ. ૧.

રાજવેદ નારાયણજી કેશવજી

હેડ ઓફીસ: નમનગર (હાદીઆવાડ) ઇન્ડિયા.
 આફ્રિકાના એજન્ટ: C. USMAN, Stellenbosch C.P.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરેક ભવનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સારૂ પેકીંગ કરી
 સી. એ. ડી. થી મોલ્કવામાં આવશે. જાણો:—

P. O. Box 842. Durban. 129 Victoria St.

P. O. Box 194.

Phone 3903.

પ્રીટોરીયામાં જુનામાં જુના મારકેટ એજન્ટની પેલી.

Smith & Bronkhorst

(હાલના મારકેટ માસ્ટર ચાર્લસ' બ્રાથલીની જગ્યાએ આવનાર)

માલ જલ્દી વેચી નાખવા મોકલી આપો.

MARKET OFFICE

Market Building, Market Square, PRETORIA.

પ્રીટોરીયામાં જુનામાં જુના મારકેટ એજન્ટની.

**તમારા ગ્રાહકો માટે
 જાણો છે**

સ્ટાઈફલ "જુટ" માર્કના કપડાની જાહેર ખબર
 સમસ્ત દેશના નેટીવ કંપાનીઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
 તેનું મોડું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે. સ્ટાઈફલ
 "જુટ" માર્કનું કપડું સ્ટોક કરો અને તમે સહેલાઈથી
 વેચી શકશો.

આ "જુટ" ના
 માર્કની તપાસ રાખ
 જો અને ઇમીટેશનથી
 બેતતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એચ. બેરપર સમીથ એન્ડ કો.

(પીટી) લીમીટેડ.

જેહાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, ડરબન,
 પાર્થિવેલીકાબેથ.

જાહેરાતીક પંચાંગ

પાર	આસ્ટ્રી	લીડ	મુસલમાન	પારસી	જુલિયન	મુસ્લિમ
1931	1931	1931	1931	1931	1931	1931
જુન	25	25	25	25	25	25
જુલાઈ	26	26	26	26	26	26
ઑગસ્ટ	27	27	27	27	27	27
સપ્ટેમ્બર	28	28	28	28	28	28
ઓક્ટોબર	29	29	29	29	29	29
નોવેમ્બર	30	30	30	30	30	30
ડિસેમ્બર	31	31	31	31	31	31

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237.
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishments: 67 A, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From **VARA'S Factory** (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

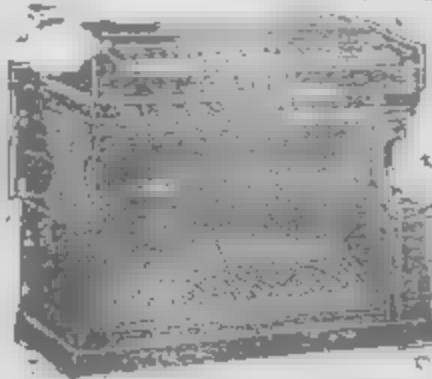
Write or give a Call at

GOSHALLIA'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GOSHALLIA.

P. O. Box 460,

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

અન રાજ્ય માટે હરેક પ્રમાણે હારમોનિયમ તબલાની જરૂર પડે. જે હમો પુરા પાડીએ છીએ. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, પતંગ, ગેટ્સબી હરેક ભવના માટે અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો આવી સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય ક્રાંતિ આગેા ધમધમ સુર, બરન વીંદેરે પણ મળશે. હરેક ભવના હારમોનિયમનું રીપેરીંગ કામ આવીથી કરી આપીએ છીએ. લગ્નો વા મળે :-

ગોરાલીયા મુશ્કીક સલુન,

(માલિક: જી. એન. ગોરાલીયા.)

પી. ઓ. બોક્સ ૪૬૦.

૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 26—Vol. XXIX.

Friday, June 26th, 1931.

Registered as the 11,111, as a Newspaper.
Price Fourpence.

CLASH OF CULTURES MAHATMA GANDHI SPEAKS TO EUROPEANS

THE following is a portion of a speech delivered by Mahatma Gandhi before the Federation of the Indian Chambers of Commerce in Delhi which will interest our readers in this country.—

I hope the English friends here will forgive me for addressing you in the national language. I recall on this occasion the War Conference in Delhi which was held in this very hall in 1918 and in which after some discussion with the Viceroy I consented to participate. But when I consented to do so I requested the Viceroy to permit me to address the Conference in Hindi or Hindustani. I knew there was no need to ask for this permission, but courtesy required that I should do so, lest my speaking in Hindi should shock the Viceroy. In this very same hall to-day I propose to follow the same practice. And I would suggest to members of the Federation that it is your duty to carry on your proceedings in the national language, looking to the fact that the members of the Federation are all Indians and that you are allowing yourselves to be influenced by the present national spirit. Whilst I was listening to the President's address with attention, I wondered whether in speaking in a foreign language he would succeed in making on you and on me the impression that he desired. In no other country, dependent or independent, was such an anomaly to be met with. In South Africa, which is a thinly populated country, there has been a long struggle for precedence between English and Tual (a dialect of Dutch) with the result that the English colonists had to yield to the brave Dutch in recognising Tual as the official language on the same footing as English.

Your President has dwelt at length on the insistence of the Englishmen that in any constitution which may be granted to India the rights of Englishmen, especially of the English commercial and mercantile firms in India, should be safeguarded. The Congress has considered this question carefully, and I should like to state its position. It has been said that Indian Swaraj will be the rule of the major community, i.e., the Hin-dus. There could not be a greater mistake than that. If it were to be true, I for one would refuse to call it Swaraj and would fight it with all the strength at my command, for to me Hind Swaraj is the rule of all the people, is the rule of justice. Whether under that rule the ministers were Hindus or Mussalmans or Sikhs, and whether the legislatures were exclusively filled by the Hindus or Mussalmans or any other community, they would have to do even-handed justice. And just as no community in India need

have any fear of Swaraj being monopolised by any other, even so the English should have no fear. The question of safeguards should not arise at all. Swaraj would be real Swaraj only when there would be no occasion for safeguarding any such rights.

Not Prejudice But Clash Of Cultures

How is it that the insistence on equal rights by Europeans comes to us with a shock of surprise? How is it that it does not strike us as natural and legitimate? The answer puts me in mind of an incident in South Africa. You know that I fought General Smuts in South Africa for a number of years. With reference to the question of race prejudice and colour prejudice there he once told me a story which impressed me very much. "When I was about the same time as you studying in England," he said, "I had no race prejudices or colour prejudices against your people. In fact if we had known each other we should have lived as friends or brothers. Why is it then that now we have become rivals, that we have conflicting interests? It is not colour prejudice or race prejudice, though some of our people do ignorantly talk in those terms, but there is one thing which I want you to recognise. It is this. I may have no racial legislation, but how will you solve the difficulty about the fundamental difference between our cultures? Let alone the question of superiority, there is no doubt but that your civilisation is different from ours. Ours must not be overwhelmed by yours. That is why we have to go in for legislation which must in effect put disabilities on you." I understood what he said and recognised that we could not have any other standard there. I also appreciated the fear of being swamped in these days of swift communications. If, therefore, we want to live in South Africa, I said to myself, we must adopt their standard of life, so long as it was not against morality.

Let us try to understand the genesis of this talk of equal rights in the light of what I have said. With all deference I would tell the Englishmen that at the back of their insistence is their insistence on living their standard and civilisation. There is a wide gulf between our way of life and that of the Viceroy however good he may be. Our people, when they go abroad, adopt the manners and customs of those countries, but shed them as soon as they come back home, and if they retain them, they become strangers. It is a mercy that the Western way of life has not yet taken deep root in our country. But the fear at the back of the Indian's mind is lest he should be swamped by the carnal

of Western civilisation. In this problem I invite the help of all Englishmen who, if they choose to stay here, must live in conformity with our way of life and on the terms of our country. The same cause has been at the root of the clash between the Chinese and the Europeans and the Chinese and the Americans. I want our English friends to understand what I am saying. The whole trouble arises out of the Englishman's insistence on living according to his Western way of life and according to Western standards. I am quite aware that our civilisation has its blemishes, —intemperance is an indelible stain on Hinduisim and I have called it *entanas*, —but I do not want to give Hinduisim up, for the simple reason that I was born and bred in it. I would purge it of its blemishes. If then we contemplate examining so-called vested rights in the light of India's interest, it is not because of vital necessity. Their vested rights may not smother nascent indigenous enterprise.

Notes and News

THE following is the text of a letter appearing in *Pretoria News* above the signature B. H. Allenberg:—

"Sir,—During the past considerable correspondence has appeared in your paper about the Indian monopoly on the Pretoria Market, yet when a European of good education tries to make a living on the Market, obstacles appear to steer clear of him.

"Surely for the majority of the people in Pretoria to pay cash for their fruit and vegetables is not impossible when such can be obtained cheaper than from the Indian, who, before retailing, in the majority of cases buys from the Asiatic wholesaler.

"One reply I received on asking a large club for their business was that as they had been dealing with an Indian for some time past, they did not feel disposed to make a change. This institution's business would alone provide the means of livelihood for one European. No wonder there is unemployment.

"I should not like to think that the Indians had a struggle-hold of the vast majority of Pretoria citizens, yet this does seem to be the case."

The above is a typical instance of how the consumer is tormented by the selfish petty European trader who would without hesitation snatch the bread out of the very mouth of the Indian in order to satisfy his own greed. And the Government which exists on his vote has to sell its conscience and everything that is expected of a good and civilised Government to win his vote.

Census figures for May 1931 show the European population of the Union to be 1,825,527 of whom 329,510 are males and 896,010 females.

The Provincial distribution is as follows:—

	Males	Females	Total
Cape	376,806	370,088	746,894
Natal	291,295	87,219	378,514
Transvaal	357,768	338,107	695,875
Orange Free State	104,737	100,506	205,243

The European population of the largest urban centres is as follows:—

Johannesburg	201,481
Cape Town	146,419
Durban	86,296
Pretoria	61,637
Port Elizabeth	43,718
Bloemfontein	28,361
East London	27,304
Germiston	23,009
Martitzburg	21,129
Kimberley	18,403

Thus the Indian Social Movement

Mahatma Gandhi has been affirmed by the outcry raised by some Christian missionaries and anti-Indian politicians over his simple statement on the proper attitude of a nationalist government to proselytising activities. He concludes his reply to one of them thus: "In India under Swaraj I have no doubt that foreign missionaries will be at liberty to do their proselytising, as I would say, in a wrong way, but they would be expected to bear with those who, like me, may point out that in their opinion the way is wrong." This, we need hardly say, is a complete retreat from his statement that he would ask missionaries who pursue the wrong method to withdraw. Mahatmaj, of course, must have good reasons for his change of front but, for our part, we are sure that it will be the duty of a national government to stop organised proselytising financed and directed from foreign countries. No European country would for a moment countenance the exorbitant pretensions put forward in the name of freedom of religion in this country. Spain is one of the oldest Catholic countries, but even she has found that the Bishop and the Autocrat cannot subsist apart from each other. We do not want to expect any prize, but surely it is not too much to ask that he should not employ quinine or the Royal Reader as a bait to draw people to his fold. Mahatmaj's revelation is all the more strange as thoughtful Christians are coming to see that he was right in his original statement.

The following from the *Servant of India* will be read with interest by our readers:—

Lord Irwin's speech at the British India Union should serve to dispel some of the misapprehensions under which men like Mr. Churchill seem to labour. "Strong government" in their eyes is a panacea for all the consequent on political discontent. Lord Irwin told such people that the calm that may be ensured by a policy of ruthless repression, which is really what is intended to be conveyed by the above phrase, would be only superficial and would not last long. It is easy for any short-sighted administrator to achieve this result: only Lord Irwin, though he too had some repression to his discredit, does not like to belong to this category. Times are changing fast and those who hang repression as a sure remedy for political trouble are living in times which are long past. Lord Irwin took the opportunity to clarify the situation as regards constitutional safeguards. A class of British politicians is never tired of emphasising the indispensability of the proposed safeguards, unmindful of the reflection which their constant harping upon them throws on the capacity of Indians to look after themselves. Politicians of this class ought to give credit to Indians for realising that any disturbance of the existing settled order would affect them more vitally than any one else. As such it must be assumed in their case that they will strain every nerve to prevent chaos overtaking their land. The ex-Viceroy, by emphasising this point of view, has rendered India a very valuable service. However, so far as the question of safeguards goes, as has been made clear more than once, Indian opinion will be prepared to have safeguards, but only such of them as are proved to be in India's interest, "first and last," in Lord Irwin's words.

This is Mahatma Gandhi's position in relation to safeguards to which he will apply this acid test of India's interest. Indian interests have been subordinated to British ones for very long and the better mind of the British nation cannot blame Indian opinion if it now insists that safeguards dictated solely by consideration of India's interest should alone be retained. Lord Irwin deserves praise for having so clearly explained the Indian viewpoint to the British public.

The 7th anniversary celebration of the M. K. Gandhi Senthamil Manavar Sabai will take place on the 28th June 1931, at the M. K. Gandhi Senthamil School Hall, 122 May Street, Durban, at 7.30 p.m. All are kindly invited by the Secretaries to attend.

Indian teachers' conference will be held under the auspices of the Natal Indian Teachers' Society at the Sastri College, Durban, on July 18 at 11 a.m. Dr. Lotam, Superintendent of Education, Natal, is expected to perform the opening ceremony.

The appointment of Mr. Justice E. L. Matthews as acting Judge-President of the Supreme Court (Natal) during the absence on leave of Mr. Justice R. Potlatch, with effect from July 1, is announced in the current gazette.

THE FIRST STEP

THE speech of the President of the Transvaal Indian Congress delivered at a meeting held in Johannesburg last Sunday and published elsewhere in this issue, is a stirring call to Indians to wake up. Of all the Provinces of the Union the cloud over the Indians in the Transvaal is the darkest. In the Transvaal out of a total population of 2,087,636 in an area of 110,450 square miles, Indians constitute a population of 13,403 according to the latest Union Year Book. It may have increased since and we may safely say it has gone up to 15,000 at the most. But so there must have been an increase in the general population. There can, therefore, be not much difference in the percentage. It must sound absurd to any one to be told that there is no room for such a small number of Indians in such a vast area to be allowed to reside in peace and to eke out an honest living. But that is in reality the case. No new Indians can enter the holy precincts of that Province and yet the life of those who have already settled there for years is made as unbearable as possible. Matters had somewhat improved after the long and bitter struggle which commenced in 1906 and ended in 1914 shortly before Mahatma Gandhi left these shores for the Motherland. The Transvaal Indians did not, however, enjoy many years of quiet since then, for the anti-Asiatic element had always been rife there and the trouble soon commenced with the bogey of "Sammy trying to oust the White Man" and with measures being taken to prevent him from doing so first by the Municipalities, then by the Provincial Council and lastly by the Union Parliament. As a result we have had delegations from India, Commissions to enquire into the position and a Round Table Conference. But we are still as we were—perhaps driven a little more backwards.

This, in brief, is the tragic tale of the Transvaal Indians and they have had reason to be shocked at being still further haled with legislation depriving

them of the bare right of existence that they possess. Unlike the other Provinces the right to trade is the only right they possess in the Transvaal and that too on a limited scale. They can neither reside wherever they like in the Transvaal nor can they own landed property. Their only means of livelihood is to trade. As pointed out by the President of the Transvaal Indian Congress, the New Licensing (Control) Ordinance confers upon Licensing Committees of the City, Municipal, Village and Town Councils and Health Boards powers to refuse applications without assigning any reasons for doing so and their word will be final. This is a flagrant breach of the Capetown Agreement in which it was agreed that the Union Government would "give all due consideration to the suggestions made by the Government of India Delegation that the discretionary powers of the local authorities might reasonably be limited in the following way, (1) the grounds on which a licence may be refused should be laid down by statute, (2) the reasons for which a licence is refused should be recorded, (3) there should be a right of appeal in cases of first applications and transfers, as well as in cases of renewal, to the court or to some other impartial tribunal." In view of this we cannot believe that the new Ordinance passed by the Transvaal Provincial Council would be assented to by H.E. the Governor-General. An issue which vitally concerns the Capetown Agreement, the Agent of the Government of India, we have every hope, will do his very best to prevent the measure from coming into operation.

The President has also drawn attention to the treacherously harsh administration of the Immigration laws in the cases of minor children who are being deported owing to some foolish errors unconsciously made by their ignorant adult relatives. Yes, one can write volumes on the immigration difficulties that Indians have to suffer and the humiliations that they have to undergo in that office.

These are two main difficulties the Transvaal Indians in particular have to suffer and generally Indians in all the Provinces are subjected to and there are minor instances of humiliations that the Indian has to put up with in almost every department every day in the course of his daily life—a matter which no Round Table Conference will ever be able to remedy but our own consciousness and the readiness to sacrifice our whole being than to suffer to lose our self-respect alone can remedy.

While some of the grievances above mentioned affect the Transvaal Indians and they will, therefore, have to be more concerned about them and to make a move on their own these questions will at the same time have to be taken up by the Indian community as a whole. The situation is grave and impossible for any self-respecting community to bear any longer. If, still, the community wishes to wait for the Round Table Conference to bring them the required redress they may do so. But it will be a wise course to be prepared for the worst. The first step in that direction will be to make our organisations financially strong. The President of the Transvaal Indian Congress has very rightly pointed to the need of funds. The system of going out collecting when the contingency arises

is absurd, and utterly unbusinesslike. In this connection the community should know their own responsibility. They should know that any redress they wish to have made in public matters the only correct and effective course is to do so through their organisations. And in order that those organisations may exist the community should make it their business to support them. In order to do so every Indian should without being asked send as much subscription as he could afford to their respective Provincial bodies until the officials of the bodies decide that they have sufficient funds to carry on their work. If our countrymen are really concerned about their status in this country let them prove their sincerity by making it their business to see that their organisations are at least not lacking in so far as funds are concerned.

Transvaal Indian Congress

Protest Against Fresh Grievances

A meeting of the Transvaal Indians was held in Johannesburg under the auspices of the Transvaal Indian Congress on Sunday June 21. Mr. Gardl the president was in the chair.

Chairman's Speech

The following is the text of the chairman's speech—

"Once again it becomes my depreciable duty to call your attention to fresh grievances to which our unfortunate people have been compelled to submit, and once again you will be crying to high heaven 'How long, Lord? How long?' There is seemingly no limit or end to the humiliation to which it is thought possible to subject us. Being voiceless and regarded as unworthy to be consulted in regard to our own fate, we are, of course, treated as a people of no account whose only rights are to do as they are told and be thankful for any crumbs that may be allowed to come their way.

Licensing Control Ordinance

"The most recent attack launched against us takes the form of Transvaal Licensing Control Ordinance. This has not as yet been published, although it has been passed and approved. If, however, report speaks truly, this Ordinance purports to confer upon Licensing Committees of the City, municipal, village, and town councils, and health boards powers so wide and so unchallengeable as to make the position of Indian traders perilously unsafe. One example will suffice. Applications may, I have every reason to believe, be refused without assigning any reason at all for such refusal. You will not need me to remind you of the difficulties with which Indian applicants for trading licences are invariably confronted and how refusals of applications—based in reality upon racial and colour antipathy,—are camouflaged as as to fall under one or other of the authorised grounds. Again and again, we have been driven to the courts at ruinous cost, to secure justice and protection from spoliation. But what if recourse to the courts be now denied us? Because I have the strength of reasons in believing that this is exactly what we have to expect in the near future. You will have to decide what course of action—not mere talk or protest, but action—is to be adopted to meet and repel this new danger.

Immigration Laws Harshly Administered

"The next matter in which it is my duty to invite your attention and opinion is what I have no

hesitation in describing as the cruelly harsh and arbitrary character of the administration of the immigration laws against Indian children. Recent examples of this have been brought to my notice, for example, the details of which I prefer to leave to the speakers entrusted with the relevant resolutions. I shall, for my part, content myself with remarking that while we Indians are painfully enough familiar with war made upon us as a community, we find it difficult to speak with moderation when every possible advantage is seized upon by the authorities to effect the deportation of helpless children (scarcely out of infancy), because of some foolish mistake made by an adult relative. Even those children who have been born here, having a right that cannot be denied by any civilised Government, are treated as prohibited immigrants and are deported.

The Round Table Conference

"We are all of us awaiting with some anxiety the result of the Round Table Conference to be held at the beginning of next year. We realise that the conference in question will probably determine our fate, and that the success or failure of our protagonists will be synonymous with life or death for us, perhaps more particularly for us of the Transvaal.

"Counting events cast their shadows before," and while we have no desire to create an atmosphere of pessimism, we should be foolish were we to underestimate the gravity of our position, to lose sight of the yawning gulf of the Government of the Union in regard to us and to overestimate the powers of the Government of India to secure for us the desired relief. Let us, however, not fail to urge the Government of India to delegate none but the best and most capable men to the conference, and a resolution to that effect will be duly submitted for your adoption.

Tarred With The Same Brush

"If we are wise we shall so put our houses in order that should the worst happen, we shall not be taken by surprise. Allow me once again to remind you that the enforcement of existing statutory disabilities including the most recent enactments that are virtually in suspense pending the conference, are making our life in this country utterly intolerable. Hoping for the best, we must be prepared for the worst, and the time has, I submit, now arrived for us to prepare for the contingency. Let us, then, solemnly resolve to shirk no sacrifice the near future may demand of us. Funds must be collected, that is one form of sacrifice, and it must be whole-hearted and not niggardly. Remember that if we have to struggle at all, the struggle will be one of our very existence.

"I urge you to give this important matter your immediate attention—to do it now. If what I am asking of you is too much, then in common honesty let us throw up the sponge and confess ourselves to be beaten—downwards and unworthy of regard as sons of India. Let me also add that my remarks apply to my brothers of South African birth equally with my brothers of Indian birth. In these matters we stand or fall together. Who seek to draw nice distinctions between the two nations are deceiving themselves and each other. The Government fails to see the need for such nice distinctions. In its eyes, we are all tarred with the same brush; in its nostrils the distinction is as offensive as the other. Therefore, there are not two Indian crises to be fought for, but only one.

Proposed Treaty Between Union and India

"There is yet one observation I feel called upon to make. We hear talk of possible treaties between the Union of South Africa and India, treaties for the advancement of commercial intercourse between

the two countries. The idea of treaties presupposes equality as existing between the parties treating. It so, are treaties possible between the Union and India as long as Indians resident in the Union are legislated against as undesirable?"

"Finally, you will, I hope, be so good as reminding you that I do not speak as one who has no stake in this country, and that if sacrifices have to be made, my own must needs be one of no smaller proportions. It is this fact that I think entitles me to call upon you to respond to my appeal and I do so in complete confidence that you will answer the call with your whole heart and with the courage and determination of brave resolute men."

Resolutions

The following resolutions were then unanimously adopted:—

(1) This meeting hereby places on record its protest against the removal or weakening of any of the safeguards that presently protect Indian immigrants for trading licences against discriminatory treatment on the score of race, colour, or inequivalent competition.

(2) This meeting respectfully but earnestly appeals to the Minister to direct the Immigration Department to temper the severity of the attitude towards Indians which the department has adopted, as displayed in its opposition to effecting legislation or changes made by adult relatives, and also the rights of colonial-born Indians to enter and reside in the country. The meeting ventures to urge the giving of a little more consideration to the rights of such cases, even though the strict letter of the law favours the department.

(3) This meeting desires through the A.I.C. to respectfully invite the attention of the Agent of the Government of India to the observations of the Chairman on the subject of the Round Table Conference and ventures to hope that the Agent will see fit to communicate same to his Government.

Colour Bar In Britain

Mr. H. S. L. Polak, chairman of the Executive Committee of the Joint Council to Promote Understanding between White and Coloured People in Great Britain, writes as follows in the *Manchester Guardian*:—

Sir,—My colleagues of 'The Joint Council to Promote Understanding between White and Coloured People in Great Britain' will have shared the grateful appreciation with which I read your article on 'Colour Sense in the British Empire,' commenting upon Mr. David Freeman's valuable contribution to the *Contemporary Review*. If anything could more emphatically point the moral of your remarks it would surely be the announcement by a newspaper to-day that, owing to the refusal of London hotels to receive him as a guest, Mr. Roland Hayes, who is not only a great singer but a great artist, has been put to the maximum of inconvenience and humiliation in securing accommodation here, due to the fact of his race and colour.

I know from my own experience how difficult many of my Indian friends, distinguished either in their own country, or their relatives, have found it, especially in London, to obtain suitable accommodation, except in the most expensive hostels, on similar grounds. These grounds, you are all too well acknowledged, and all kinds of finesse expressed, put forward by hotel managements, bar owners, estate agencies, and boarding-house keepers for their

refusals of suitable accommodation for respectable and well-behaved Indian guests. The problem becomes still more acute in the case of coloured students from British overseas territories. The result is but too often either the generation or the intensification of a strong sense of racial bitterness and anti-British feeling.

I can corroborate from my own knowledge Mr. David Freeman's statement that coloured British travellers on foreign steamers habitually receive better treatment, in every respect, than they do on the British flag; and I may add, from very unpleasant personal experience, that British Europeans travellers with the British coloured fellow-subjects are almost equally ostracised by British travellers, not only on the British boats but even on the foreign ones to boot. This has been especially noticeable on eastward voyages to India. So unpleasant have these been over a long period of years, that of late I have made practice of travelling eastwards and home by foreign rather than by British boats, in order that I might have to endure, both in my own person and in that of my Indian friends, the minimum of inconvenience, ill-treatment, and superciliousness.

The ill-will between India and Britain has been enormously augmented by individual experiences such as the above referred to; and, if the information that my Committee has is correct, it would seem that the relations between Africans and our people become likely to be considerably complicated by a multiplication of similar instances of racial and colour prejudice. Round-table conferences will undoubtedly do much to restore mutual confidence between Britain and India; but it will be an all-time task to the cause of international and inter-racial brotherhood if hotel and boarding-house keepers here, and British travellers, especially on British steamers, frustrate these efforts at reconciliation and forget the duty that they owe to promote good feeling and a better understanding between white and colour in the British Commonwealth.

Gandhi Under Fire

Pretoria News writes as follows:—

The battles of Colenso and Spion Kop are being fought in the newspapers to-day with the object of proving or disproving that Mahatma Gandhi was present at them and came under fire. This anti-controversy has arisen in England, spread to India, and is now in danger of extending to South Africa, for already two Pretoria witnesses have volunteered their testimony. A subject that excites interest in three continents can hardly be dismissed as trivial; but it only derives importance from the personality of the chief figure in the case. In his biography of his friend the Mahatma, the Rev. C. F. Andrews apparently had stated that Gandhi, as a member of the Indian Ambulance Corps, served with the British troops in the Anglo-Boer War and was under fire at Colenso and elsewhere. In making this statement Mr. Andrews was merely repeating something that appeared in print twenty years ago. But this time it attracted the notice of the fiery old Colenso hero and the *Morning Post*, and it has been hotly resented. At least one distinguished officer seems to have grown almost apoplectic at the very idea that such a man as Gandhi was assisting the British troops at that time. There seems to be no doubt, however, that Gandhi was actually in the field. He arrived in South Africa six years before

100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

the war broke out, and in 1899, when he was thirty years old, he played a leading part in enrolling the Indian Ambulance Corps, 1,000 strong, and in getting his services accepted by the Imperial authorities. Whether Gandhi and his fellow stretcher-bearers ever in fact came under fire we are not prepared to argue—it seems a futile point in any event—but that they rendered valuable service to the troops at this time is not open to question.

Gandhi and Missions

[FROM OUR LONDON CORRESPONDENT]

Mr. C. F. Andrews gave an address on "Gandhi and Missions" at a meeting at Friends House, Euston Road, on May 5th. The meeting was one of the lunch hour addresses on International subjects, and there was a crowded audience.

Applauding Mr. Andrews' statement that while he was in India as a missionary he would have nothing to do with the compulsory attendance of Hindu or Muslim students when Bible teaching was being given. He had made the stand at the college in which he had taught at Delhi in 1904, for he felt such compulsion was a breach of freedom of conscience and that no Christian should impose it. He discovered one of his Hindu students was obeying the letter of the rule by attending, but he stuffed his ears with cotton wool so that he should hear nothing of the teaching.

"It was a real and missionary methods that Mr. Gandhi was protesting. 'But there has been a change of heart since the beginning of the century,' said Mr. Andrews, 'and I hope there is nothing of a compulsory character in the work of any missions in India.' The fact that it is now the custom to have a conscience clause is a victory, yet against missions. But for them, as it puts them on a firm Christian basis.

"The East is now really on the point of teaching the West something new about Christianity, something the West had neglected, and Mahatma Gandhi is one of the greatest of the teachers. I don't think anyone outside Christian circles understood what was meant by the Cross of Christ until they saw Gandhi facing death in 1931 for his own people. 'Now we understand what the Cross means,' they said.

"We in the West," said Mr. Andrews, have got into our homes a kind of aggressive attitude, a dominating spirit which believes it can do anything by force, and does not believe in the truer way of love. Even in religion this aggressiveness is practised. We want to ram our religion down people's throats instead of winning them. This is seen in some sorts of missionary work, but it was the method condemned by Christ when He said, 'Ye cannot see sea and land to make one proselyte.' Missionaries should be the servants of all. They must go to India in the spirit of humility, love and service, to learn humbly rather than to teach arrogantly.

"If you go out to India in the spirit of 'teaching the heathen' what you know, then I say with all solemnity that is not the Spirit of Christ," said Mr. Andrews. "We have to learn from Mahatma Gandhi, Rabindranath Tagore, from China, and other Eastern lands, whose voices are telling us we do not understand the Master rightly. 'They say to us 'We have had to suffer and have been humbled and we know what Christ means in a way you who rule and dominate in the West do not understand.'"

Mr. Andrews said he was perfectly certain Mahatma Gandhi's words regarding missions had not been rightly understood in the papers in this country. He had learnt to follow the Sermon on the Mount not in words but in deeds and practice. "Living as he does how could he wish the Spirit of Christ to be banished from India? Of course he doesn't, but he does not want the spirit of anti-Christ, of violence, domination, pride and aggression. If we go out as missionaries we must learn to be meek and lowly of heart."

A Great Opportunity

(Continued)

Business life to-day demands of the average business man more in the way of general education than was the case some years ago, and those who have not had at any rate a full primary education find that even ordinary office work is sometimes beyond them. They are expected to be able to calculate accurately and rapidly, to write a good hand, to use a typewriter with facility and to compose a fair business letter, and how often they realize their shortcomings in one or other of these respects. It is not always easy—a fact, it is sometimes almost impossible—for a young man to acquire by private study the knowledge he needs in order to make up his deficiencies, much that he has learned at school is forgotten in the routine of business, when further knowledge is required it has to be gained at short notice; in short, numerous difficulties have to be faced those who wished to improve their qualifications.

To cope with this position the Indian Technical Education Committee has established evening classes in Commercial Subjects, so that it is now possible for ambitious young Indians to equip themselves better for their work than they could ever do before. Classes in English, Business Correspondence, Bookkeeping, Typewriting, Business Methods, shorthand and Arithmetics are held from seven to nine on the evenings of Monday, Tuesday, Wednesday and Thursday. The lecturers have all had long experience in their various subjects and the Education Department has kindly allowed the students to meet at St. Paul College, the magnificent building devoted to the higher education of Indians during the day, and thus they have at their disposal the most up-to-date equipment. In addition twelve new typewriters have been provided especially for this work.

For a moderate fee a young man can learn how to keep a list of books, conduct the correspondence of an office and improve his methods in business generally. This month, although the classes have been in existence only since November, 1930, quite a number of students have been entered for Preliminary Bookkeeping in the National Commercial Examination and much highly satisfactory progress has been made in all directions.

It is pleasing to remark this industry and enthusiasm of the present students and one feels that numerous others are missing a golden opportunity by not joining their ranks. Courses are practical and carefully planned, and the needs of the individual student are catered for to a really remarkable degree. Men who are willing to make the necessary sacrifices of leisure will find themselves amply repaid in greater efficiency and the acquisition of a range of knowledge enabling them to go further

and gauge more accurately the possibilities of their particular employment. They have now an opportunity of improving their speech, writing and vocabulary, of learning how business should be conducted in many important details, of broadening their outlook and of bringing to bear on their daily life a greater measure of thought. It is the trained man who is wanted in every walk of life. Secure the training now and be ready when an opening for advancement arrives.

India Institute Of Die Deutsche Akademie

Dr. Franz Thierfelder hon. Secretary of the above Institute writes:—

With great pleasure, India Institute of Die Deutsche Akademie wishes to announce the award of twenty stipends for the academic year of 1931—1932 to the following Indian graduate students, who are to carry on higher studies in various German universities

ARTS-LE-CHATELAIN ENGINEERING UNIVERSITY

1. Engineering—Mr. Kurni-Bawar Dutt, B. Sc. (Calcutta) and B. Sc. in Engineering (Rangoon University).

BREMEN

2. Medicine—Dr. K. C. Chaudhuri, M.B. (Calcutta), formerly of Vienna and now carrying on research in the "Klipper-Klinik" of the University of Tübingen.

Cologne University

3. German Literature—Mr. N. K. Chatterjee M.A., L.L.B., Professor in German Language in the Ferguson College and New English School, Poona.

4. Medicine—Dr. J. C. Gupta, M.B. (Calcutta), House Surgeon, Cerebral and Medical College Hospital Calcutta.

HANNOVER ENGINEERING COLLEGE

5. Chemical Engineering—Mr. H. S. Arunaniam, M. Sc., Research Scholar Indian Institute of Science, Bangalore.

6. Civil Engineering—M. Balwant Singh, Asst. Engineer (Thomson College of Civil Engineering) Roorkie.

7. Railway Engineering—Mr. H. K. N. Iyengar, B.E. (Mysore University).

HANNOVER VETERINARY UNIVERSITY

8. Veterinary Science—Dr. B. H. Mundhe, Veterinary Surgeon and Sanitary Inspector, Bombay.

HUMBOLDT AGRICULTURAL UNIVERSITY

9. Agriculture—Anubhag Mohan Gupta, B. Sc. (Calcutta) and B. Ag. (Agricultural College), Poona.

KARLSRUHE ENGINEERING UNIVERSITY

10. Fuel Engineering—Mr. R. K. Datta, B.Sc. M. Sc., Research Chemist, Fuel Economy Department, Tata Iron & Steel Co. Ltd. Jamshedpur.

MUNICH UNIVERSITY

11. Medicine—Mrs. Dr. Mahadeva Bose, M. B. (Calcutta) Home Surgeon, Chittaranjan Sree-Sadan Women's Hospital, Calcutta.

12. Chemistry—Dr. Satish Chandra D. Asst. Lecturer, Department of Chemistry, Dacca University.

13. Physics—Mr. Narayan Chandra Chatterjee, M. Sc., formerly Lecturer in T. N. Jubilee College, Bhagalpur (Hoher) and now Demonstrator in Physics, Banarus Hindu University.

14. Philology—Mr. Bala Krishna Ghosh, who is carrying on studies in Indo-Germanic Philology under Prof. Dr. Oertel and researches in collaboration with Dr. West of the University of Munich.

MEXICO ENGINEERING UNIVERSITY

15. Mechanical Engineering—Mr. N. N. Ozole, L.M.E. (Bombay), Lecturer in Mechanical Engineering, Victoria Jubilee Technical Institute, Bombay.

16. Applied Chemistry—Mr. Chitta Ranjan Barai, M. Sc., Research Scholar, Department of Applied Chemistry, College of Science and Technology, Calcutta University.

MUNICH ACADEMY OF ART

17. Music—Prof. P. Sambamurthy, Professor of Indian Music Queen Mary's College, Madras.

STUTTGART ENGINEERING UNIVERSITY

18. Aviation Engineering—Mr. D. M. Pradhan, B. Sc., (Bombay) University.

19. Pharmaceutical-Chemistry—Mr. J. Mukherji, Chem. Engineer (College of Technology and Engineering of Bengal) Jadavpur.

TÜBINGEN UNIVERSITY

20. Medicine—Dr. Ananda Swarnap Gupta, M.B., B.S. (Lucknow University); formerly Principal, Rashikul Ayurvedic College, Haridwar.

We wish to mention that about 300 applications, representing almost all the important Indian Universities and colleges, were received. Some of them reached our office too late for the consideration by the Committee on selections of successful candidates. It is most gratifying for us to record that the majority of the applications bore testimony of excellent academic careers. In every case, competition was very keen. Possibly the keenest competition was in case of one Fellowship for Physics, in the University of Munich. There were some seventeen applications from distinguished Indian graduates (most of them had degrees of M.Sc.) for this coveted opportunity. Therefore we wish to emphasise the fact that many of the applicants who did not receive stipends are in no way inferior in academic qualifications to the successful ones. We regret very much that we did not have more stipends at our disposal to offer to a larger number of worthy Indian scholars.

We hope that those applicants who were not fortunate enough to secure stipends will not feel discouraged. We sincerely wish that at least some of the best qualified applicants will find some opportunity in future to carry on higher studies in German universities, through the support of Indian educational and cultural organizations or through the generosity of wealthy Indians interested in the welfare of the people. There are already a few Indian scholars in Berlin and Munich, who are supported by the Government of Mysore, Baroda and Hyderabad States. We sincerely wish that the number of distinguished Indian scholars in German universities will increase every year; and this will aid the cause of promotion of cultural co-operation.

and friendly understanding between the great peoples of India and Germany.

Among the applications received there were several from under-graduates of Indian colleges and universities. Therefore we wish to point out that possibly it will be more profitable and economical, if thoroughly qualified graduate students from Indian universities come to German universities for special research and higher studies.

Needless to say that as all instructions in German Universities are imparted through German, therefore it is imperative that Indian students who wish to continue their higher studies in Germany should have adequate knowledge of the German language. It is very desirable that, before leaving India, they should acquire a fair knowledge of German.

In this connection we record our great satisfaction that authorities of some Indian Universities have already taken steps for providing facilities for the study of the German language, which will be a very important factor in our work of promotion of cultural co-operation between India and Germany.

New India Assurance Coy Ltd.

The following facts are supplied by Mr. W. Milford the sub-Manager of the above company who recently visited the Union. Mr. Milford pays a high tribute to Mr. Sarabjee Rustomjee who is the company's Principal Representative in South Africa for his untiring efforts in furthering the interests of the company.

The company's authorized capital is Rs. 5,00,00,000 which is greater than the capital of many of the companies operating in South Africa.

It is the largest Indian Insurance Company transacting all classes of insurance and by virtue of that status commands the confidence of all the larger business interests in India. The biggest industrial undertaking in India—the Tata Iron and Steel Coy Ltd.—with its properties, machinery and stores worth several crores of Rupees, is insured entirely with New India.

The Imperial Bank of India—Bankers to the Government of India and the leading banking institution of the country—accept the "New India" policies to unlimited amounts—a mark of confidence enjoyed by but few other Insurance Companies. Further, the Imperial Bank entrusts a large share of its own insurance to the "New India."

Certain undertakings in India who have floated sterling mortgage loans guaranteed by the British Treasury are insured with "New India" whose security is accepted without question by the British Government.

"New India" is also entrusted with the insurance effected by the municipalities of the large cities in India.

Practically throughout the world "New India" has its branches and agencies. By a far-flung organisation an insurance company is enabled to spread its risks, achieve a ability in its underwriting results and thus accord greater security to its policy.

Company's Success In The Life Assurance Field

The amount of business secured in its first year's operations created a record in Indian Life Assurance history.

Another service which "New India" is rendering to the interests of India is as a training school for young Indians. The company has adopted a scheme under which young well-educated Indians are engaged and, after preliminary training in Head Office are sent to Europe for further technical training. On their return to India executive positions in the company's organisation are guaranteed to these young men. By these means there is being trained a body of men who in course of time will be equipped and competent to fill the high executive positions of the many insurance companies that India will in time possess.

The company has set an example in strength, service, organisation and foresight which must be followed by other Indian insurance formations and hasten the day when all the insurance requirements of the people of India will be entered for by Indian insurance companies controlled by Indians.

Dr. Richard Weiss
Reliable Remedies

QUINTONAL

SURE AND EFFECTIVE

Headache AND Neuralgia Vanish Like MAGIC

A rare disease, even in Paul Felix Meyer, of the Berlin University. A sprain which was promptly and absolutely healed. The pain vanished without any further aid and therefore no need of other effects.

Ask your Chemist or write to the Distributors
HIGHWEISS PREPARATIONS
Postfach 95, c. Johannesburg

PEGASUS

THE PETROL FOR "ALL-ROUND" PERFORMANCE
VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA, LIMITED.

पेगसस
सार्वजनिक उपयोगने
भरित पेट्रोल

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૨૯ મું.

ફ્રીનીક્સ, શુક્રવાર, તારીખ ૨૬ જુન ૧૯૩૧

અંક ૨૬

નોંધ અને સમાચાર

પુનઃ કસ્ટરના આંધીનો આફ્રિકાની બહેનોને સંદર્શાવે છે. મરેટ સંકેતની મુજબની બહેનોએ પ્રાપ્ત કરી 'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન' મારફતે પુનઃ કસ્ટરના આંધી તરફ યોગ્યે દર્શાવે તેના કસ્ટરના તરફથી નીચે મુજબ જરાબ આપ્યો છે:-

તમારી તરફથી ૨૫ પાઉન્ડ મળ્યા, તમે ત્યાં જેટલું પણ દેશની ઐક્યતા કાળજી રાખો છો તે બદલે હું તમને મનઃપાઠ આપું છું પણ તમે એટલું તો કરવા દેશો કે વિદેશી કપડાં પહેરતાં નહિ હિં. મને ત્યાં આપણે જેઠાંએ તો પણ આપણાથી વિદેશી કપડાં ન પહેરાયા.

તમે મોકલેલ પસા આંધીજની સલાહ મુજબ દેશના કોઇ પણ કામમાં વાપરીશ.

તમારું જીવન અને રહેઠાણ આપણા દેશને રીપાય એવાં રાખતાં હશે.

સ્વરાજ આગમ,
ખારડાલી.

બી. કસ્ટર આંધીના
વંદેમાતરમ.

તા. ૧-૬-૩૧.

અતિ લોકી મારે

'પ્રીતીયા નુસ' માં વી ઉચ્ચ એકનર્જી રહીથી એક પત્ર પ્રસિદ્ધ થયે છે જેની વીમત નીચે પ્રમાણે છે:-

"સાહેબ-પ્રીતીયાની મારફતે દોહીએ મુજબ લીધેલા દેવાને વિશે તમારા પત્રમાં જમાવે પસા અર્થરમે પ્રમટ થઇ મુક્યા છે. તેમ છતાં એક સુકિર્ણિત મુશીબત આપે મારફતમાં પોતાની રીજ મેગવવા જાય છે આરે ખરીદનારોએ તેની સામુયે જોતા નથી. ખરેખર પ્રીતીયાના લોકો હું એક દોહી કે જે મોટે ભાગે એકીપારીક જમાવણી વેપારી પાસેથી ખરીદીને પછી પરમુરજમાં વેચે છે તેના કરતાં મરતે બાકે પણ પોતાના કાકગાજ અને ફળ રોકડેથી ખરીદી નહિ કરે? એક મોટી કલગને પોતાનું ખીજનેમ અને આપવાના મામણી કરતાં તેનો જવાબ મને એ મળ્યો કે જામે મજા વખત થયાં એક દોહી પાસેથી ખરીદી કરતા જામેલા છાએ અને તેમાં ફરફાર કરવા છારો નથી. આ જોજ સંરધાનું ખીજનેમ એક મુશીબતનું અજ્ઞાન થઇ કારે તેરફ છે. મેકારી કોઇ તેમાં કંઇ નયમ નથી. દોહીએ પ્રીતીયાના નામરીકાની મોટી વસ્તીને પોતાના પંખમાં રાખેલી છે એવું માનવાને હું મનજોતો તો નથી. પરંતુ રિશિત તો એવીજ જમાવ છે."

પોતાનો સોજ સંતોષરને દોહીના મોકાંમાંથી કાળેયો જાનવી જોતા પણ જરાયે જાહેવાય નહિ તેનો સ્વાર્થે ન્દાનો મારે

"ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન"

શુક્રવાર, તા. ૨૬ જુન ૧૯૩૧

મયા રીપર જોદાનીસર્ગમાં મળેલી પ્રીતીયા દાસવાલ ઇન્ડિઅન ટ્રીબ્યુનના પ્રમુખે કરેલું ભાષણ પ્રથમ પગલું જે આ ભંડમાં જન્ય રથને જાવવામાં આનુ છે તે દોહીએને જાગૃત થવાનું જાગૃત કરતું છે. મુતીવનના સધળાં પ્રાનોનાં કરતાં દાસવાલના દોહીએ ઉતર અગ્રુષે રહેલું વાદળ સીધી વધારે ભાગે છે.

કંઈથી મુતીવન મુવર લોકમાં પ્રસિદ્ધ થયેલા ભાંકા મુજબ દાસવાલમાં ૧,૧૬,૪૫૦ ચોરસ માઈલના વિસ્તારમાં વધી રહેલી ૨૦,૮૭,૬૩૧ ની કુલ વસ્તીમાં દોહીએની વસ્તી ૧૩,૪૦૫ ની છે. આર માદ તેમાં વધારો થયો હશે એટલે ૧૫,૦૦૦ ની ઘટ્ટ હશે એમ આપણે સહીસલામત રીતે કહી શકીએ. જામે તે સાથે સામાન્ય વસ્તીમાં પણ વધારો થયેજ છે એટલે પ્રમાણમાં ફેર નહુ પડતો નથી. એટલા મોટા વિસ્તારમાં દોહીએની એટલી ન્દાની અંખ્યાને કાલિયા વજાવાટ કરવા દેવાને અને પ્રમાણીકપણે પોતાની રીજ કમાઇ આવા દેવાને જમા નથી એમ સમજાવવું ખીજકુલ મેવમુશી-ભરેલું જમાવ. છતાં પરંતુ રિશિત તેવીજ છે. કોઇ પણ નતા દોહીથી તો એ પ્રાનની પવિત જુપીમાં થઇ મુશી કમાવ તેમ છે નહિ અને તેમ છતાં જેએ મજા વર્ષથી આ વસ્તી રહેલા છે તેઓનું જીવન ફરેક રીતે અસજ કરી મુકવામાં આવે છે. ૧૯૦૬ માં ચાલુ થઈ '૯૧૪ માં મહાત્મા ગાંધીજી માવજુમી જવાને આ જીનારો કોડી થયા તેની મોટીક મુદત પદેલાંજ અંત આપ્યો તે જાંખી અને દુઃખદ લગત પછી મોટા વખત મુશી રિશિત કંઈક સુધરી હતી. પરંતુ એ મુખને કાજ દાસવાલના દોહીએ કામે વખત જોગવી કલ્પા નહિ. કેમકે એકીપારીક વિરોધી વત્ત આ કમેલાં પ્રમથિતજ હતું અને "સામી મારને હાંકી કહો છે" એ જુમથી અને તેને તેમ કરતાં જટકાવવાને પ્રથમ મુતીસીપાલીરી તરફથી અને પછી પ્રતિષ કાલ્સીલ તરફથી અને આખરે મુતીવન પાલી-મેન્ડ તરફથી કાવડાએ મહીને તોફાન કરી ભાડું મજા. તેને

લાયસેન્સ (કન્ટ્રોલ) એર્ડિનન્સ

આપણી ઉપર જે રહેલા પ્રહાર કરવામાં આવ્યો છે તે કંઈવાળના લાયસેન્સિંગ (કન્ટ્રોલ) એર્ડિનન્સના રૂપમાં છે. આ એર્ડિનન્સ દબ્બુ પ્રતિબંધ થયો નથી છતાં તે પસાર થઈ તેને સંબંધી મળી સુધી છે તેને વિશેષ નોંધપાત્ર મળેલા છે તે એ ખરા હોય તો તે એર્ડિનન્સની રૂબે રૂબી સ્થિતિમાં, વીશેષ અને ટાકેન કાઉન્સિલની લાયસેન્સિંગ કમીટીના અને દેશ એર્ડિનન્સ કાયદામાં એવી પહેલાં અને આપણને સત્તાઓ મુકવામાં આવેલી છે કે જેથી દોહા વેચારીઓની સ્થિતિ બંધકાર રીતે એખમાં આવી પડશે તેના કોઈક દાખલો રાખેલા જાય છે. અને માનવાને કારણ છે કે એથી લાયસેન્સને માટેની અરજીઓ કાંઈ પણ જાતના પ્રકારે આપવા સિવાય નામંજુર કરી જાય, વેચારના લાયસેન્સ માટે દોહા અરજીઓને કેટલી હાલમાંથી બોલાવી પડે છે અને જાતી અને વર્ણવનાર અથવા કાંઈક અરજીઓ નામંજુર કરવામાં આવેલી સત્તાઓને જેવા ફરિયાદો કરવામાં આવે છે, એ માટે પાક આપવાની જરૂર રહેતી નથી. તેમથી કન્ટ્રોલ મેળવવાને કારણે જોઈ પાવમાંથી વેદી પડે છે એ જાણીતી વાત છે. હવે કન્ટ્રોલ મેળવવાનું એ કારણ પણ નવા કાયદાથી બંધ થઈ છે એમ માનવાને માટે મને સંપૂર્ણ કારણ છે. હવે તેની માટે તમે શું મંજૂરી - માગ વાતો અને કારણોથી નહિ પણ - કે જેથી શું પગલાં લેવાના છે એ તમારે વિચાર કરવાને છે.

કમીટીના કાયદાને કારણે અમલ

ખીજી એક જાણને તેમની પાસમાં આવવાની છે અને જેના સંબંધમાં તમારો અભિપ્રાય મંગવાનો છે તે નિરૂપણ દોહા બાજબીની અંગે કમીટીના કાયદાના અંતિમ નીચેથી થતા કરતા અમલની છે. તેમાં દુર્ભાગ્ય અને કારણો દાખલો મારા જુવાનમાં આવેલા છે કે જેની પાસમાં ઉત્તરવાનું શામ હું તેને લગતા કારણ રજૂ કરવાને સંપૂર્ણ ઉચિત થઈ છે. તેના સંબંધમાં હું ખાતર એટલું જાણીશ કે આપણી ઉપર એક કાયદા તરીકે બંધ થઈ રહ્યું છે તેથી આપણે ચોક્કસ તે કાયદા રીતે રોકાઈ ગયા છીએ પંડુ દબ્બુ કિશોરમાંથી આવેલ પસાર થયેલા દોષ તેવા નિરૂપણ રોકાઈને ચોક્કસ સમાજોના મુખ્યથી થયેલી જુઓના કારણે દેશનિષાદ કરી દેવાને સત્તાથી છે જે રીતે કાયદાથી મળેલી સત્તાને લાગુ કરવા જે એ વિશેષ જાણતાં સોદી કાઢવાનું રોકી કાઢતું નથી. આ દેશમાં વેદા થયેલાં કારણો કે જેનો દર કાંઈ પણ સુધારેલી સરકારથી છીનવી કાઢાય નહિ તેઓને પણ પ્રોત્સાહન મુખ્ય-મંત્રી દ્વારા દેશનિષાદ કરી દેવામાં આવે છે.

રાઉન્ડ ટેબલ ડિસ્કુસન

આપણે જાણના સારમાં સળગારી કાઢેલ રેમન કોન્ફરન્સ પ્રતિજ્ઞાથી આપણે આપણાથી રાઉન્ડ ટેબલ ડિસ્કુસનમાં આવે એ કોન્ફરન્સના કારણે અને તેની સળગવાના સિદ્ધાંતના અર્થ ખાતર કરી દાસવાળમાં આપણા જીવનમાં મરજીને અવાલ રહેશે છે એ આપણે રી સમજીએ છીએ આપણે એ કે નિરાશવાદી પતારેથી ઉછાટ કરવા નથી કમીટીના કાયદાને જે જે પુરતું કાયદા પ્રતિજ્ઞામાંથી આવે છે તે આપણી સ્થિતિની સંબંધિતતામાં આપણે કાંઈક રોકીશું અથવા તો આપણા સંબંધી સરકારની રજૂ નીતી કારણ

દર્શક રોકીશું અથવા એકાદી રાઉન્ડ મેગ્સી આપવાની દોહા સરકારની કમીટી ઉપર વધારે પડતો વિધાન મુકીશું તો સુધારા દોહા. તેમ જોઈ સરકારને આપણે એકાદી વિનંતિ જો કારણ એકાદી તેમજે રોકી સારમાં સાગ અને પ્રતિનિધિતાને જો કોન્ફરન્સમાં મોકલવા એકાદી. આ બાબતમાં તમારી સમજ કારણ રજૂ કરવામાં આવશે.

એકલ કુલકાથી રોકાયેલા

આપણે એ કાળા દોહાને તો આપણે મર આપણે એકાદી રીતે સાફ કરી દેવું એકાદી કે જેથી આપણી ઉપર મને તેની ખાતર આવે તેમજે આપણે સારાએલ દોહાને. માટે તમને પાક દેવું એકાદી કે આપણી સામેના આજ પર્વતમાં કાયદાના કાયદાના દેશકાને અમલ કોન્ફરન્સ મળતાં સુધી મુખ્યત્વે રોકાયે છે તે બાબતો જમાને અમલ થશે છતાં આ રોકામાં આપણી સ્થિતિ પ્રતિબંધ અમલ થઈ પડશે આપણે શુભ આશાઓ બધે રાખીએ છતાં તેમજે અમલમાં અમલ સ્થિતિને માટે રહેવું એકાદી. એકાદી જે રોકાને માટે તેમજે કરવાને આપણે અમલ આવેલા છે. તજકાના અધિકારમાં મને તેમજે આપણે મ આપણી અમલ નહિ કમવાને આપણે આપણે કારણ કરીએ. આપણે કાયદા પણ કરીએ એકાદી. એ પણ એકાદી જમાને એકાદી. અને એ પણ કાયદામાંથી નહિ પણ સંપૂર્ણ કાયદાથી આપણે એકાદી. પાક મળે છે એ આપણે અમલ પડશે તો એ અમલ આપણા અધિકારની મળતી છે.

આ અમલની બાબતને તમે તુરંત જ જમાને રોકા એવી મારી વિનંતિ છે. એ મારી મગણી તમને વધુ પડતી જમાની દોહા તો પછી અમલ એકાદી કે આપણે તમારું અને દોહા રવાના પુરો વરીકે મળવાને નાખાય છે એકાદી પ્રમાણમાં એકાદી કરી દેશને આપણે મારી મારી જમાને રોકાયે છે એ મારી રીતોમાં એકાદી કરવાને દોહાવાની પેદાશના મારા બાજબીને લાગુ પડે છે તેમજે કરવાને આ દેશમાં વેદા થયેલા બાજબીને પણ લાગુ પડે છે. આ બાબતમાં આપણે સાથે જ કમલું મા પડવું પડશે. એકાદી એ અને વર્ગ વર્ગે બીજા એકાદી પાકે છે તેમજે ચોક્કસ જમાને એકાદી એકાદી એકાદી છે. સરકાર એકાદી એકાદી એકાદી નથી તેની નજરમાં આપણે સળગા એકાદી કમવાની રોકાયેલા છીએ. તેમજ નમ-દારમાં અને વર્ગે અમલમાં અમલ છે. એકાદી આપણી અમલ લગવાને એ રીતે કરવા નથી પણ એકાદી રીતે પ્રજા છે.

યુનીયન અને હોદ્દા વચ્ચે સહી

દબ્બુ એક વાત તમારી સમજ મારે રજૂ કરવાની છે. યુનીયન અને હોદ્દાના વચ્ચે સંધી થવાની આપણે વાતો સાંભળીએ છીએ સંધીનો વિચાર ત્યારે જ થઈ શકે છે જમાને સંધી કરવાને પડેલા વચ્ચે સમાવતા વર્તણૂક દોહા. પર્વત મુખ્ય-મંત્રી આપણે દોહાએ નહિ કમવાને અમલ તેમજે રીતે પ્રજા કાયદાના થતા દોહા મારે યુનીયન અને હોદ્દા વચ્ચે સંધી થઈ શકે છે.

અંતમાં હું તમને એકાદી વાત આપણાથી રજૂ થઈ છે કે આપણે હું તમારી સમજ મોલી રોકાયે છે તે ચોક્કસ મા દેશ મા કોઈ પણ અમલ નહિ દોહાને મળવાને તમારું નથી એકાદી રોકાયે. અને એ એકાદી આપણને પાકે તો તેમજે કારણે વિરોધ પણ નહિ થઈ નહિ દોહા. અમલ કરવાને હું મને હું કે તમારી પાસે જમાની મગણી કરવાને અને અધિકાર

દારૂગોળા વચ્ચે ગાંધીજી

‘પ્રીટોરીયા ન્યુસ’ ઉપરના મુદ્દાઓની નીચે પ્રમાણે લખે છે:—
 ટાલેન્ડો અને રૂપિયનના પની બ્રાહ્મણોમાં મહાત્મા ગાંધીજી દારૂગોળા વચ્ચે દત્તા કે નહિ એ સત્ક મા અસત્ક કરવાને ખાતર વર્તમાન પત્રોમાં એ બ્રાહ્મણો આને ફરીથી બ્રાહ્મણ રહી છે. આ વિચિત્ર ચર્ચા ઇંગ્લાંડમાં ઉપસ્થિત થઈ, હોલ્સ્ટાનમાં ફેલાઈ અને હવે સાઉથ આફ્રિકામાં ફેલાવાનો ભય રહે છે, કેમકે પ્રીટોરીયામાં એ સાક્ષીઓ તો પુરાવા બદલવા બદલાર પડ્યા છે. એ રિપોર્ટ ત્રણ ખંડોમાં ચર્ચા ઉપસ્થિત કરી છે તેને નકામો તો નજર ચાલી નાખી શકાય. પરંતુ એ વિષયના મુખ્ય નાયકના બક્ષિતવને લીધે તેને એટલી બધી અમલ મળી છે. મહાત્માજીના જીવન જ્ઞાતામાં રેવ. ડી. એચ. એન્ડર્સને એમ જણાવેલું છે કે ઇન્ડિયન એન્ડ્રયુક્ત-સ ડારૂગોળા એક તરીકે ગાંધીજીને એ ર-અન્ડેન્ડ લક્ષણમાં પ્રીટોરીયા કરકરને મદદ આપી હતી અને ટાલેન્ડો અને અન્ય રજાઓમાં તેઓ દારૂગોળા વચ્ચે દત્તા. આ નિવેદન કરતાં મા. એન્ડર્સને વીસેક વર્ષ ઉપર કંઈક પ્રસિદ્ધ થયું હતું તેની ફેવળ પુનરૂક્તિ કરેલી છે. પરંતુ આ વેળાએ ‘મેન’ના પોસ્ટ’ વાંચનાર કાંઈક થરસા કરવડોનું તે તરફ ધ્યાન ખેંચાણ અને તેઓનો જીરસો ઉઠાવે આળો અને તેનો ઉપયોગ વિશેષ થયો. એક પ્રતિષ્ઠિત એડીસરને તો ગાંધીજીને માનુષ્ય એ વખતે પ્રીટોરીયા કરકરને મદદ કરતો હોય એ વિચારથી મનને સોડી પથ્થર મરી ગયાં. પરંતુ એ વિશે તો કદી કંઈક કામતીજ નથી કે ગાંધીજી વસ્તુતઃ રક્ષણમાં દત્તા. તેઓ બ્રાહ્મણ બન્યાં તેની ૭ વર્ષ પહેલાં સાઉથ આફ્રિકા આવેલા અને ૧૮૯૮ ની સાલમાં અપારે પોતે ત્રીસ વર્ષની વયના દત્તા કારે ૧૦૦૦ સંખ્યાબળથી ઇન્ડિયન એન્ડ્રયુક્ત-સ ડારૂ ઉગી કરવામાં અને તેઓની સેવાઓ કાઢી સરકાર પાસે રિવકાશવવામાં તેઓએ આમળ પડતો બાબ લીધેલો. ગાંધીજી અને તેમના સાથીઓ દારૂગોળા વચ્ચે ખરી રીતે કદી પથ્થર દત્તા કે નહિ એ ચર્ચામાં અમે ઉતરવાને તૈયાર નથી—જલકે એ તદ્દન નકામો મુદ્દો જણાય છે—જતાં એ વખતે તેઓએ કરકરની ઘણીજ કીમતી સેવા બજાવેલી એટલી જાન તો નિઃશંક છે.

યુનીયનની યુરોપિયન વસ્તી

તા. ૫ મે ૧૯૩૧ ના લેખાયેલાં વસ્તીપત્રક મુજબ યુનીયનની યુરોપિયન વસ્તીના આકાશ નીચે પ્રમાણે છે:—

આખા યુનીયનની: પ્રજા ૬,૨૮,૫૧૬, ૦૦૦
 ૮,૬૬,૦૧૦—કુલ ૧૮,૨૫,૫૨૭.

પ્રતિવાર વસ્તી નીચે મુજબ છે:—

	પ્રજા	ઓ	કુલ
કેપ	૩,૭૬,૮૦૬	૩,૭૦,૦૮૮	૭,૪૬,૮૯૪
નાટાલ	૬૦,૨૦૧	૮૭,૨૧૬	૧,૪૭,૪૨૪
ટ્રાંસવાલ	૩,૫૭,૭૬૮	૩,૩૮,૧૦૭	૬,૯૫,૮૭૫
એડેલેઈડ ક્રીકેટ	૧,૦૪,૭૩૭	૧,૦૦,૫૬૬	૨,૦૫,૩૦૩
મારાં શહેરોની વસ્તી			
જિહાનીસબર્ગ	૨,૦૧,૭૮૪	કેપટાઉન	૧,૪૬,૨૪૬
ડરબન	૮૬,૨૮૬	પ્રીટોરીયા	૬૧,૬૨૭
પોર્ટબેલીઝબેચ	૪૩,૭૪૮	બ્લેન્ડાઈન	૨૮,૬૬૧
ઈન્ડર હાઈલ	૨૭,૭૬૪	જર્મીસ્ટન	૨૩,૬૦૬
મેરીલેન્ડબર્ગ	૨૧,૧૬૮	કીરબર્ગ	૧૮,૪૦૩

કોળી હિતવચક મંડળ

જસમતભાઈને આવકાર

શ્રી. કોળી હિત વર્ધક મંડળ પ્રીટોરીયાની રપેશિયલ મીટિંગ સ્વદેશથી પાછા પધારેલા શ્રીમાન જસમતભાઈ તમામકાઈને આવકાર. કારે દેવા મટે થીનાર તા ૨૧-૧-૩૧ ને રાત્રે મળી હતી. જે સમયે મંડળના દરેક સભાસદોએ કાળજી આપી હતી. ઉપરાંત બેહાનીસબર્ગથી ટ્રાંસવાલ કોળી હિત વર્ધક મંડળ અને કાંઈ વિજ્ઞાન પીકેટોન કમીટીના મુખ્યમંદોએ કાળજી આપી હતી. જેથી પ્રીટોરીયામાં કદી આમળ તરી બરાવેલી ચીજો ફેણી બાઈ-બોની મોટી મીટિંગ મળી હતી. મીટિંગની યજમાન શ્રીમત ગીતલી થયા બાદ પ્રમુખશ્રી દરજીબાઈ બીજાભાઈને બહુભાઈ કે પંદર માસના વિજ્ઞાન પાગી બાઈશ્રી જસમતભાઈ આપણી વચ્ચે પાછા આવ્યા છે તે મટે આપણને બધાને આનંદ થયો છે. અને તમારા તરી હું એમને અતઃકરણથી સત્કાર કરું છું.

ભાઈશ્રી જસમતભાઈને આ દેશથી સ્વદેશમાં પધારી માનુષ્યમાં ફવત-જતા મેળવવાને ચાલી રહેલા પક્ષમાં એ મહિ એક ભાઈશ્રી સાઉથ આફ્રિકાના કોળી બાઈશ્રીના પ્રતિનિધિ તરીકે એ અમુલ્ય સેવા બજાવી છે તે મટે આપણે એમના ઠંડા આભારી થયા હોએ અને મનહરી સાથે આપણે એમને શ્રેષ્ઠી સેવા મટે મનવવાર હઈએ છે.

દરેક સમય ઉપર કદાહી અને મટવાડ માયમાં રચપાવવા મુજબ સંખ્યા પ્રમુખ તરીકે અને આપણી જાતિના બીબ અને ક સમાજક મુદ્દાઓમાં એ ઉમડા કામો એમણે કર્યા છે તે મટે આપણે એમની વડીલદાર કરીએ છીએ. આપણે મુદ્દાઓ બીબ કે સ્વદેશમાં બહેર કામમાં મેળવેલા અનુભવથી આ દેશમાં પણ કામચાલી પ્રતિનિ ઉત્તિ અરથે બાઈશ્રી જસમતભાઈને સ્વદેશમાં બજાવેલી સેવા બેવીજ સેવા બજાવતા રહેશે. અને તેમ કરવામાં પ્રજા એમને મુખ્યમળ જીવન સાથે દીપકિમુખ બહેા એવી મંડળના થની મારી પરમાત્માને વન્દનાં છે.

આજ પ્રમુખશ્રી તરફથી કુલના હારતેરા બાઈશ્રી જસમતભાઈને પહેરાવવામાં આવ્યા હતા. ત્યાર બાદ બાઈશ્રી જસમતભાઈને પટતા યુનિયનમાં આવકાર અપવા પેશીમાં નેરામભાઈ ગાંધીભાઈ, રામભાઈ નેરામભાઈ, રામભાઈ નારણભાઈ, પરસોત્તમભાઈ બીજાભાઈ, દલાળભાઈ બીજાભાઈ તથા નાનાભાઈ સીતાભાઈ હતા.

બાદ જસમતભાઈને આવકારનો જવાબ વાળતાં કહ્યું કે કોળી ભાઈઓના પ્રતિનિધિ તરીકે એ સેવા સ્વદેશમાં જઈ રાજ્યનું કુલ પ્રથમે મેં બજાવી હોય તેમાં મેં મારી પિતાની ફરજ કરતાં કાંઈ પણ વધુ કામું નથી. આપણુ દરેકના મન છે કે અપારે અપારે આપણને દેશ સેવા કરવાની તક અને કારે તેમાં જ્યાં પણ પાગી પાગી નહી કરતાં દેશ સેવા બજાવવામાં વરવળ વર્ધિયાર થઈ જજી અને બાંધવમાં કોઈ પણ મળતે હરત હરતી માથ ત્યારે કોળી જાતિના કુલકો તથા રૂપિયા પણ તરફવાય થઈ કરો એમ કું ઉન્હું છું. મહાત્માજી અપારે કરકરમાંથી પડકારા ત્યારે કે ભાં કાળજી હતી. મહાત્માજીના મુખ્યમળે પચાંથી કરાડીતું નામ ઉચિદાસના પાને ચડ્યું છે. અને તેને અપર કરવાની અપયજી દરેક કરાડીનાથી તથા મહાત્માજીથી બાઈશ્રીની કુલ છે. કરાડી મટવાડ જમ બનીસીયે બરલા બાદ ત્યાંના બાઈશ્રીને આ મુલ્ય નામને કાંઈક લાગે એવા કોઈ પણ કાર્ય કરવા એમણે નહી. દીલગીરી સાથે કહેવું પડે છે કે મહાત્માજીના મુખ્યમળે પચાંથી કરાડી મટવાડમાં થયા પણ આપણી જાતિમાં કોઈ વાહી જેવાં કુલસનેા ફટલાક બાઈશ્રીમાં હજી પાછળ છે. આ અધિકુ મોટામાં મોટું કાંઈક છે અને કંઈક આ દેશમાં વસી રહેલા બાઈ-શ્રીમાં પણ હજી આપણી જાતિમાં પ્રચલિત છે તેથી હું આભાર રાખું છું કે જે બાઈશ્રી હજી પણ એ બરિમાં પડેલા છે તેમણે પિતાની જાતિનું કાંઈક મોટું નામવા પ્રથમ તક એ તેમણે

લીક્ષી જવાનો પ્રવરને કરવો વિરુદ્ધ અને પ્રવર સાથા લીલનો હશે તે પ્રવરમાં જરૂર મદદ કરશે. બાદ મંડળનો આવકાર મળે પછી સંપદેમાં આજાર માળ્યો હતો. ત્યાર બાદ જાહેરાત બાબતે બહુ જ દબાવવામાં રાષ્ટ્રીય માનવ હારમોલિયન સાથે મોટું સંબંધિતું.

જોડાની સમસ્યામાં

ઉપરોક્ત મંડળની એક બહેન સત્તા તા. ૧૩ જુન ૧૯૩૧ ના રોજે મી. કે.વલ્લભ શસ્ત્રમજી તથા ડી.આનના મકાનમાં સંમિલન. સાત વાગે મહારાષ્ટ્ર મહાસાઈ જોડાના પ્રમુખપણા હેઠળ મળી હતી. રાજ્યનાતમાં સ્વદેશી આવેશ ઉદ્દાગારી સત્તાઓની કુચ્છ વીર જામતતજાદ નાનાભાઈ ૬ જેઓએ સારત રાષ્ટ્રીય હુદ્દમાં સંમિલન કાળે આપી ૭ માસનો કારાવાસ સેવ્યો હતો. તેઓની પછા બાઈએ તરફથી મુંદર સંપદેમાં તારીફ કરવામાં આવી હતી. બાદ મંડળ પતી પ્રમુખ મહારાષ્ટ્ર મહાસાઈએ પ્રમુખદારી સત્કાર કરતાં એઓએ સ્વદેશ તેમજ જાતિ પ્રત્યે બળવેલી ઉમદા સેવાની જાંખી કરાવી હતી. ઉપરાંત જોડાની કમીટી તરફથી પછા બાઈએ નાનાભાઈ પાંચાઆઈ પુણેથી સત્કાર કર્યો હતો. વળતા જવાબમાં બાઈએ જામતતજાઈએ કરવામાં આવેલા સત્કાર બદલ ઉચ્ચ મંડળનો આવકાર માની સ્વદેશમાં આવી રહેલી રાષ્ટ્રીય મળવળ, સ્વદેશી પ્રચારકાર્ય, ૬૬ નિયેષ પીકેટીંગ, જેલની હાડ મારીતું પછાજી સંબાણુ પુર્વક બહાન કરી મોતજાને કુચ્છ કર્યો હતો. બાદ મંડળના રાષ્ટ્રીય મળવળ સદાય કુદમાંથી પો. જા. સુરત છલ્લા સમિતિને મળે માંડ કરતાં તાકીદે મોહવાવવાનો કાર્ય માસ કર્યો હતો બાદ રી પાર્ટી લઇ રાત્રે ૧૦ વાગે સભા વિસરજન થઈ હતી.

કાંઠા વિભાગનો પુનઃ

તા. ૧૫-૬-૩૧ ના રવિવારે બપોરે કાંઠા વિભાગ ફેડ કમીટીની સભા તા. ૧૫જી માર્ચે દહીક, જોડાની સમસ્યામાં બીજા જાણાઇ બાણુસાઈના પ્રમુખપણા નામે મળી હતી. જેમાં જોડાની સમસ્યા, રીફ તથા પ્રિટાલીયા વિગેરે સ્થળોના ચકરવોએ સારી સંખ્યામાં હાજરી આપી હતી. સભામાં સભોષા પ્રમુખ મહારાષ્ટ્રમાં હાલ ટ્રેક મુદત ઉપર પધારેલા કરાડીનાં રહેવાસી અને કાંઠા વિભાગનાં ટાંસવાસ ખાતેના ભેટાટી પુર્વક બીજા જામતતજાદ નાનાભાઈ ને તેમજ બળવેલી સ્વદેશની સેવા બદલ માનવત અર્પણ કર્યું હતું. પ્રમુખે તેમની સેવાની હદર કરતાં જણાવ્યું હતું કે દાંડવાલ ખાતે કાળી કુવડોમાંના એ એકજ હતા કે જેમણે સ્વદેશ માં જઈ ચાલી રહેલા સ્વાતંત્ર્ય હુદ્દમાં પોતાનો સારો ફાળો આપ્યો અને હરતે વદને અનુભવ મેળવ્યો, તે બદલ આપણે એમને જેટલું માન આપીએ તેટલું જોઈ છે, ત્યાર બાદ કેટલાક લીધાઓનાં બાલ્યો પછી બીજા જામતતજાઈએ ફેડ પછા સુન્દર સંપદેમાં મંડળનો આવકાર માળ્યો હતો અને પોતાને પ્રયેસા જેલનો અનુભવ મંડળના સંખ્યોને કરી સંબંધિતો હતો. ત્યાર બાદ પરંપુરજી કામકાજ થયા બાદ મીટીંગ બરખાસ્ત થઈ હતી.

ધંદલુ રજી

—નાટીની કુર્મી કાંઠાના જાજી મી. જરડીક આર. શીયામ જેઓ રજા પર છે તેમની જગ્યાએ જુનાઈ તા. ૧ લીથી કામકાજ બાજર પ્રેસીડન્ટ તરીકે મી. જરડીક છે. એક મેંજુસની નીમણુક થઈ છે.

—નાટીની કુર્મી કાંઠાના જાજી મી. જરડીક દેવમ રીટાવર થયા છે. વડીલમંડળ તરફથી તેમની સેવાઓની તારીફ થઈ હતી.

—કાંઠાની જોડાનેજ પરિષદની બીજી બેઠક ભરવામાં ચંની લીલ વિષે તેના સેલ્લરમેથી વોજમર પરિષદના એક બહુમતી સમય પાસે ઉમેરતાં જણાવે છે કે, “હોદી મેકરેસાઈ મંજુર

સરકાર જોડા પરથી દૂર થાય ત્યાં સુધી વખત યુમાવવાની રમત રમવાની અને પછી સ્વાર થવાની અને બારે બીક રહે છે.” તેના સમર્થનમાં આમળનો પ્રસંગ જણાવતાં તે જણે છે કે, “સને ૧૯૨૪ માં મુડીમેન સુધારા કમીટીની કામકાજ પૂર્ણ થયા પછી સર જોડાનેજર મુડીમેન જણાવ્યું હતું કે, કમીટીની બેઠક સંજાવવામાં અમારો હેતુ એ હતો કે બાંધકારી કે એકડોનાંકમાંથી કોના કાથમાં સરકારની જામત આવવાની છે તે જાણવા વિના અમે રીપોર્ટ પરી કરીએ તેમ નહોતું. મી. બાંધકારી સુધારા આવ્યા પછી તે રીપોર્ટ એક અંદારીયામાં પ્રકાશ થયો હતો. ફરીથી જામત ઉત્તિકાસેનું પુનરાવર્તન થતું હોય એવો અને બંધ રહે છે.

—પેકાવરમાં પરદેશી કાપડની દુકાનો પર રાત દોરમ પીકેટીંગ ચાલુ છે.

—મીરજાપુરમાં મળેલી સંજુલ પ્રતિની રાજકારી પરિષદમાં બાળજી કરતા પંડીત માલતીયાજીએ જણાવ્યું હતું કે સંધીના કોલકરારોનો બંધ કરવાથી કેવું વાવંર પરીજામ આવશે તે નીમ. સરકારે સમજવું જોઈએ. તેમજ જણાવ્યું હતું કે સ્વાતંત્ર્ય આવે છે અને તેને રાષ્ટ્ર બટકારી કહે તેમ નથી.

—હોદીના મોજ વામકરાર પોલ ઇર્વાનને નાહડ જોડા માટે રેલો ખીતાબે નામ. કહેવકારે અંખો છે. સોડ ઇર્વાન આ માન મેળવવામાં નીમ આવે છે.

—નામ. કહેવકારના એડી કાંધ તરીકે નામ. કારમીર નરેશ નીમામાં છે.

—સીમીનમાં નજાંમ હોમમાંથી મી. વિજયભાઈ પરેશ મુકલ થયા છે. તેઓ હવે જોડાનીમાં મજીકમાં કલા ફેર માટે આવના છે.

—સેરસલ તલુકા સમીતીની કાંધકાર સમીતીના પ્રમુખ તરીકે જરાર મી. જોડાનેજલ દેકાઇ ચુંટાયા છે.

—મેકા ડીરડોકલ સોલજ મોડના પ્રમુખ તરીકે મી. કાજનાઈ દેકાઇ ચુંટાયા છે.

—મહેમરીવાડ તાલુકા સૈકેજ મોડના પ્રમુખ તરીકે કાજનાઈ બારજાના કાજાઈ પેકાજાઈ ચુંટાયા છે.

—માતર તાલુકા સૈકેજ મોડના પ્રમુખ તરીકે સેવલ સધિમીયા સંપદુમીયા નીમામાં છે.

—મડીયાઈ તાલુકા સમીતીના પ્રમુખ તરીકે મી. જોડાનેજલ તલાટી ચુંટાયા છે.

—મુંબઈમાં મે તા. ૧ બીજી મી. સુદર કમીટીના લંચપદે “વર્કસ રેડ રેલેગ” નામનું દમનિક પંચ પ્રકટ થવા મંડિયું છે. તેમો હવેજ મજુરીની ઉલતિ સંધિવાનો છે.

—“તવજીવન”માં લખતા મહાત્મા મંધીજી જણાવે છે કે જ્યારે મી. પુરોના જેટલોજ અવકાશ સેવા કાર્યને સાર મેળવી સેજ, પોતાની સંધ કક્ષિત વધારી મુક્યો, બારે બા રેકને અને જગતને તેની કંદેશન કક્ષિતનું રાંત થશે.

—ગંગાળ સરકાર પાસ મેજેટમાં અમલકાંક તિપુરીના “પાંચનાં કક્ષિદે” જેવા નામવાળુ અને તેમને રાંસીએ બટકાવેલા દેખાડતું એ મે મીત્રો જાત કરવામાં આવ્યાનું બહેર કરવા માં આવ્યું છે.

ડૉ. રીચરડ વીસની દવાઓ

વર્ષ ૧૯૨૬ ક્રિ.સ. રીચરડે ૭૦ કે ૭૫ વરસના અમર તો હતા પણ પહેલાં રૂઢાચર્યા થાતી એ અમુક રસમંથીજો મંદ પડવાનું પરિણામ છે. થોડાક વર્ષ પૂર્વે સુધી તો વંદરાઓ મંથી રસ મંથીજો કાઢીને એવા ભોજનાં જોડવામાં આવતી હતી. આ કીવાઓ થયું નાણુક અને જોખમભરેલી હતી. ૬૦ થી ૭૦ વર્ષના પછી હતા અને તે પહેલે જો રોગા રોગો જીવન અમરતા લાંબી મુરત તેની અસર હતી રહેશે એવી આતી પછી ૨૦ થી ૩૦ થી નહોતી. એ આતી દૂર કરવાની દમજામાં એક મહાન શોધ થઈ છે અને એ દરા જોખમના રૂપમાં છે. તે સ્વાસ્થ્ય અને વધન નિર્દોષ છે તેનું મન પીટીલાઈન પુરો માટે અને ફર્ટીલાઈન એમો માટે.

એજ એક અઠસીર છલાવ છે અને જીવનને વિશેષી તમારી દષ્ટિમાં ખીલકુલ પરિવર્તન કરી નાખનાર છે. એ જોખમો દીવા માદ થોડાજ અઢવાડીયામાં સમન ૧૫-૨૦ વર્ષ રહારે જીવાન થયા હા તેનું જાગશે.

વધુ વિગત માટે તમારા ડોક્ટરને મળો અથવા અમારી ઉપર ડૉ. રીચરડ, મોહન ૬૨૨૪, જોડાનીસજી અંબા બાગ ૪૦ ની ખાતરી થી. ૧.

૧૦૦ ની ૧૧ શી. ૧૬-૧૮.

એજ દાહર અંબાને જરૂર જણાય આરે "મે.હન પ્રોબી-ટીક પીલ્સ" લેવાની પણ અજામજ કરે છે.—જ. ખ.

લેખકો સર્ણાયા પાછળ સાહિત્યની રસધાર

હિંદના સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધનું એક રસીક મકરણ

ગુજરાત સાહિત્ય સભાની વાર્ષિક બેઠકમાં ડૉ. હરિપ્રભાકરેકાએ એક લેખ વાંચ્યો હતો તે 'દેશીયન માથે અંદ ઉતારીએ છીએ. હૈન્દી સવિમયમંત્રીના હાલ વખતના સામરમતિ જેલના કેટલાક પ્રસંગો ડૉ. હરિપ્રસાદે આપેલા છે એ આ દેશના વાંચકોને અત્યંત રસીક થઈ પડશે:—

મયા વર્ષમાં આપણે મનભલાઈ ચાલુજાઈ અને સાક્ષરરન હરમોનદામ કંઠાવણાને ગ્રમાવ્યા છે.

મહારાજા પ્રતાપ, સાકુંતલ અને ઉપનિષદો વગેરે પ્રસિદ્ધ કરી, સ્વ. મગનલાઈએ આપણા સાહિત્યની સેવા કરી હતી. એમનામાં વફાવતકાંક્ષિ હતી અને એમની દેશજાકિતના શબ્દો માં 'એક દિન એવો આવશે' એ અમર થઈ ગયું છે. મહારાજા પ્રતાપની છાંય એમણે પોતાના એ વીરકાવ્યમા પુકા ઉપર મુકી હતી અને નીચે લખ્યું હતું કે:—

ટેક ને વીરની દુર્લિ, કાળશ્વ પરી ઉભી;

નખાની વાત થી ખાની? વિષને તુચ્છકારતી!

એવેના સ્વદેશી મીનમંડળના સગવડમાં અને જાળજી દોમરૂક લીમની પ્રવૃત્તિમાં એ આમળ પડતો જામ લેતા હતા. ખેડુતોની વાંધેરીના પ્રવૃત્તિને એમણે જળાસ કર્યો હતો અને દેશીરાજ્યોના સમય પ્રકર વડોદરા રાજ્યની પરિવહના પ્રમુખ-સ્થાનેથી એમણે નંદર અને વિદ્વાપુર્ણ આપણું કર્યું હતું. અમર એમના આત્માને કાંતિ આપે!

સાક્ષરરન હરમોનદામમાંજી જીવન જોષદામક હતું. એ સ્વ.અધી ધીર અને નિમળીત સ્વભાવના હતા. એમનો વિજા-

બ્યાસંગ અતુલરૂપીય હતો અને સ્વભાવ અને સ્વદેશ તરફની એમની પ્રીતિ અમળ હતી.

પોતાના ભાંખા આકુષ્મના એકે એક દિવસનો એમણે સકુપયોગ કર્યો છે. વાંચવા અને લખવાને એમનો પ્રેમ જીવનમાંથી વધુ મળવો મુશ્કેલ છે. સાહાઈ, વિવેક, વિચાર, કુટુંબ રસમ અને અલિપિ સત્કારથી એ હંમેશા વાદ રહેશે.

વિદ્વાતા એમણે જીવનમાં ઉતારી હતી અને સર્મા સર્માથીએ સુદા એમણે કેળવણી માટે પ્રીતિ અને લડાચાર માટે માન ઉપર કરાવ્યા હતા. એમના સરળ ગુજરાતીમાં અભાવમાં પ્રવૃત્તિ જનસમજમાં ખુબ પ્રસર્ગ છે અને આદરભાવ ઉપર કરાવી સુકમાં છે.

એમની કન્યાચાનમાળા એ નવે પ્રયોગ હતો, પરંતુ એ રતેકમંદ થયો હતો. 'એ મહેનો' વાંચીને કેટલાએ કુટુંબે સુવર્ણ દશે અને 'દસુકડી વાતો'થી કેટલાં માળકોને આનંદ થયો હતો એની મજૂરી કરવી અપરી છે.

અમદાવાદની સાહિત્ય પરિષદ વખતે, એમણે પરિષદ માટે કામગીરી રૂંટી આદરપત્ર લેઈ અને પોતાની ગાંધી ૧૦,૦૦૦ રૂપીઆ આપી પહેલા એની સરખાત કંઠી, ગુજરાતના સાક્ષરમાં સાહિત્ય માટે આર્થ મોડું ધન કરનાર એ પહેલાજ હતા અને હજી સુધી એમનો નંદર મુકે લીધો નથી.

"છંદગી જોગવાની શુકિત" એમને મળી હતી અને તેથી એમણે જીવી જીવ્યું એમ કહી કહાય. અંદિ ને સાચી લોકપ્રિયતા એકવી કહે છે તેનો મોક્ષ છે એમ માની એમના આત્માને આપણે કાંતિ કાઢીશું.

મરુ વર્ષે લેકાનું છતાં, જજાવતા આનંદ થાય છે કે "લેકાણી કાંધ." ગુજરાત વિદ્યાપીઠ તરફથી પ્રસિદ્ધ થયો છે. એથી લેકાણીમાં ચાલતી અસાધ્યતા દૂર થઈ છે એમ હ માનું છું અને મહાત્માજી સાથે તો હાઈ સંમત થશે કે હવે પછી હાઈએ સ્વચ્છંદે લેકાણી નહિ અપવી જોઈએ.

હવે, "સરસ્વતીનો ગુપ્ત પ્રવાહ" એ મારા આબના વિષય પર આપનો થોડો સમય લઈશ.

"રેમ બળતું દત્ત લારે તીરે સારંગી વગાડેને હતો" એનું હાઈ હજી તોહોમત, આ જમાનાના રીઝકારો, ગુજરાતની સાહિત્યકારને માથે મુકી ચાકે એમ નથી.

કવિઓ અને વિવેચકો, લેખકો અને પ્રયોગારો, મયા વર્ષે માં આ કંઠામાંથી જીવો જીવો નીકો લેવા મયા હતા.

કવિ અમરદારે એક શુભ દીવસે વચન આપ્યું હતું કે:—

"ટે કાકા અને ખુલે ખુલેથી થમશું હારાહાર,

હો જાસત માત! પુકાર!"

મયા વર્ષમાં ભારતમાતાનો એ પુકાર સંભળ્યો હતો ત્યારે ગુજરાતની વિદ્વાનો, તંત્રીઓ અને નવલકથાકારો, વાર્તાનીઓ અને નિષેધ, કેળવણીકારો અને પુરાતત્ત્વજો, કવિઓ અને વક્તાઓ એમના અને પુરો પેર નહોતા મેંસી રહ્યા. કેટલાંકે મહાત્માજીની કાંતિ સંભાળમાં લેકાણા હતી અને એકાંત વતી પ્રમાણમાં દેશના ઉદારનો ઐતિહાસિક અવકાશ તેમણે ગ્રમાવ્યો નહોતો, તે જજાવતા મને આનંદ થાય છે.

એવે વખતે આપણી સાહિત્ય સભાએ—મંત્રીએ પોતાના રીપોર્ટમાં જણાવ્યું છે તે પ્રમાણે "પોતાની તમામ પ્રવૃત્તિઓ સંઘેલી લીધી હતી" એ યોગ્યજ કર્યું હતું એમ આપને જામશે. આથી મત વર્ષમાં સાહિત્ય સભાએ સાહિત્યની અલિપિ પાને તાજા પર છું કર્યું તે જોયે રહી ગઈ નથી, પરંતુ એક માત્ર સામરમતી નેકમાં જે નવા પાતરે પકાયા અને સાહિત્ય સભાથી તેની ટુંક કહીકવ આપની સમજ રહ્યું

કરવાની અને રાજ્ય આપણા. "સર્વોદય સાહિત્ય" મહિનામાં જે વખત બાઇ સાહીબની ચોખ્ખાઈથી બહાર પડ્યા માર્કેટ છે તેને હું આપણે આપું છું, પરંતુ ગુજરાતને માટે નવું સાહિત્ય ચોખ્ખાઈથી જેક ઉમદા વધુ અમને જેલમાં પ્રાપ્ત થઈ હતી. આ અમે દરરોજ જાણે સમિતિનો અને પરિષદો મેળવતાં, આં અને એક માંથી હોલ બતાવ્યો હતો અને "આ પ્રસંગે ગુજરાતને તમારો વારસો આપી દો" એમ કહી વડીલો પાસે એકા સંધેલા પેટલાઓ કાઢી અને અનુમતિના બંધાર સામર્યથી જેલમાં અને આંના માંથી હોલમાં ખુલ્લા મુકી દેવામાં આવ્યા હતા.

ચેરીનાંદી અને મેઝીનીના ભેજક શ્રી. નરસીંહભાઈ અખીને, પોતાના સાહસ અને વિસ્તારનાં કથાનો અમને આં કથાં હતાં. પોતાની રાજદારી મહત્વાકાંક્ષાઓ અને "સર દરોશી જી તમનાઓ" ના હાથબેઠાં ઇતિહાસ એમણે વ્યાખ્યાનોના રૂપમાં અમને જાણાવ્યા. વડુ કહીને તો એમને જોડું બાંધે, જેલનાજી છુમકા અને પેટાઓનાજી ચેકે કરીને એક ધડીબર પછી અમને જે માટીમિના દુઃખનું વિસ્મરણ નહોતા થવા દેતા.

સ્વ. જોખલેનું જીવન ચરિત્ર લખનાર "કુમળચોર" મોહનલાલ પંડ્યાએ જાણના, દક્ષિણ અને ગુજરાતમાં આલેલી પ્ર. મ. ૧૯૦૫ થી ૧૫ સુધીની રાજદારી ક્રિતિની કપીરત અમને કહી હતી. પોતાને કહ્યાર તરીકે તે સમયે જોગવવા પડેલા દુઃખો એમણે વર્ણવ્યા. જેમના મીઠા, પંચદશીના ગુજરાતી ભેખક, હાલ સંન્યાસી થયેલા, તે વખતના વહીવટ પુલ્લભાઈની સંનદ લઈ લેવામાં આવી હતી. એમને જે સમયે કોંદુ-સ્તાનની યાત્રા દરજીવાવ કરવી પડેલી; અનેક વિવેકો શ્રી. પંડ્યાએ તે સમયે શ્રી. પુલ્લભાઈ સાથે વેટેલાં તે બધું શ્રી. પંડ્યાએ અમને કહી બતાવ્યું. નરસીંહભાઈ, પુલ્લભાઈ અને પંડ્યા, પછી મહાત્માજીના યોગથી હિંસામાંથી અહિંસામાં મોનતા થયા. મોડાના સલામતમાં પંડ્યાએ પછી આંખો ખેંચી જીવે સળખાવ્યો. મહાત્માજી અને વજ્રમભાઈને એકા સંસારમહાં જીવતાં જે બધી કપીરત વાતમાં અમને આં વિમતવાર કહી હતી. બાઇ મોહનલાલ કાંઈસીકોને ખુબ કહી કાઢતા, મોઢા હોઢાઓથી અને ચર્ચા કે ભેખોદારા, દેહ, સ્વરાજ્ય પ્રાપ્તિ માટે કેવા જાંબાં મારતો હતો તે વર્ણવી બતાવ્યું હતું. આમનાંદી દુઃખા અને મહાત્માજીના માર્ગની અપુર્વતા શ્રી. પંડ્યા એકું અમને આં જોષ સમજવનાર ન હતું. સાક્ષરોની એ મરકરી કરતા. "કોરા કામજ, કાળી કાપી, અખત પહલ વાકો પડવા દો," એમ કહી તે પુવકોને કેવળ અખાપદાને હોંકે નહિ બઢવા એ કહેતા. મોમને એ મહત્ત્વ મજાતા અને દેહને માટે કામ કર્યા વગરનો સાક્ષર એ ધરાવતી જાંતુ જેવો છે. એમ એમનું કહેવું હતું, જેમના કિષ્પ મેહમદા-વાદવાળા રવિકાંકર બંધસ માટે તે અભિમાન ધરાવતા ધારાળા અને દુખળા મોઢાની રવિકાંકરે કરેલી એક નિહાની સેવાનાં જે વખાણ કરતા. શ્રી. રવિકાંકરના બાળણે પછી માંથી હોલમાં ચર્ચા તારે શ્રી. મોહનલાલ પંડ્યા અમારી સજાના પ્રમુખ હતા. એમણે અમને જાણખાણ આપતાં નીચે પ્રમાણે બતાવ્યું હતું:—

"રવિકાંકર તાપમાં પગરમાં નથી રાખતાં, વરસાદમાં છતી નથી રાખતાં અને મહિનામાં એક આનાથી વધારે અંગત ખર્ચ ન આવે એવી કાળજી રાખે છે. એક મહિનાની આખરે તો એમને એક આંને પછી અછીશદ રહેલો મેં જોયો છે."

પંડ્યાએ કહ્યું "મારે થવા મોજો છે. ધનચાન, મોહરોવાળા, દુઢીયા રાખનારા અને આંખે પીધે સુખી કહેવાતા અમજ્ય મોજોનો અને પરિચય છે. પરંતુ જે બધામાં શ્રી રવિકાંકર જેવો સુખી જીવ મેં જોયો નથી."

પછી શ્રી. રવિકાંકરે પોતાનું જીવનકાવ જે દીરસ બતાવ્યું. એરી અને ખુબ કરનારી ધારાળા જોમને એમણે ઠમ સુધારી તેની દહીકત શ્રી. રવિકાંકરે પોતાને મુખે અમને કહી હતી એ કહેતા કે ધારાળા કામ સરકારે આનવાન છે, નીખાજસ છે, ધૂરી છે અને દુઃખ અમવાની અજ્ય તાકાત ધરાવે છે. ધારાળાઓની ધીરજ અને ચાલાકીથી અમજ્ય વાતો તેમણે અમને વાંમતવાર કરી હતી. તેમણે ખારોશી સલામત વખતે દુખળા લોહોનો પછી અનુભવ લીધો હતો. વડના જાક જેવો એક રાનીપરજ પીતાની જાયામાં જીવરતા એક વરસારી કુટુંબના કાંવ જીવોની જે વાતો કરતા. એ ડોસાની કંકારતા, દાનદત્તી, વીરતા અને સાહસના અનેક દ્રષ્ટાંતો તેમણે અમને આખા એક વખત એક ધારાળાએ એરી કરેલા તમામ ધરેલા સત્તમે દહાડે પોતાના જોળામાં લાવીને નાંખ્યાં હતાં, તેનું વર્ણન તે અભિમાનપૂર્વક કરતા. કેટલાંકે દુખળાઓને રવિકાંકરે લાડી માંથી કોડાવ્યા. એકકા ધારાળાને તેમણે કાંઈમાંથી બતાવ્યા. ધારાળોના કિશિલ સંસાર એમણે નીતિમાન કર્યા છે, આ બંધુ કામ કરનાર બાઇ રવિકાંકરને જે અનુભવના પ્રતાપે જાન થઈ છે તે આપણા પુસ્તકોના જાન કરતાં વધારે જોક્ષ અને અજ્યવા બાધક છે. આજેક રવિકાંકરે ઇતિહાસમાં મહેલીજ વાર આ લોકોનું સાચું જોરપદું કહ્યું છે અને તેમને તાર્ક છે.

"ગુજરાતનું તુર" અખનાર સુરવના શ્રી. કંધાણજીભઈ અમારી સાથે હતા એમનાજ પ્રમુખપદ નીચે દરવાર સાહેબ જોખાળકાસભાઈએ પોતાની દહીકત કહી. "વિદ્યાર્થી અવસ્થા" માં હતા દરવારે કહ્યું કે "હું એક રેહીયાળ હતો. મેટીકમાં પાસ ધરા માટે હું એક પાદરીને ખોસ્તી થવાનું જોડું વચન આપી આવેલો અને તેની ચીટી લઈને જ્યાં પરિશદોને આ દહી વગેરો. પછી એક કળાથી હું પાસ થયો. રાજ્ય મજવા પછી મોઢા સાહેબ લોહાની જોખખાણ માં, તે ખાતર "હું કામેસન" થયો. તાર પીવા તો કપારનોજી રીખી થયે હતો. એમાંથી સી. અક્તિલકમીએ છોડાવ્યો. અમદાવાદમાં શ્રી જીન્દાના પ્રમુખપદ નીચે મોજેલી પરિષદ પછી અને દેહ લેવાનો રંગ લાગ્યો.

રાજસકીળ અને દગામાં કરેલા પોતાના રાજ્યકારવારનું વર્ણન એમણે અમને ખુબ જરમ રીતે કહી બતાવ્યું. અમારી એ સભાઓમાં આત્મચંદાવા અને પરનિંદા કરવાની છુટ હતી, પણ દરવાર કાહેમે તેનો જોખામાં આંકો લાલ લીધો. રાજ્ય અમજ દરખાન એ લોહોની સાથે ખુબજ બજા મથા હતા. દરવારગડ લોહોને માટે સદાએ ખુશ્કો રહેતો. પોતાની સતા અને ખર્ચ એમણે પોતાની ખુશીથી મર્પાદિત કર્યાં હતા. આરોગ્ય અને કેળાણી પાછળ એમણે સંપૂર્ણ ખ્વાન આપ્યું હતું. લોહો સાથે રાસ અને દાંડીમાં વાંદા રમતા. સી અક્તિલ-કમમી આ બધામાં એમને સદામ કરતા અને પ્રેરણા આપતા. અંતરને માટે એમના રાજ્યમાં સરખા દેહ હતા. કાકી-માવાડના દરવારોની એમણે એક પરંપરા મેળવી, અને આત્મ મફરત પહેલીજ વાર એમની જોક્ષથી કાકીમાવાડના રાજ્ય-જોમાં કાંઈક અગૃત થયું.

પછી ગવર્નરનો સત્કાર કરવા નહિ જવાથી એમણે ગાદી છોડી, અને દગાવા દરવાર મટી મથા અને ગુજરાતના ખરા દરવાર બન્યા.

આ બાપજી પછી ફરિયાદ સાંભળીને સાથે રહેવાને અને એમની સાથે બાનદારી અનુભવવાનો એમણે ત્યાં જાણ આપ્યો. આખું બાઈગલ એ જોજ દરમીયાન વાંચી મયા અને બહારથી અવરથામાં પેલા પાદરીને ન મેટું વચન આપી આમના દતા તેનું કંઈક પ્રાપ્તિ થયું. એમનું બાપું કહેલું — પ્રત્યક્ષ આ બાઈગલ જોઈને સાથે જોઈમાં આવી ગયું. મુગધીકાર તેલ એ ધલતા, સાદુ ધોયેલાં લુગાં પહેરીને એ આગમ પુરથી પર બેસતા અને પીલ્લા વળાવતું કામ એમને કોઈ દહાડો નામમ કરતા એણે કહ્યું નથી. તમામ સાથી-એની સુખ સમયક એ સચવતા. હોને બાડારીને એ આના અને સુવાડીને સુવા. સમાધાનીની કાઈ પણ વાત છાપમાં આવે ના એ માનવા ના પાડતા અને અમારામથી કેમ છુટવાની વાત કરે તેમને જાણે રાજમેવાયે એ આપણે દર્શાવે ને વિરલ જાગ હશે કે એની સજા નાલ મેં જોઈ મા પહેલીજ વાર તેમના પોતાના મુખે સાંભળી, વાત કહેતાં એમને મન તો જણે કંઈ નહિ પણ જામે તો કોઈ નવી નવજાયા સાંભળતા કોઈએ એમ લામતું.

"મીઠી કેળની સેવા માની એ કા મન્ય જીવું જગમગ" એ કામ જખતાર વસંતવિનાદી (ડો. મંદુલાલ) કારાચદમાં અમારી સાથે પોતાનું જીવન મન્ય કરી રહ્યા હતા. સ્વભાવે જાનંદી છતાં તે નીરાક રહેતા માત્ર કેદમાંજ આબ્યાથી જામે રૂતમ મયા છીએ એમ રહેને માની બેસીએ અને બવીજ મા જનારી મદાન લકાલ વખતે કોઈ પાછા પડીએ એ એમની આંતા હતી. કોઈ પ્રકાર ન જામ એ તેજો જોતા રહેતા. જરાખમાં મોટા જોમને માટે તૈયાર રહેવા જમને તે સુમના કરતા. જોજની પધારે સખત કસેરીએ વખતે આ બધા ટકશે કે નહિ તેનાજ વિચાર એ કર્યા કરતા. એની કવિતા જાણે જુલોખ મમ હતી; કારમરસ જદમ મમ મયો હતો. "અભારે તો પ્રજામંદબાધના ગીતેજ એમણે" એમ એજો કહેતા. સરદેક બકોને કહી કહી જામ આવે છે એવી તીવ વેદના તે પેઠી રહ્યા હતા.

"હું તો કહ વારસો આપવા જોઈથી મુકીજ એકઠી કરી રહ્યો છું. તમને હું શું જણાવું?" એમજ કહી એમણે પોતાની જીવનકથા જમને ન કહી. આખા જદમ જીવનને જાગૃત કરનાર, યોજાવના રચાયક આ વખતે કંઈ જોજા જોજા મમ મયા હતા. એમણે બાપજી નજ કયા, પણ ખાનગી વાત-ગીતમાંથી એમની પાસે મુવકાએ મણું મેગવી લીધું.

સૌરાષ્ટ્રના બાદોજ વંચી, શ્રી. જમૃતલાલ શેઠ અને એમના મિત્ર શ્રી. બલુભાઈની જોરડીએ તો અમારી વિદ્યાલાય હતી. ઇતિહાસ, રાજ્યકારણ વર્તમાન રમ, સમય તરંગ, જમને એમના કમ્પાઉન્ડમાં મગતા. અધી હોલમાં શ્રી. માણી-લાલ કોઠારી અને શ્રી. જમૃતલાલ શેઠે મળેને જમને જોજે બાપજો આપ્યા. દેશીરાજ્યોને આખોએ પ્રમ અમારા સમજવા માં લાજ આવી ગયો હતો. "ફેરલ કોન્ટ્રીટુજન" — સમવાલ તંત્રી-વાતો તે જખત નકો મમ નહોતી, પરંતુ મહાત્માજી આગળ જરૂર મદાન બીડીક સત્યાગમ એક દીવસ તો નમવાનુંજ છે એમ ત્યાં રહેલા મમે બધા માનતા હતા. દેશીરાજ્યોના પ્રજાએ આ જડતમાં જે સુદર કાળો આપ્યો છે, અને જુજોળ પરના બાલ પીળા રંગો જુસી નાખ્યા છે, એની અમારા બધાના નન પર બહુ અસર મમ હતી. જમને શ્રી જમૃતલાલ શેઠે કહજો વાણીથી સમજાવ્યું કે દેશી રાજ્યની પ્રજાને એક રાખવા વમર તમે કોઈ દહ લેશો તો જામે

મરી જમણું

રાખ્યોના નીચ જોજ, બહુ મારિય જમમ પ્રાતાવરજ, પ્રવાદિની રમ કમા કરી નામે એવી કેટલીએ સાચી વાતો એમણે જમને કહી. રા. યોજર્ધનરામ, શ્રી વીજલભાઈ પટેલ અને મહાત્માજી સુદાની દેશીરાજ્યોની મિમમાં કર્યા અજુરી છે તે એમણે જમને કહાવ્યું. અને કાપાયેલી દેશીરાજ્યની પ્રજા ઉદ્ધરતું કામ આ પ્રજાકેજાનના જમૃત અવસરે મુજતની નહિ રાખવાની એમણે કહજો રહેને જમને પીનંદી કરી હતી.

શ્રી. જવેરચંદ મેઘાણી કહી કહી સિંધુકો માતા અને અમારા હાથો દલાવી નાંખતા. દીવાલેની પાર બખમે, વજ વજ કોટ બાંધી, એમના જુલક સુર સુસરા નીકળતા હતા.

"કલશે વધેની જુની અમારી સાતાનાજો" એમ મામને અમારે બહુકી હતા ભારે વીર રમણીએની કોટડીએમાંથી ખી. અને સી. કલાસ મુધી એમના સુર મહોંચી જતા, જોજના નિયમોનું ત્યાં કોઈને બાન રહેતું નહો અને બરા રજાસેન જેવાં શેર, કશ્વ પ્રસંગ હયા કરતા.

કાલે કાલેકર પ્રાપ્તનાજો વખતે પ્રવચનો કરતા, ગીતાનુ વર્ગો લેતા, કાવ્યવણી, મામ્મરચના, સામાજિક પરિવર્તન અને પ્રજા સંસ્કરણની જામે વાતો કહેતા. અપવાની અને જમ, વીતીની તેમની કથાજો રસીક હતી.

શ્રી રામનારાયણ પટેલ, માનસકાલ વાવમાન અને સાદિસનો કોડે જખાસ કરતા અને સાથીએને કરાવતા. સંજિના કરવી વખતે જામે રસકાલ રાજકારણ, સમાજકાલ, મર્મો નાટકો, કાવ્યો તે કખ્દ કખ્દરમ, સુદાની વાતો કરતા. પોતે સંસ્કૃત માં વાલ્મીકી રામાયણ અને મુરોપીમ વર્તમાન સાદિસનો જખાસ કરતા હતા. જોકે, તખીયત તેમને વારંવાર સુતાવતી હતી, પણ એ કસરતના પ્રયોજોની એની જોડે કીક ટકર જીવી રહ્યા હતા. વિદ્યાપીઠમાં સુપસિદ્ધ જામેશ્રી એમની છોડી સાંભળવાનો લાજ જમને દીવસે અને રાત્રે જાં મણો મળ્યો હતો.

અખાપક રવાી નારાયણે સંસ્કૃતનો, શ્રી. નરસિંહભાઈ અમોને જર્મનનો, અને શ્રી. નમીનદાસ પરીએ બંગાળનો એમ તજ વર્ગો બાપા ધીખવવા માટે કાલપા હતા શ્રી. મણીભાઈ કોઠારી અને શ્રી. જીવજીલાલ દીવાન, અખાપક રવામીનારાયણના સિખ પન્યા હતા શ્રી. મોકરી પાસે શ્રી. મહાદેવ દેલાલ જેવ શીખતા.

મુ. જખાસ સાહેબ કુરાને કરીક સંજાવાતા, અખી અને કારસી સાદિસમાંથી જખાસ સાહેબ જામિનમ સાથે કાવ્યો જોલતા. પોતાની તજ પેદીની કહીકવ પોતાને મુરોપનો પ્રવાસ અને આખા તેમજ કુટુંબને કયા કરાવે એવો ઇતિહાસ એ જમને કહડે કહડે સંજાવી મયા.

અમરેલીવાળા જમજીવનકાસભાઈ અને માઈ મણીલાલ કોઠારી, કુરાને કરીક વાંચી રહ્યા હતા; અને મુરખી જખાસ સાહેબ પાસે એતું અચ્ચ કરતા હતા.

મુરતવાળા ડો. ધીઆ મુજરાતી સદિસમાં કોટકાકે પુરવડો અને જંજુ જ્યોતિ "Light of Asia" વાંચતા હતા.

શ્રી. મહાદેવ દેલાલની જોરડી, એ તો કોઈ લાખજેરી જેવી કામતી પરીકા પાસે આવી હોય જોઈથી ખંતયી તે વાંચતા. એમના વાંચનના વીપયે ઇતિહાસ, મર્મો, વલ્લમાન, વિજાન, અર્થકાલ અને સાદિસ એમ બધું હતું. કાપા એ પોવા વાંચતા. પુણીથી કાવજ મુધીનો મમ મોટામાં મોટો એમનો

દતો.

એ પ્રાર્થનાઓ કરાવતા. સરદાર વલ્લભભાઈ સુધાં અમારી માંગણી અમારે એમની પાસે યાનેશ્વરી મીઠા કિમ્બલાને ભેરીને સાંભળતી, ત્યારે એ દમ બેવા જેવું હતું. રેતાં રેતાં રજુ તે વાંચતા અને જ્ઞાન અર્થાએ કર્યા કરતા. કાકે નીચામાં પાછાનાર અને પ્રખર અગ્નિસી સુજ્ઞ હોય એમ કોઈ કાલે, પણ શ્રી ગદાદેવ દેશાઈ તો રસિયો હતા. સરદાર વલ્લભભાઈના વિશેષ વખતે એમણે "વિશ્વ ન જાણે શેરે મિત્ર" એ ભજન માધુને પોતે ગાયા અને અમને રોવરાવ્યા. આવા અવાજ અનેક પ્રસંગે શ્રી ગદાદેવ દેશાઈ સાથે અમારા ગયા. માધી દોહમાં પોતાના આત્મજીવનની વ્યાખ્યાનમળા એમણે રજુ કરેલી પણ ન રહી.

સરદાર વલ્લભભાઈએ તો જેમનાં પણ સમ્બોધી કરી. સુપ્રી-ટેન્ડેન્ટ એમનાથી પૂછતો, જેસર દોડી જતો, કોલેક્ટર, કમીશનર અને જજ સુધાં એમની સાથે વાત કરતા. એમના શીલ્પની સંભાળ રાખતા આજો વખત એ બેરથી આમ તેમ આઠા મારતા, અને એમના એક પમલે અમે મદાન ધોડીક સામ્રાજ્યના લોકસુકા કહી જતા કપતા હતા. એમને તે માધી દોહમાં કાવચ કરવાનું હોવા કોઈની દોષત આવી નહિ, કારણ કે કાવચોને અને લખાણોને તેઓ તુચ્છ મણતા હતા.

"કામ કરો કામ, ભાટ મારણો તો મણુએ મળશે." એમ કહી એ કવીઓની અને સાક્ષરોની મરહરીઓ કરતા.

રાનીપરજમાં કર્યા કરનાર શ્રી. કેશવભાઈ અમને એ રજુમાં વસ્તી કામને માટે બહુ પ્રેમ ઉત્પન્ન કરાવતા. અમર કેશવભાઈ જેટલું અમારી મહેળામાં રાનીપરજમાં રજુ જીવન તરીકે કોઈ જાણતું ન હતું. એમણે પોતાનો વિધવ રજુ કરવાને માટે બે દીવસ લીધા. એ દરમિયાન ઘણી આમની પ્રથા, રાનીપરજ લોકોની યુગામીમાં રહેવાથી કયેલી અત્યંત કુખળતા. એમણે બહુ કામથીયે વર્ણન કરી અવડી. આ નિવાસઝોના મન અને આત્મા રોળાઈ રહ્યા છે. કાશ્તાડી અને દેવાથી એમની ખરાબી થઈ રહી છે. ઉચ્છાયાતોના છુપા જીવનોનો પાર નથી ધડાદી, એમણે કહ્યું. અંતમાં શ્રી. કેશવભાઈએ કહ્યું કે "મહાત્માજીના પ્રલાપે રાનીપરજનાં જીવનથી આકાશમાં અરજોદન થયો છે."

શીલ્પ સેવા મંડળના શ્રી. વણીકરે સમાજ સેવકની દિકા રેળવતાં પોતે વેદેશા કપોડા અમારે અમને કહ્યાં ત્યારે અમારાં અભીમાન કલરી ગયા.

કર ખાધના સખ્ત નીચમન પાળનારા તંત્રમાં એકલા તે પહેલાં, અલબેલી મુખ્ય નગરીમાં પાણીની માફક પેસે અર્થ નાખનારા દેશનામોના કાયથી એમને પાણું કુખ વેદતું પાણું હતું.

બીશેનાં કુખ દેખાડી કર ખાધાએ એમને એમનું કુખ જીવાવી નાંખ્યું.

દક્ષિણામુર્તિવાળા નાનાભાઈ અને મરોતર એન્ડ્રુકેશન સો-સાપ્ટીવાળા બીખાભાઈ ત્યાં હતા. નાનાભાઈએ માનસ જાએના વિષયપર મરજ અને જાએના વાધવો જોડ્યાં હતાં અને દક્ષિણામુર્તિનો ૨૦ વર્ષનો ઇતિહાસ એમણે ત્યાં રજુ કર્યો હતો.

ભર્ય મુ.નાં પ્રમુખ શ્રી દીનકરરાય એક વ્યવહારુકાળ અને જાહેશ સફળ તરીકે પ્રસિદ્ધ છે. પણ જેમનાં આંખાં ત્યારેજ અમર પડી કે રાજ્યકીય ઇતિહાસનાં તે જાણ અગ્નિસી છે. તેમણે વાતચીત દ્વારા તેમને એ જ્ઞાનનો સાત યુવકોને આપ્યો હતો.

શીલ્પ સેવામંડળવાળા શ્રી. શ્રીધાનંદશેઠ અને કેરીવાળા શ્રી. દીનકર પંડ્યાએ યુરોપ અને અમેરીકાના એવા પ્રમુખ અને અનુભવની રસભરી માહિતી આપી હતી.

જેમની અમારી દીનકરો કહે હતા. શુદ્ધ મેળવવા વધારે નીચમીત થવા અમે ત્યાં વધારે પ્રવર્તે કર્યા.

સતારીઓ અને +૬૫૨૨૨૨૨૨૨૨ ઉપર પ્રમ.જોની અમારી સાવરમતી જેમની દલીલત છે અને તે પણ કુશીને મેં આપની સમક્ષ સુકી છે. મંજુ જેઓમાં શ્રી. કનેવાલા મુન્દી, શ્રીમતિ લીલાવતી મુન્દી, શ્રી. હંસા મહેતા, શ્રી. રતેદરશિમ, શ્રી. બલ્લભાઈ પંમોદરાય કાંધાર, ગાંડીવના તંત્રી શ્રી. વિમાનાળા, શ્રી. રોહીત મહેતા ઇત્યાદી અત્યંત દેશમકતો હતા. એમણે જે બીજાઓને આપ્યું હતું, અને અગ્નિસ તથા અવલોકન અને સદવાસથી મેળવ્યું હતું એવો દિકાજ કાદી જાણ એમ નથી. એમના અનુભવો અમુક દોવા જેમણે અને એ પણ દેશને સીધી કે વ્યાકરતરી રીતે જરૂર કામમાં આવવાના એ અનુભવોની નીચે શું શું દખાઈ રહ્યું હતું એવો અવિષયમાં જણાશે.

કેડની બહાર દેશ અમુક યજ્ઞ અયો હતો. બાળકો, કાંઓ, વેપારીઓ, મજુરો અને મુડીવાળા બધાજ ભારત માતાની આઝાદી ઝંખતા, પ્રજાતંત્રીઓ અને હજવંદન વખતે નવાં નવાં મીનો રચતાં અને જાણનાં સમય જેવું કામતું નીકાઓ અને ફેલોઓમાં જે રતદેશમકિતનું કિશ્કણ રોવવામાં આવતું તે શીલ્પ બાળકો એક ગાતાનાં ધાવણ સાથે લેવાં યજ્ઞ ગયાં. વાનર સેનાઓએ આપ્યું વાતાવરણ વીરરસથી ભરી દીધું બીજાએ ઇતિહાસિક વીર સમયને પાડો ખડો કર્યો.

પરમહંસ રામકૃષ્ણ કહેતા કોઈ અવતારી પુરુષ આવે છે ત્યારે એમાસાની રેલમાં જેમ બધે અગ્નિજળ બીખાકાર થઈ જાય છે તેમ સમસ્ત દેશમાં યજ્ઞેતનનાં પુર આવી ગયાં. યુરોપની માફક અહીં પણ જાણ મહેતાની દશા અને પછીની દશામાં આસમાન જમીન જેટલો ફેર પડી ગયો. મહાત્માજીની તપશ્ચર્યાથી જમાનો ગદાઈ ગયો.

ગુજરાતીઓ ત્યાં ત્યાં હતા ત્યાંથી એમણે માણ્યો, પૈસા અને જાનમહેનતથી લડતને દીવાવી દીધી. એ પણ બહુ ગુજરાતમાંથી પણ આ લડત પોતાની માનવા જાગ્યાં. દેશ એક માણસની માફક લેવો થયો.

સાહીબકાર જેવા યુગની વાંછતા કર એવો મહીમાવાન યુગ આવ્યો છે. હું આજ રાખું છું કે આપ સો એને વધાવી લેશો. દેશતંત્રના તમામ પ્રતો અમારે રપજ થઈ ગયા છે. પ્રજાનો મદકાર અમારે સામાજિક, રાજકીય, ધાર્મિક અને સાહીબની તમામ પ્રવૃત્તિઓમાં મળી કહે એમ છે.

અકિતમત જીવન પણ સોલે આપ્યું છે. મધુમાંથી પુરો દેવો બનવા અને બીજો દેવો બનવા તંત્રર થઈ છે.

લુપ્તમતી નિંદા ઉડી મધ છે. ભારતવર્ષ, પોતાને માટે અને જમને માટે પુનજીવન પામવા ઝંખે રહ્યું છે.

જાણ અને પુરતો માટે પ્રીતિ વધી છે. સેંકડો જલતા નવાં પુરતો બહાર પડે છે. બાળકોનું સાહિય દીન પ્રતિદિન વધતું જાય છે. સો. ઉર્મીકા મહેતા બાંડીવની મદદથી "અંક કક્તિ" સમ્પાદવાની તંત્રારીમાં છે.

આવે અમને આપ ગુજરાતના વિદ્વાનો, એકત થઈ જ્ઞાન પ્રચારને માટે કંઈ વ્યવસ્થિત પ્રયત્ન કરો.

ગુજરાતને પોતાના કોઈ "મોડન રીબુ" જેવા માસિકની જરૂર છે. એવું માસિક આપણી કક્તિ એકત કરી, કોઈ મદાન સારવા જેવું, વિજ્ઞાની "પાવર ફાલિસ" જેવું બની જશે.

આદિત્ય પરિષદ પાછી હાથ લેશે. નરસિંહરાવ ગોડસાલ તથાની અને કુલમંડાપ, જેઓ આરો સાથે હતા. એ તો સાક્ષરોને નહીંવાર પરીષદ વચ્ચે સફળ થઈ ગયેલાજ ગણે છે. પરીષદને હવે આરોધરજી ને વહીવટના અવકાશથી મુક્ત કરી, સોમપથોળી ઉત્તમ આદિજ ઉત્પન્ન કરનારી નિયમિત સંસ્થા બનાવે. આર્ય સંસ્કૃતિ પ્રચાર કરવા માં સમગ્ર વેદ અને ઉપનીષદના શાળામાં આદિજો અને કાવિયો એકમ હતા. ગાંધીયુગ પહેલાં, કવિઓને શીક્ષણ મળવામાં આવતા. સેખરો પોતાને સોથી મોટા ધારના. હવે સમગ્રજી છે કે દેશને માટે નિષ્કામ શુદ્ધિથી કામે કરવા જે સાક્ષરોથી પણ મોટા છે.

પરંતુ ગાંધીને આ ભેદ નહીં અને સાક્ષર મોટા કે, સેવક મોટા એ વાદવિવાદ હવે દુષ્ટિએ. આપણે સાક્ષરો તો સેવક થઈ જાય અને સેવક હોય એ તો સાક્ષર થઈ જાય કરે, શુદ્ધિ પણ, હાથ પણ અને કામ પૂર્ણ એકમ પણથીજ સંપૂર્ણ વિદ્યા સંપાદિત છે. દેશ સેવાના સક્રિય જનુષાર વગર કેવળ કવિતા કે શાસ્ત્રી સાક્ષરતા આવવાની નથી અને સાક્ષી સાક્ષરતા વિના ઉત્તમ સેવા થવાની નથી.

કવિવર દેશોરે આ દિવસાક્ષર આશીર્વાદ તેથીજ આપના છે. 'વેદ સીમર', આપને માટે દશ કે 'મહાત્માજીને "Pitri tatva" 'કર્મોર્ગ કવિ' કહેવા.

૨. નરસિંહરાવજી પાસે પણ પોતાનો જીવો વિરોધ પાડી દીધો છે, અંતરના દેહગાર કે એમણે આજ્ઞાવાદી જલ્પાત્માની સહીથી કરાંત્રીની મહાકથામાં પ્રમાણ કરવા મહાત્માને કહ્યું હતું કે :-

"અથ ચેત્તેષામં મધી વલ્લભા મુરંધરઃ"

તમ થી વિકસે જીવિત મૃત્યુ નિતિમ નિર્મલા

અથ ચેત્તેષામં મધી અને મુરંધર મૃત્યુ

હાલ થી નવ તપ્ત કૃતિ, નીતિ નિષ્ઠા માનું કે.

આ છે પણ એમાંથી મોંઘ કરો સર્વ જાણે આ કર્મયુગ માં જીવો અને પ્રજાને સ્વધીવરતા પ્રાપ્ત કરવાની મહત્તા સદાય આવ.

સ્વધીવર પ્રજાવજ સંસ્કૃતિ ખાત પામે છે. આ દેશને હવે થી વીરજ અને જીવિત જીવિત છે આપ પણ પોત પોતાના સાથે રહે એ આપણે.

ધરતી જાંડન હોંટુ સોસાયટી

ઉપગ્રાહક સોસાયટીની વર્ષોર જનરલ મીટિંગ રવીવર તા ૧૨ જુલાઈ અને ૧૯૩૧ ની સાંજે ૭ વાગે સંસ્થાના હોલમાં ગાંધીના કાર્યો માટે મળશે (૧) મીટિંગ અને સેક્રેટરીની રીપોર્ટ (૨) ટ્રેઝરરનો હિસાબ અને એકનમીસ્ટ. (૩) કાર્યવાહકોની નીમણું અને અન્ય બહારી કાર્યો

ડી. બી. પટેલ, પ્રમુખ

એલ. દેરી, મંત્રી

સુગંધોના તેમજ દવાઓના વેપારોએ માટે અમુદ્ય તક

માથાના સુગંધી તેલ, સાબુ, જીરો, અમરપત્તી સેન્ડો (અંગ્રીજ પરફ્યુમ્સ) ફેસન, લવન્ડર વોટર, જરદો, સુગંધાની નાસ, મોમેક, બોલીવોડીન, ટેન્કાડીમ લોહન ગુલાબ તથા કેવડાજળ, પાનમસા, અતર, હંડમંજન ગામ તોફારે પરમત્ત વપરાસની તેમજ વેપારને લગતી સંકેતો એવીજ બીજી દવાઓ તરફનાર સુગંધી તેલ-કાચની ચીજો

તથા કરવાને લગતા અસલ સ્વદેશી

"સાદાજાપ" એસ.સે.

અર્થ ૨૨૫૫૫, હાથ મસાતાઓ તેલ અને સાબુ માં રંગ પ્રીયાવત આવતી મળશે સાદાજાપના દરેક એસ.સે. સ્ટોરીટ વગરના હોય છે

સાદાજાપ માર્ક તપાસીને લેવો.

કેસીમ મદત, કામે. —

સોલ એજન્ટ—

ડા. જી. ગોરે,

૩૨, મંગળદાસ રોડ,

મહેડી. સુભાષ, ૨

નોટ: ધનેતપાક વિવિધ વસ્તુઓ કરવા હોય તો અમારું દસોમ વચવા અસામજી છે.

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરેહવાર રંગબેરંગી મન પસંદ હુમમાં

સ્વદેશી માલ જથ્થામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી દરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

થાળી, મસલાં વિગેરેને માટે જાલ જાનજી રેશમ.

મોજા, રૂમાલ, સાડી, મખમલ, શાલ, ટાઇ, કોલર, કેર, શર્ટ, સુટને માટે સર્જ, આસામ સીરક વિગેરે વિગેરે. પુરુષો, સ્ત્રીઓ અને બાળકોમાં પહેરવા એકતી દરેક ચીજ આપણી પછે આ-ઓમાંથી સસ્તામાં કરવા માટે હમેશા મળી જશે.

ફોન ૫૬૫૪.

સા. કેવલરામ એન્ડ કુ.,

બાઈસ ૫૨૬૬.

૬૩ ઇલેફ સ્ટ્રીટ,

કેનલ માર્કીટ એન્ડ ઇલેફ સ્ટ્રીટ,

એલાનીસબર્ગ.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રટી. કરંબ

ડીકીના બાલો

જુલાઈ તા. ૧૩મીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.

રટી. "ખંડલા"

જુલાઈ તા. ૨૭મીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.

મુસલમાની વીરી, શ. ૪૦ ના હિસાબથી અને સ્પેશીયલના શ. ૧૦૦ ના હિસાબથી સેવામાં આવશે.

હાંદી વીરી, શ. ૩૫ ના હિસાબથી અને સ્પેશીયલના શ. ૭૫ ના હિસાબથી સેવામાં આવશે.

મુબના—કિતારોએ પોતાના મોટા ફાગીના કનીવારે ૧૨ વાગ્યા અમારું કસ્ટમમાં પહોંચતા હતા.

સેકન્ડ અને ઈન્ટર માટે એક મહિના અગાઉથી બેઠાબસત કરવો.

દરેક હાંદી પેસીન્જર પોતાની ટીકીટ જમાવી જોડીસમાંથી લેવી અને જહાઝ મામવાળા બાઈબોએ અમારી સાથે

પત્રવ્યવહાર કરવાથી પણ સમજાવશે. રટીમરને લગતું દરેક કામકાજ અમારી જાતી કેબરેજ નીચે થાય છે.

SHAIKH TIMED & SONS,

300 Pine Street,

Tel. Add "Karamat," Durban.

વધુ પુલાસા માટે જણો વા મળો:—હિંદી પેસેન્જર

એજન્ટ રોબ હીમેડ એન્ડ સન્સ,

૩૮૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, દરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

ટેલીફોન ૪૮૦૦.

પી. એ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ધા

ટેલીગ્રાફિક એડ્રેસ

"રુસ્તમજ"

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

જેવા કે ઘાતર કાર, ફોટ જ્વાલ, ફીડલીટી બોંબ, વરફાવેન્સ કોમ્પેન્સેશન, વીગરે અનેક પ્રકારના વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ શરૂ કરી દીધું છે.

પોલીસી તેમજ દાવાની પતાવટ કરબનમાંજ જરી આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધિ:—

સોરાબજી રુસ્તમજ,

"ઇન્ડિયા હાઉસ"

૧૭ ફર્સ્ટ એવેન્યુ,

દરબન.

રેકૉર્ડ બેઠ

હાંથી જાણે કલકત્તા જઈ ઉત્તમમાં
ઉત્તમ આપનો રેકૉર્ડમાં ઉતારવા
ફરમાવ કરીને નીચેનાં રેકૉર્ડો તૈયાર
કરાવ્યા છે. હમારા ખરીદનાર એ

રેકૉર્ડો સાંભળી જરૂર પુરા થશે.
હાન રેકૉર્ડો ખરીદનારને એ રેકૉર્ડો
ખરીદ આપવામાં આવશે.
દરેક રેકૉર્ડનો ભાવ રૂ. ૫-૦.

પીયારું કિંબાલ

૧૦૪૨૩ દિલ્લે નજરે ને તે કાફેર ઈમાન રહે.
૧૦૪૨૮ કબી પર કહરે કું તે રાજા.
૧૦૪૦૮ ને રખસારે કહે નજરે નવમી.
૧૦૪૦૨ ખીસામત કહેલ આપ કે નજરે રખતે છે.
૧૦૪૦૮ રંગે ચુંદરવા મેરી ખાલ પીયાર.
૧૦૪૦૭ વમીક વાર કું કરને ને દિસાવ કા.
૧૦૪૧૪ કબીયે ખુદા મોતેબર બનકે આંખે.
૧૦૪૧૪ ઇસ ૮૫સે જલક અપની ઇસ સોખને ડીખાવ
૧૦૪૧૧ અપની માંદરી સુરત ડીખાવો નખી.
૧૦૪૧૮ ગેસુએ મુસ્તેફાક ને હીવાના હો ગયા.
૧૦૪૦૧ હીવાનો મે' ઓકરે દિલ હીવાના રહે ગયા.
૧૦૨૮૬ વહી હતા દે ખુદા હીલસે જા બંદા મરિ.
૧૦૪૧૨ અગર દિલ્લે મે' કુંહી છતાં પટેવા.
૧૦૨૪૫ ખાલ કબી કેસ પર મે' તેરે વારી નવમી.
૧૦૨૨૬ અપની જલવાળી ત્રસ મુજબે ડીખાવો ન ગયા.
૧૦૨૦૭ બેતે ખુદા શરફે મે' હરખતે રસુલકી.
૧૦૨૮૬ વો કાળે કાળા વો આકા મોહમ્મદ.
૧૦૧૭૨ હમારા નખી આજ કુંહી બના દે.
૧૦૧૫૫ શેરી જાન જલતક બદનમે' રહેગી.
૧૦૧૧૭ વુખ ઓર પુછે બાલ દીસે ને કહાર કી.
૧૦૦૭૫ જાલસે મુજબે તેરા ઇતેબાર દે.
૧૦૦૭૫ જાલે અરખે પોર તેરા આજમ ખરાબ હોગા.

માસ્તર રહીત

૧૦૪૦૩ સનસુરે ખુદા જાલ હુવા કહારે મોહમ્મદ.
૧૦૩૭૮ બમકા મારા કું યા રસુલ અલ્લાહ
૧૦૩૫૫ વુખ બને મુસ્તફા હો બંદા નાજા ખવાલ.
૧૦૩૪૨ નજમારા ઈબાદત હો રખે પાક અલ્લી કા.
૧૦૩૧૬ મે' કહે તેરે તેરી મરહમ સનમખાના તેરા.
૧૦૨૮૩ તેરે લીધે નજરે આંખે તેરા મુ' આંખે મેરે દિલમે
૧૦૧૮૦ બચાં ખીસસે હો રતખાને મોહમ્મદ મુસ્તફા તેરા.
૧૦૧૭૩ કમ વરે ખુદાસે લુદા વરે મોહમ્મદ.
૧૦૧૨૪ જરાર દે' કરીમદે' મુયકીલ કોરા અલ્લી.
૧૦૦૮૭ સો તે મે' નખીકા મુજબે જલવા નજરે આવા.
જલવાને જમાલે શહે અગાર હમીન દે.
૧૦૦૭૭ મહમુદે ખુદા મહમુદે નખી યા અમદુલ કાદર જલવાની.
જતા ખાલ ન ખાલ પરવર મમહુદીન ગીયતી દે.
૬૮૬૧ જાલ મુલ કુવા ગીરામે હરમ—મરસીયા.
૬૮૬૦ કુંવાદે સરમે ઇસવીનસે મેરે સોદા મોહમ્મદ કા.

બાઇ રૂશ

૧૦૪૧૬ હરા રહેલો ને ખજર હીખા કીખા કે વુજદે.
૧૦૩૮૬ બહનામ નહો મેરી વહી યારખી ખાતીર.
૧૦૩૫૫ કસકે હર પર મુજબે બનેકી ઇલજત ન ખીલી.
૧૦૩૨૦ રીલિ હકીનમે લખતાએ વાર ખાલી દે.
૧૦૨૦૬ ફેરમે આજમે પહેલે કીયા મુસલમાની નથી.

બાઇ લીલાએટ

૧૦૪૨૦ રાસેસે ને ટલ નવે કું અફત તો નહી હમ.
૧૦૩૬૬ અપને ખીમારકા એક રાજ નજારા ન કીયા.
૧૦૩૫૭ ઇનકા નામ દે મોહમ્મદ બનસે હો જમદે જાવાલા.
૧૦૨૮૬ અરતા કું તેરે મમ મે' અબે બન જેમ મેના.
૧૦૧૧૪ મોહમ્મદત તે ને મમ રાસે કુંમે મે'.

૧૦૪૧૭ મે' સી ઉમ (આંધળો ગાનર)
૧૦૩૮૭ મે' એ જલે મારા મહીને મુજબે.
૧૦૨૨૮ અલ્લાહ અલ્લાહ કીયા મશીય દે ઓકરે ફરને વાર મે'.
૧૦૦૭૩ અબે નવ જવાન મે નાલે ફરનો જમાલ કમ લક.
૯૮૬૪ મુજે કીયા હુતરે છનેકા વહા કીયા બાંધની મેરી.
જલતક આંખે વા રહે.
૧૦૩૮૩ અબી હુસેન (આંધળો ગાનર)
૧૦૩૪૮ શહે અલ્લાહ મુજબે દે ઇલ્લાહ રસુલ કી
૧૦૩૧૭ તેવા રહે સહી તમી સાકીકા જોબન જેમ કર.
૧૦૨૭૮ વો જાલે કે મેરા કામ હીવાના નહી દે.
અજબ રમ ખેલો અવ અબનેલા.
૧૦૩૮૧ સુલ્તાન નખી
૧૦૩૩૮ નસવ વરમે ખીસીકાં બીનતે આગોસ હો બના.
૧૦૩૧૬ દોતે દોતે ઈસ કહરે આદેકા ઉલ્લત હો ગર્મ.
૧૦૨૨૭ ને તદખાનીને કિસ મેરા વો ફરકત દે મોહમ્મદ કી
૧૦૧૭૧ કાશ મેરી જાળીને શોક.
૧૦૦૩૧ સામીમે બનાવો દે મમ ખાને મે' મમખાનાં
તેરી રહેમનોં કી નહી દે કહ ને હુદે સોદે.

કેકરૂદીન

૧૦૩૧૫ પદા ને અકસે રખે ને નીલાખ પાની મે'.
૧૦૨૫૭ દે સીતમ નામુરે આના બુતે પુરેન તેરા.
૧૦૨૨૫ રમ રમ મે' અબ આંધળે ખીસમીલ નજરે આતા દે
૧૦૨૦૫ દરદને અલ્લાહ કહેલોકે દગા રખા દે.
૧૦૧૬૬ દમ બને ઇસક મે' હીવાનેની સોદાવળી.

બાઇ હેલો

૧૦૩૫૦ વો રસકે લવવા ને રખરે મજબુ.
૧૦૨૨૮ હમારી સી સુરત હો સુરત ખુદા કી.
૧૦૨૨૭ આંખમે આંખુ' વરે દે' દીલમે' તેરી વાહ દે.
૬૮૩૬ મોહમ્મદત કી બરખી લગાલી હો હમને.
૬૭૩૪ મેરે દિલકી લગીખી ખબરકી નહી.
૧૦૧૬૦ અનકા હીયા રાજાવકા આસમ નીકાબને.
૧૦૦૬૮ જાદુ ઈસ કુતરે અલ નાહી સકતા.

આગા ફેરિલ

૧૦૨૮૧ લખ ગમ આંખે હમારી એક છુને ને ખીરસે.
૧૦૨૪૧ ગયસુ ખીજદ ખીજદ કર હરખાર બન રહે દે.
૧૦૨૨૪ ખીસલે યારખી દે દોર મે' કસાબ લી દે.
૧૦૧૪૮ હમે જલવા ને રખ પર નજર નવમી.

પીયારા સાલેલ

૧૦૧૭૫ હુ દરદ આપ મે' મશીરોન કે બને રાસે
૧૦૦૫૪ હમ બન ગીમાર કબસે કાલીકો કુંદતે દે.
૧૦૦૩૪ ઇન કીમે જોમે જાલુ' દે તેરે હીવાને કા.

મીસ હુલારી

૧૦૪૧૧ અલ્લાહ કીસી સુરત કુંદે તે હીબબ બનકા.
૧૦૩૭૦ ખીસને મે' નજલકી રખે રોહનકી હીખાલી
૧૦૦૮૭ મુમખીન નહી કે તેરી મોહમ્મદતની પુ નહો.
૧૦૧૬૬ વો નીસાતે ખીલકી ઇસપર બસર કે નાજ છે.
૧૦૨૩૬ મખર મે' કિલી ન કરાર આતા દે.
૧૦૦૬૪ આહમદ પીયારે ઇસક હીખાલે ન.

અબલકાની લીન

૧૦૩૬૮ દિલમે મીટ પોટ કે તે ખાલ નેહાંન હોતે દે.
૧૦૩૪૪ બન અખની હસીમે' પર અબે કીલ ન ફકા કરતા.

બાઇખીલાઇ

૧૦૪૦૫ ઈસકમે' કીયું કર બમ બન બખી મુસબીદ દે.
૧૦૩૪૬ હર પળી મુજ મે' વો ને રાહ પીમે બતે દે.

Box 247 & 317 Tel. "Khairi."
HUSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
 Transport Passenger Agent,
 Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીગ્રાફ એજન્સી "ખત"
હુસૈન હસમખાન (સરદારવદ વાલા)
 ટ્રાંસપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
 બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

"INDIAN OPINION"
 Subscription Rates.

WITHIN THE UNION:		Rs.	P.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		Rs.	P.
Yearly	...	27	0
Half-Yearly	...	10	6

ઉત્તમ મરમ મસાલી વિગેરે

અમારે આ જાતી કેમરેખ નીચે તાજા અને સફાઈથી
 પરમા હોઝી મરમ મસાલી, હરીપાકાંડ, હાલર, મરચાં, તેમજ
 ફરીના અને લીયુના તેમજ મીઠાસ આચાર હંમેશાં થોડો
 ના જથ્થાએ અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો
 ઉત્તમ માણ, તમે મરમનાં જનાવી શકતા નથી. એક વખત
 મંગાવી આત્રી હશે. મળવાનું કેઝાબું,

K. N. PADIA,
 122 Victoria Street, DURBAN.

FREE! FREE!

'The most interesting book
VAIDYA VIDYA
 sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
 Jamnagar, Kathiawar. (India.)

M. H. DESAI,

Wholesale Fruit Merchant.

ફરેક બલનું તાજું ફરેક અને વેજીટેબલ સાથે પેકીંગ હરી સી.
 સી. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. અધિ:—
 P. O. Box 254. Durban. 31 Short St.

**સક્તિની સર્વોત્તમ દવા યુજ સ્વદેશી
 મદનમંજરી ગેળીઓ**

આ ગેળીઓનાં સેવનથી અલ્બા નીર્ધનીકાર, માથાનો
 દુખાવો, ચરદી, પાણ્ડીશુષ્કો, કમલેરી, મગજની નબળાઈ,
 સુસ્તી વગેરે સરીફની પાયમાલી કરનારાં ફરેક ફરેક
 તરતજ નાણુદ થઈ સરીક શકાય અને છે.

ડી. ગેળી ૪૦ ટી ડબ્બી દેને રૂ. ૧.

શાસ્ત્રવેદ નારાયણજી કેશવજી

કેડ આદીસ: અમનગર (કાઠીઆવાડ) ઇન્ડિયા.

આફ્રિકાના એજન્ટ: O. OSMAN, Stellenbosch C.P.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

ફરેક બલનું ફરેક અને વેજીટેબલ સાથે પેકીંગ હરી
 સી. સી. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. અધિ:—
 P. O. Box 842. Durban. 122 Victoria St.

Phone 3867. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
 Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
 and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

ફોનનંબર ૩૮૬૭ અને ગ્રે સ્ટ્રીટ પર ગ્રે સ્ટ્રીટ
 અને કમીશન એજન્ટ.

વેલિંગ સાફી સિતે હરી માલ સી.સી. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
 ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

**તમારા ગ્રાહકો માટે
 જાણો છે**

સ્થાપક "સુટ" માર્કની કપડાની જાહેર ખબરે
 સમસ્ત દેશના નેટીવ છાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
 તેનું ચોક્કું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે. સ્થાપક
 "સુટ" માર્કનું કપડું સ્ટોર કરો અને તમે સહેલાઈથી
 વેચી શકશો.

આ "સુટ" ના
 માર્કની તપાસ રાખ
 ને અને ઇમીટેશનથી
 રોકાતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એમ. જેસપર સ્મીથ એન્ડ કો.

(પીટી) લીમીટેડ.

એડવાઈસબર્ગ, કેપટાઉન, ડરબન,
 પાઈએલીઆબેથ.

અકવાઈઝ પંચાંગ

વાર	ખ્રીસ્તી	હીંદુ	અસલમાન	પારસી	સુરેઈમ	જુલિયન
	૧૯૩૧	૧૯૮૭	૧૩૫૦	૧૩૦૦	ક. મી.	ક. મી.
	ગુલાબ	અધિક	સફર	ફેફ.		
	આવાહ	આવાહ		કામી		
ચુક	૩	૫	૧૬	૨૬	૧-૫૪	૫-૬
કાલી	૪	૫	૧૭	૨૭	૧-૫૪	૫-૬
રેડી	૫	૫	૧૮	૨	૧-૫૪	૫-૬
સોમ	૬	૬	૧૯	૩	૧-૫૪	૫-૧૦
મંગલ	૭	૭	૨૦	૪	૧-૫૪	૫-૧૦
બુધ	૮	૮	૨૧	૫	૧-૫૪	૫-૧૦
શુક્ર	૯	૯	૨૨	૬	૧-૫૪	૫-૧૦

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Bananas, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Kikas." Box 5237,
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktat Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

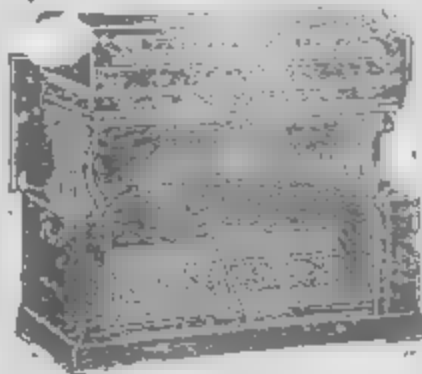
Write or give a Call at

GOSHALLA'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GOSHALLA

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

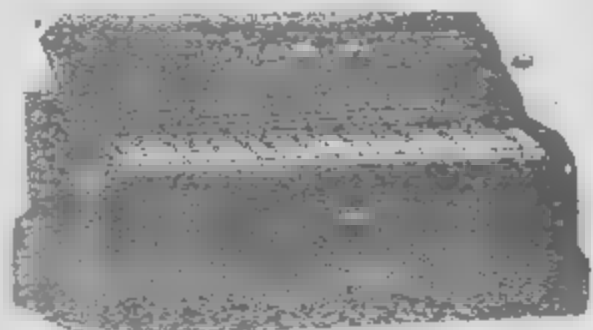
હારમોનિયમ અને તબલા

અત્રે રજૂ કરેલ હારમોનિયમ રાગવાદી બજારૂં છે. જે હમો પુરા પાડીએ છીએ. મુખર્મી પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હાવતા, પગના, પેડિંગલ દરેક ભવના મીઠા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તેવાર રહે છે. સીવાય ક્ષણે જાગે ધમણ, મુર, બદલ વગેરે પણ મળે. દરેક ભવના હારમોનિયમ રીપેરીંગ કામ ખાતરીથી કરી આપીએ છીએ. કમીયા વા મળે:—

ભારાલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(મધીકા એ. એન. ગોશલાવા.)

પી. એ. બોક્ષ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દુરબન.

Indian Opinion

No. 27—Vol. XXIX.

Friday, July 3rd, 1931.

Registered at G.P.O. as a Newspaper
Price: FOURPENCE.

WHAT IS SATYAGRAHA

THE following has been taken from an address delivered before the International Fellowship at John, near Bombay, in January by Mr. Balkrishna Kalelkar, a co-worker of Mahatma Gandhi and the Principal of the National University of Gujarat:—

Friends,—I thank you heartily for your invitation to address you on the meaning of Satyagraha as evolved and expounded by Gandhiji. I don't claim to have made a close study of the philosophy of Satyagraha. I have always felt that Satyagraha can be understood not so much by a scholarly study of statements and theories, but only by a strenuous effort to live the life of a Satyagrahi. The doctrine in itself is incredibly simple. It can be put in a single sentence. "Cultivate in a spirit of love an uttermost devotion to what you perceive to be the Truth in all circumstances and never mind the cost." But even for a proper understanding and appreciation of this simple doctrine for oneself the requisite commentary has to be supplied by a whole life of single-minded devotion; but to elucidate it to others requires something more, viz., a life of exceptional richness in service. I can claim neither. I, therefore, come here not so much to give as to receive.

Satyagraha is, as I have said above an uttermost devotion to Truth as we perceive it in all the walks of life. It is a progressive search after Truth or the meaning and purpose of life. Truth is as wide as the universe and as deep as life. It is a privilege of Truth to be recognised immediately it presents itself to us in its naked form and yet none can say that he has understood the whole of Truth. Truth is not merely a statement of facts; it is the realisation of life in all its grandeur. The great sociologist Vyasa, the author of the Mahabharata, declared the following thirteen things as the aspects of Truth: integrity, equality, self-control, absence of jealousy, forgiveness, modesty, suffering, charity, renunciation, meditation, nobility, fortitude, and uniform mercy or love. These constitute, according to him, the very essence of Truth. You will say perhaps that they are more or less a means to the attainment of Truth. They represent the discipline rather than the definition. But Shankaracharya says that in spiritual matters the ideal and the means for its attainment coincide.

In common parlance Truth has a four-fold meaning:

1. A correct and unvarnished statement of facts.
2. Scrupulous regard towards fulfilment of a promise given.
3. A study of and a willing submission to the highest laws of life.

4. An unceasing search and effort towards the realisation of the ultimate meaning and purpose of life as a whole.

But I must not enter here into a formal disquisition of what Truth is. I once asked Gandhiji to give me a definition of Truth; he said he could not do it. I do not wonder at his reply. It is impossible to arrive at a correct or complete realisation of Truth; that is a reason why we have to dedicate the whole of our life for its search. But we all have an inner sense for the perception of Truth. We all can, for all practical purposes, know what Truth is; and the more we are loyal to this perception the clearer is our perception of Truth. Kysarling has given in one place a free rendering of a Biblical sentence, "The spirit of Truth will lead you to Truth." This may well be the motto of a Satyagrahi. Being dedicated to the search of 'All Truth' a Satyagrahi is determined to be loyal to the spirit of Truth at any cost under any circumstances for the whole of his life. Satyagraha, therefore, naturally rises to the dignity of a universal religion. It is more of a discipline than a doctrine; that is what makes it universal. It is Truth first, Truth last and Truth in the middle. It requires a life of intensity, a life of humility—a dedicated life. Satyagraha is the response of love of an honest soul to all conditions of life. Satyagraha is, therefore, a continuous process, an uninterrupted force or rather the flow of love towards life to the end that the Truth and the meaning of life may be attained.

The ordinary man of the world is hardly a conscious or a continuous worshipper of Truth. His interests lie elsewhere. He worships other gods. He feels that life is not safe in the hands of Truth. He, moreover, feels that Truth is impotent and must, therefore, be backed by physical force, individual or organised. The conception of a Satyagrahi is totally different. It is his underlying conviction that Truth is living, Truth is omnipotent, that Truth is the greatest heaven—the greatest solvent. Truth is insulted and weakened when it is backed by brute force. The Satyagrahi knows that the natural force of Truth is love. Non-violence is, therefore, regarded by the Satyagrahi as the grammar of Truth.

The discovery that non-violence is the only means for the attainment of Truth is Gandhiji's original contribution to the philosophy of life. It is also his contribution to the art of life. To the man in the street to-day Satyagraha is a novel experiment in warfare, a sort of new tactics and nothing more. This is but a partial view of Satyagraha. A Satyagrahi is a fighter in as much as he never takes things lying down. He is not a philosophy of

defeatism. He would not shirk his responsibility because it happens to be unpleasant. He would never seek to save his skin. He is not a man to avoid risks. He would not eschew religion or politics from his life, to secure comfort, position, prestige or the good opinion of his fellows. He can never reconcile himself to a life of intellectual or moral inertia. He knows that there is always probability of a single individual being in the right and the whole of the rest of the world being in the wrong. He knows that the world has produced as yet but a small number of adventurers and explorers in the domain of Truth. He, therefore, is never uneasy because on occasions he happens to be in the minority of one. He may not have even the consolation of a living faith that with God on his side he is in the majority. It is not the certitude of Truth but the absolute loyalty to the spirit of Truth that sustains him. He, therefore, is ever prepared for every conflict, with faith in himself and a faith in the ultimate beneficent nature of Truth. 'Right wrongs no man' is not a mere legal maxim with him. It is a moral maxim. It is an article of faith. It is moral because the sanction he uses for the enforcement of right is not the coercion of others but self-suffering. "I must suffer for the sake of this Truth because I am its witness." Without this sense of responsibility life would become meaningless. It would be a curse.

But a Satyagrahi need not be considered as an eternal fighter. He is not not to conquer but to convert, is anxious not to prevail but to persuade. He, therefore, has infinite patience and all humility. He knows that life is a continuous progress from error to Truth. He is not like the cynic who believes that he and his brethren in faith alone are in the possession of Truth and that the rest of the world is steeped in ignorance and error. He also knows that objective error does not degrade a soul because objective error does not rebel against the spirit of Truth. What matters most is not the mechanical possession of Truth or reality but it is moral and intellectual integrity that counts, not the articles of faith but the attitude towards life. That is what lends worth to a man's being.

A Satyagrahi also knows that Truth may manifest itself in an infinite number of forms; in fact, form at once expresses and limits Truth. It was Ramekrishna Paramahansa who once said that the formed and the dead are synonymous. The Satyagrahi, therefore, always tries to discover Truth concealed beneath the golden lid of form. He is a creator of forms but never a worshipper of them. He, therefore, has no difficulty in recognising truth in any shape or form and even where he cannot recognise it he has the humility to respect the testimony of others as much as he respects his own; only so far as his life is concerned, he must be loyal to his own realisation. He, therefore, refuses to follow the methods of the ordinary proselytizer. Not being subject to the influence of greed and fear himself, he feels it below his dignity to appeal to the cupidity or cowardice in other men. His appeal is always to the highest and noblest in man; and this appeal is sent out not through the power of argumentation, not through mere sentimentality, but through a life lived in accordance with the dictates of Truth and

Love. The Satyagrahi, therefore, is in essence more of a real educator than a fighter. Persuasion, patience, service, sacrifice are his methods. They are and ought to be the methods of every true educator.

Let us examine what is underneath the faith of the Satyagrahi. The Satyagrahi believes that every creature has a soul. That each soul responds in a greater or less degree to every appeal to its nature. There is no soul so low as to be utterly impervious to the moral appeal. Apparent failures in this appeal should, therefore, be remedied not by coercion but by patience. A dormant soul can be awakened not by appealing to the lower instincts but by believing in appealing to the highest instincts of the person we wish to convert. This infinite patience can be cultivated only if we believe that death is not the final end of life. Death is not the full stop of life. Often-times Truth succeeds only through the destruction of the body through which it is struggling for self-expression even as a new sprout takes its birth when the old seed has ceased to be. The Satyagrahi feels that the soul i.e. Truth, alone counts. Everything else is of no value compared to the attainment of Truth. Just as coal is converted into heat by combustion so life is converted into realisation through sacrifice, through suffering, and this is called the process of Satyagraha. This process is eternally going on in the life of a votary of Truth. It is recognised by others only when a conflict arises owing to a difference or contradiction in the outlook on life. Satyagraha is also made manifest when moral motives come in conflict with immoral ones. Spiritual *adharma* or soul-culture is always a conflict through Satyagraha with oneself. It is also known as process of self-purification. It is at the root of all social conflict of a spiritual nature. In all healthy families it is the spirit of Satyagraha or appeal through self-suffering that keeps the family life intact and raises and dignifies the moral standard of life.

It was the genius of Gandhi that he extended this universal law of the family life to the wider field of inter-communal, inter-racial, and international struggles. He has proved to the world that this law alone can establish what we are all seeking after to-day, namely international kinship. I would recommend to you to prefer the word kinship to fellowship since your motto implies the fatherhood of God and the sisterhood of all human souls. It is this rigid devotion to the moral law that gives to the Satyagrahi his strength and authority to break all non-moral laws with a view to seek the redress of unbearable grievances. Satyagraha, even in its most acute form, can never be a destroyer of true civilisation. It is merely the process of love. We all know that the force of love can never be held in abeyance. It manifests itself in ever new forms. It may be entirely at one time, patience at another, self-suffering at a third, and self-immolation in the end if need be. It is a war against all lack of love, against self-seeking, hatred, pride and insolence. A Satyagrahi has, therefore, to eschew these in his own life. Like a true lover he is prepared to sacrifice every earthly thing that comes in the way of the operation of love.

Notes and News

GIVING a message of greetings to the British public through an interviewer Mahatma Gandhi said: "I am glad I am able to say that the circle of my British friends is increasing. It could not be otherwise as the present Satyagraha movement, however much it may be mixed with dress, is nothing but a movement for promoting the establishment of goodwill with those against whom we seem to be fighting. Therefore, I have no misgivings as to the ultimate result."

In our leading article last week we referred to the duty of the community to support their organizations financially. But while the community should know their duty it is essential that those who conduct the work of the organizations should also know theirs. There are a few points in Mahatma Gandhi's article on 'Public Expense' appearing in *Young India* which, though addressed primarily to Congress workers in Gujarat, may be studied with advantage by every public institution. We, therefore, quote them below:

"However an institution happens to have plenty of funds it does not mean that it should anyhow spend away every pie that it possesses. The golden rule is not to hesitate to ask for or spend even a penny when it is absolutely necessary and when it is not, to hoard up every pie though one may have a store of rupees at one's disposal."

"Do the rules of economy apply even when the coffers are in a state of war?" To this Mahatma Gandhi replies in the same article:

"It is a fundamental principle of Satyagraha that the tyrant whom the Satyagrahi seeks to resist has power over his body and material possessions but he can have no power over the soul. The soul can remain unconquered and unconquerable even when the body is imprisoned. The whole essence of Satyagraha was born from a knowledge of this fundamental truth." In the purest form of Satyagraha a person should need nothing, declares Mahatma Gandhi and goes on further to say: "When we have developed this 'be careful for nothing' attitude, we shall be saved from many a botheration and trouble and freedom will dance attendance upon us. Nor should one suppose that a 'careful for nothing' person shall have always to be starving. God that provides the little ant its speck of food and the elephant his daily and method bolus will not neglect to provide man with his daily meal. Nature's creatures do not worry at first about to-morrow but simply wait on to-morrow for the daily sustenance. Only man in his over-weighting pride and egotism imagines himself to be the lord and master of the earth and goes on piling up for himself goods that perish. Nature tries over and over again by its rude shocks to 'warn' him from his pride but he refuses to heed it. Satyagraha is a specific for bringing home to one the lesson of humility."

Ernest Lowellwyn Godfrey, the only son of Dr. William Godfrey of Johannesburg, arrives to-day the 3rd of July for a short visit. Dr. E. L. Godfrey has had a remarkably brilliant career in his studies in Edinburgh University. Among some of his successes he won the Cunningham Prize and Medal in Anatomy; Vane Dunlop Scholarship in Anatomy (1909); Junior and Senior Medals in Anatomy; Medals in Midwifery and Gynecology; Special Prize in Surgery, Ear, Eyes, Nose and Throat; Certificate Alston Bursary in Anatomy and Physiology. We understand he returned to Edinburgh by the Warwick Castle to resume his duties of lecturing and demonstrating in the Uni-

versity of Edinburgh. Dr. William Godfrey and Mrs. Godfrey of Johannesburg are in Durban to receive their son who is expected by the Grandtully Castle, they themselves having arrived from Scotland by the Windsor Castle. Not only Dr. and Mrs. William Godfrey have reason to be proud of their worthy son Dr. E. L. Godfrey but the Colonial born Indians too have reason to be proud of him for being the first one to achieve such brilliant successes. We heartily welcome Dr. E. L. Godfrey and congratulate him on his achievements.

Elsewhere in this issue is reproduced a report of the debate on the question of segregating Natives which took place in Pretoria under the auspices of the Pretoria Branch of the League of Nations. The motion in favour of segregation was passed by 28 votes to 52. Mr. Percy F. Trotter of Germiston who has always been a staunch advocate of the cause of justice and fairness towards Natives as well as Asiatics, has, in a letter addressed to the *Rand Daily Mail*, expressed the following view on the debate:—

"Sir,—At Thursday's debate in the Pretoria City Hall the motion in favour of segregation was carried by 28 votes to 52. This must not by any means be taken generally as an indication of the general feeling of the population."

"A majority of the population would prefer that 20 per cent. of the population should be segregated if the impossible and impractical proposal of segregation, it may be seen that prejudice against the native is gradually but safely being replaced by a more progressive and enlightened attitude."

"The future of the native is a matter of life and death of men and women and children in the face of the most brutal and most unjust and inhuman laws maintaining the cause of justice and good will towards the natives."

"I have travelled and lived in various countries of the world inhabited by both white and coloured people, but I have never elsewhere come across the sort of bitterness on the part of Europeans that one finds in South Africa. It is, however, dying out gradually."

The Rt. Rev. W. C. Carey, Bishop of Bloemfontein is reported to have said at a meeting at Bloemfontein that "he failed to see how one could be a Christian and at the same time be filled with the spirit of racialism. Though the Bishop was at the time referring to the racialism between the British and the Dutch we have no doubt he meant it also between men and men. Would that the Christian Government were guided by the same principle. Christianity would then doubtless command more respect than it now does."

Gandhi, clad in a four-piece, addressed a gathering of Europeans clad in evening dress in Bombay's principal hotel. The proceedings were uneventful.—Renter.

What an important piece of news Renter's agency at Bombay has generously transmitted for our edification in this country! We are sure the Europeans in this country would have been interested to have had at least a summary of what Mr. Gandhi, clad in loin-cloth, had to say to the gathering of Europeans clad in evening dress. But perhaps one has to be contented with the crumbs that may be served by that great agency and the way in which they may be served!

"Wayfarer" writes in the *Pretoria News*:

"The cables told us about Mr. Gandhi appearing in a loin-cloth to address Europeans in the evening dress. But Renter's omitted to tell us the really important feature of the occasion—the Indian leader spoke to Europeans in his own language!"

In doing so, he declared it was the duty of Indians always to speak their own language, and take a leaf out of South Africa's book. "In South Africa," he declared, "there has been a long struggle for precedence between English and the Tiel (a dialect of Dutch), with the result that the English colonists had to yield to the brave Dutch, in recognising the

Tel as the official language, on the same footing as English."

But he shouldn't talk about "the Tel" any more. The External Affairs people should see that Mr. Gandhi is enlightened."

We are afraid "Wayfarer" is confusing the two meetings. The one reported by Renter was held in Bombay with a purely European audience. The other from the report of which "Wayfarer" quotes was of the Federation of the Indian Chambers of Commerce held in Delhi. There is no reason to believe that Mr. Gandhi spoke to the European gathering in Bombay in Hindustani. "Wayfarer" also seems to forget that in referring to "the tel" Mr. Gandhi was only quoting an incident of the past. In the present if it is not the tel it is the Afrikaans.

Here is another interesting para from "Wayfarer" in the *Pretoria News*—

Mr. W. Rood, M.P., after a visit to India, some time ago, told *the Burger* of a striking incident. I recall it as illustrating the effect of Mr. Gandhi's scanty clothing. With Mr. Rood were Mr. F. W. Beyers and Senator Munnik, and they were in India at the invitation of its Government. There was a function at the Viceroy's palace. Suddenly silence fell upon the assemblage, and a pathway opened for Gandhi. He wore a loin-cloth of fabric woven by himself—"khaddi" they call it. In dress the humblest of them all, but in spirit the greatest, was the impression the Afrikaners got.

Fresh by-laws are being drafted whereby the Honent Town Council will reserve a special section at the Municipal market for Europeans. The source has arisen from the fact that at present the Council cannot refuse to rent any stand to Asiatics. Tables are provided at the market at the monthly rental of £1 5s. to farmers and £2 10s. to dealers. Some years ago Asiatics were permitted to rent these tables, but a dispute arose over the rentals charged, and the Council of that day decided that they should no longer be let to Asiatics. Since then a considerable change has taken place. Whereas some years ago there was no demand for tables on the part of Europeans, there is to-day keen competition among small farmers and dealers, especially during the summer months. The change has been brought about very largely by the laying out and development of small holdings in the surrounding districts. Difficultly would now be experienced in the matter of letting out tables to Europeans and Asiatics in common.

A message from Simla states:—

His Excellency the Viceroy received a delegation of the All-India Women's Conference, consisting of fifteen members, headed by S. Lakshminahai Reddy, who presented an address, urging that women should be represented at the farther stages of the Round Table Conference by at least three ladies elected by the Association, in addition to those already nominated by the Government. The address asserts that "Your Excellency can rely on us that we will lend the utmost sympathetic consideration to the decisions to which our representatives have had a share and will thus be able to influence a very powerful body of educated opinion." His Excellency replying expressed his great surprise and real pleasure at the extraordinary growth of women's movement in India during the past few years. He had been away, and said that the increasing influence of women in public affairs of India could not but have a beneficial effect upon the country. He assured them that he would do what he could to support and assist women in India in their efforts to take a more active part in public life. He paid a tribute to the work done by Begum

Shah Nawaz and Mrs. Subburayan at the last session of the Round Table Conference and added that he would bear in mind the request of the All-India Women's Conference for further representation at the next session.

ON REPATRIATION

MESSRS. Bhawani Dayal Sanyasi and Benarsidas Chaturvedi have published a report "on the Emigrants repatriated to India under the Assisted Emigration Scheme from South Africa and on the problem of returned emigrants from all colonies." Pandit Benarsidas has written his own experiences about the repatriates not only from South Africa but from other colonies as well while Pandit Bhawani Dayal has described the history of Indians from their advent in South Africa and has dealt with the various measures passed by the Union Government with a view to driving out the Indians from this country, and as to the origin of the repatriation scheme and how it was changed into an "Assisted Emigration Scheme" as a result of the Round Table Conference.

The report itself is very interesting and contains valuable information. We hope to give extracts from it as time and space permits.

Our immediate object is not to enter into the history of the repatriation scheme. It is known to all in South Africa. Our countrymen are well aware of how many of our brethren were defrauded to leave this country under the old scheme and how a counter-propaganda on the part of the Indian community had to be made. But since the old scheme was changed to Assisted Emigration Scheme, there has been hardly any reason to complain against the scheme itself. It is a purely voluntary scheme and those who wish to take advantage of it may and those who do not may not. In so far as the scheme itself is concerned there is no compulsion at all. But there are other ingenious methods adopted by the authorities, such as throwing Indians out of employment, restricting their trading rights to such an extent that it would be practically impossible for them to earn an honest livelihood and by other means rendering their position in this country as humiliating as possible, that in the end, being disgusted with their lives, they would be lured into taking advantage of the scheme. That many poor Indians have left this country under these conditions is out of question.

viating limitations that constitute its bondage. Were the requisite effort to lacking the penalty is to a empty and perish; for the Law that rules in the life of the tiny mustard seed, applies equally to man.

Unity pervades the Universe of forms in all their pseudo-infinite variety. Unity amid diversity. The One may, perhaps, be regarded as the one-ness as of the Many; the Many as the unmyriad aspect of the One. Yet, is the One more, far more than the mere totality of its "parts," since the One is ever itself and Partless, and while immanent in also transcends Many. Just as in each fraction-unit is involved the potentiality of whole-ness, just as in every seed are enfolded the potentialities of its parent, so in each unit of Life-Consciousness is involved the potentiality of "becoming" at-One with The All.

The goal of every unit of Life-Consciousness is no other than this Self-Realization, the relinquishing and transcending of whatever makes for separateness constitutes progression towards wholeness, the One, the All.

"What lets? Darkness! the darkness lets! while hordes Ignorance, mixed wholly yet torn by the rays of For true, and thirst to be one, and longing more, To lists which work you worse?"

Deep-seated in every heart there lives a Master, the Spirit of Light through and by which men may dispel this darkness and ignorance, and attaining enlightenment come at last to the eternal One Self. But, so long as man's consciousness is dominated by "the heresy of separateness," so long as "the lust and thirst of things" continues to rule his life, so long as he continues to "believe in shadows, spite on dreams," to plant a false self in there and let it "make a world around that seems," so long as his relations with the corruptible, the impermanent, the unsatisfying, the disappointing and illusive sleep continue.

If he look for his gains in the pursuit of pleasure, he must find the loss of pain in pleasure's cup; if he still hunger for sense-life, he must suffer embitterment in "boners of flesh" endure the changes of birth and death. As it is the Will,

"The Will"

Springing from your life and from your heart,
While I find you in the dark, I find you in the light.

Is, then, Life synonymous only with pleasure that obscures, having pain as its inevitable aftermath? With joy that is but sorrow in disguise? If life began and ended in "the life you prize," then would the answer be "yes." But that life has been well described as a Hill of Leaning in which experience and the lessons it teaches develop in the Pilgrim's Soul discrimination between the desirable and the undesirable, the Real and the unreal, leading ultimately to Self-Knowledge and Self-Realization.

"The unreal is not real, it is not of this world,
The truth is not of this world, it is of that world."

Rejecting the unreal, identifying his soul with The Real, the enlightened one transcends the pairs of opposites—pleasure and pain, birth and death, becoming and "becoming." He enters into, All-Being, the eternal, the Eternal, the Transcendent of bondage; the Harmonious, the Harmonious, the Harmonious.

"Higher, deeper, than any,
Another Life, another life, another life,
Escaping sight, escaping touch, escaping sound,
When all created things have passed away,
This is that Life named the Unofficial,
The Infinite, The All, The Uttermost,
Thither arriving, one return, That Life,
Is Mine, and I am there? And thence by faith,
Which wonders not there is a way to a new
Thither."

* Sometimes translated "devotion".

Segregation Of Natives

Keen Debate In Pretoria

Under the auspices of the Pretoria Branch of the League of Nations the Minister of Lands, Mr. P. G. W. Graber, presided at a debate in the City Hall, Pretoria, last week, between Professor Edgar H. Brookes and Mr. H. R. Abercrombie, on the segregation of natives. Mr. Abercrombie spoke first, and quoted numerous authorities to show that where an advanced and backward race lived side by side the tendency was for the higher to be dragged down to the lower.

He said the native's side was continually being put before the public, and it was that the emblems were taken up on behalf of the European race. He compared the position in regard to the "native question" in this country with that in America.

The natives outnumbered Europeans here by four to one, and it was those South Africans attempted to show that the natives of Bantustan, but this led to a paralysis which was sweeping into the towns. To foster hot-beds of Communism and sedition was the height of folly.

Half Coloured

After referring to the Stullard Commission, which advocated limiting the number of natives entering towns, Mr. Abercrombie characterized Johannesburg as "half coloured," and saw no reason why it should not become a second Harlem. The natives led a gay and immoral life, he said, and 2,000 of them on the Rand were classed as "professional criminals."

He did not blame the native, but the system. On the question of the birth rate, Mr. Abercrombie said that Bloemfontein, the model city of the Union, had a mortality of 5 per 1,000. Referring to the gold mining industry, the speaker quoted Mrs. Crosswell (wife of the Minister of Labour) to the effect that anyone who introduced tropical natives to the mines would be a traitor. Had not the Chinese experiment been sufficient? he asked.

Why should South Africa ruin its mines through a mistaken altruism? he asked in conclusion.

Professor Brookes

Professor Brookes said he saw no reason for the break-up of the native territories. Most people were theoretically in favour of the segregation of the natives, provided they were not segregated in their own particular area. They were not to be settled in the east, south, north or west—anywhere else would do. (Laughter.)

The belief that by reducing the native population would be depressed the natives. It had never been suggested that by reducing the European the status of the natives would suffer. The natives of Johannesburg were not within human control, said Mr. Abercrombie, and he saw no reason why they should be to his theories.

South Africa's markets, said the Professor, lay among the natives of the north. The natives had to be made a consumer. Those who were interested in the natives were also interested in the poor whites. The raising of the level of the latter would lead to the former, close in its wake.

The difficulty was that arguments were not positive enough. Negative solutions were proposed. The eloquence and energy spent on depressing the native could better be spent on raising the status of the white man.

Less Miscegenation

On the subject of miscegenation, Professor Brookes said the advance of the native meant less miscegenation, not more. Miscegenation took place between the lowest class of both races, and between the European who ought to know better and native women who had no pride of race, and were easy prey.

Miscegenation did not take place between educated Europeans and educated natives, explain this how one may.

When the debate was thrown open for discussion Mr. Cape, of Johannesburg, agreed with Professor Brookes that oppression of the natives was bad. He knew of no native who was starving, although he knew whites who were.

A speaker from Rustenburg said he was an out and out phylanthropic segregationist. There was no other royal road to solution.

"The more nigrification we get the more difficult with the solution for the native becomes," declared Mr. J. P. Kleynders, of the Department of Agriculture, who blamed livingstone and others who had said the natives were the equals of white men.

Resolution Carried

At the conclusion of the debate, Mr. Abercrombie proposed:

"That the welfare and prosperity of both white and native races in South Africa depends in a large measure on the complete segregation of the towns, and the gradual repatriation of all male natives, except such as are housed in the compounds for certain periods of employment."

This was carried by 85 votes to 56.

How The British Have Ruined India

An 1828 Story

To those who have not yet learned the value of the Khadi movement in India the following from *Young India* will be an eye opener:—

Sri. Satishchandra Das Gupta of the Khadi Peasantry is editing a Bengali newspaper called *Rastriya Dina*. He recently received a letter addressed to the Editor of *Samachar Darpan* which was published in Bengali in the twentieth of the 19th Century. As the letter was of great importance showing how the Charkha was being slowly destroyed and how it was valued by women in those days, he has published it in his paper and sent me its translation. I am sure, it will be read with interest by all who are at all interested in the Khadi movement. Here is the letter:

The Representation Of A Spinner

"To the Editor, The *Samachar*,

"I am a spinner. After having suffered a great deal, I am writing this letter. Please publish this in your paper. I have heard that if it is published it will reach those who may lighten my distress and fulfil my desire. Please do not slight this letter from a poor sufferer.

"I am very unfortunate. It will be a long story if I were to write all about my sufferings. Still I must write in brief.

"My spin was five and a half chas. My husband had a widow with three daughters. His death wherewith to maintain my old father and mothers-in-law and three daughters. He had several businesses. I sold my jewellery for his *Shradddha* Ceremony. At last as we were on the verge of starvation God showed me a way by which we could save ourselves. I began to spin on *Tukli* and *Charka*.

In the morning I used to do the usual work of cleaning the house-hold and then sit at the *Charkha* till noon and after cooking and feeding the old parents and daughter I would have my fill and sit spinning the yarn on the *Tukli*. This I used to spin about 4 *loks*. The weavers used to visit our house and buy the *Charkha* yarn at three *talas* per rupee. Whatever amount I wanted as advance from the weavers, I could get for the asking. This saved us from care about food and cloth.

In a few years time I got together seven *guida* rupees (Rs. 28). With this I married one daughter. And in the same way all three daughters. There was no departure from the caste customs. Nobody looked down upon these daughters because I gave all concerned, the *Shadafors* and caste people, what was due to them. When my father-in-law died I spent eleven *talas* rupees (Rs. 44) on his *Shradddha*.

This money was lent me by the weavers which I repaid in a year and a half. And all this through the grace of the *Charkha*. Now for 4 years, we two women, mother-in-law and me are in want of food. The weavers do not call the house for buying yarn. Not only this if the yarn is sent to market still it is not sold even at one-fourth the old price. I do not know how it happened. I asked many about it. They say that *Bilati* yarn is being largely imported. The weavers buy that yarn and weave. I had a sense of pride that *Bilati* yarn could not be equal to my yarn, but when I got *Bilati* yarn I saw that it was better than my yarn. I heard that its price is Rs. 3 or Rs. 4 per seer. I beat my brow and said, "Oh God, there are sisters more distressed even than me. I know that all men of *Bilati* are rich but now I see that there are women there who are poorer than me. I fully realised the poverty which induced those poor women to spin. They have sent product of so much toil out here because they could not sell it there. It would have been something if they were sold here at good prices. But it has brought our ruin only. Men cannot use the cloth out of this yarn even for two months, it runs away. I therefore entreat the spinners over there, that, if they will consider this representation, they will be able to judge whether it is fair to send yarn here or not.

Shantipur

A representation from a suffering spinner.
"Samachar Darpan"

The reader will not fail to observe the nobility of the writer who in her blissful ignorance felt that yarn was spun by the hands of her *Bilati* sisters poorer than herself and therefore felt for them. Alas, her belief was baseless. She could have stood her own if the foreign yarn had been hand-spun. She could have stood her own even against the foreign yarn, if behind it there had been no policy of determination to capture the Indian trade and kill the national village industry.

M. K. G.

Indian Boycott Movement

Mr. Gandhi's Reply To Manchester Exchange

In the first week of May the Manchester Royal Exchange passed a resolution protesting against the Government of India's economic policy and the boycott and picketting of foreign cloth. Evidently the Exchange was under the impression that the settlement would give an immediate stimulus to their trade and it was surprised to find that the reaction was by no means favourable. There was no appreciable change in the position and the Exchange gave currency to the notion that in some way there was a breach of the pact. Interviewed by the Associated Press at Harard on May 6 Gandhi said:

The resolution is partly based on misapprehension. There was no hostility towards Britain in the present movement, but on the contrary the Congressmen were trying against heavy odds to promote goodwill as far as it was possible under the present circumstances. It was sufficiently realised what a tremendous step the Congress had taken in lifting boycott of British goods. It is a misnomer to call boycott of foreign cloth as boycott. The name, therefore, has been intentionally omitted from the Delhi settlement. I use the word "boycott" even for the exclusion of foreign cloth because it has become the current popular expression. Nobody, however, mistakes its purpose.

The exclusion of foreign cloth does produce political consequences, but it is predominantly economic and social proposition and economic necessity for the semi-starved millions. Instead, therefore, of agitating against the permanent movement of economic uplift the leading men in Lancashire will find out ways and means of disposing of their manufactures in other countries where they are wanted they will save money, they will really promote goodwill between the two countries.

I regard the attempt to suppress picketting as fruitless. Surely Lord Irwin did not expect peaceful picketting of foreign cloth and liquor shops without sound reasons and anyone who studies this question as patiently as he did cannot but come to the same conclusion as Lord Irwin.

Mr. Sastri Favours Boycott

Addressing the Friends Service Council Mr. Sastri is reported by Rector from London to have said that while he sympathised with the people of Lancashire, he lamented that necessary Indian affairs made the boycott necessary.

Mahatma Gandhi's Assurance To Minorities

"Ready To Underwrite Any United Demand"

Mahatma Gandhi in the course of an interview to the special representative of the *Hindustan Times* stated that he saw no useful purpose would be served by his going to London unless communal settlement was arrived at. He hoped such a settlement would be possible soon. At least he was always praying that it should come.

So far as truce was concerned, Mahatmaji said the Central Government was doing the best to implement the truce and hoped a similar step

willingly taken by all provincial Governments, all difficulties would be over.

One Thing At A Time

So far as the Congress was concerned Mahatmaji felt perfectly satisfied that everything was being done to implement the truce. Besides his sole endeavour, at present, was to bring about complete fulfilment of truce terms.

Asked if he accepted the safeguards proposed at the Round Table Conference, Mahatmaji said he had been so absorbed in carrying out the truce that he had not even time to think of the safeguards. He believed in doing one thing at a time. He had not studied the safeguards proposed at the R. T. C., but his position in regard to safeguards was clear, namely, that he would be willing to accept any safeguards that were proved to be in the interests of India.

Asked what his position would be if Muslims could forward a united demand, Mahatmaji said when he talked of Hindu-Muslim unity he meant communal unity as such including Hindus, Muslims, Sikhs and Parsees. He thought himself a friend and lover of minorities and, therefore, would be willing to underwrite any united demand put forward by minorities. If the united Muslim demands were such as dovetailed with the united Sikh demands, he would have no difficulty in endorsing the demands of both. But if these demands were conflicting there was bound to be difficulty. And, therefore, he suggested that if it was not possible for Hindus, Muslims and Sikhs to sit together or he closed up till such time either they had come to a solution or not or one was left. Let Muslims and Sikhs sit down and put forward united demand. Even then, it would be his duty to throw his whole weight in favour of such a demand.

Nothing But Want Of Trust

Asked if he would be able to get this demand accepted by the Hindu Mahasabha, he said, "I cannot say the Hindu Mahasabha is an independent body but what he would ensure was that he would strain every nerve to get the settlement endorsed by all parties."

Asked what stood in the way of Hindu-Muslim settlement, Mahatmaji said nothing but want of trust. No other questions like separation of Sind, equal reforms to frontier provinces, reorganisation of states, nor communal electorates were questions which presented insuperable difficulties. They were not even of vital importance. But it was fear and distrust that kept communities apart. Hindus feared Muslim majority inroads from frontier, Mussalmans feared Hindu majority and Hindu economic and cultural position. Sikhs were afraid of both. Trust alone could solve the difficulty and trust could only be created if minorities were given what they wanted to secure their future security.

Self-Determination

Asked if he believed in self-determination and if he would allow any province that so desired to separate, Mahatmaji said he would not be what he was if he did not believe in self-determination. If any province wanted to separate themselves from India, he would fight them with reason and appeal to their self-interest, but would not use force of arms.

Asked if he felt Britain already enjoyed the right to rule for itself,

[Gandhi does not reply at the moment, however, state that the communal question has not yet been settled and that Mahatma Gandhi will attend the resumed Round Table Conference in London but he will only explain the Congress position and will not participate in the proceedings.—E. I. O.]

Sporting News

A meeting of Indian sportsmen was held last week, in the Trades Hall, Johannesburg. It was decided by the meeting to form an association known as the Witwatersrand Indian Football Association, and the following officers were elected:—President: Dr. William Godfrey, Vice-Presidents: Messrs. Mahomed Jaffboy and Sampson Pan, President: Mr. A. A. Mirza, Vice-President: Messrs. D. M. Nares, G. H. M. Hafeez and C. Kumbakonam, Hon. secretary: Mr. Sol. D. Royappa, Assistant hon. secretary: Mr. M. Naidoo, Hon. treasurer: E. M. Chavattin, Record clerk: Mr. A. Chasins.

The objects of the proposed Association are among others, to provide a wider field of activity and to consider the advisability of sending a representative team of players to tour India in the near future.

Under the auspices of the Pretoria Tamil League a mass meeting was held at the Pretoria Tamil School for the purpose of re-electing officers. The following were elected to carry on the work of the league: Chairman, Mr. M. Vaidhalinga Pillay; Vice-chairman, V. Prakas Pillay; honorary joint secretaries, G. Krishna and A. Venkatesan; Treasurer, C. P. Pillay; committees: Govindasamy Chettiar, G. Perumal, K. Dorasamy Pillay, K. Ganesan Pillay, K. Ponnusamy Pillay, G. S. Frank Pillay, A. D. Thompson, G. Arungham Pillay and V. Krishnan.

Dr. Richard Weiss
Reliable Remedies

QUINTONAL

SURE AND EFFECTIVE

Headache
AND
Neuralgia
Vanish Like
MAGIC

A rare discovery, due to Prof. Fritz Meyer, of the Berlin University. A specific which acts promptly and is absolutely harmless. The only remedy without side-effects and therefore no need after effects.

Ask your Chemist
or write to the Distributors
RICHWEISS PREPARATIONS,
P.O. Box 6624 Johannesburg.

પારલામેન્ટમાં હિંદુસ્તાન

લંડનમાં આવતી સમાચાર દોરને લગતા નીચેના સવાલ જવાબો આપ્યા હતા:—

અધી-ધરતીન સમાધાનીની પરદેશી કાયદા બહીષ્કાર કિપર કેવી અસર થઈ છે એવા સવાલના જવાબમાં દોટી પ્રધાન શ્રી. જેને જણાવ્યું હતું કે આ સમસ્યાનો હેતુ ખ્રીટીક આલના બહીષ્કારને રાજકારી ક્ષયકાર તરીકે જોતા ઉપયોગ અટકાવવાનો હતો અને તેની કે દોટીએને દોરના દોરોએને કિન્તેજન આપતા અટકાવવાનો.

એક સવાલના જવાબમાં શ્રી. જેને જણાવ્યું હતું કે મને માનવાને કારણ છે કે સંધીની શરતોનું સામાન્ય રીતે પાલન કરવામાં આવે છે. ખ્રીટીક માલ સામેના તથાવત પાછો ખેંચી લેવામાં આવ્યો છે. શ્રી. જેને વધુમાં સંધી ભંગના ગ્રાહ દાખલા તેમની ખ્યાન કિપર જાવવામાં આવે તો તેની તપાસ કરવાની ખાતો આપી હતી અને એનીની પેઢાશોના થકી મથેલા આવથી દોરની થકી મથેલી ખરીદ કહતી ઉરક સમાનું ખ્યાન ખેંચ્યું હતું.

શ્રી રામચંદ્રે જવાબ આપતાં શ્રી. જેને જણાવ્યું હતું કે દોરના આપણથી લેંકેશ્વરને લકના કરતું રહે છે તેની અને ખબર છે.

શ્રી. લેડોગને જવાબ આપતાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે પંબળના ગવર્નરે યું સાપણ કહ્યું હતું તેની અને ખબર છે.

શ્રી. લેડોને જણાવ્યા માંચું હતું કે કવેની એલમેન્ટ પરિષદની બેઠકમાં જે નવા સભ્યો આવશે તેઓને આજ પુર્વે મદ્યલેશ સેક્રેટરી મંજુર રીતે કેટ માં. જેને તા. ૫ માં માર્ગના બહેર-નામાનો દવાલો આપતાં શ્રી. જેને જણાવ્યું હતું કે આને કાર્ય એ થાય છે કે શ્રી. માર્ગને અંકુશો માન્ય છે. શ્રી. જેને વધુ જવાબ આપતાં જણાવ્યું હતું કે એ વાત મધી-ધરતીન કાર્યમાં આવે છે.

શ્રી. જેને શ્રીને એક સવાલ પુછ્યો હતો કે સંધીનો ઠેર ઠેર ભંગ થતો હોવાથી અને બહિષ્કારને કારણે મરકાર સંધી તોડવા માટે છે કે ?

શ્રી. મેન—ના.

શ્રી. જેડન—સંધીના એકા નીચે મહાસભાવીઓ કાયદા બાંધે છે અને બહિષ્કાર મહાનુભવ કરે છે.

શ્રી. ગેન—આ માન્યતા જુન ભરેલી છે.

રાશીર જેવું મન પણ મોટું છે

કલકત્તામાં બંગાળી બગળા મુસ્લીમ યુવક પરિષદમાં આપણ આપતાં મો. કલકત્તામાંથી જણાવ્યું હતું કે મારા કરીર જેવું મારું મન પણ મોટું છે. મો. મુસ્લીમ હેલ્થનું તરફ મને હર્ષ કે તિરકાર નથી. દોહ-મુસ્લીમ ખમડો એ એક કલકત્તામાં જન્મે છે. તે લાંબા ન થાયે કમરે બને તેમજે હાથ મીથારી દેહની સેવા કરવાની છે.

Mobil Oil

"Costs so little - saves so much"

VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA LIMITED.

ગાર્ગોઈલ મોબીલ ઓઈલ

આ તેલનો ભાવ ઘણાજ ઓછો છે અને બચત ઘણીજ વધારે થાય છે.

જા. મળે
૧૯૩૧

જા. મળે
૧૯૩૧

જા. મળે
૧૯૩૧

જા. મળે
૧૯૩૧

જા. મળે
૧૯૩૧

જા. મળે
૧૯૩૧

જા. મળે
૧૯૩૧

જા. મળે
૧૯૩૧

ઈન્ડિયન ઓપિનિયન.

પુસ્તક રૂ. ૨૯ થી.

ફ્રીલીસ, ચુકવાર, તારીખ ૧ જુલાઈ ૧૯૩૧

અં. ૨૭

નોંધ અને સમાચાર

બહાર ખરચ

અમારા ગયા અંકમાં અમલોખણી અને બહાર સંસ્થાએ પ્રત્યેની ગણતરી કરી હતી કે જે બહારની ગયા. પરંતુ જેમ કેમની ફરજ બહાર સંસ્થાએતો નિવાસી ગણતરી છે તેમ બહાર સંસ્થા અલાનનાસંસ્થાની ફરજ બહાર નાણાંને નિગાર-પુર્વક ઉપયોગ કરવાની છે એ બાબતમાં 'બહાર ખર્ચ' એ અભાવા હેતુ ગાંધીજીને લેખ 'મીંસ મન્દિર' માં પ્રાસદ થયો છે તે જોઈ અદામલાના ચુકવવા કાર્યવાહીએ ઉદ્દેશીને સમાચારો છે છતાં તેમાંથી કેટલક મુદ્દા ફરજ બહાર સંસ્થાએ મોખી થવા જેવા હેતુઓ અને તે અર્થે દર્શાવે છાએ:— "કોઈ સંસ્થાની પસે થયા નાણાં અમલી પડેલા હોય તેમ જોયો બે નથી થતો કે તેજી તે બધા મો તે રીતે ખર્ચમાં નામવા. નિયમ એ છે કે બહાર ખર્ચ હોઈ કરોડ અમલ ને ચાપરવા બહાર ન હોય તો કરોડ મળે જોયે ન ચાપરવા."

સત્યાગ્રહનો સિદ્ધાંત

"જ્યારે કમલ સંસ્થાની હોય તારે હોઈ એ પ્રશ્નો એજ દેખાઈ જાય અપણી ગાંધીજી સમે છે કે: 'સમાગમો એ સિદ્ધાંત છે કે અમલી અપણા તત્વો ને સમયે માણીકે સુત રહે છે. અમનો કદી નહિ મન સત્ત્વ રહી રો છે એ સત્ત્વથી સમાગમનું સ્વભાવ બન્યું છે સુદતમ સમાગમના કલાની રૂર હોતી નથી બધાને વિશે નિશ્ચિત હોવી જોઈએ આવી નિશ્ચિત આવે આ થઈ જોઈએ સચી જમી બધાને જોઈએ રસત્ત્વના અપણે અમલો આવીને નાયે છે. નિશ્ચિત અંતે સુતો નથી રહતા. તેને આપણે સજા રહે છે જોઈને કશું અને દાણને લાયે અન્વાન રાખ આપે છે મનુષ્યે પ્રકારમાં આવી માનુષ્ય: "હું કદી છું, હું કમાઉં છું, હું ખાઉં છું, હું મરું છું." આ મર રોજ રખ હતાને કે મનુષ્ય મનુષ્ય પોતાને પુણ બોલે તો તરી સમાગમ એ મર ફરવા સાથે મેળાવી વગ્ન છે."

ફરની બહાર ની!

"મુમુક્ષુની સોથી સોટી દોરેમનાં કવનોંસ દેસમાં મગજ થમેવી પુરોષીત નેથી સમજ ગાંધીજીએ પોતાની બંધોદ બરજ વાપણ આપેલ હતું. મોટીમન' કંઈ ખવાવ બનો નુકોતો." ફરની મુમુક્ષુની એલન્સીએ હોવી જુવન આ દેશ માં આપણા મહાજીને મારે મો તો આપણને ફરકે હતાં છે! અમને આવી છે કે માંધીજીએ મનોદર્શન સમજ થમને કવનોંસ દેસમાં સમજ થમેજ પુરોષીત મંદોળો છે કહ્યું

તેને તે ફરે ફરે સાર આપણાતી તરતી લીધી હોત તો તે પછી અપણી આ દેશન. પુરોષીતો પુણી સાત પાંતુ આપણે તો એ મદાન એલન્સી જે કંઈ દામ આપણી સામે નામે અને જે રીત નામે તેલણીજ સંતોષ માનવે રહ્યો

પ્રકૃતી ધર્મ અને વર્તમાનનો મળ ન મળે

બે.મ.ક.લીનના પ્રીથમ સમય દેસન કાંઈયુ છ. ફરી ને કુપરદાસ ખાને જોઈ સમાગમ સેતું વળાવણી હતું કે "જોઈ આપણ સેતાને પ્રીતી કહેવાવતો છતાં વધેલો પરી રાતે રાતી કદે જે મારા મગજમાં આવતું નથી" એ કે જે પ્રકારે ખીતપ લીંગા અને કમ પળ વચ્ચેના વર્તમાનને વિશે સુત કરતા રતા છતાં એજ સિદ્ધાંત તેમો મનુષ્ય મનુષ્ય વચ્ચે પછી સાચુ પાડવા મંદોળાજ મશે એવી અમારી ખાતો છે આપણી ખીતી સરકાર પછી જે જે સિદ્ધાંત અનુસાર વરતી હોય તો ફેં સાઈ તેમ યાવ તો પ્રાતી ધર્મ પડે આજે પરાવાય છે તે કરતાં તો અમર વધારે માન ધરાવાય

વર્તમાન નહિ થતો જામ છે(?)

મોટીવાણી સેએન્ટ દરવા જોઈએ કે નહિ એ વિષય ૧૨ લીમ જોઈ તેમજના પ્રીતીવાણી માતાના આજન હેતુ પ્રીતીવાણી સીટી દોલમાં વાડવિવાદ થયો હતો તેમો દેવાલ આ અંકમાં અમ સજો પ્રસિદ્ધ કરતામાં આવ્યો છે. એ વાડવિવાદો અને મોટીવાણી સેએન્ટ મેવાની તરેણીમાં અમારવ પદ વિરુદ્ધ ૮૮ મને પસાર કહી હતી મરજીરતના મો. પડસી એક દેસર જણા બહોવા દિલવા અર્થે છે. વર્તમાનપણમાં માત્રે વચ્ચે તેમજે જોઈએ સમજ પડે વરતી તેમજે પોતાને એ કુલ પ્રકાર રીત આપણે છે. 'ઈન્ડિયન ઓપિનિયન' માં વાચકો માં દેવવા નામથી અપણવા નથી તેમજે કમર વચ્ચેલી દરખાતને વિશે એવાનીમગર્જના 'રેન્ડ હેલી મેલ' માં જોઈ પસારવા તોયે પ્રમાણે અભિપ્રાય હતાંયો કે:—

"સાહેબ — ગયા ચુકવાર પ્રીતીવાણી સીટી દોલમાં થઈલી અર્થમાં સેએન્ટના તરેણી કરનારી દરખાત પદ વિરુદ્ધ ૮૮ મને પસાર થઈ હતી. આથી સમાગમ રીતે જેતું નથી સુત જીવન કે જે મોટીવાણી વિરુદ્ધ મલ અપણે છે ફરીકરમાં ૪૦ દા કંદલા માણસો તો સેએન્ટના અલગ અને અલગવાઈ દરખાતની વિરુદ્ધ હતા. અં જે પડસી એક સમજ કમજ છે કે મોટીવાણી રહેતા દેશી વામણી થમે થમે પછી એવો

રીને કાઢી નાખે અને પછે જોઈ નાખી તેનું રક્ષણ લેવી એ જોઈ નાખી અને મુખ્યત્વે બાજીના કાંઈકની સામે ધમકાવે તેવી તરક નાખે અને શુભેચ્છા દર્શાવી રાખવાનું માન તે ભોલક પ્રેરેલર જોઈલર જુલના જે સંજ્ઞાઓને કહે છે. હું કુનીયાનાં કાંઈક દેવોમાં ફરી જાવું છું. હું જે જોઈ જાન રંગીન તરંગીની જાને પ્રાણી વચ્ચે રહેલી છે તેમજ જેવી કુલયાસ સાથે આક્રિયાના પુરો પુરોનામાં જોઈમાં આવે છે તેવી કાંઈ મધુ અન્ય દેવમાં માન જોવામાં આવી નથી. પરંતુ તે ધોમે ધોમે નાદ થવી જાય છે."

ડૉ. ઇ. એલ. ગોલ્ડફેર

જોડાનીસખર્જના ડૉ. વીલીયમ ગોલ્ડફેર જોડાની એક પુત્ર ડૉ. ઇ. એલ. ગોલ્ડફેર વિલાયતની જુલાઈ ત. ૧૯૩૦મે હું મુલતને માટે પધવાં છે. ડૉ. ઇ. એલ. ગોલ્ડફેર જોડાનીનાં યુનીવર્સિટીમાં ધણીજ ઉચ્ચગ કાર્ગમાં મેળવી છે. કરીર-મહેલન કામમાં તેમણે કર્તોત્તમ પ્રાપ્ત અને મેલ મેળવેલા છે; કરીર-મેલન કામમાં પા ૨૦૦ ની વેતો કનસોપની રમોતર-શાપ મેળવી હતી કરીર-મેલન કામમાં જુનીયર અને સીનીયર મેલ મેળવ્યાં હતા. વનરપતિ કાલ અને મુલતરમ, કામમાં મેલ મેળવ્યાં હતા કનસોપમાં - કાન, આંખ, નાક અને ગળાં સંબંધી અને બીજાં વિષયોમાં પણ આસ પ્રાપ્ત મેળવ્યાં હતા. જોડાનીનાં યુનીવર્સિટીમાં કાપલો કરવાનું કમ કરી ઉઠાવી મેવાને ડૉ. ઇ. એલ. ગોલ્ડફેર વેરનીક કાસલમાં પાછા જોડાનીનાં જવા ઉપર ડૉ. વીલીયમ ગોલ્ડફેર અને મેસીસ જે. જે. જોડાની વિન્ડસર કાસલનાં દમજીવ વિલાયતની આખ્યા છે તેમજ મેવાના પુત્રને મળવાને કરવાન ગણવા છે. ડૉ. ઇ. એલ. ગોલ્ડફેર આવી ઉચ્ચગ વર્ગીયે માટે તેમના માતાપિતાને મગરૂરી ઉચાનું કારણ છે. પરંતુ જેથીયે વધારે મગરૂરી મેવાનું કાચ મેલોનામલ મોર દોહીમામલોમે છે તેમજ આવી સજગ મેલવવામાં ડૉ. ઇ. એલ. ગોલ્ડફેર કહેવાજ છે, અને ડૉ. ઇ. એલ. ગોલ્ડફેરે કાપકાર વાપીને છીએ અને તેમની કનેકને માટે કાજિનંદ આપીને બીજે.

જુગાર રિક્કેટ વડા મુખાન

જોડાની "ડેલી ટેરલ" ને મુલાકાત આપતાં વડા મુખ ન મા. મેકડોનલ્ડે મેકડોની કરનેમાં રમાય જુગારની સામે સંખત વિગત દર્શાવેલ છે. મા. મેકડોનલ્ડે જુગારનું જે ખાસ કરીને આપ વખતમાં આવી જાતના જુગારમાં લાખા પુણે નાખવામાં આવે છે એ જુગાર દેખના લોકોની મગલજાને વિશે તરીકે આપ મગારી ગરુ નથી શું સુધરોનો કાવ નાક સુધ માલ્યો? એસ માને નિરાલા ઉચ્ચગ વગ પગાર રહેલી નથી. કરકાર લેલી મામે કમલો લેવાનો વિમાર કરી કરી છે મધુ કરકારત કેમ કરવી એ મુલાકા ને છે.

હીંદીઓએ મુરેખીસતો માટે જવાબ કરવી

મેલોની જોડાનાસતુ એક નાક મુલતુ દે. અંતી કાકન કહસીસ મવા માન કરી રહી છે જેમાં કાંતી રુધીસીપલ સારુરમાં મુરેખીસતોને સાદે ખાસ જગ્યા રાખી કાઢશે. આ પગલું મેલું પગલું તેનું કારણ એ જુગારવમાં આવે છે કે, કાલ કાલુજીજી કાલ મધુ જોડાનીનાં રેન્ડે જાડે આપવાની

ના "ડે" કમતી નથી. મા. કેટમાં ટેપલે ફાવમોને પામીક શી રપ અને વેપારીને પા ૨- - - - - થી જાડે જાપવામાં આવે છે કેટમાં વર્ષે પા. કોશીગાડીનાં કા ટેપલે જાડે રાખી કરતા હતા પરંતુ જાડાનાં સંબંધમાં કેટમાં વધર મુલતી એ વખતની કવસીયે જોડાનીનાં તે જાડે આપવાનું ખંધ મુલું હતું. આદ વધા ફેરફાર થઈ ગયા છે. કેટમાં વર્ષે પરંતુ મુરેખીસત ટેપલેની અમલો કરવા આવતો નવિ વધારે આવે તો નાના કારગરો અને વેપારીઓ વચ્ચે ખુબ કરીકાઈ આવી રહી છે. આ ફેરફાર મુલતુ મુખ કાચ જે છે એ જાણુ જાણુનાં મુલતુમાં - પાતી જુગારોનાં કુલ મુલતુનાં જાડા અને તેને કેળવનારાઓ વધા મુલ પાપા છે. આ વધરિયનિને માંમે દને મુરેખીસતો અને જોડાની દીધને સમાનપણે ટેપલે જાડે આપવામાં મળી મુરુરૂ તમવતો સંજીવ રહે છે. અને તેલકા કારકુથી ઉપર જવાવેલા નવા મારાઓ કાકસીસ કરી રહી છે.

મુલતુ આપવાનું

મુલતુ જાવાની કમવ સંવાસી અને મીલતુ બનારસીકાસ અવરોધે સાદમ આક્રિયાની જોડાની રીપેટીમેશન જોડાનીકન મીલીની રૂમે કોલરતાન વાકા હોજા અને અન્ય સંચાનોમાંથી કોલરતાન પાપા ફરકા દોહીઓ વિષે એ રીપેટી બધાર પાડ્યો છે. પાંતિ બનારસીકાસે માત્ર સાલમ આક્રિયાની રીપેટીમેટ મજેલા કોહીઓની વિધિ વિધેવ નહિ, પરંતુ અન્ય સંચાનો માંથી પણ પછ ફરકા કરીઓનાં વિધિ વિધે મેવાનું અનુ-કરકાઓ છે. અને પાંતિ બનારસીકાસે સાદમ આક્રિયા માં ફોફીઓ દાખલ થવા કારકુ મેલોનાં મલિકાસ આપે છે અને મુલતુ કરકારે ફોફીઓને મુલતુમાંથી કાંઈ કાલ વાનાવ હેલુથી તેમની સામે પડેલા અનંક કવકાઓ વિશે વિચેવ. મુલતુ એ અને રીપેટીમેશનની મેલના કરી રીને દરિતમાં આવી કાલે ટેપલોનાં-સના પરિજામે "જોડાનીક જોડાનીકન રમી" માં ફેરી રીને ફેરવા મલ એ સમલવડું છે. આ રીપેટીમેટીક અને ઉપરથી માંતી કાપનારો છે. સમમ અને રચગ મળતાં તેમાંથી કેટલુંક તારણ અમારા મલિકા પ્રયજ રજ કરવા જુએ સખીને લીએ.

તલકે અમારો હેલ રીપેટીમેટન મલમના હલિકામમાં પ્રકાતો તથી. તેના મલિકાસથી નહિ આક્રિયામાં કાલ કાલ મારે છે. રીપેટીમેશનની જુની મેલનાની રૂમે અ પધા કાપકોને દમાથી આ ફેરુ ફેરી રીને જોડી જવા મીલવમ માં આવવા હતા અને તે જોડી ફોફી ફેપને જોડી વિરક ફેરી જુગાર કરવી પડી ફોફી જે કવસીની માવ છે. પરંતુ એ જુની મેલનાને જોડાનીક જોડાનીકન રમીમાં ફેરવામાં આવ્યા આદ ખુર મેલનાની સામે કેલ મધુ ફરિમાઈ કરવાનાં કાચ માંમેજ રજ છે. એ મેલના કેલ મગલપાત છે અને જેની અંચા દોષ તે તેના કાલ સમ કો જે અને જેના મુલતુ ન હોય તે જોડી સમ છે. મેલનાને લાખે રાખે છે તેલે કરકારે તેમાં કાચપાતમલું કાચ નથી. પરંતુ કરકારે મેલ

ખીજી બાજુએ રમી છે ખરી—જેવી કે તોડીએને તોડી-
પરથી કાઢી મૂકવા, તેઓના વેપારના દોષ ઉપર જેવી જાણના
અંદાજો મૂકવા કે જેથી પ્રમાણિક શેષ કમાની પણ તેઓને
કુરોશ થઈ પડે, અને ખીજી રીતે તેઓની સ્થિતિ જેવી
અપમાનિત કરી મૂકવી કે જેથી આખરે જીવનથી કંટાળી બંધ
તેઓ એ યોજનાનો લાભ લેવાને ફરજિયાત બલવાર્ષી બન્યા.
પણ મરીન હોદીઓ આવા અંતરેમાં આ દેશ છોડી ગયા
કે એ નિર્વિવાદ વાત છે. પરંતુ તેટલા કારણથી આપણે
યોજનાને દેશ દેવો ઉચિત નથી. તેટલાકે સારી સ્થિતિના
બાઈઓએ વ્યાપારી દ્રષ્ટિથી એ યોજનાનો લાભ લીધેલો હોવાના
પણ હાથમાં આવી ગયા છે. આથી આપણે યોજનાની
સામે રકવું બંધવા યોજના ધનારાઓને માંગે. દેરી વાળખી
નથી. એ આપણા સારી સ્થિતિના બાઈઓને પોતાના મરીન બાઈ-
ઓનાં હાથે જીવન દોષ તો તેઓએ કીધી મોટાંમાં
દૂરી અને સુદૂર જાગ્યાઓમાં વસી છુપી અને સંપૂર્ણ જીવન
માળખેના માત્ર બેસી રહેવું જોઈતું નથી. એ જગમગ કરીએથી
તેઓએ જરા નીચા કોરવું પડશે અને પોતાના મરીન બાઈ-
ઓને માત્ર મોહાનીજ દિકસોજી નહિ દેતાં આ દેશમાં તેઓના
હકો માટે હકવું અને તેઓને માટે જીવન સાર્યક છે એવું
પોતાના સ્વાર્થમાંથી કરી આવવું પડશે. કામની વગર
સ્થિતિને માટે એ દેશનો પણ દોષ હોય તો તે આપણી
શીલ્પશક્તિ અને વેપારવાધનોજ છે.

દરખીલાનમાં પંડિત જનારસીદાસ પોતાના અનુભવે જે
નિર્ણયોપર આવેલા છે તેની સવંને મોંઘ લેવા જેવી દોષ
તે અર્થિક દોષોમાં છોડીએ:

૧. સંસ્થાનમાંથી દાંદીઓને રીવેન્યુએક વવાનું કોઈ પણ
સંસ્થામાં કન્ટેનર અપાવું નહિ એવું.
૨. પાછા રીવેન્યુ દાંદીઓને હાંદુસ્તાનમાં સુધી રહેવું અત્યંત
સુરેષ છે.
૩. “દાંદીઓના ભાગ દાંદીઓ પોતાની પેદાશના મુલક સિવાય
અન્ય કોઈ વસ્તુ સુધી નહિ રહી શકે.” મહાત્મા ગાંધીજીનું
આ કથન બીજાક સત્ય છે અને દાંદીઓના ભાગ દાંદી
ઓને સંસ્થાનો ભેદી જવાની જાણ આપવી એ પાપ છે.
૪. જેઓ સંસ્થાનોમાં પરજીવા છે તેઓએ હાંદુસ્તાનમાં આવ્યા
પરવાહ કરવાનો વિચાર કરવો નહિ જેઓએ કેમકે તેઓની
પોતાના સમાજમાં પાછા હાથેલ વવાની શક્યતા ઓછી
છે. તેઓના જોડાઓનાં ભાગે પ્રથમ પણ ઉદેશી નહિ
સકાય.
૫. આર્થિક દ્રષ્ટિએ સંસ્થાનવાસી દાંદીઓને હાંદુસ્તાન આવવા
માં ધણે ગેરલાભ છે. તેઓ ત્યાંજ વધારે સુખી છે.
૬. જ્યાં સુધી હાંદુસ્તાન સ્વતંત્ર નથી થયું ત્યાં સુધી દરિયા
પારના દાંદી બાઈઓને તેનાથી વ્યવહાર મદદ થઈ શકે
તેમ નથી.
૭. આપણા મેતાઓએ કે હાંદુસ્તાનની સરકારે સાદ્ય આફ્રિકાની
કે કોઈ પણ સંસ્થાનિક સરકાર કે જેની નીતી સંસ્થાન
વાસી દાંદીઓને રીવેન્યુએક કરવાની દોષ તેની સાથે કોઈ
પણ ભાગ્ય સમાધાનમાં જાળીદાર થઈ નહિ.
૮. હું સમજી શકું છું કે આપણી ગમે તેટલી ચેતવણીઓ
કતાં પણ તેટલા સંસ્થાનવાસી દાંદીઓ તો હજી પણ
પોતાની જાતે હાંદુસ્તાન પાછા ફરશે. તેઓ પ્રથમ આપણે
એક બંધાવદારી કંડ કરાવી છે. તે મરિ, એન્ડરૂના સુબેદો
માં રહીએ તો એ કે કલકત્તા અને મદ્રાસના વેરકાઓમાં
તેઓને કોઈ પણ સંસ્થાનમાં સમાવવા જેવા નહિ નિર્ણય

નેટીવને સેક્રેટ કરવા જોઈએ કે નહિ

પ્રતિરોધમાં વાદવવાદ

નેટીવને સેક્રેટ કરવાના પ્રથમ ઉપર ડીરોડીવાના સીડી
હોલમાં જીમ જોશ નેક્સની ડીરોડીવાની જાણના આપણ
દેશના મોનીટર જોશ મેન્ડા મી. પી. જી. ડબ્લ્યુ. જોશવાના
અનુપરવાને પ્રોફેસર જોશ જી. બુક્સ, અને મી. જી. જી.
એ. જોશવાઓ વચ્ચે વાદવવાદ ચર્ચા હતો. લોડોની
તેમજ યુનીવર્સિટીના સ્ટુડેન્ટોની મોટી હાજરી હતી. મી. જોશ-
વાઓ પ્રથમ બોલ્યા હતા અને જ્યાં આપણ વધેલી અને
પછાત પ્રજાઓ જોડા જોડ વસતી દોષ ત્યાં જ્યાં પ્રાચીન
તરફ મહાત્મા જવાની વચ્ચે દોષ છે એવું જણાવતા અનેક
આધારો દર્શાવતા. વધુમાં તેમણે કહ્યું કે પ્રજા સમક્ષ
નેટીવની જાણ સતત રજુ કરવામાં આવે છે અને યુરોપીયન
પ્રજાની જાણ સુધેર ઉઠાવવાને દરેક વખતે આવી જાય છે.
તેમણે આ દેશના નેટીવ પ્રજાની સ્થિતિની અમેરીકાની સાથે
સરખામણી કરી.

સાકેશ આફ્રિકામાં નેટીવની વસતી યુરોપીયન રતાં માર-
મણી વધારે છે અને તેણે આ ડીરોડીવા દોષોને નહિ પરંતુ
કહેરમાં છુસતા આ દેશમાં પણ વાદને જરૂરવારનો પ્રયત્ન
કરવો જોઈએ. કોમીવાદ અને રાજકોટના થરોને પોષવા જે
ગંબીર હુલ છે.

કહેરમાં હાથેલ જતાં નેટીવની સંખ્યાને મર્યાદિત કરવાની
દિમામત કરનાર રટેકાડ કમીયનનો ઉદ્દેશ કરીને મી. જોશ-
વાઓએ નેક્સનીસર્જ કહેરને “આધુ રંગીન” થઈ બોલે
હોવાનું જણાવ્યું હતું.

વળી તેમણે કહ્યું કે નેટીવ તો અમનઅમન અને અનીતીનું
જીવન માળે છે અને રેન્ડમાં વસતા ૨૦૦૦ નેટીવને ‘ધંધા-
દારી સુન્દેશરો’ તરીકે મજામાં આવે છે

તેમણે જણાવ્યું કે હું નેટીવને દોષ નથી દેતો પરંતુ રૂડીને
દોષ રહી છું. જનમ પ્રમાણ રીતે બેલતાં મી. જોશવાઓએ
જણાવ્યું કે બેલોગ્રાફીન જે યુનીવર્સિટી આર્સ નમર છે તેમાં
મરજ પ્રમાણ દબારે મરજ છે. સેનાની આજોના ઉદ્દેશના
રંગમાં બેલતાં તેમણે મજુર પ્રધાનના પત્ની મીસીસ
કેસવેલના વચનો ટીક્યા કે, જે કોઈ દોષ તેમ આજોમાં
નેટીવને હાથેલ કરે. અને અંતમાં જણાવ્યું કે શું સીના-
ઓને અખતરો જસ નથી? જુલમરેલા પરાધારવાદથી
સાકેશ આફ્રિકાએ પોતાનું ભવિષ્ય નહ કરવાની કહી જરૂર નથી.

ગ્રેફર જુલસ

ગ્રેફર જુલસે જણાવ્યું કે નેટીવ પ્રદેશોને ઉબેડી નાખ-
વાનું હું રંગ કાળું જોતો નથી. પણ ખરા લોકો સિદ્ધાંતથી
નેટીવને સેક્રેટ કરવાની તરફથી છે પરંતુ એવી કરે કે
પોતપોતાના ખાસ લાભમાં તેઓને સેક્રેટ કરવામાં ન આવે.

ઉત્તર, દક્ષિણ, પૂર્વ, પશ્ચિમ સિવાય કોઈ પણ ભાગમાં
તેઓને નાખવામાં આવે તો કથી દરકત નથી!

નેટીવને હવે મદાગાસ્કર યુરોપીયનનું પતન થાય એ બોડી
અમજા છે. યુરોપીયનને હવે મદાગાસ્કર નેટીવના દરજ્જાને નુકસાન
પહોંચશે એવું તો હવે સંજોગોનું નથી. અર્થશક્તિના કામને

માનવજાતની સત્તાની બહાર છે, અને મી. એનરેકોમ્પાને તેમના પોતાના સિદ્ધાંતોને જ તે બધું જ અડચણરૂપ બનાવ્યું છે.

સાદૃશ્ય આફ્રિકાની બહાર કાઢવાના નેટીવોમાં રહેલી છે. નેટીવોને જ ખરીદનાર બનાવવા પડશે. જેઓ નેટીવોમાં રસ લે છે તેઓ જ મરીન ગોરાઓમાં પણ રસ લે છે. મરીન ગોરાઓ દરમિયાન સુધારવામાં આવશે એટલે નેટીવોના પણ તેની સાથે જ સુધરશે. નેટીવોને દસઠા પાઠવામાં જોડ્યાં વહેતુવ બાને શ્રમનો ઉપયોગ થાય છે તેટલો જ ગોરાઓ દરમિયાન સુધારવામાં થતો હોય તો વધારે કામગીરી નીવડે.

અનાતીના સંબંધમાં પ્રેરિસર છુટે બધાઓ કે જેમ નેટીવની પ્રતિષ્ઠા યથોત્તમ બનીતી જોઈ શકતી નથી. અનાતી બાને પ્રત્યક્ષતા દબાવવા દબાવ લોકામાં જ બાને પુરોષીયન કે જેના માં વધારે દહાવણ હોતું જોઈએ અને નેટીવ જો કે જેને પોતાનું જાતી અભિમાન નથી હોતું અને તુરતમાં બસ બની જાય છે તે વચ્ચે કામ છે. રાજવાડાના પુરોષીયનો અને રાજવાડાના નેટીવોમાં અનાતી નથી થતી.

આર બાદ અર્થને માટે પ્રજા પ્રકારે સુધારા બેદાનીસ-બાળના મી. કોપે પ્રેરિસર છુટે સાથે મળવાપણું દર્શાવ્યું કે નેટીવોની ઉપર દમનનીતી ચલાવવી શરી નથી એમ બધાઓ. રસનબર્ગના એક જોશનારે બધાઓ કે જે તે દહાવણો એકજોશનાવાદી હું. સમાધાન લાવવાનો તેના જેવો ધોરી રસો બીજો એક છે નહિ.

જેવી ખાતરી મી. જી. પી. ક્લેનહેન્ડે બધાઓ કે આપણે જેમ વધારે નીચેવાદી બનતા જઈશું તેમ તેમ નેટીવ પ્રશ્ન સમાધાન મુરદબ થતું જશે.

કરાવ

આર બાદ મી. એનરેકોમ્પાને કરાવ રજુ કર્યો કે :

"સાદૃશ્ય આફ્રિકાની નેટીવ અને ગોરી પ્રત્યક્ષતાની આગાહી અને સુધારાની આગાહી બેટા બેટા કહેવાના નેટીવોને મંજૂર રીતે સેક્રેટેટ કરવા અને જેઓ અમુક વખતની નોકરીપર હોય તેઓને કમ્પાઉન્ડમાં રાખવા ઉપરાંત અન્ય નેટીવ પુરુષ વર્ગને ધીમે ધીમે પોતાને વતન મોકલી દેવા પર જ રહેશે છે."

ઉપરોક્ત કરાવ જલ વિરુદ્ધ ૮૮ મતે પસાર થયો હતો.

સતી થવું એટલે શું?

મહાત્મા ગાંધીજીની વ્યાખ્યા

એક જાના પોતાના ધર્મની પાછળ જઈ જવાના બનાવપરથી એક બહેને ધાટુપરથી સતીનો ખરો અર્થ કરવાની મહાત્મા ગાંધીજીને આગળી કરી હતી. તે પરથી ગાંધીજીને 'નવજીવન' માં નવે પ્રકારે લખ્યું છે:—

સતી એ કે જે પતિ જીવતાં ને પોતાના મરણ પછી સહયોગી થઈ સેવા કરે અને મનથી, વાચાથી તથા કર્મથી નિર્વિકાર રહે. પતિની પાછળ આપણા દરવામાં જાન નથી પણ અજાન છે. તેમ કરવામાં મોટું અજાન તો આત્માના ગુણ વીધે છે. આત્મા માત્ર અમર છે, તે સર્વવ્યાપક છે. એક દેહ છુટ્યા પછી બીજા દેહ રમે છે તે એમ કરતાં ઉપર દેહાતીત થઈ જાય છે. આ વાત ખરી છે, અનુભવસિદ્ધ છે તે આજે અનુભવગમ્ય છે. તો પછી પતિને પતિ પાછળ મરવાનું પ્રયોજન શું?

વળી વિવાહ કરીને નથી, પણ આત્માનો છે. જે કરીને જ વિવાહ હોય તો પતિનું કરીર પડતાં મીઠુના પુતળાથી કે બળીથી કાં સંતોષ ન માનવો? જે અમુક કરીરવાળા જીવનના સાથેના સંબંધ હોય તો તે કરીર પડ્યા પછી વિવાહનો આંત આભો ને આપણા દરવામાં તે કરીર પાછું મળે નહિ એકના નાકની પાછળ બીજા કરીરનો નાક થઈ 'બાવાના એક જગડ્યા' જેવો ન્યાય થાય.

વિવાહ કરીરવડે આત્માનો છે, ને એક આત્માની અકિત મર્યાદા અનેક આત્માની એટલે કે પરમેશ્વરની અકિત સાધવાની કળા શીખવાનો વિવાહમાં એક રહ્યો છે. તેથી જ અમર મોરચે ગાથું છે :

'એરે તો મિરિધર ગોરાના દુમરા ન કાપ.'

એટલે સતી જાની દ્રષ્ટિએ વિવાહ વિદાર નુસ કરવાનું સાધન નથી. પણ 'એકનું યોગ્ય બે' એ ન્યાયે પતિમાં લીન મલ સેવાકક્ષિત વધારવાનું સાધન છે.

તેથી ખરી સતી પોતાનું સતીત્વ સમપદીના સમયથી જ શિક્ષ કરે છે. તે સાધી બને છે, વપસિની બને છે, પતિની, કુટુંબની અને દેહની સેવા કરે છે. તે મરણસારમાં કુપી જવાને બદલે, જોગ્યો જોગ્યવાને બદલે પોતાના જાનમાં વધારો કરે છે, આમકક્ષિત વધારે છે, ને પતિમાં લીન મલ જગત માનમાં લીન થતાં થાય છે.

જાતી સતી પતિના મરણની પાછળ દુઃખ નહિ માને, વેળી નહિ થાય, પણ પતિના મલ સદગુણો પોતાનામાં પ્રકાશી ને તેને અમર કરશે. સંબંધ આત્માનો હતો એમ બધી કરી પરજીવાને તે વિચાર સરખાયે નહિ કરે.

વાંચનાર જોશે કે શરીર કલ્પનાની સતી વિવાહના આરંભથી જ નિર્વિકાર છે એટલે તેને પ્રત્યેકપતિ હોય નહિ, વિષમજોગ હોય નહિ એવી સતી વિવાહ સંબંધમાં પડે જ કેમ? આ સવાલ કામ તો તે યોગ્ય છે. પણ હીંદુ સંસ્કારમાં વિવાહને વિષે જોડે કે પુરુષને પસંદગી નથી હોતી. વળી આજ કાળના સારા તેમજ નકારા સુધારાના યુગમાં કેટલાક સંબંધના હેતુથી વિવાહ કરે છે. એની પાછળ સુદૃઢ મુર્ખા છે જે કુટુંબ કલ્પ હું. છતાં નિર્વિકાર રહેવાના નિયમથી સંબંધ પાંખતાં કોઈ જોવામાં આવે છે. એવો એક દાખલો મારા અનુભવનો આ જામતાં વાદ આવે છે. વિવાહ કરતી વેળા જોગ્યેજા હતી, પણ પાછળથી અંધમરુતિ પ્રવળ આવતાં નિર્વિકાર જીવન જાળવાનો પ્રયત્ન કરતા કલ્પનાનાં એકથી વધારે દ્રષ્ટિ મારી નજરે અભારે વરી રહ્યાં છે. એટલે મારી કલ્પનાને કલ્પિતમાં ક્યારે સ્થાન નથી એમ વાંચનાર ન માને.

પણ સામાન્ય વિવાહને લઈએ તો સતી જાની ઉપર મજાવી તે અકિતમાં પ્રજા પાછળની અકિત ઉમેરવી જોઈએ. એટલે કે સતી અર્થમાં રહી પ્રત્યેકપતિ કાર્યમાં જામ લેશે ને જાળક કે જાળકોને યોગ્ય રીતે ઉછેરશે, કેળવશે ને દેહનું સેવાધન વધારશે.

અહીં જે પ્રકારની આ વીધે કહ્યું છે તે સતપતિને પણ લાગુ પડે છે. જે જાને પતિ પ્રત્યે સતીત્વ શિક્ષ કરતું મટે છે તો પતિએ સત્વ સીદ્ધ કરતું પડે છે. અને જાની પાછળ પતિને બળવા આપણે સાબિત્યા નથી. તેથી માની લઈએ કે પતિએ પતિ પાછળ જાળ મરવાની પ્રજા મમે આરે દાખલ થઈ હોય, પણ તે અજાનપુલક છે, અને કોઈ પણ કાળે તેમાં કંઈ રહસ્ય હતું એમ જાણવી અકામ તો પણ આ કાળે તો તેમાં ધોર અજાન છે એ વિષે કોઈ બહેન સંદેહ ન રાખે. આ પતિની દાસી નથી, તેની સહચારિણી છે, તેની

અધ્યાપના છે. જિત છે, તેથી તેની સાથે અરબા દર ભેદ મંતવરી છે, તેની સહાયતાથી છે, તેથી બંનેની દરબે પશુ એક બીજા પ્રત્યે ને જગત પ્રત્યે સરખી છે.

તેથી પેલી છોકરી અંદર નો મરી દેખે તે તેણે નિર્ધાર આપવાનું કર્યું છે, તે મુદ્દા અનુસંધાન નથી, કાલ કહે કે એની મરવાની જાણની તો સ્તુતિ કરીએ? માટે મન તેમ કરવાનીએ ના પાડે છે કેમકે કુલ કર્મ કરનારમણે મરવાની કક્ષિત આપેલી બાળ્યની છોકરી; પણ તે સંકલની સ્તુતિ કરવાનો ધર્મ આપણે સ્વીકારતા નથી; તો આ અગ્રાન્ બહેનની મરવાની કક્ષિતની સ્તુતિ કરી સંગ્રહમાં રહેલી બહેનની કર્મ અગ્રાન્-પણે પણ અગ્રાન્માં નાખવાનું પાપ વહેણું? સર્વોત્તમ એટલે પવિત્રતાની પાઠકલા, એ પવિત્રતા આપવાત કરી સિદ્ધ ન કરામ, છતાં તેનો કંઈક અંશલ કરામ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠની બિદ્યા

(કુલપતિની સંધિ)

વિદ્યાપીઠની વાર્ષિક બિદ્યાના અંતર નર વાંચનારનું ખ્યાન જોયું હું. રાષ્ટ્રીય વિદ્ય પંથિએ રૂઝો ગત ભેદનમાં ઈંગો તે જોવા તેવા ન ગણાય. અધ્યાપકોએ અને વિદ્યાર્થીઓએ અધ્યાપિકાઓએ અને વિદ્યાર્થીનીઓએ ને ફળે કર્યું છે એ એતા વિદ્યાપીઠોએ પોતાની દરબીની આવરમકાતી સિદ્ધ કરી આપી છે, અને તેમના ઉપર પરિચયોના પેસા તેમણે વધુ કરી આપ્યા છે એમ કહેવામાં અનિશ્ચયિત નથી. રૂઝો રાજ વિદ્યાપીઠના અધ્યાપકો, અધ્યાપિકા વગેરેની સેવાનો મેં તો ભલિ અનુભવ લીધો છે. મારી ઉમેદ છે કે રૂ. ૪૦,૦૦૦ ના માર્ગદર્શિમાં ઉપર તો થોડીજ મુદતમાં મળી જશે. આજે અધ્યાપક અધ્યાપિકા યેમર સદરવાની જરૂર નજરે દેવી નેહુએ. વિદ્યાપીઠ દરેક વર્ગે પોતાની સેવાને દિશાએ આપે ને તેની માગણી પ્રમાણે અગ્રતા વર્ધનું અર્થ પ્રભા વિના પ્રમાણે પૂરું પડે, એ વિદ્યાપીઠ અને પ્રભાને જોશે ને તેમાં ભેરડો અર્થ સંધાય.

નવજીવન તા. ૧૬-૪-૧૯૩૧.

શ્રી. કે. ગાંધી.

વર્ષિક ફાળો માટે વિનંતિ

મયા વરસથી વિદ્યાપીઠે કમજોર રહેલી નીતિ પ્રમાણે વિદ્યાર્થીને વરસમાં માટે કોઈક નાણાં માટેની અપીલ અને છાપામાં મોકલી ઉઠા. એ જેર પેસા માંતર ન જતાં પ્રભા વિદ્યાપીઠના કાર્યનું અદર સમય પોતાની મેળે પેસા મોકલી રહે અથવા આપી ને જોવા મહા રાખેલી છે.

આ દેહુ વર્ષ પ્રભાને ખુબ કટોકટીનું મળ્યું છે. જેવે વખતે નાણાં માટે માગણી કરતાં ભગમે ઉજી સંકાય એતા દતો, પણ મુન્દર ગાંધીજી તથા સરદાર વલ્લભભાઈની સહાય પડી કે વાર્ષિક ઉત્સવ પ્રભાને નાણાં માગવાની પ્રયાત્ન વળેલીજ રહેવું. ભાગને ભાગ કરવાના જેમ પ્રસંગે આવતા ભય છે તેમ દાન કરવાની એમની કક્ષિત પડતી નથી, પણ વધે છે. અને વિદ્યાપીઠનું કાર્ય તો આમ પ્રભાની ઈજવણીનું છે. એમાં આપેલા પેસા સુડીના કિલ્લે રાખાજી જેવાજી અગ્રાન્. એમાંથી પ્રભાને અનેકમણું વળવર મળે છે.

આ સલાહનું અનુસરીને અને વિનંતિ બદલ પડી છે. પણ તે મુદ્દા ગોડી પ્રસિદ્ધ થયેલી હોવાથી ઉત્સવના દિવસ સુધીમાં નાણાં મળી શકે તેમ નહોતું માટે માગેલા આગ્રાન્ દરેક રૂપિયા ખુબ પાડવા કરીવાર 'નવજીવન' દ્વારા ગુજરાતી

પ્રભાને વિનંતિ કરીએ છીએ.

વિદ્યાપીઠનું વાર્ષિક અર્થ સામાન્ય રીતે રૂપિયા સાઠ હજારની આપવાત આવે છે. પરંતુ આ વર્ષે વિદ્યાપીઠના અર્થને અંદાજ રૂ. ૪૫,૮૪૮-૭-૬ છે. જેમકે લાતના વાનાવરણ માં વર્ષિક ફાળોનો ભોગો જેટલો ભાગો કરી સંકાય તેટલો કરવા નેહુએ એમ અમે જોયું. મયા વરસને માટે કેટલાક નાણાં દાન ઉપર રહેલા છે, અને આવતા વરસને માટે એજ રીતે થોડાક નાણાં દાન ઉપર રહે એ જરૂરનું છે. એ બધાની અગ્રતરી કરી આ વખતે રૂપિયા આગ્રાન્ હજારની માગણી કરી છે. બહન આણુ રહે આ સુધી અધ્યાપકોએ પોતાના પમાનું મારણ જે પહેલાં વધુમાં વધુ માસિક રૂ. ૭૫ નું કરવું તે મહાકીને રૂ. ૪૫) ઉપર આપ્યું છે. એટલે અર્થ-જોયું થશે અર્થ, પણ સુલેહ થશે ત્યારે દરેકની ઈજવણીનું કમ તરત કર કરવાનું છે. આ સુધી સ્વરાજવિદ્યાલય અધ્યાપી પ્રભાનેવકાની ઈજવણીનો પ્રમાણ કર્યો છે. એ ઉપરાંત ગુજરાતમાં અનેક ટેન્કણે કોઈ ઈજવણીનું આજનું કામ સિદ્ધ કરવાનો પ્રભાને પણ આજરો.

ગુજરાતના દરેક ભાગમાં વિદ્યાપીઠના સેવકો પહેલેલા હોવાથી ગુજરાતની પ્રભાને વિદ્યાપીઠે આપેલા ફાળોના અંદાજ અર્થે અ.પવાની જરૂર નથી, પણ ગુજરાત બદલના ગુજરાતીઓને કષ્ટક અવાલ આવે એટલા માટે નીચેની વિગતો અર્થે ટાંચીએ છીએ. ગાંધીજીએ પોતાની યોનિકાસિક દારીકુય કર કરી તે પહેલાં મુર્ગે તૈયારી માટે વિદ્યાપીઠને રૂ. ૬૬૬૬ આગ્રાન્ આલતા હતી. તે ઉપરાંત આસપાસના પ્રદેશમાં અર્થાત આજરો સાઠ અધ્યાપકો અને વિદ્યાર્થીઓની છ. ૬૬૬૬ આગ્રાન્ ગુજરાતના જુદા જુદા પ્રદેશમાં ફેલાઈ હતી. કમ પૂરી થયા પછી તવ વિદ્યાર્થીઓ માંથીજી રૂ. ૬૬૬૬માં મળે મયા. ગાંધીના બધા જુદા જુદા રૂ. ૬૬૬૬ સામવત્ર નિમાના, કુલ ૪૨ અધ્યાપકો તથા અન્ય સેવકોમાંથી ૨૮એ લાલમાં પ્રલક્ષ ભાગ લીધો અને ૧૮ જેલ ભોમરી આપ્યા. જેમને ભાગ પ્રલક્ષ નથી તેમની સેવા પણ જોઈ નથી. વિદ્યાર્થીઓમાંથી ૧૬ વર્ગની નીચેના ૨૬ વિદ્યાર્થીઓ આ કરતાં ૭૭ માંથી ૬૫ જેલમાં જોડાયા અને ૪૪ જેલમાં મયા. જેઓ જેલમાં નથી મયા તેમાંના કેટલાકોએ પોલીસનો માર ઠીક ઠીક ખાધો છે. ધારસજાની બચવામાં જેમણે ભાગ લીધો છે એવા જોઈ અગ્રાન્. આજીના રચનારમક કાર્યક્રમમાં હજી રહેલા અને અન્ય કામ કરનારા મુજબ આજે પણ ૭૨ ની સંખ્યા મહાર છે. વિદ્યાપીઠના જીના સેવકો અને વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા ઉમેરવા જતાં વિદ્યાપીઠ મોટું શ્રેય મળે શકે એમ છે.

દેવે જેઓ બદલ કામ કરે છે તેમાંથી કેટલાક આ ને આજ રચયી કામ કરતા રહેશે અને એ રીતે વિદ્યાપીઠની સેવા ગુજરાતમાંથી થશે એવી ઉમેદ છે.

દ-ત. રેય બાલકૃષ્ણ કાલેસકર
કુલનાયક, ગુજરાત વિદ્યાપીઠ.

[આ રેકર્ડમાં વખતના ગુજરાતી ગાંધીજી પણ ઉપલી અંતરની યોગ્ય પ્રકારે વાળે શકે છે અને વાળેજી એવી આજા રાખવામાં આવે છે. —અ. ધ. જો.]

—કુલ સંકલ રીડુ સોસાયટીના મંત્રી બજાવે છે કે મજકુર સોસાયટી દરનક આવેલા સ્વરાજ રૂ. ૬૬૬૬ નાણાં પેડી પા ૨૦ નો મારક સુરત રૂ. ૬૬૬૬ ઉપરોચ માટે જુન તા. ૨૦ ના દિને સ્વરેક રવાના કર્યો છે.

હિંદુસ્તાનની સ્ત્રીઓમાં ભયરતી

શ્રી. હિંદુસ્તાનની સ્ત્રીઓમાં ભયરતી

પુનઃમાં પાશ્વર્યાજ્ઞાન માલતી જાતે બી. હિંદુસ્તાનની સ્ત્રીઓમાં ભયરતીના રૂઢિચઢાંચાને સ્વતંત્રતા આપવાની ચર્ચા કરતું તોયે પ્રમાણે વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું:—

આ વચ્ચેની વાત જુદી છે. એટલા વચ્ચે આપણને બધાને તમને, મન અને નાનાં બાળકોને ફેરવી નાખ્યા છે. આપણે અમારો નેવાં રજા નથી. આપણે અમારો નેવાં સંતે પી નથી. અમારું નેવાં આપણને રસ પડતો કોયે તેમજ અમારું રસ પડતો નથી. આપણે બધા પાં છીએ કે જમને પકડે પાડે છે? કોયે બને પકડાય છે અને બે પકડે મળા વચ્ચેની ગતિને આપણે છે.

અ. યોગે કાળનું બંધન

જુની દોષે આલતા આ બંધનમાં સ્ત્રીને બાંધે અર્જન શોભનાં છે. બંધન રમને પણ તેને સત્કાર થતો નથી. અર્જનમાં તેને રમત મમતનું છુટાપણું કે શિક્ષણ મળતું નથી. બંધને નામે તેને તે દુનિયાને બંધી કરે તે પહેલાં શાંતિની સયે પરજીવી દેવામાં આવે છે. તેને ધણી શોક મેલો છે. સ્ત્રીને કષ્ટો દુઃખ રહેલો નથી. પુત્રી તરીકે માત્ર નિબાવ પુરતો તેને દુઃખ મળે છે. માતા અને વિધવા તરીકે પણ તેનું બારજીવોયું કરવાની જવાબદારી રહે છે. તેને ગુલામ થવાનો, અવરાવવાનો, લુપ્ત કરવા આપવાનો અને બરમાં રાખવાનો દુઃખ છે, કે જેથી તે પોતાનું જીવન અવિરત પશ્ચિમમાં જ પાડે છે. તેને ધરમાં જ રહેવું પડે છે, તે રજા કે કોઈ સમયે વગર મંદાર નીકળી નથી શકતી, કુટુંબ સિવાયના બીજાઓ સાથે તે જોડી બધી કાઢતી નથી. પોતાના કાળને એવો નાગરે એવી ધરતીથી તે પોતાના મિત્રોની દોસ્તી પણ નથી રાખી શકતી. શ્રેષ્ઠ બંધનમાં તેને કષ્ટો દિરસો નથી અને રાજ પડનામાં તો તેને નામને પણ દિરસો નથી. એ રાજ પણ આખામાં આખા પડતી સાથ, ખાસ કરીને મહાત્મા ગાંધીનાં તેની તો કલ્પના સુધી જાય છે.

બંધને કુટુંબમાં ભય છે

આપણે જન્મ પહેલાં જાતે સમય અમારું દોષની સ્ત્રીઓની સ્થિતિ સુધારવાની ચળવળ કરે મધ. પુનામાં સૂપુત મહાદેવ ગોવિંદ સનડે નેતા પુરસ્કર્તા હતા. એ મળવળમાં જાણવાનો બોધ કરતા હતા. તેને પરિણામે મોંઘક સ્ત્રીઓ થયે, પણ પેડો. કોઈ વેલ્ડા વચ્ચેમાં એક આશ્ચર્ય બન્યું છે. રાષ્ટ્રની સ્વતંત્રતાની લડકમાં 'ગુલામો' મોખરે આપણા. તેમના ધીર અવાજોમાં અસામાન્ય બળ આવ્યું. રાષ્ટ્રીય સમુદાયને અમ બાગ એટલે સ્ત્રીઓ. જે સ્ત્રીઓને મોટરમાંથી કાઢી પમ નેમે નહોતો મુક્યો તેઓ વિરોધી ડાપડ અને રાષ્ટ્રની દુશ્મને મોટી કરવા રસ્તાઓ ઉપર માલીને બની. જે જીવન સ્ત્રીઓ બીજા માલના સાથ વચર બકાર ન નીકળતી તે કહેવાના બદમાશો એના સાથ એવા દુશ્મને ઉપર મોટી કરતી. તેમણે મળજીવ સામન્ટો સાથે રાષ્ટ્રવંચ માટે ઝીંક લીધા. તેમણે ફેટલું મેળું: પગલું તેઓને નિશ્ચય અકમ રહેવા. આથી વધુ આશ્ચર્ય બીજું શું કોઈ કરે?

પુરુષો કરતાં વધુ દુઃખ

એટલા મહાનમાં સ્ત્રીઓ અર્જન રજા કરવાના વિચાર કરતી થય છે. એટલી કાંઈ પહેલાં સ્ત્રીઓ રાજદારી અળવળમાં

જરા વધુ રસ લેતી નહિ. કાલ પટ્ટીક સ્ત્રીઓ પુરુષો કરતાં રાજદારીમાં વધુ રસ લેવા માંડી છે. આમણનાં સ્ત્રીઓમાં પણ રાજદારી સ્થિતિ આવેલા બાબત છે.

શક્તિને આપણે

સંસ્કૃતમાં અમે સ્ત્રીઓ પુરુષોની વચ્ચે પડી રહી છીએ તે વચ્ચેમાં અમે લોકોને વધુ બોલવામાં આવી. રજા વચ્ચે રજામાં નીકળી જે કોઈ કોઈ કોઈ તેમાં તેનાં સ્ત્રીઓની રાજદારી સ્થિતિ કુટુંબી મુખ્ય છે. પુત્રી સુધારી દેશ પછી સ્ત્રીઓ આમ સ્થિતિમાં કેમ બોલે? પહેલાં જ્યારે આપણી સમજ સત્ત્વરે સ્થિતિ રજા થયે. આપણે સમજવા કે આપણી સમજવટ અને સ્થિતિને કંઈક બદલવાની જોઈએ. આપણે છે; લડી માર શું છે તે આપણે સમજવી. આપણા રાષ્ટ્રવંચની લડત શું છે તે આપણે સમજવી. અમે જીવનને બરો જીવે, પુરુષો સમજે છે તેને સમજવી. અને આ સમજવળથી અમારો કલ્યાણનો આપણા સજીવન થયો. પુરુષોની અમારા કંઈક બદલાં બદલે અમે તોડવા,

શું પુરુષો ન્યાયથી વચરે?

કહે લડત બંધ પડી છે અને સુરેક રજામાં છે. તમે સ્ત્રીઓને જીવનમાં જરૂરી મળ્યા છે? તમારા પુત્ર પછય જેટલું બાળ આપો છે અને તમારું બરવો છે તેટલું તમારી પુત્રોમાં પછય બરવો છે? તમારા પુત્રોની કારકિર્દી માટે જે ચિંતાઓ થોભતા રહે છે તેટલી જ ચિંતાઓ તમારી પુત્રીઓને માટે થોભતા રહે છે? તમે તમારી સ્ત્રીઓને તમારી દોષનાની જેમ તમારા જીવનની બાંધીને મળ્યા છે? અને સાચું છે કે તમે મળતા નથી. એક સમાજની સ્ત્રીના કામચલા અને માલ છે; જેઓ પોતાની સ્ત્રીના બાળક પોષણ માટે નજીવી રજા રાખીને બાકીની મગીક કરવા બંધ છે. એવાં મળ્યા કુટુંબો છે કે જ્યાં વિધવાને માત્ર પેટ પુરતું અપાય છે, જ્યારે કુટુંબની બીજા માણસો અમનઅમન કાંઈ છે. જ્યાં સુધી આપણા સમાજમાં આ સ્થિતિ છે આ સુધી સામનતાની વાતોનો કોઈ અર્થ નથી. (અનુક્રમ)

હિંદુનું સ્વતંત્ર્ય યુદ્ધ

તેને લખતા દુક બંધરો

બેંગલોરનું મુખ્ય તે મારું જીવનનું - સરદાર

વલ્લભભાઈનું કાવ્ય

સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલે અંગ્રેજોમાં મધ લા. કે જાણે બાળક કરતાં અર્જનનું હતું કે જે વચ્ચે માટે દુઃખ સંસ્કૃતમાં પડ્યો હતું અને બેંગલોરમાં લખ્યું હતું તેને તમે સ્વચ્છ રહે, કે કંઈકેનું નહોતું. પણ મારે જોઈએ છે તે તો બેંગલોરનું મુખ્ય છે. તે ન આવે તો બીજા કોઈનાં મને જરૂર નથી. મારાનાં કાવ્યમાંથી સત્તા દેશનાં કાવ્યમાં આવે તે માટે દુઃખ મળતો. ૩૨ કરોડમાંના ૨૫ કરોડ બેંગલોરનું દેશમાં માલ જળવાય તે માટે આ દુઃખો વેડીએ છીએ. મહાસભાના કાવ્યમાં અમારે સત્તા આવશે કારે સૌથી પહેલાં વિધેયી બાંધી કરી નાખવામાં આવશે. સંધીના વખતમાં તમે એકતા સાધો. એટલું માલ રાખને કે વધુ મળશે પણ મળેલી બાળક મળવાની નથી. જે આપણે મેળવી છે તે બધી ન જોઈએ. અમલો રહેશે તો પાછળથી પરતું નહીં પડે. આ કાવ્ય બેંગલોરને તારવાની કે કુલાવવાની છે તેમાં પેને પાર પહેલેજ

છુટી. બંને મોડા ખુવાર સહજે પશ્ચિમ દરે બરફરીએ રહેવું નથી.

સ્વરાજ્યમાં શું આપણું?—હોદ્દા એટલે-હોદ્દાની સુચના આર્થિક સેવા એટલે-હોદ્દાની સેવા આપણે કરતાં જણાવ્યું હતું કે હોદ્દાને સ્વરાજ્ય આપવાના પ્રયત્નો હકારમાં નીકળે જાય છે. હવે સ્વરાજ્યનો પહેલો હોદ્દો શો આપણે તે સવાલ છે. ચોક્કસ સંજોગોમાં નાણાં અને વેપાર સંબંધી પ્રધાનોની સલાહ વિરુદ્ધ પ્રાંતિક મવર્નમંતોને વર્તવાની સત્તા તેમજ હરકર પરનો અંકુશ વાઇસરોયના હાથમાં રાખી પાર્લામેન્ટે બરફરી સલામતીનો સાથે મોડાથી હોદ્દો બાળતો પરનો અંકુશ હોદ્દો પ્રાંતો અને દેશી રાજ્યોની મનેલી ફારુક બારાસમાને જોંપવો જોઈએ.

સરકાર તરફથી અતો સંધીના બાંધ—સહકાર ફરી શરૂ કરવી પડશે?

હારવારમાં મળેલી ફર્મ રાજદારી સંવિધના પ્રમુખપદેથી બાંધણી કરતાં શ્રી. જે. એમ. સેનગુપ્તાએ જણાવ્યું હતું કે મહાત્માજી કરતાં હોદ્દો પ્રયત્નો હોદ્દો વધારે મોટા પ્રયત્ન છે. મહાત્માના પ્રયત્ન કરતાં હોદ્દો બેટોતો માટે મોજે વધુ સોજો આપ્યા હતાં પં. જવાહરલાલ કરતાં મોજે વધુ સોજો નીચે અને આદર્શોની દિશાવલ કરી હતી. આના મહાન પ્રયત્નો માટે એવું કહેવું કે તેઓના અંતરની વિરુદ્ધ બાંધને તેઓને મહાસભ્યમાં ચોક્કસ રાજદારી અને આર્થિક ફારુક પસાર કરવાની ફરજ પાડવામાં આવી હતી તેવી વાતો વહી-માત છે. હોદ્દો મુશ્કેલીમાં સાથે મળને પોતાની બરફરીમાંતો મુશ્કેલીમાં પ્રમુખપદ છુટાપણના આદર્શોની આડે નહીં આવે એવા પ્રકારની સમજૂતી કરી નાંખવી જોઈએ. શ્રી. સેનગુપ્તાએ અંતે જણાવ્યું હતું કે મહાત્માજી અને સરકાર વચ્ચેના સરકારે સંધીના કરેલા બાંધના બનાવેની તપાસ ચલાવે છે અને સરકારે સંધીના બાંધના કરેલા ફારુક ફારુક એ છે કે તે માટે સંધીના બાંધના હાલ પાછી ચાલુ કરી કે કેમ તે સવાલ ઉપર તેઓ વિચાર ચલાવે છે.

હોદ્દો સરકારની રાજનીતિ સામે લેકેશાયરના વિરોધ
મેન્સેસ્ટરની રાયસ એક્સચેન્જમાં મળેલી મોટી સભાએ સર આર્થર હોલવર્થે નીચેની મતસભ્યને ફારુક પસાર કર્યો હતો:—
આ રાયસ એક્સચેન્જ, હોદ્દો સરકારની આર્થિક રાજનીતિ, બહિષ્કાર અને પીટીંગ સામે વિરોધ બંધ કરે છે. એક્સચેન્જ હોદ્દોએની સ્વરાજ્ય માટેની ફરજતી અને કામદારપુર્વકની અભિલાષા પ્રત્યે વિશ્વસાચી ધરાવે છે પણ જીવનની બરફરીમાંતની વસ્તુઓપર વધારાની જકાત નાખવાથી તે પાર પડ્યા વિશે તેને શક છે અને પોતાનો જ અભિપ્રાય દર્શાવે છે કે નાના ફારુક દલોમવાળાઓની સ્વાર્થો અને ફુડી દ્રષ્ટિની રાજનીતિને પરિણામે હોદ્દો ખર્દો કરનારાઓનો ભોગ બન્યા છે, હોદ્દો પ્રમુખ અને સરકારે હોદ્દો રાજવાદીઓની સુચનાનો સ્વીકાર કરેલો હોવાથી હવે જીવન અને ખાસ કરીને લેકેશાયર તરફની ફરજતવાદ બંધ પાડી જોઈએ. હોદ્દોની બહિષ્કારની અગ-વજનો અંત લાવવાને અને લેકેશાયરના કાપડપરની જકાતમાં મુટાડો કરવા માટે હોદ્દો સરકાર પર બાંધવમ ચલાવવા આ સભા ખોટી સરકારને બંધ કરે છે.

સ્વરાજ્ય સરકાર પહેલું કાર્ય શું કરશે?

ફારુકપર ખાતે બાંધણી કરતાં શ્રી. સેનગુપ્તાએ જણાવ્યું હતું કે મહા વર્ષના સમાગમ અંગ-પર્માં એક બાંધ મળ્યોએ

બાંધ લાધી હતો અને હવે તે મહાત્માજી મા ફરજતમાં આપનાર આમણીનો પણ સ્થાન સ્વીકાર નહિ કરે તો આમાથી સંમાધમાં એક ફરજત હોદ્દોનો કામ લેશે. હોદ્દો હાલ ફરમાન રાષ્ટ્રીય બળનું માપ કરતાં સરકારે ૧૧ માસ લીધા, ત્યારે હવે પછી હોદ્દો આમણ માપના ૭ દિવસ પુરતા થશે. ખાદીપર તથા અસ્પૃશ્યતા નિવારણ પર પણ તેમજે બાર મુક્યો હતો. મહાત્મા બાંધણીમાં શ્રી. સેનગુપ્તાએ લેકેશાયરના પ્રકરણ વિશે બોલતાં જણાવ્યું હતું કે તકરુખી મતાં તે હોદ્દો પર પોતાનો માલ લાદી જકાત એમ માનવામાં લેકેશાયરે મુલ્ય કરી હતી. બારિ સ્વરાજ્ય સરકાર પહેલું જ કાર્ય થશે કે તે આ દેશમાં પરદેશી કાપડની આપાતની મના કરશે અથવા તેના પર મોટી જકાત નાખશે અને ફારુકો સરકાર બહિષ્કાર કરશે. હોદ્દો પરિવર્તન વિશે તેમજે જણાવ્યું હતું કે મહાત્માની માગણીના પાછા પંદમળ હશે તો ધર્મકાંદને નમવુંજ પડશે માટે આપણે બરફરી પીડમળ પુરે પાડવાનું છે. મહાત્માજી પોતાની મામણીએ કાગળપર ફેરવેલી પણ પ્રધાન પર મોક્ષી કહે છે. તેમાં કંઈ ફારુકે ૫૨ આધાર નથી, પણ પુરું પંદમળ હશે તો મમે તે સરકારને નમવુંજ પડશે.

કાપડવંજના વાતરોના ઠરાવો

કાપડવંજના વાતરોએ બંધારથીત મંડ સભામાં નીચેના ઠરાવો પસાર કર્યા હતા:—

ફરજ વાતરે એક નાં જોડું આપી જકાત હોલવું સ્વદેશી સીનામ ખીલ્લ કાંડા પરફરતર સમીતીના સભ્ય યજ્ઞ જકાત નહીં. વિદેશી વસ્ત્રોમાં સરુદ્ધ મળેલા વસ્ત્રોમાંનો બહિષ્કાર કરવો. વસ્ત્રોમાં પર રાંધેલ ફેરુક નહીં. વસ્ત્રોમાંનો બહિષ્કારની શ્રમ મરતા ફેરુક મળા તે અથવા ફારુકો તો સહન કરવું. જે સહન કરવાની કક્ષિત ન હોય તો શ્રમ ન ચારવી. ગોધની બાંધણી ફરુકામ એવું કંઈ ન કરવું. વસ્ત્રોમાંની પાછળ પાછળ જવું નહીં.

પર સુરણ

—ફરજ કામીનલ સેક્સમાં મોટરની અને આદર્શ મેલન રેટોલ અને જે પછ-ટ તેલની ચોરીના આરોપ માટે બરફરીસ કાલકોએ જે જોડાને ત્રણ વર્ષની સખત ફેરુક અને ત્રણ ફરજતની સખત કરી હતી. મોટરની ચોરી માટે ફરજતની સખત સાલક આ-રિકામાં આ પહેલીજ વખત થય છે. ગુન્દેમારો અગાઉ પણ ગુન્દો કરી સુદેશ.

—મળા મંજગવારે પેગલતુ સરકાર છરટ આદિકા જવા ઉપડતું હતું તેવામાં સરકાર તરફથી મુકાયેલા ફેરુક પ્રતિબંધોને લીધે તેને અટકી જવું પડ્યું છે તેને સાલક રોડેશીયા, મુમાના અને ટાંગાનીકા અપ તો લાંચી પોતાના જીવનવરને પાછા મુનીમનમાં કાપસ કરવામાં નહિ આપવાની ચેતવણી આપવા માં આવી છે. અમુક રોજો મુનીમનમાં હામલ થતા અટ-કાવવાને આ પ્રતિબંધ મુક્યો છે. આથી શ્રી. અને મોક્ષીય પેગલ ચિંતામાં પડી મપાં છે અને ફારુક તો રાજાજ બંધને ગામદાઓમાં સરકાર પતાવવાનો ફરજ કર્યો છે.

ફોર્ટના તાર સમાચાર

ફોર્ટસ્તાનની ધીર

ફોર્ટની તાર જણાવે છે કે :

ફોર્ટસ્તાનની આર્થિક સ્થિતિને વિશેષ ફોર્ટની આમની સલાહમાં એક પ્રજાને જાણ આપતા વડા પ્રધાન મી. મેકડોનલ્ડે જણાવ્યું કે કોંગ્રેસને બીધે ફોર્ટ સરકારની ઉપર નાજા સંબંધી આવી પડેલી બીડામાં, તરી રાજ્યધારણને લગતા ફોર્ટસ્તાનની અર્થિક, અને ખાસ કરીને એ નવાં બંધારણમાં નાજા સંબંધી સ્થિતિના ટકાવી રાખવાને માટે કરેલા નાજાવાની અર્થિક વધારો થયો છે. જ્યાં સુધી નાજાની સ્થિતિને વિશેષ ખાતરી ન રહે ત્યાં સુધી સુધારાના બંધારણના ફોર્ટ સરકારના પાત્રુ જની સહયોગ નહિ. અને ફોર્ટસ્તાનમાં નાજા સંબંધી સ્થિતિના અને સુધારા, કે જેને માટે આજે ફોર્ટ પ્રધાન મેકડોનલ્ડે છે, તેને કંઈ પણ આશ આપે એવી વસ્તુસ્થિતિ નહિ થવી જવા દેવાનો ના સહેનશાહની સરકારનો નિશ્ચય છે. આ કારણથી સરકારે એ જરૂર જણાશે તો રાજ્યીય બંધારણ નહીં થતાં સુધી અને અવિધ્યમાં ફોર્ટસ્તાનની ધીરને લગતા કરતો થાતાં સુધી ફોર્ટની ધીર ટકાવી રાખવાને ફોર્ટસ્તાનની સરકારને મોખ કરતોથી આર્થિક રીતે આવા માટે પાસપોસ્ટની પાસેથી જરૂરી સત્તાની માગણી કરવાનો કાર્ય કર્યો છે.

ઉપર જણાવ્યા પછી જણાવતા તા. ૧ લીનો તાર ફોર્ટની જણાવે છે કે વડા પ્રધાન મી. મેકડોનલ્ડે આમની સલાહમાં નહેરુ કમિટી કે ફોર્ટસ્તાનને બીડીય સરકારે આર્થિક માર્ગ આપવાની જરૂર હતી તેની લઈ નથી અને થાત એવો સંજવ જણાવે નથી.

મુદ્દતું કરેલ મુદતની રાખવાની અમેરીકાના

પ્રેસીડન્ટની સુચના

ફોર્ટના દરેક ભાગમાં ફાલ મંદી પ્રવર્તી રહેલી હોવાથી અમેરીકાના પ્રેસીડન્ટે એવું જાહેર કર્યું છે કે જેનેને પુલને લખતું કરેલ (વોરોટ) જરવાનું છે તે સમજા દેવાને માટે એ કરેલ એક સાલને માટે મુદતની રાખવામાં આવશે. આ અહેવાલથી સમજા દેવાને થયો સંતોષ અને શરત મળ્યાં છે. કોલકા, જર્મની વિગેરેએ એ દરખાસને પધાવી બીધેલી છે. મગર આજે આફ્રિકાએ પોતાનું કરેલ જરી દેવાની સંકેત જાહેર કરેલી છે અને એક વર્ષ મુદતની રાખવાનો કાલ લેવાની ના પાડી છે. કાલે મજબૂર અહેવાલ સામે વિરોધ દર્શાવ્યો છે.

ફોર્ટસ્તાને દરખાસ સ્વિકારી

સીમલાથી તાર જણાવે છે કે ફોર્ટ સરકારે મજબૂર દરખાસ સ્વિકારનારી માઠી જઠાર પાડી છે જે પરથી ફોર્ટસ્તાનને પા. ૮,૭૬,૦૦૦ ની ખચત થાય છે અને રેપરેન્સની પા. ૨,૨૬,૦૦૦ ની ખેટની ખચેલ પુરી પડી જાય છે.

ફોર્ટસ્તાન સામે વધુ વિરોધ

કલકત્તાથી તાર જણાવે છે કે :-

મુખ્યમાં મળનારી મહારાજાઓની એમજરની મીટીંગમાં ફોર્ટસ્તાનની સામે વધુ વિરોધ દર્શાવવામાં અને લીમ કોર્ટ નેક્સના ધોરણે "લીમ નેક્સ ઇન્ડિયા" સ્થાપવાની અને પંચાયતને માટે આતરોક્ષ્ય અલાવક સ્થાપવાની દરખાસ રજુ થનાર હતી. એ મોજાનાનો દેવ એ છે કે ફોર્ટ રાજ્યો કરકમ, રેકે, પોસ્ટ અને ટેલીગ્રાફ ખાતાઓની ખાતરમાં

સ્વર્ગન રહે અને સરેશ્વર ખાતાના નિભાવ માટે અધ્યક્ષ સરકારને તે વાર્ષિક રકમ આપે એવું માનવામાં આવે છે કે આ મોજાની દેશી રાજ્યોને ફોર્ટસ્તાનની સામે ફોર્ટસ્તાનની મોજાવાની જરૂર નહિ રહે.

ફોર્ટ સાથે વિમાની વ્યવહાર

ફોર્ટસ્તાન સાથે સરકારી વિમાની વ્યવહાર રાખવાના સંબંધમાં આમની સલાહમાં ફોર્ટ પ્રધાન મી. મેકડોનલ્ડે જેને ફોર્ટ સરકાર તરફથી મળેલો તાર વાંચી સાંભળાવ્યો હતો તેમાં જણાવ્યું હતું કે સરકારી અરજીઓમાં કાપકુપ કરનારી કમીટી તરફથી સરકારી વિમાની વ્યવહાર અલાવવાની નીતી વિશે વિચાર થતાં સુધી ફોર્ટ સાથે સરકારી વિમાની વ્યવહારની ખાતરમાં કંઈ પણ પમજા લેવાનું મોજુ રાખવામાં આવ્યું છે. ફોર્ટના પ્રીટન અને કરાંચી વચ્ચેના વ્યવહારને આથી કરકમ આવશે નહિ.

ફોર્ટસ્તાનમાં રેલવેના કામદારોની હાલત

કરકમના હેલ્થી વજા રેલવેના કામદારોને નોકરીપરથી રાખ મળી હોવાથી તેની સામે વિરોધ દર્શાવવા એક ઇન્ડિયા રેલવેમેન્ટ ફોર્ટસ્તાને જોગસલ તા. ૧ લીથી સામાન્ય હાલતમાં પાડવાના પદમાં સત્ત રજાવ્યો છે. હાલતની ખાતરમાં સત્ત લેવાશે.

શામીલ અધિકારની તરફથી કરે છે

ફોર્ટ સર્વિસ કાઉન્સિલ સમક્ષ ફોર્ટ ખાતે આવજા કરતાં આજીવજી જણાવ્યું હતું કે જે કે અને લેન્ડમાસ્ટરના લેન્ડ પ્રત્યે ધર્મીય લામણી થાય છે પરંતુ મારે જણાવ્યું એક સાથે જણાવ્યું પડે છે કે જરૂરી મનુષ્ય વ્યવહારને અંગે ફોર્ટસ્તાને પરદેશી આસની અધિકારની નીતી અદ્ય કરવી આવશ્યક થઈ પડી છે.

કાપકુપ કમીટી

પુરોહીય મહાયુદ્ધ પછીની સખત મોંઘવારીને સ્થાને ફોર્ટના બધા દેશમાં અસાધારણ મોંઘવારી થઈ છે, જેટલે જુદા જુદા દેશોની સરકારોએ પોતાના વહીવટી અરજો બતાવ્યાં છે. કોલકા સરકારી નોકરીના પગારમાં બઝાડો કર્યો છે અને પ્રધાનોએ પણ પોતાના એલાવ-એ જોઈ કર્યાં છે. જણાવે હમજા સરકારી નોકરીના પગારમાં ૨૦ ટકા જેટલો બઝાડો કર્યો છે અને તેમના પોઝારને પ્રજાએ મજાકાર્યો નથી એટલે નહિ પણ પ્રજાને સરકારની ખર્ચ કાપવાની નીતિને રીતે આપ્યો હોવાથી સરકારી નોકરીના પોઝાર કમી થયો છે. એટલેથી પણ એજ માર્ગે જવા બાધ્ય છે. જારે ફોર્ટ સરકારે સરકારી અમલદારોની અને ધારાસભાના સભ્યોની એક કપાટી નીમી છે અને તેને કાપકુપ કરવાના માર્ગે સુધરવાનું કામ સોંપ્યું છે. સરકારી વહીવટી ખર્ચ બઝાડવાને જ્યાં સુધી બઝાડના તરફ સભ્યોની કમીટી નીમાય નહિ ત્યાં સુધી કપાટી કાપકુપ થવાની આશા રાખી સકાય નહિ. વળે ફોર્ટ સરકારના ખાતરમાં એક કમીટીને ચેલેન્જર આપી છે કે તેમણે સરકારી ખર્ચને હાથ અડકાડવો નહિ અને સંનદી નોકરીને પણ જરૂરે રપર્સ કરવો નહિ! સરકારી મળ બઝાડવા વિના સરકારી ખર્ચ બઝાડી સકાય નહિ એવી ખાતરમાંની માન્યતા છે અને સંનદી નોકરીના પગારને સલામ ફોર્ટ રાજ્યધારણના કામમાં સાથે સંબંધ ધરાવે છે એટલે તેને પણ હાથ અડકાડી સકાય નહિ! જેટલે કાપકુપની કાતર રેવળ

દેશી અમલદારો ઉપર અને નાના પગારના સરકારી નોકરો ઉપરજી પડે તો તેથી આશ્ચર્ય પામવાનું રહેશે નહિ. કાંટી માં નીમણેલા બુઝાણો મોટા અમલદારોને કેટલે અંશે આડકત્રી સહી તે પણ એક સવાલ છે. જે વખતે દેશમાં મેંધવારી વધી ત્યારે સનહી નોકરોએ આજી ધોરણમાં ફેરફાર કરાવીને પોતાના પમારો તથા બાકી વધવાની લીધાં હતાં; આને સરકાર કબુલ કરે છે કે એ મેંધવારીમાં કરે દહા મગડો થયો છે, છતાં દહે વધી ગયેલા પમારોને હાય જલ્લાડવાની તો ના કહે છે અને કમીટીને ૧૦ દહા જેટલી કાપકુપ કરવાનું આડકત્રી રીતે સુચન કરવામાં આવ્યું છે! વડી ધારાસભ્યોએ બનેટ ઉપરની ચર્ચા વખતે કરેલા કબાજીથી સરકારે આ કાપકુપ કમીટીની નીમણૂક કરી છે ખરી, પરંતુ સાચી કાપકુપ કરવા માટેનું તેનું માનસ તેમાં પ્રકટ થતું નથી. અને નથી માનવા કે આ કમીટી રાષ્ટ્રીનાં આંધ્રુ છુલવા જેવી નામની કાપકુપથી જરા પણ આમળ વધનાઈ પગથું બરી કરે. — 'પ્રભાત'.

ભારડોશીની દિવરત

(મહાના આગલા અકથી ચાલુ)

મોત એક વારજ આવશે ને?

ગોળપારડી ગયો. મોટર ફરવા જીવાનો ફરી વળ્યા. ખીલતી જીવાનીથી ભરેલા જીવાનો એક મન હતું.

જીવાનોને પુછ્યું: "કેમ જીવાનો! શું કરે છે?"

જીવાનોએ કહ્યું: "મામનું રક્ષણ કરીએ છીએ. મામને સાચવીએ છીએ."

"કેમ મામને સાચવું પડે છે?"

"લોકો દિવરત કરી મયા છે ને કંઈ કંઈ માલમતા પડેલી છે. હુદારનો માલો અમ છે."

"અહીં હુદાર કયાંથી?"

"કાજી જાણે કયાંથી પણ અજુનાજીથી કુંડાએ આવતા જાએ છે. હુદ માટે એક ડોસાને કુકાડીથી મારી નાખ્યો હતો. ભારથી અને મામનું રક્ષણ કરીએ છીએ."

"ભારે સરકારી પોલીસ શું ભેજાનું રક્ષણ નથી કરતી?"

"અરે! સરકાર તો કહે છે: 'કર બરા તો પોલીસ રક્ષણ કરશે.' અમારે કર બરવા નથી ને સરકારનું રક્ષણ એમનું નથી. અમે અમારું રક્ષણ કરીશું ને કરીએ છીએ."

"લોકાજી" "લોકાજી" ના ઉદ્ધારે આરા મોમાંથી નીકળી મયા. મેં પુછ્યું: "કેવી રીતે રક્ષણ કરે છે?"

જીવાનોએ કહ્યું: "મામનાં જાણીસ હીલા દંભાવીએ છીએ ને રાત આખી મામ ફરવા રખાં કરીએ છીએ. દિવસે હંધવાનું ને રાતે ભંધવાનું."

મને થયું. સ્વરાજની પોલીસ જખમર છે, લોકિયાર છે.

મેં પુછ્યું: "અભ્યાજી, મોતબોતથી થે ફરતા નથી?"

મમજીની ને બેરકારીથી જીવાનોએ જવાબ આપ્યો: "મોત એક વાર આવે છે, બે વાર નહિ!"

હું બહાર ઉઘો: "કાખાજી નિદર સંનિક્ક, કાખાજી તમારી જાનેતા!"

આખી રાતનો કુંડારો

એક માડું ચાલ્યું આવતું હતું. એમાં એક ટેબલ, બે ખુરશી ને એક ખાટ એવો પચાસેક રૂપિયાનો સામાન હતો. પાછળ પાછળ એક વાણિયો ચાલ્યો આવતો હતો. હું તેની પાછળ

ચાલ્યો. એણે મેં ક્યાં અમ છે?

સચામદ જાવણી જેવી જોર જગ્યા હતી. મેં ચાર સ્વયં સેવકો ત્યાં ઉભર હતા વાણિયાએ માફના મોટા આમળ બધા પુછ્યું: "અહીં જાવણી છે કે?"

સ્વયંસેવકે પુછ્યું: "કેમ? કેમ આવ્યા છો?"

વાણિયાએ કહ્યું: "આ માલ પાછો દેવા. સચામદ જાવણી માં પાછો સાંધવા." કુંડાએ કહેલું કે માલ સચામદ જાવણી માં પડેનાડી આવો એટલે માલજીની મળશે!

સ્વયંસેવકે પુછ્યું: "માલ કે કોનો?"

વાણિયાએ આજીજી બતાવી કહ્યું: "એ તો પેલા પટેલનો છે. એ તો માલ દીકરાએ જીલમાં ને જીલમાં કરાજમાં લીધેલો, મેં નહિ લીધેલો બાપુ. હું તે એવો જગતીનો માલ જઈ?"

વાણિયો પોતાનો જવાબ કરતો હતો.

સ્વયંસેવકે કહ્યું: "સેદહા! હવે કાળા હાથ કરવા રહેવા દો. તમારા મામલાઓની પડખે ઉભા રહો. એનો માલ અમવાન તમને નહિ પચવા દે."

કહે કહ્યું: "તમારું કહેવું સાચું છે મામ. મેં માલ તો લીધો પણ રાતમાં મને મુઝારો થઈ ગયો ને મને થયું: હાથ હાથ! આ જગતીનો માલ મેં ક્યાં લીધો? આ ક્યાં પારો મને નહિ પચે. આખી રાત મને લપ આવી નહિ. સવાર ઉઠીને આ માડું બાંહે કરી બરાવીને માલ પાછો દેવા આવ્યો છું."

સેવકો બહાદુર

ભારડોશીના દિવરતી જેકુતોને 'બહાદુર' 'વીર' કહેરે વિશેષલેથી-સંભોધનોથી વર્ણવામાં આવે છે એમ મેં જાણ માં વણેલું. તેમની વચ્ચે હજી રહી અને થયું, "જાવ, ખાતરી તો કંઈ કે તેઓ કેવાક બહાદુરો છે."

મેં કહ્યું: "એ... છ, હાહા, સરકારની બંદુક ને તોપે, છુટશે ત્યારે હાલ અમડી જોડેને હીલા થઈ જશે. તમારી બહાદુરી ક્યાંથી આવી જશે?"

કોસાએ મારી સામે સહેજ જાણો કાટી રાંધેથી કહ્યું: "બમે સરકાર કુકાડી તોપ બરી ભરીને બીવરાવે, પણ અમે ખીએ નહિ."

એક ખીલ્લ કોસાએ બાણુથી કહ્યું: "સ્વરાજ્ય ખાતર તો આ બરખાર છોડી પરમામ વરમા, હવે ખાંક દાની?"

એક ચીત્તએ ઉમેર્યું: "આ તો એવો પવન આવ્યો છે કે નાનાં બચ્ચાને ય સ્વરાજ્ય એકાએક છીએ, નાનું બચ્ચું ખીતું નથી."

તકોતક ને દપોટપ મથેલા આ જવાબોથી હું તો ફરીજ ગયો. મનમાં થયું, "હવેથી હું ભારડોશીનાં જેકુતોને બહાદુર કહીશ."

પુણ્ય પાતણું થયું

સાંજ વીતીને રાત્રિ બેસી અછ હતી. અંધારીઆનાં અંધારાં ઉતમરે હતાં. અંધારે આકલે આકલે ખાસમાં પમ મુકતાં મુકતાં વેડળીના સચામદ આમળ પાસે અમે આવી પહોંચ્યાં.

કોસાએ કહ્યું: "પોલીસે એક મેંધરી નાછ ઉપર અલાચર કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો હતો. એ પેલા આમળ પાસેના કુંપડા માં, મધજ કાલે."

મેંધરજી જનીએ પોતાની વાત માંડી. "અછ મધરાતે હું ખાટલામાં મુની હતી. એક બાણુ માંડે મહિતાનું બાળક

હતું બીજી બાજુ આ મારી એકરી હતી." એમરજના દાક્ષમાં નાનું બાળક હતું. બાજુબાજુ બીજાં જે નાનાં હતાં. હું એમરજ અને તેનાં બાળકોને કેટલાય દિવસોથી મરેલો જોઈ રહ્યો હતો.

કાંઈએ પૂછ્યું: "પાંડી શું થયું?"

એમરજે કહ્યું: "પોલીસ આવ્યો ને મારા ખાટલા ઉપર બેઠો. તે મારા હરવા આવ્યો ને હું ગમરાઈ મધ. મેં જુઓ પાંડી ને મારો પછી જાગી ઊઠ્યો."

અમરજારી આ વાત અમે સત્વરે સંભળતા હતાં. મેં કહ્યું: "હું પાંડી?"

'મારો પછી કહીને પોલીસ તરફ આવતો હતો. એટલા માં પોલીસ તે તરફ ગયો ને તેને ધક્કો માર્યો. પાંડો તે મારી પાસે આવ્યો ને કનકવા જાગ્યો. ફરીવાર મેં જુઓ પાંડી."

એમરજની માથામાં આ હેવાલ લખ્યો હોત તો વધારે અસહ્યારક જ મન, ખાસ પામેલી એમરજના અપેક્ષા સીધા કદમને રપસતા હતા ને મનને દુઃખી કરતા હતા. બીજારી મરીમ એમરજ, દાક્ષમાં બે બાજુ હજી પણ ગમરાયેલાં દેખાતાં બાળક, શું કરવું તેની હજી પણ સૂઝ નથી પડી તેવો તેનો પછી, —ખાં અમારી સાથે જાણની, સદાતુલ્યની, દયાની, મદદની નરમથી જોઈ રહ્યાં હતાં. બદારના અધકાર વચ્ચે એમરજે આજમ પાસના દુખમાં એક ઝાંખા દીવાના અજવાળે જોઈશું તે રહેલું કંઈ હજી અજાણ્યો અનુભવ નથી.

"નિરાધાર મરીમ બીજારી એમરજ ઉપર આ મારે આટલો બધો વ્યભાચાર! ક્યાં રહી દોશ ઈ હવે સહાયની! ભોળાને તે હવે સરકારમાં ઇમ કરીને નિષ્ણત રહે?" આવા વિચારો મારા મનમાંથી પસાર થતા હતા ને એમરજ તો અજાણ એમરજીજી હતી.

"પોલીસે દીક્ષલગી સજામાં અને સજાપતી સજા દેવી. મારા પછીનું હાનિકૃત સજાનું ને તે જોસરવા દેડાયો. મેં ફરી જુઓ પાંડી બાજુના બીજા પોલીસે આવ્યા ને પેલાને કમ ગયા. અરજની, કપતી મારા અગ્યારે એમરજો ભેગી હું મારી પચારીમ' ગેહી."

પાસથી જવાયેલી કેડીઓ ખુંદતા ખુંદતા બાજે હવે અમે

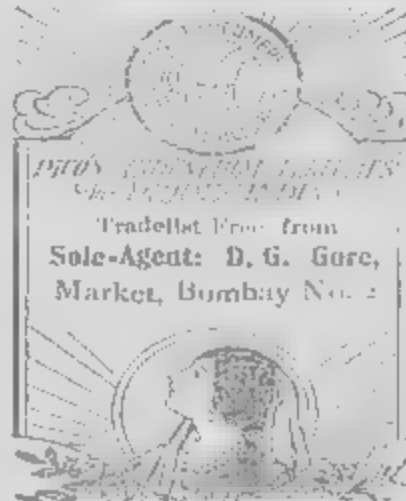
પાછા ફર્યા. અમારાં સોનાં હાથમાંથી એકલ મુઝો અવાજ નીકળતો હતો: "સરકારનું પુરવ પ્રાપ્ત્યું થતું જાય છે!" (તંદુરસ્તી).

આજાર

મેરઘી રા. મેકમહાસ હંસાજી વરધથી 'ઇન્ડિયન એપિનિશન' ને છી હ બેર મગા છે ને આજાર સાથે સ્તીકરીએ છીએ.

Make Your Own Preparations For Trade

We offer all sorts of raw materials and

TradeMark from from
Sole-Agent: D. G. Gore,
Market, Bombay No. 2

original ingredients. "Industrial raw perfumes," col- ours, etc. REQUIR- ED FOR MANU- FACTUR- ING scented hair oils, pomades, kerchief scents, air purifying fumigators, brilliantin- es, toilet

soaps hair-creams, and lotions, beauty powders, perfumed waters, perfumed and spray waters, hair-tonics liquid soaps and laundry or cake soaps all hygienic as well as theatrical toilets and hundreds of similar articles of daily use. Besides first class requisites, we also give free advice about manufacturing process and recipes to bona fide traders.

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરેહવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશી મોટા જથ્થામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી દરેક સ્તીકરમાં આવશે.

થાણી, કાકલાં વિગેરેને મારે જાત જાતનું રેશમ.

મોઝાં, રમાલ, સાડી, મખમલ, સાલ, ટાઇ, કેસર, કોર, શર્ટ, સુટને મારે સર્જ, આસામ

સીલક વિગેરે વિગેરે. પુરવો, ઓઝો અને બચ્ચાંઓને પહેરવા એકતી દરેક સીંગે

અમારી તલે બા-એમાંથી કરતામા કરતા માવે દમેલા મળી મરશે

ફોન ૫૬૫૪.

સી. કેવલરામ એન્ડ કું.,

બાંકા ૫૧૬૮.

૬૩ હાલોફ રોડ,

ફોન ૧ માર્કીટ ફોન પ્રસિદ્ધ રોડ,

એકાન્તીસર્ગ.

શિયાળો આવ્યો !

શક્તિનો ખજાનો !

જુવાનો

અને

જીવનદોરી

ખાયાપાન તથા બજવાન બનવાનો કાયમી ઇલાજ જોઇતો હોય તો હમારો શાલમપાક વાપરો.

શાલમપાક નં. ૧

શાલમપાક નં. ૨

બદામપાક

ગુંદરપાક

રતલ ૭/૬

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

લક્ષ્મીપાક

કુવારપાક

મેથીપાક

અડદપાક

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૩/૬

રતલ ૩/-

પારસલ ખરચ વૃદ્ધ સમજવું.

તમામ જાના પાકો મરજી પ્રમાણે તૈયાર કરી આપવામાં આવે છે.

અમારે ત્યાં બનેલા પાકોની ગેરંટી આપીએ છીએ.

બહાર ગામના મહાકોએ ઓર્ડર સાથેજ પૈસા મોકલવા મહેરબાની કરવી.

Kapitan's Balcony Hotel,

'Phone 3643.

(મલિક: R. K. KAPITAN).

Cor. Grey & Victoria Streets,

DURBAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ બનાવા ર૭, ૬ કેસ, ૫૫નારજ નં. ૧ ૩/- ફતન.
દરેક જાતનું લાજુ દરેક અને વેજીટેબલ સાથે પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી થી મોકલવામાં આવશે. ટેલેગ્રાફ જણવી.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રુટ અને વેજીટેબલ માટે કંટીના ઓર્ડરો ઉપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રા
કરશો. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

તમારા ધધાની બહેર ખખર ક્યાં છપાવશો?

‘ઈન્ડિયન ઓપિનિયન’ માં

જે જુગમાં જુનું ઘોઠી છાપું જા.ખા સાકય આફિશિયર્સ વંચા.જ છે.

જાવ અને નકલ માટે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

ગુજરાતી ગાયનો—બજનોની રેકોર્ડો

ફક્ત અમારે ત્યાંજ મળશે

નંબર.	રેકોર્ડોનું નામ	ગવંચો	નંબર.	રેકોર્ડોનું નામ	ગવંચો
૩૧	યુનને મારના સમશેર વ્હાલા ગીર તં	રાજુલાલ	૩૦૩	દરમાં તું દીલ સાથ	જાસયંકર
"	નદી ચીજ કોઈ મળી	"	"	યથા હોરે પતી તેજ ખ્યારી તનના	"
૧૫	નદીરે બાપુરે રાજા	ભાઈલાલ	૩૬૬	અમારી લાજ તમારે કાયમો નાય	જાસયંકર
"	દિરા માલિકને મરિ શું કરવું છે	"	"	રામ મળ તું પ્રાણીયા	"
૩૪	બંસીવાલા આવજોરે મ્હારે દેશ	દિંમત	૫૭૦	અરે કોઈ આવો પીવાને મનાવો	ખ્યારી જન
"	વહારે કાલા મોહન બંસીવાલા	"	"	પીયુ' પરદેશીને કદેને પ્રણામ હમારા	"
૬૦	મન ગુલાવે મન લોખાવે	વસનજી	૫૩૧	અરે શું માનવો અપીમાન	ખ્યારી જન
"	કામલ કાવા કાં કરમાવે	"	"	સુંદર સામળીયા નામ જાણીય નીત્ય તારે	"
૧૫૭	સામલીયા વ્હાલા આજે સપરમેા જે દહાડો	વસનજી	૫૬૭	નાતોના મવાડા આન ગાય છે... માલિકલાલ અને ભાઈલાલ	"
"	હાજી ત્હારી મોરલી અમને દુખડાં દિયે લેહાડીદારી	"	"	મોરી વાલી બનાઈ થાક મોડી હોડાઈ.	" " "
૧૬૬	પ્રિયમતી પાણજી હું ભોગણબની	દિંમત	૬૨૨	અમે જઈશું અમે જઈશું રાજ	જાસયંકર અને નાશન
"	બહો દિલદાર જરી દેવાર	"	"	ધઈ પ્રેમવસ પાતલીઆ	" " "

Agent of H. M. V. RECORDS.

E. A. TYEB & CO.

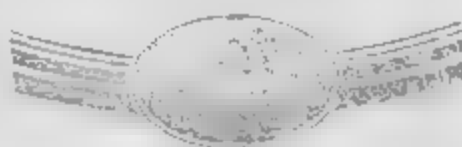
'Phone 2447.
P. O. Box 1155.

100 Field Street,
DURBAN, Natal.

DURBAN.

રેકૉર્ડ બેઠ

હવેના બંને કલકત્તા અર્ધ ઉત્તમમાં ઉત્તમ આપના રેકૉર્ડમાં ઉતારવા ફરમાવ કરીને નીચેનાં રેકૉર્ડો તૈયાર કરાવ્યા છે. હમારા ખરીદનાર એ

રેકૉર્ડ સાંભળી જરૂર પુરા થયા. હમાર રેકૉર્ડ ખરીદનારને એ રેકૉર્ડો અક્ષીસ આપવામાં આવશે. દરેક રેકૉર્ડના ભાવ રૂા. ૫-૦.

પીચાર કિંબાલ

૧૦૪૧૩ ત્રિભંગે નવદાસે ને ને કાફેરે લખાઈ રહે.
૧૦૪૧૮ હવે પદ રહ્યું છે ને રાજ્યા.
૧૦૪૦૮ ને ક્રમસરેશીયે નવર ભવળી.
૧૦૪૦૨ કીચામતકા કલેભ આપ કે નખણે રખતે રે.
૧૦૪૮૮ રંગદે અંદર્યા મીરી ખાલ પીચારે.
૧૦૪૭૭ કમીદ વાર રૂ કરતે એ કલસામ જા.
૧૦૪૬૪ હવે પદ પુદા મોનેબર બનકે આયે.
૧૦૪૫૪ કસ દપરે અલક અપની વસ કોખને કીખલામ.
૧૦૪૪૧ અપની ચાંદરી સુરત કીખાઈ નખી.
૧૦૪૧૮ મેસુએ કુરનેકાકા ને કીવાના દો મયા.
૧૦૪૦૨ દેવાનો મેં કીકરે કિલ કીવાના રેક મયા.
૧૦૨૮૨ પદી હેતા દે પુદા કીલસે ને અંદા મગે.
૧૦૨૭૨ અમર કિજરેશું કુલી છતર થડેગા.
૧૦૨૪૫ ખલાલ લખી કેસ પર મે લેટે વારી નહીની.
૧૦૨૨૬ અપના અલવાળી અસ મુજકા કીખાયા ન મય.
૧૦૨૦૭ કોતે પુદા શરકમે દે તુરળતે રસુલપી.
૧૦૧૮૨ ચો કામીલ કાયા ચો આલા મોહમ્મદ.
૧૦૧૭૨ હમારા નખી આજ દુલ્લા બના દે.
૧૦૧૫૫ મેરી જાન અખતક બદતમે રહેગી.
૧૦૧૧૩ તુમ ચોર પુરો બાત કીલે એ કસર મા.
૧૦૦૭૫ અખસે મુજકા તેરા કોતેગાર દે.
૧૦૦૭૫ અખે ચરખે પીર તેરા આલમ ખરામ દોગા.

મારેદર સ્તીત

૧૦૪૦૩ સનમુરે પુદા અખ દુવા મજહારે મોહમ્મદ.
૧૦૪૦૮ ગમકા મારા રૂ થા રસુલ અલલાહ.
૧૦૩૫૫ તુમ બને મુસ્તકા દો અંદા નવાઝ ખવાલ.
૧૦૩૪૨ નખત્રાસ કીખાલ દે રૂમે પાક અલલી કા.
૧૦૩૧૬ મેં કહે તેરે તેરી મરજુદ સનમખાના તેરા.
૧૦૨૮૩ તેરે તોરે નવર અખે તો રૂ આગે મેરે કિલમે.
૧૦૧૮૦ બયાન કીસમે હો રતબાએ મોહમ્મદ મુસ્તકા તેરા.
૧૦૧૭૩ અખ તુર પુલકે તુદા તુરે મોહમ્મદ.
૧૦૧૧૪ જરાર દેં કહીમદે મુયકીલ મોલા અલલી.
૧૦૦૬૭ મો તે નખીકા મુજકા અલવા નવર આયા.
સયદાએ અમલે ચહે અબસાર હમીન દે.
૧૦૦૧૭ મકસલે પુદા મહમુદે નખી થા અબદુલ કાદર છલોની.
ખતા મેચ ૧ અતા પરપર મહમુદીન ચીરાલી દે.
૬૮૦૧ અખ શુલ દુલા ચીરાએ હરમ—મરસીયા.
૬૮૬૦ દુવાદે સરમે કમકીનમે મેરે સોલ મોહમ્મદ કા.

આધ રૂરા

૧૦૪૧૬ દરા રહેદો ને ખંબર કીખા કીખા કે નુજદે.
૧૦૩૮૬ બદલામ નખો મેરી વશ ચારશી ખાલીર.
૧૦૩૫૬ કસરે દર પર મુજદે બનેમી મનજત ન મીલી.
૧૦૩૨૦ કીલે કમીનમે તમકાએ વાર વાપી દે.
૧૦૨૦૬ દેરમે આલમસે પદમે કીયા મુસલમાની નયી.

આધ વીલાએદ

૧૦૪૦૦ રાલેસે ને દલ નથે કુલ અલ્લત ને નહી વમ.
૧૦૩૮૧ અખને બીમારકા એક રોજ નજારા ન કીયા.
૧૦૩૬૫ કમકા નામ દે મોહમ્મદ કમસે દો અખદે કલયાલા.
૧૦૨૮૪ મરતા રૂ તેરે અમ મેં અખે જાન રેખ દેતા.
૧૦૨૪૪ મોહમ્મદ કે ને હામ હાલે દુલે દે.

કે સી. કેમ (આંધળો ગાનાર)

૧૦૪૧૭ કામ લે ચલે કાસ મરીને મુજદ
૧૦૩૮૭ અલ્લાહ અલ્લાહ કીયા ગીરા દે કીકરે કુરને ચારમે.
૧૦૪૨૮ અખે નખ અવાન ચે નહી કુસને અમાલ કમ તમ.
૧૦૦૭૩ મુજે કીયા કુલક છનેમ બલા કીયા અલલી મેરી.
૬૮૪૫ અખતક આંખે વા રે.
૧૦૩૮૩ આંખી દુલેત (આંધળો ગાનાર)
૧૦૩૪૮ રાલે અખમસે મુજકા દે કસરે રસુલ કી
૧૦૩૧૩ નોખા રહે સમતી મહી આંખીકા નેખાન રેખ કર.
૧૦૨૭૮ ચો ભાલે કે મેરા કામ કીવાના નહી દે.
અખખ રંગ મેલા અખ અલ્લેલા.
૧૦૩૮૬ સુલતમ નખી
૧૦૩૩૮ નસવ વરમે માસીકાં કીનત આગોસ દો જાના
૧૦૩૧૬ કોતે કોતે હામ કસર કોલકો વમકત હો અધ.
૧૦૨૪૭ ને તરપાતીદે કિલ મેરા ચો કુરકત દે મોહમ્મદ મા
૧૦૧૭૧ કાસ મેરી અખીને રોક.
૧૦૦૩૧ સાજીને મનાયા દે મય ખાને ચે મયખાનાં
મેરી રહેમતોં કી નહી દે હામ ને દુલે કોલે.

કેકરીલ

૧૦૩૧૫ પદા ને અલ્લે રૂમે ને નીકળ પાલી મેં
૧૦૨૫૭ દે સીતમ નાખસે ચાના છતે પુરત નેસ
૧૦૨૨૫ રા રૂ મેં અખ આંદાએ ગીસમીલ નવર આતા હે
૧૦૨૦૫ હરને અખ કલેએકા દગા રખા દે.
૧૦૧૬૬ હમ વને મશક મેં કીવાનેબી સોલમગી.

આધ કીલા

૧૦૩૫૦ ચો રસકે લવલા ન કખરે મજદ.
૧૦૦૨૮ હમારી સી મુરત દે સુરત પુદા કી.
૧૦૨૨૩ આંખમે આલે મરે દે કીલમે તેરી યાદ દે.
૬૮૬૬ મોહમ્મદ કી ગરમી લગાલી દે હમને.
૬૭૩૪ મેરે કિલકી લગીલી ખબરલી નહી
૧૦૦૬૦ અમકા કીયા સોલામકા આલમ નીકાળને.
૧૦૦૬૮ બદુ કિલ છતપે ચલ નહી સમતા.

આધ કેકરીલ

૧૦૨૮૧ હમ અધ આંખે હમારી એક છતે ને પીરમે.
૧૦૨૪૧ ગયસુ બીમટ પીવટ કરે હરબાર બન રહે દે.
૧૦૨૨૪ પીચાયે વારખી દે દોર દે સરખ બી દે.
૧૦૧૪૮ હમે જલવા ને રૂમ પર નવર ભવળી.

પીચાર સાહેમ

૧૦૧૩૫ દુ દર આપ ચે અમરેશ કે લને વાલે
૧૦૦૫૪ હમ જાન નીસાર હખસે કાલીમકા દુલે દે
૧૦૦૩૪ હાન કીલે મેરે જલુ મે તેરે કીવાને મે.

આધ કુવારી

૧૦૪૧૧ અલ્લાહ કીસી સુરત હુરે તો કીવાન વનકા.
૧૦૩૭૦ કીસને ચે તબલલી કખે રામતકી કીખાલી
૧૦૦૮૭ મુજકીલ નહી કે તેરી મોહમ્મદકી જુ નહેલ.
૧૦૧૬૪ ચો નીસાતે બીકાની કસપર ગરાર કો નાજ દે.
૧૦૨૩૬ અખર ને કીલાલી ન કરાજ આતા દે.
૧૦૦૬૪ આલમદ પીચારે અસ કીખલાએ ન
અમગદારી જાન

૧૦૩૬૮ કિલને મીટ મીટ કે તે પાદ નેહાન દોતે દે.
૧૦૩૪૪ જાન આપની કસીમે પદ અખે રીલ ન કરા કરન

આધ કીલાએદ

૧૦૪૦૫ ઉસકમેં કીકરે નર બગે જાન બખી મુસકીલ દે
૧૦૩૪૬ હર પળી મુજ ચે ચો ને દાદ મીચે લતે દે.

Box 247 & 317 Tel. "Khatri,"
HOOSAIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલિગ્રાફ એડ્રેસ "ખત્રી"
હુસૈન ઇસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)
ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

"INDIAN OPINION"
Subscription Rates.

WITHIN THE UNION :		Rs.	d.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		Rs.	d.
Yearly	...	25	0
Half-Yearly	...	12	6

ઉત્તમ ગરમ મસાલા વગેરે

અમારે હાં ભલી દેખરેખ નીચે તુલ્યે અને સારાદથી
ખરમાં જોડે ગરમ મસાલા; હરીપાકીર, હાલસ, મરચાં, તેમજ
ફરીના અને બીજાના તેમજ માંસ આમાર દર્મેલા થોડા
પા જ્યાંય અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવા
ઉત્તમ માલ, તમે ખરમાં વાતાવી શકતા નથી. એક વખત
મંજૂરી આપી કૃપા. મળવાનું ટેકાણું.

K. H. PADIA,
122 Victoria Street, DURBAN.

FREE! FREE!

The most interesting book
VAIDYA VIDYA
sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
Jamnagar, Kathiawar. (India.)

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

ફેશ બલનું તાજું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી સી.
એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. જાહેર:—
P. O. Box 254. Durban. 31 Short St.

**શક્તિની સર્વોત્તમ દવા શુભ સ્વદેશી
મદનમંજરી ગોળીઓ**

આ ગોળીઓનાં સેવકથી અત્યંત વીર્યવૃદ્ધિ, ગાયત્રી
કુખાનો, શરદી, માતૃશીશુભા, કમળેરી, મગજની નબળાઈ,
ઝુસ્વી પીગેરે ચરીની પાવમાલી કરનારાં ફેશ કરતાં
ઉત્તમ નાણક ચર્ક કરીર સજ્જત અને છે.

ડી. બોળા ૪૦ ની ડબી ૨ નો રૂ. ૧.

શાશ્વતેય નારાયણજી દેશવજી

દેડ એડ્રીસ: મનનગર (હાદીઆવાડ) પ્રદીઆ.

આફ્રિકાના એજન્ટ: C. OSMAN, Stellenbosch C.P.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

ફેશ બલનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. જાહેર:—
P. O. Box 842. Durban. 129 Victoria St.

Phone 3667. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN.
HBERABHIA MORAR MATVADKAR.
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાદકર,

ફ્રુટ અને વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર
અને કમીશન એજન્ટ

પેકીંગ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન: ૩૬૬૭. બોક્સ ૩૧૬ ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ. ડરબન.

**તમારા ગ્રાહકો માટે
જાણો છે**

સ્તાશ્રવક "જુટ" માઈના કપડાની બહેર ખખર
સમસ્ત દેશના નેટીવ જાપાઓમાં પ્રતિક્રિયા થાય છે અને
તેનું મોટું ગેચાજ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે. સ્તાશ્રવક
"જુટ" માઈનું કપડું ટોચ કરે અને તમે સહેલાઈથી
ચેપી શકશો.

આ "જુટ" ના
માઈની તપાસ રાખ
જો અને કમીશનથી
ચેતતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એમ. બેરુપર સમીય એન્ડ કું.

(પીટી) લીમીટેડ.

એજાન્સીસબગ, કપડાઉન, ડરબન,
પાટએલીજાબેથ.

અઠવાલીક પંચાંગ

	બોરસી	હિંદુ	મુસલમાન	પારસી	સુર્યોદય	શુક્રોસ્ત
નાર	૧૯૩૧	૧૯૮૭	૧૩૫૦	૧૩૦૦	ક. મી.	ક. મી.
	ગુલાબ	અધિ. દિ. આધાદ	સહર	રોહ. કરમી		
કુક	૧૦	૧૬	૨૩	૬	૧-૫૩	૫-૧૧
અની	૧૧	" ૧૭	૨૪	૭	૧-૫૩	૫-૧૨
રતી	૧૨	" ૧૮	૨૫	૮	૧-૫૨	૫-૧૨
સોમ	૧૩	" ૧૯	૨૬	૯	૧-૫૨	૫-૧૩
મંગલ	૧૪	" ૨૦	૨૭	૧૦	૧-૫૨	૫-૧૩
બુધ	૧૫	" ૨૧	૨૮	૧૧	૧-૫૧	૫-૧૪
ગ્રહ	૧૬	સહિ ૨	૨૯	૧૨	૧-૫૧	૫-૧૪

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HATTAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Hikas." Box 5237,
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,

CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GUSHALIA'S MUSIC SALOON.

PROP. A. N. GUSHALIA

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે હરેક ઘરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. જે હરેક પુરા પાડીએ જાય. ગુજર્ણના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હાવના, પગના, ગોર્ડનલ હરેક ભળના મીઠા અને ગધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય બુલ્લ મીઠો ધમધમ, સુર, બજન વગેરે પણ મળશે. હરેક ભળના હારમોનિયમનું રીપેરિંગ હામ ખાત્રીથી કરી આપીએ જાય. હળો વા મળો:

વારાલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(મામીન એ. એન. ગાલગાવા.)

ફો. ૧૧. પોસ્ટલ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Indian Opinion

No. 18—Vol. XXIX.

Friday, July 10th, 1931.

THAT LOIN CLOTH

MAHATMA GANDHI'S loin cloth has lately come in for a good deal of criticism all over the world and South Africa too has played her part in it. We reproduce the following article by Mahatma Gandhi on the subject from *Young India* with the hope that it may clear any misunderstanding that may have been created—

A critic has fallen foul of my remark made before the meeting of the Federation of Chambers of Commerce at Delhi that the Indian civilization must not be allowed to be wiped out by the inroads from the West. The critic has confused Indian civilization with the loin cloth and then condemned it.

Mr. Churchill has been kind enough gratuitously to advertise my loin-cloth to the whole world. It has therefore become the fashion to laugh at it as the said critic has done. Let me then explain what it means.

In 1921 Maulana Mahomed Ali was arrested at Waltair whilst he and I were going on a tour to the South. He was torn from Begum Mahomed Ali who was travelling with us. I was deeply moved. She bore the separation bravely and attended meetings in Madras. I left her at Madras and went as far as Madura. On the way I saw in our compartment crowds that were wholly unconcerned with what had happened. Almost without exception they were bedecked in foreign fineries. I entered into conversation with some of them and pleaded for Khadi. For I had no other way open to me to secure the release of the Ali Brothers save through Khadi. They shook their heads as they said, 'We are too poor to buy Khadi and it is so dear.' I realised the substratum of truth behind the remark. I had my vest, cap, and full *dhoti* on. When these uttered only partial truth, the millions of compulsorily naked men, save for their *lungota* four inches wide and nearly as many feet long, gave through

their bare limbs the naked truth. What effective answer could I give them, if it was not to divest myself of every inch of clothing I decently could and thus to a still greater extent bring myself in a line with the ill-clad masses? And this I did the very next morning after the Madras meeting.

Here then there is no question of loin-cloth civilisation. The adoption of the loin-cloth was for me a sheer necessity. But in so far as the loin-cloth also spells simplicity let it represent Indian civilization. It is a mingling of the cultures represented by the different faiths and influenced by the geographic and other environment in which the cultures have met. Thus Islamic culture is not the same in Arabia, Turkey, Egypt and India but it is all influenced by the conditions of the respective countries. Indian culture is therefore Indian. It is neither Hindu, Islamic nor any other, wholly. It is a fusion of all and essentially Eastern. I had in mind that culture. And every one who calls himself or herself an Indian is bound to treasure that culture, be its trustee and resist any attack upon it.

European civilisation is no doubt suited for the Europeans but it will mean ruin for India, if we endeavour to copy it. This is not to say that we may not adopt and assimilate whatever may be good and capable of assimilation by us. It does not also mean that even the Europeans will not have to part with whatever evil might have crept into it. The incessant search for material comforts and their multiplication is such an evil, and I make bold to say that the Europeans themselves will have to remodel their outlook, if they are not to perish under the weight of the comforts to which they are becoming slaves. It may be that my reading is wrong but I know that for India to run after the Golden Fleece is to court certain death. Let us engrave on our hearts the motto of a Western philosopher 'Plain living and high think-

ing.' To-day it is certain that the millions cannot have high living and we the few who profess to do the thinking for the masses run the risk, in a vain search after high living, of missing high thinking.

Notes and News

TRUCE between the British Government and the Indian National Congress was about to break owing to a high-handed action on the part of an official in the Raichuri division of the United Provinces. The Deputy Commissioner, as the report in the daily papers says, addressed confidential letters to the important land owners displaying hostility to Congress, and inciting land-owners to use violence for recovering rents from their tenants. Mahatma Gandhi had publicly charged the Government of the United Provinces with violation of the terms of Truce and the Congress Working Committee was to meet to consider the extraordinary situation developing in several Provinces and to consider a course of action. The danger seems, however, to have been averted by the timely action on the part of the Government of the United Provinces in ordering the Deputy Commissioner of Raichuri to cancel the letters in question as "certain passages are not fully in accord with the attitude maintained by the Government regarding relations between landlords and tenants." The latter report is significant in that it explains that the Deputy Commissioner was an Indian and not a European, as much as to say that a European would never have done such a thing. It requires to be explained in this country that all such dirty work is being done in India through Indian officials who are given high posts or honors for their successes. Had the evil in question not been detected and the feat about to be performed by the Deputy Commissioner had not fallen flat, he would certainly have been belauded for his great loyalty and devotion to the British Government.

Not long ago it was reported that the Maharajah of Patiala was working against the federation scheme proposed by the Round Table Conference and that he had the support of distinguished States. Renter now tells us from Bombay:

When the Indian Princes reassembled in camera, the Maharajah of Patiala modified the attitude he previously expressed regarding the possibility of a union of the Indian States, agreeing to the formation of a Federal House. In the course of a three-hour's keen debate, the Hyderabad, Baroda and Mysore representatives took up a firm stand against the whittling-down of the Round Table scheme of Federation, and the Maharajah of Patiala's proposal found but little support. A later report states that the latter has withdrawn his alternative scheme so as to enable the States to attend the Conference unhindered.

The Mysore Muslim Youth League which held its inaugural session, recently, resolved, among other things, to start clubs at which youths of all nationalities and communities could come into closer contact. Holding that service of humanity, including the decrepit and the sick, was the best form of worship under the fundamental Islamic teachings, the League resolved to draw up a concerted programme of social work to remove illiteracy by organised voluntary efforts and to bring about the economic uplift of the community, opposing extravagance in unessential details during ceremonial functions. Would that the youth in this sub-continent too followed the noble example of their brethren in Mysore.

The following is one of the many instances of the prominent part played even by the Moslem women in the great National movement in India:—

About 200 Moslem women held a meeting at Sirajpurg under the presidency of Syed Asgari Begum. Several Hindu women were present. The meeting was held with the object of arousing national consciousness among the women folk. Mrs. Ayeesa Khatun, Miss Narjehan, Mrs. Normahul Seraji, Mrs. Rafia Khatun, Mrs. Ibtis Khatun and Ijtisul Talukdar addressed the meeting. An executive committee was formed with Syed Asgari Begum as president and Mrs. Ayeesa Khatun and Mogamhal Khatun as joint-secretaries.

Asked by an interviewer while he was at Simla if he would favour Simla as the seat of the Sarda Government, Mahatma Gandhi replied: "We must go down 5,000 storeys to the plain, for the Government should be among the people and for the people."

During his visit to Simla Mahatma Gandhi had a long talk with Sir Fazl-i-Husain on the South African Indian question.

Loss of another unblemished patriot is sustained by India by the execution at Calcutta on Tuesday morning of Dhush Chandra Gupta, a young Bengali, for the murder of Lieut.-Colonel N. S. Simpson, Bengal inspector-general of prisons, in the Government secretariat buildings at Calcutta on December 8 last year. Gupta and two others raided the secretariat, firing at the officials with revolvers and killing Lieut.-Colonel Simpson and injuring Mr. J. W. Nelson, judicial secretary. Subsequently Gupta and another assailant shot themselves, the latter fatally and Gupta recovering. The third assailant died from poisoning. Protest meetings against the execution were held in the city on Monday night, and on Tuesday the majority of Hindu shops were closed.

The huge decline of 238,44,5000 square yards in the export of cotton goods from the United Kingdom to British India is shown by the Board of Trade statement, and only 1,29,17,000 square yards was exported in the first four months of 1931 as compared with 478,362,000 square yards in the same period in 1930.

'To enlist an army of 1,00,000 men pledged to sacrifice their lives for the freedom of the Motherland in the work before me, declared Senapati (General) Bapat, addressing a largely attended meeting at the Congress House, Bombay. Continuing, he said he would begin the work immediately and he might have to tear the whole of Maharashtra and, if necessary, even the whole of India in order to get ready 100,000 soldiers and when he had got them ready he would offer them to Mahatma Gandhi to be used in the manner he likes.

Senapati Bapat, who was recently released from jail after serving seven years' rigorous imprisonment in connection with the Muleshi Satyagraha, referring to the future constitution said India should be at liberty to establish her own form of Government; and personally he was for a republican form of Government. Concluding, he pleaded with the Hindu majority to concede everything to the Muslim and other minorities and thus drive out suspicion.

The 10th anniversary of the Arya Benevolent Home will be held on the Home Grounds at Miyaville, (on the main road to Bellair) on Sunday the 12th July at 2.30 p.m. His Worship the Mayor, the Rev. A. J. Lambert, has kindly consented to preside. Sir Kurma V. Raddi will also be present.

EUROPEAN PROPAGANDA

 NE of the reasons of the Transvaal Boer War, it was stated, was the ill-treatment of British Indians by the Boer Government. Natal has always been Imperialistic. During the South African War campaign it was Natal that shed crocodile tears at the Union Jack being replaced by the South African flag and fought bitterly against it. Even now Natal would like to be independent of all the other Provinces of the Union. The Dutch element in Natal does not count for much. The British element is predominant. One would have expected, therefore, that at least in Natal there would be peace for the British Indians. But we find instead that Natal is the noisiest of all in its agitation against the so-called penetration of Asiatics. The way some who call themselves Britishers are acting would give one the impression that all talk of loyalty and love for the British Throne is nothing but sham and hypocrisy. One finds frankness about the Dutch people—though at times it may be brutal—which is lacking in some of the English people who are agitating against Indians.

Some M.P.'s are preparing their case against Indians for the forthcoming Round Table Conference. Mr. Frank Acutt is much perturbed over an Indian purchasing a property in Otto Road "in the heart of a very fine European residential area," and has stated, at a meeting of his constituents, that he has suggested to the Minister of the Interior that municipalities should be empowered to set aside areas for European occupation only. A similar protest against Asiatic encroachment was voiced at a meeting of Ward VI Burgesses Association. The Berea Branch of the South African Party could find none but so sacred a place as the Presbyterian Church Hall to vent its wrath against Indians. Mr. W. M. P. Henderson went to the extent of saying that the Union Government had adhered strictly to the provisions of the Agreement while Indians had been "extremely active in buying land throughout the whole of Natal." A resolution was passed at the meeting requesting the Government to introduce legislation enabling municipalities to make by-laws to prevent the penetration of Asiatics into European residential areas.

We hardly think Mr. Henderson at all cared, when he was addressing the meeting, whether he was stating actual facts or whether he was exaggerating. One would get the impression from what he said that Indians had bought the whole of Natal. Nothing of the sort however has happened. But we fail to see why Mr. Henderson or anyone, for that matter, should begrudge the Indians doing so if they could afford to do so and were prepared to pay the price for it. They are surely thereby violating neither man-made law nor God's law. We really do not know what will satisfy these people. With all the anti-Asiatic measures they have already succeeded in passing they are still lacking the adequacy of them. They cleverly talk of segregating the Europeans in order not to hurt the susceptibilities of the Indians. The opposition of the Indians against segregation is not due only because it hurts their susceptibilities, though that is indeed one of the causes for its object is to insult them and to treat them as an inferior race. But it is to the Indians also a question of principle. They are against the principle of segregation and therefore as a section of the population their protest against it would stand whether Europeans, Indians or any other race were segregated. But might we ask these friends of ours who would wish themselves to be segregated if they would be satisfied to be segregated in the same manner as they would wish to segregate Indians? In that case the first thing they would be called upon to do would be to vacate all the luxuriant quarters they are already in possession of and in which they do not wish the presence of even an individual Indian, and be prepared to be segregated where they would have the Indians segregated. If they do that then indeed there would be some sincerity in their talk of segregating themselves. If not, is it not all so much tomfoolery? And pray how long is it still to go on? It will have to come to an end some day. Will that day, perhaps, be when India can hold her own and make herself felt like Japan. If so we pray that that day may come soon.

Repatriates From South Africa

Mahatma Gandhi writes in *Young India* :—

Pandit Benaresdas Chaturvedi and Swami Bhawani Dayal Sanyasi have prepared a well reasoned report of an independent enquiry they held into the condition of emigrants repatriated to India under the assisted emigration scheme from South Africa. This report and the Swami's telegram dated 16th ultimo, asking me to comment on it, telling me, 'Conditions worst, many starving, women half naked, children begging,' have lain with me ever since. I am sorry that I have not been able to deal with the report earlier. The telegram from which I have quoted is an epitome of the report. The condition of our people, who find themselves strangers in their own land, is a disgrace alike to us and to the Government, but more to us than to the Government. No Government in the world can cope fully with such cases. Governments can only support to a limited extent voluntary public effort in such cases. It is really up to the merchant princes and other employers of labour in Calcutta to take a real interest in the welfare of such people, and find suitable employment for them.

But the condition of these people is a small consideration, compared with the cause that has reduced those repatriated to the condition in which they find themselves. There should have been no agreed repatriation at all, and if there was to be any, there should have been ample provision previously made to ensure proper occupation for them, and in any case there should never have been any consent to the repatriation of colonial-born Indians, of whom there are fully thirty-three per cent. in the Calcutta depot. But it is no use crying over spilt milk. The labours of the framers of the report will not have been vain, if at the time of the Capetown Conference, the rights of the poor labouring Indian population are not barred away for doubtful concessions to the other Indian settlers. The position taken up by the latter is unreasonable, and should depend on its own merits. The settlers themselves should therefore refuse to be party to any bargain, which would compromise the rights of their less favourably situated brethren. South Africa can easily absorb and accommodate the existing Indian population.

South African Party

Up Against Asiaties

Strongly worded resolutions against the penetration of Asiaties into European areas were passed at a meeting of the Beren Branch of the South African Party last week.

The meeting, held in the Presbyterian Church Hall, Manning Road, was attended by both men's and women's section of the branch. Miss H. A. Cortes presided.

Mr. W. P. M. Henderson moved that in the interests of the people of the Union it was desirable that the "gentleman's agreement" between the Indian Government and the South African Government should be abrogated and that in any future legislation provision should be made to prevent the penetration of Indians in European areas.

Mr. Henderson declared that the Union had adhered strictly to the provisions of the agreement passed five years ago. On the other hand, Indians had been extremely active in buying land throughout the whole of Natal.

They had penetrated into areas hitherto reserved for European occupation, buying large tracts for conversion into farms. It was a most undesirable aspect of the Indian question.

The resolution was passed unanimously.

Miss Cortes moved a resolution that the Government should be approached with a view to the introduction of legislation to enable the Municipalities to make by-laws to prevent the penetration of Asiaties into European residential areas.

She emphasised that the penetration of Asiaties into European residential areas had shown a big increase, particularly in Durban. She advocated the institution of some form of supervision to counteract Indian encroachment.

This was also passed. Both resolutions will be submitted to the forthcoming Congress of the South African Party for affirmation.—*Natal Mercury*.

Indian Repatriates

Pandit Bhawani Dayal's Inquiries

Pandit Bhawani Dayal has arrived at the following conclusions as a result of his inquiry into the condition of Indians repatriated from the Union under the Assisted Emigration Scheme referred to in our last week's issue :—

1. The scheme of repatriation has failed because it has brought untold miseries on the repatriates—especially on those who are colonial, and they number more than 75 per cent. of the total. They are accustomed to a different standard of living and find it most difficult to adopt the old methods of the land of their father or grandfather. They cannot be happy except in the colonies.

2. With the exception of those who belong to very low caste classes cannot be assimilated by their respective communities. The caste system still holds sway and hinders the question of marriage of these colonial children, who are often born of inter-caste unions raises insuperable difficulties.

3. The Government of India has been able to help only a very small number of the returned emigrants to South India, while they have done practically nothing to those who have returned to North India.

4. Foodstuffs in India cost much more to-day than what they used to do thirty or forty years ago and colonial Indians are financially much better off there than their compatriots here at home.

5. It has been most difficult for returned emigrants, especially for skilled workers to settle happily in India. A good many offers have been refused by them, on account of bad climate, others on account of the lower wages that are offered. I have met many Indian repatriated emigrant who will not like to return to South Africa if he had only the means to do so.

6. Even from the point of view of the Union Government the scheme has failed.

7. It is morally quite indefensible to try to reduce the Indian population in the artificial manner. The emigrants, unexpecting and ignorant Indians from the colonies to return to India to lead a miserable life in the hope that others, more fortunate who are left behind, will be uplifted is at once selfish and immoral—selfish on the part of the leaders of the remaining colonial Indians and immoral on our part, when we have not got the moral courage to take these returned emigrants back into our society and into our castes.

Indian Boy Scouts

Two Weeks' Camp in Durban

We welcome the Rev. B. L. E. Sigamoney and the Indian Boy Scouts who arrived from Johannesburg last week for their usual trip to the seaside. They will be under canvas in the Indian recreation grounds for at least two weeks.

Thirty boys marched from the station carrying the Union Jack, the Union Flag, presented by General Hertzog, the Prime Minister, and the Indian National Flag, which came from India through Mr. A. I. Kojee.

The Scouts are in charge of the Rev. B. L. E. Sigamoney and Mr. H. B. ... Accompanying the Scouts is Miss Stultz, their educationist. They were met at the station by the president of the Natal Indian Congress, Natal Indian Teachers' Society, and officials of the girls' association.

During their stay they will receive the hospitality of the Indian community, who gladly supply them with the necessities of daily requirements. The Rev. B. L. Sigamoney gladly welcomes any gifts for the camp in the way of fruit and other groceries.

Quite a number of boys are making their first trip to the seaside, and none but these lads can only realise the joy and pleasure this trip will mean to them.

It would not have been possible for the Rev. Sigamoney to have brought these lads if it were not for the generous and long-hearted support he had from many leading Europeans and Indians, for many of these lads were not in a position to pay their train fares.

The following are the people who contributed:—The Bishop of Johannesburg, Messrs. J. J. ... and Co., A. Dean, Arthur P. ... M. ... W. Ritch, Kallenberg and Kennedy, L. J. ... Councilors D. Anderson, D. ... H. ... Mosenthal Begg, Hagman and ... W. O. Terrell, Country Club, "The Star", J. A. H. ... H. Pollack and Co., Orient Silk House, T. ... Bruce, Wolfson, H. Goldberg, S. Wilkinson, G. K. Patel and K. Narasimang.

Rev. C. F. Andrews' Activities

[FROM OUR LONDON CORRESPONDENT]

The Rev. C. F. Andrews, on an invitation from certain members of the Society of Friends in Lancashire, paid a visit there which is likely to continue for some time. He hopes to be able to live among the working men who are engaged in the cotton industry at the centres where Indian labour has been manufactured for many generations, and to learn by living among them the conditions under which they live and the distress which has been caused by the economic boycott in India. He gladly accepted the invitation when it was offered and has already begun his enquiries in many directions. It is not unlikely that he will be able to meet the members of the Chamber of Commerce in Lancashire who are engaged in the Indian trade. It is his great hope that some means may be found whereby the blow which has come so suddenly on Lancashire may be lightened and the distress among the poor may be relieved. After visiting Blackburn and Darwen and other centres of the Indian trade, he will go to Manchester itself. The work that he went out to do in South Africa was

much so far as the immediate issue was concerned, but it is likely to require his presence there again when the next Conference meets at Capetown to renew the Agreement with India in December next.

THE PHILOM'S PROGRESS

(By L. W. RITCH)

"And he who lives to die, dies to live well
So if he go to his ways by timeliness
And he will be hindered not, but help
And he will be the one and small which suffer life."

[Light of Asia, Book VI.]

In the pseudo-infinite diversity of the manifested universe, from the inchoate atom to a solar system, there exists no unit of Life, Energy, or Force that is not an instance of some greater unit, a fraction of some larger whole, which, in turn forms part of some still greater unit.

Evolution is the process of unfolding and expressing the erstwhile latent qualities, characteristics, or powers of any given unit, in its growth to the likeness of its antecedent. It is a "becoming like unto its father." Involution would seem to be, logically and necessarily, a condition precedent to evolution. *Ekamhi nihita fit*. The "creation" of the seed contains in it, in any form, a process as the seed is unfolded.

Consciousness, or "awareness," in greater or lesser degrees, obtains in every Kingdom of Nature. (It may be said that the capacity to respond to stimuli is not consciousness as demonstrated its presence in the mineral Kingdom.)

Consciousness, as defined, expresses itself as "power," "action," "consciousness functions as "condition," "cause," "action." The powers developed are "Will" (Iccha), "Wisdom" (Gyana), "Work, Creation or Action" (Kriya). Consciousness is present in every form of life.

The varied kingdoms of Nature are but differentiated aspects of the One Life, functioning through appropriate form, contacting environment and unfolding powers commensurate with the respective stages of their growth. Evolution precedes organism; the degree or measure of the unfolding of the Life-Consciousness determines its form, the form being adapted for its adequate expression. Expressed in form it is the "outcome," "the outcome of him" — *offit* — in the Universe.

Each Kingdom of Nature has its appropriate Dharma (Law or Rule). In the sub-human Kingdoms, the centres that constitute those Kingdoms are, as it were, carried along with the wave of the Dharma that is in them. It operates through them, so that they are not that they act consciously according to it. Conduct is instinctual as compared with the self-conscious, enlightened conduct of man.

What however is lawful, i.e. conduct rightful in the life of the sub-human Kingdoms, is not necessarily righteousness or even right conduct in man.

In the sub-human Kingdoms, the evolutionary sweep is outward; its trend all towards differentiation, individualisation. Genera subdivide into species; species into still more specialised groups or families; the dominant urge being to break away from group-consciousness and to "become" a relatively independent individual, an "I."

In the vegetable and animal Kingdoms the strong survive at the expense of the weak. Vitality, bente strength, animal cunning are the qualities whereby survival is there ensured.

In the Man, individualisation has been attained. Man is no ego, a self-conscious entity, a thinker. In

the man-stage, the consciousness has evolved something more than the mere capacity to cognize generally ('manasa'), something more than the capacity to individualize ('chitta'). The most pronounced characteristic of the man-consciousness is "I-ness" ('ahamkara'). It is this egoism—the notion of "I" in contradistinction to "Not-I"—that is the hall-mark of our human Kingdom. Having "become" Man, the individualised unit of Life-Consciousness, the ego, is dependent for its further progress upon its own self-conscious, deliberate effort. Each step upwards on the ladder of progression must be won. The Man-stage marks, so to say, entry into majority; assumption of responsibility for things done, thoughts had, the character of the "self" woven.

The dharma applicable to the life of—to the life as—Man, likewise makes for his survival, but that of him which alone can survive must be that the nature of which is immortal. That which is human may "become" God-Man if the Man-ahamkara, the personal self, be renounced for the Name Self; all that makes for separateness be abandoned in favour of what makes only for Oneness ('yoga'). To achieve this, the "natural" must be transcended, the man of ambitions, wants, lusts, passions and angers lost in the Man of spiritual enlightenment, the Man who in knowledge of the "essence of things," Perceiving, "by his own similitude," can Life one Essence everywhere, loving all alike, evil as good; filled with compassion for all beings still bound to the wheel of life and devoting his powers to sacrificial service; that Man ceases to be born again and "becomes" Master; escapes from the wheel of birth and death, and attains immortality. The dew-drop has "become" at-one with the ocean; the Spark at-one with The Flame; the self with The Self. "He has wrought the purpose through of what did make him Man."

A Plea For Joint Electorates

Madras Muslim Leader's Statement

Mr. S. A. Shaif Mohamed, honorary secretary, Madras Provincial Khilafat Committee, and councillor, Corporation of Madras, in the course of a statement to the press on the question of electorates, says:

"That separate electorates, as so ably and clearly expounded by Sir Ali Jinnah in his presidential address at Lucknow, are a negation of Nationalism will be conceded by all who have studied history to any purpose. To those who doubt the truth of the above self-evident proposition, I shall cite a few concrete instances which would convince them that what I say is correct.

My Muslim brothers may be reminded in this connection of the successive elections of the late Nawab Syed Mohamed to the Madras Provincial Legislative Council defeating powerful, well-tried Hindu politicians by a predominantly Hindu electorate, the election of the then Khair Behar Mohamed Habibullah Sahib (now Sir Mahomed Habibullah) to the Madras Legislative Council defeating a very influential Hindu zamindar of Vellore in a joint electorate, mainly Hindu, under the Hindu-Muslim reform scheme, the election of Mr. Abdul Haqeeq Khan to the Madras Corporation defeating one Hindu leading lawyer, editor of the *Local Self-Government Gazette* who represented that division of the Corporation for over 20 years."

Mr. Shaif Mohamed concluding, refers to the three successive elections to the Corporation of

Madras on the basis of joint electorate in which he was returned with overwhelming majorities by a mainly Hindu constituency and says:—Muslim leaders of India are now under trial, and I hope they would realise that while joint electorates would promote unity, brotherliness and concord, separate electorates would perpetuate and promote distrust, dissunity and discord in India.

American Church Tribute To Mr. Gandhi

'More Christ-Like Than Most Christians'

At the American Church in the Quai d'Orsay there was a special Palm Sunday service with appropriate music conducted by Pastor Joseph Wilson Cochran who spoke from Matthew 23:12. "Blessed is he that cometh in the name of the Lord."

Dr. Cochran spoke of the triumph of the spiritual over the material, choosing incidents from the life of Jesus in illustration. And then he spoke of Gandhi saying that "we are too near the event to be able truly to appraise it in all its scope."

"A year ago I mentioned Gandhi to the wife of a British civil service officer in India and she replied, 'That fellow?' And such was the popular verdict pronounced upon him by the rank and file of Anglo-Saxons in India, and not Scribes and Pharisees either. The average man, be it Christian or any-thing else, is simply unable to grasp the idea that God is not necessarily on the side of the bravest battalions.

'Incredible Situation'

"It is too fantastic that one man armed with nothing but courage and faith and capacity for untold suffering could make headway against the enormous forces of an imperial dominion, alike powerful on sea and land. But that, my friends was the astounding thing, the incredible, impossible situation that had to be faced by the wisest colonial power the world has ever seen. It simply broke the back of British rule in India.

"Whoever we think of Gandhi prophet and saint, or clever politician, he has shown to mankind the validity of an other than the old method of the 'Sermon on the Mount.' I have no mysterious notions about him as a re-thought. He is not a Christian in the accepted sense. But he is more Christ-like, a thousand times more, than most Christians know."—*Chicago Tribune*.

Lancashire And Indian Nationalism

Lancashire is on the war path. It has changed from an unshaken and undoubted position of being totally unaffected by the Indian boycott. For some time past it has been trying to appeal, as it thought, to the economic consciousness of the Indian people. From appeals, persuasion and cajolery, it is now passing on to threats and intimidation. The manufacturers of Lancashire might be assumed to know their own best interests and their methods of redress—steps which are entirely the province of concern. But it is open to question the effectiveness of those methods and to ask if the sort of half-blundering, half-whining propaganda that is at present being carried on in Lancashire is going to help to a 11 Lancashire cloth. It was reported recently that a meeting of over 4,000 people, representing employers and operatives

in the cotton industry in Blackburn District protested against the proposed policy of the Government of India and the Government of Lancashire directed against Lancashire goods by the Congress Party. Mr. S. H. Grey, Chairman of the Cotton Employers' Association of Lancashire, declared that the result of Lord Irwin's policy had been disastrous for Lancashire. A system of political prohibition against Lancashire goods ought immediately to be removed. If not, he was convinced that there was nothing but ruin facing Lancashire. If Abraham Grey had devoted a little more thought to the subject, if he had viewed the whole question in a calmer and more detached spirit, he might have realised that what has proved calamitous to Lancashire is not the result of Lord Irwin's policy, but the attempts of the British Government to obstruct that policy. If Lancashire has suffered, it has suffered in spite of Lord Irwin's policy, not because of it. And the reasons for this are extremely simple. India's political discontent found expression, in the absence of other equally effective methods, in a deliberate refusal to trade with England, and India's nationalism has found a legitimate objective in the determination to encourage the development of Indian industry. The political discontent can only be removed by dealing in a straightforward way, with the grievances which are its root cause.—*The Indian Daily Mail*.

Declining Trade Between Lancashire And India

Some Interesting Figures

The *Textile Recorder* gives some interesting figures of imports into India of Lancashire cotton piece-goods to show how heavily they have fallen. In 1913 India's takings from Lancashire reached the huge total of 3,057,395,600 yards. In the year 1922 they amounted to 1,307,641,100 yards. Since then up to the time of the boycott they averaged 1,116,216,000 yards. In 1930 they came down to 778,071,500 yards, which was one-fourth of the 1913 total. In 1931 India took 43 per cent. of all the cotton piece-goods exported from Lancashire. Between 1913 and 1930 imports of cotton piece-goods into India decreased by 1,571,000,000 yards, and Indian mill production increased by 1,192,000,000 yards. It is estimated that Lancashire's loss of trade with India is equivalent to permanently placing out of work 277,000 men and 10,058,000 spinning spindles. It is expected that within a few years India will become practically self-sufficing in the matter of supply of cloth. Six new cloth mills are to be floated in Ahmedabad. Four or five of these new mills are shortly to begin work. Extension orders have been placed for five existing mills. So great is the competition among British textile machine makers that even in 1930 Mr. C. A. Entwistle, the Manchester mill valuation expert who came out to India during the hot cold weather, could be seen being supplied to India by some firms of machines below the cost of manufacture. This violent competition is no doubt due to lack of orders in British mills. The new mills will thus be started under very favourable conditions. Ahmedabad is rapidly forging ahead and has become perhaps the most formidable competitor of Bombay.

What Is Satyagraha

(Continued from last week)

Satyagraha is thus a process of moral civilization. It has been the misfortune of woman to be under the domination of her less civilized partner.—*Tagore*. And she has been eternally trying to civilize him by her gentle suffering and sacrifice. She did not succeed in this because she was not conscious of the strength of pure love. She failed therefore, to cultivate pure love. Similarly it is the misfortune of India to be under the sway of an uncivilized Government. Not only have we to educate our masters but we have to civilize them. Their superiority consists mainly in their material efficiency and organising power. All that our rulers can say in self-defence is that they could easily be worse than what they are. We have to tell them through our Satyagrahi that it is open to them to be much better than what they are, and that not only without any real loss but with infinite gain to themselves and to the whole world.

And what comes in the way of this realisation? Nothing but their love of power and comfort. They call it the higher standard of life. For the sake of this standard they are carrying on an eternal warfare not only against what they term 'backward nations' but against their own kith and kin, who have the misfortune to belong to the class of the 'have-nots'. Their standard of life is not a moral standard. In fact they have during the last century lowered the moral standard of life in order to enjoy greater material comforts. Man does not see to-day the unbridled and senseless search after material superiority at the cost of moral well-being. You and I have no hesitation in selling our intellect and soul for securing comforts and social prestige. What we call self-respect is nothing but special respect. Self-respect we have long lost. Our masters and teachers must perforce be relieved of the vast mass of wealth and the uncontrolled power they possess over us that they might realize what healthy life is. Unless they are relieved of all superfluous income and, therefore, superfluous powers they can never come to see what wrong they are perpetrating against the very brotherhood of humanity. Man is prone to error both intellectually and morally. These lapses can be tolerated; but when organised Governments, or a whole people whom they represent, lower the very standard of moral life it becomes a curse and all the energy of mankind has got to be directed against this evil. This energy must be moral if it is to succeed in eradicating evils. Physical power, we have discovered, succeeds in punishing the wrong-doers but doubles the total amount of wrong in the world. The heart of humanity is undoubtedly hardened, vulgarised and rendered more criminal by the law inflicting the execution of a murderer. The same may be said of all coercive punishments. Satyagraha, therefore, is the real beginning of a new civilization.

The Satyagrahi simply says, "I will so cultivate my soul that it shall be impossible for me either to commit any wrong, myself or to merely submit to any wrong. I will simply suffer so that I may be in the right." He would submit to any amount of pain or suffering. It is like holding fast to our own corner of the triangle and making it a right angle with the perigee belief that if we succeed in righting you angle the triangle will take care of itself and see that the other two angles also are equally right. It is a spiritual faith. It is also the ever growing experience of mankind.

A true Satyagrahi is prepared to be converted

ઈન્દિયાન ઓપિનિયન.

સાંપડા, તા. ૧૦-૦૧-૧૯૩૨

24' 28

ମୌଳିକ ସ୍ତରୀୟ ସମ୍ବଳିତତା

કુશલન આપેલા છત્રિ આપેલ સ્વસ્તક

[illegible]

કચ્છના પાંચ સ્ત્રીશાસ્ત્રીઓ વિષય માનવ્ય મે

કાળના અમુક દેશોમાંથી કુટીયાઓ કેરી કરી આદ-
કાળના કાલાઓના નામથી રાજાઓના રીસાદારોથી
દેશના મહત્ત્વ કાલિયાઓના ગામના પાંચથી અન્ય અદ્યક્ષ
કુટીયાઓ નિર્ણયપૂર્વક આવી દાઉદ રાજાઓના નામ પ્રવાસી
કાલાઓ કુટીયાઓ

(१) नीचे दिये गये प्रश्नों का उत्तर दीजिए—
 १. पौष्टिकी का अर्थ क्या है ?
 २. पौष्टिकी के अन्तर्गत किसे सम्झा जाता है ?
 ३. पौष्टिकी के अन्तर्गत किसे सम्झा जाता है ?
 ४. पौष्टिकी के अन्तर्गत किसे सम्झा जाता है ?
 ५. पौष्टिकी के अन्तर्गत किसे सम्झा जाता है ?
 ६. पौष्टिकी के अन्तर्गत किसे सम्झा जाता है ?
 ७. पौष्टिकी के अन्तर्गत किसे सम्झा जाता है ?
 ८. पौष्टिकी के अन्तर्गत किसे सम्झा जाता है ?
 ९. पौष्टिकी के अन्तर्गत किसे सम्झा जाता है ?
 १०. पौष्टिकी के अन्तर्गत किसे सम्झा जाता है ?

(६) माडलिंग आणि आर्थीकत अंशिकनी व-अंगी वेष्ट मंडारना
मग,

(એક) 'લેલ' અને 'એલી' શબ્દો સ્ત્રીલિંગના અને 'લેલો' અને 'એલો' શબ્દો પુરુષલિંગના છે.

(૨૬) શ્રી ડીડે અને સીમીડા હોટલી વચ્ચેના કપીત રહાદારી બાગ.

(સંદર્ભ) કપીલ સ્ટ્રી અને ની સ્ટ્રી ની વચ્ચેના સીમાની
લેનના જામ

(해.답) $\sin \frac{\pi}{6} = \frac{1}{2}$ 이고 $\cos \frac{\pi}{6} = \frac{\sqrt{3}}{2}$ 이므로 $\sin \frac{\pi}{6} = \frac{1}{2}$ 이고 $\cos \frac{\pi}{6} = \frac{\sqrt{3}}{2}$ 이므로

(2r) 143 2812 2812 31 2812 2824.11 4128 2814 2812.11
2812.

આ પહેલાંના પ્રતિબંધ મરનારો બંધાયેલા ૧૬ શુભાર્થ
૧૯૩૦ ના પ્રાનિક મેરેટમાં પ્રસિદ્ધ કરી અમલમાં મુકાયો હતો.

પ્રત્યક્ષ ૨૫ । બેઠે કમીશનમાં વતારે ।

२२५ मुद्रिते समना नवे प्राप्ते शुद्धात् ता १ सीधी
अमलमा अन्ते मेरी ३३

ખા. ૧ થી ૫ નું સુધાની રીશીડ પર ૧ ચેન્નિનો સ્ટાંપ
અને ખા. ૫ થી વધારે સુધાની રીશીડ પર ૨ ચેન્નિનો
સ્ટાંપ મારવો પડશે

[illegible]

કોઈ અન્ય બીજી. ૩૫૨ નાં દાખલે ૨ ગોળીને રિવોલ્વર
નાં બદલે ૫૬૨૦ પદો પદો દરમિયાનમાં પોલીસ સ્ટેશન
કપડામાં નાં સતરી

ପୃ ୫୩୩ ରେଖାଙ୍କି ୧୩

વધણ ૨૦ કિલોગ્રામ સાથે અધિકારી એકલે ખાતાંચેની
ગ્રી વધારી દાખવી છે. જેમાં બંને યોગ્યતા મા. ૫૦ થી વધારે
ના. ૧૦ હોવા તેણે રેવનુના કચેરે પાત્ર દોઢ શી ૪૦-૬૦ કરવી
પડશે એવુંના માત્રે પાત્ર માં ૬૦ એન્ડી સાવ છે. તેથી
દર એન્ડી દોઢ એકને ૨ પેની ગ્રી બની પડશે

અન્યથા આ બિનાની કીર્તિ કદાચે વધારે જુલાઈ વા વચી
અનલમાં મુકાય છે. જેટલું જાણ્યું વાળેના જાગરી સુધીની
પ્રા મેવાશે.

પ્રદાતા પાતા સ્વાધ્યાયને પહેલું નંબર દર બાજુ પાંચવામાં
કેળવે છે. પહેલું પ્રદાતા ચર પાતાના લેખદરવાયાને તેથી એટલે
દરના કદને તે એને ચૂનવે ૧ મીની જગ્યા પાલી હતી તેને
પહેલું નંબર ૧-૪-૬ બરેલી પડે એટલે કે પહેલું જે
પાતાના નંબર શી. ૧-૬ એને તે પછીના દર પાતાના નંબર
શી. ૫ એટલે અરેબી નંબર માટે તેઓને શી. ૧૦-૬ ને બદલે
શી. ૫-૩ લખી પડે.

21 (1992) 21

પ્રેમીલરી નેટાના સંબંધમાં મેલો નીચમ પછો છે 'ર નની
ઉપરના સ્તંભ દ્વિતીયર ચાલ રૂપન્ય, પોસ્ટ મ.દરર મ.ચવા રો.

શ્રદાય. પરંતુ તે સિવાય તો આ બધી વાતોમાં મુખ્ય બનાવવાના દેવ સિવાય બીજું કશું હોય એવું અમે જોઈ સક્ત નથી. અને એ વસ્તુસ્થિતિ વસ્તુ ક્યાં સુધી ચાલ્યા કરવાની? કામચક દિવસ તો તેનો અંત આવવોજ જોઈશે. શું હોંફવાનું સ્વતંત્ર અને અને બાબત જોઈવી પોતાની તમ એસાડી શકે ત્યાં જ અંત આવશે? જો એમ હોય તો અમે પ્રાર્થના કરીશું કે ક્રિષ્ણ એ દિવસ વહેંચે લાવે.

શિષ્ટીએ શમેલા હોંડીએ

પંડિત બવાની દયાળની બસામણ

એસીએડ એમીએન સ્થાપના કેએ આ દેશમાંથી હોંડ રવાના કરી દેવામાં આવેલા હોંડીયામણોની સ્થિતિની તપાસ કર્યા બાદ પંડિત બવાની દયાળે મુજરાતીમાં નીચે પ્રમાણે અભિપ્રાયો દર્શાવ્યા છે:—

(૧) માનુષ્યોને જોવા હોંડ આવવું પર તે ખેતર માસ માટે આવવું, પણ હોંડમાં રહ્યા કે વસવાતો વિચાર ફામજો દહીવ રહેતો નહિ. ફામની તળીવત ત્યાં ખરાબ થય હોય તે તળીવતની સુચારુતા અર્થે હોંડ આવવાની મરજી હોય તે પહેલાં જોઈએ આવવું તે જુદો તપાસ કરી કાઢ. મરનો બંદોબસ્ત કરી, પછીજ બાબતમાંને યોગ્યવર્ત. મદતમાજના અખોમાં "બમપ્રવાસી બાબતો માટે હોંડુસ્તાન વિદેશ છે."

(૨) દક્ષિણ આફ્રિકાના ભણેલમણેક બામજોએ આ પ્રવાસમન વિરુદ્ધ જોઈએ આવવા કરવો જોઈએ. આ વર્ષની અંતે કેમકાલે—એમીએન પર ફરી વિચાર જનાર છે. "રાઈડ રેમલ ફાન્ડરન્સ" ની પણ બમવરમા થય રહી છે. દક્ષિણ આફ્રિકાની સરકારની મદાની એજ નીતી રહી છે કે હોંડી-એને લાંચી કાઢી મુજરાતમાં આવે અને આ વખતની ફાન્ડરન્સમાં આવ બાબત પર એ સરકાર વધુ બાર મુકશે. સંકર છે કે "એનસ" ની રકમ પણ વધારવામાં આવે. આ માટે આ બાબતમાં એટલું જાણવરત પ્રવાસમાં થયું જોઈએ કે લાંચી પાછા આવવાનું એક પણ વચ્ચે લામ ન હે—એનસ મગે તેટલું દોષ.

(૩) દક્ષિણ આફ્રિકાની સરકાર પર મારે તરફથી દયાજ કરવું જોઈએ કે તે "દેક પાછા આવવાની" પ્રથા નજ કરે. યુનીયન સરકારને એ સમજવી દેવું જોઈએ કે આ નીતીથી હોંડીઓની સંખ્યા મટશે નહિ, પણ કેટલાક હોંડીઓના જીવન નશામાં મરનાઈ થય જશે. સન ૧૯૧૧ માં આખા દક્ષિણ આફ્રિકામાં હોંડીઓની વરની ૧,૫૦,૦૦૦ હતી, સન ૧૯૨૩ માં તે વધીને ૧,૬૧,૦૦૦ થય ગય અને સન ૧૯૨૬ માં એ અંખ્યા ૧,૭૬,૦૦૦ સુધી પહોંચી. હોંડીઓને દેકમાં પાછા મોકલવા જે બજારો પાઉકલું વાપરિ અમ થાય છે, તે રકમ જે તેમની દેકા સુધારવાના અને તેમને જિજ્ઞા આપવાના કાર્માં વપરાય તો હોંડીઓના વિકાસ કાથે દક્ષિણ આફ્રિકાને પણ વિકાસ થાય. સમજવવા છતાં પણ જે યુનીયન સરકાર કેટલેક ન આવે તો બમપણે આપવા હોંડી બામજોને સમજવી સરકારી અર્થે હોંડ આવતા તેમને અટકાવવા જોઈએ.

(૪) કેમકાલે—એમીએન પર યુનિવિચાર કરવા માટે જે

રાઈડ રેમલ ફાન્ડરન્સની યોજના થય રહી છે તેને ફામવા માટે હોંડમાં અમડ અંદોજન કરવું જોઈએ અને આ સુધી હોંડમાં કેટલક—પાલમિન્ટની સ્થાપના ન થય ત્યાં સુધી આ ફાન્ડરન્સને યોજાવી ગમવા બારન સરકારને દયાજ કરવું જોઈએ. હમણાં જે પ્રતિનિધિઓ બજો તે વર્તમાન સ્થિતિને કારણે એટલા દયાળેલા રહેશે કે બનરમ કટંગેય અને ડા. મલાનની સામે હમી નહિ કહે, પણ આપણી દેકરલ—પાલમિન્ટ તરફથી જે પ્રતિનિધિઓ બજો, તેઓ સરકારવાસ હોંડ તરફથી સરકારવાસ દક્ષિણ આફ્રિકા સાથે સમજુતી કરવા સક્તિયાન થશે.

(૫) પોતાની મરપમજત નીતી પ્રમાણે જે હોંડી સરકાર બોમજત થી લેવેલા છે તે હમ નહિ તે એટલું દયાજ તે તેણે હોંડી સરકાર પર કરવજ જોઈએ કે હોંડીઓની સંખ્યા મટાકવાની કલ મરાવનાર ફામ સમજુતી ન કરે. રાજ્યસુધીથી હોંડીઓ હોંડ આવે છે એ કહેાં અમલ ન હોય તે પુરેપુરું સમ પણ નથીજ. મરીય હોંડી મજુરોને ડરિયાની લાલમ આપી તેમને બમમજત બધિકાર જીતતો લેવો જે સ્વતંત્ર બારતની સરકાર રહી નહિ કયુલે.

(૬) જે રીતે યુનીયન સરકાર દબારે પાલમિન્ટ અર્થે હોંડી-એને દેક મોકલી કે જે તે રીત જેમો આખાંને તજુ વર્ષથી વધુ સમય ન થયો હોય તેમને હોંડી સરકાર પોતાને અર્થે લ્યા પાછા મોકલે એવું દયાજ કરવું જોઈએ. ફ આજા રાખું જુ કે આવતી એજમેરીય એસેમ્બલીમાં ફામ માનનીય મેમ્બર આ બાબતને કાવ મર તે અર બમમજે પાસ થય અમ.

(૭) નારાજ પાછા કરવાને જેમને હમ રદ થય થયો જે તેમને દેકાણે પાકવાની મોકલવજ કરવી જોઈએ. તે માટે હોંડી સરકાર આટલું કરી કહે:—

(૧) એક કમીસન નીમી આખા બારતના પ્રવાસીઓની દલાની તપાસ કરવી. આ કમીસનમાં મોટે ભાગે મેરસરકારી મેમ્બરો જોઈએ.

(૫) જે જે જિજ્ઞામાં પ્રવાસીઓ વરવા હોય તે તે જિજ્ઞાના માજમેટો પ્રવાસી હોંડીઓનું હોંડ તૈયાર કરે તે માજ-કારો ને મેજાઈકરો કાર તેમની જમૂર કાપતા રહે તે સરકાર તેમને જનની મદદ કરતી રહે.

(મ) સરકારે અમૂક કહેશે તજક પ્રવાસીઓ માટે કાલેની (મર્યાદા) વસાવવા જોઈએ. સરકારે મકાન બનાવી તેમને એ કહેાં આપવા જોઈએ કે પંદર વીસ વર્ષની અંદર બાબ કાથે તેઓ સરકારી મકાન ને જીતનું દામ મુકતી આવે. દક્ષિણ આફ્રિકાના મેર.એ માટે લાંબી સરકાર એવીજ મોકલ કરી છે. એક બમમાજે વરવી જવાથી પ્રવાસીની થયી મુજેલી દુર થાય છે તે તે માલિઓબન ન લેવાદોમાં થીરે થીરે બામ લક કહે છે. તેઓ એવી રવા માજે તો પટા પર તેમને બેનરો આપવા, મોકરી માજે તો તેને માટે સરકારે મરન કરવો.

(૫) મોટા કહેાંમાં સરકારી ને બીનસરકારી સંખ્યાની એક કમીટી બનાવી પ્રવાસીઓને વસાવવા ને તેમને કેટલે પાકના થત થયો જોઈએ.

(૮) પ્રનિજન નેજનલ કેએસે પોતાના પ્રેક્ટિસ—વિજામ મારફત આ બાબત બધિકન કરવું જોઈએ. સરકાર મરમ પછી આ કમ થયો એમ ન આવડું. સરકાર મજતા સુધી

...

...

બીચાગ પ્રવાસીઓનું ગદાજી કપાંક મધ્યકાલે ન રૂપી જનર
(૬) મીટુ મદા કાલિ અમ ધ મહેતા દરેક ગાલ
મા નાવના મન કરવો જોઈએ.

(૧૦) આર્ય માળ પ્રવાસી રૂપી ધર્મમાવ જરૂરમાં તેમજ
સમાજ જોડે તેમને લેખવામાં મદદ કરી શકે.

એન્ડ્રુ સાલેમની નવી પ્રવૃત્તિ

લંડનથી આ તારા ખબર પતી છે છે તે હવેથી જાણ્યું
છે કે દેવરન્ડ સી એફ એન્ડ્રુ ઈ. ડિન્કે જમને હીંદુસ્તાનના
પેશી કાપડના બહિષ્કારથી લેંકેશ્વર અને મેનચેસ્ટરમાં
જેવાઓ બેઠાંરી થયા તે તેઓના હુદ્દામાં ગામસ કરવામાં
પડ્યા છે. લેંકેશ્વરની સેકાયટી એફ કેન્ડરના કેટલાક
સમયોના આમંત્રણથી તેઓ ત્યાં ગયા છે અને ત્યાં જવાના
અર્થી મીટુતાનને માટે કાપડ ખતર કર્યું. તે બતામાં ગામસ
લેંકેશ્વરમાં ગેઝાલ મજાની વચ્ચે રહીને હીંદુસ્તાનના બહિષ્કાર
પ્રકારની ચિંત્યાવથી તેઓના રજા કેવી થઈ છે તેનું જાન
મેળવવાને તેમને છાદો છે.

લેંકેશ્વરની એન્ડ્રુ એફ ગામના રીકને લગતા હિંદુ
ના ગેઝાલના વચ્ચેની થઈ તેઓ પુજામાં મદદ કરશે તેવું
સંભવ છે.

લેંકેશ્વર હિંદુ આવી પડેલો આ અભ્યાસ કેટલા શી રીતે
દળશે ફરી કહે અને મરિયોને નાદા આવી શકાય તેના
કંઈક રસ્તો ચોખવાની તેઓ અભિપ્રાય રાખે છે.

દરબેન અને બેંક બંને રિંગે હોને લગતા લેંકેશ્વરના
રથોએ ફરીને છાદો તેના મેનચેસ્ટર જશે.

આમર ખતરની વધામાં જાણ્યું છે કે સાવિ આફ્રિકા
હીંદી પ્રમ નિંદી ડીમેનમાં કેપ્ટાલમાં મળનારી રૂઢ
ટેમક ડાહરે વધારે દેવરન્ડ એન્ડ્રુની કામ સાવિ
આફ્રિકામાં લાગીની કરે જાણી.

સાવિ આફ્રિકન પાર્ટી

એશીયાટીક વિરુદ્ધ અખાળા

સાવિ આફ્રિકન પાર્ટીના બીરવા (કમન) એક પ્રગટી
ના આખાની મથે આફ્રિકાએ મળેલી એક સળામાં યુરોપીય
નોના લતામાં એશીયાટીકના પ્રગટી વિરુદ્ધ સમ્પત દર્શાવે
થયા હતા.

મેનીંગ ડોને પ્રેસબીટરીયન ચર્ચના એ સળામ સ્થાન
દર્શ અને આખાના પડે અને આ સળેના પના દાખરે હતા
મીસ એમ એ. કેટલે પ્રમુખસ્થાન લેવું હતું.

મી. હેન્ડરસને હરખારત મુકી દતા પ યુનીયનની પ્રગટી
દિલ્લે ખતર નીક અને સાવિ આફ્રિકાની લરકરો વચ્ચે
થયેલા "એન્ડ્રુમેનસ એઆમ-ટ" ને રહે દરવામાં આગુ
જાણ્યું અને આખાના કેમ પછ ગામમાં હીંદીઓને યુરો
પીયના લતાઓમાં પ્રવેશ કરવા બટકાવાનું બિરત થા
જોઈએ.

મી. હેન્ડરસને ફોર્મ્યુ કે પાંચ લ. હવે થયેલ એશીમેન્ટની
કરતો પ્રવિન સરકાર દરેક પછે પાલન કરેલ છે. પરંતુ

હીંદીઓ તો આખા નાદાલમાં જમીન ખરીદવામાં અત્રંત
પ્રતિનિમન રહ્યા છે.

આખપરેત ન લતાઓ યુરોપીયનોના વતવાટને માટે ખાલ
રાખવામાં આખા દતા તેમાં તેઓએ પ્રવેશ કરેલો છે અને
ખતર બનાવવાને પ્રુકળ જમીન ખરીદી રહ્યા છે. હીંદી
પ્રગટી આ અતિ અનિષ્ટ બાજુ છે.

હવેના ફાવ સર્વાનુમત પનાર થયો હતો.

મીસ ડોને હરખારત મુકી કે એશીયાટીકને યુરોપીયનોના
નિવાસ સ્થાનોમાં પ્રવેશ કરવા અટકાવવાને એશીયાટીકની
એને લતાઓ પડવાની સત્તા આપનારો દાખડો કરવાની સરકારને
સુચના કરવી જોઈએ.

તેથીએ જાણ્યું કે યુરોપીયનોના નિવાસ સ્થાનોમાં એશી
યાટીક પ્રવેશત ખાલ ફરી દરબનમાં મળ્યું વધી થઈ છે
અને હીંદીઓના પગપેસારને અટકાવવાને તેના હિંદુ એશી
કરવાની કંઈક ચેજના પડવાની તેથીએ દિમામન કરી.

આ દાખ પછ મનાર થઈ ગયો. જન દરવો આખની
સાવિ આફ્રિકા પાર્ટીની પરિષદ સમક્ષ તેના રિપોર્ટ માટે
રજુ થઈ.

લેંકેશ્વરની ધમકી અને બગાથો

લેંકેશ્વર રથોએદાને ચદ્યુ છે. પોતાની રીતો તેણે બદલી
નાખી ન અને હીંદુસ્તાનના બહિષ્કારની તેની મન રજી
અલરે થઈ જઈ એના ડોળ કરવા હાડી દીધેલો છે
કેટલા વખત સુધી તેણે પોતાના સમખ મુખ્ય હીંદુસ્તાનની
પ્રગટી અધિકાર સંબંધી અલલત નિવરણોએ કરી જોઈ
લેંકેશ્વરની, આમર અને પ્રુગટમાંથી હવે તે પડેલો છે
અને બહીક ખતરવા હવે આલેલ છે લેંકેશ્વરના કારખાના
વાળાઓ પોતાનું કામ જાણતાજ દશે અને લેંકેશ્વર સંબંધી
તેઓના મનો વિશે તેઓજ જણાવેલ છે. પરંતુ એ રીતોના
અવદાપણને વિશે સજા ઉદ્ધારને અને એ જાતની
અરથી બહાષ લેંકેશ્વર અને અરથી રાધો કરનારી સળવળ
એ આને હિંદુઓમાં ચલી રહી છે તે લેંકેશ્વરના કાપડ
લેંકેશ્વરમાં કેટલી મદદગાર થઈ શકવાની છે એટલું પુજાનો
ના બજને હા છેજ એવી ખબર આવી છે કે એલેક્ઝાન્ડર
હીંદુસ્તાનના ગવડના હિંદુના સાલેશ અને મળુરોનું પ્રતિ રિપોર્ટ
લેંકેશ્વરના જાણના અંગ સળાએ લીધે કરનારી
આર્થિક નીતીના સામે અને મદાલવાના પછે લેંકેશ્વરના
માલ સમે અખખાર કરેલી આલેક્ઝાન્ડરની અને પીકેટોમની
નીતીના સામે રિપોર્ટ દર્શાવેલો હતો લેંકેશ્વરના કારખાના
માલ ના એલેક્ઝાન્ડરની પ્રમુખ મા એલ એલ એલ
જાણ્યું હતું કે લેંકેશ્વર અખખના નીતી લેંકેશ્વરને મટે
આલેક્ઝાન્ડર નાલેલેલી છે. લેંકેશ્વરના માલ પર ગાલદારી
કન્થુસર સુકાયેલો પ્રતિબંધ તરતજ દુર થયો જોઈએ. ને
તેમ નીકેલેલો તે લેંકેશ્વર પાળાજ થઈ જશે ને આખ
ખંધ એલે ના વિશવનો જાન વધારે રિપોર્ટ થયો હોત એ
જ આખા પ્રગટી હવે આલતાથી અને નિવરણવધણે વિચાર
કરો હોત તો તે સમજ થઈ જાત કે લેંકેશ્વરને એ
જાણનાર નાવડ્યું છે તે લેંકેશ્વરની નીતિ નીકે પરંતુ
હાં આફ્રિકાના એ નીતીના વિશ નાખવાના પ્રવાસો ખાલક

બનક નીવાર્યા છે. જે લે'કેશનરને મદદ કરવું તેમ જ તેમ તે નદિ કે કોઈ અર્થની નીતિના કારણે પસંદ તેના છતાં. હોંદુસ્તાનને રાજકીય સ્થિતિ વિશેના ચોનાનો અસંતોષ પ્રદર્શિત કરવાને બીજા કોઈ પણ એટલાજ અસરકારક સાધનને અવારને ઇંગ્લાંડની સાથેના વેપાર અંધ કરી દેવાનું સાધન મળી આવ્યું; અને રાષ્ટ્રીયવાદી હોંદુસ્તાનને પોતાનો દેશી ઉદ્યોગ ખીલવવાની વાળખી ખાવના વરખત થતા રાજકીય અસંતોષ દુર લારિજ ભ્રમ કાઢશે જ્યારે પ્રમાણીકપણે હરિયાદોનું મુળ કારણ દૂર કરવામાં આવશે.—'ઇન્ડિઅન ટેલી મેલ.'

લે'કેશનર અને હોંદ વચ્ચેનો વ્યાપાર

હાલી ગયેલી આયાતના અણુવાલોગ આંકડા

લે'કેશનરનાં હોંદુસ્તાનમાં આયાત થતાં કાપડમાં ફેરફાર થયો છે તેના 'ટેક્સટાઇલ રેકૉર્ડ'માં ફેરફાર અણુવાલોગ આંકડા આપવામાં આવ્યા છે. ૧૯૧૩માં હોંદુસ્તાને લે'કેશનરથી ૩,૦૫,૭૩,૦૫,૬૦૦ વાર કાપડ આયાત કર્યું હતું. ૧૯૨૨માં ૧,૩૦,૭૬,૪૪,૧૦૦ વાર આયાત કર્યું હતું. ત્યારથી બહિષ્કારની હીલચાલ કરી જતાં તે વખત સુધી ૧૯૨૨ ૧,૪૧,૬૨,૧૬,૦૦૦ વારની હતી હતી. ૧૯૩૦માં ૭૭,૮૦, ૭૬,૫૦૦ વાર આયાત કર્યું હતું. એટલે ૧૯૧૩નું ફેરફાર. ૧૯૧૩માં લે'કેશનરથી નિષ્કાસ થતાં કાપડનું જથ્થો હોંદુસ્તાન ખરીદતું હતું. ૧૯૧૩ અને ૧૯૩૦ સુધીના વચ્ચેનામાં હોંદુસ્તાનમાં કાપડની આયાત ૧,૫૭,૪૦,૦૦,૦૦૦ વાર થતી અંધ. અને દેશી મીલના કાપડની વચ્ચેમાં ૧,૧૬,૨૦,૦૦,૦૦૦ વારનો વધારો થયો.

લે'કેશનરને હોંદુસ્તાન સાથેના વેપારમાં કયેલી ખોટ ૨,૨૭,૦૦૦ થાળે અને ૧,૦૬,૫૮,૦૦૦ અર્ધા કાપડને માટે લકામાં બહુ પડેલા હોંગ નેટલી થઈ છે. થોડાક વર્ષમાં હોંદુસ્તાન પોતાનું કાપડ ઉત્પન્ન કરવામાં સ્વાયંભી મુક્ત બન્યા સંભવ છે. છ નવી કાપડની મીલો અમદાવાદમાં થવાની છે. જે આજુ મીલોને વધારવાનો કોઈર અપાયો છે. ખાંદનના કાપડના સંચાળનાવનારોમાં એટલી દરીદાઈ આવી રહી છે કે મેનમેસ્ટર મીલ વેલ્થલેક્ષન એક્સપર્ટ મી. એન્ટીસેન જે ગયા રીપાયામાં હોંદુસ્તાન ગયા હતા તેમના કહેવા મુજબ ફેરવીક પદ્ધતિ લગતી હોંદુસ્તાનને સંચાળે તેની બનાવટમાં અર્ધ કરતાં જોડે આવે વેચવામાં આવ્યા છે. ખાંદનમાં જોડેદોનો અભાવ એ આ કારે દર્શાવતું એક કારણ છે. આ પ્રવાલો નવી મીલો વધાવવા અનુકૂળ સંલોગમાં કરી થશે. અમદાવાદ કાપડની આમળ વધતું જાય છે અને કદાચ મુનમનું જગત-દસ્ત હરીફ થઈ પડશે.

લે'કેશનર અને હોંદ

બંધન ખાતે બેડ' કોઈ દેશના રીપોર્ટ પરથી માણુપ પડે છે કે ઇંગ્લાંડથી સીરીસ હોંદ જતા કાપડમાં ૩૩,૮૪,૫૫,૦૦૦ વારનો થયો છે. ૧૯૩૧ના વ્યાર'ભના વ્યાર માસમાં ૬૬૫ ૧૩,૬૬ ૧૭ ૦૦૦ વ્યારસ વાર નીકાસ કર્યું હતું ત્યારે ૧૯૩૦માં તેટલીજ મુદત દરમીયાન ૫૭,૮૩,૬૨,૦૦૦ વ્યારસ વાર નીકાસ કર્યું હતું.

હોંદના તાર સમાચાર

હોંદમાં અણુરોની સ્થિતિ

હોંદુસ્તાનમાં અણુરોના પ્રશ્નની વખાસ કરવાને મી. જે. એચ. બી.લીના પ્રમુખપણે નીચાથેલ બદલાઈ કમીલન કે જેના છ અંગ્રેજ અને છ હોંદી મળેલા હતા તેણે ૩૫૭ નેટલી બજામણો કરેલી છે. ઘણા ખરી જામણોમાં કરવાના-એને લગતો કાપડો લગતું નથી પડતો તેના કારવાનાઓ કે જે રાગીક સ્થિતિ, કારિરિત સમ્મ, લાંબા કાંધા અને ઓળા ખમણો (રાખતા તરીકે કમળી વખત બાળકોને જે જામણના ખમારે દેખ થી વ્યાર કલાક કામ કરવાવામાં આવે છે) ને માટે અણુરોના જે તેની રાજકીય સ્થિતિ સુધારવાની હરખારનો કરવામાં અને મહીર ને મહારો આપવામાં આવી છે. ઉપરાંત ખાણો, કોન્ટેનર, રેલવે અને મોટોરની નોકરી સંબંધી સ્થિતિ સુધારવાની બજામણો કરવામાં આવી છે. મજુરો જમણા આમે જમણો કરવાદાર રહે છે અને વાર્ષિક ૧૫૦ ટકા વાળા સુધી જાય તેને વિશે જ્ઞાન ખેંચવામાં આવ્યું છે. અને તેને પરિણામે જેવ તાં જુદામી કામદેસર પગલાંમાંથી રાદત આપવાની અન મનખાનાઓમાં નોકરીના કલાકો ૬૦ ને બદલે ૫૨ કરવાની અને બાળકોને માટે વધારેમાં વધારે પાંચ કલાક કરવાની બજામણો કરવામાં આવી છે.

મહારાજાઓ અને ફેરફાર

જોતા દિવસ પર અંબી ખપર આવી હતી કે પરીમાલાના મહારાજા રાજી દેવલ માનકેસમાં સુચવાયેલી ફેરફારના યોજનાની વિરુદ્ધ હીલચાલ કરી રહ્યા છે અને તેમને બીજા મહારાજાઓના મુખજા દેશ મળી રહ્યો છે. હવે હોંદ ખબર આપે છે કે મહારાજાઓ પાનગીમાં મળ્યા હતા અને મહારાજાઓ તરફથી ફેરફારની યોજના સ્વિકારવાના સંબંધમાં પોતે અમાલ લેયેલી વલણમાં ફેરફાર કરેલો છે. જણ કલાકની રસાકસી ખાદ દેવાળા, બારાડા અને મધસોરના પ્રતિનિધિઓએ રાજી દેવલ માનકેસની ફેરફાર રહીપમાં ફેરફાર કરવાની વિરુદ્ધ મત દર્શાવ્યો હતો અને પરીમાલાના મહારાજાની હરખારના દેશ મળ્યો નહોતો.

કલકત્તાથી બીજા તાર અણુરો છે કે પરીમાલાના મહારાજાઓ રાજી દેવલ માનકેસમાં મહારાજાઓ એકમને બંધ કરી તેટલા માટે પોતાની યોજના પાછી ખેંચી લીધી છે. આથી મહારાજાના ફેરફાર રહીપના મુખજા મુદ્દાઓને દેશ આપશે.

સીક'તર'ખાદગર કેમી રમખાણ

લાગેરથી તાર અણુરો બ કે સીક'તર'ખાદગર કેમી રમખાણને પરિણામે ૩૦ હોંદ અને ૪ સુસભમાનો અખમાલ છે. ૫૦૦ સુસભમાનોનું ટોળું ગામમાં લાગલ થઈ સેંકડો હુકાનો અને મરેને આગ આડવા અને હુકાના લાગ્યા હતા. પોલીસે સ્થિતિ જાન પાડી અને પાંચ દુકાનમાં રોકવામાં આવ્યા છે.

એમ. સી. સી. ફરી મુલતવી રહી

ફેરફાર કમળ કલબોની સાથેની મોઠવણી પડી બાંચેલી હોવાથી એમ. સી. સી. એ હોંદુસ્તાન અવાજ મુલતવી રાખ્યું છે. હોંદુસ્તાનના ફેરફાર બાંચેમાં તેઓને આવકાર મળે કે કેમ તે પણ અંજામરેલું છે. સંલિનબંધમાં ભદત આવી રહી હતી તે વખતે પણ એ કલબો હોંદુસ્તાન કોઈ રમવા આવવાનો વિચાર કરેલો ખરું વાતાવરણ અનુકૂળ નહિ હોવાથી મુલતવી રાખવું પડ્યું હતું. આજે જ્યારે બીરીક સરકાર અને હોંદ વચ્ચે ખરી કોઈ રમખાણ રહી છે ત્યાં આવી રમતો

રમવાની કુરસે નવસાકિતે જોયો!

સંધી બાંધી પડવાની લીલી

બ્રીટીશ સરકાર અને હોદ વચ્ચે થયેલી સંધી બાંધી પડવાની બીજી ઉત્પત્તિ થઈ હતી પરંતુ પાછી કમી મધ્ય જગ્યા છે. સંયુક્ત પ્રાંતમાં રાજ્યપરથી છઠ્ઠામાં રેપ્યુટી કમીશનરે મુખ્ય જમીન માલિકોને કામગીરી સંપૂર્ણ કરતા તેમાં મદદગારની સામે દુરમની બતાવવામાં અને પોતાના માણસો પાસેથી બળાકારે જાડા વસુલ કરવાની માલિકોને ઉત્ક્રેષ્ઠી કરવામાં આવી હતી. અધીશને સંયુક્ત પ્રાંતની સરકાર ઉપર સંધીની શરત અંગે ક્યાંતું બાળ મુકદ્દમા છે અને જજનારું છે કે હાલ સરકાર અને મદદગારો વચ્ચે ક્ષાંતિ થઈ છે તે બે પ્રતિક સરકારના અમલદારોને રૂબરૂ નિક્કિ હોય અથવા મદદગારો પોતાની જવાબદારી બરોબર ઉઠાવવી એવું નથી તેઓને લાગતું હોય તો તેઓએ મુખ્ય સરકારને તેને વખોડવાનું કહેવું જોઈએ. આ અભાધારજી સિમિતિ ઉગરિયત થવાથી શું પગલાં લેવાં તેના વિચાર કરવા મદદગારોના કાર્યવાહક સમિતિ મળવાની હતી.

યુ. પી. ની સરકારે લીધેલાં પગલાં

બીજો સદેશો જણાવે છે કે માંધીજીના વિરોધને પરિણામે સંયુક્ત પ્રાંતની સરકારે રાજ્યપરથીના રેપ્યુટી કમીશનર ને રેપ્સી છે તેને આગળ સદેશમાં જણાવેલા કામગીરી "તેમાંની કેટલીક ખીનાઓ જમીનદારો અને કાકુતો વચ્ચેના સંબંધને વિશે સરકારે અખતાર કરેલી વચબુની વિરુદ્ધ હોવાથી" રદ કરવાનો દુકમ કર્યો છે.

સંધી પાલન માટે પંચાયત

કેટલોક વખત થમાં રાજ્યદારી મંડળમાં જોવા અભિપ્રાય વર્તી રહેયો છે કે કોંગ્રેસ વર્કિંગ કમીટી તરફથી માંધીજીને હંડન જવાનું માંડી વાળવાનું કમાણું કરવામાં આવશે. સંધીની શરતોના પાલન માટે કમીટીએ જેક પંચાયત નીમવાની માગણી કરી છે. બે હોદ સરકાર તે નિક્કિ નીચે તો માંધીજીને હંડન જવાની આપેલી પરવાનગી કમીટીએ પાછી ખેંચી લેવાનું અને કોન્ફરન્સમાં પોતાને કંઈ પણ વિશ્વાસ નાંધે હોવાનું અને હુંક મુદતમાં બડત હરી ચાલુ કરવાનું જણાવ્યું છે.

પાલવડીના નવાબ

પાલવડીના નવાબે કેમ્બ્રીજ અને ઓક્સફર્ડ યુનીવર્સિટીઓ વચ્ચે રમાયેલી ક્રિકેટની રમતમાં ૧૦૦૦ રૂન અને પાંચ સેન્ટરી કરી રેકૉર્ડ તોડ્યો હતો તેથી તેમને મુખ્યરક્ષાદોના તરોથી નવાબવામાં આવ્યા છે.

પુનામાં પકડાયેલા બળવાખોરો

પુનાની પોલીસે ૧૨ થી ૨૦ વર્ષની વયના ૧૫ છોકરાઓના બળતો જમાડવાના જેક પોલીસે શોધ કરી છે. જે છોકરાઓમાં કેટલાક પુના કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ અને કેટલાક અવિનયજનની શાળામાં જોડાયેલા તેઓ છે. તેઓ પોતાના ઘરમાં છુપી રીતે રાજકોષી સાદિજ અને બળવાઓને જગતા વર્તમાનપત્રોમાં પ્રસિદ્ધ થયેલા રીપોર્ટ વાંચતા હતા અને મુરોખીવનોનાં જીવ કરી હોડુરતાને સ્વતંત્ર બતાવવાની ચોખ્ખા ઘડતા હતા. તેઓ ફન્ડ, દર્શાવાર અને જોખમ બતાવવાની સામગ્રીઓ મેળવવાના કામમાં વહેંચાઈ બધા હતા. કેટલીકને બંદુકો અને બેટન સાથે કેટલાકને કોલાપુર અને કેટલાક પુના માં પકડવામાં આવ્યા છે.

હોંડની રેલવેના કામદારો

રેલવેના કામદારોના નેતા દિવાન અમનભાઈ આવતાઃ જોખરમાં પડનારી સામાન્ય હડતાળને અટકાવવાને કાયદુપની

દરખાસ્તોની રૂએ નોકરીપરથી બરતરફ કરવાના તેમજ પગારો ઘટાડાના પ્રસ્તુત સંવાધાન કાવવાને જેક પંચ નીમવાની વાંધસરેવને વિનંતિ કરી છે. એક હગ્ગર કામદારે બરતરફ થઈ મુકમા છે અને બીજા એટલી સંખ્યા હુંક મુદતમાં બરતરફ થવા વધી છે. રજવાડાની માલેદીની રેલવેની કમાણી ઉછા તથા વર્ષથી પછીજ થઈ ગયેલી હોવાથી તે સામાન્ય રીતે બીડમાં રહે છે. એપ્રીલથી જીવ મુધીમાં તેની આરક બજેટના આંકડા કરતાં પા. ૬૭,૫૦,૦૦૦ થઈ ગઈ હતી.

બીજો સદેશો જણાવે છે કે રેલવે મોડે કાયદુપની ચોખ્ખા ની રૂએ વધુ કામદારોને નોકરી પરથી બરતરફ કરવાનું આક-ટાબર મુધા મોડુર રાખવાનું કણુત્તુ હોવાથી હડતાળ બંધ રહેવા સંભવ છે. હંડીયાન રેલવેનાં કામદારોનાં રૂડેકને સરકારને જેક કનસીલીએકન મોડે નીમવાની માંગણી કરી છે.

લંડનમાં માંધીજી રહેશે ક્યાં?

મદદગાર માંધીજીને આગરેટમાં છોડાડ જવાનું થશે તો તેઓ લંડનના ઇસ્ટ એન્ડના અરીમમાં અરીમ લંડનમાં જેક સેવામાં કરનાર મુરોખીયન બાંધના મહેમાન તરીકે રહેશે. આ બાંધ માંસ મુરીમજ કોરટર બે આતેના પોતાના કોંગ્રેસી હોમના સર્વિસ હિપલે મેળે વર્ષ ન્દની કોરટીએ માંધીજીને માટે તૈયાર કરેલી છે. માંધીજી જમીનથી ૮૦ ફૂટ ઉંચે પુલ્લી અગાથીમાં મુકે અને પોતાનો નેવરાકને વંચત લંગાથી પરના બામમાં માળશે. માંધીજી પોતાનું કામ કોઈ વર્ષ જમતની ખસલ વિના ક્ષાંતિથી કરી જો તેરફા સાથે તેમની જગ્યાએ ટેલી-ફોન જોક્સટેનશન મુકવામાં આવશે. તેમને કોનફરન્સમાં થઈ જવા કાવવા માટે લાંબા પ્રેક્ટીસ કરતા જેક હોદી કોર્ટર પોતાની મોટર આપેલી છે. માંધીજીનાં વર્ચમાનને મિંતી માન બે વસ્તુની કંઈ થઈ છે. માંધીજીનાં દર્શકોનાં રેવાનનો અને બકરીનાં દુધની. રેવાનને માટે તો કેન્સ નહીંમાં સંમેર્ક થઈ જકથી પરંતુ છોડાડમાં બકરીની બોરે ખેટ છે. માંધીજીની કોડ માટે ખીલોયડ અને વાયરલેસની સંમર્ક રાખવામાં આવી છે! મીસ કોરટર જણાવે છે કે "હું પાંચ વર્ષ ઉંપર ખોસે માંધીજીને મળવા હોડુરતાન મધ્ય હતી અને જેક મોસ તેમના આમમમાં રહી હતી. હું તેમની બકત નથી પરંતુ તેમનો આકર્ષો અને જીવનને માટે માનની લાખણી ઉત્પન્ન થઈ વિનો નથી રહેતી. અમારી વચ્ચે પત્રબંધવાર નીચેગીત આંધો કરે છે.

લંડનથી કરાંચીનું સાહસ માંડી વાળ્યું

બ્રીટીશ કોરમેન રોક અને એપલીન જેઓ જીવ વા. ૨૬ મીએ ૭ દિવસમાં કરાંચી પર્દેખવાને લંડનથી વિમાનમાં ઉપડ્યા હતા તેઓએ રેડિયેટર ધણું મરમ થઈ જવાથી બે સરકસ માંડી વોળ્યું છે અને પાછા લંડન તરફ પ્રમોથ કરી ચ્યા છે.

બંગાળી યુવકને ફાંસી

ગયા ફીસેખરની વા. ૮ મીએ સરકારી મદાનમાં બંગાળના કેદખરાનાં ઇન્સપેક્ટર જનરલ લેફ્ટેનન્ટ ક્રેનજ સીપ્સનનું જીવે કરનાર ફોનેક વર્ક ગ્રામા નામના બંગાળી યુવકને મધા અંગળવાર વા. ૭ મીની સવારે ફાંસી દેવામાં આવી છે. ગ્રામા અને બીજા બે યુવકોએ સેક્ટેરીયેટ ઉપર ઘાડ પાડી અમલ-દારો સામે રીવોલવર ફેડી થેર. સીપ્સનને ફોર થઈ હતા અને બહુડીપજ સેક્ટરી મી. જે. કણુ. મેજસનને બંધમાં કમી હતા. ચાર પાદ ગ્રામા અને બીજાએ પોતે પોરેતોજ બાંધી જેમાં બીજો મરી મયો અને ગ્રામા સામે થયો. ત્રીજે

સાથે એટલા મરી ગયો. સોમવારની સાંજે આ સભા સામે વિશેષ દર્શનવારી કહેરમાં સભાઓ મળી હતી અને મંત્રણા-વારે મોટા ભાગના દોહુલોની દારોને બંધ રહી હતી.

હાંદનું સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધ

તેને લગતી ટૂંક ખબરો

શ્રી. પંડિત સત્યાગ્રહનો દાનિદાસ જાણે છે દોહુલોના આલેખ સત્યાગ્રહ સંસ્થાને કવિલાસ તૈયાર કરવા માટે શ્રી. આર. અક્ષ. પંડિત પ્રવાગ ખાતે જાણે પરિશ્રમ કરી રહ્યા છે. તેમણે આ વાળત માટે દેશની બધી પ્રાંતિક સમીતીઓ પાસેથી વિષયો મેળવી છે.

સીમલાની ટેકરીઓ પરથી રાજા નહિ થઈ શકે મહાત્મા માધીજી સીમલામાં હતા જારે એક મુલાકાત લેનારે તેમને પ્રશ્ન હતું કે સ્વરાજ્યના તંત્રમાં સીમલાને રાજધાની કરવાની આપ તરફથી કોઈ તેના જવાબમાં માધીજીએ જણાવ્યું કે આપણે ૫૦૦૦ સજાલેથી નામે એકાદ પર વિતરણ પડશે કેમકે રાજ્ય પ્રજાની વચ્ચે અને પ્રજાને માટે અભાવવાનું છે.

એક લાખ સહનિકેની તૈયારી

સેનાપતિ બાપટ જેમને મુગલી સરકારના સંબંધમાં સાત વર્ષની સખત જેસની સભા થઈ હતી તે હમણાજ છુટા થયા છે. મુગલના ડેમિસ હાલમાં મોટી ફાજરી સમક્ષ બાપજી કરતાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે માનુષ્યની સ્વતંત્રતાને ખાલર પ્રાધુર્ય કરનાર એક આખરુ જળ તૈયાર કરવાનું મારી સામે કામ ખાલી પડેલું છે. એ કામને માટે માટે આખરુ મહારાષ્ટ્ર અને જરૂર પડશે તો આખરુ દોહુલોના દરવું પડશે અને જ્યારે તે સંઘર્ષ તૈયાર થશે ત્યારે તેને મહાત્મા માધીજીને પોતાની ઇચ્છામાં આવે તેમ ઉપયોગ કરવાને શોધી દેજી. અવિષ્મતા બંધારણને વિશેષ બોલતાં તેમણે કહ્યું કે દોહુલોનાં પોતાને મનમમત્ત રાજતંત્ર સ્થાપવાની સલાહ આપી જોઈએ અને મારા પોતાના મન પ્રમાણે તેને પ્રભુસત્તાક તંત્ર મળવું જોઈએ. જાંતમાં તેમણે દોહુ જલુમતિને મુસલિમો અને અન્ય જલુમતિ કોમોને તેઓ માત્રે તે બધું આપી દઈ અજીવિયાસનું વાતાવરણ દુર કરી દેવાની વિનંતિ કરી હતી.

મુંબઈની વીરાંગનાઓની કહાણી પંજાબી

મહિલાઓને રહાયે છે

સરકાર અગિયતસામે રાવલપીંડીની એક ખાનગી સભામાં મુંબઈ વીરાંગનાઓની સહાયકની હાલની વીરતાની કહાણી કહી સંબોધવતાં શ્રી પ્રકાશના દેવ્યાં જરાઈ આંખો દર્શાવે અને સંજોગે અણુ સાચાં હતા. જાણ મત્ત કદીદ થયો તે બાબતનું ખ્યાન કરતાં સભાજનોનાં હસકાંત પાર રયો નહોતો. છેવટે સરકારે પંજાબ સ્વદેશીની બાબતમાં પછાત હોવાની ટીકાર કરી પોતાનું વહતમ પુર્ણ કર્યું હતું.

હજી મુસલિમ પક્ષોમાં એકતા થઈ નથી

ખાને મુસલિમ પક્ષો વચ્ચે એકતા સાધવા બોપાળમાં મળેલી બેઠકમાં મો. અકેલબલી બોપાળ નવાખના આમંત્રણથી

મુખ્યથી ઉપડી ગયા હતા અને આ એક બેઠકાડીજી શેક્ષના હતા. બોપાળમાં ખાને પક્ષોના પ્રતિનિધિઓ વચ્ચે વાટાઘાટ કરે થઈ હતી. મતાધિકાર વિષે કંઈ પણ નિષેધ પર ખાલી કહાણી નથી, અને હાલ તે અચેક્ષિત મુદત સુધી અર્થ બંધ રહેશે. આગળ ઉપર સીમલામાં પાછી વાટાઘાટ કરે થાય એવો સંભવ છે. અર્થાતો મોટા બિજા મતાધિકાર પર વધારે જણાવેલો હતો, તે પણ રાષ્ટ્રીય પક્ષને સંતોષવા મારેની યોજના વિચારાઈ રહી છે.

વિવિધ સમાચાર

શ્રી—પૃથ્વ વચ્ચે ઉમર કેટલી હોવી જોઈએ એક ખબરપત્રીએ પરખનાર શ્રી અને પ્રશ્ન વચ્ચેની ઉમરને વધાવત ફરિયાદો હોવા જોઈએ એ જણાવ્યું છે. આંખે જો થયો પસંદ કરવો હોય તો આંખી ઉમરમાંથી ૭ વરસ બાદ કરી તેને બેવડાવાથી જે થાય તેટલી ધણીની ઉમર હોવી જોઈએ. એટલે કે ૨૦ વર્ષની શ્રી હોય તો ૨૦ માંથી ૭ બાદ કરતાં ૧૩ થાય અને તેને બેવડાવતાં ૨૬ થાય. એટલે થઈ ૨૬ વર્ષની હોવા જોઈએ. એજ પ્રમાણે પ્રશ્નને જોઈતાં વર્ષ થયાં હોય તેના અર્થ કરી તેમાં ૭ ઉમરવાથી તેને મેઝ આંખી ઉમર નીકળી જાય. જેમકે હોહરાની ઉમર ૧૬ વર્ષની હોય તો ૧૬ ના અર્થ ૮ અને તેમાં ૭ ઉમરવાથી ૧૫ થાય એટલે આંખી ઉમર ૧૫ હોવી જોઈએ. આ નીયમ કારીરીક સ્થિતિના જ્ઞાનથી પ્રજામાં આવેલો છે અને મને તે વચના આ પ્રકારેને બાજુ પાડી કહાય છે.

સાઉથ અને નોર્થ રોડેસીયાનું જોડાણ નહિ થાય સંસ્થાન ખાતાના પ્રધાને સાઉથ રોડેસીયાના ગવર્નરને બધી જણાવ્યું છે કે સાઉથ રોડેસીયાની સરકાર અને નોર્થ રોડેસીયાની ધરાસભાના ચુંટાયેલા અગ્રેની ફાલમાં સાઉથ રોડેસીયાનું રાજ્યધારણ છે તેવાં રાજ્યધારણ નીચે સાઉથ અને નોર્થ રોડેસીયાનું જોડાણ કરવાની અકમવાનો વિચાર કરવાને એક પ્રવિધ બેભાવવાની મામણી ઉપર ના. અદેનકાદની સરકારે પવાનપુર્વક વિચાર કર્યો છે અને સાઉથ અને નોર્થ રોડેસીયાનું જોડાણ હાલ ટરવ કરવાને તૈયાર નથી. તેને વિશે છેવટના નિર્ણય ઉપર ખાલી અકામ તે પહેલાં એ દેશની વધારે ખીલવણી થવાની જરૂર છે.

ગાંધીજી અને સા. આ. નો હાંદી પ્રકાશ

સાઉથ આફ્રિકાના હાંદી પ્રકાશ વિશે મહાત્મા માધીજીને પોતાની સીમલાની મુલાકાત દરમિયાન સર કહલી હુસેનની સાથે લાંબી ચર્ચા કરી હતી.

આર્ચન બેનેવોલન્ટ હોમ

આર્ચન બેનેવોલન્ટ હોમના હાલમાં વાધિકાલસબ બીજેર જવા જતા મેન રોડ પર સંસ્થાની જમીન પર સ્વીયાર ના. ૧૨ ચોના બપોરે ૨૧ વાગે બિજવવામાં આવશે. પ્રખુરમાન પ્રજાના મેપર હાઉસીસર રેવ. બેનેવોલ્ટ હોમ. અને હોલ સરકારના એજન્ટ સર કુર્મા રેડી પણ હાજરી આપશે.

શ્રી. ઇ. ની નવી સ્ટીમર

સાઉથ આફ્રિકા અને હાંદ વચ્ચે ફરતી બ્રાંડીક હાંદિયા કાલની નવી સ્ટીમર "કરબ" ના. ૧૧ જુલાઈ ૧૯૩૧ નાં કનીવારે બપોર પછી અટી વાગ્યાથી સાડા બાર વાગ્યા સુધી બેવા સાર જુલ્હી રાખવામાં આવશે. જે બાધઓ બેવા ઇચ્છતા હોય તેઓ તે વખતે બોઈ ખાલી અકશે.

આજીવિકા કમાઈ શકે તે, કહેવાતા દબકા વર્ગની સ્ત્રીઓ આજીવિકા માટે મહેનત કરે છે. પરંતુ હિંમત વગરના આંખાં એ વિશે મોટી કસોટીમાં બ, કારણ કે તેમને પોતાનાં બરજીયોપાધ્ય માટે ખાંખના આધાર રાખવો પડે છે. આથી તેમના ઉપર એક પ્રકારની ખરાબ અસર થાય છે.

સ્ત્રીઓને સુચન

ધણી વાર જીવનના અતિક્ષયોક્તિભર્યા વિચાર સાથે અર્ધ-મીન સ્ત્રીઓ પોતાના ધણીને બોલ રૂપ ધમ પડે છે. તેઓ તેમની આપક વખત વિચારે ખરેખરે છે. તેઓ પતંગીયાના જેવું જીવન ગાળે છે. આમાં ફેરફાર થવો જોઈએ માદ રાખવું કે જેના પાસે પોતાનું બરજીયોપાધ્ય કરવાનું સાધન ન હોય તે સંચોજ સ્વતંત્ર નથી શક નહિ તેથી કહેરની યુવાન છોકરીઓને અમુક ઘંઘાતી તાલીમ આપવી પડે છે. જો તેઓ આપકોએ મારાં જગતમાં જોડાય તો, તેમને ધણી કરવાની જરૂર પડતી નથી; પરંતુ એકલી આર્થિક રીતે સ્વતંત્ર રહેવાની કક્ષિત હોય એમાંથીજ સાચું બળ પ્રાપ્ત થાય છે.

કેટલાક સમય સુધી આ બધું પુરૂષોના કાલમાં છે. જે સમાજવાની તેઓ વાલો કરે છે તે તેઓ સમાજમાં દાખલ કરી શકે છે. જે આંખોએ પ્રાંતીક સરકારને નમાવી તેઓ પોતાના પિતાઓ, ધણીઓ અને પુત્રોને પણ નમાવશે. હવે તેઓ જાગી છે. તેઓ પોતાનું નળ જાણે છે. તેમણે સત્તા અને સ્વતંત્રતાનો સ્વાદ લીધો છે. અને તમે ખાતી રાખજો કે તેઓ વિશેષ વખત સુધી હાજી હા કરનારી રહેવાની નથી. માણસો સુધી માત્ર, જાનજીત, સાચા માન એટલા માટે તેઓ પોતાનું સર્વસ્વ આગવા વત્તર છે. પરંતુ તેઓ પોતાની કક્ષિતથી વાકેફ છે અને તેઓ યુક્તિમ નહિ હોય તોજ તેઓ એ પ્રમાણે કરશે. છુટી રીતે તેઓ મહત્ત્વાર્થતા અને પ્રેમમાં તમારી સાંભળી મનશે, સાચે જીવશે અને સાચે રહીને સહન કરશે અને જરૂર પડશે તો સાચે જાતુ પામશે, જીવન અને મૃત્યુમાં સંગાથી જતી રહેશે.

હાંદના એક પાદરી મોત

સુરતના રાયસ ગામમાં ગદ્ય મદાન હાલમાં પાટીદાર બાઇ-ઓએ જોડના દુઃખો સહન કરેલા તેમના માનમાં એક મેળાવડો થયો હતો જેમાં કાષ્ઠર સેવા સંઘના કાષ્ઠર એલવીને દાબરી આપી હતી. અને અંગ્રેજીમાં હાલરખર્ચ આપણ આપું હતું જેનું બાબતર બાઇ દેવીદાસ માંધીએ સજાના બાઇઓ અને બહેનો સમક્ષ કરી સંજાળાવું હતું. પર્ણજ રચીક દોવાથી 'સલામક મનોહા'માંથી અમે તે નીચે આપીએ છીએ:—

૧. અંદિવનનું આપણ

“લહવની કાર્યાલમાં હું રખડી ગયો હતો અને તમારાં દુઃખોનાં મેં અજ્ઞાસ કર્યો હતો. તે વખતે મને ખ્યાલ ન હતો કે તમને આટલા થોડા વખતમાં ધન્યાવાદ આપવાની પ્રસંગ અને પ્રાપ્ત થશે. એ મદાન હાલ દરમીયાન મેં જે સુસાદરી કરી તેમાં મેં એ જોડું કે મદાત્માજીનું સજ અને અંદિસાનું કિલ્લક યુક્તિત બરાબર પમાવી ફરું છે અને મારી ખાતરી થતી હતી કે વહેલોમેડો તમારો વિજ્ય થવાનો છે ખરેલી વખતના તમારા થોડાક પરિચય ઉપરથી હું ખુબ ખુબ થયો હતો અને ફરી આજે મળવાથી વધારે આનંદ પાતું છું. પણ અજારે મારા મનની વેદના તો એ છે કે હું જેલમાં

મયો : રાં અને એક ફેદી તરીકે તમારી હમ્મે ઉભો નથી. મયા જર્મન અને અંગ્રેજી બુદ્ધ વખતે હું મારા દેહમાં હતો. તે વખતે જે માણસના કારીર ઉપર બંદુકનો કે તરવારનો શા દોષ તેજ સુરવાર ગણાતો, તેમ આજે હોદ્દાતાનમાં સ્વતંત્રતાની શકિત મારે જે જેલમાં મયા હોય તેજ સુરવાર ગણાય.

આ હાલ દરમીયાન મારા પોતાના દેહબાધવોએ તમારા ઉપર જે જીલ્લો યુબનાં જે તે બદલ દીવગીરીની બાગણી મારા મનમાં આગળ પડતી નથી. મારા મનમાં તો આજે જે જીલ્લો મુગે મોટે સજા છે અને જે દુઃખો વેદમાં છે તે બદલ તમારે માટે ધન્યાવાદ આગળ વરતો છે.

જે પ્રકારનાં માનપત્રો

જે અમલદારોએ મયા બુદ્ધમાં સરકારને મદદ કરેલી તેમાંના ફેટલાકને કોડો ઉપર બાકી વગેરેના સીતમે યુબરવા બદલ આજના છાપામાં સરકાર તરફથી માનપત્ર આપવામાં આવેલા છે. તેમાં યુબના એક પોલીસ સારવજીનું નામ જોવામાં આવે છે. તે બાકી મારવામાં આવેલાનીઓમાં બાગ લેતો હતો. એક અંગ્રેજ તરીકે બાકીના મારતું એક અતિ દુઃખ-દાયક દ્રશ્ય મેં જોયું તેથી મને બારે દુઃખ મળ્યું છે અને મારા પોતાના દેહબાધવોએ ખુબ દિંસક પ્રતિધી બાકી ચલાવી ત્યારે મને પોતાને કારમ જાગતી હતી. પણ તેની સાથે મેં એ પણ જોયું કે જેના ઉપર જીલ્લમ યુબરવામાં આવતો હતો તેઓ ખાલંત કાર્તિથી બધું સહન કરતા હતા. બારે મને એક મનુષ્ય તરીકે ખુબ અભિમાન થતું હતું. જો કે હું પેસે એક સાત્રાત્યને સલામદ હતો, છતાં એક મનુષ્ય તરીકે હું તમારી જીલ્લમ સહન કરવાની કક્ષિત જોઇને આભ-માન ધરાવતા હતો. હું એક અંગ્રેજ છું એ બુધી મયો અને તમારો એક બાઇ હું એમ મને લાગ્યું.

આ બુદ્ધ મેં જીલ્લ પ્રકારના પદોત્ત છે. એક પક્ષ ગરીબોનું કલ્યાણ કરનારો અને બીજો મરીમોને સુસનારો; એક અંદિસા મા અને બીજો દિંસામાં માનનારો; એક સજમાં અને બીજો અસજમાં માનનારો. એક બાજુ ધર્મની સત્તા, બીજી વરક અધર્મની સત્તા. આ બન્ને પદોમાં મારા દેહના અને તમારા દેહના માણસો ઘડેલાવલા છે. માટે મહેરબાની કરીને તમે એવો ખ્યાલ ન કરશો કે અંગ્રેજો અજાણ તમારા દુરમન છે.

મયે વધે યુબરવામાં મેં જે કાંઈ જોયું તેનું એક માનકરું મેળાવીઈ લખ્યું છે અને તે મારા મિત્રોને ઉગાંક મોકલ્યું છે. એ પુસ્તક દસઘમાં મોકલતાં મરકાર અટકાવવાનો પ્રયત્ન કર્યો હતો. તેજ છતાં કેટલીક નકલ ત્યાં પહોંચી ગઇ અને મારા મિત્રોએ તે પુસ્તકો વાંચ્યા પછી મારા ઉપર ખરો અજ્ઞા છે તેમાં ફીદીઓનો આત્મલાગ, સજ અને અંદિસાના તત્વને જીવનમાં ઉતારવા બદલ તેઓ આભર્થ પામ્યા છે અને પોતાની ફીલસોફી અને પમાનાર મહેર કર્યો છે.

‘અમારા પ્રત્યે પ્રેમ રાખજો’

મદાત્માજી એક રીતે બંતા ઉગાંડના દુરમન છે અને બીજી રીતે બારેમાં બારે મિત્ર પણ છે. ઉગાંડમાં જે સાઈ વરવ છે તેના મિત્ર છે અને જે ખરાબ વરવ છે તેના દુરમન છે. પણ મને શંકા નથી કે તેઓ અંગ્રેજના આત્માનો ખરેખર ઉકાર કરનાર છે. તમે ખુબ દુઃખો વેદમાં છે તેથી તમે હાલ સ્વરાજને મેળવવાના નથી પણ અંગ્રેજના ઉપર પણ બારેમાં બારે ઉપકાર કરવાના છે. આજે ફીલસોફીના અંગ્રેજ મિત્રો તરફથી તમને બધાને આશીર્વાદ આપું છું

જાતે તમારી આમળા પ્રાપ્તિના કડે હું કે નહીં પાડી અર્થ દોષ
તો પણ અમારા પ્રત્યે શ્રેય રાખતો. સમત એ પણ જાણી
આપું છું કે અમારામાંના પણ તમારી કાંઈ છે. એ આજ
જો જોઈએ તમારો જે તેમને હું પાંતઃકરણપૂર્વક અભિનંદન
આપું છું."

સુગંધોના તેમજ દવાઓના વેપારોઓ માટે અમુલ્ય તક

માથાના સુગંધી તેલ, સાબુ, જીરો, અમરગળી
એન્ડો (અગ્નિ પરકયુએ) ડોલન, લવન્ડર ઓઇલ, જીરો,
સુપવાની નાલ, મેગેડ, પીલીપીનીન: દેશાદીપ, ડોલન,
ગુલાબ તથા અમરગળી, પાનમુલાહા, અનરો, દંતપાન,
પાન પાંજેરે પરમત્ત સ્વચ્છતાની તેમજ વેપારોને લગતા
મેકેડો: એવીજ બીજી મુખ્યત્વે તરફનાર સુગંધી મેલ-
શોખની ઓળ

તમારે કરવાને લગતા અસરકારક રજીસ્ટ્રી
પ્રકાશના પાંચ ઓળખો.

પદ પરકયુએ, તાપા મસાલાઓ, તેલ અને સાબુના રંગ
પ્રકાશના બાજેથી મળશે પ્રકાશના રંગે એકસ-એક
સ્થળી પરકયુએ દોષ છે.

પ્રકાશના માર્કો તપાસીને લેવો.

દેશીય મકલ: લખો:—

સેલ એન્ડો—

ડા. જી. ગોરે,

ડર, મંગળદાસ રોડ,

મસ્જીદ, મુંબઈ, +

નોંધ: મનોરમાદ્ય વિવિધ પ્રકારના કરવા દીધ તો અમારે
ફેલોમ જામવા અગમ્ય છે.

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

દર શુક્રવારે પ્રગટ થાય છે. લવાજમ દપાસ
અરથ સાથે:

મુનીયતમાં (વારષિક) પાઉન્ડ ૨-૦-૦

દરિયાપાર ૨-૦-૦

કેલિફોર્નિયા માસની શરૂઆતથી ચાલક ચર્ચ શકાય છે.

અમારા અગાઉથી લખાણો માટે છે.

અમલવાની સુચનાઓ

જાણુ મોકલવું અથવા કરવો એમ સાફક જ્યાં સુધી ન
લખે ત્યાં સુધી તેઓની સાચી નિષ્ઠા માત્ર લઈ નેઓ
ઉપર જાણુ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ.

લવાજમ પુરું થયે અમારું રેટરેન્ડ મળતાં ચાલકોએ
નિયમિત લવાજમ મોકલી આપવા મહેરમાની કરવી.

લવાજમ જે પિસ્ટલ ચોરદરી માફક તે તેમાં
INDIAN OPINION, Phoenix or Indianના કરવું અને
કરવો કરવો નહિ. બેન્ક નોટ અથવા પિસ્ટલ ચોરદરી
નામના મોકલનારે કામગીરી રજીસ્ટર કરવી એ સહિશાસન
પરિણામ ગણાશે એક મોકલનાર બેન્કનું કર્મીશન ઉમેરતાં
સુકડું નહિ

ચાલકોની સાચી નિષ્ઠા માત્ર લઈ આમે જાણુ મોકલવું
ચાલુ રાખીએ છીએ એ ધ્યાનમાં રાખી નેઓ છાપના
આપક રહેવા ન હજીતા દોષ નેઓએ પાતાનું લવાજમ
સુકડે મોકલી જાણુ મોકલવું અથવા કરવાનું સુચના લખી
મોકલવા જેટલી સમયના ખતાવવા મહેરમાની કરવી.

દિલ્લિના જનરા બાઈમેએ આફ્રિકાના વાતાવરણથી
માહિતગાર રહેકુ દોષ તે લવાજમ બરી દિલ્લિમાં "ડા" એ
અને એવો મહેરમાની કરી જવો.

પત્ર વ્યવહાર કરવાનું સરનામું:—

Manager, Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરફવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશી માલ જથ્થામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી દરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

ચાળી, મળતાં વિગેરેનું મોટું જાત જાતનું રેશમ.

મોળાં, રૂમાલ, સાડી, અખમલ, શાલ, તામ, કોતર, કોર, શર્ટ, મુત્તે માટ સર્જ. આસામ

સીદક વિગેરે વિગેરે. પૂરેયા, સીએ અને અમ્યાંઓને પહેરવા લેખની દરેક થીએ

અમારું તમે આ-ઓગણી કરનામા કરતા બાંધે દેશી મળી લાગે.

કાન ૫૬૫૪.

સા. કેવલરામ એન્ડ કું.,

બાઈસ ૫૬૬૬.

૬૩ ઇલેક્ટ્રીક સ્ટ્રીટ,

કોનર માર્શીલ એન્ડ ઇલેક્ટ્રીક સ્ટ્રીટ,

લેકાનીસર્જન.

શિયાળો આવ્યો !

શક્તિનો અજાનનો !

જુવાની

અને

જીવનદોરી

અચાનકનો તથા અજાણ બનવાનો કાયમી ઇલાજ બોધતા હોય તો હમારો શાલમપાક વાપરો.

શાલમપાક નં. ૧

શાલમપાક નં. ૨

બદામપાક

ગુંદરપાક

રતલ ૭/૬

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

લક્ષ્મીપાક

કુવારપાક

મેથીપાક

અડદપાક

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૩/૬

રતલ ૩/-

પારસલ ખરચ વૃદ્ધ સમજવું.

તમામ જાના પાકો મરજી પ્રમાણે તૈયાર કરી આપવામાં આવે છે.

અમારે ત્યાં બનેલા પાકોની ગેરંટી આપીએ છીએ.

બહાર ગામના મહાકોએ ઓર્ડર આપેજ પૈસા મોકલવા મહેરબાની કરવી.

Kapitan's Balcony Hotel,

'Phone 3643.

(માલિક: R. K. KAPITAN).

Cor. Grey & Victoria Streets,

DURBAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ જાના ૨૭ ૬ ફેસ. પછનાજ નં. ૧ ૩/- ફાન.
ફરેક જાનુ તાજા ફરેક અને વેજીટેબલ સાર પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફરેક અને વેજીટેબલ મારે કંટીના ઓર્ડરો લખર
ખાસ ધ્યાન રવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રા
કરશે. લખો:-

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

તમારા બધાની જાહેર ખબર ક્યાં છપાવશો?

'ઈન્ડિયન ઓપિનિયન' માં

જે જુનામાં જુનું દોઢી છાપું આપ્યા સાકય આદિવાસી વંશમાં છે

બાવ અને નકલ મારે લખો:-

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

ગુજરાતી ગાયનો-જાજનોની રકાડ

ફેકલ અમારે ત્યાંજ મળશે

નંબર.	ફેકલોનું નામ	ગવંચો	નંબર.	ફેકલોનું નામ	ગવંચો
૩૧	મુજને મારના સમરેર વ્હાલા નાર	સંગુલાલ	૩૦	કરમા તં દીસ સાથ	જટારો કર
૩૨	મહી ચીજ કાઢ ગળી	"	૩૧	યશા કાર પરી તેજ પ્યારી વનના	"
૩૩	નધીરે બાધુરે સજા	બાધવાલ	૩૨	અગારી લાજ તમાર કાયલા નાય	જટારો કર
૩૪	દિશા માણેકને મારે કું ફરેક છે	"	૩૩	શામ લાજ તું પ્રાણીયા	"
૩૫	બંસીવાલા આવળેરે મ્હાર દેવ	દિંમત	૩૪	અર કાઢ આવો પીયાને મનાવો	પ્યારી વન
૩૬	વહારે લાલા મોલન બંસીવાલા	"	૩૫	પીણું પાટ્ટીને કહેલે પ્રણામ હમારા	"
૩૭	મન જુલાવે મન યોજાવે	વસનજી	૩૬	અર તું મનવો અગીમન	પ્યારી વન
૩૮	કામલ કાલા જા કરમાવો	"	૩૭	સુદર સામળીયા નામ જાપીયા નીચ તાલ	"
૩૯	સામળીયા વ્હાલા આલે સપરજો કે ફેકલો	વસનજી	૩૮	નાતીના ન રાડા આમ માંય છે... માં કલાલ અને સાંછવાલ	"
૪૦	કાઠુડા ત્હારી મોરલી અમને દુખડાં દિને છેલડીલાડી	"	૩૯	મેહી વાડી વનજી પોદા ગાડી દોડાલ.	"
૪૧	પ્રિતમની પાછળ મું જોગણુબની	દિંમત	૪૦	આમ જાણું અમે જાણું રાજ	જટારો કર અને નારન
૪૨	અદો દિલદાર જરી દેહાર	"	૪૧	યદી પ્રેમવસ પાતલીયા	"

Agent of H. M. V. RECORDS.

E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

'Phone 2447.
P. O. Box 1155.

Indian Opinion

No. 19—Vol. XXIX

Friday, July 17th, 1931

Registered at the G. P. O. as a Newspaper
Price Fourpence

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રહી. ખંડાલા

મીકીરના બાવો

ભુલાઈ તા. ૨૭મીએ કુંબક જવા ઉપરથી.

રહી. "કેન્યા"

બોમ્બે તા. ૧૦મીએ કુંબક જવા ઉપરથી.

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઈડ ૨૭-૦-૦.

કન્ટર: પાઈડ ૧૫-૬-૬.

ડેક: પાઈડ ૬-૭-૬. ખેરાજી વખર.

મુજલમાની વીરૂ. રા. ૪૦ ના હિસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૧૦૦ ના હિસાબથી ભેવામાં આવશે.

હીંદુ વીરૂ. રા. ૩૫ ના હિસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૭૫ ના હિસાબથી ભેવામાં આવશે.

મુશના—ઉત્તરમાંથી પોતાના મોટા દાગીના કનીવારે ૧૧ વાગ્યા બાદ કસ્ટમમાં પહેરવામાં આવશે.

સેકન્ડ અને ઈન્ટર માર્ટે એક મહિના અગાઉથી જ જાહેર કરવામાં આવશે.

દરેક લોકો પેસેન્જર પોતાની રીઝીડ અમારી ઓફીસમાંથી લેવી અને જહાઝ મામલાના બાઈગીને અમારી સાથે પાસપોર્ટ કરવાથી પણ મફત થશે. રહીશને સમગ્ર દરેક કામગીરી અમારી જાતી રેપરેન્ટ નીચે થાય છે.

SHAIKH HAMED & SONS,

390 Pine Street,

Tel. Add. "Karamat," Durban.

વધુ ખુલાસા માટે લખો ના મળે:—હિંદી પેસેન્જર

એજન્ટ શ્રીમદ્ હીમેદ સન્સ,

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, દરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application, Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal

રહીશન ૪૮૦૦.

પી. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ધો

રહીશાક્ષિત એડરેસ

"રસ્તમળ"

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

જેવા કે ઘાત કર, પ્લેટ ગ્લાસ, ફીટલીટી બોર્ડ, વરકમેન્સ કોમ્પેન્સેશન, વીજરે અનેક પ્રકારના વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ શરૂ કરી દીધું છે.

પોલીસી તેમજ દાવાની પતાવત્ત રચનમાંજ ફરી આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધ:—

સોરાબજી રસ્તમળ,

"ઇન્ડિયા હાઉસ"

૧૭ ફર્સ્ટ એવેન્યુ,

દરબન.

રોકોડો બેર

હાલો બાલે કલકત્તા જઈ ઉત્તમમાં
ઉત્તમ આવના રોકોડોમાં ઉતારવા
કરમાજ કહીને નીચેનાં રોકોડો તૈયાર
કરાવ્યા છે. હમારા ખરીદનાર એ

રોકોડો સાંભળી જરૂર ખુશ થશે.
હમને રોકોડો ખરીદનારને બે રોકોડો
બક્ષીસ આપવામાં આવશે.
દરેક રોકોડોના બાવ શા. ૫-૦.

પીચાર કિબાલ

૧૦૪૨૩ દિલ્હી નજરમાં ને એ કાફેરે ઉમાન રહે.
૧૦૪૧૮ કબી પર દહરે કું ને રાજા.
૧૦૪૦૮ ને રાજાદેવોને નજર નવમી.
૧૦૪૦૨ કીયામતદા કલેલ આપે ર નજરથી રખતે દે.
૧૦૪૦૮ રંબે રુદરમા મોરી ખાલ પીચારે.
૧૦૪૦૭ કમીદ વાર દ કહેતે ને દિસાવ કા.
૧૦૪૦૪ કબીને ખુદા મોનેબર બાને આગે.
૧૦૪૦૪ મસ દપસે જલક અપની હસ સોળને કીખાવ.
૧૦૪૦૪ અપની વાંદસી સુરત કીખાવો નબી.
૧૦૪૦૮ બેસુએ કુસ્તોશા ને કીવાના કો મયા.
૧૦૪૦૧ કીવાને જે કીકરે દિલ કીવાના રહ મયા.
૧૦૪૦૨ વહી દેતા છે ખુદા કીલસે ને બંદા મગી.
૧૦૪૦૨ અમર દિવરમે કુંદી છતા મહેમા.
૧૦૪૦૪ અવાલ કબી ફેસ પર એ હોરે વારી નહીં.
૧૦૪૦૨ અપના જલવાબી જરા મુજો કીખાવા ન બય.
૧૦૪૦૭ બેતે ખુદા ચરકમે દે દુસ્ખતે રસુલકી.
૧૦૪૦૬ એ કાલેક કાબા એ આલો મોહમ્મદ.
૧૦૪૦૨ હમારા નબી આજ દુલહા બતા દે.
૧૦૪૦૪ મેરી જન અબલક બદનમે રહેતી.
૧૦૪૦૩ હુમ કોર ખુદા બાત કીલે બે કસર કી.
૧૦૪૦૪ અબસે મુજો નેરા છોતાર દે.
૧૦૪૦૪ અમે ચરમે પાર નેરા આલમ ખરાબ દોખા.

આરકર રહીત

૧૦૪૦૩ સનમીરે ખુદા જબ કુંવા ઇલકારે મોહમ્મદ.
૧૦૪૦૮ મમકા મારા કું યા રસુલ મદલાદ.
૧૦૪૦૪ હુમ બને મુસાફા કો બંદા નવાજ ખાલ.
૧૦૪૦૨ નબમશા ઈબાલત દે ડમે પાક અલલી કા.
૧૦૪૦૨ મે કહે તેરે તેરી મરહુમ સનમખાના તેરા.
૧૦૪૦૩ તેરે વીરે નજર આંખે તેા યુ આધે મેરે દિલમે.
૧૦૪૦૦ બચાન મીસસે કો કલબાએ મોહમ્મદ મરહુમ તેરા.
૧૦૪૦૩ કબ હુરે ખુદાસે મુજો હુરે મોહમ્મદ.
૧૦૪૦૪ અરાર ને કીમદે મુસકીલ કાવા અલલી.
૧૦૪૦૪ સો તે ને નબીકા મુજો જલવા નજર આવા.
૧૦૪૦૪ ચાલકે અમલે ચહે અબાર દમીન દે.
૧૦૪૦૭ મકસુદે ખુદા મદલુમે નબી યા અબદુલ કાદર જલબી.
૧૦૪૦૪ ખતા પોશ ન આગ પચવર મહમુદીન ગીશતી દે.
૧૦૪૦૪ જબ મુલ કુંવા મીચો દરમ—મરસીયા.
૧૦૪૦૪ કુંવારે સરમે જસદીનસે મેરે સોલ મોહમ્મદ કા.

કામ રુક

૧૦૪૧૬ કસ રહેકો ને ખંજર કીખા કીખા ર મુજો.
૧૦૪૦૬ બદનામ નદો મેરી વફા યારખી ખાતીર.
૧૦૪૦૬ વસકે દર પર મુજો બનેમી કલકત્તા ન મીલી.
૧૦૪૦૨ કીલે દહીનમે તમમાએ યાર બાકી દે.
૧૦૪૦૬ જેરમે આલમસે પદમે કીયા મુસલમાની નથી.

આમ વીલાએટ

૧૦૪૨૦ રાલેસે ને રમ બધે કબ આલત તેા નહીં દમ.
૧૦૪૦૬ અપને બીમારકા એક રોલ નજારા ન કીયા.
૧૦૪૦૭ છતા નાગ દે મોહમ્મદ ઉતરે કો જગદે વળવાલા
૧૦૪૦૪ મરતા કું તેરે મમ મે અમે જન જેમ લેના.
૧૦૪૦૪ મોહમ્મદ ક ને કામ કાલે દુસ દે.

૧૦૪૧૭ કો રી. ડેઘ (આંધળો બાનાર)
૧૦૪૦૭ કોઈ છે ચલે કાસ મરીને મુજો.
૧૦૪૨૮ અલ્લાહ અલ્લાહ કીયા મશીય છે ચીકરે હુરને યાર મે.
૧૦૪૦૭ અમે નવ જવાન ને નાકે હુસનો જમાલ કબ તક.
૧૦૪૦૭ મુજો કીયા છુતરે જનેમ બલ કીયા ગાદબી મેરી.
૧૦૪૦૬ અબલક આંખે યા રહે.
૧૦૪૦૩ અમલી હુસેન (આંધળો બાનાર)
૧૦૪૦૩ રોલે બાલુસે મુજો દે કલકત રસુલ કી.
૧૦૪૦૮ તોળા રહે સકતી નહીં સ્વામીના લેખન જેમ કર.
૧૦૪૦૩ ને ગાલે ક મેરા કોઈ કીવાના નહીં દે.
૧૦૪૦૮ અબલક રમ ચેલા અબ અલબેલા.
૧૦૪૦૬ મુલામ નબી
૧૦૪૦૬ નસત વરમે કીસીકાં બીનતે આગોસ દો બના.
૧૦૪૦૮ દેતે હોતે હસ કસર કાલેકો વલકત કો બદ.
૧૦૪૦૬ ને તકપાલીલે દિલ મેરા એ કુરકત દે મોહમ્મદ કી
૧૦૪૦૭ કાસ મેરી જબીને સોલ.
૧૦૪૦૭ કાકીને બનાવા છે મમ ખાને મે મમખાના.
૧૦૪૦૩ તેરી રહેમતોં કી નહીં દે દર ને દુલે સોલે.

કલકત્તા

૧૦૪૧૪ પદા ને અલસે રમ બે નીકાલ પાની મે.
૧૦૪૦૭ દે સીતમ નાલુસે આના કુતે પુરકત તેરા.
૧૦૪૦૪ રમ રમ મે અબ અલસે બીસમીલ નજર આલ દે.
૧૦૪૦૪ દરને આજ કલેકો દળા રખા દે.
૧૦૪૦૬ દમ બને ઇરાક મે કીવાનેબી સોલમબી.

ગામ ઊલ

૧૦૪૦૬ એ રસમે જલવા મે કુમરે મમલુ.
૧૦૪૦૮ હમારી સી સુરત દે સુરત ખુદા કી.
૧૦૪૦૩ આંખમે આંખે બરે દે કીલમે તેરી વાદ દે.
૧૦૪૦૬ મોહમ્મદ કી બરામી લગાલી દે દમને.
૧૦૪૦૬ મેરે દિલકી લબીકી ખાલરકી નહીં.
૧૦૪૦૬ અમલ કીયા ચાલાબકા આલમ નીકાળને.
૧૦૪૦૬ બદુ હસ છાતમે અલ નહીં સકતા.

આગા ફેઈઝ

૧૦૪૦૬ જબ મમ આંખે હમારા એક છુતે બે પીરસે.
૧૦૪૦૬ અવસુ બીગડ બીગડ કર હરમાર બન રહે લે.
૧૦૪૦૬ પીસાતે યારબી દે દોર એ સરામ ગી લે.
૧૦૪૦૬ કમે જલવા ને રમ પર નજર નવમી.

પીચાર કાલેબ

૧૦૪૦૬ કું કડક આપ એ મરહુમ ક બને માલે.
૧૦૪૦૬ દમ જન નીકાર કબમે કાલીબકા કુંદતે ને.
૧૦૪૦૬ મન કીનો લેલે મુજો દે નેરે કીવાને કા.

મીસ કુલારી

૧૦૪૧૬ અલ્લાહ કીસી સુરત દુલે ને કીબાલ કનકા.
૧૦૪૦૭ મીસને મે તલકલી ડમે રોજનમી કીખાલી.
૧૦૪૦૭ મુમકીલ નહીં દે તેરી મોહમ્મદકી બુ નદો.
૧૦૪૦૬ ને નીશાતે મીલબી છસપર બસર કો નાજ દે.
૧૦૪૦૬ અબર દે કલકતી ન કરાર આતા દે.
૧૦૪૦૬ આલમક પીચારે દમ કીખાએ ન.

અબલકાની લાન

૧૦૪૦૬ દિલને મીક મીક ને તે પાક નેલકાં લોલે દે.
૧૦૪૦૬ જન અપની દસીનો પર અબે દીલ ન દેરા કરત

વનકીખાઈ

૧૦૪૦૬ કીકમે કીયું કર બાલે જન બાળી મુસકીલ દે.
૧૦૪૦૬ કર મળી મુજો ને એ કાલ કીલે બલે દે.

Box 247 & 317 Tel. "Khatri."
HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
 Transport Passenger Agent,
 Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીગ્રાફ એજન્સી "ખત્રી"
હુસૈન હસમખાન (સરદારગઢ વાલા)
 ટ્રાન્સપોર્ટ પાસેન્જર એજન્ટ,
 બેરા. પી. ઇ. આફ્રિકા.

"INDIAN OPINION"
 Subscription Rates.

WITHIN THE UNION:		Rs.	Cd.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		Rs.	Cd.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6

ઉત્તમ ગરમ મસાલા વિગેરે

અમારે હાં ભાતી દેખરેખ નીચે તાલે અને મધ્યમથી
 થરમાં ભોંદો ગરમ મસાલો, કરીપાઉડર, હાલ્દી, મરચાં, તેમજ
 ફરીનો અને લીમ્બુનો તેમજ શીશમ આમાર હાંમેલાં થોડો
 થા જલાયંબ અમારી ચેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો
 ઉત્તમ માલ, તમે થરમાં બનાવી શકતા નથી. એક વખત
 મંજાવી ખાતી કરો. મળવાનું ટેકાણું,

M. H. PADIA,
 122 Victoria Street, DURBAN.

FREE! FREE!

The most interesting book
VAIDYA VIDYA
 sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
 Jamnagar, Kutchiwar. (India.)

M. H. DESAI.

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક ભવનું ધાન ફરે અને વેલ્ડેબલ સાફ પેકીંગ કરી સી.
 એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. કબજો:—
 P. O. Box 254, Durban. 31 Short St.

**સફાઈની અવેનિતમ હવા શુદ્ધ સ્વચ્છતા
 મદનમંજરી ગોળીઓ**

આ ગોળીઓનાં સેવનથી અલ્પ થી વીર્યવીહાર, માયાનો
 દુખાવો, ટાંચી, ધાતુકીણના, હાંમેરી, મગજની નબળાઈ,
 સુસ્તી વગેરે સરીરની પાવમાલી કરનારાં દરેક દરેક
 તરવજ નાશુદ મઈ ટાંચી સહકૃત બને છે.

દી. ગોળી ૪૦ ની ડબી ૨ રોડ રૂ. ૧.

સાબવેદ્ય નારાયણજી કેશવજી

હેડ ઓફીસ: ભાનગર (હાંડીઆવાડ) ઇન્ડિયા.

આફ્રિકાના એજન્ટ: O. OSMAN, Stellenbosch C.P.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરેક ભવનું ફરે અને વેલ્ડેબલ સાફ પેકીંગ કરી
 સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. કબજો:—
 P. O. Box 842, Durban, 129 Victoria St.

Phone 3867. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
 Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
 and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

ફ્રીફ્રીટ ફરે અને વેલ્ડેબલ મટવાડકર

અને કમીશન એજન્ટ

પેકીંગ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
 ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

**તમારા ગ્રાહકો માર્કો
 જાણો છે**

સ્ટાઈફલ "સુટ" માર્કોના કપડાની ભલેર ખબર
 સમસ્ત દેશના નેટીવ કાપડાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
 તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે ભલે છે અને માલ છે. સ્ટાઈફલ
 "સુટ" માર્કોનું કપડું સ્ટોક કરો અને તમે સહેલાઈથી
 વેચી શકશો.

આ "સુટ" ના
 માર્કોની તપાસ થાય
 બે અને પ્રમોટેશનથી
 ચેલતા રહેબે.

સોલ એજન્ટ:

એચ. જેસ્પર સમીય એન્ડ કું.

(પીટો) લીમીટેડ.

બોહાનીસબગ, કેપટાઉન, ડરબન,
 પોર્ટબેલોઝાબેથ.

અઠવાડીક પંચાંગ

માસ	ખ્રીસ્તી ૧૯૩૧ જુલાઈ	હિંદુ ૧૯૮૭ હિતીમ આષાઢ	સુરજમાન ૧૩૫૦ સ્વી.અવલ	પારસી ૧૩૦૦ મેહે. કરમી	સુર્યોદય ક. મે.	સુર્યાસ્ત ક. મે.	
શુક્ર	૧૭	સુદ	૨	૧	૧૭	૧-૫૧	૫-૧૫
શનિ	૧૮	"	૩	૨	૧૪	૧-૫૦	૫-૧૬
રવિ	૧૯	"	૪	૩	૧૫	૧-૫૦	૫-૧૬
સોમ	૨૦	"	૫	૪	૧૬	૧-૪૯	૫-૧૭
મંગલ	૨૧	"	૬	૫	૧૭	૧-૪૯	૫-૧૭
બુધ	૨૨	"	૭	૬	૧૮	૧-૪૮	૫-૧૮
શુક્ર	૨૩	"	૮	૭	૧૯	૧-૪૮	૫-૧૮

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,

CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS.

Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

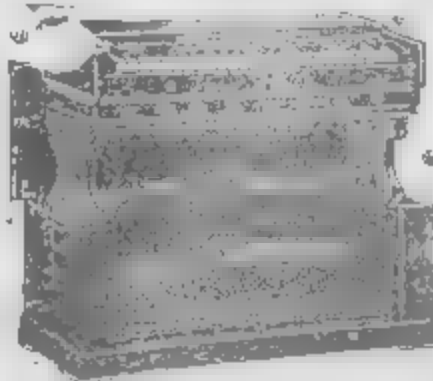
Write or give a Call at

GOSHALLIA'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GOSHALLIA

P. O. Box 480.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે હરેક ઘરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. જે દરેક પુરા પાડે છે. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, તબલા, ચોટીયલ હરેક જાતના મોડા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે મીવાવ છતાં સંગીત પ્રમાણ, સુર, બદલ નીચે પછી મળશે. હરેક જાતના હારમોનિયમનું સંવેદન કામ ખાતીયો કરી આપીએ છીએ. હવે આ મળે:—

મારાલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(માલીક એ. એન. ગોશાલીયા.)

પી. એ. બોક્સ ૪૬૦.

૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દુરબન.

1577-1578 年 12 月 11 日，在 20 岁去世。
 1578 年 8 月 15 日，在 20 岁去世。

It was in South Africa that he realized the idea of the equality of religions.

His Satyagraha thus gradually worked itself out in a life of dedication. His German friend, Mr. Kellenbach opened a Tolstoy Farm for him and he himself established a colony at Panchaj. The primary inspiration behind these colonies were no doubt the writings of Tolstoy and Ruskin but the spirit behind Gandhi's experiments is essentially his own. It is, in the words of Gokhale, the high water mark of Indian ideal. We thus see the gradual evolution of the Satyagraha Ashram. Every phase and every item of the Ashram life is a result of a gradual evolution. It is in response to a need felt and a struggle gone through.

Gandhi had prepared himself for the mighty task before him in the small laboratory in South Africa, and then returned to India. His first act, even before he put his foot on the Indian soil was to help the Empire in its sorest need. But that was as an ambulance worker, his spirit as a Satyagrahi can best be understood by understanding the motive behind the recruitment for soldiers in the Kheda District. He, a votary of non-violence and a believer in universal brotherhood was prepared to help the British Government in carrying on world-wide war. He hated all war. Personally it was impossible for him to kill any sentient being and he saw that it was impossible for us to avoid taking part in the war so long as we remained within the Empire. We were indirectly helping the war already. Why not then do it consciously and directly. He stepped into the shoes of the people. This action raised an amount of controversy and there are people who feel even to-day that it was a lapse on the part of Gandhi, that it was a temporary triumph of nationalism over his universalism. His subsequent life perhaps shows that for him at any rate it was no lapse.

After a close study of the Indian situation for a year Gandhi delivered his message at Hyderabad (Sardar). He said that India must cultivate three things:

Pearlessness, Swadeshi, and Ahimsa (Non-violence).

Gandhi had seen the demoralizing effect of the terrorist methods. The revolutionary may be capable of the utmost daring. Personally he may be fearless but his secret methods and the spirit of hatred and violence were not calculated to add to the strength of the nation.

The message was to be lived in Champaran. The Satyagraha in Champaran was a new age for its poor peasants. His co-workers there had to reveal their ideas of agitation and public work. The Satyagraha in Kheda was another instance. Gradually, Gandhi won the people to his side and infused hope in a despairing nation. The nation slowly began to realize that there was an effective substitute for violence as a remedy against wrongs. Man has believed in violence for thousands of years but the mass of mankind is incapable of sustained violence.

During the Kheda Struggle came the great war. During the war great hopes were raised. After the war came the disillusionment. The infamous Rowlatt Act intensified it. Events followed in rapid succession. 1920 saw the birth of non-violent non-

co-operation which culminated in 1930 in the now historic Dandi March and the general civil disobedience. Who will deny that it was on the whole a great triumph of mass non-violence?

Notes and News

THE Pretoria correspondent of *The Burger* has wired to Capetown on the authority of the Minister of the Interior, says Reuter, that the Indian Conference will be held between Jan. 10 and 15, 1932, at Capetown. As a result of the negotiations held during the last Parliamentary session between the Minister of the Interior and the Leader of the Opposition, General J. G. Smuts, two prominent leaders of the South African Party, who are members of the House of Assembly, will form part of the Union delegation to the Conference. These South African Party members will be Mr. Patrick Duncan, M.P., and Mr. G. Hutton Nicholls, M.P.

Miss Mary Johanna Christina fourth daughter of Mr. and Mrs. V. Lawrence was wedded to Mr. Joseph Anthony Montague Naidoo, the eldest son of Mr. and Mrs. M. J. Naidoo of Grahamstown on Saturday, July 11, at 10 a.m. with Nuptial Mass by His Excellency the Rt. Rev. Bishop X. Delafle O.M.I. in the Cathedral, Durban. The very pleasant ceremony was attended by a large number of friends both Indians and Europeans and many friends were present also at the lunch given in honour of the wedded couple at the residence of Mr. and Mrs. Lawrence in Gals Street. We extend our hearty congratulations to Mr. and Mrs. Lawrence and wish the newly wedded couple a very happy and prosperous future.

It is stated at the Union Buildings, Pretoria, that beyond the fact that the Indian conference will be held at Capetown in January, the date has not yet been definitely fixed. The main purpose of the conference is the discussion of the immigration laws relating to Indians in South Africa, with particular reference to repatriation.

The following are the official figures of Indians who have been repatriated since the Capetown Agreement came into force in 1927.

Men	2,559
Women	1,516
Boys	1,384
Girls	1,324
					6,783

A Reuter's message from London states :-

Gandhi, writing in his newspaper, declared the "loincloth is an organic evolution in my life. It came naturally. It will be my duty if I reach London to add nothing more to it than the climate peremptorily demands." He says that if he goes to England it will be clearly as a representative, and he must therefore appear as his representative character demands. "I represent Congress in so far as it represents semi-starved and almost naked villagers," he says.

THE TEACHERS' WEEK

THIS week has been a teachers' week. Indian teachers from all over Natal have gathered in Durban from the beginning of the month. They have not benefited much by the climate of Durban, which no doubt they wished to do, having always heard and read so many praises from tourists who have been to this town. It is a pity that they should have had to spend their vacation days in such miserable weather. However, Nature's ways are inscrutable and they have only to blame her, and not the people, if it was not their lot to enjoy this fine, beautiful weather of Durban.

And now to the point. The teachers had the benefit of the vacation lecture course for which thanks are due to the Department of Education who generously responded to the representations made by the Executive of the Natal Indian Teachers' Society.

The teachers were then busy with the third big annual Natal Indian schools arts and crafts exhibition which was opened last Wednesday by Mr. R. M. Narbeth (Principal of the Natal Technical College) at the Carlisle Street Government Indian School and was a huge success. The teachers are to be congratulated for the progress they have made in this direction. Living as we do in a Western atmosphere there is always an inclination to imitate the West in all matters including their art and we would urge upon the necessity for further development in the Eastern art. Mr. Narbeth's advice in this matter should go home to all teachers and it is to be hoped that a special study would be made for this purpose by teachers who are interested in Art. By this criticism we do not at all wish to underestimate the pains the teachers have so far taken in developing arts and crafts in the schools. They deserve every credit for their wonderful achievements.

The main purpose which brought the teachers to Durban was their fifth annual conference which was opened on Tuesday by Dr. O. T. Loram who has recently resigned from his post as Superintendent of Education and who will be missed by the teachers in particular and all those who have had the pleasure of coming in touch with him in educational matters in general, for he will shortly be leaving this country for the United States where he intends working for the depressed classes. We would take this opportunity of wishing Dr. Loram in the name of the Indian community every success in his future humanitarian work.

Dr. Loram in his address has given some good advice in the line of education which our countrymen will do well to take at heart. We fully agree with Dr. Loram that there may be different moods in this country but that there should be only one civilisation. But the only drawback in having one civilisation is the lack of equal opportunities for all races which is essential if there is to be one civilisation. So long as equal opportunities for development are not given to the different races it would not be correct to say that the conflict of civilisation is the only cause of the hostility of the white race towards the black in this country. There is some-

thing besides and that is the fear of the black races gaining predominance over the white. And here comes the question of colour and not of civilisation.

The presidential address and the resolutions have not as yet reached us. We shall therefore defer our comments thereon for another issue.

In the meantime let us hope the teachers will have concluded their work successfully and with the fullest satisfaction.

ARYA YUVAK SABHA

ARYA YUVAK SABHA is composed of a band of enthusiastic workers, mostly colonial-born, who interest themselves in every public work and are ever ready to render any service asked of them. None of them are highly educated. Most of them have not received more than primary education. They are neither well-to-do men nor sons of well-to-do men. They are not independent. They have to serve their masters being mostly engaged in clerical or some other work from which they earn their livelihood. But their one shining quality is that they are selfless and public-spirited. They do not wish to utilise their spare spare time in their own selfish interests but in the service of their fellowmen. Thus inspired they brought into existence the Arya Benevolent Home which is situated in Mayville near Durban, the tenth anniversary of which was celebrated last Sunday amidst an influential gathering. The report of the proceedings which is published in this issue speaks for itself. The recognition the institution has received by the Provincial Administration and the Durban Municipality who make it a grant of £100 and £25 respectively is fully merited by the institution. It would also appear from the report that the activities of these selfless workers has not ended with the establishment of a Benevolent Home for their destitute brethren, but they have also opened a school for the children living in their neighbourhood and the school is attended by no less than 200 pupils. This means a brighter future for Indians living in that district. We have no hesitation in saying that these men deserve all the support the community could give them. While heartily congratulating the Arya Yuvak Sabha for the very useful services they are rendering in the upliftment of their poor and needy brethren and wishing their institutions a long life we cannot help expressing the wish that friends in other districts too would derive inspiration from the Sabha to do likewise in their own districts. They could do much in the matter of education, health and sanitation. They would thus be rendering help not only to their own brethren but also to the State which we are bound to render if we wish to live in this country.

progress has been made, and in all the studies and investigations of a social character I feel we want to think not only where we are, but how far we have got; and during this quarter of a century the progress in Indian education has been remarkable.

"A Prosperous Future"

"I took out some figures to show you that you have strong and prosperous future in front of you. When I came here there were 32 Indian schools in Natal; to-day there are 82. Of these 32, 12 were Government schools and 20 were Government-aided schools, so we have almost three times as many schools as we had then.

"In 1906 there were 70 teachers employed in these schools; to-day we have 127. Of these 127 in the Government schools we had 719 pupils, and in the aided schools 714. In 1906, therefore, we have more than four times that number in our schools, namely, 11,301, of whom 1215 are in the Government schools and 11,143 in the aided schools.

"In 1906, on Indian education, the Colony of Natal—as it was then—spent £25,538. This year the Province of Natal has spent £68,171. We are now sending 12 times as much on Indian education as we spent 25 years ago, but it is not only in numbers that the improvement has taken place; it is also in the quality of the work done.

"I always think the greatest work Mr. Srinivas Sastri ever did for South Africa was not perhaps the Indian agreement, in which he played so large a part, but rather that he showed the White people of this country that a man might be an Indian and yet at the same time a highly cultured gentleman in the best sense of the term.

"After all, there is only one kind of education for all groups. Education is in some way, or the children who receive it are White, Black or Yellow, whether they are European, Indian or Native.

"It seems to me that certain aspects of education need greater stress with some groups than with others. Following my friend Dr. Jesse Jones, I look to all education in terms of what he calls 'essentials.'

"To be educated a man and a race must have good character. They must have a conscience as regards health matters, they must be able to make full use of their environment and understand their neighbours, they must make provision for the female and they must make provision that mind and body receive proper recreation."

Dr. Lorrain went on to say that it appeared to him that no people had made better use of their environment than the Indian people. From the very beginning Indian education in Natal took on what people termed the Western civilisation aspect, and it became Europeanised. At the time Indian education followed on the lines of European education simply as a matter of tradition.

Education And Civilisation

"Perhaps it was the only kind of education that the authorities had thought about; but, looking backward to-day, I think we can congratulate ourselves that there was this European outlook on Indian education, because, as I see the future of South Africa, it seems to me that there can be only one civilisation.

"There may be different races, but the civilisation I think will have to be of the Western type, because although there is room for more than one race I do not think there is room for more than one civilisation, and it is because the kraml Native is so different from us White people that we cannot imagine anything like an equal position for White and Black.

"It is because a number of the Indian people

live in a way so different from that which the civilised Europeans follow that there is this anti-Asiatic feeling that we hear of from time to time, but as the groups approach a common civilisation their animosities disappear."

A Palliative Only

For the day following the *Natal Mercury* writes the following editorial article in its issue of July 14.

No public statement has been made indicating at whose suggestion the decision was taken that repatriation of the Union and India should again meet in next summer, but as the Indian repatriation scheme has so completely failed to attract the results which were anticipated from it in official quarters it is by no means impossible that the suggestion came from this country. If that failure the dispatch from our talented correspondent published yesterday bears abundant witness. The scheme operated effectively only during the first year or 18 months after its initiation. Subsequently the number of repatriates steadily diminished until during 1929 they numbered no more than 490—a very small percentage of the natural increase of the Indian population in South Africa, and the numbers are still falling and will in the near future become negligible. That such a failure has occurred is not altogether remarkable. Certain Indian organisations in this country conceive it to be their duty to carry on an agitation against the scheme among the classes of Indians who would have proved the most suitable emigrants on the one side, there has been even more intensive agitation against acceptance of the offer coupled with wholesale allegations that the Indian Government had failed to provide adequately for those repatriated. Undoubtedly a number of emigrants seem to have fallen upon evil times, but, judging from detailed official reports, this appears to have been almost invariably due to their refusal to accept such work as was available or to accept work of any nature at all. The critics are silent regarding the fortunes of the very large body who accepted the offer to take up land on the irrigation scheme in North Africa, to which approximately 25 per cent. of those emigrating up to the end of 1928 proceeded.

There is not sufficient evidence available in this country to enable the public to judge whether the falling away in the number of the emigrants is due to these allegations, to mismanagement in India, or to some other cause. The fact remains that the emigration scheme is fast approaching complete failure, even if it has not already failed, and yet it was merely because of the adoption of the emigration agreement this can be inferred by the statement issued jointly by the two Governments, when the terms of the agreement were announced—that the Areas Reservation Bill was not proceeded with by the Union Government. Though for a time the agreement reduced friction between the European and Indian communities, discontent soon reappeared. The emigration scheme which was put forward by the Minister of the Interior shortly after the completion of the agreement in order to regularise the position of illegal entrants was strenuously opposed by a section of the Indian population, and the Transvaal Asiatic Tenure Bill, introduced to give effect to what a Select Committee of the Legislative Assembly regarded as the previously expressed clear intention of the Legislature, gave rise to further agitation, and apparently also to representations from the Government of India. The time is therefore fully ripe for further discussions between the

two Governments, for the general position is but little changed as compared with that when the Areas Reservation Bill was drafted. The Capetown Agreement has proved no more than a temporary palliative, and it now is clear that something further is required.

Having regard to the exceedingly vague statements which have been issued regarding the coming Conference it is quite plain that neither Government at present has more than a vague idea how further accommodation can be secured. This much, however, is certain: The European population of South Africa will insist that—to quote the Select Committee's report—"the previously clear expressed intention of the Legislature must be carried out"; and, further, that if the policy contained in the Areas Reservation Bill is not to be proceeded with, the Indian Government shall formulate some other scheme of greater promise for relieving the pressure caused by conflict of European and Asiatic civilisations in South Africa.

Working Of The Assisted Emigration Scheme

Madras Government's Report

The number of emigrants from South Africa under the scheme of assisted emigration was only 696 during the year, as against 1,343 in 1929, states the Madras Government's report on the working of the Indian Emigration Scheme during 1930, which document has just been published.

The Madras Government's special officer explains that the pecuniary inducements of £20 bonus and a free passage which is offered under the scheme has no effect on the bulk of the Indian community in South Africa.

Increased Confidence

The total amount paid in bonus to assist the return of Indians from South Africa during the year was Rs. 136,954 and the savings brought by them from South Africa amounted to Rs. 39,000, excluding jewellery, which was worth Rs. 24,881. Nearly 61 per cent. of the total amount of the bonus was deposited with the Special Officer and this shows, declares the report, that the repatriates' confidence in the official disbursement.

Regarding the steps taken to settle the emigrants, the Special Officer says: "Family groups, as a rule, belong to the unskilled labour class and settle in the villages as agricultural labourers. They are more prudent than single persons and invest the bulk of their bonus amounts in the purchase of land and cattle and get themselves easily absorbed into rural society."

Irresponsible

"Thirty per cent. of the repatriates are single persons. These include skilled labour who are employed in South Africa in the mines, collieries, Railways and Industries, etc. Many of these have been found to be irresponsible and imprudent. They insist on the immediate payment of their entire bonus money, squander it, and then return to the Special Officer for jobs. In several cases the emigrants soon left the jobs which the Special Officer had secured them after great effort. In some cases the persons who had had appointments secured for them were dismissed for misconduct which prejudiced the subsequent employment of other repatriates in the institutions concerned."

In spite of these handicaps the Special Officer was able to secure jobs for almost all those who were really in earnest about getting some footing.—*Natal Mercury.*

Vacation Course For Indian Teachers

This year's Indian teacher's winter vacation course which was originally inaugurated by the Department of Education as a direct result of representations made by the Executive of the Natal Indian Teachers' Society in 1929, was held from July 4 to 19, at the Sastri Indian Training College, Currie's Fountain, and was attended by nearly 300 teachers from all parts of Natal. They took full advantage of the liberal facilities afforded by the Department of Education.

The lectures were of a very high order, being both instructive and informative. The lecturers were Europeans and they handled their respective subjects with admirable and consistent thoroughness.

Miss Ashton, who is a kindergarten expert, lectured on the value of kindergarten education and with the aid of half-a-dozen Indian school children under the age of seven, gave some really interesting practical demonstrations, showing how the mind and mentality of the average intelligent child could be developed with advantage.

She logically differentiated between practical and theoretical training.

Mr. Pringle, who was formerly attached to the Department of Education as an Inspector of Schools, discoursed on the subject of arithmetic and gave some very fine examples of simplified arithmetics. His methods were easy to grasp and his elucidation of complicated points was always appreciated by his listeners.

Mr. H. Allaop, who is a lecturer of distinction, dealt with the important subject of hygiene in the schools and his handling of the subject won him universal praise. This gentleman is a full-time lecturer at the Indian teachers' training classes, Maritzburg, and is popular in Indian teaching circles. Of course, much of the success is due to the strenuous efforts of Mr. J. H. Lawlor, of the Education Department, who left no stone unturned to make the one week's vacation course a notable success.

A word of praise is also due to Messrs. T. M. Nalaker, V. N. Thundadoo, R. Thomas, A. Lal, K. Choonoo, and J. Thavasa, the local general secretary of the Society, for their share. *The Natal Mercury.*

The Round Table Conference

Expected To Have Double Purpose

The Calcutta correspondent of the local Press sends the following message:

Although the conference between representatives of the Indian and Union Governments is to be held next January it is at present expected by the impending Round Table Conference in London, with the personnel of the Government of India's representation in the Union is still unannounced, the Government of India has been giving the matter some consideration.

Already notes in which it is emphasised that the Capetown conference will provide the first of great importance to Indian labour in South Africa and to emigrants returning from there to their homes—if they have any—in this country, have been drawn up for the guidance of the representatives from India.

In those notes it is pointed out that a careful study of the whole problem is desirable in order to avoid

ill-founded optimism and mis-understanding of the causes of any disappointment that may follow the Cape conference.

Purpose Of Conference

This conference, it is stated will have a double purpose. The Indian Government's representatives will be concerned to induce the Union Government to quash the proposed Transvaal Bill or to modify its rigours and to give fair treatment to South African Indians generally. In return, India's representatives will no doubt be asked to consider ways and means of so improving the lot of returned emigrants as to encourage an Indian exodus from South Africa.

The *Calcutta Statesman's* Simla correspondent telegraphs that South African Indians themselves have declined representation at the Cape town conference, but in official circles in Simla, he declares, it is considered almost certain that the Union Government will not agree to that. Whether the Government of India will support the South African Indians' claim cannot be stated at present.

Meanwhile, agitation has arisen in ill-informed quarters against what has been called the Indian Government's neglect of returned emigrants, including those from South Africa. Many of these people who have found their way back to India declare that nothing that can be done for them is good enough for them, and demand assistance for their re-emigration to South Africa.

The Indian Government's answer, adds the *Statesman's* correspondent, is that everything that can be done for them has been done.

Aryan Benevolent Home Tenth Anniversary Celebration

The tenth anniversary of the Aryan Benevolent Home was celebrated on Sunday last at the Home grounds, Mayville, under a good gathering. His Worship the Mayor, the Rev. A. Lippert, presided and was supported on the platform by the Mayors, Sir Kurma Reddi, Cr. Councillors Mrs. Benson and Mr. Wm. Pylls, Mr. H. Robinson (Acting Protector of Indian Immigrants), Mr. H. Robinson, Messrs. S. Smith, A. I. Kaje, Sorabjee Rustumjee, B. M. Singh, G. L. Singh, A. Kaje, R. K. Kojan, A. Akbarum, Rev. R. L. E. Simonson and others.

The president of the Society Mr. D. G. Satyadev in his opening remarks welcomed the Mayor and Mayors, Sir Kurma Reddi and the other persons who responded to the humble invitation of the Society. He expressed the hope that in all future deliberations of the institution those present would afford their sympathy and assistance. He then garlanded the Mayor and Sir Kurma Reddi and presented bouquets to many others present.

Secretary's Report

From the secretarial report, Mr. S. L. Singh, the secretary, gave an insight as to the workings of the Home. This institution is run on non-commercial lines. It admits Mahomedans and Christians from voluntary help, and in an average 21 persons were tended to daily throughout the year. Decisions have been submitted from various provinces of the Union. During the year no money was received from the Free State, neither from Transvaal, then from Addington Hospital, and the from the Protector of Indian Immigrants. An annual grant of £100 was received from the Provincial Council and £25 from the Municipality of Durban. Other donations totalled £80 being £50

short of last year's total. Thanks were expressed to the shareholders and subscribers of the Indian Market for having provided the Home with vegetables, meat, fish, etc. throughout the year free of charge. Groceries to the extent of £30 approximately were collected from the Indian shopkeepers of the Grey Street area, for which appreciation was also expressed. An appeal was made of the community to provide the necessary funds for the erection of new buildings to replace the dilapidated home portion, and in this connection Messrs. Sorabjee Rustumjee, B. M. Singh, A. I. Kaje, R. K. Kojan and H. M. Patel have expressed their willingness to cooperate with the officials in raising the required sum.

School Run By Society

Another function carried on by the Society was the maintenance of a school adjoining the Home, where from very small beginning, the school at present accommodates over 200 children. The available space has been taxed to its utmost capacity, and children have to be turned away. Plans have been prepared for new additions and the work has been put in hand. A sum of three hundred pounds is required for the new wing, of which amount Messrs. R. M. Singh and K. Rajnath have liberally contributed £100. The school has been created a Government-aided school, and Mr. H. Hinchon has been appointed manager, with whom the Trustees have been able to work harmoniously. A staff of one headmaster and five assistants have been maintained, and a most favourable report from the Education Department has been received.

Other Speeches

Sir Kurma Reddi expressed his thanks on behalf of his countrymen to the Mayor and other Europeans for their presence. He greatly regretted that the Society could not make the desired progress owing to lack of funds, but hoped that with the goodwill and co-operation of Europeans and Indians conjointly, the desired object would be attained. He spoke on the laws of "Karma" and emphasized that their actions were consequences according to their deeds. He appealed to the Mayor to kindly consider this institution, even though it be outside his Borough boundary, as any outbreak of disease would seriously jeopardize the interests of the town.

Other speakers who followed included Mrs. Benson, Messrs. Wm. Pylls, A. I. Kaje, Sorabjee Rustumjee, Kaje, R. M. Singh, Sydney Smith, and the Rev. R. L. E. Simonson, all of whom wished the Home well, and hoped that members would not be discouraged by reverses, but that they would persistently carry out their ambitions in the amelioration of the conditions of the poor and needy.

Japanese Consul Answers Criticisms

No Fear of Japanese Trade Menace

The following interesting statement has been made by Mr. T. Hama, the Acting Consul for Japan in the Union in reply to recent criticisms against Japan regarding South Africa's trade:—

As the current rumour as to the establishment of warehouses for South African goods in Japan and other countries, which are continuously appearing in the press, is a gross exaggeration of fact.

It is now nearly nine months since the agreement came into force and no Japanese warehouse has been established in this country.

It is really ridiculous to talk about a "Japanese trade menace."

When one speaks for a moment, one can see easily that the market in South Africa is neither big enough nor remunerative enough for there to be any reason to fear a "Japanese trade menace," when Japan has such boundless and promising markets nearer home, such as China, British India and the Dutch East Indies.

Furthermore, South Africa is very far away from Japan, and it is exceedingly expensive to do business.

As to the alleged sweated labour in Japan, the persons making such misstatements of actual fact ought to be ashamed of their ignorance of conditions in the Far East. Wages in Japan are not so insignificant as misinformed persons here would have us believe.

Labour Conditions

Recently labour disputes between employers and employees have been greatly intensified, especially owing to the world-wide depression, and the demand for high wages and the threat of strikes are an ever-increasing source of annoyance to capitalists.

We must further take into consideration that employers are compelled under the factory laws to provide health insurance, sick funds, equipment for amusements and other recreations for employees. Moreover, wages are not an important factor in deciding the cost of production.

The low price of Japanese goods is due to good management, the excellent organisation of industries, efficient machinery, the application of scientific methods and a system of mass production.

Why Prices Are Low

For this current low price of Japanese goods in this country I think that South African business men ought to shoulder part of the responsibility, as there is a great deal of unnecessary competition among themselves.

In conclusion, I would like to urge that we desire nothing more than to promote the benefit and prosperity of both countries.

Japan is a great industrial country and the rapid progress made in manufacturing, in the chemical industry and in other industries, necessitates the importation of various materials from abroad, not only of raw materials, such as cotton, wool, ore, coal, etc., but also of half-worked materials such as hides, skins, leather, elastic soda, worsted yarn, etc., of which products Japan has been importing great quantities in recent years.

"Westernised" Japan

On the other hand, the daily life of the Japanese is becoming more and more Westernised and Western merchants should take advantage of this tendency.

The Japanese market, with its population of 80,000,000 and its annual import trade of £220,000,000 is not one to be neglected by South African merchants.

I hope that South African business men will go to Japan to study economic and commercial conditions there and establish connections with Japanese merchants with a view to developing and encouraging the export trade from the East to Europe.—R. M. M.

Make Your Own Preparations For Trade

We offer all sorts of raw materials and

PICOT'S INDUSTRIAL PREPARATIONS
OR PRICE INDEX

Trade-list Free from

Sole-Agent: D. G. Gore,
Market, Bombay No. 2

original ingredients, "Industrial raw-perfumes," colours etc. REQUIRED FOR MANUFACTURING scented hair oils, pomades, kerchief scents, air purifying fumigators, brilliantines, toilet

soaps, hair creams, and lotions, beauty powders, perfumed waters, perfumed and spray waters, hair-tonics, liquid soaps and laundry or cake soaps all hygienic as well as theatrical toilets and hundreds of similar articles of daily use. Besides first class requisites, we also give free advice about manufacturing process and recipes to bona fide traders.

Dr. Richard Weiss
Reliable Remedies

QUINTONAL

SURE AND EFFECTIVE

Headache

AND

Neuralgia

Vanish Like

MAGIC

A rare discovery, due to Prof Fritz Meyer of the Berlin Univ. Faculty of Medicine, which gives genuine relief absolutely harmless. The only remedy without side-effects and therefore no need after-effects.

Ask your Chemist or write to the Distributors
RICHWEISS PREPARATIONS
P.O. Box 1024 Johannesburg

PERFECTION

OIL COOK STOVES & RANGES

"One Penny Per Hour Per Burner"

VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA, LIMITED.

દરેક જાતના રાંધવાના ચુલાઓ
માટે "એલીયાં દીઠ દરેક કલાકે
એનીના ખર્ચ."

404
404 040

444 044
204 104

444 044
244 204

444 044
244 204

444 044
244 204

444 044
244 204

444 044
244 204

444 044
244 204

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુરનાં ૨૯ મે.

ફ્રીનીકમ, શુક્રવાર, તારીખ ૧૭ જુલાઈ ૧૯૩૧

અંક ૨૯.

નોંધ અને સમાચાર

રાઉલ કેમ્પ કોન્ટ્રેન્સ

યુનીયન સરકાર પણ તરફથી એવી ખબર આવી છે કે દોહી પ્રમતે લગતી રાઉલ કેમ્પ કોન્ટ્રેન્સ આવતા જન્યુઆરીમાં ફેપટાઉન ખાતે મળશે એ ઉપરાંત તારીખ ૨૭નું જાણીતામાં આવી નથી. કોન્ટ્રેન્સના મુખ્ય હેતુ સાકેય આફ્રિકાના દોહીઓને લગતા પ્રમોશન કામદાઓની અને ખસ કરી રીપેરીએક્સનના સંબંધમાં ચર્ચા કરવાનો છે. આ ખબર આવ્યા બાદ ફરતને ખબર મળી છે કે કોન્ટ્રેન્સ જન્યુઆરી તા. ૧૦-૧૫ ની વચ્ચે મળવા સંબંધ છે.

આજ સુધીમાં વ્યવહારમય કરી ગયેલા હોદ્દાઓ

૧૯૨૭ માં ફેપટાઉન એમીએન્ટ અમલમાં આવ્યું ત્યારથી વ્યવહારમય કરી ગયેલા હોદ્દાઓના સત્તાવાર આંકડા નીચે પ્રમાણે છે:—

પૂરો	૩,૫૫૯
સી.એ.	૧,૫૪૬
જાહેરગણિ	૧,૪૮૪
જાહેરીઓ	૧,૩૯૩
	૭,૮૮૨

શ્રી. ત્રીભોવનભાઈ

જોદ્દાનીસમર્થની મેસર્સ આઈ. સી. અ.શાઆઈની કુ. ના શ્રી. ત્રીભોવનભાઈ સ્ટીમર ઓફિસમાં ફરી જોદ્દાનીસમર્થ આવ્યા પછીન્યા છે. શ્રી. ત્રીભોવનભાઈ ક્રાંસવાલ ઇન્ડિઅન કોમિસન કોસ્ટાલી ટ્રેડર દત્તા અંગે તેમના સ્વદેશ મુલા બાદ એ પદ એજ પદના બીજા ભાગીદારો શ્રી. પ્રચરભાઈ અને શ્રી. આશાભાઈને ઓપવામાં આવ્યું હતું. શ્રી. ત્રીભોવનભાઈ દવે આવી ગયા છે એટલે તે કામ ફરી નેએજ કરારો લેશે અને ક્રાંસવાલ ઇન્ડિઅન કોમિસન નવ સદિસલામત ચાલુ કરી દેશે એવી તેમની સાથે કામ કરનારઓ આશા રાખી રહ્યા છે. અને શ્રી. ત્રીભોવનભાઈને આવકાર આપીએ છીએ.

યુનીયનને જાપાનની લાગેલી પહીંક

યુનીયન સરકાર અને જાપાન વચ્ચે એએબી મેપાર સંબંધી ઇજ્જાતથી યુનીયનના એકે પક્ષ નારાજ થયા છે અને જાપાનની વસીલાઈની તેઓને પહીંક માનેલી છે. તે સંબંધી હમણામાં પક્ષી દીકાઓ હાવામાં થઈ ગઈ છે તેનો જાપાનના એક્ટીવ મેનસમે ફેપટાઉનથી જાણ્યો આવ્યો છે. તેમાં તેણે જાણ્યું છે કે જાપાનને વિશે ચર્ચી દીકાઓ પક્ષી જાતિ-કલોક્ષિત બરબી છે અને જાપાને યુનીયનમાં હજુ તો એકે મેરકાઈસ રથાપેલું નથી, અને યુનીયન સાથે વેપાર કરવાને તે એક્ટીવ બહુ ઇન્ટેન્સિવ થય નથી. તેમ તેને માટે તે કંઈ મોટી કે બદ મોટા બદલો આપી કે તેવી બજાર પક્ષ નથી કેમકે યુનીયન

જાપાનથી પક્ષ દુર છે, અને જાપાનને તેની નજીકમાં જીવન, ખાસીક લોક અને ૧૫ ઇસ્ટ ઇન્ડિઅની બજાર પડેલી છે. જાપાનમાં મજુરોને પક્ષ નીએવવામાં આવે છે એ વાત મક્કન છે અને જાપાન વિશે એવી જાણતા મરાવનારઓએ શરમાવું જોઈએ. ફેક્ટરી એક્ટ મુજબ મજુરોને માટે તકુ-રત્તીની, મંદવાડને માટે ફ-કની અને રમતમમત વિએરની બવરશો કરવાની માલેકોને ફરજ પાડવામાં આવે છે એ વાત રાખવું જોઈએ. વળી જાપાનનો માલ ખરતો હોવાનું કારણ ખરતી મજુરી નથી પરંતુ સાઈ મેનેજમેન્ટ, હોએમની ઇતમ બવરશો, જનમ સંમાં અને જાજાંધ અને સાઈ-ટીટીક રટીથી માલ ઉત્પન કરવામાં આવે છે એ છે. અંતમાં તે જામે છે કે “આઈ કોઈકનો જાપાનની વસ્તી અને ૨૨ કરોડ પાઈકના તેના આમાતના વેપાર સાથે જાપાનની બજારની સાઉથ આફ્રિકાથી અવમજુના નહિ થઈ શકે. કુ આકા રાખું છું કે સાઉથ આફ્રિકાના વેપારીઓ જાપાન જઈ આંતી આશિષ અને બાપાર સંબંધી સિધતિને અબ્બસ કરશે અને યુનીયનથી જાપાન નિકાલનો વેપાર પરીક્ષવા અને તેને ઇ-તેજન આપવાના પ્રસાદથી જાપાનના વેપારીઓ સાથે સંબંધ નાધશે.

“ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન”

શુક્રવાર, તા. ૧૭ જુલાઈ ૧૯૩૧

આ અંકવાદીનું શિક્ષક સમાદ ફરી રાકમ. નાટાલવા ફરક બાગેમાંથી દોહીઓની જાળએના શિક્ષક સમાદ શિક્ષક આલુ ખાસની રાકમાતથીજ ડરખત માં એકત થયા દતા. કમનસીએ ડરખત શરેરની કાગુથી તો તેઓને હાવદો તયીજ થયો કે જેની તેઓએ આ રાકેરમાં આવી ગયેલા અનેક મુસાફરોએ આ રાકેરની ફરેલી અનેક તારીકા વાંચ્યા અને સાંભળ્યા પછી તો ખાસ આશા રાખેલીજ ફરે. તેઓની છુટીના દિવસોમાંજ આવી પ્રતિકૂળ કાગુ આવી પડી એ મિદ્દનક છે. પરંતુ ફરેરની રીતીએ આકુળ છે. અને સામાન્ય રીતે હોય છે એવી ડરખતની સુદર કાગુને, લ્હાવો ને શિક્ષકો લેવાને લાગપથળી નહિ થયા હોય તો તેનો દોષ તેઓએ ડરખત રાકેરની જનતાને નહિ પરંતુ ફરેરને જ દેવો પડશે.

દવે મુદા પર આવીએ. શિક્ષકો ને કાગુનો લ્હાવો નહિ સર્થ રાકવા હોય તો રજના દિવસોમાં તેઓને માટે જોડવાયેલાં બાપ્પાનોનો તેઓ લ્હાવો નો લખજ રાકવા દતા. એ બાપ્પાનોને શિક્ષકોના લાગને માટે નાટાલ ઇન્ડિઅન રીયલ્સ સોસાયટીએ ફેબવરથી ખાતાને ૧૯૨૯ ની સાલમાં ફરેલી રજુઆતો પરથી

111 111 111 111

111 111 111 111

ગાંધીજીનાં દર્શન અને કલ્પવૃક્ષી આત્મજીએ એ સ્વચ્છ આત્મોનાં દિશારૂપી પ્રયુક્તર રાજ્યો જેને સાથે તેને અશિષ્ટ દર્શન છે.

જા. કમરોન શિશુના નાટકની વીડીઓની કાળજીથી તપાસવામાં આવતી હલ અને કારીગરીનું પ્રદર્શન ગાંધીજીની નિષાંસીઓમાં મક્કમલ થતા કે જે પ્રદર્શન ગયા કલ્પવૃક્ષના રોજ નાટક દેહનીકલ કલેજના ધીન્સીપલ માં બી. એમ. નારાયણ તપશ્ચરી કારકાપલ ગવર્નમેન્ટ કોલેજના રૂઝના મકાનમાં ખુલ્લું મુકવામાં આવ્યું હતું અને કલેજના કોન્ટ્રીબ્યુટીવ્સ દ્વારા શિક્ષકોએ એ દિશામાં જે નાંખી પ્રગાળી કેલી છે તેને માટે તેઓને અને અભિનંદન આપીએ છીએ. આ દેશમાં આપણે પાશ્ચાત્ય કલ્પવૃક્ષમાં પડેલા કાંઈક દુર્મેશાંભવી પાશ્ચાત્ય વસ્તુઓનું અલગ કરવાનું હોરવાપણે એ બીલકલ દવાબુવિદ છે જેને તેમાં પાશ્ચાત્ય કલ્પો પાશ્ચાત્યેશ ગઈ બધું છે. તેથી આજે અમે એટલું જાણ પાસવાની જરૂર જોઈએ છીએ કે આપણા જાળીકાને અપણે પુર્વની કલ્પાનું વધારે જાન દેવું જોઈએ. આ જાળીમાંથી તપશ્ચરી સલાહ સંપાદ શિક્ષકોએ પાશ્ચાત્ય કોરી કુર છે. આ કાર્યને માટે જે શિક્ષકોએ કલ્પને પોતાનો આત્મ સિદ્ધ કરેલો હોય તેઓએ પ્રત્યેક કલ્પને આજ જાળી સહી લેવાની જરૂર જોઈએ. આ મુસાફરી રીત કરીને જાળીઓમાં કલ્પ અને કારીગરીની જીલવણમાં શિક્ષકોએ આજ સહી જે કોઈનું કલ્પલે છે તેને અલગ કરી પુરી રીતે વધારવાની અમારી જરૂર છે. આજ પર્વત તેઓએ જે કોઈને મેળવેલી છે તે મુસાફરીનું છે તેને વિશેષ જો મન છેજ નહિ.

શિક્ષકોને જરૂરનાં સાધનવારી મુદ્દા આપવા તો તેઓની પાંચમાં વાર્ષિક મુનિદ હતી કે જે ગુપ્તા સંગમવારે છે. સી. ડી. લોરમના કાર્યે જાળી સુધાર હતી. કે લોરમ હેકે કલ્પ વસ્તુ. જાળીવાળાનાં મુશીબે-વસ્તુ તપાસવા થતા અને હવે તેઓએ તે પદ પછી ગવર્નમાં આપેલું છે અને હેકે મુદ્દત માં આ દેશ જાડી અમેરીકા ગરીબોની કલતિનું કાર્ય કરવા જવાના છે. કે લોરમની જોડ ખાસ કરી શિક્ષકોને અને સંમાન્ય રીતે તેઓને જાળીવાળા વિષયમાં તેઓના સંબંધ બાંધવાના પ્રસંગ આવેલા છે તે સર્વને લાગ્યા વિના નહિ રહે. અમે જા. લોરમે જે માનુષિય કાર્ય કરવા માં છે તેમાં તેમને સફળતા મળીએ છીએ.

જા. લોરમે પોતાના બાળકોમાં જાળીવાળા સંબંધમાં કેટલીક સારી સલાહ આપેલી છે કે જે આપણે સાંચે પ્યાનમાં લેવા જેવી છે. જા. લોરમ કહે છે કે આ દેશમાં બતીઓ બલે વિષય ગાય પરંતુ સુધાર તો એકજ લોરમે જોઈએ એ મનને અને ગાળા મુદ્દાની છીએ પરંતુ એ હેતુ સિદ્ધ કરવામાં આજાણ્ય કોટલીન જે કે સંપૂર્ણ બાળકોને કુમાર નકે આપવામાં આવતી નથી. પોતાની ખીલવણીને માં સાંચે સાંચે લઈને આપ્યા સિવાય એકજ સુધારા દેવાની સંખ્યા ગાળી છે. અને જ્યાં જ્યાં સંખ્યા બતીઓને પોતાની ખીલવણીને માટે એ સંમાન લેવા આપવામાં ન આવે થાં સુધી એમાં કેટલેક આ દેશમાં પોતાઓની સાચે ગરીબ પ્રત્યેની જરૂરની જરૂર એક બીબના સુધારની અસમજાનું છે જે સંખ્યા નહિ ગાળી. એ કારણે સિવાય એ બીબને પણ ગાળી ને અને ને પોતા લોરમે જોઈ પદ સંખ્યાનિત સિદ્ધ કરવાને પોતાની કીધે લોરમે છે ને. એટલે મુખ્ય પ્રકે સંખ્યાના નહિ પણ નહિની બાવી ને છે.

પરિશિષ્ટના પુસ્તકનાં બાળક તપાસ લોરમે કલ્પ કુમાર તપ્ત માં આજાળ્ય નથી એટલે એ સારી અમરી કીધા હવે મધીનાં અંકને માટે સુધારની સંખ્યા પાડે. જરૂરીયાતમાં અને આજાળ્ય રાખીએ છીએ કે શિક્ષકોએ પોતાનું સિદ્ધ કરે સંખ્યા કારક રીતે અને સંપૂર્ણ કનેક્ટમંદીથી આજાળ્ય લીધેલું હશે

આજાળ્ય મુદ્દક સખા એ સ્વચ્છ-ગાળી અને સેચ માવાનારી પ્રેરણેલા ફેટલાક, મખ્યતરે કરીને આ દેશમાં આજાળ્ય મુદ્દક સખા જન્મેલા, લોડી ભાષાઓની બનેલી સંસ્થા છે. તેઓ બહેર કાર્યમાં

લોરમાં સાચેય હોય છે અને જે કંઈ પણ સેચ કાર્ય તેઓને મોપવામાં આવે તે પુર્વે વિલાપથી બતાવે છે. આ ભાષાઓ વાળું બોલેલા નથી. મળ્યામળા માત્ર પ્રાચીન શિક્ષણ પામેલા છે તેઓ સારી સ્થિતિના નથી કે સારી સ્થિતિના મા બાળોના જોડા પળ નથી તેમ તેઓ સ્વતંત્ર પણ નથી. પોતાનાં સુખગન ચલાવવાને ગુમારના તરીકેની અથવા તે કાર્ય બીજી મોશીમાં મેકાયેલા હોય છે. એટલે તેઓના વખત તેઓના માલીકોને મેંથી દીધેલા મેળ છે. પરંતુ એક આગળ પડેલા મુદ્દ તેઓનામાં એ છે કે તેઓ સ્વચ્છ-ગાળી અને બહેર સેચ આવના-વાળા છે. પોતાને કલતુ વખત તેઓ પોતાના સ્વચ્છમાં ગાળવા નથી પ્રત્યક્ષ પરંતુ પોતાના દેશીબાદશોની સેચમાં ગાળવા પ્રત્યક્ષ છે. આ કાલનાથી શિક્ષકોએ આ જાળીને ગેનેરેશનલ હોવાને નામે જોડાવાનું આજાળ્ય અથવા અસમ તેઓ કાર્યમાં લાવી શક્યા છે કે જે જરૂરની નવરદીઃ ગેલીલમાં આવેલ છે અને જેનો હકમે વાર્ષિકસર ગયા રવિવારે પ્રતિષ્ઠિત સંજોગોની લાવરી વચ્ચે ઉજવાયો હતો. તેનો સેચાત આ અંકમાં બાળો છે તેથી તેના સંબંધમાં વિશેષ કહેવાનું રહેલું નથી. આ આજાળ્યની નાટક પ્રાંતિ સરકાર તેમજ જરૂરની સુબી-સીપલીટી તરફથી પોતાણ કરવામાં આવી છે અને તેને અનુક્રમે પાડે: ૧૦૦ અને ૫૦૦ રૂા ની વાર્ષિક સાન્ટ આજાળ્ય છે. આ દરમો એ સંસ્થા લાયખજ છે. વળી દેવાત પછી જેમ શકાય તે આ જગત્યાગી સંચેની પ્રતિ પોતાના અપગ અને અનાથ બાળકોને માટે આજાળ્ય રચાવવાથીજ પુરી થમ નથી. પરંતુ એ ઉપરાંત તેઓએ એ પ્રગણમાં વસના જોડકો-એની સાથે એક સાળા પળ બોલેલી કે જે જેમાં બેસા જેટલા બાળક બળવા ગય છે તેનો અર્થ એ થયો કે એ પ્રગણ માં વસતા લોડીબાળકનું બારિ ઉજવણ થયું અને નરણે સંખ્યા વગર કીધીએ છીએ કે આ નિઃસ્વાર્થી બાળકોને જે મુદ્દ મેળવેલી કરી રવા છે તેઓને દામ તરફથી પુરેપુરી મદદ આજાળ્યન સુધારા જોઈએ. અને આજાળ્ય મુદ્દક સુધારા કારકનાં પોતાના ગરીબ બાળકોની કલતિ એજે જે જગત્યાગી સેચ બળવા રવા છે તે માટે તેઓને અભિનંદન આપીએ છીએ અને તેઓએ રચાવેલી સંસ્થાએને લાંબુ આજાળ્ય મધિદાએ છીએ અને સાચે સાચે એટલ પણ મધિદાને છીએ. આજાળ્ય મુદ્દક સખાના આ મુદ્દક સેચામાંથી પ્રેરણને બીલ લોડીઓ પણ પોતાપોતાના પ્રગણમાં એવી પ્રતિષ્ઠિત કરતા અને બાળકો, બાળક અને બાળકનાના બાળકના તેઓ વાળું જી કા. જે આજાળ્ય કરી તેઓ પોતાનાં ગરીબ વાળું આજાળ્ય મદદ કરશે તેટલુંજ નહિ પણ સરકારને પણ મદદ કરશે અને આપણે જે આ દેશમાં રહેલું જાય તો રાજ્ય પ્રત્યેક પણ હરજ આપણે બળવવીજ જોઈએ.

હિંદો શિક્ષકોની કેન્દ્ર-સ

Figure 1

For example, the following is a typical *for* loop:

2. $\frac{1}{2} \pi - \frac{1}{2} \pi = 0$

દરબનમાં મળેલી ૭૬ બેઠક

નાદાવના હાંદી શિક્ષકાની જાડી વાર્ષિક ડેન્ટરસ ડરખતની
જાણી પ્રાપ્તિના મહત્તમમાં મળ્યા મંજૂરવારે મળ્યા હતી ૪૦૦
રૂપિયા શિક્ષકો હાજર થયા હતા અને નાદાવ પુનિશ્ચય
નીચે સોસાયટીના પ્રમુખ શ્રી. જી. જી. યુ.એ પ્રમુખશાન લીધું
હતું.

અણ્ણીવાળામાં સર કુર્મા રેડી, બી. ઇ. મેરીમ (નેમના
એક્ટરી), બી. સી. બેસ. રીકેટસ, બી. મોરીસ મેન (અખન
લામમેરી ગરખના પ્રમુખ), રેવરન્ડ એચ. ડાટન, બી. બી. એમ.
નારખણ (અખન ટેકનીકલ કોલેજના પ્રીન્સીપલ), પ્રોફેસર
શાહર, અખનની ડેવાવણીખાવાના બી. એ. કે. વીન્ટરટન,
ડૉ. મેકકોની અને રેવરન્ડ જી. મેટકાફ અને અગામણી
ચિત્રે દર્શાવેલા.

કચ્છમાં એવરેસ્ટ જે. હોમો-૨ નાશક હિન્દુસ્થાન ટીમનું
સોંપાયેલીના અમલદારોની તારીફ કરી અને બહારથી આવેલા
ટેલીમેટરને આવકાર આપ્યો.

કેળવણીખાતાના સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ બાપજી

આર. બાઈ. ડૉ. સી. ડી. બોરમ જેલવણીજીવાનાં
શુબીન્ટેન્ડન્ટ નેશિયલ પોલીસ સ્ટેશનનું રાજીનામું આપી દીધું.
જે અને કુંડ કુદરતી આ રોગ હોડી જવાના છે તેમજે બાવજી
કરતા જણાવ્યું કે :

“આજથી ૨૫ વર્ષ પર હું રઘુભોનો ઇન્સપેક્ટર નીભાયો હતો. માઈ પહેલું કામ ડરબનના બહુ અને દુરવળાં હોદ્દોનોની ડેવલપ્મેન્ટ સંબંધમાં આવ્યો. પરંતુ જે દિવસોની હોદ્દોનોની ડેવલપ્મેન્ટ અને આજનીમાં થયો. ૧૨૬ છે. જો કે હોદ્દોનોની ડેવલપ્મેન્ટને આપણે પ્રમુખીયે તેલે લઈને લખી આમળાસારી નથી સારા, છતાં આપણે બુલકાળ તરફ નજર કરીએ છીએ ત્યારે આપણે કેટલી પ્રગતી કરેલી છે તેનો આપણને ખ્યાલ આવે છે. વળી સામાજિક સ્થિતિના સમગ્ર અભ્યાસ અને તપાસમાં આપણે ક્યાં છીએ તેનો આજ વિચાર કર્યો નહિ જોઈએ પરંતુ કેટલે પુખ્ત છીએ તેના વિચાર કર્યો જોઈએ. અને આ ૨૫ વર્ષની અંદર હોદ્દોનોની ડેવલપ્મેન્ટમાં આશ્ચર્યજનક પ્રગતી થઈ છે.”

ଆଲୋଚନା ଉପସାଧ

તમારું અવિચલ આગ્રહ છે એ ખતાવવાને હું કેટલાક આકાશ-
ગોલાઓ ખુ. હું જ્યારે અદિ આખો આરે નાટકમાં
હોદ્દાએને માટે કર કાળાઓ હતી. આજે દર છે, આ
કર મુલ્યો પાંચ સરકારી કાળાઓ અને ૨૭ સરકારી મદદ
મળતી કાળાઓ હતી. એટલે આજે આપણી પાસે તે વખતના
કેતાં હમસમ મજા મળી કાળાઓ છે.

૧૯૦૬ માં આ કાળાઓમાં ૭૦ શિક્ષકો હતા. આને આધારે પાસે ૪૨૭ શિક્ષકો છે. એ દિવસોમાં સરકારી કાળાઓમાં ૭૪૦ વિદ્યાર્થીઓ અને ૩૬૬ મળતી કાળાઓમાં ૨,૬૫૬ મળી કુલ ૩,૪૯૬ વિદ્યાર્થીઓ હતા. આને આધારે કાળાઓમાં તેના સરમથાથી ૧૫૫ વધારે છે. એટલે કે ૧૪,૭૭૦ છે. તેમાંના ૩,૨૫૮ સરકારી કાળાઓમાં અને ૧૧,૫૧૨ મહા મળતી કાળાઓમાં છે.

હાંની ડેજ તણી પર થતો ખર્ચ

૧૯૦૬ માં હાદીઓના રેગવધુરી પર નાટકના ક્ષેત્ર પરથી
પા. ૫,૫૩૮ નો ખર્ચ થતો હતો. આણ સોલર્મ નાટક અને
પાણ ૬૮,૧૧૪ નો ખર્ચ કયો છે. આને આપણે ૨૫ વર્ષ
ખર્ચેના કરતાં હાદીઓની રેગવધુરી પર જાર ચલે વધારે
ખર્ચ કરીએ છીએ પરંતુ સુધારો માત્ર સંખ્યામાં જ થયો
છે તેમ નથી. પરંતુ રેગવધુરીના પ્રકારમાં ૫૫ સુધારો થયો છે.

શાસ્ત્રોત્તમે કહેલું' કામ

હું દમેજી માનતો આવેલો છું કે કાશ્મીરને સાલિય આ-
ફિકામાં ને કંઈ પણ મદદરતું કામ કર્યું હોય, તો તે પ્રતિ-
બલ સૌમ્યમિત્વ નથી કે જેમાં તેમણે યોગે બામ કબજો
હતો. પરંતુ માલુમ જલે કીદી હોય છતાં જેને ઉચામાં
ઉચી સંસ્કૃતિ કહી શકાય તેવી સંસ્કૃતિ પામેલો તે મદદર
પણ હોય શકે છે એવું આ દેશની યોદી પ્રબલ જવાબી
આપવાનું તેઓએ સૌથી મદદરતું કામ કરેલું છે.

કેળવણીમાં બેઠણાવ નથી

કેળવધૂર્મી ભોજનાવ હોઈ શકતો નથી સ્વચ્છતા વગરની
માટે તે સમાનજ હોય છે બાજકે બહે બેરો હોય કે કાળો
કે પીળા વર્ણનો હોય અથવા મુરોપીયન હોય કે દોહી કે
નેનીય હોય—કેળવધૂર્મી તો એવજ જાનની હોય છે.

સુધારા ઔકચ હિઈ સંકે

આમજ આજ્ઞાતાં ડો. લોરએ કેળવાયેલા માણસના ગુણો જણાવતાં કહ્યું કે કેળવાયેલા માણસનું આરેવ સાફ હોવું જોઈએ, તંદુરસ્તીની બાબતેનું તેને જ્ઞાન હોવું જોઈએ, પોતાની આત્મશક્તિની પરિસ્થિતિનો પૂરા ઉપયોગ કરતાં તેણે જાણવું જોઈએ અને પોતાના પડોશીઓને સમજાવવાના શક્તિ હોવી જોઈએ. આમોને માટે તેણે વ્યવસ્થા કરવી જોઈએ અને મન અને શરીરને પુરતો આરામ મળે તેવી તેણે સગવડ કરવી જોઈએ. ડો. લોરએ જણાવ્યું કે કોઈ પણ કામના કરતાં દોઢીજોતે પોતાની પરિસ્થિતિનો સૌથી વિશેષ ઉપયોગ કરેલો છે. અજ્ઞાતથીજ નાટાકમાં દોઢીજોતે કેળવણી કુદરતી રીતેજ પુરોપીતન લોરજથીજ આજ્ઞાતી આવેલી છે. કદાચ સત્તાધીશોને એકજ જગતની કેળવણી આપવાનું સુકંઠ હતું, પરંતુ જુલકાલ વરસ દ્રષ્ટિ કરતાં અને જામે છે કે જો પુરોપીતન દ્રષ્ટિથીજ દોઢીજોતે કેળવણી આપાઈ તે બદલ આપણે આપણને પોતાનેજ મુશ્કારકબાદી દેવી જોઈએ. કેમકે સાઉથ આફ્રિકાનું જાવેબ રિચાર્ડા અને જામે એ કે આ દેશ માં સુધારો એકજ હોઈ શકે. જલ્દીએ અને ઘુડી દોમ પરંતુ સુધારા તો અને જામે છે કે પાશ્ચાત્યજ રહેલો જોઈએ. કેમકે એક કરતાં વધારે જાતીને માટે સ્થાન છે છતાં એક કરતાં વધારે સુધારાને માટે સ્થાન નથી અને તેથીજ અસલી નેટીવ અમારા કરતાં એટલો બધો જુદો છે કે ગેરા અને કાળા વચ્ચે સમાન સ્થિતિ હોઈ શકે એવું બને જાનું-આની નથી શકતા.

મથા લીડીઓની રહેણી સાધારણ ધુરેખીયન રહેણી કરતાં
ધણીજ છુટી છે તેથીજ એથીપાટીક વિરૂદ્ધ કામચી પ્રસરતી
હોવાનું આપણે ધણી વખત સંભાગાએ જોયું. પરંતુ જેમ
જેમ છુટી છુટી જ્વાલીઓ સમાન સુધારાનો અંગીકાર કરતા
જાયે તેમ તેમ જો દુરમની જાણ થતા જાયે.

આર્યન બેનેવોલન્ટ હોમ

દસમો વાર્ષિકોત્સવ

પ્રાચીન નબદીક મેડીસનમાં આવેલ આર્યન બેનેવોલન્ટ હોમનો દસમો વાર્ષિકોત્સવ મળા રવીવારે મજુર સંસ્થાની ભૂમિ પર ઉજવવામાં આવ્યો હતો. હોમની સારી હાલતી થઈ હતી. ડરબનના મેયર કાઉન્સિલર રેવ. લેમોન્ટે પ્રમુખ સ્થાન લીધું હતું અને બીજા હાલર મનારાઓમાં મેયરસ મીસીસ લેમોન્ટ, સર કુર્મા રેડી, બીજા કાઉન્સિલર અને ડૉક્ટર આગેવાનો હતા.

સંસ્થાના પ્રમુખ મી. સમરેવે પ્રથમ ભાષણ કરી મેયર સાહેબ, સર કુર્મા રેડી તથા અન્ય પ્રતિષ્ઠિત હાલરનીઓ સંસ્થાના અમલકર્તા સ્વિકાર કરી હાલર થવા માટે આભાર માન્યો હતો. અને ભવિષ્યમાં પણ સંસ્થાને ક્લિસેલ જતાવતા રહેશે એવી આશા દર્શાવી મેયર અને સર કુર્માને દુબનો કાર પહેરાવ્યો અને બીજા આગેવાનોને દુબના તોરા આપ્યું હતું.

સેક્રેટરીના રીપોર્ટ

આર. પાદ સેક્રેટરી મી. એસ. એલ. સંજી સંસ્થાના કામ વિષે પોતાનો રીપોર્ટ રજુ કરતાં જણાવ્યું કે આ સંસ્થા ભત્તી ક્ષતિના ભેદ વચ્ચે ચલાવવામાં આવે છે. તેમાં ડૉક્ટર, મુસલમાન, ખ્રીસ્તી સહીત અન્યોને રહે છે અને આપના વર્ષમાં આશરે ૨૪ માણસોનું જીવન કરવામાં આવે છે. યુનીયનના થવા ભાગેમાંથી અર્પણ અને નિરાધારોને આ સંસ્થામાં દાખલ કરવામાં આવ્યા છે. ચાલુ વર્ષમાં એક પુરુષને ફ્રી રેટ અને એકને ટ્રાસવાલથી અને ત્રણને એડમિટન હોસ્પિટલમાંથી દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા. અને એકને ગ્રેટર એન્ડ ઇન્ફિઅન ઇમીગ્રેન્ટસની બોર્ડમાંથી ભેગામાં આવ્યો હતો. સંસ્થાને પ્રતિક કાઉન્સિલ તરફથી વાર્ષિક પા. ૧૦૦ અને ડરબન મ્યુનિસિપાલિટી તરફથી પા. ૨૫ ની ગ્રાન્ટ મળે છે અને બીજા દાનની રકમ કુલ પાઉન્ડ ૮૦ ની થઈ છે જે આગલા વર્ષ કરતાં પા. ૫૦ એડી છે. ડરબનની ઇન્ફિઅન મારેટના સ્ટોલ દોહકરો અને રહેવાડરો તરફથી આશુ વર્ષ દાખલાજી અને અન્ય યોરાકની વસ્તુઓ મફત પુરી પાડવામાં આવ્યા બદલ તેમનો આભાર માનવામાં આવ્યો હતો. એ સ્ટાટના મેયરીઓમાંથી વર્ષ દરમિયાન પા. ૩૦ સુધીની ગ્રાસરી ઉપરાવવામાં આવી હતી જેને માટે તેઓને પણ આભાર માનવામાં આવ્યો હતો.

મહાનર્ત સમર કામ

સંસ્થાના મહાનર્તો આમલો બામ પડી ભગિવાની દશામાં હોવાથી નવો બાધવાને સાર નાખ્યા મદદ મંજવમાં આવતાં મેસર્સ સોરાબજી રત્તમજી, બી. એમ. સોમ, એ. આર. કાજી, આર. કે. કાપીટન અને બી. એમ. પટેલે સંસ્થાના અમલદારોની સાથે સદસર કરી એ રકમ ઉઘી કરવામાં મદદ આપવા કહ્યું હતું છે.

સંસ્થા એડે આલતી રાખા

સંસ્થા એડે બીજું કામ એક રકમ અલાવવાનું માલી રહ્યું છે જેમાં હાલ રૂ. ૨૦૦ છે. જ્યાના અલાવે થવા છે. તેને માટે મહાનર્તો હમેશા કરવાના પ્લાન બનાવવામાં આવ્યા છે અને કામ હાથ માં લેવામાં આવ્યું છે. એ નવી બાધણીનો ખર્ચ પા. ૩૦૦ થના જશે. જેમાંના પા. ૧૦૦ બી. બી. એમ. સંજી અને

મી. કે. બલ્લનાથ તરફથી મળ્યા છે. રજુ મવનમેન્ટ એડે છે અને મી. એમ. કાપીટનને તેના અમલકારક તરીકેમાં આવ્યા છે કે જેમની સાથે કમીટી સારી રીતે કામ ચલાવતી આવેશે છે. રજુના સ્ટાફમાં એક હેડમાસ્ટર અને પાંચ આસિસ્ટન્ટ છે અને કેળવણી ખર્ચ તરફથી રજુને માટે વધેાજી અનુકૂળ રીપોર્ટ આવ્યો છે.

સર કુર્માનું ભાષણ

સર કુર્મા રેડીએ મેયર અને અન્ય મુરખીઓની હાલતી માટે આભાર દર્શાવ્યો અને સંસ્થા નાખના અભાવે મેલાની કમળા મુજબ પ્રગતી નથી કરી કરી તે માટે ખેડ દર્શાવ્યો. અને દોહકરો અને મુરખીઓના સંયુક્ત સહકાર અને બલ નિશાથી તેઓની આશાઓ ફળીજીત થશે એવી આશા દર્શાવી હતી. એક સંસ્થા ડરબન કહેરની સરદારની ભકાર હોવા છતાં તેમણે મેયર સાહેબને સંસ્થા તરફ લક્ષ આપવા વિનંતિ કરી હતી.

બીજા ભાષણ

મીસીસ બેનસન, મેસર્સ કાપીટ, કાજી, સોરાબજી રત્તમજી, કોર, બી. એમ. સોમ, સીકની રમીથ તથા રેવ. સીમોનજી એ ભાષણો કરી મરીઓની ઉત્તિ કરવાના કામમાં સંસ્થાને સહયોગ મળી હતી.

હિંદનું સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધ

તેને લગતી ટૂંક ખબરો

સ્વદેશી મળેલાં પડોનો સાર

સ્વદેશી ભારતી ઉપર આવેલાં પડોનો સાર નીચે આપીએ છીએ:—

“સમાધાનીની સ્થિતિ મદુ સતોપકાર નથી એવો આમાન મળ છે. સરકારી અધિકારીઓનાં વળણ વિષે બહુ અસંતોષ છે. હજી પણ ટ્રીઓ છુટવા નથી. મહેસુલ નાખવામાં પ્રબલે કનકમળ છે.

સેન્ટ્રલ ગવનમેન્ટ સંધીના કરારો પાળવા બનતા પ્રયત્નો કરે છે એવું બધાને માગે છે. એટલે એ કારણે સંધી પડી પડવાનો સંજાર ભાગતો નથી.

મોટી સમાધાન થવા વિના ગાંધીજીને બંદન જવાની હેઠ નથી. પણ વર્કિંગ કમીટી કે જેમાં ગાંધીજીના નજીક મળા હતા તેના મુસ્લીમ આગેવાનોનો થલો આમલ છે કે ગાંધીજીને બંદન જવું જોઈએ. કમીટીના ફક્ત ત્રણ સભ્યો સિવાય બાકીના ગાંધીજીને મોકલવાના પક્ષના હતા. ગાંધીજીને મદુમતિના નિર્ણયને સ્વિકારવા કમળ હવું છે પણ પોતાને જેમાં જરાયે રસ નહિ બાકે એમ જણાવ્યું છે.

યોગાલના નવાજ સાહેબના પ્રયત્નોથી ડૉક્ટર મુસલમાન પ્રમતો નીવેડો પણ આવી જવા આશા રહે છે. અભારે તો કામ પણ રીતની નિરાશા રાખવાનું કારણ નથી.

પરંતુ જે કમનસોબે સંધી પડી પડશે તો ઉમ ભાઈ કમી અને દેશ મુદર જવાય આપશે.

નેનિતાલમાં ગાંધીજી

ગાંધીજી રામદાસ ગાંધી નેનિતાલમાં ગયે છે:—
“અમે જેમને લા ઉતર્વા છીએ તેઓ આ માનુષી વધિકાર મળના મદરથ છે. વેપારમાંથી રીટાવર થઈ નિવર્તન કમળે માગે છે. ગાંધીજી તરફ અનન્ય શ્રેમ ને ભક્તિ છે. પોતાનું

મકાન બેઠા વેળે પરે એક કંઈક સારું તેમાં પાંચે માણસના હોય નુખાવો દતો અને મકાનનું નામ મોઢી મંદીર પાડ્યું છે. એમાં કોઈ કોઈ છે. પોતાની સાથે રબરની માથાપીકેટ નેમાં બે મકાન છે તેનું દરેક કરી પ્રખરને સોંપ્યું છે. આવી કોઈ રીતે દોઢા જીવો તેમાંની સાથે ખુબ છે. અંદર જાન થોડું છે પણ વેપારમાં સારી ખ્યાતી મેળવી છે. બાંધે આવ્યા પુર માણસની તેમજ એટલાં સુદ સાધ્ય વચ્ચે રીતો જીએ. નિનિતારે યુ. પી. ટ. મરમીના વિરોધમાં ગવર્નમેન્ટ ક્વીટર રહેવા એટલે રેસ્ટા વિરોધે સુ પુરુષ? બીજી પક્ષ નેમાં સમગ્ર એને ૭૦૦૦ રૂપિયા લેવામાં છે. રહે માંથી પુર કાંતરી રહેતા કરે છે. એટલે એક મોટા પેદાશની પ્રદક્ષિણા ફેલી રહે માંથી રહે નિનિતાર છે. સીદાની રહે બંદિનો વિદીજ તળામાં આવે બંધ છે. આદિનું વિદીજ તળાવ બાંધે રહેતો કંઈ લેકસર વર્ણન કપિઓએ કરેલ છે તેની અખાં ફાંવે છે. ફાંવે ફાંવે પણ કોઈ મળે છે."

વિવિધ સમાચાર

દાંતની કીમત મા. ૫

કુપર લેનારા દાંતના કીમતે ડૉ. રીપ્પી-સીની કામે પોતાને ખરાબ દાંત કાઢવાને નહિ સાથે દાંત બે ચી કાઢવા માટે એક નેટીયે મા. ૨૫ની નુકસાનીતો દાંતો મીકરો દતો. મેક્સટેટ મા. સ્કીમરે મા. ૫ની નુકસાની જરી આવવા સુકાદો આપ્યો છે.

ડરખનના ડેરી વાળાઓ ઉપર સખ્તાઇ

ડરખન જાહેરમાં ડેરી વાળાઓ ઉપર અંકુશ સુકનારા બારાઓ મુખા બહુવાકીયાના નાટામ પ્રીતિક એડેટમાં બહાર પડ્યા છે. તેમાં દુધને માટે ખાસ જુદા જોડે રાખવાની, જોશાળા પદી બંધવાની, વર્ગમાં જોશાળાં જોશી આર વચ્ચે યુગ્મ જાંડવાની, ખીખાં દેશ જાનવરો મજલાળાની નજીક નહિ આવવા દેવાની, નાકર સાકરોને માટે જુદી સગવડ કરવાની અને પુઠકળ યોખા પાણીની સમગ્ર રાખવા વિગેરેની બંનેક સુચનાઓ કરવામાં આવી છે.

અરધા વર્ષમાં સોનાની ઉપજ

માણુ સામના બેધા વર્ષમાં ટ્રાસિવાકની યોજામાંથી ૫૦,૫૦,૮૭૭ ગ્રામ સોનું ઉપજ્યું છે.

શ્રી: મનધાતા દિતવર્ષિક મંડળ (ડરખન)

જેકેરી માંધાતા દિતવર્ષિક મંડળ ડરખનથી લેખી બંધાવે છે:—

સંવત્સર મંડળની બંનેરબ સભા રવીવાર તા. ૧૨-૭-૩૧ ની દીન રી. રી. મંડળે દયાળોમાં મિત્રોના પ્રમુખપણા દેશ મેંકી દતો. પરચુરુ કામ યેમાં જાદ નીચે મુજબ જોશીસરને સવાનુમતે સુટવામાં અભિપ્રાય દતો. રા. રા. મકનજી દયાળ મિત્રી પ્રમુખ, રા. જોશીમંધાં પરીગંજ ઉપપ્રમુખ, રા. મંડળે મોઢવાળાં એકેટરી, રા. મારાજી કુલાખાં ટેકેર, કમીટી મેમ્બરો રા. લીસબીં સુખાંબીં કંતારીં વજાળાં, નર-સોદનાં બગાળાં, બાજાંબાં રજાંબીં; રજાંબીં મુખા-બાં; જોસાંબાં મંગાંબાં; ડગાંબાં બાજાંબાં; પંડેસાંમ-બાં મોઢવાળાં, મકનજી પ્રમુખાં, દાંતનાં બવાળાં; મળાંબાં વજાળાં, નાનકાં પરસોતમ.

નવસારીમાં બંધિવાઓ બંધિવ વિદીથી આગમન મકાન જે વિદ્યાલયોને રહેવાની તમામ સવકેશન તથા ચકુ છે તેમાં હેવાલ અને પત્રો સંગ્રહ વંચિવામાં આપ્યા દતો તે ઉપર અર્થ બધ હતી. આગમનમાં બાર વિદ્યાલયો રહે છે અને વેકેશન જાદ ખીખ બાર વિદ્યાલયો આવવા બાર છે. મકાનનો ખર્ચ જમીન સાથે રા. ૧૨,૫૦૦ નો થયો છે અને હવે તેને નિભાવવા માટે દક્ષિણ આફ્રિકાથી મદદ માગવામાં આવી છે. તમામ દાંત બંધુઓને તન મન અને ધનથી તે મદદ કરવાની વિનંતિ કરવામાં આવે છે. તાજા મેઠકનારુ-ઓને રા. દયાળજી બવાળાં મેંકી, ડ. કમીપાવાં નવસારી હાલિયા જે રહેને મોઢવા ફાં કરવી.

ડરખનના રાજ સરકાર લઈ લેશે

ટેલીફોનની બવરમાં જે કાલે મુનીસીપાલિટીના કાલમાં છે તે હવે મુનીયન સરકાર પોતાના કાલમાં લઈ લેવા પ્રયત્ન છે તેની ડરખન ટાલન કાઉન્સિલને ૧ માર્ચની નોટીસ મેળો મળે છે. કાઉન્સિલ મુનીયન સરકાર પાસે તેના મા. ૧૬,૦૦,૦૦૦ માંગે છે. જે આવવા કામે સરકાર વિરોધ ઉઠાવશે એવો સંભવ છે અને તેથી જે બાબત પંચને સેપિવામાં આવશે. કોમ્પેનસેશનની રકમ નાહી મળે જશે તો રહેર ના બંધુ-આરીની તા. ૩૧ મીએ ટેલીફોન સરકારના કાલમાં બશે.

ચામાસુ બેઠું

વરસાદ કેટલાક માસવા નહિ પડવાથી બેઠુંતો નાસી બધા દતો. તેનો બહોલો તેઓને મહુ અંધવાકીયાની સરખાવમાં મળી બધો છે. ગયા મંગળવારની બરેરથી નારાજના બધા બાજોમાં સુકળખાર વરસાદ પડવા લાગ્યો હતો તે બચબ આખી રાત માણુ રહેતા દતો. કેટલીક વેળાએ તો આમ ફાટ્યું હોય એટલા બેસુમાર વરસાદ વરસતો દતો. નહી નાજાંઓમાં ઘાંધ માર પાણી વહેતું થઈ મળુ છે અને કેટલાક બાજોમાં થોડું ઘણું નુકસાન પડ્યું થયું છે. સમુદ્રમાં સ્કીમરો પણ જે વરસાદના તોફાનમાં અટવાઈ ગઈ હતી. ડરખનના બારામાંથી નીકળતી બને આવતી બે સ્કીમરો અકાદાં જતાં કબરો પાઉંડનું નુકસાન થયેલું અસહવામાં આવે છે. બેઠુંતો ઉત્સાદબેર બેતી કરતાં થઈ ગયાં છે.

ડેટરની અને અન્ય તાર સમાચાર

સ્વમાજ્યને પંથ સીલોન

સીસોનની થીસેલોએ એક ફોર્કર બેને સાંત પ્રધાનો સુટેલી છે મેમાંના બે સિવાય બાકીના બેધાં મોંકાંબીં છે. સુટેલો પ્રધાનેમાંની પ્રધાં કુદી કુદી કમીટીની પ્રમુખ બેશ બેન નાજી બેન કીંદા સિવાયની સંધળી બાંળતોને મોટે એ કમીટીઓ બંધોંકારે રહેશે. ઉપલી બે બાંળતો રીંબની બીટીક અમલદારના અંક નીચે રહેશે.

ગાંધીજીનો પોષાક

મહાત્મા ગાંધીજી "ચંગ મુન્ડિયા" માં લેખનાં લેખાર્થે છે કે "જોઈએ એ મારા જીવનની ઉદિયોને એક બેંચ મેમાં લઈ ગયો છે. પુરતી રીતે એવું બંતી મળુ છે. હું બંડને પટોનીક હારે એ લંજાટ ઉપસત આંતો અંકુનાં બાંધે કીંદે બંડર બંધાશે તે કરતાં વિશંષ કંઈ પણ નહિ ઉમેરવાની મારી ફેરફાર મળ પડશે." વધુનો તેઓ બંધાવે છે કે: "બે ફે

ઉચ્ચાઈ અધિક તે પ્રતિનિધિ ઘણી જ બંધન છે તેવી નજર છે અને જેના પ્રતિનિધિ કોઈ તેવા મારે દેખાતું નોંધાયું. હું મહાસભ્યનો પ્રતિનિધિ તેટલો જ સંબંધિત છું કે જેટલો ૧૨૦૦ જે અર્થ જુઓ અને અમુકમ નગનાવરણા આગવતા આમરાસી-જોની તે પ્રતિનિધિ છે."

દાહોનીકોના કિસ્સો

દાહોનીક જે બરણા પકાડ સાથે અલગાઈ કુખી જવાનો ૧૬૧૨ ની સાલમાં આવી કચ્છાજનક કિસ્સો બન્યો હતો. તે વેળાએ તે સ્વીમરને રક્ષણ આપવાને કારણેથીવાના કેપટને થળી બારોથી બતાવી હતી અને ૭૦૫ અને બચાવ્યા હતા. તેની કાર કાળજી બચાવ્યાએ તે કેપટના સાર જાણેર રોસ-ટનને આપવા એક પત્ર તૈયાર કરી હતી. પરંતુ કંપનીના નાયબ મુખ્ય પોતે રીટાવર થાય નહીં હતાં કુખી તેમનાથી પત્ર રિવકારી કઠાય તેમ નહિ હતું. હવે તે રીટાવર બધા છે અને તે પછીની રકમ જે આજે અઢવર્ગી બાજુ સાથે પા. ૨૦,૦૦૦ ની થઇ છે તે તેમને ન્યુમેરોમાં જોનાયત કરવામાં આવી છે

હાઈદરાબાદમાં બાલીકાઓનું ચતુ' હરણ

ઉચ્ચાઈ યોગ્ય માસ કર્યા હાઈદરાબાદમાં બાલીકાઓનું હરણ થઇ બંધારી અને કુલ્યોમાં કાઢાકાર વર્તી રહેલી હતો અને પોલીસ પશ્ચ હરણ કરનારના શોધ કરી કાઢી હતી. એ પ્રમાણે એક માસ ઉપર દરાર અયેથી નવ બાલીકાઓ નંબાની બાદ મુસલમાન અને અક હાફ છે. તેમનો જતો મળતા સી આઈ. ડી. અને પોલીસને સંબંધિત પ્રમાણ કોણ થયો છે: વળા આ બાલીકાઓ બાજુ કલામ નહિ પણ નવાજ નસર હાઈદરાબાદ નીમના અક હાઈદરાબાદી ઉમરાવના મહેલમાંથી થળા બારેલી છે: પોલીસ મહેલમાં હાજર થઇ બારે એ અલગ બાલીકાઓની સ્થિતિ તેમને બતરાવવામાં જોવતંનને શીધે હાઈદરાબાદના કાગલી હતી. જેનું માલુમ પડ્યું છે કે એનું કામ કરનારો ધંધકારી કાઓએ બાલીકાઓને રસ્તા પરથી હરી કંઈ મહેલના બાગી કામને માટે હાઈદરાબાદની થળ સરતે બાવે વેચી નાખતા હતી. બાંબાર સુધી માં જેવા આ કાઓને પકડવામાં આવી છે. બચાવવામાં આવે છે કે નવાજ સાહેબ પોતે આ બાબતથી રાંધ અજાણ્યુ હતા.

સરહદનાર વર્તમાનમાં જુઓ

સરહદપરના ૧૦૦૦ વર્તમાનમાં બંધુચિસ્તીનના કોહીની પોતેના કરકરી અધિકાર જુઓ પા. ૨૭ અને ૪ થીએ કુમલો કર્યો હતો. કરકરે વર્તમાનને મારી દહાવ્યા હતા. વધારાના કરકરે એ વિભાગનો કમલો હાથ છે અને બાદ-કાલી વિભાગી કરકરે થળ કોહીના ઉપર પદેશ બરે છે.

રાષ્ટ્રિય દેવ આદે કરવાની હોંદની અગાળી

બીજા અને હોંદ વર્તમાનમાં આર્થિક દેવ ઉપર રીપોર્ટ કરવાને હોંદની મહાસભાની વર્તમાન કંપનીએ નીમેથી સળ-કંપનીએ બીજાની સાથે પા. ૫,૪૬,૦૦૦ નો આઈડો કર્યો છે જેમાંની એક રકમ ૧૮૫૭ ના બળવાના બંરચની છે. બીજા રકમો પ્રક્ટ દિવસમાં કંપનીએ કરેલી બહારની કાકા-આના બચેની અને કુરોપીય વિભાગમાં અપાએલી બચેનો અને કામેલા ખર્ચને કમલી છે. કંપની બચાવે છે કે હાંતુ હાંતુ બહાર દેવ પા. ૮,૫૦,૦૦,૦૦૦ નું કામ છે અને અલગાઈ કરે છે કે સર્વા આપરેલોને બચારે હોંદ સ્ટેટ બનાવવામાં

આપર તે વખતે હાંતુને આપરેલોને કુરોપીય કીમકમના દેવામાંથી મુકત થઈ વળુ નામ પ્રજાકીલી તથા હાંતુનાનને થળ કાગ પાકરી બંચાએ.

બીજામાં વધી પેટલી કાઓ

બીજામાં બંધાર પકેવા વર્તમાનમાં ફેર્યા ચાલુમાં પેટલી છે કે પેટલી કરતાં આંખો બંચાએ પેટલી વધારે છે. વધારાને બંચા આઈડો ૧૮,૬૧,૦૬૪ છે.

કોરમીરમાં કાંબી રમખાણ

થીનર (કાંમીર) ના કાકા વખતથી તોધાનનું વાદળ ફેરાનું થયું. જાં કિવરે હાંતુ છે: એક મુસીમાં ફેરીનું ફેરીનું કરવા કુલકંપારોએ કહેરના દેવાના પર ફેરાર પાકેલા હતો. મોધારો જોના બાર કમીરે ૬ માં બન અને બચા વચા. ત્યાર બાદ હાંતુનાની કુહાનો અને નાજા બીરનારાઓની કારોને કુલવામાં બારા હતી. અને એવરે કાંમીરના સરકારી કરકરને બાત ફેલાવવા બોલાવવામાં આપ્યું હતું. તોધાનની પ્રમાણ અમુથી થઇ હતી ક્યાં એક હોંદ પોલીસ સારજન્ટે તપાસ કરવા બારવાનો આનામાંની ક્યાંથી પોલીસખાતાના એક મુસીમાં કમ્પનનું કુરાન ફેરી કંઈ તેનું અપમકન કર્યું હતું. બાંધમાં કંઈ તોધાન થવાનો સંભવ છે કેમકે થાંતર કરતાં આ કાંમીરે વધારે પ્રમાણ છે.

બાંબે તાર બચાવે છે કે થીનરમાં વધારે રમખાણ થયું હતું પરંતુ મથીનગન સાથે ૫૦૦ થું કરકર બાવી આમરાથી થળાના બત બત બચાવ્યા હતા.

ગાંધીજીનું ઉચ્ચાઈ જવાનું નકકો

ગાંધીજીએ ગયે આંધ્રપ્રદેશ વાંધસરોવરને બંચા કામળને માંધીજીને બંધાર મળ્યું થયો છે અને થાંતર વર્તમાન થાંતર માં તેની વર્તમાન થઇ હતી: વર્તમાન કંપનીને તેવા થાંતર થયો છે અને ગાંધીજીનું કંડન બંધારે હવે થાંતર થયું છે. દરમીયાનમાં ગાંધીજી વાંધસરોવરના સાથે વાંધાને કરેલી સીંધો થયા છે.

ગાંધીજીના કોહાઈકાર

કોહાઈકારનામાં કાંધાના કાંધાના તા. ૧૫ થીના તાર પરથી બચાવ છે કે મહાસભાએ ગાંધીજીને કાંધા બના ઉપરવાને બોગરે તા. ૧૪ થી મુકરે કરી છે. પરંતુ કલુ કાંધાના મુલકની રકે તેવો થળ સંજાર બચાવ છે. ગાંધીજીને સીંધામાં ફેરના બંધારમાં કુલકુ: "સમિ રાઉડ રખા કાંધાના સમિ તમારી સાથે સંબંધકાર લઇ જવાના છે" તેની કાંધામાં ગાંધીજીએ બંધાવ્યું છે: "કાંધારે મારો કાંધારો મારો સંબંધકાર છે."

કોમી હુકો કોહાઈકાર

કોહાઈકાર એક કાંધામાં પકિત બંધારમાં બંધાવ્યું હતું છે: "કાંધા કોમી કાંધા દરકર કર છે: કાંધા કાંધા રખાને અંધ બંધારને કાંધા બંધારને કાંધા માં બના થળ કિસ્સો બાંધ્યો નથી. હું હાંતરે દેવમાંથી ક્યાંને કમલો પડ્યા હતા, દેવરે કાંધાની ઉંચળી હતી બારે તેવો આરામ મુસીમાં ઉપર આંધાટીને મીક્ટ કાંધા હતા. તેમાં હવે કાંધાના વાત કરે છે તે કાંધા બેક્ટ છે."

હતી. તેની વિરૂદ્ધ પણ વધારે અગત્ય થઈ અને એ સંબંધી હોદ સરકારને રજુઆતો પણ થઈ. આથી બંને સરકારે વચ્ચે ફરી ચર્ચાને માટે હવે વખત પાડી શકે છે કેમકે સામાન્ય સ્થિતિ એવીમાત્ર રેજન્ટશન ખીલ વખતની સ્થિતિની સાથે સરખાવતાં ઠોઠ પણ વધારે બદલાય નથી. કેપ્ટન એન્ડ્રીએ-ટે કામચલાઉ રાહત આપવા વિષયે કહ્યું નથી અને હવે કંઈક વિશેષ ચુલ્લ એકાએક એ સ્પષ્ટ છે.

આવતી કેન્સર-એને વિશે જે અનિશ્ચય વાતો થઈ રહી છે તે બોલો એટલું તો હેખીતુજ છે કે વધુ સમય કેવી રીતે મેળવી શકાશે તેની એમાંથી એક સરકારને એકલસ ખબર નથી. તેમ છતાં એટલું તો ચોક્કસજ છે કે સાતેક આફ્રિકાની યુરોપીયન વસતી, સીએકટ કમીટીના કન્વેન્સમાં કહીએ તો, "માસલાના આકારે રપટ દર્શાવેલો હેતુ" સિદ્ધ કરવા આમકપુર્ણક મામલોજ; અને વધારેમાં જો એવીમાત્ર રેજન્ટશન ખીલની અંદર દર્શાવવાથી નીતી અમલમાં ન મુકવાની હોય તો સાક્ષિ આફ્રિકામાં યુરોપીયન અને એશિયાટીક સુધારાના સંબંધથી થતું કળાજ એકું કરવાની વધુ ખાતરી આપનારી હોદ સરકાર ઠોઠ ખીજી પોળના ધડવી પડશે.

સુરતને આંમણે જે હોદના નેતાઓ

પંડિત જવાહરલાલ અને ખાન અબ્દુલ ગફુર ખાનને સુરતના નેતાઓ

પંડિત જવાહરલાલ તથા ખાન અબ્દુલ ગફુર ખાનની સુરતમાં પધરામણી થતાં સુરતના હોદીઆમણે તેઓને વધારી સીધા હતા અને સ્વરાજ્ય આક્રમમાં તેમના માનમાં બળ મેળવકે થયો હતો.

પંડિત જવાહરલાલે બાપજ કરતાં જણાવ્યું કે:—"સુરતમાંથી સ્વાતંત્ર્યની રેજન્ટી નીકળે છે. એ રેજન્ટીએ આખરે દેશને બચાવવાનું આપ્યું છે. તમારા સુરતમાંથી સુરતને જ નહિ પરંતુ સારા હોદને ઉજળનાર મહાન પુરુષ પાક્યો છે. હું તો તમારી પાસેથી કંઈક શીખવા આવ્યો છું." પં. જવાહરલાલ લગભગ બાપજો કરે છે એવી ટીકાઓના બવાનમાં પંડિતજીએ કહ્યું, "આઝાદી મળે હોય તો પણ આઝાદી આપણા કાલમાંથી સરી ન જાય, એટલા માટે આપણે હોદનાર રહેવું જોઈએ. અને બહાર તો આપણે કહ્યું આઝાદી મેળવીજ નથી એટલે આપણે વધુ હોદનાર રહેવું જોઈએ. લગભગ ક્યાં સિવાય આપણી મામણીઓ મળતી હોય તો એ કેને પસંદ ન પડે?"

ત્યાર પછી શ્રી. મહાદેવભાઈએ ખાન અબ્દુલ ગફુરખાનની ઓળખાણ આપતાં જણાવ્યું હતું કે "આર લાખ એ"શી દબર અફિસક હૈનિશાના ખા સરદાર છે, પણ સરકારને એના જેવો ખીલે કાંઈ હાને કુલમન મળવાનો નથી." ખાન સાહેબે બાપજ કરતાં કહ્યું કે "સુરતમાંથી રેજન્ટી નીકળે અને મારા પ્રતિ તેની પાસેથી રેજન્ટી હીલી, પણ બહાર તો વિસ્તાર કરતાં જાગીઈ મઢી અયો છે. સરકારના હોદને તો સ્વતંત્રતાજ્ય જોઈએ છે. હાં એક માખ સીનિશ એકે પૂર્વે સ્વરાજ્ય મેળવવાને માટે કુકમને અમલ કરવાને નેવાર છે." સરકારની બેઠીવતેના ધટરશૈટ કરતાં એમણે જણાવ્યું: "અંગ્રેજો અમને એક કહે છે ને તમને અંગ્રેજો કહે છે. તેઓ અમને કહે છે: 'હોદનો રર કરાદ છે. એ બોડો સ્વરાજ્ય બધ લેશે અને

તમે સુલામ ખનહો.' તમને કહે છે: 'અમે અંગ્રેજો તો ખા સરકારી બોડોથી તમારું રણજ્ય કોજ કરશે' હું એમને કહું છું કે અમે સુલામ તો છીએજ. અમારે હું સુભાવવાનું છે. તમારા સુલામ મઢીને હોદના મધ્યું." બાપજને અતિ-તેમજે આઝાદીની જે તમના બહેર કરી તેના અધકારા કાનમાંથી બતાવ નથી:

"હું તમને સારું કહું છું કે અમે સુલામથી અંગ્રેજોજ અમા છીએ. અમે તો સ્વરાજ્યના કિપાક છીએ. "સ્વરાજ્ય મેળવી આપવા જે નેવાર હોય તેના અમે અનુયાયી મધ્યું: પાસી સ્વરાજ્ય અપાવે તો પાસી થવા નેવાર છીએ, હોદ અપાવે તો હોદના કામ થવા નેવાર છીએ, ખીસ્ત કે કીખ કે મુસલમાન, કાંઈ પણ સ્વરાજ્ય અપાવી કહે તો અમે તેમના છીએ. ખરેખર, અમે ખા સુલામથી તો અંગ્રેજોજ અમા છીએ. એ સકન થતી નથી."

ઈસ્ટ આફ્રિકાના હોદીઓનો કેસ

ખા માસમાં લંડનમાં મળેલી એકન્ટ પાર્લામેન્ટરી સીએકટ કમીટી સમક્ષ ખા. જી. પટેલ જે ઇસ્ટ આફ્રિકા ઇન્ડિયા અને નેશનલ કોંગ્રેસે મુદ્દાના પ્રતિનિધિઓમાંના એક હતા તેમજે ઇસ્ટ આફ્રિકાના હોદીઓની સિર્વાલ વિશે નીચે પ્રમાણેની થાદી રજુ કરી હતી:—

કેનીયાના હોદીઓ

અનેક સેકાઓથી હોદીઓ પૂર્વે આફ્રિકાના પરિમયમાં આવેલા છે અને મધ્ય પેટીઓથી હોદના બોડો એ દેશમાં વસવાટ કરી રહેલ છે. બધીતા ખીટીક મુદરચોએ પૂર્વે આફ્રિકામાં હોદીઓને પાયોનીયર તરીકે કરેલા કામની પ્રશંસા કરી છે. અવર બવરના કાંઈપણ સાધનો હસ્તીમાં નહોતાં તેવા સમયમાં હોદીઓ એ દેશમાં અયેલા છે અને વેપારની સ્થાપના કરી છે. તેઓએ ખીટીક અમલની પેમે પાર આવેલા મધ્ય આફ્રિકા સુધી પણ વસવાટ કરેલા છે.

કાલના સમયમાં પણ એ સંસ્થાનના હરેક વિભાગમાં અને હરેક કાર્યમાં હોદીઓ મધ્ય અગત્યનું સ્થાન ધરાવે છે. તેઓ વેપાર અને હોદીઓમાં પણ મેઢી સંખ્યામાં રેકાઓજા છે તેમજ સરકારી નોકરીઓમાં પણ સારી સંખ્યામાં છે. તેઓએ દેશના આવરીક તથા પરદેશ સાથેના વેપારની પ્રવૃત્તિમાં મધ્યો મેટો કાળો આપ્યો છે, અને દેશના પરચુરણ મધ્યમાં ખાસ કરીને આફ્રિકાના સાથેના વેપારમાં મધ્યો-સારી સકાય કરી છે. તેમજ સેટલમેન્ટની સમયક માટે પણ હોદીઓ નખેલી છે તથા કારસાજની ખરીદી અને નિકાસમાં પણ તેમનોજ કાળો મુખ્યત્વે છે.

દુબર હોદીઓમાં, હોદીઓ ખીટીનીડા, જીન્સનીવરો, હંડીઓ, હડીયાઓ, લુકારો, પડીયાળાઓ, કાપનાસઓ, ઇસેક્ટીકરો, કાપટના રીટરો, કોન્ટ્રાક્ટરો, કસ્ટોઓ વિગેરે મધ્યોઓમાં મેઢી સંખ્યામાં રેકાઓજા છે. આ બધાજ મધ્યોમાં તેમની આવકતને લગતેજ તેમને કામ મળે છે.

કેકટરો, મારાકાઓ, રુલકાઓ વિગેરે મધ્યોઓમાં ખીજી પ્રવૃત્તિ સાથે સ્પર્ધામાં તેઓ સારી રીતે કાર્ય કરી રહ્યા છે.

હોદની વસ્તીના મેટા બાજનો મુખ્ય કસ્ટોમ એલિવાઈડ છે એટલે હું ખાનગીજો કહું છું કે દેશની કુદરતી ચેલેન્જમાં હક કરવાની તક તેમને મળે હોય તો બહુ તે હોદમાં અવ

પણ તેઓ બધી સારી પ્રગતિ કામચી કરેલ. પરંતુ હાલ-લે-હાલમાં કાન્દેસર જમીન મળવાના પ્રતિબંધને અને તેઓને આ કાર્ય કરવાની તક જ આપવામાં આવી નથી.

અન્યાય દોહીઓ કેનીયામાં કામચીને વસવાટ કરી રહેલ છે અને એ દેશને પોતાનો સમજે છે. બધા ખરા દોહીઓ પોતાના નાણાં જ્યારે જ્યારે તક મળે છે ત્યારે કેનીયામાં રોકે છે.

હું આ કમીટીને એક વાત ખાસ બતાવવા માગું છું કે દોહીઓએ એ દેશમાં બધો અગત્યનો કામ બજાવ્યો છે અને જ્યારે પણ આખા સંસ્થાનની આર્થિક પ્રગતિ તેમજ આફ્રિકનોની ઉત્પત્તિમાં તેઓ મદદવાનો ફાળો આપી રહેલ છે. અનેક દ્રષ્ટિએ જોતાં દોહીઓએ એ સંસ્થાનની પ્રગતિમાં જે ફાળો આપ્યો છે અને આપે છે તેને બદલે ખીજ કોઈ કોઈ તેવો ફાળો આપી શકે તેમ નથી.

નેટીવ પોલીસી

ના. કહેનકાદની સરકારે નેટીવ પોલીસીને જાણે જે મેમેરેન્ડમ (કમાન્ડ પેપર ૩૫૭૭) પ્રમટ કર્યું છે અને તેમાં જે મુખ્ય સિદ્ધાંતો નેટીવ પોલીસી સંબંધમાં દર્શાવ્યા છે તેની સાથે દોહીઓ સંમત છે. ખાસ કરીને નેટીવોના સર્વોપરી-પણાને લગતી સર્વે બાબતોમાં તથા આફ્રિકન પ્રબળતા ટરફી તરીકેના કાફી સરકારનો સંબંધ ટરફી તરીકેનો છે અને એ સંબંધમાંથી કાફી સરકાર મુક્ત થઈ શકે તેવી નથી. એ બંને સિદ્ધાંતો સાથે દોહીઓની સંપૂર્ણ મહાનુષ્ઠિ છે. દોહીઓની એવી મુશ્કેલી છે કે નેટીવોને લગતા સિદ્ધાંતોને અમલ ખરી બાવનાથી થયે જોઈએ અને એ પોલીસી મુજબ વર્તવટ થઈ શકે એટલા માટે આફ્રિકનો માટે જે નીચે મુજબના અંકુશો છે તે દૂર થાય એવો તેઓનો અભિપ્રાય છે:—

- (એ) અમુક પાકે ઉમાડવાનો પ્રતિબંધ.
- (બી) રેડોક્સ પ્રમાણનો પ્રતિબંધ.
- (સી) નેટીવ રજીસ્ટ્રેશન (કેપીટલની પ્રમા)
- (ડી) કરવેરાનું અન્યાયી ધોરણ.
- (ઇ) એસોસિએશનો અને સમાજો સંબંધે પ્રતિબંધ. (અધિક)

દારૂનો થતો વિનાશ

(ભેખક: મગનભાઈ દેસાઈ)

(મયા અંકથી માલુ)

શરીરની ગરમી ઉપર

એમ માનવામાં આવે છે કે, કરાળથી શરીરની ગરમી વધે છે. આ બાબતમાં બને છે એમ કે, મધ્યાહ્નમાં આમડીની રૂધિરવાહિનીઓ ધ્રુવે છે, એટલે શરીરની અંદરની ગરમી બહાર આમડી ઉપર આવે છે. આને લીધે એવો ખમ થાય છે કે આખા શરીરની ગરમી વધી! ખરૂં જોતાં તો તે ખરી. અંદરની ગરમી આમડી પર આવી એટલે બહારની દવામાં ઝટ ઉડી જવાની. પરિણામે અંદરની ગરમી જો કરાળ ન પડે હોત તો અત્યવશ રહેત તે ઉલટી કડી ગઈ અને આપણે જોઈ કે કરાળ પ્રાણીવાયુને ખાઈ જાય છે. અને શરીરની ગરમી પ્રાણીવાયુને આભારી છે. એટલે મ પણ ગરમી પડે છે. સારી ગરમી તો શરીરમાં યોગ્ય બરાબર થયે

તેનાથીજ મળે છે. કેટલાક અજ્ઞાનમય લોકો કંડી કાઢવા છુપા દારૂ મદાવ્યે જાય છે. તેઓને એટલી બધી કીલ લાગી જાય છે કે પરિણામે ત્રિદોષ કે મુંઝારો થઈ જાય છે.

હૃદય ઉપર

શરીરની હૃદય પર સારી અસર થાય છે, એમ માનનારા પણ પડ્યા છે! તેઓએ અમનમાં રાખવાનું છે કે જે વસ્તુથી રૂધિર બમડે તેનાથી હૃદયને કામચી થાયજ નહિ. બિવરપુલ વિદ્યા-પીઠના ડૉ. જોન જે નામના અન્યાયકે મુંઝારા પર દારૂની અસર વિષે પ્રયોગ કરેલા. ૧૫૦ મુંઝારાના દરદીમાંથી ૪૭ ને દારૂ વિના હૃદયમાં કર્મ. બાકીના ૧૦૩ દરદીને દારૂ સાથે કર્મ. પરિણામ એ આવ્યું કે, દારૂથી હૃદયને ઉત્તેજિત કરવા જતાં હૃદય તે નવાળું પડી ગયું અને દારૂ પીનાર દરદીની મરવાની આજા જોઈ શક!

રેફ્રેક્સ ઉપર

પહેલાં એમ માનવામાં આવતું કે, કરાળ લગભગનો કાંઈક જાણે વિશાળ છે; પણ એ માત્ર માન્યતાજ હતી. ખરી વાત તો એ છે કે, કરાળ પીવાથી કામચી ઉલટો જાયજી થાય પડે છે; અને કરીરનાં અંગોમાંથી રાત સામે થવાની કક્ષિત કરાઈ જવાથી તે રોગનાં જંતુઓ કરીર પર ચડી વાગે છે. આમ દોવાથી એક પુસ્તકમાં તો કહ્યું છે કે “કોઈકાએ—જીવવાની જાણને કરાળ દેવપૂર્વક પીવા દેવામાં આવે તો કામ-રોગના હમેશ્વારોની એક ભવિષ્ય તેવાર થઈ જશે! એટલે હવેરો સામે થઈ દોષ તો કરાળ સામે થવાનું એમાં આવી જાય છે.”

તાકરત ઉપર

કેટલાક લોકોને એવો જાય છે કે, દારૂથી તાકરત આવે છે, જોર મટે છે! એ જોર જે દેખવા માત્ર છે તે કાના જેવું છે! તેમ થઈ રહેવા આવેલો દોષ એમ કહેવે વધારે જોરથી બળે છે તેમ દારૂવાળાના જોરનું છે. આપણે જાણીએ છીએ કે, લોકોના વખતમાં તે નકાલી મળડી પડવાનો છે; પરંતુ જે જોર દેખવામાં આવે છે તે પણ ખરેખર જોર નથી. ઈંગ્લેન્ડના પ્રખ્યાત દાકતર, સર બી. ઈન્સુ. રીચર્ડસન એમ. ડી. એફ. આર. ઈસ. કહે છે કે “મેં લોકો કાઢ્યું છે કે મધ્યાહ્ન રનાયુની સંક્રાંતિને નાખી કરે છે અને તેની સતત કામ કર્યા કરવાના વખતની હદમાં બટારો કરી દે છે.” એટલે આપણે જાણીએ તેમ, દારૂવાળામાં જાણીને જોર કરવા તાકરત નથી હોતી. તે ઝટ થાકી જાય છે. તાકરતને અમુક બાધાર રનાયુ ઉપર હોય છે. એજ દાકતર કહે છે કે “દારૂ રનાયુઓને કક્ષિત અને આશાથી મળે છે, એ તલન જુડી વાન છે.” જર ફ્રેન્ક ટવીઝ કરીને એક પ્રખ્યાત વાદકાપદાઓ છે, તેમનો આવો અનુભવ છે: “કામ કરવા તાકરત આપવાની બાબતમાં મધ્યાહ્ન પારવિનાનો ઉદાહ છે; એટલે એવા ઉદાહ ઉપાયોમાં બને છે તેમ, પરિણામે વાકાવતું દેવાળું નીકળે છે. અને નવાઈની વાત છે કે, કરકર દારૂ પીને કામ કે કુચ નથી કરી શકે. હું... કરકરમાં હતો તેના ૩૦,૦૦૦ સિપાઈઓ માંથી પહેલા જે માળીને એસી પડ્યા તે ઉપા કે નીચા, મોટા કે નાના માણસો ન હત—પરંતુ જે બળડા તે દારૂ પીનારા હતા. અને જાણે એમના ગરમી પર ભેખલ માર્ગ ન હોય તેમ તેઓએ એજા તરી આવીને એસી પડ્યા!”

અમેરિકામાં જ્યાં દારૂ બંધ કરવામાં આવ્યો છે જ્યાં વેપાર-ઉદ્યોગમાં કામ કરનારાઓની કક્ષિત વખતનું એજાળું જોવા મળે છે. પહેલાંના દારૂવાળા મળુરો આજે દારૂ કોડીને પહેલાં

કરતાં વધારે કામ આપે છે. એમ માલમ પર્ણ જે કે દાઃ મધ્ય થવાને લીધે કાનખાનામાં રમ દાઃ મધુર વધ્યા હતાં કામ દેવ દાઃ વધારે થયું. રેલ્વેમાં જોટલાઈ માલસો રહેવા છતાં રેલ દાઃ કામ વધ્યું!

મેલાડી અને ધૂસ્તીનાંનેનો તે બધેજ એ અનુભવ છે કે દારૂ પનાજ તેમનાં કામ ઉત્તમ થઈ જાય છે.

આ બધી બસર તે કચીરનાં નીચલાં બંને પર થઈ; પરંતુ મરતક ઉપર તે એનાં બસર પદ્ધતિ નંબરની વાત છે. (અધુરું)

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and railed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને પેછટેમલ ચઢાવનાર

નાકાજનાં નંબર એકનાં ખનાના, પછનાપલ વિગેરે ચીજો આરકર મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

ફરેક આરકર ઉપર જાતી દબદેખ રાખી કારે માલ, સારી પેકીંગ કરી કીફાયન વાવથી મોકલવામાં આવશે.

કેપ ગ્રાવીન્સ, ટાંચવાલ, ક્રીકેટ, રેડેસીઆ ચીગેરે ફરેક જગ્યાએ મોકલવામાં આવે છે.

લખો: રવજી ભુલા,

પો. બો. નં. ૫૨૧. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,
દરબન, નાટાલ.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

દર શુક્રવારે પ્રગટ થાય છે. લવાજમ દપાલ
ખરચ સાથે:

યુનીયનમાં (વારપિક) પાઉન્ડ ૧-૦-૦

કરિવાપાર ” ” ૧-૦-૬

કોઈ પણ માસની શરૂઆતથી આઠઠ ચર્ચ સહાય છે.

લવાજમ અગાઉથી ચેવાનાં ધારે છે.

અગત્યની સુચનાઓ

છાપુ મોકલવું બંધ કર્યો એમ માલક ત્યાં સુધી ન લખે ત્યાં સુધી તેઓની સાચી નિદા માની લઈ તેઓ ઉપર છાપુ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ.

લવાજમ પુરું થયે અમારું સ્ટેટમેન્ટ મળતાં આપણેએ નિયમિત લવાજમ મોકલી આપવા અદેરખાની કરવી.

લવાજમ નો ચાર્ટલ એકલથી મોકલો ના તેમાં INDIAN OPINION, Phoenix or Durban કરવું અને કશીસ કરવો નહિ. બેન્ક નોટ અથવા ચાર્ટલ એકલથી નાણા મોકલનારે કાબળ રજીસ્ટર કરવો એ સહિસસામત બરેલુ ગણાયો એક મોકલનાર બેન્કનું કમીશન ઉમેરતાં ચુકવું નહિ.

અધિકારી સાચી નિદા માની લઈ અમે છાપુ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ એ ધ્યાનમાં રાખી જેઓ છાપાના આધક રહેવા ન હચ્છના દેખ તેઓએ ચાલતું લવાજમ ચુકવે મોકલી છાપુ મોકલવું બંધ કરવાનાં સુચના લખી મોકલવા બેટલી સમયતા આતપવા અદેરખાની કરવી.

વિદેશનાં જનારા બધેએએ આફ્રિકાનાં વાતાવરણથી માફિતગર રહેવું હોય તે લવાજમ બરી વિદમાં “ઈ. એ.” મળે એવો બંદોબસ્ત કરી જવો.

પત્ર વ્યવહાર કરવાનું સરનામું:—

Manager, Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરેકવારે રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશથી મોટા જગ્યામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી ફરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

થોળી, કબલાં વિગેરેને માટે જાત જાતનું રેશમ.

મોળાં, રૂમાલ, સાડી, મખમલ, શાલ, દામ, કોલર, કોર, શર્ટ, મુઠને માટે મજા, આસામ

સીલક વિગેરે વિગેરે. પુરૂષો, સ્ત્રીઓ અને બન્ન્યાંઓને પહેરવા બોધતી ફરેક ચીજો

અમારી તથા આન્ગોઆથી જરૂરતામાં જરૂર બાને દબેલા મળી જશે.

ફોન ૫૬૫૪.

સો. કેવલરામ એન્ડ કુ.,

બોક્સ ૫૨૬૬.

૬૩ ઇલોફ સ્ટ્રીટ,

કોર્નર માર્કીટ એન્ડ ઇલોફ સ્ટ્રીટ,

બેકાનીસબર્ગ.

શિયાળો આગ્યો !

શક્તિનો ખજાનો !

જુવાની

અને

જીવનદોરી

ખયાલવાનો તથા બળવાન બનવાનો કાયમી ઇલાજ બેઝતા હોય તો હમારો સાલમપાક વાપરો.

સાલમપાક નં. ૧

સાલમપાક નં. ૨

બદામપાક

ગુંદરપાક

રતલ ૭/૬

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

લસણપાક

કુવારપાક

મેથીપાક

અડદપાક

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૩/૬

રતલ ૩/-

પારસલ ખરચ જુદું સમજવું.

તમામ જાનના પાકો મરજી પ્રમાણે તૈયાર કરી આપવામાં આવે છે.

અમારે ત્યાં બનેલા પાકોની ગેરંટી આપીએ છીએ.

બહાર મામના મહાદેવે ઓર્ડર કાઢીજ પૈસા મોકલવા મહેરમાની કરવી.

Kapitan's Balcony Hotel,

'Phone 3623.

(મલિક: R. K. KAPITAN).

Cor. Grey & Victoria Streets,

DURBAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"

EASTERN TRADING CO.,

Wholesale Fruit Suppliers.

Box 730.

Durban.

નં. ૧ જાનના રજા ૬ કેસ, ૫ પાનારજ નં. ૧ ૩/- કમન.
ફરેક જાતનું તાજુ ફરેક અને વેજિટેબલ મારે પેકેજ કરી
સી એ. ડી થી મોકલવામાં આવશે. ડેલિવરી જુદી.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફરેક અને વેજિટેબલ મારે કંટીના ઓર્ડરો ઉપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાવો
કરશો. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

તમારા ધમાની બહેર ખબર ક્યાં છપાવશે?

‘ઈન્ડિયન ઓપિનિયન’ માં

જે જાનામાં જનું દોડી જાય આપા સાકય અફિકામાં વંચામ છે

આવ અને નકલ મારે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

ગુજરાતી ગાયનો—બજનોની રેકોર્ડો

ફક્ત અમારે ત્યાંજ મળશે

નંબર.	રેકોર્ડોનું નામ	ગવંચો	નંબર.	રેકોર્ડોનું નામ	ગવંચો
૩૧	મુજને મારના સમયેર બહાલ વીર તું	મંગુલાલ	૩૦૩	કરમાં તું હીવ સાય	જાડાસંકર
"	નહી ચીજ કેઈ ગળી	"	"	યવા ઉર પની તેજ પ્યારી તનના	"
૧૫	નહીરે બાધુરે રાણા	બાલબાલ	૩૦૬	અમારી લાજ તમારે હાથેના નાથ	જાડાસંકર
"	હિરા માંજીને મારે કું કરું છે	"	"	રામ બજ તું પ્રાણીયા	"
૭૪	બંસીવાલા આવતેરે બહારે રેલ	દિગ્ગત	૫૩૭	અરે કાલ આવો પીવાને મનાવો	પ્યારી જાન
"	વહારે લાલા મોહન બંસીવાલા	"	"	પાણુ પરદેશીને કહેલે પ્રણામ હમાસ	"
૬૦	મન બુલાવે મન લોભાવે	વચનજી	૫૩૧	અરે કું માનવો અસીમાન	પ્યારી જાન
"	કામલ ગાયા કા કરમાવો	"	"	સુદર સામળીયા નામ જાપીય નીત્ય તાર	"
૧૧૭	સામળીયા બહાલ આવે સપરચો છે ફહોટો	વચનજી	૫૬૭	નાતોના ભવાઈ આમ આવે છે... માંજીવાલ અને લામલાલ	"
"	બજુકા ત્વારી મારજી અમને દુખડાં દિયે ઉલ્લાસજી	"	"	મેરી પાડી બનાવે પોડા ગાડી દોડાઈ.	"
૧૯૯	પ્રિતમની પાછળ કું મોગલુબની	દિગ્ગત	૬૨૨	અમે જઈશું અમે જઈશું રાજ	જાડાસંકર અને નારન
"	અદો દિલાર જરી દેશર	"	"	ચઈ પ્રેમવરા પાતલીયા	"

Agent of H. M. V. RECORDS.

E. A. TYEB & CO.

'Phone 2447.

P. O. Box 1155.

109 Field Street,

DURBAN, Natal.

જાડાસંકર અને નારન દ્વારા ગાયનો અને બજનોની રેકોર્ડોની વિતરણ કરવામાં આવે છે.

Indian Opinion

No. 30 - Vol. XXIX

Friday, July 24th, 1931

Published for the Proprietor, by the Editor, at the Indian Opinion Press, Durban.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રહી. ખંડાસા

મીડીયા જાવો

જુલાઈ તા. ૨૭મીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.

રહી. "કે.યા"

ઓગસ્ટ તા. ૧૦મીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.

મુંબઈમાંથી વીરૂ, રા. ૪૦ ના હિસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૧૦૦ ના હિસાબથી ભેવામાં આવશે.

હીંદુ વીરૂ, રા. ૩૫ ના હિસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૭૫ ના હિસાબથી ભેવામાં આવશે.

મુબના—કેતાકોએ પોતાના મોટા ઘણીના કનીવારે ૧૧ વાગ્યા અમારે કર્મમાં પહેલના કરવાં.

સેકન્ડ અને થર્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી ખંડાસાને કરવો.

ફેરક દોઢી પેસીન્જર પોતાની ટીકીટ અમારી ઓફીસમાંથી લેવી અને બહાર માનવાળા બાઈઓએ અમારી માથે

પત્રબંધાર કરવાથી પણ ચર્ચા કરશે. રહીમરને લગત ફેરક કમકાળ અમારી જાની દેખરેખ નીચે માથે લે.

SHAIKH HAMED & SONS,

390, Pine Street,

Tel. Add. "Karamat," Durban.

વધુ જાણસા માટે લખો ના મળે—હિંદી પેસન્જર

એજન્ટ શેખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, દરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE

Tel. Add.

RUSTOMJEE.

NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of

SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

રેકૉર્ડ બેઠ

હાલો બાલે કલકત્તા જર્મ ઉત્તમમાં
ઉત્તમ માયનો રેકૉર્ડમાં ઉત્તરના
ફરમાઈ કરીને નીચના રેકૉર્ડ તૈયાર
કરાવ્યા છે. હાલના ખરીદનાર એ

રેકૉર્ડ સાંભળી જરૂર ખુશ થશે.
હમન રેકૉર્ડ ખરીદનારને એ રેકૉર્ડ
બહીસ આપવામાં આવશે.
ફરેક રેકૉર્ડનો ભાવ રૂ. ૫-૦.

પ્રિયારા કિન્નાલ

૧૦૪૨૩ દિલ્લે નવરામી ને ચો કાફેર હામન રહે.
૧૦૪૧૮ કાલી પર કાફેર હું ને રાજકા.
૧૦૪૦૮ ને રાખસાને કાફેર નવર ભયમી.
૧૦૪૦૨ કીયામતના કાલે આપ કે નખચારે રખતે દે.
૧૦૩૮૮ રંધે સુદરથા મોરી આપ પીયારે.
૧૦૩૭૭ વમીદ વાર હું કરને એ દિસાબ રા.
૧૦૩૬૪ કાલીને ખુદા મોતેબર બનકે આપે.
૧૦૩૫૪ ઇસ દપસે જલક અપની કસ સોખને કીખલાઈ
૧૦૩૪૧ અપની ચાંદસી સુરત કીખાલો નખી.
૧૦૩૧૮ મેસુએ સુરતોફા ને કીવાના દો ગવા.
૧૦૩૦૧ કીવનો મેં કીકરે દિલ કીવાના રહે મયા.
૧૦૨૮૨ વલી દેતા દે ખુદા કીલસે ને બંદા મગિ.
૧૦૨૭૨ અમર દિલ્લે મેં કુદી છતા ખડેગા.
૧૦૨૪૫ ખવાલ કાળી કેસ પર મે તેરે વારી ભડમી.
૧૦૨૨૬ અપના જલવાળી કરા મુજો કીખાયા ન મય.
૧૦૨૦૭ બેતે ખુદા ચરફે દે તુરબતે રસુલકી.
૧૦૧૮૬ ચો કાલિમા કાબા ચો આલા મોહમ્મદ.
૧૦૧૭૨ હમારા નખી અમલ દુલ્હા બતા દે.
૧૦૧૫૫ મેરી બન જબતક બદનમેં રહેબી.
૧૦૧૧૩ તુમ બીર ખુદા બાત કીલે એ કરાર કી.
૧૦૦૭૫ જબસે મુજો તેરા ઇતેકાફ દે.
૧૦૦૩૫ અબે ચરફે પીર તેરા ચાલમ ખસાબ કોખા.

આરદર રહીત

૧૦૪૦૭ સનહરે ખુદા જબ હુત ઇકબારે મોહમ્મદ.
૧૦૩૭૮ ગમકા મારા કું યા રસુલ અલ્લાહ
૧૦૩૫૫ તુમ બને સુરતકા દો બંદા નખાબ ખવાલ.
૧૦૩૪૨ નજાસા ઇબાદત દે રખે પાક અલ્લી કા.
૧૦૩૧૬ મેં કહે તેરે તેરી મરજી સનમખાના તેરા.
૧૦૨૮૭ તેરે વીરે નવર અબી તો યુ આયે મેરે દિલમેં
૧૦૨૬૦ અયાન કીસસે દો રતબાએ મોહમ્મદ સુરતકા તેરા.
૧૦૨૩૩ કબ તુર ખુદાસે બુદા સુરે મોહમ્મદ.
૧૦૨૧૪ જરશર દેં કહીમદેં મુકબીલ હાયા અલ્લી.
૧૦૧૯૭ સો તે ને નખીકા મુજો જલવા નખર આયા.
સયદાએ જમાલે સહે અખશર કોબીન દે
૧૦૦૭૭ મકસુદે ખુદા મકસુદે નખી ચા અબદુલ કાફેર છવાની.
ખતા પોશા વ આપ પરવર મકસુદીન ગીસતી દે.
૯૮૬૧ જબ મુલ દુવા ગીસતે હરમ—મરસીયા.
૯૮૬૦ દુવાદે રાકમે ઇસકીનસે મેરે સોદા મોહમ્મદ કા.

કામી ફર

૧૦૪૧૬ કરા રહેલો ને ખબર કીયા કીયા કે જુલદે.
૧૦૩૮૬ બદનામ નદો મેરી વફા વારકી ખાતીર.
૧૦૩૫૧ કસકે દર પર મુજો લનેજી ઉત્તરત ન મીલી.
૧૦૩૨૦ કીલે કહીને તમલાએ વાર બાકી દે.
૧૦૨૦૬ દેરમે આદમસે પહેલે કીયા મુસલમાની નખી.

કામી વીલમિદ

૧૦૪૨૦ કાલેસે ને રપ અધે કુલ આફત તો નહી હમ.
૧૦૩૯૧ અપને બીમારકા કોરે રોજ નખરા ન કીયા.
૧૦૩૬૭ હમકા નામ દે મોહમ્મદ ઇસકે હા જમદે જલવાલા.
૧૦૨૮૪ મરતા હું તેરે વમ મેં અબે ભત દેખ લેના.
૧૦૧૧૪ મોહમ્મદ કે ને હામ કાલે ફરે દે.

૧૦૪૧૭

૧૦૩૮૭

૧૦૨૨૮

૧૦૦૭૩

૯૮૬૪

૧૦૩૮૩

૧૦૩૪૮

૧૦૩૧૩

૧૦૨૭૮

૧૦૩૮૬

૧૦૩૩૮

૧૮૩૧૬

૧૦૨૨૭

૧૦૧૭૧

૧૦૦૩૧

૧૦૩૧૫

૧૦૨૫૭

૧૦૨૨૫

૧૦૨૦૫

૧૦૧૧૬

૧૦૩૫૦

૧૦૦૨૮

૧૦૨૨૩

૯૮૭૬

૯૭૭૪

૧૦૦૬૦

૧૦૦૧૮

૧૦૨૮૧

૧૦૨૪૧

૧૦૨૨૪

૧૦૧૪૮

૧૦૧૩૫

૧૦૦૫૪

૧૦૦૩૪

૧૦૪૧૧

૧૦૩૭૦

૧૦૦૭૭

૧૦૧૦૬

૧૦૨૭૧

૧૦૦૧૪

૧૦૧૧૮

૧૦૩૪૪

૧૦૪૦૫

૧૦૩૪૧

કે સી. ડેઘ (આંખલો બાનાર)

કાઈ સે ચલે કાસ મહીને મુજ દે
અલ્લાહ અલ્લાહ કીયા નશીરા દે કીકરે હરને ચાર મેં.
અબે નવ જવાન મે નાકે હુસને જમાલ કબ તક.
મુજ કીયા હુતકે ઇનેક બલક કીયા અલ્લી મેરી.
જબતક આંખિં વા રહે.

અલી હુસેન (આંખલો બાનાર)

રોમે અમુલસે મુજો દે કદકત રસુલ કી.
તોખા સકી નખી સાકીકા બોખત દેખ કર.
તો જોલે કે મેરા કાઈ કીવાના નહી દે.
અખલ રંગ ખેલા અવ અલખેલા.
મુલમ નખી

નસવ પરમે કીસીકાં કીનન અબોસ કો ભના.
દોતે દોતે ઇસ કદર કાદેકા કલકત દો ગઈ.
ને તલખાતીદે દિલ મેરા વો ફરકત દે મોહમ્મદ જી
કાસ મેરી જખીને શોક.
સાકીને બનાયા દે મય ખાને ચો મયખાનાં.
તેરી રહેમતોં કી નહી દે હડ નેત મુલે સોદે.

ફકરુલ્લી

પદા ને અકસે રખે એ નીકાબ પાની મેં.
દે સીતમ નામુસે આના સુતે પુરફન તેરા
રમ રમ મેં અબ અંદાલે બીસમીલ નખર આતા દે
દરદે આલ કલેકેકા હબા રખા દે.
હમ બને ઇસક મેં કીવાનેબી મોહમ્મદી.

કામી છેલા

વો રસકે લયલા મે ફખરે મજનુ.
હમારી સી સુરત દે સુરત ખુદા કી.
આંખમે આંખુ કારે દેં કીકમેં તેરી વાદ દે.
મોહમ્મદ કી બરખી લગાલી ને હમને.
મેરે દિલકી કબીકી ખબરહી નહી
અમકા કીયા રાગાબકા ખાલમ નીકાબને.
બદુ ઇસ ખુતમે ચલ નહી સકતા.

આગા મેઈલ

લખ મધ આંખિં હમારી કોરે છુને જી ખીરસે.
મયસુ બીગડ બીગડ કર હરખાર બન રને દે.
પીસાએ વારખા દે હોર મે ચરખા બા દે
કો જલવા ને રખ પર નખર ભયમી.

પ્રિયારા સાલેબ

હુ ફરકે આપ મે મચેરાજ કે ભાને વાલે.
હમ બન નીસાર કબસે કાલીકે ફરકે દે.
હમ કીનો ભેમે જુલુ ને તેરે કીવાને કા.

મીસ દુલારી

અલ્લાહ કીસી સુરત ફરે તો નીભલ બનકા.
કીસને મે તજલકી રખે રાસબકી કીખાલી
મુમકીન નહી કે તેરી મોહમ્મદકી બુ નદો.
વો નીસાને બંદી ઇસક પર ખશર કો નાજ દે.
સબર દે દીવાલી ન કરાર આતા દે.
આદમક પીયારે દસ કીખલાએ ભ.

કાજેબકારી બન

દિલને મુલ મીદ કે તે આક નેદાન દોતે દે
બન અપની દરતીનો પર ભાને મીલ ન ફકા કરના.

જાલકીયાલ

પ્રિયારાં બીધું ૦૨ બધે બન બખી મુકબીલ દે.
હર મળી મુજ પે ચો મે દાદ મીમ બને દે.

Box 247 & 317 Tel. "Khatri."
HUSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
 Transport Passenger Agent,
 Beira, P. E. Africa.

મોહન રજી અને કપડા. ટેલીગ્રાફ એજન્સી "ખત્રી"
હુસૈન હસમધલ (સરદારગઢ વાલા)
 ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
 બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

"INDIAN OPINION"
 Subscription Rates.

WITHIN THE UNION:		s.	d.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		s.	d.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6

ઉત્તમ ગરમ મસાલા વગેરે

અમારે જાં ભત્તી દેખરખ તમે તાજે અને સ્વાદથી
 ધરમાં દોષો ગરમ મસાલો, કરીપાઉડર, હલ્દી, મરચાં, તેમજ
 કેરીના અને લીંબુના તેમજ મોઝા આચાર હમેશાં થોડા
 થા જવાબજ અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો
 ઉત્તમ માણ, તમે ધરમાં જનાવી શકતા નથી. એક વખત
 મંજાવી ખાત્રી કરો. મળવાનું ટેકાવું.

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

FREE! FREE!

The most interesting book
VAIDYA VIDYA
 sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
 Jamnagar, Kathiawar, (India.)

M. H. DESAI,

Wholesale Fruit Merchant.

ફરેક ભવનું વાળુ ફરેક અને વેલ્ટેબલ સાથ પેકીંગ કરી સી.
 એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. જાણો:—

P. O. Box 254. Durban. 31 Short St.

શક્તિની સર્વોત્તમ રૂપા શુભ સ્પર્શ

મદનમંજરી ગોળીઓ

આ ગોળીઓનાં સેવનથી અલ્સ, વીર્યવીકાર, માથાનો
 દુખાવો, શરદી, માતૃશીશ્વતા, કમજોરી, મગજની નબળાઈ,
 મુસ્તી વગેરે સારીશી પાચમાલી કરનારાં ફરેક ફરેક
 વસ્તુનાં નાશુદ ધર્મ સરીર સ્વચ્છ અને છે.

દી. ગોળી ૨૦ સી ૬૦થી ૧ નો રૂ. ૨.

રાજકોષ નારાયણજી દેસાવજી

દેડ ગોળીસઃ ભનનગર (હાદીઆવડ) હાદીઆ.

આફ્રિકાના એજન્ટ: O. OSMAN, Stellenbosch C.P.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

ફરેક ભવનું ફરેક અને વેલ્ટેબલ સાથ પેકીંગ કરી
 સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. જાણો:—

P. O. Box 842. Durban. 129 Victoria St.

Phone 3867. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
 Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
 and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

ટોલકોલ ફરેક અને વેલ્ટેબલ મોકલનાર

અને કમીશન એજન્ટ.

પેકીંગ સારી સીલે કરી માલ સી.એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
 ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

**તમારા ગ્રાહકો માટે
 જાણો છે**

સ્થાપિત "શુટ" માર્કેટના કપડાની બહેર ખબર
 સમસ્ત દેશના નેટીવ જાપાનીમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
 તેનું મોડું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે બધે છે અને માને છે. સ્થાપિત
 "શુટ" માર્કેટના કપડાં રોકા કરા અને તમે મહેલાઈથી
 વેચી શકશો.

આ "શુટ" ના
 માર્કેટની તપાસ રાખ
 બે અને ઇમ્પ્રોવમેન્ટથી
 ચેલતા રહેજો.

સોલ એજન્ટો:

એચ. જેસ્પર સમીથ એન્ડ કુ.

(પીટી) લીમીટેડ.

એજન્ટનીસીઓ, કપડાઉન, હરબન,

પાટએલીઆમેથ.

અડવાર્ટીક પંચાંગ

પાર	ખાસ્તી	હીફ	મુસલમાન	પારસી	સુબોદન	સુબોદન
	૧૯૩૧	૧૯૮૭	૧૩૫૦	૧૩૦૦	ક. મી.	ક. મી.
	જુલાઈ	ફિનીય	૨વી, અવલ	કે.કે.		
		આપાદ		કદમી		
શુક	૨૪	સુદ ૧૦	૮	૨૦	૬-૪૭	૫-૧૬
શુક્ર	૨૫	" ૧૧	૯	૨૧	૬-૪૭	૫-૨૦
રવિ	૨૬	" ૧૨	૧૦	૨૨	૬-૪૬	૫-૨૦
સોમ	૨૭	" ૧૩	૧૧	૨૩	૬-૪૬	૫-૨૧
મંગલ	૨૮	" ૧૪	૧૨	૨૪	૬-૪૫	૫-૨૧
બુધ	૨૯	" ૧૫	૧૩	૨૫	૬-૪૫	૫-૨૨
શુક્ર	૩૦	૧૬ ૧	૧૪	૨૬	૬-૪૪	૫-૨૨

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,
Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add, "Nikas," Box 5237.
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.
OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishments: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

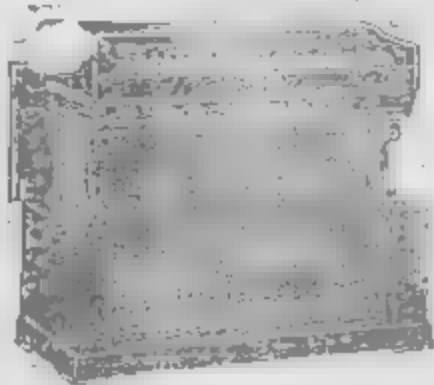
Write or give a Call at

GOSHALL'S MUSIC SALOON.

Proprietor: A. N. GOSHALL

P. O. Box 400.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે હરેક ઘરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. જે હમેશા પુરા પાડીએ છીએ. મુળકર્તા પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, તબલા, પોર્ટેબલ હરેક જાતના મીઠા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે. સીવાય જ્યાં સર્વોત્ક્રમ સુર, બજાવીયો વીંચેરે પણ મળશે. હરેક જાતના હારમોનિયમના રીપેરિંગ કામ ખાસીથી કરી આપીએ છીએ. જાણીયા મનો:

મોરારજીવા મ્યુઝીક સલુન,

(ખાલીક: એ. એન. મોરારજીવા.)

પી. એસ. બોક્ષ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 30—Vol. XXIX.

Friday, July 24th, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.
Price Fourpence

INDIAN LICENCE REFUSED IN WEST STREET

FULL DRESS COUNCIL DEBATE ON APPEAL

 OVER 200 people—Europeans and Asiatics—packed the Durban Town Council Chamber last Monday during the hearing of the unsuccessful appeal by an Indian firm against the decision of the Borough Licensing Officer in refusing an application for a trading licence in West Street.

The appellants were Messrs. Gora Mahomed & Co., who recently asked for a general dealer's licence for premises at 178 West Street. This was refused. Messrs. Kajee Bros., who occupy premises at 192 West Street—formerly occupied by the appellants—opposed Mahomed's appeal. After addresses and discussion which lasted three hours the appeal was dismissed.

There was not a seat to be had during the hearing. In addition, within the horseshoe there was a formidable array of counsel unprecedented for such appeals.

The appellant was represented by Mr. J. J. L. Sison, Mr. David Calder and Mr. E. N. Parry. Mr. C. Cowley appeared for Kajee Bros. Mr. F. N. Broome, with him Mr. J. W. Godfrey, appeared for Durban's Favourite Store, objecting to the appellants and Dent's and Darrick's Shoe Store, was represented by Mr. R. V. Cooper. In addition Mr. E. A. O'Meara, with the Licensing Officer, Colonel G. M. J. Molyneux, were present for the Corporation.

Mr. Sison addressed the Council for an hour. He maintained that the issue before the Council was merely whether Gora Mahomed should obtain a renewal or whether Kajee Bros. should get a new licence. An examination of the facts showed that in common decency the licence should be given to Gora Mahomed.

"Kajees are not citizens of this town, except in so far as they are property owners," he went on. "Their business is in the country. In substance this is an application by Gora Mahomed for a transfer or a renewal. The firm has traded in Durban for 40 years, but owing to fortuitous circumstances, owing to their rivals having turned them out, they have been forced to acquire new premises.

Question Of Principle

"It is a question of principle—whether a trader who has been in business for 40 years should get a renewal or whether a stranger may come in and get a licence.

"The Kajees have the effrontery to oppose our application for another licence in respect of another property. I cannot understand why the Licensing Officer was a party to it. If you refuse Gora's application you will do a gross injustice.

"We accept the position that we both cannot get the licence. The question is which of the applicants, in all fairness, is entitled to it. If it is a question involving the total number of Asiatic licences then this ground applies more strongly to Kajee Bros. I do not think you will lend yourselves to a faction—a rivalry between two families. The effect of the Licensing Officer's ruling is that he is taking away our licence.

"A red herring—why did we not obtain a lease—has been thrown across the issue. But Gora Mahomed was under no obligation to enter into an arrangement with Kajee Bros. The offer of a tenancy they made us was not genuine. I appeal to the Council to upset this ruling. If one licence is to be refused it should be that of Kajee Bros."

Mr. Calder also addressed in support of the objections raised by Gora Mahomed against Kajee Bros. He held that the Council should decide which of the two Indian applicants had the best claim. He agreed there was no necessity for a new store in the neighbourhood.

Mr. Cowley declared that Gora Mahomed had been given the option of staying on at the premises at a rental of £35 per month. It was said that the Kajees had no intention of occupying the premises—that their offer was bluff. "Then why did they not call the bluff?" asked Mr. Cowley. "They admit having bid £7,100 for a property which they had refused at £35 per month.

"Kajee had as much right to the shop as this boy of 21 (the applicant) who refused an offer of the property at £35 a month and who was working in his uncle's office. It is not the policy of the Council to permit Asiatics to trade in other premises when they had been turned out of their own. You do not refuse a licence in respect of property already licensed to Asiatics.

"In building up this policy the Council has been able to purge West Street of certain classes of undesirable and Indians have been placed in a part of the town where, with their business training they have managed to do very well. If that policy is to be upheld then Kajees should get the licence. It does not follow that Gora Mahomed should receive a licence when he moves elsewhere. I ask you to support the decision of the Licensing Officer."

Mr. Broome objected to the charge of "gross injustice" made against the Licensing Officer. It was something new, he said. "We all know that the Licensing Officer of Durban is vested with more arduous duties than any other official in South Africa. His duties are more arduous because of the fact that the scales of justice between European and Asiatic are weighed more sorely than anywhere else. The Licensing Officer has considered the question of Indian encouragement. He has not only a duty to European traders, he has a duty to both.

"The question resolves itself into two principles, that there should be no increase in the number of Asiatic licences in West Street and that there shall be no Indian penetration into premises in West Street which have not hitherto been occupied by Asiatics.

"Those principles have been laid down. I must remind you that 192 West Street has been occupied by Asiatics for a certain number of years. The other property, 178 West Street, has for a long period of years been in European occupation—for 30 years.

"You are asked to say that because the Licensing Officer has applied that principle in refusing Gora's

licensee has been acted unfairly. There is only one answer to an argument of that sort.

"The Rising Tide"

"You have to consider the rising tide of Asiatic penetration. One more part of European Durban is going to be submerged—that is what is going to happen. If Gora Mahomed is given the license it would not be easy to turn him out."

"I do not want it to be thought I am giving vent to rabid anti-Asiatic sentiments. But I do say that the Licensing Officer has laid down certain principles which he has applied in the discharge of his duties and I submit you should say he is not wrong."

Mr. Broome went on to deal with certain points in the evidence, pointing out that the goodwill of Gora Mahomed's trade was negligible when it was considered he traded on a monthly *kohaniya*. If *Kajee* was allowed to remain, he added, none of the principles laid down by the Licensing Officer would be affected.

He declared that allegations of a dispute had been sheer misrepresentation. "There was no dispute. The question was whether an additional Asiatic license was to be given in West Street. He asked the Council to give effect to the decision of the Licensing Officer, who had already given effect to the well known principles governing the issue of licenses which had been upheld in the Natal courts of law."

Mr. Cooper associated himself with Mr. Broome's remarks. The objection, he said, opposed *interim*ment.

Colonel Molyneux did not address in view of the fact that both parties were represented. He asked the Council to uphold his decision on the facts which he had borne in mind to the best of his ability.

The Mayor, Rev. A. Laurent, suggested that the Council should retire into Committee to decide the case. Dr. H. E. Arbuckle and Mr. P. Osborn, however, insisted that an open vote be taken. "There are a number of burgesses here," said Mr. Osborn, "and they are entitled to see what we are doing."

Mr. Osborn thereupon moved that the Licensing Officer's decision be upheld and Gora Mahomed's appeal refused. Dr. Arbuckle seconded.

The Mayor rose in his chair as if to lead members in Committee, but there was a general chorus of vote. "This is against all precedent," the Mayor protested.

"We are not afraid to let the burgesses see what we are doing," interjected Mr. Osborn.

Mr. H. H. Kemp said he intended to oppose everything. If the Council was not prepared to give Gora Mahomed his license he would vote against "the lot."

Mr. T. Burdian gave his reasons for opposing the appeal. Gora Mahomed had been given every opportunity of acquiring the property. He had been offered the property at £250 a month and had refused it, holding up to £1,000 later. He also emphasised the Council's past policy against extension of Asiatic trading areas and saw the position in no other light.

The Other Side

Mr. L. I. McCafferty took the opposite view. By allowing the transfer, he said, the Council would not add to the number of licenses. Apart from *enochism* he thought it unfortunate that an old firm should be displaced by strangers who bought property over their heads. He maintained that Gora Mahomed was not getting "British sympathy and justice" and that the Licensing Officer was wrong.

At this stage the Mayor left the chair and was replaced by the Deputy Mayor, Mr. J. K. Murray.

Mr. McCafferty put forward a motion that Gora Mahomed & Co. be allowed to retain their license.

Mr. Osborn: "The policy of the Council is laid down."

Mr. Murray ruled there was no amendment; the suggestions of Messrs. Kemp and McCafferty were direct negatives.

The vote was put and resulted in the Licensing Officer's decision being upheld by 11 votes to five.

The voting was as follows:

For: Councillors J. Raimole, H. K. le Marchand, G. Keyburn, W. Wainless, G. A. Rhodes, P. Osborn, J. Fyfe, H. E. Arbuckle, O. Lea, T. Hurman and Mrs. E. A. Benson.

Against: Councillors J. K. Murray, M. Cornelius, A. L. Clark, L. I. McCafferty and H. H. Kemp.

The Mayor did not vote.—*Natal Mercury*.

Notes and News

DR. KNIGHT who is on to become a city father and is standing for Ward 1, Durban, in one of his election time promises "commanded the attitude of the Durban Town Council in upholding the decision of the Licensing Officer in the appeal lodged by Messrs. Gora Mahomed & Co. He strongly supported the Council's policy in this regard which had been successfully administered by the Licensing Officer for many years past."

We have received reports published in the East London Press of a controversy between the British Indian Association and the British Indian Union. The officials of the latter body complain of the chairman and secretary of the former being autocratic and that it is the dissatisfaction caused by the unconstitutional working of that body to which the British Indian Union owes its present existence. We do not think any good purpose will be served by our reproducing the reports in this paper. It is difficult for us to judge who is in the right and who is the wrong. One thing we do know and that is that no community need put up with an autocrat at its head. It ought to be quite possible by constitutional means to adjust matters to the satisfaction of the members of the Association without having to form a new body. But looking backwards we are reminded of instances when even the latter course has had to be resorted to and we would not at all be pleased if our East London brethren would have to do likewise. It is a thousand pities that at a time when a united front is the need of the hour we should be quarrelling among ourselves. We can only hope that better counsel will prevail upon our East London brethren and that they will settle their internal affairs to the satisfaction of all concerned and carry on their work smoothly and unitedly.

The annual general meeting of the East London Hindoo Society was held in its hall on Sunday the 12th instant. The report and balance sheet were adopted with an expression of appreciation to the office-bearers. Mr. M. A. Bateria was appointed temporary chairman. The following officials were elected for the ensuing year: Chairman Mr. L. Gopal, vice-chairman Mr. D. Jeavan, hon. secretary Mr. L. Harry, hon. assistant secretary Mr. R. Mahalingam, treasurers Messrs. L. Mukan and D. Rukhna, committeemen Messrs. D. B. Parbhoo, H. Karsan, P. Bhagwan, J. B. Parbhoo, K. Koozal, Vallab Dajee, and Gopal Narsai.

The honorary secretary, Edinburgh Indian Association writes to Mahatma Gandhi:

"It will be recalled that in 1927 all the cafes, restaurants and dance halls imposed the colour bar, but after representations being made to various authorities a compromise was reached and soon after the ban was raised, again this year two cafes in Edinburgh have renewed the colour bar. The two cafes (Strand Cafe and

(Late Tania) refuse to admit coloured students to a school without any reason. Edinburgh Indian Association approached the Lord Provost of Edinburgh, and the Students Representative Council of Edinburgh University, but so far no action has been taken by them and the colour bar still continues."

Mahatma Gandhi commenting on the above writes: "The hon. Secretary does not say why the two Cafes have tolerated the bar or why it was originally introduced. Denial of the use of refreshment rooms in the West is an inconvenience of which we in India can have no adequate conception. Intense public agitation is the only way to deal with this prejudice. The Edinburgh Indian Association will do well to supply the public with full facts."

INDIAN TRADERS IN WEST STREET

THE possibility of a new trading licence being granted to an Indian in West Street had set the backs up of a number of anti-Asiatic Europeans who threatened to take drastic action if such a thing happened. The case in question was that of Messrs. Gora Mahomed & Co. who were trading in 497 West Street for about forty years and who had to vacate their present premises, the owners of which were Messrs. Rajee Bros. of Mapumulo, and applied for a transfer in 478 West Street. The Licensing Officer, Colonel Molyneux, granted a licence to Messrs. Rajee Bros. at 497 but refused to grant one to Messrs. Gora Mahomed & Co. at 478. An appeal against the decision of the Licensing Officer was lodged before the Town Council by the latter and the hearing took place in the Council Chamber last Monday. There was unusual interest evinced in the proceedings both by Indians as well as Europeans as was evidenced by the packed house at the Council Chamber. At the end of the proceedings the Europeans had the satisfaction to feel that the Council had not swerved from its laid down policy of preventing further penetration of Indians in West Street. But the Indians, especially those who viewed the proceedings impartially and had no personal interests in the parties concerned carried away the impression that either the Town Council was unfit to act as an impartial tribunal or that there was no such thing as British fairplay and justice.

There was no question of principle involved in this case though we might reiterate that to refuse a trading licence to an Indian on the ground of his nationality is against all moral principles. But we will not enter into a discussion of that here. We would

straight way declare that we are not in favour of Indian traders flooding West Street—that holy place which is considered by the European traders to have been created by the Almighty for their exclusive use, but it is bare justice, and nothing more or less, that we ask for and expect to get.

The Licensing Officer in acting as he has done in this case has blundered, and the Town Council who should have known better has blundered miserably in upholding the decision of the Licensing Officer. Speaking strictly in the interests of justice what actually should have been done was to refuse a new licence in 497 West Street and to grant the transfer to Messrs. Gora Mahomed & Co. Is it not enough that the number of Indian licences are limited in West Street? and should not the vested rights of those handful who are already there be protected? The question before the Council was neither that of adding to nor removing from the existing number of Indian licences in West Street. It was of protecting the vested rights of a firm that was trading in West Street for the last forty years and the Town Councillors who voted in favour of upholding the decision of the Licensing Officer have failed to meet the ends of justice. We hold no brief for either Messrs. Gora Mahomed & Co., nor for Messrs. Rajee Bros. but we would suggest that Messrs. Gora Mahomed & Co., were entitled to their licence in West Street and that while no new licences may be granted to Indians in West Street the licensing authorities should certainly not adopt the very harsh and unjust policy of driving out the existing Indian traders in that locality.

'Natal Advertiser's Suggestion

Commenting on the action of the Durban Town Council in upholding the Licensing Officer's decision in the case of Messrs. Gora Mahomed & Co. whose application for a transfer of their trading licence from 497 West Street was refused, the *Natal Advertiser* thinks the first decision of Colonel Molyneux an unhappy one and its ratification by the Town Council as three unhappy and concludes as follows:—

"What does appear advisable, however, is that, if it is desired to disabuse the public mind of the least suspicion or apprehension that an injustice has unwittingly been done to the unsuccessful applicants in this matter, the Council might consider taking the issue a step further still and, at end of the current year, debate very gravely whether it would not have been better to terminate Asiatic trading altogether so far as the properties in dispute are concerned. If Messrs. Gora Mahomed & Co., by the circumstance that they had lost their residence at 497 West Street, also had to forfeit the right to trade—a right they had enjoyed for forty years—no particular hardship would have been done anyone

concerned if the Licensing Officer had recommended, and the Town Council had agreed, that the licence at 492 West Street should expire altogether, and not be granted afresh to traders who hitherto had done business only at Mapumulo and Thring's Post. Whether or not a hardship has been done to Messrs. Gora Mohamed & Co. it is certain a very definite and coveted privilege has been conceded to Kaje Brothers, and no harm certainly—or at least no considerable harm—would be sustained by the latter if the licence for 492 West Street were terminated at this year-end.

We hold no brief, and never have held a brief, for those who froth at the mouth when Asiatic trading licences are granted in European areas. At the same time, we contend that not only would a certain amount of European uneasiness be set at rest but a widespread satisfaction be created if the Council obliterated the memory of Monday's unfortunate vote by deciding, on grounds of prudence and public policy, that one fewer Asiatic trading licence in West Street was in accord with the trend of public sentiment at the present time.

[Note: While we have no doubt whatsoever that the views expressed by our contemporary are expressed in all earnestness we would humbly suggest that two evils do not make a good. Ed. L.O.]

'Mercury' Fanning The Fire

Anti-Asiatic Encroachment League

Considerable alarm has been felt at the increasing encroachment of Indians in areas hitherto occupied by Europeans, and this has led to the formation in Durban of the Anti-Asiatic Encroachment League. Says the *Natal Mercury* and publishes a letter on the subject from Mr. S. Oellermann the chairman of that body. The letter reads as follows:

To the Editor, "The Natal Mercury"

Sir,—For a matter of 15 years I have experienced a desire to do my share in connection with the Asiatic danger in our midst. Several years before the Capetown Agreement was enacted I canvassed certain Provincial Councillors with a view to getting the repatriation bonus for Indian emigrants increased. The success attending my efforts no doubt has acted as an incentive ever since to proceed along those lines.

Soon after that and for a considerable period I continued interest in the question, especially Indian penetration. When Mrs. Sarojini Naidu came to Natal I, together with a friend, exposed to ridicule all her contradictions, misstatements and absurdities. Long before Mr. Sastri ever came here I attacked him through the medium of the Press in respect of the absurd platitudes, blind and moonshine contained in his speeches in India.

While the Class Areas Bill was before the country I took an active interest in matters and this still led to the Capetown Agreement. During this time I again canvassed the Provincial Council members and the Executive. As a result the Provincial Council passed a strong resolution which gave a lead to the Government.

The attitude I took up in regard to the Capetown Agreement itself is still fresh in the minds of people who were at all interested in the Agreement, and which is now threatened with abject failure. I condemned the Agreement and expressed the view that the Indians would suffer heavily, and this is only too true to-day. We have honoured the conditions much further than was necessary, but the Indians have not played the game at all.

I came to Durban last year for health reasons and have remained here ever since. I have had unique

opportunities of studying the question further and as a result of the deplorable conditions existing in respect to Indian penetration it has been decided to form a league for protection against the penetration that is proceeding at a rapid and dangerous pace.

Success is before us. We have been able to form a league and we hope to have the support of all classes of the community.

I wish to make it quite clear that the League is free from political party influence. I have never belonged to any political party. I am on friendly terms with the different political parties and it is the intention to remain so.

If the Durban people want to know more about me then I would just say that my grandfather and the party to which he belonged came to Natal from Germany in 1818 and they are the people who founded New Germany and a string of farms and communities stretching from there through Natal right up to Ermelo in the Transvaal. Dalton has always been my home until recently.

I would urge the Durban people to "wake up." "There is dirty work at the cross-roads," that needs to be cleared up.

I urge the people to be up and to demonstrate to the world and especially to the Durban Town Council to-day, in no uncertain manner their intention to resist Asiatic encroachments.

S. OELLEERMANN.

Chairman, Anti-Asiatic Encroachment League.

Indian Art Exhibition

Appeal For More Individuality

In opening the Arts and Crafts Exhibition last week, under the auspices of the Natal Indian Teachers' Society at the Carlisle Street Government Indian School, Mr. Verburgh the principal of the Technical College remarked on the fact that much of the art exhibited showed leanings towards European models and ideas instead of being distinctively Indian, and is lost very much indeed by being simply copies of European work. What was wanted was for the Indians to reflect their own national character in their work.

Opportunity For All

It was said South Africa was overrun with different nationalities, much to its detriment; but he did not hold this view. His feeling in the matter was that the variety of races in South Africa enhanced its possibilities, and there was no reason why there should not be a European civilisation in South Africa, with each race making its special contribution in the development of ideals, and he would be very sorry to see the Indians losing their own racial characteristics.

Speaking of the exhibition that lay arranged before him, he referred to its remarkable variety and was impressed by its educative value. He felt that the value of handicraft work was somewhat lost sight of in this part of the world, but as a matter of fact it played a very large part in the building of character. Every human being desired to be constructive, and it was by such efforts as were contained in this exhibition that the special gifts of members of the community in this direction could be exercised and stimulated. He thought the teachers should encourage this work and see that it was made in trend towards distinctive Indian traits.

Tribute To Teachers

He felt glad to be associated with this exhibition, because he had the greatest appreciation of the Indian teachers. He came into contact with them through their evening classes, and he had been struck with the fact that these teachers had been

carrying on the evening classes voluntarily and without any recognised payment for their services. This was one of the most extraordinary things I had heard of in this country. He had seen youngsters sitting side by side with men of 50 and 60 years of age, all working up from the lowest grades, and he considered this work on the part of the Indian teachers was a splendid example of self-denying devotion to their calling.

The praise Mr. Natchell accorded the exhibition was well merited. The exhibition comprised 1,500 exhibits, and it had been called into being at very short notice. It was, in fact, the result of only six weeks' work, and for such conditions was a most creditable performance. It included paintings, metal work, modelling in clay, plastic and paper pulp, cardboard castles, bridges and other items, collections of stamps and coins, artificial flowers and a variety of other items. Some of the modelling in clay, particularly two or three examples of old boats, were outstanding, and with regard to art, Mr. Francoli, who was present, expressed his opinion that much of it was exceedingly good for youthful effort.

WHAT WILL THE ANSWER BE?

(By L. W. RENN)

"Then with you,"

The truth, few dare and perish, noble Prince

Now, men again to live it is declared

The answer to this mystery, supreme

Seeing I find thee valiant and true,

(B. Gita Chap. IV)

The preceding contributions ventured upon by the writer, were not offered without a consciousness that the South African Indian people almost certainly must include a number to whom the propositions and arguments advanced were even more familiar than to the writer. Nevertheless, experience teaches that the South African environment is conducive to a materialistic rather than a spiritual attitude towards life; to concern for the little "I" and its belongings rather than to action that is inaction because performed without desire for fruits, and that, if justification be called for, must be his.

Gandhiji, when in South Africa, succeeded in lighting the fire of sacrifice, from his own unquenchable flame, in hundreds of breasts. He left South Africa for another Karakshetra and with his going and the passing of years the Light of Truth he inculcated has indeed grown dim. Also, there has arisen a generation "that knew not Joseph."

Yet, though "grown dim," though blotted by the smoke of Desire, that sacred Fire cannot have been wholly extinguished. Indeed, one knows that in the Indian heart, irrespective of the creed professed (and, alas, all too often only professed) the spirit of religious sacrifice, however deeply buried and over-laid, does if only by virtue of heredity and tradition, still live. Cannot that spirit be quickened, revived, so that it once again burst into flame?

Gandhiji is in India "doing his country's work," as Kipling had it apropos the Boer War: doing world's work as many believe; doing God's work as some see it. In things spiritual, time, space and physical contact, should be of small account. The Force that is operating through Gandhiji has swept like a prairie fire over the vast field of India, moving alike mild Hindu, conservative Mussulman and militant Sikh to measures of self-conquest and self-sacrifice perhaps unparalleled in history, so that "all the world has wondered."

If it be true that one touch of nature wakes the

solid, even during its slumbers, is no less true that one touch of the divine inspires those whom it touches with a superhuman capacity for endurance, patient suffering and non-reqital. Nor does it less effectively break down and dissolve the artificial caste-made barriers which, their earlier protective and useful, serve only to divide mankind, to promote ignorance and impede man's progress towards ultimate recognition of his common kinship with God and his common brotherhood with all mankind.

Few greater intruders have been wrought than the intruder Satyagraha has worked and still is working in regard to the age-old, unbroken caste tradition. Founded upon a spiritual verity, the truth concerning the human "grow dim," and the rule or order established by The Man as a system of mutual and interdependent co-operation was deflected from its original purpose and degraded to base and selfish uses. Illiter, indeed, has been the resulting Karma.

In an earlier number of INDIAN OPINION, the writer was privileged to contribute some observations on to individual and national reformation. It is no exaggeration to say that to-day India is engaged in true self-reformation, according to the writer's interpretation of the term. Gandhiji has given renewed sight to the spiritual eye of India, whereby India has caught a glimpse of the Real, the True, the Eternal. Only deep may call to deep, with any hope of response. "The self of spirit and the self of matter can never meet; one of the twin most disagreeable." It is the "self of spirit" in Gandhiji that has spoken, that has called up "the deep of the Self" in the hearts of his Satyagrahis, so that the things dear to the self of matter are jettisoned with a smiling recognition of their intrinsic worthlessness and the call of the Self—the Ideal, the True, the Truth—answered in eager joyous response.

That the self of spirit in Gandhiji has spoken does not mean that Gandhiji has converted by mere talk, by word of mouth, by eloquence. His influence is due to his having made the Word his life, his life the Word. Gandhiji is yogi both in devotion and in action. Others have caught the light from his light, because it is the light of his life, his living, that they have been able to see, not merely so much eloquence caught by the ear! Gandhiji's sometime disciples in South Africa, to whom the lure of the flesh pots has since supplanted the idealism he lived and inspired them to live, surely cannot fail to be stirred by the soul-moving revival they are witnessing in India. True, it may not be given to all to make the great renunciation, since the senses are strong and the darknesses do make the mayavia shadow-world seem very real! Yet, there "lives a Master in the hearts of men." In the heart of each of us, through whose "agency" we too may win conversion and so regain the state we have lost. The problem that confronts us in South Africa is not, after all, very different from that with which the Satyagrahi leader and his followers are wrestling in India. But if it is to be combated here with any real hope of success, then, as it appears to the writer, the same conditions must be observed as Gandhiji has observed as were the necessary conditions precedent to the struggle in India. What Gandhiji terms self-purification, what the writer has ventured to call "self-conversion," then becomes obligatory. A real effort needs to be made to cast off the soul-strangling shackles which presently chain the people to the idol "Paisa." That idolatry is largely due to fear, and fear exists only because faith is not. With the finding again of the soul, of the real self, faith and confidence will banish fear. Then, and then only, will the star of Hope appear on the horizon. Then and then only will there be

understanding of the paradox that defeat may spell victory, since in losing Earth man may find Heaven, in losing his life he may find life, in sacrificing all he may find The All.

One righteous man would have sufficed to save Sodom and Gomorrah. "One faith against a whole world's unbelief," has converted India, and many outside of India, to a recognition of spiritual values. If there be one such righteous man in the community here let him appear, for the need of him is great.

The Case Of Indians In East Africa

We reproduce from the *Kenya Daily Mail* the following text of the memorandum on the position of Indians in East Africa submitted by Mr. A. L. Patel, one of the representatives of Kenya Indians appointed by the East African Indian National Congress to the Joint Parliamentary Select Committee which sat in London last month:

Indians In Kenya

For many centuries past, Indians have been in touch with Eastern Africa, and for generations their people have been settled there. Eminent British authorities have testified to the valuable work done by Indians as pioneers in East Africa. They pushed forward and opened up trade long before proper transport and communications existed, and they have penetrated even into territories in Central Africa beyond the limits of British administration.

At the present time, Indians are playing an important part in nearly every branch of life in the Colony. They are very largely engaged in commerce and industry and are employed in various departments of Government service. In commerce they have done much to develop both the internal and the external trade of the country. In the internal economic life of the Colony they are playing an essential part both in the development of retail business mainly with Africans though largely also with the settlers in country districts, and in the purchase and export of African produce.

In the sphere of industry, Indians are widely employed as mechanics, engineers, carpenters, masons, blacksmiths, wheel-wrights, watch-makers, printers, sawyers, electric light and power fitters, constructors, tailors, etc. Their position in this field is due entirely to their own merits.

As doctors, lawyers, schoolmasters and in other professional capacities they are proving their ability to hold their own in competition with other immigrant races.

In agriculture, which is the industry followed by the vast majority of the population of India, I am confident that they would have played an equally considerable part in the development of the natural resources of the Colony, had they not been excluded from this sphere of activity in the Highlands. Many Indians have permanently settled in Kenya, and regard it as their home; almost all Indians invest their savings in Kenya whenever and wherever they find opportunities for doing so.

I desire to impress on the Government that Indians have played and are playing a vital part at the present stage in the economic progress both of the Colony as a whole and of the African Native, and that in various ways, no other community is in a position to make the contribution which they are making to the development of the Colony.

Native Policy

Indians concur in and welcome the broad principles of Native policy enunciated by His Majesty's Government in the Memorandum on Native Policy (Command paper 3573). In particular, they wholeheartedly support the paramountcy of Native interests in all its implications, and the principle that the relation of His Majesty's Government to the African population is one of a Trusteeship that cannot be devolved. They desire and will welcome the carrying out of these principles of Native policy in the letter and in the spirit, and for that purpose will strive to bring the legislation of the Colony into conformity with the spirit of that policy and to abolish the several restrictions and restrictive measures applied to the Africans, such as:

- (a) restrictions on growing crops;
- (b) restrictions on number of stock owned;
- (c) Native registration; Kipandi system;
- (d) unfair system of taxation;
- (e) restrictions of freedom of associations and meetings.

Immigrant Communities

Broadly, Indians urge that, subject to the acceptance of the paramountcy of Native interests in all its implications, there should be equal treatment accorded to all citizens of the Colony, and equal opportunities should be offered to all residents to develop and rise in any walk of life without distinction of colour or creed. It must be the aim of the Government to bestow a common citizenship without regard to the accidents of colour or of birth.

(To be Continued)

Natives Of Central Africa

A Bishop's Tribute

More than 20 years of work among the natives of Central Africa has taught me to love and respect them, writes the Rt. Rev. W. V. Lucas, the Bishop of Masedon in the *Daily Herald*.

One of their most lovable traits, and one which Europeans notice immediately, is their unexceptionable manners. In the course of their upbringing and on their initiation to the tribe, good manners are strongly emphasized.

I once talked to a chief who was on his way to initiate a number of young men secluded in their initiation rites. He told me that he would tell them what he was himself taught when a young man in the initiation rite, namely, that when they came after initiation to sit in the village council they were to take the lowest seats and they were not to move higher up unless invited to do so by their elders.

'Good Morning'

Also when running in their games through the jungle, if they happened to meet any older people, they were not only to reduce their speed and make way for them, but to get right off the path into the grass so as to avoid raising any dust which might fall on the clothing of those they passed.

Sometimes the natural courtesy of the African shines as European. I remember once standing in a bushy area needed that time, and happened to encounter a hunter. I plunged unceremoniously into the necessary instructions.

The man folded his hands and listened to me in silence with great politeness. As soon as I had finished speaking he bade me—*as I, in my pre-occupation, had forgotten to bid him—*“Good evening!”

Great Courage

The native hospitality is also a lesson to Westerners. A man's house and meal is placed under the service of any stranger who happens to need food or lodging.

I might say volumes about their courage. When I was camping at a spot where lions are known to be in the vicinity, my African friends fully refused to sleep in the houses near under cover, and when I awoke in the morning I found them sleeping in a close ring around my tent.

The system of rulership in our part of Africa is no patriarchal but matrilineal; a chief is succeeded by a son of one of his sisters. This matrilineal organisation gives women a peculiar position of importance, and the absence of a merely mechanical inheritance exists in procuring the appointment of a suitable successor.

Not the choice of a new chief is made by the late chief's sons, who are, of course, disinherited, as they themselves are not competitors for the position.

When they have picked their man they visit in turn each of the neighbouring chiefs, and ask him whether the choice of So-and-so (naming quite a different man) would be agreeable to him.

The Chief, knowing quite well that they have not named their real nominee, replies that their choice appears to him an admirable one; nevertheless he, for his part, has been wondering whether So-and-so would not be the most suitable successor.

The visiting party, who know well that he is going to answer in these terms, know that the alternative he suggests will be the man they have themselves chosen.

When the nominee is told that he has been picked, he shows great reluctance, and even has to be installed in his new position by force. This is to give him the opportunity of saying that the chieftainship was not of his own seeking; if any people object to his ruling later.

Esteemed Daughters

A very serious custom then follows. He and his wife remain a day and a night in a darkened house, during which time any who has complaints to make, or wishes to give about flaws in his character, such as quick temper, drunkenness, or dishonesty, can pour out his voice.

The young chief must listen to his critics patiently and without resentment. Much of the advice which is given to him by the Council of Elders on his appointment appears to me admirable.

If a civilisation may be judged by the position which women hold in its social life, then the natives of my part of Africa are a long way removed from savagery. Women are greatly respected, and daughters are actually esteemed more highly than

sons for a man when he marries settles down to live bodily his father-in-law, so that daughters add to the prestige of the home, while sons leave it.

Critics of missionary work are apt to complain that converts to Christianity compare unfavourably with the heathen. I believe this is largely because they judge converts by the natives they encounter in coastal towns, who are apt to be merely opportunists, and in many cases are at the coast because they have outlawed themselves in their own country.

The following incident shows the calibre of our best type of converts.

A Christian native teacher was sent to a new district, and for some reason the local witch doctor began to plot for his removal.

He secreted some poison under the floor of the teacher's hut. Then he announced that certain evil practices had been taking place in the neighbourhood, and after elaborate magical rites “discovered” the poison and thereby brought home the blame to the teacher.

The latter was brought up for trial, but the chief suspected trickery, and after investigation the witch doctor's fraud was practically proved. Thereupon the chief fined the witch doctor heavily, and handed the money over to the teacher.

But the teacher flatly refused to accept it, and handed it back to the witch doctor saying that he wished for his friendship, not for his money.

This, I think, is a lesson in Christian forgiveness which very few Westerners could equal.

Dr. Richard Weiss
Reliable Remedies

DYSPEPSIT
THE NEVER-FAILING
REMEDY
FOR
DYSPEPSIA
AND
INDIGESTION

In cases of digestive disturbances
or in ailments of the digestive
organs or intestinal tract, it
readily aids digestion, does not
irritate, acts promptly and is
quite harmless, particularly val-
uable in cases of flatulency, heart-
burn and stomach complaints.

Ask Your Chemist
or write to the Distributors
RICHWEISS' PREPARATIONS
P.O. Box 672, Southampton

PEGASUS
THE PETROL FOR "ALL-ROUND" PERFORMANCE
VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA, LIMITED.

ਮਹੇਸ਼
ਸਾਹਿਬਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਮਹੇਸ਼ ਸਿੰਘ

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક રૂ. ૨૯ મુ.

શ્રીનીકમ, શુક્રવાર, તારીખ ૨૪ જુલાઈ ૧૯૩૧

અંક ૩૦

નોંધ અને સમાચાર

ઈસ્ટ લંડનના બાઇઓ.

ઈસ્ટ લંડનના બાઇઓ ત્યાંની બ્રીટીશ ઇન્ડિઅન એસોસિએશન અને બ્રીટીશ ઇન્ડિઅન યુનીયન વચ્ચેની તકરારના હેતુક પ્રસિદ્ધ થયા છે તે અમારી ઉપર મોકલવામાં આવ્યા છે. ધ્યાન ઇન્ડિઅન યુનીયનના કાર્યાવાદકો ફરિયાદ કરે છે કે એસોસિએશનના પ્રમુખ અને સેક્રટરી આપણી મહાત્મા રજા છે અને એ સંસ્થાની બંધારણ વિરૂદ્ધ પ્રવૃત્તિને કારણે બ્રીટીશ ઇન્ડિઅન યુનીયન દરમિયાનમાં આવ્યું છે. એ હેવાલો આ પત્રમાં પ્રસિદ્ધ કરવામાં અમે કરી શકીએ છીએ નથી. કાલે અમે હશે અને કાલે જોઈએ હશે એ નિર્ણય થયો હતો છે. પરંતુ એક વસ્તુ તો અમે જાણીએ છીએ છે અને તે એ કે કોઈ પણ કામે પોતાના યુગીની આપણી સહન કરી લેવાની જરૂર હોય નહિ. બંધારણસર પગલાં લઈ બીજી નવી સંસ્થા બની કરવાની જરૂર પડ્યા સિવાયજ, એસોસિએશનના મેમ્બરોને સંતોષ થાય એવું સમાધાન લાવવામાં કરી મુશીબત આપવી નહિ જોઈએ. પરંતુ ત્યારે જુદા-કામ તરફ નજર કરીએ છીએ ત્યારે નવી સંસ્થા બની કરવાનું પણ પગલું લેવામાં આવે અને બની ગયેલાં અંગેના સારથિ થાય છે. અને જે ઇસ્ટ લંડનના બાઇઓને પણ એવું પગલું લેવાની ફરજ પડે તો તે શોચનીય ગણાશે. આવા સમયે ત્યારે આખા કામે એકમત થઈ જવું પાડેલ આવડત છે ત્યારે આપણે અંદર અંદર તકરાર કરીએ એ આપણને જાણવાની વાત નથી. અમે એટલીજ આશા રાખીએ છીએ કે ઇસ્ટ લંડનના બાઇઓને કથર સન્મતિ આપે અને પોતાના અંદર અંદરના કલ્પના સળંગ સામતા વળગતાઓને સંતોષ થાય તેવી રીતે સંત પાડી દઈ પોતાનું કામ એક મતથી અને સરળતાથી સંજાવતા થઈ જશે.

સેંગીતના શાળાની માટે

કેશવગાયોથી એક અગરપત્રી લખી જણાવે છે કે મહારાજા જ્યોતિર્સિંહ તથા ચૈતસિંહ બજન કીર્તન તથા સંગીત સાથે રસ ધીરમાં આપવાને કરી અમેને સગવળ એક માસથી આનંદરસ પામી રહેલા છે તેથી અત્રે વસતા સર્વ દોહીમાત્રોએ પણ 'સંતુષ્ટ થયા' છે. આ બાઇઓ ઇસ્ટ આફ્રિકા યર્ષ આત્રે આવ્યા છે અને જે યુનીયનમાં દાખલ થવાની પરવાનગી મળે તો યુનીયનમાં પણ આવવા ફરિદા સામે છે. તેઓની સોયે ધણી પ્રમાણપત્રો છે તેમજ અત્રેના અમારા કુલ સમયના સંસ્થાસથી તેઓ પણ સંપત્તિ તેવાજ જાનસંપત્તિ અને ગણ-ગણીયામાં મળેલ જણાય છે. દેશી રજવાડામાં તેઓ કહીવા-રૂઢીમાં સર્વ સ્થળે ર્યા છે. જેઓ બજન કીર્તનના શાળાના

હોય તેઓ આ બાઇઓને માટે ટમ્પરરી પરમીટની સમય કરી આપશે તો તેઓ પોતાની કલાનો લાલ આ દેશના બાઇઓને પણ આપવા આતુર છે. કોઈ સંસ્થા આ બાઇઓમાં લઈ લેશે એવી આશા રાખીએ છીએ.

હોદી પ્રશ્ન ઉપર ડા. નાઈટ

ડરબનના બુના અને બાબીતા ડા. નાઈટ દ્વે સહેરના પિતા બનવા બહાર પડ્યા છે. વોર્ડ ૧ માં તે ઉમેદવારી કરી રજા છે. હોદી પ્રશ્ન તરફ મન દર્શાવતાં તેમણે ગોરા મદમદની લાયસેન્સિંગ અપીલમાં લાયસેન્સિંગ એજીસ્ટરના ચુકાદો મંજૂર રાખવાના ડરબન ટાઉન કાઉન્સિલના મગલાને વખાવ્યું હતું અને કાઉન્સિલની નીતી જે લાયસેન્સિંગ એજીસ્ટર તરફથી થયું વર્ગથી સરળતાથી અમલમાં મુકાતી આવેલી છે તેને રોકા આપ્યો હતો. ડા. નાઈટને હોદી ફરદીઓ ધણી દતા. દ્વે કદાચ ધરી ગયા હોય તો કાલે જાણે. પરંતુ હોદીઓને કાલે કાલવાની તે તરફથી છે એટલે તેમની પાસે હોદીઓને દવા માગવા જતાં હર સામ્યા વિતા નહિ રહે.

"ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન"

શુક્રવાર, તા. ૨૪ જુલાઈ સન ૧૯૩૧

વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં એક હોદીને વેપારનું નવું લાયસેન્સ અપાવાના સંબંધે જાણી ડરબનના એન્ડ્રી-વેસ્ટ સ્ટ્રીટના એજીસ્ટર ગોરામો પીબલ દતા અને હોદી વેપારીઓને કાઉન્સિલ એવું પગલું લેશે તો તેઓએ તેની સામે સખત પગલાં લેવાની ધમકી આપી હતી. પ્રસ્તુત સવાલ ગોરા મદમદ એન્ડ કુ. ના લાયસેન્સનો દતો કે જે સગવળ ૪૦ વર્ગ થયાં ૪૬૨ વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં વેપાર કરતા દતા અને જેમને લાલનું મકાન કે જે કાલે બંધારનું હતું તેમાંથી નીકળી જવું પડવાથી જાણ વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં પોતાના લાયસેન્સના ટ્રાંસફરની માગણી કરવી પડી હતી. લાયસેન્સિંગ એજીસ્ટર ડરબન જોલીનાએ કાલે બંધારને ૪૬૨ વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં નવું લાયસેન્સ આપ્યું અને ગોરા મદમદની જાણ તે માટે ટ્રાંસફરની અરજ નામંજૂર કરી. લાયસેન્સિંગ એજીસ્ટરના નુકસાન સામે ટાઉન કાઉન્સિલને ગોરા મદમદ એન્ડ કુ. એ અપીલ કરી અને ગયા સેમવારે તેની કાઉન્સિલ મેમ્બરમાં સુનવણી થઈ હતી. એ સુનવણીમાં યુરોપીયન તેમજ હોદીઓ ઉડો રસ લઈ રજા દતા એ તે વખતે કાઉન્સિલ મેમ્બરમાં હાજર થયેલી એટલી સંખ્યા પરથી પુરવાર થયું હતું.

સુનવણીને અંતે મોરબીને તો એટલો સતિય થયો કે કાઉન્સિલ વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં દીદીઓનું પ્રવેશન અટકાવવાની પોતાની સ્થાપિત નીતીમાંથી ચળી નથી. પરંતુ હીદીઓ અને ખાસ કરીને જેઓનો સામતા વળગતા પક્ષોમાં કોઈ પણ વ્યવસ્થાનો સ્વાર્થ સમાયેલો નહિ હોય અને જેઓ નિષ્પક્ષપાતપણે અપીલની સુનવણી સાંભળવા ગયેલા હતા તેઓ તો એવી અસર લઈ ગયા કે આ તો દાકિન કાઉન્સિલ નિષ્પક્ષપાતી પંચ તરીકે બેસવાને લાયકજ નથી અથવા તો ક્ષીરીરા અદલ પ્રિન્સિપલો વાતો કેવળ અપ વચરની છે.

આ કેસમાં કોઈ પણ સિદ્ધાંતનો સવાલ તો હતોજ નહિ, બોંકે, એટલું અમે ફરી એક વાર કહીજ દઇશું કે એક દીદીનું લાયસેન્સ તેની જાતીના આધારે નામંજુર કરવું એ સઘળા નમતિક સિદ્ધાંતોથી વિરુદ્ધ છે. પરંતુ એ જાનનામાં અમે અતિ ઉત્તરવા પ્રવૃત્તા નથી. એટલું અમારે સ્પષ્ટજ કહી દેવું જોઈએ કે વેસ્ટ સ્ટ્રીટ કે જેને મોરા વેપારીઓ પુદાએ ખાસ તેઓના પોતાનાજ ઉપયોગને માટે રચેલી માને છે, તે દીદીઓથી ભરાઈ જાય તેની અમે તરફથી કરતા નથી. પરંતુ અમે શુદ્ધ ન્યાય માંગીએ છીએ અને તે મેળવવાની આજ્ઞા રાખીએ છીએ.

લાયસેન્સીંગ ઓફીસર આ કેસમાં ને રીને વાળો છે તે રીને તેણે પતંવામાં મંજીર જુઝ કરેલી છે અને ટાઉન કાઉન્સિલ કે જેનામાં વધારે કલેક્શનની આજ્ઞા રાખી ગયાય તેણે લાયસેન્સીંગ ઓફીસરના સુકાદાને મંજુર રાખીને એથી વિસેપ મંજીર જુઝ કરેલી છે. કેવળ ન્યાયનીજ દ્રષ્ટિએ જોઈએ તો અરી રીને જલર વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં નવું લાયસેન્સ આપવું જોઈતું નહોતું અને મોરા મદમદ એન્ડ કા. નું ટ્રાંસફર મંજુર થવું જોઈતું હતું.

વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં દીદીઓના લાયસેન્સો મર્યાદિત કરવામાં આવ્યાં છે એટલુંજ શું પુરતું નથી? અને એ સુદીક્ષર દીદીઓના સ્થાપિત દરેકનું પણ શું રક્ષણ તાલ થવું જોઈએ? કાઉન્સિલ સમક્ષ પ્રથમ વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં દવાત દીદી લાયસેન્સની સંખ્યામાં નહિ ઉમેરો કરવાનો હતો કે નહિ તેમાંથી ઘટાડો કરવાનો હતો. પ્રથમ કેવળ એક પેટી, કે ને ૪૦ વર્ષથી વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં વેપાર કરતી હતી, તેના સ્થાપિત દરેકનું રક્ષણ કરવાનો હતો અને ને ટાઉન કાઉન્સિલરેલો લાયસેન્સીંગ ઓફીસરના સુકાદાને મંજુર રાખવાની તરફથી માન આપ્યો છે તેઓ ન્યાય કરવામાં સુકયા છે.

અમે મોરા મદમદ એન્ડ કા. ની વતિ કે કાજ બધરની વતિ વકીલાત નથી કરતા. પરંતુ અમારે એટલું તો કહેવુંજ જોઈએ કે મોરા મદમદ એન્ડ કા. ને વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં પોતાનું લાયસેન્સ મળવુંજ જોઈતું હતું અને વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં દીદીઓને બધે નવાં લાયસેન્સો ન પણ આપવામાં આવે જતાં એ લતા માં દાલ જે દીદી વેપારીઓ વેપાર કરી રહ્યા છે તેઓને ત્યાંથી દાંધી કાઢવાની સત્તાઈ-શોએ જુદામી અને અન્યાયી નીતી તો અખત્યાર નજર કરવી જોઈએ.

વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં નામંજુર થયેલું હિંદીનું લાયસેન્સ

ટાઉન કાઉન્સિલની ચરચા

મેસર્સ મોરા મદમદ એન્ડ કા. કે જેમણે ૪૭૮ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ માં જનરલ કીલર્સ લાયસેન્સને માટે અરજ કરી હતી તે ડરખતના લાયસેન્સીંગ ઓફીસરે નામંજુર કરી હતી. અને તેની સામેની અપીલ ડરખતની ટાઉન કાઉન્સિલની કમેરીમાં મળા સોમવારે સંભળાઈ હતી. દીદીઓ તેમજ પુરાણીયન પ્રેક્ષકોથી કમેરી ચીકાર ભરાઈ મઠ હતી.

મુળમાં મોરા મદમદ એન્ડ કા. ૪૬૨ વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં વેપાર કરતા હતા. આ મેસર્સ કાજ બધરે લાયસેન્સ મેળવું છે અને તેમણે મોરા મદમદના લાયસેન્સ સામે વાધો ઉઠાવ્યો હતો.

અરજદારનેમોરા મદમદ તરફથી મેસર્સ સીસન, ડેવીડ કોલર અને એ. પેરી વકીલ તરીકે હાજર થયા હતા, અને કાજ બધરને માટે એ. કાલ્લી મી. જુમ અને મી. મોડફે, ડરલન-કે ફરીટ રોડર્સ માટે અને ડે-ટસ અને ડેરેકલ જુ રોડરની વતી એ. કુપર હાજર થયા હતા. આ ઉપરાંત એકે પણ મોરા મદમદની સામે વાધો ઉઠાવ્યો હતો. કારપોરેશન વતી મી. મોમીરા અને લાયસેન્સીંગ ઓફીસર કરનલ મોલીનો હાજર હતા.

એ. સીસને કાઉન્સિલની સમક્ષ એક કલાક દલીલો કરી હતી. તેમણે જણાવ્યું કે કાઉન્સિલની સમક્ષ પ્રથમ એકજ છે અને તે એ કે મોરા મદમદને પોતાના લાયસેન્સનું રીન્યુઅલ આપવું કે કાજ બધરને નવું લાયસેન્સ આપવું. હકીકતો તપાસતાં એવું જણાય છે કે સાધારણ સંખ્યતાને ખાતર લાયસેન્સ મોરા મદમદનેજ મળવું જોઈએ.

કાજ આ કહેરના વતી નથી સિવાય કે તેઓ શીફ્ટની માલેદી ધરાવનારા છે. તેઓનો વેપાર મામદમાં છે, કાઉન્સિલ માં મોરા મદમદની અરજ ટ્રાંસફરને માટે જાણવા તો રીન્યુઅલને માટે છે. તેઓની પેટી ડરખતમાં ૪૦ વર્ષથી વેપાર કરી રહી છે. પરંતુ તેઓના હરીફોએ તેઓને પોતાના મકાન માંથી કાઢી કુકેલા દોરાથી અનિવાર્ય સંજોગોમાં આવી પડી તેઓને નવા મકાનમાં જવાની ફરજ પડી છે.

સિદ્ધાંતનો સવાલ

એક માણસ ૪૦ વર્ષથી વેપાર મલાવી રહેલો હોય તેને રીન્યુઅલ મળવું જોઈએ કે એક અનુવરવા માણસને નવું લાયસેન્સ મળવું જોઈએ એ એક સિદ્ધાંતનો સવાલ છે.

કાજ એ એક ખીલ મકાનમાં લાયસેન્સ મેળવવાની અમારી અરજની સામે વાધો ઉઠાવવાની ઉદ્દતાઈ ખલાવી છે. લાયસેન્સીંગ ઓફીસર તેમાં કેમ સામેલ થયો છે એ સમજી શકાતું નથી. મોરા મદમદની અરજ નામંજુર કરવામાં તમે મોટો અન્યાય કર્યો.

અમને ખતેને લાયસેન્સ નહિ મળે એ વાત સમજી શકાય તેવી છે. પ્રથમ એ કે કે ન્યાયની દ્રષ્ટિએ કયા અરજદારને લાયસેન્સ મળવું જોઈએ. બે ઓફીસરીક લાયસેન્સની સંખ્યા વધવાનો પ્રથમ નડતો હોય તો તે કાજ બધરને તે વધારે કાજ પડે છે. લાયસેન્સીંગ ઓફીસરના સુકાદાની ખસર એ

કાચ છે કે આમાં કાચસેનનું જે હિતની છે છે, અને કહેવામાં આવે છે - આને કીલ કેમ નહિ મેળવ્યું. પરંતુ મોરા મદમદ કંઈ કાણ જાણ્યાં સામે જેવી શેઠશાહ કરવાને બંધાએલા નહિ હતા. બાહ્ય નરીકે આમને રાખવાની તેમની સમજા સાચી નિષ્ણાની ગુણ હતી. આ સુધારાને રક કરવાની કું કાલસીતને વિનંતિ કરી છે. જો મોરા પણ સાચસેનના નામજુર થવું જોઈએ તો તે કાણ બાધસનું થવું જોઈએ.

મી. કોલરની હસીસે:

મી. મોરારે પણ મોરા મદમદની તરફમાં હસીસે કરી અને જણાવ્યું કે જે કોઈ અરજદારમાં કમલે દાવો મધારે મળવું છે એ કાલસીતે વિચારવાનું છે. એ જનામાં નવાં કાચસેનની બર નથી તેની સામે કે મળતો થાય છે.

મોરા મદમદ વિદ્વાની હસીસે:

મી. કાલસીત જણાવ્યું કે મોરા મદમદના માસિક પાઈડ કમને બાટે એજ મહાનમાં રહેવાની છુદ આપવામાં આવી હતી. એ તેમણે સ્વિકારી નહ અને પા. ૭૧ ૦ ના માટે એ મહાન પ્રતીકરને તેજો તમાર થયા. અરજદારને લેધેથી તેમણે કહ્યું કે આ ૨૧ વર્ષના કોડરે એજે કમ પાઈડના બાટે મહાન રાખવા ના પાડી અને પોતાના કાગની ઓશીસમાં કામ કરે છે તેને જોડે એ કુલન'ગલાવવાનો દક છે તોલે જ દક કાજને છે. પોતાના મહાનમાંથી નીકળી ગયા બાદ પાઈડ મહાનમાં ઓશીસમાંને મોરાર કરવા દેવાની કાલસીતની નાતી નથી. એ મહાનમાં ઓશીસમાંથી સાચસેન આજુ છે તેમાં તમે સાચસેન આપવાની ના નથી પાડતા. આ નીતાથી કાલસીતે વેરદ રહીટમાંથી કેટલાક અગિય વર્ષોને દુર રાખ્યા છે જાતે ફીફીએને કહેવા એવા વગમતા રાખ્યા ન કે નવાં તેઓના વગાપાર સિસેના અનુભવે તેઓ સારી પ્રતિ કહી કહ્યા છે. એ એ નાતીને કાલસીતે રકાવી રાખવી દોય તો કાજને સાચસેન મળવું જોઈએ. મોરા મદમદે પોતાનું રચાત ફેરવા પછી તેને પણ સાચસેન મળવું જોઈએ થવું નથી. હું તમને કાચસેનની ઓશીસમાં સુધારાને રેકા આપવા વિનંતિ કરું છું.

મી. જુમે કાચસેનની ઓશીસ સામે "દરકાતા ગેરખંત્રાજ" નો દોષ મુકતો થવા પડી અને વિરોધ કોઈએ. અને જણાવ્યું કે આપણે કઈ જાણીએ છીએ કે કમલના કાચસેનની ઓશીસની કિયદ સાકિય અ.કે.કાના કાજ પણ બીજા કાચસેન અમલદારના કરતાં કમલે બારે કરતો છે. કાચસેનની ઓશીસને કોઈએતા પ્રવેશવનો પ્રકાર લેવામાં છે. તેને જાગ સુધારીવાનું મોરારી તરફની ફેરવ જાનવવાની નથી પરંતુ જાને તરફ જાનવવાની છે. તેને એ સિદ્ધાંતો પાળવાના છે. એક એ કે વેરદ રહીટમાં ઓશીસમાં રેકાસીએટી સંખ્યા વધતી નહિ જોઈએ અને જ્યાં જાજ સુધી ઓશીસમાં રાખવા થયા નથી તે મહાનમાં તેઓનું પ્રવેશ કરું નહિવાર ના એ કિદાંતો રચાવત મળેલા છે.

મારે જણાવવું જોઈએ કે વેરદ રહીટવાળું મહાન કેટલાક પ્રતીક ઓશીસમાં રેકા કરવામાં છે. જાદ ૨૨ રહીટ વાળું ૭૭ વર્ષ થયાં સુધી પાળવાના કાચમાં : કાચસેનની ઓશીસને મોરા મદમદ સાચસેન નામજુર કરવામાં આ સિદ્ધાંતને અમલ કર્યો છે જાને તેમાં તેણે વેરવાળાની મળવું લીધેલું ના એવું તમને કહેવામાં કમલ પ્રક છે. તેનો અમલ તમે

એજ આપી કરો છો. તમારે ઓશીસમાં રેકા વધતા જતાં પ્રવેશવનો અમલ કરવાનો છે. મોરા મદમદને કાચસેન આપવાની કમલના એમ સુધારીવાનું લેવામાં દોરી રાખવા થાય છે અને પછી તેને કાચી કાઢી કાઢી નહિ. હું ઓશીસમાં વિદ્વા સખત કાચસીએ રેકાવી નહોતું એવું હું મનાવવા પ્રયત્નતો નથી. પરંતુ હું એટલું ના કહીશ કે કાચસેનની ઓશીસને અમલ સિદ્ધાંતો લેવાના છે અને તે અમલ વરતવામાં તેણે પોતાની કમલ અડા કરેલી છે. તેમ કરવામાં તેણે કંઈ જોઈ નથી કરું એમ કહેવા તમને વિનંતિ કરું છું.

મી. જુમે જણાવ્યું કે પ્રક એ છે કે વેરદ રહીટમાં નવું કાચસેન આપક કે તાંતિ જાને કાચસેનની ઓશીસને કાચસેનના સંખ્યામાં નાકાલના રાઈ મંજુર રાખેલા કિદાંતોના માત્ર અમલ કરેલા છે અને કાલસીતે તેને રેકા આપવો જોઈએ.

કરવણ મોશીસો જણાવ્યું : જાને બાજુએ રવળ થમ જોઈ લેવામાં મારે કંઈ કહેવાનું નથી. મારી કાલસીત મંજુર મંજુરના જાનમાં બધું સુધારે આપેલા છે અને કાલસીતે તેને રેકા આપવો જોઈએ.

મેર વેરદ એ. લેમોન્ટે જણાવ્યું કે કલસીતે આ ફેરવો વિચાર કરવા કમીમાં બેસવું જોઈએ.

ડો. આર.જ.ક. અને મી. એ.એ.એ. જુલો રીતે વોટ આપવાની સુચના કરી અને જણાવ્યું કે આપણે કહેરીએ આવેલા છે અને આપણે રાં કરીએ છીએ એ તેઓને જોવાનો દક છે.

મી. એ.એ.એ.ને પૂરતી ફરમાન મુદી કે કાચસેનની ઓશીસને સુધારે મંજુર રાખવામાં આવે અને મોરા મદમદની અરજ નામજુર કરવામાં આવે. ડો. આર.જ.ક.ને તેને રેકા આપો.

મેર ગેમ્બરને કમીમાં તમ અમલ દોય તેમ થયા થયા પરંતુ એકાદથી પાટલી ભુમ નહી. મેર વિરોધ કર્યાના કે બાર અમલ કરી જનેલું નથી.

મી. એ.એ.એ.ને કહ્યું કે, આપણે રાં કરીએ છીએ એ કુલેરીએ જુએ તેમાં આપણે કમલ રાં છે.

મી. એ જણાવ્યું કે જો કાલસીત મોરા મદમદને વેર લાખવા નહિ આપવા સમિતિ દ્વારા તો માને નાતી સામે વિરોધ છે.

મી. ટી. બરમને જણાવ્યું કે મોરા મદમદને મહાન લેવાની સખત તક આપવામાં આવી હતી. તેમને કમ પાઈડે મહાન બાટે આપ્યું ને તેણે તાદ રાખ્યું અને વધી ૭,૦૦૦ પાઈડે બકીદ કરવા તમાર થયા. કાલસીતને તેમણે પોતાની જુલકાની નાતીને વગાવી રહેવા જણાવ્યું.

મી. મેકફરડીને બાજુ તાણુ રેકાવાળું જણાવ્યું કે ફીફીર આપમાં કાલસીત કાચસેનની તખ્તામાં કુલેરી કરવી નથી. એક વધી પડી તેઓને વિરવદ કર મુકાત પૂરી રેકાસીતે કમલ છે એ વગસીમાં છે. કાચસેનની ઓશીસને મોરા મદમદને કાલસીત અમલ કરવામાં નથી આપ્યો.

આ કમલ મદમ પોતાની જુલકા કાલસીત મદમ અને ડેપુટી મેયર મી. બર તેમની અમલ આપ્યા.

મી. મેકફરડીને ફરમાન મુદી કે મોરા મદમદ એક કુને પોતાનું કાચસેન આપવામાં આવે.

મત લેવાતાં કાયસેન્સીઝ ઝોરીસરનો સુકરો પાંચ વિરૂદ્ધ ૩૩ મતે મંજૂર રહ્યો હતો.

મત નીચે પ્રમાણે આપાયા હતા:—

કાયસેન્સીઝ ઝોરીસરની વચ્ચે કાઉન્સિલરો રેની, લેમરએન્ડ, રેબર્ન, વાનલેસ, રીચીફ, સોમરોન, પ્રાક, જ્યારબક્ક, ટી. બરમન અને બેનજન.

વિરૂદ્ધ: કાઉન્સિલરો મરે, કોરનીલીયસ, ક્લાર્ક. સેક્રેટરી સ્ટેને ક્રેપ.

મેમ્બર મન તકિ આપ્યો.

‘નાટલ એડવર્ટાઇઝર’ ની સુચના

ચોરા મહમદ એન્ડ કા. લૂ સાયમન્સ રીફ્યુઝ કરવાના કાયસેન્સીઝ ઝોરીસરના પગલાને મંજૂર કરવાના દાવેન કાઉન્સિલે બીથેલા ચમકા પર દીકા કરતાં ‘નાટલ એડવર્ટાઇઝર’ લખે છે કે કવનસ મોલીનેનો પદેસો સુકરો બસ બરેલા હતો અને દાવેન કાઉન્સિલે તેને દેશ આપીને રેવડી બુક કરી છે. આર બાક પોતાના સંખના અંતમાં તે નીચે પ્રમાણે સુચના કરે છે:—

“આ બાબતમાં નિષ્ફળ ગયેલા અરબદારને બચાવવાપણે અન્યાય મુદ્દા મળ્યાની બદર પ્રભના સમજમાંથી ધારતી અમલ અક્ષતિ દુર કરવી હોય તો સલાહકારક રહેતો એવ અન્યાય છે કે કાઉન્સિલે એક પગલું આગળ વધવું અને ચાલુ વર્ષની જાન્યુરીએ જે મહાનને વિશે પ્રથમ લખાવેલ થયો છે તે મહાનમાંથી ઝોરીવાડીકનો વેપાર વહનજ બંધ કરી દેવાના વાજબીયણ વિશે મંજૂરપણે વિચાર કરવો. જો ચોરા મહમદ એન્ડ કા. ને ૪૬૨ વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાંથી નીકળી જવાના સંજોગો આવી મકરાથી વેપારને ૬૦ પગ બંધ કરવો પડ્યો—૬ ને ૬૬ તેઓ ૪૦ વર્ષથી ભોગવતા આવેલા છે—તો જે કાયસેન્સીઝ ઝોરીસરે એવી જાણખબર કરેલી હોય અને દાવેન કાઉન્સિલ તેને સંમતિ આપેલા હોય કે, ૪૬૨ વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં કાયસેન્સીઝ બીથફુલ સંધર કરવામાં આવ્યો અને જે વેપારીઓ અન્ય સુધી માણસો અને ડ્રાઇવ પોસ્ટમાં રેપાર કરતા હતા તેમને નવું કાયસેન્સીઝ નાક નળે કહે, તો કોઈને પણ ખાસ અમલ રહે નહિ. ચોરા મહમદ એન્ડ કા. ને અમરક કાઈ હોય મા નાક છતાં કાજ અધરને તો અકલ અને ચોરા કાજ કયોજ છે અને જો તેમનું કાયસેન્સીઝ ૪૬૨ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ મા પ્રવેશી જાન્યુરીએ બંધ થાય તો તમને કાંઈ મોટું ગુકસાન નહિ થાય.

અને સુરેષીવન જતામાં ઝોરીવાડીકને વેપારના કાયસેન્સીઝ અપાતા જ્યોતે મોટે શીજ આવી અમ છે તેઓની વહીવાલ કરતા તથી અને કહી કરી પણ નથી. તેમ છતાં જો કાઉન્સિલ કદાપણ અને બહાર નીકળી આવે એવો હાલ કાંઈ કે હાથ પ્રવર્તી રહેલી લોકલઅધીન લક્ષ્યા કાક હાલ તુરત વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાંથી એક અંશીવાડીક કાયસેન્સીઝ કરવામાં આવે છે, તો અમુક દરજ્જે સુરેષીવનોમાંથી અસાધ દુર થશે એટલુંજ નહિ પરંતુ મહોળા સંતોષ ફેલાશે.”

[નામ. અમારા સહવાસીએ જે રામાવ દહોળા છે તે બધા નિઠારીજ હયાળા છે એ વિશે અમન પુરપુરો સંતોષ છે છતાં અમારે એટલું વખતાપૂર્વક અજ્ઞાતું જોઈએ કે એ સુસા કુવાથી એક સુખ સુધરતા નથી. —જ. ડ. એ.]

બાબતમાં થી હોમનારૂં ‘મરકયુરી’

એન્ડી-એશીયાટીક એનફાયમેન્ટ સીંગ

‘નાટલ મરકયુરી’ લખે છે કે આજપર્યંત ત્યાં સુરેષીવનો વસવાટ હતો એવા લગભગ દીકીઓના વખતા જતા પ્રવેશનથી લઈ ધારતી ઉત્પલ મમ છે અને ટરજનમાં એક એન્ડી-એશીયાટીક એનફાયમેન્ટ સીંગ નામની સંસ્થા હોય પણ છે. તેના પ્રમુખને ‘મરકયુરી’ એ પત્ર પ્રસિદ્ધ કર્યો છે તે નીચે પ્રમાણે છે:—

મારેમ.—આજે પંદર વર્ષ પૂર્ણ આપણી વચ્ચેના સેથીવાડીક બાબત સંબંધમાં કંઈ કરવામાં મારો દિરેસો આપવાની મને મુશ્કેલી થયા કરેલી છે. કમટાઈન એશીમેન્ટ અમલમાં આપણે તેની કેટલાક વર્ષ પૂર્વેથી દોહરાવન થાળા બધા પ્રચ્છ-નારાઓને બોલમતી રકમ ગમાડી આપવાના હેતુથી પ્રાંતિક કાઉન્સિલોમાં જે અવગણ સત્તાગી હતી. ત્યાર બાદ દીકીઓના પ્રવેશનની ખાતરમાં જે દિલ્લમાં જરૂર કરી. પ્રિમતી સરોજની તાકુલ તાકાલમાં આપણાં કારે એક ધીવરે સાથે મળીને તેમણે કરેલા બોટા, કોરેલી અને અલિકોરિન કપોલા કલેસીની લાસ-જાલકતા જાહેર કરી હતી. કાચીજી આ દેશમાં આખા પત્તી મણીજ સુલ કલેસીજ કોહરતામાં તેમણે કરેલાં આપણાં રહેસો કોમ અને જુદાપણાં સાથે પરિભ્રમણ દ્વારા લુપ્તો કર્યો હતો.

હાલ એશીયાટીક બીલ દેશની સમજ આપણે તે વખતે તે બાબતમાં જે તકાલ બામ લખવેલો અને એ બીલને લીધે કેટલાક એશીમેન્ટ મનુ. આ વખતે પ્રાંતિક કાઉન્સિલ અને એકમેકયુરીવના સંગોમાં જે કરી મળવળ ચલાવી. તેને મિશિમે પ્રાંતિક કાઉન્સિલે સખત હાલ પસાર કર્યો અને તેથી સરખરને મદદ મળી.

કમટાઈન એશીમેન્ટના અંશમાં જેઓએ તે એશીમેન્ટમાં બદાશે રસ લીધેલો તેઓને મારી વચજ પિશીની રમત તાજીજ હતી. એ એશીમેન્ટ આજે નિષ્ફળ બવાળો મુજ છે. મં એશીમેન્ટને વખોડ્યું હતું અને દીકીઓને એથી મોટો હાપકો થશે એવો મન દહોળો હતો. આજે એ વાત ખરી પડી છે. આપણે તેની કરતોને એમણે તે કરતાં પ્રધારે પાળેલી છે પરંતુ દીકીઓ બરોબર વર્તા નથી.

હું મહ સાર તંદુરતીના કારણે કરપન આવ્યો અને આરને અહીંજ છે. આ પ્રેક્ષતા વધુ અબાલ કરવાની મને સુસા-ધરણ તક મળી છે અને દીકીઓના પ્રવેશનના સંબંધમાં પ્રવર્તી રહેલી બેલનક રિયાતને બીધે એ લખીજ અપથી અને એમઅરેલા રિથનિએ વધતા પતા પ્રવેશનની સાથે રક્ષણ કરતા એક સીંગ રચાવવાનો હાલ થયો છે.

હવેન આપણે જાગણે છે. અમે લીંગ રચાવી કલ્યા હોએ અને કામના સપળા વચીનો દેશ મળવાની આજ્ઞા રાખીએ છીએ.

મારે સ્પષ્ટ જણાવી દેવું એમણે કે લીંગ રાજદારી પદાના પાકથી વિરહ છે. હું કોઈ પણ રાજદારી પદાને નથી, ફરેક રાજદારી પદા સાથે નને બાવતા છે આ જે દેશની રાખણાનો પ્રારંભ છે.

એ હાલના કોમો કારે વિશે વધારે અજ્ઞતા પ્રવેશતા હોય

હતી. વળે આખા દેશમાં આકરામાં આકરી ઠસેરીમાંથી કાઢી પસાર થઈ દેવ તો તે સરદાર પ્રાંતના મુલકમાનોજ છે. ખીલ દેશ પણ પ્રાંતના મુલકમામાં તેઓએ જનની તેમજ બીજી દુરવાની વિશેષ કરી છે."

મીઠાની કલતનો ફાયદો

પડાવાના મીઠાના અગરોને મધ બદલ વખતે મુંબઈના કહેરીઓએ ઘાટે પાડીને અમર કર્યા છે. તે વરદ આવેલા પશ્ચિમી (જિ. શાહુ) માં ભોંટા મીઠાના કામમાં મળેલી છુટ્ટી કેવો કામ લાગી રહ્યા છે તે વિષે છાપામાં નીચે પ્રમાણે અંકિતો આપ્યા છે.

"પશ્ચિમી (શાહુ જિલ્લો) જે મીઠાનો વિશાળ પ્રદેશ છે. માંધી-અરવીંડ સંધિ પછી બાબુશાહુના ભોંટા ૧૦,૦૦૦ મજૂ ૧૦૬ ઉપાડી કલત છે. આમાં ૪,૦૦૦ મજૂ મીઠાનો મામન ભોંટાએ ધરમાં સંચલ કર્યો છે. ૪,૦૦૦ મજૂ પાસેના છતાના ભોંટાએ લીધું છે. ૫૬૦ મજૂ ધાવણીના પાશ્વરોની મદદથી વેચાણ છે અને ૪૦૦ મજૂ સ્વતંત્ર રીતે વેચાણ છે. આ મીઠાની કિંમત ૧૨ અને મજૂ મજૂતા ૭૫૦૦ રૂપિયાનો મરીએને બચાવ થયો છે. નાના ભોંટા ઉચકરને મીઠું વેચવા જતાં છ આના મજૂરી નેટલું મેળવી શકે છે. આથી તેમણે આર આના નાખતા ખીજ મજૂરી જોડી દીધી છે."

યુરોપના આર્થિક ક્ષેત્રમાં જર્મનીનું સ્થાન

યુરોપની આર્થિક આબાદી માટે જર્મનીનું સ્થાન ધણું મહત્વનું છે. જર્મની યુરોપમાં કલોગેલું મોટું ક્ષામ છે એટલુંજ નહિ પણ તે જુદા જુદા દેશોનું મોટું કલ્પદાર છે અને તે ચોટાનું કલ્પ અરપાઈ કરે તે ઉપર ઇંગ્લેન્ડ અને ફ્રાન્સ જેવા દેશોની આર્થિક સ્થિતિના સુધારાનો આધાર રહેલો છે. પરંતુ આજે જર્મની મોટી મુંઝવણમાં આવી પડેલું છે. દુનિયાના ખીલ દેશોની પેટે જર્મનીમાં પણ પ્રુગળ મંદી ચાલી રહેલી છે અને તેના જુદા જુદા ક્ષેત્રોમાં ધરાકીને અભાવે નરમ પડી ગયા છે. આ વર્ષે તેના અગ્રેટમાં દેશ કોલ પ્રાવરની ખોટ આવી છે અને તેને પહેલી વળવાને પ્રજા ઉપર વધારાનો કર નાખવો પડ્યો છે. પરંતુ દુનિયાના આર્થિક ક્ષેત્રમાં આનંદેર કલા રહેવાનો જર્મનીનો આ હેતુ નવન છે. જે તે આવા પાનો પછી પણ ચોટાની આટ બળવી કકરો નહિ તો તેને નાદારી કલ્પવી પડશે. અને તેના મુખ્ય ક્ષેત્રોમાં ફ્રાન્સ તથા બ્રિટનને પણ ખમણું પડશે. આ કારણથી ફ્રાન્સ તથા બ્રિટનને માટે સારામાં સારો માર્ગ કાઢી પણ રીતે જર્મનીને કલા રહેવામાં મદદ કરવાનો છે. ગયા અઠવાડિયામાં મહામુદ પછી પહેલીજ વાર જર્મન રાજના પ્રતિનિધિઓને જાંડન ખાતે ઇંગ્લેન્ડ આવ-કાર આપી હતો અને તેમણે ઇંગ્લેન્ડ સુસદીઓ સાથે કેટલીક સામાન્ય બાબતો વિષે મંત્રણા ચલાવી હતી. બ્રિટન જર્મનીને કલું રહેવામાં મદદ કરવાની જરૂર માને છે પણ તેનાથી એકલાથી કાંઈ બની શકે તેમ નથી. જર્મનીને ઉલું રાખવા માટે તેના ઉપરના ઘડાળના બદલાનો અને કરજનો મોખ્ખે જોઈ કરવા જોઈએ અને તે કામ તો ઇંગ્લેન્ડ, ફ્રાન્સ, ઇટાલી તથા અમેરીકા એકત્ર મળાને કર અને ખીલ દેશો મહાનુ-મનિમાં ઉભા રહે તોજ બની શકે તેમ છે. જર્મનીએ ચોટાની પ્રજા પાસેથી કાર કર લેવા માંડ્યો છે અને ચોટાનું કલ્પ ને અઠા કરી રહ્યું છે, પરંતુ મંદીના વખતમાં તે કરજને પહેલી વળવાને અશકત ચવાથી તેણે વધારાનો કર પ્રજા ઉપર નાખ્યો છે; છતાં જર્મની તે વતનમાં સહન નહિ થાય

તો સંજવિત છે કે જર્મનીમાં કોમ્યુનીઝમ મોખરે આવે. રશિયાના કોમ્યુનીઝમની અસર યુરોપના ખીલ દેશોને કુમળાંથી અંદોલન છે, પરંતુ ઇંગ્લેન્ડ, ફ્રાન્સ, જર્મની ઇત્યાદિ ઉભોતર વાદી અને મુડીવાદી દેશો કોમ્યુનીઝમનો પ્રચાર ચોટાને કા ન થવા દેવા અલગ અલગ રહે છે. જર્મનીનું રાજ્યતંત્ર કોમ્યુનીસ્ટોના કાલમાં ન અમ તેટલા માટે જર્મનીને જનતા દેશો આપવો તેમાં ફ્રાન્સ અને ઇંગ્લેન્ડ જેવા દેશોનો સ્વાર્થ રહેલો છે. આ રીતે જોતાં યુરોપના આર્થિક ક્ષેત્રમાં નહિ પણ રાજકીય ક્ષેત્રમાં પણ જર્મનીનું સ્થાન ધણું મહત્વનું છે અને કાઢી પણ ક્ષેત્રમાં જર્મનીના પડી બામવામાં રહેલા અમલુ જાન ખીલ દેશોને થવા લાગ્યું છે. આ જાન કોટલું સક્રિય નીવડે છે તેજ હવે જોવાનું રહે છે. — 'પ્રજામંથ્ર'

ફટરના અને અન્ય તાર સમાચાર

માંધીજી વાપરસરોય સાથે મુલાકાત
જુલાઈ તા. ૨૦ મીના તાર બજાવે છે કે માંધીજીને વાપર-સરોયને સંધીની કસોટીમાં જંગ થયેલો કહેવાય છે તેના આજ રાખ્યાઓની તપાસ કરવાની આગવી કરી હતી જે વાપર-સરોય મંજુર કરી કલ્પા નથી તેથી તે કોલ જેનું કલ્પ મળ્યું છે. ફરશીવાનમાં રાજકીય ટેબલ કાનર-સના કામની તેમજીમાં યજ્ઞ રહી છે. ફેટલ રજકર કમીટી કે જેનું કામ કોલ્લેક્ટાનું કલિખનું રાજ્યધારણ થવાનું છે તે સપ્ટેમ્બર તા. ૫ મીને મળવાની છે અને તે કમીટીના અધ્યોના નામે અંદેર થયા છે. માંધીજીનું પણ નામ છે.

કોમી રમખાણો
કોલ્લેક્ટાનના જુદા જુદા ભાગોમાંથી કોમી રમખાણોના અગરો આવ્યા કરે છે. કાસીરમાં રમખાણો થયા ત્યાં જુનાયદ અને વેરાવળમાં કોલ્લેક્ટાન રમખાણો થયાં હતાં. કોલેક્ટ કોલ્લેક્ટ સાથે ગયા અને પણ થાયક થયા છે. પ્રુકેકા રેલ્વે માં પણ રમખાણો થયાં હતાં.
જેમલોરમાં મોનમના સવાલના સંબંધમાં એક યુરોપીયન માલેકીની મીલના મજૂરોએ હતાજ પાડી હતી. પોલીસે મજૂરો પર અભાચાર કર્યો જેથી પણ માર્ગ થયા અને ૫૦ થવામાં હતા.

માંધીજીનું લંડન જવાનું નક્કી નથી
કલકત્તાના 'સ્ટેટસમેન' ને મુલાકાત આપતાં માંધીજીએ જણાવ્યું કે મારે જાંડન રાજકીય ટેબલ કાનર-સમાં જવાનું કલ્પ છેવટનું નક્કી કરવાનું છે. સંધીના કસોટી સંતોષકારક રીતે થાકન થાય તેના ઉપર તેને આધાર રહેલો છે. વધુમાં તેમણે જણાવ્યું કે લંડનમાં જે કંઈ પણ બંધારણ કામ તેને કોલેક્ટ સીવીલ સર્વિસ વરથી મંજૂરી અને આવકાર નહિ મળે તો કુધી તે નકામાં કામળના કુકડા જરોખર મજૂરો. રાજકીય ટેબલ કાનર-સ વરથી થવાને કાઢી પણ બંધારણથી કોલેક્ટ સીવીલ સર્વિસને અંત આવશે નહિ અને નવું બંધારણને કામ કરવું કરવાને કેટલાક વખતને માટે સીવીલ સર્વિસ રહેવીજ જોઈશે.

માંધીજી ઇંગ્લેન્ડમાં પણ અંજોલન પહેરનાય છે
સર્વત્ર ચર્ચા અને કુટુંબનો વિષય કલ્પ પડ્યો છે. મુંબઈની એક કોલેજની કોલેક્ટ વિદ્યાર્થીનીઓએ એક ફેન્સી કરજ મોલ કર્યો હતો જેમાં કાઢીને મુસોબીની, કાઢીને કોલેક્ટ કોલેક્ટ વેસ અને કોલા ખીલ વેશો ધારણ કર્યાં હતાં.

એકે બાંધીકરતા જેકે કારણે ક્યો દતો પરંતુ તેને જલસામાંથી શરી મુકવામાં આવ્યો હતો.

પુલ્કેટામાં લેકડાન

પુલ્કેટા રાજ્યમાં હમીર માંજીસાએ જેલ પર દુકમલો કરી બધા જાદોજાને ઘોડામાં દેતા અને જાદુર આશીર્વા અને શાંતિજાના પ્રત્યુષના કાદામ પર ઈશ્વરે કમી દતા. સરકારી રંધોને આમ પણ કમીવી હતી. ડીવીનાપીલીથી જરૂરને સ્થાનિક પોલીસ અને સરકારની મારે બોલાવવામાં આવ્યું હતું. જામશીલામાં પોલીસ હમીરનર, સરકારી કમલદારો અને રાજ્યના જરૂરના કમાન્ડર પણ હતા. રાજ્યના આમલ વડા પ્રધાને જેવટે રાજાને તેઓની હરિયાઈ પર ઘન આપવાનું વચન આપી કાંતે પાડ્યું હતું. હરિમાં વધારે કરવાની સુચનાથી આ તોફાન થકે હોવાનું મનાય છે.

રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સ

કંડનની રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સમાં આ વખતે કોંગ્રેસની નેતાઓમાં સારોજ કાશ અને તેથી વડા પ્રધાને કેવલ સ્વચર કમીટી ઉપર રૂં સંબંધેને નેતાઓ છે. મધ્ય વર્ગની કોન્ફરન્સ માં રૂં પ્રતિનિધિઓ મળ્યા હતા.

મુંબઈના મવરનર પર દુકમલો

સર જોન પી. હોલ્ડન જે સર ફેરરીક સાઇકલ માર્કેટની રાજ પર ઈન્ફોર્સ મળ્યા છે તેની જગ્યાએ કામચલાઉ મુંબઈના મવરનર નમ્યા છે. તે મુંબઈની ફ્રેન્ચીસન કોલેજ વપામલો હતા તે વખતે એક વિદ્યાર્થી તેમની મામે કી મોર્ગીનારે કમી હતા. પરંતુ તેમની પોલિટ લુકના કાલુના યાદનરે લેધે ગાળી તેમની છાતીમાં જતી રહી લઈ અને પીછા તેમને કોળીજ નહિ. મવરનરના એ. ડી. સી. એ ગોળ મારનારને પુરવજ પોતાની વલવાર વડે જમીન પર પછાડી દીધો. તેને દુલે કેદ કરવામાં આવ્યો છે અને તેની પાસેથી એક પીછા કરેલી પીસ્ટોલ મળી હતી.

પોલિટ માલવીયાજીની ધર્મે સુસ્તતા

દક્ષિત મદન મૈકન માલવીયાજી આવતા સપ્ટેમ્બરમાં રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સમાં જઈ ભારે એક બાકાજ રસાયો અને અનાજના પોતાની સાથે કંડન થઈ જશે.

મુંબઈમાં મળેલી અખિલ હાંદ

રાજસ્થાન પ્રજાપરિષદ

બાંધુ રામામંદ ચાંદલની દેશી રાજ્યોને ચેતવણી

અખિલ હાંદ રાજસ્થાન પ્રજા પરિષદની ત્રીજી એક 'મોર્નિંગિંગ' ના હાંકો થી. બાંધુ રામામંદ ચેતવણના પ્રમુખપદે મળ્યા હતો પ્રમુખે બાંધુ કેરવો જાણવું હતું કે: કેરવાક રાજ્યો દેશી રાજ્યોના પ્રમીને પોતાનાજ અખિલારો માની બેઠેલા છે. બહારનાઓની કમીગીરી તેમને મમતી નથી. એકનો સાત છે કે હાંકના બાંધીક હોઈ અને હોઈ હોઈ રૂં જે કાજો પાડી મામલોમાં આવ્યા છે, ખરી રીતે હોઈ એક છે. અખિલને પણ તે કપુરક રાખ્યું છે. આ એકલા બોરીક હોઈ અને હોઈ હોઈની પ્રજામાં પણ છતરી મહ છે. હાંકની મકલિયાના નેતાઓ આજ કુધી દેશી રાજ્યોના પ્રમીને ખસેડેલા પોતાના વિચારો જાહેરે કરતાં અચકાતા નથી આ દેશી રૂં બહારમાં છે. મહાસેનાની સને પદરદ ની પેંકેકમાં રાજસ્થાનની પ્રજા મોટે જવાબદાર રાજ્યને કામનારો કરાવ પલાય થયો હતો. રાજ્યોને પોતામાં રાજ્યોમાં સુધારે કરવા

સાર પણ બહારનાઓની કામલ જોઈતી નથી. રાજ્યોને બોરીક હોઈને અતુરજી કરવા જેવા પગલાંનો છે તે આપણે મારવ ધરીએ. કેટલાક આમળ પક્ષના રાજ્યોને આ મામ કુર્તુ છે. બહો ખાલુ એકદમ કારકાર કામનો નથી. જવાબદારી વિતાની સત્તામાં પણ મહા અનુયો કવાનો અંબલ છે. તેથી રાજ્યોને પોતાની પ્રજાને રાજકારનારમાં કામ બેતી કરી દેવી જોઈએ. રાજ્યોને સમજવું થટે છે કે તેમ પણ રાજ્યનો મોટામાં મોટો આધાર તેની પ્રજા ઉપરજ અવલંબી રહેલો છે. જુના જમાનામાંથી જેવા મહા રાજ્યો જીવના આવ્યા છે કે જેમને કોઇ રાજ નથી પણ પ્રજાવિતના રાજ્યની વાન કોણે સંભળ છે? આવનાં સુધરેમાં મહાતા રાજ્યોમાં નજ પ્રજાસત્તાક છે. દુનિયાના ૭૦ સ્વતંત્ર દેશોમાંથી ૪૫ માં પ્રજાન રાજ્ય પ્રવર્તી રહ્યું છે. બાંધીનાઓમાંથી આશ્વીનીઆ, ગેલજામમ, બલ્કેરીઆ, કેન્થાક, મેટ પ્રાંકન, ઉત્તર આયરલેંડ, કંમી, નેધરલેંડ, નેર્વે, હમાનીઆ, સ્વીડન, બાધાન, અથાનિરનાન અને પર્ગીઆમાં પ્રજાના પ્રતિનિધિત્વવાળું રાજ્ય આવી રહ્યું છે. તે સિવાય આયરીશ કી રેટ, દક્ષિણ આફ્રિકાનુ ધુનીયન, કેનેડા, ન્યુઝીલેંડ, આસ્ટ્રેલીયા અને ન્યુઝીલેંડ વિગેરે રજ્યોને પાર્લામેન્ટરી કારકાર આવી રહ્યો છે. હોઈને પ્રજાવંતની બાવના નથી. યુદ્ધ અને મહાવીરના જમાનામાં પ્રજાસત્તાક નજો અસ્તિત્વમાં હતા. સમુદયમાંના જમાના સુધી પણ જેવા કારકાર ચલિતો હતો. આજે જગત એક હબ્બર વર્ષે સુધી હોઈ પ્રજાનુ રાજ્ય બેઠેલું હતું. આટલા કાળ માળા સુધી પ્રજાવાદ બીજે માલ્યો જમ્યાયો નથી. આને અર્થ એ નથી કે પ્રજાકાળમાં રાજ્યો ન હતા, એકદમ પડીવટ ન હતો. પણ આ રાજ્યોનો વડીવર મોટે હાથે પ્રજાના પ્રતિનિધિત્વ વાળો હતો. આ ઉપરાંત જુના જમાનામાં રાજ્યોની સુટધી હતી. ખરાબ રાજ્યોને કાલો મુકવાની પ્રજા પ્રત્યક્ષ હતી. આવનાં થવું કસ્થામી રાજ્યોમાં પ્રજાના પ્રતિનિધિત્વ વાળી કસ્થામી અસ્તિત્વ કરાવે છે. પૂર્વેનું પ્રજાસત્તાક રાજ્ય આવનાં નજવાનમાં નજવાન રાજ્યોમાંનું એક છે જુના જમાનાના રીખ રાજ્યોની પ્રજાને પણ મતાધકાર મળેલો હતો જે મતલબનો લેખ ટા. કીડનરે લખ્યો છે.

આપખુદી મહારાજાઓ બેઠા હશે?

આપણા નરેન્દ્રો જેઓ હોડ, હુસબાન અથવા તો શીખ છે તેઓ આ દલીલમાંથી બેઠા હે. કેટલાક રાજ્યોમાં પ્રજાકાળ વરવેનાં બીજ રજા છે. જે રાજ્યો પ્રજાને વધુ સત્તા આપવાનો વિચાર પણ કરતા હોય પણ બીજાઓને એકદમ સત્તા મુકવી નથી. ખરૂં છે કે પ્રજાકાળે માજીક જાતની મહી આકાઓ ફળિહુત કરી નથી; છતાં તેજે આપખુદ કારકાર કરતાં વધારે કામ કરી બતાવ્યું છે. આજે સરખાસારે રાજ્ય કરે છે, પણ તેઓને અમલ પ્રજાનેજ નામે હોય છે. આથી આપરે પ્રજાવાદજ સહજ કસે. આ સહજતાનો ઉપયોગ કાપણો રખેતનો છે. આ બધા ઉપરથી જે રાજ્યો આપખુદ અમલને વળગી બેઠા હોય તેઓ સાવધ અને બેઠેલીજ અચવા કેમ્બુનીકમની કિંસક પકાંત અને પસંદ નથી. હું તેને વિચારનારો છું. પણ આ દલામાંથી બચવાનો ખરા મારો પ્રજાને તેના દક્ષા-અખિલારો આપવાનો છે.

સંધી સુવહીવટ ઉપર નબી રહે

હોઈ રાજ્યો પોતાની આપખુદી પ્રામિય સત્તાને આધારે જાળવી રવા છે. ધોરીક સત્તાએ આપખુદી કા સાર જાળવી જે આપખુદીની જાળવણી કારા બાવના

વળગનાઓનો હેતુ ખાંડીક નવીનતા અને કોઈ ગળથોથાના વચીવટની વચ્ચેની સરખામણી કબી રાખાને હોય, બીજા હેતુ રાજ્યોને કોઈ રાષ્ટ્રવાદની સામે વાપરવાનો પથ હોય. સમગ્રનું પણ કેમથીયે રોકાશે નહિ. વર્તમાનપત્રો દરો કે નહિ તેની ચિંતા નથી. વિચારના યોગ્યતા આપેલાપ આરે ખાંડીકે હરી વળશે. હૈંક દરબારમદની બાઈધા તે ખાંડીકી રહેશે. રાજ્યો પોતાની સંધી પત્રોથી ઉપર બારે મદાર બાધી રહ્યા છે. તેઓએ સમજવું થર છે કે કુનલાની ધણી પ્રજાઓએ સંધીઓ સામે યજ્ઞને પથ પોતાની સુકિત મેળવી શકી છે. કોઈ રાજ્યોની પ્રજા એક નહિ કરે એક માનવાનું કારણ નથી. રાજ્યોને ખબર નથી કે સંધીના મોટા ભાગ સુવચીવટ ઉપર નબી રહેશે છે. (અધુરું)

ઇરબન એન્ડ ઇન્ડીકટ મારમેન્ડ મેકોમ એમપ્લોયર્સ એસોસિ-એશનનું બંધારણ

ઇરબન અને ઇન્ડીકટના દરજ્જાઓની એસોસિએશનનું બંધારણ નીચે છાપીએ છાપે તેના અગલકારો નીચે પ્રમાણે છે :—
એડમંડ ટી. વેરટન, ચેરમેન; નારણદાસ દયાળ, વાઇસ ચેરમેન; એ. એચ. રોટ રમ્બર અને મધુસૂદન પરસોતમ, સેક્રટરીઓ.

(૧) નામ

આ સંસ્થાનું નામ “ઇરબન એન્ડ ઇન્ડીકટ મારમેન્ડ મેકોમ એમપ્લોયર્સ એસોસિએશન” રહેશે.

(૨) હેતુઓ

સંસ્થાના હેતુઓ નીચે પ્રમાણે રહેશે :—

(એ) મેમ્બર્સ અને તેઓના તોકરો વચ્ચે સંબંધ બાંધવો અને પોતાના તોકરો સાથેના સંબંધને બળતા મેમ્બરોના કામો વધારવા અને તેમ રક્ષણ કરવું.

(બી) મેમ્બરોના કામોને ઉત્તેજન દેવું.

(સી) તકરારનું સલાહથી સમાધાન લાવવાનું ઉત્તેજન આપવું.

(ડી) મેમ્બરોના કામોને લગતા સુચવાયેલા કાયદેસર કે અન્ય પદ્ધતિ સંબંધે અનુકૂળ જણાય તેમ ઉત્તેજન આપવું, ટોચ આપવો અથવા તેનો વિરોધ કરવો.

(ઇ) મેમ્બરોના કામમાં હોય તેવા અન્ય કાયદેસર કામો કરવા.

(૧) ઇરબન અને કપડાં બનાવવાના ઉદ્યોગના માલિકો આ સંસ્થાના મેમ્બર બની શકશે.

(૨) મેમ્બરશીપની અરજી લખાણથી સેક્રટરીઓને કરવી પડશે અને પ્રત્યેક અરજીની સાથે મેમ્બરશીપને માટે કરાવેલી એન્ટ્રન્સ શી અને બાર માસનું લવાજમ મોકલવું પડશે.

(૩) મેમ્બરશીપની અરજીને તે મળ્યા બાદ એક માસની અંદર એકઠેકુટીય કમીટી તરફથી ખ્યાન દેવામાં આવશે અને સંસ્થાના ૨ સંસ્થાની લેખી બહામજના ટુકા સિવાયની કોઈ પણ અરજીને ખ્યાન દેવામાં આવશે નહિ.

(૪) જે એકઠેકુટીય કમીટી તરફથી મેમ્બરશીપની અરજી નામજુર થશે તેા કાચલા વળગતા અરજદારને સંસ્થાની કમીટી બનરજ મીટીંગ સમક્ષ અરજી કરવાનો હક રહેશે.

(૫) જે અરજદારની મેમ્બરશીપ અરજી નામજુર થાય હશે તે અરજી કરતાં વખતે તેણે બરજા એન્ટ્રન્સ અને

સમ્પ્રકોપકન શી પાછી મેળવવાને હકદાર રહેશે.

(૬) પ્રત્યેક મેમ્બરે પાતાનું પોસ્ટલ એડ્રેસ કે તેમાં કયેલા કંઈ પણ ફેરફાર સેક્રટરીઓને લખાણથી જણાવવા પડશે.

(૭) જે માલિક સંસ્થામાંથી રાજીનામું આપી છુટા થયેા હોય અથવા જેને કમી નાખવામાં આવેા હોય તે એકઠેકુટીય કમીટી કરાવે તેવી શરતે મેમ્બર નરીકે હરી કાપલ થઈ શકશે. હરી કાપલ થવાની અરજી કરનાર અરજદારને એકઠેકુટીય કમીટીએ હમણેથી કરતો વેરબાજબી કાગે તેા તે અરજદાર મીટીંગને આપીક હરી શકશે.

(૮) નીચેના કારણોસર મેમ્બર મેમ્બરશીપ તરીકેના કામો ઉઠાવવાને હકદાર ગણાશે નહિ :—

(એ) જે સંસ્થા પ્રત્યેના પોતાના સમ્પ્રકોપકનની અથવા કયેલા કંઈ પણ કંડની કે બીજા કંઈ પણ નંખામણા કરતી રકમ વધુ મલીના થઈ ગયા હોવા કતા સુધવાઈ નહિ હોય.

(બી) આ બંધારણની રચે તેને કોઈ પણ અમુક ધવલ સુધી સંબેદન કરવામાં આવેા હોય તેા તે મુકત કરમીયાન.

(૩) એન્ટ્રન્સ અને સમ્પ્રકોપકન શી

(૧) મેમ્બરશીપની અરજી સાથે શી. ૧૦-૬ ની એન્ટ્રન્સ શી બરવી પડશે. સેક્રેશન ૩ ની અલ સેક્રેશન (બી) માં ફર્માવાયલા કેસમાં એકઠેકુટીય કમીટીને એન્ટ્રન્સ શી ખાના કરતાં નમણી કરવાની સત્તા રહેશે.

(૨) પ્રત્યેક મેમ્બરે શી. ૧૦-૬ ની સમ્પ્રકોપકન શી મોકામાં મોકી પ્રત્યેક સાલના માર્ચ માસની યા. ૩૧ થીએ સંસ્થાની ટેક એક્ટ્રીસે બરી રૂબી પડશે.

(૪) મેમ્બરોનું પ્રતિનિધિત્વ

મેમ્બર ઇરબન ધંધામાં રોકાયેલા કોઈ પણ કમ્પાનિ સંસ્થામાં પોતાના પ્રતિનિધિ તરીકે નીખી શકશે. એ પ્રમાણે નીમાયેલા કમ્પાનિ નામ અને એડ્રેસ કાચલા વળતા મેમ્બર સેક્રટરીઓને લખાણથી જણાવવા પડશે. જે કોઈ પ્રતિનિધિને મેમ્બરે પાછા ખેંચી લીધેલા હોય અને તેને બહુ બીએ નીમેલા હોય તેા તે બીજાના નામ અને એડ્રેસની એ પ્રમાણે ખબર આપવી પડશે.

(૫) મીટીંગ

(૧) સંસ્થાના મેમ્બરોની બનરજ મીટીંગ ફર ૭ માર્ચને બોલાવવામાં આવશે. એકઠેકુટીય કમીટીનો મધુસંતિને પ્રતેજા શરૂ અથવા સંસ્થાના એડાઇમાં કોઈકે મેમ્બરોની સહી કાચના રીકવીગીશનથી રપેરમજ બનરજ મીટીંગ બોલાવી શકાશે.

(૨) બનરજ મીટીંગની સેમાં બનરા કામકાજના કાયકેમ સાથેની નોટીસે બેવી મીટીંગ બળવાની હશે તેની એડાઇમાં એકા સાન દિવસ અગાઉ મેમ્બરો પર મોકલી આપવામાં આવશે. રપેરમજ મીટીંગના સંબંધમાં પ્રમુખ ફાવશે તેવી એડાઇ સુધવતા નોટીસ આપવામાં આવશે.

(૩) સંસ્થાની વાર્ષિક બનરજ મીટીંગ પ્રત્યેક સાલના જુન માસમાં બોલાવવામાં આવશે.

(૪) એકઠેકુટીય કમીટી એડાઇમાં એડાઇ ફર એ બે મહિને મળશે. એકઠેકુટીય કમીટીની રપેરમજ મીટીંગ પ્રમુખને બર જણાશે બારે અથવા કમીટીના એડાઇમાં એકા જે મેમ્બરોની સહી સાલના રેકવીગીશન પરથી બોલાવવામાં આવશે.

(૫) કમીટી મીટીંગ મળવાના રજાગ અને સમયની એકઠેકુટીય કમીટીના મેમ્બરોને એવી મીટીંગ મળવાની હશે

તેની જોડામાં જોડા ત્રણ દિવસ પહેલાં સેક્રેટરીએ તપ્પચી લખાણથી ખબર કરવામાં આવશે. રૂપેશ્વલ ખોટોગને માટે ટુંકો નોટીસ આપવાનું પ્રમુખની મુનસુફી ઉપર રહેશે. ખોટોગની પ્રત્યેક નોટીસની સાથે તેમાં ચનારા કામકાજનો કાર્યક્રમ આપવામાં આવશે.

(૧) જનરલ ખોટોગને માટે મેન્મરેના ૫૦ દહાની અને એકેડેમીક કમીટીની ખોટોગ માટે ત્રણની કાબરોને કોરમ જણાવમાં આવશે. કોઇ પણ ખોટોગ ને સમયે જોડવાયથી હોય તેની ૧૫ ખોટોગની અંદર કોરમ જેટલી કાબરી નહિ થઈ હોય તો તે ખોટોગ ખીલ્લ અડવાડીયાના તેજ દિવસ સુધી અને જો તે રબનેા દિવસ હોય તો ખીલ્લ કામના દિવસ સુધી અને તેજ વખત સુધી મુજતવી રાખવામાં આવશે અને જોવી મુજતવી રહેલી ખોટોગમાં કાબર ચલેલા મેન્મરે કોરમ ગણાશે.

(૭) જનરલ ખોટોગ સમક્ષ રજુ ચનારા સખળા કરાવેને ખોટોગના પ્રમુખ તરફથી લખાણમાં મુકવામાં આવશે. જે દશવ સેકન્ડ નહિ ચલેલા હોય તેને ખ્યાન દેવામાં નહિ આવે. જે ને ખાખતો પર દશવ થયા હશે તેને કાબર ચલેલા-જોની બહુમતિના વોટથી પસાર કરવામાં આવશે.

(૮) કોઇ પણ મેન્મરેથી કોઇ પણ ખાખત પર ૧૦ ખોટોગ કરતા વધારે જોલી કઠાશે નહિ સિવાય કે બહુમતિની અમતિ મળેલી હોય.

(૬) ખોટોગના કામકાજ વિશેના જે મુદ્દાઓના અંતરમાં આ બંધારણના બજાવાનું નથી તેનો નિર્ણય ખોટોગમાં કાબર ચલેલાઓની બહુમતિથી કરવામાં આવશે.

(૧૦) કોઇ પણ ખોટોગમાં તેની પહેલાંની જનરલ ખોટોગ બજવા એકેડેમીક કમીટીની ખોટોગ ને હોય તેની, ખોટોગ સેક્રેટરીએ તરફથી વાંચવામાં આવશે અને જો તેને અનુમોદન મળશે તો પ્રમુખ તરફથી તેની ઉપર સહી કરવામાં આવશે.

૭ એકેડેમીક કમીટી

(૧) જનરલ ખોટોગ મળે તેના વચખાળમાં સંસ્થાને કારખાવ પ્રમુખ, અને ૭ મેન્મરેની એકેડેમીક કમીટી તરફથી જણાવવામાં આવશે. જે અમલદારોની મુંટથી સંસ્થાની જનરલ ખોટોગમાં થશે અને એક વરસને માટે તેઓ હોડા પર રહેશે. કાર ખાડ તેઓને નવેસરથી મુંટવામાં આવશે.

(૨) એકેડેમીક કમીટીના મેન્મરેશીયને માટેના નામે વાખીંક જનરલ ખોટોગ મળવાની હોય તેની જોડામાં જોડા ૧૪ દિવસ અખાઉથી સેક્રેટરીએ આમળ જણાવમાં રજુ થયાં જોડશે.

(૩) એકેડેમીક કમીટીના મેન્મરે નીચેના સંલેખામાંના કોઇ પણ એકના કારણે પોતાનું સ્થાન ખાલી કરી જવું પડશે.

(એ) સંસ્થા બજવા એકેડેમીક કમીટીના મેન્મરેશીય ખાલી સરપેન્ડ થશે અથવા નરવરક થશે હશે તો.

(બી) કમીટીની પરવાનગી વગર જનરલ ખોટોગ બજવા એકેડેમીક કમીટી ખોટોગમાંથી ત્રણ વખત સામટ મેરકાબર કહેશે હશે તો.

(સી) રાજનામું ખાપેલું હશે અથવા સેક્રેટરીએને એ મહિનાની જોખી નોટીસ આપેલી હશે તો.

(૪) એકેડેમીક કમીટી ઉપર બજવાઓ ખાલી પડતાં કમીટી તરફથી તે બજવાઓ પુરી કઠાશે અને તે પછીની પહેલી જ જનરલ ખોટોગમાં તેવી નીમણુક મંજુરી માટે રજુ કરવી પડશે.

ખાલી પડેલી જગ્યામાં નીમાલેલ મેન્મરેશી તેની પહેલાંના મેન્મરેને વર્ષની જેટલી મુદત પુરી કરવાની જાણી રહેલી હોય તેટલી મુદત સુધી રહી કઠાશે.

(૫) એકેડેમીક કમીટીને નીચે પ્રમાણે સત્તા રહેશે અને તેની ઉપર જનરલ ખોટોગ સુચનાઓ કરી અને અંતર મુદતી કઠાશે:—

(એ) આ સંસ્થાનું પ્રતિનિધિત્વ દેવાની જરૂર જણાય તેવી કોઇ પણ સંસ્થા, જેમાં ઇન્ડસ્ટ્રીયલ કાર્જીસીલ કે કનસ્ટી-લીએક્ત જોડેનો ત્રણ સમાવેશ થાય છે, તે પર સંસ્થાનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવવાને નીમણુક કરવી.

(બી) સંસ્થાના નોકરોને રાખવા કે કીસમીસ કરવા, કલમ ૮ (૧) (ધ) ના અપવાદ સિવાય તેઓને પસાર કરાવવા અને કામ કરાવવું.

(સી) આ બંધારણની જરૂરોની વિશ્લ નહિ હોય તેવા ખારાઓ પડવા અને તેનો અમલ કરવો.

(ડી) જરૂર જણાય તેવી વખતે વખત સળ કમીટીઓ નીમવી.

(ધ) સંસ્થાના મેન્મરે તરીકે ધાલેજોને કાખલ કરવા અથવા નહિ કરવા, સંસ્થાના અખાઉના મેન્મરેને મેન્મરે તરીકે કરી કાખલ કરવાની જરૂરો કરાવવી, અને કલમ ૧૧ અને ૧૨ ના અપવાદ સિવાય એકેડેમીક કમીટીને બહુમતિને પુરતું જણાય તેવા કાયજીઅર કોઇ પણ મેન્મરેને સંસ્થાના કે એકેડેમીક કમીટીની મેન્મરેશીયમાંથી કાઢી નાખવા, સરપેન્ડ કરવા કે હંક કરવો.

(એફ) સંસ્થાની સાથે અથવા તરફેણમાં કે અલિખત મેન્મરેની સાથે કાયદેસર થયેલા હોવા કે તેનો અખાવ કરવો.

(જી) સંસ્થાની વતી કોઇ પણ સ્થાવર કે અંગમ મોકલત ખરીદીને કે લીસ પર કે કોઇ અન્ય રીતે મેલવવી, અને સંસ્થાની ખાલેકીની સ્થાવર ના અંગમ મોકલત વેચવી, ખાડે આપવી, મોટંજેલ મુકવી કે કોઇ પણ અન્ય રીતે તેની અવરયા કરવી.

સિવાય કે કોઇ પણ સ્થાવર મોકલત સંસ્થાના પ્રત્યેક મેન્મરે સાત દિવસની નોટીસ આપ્યા સિવાય મેલવી, વેચી, મોટંજેલ કરી, ખાડે આપી કે પાંચ વર્ષ કરતાં વધારે મુદતને માટે લીસ પર આપી કઠાશે નહિ. જે મુદતની અંદર જો ૫૦ ટકા મેન્મરેશી જોવી જોખી મામણી કરશે કે જોવી પથમાં ઉપર મત લેવાય તો તેમ કરવામાં આવશે.

(એચ) જો મેન્મરેશી સુચના થશે તો મેન્મરેશી અને તેઓના નોકરો વચ્ચે ઉપસ્થિત થતી તકારોમાં વચ્ચે પડી અમણુતાથી તેવી તકારોની પતાવટ કરવાનો પ્રયત્ન કરવો.

(આઇ) આ બંધારણની વિશ્લ નહિ હોય તેવા એકેડેમીક કમીટીને સંસ્થાના કામમાં જણાય તેવા ખીલ્લ કામે કરવા.

(અખુરી)

ઈસ્ટ આફ્રિકાના હિંદીઓનો કેસ

(મગા અગ્રણી મહુ)

ઇમીગ્રન્ટ પ્રશ્નનો

હોહીઓ એકંદરે એવી માનણી કરે છે કે નેટીવાના દિવસ સર્વોપરીપણે દરેક રીતે સમજવાય તેવી અવસ્થા થયા બાદ સંસ્થાનાના બધાજ કહેરીઓની સાથે સમાન વર્તવ હોવો જોઈએ તથા રંગ અને કુર્મના બેઠ વિના દરેક કહેરીને જીવનના દરેક ક્ષેત્રમાં પ્રમાણે કરવાની સમાન તક મળવી જોઈએ. સરકારની નેમ એવી દેવી જોઈએ કે રંગ અથવા જન્મને જરાપણ જાણમાં ન લઈ દરેક માટે સમાન કહેરી-પણું રાખવામાં આવે.

હિંદીઓની મુશ્કેલીઓ

કેનીયાના હોહીઓને અનેક હાડમારીઓ છે; સામાજિક આર્થિક તેમજ શબ્દારી. તેમાંની મુખ્ય હાડમારીઓ નીચે મુજબ છે:—કાષ્ટ મતદારી મુજબ તેઓને ધારાસભામાં પ્રતિનિધિત્વ મળેલ છે તે પુરતું નથી; હાઇલેન્ડમાં ખેતીવાડી માટેની જમીનો તેમને મળતી નથી; ૧૯૨૨ ના કમન્ડ પેપર માં સેક્રેજેશન કરાવી નાખવા આવેલું હોવા છતાં હાઉન્ડ-શીપોમાં વસવાટ માટેનું સેક્રેજેશન દબાવવામાં આવ્યું છે. સામાન્ય દિવસે જમતી સરકારી અને જાહેર સંસ્થાઓમાં એક પણ હોહીની તેમાં નીમણુંક કર્યા વિના સ્થાપવામાં આવી છે, અને કાષ્ટ ટેકાણે જ્યાં હોહીને નીમેલ છે ત્યાં પુરતું પ્રતિનિધિત્વ આપવામાં આવતું નથી. હોહીઓ માટેની જીવવશીની અને ટેકાટરી સારવારની સંસ્થાઓ માટે જે રકમો મંજૂર થાય છે તે ખીજકૂચ પુરતી નથી; જાહેર ટેકરીઓમાં અને ખીજ અનેક બાબતોમાં હોહીઓ રદામે અમુક મેરુવાળાની અંકુશ રાખવામાં આવે છે અને તે સિવાય પણ ખીજ અનેક હાડ-મારીઓ તેઓને સદન કરવી પડે છે.

કલોહર મુનીયન

મમે તે જાતનાં કલોહર મુનીયનમાં ગાળાનો ઇતિહાસ જોતાં જોરા વસાહતીઓની સ્થિતિ સમજાવ રહેશે. તેમની જાણ મહાવવાની રીતને અને વ્યવસ્થાને લઈને બાવી બંધારણમાં તેમના અજાણને વધુ સ્થાન મળશે. ટાંગાનીકા અને યુગાન્ડા ઉપર કેનીયાના રાજ્યોના છાંદા જરૂર ઉઠશે અને એટલા માટે આફ્રિકાના તથા હોહીઓના દિવસમાં કલોહર મુની-અનની કાષ્ટ પણ યોજનાની વિરૂદ્ધ હોહીઓ છે.

જો કે, જો ત્રણે પ્રદેશો વચ્ચે અમુક પ્રકારના આર્થિક જોડાણને ઊજા રાખવા તેઓ તૈયાર છે, પરંતુ ટાંગાનીકાનો પહેલાનો અનુભવ એવો છે તેથી કેનીયાની બહારના હોહીઓ એવો બધ રાખે છે કે કદાચ એવા આર્થિક જોડાણથી તેમના દિવસની અવગણના થાય એવું જોડાણ જે રેલવે તથા કસ્ટમને અંગે થયું છે તેનાથી યુગાન્ડા અને ટાંગાનીકાને સંતોષ મળે નથી તેમજ સમસ્ત હોહી કોમને પણ તે સંતોષકારક નીવડતું નથી. હાલ જે અવસ્થા ચમ છે તે ટાંગાનીકા અને યુગાન્ડા કરતાં કેનીયાના હાઇલેન્ડના દિવસમાં વધુ પડતી છે.

ટાંગાનીકા તથા યુગાન્ડાની નેટીવ પોલીસી બાંના નેટીવોની પ્રગતિ માટે જેટલી જલુકુષ છે તેટલી કેનીયાની નેટીવ પોલીસી નથી. નેટીવોના તેમજ હોહીઓના દિવસે માટે ત્રણે પ્રદેશોના સંપર્કમાં કાષ્ટ જાતનો બંધારણનો ફેરફાર હોહીઓ મનજીવ નથી, કારણ કે તેના કાષ્ટ ફેરફારથી ટાંગાનીકા અને યુગાન્ડાની નેટીવ નીતી એકી ઉદાર બનવા સંભવ છે.

પૂર્વ આફ્રિકાના અગાઉના પ્રતિદાસ કોંગ્રેસમાં તથા પછી હોહીઓ એવા મત ઉપર આબ્યા છે કે જે ત્રણે પ્રદેશો માટે એક મધ્ય સત્તા અથવા કાષ્ટ કમીશનરની નીમણુંક ન હોવી જોઈએ. પરંતુ જે તેવી કાષ્ટ નીમણુંક માટે આ કમીટી બહામણ કરે તો હોહીઓ મોન-કુરોપીયન પ્રશ્નોના દિવસ માટે નીમેની સરકારની માંગણી કરે છે:—

(૧) કાષ્ટ કમીશનરના હેડ ક્વોર્ટર્સ કમેશ્વર કેનીયાના વસીલાની બહારના સ્થળે હોવા જોઈએ.

(૨) ના. અહેનકાદની સરકારની સત્તા કામો બાબતોમાં જેમ છે તેમજ રહેવી જોઈએ.

(૩) એકવાઈઝરી કલેક્સીબની સંમતી લીધા સિવાય કાષ્ટ કમીશનરે કોમી પ્રશ્નોમાં કાષ્ટ કુકમો કરવા નહિ અને એકવાઈઝરી કલેક્સીબના સમયોને જોવા પ્રશ્નો સંબંધે કાષ્ટ કમીશનર જે નિર્ણય કરે તેના ઉપર સંસ્થાનાના સેક્રટરીને અધીસ કરવાનો હક હોવા જોઈએ.

(૪) હોહીઓનું દિવસ કાષ્ટ કમીશનર પ્લાનમાં જે એટલા માટે સંસ્થાનાના અધ્યક્ષ હોહીઓ હોવા જોઈએ તેમજ તેના પ્રાપ્તવેદ સેક્રટરીઓમાંનો એક પ્રિન્ડબન સીરીસ સર્વિસનો એક હરેદી અમલદાર હોવા જોઈએ.

આ સૂચનાઓ હોહીઓના મત મુજબ થવી મહત્વની છે.

કેનીયાની ધારાસભા

ના. અહેનકાદની સરકારે કમન્ડ પેપર ૩૫૭૪ માં જે નીચે મુજબના નિર્ણયો પ્રમટ કરેલ તે તેમાં હોહીઓના સંપૂર્ણ રોકા છે:

(એ) “કેનીયા તેમજ બીજા ટેકાણે, પ્રજાના દરેક વિભાગને પુરતું પ્રતિનિધિત્વ મળે એવા પ્રકારનું જવાબદાર શાસનતંત્ર મળે જે ખોલ તરીકે સ્વીકારવામાં આવે છે; પરંતુ જે પ્રજાનો એક ટકા જેટલો ભાગ પણ દબા સુધી મતદારી મેળવી શકે નથી, તેમજ મતદારીમાં સહેજ પણ વધારો કરવાની વાતને કોમી રોકા મળતો નથી તેવા પ્રદેશમાં જે ખોલને સત્તર પડાવી શકાય તેમ નથી.”

(બી) સરકારી બહુમતી હાલમાં ચાલુ રાખવી.

(સી) મમે તે કોમના ધારાસભાના સમયો હોય અને તેઓ સરકારી અમલદાર હોય અથવા નહિ તે પણ ધારાસભાના સમયો તરીકે તેમનો દરજ્જો સમાન ગણાશે અને ખાસ કરીને જે કાષ્ટ કમીટીઓ નીમાય તેમાં તે બધાય સમયોને પોત-પોતાની સંસ્થાના પ્રમાણમાં સમય થવાનો સરખો હક રહેશે.

(ડી) બંધારણ મુજબ મનરને એવો હક છે કે સરકારી સમયો, જે બાબતમાં તેને જરૂર અન્યાય લાગે, તેની પોલીસીને પોતાના મતનો રોકા આપે એવી તે માંગણી કરી શકે, જે હક ચાલુ રાખવો.

(ઈ) કેનીયાની ધારાસભાની મતદારી માટે ના. અહેનકાદની સરકાર એવા મતની છે કે કોમન રાજ એ ખોલ છે અને તે સ્થાપતું જોઈએ અને તેમાં બધી કોમોને સંસ્કૃતિના અથવા જીવવશીના ધોરણે સરખી મતદારી મળવી જોઈએ.

તેમ છતાં હોહીઓ આ કમીટીને જેટલું ખાસ કરીને અન્યાયના મુદ્દે છે કે કોમન રાજ (સામાન્ય મન પત્રક) તુરતજ કર થાય એ આ દેશની જુદી જુદી કોમોની ક્રાંતિકારી પ્રગતિ માટે અતિ અમૂલ્ય છે અને આફ્રિકાના દિવસે માટે ખુદ આફ્રિકાની પોતાની ભવનો પ્રતિનિધિ ધારાસભામાં હોય એ પણ તેટલું જ જરૂરી છે તેમજ સામાન્ય માન્યતા સિદ્ધાંતની દ્રષ્ટિએ દરેક કોમને પુરતું પ્રતિનિધિત્વ મળવું જોઈએ એ અનિવાર્ય છે. (ખાતર)

હાઈયા થતો વિનાશ

(લેખક: મગનભાઈ દેસાઈ)

(ગળા અંકથી ચાલુ)

અગાજ ઉપર

પેટમાં પહેંચેલ કરામ લોદી વાટે પહેલો અમને પહોંચે છે. પછી અમજના રૂઢિચાલસરખાં એવી વિક્રિયા કરી મુકે છે કે પાદકક્ષા ગુપ્ત રહ્યું જાય છે અને વિચારો ઝીકવિત કરવાની કક્ષિત બેવાઈ જાય છે. વધારે પ્રમાણમાં એ પીવાયો દોષ તો માણસ તોપ્રાને મટે છે, મારે છે, ગમે તેમ બોલે છે, છુત પચ્છ કરી દે છે—અને છતાં તેને કહ્યાની અપર નથી હોતી!

અને પીવાની અસર અમજ પર તો રહીજ નથી. કરામમાંથી લોક ગાંધા બની જાય છે. મગજના રૂઢિચાલ દબાવ્યું વધી જવાથી દોષ વાર વાદિનીઓ ફાટી જાય છે અને પરિણામે વાતકાળિક અમજ પચ્છ નીપજે છે કે પક્ષાધાતુ થઈ જાય છે. મગજ પરની આવી અસરને લીધે હમ્કાકક્ષિત તો રહેતીજ નથી. એટલે પછી નીતિધર્મ તો તેના વિના ટકેજ ક્યાંથી?

પછી તે સ્વધર્મ, કુટુંબ, સ્વમાન કહાના જાન વિના વિનાશને પથે દોડ્યો જાય છે.

હાઈનો કેફ અને વ્યસન

આમ હાઈની મગજ ઉપર પહેલી અને બારે અસર હોવાથી તેનું એર કેફ પચ્છ મટાવે છે. કદાચ, આ કેફની ઘેલછા પીનારને આનંદ જેવી ભાગતી હોય. પરંતુ આ કેફ તો એર વ્યવસ્થાની કરાખાતનું ચિહ્ન છે. એરનું કામ તો કરીર ઉપર કરતુંજ દોષ છે. એને લીધે કરીરમાં ઉપદ્રવો થાય છે, પરંતુ પીવાની રેવ પડવાથી તે દેખાતા નથી. એટલે એક વખત હાઈ પીવાને સાર થાય છે કે તેમાંથી વ્યસન બધાનાં વાર નથી લાગતી—આપેઆપજ બધાય છે. પીવાથી કરીરમાં બેચેતી આવે છે; ફરી પીવાથી તે એક વાર તો નથી માલમ પડતી એટલે ફરી પીવાય છે; વળી ફરી પીવાય છે. અને હવે તો વધારે ઉકાવવા કદાચ વધારે પીવાય છે. આમ કરતાં કરતાં એક સાદા બહા માણસમાંથી પાગલ હાઈડિયો નીપજે છે. જેમ જેમ રિવસ વધતા જાય છે તેમ તેમ મગજચકિત નબળી પડી જવાથી રેવ રોકવા જાય તોય નથી રોકી શકતી. પછીથી તો 'અખોડખો ગંગેચમ્' ની પેઠેજ થાય છે.

મજા: રોગનું ઘર

મજાકે હરેક જાતના હાઈમાં હોય છે. એટલે કાંઈ એમ ન મને કે અમુક હાઈ સારો છે અને અમુક હાઈ નારો છે. અથ માત્ર ખરાબ છે. એ સિદ્ધાંતને આજની દુનિયા ધીમે ધીમે માનતી જાય છે. એની બે ખરાબમાં ખરાબ અસર આ છે:—(૧) મગજ ઉપર એનું એર મટે છે, તેથી કરીને મેડાજ આચાર તથા વિચારની કક્ષિતો નાશ થાય છે; (૨) રૂઢિચાલ નીશચિતાના જે કણ્ઠમો છે એમને મધનું વિષ ચઢવાથી તે કામ કરતાં જાડ છે. આથી કરીને મરિયાસકત કરીર પર રોગોનું આક્રમણ સહેલું થઈ પડે છે. એટલે રોમ ઝટ બાગે અને સાચા પછી ઝટ સાજા નથી થઈ શકતા. આમ હોવાથી એક પ્રખ્યાત હાઈને કહ્યું છે કે, "હાઈથી હમેશાં આરોગ્યને લુપ્તમાન થઈ જાય છે."

અમેરિકામાં ડ. અ. ૧૯૧૯ થી સંપૂર્ણ હાઈનિયેધને કામદો કરવામાં આવ્યો છે. તેના બધી જાતનાં પરિણામો ખુબ ચોક્કસાકસી અને વિગતવાર સંબંધવામાં આવે છે. તેમાંથી આરોગ્ય સંબંધી પરિણામો જાણવા જેવાં છે: ૧૯૧૯ પછી સાત વર્ષમાં કરામખોરીને લીધે નીપજતાં મરણો અગાજ ૧૬,૦૦૦ જેટલાં ઓછાં થઈ ગયાં છે! (લીવર) અગાજના રોમ કાળે ૧૩૦૦૦ને લાગુ પડતા લાંબી જીવન સાત જાણને

જાણ પર છે. એટલે પચ્છમ સાત વર્ષમાં તે ગમમાંથી ૩૮,૦૦૦ માણસ મરી જતાં જમ્યાં. હાઈને લીધે માણસ માંડા થઈ જાય છે ૧૬૧૦ માં, દરેક દહા, હાઈને લીધે માંડા થયા હતા. ૧૬૨૨ માં માત્ર ૩૦૭ દહા મેંડા થયા. સંખ્યા મચ્છતી, ૫,૫૫૭ જણ માંડપણી કામવામાંથી જમી મયા.

જીવાનિયાઓની તબિયત પર બારે અમર થઈ છે. એની મજાકરી ૬૨ વર્ષ, પાંચ વર્ષ નીચેના ૧૪,૫૦૦ જાળદા, પાંચથી ૬૨ વર્ષનાં ૨૦૦૦, ૬૨થી વીસ વર્ષનાં ૧,૦૦૦ મરણમાંથી જમ્યાં. એટલે પ્રતિવર્ષ ૧૭,૫૦૦ જીવાન મરિયાસુરના મેંડામાંથી જમી જમને દેખને મળતા રહ્યા.

આમ હાઈનિયેધનાં પરિણામો પરથી આવજને ખાતરી થાય છે કે હાઈ સાચેજ રોગનું ઘર છે.

વ્યસનનો અચાર અને આખાઈ

આવી કામકર અને મનુષ્યજાતિની વિધ્નસક વસ્તુમાં વળી સ્વાદ ઉમેરીને તેને વધારે અમર બનાવી દીધી છે. હાઈની અનેક જાતો પેદા કરવામાં આવે છે. તેમાં સ્વાદ આપવા માં આવે છે, સુગંધી નાખે છે, જેટલીક ન્યાતોમાં તેને સારા પ્રસંગે વાપરવામાં આવે છે. એથી આનંદનાં જાળદા પચ્છ આપોઆપ પીવાનું શીખતી જાય છે, વેપારી બોલા કરોહોનો તેમાંથી નફો કાઢે છે; દુકાનદારો દલાલી ખાય છે, સરકાર કર મેળવે છે, જાણવાળા અદેરખખરેમાંથી પૈસા મેળવે છે. આવા અનેક ટુંક દ્રષ્ટિવાળાના સ્વર્થને લીધે વ્યસનનો બારે બહેજો પ્રચાર થાય છે. એમ પચ્છ દલીલ કરનારા પાસથા છે કે, આનાથી જેટલા બધા લોકોને કામધંધો મળે છે! આવા ટુંકી અકલ્પના લોકો જે નથી સમજતા કે, હાઈ પીવાથી કાંઈ નવું થઈ જાય નથી થતું, પરંતુ ઉજડું, ગરીબાઈને તોતડું મળે છે અને હાઈ પીને જે અખુટ લેપાદક કક્ષિતો નાશ

(અનુસંધાન ૨૬૯ મે પાને)

સુગંધીના તેમજ ફવાઓના વેપારીઓ માટે અમુલ્ય તક

માધાના સુગંધી તેલ, સાણ, ઝોટા, અમરખતી, સેન્ડો (કરચીક પરકુમ્મ) કોલન, અવરર વોટર, બરદો, સુખવાની નાસ, પોમેક, બીલીવંટીન; હેબરકીમ, લોકન, મુલાજ તથા કેવડાજળ, પાનમસાકા, અતરો, કંવર્ગન, બામ વીજેરે ધરમતુ વપરાસની તેમજ વેપારને લગતી સેંકડો એવીજ બીજી દળદો તરફવાર સુગંધી ઓળ-જોખની ચીજો

તેવાર કરવાને લગતા અસલ સ્વદેશી

"ધોડાકાપ" એસન્સો.

અર્કે પરકુમ્મ, કાચા મસાલાઓ, તેલ અને આજુના રંગ પ્રાધાન્ય આવથી મળશે. ધોડાકાપના હરેક એસન્સો સ્પીરીટ વચરના હોય છે.

ધોડાકાપ માર્ક તપાસીને લેજો.

કેલોગ મફત; લખો:—

સોલ એજન્ટ—

ડા. જી. જોરે,

૩૧, અંગળદાસ રોડ,

મહેસ્ટા. જુલમ, ૨.

નોંધ: મનોરપાદક વિવિધ ધંધાઓ કરતા હોય તો અચારે જેટલોમ લાંબા, બહામજી છે.

(રફ્ટ પાનાથી ચાલુ)

માન છે એ નો અગાધ છે તો જોઈએ પેઠા કરી ઈંગ્લેન્ડનો પ્રખ્યાત નાણાંખાની લખે છે: "વધારે ૨ ઓછા, એમે તેટલો પણ દારૂનો વાપર કરવાનું ઈંગ્લેન્ડમાં નો અમલન પડ્યું છે, તેના કરતાં ખીજી ૧૪૦ વધારે નુકસાનહારક નથી દારૂ કાદવા સિવાય દેશમાં નો દારૂ કાદવાનું કરી કદમ થનાર નથી. દેશના ભરીય પગલ લોગોની દક્ષા સુધારવા દેશ સુધી નવા સમાજ સુધારા હાથ નો પ્રયત્નો થાય છે તે મોટે ભાગે દારૂની જાદીથી મે વાઈ ગય છે." (અધિકૃત)

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and railed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

નાદાસનાં નંબર એકતા ખનાતા, પછનાપલ વિગેરે ચીજો આરદર મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે

ફરેક આરદર ઉપર જાતી દખરેખ રાખી સારો માલ, આરી પેકિંગ કરી કોડાયત ભારથી માકલવામાં આવશે

ફેપ મોની-સ, ફ્રાંસવાલ, ફ્રીફેટ, રોડેસીઆ વીગેરે ફરેક જગ્યાએ માકલવામાં આવે છે.

લખો: રવજી ભુલા,

પો. બો. નં. ૫૨૧. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,
ડરબન, નાટાલ.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

દર શુક્રવારે પ્રગટ થાય છે. લવાજમ દપાલ
ખરચ સાથે:

યુનીયનમાં (વારંચક) પાઉન્ડ ૧-૦-૦

દરિયાપાર " " " ૧-૦-૬

કોઈ પણ માસની શરૂઆતથી ચાલક થઈ શકાય છે.

લવાજમ અગાંથી લેવાનો શરો છે.

અગત્યની સુચનાઓ

છાપુ માકલણ બંધ કરશે એમ માલક જ્યાં સુધી ન લખે ત્યાં સુધી તેઓની સાચી નિદા માની લઈ તેઓ ઉપર છાપુ માકલણ ચાલુ રાખીએ છીએ.

લવાજમ જે મળુ વરસ સુધી ચલવા ન હેતાં પુરું થયે અમારું રેટરેન્ડ મળતાં ચાલકોએ નિયમિત અગાંથી લવાજમ માકલી ચાલવાની મહેરમાની કરવી

લવાજમ જે પોસ્ટલ ઓરદરથી માકલા તે તેમાં INDIAN OPINION, Phoenix या Durban કરણ અને કરેલ કરવો નહિ. બેન્ક નાદ અથવા પોસ્ટલ ઓરદરથી નાણા માકલનારે કાળજી રજીસ્ટર કરવો એ સહિસલાગત ભરેલુ ચણકરો. બેન્ક માકલનારે બેન્કરું કમીશન ઉમેરતાં ચુકવું નહિ

ચાલકોની સાચી નિદા માની લઈ અમે છાપુ માકલણ ચાલુ રાખીએ છીએ એ અનમા રાખી જેઓ છાપાના ચાલક રહેવા ન ઇચ્છતા હોય તેઓએ પોતાનું લવાજમ ચુકવે માકલી છાપુ માકલણ બંધ કરવાની સુચના લખી માકલવા જેટલી સમયતા ખતાવવા મહેરમાની કરવી.

ઈંગ્લેન્ડના જનારા ભાઈઓએ અફ્રિકાના વાતાવરણથી માહિતગાર ફેરેક હોય તે લવાજમ ભરી કિંદમાં “ઈ. ઓ.” મળે એવો બહોમરત કરી જવો.

૧મ વ્યવહાર કરવાનું સરનામું:—

Manager, Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરેલ્લવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશી માલ જગ્યામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી ફરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

આળી, કબલાં વિગેરે માટે જાત જાતનું રેશમ.

મોળા, રમાલ, સાડી, મખમલ, ચાલ, પાક, કોડર, કોર, શર્ટ, સુત્રને માટે સર્જ, આસામ

સીલક વિગેર વિગેરે. પુરૂષો, સ્ત્રીઓ અને બચ્ચાંઓને પહોંરવા એકલી ફરેક ચીજો

અમારી તમે બા-બોમાંથી કરતામાં કરતા આવે કમેલા મળી અમે

ફોન ૫૬૫૪.

સી. કેવલરામ એન્ડ કું.,

બોક્સ ૫૨૬૮.

૧૦ હાલેફ સ્ટ્રીટ,

કેનલ માલકીડ બેન્ક હાલેફ સ્ટ્રીટ,

એડાનીસબર્ગ.

શિયાળો આગ્યો !

શક્તિનો ખજાનો !

જીવાનો

અને

જીવનદોરી

ખયાલવાનો તથા ખજવાન ખનવાનો કાયમી છલાજ જેમનો હોય તે હમારો સાલમપાક વાપરો.

સાલમપાક નં. ૧

સાલમપાક નં. ૨

ખદામપાક

ગુંદરપાક

રતલ ૭/૬

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

લસણપાક

કુવારપાક

મેથીપાક

અડદપાક

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૩/૬

રતલ ૩/-

પારસલ ખરચ જીવું સમજવું.

તમામ જાતના પાકો મરજી પ્રમાણે તૈયાર કરી આપવામાં આવે છે.

અમારે ત્યાં ખેડેલા પાકોની ગેરંટી આપીએ છીએ.

બહાર ગામના મહાકોએ ઓર્ડર આપેજ પૈસા મોકલવા મહેરબાની કરવી.

Kapitan's Balcony Hotel,

Phone 3623.

(માલિક: R. K. KAPITAN).

Cor. Grey & Victoria Streets,

DURBAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ બનાના રોડ, કેસ, પાંચનાર નં. ૧ ૩/- કુલ.
ફરેક બનાવુ તાજી ફરેક અને વેજિટેબલ સાર પેકીંગ કરી
સી એ ડી થી મોકલવામાં આવશે. ટેલેફોન જુલો.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

કરેક અને વેજિટેબલ મારે કંટીના ઓર્ડરો તૈયાર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાવો
કરશો. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

તમારા ધંધાની જાહેર ખબર ક્યાં છપાવશો?

‘ઈન્ડિયન ઓપિનિયન’ માં

જે જાનામાં જીવું જોડી જાયું આખા સાફ આક્રિયામાં વેચાલ છે.

આવ અને નકલ મારે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

ગુજરાતી ખાવનો—લજનોની રેકોર્ડો

ફક્ત અમારે ત્યાંજ મળશે

નંબર.	ફેક્ટોરિંગ નામ	ગરેસો	નંબર.	ફેક્ટોરિંગ નામ	ગરેસો
૩૧	મુજને મારના સમરોર વ્હાલા નાર જી	સંજીવણ	૩૦૩	કરમાં જી હીલ સાય	જાડાસંકર
"	નહી ચીજ કોઈ ગળી	"	"	ધવા કોરે પતી તેમ ખવારી તળવા	"
૬૫	નહીરે બાણુરે રાણા	બાણીલાલ	૩૧૯	અમારી લાલ તમારે લાવ્યા નામ	જાડાસંકર
"	દિશ મણિકને મારે શું કરવું છે	"	"	રામ ગજ હં પ્રાણીયા	"
૭૪	ખંડીવાલા આખરે મ્હારે દેલ	દિવાન	૫૩૦	અરે જાલ આનો પોવાને મનાવો	ખવારી જન
"	વદારે લાલા મોદન ખંડીવાલા	"	"	પ્રેમ પદેરોને કહેને પ્રણામ દમારા	"
૬૦	મન જીવાને મન લોવાવે	"	૫૩૧	અરે શું માનવો અગીમાન	ખવારી જન
"	કામલ કાયા કાં કરાવો	"	"	સુંદર આમળીઆ નામ જાપીય નીત્ય તાર	"
૧૫૭	આમળીઆ વ્હાલા આજ સપરમો કિ દહારો	વતનજી	૫૬૭	નાતાના મનડા આન ધાવ છે... મણિકલાલ અને બાણલાલ	"
"	કાલુડા ત્હારી મોરલી અમને દુખડાં દિવે લેહાડીલો	"	"	મોડી પાડી બનાઈ પાડા નામ દોહાલો	"
૧૨૬	પ્રિતમની પાછળ જી જોગજીવની	કિંમત	૬૨૨	આમ અર્ધજી અને જાણું રાજ	જાડાસંકર અને નારન
"	અલો કિમલાર જરી દેહાર	"	"	ધર્મ પ્રેમવટ પાતલીઆ	"

Agent of H. M. V. RECORDS.

E. A. TYEB & CO.

Phone 2447,
P. O. Box 1185.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

Indian Opinion

No. 31—Vol. XXIX

Friday, July 31st, 1931

Registered at the P. O. as a Newspaper
પાંચ કોચરમાં,

British India Steam Navigation Co., Ltd.

સ્ટી. કેન્યા

કીકીરના ભાવે

એગસ્ટ તા. ૨૦મીએ સુબર જવા ઉપરથી.
સ્ટી. "કારાગોલા"

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઉન્ડ ૨૭-૦-૦.

થર્ડર: પાઉન્ડ ૧૫-૭-૬.

ફેક: પાઉન્ડ ૬-૭-૬. ખોરાકી વગર.

એગસ્ટ તા. ૨૪મીએ સુબર જવા ઉપરથી.

સુશલામાની વીરથી. રૂ. ૪૦ ના ડીસાળથી અને સ્પેશીયલના રૂ. ૧૦૦ ના ડીસાળથી સેવામાં આવશે.

હિંદુ વીરથી. રૂ. ૭૫ ના ડીસાળથી અને સ્પેશીયલના રૂ. ૭૫ ના ડીસાળથી સેવામાં આવશે.

મુખ્યના—કેતાગોએ પોતાના મોટા કાગીના કાગીનારે ૧૧ વાગ્યા અમારે કસ્ટમમાં પરોવેલા કરવાં.

સેકન્ડ અને થર્ડર મટે એક મહિના અગાઉથી બે"દાખલ કરવે.

દરેક દોઢી પેસેન્જરે પોતાની દીકરી અમારી જાણીસમાંથી લેવી અને જહાઝ મામલાના કામગીરીએ અમારી સાથે

પરબવદાર કરવાથી પક્ષ થાઈ જાય. સ્ટીમરને લગતું દરેક કાગજ અમારી જાતી ફોર્મમાં નીચે લખે છે.

SHAIKH HAMED & SONS,

39, Pine Street.

Tel. Add. "Karamat," Durban.

વધુ જાણસા મટે લખો ના મળે:—હિંદી પેસેન્જર

એગસ્ટ રોખ હીમેડ એન્ડ સન્સ,

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, દરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

ટેલીફોન ૪૮૦૦.

પો. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ધો

ટેલીગ્રાફિક એડરેસ

"રુસ્તમજી"

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આજ તેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

જેવા કે મોટર કાર, પ્લેટ ગ્લાસ, ફીડલીટી બોર્ડ, વરકમેન્સ કોમ્પેન્સેશન, વીગેરે અનેક પ્રકારના
વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ શરૂ કરી દીધું છે.

પોલીસી તેમજ હાવાની પતાવત્ત મળનારમાંથી સ્ત્રી આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધિ:—

સોરાબજી રુસ્તમજી,

"ઇન્ડિયા હાઉસ"

૧૭ ફર્ટ એવેન્યુ,

દરબન.

રેકૉર્ડ બેઠ

હુમાં અલે કલકત્તા જઈ ઉત્તમમાં
ઉત્તમ આયનો રેકૉર્ડમાં ઉતારવા
ફરમાવ કરીને નીચનાં રેકૉર્ડો તૈયાર
કરાવ્યા છે. હુમારા ખરીદનાર એ

રેકૉર્ડો સાંકળી બરફ ખુશ થશે.
હજાર રેકૉર્ડો ખરીદનારને એ રેકૉર્ડો
બહીસ આપવામાં આવશે.
દરેક રેકૉર્ડનો ભાવ રી. ૫-૦.

પીચાર કિંવાલ

૧૦૪૨૩ દિલ્લે નજરોને ને વો કાફેર ઉમ્મીન રહે.
૧૦૪૨૮ કબી પર હાલર હું ને રાજા.
૧૦૪૦૮ ને રખસારે રેશે નજર ભયળી.
૧૦૪૦૨ કીયામતલ કલેન આપ કે નખચાર રખતે છે.
૧૦૪૦૮ રંબે સુદર્યા મોશી ખ્યાલ પીચાર.
૧૦૪૦૭ લમીલ વાર હું કરતે બે દિસાવ કા.
૧૦૪૧૪ હમીને ખુદા મોતેબર બનતે આવે.
૧૦૪૫૪ હસ દપસે જલક અપની હસ સોખને કીખલા.
૧૦૪૪૧ અપની સાંદસી સુરત કીખાદો નબી.
૧૦૪૧૮ મેસુએ મુસ્તોફાકા ને કીવાના દો ગયા.
૧૦૪૦૧ કીખ.તોં મેં કીકરે દિલ કીવાના રેદ ગયા.
૧૦૪૮૨ વહી દેના હે ખુદા કીલસે ને બંદા મગિ.
૧૦૪૧૨ અમર દિબરમે કુદી છતા ખરેગા.
૧૦૪૪૫ ખવાલ લખી કેસ પર મે તેરે વારી જાહબી.
૧૦૪૨૬ અપની જલવાળી કરા મુલકો કીખાયા ન ગય.
૧૦૪૦૭ ખેતે ખુદા ચરકમે હે હુરખતે રસુલબી.
૧૦૪૮૬ વો કામિલ કાળા વો આલો મોહમ્મદ.
૧૦૪૭૨ હમાશ નબી આજ દુલ્હા બના દે.
૧૦૪૫૫ મેરી બન જખતક બદનમે રહેબી.
૧૦૪૧૩ હુમ એક મુશ્રા બાત કીલે ને કરાર છી.
૧૦૦૭૫ જખસે મુલકો તેરા ઇતેકાર દે.
૧૦૦૪૫ અમે અરબે ખીર તેરા આલમ ખરાબ દોખા.

માસ્તર રહીત

૧૦૪૦૭ સનહરે ખુદા જખ હુવા ઇજદારે મોહમ્મદ.
૧૦૪૭૮ મમકા મારા હું વો રસુલ અલલાહ
૧૦૪૫૫ હુમ બાને મુસ્તફા દો બંદા નામ ખ્યાલ.
૧૦૪૪૨ નજારા ઇમાદત દે રખે પાક અલ્લી કા.
૧૦૪૧૬ મેં કહે તેરે તેરી મરજા સનમખાના તેરા.
૧૦૪૮૩ તેરે તીરે નજર આંખે તો યુ આંખે મેરે દિલમે
૧૦૪૬૦ બયાંન કીસસે દો રતબાએ મોહમ્મદ મુસ્તફા તેરા.
૧૦૪૭૩ કખ હુર ખુદાસે જુદા મુરે મોહમ્મદ
૧૦૪૧૪ જરાર દેં કીમદેં મુલકોલ કોરા અલ્લી.
૧૦૦૬૭ સો તે ને નબીકા મુલકે જલવા નજર આવ્યા.
સયદાએ જમાલે ચહે અબસાર હમીન દે
૧૦૦૭૭ મહમુદો ખુદા મહમુદો નબી વો અબદુલ કાદેર જલાની.
ખતા પાસ વ અતા પરવર મહમુદીન ચીરાતી દે.
૯૮૬૧ જખ શુક હુવા ચીરાતો હરમ—મરસીયા
૯૮૬૦ હુવાદે સરમે જાહલીનસે મેરે સોહા મોહમ્મદ કા.

બાઇ રુશ

૧૦૪૧૬ હસ રહેદો ને ખંજર કીખા કીખા ર જુલકે.
૧૦૪૮૬ બદનામ નદો મેરી વફા વારકી ખાતીર.
૧૦૪૫૬ કસકે દર પર મુલકે લનેજી ઇબજત ન મીલી.
૧૦૪૨૦ કીલે હમીનમે તમત્રાએ વાર બાજી દે.
૧૦૪૦૬ હેરમે આદમસે પદેમે કીયા મુસલમાની નબી.

બાઇ વીલાએદ

૧૦૪૨૦ ટાલેસે ને ટલ નરે કુક આફત નો નહી હમ.
૧૦૪૬૧ અપને બીમારકા એક રોજ નજારા ન કીયા.
૧૦૪૭૭ જનકા નામ દે મોહમ્મદ ઉનસે દો જમદે હજવાલા.
૧૦૪૮૪ મરતા હું તેરે ગમ મેં અમે નલ દેખ લેના.
૧૦૪૧૪ મોહમ્મદતે ને લામ ટાલે હુલે દે.

૧૦૪૧૭

૧૦૪૮૭

૧૦૪૨૮

૧૦૪૦૭

૯૮૬૬

૧૦૪૮૬

૧૦૪૪૮

૧૦૪૧૭

૧૦૪૦૮

૧૦૪૮૬

૧૦૪૩૮

૧૦૪૧૬

૧૦૪૨૭

૧૦૪૩૧

૧૦૪૩૧

૧૦૪૧૪

૧૦૪૨૫

૧૦૪૦૫

૧૦૪૧૬

૧૦૪૫૦

૧૦૪૨૮

૧૦૪૨૩

૯૮૬૭

૧૦૪૫૪

૧૦૪૦૦

૧૦૪૧૮

૧૦૪૮૧

૧૦૪૪૧

૧૦૪૫૪

૧૦૪૬૮

૧૦૪૩૫

૧૦૪૫૪

૧૦૪૫૪

૧૦૪૨૧

૧૦૪૫૦

૧૦૪૮૭

૧૦૪૬૬

૧૦૪૩૬

૧૦૪૫૪

૧૦૪૫૪

૧૦૪૫૪

૧૦૪૫૪

૧૦૪૫૪

૧૦૪૫૪

કે સી. કેમ (આંધળો માનાર)

કાઈ લે ચલે કરા મરીને મુલકે.
અલલાહ અલલાહ કીયા પશીરા હે કીકરે હુરમે ચાર મેં.
અમે નવ જવાન મે નોલે હુરનો જમાલ કખ તક.
મુશ્રા કીયા હુતકે રખેકા મલો કીયા અલ્લી મેરી.
જખતક આંખે વો રહે.

આહી હુલોન (આંધળો માનાર)

રેલે અમુલસે મુલકો હે હજરત રસુલ કી.
તોળ રહે સકતી નહી સામીકા જોળન દેખ કર.
વો બોલે કે મેરા કાઈ કીવાના નહી દે.
આજબ રંગ મેલા અવ અલબલા.

સુલામ નબી

નસય પરમે કીસીકાં જીનને આગોસ દો બના.
દોતે દોતે ઇસ કબર આદેહકા વજીવ દો ગઈ
ને તકપાતીલે દિલ મેરા વો હુરમ હે મોહમ્મદ ખી
કારા મેરી જખીને સોક.
સામીને બનાયા હે મર ખાને મેં મયખનાં
તેરી રહેમતોં છી નહી દે હદ ને હુલે સોલે.

ફકરુદ્દીન

પદા ને અહસે રખે મે નીકાબ પાની મેં.
દે સીતમ તાલુસે આના છુતે હુરફન તેરા
રમ રમ મેં અબ અંદાએ બીસમીલ નજર આતા દે.
હરફને આજ કલેલેકો દુખા રખા દે.
હમ બને હરાક મેં કીવાનેબી સોહાબબી.

બાઇ હેકા

વો રચકે લયલા મે રખરે મજલ.
દમારી સી સુરત હે સુરત ખુદા કી.
આંખમે આંખુ લરે હેં કીલમે તેરી પાદ હે.
મોહમ્મદત છી બરાબી લગાલી દે હમને.
મેરે દિલકી લમીકી ખખરહી નહી.
જખકા કીયા રખાખલ આદમ નીકાબને.
બદ્દ ઇસ છુતમે અલ નહી સકતા.

આગા ફેઈલ

લખ ગઈ આંખે દમારી એક છુતે મે પીરસો.
અયસુ બીગડ બીગડ દર દરખાર બન રહે હે.
પીસાવે વારણા દે હોર મે ચરાબ બી દે.
હમે જલના ને રખ પર નજર ભયળી.

પીચારો રાહેબ

દ હરક આપ મે મએરાજ કે બને વાલે.
દગ બન નીસાર કખસે કાલીલકો દુલેને દે.
હમ કીનો બેશે જાહદ દે તેરે કીવાને કા.

મીસા દુરારી

અલલાહ કીસી સુરત ફરે તો કીબલ જનકા.
કીસને મે તલ્લીલી રખે રાજનમો કીખાદી
મુમતીન નહી કે તેરી મોહમ્મદાલી છુ નદો.
વો નીસાતે કીદગી જસખર બચર કે નાજ દે.
સખર દે ઈલાહી ન કરાર આતા દે.
આદમદ પીચારે દરસ કીખાએ જા.

અજબાદારી બન

ત્રિલે મોદ મોદ કે તે ખાક મેદાન દોતે હે.
બન અપની કરીનો પર અમે કીલ ન ફેલા કરના.
લવનકીખાઈ

ઈસકોં કીધું કર બમે બન વળા મુશકીલ દે.
હર ધળી મુલ મે વો બે દાદ કીલે બતે હે.

Box 247 & 317 Tel. 'Khatri.'
HOUSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
 Transport Passenger Agent,
 Beira, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીફોન નંબર "ખત્રી"
હુસૈન ઇસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)
 ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
 બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

"INDIAN OPINION"

Subscription Rates.

WITHIN THE UNION:		Rs.	d.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	0
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		Rs.	d.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વગેરે

અમારે ત્યાં ભલી કેમ્બેચ તીચે તાંબે અને ૧૫થી
 ૫૨માં ફોર્મો ગરમ મસાલો, કરીયાઉર, હાલદી, તેમજ
 કેરીના અને લીંણનો તેમજ મીઠાસ તાંબા મેલા થોડો
 મા જ્યાંયે અમારી ગેરંટી સાથે મળી રહેશે આવો
 ઉત્તમ માણ, તમે ખરમાં વનાવી ચકતા નથી. એક વખત
 મંગાવી ખાતરી કરો. મળવાનું ટેકાણું,

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

FREE! FREE!

The most interesting book
VAIDYA VIDYA
 sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
 Jamnagar, Kathiawar, (India.)

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

ફરેષ જાતનું તાજું ફરેષ અને વેલ્ટેબલ સાર પેઈમ કરી સી.
 એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. જાણો:—
 P. O. Box 254. Durban. 31 Short St.

સકલની સર્વોત્તમ દવા મુજબ સ્પેશિસ્ટ

મદનમંજરી ગોળીઓ

આ ગોળીઓનાં સેવનથી અલ્સા વીર્યવૃદ્ધિ, માથાનો
 દુખાવો, શરદી, ધાતુશીથતા, કમજોરી, પ્રગલ્ભ નબળાઈ,
 સુસ્તી વીગેરે શરીરની ખાવમાલી કરનારાં ફરેષ કરેલા
 તરતજ નાશુદ થઈ શરીર સ્વચ્છતા અને છે.

દી. ગોળી ૪૦ ની ૩૫૦ ૧ નો રૂ. ૧.

સાજવૈદ્ય નારાયણજી કેશવજી

દેડ આંશિક: ભગતગર (કાઠીઆવાડ) ઇન્ડિયા.

આફ્રિકાના એજન્ટ: O. OSMAN, Stellenbosch, C.P.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

ફરેષ જાતનું ફરેષ અને વેલ્ટેબલ સાર પેઈમ કરી
 સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. જાણો:—
 P. O. Box 842. Durban. 129 Victoria St.

Phone 3867. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN

HEERABHAI MORAR MATYADKAR,

Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
 and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટયાદકર,

વોલેચેબ ફરેષ અને વેલ્ટેબલ ચડાવનાર

અને કમીશન એજન્ટ.

પેઈમ જાતી રીતે કરી માલ સી એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
 ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

તમારા ગ્રાહકો માર્કો
જાણો છે

રજાઈરજ "જુટ" માર્કના કપડાની ભંદેર ખખર
 સમસ્ત દેશના નેટીવ જાપાનીમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
 તેનું મોડું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે. રજાઈરજ
 "જુટ" માર્કનું કપડું રજાઈ કરી અને તમે સહેલાઈથી
 વેચી શકો છો.

આ "જુટ" ના
 માર્કની તપાસ રાખ
 બે અને પ્રમોટેશનથી
 ચેવતા રહેજો.

સોલ એજન્ટો:

એચ. જેરુપર સમીથ એન્ડ કું.

(પીટી) લીમીટેડ.

એજન્ટીશનર્સ, કેપટાઉન, ડરબન,
 શાર્પ્સવેલીઆબેશ.

મજબૂતાટીક પંચાંગ

	બારલી	દીડ	મુસલમાન	પાસરી	સુરોદિય	જુઓસ્ત
વાર	૧૯૦૭	૧૯૮૭	૧૮૫૦	૧૮૦૦	ક. ખી.	ક. ખી.
	પુનુજામ	દિનીય	રવી.અવલ	રોકે.		
	આમદ	આપાદ		કરોડી		
ગુહ	૩૧	૧૬	૨	૧૫	૨૭	૧-૪૩
જી. ડી.	૧	..	૩	૧૬	૨૮	૧-૪૩
રવી	૨	..	૪	૧૭	૨૯	૧-૪૨
મુમ	૩	..	૫	૧૮	૩૦	૧-૪૨
નિમ	૪	..	૬	૧૯	૧	૧-૪૧
કુમ	૫	..	૭	૨૦	૨	૧-૪૧
કર	૬	..	૮	૨૧	૩	૧-૪૦

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,

CAPE TOWN

Branch Establishment: 67a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY INDIA)

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS.

Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

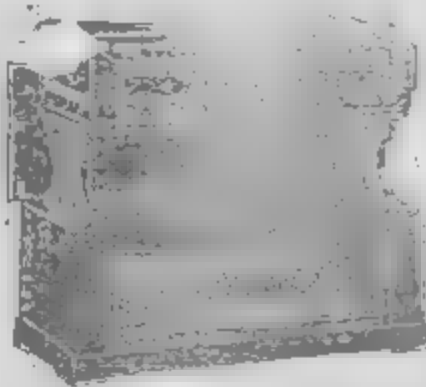
Write or give a Call at

GOSWALIA'S MUSIC SALOON.

Prop. A. N. GOSWALIA.

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

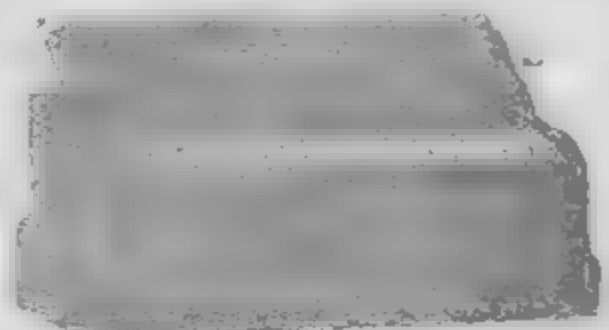
મન રંજન માટે હરેક ધરમાં હારમોનિયમ સાધવાની જરૂર પડે છે. હારમોનિયમ પાસે જીવે. મુજબના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, પંખના, પોર્ટેબલ હરેક જાતના ગીતો અને મધુરા સ્વરના હારમોનિયમો આવી ફરેકમાં તૈયાર રહે છે તે સીતલ પ્રજા વાગે વગમ, સુર, વગ એવીએરે પાછું મળશે. હરેક જાતના હારમોનિયમનું રીપેરિંગ હાથ નાખીયો હરી આપીએ જીવે. સમો યા મનો:-

માસલીયા મુજબીક સલુન,

(માલિકા એ. એન. ગોસ્વાલી.)

પી. એલ. બોક્સ ૪૬૦.

૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No 31—Vol. XXIX.

Friday, July 31st, 1931.

Registered at 1004-1931, as a Newspaper
PRINTED IN DURBAN.

PLAIN WORDS TO DURBAN INDIANS

WE reproduce the following leading article of the *Natal Advertiser* dated July 23, and we deal with the same in our leading columns:—

Yesterday reference was made in these columns to the regrettable affair of an Asiatic trading licence in West Street over which apparently the Indian community itself was acutely divided. We would not have dealt with the matter at such length but for the suspicion, only too well based, that behind it lay a great deal more than appears on the surface. Even admitting that the question of further "penetration" was not actually at issue, it still remains clear that a very definite cleavage among the Indians themselves exists at the present time; and there are well-informed people who will tell you that, over the squabble about 492 and 478, the Mohammedan community itself is acutely rent. The cleavage, they say, goes deeper than this surface quarrel, the latter being merely a symptom of a serious *malaise*. This may be as it will. The Oriental is inscrutable at the best of times, and never more inscrutable than when he is most volatile. His thoughts are not our thoughts. His ways are not our ways. Perhaps the only time when the European is entitled to pay attention to the community quarrels of the Easterner is when those quarrels threaten to have repercussions on the whole body politic; when, in short, our civic or political organisations are made the unwitting victim of affairs that do not normally concern them.

The Coming Conference

Now, within a few months' time another Round Table Conference is to be held between representatives of the Indian and the Union Governments at which will be discussed the so-called Gentlemen's Agreement which was reached nearly five years ago and under which the Indian problem in South Africa was supposed to progress by easy stages to an amicable understanding. If not an immediate solution. At the time of the Conference nearly five years ago we pleaded—as we always have pleaded—for the creation of a friendly atmosphere on both sides so that a vexed and thorny problem might be debated on lines that would help both parties to a common agreement. We have always worked, and always will work, for a fair deal to any depressed elements in this country, Indian and Native alike, believing that the European can never prosper on a foundation of oppression and helotry in the peoples committed to his care. But a fair deal to the Indian, particularly the depressed Indian, demands that the Indian who is not depressed shall do something to implement the spirit as well as the letter of each

successive Agreement as it is concluded between the contracting parties; and we say now, and with deliberation, that the responsible Indians of Durban have not, in the past four and a half years done anything of a considerable kind to warrant a revival of the sanguine and trusting temper in which the Capetown Agreement was debated and ratified.

When Mr. Sastri left this country he left behind him sundry Indian movements which were fired with momentary enthusiasms for the uplift of Indian conditions in and around Durban. He had—or so we all thought—fired the local members of the Indian Congress with a red-hot zeal for a new era, an era in which education and sanitation would give the poorer Indian a chance to redeem himself in the eyes of European onlookers. He endowed, for a moment any way, the onlooking white man with the belief that, at long last, rich and poor among the Asiatics had reached a common kinship; that the great man was henceforth to help the small and the small man love the great; and that Indians would be like brothers in the brave days of 1927 and onwards.

Poor Response To Sastri

As a matter of fact, so far as the European can see, the responsible Indians of Natal, and chiefly of Durban, have revealed very little of the temper that Mr. Sastri perhaps too hopefully looked for in them. Their public exertions on behalf of Indian community advancement appear, to the European onlooker at least, to be negligible. Their voices are rarely heard in exhortation to their depressed compatriots. Their participation in the humane exercises of clearing up the squalid areas of these compatriots is nil, or at least its outward evidences are nil. Where they are employers of their own people, we have not learned that they have disclosed that humanity or generosity which becomes men who are vitally concerned in leading their people from depression to better standards of life and learning. One often hears of Indian influence being exerted in Durban but, whether rightly or no, the impression is widely held that the only strings the well-to-do Indian pulls are those which are likely to advantage himself, and that the only interest he takes in civic matters is an interest inspired by his own very vital concern in his own welfare. People say that certain municipal seats can be swayed by the Indian at a municipal election. This may be. We do not find however that those particular wards are remarkable for the enlightened or hygienic conditions under which the depressed type of Indian lives who dwells there. One might almost suspect that the Indian

vote and influence which means so much in these areas is the vote of an Asiatic rank and file in a kind of perpetual apathetic subservience to the dominant thoughts and ways of the Asiatic capitalists who brood over the scene like the malevolent evil geni of the pantomime.

A Word Of Warning

Speaking broadly, the issue which resulted in Monday's squabble in the Town Council was the first occasion for very many months when the forces of contending Asiatic interests in Durban made themselves conspicuous and vocal; and it is with a sense of despair that one realises how, at this crucial epoch in the development of the Indian problem in South Africa, the Indian community has no better side to show overlooking Europeans, or its leaders no more inspiring example to set the rank and file than is represented in a very definite communal cleavage which shows the Asiatic up to those detestable out-lets that are most calculated to awaken widespread European antipathy. To-day, with a new Agreement shortly coming under discussion, the leaders of Indian thought and opinion in Durban should be working overtime to rally their members together and to show to Natal as a whole how honourably they have surven, since the days of Mr. Sastri, to implement all the promises and hopes so sanguinely held out five years ago. From the Congress downwards, the Indians who matter in this town should be standing shoulder to shoulder, proud of great record of communal effort on behalf of their own people, and inviting the most searching European investigation into the tolls they have undergone towards bringing their own people a little further along the road of self-help and self-respect. Instead they have done all too little if they have done anything at all in this direction; and they leave the European well-wishers of the Indian community a little saddened and a little discouraged. Why worry about helping the humble Indian to a better inheritance than he has at present when the leadership that should come from Durban's own proud nabobs of the East is wholly lacking?

Notes and News

A JUDGMENT affecting the whole of the tailoring industry was delivered by Mr. Ryle Mason, in the Johannesburg Magistrate's Court, when John Kidd in his capacity as manager of Hepworths Limited, tailors, was found not guilty of a contravention of the Industrial Conciliation Act of 1924, as amended by Act 24, 1930, and discharged. It was alleged that Kidd was an employer, and that he had failed to pay certain persons, G. Baleson, I. Goldstein, and S. Solomon, the rate of wages laid down in the agreement. Baleson, Solomon and Goldstein worked for Hepworths Limited but they were entitled to work for others concurrently, and the Magistrate held that they were not employees of Hepworths in the meaning of the agreement.

It is with deep regret that we have to note the death of Miss Kate Caroline Godfrey, daughter of Mrs. S. Godfrey and sister of Advocate J. W. Godfrey, which took place last Sunday night from heart failure. Miss Kate Godfrey had inherited her mother's lovely nature and was liked by all those who had come in touch with her. Our heartfelt sympathy goes out to the old Mrs. Godfrey and members of her large family in their very sad bereavement.

Mr. H. F. Warmbach who is a candidate for Ward 2 interviewed by the *Natal Mercury* is re-

ported to have said in regard to Indian interests that Indian ratepayers in Ward 2 could rely upon his treating all matters affecting the Indian community with scrupulous fairness.

The Natal Line steamer *Umzumbe*, it is reported, will return to India on August 22 with about 180 South African Indian repatriates. Since the first shipload under the Government assisted scheme sailed on August 1, 1927, nearly 8,000 Indian repatriates have left from Durban. Every ship returning from India at present carries one or two Indians who were repatriated and who changed their minds and are coming back. The totals to date of those returned in this manner are 58 men, 27 women and 77 children. Repatriates cannot return to South Africa for at least a year, and not if they have been longer than three years away. On their return they have to pay back to the Government all the money expended on him. Shipments this year have been made at three-monthly intervals.

The executive committee of the Municipal Association of the Transvaal held its monthly meeting in the City Hall, Johannesburg, on Saturday July 25. Mr. Irving Steyn, Standerton, presided. In regard to a communication from the Minister of the Interior, in reference to the Asiatic Tenure Bill, which has been postponed pending the Round Table Conference, Mr. Dalport (Springs) exhibited his impatience by saying that municipalities did not know where they were with Asiatics, and urged that the Minister be asked to proceed with the Bill at the earliest possible date. A resolution to that effect was passed.

At the sixth annual general meeting of the Natal Indian Teachers' Society at the Sastri College, Durban, the following officers were elected for the coming year:—

Hon. life vice-presidents: Messrs. A. R. T. M. Naidoo, E. J. Choonoo; president Mr. M. K. Naidoo, vice-presidents Messrs. E. Thomas, A. M. Ephraim, G. V. Naidoo, L. J. Harris, V. N. Thumholoo, B. Karmach; hon. general secretary D. C. Naidoo, hon. assistant secretary R. Reguath, hon. treasurer William Silas Seethal, hon. auditor S. M. Moodley; general councillors Messrs. N. N. Portman, V. Vinson, A. Aulan, A. P. Pabliney, G. Harris, T. Titchon, A. G. Violon, D. P. Naidoo, J. Thomas, E. Shumoney, G. Mungar, P. R. Singh, B. Westath, G. M. Nair, S. N. Naidoo, V. R. Nair, O. Joseph, S. P. Singh, B. D. Lalla, K. R. Nair, Misses G. Martin, S. Lawrence, G. Wilkins, E. Peters and Mrs. Matthews.

Thus the *Leader* (Allahabad):—

Mr. C. Rajagopalachari enjoys the reputation of being one of the sincerest as well as one of the most intelligent mentors of Mahatma Gandhi. The circular issued to Congress workers by him as president of the Madras Provincial Congress Committee bears on it the impress of a true Satyagrahi, worthy of the great master. With pleasure we extract from Mr. Rajagopalachari's circular the following, among other instructions, as we are sure that if only the Congressmen carrying on propaganda in all parts of the country care to observe them, the political atmosphere will definitely improve. He says:—

During the period of truce our speeches should not be an attack on Government. There is now no necessity to show past misdeeds or misgovernment.

We should not make any approving references to acts of violence. Congratulation of bravery and self-sacrifice on the part of persons committing acts of violence are unnecessary and misleading, except when made by persons

absolutely pledged to non-violence in thought and deed (Gandhiji).

We should say nothing disparaging about other political parties or leaders nor anything that may give offence to particular communities.

Our object in reproducing the above is to show some of our contemporaries in this country who will persist in publishing one-sided reports only and misquoting public opinion, what Mahatma Gandhi and his co-workers are doing to fulfil the terms of the truce between the British Government and the Indian people.

The *Tribune* (Lahore) writes as follows:—

But it is a mistake to make a fetish of the communal problem. The Round Table Conference has not been called into being primarily for a solution of that problem. It is convened principally with the object of dealing with India's national demand and settling the terms on which Great Britain and India are willing to adjust their future relations. The communal problem is one of India's domestic problems, with which India herself will have to grapple when she becomes a self-governing Dominion. To make the constitutional question dependent on the communal question is to delay the solution of both.

Mr. V. J. Patel, the ex-president of the Indian Legislative Assembly, has given a message to American Congressmen reaffirming that India will accept nothing less than the command of her own affairs on the basis of universal suffrage and expressing the opinion that, unless a miracle happens, India will have to begin the fight afresh though the time will eventually come when she and Britain meet on equal terms.

It is reported in the Indian exchanges that Mr. C. P. Andrews has concluded a fortnight's visit to Lancashire and has been deeply impressed by the extent of the unemployment distress, especially in the districts engaged in the Indian trade.

INDIAN VILLAGE SCHEME

THE Mayor of Durban (Mr. A. Lunnott) has made some statements to the *Natal Advertiser* with regard to the attitude of the Natal Indian Congress towards the Town Council's proposed Indian village scheme which we are obliged to take exception to. We do not know who the Mayor's informant was but he was obviously not one who could be entrusted with the care of his brethren.

The Congress, in the name of the Indian community, opposed that scheme because the motive underlying it was no other than to establish a location for Indians of the type existing in the Transvaal. This is not a bogey but it is a fact. It has been pointed out to the Durban Town Council often enough that if the Council was at all inspired by philanthropic motives, there was sufficient land in Durban itself where it could erect houses which Indians could avail themselves of. But the Town Council maintained that it had not more than three quarters of an acre to spare for Indians in Durban. In the evidence before the Central Housing Board the Congress mentioned the absurdity of this assertion and the members of the Housing Board, too, admitted, after inspection, that there was more land in town than the Council would have them believe, which could be suitably used for building purposes.

And, in the words of the Board, "If the Council is really desirous of doing its duty towards the Indian population it might fairly consider the question of erecting houses in such land which would either be sold or let to Indians." This land is situated at Eastern Vlei near Umgeni River and it was considered by the Board that "these houses should be erected in such a manner as not to spoil the amenity of the entrance to the Borough from Durban North." The Board also recommended that £25,000 out of the £50,000 granted by the Government should be utilised in the scheme suggested above. Has the Council given this matter any thought? We do not know that it has. Then, having ignored these recommendations of the Board for over two and a half years, for they were made in January 1924, and having woke up from its slumber just at a time when the cry against the so-called Indian penetration and in favour of the Glass Areas Bill being reintroduced into Parliament is directed into its ears, is the Indian community to be blamed if it smells in the proposed Indian village scheme the policy of segregation and doubts the sincerity of the Council? The Indian community will strongly object to any scheme, the object of which is to segregate Indians. And if the Mayor's informant has stated that the community in general is in favour of such a scheme, we must say that he is talking what he knows nothing about.

If the Durban Town Council is at all inspired by motives to do good to Indians let it treat the housing of Indians as part of the whole problem of housing the poor and carry out the recommendations of the Central Housing Board and cease talking of an Indian village or a Native village or a European village. Let it deal with the problem as it would if the people concerned were Europeans and it will not find Indians wanting in their hearty co-operation with the Council with a feeling of sincere gratification.

A further allegation that has been made to the Mayor and the Mayor has believed: is that the Natal Indian Congress does not represent the Indian community. We are surprised that a proof of that should be wanting after all these years. The Mayor has surely presided over a sufficient number of meetings convened by the Natal Indian Congress which have been self-evident of the fact that the Congress represents the Indian community. But the *Natal Mercury* goes even a little farther. Our contemporary has, obviously, no scruples about right or wrong, and to achieve its purpose does not hesitate to base its arguments upon allegations, however wild they may be, without taking the least trouble to get itself better informed. It has alleged that the Congress represents the landlords and merchants and not the poorer class of Indians. We would inform our contemporary as well as His Worship the Mayor that the Congress represents the Indian community in Natal and more so the poorer class of Indians, for the merchant princes could well look after themselves. The Congress, however, makes no distinction between the rich or the poor

AN EYE-OPENER

THE *Natal Advertiser's* strong criticism about our conduct, which was offered, we have not the slightest doubt, with the best of intentions, was, we are afraid, fully justified after the show made by some prominent members of our community in regard to the two West Street licences, referred to in our last week's issue, which culminated in a little bit of boorishness indulged in at last Sunday's meeting. It was enough to make each one of us hang our heads down in shame if we had the least bit of self-respect in us. It is disgusting to discuss the woeful event and yet it is necessary to do so in order to save our brethren from sliding into the depths of degradation. That we who are fighting for our rights in this country should fight like mad men amongst ourselves and try to cut one another's throats is shocking to the extreme, and that was really what we were able to depict by our misconduct to the European public. We do not offer sympathy to the losing party nor congratulations to the winning party in the licensing case in question. Luckily both the parties concerned represented the rich section of our community. It was not the poor man's licence that was lost. If we discussed this subject in our last week's issue it was not in the interests of the individuals concerned but in the interests of justice and the principle that was involved in it. What we would advise our brethren now is, let there be less of this opposing of one another's licences. Morally it is wrong. As a policy, too, it is wrong if we wish to live in this country in harmony as a self-respecting community. Let the curtain fall once for all on this tragic episode.

The *Natal Advertiser's* article affords us an opportunity of engaging ourselves in a little introspection. We would commend it to every leading member of the Indian community and especially to the officials of the Congress. The charges proffered against us are that our public exertions on behalf of the Indian community's advancement appear to be negligible. That our voices are rarely heard in exhortation to our depressed brethren. That our participation in the humane exercises of clearing up the squalid areas of our depressed brethren is nil. That where we are employers of our own people we have not disclosed that humanity or generosity which becomes men who are vitally concerned in leading their people from depression to better standards of life and learning. That one hears of Indian influence being exerted in Durban but the impression is widely held that the only straggle the well-to-do Indian pulls are those which are likely to advance himself, and that the only interest he takes in civic matters is an interest inspired by his own very vital concern in his own welfare. The article concludes by saying that it is with a sense of despair that one realises how, at this crucial epoch in the development of the Indian problem in South Africa the Indian community has no better aide to show overlooking Europeans, or its leaders no more inspiring examples to set the rank and file than is represented in a very definite communal cleavage which shows the A - vs - I up in those detestable outlines that are most calculated to awaken widespread European antipathy, and our contempera-

tary very rightly suggests that the European well-wishers of the Indian community are left a little saddened and a little discouraged and cautious about worrying to help the humble Indian to a better inheritance than he has at present when the leadership that should come from Durban's own proud nabobs of the East is wholly lacking?

Let us not try to defend our case by blaming the Government for not giving us opportunities for our advancement. The strength of our cause lies in our doing the best, under the most dire circumstances, by our own efforts, and the most essential thing of all is that whether rich or poor we should be all united. Let the plain words of the *Natal Advertiser* act as an eye-opener and inspire us to turn over a new leaf and to work with increased zeal towards the unity and upliftment of every section of our community.

Indian Village Scheme

Congress Cannot Endorse It

The Minister of Labour, Colonel Creswell, while discussing the unemployment question accused the Durban Corporation of having neglected to take advantage of the £50,000 provided by the Government for the construction of an Indian Village in the Greater Durban area.

Mr. Lennart, the Mayor of Durban, in the course of an interview with the *Natal Advertiser* observed:

"Through the influence of the Natal Indian Congress, the scheme was turned down, and the £50,000 is now like the foolish man in the parable who tied up his talent in a napkin. During the last day or so, I have had my eyes opened to this question, and I am prepared to admit that there is a certain amount of justification in the Minister's accusation.

"My attention has been drawn afresh to the need for an Indian township by a certain reputable member of the Indian community who is in touch with his fellow Indians. He has convinced me that the Natal Indian Congress is by no means representative of the Indian sentiment on this housing question.

"The Indians as a whole would welcome the use of that £50,000, and the suggestion that they are opposed to an Indian village on the grounds that it would mean segregation is nothing but a bogey. They are feeling the hardships of the housing difficulties within the lower Durban areas where many prominent Indian landlords would probably suffer if the £50,000 for Indian housing were availed of.

"I may be expected to believe that the Congress has rejected the proposition of being aligned a Star Chamber; it speaks for Indian opinion, when Indian opinion is not with it. Colonel Creswell's visit has been productive of very little in alleviating the position, but he has drawn attention to the fact that we have failed to take advantage of the very useful sum of £50,000 for Indian housing.

"If his visit results in opening our eyes on this point, and if it causes us to take steps immediately to set on with a housing scheme, we shall have reason to be grateful to him. If the Government discover that £50,000 on a housing scheme for Indians it may be to the detriment of certain Indian landlords within the limited area of Durban, but it will be the benefit of the Indian community as a

whole, and it will certainly ease the strain of the housing difficulties in Durban and in the peripheral areas.

"The subject is bound to be re-opened in council, and I feel confident that a scheme for housing the poorer Indians will be the immediate result. It will obviously ease the unemployment position considerably, and it will be a particular blessing to the Indian community in Durban.

Congress' Reply To The Mayor

Strong exception taken by the Natal Indian Congress to the statement made by the Mayor (Councillor A. Lunnott) that it does not represent Indian opinion in Durban on the question of a housing scheme for Indians.

Mr. P. R. Pathe, joint-secretary of the Natal Indian Congress, stoutly maintained, says the *Natal Advertiser*, that the Congress was representative of the views of Durban's Indians. The council, he said, had never been earnest enough in considering the housing needs of the Indians and when over a dozen native sites in Oude Manor or Springfield were put forward as suitable for housing, the Borough Engineer had turned them down on the grounds that they were wanted for industrial or other purposes. In short, the Indian community was neglected by the council, and he was convinced that the corporation had at the back of its mind a scheme which amounted to segregation.

"The congress," he added, "has always been opposed to a housing scheme at Oude Manor in the belief that it cannot possibly mean anything but segregation.

"It was not the Government's intention that this £50,000 should be used for an Indian village, but for Indian housing, and we maintain that there is a big difference between the two. As a matter of fact, we do not like the use of the term 'Indian village' on the face of it, it must mean segregation. It is all very well to say that the land will be open for Indian or European occupation—that is merely a sop, and means nothing.

"It is obvious that the corporation wants to push us out of the town itself, and its only excuse is that there is no room for Indian housing in Durban proper. We have pointed out that there are areas contiguous to Indian localities which could be used for housing—a portion of the eastern side abutting the Umgeni, three acres of land opposite Carlisle Street, and land facing Warwick Avenue, for instance. The council could put up 21 houses as a beginning in the area opposite the Carlisle Street Indian School, Warwick Street, again, is an Indian neighbourhood, and if the council had our welfare at heart it could make a beginning there.

"If the council can provide accommodation for coloured persons at Congella surely they can give us equal consideration. We pay more rates than do the coloured community; the Indians, in fact, pay more than one-sixteenth of the rates of Durban, and the rates paid in Grey Street alone compare very favourably with those paid in other important Durban thoroughfares. Surely we are entitled to more favourable consideration."

If the corporation went in for an Indian village at Oude Manor, Mr. Pathe said, it would be neglected and would become another Vrededorp or Springs.

PROFIT

(By L. W. Breen)

"The only thing that men and women are made of is profit."
—(D. Gila)

Profit may be regarded as the advantage that accrues to the investor of capital, employing the word "capital" to include every and any asset that may be invested or expended productively. In which wider, if somewhat unorthodox, sense, every person is a capitalist in some respect or other.

The trader invests his money-capital plus his stock of trading acumen and diligence with an eye to his prospering, with a view to the venture into which he pours his money and capabilities growing. He invests, advancing his progress and welfare. The craftsman, the artist, the labourer—all are in similar case. Each invests his skill, his technical knowledge, as the case may be, so that their expenditure shall be productive, advantageous, profitable, in their respective fields.

The opposite of profit is loss: of progress retrogression; of growth, decay; of life, death. Profit, that is merely seeming that is not real, that is only loss deferred is obviously not really profit at all, but only loss in disguise. The profit or advantage a draughts player for example, secures through capturing two of his opponents pieces from the board promptly changes to loss and disadvantage when his astute adversary retaliates by capturing four of his pieces in exchange. The promised gain, the seeming progress has proved a snare, resulting in loss and retrogression. The unwary player was deceived, his cleverness has proved to be foolishness.

The investment, then, that brings only "profit" that is unstable, impermanent, liable to vanish and so to become converted eventually into "loss," can hardly truly be called profitable.

Now, one of the main purposes of our living at all is to acquire discernment and discrimination to develop wisdom concerning the real and the unreal, the true and the false, the profitable and the unprofitable. Each of us is equipped with some capital, with a store of vitality, of mental, emotional and physical energy, which in its totality may be regarded as our life-force. This capital is ours to invest, and like all capital may be dissipated, or wisely or unwisely invested. The very life of us is obviously the most precious asset we can call ours, and in striving after some objective we literally pour out this life of us, in greater or lesser degree according to the intensity of the effort made. A shrewd experienced capitalist would regard as folly the expenditure of his money-capital in the acquisition of say a building that was ill-constructed of poor materials and liable to fall about his ears, or in the purchase of an orchard, the trees of which were rotten at the root, or, to take an extreme example, of a piece of statuary done out of a block of ice which one fine morning he would find had melted and become a pool of water. Yet it is no exaggeration to say that the majority of people are sinking their life-capital in very much this way, are pouring out their life-energy in striving towards objectives that are unsubstantial, are, in short, investing the most precious of all gold in the acquisition of what sooner or later must turn out to be a losing investment.

Only a fool would deliberately exchange a diamond for paste, or gold for gilt. Only ignorance can excuse bartering the imperishable for what is already perishing even while we seek it. Yet, that is exactly what so many who pride themselves upon their cleverness are occupied in doing—exchanging

themselves in chasing unrealities, in pouring the capital of their life-energies into investments that can return no dividend save disillusionment.

"Indestructible, learn thou! the Life is spreading life through all—This Life within all living things 'hides beyond harm' teaches The One. 'Life is real; life is earnest' sang Longfellow. It is this Life, the power and energy of this Life, which the foolish 'living things' called men, who think themselves so superior and wise and clever, dispute, or else expend stupidly, in acquiring possessions that have no real being, hence no permanence. What, indeed, shall it profit a man though he gain the whole world at the price of his life? Truly, the worldly-wise 'thinking they know, know nought, and fall to loss, confused and foolish.'"

Only in what is eternal, indestructible, permanent, can lasting joy and satisfaction be found. Only in what brings permanent satisfaction can the investment of what is itself priceless be regarded as wise. "Real wealth," taught Rashtri, "consists in more life." Real growth, true progress, consists in the expansion of the individual life, i.e. of the Life functioning as a living unit of being, until at long last the Life-unit consciously identifies itself with every form of the Life and eventually "becomes"—achieves at-one-ment with—The Life, proper. Devotion of one's life-energies of one's "capital" to that end may be rightly regarded as a wise investment, and if one would turn from chasing the Will O' the Wisp that ever cheats the quest for Reality wherein alone is peace and the end of seeking, loving sympathy, compassion and discernment must be cultivated in place of prevailing selfishness. Self-knowledge is of loving deeds the child.

The Life within all living things is itself indestructible, but the self-conscious unit of Life called Man can attain immortality only by winning it, by putting away and transcending the so-called life of the personality-self, by "letting selfhood go" and identifying the life of him with The All Life.

In that effort, "shall no end be hindered, no hope marred, no loss be feared." For the end and purpose of living is the finding of "the true life kept for him who fulfils puts by," and each shall find it if "he stoutly strive thereto."

Natal S. A. P. Congress

Resolutions On Asiatic Question

The Provincial Congress of the Natal South African Party which will be held in Maritzburg on Thursday and Friday, August 6 and 7, will discuss the following resolutions on the Asiatic question:

Berea (Durban) Women's branch: That the Government be requested to introduce legislation enabling municipalities to pass by-laws prohibiting the penetration of Asiatics into European areas.

Maritzburg City: In the opinion of this Congress all municipalities should be given authority to declare European areas within their boundaries.

Umbilo (Durban): This Congress considers the "Gentlemen's Agreement" calls for early review and that any revision of this Agreement, or legislation bearing on the subject, should make provision for the enforcement of the principle of restricting European residential zones in urban areas.

Durban County Divisional Committee: That in any revision of the "Gentlemen's Agreement" or any

contemplated legislation on the Asiatic question, adequate provision be made to enforce the principle of residential segregation in urban areas.

Point (Durban): This Congress expresses the hope that in any agreement reached at the forthcoming conference between the representatives of the Government of India and the Union of South Africa, or in any Union legislation resulting from such co-operation, the principles of the Group Areas Bill of 1923 be embodied.

Berea (Durban): This Congress is of opinion that in the interests of the White people of South Africa, the "Gentlemen's Agreement" with the Indian Government should be reconsidered and that in any future legislation affecting the Indian community adequate safeguards should be provided for preventing any further penetration of Indians into European areas.

The Case Of Indians In East Africa

(Continued from last week)

Indian Disabilities

Indians in Kenya suffer from many disabilities, social and economic, as well as political. Chief amongst them are: they are not satisfied with the amount of representation granted to them on the Legislative Council on a communal franchise; they are precluded from holding or leasing agricultural land in the Highlands; residential segregation in townships continues in practice in spite of its formal abandonment by His Majesty's Government in the declaration in Command Paper 1922; a number of public and Government bodies, affecting the general interest have been created without an Indian being appointed to one of them; in those instances where Indians have been appointed adequate representation is not given; sums granted by the local Government to meet educational and medical needs of Indians are totally inadequate. Unfair discrimination is made against Indians in the public services and in several other matters Indians suffer various disabilities.

Closer Union

In any scheme of Closer Union, European Colonists are likely, in the light of past experience, to occupy the most important position. Their influence, owing to their aggressiveness, will play a decisive part in shaping the future course of policy, and Tanganyika Territory and the Uganda Protectorate may be infected with the racialism which has tainted the public life of Kenya. Therefore, in the interests of Africans and Indians, Indians in Kenya are strongly opposed to any scheme of Closer Union. They are, however, prepared to consider favourably closer co-operation in economic matters between the three territories, but the past conduct of Tanganyika makes Indians afraid. Kenya apprehends least economic co-ordination should lead to a neglect of the Indians' interests. The results of any co-operation as has been already brought about regarding the proposed railway and the imposition of Customs Duties have not given satisfaction to Uganda or Tanganyika in general. The present arrangements are in no way in the interests of the Indian Highlands of Tanganyika and Uganda.

The Native policies of Tanganyika are much more favourable to Native development than is the Native policy of Kenya. Both in the interests of

Natives and of Indians, therefore, Indians do not desire any change of qualification in regard to the relation of the territories which will make the Native population of Uganda less liberal.

After carefully reviewing past history in East Africa, Indians are again in favour of a Central Authority and the appointment of a High Commissioner. He should not be an appointee of the Government but should be appointed by the Legislative Council in the interests of the non-European communities.

(v) Some more thought should be taken to see that the local powers of the High Commissioner are limited now and in the future outside the sphere of influence of Kenya.

(vi) The authority of His Majesty's Government in racial matters should remain unimpaired.

(vii) The High Commissioner should have no instructions relating to such matters without consulting his Advisory Council, and the members of the Advisory Council should have the right of appeal to the Secretary of State for the Colonies against a decision of the High Commissioner involving racial interests.

(viii) In order that the High Commissioner may take into consideration Indian interests, it is necessary that half the unofficial members nominated from each territory should be Indian and that one of the private members to the High Commissioner should be an Indian officer belonging to the superior civil service in India.

Indians attach great importance to these proposals.

Legislative Council Of Kenya

Indians give their unequivocal support to the following recommendations of His Majesty's Government contained in Command Paper 3571 namely:

a. The goal of constitutional evolution in Kenya or elsewhere is ultimately responsible Government by a Ministry representing an electorate in which every section of the population finds an effective and adequate voter, but that goal cannot be reached in any early date in a community where it has not been previously to enfranchise less than one per cent. of the population, and where the franchise demands an extension of the franchise made little general support.

b. The retention of the official majority.

c. That all Commissioners, whether of the race, and whether they are or are not Government officials will, of course, be on a par with those as members of the Council; and that they will, in particular, be entitled to a proportionate share in the membership of any committees that may be set up.

d. That the constitutional right of the Governor to require in any case in which he may deem it necessary, that all official members should support his policy by their vote, should be retained.

e. That, with regard to the franchise for the Legislative Council of Kenya, His Majesty's Government are of opinion that the introduction of a Common Roll is not subject to be aimed at and attained, with an equal franchise qualification of a civilisation or educational character open to all races.

That Indians desire to impress upon the Committee that the frame for the introduction of a Common Roll is essential for securing co-operation between different races in the interests of the present and progressive development of the country as a whole; that the direct representation of Africans on the

Council is essential for the proper safeguarding of Native interests, and that justice demands adequate representation for all communities.

Common Roll

It was stated by the Majority Commissioners in the report of the Hilton-Young Commission:

"that, inasmuch as the progress of the territory must depend on co-operation between the races, the ideal to be aimed at is a Common Roll on an equal franchise with no discrimination between the races."

Indians attach the greatest importance to the introduction of the Common Roll. It was then stated by the Majority Commissioners:

"It is at the same time clear that this ideal can be realised only by consent, and that the consent of the European community can only be obtained if they are given a feeling of security that their interests and institutions are not in danger of being overwhelmed by the more numbers of the other communities."

Indians strongly repudiate the theory of the consent of any particular community being necessary to the introduction of any such necessary measure of reform so long as the Imperial Government is of the considered view that a particular step is necessary in the best interests of the country as a whole. I venture to submit to the Committee that the impression given in the past by the course of action adopted by His Majesty's Government and by responsible statements from responsible quarters is that the community best able to make the situation difficult for the Administration is the one most entitled to be heard.

In my submission that is not the consideration which alone should influence the decision of His Majesty's Government, otherwise it leaves no alternative for other communities but to create difficult situations when they do not approve of particular measures of reform.

Secondly I venture to submit that in the introduction of an elective principle in the form of the communal franchise the assent of the Indian community, which opposed its introduction bitterly, was not considered necessary.

Apart from these considerations, however, Indians have always shown their readiness to ally responsible European apprehensions. They have, on more than one previous occasion agreed to the provision of proper safeguards for European interests. In 1922 when the Wood-Winterton agreement was negotiated, in return for a Common Roll they consented to a franchise which would have limited the number of Indian voters to ten per cent. of the Indian population, to reservation of seats for the two communities in order to avoid the possibility of inter-racial contests, and to a scheme of representation which would have given them four seats as against seven assigned to Europeans. And in 1927 they reaffirmed this position before the Hilton-Young Commission, and expressed their willingness to consider any further safeguards which might reasonably be regarded as necessary for the security of European interests.

Apparently the only grounds on which the European community rejected the settlement proposed in 1927 was that it gave no guarantee against the preponderance of Indians in the electorate in the future. It should, however, be noted that even the present system does not ensure absolute protection to Europeans. Indians are prepared to make great sacrifices in order to establish a system which will lay the foundation of a common East African Citizenship, but should the obstinacy of the Euro-

pean community be allowed to stand in the way of the progress of the Colony, there is nothing to prevent them from demanding representation proportionate to their population.

(To be Continued)

On July 19, a football match took place at Springs, between the Sultan Football local club, and Kohnoor Football club of Johannesburg, which resulted in a win for the home side by one goal to nil. The game was well contested and the score was a good indication of the sound play of the losers.

Appeal

INDIAN CHILD WELFARE SOCIETY

A jumble sale will be held on Saturday 8th August at the Child Welfare Centre, Brook Street, Durban, at 8.30 a.m. in aid of the funds of the Society. Gifts of old and new clothes and any other articles may be sent to the Centre any day between 9 and 12 a.m.

G. CHRISTOPHER,

Hon. Secretary,

Indian Child Welfare Society.

Dr. Richard Weiss
Reliable Remedies

DYSPEPSIT

THE NEVER-FAILING
REMEDY
FOR
DYSPEPSIA
AND
INDIGESTION

In cases of nutritive disturbances or in ailments of the digestive organs or intestinal catarrhs. It readily aids digestion; does not irritate, acts immediately and is quite harmless, particularly favourable in postprandial distension, heartburn and stomach complaints.

Ask your Chemist
or write to the Distributors
RICHWEISS PREPARATIONS
P.O. Box 1924, Johannesburg

Make Your Own Preparations For Trade

We offer all sorts of raw materials and

original ingredients, "Industrial raw-perfumes," colours etc. REQUIRED FOR MANUFACTURING scented hair oils, pomades, kerchief scents, air purifying fumigators, brilliancines, toilet

soaps hair-creams, and lotions, beauty powders, perfumed waters perfumed and spray waters, hair-tonics, liquid soaps and laundry or cake soaps all hygienic as well as theatrical toilets and hundreds of similar articles of daily use. Besides first class requisites, we also give free advice about manufacturing process and recipes to bona fide traders.

BOOKS FOR SALE

To Be Had At This Office

Self-Restraint

Versus

Self-Indulgence

By M. K. Gandhi

Price 3 Shillings

Joseph Doke

The Missionary-Hearted

Price 5 Shillings

Mobil Oil

"Costs so little—saves so much"
VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA LIMITED.

ગાર્ગોઈલ મોબાઇલ ઓઇલ

આ તેલના કાચ ઘણાજ ઓછા છે
અને ખચત ઘણીજ વધારે થાય છે.

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તાક રજૂ સું.

શીનીકચ, યુકવાર, તારીખ ૩૧ જુલાઈ ૧૯૩૧

અંક ૩૧

નોંધ અને સમાચાર

કોંગ્રેસનો મેમ્બર જવાબ

નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસના સેક્રેટરી મી. પી. આર. પચરે દરિન કોન્ગ્રેસીયલની ઇન્ડિઅન વીએન સમિતીમાં સંબંધમાં કોંગ્રેસ દીદીઓના મતનું પ્રતિનિધિત્વ તથા ધરાવતી એવી ઇચ્છના મેમ્બર મી. સેમોન્ટને એક મત્તે કહેલી વાત જે તેઓએ માની લીધેલી છે તેની સામે વિરોધ દર્શાવ્યા છે. 'નાટાલ એક્પ્રેસ' ને મી. પચરે આપેલી મુલાકાત દરમિયાન તેમણે જણાવ્યું કે ઇચ્છના દીદીઓના મતનું આ બાબતમાં કોંગ્રેસ પ્રતિનિધિત્વ ધરાવે છે. અને કોન્ગ્રેસી દીદીઓને માટે મકાનો અધવામાં સ્થાપના યત્નલેવીજ નથી. જ્યારે જ્યારે પણ ઇચ્છનાને અધિક જમીનને વિશે ખ્યાન વિચારમાં આવ્યું છે ત્યારે ત્યારે તેણે એ જમીનના ખાતન કામમાં ઉપયોગ કરવાનો છે એવું જણાવ્યું કહેલું છે. કોન્ગ્રેસીયલની નિષ્ઠા દીદીઓને સહેલી બદલ કાદી લોકસાન બનાવવાની છે. જે તેને દીદીઓનું વાલુન કરવું હોય તે અમરોની આગળ, કારણકે સ્ટ્રીટની સામે, વોરવીક એવન્યુ આગળ અને એવી ખીજ જગ્યાઓમાં પુરતી જમીન છે કે જ્યાં તે દીદીઓને સારું રહેશે. આંધી શકે છે. જે એટલું બધું દીદીઓને સારું લાગતું હોય તે બસે તે ત્યાં મકાનો બાંધવાની શરૂઆત કરી નાખે. જે કોંગ્રેસમાં કલકે કોંગ્રેસને સારું કોન્ગ્રેસીયલ સમજ કરી શકતી હોય તે દીદીઓને માટે પણ તેણે નેટલું જ ખ્યાન રહેલું જોઈએ. ઇચ્છના દીદીઓ સોમમાં આવ કરતાં વધુ કરે છે. અને એ સ્ટ્રીટમાં જ ગરે છે તે ઇચ્છના ખીજ અગમતા રક્ષણ કરતાં ઉતરતા નથી. એ બેતાં દીદીઓ તરફ મધારે ખ્યાન દેવાનું જોઈએ.

ઇચ્છાને લાગુ પડનારો મુકાદા

જોહાનીસબર્ગની મેઇસ્ટ્રેટ કેટમાં મી. ગવલ મેસને ઇચ્છના ધધને લાગુ પડનારો એક મુકાદા આપ્યો હતો. દેવધર્મ લીમીટેડ એ જોહાનીસબર્ગમાં એક મરચન્ટ ટેલરની દુકાન છે. તેના મેનેજર જેન કીડની ઉપર ચોતાને ત્યાં નોકરી કરનાર એલસન, ગોલ્ડસ્ટીન અને સોલોમનને ૧૯૨૪ના ઇન્ડિયન કનસીલીએશન એક્ટની રૂએ ઇચ્છાને માટે ધકાશે એવી મેન્ટ મુજબ પગાર નહિ મુકાદેલા તોવાનું તોવાનું મુકાદા મેઇસ્ટ્રેટે કહેલું કે એ માલસો દેવધર્મની દુકાનમાં નોકરી કરવાની સાથે સાથે જ ખીજની નોકરી પણ કરી શકતા હોવાથી એવી મેન્ટના અર્થમાં તેઓ દેવધર્મના નોકરો નહિ ગણાય અને તેથી જેન કીડ ખીજનું પગાર છે. દીડીય એવી હતી કે દેવધર્મ કપડાં ધીવવાના એકરે શેતા હતાં પણ ચોતાની દુકાનમાં એ કપડાં ધીવતાં નહોતાં. ધીવવાનું કામ તેઓ

ઉપર જણાવેલા માલસોને આપતા હતાં કે જેઓ તેના સિવાય બીજાઓનું પણ ધીવવાનું કરવાને બુદ્ધા હતા. એટલે તેઓ દેવધર્મના કાપડાની રૂએ ગણાય તેવા નોકરો નહિ હતા.

નવા ઉમેદવારનું દીદીઓને વચન

મી. એ. ડી. ચેમ્બેર્લે જે ઇચ્છના દરિન કોન્ગ્રેસીયલ તા. ૫ જોહાનના ચનાર મુકાદામાં વોરડેમાં ઉમેદવારી કરી રહ્યા છે તેમણે 'નાટાલ મરચુરી'ને મુલાકાત આપતાં દીદીઓના લાગેલા સંબંધમાં જણાવ્યું હતું કે વોરડે બેતા દીદી રેટ-મેમ્બર વિચાર રાખી શકે કે દીદી કામને લગતી દરેક બાબતમાં હું સંપૂર્ણ ન્યાય આપીશ. આપણે ઉમેદ રાખીશું કે આ વચન મુકાદા પુરી થતાં સુધી નહિ રહે.

મરહુમ મીસ કેટ ગોલ્ડરે

અમને નોંધ થતાં ધજોન જેટ માય છે કે મીસ કેટ કેરોલીન ગોલ્ડરે ઇચ્છના વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ પર રહેતાં જુદા મુકાદા એસ. ગોલ્ડરેના દીકરી અને એલેક્સેટ જે ઇચ્છના ગોલ્ડરેના બેન મયા રવીવારની રાતે હાથ બાંધ પડી જવાથી મરણ પામ્યાં છે. મીસ ગોલ્ડરે તેમની જુદા માતૃભીના જેટલાંજ પ્રેમાળ હતી. અમે જુદા મીસ ગોલ્ડરે અને તેમના બહેનનાં મુકાદા પ્રત્યે તેઓને યાદેલી શોકજનક જોઈતાં જુદા દિલસોજ ધરાવીએ છીએ.

ટાંકવાલની મ્યુનીસીપાલિટીઓની અધીરાઈ

ટાંકવાલની મ્યુનીસીપલ એસોસિએશનની એકેન્કમુટીવ કમીટીની માસિક મીટિંગ જોહાનીસબર્ગના સીટી હોલમાં સુધીવાર તા. ૨૫ જુલાઈના રોજ ઇચ્છના મી. અરવીંગ સ્ટીનના પ્રમુખ-પણા નીચે મળી હતી. એશીયાટીક ટેન્સર ખીસ કે જે પણ વોટર મટી આવતી રહી ઇચ્છના કોન્ગ્રેસ સુધી મુલતવી રાખવામાં આવ્યું છે તેના સંબંધમાં મુકાદા પ્રધાનના એક્સેસી-એશનને મળેલા પત્રને વિશે બોલતાં રીપોર્સના મી. કેલવેટ જણાવ્યું કે એશીયાટીકના સંબંધમાં મ્યુનીસીપાલિટીઓની સ્થિતિ શું છે તેની મ્યુનીસીપાલિટીઓને ખબર નથી અને પ્રધાનને વિનંતિ કરતી જોઈએ કે મનકુર ખીસના સંબંધમાં તેમણે જેમ બને તેમ જલદી પગલાં ભેર્યાં જોઈએ. એવી મનલખના કારણ એસોસિએશને પાસ કર્યો હતો. એક્સેસી-એશનની વાર્ષિક પ્રિસિડ વીટમેક ખાતે અક્ટોબર તા. ૧૬એ મળનાર છે.

૧૧૧
૧૧૧

૧૧૧
૧૧૧

૧૧૧
૧૧૧

૧૧૧
૧૧૧

૧૧૧
૧૧૧

૧૧૧
૧૧૧

૧૧૧
૧૧૧

૧૧૧
૧૧૧

“મુન્ડઅન એપિનઅન”

શુક્રવાર, તા. ૩૧ જુલાઈ ૨૪ ૧૯૩૧

ડરબનના મેયર મી. એ. લેમોન્ટે દોહીએને માટે ડરબનની બહાર એક ગામડું વસાવવાને સુચનાયેલી મુન્ડઅન વીલેજ સ્કીમ મુન્ડઅન વીલેજ સ્કીમની સામે નારાજ પ્રતિજ્ઞા ઠાકોએ લીધેલી વલણને વિશે ‘નાટાલ એક્ષપ્રેસ’ને કેટલીક દફતરો કરેલી છે કે જેની સામે વર્ષો ઉપવાસની અમને ફરજ પડી છે. મેયરને ખબર આપનાર ‘કાલુ મરચ’ દત્તા એ અમે જાણતા નથી. પરંતુ જોટલું તો દેખીતું છે કે પોતાના જાણ્યોની સંભાળ લેવાની જવાબદારી હાથવાને એ અદરશ લાવે નથી. પ્રેમિસને દોહી કામને નામે એ મુન્ડઅન વીલેજ સ્કીમની સામે વિરોધ દર્શાવવાનું કારણ એજ છે કે એ પોજનાની પાલખોના પિત્ત, ટ્રસ્ટાલના શરૂઆતમાં આજે દર્શિત ધરાવી રહ્યાં છે તેવું દોહીએને માટે એ લોકેશન સ્થાપવાનો સૂચનો છે. આ વસ્તુ કંઈ બદલે રહે નથી પરંતુ વસ્તુના ખરી છે. ડરબન ટાઉન કાઉન્સિલને અનેક વખત જણાવવામાં આવેલું છે કે જો તે ઉદાર હેતુઓથીજ પ્રેરિત થયેલી હોય તો ખુદ ડરબન સહેરમાંજ દોહીએ લાગ લઈ શકે તેવાં મકાનો અજવાને પુરતી જમીન પડેલી છે. પરંતુ ટાઉન કાઉન્સિલે તો એવોજ આમદ લીધે કે દોહીએને માટે ડરબન સહેરમાં કાગલ પાડી થનાય તેવી માન પોણા એકરજ જમીન છે. કેમિસે સેન્ટ્રલ કાઉન્સિલિંગ બોર્ડ સમક્ષ જુળાની આપનાં આ વસ્તુની અંદર રહેલી મુશ્કેલી તરફ ધ્યાન એન્ડુ હતું અને બોર્ડે જણ તપાસ કર્યા પછી સ્વિકાર્યું હતું કે કાઉન્સિલ મનાવવા માંગતી હતી તે કરતાં મકાનો બંધવામાં કાદા શક્ય તેવી કાંદરતી બંદર વધારે જમીન હતી. અને બોર્ડને જ સમજામાં કદીએ તો, “જો કાઉન્સિલને દોહી વસતી તરફ પોતાની ફરજ જાણવાની ખરેખર કમિટ્ડ નામ તો એવી જમીન પર તે દોહીએ ખરીદી અથવા ભાડે રાખી શકે એનાં મકાનો બાધવાનો વાજબીયણે વિચાર કરી શકે છે.” આ જમીન અમરોની નહીની નજદીક કન્ટ્રીન વલી તરીકે ઓળખાય છે તે સ્થળે આવેલી છે અને બોર્ડની એવી સાબના નથી કે “એ મકાનો એવી દખ્ખા બાંધી સકાય કે જેથી ડરબન નેશની કાંદરમાં કામચ ચવાના માગેની શોલા બગે નહિ.” બોર્ડે એવી પણ બલામણ કરી હતી કે સરકારે અડગલી પાઉન્ડ ૫૦,૦૦૦ ની કાંદમાંથી પાઉન્ડ ૨૫,૦૦૦ નો ઉપર જણાવેલી પોજનામાં લખોગ વધ શકે. શું આ જાણવાને કાઉન્સિલે જણ્યે ધ્યાન દીધેલું છે ખરું? દીધેલું હોય એવું અમારી જણ્યોમાં નથી. ત્યારે પછી જો બોર્ડની બલજ્યોની અડા વાંધો પણ વધુ મુશ્કેલી—પ્રગટે તેણે એ બલામણો ૧૯૨૯ ના જાન્યુઆરીમાં કરી હતી—કાઉન્સિલે અવગણના કરી અને આજે ન્યારે કહેવાનાં દોહીએના પ્રવેશનના સામે અને કાસર એરીવાન બીલને કરી પાસામેન્ટમાં દાખલ કરવાની તરફથીમાં પડી રહેલી છુમે તેના કાન ફાડી નાખ્યા ત્યારે કરી એ વરીપુરાણી પોજના અમલ ગાં મુશ્કેલી કુશકાળની નિરાશાથી તે જનમત થાય ત્યારે જો તેની મુન્ડઅન વીલેજ સ્કીમમાં દોહીએને એકમેક્ષનની ખીતીની મધ આને અમલ ના તેના કમનિયમને વિશે

શંકા ઉત્પન્ન થાય તો તેમાં દોહી કામને વાંક મણાય ખરો? જો એવનનો હેતુ દોહીએને કસાયદા કરવાનો હતો તેવી કામ પણ પોજનાની સામે દોહી કામ સમન વિરોધ દર્શાવ્યા વિના નહિજ રહે. અને જો મેયરના ખબર આપનારે જણાવેલું હોય કે દોહી કામ સામાન્ય રીતે એવી પોજનાની તરફથીમાં છે તો અમારે કહેવું જોઈએ કે તેનું કથન બીમકુલ પાવા વગરનું છે.

જો ડરબન ટાઉન કાઉન્સિલ દોહીએનું ‘અલ’ કરવાનીજ ઉદાર બાધનાથી પ્રેરિત થયેલી હોય તો દોહીએના રહેણાંઓના સવાલ તેણે ગરીબોના રહેણાંઓના આજા સવલના એક લાગ તરીકે મણી સેન્ટ્રલ કાઉન્સિલિંગ બોર્ડની લાલમણે અપલમાં મુશ્કેલી જેન્ડે અને મુન્ડઅન વીલેજ, નેરીવ વીલેજ અને યુરોપીયન વીલેજની નકામી ગતો કરવાનું પડતું મુશ્કેલું જોઈએ. તેની સગલ મણે યુરોપીયોના રહેણાંઓનોજ સવાલ અરી ખરેખરે હોય અને તે વિશે જેમ તે વડે તેવીજ રીતે જો આ સવાલને વિશે તે વડેની થઈ જશે. તો તે જોશે કે તેના કાંઈમાં સાબર સદકાર અપરામાં દોહીએ જણાય પાળા નહિ પડે.

બીજા એક વાત મેયરને જણાવવામાં આવેલી છે અને મેયર માની લીધેલી છે તે એ છે કે નાટલ મુન્ડઅન ઠાકોસ દોહી કામનું પ્રતિનિધિત્વ ધાવતી નથી. એ વતના પુરવાની આટલ વર્ષ પછી જરૂર રહે એ જાણબદ મણાય. ખરેખર તેનો દેખાનો પુરવો આજનારી નાટલ મુન્ડઅન ઠાકોના કંઈ થોડી મારીએનું મેયર સાહેબે પ્રમુખપદ નથી લીધું. પરંતુ બલામણ ‘નાટલ મરચુરી’ ના જોયેજે જરા અગળ વધુ. પાટા પર ના થાપ પ્રધ્યતો સવાલ તો તેને દેખીતી રીતે નહોતજ નથી અને પોતાના હેતુ સરતો હોય તો વધુ તપાસ કરવાની તરફ લીધા સિવાયજ ગમે તેવી બોરી કે ઉકાડે વાતો જખથી પોતાની રીલો પડી માવામાં તેને જરાયે સંકોચ થતો નથી. એ પત લખે છે કે ‘કેમિસ ધરધણીએલું’ અને વેપારીએલું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવે છે અને તદિ કે ગરીબ વર્ગના દોહીએલું. અમે જાણ્યે ‘મરચુરી’ તેમજ મેયર સાહેબને જણાવવા છુમ્મજો છીએ કે કેમિસ નાટલની દોહી કામનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવે છે અને પાસ કરી ગરીબ વર્ગના દોહીએલું ધરાવે છે કેમકે વેપારી નવાળો તો પોતાનું કાડી લેવાને સમર્થ છે. તેમ છતાં કેમિસ ગરીબ યા તવમર વચ્ચે જોડ રાખતીજ નથી.

અ પણ્યા વાંન વિશેની ‘નાટલ એક્ષપ્રેસ’ની સમન રીત, કે જે સાર માં સાસ હેતુથી થયેલી છે એ વિશે હુજી થિતો! અમને જરાયે શંકા નથી તેનું વાતવિષયજ મથા અંકમાં અમે જણ્યામાં ગયા તે વેરટ રીટના એ કામસેસોના સંબંધમાં આપણી કામના કેટલાક બણીના શપ્તોએ કરેલા દેખાય પરથી અને તેની મથા રીવારતી કરજનામાં મજેલી મારીમાં આવેલી મુદાસાફીમાં થયેલી બરધાથી સંપુરા રીતે પુરવાર થાય છે. આપણામાં જે રવમાનમ જણાયે હાટા પણ હોય તો એ બતાવ આપણામાંના દરેકને સરમથી માંયું નીચું કામે નેવો હતો એ દુઃખદાયક બનાવની ચર્ચા કરતાં પણ કોપવી છુટે છે છતાં આપણા વાર્તાબાને અધોજાતીના આકાશાં મદન કુખી મતાં બહેકાવવાને

ખાતર તે કવવાતી જરૂર રહે છે. આ દેશમાં આપણો ગૌરાઓ નરહથી અન્યથા થાય છે એ આપણી કામગીરી દરિયાદી છે. એ દરિયાદી સામી છે એ પુરવાર કરવાની પ્રણી મહેનત કરવી પડે એમ નથી. પરંતુ આપણે અંદર અંદર પશુ એટલેજ અન્યથા કરવાને કસવાવને, અને એક બીજાના ગળા પ્રાપવાને મચેલા રહીએ એ આપણા ધોકો શું બચાવ? અને એ પ્રશ્ન આપણે આપણા ગૌરાવંતથી આપણે પુરોષીયન પ્રવર્તને બચાવી આપેલું છે. અમે મજદૂર લાવશે-સને લગતા કેસમાં હા નાર ૩૭૮ નાર લેખાંથી એક પછને દિવસેના ૬ મુખારકયાદી અગી રાકવા નથી. મુખારકે બને લાનાર પક્ષે શાકુકર ફના. મરીખનું લાવશે-સ સંકેતારેલું નહોતું એ મોટાં બાન્ય. અને એ મે મેજવાડીયે જે અર્થ કરી ગયા તે લાગતી વગમતી વ્યક્તિઓના લાવામાં તદિ પશુ તેમાં રહેલા સિદ્ધાંત અને ઇન્સાફની દ્રષ્ટિએ કરી ગયા. હવે અમારા બાધાઓને અમારા એકજ સલાહ છે કે એક બીજાના લાવશે-સની સામે વિરોધ ઉઠાવવાનું કામ તેઓએ જેમ બને તેમ આપણું રૂં નાખવું જોઈએ. નમનિક દ્રષ્ટિએ એ ખોટું છે. અને એ આ દેશમાં અપણે એક સ્વચાલપ્રીય રામ તરીકે સુવચરથથી રાખવા અદલા હોય એ તો વ્યવહારિક દ્રષ્ટિએ પશુ એ ખોટું છે. હવે આ કુખદ વિષયની ઉપર દમોશને માટે પડેા નાખી છે કદાચ તો કેમને માટે દિલકર ચર્ચ પડશે.

‘નાદલ એડવોકેટ’ને નો લેખ આપણું અંતર તપાસવાની આમણને તક આપે છે. આપણી કામના દરેક આગેવાનને તેમજ કોંગ્રેસના કાર્યકર્તાઓને એ લેખ પર મનન કરવા અને બલામણ કરીએ છીએ.

આપણે સ્વતંત્ર દોષ્ટએ તો આપણે સર્વો જાનિયો પ્રત્યે ન્યાયપૂર્વક વર્તન સચાવાયો. પોતાના મરીખ બાધાઓને કેળવણી અપી સારી રહેણીને લાવક બનાવવા પ્રયત્ન કરીએ, આપણા મરીખ બેકારોને સદા કામ અને શુભશ મળી ધંક એવી ઉદ્યોગ વ્યવસ્થા કરીએ. જાનરોગ્ય લતાઓને સુધારી લોપાને રહેવા લાવક કરી દેશની નંદુરતી. અભ્યાદી અને સંપતિમાં વધારો કરીએ અને આપણે પોને સત્યા પ્રત્યક્ષેરક અમેવાનો બનવામાં આનંદ માનીએ એવો આપણો દ્વેષો દ્વેષો જોઈએ. અમારે સરકાર આપણને અન્યાય કરે છે. આપણી જિતિ માટે એરકાર છે. તે વેત્તાં કાળે આપણી પોતાની કદલીક સગવડોના ભોગે પશુ આપણી અપી કામની જિતિ માટે વધુમાં વધુ નેદલા પ્રયત્ન બની રાકે તેહલા કરી આપણું જીવે વધારવું જોઈએ. પશુ તેમ કરવાને બદલે આપણે સ્વાર્થ અને તકરારમાં મચેલા રહી પ્રવર્તે કુસપમાં નાખી વિરોધી પક્ષે ઉભા કરી નિર્ભય બનવાને પ્રયત્ન કરીએ એ આ દેશમાંથી આપણી જરૂ કાવવાનું કામ ક્યાં બરેખર છે.

આપણા વિરોધી ગૌરાઓ આપણમાં આવા પ્રવર્તિ થાય છે એ જાણી ખુદી થાય છે અને આપણને મદદગાર થવાની ઇચ્છા કરનાર ગૌરાઓની દિલસોજી આપણે મુખાવીએ છીએ. ખરે, આપણે અધમતાને રક્તે જિતરી પડ્યા છીએ એ વાત તરફ હજી પશુ આપણા આગેવાનો આખ કવાદી જુએ અને બીજી સુધારવાનો વિષય કરે તો માર્ક મુજરી કુલી જઈ રૂં આનંદ અને ઉત્સાહભરી રીતે આપણે આગળ વધરું એ નિર્ણય એ પરમાત્મા એમને એ સુધિ આપો એ અમારી અંતઃકરજની માર્થના છે.

કરખનના હિંદોએને ચોખો વાત

ભાષામય “એડવોકેટ” પોતાના તા ૨૭ મીના અંક માં હિંદોઓને માટે જેટલીક સખ્ત ટીકા કરે છે. હિંદો કામને માટે એ મજૂર હિંદોની વિખળવનારી ટીકા છે. આ દેશ માં કોઈ પણ જાતના વધારે કામને માટે અપણે લાવક નથી એ જાતાવવાનો એમાં પ્રયત્ન છે. જે કોમ પોતાના કામુઓને જ જનત રિધતિમાં મુકવા ઇંછ જ પ્રયત્ન ન કરે તેને બીજી કોમો કા માટે મદદ કરે એ સ્વાભાવિક સવાલ છે. અલભ લેખન કાષીતર નીચે મુજબ છે:—

“તેર ૨ ફીટમાં કોલીવારીક ટ્રેઈમ કામસન્સ બાબતના દિલગીરી બરેલા બનાવ રિધે અમે અમારા માર્ક કામના અંક માં થોડું લખ્યું હતું. એ બનાવ ઉપર ખુદ હિંદો કોમમાં પશુ અત્યેક કલે ઉપર ઉપરથી દેખાય છે તેથી વધુ મુદ્દાઓ આ બાબતની પાછગ સમાવલા છે એવી કાંકો અમને ન કલ તેમ અમે એની ઉપર આટલું લંબાણ કરવા ખુદી ન થાત. હિંદોઓના વધુ ખસાગનો સવાલ આમાં નહોતો એમ કહુમ કરીએ તોય ખુદ હિંદોઓમાં આ સમયે પરસ્પર વિરોધ ઉચિત થરાવે છે એ વાત તો ચોક્કસ છે. બજાનર માખુસો તો એમ પશુ કહેતો કે નંબર ૪૭૮ અને નંબર ૪૬૨ ની તકરાર માં મુસલમાન કામમાં શક પડી મહ છે. શક તો ઉપરની તકરાર કરતાં ક્યાંમ જડી છે, આ તકરાર તો રોગનું ઉપરનું સ્વરૂપ માત્ર છે. એમાં તો જે ચલાનું હો તે કામો પૂર્વના લોપાને સમજવા એ બધુ હક કામ છે, અને તેમાં જીવારે તે બધુજ વાચાળ થાય છે કારે વધુ મુરકબ બને છે. એનો વિચાર તે આપણા વિચાર નથી, એની રીતો તે આપણી રીતો નથી. અમારે પુર્વાયોના કજીવાની અમાર આપણા ભોક ઉપર પશુ થવાનો જમ ઉપમ થાય છે લાવેજ આપણે મુરોષીયનો તેમાં માયું મારવાનો કક ખાપીએ છીએ; કુંકમાં, અમારે જે કજીવા તેમને એકલાને કામ કાનિ કરવાને બદલે આપણા મર્કારિક અલભ રાજદારી તરોને તેઓ જોમ બનાવે છે કારેજ આપણે તેમાં માયું મારવું જોઈએ.

આવલી કોન્ફરન્સ

હિંદી સરકાર અને મુનીબન સરકાર વચ્ચે પાંચ વરસ ઉપર થયેલા “એન્ડસમેન્સ એગ્રીમેન્ટ” ઉપર ફરી વિચાર કરવાને બીજી રાજક ટેબલ કોન્ફરન્સ કુંકમાં મળનાર છે. એ પરેલી કોન્ફરન્સને પરિણામે દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદોઓના કમનો પરસ્પર સહાનુજીતિથી સમજીને તિથેડો લાવવામાં મદદ થઈ એવું માતવામાં આવતું હતું. અમે કંમેક કહેતા આપણા છીએ અને તે વખતે પશુ અમે કહેતા હતા કે બને પક્ષ આ તકરારી અને ચિંતાધુર સવાલને કંકે સમાધાની લાવવા કક્તિયાલ થાય એટલે માટે મિત્રાચારી બરેલું વાતાવરણ હક કરવાની જરૂર છે. હિંદો કે મેલીવ ભેદએ તે કેસ હોમ તોય તે ત્રાસ અને મુલાખીમાં રહે લાં મુજરી આ દેશમાં મુરોષીયનો કહી આપાદ ન થાય એવો અમારો મત હોવાથી દખામલા આજુસને ઇન્સાફ બપાવવા અમે દંત્રેક સહેનગ કરી છે અને કરશું. હિંદોને ખામ કરીને કપાવવા હિંદોને ઇન્સાફ આપવાના સવાલમાં જે હિંદી દખામલો નથી તેજે વારંવાર કલ્પા આ કરારોમાં દરેક રીતે મદ વચન અને કંમેથી પોતાનો કામ બજાવે પડશે. અને હવે અમે કહીએ છીએ

જાને વિચારપૂર્વક કહીએ છીએ કે ડરખતના દોહોએએ બેલા કાઠાવાર વરસમાં એવું કંઈજ નથી થયું કે જેને શીધે આજણું કેપડાઈન એમિએન્ટ પસાર થયું તે વખતે જે આજણો અને કોઈકે રખાઈ હતી તેમાં વધારો થાય.

અમારે કાચીજી આ દેશ છોડી ગયા તારે ડરખત અને આસપાસના દોહોએની કલતિ માટે કેટલીક સંસ્થાઓ પોતે સ્થાપી ગયા હતા. આ સંસ્થાઓ અસાવવામાં કૃત્રિમ ઉત્સાહ પાળે હતા. તેણે-અને અમે બધાએ પણ તે વખતે તે એમ માનીતજ લીધું હતું કે ઇન્ડિઅન ડેવેલપ્મેન્ટ રજીસ્ટ્રાર સંસ્થાએ એવા ઉત્સાહ-એવા જોશમાં આવી ગયા છે કે ગરીબ દોહોએ કેળવણીમાં અને આરોગ્ય ભરેલી રહેણીમાં પોતાના યુરોપીયન પહેલીએ ઉપર સુધર જ પાડશે. થોડા સમયને માટે તે યુરોપીયનોના અનુકરણ તેણે એવી છાપ પાડી કે દોહોએના ગરીબ અને ધનવાન વર્ગ વચ્ચે એકતાનો સંબંધ જાણી ગયો છે. દરેથી મોટા માણસ નાનાને મદદ કરશે, અને નાનો માણસ મોટા પ્રત્યે માન ધરાવશે અને તમામ દોહોએ ૧૬૨૭ની સાલમાં અને આર પછી કંમેસને માટે માનવવા બાંધ નીતિ રહેશે.

સાક્ષીજીની જાણના ટેકા વિનાની

પણ યુરોપીયનોના માનવા પ્રમાણે તે કાચીજીને નાતજના અને ખાસ કરીને ડરખતના દોહોએમાં જે હોંશની આગુત્તા પૂર્વક આજ્ઞા રાખી હતી તે તેમણે ખીલકુલ નથી દેખાડી. દોહો કેમની ચલતી માટેનો તેમનો પ્રયત્ન કંઈજ નથી. પોતાના મરીમ રહીત બાકીઓના બધા માટે તેમનો સાક બાળેજ સંબંધો છે. પોતાના આ રહીત બાકીઓના અંદા અને અનારોગ્ય બતાવેલા સુધારાના કામમાં તેમનો દિરસો કંઈજ નથી. જ્યાં તેઓ પોતાના મરીમ બાકીઓને નોકરી માં રાખે છે ત્યાં તેમનામાં ક્યા કે ઉદારતા જોવામાં નથી આવી. તેમને વિદ્યા મેળવવાની અથવા કાઈ જીવન માળવાની અથવા તેઓએ નથી કરી. ડરખતમાં દોહોએની વચ મધ્યી કે એમ કહેવાય છે, પણ, ખરૂં જોઈએ તો ક્યા જાણે પણ અમારે કંઈ પણ કોરી સંચારો કરવાને તેને દોષ છે તે તે પોતાના જ જાણ માટે. એવો કહે છે કે મ્યુનિસિપાલીટીની કેટલીક બેઠકા ઉપર દોહોએ રાજુ બગાડે છે એ વાત ખરી હોય તોય, એટલા ઉપરથી અમે એવું નથી જોઈ શક્યા કે જે બતાવેલાં આ રહીત દોહોએ રહે છે તે બતાવેલાં આરોગ્ય વધુ હોય અથવા તેમાંના લોકોમાં વિદ્યા વધી હોય. કહ તો એવો જાણે છે કે જે બતાવેલાં મરીમ વોટશ મુડીદાર દોહોએના કામથી વાલેદાર છે અને જે મુડીદાર આ તમાજના દુષ્ટ અવસ્થાને છે.

સોમવરની રાઉન કાઉન્સિલમાં રજુ થયેલા આ કંકાસ ઉપરથી શું અનુમાન નીકળે છે? ડરખતમાંના એકીવાડીઓને એ લક્ષ્ય પછો યુરોપીયનોની નજરે ચડવા. દક્ષિણ આફ્રિકાના દોહોએ માટે આ અણીનો અમલો છે તે વખતે આવા કંકાસથી વધારે કાઈ દેખાડી શકતા તેઓ સમર્થ નથી એવો નિરાશાજનક દેખાવ તેમણે કર્યો. પોતાની કેમમાં બારે શદ છે એ સિવાયનો બીજો કોણ રોશ કાપણો દોહો આજે-વાનો પોતાની કેમમાં બેલાડી નથી શક્યા. અને આવા કંકાસથી યુરોપીયનોમાં તેમની સામેનો વિરોધ વધર દ્રઢ થવાની કારણો ઉભા થયા. આને તો દોહો આજેવાનેએ ઉભરસર

કરીને કેમમાં સુલેહ સ્થાપી આજા નાટાલને દેખાડી આપવું એમણે કે કાચીજીને જે અગ્ર આજાઓ તેમને માટે આપી હતી તે બધું માનવરી રીતે તેમણે ખદા કરી છે. આને તો કેમિસથી માંડીને સાધારણમાં સાધારણ દોહો જે પોતાને માટે કંઈ પણ વિચાર કરી શકે છે તેને હાથમાં હાથ મીલાવીને પોતાની કેમના સુધારા માટે શું કર્યું છે તે મમરી સાથે બતાવવું એમણે અને દોહોએ સ્વામ્ય અને સ્વમાન બાળત રહેલા આમળ વધ્યા છે તે બાળત યુરોપીયનોને બારિક તપાસ કરવા બોલાવવા એમણે, પણ જે બાળતમાં એમણે કર્યું છેજ શું? તેમણે તે પોતાના યુરોપીયન મિત્રને પણ દિલગીર અને નિરુત્સાહ કર્યા છે. મરીમ દોહોને કાતના કરતા વધારે સારો વારસો અપાવવા યુરોપીયનોએ આ માટે વિનંતા કરવી, અમારે તેજ કામના માલેગુજાર નવાબોને પોતાના એ મરીમ આજીની કંઈજ દરકાર નથી?

ઇન્ડિઅન વીલેજ સ્કીમ

કેમિસનો તેની સામે વિરોધ

મજુર ખાતાના પ્રમાણ કરનરજ કેસરેસે બેારીના પ્રજા વિશે અમાં કરતા ડરખતના વધારમાં દોહોએના રહેઠાણને માટે એક અમરું બનાવવાને સુનીયન ભરકાર તરફથી કાર્યોરજનને પાઈડ ૫૦,૦૦૦ આપવામાં આજ્ઞા તેઓ તેણે જાણ નહિ લીધેલો હોવાનો તેની સામે આરોપ મુકયો હતો. તેના સંબંધમાં 'નાટાલ એક્પર્ટિઝર'ને મુલાકાત આપતાં ડરખતના મેયર મી. લેમોન્ટે જણાવ્યું કે:-

નાટાલ ઇન્ડિઅન કેમિસની કાવરગથી એ યોજનાને પાત્રી મુકવામાં આવી હતી અને આજે એ પા. ૫૦,૦૦૦ મુખ્યિયી પડી રહેલા છે. એક એક જે દિવસ દરમીયાનમાં આ બાળત માં મારી આજો ઉપડી છે અને કેટલેક દરજ્જે પ્રધાને મુકેલું તહેાન વાળ્યા છે એવું મને જાન થયું છે.

દોહો કેમના એક પ્રતિષ્ઠિત અપ્પસે દોહોએને માટે એક આમાંની બર વિશે કાઈ ખ્યાન કરી એમ્યું છે અને તેણે મને ખાતી આપી છે કે દોહોએને માટે રહેઠાણના સંબંધમાં નાટાલ ઇન્ડિઅન કમિસ દોહોએની બાજબીનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવતી નથી.

દોહોએ સામાન્ય રીતે એ પા. ૫૦,૦૦૦ નો ઉપયોગ થતા માટે ખુશી છે અને સંચેજનના આધારે તેઓ યોગ્યતાની વિશ્લેષ છે એ કેવળ એક ખબર છે. હાલના ડરખતના વિસ્તારમાં તેઓને રહેઠાણ સંબંધી થતી અગવડો છે અને એ પા. ૫૦,૦૦૦ થી દોહો આમરું પસાવવાની યોજના અમલમાં આવશે તો કદાચ ડરખતના અણીતા દોહો પરધણી-ઓને તુકસાન થશે.

મને એવું મનાવવામાં આવ્યું છે કે કેમિસ એક સ્થાવર એમરના જેવી બની ગઈ છે અને દોહોએનો મત પોતાની વરહેણમાં નહિ હોવા છતાં પોતે દોહોએનો મત કાઢે છે. ડરખત કેસરેસે પોતાની મુલાકાતથી આ સ્થિતિ સુધારવામાં કંઈ થયું નથી કર્યું પરંતુ દોહોએને માટે રહેઠાણો કરવાને પા. ૫૦,૦૦૦ ની ઉપયોગી રકમનો આપણે જાણ લેતાં મુક્યા એ કહીકત વરક તેમણે ખ્યાન એમણે છે.

તેમની મુલાકાતથી જો આપણી આંખો કંપાશે અને આપણે એ વીશેજ સ્વીકારને અમલમાં મુકવાના તુરંત પગલાં લેતાં થઈ જઈશું તો આપણે તેમના આગારી થવાને કારણ રહેશે. જો સરકાર એ પા. ૫૦,૦૦૦ દોહીઓને માટે ઘરો બનાવવા માં ખરચી નાખશે તો હરખના અમુક દોહી બરખાણીઓને કદાચ તુકસાન થશે પરંતુ સમસ્ત દોહી કોમને તો તે બાબ દલીલ થઈ પડશે અને હરખના તેમજ હરખના વધારામાં ધરાની ખર્ચ ફેરફાર અંગે કશી શંકા નહીં.

આ બાબત કાઉન્સિલમાં ફરી ચર્ચાના વખત તો નહિજ રહે અને મારી ખાતરી છે કે તેનું પરિણામ મરીમ દોહીઓને ઘરો પુરાં પાડવાની તુરંત ચેલના પડવામાં આવશે. એથી બેશરીને પ્રથમ ફેરફાર હરખને કાન પડશે અને હરખની દોહી કોમને તે બાબ આશ્ચર્યકર થઈ પડશે.

નાટાલની સા. આ. પાર્ટી કોંગ્રેસ

એશીયાટીક સવાલપર હરખો

નાટાલની સાહિત્ય આફ્રિકન પાર્ટી કોંગ્રેસ જે એપ્રિલ ૨૮, ૧ અને ૩ ના ગ્રંથાલ અને શુક્રવારના મેરીટકર્મમાં મળશે તેમાં એશીયાટીક સવાલપર નીચે પ્રમાણેના હરખો ચર્ચામાં આવશે:—

બીરીયા (હરખન) આશિયાની રાજા: યુરોપીયન લનાઓમાં એશીયાટીકનું પ્રવેશન અટકાવનારા કારણો. હરખની મુખ્યનીયતાઓને સત્તા આપનારો કાયદો પડવાની સરકારને વિનંતિ કરવી.

મેરીકાન સીટી: આ કોંગ્રેસને એવો મત છે કે બધી મુખ્યનીયતાઓને પોતાની હદમાં યુરોપીયનેને માટે ખાસ લગત કાયદાની સત્તા દેવી જોઈએ.

અમેરીકો (હરખન): આ કોંગ્રેસને એવો મત છે કે નેટલમેન્સ એશિયનનું જન્મ અને તેમ જન્મદેશ ફરી અરજીકન થતું જોઈએ અને તેમાં જે કંઈ પણ ફેરફારો થાય અથવા તેને લખતો કાયદો થાય તેમાં કહેરોની અંદર યુરોપીયને માટે ખાસ નિવાસસ્થાનો રાખવાના સિદ્ધાંતને અમલ થઈ શકે એવી હદમાં દેવી જોઈએ.

હરખન કાઉંટી ડીવીઝનલ કમીટી: નેટલમેન્સ એશિયનમાં થનારા કંઈ પણ ફેરફારોમાં કે એશીયાટીક સવાલ પર પાયામાં આવનાર કોઈ પણ કાયદામાં કહેરની અંદરના રહેઠાણની જગ્યામાં સેમેગેજનનો સિદ્ધાંત અમલમાં મુકવાને પુરતી સત્તા આપવામાં આવવી જોઈએ.

પોર્ટન્ટ (હરખન): આગલી કોન્ફરન્સમાં દોહી સરકારના અને યુનીયન સરકારના પ્રતિનિધિઓ વચ્ચે જે કંઈ પણ હજુલાત થાય અથવા કોન્ફરન્સને પરિણામે જે કંઈ પણ કાયદો પડવામાં આવે તેમાં વધારાના કલાસ એશીયાટીક બીજામાં દરોવાપદના સિદ્ધાંતો કાબલ થવા જોઈએ એવી આ કોંગ્રેસ આજ્ઞા દર્શાવે છે.

બીરીયા (હરખન): આ કોંગ્રેસ મત ધરાવે છે કે સાદક આફ્રિકાની મોટી પ્રજાના દિવને ખાતર દોહી સરકાર સાથે ચર્ચેના નેટલમેન્સ એશિયનને ફરી વિચાર થવો જોઈએ અને દોહી કોમને લગતા કોઈ પણ અવિષ્કૃત કાયદામાં યુરોપીયન લનામાં દોહી પ્રવેશન અટકાવવાની સત્તા રાખવામાં આવવી જોઈએ.

ઝીરસ્ટ મહામેડન કમીટી

ઇસપ મહમદ રોઠને વિદાયબીરીતું ખાન બ્રાઉન

(મળેલું)

તા. ૧૮-૭-૩૧ રજીસ્ટરના બેચારના રા. પછી ઝીરસ્ટ મહામેડન કમીટીની જનરલ મીટિંગ ઝીરસ્ટ મહામેડન વર્કિંગ કમિટીમાં કમીટીના કાયમના પ્રમુખ જનાબ ઉસ્માનલ દાદ સાહેબ સાહેબના પ્રમુખપદે મુકાબ જનાબ ઉસ્મા મહમદ રોઠને માનપત્ર આપવા માટે થઈ હતી.

સરખાત હરખાન શરીફની આયતોથી કરવામાં આવી હતી. ત્યાર બાદ કમીટીના સેક્રેટરીએ મીટિંગ બોલાવવાનો ડેટુ ફેરફાર કરાવવા બાદ માનપત્ર વાંચવામાં આવ્યું હતું. માનપત્ર જનાબ પ્રમુખ સાહેબના હસ્તથી રોઠ સાહેબને ધનાથ કરવામાં આવ્યું હતું. ત્યાર પછી કમીટીના સેક્રેટરીએ જનાબ રોઠ સાહેબને તમામ પ્રમુખ સાહેબને હાર તોડા પડેશનીને મુકાબ જનાબ સાહેબની સફર સફળ થઈને તેમના મેક કાપી મારે તેમને મનવાદ આપ્યું હતો. અને પરવરદિમારની દુઆ યુનરી હતી કે તે પરવરદિમાર, તેના કબીલાના વૃદ્ધથી મા. ઉસ્મા મહમદ રોઠને હરિયાની મુસાફરીથી સહીસલામત પાર કરે અને મુકાબમાં એમના સર્વે પ્રદેશોમાંની સાથમાં મુખ્યપ મેળવે અને દોહી કમીટી બર થાવે. (આમીન)

ત્યાર પછી રોઠ એન્ડ કા. ના રહાઈ તરફથી ચાલુ મીટિંગમાં જનાબ રોઠને બીનું માનપત્ર અર્પણ કરવામાં આવ્યું હતું. ત્યાર બાદ મીટિંગમાં હાજર રહેલા શુદ્ધરો પૈકીમાંથી મુખ્ય શુદ્ધરોએ રોઠ સાહેબની સફર સફળ થઈને એમના બધા કામોના વખાણ કરીને ઝીરસ્ટમાં સરકાર પાસેથી સુલ મેળવવાના કાયમી કમીટીમાં બીન સભ્યોની સાથમાં રહીને જે વખાણ પાત્ર મદદ કરીને સુલ મેળવવામાં વિચર્યા થયા તેના તરફ ઉપદેશ કરવામાં આવ્યા હતા.

રોઠ સાહેબે સર્વે ગુરુચના સામગ્રી સર્જાવ્યા બાદ તાબીઓના અગાળની વચ્ચે ઉભા થઈને કમીટીના તમામ સર્વે શુદ્ધરોને આજ્ઞા કરાવીને જણાવ્યું કે: મેં જે પણ સાચું કાર્ય કર્યું હશે તે મારી ફરજ હતી ને મેં કર્યું હતું તેમાં આજ્ઞા માનવાની જરૂર નથી. છતાં પણ આપ સર્વે સાહેબોએ અને જે માન આપ્યું છે તે આપણી મારી તરફની મોહબબત બતાવી આપે છે.

ઝીરસ્ટમાં મદરેસા માટે ૧ રૂમની ધણીજ અગત્ય હતી અને તે રૂમ બાંધવામાં ૪૦ થી પા. ૫૦ મુકાબનો ખર્ચ થાય તેમ હતું. તેથી કમીટીના સેક્રેટરીએ જનાબ રોઠને અરજ કરી કે આપ મુકાબ બચાવે કે તેની ખુસાલીમાં મદરેસા માટે રૂ. ૧૬૫૧૬ નું બાંધી આપેશો તો આપણી કમીટી તેમ કોમના ઉપર ધણીજ મદરેસાની ચરો. સર આપણી જનાબ રોઠે ધણીજ આગળની સાથે તરત મુકાબ કરી અને તેની રોઠ એન્ડ કા. ના કાલમાં વડા જનાબ આઈ. ઈ. રોઠ વડે જના બાંધને મુખ્યતા કરી.

ત્યાર પછી મા. રોઠે ૧ મીટ રહેતા બાબો માટે રૂમત બચાવે માટે આપણે તેનાથી રહેતા બાબો પણ પછા ખુસી થઈ.

ઉપલી રોઠ સાહેબની સખાવત માટે સેક્રેટરીએ ધણીજ અરજી કરક બાબમાં મા. રોઠને આજ્ઞા કરાવી અને જણાવ્યું કે મુખ્ય શુદ્ધરો ઝીરસ્ટ ખાતેથી રવરેશ સીધામાં અને તેમની પાસે કોમના દિવની સાગણીઓ કરવામાં આવી અને તે શુદ્ધરોમાંથી મુખ્ય શુદ્ધરોએ ને મુખ્ય પણ રાખી પરંતુ આ મામલો તે સર્વે મામલો કરતાં ધોમતી હતી અને રોઠ સાહેબે મુખ્ય રાખી તેના માટે રોઠ સાહેબને મનવાદ આપવામાં આવે છે. ત્યાર બાદ આઈ. ઈ. રોઠે લઈ મીટિંગ બરખાત થઈ હતી.

તા. ૧૮-૭-૩૧ ના રાતના આઠ વાગ્યે રોઠના માનમાં રોઠ એન્ડ કા. નરફથી મી. મહમદ વરખાલા સાહેબના પ્રમુખપદે એક સંદેશ મીટિંગમાં જન્મશે કરવામાં આવ્યા હતા અને તેમાં ઝીરસ્ટમાં વરખા સર્વે બાંધ્યા હતા. જન્મસાની સારી વ્યવસ્થા માટે મા. જના બાંધને મનવાદ આપવામાં આવે છે. અહીં આપણા મુખ્ય શુદ્ધરો તરફથી મી. ઈ. એમ. રોઠની સફર સફળ થઈવામાં આવ્યા હતા અને દુઆ કરવામાં આવી હતી કે તે પરવરદિમાર રોઠ સાહેબને

તેના હબીબના તુરકીશી દરીયાવાર કરે અને પોતાની કદબાઓની સાથમાં મેળવે (આમીન). કોઈ સમયે સહેલો સાહેબોનો આભાર માની સહેલી બુલાસક કરી મુલક નવા મલિક રત્ન આવી હતી.

રૂઠના અને અન્ય તાર સમાચાર

ત્રણ મહિનામાં ૩૬ હજારનો

આણ સમના પહેલા ત્રણ મહિનામાં હોંદુસ્તાનના મીલ મશુરોની ૩૬ હજારનો પડી હતી. જેમાં ૬૦,૦૦૦ માલસો સામેલ થયા હતા અને સુતર અને રાજની મીલોને ૫,૮૪,૦૨૩ કાપના દિવસોની સીધી ખોટ થઇ હતી. ૩૩ મીલની હાતાભાઈમાં ૬૬૫ જેલ સરળ થઇ હતી અને માછીનીમાં માલેકોએ જીત મેળવી હતી. રાજની મીલોમાં હજારોનું મુખ્ય કારણ રજના નીચેના અને નોકરીના કસાઈનું દર્દી ન્યારે ૩૬ સુતરની મીલોની હજારોનું કારણ પગર, બધીસ અને બહારીઓ વિશેનું દર્દ.

શુભચિન્તા એક્ટીવિઝ ગવરનર પર પ્રહાર

હરખુસન કોલેજની તખત મેના મયેલા શુભચિન્તા ગવરનર સર અરનેશ હોડસન સામે મોખાવાર કરનાર વિદ્યાર્થીનું નામ મોખલે છે. ગવરનર સાહેબે મરતા બચી મયા પછી મોખલેને જાતતાથી પુછ્યું: "મેટા આણું મુખાઈશું ફલ કરવાનું વને કમથી સુખ્યુ?" મોખલેને તેજ સહેલો આ હાથર રહેલા પોલીસ ઇન્સપેક્ટરને સોંપી દેવામાં આવ્યા હતા. મુખલે પોલીસે આથી પહેલાં પહેલાં ખાંજ વિદ્યાર્થીઓએ પણ ગવરનરની કહા મરકરી કરી હતી. આંતમાં લેડી હોડસન પોતાની મોટરમાં બેસવા અર્થે આર ટેલકાક વિદ્યાર્થીઓએ મોટર ઉપર પથરા ફેંટી તના કાચ તોડી નાખ્યા હતા. મોખલેને તેવું કરવાનો ફેટ પુછવામાં આવતાં તેણે કહ્યું કે એક્ટીવિઝ ગવરનર તરીકે એક હોંદીની નીમણુંક થઈ જોઇતી હતી અને તેમ નહિ થવાથી તેની સામે વિરોધ દર્શાવવા સર અરનેશ હોડસનને મારી નાખવાનો તેણે પ્રયત્ન કર્યો હતો.

હીટીશ અમલદારો પર પ્રહાર

જુલાઈના મયા અઠસાઈવાનો તાર બચુલે છે કે અંજાની લરકેની હુકમીના લેફ્ટેનન્ટ છ. આર. લેફ્ટેન્ટ અને રાયલ આર્ટીલરીના છ. એમ. સીદાને અંજા મેલ ટેનમાં પોતે સુતા હતા તે વખતે મુખાઈથી ૪૪૦ માલસ ડોમેઈવ અને માંડવાની વચ્ચે અંજર મારવામાં આવ્યા હતા. ઓશીસને પુસાવળમાં હરખીલાલે લઇ જવામાં આવ્યા હતા ન્યાં લેફ્ટેન્ટ મરજુ પામ્યો છે અને સીદાન સારો થયો છે.

મદાસભા સામે મોખલાઓનો વિરોધ

હિંમત હોંદુસ્તાનમાં મેપાઓ મદાસભાની વિરુદ્ધ થયા છે. હાર તાઈનું પીકેટીય કરનાર મદાસભાના સ્વમંત્રેવકોને તેઓએ હોડીમાં બેસી નહીં પાર જવા નહિ દોષા એટલુંજ નહિ પણ ખાસકરના ગાર મર્યા. મદાસભાની ઓશીસમાં જઇ મદાસભાનો વાવટો ઉતારી તેના મુરા કર્યા અને મકાનમાં જે કાર્ય કરાંઓ હતા તેમને માર્યા. તે પછી બહારમાં જેટલી હોંદુઓની કુકાનો હતી તેમણી બાકાઓ ઉતારવા કાચા અને સામે મામ તેને ચાર આપે. અકસના કમીજનર હાર તાઈના પરવાનાના કીલાઈ વખતે પીકેટીય કરવાની મવાઇ કરેલી હોવાથી અધીશને સ્થાનિક મદાસભાના સજોને તારથી પીકેટીય કરવાની સજના કરી હતી અને તેને પરિજાએ આ વોશન મુદ્દા હુદ્દાં મુદ્દાં બચુલવામાં આવે છે.

અધીશનો લંગોટ

અધીશનો લંગોટનો વિષય હજુ સમામ થયો નથી. અંજન માં તેની મરકરીઓ ખુબ ચમાજ કરે છે. કહેવાય છે કે વર્તમાનપત્રોના ફોટોગ્રાફો અધીશનો લંગોટમાં ફોટો પાડવાને પોતાના કેમેરાના કાચ સાફ કરી રહ્યા છે. 'સન્ડ એક્સપ્રેસ' એવું મુખવેણુ બચુલવાય છે કે તરુ ખરાબ હશે તો અધીશ કરેલીમ માર્કિન પહેરશે અને તપરથી એના રીકા થઇ કે "રાજ પ્રતિનિધિઓને બંડીમકામ પેલેસમાં આમંત્રણ દેશે અને અધીશ લંગોટમાં જેવા મિશિન લાગશે." વળી તરુ-મકની ઓશીસના અમલદારને અધીશ આવે તે વખતની અણુ વિશે પુછવામાં આવતાં તેમણે કહ્યું કે જો સપ્ટેમ્બરમાં સાધારણ દોષ છે તેવી અણુ કશે તો અધીશ આવવાત કરશે. આવી અનેક કહા મરકરીઓ આવી રહી છે.

ડીરટ્રીક્ટ બજારનું ખુલ

કલકત્તાની બજારીપુર ફોર્ટમાં મયા કસીવારે ડીરટ્રીક્ટ અને સેકન્ડ મલ મી. આર. આર. આર્લોફનું કેમ મલાવતા હતા તે વખતે વિમળ કુમાર હાસ મુમ તામવા અંજાથી મુલકે પીસ્તોબથી ખુલ કર્યું. મી. માર્લોફને કલકત્તાની બજાર હોરફીટકમાં લઇ જવામાં આવ્યા ન્યાં હાજલ થતાં તે મરજુ પામ્યા. વિમળ કુમારે મી. માર્લોફની સામે પીસ્તોબ ફોડી તેજ પડીને એક મોરા ડા-સટેવકે તેની સામે પીસ્તોબ ફોડી તેને હાર કર્યો.

મીલનાપુરના ડીરટ્રીક્ટ મેજસ્ટ્રેટ મી. પેડીના ખુલ માટે વિમળ કુમાર સામે કામ ચાલવાનું હતું. વિમળ કુમારના મળવામાંથી એક કામજ નીકળ્યો હતો જેમાં નીચેની મત-લખના કબ્જો હતા:—"તારો નાક પાઓ. દીનેક મુમને કરેલા અન્યાયનો આ બદલો." બંજાળના ઇન્સપેક્ટર બજારક ઓફ પ્રીઝન્સ લેફ્ટેનન્ટ કરનલ બીન. એસ. સીમ્પ-સનનું મયા કીસેમ્પરમાં ખુલ કરવા બદલ દીનેક મુમને જુલાઈની કસેઆવમાં ફાંટી આવવામાં આવી હતી. તેનું વેર લેવા વિમળ કુમારે આ ખુલ કર્યું હતું. એમ તે કામગીમાં બચુલવામાં આવ્યું હતું.

બંજાળની ધારાસભામાં મુશાખીબન મેન્ગરોના સરદાર મર લેન્સલોટ ટેવસે આ ખુલને માટે તિરકાર પ્રદર્શિત કરવા ધારાસભાનું કામ મુલતવી રાખવાની દરખાસ્ત મુદ્દી હતી જેને લીબરલ પાર્ટીના લીડર મી. જે. એન. જસુએ ટેકા આપ્યો હતો.

ખુલ બચાની યોદા દિવસ અગાઉ મી. માર્લોફને પોતાનો જાન લેવાવાની અમળીનો કામજ મલ્યો હતો. જેથી બે મુશાખીબન પોલીસ સાબરોટો અને છુપી પોલીસના માલુસોને પોતાની ફોર્ટફમમાં રાખવામાં આવતા હતા. ખુલ થઈ તે વખતે તે એક માલસની જુલાની લઇ રહ્યા હતા.

મી. માર્લોફ ૪૫ વર્ષની વયના હતા અને ઇન્ડિયન સીવીલ સર્વિસના સીનીયર મેન્ગર હતા. પોતાની પાછળ વિધવાને અને બે ડોકરા અને એક છોકરી મુદ્દી મયા છે. બે ડોકરા ઇંગ્લેન્ડમાં છે અને મીસીસ માર્લોફ અને તેની દીકરી કલકત્તા માં છે.

અધી તુરવાની અણીપર

કલકત્તાથી જુલાઇ ૨૭ મીના એક વાર બચુલે છે કે અધીશને સીમલાથી આવ્યા પાઠ વાંચસરખ અને મુખાવા ગવરનરને અલ્ટીમેટમ મોકલ્યું છે. સરવાવા રેવન્યુ કલેક્ટરને પોતે ઉધરાલેલી બધી મહેસુલ ૧૫ દિવસની અંદર માર્કી ભરી દેવાની અધીશને મામણી કરી છે અને જો નહિ ભરી દે તો સરકાર સામે મસલતો બંધ કરી દેવાની ચેલેન્જ આપી છે.

મહાસભાના ઉપધ્યક્ષનાદીએ આશીર્વાદ સહિત રજા પાઠ્ય-
રત્નમાં દાખરી આપવાના પાલા તરીકે સરકારની ખસેણી
અરબ શરતો કબુલવાપરા કબાજુ કરી રહ્યા છે એવું કલકત્તાના
'મરહુમ્મી'ના ખબરપત્રોને સમજાવ્યું છે, અને તે વધુ બજાવે
છે કે:

એ તો ઝાપીબ વાત છે કે જવાહરલાલ નેહરુ અને વાલ્મ-
ભાર્ગી પટેલે કાન્દેશરતને કેવળ નકાશી કરી નાખી ન કરતાએજ
માધીજને મહાસભાના પ્રતિનિધિ તરીકે લંડન મોકલવાનો
અને જાહેરજી વધુ પહોંચી એકે નહિ પણ મહાસભાનીજ છત્તાનું
દેશવર્તિનું નિયમ કરેલો છે આથી હાલની સ્થિતિ
પરથી સંવિનયભર્યા પ્રગતિમાં જરી કરવામાં અને રાહદ
દેખા કાન્દેશરતે મહાસભાના પ્રતિનિધિ વગરજ મળે એવો
વાત રહે છે.

લોડીનીઓએ માધીજને જવાબ આપતાં ચોતાને કાષ
બેચલા અને ગાણીનો વખત નહિ આવી સુધા જગ્યાવું છે.
જે જવાબના અનેક કાર્ય કરવામાં આવે છે. પરંતુ અદ્યતન
તેને છુટની નીતીની દ્વે દદ આવી રહી છે અને જગ્યાનો
વખત આવી દેવામાં આવશે તો સખત પગલાં લેવામાં આવશે
એવી ચેતવણી તરીકે મળે છે.

વિવિધ સમાચાર

વિવિધ સમાચાર

શીર્ડીમાં કાર

જોદાનીસખર્ગના સેનાલસ મશબમાં કચેલા સેમમાં એક
"જોષલ દુર" એટલે કાર થી. ૬ ની કોમરે વેચાઈ હતી.
જે ને. રહુબડ નામના ગોરા યુવકે તે કીધી હતી.

કુમરડોર્ધમાં દિગ્દર્શી પર પ્રતિપદ

કુમરડોર્ધ (કાસવાલ) ના કલસાકે જવારજ દીકરોએ માંવી
ચુનીસીપાલીટીને કાપાલ કરી છે કે કુમરડોર્ધ, જોદાનીસખર્ગ.
મેનોના વિગેરે જગ્યાએથી દોકરો આવી પોતાને માલ
માધન કમ્પાઉન્ડોની અને કુકારોની સામે પાકરી વેચે છે
જેથી કુકારના વેપારીએને થયું વ્રુક્ષાન થાય છે. વળી
દર જગરને દિવસે દોકરો માલનોના કંપાઉન્ડ આમવાજ રહી
જે વેપાર પારી રીતે કુકારનારો જમને કામસેન્સ, ગાડી
વિમેરેના મોટા અર્ધમાં કનવું પડે છે તેમને જવો જોષએ તે દોકરો
સમ્મ જન છે. આથી દોકરોને એવી રીતે વેપાર કરતા જલ-
કાવવાની મામણી કરવામાં આવી છે. બેનોનીમાં જોષ અચુક
સ્થળોમાં સવારના ૬ થી જપોરના ૨ ની પદારના વખતમાં
દોકરોને વેપાર જવાની બંધી કરી છે તેવી ચત્તજનોના કારે
કુમરડોર્ધમાં વધુ પડવાનો પ્રકરણીની જનરજ કાપીએ બજામજ
કરી છે.

કાન્દેશરતમાં લોડી વેપારીનું છુન

કોર્ડામર્ગ (જોદાનીસખર્ગ) માં ગયા મુકવારે સવારે ૯ અને
૬૫ ની વચ્ચે ઇસ્માઇલ શરજ નામના ૬૦ વર્ષની વયના
લોડી વેપારીનું છુન થઈ હતું. કુકાર સવારે ૮ વાગે જોલવામાં
આવી હતી, અને ૬-૭૦ જામાની ચોપા વખત પહેલાંજ
એક ટેબલર કુકારમાં આવ્યો અને કાજીદર પાસે મોડો વખત
ઉભો રહ્યા પછી કાંઈ આવ્યું નહિ તેથી સાદ કોર્ડા. તેમ
છતાં જવાબ નહિ મળ્યો. તેવામાં કાજીદરની પાછળ તેણે
કાંઈક પડેલું જોયું અને ચારીક વપાસ કરતાં કુકારનો આશીકજ
પડ્યો હતો. તેવું ગળું કપાયેલું હતું. હાય મમ બાધેલા
હતા અને મોઢે કુચો દેવાયો હતો. તીલ લેવાડું પડ્યું હતું.

ઈસ્માઇલ શરજ ૧૮૬૨ માં વેપાર અભ્યાસ દના અને
જોદાનીસખર્ગમાં પહેલાં જગવાર લોડીએમાના એક હતા
વધુ રીપેટીએટ યનરર લોડીઓ

નાટાલ કાંદેશરતે ભારતની રીમર અમજુમ્પી ને જોગરત
ના ૨૨ મીએ કોફુસ્તાન જવાની છે તેમાં ૧૮૦ લોડીઓ
રીપેટીએટ થવાના છે, ૧૯૨૭ ના જોગરતની તર, ૧ લોએ
એકીસ્ટે જોગમેજન સ્થામની રમે જહેલો સોડ લીદ મયો
દનો અને તારથી આજ સુધીમાં અમજામ ૮,૦૦૦ લોડીઓ
કરખનથી ગયા છે.

એ પ્રમાણે મયેલા લોડીઓમાના જેમજી વિચાર ફરરી પાછા
મુનીમનમાં આવવા મુજા ફરરી છે તેવા લોડીઓ આવતી
દરક રીમરમાં એક કે બે લોડીઓ આવતા રહે છે એક
પાછા આવેલા લોડીઓની સંખ્યા આજ સુધીમાં ત્રીચે પ્રમાણે
મમ છે: ૫૮ મુરુવ, ૨૧૭ છીએ અને ૧૫૭ બાળી.

રીપેટીએટ યમેલા લોડીઓથી એક વર્ષની મુવત તીલા
પરેમાં અને મજ વર્ષની મુવત થમ મયા થતી પાછા આવી
કઠાઈ નથી. પાછા આવતી વખતે તેઓને સરકાર તેઓપર
અર્થેના સમજા નાજા પર્કા કરી દેવા પડે છે.

આલુ વર્ષમાં રીપેટીએટ યનરર લોડીઓ ત્રીમર્સિક જન છે.
લોડેશાયરના લોડીઓ પ્રત્યે મી.

જોન્ડાની લાભણી

ખો. જોન્ડાએ લેકજાવરમાં ૧૫ દિવસ મુરા કર્યા છે અને
ખાસ કરીને કોફુસ્તાન સાથેના વેપારના લતાઓમાં એકારી-
ઓના સંકેટથી તેમને લડી લાગણી થમ આવેલી છે.

હાજી ઇસ્માઇલ હાજી કાસમની મુસાફરી

પ્રીટોરીયાથી એક ખબરપત્રી લખી જગ્યાવે છે કે:-
અનેના જાણીના વેપારી શેક હાજી કાસમ આફમ કાકાના
પુત્ર હાજી ઇસ્માઇલ હાજી કાસમ અનેથી અન્યુઅમ્પીમાં
ઈંગ્લેડ ફરના ગયા હતા. તેઓ ફ્રાન્સ, બેલજમ, ઇટલી,
જરમની, ઇજીપ્ત વિ. સ્થાનોએ ફરને મજા-મર્જિનમાં ૯૫
પડી કાંઈ પાછા વળતાં નેફલજામ, કમ્પાઉન્ડ, ખરિદ,
વિમેર સ્થળોએ થમને હએક ખાસતી મુસાફરી કરી અને
આવજા રીમર "જોન્ડા કાસમ" માં નીકળ્યા છે. અને
તા. ૯ જોગરત ૧૯૩૧ ના રોજ તેઓ કરખન કનરસ.
કરખનમાં બે-વચ્ચેક દિવસ શેક ઉમર હાજી આમદ ક્વેરીને
લાં રોકાઈ તેઓ પ્રીટોરીયા આવી પહોંચશે.

મુબદ્દમાં મળેલી અખિલ કીદ

રાજસ્થાન મત્તપરિપદ

વધામુ રામાનંદ ચેદરજની દરહી રાજાએને ચેતવણી
(મયા અંકથી ચાલુ)

પ્રજાના પ્રતિનિધિ હોવાનો દાવો

આને તો સંયુક્ત રાજપૂતોની વાનો થમ રહી છે. કુખની
વાત એ છે કે આમાં લોડી રાજ્યોની પ્રજાની વાત તો આવતી
જ નથી. જલદર કમીસી સમજા મુજાની આપવાની પ્રજાને
મનાઇ કરીને દેહી રાજ્યોની પ્રજાને બારેમાં બારે અન્યાય
કરવામાં આવ્યો છે. આજથી ૧૦ વર્ષ પુર્વે દેહી રાજ્યોની
વસ્તી માન કરેક જે લાખની હતી, આજે તે આઠ કરેક
થઇ છે. ફ્રાન્સ, ઇટલી અથવા તો ચેટવીટનથી વસ્તીના
કરતાં આ વસ્તી જમણી છે. આઠથી મોટી સંખ્યાની પ્રજાને

બાદિ વહીવટમાં કાંઈ પણ પ્રકારનો અત્યાજ ન જાય. એ બાદમાં બારે અન્વાય છે. જેલમાં રાખવામાં આવેલા કાલો અમલકારો છે કે તેઓએ પોતાની પ્રજાના અંગેના પ્રતિનિધિઓ છે. હું માનું છું કે પોતાની પ્રજાને નામે બોલી કહે એવા રાજ્યોએ પોતાને છે; પણ તેઓને તેમની પ્રજાના અંગે પ્રતિનિધિ તરીકે જોડવામાં આવ્યા નહિ. રાજ્ય અંગેનાં પણ પ્રજાના પ્રતિનિધિ કોવાનો કાલો કરવા નથી.

અન્વાયદાર તંત્ર

ગોળમેજી પરિષદમાં રાજ્યોએ એવું કહ્યું છે કે તેઓ પોતાની આંતરિક કત્તાઓ સંયુક્ત બંધારણવાળા કારણદારમાં પણ નહાવી રાખવા માટે છે. ખીલ દેશનાં આવા બંધારણોમાં જોઈવામાં વહીવટની કરવ બાવવામાં આવે છે; પણ પ્રજાને પોતાના અમલકારો અત્યાજમાં ન આવે તો ગોળમેજી પરિષદ આવી કોઈપણ સાર નહિ નિકળે સંયુક્ત બંધારણવાળા દોહી દોહને અને ખોરીક દોહને જોઈને પ્રકારનું તંત્ર મળે નહિ તો તેનો અર્થ કોઈપણ નથી. એ તંત્ર અન્વાયદાર કોવું થશે.

૭ માગણીઓ

મહાસભાની કાર્યવાહી સમીતી સમક્ષ ત્રણ માસ પહેલાં દેશી રાજ્ય પ્રજા પરિષદ તરફથી નીચેની માગણીઓ રજૂ કરવામાં આવી હતી:—૧ સાર્વજનિકતાના જામલાઓ ન પાડવા, જાતે ખડું સાર્વજનિકતા સંયુક્ત તંત્રના કાયદામાં રહેવું થશે. ૨ પગલાની સુદત દરમીયાન ચોક્કસ વિષયો સાર્વજનિક સભાના કાયદામાં જરૂર પડે તો રાખવા. ૩ આ સુદત દરમીયાન રાજ્યોએ પોતાની પ્રજાને અન્વાયદાર રાજ્યતંત્ર આપી દેવું. ૪ રાજ્યોએ સંયુક્ત તંત્રમાં તોજ રચાત આપવું જો તેઓ પ્રજાને અન્વાયદાર રાજ્યતંત્ર આપે. ૫ રાજ્યોએ સંયુક્ત બંધારણમાં પ્રતિનિધિત્વ પ્રજાની સુદતથી દારાજ આપવું થશે. ૬ પ્રજાની કહેવું જાહેરનામું સંયુક્ત બંધારણમાં દાખલ કરવું થશે. રાજ્યોએ એક કહે છે કે અમે અને અમારી પ્રજા ખીલક દોહી સરખાપણ સંખ્યાના નથી. રાજ્યોએ અમે તે કરે પણ આપણે તો પારકાઓના કરતાં આપણી માતૃભૂમિને જ વંદન કરવામાં જોરવ આવીશું.

પ્રજાનાં નાણાંનો વ્યય મોજશોખ પાછળ

રાજ્યોએ આજે એક સંજોર પરિષદ એ છે કે તેઓ પ્રજાનાં નાણાંનો વ્યય પોતાના અંતર મોજશોખો પાછળ બારે પ્રમાણમાં કરી રહ્યા છે. ખાનગી માણસો પણ જો આ પ્રમાણે કહેવાનો ઉપદેશ કરે છે તો તેઓ પણ ટીકાને પાત્ર થાય છે. રાજ્યોએ પોતાનું આ ખર્ચો જોખું કરવું જરૂરી છે. રાજ્યોની વધુ આવક તેઓને જરૂર મળે છે; પરંતુ રાજ્યની ખીલવણી સિવાય આવક વધવી શક્ય નથી. રાજ્યની ખીલવણી, પ્રજાની કક્ષિત અને ખિલવણી ઉપર આધાર રાખે છે. પ્રજા અશક્ય કે નિર્માણ કરી ને આ કામ નહિ થાય. (અધુરું)

મદદ માટે અરજ

ઇન્ડિયન આઇલેન્ડ વેલ્ફેર સોસાયટી

જુદી જુદી વસ્તુઓનું બીજામ સનીવાર તા. ૮ ઓગસ્ટની સવારે ૮:૧૫ વાગે કરજનમાં જુદા રટીટ પર આવેલા ઉપલી સોસાયટીના મહાનમાં મોઢવવામાં આવ્યું છે. જુના અને નવાં કપડાં અથવા ખીજી કોઈ પણ વસ્તુઓ સોસાયટીના મહાન પર અધારના ૮ થી ૧૨ ની વચ્ચે કોઈ પણ દિવસે પહેરવાની કરી શકાશે.

બીજામની આવક ઉપલી સોસાયટીને મદદ અર્થે જશે.

જી. કીરેટોફર એ. સેક્રેટરી.

ઇન્ડિયન આઇલેન્ડ વેલ્ફેર સોસાયટી.

ઈસ્ટ આફ્રિકાના હિંદીઓનો કેસ

(અમ અંકમાં અહીં)

કોમન રોલ

કોલ્ટન મંત્ર કમીશનના રીપોર્ટમાં વધુમતિએ એવું અજ્ઞાપ્યું છે કે:—

“આ પ્રદેશની ઉત્તરિનો આધાર તેની જુદી જુદી કોમોના સકાર ઉપર રહેલો છે એટલા માટે તે દેશના બંધારણમાં કોમો તથાવત વિના બધાવને સરખા મતાધિકારવાળું કોમન રોલ એટલે સામાન્ય મતપત્ર, એવું એવ રાખવું જોઈએ.”

દીંદીઓ કોમન રોલની પ્રજા આજુ થાય એ અર્થ મદદરજુ થાને છે. મજુર કમીશનની જાહેરિતિએ વધુમાં કહ્યું હતું કે:—

“સાથે સાથે એ પણ વાત સ્પષ્ટ છે કે કોમન રોલનો આ આદર્શ ફક્ત રદામાં પક્ષની સંમતિથી જ અમલમાં મુદી શકાય અને જો રાજ્યોએ એવી ખાતી મળે કે તેમનું હિંત અને તેમની સરજાઓ ખીજી કોમોનાં સંખ્યા જળને કમને બાધમાં નહિ મુકાય.”

દીંદીઓ આ અમુક કોમની સંમતિની જામલનો સખત વિરોધ કરે છે કારણ કે અમે તે સુધારો સમરત દેશના હિંત માં જરૂરી છે એમ કાઢી કરકારને અજ્ઞાપ્ય તો તેમાં અમુક કોમ સંમત છે કે નહિ એ કાંઈ મદદરજી આપત નથી. હું કમીશને કહેવાની રજા વર્ણ છું કે કાઢી સરકારે જુલકામ માં જે વજણ લીધી હતી અને જે અન્વાયદાર નિવેદનો પ્રમટ કર્યા હતા તે ઉપરથી દીંદીઓની એવી આવના થઈ છે કે જે કોમની હરીયાદો સહથી વધારે અંજાવ તેજ કોમ કાસન-તંત્રમાં થરે તેવી મુશ્કેલીઓ નાંખી કરે.

ખરી નમ વિનંતિ એ છે કે કાઢી કરકારે પોતાનો નિર્ણય કરવામાં આ વાત એકરી પ્વાનમ સેવી ન જોઈએ, કારણ કે અને તેમ થાય તો પછી ખીજી કોમોને અને તેમને અમુક સુધારો સ્વીકારવા બાધક ન અજ્ઞાપ્ય તો કાસનતંત્રમાં મુશ્કેલી જોવા કરવા તિવાય ખીજે માર્ગ રહેતો નથી.

તે ઉપરાંત હું ખીજી એ વાત રજૂ કરવાની રજા વર્ણ છું કે કોમો મતદારીના પેરણે સુદતથી જગરે નહીં કરવામાં આવી બારે દીંદી કોમ જે એવી મતદારીની સખત વિરુદ્ધ હતી તેનો વિરોધ વક્ષમાં લેવામાં આવ્યો નહતો.

આ બધીય જાળતો સિવાય દીંદીઓએ મુરોપીયનોની કાંઈ દુર કરવા કમેશાં તરપરતા ખતાવી છે. એક કરતાં વધરે પ્રસંગોએ મુરોપીયનોનું હિંત સુરક્ષિત રહે એવા બાજબી ઉપાયો મોજવાની દીંદીઓએ કા પાડી છે. ૧૯૨૨ માં જગરે જુડિસિયરટન સમાધાનીની વાટાઘાટ થઈ બારે કોમન રોલના જહલામાં દીંદીઓએ પોતાની સંખ્યાના હકન હમ દકાનેજ મતદારીનો હક મળે એવી અવરજા પણ સ્વીકારી હતી, કોમો મતકોદો થાય નહિ એટલા માટે અને કોમો માટે અમુક સંખ્યાના સુધારોની મેકો પણ કણુત કરી હતી તેમજ મુરો-પીયનોના ૭ અને દીંદીઓના ચાર અખ્યો મોઢવવાનું કણુત કર્યું હતું. વળી ૧૯૨૭ માં કોલ્ટન મંત્ર કમીશન સમક્ષ તેઓએ આ બધીય કરતો હરીવાર અંજુર રાખી હતી અને મુરોપીયનોના હિંત માટે દજી ખીજી કાંઈ બાજબી સજામતીની જરૂરીજાત રજૂ કરવામાં આવે તો તે પણ અંજુર રાખવાની કા પાડી હતી.

મુરોપીયન કોમે ૧૯૨૨ ની સમાધાની નામંજુર રાખી એવું દેખીતું કારણ તો એ અજ્ઞાપ્ય છે કે અધિપતિમાં મતદારોની

સંખ્યા દોહીઓને બહુ ઓછી ન માંપે એવી કાંઈ ખાતરી આપવામાં આવી નહોતી, પરંતુ એ વાત જ્ઞાનમાં રાખવી જોઈએ કે આશરે એ બંધારણની પ્રમાણે તેમાં પણ અલગ-અલગ યુરોપીયનોને માટે બીલકુલ સલામતી વહેલી તો કામ વ્યવસ્થા નથી. પૂર્વ આફ્રિકામાં એક સામાન્ય કહેરીપણું સ્થપાય અને તેના બધાંય વતનીઓ સમાન હકતણા કહેરીઓ મળ્યાં એ કોવંતે દોહીઓ પશ્ચાત્તઃ બેચુક છે, પરંતુ જન યુરોપીયન કામની છંદ દરમિયાં જાતિરાય રૂપ થાય તો પત્તી દોહીઓ પોતાના સંખ્યા બળના પ્રમાણમાં પ્રતિનિધિત્વ માટે એ અનિવાર્ય છે.

માટે તમ અભિપ્રાય એવો છે કે આશર સુધીમાં યુરોપીયનો કામન રાજની વિરુદ્ધમાં એક પણ સંગીત દલીલ મુદ્દા કહ્યા નથી. માત્ર તેઓ એકબે વાત રજુ કરે છે કે તેમની સલામતી બધામાં આવી પડશે અને બીજી બાજુએ જોતાં દોહીઓએ અકાંક્ષા દલીલો કામન રાજની વિરુદ્ધમાં કરી છે અને તેમના અભિપ્રાયને દીલ્લન મંગ રીપોર્ટમાં, કાઢી સરકારના સહેદ અડીતામાં તેમજ સીલેનના બંધારણ માટે નીમાએલા કોનોમેર કમીશનમાં સીધા અમર આલેકટરી રીતે રજૂ કરેલો છે. કોનોમેર કમીશન કોલેક્ટર યુનિયન માટેના કમીશન કરતાં જુદા પ્રકારે અને જુદા પ્રદેશ માટે નીમા-એલ દત્ત પરંતુ તેના રીપોર્ટની બહામણો અજુવાળેય છે તે તો એ સુજ્ઞ છે:—

“સોતરથી અને જુદી જુદી કોમોના પ્રતિનિધિઓ તરફથી પણ એ વાત સ્વીકારવામાં આવી હતી કે પારાસભામાં કામી ધોરણ પર પ્રતિનિધિત્વ એક પ્રકારના કલંક રૂપ છે. પત્તી કાલે તે જરૂરી હોય, અને તે કહ્યું જ્યાં સુધી બધી કોમો વચ્ચે મિત્રતાવળી જાગણી ન થાય અને સામાન્ય દ્રષ્ટિબીજુ ન લક્ષ્યે લાં સુધીજ ચાલુ રાખવા જેવું છે. એ કે અમારો એવો મત છે કે ખુદ કોમી મતદારીની દરતીને કમીને આપા મિત્રતાવળી જાગણી થતી જતી જતી છે અને એ તેની પ્રધાન નાજુક કસવામાં આવે તોજ જુદી જુદી કોમો એકી સાથે મળી રાષ્ટ્રીય એકમની બાવના ખીસવી કરે. પહેલાં જેમ સુચનાઈ અર્થ છે તેમ, કોમી મતદારી એક કામને બીજી કામથી અલગ રાખે છે તેમજ કહત પોતાની કામનું દીલ સાચવવા માટેજ જલ્દી તેના પ્રતિનિધિઓ જતાં હોય એવી વલણ ઉત્પન્ન કરે છે, એટલે કે આપા દેમનું દીલ તેમના જ્ઞાનમાં રહેતું નથી. અમારી તપાસ ઉપરથી અમને એમ લાગ્યું છે કે કોમી મતદારી પ્રાયે લોકો વધારે બેચાતા લાય છે. આ સંજોગમાં એમ જણાય છે કે જે પારાસભામાં સભ્યોની બેઠકો પ્રમાણમાં યોડી આ તો એવી પ્રમાણભરથીજ અંધ કરવી એમ વધુ શ્રેયસ્કર છે.”

ઉપર જણાવેલો અભિપ્રાય, જે કોમી મતદારીને સંખ્યા રીતે વખોડી કદાવનારો છે તે કોમીઓને ખાસ કરીને બહુ વધારે પ્રમાણમાં બાજુ પડે છે.

કોમીઓમાં જુદા જુદા પ્રતિનિધિત્વનું ધોરણ છે તેની સંખ્યા-મણી બીજા દેશોમાં જે કોમી મતદારી છે તેની સાથે કેટલીક વખત કરવામાં આવે છે, પરંતુ આ સરખાવણી સર્વત્ર ખોટી છે. જે બીજા દેશોમાં જે તથુમતી પણ છે તેમને અગેન દોહીઓ જે પ્રકારની સલામતીમાં યુરોપીયનોને આપવા તૈયાર છે તેવી સલામતીમાં આપવામાં આવે તો જરૂર અલગ મતદારીનો અલગ ઉપરિચિત ન થાય. પરંતુ તે ઉપરાંત બીજી વાત એ છે કે કોમીઓમાં તો ખરું જોતાં જે મતદારીની પ્રમા

ણે તે કોમી નહિ પણ જાતી કોમો વચ્ચે ઉપર રમાયેલી છે. એ કસાથી જે પ્રકારના કહેરીઓનો વર્ગ કોમો કાચ છે, એટલે કે એક જગ્યા અને બીજી કોમીઓ વર્ગ એ મુજબ એ વર્ગ કોમો કાચ છે એવી એક વર્ગ બીજા વર્ગ ઉપર જલ્દી આસન કરી દોમ તેવી રીતે થતો છે.

જમીનો

દોહીઓ કમીરી સમક્ષ એક વધુ વાત રજુ કરે છે કે આફ્રિકેનાના અભાગના અને સરિખના દીલ માટે જે કાંઈ જમીન જરૂરી હોય તે બાલારથીજ અલગ રખાવી જોઈએ તેમજ તેમને તે જમીનો ઉપરનો કંઈ જરાખર સુરક્ષિત થવો જોઈએ, આ મુજબ ક્યાં પત્તી જે જમીનો વસાહતી કોમો માટે ખચેલી હોય તે સંસ્થાનના અમે તે વતીને ફેરવેલી વચી કહાય એવી વ્યવસ્થા હોવી જોઈએ અને આફ્રિકેનો માટે અલગ રખાએલી જમીનો સિવાય બીજી જમીનને અમે કાંઈ જાનનું સેકેજેશન, એતીવાડી અમર વસાહત માટે, રહેતું જોઈએ નહિ.

કેળવણી

દોહીઓની કેળવણીને અમે તોચેની પણ માનતો છું રજુ કરું છું.

(૧) ફરક હોય માટે વિના તથાવતે સમાન સમવેરો રખાવી જોઈએ.

(૨) માખાનિ કેળવણી કરતાં વધારે ઉચ્ચ કેળવણી માટેની સમવેરો થાય અને કુખર ઉદ્યોગનું જ્ઞાન મળે એટલા માટે બધી કોમોની બેગી કેળવણીની સંસ્થા અમુક દરજ્જા પડી સ્થાપવાની વ્યવસ્થા કરવી પડે છે. આ જેમ વહેલી સામુ તેમ બધું દ્રષ્ટાન્તીય છે. કારણ કે કોમ પણ એક કામમાં એવી ઉચ્ચ કેળવણીની સંસ્થાના અર્થને પહેાંચી વળવા જેટલા વિદ્યાર્થીઓ નીકળી શકે નહિ.

(૩) દેશમાં જ્યાં સુધી અમુક કામ માટે ઉચ્ચ કેળવણી માટે વ્યવસ્થા ન હોય ત્યાં સુધી અને જ્યાં સુધી તે માટે પુરતાં નાણાં ન હોય અમર ખર્ચ કરવા જેટલા વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા ન હોય ત્યાં સુધી એવી વ્યવસ્થા રાખવી જોઈએ કે બીજી કામ કામ માટેની ખાસ કામ સંસ્થા હોય ત્યાં એક અવવાહ તરીકે આવી ઉચ્ચ કેળવણી મળવાથી આકાલ રહેતા વિદ્યાર્થીઓને રાખાય કરવા.

સરકારી સંસ્થાઓ

બંધારણમાં એવી વ્યવસ્થા હોવી જોઈએ કે જે કોમ સરકારી કમીટીઓ અમર કમીશનો નીમાય તેમાં દોહીઓને પુરતું પ્રતિનિધિત્વ મળે.

સમાન વર્તન

બધાંય વસાહતી કોમો માટે વસાહત, ખાણો મોહનાની જમીન ખરીદવા તથા બેઠવાની ફરક બાબતોમાં સમાન વર્તન હોવો જોઈએ, તેમજ કેળવણી અને કોમી સમવેરો માટેની માંટપા તેમજ બીજી ફરક બંધેર મદદની બાબતમાં સરખા રીતે વર્તન થવું જોઈએ. કોમ કોમ વચ્ચે તથાવત કોમો કરનારા જે કામ કાપડા હોય તે રફ કરી નવા કરવા જોઈએ અને આસન કરાંમોને એવી સુચના આપાવી જોઈએ કે એક કહેરી અને બીજા કહેરી વચ્ચે અમે તે સંજોગમાં અમર અમે તે કારણે બેદ કાવ રાખે નહિ.

જે કેટલીક બાબતો આ કમીટીના તપાસને ખાસ સંબંધ ધરાવનારી નથી તેના લક્ષ્યે પણ એ કોમો છે પરંતુ તેમ કારણ એ છે કે એમાંથી એક અમર બીજી બાબત ઉપર મારી પહેલાં જુગાની આપી મગેલા કાંઈને કાંઈ કહી ગયા છે એટલે અને પણ તે બાબતો ઉપર કાંઈ કહેવાની જરૂર લાગી છે,

દારૂનાં થતો વિનાશ

(લેખક: મગનલાલ દેસાઈ)

(ગયા અંકથી અલગ)

મોટરો બનાવનાર હેવી ફેક્ટોને બધા જોગબંધ કરશે. એણે કહ્યું છે કે,

ફેબ્રુઆરી શરૂ થયા, દેશની આબાદીની વાત કરીએ તોમાં દારૂનિષેધને શું સેવા દેવા એમ માની, તે વિષે કંઈ રહે છે... અને સમજાવું નથી કે એ બેટા બેટા શી રીતે પાકી કઠાય. કરી પાત્ર આબાદી દારૂ-નિષેધ થયા વિના અશક્ય છે. આભારની આપણી બારે ઉત્પાદક કક્ષિત અને રાજના મોટા દર—અને જે દુનિયામાં વધારેમાં વધારે છે—તે અમેરિકાના કોરીગરના નિર્વ્યસનીપણાને ક્ષણે ઉલ્લેખિતાને આભારી છે. એને આ કક્ષિત ને રાજ કમાવોળ પડત: ખીજી કશી રીતે ન મળત. અને એ બે નિર્વ્યસની અને ઉલ્લેખી ન હોત તો તે કમાઈ ન શક્યો હોત. એક ગણિતના દિસાબની જેમ અને ખાત્રી છે કે બે દારૂ પાછો [અમેરિકામાં] પેસે તો આત્રીપૂર્વક રાજમાં અનિવાર્ય ધટાડો આવવાનોજ; કારણ કે દારૂ અને આબાદી એક બેઠે કહી નથી રહી કઠવાં.”

એક દુકા દિસાબ મહાશયી આ સ્પષ્ટ દેખાઈ. હાલમાં દર વર્ષે એક અબજ રૂપિયા દારૂ ઇત્યાદિ માદક પદાર્થો પાછળ લૂંટે છે એમ અંદાજ છે. એ વાત ચોક્કસ છે કે, દારૂ ખોરાક નથી. એટલે એ પીવાથી નિર્વાદ તો નથીજ થતો. માત્રી કષ્ટ એ દારૂના ખંધમાં ચોક્કા ઝાગતા પેસા મળુરને મળતા હશે, ખીજા ચોથા બામના સરકારને મળે; તો પછી પાછીના અર્ધા જામના પેસામાંથી શું મળવર રહ્યું? ઉત્પાદક કક્ષિતનો નાશ, તાકાતનો અપવંચ, રોગ, કુટુંબોની છિન્નભિન્નતા વગેરેજ તેના ખદબામાં રહે છે! આબાદીનો આધાર આરિચ પર છે, શુદ્ધ છુદો ઉપર છે. પરંતુ દારૂ એજ બે વસ્તુઓ દરી હે છે, અને પેસા તો પ્રથમજ!

દારૂ બધાથી અમેરિકામાં કરોડો રૂપિયા ભોગ બેંકમાં ભજા કરાવી કઠવા છે! જેમને ધર નહોતાં તેઓ ધરવાળા થયા છે, વધારે મોટરો રાખતા કયા છે, કુધ-કદોં-ધી વધારે ખાત્રા મળે છે. દરેક દિકામાં આબાદીનો વધારો ચોખ્ખો દેખાય છે. “એમાં કંઈ નથી કે, દુનિયાના કુ:ખનું મોટામાં મોટું કારણ દારૂ છે.”

ખીનની એક આખ્યાયિકા છે કે ૪,૦૦૦ વર્ષ પુર્વે આત્રા ગાદકાહે મધપાન બંધ કરાવ્યું. તેને પરિણામે ૫૫૫ વર્ષ સુધી ત્યાં સોનાનો વરસાદ વરસ્યો! બે દેશમાં દારૂ બંધ થાય તો સાચેસાચ સોનું વરસે, એ અમેરિકાના લાખના ઉપરથી સાચું હરે છે.

નીતિજ્ઞાંશ

આમ કરીર વધા ધતનો સત્તાનાક કરવાં નીતિનો નાક જોણો કમકમાટીકરેલો નથી. દુનિયામાં યુના કરનાર લોકોને મોટો બામ દારૂ પીનાર હોય છે. ઇંગ્લેન્ડના બે ન્યાયાચાલનું આ કહેવું છે: “મધપાન આપણી જોલો ભરી આવે છે.” “એ વીસ વર્ષના ગાળામાં જેટલાં ખુન, મોરી, ધાડ, તોફાનો, વ્યભિચાર, બજારકાર અને એવા ખીજા અસાચારો કયા છે એના બે પાંચ બાળ પાઠવામાં આવે તો તેમાંના ચાર બામ અતિપાનનાં પરિણામ હોવાનું મળી આવે, એમ અને લાગવું

છે.” એક અંગ્રેજી નેલપદ્ધતિનો અભ્યાસી કહે છે કે “એ પ્રમાણુચક્ત અનુમાન છે કે જમુર એક વર્ષમાં આ દેશમાં બે યુના પચા દોઢ એના કમલાગ ૫૦ ટકા દારૂએ ઉપજાવીને આવ્યા છે. દારૂનિષેધક કામદો કરવો એ અડકતરી રીતે યુના અટકાવવાનો કામદો કરવા બરાબર છે.”

ધર્મધર્મોમાં દારૂને મદાપાપ સમાન ગણ્યો છે. અને કહ્યું છે કે જે પીએ તેને સુદ્રઝ ગણવો જોઈએ. મદા અને રાક્ષસજ સુરા અને ગાંસ વાપરે છે. એટલું પાપ એવું બાઉ મવ્યું છે કે તેમાંથી શુદ્ધ થવા સાર મરણજ પ્રાપ્તિન બતાવ્યું છે. ખરેખર, દારૂડિયો મરણથીજ એ જીવેલું પાપમાંથી બચે છે. સાથે ખીજાને મારતો બચ છે એ વધારેમાં.

આ વિજ્ઞાનસિદ્ધિ સત્ય છે કે દારૂની અસરથી છુદિ સદિત બધીજ ઇન્દ્રિયો વિકલ થઈ જાય છે; મન કલમ અને તેના જેવાં સ્વત: કામ કરનારાં અંજોના યાનવંત્રુ સિવાય બધાજ યાનવંત્રુઓ બેકામ બની જાય છે. એટલે દારૂ પીનારની પાસે ઇન્દ્રિયોના સંવનની આજ્ઞા રાખવી એ ફાકટ છે. પછી જેનામાં ઇન્દ્રિયોના સંવન નથી તેનામાં નીતિ કેવી? દારૂડિયા મોંમાં આવે જેવી બીજાસત્તા કાઢે છે, મને તેના પર દામ ઉપાડે છે, મા-બહેનનો બેઠ જુલો જામ છે, તેના કલમમાંથી કામળ લાગણીઓ નાશ પામે છે—આ બધું જેણે દારૂડિયા ભોલો એવા હશે તેમને ખબર છે. એ એવી બારે નીતિનાક વસ્તુ છે કે તેને માટે મનુરમ્મિત કહે છે: “આજીવ એક વાર પછી તેને પીએ તો તે શુદ્ધવને પામે છે.”

આવી કામંકર વસ્તુનો તો સદંતર ત્યાગજ કરે છે.

કાકડ!

દારૂ પાછળ રૂપ કરોડ રૂપિયા આપી આપણે બરબાદ બનીએ છીએ. તેની મદોથી આપણા ઘરખાર બાંધી ચર્ચા છે. ફક્ષિણ આફ્રિકામાં વજીલાતનો ખંધો કરેલો છતાં આંના મલુરભાઈઓ સાથે કું કમતો દતો, એ મંજુરો પોતાના કામને અંજે અને મળવા પછી આવતા. અને કું તેમના જીવનમાં એવપ્રોત થતો હોવાથી તેઓ પોતાનાં સુખદુ:ખની વાતો કરીને પોતાની કશ્યુ કયા સંમળાવતા. અને પીવાથી તેઓ ફેટલા પામમાલ થઈ જના તે કહેતાં કહેતાં કુસંકે કુસંકે રહી પડતા. આવજા હાલ અમદાવાદના બજા મલુરભાઈઓના થઈ રહ્યા છે એમ મેં જાતે અનુભવ્યું છે. દારૂ પીનારા પોતાની પત્ની, માતા, દીકરી વગેરેનો બેઠ પછી જુલો જામ છે. માલસ મરી પડી બને છે. જે રાત આ દારૂની બદીમાં કસાય છે તે બધા હેવાન બની જાય છે.

ગાંધીજી.

(સંપૂર્ણ)

જાહેર ખબર

અમરેની કીમેટરીયમ સોસાયટી

આ સોસાયટીની જનરલ મીટીંગ રવીવાર તારીખ ૪ ઓગસ્ટ ૧૯૩૧ ના રોજ બધારના ૩ વાગે વિક્ટોરીયા રીટમાં આવેલ મુરત હોંડ એસોસીએશનના હોલમાં મળશે. જે વખતે તમામ મેંબરોને વખતસર પધારવા વિનંતી છે. કાર્યક્રમ—૧. ટ્રસ્ટીડ પાર કરવા.

૨. કાયદા કાયદા તપાસી જવા.
૩. ટ્રેડરર સ્વદેશગમન કરે છે તેની અવેજી માં નવા ટ્રેડરર નીમવા.
૪. પરચુરસ.

તારીખ ૨૬-૭-૩૧.

એચ. આર્થ. બેરી,
સી. ડી. પુનાવર,
બોનરરી સેક્રેટરીઓ બી. ડી. સો.

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P.O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and railed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

નાટાલના નંબર એકના બનાના, પછનાપલ વિગેરે ચીને આરડર મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

દરેક આરડર ઉપર બતી રખરેખ રાખી સારો માલ, સારી પેકીંગ કરી કીડાયત લાવથી મોકલવામાં આવશે.

ફેપ ઓવીન્સ, ટ્રાંસવાલ, ક્રીસ્ટેટ, રેડસીઆ વીગેરે દરેક જગ્યાએ મોકલવામાં આવે છે.

લખો: રવજી ભુલા,

પો. બો. નં. ૫૨૧.

૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,

દરબન, નાટાલ.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

દર શુક્રવારે પ્રગટ થાય છે. લવાજમ ટપાલ ખર્ચ સાથે.

યુનીયનમાં (વાર્ષિક) પાઉન્ડ ૨-૦-૦

દરિયાપાર ૧ ૧ ૨-૦-૬

ગ્રેઈ પબ્લિશર આર.આર. સોલોમોન ઓફ રાઇસ ઓફ ડરબન.

લવાજમ અગાઉથી લેવાના પાડે છે.

અગત્યની સુચનાઓ

છાપુ મોકલવું બંધ કરેલો. એમ માલક જ્યાં સુધી ન લખે ત્યાં સુધી તેઓની રાખી નિષ્ઠા માની ગઈ તેઓ ઉપર છાપુ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ.

લવાજમ એ ત્રણ વરસ સુધી ચલવા ન હતાં પુરું થયે અમારું રેટરેન્ડ મળતાં ચાઉડેએ નિયમિત અગાઉથી લવાજમ મોકલી આપવાની મહેરબાની કરવી.

લવાજમ જે પોસ્ટલ ઓરડરથી મોકલે તે તેમાં INDIAN OPINION, Phoenix or Durban કરવું અને કરેલ કરવો નહિ. બેન્ક નોટ અથવા પોસ્ટલ ઓરડરથી નાણા મોકલનારે કાચળ રજીસ્ટર કરવો એ સમિતિસભામાં ભરેલુ ગણ્યારી. બેન્ક મોકલનારે બેન્કનું કમીશન ઉમેરતાં સુકવું નહિ.

ચાઉડેની રાખી નિષ્ઠા માની ગઈ અને છાપુ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ એ ધ્યાનમાં રાખી જેઓ છાપાના આકર રહેવા ન ઇચ્છતા હોય તેઓએ પોતાનું લવાજમ સુકવે મોકલી છાપુ મોકલવું બંધ કરવાની સુચના સખી મોકલવા જેટલી સજ્જતા બતાવવા મહેરબાની કરવી.

બ્રિટિશ્તાન જતારા બાઈબિયાએ આફ્રિકાના વાતચત્તુથી માહિતગાર રહેવું હોય તે લવાજમ બરી બ્રિટમાં “ઈ. ઓ.” મળે એવો બંદોબસ્ત કરી જવો.

પત્ર વ્યવહાર કરવાનું સરનામું:—

Manager, Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરેહવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશી આરા જગ્યામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી દરેક રટીમરમાં આવશે.

ચાણી, લબલાં વિગેરેન માટે બત બતલું રેશમ.

મોજા, રમાલ, સાડી, મખમલ, શાલ, ટાઇ, કોલર, કોર, શર્ટ, સુટને માટે સુજા, આસામ સીલક વિશેષ વિગેરે. પુરુષા, સ્ત્રીઓ અને બચ્ચાંઓને પહેરવા બોધતી દરેક ચીજો અમારી ત્રણે માન્યોમાંથી સસ્તામાં ચરતા બાવે હંમેશા મળી જાય.

ફોન ૫૬૫૪.

સો. કેવલરામ એન્ડ કુ.,

બાકસ ૫૨૬૮.

૬૩ ઇલોહ સ્ટ્રીટ,

કોનર માર્કીટ એન્ડ ઇલોહ સ્ટ્રીટ,

બેંગાનીસબર્ગ.

શિયાળો અધ્યો !

શક્તિનો ખજાનો !

જુવાનો

અને

છવનદોરો

ખયાલવાનો તથા ખજવાન ખતવાનો કાયમી કલાજ નેહોતો હોય તે હુઝારો સાલમપાક વાપરો.

સાલમપાક નં. ૧

સાલમપાક નં. ૨

ખદામપાક

ગુંદરપાક

રતલ ૭/૬

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

લસણપાક

કુવારપાક

મેથીપાક

અડદપાક

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૩/૬

રતલ ૩/-

પારસલ ખરચ જુદું સમજવું.

તમામ જાતના પાકો મરજી પ્રમાણે તૈયાર કરી આપવામાં આવે છે.

અમારે ત્યાં બનેલા પાકોની ગુરૂતરી આપીએ છીએ.

બહાર મામના મહાકેસો ઓર્ડર સાથેજ પૈસા મોકલવા મહેરબાની કરવી.

Kapitan's Balcony Hotel,

'Phone 3643.

(માલિક: R. K. KAPITAN).

Cor. Grey & Victoria Streets, DURBAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ બનાવ રજી. કેસ, પછતરણ નં. ૧ ૩/- કહત.
દરેક જાતનું પાક મરજી અને વેલ્ટેબલ સાથે પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. ગ્રેસી જુદી.

D. K. PATIL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રૂટ અને વેજીટેબલ મારે ફાંદીના ઓર્ડરો કંપર
ખાસ ધ્યાન રવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રા
કરશો. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

તમારા ધંધાની બહાર ખજાર કયાં છપાવશે?

‘ઈન્ડિયન ઓપિનિયન’ માં

જે જુનામાં જુનું દોડી છાપું આખા સાકીય આફ્રિકામાં વંચાવે છે.

ભાવ અને નકલ મારે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

ગુજરાતી માયનો—ભજનોની રકોડો

ફક્ત અમારે ત્યાંજ મળશે

નંબર.	રકોડોનું નામ	ગવૈયો	નંબર.	રકોડોનું નામ	ગવૈયો
૩૧	મુજને મારના સમયેર વ્હાલા પીર વં	સંજીવાલ	૩૦૩	દરમાં વું દીલ સાથ	જરાયં ૫૨
"	નહી ચીજ કોમ ગળી	"	"	મયા કિરે પતી તેન ખારી તનના	"
૧૫	નહીરે માધુરે રાજા	માણવાલ	૩૧૬	અમારી લાજ તમારે હાથમાં નાથ	જરાયં ૫૨
"	દિરા માણુકને મારે કું કરણું કં	"	"	રામ વાજ વું પાળીયા	"
૭૪	બંસીવાલા આવજોરે વ્હારે દેવ	દિંગલ	૫૩૭	અરે કોમ આવો વીવાને મનવો	ખારી જન
"	વદારે લાલા મોહન બંસીવાલા	"	"	પીકું પદેરોને કોને પ્રખ્યાત વમારા	"
૬૦	મન વાલાવે મન લોખાવે	વસનલ	૫૩૮	અરે કું આનંદો અગીમાન	ખારી જન
"	કામલ કાયા કાં કરગાવો	"	"	કુંદર સામળીઆ નામ જાણીય નીત્ય તાંવે	"
૧૫૭	સામલીઆ વ્હાલા આજે સપરમે કું દેહકિ	વસનલ	૫૬૭	તાતોના નવાડા આમ માય છે...માણુવાલ અને સામળીઆ	"
"	કાલુકાં દહારી મોરલી અમને દુખડાં દિયે ઉઠાવીદારી	"	"	મેલી પાટી બનાજ વાડા મારે દોડાલિ.	"
૧૦૬	પ્રિતમની પાછળ પું જોગખુબની	દિંગલ	૧૨૨	મન જઈશું અમે જઈશું રાજ	જરાયં ૫૨ અને નારન
"	અકો દિલ્લાર જરી દેહાર	"	"	યઈ પ્રિમવડ પાતલીઆ	"

Agent of H. M. V. RECORDS.

E. A. TYEB & CO.

'Phone 2447,
P. O. Box 1155.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

Indian Opinion

No. 32—Vol. XXIX

Friday, August 7th, 1931

Registered at the G. P. O. as a Newspaper.
PAID FOURPENCE.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રહી. કેન્યા

ઓગસ્ટ ના. ૧૦ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.

રહી. "કારાગોલા"

ઓગસ્ટ ના. ૨૪ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.

ડીક્કીના બાવે

સેકન્ડ ક્લાસ: પાસેડ ૨૭-૦-૦.

થર્ડર: પાસેડ ૧૫-૭-૧.

ટેક: પાસેડ ૬-૭-૧. યોરાહી વમર.

મુસલમાની વીશી, રા. ૪૦ ના કીસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૧૦૦ ના કીસાબથી સેવામાં આવશે.

હીંદુ વીશી, રા. ૪૫ ના કીસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૭૫ ના કીસાબથી સેવામાં આવશે.

સુખના—કોઈએયે પોતાના પોતા કાગીના કનીચા ૧૧ વાગ્યા અમારે કસ્ટમમાં પહેરવાના કરવા

સેકન્ડ અને થર્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સ કરવે.

દરેક દીકી પેસેન્જરે પોતાના કીસાબ અમારી એજીસનથી લેવી અને તદ્દત ગમવાળા કામગીરી અમારી સાથે
પરબંધકાર કરવાથી પણ કામ ચલશે. સ્કીમરને સગવડ દરેક કામકાજ અમારી બંધી રેખાએ નીચે લખે છે.

SHAIKH HAMED & SONS,

390 Pine Street,

Tel. Add "Karamat," Durban.

વધુ જુલાસા માટે લખો ના મળે:—હિંદી પેસેન્જર
એજન્ટ શેખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,
૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED By Advertising In The INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE

Tel. Add.

RUSTOMJEE.

NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of
SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,
Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237.
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.
OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 57 a, Pritchard Street, Johannesburg.
N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. | Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows. Buttons etc.

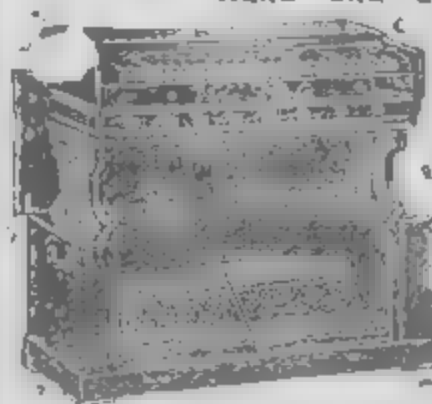
Write or give a Call at

GOSHALLIA'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GOSHALLIA

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે દરેક ઘરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. જે હોય પુરા પાડીએ છીએ. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, તબલા, પોર્ટેબલ દરેક ભવના ગીતો અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય જ્યાં ભણે પામણ, સુર, ભવના તોયેરે પણ મળશે. દરેક ભવના હારમોનિયમનું રીપેરીંગ કામ ખાતરીથી કરી આપીએ છીએ. કમિયા પા મળે:—

માસહીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(મ્યુઝીકના એ. એન. ગોશાલીયા.)

પી. એ. બોક્ષ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

Indian Opinion

No 32—Vol. XXIX

Friday, August 7th, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.
Value Fourpence

NOTES AND NEWS

THE Howard College, which was opened last Saturday by H. E. the Governor-General, does not mean much to us as a College as we are not among those blessed to take advantage of it. But the mere sight of that magnificent building is a lesson to everyone of us. It is a lesson which perhaps no educational institution could teach. The building is the gift of one man. Mr. T. B. Davis has given that building worth £50,000 in memory of his gallant son who lost his life in the Great War. There are many in this world who know how to earn but only a few of them know how to spend. If all those whom God has blessed with wealth knew how to make use of it, the world would doubtless be less miserable. The Howard College reminds us of the very generous gift of Mr. Davis to the country and teaches us to follow his noble example in the art of usefully spending what God has given unto us. The message of Mr. Davis from Gosport, Hants at the opening of the Howard College is worthy of note: "In presenting this College in memory of my son Howard," says Mr. Davis, "I do so not in the light of a gift, but because it is the duty of the prosperous to help their less fortunate fellowmen, which in this case is to help educate their sons to uphold the glory of our great Empire."

Mr. G. V. Reddi, son of Sir K. V. Reddi, Agent to the Government of India, who came to this country with Sir Kurma on his return after his recovery from his serious illness in India, had by his amiable nature made many friends among his countrymen. During his presence in this country he took the opportunity of making a close study of the Indian question on which he wishes shortly to bring out a publication. Mr. G. V. Reddi sailed for London last Wednesday morning where he intends completing his studies in law. Mr. Reddi had a busy time during the few days prior to his departure in being entertained by numerous friends and societies. He was invited to lunch last Sunday by the members of the Orient Club and on Tuesday evening a farewell reception was given in his honour by the Natal Indian Congress at the Parsee Rastomjee Hall. Mr. Reddi takes back with him the blessings of his countrymen in this country that he may have a very pleasant voyage and enjoy a happy and a prosperous life.

The Road Transportation Board consisting of Mr. G. Roosstra, Chairman, and Messrs. T. Ransom and C. W. Lennox sat at the Government Buildings last Thursday, August 5, to consider a number of certificates applying to the various routes from Durban inland and up the North Coast in connection with the Indian motor transportation business. Mr. A. Christopher appeared on behalf of a number of Indians and Mr. Kold represented the Railway Administration. We are pleased to note that after considering objections in several cases by the Railway representative and the Tramways Manager the Board decided not to interfere with the running of

bus services for the benefit of non-Europeans. We fear there has always been a dog in the manger policy in regard to this Indian motor transportation business. It has been an Indians' own enterprise; it has opened an avenue for employment for many who have found themselves thrown out of work and it has been a great convenience to Indians and Natives who live in outside districts. The Durban Corporation could not bear to see this trade thriving and the poor bus owners have been knocked from pillar to post and have been subjected to so many restrictions that it is a wonder that they have still managed to exist. The decision of the Board to let the bus services alone will therefore come as a great relief to those engaged in it.

The Minister of the Interior (Dr. D. F. Malan) who opened the proceedings of the Natural and Historical Monuments Commission in Pretoria last week is reported to have said, "a nation could only be great if it honoured its ancestors and tradition." India will do well to remember these words.

It is with profound regret that we have to record the sad news of the death of Mr. J. B. Mehta, one of the pioneer Hindus to come to South Africa, which took place at his residence in Depot Road, Durban, last Wednesday night after a fairly prolonged illness. The funeral took place on Thursday morning and was attended by a large number of Indian friends. The remains of the deceased were cremated according to Hindu rites at the crematorium at Umgeni. The late Mr. Mehta was one of those who came as a young man in 1896 with Mahatma Gandhi and stayed under the latter's roof and worked as a clerk at his office. In later years after Mahatma Gandhi left this country for India (1901), Mr. Mehta took to business and owned a small shop adjoining the Grey Street Mosque for a number of years and it was here that he made his fortune by strenuous labour. Durban was in those days just a growing town and the "getting rich quick" methods were not at hand as they seem to be to-day. Mr. Mehta's was therefore hard earned money and from this he too was one of those who donated a sum of £300 to the Satri College. By the death of Mr. J. B. Mehta Durban Indians have lost an old resident. The deceased leaves behind him a widow who is in India and two young sons who are in Durban and three brothers and a sister to mourn their loss. We extend to the bereaved our heartfelt sympathy.

The *Natal Advertiser* Calcutta correspondent states: Writing in the journal *Young India*, under the sub-heading "Foul Play," Gandhi makes the remarkable confession that he was led away by the popular enthusiasm to support the efforts to secure the commutation of the death sentence on Bhagat Singh, the Lahore terrorist. Gandhi adds: "This mad worship of Bhagat Singh has done and is doing incalculable harm throughout the country. Caution has been thrown to the winds, and the deed of murder is being worshipped as if worthy of

embellition. The result is brigandage and degradation." His words convey the impression that the independence movement will soon lose its charm if they betray their trust and embolden the terrorist cult, and adds that non-violence was the first article of the Congress creed and congressmen abasing it were guilty of dishonourable conduct. The greatest obstacle to progress and independence was the want of faith in the Congress policy. Alluding to the attempted murder of Sir Ernest Holtson, the Bombay Governor, Gandhi says the act was essentially foul play without a single redeeming feature, and opines that it is the peremptory duty of the forthcoming Congress committees meeting to condemn treachery as an outrage and reiterate that policy in unequivocal terms. Gandhi, however, warns the Government that retribution and repression would not do. The nation had progressed past these, and would deal with violence in its own fashion in its own way.

The following Indian names are included among the successful candidates in Bookkeeping in the National Technical and Commercial Examinations held last June—

P. Adajania, G. Govind, R. Coopendamy, B. Manikam, K. R. Moodley, V. Mathu, M. N. Nair, M. J. S. Naidoo, S. K. Naidoo, C. R. Pillay, P. M. Pillay, V. M. Pillay, V. P. Pillay, S. V. Rajah, N. Randeria, R. T. Reddy, M. Sowpasaal.

NEW COUNCIL ELECTION

THERE is always a considerable excitement at every election time and the same was witnessed last Wednesday in Durban when the Municipal election took place. Leading members of our community too were hustling and bustling in support of those candidates who they thought would deal, or from whom they had received promises to deal, fairly with matters affecting the Indian burgesses and were inducing their brethren to vote for such candidates.

Those that we were most interested in were Mr. H. H. Kemp as against Dr. Knight in Ward 1, Mr. M. Cornelius as against Mr. A. E. Warmback in Ward 2, Mr. J. Fyfe as against Mr. S. M. Petterson in Ward 5.

Although Mr. Kemp had advocated the clearing of Indians from this country with the silver bullet Mr. Kemp was often the brain of the Council and at times if it did go wrong in so far as Indians were concerned there were times when it went in favour of them. Indians had to be thankful for those little concessions and as the old broom always sweeps better than the new the Indian burgesses thought Mr. Kemp was better than Dr. Knight. But they have had a disappointment, for Dr. Knight has defeated Mr. Kemp. Mrs. Knight whose loss in the Council is much regretted had always been fair and perhaps Dr. Knight may receive a little inspiration from her in his new roll. Let us at least hope he will. In the case

of Mr. Cornelius and Mr. Warmback the position was the same as in the former case and we have the old broom in again. In the case of Mr. Fyfe and Mr. Petterson the position was slightly different. Mr. Petterson when he wanted the Indian vote at the last election, made many promises to them but since his failure he has somehow engendered a terrible hatred towards Indians and has expressed his views at times against them in strong and abusive terms. He, therefore, could not hope to get the Indian vote at all, and naturally Mr. Fyfe was the winning candidate. We congratulate the winning candidates and we can but only hope that they will not only fulfil their promises to the Indian burgesses—indeed they need not to have made them at all for they are as easily broken as they are made—but that they and the whole Council will be guided by Providence to act fairly towards every section of the population disinterestedly and without distinction of class, creed or colour and, above all, to see that the bottom dog gets fairplay and justice and that nobody gets favours.

A Gentle Rebuke

Mahatma Gandhi writes as follows in his *Patang* India dated June 25—

C. Rajagopalachari's eagle eye sees everything that appears in print about the drink evil. He saw a report of my very innocent speech at the village of Maroll where the other day I laid the foundation of a weaving institute. I had there attempted to show the connection that exists between factory labour and drink and said how Mithabehn Petit had, whilst doing prohibition work, discovered that if the people who ceased to visit liquor shops she picketted were to be permanently warned from drink, they should have some ambition provided in life, some work found for them during their idle hours. I then showed how she found such occupation in hand-spinning and weaving. I further went on to show that if people had to do excessive labour, they would want some stimulant and illustrated it by an experience from my own life when during the Boer War I had to issue from the commissariat rations of rum for those bearers who were used to drink and who pleaded with me for rum which, they said, would enable them to bear the fatigue and resume next day's march. Of course, this was a superstition. But superstitions die hard.

Rajagopalachari feared that the report that he had read would be distorted to yield all kinds of meanings favourable to the opponents of prohibition. His fear has been justified. I have received embarrassing congratulations on my conversion to sanity. They embarrass me because I am not conscious of the conversion imputed to me. I feel like a man who, falsely reported to have died, reads his obituary notices and blushes to have the virtues he never knew he had possessed.

Let me therefore re-declare my faith in unflinching prohibition before I land myself in deeper water. If I was appointed minister for one hour for all India, the first thing I would do would be to close

without compensation all the liquor shops, destroy all the toddy palms—such as I know them in Gujarat, compel factory owners to produce humane conditions for their workmen and open refreshment and recreation rooms where these workmen would get innocent drinks and equally innocent amusements. I would close down the factories if the owners pleaded want of funds. Being a totaliser I would resist my sobriety in spite of the possession of one hour's dictatorship and therefore arrange for the examination of my European friends and discuss patients who may be in medical need of brandy and the like at State expense by medical experts and where necessary they would receive certificates which would entitle them to obtain the prescribed quantity of the fiery waters from certified chemists. The rule will apply *mutatis mutandis* to intoxicating drugs.

For the loss of revenue from drinks, I would straightway cut down the military expenditure and expect the Commander-in-Chief to accommodate himself to the new condition in the best way he can. The workmen left idle by the closing of factories, I would remove to model farms to be immediately opened as far as possible in the neighbourhood of the factories unless I was advised during that brief hour that the State could profitably run the factories under the required conditions and could therefore take over from the owners.

Unemployment Among Indians

Mr. S. R. Naldoo, secretary of the Natal Indian Congress (Natal Branch) told the correspondent of the *Natal Mercury*—

"There is a great deal of distress in the poor sections of the Indian community. Many Indians who held positions in the magistracy and other ranks for a number of years have been retrenched. The reason given was that this had to be done owing to depression."

"Personally," continued Mr. Naldoo, "I am aware that good experienced gardeners and other labourers are not able to find employment."

Disappointment

"The Indian community in many cases, through its Benevolent Home and Individually, is doing as much as it can to relieve distress, but this is a problem which cannot be tackled by a section of a community alone. It behoves the authorities, both local and Union, to inquire into the question."

"Colonel Cresswell's reply to a deputation of White unemployed at Durban disappointed the Indian community."

"In the Railways there has been wholesale displacement of Indians who served as porters, point-men and sidemen for a number of years. The introduction of what is known as the White policy is very much to be deplored. The Indian community is anxiously watching the trend of events."

"The time has come for united work to relieve distress. There are many Indian homes which are on the verge of starvation, and the Government will have to be moved to take into consideration the question of affording them relief. The Indians are debarred from enjoying the benefits of old age pensions and this makes the hardship which old men experience all the more difficult."

"If relief work were opened, I think Indians would take advantage of it, and as far as I can see the most likely avenues into which they could be admitted, could work be found for them there, are on the roads and in the harbours."

"I think also that if the Government were to open up agriculture on a good scale they would find the Indians producing good work."

"The best possible move would be to open Indian Labour Bureaux in the important centres in Natal to assist unemployment, and I believe this is under consideration by the Indian leaders in the Province already."

"In Durban the Hotel Employees Union is doing much work in the direction of finding jobs for unemployed. This Union is remarkable in that it is composed of Europeans and non-Europeans who work together, doing a great deal of real good."

OUR RIGHTS

(By L. W. RICH)

"Find full reward of doing right, in right."

(B. Gita, Book II)

Self-assertiveness, and the doctrine of enforceable rights as between individuals and communities, are perhaps the most pronounced characteristics of humanity at its present stage of development. Human relationships would seem to be little, if any, better than jungle ethics translated to the field of human activities, for just as jungle-life reflects a struggle to secure the necessities for self-preservation and reproduction, so man is, in the main, principally occupied in a competitive war for the satisfaction of his individual requirements. There is, however, this important distinction. The animal seeks only to satisfy its *needs*, man a whole catalogue of artificial *wants* which he has created.

Underlying this doctrine of "rights" is the theory of competitive and antagonistic interests. The earth is regarded as a sort of Tom Tiddler's Ground; individuals, severally and nations collectively, the scoundrels for as much of its gold and silver as their appetite-harassed mentality can successfully be exercised to acquire. It is probably no exaggeration to say that nine tenths of the world's intellect is engaged in endeavouring to satisfy man's existing earthly wants (of course, for profit) and in creating and stimulating a desire for new ones.

"Wants," by and by become "needs." One man's (or people's) needs, is another man's (or people's) opportunity. Conflict of interests naturally and inevitably arises, followed, of course, by the war of wills and equally, of course, by the will to war. Brute force ever stands ready to answer the call of selfishness.

It would be unfair to quit pointing out that every "right" is supposed to import a corresponding "duty." It is, however, also to be remarked that whereas men are acutely jealous of their "rights" and ever keen to enforce them, duties have, not infrequently, to be enforced by others who claim observance of them, as *their* "rights." Indeed, it would almost seem that the duty idea is imported, not because any intrinsic value is perceived in duty, as such, but rather to emphasise the sanctity of the "rights" idea and the enormity of violating it. In practice the "rights" generally belong to the successful, while the duties are apportioned to the failures, the one constituting a sort of ring fence designed to protect the fortunate possessors in the exclusive enjoyment and disposition of their property, the other, a sort of prohibition against encroachment.

Nor, could it be otherwise in a civilisation based upon the ultra-individualism of "Each for himself," a social order—or as some believe, *disorder*—in which the personal pronoun "I" is the dominant note; in which the reply to the age-old question "Am I my brother's keeper?" is still generally in the negative.

Ducy and death inevitably result from rottenness at the root, and at long last the human family

is being confronted with the spectacle of this doctrine of competitive rights stultifying itself. It is being borne home to the thoughtful, at least in the matter of industrial and international relationships, that man "his brother's keeper" and that the "self" of that brother cannot be harmed or destroyed save at the cost of harming or destroying the "self" of him who would do the mischief.

The modern world has, of course, yet to realise that this "rights" notion is but a theory founded on a fiction; that it arises from the "delusion of separateness;" that it is the brand-mark of the animal-man, in contradistinction to the man-divine. When correct perspective shall have been regained, it will be perceived that all man's so-called "rights" disappear with the recognitions by him of his duties; that there exists but one Right which is Righteousness to deviate from which, in any way, is to commit wrongs, and that the Law of righteousness is for man to know his duties and perform them! For, that alone is the way to brotherly co-operation, to the ending of enmities and strife, to harmony and peace.

Asiatic Trading In Springs

Three Applications For Licences

Council Can't Make Up Its Mind

There was a revival of the question of Asiatic trading at the monthly meeting of the Springs Town Council on Monday before last, when applications for general dealers' certificates were made by Jassab Ebrahim, H. M. Laher and F. E. Matwalia for shops being erected by the Mayfair Land and Investment Co., Johannesburg, on 112 1/2 Third Street, Springs.

Mr. J. Moodie (of Messrs. Moodie and Robertson, Johannesburg) appeared for the applicants.

At the last meeting of the Council it was decided to leave the applications in abeyance until the buildings were completed, which, at the time, was thought would take approximately two weeks.

Alterations Ordered

Mr. Moodie said the buildings were not yet complete. Alterations had been ordered by the chief health inspector, although the original plans had been passed by the Council.

The architect (Mr. J. R. Branson) said the sanitary system installed was the most up-to-date possible in Springs, and the buildings were structurally sound and well-fitted for the purpose of carrying on the business contemplated. The shop fronts were being prepared and would be fitted within four days and the sanitary system within the same period.

Reason For Delay

On Tuesday last week the sanitary inspector had ordered the contractor to make certain alterations, and on the Thursday a further alteration was requested, and the work was consequently delayed from Tuesday to Friday.

Mr. Boulton said the work would have been completed two days before the Council meeting, but for the interference of the Council's officials. He saw no reason why the sanitary inspector should not have broached the question of the alterations a month ago.

Jassab Ebrahim said he had been in business as a general dealer in the Union for over 40 years and had never had any trouble with the authorities. He was the managing director of the Mayfair Land and Investment Co., of Johannesburg.

The Council adjourned for ten minutes and, on returning, Councillor Harrison moved that the

Council defer consideration of the application until the evidence before the Council had received consideration.

"Frivolous" Delay

Mr. Moodie: Is there any reason why the Council should not give a decision to-night? To use the word of a councillor, I do not see any reason for this "frivolous" delay.

"The only point which I thought would be considered by the Council this evening was the question of the incompleteness of the building," said Mr. Moodie. "I come here and am amazed to find that the Council has all sorts of objections up its sleeve."

The Mayor (Mr. R. Conrt): I do not know when you get the idea of the Council having imaginary objections up its sleeve. I am quite prepared to call a special meeting of the Council immediately the evidence given here this evening has been given consideration.

Challenge Thrown Out

"It appears to me," said Mr. Moodie, "that the Council are deliberately shelving the matter because the applicants are Asiatics."

Councillor Harrison: To my mind the whole position is unsatisfactory. A challenge has been thrown out that we are biased because the applicants are Asiatics. This is not so. All we want is a little respite for consideration of the difficult questions involved.

The motion to defer the matter for consideration of the evidence given was carried unanimously.

The Case Of Indians In East Africa

(Continued from last week)

In my respectful submission, there is not one valid argument advanced by the European community against the introduction of a Common Roll except the fear for their security, and this Indians are willing to meet and safeguard. On the other hand, Indians have advanced unanswerable arguments in favour of a Common Roll, and their views have found support in the report of the Hilton-Young Commission, in the conclusions of His Majesty's Government on Closer Union in East Africa, and in the recommendations of the Donoughmore Commission on the Constitution of Ceylon, which laboured in a different field from that of the Closer Union Commission. The Commission on Ceylon says:

"It was generally admitted, even by the communal representatives themselves, that the communal system of appointment to the Legislative Council was a necessary evil, and should only continue until conditions of friendliness and acknowledgment of common aims were developed among different communities. It is our opinion, however, that the very existence of communal representation tends to prevent the development of these relations, and that only by its abolition will it be possible for the various diverse communities to develop together as one unified entity."

As has already been pointed out, it is easy to keep apart and to remain unrepresented representatives to the Council with the idea of defending particular interests instead of giving their special contribution to the common weal. Our investigations show that the desire for communal representation tends to grow rather than die down. In these circumstances it would seem well to abolish it altogether while the number of seats is so comparatively small.

This condemnation of communal electorates applies with special force to racial electorates such as those which prevail in Kenya.

Separate representation in Kenya is sometimes compared to the communal system of election which prevails elsewhere. Comparison is, however, false. If minorities in other countries were granted the concessions which in Kenya are proposed for granted to Europeans in Kenya it may be taken as a sign that the question of accurate electorates would find its place in modern political problems. What, however, is more important, is that the system of representation in Kenya is not communal, but racial. It creates two types of citizenship, one higher and the other lower, and has demonstrably a tendency to make one section of the population regard itself as the governing class.

Land

Indians submit that all necessary land for the present and future development of Africans should be secured for Africans, and their rights to land made certain and protected by the best interests. After this has been done, the land donated to immigrant communities should be freely transferable to any resident in the Colony, and apart from the land secured for Africans, there should be no reservations or segregation in the township, transfer or use for residential purposes of any land, either agricultural or township.

Education

I desire to submit three important points:

(i) Adequate facilities for education of all races must be provided without any distinction.

(ii) For promoting education higher than elementary and other technical institutions, it is essential that a mixed educational system at a certain stage must be evolved, the earlier the better. Otherwise no community by itself is likely to possess sufficient students to warrant the cost of provision of such education.

(iii) When there is no provision in the country for a higher standard of education than a particular standard, for a particular race, and no provision can be made for want of sufficient funds, no more than sufficient students of that race can be admitted. It should be made and students who desire to go to for such higher education should be admitted in the facilities of any other race having facilities for such higher education.

Government Bodies

It should be provided in the Constitution that Indians should be granted adequate representation on all Government appointed bodies, committees and Commissions.

Equality Of Treatment

All immigrant communities should be regarded equal treatment in settling, mining, acquiring and possessing land, and should be equally treated in the grant of educational and medical facilities and in all other directions of public privilege and assistance. Any legislation making discrimination between individual immigrant communities in any manner

whatsoever should be revised and amended, and the Administration should be given instructions to make no distinction between citizens and citizens in any form in practice.

I have ventured to refer to certain matters not strictly within the terms of reference to this Committee, as I have seen that several witnesses have referred to one or other of them during the course of their evidence.

(Concluded)

Appeal

INDIAN CHILD WELFARE SOCIETY

A bazaar sale will be held on Saturday 8th August at the Child Welfare Centre, Brook Street, Durban, at 8-30 a.m. in aid of the funds of the Society. Gifts of old and new clothes and any other articles may be sent to the Centre any day between 9 and 12 a.m.

G. CHRISTOPHER,

Hon. Secretary,

Indian Child Welfare Society.

Dr. Richard Weiss
Reliable Remedies

DYSPEPSIT

THE NEVER-FAILING
REMEDY

FOR
DYSPEPSIA
AND
INDIGESTION

In cases of nutritive disturbances or in ailments of the digestive organs or torpid intestinal activity it readily aids Digestion, does not irritate, acts promptly and is quite harmless, particularly favourable in mistakes of diet, heaviness and stomach complaints.

Ask your Chemist
or write to the Distributors
RICHWEISS PREPARATIONS,
P.O. Box 8424 Johannesburg.

LAUREL

For Lighting, Cooking and Heating
VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA LIMITED

લોરલ પારાફીન

ખતીઓ, રુકાઓ અને
ગરમી માટે.

ઈન્ડિયન ઓપિનિયન

મુસ્તક રૂ. ૬૦

દીનિક, સુક્રવાર, તારીખ ૭ ઓગસ્ટ ૧૯૩૨

નં. ૩૨

નોંધ અને સમાચાર

સમાચાર તે આનું નામ

ગયા સતીવારે કર્ણાટકમાં દમણીજ બંધાયેલી નવી દાવડ કોલેજ ખુલી મુકવાની દીવા નામના ગવર્નર જનરલના હાથથી કરવામાં આવી હતી. એ કોલેજ કોલેજ તરીકે આપણને ઇમાની નથી કેમકે તેનો લાભ લેવાવાને આશિર્વાદ પામેલાઓમાં આપણી ગણતરી નથી. પરંતુ એ કોલેજ કદાચ આપણને કશું ન શીખવે તોયે તેનું ભવ્ય મકાન કે જે કર્ણાટકના દરેક ભાગ માંથી નજરે પડે છે તે જે વસ્તુ થીખવે છે તે રાજ્યભીની કેમ પણ સંસ્કૃત શીખતી નહિ શકે. એ મકાન એકજ મનુષ્યની બેઠ છે. મી. ડી. બી. કેવીસે મકાન બુદ્ધમાં મરણ પામેલા પોતાના સુપુત્રના સ્મરણથી પાછો ૫૦,૦૦૦ ની પોતાનું એ ભવ્ય મકાન દેશને બેઠ આપેલું છે. દુનિયામાં ધણા માણસોએ કમાઈ બનાવ્યું છે પણ પોતાના ધનનો સદુપયોગ કરતાં ધણા થોડાઓજ જુવડું છે. ધનને જેમને ધનવાન બનાવ્યા છે તેઓને જો પોતાના ધનનો ઉપયોગ કરતાં આ કોલેજોત તે ખરેખર દુનિયામાં દરિદ્રતા ઘણી ઓછી હોત. દાવડ કોલેજ મા. કેવીસની કંઈક સમાજવાદી આપણને કેમકે કરાવે છે અને ધનને આપણને કુલ આપેલું છે તેનો સદુપયોગ કરવાની કલાનો આપણને પૂરતું પાઠ શીખવે છે. મી. કેવીસે દાવડ કોલેજ ખુલી મુકવાના પ્રસંગે શ્રેષ્ઠતાદે. ફેરફારથી મોકલેલા સંદેશો નોંધ લેવા જેવો છે. તેમાં તેઓ જણાવે છે કે "મારા હુત્ત દાવડના સ્મારણથી આ કોલેજ આપણમાં કે એક બેઠ જાણી રહ્યા છું એમ નથી મનાવે કારણ કે શ્રીમંતની પોતાના ઓછા જાણજીત જાણીને મદદ કરવાની ધરજ છે અને આ કાલકાળમાં આમણી મદદના સાધન શાકતરુ મારુટ ટકાવી રાખવાનો તેઓના પ્રત્યેનન ઉપાયથી આપણમાં મદદ થાય છે."

શ્રીયુત ગોપાલ

લીલ સરકારના નિર્ણય હારે ગયા મુકાના પુત્ર શ્રીયુત ગોપાલ રેડી પોતાના પિતાના કર્ણાટકના નિર્ણય નિર્ણયથી સાબળ થઈ પાછા ફર્યા તે વખતે તેમની કંઈક આ દેશમાં આવ્યા હતા. પોતાની કાજરી દરમીયાન આ દેશના લીલી પ્રજાનો હોડા અભાસ કરવાની તેમને તક લીધેલી છે અને કુલ મુદત માં તેની ઉપર એક પ્રવચન બહાર પાડવા ધારે છે. શ્રીયુત ગોપાલ રેડી ગયા બુધવારે સવારે મકાન જ્યાં વિદાય થયા છે ત્યાં તેઓ પોતાનો કામકામ બુધવારે પૂર્ણ કરવા કહિદા ગયે છે. તેઓ વિદાય થયા તે અગાઉના થોડાક દિવસ દરમીયાન શ્રીયુત ગોપાલ રેડીને ધણા માણસો અને મંડળો તરફથી ખાણી-ખાણ માન આપણું હતું. ગયા સતીવારે જોડીગેન્ટ કમળના

મેમ્બરોએ મી. રેડીને લાંબા આપણું હતું અને ગયા મંડળવારની રાતે પાસેથી રસ્તમજી દોલમાં તેમને નાટક પ્રદર્શન કોમિસ તરફથી વિદાયગીરીનું માન આપવામાં આવ્યું હતું. શ્રીયુત ગોપાલ રેડીની કંઈક સરળ થયેલો અને તેમનું કવન સુખમય અને આનંદ નીવડેલો એમ તેમના આ દેશમાં વસતા સ્વદેશીયોઓનો તેમને શુભાશિર્વાદ છે.

સ્વર્ગસ્થ જે. બી. મહેતા

અનો નોંધ લેતાં ધણીજ દિવસગીરી થાય છે કે કર્ણાટક ધણા જુના અને જાણીતા રેડીશ શી. ત્યાસંકર સામર્થ્ય મહેતા લાંબી મુદતની મોંઘી જોગવી કર્ણાટકમાં પોતાના હોમ રેડીના મુદતે ગયા બુધવારની રાતે ૧૦ વાગે સ્વર્ગવાસ પામ્યા છે. તેમની દરનકીસા શરૂકરે સવારે અમરેલી રોડ પર આવેલી સ્મરાનજીમાં કરવામાં આવી હતી જે પ્રસંગે લીલી બાઇઓની મોટી સંખ્યાએ હાજરી આપી હતી. સ્વર્ગસ્થ જે. બી. મહેતા ૧૮૬૬ ની સાલમાં પોતાની જુવાન અગમાં મહાત્મા ગાંધીજીની સાથે આવનારોઓમાંના એક હતા અને તેમનાજ ધરમાં રહેતા અને તેમની ઓછીસામાં કદાચ તરીકે કાસ કરવા હતા. મહાત્મા ગાંધીજીને ૧૯૦૦ ની સાલમાં લીલકાળ જવાનું થય ત્યારે બાદ સ્વર્ગસ્થ વેપારમાં બેઠાઓ અને ધણા વર્ષ સુધી એ રેડીની મરજીની બાજુની ન્હાની દુકાનમાં તેમણે વેપાર કર્યો અને આખરે ધણું પરિશ્રમી યવત જુવડીનો પોતાની કમાણી ની એમ કહેવો તો ચાહે એ દિવસોમાં કર્ણાટક કંઈ આવજતા જે ન્યાપાર, વિદ્યાગત મથક નહોતું. એક ન્હાની સરખા પ્રગતિ કરનાર શહેર હતું અને આવજતા જેવાં જલદી માલકાર પના જેવાનાં ૧૧૫ને સાધનો પણ તહેતા. તેથી સ્વર્ગસ્થ જે. બી. મહેતાની કમાણ બહુ પરસેવાની કમાણ હતી. સાચી કોલેજમાં પાછો ૩૦૦ ની રકમનું કાલ કરનારોઓમાં સ્વર્ગસ્થ પણ એક હતા અને એ રીતે પોતાની કમાણનો તેમણે સદુપયોગ કર્યો હતો. જી. જે. બી. મહેતાના અસ્થાનથી કર્ણાટકને એક ધણા જુના રેડીશ પોતે થઈ છે. પોતાની કાજી તેઓ એક દુખી વિધવા જે લીલકાળના છે, જે સુકમાર પ્રજા જે કર્ણાટકમાં છે અને ધણા બાઇઓ અને એક બહેનને શોક કરના મુદી ગયા છે. તેઓ સત્તી પ્રત્યે અને અતઃસરથી દિલસોજી ધરતીએ લીધે અને સ્વર્ગસ્થના આત્માને શાંતિ મળે એવી પ્રાર્થના કરીએ બાંએ.

લીલી બહુકાશાંતિ

કુર્ણાટકના મુદતે-મા અને નાઈ મેડટ મુકેરે જુવડાએ રેડી લીલીઓની મોટર બસના ધણના સંબંધમાં તપાસ કરવાને ગયા શરવારે કર્ણાટકમાં મુલતએન્ટ બીકેટમાં મરજી રોડ

દાસ્તખેસ્તન મોત' મેદા દલી. બસ દાસ્તખેસ્તન સને રેલવે અને દાસ્તખેસ્તન વિશેષ કસ્ટમરમાં આપેલા દત્તો સને દીદી બસકારનાઓ તરફથી એકલેકેટ એ. દીદીએ મળ્યું હતું. દસ રૂપા કરો દત્તો : દીદીએ આ મળ્યા પોતાના સાદુરથી નીત-પુરોષીયના લાભમાં આપુ કરેલો છે : જેમને દાસ્તખેસ્તન રેલવેમાં પુરની સગરો મળતી નથી અને મળે છે તેમાં મધ્ય અપમાનિત પ્રતિબંધો મુકવામાં આવેલાં છે અને વળી આ મુદ્દાને લીધે રૂપા દીદીએ મોકલેલાં પાસુ વળ્યા છે. આમને મોધ લેતાં પુરોષ મુતિપ થાય છે કે મોરે બધી બાબુઓ સાંભળ્યા પાલેનાન-પુરોષીયના મદદ લાલ આલી રેલવી નસ સર્વિસને વરકત નાંદ કરવાનો પ્રારંભ કર્યો છે.

ખીઁમાંના કુતરાની નીતી

આ બાબતમાં દમોશાં સત્તાધીશો તરફથી ખીઁમાંના કુતરાની નીતી મદદ કરવામાં આવેલી છે. મેને સગવડ કરી આપવી નહિ અને જાને કરી લેવારને કરવા દેવી નહિ. દીદીએ આ બસનો મધો શોખી કાનયો અને મુકે કયાતા જેવામાં આપ્યા એટલે દારૂપોરેશનને અદેખાઈ થય અને તેઓને અલિધી તરીકે લક્ષણવાળાં અને તરેલ તરેલના તેઓની વપર પ્રતિબંધો મુકવામાં આવ્યાં. એટલે સુધી કે આને તેઓ દત્તી શી રીતે ધરાવી રહ્યા છે જોળ અલયબી પમાડનારી બાબત છે. આ સંજોગો માં મેદાંના મુદ્દાએ એ ધખામાં મોકલેલા સળા દીદીઓને પછીજ ચાલત આપનારો પછ પછો.

જાપાનની રાષ્ટ્રિય આગમ

જાપાનથી પાળા કરેલા એક વેપારીએ 'રેન્ડ કેલી મેલ' ને જાણવું છે કે સાવચ આફ્રિકાના મુકા અને લીલા દરર ઉપર અને દાગી : મદદ આપત અને દોરા પર જાપાને ૧૦૦ રકા જાપાન નાંખેલી છે. આ પ્રમાણે જાપાન પોતાના કલોગનું રાષ્ટ્ર કરે છે દીદીરતાનમાં પરેશી માલ છેદી પોતાના માલને કિનેજન આપવાની વાત લગત પછ પછીને કરવી લગે છે. એ વાત જાણે પ્રીય થય પછી એટલુંજ નહિ પણ એ બાવના પ્રત્યેક દીદીના જાળમાં એલમેલ થય જશે ત્યારે દીદીરતાનને સ્વરૂપ મળતા વર નહિ લાગે ન્યાં સુધી કે નથી થયું ત્યાં સુધી સ્વરૂપ મળશે તો પણ તે જોગવી નાંખ શકાય.

રાષ્ટ્રની મહાનતા

કુદરતી અને એનિદાસિસ કમારને લગતાં કમીસનનું ગમે અઠવાડિયે પ્રીશરીયામાં કામકાજ આરંભતાં મુકી પ્રમાન ડો. મલાન મોલ્યા દત્તો :— જોળ રાષ્ટ્ર મલાન મળ્યા છે કે પોતાના પુર્વજોને અને સંપ્રદાયોને મન આપે છે : દરેક દીદીએ આ કામો માલ રાખવા જેવા છે.

રાષ્ટ્રિય એક ધર્મિયના મોસાયદી અને માર્ગીજ

મહાન નામદાર જાપાનેએ પૂનામાં સ્થાપેલી સર્વેન્દસ એક ધર્મિયા મોસાયદીના ૨૬ માં વાર્ષિકસવ ઉપર સંસ્થાના પ્રમુખને માર્ગીજનો નવિ પ્રમાણે પત્ર લખી મોકલ્યો હતો :— 'દુ એક પણ વસ્તુમાં જાગ નથી લઈ શકે તેનો ફેર્લ પણ સભ્ય એવો અર્થ નજર કેર : દુ નમારામાં એક નથી. આપણા વિચારોમાં બસે કિતવ દશિજ મંદલું અંતર હોય. આપણું દષ્ટિ

દાસ મસે લુડ' હાથ ખર્તા આપણું હાથ એક છે અને એક જ સુરના આપણે શિખા લીધે એક ને મને હોશ લાગતું આવેલું છે.

૧૯૩૧-૩૨ ના સરકારી વર્ષિક રીપોર્ટના આધારે

"ધર્મિયન એપ્રિનમન"

રાષ્ટ્રવાદ તા. ૭ મે ૧૯૩૨

૧૯૩૧-૩૨ ના સરકારી વર્ષિક રીપોર્ટના આધારે

મુદ્દોક સુદલ્લી વખતે મુકા પાળાતગાદ માલ છે અને જોળ કસ મલા

મુકવારે કરવામાં મુકવીરીપલ

નવી કાઉન્સિલ મુદ્દલ્લી મુદ્દલ્લી થઈ તે વખતે પણ

જેવામાં આવ્યું હતું. આપણી

કામના આગેવાનો પણ જે ઉમેદવારો દીદી સંકરીઓને લગત

પ્રત્યેકને ધન્સાકથી પાળ આપણે એવું ધારતા હતા

અથવા તો નેઓતી પામથી ધન્સાકથી વર્તવાના તેઓને વચનો

મળ્યાં હતાં તેઓને રેકા આપવાને અને પોતાના દેશીલામ-

ઓતી પાસે મેઓને રેકા આપવાની કોડલામ કરી રહ્યા હતા.

જે ઉમેદવારો સાથે આગળને સંબંધ હતા તેઓ વોરડ ૧ માં મી.

કેમ અને તેની સામે ડો. નામદ દત્તો, વોરડ ૨ માં મી.

કારનેલીયસ અને તેની સામે મી. વોર્મથેક દત્તો અને વોરડ

૫ માં મી. કાકર અને તેની સામે મી. પેટરસન હતા.

મી. કેમ જે કે દીદીઓને આ દેશમાંથી સીલ્વર મુલેકથી

કાલવાની. એટલે કે, દમણ જેમ જોનસ આપી કાલવામાં આવે

છે તેમ કાલવાની કિમાવત કરી રહ્યા હતા છતાં તે પછી

વખતે કાઉન્સિલની સુદિતી લગત પોતાના લાથમાં રાખી શકતા

હતા અને કેટલીક વખતે એ સુદિતો ઉપયોગ આપણા જેર-

લામમાં મનો દત્તો તો કાકર વખતે આપણા લાભમાં પણ

મર્મ જતા હતા. દીદીઓએ તો આવી જુલુ છુટકારો પણ

જે મળે તે લગત લેવાની રહી અને નવી ગ્રાહ કરતાં જુલુ

મદદ વધારે કામ કરી શકે એ કહેવન અનુસાર દીદી સહેરી-

ઓને સ્વાભાવિક રીતે લાગુ કે ડો. નામદ કરતાં મી. કેમ

બસા, પરંતુ તેમાં મેઓને કમલાને નિરાશ મળા છે કેમકે

ડો. નામદે મી. કેમને દરની દાલેલ છે. મીસીસ નામદ કે

જેમની કાઉન્સિલમાં જેરલાનરીન માટે થયો ખેદ ઉપજે છે

તે દમોશાં ન્યાયરી વર્તાતાં હતાં અને આપણે આરા રાખીએ

કે ડો. નામદે પણ મેડે કાલેલી આ નવી બાબતદારી

માં તેમને મીસીસ નામદ તરફથી કમક જેરલા મળશે.

મી. કારનીલીયસ અને મી. વોર્મથેકના સંબંધમાં પણ ઉપર

જણાવેલી સ્થિતિજ લાગુ પડે છે. નવાં અને જુનાં ગ્રાહ

વચ્ચે પસંદગી કરવાની રહી હતી અને જુનું ગ્રાહજ પાછું

આવેલું છે એટલે કે મી. કારનીલીયસ ફરી મુદ્દામાં છે.

મી. કાકર અને મી. પેટરસનની બાબતમાં જરા ફેર

છે. મી. પેટરસનને ત્યારે આગલી મુદ્દલ્લી વખતે દીદીઓના

વોટની ગરજ પડી હતી ત્યારે તે દીદીઓની સીકારસ કરતા

હતા અને સાફ સાફ કરવાનાં વચનો આપતા હતા. પરંતુ

તે મુદ્દલ્લીમાં નિષ્ફળ ગયા ત્યારથી તેમને કાલુ જાણે દીદીઓ

પ્રતિ એટલે તો નિરસકાર ઉપજેલો છે કે તેઓની સામેના

પોતાના વિચારો મળાજ સમ્મત અને જુડા અન્ધોમાં જાંદર

કરવા લાગ્યા છે. આટલાં પછી તેમનાથી તો દીદીઓન

વોટની આરા શી રીતે રાખીજ શકાય? એટલે સ્વાભાવિક

રીતે મી. કાકર પાળા મુદ્દામાં છે.

અમે સુઢાયેલા કાઉન્સિલરોને મુખારકબાદી આખીએ છીએ અને મિત્રર પાસે એટલીજ પ્રાર્થના કરીએ છીએ કે તેઓને પોતે આપેલાં વચનોનું પાલન કરવાની સહમુદ્ધિ આપે એટલુંજ નહિ પણ આખી કાઉન્સિલને કોઈ પણ જાનના સ્વાર્થથી ભ્રાજાયા વિના અને જ્વલી, શાંતિ કે વર્ણનો જોદ બીજકલ રાખ્યા વિના પ્રજાના દરેક વર્ગ તરફ ઈન્સાફથી વર્તવાની અને કચકાયેલા અને અવાજ વગરનાને દરેકમાં અદલત્તિન્સાદ ખાસ મળે અને મહેરબાનીઓ કેશને ન મળે એ સંભાળવાની સહમુદ્ધિ આપશે.

સ્મૃતિમાં હીદી વેપારીઓ

લાયસેન્સ માટે વજુ અરજીઓ

કાઉન્સિલ કરાવ કરી રાહતી નથી

સ્મૃતિ (કાઉન્સિલ) રાઉન્ડ કાઉન્સિલની મવાના આમરા સોમવારે મળેલી માસિક મીટીંગમાં એશીયાટીક લાયસેન્સને સવાલ કરી ચર્ચા કરી જે વખતે જુલમ મુખારકીમ, એચ. એમ. લહેર અને એફ. ઇ. મટવાડીયાએ જોદાનીસખર્ગની મેમ્બર લેન્ડ મનવેરમેન્ટ ફા. તરફથી સ્મૃતિની ચર્ચ રીટમાં અર્થ ૪૬ માં દુકાનો બાંધવાને જનરલ કીલર્સ લાયસેન્સના સર્ટીફિકેટને માટે અરજી કરી હતી.

જોદાનીસખર્ગના વહીવટ મી મુકી અરજદારો વતી કાજર થયા હતા.

કાઉન્સિલની છેલ્લી મીટીંગમાં મકાનો બાંધવા સુધી અરજીઓ મુજતવી રાખવાનો ફાવ થયેલ હતો અને મકાનો બે મટવાડીયામાં બાંધાઈ રહેશે એમ ખારવામાં આવ્યું હતું.

મી મુકીએ જણાવ્યું કે મકાનો દણુ તત્કાલ થયાં નથી. કાઉન્સિલે જુલ મેને પાસ કર્યાં હોવા છતાં મીલ દેવમ મનવેરમેન્ટે ફેરફારો સુચવ્યા હતા.

આરકીટક્ટ મી મોર્ટને જણાવ્યું કે મકાનોમાં સેન્ટરી સમવઃ સુધી અમુકેક કરવામાં આવી છે. મકાનોની બાંધણી મજબુત છે અને કરવા ખારવામાં આવેલા વેપારને માટે પુરતી સમવઃ નાખવામાં આવી છે. દુકાનના આમરા બાંધવાનું કામ આતી રહ્યું છે અને ચાર દિવસમાં તે અને સેન્ટરી સીસ્ટમનું કામ પૂર્ણ થઈ જશે.

મયા મટવાડીયાના મંચળવારે સેન્ટરી ઇન્સપેક્ટરે પટલાક ફેરફાર કરવાનું સુચવ્યું હતું અને ચુરવારે કરી નવે ફેરફાર સુચવયો હતો. આથી કામ મંચળવારથી શુક્રવાર સુધી લંબાઈ હતું. મી. મોર્ટને જણાવ્યું કે બે કાઉન્સિલના અમલદારે કમલ નહિ કરી કોલ તો કાઉન્સિલની મીટીંગમાં બે દિવસ પહેલાં કામ પૂર્ણ થઈ ગયું હોય, સેન્ટરી ઇન્સપેક્ટરે ફેરફારનો પ્રશ્ન એક મહિના પહેલાં ઉઠાવવાનું કશું કારણ નહિ હતું.

જુલમ મુખારકીમે કહ્યું કે પોતે ૪૦ વર્ષ ઉપર મમાં જનરલ કીલર વરીકે વેપાર કરતા આવેલા છે અને સત્તાધીશ તરફથી કદી પણ તકલીફ પડી નથી. જોદાનીસખર્ગની મેમ્બર લેન્ડ એન્ડ મનવેરમેન્ટ ફા. ના પોતે સેન્ટ્રલ ડીરેક્ટર છે.

કાઉન્સિલ કમ મીનીટ ખાનગીમાં બેઠી અને પછી કાઉ-

સીલર ફેરીસને ફરખારત મુકી કે કાઉન્સિલ સમક્ષ આવેલી જુલમનીઓનો વિચાર થતાં સુધી કાઉન્સિલે અરજીઓ પરનો ફાર મુજતવી રાખયો.

મી. મુકી: કાઉન્સિલને આજેજ સુકારો નહિ આપવાને કંઈ કારણ છે? એક કાઉન્સિલરનાજ અબ્દોમાં કહ્યું તો, આ નકામી ફીસને માટે હું કંઈજ કારણ જોઈ શકતો નથી. મને લાગે છે કે કાઉન્સિલને આજે તો માત્ર મકાન બાંધાઈ નથી રહ્યું તેનીજ વિચાર કરવાનો હતો. તેને બદલે કાઉન્સિલ કણુ પણ અનેક વાંધાઓ ઠંભા કરવા ખારે છે એ જોઈ મને અનુભવી થાય છે.

મેમ્બર (મી. આર. કોટ): કાઉન્સિલ કાલ્પનિક વાંધાઓ ઠંભા કરવા ખારે છે એવો તમને ખ્યાલ કેમ આવ્યો? એ હું સમજી નથી શકતો. કાઉન્સિલ સમક્ષ આવેલી જુલમનીઓનો વિચાર કર્યાં બાદ પુરતજ કાઉન્સિલ રેપેરીશન મીટીંગ બોલાવવા હું તત્કાલ છું.

મી મુકીએ જણાવ્યું કે, મને તો જોઈું લાગે છે કે કાઉન્સિલ અરજદારો એશીયાટીક છે તેથીજ આ બાબતને બચ્વી કરીને મુજતવી રાખ્યા હરે છે.

કાઉન્સિલર ફેરીસને: મારા મત મમ જુ આ આખી સ્થિતિજ અસંતોષકારક છે. અરજદારો એશીયાટીક છે તેથી આપણે પક્ષપાત કરીએ છીએ એવું આપણી સામે ચેલેન્જ ફેરવામાં આવ્યું છે. આ પરત્તુ ખરી નથી. આણે આ બાબતમાં મુકેલ પ્રત્તો સંકોપાયલા છે તેનો વિચાર કરવા પુરતોજ વખત માંગીએ છીએ.

બાદ જુલમનીઓ પર વિચાર કરવા આ બાબતને મુજતવી રાખવાનો ફરજ સર્વાનુમતે પસાર થયો હતો.

હીદીઓમાં બેકારી

નાટાજ પ્રન્ડિઅન ટ્રેડિસનો મેરીટજર્ગની જાખાના સેક્ટરી મી. એસ. આર. નાનુએ 'નારકપુરી' ના બખરખતને જણાવ્યું હતું :-

હીદી કમના મરીખ વર્ગે મધ્યી દુખી હસવમાં છે. થયા વર્ગથી ફરતીઅર અને બીજા ઉદ્યોગોમાં નોકરી કરતા હીદીઓની મોટી લંખાને આજે નોકરી પરથી રાહવામાં આવ્યા છે. તેજ કારણ મહી હોવાનું બાપવામાં આવે છે. સારા અનુભવી બેટુતોને અને બાજા કણુરોને આજે નોકરી મળી શકતી નથી. પોતાના અનાય આશ્રમથી અને બીજી રીતે હીદી કામ તેઓનું સંકટ ફર કરવાને પોતાનું બનવું કરે છે પરંતુ આ પ્રશ્ન એવો નથી કે જે કામથી એકલે હાથેજ છેલ્લી કઠાપ. સ્થાનિક તેમજ પુનિમન સરકારે તેની તપાસ કરવી જોઈએ, કરતલ કેસવેલે ફરજનમાં મોરા બેકારીઓને આપેલા જવાબે હીદી કમને ધણીજ નિરાશ કરેલી છે.

રેલવેમાં પાટારો, સરકારો વિગેરે વરીકે થયા વર્ગથી કામ કરનારા સંખ્યાબંધ હીદીઓને નોકરી પરથી કાઢી મુકવામાં આવ્યા છે. મોટી મજૂરીની રાખક કરવામાં આવેલી નીતી ધણીજ શાયનીમ છે. હીદી કામ આપુરતાથી પરિસ્થિતિ બેચા કરે છે. એ વખત હવે આવી લાગેલો છે કે જ્યારે બેકારીનું સંકટ ફર કરવાને સંપૂર્ણ પ્રયાસ થયો જોશે. થયા હીદી પ્રદુઓ જુખમરાની અણી ઉપર આવી

પરેલા જે બને તેજાને રાહત આપવાને સરકારને બહુ દાન હતી. દોહીએને પદાવરવાના પેનશનનો પણ લાભ મળ્યો હતો નથી અને તેથી પરજાએને વધાર તકલીફો સહન કરવી પડે છે. રાહત આપવાનો કંઈક પધો ખોલવામાં આવે તો દોહીએ તેનો લાભ લીધા વિના ન રહે અને રસ્તા અને મોટી પર તેજા કામ કરવાને લાગે નીવડે. વળી સરકાર સારા પાયા પર ખેતી પણ ખેલે તો દોહીએ તેમાં પણ સાઈ કામ આવે. સારો રસ્તો નાટાલના મુખ્ય જાગેમાં ખેડારી-એને રાહત આપવાને દોહી મલુરીના બુરુશ રચાવવાનો છે. અને આ બાબતનો દોહી નેતાએ વિચાર કરી રહ્યા છે. કામદમાં રોટલના જલુશની યુનીયન બેઠારીએને નોકરી શોધી આપવાનું સાઈ કામ કરી રહેલું છે. આ યુનીયનની બચાવરણ એ છે કે તે બુરુશીયન અને મોન-બુરુશીયનોનું બનેલું છે અને બને વર્ગના સોજા સાથે રહી પણ સાઈ કામ કરી રહ્યા છે.

“આત્મ લોભ—”

મોટા ઉમરાવની ચમત્કૃતિ પછી

કુનીયાની મોટામાં મોટી મજાની ઈશીય કંપનીના મુખી અને ભણીતા ઉમરાવ લોર્ડ ક્રીસ્ટેન્ટેને રાજ્ય મેલ રટીમ રોડ કંપનીમાં નાણા રાકવાને લાગ્યે આપનાઈ ભણી ભેદને જુદું ચોરપોટવ નદાર પાડવાના યુદ્ધ માટે ખીટીક કહેન-લાદવની પ્રખ્યાત હીપોનીક રોડ જોડક મેલીમાં જી. બરડીસ રાઈટ દેવિલ ઠાવો જેક વાંતી કેવની સભ કરી છે. રોડ-રોડકેને પેલવાને કંપનીના જુદા રીપોર્ટ બદાર પાડવાના તેમની ઉપર મુકાયેલા ખીલ યુદ્ધમાં તેમને ઊંડી મુકવામાં આવ્યા છે.

લોર્ડ ક્રીસ્ટેન્ટના વહીવટ સર મોન સામન, હોલ્સ્ટાનના પ્રખ્યાત સાવન રીપોર્ટ વાગા હતા. તેમણે કામદાની બાર કી પર બખીસ નેધાવી છે અને પા. ૧૦,૦૦૦ ના બખીસ પર લોર્ડ ક્રીસ્ટેન્ટને કોડવામાં આવ્યા છે.

આ જ પૂટ પાંચ ઈમી ઈલાકના કરીરે કરાવર અને વિજાળ મજાન પાવનાર લોર્ડ ક્રીસ્ટેન્ટ જોડક કારમારપન, છ. સી એમ. છ., ઈંગ્લેન્ડને લવવાન બનાવનાર મોટામાં મોટા વકાળના ઉલે મના પચા વધોથી જેક રથંલ મજાન હતા. ૧૯૬૮ ના મર્ગમાં તેમને બન્યું થયો હતો. તેમના પિતા કેવન સર જેમ્સ પ્રીલીસ હતા. ન્યુક્સલ જોડીમાં વેપાર કરતાં ઈજબા હતા અને ૬૦ વર્ષની વયે જેક ઈશીય લામન રથાપી હતી. અને અંતમાં કુનીયાની કાંઈ પણ બકિતએ નથી થરાવ્યાં એટલાં વકાળોના કીરેકટર થઈ બેઠા હતા. કીમ લામન એ તેમણે રથાપવી પહેલ વહેલી કંપની હતી. પછી તેમાં વધારે કરતાં કરતાં રાજ્ય મેલ રટીમ રોડ કંપનીના તે પ્રમુખ બન્યા અને તે પછી જ્યાંસ લામ પાડે તેમણે યુનિયન કાસલ લામન ખરીદી લીધી. સર બાલફોર્ડ મેન્સરા મરજુ પછી લોર્ડ ક્રીસ્ટેન્ટની કંપનીએની બાબાહો એટલી વધી ગઈ કે જેકર કેપ્ટર લામન, સાઉથ બેસેરીકા મીક રટીમરોની નેક્સલ લામન, લેન્ડર કેન્ડ હોલસ અને ખીલ ઈશીય કંપનીએ પણ તેમણે ખરીદી લીધી. ૧૯૧૦ માં પંદર લાખ પાડે

તેમણે પેસ્ટીક રટીમ નેવીએલન કંપની ખરીદી, અને ૧૯૨૬ માં ભણીતા વકાળ રકાર લામનના પાંચ લાખ ટનની સજી મોટી ખરીદી કરીને વકાળોના ઉલેમાં રાકાયેલી બાલમને તેમણે સજીવ કરી દીધી. પરંતુ જોડકેથી તેમનું માલક બદલું નહિ. ૧૯૨૮ ના મેપ્રીમાં લોર્ડ ક્રીસ્ટેન્ટે ૧૬ લાખ પાડીની કીમને કોમનવેલ્થ લામન ખરીદી લેવાને માટે જોડકેથીવાની સરકાર સાથે મુસલત બચાવી અને ૧૯૨૬ માં ૨૮ લાખ ટનના વકાળોને તેમણે કબજે લીધા.

રાબરદારી છેવમાં લોર્ડ ક્રીસ્ટેન્ટ લીબરલ પક્ષના હતા અને તે બને તેમના બે લાકોમાં પચા વર્ષ સુધી પાર્લામેન્ટના સભ્યો હતા. કહેનલાદવની બનેક પેટીમાં લોર્ડ ક્રીસ્ટેન્ટે પેલમોના કામ નાખેલો છે. ઈંગ્લેન્ડમાં નટ બદર લામલ કરનાર તે પહેલાં હતા. કહેનલાદવના બેકેનેને બીટનની મુકાદરીએ પ્રથમ આવતા તેમણે કર્યા. મકાન બુદ વખતે જોડકેરકટી લોર્ડ જોડક આરબીકેનના તે જેક સભ હતા. અને પેટા જોડક લાંડન જોડકીટીના, જેમ્સ જોડક કીપીય અને બીટીક જેમ્સ જોડક કોમર્સના પ્રમુખ હતા. પચા વર્ષો સુધી સમન રથવેના તે રીરકટર હતા અને જેલારના મોટા વકાળ લાંબનારાએ મેસર્સ હારમેન્ડ વુથ લીમીટેડના પણ પ્રમુખ હતા. વેલમાં આવેલા કારમારથન કહેરમાં લોર્ડ ક્રીસ્ટેન્ટની ૫૦૦૦ બેકર બખીસ છે. તેમની મકાન બદર સેવાઓની પીલાળમાં યુનાઇટેડ કીમડમનું તેમને ઉમરાવ ૫૬ બેનામલ કરવામાં આવ્યું હતું. લોર્ડ ક્રીસ્ટેન્ટને હાલન્ડમાં મુંદર સેવાઓ તકલ 'કયાનર જોડક કી બીટીક જેમ્સવર' નો બેનામ આપવામાં આવ્યો હતો.

કુદરત માલકને ડેલો મલવા દે છે અને પછી જોડક થવો પછી છે તેનો આ લાખલો છે. મલુસ પેલાના મલમાં બાલમ પાડળ એકા રિના આંક કાધીની જેમ મસ્ત બની નિરંકુસપણે પેલાનું આચરણ ચલાવે રાખે છે. તેના મલમાં કાંઈનું તેની બાલમ ચાલતું નથી અને આખરે બપારે પટકામ છે બારે તેની હશાનું તેને લાન લાગ છે. બે પ્રમાણે ઉધે પાટે મહી મલેલાએએ આ લાખલા પરથી પડો મેવાનો છે.

વિવિધ સમાચાર

નાદારોની સંખ્યા

મવા એપીલ માસમાં યુનીયનમાં ૨૭૧ માલકો નાદાર થયા હતા જેમાં ૨૪૧ બુરુશીયનો, ૨૬ એકીવાટીકા અને ૧ નેલીવ હતા.

કરબન અને ટ્રેડર કરબનની વસ્તી

કરબન કહેરની અંદર ૬૦,૦૦૦ બુરુશીયનો અને ૬૫,૦૦૦ નેલીવ, હોટી અને કલડ લોકો છે. કરબનના વધારાના લામ માં ૧૬,૫૦૦ બુરુશીયન, અને ૭૪,૦૦૦ નેલીવ, હોટી અને કલડ લોકો છે એટલે કરબનનો વધારાનો લામ કરબન સાથે જોડાઈ જતાં ટ્રેડર કરબનની વસ્તી ૮૦,૦૦૦ બુરુશીયન અને ૧,૨૬,૦૦૦ નેલીવ, હોટી અને કલડ લોકોની થાય છે.

કરબનમાં નેલીવોના પાસનો કાષ્ઠો

મયે બાંદરકીયેથી કરબન યુનીસીવાલીટીમાં નેલીવોને રાતે કરવાની મંધી કરનારો માંદો બમલમાં આવ્યો છે. મલરેન્ડ મેલેટમાં બદાર પડેલા ટ્રેડર મુજબ એમકેમલ નહિ હોય તેવા નેલીવ પ્રુવો કે બીલેથી રાલના ૧૧ અને સવાના

૧૯૨૬	૧૯૨૭	૧૯૨૮	૧૯૨૯	૧૯૩૦	૧૯૩૧
૧૯૨૬	૧૯૨૭	૧૯૨૮	૧૯૨૯	૧૯૩૦	૧૯૩૧

જાની વચ્ચે ખાસ ઓર બંદર રહેતા પર ફરી નાંદ શકાય
આ ખાસ નેટીવતા માલીક અથવા માલીકે સત્તા આપેલી હોય
તેવા કોઈ પણ માન્યતા અથવા સુનિશ્ચિતતાથી સત્તા આપેલી
હોય તેવા કોઈ માન્યતા અથવા સુનિશ્ચિતતા અથવા
કોઈ તેવા કોઈ પણ સેલીસ તરફથી સત્તા આપી શકાય.
પા. ૧૫ કે વધારે કોમનની ચોપડીના માલીક કોઈ
ચોપડીમાં રહેતા હોય તેવા નેટીવો આ કામદારીથી બાંધક
અથવા બીજા જે નેટીવો નાટાલ દ્વારાલ કે કી રહેતા
કોઈ પણ કામદારી ઉમે એકાએક રહેતર કરાવતા કચે
અથવા જે કેપ્સમાં પાલિસિન્ટનો ટોટ કરાવત. હશે, નેટીવોના
ચીફ કે સુપી હશે, ખાદરી કે સરકારી ખાસ મેળવતા શિક્ષણ,
કોઈના પ્રિન્ટરપ્રીન્ટર કે અધીનતા માલીક કે રેસનર હશે તેઓ
આ કામદારીથી બાંધક અથવા વળી જે સીએમ અથવા
એક્સપ્રેસ્ટ સ્પેસા નેટીવ પ્રુપ્રીટી આશિર હશે તેવી સીએ
પણ આ કામદારીથી બાંધક અથવા. તેવી નેટીવોના માલી-
કોએ પોતાના નેટીવ નોકરોને આ કામદારી જોખમ અથવા
કરવી નોકરો કે નેટીવો તેઓ તાલીમમાં આવી નહિ પડે.

કરબનના જુન માસના આઈડક

જુન માસમાં કરબન કહેરમાં ૧૭૫ મુર પીપરો અને ૬૫
નેન-યુરોપીયનો જનમ્યા હતા અને ૩૯ મુરોપીયનો અને ૧૫
નેન-યુરોપીયનો સરખા પામ્યા હતા. આ ૩૨ મેગી મેગોના
કેસો જાહેર થયા હતા.

વીજળીમાંથી એ માસ દરમિયાન કમનને પા. ૪૧,૦૦૦ ની
અને ક્રોમાંથી પા. ૨૧૬૮૯- -૧ ની આવક થઈ હતી. ક્રોમાંથી
આવક ગ્રામ સાલના જુન માસ કરતાં પા. ૧૫૨૭-૧૦-૧૧
જેટલી ઓછી થઈ હતી. મુનીસીપલ બક્સમાંથી પાઉન્ડ
૧૩૪૧-૧૦-૭ ની આવક થઈ હતી. કરબનમાં ૮૯૪૧ ટેલી-
ફોન છે. ટેલીફોન મોકલમાંથી જુનમાં પા. ૨૧૭-૧૨-૧૧
ની આવક થઈ હતી. બેરો માર્કેટમાંથી પાઉન્ડ
૩૧,૦૭૪-૪-૬ ની વેચાણની આવક થઈ હતી અને પાઉન્ડ
૧,૬૪૨-૧૭-૨ કમીસનમાંથી થઈ હતી. પ્રિન્ડલન માર્કેટ
માંથી પા. ૧,૨૨૪-૭-૬ ની આવક થઈ હતી.

જુન દરમિયાન ૧૭૧ ખીલ્ડોન રેસનો ૨૭૭ થયા હતા જેમાં
પા. ૭૬,૫૦૬ ની રકમ આવી ગયો છે.

મેનસ ખાતાના કામમાંથી ૧૮૭૭ કેસો પસાર થયા હતા.
જામીન અને હોંડવાંથી ટાઉન ટ્રેઝરને પા. ૬૬૭-૧૩-૨
સળ્યા હતા જેમાંથી પા. ૩૬૨-૧૫-૦ ફોટરના કેસોમાંથી
થયા હતા. સાલ દરમિયાન ૮ આગના રીપોર્ટ થયા હતા
જેમાંથી ૨ મોટા હતા અને પા ૨૨૫ નું નુકસાન આસરવા
માં આવ્યું હતું. અને એક્સપ પા ૨૦,૦૦૦ અકસ્માતમાં
આવ્યું હતું.

માસ દરમિયાન ૧૪૨ એક્સીડન્ટો થયા હતા જેમાંથી ૬૦
કેસોમાં હાલતરી તપાસની કાજ પડી હતી.

મુનીસીપલ નેટીવ સરકારી ખાતામાંથી જુન દરમિયાન
પા. ૨૭૧૬-૧૪-૨૦ ની આવક થઈ હતી જેમાંથી પા. ૪૪૬
મેપાર કરવાની શીશોમાંથી; પા ૧૪૧૪ રેકોર્ડોમાંથી, પા ૪
પરચુરથ, પા. ૮૬ ક્રામ્પ્ટોનમાંથી પા. ૬૩૦ રેજીસ્ટ્રેશન
માંથી થઈ હતી.

ફોરે સમજાવતો પ્રેક્ષાસ

ફોરે જનજીવન પ્રેક્ષામનો ૨૫ મે પ્રાર્થિક રીપોર્ટ તૈયાર
થયો છે. તેમાં જુદા જુદા ખાતામાંથી ફોરે પ્રગટિની

નેપ તેવામાં આવી છે. ગદ્યમુનનિસવાન—(કન્પાસાના) ના
અંતર્ગત રીપોર્ટમાં જીવનમાં આવ્યું છે કે રીપોર્ટ વાળા
વર્ષ દરમિયાન ૧૧૩ બાળાઓની સંખ્યા થઈ હતી અને ૬૨
વર્ષ સંખ્યા વધતી જાય છે. આ ખાતામાં સાલ દરમિયાન
મદદ રૂ. ૫૫૬-૧-૦ ની મળી હતી તે ખર્ચ રૂ. ૨૨૭-૫-૮-૩
થયો હતો. મદદી ૨૬૫ અંતુમનના જનરલ ૧-૧
માંથી આવતી ૫૬૧ હતી તેથી સખી અદરથોને મદદ કરવા
વિનંતિ કરવામાં આવી છે. અનુભવને અસાધ્ય કુટુંબમાંના
—(બાવેરી) ને ફોરે મુનીસીપાલીટી તરફથી વાર્ષિક મદદ
રૂ. ૧૦૦ ની મળે છે. તે આ ખાતામાં પા. ૫૨-૧૦-૦ અર્થ
થયો છે. પ્રવેશ, મોપનીયા, બાપાં ઉપાંત બીજા વસ્તુઓની
વેટ આવકના છંદોથી તેની તે વેટ આવક સારે સિદ્ધાંતમાં
-૧૦૦ અંતુમનના રજીસ્ટ્રેશન થયો છે.

જનવરોની ચોરી માટે સખત સજા

કુટુંબમાં એ નેટીવે બીજા નેટીવના કામમાંથી એક ખાતું
ચોરી ને બદલ નેને ૭ મરિનારી સખત કેસ અને ૧૦ હરકાતી
મળા થઈ છે અને એકે પોતાના માલીકની વાહડીમાં
પા ૨-૨-૦ ની ચોરી થઈ કે ૧૬૬-૦-૧ વર્ષની રજીસ્ટ્રેશન
થઈ છે.

મુકદ્દમોમાં પાસ થયેલા કેસોના કો

મયા જુન માસમાં મેવોલી ટેકાકર એન્ડ કમર્સલ
એક્સપ્રેસનેશનમાં મુકદ્દમોની અબજદારમાં પાસ થયેલા
કેસોના નામેના નીચેના રીડી કેસોના નામેના જાહેર
થયા છે:—

પી. અક્ષયગીના છ ગોરી, આ. કુપ્પસ્વામી, બી
મણીઅમ, ક. આ. મુકને, વી. મથુ, - મ. એન. નાથા, -
એસ. જે. એસ. નાથ, એસ. કે. ના. ૬. સી. કે. પી. એ.
કે. એસ. પાંડે, પી. એન. ચીલે, વી. એમ. પી. એ. વી. પી.
પી. એ. એસ. વી. નાન, એન. રાધી, આર. કી. રા. એ.
એમ. મીરપ્રસાદ.

ફોરના અને અન્ય તાર સમાચાર

સમાચારક કમી ડા ને છાંડે તર

એકુનો સહન આપવાને કારણે એ માધ્યમે એન
માટે અંતિમ આપેલી છે. તેમાં એક કામદો ફાઉન્ડેશન
એકુર છે કે નેના રૂએ એક વર્ષની અંદર ૪૦,૦૦૦ થઈ
એકુરો માટે બધામાં આવશે જે અકવારીયાની ગા શીશોને
ગાડે આપવામાં આવશે. બીજો કામદો એકુનોના પાસ બંધ
માં થઈ જતા માત્રિક મગરો અને બીજો એકુનોના વામની
સુઅરો પાનારો છે.

કલકત્તાના જીવનના મુન પુલી, —સરકારને

આઈડક પગલા લેવાની માગણી

કુટુંબમાં એકો પ્રિન્ડલન અને ફોરેમાંથી કુટુંબમાં
એક મોટોમ મળી હતી જેમાં અજ પાસીંગના મુદ્દો માટે સિદ્ધાંત
દર્શાવે છે અને રજીસ્ટ્રેશન મોપસવનું જાન ફરવાસોમાંના
એકને કામીએ અધ્યાપકમાં આવશે તે વખતે કુટુંબનાની
રેકાર્ડોસ પરચેડેશને તેને વિશે પોતાનો એક પ્રકારે કોઈ
તે જાણ તેને વચોવનમાં અને મુનીસીપેલે કમીસનમાં

મુળમંત્ર મળેલી અખિલ હિંદ રાજસ્થાન પ્રજાપરિષદ

આપણું રાજ્યનું ઘેરછની દેશી રાજ્યોને ચેતવણી
(મયા અંકથી માલુ)

આપણા અને પારકા દેશની સરખામણી

રાજ્યોની ટીકા કરતી આપણને દુઃખ થાય છે; કારણ કે તેઓ આપણા દેશનાંયો છે. મારો ઇરાદો હોઈ અને પારકા રાજ્યની સરખામણી કરવાનો છે. કારણકે અને સ્વીકાર્યોડની સરખામણી કરવાને નથી. અને દેશી દેશ છે, નેતેની હવા સુદર છે. સ્વીકાર્યોડના પતનીઓ સ્વતંત્રતાને આઠનારો છે. તે માટે તેઓએ બારે બોચો આપેલા છે. કારણકે પશુ જોઈ કુશીપાર નથી, તે છતાં સ્થાનિક કારણોવાસીઓએ સ્વીકાર્યોડને બારે પ્રમતિ સાધી નથી. કારણકેમાં બહુવર્ણ પ્રમાણ પશુ નાચું રહ્યું છે. આવીજ સરખામણી દેશનાં અને કોષ્ટોગોડીઆની કરી કદાચ. વાણી અને વર્તમાનપત્રોની સ્વતંત્રતા સિવાય પ્રજાની પ્રમતિ નથી. સુધરેલા દેશમાં આપણાંઓને ઉપયોગ કેવળ પ્રજાનાં હોયો ઉપાદાં પાડવાનો નથી, જેનો ઉદ્દેશ પ્રજાને બધી અમલની નાતજોએ પુરી પાડવાનો છે.

હર મનુભાઈ પ્રજાની ગુલામી જોડા આરે છે?

રાજ્યોને બ્રીટિશ પ્રજા સામે રક્ષણ જોઈએ છે, એ વાત બાંધજોને તો કાઢને હસતું આવે. રક્ષણ તો રાજ્યોની સામે પ્રજાને જોઈએ. હર મનુભાઈના ઉદ્દેશ આપણ ઉપર બે કળોડો બોલવાની જરૂર લાગે છે. હર મનુભાઈ આને ફેરફાર અને ફેરફારેકન વચ્ચે બારે બેઠો કરે છે. ગોળ-મેકા પરિવર્તમાં આ બેઠ તેમજો કા માટે ઉભો ક્યો એ સમજાતું નથી. દેશી રાજ્યોની પ્રજાને વાણીસ્ત્રાતંત્ર્યની જરૂર નથી? યોઈ પશુ પ્રજાના મુળભૂત હકો શું તેને જોઈતા નથી? વર્તમાનપત્રોની સ્વતંત્રતા શું તેને મળતી નથી? કાવકાતું રાજ્ય તેને જોઈએ નહિ? આ હકો દેશી રાજ્યોની પ્રજા બહારે બોમરતી નથી. ફેરફારથી કે તે સિવાય પશુ આ હકો પ્રજાએ મેળવવાજ રહ્યા છે. જો હર મનુભાઈ એક છત્રકા હોય કે દેશી રાજ્યોની પ્રજા કાવમને માટે ગુલામી બોમરે તો તેઓ અંબીર બુલ કરે છે.

વિદ્વાનેર નરેશને જવાબ

નિકાનેર નરેશે યોડા સમય પહેલાં કહેલું કે:—'અમારી પ્રજાને હક આપવાનો સમય આવશે, હારે બહારનાઓની કબજ સિવાય અમે નિકાલ કરી દઈશું.' આમ છે તો પછી બીકાનેર નરેશે પોતાની પ્રજાને સ્વતંત્રતાના પ્રાયશિક હકો મેક પડીના પશુ વિશ્વ વમર આપીજ દેશ ધટે છે. આમ થશે તો બહારનાઓને કબજગીરી કરવાતું જરા નેટલુંપ કારણ મળશે નહિ.

પ્રજાની સેવા કરે તો રાજ્ય શોભે

મારી ખાતી છે કે મારી ટીકા વિનાશી નથી. સેવક જવાતું મૈરપ આમાન્ય નથી. આપણે સે આપણી મનુ-શુભિના સેવકો જાતીએ. પોપ કાપો અનુવાસીઓ ધરાવી રહ્યા છે; છતાં પશુ તે પોતાને 'અમરતા સેવક' તરીકે જોળખાવી રહે છે. અમાનુશાસે જવારે પ્રજાના નોકર તરીકે પોતાની

જોળખ આપી હારે જગતના વિચારવંત પુરુષોએ તેનાં વખાણ કર્યાં. આખરે સેવક તરીકે વખાણાયા. મહાત્મા બાંધી પોતાને પ્રજાના નોકર બણે છે. મુશ્કે રાજ્ય બનાવ્યા છે, રાજ્ય તોજ શોભે—જો તે પ્રજાની સેવા કરે અને તેનો સેવક બને. (સંપૂર્ણ)

બોરસદની વીરાંગનાઓ

(લેખક: શીલપાઈ)

[નોંધ—બોરસદની વીરાંગનાઓ એ હોંકુરતાની મયા વર્ધની સવિનયમની સહતમાં આંતોએ બજવેલા બામને વિશે બાવનમરતી દક્ષિણામુર્તી સંસ્થાના મિથુભાઈએ આમેમેસાં મિત્રો અમદાવાદના પ્રજાના કાર્યાલયે સરસ્વતિ મંચમાળાના એક પુસ્તકરથે બહાર પાડ્યાં છે તે છે. આ દેશના હોદી બાંધજોને તે અતિ રસીક થઈ પડશે અને હોદી બેતો તેમજ બાંધજોને પ્રેરભાદન આપનારાં મઠ પડશે એવા અંકાએ અમે દુઃખે દુઃખે પ્રજાના કાર્યાલયના આભાર સાથે તે નહિં છાપીએ છીએ.—અ. ઇ. જો.]

શાબારા સિંહણો

સ્વમસેવકોની હાક પડી: "વિરાંગનાઓ આવજો, આવની કાલે બોરસદમાં 'અં-સીતમ-દિન' છે, આવજો ને સીધાવની આસરના અપમાનનો જવાબ આપજો."

બોરસદ વાલુખાની બહેનોનાં વીર હાંમે દલમલી ઉડ્યાં, સોહી નાડીમાં જોરથી વહેવા લાગ્યાં. અમેમામથી, કામેકામથી, બહેનોનાં ટોળાં બોરસદ જરા ઉલટવા-બણે અં-કલિવની બરતી બાવી?

બોદાજ દાવજની ૮૦ બહેનો સજ્જ થઈ. જોશીપુરાના માંડવામાં દિજરતે પડેલી આ બહેનોએ અંતિમતિની ધજજત ખાતર તે સવારે બોરસદ તરફ કુચ કરી. 'વન્દે માતરમ્' ના ચોકરથી માંડવાજો ને સીમ આછ ઉઠી. ઉભતા સુરજના તરંગમાં તિરંગી વાવટો: ફંફ ફ ફી રહ્યો:

'હડા ઉંચા રહે ઉમારા:

વિજયી વિજય તિરંગી પ્યાલ

હડા ઉંચા રહે ઉમારા.'

"તમારું નામ સોનાબહેન કે?"

"હા, માઈ નામ સોનાબહેન."

"કેમ, બોરસદમાં માર કોવા પડ્યો?"

હમતાં હસતાં પચાસ વરસના સોનાબહેને કહ્યું: "ઠીક પડ્યો છે; પશુ જુડુ તો નહિ. આ કહે બે પાંચ બાઠીઓ પડી છે."

"પશુ શું કામ માર ખણી, માછ?"

"તે આપણા વાવટા માટે."

"પશુ એના લુખડાના કલકા માટે માર શું કામ ખાઈએ? આપી દઈએને ચોક્કસને."

"કે? વાવટો ચોક્કસને આપી દેવાનો? જતો કરવાનો? વાવટો કોટમે તો દારજનું નાક! એ કેમ જવા દેવાન?"

"પશુ વાવટો ચોક્કસને ખેંચી ન લીધો?"

"તે ખેંચી કેમ બે? વાવટો તો બાલી સરસો રાખ્યો હતો."

ને આમ છતાં ઉપર કાચ રાખીને હું તો નીચી વળીને બેસી જ ગયું, છોને પોલિસ કે ઉપર બાંધીને આમાં કે?"

પાસે ઉભેલી એક માણસે કહ્યું: "હો તો સોનાચહેન, પેલા બીલીમોરીઆએ શું કહ્યું તું?"

"બીલીમોરીઆએ મારે મરણોને પછી કહે છે: 'ડોસી, આ મોટરમાં બેસવું છે?'

"મેં કહ્યું: 'મારે તરી મોટરમાં નથી બેસવું.'

"બીલીમોરીઆ કહે: 'ડોસીને પાણી પાવ.' મેં જવાબ આપ્યો: 'મારે તારું પાણી નથી પીવું.'

"બીલીમોરીઆ કહે: 'આ ડોસીને સ્વરાજ બધું છે?'

"વળતી મેં જવાબ આપ્યો: 'સ્વરાજ આપણું. અમને નહિ બળે તો અમારાં કોઈકાં દેશો.'

"એક પોલિસ કહે: 'આને બધું સ્વરાજ નેહએ છે. દેંડ, નેહમાં' મેં કહ્યું: 'હે હેંડ!'

"બીલીમોરીઆએ સલામ કરી કહ્યું: 'તમે જાવ, માંધણ, સો પેલા.'

"મેં કહ્યું: 'માણુ, તારા પેલા ન નેહએ. આ તમારા પાપનો થોડો ભરાઈ જવા આપ્યો છે, નહિતર જીવનને કાચ આકાશ?'

પાસે ઉભેલ ઝવેરજહેને કહ્યું: "મને પણ મેં બાકી પડેલી છુરતી કાત પણ મારેલી. વાવટાની કાકડી વાગેલી અને, પણ મેં તે આપી નહિ."

મેં પુછ્યું: "વાવટાને કેમ જવા દીધો નહિ?"

ત્યાં રહેને ઝવેરજહેને ઉતર આપ્યો: "જવા નહોતો દેવો. અમારો કાચાકનો વાવટો કંઈ જાવ?"

"સારે?"

"સારે શું? પછી વાવટા ઉપર બેસી મર્યા. મને હસરડી; પણ તેને વાવટો ન મળ્યો."

મેં કહ્યું: "હવે ફરી વાર તો નહિ જાઓને? આટલાથી શક્તિ થઈને?"

જવાબ મળ્યો: "ફરી વાર પણ ભડવા તો જવાનો."

"પણ માથામાં વાગેલી ને લોહી નીકળે તો?"

"તો ખાનીશું કે પડી મર્યા. અમરતા ક્યાં પડતાં નથી? ને વામનું નથી?"

નજીકમાં ચોદ વર્ષની બધુ લગી હતી, બાળક જેવી દેખાતી હતી. કુચા ને કાચા કરીરની હતી મેં મહાકવી તેણે કહ્યું: "મને પણ મેં બાકી વાગેલી, હું પણ બોરસઠ મરેલી."

પાસે ઉભેલી તેનાથી નાની રમણાએ આપણું દસી કહ્યું: "હું રહી ગયું! મને વાગ્યું નહિ, એક મેં બાકી પડી દોત તો મને પણ પાપ મળત ને?"

બેચીકુવાના એક મહિલામાં બોરસઠમાં મરેલી બહેનો સાથે ઉભા ઉભા ઉપર મુજબ વાત થઈ. હું તો લાલુચ થઈ મર્યો. હોદુરવાનમાં જેને અજાણ્યા કહેવામાં આવે છે તે આ! આને અજાણ્યો કહી શકે?

પચાસ વર્ષના ડોશી ને ચોદ વર્ષની બધુ: નાનેથી મોટી સહ બહેનો મારી આંખ આગળ પણ તરવરે છે. હું ખાની ન કહું તે તેમણે એક ક્ષણમાં મનાવ્યું. હું વિચારી વિચારીને

સમજ ન કહું તે મને એક પલકામાં સમજાયું. મનમાં પ્રસન્નતા અનુભવતો હું બીજા મહિલા તરફ ચાલ્યો; પણ અન માં એક વિચાર ધ્રુવનો હતો. મને દુઃખ થઈ હતું ને તે પેલા મિ. બીલીમોરીઆ માટે. જેના વચનો કાઠમા ઉપર કામ નેરાં હતો, પડપા ઉપર પાડુ નેરાં હતો, પણ તે તો સવા છે; પણ અસવા તો તેની વાણીમાં રહેલો છુપો એવો બહેનોને ઉપદ્રાસ છે, પોતાની નાકાનીતું નિર્વોગ પ્રદર્શન છે. મિ. બીલીમોરીઆને મેં નોંધા નથી, તેઓ ખાનદાન કુટુંબના હશે. પારસીઓને હું ખાનદાન માનું છું, પણ તેમને પણ જોરે મોરે સત્તાનો નશો ધુળ મડી ગયો દેખાય છે; અને એ નજામાં તેઓ બહેનોને મારી-મરણી કહે છે અને કાચેજ તેમની મરફડી પણ કરી કહે છે. પણ મારા પારસી હોટી બાઇ સાથે વધારે કડક વિચાર હું મારા મન સાથે કરી ન શક્યો. મનેજ તે માટે કરમ થઈ. એ દુઃખદ વિચાર જુલો જવાને પેલી ગદાદુઃ બહેનો તરફ મન વાળ્યું: કેવી એમની ગદાદુર! કેવી એમની નિષ્પ્રજ્ઞતા! ને બીલીમોરીઆ કાચે મરેલી વાતચીત તો તેમણે આમેયનું કરી હતી. અને મારી લપામમાં પણ તેઓ એજ વાતને વળગી રહી.

આટલે વર્ષના કશીબહેન પોતાના મહિલામાં ઉભાં હતાં. મને કોઈએ કહ્યું: "આ બહેને પણ મારે આપ્યા છે."

મેં કહ્યું: "એમ! સારે તમે પણ સ્વાદ લઈ આવ્યાં?"

"હોવે, એ બાકીમાં આપેલી."

"વાવટો તમારા કાચમાં હતો?"

"હોવેરતો. વાવટાની કાકી બાંગી મર્યા, વાવટો સપાસમે બેઠ્યો; પણ હું નાંચે બેસી ગયું. એક સ્વપ્નસેવક મારી પાસે આવ્યો સારે તેને આપ્યો."

"પણ અંદુક મારી દોત તો?"

"તો તે ખાત, પણ વાવટો પાછો ન આવત."

મને કહ્યું કે આ બહેનો સાક્ષાત બારતમાતા છે. તેઓ વાવટા માટે લોકે છે એટલે તો પોતાની કરમ માટે લોકે છે, પોતાનાં પણ માટે લોકે છે, પોતાની ઇચ્છાન માટે લોકે છે. અને બારતની કમ આંખે પોતાની ઇચ્છાન માટે જાન મુકી પણ નથી આપ્યો?

મેં પુછ્યું: "મારે આતાં કોઈ રહ્યું નહિ? 'ઓ નાપર' પણ કહ્યું નહિ? કોઈને આપ્યું પણ આવ્યાં નહિ?"

બહેનો બોલી ઉઠી: "અરે! અમે તો હસતાં હસતાં મારે આતાં હતાં. આ બાપરે તે કંઈ મોશીએ! અને અજાણ્યો એમનેજ મારે આવા મર્યા હતાં પછી આપણે તે મર્યા આપે!"

જવાબ સંભળી મેં મન 'ધન્ય ધન્ય બારતપુત્રોએ ધન્ય' એમ બંદરથી બોલવું હતું.

આંકલાવના મહિલામાં ઉભેલાં એક અંગળજહેને પુછ્યું: "આ વાગ્યું છે તે કંઈક જોપડેને."

"જોપડે શું? એ તો એની એક ડીક થઈ જશે. અમારે બેસીને કાંઈ બેસી રહેવાનું છે? એ તો એની એક થાપાઇ-તુસાઈ જશે."

"પણ કહો તો અરે, જાતીમાં શું વાગેલું?"

"એ તો પોલિસે જાતીમાં કાકડીના મોરા મારેલા-આમ આવ્યાં!" (કાચથી મારી નવાવે છે)

"કેટલાક મારેલાં?"

"મજાવા કોણ મેડું તું! આ તો થાપાથપી હતી. મારે કોર મારણ થતી હતી. મેં વાવટે જાતી સરસો દેખાતી રાખ્યો

૨. કાવડા કાલુન તપાસી જવા.
૩. ટ્રેડર ફરજતમન કરે છે તેની આવેલ માં તવા ટ્રેડર નીમવા.
૪. પરચુરલ.

ભારીખ રહે-ઉંડેરે: એમ. બાઈ. જોરી,
સી. ડી. પુનાવર.
આનંદી સેક્ટરીઓ બ. કા. સી.

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
And Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and railed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

નામના નંબર એકના ખનાના, પછનાપલ વિગેરે ચીજો ઓરડર મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

ફરેક ઓરડર ઉપર જાતી કમરેખ રાખી સારા માલ, સારી પેકીંગ કરી કીફાયત ભાવેથી મોકલવામાં આવશે.

કેપ ગ્રાવીન્સ, ટાંચમાલ, ક્રીકેટ, રોડેસીઆ વીગેરે ફરેક જગ્યાએ મોકલવામાં આવે છે.

લખો: રવજી બુલા,

પા. બો. નં. ૫૨૧. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,
દરબન, નાટાલ.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

૬૨ શુક્રવારે પ્રગટ થાય છે. લવાજમ દપાલ
ખરચ સાથે:

યુનીયનમાં (વારંપિક) પાઉન્ડ ૧-૦-૦
દરિયાપાર ” ” ૧-૦-૬

છાપ પછ માસની સરખાવથી ચાલક થઈ શકાય છે.

લવાજમ અમારેથી લેવાનો પારો છે.

અગત્યની સુચનાઓ

છાપ મોકલવું બંધ કરેલો એમ માલુંક જ્યાં સુધી ન હોય ત્યાં સુધી તેઓની સાચી નિષ્ઠા માની લઈ તેઓ ઉપર છાપ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ.

લવાજમે એ વળુ વરસે સુધી ચલવા ન હોય પુરે થયે અમારું સ્ટેટમેન્ટ મળતાં ચાલુકાએ નિયમિત અગાઉથી લવાજમ મોકલેલી આપવાની મહેન્યાની કરવી.

લવાજમ એ પોસ્ટલ ઓરડરથી મોકલે તો તેમ જ INDIAN OPINION, Phoenix ના ધાલખા કરવું બંધ કરેલ કરવો નહિ. એક નોક બચવા પોસ્ટલ ઓરડરથી નાણા મોકલનારે કાગળ રજીસ્ટર કરવો એ સહિસલામત બરેલુ ગણાયો. એક મોકલનારે એકલું કમીશન ઉમેરતાં શુકલું નહિ.

ચાલકોની સાચી નિષ્ઠા માની લઈ અમે છાપ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ એ ખ્યાલમાં રાખી જેઓ છાપના ચાલક રહેવા ન ઇચ્છતા હોય તેઓએ પોતાનું લાવલિએ શુકલે મોકલેલી છાપ મોકલવું બંધ કરવાનો સુચના લખી મોકલવા લેટલી સજ્યતા ખતાવવા મહેન્યાની કરવી.

હિંદુસ્તાન જનારા જાઈમિએ આફ્રિકામાં વસતાવસણથી માલિતગાર ફેકલું હોય તે લવાજમ બરી હિંદમાં પો. બો. મળે એમ બંધાવસત કરી જવો.

પત બચવહાર કરવાનું સરનામું:—

Manager, Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

રેશમી માલ અને સ્વેદશી કપડાં

તરેહવાર રંજમેરંજી મન પસંદ કપડાં

સ્વેદશી માટા જગ્યામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી ફરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

થોળી, કબલાં વિગેરેને મટિ જાત વતલનું રેશમ.

મોખા, રમાલ, સાડી, મખમલ, સાલ, ટાઇ, કોલર, કોર, શર્ટ, સુટને માટે સજ, અસાંમ

સીલક વિગેરે વિગેરે. પુરૂષા, સ્ત્રીઓ અને બચ્ચાંઓને પહેરવા કીમતી ફરેક ચીજો

અમારી તથે બા-બોમાંથી સસ્તામાં સસ્તા ભાવે કમિશન મળે શકશે.

ફોન ૫૬૫૪.

સો. કેવલરામ એન્ડ કુ.,

જેલક પોર્ટ:

૬૩ ઇલોફ સ્ટ્રીટ,

કેનર મારકીટ એમ ઇલોફ સ્ટ્રીટ,

બેદાનીસબર્ગ.

Box 247 & 317 Tel. "Khatri."
MOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
 Transport Passenger Agent,
 Beira, P. E. Africa.

મોસેસ રજી અને રજી. ટેલીગ્રાફ એજન્ટ "ખત્રી"
મુસેન હરમાધલ (સરદારવલ વાલા)
 ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
 બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

"INDIAN OPINION"

Subscription Rates.

WITHIN THE UNION:		Rs.	d.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		Rs.	d.
Yearly	...	25	0
Half-Yearly	...	10	6

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વિગેરે

અમારે આ ભાતી દેખરેખ નીચે તાળે અને મહાકૃષી
 ધરમાં ફેલેલો ગરમ મસાલો, હરીપાઉડર, હાલુડર, મરચાં, તેમજ
 ફેરીનો અને બીજાનો તેમજ મીઠાસ વાપરવા દેખાઈ શકે છે.
 આ બધામાંથી અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકે છે. આવો
 ઉત્તમ માલ, તમે ધરમાં વેચાવી શકતા નથી. એક વખત
 મંગાવી ખાતરી કરો. મળવાનું ટેકાણું,

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

FREE! FREE!

The most interesting book

VAIDYA VIDYA

sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
 Jamnagar, Kathiawar, (India.)

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

ફેરક ભાવનું તાંબુ ફરક અને વેલ્ટેગલ સાથે પેકીંગ કરી રી.
 જી. ડી. યી એજન્ટવામાં આવશે. બજા:—

P. O. Box 254. Durban. 31 Short St.

શક્તિની સર્વોત્તમ દવા યુક્ત સ્વચ્છ

મદનમંજરી ગોળીઓ

આ ગોળીઓનાં સેવનથી અલ્પથી વીર્યવીહાર, માથાનો
 દુખાવો, સરસી, ઘાટકીજીવા, કમળેરી, મગજની નબળાઈ,
 ધૂસ્તી વગેરે સરીકની પાચમાલી કરનારાં દરેક દરેક
 તરતજ નાશ પામી શરીર સ્વચ્છતા અને છે.

ડી. ગોળી ૪૦ની કચી ૧ એ રૂ. ૧.

શાશ્વત નારાયણજી દેશવજી

દેડ ડોઝીસ: ભનનગર (હાડીઆવાડ) ઇડીઆ.

આફ્રિકાના એજન્ટ: C. OSMAN, Stellenbosch &c

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

ફેરક ભાવનું ફરક અને વેલ્ટેગલ સાથે પેકીંગ કરી
 જી. ડી. યી એજન્ટવામાં આવશે. બજા:—

P. O. Box 842. Durban. 139 Victoria St.

Phone 3867. Box 318, 182, Grey Street, DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATYADKAR,
 Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
 and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટયાદકર,

ફેરકસેલ ફરક અને વેલ્ટેગલ મદનનાર
 અને કમીશન એજન્ટ.

વેલ્ટેગ સાચી રીતે કરી માલ સી.એ.ડી. યી એજન્ટવામાં આવશે.
 ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૮. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

**તમારા ગ્રાહકો માકો
 બાણે છે**

સ્થાપિત "જુટ" માર્કેટ કંપનીની બહાર અમર
 સમસ્ત દેશના નેટીવ બાણાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
 તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે બાણે છે અને માલ છે. સ્થાપિત
 "જુટ" માર્કેટ કંપની રેટીંગ કરે અને તમે સહેલાઈથી
 વેચી શકો છો.

આ "જુટ" ના
 માર્કેટની તપાસ શખ
 બે અને કમીશનથી
 ચેતતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એમ. જેસપર સમીથ એન્ડ કું.

(પીટી) લીમિટેડ.

એજાનીસમર્ગ, કંપાઉન, ડરબન,
 પાઈએલીઝાબેશ.

કાઠવાદિક પંચાંગ

વાર	ચોરસી	દીક	મુસલમાન	પારસી	સુરોદિન	શુક્રોત
૧૮૩૧	૧૮૮૭	૧૮૫૦	૧૮૦૦	૧૮૦૦	૧૮૦૦	૧૮૦૦
આમર	દિનીય	રવી.અવળ	રહે.	રહે.	રહે.	રહે.
	આવ.ક					
૫૫	૭	૧૬	૮	૨૨	૪	૧-૩૮
૬૫	૮	૧૭	૯	૨૩	૫	૧-૩૯
૭૫	૯	૧૮	૧૦	૨૪	૬	૧-૪૦
૮૫	૧૦	૧૯	૧૧	૨૫	૭	૧-૪૧
૯૫	૧૧	૨૦	૧૨	૨૬	૮	૧-૪૨
૧૦૫	૧૨	૨૧	૧૩	૨૭	૯	૧-૪૩
૧૧૫	૧૩	૨૨	૧૪	૨૮	૧૦	૧-૪૪

રેકૉર્ડો બે ૨

હુમે ભલે કલકતા બધ ઉત્તમમાં
ઉત્તમ ગાયનો રેકૉર્ડમાં ઉતારવા
ફરમાવે હરીને નીચેનાં રેકૉર્ડો તૈયાર
કરાવ્યા છે. હુમારો ખરીદનાર એ

રેકૉર્ડો ચાંબળી જરૂર ખુશ
કલન રેકૉર્ડો ખરીદનારને બે રેકૉર્ડો
અહીંસ આપવામાં આવશે.
દરેક રેકૉર્ડના ભાવ રી. ૫૦

પીપાસા કિંવાલ

૧૦૪૨૩ દિલ્લે નજરમાં જો વેા કાંઈરે હાંતી રહે.
૧૦૪૧૮ કલે પર હાંતીરે હુ જો રાકા.
૧૦૪૦૮ જો રાકાને કોઈ નજરે અવધી.
૧૦૪૦૨ કીયામતક કલે અપ ૧ નજરમાં રખતે હે.
૧૦૪૮૮ રંગે ચુદરયા મોરી ખર ન પીપાસા.
૧૦૪૭૭ વમોદ વાર હુ કલે બે કિસાન.
૧૦૪૬૪ હળીયે ખુશ મોતેવર બનકે આજો.
૧૦૪૫૪ ઘસ ટપસે નજર અવધી વસ સોખને કીયામત.
૧૦૪૪૧ અવધી અંદાસી સુરત કીયામત નખી.
૧૦૪૩૮ મેસુએ ખુશોદાસ જો કીયામત દો ગયા.
૧૦૪૦૧ કીયામત મે' કીયરે દિલ કીયામત રેક મયા.
૧૦૨૮૨ વહી દેતા હે ખુશ દીલસે જો બંદા મગી.
૧૦૨૯૨ અમર કિશોરમે' કુહી દનકે ખેડા.
૧૦૨૪૫ ખવાલ કલે કસ પર મે તેરે વરી અવધી.
૧૦૨૨૬ અવધી અવધી કસા કુશો કીયામત ન મય.
૧૦૨૦૭ બેતે ખુશ કસરમે' હે વાંચને રસુલખી.
૧૦૧૮૬ વેા કાંઈરે કા. વેા અ. વેા મોદમદ.
૧૦૧૭૨ હમરા નખી આજ કુશો બના હે.
૧૦૧૫૫ કીરી બન અવધી બંદામે' રહેતી.
૧૦૧૩૩ હુમ એવર ખુશ ખાત કીયે બે કાંઈરે કી.
૧૦૦૭૨ અવધી મુશો તેરા ઇતેકરે હે.
૧૦૦૩૫ અવધી સરમે' પીર તેરા આજ નજર દોના.

મારકોર રહીત

૧૦૪૦૭ સનમુરે ખુશ બન દુવા ઇવકરે મોદમદ.
૧૦૩૮૮ મમકા મારા હુ યા રસુલ અવધી.
૧૦૩૫૫ હુમ બને મુશોદા કો બંદા નવાજ ખવાલ.
૧૦૩૪૨ નજરમાં કીયામત હે રખે પાક અવધી હે.
૧૦૩૧૬ મે' હે તેરે તેરી મરકોર સનમયાના તેરા.
૧૦૨૮૩ તેરે તીરે નજર આંખે' તો હુ' આંખે' મેરે દિલમે.
૧૦૨૬૭ બધાં કીસસે હેા રાખાએ મોદમદ મુશોદા તેરા.
૧૦૧૭૩ કવ નુરે ખુશોએ કુશો નુરે મોદમદ.
૧૦૧૧૪ જરાર હે' કીયરે' મુશોદા મોરા અવધી.
૧૦૦૬૭ સો તે જો નખીકા મુશોદા અવધી નજર આયા.
સમકાએ અમાએ સહે અવધીર હમીન' હે.
મકુલે ખુશ મકુલે નખી યા અવધી કાંઈરે અવધી.
ખતા પોસ વ ખતા પરવર મકુલેદીન ચીરાતી હે.
૬૮૬૧ અવધી કુશ મીશમે' હમ—મરકોર.
૬૮૬૦ કુશો સરમે' અવધીસે મેરે સોદા મોદમદ કા.

આંધ્ર કુશ

૧૦૪૧૬ કા રહેદો જો ખંજર કીયા કીયા હે મુશોદા.
૧૦૩૮૬ બંદામ નહો મેરી વફા યારખી ખાતીર.
૧૦૩૫૬ કસે હે પર મુશોદા બનેકી કાંઈરે ન મીલી.
૧૦૩૨૭ કીયે હમીનમે' તમકાએ વાર બાંધી હે.
૧૦૨૦૬ દેરમે' આંધ્રમે' મેરે કીયા મુશોદામી નખી.

આંધ્ર પીપાસા

૧૦૪૨૦ કાંઈરે જો રક બધે કુશ આંધ્ર તો નહી હમ.
૧૦૩૬૧ અવધી ખીમારકા એક રોક નજારા ન કીયા.
૧૦૩૬૦ દનકા નામ હે મોદમદ ગનસે હેા અગદે કીયામત.
૧૦૨૮૪ મરકા હુ તેરે અમ મે' અવધી બન દેખ દેના.
૧૦૨૬૪ મોદમદ કાંઈરે જો હામ કાંઈરે હુએ હે.

૧૦૪૧૭ કાંઈરે જો કસ મહીને મુશોદા
૧૦૩૮૭ અવધી અવધી કીયા રસીય હે કીયરે હુએ વસકે.
૧૦૨૨૮ અવધી નજર અવધી મે' નાંધે મુશોદા અમા અવધી
૧૦૦૭૩ મુશો કીયા હુમ કાંઈરે બંદા કીયા ચાંઈરે
અવધી આંખે' ના રહે.
૧૦૩૮૩ અહીં કુશ (આંધ્રમે' ગાનાર)
૧૦૩૪૮ રાંધે અવધી મુશો હે કાંઈરે રસુલ ખી.
૧૦૩૧૩ તેના રહે સહી નહી સાંકીકા જોખન દેખ હે.
૧૦૨૭૮ વેા મોશ હે મેરા કાંઈરે કીયાના નહી હે.
અવધી રેમ બેલા અવ અવધી.
કુશામ નખી
નસવ વરમે' કીયરે કીયરે આંખે' અવધી
દેતો હેતો હેસ કાંઈરે અવધી કાંઈરે હે.
જો તકપાતીરે દિલ મેરા વેા કુશ હે મોદમદ
કાંઈરે મેરી અવધી રોક.
સાંકીકા બનાયા હે મય બાને મે' મયખા.
તેરી રહેતો કી નહી હે હે જો હુએ મોદા.

મુશોદા

૧૦૩૧૫ ખા જો અવધી રખે જો નીકાળ પાની રે.
૧૦૨૫૭ હે સીતમ ન મુશો આના મુશો પુરકન તેરા.
૧૦૨૨૫ રમ રમ મે' અવધી અવધી બીસમીલ નજર અવધી હે.
૧૦૨૦૫ દરદને અવધી કાંઈરે કાંઈરે હાંતી રખા હે.
૧૦૧૬૬ હમ બને ઇશક મે' કીયાને બી મોદમદ.
૧૦૩૫૦ આંધ્ર કીયા
૧૦૨૨૮ વેા રસે કસા મે' કાંઈરે મુશોદા.
૧૦૨૨૩ હમારી સી સુરત હે સુરત ખુશ કી.
૬૮૩૬ આંખે' આંખે' મેરે હે' કીયા મે' તેરી વાંદ હે.
૦૧૩૪ મોદમદ કી અવધી કાંઈરે હે હમને.
૧૦૦૬૦ મેરે દિલકી અવધી ખખરકી નહી
૧૦૦૧૮ અમા કીયા રાખાએ અવધી નીકાળને.
૧૦૨૮૧ અવધી કીયા
૧૦૨૪૪ અવધી આંખે' હમારી એક કુશ મે' પીર
૧૦૨૨૪ અવધી બીગડ બીગડ કરે હરમાર બન રહે.
૧૦૧૪૮ પીસાએ વારખી ને હોર મે' સરખ બા હે.
અવધી અવધી જો રખ પર નજર અવધી.

પીપાસા સ્પેશ

૧૦૧૩૫ કુશ આંખે' મેરે અવધી કાંઈરે જો બાંધે.
૧૦૦૫૪ હમ બન નીસાર કાંઈરે કાંઈરે કાંઈરે હે.
૧૦૦૩૪ હન કીનો તેરો મુશો હે તેરે કીયાને કા.
૧૦૪૧૧ આંધ્ર કુશ
૧૦૩૭૦ અવધી કીયરે સુરત હુએ તો કીયા અવધી
૧૦૦૮૭ કીસને મે' તમકા રખે રાંધી કીયા.
૧૦૧૬૦ મુશો નહી હે તેરી મોદમદ કીયા નહી
૧૦૨૩૬ વેા નીશાને કીયરે અવધી અવધી કાંઈરે કાંઈરે
૧૦૦૬૪ અવધી પીપાસા વસ કીયાએ ન.

આંધ્ર કુશ

૧૦૩૬૮ અવધી કીયરે સુરત હુએ તો કીયા અવધી
૧૦૩૪૪ કીસને મે' તમકા રખે રાંધી કીયા.
૧૦૪૦૫ મુશો નહી હે તેરી મોદમદ કીયા નહી
૧૦૩૬૪ વેા નીશાને કીયરે અવધી અવધી કાંઈરે કાંઈરે
૧૦૩૬૪ અવધી પીપાસા વસ કીયાએ ન.
આંધ્ર કુશ
૧૦૩૬૮ અવધી કીયરે સુરત હુએ તો કીયા અવધી
૧૦૩૪૪ કીસને મે' તમકા રખે રાંધી કીયા.
૧૦૪૦૫ મુશો નહી હે તેરી મોદમદ કીયા નહી
૧૦૩૬૪ વેા નીશાને કીયરે અવધી અવધી કાંઈરે કાંઈરે
૧૦૩૬૪ અવધી પીપાસા વસ કીયાએ ન.

આંધ્ર કુશ

૧૦૩૬૮ અવધી કીયરે સુરત હુએ તો કીયા અવધી
૧૦૩૪૪ કીસને મે' તમકા રખે રાંધી કીયા.
૧૦૪૦૫ મુશો નહી હે તેરી મોદમદ કીયા નહી
૧૦૩૬૪ વેા નીશાને કીયરે અવધી અવધી કાંઈરે કાંઈરે
૧૦૩૬૪ અવધી પીપાસા વસ કીયાએ ન.

શિયાળો આવ્યો!

શક્તિનો ખજાનો!

જુવાની

અને

જીવનદોરી

જ્યારે તમારો જીવન ખજાનો કાપથી ઘસાયેલો હોય તો હમારો સાલમપાક વાપરો.

સાલમપાક નં. ૧

સાલમપાક નં. ૨

બદામપાક

ગુંદરપાક

રતલ ૭/૬

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

લસણપાક

કુવારપાક

મેથીપાક

અડદપાક

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૩/૬

રતલ ૩/-

પારસલ ખરચ જુદું સમજવું.

તમામ જાતના પાકો મરજી પ્રમાણે તૈયાર કરી વ્યાપકમાં આવે છે.

અમારે ત્યાં બનેલા પાકોની ગેરંટી આપીએ છીએ.

બહાર મામના મહાકાળે ઓર્ડર સ્થળે પૈસા મોકલવા મહેરબાની કરવી.

Kapitan's Balcony Hotel,

Phone 36-3.

(માલિક: R. K. KAPITAN).

Cor. Grey & Victoria Streets, DURBAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
 Wholesale Fruit Suppliers.
 Box 730. Durban.

૧. જાતના રંગ કેસ, ૫૫ બ્રાન્ડ નં. ૧ ૩/- ફ્રન.
 ૨. જાતના રંગ કેસ અને વેલેટલ સાથે પેકીંગ કરી
 ૩. જાતના રંગ કેસ અને વેલેટલ સાથે પેકીંગ કરી

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રુટ અને વેજિટેબલ માટે કંટીના ઓર્ડર ઉપર
 આજ ધ્યાન દેવામાં આવે છે, મંગાવી ખાત્રી
 કરશો. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St, Durban.

તમારા ધંધાની જાહેર ખબર ક્યાં છપાવશો?

'ઈન્ડિયન ઓપિનિયન' માં

જે જુનામાં જુનું દોડી જાય આ સાથે આફ્રિકામાં વંચાળ છે.

આવ અનંત નફા માટે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

ગુજરાતી માયનો—ભજનોની રેકોર્ડ

ફક્ત અમારે ત્યાં જ મળશે

ક્રમ	ફોનૉનું નામ	ગાયકો	ક્રમ	ફોનૉનું નામ	ગાયકો
૩૬	મુજને મારના સમયે વંદાના વીર વં	શંજીલાલ	૩૦૩	શરમાં વં દીલ સાથ	જયશંકર
૩૭	નહી ચીજ કામ ગળી	"	"	યયા હોરે પતી તેજ ખાતરી તનના	"
૩૮	નહીરે વાધુરે રાજા	ભાઈલાલ	૩૦૬	અમારી લાજ તમારે હાથમાં તાય	જયશંકર
૩૯	હિરા માળિકને મારે શું કરવું	"	"	રામ બજ વં પ્રાણીયા	"
૪૦	બંસીવાલા આવતોરે બદારે દેલ	દિગ્ગલ	૪૩૦	અરે કામ આવે પીયાને મનાવે	ખાતરી બન
૪૧	વદારે હાલા મોકન બંસીવાલા	"	"	પીયું પહેરીને બેઠેને પ્રભુમ હમારા	"
૪૨	મન ગુલાવે મન સુભાવે	વસંતજી	૪૩૧	અરે શું માનવે અજીમાન	ખાતરી બન
૪૩	કામલ કાયા કાં કરાવે	"	"	સુંદર સામળીયા નામ જાણીય નીચ તારે	"
૪૪	કામળીયા વંદાના આજે સપરમે છે હાલો	વસંતજી	૪૩૨	નાતોના સવાડા આમ થાય છે... માળિકલાલ અને ભાઈલાલ	"
૪૫	કાવુડા તારી મોરલી અમને દુખડાં રિયે ઉઠાડેલડા	"	"	મોડી વાજ બનાવે વેડા ગાતી રોડાજી	"
૪૬	પ્રિયમતી પાંખળ ફૂં જોગણબની	દિગ્ગલ	૪૩૩	અરે જઈશું અમે જઈશું રાજ	જયશંકર અને નારન
૪૭	અંદો દિલ્લાર જરી દેહાર	"	"	ચર્ચ પ્રેમરસ પાતલીયા	"

Agent of H. M. V. RECORDS.

E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.Phone 2447.
P. O. Box 1155.

Indian Opinion

No. 33—Vol. XXIX

Friday, August 14th, 1931

Registered at the P. O. as a Newspaper
Price Fourpence.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રેડી. કારાગોલા ઓગસ્ટ તા. ૨૪મીએ

પોર્બંદર થઈ મુખ્ય જવા ઉપરશે.

રેડી. "કરંમ"

અખેમ્બર તા. ૭મીએ મુખ્ય જવા ઉપરશે.

મુમ્બઈની વીરી. રા. ૪૦ ના હિસાબથી અને રોશીયના રા. ૧૦૦ ના હિસાબથી ભેવામાં આવશે.

હાંડુ વીરી. રા. ૪૫ ના હિસાબથી અને રોશીયના રા. ૭૫ ના હિસાબથી ભેવામાં આવશે.

મુમ્બઈ—હવાઈમાં પોતાના મોટા દાગીરા કળીવારે ૧૧ વાગ્યા અગાઉ કસ્ટમમાં પરોક્ષતા કરવા.

સેકન્ડ અને ઇન્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સ કરવા.

ફેરક દોઢી પેસીન્ગર પોતાની ટીકીટ અમારી ઓફીસમાંથી ભરી અને બહાર ગમવાળા લાઇસાન્સ અમારી સાથે

પત્રબંધવાર કરવાથી પણ મફત કસ્ટી. રીઅરને લગતું ફેરક કમિશન અમારી ભત્રી દેખરેખ નીચે લખે છે.

SHAIKH HEMED & SONS,

390 Pine Street,

Tel. Add "Karamat," Durban.

મીડીના ભાવો

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઉંડ ૨૭-૦-૦.

ઇન્ડર: પાઉંડ ૧૫-૦-૬.

ફેરક: પાઉંડ ૬-૦-૬. પોરાટી વમર.

પણ પ્રવાસ માટે જમો ના મળે:—હિંદી પેસેન્ગર

એવન્ટ રોમ હીમેડ એન્ડ સન્સ
૨૪-૮-૩૧ ફાઈ, દરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED By Advertising In The INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

રેડીફાઇન ૪૮૦૦.

પો. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ધા

રેડીમાફીક એડરેસ

"રસ્તમજ"

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

જેવા કે આગ, પ્લેટ ગ્લાસ, શીટલીટી બોંક, વરકમેન્સ કેમ્પેન્સેશન, વીગેરે અનેક પ્રકારના
વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ સારું કરી રીકું છે.

પોલીસી તેમજ દાવાની પતાવત્ત પરબતમાંજ ફી આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધ:—

સોરાબજી રસ્તમજ,

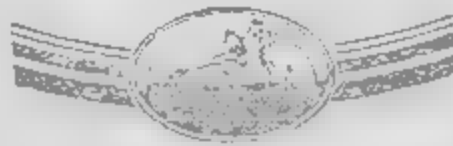
"ઇન્ડિયા ઓપિનિયન"

૧૭ ફેરક એવેન્યુ,

દરબન.

રેકૉર્ડ બેઠ

દિવસો અને કલકત્તા બધું ઉત્તમમાં ઉત્તમ માયનો રેકૉર્ડમાં ઉતારવા પ્રમાણ કરીને નીચેનાં રેકૉર્ડ તૈયાર કરાવ્યા છે. હુમારા ખરીદનાર એ

રેકૉર્ડ સાંભળી જરૂર પુરા થશે. કલન રેકૉર્ડ ખરીદનારને એ રેકૉર્ડ બહીસ આપવામાં આવશે. દરેક રેકૉર્ડનો ભાવ રી. ૫-૦.

પીચાર કિન્નાલ

૧૦૪૨૩ દિલ્લો નજરોને ને લે કાફર હીમન રહે.
૧૦૪૧૮ કબી પર દહાડે હું ને રાજકા.
૧૦૪૦૮ ને રખસારે શેરે નજરે ભયથી.
૧૦૪૦૨ કીયામતના કલેલ આપ કે નજરો રખતે દે.
૧૦૩૮૮ રંખે કુદરત મેરી ખવાલ પીચારે.
૧૦૩૭૭ કમીલ વાર હું કરને બે દિલ્લાબ કા.
૧૦૩૬૪ કબીને પુરા મોતિબર બનતે આમે.
૧૦૩૫૪ ઇસ કપસે જલક અપની વસ સોખને કીખલાઈ.
૧૦૩૪૧ અપની ચાંદસી સુરત કીખાઈ નથી.
૧૦૩૧૮ મેસુએ મુસ્તેફાના ને કીવાના કો ગયા.
૧૦૩૦૧ કીવાનો મે કીકરે દિલ કીવાના રેક ગયા.
૧૦૨૮૨ વહી રેતા દે પુરા કીલસે ને બંદા મંગે.
૧૦૨૬૨ અબર દિલ્લોને કુદી છતા ખરેખા.
૧૦૨૪૫ ખવાલ કબી કસ પર મે તેરે વારી ભરેખી.
૧૦૨૨૬ અપના જલ્લાથી તરા મુલકો કીખાયા ન ગય.
૧૦૨૦૭ બેતે પુરા ચરકમે દે વુરબતે રસુલકા.
૧૦૧૮૬ નો કામિકા કાબા નો આલા મોહમ્મદ.
૧૦૧૭૨ હમારા નખી આલ દુલ્હા બના દે.
૧૦૧૫૫ મેરી ભાત જાલતક બદનમે રહેખી.
૧૦૧૧૩ વુમ ચોર મુલકે બાત કીલે બે કરાર કી.
૧૦૦૭૫ જાલસે મુલકો તેરા ઉતેજાર દે.
૧૦૦૩૫ અમે ચરખે પીર તેરા આલમ ખરાબ ડોખા.

આરદર રહીત

૧૦૪૦૩ સનહરે પુરા જાલ કુવા ઇલ્લાહ મોહમ્મદ.
૧૦૩૭૮ ગમકા મારા પુ યા રસુલ અલ્લાહ
૧૦૩૫૫ વુમ નને મુસ્તફા કો બંદા નવાજ ખવાલ.
૧૦૩૪૨ નજારા ઇલાહત દે રખે પાક અલ્લી કા.
૧૦૩૧૬ મે કરે તેરે તેરી મનજહ સનમખાના તેરા.
૧૦૨૮૩ તેરે તીરે નજર આંખે તો યુ આંખ મેરે દિલમે.
૧૦૧૬૦ બખાન કીસરે દો રતબાએ મોહમ્મદ મુસ્તફા તેરા.
૧૦૧૩૩ કબ તુરે પુરાસે જલક દરે મોહમ્મદ
૧૦૧૧૪ જરાર દે કીમદે મુલકીલ કારા અલ્લી.
૧૦૦૯૭ સો તે ને નખીકા મુલકે જલવા નજર આયા.
સયદાએ જમાલે યદે અબરાર કમીન દે
૧૦૦૭૭ મકસુદે પુરા મદખુએ નખી યા અબદુલ કાદર છલાની.
પતા પાલ ન અતા પરવર મહમુદીન ચીચલી દે.
૬૮૬૧ જાલ સુલ કુવા ચીરાગે હરમ-મુસ્તયા.
૬૮૬૦ કુવાદે સયમે છસકીનસે મેરે સોહા મોહમ્મદ કા.

આઇ રસ

૧૦૪૧૬ કરા રહેલો ને ખંજરે કીખા કીખા કે જુલકે.
૧૦૩૮૬ બદનામ નરો મેરી વફા વારકી ખાલીર.
૧૦૩૫૬ કસો કર પર મુલકે બનેકી કલજત ન મીલી.
૧૦૩૨૦ કીલે કબીને તમજાએ વાર બાકી દે.
૧૦૨૦૬ દેરમે આદમસે પહેલે કીયા મુસલમાની નથી

આઇ પીલાએટ

૧૦૪૨૦ કાલેસે ને ટલ બમે કુલ આફત તો નહી દમ.
૧૦૩૯૧ અપને બીમારકા એક રોઝ નજારા ન કીયા.
૧૦૩૬૭ છતા નામ દે મોહમ્મદ કનસે દે જગદે જલયાલા.
૧૦૨૮૪ મરતા હું તેરે ગમ મે અમે બન દેખ લેના.
૧૦૨૬૪ મોહમ્મદ ને ને કામ રાલે કુએ દે.

૧૦૪૧૭ કાઈ લે ચલે કાસ મરીને મુલકે.
૧૦૩૮૭ અલ્લાહ અલ્લાહ કીવા કશીસ દે બીકરે કુરને વાર મે.
૧૦૨૨૮ અમે નવ જવાન યે તાલે દુસનો જમાલ કળ તક.
૧૦૦૭૪ મુલકે કીયા વુતકે છનેકા બલકા કીયા જાદગી મેરી.
૬૮૪૪ જાલતક આંખે વા રહે.

આલી કુસેન (આંધળો માનાર)

૧૦૩૮૩ રોલે અમુલસે મુલકા દે વલકત રસુલ કી.
૧૦૩૪૮ તોળા રહે સક્તી નહી આપીકા નેબન દેખ કર.
૧૦૩૧૩ નો બાલે કે મેરા કામ કીવાના નહી દે.
૧૦૨૭૮ અબળ રંગ બેલા અવ અલ્લમીલા.

સુલામ નખી

૧૦૩૮૬ નસવ વરમે કીસરેકાં બીનતે આગોસ દો ભના.
૧૦૩૩૮ હોતે હોતે ઇસ કાદર અલેકો વલકત દો ગઈ.
૧૦૩૧૬ ને વલખાલીકે દિલ મેરા નો કુરકત દે મોહમ્મદ કી
૧૦૨૨૭ કાસ મેરી જાબીને ચોક.
૧૦૧૭૧ કાકીને બનાયા દે મય ખાને મે મયખાના.
૧૦૦૩૬ તેરી રહેમતોં કી નહી દે હલ ન હલે રોલે.

કુકરુદીન

૧૦૩૧૫ પકા મે આલે રખે નીકાળ પાગી મે.
૧૦૨૫૭ દે સીતમ તાબુસે આના બુતે કુરુદ નેરા.
૧૦૨૨૫ રમ રમ મે અબ આંખે બીસમીલ નજર આલુ દે
૧૦૨૦૫ દરદને આલ કસેલકા કબા રખા દે.
૧૦૧૬૬ દમ બને ઇશક મે કીવાનેબી સોહાઈબી.

આઇ ઉલા

૧૦૩૫૦ નો રસકે લયલા મ રખે મનગુ.
૧૦૦૨૮ હમારી સી મુરત દે મુરત પુરા કી.
૧૦૨૬૩ આંખે આંખે બરે દે કીલમે તેરી વાદ દે.
૬૮૩૬ મોહમ્મદ કી બરકી લગાલી દે દમને.
૬૭૩૪ મેરે દિલકી કબીકી ખાબરદી નહી
૧૦૦૦૦ ચમકા કીયા રાખાબકા આલમ નીકાબને.
૧૦૦૬૮ નહુ ઇસ બુતમે ચલ નહી સકતા.

આખા ફેઈલ

૧૦૨૮૧ કળ વાદ આંખે હમારી એક બુતે બે પીરસે.
૧૦૨૬૧ અવસુ બીગડ બીમક કર હરબાર બન રહે દે
૧૦૨૪૪ પોસલે વારબા દે મેરે મે કરાબ બા દે.
૧૦૧૪૮ મે જલવા ને કળ પર નજર ભયથી.

પીચાર રાલેબ

૧૦૧૩૫ કુ દરદ આપ કે અંચેરાલ કે બને વાલે.
૧૦૦૧૪ દમ ભન નીસાર કબસે કાલીલકા કુલેતે દે.
૧૦૦૩૪ કન કીનો બેચે જુલકે દે તેરે કીવાને કો.

મીસ કુવારી

૧૦૪૧૧ અલ્લાહ કીસી સુરત કુલે તો કીબળ કનકા.
૧૦૩૫૦ કીસને મે નજરેલી રખે કોલનકી કીખારી
૧૦૨૭૭ મુમકીન નહી કે તેરી મોહમ્મદકી સુ નહી.
૧૦૧૬૬ નો નીચાલે જાદગી છસપર બશર કો નાજ દે.
૧૦૧૩૬ સબર દે ઇલાલી ન કરાર આના દે.
૧૦૦૬૪ આદમ પીચારે દરસ કીખાએ બ.

આલગદારી વન

૧૦૩૧૮ દિલને મીટ મીટ કે તે પાક નેકાંન દોતે દે.
૧૦૩૪૪ ભન અપની હસીનો પર અમે કીલ ન દહા કરના

બનકીખાઇ

૧૦૪૦૫ ઇસકો કીલું કર અમે ભન બળી મુલકીલ દે.
૧૦૩૪૬ કર વળી મુલકે મે નો બે દાદ કીલે ભતે દે.

Box 247 & 317 Tel. "Khatri."
HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
 Transport Passenger Agent,
 Beira, P. E. Africa.

મોકલ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીગ્રાફ એજન્સી "ખત્રી"
હુસૈન ઇસ્માઇલ (સરદારવલદ વાલા)
 ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
 બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

"INDIAN OPINION"
 Subscription Rates.

WITHIN THE UNION:		Rs.	d.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		Rs.	d.
Yearly	—	20	0
Half-Yearly	...	10	6

ઉત્તમ ગરમ મસાલા (વગેરે)

અમારે હાં ભત્તી હેન્ડલિંગ નીચે તાળે અને મહાકાળી
 ધરમાં હોલો ગરમ મસાલા, કરીપાઉડર, કમ્બર, ગરમા, તેમજ
 ફેરીનો અને લીધુનો તેમજ મીઠસ આચાર દરેકના થોડા
 ના બગાળે અમારી ગેરંટી સારો મળી શકશે. આવો
 ઉત્તમ માલ, તમે ધરમાં બનાવી શકતા નથી એવું ખત
 મંગાવી ખાત્રી કરો. મળવાનું દેશવું.

K. N. PADIA,
 122 Victoria Street, DURBAN.

FREE! FREE!

The most interesting book
VAIDYA VIDYA
 sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
 Jananagar, Kathiawar, (India.)

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક ભવનું તાજું ફ્રુટ અને વેલ્ટેબલ માફ પેકીંગ કરી સી.
 એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. બજો:—
 P. O. Box 254. Durban. 31 Short St.

**શક્તિની સર્વોત્તમ કલા શુભ સ્વરૂપી
 મદનમંજરી ગોળીઓ**

આ ગોળીઓનાં સેવનથી અલ્પર્ષ વીર્યવીકાર, મસાનો
 દુખાવો, શરદી, પાતુદીશ્વતા, કમજોરી, મગજની નબળાઈ,
 મુસ્તી વગેરે સરીતની પાંચમાઢી કરનારાં દરેક દરદો
 વરતલ નાણુદ થઈ સરીર સ્વચ્છ અને છે.

દી. વેળા ૪૦ વી ૬૫ ૧ નો રૂ. ૧.

શાસ્ત્રવેદ નારાયણજી દેશવજી

દેહ ઓફીસ: ભગતગર (કાઠીઆવાડ) ઇન્ડિયા.

આફ્રિકાના એજન્ટ: C. OSMAN, Stellenbosch c/o

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરેક ભવનું ફ્રુટ અને વેલ્ટેબલ માફ પેકીંગ કરી
 સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. બજો:—
 P. O. Box 842. Durban. 129 Victoria St.

Phone 3467. Box 336, 182, Gray Street, DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATVADKAR.
 Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
 and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેલ્ટેબલ એક્સપોર્ટર
 અને કમિશન એજન્ટ.

પેકીંગ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
 ટેલીફોન ૩૪૬૭, બોક્સ ૩૩૬, ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

**તમારા ગ્રાહકો માટે
 જાણો છે**

સ્તાઈશ્વર "જુટ" માર્કોના કપડાની બહેર ખપર
 સમસ્ત દેશના નેટીવ કાપડીયામાં પ્રસિદ્ધ થાય છે —
 તેનું મોડું વેચાણ થાય છે
 તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને ખાતે છે. સ્તાઈશ્વર
 "જુટ" માર્કોનું કપડું રોડ કરી અને તમે મહેલાઈથી
 વેચી શકશો.

આ "જુટ" ના
 માર્કોની તમામ શાખ
 ને અને કમ્પ્રેસનથી
 ચેલતા રહેશે.

સોલ એજન્ટ:

એમ. જેસપર સમીથ એન્ડ કું.

(પીટી) લીમીટેડ.

જોહાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, ડરબન,
 પોર્ટબ્લેયરિયાબેચ.

જાહેરાતીક પંચાંગ

વાર	ખ્રિસ્તી ૧૯૩૧ ગ્રીગરીય	હિંદુ ૧૯૮૭ ચાવણ	સુચકમાન ૧૩૫૦ સ્વી.અવલ ૧૫૧.આ.	પારસી ૧૩૦૦ કેહે. ૩૬૫	સુવોદય ક. ખ.	સુવોસ્ત ક. ખ.
શુક્ર	૧૪	સુદ ૧	૨૬	૧૧	૧-૩૩	૫-૩૧
શનિ	૧૫	" ૨	૨૭	૧૨	૧-૩૨	૫-૩૧
રવિ	૧૬	" ૩	૧	૧૩	૧-૩૧	૫-૩૨
સોમ	૧૭	" ૪	૨	૧૪	૧-૩૦	૫-૩૨
મંગલ	૧૮	" ૫	૩	૧૫	૧-૨૯	૫-૩૩
બુધ	૧૯	" ૬	૪	૧૬	૧-૨૮	૫-૩૩
શુક્ર	૨૦	" ૭	૫	૧૭	૧-૨૭	૫-૩૪

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAYTAS,
Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikus." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.
OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY INDIA)

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSHALLA'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GOSHALLA

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

અન રંગના મટિ રંગે પરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. એ હારમોનિયમ પાસે હોય, મુબરકના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, તબલા, પેટેન્ડેડ ફેક્ટરીના મોડેલ અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય હવે બાંગ્લા પમણ, સુર, બટન વગેરે પણ મળશે. ફેક્ટરીના હારમોનિયમનું રીપેરીંગ કામ ખાલીથી કરી આપામે જાએ. જોવા વા મળે:—

માસલીયા મુલીક સહુત,

(માસલીયા એ. એન. ગોશલાયા.)

પી. એ. બોક્સ ૪૬૦.

૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 33—Vol. XXIX.

Friday, August 14th, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper
Price: Fourpence.

SUPERSTITIONS DIE HARD

(By M. K. GANDHI)

MR. HENRY EATON writes from California. "I am not a British sympathizer. My ancestors fought to liberate themselves from the British in 1776. But as far as I can see from what I read in the papers it would be more harmful than beneficial if Britain got out of India. I do not mean to infer that India could not govern herself, although I cannot see but what such an attempt would be very arduous at the present time. But if Britain gets out of India, who is going to keep the Russians or any other nation out? Certainly India from all I can learn of her, has no adequate army to protect herself.

"But perhaps you would prefer Russian masters to English. Russia is neither there at the Rhyther pass. Russia understands the East, her people are a mingling of the occidental and the oriental. But Russia has Western culture. Any relation India could have with her would have to be subordinate. Personally I am not antagonistic to Russia, her war against Capitalism is the great hope of Western civilization. Here in America, our greatest capitalist, Henry Ford realizes the inevitability of an equitable distribution of wealth. But Russia as master of India does not particularly appeal to me. With Russia as master India would lose her identity as a culture. With England India has always retained that identity.

"Perhaps you do not fear the Russian menace as much as we of the Western World. In America many of us are sure that once Britain is out of India, Russia will step in. We cannot visualize the India at present, the India with her caste system and her primitive methods of manufacture and agriculture, defending herself against Western invasion. You have no national organization for protection. There is no unity in India. Unity has been essential to the rise of Western culture and civilization. There also seems to be no progress as we look on progress in the West, in India. You, yourself advocate the return to the old methods of weaving. Have you with your great intelligence no realization of the inevitability of change, of moving forward? You cannot go back from old age to childhood, how then can you go back from enlightened methods of weaving to nonenlightened methods and hope to gain anything? While you work in the old way that is hard, you realize that there is a new way that is easy, and you cannot be satisfied with the old hard way. You see how Japan has risen to power by adopting the new way and even China is awakening. India alone seems not to realize the importance of the new ways of

the world. How is it that you her great leader do not preach progress to your people?

"These are two questions that puzzle me greatly. Why does India not realize the Russian menace, if she becomes free of England? And why does Mahatma Gandhi not make his people realize that their freedom lies first of all in adopting the new system of labour with the help of machinery? I would very much like to have you, who alone must know the answers, tell them to me.

"By birth and heritage I am a citizen of the United States of America, but I take such a personal interest in the affairs of the world that I like to think of myself in my little way as a citizen of the world. At the University I attend here in California, the question of India often arises. The general sympathies are with you against the British, however as I myself can understand the present situation in India it seems that of the two evils British control in India is the lesser. The other evil as I have already tried to explain is Russian domination. But what we all want to know is how you feel about the matter."

This letter betrays two superstitions. One of them is that India is unfit to govern herself because she cannot defend herself and is torn with internal dissensions. The writer gratuitously assumes that if Britain withdraws Russia is ready to pounce upon India. This is an insult to Russia. Is Russia's one business to rule over those peoples who are not ruled by Britain? And if Russia has such nefarious designs upon India, does not the writer see that the same power that will oust the British from domination is bound to prevent any other domination? If the control is handed to India's representatives by agreement, there must be some condition whereby Britain will guarantee protection from foreign aggression as a penance for her conscious or unconscious neglect during all these past years to fit India for defending herself.

Personally, even under agreement, I should rely more upon the capacity of the nation to offer civil resistance to any aggressor as it did last year with partial success in the case of the British occupier. Complete success awaits complete assimilation of non-violence in thought, word and deed by the nation. An ocular demonstration of the success of nation-wide Satyagraha must be a prelude to its world-wide acceptance and hence as a natural corollary to the admission of the futility of armament. The only antidote to armament which is the visible symbol of non-violence is Satyagraha the visible symbol of non-violence. But the writer is oppressed also by the fear of our dissensions,

In the first place they are sorely exaggerated in transmission to the West. In the second place, they are hardest during foreign control. Imperial rule means *direct control*. They must therefore melt with the withdrawal of the frosty foreign rule and the introduction of the warmth-giving sunshine of real freedom.

The second superstitious is harder still. I mean that about the spinning wheel. This is shared by some even in India. The writer begs the question when he calls the method of machinery enlightened and that of the hand ignorant. It has still to be proved that displacement of the hand by the machine is a blessing in every case. Nor is it true that that which is easy is better than that which is hard. It is still less proved that every change is a blessing or that everything old is fit only to be discarded.

I hold that the machinery method is harmful when the same thing can be done easily by millions of hands not otherwise occupied. It is any day better and safer for the millions spread in the seven hundred thousand villages of India scattered over an area nineteen hundred miles long and fifteen hundred broad that they manufacture their clothing in their own villages even as they prepare their own food. These villages cannot retain the freedom they were enjoyed from time immemorial, if they do not control the production of prime necessities of life. Western observers hastily argue from Western conditions that what may be true of them must be true of India where conditions are different in so many material respects. Application of the laws of economics must vary with varying conditions.

The machinery method is no doubt easy. But it is not necessarily a blessing on that account. The descent to a certain place is easy but dangerous. The method of the hand is a blessing in the present case at any rate, because it is hard. If the craze for the machinery method continues, it is highly likely that a time will come when we shall be so incapacitated and weak that we shall begin to curse ourselves for having forgotten the use of the living machines given to us by God. Millions cannot keep themselves fit by games and athletics. And why should they exchange the peaceful, productive, hardy occupations for the useless, unproductive and expensive games and exercises? They are alright to-day for a change and recreation. They will far open us when they become a necessary occupation in order that we may have the appetite for eating the food in the production of which we had no hand or part.

Lastly I do not subscribe to the belief that everything old is bad. Truth is old and difficult. Untruth has many attractions. But I would gladly go back to the very old Golden Age of Truth. Good old brown bread is any day superior to the pastry white bread which has lost much of its nutritive value in going through the various processes of refinement. The list of old and yet good things can be endlessly multiplied. The spinning wheel is one such thing, at any rate, for India.

When India becomes self-supporting, self-reliant and proof against temptations and exploitation, she will cease to be the object of greedy attraction for any power in the West or the East and will then feel secure without having to carry the burden of expensive armament. Her internal economy will be India's strongest bulwark against aggression. — *The Indian*

Notes and News

THE Transvaal Indian Congress was represented at the official welcome given to His Excellency the Governor-General and the Countess of Clarendon at Pretoria last Saturday. In his reply to the address by the Transvaal Indian Congress Lord Clarendon said:

"I am much gratified by the loyal and cordial tone of the welcome which you have addressed to Her Excellency and myself on this, our first arrival in the administrative capital of the Union. In expressing my thanks and appreciation to you personally, I will at the same time ask you to convey to your members in Pretoria my appreciation of this address."

"As His Majesty's representative in this Dominion it will ever be my desire to contribute as far as is in my power to the happiness and well-being of all His Majesty's subjects in the Union of South Africa."

"To that end I feel sure that I may count on the loyal co-operation of all races and peoples, who, by practising the civic virtues and by living as loyal and industrious citizens, can do so much to assist the happiness and development of this country."

At the Natal Provincial South African Party Congress held in Maritzburg last week, Mr. Heaton Nicholls is reported to have said:

"If the rest of the Union had shared with us our Asiatic problems it would have ceased to exist."

"If the barriers had been broken down in proportion to the European population we should only have 13,000 Asiatics in Natal."

We fully endorse the views of Mr. Nicholls. We have all along been protesting against the Provincial barriers and there is no reason why they should exist now when the doors are barred against any new Indian immigrants and the resident Indian population is to be treated as nationals of this country. It is quite reasonable to say that if the Indians were allowed to spread out, their presence would be felt in South Africa like a drop in the ocean.

BUT while reason was spoken by Mr. Nicholls in so far as the above was concerned, there was some nonsense also spoken by some members. Mrs. H. A. Cloates, for instance, in moving a resolution which was carried said, that the Government should be requested to introduce legislation enabling municipalities to pass by-laws prohibiting the penetration of Asiatics into European areas. Mrs. Kelly, of the Beres branch said, "that an Indian had bought a property on the Beres and when Europeans had endeavoured to buy it from him he had wanted £1,000 more than his purchase price. She suggested that in the case of a European wanting to buy a property in a European quarter from an Indian the latter should be compelled to sell at the price he had paid for the property."

Nothing could be more unfair. Comment on our part is needless.

We call the following from the daily press:

On July 23 Ismail Goolam, of Sparks and Bantles Roads, Overport, was convicted in the Durban Magistrate's Court of allowing premises to be in a condition likely to spread disease. Goolam was then fined £10 or 14 days with hard labour, but the sentence was suspended for 12 months subject to Goolam completing the erection of new sanitary arrangements within 14 days. Goolam failed to do so within the specified period, and the Magistrate sent the sentence into operation. The fine of £10 was paid.

"I was waiting for the landlord to fumigate the premises," was the statement made by an Indian named N. Bays, of Prince Edward Street, at the Borough Court. The Health Department had complained that the premises were bug infested, and he had been ordered to make the bedroom cleaner. "You must not wait for the landlord—you must get it fumigated yourself," remarked Mr. Barratt, when imposing a fine of £2.

We have no reason to find fault with the authorities for enforcing the law against the two individuals concerned in the above cases. The individuals themselves are perhaps not conscious of the fact that by not observing the rules of sanitation they are injuring not only themselves but their neighbours and in addition damaging the whole community. But who should be blamed for this state of affairs? We would be inclined to blame the rich and the more enlightened section of our brethren which is failing to do its duty by its poorer and unenlightened brethren. What about that Committee formed under the auspices of the Natal Indian Congress in Mr. Sadrin's time to educate our brethren in the observance of the rules of health and sanitation in and around Durban? One hardly hears of it. If it at all exists is it not time that it did more active work in this direction? That kind of practical work, we think, will go far more towards solving the Indian question than sitting in the Committee room speechifying and passing resolutions could ever do.

MAHATMA Gandhi is reported to have written in *Young India* regarding the procedure he intends to adopt should he reach London. "If I reach London," he says, "I can make this promise to all concerned: That while on the one hand I shall not be guilty of selling the national cause, on the other hand the most reactionary Englishman need have no cause to fear my reputed obstinacy or anti-British feelings. I am not conscious of being obstinate. Those knowing me always credited me with ample faculty for compromise. Nor am I conscious of any anti-British feeling. On the contrary, I assert I have nothing but good will for the British. If, therefore, I attend the conference, I will have no stone unturned to make it a success. More I am unable to promise." From the latest information it would appear, however, that Mahatma Gandhi will not go to London.

REFERRING to the recent murders, Mahatma Gandhi asks European critics to be patient. Their irritation is understandable, but will not help the situation if they lose balance and suspect where no ground exists for suspicion. Mahatma Gandhi adds, "It is a serious delusion to think that violence can help non-violence. My evidence in this matter is based on long experience and should be regarded as conclusive. Every act of political violence injures the non-violent movement."

THE Rev. A. Lamont has been re-elected Mayor of Durban for the third year and the Indian community, as a section of the bourgeoisie, congratulates him on his success. Dr. H. Arbuckle is elected Deputy-Mayor in succession to Councillor J. K. Murray. The personnel of the Durban Town Council now is as follows—Dr. W. Knight, Mr. P. Osborn, Mr. J. K. Murray, Mr. M. Cornelius, Mr. G. Royburn, Mr. J. Rainnie, Mr. J. A. Grant, Mr. J. J. McCafferty, Mr. H. K. le Marchand, Mr. G. A. Riches, Mrs. B. A. Benson, Mr. S. K. Elgie, Mr. J. Fyfe, Mr. W. Wanless, the Rev. A. Lamont, Mr. O. Lee, Dr. H. Arbuckle and Mr. T. Herman.

MR. Walter Ayles, M.P., lecturing at Gower Street Hostel (London), is reported to have said that although no nation in history had hitherto obtained

independence without warfare, he, as a pacifist, believed India was about to win without arms. He advocated independence, but still more interdependence and believed that there was growing up in India a desire for mutual accommodation and co-operation which would mean an attainment more than mere national sovereignty. Though there was a majority at present in Parliament for Dominion Status he believed that if the Government had the courage to offer independence India would welcome the retention of the British connection in terms of free co-operation. "Mr. Gandhi's non-violent campaign had done more to save India from armed invasion and brought interdependence nearer than anything else could have done. This was India's great contribution to world peace."

We commend to the attention of the die-hard Churchillians the portion we have italicised above. But is it worth while? For, indeed a blind man may be persuaded to see, but not one who pretends to be blind.

THE All-India Congress Committee which met at Bombay recently has decided that the national flag of India will henceforth consist of three horizontal stripes of saffron (courage and sacrifice), white (peace and truth), and green (faith and chivalry), with a spinning wheel in dark blue in the centre, representing the hope of the masses. Thus no communal significance will attach to the colours.

UNEMPLOYMENT

THE Government is at present busy trying to find a solution of the question of unemployment. But the strangest thing of all is that it is concerned only about unemployment among the Europeans. Other sections of the population evidently don't count. Mr. S. K. Naïdoo, the Secretary of the Natal Indian Congress (Maritzburg Branch), referred to unemployment among the Indian community. One can also speak of the unemployment among the Natives. But in the eyes of the Government, obviously, Natives and Indians are not human beings. They are mere chattels to be made use of as long as they are necessary and to be dispensed with when done with, without the slightest concern. We were a little surprised when a responsible Minister like Colonel Creswell said that Natives should be replaced by White men. But that is, unfortunately, the settled policy of the Government. There was a time when non-Europeans were employed in skilled as well as unskilled work. But it was found that if non-Europeans were allowed to learn to do the skilled work they would usurp the positions of European skilled workers. Protective measures had consequently to be adopted without delay and with one stroke of the pen and without the least concern non-Europeans were deprived of the opportunity of ever rising to higher positions, being kept for ever "new-

ers of wood and drawers of water." But it has been found now that even as such they are a nuisance. Europeans are without employment and when such a state of affairs exists, how can any other people be engaged in any work at all, menial or otherwise? Natives are therefore told very gently that they need not be anxious, that they are sure to find some work somewhere; but that if they would not make room for the white men now they might themselves be blotted out of existence. What a consolation from a benevolent Government! And as for the Indians? Surely, what right have they to be here at all? If they find themselves out of employment, well, there is a bonus and the free passage ready for them. What more generous offer could they expect!

Such is the unsatisfactory way in which the question of unemployment is in the process of being solved—by robbing them to pay Paul.

It is a blessing that the needs of the non-European are meagre and that they are able to maintain themselves on next to nothing and that if they find themselves in a state of unemployment they blame none but their own fate—quite unlike the white men who blame the State for their very existence and claim that the State is bound to find them employment or to feed them, nurture them and to supply them with all their wants. Is it not the height of meanness that those who are able to make themselves heard should be given every consideration and the voiceless and voteless sent to the wall?

Pretoria Indians

Cannot Participate In Governor-General's Function

Insolent Treatment By Police

The *Pretoria News* publishes a letter from Mr. R. Mooloo, a well-known member of the Indian community in Pretoria, drawing attention to the way that a fellow-Indian and himself, together with a Native official of the I.C.C., were treated by a police officer on Church Square last Saturday. Mr. Mooloo writes:—

"While the Mayor was delivering his welcome speech to the Governor-General a European constable approached us, and started pushing us about, and telling us to move away from that place as we had no right to stand amongst Europeans. I explained to the constable with civility that we had enjoyed that privilege in the past whenever any public function took place on the Square.

"The constable then informed us that we were under arrest, and that we had to accompany

him to the Charge Office. We willingly did this, and whilst walking with him he objected to our walking on the pavement.

"When we arrived at the Charge Office he took us into an office, and then only took our names and addresses, and thereafter informed us that we could depart.

"I am one of the main founders of the Transvaal Indian Congress, Pretoria branch, a member of which body presented an address to the Governor-General on the day in question; and in the past we have always had the privilege of abiding on the lawns during public functions, without any interference from the authorities; and I do not think there is any regulation in operation permitting the use of lawns on special occasions by Europeans only.

"At the Charge Office the constable did not present us, or when we, and if he only required our names and addresses he could have obtained this information from us on the Square. Instead of taking us to the Charge Office.

"I hope the authorities concerned will take up the matter, and make it clear to the Indians as to their future at public functions."

Telugu Community Honours Sir Kurma

The Andhra (Telugu) Sabha, Darhan gave a reception to Sir K. V. Reddi, Agent of the Government of India, last Sunday at the Victoria Picture Palace, prior to his leaving for Pretoria. Mr. V. M. Naidu was in the chair.

The Chairman referred briefly to the Indian Agent-General's diplomatic work in the Union. Mr. Reddi also touched upon educational matters, and urged those present to take a more lively interest in the dissemination of Telugu literature.

After the Chairman had extended Sir Kurma the Roy, V. A. Lazarus spoke enthusiastically of the Agent-General's noble achievements.

Returning thanks, Sir Kurma Reddi said that he was glad to hear of the progress the Andhra community was making in various directions. After dealing with many matters affecting the future welfare of that particular section of the Indian community, he went on to say that upon education alone depended the future of Indians. Education was a vital necessity, and he hoped that parents would always remember this cardinal fact.—*Natal Mercury*.

Union's Trade With India

The political correspondent of the *Star* (Johannesburg) writes:

Although the fostering of India-South African trade may not be a subject placed on the agenda for the conference at Capetown in January, the Government will certainly seize the opportunity of discussing commercial matters with the members of the Indian Government delegation. Mr. Fourie believes that there are directions in which the trade with India might be increased, especially as in the near future India will probably exercise more control over its own affairs.

The idea of ultimately arriving at some sort of trade agreement with the Indian Government is at the back of the Government's mind. The subject will be carefully investigated during the next few months with the idea of finding an outlet for some of our surplus production on the other side of the Indian Ocean.

The ordinary official figures suggest that trade between the two countries is much more one-sided than it actually is. In 1929 the Union's imports from India were valued at £1,976,187, whereas the export of South African produce to India was only put down at £22,222. But bullion is not included in the ordinary returns, and in 1930 we sold gold bars valued at £1,364,528 to India, bringing the Union's export up to £1,613,816.

In the last session of Parliament Mr. P. Sagar estimated that India buys annually £1,000,000 to £2,500,000 worth of South African diamonds, but as they are drawn from Europe they do not appear in the returns of Indo-South African trade. If this estimate is anything but correct India really purchases more from the Union than the Union buys from India.

Last year India also took 3,752,100 overcoats valued in Pretoria, but such a transaction is not of course included in the trade returns. For our exports to India have of any rate grown. Even in the early years of Union they averaged only about £60,000 or £70,000 a year.

What South Africa Buys

The Union's purchases from India in 1929 valued at £206,021 for tea, but little, the largest individual item being rice £27,642, but £126,905, and goods of 1850 varieties, of which, alone, totalled £1,170,134, but for nearly £200,000 for jute bags, for goods, sugar, and wool, etc. The Union took £112,470 worth of oils, paints and greases, the largest individual item being £168,593 for paraffin.

We bought more from India last year than we did from Japan, France, Holland, Belgium, Sweden, Italy, or Czechoslovakia.

What India Buys

South Africa's chief exports to India were coal £23,300, but silver £64,761, wattle bark £8,228, and the gold already alluded to. In the British Empire outside Great Britain last year, Canada, India, the Straits Settlements, Ceylon and Australia were officially given as the best customers for South African produce in the order mentioned.

Hopes are entertained in Government circles of being able to increase the Union's exports to India. More wattle bark, it is thought, could be sold there were the present import duty in India removed. If India enters upon a policy of expanding its own weaving industry, it is believed that a new market for South African wool could be found there—at present India does not buy any of our wool.

With improved cold storage facilities in India it is hoped that South African fruit would find a market. Last year there was an export of £1,850 worth of oranges and £1,070 worth of apples, and the experiment was regarded as satisfactory. Dried fish was another product mentioned, but last year the Union imported from India dried fish valued at £2,548 and sent none in return. There does not seem to be much prospect of an export trade until the South African fishing industry is exploited upon a larger and more modern scale.

In the middle of last century South Africa did a large export trade in horses to India, but last year only two horses were sold in India, valued at £200. It is doubtful whether this old trade could be revived in this age of mechanical transport. Possibly a still more industrialised India would absorb a larger quantity of South African coal and coke, especially in the Bombay area, which is far removed from a coalfield.

Assisted Emigration Scheme

The *Leader* (Allahabad), writes under the heading 'Return of Emigrants' Plight':—

Among other important questions to be discussed at the forthcoming Indo-South African Conference will undoubtedly be the future of the assisted emigration scheme. Though we gave our support to the Cape Town Agreement, we have never considered on a like of this scheme, and we would wish to say nothing more so that it should not form a part of the revised agreement. The members of the Indian delegation themselves who represented India at the Cape Town Conference of 1927 were not convinced of the scheme. But they had to give their consent to it because under the circumstances then existing it was not possible to conclude an agreement on better terms. The scheme has been in operation now for about five years, during which period about 7,000 emigrants have been returned to India. It had been repeatedly requested to the Government that an inquiry should be made in order to find out how these emigrants have fared on their return to India as there were persistent reports that the returned emigrants were in a bad way in their new surroundings and were regretting their action in leaving off South Africa tempted by the Union Government's offer of a free passage and other financial assistance. It was laid down in the Cape Town Agreement that on their arrival in India emigrants would be helped to settle in the occupations for which they were best suited by aptitude and their resources. Clearly it was the duty of the Government of India to ensure themselves that this part of the agreement was being fulfilled, that the emigrants already shipped to India have been satisfactorily provided for before further loads of emigrants were despatched. At first the Government of India maintained that the returned emigrants were not dissatisfied with conditions of life in India and were not anxious to return to South Africa. In the end however they were prevailed upon to institute an inquiry and Messrs. Nathan and Gray were appointed to constitute the inquiry commission. But whereas what was required was a thorough-going inquiry into the social and economic conditions of the returned emigrants throughout the country, the commissioners' inquiries were confined to the assistance received by the returning emigrants from the special officer at Madras. How incomplete and unsatisfactory such a report is likely to be will appear from the fact that whereas more than 7,000 emigrants have returned from South Africa only some 200 men sought the assistance of the special officer, for at least 32 per cent. of whom this official was unable to find suitable employment. The report is consequently unable to tell what happened to those who did not seek the help of the special officer, to those who sought his help but whom he was unable to help, and to those others who did not belong to Madras. Clearly a much fuller inquiry was required. Mr. Bhawanji Dayal's report is more satisfactory in this respect that he took care to visit besides Madras other provinces where returned emigrants are to be found. Government may not be able to accept as Gospel truth all that Mr. Dayal has to say. They may not for instance accept his statement that there is not a single returned emigrant who would not like to return to South Africa if he had only the means to do so. But there is enough in the report to show that the undertaking given in the Cape Town Agreement that the emigrants would be helped to settle in the occupations for which they were suited by their aptitude or their resources has not

been fulfilled and that a very large number of them are living under the most distressing conditions. It is open to the Government to institute inquiries of their own to find out the full facts. But they would be well advised not to send their representatives to the next Round Table Conference with only the Nansen report in their pocket in order to discuss the future of the assisted emigration scheme.

THIS FREEDOM

(By L. W. RITEN)

"... His abundant wealth
Tallied up lasting treasure
Of perfect service rendered, duties done
In charity soft speech and saintless deed
Those riches shall not fade away in life;
Nor any death disprize." (Light of Asia, Book VIII)

The Genesis story of The Garden of Eden, of the eating by Adam and Eve of the Fruit of the Tree of Knowledge of Good and Evil, is by some regarded as referring, in the language of allegory, to Man's descent from pristine innocence, and to the birth in him of the organ or faculty of "Knowing." Of old, the Serpent was a symbol of knowledge and wisdom.

Man is "Munna" because in him is evolved the thinking-faculty, the instrument of "knowing" (in addition to that of "feeling") including self-consciousness or the Ahankara or "I"-notion.

The unit of Life-Consciousness that has evolved to the Murt-stage possesses the distinctive characteristics of Thinker. The man argues, deliberates, selects, rejects. He finds himself confronted with alternatives from which he is free to choose. According to his appetites controlled or uncontrolled, thought desirable and indulged, or undesirable and restrained, so may he act. He has to acquire wisdom in action, to learn discrimination between realities and appearances, essentials and accidentals; between what advances his true progress and what retards it. By "eating the fruit of the Tree of Knowledge of Good and Evil," knowledge is gained as to which "fruit" is sweet and pleasurable, which bitter and disagreeable or poisonous. Experience teaches in learning what is desirable, what undesirable; memories of pleasure or pain, according as choices in the past have been wisely or unwisely made, promote determination or will to cultivate the good and pleasant fruit, to avoid that that in without virtue, albeit seductively attractive.

As a man thinks, so he becomes. He becomes assimilated to that that is the object of his worship and seeking; with what in thought and aspiration he identifies himself. "The soul is fashioned to its like."

The sages are they who have learnt and assimilated the lessons of life's experiences. They teach us the fulness of what some of us who though still at school are already somewhat beginning to apprehend, viz., that this freedom we enjoy is wisely enjoyed only when it is directed to bring us into conscious co-operation with the "Law that makes for Righteousness."

Though propelled by the force of the still unexhausted urge to satisfy our self-importance and our appetite for possessions, many have already come to perceive that achievements wrought in satisfaction of ambitions, that possessions acquired which either perish or have to be relinquished, reflect no more wisdom than does the building of castles of sand.

Out of their own experience, the wise assure us that only in the impersonal life is contentment to be found; that he who would find "The Life must lose his (separate-self) life; that there is a "True Life kept for him who takes path by." And, that the way to the finding "The Life—in the straight and narrow road of sacrificial service and renunciation.

The "delusion of separateness" is at the root of all hates and rivalries, enmities and strifes; the thirst for sense-satisfaction, the primary cause of eventual disappointment and disgust.

When the man, "taught by his own strifeful life," perceives that the "Many" have no being outside of The One, but are no other than its many-aspects, that the "I" and the "Thou," the "He," "She" and "It" are but pronoun-aspects of the One Noun, the One Eternal Reality—then shall compassion replace judgment, and envy, fear and hate be destroyed by the fire of Love against which no barriers can prevail. For as God is Love, by the self that is love, shall God be found and known and "entered into."

India Demands Justice

(By, DR. ANSIE FENANT IN THE
"INDIAN REVIEW")

The practical, political and economic reasons why India desires to manage her own affairs have never been met honestly.

The extreme impatience in India at the moment is caused by the growing poverty and actual hunger of the masses; seventy millions were said, by an English official, never to know what it was not to be hungry. Indians are starving slowly, and hungry people do not argue—they rise. Make no mistake, this race between patience and poverty must end soon, or revolution will be the inevitable outcome.

Indians by nature and character are averse to taking violent action, and it is for this reason that they have adopted the method of the hunger-strike, a peaceful method of protest and one which appeals at least to the economic sense of those who are responsible. Of course the breaking of the Salt Law might be termed violence by some wishing to make any excuse to put Indians in the wrong, but the Salt Law brings oppression home to every bottle, and thus falls heavily on huge numbers of already impoverished people. It should immediately be abolished.

Then again, emotional resentment is caused by the presence of the Army in India. It is an Army of Occupation, nothing less. Indians are not allowed to enter the Air Force, or even to receive training in the Air Force or in the Artillery—the two arms of chief note in modern warfare. It is significant, and Indians are not slow to realize the situation. The Army is in existence to protect the vested interests of foreigners, not for the protection of the rights, economic or political, of Indians. The Great War saw British and Indian fighting side by side, brothers in battle against a foe of Britain, and the promise which induced this comradeship was Self-Government. India lost a million men for the promised liberty. Millions of relatives of fallen Indian heroes are to-day asking how long they still have to wait for England to make good her promise.

Why does India wish to manage her own affairs? It is not unnatural surely that a nation should wish

to manage its own business, and be masters of its own household. There are great reasons for the proposed change. There is the entire responsibility which the Indian is placed upon, his life itself in an atmosphere of inferiority in his own country.

It is urged that the Indians have no genius for Self-Government. That is absurd. Indians were trying experiments in different forms of government as far back as the time of Alexander of Greece, when Britons remained their forests dressed in wood.

It is particularly in the great government from the village up that the Indians showed their capacity for self-government. Since the dawn of history until A.D. 1816 the village system of government lasted, and was successful in its permanence in any part of the world. The system of village government disappeared owing to British rule, but the essential spirit remains, and reappears itself anew in the present demand for Dominion Status.

Poor people in England have any idea of the extreme poverty of India at the present time. It began in the early days, before 1858, in the days of the East India Company, when their agents like Clive and Warren Hastings plundered madly. Since then, under an autocratic Central Government the land revenue has increased so much that the agricultural workers of India are in hopeless debt, increasing year by year, as they earn less than they spend, and money for food and clothes is largely got by borrowing. The land revenue not only takes away all the profits the labour can make, but impoverishes in his very substance.

The Indian Railways is another example of vested interest at the expense of the Indian taxpayer. The railways have mostly been built from British capital. In the early days the interest on the capital was guaranteed by the Government, and paid out of taxes. Not only that, if the railways went down the Government bought them up at par, so that the British capitalist might not lose. On the other hand, irrigation, which is a matter of life and death to the Indian agriculturist, has often been starved of money for proper and practical development.

Take the matter of education for Indians. The Indian Army on a peace footing costs about 22 million pounds a year. Education does not cost one-twentieth of that sum. Yet we in England speak of the Indians as being under-educated. They never get a dozen shillings too much of the money goes to keeping up the army and navy.

(To be continued)

Society For The Advancement Of Indian Culture

A General Meeting of those interested in the above Society, which has been recently incorporated, will be held at the Tamil Institute, Cross Street, Durban, on Sunday, 16th, August, 1931, at 4 p.m., for the purpose of enrollment of members, adoption of constitution and election of officials.

A cordial invitation is extended to all.

For further particulars apply to—

Mr. G. L. Sinha, Sastri College, Durban, or
Mr. T. M. Naicker, Acting Secretary, P. O. Umgeni.

Cant And Hypocrisy

The *Leader* (Mumbai) writes as follows:—

Commander Oliver Locker-Lampson let himself go in the speech he delivered in the House of Commons in the course of the recent debate on the India Office estimate. He said:—

There are two considerations which strike any one in a debate upon India, and the first is this, that it is preposterous to call that lozenge of land in the Indian Ocean a nation at all. Why call it India? There is no such place, there should be no such name. . . India is not one people. It is a rambling, ragged mess-up of climates and nationalities and tribes and races. You might just as well call the Zoological garden a Kingdom.

There being no such land as India, the expressions 'Empire of India,' 'Indian Empire,' 'Government of India,' 'Secretary of State for India,' 'Indian Civil Service,' etc., are misleading and meaningless. Commander Locker-Lampson did not say what he meant to be given to this 'lozenge of land.' Perhaps he would like this 'brightest jewel' in the British Crown to remain unitless. After asserting that 'the boycott must cease,' he declared that 'Mascot money would be found even in the pockets of Mr. Gandhi if he happened to wear trousers.' He then ended thus: 'Why did we start to rescue India from savagery if we are going to let her slip back now into the clutches of hateful priesthood, reinforced by the vilest form of capitalist exploitation?' The reply to such questions was bluntly given by Lord Balfour who at the time he made the following statement was Sir William Joynson-Hicks, British Home Secretary.

"We did not conquer India for the benefit of Indians. I know that it is said in missionary meetings that we conquered India to raise the level of the Indians. This is cant. We conquered India as an outlet for the goods of Great Britain. I am not such a hypocrite as to say that we held India for the Indians. We held it as the finest outlet for British goods in general and Lancashire cotton goods in particular."

After this candid confession by one who was, in the words of Mr. Sandham who quoted the above passage in the House of Commons on May 13 in his speech in the course of the debate on the India Office estimate, 'first class, orthodox, conventional, Anglican, Christian, Tory—the Knight defender of a pure prayer book and the sword of the Lord' the opponents of Indian home rule and the supporters of vested interests should cease to delude themselves with the belief that any Indian is going to be taken in by their hypocritical utterances or by the crocodile tears they shed frequently when the interests of the British exploiters is involved, for India's poor and helpless millions. The fact that they abuse, misrepresent and traduce the greatest friend of the poor in India, namely, Mahatma Gandhi, is proof conclusive of their insincerity and utter selfishness.

FOR SALE

Printing Press fully equipped. The only Indian press in Pietermaritzburg. Excellent proposition. Apply: Press, Box 290, Pietermaritzburg.

News In Brief

The name of Keshav M. Mistry, son of Mr. Makan Mistry, the well-known building contractor in Durban, appears among the successful candidates in the faculty of medicine at the University of Edinburgh in the subject of Public Health of the final professional examinations. Among the other colonial-born Indians who have gone overseas to take up the line of medicine are Mr. Ebrahim, son of Mr. Mahomed Ebrahim, Master Nallor, son of Mr. and Mrs. P. G. Naiker, and Miss G. Naldeo, daughter of Mr. and Mrs. R. K. Naldeo.

The marriage ceremony of Mr. Ismail Goolam Rasool, son of Mr. and Mrs. Goolam Rasool of Pieterburg, Transvaal, to Hava Bili, second daughter of the late Mr. Shalk Farooq and Mrs. Shalk Farooq, of Clairwood, Natal, took place on Sunday, August 9 at Mrs. Shalk Farooq's residence at Clairwood. Valima Festival will take place at Mr. and Mrs. Goolam Rasool's residence at 20 Jonbert Street, Pieterburg on Sunday August 16.

A general meeting of the Kemele Indian Sporting Club took place in the Indian Government School Hall, Kemele, on Saturday last. There was a large gathering of local sportsmen and leading Indian merchants present. Mr. Pillay the Principal of the school presided. The secretary read his annual report which showed a very satisfactory balance sheet. The following officials were elected for the year 1937-1938: Patron: Sir Karim Reddi, President: Mr. Ismail Dendur, Vice-Presidents: Messrs. Ismail Moogalin, Hassan M. M. O. Rhabha, Ismail Qasim Tayob, Ismail Jasat; Chairman: Mr. M. S. Pillay, hon. secretary: Mr. Sallman Dendur, Auditors: Messrs K. Chetty and Easop Dendur, Captain: Mr. V. H. Jasat; Committee: Messrs. Kadir Khasul, M. E. Jasat, K. Mistry, Messrs. Ismail Dendur and Ismail Moogalin contributed a sum of £2-2-0 each towards the funds. The meeting terminated after a vote of thanks to the chair.

During the month of April 271 persons went insolvent of whom 211 were Europeans, 20 Asiatics and 40 Natives.

Indian Child Welfare Society Centre

150, BROOK STREET, DURBAN

Open daily, Monday to Saturday, 8-30 a.m. to 12 a.m. Infants, young children, nursing and expectant mothers.

Lady doctors give free attendance.

Tuesday morning 8-30 o'clock. Friday afternoon 3 o'clock.

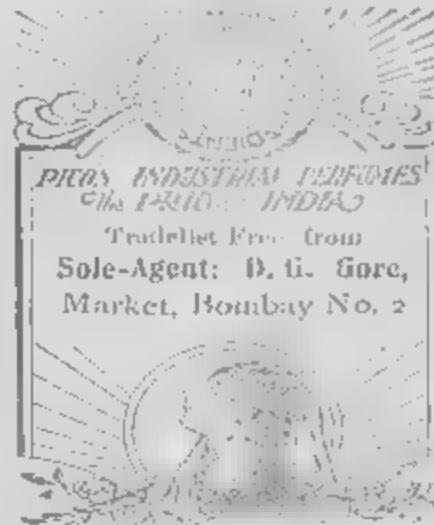
PERFECTION

OIL COOK STOVES & RANGES

"The only one for India" - SAGUN CO. LTD. AFRICA LIMITED.

Make Your Own Preparations For Trade

We offer all sorts of raw materials and

original ingredients, "Industrial raw perfumes," colours etc. REQUIRED FOR MANUFACTURING scented hair oils, pomades, kerchief scents, air purifying fumigators, brilliantines, toilet

soaps hair creams, and lotions, beauty powders, perfumed waters perfumed and spray waters, hair tonics, liquid soaps and laundry or cake soaps all hygienic as well as theatrical toilets and hundreds of similar articles of daily use. Besides first class requisites, we also give free advice about manufacturing process and recipes to bona fide traders.

Dr. Richard Weiss
Reliable Remedies

DYSPEPSIT

THE NEVER-FAILING
REMEDY

FOR
DYSPEPSIA
AND
INDIGESTION

In cases of nervous disturbances or in ailments of the digestive organs or intestinal catarrh. It really aids digestion, does not irritate, and is primarily and quite harmless, particularly favourable in children's ailments, heartness and stomach complaints.

Ask your Chemist
or write to the Distributors
RICHWEISS PREPARATIONS
P.O. Box 4924 Johannesburg

દરેક જાનના સંવેદના સુસામી
માટે 'સાદીયાં દીઠ દરેક દલાકે
પેનીના ખર્ચ.'

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૨૯ મું.

શુક્રવાર, તારીખ ૧૪ ઓગસ્ટ ૧૯૩૧

અંક ૩૩

નોંધ અને સમાચાર

આપણી રહેણી

ડરબનની મેજિસ્ટ્રેટ કોર્ટમાં જે દોહી બાઇબેલને પોતાના મકાનોમાં સ્વચ્છતાના નીયમો નહિ જાળવવાના એવોપસર સળ ચઢેલી જાણુવામાં આવી છે. એક ભાઈને રોમ કેલાય એવી સ્થિતિમાં પોતાનું મકાન રાખવા બદલ પા. ૧૦ નો દંડ અથવા ૧૪ દિવસની સખ્ત કેદની સજા કરવામાં આવી હતી. પરંતુ જે ૧૪ દિવસની અંદર તે સુધારો કરી નાખે તે ઉપરથી સજા ૧૨ માસ સુધી મુલતવી રાખવામાં આવી હતી. નિમિત્ત મુદતની અંદર તેણે સુધારો નહિ કર્યો તેથી સજાનો અમલ કરવામાં આવ્યો અને આરોપી પા. ૧૦ નો દંડ બરી છુટી ગયો. બીજા એક ડરબનની પ્રાન્સ એક્વર્ડ સ્ટ્રીટમાં આવેલા મકાનમાં રહેનાર બાઇન પોતાનું મકાન માફકથી બરેલું હોવા માટે અને સુવાનો એરોડો સાર નહિ રાખવા માટે પાર્કિંગ ૨ નો દંડ ચેરો. તે બાઇએ બદલું આપ્યું કે પરધણીએ વર કુચીગિટ નહિ કરાવ્યું મેજિસ્ટ્રેટ કહ્યું કે તેણે પરધણીની રાદ તદિ જોનાં જાતેજ કરવી જેવું જોઇતું હતું. આ બંને દાખલાઓમાં સત્તાધીશોએ કાયદેસર લીધેલાં પગલાંની સામે અને કંઈ પણ ફરિયાદ કરી શકતા નથી. આ બંને બાઇઓને એટલી સમજણ નહોતી કે પોતાનાં મકાન અંદી સ્થિતિમાં રાખવાથી તેઓ પોતાનેજ નુકસાન કરતા હતા તેટલુંજ નહિ પણ પોતાના પડોશીઓને પણ નુકસાન કરતા હતા અને વધારામાં તે દોહી કામનું નામ બગાડતા હતા. આપણે મંદા રવીએ છીએ જે ફરિયાદ તો આપણી સામે કાયમની છેજ. અને ન રહે જે સાવચેતી રાખવાની આપણી ફરજ છે સ્વચ્છતાના નીયમો વિશે આ વધમાં અનેક વખતે સમાર્પ ગયું છે અને અમે એ પણ સમજાવી ગયા છીએ કે પરધણી તો આપણને તમેલામાં પણ રાખે પણ રહેનારા તો આપણેજ છીએ અને આપણી પોતાની અને આપણી આલપાલનાઓની તંદુરસ્તીને પાતર આપણે સ્વચ્છતામાં રહેવાની જરૂર છે તેથી સ્વચ્છતા નહિ રાખવાનો વાંક પરધણી ઉપર નહિ પણ આપણી ઉપરજ આવે છે. પણ આ વસ્તુ સ્થિતિને માટે વાંક કેનો કાઢવો? અમે તો વધારે વાંક આપણી કામના બીમંતો અને વધારે સરજાદાર બાઇઓનેજ ગણીએ છીએ કે જેઓ પોતાના અરીજ અને અણસમજુ બાઈઓ પ્રચેતી પોતાની ફરજ જાળવાતા નથી. ડરબન અને તેની આજુબાજુમાં વસતા આપણા બાઇઓને સ્વચ્છતાના નીયમો જાળવતા શીખવવાને ના. ચાન્સીઅના વખતમાં નાટાલ ઇન્ડિઅન કોમેસના આજીવ હેઠળ એક ખાસ કમીટી નીમાર્પ હતી. તે કમીટીનું શું થયું તે જણાવું નથી. જે કમીટી જે હજુ સમાત હોય તે વધારે પ્રવૃત્તિમય બનવાની

જરૂર છે. આ દેશમાં દોહી સવાસનો નિકાલ એવા વ્યવહાર કાર્યથી જોડેલો જલદી લાવી ચકાશે તેટલો કમીટી રૂબરૂ બેસી જાણણું કરી દેશનો પસાર કરવાથી નહિજ લાવી શકાય.

પ્રાંતિક બંધનો દુર કરવાની સુચના

સાઉથ આફ્રિકન પાર્ટીની નાટાલ પ્રાંતિક કોમેસની મંચે આ-વાડીયે મેરીટાઇઝર્મમાં મળેલી બેઠકમાં મી. કીટન નીકલ્સે જણાવ્યું હતું કે:

“આમાસ એશીયાટીક સલાહમાં જે બાજીના સુનીયને બાલ પડાવ્યા હોત તે આજે એશીયાટીક સલાહ હોતજ નહિ. યુરોપીયન વસ્તીના પ્રમાણમાં પ્રાંતિક બંધનો તોડવામાં આવ્યા હોત તે નાટાલને ખામે માત્ર ૧૩,૦૦૦ એશીયાટીક આવ્યા હોત.”

મી. નીકલ્સના કથનને અમે સંપૂર્ણપણે મળતા થઈએ છીએ. અમે તો પ્રાંતિક બંધનોની સામે યુગથીજ વિરોધ દર્શાવતા આવેલા છીએ. અને જ્યારે નવા દોહી વસાહતીઓને માટે કરવાને સંદેશ બંધ થયો છે અને દમાન દોહીઓને આ દેશનાજ વતની તરીકે ગણવાના છે ત્યારે એ બંધનો કાયમ રાખવાને કંઈજ કારણ નથી. દોહીઓને જે ફેલાવા દેવામાં આવે તો તેઓની દાજરી સાઉથ આફ્રિકામાં સમુદમાં એક બીડના જેવી જણાય એમ કહેવું બીલકલ વાજબી છે. પરંતુ મી. કીટન નીકલ્સે જ્યારે ઉપલી કદામજુબરેલી વાત કરી ત્યારે બીજી તરફથી બીજા સભ્યોએ કેટલીક મેરદાખજુ-બરેલી વાતો પણ કરી હતી. દાખલા તરીકે, મીસીસ એમ. ફાટસે એક દરાવ રજુ કરતાં કહ્યું કે, “યુરોપીયન સત્તાઓમાં એશીયાટીકાનું પ્રવેશન અટકાવવાના ધારાઓ પડવાની મ્યુની-સીપાલીટીઓને સત્તા આપવારે કાંઈકો કરવાની સરકારને વિનંતિ કરવી જોઈએ.” અને મીસીસ કેલીએ જણાવ્યું કે “એક દોહીએ ડરબનના બીરીયા પર એક મકાન ખરીદ કર્યું અને એક યુરોપીયને જ્યારે તે તેની પાસેથી ખરીદી લેવાની મામણી કરી ત્યારે તેણે પા. ૧૦૦૦ વધારે માગ્યા.” તેણીએ સુચના કરી કે, “જ્યારે યુરોપીયન સત્તામાં કંઈ દોહીની પાસેથી યુરો-પીયન ગ્રોપટી ખરીદી લેવા માંડે ત્યારે તેવી ગ્રોપટી ખરીદ દામેજ વેચવાની દોહીને ફરજ પાડવી જોઈએ.” અંજી વિરોધ ગરવાજખી બીજું શું કંઈક શરૂ કરી શકતી જરૂર રહેલીજ નથી.

મી. હાઇ ઇસ્માઇલ

પ્રીયારીવાના બાણીતા વેપારી શેઠ હાઇ કાસમ આકમન, ફરમંદ મી. હાઇ ઇસ્માઇલ હજુ પહોંને છે મહિનામાં દુની-વાના થણા ભાગોમાં યુસાફરી કરી આજુ અલવાડીયામાં ડરબન ખાવી પહોંચ્યા છે અને શેઠ હાઇ હાઇ બાઇક કચેરીને ભાં જતખાં

દેતાં પોતાના નશીબનેજ દોષ દે છે અને નહિ કે હુરોખીયોની જેમ પોતે પેદા થવા તેના દોષ પણ સરકારની વિપર બુદ્ધિએ અને તેઓને નોકરી દોષી આપવાને, તેઓને ખુદાપવાને, તેઓને લાલચ પાલન કરવાને અને તેઓની સવળી કાળજી પુરી પાડવાને પણ સરકારની વિપર શીરસ્તેરી કરવી.

આ પ્રમાણે પોતાના અવાજ સંભળાવી શકનારને, સવળી દાદ દેવી અને અવાજ વગરના અને મતાધિકાર વગરના નિર્બળ લોકોને તરછોડી મુકવા એ અધમતાની દદ નહિ તો બીજું શું કહેવાય?

યુનીયનની રાજધાનીમાં નામદાર અવરનર-જનરલ

હાદીઓના આપકાર

ગયા ઝાતીયારે નામદાર અવરનર જનરલ અને કાઉન્ટેસ કોન્ટ્રી કહેરનામને પીટરીયામાં મનાવર આવકાર આપવાનાં આંબો દનો એમાં એક માનવજ દ્રસવાલ કાઉન્ટન કોન્ટ્રીસ તરફથી પણ આપવામાં આવ્યું હતું. નામદાર અવરનર-જનરલે તેનો જવાબ આપતાં જણાવ્યું હતું કે—

“યુનીયનની ગળજીનીમાં જ્યારે આ પહેલોજ વખત આવ્યો તે પ્રસંગે નામદાર કાઉન્ટેસને તથા મને તમે એકે વહાલોરી અને પ્રેમભરી આવકાર આપ્યો છે તેને માટે મને પહેલોજ સંતોષ થયો છે. તમારા માનવતરો આજાર પ્રત્યક્ષ માનવ સંધે હું મરજી છું કે તમારા પીટરીયાના બીજા વાલઓને પણ તે પડેપાડશે.”

“આ તરફાનમાં નામદાર કાઉન્ટેસના એક પ્રતિનિધિ તરીકે યુનીયનમાં વસતી નાં કાઉન્ટેસની સમગ્ર ગમવતના સુખ અને આળાહીમાં મારથી પની કહે તેટલો શાળા આપવાની મારી કહેકાં છપ્પા રહેશે.”

“સર્વજ્ઞ જાતીઓ અને પળંઓ નામરીક તરીકેની કાળે કળાની અને વફાદાર અને હલેગી નામરીક તરીકે રહીને આ દેશના સુખ અને આળાહીને માટે પણ કરી કહે છે અને એ દિશાએ હું સંપુર્ણ આગ મેરજી છું કે તે બધી કાળેનાં પ્રિને વહાલોરીમયો સદસર ગળશે.”

પીટરીયાના હાદીઓ

અવરનર-જનરલનાં જલિસામાં આમ લેતા અવકાળ્યા

પાલીસની અપમાનકરેલી વર્તણુક

‘પીટરીયા ન્યુસ’ જાની હાદી કોમના ગળજીના મરજી પી આર. ગ્રહ તરફથી મળેલા એકે શમગા કાપે છે એમાં પોતાને અને પોતાના એક બીજા શાળા આપને તેમજ આપ. સી. યુ ના એક દેદીક અજમદારને મવા ઝાતીયારે કર્યા રહેરમાં પોલીસ તરફથી ખતાબયેલી મેરજતણુક તરફ ખ્યાલ એમવામાં આવ્યું છે.

મી. ગ્રહ કહે છે કે—

“આપારે મેવર મેવરજન જનરલને આપકાર આપનાર પોતાની અવજ કરી રહ્યા હતા તારે એક કન્ટેનર

અમદારી પાસે આવી અમને મલા મરવા મરજીમાં અને હુરોખીયોની વચ્ચે લલા રહેવાનો અમને કહેવા દો તથી એગા હી અમને દી. સવાન કહેવા કાળો. મેં તેને સવળતાની સમજાવ્યું કે, જુલકાળુકાં આપારે પણ રહેરમાં કામ જલેર મેળાવડો. મને તારે અમે આ છુદ જોગતવા કરા. ”

તે પછી કન્ટેનરે અમને વરદા અમે આઈ એશીસે આવવા કહ્યું અને છુશીથી અધ-અમે-તેની સાથે સાલગા દતા મકે તેણે અમે મજબી પક માલગા દતા તે સામે-વાલે દાખલો.”

અમદાર અમ કાઈ એશીસે પહેલવાં કાકે તે અમને એક આશીસમાં ક્રેક મળ્યા અને પછી અમદારી મળ, શામ કાઈ અમને ગાલી અપા કરમાતી.

હું દ્રસવાલ પ્રતિજ્ઞા કોન્ટ્રીસ પીટરીયાની કાખમાં ગુજ રહેરકામાં એક છું કે નામદારની કાકે સવળી પરજીત દિવસે ના. અવરનર-જનરલને મોતવજ કાપકાં મરજી દત જુલકાળીમાં શાક પણ મેરેર કોમકાં વખરે અમે રહેરપરમાં તાત જવર કમા રહેવાની છુદ જોમિયાં આલેલા પ્રાજી અને કાક પણ પ્રજીસે એ જવળા દવજા પુજા-પાકનેમે મોટેજ રાખી કાકામ અવા મરજી તથા મારવા ર કાક પણ કમદો દોષ.

કોઈ એશીસમાં કન્ટેનરેસે અમારી કાકા મારમીક મલાવ્યું કે મમેરી નાકે મરજી આપાં એ તેને રહેર અમારી નામનીક વરેર દતા હો તે તા સે રાધેર વરેર લાક હલત અને અમને મારી એશીસ કાકા મરજી જવળાની કંજવ જર નહોતી.

હું આજા રાધેર છું કે મરજી વળીમી સવળીથી આ કાલિસી મરજી પ્રગાં લેશે અને કાલિસી અરેર જલગમો ગાય તપારે દાદીઓને રમ વાલુ તેને પ્રલાસો કરશે.

યુનીયનનો હાદ સામે વખર

કેરલીક લાખુવામિયા લીગતો

જોદાનીસમગીના ‘રાર’ ના અવરપતીએ યુનીયને હીકુકામ સાથે બ્યારને સંજ અપારે મદો કરવામાં મુમલક કરી આવતી શકેક કેવલ રાધેર-અમાં અમવામાં આવનાર નાલમે માંતી એ પણ એ અમજીની આળાવજલો એકે વજાની યુનીયન અને હીક વચ્ચે કાલ આપાં રહેલા વેપારની કાકીક અજવાળેસ દાકામો આપેલી છે. મે ૩૧, ૩૨, ૩૩

તે અમે છે કે અમાવજ સરકારી કાકાઓ પરથી એવ અવાજ કે મરને રેર વચ્ચેનાં વેપાર. મરજીકાં છે આપારે દીકલમાં તેમ તથી-મત વર્ષમાં યુનીયને હીકુકાનથી પાક રહેરકા, ૪૮૬ મો મોલ આવાજ કહેરકા અમારે સીકાય આકિકાનો માલ હીકુકામ પીટરીયા, ૪૮૬ મોલ મમેરી અમાવમો દનો અપારે આ કાકાઓમાં હીકુકાન લેમ મરજી તેની વિમલ તથી કોલની અને કાકાના કાકામાં-યુનીયને પા. ૩૧, ૩૨, ૩૩ ની સમજા કાકુ હીકુકામને એકે વજા.

જેથી 'સુ ડિવનના' નિકાસના અઠિકા પા. ૧૬,૪૪,૮૧૬ થવા જાય છે.

વળી પાકિસ્તાની હેઠા ભેદમાં ખે. પી. સારે અદતદ્યુ હતું કે હાંદુસ્તાન વાર્ષિક પા. ૨૦ થી પા. ૨૫ લાખની કીમતમાં સાઉથ આફ્રિકા પાસેથી હીરા ખરીદે છે પણ એ યુરોપમાંથી જતા હોવાથી હાંદુસ્તાન સાઉથ આફ્રિકા વચ્ચેના વેપારના આંકડામાં તેની વીમન આવતી નથી. એ આ અવકાશ ખોલે તો ખરી રીતે યુનાયન હાંદુસ્તાન પાસેથી ખરીદે છે તે કરતાં હાંદુસ્તાન યુનાયન પાસેથી વધારે ખરીદે છે.

વળી મત વર્ષમાં ધીરાણીમાંની ટંકજાગમાં પાકમાં આવેલી ૪૭,૫૨,૧૦૦ સોના મોહોરો હાંદુસ્તાને લીધા હતી જેની વીમત પણ વેપારના આંકડામાં આવતી નથી. એટલે મતવર્ષમાં હાંદુસ્તાન રાષ્ટ્રને સાઉથ આફ્રિકાને નિકાસ વ્યાપાર વધ્યો છે. કેમકે પાછલા વર્ષે તરફ આપણે નજર કરીએ તો તે વર્ષને વાર્ષિક માત્ર પા. ૬૦ થી પા. ૭૦ લાખરોજ માત્ર નિકાસ થતો હતો.

સાઉથ આફ્રિકા શું ખરીદે છે

૧૯૩૦ ની સાલમાં યુનાયને હાંદુસ્તાન પાસેથી ખરીદેલા સાલમાં પા. ૬,૦૬,૦૨૭ ની ખેરાણી વસ્તુઓ આવી જાય છે. તેમાંની મુખ્ય વસ્તુમાં પા. ૩,૭૬,૬૯૨ ના ચોખા અને પા. ૧,૨૬,૬૦૫ ની ચા અને પા. ૩૧,૨૮૬ નું પી હતું. બીજી વસ્તુઓ પા. ૧૧,૭૦,૧૩૪ ની હતી જેમાં પા. ૬ લાખની કીમતની કાચી ખેતો, કેલસા, ખતાજ અને ઊંચાટ હતી. પા. ૧,૩૭,૦૦૬ ની કીમતની યુનાયને તેલ, રંગ અને બીજા ખરીદેલાં જેમાં મુખ્ય પા. ૧,૬૮,૫૬૩ ની કીમતનું પારશીન હતું.

મત વર્ષમાં સાઉથ આફ્રિકાએ જપાન, કાંત, હોલાન્ડ, બેલજીયમ, સ્વીડન, હર્લેન્ડ કે એમેરિકાનીયો કરતાં હાંદુસ્તાનથી વધારે માલ ખરીદે કર્યો હતો.

હાંદુસ્તાન શું ખરીદે છે

હાંદુસ્તાને સાઉથ આફ્રિકા પાસેથી માલ કરી પા. ૬૫,૩૦૦ નાં કોલસો, પા. ૧૪,૭૧૧ ની ચાંદી, પા. ૮૩,૫૨૮ ની ચોટલની કાચ અને હાથે જણાવેલું સોનું ખરીદે કર્યું હતું. મત વર્ષમાં ખાદ્યક કહેનકાલમાં મેટ પ્રોટીનની જગાર સાઉથ આફ્રિકાના માલના સારમાં કારા માકો અનુક્રમે કેનેડા, હાંદુસ્તાન, મેટલ સેટલમેન્ટસ, સીલોન અને ઓસ્ટ્રેલીયા જણાવવામાં આવ્યા હતા.

મત વર્ષમાં પા. ૧,૮૫૦ ની કીમતના ચોરસ અને પા. ૧,૦૭૦ ની કીમતના એવજ હાંદુસ્તાન મોકલવામાં આવ્યા હતા. સુધી મચ્છી પણ હાંદુસ્તાન મોકલવામાં આવે છે પરંતુ મત વર્ષમાં સુધા મચ્છી યુનાયને હાંદુસ્તાન મોકલવાને બદલે પા. ૨,૫૪૮ ની કીમતની હાંદુસ્તાનથી મંગાવી હતી.

એસીસ્ટેડ એમીગ્રેશન સમીક્ષા

'પાછા ફરેલા વસાહતીઓનું કુખ' એ સમાજમાં નીચે અલગ-અલગ 'લીડર' નીચે પ્રમાણે બહે છે:—

આવતી રાઉંડ રેગલ ગ્રાન્ડર-સમ. સર્વવામાં આવનારી જમણની મળતોમાં એસીસ્ટેડ એમીગ્રેશન સમીક્ષા બાબતે વન જમણ આવશે. કેપટાઉન એમીગ્રેશન બંને ભેદે રેકા

આશે. હવે છતાં આ યોજનાને વિશે અમારો અભ્યુસરે બંને ઠી છુપાવેલો નહોતો. બંને બંને મચ્છીએ છીએ કે તેનો નવા એમીગ્રેશનમાં ફરી સમાવેશ કરવામાં નહિ આવે. ૧૯૨૭ની કેપટાઉન ગ્રાન્ડર-સમમાં મચ્છી હોઈ પ્રતિનિધિમંડળ પણ એ સમીક્ષા કંઈ કરવાનું નહોતું. પરંતુ તેઓને તેને સંમતિ આપવી પડેલી કેમકે એ વખતના સંભાળમાં એથી વધારે સારી કરતેથી સમાધાન થઈ શકે તેમ નહોતું. એ સમીક્ષાને હવે જમણમ પાંચ વર્ષથી અમલ થઈ રહ્યો છે અને જમણમ ૭૦૦૦ વસાહતીઓ હાંદુસ્તાન પાછા ફરેલા છે એ પ્રમાણે યુનાયન સરકાર નમ્રથી મદદ આપી અને ખીજ આર્થિક મદદથી લોકાણ જમણે પાછા ફરેલા હોઈઓ પોતાના નવા વાતાવરણમાં સુખી નથી અને પોતે લીધેલા પગલાને શોધ કરે છે એવી સતત અવશે આવશ્યક સરકારને તેઓની સ્થિતિની તવાસ કરવાને વખતે વખત માંમણીઓ થએલી. કેપટાઉન એમીગ્રેશનમાં એનું ફરાવવામાં આવ્યું હતું કે વસાહતીઓને હાંદુસ્તાન પહોંચતાં તેઓનાં સાધનો અને યોગ્યતા મુજબના લખામાં એકાદ જવાને તેઓને મદદ કરવામાં આવશે. આ કણુલાત પાળવામાં આવી છે કે નહિ અને બીજા વસાહતીઓને રવાના કરવામાં આવે તે પહેલાં આવી ગયેલાઓને પુરતી સમજૂતી કરી આપવામાં આવી છે કે નહિ તેની ખાતી કરવાની હોઈ સરકારની ચોખી ફરજ હતી. કુટબાત માં હોઈ સરકારે જણાવ્યું હતું કે, પાછા ફરેલા વસાહતીઓને હાંદુસ્તાનમાં પોતાની સ્થિતિને વિશે અતંતોષ નહોતો અને તેઓ પાછા સાઉથ આફ્રિકા જવા નહોતા પ્રમુક્તા. પરંતુ અંતમાં તેઓને તપાસ કરવાનું કમાણ્ય થયું અને મેલર્સ નોસન અને એને તપાસ કરનાર કમીશન તરીકે નીમવામાં આવ્યા. એ કમીશને પાછા ફરેલા વસાહતીઓની આખા દેશમાં આર્થિક અને સામાજિક સ્થિતિની પુરેપુરી તપાસ કરવાને બદલે હવે મદાસના સ્પેશલ એજીસ્ટર તરફથી તેઓને મચેલી મદદનીશ તપાસ કરી. એમાં રીપોર્ટ કેટલો અપુરો અને અસંતોષકારક હોઈ શકે એ આજ દહીં ન હવેથી ભેદ સહાય છે કે, ૭૦૦૦ થી વધુ વસાહતીઓ પાછા આવેલા છે તેમાંથી માત્ર ૨૦૦ જેટલાએ સ્પેશલ એજીસ્ટરની પાસેથી મદદ લીધેલી અને એ છ.માં એ છા કર ટકા જેટલાને સ્પેશલ એજીસ્ટર યોગ્ય લખે ચલાવી નહિ શક્યો. એટલે જેઓએ સ્પેશલ એજીસ્ટરની મદદ નહિ માગેલી તેઓએ માગેલી પણ તે મદદ આપી નહિ શકેલો અને જેઓ મદાસના નહિ હતા તેઓવ શું થયું એ રીપોર્ટમાં જણાવવામાં આવ્યું નહોતું. આ સ્થિતિમાં વધારે ખારીક તપાસની તો જરૂર હતીજ અને પંડિત બવાલી કયાળનો રીપોર્ટ આ આખતમાં વધારે સંતોષકારક મણાવ. કેમકે તેમણે મદદ સ સિવાય વસાહતીઓ વસે છે તેવા બીજા પ્રાંતોમાં પણ તપાસ કરવાની સંજાળ લીધેલી છે. પંડિત બવાલી કયાળે કહેલું અધુજ સરકાર બંને ખર્ચ ન માની લે. કાખસા તરીકે, પંડિત બવાલી કયાળ કહે છે કે એવો એક પણ વસાહતી નથી કે જે સાધન મળે તો સાઉથ આફ્રિકા પાછા જવા સજી નહિ થાય. એ તેમનું કમન કદાચ સરકાર બંને ન સિવાય: તોયે તેમને રીપોર્ટ એટલું તો ખતાવીજ આવે છે કે વસાહતીઓને પોતાના સાધન અને યોગ્યતા મુજબ લખામાં મોટી રવાની કેપટાઉન એમીગ્રેશનમાં કણુલાત થએલી તે પાળવામાં નથી આવી અને

તેઓની મોટી સંખ્યા દુઝી સ્થિતિમાં પડેલી છે. આ બાબતમાં સંપૂર્ણ દષ્ટીકો મેળવવાને સરકાર તપાસ ચલાવવા માટે તો ચલાવી શકે છે, પરંતુ જ્યારે એટલી જાણ તો રાખીશું કે આપણી રાજી રેખા દેશદરેશમાં એસીસ્ટેન્ટ એમ્બેસી રજીમનું ઉચિત્તમ અર્થવાતે સરકારના પ્રતિનિધિઓ પોતાના મજબૂતમાં એકલા તરેસરા રીપોર્ટ નહિ લખે જવું.

હિંદની પરિસ્થિતિ

એક આધનામનની દ્રષ્ટિએ

'આધના પીકલી રીબ્બ' માં ટેનીસને જેથી દોડ સંબંધ માં એક લેખ લખતાં જણાવે છે કે, જ્યારે દોડ સરકાર સમાજકર્મની હાલતો તાપ જાણી ન શકી ત્યારે તેણે મહાત્મા ગાંધીની સાથે સંધી કરી. યું સંધીમાં થયેલી કરતો હોદી પ્રજાને સંતોષકારક છે? જીવન જીવડોમાં કહીએ તો સંધીથી હોદી કાંતીને અંત આણ્યો છે? દોડ સંબંધના જ્ઞાન સિવાય આ પ્રશ્નના ઉત્તર આપી શકાય તેમ નથી. ખતીવ હોદી બળવાનો આગળ જમનાના પ્રત્યેક ભાગમાં પડેલો છે. દરેક દેશના રાજદારીઓને હોદી બળવા અર્થાત્તુ સ્થાન થઈ પડેલો છે. હોદીની મુશ્કાલ સેતા પહેલાં અને લાંબી પરિસ્થિતિની જરાએ ખતર નહોતી. મેં હોદ જમને અને ઉત્તર પૂર્વ કાશ્મીર અને પશ્ચિમ હોદમાં પ્રવાસ કરીને તથા માત્ર સુધી હોદી મામલાનું અવલોકન કર્યું છે.

કાલીક બહિષ્કાર

અહિંસા અને અસહકાર એ બે દોડી બળવાની સુખ્ય શોધણા છે. એની ગતીજ અસરનો અધ્યાત્મ દેશમાં ખમાલ આવી શકે તેમ નથી. હું એક અંગ્રેજ દરજ્જા પાસે એક સર કરાવવા કલકત્તામાં મોકલે હતો તેણે પ્રમાણિકપણે મને જણાવ્યું હતું કે, "સુદ ક્યારે તમાર જશે તે હું કહીશ નહિ. કારણ કે કોઈ પણ યુરોપીયન માટે કામ કરવાની હોદીઓ સાર ના પાડે છે. આ માધીની ચળવળે મને મરડો ખનાવ્યો છે. જ્યારે કહેવા હોત તો અહીં વાળવાને તેઓ શું નુકસાન કરી શકે છે તેને તેમને ખમાલ નથી." હું હોદમાં જે જે અંગ્રેજોને મળ્યો તેના તરફથી આવીજ હરિમાલ થયેલી. તેઓ અધા હોદીઓનો દોષ ડાલતા હતા. તેમનામાંના પ્રજાજ્ઞ થોડા એ સહ પીકાણુતા કાઢે છે, હોદીઓને પોતાના જરના રવામી બનવાનો નાખત કર્યો છે. બળરતી મુશ્કાલ સેતાં અને માજીમ પડ્યું હતું કે ખીટીક ગાલ મળી શકે તો નહોતો.

જન સમુદાયની કાંતિ

એક દીવસ હું મોટરમાં મારી હોટલમાં પાછો ફરતો હતો, જ્યારે માર્ગમાં મેં ક્રાઈવરને એક લંબાકુની દુકાન પાસે મોટરને સ્ટોપારેટ લેવા માટે ઉભી રાખવાનું જણાવ્યું, તથા તેણે તેમ કરવાની ના પાડતાં જણાવ્યું કે, 'તમારે ખીટીક સ્ટોપારેટ ખરીદવી ન જોઈએ.' આ બતાવતું હતું કે, બળવા જનતાના હૃદયમાં હોદી ઉતરી મોકલે હતો. એક દીવસ હું આખંડીક રેસ્ટોરામાં બેઠો હતો ત્યારે તેના માલીક મને એક હોદી આગેશન જેમણે પ્રજા વરસો સુધી સરકારી નોકરી કરી હતી તેમની જોળખાણ કરાવી. મારી સાથેની વાતચીતમાં તે હોદી મદદરથે જણાવ્યું કે "પચાસ વરસ પહેલાં તમે હિંદની મુશ્કાલ સેતાં હોત તો તમને લરસ લાગત તો હમ અજાત અને લુખ જાણી હોત તો કેક મજાત અને સવંત

તમારો સત્કાર થાત. તમને હોદના મહોલ્લાઓમાં હાગીનાઓ સરકાર મધ્યમ વર્ગની હોદી રમણીઓનો ભેટો થાત, તથા આને સમય મદદરથે છે, તમારો સત્કાર કરવાને બદલે બોલો તમારી પાસેથી મદદની આજ્ઞા રાખશે. આને તો જનવાડ પુરુષની આ પાસે તમને હાગીના જણાશે નહિ. આ સિધ્ધિનો ઉપાધ સ્વતંત્રતામાં રહેલો છે. જ્યારે આમાર લુખમણરો સુધે કહીને સ્વતંત્રતા મહંશું. તે જિવામ આમારો ઉદાર નમીડે મેં હોદમાં ફરીને જે જેણું તે પરથી મને લાગે છે કે, જે હોદી મદદરથની લખરતી કદાથીમાં કશી અતિશયોક્તી નહોતી. હાલતનો અંત આણ્યો નથી.

સરકારે આ હોદી અહીંસાત્મક બળવાને દગાવવા લખક નીતી આપવી હજારો હોદીઓ થોડા મામની અંદર મરાવણ માં પુરાયા. સરકારે જેણું કે બળથી આ અહીંસાત્મક હાલતે હાગી શકાય તેમ નથી જાર તેણે સુલેક કરી. અધી એ ફક્ત હોદી કાંતિનું એક પ્રકરણ છે; તેનો અંત નથી જ્યારે ખીટીક સરકાર હોદીઓને કાંત કરવા માગતી હોય તો તે ફક્ત તેમને પૂર્ણ સ્વતંત્રતા આપવાથી બની શકે તેમ છે. બોટા વચનેથી હોદીઓને હવે રીકતી શકારો જેવા જરમમાં હવે સરકારે રહેણું જેણું નથી મદદરથે કહેણું કે પહેલાં હું ખીટીક રાજેરી ઓઢા માટે મખરરી લેતો હતો. મેટખાંડનની સેવા કરવા હું ખુબ આગુર હતો. તથા અંગ્રેજ રાજદારીઓના બોલો અને પોલણ વચનેથી સરકાર તરફ મારામાં અવીખાસ થયો. હવે સરકાર કરવાનું લખક નથી. હવે ખીટીક રાજદારીઓને ફરી મુરખ બનવું થતું નથી કે હોદીઓ તેમના જર, તેમની બધી જામણીની બહેલાવો જર હવે વિખાસ મુખી શકશે. 'જ્યારે હોદીઓને તેમના દેશના વડીવડમાં સદાય કરવા માગીએ છીએ' એવી અંગ્રેજોની શોધણાથી તાપ જેતરાશે નહીં. જે વરણનો કાષ્ટ મનકર કરી શકે તેમ નથી કે, ખીટીકો હોદમાં કમાણી કરવા આલ્યા છે. જ્યારે તેજ હેતુથી તેઓ હોદમાં રહ્યા છે. તથા મારે ખીટીક રાજદારીઓને જે વાલની માદ આપવી જોઈએ કે, હોદીઓને તાલ સ્વતંત્રતા આપવા લીના તેમની બધી જામણી હવે પ્રાપ્ત થઈ શકશે નહીં.

દેશી રાજ્યોને અલુખમતા નામરિકો

માધી-જરતીન સમાપાની પછી ખીટીક હોદમાં પ્રકટીંગ, ખલખલન, ખલેર આપણો મલાદિ પ્રકૃતિ ઉપર સત્તાવાજાઓ સામાન્ય રીતે અંકુશ મુકતા નથી, પરંતુ દેશી રાજ્યોનો કારકો તો હજુ ચાલુજ રહ્યા કરે છે? આ એકદંથું સત્તાધારી-ઓ નથી સમજતા પોતાની કશી જવાબદારી કે નથી સમજતા પોતાની નૈતિક કરજ: મનરવી રીતે કુક્રમો કાલવા અને તેનો પ્રસત ને પ્રસત અમલ થએલો જોવો એ તેઓની મનોદક્ષા હોય છે. વજોદ જેવા નાના મામના લાંબુકદાર પોતાને અલુખમતા થઈ પડેલા નામારકોને હાપાર કરે છે, મોરખી નરક એક દલતાળ પડવાથી ઉકેરાયથી મનોદક્ષામાં જણીતા અને પ્રતિષ્ઠિત નામરિકોને પોતાની દલમાંથી ચાલ્યા જવાનું ફરમાવે છે. સચીન રેટ તથા હાપવારીઓનાજ કુક્રમો ક્રમે જમ છે. મારે આ દેશી રાજ્યોને મનમતા નામરિકો કાજ છે? હાલતાળ પાકીને પુષ્પ પ્રકાપ કાંવિનારા નામરિકો તેમને ખુમે છે, રાષ્ટ્રખજ મહાવનારાઓ તેમને પ્રીતુરી લાગે છે, જાણજ કરનારાઓ તેમને તોહાની લાગે છે, જ્યારે આ દેશી

રાજ્યભોજિ શું મનમથક નામરિશ છે એવો પોતાના નામરિકરના અભસિક દહોને મિલકતિ રૂપે કેવળ પેઠ બરવાઈ પ્રવણા મનીને રાજ્યભોજી મનરવીતાની બરવાઈ કયાં કરેકે, જુએ તે માતીએ મીએ કે અવરતની માની-માની મળવમેને પાછું નહિ સાપમી અભસા દેશા રાજ્યભોજી પોતાના આપા, વર્તક, મદે દેશી રાજ્ય મળપરિવરતી અભસિક નામરિકરના કહોર માનેની કહોરને અહારી રીતે રેમ આપી રવા છે અને તેઓની અભસની મેલમાપકરીતી કાળમાં કાળી કાજ કોરના તેમજ અહીં મનરવીઓનાં મન કપર છાપી રવા છે. તેઓ કોરના મળ અભસના નથી કે અપી નિરૂપવની મળવમેને વિરોધ કરીને તેઓ પ્રવળના કિશમાં એવા કાપની બીજા વાજે છે કે જે અભસમાંથી કાળકમે પૂરી નીકળેલા વિરોધક દેશા મને એવોનાં કિશરોની અભસાઅભસ વીરવાઈ વળીને નીકળવું.

રાજ્યભોજી શું મનમથક નામરિશ છે એવો પોતાના નામરિકરના અભસિક દહોને મિલકતિ રૂપે કેવળ પેઠ બરવાઈ પ્રવણા મનીને રાજ્યભોજી મનરવીતાની બરવાઈ કયાં કરેકે, જુએ તે માતીએ મીએ કે અવરતની માની-માની મળવમેને પાછું નહિ સાપમી અભસા દેશા રાજ્યભોજી પોતાના આપા, વર્તક, મદે દેશી રાજ્ય મળપરિવરતી અભસિક નામરિકરના કહોર માનેની કહોરને અહારી રીતે રેમ આપી રવા છે અને તેઓની અભસની મેલમાપકરીતી કાળમાં કાળી કાજ કોરના તેમજ અહીં મનરવીઓનાં મન કપર છાપી રવા છે. તેઓ કોરના મળ અભસના નથી કે અપી નિરૂપવની મળવમેને વિરોધ કરીને તેઓ પ્રવળના કિશમાં એવા કાપની બીજા વાજે છે કે જે અભસમાંથી કાળકમે પૂરી નીકળેલા વિરોધક દેશા મને એવોનાં કિશરોની અભસાઅભસ વીરવાઈ વળીને નીકળવું.

વિવિધ સમાચાર

કેળવણી પર કાર કુર્ચા

અમુ રવીવરે કોર તરકારના એવળક સર કુર્ચા કોર પ્રોમીસીના અમુ, ઉવરના તે પહેલાં કરમળના રેલુકા બાપ્તમેને તેમના માલમાં નીકળીયા પીકમર પેમેસમા મીડીયે મોલાવી હતી. પોત્તળે આપવામાં આવેલા માનને માટે આભાર પાન્યા નાક પોત્તળે આપવા કરમીસાન સર કુર્ચાએ અમુકાએ કે આ દેશમાં કહીએલા અવિરુધ્ધતા આભાર કેળવણી ઉપરના રહેશે છે અને ના. અમલની અમલ રહેકે રહેકે અમલ દેશે આનમાં રામવાઈ છે.

ગુરુમહેશ હોંડુ અહલ

ગુરુમહેશ હોંડુ મંડળની અમલમાં મળુ મીડીયે મળુ હતી તેમાં અંકળના અમુક મેમરના અમલમાં માટે મેક દહોવવામાં આવેલાં હોંડુ અને અહલમાંથી છુટા થવાને વિદામગીરી આપવા માં આવી હતી અને નવા દાખલ યનારાઓને અભિનંદન આપવામાં આવેલું હતું. જુદા જુદા બાપ્તમેને મંડળને રકમોની તેમજ વરતુઓની કોટ આપી હતી અને કેટલાક નવા આવનારા બાપ્તમેના માનમાં દુધ પાટી આપવામાં આવી હતી. તા. ૬ મે, તા. ૭ મે અને તા. ૫ જુલાઈના મળેલી મળુ મીડીયેમાં પ્રી, કોટ આરતી વિગેરેના આવેલા નાણામાંથી ખર્ચ ખાતે અહીં આપા રહેલા પાઉક રેર, તા. ૬-૭-૩૧ ના દિને મની જોડેથી દેશની કહોરમાં મદદ માટે અમલવાઈ સમાયક આમ્રમ પર મેકેલી આપવામાં આવ્યા છે એમ મંડળના મંત્રી અમલ અમલ છે.

પેકટ સરકારને અંત

અમા અનીવારે સાફ અમલકને સેવર પાટીની મળેલી મીડીયે આ મહિનાની અપરીથી સરકારથી છુટા પૂરી જવાને હાથે કરી છે. તેઓના છુટા પાવાથી આજ સુધી જે પેકટ મવરનેમેન્ટ કહેવાતી હતી તેના અંત આવશે. એટલે હવે નેશનલીસ્ટ પાર્ટી એકલી રહેશે. તેને મળુર પછીને જે સંયુક્ત દેશ કોર તે નહિ મળે. આથી ધુનિવન સરકારની રિયલિ વળી અમલ અમલ કરેલી મળ પડશે.

હન્કમ દેકસ

ગવરનેમેન્ટ મેકેલી અહીં મળુ છે કે, ૧૯૩૧ ના જુલાઈ તા. ૩૦ મીએ પુરો મળેલા વર્ષમાં જેની આવક પા. ૩૦૦

ની ઉપર મળ હોય તેમજ અપરેમર તા. ૬ પહેલાં હન્કમ દેકસને માટે રીટર્ન બરી મેકેલી એમલ. એમલ આજ સુધી હન્કમ દેકસ બરતા આવ્યા છે તેમને જેવ-પુ કીપાટમેન્ટ તરફથી ફોર્મ મળેલામાં આવશે, જેની આવક પા. ૩૦૦ થી વધેલી હોય અને છતાં અમાર અમાર જેલે હન્કમ દેકસ નહિ અમે હોય તેમજ રીસીવર આજ જેવ-પુ પાસેથી ફોર્મ મેળવી લેવું. એમલ હન્કમ દેકસ બરતા આવેલા છે અને હવે બરતાને બંધાવવા છે પુરું કોમલે ફોર્મ નથી મળેલું તેમજે એમલ ૬ પહેલાં રીસીવર આજ જેવ-પુને બર આપી દેવી એમલ. એમલ ફોર્મ બરતાને બંધાવેલા છે છતાં અપરેમર તા. ૬ પહેલાં નહિ બરી કે તેમને વધારેમાં વધારે પા. ૫૦ નો દંડ મળે અને સામાન્ય કર કરતાં મળુ મળે. આ કરવા મળે.

એકાનીસમર્ગમાં હોંડી વેપારીનાં જુનના દેસ

એકા વખત પર એકાનીસમર્ગના એકાનમાં અમલના વેપારી પ્રમાણ મુસા દહાબના મળેલાં જુનના સંબંધમાં માર આજેલા નામે, સુખાવન મેલન (૨૪), વેમટર, ટોમ પ્રાઉન (૨૫), પેન્ટર, મદમક અલસ (૨૬), શોન આસ્ટીસ્ટન્ટ, અને કેર-નીશીમસ વાન વાઇક (૨૭) મેકેલીને પકડવામાં આવ્યા છે અને મેકેલીસ સમલ તપાસ ચાલ્યા આજ કમીટ કરવામાં આવ્યા છે.

જેક નેક્ટ જુટવાની તમવારીમાં

એકાલ (કાસવાલ) માં જેક નેક્ટ નામના કમ કામેરે ૧૯૨૬ ના એકામાં પોતાના નેટીવને પાતળીપજે જમીન પર મસડીને અને પછી ઉપે આમે કાક સામે કહોરનીને ચાલુકથી માર મારીને અને છવે તેને પમરાથી મારી તેનું મરણ નીપળવવાના આશય માટે અહીંસ સોદોમને સાન વર્ગની કહની સળ અને તેજે નેટીવને મારેલા મારેલા યોડાક સ્વાક અપાડવાને દસ રહોની સળ કરી હતી તેને કોરવામાં આવ્યો છે. તેને રહોની સળ કરવામાં આવી તેથી મેકેલીમાં મળી ઉકાપીક યક હતી અને સળ ફેરવવાને અનેક પ્રમાણે થવા છતાં અને કમીનેટ મેકેલી અહલને સુકાદો ફેરવવાની મસીને ના પાડી હતી.

ફટરના અને અન્ન તાર સમાચાર

બીર-અન્ન બેકારી

અમાના આગલા અહલકે બીરના મેકેલીઓની સંખ્યા માં ૫૦,૫૫૫ નો વધારો થતા કમ મેકેલીઓની સંખ્યા ૨૭,૧૩,૩૫૦ ની થય છે જે આજ સુધીનાં સાંધાઓથી મોટા માં મીડી સંખ્યા મળાય છે.

લોડ રેઈમની સાદી

એક અરવીનની પહેલાંના કોરના મેકેલીઓને લોડ રેઈમની એક મેકેલી રહેલા મારેલાની સામે માદો મળ છે. તેમના આગમાં પની એકને તે ૧૯૨૭ માં મરણ થતા તે એ વરસે મરણ પડ્યાં હતાં.

હોંડુસનામાં દુકાળ સંકટ

અમાના મળેલા પમિસ પ્રદેશના રામપુર, એમા અને અમા પ્રમાણમાંથી આવેલા અમર પરથી અમલ છે કે, આ અમ અને કામરેલા પાક નિષ્ફળ જવાથી દુકાળનું એકલું સંકટ આવી પડેલું છે કે, આના મળેલાં જેમાલ થવા કામનું છે અને મરણના અપમાન કરી રવા છે. અત વળે અમને

પાક લખવાનું પણ નહિ પોતાય તેમ કોનાથી પેદાશોને તે હોવાને હોવાને બાળા નાખ્યો દતો અને ડાંગરનો પાક રાત્ર નિષ્ફળ જાયથી તેઓ સાધારણ વાર્ષિક ખનાજ વગરના થઈ પડ્યા દતો. પાંદેરનીય આંખો મહાર બીજા મારવા પણ નહિ જઈ કહતી કોનાથી બુને મરે છે અને બાર બાર જલ્મના કુટુંબો જ્યાં વચ્ચે એ આનાના રાજે નોઠરી રે છે.

પુનો વિશે અહિંસાવાદી ઠરાવ

હોંદુસ્તાનમાં સંજેલા રાજકારી પુનો અને પુનો કરવાના સંજેલા પ્રયત્નોને વળોડી કાઢનારો ઇંગ્લેન્ડના વર્લ્ડ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસને કહેશે ઠરાવ આજ ઇન્ડિયા ઇન્ડિયન કોંગ્રેસને લગભગ સર્વાનુમતે પસાર કર્યો છે. ઠરાવ પર આવતા સંજેલાને પાંચ કલાક લીધા દતો. સરકાર તરફથી હાનનીતીના ઠરાવમાં વિરોધ કરવાના મુકાબેલા નવ સુધારાની વિરુદ્ધમાં સાધી ૪૦ મીનીટ સુધી મોડવા હતા. સમાનુ રામ ચાંદ્રુ દત્ત તે વખતે નવજવાન સંજાના ૨૦૦ સભ્યો "ઇન્ડિયન વીથ માધી" "ઇન્ડિયન વીથ રાઈડ ટેમ્પલ મન્ટેન્સ" ની બુનો પાડતા સમા માં રાખી દયા હતા. "યંગ ઇન્ડિયા" માં લખતાં સંધીજન ગાંધીજી પુન જામે બીજા બતાવનારો અપ્ત સંજોમાં વળોડી કાઢ્યા છે અને જલ્મ ૧૦૫ છે. એવા અજાણનારો હોંદુસ્તાનને રાજાજન મળતું અજાણી એકલુંજ નહિ પણ એવું જન સજા વડુ બની પ્રદેશ-મહા અજાણ સજ પડેલી. અજાણનાર હોંદુસ્તાને કોનો કોવી અજાણનારી નીતીની તરફેણ કરનારા-જોનો પાંદેશ કરવાની સુચના કરે છે.

સાંધીજનની બીડીજાને બાંધેલરી

સાંધીજન કાંઈ જાયે તે કહેશે જે ગુપ્તમાં "મંમ ઇન્ડિયા" માં લખતાં જલ્મ છે: "જે હું કાંઈ પહેંચીક તો સજળા જાવતા વળજતાજોને આટલી પાંદેશરી આપી અજુ કુ: દેહને વેળો દેવાના ગુન્દો તો જોઈ હું નાંદેજ કઈ જતાં દહીંકાંઠની મારી કાંધેને વિશે કે હું બાંધીક વિરુદ્ધ લામણીજા ધરાવું છું એવા બપરી મધવી ત્રેલી અંધાને પણ રાંદન મુકત રહી કહે છે. હું દહીંસો છું એવું હું નથી જાણતો. જોજો અને જોજાને જે લાંબો મારમાં સમાધાન કરવાની મળીજા સજિ છે એવું કહેજા કહેજા આવેલા છે. તેમ મારમાં બાંધીક વિરુદ્ધ લામણીજા છે એવું પણ હું નથી જાણતો. એથી વિરુદ્ધ, હું વારપુર્ણ કહે છું કે, બાંધીકને માટે અને કેવળ ગુનેગાર સિવાય બીજું કંઈજ નથી. એટલે જો હું ઇન્ડિયનમાં કાબર રહીક તો તેન પાર પાડવાને માઈ જનતું ક્યાં વગર નહિ રહે."

સંજેલા પુનો વિશે સાંધીજન મુરોપીયન ઇંગ્લેન્ડને કાંતિ પકડવા કહે છે અને જાણાવે છે કે તેજોને રોષ કહે જે સમજી જાય છે પરંતુ અજાણ જોઈ મેસવાથી અને જ્યાં કંઠા લાવવાને કંઈ પણ આધાર નથી ત્યાં કંઠા લાવવાથી તેજો રિશ્તિ સુધારી કહવાના નથી.

મધુમાં સાંધીજન જાયે છે કે: હિંસા અહિંસાને માર કરશે જે આનંદના મળીજા જુલમરેલી છે. આ માનવતા મારા જાણા જાણાવે હું કાંઈ પુરી કહે છું અને તેન સમજા અને છેવટના મળીજા જાણના. રાજકારી અજાણનારો પ્રતીક મૂલ અહિંસાની લડતને તુલસા પકડાઈ છે.

મુરોપીયનોની વડા પ્રધાનને ફરિયાદ

ધારાસભા અને વંશજની રાઈસીસના મુરોપીયન સભ્યોના લીડરોને વડા પ્રધાનને, આ, બોલકીતને અને આ, બોલક

અજાણને જેવા તાર કર્યો છે કે ફેલ્ડા મેસિસના નેતાજીની સાથે વર્તવાની મળીજા આપી રાઈડ ટેમ્પલ મન્ટેન્સ પાસે કહેજાકાદવ, મંદી, છુટા સવાર કજીવારવાની અજાણ નીતી છે અને હિંદીજા સંધી બાંધેને વચગાળાને વચસ રેસિમે મિસરકર, વધારવામાં બાળ્યા છે. બાંધીક નેતાજોને મુરોપીયનોને એવા માગણી કરી છે કે, હોંદુસ્તાનમાં કંઈ પણ ફેરફાર થાય ત્યાં મુખીના વખતમાં વેળું તપ્ત મજાવમુતે, કેથીક મુકમ અજાણનો લેજોજો વિચાર કરેને જોઈએ.

1-11-31

રાષ્ટ્રિય વાવરો

મુગધમાં મળેલી મહાસભા સમિતિને અહિંસામાં હોંદુસ્તાનના રાષ્ટ્રિય વાવરોને માટે કેસરીયા રંગ (એટલે વેષ અને રૂપરંજામ) સંકેત (એટલે રાતિ અને સત્ય) અને લાસિ (એટલે મહા અને પરાક્રમ) એમ ત્રણ રંગની સોધી પંદી રાખવાની અને મધ્યમાં જનતાની આજ્ઞા સુચવનારો વેષ, આજ્ઞાની રંગની અર્જી રાખવોનો ઠરાવ કર્યો છે.

હિંદુ સરકારને અહિંસાને

વિશ્વની સંધીમાં સંધી અને મુલસભા મહેસુલ નજીક કરવાના સંજોમાં મુગધના અજાણ-સર મારનેવટ મોટસનનો કામજા, જોમાં તેજો મહાસભાને હાનનીતીના મુરોપીયનોને મન્યર કર્યો છે. તેથી મહાસભાની જાંજિ બાંધીને તેમજા ગાંધીજોને અજાણ થયો છે અને અંધીજાને વાંધકારજલે તાર કર્યો છે કે, આ સંજોમાં તેમજાથી લંકા જલ્મ કહાવું મુરોપીય છે.

હોંદુ સરકાર આ બાબતમાં બાંધીક સરકાર સાથે "અસલમ" ચલાવી રહી છે. ફરજીયાતમાં પડેલ માલનીયક ન્યા બીજા મહાસભાના ફેરવાક બેણીના નેતાજી આ દેહોકને "અજાણ" મંજીર વણે છે.

હોંદી વેષાર લેવાની મેગજીની ફેરફારને પણ સરકારને અહિંસાને મોટવું છે કે જો તેજોના વેષે સંજોને આમ મેજ નહિ બાપવામાં આવે તો હોંદી વેષારીજો ઇન્ડિયનને મોમ-કોટ કરશે. કાલ સરકાર ફક્ત એકજેજ મુરોપીય છે.

મુરોપીય વિશે મુરોપીયને જો બાંધીક મુરોપીય ફેરફાર નંધારજની સજ-કમીડીની પ્રદેશ માપતોરીડી કમીડીને નહિ મોજાવે તો મુરોપીય પ્રતિનિધિજોને ઇન્ડિયન મોજાક કરવાની સુચના આપી છે.

હોંદુસન કેજવાજો આજોપી

બી. બી. કેમ્બ્રી જેજો મુગધના એકલેમ અવરનર સર હોંદુસને કાર કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો હતા તેને પુનના પ્રયત્ન અને હાંધીવારના કામજાના અંમ માટે કમોટ કરવામાં આવ્યા છે.

અધિરીકામાં પાલીસની હેવાનીયત

વીકરેમ ઇનકવાયરી કમીડીજો મોટાના રીપાઈમાં સુનાવરે રેટસના અરથા કહેજોમાં જેજા રજુ વર્ષ થયાં પોલીસો તરફથી ગુન્દોરો પર થતી હેવાનીયતની મોખ લીધેલી છે અને સ્વર્ગવતાના સિદ્ધિતોનો હથોટ જાંગ કરનારી એ વર્તણુકનો અંત લાવનારો કામજો કરવાની પ્રીસીકટ કુર્પરને અવામજ કરી છે. કમીડીને ગુન્દા કજીક કરવાને કાંધા લંબમજ કરાવવાનર, અર મારમાંના, અધી નાખેલાજી કાલ મર નાખીને ગુન્દો કજીકાવવાના, નીજે કુવાડી કાલ મર નાખીને અજાણ પાછી રેડવાના, હથે મામે કહકાવવાના અને તેમ રાષ્ટ્રિયને તેની સામે અસહકારવા વિરોધે હેવાનીયતવારેલા સજાજોજી ગુન્દા પોલી

રીતે ઇસુલાવવાના ૧૦૦ ઉપર પુરવાર જાહેરાતો દાખલા રીપોર્ટમાં દર્શાવેલી છે. અમેરીકા જેવા સુધરેલા ગણતંત્ર દેશમાં દુનીયાના ડાઘ પશુ ભાગમાં નહિ મતા હોય તેવા જાન્યેની રૂનો માથે એ જોખું આચર્યજનક નથી.

કરનલ સિંગ્સનનો ખુની દિનેશ ગુપ્તા ફાંસીને માંચડે

દિનેશ ગુપ્તાનો પોતાની બેનને પત્ર

જાંબાજાની નેસોના વડા કર્નલ સિંગ્સનના ખુની શ્રી. દિનેશ ગુપ્તાને અલિપુરની સેન્ટ્રલ જેલમાં ફાંસી દેવામાં આવી હતી. જેલની બાંધેલ કપર કબને હાંદુ રિતરિવાને મુજબ અગિયાર સરકાર કરવામાં આવ્યો હતો. ફાંસીના સમયે કબકતામાં આનબેતીનાં પમલાં બેગમાં આવ્યાં હતાં. મહોલ્લે મહોલ્લે ગુરખા અને હાથિયારખંધ પોલીસ મોકલવામાં આવી હતી. મુરખાઓએ બરેલી બોરીઓને કહેરના જુદા જુદા બાગેમાં ફેરવવામાં આવી હતી. અલિપુરમાં પણ સખ્ત પોલીસ પ્લેસ રાખવામાં આવ્યો હતો. દિનેશ ગુપ્તાની મુલાકાત તેમનાં માન્યા અને સમાવંદાવાને સેવા દેનામાં આવી હતી. એવું જણાય છે કે ફાંસીની સખ જાંબ રાખવાની ના. કહેનકાદ કપરની દવાની અરજી જાંબાજા કરકારે અટકાવી રાખી હતી.

શ્રી. દિનેશ ગુપ્તાની રાખને સત્તાવાળાઓએ ગંભીર નદીમાં પથરાવી દીધી હતી. તેમના બાપ શ્રી. જતીશ ગુપ્તાએ જેલ માં જઈને રાખની માનણી કરતાં, તેનો અસ્તિત્વ કરવામાં આવ્યો હતો. શ્રી. દિનેશને વહેલી પડેલાં ઉંઘમાંથી ઉઠાડી તેને ફાંસી માટે તૈયાર કરવાનું જણાવવામાં આવ્યું હતું. તેણે રનાન કબા પછી ફાંસીએ ચડતાં 'વંદેમાતરમ' નો જાપોય કર્યો હતો. જેલમાં રહેલા રાજકારી ડેડીઓએ તેના જાપોયને બીરો હતો. મોડીવાર પછી જેલ બહાર ઉભેલા સોફાને જેલની શુભિ ઉપરથી ધુણી નીકળી જણાઈ હતી. રાખનામાં આવેલા અમાધારજી પોલીસ મહોમસ્તથી આપી રાત નપાસ માં ઉભેલા બોઝાની ખાતી થઈ હતી કે શ્રી. દિનેશના જીવન નાદરના હેલ્થા જેલના હેલ્થા દરમિયાન અંતિમ પડેલા પડી મુક્યો છે. ફાંસીના માચડા ઉપર ચડતાં, શ્રી. દિનેશ મેજસ્ટ્રેટને જણાવ્યું હતું કે માતૃભૂમિને માટે દેહ અર્પણ કરતાં મને આ થયો કેટલી ખબી ધન્ય થાય છે. બાદ તે જાંબ મારી માચડા પર ચડ્યો હતો અને તેમણે પોતાની જાતેજ ગળાની આસપાસ ફેરી મજબુત કરી હતી. શ્રી. દિનેશની માતાએ એક જાહેર સભામાં જણાવ્યું હતું કે દિનેશ પુત્રની ખબી ખીક ઉપર રિજય મેળવ્યો હતો. જેલમાં તે ખુશખુશાલ માલમ પડ્યો હતો. ફાંસીની સખ થયા પછી તેના વજનમાં ૧૪ રતબનો વધારો થયો હતો.

રાહીદની વીરવાળી

શ્રી દિનેશગુપ્તાએ ફાંસીને માંચડે ચડવા પહેલાં અલિપુર સેન્ટ્રલ જેલમાંથી પોતાની બહેનને પત્ર લખ્યો હતો. તેમાં જણાવ્યું હતું કે:-

'જેમને મુશરના અલિપ મળ્યા હોય છે તેઓજ અંતિમ દુઃખ ભોગવનારા હોય છે. દુઃખોની ખાળાઓ પોતાના ગળામાં ધારજી કરી કહે એવું અનેમળ અને સહમાગ્ય ધરાવનારાં કેદમાં જોઈને હશે એ હું જાણતો નથી; પણ જેને એ સહમાગ્ય

મળ્યું હોય તેણે પોતાનું જીવનકાળ દીક આરોપી કહેવાય. પ્રજા પોતાનું કાર્ય કરવાનું જરૂર કહે છે તેના બાવિ અને બોમરિલાસોને તે કચરી નાખે છે. પ્રજા તેને રસ્તાનો રખડો ભિખારી ખનાવે છે. પણ તેની મુલાકાત મરદન ઉપર પ્રજા પોતાના અલિપ આપતા કર જાંબી ધરુની વરમાળા આરોપે છે અને આ વરમાળા શું અમુલ્ય નથી?

'તારી આ વરમાળ ના, તલ્તાર હુલ જે અમુલ્ય;

જ્વાળા સમી જે ચમકશે, હું રાજ એને સમજાવે

આ જીવનમાં અમનઅમન કરતું એ મહાન મજાનું હશે; પણ દુઃખોને બેટલું જે એવીયે મહાન છે. કદેક જાણ વિલાસવેમત તો બોલવી કહે છે; પણ પોતે મને'લાં દુઃખોનો બાર કેટલાં જોઈને માણસો સહી કરે છે? મુશર સવધી ખળવાન છે અને અમુક કાર્ય તેણે જરૂર વિભાસથી સોંપ્યું હોય તેને તેનો બાર રહેવાનું ખળ પણ તે આપી રહે છે. નહિ તો એક પણ પળ એનાથી એ તીલકો કેમ રહેવડય? મુશરના રજુકિયાને અવાજ કેમ અવમણી રાકાય? જેનામાં પ્રાણ દેાય અને જેને મુશરને બેઠવાની બહા હોય તેનાથી તો એ નજ થાય. પૂરતી કપર ડાઘ કલિત એવી નથી કે જે એને અવરોધી કરે. પ્રજાના કહેણમાં શી કલિત છે એ હું જાણ્યું છું. જેણે પ્રજાનું કહેણ સચેસાથ સંભાળ્યું છે, જેણે એનું આરકારનું ગીત સુણ્યું છે તેણે જાપની સફ બોલો વટાવી છે, તેણે દુનીયા ડોહાવી છે અને ભાષી જાતીએ તેણે દુઃખો ઝીંક્યા છે. મુશરના જણકારા મુશર સંગીત સમા તેણે સંભાળ્યા છે. બહાલી બહેનનાં આજે હું તારી વિદાય જઈ છું. કદાચ, માશ આ તને છેલ્લા પ્રજામ છે." માતાને જાહેરાત પવમાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે:- 'તને કદાચ એમ લાગતું હશે કે કેટલી બધી બકિતથી તે' જાણની પ્રાર્થના કરી પણ તેણે તારું સંભાળ્યું નથી. પ્રજા બહેરો છે, પ્રત્યેક જેવો છે અને દુઃખીના પોકાર તેને કારે પહેંચિતા નથી. મા, મુશર શું છે એ હું જાણતો નથી. તેને જાણખવો એ મારી કલિતજાણની વાત છે; પણ હું એટલું જાણ્યું છું કે તે અન્યાયી નથી. તેની આદાલત અર્ગને માટે ખુલ્લી હોય છે. એ જે ન્યાય આપે તેમાં બહા સખજે. તેનો ન્યાય માનપુર્વક અને હલવપુર્વક સ્વીકારજે. તે કબુ કામ કયા ઉદ્દેશથી કરે છે તે આપણે જાણતા નથી. કદાચ જાપુ વિષે આપણે વધારે પડતા જાપની કલવનાં કરીએ છીએ એટલે જાપુ આપણને ડરાવે છે, જેમ આજકાલ ખુન-ઘાલ અને પડછાયાથી ડર તેમ આપણે મુશરથી કરીએ છીએ. જાપુ સફને મોકું-વહેલું આવવાનું તો છેજ-તો તે બરા બહેલું આવ્યું હોય તો તેમાં આપણને શોક થાતો? મુશર પહેમેથી જાણ્યું કયાં બિના જોખિતું આવી પડે તો તેને કલર તરીકે આ માટે જોખનું જોખજે? અને તો મુશર બિજાતા કપમાં મળ્યું છે. મા, મારો પ્રેમ અને પ્રજામ 'સ્વિકારજે.' - 'પ્રજામ'નું

જાહેર અખર

ગુમાસ્ટ જી

કેદ કાળી દીનની પેટી (૧૨ ઈચ x ૧૦ ઈચ x ૪ ઈચ) કામગીરી સાથે એલ સી દોલખીન્સ ૧૩૦ ડાન્ડપેલીવર રાટ, કરબનમાંથી ચાલક છે. રોપી આપનારને પા ૧૦ મેટ આપવામાં આવશે.

"તે એવી બાંક હામ તો સેમકો છું તમ વહીવેર ને
મહેસુલ બરીએ તા જાણીને એકો હાથે દહેવાયનેતે એ જામે
દેવો કેનારા નહિ."

મેં પુછ્યું: “કાકીનહેન, નર આવ્યામાં દર્તા કે?”

“તે દર્તાસ્તે. આ વાતમાં વાલીઓ આવી છે તે દલ દુઃખે છે. પોલીસ પાછળ આવ્યો, ધકામુકા માર્યા ને મોઢી પકડી. એને પોલીસે મારવા. અહીંને માર્યું છે તે એને જોમવતું પડ્યો. કેપરી પ્રજા ઉતરશે ને એનો દંડ ભેશે. ને સરકારનું તો નખખેડ જવાનું છે.”

સાંજ વીલી રાત્રી પડતી હતી. અંધારામાં કાકીનહેનની આંખ તેજ તેજ મારતી હતી. મેં ઉપર પુછ્યપ્રકોપ હતો—

જાણ કે બારતખાતા પ્રકાશ કરી સરકારને જાણ દેતી હતી! જાણ સંભળી હું મુછ ઉઠ્યો: અરે સરકાર દલ પજુ આ કાપોમાંથી બચે તો ફરું મારું! આ નહેનોની આંતરડી ન દુઃખવે તો ધણું સારું! સત્તાના મદમાં, ખનના સોજમાં, અરે! આ નિર્દય સરકાર પોતાના બાળપંચાને: પજુ વિચાર ન કરે! કળતા કલપના નિશાસનમાં કાપોમાં કા મારે તે તેમને હોમો દેવા ઉભી થઈ છે! હે પ્રજા, સરકારને સન્મતિ આપ.

આર્ય સીતું અપમાન

કરતા કરતા અમે એજેજ આવ્યા. લલ્લુકાકાની મુઠ્ઠી આમળ હતી.

કાકાની મુઠ્ઠી કાકાનું વિરામરમાન હતું. કાકાએ માંડવાથી જુદી મુઠ્ઠી બાંધી હતી. આ બેંતેર વર્ગના કાકા રાતરિવસ માળે છે ને મળ્યા ફરવે છે. દિવરતી કાકાને મેં પુછ્યું: “કમ, સરકારનું જોર કેવુંક બાંધે છે?”

કાકા તો સરકારને જોળાયે. એમણે આમળ સરકારનું મુખીપણું કરેલું. મોટા મર્યામાંથી આમ ડોળા ફેરવીને કહે: “સરકારના રાંચા દીલા ચમ ગ્યા છે. એ શું કરવાની?”

હું તેમની સામે જોઈ રહ્યો. જાતર દેવાના મામળા આ લલ્લુકાકા મોટ માંડીને જોવા નેરા કવા. લલ્લુકાકાએ મારો વાંસો ઠોકી કહ્યું: “તમે તમારે નિરાંત રાખજો. મહેલલ એક પેસો નહિ બરાબ.”

નહેનોએ લાડી ખાધાની વાત નીકળે ને તેમણે કહ્યું: “હા, બહાની બહેનોએ પજુ બાંધી બાંધી છે.”

અમે વાતો કરતા માંડવાના આંગણમાં આવ્યા. ફળિયા માં આંખા દવા. આંખાને હાથે સુદર મજાની એકળી પારેલી માર ઉપર મેંઆસજીની આરવલ્લો મેંએજમાં બેઠી બેઠી ખંટીએ કાઢરા દળતી હતી.

વાતો ચાલી. નહેનોએ કહ્યું: “અમે બધાંએ માર ખાધા છે. સૌ માર ખામ હારે અમે પજુ ખામએને!”

“આવો, આવો, બેસો, બેસો, જમનાં જવ. આ પીતાં જવ.” અવકારના વેશુ ઝીલતાં ઝીલતાં અમે એકએક નહાદુર નારીને જોઈ વળ્યા ને અનર્માં અમરર થતા થતાં પાછા વળ્યા.

અમે સેજકપુર ગયા. ‘કાકીનહેન’ નામ ઉપર સ્વરાજ્યની કડતને લેણું છે. પારડેલીમાં સ્થાવરનાં કલાણુકાકાના દીકરાની લલ્લુ કાકીનહેનને જોઈ હતી ને તેની બહાદુરીની વાત તેને મેંએજ સંભળ્યું હતી. મર્મ કાલેજ જોશીકુવામાં બીજા કાકીનહેન મળ્યાં હતાં. આજે ત્રીજા કાકીનહેનનાં રસન થયાં. કાલેજકર કાકાના દીકરા બાપુ કહે: “આ કાકીનહેન, એમને મુછો, એ પજુ મોરમદમાં વાવટો બંધને મથેલા.”

કાકીનહેન સરળ કાપામાં સરળ વાણીથી મોઢમાં: “હા, હું મથેલી. મોઢી બાંધીને અને પોલીસે મેં પજુ વાર પાડી નાખેલી. વાવટો બીજી નહેનના દાજમાં હતો ને હું વાવટાવાળીને મદદ આપવા દોડી ગઈ હતી. પોલીસે અમને

પાડી દીધાં.”

પાસે એક ઝવેરનહેન વિભાં હતી. એ ઝવેરનહેનને હું કહી નહિ જુલું. નિશ્ચયતાની ને કોમવની અડમ સુતિ હોય એમ અને જાગ્યું. તે મોઢમાં: “વારડો સામવર્તા અમે બેસી મયા, પોલીસે મોઢીમાં કાલી કાલીને અમને જમા કર્યાં.”

અને થયું કે આ પોલીસેને માનદેન કે દીકરીઓ દશે કે નહિ? તેમની માનદેનનું કોણએ આણું અપમાન કર્યું હોત તો?

પજુ એ પોલીસેને શું કહીએ? તે યદમત ને મદિસમત હતી. મનુષ્યધર્મની સદજ માઠા તેણે મુઠી હતી ને તે માજા મુકાવનાર તે તેની પાછળ ઉભેલો તેનો ઉપરી, ને તેના ઉપરીનો ઉપરી ને તેના ઉપરીનો ઉપરી આખી સલ્તનત હતી.

“એ અમારો વાંક નથી, પજુ પોલીસનો વાંક છે” એમ કહી સલ્તનત કયે મોટે છુટવાનો મિથ્યા પ્રવલ્લ કરી કહે તેમ છે? અને હતાં તેણે તેમના મિથ્યા પ્રવલ્લ કર્યાં છે ને જમવર્તા કાંસી ને ચિકાર વહેંચ્યાં છે.

રાસના માંડવામાં ફેલથી બહેનોએ માર ખાધેલા. કાકાને માથે વાગેલું, કાકાને પગે વાગેલું, તો કાકાને વાંસમાં વાગેલું. કાકાને દળદર ચોપડેલી, કાકાને મોઢું ચોપડેલું તો કાકાએ કાંઈ નહિ ચોપડેલું. કાકા કાકા વાંસમાં પડેલા બાકડીના ને સોડીના સોળ બતાવતી હતી. ને કાકાને પીઠ નીચે ને સામળ ઉપર વાગેલું તે પાછળ રહી તારાબહેન જોતાં હતાં.

દમરો મુલાખ ખીલેલાં હોમ એવા આમમાં કયો મુલાખ જોવો ને કયો ન જોવો? માંડવે માંડવે એક એક વીરમનાં પોતાને પડેલા મારની કલા કહેવા બેઠેલી આં કોની કલા સંભળવી ને કોની નહિ? છતાં આકાબામ લલ્લુકાકાનાં પત્તા કાકીનહેન સાથે વાત માલી. તેમણે કહ્યું: “પોલીસે છાતીએ નંદુક બગાડી ચોટલો કાલીને ખેંચી એટલે હું પડી ગઈ. માથામાં ચપાટ મારી. વાળ ખેંચવાથી જુઓ અહીં આમડી ઉપડી આવી છે ને ફાંસા મયા છે.”

માથાને લાલ આમ જોઈને એક હારે નિઃશ્વાસ નીકળી ગયો. પોલીસનું ફેલું બચકર અપરુલ—દીંદમાતાને ચોટલો ખેંચે! આર્ય સીતું અપમાન કર્યું! શું આનો જવાબ કાકા નહિ માળે? શું આપણા આજેવાનો સરકારને આનો દિસાવ નહિ પુછે? અને કાકા નહિ તો કાકા નમારે આનો જવાબ મારી સત્તા પાસે માગ્યો હારે તે હો આપશે! સીસ-માનનો દાવો કરવાવાળા એ સરકારી ખાતાના અમલદારો! તમે કેમ જાન જુલતા અમે છે! તમારી માઠી દલા બેઠી બાંધે છે. આ અપમાનિત બહેનોની માઠી માળો, તેમને અરજી પડો ને તમારું પાપ ઘોષ નાખો. પજુ મોરમદનો કમેકટર પોતાના ખુલાસામાં પાપ પૂરે છે કે પાપ વધારે છે! (અપુરું)

એક પારસી વિદ્વાનનું અવસાન

સંસ્કૃતભાષાના અગ્રણી, અવસ્તા, પહેલવી તથા પાર્શ્વિક પ્રમોના અગ્રણી અધ્યાપતી શ્રી. આપુરજી કાવસજી હોડીવાળા ૬૧ વર્ષની વયે મેહસ્તનશીન થયા છે. એમનો જન્મ તા. ૨૬ મી જુલાઈ ૧૮૭૦ ને રાજ થયો હતો. ૧૮૮૭ માં સંસ્કૃત સાથે મેટ્રીક પસાર કરી ૧૮૯૪ માં બી. એ. થયા. બેબેલાં પુસ્તકોમાં ‘ધરન કાકની તવારીખ’ અને ‘પ્રાચીન હિંદના પારસીઓ’ નામનું અંગ્રેજી પુસ્તક જે બે મુખ્ય છે. મુખ્યમાં ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદની ૮ મી બેઠક મળી તે વખતે તેઓ સ્વામત સમિતિના એક મંત્રી હતા. બીજાં પજુ બનેક સેવાકર્મો તેમણે કર્યાં હતાં.

મરદુમ લેડી તાતા

સર દેરાજ તાતાનાં લેડી પ્રદેરનું તાતા રૂશીન, વેલ્ડ, ખાતે અવસાન પામ્યાં છે. દેટલાક સમયથી તેઓ ખીંબાર રહેતાં હોવાથી એપ્રિલની શરૂઆતમાં ખામ આરકાર માટે પોતાના પતિ સાથે ઇંગ્લેન્ડ ગયાં હતાં. લેડી તાતા એક આમેવાન અને કાર્યકર્તા હોષ અને ડેંગવણી અને એવાં બીજાં આ ઉપરનાં કાર્યોમાં આગળ પડેલાં બામ લેતાં હતાં.

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and railed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

નાશાકનાં નંબર એકના બનાના, પછનાપલ રંગેરે ચીજો આરદર મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

દરેક આરદર ઉપર જાતી દબરેખ રાખી સારો માલ, સારી પેકીંગ કરી કીડામત બાવથી મોકલવામાં આવશે.

કેપ પ્રાવીન્સ, ટ્રાંસવાલ, ફ્રીસ્ટેટ, રાઇસીઆ વીગેરે દરેક જગ્યાએ મોકલવામાં આવે છે.

લખો: રવજી બુલા,

પો. બો. નં. ૫૨૧. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,
દરબન, નાટાલ.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

દર શુક્રવારે પ્રગટ થાય છે. લવાજમ રૂપાલ
ખર્ચ સાથે:

યુનીયનમાં (વારંધક) પાઉન્ડ ૧-૦-૦

દરિયાપાર ૧-૦-૦

કોઈ પણ માસની શરૂઆતથી આઠક થઈ શકાય છે.

લવાજમ અગાઉથી મેળવેલાં થાશે છે.

અગત્યની સુચનાઓ

છાપુ મોકલવું બંધ કરીએ એમ આદેશ ત્યાં સુધી ન લખે ત્યાં સુધી તેઓની સાચી નિદા માની સર્વ તેઓ ઉપર છાપુ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ.

લવાજમ એ વચ્ચે વરસ સુધી ચઢવા ન હતાં પુરું થયે અમારું રેટેમન્ટ મળતાં કાનૂકોએ નિયમિત અગાઉથી લવાજમ મોકલી આપવાની મહેરબાની કરવી.

લવાજમ એ પોસ્ટલ ઓરદરથી મોકલે તો તેમાં INDIAN OPINION, Phoenix or Durban કરવું અને કરેલ કરવો નહિ. બેન્ક નોટ અથવા પોસ્ટલ ઓરદરથી તાજા મોકલનારે કાગળ રજીસ્ટર કરવો એ સહિસહાયતા બદલ ગણાશે એક મોકલનારે બેન્કનું કમીશન ઉમેરતાં સુકેલું નહિ.

વગરોતી સાચી નિદા માની સર્વ અમે છાપુ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ એ બ્યાનમા રાખી જેઓ પ્રાપ્તના આદેશ રહેવા ન મુશ્કતા હોય તેઓએ પોતાનું લવાજમ સુકેલે મોકલી છાપુ મોકલવું બંધ કરવાની સુચના લખી મોકલવા જરૂરી સમયતા બતાવવા મહેરબાની કરવી.

ફિફ્ટેસાન જતારા બાઈબિએ આફ્રિકાના વાતાવરણથી માહિતગાર રહેવું જોઈ તો લવાજમ ભરી ફિદમાં “ઈ. એલ.” મળે એના બદલાવેલ કરી જવો.

પત્ર વ્યવહાર કરવાનું સરનામું:—

Manager, Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરેહવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશી માલ જગ્યામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી દરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

થોળી, કબલાં વિગેરેને માટે જાત જાતનું રેશમ.

મોળાં, રમાલ, સાડી, મખમલ, શાલ, રાષ, કોલર, કોર, શર્ટ, સુટને માટે સર્જ, આસામ

સીલક વિગેરે વિગેરે. પુરુષો, સ્ત્રીઓ અને બચ્ચાંઓને પહેરવા બોધવી દરેક ચીજો

અમારી ત્રણે બાન્સોમાંથી કરનામાં કરના આવે હમેશા મળી શકશે.

ફોન ૫૬૫૪.

સી. કેવલરામ એન્ડ કુ.,

બોક્સ ૫૧૬૬.

૬૩ ઇલેક્ટ્રીક સ્ટ્રીટ,

કેનર આરકીટ એન્ડ ઇલેક્ટ્રીક સ્ટ્રીટ,

બોહાનીસબર્ગ.

Indian Opinion

No. 34—Vol. XXIX

Friday, August 31st, 1931

Registered at the G. P. O. as a Newspaper
Price Fourpence.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રૂઢી. કારાગોલા એગસ્ટ તા. ૨૪મીએ
પોર્ટબ્લેર થઈ મુંબઈ જવા ઉપડશે.
રૂઢી. "કરોળ"

મીકીરના સાવો

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઈડ ૨૭-૦-૦.

ઈન્ટર: પાઈડ ૧૫-૭-૬.

ટેક: પાઈડ ૬-૭-૬. પોર્ટાઈ વગર.

સપ્ટેમ્બર તા. ૭મીએ મુંબઈ જવા ઉપડશે.

મુસલમાની વીરૂ. રૂ. ૪૦ ના ઢીસાળથી અને સ્પેશીયલના રૂ. ૧૦૦ ના ઢીસાળથી લેવામાં આવશે.

હીંદુ વીરૂ. રૂ. ૨૫ ના ઢીસાળથી અને સ્પેશીયલના રૂ. ૭૫ ના ઢીસાળથી લેવામાં આવશે.

મુશના—કિવારુએ પોતાના મોટા કાગીના સનીવારે ૧૧ વાગ્યા બગાઈ કસ્ટમમાં પડેલના કરવાં.

સેકન્ડ અને ઈન્ટર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સ કરવો.

દરેક વોઈ પેસીન્જર પોતાની ટીકીટ અમારી એજીસમાંથી લેવી અને જહાઝ માંવાળા વાઈસાએ અમારી સાથે

પરબ્બવદા કરવાથી પણ મુક કરશે. રૂઢીમરને લગતું દરેક કામકાજ અમારી ભતી દેખરેખ નીચે થાય છે.

SHAIKH HAMED & SONS,

300 Pine Street,

Tel. Add. "Karamat," Durban.

વધુ ખુલાસા માટે લખો આ મળે:—હિંદી પેસીન્જર

એજન્ટ શેખ હામીદ એન્ડ સન્સ,

૩૬૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application, Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE

Tel. Add.

RUSTOMJEE.

NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of

SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

રેકૉર્ડે બેર

હમી ભલે કલકતા જઈ ઉત્તમમાં
ઉત્તમ આયનો રેકૉર્ડમાં ઉતારવા
કરઆજ કરીને નીચેનાં રેકૉર્ડો તમાર
કરાવ્યા છે. હમારા ખરીદનાર એ

રેકૉર્ડે સાંભળી જરૂર ખુશ થશે.
હમન રેકૉર્ડે ખરીદનારને બે રેકૉર્ડે
બફીસ આપવામાં આવશે.
દરેક રેકૉર્ડેના કાવ શી. ૫-૦.

પીચાર કબાલ

૧૦૪૨૩ દિલ્લે નહોતો ને લે લાઈરે હીમાન રહે.
૧૦૪૧૮ કબી પર દહરે કું ને રાજકા.
૧૦૪૦૮ ને રખસારે રીપે નહર બચવી.
૧૦૪૦૨ કીયામતકા કહેલ આપ કે નજારે રખતે દે.
૧૦૪૦૮ રંગે સુદરયા મોરી અવાજ પીચારે.
૧૦૪૦૭ કમીદ વાર કું કરતે બે દિસાળ કા.
૧૦૪૧૪ કમીમે ખુદા મોતેબર બનકે આમે.
૧૦૪૫૪ મસ દપસે જલક અગની હસ સોખને કીખલાઈ.
૧૦૪૪૧ અપની આંસી સુરત કીખાલો નખી.
૧૦૪૧૮ મેસુએ મુસ્તોફાકા ને કીવાના કો ગયા.
૧૦૪૦૧ કીવાનો મે' કીકરે દિલ કીવાના રેદ મયા.
૧૦૪૦૭ વહી દેતા દે ખુદા કીલસે ને બ'કા મગિ.
૧૦૪૧૨ અમર દિલ્લેરમે' કુંદી છતાં પડેગા.
૧૦૪૧૪ ખનાબ ક'ગી કેસ પર મે તેરે વારી ભલ્લી.
૧૦૪૧૬ અપના જલવાળી કરા મુજો કીખાવા ન બમ.
૧૦૪૦૭ બોતે ખુદા શરફમે' દે પુરખતે રસુલગી.
૧૦૪૦૬ લે કામિકા કાળા લે આલા મોહમ્મદ.
૧૦૪૦૨ હમસારા નખી આજ દુલ્હા બના દે.
૧૦૪૧૪ મેરી બન જલતક બહનમે' રહેગી.
૧૦૪૧૭ દુસ એરે પુછા બાત કીસે બે કસાર કી.
૧૦૪૦૫ જલસે મુજો તેરા કોતેબર દે.
૧૦૪૦૫ અમે અરમે પીર તેરા આલમ ખરાબ દોગા.

મસદરે રહીત

૧૦૪૦૭ સનમુરે ખુદા જલ કુંવા કબદારે મોહમ્મદ.
૧૦૪૦૭ મગકા મારા કું વા રસુલ અલ્લાહ
૧૦૪૧૪ દુસ ભલે મુસ્તફા દો બ'કા નાખા ખવાલ.
૧૦૪૧૨ નજારા ઉખાલત દે રખે પાક અલ્લી કા.
૧૦૪૧૬ મે' કહે તેરે તેરી મરહુમ સનમખાના તેરા.
૧૦૪૦૭ મેરે હીરે નજર આંખે' તો મુ' આંખે મેરે દિલમે'
૧૦૪૦૭ બખાન કીસસે દો રવળાએ મોહમ્મદ મુસ્તફા તેરા.
૧૦૪૦૭ કબ તુરે ખુદાસે લુદા તુરે મોહમ્મદ.
૧૦૪૧૪ જરસાર દે' કરીમદે' મુજકીલ કારા અલ્લી.
૧૦૪૦૭ સો તે ભો નખીકા મુજદે' જલવા નજર આવા.
૧૦૪૦૭ કમદાએ જમાસે સદે અવસાર કમીન' દે'.
૧૦૪૦૭ મકમુદે ખુદા મદદુમિ નખી વા અબદુલ કાદર છબાની.
૧૦૪૦૭ ખતા પેસા વ અતા પરવર મહમુદીન ચીલવી દે'.
૧૦૪૦૭ જળ શુલ કુંવા કીસમે' હરમ—મરસીયા.
૧૦૪૦૭ હુવાકે સરમે' : સહીનસે મેરે સોદા મોહમ્મદ કા.

ખાલ રૂરા

૧૦૪૧૬ કરા રહેલો ને ખજર કીખા કીખા કે લુલદે.
૧૦૪૦૬ બદનામ નદો મેરી વફા વારકી ખાબીર.
૧૦૪૧૬ કસકે દર પર મુજદે' બનેકી કબજા ન મીલી.
૧૦૪૨૦ કીસે કમીનમે તમલાએ વાર ખાકી દે.
૧૦૪૦૬ દેરમે આદમસે પડેયે કીયા મુસલમાની નખી

કાલ બીલાએટ

૧૦૪૨૦ કાલસે ને કલ અધે કલ આફત તો નહી હમ.
૧૦૪૧૬ જખને બીમારકા એક રાજ નજારા ન કીયા.
૧૦૪૧૭ જલકા નામ દે મોહમ્મદ કનસે દો જગદે' જલવાલા.
૧૦૪૨૦ ખરતા કું તેરે મમ મે' અમે બન દેખ દેતા.
૧૦૪૧૪ મોહમ્મદ કે ને કાલ કાલે કુંમે' દે'.

કે સી રેડ (આંધળો બાનાર)

૧૦૪૧૭ કાઈ લે ચલે મસ મહીને મુજદે.
૧૦૪૦૭ અલ્લાહ અલ્લાહ કીયા કરીયા દે કીકરે મુરને વારમે'.
૧૦૪૨૮ અમે નવ જવાન મે નામે મુસનો જમાલ કબ વહ.
૧૦૪૦૭ મુજે કીયા હુલક છનેમ કલો પ્રીયા કાદલી મેરી.
૧૦૪૧૪ જલતક આંખે' વા રહે.

કાલી કુસેલ (આંધળો બાનાર)

૧૦૪૦૭ રોજે અલ્લાસે મુજકો દે વખતે રસુલ કી
૧૦૪૧૮ તેખા રહે સકતી નહી સાંધીકા બેબન દેખ કર
૧૦૪૧૩ લે બાલે કે મેરા કાઈ કીવાના નહી દે.
૧૦૪૦૮ અબજ રંગ મેલા અબ અલબેલા.

સુલકાસ બધી

૧૦૪૦૬ નસવ પરમે કીસીકા કીનતે આગોસ દો બના.
૧૦૪૦૬ કોતે કોતે ઈસ કહર કાદેકા કલકત હો મર્દ.
૧૦૪૧૬ ને તકપાવીલે દિલ મેરા લે દુરકત લે મોહમ્મદ કા
૧૦૪૨૦ કારા મેરી જખીને શોક.

સાહીને બનાવા દે મમ ખાને મે' મમખાનાં

૧૦૪૦૬ તેરી રકેમતો કા નહી દે હદ ને હદે સોદે.

ફકરુલ્લી

૧૦૪૧૪ પદા ને અકસે રખે બે નીકાબ ખાની મે'.
૧૦૪૦૭ દે સીતમ નામુસે આના છુતે પુરખ નેરા.
૧૦૪૨૧ રમ રમ મે' અબ આંધલે બીસમીલ નજર આવા', દે
૧૦૪૦૫ દરદને આજ કહેલો દુગા રખા દે.
૧૦૪૧૬ હમ બને ઇરાન મે' કીવાનેગી સોદાલબી.

બાઈ છેલો

૧૦૪૧૦ લે રસકે લલકા મે' કુંખે મમમુ'.
૧૦૪૨૮ હમારી સી સુરત દે સુરત ખુદા કી.
૧૦૪૦૭ આંખમે આંખે' વાર દે' કીલમે' તેરી ચાલ દે.
૧૦૪૧૪ મોહમ્મદ કા બરખી કમાલી દે હમને.
૧૦૪૦૭ મેરે દિલકી કમીકી ખબરકી નહી
૧૦૪૦૭ સનકા કીયા સળાખકા આલમ નીકાબને.
૧૦૪૧૮ બદુ ઈસ છુતો અલ નહી સકતા.

અમીઆ ફેઈલ

૧૦૪૦૬ કબ ગઈ આંખે' હમારી એક છુતે બે પીરસે.
૧૦૪૧૪ મયસુ ખીગડ બીકલ દરે હરખાર બન રહે' દે
૧૦૪૧૪ પીસાએ વારખી દે દોર મે' કરાખ વી દે.
૧૦૪૧૮ હમે જલવા ને રમ પર નજર જલગી.

પીચાર રાહલેખ

૧૦૪૧૪ દુ હરં આપ પે મચીરાન કે બને વાસે.
૧૦૪૧૪ હમ બન નીસારે કબસે કાલીકા કુંદતે દે'.
૧૦૪૧૪ કન કીનો મેરો જુલુ' દે તેરે કીવાને કા.

મીસા કુજાદી

૧૦૪૧૬ અલ્લાહ ખીસી સુરત કુંદે' તો કીબલ કનકા.
૧૦૪૧૦ કીસને મે' તમલ્લી રખે રાજનકી કીખાલી
૧૦૪૦૭ મુમકીન નહી કે તેરી મોહમ્મદકી છુ નદો.
૧૦૪૨૦ લે નીસાતે કીલકી છસપર બસાર કા નાજ દે.
૧૦૪૧૬ સબર દે ઈલાલી ન કસાર આતા દે
૧૦૪૧૪ આકમદ પીચારે દરસ કીખલે અ.

અબગાદારી જાન

૧૦૪૧૮ દિલને મીટ મીટ કે લે પાક નેદાન દોલે દે.
૧૦૪૧૪ બન અપની હસીનો પર અમે કીલ ન કંકા કરવા

બનકીખાઈ

૧૦૪૦૫ ઈસકો' કીકું બે બલે બન બળા મુસકીલ દે.
૧૦૪૧૧ હર ખળી છુલ મે' લે બે લાઈ કીસે બને દે.

Box 247 & 317 Tel. "Khairi."
HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
 Transport Passenger Agent,
 Beira, P. E. Africa.

મોક્ષ ૨૪૭ અને ૩૧૭. રેલીમ્પ્સ ઝેડરેસ "ખાઈ"
હુસેન હરમાધલ (સરદારગઢ વાલા)
 ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
 બેરા, પા. ઇ. આફ્રિકા.

"INDIAN OPINION"
 Subscription Rates.

WITHIN THE UNION:		s.	d.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		s.	d.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6

ઉત્તમ મરમ મસાલા વગેરે

અમારે આ બધી દેખરેખ નીચે લાગે અને સહાયતા
 કરતાં ફોલોવરમ મસાલા, કરીપાઉડર, દહીર, મરચાં, તેમજ
 કેરીના અને લીંબુના તેમજ મીઠાસા આપણે દેખેલાં થોડા
 ના જથ્થાએ અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો
 ઉત્તમ માલ, તમારે કરતાં બનાવી શકતા નથી. એક વખત
 અમારી ખાતી કરો. મળવાનું ટેકાણું,
K. N. PADIA,
 122 Victoria Street, DURBAN.

FREE! FREE!

The most interesting book
VAIDYA VIDYA
 sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
 Jamnagar, Kathiawar, (India.)

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક ભવનું ટાવનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી સી.
 જી. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. બજો:—
 P. O. Box 254. Durban. 31 Short St.

**સાક્ષિની સર્વેન્તમ દવા મુજબ સ્વચેતી
 મદનમંજરી ગોળીઓ**

આ ગોળીઓનાં સેવનથી અસ્થિ બીજાં સ્તંભ, માથાનો
 દુખાવો, યકૃત, પાત્તણીજીવા, કમરનો, મગજની નબળાઈ,
 સુસ્તી વગેરે યકૃતની પાચમાલી કરનારાં દરેક દરેક
 વસ્તુનાં નાશક થઈ સ્તંભ સ્વચેત બને છે.
 ડી. ગોળી ૪૦ તી ૭૫ ૧ નો રૂ. ૧.
 રાજકોટ નારાયણજી દેશવજી
 હેડ ઓફીસ: ભગતનગર (સહીઆવાડ) ઇન્ડિયા.
 આફ્રિકાના બેન્ક: C. OSMAN, Stellenbosch C.P.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરેક ભવનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી
 સી. જી. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. બજો:—
 P. O. Box 842. Durban. 129 Victoria St.

Phone 3567. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN
HEERABHIA MORAR MATVADKARI
 Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
 and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

દોલસેબ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર
 અને કમિશન એજન્ટ.

પેકીંગ સારી રીતે કરી માલ સી. જી. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
 ટેલીફોન ૩૫૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

**તમારા ગ્રાહકો માર્કો
 જાણે છે**

સ્થાપક "સ્ટીફ" માર્કોના કંપાની બહાર અન્ય
 સમસ્ત દેશના નેટીવ જાપાનેઝ પ્રતિષ્ઠિત થાય છે અને
 તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા માલકો ને જાણે છે અને ખાતે છે. સ્થાપક
 "સ્ટીફ" માર્કોનું કંપનું રોક કરે અને તમે સફળતાથી
 વેચી શકો છો.

આ "સ્ટીફ" ના
 માર્કોની તપાસ થાય
 બે અને પ્રમોટરનથી
 ચેતતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એમ. બેરપર સીય એન્ડ કું.

(પીટી) લીમીટેડ.

બેંગલોર, કમ્પાઉન્ડ, ડરબન,
 પાર્કમેલીઆબેચ.

અકવાલીક પંચાંગ

વાર	જોરલી	કોફ	મુસમમાન	પારસી	સુરોદન	જીવોસ્ત
	જોરલી	જોરલી	રવી અવસ	કેકે.	ક. મી.	ક. મી.
	જોરલી	જોરલી	રવી અવસ	કેકે.	ક. મી.	ક. મી.
શુક્ર	૨૨	૨૨	૨૨	૨૨	૨૨	૨૨
શનિ	૨૩	૨૩	૨૩	૨૩	૨૩	૨૩
રવિ	૨૪	૨૪	૨૪	૨૪	૨૪	૨૪
સોમ	૨૫	૨૫	૨૫	૨૫	૨૫	૨૫
મંગલ	૨૬	૨૬	૨૬	૨૬	૨૬	૨૬
બુધ	૨૭	૨૭	૨૭	૨૭	૨૭	૨૭
કેર	૨૮	૨૮	૨૮	૨૮	૨૮	૨૮

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,

CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY INDIA)

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

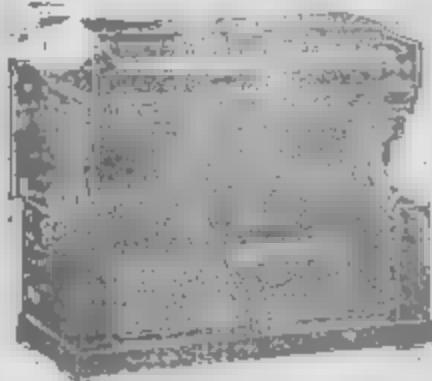
Write or give a Call at

GUSHALLA'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GUSHALLA

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે હરેક ઘરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. જે હમો પુરા પાડીએ જાએ. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમો, પંજના, ગેટિંગ્સ હરેક ભાતના મોડા અને સધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તેજાર રહે છે તે સીવાય જુદા જાણે ધમણ, સુર, ભટ્ટન વગેરે પણ મળશે. હરેક ભાતના હારમોનિયમનું રીપેરિંગ કામ ખાતરીથી કરી આપીએ જાએ. હજી યા મંગો:

મરાઠીવા મુઝીક સલુન,

(મલોકા એ. એન. ગોસ્વામી.)

પી. એલ. બોક્સ ૪૬૦.

૨૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 34—Vol. XXIX.

Friday, August 21st, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.
Price 3d. per copy.

NOTES AND NEWS

HIS Excellency the Governor-General, the Earl of Clarendon, and Her Excellency the Countess of Clarendon were given a very warm welcome by the citizens of Johannesburg on their first official visit to that city last Monday. Mr. Joseph Ebrahim, on behalf of the Transvaal Indian Congress, presented an address tendering "humble allegiance and an expression of loyalty and good wishes," and submitting the hope that His Excellency would exert his powerful influence towards an equitable solution of the difficulties facing the Union's Indian community. Mr. Ebrahim then garlanded Lord Clarendon, who, in reply to the address, said:

"I would like to assure the Indian community that, while I have the privilege of remaining in South Africa, it will be my earnest endeavour to do all I can to promote the happiness and prosperity of all. I must also thank them for having honoured me with an old Indian custom, so that they have presented me with this garland of flowers which I have round my neck. It brings back to my mind many happy months spent in the great country from which they come."

A Reuter's message from Sydney states:—

About 50 girls, when confirmed at Our Lady of Victoria Church, Bowen Hills, Queensland, by the Archbishop of Brisbane (Dr. J. Dunhill) took the pledge against smoking. Brisbane is the first diocese in Australia which has inaugurated this pledge required of its womanhood, and the principle has received praise abroad. The Archbishop in addressing the young women candidates for Confirmation referred to the great necessity to-day for a safeguard to womanly virtue, and he said that he regarded this pledge as one safeguard, owing to the temptations to which the habit of smoking might lead. "As far as girls are concerned," said his Grace, "smoking was unknown a generation ago, and it opens to-day an avenue of danger. There are two sides to the question, too, for smoking is detrimental to a woman's nerves and to her health in general." The girls were asked to take a pledge "for the honour of God and for the honour of womanhood," to refrain from smoking for life and to do all in their power to prevent other girls from taking the habit.

We take note of the above with the hope that it may serve as a warning to those who think everything in the West is to be good and worth copying. This is, at least, one item in the Western civilisation which we would not like our Indian women to copy.

We call the following from the *Rand Daily Mail*:

Under the chairmanship of Colonel H. Meentz, an executive committee has been elected in Pretoria for the formation of a Council of Europeans with the object of "ensuring the lasting domination of the white man in South Africa in a spirit of just guardianship over the

native." Members of the executive include Mr. P. G. W. Grobler (Minister of Lands), Colonel M. S. de Toit, M.L., Dr. G. Preller, and Mr. H. R. Abercrombie.

While wishing to allow the native every freedom and to give him every assistance to develop along his own lines, the council will aim at fighting "undesirable negrophilism" by means of publicity and propaganda.

They propose devoting attention to the education of the white youth, "with a view to opening their eyes to the social relationships their forefathers have maintained for centuries, and to safeguard them against unwittingly succumbing to negrophilistic influences in school, church, or society."

The council supports segregation as a means of maintaining the equilibrium between white and black. It aims at securing preference for European labour, but also at safeguarding certain South African industries for the native against imported labour. It hopes to take measures to prevent the unskilled white labourer from being degraded to the status of the native and being brought into unfair competition with him.

This is, we think, the limit of cant and hypocrisy. That the object of the above body is to ensure the lasting domination of the white man in South Africa is quite understandable. But how they can talk of just guardianship over the Native and with the same breath aim at fighting "undesirable negrophilism" is beyond our comprehension. What seems to them "undesirable negrophilism" is nothing else but the desire to see justice done to natives who are the real sons of the soil. Where is their just guardianship when they are out to crush that desire? If their just guardianship over the natives were tested before an impartial tribunal we are sure they would stand convicted and would be liable to severe punishment under the common law of guardianship.

The following letter from Rabindranath Tagore to one who was intending to go out as a missionary to India will be read with interest:—

"I have read your letter with pleasure. I have only one thing to say; it is this: Do not be always trying to preach your doctrine, but give yourself in love. Your Western mind is too much obsessed with the idea of conquest and possession; your inveterate habit of proselytism is another form of it. Christ never preached himself or any dogma or doctrine, he preached the love of God. The object of a Christian should be to be like Christ—never like a coolie recruiter trying to bring coolies to his master's tea garden. Preaching your doctrine is no sacrifice at all—it is indulging in a luxury far more dangerous than all the luxuries of material living. It breeds an illusion in your mind that you are doing your duty—that you are wiser and better than your fellow-beings. But the real preaching is in being perfect, which is through meekness and

love of self-dedication. If you have strong in you your pride of race, pride of sect, and pride of personal superiority, then it is no use to try to do good to others. They will reject your gift, or even if they do accept it they will not be morally benefitted by it—instances of which can be seen in India every day. On the spiritual plane you cannot do good until you are good. You cannot preach the Christianity of the Christian sect until you be like Christ—and then you do not preach Christianity, but the love of God, which Christ did."

Mr. Peter Freeman, Member of Parliament and Chairman, Commonwealth of India League, recently in an interview, said:—"The opponents of India's aspiration were using every subtle means to frustrate the effects of the Round Table Conference. Every trifling disturbance is exaggerated a hundred-fold to convey the impression that the peaceful India is seething with a mass of rebels. Mr. Freeman says she certainly will justifiably be discontented until the grievances are remedied. It is highly creditable to all concerned that the Irwin-Gandhi Agreement is being so loyally maintained and especially it is a tribute to Mahatma Gandhi's influence that he has been able to secure such widespread adherence throughout India under provocative circumstances. "If Indians are able to maintain such patience, however sorely tried, they will not find England lacking when the moment comes for a final decision to be taken and the responsibility of future Government transferred to an elected Indian Parliament."

THE *Manchester Guardian*, in the course of a leading article on the notorious Miss Mayo's 'Volcano Two,' writes:—

There are, of course, those who would use Miss Mayo's book to demonstrate India's unfitness for self-government, but little weight need be attached to their arguments. Logically, to give control to Legislatures responsible to India's custom-ridden voters might seem fatal to the cause of reform. But in practice the men who will stand for and secure election are likely to be modernists, easily influenced by the world's criticism and not too differential to the views of their constituents except in the matter of taxation. As to the assertion that ages of child marriage have produced in India a degenerate race, we may leave this question to the further investigation of scientists, who may also have something to tell us in England about the effects on our stock of the early excesses of industrialism, of city slums and city life, and of a war which destroyed the fine flower of a whole generation.

We have received for publication a full report of the fourth anniversary celebration of the Indian Social Service Committee held last Wednesday evening at the Tamil Institute, Durban, under the presidency of His Worship the Mayor, Mr. A. Lamont. We are obliged to hold over the report for our next week's issue.

A meeting of the Sultan Football Club, Springs, (Transvaal) was held at the residence of Mr. E. H. Bayat on August 4. The following officials were elected:—

Chairman: Mr. E. H. Bayat, Vice-Chairman: Mr. Moses Akoodie, Secretary: Mr. A. M. S. Chongchay, Captain: Mr. D. M. Khan, Vice-Captain: Mr. Ismail Pahal, members of the club: Ebrahim Pahal, Ismail Hajat, Shamsuddin, Essop Asvat, Ebrahim Khan, Ebrahim Seodat, Ahmed Laher, Ahmed Kusealia, Ismail Laher, A. Bolekity.

UNGENEROUS TOWN COUNCIL.

WHEN the Durban Town Council gave two acres of land for the Sastri College on lease we protested that the Town Council's action was ungenerous. We have occasion once again to reiterate that view. As would appear from a report published elsewhere in this issue, the Sastri College authorities applied for further land adjoining the College, in extent, a little more than an acre but later amended their application and applied for the grant of 6½ acres, as originally asked for by Mr. Sastri, to be made over to them, on the same terms and conditions as apply to land granted by the Council to the Government for educational purposes, thus cancelling the lease of two acres now occupied by the College, which would be merged into the total area. The Council-in-Committee who met to consider the application, state that after considering the matter very carefully they are not prepared to recommend the Council to grant the Sastri College authorities the whole of the area applied for, but recommend the sale in leasehold of a little more than an acre as originally applied for.

We Indians have often been rebuked for not doing anything on our own to help our own people. Europeans, whom we look upon as sympathisers in our cause, have often pointed out to us, and we have felt it ourselves, too, that if we, as a community, would do something substantial, independently, for our uplift, we would be sure to get help from the authorities. With this faith Mr. Sastri worked very strenuously among our people and exhorted them to do their bit in the interests of their children's education. The present magnificent College building worth nearly £20,000, is the fruit of the generous response given by the Indian community to Mr. Sastri's exhortation. It is by no means a mean gesture on the part of the Indian community. But what encouragement do we get from the Durban Town Council? We are given only two acres of land and that too on lease. Mr. Sastri's eloquence could stir large audiences, it moved the sluggish Indian community of Natal to contribute £20,000—the biggest sacrifice it is known to have made in the history of South Africa, it can move the Empire, but it fell flat before the Durban Town Council. Mr.

Sastri fell short of falling on bended knees before the Council for more land but it was of no avail. It was just about that time that the Town Council made a free gift of fifty acres of land to the present Howard College, and Mr. Sastri could well see that the Council could be generous when it wanted to be, but in the case of the Indian community it simply did not want to be generous. Being gifted with a tremendous amount of patience Mr. Sastri swallowed the bitter pill hoping for a better future. But the future, as we now see, has proved to be as gloomy as the past.

In mentioning the Council's gift to the Howard College let it not be misunderstood that we begrudge that great and useful institution the gift it has acquired. Far from it. We think it fully deserved the gift and the Durban Town Council is to be congratulated for having risen to the occasion. We make mention of the fact only by way of comparison. Six or seven acres of land situated in, what is so customary to call, an Indian locality and for an educational institution costing nearly £20,000 could not be considered by any sane person an extravagant request. To the Durban Town Council, however, it seems to have appeared so, and has, therefore, not conceded to the request. Would that better counsel may yet prevail upon the Durban Town Council and that it may be inspired to grant the very reasonable request of the Sastri College authorities.

Land For Sastri College

Corporation Very Ungenerous

The Council-in-Committee of the Durban Town Council at its meeting of July 31, and August 14, dealt among other matters with the application for land for Sastri College. The report reads as follows:—

In September, 1927, the Agent of the Government of India, the Rt. Hon. V. S. S. Sastri, applied to the Council for an area approximately 6½ acres in extent, bounded by Warwick Avenue, Mansfield Road, Centenary Road and the Indian Sports Ground, on which to erect an Indian Training College. After due consideration the Council sold in leasehold to the College authorities a site 2 acres in extent, facing Warwick Avenue (Winterton Walk) and adjacent to the Indian Sports Grounds.

In 1930, the Sastri College authorities made application for the land lying between the College and Centenary Road, the area of which is approximately 1 acre 2 rods 9 perches.

At a later stage the Sastri College authorities amended their application and applied for the grant of the whole of the area (11½ acres) originally asked for by Mr. Sastri to be made over to them on the same terms and conditions as apply to land granted by the Council to the Government for educational purposes, with the consequent cancellation of the

lease of two acres now occupied by the College which would be merged into the total area.

The Provincial Administration also made application for the freehold title of all the land applied for by the Sastri College, i.e., the existing site as leased to the Agent of the Government of India, plus the further four acres approximately required by the College authorities.

After giving the matter the most careful consideration the Council-in-Committee report that they are not prepared to recommend the Council to grant the application of the Sastri College authorities for the whole of the area which adjoined their present lease, having regard to the needs of other bodies whose applications are before the Council.

In the circumstances the Council-in-Committee recommended:

(a) That in terms of Section 160 (a) of Ordinance 19 of 1924 the consent of the Administrator be obtained to the sale in leasehold by private bargain of a site described as Lot ITC/1, Block B, in extent 1 acre 2 rods 9 perches, situate between the Sastri College and Centenary Road, to the Sastri College authorities, on the same terms and conditions as apply to their existing lease of Lot ITC, and at a rental proportionate to such existing lease.

(b) That the Mayor be authorised to sign such documents as are necessary herein, and the Corporate Seal be affixed thereto.

Important Supreme Court Judgment

Ladysmith Licensing Appeal Upheld

In the case of Ismail Ahmed Karwa v. Licensing Officer, Ladysmith, before Mr. Justice Matthews and Mr. Justice Huthorn in the Supreme Court of Natal:

Applicant, a storekeeper, of Ladysmith, had been the holder of two general dealer's licences and a patent medicine licence for the year 1930, in respect of premises situated at 132 and 134 Macpherson Street, Ladysmith. In September, 1930, his estate had been assigned and, acting on the instructions of his assignee, he continued to carry on the business as aforesaid. He duly made application for the renewal of his licences for the year 1931, the assignee intimating that he had no objection.

The Licensing Officer, however, refused the application, holding that the right to the licences, as an adjunct to the applicant's business, passed to the assignee when the deed of assignment was granted. Further, the fact that the applicant's estate had been assigned showed that there was no necessity for the renewal and also that the procedure to be followed by the applicant to obtain licences for the current year would be that applicable to new licences. Applicant had appealed to the Town Council which had, however, upheld the Licensing Officer's decision, and he now appealed to this Court, on the grounds (1) that the Licensing Officer had erred in holding that the licences had passed to his assignee on his assignment; (2) that the Licensing Officer, having wrongly held that the licence passed to the assignee, precluded himself from dealing with the application on the basis which he ought to have dealt with it; (3) that it was incompetent for the Licensing Officer to consider the question of necessity or otherwise for a licence in respect of which a renewal was sought; (4) that the fact that applicant had assigned his estate for the benefit of his creditors did not show that there was no necessity for the licence; (5) before deciding as to necessity, the Licensing Officer should have given applicant an opportunity of leading evidence in relation thereto; (6) there was no evidence before

the Licensing Officer upon which he could exercise his discretion adversely to applicant upon the grounds stated, or at all.

Mr. H. G. Mackenzie, K.C., with him Mr. A. Milne (instructed by Mr. A. Christopher) appeared for applicant, and Mr. F. N. Groom for respondent.

The matter came before the Court last term when, after hearing argument, the Court reserved judgment, which was given on Monday Aug. 10.

Mr. Justice Matthews, after reciting the facts, stated that, although several grounds of appeal had been tabled, they resolved themselves into the following two: (1) Did or did not the notice of assignment divest the application of the licence? If it did, no application for a renewal as distinguished from the grant of a new licence could be made by him (2) if the applicant was not so divested of the licence, was there or was there not a refusal on the part of the Licensing Officer to exercise the discretion vested in him by Statute, in that, by misinterpreting the law, he failed to appreciate the nature of that discretion, and, further, in that he came to the conclusion that there was no necessity for the licence without hearing evidence at all on the matter or without giving applicant an opportunity of being heard, and that, solely on the fact of the assignment of applicant's estate.

After reviewing the authorities and the relevant sections of the Insolvency Act, his Lordship was of opinion that the Licensing Officer had erred on a matter of law in taking the view that the right to the licence was divested from the applicant and passed to the assignee under the deed of assignment. That being so, there had been a refusal of the renewal of a certificate of approval for a licence and the Licensing Officer could not treat the matter as an application for a certificate for a new licence.

In considering the second question, the Licensing Officer's reasons showed that he came to the conclusion that there was no necessity for the renewal of the certificate owing to the fact that applicant had assigned his estate. It was, however, obvious that though applicant's financial difficulties were such that he had to assign his estate, this was not conclusive as to there being no necessity for a general dealer's licence in respect of the premises. A refusal to renew, for a reason which did not follow from the facts given in support of the reason, was in itself an absolute negation of the exercise of a discretion in a proper manner. Further, the refusal had been made without informing applicant that he had to meet this point, which had been taken by the Licensing Officer *ex mero motu* and, subject to the consideration of the effect of the decisions of this Court on the particular legislation applicable to this Province, that alone would be a ground for setting aside the Licensing Officer's decision.

Having regard to the circumstances, his Lordship thought that this was a case where the Court should not remit the application for rehearing, but should exercise the powers conferred upon it by the Act of 1909 and, having set aside the licensing authority's decision, order that the certificate of renewal be awarded to applicant, who would be entitled to the costs of this appeal.

Mr. Justice Hathorn delivered a concurring judgment, in which his Lordship said that he agreed with the order proposed by Mr. Justice Matthews, but for somewhat different reasons.

The first question to be determined was the jurisdiction conferred upon the Appeal Court by Section 6 of Act 22 of 1909 (Natal), and was one of considerable difficulty, because of the different views which that Court had itself taken at various times. His Lordship's view was that the "appeal" mentioned in Section 6 was an appeal in the ordinary sense "as understood in our courts of law," to use the phrase of Mr. Justice Stratford, in the case of *Ahmed Mahomed v. Ralfour Village Council* (1924,

T.P.D. 247).

There had been a series of cases in the Natal courts, culminating in the case of *Bhayla v. Licensing Officer, Natal*, in which, by a gradual process, the jurisdiction of the Appeal Court had been limited to such an extent that by 1926 the Court would only interfere upon the narrow grounds upon which any superior Court would review inherently the exercise by an official of a discretion under a Statute.

His Lordship agreed with Mr. Justice Matthews, for the reasons stated by him, that the Licensing Officer was wrong in thinking that the licence was divested from the appellant and passed to the assignee, and in finding as a fact that there was no necessity for the licence, merely because appellant had assigned his estate. These would be proper grounds for allowing an appeal in the ordinary sense and his Lordship adopted them as the ground upon which to conclude that the present appeal should be allowed.—*Natal Mercury*.

SELF-PITY OR SELF-HELP?

(By L. W. RITCH)

There is said to be a tide in the affairs of man which, when taken at the flood leads on to fortune. The wise opportunist takes advantage of such; the fool lets opportunity pass him by. He may have to wait long ere it come. This is true of sacred as of secular affairs.

Now, opportunities are valueless to such as are incapable of recognising them or to such as are unfitted or unworthy to utilise them. In the main, people are environed by the circumstances they deserve, by the limitations most conducive to their development, by the conditions they have either actively contributed to fashion, or have through indifference or sloth allowed to obtain.

A duty devolves upon every man to refrain from being party or privy to what he knows or should know to be unjust or wrong, and to hide from that duty behind the excuse of personal discomfort, lack of interest in communal affairs, or similar selfish motives, is merely to pile up wrong upon wrong.

What touches my neighbour, touches me. There is no greater heresy than the denial of responsibility for a brother's welfare. The man who has not yet learnt that he "his brother's keeper" has yet to learn the alphabet of how to "keep" himself. The realisation of the folly of neglecting the duty to seek by righteousness and to resist the insidious temptations to play, selfishly, for safety is ultimately and inevitably borne home to the foolish, and that painfully. Whether or not "the wages of sin are death," certainly it is that each reaps what he sows, and no less certain that folly and unwisdom are corrected by experiencing their consequences in oneself.

We are all too prone to indulge in self-pity, to regard ourselves as innocent victims of others' cruelty and wrong-doing. We are given to appropriating to ourselves certain "rights" and to regarding others who interfere with them as the wrong doers. In reality the doctrine of independent or individual rights has no existence apart from the "heresy of selfishness." It is part of that very heresy. Ambition, rivalry, conflict of interests, that is, "self" and "selfishness," are inherent in the very notion of "rights."

No growth can be healthy and lasting that is rooted in selfishness; no canons of conduct that have selfishness for their foundation can hope to guide men safely and surely. Indeed, it is to be observed that "rights" not infrequently change, alter or vary at the call of expediency. "Rights," then, may thus become wholly divorced from "Right" and merely synonymous with interests.

What then is Right or Righteousness in contradistinction to "rights"? Its exact opposite. As the

latter is but an integer in the notion of separate selves in competition with each other, or separate individualities with conflicting interests, so the former implies a common ideal and a common canon of conduct applicable to each and all. It necessitates a complete change of view-point, a reversal of present conduct. It reinstates Duty on the throne of which Duty is the legitimate occupant. Lived, it must mean a complete change of polarity in thought, emotion, action. Harmony where now is discord, the disappearance of want with the discarding of "a non-cooperation and non-operation town" is a goal however dimly perceived, and the quickening of the spiritual qualities latent in human nature by alone that goal can be attained.

Mahatma Gandhi And The Round Table Conference

"You may depend upon it that I would make a dash to London the moment the way is cleared by those in a position to do so," Mahatma Gandhi is reported to have stated cabling to the *New Chronicle* (London) from Bombay. "Let the British public know that I make every effort humanly possible, but the great civilisation is so often beset with things to go or do so under circumstances that we cannot tolerate. I have no desire to attend the conference without those civilians whose aid, goodwill and blessings," Mahatma Gandhi lengthily reiterates the view that the patient and suffering congress has been badly treated, adding: If London cannot guarantee protection to a party to the Delhi settlement which has not arms to back itself, London is most unlikely to produce a scheme acceptable to India.

The *South Advertiser* Calcutta correspondent cables that the Congress refused to attend the Round Table Conference are revealed in the publication of correspondence between the Government and Mr. Gandhi, in which Mr. Gandhi demanded: (1) A board of arbitration to watch the implementation of the Delhi agreement by both sides, particularly in regard to the collection of land revenue in Gujarat; (2) the local honours inquiry to decide action in the matter of picketing; (3) the collection of land revenue should be dependent on the advice of Congress.

On questions 1 and 2 the Government replied: "It would not be possible for the Government to agree to any arrangement which involved the suspension of the ordinary law or involved the appointment of external authority to whom the Government would delegate the responsibility for reaching decisions closely affecting administration, nor can it agree to the provision of special procedural benefits, of which the Congress could lay claim and from which members of the public would be excluded and which would trench upon the jurisdiction and discretion of the courts of law."

The Government denied that there had been breaches of the Delhi agreement on their part, and stated that cultivators who could not pay had not been coerced to do so. The Government could not agree to a tribunal to consider the Government's actions under the agreement which did not lay down that Congress should be consulted in the matter of the collection of revenue.

The Viceroy finally appealed to Congress to go to conference as the best way of obtaining a real and lasting solution of the present difficulties.

Mahatma Gandhi, in an interview before leaving for Ahmedabad, said Congress would make every effort not to revive civil disobedience until the

round table conference had finished its deliberations but much would depend on the attitude of the Government. A renewal of the fight was certain if the round table conference did not grant the Nationalist demands and this time the struggle would be more intensive and more extensive.

The Calcutta correspondent of the *Times* cables that Mr. Gandhi, in a statement, said "It is a great blow not going to London. My request was incredibly simple. There was a contract between the Government and Congress, and if a breach occurred surely the laws governing contracts must be applicable. But the Government, in its wisdom, rejected Congress' very simple and natural suggestion that matters should be referred to an impartial tribunal. Hence the decision of the Congress Committee."

"It is not intended at present to resume civil disobedience immediately, but also there is no question of reopening the negotiations regarding the Congress round table representation. The non-representation of Congress does not mean the end of the Delhi settlement, which will work honourably until the Government makes the position utterly intolerable, which it is not now."

Mahatma Gandhi, interviewed by Reuter at Ahmedabad, denied reports that the All-India Congress was preparing for war. He said that instructions had been issued throughout India that the Delhi agreement was to be carried out. "I have not the slightest desire to humiliate or embarrass the Government. My only desire is to get justice," Mahatma Gandhi declared.

A later message from Simla states that Mahatma Gandhi has published a lengthy document designated "Challenge Accepted," which he specifies various alleged breaches of the Delhi agreement by the Government. He is also reported to have sent a letter to the Viceroy, Lord Willingdon, asking if the Government of India intends to continue to observe the pact. The Government, it is stated, proposes to publish a reply, dealing with the attitude of Congress towards the pact, and that while intending to adhere to the pact, it is prepared to take up Mahatma Gandhi's challenge and to deal with any resurgence of civil disobedience.

The Communal Question

"This Round Table Conference may be packed by people of one view, but our voice is bound to be heard. India cannot come to a decision on the communal issue unless Nationalist Muslims have a share in it. Ours will be the last word on the subject," observed Dr. M. A. Ansari, in the course of a speech acknowledging the civic honour conferred on him by the Calcutta Corporation.

The Bengal Nationalist Muslim Conference held recently at Faridpur passed the following resolution:

This Conference considers the packing of the Round Table Conference with Moslems belonging to a particular school of political thought grossly unfair to the Moslem community, and it desires to point out to the Government of India that the exclusion of representatives of the All-India Nationalist Muslim Party from the Round Table Conference would be regarded as a act of manifest injustice and calculated to hamper the solution of the Indian problem.

FOR SALE

Printing Press fully equipped. The only Indian press in Pietermaritzburg. Excellent proposition. Apply: "Press." Box 290, Pietermaritzburg.

India Demands Justice

(By DR. ANNIE BEANT IN THE
"INDIAN REVIEW")

(Continued from last week)

The question of cotton is another case of flagrant injustice done to the Indians. Protection to Lancashire by the cotton excise destroyed India's cotton trade. At one time India was a country with an enormous foreign trade in calicoes, muslins, silks, and woven fabrics. The English market was supplied with Indian cotton goods. The Lancashire mill industry wanted to grow, and Parliament passed laws putting a heavy duty on Indian cotton goods, and made it penal to import cotton goods from India, punishing those who brought them to England, and those who purchased them. Lancashire's trade was protected; it grew to great wealth, then the policy was changed to Free Trade when England wanted a world market, and India's trade was ruined.

Further, the Indian cotton cultivators were pressed to grow a long-staple cotton, which suits the manufacturers to use in machines in the mills of India, and the cultivators have now to grow the long instead of the short-staple cotton which suited their own hand-loom workers. Injustice and exploitation could go no farther.

Yet I sincerely believe that the union between Britain and India is vital for the welfare of both. Together they can do far more than the total product of both of them working apart. I know that India, if she insisted upon complete independence, would be at the mercy of some other invading nation. She would have Japan, China, Russia, or the tribes of Central Asia overrunning her. And what would Britain do without India? India is the vital link in the British Empire.

Is it wise statesmanship to drive India to desperation, as we are doing at present? Is it wise to toy and vacillate with her future in economics or politics? Is it wise to tell her by our conduct that we help all peoples except Indians who wish for self-determination?

These questions demand an immediate answer; they are a challenge to the goodwill and the good name of the British people. England and India are better together than separate. Mutual freedom possible for India, the only country in the world where freedom can be won by reform, and not by revolution. India and England can keep the world at peace; they can make a growing friendship between Europe and Asia, with its constant promise of trade expansion and economic prosperity.

With the experience of many years spent working in India I know that at the moment the sands of patience are running low; patience is almost exhausted, and poverty in breeding extremism and distrust of British intentions. When this patience is exhausted, then nothing that men can do will keep her within the Empire, which must become a Commonwealth. But I still believe that the vast majority of the British people who know no little of the truth about India wish to "play the game," to give her the same opportunity of Dominion or Self-Government as has been granted to the British Dominions. This accumulated public opinion and goodwill is bound to make itself felt against the harshest of Government, officialdom, and vested interests, and the time will soon come, I hope, when India shall have the same equal opportunity of becoming a Nation.—*Indian Review*.

(Continued)

British Missionary Societies' Conference

Lord Irwin On India

(From An Esteemed Correspondent)

The following speech was delivered by Lord Irwin at a meeting on India under the auspices of the Conference of British Missionary Societies at the Central Hall, Westminster, on Tuesday, 21st July 1931. The Archbishop of Canterbury was in the chair:—

Anyone who has seen anything at close quarters of what Missions have done and are doing in India would realise the privilege of a meeting like this. While I was Vicaroy I was able to see a good deal of their work, and appreciate not only its moral and social results, but the spirit in which it was conducted. Among outcasts and lepers, among criminal tribes, or aboriginal dwellers in jungle tracts, in crowded cities and remote places in the hills, I have seen men and women slaving devotedly to translate the message of Christ into the practical language of Him who went about doing good. In spite of the tragedy of difficulty within the Christian ranks, they are doing work of quite incalculable value to India, and their most powerful sermons are in their lives.

People here have been lately puzzled and distressed by remarks made by Mr. Gandhi on this subject. From my knowledge of Mr. Gandhi I can only say this. It would require very strong proof to convince me that he, who is one of the greatest social reformers India has known, had failed to recognise that the real work of Christian missions was poles apart from proselytising as commonly understood. I am sure that he knows as we do that it springs only from the irrepressible impulse of men who, knowing themselves to possess the treasure beyond the price, long to share it with their fellows, and are impelled by the value they attach to each human soul to spend themselves in lifting those who are down, ministering to the oppressed, and bringing self-respect to those who have lost or never before known its meaning. Truly it is by the spirit of service that these men and women are inspired.

The same spirit has been consciously or unconsciously at the root of the best work done by men of our race in the political and administrative field. Those great names of the Lysons, the Ouseys, the Nicholsons, and many others, men of good sense who did their daily work in the spirit of God, remembering always that they must render account to Him of their stewardship of power. And it was this Christian background of their lives, dimly apprehended and understood, that secured for them the respect and affection of those over whom they ruled, and whom they served. And it is this spirit in which we must approach our own problems to-day in India.

Indeed I fancy that it is the key to most of the great anxieties by which the world to-day stands oppressed. International co-operation to secure the economic foundations of modern life, disarmament, the relations of races and classes, in politics and in industry: at every point we realise that if only doubt and suspicion could be replaced by real sympathy and trust, we should have moved far to finding the way through our difficulties.

We all know something of the hard facts of the Indian situation that need to be brought into harmony; and he would be a bold man who said

that the doing of this would be a simple business. Quite apart from all other difficulties, the task of adjusting Indian aspirations with what Great Britain will rightly feel to be her responsibilities is, we may feel certain, not going to be easy.

I do not know whether Mr. Gandhi will decide to come to London or not, but I believe that both he and Indian nationalist opinion generally will recognise the necessity of special provisions in the future constitution to suit the special circumstances of India, and will not be unready to welcome the assistance in many directions of Great Britain, when they fully understand that Great Britain by meeting India in free and equal conference is giving the best earnest of her anxiety to see the fruition of India's constitutional hopes, and that we do not seek in what we here say or do to promote anything but the interests of India.

It is sometimes suggested that these words, 'to the interests of India,' which found place in my agreement with Mr. Gandhi, were badly chosen, and take no account of the right of Great Britain to safeguard her own interests in any settlement that may be reached. We are here faced with no issue of great importance, and it is essential that we should search the foundations of our thought if we are to avoid dangerous confusion.

As I see it, Great Britain has weighty obligations in India, which she cannot ignore, in such matters as defence, financial credit, the protection of minorities of whatever kind, and the future treatment of Services recruited under the authority of Parliament. She has also great and vital interests on the economic side. It is a vital interest for Great Britain, with her industrial population dependent for their daily bread on trade overseas, to secure as large a share of the external trade of India as she can. It is not less a vital interest for India that Great Britain, so long as she is at present bound to rely almost entirely for her own defence, and hardly for her own protection, should be economically strong enough to fulfil these functions on behalf of India, until India can assume responsibility for them herself, and that would ultimately be impossible for Great Britain except upon the basis of prosperous trade.

And indeed, if the implications of any of these things are dispassionately examined I believe it will be found that when any association has grown so close as that between Great Britain and India, it is impossible to dissociate the real and permanent interests of one partner from the other. But that is a very different thing from saying that Great Britain is morally entitled to impose conditions on Indian constitutional development, which are not to the advantage of India, in the interests only, or primarily of Great Britain.

Such an attitude is indeed wholly inconsistent with the doctrine of British trusteeship, for Indian well-being. I am not here concerned to argue whether Indian nationalist opinion is or is not right and reasonable in resenting, as it does, this doctrine. That it does so is well known to anyone who is in touch with its thought, and it needs no great gifts of imagination to appreciate the grounds of its dislike. But what I am concerned to point out is that on the doctrine, to which appeal is often made, Indian interests must and should come first, for the same reason that he would be regarded as an indifferent and reprehensible trustee who used his position of trustee to advance his own interests in preference to those of which he was placed in charge.

Not apart from the moral side, I can feel no doubt that any attempt to pursue a policy of regard to British interests, in preference to Indian, is foredoomed as a practical proposition to failure.

After all the greatest British interest is a contented India within the British Empire, and you will never secure that on a permanent basis, if you give cause to India to think that in the policy she pursues Great Britain is influenced by her own self-interest rather than by the interest of India. Take trade, in regard to which it is sometimes said that Government should take direct action in support of British interests. Leaving aside the question of how far the diminution of our import trade to India is due to general economic conditions—and I believe the effect of these is far greater than that of any propaganda against foreign cloth—it is surely evident that trade can only flourish and develop when you have willing buyers as well as willing sellers, and that, in other words, it must rest on the basis of good will. Where this is lacking you cannot force its flow any more than you can force water to run uphill. And the surest way to aggravate these difficulties in the trade sphere is to suggest that Great Britain should take some political action to coerce India into buying what she wants to sell. On the other hand, if Great Britain is prepared without reserve to show that she is only concerned to secure the true interests of India, she will find India very much more willing to meet her in devising practical means by which the partnership may operate to the mutual advantage of both parties.

The real difference between many of the critics of the policy of His Majesty's Government and myself is that they appear to believe that British interests of this kind can be secured by loud assertions of determination and vigorous action on the part of Great Britain, whereas I think that if they are to be permanently strengthened and maintained it must be and can only be, on the basis of mutual understanding and consent. The truth is that the people, who are disposed to question and even condemn the whole policy of trying to reach agreement with Indian thought through the Round Table Conference and blame the Conference plan for everything that goes wrong, are living in an unreal world, which is no longer true to the facts. They resemble the man who is beginning to go deaf, or lose his sight, and complains that his neighbours do not speak distinctly, or that the light is bad. And all the while the fault is nearer home. There is no good supposing however much you may wish to do so, that you can recreate the India of ten years ago, any more than it is possible for us to recapture the atmosphere of childhood, which we wistfully remember. The tale of Lot's wife is the traditional warning for those who would direct their gaze backward, instead of concentrating their efforts upon the achievement that lies before.

This Indian problem to-day is the biggest Imperial problem that this country has to face. We have had in our history to face others; sometimes, and most frequently, we have succeeded; sometimes we have lamentably failed. But when we have failed, it has been principally due to lack of the just spirit of faith and sympathy, which, not making light of real obstacles, has yet at other times, according to the law that trust begets trust, held for us the secret of success.

Most sincerely then let us pray that public opinion both here and in India may come to see how much we depend upon wisdom, restraint and understanding, and that these qualities may be vouchsafed to all in proportion to their need.

65142
984 984

65141
644 644

65140
644 644

65139
644 644

65138
644 644

65137
644 644

65136
644 644

65135
644 644

"Sastri Speaks"

"SASTRI SPEAKS"—with a Foreword by Jan H. Hofmeyr. Edited by S. R. Naidoo and Dhanoo Bramdaw. Price 8/-; Presentation Copy 1/-.

Messrs. The Natal Press (Pty.) Ltd., Pietermaritzburg, have published the above book which contains that eminent statesman's speeches delivered in South Africa during his term of office as the Agent of the Government of India in South Africa. A fine estimate of his work in the Union is made by Mr. J. H. Hofmeyr who has written a foreword to this book. He writes:

"This volume serves happily to enshrine South Africa's memory of Mr. Srinivasa Sastri's ambassadorship. It is well indeed that its preparation has been undertaken. Mr. Sastri's speeches were a real enrichment of our South African life. Their publication in this form will lend permanence to that enrichment."

Again:

"To the Europeans of our land his sojourn in our midst meant perhaps more than anything else the presentation of a new conception of India and its people. . . . He made it real to us, and against the background he had created he made it possible for us to see what we have called our Indian problem in a different way."

The volume is not only a record of speeches, but contains valuable information on the Indian question. As an appendix to the book is included the Capetown Agreement, Mr. Sastri's Reports to the Government of India during his Agency, and other important matters that no one, interested in the Indian question, can afford to do without. The Press tributes and estimation of Mr. Sastri's services to South Africa form by no means an uninteresting addition to the book.

The Editors of "Sastri Speaks" are two well-known South African Indians who were intimately associated with Mr. Sastri during his sojourn in the Union. Mr. S. R. Naidoo was the secretary of the South African Indian Congress for several years, and represented the Natal viewpoint to the Government of India Delegation at the Round Table Conference at Capetown in 1926. Mr. Dhanoo Bramdaw is a well-known journalist, and the only Indian to be on the staff of a leading Natal daily. He is also Reuter's South African Indian correspondent.

The editors and publishers have rendered a very useful service to the country in bringing out this book which every student of Indian thought, we have no doubt, will find of inestimable value.

Indian Child Welfare Society Centre

150, BROOK STREET, DURBAN

Open daily, Monday to Saturday, 8-30 a.m. to 11 a.m. Infants, young children, nursing and expectant mothers.

Lady doctors give free attendance.

Tuesday morning 8-30 o'clock. Friday afternoon 3 o'clock.

TENDERS

INSOLVENT ESTATE OSCAR HEYMANN AND HEYMANN HIRSCH, Trading as OSCAR HEYMANN & Co., of District Pietersburg, C/15949.

Tenders are invited for the purchase of the above named General Dealer's Business as a going concern or alternatively the undermentioned Assets.

NOTE:—Special opportunity to obtain trading rights in Native areas.

Separate tenders for any individual trading concern may be made and will be considered.

The Stores are as follows—

1. Bochem (with Post Office)
2. Tebanfontein (with Post Office)
3. Buffelshoek
4. Rosenkrantz
5. Uikyk
6. Germaake
7. Innes
8. Mattemau
9. Vimen
10. Nain

The Assets associated with each trading concern are under the following headings:

- Store Buildings (Wood and Iron)
- Stock-in-Trade
- Outstanding Debts
- Live Stock
- Motor Cars and Lorry
- Fixtures and Fittings
- Household Furniture
- Leases of Trading Rights.

Tenders marked, "Tenders Insolvent Estate, Oscar Heymann & Co., C/15949," must be lodged in duplicate with the Master of the Supreme Court, P. O. Box 441, Pretoria, not later than Noon on Monday the 24th August, 1931.

Full particulars may be had from the undersigned. The highest or any tender not necessarily accepted.

The Merchants' Trust, Ltd.,
Progress Buildings,
150, Commissioner Street,
P.O. Box 2037, Johannesburg.

W. D. McFARLANE.

M. Heymann, (Gordon Pty) Ltd.,
100, Market Street,
P.O. Box 1029, Johannesburg.

G. I. MASSEY HICKS,
Joint Provisional
Trustees.

PEGASUS

THE PETROL FOR "ALL-ROUND" PERFORMANCE
VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA, LIMITED.

पेगेसस
सार्वजनिक उपयोग
आरोह' पेट्रोल.

111
111

111
111

111
111

111
111

111
111

111
111

111
111

111
111

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક રૂ. ૨૯ ૩૦.

ફ્રીનીક્ષ, શુક્રવાર, તારીખ ૨૧ ઓગસ્ટ ૧૯૩૧

નં. ૩૪

નોંધ અને સમાચાર

બ્રિટાનીસઅર્ગન્ટા શહેરીઓનો તા. ગવર્નર જનરલને આપકાર

નામદાર ગવર્નર-જનરલ અર્ગન્ટા કલેરેનડન અને કાઉન્સિલ ઓફ કલેરેનડનને બ્રિટાનીસઅર્ગન્ટા શહેરની મધ્ય સેમવારે પોતાની પહેલી ઓરીશિયલ મુલાકાત વખતે બે કલેરેનડન વતીથી તરફથી સુદર આવકાર આપવામાં આવ્યો હતો. ડાઉન્સપાસ ઇન્ડિઅન ઇથિસ વતી મી. જુસુપ ઇમાર્તીને નામદારને સુદર કુલનો દાર પહેરાવી માનવન આપું હતું જેમાં નામદાર ગવર્નર-જનરલ પ્રમે વક્ષાદારી અને બાલી હવાઓ દર્શાવવામાં આવી હતી અને યુનીયનની દોઢી કામતી સમક્ષ આવી પહેલી મુશીબતોનો પ્રત્યાક્ષ નિઃકાલ લાવવામાં તેઓ પોતાની મજબુત વચ મલાવશે એવી આશા દર્શાવવામાં આવી હતી. જવાબમાં નામદાર ગવર્નર-જનરલે જણાવ્યું કે :

“દોઢી કામતી હું ખાતી આપવા ઇચ્છું છું કે, સાલ્થ અફિકામાં મારા રહેઠાણ દરમિયાન સમગ્ર બ્રિટાની સુખ-કારી અને આપકારોને આટ આરાથી બનવું કરવાનો મારો પ્રમાણિક પ્રયાસ કરશે. મારા મળામાં આ સુદર પ્રસનો દાર આરોપીને હાઉસતાનના પ્રાચીન અનિષ્ઠ સત્કારની રીતથી મને નવાજ્યા છે તેને મારે હું તમારો પ્રયોજ આભારી છું. બે મહાન દેશમાં બે વચ્ચે આનંદથી વ્યતીત કહેલા દીર્ઘ કાળનું તે મને સ્મરણ કરાવે છે.”

પરિશ્રમની એમ

સીકનીયા રૂટરના સંદેશો જણાવે છે કે બ્રિસબેનના આર્ગન્ટા પાસે ૫૦ યુવતિઓને બાવેન લીસ, કવી-સેલેન્ડના પીપ-શરીયા સચેના પંચમાં ભેતા બીડી નાંદ પીવાની પ્રતિજ્ઞા લેવાની હતી. એઓને આવી પ્રતિજ્ઞા લેવાવનાર આ પહેલુંજ ચન છે અને તેની બહારની દુનીયા પર સારી વાચ પડેલી છે. આર્ગન્ટા પાસે યુવતિઓને પ્રવચનમાં જણાવ્યું હતું કે :

“આજે સ્મૃતિના તુષ્ટાનું રક્ષણ કરવાની વધુજ જરૂર છે અને આ પ્રતિજ્ઞાથી એક ગુણનું રક્ષણ થાય છે કેમકે, બીડી પીવાની અહત બીજી વધુ લાલચોમાં નાખી દેનારી છે. યુવતિઓમાં બીડી પીવાનો શિવાજ એક સદા ઉપર જણાવવામાં પણ આવ્યો નહોતો. આજે તે બેખમ-બરેલી દરે પહેલિયો છે. એક તો તે રૂટેવ છે અને વધી સ્ત્રીના જ્ઞાનનુંતુઓને અને સમાન્ય નાંદુસ્તીને નુકસાન કરે છે. ઇશ્વરના અને સ્ત્રીવના માનને ખાતર તમારે બીડી નાંદ પીવાની અને બીજી યુવતિઓને પીતાં અટકાવવાની પ્રતિજ્ઞા લેવી જોઈએ.”

પરિશ્રમના સુધારાએ વધુ પ્રજાઓને જોડી મોહિત કરી

દિધેલી છે કે હવે તેના કુધારને પણ તે સુધારે મળી તેનું અનુકરણ કરતી થઈ મધ છે, એવી બે પ્રજાઓ તો જોખુદ છે. એક તો ટરકીની, મુસ્લિમ કમલ પાપાને પોતાના દેશમાં વધુ ઘાટ સુધારાઓ લાખલ કર્યા છે પણ તેની દલ કમાં આવશે એ કહી શકાયું નથી. જનપાન પણ પરિશ્રમને પ્રથે આલવું જાય છે. હાઉસતાન પણ એ પ્રથે બહુ મધુ તો છે પણ દમગુની રાષ્ટ્રિય પ્રજાતિને લીધે તેના ઉપર જરૂર અંકુસ મુકાયો છે. ઉપલા રૂટરના સંદેશોની અદિ નોંધ લેવા માં અમારો હેતુ એ છે કે એ પ્રથે બુલા પડેલાઓને આ લાખલો ચેતવણીરૂપ સાર્વ પડે અને પરિશ્રમના કુધારમાંથી આપણા બાઇઓ અને એનો બને.

“ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન”

શુક્રવાર, તા. ૨૧ ઓગસ્ટ ૧૯૩૧

કરખનની રાહિત કાઉસીલે શાસ્ત્રી કોલેજને મારે બમારે બે એકર જમીન લીસડોલ્ડ પર આપી હાઉસ કાઉસીલની તમારે અમે વિશેષ દર્શાવ્યો હતો અમુકારતા કે કાઉસીલનું એ પમણું અનુદાર હતું. એજ મન ફરી દર્શાવવાનો

આજે પ્રસંગ આવેલો છે. આ અંકમાં અન્ય સ્થળે જાણવા માં આવેલા રીપોર્ટ પરથી જોવામાં આવશે કે આજ કોલેજના અધિકારીઓએ પ્રથમ એક એકરના કરતાં થોડી વધારે જમીનની કાઉસીલને માગણી કરી હતી અને પાછળથી એ માગણી બેચી લખન, કાલ્કીજીએ મુળમાં પોણા સાત એકર જેટલી જમીનના કાઉસીલની માગણી કરી હતી તેજ માગણી તેઓએ ફરી પાછી કરી અને જે શરતોએ ફળવણીના ઉપયોગને માટે કાઉસીલ સરકારને જમીન આપે છે તેજ શરતોએ તે જમીન આપવા વિનંતિ કરી હતી. એટલે કે, જે બે એકર જમીન ઉપર દાલ શાસ્ત્રી કોલેજનું મકાન છે તેનું પણ લીસડોલ્ડ કેન્સલ થઈ જાય અને તેના નથી માગણી વાળી જમીનમાં સમાવેશ થાય જાય. કાઉસીલ-ધન-કમારીએ તેના જવાબમાં જણાવ્યું છે કે, વધુજ સંભાળપૂર્વક વિચાર કર્યા પછી અમે શાસ્ત્રી કોલેજના અધિકારીઓને એ આપી જમીન આપવાની કાઉસીલને બકામણ કરી શકતા નથી પણ એક એકર કરતાં થોડી વધારે જમીનની જે પ્રથમ માગણી કરી હતી તે તેઓને, પહેલાં આપેલી તેજ મુજબ, લીસડોલ્ડ પર લેવાની બલામણ કરીએ છીએ.

આપણે, હિંદીઓ આપણા પોતાના વાઘવોને મદદ કરવા સ્વતંત્રપણે કંઈ પણ નથી કરતા એમ આપણને ઘણી વખત ટીકામાં આવે છે. જે યુરોપીયનોને આપણે આપણા દિલ ચિંતિત મણીએ છીએ તેઓ પણ આપણને વખતો વખત સમજાવતા આવેલા છે, અને અમને પોતાને પણ ભાગેલું છે. આપણે એક કામ તરીકે આપણી કલ્પિતને માટે જો કંઈક પણ સમજ સ્વતંત્ર પ્રયાસ કરીએ તો અમારીશો મોકલે આપણી નાદે ધારે. આ વિશ્વાસથી નામદાર શાસ્ત્રીએ આપણા શાસ્ત્રોમાં ફરી તનતોડ મહેનત કરાવી આપણા આગેવાની કેળવણીને માટે આપણો સ્વતંત્ર શાળા આપણનું આદાન કર્યું. આજે લગભગ પાંચે ૨૦,૦૦૦ ની કોમલનું આપણી પોતેજનું મન્ય મકાન નામદાર શાસ્ત્રીજીના આદાનના આપણા આગેવાનોએ આપણા કલગ પ્રત્યુત્તરનું કળ છે. હિંદી કોમની એ એકા કલ્પિતની નજર મણાય. પરંતુ તેના બદલામાં ટરનની કલ્પિત કલ્પિતને કંઈ નહિ તો કલ્પિત આપણા અંશે પણ હું કર્યું? સાત જે એક જમીનના કુટ્ટો આપણે અને તે પણ ભાટે આપણે. નામદાર શાસ્ત્રીજીનું વક્તવ્ય શ્રાવણનેતી વિશાળ મંડળને દલાવી શકે. નાદાલની શાસ્ત્રીય હોદી કામને પાંચે ૨૦,૦૦૦ નો શાળા અપવાને, એટલે કે, સારથ આગેવાની તેની તપાસીખમાં સકથી એટલે જોગ આપવાને તે યેરી શકી. આપણી સાર્વજનિકાવને પણ તે દલાવી શકે પરંતુ ટરનની કલ્પિત કલ્પિત આગળ તેમનું વક્તવ્ય નિષ્ફળ ગમું. કલ્પિતની પાસેથી વધારે જમીન મેળવવાને શાસ્ત્રીજીએ કલ્પિતને જેમ વડવાનું બાકી રાખ્યું છતાં કલ્પિતને તેઓ ટપાવી નહિ શક્યા. એજ સરકારમાં દાલ જે દાવઃ કલેજ ખુલ્લી મુકાઈ છે તેને કલ્પિત કલ્પિતને પચાસ એક જમીનનું દાન કર્યું હતું. શાસ્ત્રીજીએ જોયું કે કલ્પિત પોતાની કલ્પિતમાં આવે છે ત્યારે કલ્પિત થઈ શકે છે પણ હિંદી કોમના સંબંધમાં નો તેને કલ્પિત થઈ શકે છે પણ હિંદી કોમના સંબંધમાં નો તેને કલ્પિત થઈ શકે છે. નામદાર શાસ્ત્રીજીમાં ધીરજ પડવાની શકતી અનલ છે. એ તેમને એક કલ્પિત બહીસ છે. એથી કલ્પિતમાં સા સાઈ થઈ શકે એવી આશા રાખી કલ્પિતને આપણે કલ્પિત કુટ્ટો તેઓ પા ગયા. અજે આપણે જોયું છે એકે કે કલ્પિત પણ શાસ્ત્રીજીના કલ્પિત ગાંધી નીચરું છે.

હાથે કલ્પિતને કલ્પિતને કલ્પિત દાનની કલ્પિત અલિ રજુ કરીએ છીએ તથી એવી ગેરસમજાવતી થવી નહિ એમ એક એ ગાલન અને કલ્પિતની સંસ્થાને મળેલાં દાનની અમે છાંઈ કરીએ છીએ. જરૂર નહિ, પણ એ દાનને માટે એ સુંદર સંસ્થાને અમે પ્રેરણા લાગે ગાળીએ છીએ અને ટરનની કલ્પિત કલ્પિતને તેની કલ્પિતને માટે અલિ નંદન આપણે છીએ એ દાખલો અલિ રાકવામાં અમને કલ્પિત માત્ર સરમામણીય કરવાનો છે. આજે પાંચે ૨૦,૦૦૦ ની કોમલની એક કેળવણીની સંસ્થાને માટે, અને જેને હિંદી સતો કલ્પિતની પ્રથા પડી ગઈ છે. તેવા એક લકામાં, જે સાત એક જમીનની મિલકતને કામ પણ સમજુ માણસ વડાઈ માગણી નજર શકે. છતાં ટરનની કલ્પિત કલ્પિતને તે કલ્પિત જમીન છે અને તેથી તેણે તેના અસ્થિતર ક્યોં છે. કલ્પિત પણ કલ્પિતને સંમતિ આપે અને કામની પ્રેમિકતા અધિકારીઓની પણીય વાજખી માગણીને સ્વિકાર

કરવાને તે પ્રેમ એવી અને અંતરજાળી પ્રાણના ફરીએ છીએ.

હિંદુસ્તાનમાં કલ્પિત લકામનું વાદ્ય કલ્પિત રજુ છે. કલ્પિત તુરી પડે તે કલ્પિત રાજાતું નથી. સંધી થઈ હિંદુસ્તાનમાં તે વખતેજ તેની પડી સમાધાની સમજાવે લકામનું વાદ્ય એવી કલ્પિત એકી આશા રાખવામાં આવી હતી. સંધીના પગલાં લેવાનાં દવાં તે વખતે પણ હિંદુસ્તાનની તોડટાલીએ વિદો નાખવામાં આવી રાખી નહોતી. પણ લોડ અવનિને એક વખત સુધી પ્રજાની પુણ્ય કલ્પિત ક્યાં પડી હતી ખુબ કે, દલે એ રીત પણ આવી શકવાની નથી અને પ્રજાને કલ્પિત આપણેજ જોયું. એટલે તેમણે કલ્પિતને વેડી મારી મથકીને સંધી કરી. પણ તેમની નીચના તુમાખી અમલદારને એ જાનું ક્યોં? તેઓને કલ્પિત આલુજ રહી અને લેઈ અર્થનિત ગયા થઈ તો હિંદુસ્તાનમાં શાંતિ રજુ રજુ નથી. પ્રજા ન્યાયે સંધી પાવનને માટે તનતોડ મહેનત કરાવી રહી છે ત્યારે પ્રાંતિક સરકારી અમલદારો જેલોને લતાસ કલ્પિત રજા છે. પાંચે ૨૦ જેમ કલ્પિત મરડી મરડીને ચલાવવા પડે તેજ તેઓને સંધીની ચરતો પગાવવી પડેલી છે. અને તેની પણ દલે દલ આવી રહેલી જમીન છે. મલકાસાએ જોયું કે તેની સનત મેળેખ નિવાય સંધીનું પાલન સરકાર તરફથી જોયેજ નહિ થાય તેથી તેણે માગણી કરી કે, સરકારે સંધી પાલન કલ્પિત કલ્પિત રાખવાને એક નિષ્ફળતાવી પંચ નીમળી અને સરકાર તરફથી તેવા થયેલા લંગના ફેલકાક ખાસ કામસાએખી તપાસ કરવી. આમ થાય તોજ મલકાસાથી ગોળમેજ પરિપત્તમાં ગામ લઈ શકાય અને તોજ માંધીજી લંડન જઈ શકે. પરંતુ લોડ વીલીમકાની સરકારથી એ નહિ પની શક્યું. સરકારના શાસન પચ્ચે પ્રજા આવે તો સરકાર શા કોમની? અને સરકારને માટે એ કલ્પિત દિલ્પત ગણાય? એમ સરકારને લાગ્યું. જેવલ રુડી વાદાવાને આવી અને આખરે માંધીજી લંડન જતા કલ્પિત. જેવલ માંધીજીને પંચને બદલે એક નિષ્ફળતાવી સરકારી અમલદારને, જેવા કે, એક દામ શાઈ જમીન નીમવાની માગણી કરી, પણ એ માગણી પણ અંજુર કરવાનું સરકારને દિલ્પતને લાગ્યું જમીન છે, અને સરકાર સંધીનું ક્યાંનોજ કલ્પિત કરે છે. ચાલુ અવાડીમાની શક્યાતમાં એમ સાગન હતું કે જેલી થીએ પણ સરકાર માની જશે અને માંધીજી લંડન કલ્પિત પરંતુ દિવસે દિવસે આપના ખગેર પડેલી એ સંજાન એમને એમણે લાગતા જાય છે. આ જમીની પ્રજાતના ખગેરે પડેલી તો જમીન છે કે, દલે આશા રહેતીજ નથી. માંધીજી દાલ અમલદાર ગયા છે અને સરકારે કરેલાં સંધીનું કલ્પિત તંદાવતાનું પાદાર પાડ્યું છે અને વાઘસરખેને પચ લખી પુણ્ય છે કે સરકાર સંધી પાલન કરવા મંત્રિ છે કે કેમ ન્યાં ક્યાં સરકાર જોખણી ના નહિ પાડે ત્યાં સુધી મલકાસાએ તો સંધી પાલન કરવાનું ચાલુ રાખવામાં કલ્પિત ક્યોં છે અને એ કલ્પિતની સવચ સુચનાઓ પણ આપી દીધેલી છે. સરકાર તરફથી કલ્પિતમાં આગ છે કે, ને માંધીજીના તંદાવતાનું માને પણ જાળ આપવા નંદાર છે અને સાંવનપગમની લંડન શરૂ થશે તો તે સામે પગલાં લેવાને પણ નંદાર છે. અમે કલ્પિતને

છીએ કે હોડ' બેલિંગ્સની સરકારને હોડ' અરવીનની સરકારની જેમ હથેર સન્મતિ આપે અને મત વર્ધના કરણ પ્રતિદાસની પુનરુદ્ધિ થતી અટકે. પરંતુ જે દોહસ્તાનને માટે દુષ્પ્ર સહેવાનું હજી સમર્થન કરે તો સત્યનો ખેલી હથેર છે.

છેલ્લા ખબર

ઉપરું લખાણ ગમત વાદ ખબર આતી છે કે વાદસરોમ જે કલકત્તા ગયા હતા તેમને લંડનથી ખાસ સુવનાઓ આવેલી હોવાથી તુરંતજ સીમકા પાંચ ફરવું પડ્યું છે. એમ માનવા માં આવે છે કે બ્રિટીશ સરકાર ગ્રાંડ રેવલ કાન્દર-સામાં આંધીછની દાવદરી ગમે તે સંબંધે પણ આંખે જી ક્યારે દોહ સરકાર પોતે મતાસખા સાથે લીધેલી પલણુ બદલવા નથી માંગતી.

શાસ્ત્રી કોલેજ માટે જમીન

કોરપોરેશનની અનુદારતા

કરબન ટાઉન કાઉન્સિલની કાઉન્સિલ-ઇન-કમીટીની જુલાઈ તા. ૩૧ અને ઓગસ્ટ તા. ૧૪ થીએ મળેલી ચીફીંગમાં ખીજી લાખતો સાથે શાસ્ત્રી કોલેજને માં જમીનની અગત્યની માત્ર મર્ચા મળી હતી. તેનો રીપોર્ટ નીચે પ્રમાણે છે:

૧૯૨૭ ના સપ્ટેમ્બરમાં દોહ સરકારના એજન્ટ નમદાર કાન્સીજીએ દોહીમાં મારે ટ્રેનીંગ કોલેજ લાખવાને વોરવીક એવન્યુ, મેન્સરીક રોડ, સેન્ટીનરી રોડ અને ઇન્ડિઅન રેપોર્ટિંગ કાઉન્સિલની વચ્ચે આકરે પોણા સાલ એકર જમીનને માટે કાઉન્સિલને જરૂર કરી હતી. કાઉન્સિલે વિચાર કર્યો બાદ વોરવીક એવન્યુ (વી-ટાઉન વોક) ની સામે અને ઇન્ડિઅન રેપોર્ટિંગ કાઉન્સિલ પાસે જે એકરનો કુકડા કોલેજના અધિકારીઓને લીસદોહ પર વચ્ચે.

૧૯૩૦ ની સાલમાં શાસ્ત્રી કોલેજના અધિકારીઓએ સેન્ટીનરી રોડ અને કોલેજના વચ્ચે આકરે દોહ એકરનો કુકડાને માટે અરજી કરી.

માર બાદ શાસ્ત્રી કોલેજના અધિકારીઓએ પોતાની અરજીમાં ફોરાર કર્યો અને નામદાર કાન્સીજીએ પોણા સાલ એકરની મુળ માગણી કરી હતી તે આખી જમીનને માટે. કાઉન્સિલે સરકારને ડેમણધીને માટે જમીન આપેલી જે તેજ સરોતેએ આપવા અરજી કરી, નેગી કરી, કાજ ને જે એકર કોલેજના હાજરમાં છે, તેનું લીસ મેન્સર થાય અને તેનો પચ્ચ આ આખી જમીનમાં સમાવેશ થઈ જાય.

પ્રાઈન્ક સરકારે પચ્ચ શાસ્ત્રી કોલેજે મળેલી કુલ જમીન, એટલે કે, દાલ હોહ સરકારના એજન્ટને લીસ પર આપાવેલી તેમજ કોલેજના અધિકારીઓએ મળેલી વધારાની આરેક એકર જેટલી જમીનનાં દો હોહ ટાઉનલને માટે અરજી કરી છે.

કાઉન્સિલ-ઇન-કમીટી આ માગતને ધણીજ સંબંધથી ખ્યાલ દીધા પછી જણાવે છે કે, કાઉન્સિલની સમક્ષ ખીજી કાંચાઓની પચ્ચ અરજીએ આવેલી દોવાયી તેમની જરૂરીયાતોને લણુમાં લેતાં શાસ્ત્રી કોલેજના અધિકારીઓની પોતાની લીસવાળા જમીનની જાણુથી આખી જમીનને મારેલી અરજી રિવાજની

કાઉન્સિલને બાધામણ કરી સમતી નથી

આ સંબંધે-માં કાઉન્સિલ-ઇન-કમીટી બતાવણ છે કે:-

(બ) ૧૯૨૪ ના ૧૬ મા ઓગસ્ટ-સેની કલમ ૧૬૦

(અ) ની ક્ષેત્રે શાસ્ત્રી કોલેજ અને સેન્ટીનરી રોડની વચ્ચે આવેલી આકરે દોહ એકર જેટલી જમીનને કુકડા શાસ્ત્રી કોલેજના અધિકારીઓને કાજ ને જમીન લીસ પર ધરાવે છે તેજ કરતોએ અને તે લીસના પ્રમાણસર બાકાથી પ્રામવેટ બારમેનથી લીસલોહ તરીકે વેચવાને એકમીનીગ્રેટની સંમતિ માંમવામાં આવે.

(ગ) તેને લગતાં હસ્તાવેજો પર સહી કરવાની મેયકને સત્તા રહે અને કોરપોરેશનને લીસ તેના પર મારવા માં આવે.

છતાયેલો લેડાંસ્મીય લાખ-

સેન્સાંગ અપીલ

નાટાજ સુપ્રીમ કોરટનો અમત્યનો સુકાદો

અરજદાર મી. ઇસ્માઈલ બહમદ ખાવા લેડીસ્મીયમાં કુકાનદાર હતા અને ૧૯૩૦ ની સાલમાં ૧૩૨ અને ૧૩૪ અરબીસન રફોટમાં જે અનરલ કીમરના લાખસેન્સો અને જેક પેટન્ટ હવાલોનું લાખસેન્સ ધરાવતા હતા. ૧૯૩૦ ના સપ્ટેમ્બર માં તેમની એરેટ એસાઇન થઈ અને એજમ્પ્શીની સુખતાયી પોતે કપર જણાવેલા રથાં પોતાનો વેપાર અણુ રાખ્યો. ૧૯૩૧ ની સાલમાં તેમણે એસાઇનની વધી નાંક વેપારવામાં પોતાનાં લાખસેન્સનાં રીન્યુઅલને માટે અરજી કરી.

લાખસેન્સીંગ ઓફીસરે અરજ નાખજી કરી અને તેનું કાગળ જે જણાવ્યું કે એસાઇનમેન્ટનું કીક બાંન થવાની અરજદારનો વેપાર અને લાખસેન્સનો કલ એસાઇનનીને જતો રહ્યો. વળી અરજદારની એરેટ એસાઇન થઈ તે મરથી એવું કિલ કાજ છે કે રીન્યુઅલની કલી અર નથી અને આ વચે અરજદારની અરજી જુના નાંક પચ્ચ તમા લાખસેન્સને માટે ગણવામાં આવી છે

કાઉન કાઉન્સિલને અપીલ

અરજદારે આ મુકાલા સાથે ટાઉન કાઉન્સિલને અપીલ કરી પરંતુ તેણે લાખસેન્સીંગ ઓફીસરનો મુકાદો મંજુર રાખ્યો અને તેથી અરજદારે સુપ્રીમ કોર્ટને અપીલ કરી અને અપીલમાં કારણો નીચે પ્રમાણે આપ્યાં: (૧) અરજદારની એરેટ એસાઇન થઈ તેનાં લાખસેન્સોનો કલ એસાઇનનીને જતો રહે છે એવું દરાવવામાં લાખસેન્સીંગ ઓફીસર જુલ કરી છે. (૨) લાખસેન્સનો કલ એસાઇનનીને જતો રહ્યો એવું બેઠી રીતે કશાંતે લાખસેન્સીંગ ઓફીસર ને કોરણે અરજદારને વિચાર કર્યો. બેઠતો હતો ને કોરણે વિચાર કર્યો નથી. (૩) જેને માટે રીન્યુઅલની માગણી થઈ હતી તે લાખસેન્સની અર ના ખીનજરનો સવાલ રિચારવો જે લાખસેન્સીંગ ઓફીસરની સત્તામાં નથી. (૪) અરજદારે પોતાની એરેટ પોતાના માગનારોમાં લાખમાં એસાઇન કરી એથી એમ કિલ નથી ચલુ કે જે લાખસેન્સની અર નહોતી. (૫) અરજદારે દરાવ કર્યા અમાલ લાખસેન્સીંગ ઓફીસરે અરજદારને તેના અપીલ

100	100	100	100	100	100
100	100	100	100	100	100

માં પોતાનો જવાબ રજુ કરવાની તક આપવી જોઈતી હતી. (૧) તેણે આપેલા કારણોથી કે તે સિવાય પણ અરજદારની વિરૂદ્ધમાં પોતાની મુનસુફી વાપરી કઠાય એવો લામસેન્સોંગ ઝોરીસરની પાસે કંઈ આધાર નહોતો.

અરજદારની વતી મી. એ. કાર્ટરની મુનસુફી મી. એચ. જી. મેકમુરડન કે. સી., અને મી. એ. મીલન દ્વારા અને બચાવ પણ તરફથી મી. એચ. એન. જુમ દ્વારા.

આ બાબત 'કોર્ટ' સમક્ષ મધ્ય બેઠકમાં આવી હતી અને 'કોર્ટ' મુકદ્દમા મુજબની રાખ્યો હતો. અને ઓગસ્ટ લા. ૧૦ મીના સોમવારે તે આપવામાં આવ્યો હતો.

મુકદ્દમા:

મી. જરડીસ મેથુસે કહ્યું હતો રજુ કરી જજ્જાબ્જુ કે અપીલને માટે જો કે કારણો પછા આપવામાં આવ્યા છે છતાં તીવ્રતા મેમાં તેના સમાવેશ થઈ જાય છે: (૧) એસાઇનમેન્ટની નોટીસ આપવા સાથે લામસેન્સ પછા જતું રહ્યું હતું કે નહિ? જો એમ થયું હોય તો અરજદારથી રીન્ડુઅલને માટે અરજી થઈ શકે નહિ. (૨) જો અરજદારે લામસેન્સ ગયું નહિ હોય તો લામસેન્સોંગ ઝોરીસર કાયદાનો ખોટો અર્થ કરીને અને લામસેન્સની જરૂર નથી એવા કારણ ઉપર, એ બાબતમાં જુમ્બાનીનો સાંભળવા વિના કે અરજદારને પોતાની રજુઆતો કરવાની તક આપ્યા વિના, અરજદારની એરેટ્ટેડ એસાઇન થઈ તેટલીજ માત્ર કપરિત થઈથી, આવી જમ્બને કાયદાથી પોતાને આપવામાં આવેલી મુનસુફી વાપરવાનો છંદાર કર્યો છે.

જીલ્લા આધારીનું અને ઇનસોલવન્સી એક્ટને લમ્બી કલેમ્બુ અવસોલન કરીને નામદાર જન્મે જજ્જાબ્જુ કે, લામસેન્સોંગ કે અરજદાર પાસેથી ચાલી જઈ એસાઇનમેન્ટના કીડના આધારે એસાઇનમેન્ટ મળી ગયો હતો એવું કહ્યું હતું. લામસેન્સોંગ ઝોરીસર કાયદાના સંબંધમાં જુલ કરેલી છે. અને તેમ કહેવાથી લામસેન્સના રીન્ડુઅલની અરજી નામનુસર થઈ છે. લામસેન્સોંગ ઝોરીસરથી આ અરજીને નવા લામસેન્સને માટેની અરજી તરીકે ગણી નહિ કઠાય.

જીલ્લા પ્રક્રમો વિચાર કરતાં લામસેન્સોંગ ઝોરીસરના કારણો પરથી જોઈ શકાય છે કે તે, અરજદારે પોતાની એરેટ્ટેડ એસાઇન કરેલી હોવાના કારણે રીન્ડુઅલની જરૂર નથી એવા કારણ પર આવ્યો હતો. પરંતુ એ દેખીતું છે કે, જો કે અરજદારને પોતાની આર્થિક મુશ્કેલીઓને કારણે પોતાની એરેટ્ટેડ એસાઇન કરવી પડી હતી છતાં એટલુંજ કારણ એ મકાનમાં જનરલ કીલરના લામસેન્સની જરૂર નથી એવું સાબીત કરવાને માટે પૂરતું નથી. જે કારણ તેના ટેકામાં રજુ થયેલી કહીડતો પરથી જણી શકાતું નથી તેવા કારણે રીન્ડુઅલ રીફ્યુઝ કરવા માં આવ્યું એજ પદાથી આપે છે કે, લામસેન્સોંગ ઝોરીસર તરફથી મુનસુફી વાપરવામાં આવી નથી અથવા તો મુનસુફીનો ચોખ્ખો રીતે ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો નથી. વળી આ મુદ્દો તેની અમક્ષ આવવાનો છે એવી અરજદારને જજ્જુ કર્યા સિવાય લામસેન્સોંગ ઝોરીસર પોતાની મેજેજ કઠાવીને રીફ્યુઝ કર્યું હતું અને એટલેજ આધાર લામસેન્સોંગ ઝોરીસરનો મુકદ્દમા રદ કરવાને પૂરતો છે.

નામદાર જન્મે જજ્જાબ્જુ કે પ્રસ્ટુટ મંજેજો જ્નેતાં આ કેસ એવો નથી કે જેમાં 'કોર્ટ' અરજીની ફરી મુનસુફીને માટે સુચના આપવી જોઈએ. પણ ૧૯૦૬ ના કાયદાથી તેને મેજેલી

સત્તાની રૂબે લામસેન્સોંગ ઝોરીસરના મુકદ્દમાને રદ કરી અરજદારને રીન્ડુઅલને માટે સર્ટીફિકેટ આપવાનો હુકમ કરે છે. અપીલનો અર્થ પણ અરજદારને મળવો જોઈએ.

મી. જરડીસ હેયોને' મી. જરડીસ મેથુસના મુકદ્દમાને ટેકા આપ્યો પણ જુદા ટ્રાઈબિનલ્સથી. તેમણે અપીલની મુનસુફી કોર્ટથી પછાજ મનાઈત અર્થમાં થઈ શકે છે એ વિશે આમણા કેસો દર્શાવી ખ્યાન બેન્ચુ અને જજ્જાબ્જુ કે આ બાબતમાં લામસેન્સોંગ ઝોરીસર જે કારણ પર આવ્યો તે મુનસુફીજી હતો અને તેથી આ અપીલનો 'કોર્ટ' ખ્યાન દર્શાવે તેવો સાધારણ અર્થ કરી શકા છે અને તેથી અરજી મંજુર થવી જોઈએ.

હરિ ધોરીસ અમલમાં શું શું સહ્યું છે?

'મંચ મુન્ડિયા' ના એક અંકમાં શું અંગ્રેજો ખાસ દરજો લેખ્યો છે?—એ નામનો એક લેખ પ્રકટ થયો છે. તેમાં જજ્જાબ્જુ કે કે અંગ્રેજો રાજકર્તા કોમના હોઇને ખાસ લાગણી રિતિમાં મુકાબિલા છે. અને તેઓ દોંદા વેપાર ઉદ્યોગના નાજમથી આગળ આવ્યા છે. દોંદા ધોરીસ પ્રતિદાસકાર એજ. એસ વાલસના કથાનું એ વાતવર્ત છે.

જુલમથી વ્યાપાર દ્વારા મેળવેલી દોલત

દોંદા ધોરીસ વેપાર ઇસ્ટ ઇન્ડિયા કંપનીનો વારસો છે. ઇસ્ટ ઇન્ડિયા કંપનીની પાછળની લેન્ડરોવડ એજ ધોરીસ દોંદા પ્રતિદાસ છે. ધોરીસ લોના ઇસ્ટ ઇન્ડિયા કંપનીની નોકરીમાં હોય છતાં ખાનગી વેપાર કરતા હતા અને તેઓ વમામ પ્રકારના દરજાનો દાવો કરતા અને જકાતમાંથી મુક્તિ માગતા અને કલકત્તાના મર્ચન્ટના કહેવા પ્રમાણે 'અધાર જુલમો' કરતા. વૈરન ટેરટોગસને પણ આનો વિરોધ કરવો પડ્યો હતો. અંગ્રેજ આઠતીયાઓ નાગમની સત્તાની અવગણના કરતા અને જંદુકતા બળે લેખો કરતાં. હાઈડ' રૅન્સરે 'Social Statics' માં લેખ લખ્યું છે કે 'કંપનીના કાયદેકદો પછા હણસ કરતા કે દેહની અંદરના વેપારથી મેળવેલી મોટી દોલત કાઢ સુખમાં ન પ્રવર્તી હોય એવા જુલમ અને ત્રાસથી મેળવવામાં આવી હતી.' વાં સીતાન' કહે છે કે "અંગ્રેજો આપકા સારવાની અમર દેહમાં નાખવાની ધમકી આપીને દોંદાઓ પાસે મનમમતે જાવે ખરીદી કરાવતા અમર વેચાણ લેતા."

૧૮૫૮ માં કંપની રદ થઈ, છતાં અવકારમાં ધોરીસ કાસકા અને વેપારી લાસોની એકલા નહ નહોતી થઈ અને તે અણપિ રિષ્ટમાન છે.

આથીજ ઉપરના જલદેશને હોઈ સાથે જોડીને તેનું ખંચ' હોઈને સાથે નાખ્યું. અને રંગુનના ગોરા વેપારી મંડળે તેમાં સારો લાભ મેળવ્યો હતો.

જાતિવિરુદ્ધ એજ

માત્ર વેપાર ધંધામાંજ નહિ પણ માનવ પ્રતિભા જુદાં જુદાં ક્ષેત્રોમાં હોંદીઓને વાજબી નહોતો આપવામાં નથી આવતી. ખીટને હોંદીને સમાનતાનો વર્તાવ કરવાની ધક્કા વમતો આપ્યા છે. પણ તેમાંજ એકદમ પાછું નથી; અને એવું એક પણ

સરકારી ખાતું નથી. જેમાં દોહોએ જલિલેદના ગોખ ના
ગયા હોય!

ઉચ્ચ અધિકારો માટે હોદ્દોએની નાણાપકાલ

હોદ્દો સરકારની કારોબારી સભામાં લેડ' સિંદાને નીમવા
આમે સાલમા એડવર્ડ વિશેષ ક્યો હતો ગયા વરસ સુધી
ફલે બેઠાં બેસવા માટે કોઈ પણ હોદ્દો કામક મજૂતો
નહોતો, તેથી જ રીતે આખા હોદ્દો પોર્ટફોલોના પ્રમુખ કે
ઉપ-પ્રમુખ માટે એક પણ હોદ્દોને લાલક માનવામાં આવતે
નથી અને તદ્દન મીનમનુભવી ક્ષીટીકરો એ જ્યાં માટે પસંદ
કરાય છે. દેશના વહીવટમાં હોદ્દોની સ્થિતિ માત્ર કારકુન
જેવી છે. હોદ્દો પ્રધાનો કરતાં તેમના બાધ. સી. એસ.
સેક્રેટરીઓ ઉપર વટ યજ બેસે છે અને આ સેક્રેટરીઓ સીધા
ગવર્નરને મળી શકે છે તેમ ગવર્નર તેમનામાં પ્રધાનો કરતાં
વધારે વિશ્વાસ મુકે છે.

હોદ્દોના કાપક ઉદયોગનો મરો

સરકારની રાજનીતીને ક્ષીટનના વેપારીઓ મદદ કરે છે.
આ વેપારીઓ હોદ્દોએને મેદાનમાંથી ખાલક રાજે છે અને
તેમનો પુરતો વિકાસ થવા દેતા નથી. કાપકનો ઉદ્યોગ સુખો.
ઉચ્ચમાં આવતા કાપક ઉપર જકાત, પણ હોદ્દોમાં નહિ.
હોદ્દો કાપક ઉપર એક્સાઇઝ જકાત; મીટીક માલ માટે ખાસ
પસંદગીની જકાત; આ બેના વાજખી રીતે અને પુરુષી
દરિદ્રાધી અને રાજ્યની ગેરવાજખી મદદ વગર ક્ષીટનના
વેપારી લાંબા આ દેશમાં સ્થાપિત થયા છે એમ કહેવું
અશ્વપટલ છે.

હોદ્દો સરકાર પહેલેથી હોદ્દોના કાપક ઉદ્યોગને જલદે ક્ષીટનના
કાપક ઉદ્યોગનો પક્ષ ક્યો છે. કપાડની આવક અને
એક્સાઇઝ જકાતનો પ્રતિદાસ તેની સાખીતી ૩૫ છે. ૧૮૬૧
થી લેક્સાઇઝના કાપક ઉદ્યોગને લાભ આપવાની નીતિ શરૂ
થઈ તે ૧૮૮૨ માં તે કાપક પરની અધી જકાત રદ કરવામાં
આવી. ૧૮૯૪ માં રૂમિયાની કિમ્મત વટવાથી પટકા માલની
કિમ્મત ઉપર જકાત નાખી; પણ તેજ વખતે ૨૦ અને તેથી
વધુ નાખરના હોદ્દો મીલના સુતર ઉપર પટકા એક્સાઇઝ
જકાત નાખી. ૧૮૯૬ માં આવક જકાત આ ટકાની કર-
વામાં આવી અને તેની સાથેજ હોદ્દો મીલ કાપક ઉપર આ
ટકા એક્સાઇઝ જકાત નાખવામાં આવી. આ પણ લેક્સાઇઝ
ના લાભ માટેજ હતું. આ જકાત છેવટે ૧૯૨૬ માં રદ
કરવામાં આવી, પણ તેની સાથેજ હુંડીયામજૂના દરમાં વધારો
કયો અને જકાતના દરમાં ક્ષીટીક માલને પસંદગી અપામ.

કાઠીયાવાડ આર્ય મંડળ

સ્વર્ગસ્થ નમાજ્ઞકર ભાઈજી મહેતાના સ્વર્ગવાસ પ્રત્યે શોક
પ્રદર્શિત કરવા રા. કાકરસી રાજેદરના મકાનમાં તા. ૧૯-૮-૩૧ના
રોજ સાંજના ૬ વાગે ઉપવાસ મંડળની જનરલ મીટિંગ ભૈભવપૂર્ણમાં
આવી હતી જેમાં સર્વાનુમતે નીચેના ઠરાવ પાસ થયો હતો:—
"કાઠીયાવાડ આર્યમંડળની આજની જાહેર સભા નમાજ્ઞકર
ભાઈજી મહેતાના અવસાન પ્રત્યે પોતાની હીઝબીરી જાહેર
કરે છે અને તેના કુટુંબ પ્રત્યે દીલસોજી ધરાવે છે. અને
સ્વર્ગસ્થના આત્માને શાંતિ મળે તેવી પ્રથર પ્રત્યે પ્રાર્થના કરે
છે." બાદ શાંતિ પાઠ અને કથર ગુતી કરી સભા જરખસર
થઈ હતી.

વિવિધ સમાચાર

ગોરાને જાગત સુખ

એ રહીટના એક જાજરમાં એક રૂઢ હોદ્દોને માર મારી
તેને છુંડવાના આરોપસર એક મુરોખીયનને રોડ વરસ
અને એકને તથા વરસની સાખત ફેદની સખ થઈ છે.

શ્રી મંદિરના સ્થિતવર્ધક મંડળ

ઉપલાં મંડળની મીટિંગ સ્વીવાર તા. ૧૬ મીએ રા. થકનજી
દયાળ મીઠીના પ્રમુખપણા નીચે મળી હતી. મધ મીટિંગની
મીનિટ વંચાયા ને પાસ થયા બાદ નવસારીમાં આધવામાં આવેલાં
મી. કાળી વિદ્યાર્થો આશ્રમ જે તરખાર થઈ મધું છે, અને
જેમાં વીસ વધારીઓ દાખલ થયા છે, તેને રૂ. ૭૦૦
મેક્કવાનો, રા. વલભભાઈ ભગાભાઈ પટેલે રૂ. ૧૦૦૧
આશ્રમને આપ્યા છે અને વિદ્યાર્થીઓની જગવડ માટે એક
વરસ માટે પોતાના તરખાર એક રસોયો મેક્કવાની કલુખાત
આપી છે તે બદલ તેમને મન્નવાદ આપનારો અને દ. આ. ના
મીઆં મંડળને આશ્રમને મદદ કરવા વિનંતિ કરનારો,
નવસારીમાં વિદ્યાર્થી આશ્રમનું મકાન તરખાર કરનાર રા.
દયાળજી ભવાનભાઈ મીઠીએ એ કામમાં તન, મન અને
ધનથી આપેલી સલામત માટે તેમને મન્નવાદ આપનારો તથા
તેમના કામની કદર કરવા એક સર્ટીફિકેટ મેક્કવાનો અને
મંડળનાં પ્રમુખ રા. મકનજી દયાળના ચિ. પુત્ર રા. મેક્ક-
ભાઈ મેક્કીનજી મુવીવર્મીટીમાં શકતરી પરિક્ષામાં પાસ થયા
ને બદલ તેમને અભિનંદનનો પત્ર જખવાનો ઠરાવ સર્વાનુમતે
પસાર કયો હતો, બાદ પધારેલા મદરસોનો આભાર માની
સભા વિસર્જન થઈ હતી.

પૃથ્વી હોદ્દોએ કરેલો આપવાત

કરખનની નજીક કીલરીમાં અમનાડુકાન નદીના કાંઠા
પરના એક ઝૂંપડામાં કાચન પુનન નામના ૭૬ વર્ષની વયના
હોદ્દોએ ગયા મંડળવારે મળામાં ફોસો ખામ આપવાત ક્યો
હતો. મરનાર બીખારી લાલતમાં હતો અને કીલરીમાં સારી
રીતે અધીતો હતો. મળો રૂઢ અને અપંમ હોવાથી કંઈ
કામધંધો પણ કરી શકતો નહોતો. એક અઢવાડિયા ઉપર
તે મળો બીમાર થયો અને પડવટમ નામના એક ભાઈએ તેને
પોતાના ઘરમાં આશ્રમ આપ્યો હતો. ત્યાં તે સારો પણ
થયો છતાં ફુખી દેખાતો હતો અને પેટમાં દરદની દરિયાદ
કરતો હતો. સોમવારની રાતે તેના આખમ આપનારે તેને
જમાડ્યો હતો પણ મંડળવારે બધેરે કરખનથી પોતાને વૈર
આવી તેની તપાસ કરતાં તે રસો ખાઈ મરી મલેલો બેલા
માં આવ્યો હતો.

ઈસ્ટ લંડન હોદ્દો સોસાયટી

ઈસ્ટ લંડન હોદ્દો સોસાયટીના નવા પ્રમુખ રા. લલુભાઈ
મોખાળજીના અધ્યક્ષપદે તા. ૯-૮-૩૧ ની રાંજે મળેલી
જનરલ મીટિંગમાં સંસ્થાના નિહત થયેલા પ્રમુખ મી. લલા-
ભાઈ બહેરભાઈ પરખને તેમના અમલ કરખાન સોસાયટીની
અનેક પ્રકારે બલબેલી કીમતી સેવાઓ તથા સંસ્થાના
પુનરોદ્ધાર માટે અર્પેલા મદાન બોધોને અમલોઈ અદર સંસ્થા
તરખી સંબોની બહેજી હાજરીમાં આભારસૂચક માનપત્ર
આપવામાં આવ્યું હતું. મી. લલાભાઈએ તેતો જવાબ
આપતાં સંસ્થાએ મતાવેલી અલી લાખણી માટે આભાર
માન્યો હતો અને સંસ્થાના ભાર્તિક કાંઈમાં હંમેશાં એકવતથી

મહારાજ થવા મુશ્કેલી આપ્યોને એકસંધ થવા વિનવ્યા હતા. આ પ્રસંગે હોમર્લીયમ્સટાઉન વાળા રા. મોરારજી નયુભાઈના પત્ની શ્રીમતી દસરબહેને સંસ્થાની દરેક ફતેહ મુશ્કેલી પા. ૧-૧-૩૧ ની રકમ એટ આપી હતી જેનો સાબાર સ્વીકાર થયો હતો. તા. ૮-૮-૩૧ ના દિને સ્વદેશ રવાના થયેલા સંસ્થાના એક સભ્ય રા. મહન પ્રેમાજી સોસામટીને શ્રી. ૧૦ અને 'ઈન્ડિયન ઓપિનિયન' ને શ્રી. ૫-૦ એટ આપી હતી.

યુનીયનની યુરોપીયન વસ્તી

મયા મેની તા. ૫ માંએ યુરોપીયન વસ્તીના લેવાયેલા વસ્તી-પત્રકના સુધારેલા આંકડા બહાર પડ્યા છે તે પરથી જણાય છે કે, યુનીયનની કુલ યુરોપીયન વસ્તી ૧૮,૨૭,૩૬૬ ની છે. પાંચ વર્ષમાં ૧,૪૯,૮૪૪ નો અથવા ૮% ટકાનો વધારો થયો છે. યુરોપીય સંખ્યા ૬,૩૦,૦૩૧ ની છે અને અંગ્રેજીની ૮,૭૫,૧૩૫ ની છે એટલે ૫૫,૦૦૦ યુરોપી વધારે છે.

ક્રોસવાલમાં યુરોપીયનોની કુલ વસ્તી ૬,૬૫,૬૬૩ ની છે જેમાંથી ૩,૫૭,૪૭૦ યુરોપી અને ૩,૦૮,૧૯૩ અંગ્રેજી છે. ૧૯૨૬ કરતાં વસ્તીમાં ૮૭,૪૪૧ નો વધારો થયો છે.

કેપમાં કુલ યુરોપીયન વસ્તી ૭,૪૮,૫૫૫ ની છે. નાઇલ માં ૧,૭૭,૪૨૪ ની છે અને ફ્રી સ્ટેટમાં ૨,૦૫,૭૨૪ ની છે.

૧૦૦૦ જુના કાયદાઓ ૨૬ થશે

યુનીયન સરકાર એક ખીલ ધડેલ છે જેથી જુના અને ખીલકુલ વપરાશમાં નહિ આવવાને કારણે ૨૬ જેવા યર્ષ થયેલા દબાર ઉપર કાયદાઓને કાનૂનર ૨૬ થશે.

મોટર હાઈકેર્સ મરજી પામેલા કાકતર

કેપટાઉનના અધીતા ડૉ. મેથુ કુવેટ ને કમમર પ્રોટેરીયા થયા હતા તે નાટક યર્ષ કેપ જ્યાંને ટ્રેનપર ચક્રવાને પોતાની મોટરમાં સ્ટેકને જતા હતા તેટલામાં તેમનું કડક બંધ પડી જવાથી કાર હકિતાંજ મરજી પામ્યા. તેમના જેન તેમની સાથે હતા તેને તેમણે કહ્યું કે મારે હવે બંધ પડી મૃત્યુ અને એક જેવી એટલી વારમાં તે મરજી પામ્યા. તેમની વય ૬૨ વર્ષની હતી.

હૈંદ ગયેલું સોનું

એમરક તા. ૧૫ માંએ યુરો કલેક્શન બંધાવીયા કરવાના પાઉન્ડ ૧૪,૫૦૦ ની કીમતનું સોનું હૈંદુસ્તાન મદાવવામાં આવ્યું હતું.

જનરલ રમરસને માન

જનરલ રમરસ ને ધોરીક વિજ્ઞાનકાએઓની એસોસી-એશનના આ આજ પ્રમુખ મુંદાયા છે અને તેને માટે લંડન જવા ઉપડી મયા છે તેમને સપ્ટેમ્બર તા. ૨૬ થીએ ન્યુ યૉર્ક સહેરની સ્વર્ગતતાનું માન આપવામાં આવનાર છે.

બાહર આર્થાઓમાં પગારેમાં કાપકુપ

આને મંદીની જાહેર યુનીયાર્થ એમેર પડ્યા સાગી છે. યુનીયન સરકારને પણ તેને લીધે કરકસર કરવાની જરૂર પડી છે અને બહાર આર્થાઓમાં કમ કરનારઓના પગારમાં કાપ-કુપ કરી છે અને રહેણીનો ખર્ચ થતાકવાની મુશ્કેલી અપાઇ રહી છે. સીવીલ સર્વિસે આવી છેડાયા છે અને વિશેષ દર્કાવી રહ્યા છે. લંડનમાં પણ કરકસર કરવાને કાપકુપની ચોખ્ખા લાઇસ રહી છે. તેની મર્યાદા માટે મળેલી કેમ્પિન્ટ કેન્સા મહાન વિમદ બાદ આ પહેલીજ વખત મેડી રાત સુધી બેઠી હતી.

એક પ્રતિષ્ઠિત યુરોપીયન બાઇને જ્ઞાત વર્ષની કેદ ખોસીલ એસાઇકન મેરી વેલીજ નામની પ્રતિષ્ઠિત બાઇને

એડાનીસમર્ગની ૨૦૬ હોમાનલ એલ-સર્મા કલેગલ હોમીસાઇક ના મુશ્કેલી માટે સાત વર્ષની અખન મુશ્કેલીની કેદ થઇ છે. તેની સામેનો આરોપ એ હતો કે તેણીએ એમીલ કુસ્ત નામના માણસને મે તા. ૨૬ માંએ મૅળાથી કાર ક્યો હતો. તેણીનો ખ્યાલ એ હતો કે તેણીએ પહેલા જાળીમાર તેને ખીલકાવવા ક્યો હતો અને પછીને ને ખાતર નીવડ્યો તે કરવાનો તેણીનો પ્રસંગો નહિ હતો.

પોરચુગીજ ઇસ્ટ આફ્રિકામાં નેટીવ વસ્તી

મત વર્ષની આખરીએ લેવાયેલું વસ્તીપત્રક નેટીવોની વસ્તી કુલ ૩૬,૬૦,૨૬૧ ની જણાવે છે. જેમાંથી ૧૮,૬૬,૬૮૧ યુરોપ અને ૨૦,૬૩,૨૮૦ અંગ્રેજી છે. મોઝામ્બીક અને કવીલીમેનમાં સહથી મોટી વસ્તી છે ન્યાં ૬-૬ લાખ નેટીવો છે. મોરોક્કો માફવેમાં ૫,૨૭,૭૫૮ છે. મનદામમેન માં ૩,૦૪,૫૬૭ છે.

તરવામાં ટુનીયાના રેકોર્ડ તોડવાને પ્રયત્ન નિષ્ફળ ટુનીયાની તરવાની એમ્પીયનથી ૫ ન્યુ યૉર્કમાં ૧૯૨૮ માં મોસીસ લોટી મોસેલ નામની બાઇએ એજલેલી છે જે ૭૨ કલાક ૨૦ મીનીટ અને ૪૦ સેકન્ડ પાશ્વીમાં રહી હતી. એ રેકોર્ડ તોડવાનો યોગ નામના એક ૩૦ વર્ષના એકાર બંધાણીએ પ્રયત્ન ક્યો હતો પરંતુ ૬૧ કલાક ૨૨ મીનીટ મધરાત પછી તેને ઉંચ આવવા લાગી અને તેને પાશ્વીમાંથી ખેંચી કાઢવો પડ્યો હતો.

ફટરના અને અન્ય તાર સમાચાર

મહાસભા અને રાઉલ ટેબલ કેન્ફરન્સ

હૈંદુસ્તાનથી હજુ મોટાના ભરેલા ખબરો આવતા રહે છે. રવીવાર તા. ૧૬ ના ખબર એવા છે કે મહાસભાની પ્રતિક સમીતીઓના પ્રમુખો અને આજ કરી શ્રી. સુભાષચંદ્ર બોઝ સમિત્યમંડળની ભડત દ્વે પુરત આજ કરવાનું દબાજી કરી રહ્યા છે. મધીજી જેઓ અતિ જામથી ફરી મટકાયા છે તેઓ જણાવે છે કે રાઉલ ટેબલ કેન્ફરન્સનું પરિણામ જણાયા સુધી ભડત કરે શકે નહિ.

મધીજીએ પાઇસરોવને જણાવ્યું છે કે, રિલ્લીની સંધીના બંધના દાખલાઓની લપાસ કરવા ને સરકાર એક નિષ્પક્ષ-પાતી મરકારી અમલદાર, જેવા કે એક હાઇકોર્ટ જ્યાં નીમશે તો તેઓ આરબીટ્રેશન બોર્ડની માગણી જતી કરશે.

સીમલામાં ભરેસાદાર કોર્કેમાં એવા મન દર્શાવાય છે કે, મહાસભાની રાઉલ ટેબલ કેન્ફરન્સમાં આજ લેવાની આજા હજુ સાવ ઊંડી દેવાઇ નથી. અને મધીજી તથા અન્ય નેતાઓને તારો મોકલાઇ રહ્યા છે.

કલકત્તાનું મહાસભાનું મુખ્ય પત્ર લખે છે કે: પાલમિન્ટે મહાસભાના પ્રતિનિધિમંડળની સાથેના પોતાના સંજમે ને સત્તા લેવાનો તેને અધિકાર નથી તે લેવી નહિ જોઇએ. મહાસભાને ના તો માંએ છે તે બધું આપવું જોઇએ અથવા તો હંધ નથી આપવું એમ કહી દેવું જોઇએ.

સીંગલાના આજાવાલિઓમાં એવી માન્યતા વરતે છે કે મધીજી જનીવારે લંડન જવા ઉપડશે અને તેમનું મિત્રાભિ-માનજ (?) આ તરફ કે ને તેમને ફરી કહી મળવાની નથી તે મુમાવવા નહિ કે.

દિલ્હી સંધીનો ભંગ

મંધીજી, વાઈસરોય અને સરકારી અમલદારોની વચ્ચે થયેલા સમિતિ પત્રવ્યવહાર પ્રસિદ્ધ થયે છે જેમાં મંધીજીએ દિલ્હીની સંધીના ભંગની અને ખાસ કરી મહેસુલ ઉધરાવવામાં થતા જીલ્લાની ફરિયાદ કરી છે જેનો વાઈસરોય અને અમલદારો ચોખ્ખો ઇન્કાર કરે છે. સરકાર કહે છે કે, સાધારણ કાયદાનો અમલ અને વલિવટ બંધ થઈ જાય એવી યોજના કશુંક નહિ થઈ શકે.

મમા જાનવાર તા. ૧૫ માં તારમાં જણાવાય છે કે, મુંબઈથી લંડનના 'ન્યુ કોન્ટ્રીક્લ' ને મંધીજીએ તારના લેટિસમાં જણાવ્યું છે કે: જેમના દાયમાં રસ્તો ચોખ્ખો કરવાનું છે તેઓ રસ્તો ચોખ્ખો કરી દેશે તેવાજ દુર્લભ વ્યાવી પહેાંતીએ એ વિશે તમે ખાતરી રાખી શકો છો. બીરીય પ્રજાએ જણવું જોઈએ કે મનુષ્યની જની કહે તેટલા મેં પ્રયત્ન કર્યો છે પરંતુ અર્ધિના મહાન સીવીલીયનો વા તો મને જવા દેવા માગતાજ નથી અથવા તો મહાસભાથી સહન નહિ થઈ શકે તેવા સંવેગો માં મને મોકલવા પડ્યું છે. આ સીવીલીયનોની સંપૂર્ણ રાજ-પ્રુથી અને આર્થિક સિવાય કોઈર-સમાં જવાની મારી જરાએ નહોતી. મંધીજી વધારેમાં જણાવે છે કે, મહા-સભા જે લાંબા વખતથી કારિ પકડી રહી છે અને દુઃખો સહેલી આવેલી છે તેને પછુંજ ગેરવર્તન બનાવવામાં આવેલું છે. દિલ્હીની સંધીને સંમત થયેલા જે પક્ષને પોતાની પાછળ કબજા પજી નથી તેને જો લંડનથી રક્ષણ ન આપી શકાય તો તે હિંદુસ્તાનને માન્ય થઈ શકે તેવી યોજના પકડી શકે એ ખીલકુલ અસંભવીત વાત છે.

રૂરને મુલાકાત દરમિયાન મંધીજીએ જણાવ્યું કે, કોન્ડર-સ મહાસભાની માગણીઓ નહિ સિવાયે તો સવિનયભંગની બહત વધારે મોટા પાયા ઉપર ચાલશે. કોન્ડર-સ પુરી થતાં સુધી લડત નહિ ચલાવવાનો મહાસભા બંદો પ્રયત્ન કરશે પણ મોટો આધાર સરકારની વચ્ચે ઉપર રહેશે.

મહાસભા ચક્રિતભથી મંધીજીને "મુખ્ કોસા" તરીકે વર્ણવી કહે છે કે: "કોન્ડર-સનું કામ તેમના વિના પણ કેવું સારી રીતે ચાલી શકે છે તે તેઓ જોઈ શકશે."

મુંબઈના 'ટાઇમ્સ' નો અખરખથી તારના સંદેશમાં જણાવે છે કે: મંધીજીએ એક નિવેદનમાં જણાવ્યું છે કે: "લંડન નહિ જવાનું એ એક સખત હટકો છે. મારી માગણી સાવ સાદી હતી. સરકાર અને મહાસભા વચ્ચે ઠરાવ થયા છે અને એ તેમાં અંશજી થાય તો કરારને બગાડ નીકળે તેને કાનૂ પાયા જોઈએ. પણ સરકારે પોતાના કાયદામાં એક નિયમ-પાતી થઈ નીકળવાની મહાસભાની સાદી અને સ્વાભાવિક માગણી નામંજૂર કરી છે. આથીજ મહાસભા સમિતિને ખાસ રિવ ૫૨ આવવું પડ્યું. સવિનયભંગ દમજાજ કરે કરવાનો ઇરાદો નથી. તેમ કોન્ડર-સના મહાસભાના પ્રતિનિધિત્વનો પ્રભુ પણ હવે ફરી ઉઠેલવાપરું રહેતું નથી. મહાસભાનું પ્રતિ-નિધિત્વ નહિ રહેવાથી દિલ્હીની સંધીનો અંત નથી આવતો. સરકાર રિયાતે ખીલકુલ અશકય નહિ કરી શકે લાં સુધી તે માનભરેલી રીતે ચાલુ રાખવામાં આવશે."

મંધીજી અમલદારમાં

મંધીજીએ અમલદારમાં પ્રાર્થના વખતે જણાવ્યું હતું કે: મુંબઈનું છે એ ચોડા કિલોસા ખખર પડી રહેશે. આપણે માનીએ છીએ કે સંધી દણ ચાલુ છે પણ જો સરકાર કહેશે કે તે ખલાસ થઈ તો આપણે તેવાજ છીએ. પણ જો

સરકાર કહેશે કે સંધી ચાલુ છે તો આપણે અને સરકાર બન્ને તેને પાળવાને બંધાયેલા છીએ.

મંગળવારના સંદેશમાં જણાવે છે કે: વેલસરોયે વધા પ્રધાન મા. મેકડોનલ્ડને સત્તાવાર જણાવી દીધું છે કે મંધીજી 'લંડન જવાનો ઇરાદો રાખતા નથી. દરમિયાનમાં તેમને પોતાનો વિચાર ફેરવવો પડે એવું અનેક પગલાં લેવા પડ્યા છે."

પોંટનની સરકાર મહાસભા સાથે કંઈ પણ કડવાજ નહિ થાય એવી નીતી અપનાવ કરવા માગે છે.

મહાસભાના કાર્યકલ્પિઓને સુચનાઓ

મહાસભાના કાર્યકલ્પિઓને આપવામાં આવેલી સુચનાઓ માંની કેટલીક નીચે પ્રમાણે છે:—

પરદેશી કાયદાના બદિલાર અને ફરગી દુકાનોપરના પીકેટીંગને બગાડ કાયદેસર લગતી વિરૂદ્ધ જનારા સ્થાનિક સરકારના કોઈ પણ દુકાનો માનવા નહિ. પીકેટીંગ અને બદિલારની પ્રવૃત્તિઓ મન્યુત રીતે મલાવવી.

કેટલાક જગ્યાઓમાં મહેસુલ કરનારાઓને સુચના આપવા માં આવી છે કે તેઓથી વારી લઠમ તે કરતાં એક ધે પણ વધારે નહિ ભરવી અને પરિણામે સહન કરવા.

સંલુકત પ્રતિમાં નેવાઓને સરકારી નોકરોનાં લગભગીનીનાં દરેક પગલાંની સામા થવાનું સુચવવામાં આવ્યું છે.

ફિશિય હીઠમાં ફાઈનિયેલનું કામ કરનારાઓને દિલ્હીની સંધીની રૂએ ગેરકાયદેસર હોય તેવા સખળા દુકાનોની સામા થવાનું સુચવવામાં આવ્યું છે.

સરકાર આમે તહોમતનામું

જુલવારના સંદેશમાં જણાવે છે કે:—

મંધીજીએ એક લાંબું તહોમતનામું પ્રસિદ્ધ કર્યું છે જેમાં દિલ્હીની સંધીના સરકાર તરફથી થયેલા ભંગના દાખલા આપ્યા છે.

તે સાથે વાઈસરોય કોર્ટ વીર્ધિમકનને એક પત્ર પણ લખ્યું છે જેમાં કોર્ટ સરકાર સંધીનું પાલન ચાલુ રાખવા માગે છે કે નહિ એ પૂછાવ્યું છે.

એવું સમજાય છે કે, સરકાર જવાબ પડી રહી છે જેમાં મહાસભાની સંધી પ્રત્યેની વચ્ચે વિશે જણાવવામાં આવશે. સરકારનો સંધી પાળવાનો ઇરાદો છે પરંતુ મંધીજીના ચેલેન્જનો જવાબ આપવા અને જો સવિનયભંગની બહત ચાલુ થશે તો તેની સામે પગલાં લેવાને તે તૈયાર છે.

કલકત્તાના 'સ્ટેટસમેન' ને રીંગલાનો અખરખમાં જણાવે છે કે, સરકાર અને પ્રજા વચ્ચે આડતીવાગીરી કરવાની જો સરકાર મહાસભાને છુટ આપે તો પછી સ્વરાજ્ય સરકારમાં સીપ લીગ, મુસ્લીમ કોન્ડર-સ અથવા કુરોપીયન એસોસી-એશન તરફથી પણ સરકાર અને તેઓ પ્રતિનિધિત્વ ધરાવતા હોય તેવી જુદી જુદી કોમો વચ્ચે આડતીવાગીરી કરવાની છુટ રૂં કામ ન માગે.

શું મહાસભા લઠાઈની તઈવારી કરી રહી છે?

રૂરને મુલાકાત આપતાં મંધીજીએ મહાસભા લઠાઈની તઈવારી કરી રહી હોવાનો ઇન્કાર કર્યો અને જણાવ્યું હતું કે, દિલ્હીની સંધીનું પાલન ચાલુ રાખવાની સમસ્ત હિંદુસ્તાનમાં સુચના અપાઈ ગઈ છે. "હું સરકારનું માનઅંત કરવા જરાયે ઇચ્છતો નથી. હું માત્ર ન્યાય માગી રહ્યો છું."

રાઉકેલ અમલી સ્વરાજ્ય લાવશે

યુગ્મીય પ્રતિનિધિ મો. હઉકલ અલી રફ પ્રતિનિધિઓને લઈને ચંદે આઝાદીયે 'મુસ્તાફ'માં લેડન જવા રવાના થઈ ગયા છે. ખીકાનેર નરેક અને સર તેજ બહાદુર સર પશુ તેમની સાથે છે. જતાં પહેલાં મહાત્મા સાહેબ ઠંઠી મથા છે કે "પુરાણ આઠવું કશે તો મુસેક અને સ્વરાજ્ય મારી સાથે લાવીશ."

સીપ્પીઓને વિરોધ

રાઉકેલ ટેમલ ફેન્ટર-સમાંથી ત્રીજા સીપ્પીય મેમ્બરને ત્યાલ રાખવાની આમે વિરોધ દર્શાવવાને સીપ્પીય સીંગ અને અકાલી દશે સરકાર વિરુદ્ધની દરેક ચળવળમાં ભાગ લેવાનો અને ખેડુતોમાં મહોળા ચળવળ કરવાનો હાથ કર્યો છે.

દેરા ઇસ્માઇલ ખાનમાં રમખાણ

દેરા ઇસ્માઇલ ખાનમાં ઇમ્મી રમખાણને પરિણામે ૪૦૦ મરો અને દુકાનો બળી મરૂ છે અને પા. ૩૮,૦૦૦ નું નુકસાન થયેલું અડમરવામાં આવે છે.

સાહોરના એક ઝાપખાના વાળા ચરંજીલાલને બંદ અને પુન કરવાની યુરોને ઉચ્છેદથી કરનાઈ ચોરટર ઝાપખાના આશિષદર તથા વર્ધની સખત કેદ અને પા. ૨૦ ના ફાંટી અન્ન થઈ છે.

પાના રમવાની મનાઈ

રૂમ્નીમાં આપ ખાતાના પ્રધાને પાનાની રમતને વખોડી કાઢેલી છે અને મેજીસ્ટ્રેટને પાનાની સમગ્ર કલયોમાંથી રાજીનામા આપવાનો અને પાના નહિ રમવાનો દુકમ કર્યો છે. એ દુકમના અંતને માટેની એક સભ્ય પંદર દિવસનો પનાર કાપી લેવાની હાથવામાં આવી છે.

ચીનમાં તથા કરેડ નિરાધાર

કેંકાઈમાં ખખર છે કે વામડસી વેલીમાં બર્કર યુરને પરિણામે ઝોલામાં ઝોલા તથા કરેડ ૫૨ વિનાના કમ મથા છે જેમાં એક કરેડ બીજાક નિરાધાર દશમાં છે.

કેદ બીટનના ફાંટા અર્થ

લેડનના મી. ન્યોન્' બી. વીલસને કેદ બીટનમાં ૬૨ વર્ષે પીનાવા ફાંટા અર્થના આંકડા પ્રસિદ્ધ થયાં છે. ૧૯૩૦ ની સાલમાં બીટને પા. ૨૭,૭૫,૦૦,૦૦૦ દારૂ પર ખર્ચની દત્તા અને તેના આગલા વર્ષમાં પા. ૨૮,૮૮,૦૦,૦૦૦ ખર્ચની દત્તા. બજારીક ખર્ચ પા. ૬-૪-૦૦ થયો હતો એટલે બજાર દીઠ ૨૦ જેલન ખીર અને ૧૧ જેલન રૂપીરીટ થયો. ફાંટી ઉપજ અને વેચાણ ઉપર વારે કર નાખવામાં આવેલો છે અને તેથી સરકારને ફાંટા કુલ ખર્ચમાંથી ૪૦ ટકા એટલે પા. ૧૨,૫૦,૦૦,૦૦૦ ની ઉપજ થઈ હતી. ૧૯૩૦ ની સાલમાં ફાંટા કલેસા ઝોલા ખપનું કારણ વેપારની મંદીનું જવાબ છે.

શીકુંજી જયન્તિ

ઈસ્ટ લેડન હોંડ સોસાયટી

ઉપરોક્ત સોસાયટીના મંદીરમાં શુક્રવાર તા. ૪-૮-૩૧ ની રાત્રે શીકુંજી જયન્તિના મનાસ ઉત્સવ પ્રસંગે અમ્યો ઉપરાંત અન્ન દરેક હોંડભાઈઓને પધારવા તથા વિનંતિ કરવામાં આવે છે.

પારસીઓની મહાત્માજીએ કરેલી તારીફ

ઉદવાડામાં સભા

ઉદવાડામાં માંધીજીએ નામે પ્રમાણે આપણું કર્ણુ કર્યું:— આજનો અને મહેનો.

તમે વાપમાં બેઠા છો અમારે હું જામામાં બેઠો છું. હું તમને મળ્યું કહેવાનો હતો પણ મને કરમ લાગે છે નેથી હું વધુ કહી શકતો નથી. તમેજો અમારું આટલું સાઈ સ્વાગત કર્યું તે માટે તમારો આભારી છું.

ધરની લડાઈ

અમારે મેં વાંચ્યું કે આઠ ભરમા અને બીજાઓ ઉપર નોટીસ નીકળી છે અને તેનું કારણ પ્રખાતેરી અને પારસી ડામ વચ્ચેનો ઝઘડો છે ત્યારે મેં માનવાની સાથ ના પાડી પણ અમારે આઠ ભરમાએ પોતે આ વાત કરી ત્યારે માન્યા વગર કેમ રહેવાય? પારસીઓ અને હોંડીઓ વચ્ચે તકરાર થઈ એ વાતજ અને તો કરમ ઉપજાવે છે અને અમારે મેં બેઠું કે એમાં તો ભરમા પણ સામેલ છે ત્યારેજ અને તો કમ કાઢ્યો કે આ તો કંઈ વરવરની મારામારી કશે કે એમાં શો બેડ કશે? વળી મેં અવરુ કે અહીં તો પકડવાર અમલદાર પારસી, કલેક્ટર પારસી, ફરિયાદી પારસી, સમજાજ પારસી ત્યારે તો મારા દુઃખનો પારજ ન રહ્યો. મેં ત્યારે વધારે સમજવાની કશિય કરી ત્યારે મને સવાલ ઉપજ્યો કે અહીં પ્રખાતેરી એ યુનો આજેજ અજાયો કે આજણ પણ અજાયો? છતાં મેં તો કહ્યું કે તમેજો પ્રખાતેરી કમ જવાની જરૂર શી હતી? પણ હવે હું બેઠું છું કે આ વાત કોઈમાં થાશે છે. સરકાર અને મહાસભા વચ્ચે સમજાવતીની કશિયો આવી રહી છે ત્યારે મારાથી ટીકા કેમ થાય? હવે આ વાત અહીં મુકી રહી છું. પારસીઓના મર્મોરમાં આટલા મથા પારસીઓને બેઠાને અને મદુજ આનંદ થાય છે. પારસીઓનો ઉત્સાહ કેટલો બધો હતો? હું મુખ્ય, છું કે અને કોઈ ખખર આપો કે આ તો રહત વરનોજ કજીઓ હતો, પારસી ડામ સાથે એને કંઈ સંબંધ નથી અને વરમેજ પત્યો છે.

પારસી ડામ ન્યાયી

પારસી મેરઠ-સાર નજ કરી કશે. પારસી રસ્તમજીથી માંડીને આજ સુધી પારસીઓએ કેટલું કર્યું છે એનો હું પ્રતિકાસ આપી કદં એમ છું; કેમકે મને તો દક્ષિણ આફ્રિકાને અને હિંદને પારસીકામ વિરે મહુ મહોળો અનુભવ છે. પારસી કામનો હું તો આજકે રહ્યો. ને પારસીકામ ક્યાણ છે, સમજદાર છે. ખરાબોટાનું તોલ કરનારી છે તે કામ કુંડાપાજી નજ અજાવે. હું તમારી પાસે ન્યાય માંગું છું. પંચની પાસેજ ફેંસલો કરાવજો. પંચ મારફતે જો ફેંસલો થશે તો કોઈ કોઈ કે કોઈ અમલદાર વચ્ચે પડવાનું નથી. તેઓને કહેજો કે અમે અમારું ફેાડી મરૂશું.

પારસીકામ આજેવાન

પારસી દરેક વાતમાં આજેવાન કામ છે. હોંડ અજોને ફેલન શીખવનાર પારસી, આપી કામને સખાવત વગેરેને કામલો આપનાર પારસી, ખનીજ અને બીજી બીજોની દોહમાં કામ કરનાર પારસી, કુખર ઉલામમાં આજેવાન પારસી, વેપારવજીજમાં આજેવાન પારસી અને તેમાં આવા કમ્પેડા મળે કે ફાંટાકીનાં પીકાં અજાવનાર પણ પારસી અને મર્દીજ-વર્ગને ફાંટાકી પાછ મારા કરનાર પણ પારસી, આ કમ્પેડા અને તો મદુજ કરમ ઉપજાવે છે.

શરતનાં યાદ

તમે દોંઘાં આપ્યા આજે એક કરત આ દેશી છે કે દોંઘાંને ખગાડવું નહિ અને તેની સેવા કરવી. તમારી આપ-દશાની કાંતની દું તમને યાદ આપું છું ને માણું છું કે તમે દોંઘાંની સેવા કરો.

દોંઘાં બધી વાતમાં પહેલ કરનાર પારસીઓ છે. સ્વરાજ્યને મેં આપનાર મદાન પ્રથમ દોંઘાં દાદા પારસીજી છે. તમારા માં સખાવત છે, સ્પર્ધા ભેડવાની કષિત છે, શુદ્ધિબળ છે, દમ છે. જે જોઇએ તે તમારામાં છે તેમ જાણી દાદાની પીઠ ચલાવવાથી તમને શો વધારે લાભ છે? તેટલાજ પૈસા તેટલીજ કષિત અને તેટલીજ શુદ્ધિ તમે બીજા વેપાર કલોચમાં વાપરી શકો એમ છે.

પારસી સ્વાધ્યક્ષેનેન અપીલ

દું તો આજી પારસી સ્વાધ્યક્ષેનેન પ્રાર્થનાજી કરવા આપ્યો છું. મહુબહેન પીટીટ અને બીજા પારસી બહેનો આજે પાકું આમંત્રિત કરી રહ્યાં છે. તમે તેઓને સાથ આપો, સદગર આપો અને અમને અભયદાન બક્ષો. મારે તમારા પૈસા નથી જોઈતા. રતનતાતાજી મને પોણો લાખ રૂપિયા ધર કરાવે શકી આપ્યા. દક્ષિણ આફ્રિકાના પ્રમુખે મને બે અભયદાન આપ્યું. દું પ્રભુની પ્રાર્થના કરતો દતો અને પ્રભુને બહેલો મને પારસી મળ્યો. પારસીકોમ તો મને લાગેજ રૂપિયા કાઢી આપે, પણ આજે મને ખરી જરૂર તો તમારા વાજબી સહકારનીજ છે. ઉદવાકમાંથી દારૂડાડીનું તમે નામ કાઢી નાખજો અને ભારે દું આપ્યા દોંઘાં દોંઘી પીટાનીજ કે પારસીઓના પતિવ ધરમજી આ મુંદર દાખલો બેસાડ્યો છે. ઇશ્વર તમને તેજ શુદ્ધિ આપે!

રાષ્ટ્રવાદી મુસ્લીમોનું બાળ

૩૧. અનસારીનું બાળ

હરીદ્વરમાં મળેલી જગજગ રાષ્ટ્રવાદી મુસ્લીમ પરિષદના પ્રમુખસ્થાનેથી હેલ અનસારીએ કહ્યું:

“દોંઘાં સુસજ્જમાનેની સંસ્કૃતિના મદાન વારસો આજુ રહેલો, અને તેની પ્રમતિમાં સોફા વિચારના, ટુંકી દ્રષ્ટિવાળા, સ્વાર્થા, આરામ પુરસી પર બેસીને ટીકા કરનારાઓ, જેઓ સુસજ્જમાનેની બરેખરી ઇચ્છાને અપમા વિના પોતાને તેઓના બરેખરા કિંમતિ કહેવકાએ છે તેઓ કંઈ અંતરામ ન નાખે એ તમારે જોવાનું છે. અખિલ દોંઘ મુસ્લીમ પરિષદના ટોમ કટલા પોક્ષ છે તે પુરજા કરતાં રાષ્ટ્રવાદી મુસ્લીમ પક્ષનું નળ ફેટકું છે અને તે ફેટકું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવે છે તે માહમ પડશે. રાષ્ટ્રવાદી મુસ્લીમ પક્ષના જોટકું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવનારો બીજો એક પણ મુસ્લીમ પક્ષ દોંઘાં નથી. અખિલ દોંઘ મુસ્લીમ પરિષદમાંથી જો તમે આખજ દોંઘ મુસ્લીમ સંઘ અને સેન્ટ્રલ ખિલાફત સમિતિના સભ્યોને કાઢી નાખો તો તમને માહમ પડશે કે એમાં બીજા તદ્દન જુજ સંજ્યા છે. મુસ્લીમ સંઘ તો હવે કમળતા દુકા ઉપરજ અસ્તિત્વ ધરાવે છે. આકાબામાં મળેલી એની વાર્ષિક સભામાં કોરમ પુરતા ૭૫ સભ્યો પણ એકા ધર્મ કહ્યા નહિ. દોંઘાં પહેલો સત્તાવન ગજાતી સેન્ટ્રલ ખિલાફત સમિતી આજે માત્ર તેની ડાબાજી પાની રહી છે. બ્યારે રાષ્ટ્રવાદી મુસ્લીમ પક્ષની દેશબરમાં આખાઓ છે. એની ૭ પ્રાંતિક અને ૭૨ જિલ્લા આખાઓ છે. છેલ્લા માસમાં દેશબરમાં ફેટલીયે પ્રાંતિક અને જિલ્લા

પરિષદો એના આજી બરાધ મન. એના સભ્યો પણ દુગ્ધરોની સંજ્યામાં છે. એ બધું જોતાં દોંઘાં મુસ્લીમોનું બરેખર પ્રતિનિધિત્વ ધરાવતી એક એક સંસ્થા છે.

રાષ્ટ્રવાદી પક્ષોના આદર્શ

રાષ્ટ્રવાદી મુસ્લીમ પક્ષે માત્ર કોમનો વિચાર ન કરતાં આપણી માનુષ્યમાં વસતી જુદી જુદી કોમો વચ્ચે દોંઘની સ્વતંત્રતા પ્રાપ્તિ માટે મદતર એકતા સ્થાપવાને હમ્મ આદર્શ રાખેલો છે. આપણા મત પ્રમાણે નીચેની ચોખ્ખાથી કોમી પ્રશ્નનું નિવારણ કમ્પ મનશે: (૧) દોંઘના અસ્તિત્વના બંધારણમાં પ્રતિનિધિત્વનું પારજ, પુખ્ત વયના સર્વને મતાધિકાર સાથે સંયુક્ત મતદારીના ધોરણે રહેવું જોઈએ. (૨) (અ) પુખ્ત વયના મતાધિકાર સાથે ફેરજ અને પ્રાંતિક ધારાસભામાં ૨૫ ટકાથી ઓછી બહુમતી માટે વસતીના ધોરણે વધારાની જગા માટે દરિદ્રાધમાં ઉતરવાના હક સાથે અનામત જગા રાખવી. (બ) જે પ્રતિના મુસ્લીમો ૨૫ ટકાથી ઓછી બહુમતીમાં હોજ, તે પ્રતિમાં વસતીના ધોરણે વધારાની જગા માટે દરિદ્રાધમાં ઉતરવાના હક સાથે મુસ્લીમો માટે જગાઓ અનામત રાખવી પરંતુ જે બીજા કોમોને વેધટેજ આપવામાં આવે તો મુસ્લીમો તાજે પણ તેવોજ વર્તવ કાય અને તેઓ કાલમાં જે વેધટેજ બોમવે છે તે કાયમ રાખવો. (ક) જે પુખ્ત વયના સર્વને મતાધિકાર આપવામાં ન આવે, બા અતદારીના નોંધપત્રમાં વસતીના પ્રમાણ પુરઃસરનો મતાધિકાર વિસ્તારવામાં ન આવે તો મુસ્લીમોની વધુમતિ બહુમતિ થઇ જમ નહિ તે માટે પુખ્ત વયના સર્વને મતાધિકાર આપવામાં આવે તો સુધી પંજળ અને બંજાળમાં મુસ્લીમો માટે અનામત જગાઓ રાખવી. (ગ) ફેરજ ધારાસભામાં મુસ્લીમોનું પ્રતિનિધિત્વ રાખવું. (ઘ) ચોખ્ખતાના જોલામાં ઓછા ધોરણે બધી નીનજીકો પંજલીક સર્વસ કમીકને કરવી. પણ એમ કરતાં કોઇ પણ કોમ ન્યાયપુરઃસરનો બામ મેળવતી આટકે નહિ અને નાયલી કોડના નોકરીમાં કોઇને પણ કમીરો ન આપાવ (પ) ફેરજ અને પ્રાંતિક પ્રધાન મંડળમાં જુદી જુદી ધારાસભાઓમાં બધા પક્ષે જે કણેલો કન્વેન્શનદાર મુસ્લીમોના લાભો પુરતા પ્રમાણમાં સ્વીકારવા. (ફ) સિંધને જુદો પ્રાંત બનાવવો. (જ) વાયવ્ય સરદદ પ્રાંત અને મલુચિરતાનને ખોટીજ દોંઘના બીજા પ્રતિ જોવાજ વહીવટ બરપવો. (ઢ) ફેટકું અવિધ્યનું બંધારણ ફેરજ હોવું જોઈએ અને જેવટની સત્તા ફેરજનમાં જોડાનારો રાજ્યોના હાથમાં હોવી જોઈએ. (ઢ) (અ) બધા કહેરીઓની સંસ્કૃતિ, ભાષા, લિપિ જળવધી, ધર્મી ધાર્મિક માન્યતા, ધાર્મિક હકો અને આર્થિક લાભોને રક્ષજ મળે એવા હકોનો બંધારણમાં સમાવેજ થવો જોઈએ. (બ) બંધારણમાં હાખ કરેલી ચોક્કસ કમમ પ્રમાણે કહેરીઓના હકો અને અંમત કાયદાઓને અસરકારક રક્ષજ મળવું જોઈએ. (ક) ફેરજ ધારાસભાની ફરક સભાની જે લઘુમતી વિના કહેરીઓના યુજ હકોમાં ફેરફાર થઇ શકે નહિ.

દું આ પ્રશ્નને તમને ધરજામતા સાચા પુત્રો તરીકે પુરવાર કરવા વિનવું છું. “બહુમતી બધમાં,” “ધરજામ બધમાં” એવા એવા પોષકરથી તમારે પહીવું ન જોઈએ. સુસજ્જમાને તો બકાદુર છે. તેઓ પોતાના પોષકોમાં પ્રત્યે ઉદાર છે. ચલાબીની હુંસરીમાં રહેતવું ધરજામે તમને શીખવ્યું નથી. તમે જાતેજ એ ચલાબીની બેડીઓ પહેરી છે. હવે જે હુંસરી રાખવી દો અને દોંઘને સ્વતંત્ર કરનારાઓ તરીકે પ્રતિકસમાં તમારું નામ લખાવો!”

ભારતમાં વીરાંગનાઓ

(વિષય: બોમ્બાય)

(અન્ય અંકથી ચાલુ)

[નિધિ—ભારતમાં વીરાંગનાઓ એ દીકરાનાની ગયા વર્ષની સંવિનયભર્યા લગ્નમાં સ્ત્રીઓએ બહુવેલા બાળને વિશે બાળનગરની કલિકાચાર્ય સંસ્થાના ગીલુભાઈએ આલેખેલાં ચિત્રો અમદાવાદના પ્રસ્થાન કાર્યકર્તા સરસ્વતિ મંથાળના એક પુસ્તકરૂપે બહાર પાડ્યાં છે તે છે. આ દેશના દીકરાઓને તે અતિ રસીક થઈ પડશે અને દોઢી બેના તેમજ ભાઈઓને પ્રોત્સાહન આપનારાં ધર્મ પાશે એવી આશાએ અને દુઃખે દુઃખે પ્રસ્થાન કાર્યકર્તાના આભાર સાથે તે અહિં છાપીએ છીએ.—અ. ઇ. એ.]

સરસ્વતી દુઃશાસનો

રાસમાં કેંઈ વરસનાં સુરભા મળ્યાં, મેં પુછ્યું:
“માણ, સરભા ભેવું છે કે?”

“હોવે.”

“થઈ નથી ડોશાઓને મારીશું આરે સરભા મળશે.
તમે મરવાને તેવાર કોને?”

“હોવે.”

“માણ, આ કોંઈ વર્ષની ઉમરે બનિય તો આપો:
આ સરભાનું શું થશે?”

માણએ જરા વિચાર કરીને કહ્યું: “એને માગવું પડશે.
સરભા જોતા દેશમાં જશે. એનું પાપ વધી ગયું છે. નિકર
બહેનો ઉપર દાસ ઉઠાવે!”

ડોશીમાનાં રસી કરી અમે મંથાળદેવને માંડવે ગયાં.
આર વર્ષની મંથાળદેવ પહેલાં પાકેટીમાં જતા દત્તી.
દોઢ માસ સખ બોલવેથી. બહાદુર મંથાળદેવે કહ્યું: “મને
પોલીસે બંદુકને કુદો માયે. પડી મન ને મારો દાસ પકડ્યો.
દાસ છોડાવી નાખ્યો એટલે હરી પકડીને મને બેઠો.”

અમિતાર વર્ષની મંથાળે કહ્યું: “એટલો ઝાલી મને ફેંદો.
પોલીસ કહે: ‘તું સરભા સેવા આવી છું! હે, હે.’”

એકદુઃખાસને એકદોષદોનાં એટલો બેઠો; સરભાના બાળમાં
બધા દુઃખાસનોએ કેટલીયે ભારતમાંની યુવતીઓએ એમાં
એક દોષદોનાં એટલોએ મહાભારતનું પુત્ર થઈ, દોષદોના નામ
થયો. આ ભયંકર અપરાધમાંથી કેવું જોર પુત્ર થશે? કેટલું
મોટું કૃત્ર નામ પામશે? કેટલો ભયંકર ઉપકાપત થશે તેનો
વિચાર કરતાં કમકમાટી ઉપજી. આત્મચાલી અંગે સર-
ભાને દુનીયામાં છે કેમ પુછનાર? સમાજ દેનાર? એ અનુભવનો
દાવો કરનારા પિતાઓ! તમારા સંસ્કૃતિના આ દુઃખાસનોને
કરો. કુરોચનપણ છોડી દો અને કમકમાટી મારે વળો.

પણ મહાભારતના દાવાઓ કહેશે કે એ કુર્મતિ અન-
નતને સુમતિ આવવી દુર્લભ છે. મલિયલ કુરોચન પાસે
પાંડવોએ બહુ થોડું માગ્યું, માત્ર પાંચ ગાય માગ્યા; પણ
મલિયલ કુરોચને તે ન આપ્યાં. માગ્યું પાંચ નહિ પણ ચાર
જ કરત માગે છે, પણ સરભાને તેમ આપવી નથી.

આ મહાભારતનું પરિણામ કાલ જણે કેવું આવશે?

રાસની રજુગડીઓ

મેશાની પાટીદાર વીરાંગનાનું પુછ્યું: “આ સાર માર
આવ છે?”

જવાબ મળ્યો: “આપણા મહાભાઈ મારે. આપણા
દેશ આવર.”

“આ તમે પણ મરેલાં કે?”

“તે હું તો ગયો. નાની કોઠીને કે બેસાડીને મયથી.”

“માર કેટલોક આપો?”

“મહુ સારો આપો, પીતી જલેથી મળી.”

“હજી પણ આવા જવું છે કે?”

“જવું છે તો. પણ મહાભાઈ મારવાની ના પાડે છે
એટલે શું કરીએ? નહિતર પોલીસને એક વાર તો એંધાણી
કરીને આવું, લાકડી ખુંખવી લઈ ને બાજ કરીને ફટકાં.”

હું. તારાબહેન ને હમનસાલ જોવી જોઈ રહ્યાં. જોવી
કહે: “એમ આપણે શું કરવું છે?”

તારાબહેન કહે: “આપણે તો અહિંસાવાદી.

યુનાબહેન કહે: “માર તો ઘેરી સ્થાય, પણ માથો નથી
સંભળાતી. પોલીસ તો ના અંકુશ તેવી માથો દેતો મરો ને
મારતો મરો.”

અમને થયું રાસમાં રજુગડીઓ છે ખરી. મહાભાઈએ
સારું કહ્યું છે કે અહિંસાની લગાઈ મલાવી છે; નહિતર આ
રજુગડીઓ ધારિયા ને મહાભાઈ લઈ ઉપડે તો કંપકનાં મર
બેઠાનમેઠાન કરે. આ ભારત તાલુકાની પટલાણીઓ, ધોમાં
કરીરની, ધોગી ને હમી પટલાણીઓ, રમરદયિયારે ઉપડે
તોમ પોતાનાં જ્યાં જલમાંથી કંપકનાં માથાં ફેંડી નાખે.
પણ ડોશા, અંધા, તું ખરખર કાઢ્યો છે. તને સીએ બરા-
બર ‘મહાભા’ કહ્યો છે એક માલ ઉપર મારે તો બીજો
માલ ધરવાનું કહેનાર પેમનગરની નાઈનો છું. તું. કલિયુગના
એ અહિંસાના પેમનગર! બહે તું બહાર દો કે અંદર દો,
પણ તારો વિજય થયો છે; તારા અહિંસાનો વિજય થયો છે.

આળોનો વરસાદ

વજા પાછી કાઢીબહેને જાતી બતાવી કહ્યું: “બહોળાં
પોલીસે બંદુકનો ગોઠો માર્યો હતો. મારા દાસમાંથી એને
વાવટો થયો હતો, પણ તે હું તેને કેમ લઉં? મારો અભોડો
આપ્યો ને મને કેમ ઉપર મારી. પછી એટલો ઝાલી જોય
સાથે કપાળ પળાડ્યું.”

“પછી?”

“પછી મેં કહ્યું: મારા કોઠરાને બીજાને આપવા દે, પછી
તારે ગોળીબાર કરવો હોય તો કર. સાત મહિનાનો નાનો
કોઠરો સાથે ભઈ હું મન હતી.”

“પછી?”

“પછી છોડશે પડી મરો ને માથામાં વાગ્યું.”

“પછી?”

“પછી એક વોરા મને મુકાવવા આવ્યો.”

“પછી?”

“પછી વોરાએ મને દુકાનમાં બેસાડી તાલું માર્યું.”

“પછી?”

“પછી મને કારતેમ ન રહી કે શું થયું. મને બહુ માર
માર્યો હતો.”

“તમને માથો દીધી હતી?”

“માથો? માથો તો વરસાદ વરસતો હતો. પોલીસો
કહે: ‘આવો, આવો, હવે બાપડાઓએ બંદીઓ પહેરી
ને તમે છોડવા પહેરો.’”

મેં પુછ્યું: “પણ પોલીસે આવીને શું માથો દીધો?”

બહેને જરા સરમાઈને કહ્યું: “એ માથો ન કહેવાય.
બાઈ, તમારી આજળ એ જાળ તો ન કહી સંભળાવાય.”

મારા મનમાં કેટલાય દુઃખદ વિચારો પસાર થઈ ગયા, પણ

ને હું અહીં નહિ ઉતારું. મારે દેવે બાઈને આ મુશી અને
માનવ મર્યા. (અધુરું)

આખાર

'ઇન્ડિયન ઓપિનિયન' ને નીચેની મળેલી મહત્ત્વ રકમને
આખાર રિવકાર કરીએ છીએ

મી. હાઇ પ્રિન્સિપલ (પ્રીટોરીયા) પા. ૧-૧-૦ રા. મુજબ
હીરલ (ડરબન) રા. ૫. ૧૦ મહત્ત્વ મેમા (હસ્ક લાંબ) રા. ૫

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. sup-
plied and mailed to any part of the Union
and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing
and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

નાદાનનાં નંબર એકના બનાના, પછનાપલ
વિગેરે ચીને આરદર મળેલી તરત ચઢાવવામાં
આવશે

ફરેક આરદર ઉપર જાતી દખરેખ રાખી સારે
માલ, અરી પેકીંગ કરી કીડાયત બારથી માકલવા
માં આવશે.

ફેપ પ્રાવીન્સ, ટ્રાંસવાલ, ફ્રીસ્ટેટ, રાઉસીઆ
વીગેરે ફરેક જગ્યાએ માકલવામાં આવે છે.

લખો: રવજી ભુલા,

પા. બો. નં. ૫૨૧. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,
ડરબન, નાટાલ.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

દર શુક્રવારે પ્રગટ થાય છે. લવાજમ ટપાલ
ખરચ સાથે:

યુનીયનમાં (વાર્ષિક) પાઉન્ડ ૧-૦-૦
દરિયાપાર ” ” ૧-૦-૬

કોઈ પણ માસની શરૂઆતથી શાહક ચર્ચ શકાય છે.

લવાજમ અગાંવી રીતે નાંખાય છે.

અગત્યની સુચનાઓ

છાપુ માકલણ બંધ કરશે એમ માફક જ્યાં સુધી ન
લખે ત્યાં સુધી તેઓની સાચી નિદા માની લઈ તેઓ
ઉપર છાપુ માકલણ ચાલુ રાખીએ છીએ.

લવાજમ એ વધુ વરસ સુધી ચલવા ન હેવાં પુરું થયે
અમારું રટેલમેન્ટ મળતાં આફ્રિકા નિયમિત અગાઉથી
લવાજમ માકલી આપવાની મહેરબાની કરવી

લવાજમ ને પાર્ટલ એરડરથી માકલો તો તેમાં
INDIAN OPINION, Phoenix or Durban કરવું અને
કરેસ કરવો નહિ. એક નોટ અથવા પાર્ટલ એરડરથી
નાણા માકલનારે કાગળ રજીસ્ટર કરવો એ સહિસલામત
ભરેલુ ગણાશે. એક માકલનારે એકલું કમીડાન ઉમેરતાં
સુકતું નહિ

આફ્રિકાની સાચા નિદા માની લઈ અને છાપુ માકલણ
ચાલુ રાખીએ છીએ એ ધ્યાનમાં રાખી એઓ છાપાના
આફક રહેવા ન ઇચ્છતા હોય તેઓએ પોતાનું લવાજમ
સુકતે માકલી છાપુ માકલણ બંધ કરવાની સુચના લખી
માકલવા લેટલી સજ્જતા બતાવવા મહેરબાની કરવી.

હિંદુસ્તાન જતારા બાઈબીએ આફ્રિકાના વાતાવરણથી
માહિતગાર રહેવું હોય તો લવાજમ બરી વિદિમાં “ઈ” એા”
મળે એવો બહાબરત કરી જવો.

પત્ર વ્યવહાર કરવાનું શરનામું:—

Manager, Indian Opinion,
Phoenix. Natal.

રેશમી માલ અને સ્વેદરશી કપડાં

તરેકવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વેદરશમી માલ જગ્યામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી ફરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

ચોળી, મલલાં વિગેરે મારે જાત જાતનું રેશમ.

મોખા, રમાલ, સાડી, મખમલ, સાલ, રાષ, કોલર, કેર, શર્ટ, સુટને મારે સજ્જ, ગ્યાસામ
સીલક વિગેરે વિગેરે. પુરુષો, સ્ત્રીઓ અને બચ્ચાંઓને પહેરવા એકતી ફરેક ચીએ
અમારી તમે મા-બોમાંથી મસ્તામાં જરૂર બાવે કરેલા મળે કરશે.

ફાન ૫૬૫૪.

સો. કેવલરામ એન્ડ કું.,

બાકસ ૫૨૬૮.

૬૩ હલેફ સ્ટ્રીટ,

કેનરે માર્કીટ એન્ડ હલેફ સ્ટ્રીટ,

એકામીસબર્ગ.

શિયાળો આવ્યો!

શક્તિનો ખજાનો!

જુવાનો

અને

જીવનદોરી

ખ્યાલવાનો તથા બજવાન બનવાનો કાયમી ઇલાજ જોઈતો હોય તો હમારો સાલમપાક વાપરો.

સાલમપાક નં. ૧

સાલમપાક નં. ૨

બદામપાક

મુંદરપાક

રતલ ૭/૬

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

લસણપાક

કુવારપાક

મથીપાક

અડદપાક

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૩/૬

રતલ ૩/-

પારસલ ખરચ જુદું સમજવું.

તમામ જાતના પાકો મરજી પ્રમાણે તૈયાર કરી આપવામાં આવે છે.

અમારે ત્યાં ખેતીના પાકોની ગેરંટી આપીએ છીએ.

બહાર મામના મહાકોએ ઓર્ડર આપેજ પૈસા મોકલવા મહેરબાની કરવી.

Kapitan's Balcony Hotel,

'Phone 3643.

(માલિક: R. K. KAPITAN).

Cor. Grey & Victoria Streets, DURBAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
Wholesale Fruit Suppliers.
B. 730. Durban.

નં. ૧ નાના રૂપા/ કેસ, પાકનાકશ નં. ૧ ૫/- હજન.
દરેક જાતનું તાજું ફ્રેશ અને ગેરંટીપૂર્ણ સાથ પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી. ઓ મોકલવામાં આવશે. પેકીંગ જુદી.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રેશ અને ગેરંટીપૂર્ણ મટે કંટીના ઓર્ડરો ઉપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી આવો
કરશો. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

તમારા ધંધાની જાહેર ખબર ક્યાં છપાવશો?

'ઈન્ડિયન ઓપિનિયન' માં

જે જુનામાં જુનું દોઢી જાણે આખા સાથ આફ્રિકામાં વંચાત છે

બાવ અને નકલ મટે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

ગુજરાતી આવનો—ભજનોની રેકોર્ડ

ફક્ત અમારે ત્યાંજ મળશે

નંબર.	રેકોર્ડોનું નામ	ઝાંચો	નંબર.	રેકોર્ડોનું નામ	ઝાંચો
૩૧	મુજને મારના સમયે રવાના નીર નં	સામુદાય	૩૦૩	કરમો તું હીત સાથ	જાડાશંકર
"	નદી ચીજ દોષ ગણી	"	"	મયા હારે પતી તેજ પ્યારી તનના	"
૬૫	નદીરે વાણેરે સાધુ	બાઈમાલ	૩૨૬	અમારી કાજ તમારે હાથેના નામ	જાડાશંકર
"	હિરા મણિકને માટે રૂં કર્યું છે	"	"	રામ બજા તું પ્રાણીયા	"
૭૪	બંસીવાલા આવજોરે મ્હારે દેસ	(દે)મન	૫૩૦	નરે કામ આરો પયારને મનાશે	પ્યારી જન
"	વધારે લગા મોઢન બંસીવાલા	"	"	પાનું પાનું મને મને જાણના વગારા	"
૯૦	મન જુલાવે મન હોવાવે	વટગલ	૫૩૧	અરે મ માનશે અજીમાન	પ્યારી જન
"	કામલ કાયા કા કરમારો	"	"	સુદર સામળીયા નામ જાણીય નીચ તારે	"
૧૫૭	સામળીયા વધાવા આવે જાણશે કે દરદી	વજાવટ	૫૪૫	મનના જાણના આમ મન મન મન મન મન મન	જાડાશંકર અને બાઈમાલ
"	કાજુલા ત્હારી મોરલી અમને કુખડાં દિવે હાલકોસા	"	"	મનના જાણના મનના મનના મનના	"
૧૯૬	મિત્રમની પાછળ ને જોગજાણી	દિમલ	૬૫૨	અમે જાણું અમે જાણું રાજ	જાડાશંકર અને નારન
"	અજો ત્રિવંશ જરી દેસ	"	"	મઈ પ્રમલ પાતલીયા	"

Agent of H. M. V. RECORDS.

E. A. TYEB & CO.

'Phone 3447.
P. O. Box 1105.

100 Fifth Street,
DURBAN, Natal.

ગુજરાતી માં રેકોર્ડોના નામો જાણવા માટે મિત્રમની પાછળ ને જોગજાણી માટે Phoenix Recordings, Durban, Natal.

Indian

Opinion

No. 35—Vol. XXIX

Friday, August 28th, 1931

Registered at the G. P. O. as a Newspaper
Under No. 100/1929.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રહી. કરાંબ

બ્રિટીશના કાવો

સપ્ટેમ્બર તા. ૭મીએ કુંબજ જવા ઉપરશે.

રહી. "અંદાલા"

ઓક્ટોબર તા. ૨૧મીએ મુંબજ જવા ઉપરશે.

મુજલમાની વીરહી. રા. ૪૦ ના હિસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૧૦૦ ના હિસાબથી ટેવામાં આવશે.

હીંદુ વીરહી. રા. ૩૫ ના હિસાબથી અને સ્પેશીયલના રા. ૭૫ ના હિસાબથી ટેવામાં આવશે.

સુખના—ઉવારોએ પોતાના મોટા દાગીના કતીવારે ૧૧ વાગ્યા અગાઉ દરમમાં પહોંચતાં કરવાં.

રેકન્ડ અને ઈન્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સન કરવો.

દરેક હોદી પેસેન્જરે પોતાની ટીકીટ અમારી એજીન્ટમાંથી લેવી અને તદ્વાર મામવાળા કામગીરીએ અમારી સાથે

પરબખ્શદાર કરવાથી પણ કામ ચક્રશે. રહીમરને લગતું દરેક અનગણ અમારી ભત્રી દેખરેખ નીચે કામ છે

SHAIKH HAMED & SONS,

390 Pine Street,

Tel. Add "Karamat," Durban.

વધુ બુકીંગ્સ માટે કૃપા કરી મળે—હિંદી પેસેન્જર

એજન્ટ શાખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડુરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising in The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

ટેલીફોન ૪૮૦૦.

પી. એ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ધો

ટેલીગ્રાફિક એડ્રેસ

"રુસ્તમજ"

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક જાતનાં અકસ્માત

જેવા કે મોરાર કાર, પ્લેટ ગ્લાસ, ફીરસીટી બોટ, વરફામેન્સ કોમ્પેન્સેશન, વીગરે અનેક પ્રકારના વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ સારૂ કરી રીકું છે.

પોલીસી તેમજ દાવાની પતાવટ કરાવવામાં કશી આપવામાં આવે છે.

આખા દક્ષિણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધિ:—

સોરાબજી રુસ્તમજ,

"ઇન્ડિયા ઇન્સિ"

૧૭ હાઇ એવેન્યુ,

ડુરબન.

Box 247 & 317 Tel. 'Khatril.'
HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
 Transport Passenger Agent,
 Beira, P. E. Africa.

મોક્ષ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીગ્રાફ કોડ "ખા"
હુસૈન ઇસ્માઈલ (સરદારગઢ વાલા)
 ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
 બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

"INDIAN OPINION"

Subscription Rates.

WITHIN THE UNION:		Rs.	P.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		Rs.	P.
Yearly	...	30	0
Half-Yearly	...	10	6

ઉત્તમ મરમ મસાલો વિગેરે

અમારે હાં બલી દેખરખ નીચે તાળે અને સહાયથી
 ધરમાં દોઢો ગરમ મસાલો, કરીપાઉડર, કજ્જર, મરચાં, તેમજ
 કરીનો અને બીજાનો તેમજ મીઠાં આચાર કેમેલા ચોટા
 આ બધાજમ અમારી ગેરંટી સાથે મળી કહ્યો. આવો
 ઉત્તમ માલ, તમે ધરમાં બનાવી કહતા નથી. જોઈ વખત
 મંગાવી ખાવી કરો. મળવાનું દેશજી,

K. M. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

FREE! FREE!

The most interesting book

VAIDYA VIDYA

sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
 Jamnagar, Kathiawar, (India.)

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક ભરતું તાજા ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી સી.
 એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. બખો:—
 P. O. Box 254. Durban. 31 Short St.

**શક્તિની સર્વેન્ત્રમ હવા શુભ સ્વદેશી
 મદનમંજરી ગોળીઓ**

આ ગોળીઓનાં સેવનથી અલ્પ વયની વૃદ્ધિ, આવાનો
 દુખાવો, ચરબી, માતૃશીશુભા, કમજોરી, મગજની નબળાઈ,
 યુસ્તી વગેરે સરીખી પાચમાત્રી કરનારાં દરેક કસો
 તરતજ નાશુદ મર્દ કસોર સહકાર ગમે છે.

દી. ગોળી ૧૦ લી ડબ્બા ૨ નો રૂ. ૧.

શાસ્ત્રવેદ નારાયણજી દેસાવજી

દેડ ગોળીસ: અમનમર (હાડીઆવાડ) ઇડીઆ.

આફ્રિકાના એજન્ટ: O. OSMAN, Stellenbosch C.P.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરેક ભરતું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી
 સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. બખો:—

P. O. Box 812. Durban. 129 Victoria St.

Phone 3887. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
 Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
 and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

ટોલકોલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર
 અને કમીશન એજન્ટ

પેકીંગ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
 ટેલીફોન ૩૮૮૭. મોક્ષ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

**તમારા ગ્રાહકો માર્કો
 જાણો છે**

રજાઈશ "જુટ" માર્કનાં કપડાંની બહેર અખર
 સમસ્ત દેશના નેટીવ બાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
 તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે બધે છે અને માને છે. રજાઈશ
 "જુટ" માર્કનું કપડું ટોડ કરો અને તમે સહેલાઈથી
 વેચી કહો.

આ "જુટ" ના
 માર્કની તપાસ રાખ
 બે અને પ્રમોટેશનથી
 મેલતા રહેજો.

ગ્રોસ એજન્ટો:

એચ. બેરપર સમીથ એન્ડ કું.

(પીટી) લીમીટેડ.

બેંગાલોર, કુમ્પાઉન, હરબન,
 પાંચેલીકાબેશ.

આઠવાડીક પંચાંગ

વાર	ખ્રિસ્તી	હીંદુ	મુસલમાન	પારસી	યુદ્ધોદય	મુનોસ્ત
	૧૯૩૧	૧૯૮૭	૧૩૫૦	૧૩૦૦	ક. મી.	ક. મી.
	ગ્રેગરીયન	ચાવધ	રખીઉલ	રહે.		
	અ.પ.	આખર	આખર	કદમી		
શુક્ર	૨૮	મુહિ ૧૫	૧૩	૨૫	૧-૧૬	૫-૩૮
શનિ	૨૯	વરિ ૧	૧૪	૨૬	૧-૧૮	૫-૩૯
રવિ	૩૦	" ૨	૧૫	૨૭	૧-૧૯	૫-૪૦
સોમ	૩૧	" ૩	૧૬	૨૮	૧-૨૦	૫-૪૧
મંગળ	૧	" ૪	૧૭	૨૯	૧-૨૧	૫-૪૨
બુધ	૨	" ૫	૧૮	૩૦	૧-૨૨	૫-૪૩
શુક્ર	૩	" ૬	૧૯	૩૧	૧-૨૩	૫-૪૪

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas," Box 5237,

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

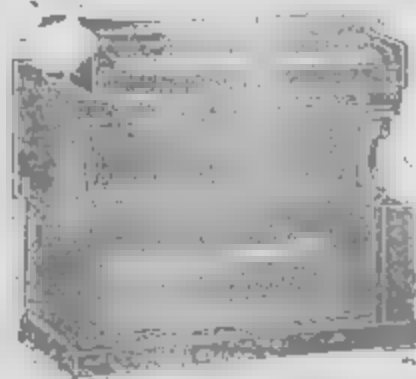
Write or give a Call at

GOSHALLA'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GOSHALLA

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે દરેક ઘરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. જે દરેક પુરા પાડી શકે. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, તબલા, પર્સિયન દરેક જાતના મીઠા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય પ્રથમ ક્લાસ હારમોનિયમ, તબલા, નીચે પછી મળશે. દરેક જાતના હારમોનિયમનું રીપેરિંગ કામ ખાતરીથી કરી આપી શકાય. કંબો યા મગો:—

ગોશાલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(ખાલીક: મ. એન. ગોશાલીયા)

મી. એસ. બોલકર ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 35—Vol. XXIX.

Friday, August 28th, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper
Printed at Kumbhakur.

FINANCIAL OBLIGATION BETWEEN BRITAIN AND INDIA BAHADURJI COMMITTEE'S REPORT

(BY M. K. GANDHI IN "YOUNG INDIA")

THE report of the committee appointed by the Congress to report on the obligations between Great Britain and India is a document of very great importance especially at the present moment. No Congress worker should be without a copy. Sja. Bahadurji, Hanulabhai J. Desai, K. T. Shah and J. C. Kumarappa deserve the warm congratulations of the nation for their labour and love. The foreign readers of *Young India* should know that Sja. D. N. Bahadurji was at one time Advocate General and so was Sja. Hanulabhai J. Desai. Both of them are busy practitioners and well-known lawyers apart from their having held the office of Advocate General. Indeed that office gives no added importance to the holders. It is a recognition of their importance and status in their profession. Prof. K. T. Shah is an economist of all-India reputation, is an author of several valuable works and was for many years and only up to the other day Professor of Economics in the University of Bombay. These three gentlemen are always busy and it was no little sacrifice on their time to the responsible work entrusted to them by the Congress. Sja. J. C. Kumarappa, the convener, is a professor in the Gujarat Vidyapitha and therefore it was no additional sacrifice on his part. He may be considered a registered national servant and therefore his time and labour were already at the disposal of the Congress. He was chosen for this particular task for his accurate knowledge of economics and his aptitude for research work. These four members were ably assisted at their invitation by Sja. G. N. Joshi, also an economist of considerable experience. I have given this introduction about the authors of the report so that foreign readers may know that the report is not a document prepared by superficial politicians but it is the creation of men who have a reputation to lose, who are no demagogues but men who write about things they know and weigh the words that they write.

The report is a critical examination of the financial transactions of the British Government in India. The first volume is divided into five parts with a note on annual military expenditure and interest on claims by Prof. Kumarappa. The second volume which will be shortly published contains voluminous notes prepared by Prof. K. T. Shah which could not be included in the body of the report. The two volumes should give the student of Indian Public Debts all he can possibly need.

The first part of the first volume has short but interesting paragraphs on Repudiation vs. Ratifica-

tion and Sanctity of Contracts. The Congress has been charged with the desire for repudiating "National Debt." The authors of the report show that the question of repudiation does not arise at all, nor is there any question of sanctity of contracts because there is no contract. The authors say: "The Congress has often been accused of attempting to repudiate public debts. Far from being a repudiation the offer of the Congress is to ratify burdens which have been undertaken in the country's interest. The present public debts cannot be truly called national debts for they have been incurred really by Great Britain and imposed upon India." They add: "It has been suggested in some quarters that all these obligations have some degree of sanctity and should not be disputed. We are unable to see any basis of sanctity in this matter. These burdens were involuntarily imposed upon the revenues of India and if they are not shown to have been incurred for the benefit of the Indian people it is difficult to understand the use of the word 'sanctity' in this connection." In fact it is difficult to understand this charge of repudiation. If and when India takes over charge from the present administration the transaction would be like any ordinary transfer whether it is from seller to buyer or from trustee to his ward or from the wrong-doer to the wronged. In each one of these transfers there would be a proper stock-taking, balance-sheet, and a taking over subject to audit and adjustment. Burdens are never forced upon the transferee except in the case of the vanquished who have no choice. The state contemplated for India is that of freedom from bondage complete or partial. The taking over of such liabilities as India approves or is adjudged to pay will not mean a repudiation of the rest but would mean the taking over of the balance by the British. If therefore any of the numerous bondholders or holders of promissory notes and the like have to lose, they will not lose because of repudiation by India but because of repudiation by the British.

And let no one regard the report as the final Congress demand. The report is a valuable document for the guidance of the Congress and those who would study the history of the financial transactions of the British Government in India. It is open to the Congress either to waive any of the items of the demand framed by the authors or to add to them if need be. Then too, it has never

been the Congress position that whatever demand the Congress makes must be accepted. The Congress position has always been and to-day is that if the British Government do not accept the Congress claim, the items in dispute should be referred to an impartial tribunal. Surely nothing more reasonable can be expected from the Congress. Anything less will be a betrayal of the trust on the part of the Congress. Nor is this an unusual demand. The learned authors of the report have cited the Irish parallel. "On the creation of the Irish Free State," they say, "the question naturally arose as to the apportionment of her liabilities for the national debts which at the time stood at £7,721 millions. By clause 5 of the Ireland (Confirmation of Agreement) Act it is provided as follows :

"The Irish Free State should assume liability to the service of the public debt of the United Kingdom as existing at the date hereof and towards the payment of War Pensions as existing at that date in such a proportion as may be fair and equitable having regard to the fair and just claim on the part of Ireland by way of set-off or counter-claim, the amount of such sums being determined in default of agreement by the arbitration of one or more independent persons being citizens of the British Empire."

So much for the position taken up by the Congress. The claim summarised by the Committee is as follows :

Year	Subject of Claim	Crores	Amount
Prior to 1857	External War of the Company.	35,000	
	Interest on Company's Capital Stock paid 1833-57	15,120	50,120
1857	Cost of 'Mutiny.'		10,000
1871	Interest on Company's Capital Stock paid 1857-71.	10,080	
	Redemption of the Capital Stock of East India Company.	12,000	22,080
1857-1900	External Wars	37,500	
1914-20	European War-Gift	189,000	
	Cost	170,700	18,300
1857-1921	Miscellaneous Charges in respect of Burma	82,000	10,000
1916-1927	Reverse Concessions Loans		35,000
	Premium paid to Railway Companies on acquisition by the State.		50,000
	Cost of Strategic Railways		20,000
	Total Claim (Crores) Rs.	720,000	

(To be Continued)

While going to press we have received a message from our special correspondent at Bombay stating that everything has been satisfactorily settled and that Mahatma Gandhi will sail for London to-morrow (Saturday.)

Notes and News

A NATIVE paper, *Ilango Latte Matal*, in the course of a leading article, makes the following complaint which is too true in the case of all non-Europeans :—

"As we have often expressed it before it is not the desire of the educated Natives to rub shoulders with Europeans but that they do claim it that when they have paid for a second class ticket on the Railway that it should be a second class such as the Europeans are provided with, not a discarded one after use by Europeans and no longer respected by them. This is often the case. If the old carriages are to be used for Natives we do not see why the plan adopted by the Dublin Corporation is not followed, where they have a set of cheap trains labelled "Unreserved" and where even Natives may use the lower compartment and the whole is open for Non-Europeans. By this, we mean, that if the second class is an inferior one the fare should be lower, so that the Native passenger should not feel that he is given a conveyance which is inferior to that given to Europeans and yet charged the same as the Europeans because he is black and the Europeans have had to be provided with comfort at his expense."

The writer of the above refers only to second class but the first and the second are both in the same coach and neither is better than the another. As a rule the third class reserved for Europeans only is cleaner and more decent than the usual reserved coach meant for non-Europeans.

A miraculous change has taken place in British politics within a week. There was a great deal of commotion from the time the Labour Government contemplated reduction in expenditure and increase in revenue by new taxation, and a crisis was reached this week when the Labour Government has had to resign and a National Government has been formed. The new Government, it is stated in a communique from Downing Street, will not be a coalition in the usual sense, but a Government of co-operation for the single purpose of dealing with the present national emergency. The communique adds, that when the new Government's purpose has been achieved the Parties will resume their respective positions. The Parliament will meet on September 8, in order to correct, without delay, the excess of expenditure over revenue, and proposals will be submitted to the House of Commons for a large reduction in expenditure and for the provision of an equitable basis of further funds required to balance the Budget. The proportions in which the Budget deficit will be met will, it believed, be : Expenditure cuts, £66,000,000; new taxation, £52,000,000.

THE new British Cabinet consists of the following :
 Mr. Ramsay MacDonald (Lab.), Prime Minister.
 Mr. Stanley Baldwin (cons.), Lord President of the Council.
 Mr. Phillip Snowden (Lab.), Chancellor of the Exchequer.
 Sir Herbert Samuel (Lib.), Home Secretary.
 Lord Sankey (Lab.), Lord High Chancellor.
 Lord Reading (Lab.), Foreign Secretary.
 Sir SAMUEL HOARE (CONS.), SECRETARY OF STATE FOR INDIA.
 Mr. J. H. Thomas (Lab.), Secretary of State for Dominions and Colonies.
 Mr. Neville Chamberlain (cons.), Minister of Health.
 Sir Phillip Cunliffe Lister (cons.), President of the Board of Trade.

OTHER Ministers who will not be members of the Cabinet are:—

Sir Donald Maclean (Lib.), President of the Board of Education.

Sir Henry Robertson (Cons.) Minister of Labour. Lord Londonderry (Cons.), First Commissioner of Works.

Lord Lothian (Lib.), Chancellor of the Duchy of Lancaster.

Lord Amulree (Lab.), Secretary of State for Air. Sir Austin Chamberlain (Cons.), First Lord of the Admiralty.

Sir Archibald Sinclair (Lib.), Secretary of State for Scotland.

Lord Crow (Lib.), Secretary of State for War.

Sir John Gilmour (Cons.), Minister of Agriculture.

CAPTAIN Wedgwood Benn who was hitherto Secretary of State for India has been replaced by Sir Samuel John Garney Hume, who has been a Privy Counsellor since 1922, and has been a member of both Mr. Baldwin's Cabinets and has represented Chichester since 1914. Under Mr. Baldwin he was Secretary of State for Air, and went on the historic flight to India in 1927. This change, however, it is stated, will not affect the official policy at the Round Table Conference on India, and that the Premier will again head the British delegation.

Writing to Mahatma Gandhi, the Viceroy states that the activities of Congress in many directions have been contrary to the letter and spirit of the Delhi settlement and have involved a constant menace to the continuance of the settlement and the maintenance of peace. The Viceroy denies Mr. Gandhi's accusation that the local governments have designed to crush Congress workers and normal Congress activities, and explains that the settlement involved no suspension or abrogation of ordinary law and left complete discretion to central local governments to take the necessary measures to deal with particular situations. The Viceroy adds that the Government is unable to fetter their discretion in this respect.

We are left uninformed by Renter's agency in India of what transpired after the Viceroy had to suddenly return to Simla owing to urgent dispatches received from London. We are now informed by that agency that Mahatma Gandhi met the Viceroy last Wednesday and that he has definitely decided to attend the Round Table Conference in London and will be sailing for England to-morrow, Saturday, on the liner *Kajputana* from Bombay. Mahatma Gandhi will probably be accompanied by Mrs. Sarojini Naidu and Pandit Madan Mohan Malaviya.

A Renter's message from London states that the Rev. C. F. Andrews who intended to sail for South Africa this week, has cancelled his passage in order to await Mr. Gandhi's arrival in London. We are pleased to note that Mr. Andrews hopes to start for South Africa at the end of September.

As the result of a judgment by Mr. Justice Barry and Mr. Justice Keegan, in the Pretoria Supreme Court, Ismail Essop Ali Ahmed Ibrahim Chappoo will have to leave the country.

In 1913 he applied for permission to enter the Transvaal, describing himself as 13 years old and the son of Essop Adam. In 1919 he admitted that he was not the son of Adam, who was his uncle and guardian.

His father had died when he was an infant, and had never lived in the Transvaal. When this was discovered the Immigration Officer declared him a prohibited immigrant, and his appeal was dismissed, the registration certificate being cancelled.

The question the Supreme Court now had to decide was whether the Immigration Board was entitled to declare the appellant a prohibited immigrant. The Court found that it was.—*Rand Daily Mail*.

"SASTRI SPEAKS"

THIS is a collection of speeches and writings of the Right Honourable V. S. Srinivasa Sastri in South Africa during his term of office as the Agent of the Government of India in South Africa, edited by Messrs. S. R. Naidoo and Dhani Brandaw and published by the Natal Press, Ltd., Pietermaritzburg. It contains a foreword by Mr. Jan H. Hofmeyr. Mr. Sastri came to this country once as a member of the delegation from the Government of India to the Round Table Conference on the Asiatic question in the Union, and then, as the first Agent of the Government of India in South Africa, in terms of the Capetown Agreement. He was, however, able to do more in this country through the outstanding qualities he possessed than in his capacity as a delegate or as Agent. In his mastery over the English language, in his modesty of the East and refinement of the West, in his eloquence and charming personality, Mr. Sastri was second to none in this country. A collection of his utterances and writings, therefore, cannot but be of very great interest. A foreword to that collection by Mr. J. H. Hofmeyr is also most appropriate, for Mr. Sastri and Mr. Hofmeyr, it was said, were the only two greatest orators in this country—one an Indian and the other a Dutch. The value of this book is threefold. It is a very valuable addition to English literature. Every student of English literature will find in it all he could wish for. Mr. Hofmeyr says:

"South Africa learnt to know Mr. Sastri . . . as one of the great masters of our modern literature, a man whose greatness was derived not merely from technical skill and mastery, and from a superb command of language, but also from the freshness, the vigour, the vigour and the depth of his thought. Not often does one find a speaker who at once has something to say, which is so well worth saying, and is able to say it with such distinction and such charm."

Secondly, this book affords the best interpretation of the East to the West. "To the Europeans of our land," again says Mr. Hofmeyr, "his (Mr. Sastri's) sojourn in our midst meant perhaps more than anything else the presentation of a new conception of India and its people." Thirdly, it presents the Indian problem in this country in a most dispassionate manner, with the greatest moderation and yet most convincingly.

There is neither a European nor an Indian who excels Mr. Sastri in his loyalty to the British Empire. In India, Mr. Sastri belongs to the Liberal Party—a party that is extremely unpopular at the present time and was never very popular at any time. Anything coming from Mr. Sastri, therefore, cannot carelessly be branded as extreme or irresponsible. Perhaps, Indians may have reason to complain against Mr. Sastri's extreme moderation, but even the most extreme section of the Europeans, with the slightest desire to understand, could have no reason to complain of any exaggeration on the part of Mr. Sastri. His office as Agent, therefore, was beneficial both to the Indian and the European

In this country. Mr. Sastri had played a very important part in the drafting of the Capetown Agreement which is also appended to this book as also is the Agent's reports to the Indian Government and other important documents dealing with the Indian question.

The publication of this book at a juncture when this Agreement is about to come under review at the forthcoming Round Table Conference is of intense value. If one reads the Agreement in conjunction with Mr. Sastri's various utterances on the subject, one would not find fault with the Agreement as it stands, but both Europeans as well as Indians would realise that they have failed to make an honest endeavour to fulfil the terms of the Agreement. Indians, however, would perhaps be less blamed, for there is at least some gesture of self-help to their credit without any opportunities given them for their advancement. Sastri College is a magnificent gesture of self-help. But it cannot be said that it has been adequately recognised by the ruling race. In so far as the Durban Corporation is concerned, it could be said, that it has treated the institution with contempt. The housing question of Indians is still unsettled. Indians are trying to do what they can with the very limited scope that they have, unaided by the authorities. The Social Service Committee affords another example of self-help on the part of Indians. And what has that Committee revealed? It has revealed that the real slums are created not by Indians but by Europeans. We sincerely thank the well-meaning critics of ours who point out to us our shortcomings and thus keep us alert as regard to our duty to ourselves. But we would request them not to forget that Indians are having to work for their advancement in this country against heavy odds. They are having to unlearn what they have been taught by their European masters who originally brought them to this country. Generations after generations have been accustomed by them to live in slum conditions and remain unlettered. They are now having to eradicate the evil by purely self-help without any assistance whatsoever from the authorities, and little, if any, sympathy from the Europeans. Moreover, they should not forget that there is nothing whatsoever from which they could derive any impetus for self-help. The constant cry of repatriation and increasing restrictive legislation directed against them give them no hope of being recognised as nationals of this country, with an opportunity to live as a self-respecting community. On the contrary it instills into them the constant fear of either being thrown out of the country or that the life of "hewers of wood and drawers of water" is in store for them. If their efforts in self-help are viewed in this light they would perhaps not appear quite so insignificant.

In conclusion we are tempted to quote the following from one of Mr. Sastri's speeches before a European audience :-

"I beseech you to lay aside the idea that the Africans have hitherto held about Indians. The world has moved on, and you will all enter into the spirit of the Agreement. I am sure that you shall have an Indian community in your midst that you shall endeavour to help. I know, as I have said, is harassed by a variety of problems, both social and political. We in India have our problems, too, but times

more acute than yours. We have often made mistakes, but we have learnt one lesson through the ages, which in all humility I would pass on to you. We do not say to any race or community no matter how they have been brought to our country, 'We don't want you, clear out!' Rather do we take them as our fellow-men and we all live together. We do not hate or persecute any people for their race or colour.

I am, therefore, to Indians with sympathy and understanding of their defects and weaknesses, but without pity. We are all victims of circumstances, and the Indians are here under circumstances over which they have no control. Oppressed, as they have undoubtedly felt themselves to be, they have not yet risen to their full stature. If we help them, you will find them fit to live as good South African citizens of whom you need neither ashamed nor afraid. I appeal to Europeans and Indians alike to help carrying out the Agreement by drawing together and exhibiting more active sympathy with one another's point of view."

Within a short time we will have another Round Table Conference and Mr. Sastri will come back to speak to us. No matter what may be the result of that Conference, no matter whether Mr. Sastri does or does not come to speak to us again, but this book will ever remain a living monument to his useful work in this country. If it does not bear fruit or bears ill-fruit, it will not be the graft to blame but the tree on which the grafting was done.

THE TRUST THAT IS OURS

(By L. W. RITCH)

When in 1886, Lord Lansdowne criticised the treatment by the late South African Republic of its then British Indian inhabitants, His Lordship vigorously and eloquently emphasised the responsibility of Trusteeship. "We," he said, speaking for the Imperial Government, "are Trustees for these and the children of these," adding that the obligations of Trusteeship must be fulfilled even at the price of war.

If the real meaning and significance of Duty and its true relationship to life and living were more fully apprehended, it would, perhaps, be found that each human unit—individual man, community, nation, race—is primarily a trustee or steward, and the attention could more fittingly be directed to an understanding and performance of the duties involved in such trusteeship than in haggling and fighting over the real or imaginary "right," we are accustomed to see claimed by the one from the other or others.

To those who recognise that Unity pervades Diversity, that the "Many" emerges from "The One" and merges again into "The One," that living beings of every and every rank are but centres through which the One Life, seemingly differentiated functions, the powers of any one such unit, can only be regarded as entrusted to him for wise and righteous use, to learn which, it is an important part of life's duty. The ills that afflict men and peoples are to be traced to the misdirection and misapplication of those powers.

Wisdom consists in understanding of and co-operation with The Law; that is, in using the powers and calls one's own, harmoniously, with The Power of which "one's own" is but a partial expression.

The man who instead of sinking his personality in his office as trustee, converts the powers conferred upon him to his own selfish ends, betrays his trust. He who is careless or indifferent in the fulfilment and performance of the duties involved in his trusteeship, is no less culpable. Man-made laws may be evaded. "Law is unavoidable. It, 'none can set aside or stay.'" By it, the thief but robs himself, the reaper is inevitably and invariably the sower of the

seed, and must, himself, "eat the fruit of the tree of the knowledge of good and evil."

The Light of the Sun shines for and upon all. It favours none. It is impersonal. He or they who exercise the powers they possess for their own selfish benefit, or for the benefit of some few regarded as specially their own, are misconceiving their duties as trustees. Each little "I" is but a part of the One Self, and the trusteeship conferred upon any one such "I" is properly fulfilled only when the powers it confers are devoted to sacrificial service of That Self.

Indian Social Service Committee

Fourth Anniversary Celebration

The fourth Anniversary Celebration of the Indian Social Service Committee was held on Wednesday August 19, at the Tamil Institute, Durban.

Besides the Mayor and the Mayoress, and Sir Kurma there were also present Bishop Ferguson Davie, Mrs. Ferguson Davie, Mr. Maurice Webb, Dr. Taylor, and Mrs. Taylor, Miss E. Lawrence, Mrs. Gordon-Parker, Miss Cottam, Dr. Gillespie, Dr. Marchand, Dr. Minnie Alper, Miss Esther Roberts, Mr. Roberts, Mr. W. S. Bunting, Mr. G. Kottler, Mr. Westbrook, Mr. E. P. Rehn and the Rev. Father J. Kerutret, and T. Kelly, O.M.I.

Among the members of the Indian community were Messrs.: S. Moodley, V. Lawrence and Misses Moodley and Lawrence and Messrs. Advocates B. Gabriel, Bryan Gabriel, E. A. Jeewa, L. A. H. Moosa, Rookmoodeen, P. G. Nulker, M. K. Nadeen, Mahomed Ebrahim, S. M. Pillay and others.

Chairman's Speech

Mr. V. Lawrence, chairman of the Committee in an introductory speech congratulated the Mayor on his re-election for the third year and expressed his regret that this would be the last anniversary at which Sir Kurma Reddi would be present as he would be leaving South Africa next January. He thanked Sir Kurma for the interest he had at all times taken in the Committee's work. He also thanked the European guests for their presence which was a proof of their sympathy and interest in their work.

Referring to the past year's work the chairman said that while it was not as good as the preceding year it was not entirely negligible. While voicing pleasure at the improvement effected by the Durban Corporation in the housing conditions of their Indian employees, the chairman said that the conditions were not altogether commendable. "The barracks system," he said, "was not at all desirable, as it bordered on semi-slavery, and was by no means hygienic. Here, therefore, we would like to see, that system eliminated altogether and better and healthier system of each family with its own little home with more breathing and open space instituted. Here, our City Fathers, have a golden opportunity of utilizing the £30,000, earmarked for the Indian Housing Scheme, and we trust, that they will take immediate advantage of it. There is a good deal of unemployment among the Indian community who have not made a big song of it. This needs, some attention from them, for, they are, as much their concern as are the European unemployed. If the Indian Housing Scheme be put into operation at once, I am sure, it will afford some relief to them."

After the introductory speech by Mr. Lawrence, the Mayor and Sir Kurma were welcomed and the

Mayoress was presented with a bouquet. Bouquets were also given to Dr. Marchand and Dr. Minnie Alper for their free services to the Indian community. As a memento the social service committee's badges were given to the Mayor and Mayoress and Sir Kurma.

The Work Of The Committee

The principle feature of the Committee's work, has been, the spread of the knowledge of health and sanitation, and the alleviation of the sufferings of our countrymen.

There are 32 members of the Committee. There were 11 general and four executive meetings held during the year. In pursuance of their work the Committee distributed health leaflets and made street collections.

The Railways and Corporation barracks were visited and there was a noticeable change in the conditions of the occupants. Illovo Sugar Estates Indian barracks at Morebank were visited where the conditions under which men, women and children were housed were most deplorable. "A strip of land not more than about two acres in extent is used for this purpose and there are two rows of wood and iron shanties inhabited by about 150 persons, men, women and children. The rooms are 9' x 12' with a mud floor and with a small opening 18" x 12" at the back, serving as a window, with a wooden shutter. There is no kitchen, each family has to make its own kitchen by blocking a portion of the verandah with reeds. There are no bath-rooms. There are only three water closets, each has two cameras, one for men and the other for women, with no privacy whatsoever. There is no removal of the night-soil, a deep hole being dug for the accumulation of the filth. The buildings being what they are, one can imagine what a panic, and havoc it would cause were one spark of fire to set alight any part of the scandalous habitation, which can only be described as fit for herding cattle." The Directors of the Company were informed of this and a reply has been received to say that: "the matter of improving our Morebank barracks is having the consideration of ourselves and the South Coast Junction Health Board and there is every likelihood that steps will be taken in the near future to remedy whatever faults at present exist."

Indian restaurants within the Borough, Indian businesses and private houses were visited by the Committee and a thrift club had been established.

Free Dispensary

Free medicine was supplied to over two hundred and twenty people including every section of the community. In this respect Mr. L. Jacobs was thanked by the Committee for allowing the use of his premises at corner of Grey and Pine Streets and Drs. K. M. Seedat, J. T. Godfrey and S. Marchand for giving free medical aid.

The Springfield Indian Government Aided School was supplied with first aid necessities.

Appreciation By Town Council

The Town Council last year elected the chairman of the Committee on the Health Week Sub-Committee and expressed its appreciation of the services rendered by the Committee by unanimously passing the following resolution:—"That this Committee places on record its high appreciation of and thanks to the Indian Social Service Committee for the zeal it has shown in endeavouring to educate the members of their community to live up to a higher standard of health, cleanliness etc." The Health Week Sub-Committee has again this year elected the chairman of the Committee as a member of that Committee.

The Committee is considering the formation of branches in the outside districts.

The financial position of the Committee is in an excellent condition. The receipts amount to £174-12-1 and expenditure £38-0-5. There is besides in the Natal Building Society (Permanent) £125 exclusive of interest, in the current account in the Standard Bank of S.A. Ltd, Pine Street Branch, £10-9-8, and cash in hand £1-8-0.

A Valuable Publication

(Contributed)

The publication of Mr. Sastri's speeches and writings in South Africa comes out at an opportune moment. The announcement to hold a second Round Table Conference in Capetown between the Governments of India and of the Union on the 10th January is bound to bring up all phases of the Indian question before the public eye. The object of the Round Table Conference, it is said, is to review the Capetown Agreement. It is assumed that Repatriation and the Transvaal Land Tenure Bill will form at the Conference the chief basis of discussion.

Of Mr. Sastri's winning personality and his work in South Africa there can be no difference of opinion among responsible Europeans and Indians. There are, however, a handful of people among our own as well as the European section, who can be classed in the category of extremists. The Indian extremist opinion holds that Mr. Sastri has not gone far enough to press forward the claims of the Indian and the European extreme opinion holds the contrary view, namely, that the Agreement was an undesirable concession to the clamours of Indians.

Throughout Mr. Sastri's work here as Agent of India, one thing is clearly discernible. He lifted the Indian problem to a higher plane of thought, and handled and dealt with it in such a manner as to draw sympathy from the heartless, and to further strengthen the bonds of sympathy and infuse a wider outlook on those who were favourably disposed towards Indians. He interpreted India and her civilisation in a new light, and showed that Indians are not to be despised, nor do they, as a community, deserve unkind criticism heaped on their heads.

Mr. Jan H. Hofmeyr, who has written a brilliant foreword to the book is high in the praise of Mr. Sastri's work, and every word written by him is a reflex of opinion held by intelligent European opinion, both Dutch and English, on the admirable manner in which Mr. Sastri discharged his duty as Agent, which at times was delicate and difficult, and required careful handling. Mr. Hofmeyr says:—

"He revealed to us an India of an ancient civilization, one of the great civilisations of the world, a civilisation which has made many contributions to our modern life; an India of a serene philosophy, a wide culture, and a developed art; an India with a literature well worthy to be numbered among the great literatures of the world. Of that India we did not know before Mr. Sastri came among us—or, if we knew of it, we did not often think of it. He made it real to us, and against the background which he thus created he made it possible for us to see what we have called one Indian problem in a different way."

These words are too true. Mr. Sastri believed that co-operation and mutual sympathy between Europeans and Indians can only be achieved by

dispelling mutual misunderstanding. His art of oration, and his simplicity, and the inoffensive way in which he presented his subjects did the rest.

To the Indians his counsel of co-operation was no less emphatic. He was their severe but friendly critic. He was not satisfied that the degree of unity was attained by the community to enforce attention on their claims for better treatment.

He said in his parting speech:—

"I have stayed a fairly long time now among you, and as I have used my eyes and ears, and on the eve of my taking leave of you, it would be no wonder if I had a great many things to impart to you. Among the many things which have occurred to me as requiring special emphasis is the necessity of more complete unity among all sections of the Indian community in this country. There are still too many divisions that can be good for a small community living in a distant land."

These words can be repeated to-day with much more emphasis. We can understand honest difference of opinion, but we cannot understand divisions among our people, which create dissimilarity in a common purpose. All is not well to-day in the ranks of our people. Much remains to be done to strengthen our forces, and to prove our worth in this country. The holding of the Round Table Conference imposes a severe duty on our leaders. A case has to be made out why further enlargement of the character of the Agreement is necessary, and what grounds we have lost.

Now a word to the critic, who says that since the birth of the Agreement the better and rich class of Indians have not done much to alleviate the lot of their people. Home was not built in a day, and it is too much to expect any radical improvement in the space of five years the Agreement was in force. Sastri College, it will be admitted, is an instance of self-help and was a step in the right direction. The founding of a Natal Workers' Congress is a further instance of proof to improve the lot of Indian labour. The institution of evening and technical classes is yet a further instance of good faith on the part of the community. The demand for new and well-built schools for Indian children indicates a marked contrast to the slovenliness which characterised the handling of the question of Indian education.

Mr. Sastri said:—

"I hold I was a practical man. I believe that I am, but at the same time I am an idealist in this sense that when I realise what is right and proper I don't like to lose sight of it. I may be crawling my way towards it, but I crawl towards it."

This is applicable to the community to-day. The path of progress having been dulled out, the community is crawling along it towards the goal. And our critics must give us time before finally judging us. Our critics should never overlook the fact that Indians have to contend, in a defensive way, with many things that threaten to shake their position and make it insecure. Among them may be mentioned the Transvaal Land Tenure Bill and the new Immigration Act. No community which is harassed in one direction or another can hope to advance. A free scope and fuller opportunity must be given before any strictures can be passed. It is true that some people who are blessed in abundance with worldly things are devoting, if at all, very little of their time to help push forward the car of communal progress. This should and ought not to be. A much wider sense of responsibility should be shown and shouldered.

We have no doubt that the publication of Mr.

Inspector: Fool, I see your face is melancholy and I know you want liquor. Come, tell me the truth.

Headman: Master, we have pledged ourselves not to go to the toddy shop.

Inspector: I can only say you are fools to give up liquor when you get it for nothing.

A man in the crowd with a bill-book and a stick in his hand:

I want to drink. This headman is our enemy. I am a friend of Government. I shall drink some what may.

(His wife running up to the spot).

This fellow is drunk. I am his wife. Do not mind him. He does not know his own good. At this, the drunken fellow springs at the woman to beat her. The people interfered and held him back. The Inspector told the man to keep quiet.

Man: The whole village is against me. They will beat and kill me. They will set fire to my hut.

The Inspector took careful notes of all that he said and went away.

Out-Herding Herod

Now is it not a pity that some of our officials have not understood the spirit of the times? Why should they imagine that they would be helping the Government or bettering their own position by going out of their way to oppose a great movement for the betterment of the poorest among us. The Government of India have solemnly agreed to allow us without let or hindrance to carry the message of total abstinence from the poison of alcohol, the ruin of body, intellect, soul, and of family happiness. The Government of India have solemnly allowed us to stand and watch at taverns and urge customers to go away. Why should the officials seek to out-Herod Herod? By all means let them watch and protect the rights of people, let them see that there is no intimidation or violence. But it is foolish and thoughtless on the part of officials to imagine that it is their duty to help Government by inducing people to drink, or to arrange free toddy for the weak and ignorant so that they may be tempted and the Congress may be failed in its efforts. As I understand the Government, they do not want such help from the officials. Exposure of such things would put the Government to shame or they will be compelled to deny the truth, and to make statements which every one in the countryside knows to be untrue. Such officials, therefore, bring the Government into utter contempt and render disservice both to people and Government.

What about the revenue? If picketting goes on so successfully, and because it is peaceful it is to be permitted, the next elections will fetch no revenue. And what of Government to do with a reduction of some crores in revenue? My friend, the officials should learn that it is none of his business. Government knows what to do. It knows that if people will not drink, they cannot have a drink revenue. It knows that for revenue's sake they cannot ask officials to corrupt man's habits. They have built up a revenue on vice, and if a movement is on foot to banish the vice, they cannot complain or seek to circumvent reform.

The Government is big enough, and wise enough to meet the exigencies of the situation when it arises, in a straightforward manner. The officials need not try to save the budget and bring the Government into disrepute throughout the countryside where it is worth while to keep a good name.

Subordinates To Be Instructed

The Government of Madras solemnly stated so early as 1926 and reiterated in 1929 that it was its definite aim and settled line of action to create active public opinion throughout the presidency against drink. The Minister stated that public opinion among the higher section of the people was already overwhelmingly in favour of prohibition but pleaded that public opinion of the drinking classes was not in favour of it. Every one who has moved among the people knows how untrue is this allegation against what are termed the drinking classes. I may assert that perhaps the so-called higher section is in my estimate indifferent, but the drinking classes everywhere are keen about the closure of all facilities to get drink. But be that as it may, is it the way to create active public opinion among the drinking classes in favour of abstinence to let officials of any department go to the Add-Dravida quarters and offer inducement to them to go to the toddy shop, and to tolerate the giving of free drinks? Not to speak of morality, are the very rules of the excise department respected in acts like these? Is solicitation permitted? And can officials break the laws which even licensees are enjoined to observe? Is it not time to make officials understand clearly that they should take the declarations of Government as honestly made and that they will earn only the displeasure of Government if they seek to make people take liquor?

M. K. Gandhi Library And Parsee Rustomjee Hall

Tenth Anniversary

The celebration of the Tenth Anniversary of the M. K. Gandhi Library and Parsee Rustomjee Hall, and the Tenth Annual General Meeting will take place on Tuesday, 8th September, at 7-30 p.m., in the Parsee Rustomjee Hall, 140, Queen Street, Durban. A cordial invitation is extended to all.

B. M. PATEL,

Hon. Secretary, M. K. Gandhi Library and Parsee Rustomjee Hall Committee.

FOR SALE

Printing Press fully equipped. The only Indian press in Pietermaritzburg. Excellent proposition. Apply "Press," Box 290, Pietermaritzburg.

GARGOYLE Mobiloil

"Costs so little - saves so much"

VACUUM OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA LIMITED.

ગાર્ગોઈલ મોબાઈલ ઓઈલ

આ તેલના કાચ વધુજ ઓછા છે અને બચત રહીજ વધારે થાય છે.

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક રૂ. ૬.

ફ્રીડમ, શુક્રવાર, તારીખ ૨૮ ઓગસ્ટ ૧૯૩૧

નં. ૩૫

નોંધ અને સમાચાર

રેલવેમાં વર્ધોદ્ધ

‘મહાંગા લાઈ નાટલ’ નામનું એક નેટીવ પત્ર પોતાના એક અંગ્રેજીમાં નીચેની દરિયાદ કરે છે કે જે સધળા નોન-યુરોપીયનોને સરખી લાગુ પડે છે:-

“અમે અગાઉ જણાવી ગયા છીએ કે મુજબ ફેળવાપણા નેટીવો યુરોપીયન સાથે અસરવા નથી માંગતા પરંતુ તેઓ એટલો તો દાવો કરેજા છે કે તેઓએ રેલવેમાં જવારે બીજા વર્ગની ટીકટ લીધેલી હોય ત્યારે તેઓને યુરોપીયનોને આપવામાં આવે છે તેવો એકન્ડ કલસનો રમો મળવો જોઈએ અને નહિ કે યુરોપીયનોએ વાપરી નાખીને જે નકામા તરીકે ફેંકી દીધેલો હોય તે. મોટે ભાગે આવુંજા અને છે. જે નેટીવોને માટે જુના ડબ્બા વાપરવાના હોય તેા ડરબન કારપોરેશનની મોલના અદ્યક્ષ કરવી જોઈએ. તેણે સસ્તી ડ્રાગો કરેલી છે કે જેને “અનરીઝર્વડ” ના પારીશુ લગાવેલું હોય છે અને તેમાં નોન-યુરોપીયનો નીચે અને ઉપર બંને સમાનપણે બેસી શકે છે. એજ પ્રમાણે રેલવેમાં જે દલકા સેકન્ડ ક્લાસ આપવા હોય તેા તેનું ભાડું સાધારણ કરતાં ચોટું હોવું જોઈએ કે જેથી નેટીવો એમ લાગવાનું કારણ ન રહે કે, પોતે કાળા નેવાથી યુરોપીયનના જેટલુંજા ભાડું આપવું પડતું હોવા છતાં તેના કરતાં ઉતરતી સગવડ આપવામાં આવે છે અને પોતાને બેગે યુરોપીયનોને સગવડ આપવામાં આવે છે.

કપલું લખનારે માત્ર બીજા વર્ગનું જણાવ્યું છે. પરંતુ પહેલો અને બીજો વર્ગો એકજ દેશમાં હોય છે અને એમાંથી એક પક્ષ કેઈ કાઠથી ચડે તેવા નથી હોતા. સાધારણ રીતે યુરોપીયનો માટે ખાસ રાખેલો બીજા વર્ગનો એ નોન-યુરોપીયનો માટે રાખવામાં આવેલા રીઝર્વડ કેલના કરતાં વધારે સાફ હોય છે!

બ્રીટનની સરકારમાં પરિવર્તન

એક અંગ્રેજીવાની અંદર બ્રીટનના રાજકારી સંજમાં આત્મચર્ચનક થતાઓ બની ગઈ છે. મી. મેકડોનલ્ડના પ્રધાનપદ નીચેની મજુર સરકાર બનેલું સમતોલપણું મેળવવાને ખરચમાં જબરો ઘટાડો અને આવકમાં તવા કરો નાખી વધારો કરવાની જવાબદારી યોજના બંધી રહી હતી ત્યારથી દેશ માં અશાંતિભરતી રહી હતી. ચાલુ અંગ્રેજીવામાં તેની અવધી આવી રહી અંત મજુર સરકારને આખરે રાજીનામું આપી દેવું પડ્યું અને નવી સર્વપક્ષી સરકાર સ્થાપવામાં આવી છે. એટલે સેનર, લીબરલ અને કનઝરવેટીવ એ ત્રણે પક્ષોનું જોડાણ થયું છે. રાજનૈય રહીતમાંથી પ્રસિદ્ધ થયેલી એક પાંદીમાં જણાવ-

વામાં આવ્યું છે કે આ સર્વપક્ષી સરકાર તેના સત્કારણ અર્થે માં સર્વપક્ષી નહિ મજુર પરંતુ દેશની દક્ષની તાત્કાલિક પરિસ્થિતિને પહોંચી વળવાનાજ એક માત્ર હેતુસર સરકારી સરકાર મજુરો. આ નવી સરકારનો હેતુ સરી જવો પડી લિન બિન પક્ષો અત્યંતે પેલપોતાનું સ્થાન અદ્યક્ષ કરી શેશે. આવક કરતાં વધી ગયેલા ખર્ચની સ્થિતિ તજીદિ સુધારવાને પાર્લામેન્ટ તા. ૮ સપ્ટેમ્બરના રોજ મળશે અને ખર્ચમાં મોટા ઘટાડો કરવાની અને બજેટને સમતોલ કરી શકાય તેટલા પુરતા નાણા ઉપજા કરવાની યોજના આમની સવતામાં રજુ કરવામાં આવશે. ખુદતા નાણાની બચવરમાં ધણું કરી આ પ્રમાણે કરવામાં આવશે: પાઉંડ ૬,૬૦,૦૦,૦૦૦ નો ખર્ચમાં ઘટાડો કરવામાં આવશે અને પાઉંડ ૫,૨૦,૦૦,૦૦૦ નવા કરથી ઉપજા કરવામાં આવશે.

નવા હોંદી પ્રધાન

હોંદી પ્રધાન તરીકે આજ સુધી કેપ્ટન વેન્નપુડ બેન હતા તેમની જગ્યાએ હવે સર સેન્યુઅલ હોર આવેલા છે જે ૧૯૨૨ થી ડ્રોવી કાઉન્સિલરની પદિ ધરાવતા આવેલા છે અને બ્રીટનની પ્રધાનમંડળમાં બંને વખત સભ્ય હતા અને ૧૯૨૦ થી ચેરસીટુ પ્રતિનિધિત્વ ધરાવતા આવેલા છે. મી. બ્રોડબીનના તંત્રમાં તે વિમાન ખાતાના પ્રધાન હતા અને ૧૯૨૭ની હોંદી પ્રતિનિધિત્વે વિમાની સંધરે નીકળ્યા હતા. આ ફરકાર થવા છતાં હોંદીસતાને લગતા પ્રશ્ન પર મળનારી રાઉંડ ટેબલ કોન્ફરન્સને વિશે સરકારની નીતીમાં કંઈ પણ ફરકાર નહિ થાય અને બ્રીટીશ પ્રતિનિધિમંડળની બાબેવાની વડા પ્રધાન મી. મેકડોનલ્ડજા લેશે એવું જણાવવામાં આવે છે.

મહાત્મા ગાંધીજી છેવટે લંડન જવાના

મધે અંગ્રેજીયે રૂટની હોંદીસતાની એજન્સી તરફથી એવી ખબર મળી હતી કે લંડનથી અત્યંત સંદેશાઓ આવવાથી વાઇસરોયને કલકત્તાથી પ્રુતજા થઈ સીમલા ઉપડી જવું પડ્યું છે. તે પછી શું બન્યું એ વિશે તે એજન્સીએ આપ્યુંને અંધારમાં રાખ્યા છે. હવે એવી ખબર મળી છે કે ગાંધીજીએ સુધવરે વાઇસરોયની મુલાકાત લીધી હતી અને રાઉંડ ટેબલ કોન્ફરન્સમાં ભાગ લેવાના તેઓ હવે ચોકસા હાવ પર આવ્યા છે અને આવતી કાલે (શનિવારે) રજીસ્ટ્રારના રીમરમાં મુખ્યથી તેઓ હાજર જવા ઉપડશે. તેઓની સાથે જીમતી સરોજની નાયક અને પંડિત મહત મોહન માલવીજી પણ જશે.

મી. એન્ડ્રૂઝ રોકાર્ડ બધા

મી. સી. એફ. એન્ડ્રૂઝ જેઓ ચાલુ અંગ્રેજીવામાં સાર્વિક આદિકા બાબવાને લંડનથી ઉપડવાના હતા તેઓ ગાંધીજીની

મુલાકાત સેવાને રોકાઈ ગયા છે અને જમને ગોંધી સેનાં આનંદ થાય છે કે તેઓ સુખોચનરથી આખરીએ આ તરફ આવવાની આજ્ઞા રાખે છે.

“પ્રિન્ડ અને એપિનિયન”

કલકત્તા, તા. ૨૬ એપ્રિલ ૧૯૩૧

નામદાર શ્રીનીવાસ શાસ્ત્રીએ સહાય આક્રિયામાં પોતે હોદ્દા સરકારના એજન્ટ તરીકે હતા તે શાસ્ત્રીજીના આપણા દરમિયાન કરેલાં બાવણાં અને અભિપ્રાયો સમગ્ર સેવિકાઓના ધી, એક, અર. નામુ અને મી. ખતિ અરુદેએ એકમ કરી અને આજ્ઞા પ્રસ કરાઈ અંગે પુસ્તકમાં આક્રિયામાં તે બહાર પડે છે. સિદ્ધિ હોયદખત મી. એન. એચ. હોડમેયર અંગેની છે શાસ્ત્રીજી આ દેશમાં એક વખત હોદ્દા પ્રથમ ઉચર એકાદી રહીકે ટેમલ કાન્દર-સમાં હોદ્દા સરકારના પ્રતિનિધિ-અંતરમાં એક સપય તરીકે અને બીજી વખત કેપ્ટાઈલ એકાદી એકાદી રહીકે હોદ્દા સરકારના એજન્ટ તરીકે આવ્યા હતા. પરંતુ પ્રતિનિધિ કે એજન્ટના પોતાના હસ્તવગ્ગા કરતાં શાસ્ત્રીજી પોતાના અભિપ્રાય મુજબને લીધે આ વેલમાં વધારે કામ કરી શક્યા હતા. અંગેજી આવા ઉપરના કલુમાં, તેમની મિત્રતામ નમના અને પામ્યાં સુખોચનમાં, તેમના વધુત્વ અને તેમના મોહક વ્યક્તિત્વમાં તેઓને ખોલેલી કાંકે તેમને આ દેશમાં કામ પશુ નથી આવી તેઓની ઉચિત્તેઓના સમગ્ર પહેલુ રસીક થઈ પડે છે એ વિશે કશું સંદેહ રહેતોજ નથી. વળી એ સમગ્રની ઉચિત્તેઓ મી. હોડમેયર તરફથી બખવામાં આવી છે એ પશુ મોહ્યજ થઈ છે, કેમકે, વધુત્વ ધરાવતારી આ દેશમાં એજન્ટ મુદત વ્યક્તિ અધ્યતી હતી અને તે ના. શાસ્ત્રીજી અને મી. જી. એચ. હોડમેયર—એક હોદ્દા અને બીજા કસ. આ પુસ્તકના ત્રણ શ્રેણી છે. એક તે અંગેજી સાહિત્યમાં તે વધારે કરનાર છે. અંગેજી સાહિત્યના અભ્યાસીને તેમાંથી રસતા કુદરત પીવાના મળી શકશે. મી. હોડમેયર હુમે છે કે: “આપણે સાહિત્ય આક્રિયામાં શાસ્ત્રીજીને વધુત્વશક્તિ પ્રસાદ નાર એક અધુનિક કાળની ચક્રાન અંગિત તરીકે જોળખતા થયા અને વળી તેમાં માત્ર શાસ્ત્રીજીના અને સાત ઉપરનો અપુર્વ કાલુજ માત્ર નથી રહેલાં પરંતુ નવિનતા વિચાળતા, જોસ અને વિચારવું કાંચપણું રહેલાં છે. આપણે કવચિતજ એવા અધ્યાપક એકાદી હોદ્દા કે જેની પાસે કંઈક કરવાનું કામકાં તેપરજ થાય છે અને જ્યાં તે એકાદીજ અધ્યાપક જેનું અને એકાદીજ મુદર અને સ્વતંત્ર હોતે કહી શકે છે.” આ પુસ્તકનો પહેલો કાલુ છે કે, તે પુર્વની પ્રજાની પ્રાધિકાની પ્રજાને ખરી એજન્ટ કરવાનાર છે. એ આપણમાં મી. હોડમેયર કહે છે કે: “શાસ્ત્રીજીના આપણી પાસે વસવાટ આ દેશના હસ્તકામને બીજા કયાના કરતાં વિશેષ હોદ્દાના અને તેની પ્રજાને વિશેષ નિષ્ઠા પ્રસાદ આપનારો મહં પડ્યો હતો.” આ પુસ્તકનો બીજો કાલુ છે કે, આ દેશના હોદ્દા પ્રથમ તેમાં અત્યંત શાંતતા, અત્યંત નમ્રતા અને જ્યાં અત્યંત સચેતપણે રણુ કરવામાં આવ્યો છે.

બીજી કાલુનેશાદત પ્રાચીની વશાદીમાં શાસ્ત્રીજીની સાથે ૧૯૧૧ ખીલી રાંકે તેમાં એક પશુ પુરોપાધન કે હોદ્દા નહિ

દેશ. હોદ્દાનામાં શાસ્ત્રીજી હાલ મતવતી પજાના અભ્ય અભ્યાસ છે, કે જે પસ આજે એ દેશમાં તાહન અધ્યાન થઈ પડેલો છે, અને કહી પશુ અતિ પ્રીય તો હતોજ નહી. આ કારણથી શાસ્ત્રીજી તરફથી જે કંઈ પશુ મોહાય યા લખાય તેને મેષરજાથી હાજર મહં દર્શાવનાર કે અનિચ્છાવગદાર તરીકે નાખી તે નજ દષ્ટ થકાય. હવે કહાય હોદ્દાઓને તેમની વધારે પડતી નમ્રતાને વિશે કંઈક દરિયાદનું કારણ રહે પશુ મુરોપીમતાના ગમે તેટલા ઉદાસ મતવતી પજાને પશુ, જે તેને સમજવાની લેશ પશુ હવેજા હોય તો, શાસ્ત્રીજીના તરફથી અનિચ્છાવગદાર થવાની કંઈ પશુ દરિયાદ કરવાનું કારણ હોઈ શકેજ નહિ. આથી આ દેશમાં શાસ્ત્રીજીની એજન્ટ તરીકેની પડતી મુશ્કેલીને તેમજ હોદ્દાને લાભમાં નીકેલી છે. જે દાહન એકાદીએ અધ્યાપક શાસ્ત્રીજીએ આપણ પડતો લાભ લીધો હતો. તે પશુ આ પુસ્તકમાં બાવવામાં આવ્યું છે તેમ એજન્ટ બીજા કરેજાને રણુ કરેજા રીપોર્ટ અને હોદ્દા પ્રજાને લગતી બીજી અધ્યાપકની બાવને પશુ બાવવામાં આવેલી છે. આ સમયે ત્યારે કુદરતમાં મળનારી રહીકે એકાદી મતવર-સમાં એકાદીએ પુસ્તક અવલોકન થવાનું છે ત્યારે આ પુસ્તકની પ્રતિષ્ઠિ થઈ છે તે બચીજ હવેજાની થઈ થશે જે કહાય પશુ મુદર એકાદીએ તે પરના શાસ્ત્રીજીના બાવણીની દિષ્ટએ સમજવાના પ્રયત્ન કરે તો અકાદીએ વાંક કહતો તે અવગ્રહ રહી અમ અને પોતે એકાદીએ શરતેનું પાલન કરવાનો પ્રમાણિક પ્રયાસ નથી કર્યો એવું મુરોપીમતા તેમજ હોદ્દાને બાવ થાય. હવે હોદ્દાઓ પ્રથમ એકાદી દોષિત રહે, કેમકે, તેઓએ પોતાની પ્રગતિને મહં, કંઈ પશુ તક નહિ મળેલી હોવા છતાં સ્વતંત્ર પ્રયત્ન કરેલો છે. શાસ્ત્રીજીએ એ તેવા પ્રયત્નનો એક સુંદર કામલો છે. જતાં તેથી પશુ રાજ કરતી પ્રજા તરફથી થોડા કર સુજવામાં આવી નથીજ, અને પ્રજાન કારણેજાને તો તેના પ્રત્યે તિરકાર જ દર્શાવેલો કહી શકાય. હોદ્દાઓને માટે રહેલોનો પ્રથમ પશુ હવેજા અવર થયા છે. હોદ્દાઓ પોતે મળાધીશની મહં સિવાય પોતાની મપાદિત કાલિઓ વડે પોતાનાથી અનુવું કરે છે. મોરખલ સર્વિસ કચીરી પશુ હોદ્દાઓના સ્વતંત્ર પ્રયત્નનો એક વધુ કામલો છે. અને એ કમીટીએ શોધ શું કરીકે તેજે એ શોધ કરી કે ખરા પાંચરજાઓની ઉત્પત્તિ હોદ્દાઓથી નથી થઈ પરંતુ રાજકરતી પ્રજા તરફથીજ થઈ છે. અમર મુરોપીમતા રીકારો આસારી ખાખીઓ તરફ અમારં અત્યંત ખ્યાલ એવાને અમારી પોતાની કરતોને વિશે અમને અમજ રાખે છે તેને માટે જ્યો તેમના આખારી હોએ મહં તેઓએ એ શુભવું નહિ જોષ્યે કે, હોદ્દાઓને આ દેશમાં પોતાની પ્રગતિને માટે ઘણા વિકટ સંજોગમાં પ્રથમ કરવું પડે છે. આ દેશમાં શરજાતમાં તેઓને કામલ કરનારા પોતાના મુરોપીમતા માધેકાએ તેઓને શીખવેલી વસ્તુઓ તેઓને બુદ્ધતવી પડે છે. મેરી દર મેરીથી ખાખીઓની રિષિતમાં સખવાનું અને નિરકાર રહેવાનું તેઓને શીખવવામાં આવેલું છે. અને એ શીખ દર કરવાને આજે તેઓને સ્વતંત્ર મહેનત કરવી પડે છે, અને તેમાં સતપ્રકાશ તરફથી કંઈક મહં મળતી નથી અને મુરોપીમતા તરફથી મળતી વસ્તુઓ લાગણી પર તેઓને નબળું પડે છે. વળી એ ઉપરનાં તેઓએ એ પશુ સમજવું એકાદી કે, એથી એક પશુ વસ્તુ નથી કે જેથી તેઓને ગત મહેનત ફરતણું મેલસાદત મળે. રીપોર્ટિંગનાની મતવ પુરખા અને તેઓની માટે રખા હતા મતવમિત સમજાઓની તેઓને

આ દેશમાં આ દેશના વતની તરીકે ગણવામાં આવશે. અને એક સ્વમાનપ્રાપ્ત દેશ તરીકે રહેવાની તેઓને તક આપવામાં આવશે, એવી યોડીયે આશા તેઓને રહેતી નથી. બલકે કઈ ઘડીએ તેઓને આ દેશમાંથી દાંકરે કાઢવામાં આવશે. આ તે આ દેશમાં થવું "કડીયારા અને જાણવરીપાર" ની સ્થિતિ માંજ રહેવાનું તેઓને માટે સરખાયેલું છે, એવો તેઓને સતત ભય લાગે છે. તેઓના મનમાં મહેનતના પ્રયત્નોને જો આ દ્રષ્ટિથી જોવામાં આવે તો તે એટલા જાણીય છે તેટલા નજીક નહિ જાય.

અંતમાં આ શાસ્ત્રીજીએ પુરોષિતનો સમક્ષ આપેલા એક બાપજીમાંથી તોચેનાં કાગરો કરવાની અમને પ્રત્યક્ષ સંદેશ છે:--

"હાલમાંની વિદ્યા આજ પર્વત જે ખ્યાલો તમે પ્રસાદમાં આપેલા છે તે ખ્યાલો હવે દૂર કરી આવી મારી તમને નમ્ર વિનંતિ છે. કુનીયા આગળ વધી છે, અને કુ. કમલે રાજ્ય છે કે તમે એકીએક રહેલું અમને એ એકીએકમાં એક છે કે એક હાલો કેમ તમારી વચ્ચે જસવાની છે અને તમારે તેની જગત કરવી પડશે. કુ. નાણું છે કે અગમ આદિશ વિનિષ્ઠ નવીય તેમજ રાજદારી પ્રકારથી દેશન થઈ રહ્યું છે. અમારે હાલુતનામાં પણ અમારા અનેક પ્રકાર છે અને તે તમારા કરતાં દસ ગણા કઠીન છે. અને એનેક વખત જુઓ કોઈ છે, પરંતુ કાંઈ કરી અમે જે શાખામાં જઈએ એ અલગ નકલતાપુર્વક તમારી સમક્ષ રજૂ કરવા ઈચ્છું છું. અમે કાંઈ પણ પ્રત્યક્ષ કે દેશને એક નથી બંધા છે: "તમને અમે નથી માંગતા, અદિયી આપવા જાઓ!" પણ અલે તેઓ અમારા દેશમાં ગમે તે રીતે દાખલ થયા હોય. અમે તે તેઓને કોઈએ જીતે અને બધા દળામળાને સાથે રહીએ જીએ. અને કાંઈ પણ પ્રત્યક્ષ તેને જીતી જીતી નહીં જીતી જીતી રાજ કરનારા કાગરો કરતા નથી.....હાલમાં તમને લાગણી અને સંદેશવૃત્તા બતાવવાને કુ. તમને આજીવ કહે છે તેઓનામાં ખામીઓ રહેલી ત; પરંતુ ખામીઓ કાનામાં નથી? આપણે સી સરોજીને પણ જાણે. અને અમે હાલમાં પણ આદિ અનિવાર્ય સંજોગમાં પડેલા છે. તેઓ પેલાને કબજામાં સમક્ષને પેલાની પ્રગતિ કરી ચકા નથી. ને તમે તેઓને મદદ કરો તો તેઓ આજીવ આદિકાના નાચરિકા તરીકે તમારી વચ્ચે રહેવાને લાયક નીવડશે અને તેઓથી તમારે લગવાવાનું કે પછીવાળું બરજ નહિ રહે.....પુરોષિતનો તેમજ હાલમાંની મારી નમ્ર વિનંતિ છે કે તેઓએ એક બીજા સાથે દળા મળાને અને એક બીજાનાં દ્રષ્ટિબિંદુ પ્રત્યે વિલસી જી ધરાવીને આ એકીએકના અમલમાં મદદ કરવી."

પોલાન સમયમાં આપણે બીજી રાજક દેખાડે કાન્દરન્સ બેઠેલું. દેશના સમયમાં શાસ્ત્રીજી આપણી વચ્ચે લાપજ કરવાને ફરી એક વાર આવી પહોંચશે. એ કાન્દરન્સનું પરિણામ જાણે ગમે તે આવે, શાસ્ત્રીજી પણ આપણી વચ્ચે ફરી વાર આવે. આ ન આવે, પરંતુ આ પુરતકે તો હમીશને માટે આ દેશમાં તેમના જયોગી કાર્ના એક કલ્પત રમારક તરીકે રહીજ નશે. ને તેમાંથી ફળ નહિ નીપત્તે અથવા ખરાબ ફળ નીપત્તે તો તેનો રોષ કલમનો તહિ મણીય પરંતુ જે અકપર કલમ કરવા માં આવી તે આડનો રોષ ગણાશે.

હાલમાં જતી વચ્ચે અમારા મુ'અર્ધના ખાસ ખબરમંત્રી તરફથી અમને સંદેશો મળ્યા છે કે બહુ 'સંતાપકામક રીતે પાર ઉતર્યું' છે અને ગાંધીજી આપણી કામે (સાંધીવારે) કાંઈ જવા કપાયો.

કી-ડમ્પન સોશીયલ સર્વોસ કમીટી

ચોથા વર્ષનો હેવાલ

નામકાર શાસ્ત્રીજી સમના અને મહેનતથી હાલો કામમાં સમાજ સેવાનું કાર્ય કરવાને કમિટીન સોશીયલ સર્વોસ કમીટી નામની અંદરના ગણપાદ હતી જેનો ચોથો વાર્ષિક ઉત્સવ જુલવાર તા. ૧૬ મીએ કમિટીમાં દેશીય કમિટીટુટમાં ઉત્સવમાં ખી આવ્યો હતો.

હાલર શાસ્ત્રીજીમાં કરવાના મેદર અને મેદરેશ, હાલ સરકારના એજન્ડા સર કુર્મા રહી તેમજ બીજા બાણીયા પુરોષિતને તેમજ હાલો દલા.

પ્રયુષ્ટનું આપણું

કમીટીના પ્રમુખ મી. વી. લોરેન્સે પોતાના બાપજી કરમીવાન મેદર મી. કમોન્ટની ચીબ વર્ષને માટે ફરી મુટકી થઈ તે બદલ તેમને અભિનંદન આપું છું અને સર કુર્મા રહી આવતા બાપજીમાં આજીવ આદિકા કોઈ જવાના હોવાથી આ જાણમાં તેમની હેલી વખતને માટે હાલરી હોવાથી એ દશાઓ અને કમીટીના કાર્યમાં પ્રેરણાદન આપતા માટે તેમને આભાર રજાવો. પુરોષિતને પણ સમામાં હાલરી આપીને કમીટીના કાર્ય પરતે પોતાની શુભ બાનણી દર્શાવી તે બદલ તેમને પણ આભાર માની.

કમીટીના માર્ગનું કારકોક્ત કરતાં તેમણે જણાવ્યું કે અત વર્ષમાં અમારા વર્ષના જેટલું કામ એકે નથી થઈ શક્ય હતો જે થઈ છે તે નજીવ નથી.

કરમ કારપોરેશને પોતાના હાલો કામકારીના રહેણાંની વિષાંત એ કે પછી કરમને સુધારેલી હોવા છતાં તે બિંદુએ તેટલી સારી નથી. બેરેકનરી રહી બીજાકુલ છલ નથી કેમકે તેની અંદરની વિષાંત અર્થગુલામી જેવી રોષ છે અને સ્વચ્છ તો હોતીજ નથી. એ રહી નાજુદ થવી બીજા અને પ્રવેશ કુટુમ્બને માટે ખુલ્લી દવા અને ઉત્સવ મળી શકે તેવાં નહાનાં થર હોવાં બિંદુએ. કારપોરેશને હાલોમાં કાર રહેણાંમાં બાંધવાને પાછક ૫૦,૦૦૦ આપવામાં આવ્યા છે તેનો તેઓ આ કામમાં સુધારેશ કરી શકે છે.

હાલો કામમાં પણ બેકારી થઈ છે પરંતુ હાલોમાં તેનો અસર નથી કરી શકતા. એ બાબતને પણ કારપોરેશનનું ખ્યાન જેટલું પુરોષિતને અને તેટલુંજ મજવાની કરર છે. હાલોમાં માટે રહેણાંની બધવથા કરવાનું કામ એ કુરતજ આજી કરી દેવામાં આવે તો મારી ખાસી છે કે તેઓ તેમને બધીજ રાદત મળ.

મહિમાનોમેલ સરકાર

પોતાના બાપજી બાદ પ્રયુષે મેદર અને સર કુર્માને દેશના હાર પહેરાવ્યા અને મેદરેશને અને બીજા મેદમાનેને કુવના તેના અર્થજી કર્મા. સોશીયલ સર્વોસ કમીટીની એક બાદી હાલો મેદર હવા મેદરેશ અને સર કુર્માને કમીટીનો એક એક બીજો બેટ કર્મા.

કમીટીનો હેવાલ

કમીટીનું મુખ્ય કામ આપણા બાપજીમાં તંદુરસ્તી અને સ્વચ્છતાનું રાત દેશાવવાનું અને અમરોડો ફર કરવાનું રહ્યું છે. કમીટીના કર તેમજ છે અને નીં ઉત્સાહન કમીટીના

માનવ જનરલ અને ચાર એકેકેયુટીય મીટીંગે થઈ હતી. કમીટીના કાર્યને અંગે તાંદુરસ્તીને લાગતી પત્રીકાઓ વહેંચવામાં આવી હતી અને સ્ટીટ કોલેજનો કરવામાં આવ્યાં હતાં.

રેલવે અને ટ્રાન્સપોર્ટેશનના બેરેકસો વપાસવામાં આવ્યાં હતાં અને તેમાં રહેનારાઓની સ્થિતિમાં સુધારો થઈ શકે એવો હતો.

મીનરબેકની હોમોને સુખર એગ્રેટશનના કોઈ કામદારોના બેરેકસની પશ્ચ કમીટીએ મુલાકાત લીધી હતી. આં રહેતા પુરો, સ્ત્રીઓ અને બાળકોની સ્થિતિ અતિ યોગ્ય નથી. ખાત્ર એ એકર જેટલા જમીનના હુકમ ઉપર ટીન કાકડાના કુંડા ભાષણમાં આવ્યાં છે જેમાં ૧૫૦ માણસો સ્ત્રી, પ્રરંધ અને બાળકો વસી રહ્યાં છે. ૬ x ૧૨ ફુટની કોઠડીઓ છે. જમીન માટીની છે અને પ.છઠ્ઠા કામમાં ૧૬ x ૨૪ ફુટની મારી છે જેને પાટીવાનું ઢાંકેલું છે. કીચન છેલ્લું નહિ. પ્રત્યેક કુટુંબને વરંડાને એક બામ સાંઈ વડે આડખ કરી પોતાનું કીચન કરી શકે તેવું પડે છે. બાથરૂમ પણ નથી. તથા જલદાર છે. અને પ્રત્યેકમાં બે બામ છે એક સ્ત્રીઓ અને બીજો પુરુષ માટે. જલદાર આવ પુરો છે, અને સાથે મલા નથી. જમીનમાં ખાણ ખોદી દીધેલા છે.

આ રહેઠાણોને દેશને રહેવાના વધેલા મધુ કલમ. મનુષ્યને રહેવાના મહત્ત્વ નહિ રહી શકાય. અને જો એકાદ વધુપો જાગી મથે તો તેમાં રહેનારાઓની શું વલે કામ તે સમજી શકાય તેવું છે. કંપનીના ડીરેક્ટરોનું આ સંબંધમાં ખ્યાન બેંચવામાં આવ્યું હતું અને તેઓએ જવાબ આપ્યો છે કે: “અમારા મીનરબેકના બેરેકસોને સુધારવાની બાબતમાં અમારા પોતાના અને સાઈમ ટ્રાસ્ટ જલ્લન હેલ્થ બોર્ડના તરફથી ખ્યાન દેવાઈ રહ્યું છે. અને નજીકના અવિવ્યમાં તેની આશીર્વાહ દુર કરવાના મથકાં લેવાવાનો મંજવ છે.”

જે ઉપરાંત કમીટીએ કહેરની બંદરનાં કોઈ રેરુસાંટોની, બાયોલોજીની અને ખ્યાનગી ધરોની પશ્ચ મુલાકાતો લીધી હતી અને એક કરકસરની કલમ સ્થાપવામાં આવી છે.

મફત દવા

જાકરે ૨૨૦ જેટલા માણસોને કમીટી તરફથી મફત દવાઓ આપવામાં આવી હતી. જેમાં કામના દરેક વર્ગનો સમાવેશ થાય છે. આ સંબંધમાં મી. એમ. જેકાબે પાછન અને એ સ્ટીટોના ખુલા પદે આવેલાં પોતાના મહાનનો ઉપયોગ કરવા દેવા નહત તેમનો વધા મફત ડાકવરી મફત આપવા માટે કો. કે. એમ. સીદાત, જે. ટી. મેડફે અને કો. એમ. એસ. મરમનનો કમીટીએ આભાર માન્યો હતો.

કામનની ટાઇન કાઉન્સીસે મધ સાલ પોતાની હેલ્થ વીક (તાંદુરસ્તી સમાહ) ની સળ-કમીટી પર કમીટીના ચેરમેનને અલ્પ તરીકે સુંદયા હતા અને કમીટીની સેવાઓની તારીફ કરનારો દરમ પસાર કર્યો હતો. આણ સાલ પશ્ચ કમીટીના મધુખને હેલ્થ વીક સળ-કમીટી પર અલ્પ તરીકે નીચા છે.

કમીટી કહેરની બંદરના ડાકોમાં જ્યાં ગીચ કોઈ વસ્તી છે આ પોતાની આખાઓ સ્થાપવાની વ્યવસ્થા કરી રહી છે.

કમીટીની આર્થિક સ્થિતિ ધણી સારી છે. તેની આવક પા. ૧૭૪-૧૦-૧ થઈ છે જ્યારે જલ્લ પા. ૩૮-૦૦-૫ થઈ છે. જે ઉપરાંત નાકાલ શીદમ સોભામટી (પરમેનન્ટ) માં કમીટીના પા. ૧૨૫-૦-૦ બાબત બાદ કરતાં પડેલા છે અને

૨૪-૬૬ જેકની પાછન સ્ટીટની આખામાં પા. ૧૦-૮-૮ રાકડા છે અને હાલ પર પા. ૧-૮-૦ છે.

જુહ બોલવા માટે દેશનિકાલ

ઇસપ ઇસાઈલ ઉરે આદમદ ઇસાઈમને પ્રોટોરીવાની સુધોમ કોટમાં મી. જરલીસ બેરી અને મી. જરલીસ કાઉન્સીએ આવેલા મુલાકાતે પરિણામે દેશનિકાલ થવું પડ્યું.

૧૬૧૮ની સાલમાં મજદૂર કામસે પોનાને ૧૭ વરસની વયનો અને ઇસપ આદમને ઇકરો હોવાનું જવાબી ગંસવાલ માં કામલ કરાની પરવાનગી આગી હતી. ૧૯૧૬ની સાલ માં તેણે કલુલ કર્યું કે આદમનો ઇકરો નહોતો પણ આદમ તેનો કાકો અને વાલી હતો તેનો બાપ તે બાળક હતો ત્યારનો મરજી પાડ્યો હતો અને ઇસવાલમાં કદી રહ્યો નહોતો. ઇસાઈમને ઇશીસરને આ બબર પડતાં તેણે તેને પ્રોટોરીક ઇસાઈમન્ટ દરાવ્યો અને તેનું રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ કે-સલ કરી તેની અપીલ ડીસીમીસ કરી.

સુધોમ કોટની સમક્ષ પ્રમ જે આવ્યો હતો કે ઇસાઈમને બોડને અરજદારને પ્રોટોરીક ઇસાઈમન્ટ દરાવવાની સલાહ હતી કે નહિ કોટે મુકારો આવ્યો કે હતી. આથી જુહ બોલવાના યુદ્ધ માટે મજદૂર દીદીને દેશનિકાલ કરવામાં આવ્યો.

ઈંગ્લાંડ પાસે હિંદુસ્તાનનું લેણું

અંગ્રેજ સરકારનો પમ આ દેશમાં મેકો લરથી માંડીને ૧૫૦ વર્ષો દરમ્યાન તેણે આપણા દેશ ઉપર મળ્યો કુંમર ખડક્યો છે. જે કુંમર પેટલો છે અને તેમાંથી હિંદુસ્તાનનું કિત માટે ફેટલું કરજ કાઢવામાં આવ્યું અને ઇંગ્લાંડના પોતાના સ્વામ્યને ખાતર ફેટલું તે શાષી કાઢરા મારે કરાંચી મકાસમાલે પ્રખ્યાત અલ્ફાબાઓની સમિતિ નીમી હતી. જેણે હવે પોતાની વપાસ પુરી કરી નિવેદન તૈયાર કર્યું છે અને મુગમમાં હમજાબ મળે ઉઠેલી કરાગારી સમિતિ જે એ નિવેદન બદાલ રાખ્યું છે.

નિવેદન અંગ્રેજમાં બકાર પડી મુક્યું છે અને જુહરાતી બાધામાં પણ યોડા વખતમાં તેને ઉતારવાની તૈયારી આવી રહી છે. સરજ સમિતિએ પોતાની વપાસને પરિણામે આ પ્રમાણે બલામલો કરી છે:

“મર પ્રનિયા કંપની વેપારી પેદી મટી રાજ બની બેદી તે દિવસથી અંગ્રેજ અમલનો પ્રતિકાસ વપાસીયું તો એ અમલમાંથી એટ બોટને પેસો તેમજ પ્રનિયા જે બન્નેમાં કામદાર કામમાં કર્યો છે.

“બીજી બાલુએ એ અમલથી હિંદુસ્તાનના તો દેશી લલેસો અથા મારી નાખવામાં કે કાગી દેવામાં આવ્યા છે. હિંદુસ્તાન એ એટ બોટનમાં બનેલી ચીજોની બલ્લરૂપ બની મળ્યું છે. આપણું વિકાળ બલ્લર એના હાથમાં આવ્યું ન હોત, હોત પેસે પોતાના ઉલોમે ખીબજવાના તેને મળી મથા ન હોત તો ખીરન અખર થયું છે તેવું ચાલજ નહિ.

“વળી હિંદુસ્તાન જે અંગ્રેજ સોફાને જુહ જુહ આપાં

એમાં તોફારીની ખાણ જેવું બની રહેલું છે. એ બધી તોફારીના પમારો તેમજ પેન્સનો એમાં કરી સરવાળો બધીએ તોપણ ખાલી છુટી જાય એવો આંકડો થાય.

“આવા નગર આર્થિક ક્ષામ ઉપરાંત ઈંગ્લેંડ આખી દુનીયામાં આજે એક જગદી સત્તા થઈ પડ્યું છે તેવું મુળ કારણ પશ્ચિમ દોહસ્તાન તેના કબજામાં છે એજ છે.

“આટલીજ કડીકતો વિચારીએ તો પશ્ચિમ દોહસ્તાનને નામે ચક્રાંતર તમામ રેલ્વે દોહના માથા ઉપરથી ઉતારી ઘેટી પીટનને માથે અડાવવું એ ન્યાયની રીતે, નીતિની રીતે કે બીજી રીતે તે રીતે જોતાં યોગ્ય છે.”

આ મહામજલ્લ દરેક કાલવા જેવી નથી. જ્યારે આવલેંડ સાથે લડનારું કરી તેને કો સ્ટેટ બનાવવામાં આવ્યું ત્યારે તેના માથે જે કંટાળો જોડાયેલ હતો તે બધા બોલમથકો આવલેંડને મુકવે કરી પોતાને માથે તે જોડી લેવાની ઇચ્છાને દર્શાવે પડી હતી. એજ ન્યાયે દોહસ્તાનના કંટાળા પશ્ચિમ દોહસ્તાનને એવી સમિતિની બજાવણ છે.

હવે કંટાળા કુચરનો પતો સમિતિએ પાંચ કમીથી કેવી રીતે મેળવ્યો તેના આંકડા ઉતારીએ:

મરદ ઈ. કુ.એ કોઈનાં અધધાનપુર,	
અરબી મુદ્દા, બીન અને મરાન	
આયેનાં મુદ્દોનાં અર્થ	રૂ. ૩૫,૦૦,૦૦,૦૦૦
કંપનીની મુદ્દોનાં બાબ, ૧૮૩૩-	
પાંચ માં આપેલું તેના	રૂ. ૧૫,૧૨,૦૦,૦૦૦
૧૮૫૭ના બળવાનું અર્થ	રૂ. ૪૦,૦૦,૦૦,૦૦૦
કંપનીની મુદ્દો ઉપર આપેલું બાબ-	
૧૮૫૭થી ૧૮૭૪ સુધીમાં	રૂ. ૧૦,૦૮,૦૦,૦૦૦
મરદ ઈ. કુ. ની પીલકલ અરીદી	
લીધી તેના	રૂ. ૧૨,૦૦,૦૦,૦૦૦
૧૮૫૭ થી ૧૯૦૦ સુધીમાં કંટાળે દેવાપર	
આયેનાં ૮૧૦ લાકડાંનાં અર્થ	રૂ. ૩૭,૫૦,૦૦,૦૦૦
૧૯૧૪-૨૦ મુશોખના મહામુદ્દામાં	
આયેનાં ‘એટ’ ના	રૂ. ૧,૮૮,૦૦,૦૦,૦૦૦
મહાનમુદ્દામાં મોકલેલાં સરકારનાં અર્થ	રૂ. ૧,૭૦,૭૦,૦૦,૦૦૦
અલ્લેકને લગતું અર્થ	રૂ. ૧,૦૨,૦૦,૦૦,૦૦૦
૧૮૫૭ થી ૧૯૦૧ મુદ્દોનાં અર્થમાં	
અલેલી જોડ	રૂ. ૩૫,૦૦,૦૦,૦૦૦
રેલવે કંપનીના સરકારે લઈ લીધી	
આરે આપેલું પ્રિમિયમ	રૂ. ૫૦,૦૦,૦૦,૦૦૦
આસ સરકાર માટે બાંધેલી રેલવેના	
અર્થના	રૂ. ૩૩,૦૦,૦૦,૦૦૦

કુલ ક્ષોલન પાસે હોહસ્તાનના
લેખા નીકળતા રૂ. ૭,૨૮,૬૦,૦૦,૦૦૦
અને રૂપિયા ભાતસો જોમજૂતીસ કરાઈ અને આલીસ લાખ પુરા. ‘સલામત પત્રિકા’

નવી બાહ્યબજાર

અમારા બહારબજારના પાનામાં A. Baker & Co ની નવી બહારબજાર તરફ ખ્યાન એવીએ છીએ. અમને બજાવવામાં આવે છે કે તેઓએ દરેક ભતતો માલ પીસવાને માટે ખાસ નવી દબની મશીનરીઓ મોકલાવેલી છે અને વેપારી બરનો પીલેલો સમજા માલ પુરા પાડે છે તેમજ ખાનગી ધરના કંપયોઝને માટે કંઈ પશ્ચિમીસાવનું દેખ તો પીટી આવે છે. અજ્ઞાતપણ કરી જોવાની તેઓ બજાવણ કરે છે.

અર્થના હોહસ્તાન

અર્થના સરકારે સર આર્થના ધનસની સરકાર અર્થમાં વચલા હોહસ્તાનની સાવકી માતાનું પદ કેવી રીતે આર્થિક કરી રહી છે તે દર્શાવી આપનારી એક કાઠી ના. વાઇસરોયની યોગ્ય કિંમત પર મુલાકાત લેવાસ અર્થના હોહસ્તાન પ્રતિનાધમંદને નક્કર પાડી છે. કહેવાની જરૂર નથી કે વાઇસરોય અમલ આ પ્રતિનિધિમંદને હોહસ્તાને અર્થમાં જોમવવી પાતી હાકમારી, તેમની પ્રત્યેનું સરકારનું બનનાથી વચણ લખા વર્તન અને તેમને અર્થનાથી દર્શા કાઠવાને તેમની ઉપર અજાવવામાં આવતું દબાણ વજેરની કમની રજુ કરી છે અને તે કમનીની જ કારમાળાએ કાઠીમાં આપી છે. પહેલાં તો હોહસ્તાન સામે એવા કમલ અને કાનુતો પડવામાં આવ્યા છે કે જેથી તેઓ અર્થના રાજ્યવહીરમાં જરા પશ્ચિમ જામ થઈ નહિ. તે નિયમે મુજબ અર્થમાં હોહસ્તાન જોડાઓ જોમવવી કહતા નથી, હોહી પાળકો અર્થના કાળાઓમાં અજુવા બધા કહતા નથી અને હોહી વમીલો અર્થના કાળોમાં વાઈલાતનો ધંધો પશ્ચિમ કરી કહતા નથી! હોહીમાની સામે અર્થના પતો જુદા પ્રચારકારી કર્યા કરે છે જે અટકાવવાને અર્થના સરકાર કંઈ કરતી નથી અને પ્રચારકારીથી અર્થનાના મન ઉપર જેવી કામ પાડવાનો મત્ત કરવામાં આવે છે કે અજુ હોહીઓ અર્થના પ્રત્યેનું હુલવા તથા મુશવતનેજ હોહમાંથી અર્થનાં થાણું જમાવીને પડ્યા હોય! હોહીઓની સામે અર્થનાનાં જે કુલકો કર્યા છે, તેમાંથી સરકારનું વર્તન દરેક પ્રસંગે પક્ષપાતભર્યું જણાઈ આવ્યું છે. જેલ્લર એ માલમા તેલુચ મજૂરો સામે અર્થના મજૂરોએ કુલક મચાવ્યું હતું અને તેમાં આકરે ૧૦૦ હોહીઓ મરજ પામ્યા હતા તથા ૭૦૦ પવાયા હતા, છતાં અર્થના સરકારે એક પશ્ચિમ અર્થના કુલકોમાં સામે ફરીવાર કરવાની તકલીફ લીધી નથી! એ આવીજ રીતે અર્થમાં ખીટીક નાગરિકોનાં કે એંગ્લો-ઇન્ડિયનોનાં ખુતો કર્યા હોય તો અર્થના સરકાર કંઈ પેટે એવા કરત ખરી! પરંતુ અર્થના સરકારના વડા સર આર્થના ધનસને અર્થના હોહીઓ આપના કમ્પાની પેટે ખુતી રહ્યા છે, તે તેમને હોહમાં પાળા કાઠેલવા અર્થ છે, અર્થના હોહથી છુટું પડેલું એવા પ્રગ્લ છે કે જેથી અર્થના કોટનનાં મેલા વેપારીઓ, મુદ્દીદારો અને અર્થનાદારોને માટે એક મરી ખાવાનું દોજ બની જાય! જેવી રીતે દક્ષિણ આફ્રિકામાંથી અને પૂર્વ આફ્રિકામાંથી હોહીઓને પાળા હોહ કાઠવાના અને એ પ્રદેશો મેલા વેપારીઓ તથા મુદ્દીદારોને માટે અનામત રાખવાની બાજીએ બેલાય છે તેવીજ આ બાજી અર્થના અર્થમાં બેલવામાં આવી રહી છે. અર્થમાં અત્યારે અર્થના જે બંદ કાઠવી રહ્યા છે તે કેવળ આર્થિક અસંતોષનું પરિણામ છે, પરંતુ મગલોનાં વર્તમાનપત્રોમાં એવી અજરો દેખાવવામાં આવે છે કે જે બંદ હોહીઓ સામે કેપવા અર્થનાનું છે અને અર્થના કુધી અર્થના હોહથી છુટું પાડવામાં આવે નહિ ત્યાં કુધી એ બંદોય અર્થના અર્થવા અર્થના નથી! આ નર્મ જુલુલું એટલા માટે દેખાવવામાં આવે છે કે જેથી જોળમેજ પરિવર્ધમાં અર્થના હોહથી છુટું પાડવાને પ્રથમ હવાવળે કહેવાના મનો થાય. પહેલી જોળમેજ પરિવર્ધમાં એ પ્રથમ સંજયે ઉવટો નિર્ણય થઈ ગયો નથીજ અને એ પ્રથમ દજ નિર્ણય માટે ખુલ્લો છે. સર આર્થના કાવા-કાવાથી જોળમેજ પરિવર્ધના અર્થના પ્રતિનિધિઓમાં એક પશ્ચિમ એવા પ્રતિનિધિ પત્રક કરવામાં આવ્યો નહોતો કે જે હોહથી અર્થના છુટું પાડવાની વિરજ હોય, પરંતુ મહામહાના પ્રતિ-

નિધિઓ આ પ્રકારે હશે જમીનના જમીન પ્રતિનિધિઓની પીઠ પાછળ રાંધાઈ જવા દે તેમ નથી. જમીનના સંબંધમાં સત્તા-વાળાઓને તરફથી એક ખાસ પ્રતિષ્ઠા જરૂરની થાય તબવીબ કરવામાં આવે છે તરફ તે તબવીબ નિર્ણય છે કાલુષ્ય કે ગેરવ્યવસ્થા પ્રતિષ્ઠાને આમાં સુધી હોય નિર્ણય થયો નથી, ત્યાં સુધી નહીંને કુદું માફવાની અવસ્થાની વિચારણા કરવા કુદી પશ્ચિમ જમીનના પ્રથમ ઉપરિચિત્ત કરો નથી. જમીની સર-કાર જમીનમાં વ્યવસ્થા દીધીથી પ્રત્યેક જે સાવધા માના કોનું વર્તન ચલાવી રહી છે તે જોતાં દીઠી પ્રતિનિધિઓને જમીનના પ્રકારના અભાગ પડતો જામ થવાની બદલ છે. — પ્રભાતકુન્ડ

વિવિધ સમાચાર

અમદાવાદીમાં મરણ

અમદાવાદીમાં પ્રીતિવર સીંદા પછાર સીંદાની મધ્યિન ભૂમિતી પેટીના માલિક મી. સીંદાનીના પ્રા. રૂ. ૨૧ વર્ષની વયે મળા મધ્યિવર સીંદા પેટીના કુટુંબમાં મરી જવા પોને મરણ પામ્યા છે. મી. સીંદાનીના અમદાવાદી પ્રતિષ્ઠિત દીઠી વળી મળ્યા છે.

ડેલાએઆએના દીઠીઓ

N. D. Pandya દેલાએઆએની જાણે છે:—

જાદીના વેપાર સંગ્રહ ૧૨, બપોરે ૨ મી. દા. પ્રધ-વારે ૧૨ મી. બપોરે ૨ મી. મામ તા. ૧૨, વેપાર પ્રકાર ૧૦૦૦ થી કરવાનો બેંકવાળાને કરકમના કે સરકારી દંડ સોનામાં જરૂરના તે ૧૨૫૦ થી ૪૦૦ ના વેચાતા માર્ગ જરૂરના વર્ષના વેપારી કે જેને પ્રકારથી વેપાર કરે છે તે ૧૦૦૦ ના બાવળી વેપાર કરે એટલે દેખીતી ૧ પ્રકારના વેપારી કે જેને બેંકમાં છે, જ્યાં જ્યાં વેપાર નથી. જાદીઓની સરકારને જવાબ આપવા માટે જાદીઓના પ્રતિષ્ઠિત કાઢવા નથી. તેમજ દેલાએ આપી કે કુટુંબને મેલો. વ વિકાર કરતાં નથી. કાઢવા કે, જોડા વેપારીઓ આલ નાના વેપારીને આપે તે સોનાને જાલ કરીને અપે છે. એટલે જેને તો "જાંજો કરો." તથા નાના વેપારીઓનું કુટુંબ જેને તેઓ દરકાર રાખતા નથી. આવી કિસ્સા જાણે જાણે દત્તે નજો જેમ જાણે નથી. અને પ્રકારથી મેલો દેલાએઆએના વેપાર કરે છે. પછી સરકારી થવા પ્રમાણે ૨૦૫૦ થી આ માટે જેના નથી જાણી જેનાતકતીમાં જાનકડા વેપારીઓ તરફના સંબંધ છે. સરકારની કમીનીતી પ્રતિષ્ઠિતો જરૂર છે. એક સુસજ્જાન મરણે પેટાતા કુટુંબ માટે જાદી માટે જેને પાઉં ૬૦ તથા પીળાને ૫૦ પ્રકાર દંડ થયો છે. આપું મરણ આપણું બાલ્યો. અદેઆર્થ કરી સરકારે કહી આવે તે. એમાં જાણે કેવો? જ્યાં સુધી સંધ નથી ત્યાં સુધી દેલા કે પરદેશમાં આપણું જાણે થવાનું નથી માટે દરેક દેલાએઆએ વિચાર કરી એક પ્રતિષ્ઠિતો તરફથી કાઢવા કાઢવા પ્રમાણ કરી તો તેમાં દરેક માલ્યો સહીસમાયત રહી કાઢે, નહિ તો પ્રતિષ્ઠિતો જેનાતકતી કોઠવી દેલ જેના કે મહીસામાં થઈ જવાની તૈયારી કરે.

મી. ઇસ્માઈલ અહમદ સુલ્તાને ડી પાર્ટી

તા. ૨૦-૮-૩૧ ના સંજો સેડીસ્ટીયના અધ્યક્ષતા ચેરર્સ જેમ. જેમ. આમેડની કુચનીના અધ્યક્ષ જે. સી. સુલ્તાને અહમદની ઇસ્માઈલ અહમદ સુલ્તાને સુલ્તાને જતા દેલાએઆએ તેમના જાનમાં મેસર્સ જેમ. વી. રીધાની કુચની તરફથી ડી. પાર્ટી આપવામાં આવી

હતી. સારી સંખ્યામાં હાજરી થઈ હતી. પ્રથમ ઇસ્માઈલ જતા દીઠીમાં પ્રાર્થના થયા બાદ મી. સુલ્તાની તથા દીઠી રાજીનાના વિદ્યાર્થીઓનું ગાન થયું પછી જેમ. રીધાની કુચની તરફથી મી. સુલ્તાને આપણું કરતાં કહ્યું કે, જેમ. જેમ. આમેડની કુચનીના હમે બાબા વખતથી પાઠાઈ દીઠીએ તેથી અમને અનુભવ છે કે જે પેટી દરેકા હમી તથા જાવજાનક કાર્પ માં આગળ પડતો જામ છે. જે. સેડીસ્ટીયના મી. વિદ્ય-આમેડની સુલ્તાની તથા દીઠી રાજીના માટે તેમજે રકુલને દેલા વગર માટે વાજરવા આપી છે. જેમાં કુચની તથા હોઠરનો મળી સાઈ વિદ્યાર્થીઓ જામ થઈ રહ્યા છે. મી. ઇસ્માઈલ અહમદ સુલ્તાને પેટાતા બાઈ મી. ઇસુ અહમદ સુલ્તાની દેલામાં જાવજાનક કાર્પે કોઈકે સ્વેચ્છ જવા તરફવા થયા છે. રા. મળનાથ તથા ડી. રીધા-આમેડની કુચની તરફથી મી. ઇસ્માઈલ અહમદ સુલ્તાને તથા તેમના સાથી મી. સેવડ અમદુલ રહેમાને કુચકાર પહેરાવ્યા હતા. બાદ મી. ઇસુ, ઇસુ, મી. આસુ રકુલ-સિંક, મી. આલજી સુરેષીતમ, મી. કે. ખાન, મી. સેવડ અહમદ, મી. રહેમાનખાન, મી. ઇસ્માઈલ અહમદ આવા વિરમે સંજોને પ્રસંગાનુસાર વિવેચન કરી મી. ઇસ્માઈલ અહમદ સુલ્તાની સર સરળ મુઝી હતી. મી. ઇસ્માઈલ જવાબ માં આપણું કે જે ને હંધ સાઈ કાર્પ કહ્યું હતું તે માલી દરજ કરતાં વિશેષ નથી કહ્યું અને પ્રત્યેક બાલકની પેટાતાની બનતું પરમાર્થ કાર્પ કરવાની દરજ છે. ત્યાર પછી વિદ્યાર્થી-ઓની પ્રાર્થના બાદ આક પાછી લખ થેલાવડો વિસર્જન થયો હતો.

મી. ઇસ્માઈલ દાદાબાઈને ડી પાર્ટી

ડેલાએઆએના અમારા અમરપત્રી અધ્યક્ષ છે:—

ડેલાએઆએના અધ્યક્ષતા સખી વેપારી રોડ મોદદમ ઇસ્માઈલ દાદાબાઈના દરજ મી. ઇસ્માઈલ દાદાબાઈ, આર વરસ સુધી દેલામાં અધ્યક્ષ મુનિવર્સીટીમાં મેટ્રીક સુધીનો અભ્યાસ કરી આવે પ્રધરુપાધી સહીસમાયત પાછા આવી મળા તે પ્રસંગે જામ થઈ ડેલાએઆએ પ્રતિષ્ઠિત રોડ મોદદમ મેન્સરે જે વા. ૨૧ મીને જુમાને રોડ ડેલાએઆએ પ્રતિષ્ઠિત રકુલના મહાનમાં, મી. ઇસ્માઈલના માનમાં આ પાર્ટીના અધ્યક્ષ કર્યો હતો. જાવજાનક મેરમેન મી. જેમ. જે. ડેલાએ પ્રમુખરુપે થીપું હતું. જાવજાનક આમંત્રણને માન આપે માનના થયા દીઠી વેપારીઓ તથા અન્ય ગૃહસ્થોએ જાવજાનક દાહરી આપી હતી. જાવજાનક સેડીસ્ટી જે. વી. ડેલાએઆએ રીધાઈ નાંચી હતો જેમાં કુંચ વખતમાં રમત મળતા હેરમાં કલ્પે કરેલી વિવિધ પ્રકારની પ્રતિષ્ઠિતોના તથા જાવજાનક નાજી સંગ્રહી રિધાઈતો ખ્યાલ આપ્યો હતો. કાલે રહી જાવજાનક આઈ ઇસ્માઈલને સુલ્તાનેઆઈ આપી હતી તથા જાવજાનક રોડ કાલેઆમેડા અનેક સેડીસ્ટીયના મળા આઈ જાવજાનક જેમાં કલ્પે પ્રત્યેની પેટાની જાવજાનક અને રોડકા જાવજાનક માં સાદા અને હેરાલો જેમાં અનુભવ કરવા પેટા છે તેને ખ્યાલ આપ્યો હતો. કુંચ જાવજાનક આપણું થયા હતાં. મી. ઇસ્માઈલ સેડીસ્ટી અને કલ્પે પ્રત્યેક અમાર અમલો હતા. અધ્યક્ષ આપા જાવજાનક રોડકા કાલે ગામજી ઉપરથી અધ્યક્ષ આવતો હતો. અધ્યક્ષ મુનિવર્સીટીનો પેટાનો અનુભવ, સિલ્કની મેલના બેજે કાલે આલ જાવજાનક અધ્યક્ષ હતી. તેમજ સિલ્કી. દાદાબાઈ રોડે જાવજાનક મા. ૫-૫-૦૦ એટ આપી હતી. રોડ તાર મોદદમ આઈ અધ્યક્ષ મા. ૬-૬-૦૦ રોડ જેમ. જેમ. જાલે દરજ મી. ૫-૫-૦૦ નાના મેલાબાઈની.

પરેલ તરફથી પા. ૧-૧-૦ જેમ રૂઝો કમળને ભેટ મળે હતી એ આશર સાથે સ્વીકારવામાં આવી હતી. આ તથા હજી જાણી શકાયેલી રાતે જાહેરો નરખારત થયો હતા.

તબ દીવસે શેઠ તાર મોહમદ અલીએ બાઇ ઇસ્માઇલ દાદાબાઇના માનમાં પોતાને મોકલે ખાણનો બદલો ફરી મામેના તમામ હોદ્દાવાળાને નોતર્ના કરવા તે પ્રસંગ પશ્ચ શાખા બર્થો બન્યો હતો.

કારકિર્દીના જમાત વાલીઓની બહેર સલા.

ઉપલી સંસ્થાની બહેર મીટીંગ તા. ૨૦ સપ્ટેમ્બર ૧૯૩૧, રવિવારના રાત્રે જંવટનમાં મી. અહમદ સુલેમાન બહાતના મુકામે બપોરના બે વાગે મળી. દરેક જમાત વાલીઓને વખતમરે સમારવા મહેરબાની કરવી.

કામકાજ (૧) છેલ્લી સભાની ચીનીટનો સ્વીકાર. (૨) જુના હોદ્દાવાળાના રાજીનામાં. (૩) નવા હોદ્દાવાળાની મુદ્દાથી. (૪) દેશી ડીમાળ આવેલો કે તેની તપાસ. (૫) દેશમાં મસજીદમાં રંગ શમાન તેમજ બીજા કામો કે તે પર વિચાર અને ઉપરાય. (૬) પરચુરજ કામકાજ.

બેઠક ૧૫, વીનીનીઓ.

ઈ. એ. જુલહ.

રૂઝના અને અન્ય તાર સમાચાર

બ્રોડનની નવી કેબીનેટ

બ્રોડનમાં મજુર સરકારે રાજીનામું આપી કામ નવી સભા પછી સરકાર સ્થપાઈ છે. તે ફરજી માત્ર અર્થિક સ્થિતિ સુધારવાના હેતુથી જ બનેલો અણગમત છે અને તે કામ જાદ પાછી જુલુસી સ્થિતિ થઈ જશે એમ અણગમત છે.

નવી બ્રોડન કેબીનેટ નીચેની બંધિઓની બનેલી છે:--

મી. રેમંડ મેકલેનલડ (કન.), કાઉન્સિલના હોર્ડ પ્રેસીડન્ટ.
મી. ફીલીપ રોબિન (કન.), ચાન્સેલર ઓફ ધી એડ્વોકેટર.
સર હરબર્ટ સેમ્યુઅલ (લી.), હોમ સેક્રેટરી.
હોર્ડ સેફ્ટી (મ.), હોર્ડ કાઉન્સિલર.
હોર્ડ રેડિંગ (લી.), ફેસીન સેક્રેટરી.

સર સેમ્યુઅલ હોલ (કન.), હોર્ડી પ્રધાન.

મી. એ. એચ. ટેમસ (મ.), સંસ્થાન પ્રધાન.

મી. નેવીલ એમ્પરસ્ટ (કન.), લંડનની આવાસ પ્રધાન.

સર ફ્રીડીચ કનલીફ લીસનર (કન.), હોર્ડ એડ્વોકેટ રૂઝના પ્રમુખ.

બ્રોડન પ્રધાન:

બ્રોડન પ્રધાનો બેઠો: બ્રોડનિટના બેઠાને નથી લેવો નીચે પ્રમાણે છે:--

સર કોનલ્ડ મેકલીન (લી.), પ્રમુખની આવાસની હોર્ડિસ પ્રમુખ.
સર હેન્રી મેટરલન (કન.), મજુર પ્રધાન.

હોર્ડ લંડનરી (કન.), કામ આવાસ પહેલા કમીશનર.

હોર્ડ બેસીયન (લી.), કનિ એલ હેન્ડરના ચાન્સેલર.

હોર્ડ એમ્પરસ્ટી (મ.), વિમાન આવાસ પ્રધાન.

સર એસ્ટીન એમ્પરસ્ટ (કન.), એડમીનિસ્ટ્રેટીના ફેટ હોર્ડ.

સર જ્યોર્જિયસ સીકેર (લી.), એડમીનિસ્ટ્રેટી પ્રધાન.

હોર્ડ ફુ (લી.), મુદ્દ આવાસ પ્રધાન.

સર એલ ગીલમોર (કન.), બેટીના પ્રધાન.

માંધીજીને વાઇસરોયને જમાન

વાઇસરોયે માંધીજીને એક પત્ર લખ્યો છે જેમાં અણગમત છે કે મહાસભાની પ્રતિજ્ઞા પછી રિજાઓમાં રિલીની સંધીના અણગમતો વિરુદ્ધ છે અને સમાધાની માત્ર રાખવાના અંજામાં

માં અને સુલેહ દરબી રાખવાના અંજામાં સનત એમમમરેલી છે. રચાનિક સરકારોએ મહાસભાના કાર્યકર્તાઓને અને તેઓની સાધારણ પ્રવૃત્તિઓને દાખી દેવાની પેરથી કરેલી છે એવા માંધીજીના આરોપનો વાઇસરોયે ઇન્કાર કર્યો છે અને જુલુસો કર્યો છે કે સંધીમાં સાધારણ કામકાજના કામકાની સત્તા અથવા ખાસ અંજોગમાં બરૂતી મમલો લેવામાં પોતાની મુલકુરી વાઇસરોયે રચાનિક સરકારોની સત્તા અટકાવવામાં આવી નથી. વાઇસરોય કહે છે કે આ બાબતમાં તેઓની સત્તાની ઉપર પોતે અંકુશ મુકી શકે તેમ નથી.

કાનપુરની મહાસભા સમિતિ

કાનપુરની મહાસભા સમિતિએ કોસક પ્રવૃત્તિઓને વખોડનારો હાથ પછી રકમક થયા પછી આખરે પસંદ કર્યો હતો.

ચીનમાં બમ્બર પુર સંકેત

હેનાઉમાં બમ્બરની વેલીના બમ્બર પુરને પરિણામે મરજી પામેલાની અંજા ૨૦ જાખની થવાનો સંવાલ અણગમત છે.

કાકા બનીજી વચ્ચે કામ

બંડનમાં કાકા અને બનીજી વચ્ચે કામ ચલાવી શકે આખરે કાકા કયો છે. એ પ્રમાણે કામ કરવા જવાર એક કામને ચર્મના બંધિય હરથી અણગમતમાં આખરે હતું કે ચર્મના કાકાને સંજ્ઞાના કામકાજે સ્વિકારી કરેલો નથી તેથી એવા કામ શક્ય શક્ય નહિ. આખરે એ કામ કહેલે અંજા નહિ થતા કાકામાં થયા હતા.

હિંદુસ્તાનના ખામર

(હિંદુસ્તાનના જાણી: ઉપરથી)

મહાસભાએ 'કરેન્સી મેટા' નો હાર

સીમલામાં મહાસભાએ ફરી બન્ન લારે તેમનો 'અપુર્વ' સત્કાર કયો હતો. નિયમ રસ્તે પશ્ચ તેમને શ્રાદ્ધમાં બન્ના દેવામાં આન્ધા હતા. તેમનું સ્વાગત કરવા માનવોડની માતી નહોતી. મહાસભાએ જાણી અને હાથે કવિશ્વ જુવર થિય દેવામાં ફલકાને જાહેર પહે ઠેકાણે સેમનું સ્વાગત હાથે કાંતેલ: સુરતના કારથીજ શાય છે, પરંતુ સીમલામાં આ વખતે મહાસભાએ એક રોજી કરેલી નોટાનો દાર પહેલાવ્યો હતો. જાણના પ્રતિનિધિની મુલાકાતમાં મહાસભાએ અણગમત હતું કે કેટલાક અંજાને પસંદ કરી પોતાનો ધર્મ જાળવવાને જાહેર સંધીને તોડી પાડવા પોતે પાછળ જા કરી રહ્યા છે તેથી અને શેઠ શાય છે. અને આવા બંદા પ્રવારથી કંઈપણ અસર થવાની નથી. મહાસભાની કાથે તેમના પુત્ર દેવીતાસ માંધો, મહાદેવ દેસાઈ, ખારેલાઈ, અને મીરાંજીન બંડન બરી એમ તેમણે અણગમત હતું.

પરદેશી કામકાજ વેપારીઓએ લેવાની પ્રતિજ્ઞા

મુજબ ખાતે મળેલી મહાસભાની કારોવારી સમિતિએ પરદેશી કામકાજ વેપારીઓએ લેવાની પ્રતિજ્ઞાનો સુસહો નીચે પ્રમાણે પડી કાઢ્યો છે:--(૧) "કારોવારી સમિતિ ખાસ હાવથી રજા ન આવે ત્યાં સુધી અમે પ્રતિજ્ઞા કરીએ છીએ કે અમે પરદેશી સુતર (કપાસ, ઉન અને રેઝમનું) તથા પરદેશી કાપડ ખરીદ્યું કે વેચ્યું નહિ. (૨) અમે પ્રતિજ્ઞા કરીએ છીએ કે અમે બંધિયત મોકલું સુતર કે કાપડ પશ્ચ વેચ્યું કે ખરીદ્યું નહિ. (૩) અમે પ્રતિજ્ઞા કરીએ છીએ કે અમારી ખાસે પડી રહેલ પરદેશી સુતર કે કાપડ પશ્ચ અમે દેશમાં વેચ્યું નહિ.

ઇંગ્લેન્ડમાં ગાંધીજીના ભાષણો

મહાત્માજી કોમનવેલ્થ ઓફ ઇન્ડિયા લીગનું બેંડન અને મેનચેસ્ટરમાં ભાષણો આપવાનું આમંત્રણ સ્વિકાર્યું છે. “સરકાર પાસે સંવિધાન ન કરાવી શકે તો અમને ફરવતું કરવા હશે.”

લાહોર ખાતે ફી પ્રેક્ષના પ્રતિનિધિને સરદારના ‘મંથી’ ખાતે ભવ્ય મહત્ત્વ અને ગજબાંધુ હતું કે મહાસભા અમારી પાસે સંવિધાન કરાવે છે પણ સરકાર પાસે સંવિધાન કરાવી શકતી નથી. એ તે સરકાર પાસે સંવિધાન ન કરાવી શકે તો પછી તેણે અમારી સહીસહાયતા માટે અમને ફરવતું કરવા હેતુ બોલ્યું. મેં જે એક લાખ રૂપયેરોના ભેગા કરવાનું જણાવ્યું હતું તે તો માત્ર ચેકાવરમાંથીજ મળી શકે છે. આથી પણ વિશેષ જોખમ તો મળી શકે તેમ છે. અહીં તથા પુરૂષો જન્મે પુરુષ પસંદગલમણે તરીકે જોડાઈ શકે છે. અમારા તરફથી સરકાર એક પણ સંવિધાનને હાથસે નતાવી શકે તેમ નથી.

શ્રીકૃષ્ણ જયન્તિ

ઇસ્ટ લંડન હિંદુ સોસાયટી

ઉપરોક્ત સોસાયટીના મંદિરમાં શુક્રવાર તા. ૪-૮-૩૧ ની રાત્રે શ્રીકૃષ્ણ જયન્તિના બનારા ઉત્સવ પ્રસંગે મળેલ ઉપરાલ્પ અને દરેક હિંદુભાઈઓને પધારવા નમ્ર વિનંતિ કરવામાં આવે છે.

ખાસ હક કેણુ મોગવે છે?

વકાલતવદ્

(મયા અંકથી ચાલુ)

[ખાસ અંકમાં ‘હોદ્દા ખોટીજી અમલમાં રું રું મહુ?’ એ મહાત્મા હેઠળ આજ વિષય પર મહેસો રેખ પ્રસિદ્ધ કરી મયા જીએ. ‘નવજીવન’ માંથી તેનો ખીન્ને લામ તીચે જાણીએ જીએ.—અ. મ. જો.]

હવે વકાલતવદ્નો વિષય લામજી. ઇંગ્લેન્ડ અને હોદ્દાજી વચ્ચે વેપાર હોદ્દા વકાલો મારફત, અથવા જેના કંપાન આદિ હોદ્દાજી હોય એવાં વકાલો મારફત, મંપ કરવામાં આવે તે અંગેજી વકાલ જતાવનારા, અંગેજી માલ મકાવનારા અને અંગેજી વકાલવદ્દીઓની મજબબને લીધે. આથી ઉલટું ખોટીજી વકાલવદ્દાને તો સરકારે અનેક પ્રકારે મદદ કરી. ૧૯૨૪ માં સરકારે ખોટીજી ઇન્ડિયા સ્ટીમ નેવિગેશન કંપની આલેતો ટપાલ મોકલવાનો કંટાકટ રૂ. ૧૫,૧૮,૦૦૦ આપીને દર વર્ષે માટે લાલ્લે કર્યો. પણ માર્સેલ્સથી લેખાઇ અને એક્ટ્રેક્ટ ટપાલ લામ જવાને માટે હોદ્દા લીબેરીમણી દર વર્ષે ૬ થી ૭ લાખ રૂપિયા અપાય છે. યલ્લદેજીમાં ટપાલ લામ જવાને માટે મરાવતી ફ્રાન્સિસ કંપનીને વર્ષે ૨ લાખ અપાય છે, અને આરાકાન કંપનીને ૧ લાખ ૬૦ હજાર અપાય છે. આવીજ રીતે બિહાર અને નંમણની સરકાર દર વર્ષે ૬૭ ૦૦૦ રૂપિયા આજી હામને માટે ખોટીજી કંપનીઓને આપે છે. અને ૧૯૨૩ માં ખલદેજી ગલસે લામ જવાનો કંટાકટ સરકારે દર વર્ષે માટે ગુમ રીતે કર્યો, અને એક હોદ્દા કંપનીને એને માટે ટેંકર આપવાની તક સુદા ન આપી, એક એવી તક આપવામાં આવે એવું વચન અગાઉ આપવામાં આવ્યું હતું. પણ અને ૧૯૨૨ સુધી ખોટીજી આમળોટ કંપનીઓ

ઇન્કમ ટેક્સથી મુક્ત હતી. માત્ર ૧૯૨૨ માં સંપાલ હોદ્દાજીમાં આવેલો તારે એ અપાય દર થયો.

ખોટીજી આમળોટ કંપનીઓ આમળોટો ઉપર તેમજ પોતાની ઓટીમાં મોટા દરજ્જાની જગ્યા હોદ્દાજીને આપતી નથી કે દરરૂન કે મકાસીની જગ્યા મળે છે ખરી. સર જેન એલે ઇન્ડિયન મર્કન્ટાઇલ મરીન કમીટી આમળ પુરાવો આપતાં કેપુલ કર્યું હતું કે પોતે જે કંપનીની સાથે સંપર્ક મરાવતો હતો તેની ૧૨૩ આમળોટો અને ૮ મોટરબોટોમાં માત્ર એક જ પારસી મજબુરો છે, જ્યારે એકે કેક અમલદાર નહોતો અને હોદ્દાજીને દરિયાઇ મંથાગાં મકાસીની રૂપી લાલીમ આપવામાં આવતી નથી. ઇંગ્લેન્ડ આમળોટ કંપનીઓના પ્રતિનિધિઓ આવી લાલીમની આમળોટ રાખવાની વિરુદ્ધ છે. ડરીન આમળોટ આવી લાલીમને માટેજ રાખવામાં આવી, પણ તેની વિરુદ્ધ સારી પેટે શુભરાજી ચડ્યું છે. ‘આથી તો ખોટીજી કેક અમલદારોને અપાય થશે, કારણ હોદ્દાજીને લાલીમ મળ્યા પછી ખોટીજી અમલદારોને હોદ્દા આમળોટ ઉપર નોકરી ન મળે!’ આમ હોદ્દા અમલદારોને હોદ્દા આમળોટો ઉપર પણ જગ્યા ન મળે એવો એમનો આમલ જે, અને એ ‘દર’ પણ એમને નથી હોડેલો.

પરદેશી નોકરો, પરદેશી મેનજમેન્ટ, પરદેશી, સરંજમ, પરદેશી મરામત, અને પરદેશી વીમા કંપની, આટલામાં ખોટીજી આમળોટ કંપનીનું વર્ણન આવી અપ છે, એટલે અમલ એ કંપનીનો જપ ટકા નહો. પરદેશ તથાજી અપ છે એટલે આ કંપનીઓનો નહો એ વાર્ષિક ૧૦ કરોડનો મળ્યોજી તો જયી ૮ કરોડ વર્ષે પરદેશ તથાજી અપ છે.

વચ્ચે દેશમાં નહીંજીમાં આલતી આમળોટની કંપનીઓ પણ રેલવે એલના અમલદારો, અજબની મીલના મલીકો અને વીમા કંપનીઓના એલટો અંગેજી હોવાથી અનેક હોદ્દા મોગવે છે, આવી અંગેજી કંપનીઓના રેલવે સાથે કરારો હોય છે, જેવા કરાર હોદ્દા કંપની કરી શકતી નથી. અગાઉ જે કમીટીનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવી મયો છે તે કમીટીની આમળ કમળ કરવામાં આવ્યું હતું કે ખોટીજી આમળોટ કંપનીઓને દરવર્ષે અજબની મીલોની સાથે કરાર કરેલો હોય છે કે તેમજી હોદ્દાજીની આમળોટમાં આવતું અજ ન ભેડું, અને વીમા કંપનીઓ પણ હોદ્દા વકાલોમાં આવતા માલની પુરોષીયન કંપનીના વકાલો માં આવતા માલને દરે વીમા ઉલારવાની ના પાડે છે.

પુરોષીયન વીમા કંપની પણ આ દેશમાં મંથિ કરતી જતાં હોદ્દાજીની વિરુદ્ધ મંથિ ચલાવે છે. જે વકાલોને વિલાપત માંથી પ્રથમ દરજ્જાનું પ્રમાણપત્ર મળેલું હોય છે તે વકાલોને આ વીમાલકો ખીન્ન દરજ્જાના મળે છે. જેનું કારણ માત્ર એજી કે તેની માલેજી હોદ્દા હોય છે. એક હોદ્દા વપરાશ માટેનો પુરોષીયન સરંજમ, હોદ્દા પ્રધાનની ખાસ રજા વિના, ખોટીજી આમળોટ સિવાય ખીજી કાઈ પણ આમળોટમાં લાવવા દેવામાં આવતો નથી.

રેલવે

રેલવે ઉપર હપલા અને નીચલા ઝેડની નોકરીમાં રંગબેદ ફવી રીતે માલે છે તેને વિશે અહીં જાણુ અજાણુ કરવાની જરૂર નથી. મંથિ રેલવેમાં નીચલા ઝેડની નોકરીમાં પણ અંગેજી અને અર્ધઅંગેજીનું પ્રમાણ ૮૩ ટકા જેટલું છે, માડી મંથિ રેલવેની સરાસરી ૭૦ ટકા છે. કેટલીક જગ્યા નીચલા ઝેડની જે વાદી જકાર પાડવામાં આવે છે તેમાં જણાવવામાં આવતી નથી, અને અહીં પણ રંગબેદનાજી સિદ્ધાંતથી કામ માલે છે. હાખલા તરીકે કેટલીક લાઇન ઉપર આડનાં બે ઝેડ હોય છે, અને પહેલા ઝેડના આડ એ અંગેજી અને અર્ધઅંગેજી લામ શકે છે. આ જાને ઝેડના પગરમાં પણ બેડ છે અને વાડા પગરમાં પણ બેડ છે. ડીપીટ કલેક્ટર, ડાઇરક્ટ, ડ્રાફ્ટ

મુન્સિફર વગેરેની નીમણૂકે આજ દિવસે થાય છે, જોકે આમ ન થાય એમ રેલવે બોર્ડ તરફથી વચન આપવા છે. મુન્સિફર વગેરેની નોકરીમાં પણ હરીફાઈથી માણસો ન લેવામાં આવતા અંગ્રેજ અને અર્ધઅંગ્રેજ ઉમેદવારોના જોખમને પસંદ કરવામાં આવે છે.

વળી આ રેલવેના અમલદારોને વેદફીય મદદ આપવામાં પણ રંગબેદ ચાલે છે. વડા અમલદારો જોરા અને અર્ધજોરા માટે, નીચલા અમલદારો દેશી માટે. નર્સિંગે તો હોદી રૂઢી-ઝોની સેવા કરવાની ના પાડવાતા બધા અમલદારો પન્પા છે. હોદી અમલદારોની ભારતોની સુનાવડ માટે તો હરીજન વ્યવસ્થા નથી.

હાલોલી રેલવેના દાખલો આપીને એસેમ્બલીમાં એક સમુદાય બેઠવા હતા: “સર જોસ્ટીન હેડોને હું કહું છું કે મારી સાથે હાલોલી રેલવેને ચાલો. હું તમને જણાવું કે રંગબેદ કેવા અર્થકર રીતે ચાલી રહ્યો છે! રેલવેના પેસામથિર રેલવે ઇન્ટરટીક્યુલર થયેલું છે, આ બીલીઅર્ડ ટેબલ છે, અને મે તમને ટેનીસ ગ્રાઉં છે. સુંદર રસ્તા, સુંદર બાગમળીયાથી સુશોભિત પા રેલવે ક્વાર્ટર છે. આ બધાનો ઉપભોગ કોણ કરે છે? કોણ હોદી? ના, સોમંદ આવને પણ નહિ. સુંદર માન્ય પરિવર્તોમાં એક યુગસુરત નિકાળ છે. એવો લાભ કોણ લે છે? ગોરાઓનાં હોઠાઓ. સુંદર વસ્તુઓથી સુશોભિત કોમ્પાર્ટમેન્ટીયુલ દુકાન ચાલે છે. એના વ્યવસ્થા કોણ કરે છે? રેલવેના યુરોપીયન નોકરો. અને છતાં આપણને કહેવામાં આવે છે કે રંગબેદ નથી.”

મોટા રેસ્ટોરાં અને રેલવે હોટેલો ખાસ કરીને યુરોપીયન મુસાફરોને માટે નહિ તો કેને માટે છે?

હોદી નોકરો નીચલા ક્રેડમાં ટમલાળખ છે, પણ યુરોપીયનોનાં હોઠા અને હોદીઓના હોઠા ઉપર ફેળવણી ખાતે ચતા અમલદારો આસમાન જમીનનું અંતર છે. યુરોપીયન પ્રાથમિક શાળામાં વિદ્યાર્થીનિક પછ રૂપિયા ખર્ચ આવે છે, બારે જોડીય હોદી શાળામાં ૬ રૂપિયા ખર્ચ આવે છે. યુરોપીયન માધ્યમિક શાળામાં ૬૨ રૂપિયા અને હોદીમાં ૧૪ અને હાઇસ્કૂલોમાં ૨૦૫ અને ૧૫૫ પ્રમાણ છે. પ્રસ્ટ ઇન્ડિયન રેલવે જોરા અને અર્ધજોરા અમલદારોનાં બાળકોની ફેળવણી ઉપર ૩,૧૫,૦૦૦ રૂપિયા ખર્ચે છે, અને હોદી અમલદારોનાં બાળકોની ફેળવણી ઉપર ૭૫,૦૦૦ રૂપિયા ખર્ચે છે. હોદી હાઇસ્કૂલને આપવામાં આવેલી વધારેમાં વધારે મદદ ૪,૫૦૦ રૂપિયા હતી, અને કુલ રૂ. ૧૪,૭૦૦ હતી, જ્યારે મસૂરીમાં જોરા અમલદારોનાં બાળકોને માટે ચાલતી શાળામાં ૧,૩૪,૦૦૦ રૂપિયાની મદદ આપવામાં આવતી હતી.

હોદી વેપારીઓને ટેલવી હાડમારી પડે છે તે તો રેલવે મારફતે માત્ર મોકલનારા જાણે. કાલસો, લાકડું વગેરે ચલાવનારા હોદીઓને વેચન સહેળે ન મળે, સાપ્તમી સહેળે ન મળે, જ્યારે જોરા વેપારીને એ સહેળે મળે.

રેલવેનુરના દર પણ એવી રીતે જોડવામાં આવ્યા છે કે પરદેશી કંપની દેશી કંપની સાથે સહેલાઈથી ટકર ઝીલી શકે છે, તેને હાંસની કહે છે. આનો વડી ધારાસભામાં એક દાખલો આપવામાં આવ્યો હતો: “રેજાથી સાકર આવે છે તેને માટે ખાસ દર છે. પ્રસ્ટ ઇન્ડિયન રેલવે ઉપર રેજાથી સાકર મોકલનાર હોદી કંપનીને રેલની કંપનીના દરતાં વધારે દર આપવા પડે છે. આનું કારણ એવું કે રેલ કંપની અંગ્રેજ છે, અને બીજા મરીય હોદીઓ છે.” વળી એવું સમજે

જ્યાંનું દરું કે સફેદ જોડા એમોનીયના દર જોડા થયા હતા, જ્યારે સફેદગર કોસીકતા દર વધારવામાં આવ્યા હતા. આનું કારણ એ જણાવવામાં આવ્યું હતું કે સફેદ જોડા એમોનીય એક ખીટીય કંપનીએ હાબલ કર્યો હતો. રેલવે કંપનીના પોતાના સરંજામ કંટ્રોલર હોય છે, અને તેમને હોદી રેસ્ટોમાંથી સરંજામ લેવાનું નાંખન નથી. આ કંટ્રોલરો અંગ્રેજ હોય, અને તેઓ પરદેશી સરંજામને વધારે પસંદ કરે છે. આ સરંજામને મોટામાં મોટો ખરીદનાર સરકાર છે, અને ભરકર, રેલવે અને પોર્ટલેન્ડને માટે એને હમલાળખ સરંજામ ખરીદવા પડે છે, એટલે એ મધા માટે પરદેશી સરંજામને પસંદગી મળે એટલે દેશને રેલવેનું નુકસાન જનું કરી તેની સહેળે કરવાના થઈ શકશે. (અગ્રહ)

બોરસદના વીરાંગનાઓ

(લેખક: મોનુભાઈ)

(મધા અંકથી ચાલુ)

[નિધિ—બોરસદની વીરાંગનાઓ એ હોંફતાનની મધા વર્ષની સર્વિનમંગની મહત્તમાં અગ્રિયે અજરેલ ભાગને વિશે બાવનમરની દક્ષિણાનુર્ત સંસ્થાના ગીરુભાણે આલેખેલાં મિત્રો અમલવાદના પ્રસ્થાન કાર્યાલયે મરસ્વતિ મંથમાળાના એક પ્રસ્થાપને મહાર પાઠવાં છે તે છે. આ દેશના હોદી-ભાણેને તે અતિ રસીક થઈ પડે અને હોદી એવો તેમજ ભાણેને પ્રોત્સાહન આપનારા થઈ પડે એવી આશાએ અમે દુહડે દુહડે પ્રસ્થાન કાર્યાલયના આભાર સાથે તે અર્ધિ-કાપીએ છાજી.—અ. ધ. જો.]

ભરથંકર અપનાચાર

રાસની એક બીજી બહેન રસતે મળ્યાં. સાથેના એક રાસના ભાણે એળખાણ કરાવી. આ મંગાળહેન. એની હિંમત તો અજબ છે.

વારાળહેને પુછ્યું: “તમને મારી નાખ્યા હોત તો તમારાં હોઠાં રમણત નહિ?”

મંગાળહેને ઉત્સાહથી કહ્યું: “આપણે મધા પછી હોઠાં રહ્યાં તો પણ શું! હોઠાં બોલિયાને સંભારશે. સોનું ભાગ્ય સોની સાથે.”

મેં કહ્યું: “નાકકના મરવાના ધંધા.”

મંગાળહેને ઉત્તર આપ્યા: “એક વાર મરવાનું તો છેલ્લે ને! એ વાર ક્યાં મરવાનું છે!”

અમે મધાં એકબીજાની સાથે જોઈ રહ્યાં. મહત્ત ખાતર હોઠાં વિશે પણ નચિંત અને મેલ વિશે નિર્ભય, એવી મંગાળહેનની મનમાં રજુતિ કરવાં અમે બાગળ મધાં.

એક બીજાં બહેન તારાળહેનની સાથે વાતે વળખ્યાં: “તારાળહેન, અને તો પોલીસે બહુજે મારેલી. હું મેસી મધં એટલે મારો પત્ર પોલીસે છુટથી લાખી મારા વાંસામાં બીજે પત્રે લાવ મારી.”

વારાળહેને જરા વિતોડ કરી કહ્યું: “સારે તમને પણ મેથીપાક મળ્યો ભાગે છે!”

ભાઈએ કહ્યું: “મેથીપાક ન કહેવાય; એ તો લીની જલેથી કહેવાય!”

અમે જરા આગળ નીકળી ગયાં અને વારાળહેન એક

મંડિવામાં જરા શિક્ષણ મળ્યાં. જ્યાં માટે જતાવળ હતી એટલે તારાવહેન માટે મોટરનું દોર્ન ખાઈ, પણ તેમને આવતાં વાર થઈ. ધીમેથી તે આવી. મોટર ઉપડી અને તેમણે વાત કરી:

“ચેલી બાઇનું તો પોલીસને બહુ અપમાન કરેલું. તે કહે છે કે એક પોલીસે તેને પકડી રાખી અને બીજા પોલીસે એટલા ઉપર ચડી એનાં લુભડાં છાંટી બમરડાં. એક બીજા બધા પોલીસને તેનું એ અસહ્ય વર્તન નહિ મન્યું હશે તેથી તેણે આવી સોરી થઈ. બાઈ સાંધી છુટી અને પોતાના કપડાં ધોવાં.”

હું અને એવી સ્તબ્ધ થઈ ગયાં. પોલીસે એક સ્ત્રી સામે ઘોષે દિવસે એટલે મહી પેચાળ કર્યો? અને માની ન લેકવા. તારાવહેને કહ્યું: ‘આ મારી નેધ. જેમ બાઈ બોલી છે તેમ મેં આમાં નેખું છે.’ તારાવહેને અમારા હાથમાં નેધ મુકી. સજડ થઈ અને મનમાં વાંચી. મનમાં અરેરાટ થયો.

એવી કહે: “આપણે પાછા ફરીએ, ફરી વાર બાઈને પુછીને ખાતરી કરીએ. આવી દેવાનિષ્ઠ શું પોલીસે સાચેજ કરી હશે?”

અમે પાછાં ફર્યાં. બાઈને મળ્યાં. એકાંતમાં બોલાવી નીચું મોં રાખી સંમતતાપૂર્વક, ધર્મની ખાતર, તેને સવાલ જવાબ કર્યા અને અમારા મનને સંપૂર્ણ ખાતરી થઈ.

મનને કારે ખાઈ લાગ્યું. અંતર વલોવાઈ મડ્યું.

પાછા ફરતાં એવીએ કહ્યું: “વર્તમાનપત્રમાં આપીશું” સેતો મત થયો; ના, નહિ આપીએ. પોલીસની આ એમ ઉધાકાં આપણને સરમ થવી જોઈએ. આપણા મનની ખાતરી છે એ બધું છે. અતો ન્યાય અરકાર કે પ્રબ્ધ પાસે મુકવા કરતાં ધરમ પાસે મુકી દઈએ.

અમારી મોટર ધરધર આવી જતી હતી. અમે ત્રણે જણાં વિચારમાં કુબી મળ્યાં હતાં. અમારાં મોં ઉપર અનંકર માન હતું અંદર હાથપાટ વલોવાત હતા.

મારા મનમાં વિચાર ચાલતો હતો કે આ હાજિત મકાર મુકીએ તો પણ શું? વીર સ્ત્રીએ મહેલ પોર નિર્જન અપમાન શું જોયે જશે? શું આ અને આવી અનેક ગહેનો ઉપરના આવા અસાધારે કારવખાતાના પુત્રો મહી દેશે? શું? શું? શું?

કાલ તારાવહેનના મનમાં તો બારે તોફાન ચાલતું હશે અને એ આર્થ સીના અપમાન માટે તો એને શુંનું શું થઈ હશે. અને એથીજ અમારે એ વાત પ્રમટ કરવી નહોતી, છતાં કલમ દ્વારા આ કામળ ઉપર ચડી પડી અને સંમતતાપૂર્વક જમત આજળ પ્રમટ થઈ.

પોલીસ—શક્તિ પાછી

ધસજાવના મંડિવામાં એક જગ્યા ઉજળી મહેન હોઈ હતી. મારી નેધમાં તેનું વર્ણન છે. કાલો સડલો પહેર્યો હતો. જુના દળનું મોજાનું કાને હતું.

ખાતળે કાંબી મુખમુદ્રા તેજસ્વી અગિયો ટાળતી હતી. એનું નામ રેવાવહેન હતું.

વાતોમાંથી વાતો નીકળતા રેવાવહેને કહ્યું: “અમે તો બોરસમાં મોડા પહોંચ્યાં, શું કરીએ! માર આવામાંથી અમે રહી ગયાં.”

મેં જરા હસીને કહ્યું: “આરે તમે ચોર્લા બાગલાળ.”

બાઈએ કહ્યું: “એકાંતો! પણ હજી ક્યાં આશુ મળ્યું છે.”

મેં પુછ્યું: “આરે શું કે હાથે માર આવી?”

“અમારે કોલે લ્યારે.”

વાતમાંથી એમ જણાયું કે મારતાં પોલીસશક્તિ પાછીને પાછી ફરી; પણ પોલીસોદાણ થવા છતાં, ધાયલ થવા છતાં, અપમાનિત થવા છતાં એ—શક્તિ તો અચળ રહી. શક્તિના પકડામાં પણ સ્ત્રીઓમાં કાંચાલ ન પડ્યું. પોલીસ સત્તા પોતાની મેળે પાછી દરી અને સ્ત્રીઓ પોતાના અરધસો કાઢ્યાં, શક્તિવાનું ભાવણ વાંચ્યું અને એ—સીતમ—ફિતને, હબરવચ્ચે પોલીસના સીતમેથી અજમારવલા એ—સીતમ—ફિતને ઉઠાવ્યો. (અધિક)

મંગાવી લે.

શ્રી સેફ પોરુગીઝ દીયર

ભાગ ૧

ચેર બેઠા પોરુગીઝ ભાષા સહેલાઈથી સીખી શકશે. ઘાટીજ નકલો રહી છે.

કીમત રૂ. પાંચ.

N. G. SHUKAL.

Wadhvan City.

Kathiawar, India.

તમારું પીસવાનું

ક્યાં કરાવશો?

પીસેલો તૈયાર માલ ક્યાંથી લેશો?

મરચાં, હળદ, કરી પાવડર, મરમ મસાલો, મરી, સુંક, અડદની દાળ, મણાની દાળ, ચોખાનો આટા, મેથી, ધાણા, છરૂ વિગેરે વસ્તુઓ વેપારી જરની અપટ્ટોટ મશીનરી માં પીસેલી તૈયાર મળી શકે છે. ધરના ઉપયોગને માટે ખાસ પીસવાનો મોર્ટર આપવામાં આવે તો તે પણ કિશાયત આવશી પીસી આપી માલકોને પુરેપુરે સંતોષ આપીશું.

એક વખત અજમાયશ કરી જુવો:

A. Baker & Co.,

'Phone 1586. 154, Queen St.

DURBAN.

એમ. કે. માંધી લાયબ્રેરી અને

પારસી ફેસ્ટમલ હોલ

દસમો વાર્ષિકોત્સવ

એમ. કે. માંધી લાયબ્રેરી અને પારસી ફેસ્ટમલ હોલને દસમો વાર્ષિકોત્સવ તા. ૮ સપ્ટેમ્બર

૧૯૩૧ ને મંગળવારના સાંજના ૭-૩૦ વાગ્યે પારસી ફરિયામજી હોલમાં ઉજવવામાં આવશે. સર્વ સાઈ-આને વખતસર પધારવા વિનંતી છે.

બી. એમ. પટેલ,
સેક્રેટરી એમ. કે. ગાંધી બાયજેરી
અને પારસી ફરિયામજી હોલ કમીટી

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and railed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

નાશાણનાં નાંખર એકતા બનાના, પછનાપલ વિગેરે ચીજો ઓરડર મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

ફ્રેક ઓરડર ઉપર જાતી દેખરેખ રાખી સારો માલ, સારી પેકીંગ કરી દીડાયત બાવથી માકલવા માં આવશે.

ફેપ પ્રાવીન્સ, ટ્રાંસવાલ, ક્રીકેટ, રોડેસીઆ વીગેરે ફ્રેક જગ્યાએ માકલવામાં આવે છે.

લખો: રવજી ભુલા,

પો. બો. નં. ૫૨૧. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,
ડરબન, નાટાલ.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

દર શુક્રવારે પ્રગટ થાય છે. લવાજમ દપાલ
ખર્ચ સાથે:

યુનીયનમાં (વારંચિક) પાઉન્ડ ૧-૦-૦

ફરિયાપાર ” ” ૧-૦-૬

કોઈ પણ માસની શરૂઆતથી આઠક થઈ શકાય છે.

લવાજમ અગાઉથી લેવાનો ધારો છે.

અગત્યની સુચનાઓ

છાપુ મોકલવું બંધ કરશે એમ યાદક ન્યાં સુધી ન લખે ત્યાં સુધી તેઓની સાચી નિષ્ઠા માની લઈ તેઓ ઉપર છાપુ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ.

લવાજમ બે વજુ વરસ સુધી ચલવા ન હેતાં પુરું થયે અમારું રટેટમેન્ટ મળતાં ગ્રાહકોએ નિયમિત અગાઉથી લવાજમ મોકલી આપવાની મહેરબાની કરવી.

લવાજમ બે પોસ્ટલ ઓરડરથી માકલે ને તેમાં INDIAN OPINION, Phoenix ya Durban કરવું અને કરેલ કરવો નહિ. બેન્ક નોટ અથવા પોસ્ટલ ઓરડરથી નાણા માકલનારે હાજળ રજીસ્ટર કરવો એ સહિસહામત બરેહુ બાબતે. બેન્ક માકલનારે બેન્કનું કમીશન ઉમેરતાં ચુકવું નહિ.

ગ્રાહકોની સાચી નિષ્ઠા માની લઈ અમે છાપુ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ એ ધ્યાનમાં રાખી જેઓ છાપાના યાદક રહેવા ન હમજતા તેણે તેઓએ પોતાનું લવાજમ ચુકતે મોકલી છાપુ મોકલવું બંધ કરવાની સુચના ભખી માકલવા જેટલી સવચતા બતાવવા મહેરબાની કરવી.

હિંદુસ્તાન જનારા બાઈબિઓએ આફ્રિકાના વાતાવરણથી માહિત્યાર ફેલેડુ દોય તે લવાજમ બરી હિંદમાં “ઈ. એ.” મળે એવો ખંજાબસ્ત કરી જવો.

પત્ર વ્યવહાર કરવાનું સરનામું:—

Manager, Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરેહવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશી માલ જગ્યામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી ફ્રેક સ્ટીપરમાં આવશે.

થોળી, મબલોં વિગેરેને માટે જાત જાતનું રેશમ.

મોળા, રમાલ, સાડી, મખમલ, શાલ, ટાઇ, કોલર, કોર, શર્ટ, સુટને માટે સર્જ, આસામ

સીલક વિગેરે વિગેરે. પુરુષો, સ્ત્રીઓ અને બચ્ચાંઓને પહેરવા બેઠતી ફ્રેક ચીજો

અમારી તબે બાન્બોમાંથી સરતામાં કરના બારે દમેલા મળે શકશે.

ફોન ૫૬૫૪.

સો. કેવલરામ એન્ડ કુ.,

બોક્સ ૫૨૬૯.

૬૪ ઇલેફ રીટ,

કેનર ખાસીઝ એન્ડ ઇલેફ રીટ,

એલ્ફાનીપુલમી.

શિયાળો આવ્યો !

શક્તિનો ખજાનો !

જુવાનો

અને

જીવનદોરી

બચાવવાનો તથા બચવાન બનવાનો કાયમી કલાજી જોઈતો હોય તો હમારો સાલમપાક વાપરો.

સાલમપાક નં. ૧

સાલમપાક નં. ૨

બદામપાક

મુંદરપાક

રતલ ૭/૬

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

લસણપાક

કુવારપાક

મથીપાક

અડદપાક

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૩/૬

રતલ ૩/-

પારસલ ખરચ જુદું સમજવું.

તમામ જાનના પાકો મરજી પ્રમાણે તૈયાર કરી આપવામાં આવે છે,

અમારે ત્યાં બનેલા પાકોની ગુણવત્તી આપીએ છીએ.

બહાર મામના મહાકોએ ઓર્ડર આપેજ પૈસા મોકલવા મહેરબાની કરવી.

Kapitan's Balcony Hotel,

'Phone 3623.

(મલિક: R. K. KAPITAN).

Cor. Grey & Victoria Streets,

DURBAN.

Telephone 3484

Tel. Add. "SURATEE"

EASTERN TRADING CO.,

Wholesale Fruit Suppliers.

Box 730.

Durban.

નં. ૧ જાનના ૨૫/ ફેસ, પાકનારૂબ નં. ૧ ૫/- કમ.

દરેક જાનનુ તાજુ ફરદ અને વેલ્ટેબલ સાર પેકીંગ કરી

સી. એ. ડી. સી. મોકલવામાં આવશે. કૃતજ્ઞ જુદી.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફરદ અને વેલ્ટેબલ માટે કંડીના ઓર્ડરો ઉપર

ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાતી

કરશો. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

તમારા ધંધાની જાહેર ખબર ક્યાં છપાવશો?

‘ઇન્ડિયન ઓપિનિયન’ માં

જે જુનામાં જુનું લીધે જાપ્ત આપા સાથે આફ્રિકામાં વંચાવ છે.

આવ અને નફલ માટે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

હિંદના પ્રખ્યાત ગવૈયાઓના નવી રેકોર્ડો

ગમે તેવા ગાયનો વાળી રેકોર્ડો ઘરમાં રાખવા કરતાં દરેક જણના મન હરી એ તેવા ધાર્મિક, સામાજિક અને સાંસ્કારિક બોધથી ભરપૂર ગાયનોની રેકોર્ડોને સંપ્રદ કરો. આવી રેકોર્ડો મનને ખુશ કરે છે અને આનંદ આપે છે.

(રામ કાંદમરી) ગુજરાતી

“અરે કપ્પી ધીમે ધીમે કમ બર”

“પતિ વીના પ્રમાદાના મનના”

નંબર ૬૫૬.

(રામ બધરવી) ગુજરાતી.

“દિના નાથ કયાજી નરવર હાથે મારો

ચુક્યોમાં” (કેશવકૃતી)

“તુઝો મારો તંબુરાનો તાર.”

નંબર ૭૫૦.

ઉત્તમ ગાવાવના, મુંદર દેખાવ વાળા અને મધુર સ્વરે બોલત વાળા પ્રમોશન તેમ જોવારને મજા આનંદ આપે છે અને તેની સાથે અમારી રેકોર્ડો વાપરવાથી દરમિયાન આનંદ વધારે આપે છે

ગુણશક્તિ હોઈ, અમારી મજદુર મજેથી ૪૨૧ મજબૂતાણુ હુત ખર રેકોર્ડ ખરીદનારને બેટ આરવામાં આવશે.

અમારે આથી પ્રમોશન અને રેકોર્ડો ખરીદનારને તાજાની મણીજ ખચત કરશે.

'Phone 2447.

P. O. Box 1155.

Agent of H. M. V. RECORDS.

E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,

DURBAN, Natal.

Indian Opinion

No. 36—Vol. XXIX

Friday, September 4th, 1931

Registered at the G. P. O. as a Newspaper
Price: Fivepence

British India Steam Navigation Co., Ltd.

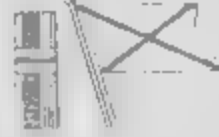
સ્ટી. કંટૉન

દીક્રીના ભાવે

સપ્ટેમ્બર તા. ૭મીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.

સ્ટી. "અંદાલા"

સપ્ટેમ્બર તા. ૨૧મીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઈડ ૨૭-૦-૦.

૪-૮૨: પાઈડ ૧૫-૭-૬.

૨૬: પાઈડ ૬-૭-૬. ખોરાકી વખર.

મુજલમાની વીરો. રૂ. ૪૦ ના ડીસાબથી અને સ્પેશીયલના રૂ. ૧૦૦ ના ડીસાબથી ભેવમાં આવશે.

હીંદુ વીરો. રૂ. ૩૫ ના ડીસાબથી અને સ્પેશીયલના રૂ. ૭૫ ના ડીસાબથી ભેવમાં આવશે.

મુજલા—ઉત્તરોએ પોતાના મોટા દાગીના કબીવારે ૧૧ વાગ્યા અગાઉ કસ્ટમમાં પહોંચતા કરવા.

સેકન્ડ અને થ્રંડર માટે એક મહિના અગાઉથી બ'દાબસ કરવો.

દરેક દોઢી પેસેન્જરે પોતાની દીક્રી અમારી ઓરીસમાંથી ભેવી અને મદાર માનવાળા બાઈઓએ અમારી માથે

પત્થરબદાર કરવાથી પણ રક્ષા થકશે. સ્ટીમરને લગતું દરેક કાગલ અમારી જાતી રેખરેખ નીચે થાય છે.

SHAIKH HAMED & SONS,

390 Pine Street,

Tel. Add "Karamat," Durban.

વધુ ખુલાસા માટે જાઓ યા મળે—હિંદી પેસેન્જર

એજન્ટ શૈખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, દરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE

Tel. Add.

RUSTOMJEE.

NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

*Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.*

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of

SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

રહેડી બેઠ

હુમાં જાતે કલકત્તા ગઈ ઉત્તમમાં
ઉત્તમ આયનો રેકોર્ડમાં ઉતારવા
કરનાજ કરીને નીચેનાં રેકોર્ડો ત્યાર
કરવાયા છે. હુમારા ખરીદનાર એ

રેકોર્ડ સાંભળી જરૂર ખુશ થયો.
 ૬મન રેકોર્ડ બંદીદનારને બે રેકોર્ડ
 બહીસ આપવામાં આવ્યો.
 ૭રેક રેકોર્ડના જાવ રી. ૫-૦.

ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਸੰਘਰਸ਼

੧੦੪੨੩ ਦਿਖਿ 'ਮ' ਨਮਰੀ 'ਮ' ਨੇ ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹਮੀਨ ਰਹੇ.
 ੧੦੪੨੮ ਕਥੀ ਪਰ ਹਫ਼ਤਾ ਨੂੰ ਨੇ ਰਾਭਾ.
 ੧੦੪੮੦ ਨੇ ਭੁਭਾਏ ਸੇਧੇ ਨਮਰ ਅਧਾਈ.
 ੧੦੪੮੨ ਭੀਵਾਮਤਾ ਕਲੇਲ ਆਪ ਤੇ ਨਮਾਵਾਰੇ ਰਮਤੇ ਫੇ'.
 ੧੦੪੮੮ ਰੰਭੇ ਸੁਭਰਾ ਮੋਰੀ ਭਵਾਲ ਪੀਧਾ.
 ੧੦੪੯੭ ਭੀਭ ਵਾਰ ਨੂੰ ਕਰਨੇ ਸੇ ਦਿਸਤਾਨ ਕਾ-
 ੧੦੪੯੪ ਕਥੀ 'ਮ' ਭੁਭਾ ਸੇਧੇਭਰ ਅਨਫੇ ਆਏ.
 ੧੦੪੯੪ ਫਲ ਅਪਰੇ ਅਧਾ ਅਧਾਈ ਫਲ ਸੇਧੇਭਰ ਹੀਭਾਮ.
 ੧੦੪੯੫ ਅਧਾਈ ਆਫ਼ੀ ਸੁਰਤ ਹੀਭਾਮੋ ਨਧੀ.
 ੧੦੪੯੬ ਮੇਧੁਕੇ ਭੁਰੇਧਾਫ਼ਾ ਨੇ ਭੀਵਾਨਾ ਫੇਾ ਸਥਾ.
 ੧੦੪੯੭ ਭੀਵਾਨੇ 'ਮ' ਅਫ਼ੀਫ਼ ਫ਼ਿਲ ਭੀਵਾਨਾ ਰੇਫ਼ ਜਥਾ.
 ੧੦੪੯੯ ਪਈ ਹੇਠਾ ਫੇ ਭੁਭਾ ਫ਼ਿਲਸੇ ਨੇ ਆਫ਼ਾ ਮਧੀ.
 ੧੦੫੦੨ ਅਧਾਫ਼ ਦਿਨ 'ਮ' ਭੁਭੀ ਫ਼ਾਨਾ ਪਰੇਭਾ.
 ੧੦੫੦੫ ਅਧਾਫ਼ ਕਥੀ ਰੇਫ਼ ਪਰ ਸੇ ਟੋਰੇ ਵਾਰੀ ਅਧਾਫ਼ੀ.
 ੧੦੫੦੬ ਅਧਾਫ਼ਾ ਅਧਾਫ਼ੀ ਅਧਾ ਭੁਭਾਫ਼ਾ ਹੀਭਾਫ਼ਾ ਨ ਅਧਾ.
 ੧੦੫੦੭ ਫ਼ੀਫ਼ੇ ਭੁਭਾ ਅਧਾਫ਼ੀ ਫੇ ਫ਼ਾਫ਼ੇਭਰੇ ਰੇਫ਼ਫ਼ਾਫ਼ੀ.
 ੧੦੫੦੮ ਫੇਾ ਕਾਫ਼ਿਫ਼ਾ ਕਾਫ਼ਾ ਫੇਾ ਆਫ਼ਾ ਮੋਫ਼ਾਫ਼ਾਫ਼ਾ.
 ੧੦੫੦੯ ਫ਼ਾਫ਼ਾਫ਼ਾ ਨਧੀ ਆਫ਼ਾ ਫ਼ੁਫ਼ਾਫ਼ਾ ਅਨਾ ਫੇ.
 ੧੦੫੧੦ ਭੀਫ਼ੀ ਨਾਨ ਅਧਾਫ਼ਾਫ਼ਾ ਅਧਾਫ਼ੀ ਰੇਫ਼ਫ਼ੀ.
 ੧੦੫੧੧ ਫ਼ਾਫ਼ਾ ਮੋਰ ਪੁਫ਼ੀ ਆਫ਼ਾ ਫ਼ੀਫ਼ੇ ਸੇ ਕਾਫ਼ੀ ਫ਼ੀ.
 ੧੦੫੧੨ ਅਧਾਫ਼ੀ ਭੁਭਾਫ਼ਾ ਟੋਰਾ ਫ਼ੀਫ਼ੇਫ਼ਾਫ਼ਾ ਫੇ.
 ੧੦੫੧੩ ਅਧਾਫ਼ੀ ਅਧਾਫ਼ੀ ਪੋਰ ਟੋਰਾ ਆਫ਼ਾਫ਼ਾ ਅਧਾਫ਼ਾ ਫੇਾਫ਼ਾ.

ਅਨੁਸੰਗਿ ਸਭੀਯੋ

10403	સનસારે પુણી જળ દુઘા ઈશ્વરે મોહનમદ.
10300	મમલ મારા જુ યા રસુલ અલ્લાહ.
10344	હુમ બને મુસ્તફા હો બંદા નવાઝ ખાન.
10372	નજારા ઈબાદત દે રૂબે ખાત અલ્લા હા.
10316	મેં કહે તેરે તરી મરજુન સનમઆના તેરા.
10273	તેરે વીરે નજર આંખેં તેા હું આંખ મેરે દિલમેં
10160	બહાન હીસસેં હો કનવાએ મોહનમદ મુસ્તફા તેરા.
10133	હયા ગુરે પુણીસે પુણી ગુરે મોહનમદ.
10114	જરસાર દેં ફરીમદેં મુકલીસ કાયા અલ્લી.
10083	સો તે ને નખીલા મુજદે જલવા નજર આવા.
..	કમલમેં જમીલો રહે અબસાર હમીન' હેં
10053	મક્સુદો પુણી મહસુબે નખી યા અબદુલ હાદર જહાની.
..	ખતો પોશ પ આતા પરગર મહસુદીન ચીસડી રેં.
9761	જળ ગુલ દુઘા સીશો હરમ—મરસીવા.
9760	હવાદે સરમે જસવીનસે મેરે સોદા મોહનમદ હા.

출판사: 창비

૧૦૪૧૬ દરેક રહેઠેલાને અંજાર કીખા કીખા ૬ ઝાંડા છે.
૧૦૪૮૯ બાનામ નીચે એકી વધી ચારકી ખાતીર.
૧૦૪૫૨ જીરુને દર પડે મુજબને જાનેની મળત્યા ન ખીલા.
૧૦૪૨૦ કીરે બનીકીને તમામએ ચાર બાકી છે.
૧૦૪૦૬ દરેકે આદમસે પહેલે કીયા મુસલમાની નથી.

ભાષ્ય પીલપ્પેટ

१०४२० दाहिसो ओ एह मयि फुल आबल तो नखी दम.
 १०३६१ आबने पीआइहा ओह दोह नबारा न आया.
 १०३६२ एनाक नाम हो भिछारम दाहिसो हो भगवत बनयाया.
 १०२६४ अचला कू तरे मम मे अको जलन देम होना.
 १०२६४ भिछारम हो ओ होम को होम हो.

104520
 104521
 104522
 104523
 104524

10343
10344
10345
10346

١٠٣٤٩
١٠٣٣٤
١٠٣١٩
١٠٢٢٥
١٠٢١٩
١٠٢٠٣

10324
10325
10326
10327
10328

1034
 1002
 1022
 1030
 1032
 1000
 1000

1024
1024
1024
1024

7-13
7-14
7-15

1041
1035
1006
2024
1023
1004

1034
1035
1036
1037

૬ સી. ડેઘ (અંબળો અનાર)

કેઈ સે થયે હોય મરીને છુટકે.
 અલ્લાહ અલ્લાહ કીયા કરીયે હે કીકરે છુટકે પાર રે.
 અમે નવ જવાન રે નાએ છુટકે જમલા કબ તક.
 મુતે કીયા છુટકે જગે કા બહા કીયા કાદશી મેરી.
 જબતક અગિં વા રહે.

અક્ષી હુસેન (આંધ્રપેશા બાનાર)

રાણે અમુકસે મુઝકો ૩૩ કલકલ રમુલ ધી,
તોખા રહે સંતી નહી સાપીકા લેખન જમુ ૪૨
થો બોલે કે મેરા કોઇ દીવાના નહી હે.
અમુલ જે બેલા અવ અલખિલા.

ਤੁਭਾਇਮ ਨਯੀ

નરસ નરસે કીસીકાં ઝીનતે આગેસ દો ભાતી.
 દોતે દોતે ઈસ કહર આલેદરો લલકરો હોં અઈ.
 ને તાપાતીરે ફિલ મેસ વો કુરકત હે મોહરમહ ભ.
 કાસ મેરી જખીને શોક,
 સાકીને ખનાયા હો મથ ખાને મેં અયખાનાં.
 તેરી રોઅતોં કી તહાં હે હાહ ને તુહે સોદે.

മുഴക്കുവില

પણ તે બધાંને રૂબે ધી નીકાળ પાની મેં.
 દે સીતમ નાભીએ આના શ્રુતે પ્રદર્શન તેરા.
 રમ રમ મેં અમ અંદાજે યાસીબીજ નજર આતા, કે
 દરદમે આંન કલેશિકા દયા રખા દે.
 હમ બને કસક મેં નીવાનેની સોદાશબી.

ଉତ୍ତମ ପିତା

વો રસકે લયલા મે કુમરે મળ્યું.
 દમારી રી સુરત મે સુરત પુકા મી.
 આખો આંકુ બરે હોં રીલો તેરી માર હે.
 મોહખત જી મારી જગતી મે કુમરે.
 ગેરે દિલકી લયકી ખબરકી નહોં
 વખતો તીલી સંબાળકો આલમ નીકાળને.
 જાદુ ઈસ પુતળે ચલ નહીં સકતા.

2016.04.24 5:45

॥ अथ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

ਪ੍ਰੀਤਪਾਲ ਸਮਰੇਠਾ

હું કદા આપ પે મળ્યોરાજ ૩ જાને વાલે.
હમ જાન નીસાર બપોરે કાઠિલકો હું કંતે હે.
મન મીનેા મારો જીવું દે તેરે બીવાને કા.

ਮੀਨ ਦੁਪਹੀ

ਅਦਵਾਇਤ ਭੀਰੀ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਨੀਲਮ ਸੁਖਮ।
ਭੀਰਨੇ ਸੋ ਧਰਮਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸੋ ਭਗਵਾਨੀ ਦੀ ਪਾਠੀ।
ਸੁਖਭੀਰਨ ਨਹੀਂ ਤੇ ਧਰਮੀ ਸੋ ਭਗਵਾਨੀ ਦੀ ਪੁ. ਨਦੇ।
ਸੋ ਨੀਰਧਾਰੇ ਭੀਰਮੀ ਭਗਵਾਨੀ ਦੀ ਪਾਠੀ।
ਅਧਾਰੇ ਦੇ ਭਗਵਾਨੀ ਨੇ ਭਗਵਾਨੀ ਦੇ।
ਅਧਾਰੇ ਦੇ ਭਗਵਾਨੀ ਦੇ ਭਗਵਾਨੀ ਦੀ ਪਾਠੀ।

204 બીજાકક્કાની ફાળવણી

दिलाने भरित भरित के ते जाह नेहानि दोते दे.
नान अपनी छत्तीमो पर अजे दीख न रहा करन.

တရားရုံးချုပ်မှ

ਪਿਤਾਮਹੇਂ ਜੀਉ ਓਰ ਮਾਏਂ ਜਨ ਮਧੀ ਸੁਖਾਜੀਕ ਏ.
ਓਰ ਮਧੀ ਸੁਖ ਏ ਜੀ ਮੁ ਫਾਇ ਮਾਏਂ ਜਨ ਏ.

તમારું પીસવાનું

ક્યાં કરાવશો?

પીસેલો તૈયાર માલ ક્યાંથી લેશો?

મરચાં, હળદ, કરી પાવડર, મરમ મસાલો, મરી, સુંક, અડદની દાળ, ચણાની દાળ, ચોખાનો આટા, મેથી, ધાણા, છરૂ વિગેરે વસ્તુઓ વેપારી બરની અપટુંડેટ મશીનરી માં પીસેલી તૈયાર મળી શકે છે. ધરના ઉપયોગને માટે ખાસ પીસવાનો ઓર્ડર આપવામાં આવે તો તે પણ કિફાયત ભાવથી પીસી આપી માલકોને પુરેપુરો સંતોષ આપીશું.

એક વખત અજમાયશ કરી જુવો:—

A. Baker & Co.,

Phone 1586. 154, Queen St.

DURBAN.

FREE!

FREE!

The most interesting book
VAIDYA VIDYA

sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
Jamnagar, Kathiawar, (India.)

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક ભવનું તાજું ફ્રૂટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી સી.
સી. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. જાણો:—
P. O. Box 254. Durban. 31 Short St.

Box 247 & 317

Tel. "Kharil."

HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

મોક્સ રજીડ અને કાગ. ટેલીગ્રાફ એજન્સી "મરા"
હુસેન હરમાઇલ (સરદારગઢ વાલા)
ટ્રાંસપોર્ટ પેસેન્જર એજન્સી,
બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરેક ભવનું ફ્રૂટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી
સી. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. જાણો:—
P. O. Box 842. Durban. 129 Victoria St.

Phone 3467. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

દોહરોલ ફ્રૂટ અને વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર
અને કમીશન એજન્ટ.

વેકેશ સારી રીતે કરી માલ સી. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રી સ્ટ્રીટ, ડરબન.

તમારા ગ્રાહકો માટે

જાણો છે

સ્ટાઈફલ "સુટ" માર્કની કપડાની જાહેર ખબર
સમસ્ત દેશના નેટીવ બપોજીમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને જાણે છે. સ્ટાઈફલ
"સુટ" માર્કનું કપડું સોઠ કરી અને તમે સહેલાઈથી
વેચી શકશો.

આ "સુટ" ના
માર્કની તપાસ રાખ
જો અને પ્રમોટેશનથી
જેવતા રહેજો.

સોલ એજન્ટો:

એચ. એસ્પર સ્મીથ એન્ડ કા.

(પીટી) લીમીટેડ.

બેંગ્લાનીબાગ, કેપટાઉન, દરબન,
પાર્ટિસીપેશન.

અકવાલીક પંચાંગ

વાર	બીરોડી ૧૯૮૭ સપ્ટેમ્બર	બીરોડી ૧૯૮૭ ઓગસ્ટ	સુચકમાસ ૧૯૪૦ ૧૯૪૧ આખર	પારસી ૧૩૦૦-૧ ૩૦૬ કદમી	સુચકમાસ ક. મી.	સુચકમાસ ક. મી.	
શુક્ર	૪	વરિ	૭	૨૦	૨	૧-૧૦	૫-૪૨
શનિ	૫	"	૮	૨૧	૩	૧-૬	૫-૪૩
રવિ	૬	"	૯	૨૨	૪	૧-૮	૫-૪૪
સોમ	૭	"	૧૦	૨૩	૫	૧-૭	૫-૪૫
મંગલ	૮	"	૧૧	૨૪	૬	૧-૫	૫-૪૬
બુધ	૯	"	૧૨	૨૫	૭	૧-૪	૫-૪૭
શુક્ર	૧૦	"	૧૩	૨૬	૮	૧-૩	૫-૪૮

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HATTAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas," Box 5237,
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From **VARA'S Factory** (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSHALIA'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GOSHALIA

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Dardan.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન અદિ હરેક પરમાં હારમોનિયમ રાખવાની વ્યવસ્થા છે. એ હારમોનિયમ પાસેથી ખાસ, મુખ્યત્વે પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, પંજા, પેટેબલ હરેક જાતના મીઠા અને મધુર સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય જુદા જાણીતા પ્રમુખ, સુર, બલ્લ પીચરે પણ મળશે. હરેક જાતના હારમોનિયમનું રીપેરિંગ કામ ખાસીથી કરી આ માટે જાણીતા. હારમોનિયમો:—

વારાલીયા મુઝીક સલુન,

(મુખ્યત્વે એ. ન. ગોશાલીયા.)

પી. એમ. બાઈક ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબાન.

Indian Opinion

No. 36—Vol. XXIX.

Friday, September 4th, 1931.

Published at the 1, F. D. S. A. Newspaper
Press, Vancouver.

INSIDIOUS PROPAGANDA ABOUT INDIA

WE reproduce below a letter from Simla written by M. D. in *Young India*. We refer to it in our Notes—

Never before has Gandhiji had to speak to the English press correspondents with such stern frankness as he did on the day of his arrival in Simla. Criticism, however severe, of him and his politics or of the Congress does not irritate him in the least. Newspapers 'stunts' and 'scops' often amuse him. What does annoy him, however, is the insidious propaganda that is at present going on deliberately calculated to misrepresent Congressmen and things and to blast the prospects of peace. One such item was the story that he was coming to Simla to press a few more names to be added to the Congress delegation and ask the Viceroy to let the Congress be represented by them and not by himself alone. There was nothing derogatory to Gandhiji in the story *per se*, but the setting in which it was presented made it necessary for Gandhiji to protest most emphatically against the way in which such stories were being circulated. "I would say" said he, "that courtesy demands that whenever any such thing is attributed to a man, it should first be referred to the man himself. I can flourish on your lying propaganda, but it very much diminishes the estimation in which I should like to hold journalism." That the story emanated from one of my 'immediate entourage' means nothing. It is enough for me that the story is wholly false. If it was my intention to make any such proposal I should have declared it from the house-top. I would like the English journalists here to do as some of them did in South Africa. I can gratefully recall some who verified everything before they published anything about the movement. It would be different if I did not give them straight answers."

The friend was deeply hurt and he said so. "I am glad," said Gandhiji, "that you are hurt. I have spoken frankly because I regard you as a friend and I should be untrue to myself and you if I concealed my innermost feelings. I would like you to copy the example of the late Mr Saunders on the *Englishman*. He was so scrupulous that he would not publish even his leading article about conditions in South Africa without first showing it to me. He said, 'since I want to write to help you, I do not want to write anything that may injure your cause.'"

Vilification Of Congress

But have these English journalists who see Gandhiji identified themselves with the cause? It is one thing to pay lip-homage to Gandhiji's efforts for peace and another to blackguard his nearest

followers, which some of these correspondents, backed I dare say by some of the officials, have made it their business. I am putting this so bluntly because I suspect that some of the officials are responsible for this vicious propaganda. When an Associated Press correspondent comes and pesters Gandhiji with questions 'Have you come to Simla for such and such a thing?' 'Are the officials implementing the Truce,' and so on, he simply turns and says, "go to the Secretariat." "I do so solely in the interests of peace, solely in the interests of Government," said he. "But look at the propaganda against the Congress. The English papers insinuate that the Sardar and Pandit Jawaharlal have been disloyal to me, and that they have been pulled up more than once by me. But I say that no two men have more scrupulously carried out my suggestions without demur. Pandit Jawaharlal has carried out to the letter some of the suggestions that perhaps did not appeal to him. He is coming here, as you know. But do you think I would have to prime him as to what he should say and should not say? He would resent it, he would think I was interfering with his liberty. Sardar Vallabhbhai Patel's allegiance to me has become a common joke. Jawaharlal would shun independence and accept it. Vallabhbhai would not claim it, he believes in offacing himself. Not that he has no views of his own, but he believes that when there is complete agreement on the essentials, it is no use questioning the details. I may tell you that there never has been a clash of principle between me and either of the two, if there had been one, we should have separated long ago. And yet false statements appear in the English Press."

An Explanation

But the pity of it is that the very friend to whom Gandhiji spoke strongly has in reporting the conversation made grave mis-statements. Here we are:

"It is quite true that a full Congress delegation has been discussed, as also that I should have advisers. I do not mind saying that Pandit Malaviya, Mahatma Malaviya and Dr. M. A. Ansari were particularly suggested, but I do not want them and their place in India where they will be needed. For every expert adviser, your people could get a dozen and I shall rely upon presenting a simple case, simply using my native wit with God as my adviser."

I was present at the interview. The first part of this mischievous statement was confidential, and Gandhiji said as much to the correspondent. But I must now say what it was. He said: "The idea

of a full delegation was discussed at Karachi and I may say in confidence that those who did not then favour the idea of a sole delegation were Pandit Malaviyaji and Dr. Ansari. But even they perhaps no longer doubt the wisdom of the Congress resolution." Then followed the sentence about who would be wanted in India. It should be intelligible to the meanest understanding that Gandhiji could never say that he did not want Pandit Madan Mohan Malaviyaji and Dr. Ansari. Their names were mentioned, as I have already said, in connection with the resolution at Karachi. And as for the rest he said to this effect: "For one thing, if I had many advisers I should get confused. For another, I do not want to go to huddle there. I am to be sent there to represent humble folk and I should place their demand in as simple and straight a manner as possible. That is why we do not want many experts either. For I know that if it was a trial of strength in experts between India and England we should easily be floored. So far as I am concerned, God is my only advisor, and my plain mother wit would come to my aid. As for Pandit Jawaharlal Nehru and Sardar Vallabhbhai there is no doubt that they would be needed here. We do not want an argumentative demonstration there. It is merely a matter of the Britishers feeling what they should yield and our feeling what we are strong enough to demand and receive. But even for that Jawaharlal and Vallabhbhai's place is here. They would be strengthening me much more by remaining here than by accompanying me there." As for Pandit Malaviyaji and Dr. Ansari and Minati Naidu, he said to another correspondent that "Dr. Ansari's place would be there as a Nationalist Muslim leader, Malaviyaji should be there as an all-India figure and Minati Naidu because of her international reputation." What then can be the explanation for mis-statements and imputation of motives to nationalists that disfigure the Anglo-Indian Press? The possible explanation is that the wish is father to the thought. And since they have no time for quiet assimilation and as interviewers they go with the deliberate intention of getting what they want, they do not even listen to what is said to them with undivided attention. The result is very often a wholly false impression. It is impossible on any other ground to account for the terrible confusion that the statement quoted above betrays. It cannot be a wilful distortion of facts. In trying to compress a long conversation the interviewer fails to remember the sequence and the two names taken in one connection have been given in a totally different connection. The remedy of course is the honourable one followed by the late Mr. Saunders who not only sent to the interviewed for revision the interviews his reporters took, but in exceptional cases like Gandhiji's sent even his leading articles for revision and addition. Such a procedure results in saving of time in the long run and invariably saving of unconscious misrepresentation.

Notes and News

WE have made it a point to publish now and then authentic reports on vitally important matters pertaining to India. We do so in order that our readers in this country may know the truth about India. The reports that one sees appearing in the daily papers from their correspondents at Calcutta, London and other places, mostly contain anything but the truth. They are misleading and give entirely a wrong impression to the readers. Indeed, such reports are sent out for that very purpose and our contemporaries like the *Natal Mercury* which has never a word of sympathy to utter for India or the Indian people either in India or in South Africa, and would readily pounce upon anything that is said against them, make use of such reports in their leading columns in order to besmear India in the eyes of the public. Well, there is no help for those who will simply refuse to learn the truth and to whom truth is unpalatable. But we would like to assist those who are desirous of knowing the truth about India and, with that view, we give publicity to reports, articles and important discussions on the present struggle for independence in India. In this week's issue we reproduce a letter from Simla appearing in *Young India* written by 'M. D.' The writer, may it be known, is Mr. Mahadev Deol, Mahatma Gandhi's secretary who always travels with Mahatma Gandhi and is possessed with first hand information on all important matters. The letter will give an idea to the readers of the insidious propaganda that is on foot to hide the truth from the world.

THE three Indian applications for general dealer's certificates over which the applicants' counsel had a little hot argument in regard to the unnecessary delay caused by the Spry's Town Council in coming to a decision, the Council having postponed the matter for further consideration, had come up for discussion at a special meeting of the Town Council on August 27, and it was decided to refuse to consider the applications on the ground that the notices had not been posted in accordance with the Ordinance. This was not a matter of vital importance for the purpose for which the notice was to be posted was served, in that, all those concerned in the town were fully aware that Indians had applied for general dealer's certificates for the premises in question. But the Council, reluctant as it is to grant the applications, wanted to find some point whereby it could satisfy itself by causing further delay and it has succeeded in doing so on a very minor point of technicality.

Mr. M. Mahomed of Riversdale, C.P., has received the following letter from the Town Clerk dated August 19—

"Sir, I am directed to notify you that in the opinion of my Council you carry too large a stock for the size of your premises, and you are therefore requested to reduce your stock or share your premises."

Further I would point out that your present method of stacking your goods is to be stacked on the floor, both in your shop and on a veranda side alley, and I am to request you to bring the proper shelving for these commodities.

—Yours faithfully, (Sgd.) H. SIMONS, Town Clerk."

Mr. M. Mahomed who conducts a small fruit and vegetable store in Riversdale, a small town in the Cape Province, informs us that he has been in business for the last eleven years and there has never been any complaint regarding his premises. But since two European stores doing the same business have been opened he is being molested by the Municipality and when it has failed to find any other fault with him it is now trying to find fault with his premises with which there was nothing wrong hitherto. We have, of course, no doubt Mr. M. Mahomed will comply with the reasonable wishes of the Town

Connell in the interests of health and sanitation but that the Connell should have woken up so late in the day naturally gives Mr. Mahomed just cause to complain that there is something at the back of this movement.

UNION statistics for civil judgments for debt for goods sold, excluding defended cases and civil imprisonment orders arising from these, for June 1931, show that there were 3,035 Europeans' civil judgments in the Union for a total amount of £55,248. Non-Europeans' cases numbered 471, for total debts of £6,986.

EUROPEAN civil imprisonment cases totalled 1,828, for a total amount of debt of £22,129. Non-Europeans' civil imprisonment cases totalled 249 for a total amount of £3,504. These figures are based on Capetown and Wynburg, Port Elizabeth, East London, Kimberley, Murrumbidgee, Durban, Pretoria, Johannesburg, other Reef towns and Bloemfontein.

By proclamation in the Union Gazette dated August 28, the Union Parliament which was prorogued to September 11, has been further prorogued to 18th December, 1931.

A HERTFORD message last week brought the good news that the Government of India had at the last moment granted the Congress demand for an inquiry into the allegations that coercion was used in 11 villages in the Bardoli district in Gujarat to extort excess revenue, thus making it possible for Mahatma Gandhi to sail for London last Saturday to attend the Round Table Conference.

THE following message was sent to Mahatma Gandhi, Mrs. Sarojini Naidu and Pandit Madan Mohan Malaviya on their departure for London by the South African Indian Congress:—

"South African Indian community delighted your departure to attend Round Table Conference. May your mission be crowned with success. May God bless you."

THE Durban Arya Samaj wish to announce that the Krishna-Ashvini will be celebrated on Saturday September 5, at the Cross Street Tamil Institute, at 7 p.m. sharp. Mr. Thomas Hize has kindly consented to deliver on this occasion a speech on 'The Life of Krishna'. All are cordially invited to attend.

M. K. Gandhi Library And Parsee Rustumjee Hall

Tenth Anniversary

The celebration of the Tenth Anniversary of the M. K. Gandhi Library and Parsee Rustumjee Hall, and the Tenth Annual General Meeting will take place on Tuesday, 8th September, at 7-30 p.m., in the Parsee Rustumjee Hall, 140, Queen Street, Durban. A cordial invitation is extended to all.

B. M. PATEL,

Hon. Secretary, M. K. Gandhi Library and Parsee Rustumjee Hall Committee,

INDIAN HOUSING

WE are glad to note that the Durban Town Council has at last decided to do something in earnest with the £50,000 it has received from the Government in the interests of Indians. £25,000 out of the total amount are to be utilised in granting loans to individual Indians for housing purposes in the peri-Durban area. Every applicant for such a loan, it is stated, will have to satisfy the Corporation that he is not the owner of any other dwelling suitable for his occupation, and that he intends to occupy personally the dwelling for which the loan is sought. Mere renovation or repair does not constitute construction within the meaning of the Act. No loan may exceed £800, and plans of houses must be approved by the borough engineer and the Housing Board.

This step on the part of the Town Council has been received with great satisfaction by a large number of Indians who will no longer have to live in hovels. But while the Indian community is satisfied with the scheme there are two parties that are not only dissatisfied but are alarmed. The *Natal Mercury* is alarmed because the original scheme for an Indian village at Mayville has been scrapped and the principle of subdividing the land and selling it to Indians has been substituted. The Durban committee of the South African Trades and Labour Council is annoyed because it expected the £50,000 to be spent in alleviating unemployment among Europeans. The Committee claims that the main object of the Government in granting the money was to provide work for unemployed building trade artisans. Facts, however, would prove it to be otherwise. That Colonel Creswell should have referred to the £50,000 in dealing with the question of unemployment was, if we might suggest, merely to evade the issue, for the grant had nothing whatever to do with that question. The main object of the grant was to provide Indians with housing accommodation. We are happy to feel that Mr. A. O. Jones (the Town Clerk) has explained that, "in view of what was now being spent on the relief of European unemployment, the £25,000 was surely a sum which could go towards the alleviation of Indian and native unemployment which was probably as serious as that of the white section of the

community. Nor are Indians to eat away that money. It is to be repaid ultimately by them and, as the Town Clerk has rightly said, they would be perfectly justified in asking that their money should be spent in relieving unemployment in their own ranks. This explanation should be lucid enough for the Durban Committee of the South African Trades and Labour Council to withdraw its opposition against the Town Council's scheme. As to the *Natal Mercury's* alarm, we are afraid, nothing would satisfy its swollen ideas about "white supremacy" and about "keeping the Native and the Indian in his place" are inborn and will live as long as it lives. Nature will have to take its own course to bring our contemporary and those whose ideas it represents to their senses.

Now about the remaining £25,000. The Indian community had asked for and the executive of the Central Housing Board had recommended the erection of houses in certain lands within the borough which could either be sold or let to Indians. The Council could do this, the executive said, "if it was really desirous of doing its duty towards the Indian population." The borough engineer has, however, as on previous occasions, on the present one too, turned down all the sites requested by the Indian community and approved of after inspection by the executive of the Central Housing Board, on the ground that they are unsuitable for building purposes or that if they are suitable they are required for other purposes. "There is no suitable ground for housing purposes on the Eastern Vlei, as practically the whole of this area is swamp land at a level of two feet above high tide," says the borough engineer. The executive of the Central Housing Board, whose chairman was Sir Edward Thornton, inspected this place and suggested that there was land suitable in this area for building purposes. Sir Edward Thornton was a medical man and ought to be an authority on what land is suitable and what not for residential purposes. But the question is whether the Town Council is or is not desirous of doing its duty towards the Indian population. If it is, we would humbly request that some land within the borough should be made suitable, if it is not suitable, for Indian housing as it is being made suitable for other sections of the community.

MAHATMA GANDHI

MAHATMA GANDHI is at last on his way to London. The clouds were gathering so threateningly but a fortnight ago in India that one could not guess the magnitude of the storm that would have burst out of them and the havoc it would have played. The clouds over the Indian sky have, however, dispersed and the sun has once more shone in its brilliancy to the happiness of millions of people. We are thankful to Providence that better counsel prevailed upon the Government of India even at the eleventh hour and that it was prompted (whether by pressure from the British Government or by its own initiative, we are not concerned) to concede to the very just and reasonable request of the Indian National Congress to hold an impartial inquiry into cases where flagrant breach of the terms of the Delhi pact had come to light. Had the Congress not been able to participate in the Round Table Conference even on this second occasion, the work of the Conference would have amounted to nil like the last Conference, and the great pains taken by Lord Irwin to bring about a truce would have all been in vain. We are not prepared to suggest that the participation of the Congress will bring all that India wants from the Conference. It would perhaps be too much to expect that. A great deal of sacrifice will yet be required of India for her to attain her goal of complete independence. If she attains it without that sacrifice it will be a miracle the world has never yet seen. It will be the greatest triumph of non-violence. But that is yet too far. India is not yet completely out of the encircling gloom. She will have to undergo a great deal more discipline and a great many more sacrifices to be completely out of it before she beholds the light. So long as there are still some among our ranks who are murdering our progress towards that light is bound to be slow.

Mahatma Gandhi's presence in London will, however, do our good. It will afford an opportunity to the British people to know the truth about India and the strength and determination of India to fight for her freedom which has hitherto been hidden by propagandists, whose mission it has been to keep the world unenlightened of the true facts. Even if the work of the

Round Table Conference ends in a failure. Mahatma Gandhi's mission will be a gain for India which will stand her in good stead in her hour of trial. Where truth is God is, and truth is with Mahatma Gandhi, therefore, God is with him. Good wishes of the people to one who has the blessings of God are of little importance and yet Mahatma Gandhi carries with him the good wishes of all those who stand for truth, love and justice.

Housing For Indians

Council Proposes To Give Personal Loans

Advantage is to be taken almost immediately of £25,000 of the £50,000 offered to the Durban Town Council by the Government for Indian housing. At a meeting of a special committee it was decided to recommend to council that individual loans should be granted to Indians for housing purposes in the peri-Durban area, and applications for loans will be called for within the next few days.

Every applicant will have to satisfy the corporation that he is not the owner of any other dwelling suitable for his occupation, and that he intends to occupy personally the dwelling for which the loan is sought. Mere renovation or repairs does not constitute construction within the meaning of the Act. No loan may exceed £800, and plans of houses must be approved by the borough engineer and the Housing Board.

The remaining £25,000 was also discussed, and it was decided to do nothing until a report is received from municipal officials on the cutting up and sale of land at Cato Manor.

Full consideration was given to the possibility of using any of the following sites for Indian housing:

Near Allen Street power station, near Sastri College at Cross Street School, on the Eastern Vlei between Athlone Drive and Umgang Road, and off Umbilo Road in the vicinity of Hershey Road.

The borough engineer submitted an unfavourable report on all these sites, and the committee agreed that they were unsuitable.

Dealing with these sites (which have frequently been put forward by Indians as suitable for housing) Mr. R. W. Watkin says:—

"Practically the whole of the Allen Street area must be reclaimed before being built on, and I understand from the electrical department that it will be some considerable time before the existing cooling towers can be removed. The area is most unsuitable for a housing scheme owing to soil conditions and will, in any case, be required for public purposes in the not distant future. The site cannot be recommended for Indian housing."

"The Sastri College site has been marked for municipal purposes and will probably be required for such in the near future. It should be pointed out that the only central area now available for stores and garages extensions and other like purposes is that now suggested for Indian housing. The total area of the two sites situated in this neighbourhood is approximately 7½ acres and a portion is already occupied by the general stores department.

I am, therefore, to recommend that this area be utilised for Indian housing."

Swamp Land

"There is no suitable ground for housing purposes on the Eastern Vlei, as practically the whole of this area is swamp land at a level of two feet above high tide. The small triangular area opposite the Cityville swimming sheds will be required for the rehousing of Indian employees."

"The area between Athlone Drive and Umgang Road is also low lying and should be reclaimed before the question of building on it is seriously considered. This is the area at present under consideration by the Railway Administration for work-shed purposes. If the railway do not eventually require it then it should be set aside for industrial purposes for which it is eminently suitable and for which it has been zoned."

"The whole of the area below Umbilo Road, between the City Road, has already been allocated for hospital purposes and the housing of Europeans."

When the executive of the central housing board called out to inspection and investigation of the housing and sanitary conditions of Indians in and around Durban the Indian community was afforded full opportunity of expressing its views.

It was represented by the council that the available land in the borough was very small, and that apart from low-lying ground, which it was contended was unsuitable for residential sites, there was no land in Durban to-day which could be utilised for housing the poorer class of Indian. It was also stated that the corporation had bought land outside the borough area at Wentworth, Springfield and Cato Manor suitable for the housing of natives and Indians.

Indian Representations

On the other hand, it was stated by the Indian representatives that the council undertook to provide land for Indians within the borough; that out of 14 municipal bond sales, all the land was earmarked for Europeans and none for Indians, which was held to be a breach of the undertaking, particularly as some of the land sold, they contended, he requested as situated in Indianised quarters of the town. It was also alleged that Cato Manor was outside the Durban borough and that the council would accordingly not be able to exercise any rights over it as a local authority. Apart from the opposition to the scheme on the score of segregation, they argued, the village would likely be neglected in the matter of roads and other essential services, which would tend to the creation of slum conditions.

The executive, however, inspected various pieces of land and was of the opinion that some of them could suitably be utilised for housing. "If these were put up for sale as residential sites without the restrictive condition," they said, "it would not alleviate to any great extent the overcrowding problem, but it would tend to remove the sense of injustice caused by previous land sales."

The executive considered that the higher portion of the eastern vlei near the Umgang River would be suitable for building purposes and that if the council were fully conscious of doing its duty towards the Indian population it might fairly consider the question of creating homes there which would be either sold or let to Indians.

Finally, the executive decided to recommend that not less than £25,000, £15,000 should be made available to the Durban Town Council for Indian housing on the eastern vlei, and that the balance should be placed at the disposal of the Durban council and of

the health boards in the areas immediately adjoining Durban for loan purposes to selected Indians who own small plots of ground in freehold and desire to erect small cottages on them for personal occupation.

The Borough Engineer and the committee, however, have thrown down the eastern vlei and all other areas proposed within the borough; and if the other £25,000 is to be used, it seems that it will go towards the construction of municipal houses at Cato Manor.

Strong Protest By Trades Council

Strong exception is taken by the Durban committee of the South African Trades and Labour Council to the recommendation of the housing committee of the Durban Town Council on Indian housing.

At a meeting of the Trades and Labour Council last week, a resolution was passed strongly protesting against the recommendation, which, it was claimed, would defeat one of the main objects of the Minister in granting the money, namely, to provide work for unemployed building trade artisans. "It is also," the resolution states, "a menace to the maintaining of the standard of wages laid down in the national agreement for the building industry."

Mr. Frank E. Cook, the secretary, told a representative of the *Natal Advertiser* that unemployed Europeans were obviously not to gain anything from the £50,000. Unless the Town Council was prepared to make provision for the employment of Europeans, his association would have to protest most strongly to the Minister.

Town Clerk's Explanation

Mr. A. O. Jones (the Town Clerk), interviewed on the subject, said that the £50,000 had been offered to the Corporation two years ago when the unemployment position had not been as acute, and its main object was to provide Indians with housing accommodation. In view, however, of what was now being spent on the relief of European unemployment, he felt that this £25,000 was surely a sum which could go towards the alleviation of Indian and native unemployment which was probably as serious as that of the white section of the community. It was after all to be spent on Indian houses and to be repaid ultimately by Indians, and they would be perfectly justified in asking that their money should be spent in relieving unemployment in their own ranks. The European trades were all well protected, but the same could not be said of Indians and natives, who were largely unprotected and consequently not infrequently overlooked.

European labour was being used on the first 100 houses to be built at Clairwood for natives, and yet strictly speaking the cost of those houses would be found from native revenue.

Indians' Thrift At School

Clairwood Boys Win Trophy

While doing all in its power to encourage economy in all walks of life, the National Thrift Organisation pays particular attention to the youth of the country through the medium of the school Savings Clubs.

Despite the prevailing adverse economic conditions, these efforts have met with creditable success, and it is to be hoped that the habit of regular saving instilled in the early years will maintain itself in the lives of the youths of to-day when they attain their full responsibilities as citizens.

Credit must be due to the staff members of the

various schools for the interest they take in this movement. There is no doubt, if the benefits were thoroughly appreciated, no school in Natal of any race or colour would be without its saving club.

In the Indian schools of Natal there are no fewer than 21 school savings clubs, and to stimulate endeavour in these clubs there is an annual competition for a floating trophy presented in 1936 by Mr. B. H. Mahathu. This competition is keenly contested by the various clubs, and the successful school, for the third year in succession, is Clairwood Government Aided Indian Boys' School with 1,281 marks says the *Natal Mercury*. The next nine schools in order of merit are: Port Shepstone Government Indian School, 745 marks; Cato Manor Government Aided Indian School, 735; V.S.S. Government Aided Indian School, Umgeni, 614; Sea View Government Aided Indian School, 608; Stella Hill Government Aided Indian School, 557; Merebank Indian School, 513; Malvern Government Aided Indian School, 502; Impingo Government Aided Indian School, 440; Carlisle Street Government Indian School, Durban, 344.

The following schools obtained the maximum number of points in respect of the factors indicated:

For highest membership: Clairwood Government Indian Boys' School, 611 members.

For highest percentage of pupils who are members of the club: Clairwood Government Indian Boys' School: 100 per cent.

For the highest average purchases per club member: Sea View Government Aided Indian School, 1.36 certificates.

The largest number of Union Loan Certificates was purchased by the Clairwood Government Indian Boys' School: 514 certificates.

The presentation of the cup to the Clairwood Government Indian Boys' School took place at 11 a.m. on Friday Sept. 4, when Mr. Kurma Reddi handed over the trophy to the winners. The gathering was representative of workers in the thrift movement, including members of the Natal Committee, representative of the Education Department, and of the Department of Posts and Telegraphs. Parents and friends of the children were present.

Congress And India's Communal Problem

"No Better Solution Could Be Devised"

The *Musalmans of Calcutta* writes:—

We beg to draw the serious attention of our countrymen and co-religionists to the scheme for the solution of the communal problem as formulated by the Working Committee of the Congress. If there should be a settlement of the differences between the Hindus, the Moslems and the Sikhs—and there is absolutely no difference of opinion, we believe, that there should be such a settlement—then it will be found on a close examination of the scheme that no better one can be devised. Of course, minor alterations and additions here and there may be necessary but the scheme as a whole is one that, if accepted by all parties and communities concerned, will solve the communal problem. It says:

Guarantee

"(a) The Article in the constitution relating to the fundamental rights should include a guarantee to the communities concerned of the protection of their language, language, script, literature and pro-

1111
1111

1111
1111

1111
1111

1111
1111

111
111

111
111

111
111

111
111

111
111

freedom and practice of religion and religious endowments; (b) the personal laws shall be protected by a specific provision to be embodied in the constitution; (c) the protection of political and other rights of minority communities in the various provinces shall be the concern and be within the jurisdiction of the Federal Government."

These are excellent safeguards for the protection of the rights and the personal laws of the minorities and we do not think that any better safeguards can be provided for them in a self-governing India.

The Working Committee is committed to adult franchise and cannot entertain any alteration in the franchise. The Committee, however, wishes to make it clear that in any event the franchise shall be uniform and so extensive as to reflect in electoral roll the proportion in population of every community. No section of the Mussalmans want anything other than this.

Electorates

As for electorate the scheme says:

"(1) (a) Joint electorates shall form the basis of representation in the future Constitution of India; (b) for the Hindus in Sind, the Muslims in Assam and the Sikhs in the Punjab and the North West Frontier Province, and for the Hindus and Muslims in any province where they are less than 25 per cent. of the population, seats shall be reserved in the Federal and Provincial Legislatures on the basis of population with the right to contest additional seats.

Here the question of joint or separate electorates arises and we have dwelt on the question so many times that we do not consider it necessary to deal with it again here. We think that no better suggestion can be made for the solution of the problem of electorate and representation of different communities that may be acceptable and fair to all the communities concerned. Any other sort of electorate and representation is sure to reduce the Muslim majority in Bengal to a minority in the Council.

In The Service

As for appointments the Working Committee makes the following proposal:—

"(4) Appointments shall be made by a non-party Public Service Commission which shall prescribe the minimum qualifications and which shall have due regard to the efficiency of the public service as well as to the principle of equal opportunity for all communities for a fair share in the public service of the country."

If this is not fair to all then what is? We do not think that there can be any reasonable objection to this formula in any quarter.

The other proposals or suggestions are as follows:

Sind Separation

"(5) In the formation of the Federal and Provincial Cabinets, the interests of the minority communities should be recognised on the convention.

"(6) The North-West Frontier Province and Baluchistan shall have the same form of Government and administration as the other provinces.

"(7) Sind shall be constituted into a separate province provided the people of Sind are prepared to bear the financial burden of a separate province and

"(8) The future Constitution of the country shall be Federal, the residuary powers shall vest in the federating units, unless on further examination it is found to be against the best interests of India."

The above four proposals are what the Mussalmans of all sections have been demanding all along.

So far as separation of Sind is concerned it is, of course, conditional, but we think that the condition is not unfair. While the provinces are all going to be autonomous it will not, we think, be at all reasonable if any province—in this case, Sind—in to depend on subvention from the Central Government for a part of the necessary expenses for its administration.

Moreover, the residuary powers will vest in the federating units unless on further examination it is found to be against the best interests of India. There is absolutely nothing unreasonable in this condition.

No Better Terms Possible

We do not think that better terms can be obtained for the solution of the communal question than what are embodied in the Congress Working Committee's scheme; and we believe that it will be acceptable to all sections of the Mussalmans except those who would play into the hands of the British imperialists who do not at all like that there should be any settlement of the communal differences and who would have away over India by following the policy of divide and rule to the detriment of the interests of the Indian people as a whole and to the benefit of the few who would be content with living the lives of glorified slaves in their own motherland.

If the scheme be not acceptable to any party or any section of the people, they are at liberty to propose another that may be acceptable to all, and the Congress Working Committee, as it has already said, would readily accept it. So far there has been too much destructive criticism in connection with proposals for communal settlement. The Congress Working Committee has placed before the country a constructive proposal—a proposal which, in our opinion, is on the whole fair to all—and we therefore hope that all reasonable-minded people will see their way to accepting it, with modifications here and there, if necessary.

Financial Obligation Between Britain And India

Bahadurji Committee's Report

(By M. K. GANDHI IN "YOUNG INDIA")

(Continued from last week)

The authors have also carefully examined the so-called productive debt of India and the following summary of their observations will be both instructive and interesting:

"(a) That of the five or six items of productive character only two, viz. Railways and Irrigation work can, strictly speaking, be classed as such;

"(b) That the Productivity of the Railways and their contribution to the economic development of India is wholly different from that of the Irrigation Works;

"(c) That the aggregate capital at charge on account of the Railways must admit a counter-claim of eighty-three crores at least as detailed above, before liability on that account can be accepted by the Indian people; though in strict commercial accounting and rigorous justice the counter-claim would be at least doubled;

"(d) That the debt on account of the Irrigation Works and other Commercial Departments may be

admitted as covered by sufficient earning assets transferred automatically to the new Government of India;

"(v) That the "productive" character of the debt due from the Provincial Governments, Local Self-governing bodies or Indian States is extremely doubtful, the only support for the maintenance of this burden being found in the Taxable capacity of the people within the respective jurisdiction;

"(vi) That even if full liability is assumed in regard to these an exception must be made in respect of the Bombay Development Debt, (fifteen crores), which was incurred in the teeth of the protests of the people concerned, and against which therefore very little of valuable assets of a productive or earning character are available."

Their examination of Unproductive Debts includes external wars such as the Abyssinian War, Persia Expedition, War 'gifts', etc. Comparing India's contribution to the contribution by the Dominions they observe:

"India's contribution, as compared with that of the other Dominions of Britain, and her gains in the result of War, show a very disproportionate balance. While on the outbreak of the War the other Dominions only offered to their own frontiers, or protect the Overseas Commerce within their regions, India alone, in addition to protecting her own territory, made large contributions to the Empire's fighting forces in the European War. The defence of the local frontier meant a considerable obligation only in the case of South Africa where there were German interests which might conceivably involve that territory in danger. But the contribution of Australia in Gallipoli and in policing the seas does not at all compare favourably with that of India. India received no particular advantage as a result of the success in the great struggle. The Dominions shared along with Great Britain, in the Reparations, such as they are, that have been received from Germany so far, but even this share, comparatively speaking, does not advantage India at all proportionately to her contributions and sufferings. India has hardly any say in the distribution of these Reparation payments."

Part II of the first volume is headed "India under the East India Company's Rule." But I must resist the temptation to quote from this survey. I have given, I hope, enough to whet the appetite of the reader. I have seen some adverse comments on the report. No unkind criticism, however, hostile can diminish the value of a document which fortifies every statement with facts and figures. If these critics mean business and are sincere in their criticism, let them offer constructive criticism, and let them support it with facts and figures. A discussion of this character cannot fail to be helpful. I have no doubt that the authors do not claim infallibility for their conclusions. If therefore any flaw is shown to them, they will be the first to acknowledge their error, and so far as the members of the Working Committee and those members of the general public who would care to study this authoritative report are concerned, they would be able to put such enlightened criticism aside by side with the report and form their own judgment.

Let me say in conclusion that when the Congress at Gaya and then at Lahore passed a resolution about financial obligations it was seriously meant. The appointment of the Committee and its report were the natural corollary. The Congress will seriously

follow the matter to the end. If the Congress can help, India will not take a leap in the dark. She cannot afford to be generous at the expense of the dumb millions who after all have to make the largest contribution towards the payment of any liabilities that may be undertaken.

American Tribute To Mahatma Gandhi

The following poem referring to Mahatma Gandhi has been sent to us by an esteemed correspondent from the *Christian Century*, a leading American religious magazine:—

While other men pronounce His name,
And call Him "Christ the King,"
You share with Him the blame and shame,
And feel the whiplash sting!

While other men on altars lift
The Blessed Sacrament,
You give your life, a priceless gift,
For human betterment.

While other men in pious phrase
Proclaim His endless reign,
With weary smile you hear their praise—
Then take your cross again.

While others with an anxious show
Of fasting, keep their Lent,
On India's road with Christ you go—
A man whom God has sent.

DWIGHT BRANLEY.

Sporting News

A correspondent from Petersburg states:—

The marriage of Ismail Goulam Rasool, eldest son of Mr. and Mrs. Munsifi Goulam Rasool of Petersburg, Transvaal, to Hawn Bibi, second daughter of the late Mr. Shakh Fareed and Mrs. Fareed of Chairwood, Natal, took place on Sunday the 24th August at Chairwood, the Nikah ceremony being at Mrs. Shakh Fareed's residence.

On the return of the bride and bridegroom and Mr. and Mrs. M. G. Rasool to Petersburg, the Nikah Festival was held at the latter's residence, 20 Lombard Street, Petersburg on Sunday the 16th August.

On Wednesday, the 26th August, the Star Sporting Club of Petersburg entertained Mr. Munsifi Goulam Rasool and his son, Mr. Ismail Goulam Rasool, and witnesses including the officers services rendered by Mr. Goulam Rasool in various respects were given by the Chairman of the Club Mr. M. Anwar, the Secretary Mr. Guchalla, Messrs. M. H. Mahomed, Ami Rava, A. Billy and Mahomed Gani, to which Mr. Munsifi Goulam Rasool suitably replied.

For Lighting, Cooking

and Heating!

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક રૂ. ૨૬ મેં.

ફ્રીડેડે, શુક્રવાર, તારીખ ૪ સપ્ટેમ્બર ૧૯૩૧

અંક ૩૧

નોંધ અને સમાચાર

પારસીઓને સાલ સુધારક

આવતા મંગળવાર તા. ૮ મીએ પારસીઓની પરંપરા મેટા તહેવાર છે. તે શુભ પ્રસંગની અને તેઓને મુખારક. બાદી આપીએ છીએ અને તેઓની નવી સાલ સુખ. સંપત્તિ અને અબાદી આપનારી નવોડા એવી પ્રતિષ્ઠા પસંદ દુધા માંગીએ છીએ.

હીંદી વેપારીઓને રેવી રીતે વજવવામાં આવે છે રીવસડેલ '૪૫ પ્રેલી-મમાં આવેલું એક નદાનું' ગામ છે. ત્યાં ફક્ત અને વેચણેલનો વેપાર કરતા મી. ઈ. મદમદને ત્યાંના ઠાકન હાલકે તરફથી નામે પ્રમાણે શાખા મળ્યો છે:—

“સાહેબ,—તમને જણાવવાની મને સુખના મહ છે કે કાઉસીલના મત પ્રમાણે તમે તમારી દુકાનના વખાણમાં માલનો મળેલો મેટા સ્ટોક રાખો છો અને તેથી ચા તે તમારો સ્ટોક તમારે પકાડ્યો અથવા તે તમારી દુકાન વખાણની વળી વધુમાં તમને જણાવવાની સુખના મહ છે કે તમે હાલ તમારું વેચણેલ તમારી દુકાન અને સ્ટોક રમતી જમીન પર ખરડા છે એ અરજી નથી. તેને માટે તમારે શોધ અરજીઓ બનાવવી જોઈએ.”

મી. ઈ. મદમદ જણાવે છે કે આજે છેલ્લા અગીયાર વર્ષથી પોતે રીવસડેલમાં વેપાર કરતા આવ્યા છે અને પોતાના મકાનને વિશે કદી પણ ફરીગાદ પડ્યું નથી પરંતુ હમણાંમાં બે મુરોપીયોનાની દુકાનો એજ બીઝનેસ કરવાની ખુલી છે અને ત્યારથી મ્યુનીસિપાલિટી તરફથી કંઈકને કંઈક વાપો ફાવવામાં આવે છે. હવે તેને કંઈ વાંચા કાઢાનું નહિ અથવા એટલે વધર મુજબ મકાનનો વાંચો કાઢ્યો છે. ઠાકન કાઉસીલ તંત્રરક્ષી અને સ્વચ્છતાના નીયમો જાળવવાની વાજબી સુખનામો કરે તેને મી. ઈ. મદમદ અનાદર કરેલો એવી તેા અને સલાહ નજ આપી શકીએ પરંતુ ઠાકન કાઉસીલ આટલી મોટી જગી એટલે તેની હીલચાલની પાછળ કંઈક એક સમાધેલો છે એવી મી. ઈ. મદમદને શંકા છે એ સાચ જાણિક છે.

ફર્મીઅની ઠાકન કાઉસીલ અને હાંદી લાયસેન્સો

જનરલ ડીલરના લાયસેન્સને માટે સર્ટિફિકેટની વધુ હીંદી-ઓની અરજીઓ કે જેના સંજમમાં સ્પીકમની, ઠાકન કાઉસીલે, વધુ વિચારને માટે એ બાબત ખીણ મોટીય સુધી મુલતવી રાખીને, નિર્ણય પર આવવામાં કરેલી બીનજરૂરી દાલને વિશે અરજદારોના વહીવટને કાઉસીલની સાથે ગરમ ચર્ચા કરેલી પડી હતી, તેની ચર્ચા ગયા શુક્રવાર તા. ૨૭ મીએ કાઉસીલની સ્પેશલ મીટીંગમાં થઈ હતી અને નેહીસો કામદારી રૂએ ચોંકાવ્યા બેઠાએ તેમ મહિ ચોંકાવ્યામાં આવેલી બાબતો બાબતે

અરજીઓ પર વિચાર નહિ કરવાનો દરાર વચો હતો. આ બાબત કંઈ મદતની નહિ હતી કેમકે જે હેતુસર નેહીસ ચોંકાવવાની હાય છે ને હેતુ તેા પુરતી રીતે સરી ગયો હતો. એટલે કે. મજદૂર જગ્યામાં હીંદીઓએ લાયસેન્સને માટે અરજી કરેલી છે એવી સ્પીક્સ અંદરમાં લાગતા વળગતા સોને ખખર પડી મહ હતી. પરંતુ કાઉસીલ તેા મુજબ મજદૂર અરજીઓ મજદૂર કરવાને નાખુલ હતી અને નામજદૂર નહિ કરી શકાય તેા આખરે રીલ કરી શકાય એવું કોમક બદાનું શોધતી હતી અને આ એક નહિ બદાનું તેને મળી મળ્યું.

જાણીતા પાટીદાર યુવકનું અવસાન

જોદાનીસગર્જમાં વજા વર્ષથી વેપાર કરતા અને પાટીદાર બાબતોમાં સારી રીતે જાણીતા સીદરાબાદી બાદશી નાયુબાઈ દરિયાઈ પોલ કંઈક વખતથી માંદગી બોમ્બી ગયા શુક્રવાર તા. ૨૮ મીના રોજ સ્વર્ગવાસ પામ્યા છે. બાબતો નાયુબાઈને ઘોડા દિવસ પર પકાડ્યા ગયો હતો અને તેમણે કંઈક સાળ ચર્ચા હતા અને સ્વદેશ જવાની તૈયારી કરી રવા દતા પરંતુ ને પહેલાંજ સ્વર્ગવાસ પામ્યા છે. સ્વર્ગસ્થ પાટીદાર સોસાયટીને લગતા તેમજ અન્ય જાહેર કાર્યોમાં ઉત્સાહી બાગ લેતા હતા. તેમના માત પિતાને તેમજ સમાસંબધીઓ તરફ તેમને યથેલી મદાન બોદમાં અને અંતઃકરણથી દિલસોટા ધરાવીએ છીએ અને સ્વર્ગસ્થના આત્માને શાંતિ મળ્યાએ છીએ.

૨૧. મણીબાઈ પોલ

મી. મણીબાઈ પોલ જે સ્ટેગરની જી. સી. પોલની વધીજ જુની પેટીના મુળ માલિક હતા અને હાંથા વખતથી સ્વદેશમાં હતા તેમનું તા. ૧૨ જુલાઈના ધોળે દિવસે બારીયાના પાણી કરપીણ રીતે ખૂન કરવામાં આવેલું હોવાના હીંદુસ્તાનના પત-ખાનપત્રોમાં ખખર આવ્યા છે. સ્વર્ગસ્થના પુત્ર મી. શવજબાઈ મણીબાઈ પોલ આ દેશમાં હતા હારે મહાત્મા માંધીજીની સાથે એક સ્વર્ગસેવક તરીકે કામ કરતા હતા અને સ્વદેશમાં આવ્યા તાલુકા સમિતિનું મંજીપદ ધરાવે છે. તેમના તરફ તેમજ સ્વર્ગસ્થના કુટુંબીજનો તરફ અને અંતઃકરણથી દિલસોટા ધરાવીએ છીએ.

મરદુમ મી. ડી. એમ. સીદાન

રખનના જુના અને જાણીતા વેપારી હાજી ડી. એમ. સીદાન ગયા સનીવારે સાંજના પાંચ વાગે એકાએક ઘાટાઈલ થયેલી મરણ પામ્યા છે. મરદુમ પોતાની પાછળ એક પુત્ર અને વધુ પુત્રીઓ મુકી ગયા છે. અને મરદુમના કુટુંબ તરફ દિલસોટા ધરાવીએ છીએ અને મરદુમના રૂકને શાંતિ મળ્યાએ છીએ.

“હિન્દુઓની આધિનિયમન”

સાંચી, તા. ૪ સપ્ટેમ્બર સન ૧૯૩૧

કરળન યુવન કાઉન્સિલ પોતાને સરકાર તરફથી મળેલી ખાઉક ૫૦,૦૦૦ ની રકમનો હેતુ દીદીઓ માટે રહેવાણું આપવા માટે લેવામાં લેવામાં કરવાનાં હતાં પરંતુ આવી છે એ નોંધ લેતાં અમને ધક્કો સતોપ થાય છે. એ રકમમાંથી ખાઉક ૨૫,૦૦૦ પેરી-કરળન જેરીયામાં દીદીઓને પોતાને માટે રહેવાનાં ઘરો બાંધવાને બાકિમત લેવા આજ્ઞામાં વખરવાના છે.

એની લેખને માટે અરજી કરનાર દરેક શખ્સે પોતે પોતાને રહેવાને માટે ખીનું કોઈ લાભ મકાન ધરાવેનાં નથી અને જેને માટે લેખ લેવા માટે છે તે મકાનમાં પોતે જાતે રહેવાનો છે એવી જાહેરાતને આપી બાંધવી પડશે અને જુદાં સમારકામને માટે મળતી રકમ નહિ લાભ શક્ય કેમકે તે લેખ મકાનની બાંધણીને માટે જ આપવામાં આવશે અને બાંધણીનો અર્થ કામદારો ‘સમારકામ’ થઈ શકે તો નથી. ‘સાઈ’ પણ લેખ પા. ૮૦૦ થી વધુ આપવામાં આવશે નહિ અને બાંધવામાં આવનાર મકાનના પ્લાનો ઘરો એનજીનીયર અને લાઉકીંગ બોર્ડ તરફથી પાસ કરાવવા પડશે.

ટાઉન કાઉન્સિલના આ પગલાંથી દીદીઓની મોટી સંખ્યાને સતોપ થશે. કેમકે, દરેક તેઓને તળેલામાં વસવું નહિ પડે. પરંતુ આરે દીદી કેમને આ યોજનાથી સતોપ થશે છે ત્યારે એ પછો એવા છે કે જે એ યોજનાથી નિરાશ થયા છે. તેમાંથી એક પક્ષ તો બાંધણી ‘નાટાલ મરકુરી’ છે, જેને આ યોજના ગેરીલમાં દીદી ગમતું વસાવવાની મુળ યોજનાને રદ કરનારી અને તેને ક્યારે દીદીઓને જગીરના કુદરત પાડી વેચવાનો સિદ્ધાંત દાખલ કરનારી હોવા બદલ નિરાશા ઉત્પન્ન થઈ છે. બીજો પક્ષ સાઉથ આફ્રિકન ટ્રેડ અને લેમર કાઉન્સિલની કંપનીની કમીટી છે, જેને દુરબ લાગવાનું કારણ એ છે કે, તેણે પા. ૫૦,૦૦૦ નો ઉપયોગ મુરોબીયાનાં વર્તી બેકારી દુર કરવામાં થશે એવી આશા રાખી હતી તે જાણીત મહાનથી. કમીટી એવો કાનો કરે છે કે, સરકારમાં આ રકમ આજ્ઞામાં મુળ હેતુ બેકાર પહેલ બાંધકામ કરનાર મુરોબીયામ કારીગરોને મોકલી આપવાનો હતો. પરંતુ ખરીદીકર્તા આ બાબતમાં મોટાપણું સિદ્ધ કરી આપે છે. કમલ કેસવેલે બેકારીના પ્રશ્નની ચર્ચા કરતી વખતે આ પા. ૫૦,૦૦૦ તરફ નો ખ્યાલ ખેંચ્યું હતું તેમાં કમલ કેસવેલેનો હેતુ, જે અને સુવચવાની રજા કઈ કાર્યો તો, કેવળ મુળ પ્રશ્નમાંથી હટકવાનો જ હતો, કેમકે બેકારી પ્રશ્નની સાથે આ માન્યતા કરો સંબંધ હતો જ નહિ. એ માન્યતા મુળ હેતુ દીદીઓને રહેવાણું પુરું પાડવાનો જ હતો. અને ખુશી થઈને છોડે કે કાઉન કમીટી મા. એ. સી. જેન્સે એ બાબતમાં ખુલાસો કરેલો છે કે, “મુરોબીયાન બેકારોને સહત આપવાને આજે નો અર્થાથ રહ્યું છે તે બેનાં આ પા. ૨૫,૦૦૦ ની રકમ દીદીઓ અને નેરીયામાં બેકારી દુર કરવાને જ વખરાય તો તેમાં કંઈ ખોટું નથી. તેઓમાં પણ બેકારી મુરોબીયાના કોટલીંગ મંત્રી છે.” વળી દીદીઓ આજા એ પૈસા ખાઈ જમવા દતા. તેઓને ખેત માં તે પાંજા શરીરે લેવાના જે ખાતે તેથી કાઉન

કસારે વાળખીજ રહ્યું છે કે, તેઓના પદ્ધતિનો ઉપયોગ તેઓનાં વર્તી બેકારી દુર કરવામાં થાય એવી તેઓની માગણી ખીલકુલ વાસ્તવિક છે.

અમે કોઈ રાખીએ છીએ કે સાઉથ આફ્રિકન ટ્રેડ અને લેમર કાઉન્સિલની કંપનીની કમીટીને આ રજા મુલતયાથી મુરો સતોપ થશે અને કાઉન્સિલની ઉપલી યોજનાની સામેનાં પોતાનો વિશેષ પાછો ખેંચી લેવાનું કદાચ જીવનમાં. ‘નાટાલ મરકુરી’ ની ચિંતા તો શું થઈ શકે તેને કદાચી પણ સતોપ થશે મુશ્કેલ છે. “ગોરાની સર્વેપરિતાને” વિશેના અને “નેરીયા અને દીદીને પોતાને રચાને રાખવા” ને વિશેના તેના મગરો બરેલા ખ્યાલો તેના દાખી બંદર યોજનાના લઈ બરેલા છે અને તેનાં રેસાના નાક સાથે તે ખ્યાલોના નાક મશે. તેને અને તેના જેવા બિચારે ધરાવનારોને સમજતા કરવાનું લાભ કુદરત ઉપર છેડી દેવું પડશે.

દરે બાકીના પા. ૨૫,૦૦૦ થી શું કરવું કહેવતી અંદરની કેટલીક જગ્યાના પર કરવુંમાં વસના દીદીઓને માટે મકાનો બાંધવાની દીદી કોમે સુચના કરી હતી અને સેન્ટ્રલ લાઉકીંગ બોર્ડની એક્ઝેક્યુટીવે તેની બલામથક કરી હતી. “જે કાઉન્સિલ પોતાની દીદી વસ્તી પ્રત્યેની પોતાની કંપની બળવવાનું પ્રયત્ન કરી હોય તો તેણે એ કરવું જોઈએ” એમ એક્ઝેક્યુટીવે જણાવ્યું હતું. તેમ છતાં દીદી કોમે સુચવેલી અને સેન્ટ્રલ લાઉકીંગ બોર્ડે નપાસ કરી લાયક કરાવેલી સળી જગ્યાઓને બંધ એનજીનીયરે અગાઉની જગ્યા આ વખતે પણ મકાનો બાંધવાને નાલાયક ગણવા તો જો લાયક હોય તો તેનો અન્ન કામ માટે ઉપયોગ કરવાનો છે એવા આજ્ઞા નાપાસ કરવી દેવેલી છે. પ્રકરનવિભાગી જગીર મોટે બાજે બેજવાળા હોય મકાનો માટે નાલાયક છે એમ તેણે જણાવ્યું છે. એક્ઝેક્યુટીવ કમીટી કે જેના પ્રમુખ સર એડવર્ડ યોર્નટન હતા તેણે એ જગ્યા નપાસી હતી અને કેટલીક બાંધ કામ માટે લાયક હતી એવી ખાસ સુચના કરી હતી. સર એડવર્ડ યોર્નટન પોતે કોટર છે અને કઈ જગીર વસવાટને લાયક છે અને કઈ નથી તેની લેખને તો ખબર લેવાની જોઈએ. પરંતુ પ્રશ્ન એ છે કે ટાઉન કાઉન્સિલ પોતાની દીદી વસ્તી પ્રત્યેની પોતાની કંપની બળવવા પ્રયત્ન રાખે છે કે નહીં રાખતી. જો રાખતી જ હોય તો અમારી નજર ચિત્તિ છે કે જેના રીતે કોટરની અંદરના કોમના ખીન વડોને માટે બનાવે છે તેવી જ રીતે કાઉન્સિલ પોતાની દીદી વસ્તીને રહેવાને માટે પણ જગીર જો લાયક ન હોય તો લાયક બનાવવી જોઈએ.

મદાતમા માંધીય છેવટે લંડન તરફ પ્રયાણ કરી રહ્યા છે.

પંડર દિવસ પહેલાં દીદીઓનાં વાજન મહાતમા આંધીય એટલું મેરાઈ રહ્યું હતું કે તેમાંથી કેટલું તોફાન ફાટી નીકળશે અને કેટલું નુકસાન કરશે તેનો ખ્યાલ કરવો મુશ્કેલ થઈ પડ્યો હતો. પરંતુ મધ્યરૂપથી દીદીઓનાં આકાશપરથી એ વાજન વીગિરામ ગયાં છે અને સુખનાશયલુ તેમની સંખ્યા કસારે કરી પ્રકાશી બાબો મનુષ્યોને અનંદ આપી રહ્યા છે. એમ ક્યારેક મોટા ઉપકાર મળીએ છોએ કે તેણે દીદ સરકારને અનર્થ બાંધેલી છે અને દિલ્હીની સંધાના મુલેલા હોયેક લંડનના બાંધકામમાં આવેલા દાખલાઓની નિગમકાવતી નપાસ કરવાની દીદની મહત્વનાની લાભ લેવાની અને કમરેલી પાંચેલી

મંગુર કરવાને તે આખરની ધણીએ પણ પ્રેરણેલી છે. પછી બંને તે બીટીસ સરકારના દબાવણથી પ્રેરણેલી હો કે પોતાની જાતથી, એ સાથે જામને કદી નિરપ્ત નથી. આ બીટી વેળાની રાઉલ ટેગલ ફાન્દરસમાં પણ નો મદાસખા સમિલ નાંદે થઈ કદી હોત તો ફાન્દરસનું પરિણામ મર્ફ ફાન્દરસની માફક આ વખતે પણ યુન્ય નીવડત અને હોઈ અવનિ સંધી કરવાને ઉદ્દેશો અથાગ પરિશ્રમ વ્યર્થ ગયો હોત. મદાસખાની ફાન્દરસમાં સામેલગીરીથી હીંદુસ્તાનને પોતાનું મારેલું બધું જ મળી જશે એમ કદી દેવાને અમે તૈયાર નથીએ. એવી આપ્તા રાખવી વધારે ધકતી ગણાય. હીંદુસ્તાનને સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતાનો પોતાનો હેતુ સિદ્ધ કરવાને દલુ ધણે વધારે લોભ આપેલો પડ્યો. એ લોભ આપ્યા સિવાય એ તે પ્રાપ્ત થાય તો હુનીયાં અભાવપૂર્વક નાંદે જોયેલી એવી તે યુન્ય મળ્યા અદિસાનો તે મદાન વિભવ થયેલો ગણાય. પરંતુ એ દલુ ધણીજ દુરની આશા રહી. દલુ હીંદુસ્તાન અંધકારમાંથી સુકત થયું નથી. તેમાંથી સર્વથા મુક્ત થવાને તેણે ધણી કરાવત અને સ્વાર્થત્યમમાંથી પસાર થવું પડ્યો. ત્યાં સુધી આપણા દળમાં દલુ ખુનો કરવાની યેલછા ધરાવનારા માણસો પડેલા છે ત્યાં સુધી એ અંધકારમાંથી નીકળવાની આપણી પ્રગતિ ધણીજ ધીમા રહેવાની.

તેમ જતા ગાંધીજીની લંડનમાં દાખરીથી એક પ્રવેશો તો થયેજ. તે એ કે, હીંદુસ્તાનને વિશે સત્ત અને પોતાની શક્તિને માટે લડવાની તેની શક્તિ અને નિષ્ઠા જાણવાની બીટીસ જાતનાને પુરી તક મળશે. કે જે વસ્તુ તેઓ ખાસેથી આજ્ઞાપ્યત દુનીયાને સત્યને વિશે અંધકારમાંજ રાખવાનું પ્રચાર કાર્ય કરનારા સળવળીયાઓએ પ્રુપાવી રાખેલી છે. રાઉલ ટેગલ ફાન્દરસનું કાર્ય કદાપિ નિષ્ફળ જાય તેવે ગાંધીજીની આ પ્રસંગે દાખરીથી હીંદુસ્તાનને રવહોજ થશે અને તેની કસોટીને વખતે તે ઉપધોગી થઈ પડશે.

ત્યાં સત્ય છે ત્યાં પ્રચર છે અને સત્ય ગાંધીજી સાથે છે તેથી પ્રચર તેમની સાથે છે. જેમને પ્રચરની — ખુદની દુવા મળેલી છે તેને લોકાની દુવાની શી જરૂર રહે? તેમ જતાં જેઓ સત્ય, પ્રેમ અને ન્યાયના ઉપાસકો છે તેઓ સર્વની જલ્દી દુવડો ગાંધીજી પોતાની સાથે લઈ જાય છે.

હિંદોઓ માટે રહેઠાણો

વ્યક્તિગત હોનો આપવાની કાઉન્સિલની યોજના

હીંદોઓ માટે રહેઠાણો બાંધવાને સરકાર તરફથી કર્મન દાઉન કાઉન્સિલને આપવામાં આવેલી પા. ૫૦,૦૦૦ ની રકમ માંથી પા. ૨૫,૦૦૦ નો પ્રતભાજ ઉપયોગ થવાની યોજના થાકી રહી છે. કાઉન્સિલની સ્પેશલ કમિટીની બીટીંગે કાઉન્સિલને અભાગથી કરી છે કે પેરી-કરન એરીયામાં હોદીઓને રહેવાના ધરા બાંધવાને વ્યક્તિગત હોનો આપવામાં આવવી જોઈએ અને એવી હોનો માટે અરજીઓની પ્રતભા મામણી કરવામાં આવશે. પ્રત્યેક અરજીકારે હાથપેશનને ખાત્રી આપવી પડશે કે પોતે પોતાના રહેઠાણને માટે ખીન્ને કમિય પણ થર બ્રાવતો નથી અને જેને માટે તે હોન હોત માંગે છે તે કરનાં તે પોતેજ રહેવા માંગે છે. મામ સમારકામ કરવું એ અભાગ અર્થમાં બાંધણી મળવાની અણ. જાઉં પણ હોન

પાઉં ૮૦૦ થી વધુ આપવામાં નહિ આવે. અને મહનોના પ્લાનો બરો એનજીનીયર અને હાઉઝીંગ બોર્ડ તરફથી મંગુર થવા જોઈએ.

ખાડીના પા. ૨૫,૦૦૦ ને વિશે પણ અર્થ થઈ હતી અને હોદીઓને માં જમીનના દુકા પાડી તેનું વેચાણ કરવાના અંગે માં યુનિસીપલ ઓફીસરે તરફથી રીપોર્ટ આવે નહિ ત્યાં સુધી તેનું કંઈ નહિ કરવાનો હાથ થયો હતો.

નીએની જગીનો પર હોદીઓ માટે ધરા બાંધવાની અભાગ વિશે પુરો વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો:

એલેક્સ રફીટ પાવર સ્ટેશન પાસે; કેસ રફીટ રુક જાગળ કાચી કોલેજ પાસે; મચ્છન વ્હી પાસે; એલેક્સ મચ્છ અને અમનેની રોડની વચ્ચે, અને અમ્પીલો રોડની પેલી બાજુ હોરોથી રોડના જતામાં.

ઉપથી બધી જગ્યાને માટે બરો એનજીનીયરે પ્રવિષ્ઠ રીપોર્ટ આપ્યો અને કમિટીએ એ જમીન બાવક નથી એવું સ્વિકારી લીધું.

આ જમીન કે જેને વિશે હોદી કામ તરફથી વખતો વખત ખ્યાન જેવવામાં આવ્યું છે તે અંગેમાં મી. આર. કમ્પ્લ. વાટસન (બરો એનજીનીયર) જણાવ્યું કે:—

"એલેક્સ રફીટ માળા આખા જતાને જો તે પર બાંધ કામ કરવું હોય તો નવેસરથી કેળવવો પડશે. અને કલેક્ટ્રીકલ ડીપાર્ટમેન્ટ તરફથી મને જણાવવામાં આવ્યું છે કે હાલ જે કુર્બીય ટાવરો જે તે ખસેડતાં હવુ કંઈક વખત જશે. ધરા બાંધવાને માટે એ જમીન બાવક નથી અને જે સિવાય નજીકના બાંધમાં તેની અંદર કામને માટે જરૂર પડશે. એ જગ્યા હોદીઓને માટે ધરા બાંધના અભાગથી કરી અભાગ તેમ નથી.

"કાચી કોલેજનો જ-તો યુનિસીપાલીટીના ઉપયોગને માટે નોંધાયેલો છે અને નજીકના બાંધમાં તેની તેવા કામો માટે જરૂર પડશે. જણાવ્યું જોઈએ કે હાલ રોડો અને મરાજ એકસરેનજનો બાંધવાને સાર જે યુન્ય જ-તો છે તે હોદીઓને સાર ધરા બાંધવામાં વાપરવાની મુશ્કેલી થઈ છે, જે જ-તો કુલ ૭-૫ એકર જેટલો છે અને તેનો અમુક ભાગ અનરક રોડાં ડીપાર્ટમેન્ટે લઈ લીધો છે. આ જ-તો હોદીઓને સાર વાપરવાની કુ અભાગથી કરી અકતો નથી.

"મચ્છન વ્હી જાગળ ધરાને બાવક જમીન નથી. કેમકે એ બધી જમીન એલવાળા અને અરતી કામ કારે તેનાથી હાલ ૨ કુટબ જમી છે. સ્પીલ રતીમ હેડની સામેનો મીકાજ દુકા હોદી નોકરોને રહેવાના ઉપયોગમાં હોવાશે.

"એલેક્સ મચ્છ અને અમનેની રોડની વચ્ચેનો જાગ નીચાણમાં છે અને બાંધકામ કરવું હોય તો તેને નવેસરથી કેળવવું જોઈએ. આ જ-તામાં રહેલે ખાતું વર્ષોપ બાંધવાનો વિચાર કરે છે. જો રહેલે તેનો ઉપયોગ નહિ કરે તો ઉમેરવને માટે તેને રાખી મુકવો જોઈએ કેમકે તેને માટે તે પહેલાં બાવક છે.

"અમ્પીલો રોડની બાજુનો જામ હોરપીટલને માટે અને પુરેપીટલોને માટે ધરા બાંધવાને અપાઈ ગયો છે."

અપારે સેન્ડલ કાઉન્સિલ બોર્ડની એકમકમિટીને કર્મન અને તેની આસપાસના હોદીઓની ધરા અને આરોગ્ય અંગેથી સ્વિકારી તપાસ મળાવી કારે હોદી કામને પોતાનો મત રજૂવાવાની સંજ્ઞા તકે આપવામાં આવી હતી.

જોના સાથે વાતો કરવામાં અને હોમીના નીચમ મુજબ કોવસ માં આજે છે. કે હવે પ્રાર્થના કરી દત્તી તેમાં કેટલાક લોકોએ પણ સામેલ થયા હતા.

ખાસ સમાવડો

મોંધીજી સીમલાથી ગયા ત્યારે કાલકા સુધી ખાસ ટ્રેનની સમવડ આપવામાં આવી હતી.

ટીમરમાં તેઓ ખાસ રસોડું આપવામાં આવ્યું છે

ટીમરના કપતાન ખને જોએ પોટું ટ્રેનના પ્રમુખ મોંધીજીની સમવડોની ખાસ ખજાર કાલકા મોંધીજી પાસે ગયા હતા.

મોંધીજીને ખાસપોટું તે માટે નીચેના ખાસ જોશીસર તરફથી તેઓ ટીમર પર ચડવા દતા તે વખતે આપવામાં આવ્યો હતો. તેની ઉપર પોતાની સહી કરતાં મિનદારમ કરી મોંધીજીને પોતાનો ધંધો "આવલ શ્રેયેશ પારીસર" એમ લખ્યું હતું. ૧૯૨૨ ની સાલમાં જ્યારે તેઓ જોશીમાં હતા ત્યારે ઇંગ્લેન્ડનાં વમીલમંડળે તેમનું નામ પારીસરમાંથી રદ કર્યું હતું.

'રજપૂતાના' પરથી રૂઢ જણાવે છે કે મોંધીજીને પોતાના હોમીના નીચમ મુજબ સોમવારનો દિવસ મહનવાર તરીકે પાલવો હતો. આજે નસો જેટલા શુભેચ્છા દર્શાવનારા સરેકા મોંધીજીને મળ્યા હતા જેમાં વામસરોચ તરફથી પણ હતો જેમાં મોંધીજીને સહજ સરહ મળવામાં આવી હતી અને મોંધીજીને વામસરોચે પોતા પર વિખાસ મુજબ જણાવ્યું હતું. તોજાને સમુદને લીધે ટીમરને એકન પદોચ્ચતો મોડું થયું હતું.

મોંધીજીને સા. ગમા. ઇન્ડિયન કોંગ્રેસના સંદેશો

મદદમાં મોંધીજી, શ્રીમતી સરોજની નામક અને પોતા મહન મોહન માલવીયજીને તેઓની જગત માટે વિદાયગીરી પ્રસન્ને સાલિય આફ્રિકન ઇન્ડિયન કોંગ્રેસ તરફથી નીચે પ્રમાણે સંદેશો મોકલવામાં આવ્યો હતો:—“સાલિય આફ્રિકાની લીધે કોમ સાર્વિક રેખા કોન્ફરન્સમાં દાખરી આપવા આપની વિદાય-ગીરીથી ધણી ખુશી મળે છે. હવે આપનું રક્ષણ કરે અને આપનું કામ ખાર પડે.”

કોમી પ્રશ્ન અને મહાસભાનું સમાધાન

મહાસભાની કારોબારી સમિતિની યાદી

મુખ્યમાં મળેલી મહાસભાની કારોબારી સમિતિના સામાન્ય કોમી પ્રશ્નના સંબંધમાં જોએ ચર્ચા નીચેની યાદી મદદ પાડી છે:—

કોમી પ્રશ્નનો તોડ

કોમી પ્રશ્ન હવે ન ચેતો કરાવ થયો હતો.

“મહાસભાએ પહેલેથીજ શુદ્ધ રાષ્ટ્રવાદને પોતાનું પદ્ય માન્યું હતું. પછી તેની પ્રાપ્તિમાં તે બલે નિષ્ફળ મર્ડ હોય. તેણે કોમી દિવાસો તોડવાનો મત્ત કર્યો છે. આજેની મહા-સભામાં જોએ નીચેનો ફરાવ રાષ્ટ્રવાદની પ્રગતિમાં રોચ સમાવ હતો:

“નેહરૂ હેવાલ રદ થવાથી કોમી પ્રશ્નના સંબંધમાં મહા-સભાની રાજનીતી બદલે કરવાની જરૂર નથી. મહાસભા એમ માને છે કે સ્વતંત્ર દોહમાં કોમી પ્રશ્નોનો તદ્દન રાષ્ટ્રીય ધારણે તોડ લાવી કાઢવ. પણ ખાસ કરીને શીખો અને સામાન્ય રીતે મુસ્લીમો અને ખીજ નાની કોમોએ નેહરૂ હેવાલ માં કોમી પ્રશ્નોનો જે તોડ કાઢે છે તે તરફ નાપસંદગી બતાવી છે; એટલે આ મહાસભા શીખો, મુસ્લીમો અને ખીજ

નાની કોમોને ખાતી આપે છે કે કામવા વળમટા મળેને પુરતો સંતોષ ન થાય એવો અવિષ્કૃત અમરજીમાં કોમ તોડ મહાસભા સ્વિકારશે નહિ.”

તેથી કોમી પ્રશ્નો કાંઈ પણ તોડ મહાસભાએ રજૂ કરવાનો રહેતો નથી. પરંતુ રાષ્ટ્રના ઇતિહાસના આ અવધીના વખતે એમ લાગે છે કે કારોબારી સમિતિએ દેશને એવો તોડ મુજબનો બેઠકો કે જે દેખાવમાં કોમી હોય, છતાં ખતી કહે તેટલી રાષ્ટ્રીય હોય અને કામતી વળમટી કોમોને અમાન્ય રીતે સ્વીકાર્ય હોય તેથી કારોબારી સમિતિએ પુરી અને સુઠથી ચર્ચા કરીને નીચેની યોજના પસાર કરી છે:

૧. (અ) બંધારણમાં મુળબુત હકોને કમતી કલમમાં કામતી વળમટી કોમોને તેમની સંસ્કૃતિ, ભિષિ, કિદાણ, ધર્મમાસન અને ધાર્મિક સંસ્થાઓને કમતી નાદેધરી અપાશે.

(બા) બંધારણમાં ખાસ પ્રવંધ લખવા કરીને જ્ઞાનક કામકામોનું રક્ષણ કરવામાં આવશે.

(ઇ) ફિરક સરકાર બુદ્ધ બુદ્ધ પ્રાંતોની નાની કોમોના રાજકારી અને ખીબ હકોની ચિંતા રાખશે અને તે તેની સત્તામાં રહેશે.

૨. મતદારી તમામ પુખ્ત વયનાં બી પુરોને મળશે. (નોંધ: કરોબારી મહાસભાના ફરાવથી કારોબારી સમિતિએ પુખ્ત વયની મતદારી સ્વીકારી છે અને તેથી તે જન્ય પ્રકારની મતદારીનો ચિચાર કરી કહે નહિ. તેમ છતાં કોમ કોમ રચે બોટી ધાસતી મતાવવામાં આવતાં અભિતિ રપ્પ કરવા માટે છે કે કોમ પણ સંજોગમાં મતદારી એવી તો એકસરખી અને એટલી તો વિચાળ રહેવી જોઈએ કે જેથી સમગ્ર દોહની પ્રજાનું પ્રમાણ મતદારી પત્રકમાં આવવું જોઈએ.)

૩. (અ) દોહના ભાવિ બંધારણનું પ્રતિનિધિત્વ સંયુક્ત મતદારી હવે રહેશે.

(બા) સિંધમાં લોડોમાં માટે, આશામમાં મુસ્લીમો, માટે પંજાબ અને વાલચ સરહદના પ્રાંતમાં શીખો માટે અને બાં લોડોમાં કે મુસ્લીમો પ્રાંતની વસ્તીના ૨૫ ટકા કરતાં ઓછા હોય બાં તેમને માટે ફિરક અને પ્રાંતિક ધારામંડળોમાં પ્રજાસંખ્યાને મોરજો અને વધારાની બેઠકો માટે હરિજન કરવાના હક સાથે બેઠકો અમાનવ રાખવામાં આવશે.

૪. તરફ ‘પબ્લીક સર્વિસીઝ કમીશન’ નોકરેન્ડી જરૂરી કરશે અને તે જોશમાં જોશી લાવકરો નહીં કરશે અને તે પબ્લીક સર્વિસીઝ કમીશન તરફ તેમજ દેશની બહાર નોકરી માં વાળબી ફિરકો મળવાની તમામ કોમોને સરખી તકો આપવાના સિદ્ધાંત તરફ જજ આપશે.

૫. ફિરક અને પ્રાંતિક પ્રધાન મંત્રીઓ મોહવામાં નહીં કોમોના કાલો સ્વીકારવાની પ્રથા રાખવી.

૬. વાલચ સરહદના પ્રાંતમાં અને બુદ્ધીસ્વાનમાં ખીબ પ્રાંતોના જોડું તંત્ર અને વધીવટ રહેશે.

૭. સિંધની પ્રજા આર્થિક બોલે સઢન કરવાને તંત્રાર હોય તે સિંધનો જજમ પ્રાંત મનાવવામાં આવશે.

૮. દેશનું ભાવિ બંધારણ ફિરક રહેશે. વિદેશ તમામ કરતાં દોહના કાલોની વિરુદ્ધ ન જજાય તો જેવડી અવા ફિરકનમાં જોશનારજોશ (યુનિટ)ને આપવી.”

હવેથી યોજના રાષ્ટ્રવાદ અને કોમવાદ વચ્ચે સમાધાની ફરાવ માટે સ્વીકારાઈ છે. છતાં હુદામ મતવાળાઓ આ યોજના ન સ્વીકારે તો ખીબ બધા પછોને સ્વીકાર્ય થાય એવી કોમ ખીજ યોજના સ્વીકારવા સમિતિ ખુશી છે.

વિવિધ સમાચાર

બેંકરોના આત્મક્રિયાને બાંધવાનો

કોઈપણ વર્ષના અંતે બેંકની બંધોરી અને મુંબી નાણા પોતાના માતા પિતા માથે પોતાના સમાને મળવા બંધી હતી હારે તેને એક દીનમાં ખાંડ નેવું લાગુ તેથી તેમાંથી એક અમલો બરી પોતામાં નાખ્યો. કોઈકવામાં તેમાં કોઈકીય કોઈક હતો. હરપીતાલમાં તે નાણા મરણ પામી. એક ૬ વર્ષની નાણાના પત્ન પર કેટલાકમાંથી કેટલાક પાછી પાછાથી મંજૂર રીતે કાઢી મધ અને તેને હરપીતાલે કંઈ બની પડી. જે આત્મક્રિયાને બાંધવાને બુધા પાસે બંધવામાં રાખવાની કુદી રેખા હોય છે અને કોરી અને નુકસાનકારક બંધુઓ, જે બંધુઓના બાળકોના હાથમાં આપવીજ નહિ બોધ્યો તે, બધાં કાં મુકવાની મેદરકારી હોય છે તેવી માતા-ઓને બાંધવામાં પડેલા બેવાનો છે.

સર કુર્માની દરમિયાનને સભા

સર કુર્મા રેડીના મોટર ગ્રાહકને એવરેડ તા. ૧ લીએ આમળો રોડ પર મેદરકારીથી મોટર ચલાવવા માટે ડરખાસ્તી રેડીમાં પા. ૧૦ ના દંડ અથવા ૧૧ દિવસની જેની સજા મળે હતી. સર કુર્માએ વખતે મોટરમાં નહિ હતા.

ઉત્તરવા માટે હાંદીને સભા

જાવજી હાંદીના નામના ૨૬ વર્ષની વયના દીક્રીને પ્રીટોરીયા ખી ઉત્તરવાના ૧૭ આરોપોને માટે કુન્દેઆર દરમિયાન એક વર્ષ અને ૧૧ માસની સજા જેની સજા મળે છે. હાંદીને કન યાજ્ઞ મુજબ સભા પુરી થયે તે દેખાઈકાલ મશે.

યુનીયન પાસેથી કચારો પુલકી

યુનીયન પાસેથી જે આવતી વા. ૧૧ થી કુધી મુલતવી રહી હતી તે યુનીયન મેમ્બર્સ પ્રસિદ્ધ કચેલા દરેક દ્વારા કિસ્મત તા. ૧૮ કુધી મુલતવી રાખવામાં આવી છે.

પ્રીટોરીયા પુનઃ કરવાને વધુ વર્ષ

વેલન રીવર્ડ નીકલ નામના મોરારે ડરખાસ્તી હાંદીમાં રીવર્ડ ડી નીર નામના માથાને પોતાની બીની સાથે જાદુના ચલાવવાથી કોરેરાઈ પ્રીટોરીયા મારી નાખવા માટે કરોળાક દોષીલાહના મુન્દો બાજુ પાડી ડરખાસ્તી કોમીનલ સેક્રેટમાં વધુ વર્ષની સજા જેની સજા મળે છે. જે સમાજવાને પુરોષીયન પુરોષો તેમજ આજો મોટી સંખ્યામાં હાજર થતાં હતાં.

યુનીયનની પાટુની ઉપજ

યુનીયનમાં કુપનની પાટુને લમતા માર્કિટ બાંધકા મુજબ જુન માસમાં સોનાની કુપન પા. ૩૮,૨૧,૦૦૦ ની થઈ હતી જે તેના આનંદા માસ કરતાં પા. ૬૩,૦૦૦ નેટલી એકાદી હતી. જુન માસમાં કોલસાની કુપન પા. ૨,૬૩,૦૦૦ ની થઈ હતી. માસ દરમિયાન કુલ પાટુની ઉપજ કીરા સિવાય પા. ૪૩,૨૦,૦૦૦ ની થઈ હતી. કીરાની ઉપજના આંકડા બહુ નથી. કિસ્મત ૧૬૦૦ ના પુરાં થયેલાં મર્યામાં કીરાની કુપન પા. ૮૩,૪૦,૭૧૬ ની થઈ હતી.

ખાણોમાં કામ કરનારોની

જુન કરમીયન ખાણોમાં નોકરી કરનારોની કુલ સંખ્યા ૭૪,૨૬૫ પુરોષીયનો અને ૨,૮૮,૫૭૭ નોન-પુરોષીયનો હતાં. સેક્ટરની ખાણોમાં ૨૬,૫૦૧ પુરોષીયનો અને ૨,૨૧,૦૦૦ નોન-પુરોષીયનો હતા. કીરાની ખાણોમાં ૮,૬૧૦ પુરોષીયનો

અને ૪૧,૨૧૦ નોન-પુરોષીયનો હતા. કોલસાની ખાણોમાં ૧,૪૭૫ પુરોષીયનો અને ૨૬,૦૬૧ નોન-પુરોષીયનો હતા. સોનાની ખાણોમાં અને નીકલ

બુધાઈ માસમાં પા. ૧,૨૮,૦૦૦ ની કીમતનું સોનું (કીલા-સકીન) યુનીયનમાં ખાણમાં થઈ હતું અને પા. ૪૭,૮૮,૫૭૪ ની કીમતનું નીકલ થઈ હતું.

મયા જુનમાં વેચાણમાં આવતા રેખા પેટ મેવાયેલાં સીવીલ બ્લેન્ડે-ટો (તેમાં કીલિંગ કચેલા અને તેને બાંધે સીવીલ ઇમ્પ્રોવેનમેન્ટની કચેલી સબ્સ્ટેન્સો સમાવેલ થતા નથી) ના બંધાર પહેલાં બાંધકા બતાવે છે કે યુનીયનમાં ૩,૦૭૫ પુરો-ષીયનો માથે પા. ૫૫,૨૪૮ ની કુલ રકમ માટે સીવીલ બ્લેન્ડે-મેન્ટ મેવામાં હતાં. બધાં રૂબ પા. ૬,૬૮૬ ની રકમ માટે ૪૭૧ નોન-પુરોષીયનો માથે મેવામાં હતાં. કુલ પા. ૨૨,૧૨૬ ની રકમ માટે ૧,૬૨૮ પુરોષીયનોને સીવીલ ઇમ્પ્રોવેનમેન્ટની સબ્સ્ટેન્સો મળે હતી. બધાં નોન-પુરોષીયનોમાં સીવીલ ઇમ્પ્રોવેનમેન્ટના કેસો કુલ ૨૪૮, કુલ પા. ૩,૬૦૪ ને માટે થયા હતા. બા. બાંધકાઓમાં કેપટાઈન, વાઈનમર્સ, પોર્ટ મેલીકામેલ, હર્ડ લંડન, કીંગમર્સ, મેરીટાઈન, ડરખાસ્તી, પ્રીટોરીયા, એકાનિસ્ટાન, બન્ન રીવર કહેરો અને બોમ્બે-મીનો સમાવેલ થાય છે.

રૂટના અને અન્ય તાર સમાચાર

હાંદીકાનમાં સખત પરતીકંપ

ઉત્તર હાંદીકાનના મોટા બાગમાં પરતીકંપના સખત બાંધકા બાંધકા હતા. કચેલામાં ૨૫ સખત બાંધકા બાંધવાથી થઈ પડે પડી બાંધકા હતાં. સોજો પહેલેજ બાંધકા મહાર નીકલ થયા હતા. જે મરણ પામ્યા અને થઈ બાંધકામાં હતા.

બાંધકાનમાં અને સીધાં પરતીકંપની બાંધકા કહેરો અને કામો અને કેરોઓ કચેલી પડી તારાજ થયાં છે. સેક્ટો માથામાં મરણ પામ્યા છે અને સેક્ટો થયેલાં બાંધ, કાચી કે કાંતરી મદદ વગર નિરાધાર પડેલા છે.

બુધામાં રેલ્વે દંડ

સામાસાન નામનો ઉલ્લેખ કરનાર રાજકાર કે નેણે બન્ન-બુ-બુમાં મોટું બાંધકાર એકું કી રામંદર બાંધકાની મરણી કરી હતી તેને અને તેના ૧૧ મેરેન-મેને બાંધકાર કીંગમર્સે રાજ સામે પડે હાંધવાના આરોપ-સર હેલ્થ દંડ ક્યાં છે અને ૧૮ બીબને બન્ન રેલ્વેકાનની સજા કરવામાં આવી છે.

ચીનમાં પુર સંકેત

કેન્ડાઈની બાંધકાન છે કે ત્યાં બાંધકા બાંધકાર પુરને પરિણમે કચેલાં નુકસાનના મરોઆદર બાંધકા બંધાર થયા છે તે પરથી બાંધકા છે કે ૨,૫૦,૦૦૦ મરણ નીપનમાં છે અને ૭,૮૨,૦૦૦ મરણ (વનાના નિરાધાર થઈ પડ્યા છે).

રાઉડ ટેબલ કેન્ડાઈ—ટેલીગ્રાફની પહેલી કુકડી

રાઉડ ટેબલ કેન્ડાઈમાં એસવા દોષથી લંડન ગયેલી પહેલી કુકડી મથા કચીવાર તા. ૨૬ એકાદના તીકોરી પહેલી હતી. તેમને હોવા હોડ મે-સેકર, હોડ સેકા, વડા પ્રધાન અને દોહી પ્રધાનના પ્રતિનિધિઓ અને કીંગમર્સ અને કનઝર-વેટીવ ટેલીગ્રાફ હાજર થયા હતા.

નવરોશીમાં તીકાના ઉપદ્રવ

આખો દેશમાં તીકાના ઉપદ્રવથી ખેડાઈ રહ્યો છે. આખાં ખેતરો તેજાએ ખાલી કરી નાખ્યાં છે અને ખેડુતો જુરી દલામાં આવી પડ્યા છે.

અમેરીકામાં 'પકડાયેલું' મોટું ઘરનું કારખાનું

અમેરીકા, કે જે દેશમાં દારૂનિષેધની અવવજ સૌથી વધારે માલેલી અને નાનાં ઘરોના પ્રતિનિધિ કરવામાં આવેલો છે, ત્યાં ન્યુવર્સીમાં બેરકમ્પો આવી રહેલું ઘરનું એક મોટું કારખાનું પકડાયું છે. કારખાનામાં રોજના ૧૦,૦૦૦ મેકન દારૂ બનાવાય છે. તેની કુલ વાર્ષિક આવક ૧૮,૦૦,૦૦૦ ની અંદાજવામાં આવી છે. તેને ઊંઠના કારખાના તરીકે જુલાવવામાં આવ્યું હતું. જાની પેસેક નદીમાં ઠોળા ટોળા છુટાઈને શબ્દોનો કુઓ સ્ફોટાદી અથવાદારો વહેતો જોઇને એ કારખાનું પકડ્યું હતું.

અમેરીકામાં બેકારી

મજૂરોની ફેરફારના અણવવા મુજબ અમેરીકામાં બેકારોની સંખ્યા ૭૦,૦૦,૦૦૦ ની છે જેમાં ૨,૧૦,૦૦,૦૦૦ આશીરવાદો જોઇએ. 'ડેલી રેલીઆઈ' નો ન્યુયોર્કનો ખબરપત્રી જણાવે છે કે આથી રિમિતિ એટલી ગંભીર થઇ ગઇ છે કે ત્રણ માસમાં બારાકાનાની ખાસ બેઠક બેઠાવવાની માગણી થઈ રહી છે. મી. કુવરની સરકારે બેકારોને રાત આપવાની રીતની સામે, તે આર્થિક અને સામાજિક દ્રષ્ટિએ અવ્યવહાર હોવાના આધારે, વિશેષ ઠહાવ્યો છે. ૪૨૬ નિરાશરોને કામ અને અન્ય મદદ આપવાની અગવડ કરવાને રાજ્ય અને સત્તાધીશોની સાથે કામ કરવાને કમીટીઓ નીમેલી છે. વેલિંગટનની બારાકાવાને પાઉં ૨૦ કરોડની અણજ સુધીની ઝાંઝ પુરી પાડવાની ચોતરફી માગણી થઈ રહી છે. એ વિના આ વખતનો ચીપાઓ ત્રણ વર્ષ કરતાં જુદા નીવડવાની વધી અણવવામાં આવે છે. ન્યુયોર્ક સ્ટેટ ખીડીપર અને સુમધી પદાર્થો (પરફ્યુમરી) કે જેનો મલોઅ બહોળો ઉપયોગ થાય છે તેના પર કર નાખી ફન્ડ ઉઠા કરવાનો વિચાર અભાવી રહ્યું છે. અક્ટોબર વા. ૧૬ થી નવેમ્બર તા. ૨૫ સુધી બેકારોને મદદને માટે ફોળ કરવાની રાષ્ટ્રિય પ્રવૃત્તિ ચલાવવામાં આવશે.

અમેરીકન પેલીસીસને સુલભ

વીકરસેમ કમીટીને અમેરીકન પેલીસીસના પકડાયેલા આરોપીઓપરના અવિલુપ્ત વિશે પ્રેસીડેન્સ કુવરે વેલિંગટન પેલીસીસ પરના એવા સુલભ ફેરોળ આરોપીઓ સખત તપસ ચલાવવાનો કુકમ કાઢ્યો છે. વીકરસેમ કમીટીને માલુસોને અંગે કમીટી કાવવાને પેલીસીસ તરફથી માદ મરવાવા, જેમ મરવેલે લકડાવી અણ કાંઠવાળા, ખાણીથી કમીટીકાવાના વિશેરે દેવબીપતોના એકસો ઉપર પુરવાર કમીટી કમીટી કમીટી કમીટી.

ફાઈ કંપનીના કમીટી

અમેરીકન ફાઈ કંપનીએ જોખમ માસની કમીટીમાં ૧૫,૦૦૦ થી ૨૫,૦૦૦ કામદારોને ચોટના કારખાનામાંથી રજા આપી હતી તેમને સપ્ટેમ્બર વા. ૬ થી પાછા બેઠાવેલા છે. સપ્ટેમ્બરની મધ્યમ સુધીમાં ૫૦,૦૦૦ ને ફરી કામે રાખવામાં આવશે.

વિલિંગટનમાં ફેરોળ કમીટી

વિલિંગટનમાં ફેરોળ કમીટીને કમીટી અણવજ ખા. ૭,૫૦,૦૦૦ નું કુકમાન કમીટી અંદાજવામાં આવે છે.

ખાસ હક ફોળ બોગવે છે?

ફેલસો

(અથા અંકી માલુ)

ફેલસાની જલ નાક કરવામાં જલ હોઈ અને પુરોષીયન વેપારી વચ્ચે એક પાડવામાં આવે છે એ ફેલસે કમીટી અણવજ થી, ફેલસે આપેલા પુરોષીયન રખડ કરો.

"ઉત્તમ ફેલસો પુરોષીયન પેલીસીસ કામમાં છે એ સુખનાં સંબંધમાં થી. ફેલસે અણવજ કે ફેલસાની જલ નાક કરવાનું ફેલસા ઉપર આધાર નથી રાખ્યું, પણ અણવજ પુરોષીયન માલકીની છે કે ફેલસે એક ઉપર અણવજ રાખે છે. એકસ જલસો ફેલસો પુરોષીયન પેલીસીસ હોય તો પહેલા નામરો અને ફેલસે પેલીસીસ હોય તો જીલ નામરો અણવજ છે. સુખનાં પાસે આવેલી અણવજની આજ એકવાર કુલનિહારી ચોધરીની હતી, અને હવે વીલીઅર કંપનીની છે. અણવજ સુધી એ દેશીએના કામમાં હતી કા સુધી એના કામમાં ફેલસાને ફેલસે અણવજ નહોતું, પણ હવે એ જોરના કામમાં મદ એકસે એ ફેલસાને પણ 'એકગરફી ફેલસે' તરીકે પ્રજાને પાસ કરો."

ફેલસે કંપનીએના પાસે ચોટના આજો નહોતી તારે દેશી અણવજો ફેલસો અણવજ છે એ કારણે તેમને આજોએ એ ફેલસો અણવજી. હવે આજે તેમને ચોટના ફેલસો વાપરે છે, જે ફેલસોની આજોના ફેલસા કરતાં જરાય અણવજો નથી. આજોનું એક આજોએ મંડળ છે. તેના ચીફ સેનકરી ચોટીસર કમીટી પુરોષીયન હોય છે, એક ચોટ ચાવકાલવાળા ફેલસો મે તેલકા મળી કહે છે. આનું કારણ એ છે કે પુરોષીયન આજોવાળા ફેલસે અણવજોને રેપી કમીટી નથી.

આજોના પ્રદેશો શાખાને પ્રતિકાસ મળ્યું તો તેમાં પણ પુરોષીયન કંપનીએને ફેલસે કંપનીએ વિશ્વ વિશેષ કામો અણવજી ચાત અણવજો. એકવાર એક પ્રદેશની એક ફેલસે પુરવર પરીક્ષા કરી અને અણવજો રીપેલ' ચોટકમી. અણવજ સારામાં સારા મધા પ્રદેશો પુરોષીયન કંપનીએને આજી દેવામાં આવ્યા.

અણવજની આજોવાળા છોટનામપુરના ઉત્તમ પ્રદેશો પુરોષીયનેને કાઢે અણવજમાં આવ્યા છે, તેમજે ફેલસે પેલીસીસે પેલસાએ આવ્યા છે.

અણવજ પુરોષીયને, અણવજ પાસે અણવજોને મળતી મદદ છતાં, ફેલસોની સાથે અણવજી રીતે કરીઅણવજી ઉત્તમી કમીટી નથી તારે તેમજે અણવજ ઉપર અણવજ સાચીને ફેલસે ફેલસે કંપણવા કામકે કામકે પુકાર કરાવે છે. આનો કામકે વિશ્વર ધારાસભાએ પ્રજાના પ્રતિનામજોના વિશેષ છતાં પસાર કરેલ અણવજનું ખીલ.

અણવજ અને આના અણવજ

અણવજ વિશ્વરના મળના અણવજોને પ્રતિકાસ રીક રીક અણવજો છે. અણવજની નીલવજ (અણવજવાળા) એનો માલ પસાર વર્ષ સુધી આવ્યો અને પછી ૧૮૫૬ માં અણવજ મજૂરોનાં તોશાન થવાં તારે એ પાસો અણવજ આવ્યો. ૨૫, એકસ હોજને અણવજ નીલવજેના અણવજો એકસ પાસનાર એક અણવજ પુરવજેનું અણવજ કરવા અને ફેલ કરવામાં આવ્યો હતો અને ફેલ કરવામાં આવ્યો હતો. વિશ્વરમાં તારે પછી ગળના અણવજ કમીટી સમય સુધી આવ્યા, અને એનો પ્રતિકાસ તો અણવજ કરતાં વધારે સારી રીતે ફેલ અણવજ છે?

જેમની મહેનતને પરિણામે સંપારજના એકતોને સારી પેઠે શકત મળે.

આને પુરોષીયનોના કમલમાં આવા ભગીયાઓ ચાના રજા છે. હોંશુસ્તાનની વસાહત કરવા સંબંધી નીચાવણી સ્પેષેક્ટ કમીટીની આમણ ૧૮૫૮ માં મી. ક્રિમેને આપેલા જવાબ ઉપરથી જણાય છે કે ચાના ભગીયાવાળાઓને આરંભમાં સરકારે જેની જેમી મદદ આપી હતી:

“૧૮૨૨, આસામ અને કુમાઉમાં સરકારે વ્યવસ્થાના ચાના ભગીયા જનાવ્યા હતા, અને જે ભગીયા મદદ નીચે કે તરત તેને પુરોષીયન ભગીયાવાળાઓને સોંપવાની તબવીજ રાખી હતી જે વાત જાણી છે? છ, હા; ચાના ભગીયાનો વિચાર સૌથી કે તરતજ સરકારે એમાં પહેલ કરી, એને ઉત્તેજન આપ્યું, અને એને ફેલાવવાને માટે ‘ખચ’ પણ મૂક્યું. પછી ઇટલાક પુરોષીયનોએ મોટા પાંચા ઉપર જે કામ ઉપાડી લીધું, પણ જે પ્રયત્ન સફળ ન થયો પણ બમબગ ૧૪ વરસ ઉપર, આ નવી ચોજનાના પરિણામે, સરકારે એમને ઇટલીક જમીનના સંબંધમાં ખાસ છુટ આપવાનું કરાવ્યું એટલે આ કંપની ઉભી થઈ.

“૧૮૨૩, આ ભણા પ્રયોજનોને પુરેપુરે ‘ખચ’ સરકારે ઉપાડેલો જે વાત સાચી કે નહિ? અને પછી ભગીયાવાળાઓને મદદ આપુકું કરતે એ ભગીયા આપી દીધા એ ખરું? અને એ વિષે ખબર નથી.

“૧૮૨૪, સરકારે મી. ફેમ્પ્ટન અને બીજાઓને ચીનમાં મી જેવા અને ચાના ભગીયા જનાવનારા કોથવા નહોતા મોકલ્યા? આનો હેતુ કાંઈ સરકારે ભગીયા કાઢવાનો નહોતો પણ પુરોષીયનોને ઉત્તેજન અને કિશ્કણ મથે એ હતો?

હા; હું પાઈ છું કે એમજ હતું. ચીનાઓને પ્રથમ કાવવામાં આજ્ઞા હતા. એમની મારફત હોંશુઓને ચાની એક કરતાં આવાકે એમ ખનાવું હતું પણ તેનું કાંઈ પરિણામ ન આવ્યું.”

આમ હોંશુ કર જરનારને ખરેખે આખા કામનો પાયો નાખ્યો અને પછી એનું ફળ મેંરાઓને આપ્યું, અને એના બદલ આપી અને કામદા કરી આપ્યા કે એમાં આસામના ભગીયા એવા ભગીયામાં કામ કરનારાઓ તેમના મુલામ જમ્યા. આ મજુરને કરારથી અમુક સુવન સુધી કામ કરવાને નાધી લેવામાં આવેલો હતો, જે કરાર એ તોડતો અથવા પળે કપાંમ કામ કરવા જતો તો તે ફોજદારી મુતો મળતો, એટલુંજ નહિ પણ ભગીયાવાળાને જે માજુસને પકડવાની પણ સત્તા આપવામાં આવી હતી. આસામના ભગીયાઓમાં મજાં વર્ષો થયાં ને ભાઈરે દિલ્લિ પ્રવર્તે છે તે વાંચતાં ચીતરી મરે છે. જીએ અને પુરોષોને કાલમ આપી દમાદટકાથી આસામ કમ જમ્યામાં અને પછી ત્યાં તેમને મુલામની દમમાં મુકી દેવામાં આવ્યા છે. તેમને જ્યાં રાખવામાં આવે છે ત્યાં આમવર્ગને જવાનો હક નથી એટલે થેલા મજુરોની દાદરિયાક કંઈ નથી.

આ ભગીયા ઉપર ‘પ્રેક્ષી વલ્લી’ થી થયેલા સરજના ડેલોના આક્રિશ મળતા નથી, પણ ડાખામાં આવા જુજ ડેલો પ્રમટ થવા છે તેથી પુરોષીયન મેનેજરે મજુરો ઉપર ડેલો ખાંસ મુજરે છે તેને પુરો કામો પુરાવો મળે છે. (અપુરું

ખલીફ ઉમર

મુસ્લામની તવારીખ અને તેજરી રનોથી મળકળે છે. તેમાં ખલીફ ઉમરનું નામ બજોડ છે. આરે મુસ્લામનો નામકાલ ચાલતો હતો, ધીરે ધીરે જમતમાં મુસ્લામની આજ પ્રવર્તી હતી તે જમાનામાં ખલીફ ઉમરનો જન્મ અરબસ્તાનમાં થયો.

અરબસ્તાન વીરની જુમિ છે. એનાં વિકાસ રજોનાં જોડમાં ઉછરેલા લોકોમાં રજુની વિકાસતા જોઈ ઉરની વિકાસતા છે, તેથી અમીરાઇ છે અને રજુનાં પ્રમટ તોડાનો; એવી રવજાવની વ્યવસ્થા અને જાંતિઓની સંચળતા પણ છે. હમરત મદમદ પમગમર સાહેબે દલિતી સંચળતાને વકરવાના આરોજોને ક્રિપ પાડ બજાવી મુસ્લામ સમક્ષ સંવમ અને સાદા જીવનને આદર્શ મુક્યો. પમગમર સાહેબના દેકાવસાન પછી એ આદર્શને સરળ જનાવવાનું કામ બિલાહલ વેપર આવી પાડ્યું. મુસ્લામને સદબાગે મદમદ સાહેબના પછી જેમના કાલમાં મુસ્લામન તંત્ર આબુકે તેમના પહેલા બે પુરોષો અસાધારણ અને અતિ સમર્થ હતા. એ પુરોષો તે અબુમકર અને ઉમર.

આ બે પુરોષો મુસ્લામના ઇતિહાસમાં એવું તેવું સ્થાન નથી. મદમદ સાહેબે મુસ્લામને જન્મ આપ્યો, ખલીફ અબુબકરે તેમાં પ્રાણ પ્રતિપા કરી અને હમરત ઉમરે તેને સંસ્કારિતા આપી. એક મુસ્લામની છુદિ હતો તો બીજા તેને આત્મા અને મોંએ તેની પ્રેરજાકર દતો. અબુબકર અને ઉમરની મંત્રા બમગ હતી. બન્નેએ એક વખત વિચારપૂર્વક એક છિદાંત સ્વીકાર્યા પછી પાછળથી કદી પણ પોતાના મનને કાંઈનાં વાદળથી વેરાવા નથી દીધું. તેમની પ્રખર મદાએ તેમને બારે કાર્યકક્ષ જનાવ્યા હતા.

અબુબકરને ખલીફ તરીકે સાંખા વખત સુધી મુસ્લામનું તંત્ર સંચાલવાની તક મળી નહિ. ઇ. સ. ૬૩૪ માં તેમનું અવસાન થયું અને બીજા ખલીફ તરીકે ઉમરે તેમની જગ્યા લીધી. ખલીફ ઉમરની સાદામ અને મદા કરોડને મુગ્ધ કરે જેવી છે. જેમ જેમ મુસ્લામનો વિજય થતો ગયો તેમ તેમ તેમાં વિજય થેલકાને પરિણામે અનેક જલના સડા થેલવા માંડ્યા હતા. ખલીફ ઉમરની દીપદંષ્ટિ મુસ્લામ ઉપર મુઝબી રહેલી આ મદાન આદત તરતજ જોઈ કડી. આરોજો આ સુધી રજુમાં રહેતા હતા ત્યાં સુધી તેમના જીવનમાં બારે સાકાઇ અને રજુનું ખડતલપણ હતું, પણ હવે તો વિજયી આરજ સેનિકાએ રામતી વિલાસિતાનો રવાડ માખવા માંડ્યો હતો, ચીતનું રજુમ એમનાં કરીરને જુમ સુવાણુ લમવા માંડ્યું હતું—હુંકમાં મુસ્લામમાં વિલાસિતાનો પગપેસારો કર થયો હતો. ખલીફ ઉમરે આ પરિસ્થિતિ સામે વારે વિરોધ બ્યકલ કર્યો હતો અને એ ઉમર ખલીફનું જેવા વિરોધ વખતનું એક ચિત્ર તો કદી પણ નહિ જુલાય એવું છે.

કહીકલ એમ જાની હતી કે આરોજોએ જેસાલમને વેરો માલ્યો હતો. જેસાલમના લોકોએ કિંદો રાજપુષ્પી આરોજોને રવાધીન કરવા દર્જોવ્યું, પણ એક વિચિત્ર કરત કરી કે ખલીફ ઉમરે જાતે આવી કમને સંભાળી લેવા. ખલીફ ઉમર આ વખતે મદીનામાં હતા. આખી મુસ્લામી આજમનો એ એક અને જનન્ય અધીક મદીનાથી જેસાલમ સુધીની ડોને મામજની કાળી અને કંઠાળા બરેલી મુસાફરી કરવા એક ઉંડ ઉપર બેસી માત્ર એક નેકર સાથે નીકળ્યો! અને તેનાં સાથનો? આખી મુસાફરી માટે એકજ ઉંડ, એક પાલકરીની ફાલજ એક ખલુરની કાયજી, પાણી માટે માખડાની એક થેલી અને

તેની બાકાતની પાવડીઓ આવડી મોટી સંખ્યાનવા સ્વામીની આ સાદામ કોને મુઝ નહિ કરે? પણ વિશેષ જુની તો એ હતી કે નોકરનો દરજ્જો ખરીદે પોતાનાથી જરા મ કલકો રાખ્યો ન હતો. ૬૦૦ માણની મુસાફરી એકજ ઉટ ઉપર બનેજો કરવાની હતી; એકલે કમર ઉપર એક દરાબુ કે એક મળજ પોતે એકે તો બીજા મળજ નોકર એકે. આથી બન્નું એકું કે જેકામકામ પહેલિયતો વખત જાગ્યો તારે ઉટ ઉપર બેસવાનો તેજરનો પારો હતો અને જેસાલમવારીએજો તો પહેલું નોકરનેજ ખરીદ માનવાની શુભ કરી આવકાર જાગ્યો. આ સોમ સાદામનું મિત્ર એક વખત મન સમજી ખડું થયું પછી કહી પણ જુલાય ખડું?

તારે ઉપર જેસાલમ નજર આવી પહેલિયા તારે મુલામત રેકર્ડ વલેવારી અને સારી રીતે સજ્જારાએજો યોદા ઉપર મોઢા લેખના સેનાપતિઓ તેમને સારકાર કરવા સામે જાગ્યા, તેમને જોતાં એ જુમર્ ખરીદની કાંબખાંથી ખંગારા વર્ધવા માંડ્યા. પોતાના ઉટ ઉપરથી તે એકમ કુદી પડ્યા. ઈ, દોળા, પથર ને કંઈ કાચ જાગ્યું ને બધ એ વરજા-મીજાએને તેમજી વખાવવા માંડ્યા અને તેમના મુખમાંથી ઝળ ઉડે એમ વલેના નીકળવા માંડ્યા. આ વિલસ કાર જાં દોળા શો? આ પુઝટી શી? એના સાદા આરમો ત્યાં? તે પાક અને વજાર કરવાખીઆ ક્યાં? આ વેવજાઓ સાથે તો હોવજ ક્યાંથી. પણ તેમને પોતાની પાસે પણ ખરીદ ઉપર ઉપર રહેવા દીધા નહિ તે નધને તેમજી કાંઈ કાંઈયા. પથરો બધ તે તેમની પાછળ દોડ્યા અને એના ખમીરો પોતાના મોં સંતાડવા જવ જામ જાગ્યા ત્યારે તેઓ પોતાનો રક્તિ કારો જોકાક પહેરી જાગ્યા તારજ આ ઉધ ખરીદને પુરવપ્રોપ કંઈક કમ્યો.

જાતુંજ એક બીજું મિત્ર કુદાના જુવા ઉપર ખરીદ ઉપર લખેજા પત્રમાંથી આપજીને મળે છે. એ સુખાએ એક ભવ્ય આલીકાન મહેલ બાંધવા માંડ્યો હતો. એની પાવ ખરીદને કાને આવી. ઇસ્લામનો પાયો તો દરિયાનાશખના ઉકારેજી જાગ્યા ઉપર રચાયો હતો; તેમાં જાવા મહેલો બંધાવા માંડે એ કેમ પેરવડે એમાં રહેતાં જનિષ્ટો એ દીપદિષ્ટવાળા ખરીદે તરતજ જોયા અને એ સુખાને તેમજી લખ્યું:

"મેં સાંભળું છે કે ખજાના મહેલ નેવો એક મહેલ તમે બંધાવવા બોંડ્યો છે અને કરવાજ શુરૂ તેના મહેલના નેજીજ નમે વાપરવાના છે; એકલે કે ખજાને એમ પોતાના મહેલ ઉપર ચેલોતર અને જિખામનો માંડવી બરીજ બોધાને બાં જવાની નંધી કરી હતી તેવું તમે પણ કરીજા ને? જામિત મરીજ બોધા અને તમારી વચ્ચે તમે એ મોટી જાડી દીગજ રાખીજા ને? એના બજકાકાર ઇરાની ગાદકાદો ને નરકમાં સીધાવ્યા છે તે નરકમાં સીધાવવાની, આપજી પથમખર સાંકેજનો માર્ગ જોડી, લંચે જા મહેલ બંધારી તેધારી તો નથી કરી રજા?"

ઇસ્લામના એક મહાન આગ્યવિધાતાનો આ પત્ર જાગે પણ ઇસ્લામને કાર્મસુખ નહિ કરે? અને આવા મહાપુરુષ ઉપર મુઝ પ્ર. મધીજી તેમને વારંવાર ઉલ્લેખ કરે તો તેમાં કંઈ જાગ્યું છે ખડું? પોતાની અસાધારજી પ્રતિભા વડે પોતાના જીવન દરમ્યાન ખરીદ ઉપર ઇસ્લામમાં વેસતા સમજી અને વિશ્વાસિતાને અટકાવ્યા એટલુંજ નહિ પણ ઇસ્લામનો તારે વિસ્તાર કયો. સિરિયા, આર્મિનિયા,

એસિયોટીઆ, ઇરાનનો મોટો ભાગ મજીમ વમેરે ખરીદે એમના સમય દરમ્યાન ઇસ્લામના કંડા કેડળ જાગ્યા હતા. ઇસ્લામની મહત્તા જાવા સમજી અને ઇસાદામના પુખ્તરી મહા-પુરુષોને નહિતો બીજા મજીને જાભારી છે—"સલામિક વલીજ"

બારસદની વીરાંગનાઓ

(લેખક: મીજાલઈ)

(મવા કાંધી માણ)

[નિધ—બારસદની વીરાંગનાઓ એ હોંદુસ્તાનની મધ્ય વર્ગની સર્વિનમજગની લડતમાં જીતીએજી મળવેજા જામને વિશે જાવનમરની કિશિજીયુર્તો ઇસ્લામના ગીજીબાધને જાભેમેજા મિત્રો જમકાવાદના પ્રસ્થાન કાર્મલયે સરસ્વતિ મંચમજાના એક પુરવકરે જકાર પાડ્યા છે તે છે. આ દેશના કોઈ-બાધએને તે જાતિ રસીક થઈ પડેજી અને કોઈ એનો તેમજ વાધએને પ્રોત્સાહન જાખનારૂં ચર્ચ પડેજી એની જાગ્યાએ જમે દુકડે દુકડે પ્રસ્થાન કાર્મલયના આકાર સાથે તે જાકિ-જાપીએ છીએ.—અ. ઇ. જો.]

આક્રમની બહેનો પણ લહાણીમાં

જાકરજીના કવાખાનામાં ધવાથલાઓજા ખાકલા પક્યા હતા.

ઉતારેથી કવાખાને આવતાં સુધી વાતો થઈ હતી: "આપજી સલામદ આક્રમની બહેનોને પણ માર પડેજો જે મંચા-બહેન, લદખીબહેન, સહરીબહેન, મધુમતી બહેન, વમેરને કામ મોઢેજી: "સડેથી વધારે માર તો આક્રમની બહેનોને પડેજો છે; અને મંચાબહેન તો લોહીમાં ખરડામાં હતાં."

ધવાથેથી આક્રમની બહેનોનાં ધુરવદાન કરવા મટે વેજવાળા પથમાંથી જમે કવાખાનામાં પમજિયા ઉપર મહાં. સામેજ મેરેયોનો ખાટોજો હતો. જાભાયો પણ જાગ્યા કહે કે એ સુતેથી છોકરી નાપુતા આક્રમની છે. આક્રમની છોકરીઓ જોજખાધ જાવ તેવી હોય છે. પ્રજાજ મંબીર જાતિ તેજા મેં ઉપર હતી. અમારી સામે તેની જાંબેર જોઈ રહી.

"કેમ, તેવું જાગ્યું છે?"

"સારું જાગ્યું છે."

ક્યાં જાગ્યું છે?"

"આ વસિયાં ને કદમાં." જુન વીરજને કાંતિજી પાછળ કામ જાક જાક તે જોલી.

"કુખે છે કે?"

"જક કુખે છે. કામ રાત્રે તો જુક માવની પીઘાપી રહેવાતું ન હતું. રક રક થઈ જતું હતું." હ મેરેથી બહેનથી અપરિચિત હતો પણ વિગતો જાણવાની ઉત્કૃષ્ટતાથી મેં પુછ્યું: "મેરેથીબહેન, કહો તો ખરા કેવી રીતે માર ખાધો?"

મેરેથીએ કહ્યું: "જમે તો ધમેજાળામાં જમારી મંજી સાથે બેઠાં હતાં. અને જકાર પોલીસો ગામની દુકાનો જાક કરાવી જાગરમાં રડતા હતા. અમે માતાં હતાં:

"કેમ જામે મરખારી નોકરી રે"

પોલીસે કહે: જકાર જાવો, જકાર જાવો, એકલે જવાનીએ કે મરખારની નોકરી કેમ જાવ છે."

"જક કરતાં માતાં માતાં જમે જકાર જાગ્યા અને પોલીસે જમારી ઉપર છુટી પડ્યા. મોઢાક જાગીએ પડી. જોવાસજી જીસંધતું પાટિજી પોલીસો કુટવવા લાગ્યા ત્યાં તો મધુમતી અને બીજા બહેનો જાવી. જાકાધી જાલી. પોલીસ ને જમારી

વચ્ચે રમખાણ ભર્યું. પાટિયા ખાતર હોય જલ્લે કાપી જમારામાં કોટકું બધું બળ આપ્યું હતું.”

મારા મનમાં હું વિચાર કરતો હતો કે તમે તો સ્વયં જળરાનજ છો. ભારત માતાની અંતઃકલિત આત્મે માન પ્રગટ થઈ છે. જો અગ્નિનો આંધાર આત્મે બહુથી ઉડ્યો છે.

ચેત્રીબહેન આગળ બેઠાં હતાં: “ચોટકો: જેથી પ્રકાશમાં પછી પોલીસે પુછ્યું: ‘કેમ હરી વાર સરખસ જઈ જવું છે?’

“મેં કહ્યું: ‘હા. બધું જમજમ.’”

“પોલીસે હરી માર આપ્યો. બચ્ચીબહેનને ને મધુમતીને, અમને સોને.”

જોવાએ બચ્ચીબહેનને જોળખીને પુછ્યું: “કેમ! તમે પશુ થવામાં કે?”

બચ્ચીબહેન પધારીમાં યુરોલીથી બેઠાં થઈ સુઝ મએસો પમ બતાવ્યા. પમ સુઝને મરડી થયો હતો.

તારાબહેને નીચાં વળી સહનુષ્ટિથી પમ તપાસ્યો અને કામજીભાઈ કામ ફેરવ્યો.

અમે સુન્દરા પમને કમ કામજીથી જોઈ રહ્યાં હોઈશું તેનો તમને ખ્યાલ આવી શકશે.

જોરકામાંથી કહરીબહેન આવી. તેમને પશુ યુગ માર પડેલો. તેમને મેં જોળખી કાઢ્યાં. એક વાર બાલમંદિર બોના આવેલાં.

આધિ: હમરનાં એ બહેન હસીને બોલ્યાં: આ બહેનોને મદદ માર પડ્યો છે: રાત્રે તો ખીડને લીધે રહતી હતી.”

“તમને?”

“મને તો પડેલ ના. પડ્યો તો જો પડ્યો.” સખ્ત માર પડ્યો હતો હું કેમ અને વિનયકુલ દેવતાથી તેણે કહ્યું.

જોરકામાં એક બહેન ખાટલા પર પડેલાં હતાં તેને જોવ તારાબહેન મધા, આં તે બહેન અને કહરીબહેને કપડાં નીચે પડેલો માર મારવા પાછળ જોઈ રહી બતાવ્યો.

તારાબહેન ઉતરી મએસે મોટે દુઃખજરી આંખે બહાર આવતાં હતાં.—બહેનોને કાચેલી કાકડીઓનાં સોળ તેનાથી કદાચ જોઈ શકાયા નહિ.

હાં એકાદ બે પુરૂષો પશુ હતા. યુગ થવાએલા, હાંથી દુઃખી હતા.

વધારે શું લખું? મને થાય છે કે હવે તો હવે સહ. એક પશુ હાંનો કાપ્ત ન કાડું. મનમાંજ સમાધી લઉં, આશ્વમની બહેનોને માર! અને તે જોટલા માટે કે તેઓ એક ખીજ આશ્વમની બહેન—લીલાવતી આસર—ઉપર મએસા સુખમ સામે વિરોધ દર્શાવવા નીકળી હતી. આશ્વમની બહેનોને માર! નેજો બહિઃસાના વતનું રક્તમ પુર પુ. મહામાજી પાસેથી શીખી છે, નેજોએ મહામાજીની તપોસુમિને શોભાવી છે, નેજોએ ભારત અજીવનમાં નહું એવન નવો પ્રાણ સ્થળે સ્થળે આણેલો છે.

પશુ એજ કદાચ પોલીસની ડ્રિગ્ગે તેમનો વાંક મળ્યા. પશુ સરકાર તો બચાવ એક કરે છે કે બહેનોએ પુજ અને કોકરા ઉરાકા વએરે વએરે, અને તેનો સામનો કરવા કાકીઓ વાપરવી પડી!

કેટલીએક વસ્તુઓ એવી છે કે એનો બચાવ ન કરીએ તો કોઈક પશુ બચીએ.

પશુ સરકારને બચાવ કરીને ન બચવાનું સુએ છે તેનું શું?

ધી સુરત હીંદુ એસોસીએશન

જનરલ મીટીંગ

ધી સુરત હીંદુ એસોસીએશનના સર્વ મેમ્બરોને ખબર આપવામાં આવે છે કે એસોસીએશનની જનરલ મીટીંગ સ્વી-વાર તા. ૧૭ સપ્ટેમ્બર ૧૯૩૧ ના રોજ સાંજના ચાર વાગે એસોસીએશનના ૧૨૭ લીક્ટેરીયા સ્ટ્રીટવાળા હોલમાં મળશે તે વખતે સર્વ મેમ્બરોને વખતસર પધારવા લીનંતી છે.

કાર્ય:—શુભ ઉપાસવા સંબંધી કાવલમાં નરી રૂબ લખલ કરવા.

પુરાણ સુખા મીત્રી,

આ. સેક્રટરી.

એમ. કે. માંધી લાયબ્રેરી અને

પારસી ફરતમજ હોલ

ફસમો વાર્ષિકોત્સવ

એમ. કે. માંધી લાયબ્રેરી અને પારસી ફરતમજ હોલના ફસમો વાર્ષિકોત્સવ તા. ૮ સપ્ટેમ્બર ૧૯૩૧ ને મંગળવારના સાંજના ૭-૩૦ વાગે પારસી ફરતમજ હોલમાં ઉજવવામાં આવશે. સર્વ આઈ-એને વખતસર પધારવા લીનંતી છે.

બી. એમ. પટેલ,

સેક્રટરી, એમ. કે. માંધી લાયબ્રેરી

અને પારસી ફરતમજ હોલ કમીટી.

મંગાવી લેા

ધી સેલ્ફ પોન્ચુગીઝ ટીવર

ભાગ ૧

વેર બેઠા પોન્ચુગીઝ કાખા સહેલાઈથી સીખી શકશે. થાડીજ નકલો રહી છે.

કોમિટ સી. પાંખ.

N. G. SHUKAL,

Wadhvan City,

Kathiawar, India.

શક્તિની સર્વોન્નમ દવા શુભ સ્વરેસી

મદનમંજરી જોળીઓ

આ જોળીઓનાં સેવનથી અલભ્ય વીર્યવીર, માયાનો દુખાવો, સરદી, માલુસીકુતા, કમજોરી, મગજની નબળાઈ, સુરતી વીરે સરીરની પાવનમાં કરનારાં રેક કરેલો તરતજ નાશક થઈ સરીર સ્વચ્છ બને છે.

દી. જોળી ૨૦ લી ડબી ૧ ને રૂ. ૧.

શાળ્યેલ નારાયણજી ફેરવજી

હેડ ઓફિસ: નમનગર (હાડીઆવાલ) ઉડ્યા

આફિસના એજંટ: O. OSMAN, Stellenbosch c.p.

ઉન્નમ મરમ મસાલો વિએરે

અમારે આ બતી દેખરેખ નીચે તાળે અને મશાકથી મરમાં ફેરેલો ગરમ મસાલો, કરીપાઉકર, હાંકર, મરયા, તેમજ ફરીનો અને લીધુનો તેમજ મીઠસ આચાર હાંમેલાં થોડાં બા બચાવે અમારી જેટલી સાથે મળી શકશે. આવો ઉન્નમ માલ, તમે મરમાં જનારી શકતા નથી. એક વખત મંગાવી ખાતી કરો. મળવાનું ઠેકાણું,

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

"INDIAN OPINION"

Subscription Rates.

WITHIN THE UNION :		a.	d.
Yearly	20	0	
Half-Yearly	10	6	
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		a.	d.
Yearly	25	6	
Half-Yearly	10	6	

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and railed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સપ્લાયર

નાણાકનાં નંબર એકના ખનાના, પધનાપલ વિગેરે ચીજો ઓરડર મળેથી તરત સપ્લાયમાં આવશે.

દરેક ઓરડર ઉપર જાતી દખરેખ રાખી સારો માલ, સારી પેકીંગ કરી કીફાવત બાવથી મોકલવા માં આવશે.

ફેપ ગ્રાવીન્સ, ટ્રાંસવાલ, ક્રીકેટ, રોડેસીઆ વીગેરે દરેક જગ્યાએ મોકલવામાં આવે છે.

લખો: રવજી ભુલા,

પો. બો. નં. ૫૨૧.

૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,

દરબન, નાટાલ.

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

દર શુક્રવારે પ્રગટ થાય છે. લવાજમ રૂપાલ અરચ સાથે:

યુનીયનમાં (વાર્ષિક) પાઉન્ડ ૧-૦-૦

દરિયાપાર " " ૧-૦-૬

કોઈ પણ માસની શરૂઆતથી ચાલક ચર્ચ શકાય છે.

લવાજમ અગાંવી લેવાનો વારો છે.

અગત્યની સુચનાઓ

છાપુ મોકલવું બંધ કરશે એમ ચાલક જ્યાં સુધી ન જાય ત્યાં સુધી તેઓની સાથે નિષ્ઠા માની લઈ તેઓ ઉપર છાપુ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ.

લવાજમ એ જાણુ વરસ સુધી ચલવા ન દેતાં પુરું થયે આમાફ રેટરમેન્ડ મળતાં ગ્રાહકોએ નિયમિત અભાઉથી લવાજમ મોકલી આપવાની મહેનજાની કરવી.

લવાજમ જે પોસ્ટલ ઓરડરથી મોકલે તે તેમાં **INDIAN OPINION**, Phoenix or Durban કરવું અને કસેસ કરવો નહિ. એક નોંઢ અથવા પોસ્ટલ ઓરડરથી નાણા મોકલનારે કામળ રજીસ્ટર કરવો એ સહિસહાયત બરેહુ ગણાશે. એક મોકલનારે એકલું કમીશન ઉમેરતાં ચુકવું નહિ.

ગ્રાહકોની સાથે નિષ્ઠા માની લઈ અમે છાપુ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ એ ધ્યાનમાં રાખી જેઓ છાપાના ચાલક રહેવા ન ઇચ્છતા હોય તેઓએ પોતાનું લવાજમ ચુકવે મોકલી છાપુ મોકલવું બંધ કરવાની સુચના જાણી મોકલવા જેટલી સમયતા ખતાવવા મહેનજાની કરવી.

હિંદુસ્તાન જનારા બાઈબીએ આફ્રિકાના વાતાવરણથી આહિતમાર રહેવું હોય તે લવાજમ બરી હિદમાં "ઈ. ઓ." મળે એવો ખરોખરેત કરી જશે.

પત્ર જયવહાર કરવાનું સરનામું:—

Manager, Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

રેશમી માલ અને સ્વેદરશી કપડાં

તરેહવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશથી મોટા જથ્થામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી દરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

ચાણી, સબલાં વિગેરેને ખાટે જાત જાતનું રેશમ.

બોળાં, રૂમાલ, સાડી, મખમલ, શાલ, ટાઇ, કોલર, કેર, શર્ટ, સુટને ખાટે સર્જ, આસામ સીક્ક વિગેરે વિગેરે. પુરૂષો, સ્ત્રીઓ અને બચ્ચાંઓને પહેરવા ભેષ્ટતી દરેક ચીજો અમારી ગમે માન્યોમાંથી સસ્તામાં કરતા બારે હંમેશા મળી જશે.

ફોન ૫૬૫૪.

સો. કેવલરામ એન્ડ કુ.,

બોલક ૫૨૬૬.

૬૩ ઇલેક્ સ્ટ્રીટ,

ફોન'ર માર્કીટ બિન્ડ ઇલેક્ સ્ટ્રીટ,

લોકોનીસભર્ગ.

શિયાળો આવ્યો !**શક્તિનો પ્રજનો !****જુવાનો****અને****જીવનદોરી**

બજારવાનો તથા બજવાન બનવાનો કામથી પ્રલાજ બેઠતા હોય તો હમારો સાલમપાક વાપરો.

સાલમપાક નં. ૧

સાલમપાક નં. ૨

બદામપાક

જુંદરપાક

રતલ ૭/૬

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

લેસણપાક

કુવારપાક

મચીપાક

અડદપાક

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૩/૬

રતલ ૩/-

પારસલ ખરચ જુદું સમજવું.

તમામ જાતના પાકો મરજી પ્રમાણે તૈયાર કરી જુઓપવામાં આવે છે.

અમારે ત્યાં બનેલા પાકોની ગરેબી આપીએ છીએ.

બહાર જાવના મહાકોએ એલેર કાચેજ પૈસા મોકલવા મહેરબાની કરવી.

Kapitan's Balcony Hotel,

'Phone 3623.

(માલિક: R. K. KAPITAN).

Cor. Grey & Victoria Streets,

DURBAN.

Telephone 3484

Tel. Add. "SURATEE"

EASTERN TRADING CO.,

Wholesale Fruit Suppliers.

Box 730.

Durban.

નં. ૧ જાતના ૨૫/- રેસ, પાકનાથ નં. ૧ ૫/- રેસ.
દરેક જાતના પાકો ૬૨૮ અને વેલ્ટેબલ સાથે પેકિંગ કરી
શ્રી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. ગ્રેસ જુદી.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રૂટ અને વેલ્ટેબલ માટે કંટીના એલેર ઉપર
ખાજા ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી આવશે
કરશે. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

તમારા ધંધાની જાહેર ખબર ક્યાં છપાવશો?

'ઈન્ડિયન ઓપિનિયન' માં

તે જુનામાં જુનું કોઈ છાપું જાના કાલેજ આફિસમાં વેચાય છે.

આજ અને નક્કલ માટે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

હિંદના પ્રખ્યાત ગવૈયાઓના નવી રેકોર્ડો

ગમે તેવા ગયનો વાળી રેકોર્ડો ઘરમાં રાખવા કરતાં દરેક જણના મન હરી એ તેવા ધાર્મિક,
સામાજિક અને સંસ્કારીક બોધથી ભરપૂર ગાયનોની રેકોર્ડોના સંગ્રહ કરો. આવી રેકોર્ડો મનને
પ્રજ્ઞ કરે છે અને આનંદ આપે છે.

(રામ કાંદભરી) ગુજરાતી

“અરે કાળી ધીમે ધીમે આ જાત”

“પતિ વીના પ્રેમાદાના મનમાં”

નંબર ૬૫૬.

(રામ કાંદભરી) ગુજરાતી.

“હિનાનાથ દયાળ નરવર હાથ મારો
મુશ્કેલીમાં” (કેશવકૃતી)

“તુલ્યો મારો ત'જુરાનો તાર.”

નંબર ૭૫૦.

હવે તમારે જાણવું, સુંદર દેખાવ વાળા અને સધુર સાઈન્ડ મોકલ વાળા મામેલેન તેના બેઠારને પણ આનંદ
આપે છે અને તેની સાથે અમારી રેકોર્ડો વાપરવાથી હમણા આનંદ વધારે આપે છે
ગુજરાતને હોંદ, અમારી મહત્તર કચેરી ૪૨૧ મલબાઈ સુર ખરે રેકોર્ડો ખરીદવારને બેઠ આપવામાં આવશે.
અમારે જાણ્યા મામેલેન અને રેકોર્ડો ખરીદવારને નાજાની પછીજ બચન થશે.

'Phone 2447.
P. O. Box 1155.

Agent of H. M. V. RECORDS.

E. A. TYEB & CO.109 Field Street,
DURBAN, Natal.

Indian Opinion

No. 37—Vol. XXIX

Friday, September 11th, 1931

Published for the Proprietor, at the Phoenix Press, Durban.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રહી. ખંડાલા

ડીલીના બાવો

સપ્ટેમ્બર તા. ૨૧ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

રહી. "કેન્ના"

ઓક્ટોબર તા. ૫ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઈડ ૨૭-૦-૦.

થર્ડ: પાઈડ ૧૫-૭-૬.

ટેક: પાઈડ ૬-૭-૬. યોરાહી વમર.

મુજલમાની વીરહી. રા. ૪૦ ના હિસાબથી અને રહેલીવલના રા. ૧૦૦ ના હિસાબથી લેવામાં આવશે.

હીંદુ વીરહી. રા. ૪૫ ના હિસાબથી અને રહેલીવલના રા. ૭૫ ના હિસાબથી લેવામાં આવશે.

મુજના—ઉતામીએ પોતાના મોટા દાગીના કનીવારે ૧૧ વાગ્યા અગાઉ રસ્તમાં પહોંચતાં કરવાં.

સેકન્ડ અને થર્ડ માટે એક મહિના અગાઉથી બુકાવડન કરવો.

દરેક હોદી પેસેન્જર પોતાની ટીકા અમીરી જોડીસમાંથી લેવી અને જવાર માગવાના બાઈમીએ અમારી માથે

પત્રબંધકાર કરવાથી પણ મફત મોકલશે. રહીમરને લગતું દરેક કામકાજ અમારી ભત્રી રેખરેખ નીચે થાય છે.

SHAIKH HAMED & SONS.

390 Pine Street,

Tel. Add. "Karamat," Durban.

વધુ ખુલાસા માટે કમો યા મળે:—હિંદી પેસેન્જર

એજન્ટ શેખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, દરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

રહીફેન ૪૮૦૦.

ધી. એ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ધો

રહીયાફીક એડરેસ

"રસ્તમજ"

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આજ તેમજ દરેક ભાતના અકસ્માત

લેવા કે મારફત કાર, પ્લેટ જાલ, ફીડલીટી બોંક, વરકમેન્સ ડેગ્રેન્સેશન, વીગરે અનેક પ્રકારના વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ સારું કરી દીધું છે.

પોલીસી તેમજ દાવાની પતાવટ દરબનમાંજ ફક્ત આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધિ:—

સોરાબજી રસ્તમજ,

"ઇન્ડિયા હાઉસ".

૧૭ ફેબ્રુએરી,

૩૬૭૫.

રેકૉર્ડ બેટ

હુમો ભલે કલકત્તા બર્ધ ઉત્તમમાં
ઉત્તમ આવે રેકૉર્ડમાં ઉતારવા
ફરમાવ કરીને નીચેનાં રેકૉર્ડ તથા
કરાવ્યા છે. હુમાર ખરીદનાર એ

રેકૉર્ડ સાંભળી જરૂર ખુશ થશે.
કમન રેકૉર્ડ ખરીદનારને એ રેકૉર્ડ
બહીસ આપવામાં આવશે.
દરેક રેકૉર્ડનો ભાવ રી. ૫-૦.

પીયાર કબાલ

૧૦૪૨૭ દિલ્લિ નજરોને ને નો કાફેર હિમાન રહે.
૧૦૪૧૮ કબી પર હકાર હું ને રાજકા.
૧૦૪૦૮ ને રખસારે સેપે નજર ભયથી.
૧૦૪૦૨ કીયામતકા કબીલ આપ કે તખસારે રખતે દે.
૧૦૪૮૬ રંગે કુદરયા મેરી ખ્યાલ પીયારે.
૧૦૪૭૭ હમીદ વાર હું કરતે બે દિલ્લાલ કા.
૧૦૪૬૪ હળીયે ખુદા મેલેબાર બતકે આંખે.
૧૦૪૫૪ હસ દપસે જલક અપની હસ સોખને દીખાવ.
૧૦૪૪૨ અપની આંહરી સુરત દીખાવો નખી.
૧૦૪૩૮ મેસુએ મુસ્તેફાકા ને કીવાના મયા.
૧૦૪૦૧ કીવાને મેં કીકરે દિલ કીવાનક રહે ગયા.
૧૦૩૮૬ વહી દેતા દે ખુદા કીલસે ને બંદા મગે.
૧૦૩૬૨ અમર દિલ્લિમે કુલી છના પડેમા.
૧૦૩૫૫ ખવાલ કબી રેલ પર મે તેરે વારી બજબી.
૧૦૩૩૬ અપના જલવાળી ગરા મુજકો દીખાવ ન ગય.
૧૦૩૦૭ બેતે ખુદા શરફમે દે વરખતે રસુલકી.
૧૦૨૮૬ વો કબીકા કાબા વો આલા મોહમ્મદ.
૧૦૨૭૨ હમારા નખી આલ દુલ્હા બના દે.
૧૦૨૫૫ મેરી ભન જલતક ગાંઠમે રહેવી.
૧૦૨૩૩ વુમ્બેર ખુદા બાલ કીલે બે કશર કી.
૧૦૨૦૫ જલસે મુજકો તેરા ઇતેકાર દે.
૧૦૧૭૫ અબે મરખે પીર તેરા આલમ ખરાબ દોમા.

મારેદર રહીત

૧૦૪૦૩ કનકુરે ખુદા જલ કુવા હકારે મોહમ્મદ.
૧૦૩૭૮ અમકા મારા હું થા રસુલ અલ્લાહ.
૧૦૩૫૫ વુમ્બે ને મુસ્તફા દો બંદા નવાજ ખ્યાલ.
૧૦૩૪૨ નવજારા ઉવાલ દે રંગે પાક અલ્લી કા.
૧૦૩૩૬ મેં હરે તેરે તેરી મરજા સનમખાના તેરા.
૧૦૨૮૩ તેરે તીરે નજર આંખે તો યુ' આંખે મેરે દિલમે
૧૦૨૬૦ જ્યાં કીલસે દો રતબામે મોહમ્મદ મુસ્તફા તેરા.
૧૦૨૩૩ હમ કુર ખુદાસે ખુદા ગુરે મોહમ્મદ.
૧૦૨૧૪ જરાર દે કશીમદે મુજકીલ કોરા અલ્લી.
૧૦૧૮૭ સો તે ને નખીકા મુજકો જલવા નજર આયા.
૧૦૧૭૭ કબીલે જલાલે કહે અબસાર હમીન' દે.
૧૦૧૭૩ મરજુદે ખુદા મહસુમે નખી યા અબદુલ કાદર કબાની.
૧૦૧૬૧ ખતા ગોલ વ અતા પદવર મમ્મુદીન ચીસી દે.
૧૦૧૪૭ જલ ગુલ કુવા પીરામે હરમ—મરસીયા.
૧૦૧૩૭ કુવાકે સરમે કસદીનસે મેરે સોદા મોહમ્મદ કા.

આપ રુદા

૧૦૪૧૬ દરા રહેકો ને ખંજર કીયા કીયા કે જુલકે.
૧૦૪૦૬ બહનામ નહો મેરી વફા વારકી ખાતીર.
૧૦૩૫૬ કસકે દર પર મુજકો નનેકી હલકત ન મીલી.
૧૦૩૨૦ કીલે હમીનમે વમલમે વાર બાકી દે.
૧૦૨૦૭ ફરમે આંખસે પદેમે કીયા મુસલમાની નથી.

આપ વીલામીદ

૧૦૪૨૦ યાકેસે ને દલ નધે મુલ આલિત તો નહી હમ.
૧૦૪૦૧ અપને ખસારકા એક રોલ નજારા ન કીયા.
૧૦૩૬૭ કનકા નામ દે મોહમ્મદ કબીસે ફા જગલે કબમાલા.
૧૦૩૪૪ ખરતા હું તેરે ભમ પેં અબે ભન દેખ મેના.
૧૦૩૧૪ મોહમ્મદ દે ને રામ રાલે હુમે દે.

૧૦૪૧૭ કાઈ લે ચલે કાશ મરીને મુજકો.
૧૦૪૦૭ અલ્લાહ અલ્લાહ કીયા કરીસા દે કીકરે કુરને વાર મે.
૧૦૩૯૮ અબે નવ જવાન વે નાકે કુસમે જમાલ કબ તક.
૧૦૩૭૩ મુલે કીયા કુલકે કબેમા કબા કીયા કાદબી મેરી.
૧૦૩૮૪ જલતક આંખે વા રહે.
૧૦૩૮૩ અલ્લી કુસેન (અંધિયો બાનાર)
૧૦૩૪૮ રાલે અમુલસે મુજકો દે હકુલ રસુલ કી.
૧૦૩૧૩ તોબા રહે સહતી નહી સાકીકા જોબન દેખ કશ
૧૦૨૭૮ વો ગોલે કે મેરા કોલ કીવાના નહી દે.
અબબ રંગ ખેલા અવ અલબેલા.
૧૦૩૮૧ સુલામ નખી
૧૦૩૩૮ નસવ વરમે કીસીકાં કીનતે આયોસ દો ભના.
૧૦૩૧૬ દોતે દોતે ઈસ કહર અલેકો હકુલ દો મર્ક.
૧૦૨૨૭ ને વડપાલીદે દિલ મેરા વો કુરકલ દે મોહમ્મદ કા.
૧૦૨૧૭ કાશ મેરી જલબીને શોક.
૧૦૧૭૧ સાકીને બનાયા દે અમ ખાને મેં અપખાનાં.
૧૦૦૭૧ તેરી વહેમતોં કી નહી દે કહ ને વુદે સોદે.

ફકરુદીન

૧૦૩૧૫ પકા ને અકસે રંગે ને નીકાલ પાની મેં.
૧૦૨૫૭ દો સીતમ નામુસે આના કુતે કુરકલ તેરા.
૧૦૨૨૫ રમ રમ મેં અમ અંહાલે ખીસખીલ નજર આતા, દે.
૧૦૨૦૫ દરદને આલ કહેલેકો કબા રખા દે.
૧૦૧૬૬ હમ બને ઇરાક મેં કીવાનેબી સોદામબી.

આપ ઉલા

૧૦૩૫૦ વો રસકે હવલા મેં ફખરે મનખુ.
૧૦૦૨૮ હમારી સી સુરત દે સુરત ખુદા કી.
૧૦૨૨૩ આંખે આંખે કારે દે કીલમે તેરી વાદ દે.
૬૮૩૬ મોહમ્મદ કી બરબી કબાલી દે હમને.
૬૭૩૪ મેરે દિલકો કબીકી ખબરકી નહી.
૧૦૦૬૦ ચમકા કીયા રખાખા આલમ નીકાબને.
૧૦૦૧૮ બહુ ઈસ કુતબે ચલ નહી સહતા.

આપા ફાઈલ

૧૦૨૮૧ હમ મમ આંખે હમારી એક કુતે બે પીરસે.
૧૦૨૪૧ મલસુ બીગડ બીગડ કર હરબાર બત રહેલે
૧૦૨૨૪ ખીસાલે ચારંગા દે દાર વે ચરાબ વી દે.
૧૦૧૪૮ હમે જલવા ને રખ પર નજર ભયથી.

પીયાર રાલેબ

૧૦૧૩૫ હું ફરફ આપ વે મરેરજા કે ભને વાલે.
૧૦૦૫૪ હમ ભન નીસાર કબસે કાકીલકો કુલકે દે.
૧૦૦૩૪ હન કીનો ભેરો જુલ' દે તેરે કીવાને કા.

મીસ કુવારી

૧૦૪૧૧ અલ્લાહ કીસી સુરત ફરે તો કીલબ કબકા.
૧૦૩૭૦ પ્રીસને વે તલલ્લી રંગે રાલેકા કીખાકી.
૧૦૦૮૭ મુમકીન નહી કે તેરી મોહમ્મદકી છ નહો.
૧૦૨૬૬ વો નીચાલે કીલકી છસપર બસાર ફા નાલ દે.
૧૦૨૩૬ સબર દે કીલકી ન કશર આતા દે.
૧૦૦૬૪ આલમ પીયારે ફરસ કીખલાં ભ.

અલગકારી ભન

૧૦૩૬૮ દિલ્લો ખીર મીદ કે તે ખાત નેકાંન કોતે દે.
૧૦૩૪૪ ભન અપની હસીનો પર અબે કીલ ન ફા કશ

અલકીઆલ

૧૦૪૦૫ ઉલકમે કીકુ બે અબે ભન બજી કુલકીલ દે.
૧૦૩૨૬ કશ થળે મુલ વે વો બે રાદ કીલે બતે દે.

C. KAMALUDIN.

Phone 3542 Central, P. O. Box 6398,
88, Commissioner Street, JOHANNESBURG.

તમારું પીસવાનું

ક્યાં કરાવશો?

પીસેલો તૈયાર માલ ક્યાંથી લેશો?

મરચાં, હળદ, કરી પાવડર, મરમ મસાલો, મરી, મુંઠ, અડદની દાળ, ચણાની દાળ, ચોખાનો આટા, મેથી, ધાણા, છરૂ વિગેરે વસ્તુઓ વેપારી ભરની અપટ્ટેડ મશીનરી માં પીસેલી તૈયાર મળી શકે છે. ધરના ઉપબોગને માટે ખાસ પીસવાનો મોર્ડર આપવામાં આવે તો તે પણ કિશ્તિયત ભાવથી પીસી આપી ગ્રાહકોને પુરેપુરો સંતોષ આપીશું.

એક વખત અજમાવશ કરી જુવો:—

A. Baker & Co.,

'Phone 1586. 154, Queen St. DURBAN.

FREE! FREE!

The most interesting book
VAIDYA VIDYA
sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
Jamnagar, Kathiawar, (India.)

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

ફ્રેશ ભવનું તાજું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાર પેકેજ કરી સી.
સી. એ. યી મોલ્લવામાં આવશે. જાઓ:—
P. O. Box 254. Durban. 31 Short St.

Box 247 & 317

Tel. "Khatri."

HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

મોબસ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ "ખત્રી"
હુસેન ઇસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)
ક્રાંશિયાર્ટ એજેન્સી, બેન્ગલોર,
મેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

ફ્રેશ ભવનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાર પેકેજ કરી
સી. એ. યી. મોલ્લવામાં આવશે. જાઓ:—
P. O. Box 842. Durban. 129 Victoria St.

'Phone 3857. Box 316. 182, Grey Street, DURBAN.

HEERABHIA MORAR MATVADKAR,

Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

ટોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ મલખતાર
અને કમીશન એજન્ટ.

પેકેજ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.એ. યી મોલ્લવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૫૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

તમારા ગ્રાહકો માટે

જાણો છે

સ્ટાઈફલ "સુટ" માર્કના કપડાની ભંડેર ખબર
અમસ્ત રહેના નેટીવ અપાઝિમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
તેનું મોડું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે ભણે છે અને ખાતે છે. સ્ટાઈફલ
"સુટ" માર્કનું કપડું સ્ટોક કરા અને તમે સહેલાઈથી
વેચી શકશો.

આ "સુટ" ના
માર્કની તપાસ રાખ
જો અને કમીટેશનથી
વેવતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એમ. જેસપર સ્મીથ એન્ડ કા.

(પીટી) લીમીટેડ.

બેન્ગાલોર, કેપટાઉન, ડરબન,
પોર્ટબ્લેયર.

અઠવાડિક પંચાંગ

વાર	ખ્રીસ્તી	હિંદુ	મુસલમાન	પારસી	જુદીય	જુદીય
	૧૯૩૧	૧૯૮૭	૧૩૫૦	૧૩૦૧	ક. મી.	ક. મી.
	સપ- ૨૭મર	ભાવળ માદરવા	આબર ખમાડીઉલ	શહે કરમી		
શુક્ર	૧૧	વહિ ૧૪	૨૭	૪	૬-૨	૫-૪૬
શનિ	૧૨	" ૩૦	૨૮	૫	૬-૩	૫-૪૭
રવિ	૧૩	શુદિ ૧	૨૯	૬	૬-૪	૫-૪૮
સોમ	૧૪	" ૩	૧	૭	૫-૫૮	૫-૪૮
મંગલ	૧૫	" ૪	૨	૮	૫-૫૭	૫-૪૯
બુધ	૧૬	" ૫	૩	૯	૫-૫૬	૫-૫૦
ગુરુ	૧૭	" ૬	૪	૧૦	૫-૫૫	૫-૫૦

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices. We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HATTAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.
OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 47 a. Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

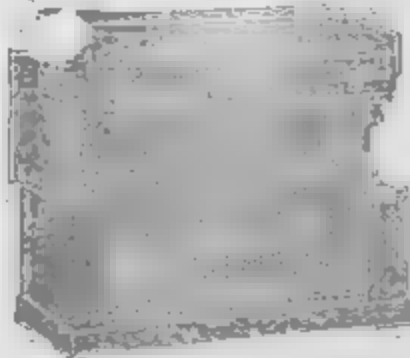
Write or give a Call at

GOSHALLA'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GOSHALLA,

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

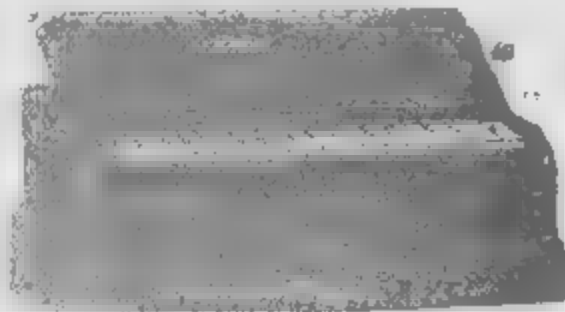
હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે ફરેક મર્યાદા હારમોનિયમ સાધનાની જરૂર પડે છે. હવે પુરા પાડીએ છીએ. મુલકીના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, તબલા, થોર્ડેલમ ફરેક ભવના ગીતા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં ફરેકમાં તૈયાર રહે છે તે સીધા જ પ્રમાણે વાગેલાં હારમોનિયમો વાગેલાં પછી મળશે. ફરેક ભવના હારમોનિયમો સીધા જ કામ ખાતરીથી કરી આપીએ છીએ. જોવા મા મળે:—

મોશલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(મોશલીયા બ. એન. મોશલીયા.)

પી. એ. બોક્સ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 37—Vol. XXIX. Friday, September 14th, 1934.

Published for the Proprietors by the Editor, at No. 10, Market Street, Durban.

NOTES AND NEWS

THE tenth anniversary of the M. K. Gandhi Library and Parsee Rustumjee Hall which was celebrated last Tuesday marked the successful passing of a decade of that very useful institution that Durban Indians are fortunate to possess through the great generosity of the late Parsee Rustumjee who is no more with us in body but in spirit is ever with us. It is the only institution of its kind in South Africa and it is extremely pleasing to note that it is ever growing in its usefulness, thanks to the Trustees of the Raj Jorbal Rustumjee Trust who have been faithful to the creator of the Trust and have supplied the institution with the necessary funds, and thanks to the Committee with their energetic and enthusiastic secretary Mr. H. M. Patel, who is ever watchful of the needs of the institution and is as prompt in supplying them. We congratulate all those responsible for the working of the institution and wish the institution a long life.

THERE is one observation arising out of the above institution that we feel constrained to make. Year after year when we gather to celebrate the anniversary of that institution there are amongst us who rise, when asked to make a speech, and exhort the people to emulate the virtues of the late Parsee Rustumjee. But they speak, they go and they forget what they have spoken and their words fall on deaf ears. There are but a handful of Parsees in this country but one Parsee out of them has done for the whole community what the community as a whole has not done for its own people. There is no doubt that there are sufficient wealthy people amongst us who can establish national institutions and support them to the interests of their brethren. But not one will come forward. The *Natal Advertiser* may well cry shame to the 'parsee proud nababs.' Let them not be inflated by the title. It should rather put them to shame. We have more than once referred in these columns to the need for a hospital. Whenever there is a serious case and the question arises of taking it to the Addington or the St. Aldan's hospital or to the Sanatorium we heave a sigh and exclaim 'what a pity we have no hospital of our own.' But it is just a passing phase and in a moment all is forgotten. And yet only one of our wealthy merchants could do this independently for the community. We know there is a movement among a section of the community in this direction. But what we would like to see is a national hospital for the whole community. Is there not one amongst us who would rise to the occasion? Cannot the community produce one Rustumjee?

THERE were several questions of importance to which reference was made by speakers at the Library meeting last Tuesday which should be taken note of. Sir Kurma Ikchil, Agent of the Government of India referred to the lack of interest evinced by the community in regard to female education. He was much distressed to find that the school for Indian girls in Durban was about to close

as there were less than eighty girls with three teachers; that the community had asked for a high school for boys and girls in Durban and in Maritzburg but that if there was lack of girl pupils in Durban there would be no hope of getting a high school in Maritzburg and that they may lose, perhaps for ever, the opportunity they have in Durban. In Madras, Sir Kurma said, the number of Indian girl graduates was increasing in leaps and bounds and he was astonished to find that while Indians in India had awakened to the importance of female education we in an enlightened country like South Africa were so apathetic in this connection. A community that keeps its women illiterate has no hope of rising said Sir Kurma. This grave note of warning struck by Sir Kurma should go home to every Indian parent.

THE other question referred to was by the Rev. Hatchell of the necessity for Indian children to have a thorough knowledge of both English and the vernacular. This important subject was dealt with in our leading article.

THE quantity and the nature of the commodities supplied as rations to each of their Indian employees by the Durban Corporation are as follows:—10lb. maida meal per week; 10lb. rice per week; 4lb. dholl per month; one bottle radon oil per month; 1lb. salt per month and 200lb. of firewood per month. The gross cost per year is £15,500 16s. 4d.; the average annual gross cost per Indian, based on the number employed for the year, works out at approximately £8 5s. 10d., or 13s. 10d. per month. These figures are based on the actual expenditure for the year ended July 31, 1930. According to the calculations of Mr. E. B. Scott, the Town Treasurer, the Corporation will save over £2,000 in paying their Indian employees in lieu of rations. A special sub-committee has been appointed to consider the question as to whether it would not be in the best interests of the council and the Indian employees generally to discontinue the issue of rations and to pay the Indian employees a wage which would cover rations, etc.

If the Corporation really wished to economise there are many other ways, we should think, in which they could do so than to try to cut down the expenditure over their Indian employees who have never at any time been too generously paid. Of course we are not in a position to say whether by being paid an equivalent wage in lieu of rations, etc., the employees will be better off. If so, well and good. But if they are placed at a disadvantage, the Corporation are certainly not justified in inconveniencing them. In these days of depression one can certainly do with a little less of luxury, the increasing of amenities at the bench and other places of recreation might well be stayed for a time and one can be contented with the comforts that Nature has provided us.

By a majority of only one the Durban Town Council at its meeting last Tuesday adopted the scheme recommended by its Committee, referred to in our last week's issue of giving under certain conditions loans to individual Indians in the port-Durban area to build their own houses, and to cut up land at Cato Manor and offer it for sale to prospective Indian buyers. There was a hostile crowd of anti-Asiatics who belong to bodies known as the Workers' Protection League and the Anti-Asiatic Emancipation League and certain Councillors who spoke against the scheme were applauded by the crowd. It is a matter of satisfaction that more than half of the Councillors were in our favour though it is regrettable to note that even the Mayor (Mr. Lament) who claims to be a friend of the Indians, was also amongst those who voted against the scheme.

It is with deep regret that we have to record the sad news of the untimely death, last Thursday, after a prolonged illness following a critical operation in Europe nearly a year ago, of Sivajee Bramdow, second son of Mr. and Mrs. Bramdow, at the very early age of 28, at his parents' residence at Gide Street, Durban. By his death the community has lost a very promising young colonial-born. The late Sivajee, who was educated at Maritzburg and Durban, and finally at the South African Native College, Port Haro, Cape Province, where he matriculated and subsequently qualified for his Bachelor of Science degree, was one of the first batch of six South African Indians to proceed overseas for medical studies at the Edinburgh University. He was as brilliant in sports as he was in his studies and participated in numerous representative 'Varsity cricket and Tennis tournaments between South African and overseas Indians in Scotland. The deceased's body was cremated at the Dungen Lagoon with due ceremony, many prominent members of the Indian community following the cortege to the crematorium. We extend to the deceased's parents and to his elder brother Mr. Dhani Bramdow, who is on the *Natal Witness* staff at Pietermaritzburg, our deepest sympathy in their very sad bereavement.

The London Round Table Conference has commenced its sittings once again after an interval of over seven months. A happy feature of it has been the assurance given by the Prime Minister and Lord Stanley that the recent political changes in Britain will involve no change in Britain's aim of carrying the work of the Conference to a successful conclusion. A similar assurance was also given by the new Secretary of State for India Sir Samuel Hoare, a Conservative delegate and by Captain Wedgwood Benn, former Secretary of State for India, on behalf of the Labour Opposition in Parliament. May Providence guide the Conference to do the right thing will be the prayer of all who are keenly watching its proceedings.

AN interesting piece of news from abroad the *Asiatic* regarding Mahatma Gandhi that has come through Rector's agency is that Christian worshippers were startled when on Sunday Mahatma Gandhi attended their service and in his usual loin cloth and joined the congregation in singing "Lord, kindly light" which is Mahatma Gandhi's favourite hymn. It will also interest our readers to know that if the weather is cold in England Mahatma Gandhi will wrap heavy woolen cloth reaching to his ankles and wear a white homespun jacket.

VERNAacular EDUCATION

THE Rev. Satchell, in the course of his speech at the Library meeting last Tuesday, said it was a pity to see that most of the Indian children in this country could speak broken English but could not speak their own tongue. He thought Indian children should have a thorough knowledge of both English and the vernacular. He knew, he said, that Mr. Sastri, the first Agent of the Government of India, had opposed the idea of the vernacular being taught in Government schools but he (Rev. Satchell) differed from Mr. Sastri's views on this subject. We fully agree with the Rev. Satchell that Indian children should have a thorough knowledge of both English and the vernacular. We would go a step further and say that as a general rule they should have a thorough knowledge of their vernacular and a working knowledge of English. Mr. Sastri's opposition to the vernacular being introduced in Government schools was justified in this respect, that we had asked for the same standard of education to be imparted to Indians as was being imparted to Europeans. This could not be achieved if the curriculum was different. And again the introduction of the vernacular would be practically impossible in view of the fact that there were children speaking various dialects—Tamil, Telugu, Hindustani and Gujarati among the most important. It would mean the introduction of at least all these dialects which would be almost an impossibility.

But there is a section in our community which believes that Indians in this country should be wholly Westernised; that in every sense they should be White men barring their skin which unavoidably they cannot change. There are amongst that section who take pride in having forgotten their own tongue or for not knowing it at all. These, unfortunately, represent the youth of this country who have copied not the virtues but the vices of the West, which is always too easy to do, and hold this erroneous view. But when they quote Mr. Sastri as their authority we are afraid they are insulting the intelligence of that great leader. Mr. Sastri, we make bold to say, is an Indian to the core. His greatness is admired in South Africa and the world over not because he is wholly Europeanised but because he is a true Indian; he is admired not because he possesses a thorough knowledge of the English language but because, through it, he is able to expound to the Western world Indian philosophy, art and culture, each in its thoroughness. Mr. Sastri's National pride goes so far that in his private life he speaks in his own tongue unless unavoidably the person spoken to cannot speak it or understand it. The person who quotes Mr. Sastri without knowing him thoroughly does a wrong not only to Mr. Sastri himself but the nation to which he prides himself to belong. We might state here with the fullest conviction that the European in this country does not want to see the Indian copying him. He wants to see in him the true Indian culture shorn of all its vices. The Indian will readily command the respect of every true European if he appears before him as such. But at present he is full of his own vices and in addition has tried, to a great extent unsuccessfully

to copy the vices of the European. He is therefore looked down upon by the latter and so long as he continues to live in that state he will continue to be looked down upon. We have deemed it necessary to give this question importance as we fear the erroneous idea of imitating everything of the West and despising everything of the East among the uneducated section of the Indian youth in this country has grown to such an extent that if left unchecked it would sooner or later bring about its degradation. We are thankful to the Rev. Satchell for having opened our eyes once again to the necessity of vernacular education and we would urge upon all Indian parents with all the earnestness that we could command that they should strive to make their children true Indians by affording them every opportunity to study Indian literature. This must, however, unavoidably be done in the present circumstances in their own homes and not in the Government schools.

M. K. Gandhi Library And Parsee Rustomjee Hall

Tenth Anniversary

There was a large gathering of Indians present at the Parsee Rustomjee Hall, Queen Street, Durban, on the evening of Tuesday, September 8, on the occasion of the celebration of the tenth anniversary of the above institution. The Hall was specially decorated. Among those present besides leading members of the Indian community were Sir Kurma V. Reddi, Agent of the Government of India, Mr. A. Lamont, Mayor of Durban, Dr. Arbuckle, Rev. Satchell, Mr. Buse (principal of the Sastri College) and Mrs. Buse, Mr. Wm. Dunn, Mr. and Mrs. A. H. West and others. A good number of Indian ladies was also present. Mr. Omar H. A. Jhaveri was in the chair.

In his opening remarks the chairman thanked the Mayor and Sir Kurma for having graced the function with their presence and referred to the munificence of the late Mr. Parsee Rustomjee to which the useful institution owed its existence and wished the Parsee community, who were celebrating their new year on that day, happiness and prosperity.

Committee's Report

Mr. B. M. Patel, secretary, then read the tenth annual report of the M. K. Gandhi Library and Parsee Rustomjee Hall Committee for the year ended 31st August, 1931, which showed that 67,122 people had attended the library during the year which was an increase of 947 on that of the previous year.

The attendance of the students from the various schools (which is included in the above total) was 13,263, an increase of 414 on that of the previous year.

Among the distinguished persons who visited the library during the year were Mr. A. M. Jeevanji of Nairobi, Prince Mahomed Ekrem of Turkey, Dr. Jessie Jones of the United States of America, Mr. W. Millard of the New India Assurance Co., Bombay, and Mr. V. O. Karma (son of Sir K. V. Reddi, Agent of the Government of India).

The opening ceremony of the "Ladies' Day" was celebrated on 22nd May, 1931, to encourage ladies to make use of the library. Every Friday between the hours 3 to 5 p.m. the library is specially reserved for ladies. The attendance to 31st August 1931 was 199.

Parsee Rustomjee Hall

The Parsee Rustomjee Hall was used by public bodies on 26 occasions during the year for meetings, conferences, lectures and receptions.

Books

There were 2667 English, 1652 Gujarati, 654 Hindi, 387 Tamil, 42 Telugu and 224 Urdu a total of 5693 books in the library for the use of the public which showed an addition of 226 books during the year made up as follows: 172 English, 17 Gujarati, 5 Hindi, 2 Tamil, 15 Telugu and 15 Urdu. Out of the above total 397 English and 267 Gujarati books were specially set aside for the use of juveniles.

The following six sets of books were added to the students' section, viz: Encyclopaedia Britannica 14th edition, Children's Encyclopaedia, Children's Treasure House, Universal History of the World, Peoples of all Nations, and countries of the World.

Newspapers And Periodicals

The library is getting 202 periodicals and newspapers (including dailies, weeklies and monthlies) including 30 English, 75 Gujarati, 18 Hindi, 17 Tamil and 2 Telugu. These include 20 papers in English, Hindi and Gujarati languages specially provided for the use of students and children. A special table with suitable papers and periodicals has been set aside for the use of teachers.

Books Issued to the Public

There were 3751 English, 1486 Gujarati, 321 Hindi, 235 Tamil, 111 Telugu and 79 Urdu making a total of 5983 books issued for reading in the library during the year, which showed a decrease of 930 on those issued during the previous year.

There was an increase of 284 English, 82 Tamil, 83 Telugu and 1 Urdu, but a decrease of 1086 Gujarati and 248 Hindi books issued during the year.

The Committee was provided with the necessary funds for the upkeep of the library by the Bai Jeebhai Rustomjee Trust. The sum of £419 3s. 3d. was spent during the year.

Two lectures were delivered during the year, one by Mr. Mark Levy on "Does Modern Civilization Promote Hygiene" and the other by Mr. Thomas Hiltge on "Metaphysics of India." Six lectures were abandoned on account of the very poor attendance.

Twenty-three Committee meetings were held during the year.

The thanks of the Committee were expressed in the report to several publishers who supplied the library with free copies of their papers during the year.

Speeches

The Mayor in the course of his speech deprecated the action of people, among whom were many Europeans, who had made money in this country and had sent it out instead of using it in the interests of this country, and praised the late Mr. Parsee Rustomjee for his charitable nature and for providing the Indian community with such a useful institution. He congratulated the library Committee on the success they had achieved. He was glad to see Indians taking more interest in education and that some who were at one time his pupils had gone overseas for greater achievements.

Sir Kurma exhorted Indians to take greater advantage of the beautiful library which was placed at their disposal by that noble soul, the late Mr. Parsee Rustomjee. He expressed his deep regret at the apathy shown by the community in the education of their girls. Sir Kurma spoke feelingly and said the community was doomed if it did not take a livelier interest in the education of its womanhood.

The Rev. Satchell spoke of the lack of interest shown by Indians in their own vernacular and

that the Government had given it £50,000 and that it would be used for the purpose of building houses for the Indians.

"Singh is not the only one," said Mr. Wainman. "I am prepared to see the Government acquire more land for building houses for the Indians, as the European who has been in the area has been making applications. The fact is that £50,000 has been swabbling about Durban for the last two years, and nothing has been done."

Messrs. Fyfe and Cornelius supported the recommendation. Mr. Fyfe remarking that the Borough would soon have 60,000 additional Indians within its boundaries.

Replying to the debate, Mr. Rayburn said that he was in favour of an Indian village if it could be got. The matter had been brought up at the request of the Natal Indian Congress. But Otto Manor, five miles from Durban, was unapproachable and had no facilities, and it was foolish to start a village without preparing for it.

The recommendations embracing the loan schemes were carried by nine votes to eight, the voting being:—For: Councillors Rainnie, Knight, Rayburn, Cornelius, Elgie, Fyfe, Mrs. Hanson and Herman. Against: The Mayor and Councillors Wainman, Murray, Lea, Grant, Osburn, McCafferty and Arbuckle.

It was agreed that the building conditions clause be inserted. The Council also approved the cutting up of Otto Manor into dwelling sites for sale to Indians. —*Natal Mercury*.

Encouragement Of Thrift

Clairwood Indian School's Fourth Win Of Cup

An enthusiastic gathering witnessed the presentation of the "Mahatma" Thrift Cup to the Clairwood Indian Boy's School last Friday morning by Sir Kurma Reddi, the Agent of the Government of India.

Mr. C. W. Lennox, Chairman of the National Thrift Committee, Natal, presided and was supported on the platform by Rev. A. Lamont, Mayor of Durban, Messrs. Langton and Rikby, of the South Coast Junction Health Board, Dr. Sampson, Mrs. Seymour, Messrs. Riehes and Watts, members of the Committee, Mr. Banks, Inspector of Schools, and Mr. Hindson as the Assistant Secretary of the National Thrift Committee.

Mr. Lennox apologized for the absence of Mr. O. K. Winterton, Inspector of Schools, and read the following message from the Headquarters of the movement in Capetown: "We congratulate the Clairwood Indian Boys' School very heartily on its third successive winning of the 'Mahatma' Thrift Cup this year with club membership 100 per cent. Great credit is due to the Headmaster and Staff for the enthusiasm shown and the valuable time devoted to this worthy object. We trust that the boys will maintain their efforts and further establish their claim to the title of 'The Indefatigable'." He expressed gratification to the Headmaster and Staff for the stimulating interest shown during the year. He paid special tribute to the work of the Treasurer Mr. Das, whose efforts helped considerably towards the continued success of the school in the competition. The school Savings Club was the largest in the Union, and the members showed an example to the country. He hoped that the present members would eventually become leaders of the Thrift Movement among their own people.

Sir Kurma Reddi, who was received with acclamation, drew upon the lesson which was given

by the scholars present: a lesson which could well be received by all the nations in the world to-day. From reports received there was depression almost everywhere, due to the expenditure exceeding the revenue. He hoped that the ideals of thrift learnt at school would continue through their lives. They would appreciate them when they were called upon to become managers of their own home. Those people who were never in want were better off, for they were always in a position to help others.

The Headmaster, Mr. Done, in acknowledging the cup made an interesting and unselfish announcement. The school had won the cup four times, three of which had been in succession. In collaboration with his staff and the children, he had decided to withdraw from the competition for two years. He gave the assurance that the work in the school in connection with the Thrift Movement would not suffer thereby.

Mr. Lennox thanked the school for the generous action in withdrawing. He was sure that this would prove a stimulus to the other schools in Natal.

On behalf of the Natal Education Department, Mr. Banks congratulated the school and announced a half holiday in honour of its success.

A pleasing feature of the ceremony was the rendering of musical items to the various Indian dialects by the school choir. —*Natal Mercury*.

Foul Play

Mahatma Gandhi makes the following comment in *Young India* on the attempt recently made in Poona to murder Sir Ernest Holtson acting Governor of Bombay and on the murder of Justice Galle in Calcutta:—

The worst feature of the attempted assassination of Sir Ernest Holtson the Acting Governor of the Bombay Presidency was, that the act was done by a student of the College which had invited His Excellency when as its honoured guest he was being shown round the College premises. It was as though a host was injuring his guest under his own roof. The canon recognised throughout the world is that the deadliest enemy, when he is under one's roof as guest, is entitled to protection from all harm. The act of the student was therefore essentially foul play without a single redeeming feature.

For the Acting Governor it was a providential escape, and it was fortunate for India and more so for the student world. I tender my congratulations to Sir Ernest Holtson as also to the nation.

It would be well if the believers in violence will take a lesson from this happy tragedy—happy because no one has suffered but the assailant.

Has he suffered, is he suffering, or is he deluding himself with the belief that he is a hero? Let this event be a warning for the students. After all a school or a college is a sanctuary where there should be nothing that is base or unholy. Schools and colleges are factories for the making of character. Parents send their boys and girls to them so that they may become good men and women. It would be an evil day for the nation, if every student is suspected as a would-be assassin capable of any treachery.

The Bhagatsingh worship has done and is doing incalculable harm to the country. Bhagatsingh's character about which I had heard so much from reliable sources, the intimate connection I had with the attempts that were being made to secure commutation of the death sentence carried me away and identified me with the cautious and balanced resolution at Harachi. I regret to observe that the

411	411	411	411	411
411	411	411	411	411

411	411	411	411	411
411	411	411	411	411

caution has been thrown to the winds. The deed itself is being worshipped as if it was worthy of emulation. The result is *gandhism* and degradation wherever this mad worship is being performed.

The Congress is a power in the land, but I warn Congressmen that it will soon lose all its charm if they betray their trust and encourage the Bhagat-singh cult whether in thought, word or deed. If the majority do not believe in the Congress policy of non-violence and truth, let them have the first article altered. Let us understand the distinction between policy and creed. A policy may be changed, a creed cannot. But either is as good as the other whilst it is held. Those therefore who hold non-violence only as a policy may not, without exposing themselves to the charge of dishonourable conduct, use the Congress membership as a cover for violence. I cannot get rid of the conviction, that the greatest obstacle to our progress towards Swaraj is our want of faith in our policy. Let this fortunate failure of attempted assassination open our eyes.

But look at the Governor's black record. Does not the docer himself say he shot because of the Bholarpur deeds, because he superseded an Indian and became Acting Governor? Some hasty youths or even grown up will argue. My answer is: We know all this when in 1920 we settled the Congress policy of non-violence and truth. There were, within our knowledge at the time, deeds much blacker than his worst enemies have imputed to Sir Ernest Hotson. The Congress deliberately and after full debate came to the conclusion in 1920, that the answer to vile and violent deeds of the Government was not greater violence on our part, but that it was profitable for us to answer violence with non-violence and violence with truth. The Congress say further, that the worst administrators were not bad inherently, but that they were a fruit of the system of which they were willing or unwilling victims. We saw too that the system corrupted even the best from among ourselves. And so we evolved a policy of non-violent action that should destroy the system. Ten years' experience has shown that the policy of non-violence and truth though followed half-heartedly has answered phenomenally well, and that we are very near the barbar. The record of Sir Ernest Hotson, however bad it may be, is wholly irrelevant and can in no way extenuate, much less excuse the double crime of attempted assassination and treachery. The reported hostile demonstration by some students has made the ugly affair uglier still. I hope that the students and the teachers throughout India will seriously beat themselves and put the educational home in order. And in my opinion it is the peremptory duty of the forthcoming meeting of the All India Congress Committee to condemn the treacherous outrage and reiterate its policy in unequivocal terms.

One word to the Government and the administrators. Retribution and repression will not do. These violent outbreaks are portents. They may judge those who are immediately guilty. But they can deal with the disease only by dealing with the cause. If they have neither the will nor the courage to do so, let them leave the rest to the nation. It has progressed past repression and retribution. It will deal with violence in its own ranks in its own way. Any Government action in excess of the demands of the common law will simply intensify the madness, and make the task of believers in non-violence more difficult than it already is.

The Garlick Murder

This murder in Bengal of a Judge who was performing his duty according to his lights is a disgrace to the perpetrators. We need not wonder at the

agitation that has troubled the European community in Calcutta and elsewhere. The young men who delight in murdering those whom they dislike, no matter from how patriotic a motive, do not advance the cause they claim to espouse. And murders planned by secret societies make every one in their immediate neighbourhood a suspect. Indeed one murder of a European official affects the atmosphere in the whole of India.

It is the duty of every person who sincerely dislikes these murders to express his strong disapproval of such acts, and wherever he can find the followers of the cult of murder, *begin* with his members, and not to associate with them if they do not. Then, a general atmosphere of persons, and a general atmosphere of *satyagraha* can be more effectively used against our own legislators than those who regard us as their enemies. The better the relation, the more effective does *Satyagraha* become.

We must realize that any toleration or indifference shown towards these activities will not only postpone Swaraj, but will make Swaraj Government difficult, if not impossible. For, whilst it may be possible for an overthrown alien Government to carry on administration in spite of the activities of murderous secret societies, an administration, based purely on popular will, cannot be efficiently conducted in the midst of murderous activities. There is no warrant to suppose, that if the idea that it is right to murder officials or persons whom we dislike becomes popular, it will subside the moment we gain Swaraj. From even the most selfish considerations therefore, it is necessary for lovers of real freedom to put forth their best endeavour to check this evil before it becomes too late.

I have had it whispered to me, that violence going on side by side with non-violence must help the latter. As the author of the non-violent programme and as an expert in the line, let me proclaim with all the strength of conviction that it is a serious delusion to think that violence can help non-violence. On this matter my evidence based on long experience should be regarded as conclusive. I can assert that every act of political violence injures the non-violent movement. Every one knows how it unnerves me. What has been called the Bardoli blunder and what I claim as an act of first class wisdom was due to an ugly outbreak of violence on the part of professing Congressmen at Chandi Chauri. But for the postponement of Civil Disobedience at the time, the country would not have made the phenomenal progress it has made. Let every one concerned understand that if this contagion of murder spreads, without my wishing it or doing it, the active non-violent movement may automatically suffer a check. Like, everything in nature it has its own law to govern it.

It may not be amiss here to examine the resentment caused in European circles over my article on the attempted assassination of His Excellency the Acting Governor of Bombay. The resentment was caused by my making a distinction between the murder of a guest by a host and any other murder. I thought that I had made my meaning quite clear. I highlighted the sinfulness of the act because of the additional fact that Sir Ernest Hotson was a guest of the College. Of course every murder is sinful and deserving of condemnation. But there are surely degrees of guilt even about these acts. And it has often happened before now that some spread eagerness about such acts has stirred the conscience of those concerned and arrested the growth of the disease. It was with that object in view that I drew the distinction and pointed out the gravity of murderous acts. I know in a matter of

fact that the article has affected some of those whom it was intended to influence. I ask my European critics to be patient with me. I understand their irritation. But they will not improve the situation by losing their balance and suspecting where there is no ground for suspicion.

Natal Indian Congress

A MASS MEETING

of

UNEMPLOYED INDIANS

in and around Durban will be held under the auspices of the

NATAL INDIAN CONGRESS

at the *Victoria Picture Palace*, Victoria Street, Durban, on

SUNDAY, 20th SEPTEMBER, 1931,

at 2-30 p. m.

Attend in your hundreds and demonstrate to the general public of Durban that the unemployment among Indians is just as acute as it is among Europeans and give a categorical denial to the statement that there is no unemployment among Indians.

SORABJEE RUSTOMJEE,

President.

A. I. KAJEE | Hon. Secretary.

P. R. PATHER | Natal Indian Congress.

Society For The Advancement Of Indian Culture

Under the auspices of the Society for the Advancement of Indian Culture, Sir Kurma V. Reddi, B.A., B.L., Patron of the Society, will Lecture on "INDIAN CULTURE" at the M. K. Gandhi Library, 140, Queen Street, Durban, on Wednesday the 23rd, September, 1931, at 7.30 p.m.

A cordial invitation is extended by the Secretary to the public.

Indian Child Welfare Society Centre

150, BROOK STREET, DURBAN

Open daily, Monday to Saturday, 8-30 a.m. to 11 a.m. Infants, young children, nursing and expectant mothers.

Lady doctors give free attendance.

Tuesday morning 8-30 o'clock. Friday afternoon 3 o'clock.

Garment Making Industry

Notice To Members

A Joint meeting of European and Indian employers in the Garment Making Industry will be held at the Board Room, 20 Natal Mercury Buildings, on Thursday next, 17th instant, at 8 p.m., at which your presence is requested.

A draft of the Constitution of the proposed Industrial Council and a draft of the proposed Agreement under that Council have already been sent you for consideration, and it is now desired to have these two documents completed and formally adopted for transmission, to the Hon. the Minister of Labour.

It is hoped sincerely that there will be a full attendance of members at this meeting, so that the formation of the Council may be proceeded with immediately.

A. R. SCOTT TAYLOR, | Secretary.
S. D. MOODLEY |

Johannesburg Indian School

Gymnastic Display and Exhibition of Work

On Thursday, September 24 the Johannesburg Indian School will hold its annual Gymnastic Display and Exhibition of Work. Parents are especially invited to be present so that they can have an opportunity of realising for themselves the nature of the educational facilities afforded by the school. Not only is the intellectual side of education given the fullest possible treatment, but the physical aspect, perhaps not less important than the intellectual, is also given a high place.

The school also maintains a Clinic, so that pupils can receive medical treatment at the hands of qualified medical men. The upkeep of the Clinic is an expensive item, and in virtue of this, a nominal charge is being made for admission to the Drill Display which will be held in the afternoon from 2 to 5 o'clock. Admission to the exhibition of work in the morning is free, and refreshments will be served.

F. ZWARENSTEIN, Jr.

Principal

For Lighting, Cooking

and Heating!

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૨૯ મું.

શીનીકચ, શુક્રવાર, તારીખ ૧૧ સપ્ટેમ્બર ૧૯૩૧

અંક ૩૭

નોંધ અને સમાચાર

માંથી લાયબ્રેરી અને પાઠશાળા રૂસ્તમણ હોલ

એમ. કે. માંથી લાયબ્રેરી અને પાઠશાળા રૂસ્તમણ હોલના મધ્ય મંગળવારે ઉજવવામાં આવી હતી. આમાં પાંચસોથી વધુમાં પાંચસો રૂસ્તમણ, કે જે દેશમાં આપણી વચ્ચેથી આત્મા મળી દેવા છતાં જેમને આત્મા આપણી વચ્ચે અમર સ્થાન મેળવી રહ્યો છે, તેમની મદદન વધારવાને પરિણામે રૂસ્તમણ હોલમાં ધરાવવાને જાગૃતતા મળી છે. તે અતિ ઉપયોગી સંસ્થાએ એક દાયકા પુર્ણ સફળતાથી પુરો કર્યો છે. આખા હિંદુ આફ્રિકામાં એવી જાતની એ એક જ સંસ્થા છે અને અમને નોંધ લેતાં પશ્ચિમ આનંદ થાય છે કે, આઈ જરૂરના રૂસ્તમણ રૂસ્તમણ રૂસ્તમણ તે રૂસ્તમણ જાને સદા પ્રમાણિક રીતે સંસ્થાને જરૂરી નાણામદદ પુરી પાડીને તેમજ સંસ્થાની કમીરી અને તેના ઉત્સાહી સંકેટરી મી. ખી. એમ. પટેલ તે સંસ્થાની જરૂરીયાતો તરફ અત્યંત જલ્દી રાખીને અને તુરંત તુરંત તે જરૂરીયાતો પુરી પાડીને સંસ્થાની ઉપયોગીતાને દેશમાં પહોંચાડવા રહ્યા છે. એ સંસ્થાને લાંબું આયુષ્ય અપવા સાથે તેના કાર્યકર્તાઓને અને અભિનંદન આપીએ છીએ.

શું એક પણ રૂસ્તમણ નહિ પાડે?

ઉપલી સરના પરથી ઉપરથી થતા ફેરલાક વિચારો અતિ દર્શાવવાનો અમને લાગે છે. પ્રત્યેક વર્ષે એ સંસ્થાને વાર્ષિકાસવ ઉજવવાને આપણે એક જ યત્રએ જાએ તમારે આપણામાંના ફેરલાક, જેમને આપણે કરવા વિચાર કરવા માં આવે છે તેઓ, અરુમ પારસી રૂસ્તમણનાં દાખલો લેવાનું લોકાને આજ્ઞા કરતા રહે છે. પરંતુ તેઓ તેમ કરે છે અને આજ્ઞા લાય છે અને શું મોટા દત્તા તે લુપ્તી પણ લાય છે. અને તેઓના સંજોગો લોકો એક અનેથી સાંભળી બીજા અનેથી કાઢી નાખે છે. આ દેશમાં પારસીઓ મુઠીબર છે જ્યાં તેઓમાંથી એક પારસી એક નીકળ્યા કે જેમણે આપણી કેમે મળીને પોતાના લાકાઓ માટે નથી કરી તેટલું પોતાને જાણે આપણી કેમને માટે કરી છે. પોતાના લાકાઓ માટે રાષ્ટ્ર સંસ્થાઓ આપણે અને તેને નિવારી શકે એવા થીમતો આપણામાં પડેલા છે એ વિશે કશી શંકા છેજ નહિ. પરંતુ હાલની વાત એજ છે કે એક પણ ખદાર પડવાની દાખ બીજા નથી. પછી 'નારાયણ એડવર્ટાઇઝર' જેવા "શ્રીમંતાઈની મગરૂરી ધરાવનારા નવાળો" ને શરમ પોષાડે તેમાં નવાજ પણ શી રહે એ મજાખથી આપણા થીમતો દુલારી જતા. ખરૂં જોતાં તો એ મજાખ તેઓને શરમાવનારા તેવો જોઈએ. આપણી કેમને માટે એક ઉપીતાલની જરૂરને વિશે આ પદમાં અમે અનેક વખત ચર્ચા કરી ગયા છીએ. જ્યારે જ્યારે કેમ માંજીનો કેમ આપણામાં અને છે ત્યારે એકીમત જારીપાડવા.

સેન્ટ એન્સ હોસ્પિટલ અને સેન્ટોરીયમનો ખર્ચા કરીને આપણે નિઃશ્વસ નાખીએ છીએ કે "અરે કેવી કમનસીબી છે કે આપણી પોતાની એક મુશીતાઈ પણ નથી!" પરંતુ એ વિચાર જેવો આવે છે તેવોજ દવામાં ઉડી જાય છે. કમીકવમાં આપણા શ્રીમંત વેપારીઓમાંથી માત્ર એક જ જામની એ જરૂરીયાત પુરી પાડવાને બસ છે. અમરા જાણવામાં આવ્યું છે કે કેમના અમુક વર્ગો આ દિશાએ પ્રવૃત્તિ ચલાવી રહ્યા છે. પરંતુ અમરી પ્રવૃત્તિ તો આપણી કેમની એક રાષ્ટ્ર મુશીતાઈ જોવાનો છે. એ કામ કરવાને શું આપણામાંથી કાઢી પણ દિમત નહિ કરે. શું બીજાને આપણી કેમમાંથી એક પણ રૂસ્તમણ નહિ પાડે?

શ્રી કેળવણી વિશે આપણી શિષ્યલતા

મધ્ય મંગળવારની લાયબ્રેરીની મીટીંગમાં અમેલાં આજ્ઞામાં ફેરલાક અગલની બાબતોની ચર્ચા થઈ હતી જેની નેષ લેવી આવશ્યક છે. દીંદ સરકારના એજન્ટ સર કુર્મણે સ્ત્રી કેળવણીના સંબંધમાં કેમમાં જોઈએ તેટલો ઉત્સાહ નહિ હોવા તરફ ધ્યાન ખેંચ્યું હતું. રૂસ્તમણમાં કન્યાઓને માટેની શાળા પણ શિક્ષક વચ્ચે ૮૦ કરતાં પણ કન્યાઓની આજ્ઞા સંખ્યા હોવાના કારણે બંધ થવાની અણીપર છે એ જાણી તેમને ધોળોજ અરસોસ થયો. કેમે એક દાખ મુકલ છેકરઓ અને છેકરઓને માટે રૂસ્તમણમાં અને એક મેરીટાઈંગમાં જોલવાની માગણી કરેલી છે પરંતુ રૂસ્તમણમાં કન્યાઓની સંખ્યા પુરતી નહિ હોવાથી મેરીટાઈંગમાં પણ શાળા મળવી મુશ્કેલ છે અને રૂસ્તમણની પણ કદાચ સદાને માટે યુગાવરી પડશે. સર કુર્મણે જણાવ્યું કે મદાસમાં આજે સ્ત્રી એજ્યુકેશનની સંખ્યા દિન થર દિન વધતી જાય છે અને જ્યારે હિંદુસ્તાન જેવા દેશમાં લોકો સ્ત્રી કેળવણીની અગત્ય સમજતા થક મધ્ય છે ત્યારે સાવિધ અફિકા જેવા સુધરેલા દેશમાં આપણે એટલા બધા જેપરવા છીએ એ આશ્ચર્યની વાત છે જે કેમ પોતાની સ્ત્રી જાતીને અતાનતામાં સખડવા દેશે તે કહી આગળ વધી નહિજ શકે એવી ગંભીર ચેતવણી સર કુર્મણે આપી હતી અને અમે જોઈ શકીએ છીએ કે પ્રત્યેક દીંદી આપણા મજામાં તે કરી જશે.

સ્વચ્છતાપ્રસાન

સ્વચ્છ સેશીલે દીંદીઓને સ્વચ્છતા તેમજ અંગે એ બનેલું સંપૂર્ણ જ્ઞાન હોવાની જરૂર વિશે ધ્યાન ખેંચ્યું હતું. આ અગત્યની બાબતની અમે અમરા અમરોમમાં ચર્ચા કરીએ છીએ.

હિંદીને માટે રહેઠાણો

ડરબનના હિંદીઓ માટે રહેઠાણોના પ્રશ્નના સંબંધમાં પેરી-ડરબનમાં બહુ સરને સાથે અભિગત હિંદીઓને પોતાના ધર બાંધવાને શ્રેય આપવાની અને કેરોએનરની નળીનના દુકાન ખાડીને તે હિંદીઓને વેચવાની ડરબન રાજ્ય કાઉન્સિલની કમીટીની મેળના, કે જેની અર્થા અમે ગયા અંકમાં કરી ગયા છીએ, તેને ગયા અંગણવારની કાઉન્સિલની પુલ્લી મીટિંગમાં આદ વિરુદ્ધ નય મતે સ્વિકારવામાં આવી હતી. વર્કર્સ પ્રોટેક્શન લીમ અને એન્ડી-એશીયાટીક એનકાઉન્ટર્સ લીમ નામની હિંદીઓ વિરુદ્ધની ગેરાઓની સંસ્થાના સભ્યો પુરબોસમાં એ મેળના કચલાવી નામવાના હેતુથી મીટિંગમાં હાજર થયા હતા. જે કાઉન્સિલરોએ પેળના વિરુદ્ધ બાપણો કર્યા હતાં તેમને તે કોશિએ વધારી લીધા હતા. સંતોષ માત્ર એટલેજ સેવાનો છે કે અરધા ઉપર કાઉન્સિલરો આપણા પક્ષમાં હતા. પરંતુ તે સાથે એટની બીના છે કે ડરબનના ગેયર મી. લેમેન્ટ જે હિંદી કામના કિતામન હોવાનો ધવો કરે છે તેમણે પણ હિંદીઓની વિરુદ્ધમાં મત આપ્યો હતો.

ડરબન કારપોરેશનના હિંદી મજુરો

ડરબન કારપોરેશન પોતાના હિંદી મજુરોને રેશન આપે છે તેના આંકડા નીચે પ્રમાણે છે:—

આવાડીયાનું	૧૦	રતલ	પુણ
"	૧૦	"	મોખા
અંકિનાની	૪	"	કામ
"	૧	ખટલી	તેલ
"	૧	રતલ	મીઠું
"	૨૦૦	"	લાકડાં

આ આંકડા ૧૯૩૦ ના જુલાઈ તા. ૩૦ થીના પુરાં થયેલાં વર્ષનાં છે અને તે મુજબ મજુરોની સંખ્યાના આધારે મજુર દીઠ વાર્ષિક ખર્ચ પા. ૮-૫-૧૦ નો અથવા માસિક ખર્ચ થી ૧૩-૧૦ નો થાય છે. ટાઉન ટ્રસ્ટર મી. ઇ. બી. રોડરે કરેલી ગણતરી મુજબ મજુરોને ઉપર મુજબના રેશનની અલેટમાં જે પગાર આપવામાં આવે તેા કારપોરેશનને પા. ૩૦૦નો ફાયદો થવા જાય છે. આથી પોતાના હિંદી મજુરોને રેશનને બદલે તેટલા પુરતો પગાર આપવાથી કાઉન્સિલ તેમજ મજુરોનું વધારે દિત સમવાય છે કે નહિ તેનો વિચાર કરવાને એક ખાસ સમક્ષીરી નીમાર્થ છે.

કારપોરેશનના હિંદી મજુરોને વધારે પડતી જવારતા તેા કેમ પણ વખતે બતાવાઈજ નથી અને આશા મત પ્રમાણે જો કારપોરેશનને કરકસરજ કરવી હોય તેા પોતાના હિંદી મજુરોમરનો ખર્ચ પટાકવાના કરતાં બીજી વધુ રીતે તે તેમ કરી શકે છે. આ પ્રમાણે રેશનના બદલામાં તેટલા પુરતો પગાર આપવાથી મજુરોની સ્થિતિ વધારે અલુકળ થશે કે કેમ એ અને કહી શકતા નથી. જો તેમ હોય તેા કંઈ ખોટું નહિ અણુય. પરંતુ જો તેઓ તેથી પ્રાતકળ સ્થિતિમાં મુકાવાના હોય તેા કારપોરેશનને તેવું પગલું લેવું વજબી નહિ ગણાય. આવા મંદોતા વખતમાં હોશિને એથઅરામ મોજા એગવવાના મજે, બીચ અને અન્ય સ્થળોએ હોશિને અમનઅમન કરવા માટે જે સગવડો વધારવા ઉપર આજુ અર્થ કરવામાં આવે છે એ જો હાલ અંધ રહે અને હુરતે આપેલી સગવડોથી હોશ સંતોષ ખામો છે તેા કંઈ ખોટું નહિ ગણાય.

ઉચ્ચતા કોલોનીયલ-બોર્ન હિંદીનું મરણ

ડરબનમાં ગેલ સ્ટીટમાં રહેતા મી. અને મીસીસ બ્રહ્મદેવન બીનન પુત્ર શીવાંજી એક વર્ષ પર મેન્સાડમાં થયેલાં એપરેશન બાદ લાંબી માંદગી પડી ગયા ગુરવારે પોતાના મળ્યાપને ઘેર ૨૮ વર્ષની ન્હાની વયે મરણ થયું છે એ મરણથી હિંદી કામને એક ચાલાક અને આશાજનક કોલોનીયલ બોર્ન યુવકની ખોટ થઈ છે. સ્વ. શીવાંજીએ મેરીટઅર્જ અને ડરબનમાં ફેળવણી લીધી હતી અને પછી ક્રાઈસ્ટમાં સાઉથ આફ્રિકન નેટીવ કોલેજમાં મેટ્રીક પાસ કરી મેમેલર કોલ સાથે-સાથી ડીપી મેળવી સાઉથ આફ્રિકાથી એડીનબર્ગ યુનીવર્સિટીમાં ફાકલ્ટી અભ્યાસ માટે જનાર સંધી પાઠશાળા યુવકોમાંના એક હતા. જેવા પોતાના અભ્યાસમાં ચાલાક હતા તેવાજ મેલાડી તરીકે પણ તે ચાલાક હતા અને તે મંડળમાં પણ પ્રીય થઈ પડ્યા હતા અને રફાઈન્ડમાં સાઉથ આફ્રિકાના મેલાડીઓના પ્રતિનિધિ તરીકે કોફટ વિમેરે રમતોમાં સામેલ થતા હતા. સ્વર્ગસ્થની હકતકીયા અમંગેનની સમજાવણીમાં હોડ રિવાજ મુજબ થઈ હતી જેમાં વધુ બાઈઓએ હાજરી આપી હતી. અમે સ્વર્ગસ્થના માળાવ તરફ તેમજ તેના મોટા ભાઈ શ્રી. ધની બ્રહ્મદેવ જે મેરીટઅર્જમાં 'નાટલ વિન્ટેસ' ના સ્ટાફમાં છે તેમના તરફ તેમને થયેલી મદાન ખોટમાં અનાકરણથી ફિલસોજી ધરાવીએ છીએ અને સ્વર્ગસ્થના આત્માને શાંતિ મન્ગીએ છીએ.

બાંધીજના ખર્ચ

સ્ટીમર રજપુનાના ૫૨થી ફરનો અમરખની સોમવારના મંડેલામાં જવાને છે કે બાંધીજ એકસાક્ષીત પર છુટેલા એક નિકાળામાંની જેમ એક કરી રહ્યા છે. નાના માળેશને પ્યાર કરે છે, છોશમાં સાથે રમન કરે છે અને મળ્યાપો સાથે વિનોદ કરે છે. સ્વીગારે પોતાની લંગેટમાં મધીજ પ્રોસ્ટી-ઓની પ્રાર્થનામાં સામેલ થયા તે જેમજ અંકેજો આકર્ષ્ય અકિત થયા હતા. રૂક સીના કાલ સમુદ્રમાંથી પસાર થતી સ્ટીમર માં "હીડ કાર્ન-કલી બાઇટ" નું પ્રીલી બળન જે બાંધીજને બંધુજ પ્રીવ જે તે પ્રીલી ધર્મીઓની સમથે આવ્યામાં પોતે સામેલ થયા હતા, પ્રસન્નવચાન બાંધીજને પોતે કોઝાકમાં શું પહેરવાના છે તે અંદેર કહે છે. જો હંડી વધીજ દશે તેા તેઓ પચની છુટણ સુધી આવે તેવું મરમ કપડું વોટશે અને હાથવજાટનું જાહાટ પહેરશે.

રાઉડ ટેમલ કાન્દરન્સ માટે તૈયાર રહેવા બાંધીજ પ્રદેશી કાન્દરન્સનો રીપોર્ટ વાંચી રહ્યા બં પહેતુ તે વાંચતા તેમને અનેક વખતે હંપ આવી જતી બેઠને એક અમેરીકન ઉતારજો તેમને હીટક્રીવની વાતોએ વાંચવા આપી જેને તેમણે અસ્વિકાર કર્યો.

બાંધીજ સાંજનો સમય મોટે ભાગે હિંદી વિદ્યાર્થીઓને ધાર્મિક અને તત્વગ્રાવના વિષયો પર પ્રવચન કરે છે.

આવાડ

શ્રીકૃત સોની દેવચંદ હરખચંદ, આ. અર્જુન કામડ. આ. મથુરાહાસ વસનજી અને શ્રી. વલ્લભ મકનજી જેઓ સ્ટીમર કારગોલામાં રહેશ જન્મ ઉપડી ગયા છે તેઓ 'ઇન્ડિયન એપિનિયન' ને અલુકમે પા. ૧-૧-૧ અને શી. ૧૦-૬ મળી ફલ પા. ૬-૧૦-૧ આપી ગયા છે જે આવાડ સાથે વિચારણીય છે.

“મુન્દિઅન ઓપિનિઅન”

શુક્રવાર, તા. ૧૧ સપ્ટેમ્બર સન ૧૯૩૧

ગયા મંજળવારે લાયબ્રેરીની મીટિંગમાં બાપુજી કરતાં રેવરન્ડ સેરોલે આ દેશમાં મોટે ભાગે દીદી બાળકો સ્વભાષાજ્ઞાન બાંગી તુદી અંગ્રેજી બાપા બોલી શકતા હોવાની પરંતુ સ્વભાષા નહિ બોલી શકતા હોવાની દુઃખદ અને દીદીઓને માટે સરમભરેલી સિથિતિ તરફ ધ્યાન ખેંચ્યું હતું. તેમણે જણાવ્યું કે દીદી જાણકારને અંગ્રેજી તેમજ સ્વભાષાનું સંપૂર્ણ જ્ઞાન અપાવું જોઈએ. દીદ સર-કારના પહેલા એજન્ટ નામદાર શાસ્ત્રીજીએ સરકારી શાળાઓમાં સ્વભાષાજ્ઞાન આપવા સામે વિરોધ દર્શાવ્યો હતો એ પોતે જાણતા હતા પરંતુ શાસ્ત્રીજીના એ મતથી પોતે તરફ દત્તા. અમે દીદી બાળકોને અંગ્રેજી તેમજ સ્વભાષાજ્ઞાન સંપૂર્ણ મળવું જોઈએ એ રેવરન્ડ સેરોલના મતને સંપૂર્ણપણે મળતા શુદ્ધિએ છીએ. વળી અમે એક ગાળું આગળ વધી એમ કહીશું કે સામાન્ય નીચમ દરેક દીદીને સ્વભાષાનું સંપૂર્ણ જ્ઞાન આપવાનો અને અંગ્રેજી ભાષાનું કમવલાક જ્ઞાન આપવાનો હિતો જોઈએ. સરકારી શાળાઓમાં સ્વભાષા દાખલ કરવા સામેના શાસ્ત્રીજીનો વિરોધ એટલે દરજ્જે વાળખી હતો કે આપણે રેગવણીનું ધોરણ દીદીઓ તેમજ યુરોપીયનો માટે સરખું હોવાની માગણી કરીએ છીએ અને એ સિદ્ધાંત કમ દુરો શાખવમાં આવે તો એ વસ્તુ સિદ્ધ થવી અશક્ય છે. વળી બીજી રીતે પણ સ્વભાષા રકુલોમાં દાખલ કરવી લગભગ અશક્ય છે. કારણ કે દીદી બાળકો એજન્ટ બાપા બોલનારા નથી પરંતુ તમીલ, ટેલુગુ, હિન્દુસ્તાની, મુજરાલી વિગેરે અનેક જુદી જુદી ભાષાઓ બોલનારા છે અને તેથી એ બધી ભાષાઓ રકુલોનાં શિક્ષણ ક્રમમાં દાખલ કરવી પડે. એ દ્રષ્ટિએ જોતાં પણ એ ન બની શકે તેવી વાત છે.

પરંતુ આપણી કામમાં એક વર્ગ એવી માન્યતા ધરાવનાર છે કે આ દેશમાં આપણે સંપૂર્ણપણે પાયાત્મ બની જવું જોઈએ અને આપણી ચામડી કે જોતો કાળો રંગ કમલાએ અનિવાર્ય છે તે સિવાય બધી રીતે આપણે ગોરા બની જવું જોઈએ. એ વર્ગમાં દેહલાક એવા છે કે જેઓ સ્વભાષા જુલી ગયેલા હોવામાં અથવા તે બોલી નહિ શકતા હોવામાં મગદૂરી સમજે છે. આ બાબતો કમલાએ આ દેશના એ દીદી યુવકનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવે છે કે જેમણે પશ્ચિમના યુરોપી નહિ પણ દુર્ગુણનું અનુકરણ કરેલું છે. કે જે કર્યું દમેમાં સહેલું હોય છે, અને જે આવો બુલ-ભરેલો ખ્યાલ ધરાવે છે. પરંતુ આ બાબતો શાસ્ત્રીજીને પ્રમાણ્ય તરીકે દાંડવાની મુશ્કેલી કરે છે ત્યારે અમને લમ છે કે તેઓ એ મદાન દીદી નેતાની કુદિનું અપમાન કરે છે. અમે દેહતારી કહી શકીએ છીએ કે શાસ્ત્રીજી નાખતી ને શીખ કુધી ખરા દીદી છે. તેમની મદાનતણી તરીકે સાદિય આક્રિકામાં કે સારી દુનીયામાં લાય છે તે તેઓ સંપૂર્ણપણે યુરોપીયન બની ગયા છે તેથી નહિ પણ તે ખરા દીદી છે તેથી. તેમની તારીફ તેઓ અંગ્રેજી ભાષાનાં ખાં છે તેથી નથી થતી પણ એ ભાષાકાર દીદુસ્તાનની દિલસુરી. કલા અને સરકુતિ સ્પષ્ટ અને સંપૂર્ણપણે પાયાત્મ આલમ અમલ

તેઓ સ્વયં કરી શકે છે તેથી લાય છે. શાસ્ત્રીજીની સંધિય ભાવના એટલી બધી છે કે પોતાના ખાલગી જીવનમાં પોતે સ્વભાષાકારજ વાતચીતો કરે છે, સિવાય કે, જેની સાથે તેઓ વાત કરતા હોય તે પોતાની ભાષા બોલી ના સમજી નહિ શકતા હોય. જે રાખસ શાસ્ત્રીજીને પુરેપુરા જોળખ્યા વિના શકે છે તે શાસ્ત્રીજીને પોતાને અન્યાય કરે છે એટલુંજ નહિ પણ જે પ્રજાના પોતે હોવાનું અભિમાન ધરાવે છે તેને પણ અન્યાય કરે છે. અમારે અહિં સંપૂર્ણ ખાલીપુર્વક જણાવી દેવું જોઈએ કે આ દેશનો યુરોપીયન દીદીને પોતાનું અનુકરણ કરતો જોવા મળતોજ નથી. તે તેનામાં ખરી અને નિષ્કલંક દીદી સરકુતિ જોવા મળે છે. એ જોવા સ્વરૂપમાં તે ખદાર પડશે તો દરેક ખરા યુરોપીયનનું ને માન સંપાદન કરશે. પરંતુ આજે તો તે તેના પોતાના દુર્ગુણથી ભરેલો છે અને વધારામાં ઘણે અંશે સજીવતાથી યુરોપીયનોના દુર્ગુણોનું અનુ-કરણ કરવાનો પ્રયત્ન કરી રહ્યો છે. આથીજ તેની તરફ દલકી નજરથી જોવામાં આવે છે અને એ ગિચાનમાં જ્યાં સુધી તે પડી રહેશે ત્યાં સુધી દલકી નજરે તેની તરફ જોવાનું આશુ રહેશે.

આ વિષયની ચર્ચાને અમે અહિં અગત્યનું સ્થાન આપેલું છે કેમકે અમને લમ છે કે પશ્ચિમનું સવળું અનુકરણ કરવાનો અને પુર્વનું સવળું વખોડવાનો ખેટો ખ્યાલ આ દેશના યુવકના અમુક અણપડ વર્ગની અંદર એટલી દદ સુધી સત્તા ધરાવી રહ્યો છે કે તેની ઉપર અંકુશ નહિ મુકાય તો તે વર્ગનું મેહું વહેલું પતન થશે. સ્વભાષાજ્ઞાનની આવરજકતા તરફ આપણને કરી જાગૃત કરવા માટે અમે રેવરન્ડ સેરોલના અલભારી છીએ અને આ દેશમાં વસના દરેક માથાપોતે અમારાથી બની શકે તેટલા ભારપુર્વક અને શુદ્ધનિઃકાંક્ષી સલાહ આપીએ છીએ કે તેઓએ પોતાના બાળકોને દીદી સાદિત્યનો અભ્યાસ કરવાની પુરેપુરી તક આપીને ખરા દીદી બનાવવાનો સંપૂર્ણ પ્રયત્ન કરવો જોઈએ. દાલના અનિવાર્ય સંજોગોને લધને એ વસ્તુ સરકારી રકુલોમાં તો નહિ બની શકે પરંતુ પોતાનું ઘરની અંદરજ કરવી પડશે.

એમ. કે. આંધી લાયબ્રેરી અને પારસી રસ્તમજી હોલ

દસમે વાર્ષિકોત્સવ

ગયા મંજળવારે સપ્ટેમ્બર તા. ૮ મીના રોજ સોને ઉપલી મંદરનાં દસમે વાર્ષિકોત્સવ ઉજવવાને ક્વેન રટીટ પર આવેલો પારસી રસ્તમજી હોલ દીદીઓથી ભરાઈ ગયો હતો. એ શુભ પ્રસંગને માટે દોલને ખાસ જાજમારવામાં આવ્યો હતો અને દાબર મનારાઓમાં જણીતા દીદીઓ ઉપરાંત દીદ સરકારના એજન્ટ સર કુર્મા રેડી, દરખનના એમર મી. એ. એમોન્ટ, ડૉ. આરજકલ, રેવરન્ડ સેરોલ, શાઓ કોમેજન પ્રીન્સીપાલ મી. બસ અને મીસીસ બસ, જરનાઈ રસ્તમજી દરટના સેક્રટરી અને ટ્રેઝરર મી. વીલીયમ ફુલ, મી. અને મીસીસ એ. એમ. વેસ્ટ અને બીબજો દત્તા. દીદી બી-જોની પણ સારી સંખ્યા લમ હતી.

૧૧૧	૧૧૧	૧૧૧	૧૧૧	૧૧૧	૧૧૧
૧૧૧	૧૧૧	૧૧૧	૧૧૧	૧૧૧	૧૧૧

મહાસભાના કૈંસ હાજર હાજી આમદ જવેરીએ લીધું હતું. પેતાના બાપજી દરમીયાન હાજર કૈંસ દરખાસ્તના મેમ્બર અને સર કુશલિ પોતાની હાજરીથી જલ્લાને આપેલી શોખા માટે તેઓને આભાર માન્યો. અને જલ્લાનું કે આ ઉપયોગી સંસ્થા મરદુમ પારસી ફરતમજની ઉદારતાને આભારી છે. આને જોડે તેઓ આપણી વચ્ચે નથી છતાં જે મુંઝવે હાથ તેઓ કરી મવા છે તે તે સહાને માટે આપણી સમક્ષ રહેવાનું છે. અંતમાં આજ દિવસે પારસી કોમની નવી સાક્ષ્યે હોવાથી તેમણે પારસી કોમને સાલ સુમારક ઇન્કી દતી.

કમીટીનો રીપોર્ટ

સેક્રેટરી મી. બી. એમ. ખેલે લાવજેરી અને હોલ કમીટીનો રામી વાઈંગ રીપોર્ટ રજુ કર્યો જેમાં જલ્લાવવામાં આવ્યું છે કે તા. ૩૧ જોમરદ ૧૯૩૧ ના પુર્વ સભેલા વર્ષ દરમીયાન ૬૭,૧૨૨ માણસોએ કૈંસે મત વર્ષ કરતાં ૬૪૭ વધુ માણસોએ લાવજેરીમાં હાજરી આપી હતી.

જુદી જુદી જાગણીમાંથી જલેલી વિદ્યાર્થીઓની હાજરી (૧ જેનો પશુ ઉપલા આકાશમાં સમાવેશ થઈ જાય છે) ૧૬,૨૬૩ ની કૈંસે મત વર્ષ કરતાં ૪૪૪ ની વધારે થઈ હતી.

લાવજેરીની કુલકાલ સેનાર જલ્લાની અગિયોમાં નવરાખીના મી. એ. એમ. જલનજી, ટુર્કીના પ્રીન્સ મહમદ હકામ, અમેરીકાના ડો. જોસી જોન્સ, મુમ્બની ન્યુ ઇન્ડિયા એશિયન ડા. ના મી. અમલુ, બીજાઈ અને સર કુર્માના પુત્ર મી. વી. જી. કુર્મા હતા.

તા. ૨૨ એ ૧૯૩૧ ના રોજ મહિલાઓને લાવજેરીનો ઉપયોગ કરવાનું ઉત્તેજન દેવાને "મહિલા દિન" ની રચના થઈ હતી ત્યારથી દર શુક્રવારે બપોરે ૩ થી ૫ લાવજેરી મહિલાઓને માટે ખાસ જુદાઈ મુકવામાં આવે છે તા. ૩૧ જોમરદ ૧૯૩૧ સુધીમાં ૧૬૬ મહિલાઓની હાજરી થઈ હતી.

પારસી ફરતમજ હોલનો, મીટીંગ, ડાન્સરો, બાપજાનો અને સરકારના મેળાવડાઓ માટે વર્ષ દરમીયાન ૨૬ વખત ઉપયોગ થયો હતો.

પુસ્તકો

લાવજેરીમાં ૨૬૬૭ અંગ્રેજી, ૧,૬૫૨ ગુજરાતી, ૬૫૪ હિંદી, ૩૮૨ તામીલ, ૪૨ ટેલુગુ અને ૨૨૪ હિરદુ મળી કુલ ૫,૬૨૧ પુસ્તકો જે મત વર્ષ કરતાં ૨૨૬ નો વધારો જતાવે છે.

જામકોને ઉપયોગના નવા પુસ્તકોના ૬ સેટ લાવજેરીમાં હાથે કરવામાં આવ્યાં છે.

લાવજેરીમાં ૨૦૨ વર્તમાનપત્રો, આવે છે. જેમાંથી ૬૦ અંગ્રેજી, ૭૫ ગુજરાતી, ૧૮ હિંદી, ૧૭ તામીલ અને ૨ ટેલુગુ છે.

આમાંના ૨૦ ખત્રે અંગ્રેજી, હિંદી અને ગુજરાતીમાં ખાસ વિદ્યાર્થીઓ અને જાળકોના ઉપયોગના છે. કિશોરોને માટે ખાસ ટેનક શખવામાં આવ્યું છે. જ્યાં તેઓને ઉપયોગી ખત્રે મુકવામાં આવે છે.

વર્ષ દરમીયાન ૩,૭૫૭ અંગ્રેજી, ૧,૪૮૬ ગુજરાતી, ૩૨૧ હિંદી, ૨૩૫ તામીલ, ૧૧૧ ટેલુગુ અને ૭૦ ઉમ્મ મળી કુલ ૫,૬૮૦ પુસ્તકો લાવજેરીમાં વાચકો આપવામાં આવ્યાં હતાં. મત વર્ષ કરતાં ૬૩૦ જોડા અપાયાં હતાં. અને અધારે ૨૮૪ અંગ્રેજી, ૮૩ તામીલ, ૮૩ ટેલુગુ અને ૪ હિરદુ પુસ્તકો મત વર્ષ કરતાં વધારે વંચાવા કલા કારે ૧,૦૮૬

ગુજરાતી અને ૨૮૬ હિંદી પુસ્તકો જોડા વંચાવા હતા.

કમીટીને લાવજેરીના માટે જરૂરી ખર્ચ ખાસ જરૂરના હિરદુ તરફથી અપાઈ હતું વર્ષ દરમીયાન ૫૮. ૪૧૯-૩-૬ નો ખર્ચ થયો હતો.

વર્ષ દરમીયાન એ બાપજાનો આપવામાં આવ્યાં હતાં. અને હાજરી મંદ હોવાથી એ બાપજાનો ૨૬ કરતાં ૫૬માં હતો.

વર્ષ દરમીયાન ૨૩ કમીટી મીટીંગો મળી હતી.

લાવજેરીને મત છ.પાં પુર્વ પાંડનારાઓનો રીપોર્ટમાં આભાર દર્શાવવામાં આવ્યો હતો.

લાવજેરી

મેમ્બર પોતાના બાપજી દરમીયાન જલ્લાનું કે આ દેશમાં ફેટલાક પુરોષીયનો મજા એવા છે કે જે પોતાની કમાઈ આ દેશમાં કરી પૈસા બહાર મોકલી આપે છે. મરદુમ પારસી ફરતમજ પશુજાલ ઉદાર દતા અને તેઓ આ દેશની હિંદી કોમને માટે આવી ઉપયોગી સંસ્થા મુખી મવા છે. એ તેમણે મહાન મુંઝવે કાર્ય કર્યું છે અને તેમનો ધંડા લીટીઓ તેમજ પુરોષીયનો એ બેલા નેલા છે. લાવજેરી કમીટીને તેઓના કામની હ-તેરને માટે મુખારકબાદી આપુ છું. હિંદીઓ કેળવણીમાં વધારેને વધારે રસ લેતા જાય છે અને એક વખત જેઓ મારા કિલ્લો દતા તેઓ આજે હરિયાપાર ઉઝી કેળવણી પામવા મવા છે તે જલ્લાને માં થયો આનંદ થાય છે.

સર કુર્માએ લાવજેરીનો વધારે ખર્ચાળો ઉપયોગ કરવાનું હિંદીઓને આજ્ઞાન હું અને હિંદીઓ પોતાની કમાઈને કેળવણી આપવામાં મહુજા મેમ્બરવા છે તેને માટે હોલ બેંક દર્શાવ્યો. તેમણે કહ્યું કે જ્યાં સુધી હિંદી કોમ પોતાની મહિલાઓને કેળવણી નહિ આપે ત્યાં સુધી તે જાગળ વધી જવવાની જ નથી.

રેવન્ડ સેશીએ જલ્લાનું કે હિંદીઓ પોતાની આયાન જાન કેળવવાને મેમ્બરવા છે એ મહુજા મેમ્બરવા છે. હિંદી જાળકોને અંગ્રેજી તેમજ કેળવવાનું પુરેપુરું જાન અપાવું જોઈએ અને લાવજેરીએ કેળવવાનું ઉત્તમ જાન આપવાનો પોતાનો જાણ રાખવો જોઈએ.

જાલ્મી કોલેજના નોન્સીયાન મી. વમે જલ્લાનું કે પ્રાચીન કાળમાં દોડો પાસે જરાજ થોડા પુસ્તકો હતાં અને તે તેઓ વાંચીને એટલા પમાતી રેતા દતા કે તે પ અંદરનું જાન તેઓના જલનમાં જોતપોત થઈ જતું. આજનાં વખતમાં વચ્ચનના આપનો પશુ વર્ષી મવાં જન મોઝે પહું વાંચે છે, પશુ તેનાથી કમજા મેળવતા નથી. માણસે અને તેટલું વાચન કરવું જોઈએ, પરંતુ વગર કમજોલું પહું વાચન કરવા કરતાં પુરેપુરું સમજેલું થોડું વાચન વધારે ઉપયોગી થઈ પડે. તેમણે લાવજેરીનો એ રીને ઉપયોગ કરવાની સલાહ આપી હતી.

ખીળા બાપજી કરનારાઓમાં મી. એ. આર્મ, મજી, શાક્ષા કોલેજના કિશોર મેસર્સ રોડ, પી. ગાર પમર, બી. એ. મેમરાજ, એમ. બી. લાયક, સરકારી નામદ અને ખીજાઓ હતા.

મી. સોરામજી ફરતમજને પારસીઓના નવાં વર્ધની આપવા માં આવેલી મુખારક બાદી માટે પારસી કોમ વનિ આભાર માન્યો હતો અને લાવજેરી કમીટીના સેક્રેટરી જરીકે મી. બી. એમ. ખેલે લાવજેરીની જલ્લાનેલી જલન સેવાની મહુજા

તારીખ કરી હતી અને સંસ્થાની ફોન્ડ તેમનેજ આબારી હોવાનું જણાવ્યું હતું.

જરૂરમાં રૂચકમણ દરેકના મેકેટરી અને ટ્રેઝરર મા. વીલીયમ રૂબ અને મા. એ. એમ. વેસ્ટે પણ કાયદેસરી સંજ્ઞાથી મા. પટેલે પોતાની ફરતે ધણીજ લેખાદયી જનવેલી હોવા માટે તેમની તારીખ કરી હતી.

મા. કુલને અને ખી. પટેલને તેઓની સેવાઓને માટે અને મેયરને અને સર ફર્માને કુલના તોરા અર્પણ કરવામાં આવ્યા હતા.

માદ મા. વી. એમ. સી. પથર તરફથી પ્રમુખને આબાર માનવા માં આવ્યા માદ સુદર મેળાવશે રાને ૯-૩૦ વાગે વિસર્જન થશે હતા.

હાઈલી માટે રહેઠાણની યોજના

કાર્ડસીલે આપેલી મંજુરી

હાઈલી માટે રહેઠાણ સંજ્ઞાથી કાર્ડસીલની કાર્ડસીલ મેડે હરેલી યોજના પર હાલ કાર્ડસીલની મયા મંગળવારે મળેલી મીટીંગમાં ચર્ચા થઈ હતી. અને ૮ વિરુદ્ધ ૬ અને મંજુર થઈ હતી.

એ યોજના અને મયા અંકમાં જણાવી ગયા તે મુજબ એ છે કે ડરબનની બહાર પેરી ડરબનના લનામાં ને હાઈલી પાસે જન્મ ખરીદ જમીન હોય અને રહેવાને પર નહિ હોય તેઓને કાર્ડસીલને મળેલા પા. ૫૦,૦૦૦ માંથી પા. ૨૫,૦૦૦ પર બાંધવાને લેન આપવામાં વાપરવા અને બાકીના પા. ૨૫,૦૦૦ ટેરામેનરમાં જમીનના દુકા પાડી તે જમીન હાઈલીને ખરીદવામાં મદદ આપવામાં વાપરવા.

શીનાસ કમીટીના પ્રમુખ મા. ઇ. રેબર્ને જણાવ્યું કે આ લેન આપવાની કરખાસ્તના સંજ્ઞામાં ધણી મેરસમળુતીએ વરતી રહી છે.

ખરી દર્શાવત એ છે કે એ કે ત્રણ વર્ષ પર કાર્ડસીલે રહેઠાણથી હાઈલીનાં માંજર કાઢી નાખવાને લેનની માગણી કરી હતી.

એ લેન એ કે ત્રણ રીતે મેળવી શકાય તેમ હતું. એક રીત એ હતી કે કાર્ડસીલે ધરો બાંધવા અને પછી તેને વેચવા અથવા કાઢે આપવા. બીજી રીત સેન્ટલ દાવજોગ બોર્ડે રજાખાક સરકારને નાજા ધીરવાની અને તે પછી બાકુતોને ધીરવાની હતી. આ બન્ને રીતોના મુન્ડીસીપાલીટીએ અમલ કર્યો હતો.

ખી. રેબર્ને યુરોપીયન રેટપેયરો કે જેમને કાર્ડસીલ તરફથી ધરોને માટે લેન આપવામાં આવેલી તેમના નામોની માહી રજુ કરી. તેમાં પા. ૭૫૦ થી પા. ૧૨૦૦ સુધીની અને કુલ પા. ૧૦,૬૦૦ ની લેન આપવામાં આવેલી જણાવાઈ હતી.

ખી. રેબર્ને જણાવ્યું કે કાર્ડસીલે યુરોપીયનોને કાર્ડસીલ લેનો આપવાના સંજ્ઞામાં ને નીતી રજાખાક કરેલી છે તેમાંથી કાર્ડસીલ જરાયે અજા નથી. તેને જરૂરો અને પ્રતિબંધો એવા રાખવામાં આવ્યા છે કે દરેક સંજ્ઞાને પહોંચી વળી શકાય. સિવાય કે, એક કલમ કદાચ રજુ દાખલ કરી શકાય અને તે એ કે બાંધકામ નેશનલ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ બીલ્ડીંગ એસોસિએટની રૂબે ચલું નેમ્બે. આ લેનની યોજના દેશના તેમજ ડરબન કહેરના કામમાં છે.

ખી. રેબર્ને હરેલી સુખના મુજબ સમારની દરખાસ્ત મુજબ અને મા. કારનેલીયસે તેને રેકા આપ્યો.

ડેપુટી મેયરને વિરોધ

ડા. એમ. ઇ. આરબરે લેનની યોજના સામે વિરોધ કર્યો તેમજ જણાવ્યું કે તેની જરૂરોના ધણીજ સહેલાઈથી અંગ પામી શકે છે. એક માસીક પંદર દિવસ બાદ સહેલાઈથી પોતાનું ધર ખાલી કરી જઈ બીજાને સોંપી દઈ શકે. વળે મર્યાદા અને બાકુતોને ટેક યુનીયનના નીમચો લાગુ નહિ પડી શકે. ડેપુટી મેયર કહ્યું કે "કુ હાઈલીને નાજા ધીરવાની તરફથી નથી. ડરબનમાં ધણી પેટીઓ છે કે જે તેઓને પોતાના ધરો બાંધવાને મદદ કરી શકે.

ખી. લેનલેસ ને અસાર મુજબ લેન આપવાની તરફથી હતા તેમજ જણાવ્યું કે કાર્ડસીલે ટેરામેનરમાં ધરો બાંધવાની મુજ યોજનાને વળગી રહેવું નેમ્બે. કાર્ડસીલને રહેવામાં આવ્યું હતું કે એવા ધરોને કામ ઉપયોગ કરશે નહિ. પરંતુ એ કુ માનતો નથી. યુરોપીયનોના ધરો બાંધ્યા છે એવીજ રીતે એ એ પણ બાંધવામાં આવે તો આપણી પાસે ધણી જરૂરો આવી પડે.

સાર માદ લેન આપવાને કમતી કલમ કદાચ કરવાનું ઠરાવ્યું હતું અને લેવામાં કાર્ડસીલરો રેબી, નામ્બ, રેબની, કારનેલીયમ, એલ્ડ, રામ્બ, એસીસ લેનલેસ અને ધરમને તરફથી અને મેયર અને કાર્ડસીલર લેનલેસ, મરે, લી, માન્ટ, એસએન્, મેકેટરી અને આરબરે વિરુદ્ધમાં મત આપવા હતા.

બાંધકામને કમતી કલમ કદાચ કરવાનું ઠરાવ્યું હતું અને કાર્ડસીલે ટેરામેનર વાળા જમીનના હાઈલીને ધરો માટે વેચવાને દુકા પાડવાની યોજનાને પણ મંજુર કરી હતી.

ઇન્ડો-યુરોપીયન કાર્ડસીલ

ડરબનની શાખાનું કાર્ય

ના. કાચીજીએ આ દેશમાં હાઈલીની જનલિ અર્થે કરેલાં કાર્યોમાંનું એક કાર્ય યુરોપીયન અને હાઈલી વચ્ચે જારી કામણી રજાખા તે હેતુથી તે બન્ને કામેનું એક સંયુક્ત મંડળ રજાખાનું હતું. તેવું એક મંડળ નેહાનીસમર્જમાં છે અને એક ડરબનમાં છે અને ઇન્ડો-યુરોપીયન કાર્ડસીલના નામે જોજખા છે. આ મંડળનો એક હેટ હાઈલીને કમતા પ્રતોમાં યુરોપીયનોની પણ વિલસોજ મેળવી સરકારને સંયુક્ત રજુઆતો કરવાનો છે. કે જેથી યેરી પ્રબના ટેકની સરકાર પર વધારે કામ પડે.

આ સંયુક્ત મંડળની વાર્ષિક મીટીંગ મયા કમીવારે ડરબનના લામીલ ઇન્ડીટકુટમાં મળી હતી જે વખતે તેના પ્રમુખ ખી. દુલ્લસ બામરને પોતાનો રીપોર્ટ રજુ કર્યો હતો. તેમાં જણાવ્યું છે કે આ કાર્ડસીલ પોતાના ચોલા વર્ષમાં પ્રવેશ કરે છે તે વખતે તેણે કરેલા કાર્યનું અવલોકન કરવું ઉચિત મજારી. એ કે ત્રણ વર્ષ દરમીયાન કંઈ ખાસ બજાવણેન મનાવ બનેલો નથી હતાં કાર્ડસીલે કાંત પ્રવૃત્તિ સારી કરેલી છે. હાઈલી વિરુદ્ધ દેશની કામણી ને જડ કરી મેટેલી હતી તે ધીમે ધીમે જખડતી જાય છે. કતાં એ કાર્ય ધણી સહેલું નથી અને બન્ને કામેએ વધારે સહકારથી નેહાવાની જરૂર છે. અને કાર્ડસીલે માત્ર મીટીંગો વરવા અને સામાજિક મેળાવડાઓ કરવા ઉપરાંત પોતાનું કાર્યલેખ વધારે બહેળું કરવાની જરૂર છે.

સર ફર્મા રેડીએ જણાવ્યું કે આ કાર્ડસીલ જેવું કામ કરી શકનારી બીજી એક સંસ્થા હું જોઈ શકતો નથી.

કેમિસ છે પરંતુ તે પોતાના બાઇબેલને માટે લઘુત્વાદી હોદ્દાઓની સરકાર છે અને તે કારણથી તે ને કહે તેની હાથ બાંધી પડવાનો અંશવ રહે પરંતુ આ સંસ્થા તરફથી કહેવામાં આવે તેનું વળતર વધારે પડે કેમકે તેમાં યુરોપીયનો તથા હોદ્દાઓની સરખી સંખ્યા છે.

બાકી રીપોર્ટ અને દિશાન પસાર થવા પછી નીચે પ્રમાણે કસોટી થવા હતા:—

“હોદ્દા કોમર્સ વરલ્ડની બેકરી અને તેથી તેને કહેવા પાત્રી હાઇમારીઓ તરફ કાઉન્સિલ ખાતે જાય છે અને જાણવવા હમ્મે છે કે આ કારણથી તેઓની નોકરી પરથી અંખખાંધ બરલ્ડરીથી તેઓની હાઇમારીઓમાં કેવળ વધારો થશે. કાઉન્સિલ વધુમાં વિનંતિ કરે છે કે ને નોકરીએ લાખા વખત સુધી પ્રમાણીકેપણે નોકરી કરેલી હોય, પછી તે અમે તે કોમર્સ હોય, તેમની તરફ મેમ્બરવાઇ જતાવવી નહિ જોઇએ. અને એક કોમર્સ નોકરીને કાઢી સુધી બીજા કોમર્સ નોકરીને તેઓની જગ્યા આપવાની નીતી અનિષ્ટ છે.”

“આ કાઉન્સિલ મુનીમન સરકારનું ખાતે જોમવા હમ્મે છે કે હાઇની વેપારની મંદીની બસર યુરોપીયનો તેમજ બેલન-યુરોપીયનો ખર સમાન થઇ છે અને તેથી બેકરી પ્રથમ પર જોખાવવા સુચવાયેલી તેમજ કોન્સરન્સમાં નેલન-યુરોપીયનો પ્રતિનિધિત્વ પણ રાખવા વિનંતિ કરે છે.”

ત્રીજે કસોટી કરવાની કસોટીએકન નજીકના કાલિખમાં બેકરી નિવાસી કાર્ય ઉજ્જરવાની છે તેમાં હોદ્દા બેકરીને પણ દાખલ કરવાની કસોટીએકનને વિનંતિ કરવાનો કસોટી થયો હતો.

લંડનની રાઉન્ડ ટેબલ કોન્ફરન્સ

જાત આસ પછી પહેલી બેઠક

જાત મહિના બાદ હિંદુસ્તાનના પ્રથમ વખર લંડનમાં રાઉન્ડ ટેબલ કોન્ફરન્સમાં કામ આ જોમવારથી કરી કર થયું છે. તેની પહેલી બેઠક એન્ડ એન્ડ એન્ડ એન્ડમાં મળી હતી જે વખતે પણ કોન્ફરન્સમાં હિંદુસ્તાનમાં કાલિખના રાજતંત્રને માટે એક ફેડરલ મોન્ટ્રા પડી કાઢવાને ફેડરલ જમાવવાને કમિટી નીચાએલી સહમતી જમાવવાની સમજાવેલીએ એ પ્રથમ ખર કરી વિચાર ચલાવ્યો હતો. પ્રમુખસ્થાન લોર્ડ એન્ડેક્સર, લોર્ડ સેંટીએ લીધું હતું. અને વડા પ્રધાન ઉપરાંત કોન્ફરન્સ પ્રતિનિધિઓ તેમજ હિંદુસ્તાનના પ્રતિનિધિઓ હાજર હતા.

મધ્યેથી આ કમિટીના સભ્ય છે પરંતુ તેઓ તે કમિટી પહેલે પહેલે છે.

પ્રતિનિધિઓ સમક્ષ આવી પહેલી સુચીયતાનું સમાધાન થઈ જવાની આશા અને સમક્ષ જમાવવાને પહેલેથી વળવાને નિમજ્જ દર્શાવનારાં આજોર થયા હતા.

શ્રી. મેકડોનલ્ડ અને લોર્ડ સેંટીએ કોન્ફરન્સને ખાતી આપી હતી કે હમ્મામાં થીટનમાં થયેલા સળદારી ફેરફારથી થીટનની કોન્ફરન્સમાં કામ કરવાથી ખાર ખાજવાની નેમમાં કસો ફેર પાતો નથી.

નવા હોદ્દા મંત્રી સર સેમ્યુઅલ હોર્સ પણ સરકારી અમલદાર તરીકે તેમજ કંનગ્રેવેટીવ પક્ષના એક પ્રતિનિધિ તરીકે જીવીજ મતજનનું આપણ કહ્યું હતું અને આમજા હોદ્દા મંત્રી કેપ્ટન વેલ્ચુડ મેને ખાતી આપી હતી કે પાલિમેન્ટમાં મેમ્બર

જોયોગીશનના હિંદુસ્તાન વિશેના દષ્ટિબિંદુમાં કસો ફેરફાર થયો નથી.

હિંદુસ્તાનના રજવાડાઓ તેમજ બીટીક હોદ્દાના પ્રતિનિધિઓ વતિ બીટીકને નરેશ ઉપથી ખાતીને માટે સંતોષ કરાવ્યો હતો અને કોન્ફરન્સમાં કાર્ય હિંદુસ્તાનની પ્રબલ તેમજ બીટીક સહેનકાહતના કમેશના લાખમાં પરિચયથી જીવી આશા દર્શાવી હતી.

મધ્યેથીને મળતા હરિજનો

શીયુત મદદેવ દેશાઇ કમેશના મદદમાં મધ્યેથીની માથેજ કરતા હોય છે અને હિંદુસ્તાનને ખુલ્લે ખાતે પડેલા મધ્યેથીના જાકેતોના પરિચયમાં આવે છે. અને ‘નવજીવન’ ‘સમ પ્રિન્સિપા’ના લાખોને તેવાઓને પરિચય કરાવે છે. એ પરિચય અત્યંત રસીક હોય છે અને અત્યંત લાખદારી પણ હોય છે કેમકે એવા લાખોને સ્વાર્થલાભ પ્રેમસાદન આપનારો જાક પડે છે. એવા બે હરિજનોના પરિચય શીયુત મદદેવ દેશાઇને પોતાના એક સીમલાથી લખાવવા પડમાં આપ્યો છે ને અમે અમારા લાખોના લાખને માટે નીચે ઉતારીએ છીએ:—

બે હરિજનો

નેતીલાલમાં મળેલા કેટલાક સર્જનસન્નારી વિષે નેતીલાલના મતજમાં મેં લખ્યું હતું. સિમલામાં એવા થયા હતા. લંકામાં લખીયજ એકજ હતા હું? એકને આપણે જવવા, જાકી થયોયે કરો. આ વખતે એક સર્જન અને સન્નારીનું જોખખાણ થયું તેમના નામ હું નથી આપી શકતો. એ નામ આપું તો એમને દુઃખ લાગે એવા આજા એમનાં અંતર છે. એવા સુમ એમનો લાખ છે, એવી મુગી એમની સેવા છે. એક સર્જન કમેશના અહીં આવીએ છીએ લાગે થયે છે, કાંઈક એક મુગી અમ છે. આ વેળા પણ તેમજો સો રૂપીયાની નોટ મુકી. બીજા વાતે ચાલી. એમજો એમ જમાવ્યું કે મરીજની ખરી સેવા જમાં થતી હોય—ખાસ કરીને વિધવાઓની આ મદદ કરવી છે. એવી સંસ્થાઓની વાત નીકળી. જમાવવાજોએ ગતિલાખમ કાઢ્યું છે તેની મધ્યેથીએ વાત કાઢી એટલે પેલા સર્જને બીજા સોની નોટ કાઢી. મધ્યેથી કહે: ‘જમાવવાજોની પાસે એ આથમને માટે પુરવા પેસા છે. એમને મદદ ન જોઈએ. એટલે એ બાઈ કહે: ‘બેશે અમે આ વાપરને હું આપને જતાવનાર કોણ કે અમુક ટેકાજો વાપરને. મેં તો આપી છુંકમી, હું કમાઈને જમાવું છું તેમાંની કોકી પણ મારી નથી. પણ ને દુઃખ છે, પીડિત છે, મરીજ છે તેની છે એવી માનવતામાંજ માળા છે. પ્રામાણિક પણે નોકરી કરીને મેં ૩૫,૦૦૦ રૂપીયા ખચાવ્યા છે અને હમણાં દર માસે ૧,૦૦૦ ખચાવવાની રિથિતમાં મુકાયો છું. એ અને રકમેનો કેવી રીતે ઉપયોગ કર્યો તે જતાવેડ.’

મધ્યેથીએ હસીને કહ્યું: ‘જારે તો તમે અને ૧,૦૦૦ માંથી સોજ રૂપીયા સેયો કેમ?’

પેલા બાઈ વધુ નમતાયો મોટલા: ‘હમણાં એટલા ખચાવવા લાગ્યો છું. વધારે ખચાવ્યા કરો તો તે પેલા ૩૫,૦૦૦ માં છે. જેટલું બચે તે આપું છે. કહો એનો શો ઉપયોગ કરીએ?’

મધ્યેથીએ કહ્યું: ‘ઉતાવળા કાઓ મા! આજે જરા ખમી જવાની જરૂર છે. તમે આપી રકમનું ફાળા ફાળા માંજેનું ટ્રસ્ટ કરી નાખો એટલું આજે જાત છે.’

સરકારી નોકરી એટલે એમજો સાથે કહ્યું કે ‘સરકારનો નોકર છું ત્યાં સુધી રાજકીય કાર્ય માટે મારાથી પેસા ન

વધવાનું જોઈએ આજ સ્તીકારથી.'

મીંધીછ કહે, 'બહુર. એનો એવોજ ઉપયોગ કરવું કે જેમાં રાજકાવળની ગંધ ન હોય.'

પછી કહે: 'આ કપડાંની મને સુખ છે. સ્વદેશી પહેરું છું પણ ખાદી નથી પહેરાતી. સરકારી તોફારો પહેરતા નથી એમ નથી, પણ મારી સ્થિતિ કંઈક જુદી છે. મારી પાસે ભલામ કહેવા નથી પણ આજે ખાદી પહેરીને મારી ઝાણીમાં જવા અશકત છું. એનું શું કામ! મને અરમ આવે છે.'

મીંધીછ કહે: 'કાંઈ ઉપરાંત કરું ન કરવું. પ્રથમ મારા જતાબાજ કરશે, અને પ્રશ્ન કરે તો આવશે વચે' એવો સમય આવે કે કોઈ પણ જગ્યાને હિંદુસ્તાનમાં ખાદી પહેરવા કહેવાય કે કેરે રાખવાનું કારણ ન રહે.'

ચેલા બાપ રાજી થયા, અને બોલ્યા: 'મારી પણ એવી પ્રાર્થના છે. પણ અસંતોષ રવા કરે છે.'

મીંધીછ કહે: 'અસંતોષ રહે તારે આપણા કરતાં જોઈ સેવા કરતા હોય તેમનો વિચાર કરીને આત્માસન મેળવવું.'

એવીજ મીંધીછ એક મહેનનો પરિચય થયો એ પણ વધી વાર અહીં મળ્યા કરવા, પણ મીંધીછએ એમની ઝાણખાણ કરવાનો ભવસર નહોતો મેળવ્યો. દુઃખથી એક દિવસ આવ્યા ત્યારે મીંધીછએ એમને પુછ્યું: 'તમે વિધવા ક્યારે થયા?' ચેલી જહેન ખડખડાટ હસીને: 'હું વિધવા ક્યારે થઈ હતી?' 'એમના તો મોલુદ છે' જરાયે ખસિયાણા પડ્યા પિત્ત મીંધીછએ કહ્યું: 'ત્યારે હું કેમ એમને કામવાર બોલો નથી?' 'એ તો બમે સાથે નથી રહેતાં એટલે.'

'એમણે તમને છોડ્યા કે તમે એમને છોડ્યા?'

'મેં એમને છોડ્યા.'

'ત્યારે તો તમને વિધવા કહેવામાં શી અડચણ છે?'

ચેલી જહેન બિચારીએ પાછું નિર્મળ દાસ્ય કર્યું.

'તમે કેમ છોડ્યા?'

'જરાજ પીતા હતા, રીતભાવ મારી નહોતી. મેં કશું ચાલે તમને બીજાની સાથે પરજાવી દઈ. એમને પરજાવ્યા, અને હવે એ જીવે છેકાળે રહે છે.'

'તમેજ પરજાવ્યા?'

'હા; મેં જ. કાકાર મારે હાં બાવી થડે છે તો એમની આમતારવામતા કરું છું.'

'ત્યારે બાં એટલે ક્યાં તમારું જુદું ઘર ક્યાંથી?'

'મારા પિતાની કાખો રૂપીયાની શીલકત હતી. એમણે વધી મિલકતનું ઘન કર્યું, ફેરબીક મારા કાકાને આપી, અને ઘર અને જમીન આપ્યાં, અને પોતે સન્નાસી થયા. પોદા પેસા મારે ખાતે મારા બાપ પાસે છે તે અને માસિક રૂ. રૂપીયા આપે છે.'

'ત્યારે તમે જે ઘર અને જમીન આપી દેવા છડ્યો છે તે એજ ઘર અને જમીન?'

'હા, હા; અને એનું બાકું નથી બોધવું. એ ઘર જમીન એક આશમ માટે અર્પણ કર્યા છે. મારો સુભરો તો મોજથી માલે છે. હવે કાંઈ જ, મોજ જનારું છું, મંડકાક ગુરૂ છું. મને વચે' મેં વાર એકમાં જમ બાવી પછી નિશ્ચય થયો કે આ મિલકતનો પોદાનો ખજા હવે ક્યાં સુધી વજા કરશે.'

મીંધીછ પુછ થયા. એમને પણ કહ્યું: 'તમે ખમી જાઓ. હું જે કામ કરનારા મોકલીક, બંદે તમે કાંતવાર્ષીજાનું વચેરે કામ સંભાળો, તમે પોતે પણ એજ મકાનમાં રહો, અને એને દ્રવ્ય માનો.'

ચેલા સમજન અને આ સંજારીને પોતાના પરિચયને જોઈને એટલો અસહ્ય લાગ્યો કે એને કોઈ પણ રીતે કાઢી નાખવાને એણે આગ્રહ દર્શાવ્યો.

આવા કુલેમોની સુવાસથી જીવન સહ અને જે, જીવનમાં બહેજત થાય છે.

મીંધીછ

મુંબઈના એક્ટીમ મનરનર જર ભરનેક કોલસન ઉપર મોજાવાર ક્યાંના જતાવ પર રીક કરતાં મીંધીછ 'નવજીવન' માં તોએ પ્રમાણે લખે છે:—

મુંબઈના એક્ટીમ મનરનર ઉપર પા કરીને હરગુસન કોલેજના વિદ્યાર્થીએ શો અર્થ સાધવા પાયો કર્યો? વર્તમાન-પત્રોમાં અમર છે તે પ્રમાણે તો કેવળ વેર ભેવાની રતિ કાઢી, શોભાપુરના ભરકરી કાપડા સાથે અથવા એવાજ બીજા કામ સાથે. પારો કે મનરનર પુત્ય નીપળવું હોય તો તેથી કંઈ જે થઈ તે ન થવું ન થાય. વેર ભેવાનો આ પ્રયત્ન કરી તે વિદ્યાર્થીએ વેર પધાર્યો છે. વિદ્યાભ્યાસનો આવો દુરપયોગ કરીને તેણે વિચારને ભજવી છે.

જે સંજોગમાં કુમલો કર્યો તે સંજોગે વિચારતાં આ દુઃખભામાં ક્યાં પણ હતો. હરગુસન કોલેજ પ્રત્યેનો પોતાનો મર્ગ વિદ્યાર્થી મુકયો. હરગુસન કોલેજના અવનર મહેમાન હતા. મહેમાનને કોઈક અભયજાન હોય છે. કહેવાય છે કે કુમલને પણ ભ્યારે તે મહેમાન થયો. હોય ત્યારે આત્મ વદિ મારે. આ વિદ્યાર્થી હરગુસન કોલેજનો વિદ્યાર્થી કોઈ અવનરને નોતરનામમાં મળ્યા. અને નોતરનામ પોતાના મહેમાનને મારે એના કરતાં વધારે અમાનક હોય ક્યાં કહેવાય? શું કિંમત મંડળને કોઈ પ્રકારની મર્ગદાન નહિ હોય? અને જે કોઈ પણ મર્ગદાન પાલન ન કરે તેને શોભાપુરના ભરકરી કાપડાની કે બીજા અન્યાયોની હરિમાદ કરવાનો શો અધિકાર છે?

આવો ક્યાં આપણા પ્રત્યે કોઈ કરે તો આપણને દુઃખ થાય. જે આપણા પ્રત્યે આપણે ન પ્રત્યક્ષે તે બીજા પ્રત્યે કેમ કરીએ? મારો દલ અભિપ્રાય છે કે આવાં કોઈકી હિંદુસ્તાનને કાંઈ નથી મળતી, અપહીતિ મળે છે. આવાં કામથી સ્વરાજની શોભતા વધતી નથી, ઘટે છે, સ્વરાજ દુર ભય છે. આવા મકાન અને પ્રાચીન દેહનું સ્વરાજ્ય કુલની પુનોથી નથી આવવાનું. એટલું આપણે માદ રાખવું પડે છે કે કેવળ અંગ્રેજોની હિંદુસ્તાનમાંથી વિદ્યામંત્રી એટલે સ્વરાજ ન મળ્યા. સ્વરાજ એટલે હિંદુસ્તાનનો કારખાર પ્રભ વચેથી અને પ્રભને અર્થે અભાવવાની કલિત. એ કલિત થાત અંગ્રેજોના જવાથી કે તેમના નાકથી ન આવે. એ કલિત કોઈક મુક મેકુતોના કુઃમ જાણવાથી, તેમની સેવા કરવાથી, તેમની પ્રાંતિ કંપાદન કરવાથી આવે. પારો કે એકબે હબર કે તેથી વધારે પુનોએ અંગ્રેજમાનનું પુન કરવા અર્થ થાય તો હું તેજો હિંદુસ્તાનનું રાજ્યતંત્ર ચલાવશે! તેજો તે પુનથી મરત થઈ પોતાના મદમાં એજો તેમને નહિ અને તેમનું પુનજ ક્યાં કરશે. આમાં મેકુતોનું શું વળશે. આથી હિંદુસ્તાનના અનેક કુખાર કે જેને તીથે હિંદુસ્તાન પરતંત્ર છે તે મટવાના નથી.

મેરીટજર્જમાં જન્મ અને અરજ પ્રમાણ

જુલાઈ માસમાં મેરીટજર્જમાં ૪૪ યુરોપીયનો, ૧૧ અર્ધ, ૧૨ નેટીવ અને ૧૪ એશીયાટીકાના જન્મ થયા હતા અને ૨૭ યુરોપીયનો, ૨ અર્ધ, ૪૬ નેટીવ અને ૧૪ એશીયાટીકાના અરજ થયા હતા.

ફેરના અને અન્ય તાર સમાચાર

નવી સરકારમાં વિદ્યાસનો ઠરાવ

બીજાના રક્ષણથી નવી સર્વપક્ષી સરકારમાં વિદ્યાસનો ઠરાવ બોટીયા પાલિમેન્ટમાં ૨૫૦ વિશ્વ કોઈ મતે પાસ થયો હતો.

ચીનમાં ફરી લાખ મરણ

ચીનમાં મોર્બ હોનાર ખાતે મરણીથી છેલ્લા અડધા મુજબ દસ લાખ મરણ થયાનું જાણવામાં આવે છે.

હિંદ સરકારનો પત્રકારો પર અંકુશ

હિંદુવાનની સરકાર દિવાના ફૂલોને વખાણનાશ વર્તમાન-પત્રો ઉપર અંકુશ મુકનારો એક કાયદો આવતી બારસભામાં પસાર કરવાને ધમી વધી છે.

સાહેબશાહનો સ્વાર્થ ત્યાગ

ઈન્દોરમાં હાલ નાણા બીજી લીધે કરકસરના પગલાં લેવામાં છે તેને ઉત્તેજન આપવાને ના. સાહેબશાહે પોતાને મળતા ખાનગી ખર્ચમાં પા. ૪૦,૦૦૦ નો ઘટાડો કરવાને ઠરાવ કર્યો છે અને સાહેબશાહ તરફથી રાજ્યની ટ્રીબ્યુરીને પા. ૧૦,૦૦૦ આપવામાં આવશે.

અમેરીકામાં જુખમરો

ફક્ત જુખમરીકાના બીજીની રાજ્યોને સેન્ટીનામાં જુખમરો જેટલો ભય છે કે બીજો અને જાણો રસ્તાઓ પર અમેરીકાન અમને માટે બીજા મગિતા ફરે છે. જુખાન જાણો જુખમરોમાંથી જમવાને પોતાની ડેક લેખી દે છે. આર મોટી જાણોના ફરેક જોરકા નિશાપાર ફરેકોથી બચે છે.

હિંદ સરકારની લેર વાળવાની નીતી

મયા દીસેમ્બરમાં પંજાબના મવરનરનું ખુન કરવાને પ્રયત્ન કરવાના ચુન્કા નહલ આર હીટલેરને દેહાન્ન દેડ કરવામાં આવ્યો છે. તેમાંના એકને ગયા જુનમાં ફાંસી જપાઈ હતી. જાણીના ત્રણને જે એસેસરેસે નિર્દોષ ઠરાવ્યા હતા અને બીજા એક એકને મદદ કરવાને માટે ચુન્કેસાર ઠરાવ્યો હતો. સેકન્સ જુને એસેસરેસેની બજામજુની વિશ્વ જુજ વજેને દેહાન્ન દેડ કર્યો છે.

ગ્રામાટીને આઠ વર્ષની સખ

મુનમના એક્ટોન મવરનર સર અરનેસ્ટ હોલ્ડન પર જોળી પાર કરનાર યુનાની ફરજીબન કોલેજના વિદ્યાર્થી ગ્રામાટીને આઠ વર્ષની સખ દેહની સખ થઈ છે.

બીને પોતાના જાતબાધને મારી નાખ્યો

ફેરેન્ટ ઇ. એમ. ચીનન નામના સરકારી અમલદારે મુખમથી સહરાનપુર જતા રસ્તામાં પોતાના પહેલા વર્ગના કામમાં હાજલ થનાર કોનસ્ટે કસાઈ નામના ૧૬ વર્ષના યુવકને ત્રણ પીસ્તોલના પાર કરી ફાર કર્યો હતો. આ ચીનન જુખાઈ તા. ૨૭ મીએ સુસાવળ અને મુખમની વચ્ચે લેફ્ટેનન્ટ હેકસટનની સાથે મુખમરી કરતો હતો જ્યારે કામ માજીસે તેમના કામમાં હાજલ થઈ જનને ખબર મારેલાં. તેમાંથી હેકસટન ઇસ્પીતાલમાં મરણ પામ્યો અને ચીનન જમી મર્યો હતો. હેલવાય છે કે આ વખતે ચીનન મુનો હતો અને કસાઈ પોતાના કામમાં હાજલ થવાથી વળી કામ તેનું ખુન કરવા આવું હોય તેવી ધારતી જાણી અને તે બાકીમાં તેણે જોયા

વમરજ ત્રણ પીસ્તોલના પાર કરી નાખ્યા અને પરિણામે કસાઈ મરણ પામ્યો.

આર્યન બેનેવોલન્ટ હોમ

હવેલી સંસ્થાને જમતાં સુખના આ મહાનના પાંચકામ માટે નીચે પ્રમાણે મળેલી જાનની રકમોને સંસ્થાની કમીટી આભાર સ્વિકાર કરે છે: -

મેસર્સ. બી. એમ. મોમ પા. ૧૦૦-૦-૦, સી. એન. રાજા બીની ૧૦, ડી. એમ. સોની બીની ૧૦, જે. બી. મહેતા બીની ૧૦, એમ. બી. પટેલ બીની ૧૦, આર. કે. કીશોર બીની ૧૦, મીસીસ આચારામ પા. ૧૦-૦-૦, મેસર્સ. જી. બી. બીની ૪, બી. રામસુખ બીની ૪, સીવનારાયણ બીની ૨, આર. બંધુ બીની ૨, લંકાશ પા. ૨-૦-૦, મીસ ફ્રેંક મેરી પા. ૧-૧૦-૦, મેસર્સ. ડી. સુખન પા. ૧-૧૦-૦, એસ. મુલે પા. ૧-૧૦-૦, કાજી બીની ૧, જુલમી બીની ૧, જી. સીવસાદ બીની ૧, કે. એમ. મવનર બીની ૧, જી. કુસેન બીની ૧, જી. આર. રામદીન બીની ૧, પ્રોટેક્ટર એ. બ્રિન્ડમન મુખમન્ટસ પા. ૨૫-૦-૦, કુલ પા. ૨૬૨-૬૭-૦.

સંસ્થાનું પાંચકામ હવે લગભગ પૂર્ણ થઈ હોવાથી અને દિસામે સુકવવાના હોવાથી જે આજીવોને જાનને માટેના લીરટ પર સહીએ કરેલી છે તેઓને પોતાની જાનની રકમો તાજીદે મોકલી આપવાની સંસ્થાનાં સેક્રેટરી તરફથી નમ્ર વિનંતિ કરવામાં આવે છે.

એક પેની માટે ખુન

લેડીમીકમાં ગયા કન્ટીવારે આજીવન્ટ સ્ટ્રીટના એક મીન મોસરની દુકાનમાં શરી લેવા મરેલા એક નેટીવે શરીનો આવ એ પેની હતો કે ત્રણ તેની રકમકમાં ગુલામ નામના દુકાનદારને જરી લોજી દીધી અને નામક નામનો હોદી ખીસ આજીવો જનર આવ્યો એટલે નેટીવે પસાવન કરતાં કરતાં તેને ત્રણ પેટમાં જરી લોજી. જનનેને સેનીટરીયમમાં લઈ જવામાં આવ્યા જ્યાં નામક મરણ પામ્યો અને ગુલામની સ્થિતિ ખબર છે. નેટીવ પકડાયો છે.

દરજી મંડળ

મરણરોને સુચના

મારમેન્ટ મેડીમ મન્ટ્રીને નામે આજીવના દરજીના ઉલોમ માં હોદી તેમજ યુરોપીયન માર્શીની સંકુલત સખા ગ્રેવાર તા. ૧૭ મીના રાતે ૮ વાગે, નંબર ૨૦ નાટાલ મરકયુરી બીસીગમાં આવેલા મોર્ડ રૂમમાં મળશે જે વખતે તમને કાબરી આપવા વિનંતિ કરવામાં આવે છે.

સુચવાયેલી મન્ટ્રીયલ કાઉસીબનો તેમજ કાઉસીબની રૂએ સુચવાયેલાં એમીમેન્ટનો ખરેખર તમારા પધાનને માટે તમારી પર અભાર અમારો મોકલી મુકાયો છે અને હવે એ જાને પાસ કરીને મલુર પ્રધાન પર મોકલી આપવાની જરૂર છે.

આજીવનામાં આવે છે કે આ સજામાં મેમરો પુરી અંખમાં કાબરી આપશે કે જેથી કાઉસીબની સ્થાપનાનું કામ ટુરતજ આજી કરી કકાય.

એ. એમ. સેક્રેટ રેલર / સેક્રેટરીઓ,
એસ. ડી. સુલે

બૈરસદની વારાંગનાઓ

(લેખક: ગીરનાથ)

(અમા અંકથી આરંભ)

[નિધ-બૈરસદની વીરમિત્રાઓ એ હોંદુસ્તાનની અમા વર્ષની સર્વનમસ્કાંગી હાલમાં જાણીએ અજવેલા બાબને વિશે બાવનમરની દક્ષિણાસુતી સંસ્થાના ગીરનાથએ આલેખેલાં ચિત્રો અમદાવાદના પ્રસ્થાન કાર્યાલયે સરસ્વતિ મંથનશાળાના એક પુસ્તકરૂપે બહાર પાડ્યાં છે તે છે. આ દેશના હોંદી-ભાષીઓને તે જાતિ રસીક થઈ પડશે અને હોંદી બેનો તેમજ ભાષીઓને પ્રોત્સાહન આપનારાં યર્ષ પડશે એવી આશાએ અમે દુકાં દુકાં પ્રસ્થાન કાર્યાલયના આભાર સાથે તે જાહેર અપીએ છીએ.—અ. ધ. જો.]

બૈરસદની લક્ષ્મીપ્રાદ

મનિ અમે ખુદ બૈરસદ મામમાં ગયાં. ત્યાં રજુજંગ મચ્યો હતો ત્યાં જ્યાં, એક બોમિયાએ રથેળા બતાવ્યા. સમજણના બુદ્ધિ સમજાવ્યા અને નજરે ભેળેલાં દિવ્યકારાં દૈવ્યોની વાતો કરી.

અહીંજ મધ કામે રમખાણ મચેલું. મધ કામેજ અહીં પોલીસોના આજ્ઞાપાત્રે સામે ઓકડિતએ બળ દર્શાવેલું; અહીંજ મધ કામે બૈરસદના કહેરીઓ કમના કમર્ષ સંતાપ ગયાં; અહીંજ બૈરસદના ભાષીઓને પણ વિનાકારણે માર પડેલા; અહીંજ સરકારના માણસો બાન મુલેલા; અને અહીંજ તેઓએ પોતાની આરમ્ભવાતની હાલિ દાખવેલી. બોમિયાએ આવી આવી વાતો કહી બતાવી, આવી ખુબ વાતો ભેળે બાગળ આવી પણ મધ છે. એ પુરતો તો હું અહીંજ વિરમું.

પણ એક વાત તોંજવાની બાજમ નથી રોકી શકતો— બકિતના કેવી રીતે પડ્યામાં તેની.

તે દિવસની એ રાષ્ટ્રી બળ સરખસ બધને આવતી હતી: આ બાબુએ તો ધમમાણ મચ્યું હતું. એ ધમમાણમાં પોલીસોએ બાવવા ન દીધાં. રસ્તેજ એને શેઠનાં અને પરદેજ ક્યાં. વળે પહેલાં એ બહાર રાષ્ટ્રીએ સહતમાં પોતાના પતિની સાથે પોતાની સાહેબી છોડી હતી. રાજમુખ અને જ્ઞાનિને લજ તેણે લોકોનાં દુ:ખમાં છંદગીને સમાવીને શોભાવી હતી. આખરે પોતાના પુત્રો અને પુત્રવધૂને પણ કડવાં દોઆં હતાં. અને મહીનાઓથી તેણે હાલતને મોખરે લેવાં રહી સંજામ બેલી રહ્યાં હતાં. આને તેને ગિરજવાર કરી સરકારે મોખાજલાસના સમય દુકાંમને ધન્ય કર્યું. આને તેના જીવનકલિકાસના પાનેપાને સોનેરી અક્ષરો લખાયાં મયા. જે જમાએ ખેડાજ્ઞાની “લક્ષ્મીપ્રાદ” પડ્યામાં હતાં તે જમા બેઠાં અમે લાંબી પાછાં થયાં.

વીરંગના ગંગાબહેન

બૈરસદની કાની બેજમાં ઉપાડે માયે, સાડલા ઉપર બંધી પહેરેલી, માયે લોહીવાળા પાટા બાંધેલી, મોં ઉપર કરચલી હતી છતાં જાકા મરદનવાળી અને અમકતી આંખો વાળા એક બાપ બેઠા. તે બંબીર હસતી અમારી નજર આવી, પ્રેમથી પુછ્યું: “કેમ છો, બાપજી?”

હું તો તેની સામેજ બેઠા રહ્યો હતો. એના પ્રતાપ સામે બેઠા રહ્યો હતો. એની આજ્ઞા અને જવાબ સામે બેઠા રહ્યો હતો.

કાકાએ પુછ્યું: “કેમ માથામાં ફેરફાર વાગ્યું છે?”

જવાબ મળ્યો: “બા પહેલો છે. કાકર કહે છે એક પ્રમનો બા છે. તે પાટા બાંધી બળ છે. મદુ સાઈં બાંધ્યું છે. મદુ સાઈં મધુ. અને બાંધ્યું તે મદુ સાઈં મધુ. પહેલાં માર પડ્યો. બાંધ્યું, લોહી નીકળ્યું અને એવડે પડ્યા. એ મધુ મદુ સાઈં મધુ. અને મદુ સાઈં બાંધ્યું.”

એક ધાંડે એ જલેન બેલી ગયાં. એની મુજસતીમાં કમળની ડાબા હતી. આશમવાસે તેનામાં બરેલી પ્રજનતા અને કલતા મોં પર દેખાતી હતી.

હું તેને વારંવાર બેતાં બેતાં મનમાં અલુપર્યો. આ વીરમિત્રા નહિ તો કાજુ? આ કુચિયાણી નહિ તો કાજુ?”

તેની સાથે વાતો તો ચાલતી હતી. તેણે કહ્યું: “હું જવાની તો નહતી, પણ ખીજ મહેનો માર ખાતી દોષ અને હું શું ભેષ રહું? એ મારથી કેમ બેવાય? મદુ સાઈં મધુ છે. મદુજ સાઈં.”

આ બહેનનું નામ મંગામહેન. ખીજ પણ પડ્યાને આવેલી એક બે બહેનો ત્યાં ઉભેલી હતી. એ પણ આશમની હતી એટલુંજ કહેવું બસ છે.

બીજા રાત્રે

રાત્રે સુતા હતા ત્યાં મુખધથી કાકર બારકર આવ્યા ને તરતજ તેઓ દરદીઓને બેવા નીકળ્યા. શું દરદીઓ માત્ર બાહરજના જવાબાનામજ હતા? ના, એ તો આખા બૈરસદ તાલુકામાં પચડીઓમાં પડેલા હતા.

કાકર બારકર કહે: “માલો રાતોરાત ઉપડીએ અને દરદીઓને બેષ વળાએ.”

નવ વાગ્યાને સુમારે મોટર ઉપડી. મામેમામ દરી વળા. ફેરફારે દરદીઓને બેષ વળા.

હું તો ઉઠી મથેલો. સવારના પાંચ વાગે કાકર અને બીજાઓની વાતોએ મને જમાડ્યો. તેઓ દરદીઓને બેલી ઇજાઓની નોંધને બવરજાપુર્ણક જોડવા હતા અને વર્તમાનપત્રને માટે તૈયાર કરતા હતા.

મને મધુ કે કાકરે: આવા બેષજે. વરત વધાસ કરવા આવી નીકળે તેવા. માઠ અને ઉધની દરકાર ન કરે તેવા.

આવા કાકરે આપજને જે જમાયે તે ઉપર અમુક વિધાસ રાખી કહીએ.

બે દિવસ પછી કાકરે નોંધ અખી મોકલી.

દરદીઓ અને ઇજાઓની નોંધ જાપારાં મેં વાંચી. બેવું અમે બેઠું હતું તેવુંજ તેની કાકરની નપાસમાં આવ્યું હતું.

સીતમનો ઉપજાડાર

પ્રસ્તાવનામાં મેં અખ્યું છે કે બૈરસદ બાહરજ આવતાજ અમને અપમુકન મળેલા.

અમે એક સાહેબને રસ્તા પર દુરથી બેલો. કાજમાં બંધુક હતી. વેમથી રસ્તે ચાલતો હતો. તેણે અમારા શોખ રને કહ્યું: “પેલી મોટર પાસે લેલો રહેજે.”

અમારી મોટર હતી ને લોહીથી શતા કાજવાળા સાહેબના માણસે કહ્યું: “સાહેબે જે શેઠ મારેલા છે, તે બૈરસદના માગલવદારને કહેજે કે માડજો મોકલે.”

અમે બંધુક કે એ પેલો રસ્તા પરનો સાહેબ તે બેક જ્ઞાનો કલેક્ટર થી. મારકર!

મસ, હવે વધારે અખવાત્ત દોષ ખડું? તેની કડમવમાં આખરે દિ અંજો ઉપર સીતમ મુખ્યે હતો, તે નિરતિ

આજે જિહાર બેઠવામાં ચુસ્તતાન હતો. બધે ચઢી પણ નથી હતી!

પણ કહેઠરસાહેબ વિશે મારે કંઈ નથી કહેવું. પણ મને એમની મોઢરમાં બેઠેલાં એક અંગ્રેજ માનું પર બહુ મારું લાગ્યું.

આટલી બધી બહેનોને માર પડ્યા છતાં એક બહેન તરીકે બા બહેનને એકમાત્ર પણ નહિ લાગ્યું હોય! અને અહીં જી. મારવર સાથે જિહાર જોવા નીકળી તેને બદલે આપણા સ્વયંસેવક સાથે દરદીઓને જોવા નીકળી હોય તો!

એમ કહું હોય તો અંગ્રેજ સરકારનું રાજ્ય અહીં થોડા વખતે દવાડા તે બદલ નબાવી શકેવ.

પણ એમની થડી ભરાઈ ચુકી હોય ત્યાં એવું ક્યાંથી મુકે!
'વિનાશ કાળે વિપરીત યુદ્ધિ.' (સંપૂર્ણ)

એકનો જાન બચાવતાં બન્ને મર્યા

અમમીએ નદીની પાસેના એક ખેતરમાં પાંચ વર્ષની મીનમ્મા નામની માળા પાંચ દુઠ્ઠ બેઠેલા હતા કુતરામાં પડી જવાથી તેને જાણવાવા રંગઆ નામની ૧૬ વર્ષની છોકરી તેમાં પડી પણ કાલમાં ખુબી જવાથી તેનાથી નીકળી નહિ શકાઈ અને બન્ને કુખી મળા. આ દુષ્ટીકતની એક નેદીવને જાણ પડતાં મુલેશાની લાસ ખેંચી કાઢવામાં આવી હતી.

નાટાલ ઇન્ડિઅન કૉંગ્રેસ

બેકાર હાંદીઓની માસ મીટિંગ

નાટાલ ઇન્ડિઅન કૉંગ્રેસના આગ્રય હેડક્વ ડરબન અને આજુનાલુમાં વસતા બેકાર હાંદીઓની માસ મીટિંગ ઇશબન ખાતે વીક્ટોરીયા સ્ટીર પર આવેલા વીક્ટોરીયા પબ્લિકર પેલેસમાં રવીવાર તા. ૨૦ સપ્ટેમ્બર ૧૯૩૧ ના રોજ બપોરે અહીં વાગે મળશે. તે પ્રસંગે બેકારી બેઠેલી યુરોપીયનોમાં સખત છે તેટલીજ હાંદીઓમાં પણ છે અને જેઓ કહે છે કે હાંદીઓમાં બેકારી નથી તેઓની વાત પાયા વગરની છે એવી ઇશબનની જનતાને ખાતરી કરી આપવાને તમારી સેકડોની સંખ્યામાં હાજર થવા ચુકશે નહિ.

સેરાબલ રૂક્તમલ પ્રમુખ.

એ. આર્થ. કાલ } એ. એન. સેક્ટરીઓ
પી. આર. પથર } નાટાલ ઇન્ડિઅન કૉંગ્રેસ.

બેકારીસમર્ગ ઇન્ડિઅન સ્કુલ

વિદ્યાર્થીઓના અભ્યાસ અને કસરતનું પ્રદર્શન

૨૪ સપ્ટેમ્બર, સુરવારના રોજ બેકારીસમર્ગની સરકારી ઇન્ડિઅન સ્કુલ (ન્યુટાઉન) પોતાના વિદ્યાર્થીઓના અભ્યાસ અને કસરતનું વાર્ષિક પ્રદર્શન કરશે. નિરાજ કેળવણીની કેવી સગવડો આપે છે તેનું રૂપ આપમેળે પારખવાની તક મળે એટલા ખાતે, માવપોને હાજર થવા ખાસ આમંત્રણ કરવામાં આવે છે. કેળવણીની યુદ્ધિવિષયક બાબુને બનવું સંપૂર્ણ લક્ષ્ય અપાય છે એટલુંજ નહિ પણ યુદ્ધિ-વિષયક બાબુથી, કદાચ એછી મહત્વની નહિ, જોવી શાસ્ત્રીક કેળવણીની બાબુને પણ ઉચું

કથાને અપાય છે.

વિદ્યાર્થીઓને કેળવણેલા કાકતરોને હાથે તબીબી સારવાર મળે એટલા ખાતર નિરાજ એક કમીનીકને પણ નસાવે છે. કમીનીકને નસાવવી એ એક ખરબાજ બાબત છે અને તેને લઈને બપોર બાદ ૨ થી ૫ વાગા સુધી થનાર કસરતના દેખાવ વખતે દાખલ થવાની નામની ફી રાખવામાં આવેલ છે. સવારે અભ્યાસ કાર્યનાં પ્રદર્શનમાં દાખલ થવાનું મહત્ત છે. નારતો પાણી અપાશે.

એસ. જોવારન સ્ટાઇન,
પ્રીન્સીપાલ.

ધી સુરત હાંદુ એસોસીએશન

જનરલ મીટિંગ

ધી સુરત હાંદુ એસોસીએશનના સર્વે મેમ્બરોને ખબર આપવામાં આવે છે કે એસોસીએશનની જનરલ મીટિંગ રવીવાર તા. ૧૭ સપ્ટેમ્બર ૧૯૩૧ ના રોજ સાંજના માર વાગે એસોસીએશનના ૧૨૭ વીક્ટોરીયા સ્ટીરવાળા હોલમાં મળશે તે વખતે સર્વે મેમ્બરોને વખતમર પધારવા વીનંતી છે.

કાર્ય:—સ્કુલ કંબાડવા સંબંધી કામદારી નવી રૂબ દાખલ કરવા.

પુરુશલ મુખા મીસી.

એ. સેક્ટરી.

મંગાવી લેા

ધી સેલ્ફ પોર્યુગીઝ ટીચર

ભાગ ૧

થેર બેકાર પોર્યુગીઝ બાપા સહેલાઈથી રહીખી શકશે. થોડીજ નકલો રહી છે.

ફિમિત રી. પાંચ.

N. G. SHUKAL,

Wadhvan City,

Kathiawar, India.

શક્તિની સર્વોત્તમ દવા શુભ સ્વરસી

મદનમંજરી બોળીઓ

આ ગોળીઓનાં સેવનથી અછળ નીચેનીદાર, માથાને દુખાવો, ઘરડો, માલશીશ્વતા, કમજોરી, મગજની નબળાઈ, સુરતી નીચેરે ઘરીરની પાવમાથી કરનારાં ઇરે-ઇરે પ્રવત્ત નાબુદ થઈ શરીર સજ્જત બને છે.

દી. ગોળી ૧૦ ની ડબી ૧ નેક રૂ. ૧.

રાજવૈદ્ય નારાયણજી કેસવજી

હેડ ઓફીસ: નમનગર (હાટીબાવડા) ઇન્ડિયા.

આફિસના એજન્ટ: C. OSMAN, Stellenbosch etc.

ઉત્તમ મરમ મસાલો વિગેરે

આમારે જાં બતી દેખરેખ નીચે તાબે અને મશાઈથી ધરમાં રહેલો મરમ મસાલો, કરીપાઉદર, હાલર, મરચાં, તેમજ કેરીનો અને બીજાનો તેમજ મીક્સ આમાર હંમેશાં થોડો મા જવાબજ આમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો ઉત્તમ માલ, તમે ધરમાં જતાવી શકતા નથી. એક વખત મંગાવી ખાતરી કરો. મળવાનું ટેકાણું,

K. M. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

"INDIAN OPINION"

Subscription Rates.

WITHIN THE UNION:		a.	d.
Yearly	20	0	
Half-Yearly	10	6	
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		a.	d.
Yearly	25	0	
Half-Yearly	12	6	

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and railed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

નારાયણનાં નંબર એકના બનાના, પછનાપલ વિગેરે ચીજો ભારતર મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

ફરેક ભારતર ઉપર જતી દખરેખ રાખી સારો માલ, સારી પેકીંગ કરી કીશાયત કાવથી મોકલવામાં આવશે.

ફેપ ગ્રાવીન્સ, ટ્રાંચવાલ, ફીફ્ટેટ, ફેડેસીઆ વીગેરે ફરેક જગ્યાએ મોકલવામાં આવે છે.

લખો: રવજી ભુલા,

પો. બો. નં. ૫૨૧. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,
દુરબન, નારાલ.

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

૬૨ શુક્રવારે પ્રગટ થાય છે. લવાજમ રૂપાલ
ખરચ સાથે:

યુનીયનમાં (વાર્ષિક) પાઉન્ડ ૧-૦-૦

દરિયાપાર " " ૧-૦-૬

કોઈ પણ માસની સરખામટી આઠસ ઘડે રકાય છે.

લવાજમ અગાઉથી લેવાનાં થાય છે.

અગત્યની સુચનાઓ

છાપુ મોકલવું બંધ કર્યો એમ માલક ક્યાં સુધી ન જાણે ત્યાં સુધી તેઓની સાચી નિદા માની લઇ તેઓ ઉપર છાપુ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ.

લવાજમ એ વજુ વરસ સુધી ચઢવા ન હતાં પુરં થયે અમારું રેટેમેન્ટ મળતાં આપકોએ નિયમિત અમારેથી લવાજમ મોકલી આપવાની મહેરબાની કરવી

લવાજમ એ પોસ્ટલ ઓફિસથી મોકલે તો તેમાં INDIAN OPINION, Phoenix या Durban કરવું અને કરેલ કરવો નહિ. બેન્ક નોટ અથવા પોસ્ટલ ઓફિસથી નાણા મોકલનારે કાનૂન રજીસ્ટર કરવો એ સહિસ્લામત બરેલુ ગણાયો. બેંક મોકલનારે બેન્કનું ઠીકાણ ક્રેડિટમાં શુકરું નહિ

અપકોની સાચી નિદા માની લઇ અમે છાપુ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ એ બ્યાનમા રાખી એમો છાપવા આકર રહેવા ન હચ્ચતા હોય તેઓએ પોતાનું લવાજમ શુકરે મોકલી છાપુ મોકલવું બંધ કરવાની સુચના જાખી મોકલવા જેટલી સચ્ચતા બતાવવા મહેરબાની કરવી.

હિંદુસ્તાન જનરા કાઈબિએ આફ્રિકાના વાતાવરણથી માફિતમાર રહેવું હોય તો લવાજમ બરી વિદમાં "ઈ. એ." મળે એમો બરોબરત કરી જવો.

પત્ર બ્યવહાર કરવાનું સરનામું:—

Manager, Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

રેશમી માલ અને સ્વેદશી કપડાં

તરેહવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશી મોટા જગ્યામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી ફરેક કદીમરમાં આવશે.

શાળી, કબલાં વિગેરેને મારે જાત જાતનું રેશમ.

મોળાં, રૂમાલ, સાડી, મખમલ, રાલ, રામ, કેલર, કેર, રાઈ, સુદને મારે સર્જ, આસામ

સીલક વિગેરે વિગેરે. પુરૂવો, સીઓ અને બચ્ચાંઓને પહેરવા બોધતી ફરેક ચીજો

અમારી તથા બા-બોમાંથી સસ્તામાં સસ્તા માવે દેખેલા મળી સરશે.

ફોન ૫૬૫૪.

સો. કેવલરામ એન્ડ કું.,

મોકલ ૫૨૬૯.

૬૪ હબોફ સ્ટ્રીટ,

ગોનર પારસી એન્ડ હબોફ સ્ટ્રીટ,

બેંગાનીસબર્ગ.

શિયાળો આવ્યો !**શક્તિનો ખજાનો !****જીવાનો****અને****જીવનદોરી**

ખજાનવાનો તથા બજવાન બનવાનો કાયમી ઇલાજ જોઈતો હોય તો હમારો સાલમપાક વાપરો.

સાલમપાક નં. ૧

સાલમપાક નં. ૨

બદામપાક

મુંદરપાક

રતલ ૭/૬

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

લસણપાક

કુવારપાક

મેથીપાક

મહાદપાક

રતલ ૫/-

રતલ ૫/-

રતલ ૩/૬

રતલ ૩/-

પારસલ ખરચ જુદું સમજવું.

તમામ ભતના પાકો મરજી પ્રમાણે તૈયાર કરી આપવામાં આવે છે.

અમારે ત્યાં બનેલા પાકોની મરેન્ડી આપીએ છીએ.

બહાર માનના મહાદોષે ચોઈર કાયજ પૈસા મોકલવા મહેરબાની કરવી.

Kapitan's Balcony Hotel,

'Phone 3623.

(માલિક: R. K. KAPITAN).

Cor. Grey & Victoria Streets,

DURBAN.

Telephone 3484

Tel. Add. "SURATEE"

EASTERN TRADING CO.,

Wholesale Fruit Suppliers.

Box 730.

Durban.

નં. ૧ બનાના ૨૫/- રૂબ, પાંચનાઈશ નં. ૧ ૫/- રૂબ.
 દરેક ભતજી તાજી રફ્ટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી
 છી. ડી થી મોકલવામાં આવશે. ટેલેગ્રાફ જરૂરી.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રૂટ અને વેજિટેબલ માટે કંટીના ઓર્ડરો ઉપર
 ખાસ ધ્યાન દવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રો
 કરશે. લખો:—

P. O. Box 576.

55 Bond St. Durban.

તમારા ધંધાની જાહેર ખબર ક્યાં છપાવશો?

‘ઈન્ડિયન ઓપિનિયન’ માં

જે જીતામાં જીતું થોડી જાણ જાણા સાકય આક્રિશમાં વંચાય છે.

જાવ અને નકલ માટે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

હિંદના મજ્યાત ગવૈયાઓના નવી રેકોર્ડો

ગમે તેવા ગાયનો વાળી રેકોર્ડો પરમાં રાખવા કરતાં દરેક જણના મન હરી છે તેવા ધાર્મિક,
 સામાજિક અને સંસ્કારીક બોધથી ભરપૂર ગાયનોની રેકોર્ડોના સંગ્રહ કરો. આવી રેકોર્ડો મનને
 ખુશ કરે છે અને આનંદ આપે છે.

(રામ કાંદબરી) ગુજરાતી

“અરે સુખી ધીમે ધીમે હા બર”

“પતિ વીના પ્રેમાશના મનના”

નંબર ૬૫૬.

(રાગ ભરૂચી) ગુજરાતી.

“હિના નાથ ક્યાજ નકરે હાથ મારો

મુકશીમાં” (કેશવકૃતી)

“તુરથો મારો તંબુરાનો તાર.”

નંબર ૭૫૦.

ઉત્તમ ગાયનના, સુર રેખાવ વાળા અને ગંધુર સાઈન્ડ બોક્સ વાળા સામેશ્વરે તેના જોનારને ધણા આનંદ
 આપે છે અને તેની સાથે જમારી રેકોર્ડો વાપરવાથી દસમણે આનંદ વધારે આપે છે.

જુલશને હોંટ. જમારી મજદૂર ગમેલી ૪૨૧ ગઝલવાળી યુગ નાર રેકોર્ડ ખરીદનારને બેટ આપવામાં આવશે.

અમારે કાંચી સામેશ્વર અને રેકોર્ડો ખરીદનારને નાજાની વધુજી ખચત થશે.

'Phone 2447.
P. O. Box 1155.Agent of H. M. V. RECORDS.
E. A. TYEB & CO.109 Field Street,
DURBAN, Natal.

Indian

Opinion

No. 38—Vol. XXIX

Friday, September 18th, 1931

Registered at the G. O. as a Newspaper
Price 1/6 per copy

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રહી. ખંડાલા

સપ્ટેમ્બર તા. ૨૧ થીએ કુલક જવા ઉપરથી.

રહી. "કુન્દા"

અક્ટોબર તા. ૫ થીએ કુલક જવા ઉપરથી.

દીકીરના ભાવો

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઉંડ ૨૭-૦-૦.

૪-૨૨: પાઉંડ ૧૫-૭-૬.

૩૬: પાઉંડ ૬-૭-૬. ગોરાઈ વમર.

કુલકમાની વીરથી. શ. ૪૦ ના હીસાબથી અને સ્પેશીયલના શ. ૧૦૦ ના હીસાબથી લેવામાં આવશે.

હીંદુ વીરથી. શ. ૩૫ ના હીસાબથી અને સ્પેશીયલના શ. ૭૫ ના હીસાબથી લેવામાં આવશે.

કુલકના—ઉત્તરમાં પોતાના મોટા હાગીના કનીવારે ૧૫ વાગ્યા અમારું કસ્ટમમાં પહેલિતા કરવા.

સેકન્ડ અને થર્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી ખંડાખસ્ટ કરવો.

દરેક હીંદુ પેસેન્જર પોતાની ટીકીટ અમારી ઓફીસમાંથી લેવી અને નદાર મામવાળા ગાઈડમાં અમારી માથે

પત્રવ્યવહાર કરવાથી પણ થઈ શકશે. રહીમરને લગતું દરેક ટામકાજ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે થાય છે.

SHAIKH HIMEED & SONS,

390 Pine Street,

Tel. Add. "Karamat," Durban.

વધુ પુછાસા માટે જયો ના મળો:—હિંદી પેસેન્જર

એજન્ડ રોખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

૩૮૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, દરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE

Tel. Add.

RUSTOMJEE.

NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

*Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.*

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of

SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue;

DURBAN.

"INDIAN OPINION"

Subscription Rates.

WITHIN THE UNION :		£.	d.
Yearly	20	0	
Half-Yearly	10		
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		£.	d.
Yearly	20	0	
Half-Yearly	10		6

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. M. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and railed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સુદાવનાર

નાદાસનાં નંબર એકના ખનાના, પછનાપલ વિગેરે ચીજો જોરડર ખજેથી તરત સુદાવવામાં આવશે.

દરેક જોરડર ઉપર જાતી કેમરેખ રાખી સારો માલ, સારી પેકિંગ કરી કીફાવત બાવથી માકલવામાં આવશે.

ફ્રુટ ખાવી-સ, ટ્રાંસવાલ, ક્રીકેટ, રોડેસીઆ વીગેરે દરેક જગ્યાએ માકલવામાં આવે છે.

લખા : રવજી ભુલા,

પો. બો. નં. ૫૨૧. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,
દરબન, નાટાલ.

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

દર શુક્રવારે પ્રગટ થાય છે. લવાજમ રપાલ
ખરચ સાથે:

યુનીયનમાં (વારંશિક) પાઉન્ડ ૧-૦-૦

દરિયાપાર " " ૧-૦-૬

કોઈ પણ માસની રાજઆતથી માલક ખર્ચ સહાય છે.

લવાજમ અગાઉથી લેવાનો ધારો છે.

અગત્યની સુખનાઓ

છાપુ માકલવું બંધ કરીને એમ માલક ત્યાં સુધી ન જાય ત્યાં સુધી તેઓની સાચી નિષ્ઠા માની લઈ તેઓ ઉપર છાપુ માકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ.

લવાજમ એ વળુ વરસ સુધી ચલવા ન હોતાં પુરૂં થયે અમારું સ્ટેટમેન્ટ મળતાં ચાલકોએ નિયમિત અગાઉથી લવાજમ માકલી આપવાની મહેરબાની કરવી.

લવાજમ એ પેરેટલ જોરડરથી માકલે તે તેમાં INDIAN OPINION, Phoenix or Durban કરવું અને કોરેક્ટ કરવો નહિ. બેન્ક નોટ અથવા પેરેટલ જોરડરથી નાણા માકલનારે કાગળ સ્લેટર કર્યો એ સહિસહાયત બરેક્ટ ગણ્યારો. એક માકલનારે બેન્કનું કમીશન હિમેરતાં સુકતું નહિ.

ચાલકોની સાચી નિષ્ઠા માની લઈ અમે છાપુ માકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ એ ખ્યાલમાં રાખી બેન્કો છાપના ચાલક રહેવા ન ઇચ્છતા હોય તેઓએ પોતાનું લવાજમ સુકતે માકલી છાપુ માકલવું બંધ કરવાની સુખના લખી માકલવા જેટલી સમજતા બતાવવા મહેરબાની કરવી.

ફિફ્ટસન જનારા બાઇબોએ આફ્રિકાના વાતાવરણથી માહિત્યાર રહેવું હોય તે લવાજમ બરી હિદમાં "ઈ. ઓ." મળે એવા બતાવરત કરી જવો.

પવ નક્કર કરવાનું સારનાયું :—

Manager, Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

રેશમી માલ અને સ્વેદરશી કપડાં

તરેહવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વેદરશી માલ જગ્યામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી દરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

ચાણી, અલબાં વિગેરેને માટે જાત જાતનું રેશમ.

મોખા, રૂઆલ, સાડી, મખમલ, સાલ, ટાઇ, કોલર, કોર, શર્ટ, મુદને માટે સ્વર્, આસામ

સીદક વિગેરે વિગેરે. પુરૂં, સીએ અને બચ્ચાંઆને પહેરવા જોઇતી દરેક ચીજો

અમારી ત્રણે ધાન્યોમાંથી સસ્તામાં કરતા બાવે હંમેશા મળી શકશે.

ફોન ૫૬૫૪.

સો. કેવલરામ એન્ડ કુ.,

બોક્સ ૫૧૬૬.

૬૩ હલોફ સ્ટ્રીટ,

કોનરે માર્કીટ એન્ડ હલોફ સ્ટ્રીટ,

બેલાનીસબર્ગ.

તમારું પીસવાનું ક્યાં કરાવશો?

પીસેલો તૈયાર માલ ક્યાંથી લેશો?

મરચાં, હળદ, કરી પાવડર, મરમ મસાલો, મરી, સુંઠ, અડદની દાળ, ચણાની દાળ, ચોખાનો આટા, મેથી, ધાણા, છર વિગેરે વસ્તુઓ વેપારી ભરની અપટ્ટડેટ મશીનરી માં પીસેલી તૈયાર મળી શકે છે. ધરના ઉપયોગને માટે ખાસ પીસવાનો મોર્ડર આપવામાં આવે તો તે પણ કિફાયત ભાવથી પીસી આપી માલકોને પુરેપુરો સતોષ આપીશું.

એક વખત અજમાયશ કરી જુવો:—

A. Baker & Co.,

'Phone 1586. 154, Queen St.
DURBAN.

FREE! FREE!

The most interesting book
VAIDYA VIDYA

sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
Jamnagar, Kathiawar, (India.)

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

ફ્રેશ ભલતું વાળુ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાર પેકીંગ કરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. કબો:—

P. O. Box 254. Durban. 31 Short St.

Box 247 & 317

Tel. 'Khairol.'

HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

મોકલ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ "મગી"

હુસેન હરમાઇલ (સરદારગઢ વાલા)

ટ્રાંસપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,

બેરા, પો. ઇ. આફ્રિકા.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

ફ્રેશ ભલતું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાર પેકીંગ કરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. કબો:—

P. O. Box 342. Durban. 129 Victoria St.

'Phone 3867. Box 316. 152, Grey Street. DURBAN.

HEERABHJA MORAR MATVADKAR,

Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

દોહરોશ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ એક્ષપોર્ટર

અને કમીશન એજન્ટ.

પેકીંગ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૫૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

તમારા ગ્રાહકો માકો જાણે છે

સ્ટાઈફલ "સુટ" માર્કની કપડાની જાહેર ખબર સમસ્ત દેશના નેટીવ જાપાંઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે. સ્ટાઈફલ "સુટ" માર્કનું કપડું ટોલક કરી અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકશો.

આ "સુટ" ના માર્કની તપાસ રાખો અને મજબૂતતાની ચેકલિસ્ટ રહેજો.

ચોક્કસ એજન્ટો:

એચ. બેરપર સીધા એન્ડ કા.

(પ્રીટી) લીમીટેડ.

બોક્કાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, ડરબન,
પાર્થિવેલીજાબેથ.

અંકવાદીક પંચાંગ

વાર	ગ્રીસ્તી ૧૯૩૧ સપ્ટે- મ્બર	હિંદુ ૧૯૮૭ માહરવા	મુસલમાન ૧૩૫૦ અબાદીલ અવલ	પારસી ૧૩૦૧ મેહે. કરમી	સુર્યોદય ક. મી.	ક્રમોસ્ત ક. મી.
સુક્ર	૧૮	સુક્ર	૭	૫	૧૧	૫-૫૧
શનિ	૧૯	"	૮	૬	૧૨	૫-૫૨
રવિ	૨૦	"	૯	૭	૧૩	૫-૫૩
સોમ	૨૧	"	૧૦	૮	૧૪	૫-૫૪
મંગલ	૨૨	"	૧૧	૯	૧૫	૫-૫૫
બુધ	૨૩	"	૧૨	૧૦	૧૬	૫-૫૬
શુક્ર	૨૪	"	૧૩	૧૧	૧૭	૫-૫૭

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikos." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN.

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSHALLIA'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GOSHALLIA

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

અન રંગન માર્ક હરેક બરમાં હારમોનિયમ રાખવાની વજર છે. જે
કમો પુરા પાડીએ છીએ. મુળદેના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હાવતા,
ચળતા, પોર્ટેબલ હરેક ભલતા મોડા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો
અહીં સ્ટોક્માં તૈયાર રહે છે જે સીવાય કદા કાગો મધુર, સુર, બલન
વોચેર પણ મળશે. હરેક ભલતા હારમોનિયમનું રીપેરીંગ સમ ખાવીથી
હરી આપીએ છીએ. કમો પા મોલો:—

મહાલીલા મ્યુઝીક સલુન,

(પ્રાણીય એ. એન. ગોશાલીયા.)

પી. ઓ. બોક્ષ ૪૬૦.

૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Registered at No. 11, P.O. as a Newspaper
Printed & Published by

Mrs. Patel Masters, wife of Dr. Shankerbhai Patel Masters, will sail for Edinburgh on the Carnarvon Castle on a visit to her parents. Dr. Patel Masters, who is leaving shortly via India to do some post graduate work, will join her in Edinburgh..

THE FLIGHT OF THE CONDONEES

WHEN the negotiations in connection with Dr. Malan's Condonation Scheme were in progress fears were expressed by a section of the Indian community especially in the Cape Province and in the Transvaal. We ourselves gave the scheme our support in the hope that things would adjust themselves in the course of time. But when the Minister refused to admit those wives and children of condonees who happened at the time to be in India promising to consider their case when the exact number of the condonees was known, we felt a little doubtful whether the objectors to the scheme were, after all, not justified. More than three years have now passed and the prospect of getting these wives and children to the Union seems as remote as ever.

News of a more disconcerting nature has just come to hand. It is not enough, it would appear, that wives and children are kept separate from their husbands and fathers thus depriving them of the opportunities of a happy domestic life. The Department apparently wants to stigmatize the persons for ever as the guilty ones.

Some Indians holding condonation permits have been much perturbed to find on applying for certificates of identity to enable them to proceed to India that they were refused such certificates and were offered emergency travelling certificates instead. The object of this procedure is not clear. It seems, however, certain that the Department does not wish to treat the applicants as fully condoned persons holding full rights of domicile in the Provinces in which they reside. One would have at least thought that when a person was condoned his entry and residence in the country would become lawful from that moment. According to the law of the country three years' residence therein secures the right of domicile, and it is now three years since these permits were issued. It was therefore naturally assumed that at the end of these three years persons holding condonation permits would be entitled to exercise all the rights that their other brethren ordinarily domiciled in this country are enjoying and that those of them who have hitherto been debarred from bringing their wives and children to the Union would now be permitted to do so. But

our hopes in this respect have been shattered. The fact that emergency travelling certificates and not certificates of identity are issued to persons holding condonation permits is proof that the condonees are still to be treated as strangers or temporary visitors. There may not, on the face of the document, be much difficulty as to their re-entry into the Union within three years. But it seems to be the intention of the Department to treat them till eternity as others than ordinary domiciled persons. The injustice of this is obvious and let us hope that it will be brought home to the Union Ministers at the ensuing Round Table Conference. The position is indeed becoming intolerable.

UNEMPLOYED INDIANS ROLL UP!

A MEETING of the unemployed Indians in and around Durban is called on Sunday, September 20, at the Victoria Plotaro Palace, by the Natal Indian Congress. This step has been taken owing to the impression prevalent among the Europeans in general and responsible men among them in particular that there is no unemployment among Indians. The object of the meeting is to prove to them that the unemployment among Indians is as real as it is among Europeans and that their condition is even more distressing in consequence of the fact that the unemployed among their ranks are not privileged to take advantage of the relief measures as are the European unemployed. As we have already stated on previous occasions the wants of Indians are meagre and their capacity to suffer is great. Hence they put up with the circumstances in which they find themselves without making a song of it or parading the streets. And after all any demonstration on their part would carry little weight with the authorities for little have the latter to depend upon the former for votes as they have to on unemployed Europeans! At least one purpose will be served by next Sunday's meeting and that is that it will demonstrate to the authorities as well as to the public that there is unemployment among Indians. Whether any steps to relieve them of it will be taken or not will remain to be seen. We can only appeal to their sense of justice. Their present mentality, however, of finding ways and means to drive Indians out of the country makes one only a little pessimistic. We hope every unemployed Indian will make it his business to be present at Sunday's meeting. We hope also that those who are not unemployed will not unnecessarily fill up the hall and thus frustrate the object with which the meeting has been called.

Indians And The Immigration Act

Stated Cases Before Transvaal Supreme Court

A judgment of some importance to the Indian community was given in the Transvaal Supreme Court on September 8, by Mr. Justice Greenberg and Mr. Justice Barry in the case of the Commissioner of Immigration and Asiatic Affairs (appellant) versus Hai Naval (respondent).

Mr. Justice Greenberg pointed out that respondent was a British Indian female, who, when she entered the Transvaal for the first time in December, 1920, was declared a prohibited immigrant. She entered into marriage with Gokaldas Ramraj while she was still resident in India and while he was in the Transvaal. The marriage was recognised by Indian belief as binding.

Gokaldas had already been married to an Indian woman in 1921 under similar circumstances, and she had been allowed to enter the Transvaal. She lived with him in the Transvaal until 1928, when she left and returned to India. Gokaldas had no other wife in South Africa, and now declared that in accordance with his religious belief he could not be divorced from his previous wife. Appellant, however, claimed that as Gokaldas had brought one wife to the Transvaal he was not allowed to bring another here until he had obtained a divorce from the former one in spite of the fact that the former one had renounced her right to return to the Transvaal.

The Immigration Appeal Board, which had handled the case, had been unable to decide whether Hai Naval (the second wife) was the lawful wife of Gokaldas and whether he had the right to bring her to the Transvaal.

It was plain, said his Lordship, that according to his religion Gokaldas was lawfully married to Hai Naval, and he also claimed that the former wife was no longer really such, although he had not obtained a divorce. The court would have to give the decision in his favour, and respondent would have to be declared the lawful wife, and thus entitled to all immigration privileges.

Mr. Justice Barry concurred, and agreed that the costs of the action should be borne by appellant.

Second Case

Judgment was also given in the case of the Commissioner of Immigration against Abdul Hakeem Moosa Bhyat.

Respondent was a minor, born in India in 1920, who entered the Transvaal in March, 1931, and was declared a prohibited immigrant. It appeared that Abdul was the son of Moosa Ebrahim Bhyat and Havaboo a British Indian woman, married under Indian religious custom in India in 1915. M. E. Bhyat was permitted to enter the Transvaal, but in 1930 his certificate was cancelled on the grounds that he was a Cape Malay and not an Indian. He was now resident in the Transvaal, and he submitted that his son could not be counted as a prohibited immigrant.

The Immigration Appeal Board had not been able to decide whether respondent was the legal child of Moosa and Havaboo.

After referring to several authorities, his Lordship came to the conclusion that respondent was a prohibited immigrant. The costs of the case are to be borne by appellant.

Mr. Justice Barry concurred.

Another Indian Licensing Application Dismissed

Ladysmith Council Upholds Licensing Officer's Decision

A special meeting of the Ladysmith Town Council, sitting as an Appeal Board, was held on Tuesday morning to consider an appeal by Essack Mahomed Gangat against the decision of the Licensing Officer upon an application for new licences for premises situate at 158 Murchison Street.

The Mayor, Mr. W. Cochrane, presided.

In his application to the Licensing Officer, Gangat stated he was the holder of a fresh produce dealer's and an aerated water dealer's licences at 174 Murchison Street. He desired to transfer these licences to 158 Murchison Street, in order to save rent. Applicant further stated that he had a lease on 160 Murchison Street and, if the present application were granted, he intended to apply for a transfer of his general dealer's licence from 174 to 160 Murchison Street, thus bringing his various businesses closer together.

The Licensing Officer refused the application on the ground of no necessity, as the reasonable requirements of the community are met by existing licences.

At the hearing of the appeal Mr. E. R. Rawlinson appeared for appellant and pointed out that by law he was compelled to apply for new licences, but in reality transfer only was being sought. He submitted that the Licensing Officer's grounds for refusing the application were unreasoned, inasmuch that, notwithstanding the result of the appeal, the same number of licences would remain. On the other hand the appellant had shown two very good reasons for his application: firstly, he would enjoy a reduction of rent, and secondly, he would be better able to supervise the business at 158 Murchison Street, this being practically next door to his business at 162 Murchison Street. The premises sought were also better suited to the trade.

Mr. Rawlinson said the Licensing Officer appeared to object to three shops being utilised instead of the present two shops under the same licences, but he submitted that it was surely better for the town to have three shops open and occupied than two. The Licensing Officer had granted a fruit licence to one, Lebanon and others some months ago, and his action in that instance was not consistent with the objection to the granting of the present application on the score of no necessity.

In reply, the Licensing Officer, Mr. Milburn, said there was an obligation on the part of the appellant to prove the necessity as the licences applied for were to be new ones, and he considered this had not been done. The question of transfer had been argued before and there was no need to cover the same ground again.

After a short retirement the Mayor announced that the Licensing Officer's decision was upheld by four votes to two.—*Natal Mercury*.

[NOTE:—In the above case a clear injustice has been done to the applicant. It is one of the many illustrations of the unsatisfactory nature of the present licensing laws as also the unfitness of either the Licensing officer to use his discretionary powers in a proper manner or of the Town Council to sit as an Appeal Board. The forthcoming Board

Table Conference, we think, will have to discuss this question once again and we trust the matter will not be allowed to remain in the unsatisfactory state it has been allowed to so long.—[Ed. I. O.]

THE PRODIGAL WILL RETURN

(By L. W. RITCH)

In last week's issue of INDIAN OPINION the Editor deplored a tendency in the Indian youth of Nash to ultra-Westernisation at the expense of cultivation of the vernacular and study of the Ancient Wisdom preserved to us by our Elders.

Now, while it is perhaps a little difficult to avoid a feeling of regret at what, at first sight, must appear very like retrogression, to the disciple of Satyagraha, truth must ever be paramount and sentimentality not be allowed to cloud or obscure it. Love that is illumined by Wisdom may actually harm the beloved of the unwise lover.

The Good Law "that moves to righteousness" is said to have Love at its heart. That law extends to evolving man what is, or what at least appears to be, freedom of choice in the foods his appetites prompt him to garner. "Ere wisdom is his, he has to eat of the fruit of the tree of the knowledge of good and evil. Elsewhere it is said, that the soul in its passage through the "Circle of Necessity" must pass through all planes, fair and foul alike. The Thung-Gana has its place and purpose. Karma, in its reactionary aspect, is the great Teacher and Educator; the pravritti-marga, the forth-going path, is a necessary preliminary to the nivritti-marga, or home-coming path.

Just as the immensity of the pachyderm differs from apian fortitude, so colourless innocence differs from the purity finally achieved through self-conquest and consecration. Godly-strength is born of the efforts put forth in reconquering what 'ere the Light was glimpsed, was held to be precious, but to let go of what possessed no value to one who hold on one, involves but little sacrifice. "Sustaining," "the Mind," we are taught, "is the great slayer of the real. Let the disciple stay the slayer." But, 'ere the mind "can be slain," the disciple must have it to slay. The wise man has learned discrimination only from experience of what is unprofitable as well as of what is profitable, and the younger souls whose energies are centred in the personality-self, its ambitions, desires, and appetites, seek self-satisfaction in the outer world best of "the delights that are contact-born" are their only heaven and the outer-world their only reality. Before discrimination can have been acquired, they must first have experienced those things in respect of which discrimination needs to be exercised.

Reality is sought only after the illusive nature of unreality has been discovered. Of the four kinds of mortals who know ME, says Sri Krishna, the first is "he who weeps." That weeping commences with the shedding of the salt tears that follow disillusionment; it proceeds with the draining off of the waters of desire; it concludes with the out-pouring of the blood from the heart.

It may seem sad that youth will insist upon buying understanding only at the cost of pain and suffering, but each must grow for himself, must eat and assimilate his own food. Life is, after all, the great Initiator and it is well to remember that "the wise grieve neither for the living nor for the dead."

Gandhi Library

(By G. L. SINHA, Sacred College, Durham.)

It is a matter of great satisfaction to note that the Gandhi Library has completed ten years of its existence. The other day the tenth anniversary was celebrated and it gives me great pleasure to note that the report of the secretary is full of hope.

The anniversary of the Gandhi Library should be considered as a sacred festival. We do not celebrate the anniversary of the building, but of the Ideal of which the building, from any point of view, stands as a symbol. That Ideal is the Ideal of Knowledge, and knowledge in its final aspect, is identical with Truth. "Truth is higher than 'Truth,'" says the Indian philosopher. It was true in the past, it is true in the present also.

According to our social philosophy every individual of the society contracts three debts, at the time of his or her birth. First is the debt of the parents and ancestors. Second is the debt of the Forces of Nature. And the third debt is the debt of the Gurus. And life means the payment of these debts. The first debt is to be paid by rearing the progeny according to the laws best suited to its physical development. The second debt is paid by utilising nature and preserving it. And the third debt is to be paid by acquiring knowledge and giving knowledge to others and with this we are especially concerned at the present moment.

The founder of the Library was fully conscious of his debt, and he paid it. He erected the temple of knowledge as a "four-ang." He was a true Indian. He was a devotee of the Ideals of the Mother, India. Let now our turn to be conscious of the debt that we have to pay. The way to be free from that moral obligation is to acquire knowledge in the Library and to distribute it among those who cannot take advantage of it.

It is our duty to undertake the risk of long journeys in the Path of Service by the acquaintance of those who lived for others, and to be in contact with the people who could give knowledge and vision of Immortality. We must better show our respect for our ancestors and to maintain that institution in this country, especially in the days of rapid transport. Let us make the Library as often as possible to first get a glimpse of the Life of Self-Sacrifice and Service exemplified by the members of the Library; and secondly to come in touch with the great men and women of the world through the medium of their thought preserved in the form of books. Let the Library be the centre from which would radiate beauty and tone, poetry and grace.

If it is true that Europe is turning round the Greek ideal, it is equally true that Asia is turning round the Indian mind. It is not too much to expect from the Indian community of this country that out of the synthesis of the cultural peculiarities of this land, it will evolve out a new culture round which Africa will turn in years to come.

Mahatma Gandhi In London

Mahatma Gandhi reached London on Saturday, September 12, where according to Reuters, "as he was given a very hearty welcome. On his landing from the *Hopbush* at Marseilles, he reported that he had a blanket over his shoulders and robe, pants, a spinning wheel and a watch, except from his wallet."

Asked by the customs whether he had anything to declare, Mahatma Gandhi said:

"I am a poor mendicant. All I have is a possession consisting of six spinning wheels, some dishes, a can of goat's milk, six houses, including one towel—and my reputation, which is worth much."

Asked by the inspector if had any narcotics, alcohol, firearms or narcotics, Mahatma Gandhi said:

"Oh, no, I never smoke, never drink, nor indulge in drugs. Besides being an advocate in London, I never carry firearms."

The inspector next examined the luggage. When Miss Shide, daughter of the late Admiral Shide, the renowned West India and Indian merchant, Gandhi's daughter and adopted the name Shide.

"Are you Miss Shide?" asked the inspector.

She replied: "No, Miss Shide died six years ago. I am Miss Bon, disciple of Mahatma Gandhi."

"Are you a British subject?" asked the inspector.

Miss Shide replied: "No, I am nobody's subject except Mahatma Gandhi's whom I regard as a father."

The inspector was puzzled, but seeing Miss Shide's white nun-like garb, shaven head and sandalled feet, he passed her on.

A welcome reception was given to Mahatma Gandhi at the Friends' Hall, Euston Road, the Quaker headquarters. The chairman of the reception was Mr. Lawrence Housman. *Mercury's* correspondent says the meeting gave Mahatma Gandhi a rapturous reception. No visitor to London, save the correspondent, has been so closely guarded and none so frequently photographed as Mahatma Gandhi.

Mahatma Gandhi who spoke sitting down as he was unable to stand owing to his recent illness, said he represented the dumb, semi-starved millions of India.

"I am here on a mission of peace. After 11 years of trial we have come to the conclusion that if the dumb millions are to obtain freedom it will only be attained by truth and non-violence."

He spoke in eloquent terms of the Quakers, saying that 1893 was a red-letter year in his life when he formed a close friendship with a distinguished Quaker in South Africa. Ever since he had cherished the warmest affection for Quakers.

On Monday Mahatma Gandhi attended the meeting of the Federal Structure Committee of the Round Table Conference. He took his seat on the left side of the Lord Chancellor, Lord Sankey. It being his weekly day of silence Mahatma Gandhi did not speak.

Meets Prime Minister

Mr. Ramsey MacDonald and Mahatma Gandhi met accidentally on Monday night at Dorchester House, London's latest hotel de luxe where Sir Tej Bahadur Sapru, M. A., M. P., had invited the Prime Minister to a dinner party.

Mahatma Gandhi had an informal conversation

with the Prime Minister. The business of the Round Table Conference was not even mentioned.

First Speech

On Tuesday Mahatma Gandhi made his first speech to the Federal Structure Committee. He said he did not wish to embarrass the Government or to cause any stir at the Conference. If at any time he considered that he was unable to be of useful service to the Conference he would not hesitate to withdraw.

Mahatma Gandhi then sketched the aims of the Indian National Congress, in which, he said, all castes and religions were represented. From the very beginning the Congress had taken up the cause of the so-called "untouchables."

Mahatma Gandhi read the Karachi Mandate, and declared that the goal of absolute independence, as stated in the Mandate, remained intact. He had carefully read the Premier's statement of British policy and found that it fell far short of Congress claims.

Congress was not intent upon complete independence in order to parade before the universe that they had severed all connection with the British people. The Mandate contemplated a partnership between two absolute peoples.

He no longer called himself a British subject; he would rather be called a rebel. But he did still aspire to be a citizen, not in an Empire, but in a Commonwealth or partnership.

Mahatma Gandhi did not minimise Britain's ability to hold India in subjection under the sword. He had reflected as he was leaving England, he said, that if it was possible to convince British Ministers that India was a valuable partner, to be held by a civil sword or force, the Indian National Congress could never think of repudiating a single claim or burden which it should justly discharge.

Before going to St. James's Palace for the meeting of the Federal Structure Committee, Mahatma Gandhi he understood to have had a conversation with Sir Saju of Haura, Secretary of State for India, at the India Office.

Mahatma Gandhi Meets Labour Parliamentarians

On Wednesday evening Mahatma Gandhi addressed a largely attended and strictly private meeting of Labour Parliamentarians at the House of Commons.

Society For The Advancement Of Indian Culture

Under the auspices of the Society for the Advancement of Indian Culture, Sir Kurma V. Reddi, B.A., B.L., Patron of the Society, will lecture on "INDIAN CULTURE" at the M. K. Gandhi Library, 140, Queen Street, Durban, on Wednesday the 23rd, September, 1931, at 7.30 p.m.

A cordial invitation is extended by the Secretary to the public.

From Yeravda 'Mandir'

On Truth

The following is the English translation from *Young India* by 'Y. G. D.' of the first of several discourses which Mahatma Gandhi sent from time to time during his incarceration at Yeravda prison to the Satyagrah Ashram at Ahmedabad, which we have no doubt will be read with great interest and advantage by our readers:—

I take up 'Truth' first of all, as the Satyagrah Ashram owes its very existence to the pursuit and patience of it.

The word 'Satya' ('Truth') is derived from 'Sat,' which means being. And nothing is or exists in reality except Truth. That is why 'Sat' or 'Truth' is perhaps the most important name of God. In fact it is more correct to say that Truth is God, than to say that God is Truth. But as we cannot do without a ruler or a general, names of God such as King of kings or the Almighty are and will remain more usually current. On deeper thinking, however, it will be realised that 'Sat,' or 'Satya' is the only correct and fully significant name for God.

And where there is 'Truth,' there also is knowledge, pure knowledge. Where there is no 'Truth,' there can be no true knowledge. That is why the word 'Ohm' or knowledge, is associated with the name of God. And where there is true knowledge there is always bliss (Ananda.) Sorrow has no place here. And even as truth is eternal, so is the bliss derived from it. Hence we know God as 'Sat-chit-ananda,' One who combines in Himself Truth, Knowledge and Bliss.

Devotion to this Truth is the sole reason for our existence. All our activities should be centred in Truth. Truth should be the very breath of our life. When once this stage in the pilgrim's progress is reached, all other rules of correct living will come without effort, and obedience to them will be instinctive. But without Truth it would be impossible to observe any principles or rules in life.

Generally speaking, observing the law of Truth is merely understood to mean that we must speak the truth. But we in the Ashram understand the word Satya or Truth in a much wider sense. There should be Truth in thought, Truth in speech, and Truth in action. To the man who has realised this Truth in perfection, nothing else remains to be known, because all knowledge is necessarily included in it. What is not included in it is not Truth, and so not true knowledge; and there can be no inward peace without true knowledge. If we once learn how to apply the never failing test of Truth, we will at once be able to find out what is worth doing, what is worth seeing, what is worth reading.

But how is one to realise this Truth, which may be likened to the philosopher's stone or the cow of plenty? By single-minded devotion (Abhyasa) and indifference to every other interest in life (Vairagya)—replicates the Bhagavadgita. In spite, however, of such devotion, what may appear as truth to one person will often appear as untruth to another person. But that need not worry the seeker. When there is honest effort, it will be realised that what appear to be different truths are like apparently different countless leaves of the same tree. Does not God Himself appear to different

individuals in different aspects? Still we know that He is one. But Truth is, the right designation of God. Hence there is nothing wrong in everyone following Truth according to one's lights. Indeed it is one's duty to do so. Then if there is a mistake on the part of any one so following Truth, it will be automatically set right. For the quest of Truth involves *tapas*—self-suffering, sometimes even unto death. There can be no place in it for even a trace of self-interest. In such selfless search for Truth nobody can lose his bearings for long. Directly one takes to the wrong path one stumbles, and is thus redirected to the right path. Therefore the pursuit of Truth is true Bhakti (devotion.) It is the path that leads to God, and therefore there is no place in it for cowardice, no place for defeat. It is the tallman by which death itself becomes the portal to life eternal.

In this connection we should ponder over the lives and examples of Harischandra, Prahlad, Ramachandra, Inamrao Hasmu and Hasmu, the Christian Saints, etc. How beautiful it would be, if all of us, young and old, men and women devoted ourselves wholly to Truth in all that we might do in our waking hours, whether working, eating, drinking, or playing, till pure dreamless sleep claimed us for her own? God as Truth has been for me a treasure beyond price; may He be so to every one of us.

Isipingo Indian Society

(Continued)

The Thirtieth Annual General Meeting of the Isipingo Indian Society was held in the Indian School on Sunday, 30th Aug. 1931, and was presided over by Mr. Sooboo Ram. The Secretary, Mr. H. Gopalsingh submitted the report which stated that only two new members were enrolled during the year. The Committee met 5 times during the year, and assistance was rendered to orphans with school books and free medical aid in the case of several poor cases. 3 patients were conveyed to hospital, one being a Native; timely help was given to the Secretary in his operation for appendicitis; donations were granted to 3 schools and many other small cases were dealt with. The Committee attended 30 funerals in and around the District. Record of burials in the cemetery is as follows: 157 Hindus, 13 Mohammedans and 1 Christian, this making a total of 171. Presently another cemetery would be required, and the community is asked for its support.

Correspondence

In addition to the many letters written by the Secretary, 14 deaths and 24 births were reported and registered through the post. The Estates of late Mr. Badal and Mrs. Ghosechoud were handled by the Society; this lowered the cost of legal fees. Nearly 20 patients licences and several dog licences and 8 free passes were obtained, and many Health Board rates attended to. Practically every evening the Secretary is kept busy in some work or other for our brethren.

The following new officials were duly elected for the coming year:—

Patrons: Messrs. M. A. Jidwai, R. D. Chowdhury and G. R. Ghosechoud; President: Mr. Sooboo Ram; Vice-Presidents: Messrs. K. Newbath, K. Armesingh and M. K. Peter; Hon. Secretary and Treasurer: Mr. H. Gopalsingh; Asst. Secretary: Mr. T. Subramany; Committee: Messrs. L. Begum, J. Vardan, D. Mahabier, S. D. Goshu, M. George, A. Payers, T. Ransingh, Abdool Rahman and S. M. Pillay.

Mitchell Indian Girls' School

(From Our Own Correspondent)

A fairly large gathering of prominent Indian ladies and a few gentlemen were entertained to tea at 10.30 a.m. on Thursday September 17, by the Headmistress and staff of the Mitchell Indian Girls' School. Sir K. V. Reddi, Agent of the Government of India was also present. The Headmistress referred to the very poor attendance at the school in consequence of which the school was obliged to decrease the staff and that it would be difficult to continue the school if the number of pupils did not increase.

Sir Kurma regretted the apathy on the part of Indians in educating their girls. He spoke of the importance of uplifting their womanhood and qualifying them to take a more prominent part in public affairs. Sir Kurma said though he would be going away to India at the beginning of next year it would give him much pleasure indeed should he hear the news that an increased number of girls were going to this school.

The very happy function terminated after tea and cakes being served.

Original Correspondence

TO THE EDITOR "INDIAN OPINION"

White Labour Policy

Nearly almost every member of the Cabinet, who has been touring about the country, has been very strongly advocating the substitution of white labour for the present labour employed. Municipalities have either been written to or they have been personally interviewed so that pressure could be brought to bear upon those municipalities who employ Indians, Natives and Coloureds and that they could be removed. What amazes me is that certain members who are not in any way affected by the non-European voters have also preached the gospel of employing the White man instead of the non-European. We must confess that we are doubly astounded when we find that a man like Col. Stallard—a Christian who occupies such an important position in the Anglican Church of South Africa should so far forget his Christian principles and support the Ministers of the Cabinet.

We are told South Africa is a peculiar country but really we are amazed at the audacity of any one who deliberately sets out to do an injustice to one particular set of the community. Must not the non-European live? To where must he go for employment? Where are hundreds of Natives, Coloureds and Indians out of employment? These people have no charitable institutions to which they could turn for material help. Like the Europeans, should justice, honesty of purpose, Christian principles for which the Church in this land and other lands will shed its blood, should they all be thrown overboard for the sake of catching a few votes which will enable the member in the Government to retain his seat. No wonder Mahatma Gandhi is, representing the Eastern mind and that this present system of society was Satanic. It is cruel beyond words can express

that because a man happens to be non-White he cannot enjoy the vote and therefore he can be treated in a manner which is in direct conflict with all that is just and noble. If this injustice goes on the day of retribution will certainly follow and history will repeat itself as to where a ruling race has treated its subject cruelly and unjustly that race has suffered humiliation and pain more than words can express.

J. S. D. E.

The Scout Movement In Natal

Thanks to the foresight and generosity of the Rev. H. J. K. Sigamoney who released his assistant Mr. H. Bristow so that he might organize the work in Natal. So far Mr. Bristow is working in conjunction with the Indian schools and he has received the spontaneous response of teachers and scholars. We congratulate the teachers on their initiative and recently they have been showing a greater sense of their duty in relation to the community.

We are sorry to note that the Rev. W. H. Satchell of St. Aidan's Indian Mission will not allow the schools under him to join the Scout movement, and we know that he had intended to start another movement in response to the wishes of the Scout Authorities and so jeopardize the Indian cause.

Surely the Rev. Satchell will not countenance the retention of the Colour Bar whether it is in the Scout movement or in the Church or in any other organisation. The principles of the movement are idealistic and will help to draw all races together—which is also the Christian ideal; and therefore we fail to realize how any Clergyman could for one moment support the Colour Bar in the Scout Movement.

B. S.

Transvaal Notes

(FROM OUR TRANSVAAL CORRESPONDENT)

South African Indian Congress

The Sword of Damocles is hanging over the heads of South African Indians, and in a few months' time the Round Table Conference will be an accomplished fact.

The South African Indian Congress which represents the crystallised political views of Indians in South Africa is inactive. Newspaper interviews and press reports are the only activity that seems to be apparent. Surely the officials of this body realise the great dangers that lie before us and can they not but sacrifice business and pleasure and devote themselves to the sterner call of duty so that when danger is confronted the community may not be wanting in defending what little they possess.

The time has surely come for the South African Indian Congress to give very deep consideration to the question of employing a paid secretary and setting up in South Africa an up to date place in which could be found all the information appertaining to Indians in South Africa.

The person employed must not be a typical or young Indian clerk who could be bullied by the General Secretary but it must be a person of edu-

cation, culture and some standing in the community so that he can bring into the office not only the ability to organise but that charm and grace which an Indian gentleman naturally possesses. This is written in a friendly spirit so that it might make the leaders realise their duty.

The Late Mrs. Samuel Joseph

The untimely death on Tuesday 8th instant, of Mrs. Samuel Joseph, the wife of Mr. Samuel Joseph, Principal of Government Indian Government School, Pietermaritzburg, will create a blank in the Christian Church of the St. Andrew's Indian Mission, Durban.

The deceased was one of the daughters of Mr. Terrence, one of the old pioneers from India. Mrs. S. Joseph was known far for her fine Christian qualities she manifested, always willing to be of service to any one who required her help. She was a real social worker among her people, a strong and loyal member of the Mothers' Union and was a worker during the War in the Camellia Committee under Mrs. Bone. Her modesty and gentleness were striking features of her wonderful character. Those who knew her have always appreciated the great purity she made in rearing her children the religious knowledge which she felt was essential in the building up of character. Mrs. S. Joseph is an old passive worker. She leaves a large family and her husband to mourn their loss. The funeral was very largely attended by friends and her body was taken to St. Andrew's Church where service was held. Many people followed her body to the grave.

Aryan Benevolent Home

The Committee of the Aryan Benevolent Home wish to gratefully acknowledge the undermentioned contributions towards the new erections of the Home and School:—

Mr. R. M. Singh £100 : 0 : 0, Mr. C. N. Rama £10 : 10 : 0, Mr. D. H. Sani £10 : 10 : 0, Mr. J. B. Mohan £10 : 10 : 0, Mr. R. M. Patel £10 : 10 : 0, Mr. R. K. Kapitan £10 : 10 : 0, Mrs. Ashwin £10 : 0 : 0, Mr. A. Pillay £4 : 4 : 0, Mr. B. Ramandh £3 : 3 : 0, Mr. Sawmurtin £2 : 2 : 0, Mr. R. Bandhoo £2 : 2 : 0, Mr. Hanraj £2 : 0 : 0, Miss Frank Martin £1 : 10 : 0, Mr. D. Subban £1 : 10 : 0, Mr. S. Moodley £1 : 10 : 0, Mr. Kajeo £1 : 1 : 0, Mr. Thulsi £1 : 1 : 0, Mr. G. Sowgarash £1 : 1 : 0, Mr. K. M. Gounder £1 : 1 : 0, Mr. Shakk Hooosen £1 : 1 : 0, Mr. G. R. Raudin £1 : 1 : 0, Protector of Indian Immigrants £25 : 0 : 0, total £211 : 17 : 0.

The Secretary of the Home will be deeply indebted to those contributors who have signed the list, if they will kindly post their donations to Box 1410, Durban, at their earliest convenience as the school buildings are nearing completion and accounts have to be met.

Indian Child Welfare Society Centre

150, BROOK STREET, DURBAN

Open daily, Monday to Saturday, 8-30 a.m. to 11 a.m. Infants, young children, nursing and expectant mothers.

Lady doctors give free attendance.

Tuesday morning 8-30 o'clock, Friday afternoon 3 o'clock.

Natal Indian Congress

A MASS MEETING

of

UNEMPLOYED INDIANS

in and around Durban will be held under the auspices of the
NATAL INDIAN CONGRESS
at the *Victoria Picture Palace*, Victoria Street, Durban, on

SUNDAY, 20th SEPTEMBER, 1931,
at 2-30 p. m.

Attend in your hundreds and demonstrate to the general public of Durban that the unemployment among Indians is just as acute as it is among Europeans and give a categorical denial to the statement that there is no unemployment among Indians.

SORABJEE RUSTOMJEE,

President.

A. I. KAJEE & **J. L. hon. Secretaries.**

P. R. PATHER Natal Indian Congress

BOOKS FOR SALE

To Be Had At This Office
Self-Restraint

Versus

Self-Indulgence

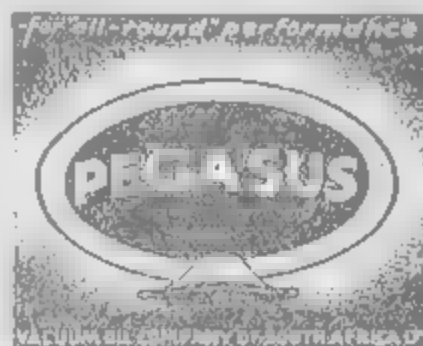
By M. K. Gandhi
Price 3 Shillings

Joseph Doke

The Missionary-Hearted
Price 5 Shillings

Satyagraha in South Africa

By M. K. Gandhi.
Price 6 Shillings.

ઈન્ડિયન ઓપિનિયન.

પુસ્તાક ૨૯ રૂ.

ફીનીકસ, શુક્રવાર, તારીખ ૧૮ સપ્ટેમ્બર ૧૯૩૧

અંક ૨૮

નોંધ અને સમાચાર

એક ખ્રીસ્તી પાઠશાળાની શીખામણ

રેવરન્ડ બેસીલ ઈ. બેનેટ જોહાનીસબર્ગના સેન્ટ મેરીના દેવળમાં થોડા દિવસ ઉપર પ્રવચન કર્યું હતું તે દરેક મનન કરવા યોગ્ય છે અને ખ્રીસ્તીઓને ખાસ કરીને, આધુનિક શાળાઓમાં જાગૃતિને લાગ્યે જોઈએ તેવા આપવામાં આવી રહી છે તે નરક તેમજે અણગમો દર્શાવે છે. ખ્રીસ્તી માળાઓએ પોતાના પ્રયત્નને લાગ્યે જોઈએ તેવા આપવામાં આવી રહી છે એ તેમજે વિચારવા જોઈએ. "તમે માળાઓ તમારા જાળાઓને સ્વીકારે દેવળમાં પ્રવેશ સિદ્ધાંતો શિખતા મોકલો છો અને આરે દિવસે શાળાઓમાં એ સિદ્ધાંતોનું વિરોધી શિક્ષણ આપો છો. એવી કળવણીથી આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રાનુભાવ જે તેઓનામાં આવવાની વધુજીજ જરૂર છે તે આવી સરકો નહિ. નવજુવાનોને જે એવજીજ આપું છું કે તમારા જીવનમાં તમારે એક મદાન દરજે પર આવવાની જરૂર પડશે જો કદાચ ખીજી મદાન હુદ ખીજી પ્રજાની સાથે કે તમારા પોતાના દેશની અંદર જ્યાં તો તમારે તમારી સરકાર પ્રાથેની વધારી અને હજી પ્રાથેની વધારી વચ્ચે પસંદગી કરવી પડશે. જો તમે હજીને વધારે રહેશો તો તમારા સ્વજનોની નિંદા અને કપડા તમારે સહેવાં પડશે. તમને નામકંઈ ગણી કાલમાં આપશે, કદાચ કારકાલમાં પણ નાખવામાં આવશે. પરંતુ તમે એકલું વાદ રાખજો કે જગતમાં જેટલા મદાન સ્થાનો થયા છે તેને માટે તે સુધારા કરનારઓને થોડી કીમત આપવી પડેલી છે."

રેવરન્ડ બેનેટના પ્રવચનની અર્થ નોંધ લેતાં અમને વધુજીજ આનંદ થાય છે. તેની અંદર જો કે અસાધારણ જેવું કંઈજ નથી જતાં આ દિવસોમાં જ્યારે રાત દિવસ ખુન અને આત્મ-યાત, રાજકીય અને ક્રાંતિનીજ વાંતા વચ્ચે છીએ અને સાંજ-ળીએ છીએ, જ્યારે પૃથ્વી પર અનેક જાતના દેશો અને જાતીય નિરંદાસની સત્તા પ્રવર્તી રહેલી છે. જ્યારે સર્વે પ્રકારનુંજ શિક્ષણ અપાઈ રહ્યું છે અને રાજ્યના કાયદાનેજ સર્વોપરિ રક્ષા આપવામાં આવે છે અને ખ્રીસ્તી પ્રમુખઓએ પોતાના મન પડે અથવા તો ખુદા કાંદોમાં એ સ્થિતિને પોતાની સંમતિ આપીને તેમાં ન્દાનો સુતર ફાળો આપેલો નથી તેવા વચ્ચેમાં આવી મનુષ્યન કાયદાથી પર એવા પ્રજાની કાયદાના અને તેની સત્તાના અસ્થિત્વનું આપણને ખાન કરાવનારી ઉદ્ધિત બેસેડ અસાધારણ ગણાય અને તે કપડાં અસલ વાતાવરણમાં જુગળાઈને અરવાની અણી ઉપર આવી ગયેલાને પ્રાણવાદ સમાન થઈ પડે છે.

હોંદીઓ માટે રહેઠાણો

આ જાળવવા મા. સી. મેક કલમ 'નાટલ મરકુરી' ને ત્રીસે પ્રમાણે લખે છે:—

સાદેખ,—હોંદીઓના માટે રહેઠાણો માટે સરકારે પાઉડ ૫૦,૦૦૦ આપવાના લીધેલાં પગલાંને અને તેમાંની અરધી રકમ રાહેરની બહાર પડતા હોંદીઓને લેવા આપવામાં આપવાના કસબને જે મળે પસંદ કરે છે તેમજે કાંઈકેલ હોંદીઓને વધારે સારા થોડાં રહેવાની તક આપી સકશે અને એ તાજાં માસિક કપડાંથી પાછા ભરી દેવાનો એટલે ત્રીસેરોને કઈ પણ ખાદ નાહ જાય. આથી એ થોડાંના સત્તોનો વિરોધ માસથી સમજ સકાતો નથી. પુરોપીચનોને તેઓના બેઠારોનું ફેર છે અને ખીજી સોંકડા સંસ્થાઓ છે, જેવી કે સુપરીચનો, ગ્રાહ્યોજી પેનશન, રીલીફ વર્ક જેમરે પડેલ. હોંદીઓને સારું કંઈજ નથી. રુપનીસીપાલીસીએ મકાની ખાંચા છે અને તે માસિક ન્દાના ભાડેથી પુરોપીચનેને આપે છે. હોંદીઓને સારું તેલું શું હતું? એ તેઓને સારું એવી જગતે થોડાંના કરેલી દોલ તે: "હોંદી સય." "પુરોપીચન લતાઓમાં પચરસર" વિરેરની ખુદો નહિ પડી દોલ કેમ? હોંદીઓને તેઓના પોતાના ઘરો દોલ તે: સદાગીપાચીસકા કરવાને અવકાશ નહિ મળત અને રેપારી વગેરે થોડાં બાવો આપીને જમીન ખરીદવી નહિ પડત.

પુરોપીચનોમાં કોઈક એવા મળા આવે છે કે જેઓની તરફથી હોંદી કેમ ન્યાય અને અદલ ઇન્સાફની આસા રાખી સકે છે અને તે કારણથીજ આ દેશમાં જે કે ખીજી રીતે હોંદી-ઓનું અવિન્ય કાણું જલ્લાય છે જતાં તેમાં પણ આશાના કંઈક કીર્ણો નજરે પડે છે.

કેરોપીરેશન અને તેના હોંદી નોકરો

ઉપલી જાગત ઉપરાંત ઉપજાજ લેખક દરખાન કેરોપીરેશનના પોતાના હોંદી નોકરોને રેશનના બદલામાં પગાર આપવાના કસબ વિશે પણ સુચના કરે છે:

અને ખાતરી છે કે એ પગલું મંજૂર થોડું છે. ખાનગી ખાતરે છે કે તેમ કરતાથી વાર્ષિક પા. ૫૦૦૦ નો કાચરો થશે જે તે નથી ભેઈ સકતો. કેમ? વાસ વર્ષ ઉપર થયાં કેરોપીરેશનમાં જે કામ હોતું છે. ખાનગીએ તે જખતે ખોટ ન્દાનો જતાથી તે પછી આજે જ્યારે અનાજ સોંકુ છે અને હોંદીઓનું રેશન તે સોંકી સોંકુ છે ત્યારેથી રીતે ખોટ જતાવવામાં આવે છે.

રજકેશ પાછા ફરતા હોંદીઓ

એરસ્ટેડ એગ્રીશન સ્કીમની રજી મયા માસમાં ૩૪૫ હોંદીઓ હોંદીસ્તાન જવા દરખાશો ઉપરી થયા છે. જે:

વસતમાં અઠસી મોટી સંખ્યા પડેલીજ વાર મારી છે. ઇન્ડિયન પ્રિમિયરમન ડીરક્ટર મી. રોબીનસને 'નાટાલ મેરેક્યુરી' ના પ્રતિનિધિને જણાવ્યું હતું કે જે દાહીયા જેમ અરજીઓ ચાલતી રહેજે તેા નવેમ્બર ના ૨૦ માંજે જનારી સ્ટીમરમાં પશુ મોટી સંખ્યા ઉપરથી મુખ્યત્વે કરી પાણી અને એન્ટેટામાંથી મજૂર વર્ગના દીદીઓ જન્મ છે. વેપારીઓ તેા પશિ રાષ્ટ્ર મેદાસ છે. જનારાઓ દાહિયાનની દાહની મુશીબતેથી ગભરાતા નથી. તેઓ કહે છે કે અહિંના કરતાં તેઓની ત્યાં કંઈ વધારે ખરાબ સ્થિતિ થવાની નથી. મેન વર્ગના આકાશ બતાવે છે કે માર્ચમાં ૨૯૫, જુનમાં ૨૦૫ અને સપ્ટેમ્બરમાં ૧૩૩ મળી કુલ ૬૩૩ દીદીઓ રવાના થયાં હતા. આજુ સાલ મે સ્ટીમરમાં ૭૫૬ દીદીઓ ગયા છે અને નવેમ્બરમાં બીજા ૭૫૦ જવા સંભવ છે.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર, તા. ૧૮ સપ્ટેમ્બર સન ૧૯૩૧

આ દેશમાં ગેરકાયદે આવી લાંબા વખતથી વસી રહેલા દીદીઓને મોટીપર આપવાની મુશ્કેલી પ્રધાન મંત્રીના યોજનાને વિશેષ મસલત આવી રહી હતી તે વખતે ખાસ કરી ડાંસવાલ અને દેખના દીદીઓઓએ તે યોજનાને વિશેષ જમ દર્શાવ્યો હતો. અમે એ યોજનાને, વખત જતાં સા સાધે થક રહેશે એમ સમજાવે રહ્યાં આપ્યો હતો. પરંતુ અમારે પ્રધાને મોટીપર લેનારા ને દીદીઓના બાંધબંધમાં તે વખતે દાહિયાનમાં હતા તેમને દાખલ કરવાની નો પડી અને મોટીપર લેનારાઓની કુલ સંખ્યા જનવા પછી તેના વિચાર કરવાનું જણાવ્યું ત્યારે એ યોજનાના વિરોધીઓ, વાળખી ફૂલા કે નાહુ એ વિશે એમાં સંકેત મારી એ વાતને આજે ત્રણ વર્ષ પીતી ગયા છે અને હજુ પણ આપણે, દીદી-બાંધબંધ પોતાના બાંધબંધમાં અહિં લાગી શક્યા નથી અને લાગી શકવાની જાણ પણ કુની કરજ છે.

તેને બદલે ખીજી ચિંતા ઉપસ્થિત કરવાની ખબર આવી છે. જોરોતે પોતાના ધણીઓથી અને બાંધબંધ પોતાના બાપથી વીખુટી રાખી જુખી કાઢીએ કવન માળવણી તેઓની તક હીનવી લીધી તેથીજ હજુ સરકારને સંતોષ નથી થયો. આ લોકો ગ્રન્ડેગાર છે એવી તેઓની લખે દરેકને માટે જાપ મરી હેરા હજી છે. મોટીપર ધરાવનારા દેશમાં દીદી-બાંધબંધ હેરા જરા મોટા સર્ટીફિકેટ ઓફ આઇડેન્ટીટીને માટે અરજ કરી ત્યાં તેઓને તે સર્ટીફિકેટ નહિ આપવામાં આવતાં “એમ્બર્ન્સી કોવેલીમ સર્ટીફિકેટ” આપવામાં આવ્યો છે આથી પહેલાં બાંધબંધ ગભરાઈમાં પડી ગયા છે. આજુ પગલું લેવા માં સરકાર પોતાનો દેવ યોગી રીતે જાહેર કર્યો નથી. પરંતુ એટલું તો તે પરથી યોગ્ય જણાય છે કે અરજદારોને સરકાર, આ દેશમાં વસવાટના સંપૂર્ણ દેશ ધરાવનારા સાધારણ ભેડા તરીકે મથવા માગતી નથી. સામાન્ય રીતે વિચારતાં એક માણસને મોટી બધવામાં આવ્યા પછી તે માણસની દેશની અંદર દાખલી અને વસવાટ તે કુલ્યથીજ દરબેસર અજાણ્યાં જોડાયે. દેશના સાધારણ કાયદાની રજા બાંધબંધ દેશની અંદર મજૂ વર્ગ માલેલા હોય તે દેખાસાંધક

થએલો જોડાયે કે આ દેશમાં વસવાટનો દર ધરાવનારાં મથાય છે અને આં મોટીપર અપાઈને હવે ત્રણ વર્ષ પીતી ગયાં છે. આથી સ્વાધીનિયંત્રિત રીતે એમ માની લેવું જોઈએ કે આ મુદત પૂરી થયા બાદ મોટીપર ધરાવનારાં બાંધબંધ આ દેશમાં પોતાના અન્ય વસવાટનો દર ધરાવનારાં બાંધબંધની સમાન પરિસ્થિતિમાં સુકાઈ જશે અને તેઓમાંના જોડેનાં બાંધબંધમાંને હજુ સુધી આ દેશમાં દાખલ થયા દેવામાં નથી આવ્યાં તેઓને હવે દાખલ થવાની છુટ પણ મળી જશે. પરંતુ અમારી એ આશાઓ પડી બાંગી છે.

મોટીપર લેનારાઓને સર્ટીફિકેટ ઓફ આઇડેન્ટીટી નહિ આપતાં એમ્બર્ન્સી કોવેલીમ સર્ટીફિકેટ આપ્યાં છે એ દરબેસર એટલુંજ સિદ્ધ થાય છે કે મોટી મેળવનારાંઓને સરકાર હજુ કયાથી વસવાટ કરનારા તરીકે ગણવા નથી માંમતી. એ સર્ટીફિકેટની અંદરનું લખાણ જોતાં ત્રણ વર્ષથી અંદર તેઓને મુનીમનતાં કરી દાખલ થવામાં અંકચાળ આપવી નહિ જોઈએ. પરંતુ સરકારનો ધરદો આ બાંધબંધને સંદાને માટે સામાન્ય રોગીસાંધક થએલા બાંધબંધના કરતાં કિતરતાં દરબંધને આપવાનો જણાય છે. આ દરબંધને ગેરકાયદે છે અને અમે જોઈ રાખીએ છીએ કે આવતી રાઉંક રેખલ મેનિફેસ્ટમાં આ અંકચાળ રિપોર્ટને વિશે મુનીમનતા પ્રધાનેનું ચોખ્ખું ધ્યાન ખેંચવામાં આવશે.

આવતા રવીવાર તા. ૨૦ સપ્ટેમ્બરના રોજ નાટાલ ઇન્ડિયન પ્રિમિયરમાં આખા દેશના વીકેટોરીયા પીકે-એકાર દીદીઓ અર પેલેસમાં કરજત અને સુપરુબાઇમાં બેળા થાઓ! વસતા બેકાર દીદીઓની મીટીંગ બોલાવવામાં આવી છે. યુરોપીયન જનવામાં તેમજ તેઓમાંના જવાનદાર ભેડામાં એવા મન પ્રવર્તી રહેશે છે કે દીદીઓમાં બેકારી જેવ નહિ. આ કારણને સમજેજ આવતા રવીવારની મીટીંગ બોલાવવામાં આવી છે અને તેના દેવ એવું પુરવાર કરી આપવાનો છે કે દીદીઓમાં બેકારી યુરોપીયનોમાં છે તેટલાજ પ્રમાણમાં છે અને તેઓની દેશ યુરોપીયન બેકારો કરતાં વધારે ખરાબ છે દેશમાં યુરોપીયન બેકારો પોતાને માટે શક્ત આપનારા સરકાર તરફથી લેવાનાં પગલાંને લાભ હીનતા શકે છે અમારે દીદીઓ તે ઉઠાડી શકતા નથી. અમે અગાઉ જણાવી ગયા છીએ તેમ દીદીઓની જરૂરીયાતો ઓછાં હોય છે અને તેઓની સદન કરવાની સંખ્યા અમુક હોય છે તેથી તેઓ ને સંલેગોળાં મુકાયેલો હોય તે સંલેગોળાં બળકાટ કર્યા કે જોડેર રસ્તાઓ પર સરવસી કાઢવા વિના બેસી રહે છે. વળી એમાં કસી કરવાથી તેઓ સરકાર પર અસર પણ કરી ન શકે એમ સરકારને યુરોપીય બેકારોના વેટ ઉપર તબલુ પડે છે. દીદી બેકારોના વેટ પર તબલુ નથી પડતું જતાં આવતા રવીવારની મીટીંગમાં એક દેવ સિદ્ધ કરી શકાય અને તે એ કે સત્તાધીશોને તેમજ જનતાને દીદીઓમાં બેકારી છે એવું જાણી આપી શકાય. તેમાંથી તેઓને શક્ત આપવાના પગલાં લેવામાં આવશે કે કેમ એ જોવાનું રહ્યું. અમે તો તેઓની ન્યાય-બુદ્ધિને જાગૃત કરી રાખીએ. પરંતુ દીદીઓને આ દેશમાંથી દીકર કાઢવાની તેઓની લાજની મનોહસા માણસને નિરાશાવાદી બનાવી દેવારી છે. અમે જોઈ રાખીએ છીએ કે દરેક બેકાર

નોંધી આવતી સ્વીકારતી મીટીંગમાં દાખરી આવવાની પોતાની ફરજ સંમતથી અને દાખરી આપશે. અને એ પણ ઉમેદ રાખાએ છીએ કે જેઓ એકાદ ન હોય તેવા દોહાઓ એમાંથી હાથ ભરી નહિ કે અને તેમ કરીને જે હેતુને માટે મીટીંગ બોલાવવામાં આવી છે તેને અર્થ નહિ કરી કે.

સિદ્ધાંત યથેલ્લં હીંસિત્ લાયસેન્સ

લેડીસીપ કાઉન્સિલ લાયસેન્સીંગ ઓફીસરનો
ચૂકાદા મંજૂર રાખ્યો.

લેડીસીપ કાઉન્સિલને ગયા મંગળવારે ૧૫૮ મરચી-જન સ્ટ્રીટને માટે નવા લાયસેન્સને માટેની મુસાફ મદમદ મંજૂરતી અરજી લાયસેન્સીંગ ઓફીસર ૨૬ કોલી તેની સાથેની અધીશ મંજૂરવાને અધીશ ઓફીસર તરીકે લેડી હતી.

એમર મી. રોચરન પ્રમુખ હતા. લાયસેન્સીંગ ઓફીસરને કોલી અરજીમાં ૨૧. મંગાતે અજાણ્ય હતું કે પોતે ૧૭૪ મરચીસન સ્ટ્રીટમાં ફક્ત પ્રોડ્યુસ કીવર અને એરેડા વોટર કીલરનું લાયસેન્સ ધરાવે છે. હવે એ જાણે લાયસેન્સીંગ ઓફીસરને જાણવાને ખાતર પોતે ૧૫૮ મરચીસન સ્ટ્રીટમાં ટ્રાંસિટર કરવા માગે છે. વધારેમાં અરજીદારે જણાવ્યું હતું કે ૧૬૦ મરચીસન સ્ટ્રીટનું પોતે લીસ ધરાવે છે અને એ દાલની અરજી મંજૂર કરવામાં આવે તો પોતાના અન્યક કીલરના લાયસેન્સનું પોતે ૧૮૪ માંથી ૧૬૦ મરચીસન સ્ટ્રીટમાં ટ્રાંસિટર મંજૂર કરે છે કે જેથી પોતાની બીજાનેસની જગ્યાએ નહીંકામલ રહી શકે.

લાયસેન્સીંગ ઓફીસરે હવાલ લાયસેન્સીંગ પ્રમુખની વાજબી જરૂરીયાતો પુરી પડી રહે છે તેથી જરૂર નહિ હોવાના અધારે અરજી નામંજૂર કરી હતી.

અધીશની મુનવણી વખતે મી. ડી. આર. રોલીનસન અરજીદાર વતી કાબર થયા હતા. તેમણે જણાવ્યું કે કાયરેસર અરજીદારને નવા લાયસેન્સની અરજી કરવી પડી છે પરંતુ હાલમાં તો તેણે ફક્ત ટ્રાંસિટરનું મંજૂર છે. લાયસેન્સીંગ ઓફીસરના અરજી નામંજૂર કરવા ના કારણે વાજબી નથી કેમકે અધીશનું પરિણામ એ છે કે આવે જતાં લાયસેન્સીંગ સંસ્થા તો એકલીતે એકલી ન રહેશે. બીજી વારથી અરજીદારે પોતાની અરજીને માટે ધણા સારાં કારણો આપ્યા છે. એક તો તેને બાકાનો પાલો કામ છે અને બીજું તેના ૧૫૮ મરચીસન સ્ટ્રીટમાં બીજાનેસ પર તે વધારે સારી રેખાંશ રાખી શકે કેમકે તે ૧૬૨ મરચીસન સ્ટ્રીટની બાજુમાંજ છે. વળે આ નવું સંજ્ઞાન વેપારને માટે વધારે લાયક પણ છે.

વધુમાં મી. રોલીનસને જણાવ્યું કે લાયસેન્સીંગ ઓફીસર જે લાયસેન્સીંગ કામ એ દુકાનો ચલાવવા જે તેનાથીજ તથા દુકાનો ચલાવવા એમને વધી ઉઠાવના જગ્યા છે. પરંતુ અરજી એને બાદે એ તથા દુકાનો ઉઠાવી અને ચલાવી હોય તો કહેરને તો તેથી લાભજ થાય. લાયસેન્સીંગ ઓફીસરે ફેરવાક મદિના પર લેએનન અને બીજાનેસને ફેરવતું લાયસેન્સીંગ આપ્યું હતું અને તેનું એ પગલું દાખના બીજાનેસની હોવાના કપાદારે અરજી નામંજૂર કરવાની પ્રમાણિત વિરોધી હતું.

અગાળમાં લાયસેન્સીંગ ઓફીસર, મી. મી.બર્ને જણાવ્યું કે આ અરજી નવા લાયસેન્સને માટે હતી અને તેથી અન્ય-

કારે તેની જરૂર પુરવાર કરવી એમને અને અરજીદારે તે કરી શકેલા નથી. ટ્રાંસિટરના સંવાલની ચર્ચા બોલાઈ પણ એમ છે અને તેથી એ માનવતી કરી ચર્ચા કરવાની જરૂર રહેતી નથી. અધીશ મી. રોલીનસને રીટાઇર થયા બાદ એમરે અરજીદારે લાયસેન્સીંગ ઓફીસરનો મુકાદો એ વિરુદ્ધ મારે અને મંજૂર રાખવામાં આવે છે.

[નોંધ: ઉપરના કેસમાં અરજીદારને ઓફીસરે એમાં કહ્યું છે. દાલના લાયસેન્સની રાખરોને કેટલો અસંતોષકારક છે અને લાયસેન્સીંગ ઓફીસર પોતાના આપવામાં આવેલી મુનવણીની રીત રીતે વાપરવાને નાલાયક છે તેમજ ટાઉન કાઉન્સિલ અધીશ કોર્ટ તરીકે બેસવાને નાલાયક છે એ ઉપર આપનારે આ પંક્તિ મળી એક દાખલો છે. એમરે ધારીએ બીજા કે આવતી ગઈકાં રીતે કોર્ટ નેમાં માનવતી ચર્ચા કરીને એમરે અને એમરે ઉમેદ રાખીશું કે આગળથી રહેવા દેવામાં આવી છે તેથી અસંતોષકારક સ્થિતિમાં આ માનવતને કરી રહેવા દેવામાં નહિ આવે. — એ. ડી. આ.]

ઇન્ડિયન કાયદો અને હીંસા

કાંસવાલ મુખ્ય કોર્ટ સમક્ષ રજુ થએલા કેસો

અવરેન્સર વા. ૮ મીના બાઇ નવલ વિરુદ્ધ ઇન્ડિયન એન્ડ ઇન્ડિયન એન્ડ એડીપાટીઝ એડીપાટીઝ કેસમાં કાંસવાલની મુખ્ય કોર્ટમાં મી. જરડીસ એનબર્ગ અને મી. જરડીસ મેરી તરફથી હીંસા કામના કામમાં એક અમલનો મુકાદો અપાયો હતો.

મી. જરડીસ એનબર્ગે જણાવ્યું કે બાઇ નવલ એ એક બોટીક સમયની હીંસા કરી છે કે જેને ૧૯૩૦ ના ડિસેમ્બર માં અપારે તે કાંસવાલમાં પ્રથમ કાયમ થયે બારે પ્રોસીયુટીડ ઇન્ડિયન કાયદામાં આવી હતી. તે હીંસાના હતી તારે કાંસવાલના વત્તી મોકળાસ કાંસવાલની તારે તેણીએ લમ કર્યા અને હોડુ રિવાજ મુજબ તે ખરે લમ ગણાઈ છે.

૧૯૨૧ ની સલિમાં પણ એવાજ સંજ્ઞામાં રા. મોકળ-હાસે એક જોરતની સારે તો લમ કરેલાં હતી અને એ જોરતને કાંસવાલમાં કાયમ થવા દેવામાં આવી હતી. તે ૧૯૨૮ સુધી કાંસવાલમાં તેની સાથે રહી હતી અને તે પછી તે પોતાના મંજૂરને કોડી હીંસાના મુખ. રા. મોકળ-હાસે આજે આજીકામાં બીજી એક કરી નથી અને હવે તે જણાવે છે કે પોતાના રિવાજ મુજબ તેનાથી તેની પહેલી જોરતને શરમતી રહી કહાતી નથી.

ઇન્ડિયન ખાતા તરફથી એવો કાર્ય કરવામાં આવે છે કે રા. મોકળ-હાસે પોતાની એક જોરત કાંસવાલમાં કાયમ કરેલી હોવાથી મી. સુધી તેની પાસેથી કાયમની મેળવેલી નહિ હોય ત્યાં સુધી તેને બીજી જોરતને લાયવાતી કહી નથી અને કે આજીકામાં જોરતે કાંસવાલમાં કરી કાયમ થવાને પોતાને કહી તેની કરી હીંસા હોવા છતાં.

ઇન્ડિયન અધીશ એક સમક્ષ ફેસ રજુ થતાં તે એડીપાટીઝ બાઇ નવલ (મી. જરડીસ) રા. મોકળ-હાસેની ખરી જોરત મુજબ કે નહિ. અને રા. મોકળ-હાસે તેને કાંસવાલમાં કાયમ કરાય કે નહિ તેને નિર્ણય કરી કહાયો નથી.

એકાદ્ધ તો સ્વપ્ન છે, ના. જ્યો કહ્યું કે તો જોડણદાસે જામ નવજની સાથે કાચેરસર લામ કરેલાં છે, અને વધુમાં તે એમ પણ જણાવે છે કે તેની આમલી ઝોરતની પાસેથી જે કે તેણે ઘરમતી નથી મેળવેલી છતાં તેણીની સાથે તેને હવે કંઈ સંબંધ નથી. આથી ઘરતને તેની તરફેણમાં ચુકાદો આપવો પડશે અને જામ નવજને તેની ખરી ઝોરત હોવાનું અને તેણી વસાવતને લગતી સમજા છુટાને માટે હકદાર હોવાનું ઠરાવવું પડશે.

મી. જર્જીસ બેરીએ રૂઝા આપ્યો અને કેસનો ખરત પ્રમાણિક આત્મિક ભોગવનાં જે વિશે સંમત થયા.

બીએ કેસ

બીએ કેસ અખદુલ હક મુસા બાબાત વિરુદ્ધ પ્રમાણિકન આવનાં હતો.

અખદુલ હક ૧૯૨૦ ની સાલમાં હીદુસ્તાનમાં ન-મેએ હતો અને ૧૯૩૧ ના માર્ગમાં સગીર તરીકે ટ્રાંસવાલમાં રાખલ થતાં તેને પ્રીલીબીરડ પ્રમાણિક ઠરાવવામાં આવ્યો હતો. સમજાય છે કે અખદુલ હક, મુસા હયાલીમ બાબાતનો. ખોટીક રાખલની બીડી ઝોરત દવાણુ જે ૧૯૧૫ માં હીદુસ્તાનમાં રેલી રિવાજ મુજબ પરણી હતી તેનાથી સંબંધો છોડશે ને. મુસા હયાલીમ બાબાતને ટ્રાંસવાલમાં રાખલ થતા રેસમાં આવ્યા હતા, પરંતુ ૧૯૩૦ માં તેનું સર્ટીફિકેટ તે બીડી નહિ પણ કેમ મહે હોવાના આધારે કેનસલ કરવામાં આવ્યું હતું. હવે તે ટ્રાંસવાલમાં રહે છે અને કહે છે કે તેના પુત્રને પ્રીલીબીરડ પ્રમાણિક ઠરાવી નહિ કહાય.

પ્રમાણિક અખદુલ મેડ' સમક્ષ કેસ આવતાં અખદુલ હક મુસા બાબાત અને હયાલિનો ખરા પુત્ર મધ્યામ કે નહિ જે બોટરો નિર્ણય કરી કહાયો નથી.

ના. જ્યો કેસમાં પ્રમાણિક ઠીકમાં પછી અખદુલ હક પ્રીલીબીરડ પ્રમાણિક મજામ એક મુકદ્દા આપ્યો અને કેસનો ખરત પ્રમાણિકન આત્મિક ભોગવનાં કુકમ આપ્યો.

મીયલ ઇન્ડિઅન ગર્લ્સ સ્કુલ

મયા શુક્રવાર વા. ૧૭ સપ્ટેમ્બરના સ્કુલની હેડ મીસ્ટ્રેસ અને મહે દી પાર્ટી કરી હતી જેમાં બધીલી બેનાની સારી સંખ્યા તેમજ યોડાક સદમદારો પણ હાજર થયા હતા. સર કુર્મા રેડી પણ હાજર થયા હતા.

હેડ મીસ્ટ્રેસે સ્કુલમાં બહુજ આછો હાજરી થવાને લીધે મદામાં મદાડો કરવો પડ્યો હતો અને જે સંખ્યા માં વધારો નહિ થાય તો સ્કુલ ચલાવવી મુશ્કેલ થઈ પડશે એમ જણાવ્યું હતું.

સર કુર્માએ બીડીએ પોતાની ઠોઠરીએને કિલક આપનામાં રહ્યા બતાવે છે તેને માટે બેદ કહાવ્યો. તેમણે સી-બીની ઉત્તર કરવાની અને બહેર કાર્યમાં વધારે આમળ પડતો લાગ થવાને તેઓને તાલીમ આપવાની અમલ જણાવી હતી.

સર કુર્માએ કહ્યું કે જો કે હું આવતા વર્ષની હરબાતમાં હીદુસ્તાન પાછો આવ્યો જઈશ છતાં જે હીદુસ્તાનમાં મને જોવા ખુબ મળશે કે આ સ્કુલમાં થઈ શકેલી કિલક થોવા મજ છે તો મને ખજોજ આનંદ થશે.

બાદ મા અને રૂઝ બીધા પછી મેળાવડો વિસર્જન થયો હતો.

ઈંગ્લાંડમાં મહાત્મા ગાંધીજીને

સંતકાર

મયા શુક્રવારે રડીમર રજપુતાનાએ મારસેલ્સની મોઢીમાં પ્રવેશ કર્યો તે વખતે સેંકોની સંખ્યામાં લોગો મદાતમાં મધીજીને સત્કાર કરવાને હાજર થયા હતા. મધીજીને ઈંડી અને વરમાડ હોવા છતાં એક કામ અને સંગીટવાર કેક પર ઉભેલા જોડેને લોગો આભરવકિત થયા હતા. બીડી વિદ્યાર્થી-એએ મધીજીને તાબાએની મજનાથી વધાવી લીધા હતા. સીડી ઉતારવામાં આવતાં પવ'માનપથેના પ્રતિનિધિઓ અને ફોટોગ્રાફરોએ રડીમર પાસેનાં કર્યો અને બધીજી મુશીમતે પોલીસ ટોળાને બંકુસમાં રાખી કહ્યું. મધીજીને થેરી લેવામાં આવ્યા અને જાતે પ્રતિનિધિઓને પાંચ પાંચની સંખ્યા માં આવવા મુમત્તા આપી.

રડીમર રવારની આવેલી સરથી સંજ્ઞા સંકેત બતાવે ત્યાંની વાદકાલી મજાતી બહુ ટેવમાં બેઠાં માં સુધી ગાંધીજી મુકાદ્દામાંથી અને ફોટા પાડનારાઓમાંથી પરવામાં નહિ. અને વિદ્યાર્થીઓ અને બહેર વ્યક્તિઓ જમથે,પથી તેમને વધાવતા આ.

કરંદમ આંદીસમાં મહત્તી

મધીજી રડીમર પરથી ઉતર્યાં બારે તેમના ખજા પર એક કામળા હતી અને સાથે વાસળ અને રેડીયો હતા અને રૂઝ મરીયાળ લટકતી હતી.

"તમારી પાસે કંઈ જાતની માલ છે?" કરંદમ આવનાં એક આંદીસરે તેમને પુછ્યું.

મધીજી: હું ગરીબ રૂઝીર છું એવું કહ્યુંમાં મારી પાસે ૭ રૂડીયા. થોડીક વાસળ, બહરીનાં કપડાં રેન. ૫ કામાં વજોલી બંગોડ એક દુવાળ—અને મારી આપર કે જેની બહુ કીમત નથી.

એક કન્સપેક્ટર: તમારી પાસે સીગરેટ, સીગાર, હાર. આપને કે રૂડી પદાર્થો છે."

મધીજી: "નહિ. હું બીડી કદી પીતો નથી, હાર કદી પીતો નથી. તેમ રૂડી પદાર્થોને ઉપયોગ કરતો નથી જે સિવાય અદિસાતો દમામતી હોઇ અપામ્મ કદી સમતો નથી."

પછી કન્સપેક્ટરે સીમ રલેડ (મીડા બેન) ને પાચાત્મ જીવન છોડી દઈ ગાંધીજીનાં અનુયાયી બન્યા છે તેમને માલ લપાસ્યો.

જ. "તમે માસ રલેડ છો?"

જ. "ના, માસ રલેડ તો ૪ વર્ષ હપર મરજ થામી હું મારો બેન, મધીજીની કિમ્મો છું."

મ. "તમે બીડીક રાખત છો?"

જ. "ના હું કોઈની રાખત નથી—સગમ કે મદાતમાં મધીજીની કે જેમને હું મારા પિતા માણું છું"

કન્સપેક્ટર અચ્ચાંચો. પરંતુ મીડા રલેડને માધવી જેવો પહેરવેશ, મોડું માથું અને ખમમાં ચાપલ જોડેને બીજા કંઈ પણ પડતો હજી સિવાયજ જવા દીધા.

“ઈન્ડિયન આરો માર્ગદર્શક રહેશે”

ગાંધીજીને પરિચયને માટે કંઈ પણ બાવણું કે દલીલોની નિવારણ કરી નથી. ઈંગ્લાંડમાં પોતાના નિવાસ દરમિયાન જે પ્રસંગે જે સુધરણા સહ આવશે તે યોગ્યશે. એક મુલાકાત દરમિયાન તેમણે બજાબુનું કહ્યું કે: “મારા અંતર અવાજ ઉપર હું બાબર રાખીશ જેનો અર્થ એ થાય છે કે ઈન્ડિયન આરો માર્ગદર્શક રહેશે અને મને સુધારા કરશે.”

પ્રમુખ કોનીકલનો માર્ગદર્શકનો ખાસ અમરપત્રી બજાવે છે કે ગાંધીજીની અગ્રેથી વિદાયગીરીનું દ્રશ્ય સંખ્યાગતી મરીમી અને વર્તમાનકાળના વિલાસનાં વિચિત્ર મિશ્રણવાળું હતું.

લંડોન ભર અને ખબરના કાલ એટલીને અને પૂર્ણ સંપર્ક સાથે ગાંધીજી સ્વીચર પછી ઉતરી પાછી અને કાલ અર્થાત્ પસાર થઈ વિલાસી બધું દેખાતું ચડી એક પુણ્યાની બેઠકપર બિરાજમાન થયા. નમનાં શિખ્યા મીસ રસેડે તેમની બાબુના કાનના કમળે લીધા. તે પ્રજ્ઞા આનંદમાં દેખાતાં હતાં.

વર્તમાનપરિણા પ્રતિનિધિઓ જેમ રંગબી રમનારાએ દેશની ઉપર છુટી પડે તેવા રીતે ગાંધીજી ઉપર છુટી પડ્યા હતા. ગાંધીજી રાજદારી સર્જાયા કરવાના કરતાં વિનોદ કરવા વધારે વ્યક્તિ બજાવતા હતા. અને બજાબુનું કે મને સહેનકાદના મહેલમાં યોગાવવામાં આવશે તો હું બહાર બહાર કેમકે હું સહેનકાદનો કંઈ દુરભાવ નથી.

ઈંગ્લાંડમાં વરસાદ અને કંઠી હતી તે ગાંધીજીને મરમ મોલ્ડ પહેરવાનું સ્વિકાર્યું છે. પોતાની મુશ્કેલી દરમિયાન ગાંધીજીને થયેલી કાલોની એટ મળી હતી પરંતુ એ બધીને પોતાને વાપરવાને થયેલી કીમતી ગણે છે.

એક નિઃશંકાની માફક ગાંધીજી રત્ન પર હોય તેમ આપેલા વખત વિનોદ કર્યા કરે છે અને હસે છે. ટેન પરના એટ-ડાઉનની સાથે પણ વિનોદ કરતાં કહ્યું કે “તું મારી પાસેથી તો બક્ષીસની આજ્ઞા નાંદજ રાખતો હોય!”

લંડનમાં

ગાંધીજી કનીવારે લંડન પહોંચતાં સુતાખના ધુસેનો તેમની ઉપર વરસાદ વરસી રહ્યો હતો. તેમણે એટલી કામળા સીની થઈ મધ હતી. મુરદન રોડના ફિન્ડ દોલમાં મળેલી કોલેજની મીટીંગ સમક્ષ બાવણું કર્યા બાદ ગાંધીજી કોલસલી દોલ, બો ખાતે મુરદ ઝીન્ડમાં પોતાના મુઠામે મથા અને લાં પોતાની કાટડીમાં નાંખે છેપર સુતા હતા.

સાંજના ગાંધીજીની મુલાકાતે બનારાજીને પાંચ દરવાજે હોજી પાંચ યોગીદારોને પસાર કરવા પડતા હતા. કે જેઓ મારીક તપાસ કરી પાછીજી લોહિને બધા હતા.

લંડનમાં અગાઉ કહી જોવામાં આવ્યા નથી તેટલા પોલીસ ગાંધીજીને માટે રસ્તા ચોખે કરવાને હતા. ગાંધીજીના એટલું કાલ દિવસ લંડનમાં કાલને પોલીસનું રક્ષણ મળેલું નથી તેમ તેટલી છપ્પીઓ પણ પડામ નથી.

શ્રી. મોરેન્સ કુસમેન ગાંધીજીના સત્કારની સભાના પ્રમુખ હતા અને તેમાં લોર્ડ મેન્સેજર, લોર્ડ સેંટી, બીકેપ મૈર, ફેનર ઓડવે, લોર્ડસ હોર્ડ અને મેવીનસન વિગેરે હતા.

ગાંધીજીને પોતાના બાવણુંમાં બજાબુનું કે, હું કીફુરતાનના મુંગા અને અર્થસૂચે મરતા કશેડોનું પ્રતિનિધિત્વ થયેલું છે. ૧૬ વર્ષની કશેડી પછી અમે જેવા નિર્ધાર પર આવ્યા છીએ કે કીફુરતાનના મુંગા કશેડોને જે સ્વતંત્રતા મળવાની હોય તે તે અલ અને અદિશાયીજી મળશે.

ગાંધીજીને કહ્યું કે પ્રેમનો કાષ્ઠો એજ જીવનનો કાષ્ઠો છે.

સાઉથ ટેમ્પલ કોન્ટ્રેન્સમાં

સોમવારે ગાંધીજીને સાઉથ ટેમ્પલ કોન્ટ્રેન્સની ફેરત બંધારણને ભગતી કમીટીમાં કાબરી બાબી હતી.

બહારના કુખની એક બાટલી લઇને અને એક કાચબા એટલીને ગાંધીજી પોતાના રહેઠાણથી બીમતી સરોજની નાજી સાથે મોટરમાં આવ્યા હતા.

લોર્ડ મેન્સેજર, લોર્ડ સેંટી પ્રમુખરજાને હતા અને ગાંધીજી તેમની કાચી બાબુએ બેઠા હતા. ગાંધીજીનો તે દિવસે મેન-વાર કોવાથી તેઓ બોલ્યા નહોતા પણ પોતાને કહેવાનું હોય તે નિઃશંકાઓ સમજાવતા હતા.

પ્રમુખની બમણી બાબુએ કીટી પ્રધાન સર સેમ્યુઅલ હોર બેઠા હતા. કમીટીમાં સામાન્ય ચર્ચા થઈ હતી.

આજે ગાંધીજીની અનામતે ડોલમેન્ટર કાલેક લંડનની નવી રોરેક કીકકર્માં વડા પ્રધાન શ્રી. મેકડોનલ્ડ સાથે મુલાકાત થઈ હતી. મર તેજ બહાર સપર આ રહે છે અને તેમણે વડા પ્રધાનને આમંત્રણ બજાવ્યું હતું પરંતુ તેમને બીજે બજાવું કોવાથી આમંત્રણ સ્વિકાર્યું નહોતું. કાલ નથી તેઓ વખતપર તે બજાવેથી બાબી મથા કોવાથી આમંત્રણનો કાલ લઈ મથા હતા. અને આ બાબે પુરે કરી રજા તેટલામાં ગાંધીજી બાબી પહોંચ્યા અને વડા પ્રધાન સાથે મુલાકાત થઈ. તેઓએ અરથી કલામ પરચુરણ વાતચીત કરી હતી. કોન્ટ્રેન્સને ભગતી કાલ પણ બાબત ચર્ચાઈ નહોતી.

મંત્રવવારે ગાંધીજીને ફેરલ બંધારણ કમીટી સમક્ષ પોતાનું પ્રથમ બાવણું કયું હતું. લોર્ડ સેંટીની કાચી બાબુએ બેઠા બેઠા ધીમે સાહે તેઓ બોલતા હતા અને વખતો વખત પોતાની નોંધપર નબર ફેરવતા હતા.

તેમણે બજાબુનું કે હું સરકારને કે કોન્ટ્રેન્સમાં કાબર-કમેલા પોતાના કાચીએને કાલ પણ પ્રસંગે બાવણુંમાં નાખવા મંજૂર નથી. બધારે કામથી કે હવે હું કોન્ટ્રેન્સની ઉપયોગી સેવા કરી કયું તેમ નથી કારે તેમથી નીકળે બતા અને બધારે મંજૂર થશે નથી.

મહાસભાના હેતુઓની રૂપરેખા રજુ કરતાં ગાંધીજીને બજાબુનું કે મહાસભામાં સમજા વગી અને મર્મોનાં પ્રતિનિધિત્વ છે. મહાસભાને કહેવાના બાંલજોનો સવાલ પ્રથમથીજ કાલમાં લીધેલો છે. કરાંચીનું મેન્ટેટ ગાંધીજીને વાંચી સંભળાવ્યું અને બજાબુનું કે એ મેન્ટેટમાં બજાવેલો મંત્રુપર સ્વતંત્રતાનો હેતુ કામખ છે. બીટીક નીતીને વિશે પ્રધાનનું નિર્વેદન હું સંભળાવુંક વાંચી મથા હું અને મહાસભાની મામળીઓનો તેમાં સમાવેશ થતો નથી.

અમે બીટીક પ્રજાની સાથેનો સમજો સંબંધ તોડી નાખ્યો છે એવું બમતની આમળ શ્રેષ્ઠી કરવાને ખાતર મહાસભા મંત્રુપર સ્વતંત્રતા મંજૂર નથી. મેન્ટેટનો હેતુ જે સ્વતંત્ર પ્રજાનો વચ્ચે હોય તેવા બાંલજીથી રાખવાનો છે. હું મને બીટીક રમત કહેવાવતો નથી. તેને નહોતો બંધોર કહેવાવવાનું વધારે પસંદ કઈ હતું. તેમ છતાં નાગરીક બધારી અભિલાષા રાખું છું પરંતુ તે સહેનકાદના નાંખ પણ સ્વતંત્ર પ્રજાઓના કંઈક. અથવા કામીદાર તરીકે.

કીફુરતાનને તલવારથી પરત્વ રાખવાની બીટીકની કમિટીને ગાંધીજીને કંઈક નહિ કર્યો. તેમણે કહ્યું કે હું ઈંગ્લાંડની નજીક આવતા હોય તેમ તેમ વિચાર આવતો હતા કે બીટીક પ્રધાનોને જે એટલી સમજણ પાડી કલામ કે કીફુરતાનને પ્રેમના રેશમના તાલવાથી રાખવાથી તેના ગાંધીદારી બધીજી ઉપયોગી થઈ પડશે. તો મહાસભાને ફેરે વાંચીપણે કમવવી

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १ ॥

હોંદી પ્રધાન સાથે મુલાકાત

ફેડરલ પંચાયતના કમીટીની ઔદ્યોગિક કાર્યોના અધ્યક્ષ સેન્ટ્રલ બેંકેસમાં જતા પહેલાં ગ્રાંથોજીને દોઢ પ્રમાણ સર સંગ્રહણ કરાવી સાથે મનિષ્યા ઔદ્યોગિક વાતચીત કરી હતી.

બેઝર મેમ્બરો સમક્ષ ગાંધીજી

પ્રથમવારની સાને મહામાણને ડનાને બામમાં પાલામિનના
સેવર મેમ્બરાની મોટી બને ખાનખી મોટીમમાં બાપક કરી હતી.

ફટરના અને અન્ય તાર સમાચાર

ગાંધીજીની ગરજાનગરીમાં હિંદુસ્તાન

મહાસભાની વર્કિંગ કમીટીએ જાહેર કરે છે કે મહાસભાને કમળ પોદાના જગ્યાએ સલામત માર્ગ પણ વખતે બનાવવાની જરૂર પડશે. સ્થિતિ વધારેને તમારે બચાવવા જરૂર છે. પાતાવરજ સમિતિ નથી પણ પ્રકરણ છે. સરકારી અમલદારો દિલ્હીની સમિતિ કરતા પાળતા નથી અને મહાસભાવાદીઓને પગવધી કરી દે છે. પોલીસ પણ મહાસભાની સાધારણ પ્રતિભામાં અવગણી કરે છે. કમીટીએ વર્તમાનપત્રના પ્રતિનિધિને જણાવ્યું છે કે ગાંધીજી કદનામાં છે તે વખતે અનિષ્ટ સ્થિતિ હતી ત્યારે જરૂરને ખાતરજ મહાસભા આ પગલું ભેટી અમલદાર છે. નહિ તો જગ્યાએ સલામત માર્ગ કરી દેવાની કપારની સુચના અપાઇ ગઇ હોવ. કમીટીએ ગાંધીજીને તાર કાઢી છે અને તેની રાહ જોવાઇ રહી છે.

શ્રી. આ. ના કોલકાને બાલકાર

મહાત્માજીની પદ્ધતિ કમીટીએ એક ડાવ પસાર કરી કેવળા સંઘના ઓરિજીનલ ચાર્ટરમાંને અને ખાસ કરી કાયદાની મીસીને નવી કરે ત્યાં સુધી દોહી માલોડની અને દોહીજો વડે ત્રણત્રણી મહાત્માની આજ્ઞામાંથી પોતાનો કેસરો ખરીદવાની મહામજલ કરેછી છે. ત્યાર બાદ દોહી આજ્ઞાની ફેરફારને મુખ્ય, અમકાવાદ અને પશ્ચિમ દીકના મુખ્ય ઓરિજીનલ મૂલકોએ સાદ્ય આક્રિડાનો ઠાકસો લેવાને બહો નાંખાળની આજ્ઞામાંથી લેવાની જિનિતિ કરી હતી પરંતુ ખીલ માલોડાએ કોર્ડ જજાનેફ કહેવાન છે કે સાદ્ય આક્રિડાનો ઠાકસો તેણે વખતે પ્રકાંડ કરે છે અને પદ્ધતિ કમીટીના ડાવ છત્તું તેઓ તેજ લેવાનું ચાલુ રાખશે.

શ્રીદેવતાં વધતા જતા બોધારે।

શ્રી કમીટનમાં સચટકર તા. ૭ મીએ ર૦,૦૨,૦૦૦ સંપૂર્ણ
લેણારો, ૬,૮૫,૫૦૧ દુક મુકલતે માટે નોકરી વધરના અને
૧,૧૨,૭૭૪ અવરનવર નોકરી કરનારાઓ તેજાવા કતા. આ
આકાશ શ્રી અકવાકીયા કરતાં ૩૮,૪૧૨ વધારે અને આજના
વર્ષ કરતાં ૬,૬૧,૦૬૦ વધારે છે.

મી. પ્રીથીપ રનોડન માન્સેશ્વર ઝોષ શ્રી ઝેક્સએકેર દિવાને
આમમાં પ્રીદનનું બ્લેટ સમતેણ કરવાને દેય પર નવા કર
નાખવાની સરકારની નવી શેલ્ફના બ્લેટ કરી હતી. તેના
માધ્યમ મુદ્દા આ છે :

પ્ર-૬૬ ટેકસના દર પાસે શી. ૪-૧ ને મળે શી. ૫-
બીર પર પાસ-૨ ૧ પેની.

દશાક્રુ ખડુ સતમે વધારાની ૮ પેની.

પેટાબ પર જલને ર પે-0

મી. સ્નોહને આ વર્ષની ક્લોટનની ખેટ પા. ૭,૧૭,૦૦,૦૦૦ ની અને આવક વર્ષની પા. ૧૭ કરોડની અકસીડી છે.

હિંદુસ્તાન સોનું સંઘર્ષ નથી

હોદ્દસ્તાનમાં એક સંખ્યા સ્થિતિની તપાસ કરવાને બેઠેલી કમિટીને સેન્ટ્રલ મેક્રોમ ઇન્ફ્રાપરી કમીટીએ પોતાના રીપોર્ટમાં જાહેર કર્યું છે કે હોદ્દસ્તાન પોતાનાં શાળાનાં સંબંધને માટે ફુટીયાનું મોટા પ્રમાણમાં સોનું ખચાવે છે એવી મહોળા માન્યતા વરતે જે તે વ્યવસ્થા વચ્ચેની છે. રીપોર્ટ ખાસ બેઠકને બજતો કાચેલા પાસાર કરવાની અને તેમાં લેખદાશને માટે સહીસહાયમણીઓ અને એકસએવનું વધારે મહેાળું શાળા આપવાની સંબંધ રાખવાની બજામણ કરે છે. કંઈ મધ્ય ૨૦૦૬ની તત્વથી મુક્ત રીઝર્વ મેંક રચાવવાના આધારે આ બજામણો કરવામાં આવી છે.

विविध सभान्वार

ઇશ્વર ભગવાન હોઈ સંસાધથી

મુરત જાનથી જીવાવવામાં આવે છે કે મુરત ચોક્કાપટ્ટીના મંદિરમાં તા. ૪-૯-૧૯૭૧ ની રૂબરૂ યોજાયેલ સી. ડ્રાફ્ટની જાહેરિ ભાવિક દોહભાષ્યોએની જાહેરાત દ્વારામાં જાહેરાત દ્વારા: જેમાં મુજબની જાહેરાત તામીજી વર્ગના જાહેરાતોએ પણ ભાગ લીધેલો.

પ્રસંગાનુસાર વિવેચનો કયા બાદ માતૃશ્રીની સેવા બળ-
વવા મહત્વમાં અર્થાંશ બંધનના પ્રવાસે કયા જે લા તેમના
વિશ્વ પ્રચ્છા તેમના પીચની પુર્ણતા માટે મદદમારે કયા પ્રજા
પ્રાપ્તના કષ્ટ દર્શાવે.

હિંદુસ્તાનમાં મંદી

દક્ષિણાનથી અમારા અવરણનાં લખે છે કે દેશ દરિયામાં
 હુમલો જન્ય છે. એક મજબૂતને દહાડા છેરે માર પાંચ આના
 મેળવવા મુઝેલ થાય પડે છે. વરનાદ જોષએ તેથી પછી
 વધારે અમારે સુધાનં પડ્યો છે. હવે પાછો પડે છે કે નાક
 તે જોવાનું છે.

હોદ્દા સેવાદક્ષિણે આંધીજીવું પ્રવચન

હિંદ સેવાદક્ષના નાયક ડૉ. હાર્દિકે 'અમારે કલે શું કરવું?'
સેવા અમદાવાદમાં પુણેલા પ્રમના જવાબમાં ગાંધીજીને નામે
પ્રત્યક્ષે કહ્યું હતું :—

“તમારે તો નિઃશ્વસ બંધરની એક ડીયો, એક તાલીમખાનું
બનવું જોઈએ. જ્યાં જોઇએ ત્યાં તમારે બાંધી નિષાધનો
મોકલવામાં આવે. જે બંધરનો એક એક નિષાધ બહિસનો
ઉપાસકે હોય, બહિસનો એક સાધન તરીકે ન ગણવેતો હોય
પણ ખ્યેય તરીકે ગણવેતો હોય. આખી સ્વામ્યની ઉમારતનું
અંતર બહિસની મુજાબરકિયા ઉપર આધાર રાખે છે એમ
તેનો વિશ્વાસ હોય, જે કિયાને માઠી કે ઉમારત પડી પડે
એવું સહા એને ખાન હોય. એટલે કે બહિસરૂપી દુર્ગની
સહા મ્હા કરવાનો આ નિષાધનોએ ધૂમ કરી મુક્યો હોય.
જે બહિસનો ખબલનો એકો તો તેઓ જવા દેશે નહિ,
પણ પોતાના હોલીયો તેને પોણીને તેને વધારે જ જશે. ગીયા
હોજમાં જે કરમબરદાં રચ્યો થયાં તે, મને લાગે છે કે,
રવાપૂજા કરનાર એકમે સ્વયંસેવકો ત્યાં હોત તો કહિ ન
પડતો હોત.”

“જેટલે સેવાદાસ જેટલે મહાસત્તાની બાજુ જોના હાથમાં છે તેવું મંડળ. સેવાદાસ મહાસત્તાના સંત સહ અને અદિસાને શુદ્ધિને અસહ અને દિસાને આકરો છે તે તે પછી દરિયા જે કબી આમ જુના કોન સંજો” જેવી વાત થઈ પડે. પણ સેવાદાસ પોતાનો ધર્મ સમજે, અદિસાની પોતાની પ્રાજ્ઞાથી રક્ષા કરે તો જ સેવાદાસની સેના જ સશક્ત સેના કરતાં વધારે અનરહસ્ય થઈ પડવાની છે. સશક્ત સેનાને સંય અને અદિસા સાથે કહી સેવાદેવા નથી, બલકે એવેવેરથી શિરામને અનેક સશક્ત સેનાઓને પ્રબલ્યોએ ખપાવી દીધી છે, સશક્ત અદિસા સેના એવેવેરની સામે જુદો, અને પોતે ખપી જાયને એવેવેરની અવાજને જુદાવે. અને તો જ બાકા પૂરેપૂરી છે કે જેવો મનુષ્ય મારી છંદગીમાં આવીને ઉભો રહેશે કે અમારે જાતી સેના અણીને ટાંકી ન્યાં ત્યાં પહોંચી અને મહાસત્તાનું કામ અમર કરશે. આનું કારણ જ છે શરૂઆતવાળા લોકરને અનેક મર્ષાદાઓ રહેલી છે અને જેવી મર્ષાદાઓની શુંખલા સશક્ત સેનાને નથી. જેટ વાર જેની નવાળા પ્રમુદી કે પછી આગેવાન છે કામ કરે છે. જેટલો મોડની આશયી કામના જે છે કે આવી આશયી સેનાનું મહત્ત્વ જોને પનાવવું. ક્યોટક માં આ વસ્તુ પ્રમુદી ઉઠે તો દેશમાં બહારથી, પણ ક્યોટકમાં પણ જોને વિશે કામને ઉત્ક્રાંત ન હોય તો ક્યોટક જાં તે કમા જશે. પણ જે ક્યોટક છે તેવી ક્યોટક સેના જો જોને તો ક્યોટકમાં અમવાન મને પાછો લાઇ નવ લાર ત્યાં કુ જુદાજ વાતાવરણ રહેલું. ક્યોટક તો અદિસા સિપાઇઓનું કામ મની મનુ હોય. જેમ નંદરમાં રહેનારા મધાજ વાવરવા ખસાથી હોય તેમ આ કામમાંથી મધાજ અદિસા સિપાઇઓ મળવા જોઇએ. સેવાદાસના અમલદાર વિના એક પ્રતિજ્ઞ સરવા હોય ન જો. આ અમલદાર અદિસાને પી મથો હોય તો પછી પ્રતિ પ્રતિમાં તમને ચૂક અદિસા કો મળે રહે.

“મને આ વસ્તુની કમવવા વિશે સંપૂર્ણ થકા છે. જેક વસ્તુ મનમાં લીધી કે જેને મારે પ્રાજ્ઞાપણ કરવાની કક્ષિત અવાજરક્ષામાં છે. યા. હારીકરના બહુ પરિચયમાં હું નથી બાપે, પણ મને દેહના બાવીમાં થકા છે જેટલે જેમનામાં પણ થકા છે. જો થકા બધે બધા, જે અદિસા ક્યોટક કક્ષિત તરીકે મરી નવ.

“મારે તો સામાન્ય કોડો અદિસામાં આશિળ અથવા પ્રમુદી થકા રાખે છે, અને બલેભાગ્યેલા વલ્લિકરતિને અદિસાની કક્ષિત અથે છે. આ વલ્લિકરતિને એક કાન-પુર્વક થકા સિવાય બીજું નથી. મહાસત્તાવાદીઓ કાનપુર્વક અદિસા આમરે તો આ પરિસ્થિતિ પુષ્ટાય. એકવાર ચૂક અદિસાની પ્રતિજ્ઞા થાય જેટલે પછી તેનો બાપ આપેનાય વધામ કરે. મરી વધે અદિસા ન હોત તો આપણે દના થકા જુલા હોત. કલિદાસ મારી અથે વાંચો. ૧૮૫૭ ના બળવાનો કલિદાસ જુલો. જે બળવાનો દિસાથી આપણે બામગ વધા કે પાછળ પડ્યા. દિસાનો કાનપુર્વક બધો હતો. તેમાં જેથી નાપાક મરતુસોની જામમરી પડી જેટલે અકાકે સુધે. પણ જે બામગથી સંયુક્ત પ્રતિ જેટલો તો સ્તંભ થઈ ગયો કે હજી જેની સ્તંભતા મટતી નથી. અમારે આ કલેમાં ૧૨ વર્ષોના કલિદાસ જુલો. આપણે ધીમે ધીમે અદિસાને પમાવતાપમાવતા કક્ષિત વધારતા થયા છીએ. હજી જે પ્રબલકરીના હાથમાં, આપણાં રોમેશમમાં બાપી નથી મધ જેટલે વિધો આવે છે અને ત્રીજા હોજના જેવાં શુંક

દરેકો જેવામાં આવે છે. નહિ તો નમાળા તો વીરવની બાજુ છે. જે નમાળા આજે હજીને એકો જે નમાળા મારી રવી-દનાથ ઉપરાંત મધા વીરો પાડવા, પણ આજે આ માધવી આજવી રવી છે. જે માધવીના મુજમાં દિસા રહેલી છે.

અદિસાના જેટલા ચુકમાન કરે જેની સેના અને દિસા સેનામાં આસમાન બનીને નાપવત છે. જેની તાલીમ થઈ રહે છે. રોમી બામગમાં મથો હોય આ સુધી તાલીમ પાળે. પણ બામગમાં કુટલો. કે આજેના આમવાની જેમ વતે છે. પણ અદિસા સેનાકે તો અદિસાની પોતાનું કલેને વિશે પ્રતિજ્ઞા કરીને મેકા હોય છે. જેટલે જેનું પ્રતિજ્ઞા કલે અને પમકું સતપૂત કરે, અદિસાપૂત કરે. જે પોતાને મુકાળે અને સુખરમાને અદિસાના અકક તો મરતી.”

હિંદુસ્તાનના ખમર

(હિંદુસ્તાનના બાપમાં ઉપરવા)

ગાંધીજી વિલાયતમાં શું કામ કરશે?

રાજકીય સત્તા મેળવવા મારે શી સમયુક્તિને માધીલને એક પત્ર લખ્યો હતો તે સંજોમાં માધીજી “મંત્ર પ્રતિજ્ઞા” માં એક લેખ લખતાં અણવે છે કે કોંગ્રેસના કેસને હું રોમી આપીક ને તે રણ કરીક. ને દલીલો મારે હું દલીલો કરીક ને મામી દલીલો આપીક. હું સવાસોના બવામ આપીક ને મામા પડતી કોકોઓ અને મુરકોઓ રાજવાનો પ્રયામ કરીક. જે હું બંદન પહોંચું તો હું બધા કામતાવળતાઓને જે વચન આપી કહું કે આપણી રાષ્ટ્રીય લક્ષત વેચીને હું ચુંદેમાર નહિ બનું તેમ બીજી બાજુ સુરત અંગેએ મારી કહેવાતી હતી—? તેથી વધારે ખોટીક વિરોધી લામણીઓની બીજી કારણ નહિ આપું. દલીલો હોવાનું અને જાન નથી. મારામાં કોઈ ખોટીક વિરોધી અમણીઓ હોવાનું પણ મને જાણતું નથી. હલકું હું ખર્ચ-પુર્વક કહી કહું કે ખોટીક પ્રત્યે મુજોએ સિવાય મારામાં બીજું કામ નથી. તેથી જો હું પરિણામ કાજરી આપું તો પરિણામ કામકાજને રોકકમકે પનાવવામાં હું બરીકે પાળે નહિ પડું. તે સિવાય વધારે વચન આપવાની મારી હોમલ નથી. મુસલમાનો અને સીખોને બેચલી અધી સત્તા તેમને મળા બધે તો હોંદુઓને તેમની સામે વિરોધ કરશે. પછી તેવી અને બીક નથી. કેમકે હોંદુઓએ રાજપુતોથી પોતાની સત્તાનો હક જનો ક્યો છે. ધારો કે મધ અકસમાતથી ઉગેડે એકાએક બાંચી પડે અને તેથી હોંદુ જેમ કમવના કરે કે હોંદુને જે જોમતું હતું તે મળે મધ તો તે તદ્દન ખોટું કહેવાય. આપણા મળથીજ. અને નહિ કે પરેશી સત્તાની નબળાઈથી—રાજકીય સત્તા મેળવીએ તેમજી શોળા રહેલી છે.

ગાંધીજી વિશે લેવ. હેન્સ હોમસ

રેવરંડ ડૉ. જોન હેન્સ હોમસ એક લેખ લખીને જતાવી આવે છે કે મહાપાણ જોજોજી પરિણામ કોડકા પડી જવાની કારણથી હોંદુની લક્ષતને શિરો પહેચશે તેવું હું માની સકતો નથી. તેઓ તેમ કરી કહેવ નહિ. તેઓ હોંદુને સ્વતંત્ર કરવા નમાળા છે. મધ બામગમાં તેમણે એકલા રહીને બામગ પોકારી હતી, તેઓ એકલા હાથે ઉતાર હોંદુના નવાવને પહોંચી

જળના હવા અને તેમજો એકલા રહીને ગયે વરસે મોળમેજી પરિપક્વમાં જવા ના પાડી હતી. જાહેર ખાતે તેમની જે સ્થિતિ હતી તેની સાથે અસ્પષ્ટતા કરતાં આવડી કાઢતી જાંઘની તેમની સ્થિતિ અને વધુ સરળ બાજે છે. પ્રસંગ જીએ થકે તો ઇતિહાસનું પુનરાવર્તન થશે. હું માનતો નથી કે જાંઘની રાજકારીઓના મીઠા મીઠા જખોડે ॥ જાહેરવાકના કાવજમાં આવકારો કે માનપાતોથી તેઓ પોતાનું લક્ષ્ય ચુકે. થવા વરસની લડાઈમાં બારે બહિષ્કારો આવ્યા પછી જો હીંદુ અને પાલું પગલું ચાલે તો તે જમતમાં કારવપાત થશે અને જાંઘને તેની મુખાંધ હપર પેટ પકડીને હમશે. તેના કહીદા તેમની કનરોમાંથી છડી આવશે. જો બાંધીજી પોતાના આ કાર્યમાં નિષ્ફળ જશે તો જમત આકા બંધ થશે. ઇતિહાસમાં કેાઇ પણ પુરુષને આવી વસ્તુસ્થિતિનો સામનો કરવાની તક પ્રાપ્ત થઇ નથી. એક પ્રજાને માટે જૈન માર્ગ છે; સ્વતંત્ર થવું કે નહિ? આપણે હીંદના નહિ, પણ જમતના જવાબમાં માટે પ્રાર્થના કરીએ કે તેઓ સફળ થાય.

ખાસ હક કેાણુ બોમને છે?

રાણુ

(મથાના આગલા જાંઘી ચાલુ)

આ જામતમાં પણ જે જમવાન બેના એ. આ મધ્યમાં કમીકન, દલાલી વગેરે થઈજી પુરોષીયનોત્તર મળે છે. વેચવા માં અને ખરીદવામાં પણ એકા કાળાતો બેદ છે, જેથી કરીને ખેડીક દોડી પેદીઓ, જરબો આવ મેળવવાને માટે પુરોષીયન પેદીના નામે વેચે છે. મિલો દેશી વીમા કંપનીમાં વાંચો જિતારતા નથી, વળા તેઓ કાચો માલ, કાચસો અને મંત્ર-મરંજન મુરોષીયન પેદીઓની પાસેથીજ ખરીદે છે, પછી જાહેરને કૌંમત વધારે પાતી દેવ. આજ સુધી કેટલીક મિલો અને ગુજરાત નિકાસ કરનારી પેદીઓ દોડીઓ પાસેથી એક સ્વીકારવાની ના પાડી રહી છે.

જણુ હવે રોગ્ય પ્રકારનું મજાપ એ વિષે કશું પોરજ નથી, એટલે વેચનારાઓને ખમર નથી પાતી કે કેવા જણના નમુના મોકલવા. આ વિરજ વખતોવખત પુરોષીયન પેદીઓના લાભાર્યો જાહેરા કરે છે. અમેરીકાના કપાસનું પોરજ દરખ-નાશ કાપડો થયો છે તેવો કાપડો કરવાને સરકારને આમદ થયો છે પણ સરકારે આજ સુધી કશુંજ કર્યું નથી.

આ મિલોમાં જાંઘી જમત જગ્યાઓ તો પુરોષીયનોનાજ હાથમાં છે.

સરકાર કેવા કાકામામાનાં કરે છે તેનો જીએ કાપડો:

હમણાં જ્યારે આવ ગમડી થવા ભારે બંગાળી એકુતોને મદદ કરવાને મારે સરકારે કર્યુંજ ન કર્યું, કારણ કે એવી મદદ કરવામાં આવે તો મિલોને તેમાં લાભ નહોતો; જ્યારે એવી ઉલટું કપાસ અને ઘજીના એકુતોને સરકારે કૌંમત રક્ષણ આપ્યું. પક્ષપાતના ખીલ દાખલા પણ છે. જણના પાકના સરકારે કરેલા અક્રમ પુરોષીયન જણના નેપારીઓની સ્વાર્થ-દ્રષ્ટિથી પ્રેરાઈને કરવામાં આવ્યા હતા એ મતલબનો વિશેષ બેંમાલ નેકનલ એંગર એન્ડ કમર્સ નેશિઓ દતો. (મંપુર્ણ)

દેશી દરોગ-આ પુસ્તકની લેખીકા કુ. સુમીત્રા દયાળજી છે.

આ પુસ્તકમાં આપણા દેશના સામાજિક, આર્થિક, ધાર્મિક અને રાજકીય અધીઅલીનું વર્ણન છે. આ પુસ્તકના કટક પાના કચ્છ રસથી ભરપુર છે.

કી. રી. ૬-૬.

નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસ બેકાર હીંદીઓની માસ ચીટીમ

નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસના આશ્રય લેકળે ઇરબન અને આજીવાબુમાં વસતા બેકાર હીંદીઓની માસ મીટીંગ ઇરબન ખાતે વીક્ટોરીયા સ્ટીટ પર આવેલા વીક્ટોરીયા થીયટર પેલેસમાં સ્વીચાસ તા. ૨૦ સપ્ટેમ્બર ૧૯૩૧ ના રોજ બેસારે અઢી વાગે મળશે. તે પ્રસંગે બેકારી જેટલી યુરાપીયનોમાં સખા છે તેટલીજ હીંદીઓમાં પણ છે અને જેઓ કહે છે કે હીંદીઓમાં બેકારી નથી તેઓની વાત પાયા વગરની છે એવી ઇરબનની જનતાને ખાતરી કરી આપવાને તમારી સેંકડોની સંખ્યામાં હાજર થવા ચુકસો નહિ.

સંસ્થાનજી રૂસ્તમજી પ્રમુખ.

એ. આર્થ. કાળ) જો. એન. સેક્રેટરીઓ
ખી. આર. પથર) નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસ.

વેચવાના પુસ્તકો

ઈકુતું બહિષ્કાર-આ ન્હાના પુસ્તકમાં મણુ થીરને માનવ-જાતને પતનમાંથી ઉગારવાને આપેલાં બહિષ્કારનું વર્ણન અને તે ખચી લેવાનો બોધ આપવામાં આવ્યો છે.

કી. રી. ૧.

શરતઆપ્તુની ત્રણ વાર્તાઓ-મંજાળના મુપ્રસિદ્ધ નવલકથા કાર મી. શરત-અટોપાખાચની આ વાર્તાઓ શ્રી. મદદેવ દરીબાઈ દેસાઈએ જેમમાં પોતાના વિનોદ અર્થે લખી હતી અને 'નવજીવન' પ્રેસ તેને પ્રકાશિત કરતાં જાય છે કે "અનેક ધરોનાં જીવન હપર આ વાર્તાઓ અરસ કાપ પાડશે એ વિષ અમને કંઠા નથી."

કી. રી. ૨-૬.

વિરજણજી-આ પણ એક શરતઆપ્તુની વાર્તાનો મદદેવ દરીબાઈ દેસાઈએ કરેલો અનુવાદ છે. કી. રી. ૨-૬.

જોતરાતી દીવાલો-આ ન્હાના પુસ્તકમાં શ્રી. કાલેલકરનો જેલનો અનુભવ છે. સત્યાગ્રહ આશ્રમની ઉત્તરે જેલની દીવાલો આવેલી છે અને તે વીગસોની પાળજ શું હશે તે જણામા અરકારની કપાથી પરીપણ થય તેથી તેનું નામ લેખકે "જોતરાતી દીવાલો" એટલે વન તરફની દીવાલો આપેલું છે.

કી. રી. ૧-૬.

મહીલાઓની મહાકથાઓ-આ પાકા પુઠાની સચીત્ર નવલકથા બહેન લક્ષ્મીબેન કોસાણીએ સત્ય ધટનાઓ લખી રહ્ય પાના કચ્છ રસથી ભર્યાં છે. દોડુ સંસાર માં વીધવા સામે યતા લુલમો તેમજ જાળ વીવાદથી થતા જૈરલાઓનું બોધદાયક વર્ણન આપ્યું છે.

કી. રી. ૭-૬.

વિનીતાની વાતો-આમાં યુરજર મહીલાઓની કચ્છાજનક આત્મકથા છે. સામાજિક કુરીવાજેથી યતા બનીપ્ત બનાવો અને કાનીઓની ટુંકી વાર્તાઓ છે. સચીત્ર પાકું પુઠું.

કી. રી. ૬.

મણુય પંક-આ ૬૦૪ પાનાના પુસ્તકમાં વિનોદ, શુક્રપ્રેમ, આત્મબોધ વિગેરેના રસો ભર્યાં છે. બંગાળના નવજ કથાકાર શરતઆપ્તુના પુસ્તકનો આ રસપુર્ણ અનુવાદ છે.

કી. રી. ૫.

હુતાવું હિંદ

[આ પ્રસ્થાન કાર્યાલયનું સરસ્વતિ મંથનમાંનું એક પુસ્તક છે. શ્રી. કે. ડી. ધાસરાજાએ જાહેર અને સુસ્વાદ વિદ્યાપીઠના શ્રી. જોડાલાલ જીવજીલાલ આંધીએ તેના અનુવાદ કરેલો છે. આ દેશમાં વસતા આપણા બાપ બેતાને આપણી માતૃભૂમિ વિશેના ખ્યાલ આવે જો હૃદયથી એ પ્રસ્થાન કાર્યાલયના આગાર સાથે તે દુકાં દુકાં અહિં ધાપીએ છીએ.—અ. ધ. જી.]

આપણા વાહીઓ

હોદનાં કહેરામાં પહેલી નબરે જેટલું દેખાય તેટલા ઉપરથીજ રીકાર્કાશ હોદની સામાન્ય સ્થિતિ વિષે પોતાના અભિપ્રાય વ્યક્ત છે. આકાશમાં વિવિધ રંગ પુરવા સુર સુરોહનની શોભા આપણે અમારે નિકાળતા હોણાએ અથવા ખળખળ નાદ કરતી વહી જતી નદીના સૌન્દર્યનું પાન કરતા હોણાએ અથવા દુર દુર દેખાતા હિમાચ્છાદિત શિખરો તરફ આપણી દ્રષ્ટિ ચોટી હોય બારે મનોહર અને રંગભેરની પીઠાવાળાં નાનાં નાનાં પંખીઓ, આંધારા ક્ષેત્રમાં જીવન અત્યંત કરતાં કરતો કે ધારા જમ્બમાંથી થીમે થીમે આવતી પવનની બહરીઓનું તે આપણને વિસ્મરણ મધ અલ્પ છે.

ખડું હોંદુસ્તાન

“હોંદુસ્તાન નાનાં ગામડાં અને મુવડાંનો પ્રદેશ છે. કહેરાની સંખ્યા થોડી છે અને મોટાં કહેરા તે આંખોને વેદે અજ્ઞાત ભેટલાં છે. હોંદુસ્તાનમાં ખંચેલાં ગામડાં છે ને આમાંનાં પશ્ચિમ ભાગે તે માટીના કુખાનાં નાનાં નાનાં ગ્રામ્યાંજ છે. આસપાસના વિસ્તીર્ણ સપાટ પ્રદેશના તથા વિકાળ પહાડી પ્રદેશના પ્રમાણમાં તે આ ગામડાંનું કદ નજીવું અજ્ઞાત ૧૬૨૧ ની વસ્તીઅંશતરી પ્રમાણે હોંદની કુલ ૪૨ કરોડની વસ્તીમાંથી ૨ કરોડ ૧૦ લાખથી વધુ આજી વસ્તી કહેરામાં રહે છે. અને તે વધુ અમારે ૫૦૦૦ થી વધુ વસ્તીવાળાં ગામડે કહેર અજ્ઞાતમાં આવે ભારે. ૧ લાખ અને તેથી ઉપરની વસ્તીવાળાં કહેરા તે માત્ર ૪૫ જ છે.....રહેલે લાઇન અથવા મેટલનું પાટા રસ્તા ઉપર તે બહુજ થોડાં ગામડાં છે. મજાં ગામડાંમાં જવાને માટે તે ધુળવાળા કાચા રસ્તા અથવા ખેતરામાં ચઢને જતી વાંદીચુટી પગથીઓજ છે. આ ધુળવાળા રસ્તાની મુસાફરી મુશ્કેલ અને તેમાંજ એક વરસાદ પછી માડાં વજેરેને માટે તે અસહ્યજ હોય છે. અને પમથીને રસ્તે તે કાંઈ વધુ દિવસે પેડાવાળાં વાહનો અજ્ઞાત કડતા નથી....હોંદની કુલ વસ્તીના ૬૦ ટકા ઉપરાંત કોઈ ગામડાંમાં વસે છે અને ૪૦ ટકા ઉપરાંત ખેતી ઉપર આધાર રાખે છે.” ‘ઇન્ડિયા ૧૯૨૭-૨૮’ પા. ૬૦, ૬૧. ‘ઇન્ડિયા’ એ હોંદી સરકાર તરફથી પાબ્લિન્ટ માટે દર વર્ષે તૈયાર કરવામાં આવતું પુસ્તક છે.

પ્રાચીન સમયનાં ગામડાં

“જુના વખતમાં દરેક ગામડું પોતાને જોડતું અન પકવતું હતું, મેટલુંજ નહિ પણ તે ઉપરાંત જરૂરી કપડાં અને તે માટેના કાચા પદાર્થ, પોતાને જોડતાં ખાંડ, રંગ, ખોરાક અને દિવાલની માટે તેલ, ધરના ઉપયોગ માટેનાં વાસણો, અને ખેતી માટેનાં જોખર, કાં તે ખેડૂત જતેજ જતાવી લેતો હતો, અથવા આખા ગામડાં જામ મની અથવા અને પોતાની મહેનત માટે ગામની ઉત્પાદનમાંથી ભાગ મેળવતા ગામનાજ કારીગરો જતાવતા હતા. પોતે પકવેલાં અન્ન, અને જમણી

તમા ખેતીની બીજ કુપજમાંથી જે કાંઈ વધે તે પાસેના ગામડાંમાં વેચીને સરકારી અથવા બરવા માટે કે માવનાં વાસણો ખરીદવા માટે કે મોજસોખ માટે પૈસા મેળવતા.” (‘ઇન્ડિયન ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ઇમ્પ્રોવનમેન્ટ હેવાલ’ ૧૯૧૧-૧૮ પા. ૨)

પ્રાચીન ખંદેરો અને તે સરકાર જતી નિકાસ

“ખંદેરો આજના કરતાં વધુ નાનાં હતાં, વધુ તેની સંખ્યા કાંઈ જોડા ન હતી, તેમજ વેપાર તે તેમના જેવું કુપ્રાપ્ય અને પુષ્કળ હોમતી ઓળો, જેમાં તેમને પુરપુરા અથવા મોટા ભાગનો મુબરો હતો તેનોજ આજનો હતો.” “નિકાસમાં તે કીમતી માવણો, કલામય ખનાવરો અને કેટલીક દુર્લભ દવાઓ અને રંગ ઝેલ મોટે ભાગે હતાં.” આ વસ્તુઓ દુર્લભ અને કીમતી હોવાને કારણે વધુ દુર્લભ બાવી પરદેશના વેપારનાં મથકોએ મેકલવાનું અને પરવડતું હતું. (‘ઇન્ડિયન ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ઇમ્પ્રોવનમેન્ટ હેવાલ’ પા. ૬)

સ્વાવલંબી વિભાગો

ગામડાંના લોકોને તવરાજનો વખત પુષ્કળ રહેતો અને ખાસ કરીને ચોમાસા પછી તે ખરોજ. આ સમયમાં પોતાના માઠા જીવનની બધી જરૂરીયાતની વસ્તુઓ ખેડૂત પોતે જતાવી લેતો. ખેડૂત તવરાજના વખતમાં પોતાનું સુવર કાંતતો—આજે તે પ્રમાણે નથી ચતું. પોતાનું કાપડ પણ તે જતેજ વધતો. ગામડાંનો મોજદાર અંપણો મુશ્કારવાનું કામ પણ કરતો. છુકાર કળની કાશો મસી આપતો તથા કોઠાળી અને પાવડા જતાવતો. અને એક ગામથી બીજો ગામ કરનાર વેદ ગામડાંના લોકોને દેશી દવાઓ આપતો—જેકે તે વખતે રાજો જોડા હતા. માથેમામ કરતા બાટચારણી પ્રાચીન કાળની દવાઓ કહેતા અને ધર્મનિષ્ઠ સંન્યાસીઓ પ્રાચીન ધર્મનું રક્ષક મેર મેર પહોંચાડતા. ગામડાંની પંચાયતો, સમાજની બદલાતી રહેણી-કરણીના આધારે નહીં ચતી રહીએ મુજબ ગામના કષ્ટોનાં કષ્ટાકાળમાં નિકાલ જાવતી. ગામની સેવા કરનારને આ બદલામાં અનાજ મળતું. ગામડાંમાં પેલા ચતો પાંક જોડો કે વ-તો જે હોય તે ખેડૂતો અને ઉપર અજાણેલા આશિર્વાદ માં વહેંચાતો. ગામને કાંઈ બાંધની બહારની મદદની જરૂર નહોતી રહેતી અને મળતી સેવાઓના બદલામાં રોકડ નાણું પણ આપવાનું નહોતું.

સમયના ચક્રોડાળમાં અથેલા દેશકારો

જુના વખતમાં દુકાળ પડે તો દુકાળગ્રસ્ત વિભાગના લોકો આંખો દુકાળ ન હોય તેવા ભાગમાં વેચામ એવી વસ્તુઓ જતાવી પોતાની મેકારી મટાડતા. આમ હોવાથી દુકાળમાં લોકો જીવે મરવા નહિ, ખેડૂતને એક વર્ષ માટે જરૂર હોય તેના કરતાં વધારે ધાન્ય પાકતું. આથી બીજે વર્ષે પાક નિષ્ફળ અથ તેથી આ વધારામાંથી તેમનું ગુજરાન ચાલી રહેતું. પણ અત્યારે તો અરીજીના અમલમાં બાત પુલેલો અરીજીયો અરીજીના નકામાં મરણ સમીપ લઇ જતા સુખના સ્વપ્ન સેવીને પોતાના અને પોતાના કુટુંબના જીવનની જરૂરીયાતો વેડી નામે છે, તેવી રીતે પરદેશથી આવતા માલના મોદમાં અહીંના ભોળા અજ્ઞાતમણુ લોકો પોતાના મથક વાપરી નામે છે. પહેલાંના કરતાં દુકાળ વધુ વારંવાર પડે છે. તેમાંથી ઉતરવા માટે અતિશય ખરમાળ નહેરકામ ઉઠું કરવામાં આવ્યું છે. વળી ધણા અર્થે મલાવાલી રહેર પોતાની પાસે પાક પણ નથી એવા કેટલાક કાંઈપિંજરો સાફ મેથો ખોરાકે બાવી આવે છે. જેમની પાસે દોરજ માત્ર એક દોરજ છે અને જેઓ તેમને પોતાનાં કોઠરાં વેદે માહે છે

તેમની નબર સમક્ષ તેમના ટાર રિમાઈ રિમાઈને લાખોની સંખ્યામાં મરતાં બચ છે. (અપુર)

આરસિકનું ખુન

આધીજ 'નવજીવન' માં નીચે પ્રમાણે લખે છે:—

જામણમાં એક આવાથીએ ને યથામાત પોતાના કર્તવ્યનું પાલન કરતો હતો તેનું આ ખુન તે ખુનીઓને કલંકરૂપ છે. કલંકતામાં અને ખીને યુરોપીયન કામમાં ને ખળભળાટ મળ્યો છે તેથી આપણે આશ્ચર્ય પામવા જેવું નથી. ને જીવાનો મોં તેવા દેશદાસના હેતુથી પણ પોતાને અજ્ઞાનમતા સોંપાનું ખુન કરવામાં આનંદ માને છે તેઓ ને કાળે પોતે વરેલા કહેવકારે છે તે કાળે આમળ વધારવા નથી. અને યુગ મંડળોએ મોઢેલા ખુનોને લીધે તેમના નજીકના પડોશનું એકેએક માણસ કલંકાત બને છે. આઈ ગેરતા એક મોરા અમલદારના ખુનની અસર આખા હોદ્દાવાસના વાતાવરણ પર થાય છે.

આ ખુનો જેને અંતરથી અકારાં હોય એવા પ્રત્યેક માણસનો ધર્મ છે કે તે આવાં કૃત્યો વિશેના પોતાનો અખત અજ્ઞાનો પ્રયત્ન કરે, અને ત્યાં જ્યાં ખુની સંપ્રદાયના અનુયાયીઓ મળે ત્યાં ત્યાં તેમની સાથે ટક્કો કરે, અને જે તેઓ કહ્યું ન સાંભળે તો તેમનો અસહકાર કરે. સલામતને વ્યક્તિઓ પ્રત્યે પ્રકાશન હોય નહિ. શુદ્ધ વાતાવરણ મળે તો સલામતના પ્રયોગની અસર જેઓ આપણને પોતાના કનુ માને છે તેમના કરતાં આપણા પોતાના મિત્રો પર ધણીજ વધારે સર્ધ થઈ શકે. સંબંધ જેટલો નિકટનો તેટલો સલામત વધારે અસરકારક નીવડે છે.

આપણે અમલદારને જોઈએ કે આ પ્રવૃત્તિઓ વિશે વતનમાંથી મહેળ પણ સંદિગ્ધતા કે કલંકાસીતતાથી સ્વરાજ આણું ઠેભાશે, જેટલુંજ નહિ પણ સ્વરાજની સરકાર આમવી અસહ્ય નહિ તો મુશ્કેલ તો થઈજ પડશે. કેમકે, કરમદારની સભાસભ્ય એવી પડેથી સરકાર ખુની ક્રમ મંડળોની પ્રવૃત્તિઓ છતાં કારકિર્દી વાલે મહાવી કાઢી હોય, પણ કેવળ સોફિસ્ટિકેટ મરજ રચાયેલો કારકાર ખુની પ્રવૃત્તિઓના વાતાવરણમાં અભાષિત થાકવો અસહ્ય છે. જે અમલદારો કે માણસો આપણને અકારા હોય તેમનું ખુન કરવું યોગ્ય છે એવો વિચાર જે સોફિસ્ટિક યામ તો આપણને સ્વરાજ મળશે તે કાલે જે વિચાર સમી બરી એમ માનવાનું કર્યું કારણ નથી. જેટલે આ અનિષ્ટને વેળાસર રોકવાને બનતો બધો પ્રયત્ન કરવો એ સાચી સ્વતંત્રતાના આકરેને મારે કેવળ સ્વાયંતી દ્રષ્ટિએ પણ આવશ્યક છે.

હાલ આવીને મારા કાનમાં કહે છે કે અહિંસાની ભેદાભેદ આજની દિંસાથી અહિંસાને મદદ થવીજ બોધ્યે. અહિંસક કાર્યક્રમના કર્તા તરીકે અને જે કામના અજ્ઞકાર તરીકે દુ મારે ખુન બદાખળ વાપરીને ભલેરે કઈ છું કે દિંસા અહિંસાને મદદ કરી શકે એમ માનવું એ મારે અમશ્ય છે. આ બાબતમાં જાના અનુભવ પર રચાયેલો મારો પુરાવો છેવટનો મજાવો બોધ્યે. દુ ખાતરીપૂર્વક કહી શકું છું કે રાજદારી દિંસાનું એકેએક ફક્ત અહિંસક દિલ્લયાલને કાનિ પહેંચાડે છે. દુ પોતે જોનાથી કેટલો આકુલ થાઉ છું એ સૌ જાણે છે. જેને મારડોલીની જુલ કહેવામાં આવી છે અને જે પ્રથમ પંથિનું ડાકપણ કનુ એવો મારો દાવો છે તે વસ્તુ મોરી-

મોરના મકાસઆવાદી નામ મારણ કરનાર સોડોના બેકુકા દિંસાકરોને પરિણામે નીપજેલી. જે વખતે સવિનય ભંમ મોકુર ન રાખ્યો હોત તો દેશે જે અદ્દશુલ પ્રગટ કરી છે તે ન કરી હોત. આ બાબત સાથે સંબંધ રાખનાર સૌ સમજે કે જો આ ખુનનો એપ દેશથી તો મારી મુશ્કા વિના કે મારા કંઈ પણ પમલા વિના પણ અહિંસક દિલ્લયાલ પર આપોઆપ અંકુશ આવી પડશે. કુદરતની દરેક વસ્તુની ભેમ એના પર પણ એના પોતાના નિયમની સત્તા વર્તે છે.

મુખજના એક્ટોમ મર્નરના ખુનના પ્રયત્ન વિશેના મારા લેખ સામે મોરોનાનાં મંડળોમાં જે ગેય કૃપાળ્યો છે તેની તપાસ કરવી અહીં અવકાને નહિ મજાબ. શુદ્ધપતિ મહેમાનનું ખુન કરે તેની અને ખીજ કોઈ ખુનની વચ્ચે મેં એક માણ્યો એ રોખનું કારણ મહ પડ્યો છે. મેં માનેલું કે મારા કહેવાનો અર્થ મેં સાવ સ્પષ્ટ થકી દીધો હતો. સર અર્નેસ્ટ હોટસન કોલેજના મહેમાન હતા જે વધારાની હરીકતને કારણે મેં વેલ કુલને વધારે પાણી મજાબું. બેકક એકેએક ખુન પાણી છે અને ધિકારને ખાત છે. પણ આ કૃત્યોમાં પણ અપરાધનું તારતમ્ય હોખજ છે. અને આજ મહેલાં ધણીવાર જૈમ બનું છે કે આવાં કૃત્યોમાં રહેલા આવા કંકક વિશીષ બેકુકાખજાની તેની સાથે સંબંધ રાખનારાના અંતરાત્મા પર અસર પડી છે, અને એ આધિ વધતો વધતો છે. જે હેતુથી મેં આ બેક પાડ્યો, અને ખુની કૃત્યોની મંજીરતા બતાવી. દુ ખરેખાત બલ્કું છું કે જે લેખની અસર જેમના પર પાડવા મારેલી તેમાંના કેટલાક પર પડી છે. મારા મોરા કીકાકારો પાસે દુ માણું છું કે તેઓ મારા પ્રત્યે ધીરજ રાખે તેમની ત્રીક દુ સમજી છું. પણ સમતોલપણું બોધ ભેજવાથી અને જ્યાં કંકાન કંક સ્થાન નથી ત્યાં કંક રાખવાથી તેઓ રિશિતને મુધારી શકવાના નથી.

મન્દરનેશનલ પ્રીટીંગ પ્રેસ તરફથી છપાઈ પ્રસિદ્ધ થએલાં પુસ્તકો

	શી. રી.
સત્યના પ્રયોગો અથવા આત્મ કથા ભાગ ૧	૧ ૬
" " " " " ભાગ ૨	૧ ૬
નીર્મિતના કાવ્ય	૧ ૦
મારો ભેજનો અનુભવ	૦ ૬
મારો ભેજનો બીજો અનુભવ	૦ ૬
મારો ભેજનો ત્રીજો અનુભવ	૦ ૬
ઇન્ડિઅન ઓરિયન્ટલ સોસાયટી અંક	૨ ૦
લોકમાન્ય ગાલમંગાધર તીલક તેમના મન અને વિચાર	૦ ૬
મુરખરાજ અને તેના બે ભાઈઓ	૦ ૬
જેમના કાવ્ય	૦ ૬
પુસ્તકા કમાલ પાઠાનું છવન ચરિત્ર	૦ ૬
પુસ્તકા કમાલ પાઠાનું બાવણ	૦ ૬
એક સત્યવીરની કથા (સોક્રેટીસનો બચાવ)	૦ ૬
માણસ કેટલી બમીનનો માલિક હોઈ શકે	૦ ૬
હિંદ સ્વરાજ (આધીજને લખેલું)	૧ ૦
પુર્વ અને પશ્ચિમ	૦ ૬
દેશકલત એજેન્સી અને ઔરમીટના સવાલ ઉપરની ચર્ચા	૧ ૦
કાવલ સામે કવાની કરજ	૦ ૬
સા. આ. ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસનું મુવીનીઅર	૦ ૬
છવન દોરી	૦ ૬

ઉત્તમ વાંચનના ફાયદા

અમરુભવીઓના ઉદ્ગાર

“તમે અને તેની નવલકથાઓ અને ખીલું” એ આખું તે વાંચવા મંડા પડે છે, પણ એક તો તમે એક વાંચી તેમજ મારે. નીતી, મન અને જ્ઞાનના પુસ્તકો વાંચીને તમે તેની તમારે આખા જીવન સુધી જરૂર છે.”

“તમે સારા પુસ્તકો વાંચવાનો શોખ છે તે અને તે જીવનમાં એકાંતમાં સહેલાઈથી મેળી શકે છે.”

“પુસ્તકોનો સ્નેહ એ ઉચ્ચના સમયમાં પડેલાં વાંચનારો પડ્યાનો છે.”

“આજીવ વાંચીઓનાં વાંચન એ જોર પાળા સમાન છે.”

“સહવાસથી જેમ આજીવના ગુણની અને પ્રકૃતિની પરિક્ષા થાય છે. તેમ જ પુસ્તકોનો તેને શોખ હોય છે તે કપરથી પણ તેને વિશે અનુમાન થાય છે.”

અમારે ત્યાંથી તેવાં મળતાં પુસ્તકો

નીચના પુસ્તકો અમારી આશીસેવી મળશે. મંગલવાસનાઓએ મહેરબાની કરી એરડર સાથે પછલા મોકલતાં ચુકવું તદ્દિ. અમારે ત્યાં કામ કરનારાઓ અર્થદિત છે અને વી.ડી.પી. ના એરડરોને ધ્યાન રાખી શકવા જેટલો વખત દાહી શકતા નથી.

લખો નીચના એરડરો:-

Manager Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

કાવ્ય દોહન—મંગલકર્તા ઉચ્ચારામ સુવંશમ દેશાઈ. આ પુસ્તકમાં ગ્રન્થાલના પ્રાચીન કવિવરોનાં કાવ્યોનો સંગ્રહ છે. અને પ્રાચીન આ પુસ્તકોના પદોમાં અતિ રસીક અને મોહકાવ્ય આખવાન આપવામાં આવ્યાં છે. અમારે આ કાલ માગ ૨, ૪ અને ૮ છે. પરંતુ એ વાતો જુદા વાંચવાથી કંઈ સમાસ પુટતો નથી. કુલ ૫૫ વાંચી શકાય છે.

કી. બાળ બીજી રી. ૬-૬.

” ” જાતસો રી. ૮-૬.

” ” આઠમો રી. ૧૦-૬.

અંદીમ (નવલકથાઓ)—આ પુસ્તકના કાલ પાનામાં “અંદીમ સાહિત્ય સમાર” તરીકે વિખ્યાત થયેલા રાજ બદાઈર મંદીમચંદ એટલેજી જીવનચરિત્ર અને તેમણે લખેલા રસીક અને અતિ મોહકાવ્ય નિબંધોનો અનુવાદ છે અને ખીલ ૧૮૭ પાનામાં તેમણે લખેલા ‘ધર્મતત્વ’ નો અનુવાદ છે. આ સામાજિક જીવનના સામાન્ય પ્રયત્નો સંબંધી સફેદ દેહદિતિયનતો જાણવું જોઈએ અને મંદીમચંદના આ નિબંધો વાંચવાથી તે કામમાં મજબૂત મદદ મળશે. આ પુસ્તક જાન સાથે દાસ્તરસથી ૫૫ જરૂર છે.

કી. રી. ૫-૬.

દાનવીર કારનેમી—આ ૧૫૦ પાનાના પાકા પુસ્તકમાં અમેરીકાના અમરસિદ્ધ દાનવીર કારનેમી કે જેણે આખી દુનિયામાં સખાવતો કરેલા છે અને જેનું કસ્ટ આજે દુનિયાના જે જે ભાગમાં જરૂર અજાય આ નાજા મદદ કરે છે તે અત્યંત મરીનાઈમાંથી ફાટીપતિ કેમ કયો તેજ તેની જાણી સાથે આજીવ જીવિત આપેલું છે.

કી. રી. ૫-૬.

કાલેલકરના લેખો—અખ્યાપક દત્તાત્રેય બાલકૃષ્ણ કાલેલકરનું નામ સુપ્રસિદ્ધ છે. મદદમાં માર્ગીજી જેજ ગયા હારે મહિને તેમનું ‘નવજીવન’ મરજી પામવાની દહેશત હતી પરંતુ કાલેલકરે પોતાના જાન મંદારથી ‘નવજીવન’ ના વાંચકોને સુખ કર્યા હતા. આ પાકા પુસ્તકના ૭૪૧ પાનાના પુસ્તકમાં તેમના જાનપૂર્ણ લેખોનો સંગ્રહ છે.

કી. રી. ૭.

ત્યારે કરીશું શું?—ટાલસ્ટોયની આ નામની અંગ્રેજી ચોપડીનું આ સુંદર અને સરળ ભાવાન્તર છે. સામાજિક, આર્થિક અને ધાર્મિક જીવન અનેક સવાલોનો એક આખા જીવન.

બાળ પહેલો પાના ૨૪૪ કી. રી. ૨.

” બીજો ” ૨૬૮ કી. રી. ૨-૬.

ત્યાગમુર્તિ અને બીજા લેખો—આ ૨૪૦ પાનાના કાવ્ય પુસ્તકમાં મદદમાં માર્ગીજીના સામાજિક લેખોનો સંગ્રહ છે. ‘વિધવા કાપ’, ‘બાળકલા’, ‘ધર્મ’ નામે ધાડ, ‘સાતીધર્મ’, ‘ખેડા ખરબ’, ‘સુધારો કે કુધારો’ એ વિવિધોપરના લેખો અતિ મોહકાવ્ય છે. કી. રી. ૧.

ઉત્તરાખંડની શાખા અને દિમાસયનો પ્રવાસ—આ પુસ્તક દત્તાત્રેય બાલકૃષ્ણ કાલેલકરે પોતાના સાથીઓ સાથે દિમાસયના કરેલા પ્રવાસનું સુંદર અને રસીક વર્ણન આપેલું છે.

કી. રી. ૧-૬.

મંગાવી લેા

ધી સેલ્ફ પોર્યુગીઝ ટીચર

બાગ ૧

ધેર બેઠા પોર્યુગીઝ કાવ્યા સહેલાઈથી રીખી શકશે. થાડીજ નકલો રહી છે.

કીમત રી. પાંચ.

N. G. SHUKLA,

Wadhwan City,

Kathiawar, India.

સજિતી સર્વોન્નતમ દવા શુભ સ્વરેણી

મદનમંજરી મોળીઓ

આ મોળીઓનાં સેવનથી અલગ વીર્ય-વીકાર, માથાનો દુખાવો, ચરદી, માલુસીશુતા, કમજોરી, મગજની નબળાઈ, સૂતળી વીંચેર ચરીરની પાથમાલી કરનારાં દરેક કરેલા તરતજ નાશુદ ધર્મ સરીર સજીવ અને છે.

કી. મોળી ૨૦ લી ૭૫૫ ૧ નો ૩૧. ૧.

શાસ્ત્રવેદ નારાયણજી દેશવજી

દેડ મોળીસ: અમનસર (કાડીઆવડ) ઇડાના. આકાશના એજંટ: C. OSMAN, Stellenbosch C.P.

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વિગેરે

અમારે આ જાતી દેખરેખ નીચે નાજો અને સદાકથી ધરમાં દોલો ગરમ મસાલો, ફરીપાઉડર, દબદર, મરચાં, તેમજ કેરીનો અને બીજાનો તેમજ સીકસ અત્યાર દેખેલાં થોડા થા જવાબજ અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો ઉત્તમ માલ, તમે ધરમાં ખનાવી શકતા નથી. એક વખત મંગાવી ખાવી કરો. મળવાનું દેશાજી,

K. M. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

આફ્રિકા વાળાઓ જરાક કાન દઈને સાંભળો

આ વર્ષે દીવાળી અને નવું વર્ષ ખુશાલીના પોકારો વચ્ચે રાફે થનાર છે.

એ ખુશાલીમાં જુના અને બહુીતા અનુભવીની હહેલતદાર મીઠાઈ વધારે આનંદ આપશે.

આગળથી ઓર્ડરો મોકલી નાંધાવી દીઓ કે વખતસર તમોને ઘર બેઠા પારસલ મળી જાય.

આવ માલના પ્રમાણમાં ખુબ સસ્તા રાખેલા છે.

ઓર્ડર સાથે પૈસા મોકલવા બતામણ છે. માઈસ લીસ્ટ મટિ લખો:

KAPITAN'S BALCONY HOTEL. (માલિક: R. K. KAPITAN).
'Phone 3623. Cor. Grey & Victoria Streets, DURBAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ ખેડાના રપ/- કેસ, શાકભાજી નં. ૧ ૫/- ડબન.
દરેક જાતનું તાજું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ માત્ર પેકીંગ કરી
શી. ઓ. ડી થી મોકલવામાં આવશે. રેલવે જારી.

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રુટ અને વેજિટેબલ માટે કંપનીના ઓર્ડરો ઉપર
ખાસ ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાતો
કરો. લખો:—

P. O. Box 576. 55 Bond St. Durban.

તમારા ધંધાની બહાર ખબર ક્યાં છપાવશો?

‘ઈન્ડિયન ઓપિનિયન’ માં

જે જુનામાં જુનું દીઠી જાણે આખા સાકલ આફ્રિકામાં વંચાય છે.

આવ અને તકલ મટિ લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

હિંદના પ્રખ્યાત ગવૈયાઓના નવા રેકોર્ડો

ગમે તેવા ગાયનો વાળી રેકોર્ડો ઘરમાં રાખવા કરતાં દરેક જણના મન હરી લે તેવા ધાર્મિક, સામાજિક અને સંજારીક બોધથી ભરપૂર ગાયનોની રેકોર્ડોનો સંગ્રહ કરો. આવી રેકોર્ડો મનને ખુબ હરે છે અને આનંદ આપે છે.

(રામ કાંદબરી) શુજરાતી

“અરે સખી ધીમે ધીમે આ બર”

“પતિ વીના પ્રેમાકાના મનના”

તંબર ૬૫૬.

(રામ કાંદબરી) શુજરાતી.

“દિના નાથ ક્યાજી નરવર હાથ મારો
સુકીયામાં” (કેશવકૃતી)

“તુઘે મારો તંબુરનો તાર.”

તંબર ૭૫૦.

હાલમ ખતાવટના, સુદર દેખાવ વાળા અને મધુર સાઈન્ડ બોક્સ વાળા માયોફોન તેના જોનારને ધણા આનંદ આપે છે અને તેની સાથે આમારી રેકોર્ડો વાપરવાથી દસગણો આનંદ વધારે આપે છે

શુજરાતે હોંદ. આમારી મધુર ગવૈયા હરે ગરબવાળી શુજાર રેકોર્ડ ખરીદનારને બેઠા આપવામાં આવશે. આમારે અધી માયોફોન અને રેકોર્ડો ખરીદનારને વાજાની ધણીજ ખચત થશે.

'Phone 2447.

P. O. Box 1155.

Agent of H. M. V. RECORDS.
E. A. TYEB & CO.

100 Field Street,
DURBAN, Natal.

Indian Opinion

No. 39—Vol. XXIX

Friday, September 25th, 1931

Registered (India) O. No. 10,000,000
Printed at the Press

British India Steam Navigation Co., Ltd.

સ્ટી. કેન્યા

અક્ટોબર તા. ૫ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.

સ્ટી. "કારાગોલા"

અક્ટોબર તા. ૧૬મીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.

મુસલમાની વીરલી. શ. ૪૦ ના દીસાળથી અને સ્પેશીયલના શ. ૧૦૦ ના દીસાળથી લેવામાં આવશે.

હોંડુ વીરલી. શ. ૩૫ ના દીસાળથી અને સ્પેશીયલના શ. ૭૫ ના દીસાળથી લેવામાં આવશે.

મુશના—ઉતાડીએ પેતાના મોટા દામીના કતીવારે ૧૫ વાગ્યા અગાઉ કર્મમાં પહોંચના કરવાં.

સેકન્ડ અને થર્ડર આરે એક મહિના અગાઉથી બુકાવન કરવો.

દરેક દોઢ પેસીન્જર પેતાની ટીકીટ અમારી જોશીસમાંથી લેવી અને જહાઝ મામવાળા બાઈમાએ અમારી આંધે

પત્રબધાર કરવાથી પણ મુક્ત રહેશે. સ્ટીમરને ભગવંત દરેક કામકાજ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે માન છે.

SHAIKH HIMED & SONS,

390 Pine Street,

Tel. Add "Karamat," Durban.

દીકીના લાવો

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઈડ ૨૭-૦-૦.

થર્ડર: પાઈડ ૧૫-૭-૬.

ડેક: પાઈડ ૬-૭-૬. પોસ્ટી વગર.

વધુ ખુશામત આરે લખો યા મળે:—હિંદી પેસેન્જર
એજન્ટ શેખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,
૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

રજીસ્ટ્રેશન ૪૮૦૦.

પી. ઓ. ઓફસ ૧૬૧૦.

ધા

રજીસ્ટ્રેશન એડ્રેસ

"રસ્તમલ"

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

લેવા કે ભાડે કાર, પ્લેટ ગ્લાસ, ફીરલીટી બોર્ડ, વરકમેન્સ કોમ્પેન્સેશન, વીગેરે અનેક પ્રકારના
વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ શરૂ કરી દીધું છે.

પોલીસી તેમજ દાવાની પતાવત રસીદમાંથી આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધિ:—

સોરાબજી રસ્તમલ,

"ઈન્ડિયા ઓફિસ"

૧૭ ફર્સ્ટ એવેન્યુ,

ડરબન.

"INDIAN OPINION"

Subscription Rates.

WITHIN THE UNION :		a.	d.
Yearly	20	0	
Half-Yearly	10	6	
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		a.	d.
Yearly	20	6	
Half-Yearly	10	6	

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and mailed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેલ્ટેબલ ચઢાવનાર

નાઢાજનાં નંબર એકના બનાના, પઇનાપલ વિગેરે બીજે ઓરડર મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

દરેક ઓરડર ઉપર ગતી દેખરેખ રાખી સારે માલ, સારી પેકિંગ કરી કીડાયત બાવથી માકલવામાં આવશે.

કેપ પ્રાવીન્સ, ટ્રાંસવાલ, ફ્રીસ્ટેટ, રેડિસીઆ વીગેરે દરેક જગ્યાએ માકલવામાં આવે છે.

લખો: રવજી ભુલા,

પો. બો. નં. ૫૨૧. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,
દરબન, નાટાલ.

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

દર શુક્રવારે પ્રગટ થાય છે. લવાજમ રપાસ ખરચ સારો:

યુનીયનમાં (વારષિક) પાઉન્ડ ૧-૦-૦

દરિયાપાર " " ૧-૦-૬

કોઈ પણ માસની શરૂઆતથી શાઢક થઇ શકાય છે.

લવાજમ અમારી વેબના ધારે છે.

અગત્યની સુચનાઓ

છાપુ માકલવું ખર્ચ કરશે એમ માલક જ્યાં સુધી ન જામે ત્યાં સુધી તેઓની સારી નિષ્ઠા માની લઇ તેઓ ઉપર છાપુ માકલવું શાજી રાખીએ છીએ.

લવાજમ જે વજુ વરસ સુધી ચકવા ન હતાં પુરું થયે અમારું રેટેમેન્ટ મળતાં શાજીએ નિયમિત અગાઉથી લવાજમ માકલી આપવાની મદેરખાની કરવી.

લવાજમ જે પોસ્ટલ ઓરડરથી માકલ્યા તે તેમાં INDIAN OPINION, Phoenix या Durban કરવું અને કરેલ કરવો તથિ. બેન્ક માલ અથવા પોસ્ટલ ઓરડરથી નાણા માકલનારે કાગળ રજીસ્ટર કરવો એ સહિસલામત બંદેલ ગણાશે. એક માકલનારે બેન્કનું કમીશન ઉમેરતાં શુકલું તથિ.

શાજીની સારી નિષ્ઠા માની લઇ અમે છાપુ માકલવું શાજી રાખીએ છીએ એ બ્યાનમા રાખી જેઓ છાપના શાજી રહેવા ન ઇચ્છતા હોય તેઓએ પોતાનું લવાજમ શુકલે માકલી છાપુ માકલવું ખર્ચ કરવાની સુચના સખી માકલવા નેતલી સખ્યતા ખતાવવા મદેરખાની કરવી.

લિંડુસ્ટાન જનારા જાણીએ આફ્રિકાના વાતાવરણથી માહિતગાર હોવું હોય તે લવાજમ બરી જિદમાં "ઈ. ઓ." મળે એવો ખદોખરત કરી જવો.

ખન વ્યવહાર કરવાનું સરતાથું:—

Manager, Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

રેશમી માલ અને સ્વેદશી કપડાં

તરેહવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વેદશી મોટા જથ્થામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી દરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

ચાળી, લકલાં વિગેરેને માટે જલત બાલતું રેશમ.

મોળ, રમાલ, સાડી, મખમલ, શાલ, ટાઇ, કોલર, કેર, સર્ટ, શુટને માટે સજ્જ, આસામ

સીલક વિગેરે વિગેરે. પુરુષો, સ્ત્રીઓ અને બચ્ચાંઓને પહેરવા એકાદી દરેક બીજે

અમારી વજે ખા-ઓમાંથી સરતામાં સરતા આવે હંમેશા ગળી સારો.

ફોન ૫૬૫૪.

સો. કેવલરામ એન્ડ કુ.,

બોક્સ ૫૧૬૯.

૬૩ ઇલોર સ્ટ્રીટ,

કેનરે માર્કીટ બિન ઇલોર સ્ટ્રીટ,

બેકાનીરાબર્ગ.

તમારું પીસવાનું ક્યાં કરાવશો?

પીસેલો તૈયાર માલ ક્યાંથી લેશો?

મરચાં, હળદ, કરી પાવડર, ગરમ મસાલો, મરી, સુંઠ, અડદની દાળ, ચણાની દાળ, ચોખાનો આટો, મેથી, ધાણા, છૂંદ વિગેરે વસ્તુઓ વેપારી ભરની અપહુડેટ મશીનરી માં પીસેલી તૈયાર મળી શકે છે. ઘરના ઉપયોગને માટે ખાસ પીસવાનો ઓર્ડર આપવામાં આવે તો તે પણ કિફાયત ભાવથી પીસી આપી ગ્રાહકોને પુરેપુરો સતોષ આપીશું.

એક વખત અજમાયશ કરી જુવો :—

A. Baker & Co.,

'Phone 1586. 154, Queen St.
DURBAN.

FREE! FREE!

The most interesting book
VAIDYA VIDYA
sent gratis and post free. Apply :—
MADAN MANJARI PHARMACY,
Jamnagar, Kathiawar, (India.)

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

ફ્રેશ ભવનું લાગુ કરેલ અને વેલ્ટેબલ સાર પેકીંગ કરી સી.
ઓ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. બખો :—
P. O. Box 254. Durban. 31 Short St.

Box 247 & 317 Tel. "Khairol."
HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

મેકસ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ "અત્રી"
હુસેન હરમાઇલ (સરદારગઢ વાલા)
ફ્રાંચાઇઝેડ રેપ્રેઝેન્ટેટીવ એજન્ટ,
મેરા, પો. ઇ. આફ્રિકા.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

ફ્રેશ ભવનું ફ્રેશ અને વેલ્ટેબલ સાર પેકીંગ કરી
સી. ઓ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. બખો :—
P. O. Box 842. Durban. 129 Victoria St.

Phone 3857. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

ટેલેફોન ૩૮૫૭ અને વેલ્ટેબલ મલખનાર

અને કમીશન એજન્ટ.

વેલિંગ સારી રીતે કરી માલ સી.ઓ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

તમારા ગ્રાહકો માર્કો ખાણે છે

સ્ટાઈફલ "સુટ" માર્કોના કપડાની બહેર બગર
સમસ્ત દેશના નેટીવ બાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે બધું જાણે છે અને માને છે. સ્ટાઈફલ
"સુટ" માર્કોના કપડાં રોકા કરી અને તમે સહેલાઈથી
વેચી શકશો.

આ "સુટ" ના
માર્કોની તપાસ રાખ
જો અને પ્રચીરકનથી
વેવતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ :

એચ. બેરપર સમીથ એન્ડ કા.

(પીટી) લીમીટેડ.

એજાન્સીઓમાં, કેપટાઉન, ડરબન,
પોર્ટબ્લેયરિયાબેચ.

અહવાલો પંચાંગ

વાર	ખ્રિસ્તી ૧૯૩૧ અપ. અક.	હિંદુ ૧૯૮૭ માહરવા	મુસલમાન ૧૩૫૦ અબાદીઉલ અવલ	પારસી ૧૩૦૧ ફરે. કરમી	સુરેલિય ક. મી.	જુલિયન ક. મી.
સુક્ર	૨૫	મુહિ ૧૪	૧૨	૧૮	૫-૪૪	૫-૫૫
શનિ	૨૬	" ૧૫	૧૩	૧૯	૫-૪૩	૫-૫૪
રવિ	૨૭	વદિ ૧	૧૪	૨૦	૫-૪૨	૫-૫૩
સોમ	૨૮	" ૨	૧૫	૨૧	૫-૪૧	૫-૫૨
મંગલ	૨૯	" ૩	૧૬	૨૨	૫-૪૦	૫-૫૧
બુધ	૩૦	" ૪	૧૭	૨૩	૫-૩૯	૫-૫૦
શુક્ર	૧	" ૫	૧૮	૨૪	૫-૩૮	૫-૪૯

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237,
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,

CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. | Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSHALLA'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GOSHALLA.

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે હરેક ધરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. જે હરેક યુરો ખાદીએ જોએ. મુજબના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, તબલા, ગેટ્સેબ્લ હરેક જાતના મોડે અને મધુર સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય કદા અગ્રીય મધુર સુર, બરબ વાગેરે પણ મળશે. હરેક જાતના હારમોનિયમનાં રિપેરિંગ કામ ખાતરીથી કરી આપીએ જીએ. હરેક વા મળેલ:—

ધારાલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(મલકા. રંગ. એન. ગોરાલીયા.)

પી. એ. બાક્ષ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

www.kalender.com is the first of its kind in the Malayalam language.
കാലണ്ടർ കമ്പ്യൂട്ടറേഷൻ

Mr. Tobias, Divisional Inspector of the Labour Department, asked for more facts and figures as to

to give his department more information. The co-operation of the Natal Indian Congress would be of great assistance.

Resolutions

The following resolutions were passed: That this mass meeting of unemployed Indians, held under the auspices of the Natal Indian Congress:—

(1) strongly protests against the pursuing by the authorities of the white labour policy, which seeks to relieve unemployment amongst Europeans at the expense of the Indian, coloured and native races;

(2) hereby requests the Government and the municipalities to open relief works for the unemployed workers, regardless of their nationality;

(3) hereby requests the Minister of Labour to establish an unemployment bureau for the workers, regardless of their nationality;

(4) hereby requests the Union Government to extend to the Indians the benefits of old age pensions.

(5) requests Sir Kurma Reddi and the representatives of the Natal Indian Congress to interview the Minister of Labour before the unemployment conference and to convey the resolutions passed at meeting to him.

Interview Not Possible

The Natal Indian Congress, following instructions received at the mass meeting of Indian unemployed wired to the Minister of Labour, Pretoria, as follows:—

"Natal Indian Congress wish to wait on you before conference with municipalities next Monday to present case of Indian unemployed and request any relief measures may apply Indians in addition to Europeans. Situation serious. Friday or Saturday would suit."

Minister's Reply

A communication received by the Congress from the Minister of Labour's Department states that as the Minister will not be in Pretoria till Saturday or Sunday, the interview therefore would be impossible before the conference.

The Natal Indian Congress is now considering the drawing up of a statement on the position.

Unemployed's Register

After Sunday's meeting an unemployed register has been opened in Grey Street where unemployed are thronging in their hundreds to enroll themselves and up to the time of going to Press the total has reached over 1,000.

Agent's Residence Bombarded

Over 500 unemployed Indians formed a procession late Wednesday from the Indian quarters up the main road to the home of Sir Kurma Reddi, Agent of the Government of India. The procession was organised by the Congress officials who also spoke at Sir Kurma Reddi's house, asking what steps he had taken on behalf of the unemployed Indians, and what he was prepared to do in their interests.

A "Sir Kurma Relief Fund" for the relief of Indian unemployed was agreed on by the Agent.

Sir Kurma said he fully realised the terrible conditions that were prevailing among a large section of Indians in this country. He pointed out how the authorities had not previously been in a position to gauge the extent of unemployment amongst Indians, but immediately after their first big meeting on Sunday the council had given up the idea of replacing its Indian employees on certain works with Europeans.

After from the wire he sent to the Minister of Labour on Monday, he had also sent a cable to India to keep the authorities there in touch with the

position in South Africa. He promised his full support in alleviating their distress. Once the Government realised the extent of their suffering he felt sure it would do its best to help them. No Government could be unjust and little had been done so far because the Government did not have the information to act on, and no representations were made to it. Sir Kurma congratulated the members of the procession on their orderly conduct.

Notes and News

MR. PATRICK DUNCAN, addressing a meeting at Pretoria West on the proposed abolition of Provincial Councils referred to the difficulties in doing so. In regard to Natal, Mr. Duncan considered, it is reported, that if the barriers of the provinces were broken down there the Indian population problem of Natal might affect the rest of the country.

THE South African Party thinks any stick to be good enough to beat the Nationalist Government with when it wants its purpose to be served, and in this instance the Indian has been put forward as being in the way of abolishing the Provincial Council system. Those who are in favour of it being abolished, of course, have little reason to fear the Indian for, as has been stated on previous occasions, Natal will only be relieved of her Indian problem by the barriers being broken down as instead of being congested within the Colony Indians will be able to spread out.

INDIAN Princes have once more exhibited their generosity to the British Government. A message from London states:—

Believing that any saving would be helped at the present moment, the members of the Indian Princes' Delegation, now in England for the Round Table Conference, offered to forego the contribution which the British Government was making towards the expenses of their visit. The offer was made in a letter to Mr. Ramsey MacDonald by the Nawab of Bhopal, the Chancellor of the Princes' Chamber, who expressed confidence that the Princes who had not yet arrived would wish to share in the offer.

The letter added: "We are glad that the amount saved will be only a drop in the ocean, but it is an offering in token of the feeling of friendship which the Indian Princes and their subjects have always entertained for the people of Britain."

Mr. MacDonald, in thanking the Princes for their "very friendly and generous gesture," expressed the hope that it was an earnest of a feeling of unity and co-operation which may last for many generations, and enable Indian and British to stand side by side for the honour of both and the benefit of mankind.

It is doubtful whether this "generous gesture" is prompted by that age-old shivish mentality to flatter the British Government or by the purest of motives. If it is prompted by the latter one would sincerely wish that that spirit would not die out so that their ill-fated subjects may some day enjoy the benefit of it which they have hitherto not done.

It will be regretted by his many European as well as Indian friends that the Hon. E. Raring, secretary to the Agent of the Government of India, while playing polo last week-end met with a nasty accident being hit by a polo stick just on the month. Very fortunately apart from his lip being slightly cut he escaped any serious injury. He was slightly indisposed during the week and was unable to attend to his work. We are glad to learn, however, that he is now better.

Dr. J. G. Lawrie of the Witwatersrand University made a strong plea at a largely attended meeting at the Tea & Lunch Club for reading facilities for natives who wished to continue the education they

had won for themselves. Libraries, Dr. Lawrie is reported to have said, were essential to the natives. They were greedy for literature, but were shut off from every library in Johannesburg. The Carnegie Trust had granted £3,000 for native and coloured libraries, of which £1,000 was for Johannesburg, and the money was lying idle because no one would take the responsibility of providing for maintenance, estimated at £10 a month. The Provincial Administration had refused £10 a month.

Our object in giving publicity to the above is to show how originally the interests of non-Europeans in this country are neglected by the authorities.

TECHNICAL objections against the Durban Town Council's plan to advance money to Indians for the erection of houses outside the Borough have been raised by the Central Housing Board. In a letter to the Council the Board points out that while loans may be made to Indians for the erection of houses inside the Borough, the money cannot be used beyond the town's boundaries. The letter admits that the matter could be adjusted with the consent of the Administrator, and it is sincerely hoped that the Council will acquire the necessary consent so as not to cause any further delay in this matter which has already been too long delayed.

THE Durban Town Council's White Labour Policy Sub-Committee at the Council's meeting last Monday tabled a report urging that as an experiment a start be made in employing a gang of White men on composite footpath construction in place of one of the Indian and Native gangs at present on this work. It was however decided by the Council that room be made for White labourers without dismissing the Indians and Natives.

THE Rand Daily Mail writes:—

Mahatma Gandhi's first Round Table discussion in England seems to have been a great success from his point of view. He said nothing. It was his weekly day of silence.

There should be more days of silence for politicians. Some of them, indeed, ought to be encouraged to perpetual silence. The Mahatma's eloquent silence of Monday is probably his best and most helpful contribution for many months to the troublesome Indian question. He did no harm at any rate, which is more than can be said of some of the recent occasions on which he permitted himself to be *coarse* vocal.

Saints should be seen and not heard.

It is difficult to understand from the above whether our contemporary thinks Mahatma Gandhi to be a saint or a politician. Also whether his silence on the first day was a success from his or from our contemporary's point of view. If the wicked would only assume a little bit of the saintliness of the saints without the saints having to make themselves heard saints would be little anxious to speak. But in these days even the sight of saints has become offensive not to speak of their speech.

A striking appeal to the public in Britain to buy British goods was made in a letter from Mr. Ramsay MacDonald to Mr. Gibson Jarvis, chairman of the United Dominions Trust Ltd., who suggested a boycott of foreign goods which are not urgently needed or which could be produced at home, and urged that "wise spending for purely British goods was the only real economy," says a Renter's message from London. Mr. MacDonald's reply says it is the imperative duty of citizens and employers to maintain, as far as possible, the ordinary employment which they give to labour. He appeals therefore to everyone to do his utmost to make the reduction of consumption, due to high taxation, as small as possible and demand British products, so that "we don't import one shilling's worth of goods more than is necessary."

Britain must have learnt from experience now that India with more than half of her population suffering semi-starvation would be more justified

even than Britain in boycotting foreign goods and even British goods for that matter and supporting her own industries and that the complaint of Manchester and Lancashire is based on utter selfishness and is therefore wholly unjustified.

SUNDAY'S MEETING

[[**AST** Sunday's meeting of unemployed Indians was a huge success. Such a large gathering of Indians was seen after a considerably long time. Many had to go away owing to lack of space. There did the unemployed Indians respond to the call of the Natal Indian Congress. The meeting has brought home to the public and to the authorities that unemployment among Indians is far too serious to be ignored as it has hitherto been. The Indian community is thankful to the Mayor and the Agent of the Government of India for their presence at the meeting. They were able to see for themselves the seriousness of the situation. The Government will not have reason now to say that it knew nothing about it and therefore could do nothing. What other result could be expected when a White labour policy is adhered to. The only one redeeming feature of this unemployment question is that the sensible opinion in the country is wholly against the policy of replacing the non-Europeans with unemployed Europeans. We are happy to read many letters appearing in the Press by Europeans showing the impracticability of such a policy. If the Government were to treat this question as a general question affecting the whole country and would not allow race prejudice to creep in it would tend to alleviate a great deal of distress among the different sections of the population and there would be very little cause for complaint.

We are glad to note that the Congress officials have been active ever since last Sunday's meeting in giving effect to the resolutions passed thereat. From Monday morning a register was opened in Grey Street to enroll the unemployed Indians and while these lines are being written the number enrolled has reached over 1500. And these 1500 are adults who have families who depend upon them. To think of the distress of these people is enough to shock anyone.

A procession of about 500 led by Congress officials, marched to the Agent's residence and the Agent gave them consolation and promised to do all in his power to give them relief. A "Sir Karna Reddi Relief Fund" has been opened in their aid.

The Congress will also be making urgent representations on their behalf to the Minister of Labour.

But apart from whatever measures the Government may take for the relief of our unemployed brethren we ourselves should not be lacking in our own duty towards them. There are many ways in which we can show our patriotism to them. That funds might go towards relieving the unemployed to a certain extent is true but let it not be considered that a few shillings out of the purse ends our responsibility. Although the collecting of funds is a necessity in the present circumstances we are not very much in favour of it as we fear it would have a demoralising effect on the unemployed. But we would be rendering them better service by employing them or getting them employed wherever it

is possible to do so. We would thereby not only be assisting our brethren but lessening the burden of the Government in any relief measures it may have to adopt.

As far as the Government is concerned we would only repeat that it should abandon its White Labour policy and should open relief work for Europeans and non-Europeans alike and give equal facilities to all unemployed without distinction of class or colour.

EMERGENCY TRAVELLING CERTIFICATES

IN dealing with the above question in our last week's issue we stated that holders of condonation permits who desire to go on a temporary visit to India are being issued an emergency travelling certificate instead of a certificate of identity as in the ordinary case. For our readers' interest we publish elsewhere in this issue a copy of this certificate. Sub-section 2 (a) of Section 4 of the Immigration Act, 1913, as amended by the Immigration (Amendment) Act, 1931, reads:

"The holder of a certificate of registration or a certificate of domicile or any other document (other than a valid certificate of identity issued under sub-section (2) of section twenty-five) issued at any time under any law permitting his entrance into or residence in the Union or any Province thereof shall not by virtue of such certificate or other document be entitled to enter or reside in the Union or any Province thereof."

According to the above section the holder of an emergency travelling certificate would not be entitled to re-enter the Union but for the typewritten clause inserted in the certificate, viz:

"This document is valid only for the journey to the destination mentioned herein and return to the Union within three years from the date of issue and must be surrendered to the Immigration Officer at the port of re-entry in the Union."

But there is also a printed clause in the certificate which we were unaware of when we dealt with the matter last week, viz:

"This document is valid only for the journey from South Africa to the destination named therein, and must be surrendered to the Immigration or Passport Authority at the Port of arrival."

We have been informed that some of the applicants who noticed the latter clause took objection to it and had it cancelled by the Department. But several, we understand, have accepted the certificates without having the clause cancelled and they will

have their documents taken away from them on their arrival in India.

We would advise every Indian not to accept any document from the Immigration authorities without understanding what it contains.

We cannot imagine any other object in the Department adopting this procedure in dealing with the condonees than to harrass them. We do not know what the fate of those who have accepted the emergency travelling certificates and have proceeded to India will be on their return to the Union. The condonees relied on the good faith of the Government and their leaders when they accepted the condonation scheme and we sincerely trust that the leaders will not now break faith with them. Their position in this country must be fully secured and the Indian delegates at the ensuing Round Table Conference will have to treat this question as one of vital importance.

POSSESSIONS THAT PERISH, VIRTUES THAT ENDURE

(By L. W. RITCH)

"What is the use of riches and power, if they
do not lead to a better life, if they
do not lead to a better life, if they
do not lead to a better life?"

(Song Celestial Book III)

Work is of two kinds. There is "world-binding toil," there is "the task of holiness," which "bindeth not the faithful soul." The former is that in which men engaged who are still on the "pravritti-marga"—the path of passion; the latter is "sacrifice"—mored or holy action work performed without attachment, impersonally, uncoloured by thought of reward, duty done for duty sake.

Action karma is the expression of Will ("Iccha") put into execution through the organs (the indriyani) of action. The will may on the one hand be directed by the Self of Enlightenment; on the other be coloured by the self of desire. The motive that inspires action, is what gives the act its character. The motive determines the quality of the act; the nature of its ensouling life. The road to Hell is paved with good intentions. The best intentions are those that are inspired by love, but love without wisdom is guide. It may be as harmful as good intentions without understanding.

Life is the Great Initiator; the Great Educator. Life's Law is the way of love, there is nothing unworldly about it. The Law "that moves to righteousness" ordains that each shall obtain what he desires, in order that he may eat of the fruit of his longing may drink to his fill of the Waters of Desire, until at last he realizes that the fruits of desire are Dead Sea Fruit, the Waters of the Desire sea-salt, that but aggravates the thirst the drinker seeks to slake.

He who works to satisfy the personality-self, the "I" of appetites and desires, has still to learn the grim lesson of disillusionment, to be (self) condemned to rebirth, again and again; to reap and

ent of the fruits of his loves and hates, wants and ambitions, pride and prejudice, has lost for possessions, his hunger to live only to discover, at long last, that like the false personality-self which perishes with the bodies of appetite and desire these things that promise satisfaction mostly evade the grasp or when seized cannot be permanently held, and in any event bring nought but disappointment in the end.

The possessions sought by the personality-self are leaden weights that anchor the soul to earth, the desire for them draws him back to this "Hall of Sorrow." Action and reaction are equal. As a man sows, so he reaps. Where he sows, there, too he reaps.

Only when, Solomon-like, the man has realised the futility of following the Will o' the wisp of desire, will he turn from the Path of Purvanu, mystic to the real Immortal Self of him, abandon his self-idolatry, and the profitless action impelled by the search for satisfaction where no satisfaction is possible.

The black night of the soul that follows ultimate disillusionment is gradually illumined by the light of the true Self, and that light brings with it a new will—the will to righteousness; and a new understanding—perception, however faint, recognition however partial, of the kinship of the man who had thought himself to be the self of the physical body or of the desire-body, with the One Self, The Sachidananda.

Thereafter, the man, if he be wise and resolute enough, will dedicate all work to The One; engage in action that is "in-action," action that is sacrifice; will "discharge all his dues for MY sake. In so doing, he will relinquish possessions, but in their stead will develop perfections (the "paramitas"); will, by the fire of devotion, by "tapas," burn down the walls that separate the self of him from the All-Self that is at once immanent in, and yet transcends the Many. He will "have wrought the purpose through" of what did make him man."

Mahatma Gandhi And The Round Table Conference

Mahatma Gandhi is reported last Thursday, (17th instant), to have lodged a gentle and humble complaint against His Majesty's advisers at the Round Table Conference of the Federal Structure Commission for not giving members a level. He wanted them to place their cards on the table and to submit concrete proposals.

Mahatma Gandhi said that the proceedings seemed interminable to him and were leading practically nowhere.

Lord Chancellor Sankey undertook to bring the suggestions that Gandhi made in this sense to the Government's notice.

Representation Question

Mahatma Gandhi then expressed a number of opinions on the question of representation in the Indian Parliament. He favoured adult suffrage, and proposed that each of India's half million villages should elect one representative and that the latter should elect men for the Federal Legislature. This, said the Mahatma, would obviate the creation of unwieldy constituencies. He was opposed to a Second Chamber.

Mahatma Gandhi added that he had been for the past fourteen years a draughtsman for an Indian National Government, and for nearly 20 years for a similar body in South Africa.

Copy Of Emergency Travelling Certificate

The following is a copy of the emergency travelling certificate issued to holders of condonation permits who desire to go on a temporary visit to India:-

9511/11/11/30.

D.I. 69.

UNION OF SOUTH AFRICA

EMERGENCY TRAVELLING CERTIFICATE.

The bearer

is proceeding from South Africa to

per s. n. due to leave

on or about the

DESCRIPTION

Nationality Sex

Place of birth

Age Years

Height feet inches. Married or

Single

Trade or Calling

Distinctive Marks

REMARKS.

This document is valid only for the journey to the destination mentioned herein and return to the Union within three years from the date of issue and must be surrendered to the Immigration Officer at the Port of re-entry in the Union. Bearer is the holder of Condonation Permit No.

Signature of Witness.

Signature of Bearer.

This document is valid only for the journey from South Africa to the destination named herein, and must be surrendered to the Immigration or Passport Authority at the Port of arrival.

Dated at South Africa, this day of 1931.

Principal Immigration Officer.
(Province of)

Left thumb Right thumb Photograph
(if available)

Mahatma Gandhi On Political Murders

The following resolution was passed by the All India Congress Committee:—

"The A.I.C.C. deplores the attempted assassination of H. E. the acting Governor and the assassination of Judge Garfield in Bengal. While condemning all political murder including attempts at murder, the A.I.C.C. regards the attempted assassination of the acting Governor of Bombay as the more condemnable inasmuch as it was not done by a student of a college that had invited the acting Governor as its honoured guest. The A.I.C.C. warns those who secretly or openly approve of or encourage such murders that they retard the progress of the country. The A.I.C.C. calls upon Congress organisations to carry on special propaganda against all acts of public violence even where provocation is given for such deeds. Further the A.I.C.C. appeals to the nationalist press to use all its influence in this behalf."

Congressmen's Responsibility

The following is a condensed summary of Mahatma Gandhi's speech in moving the above resolution:—

"Let me tell you in all humility, that there is much more in my heart than is contained in the text of this resolution. It is my own draft, and hence I want to make this clear. I would have liked to go even farther, but the resolution represents the extent to which I was confident that I would carry you with me. I may inform you, that there was complete unanimity on this in the Working Committee, and I wish it may be the same here too. And yet I do not want you to accept this resolution without thoroughly thrashing out its pros and cons. If it does not appeal to you, you will not hesitate to reject it. But if you pass it, let it go forth as a declaration, that we want to fool neither Englishmen nor the world, but that so long as the Congress has truth and non-violence as its creed, it is our bounden duty to be truthful and non-violent in thought, word and deed, and to endeavour to plead with and warn those who are not with us from the path of violence."

Ever since we adopted this as our creed, or policy if you will, in 1920, the plea has frequently been advanced, that the Congress has nothing to do with the violent acts of non-Congressmen, that the Congress should, whilst adhering to its creed, leave alone those who do not believe in it. And I have been pointing out all through, that inasmuch as the Congress claims to speak for the whole of India, Muslims, Jews, Christians, Hindus, Muslims, and Sikhs, and inasmuch as we want to win Swaraj not only for Congressmen but for the whole of the country, we must accept responsibility for the deeds of every Indian. It is not Congressmen alone that carried on the struggle last year. The whole country fought side by side with Congressmen, and we gratefully accepted and gained by their help. The innumerable village-folk who participated in the struggle last year were not nominally Congressmen, but they all fought under the Congress flag. We must influence the political assassin. And this we can only do if we regard him as our brother and be responsible for his acts."

This is no new suggestion of mine. The Rowlatt Bill Satyagraha had to be suspended because of the outbreak of violence among those who were strangers to the Congress. The much criticised Hardoff decision was taken because we could not disown responsibility for Chauri Chaura.

A Mistake

"However I fail to carry conviction, say to

plainly; but if what I say appeals to you, you must accept the position whole-heartedly and with all its implications. When in the past we have condemned acts of violence, we have expressed admiration for courage and sacrifice of the young men. In my opinion the limit was reached when we passed the Bhagat Singh Resolution at Kanpur. I now feel that it was a mistake. Those who knew Bhagat Singh had told me a good deal about his fine character, his rare courage and sacrifice, and so I drafted the resolution. But I find that the qualifications of the resolution have been forgotten, and the praises have been exploited. I am deeply pained. Some said that I held the resolution as a sop to the youth whose approval of the Settlement I was anxious for. Well, those who say so do not know me. Not even for the freedom of India would I resort to an untruth, much less for a trifling thing like gaining the acceptance of a Settlement. Neither did the object of going to the Round Table Conference weigh with me. Had any such motive entered me in sponsoring the resolution, it would have been a fraud on the public and the world. But I now see clearly, that however worthy the motive was, the way in which the resolution was worded was a mistake, and we have avoided it this time."

A Plea For Earnestness

But I am asked: If you condemn the deeds of your young men, why not simultaneously condemn those of Government too? Those who argue like this do not know the Congress. The Congress is pledged to end this system of Government, and so condemnation of it will help to mend it. The existence of the Congress is a standing condemnation of the system. To rectify the wrongs of the Government at the time of condemning political murders is to confuse the issue, and to mislead the harassed youth. We must tell them in the clearest possible language, that they must cease to murder, no matter how great may be the provocation."

But how, it is further asked: Can you end the present system by the way of non-violence? Surely the progress made by the country since 1920 is sufficient tangible proof of the success. But whether we shall succeed or not is not the question. There is the Congress creed, and we have to work it out faithfully. Hence we must not in any shape or form identify ourselves with the murderous activities that we witness about us. It would be perfectly legitimate for those who do not believe in the Congress creed to agitate for its removal, and there will be no need for such a resolution as the one before you. We must not deceive ourselves or the world."

And now a word to the nationalist newspapers. They can help a great deal if they will. One often sees playing headlines in them suggestive of approval of political murder. Let them therefore beware of the slightest suggestion of encouragement to violence."

I am told by young men, that if I cannot help them, I should keep quiet, but not hinder them. My answer to them is: If you must kill English officials, why not kill me instead? I plead guilty to the charge of putting an obstacle in your way in my own way. It is my creed. Have no mercy on me and despatch me straightaway. But as long as there is breath in me, I must resist you in the manner I know. If you will spare me, I will lay hands on Government servants, be they big or small."

Don't Drive Them To Gallows

Replying to the criticism of those who moved amendments to the resolution, Gandhiji said in his concluding speech:—

Some of the speakers have appealed to me to add words containing a reference to Government. Sir, Abhyantar has troubled me with the thought of

condemning Himmlayan blunders and with being supremely reasonable. Well, then, I may tell him, that it is because of my reasonableness that I cannot accept the suggestion, for all that he wants is contained in the words "even where provocation is given." If you go on harping on the violence of Government and applauding the sacrifices and courage of our youths, I tell you you will only help to send many more of them to the gallows. I do not so much mind Government hanging them as your driving them to gallows, and I warn you, that that is what you are actually doing by condemning violence in one breath and applauding the courage behind it in the other.

Don't Put Obstacles

Hjt. Abhyankar warns me that our resolutions of condemnation have no effect on the youths. He is mistaken. Every word that we say here reaches their ears. It sometimes angers them, but it often makes them think, and I humbly suggest that we can reach on them only to the extent that we are in earnest. Let us therefore tell them plainly and unequivocally, that their notion does not help us but hinders us. I was responsible for suggesting the appointment of the Nariman Committee. It has not yet to complete some facts for me, but I cannot proceed even on the facts already collected, because the action of these young men greatly handicaps me. Those who give them the slightest encouragement make it difficult to secure the liberty of those who are already suffering incarceration. I could not get those political prisoners released under the settlement, but I had hopes that I would do so by entreaty. If you have elected to trust me, you must also trust my methods. But if you don't, the honest course is to disown me and to change the creed.—Young India.

Original Correspondence

TO THE EDITOR "INDIAN OPINION"

Vernacular Education

Sir,—I was astounded to read in your issue of the 11th instant the attack on Mr. Sastri by the Rev. Satchell in regard to vernacular. I congratulate you, Mr. Editor, for giving Mr. Satchell something to think about. Mr. Sastri never at any time opposed the teaching of the vernacular. Neither Mr. Satchell or any one else can prove their statements. What did then Mr. Sastri say at the Kimberley Conference? He was absolutely in favour of the vernacular. He maintained that since Dutch and English languages are the official languages in South Africa and since the Indian child will have to compete with the other races on an equal footing in the industrial, commercial and social sphere of life, therefore it will be fatal to curtail the present timetables in school inadequate as they are and substitute vernaculars. The present syllabus in Indian schools in Natal is different to the Europeans and therefore introducing vernaculars as part of the hours would mean keeping the Indian child back. Mr. Sastri knew as to what he was advising his people when he strongly urged that vernaculars should be taught outside the present school hours and that the Indian community ought to be patriotic enough to start their vernacular schools. The Indians in Natal are doing that and they must go on doing it. Each particular section catering for its own particular sect. If Mr. Satchell is really earnest and sincere to help the Indians let him first of all persuade the

Government to raise the syllabus to Indian standards to that of the European. Secondly, let him raise the tone of the Boys' School at Hyderabad and produce better results in the P.M.C. examination. Thirdly, let him do away with English services in his churches and teach the Christian Indians that they can worship God in their own vernacular and understand Him better. Fourthly, let him inculcate in the Indian Christians a greater love for their country and their leaders; then as a natural result the love for their language will follow. If there is no love for their Motherland or leaders there can be no love for their language.

I do not misjudge the motives of Mr. Satchell but I am very anxious of his blood as far as Indians are concerned. The time has come when Missionaries need to dominate the Indian community with their ideas and this idea of Mr. Satchell if adopted will give us an inferior place in this country for we shall not be fully educated in the Western language which is the commercial and the intellectual language. I admit there is a section of the Indian community who want to become "White men" in everything barring their skin even though they put on powder and paint and they pass in some quarters. Who is responsible for it? The Missionaries who made these people take English names like Williams, Jones etc. and made them look upon anything Indian as heathen and un-Christian. Therefore the Christian Indian in his blindness swallowed all this "tripe" and began to hate all that was beautiful in the Indian Nature's custom. Thank God the Christian Indian in India to-day is changing his English for the real Indian name and his wives and daughters are changing the English dress and hat for the beautiful "sari".

May the day arrive in South Africa that the Christian Indian will adopt at last for his wife and daughters the beautiful Eastern form of dress.

H. S.

Jews And Their New Year

On Sunday 13th September, the Jews celebrated their New Year feast 5762. While reading the daily newspaper the thought struck me that we Indians have our New Year and why should we not celebrate it whether we are Hindus, Mahomedans, Parsees or Christians? We are all Indians no matter to what religion we belong. The thought was further carried by the question my son put to me as to why we call the year 1931 when the Jews claim 5762 as the number of years they have been in existence as a nation?

Therefore I appeal to you, Mr. Editor, to appeal to all communities in South Africa that the true Indian Year should be kept. The Hindu can go to his temple and have his prayer, the Mahomedan can go to his Mosque and the Christian can go to his church but let them all keep it.

It will be interesting to know what others think of my appeal. Will you invite adverse or favourable criticism on the subject?

REV. BERNARD L. E. SUGASTONEY.

[NOTE:—The above writer seems ignorant of the fact that Hindus, Parsees, Christians and Mahomedans all celebrate their own New Year. The Christian year begins according to Christian era and therefore their year and tally is 1931. Similarly the Hindu year is 1987 and they will be celebrating their New Year in the beginning of November. The Mahomedan year is 1350 and the Parsee Year is 1291 and they have only a few weeks ago celebrated their New Year. We do not therefore see anything peculiar in the Jews celebrating their own New Year.—Ed. I.O.]

The Scout Movement In Natal

Sir—I am grateful to your correspondent "D. S." for giving me an opportunity to express my views on the above question.

I feel strongly and have always felt that the Scout organisation will, sooner or later, admit our boys. The pride of the movement is that it is world-wide and recognises no distinction of race, creed or colour.

I deeply regret that the Natal Scout Council allowed its judgment to be distorted by the South African Scout Council by accepting the decision of that Council to refuse affiliation to Indian Troops, except on terms which, to say the least of it, are "unacceptable."

I disapprove of attempts to organise troops at present because I believe that further representations, if made, will meet with success.

In an article I wrote a year ago I advocated the formation of a parallel organisation, under another name, for a time, but I prefaced it with the words "The Scout officials have sacrificed principle for expediency; yet good often comes out of evil. If race prejudices hinder our boys from joining the Scout organisation and we are forced temporarily to organise a separate movement can we not find some compensations?" I did not pursue the idea of a separate organisation, as on more mature consideration it did not seem practicable.

In a paper I read before the Indian European Joint Council last May I urged that the Council should endeavour to influence the efforts made by different bodies to obtain official recognition of Indian boys as Scouts. I elaborated the opinion of the Scout Commissioner for Natal that the representations be sent to the Congress leader, and the South African Scout Council were asked to quote the Commissioner's letter "until something more is put before the Council the matter will not be brought up again."

A month later Lord Baden Powell visited Natal. I wrote to one of the Natal Indian Congress leaders as follows:—

"Your Grace, I think that Lord Baden Powell will be in Durban for one day in June. As he is unable to meet deputations why should not a thousand of our boys do him honour by marching to the station? A petition to be signed full Scout recognition ought to be presented to him. Neither the Scout Council nor the general public could have any objection to a thousand of our boys, well drilled and neatly dressed, in ordinary clothes, with a few banners to the man who has done more for India than any other living person. I doubt whether recognition could be refused after such a demonstration. If you think the suggestion is good, please discuss it with the Congress."

I am sorry to say that the gentleman, to whom I wrote, took no steps in the matter. It is only because the "Scout" who I made the same suggestion to was a friend of mine, with a request that it be considered by the Executive of the "Scout" Society. It was possible, however, to be done by a Scout.

I was quite aware of the fact that the South African Scout Council was the real authority in this country yet I felt that such a demonstration might reverse all previous decisions.

May I now make an appeal to all who are able to assist, to meet, either under the auspices of the Natal Indian Congress, the Teachers' Society or the Indian European Joint Council, for the purpose of re-opening negotiations with the South African Scout Council? If such negotiations fail, which I refuse to contemplate, let us have a united representative body elected to formulate a policy.

We have delayed too long! Our boys should not be deprived of membership in the greatest movement of its kind the world has known. But let us not attempt to force troops that will be outcasts in any world movement. Let us not throw down the people's eyes by starting untrained Scout troops, suggesting to the world that we are satisfied with the official decision, and that all is well. All is not well!

In our best of days, I may say that I have not refused to allow the formation of troops in the schools of which I am privileged to be a teacher.

I have expressed my views and my teachers, to whom I have expressed confidence, are free to follow whichever course they think right in the interests of their boys.

I am, Sir,

Yours truly,

W. H. NELSON, Secretary.

Shri Paramahansa Srihithanatha Yogiswara Committee have advertised that Shri Paramahansa Srihithanatha Yogiswara of India will perform Jalahamhama Yoga (floating on water) on Sunday, the 27th September, 1931, at Utagam River, South Bank (near Mr. J. Henry's Hotel Paru), at 5.30 p.m. He will also offer prayer while in that posture. The public will be able to see it free of charge.

News In Brief

According to the London Correspondent of the *Natal Mercury* Mahatma Gandhi is reported to have stated:—

"I am disturbed about the Commission. We are making such very slow progress. The Government is like a sphinx. It is so cautious in its attitudes that it is impossible to know where it stands. I have spoken gently this week, but I don't know how long I shall be able to bear this hopeless uncertainty, for which I can see no just reason. The Government cannot sit for ever on the fence." Mahatma Gandhi's greatest asset, as far as debates are concerned says the correspondent, is his ability to sit perfectly still and speak without moving hands or feet. He seems particularly fond of children, and loves to play with the little street arabs in the East End. He finds London remarkably changed since he was here as a student. There are not the same sharp distinctions between wealth and poverty; everything is more graded, and in going from St. James Palace to Bow he notices how gradual the change is in social conditions. Invitations from Northern India have been showered on him. His great ambition, he says, is to abolish the machine in India, and he wishes to see local village industries restored. Mahatma Gandhi has been closely questioned by North Country M.P.'s and others concerning the precise amount of financial support which his cause has received from the Bombay millionaires, and although Mahatma Gandhi admits such contributions, he strongly denies that he is in their hands.

MAHATMA Gandhi is reported to have delivered a protest that the Government had decided to base the rupee on the sterling without consulting Indians. This, he argued, implied that Indians were not fit to be consulted, and the Indian Congress would be unable to support the measures suggested by Sir Samuel Hoare.

THE services in celebration of the centenary of the British Association in Liverpool Cathedral were addressed by General Smuts and Sir Oliver Lodge. General Smuts is reported to have said it might well be that the light of guidance for Western civilisation in the grave issues ahead might come from science. Scientific discoveries were displacing human labour, and if they continued we would have to recast our whole society.

Mobiloil

stands up

VACUUM OIL COMPANY
OF SOUTH AFRICA LIMITED

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુરનક ૨૯ મ્.

ફ્રીનીકમ, સુક્રવાર, તારીખ ૨૫ સપ્ટેમ્બર ૧૯૩૧

અંક ૩૯

નોંધ અને સમાચાર

નેશનલીસ્ટને માટેવાને ફાઇ પજુ લાકડી સારી

પ્રીટરીયા વેસ્ટમાં પ્રાંતિક કાઉન્સિલો પ્રતિ નાખવાની સુચનાના સંબંધમાં બાબતુ કરતાં મી. પેટ્રીક ડેવને તેમાં રહેલી મુશ્કેલીઓ તરફ ધ્યાન ખેંચ્યું હતું. અને નાટકના સંબંધમાં જણાવ્યું કે જે ત્યાંથી પ્રાંતિક બેઠો દુર થશે તે નાટકના હિંદી વસ્તીના સવાલની અસર આપા દેશને પડેવિશે.

સાવય આફ્રિકન પાર્ટી ધારે છે કે નેશનલીસ્ટ સરકારને માટેવાને ફાઇ પજુ લાકડી સારી છે અને આ દાખલામાં પ્રાંતિક કાઉન્સિલની રીટી રફ કરવામાં હિંદી અગ્રણીય હોવાનું જણાવવામાં આવ્યું છે. જેઓ પ્રાંતિક કાઉન્સિલો રફ કરવાની તરફથી છે તેઓને હિંદીથી કાપવું રહેતું નથી કેમકે અમારે જણાવ્યું મળ્યું છે તેમ નાટકમાં પ્રાંતિક બેઠો દુર થવાથી નાટકને પોતાના હિંદી સવાલમાંથી રાહતજી મળશે કેમકે અમારે હિંદીઓને આ પ્રાંતમાં જોવાઈ રહેતું પડે છે તેને બદલે તેને ફાલગુની અવકાશ મળશે.

સેન્ટલ હાઉસિંગ બોર્ડને વાંધો

કચ્છના ટાઉન કાઉન્સિલે હિંદીઓને શહેરની બહાર વસાવવાને લેન આપવાના કારણે દરવાજા સામે સેન્ટલ હાઉસિંગ બોર્ડને ટેકનીકલ વાંધો ઉઠાવ્યો છે કે એ લેનો શહેરની અંદર પણ આંધવાને આપવાનું સુચવાયું હતું અને શહેરની બહાર તેનો ઉપયોગ થઈ નહિ શકે. છતાં એક્ઝીક્યુટીવની પરવાનગી મેળવીને એ વસ્તુ સુધારી શકાય એવું બોર્ડે કહ્યું હતું છે અને અમે ઉમેદ રાખીએ છીએ કે કાઉન્સિલ એ બાબતમાં ઘટતી પરવાનગી મેળવીને એ કામમાં અત્યાર સુધી થઈ શકેલી લાંબી ટીકમાં વધારો નહિ કરે.

વિનાશ કાળે વિપરીત સુદ્ધિ

'રેન્ડ ડેલી મેસ' લખે છે કે: 'મદાત્મા ગાંધીજીની ઇચ્છાકે માં મળેલી રાજી દેવસ દાનદર-સમાં પડેલા દિવસની દાખરી ધણીજ કન્વેન્શન નીચી હતી—ગાંધીજીની દ્રષ્ટિથી. તે દિવસે તેઓ કંઈ બોલ્યાજ નહોતા. તે દિવસ તેમનાં માનવાર હતો. રાજદારીઓને માટે એવા વધારે દિવસો હોવા જોઈએ. મદાત્માજનાં સોમવારનાં માને તકલીફ કરેલા હિંદી પ્રશ્નની સૌથી સારી સેવા બનવેલી છે. તેથી તેમણે. બોલામાં એણે, હુકસાન તો નહોતુંજ પહોંચાડ્યું કે જે દમજામાં પાચાળ બનીને પડેલાં હોય છે. સંતો દેખાતા જમણે, સંજગીયા નહિ જોઈએ.' બાઈબલ 'રેન્ડ ડેલી મેસ' ના ઉપલાં લખાણપરથી મદાત્મા ગાંધીજીને તે સંત બોલે છે કે રાજદારી એ સમજી શકાય નથી. વળી તેમના જહેલા દિવસનું માન સરળ થયું હતું તે મદાત્મા ગાંધીજીની

દ્રષ્ટિએ કહેવા માગે છે કે પોતાની દ્રષ્ટિએ એ પજુ સમજી શકાય નથી. ખાખીઓ જે સંતોનું સંતપણું ઘેરેક અંશે જણ તેઓના બોલ્યા વગરજ ધારણ કરતા હોય તે સંતોને જોવાની કંઈ ખાસ હોય થતી નથી. પરંતુ જાનના જમાનામાં તો સંતોના જર્મન પજુ કડવા થઈ પડ્યા છે તો પછી તેમની ઉદ્ધિનનું તો મુશ્કેલું શું? અને તેનું કારણ એજ છે કે વિનાશ કાળે માણસને વિપરીત સુદ્ધિજ મળે છે.

ફરી માલને ઉત્તેજન આપે

કુનાઇટ ડેમીનીયન્સ ફ્રટ લીમીટેડના પ્રમુખ મી. ગીયસન જમ્બીએ જે પરદેશી માલની ખાસ અગત્ય નહિ હોય અને જે દેશમાંજ પેદા થઈ શકે તે હોય તેનો બહિષ્કાર કરવાની અને પ્રીટીસ માલનેજ ઉત્તેજન આપવામાં ખરી કરકસર રહેલી છે એવી સૂચના કરેલી તેના જવાબમાં વડા પ્રધાન મી. મેકડોનાલ્ડે જણાવ્યું છે કે નગરીઓ પોતાની જરૂરીયાતોમાં બનતી કરકસર કરવાની અને માત્ર પ્રીટીસ માલજ ખરીદવાની શરજ છે કે જોયી ખાસ જરૂર ઉપરાંત થી. ૧ તો પજુ માલ આપણે બહારથી આવતા નહિ કરેવો પડે. બ્રીટની આર્થિક સ્થિતિ એટલી બધી ખરાબ થઈ ગઈ છે કે વડા પ્રધાનને પોતાના દેશને આ સુચના કરવી પડી છે. ત્યારે હિંદુસ્તાન માં જ્યાં દેશની અરધી ઉપર પ્રજા અર્ધ નખાવર્યા અને એક ટક પજુ પુરતો ખેરાક નહિ મળતો હોવાની સ્થિતિ એમની રહી છે ત્યાં આપું પમણું લેવાની ફેરવી વધારે અમત્ય દરો એ સહેજે સમજી શકાય તેવું છે. બ્રીટને રવાનુજવ થયા પછી હવે જે હિંદુસ્તાન પરદેશી માલ કે પ્રીટીસ માલને પજુ બહિષ્કાર કરી પોતાના દેશના ઉદ્યોગોને ઉત્તેજન આપે તો તેમાં હિંદુસ્તાન કંઈ ખોટું કરતું નથી અને લેકેશનર અને મેન્ચેસ્ટરે રોજ કરવાનું કારણ ન હોય એ તે સારી રીતે સમજી શકાયું હશે.

ધરના ઉકરક ઘાંટી ચાટે અને ઉપાધ્યાયને અરે

પોતાની રમિતના ઉપર નમતા અને તેથી માતેલા બનેલા હિંદના મહારાજાઓમાંથી રવેશાકિમાન અને ક્ષત્રીયત્વને ક્યારેનો અંત આવી ગયો છે. વજુ તો પોતાની રમિતના સુખને ખ્યાલ સરખાયે ક્યાં વગર ઉભાંડમાં મહેસો ચણાવી છવન-માળાજ ત્યાં બાળવતું નહીં કરી મુક્યા છે. આ બ્રીટનની બીડ વખતે તેઓને જીડી લાગણી થઈ આવેલી છે અને તેઓનું એ દાર્થ બતાવવાને જકાર પડ્યા છે. મહારાજાઓની મેન્ચરના મેન્ચેસર બોલાવના નવાળે વડા પ્રધાન મી. મેક-ડોનાલ્ડને કાગળ લખી આ બ્રીટનની બ્રીટને વખતે જે કંઈ

પણ અમારી સઘનું હેતુ તે લાભદાયી છે તેમ સગવડ રાહડે
રેખા ધોનર-સંગે એવેલા મહારાજાઓના પ્રતિનિધિઓએ તેઓના
ખર્ચામાં બોલી શકે તે દિવસે આપવાનો હતો તે જલો
કરવાની દ્રષ્ટિ દર્શાવી છે. વધુમાં જણાવ્યું છે કે જામે
જાણીએ છીએ કે આ રકમ સમુદાયમાં એક બાજુ જેટલી થશે
જતાં બીજાની પ્રજા તરફ દીંદના મદારાજાઓ અને તેઓની
રકમત જે માત્ર ભરી લાગણી ધરાવના આવેલાં છે તેનું એક
ચિન્હ છે. આ મેટ્રોપોલિટન મહારાજાઓને આભાર સ્થાપના
એવી આશા દર્શાવી છે કે આ તેઓની જલદ મેટ્રો નેઓના
અંગ અને સંસ્કારની સામેલી છે કે જે ધણી જાનાનાઓ
અધી દર્શા રહેશે અને હોદી અને જાંટન પોતાની જરૂરપરસની
આખરે દર્શાવી દાખવાને મનુષ્ય જાનીના જલદને મારે એક
સારો ઉદાહરણ. જામે મહારાજાઓની આ જલદ મેટ્રોની સામે
પ્રેરણા ઉદાહરણ નથી. જોદાની લાગણીથી તેઓ પ્રેરણા એ
તેઓને વિશે એક આશાજનક ચિન્હ છે. પરંતુ આદર્શ
જેવું શુદ્ધ હોય એવું તેનું એ છે કે નાદિ એ પ્રજા ઉટે છે
ખરે. જો શુદ્ધ હોય તો તો હીંદ પરંતુ જે તેની પાછળ
પ્રથમત રહેલી હોય તો તેના કંઈક છુટું જાણ્યું નહિ મળ્યા.
જે શુદ્ધ હશે તો તો કંઈક વળે તેની હોય તેઓની
કંઈક પછી જાણવાને જાણ્યું નથી નીચળીની આશા રહે.

“ધ્યાન-અન આધિનિયમન”

સુભાષ ચંદ્ર બોસ ૨૫ સપ્ટેમ્બર ૧૯૩૧

એકર હોદીઓની ગમા રૂપીવારે મળેલી મીટિંગની આપણું હતો
ચર્ચા હતી. હોદીઓની એટલી મોટી મીટિંગ
ગયા, રૂપીવારની વધુ વખત થયાં જોવામાં આવી નથી.
મીટિંગ પ્રધાને તો જાણના આગળે પાછા સાંભળ્યા
જવું પડ્યું હતું આ પ્રણાલિ નાટલ

ધ્યાન-અન રૂપિસના આગળે જોદા હોદીઓને પ્રત્યક્ષ રાજ્ય
હોતો, જે મીટિંગે જોદા પ્રજાને અને સરકારને સ્પષ્ટ રીતે
જાણી આપ્યું છે કે હોદીઓમાં જે રી એટલી ગંભીર છે
કે આજીવન થતાં જાણી છે તેની તેની અવજન કરી
મુકાબા તેમ નથી. માર્ગમાં રજાના મેચર તેમજ દીંદ
સરકારના એવન્ટે હોદી આપવાની તકલીફ લીધી તેમ મારે
હોદી જોડા, તેમની આગળે છે. તેઓ રિયલ્ટી મેળોજના
મુલાકાતી મુકાબા જોડા મુકાબા ના. સરકારને પણ દને એમ
જાણવું જાણ્યું નહિ રહે કે આગળે ખરેખર નહિ હતી થી
જામે કંઈ કંઈ નથી. જામે પોતાઓને જાણ્યું કરીને જોડી
મળુરીનીજ નીતી અપવાર કરવામાં આવે ત્યારે આ સિવાય
બીજાં પરિણામની આશાજ શી રીતે મળી જાણ્યું આ
મેંદારી પ્રજાને એક માત્ર આશાજનક બાજુ એવું છે કે રજાના
મિત્રાદર્શક વળેતો જાત નેત્ર મુલાકાતીનાં બાજુ કરી હોદી
ખાજોતને મેંદારી અપવાનાં વિરુદ્ધ છે. એવી નીતીનું
અવજનરૂપે રજીવનારા હોદીઓનેનાં વધારા કાળો વર્ગમન-
જોડામાં પ્રસિદ્ધ થાય છે જે જોડાને જામે આનંદ થાય છે. સર-
કાર આ પ્રજાને સમજાવે રજાને કાજુ પકડાંગ સામાન્ય પ્રજા
તરીકે જાણે અને તેમાં જાલીમદારો હામલ થયા નહિ કે તો
પ્રજાને દરેક વર્ગમાં સંકટ પુણે અંશે દુર ચર્ચા જામ અને
જાંવજાં કેવળમાં કાજુ રહેશે નહિ

જામે નેધ લેનાં આનંદ થાય છે કે રૂપિસના અમલદારો
ગમા રૂપીવારની મીટિંગ જાદ તેમાં મળેલા હોદીઓનાં વગર વિલંબે
અમલ કરવા લાગી ગયા છે. ગમા સોમવારની સવારથી જે
રૂપીઓમાં એકર હોદીઓની નેધ લેવાને એક રજાજર પુણ્ય
મુકાબામાં આવ્યું હતું આ આ હોદીઓ લખાઈ રહી છે તે
વખત સુધીમાં ૧,૫૦૦ હપ્ત નાગો નોંધાઈ ગયાં છે. આ
૧,૫૦૦ તો પુખ્ત વયના પુરુષો છે કે જેઓને કુટુંબોનું
પોષણ કરવાનું હોય છે. એ બધાના સંકટને ખ્યાલ કરતાં
જોડાને પણ અજાન થયા વગર નજર રહે.

રૂપિસના અમલદારોની સરકારી નીચે ૫૦૦ એકર હોદી-
ઓનું સંપત્તિ નોંધ સંકળના એવન્ટેને ખંજો કુચ દરી અર્થ
હતું અને એવન્ટે તેઓને આપવાને અપી તેઓને રાહત
આપવા પોતાની જાણ કરવા વચન આપ્યું હતું, તેઓને
મદદ આપવા એક “સર કુર્મા રેડી રીલીફ ફન્ડ” પણ જોડા-
વામાં આવ્યું હતું.

આ હપ્તે રૂપિસ તેઓની વતી મળુર પ્રજાન સમક્ષ
વહતી અગત્યની રજાઓ પણ કરશે.

પરંતુ સરકાર આપણા એકર જાણ્યોને, રાહત આપવાને
મરે તે પ્રજાં લે થા ન લે જતાં આપણે તેઓ પ્રજાની આપણી
પોતાની કરજમાંથી તો નજર મુકવું જોઈએ. આપણું દેશાભિમાન
જાણી આપવાનાં પ્રજા રજા છે. એકરોને મદદ મારે કંઈ
કરવાથી તેઓને કંઈક અંશે રાહત મળશે જે ખુદ છે પરંતુ
જે ચાર રીલીફ આપણી જાણમાંથી કાઢી જાવી એટલે આપણે
જવાબદારીમાંથી મુકત થયા એમ આપણે નજર માની લાગ્યો.
જે કે વર્તમાન સંજોગમાં કંઈ એકરું કરવું જે પણ જરૂરી છે.
છાં જામે તેની તરફથી ખજ નથી રજા એવી આર્થિક મદદ
આપવાની જોડા પર પંતન કરનારી અસર થશે એવો
જામે ભય રહે છે પરંતુ જે આપણે ન્યા જાની રજા ત્યાં બીજા
પ્રકારે બદલે આપણાજ એકર જાણ્યોને નોંધી આપણે તો
આપણે તેઓની વધારે સેવા કરેલી મળ્યો અને તેમ કરીને
સરકારને કંઈ પણ રાહતના પ્રજાં લેવા પડશે તેમાં પણ
આપણે મેંદારૂ બનીશું.

સરકારને અમે કંઈ માત્ર એટલુંજ રહીશું કે તેણે જાલી
મળુરીની નાની કોડી દેવી જોડા અને રીલીફ વડે મુલાકાતીને
મેંદારૂ નાન-મુલાકાતીને મારે સામાન્ય જાણવાં જોઈએ. જામે
સમજાવે જોડાને જાલી કે વર્ણોતે મેંદારૂ રાખ્યા સિવાય સંજાન
સગવડો કરી આપવી જોઈએ.

જામા ગયાં એકવાડીવાના અંકમાં આ બાબતની ચર્ચા કરતાં
જામે જાણ્યો ગયાં હોતો કે જે
એનંદજનની ટ્રેવેલીંગ સર્ટીફિકેટ વાંદોતો પાનડાનેસન પરમીટ મારે
છે તેઓને જામે હોદીઓના
મુલાકાતી જામે ત્યારે હોદીઓના
જાનાં તરફથી સંજાજ નીમમ મુલાકા સર્ટીફિકેટ જોડા
આપવાની આપણે બદલે એકર જાણ્યો ટ્રેવેલીંગ સર્ટીફિકેટ
આપવામાં આવે છે

વાંચનારની જાણ મારે અમે જે સર્ટીફિકેટની નાલ જાન્ય
રજાજ લખીએ છીએ

કદર ના મળિસાન (મિંગે-કોન્ટ) એટલી મુલાકામાં
જાં હા ૧૮ ૩ ના મળિસાન એકરની કલમ (૩) ની પેટા
કલમ ૩ (જે) માં મળિસાન છે

૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦	૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦	૩૧	૩૨	૩૩	૩૪	૩૫	૩૬	૩૭	૩૮	૩૯	૪૦	૪૧	૪૨	૪૩	૪૪	૪૫	૪૬	૪૭	૪૮	૪૯	૫૦	૫૧	૫૨	૫૩	૫૪	૫૫	૫૬	૫૭	૫૮	૫૯	૬૦	૬૧	૬૨	૬૩	૬૪	૬૫	૬૬	૬૭	૬૮	૬૯	૭૦	૭૧	૭૨	૭૩	૭૪	૭૫	૭૬	૭૭	૭૮	૭૯	૮૦	૮૧	૮૨	૮૩	૮૪	૮૫	૮૬	૮૭	૮૮	૮૯	૯૦	૯૧	૯૨	૯૩	૯૪	૯૫	૯૬	૯૭	૯૮	૯૯	૧૦૦
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

હોંદીઓમાં બેકારી

અથા રશીયારની મીટીંગ

નાટક ઇન્ડિયન ડેમોસ્ટ્રેશન બાઇબલ હેડિંગ અથા રશીયાર તા. ૨૦ મી સપ્ટેમ્બરના રોજ ડરબનના વીક્ટોરીયા પીઅર પેલેસમાં બેકાર દોહીઓની એક બેઠી સભા મળી હતી. હોંદી મીટીંગ બરાબર એવો હતો. લગભગ એ દબાર વેરર દોહીઓ હાજર હતા અને મળીને જગનાના અભાવે પાછા ફરવું પડ્યું હતું. મીટીંગમાં હોંદી સરકારના એજન્ટ સર કુર્મા, ડરબનના મેયર મી. એ. હેમોન્ટ અને બેકારોને રાહત આપવાના કામ માં રોકાયેલા બીજા બેકારો હાજર હતા.

પ્રમુખસ્થાન મી. સોરાબજી રસમજીએ લીધું હતું તેમણે પોતાના બાવળમાં બધાં બધું કે આપણા બેકાર બાઇબલો યુરોપીયનોના જેટલા વાચાળ અને અજ્ઞાત નહિ હોવાથી તેઓની કિંમતવાને કાલ કદ મળ્યા યુરોપીયનોએ એવું બહેર કહ્યું છે કે આપણામાં બેકારો જેવ નહિ હરબલ કેસેલ મળ્યું છે. આ કિંમત બાવળા કારે એવું બેલી ગયેલા કહેવાય છે કે દોહીઓમાં બેકારી નથી.

હોંદીઓમાં આપણા સેકો? યુવાનો ડરબનના રસ્તાઓ પર નોકરી માટે બેઠેલા હોંદીઓ મોટા કુટુંબોના એક માત્ર આધાર છે તેવા હોંદી બંધા વચરના મધ પડેલા છે. જે હોંદીઓ આવાએ એક વખતે દોહીઓને જ મળવા દતા તેમણે દોહીઓને સેકોની અંખમાં રાખી દીધેલી છે. સેકો નોકરીના અભાવે બેસીરેડ યુરોપીયન રશીયનો કાલ લઇ દોહી સ્તાલ આવી અથા છે. કુર્મા દોહીઓમાં બેકારીને લીધે વસતું સેક્ટ વર્ણની નહિ કહાય તેવું છે.

તમે કામગીરી હોંદી કે સરકાર ગેરી મજુરીની નીતી મદી રહી છે. આ નીતીથી જુદા જુદા આતાંઓમાં કામ કરતા દોહીઓ, નેટીયો અને કલકોને રાખ આપવામાં આવશે અને તેઓની જગ્યાએ યુરોપીયન બેકારોને રાખવામાં આવશે. આવી નીતી માં અદલ ઇન્સાફ ક્યા રહ્યો છે એ સમજી શકાતું નથી. યુરોપીયન બેકારોને માટે નોકરી બધે રોકવામાં આવે તેઓ વરજાવારી સંપૂર્ણ દિલસોજી છે. પરંતુ પ્રજાના એક વર્ગના ભોગે બીજા વર્ગને નોકરી આપવી એ શું ન્યાયી મળ્યા? આવી નીતી માતારી અને અમાનુષી છે. કોઇ પણ સુધેરથી સરકાર પોતાની રાજવના અમુક વર્ગના ભોગે બીજા વર્ગની સ્થિતિ સુધારવાની નીતી અપનાવ નહિ કરે હું કહી ગયો છું કે આપણા બેકારો મળીને હાલમાં ભોગરી રહ્યા છે અને બે ભેરી મજુરીની નીતી અરેખર અપનાવ કરવા માં આવશે તો તેવું પરિણામ એજ આવશે કે દોહીઓ ઉપડી જશે. હું ઉમેરું રાખું છું કે સરકાર આવી માતારી નીતી અપનાવ કરવાની મુખર્ષ નહિ કરે. આકલ આક્રિયાની મીટીંગ વસ્તી જોતાં આવી નીતી રહીજ નહિ રાશે.

મી. જોન રેબર્ટસ

નાટક ઇન્ડિયન વીકલન્ડ એસોસીએશનના મી. જોન રેબર્ટસને બેકારવાની વક આપવામાં આવી હતી. પરંતુ કોર્ટએ તેમને બેકારવા નહિ દીધા.

મી. કોર્ટેડર

મી. કોર્ટેડરે બધાં બધું કે સરકારની ગેરી મજુરીની નીતીને

હેતુ બીજી સમગી કોમોને આતમ સપ્તી કેવળ ગેરીઓને જ નોકરી આપવાનો છે. યુરોપના દેશોમાં પણ બેકારોને પ્રથમ છે પરંતુ તેમાં વર્ણભેદ પાડવામાં આવતો નથી. પરંતુ આકલ આક્રિયામાં જુદા જુદા વર્ણના મજુરો વચ્ચે મળો વધારત છે. સરકારનો આશય બહુમતિના સારામાં સારા ભાગોને માટે રાજ્ય તંત્ર અજાવવાનો હોય છે. આ દેશમાં નોન-યુરોપીયનોની બહુમતિ છે. જતાં સરકાર લઘુમતિની વરકાર વધારે કરે છે. રશયે વિચેર આતાંઓમાંથી દોહીઓની નોકરી બતી રહી હોવા તરફ તેમજ કોર્ટેડરેકને પણ મળ્યા આતાંઓમાંથી દોહીઓને અને નેટીયોને કાઢી યુરોપીયનોને રાખેલા હોવા તરફ મા. કોર્ટેડરે જ્યાં બેઠું અને કહ્યું કે બે સરકાર આવીજ નીતી અપનાવ કરવાની હોય તો તે યુરોપીયનોના બાજમાંજ વંત્ર મજાવવા માગે છે એવું સિદ્ધ થાય છે. આ દેશમાં દોહીઓનો મોટો ભાગ આ દેશમાં જન્મેલાઓનેજ છે અને તેઓને આ દેશના વતની સિવાય અન્ય કોી રીતે મળીજ શકાય?

મેયર

મેયર મી. હેમોન્ટે કામગીરીના કાલેકમાં આવી જઇ કહ્યું કે આ સ્થિતિને માટે વક સરકારનો છે. આ પ્રથમ આખા દેશના છે અને સરકારે તેને કાયમી સેવા બેઠાં.

બીજા એક બાવળકાર બધાં બધું કે પોતાની આર્થિક સ્થિતિને સમજે મળ્યા દોહીઓ દેશમાંથી આવ્યા અથ છે. આ પ્રકારે મુડી અને મજુરીના યોગ્ય ધોરણે વિચાર કરવો બેઠાં મજુરીને લગતા કામગીરી સંબંધમાં તેણે બધાં બધું કે દોહીઓએ કેપ્ટાઇન એકામેન્ટ મળ્યું તેની મળીજ મુદત પહેલાં જોઇમાં જોઇ પમ રતું ધોરણ બાધવાની મામળી કરી હતી. પાખાલ ધોરણ સ્વકારવાને દોહીઓને પોતાની આર્થિક સ્થિતિ સુધારવાની સમગી વક અપાતી બેઠાં.

સર કુર્મા રેડી

સર કુર્મા રેડીએ બધાં બધું કે દોહીઓએ જેઓ નોકરી કરતા હોય તેઓનું અને નોકરી વગરના હોય તેઓનું એક મંડળ બનાવવું બેઠાં. જ્યાં સુધી તેઓ પોતાને અથાજ સંજ્ઞાવશે નહિ આ સુધી તેઓનું કંઈજ નહિ વળે.

મજુર આતાનાં ડીવીડનલ ઇન્સપેક્ટર મા રેબર્ટસે બધાં બધું કે દોહીઓએ પોતાના બેકારોને લગતી સ્થિતિ અને આક્રિયા વધારે કડકતો આપવી બેઠાં કે નેથી અવાઈ હતું તેથી અસ્થિતિવાર રહે, નાટક ઇન્ડિયન ડેમોસ્ટ્રેશન સરકાર મળીજ મદદમાં મધ પડશે.

કોર્ટેડર

આદ નીમે પ્રમાણે લગેલા મળા હતા:—

નાટક ઇન્ડિયન ડેમોસ્ટ્રેશન. આખર હેડિંગ મળેલી બેકાર દોહીઓની આ મીટીંગ:—

(૧) સરકારે અપનાવ કરેલી ગેરી મજુરીની નીતી કે જેનો હેતુ દોહીઓ, નેટીયો અને કલકો બેકારોને ભોગે યુરોપીયનોમાંથી બેકારી ફર કરવાનો છે તેની સામે સખ્ત વિરોધ દર્શાવે છે;

(૨) સરકારને અને યુનીસીપાલીટીઓને જાતીયભેદ રાખ્યા સિવાય સમસ્ત બેકારોને સામાન્ય રીતે રાહત આપવાના પગલાં લેવા વિનંતિ કરે છે;

(૩) મજુર પ્રધાનને નોકરી વચરનાઓને માટે જાતીય-ભેદ રાખ્યા સિવાય બેકારોનું એક ખાતું બેકારવાની

વિનંતિ કરે છે;

(૪) યુનીયન સરકારને જરૂરયાતના પૈનશનના લાભો હોદ્દાઓને પણ આપવા વિનંતિ કરે છે;

(૫) સર કુર્મા રેડીને તેમજ નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસના પ્રતિનિધિઓને બેકારોની કોન્ફરન્સ મળે તે પહેલાં મળુર પ્રધાનની મુલાકાત લેવા અને આ મીટીંગ માં જમાર થએલા હાથોની તેમને જાણ કરવા વિનંતિ કરે છે.

પ્રધાન મુલાકાત આપી નહિ શકે

નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસે પોતાને મળે રવીવારની માસ મીટીંગમાં મળેલી સુચનાના આધારે મળુર પ્રધાન પર નીચે પ્રમાણે તાર પ્રેક્ષીયા કરી હતી:—

“આપના સોમવારે યુનીસીપાલીટીઓની કોન્ફરન્સ મળવા અમારું નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસ હોદ્દા બેકારોનો કેસ આપની સમક્ષ રજૂ કરવા અને યુરોપીયનો ઉપરાંત હોદ્દાઓને પણ શકત આપવાના ધટતા પગલાં લેવાની વિનંતિ કરવા આપની મુલાકાત લેવા કહે છે. સ્થિતિ અંગીર છે. શુક્રવાર થા કનીવાર આજે આપશે.”

પ્રધાનનો જવાબ

મળુર પ્રધાનના આલંચાથી જાણવામાં આવ્યું છે કે પ્રધાન આવતા કની જાણવા રવીવાર પહેલાં પ્રેક્ષીયામાં નહિ હોય તેથી કોન્ફરન્સ પહેલાં મુલાકાત મળવી અશક્ય છે.

આથી નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસ બેકારોની સ્થિતિ ઉપર એક નિવેદન કરી પડી છે.

બેકારોનું સ્થરકર

મળે રવીવારની મીટીંગ બાદ એ સ્ટેડમાં બેકારોના નામો નોંધવાને એક સ્થરકર પુરુષ મુકવામાં આવ્યું છે જ્યાં સોડા સેંકેટોની સંખ્યામાં પોતાના નામો નોંધાવી રહ્યા છે. જાણવા અની વખત રૂબીમાં ૧,૫૦૦ ઉપર નામો નોંધાયા હતા.

એક્ઝન્ટના અંગણ પર ધાક

મળે શુક્રવારે કોંગ્રેસના કાર્યકર્તાઓની સરકારી નીચે લગભગ ૫૦૦ બેકાર હોદ્દાઓનું સરખસ કહેરમાં મળને હોંડ સરકારના એક્ઝન્ટ સર કુર્માને જામલે મળું હતું.

કોંગ્રેસના અમલદારોએ સર કુર્માને બેકાર હોદ્દાઓ માટે શું કર્યું છે અને તેઓના લાભ માટે શું કરવા માટે છે એ જાણવા વિનંતિ કરી હતી અને “સર કુર્મા રીલીફ ફન્ડ” બેકારોને શકત આપવા ઉજ્જી કરવાની હરખાસત થમ હતી જે સર કુર્માએ મંજુર રાખી હતી.

સર કુર્માએ જણાવ્યું કે આ દેશમાં હોદ્દાઓના મોટા વર્ગની થણી ખરાબ સ્થિતિ છે એ દું સંપૂર્ણ રીતે સમજી શક્યો નહિ. સત્તાધીશો અમારે અમારે હોદ્દાઓમાં વર્તતી બેકારી વિશે જાણી શક્યા નહોતા પરંતુ તેઓની મળે રવીવારે મળેલી પહેલવહેલી મોટી મીટીંગ પછી કાઉન્સિલે પોતાના હોદ્દા બેકારોની જગ્યા યુરોપીયનોને આપવાનો વિચાર માંડી વાળ્યો છે.

સોમવારે એક તાર મળુર પ્રધાન ઉપર મોકલવા ઉપરાંત હોદ્દાઓના સરકારને સાઉથ આફ્રિકાની સ્થિતિથી વાગે કરવાને એક તાર તેના પર પણ થયો છે. બેકારોને શકત આપવાના કામમાં પોતાનો સહકાર આપવાનું જ્યન આપતાં સર કુર્માએ જણાવ્યું કે તેઓના દુઃખની એક વખત સરકારને ખબર પડ્યા

પછી તેઓને મદદ આપવાને તે પોતાનું બનતું કર્યો વિના નહિજ રહે કોઇ પણ સરકારથી એવો મેરમનસાર નજ દરી શકાય. આજ પર્વત કયું થયું નથી કેમકે સરકારને પગલાં લેવાને કશો આધાર નહિ હતો અને કરી રજુઆત પણ થમ નહોતી. સરખસને નીચમમાં રાખવા માટે સર કુર્માએ કાર્યકર્તાઓને અભિનંદન આપ્યું હતું.

રીપેટીએટ થએલા હિંદોઓના હાડમારી

પટનામાં બહેરસભા

પટનાનું એક્ઝિએન્ટની રૂએ સાઉથ આફ્રિકાથી રીપેટીએટ થએલા હોદ્દાઓના હાડમારીઓ દુર કરવા તાલીફ પગલાં લેવાની સરકારને વિનંતિ કરવા અને સાઉથ આફ્રિકામાં મળેનારી આવતી રાજક રૂબળ કોન્ફરન્સના પ્રતિનિધિઓને કોઇ પણ સંજોગોમાં રીપેટીએટની મેળના નહિ સ્વિકારવાનું કહેનારો કરાવ કરવાને પટનામાં યોજા વખત પર એક બહેર-સભા મળી હતી. પ્રમુખસ્થાન સર જલી પ્રમાણે લીધું હતું અને શ્રી. અમરુજ અગ્રીક, બાજુ બદીનાથ વર્મા, સ્વામી જવાની દયાળ, શ્રી. અંદજી સહાય અને બીજાઓ કાબર થયા હતા.

પ્રમુખનું બાધણ

સર જલી પ્રમાણે સાઉથ આફ્રિકામાં યુરોપીયનોના વસવાટનું દુંક વર્ણન કરતાં જણાવ્યું કે જ્યારે તેઓ તે દેશમાં વસવાટ કરવા મળે અને એ દેશને ખીલવવાને નેટીયા પુરતા કામક નહિ હતા એવું એમને કારે સંસ્થાનિક સરકારે હોંડ સરકારને ગીરમીટીયા હોદ્દાઓ માટે માનવ્વી કરી અને એ વખતથી હોદ્દા પુર્યા અને કીઓ સાઉથ આફ્રિકાના અભણ દેશમાં જવાને પોતાનો દેશ છોડવા શાખ્યા. આ હોદ્દાઓએ પોતાના પરસેવાથી એ અભણવાચક દેશને ડેખ્યો અને હકીકતમાં એ સંસ્થાનને જન્યાવું. પરંતુ પોતાની મહેનતનું ફળ લોભવવાનું તેમને માટે સરખસનું નહોતું. જ્યાં સુધી એ સંસ્થાનની ખીલવણીને માટે તેઓની જરૂર હતી ત્યાં સુધી તેઓને આપકાર આપવામાં આવ્યો અને ઝરજ સરી જેટલે યુનીયન સરકાર હોદ્દાઓને એ દેશમાંથી કાઢવાને ઇન્ટેન્ડર જની. તેઓને કાઢવાને એનેક મુકિતઓ સ્વાધ અને “એક્સિટેડ એમ્પ્લોયેમન્ટ ટ્રીમ” નામની યોજનાની રૂએ સ્ત્રી, પુરુષ અને બાળકો મળી હબરો હોદ્દાઓને અને ધણા યો એ દેશમાંથી પેશ થએલાને લાંની સરકારે કાઢી મુક્યા. આ હોદ્દાઓ કે નેઓ પોતાના દેશમાં પરદેશી જેવા અભણ અને થરખાર કે ધંધા વગર નિરાધાર થમ પડેલા છે તેઓની સ્થિતિની ચર્ચા કરવાને આ સભા મેલાવવામાં આવી છે. સ્વામી જવાની દયાળ જે આ વખતમાં ખરી માહિતી મરાયે છે તેમને અભણા બાદ પટનાના નામરીકો પોતાના આ બાધણ અને બેતોની સ્થિતિ કષ્ટ રીતે સુધારવી તેને વિશે પોતાનો અભિધાય સ્પષ્ટ બહેર કરશે જેવી બાકા રાખું છું.

મહાસભાના ખીલારના અભણા નેતા બાજુ રાજેન્દ્ર પ્રસાદે પોતાને મહાસભા સમિતિની સાભામાં કાબરી આપવાની ટોચ આ સાભામાં કાબર નહિ થમ શક્યા બહલ પોતાની દિલ-મીટી બહેર કરનારો અને આ બાળકમાં ધટતાં પગલાં લેવાને

ને ત્રીજા પક્ષ કાર્યક્રમ ધરાવતાં આવશે તેમાં પુરેપુરો સહકાર આપવાની પોતાની પ્રતિજ્ઞા દર્શાવનારો સંદેશો મોકલ્યો હતો.

સ્વામી ભવાની દયાળ

સ્વામી ભવાની દયાળે સાલિષ આફ્રિકામાં જે દેશની ખીલ-વણી કરવાને હિંદીઓને કુશળતામાં અર્ધ ગુલામી દશામાં જેવી રીતે કાબલ કરવામાં આવ્યા અને તેઓની મહેનતથી દેશ આખા ક્ષેત્ર ગયા પછી તેઓને કાઢી મુકવાની જેવી મુશ્કેલી રખાઈ તેનું પ્રશ્ન ત્યાં અને ફીરફીરજનની યોજનાના મુળ ઉત્પત્તિ જેવી રીતે મધ તે સમજાવીને જણાવ્યું કે જે યોજનાના હિત સાથે કબર નેટલા નોંધીએને હિંદુસ્તાન પાછા કરવાની શરૂ થઈ છે.

આ પાછા ફરેલા હિંદીઓની સ્થિતિ વર્ણવતાં સ્વામી ભવાની દયાળે જણાવ્યું કે તેઓ હિંદુસ્તાનમાં મધ્યીન દુર્ગામાં પડેલા છે. કેપટાઉન એમીએન્ડની રેલ્વે દોડ સરકાર આ હિંદીઓને મધ્ય વળાંકવાને અંધારેલી છે પરંતુ તેઓને કંઈ કામ શોધી આપવામાં નથી આવ્યું. મદાગાસ્કર એમીએન્ડને માત્ર ૨૦૦ જેલે નોકરી માટે ભરણ કરી હતી અને અઢી નવાની સંખ્યાને પણ કામે લગાડી કાઢવા નહોતા. આ હિંદીઓ હિંદુસ્તાનમાં સાવ અભવજ્ઞ છે કેમકે પરદેશમાં જાંયા વસવાટથી અને મુદાપદમોના સહવાસથી તેઓની રહેણીકરણી હિંદુસ્તાનમાં હિંદીઓ કરતાં જુદી છે સાલિષ આફ્રિકામાં હિંદીઓ ગુલિયો રાખવા નથી અને શાંતી બેઠીનો અવકાશ રાખે છે. તેઓના ખેરાક અને રીતભાતો મુદાપદમોના જેવી હોય છે. આથી હિંદુસ્તાનમાં આવીને તેઓ સમાજમાં ભળી જઈ શકતા નથી. સમાજ તેઓને સ્વિકારતી નથી અને જે સ્થિતિ છે તે તેઓ પાછું નહિ જાય તેવી તેઓની ઉપર કુરોતો મુકે છે. પ્રાવિશ્યતી હિંદુ પ્રથા મધ્યીન પુર્વાજ હોય છે અને તેથી તેઓ તેનું પાલન કરી શકતા નથી અને તેથી તેઓને ગોત્રાનું ગુપ્ત છોડી છુટે કહેવામાં નોડરી માટે બહુજી પડે છે. પણ નોકરી તેઓને ક્યારે મળે જઈએ આખરે તેઓને પોતાનું પેટ ભરવાને જીભ ભાગવી પડે છે. વળી તેઓની દશા વધારે જુદી છે કારણથી છે કે તેઓ સાલિષ આફ્રિકામાં વધારે સારા પમાર મળવાથી પોતાના દેશના બાહ્યમાં કરતાં હયા ક્યારે રહેવાને ટેવાયલા હોય છે અને તેથી તેઓને હિંદુસ્તાનમાં કંઈ પણ નોકરી મળે તો પણ તેઓને પમાર પુરો જતો નથી અને તેથી વિરાધાવ દશામાં રહેવું પડે છે. અતીસામર્થ (અમર) માં છેલ્લા અને છેલ્લીઓ કે જેઓ કરીરે નોકરી કરી જાય તેવા હોવા છતાં અર્ધનમ દશામાં જીભ ભાગવાં બેલામાં આવ્યા હતા.

આ દુર્ગામાંથી તેઓને કુશળતામાં પગલાં લાગીને લેવાની જરૂર છે અને હિંદુસ્તાનની પ્રજાએ આ બાબતમાં કેપટાઉન એમીએન્ડની સરકાર પાસે કરવા દોડ સરકાર પર દયાળુ કરવાને લોકમત ફળવેલો જોઈએ. વળી સાલિષ આફ્રિકામાં મળનારી આવતી રાઉક ટેબલ કોન્ફરન્સમાં હિંદના પ્રતિનિધિઓ જેવા યોજના સ્વિકારે નહિ તેને માટે પણ લોકમત ફળવવાની જરૂર છે. જે કુલીયન સરકાર હિંદીઓને કાર્ય આફ્રિકામાં કાઢી મુકવા પ્રવૃત્તિ હોય તો હિંદુસ્તાનના પ્રતિનિધિઓની સમિતિ વચ્ચે બસે તેમ કરે. પરંતુ તેઓએ તેવી યોજનામાં સામેલ થવું નહિ જોઈએ, સાલિષ આફ્રિકાની સરકાર હિંદુસ્તાનને સ્વરાજ્ય મળે તે પહેલાં હિંદીઓને નિરૂદ્ધ જમા કાબલમાંથી કાઢવાની ઉત્તરણમાં આવી મધ્ય છે. હિંદુસ્તાનની પ્રજાએ તેની જે બાજને તોડી પાડી પોતાના દુર્ગામાં આશીના દોડનું રક્ષણ કરવાનાં પગલાં લેવાં જોઈએ.

મી. અબ્દુલ અલીજી

મી. અબ્દુલ અલીજી નામે પ્રમાણે દરાવો રજૂ કર્યા:—

“પરનાના નામરીશની આ સભા કેપટાઉન એમીએન્ડની રેલ્વે હિંદુસ્તાન પાછા ફરેલા હિંદીઓને રહેવા અને ધર્માની સમજના બાબતે મોમવધી પડતી મંજૂર હાથમારીઓ તરફ દોડ સરકારનું ધ્યાન ખેંચે છે અને તેઓની સ્થિતિ સુધારવાના તકીદે પગલાં લેવા વિનંતિ કરે છે.”

“આ સભા સાલિષ આફ્રિકામાં મળનારી આવતી રાઉક ટેબલ કોન્ફરન્સના પ્રતિનિધિઓને હિંદીઓને રીપેરીએ કરવાની યોજનામાં કોઈ પણ સંમિતિમાં સ્વિકાર નહિ કરવા વિનંતિ કરે છે.”

પોતાના વાવણમાં મી. અલીજી જણાવ્યું કે કેપટાઉન એમીએન્ડની રેલ્વે સાલિષ આફ્રિકામાં પાછા ફરેલા હિંદીઓ ઉપર જકડતી હાથમારીઓ અને અપમાનો કરમકરનાં અને અભવ છે. સાલિષ આફ્રિકામાં વચી રહેલા હિંદીઓ ઉપર થતા બુલ્લમ અઠકાવવાને સરકારે અસરકારક પગલાં લેવાં જોઈએ, અને રાઉક ટેબલ કોન્ફરન્સમાં બનના હોના પ્રાતિનિધિઓએ રીપેરીએજનની કૌશલ સ્વિકારવી નહિ જોઈએ. હિંદીઓને હિંદુસ્તાન પાછા મોકલવાની બાબતમાં કોઈ પણ સમાધાની પર નહિ આવવાને સરકારને દયાળુ થવું જોઈએ, અને અહિં આવી ચડેલા હિંદીઓની સ્થિતિ સુધારવાને પણ દયાળુ થવું જોઈએ.

આ પૃથી એ પ્રશ્ને મુગ્ધપને બાપતી બદીલ છે અને તેના કોઈ પણ બાબતો મળના રાખવાનો કોઈ પણ અમુક ભતી કે વર્ગને કહી શકી.

મી. અંબાસી કદાચે દરાવેને ટેકા આપી, અને એ દરાવો તેમજ તેને વાલસાથ પર મોકલી અપવાની સત્તા આપનારો બીજો દરાવ સર્વાનુમતે પસાર થયા હતા.

અદાલતમાં કલમ

એવીજ સભા બધું રાખપ્રમાર એમ. એલ. સી. ના પ્રમુખપદે આરક્ષમાં મળી હતી અને એવીજ મતભવનો દરાવ પસાર થયેલો હતો.

મંધીજી અને રાઉક ટેબલ કોન્ફરન્સ

પુરવાર તા. ૧૭ મીએ આંધ્રપ્રદેશ ફક્લ સ્કેમર કમીશન ઉપર બેઠેલી રાઉક ટેબલ કોન્ફરન્સમાં નામકાર કહેનકાકના સમાકારે કોન્ફરન્સને એકમરેને હેરતા તકી લેવી નહિવળે ફરમાદ કરી હતી અને તેઓને પોતાની બાજી ખુલ્લી મુકીને અવકાશ દરખાસને રજૂ કરવા જણાવ્યું હતું. મંધીજીને જણાવ્યું કે આ પ્રમાણે આપણે અમગ તકી કહતા નથી અને કોન્ફરન્સના કાપિના અંત આવે તેમ કામનું નથી.

શેડ ચેન્સેલર રેંજીએ મંધીજીને કહેલું સુચન તરર સરકારનું ધ્યાન ખેંચવા કહ્યું હતું.

તે પછી મંધીજીએ હિંદી ભાસભાષા પ્રતિનિધિઓના સવાલ ઉપર પોતાના વિચારે રજૂ કરેલા મતવિશ્લેષના મંબધમાં તેમણે મતવિશ્લેષને માટે લખતી કહી બાંધવાને ટેકા આપ્યો હતો અને જણાવ્યું કે હિંદુસ્તાનના પંચ બાબ મામલો એમાંના દરેક એક એક પ્રતિનિધિ સુદેવો જોઈએ અને જે પ્રતિનિધિએ ફક્લ મતવિશ્લેષને માટે માથાસો સુદેવ જોઈએ. આ પ્રમાણે કરવાથી, મદાગાસ્કરે જણાવ્યું કે અંબાસી નહિ રહી જાય તેવાં મતકાર મંડો રજાપવાની જરૂર નહિ રહે.

મંધીજીને જણાવ્યું કે છેલ્લા ૧૪ વર્ષથી હિંદુસ્તાનની રાષ્ટ્ર સરકારનું મુશ્કોવળું પોતે કહતા આવેલા છે અને આફ્રિકામાં એવીજ સંસ્થાના ૨૦ વર્ષ સુધી તેઓ મુસરી હતા.

મધિજીએ એક મુલાકાતમાં જણાવ્યું છે કે : ‘જામે પ્રપીજી ધોધ ધ્રુવતિ કરી નહા છાએ. સરકાર પોતાની ઉઠતીઓમાં એટલી જધી સાવચેત છે કે તેની મત સમજી શકાતી નથી. આ અઠવાડિયે તે હું નરમશયી બોલ્યો છું પણ આ નિરાશા-જનક જાણેકસલા વધુ મદન કરી શકાશે નહિ. તેને માટે કંઈ વાજબી કારણ નથી. સરકારથી હમેશને માટે વાકાવર બેસી નહિ નીકળાય.

મરકપુરીનો જન્મનો અનુભવો માધીજી સીમાજનો જેવા આજાક વિગેરે હોવાની ઉપમાઓ આપે છે છતાં કાચે સારો તેમની કવિત્વજ્ઞતા વગાણુ વજુ કરે છે. તે કહે છે કે વાદ-વિવાદ કરવામાં માધીજીનો જેક ખાસ યુજુ જી છે કે તેજી શીકકુસ કાવ ભેસી કહે છે અને દાય વમ બરામ ચલાવ્યા વમર બોલી કહે છે. તેજી બાળકોને ખાસ ચાહતા જણાય છે અને ઇશ્વર એન્ડના નહાનાં બાળકો સાથે જેલ કરવામાં થયેલ અનંદ માને છે.

તેઓ વિદ્યાર્થી મરીકે કહ્યા તે વખત કરતાં બંધન પછી ફરી
ગોળી મારે છે. મુકીદારો અને મરીઓ તરફે એ વખતે એવો
કહો તેવો એ જ જણાવે નથી. સમાજ અંગમાં પણ તે
પણજી વકાવત જણાવે કહે તે કહે જણાવે નથી.

ઉપરના સંદેશમાંથી આંધ્રીજીને જ્ઞાન મળ્યો. આવી રજા છે તેમની મોટી આકાંક્ષા દાંડુસ્તાનમાંથી મંગા નાશુદ કરવાની અને મહમ્મદ હિજોમી મજબૂત કરવાની છે.

પ્રેરણાક એમ. પી. એએ આધીજને પ્રવચન કર્યું કે મુલકના મજૂર માણસો વરકથી વમાણી સહવામાં વખતે પ્રેરણી મદદ મળી જતી તેના જવાબમાં આધીજએ જણાવ્યું કે મને મદદ મળી નથી જતાં કે તેઓને પ્રવચન પૂરું એમ નથી માનતો.

ગાંધીજીનાં ચિરંજીવ

ખોડીક સરકારે લોઈઓની સંખતિ લોપા સિવાય રૂપિયાનાં
અર્થીંગના મેદાન પર મુકવાને કરેલા દરખા સામે મહાદમા
આઘોળજી વિરોધ દર્શાવવાં જાણીયું છે કે સરકારના એ
પગલાંનો અર્થ એજ થાય છે કે લોઈઓ મસલત કરવાને
લાયક નથી એમ સરકાર માને છે. સર સેમ્યુઅલ હોરે
સુચવેલા પગલાંને લોઈની મદાસગાથી રોકા આપી શકાયો નહિ.

વિવિધ સમાચાર

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

હોઈ' અર્વાચીનતા પુત્રને પગવણી
 ઈન્કાઉન્ટ 'ન્યુકેલર ભરતન' નામનું જન જાળ છે કે હોઈ'
 ધરવાન હોઈના રાષ્ટ્રીય નેતા પ્રત્યે સહાનુભૂતિ દાખવે છે તેથી
 તેમના પુત્રને નિશાસ્ત્રી છોડરાઓ 'આધી' કહે છે. મયા
 હિન્દાણાના રબ્બનો પડતાં પહેલાં કેલ્યાણ વિદ્યાભાઈઓએ "આધી"
 ની, ખુબ મસ્કરી કૃતેથી તેથી ચી. 'આધી'એ યોદ્ધાગાયર ભજ
 ચોલાણુ પિતા હોઈ' ધરવાનને વિનંતિ કરી કે "હાહ, જમ્મ
 કિસાણે લમે હોઈના અંધી પ્રત્યેની સહાનુભૂતિ છોડી દા,
 છેલ્લાઓ અને 'આધી' કહો ચીડવે છે."

બોલર સુકેનાર બાપતે મળા

એકાનીસજામાં ખા જુનમાં એક જોડી બાહને એક જોડા મોટર સાઇકલોસ્ટની સાથે પોતાની મોટર અથકાવીને તેજું અરજી નીપજવવડા માટે પા. ૧૦૦ ના દંડ અથવા છ માસની કેદની સજા થઇ છે. જાને ખીજા વજુ માસની કેદની સજા બે વર્ષ સુધી એવા અરતે મુલતવી રાખી છે કે તે મુકન ફરમી- માન તેજાએ કોઇ પંજુ જાતની મોટર હાંકની નહિ.

सा. अा. नो कौलसानो वेपार

આ દેહના ફાલસાનો વેપાર મંદ થઇ ગયો છે. મમા વર્ણના ફાલસાના આદેશો પકડેલી ની સાથે કરતાં પાંચ લાખનો ઘટાડો હતો. આજુ સાલ પહેલાં જ મહિનામાંજ મલા વળી કરતાં પાંચ લાખ ટનનો ઘટાડો હતો. એટલે જો આ પ્રમાણેનો ઘટાડો આજુ રહે તો મલા વધી કરતાં ૧૦ લાખ અને વકરક કરતાં ૩૫ લાખ ટનની ઘટ મશે.

સાહિત્ય આર્થિક બેવરનર-મનરસ

પ્રીતિરીયાના મયેલી તેજનહીરોના કામલમાં સામ્ય આ-
ક્રિષ્ટા માટે ગવરનર-જનરલની નીમણૂક વિશે મયા વાદ હતી.
વડા પ્રધાન જનરલ હર્ટિંગને જાણ્યાબધું કે મુનીશનને ગવરનર-
જનરલ તરીકે એક સ્વસ્થ આક્રિષ્ટને નીમવાની પુરેપુરી સત્તા
છે પણ હાલ તુરત એક પણ નિયમકક્ષાતા રાજદારી આપણી
વચ્ચે હોય કે જો કેમનું મોટામાં મોટું પદ પ્રવાઈ હો જો (મુલે)
હાંકા રહે છે. હોઈ કલેરનડનેને (વરી તેમણે જાણ્યાબધું કે જ્યા
પહેલીજ વખત તેમણે ગવરનર-જનરલ તરીકેની નીમણૂક વડા
પ્રધાનની બહામણ પરથી થયેલી છે. જામાઈ સંકલનથી
તુરંતથી ગવરનર-જનરલ નીમણૂક મવા બાદ સરકારને તેમણે
બહામણ કરવામાં આવવી હતી. તેજનહીરોને તેમણે અર-
કારમાં વિશ્વાસ મુકવા જાણ્યાબધું જાને કહ્યું કે નવા ગવરનર-
જનરલની નીમણૂક કરવાને તો આર વાઈસી વાર છે જાને.
તેટલા વખતની આંદર સરકારની નીતી કવી હશે એ હમણાંથી
કવી સહાય નહિ.

ਪੀਰਜ਼ੇਬਜ਼ ਓਕਪੀਨਾਸਮਾਂ ਫ਼ੀਫ਼ੀਯੋ ਮਾਟੋ ਲਗਵਏ

પોસ્ટાલોર્ડની ધરપી ગણમાં પાલિકા ૧૪૬૬-૧૨-૦ ના ખરચે
હાઈઓને અરૂં એક વિભાગ અલગ અધિકારી તબવીજ આપી
રહી છે. એ રકમમાં પા. ૮૦૦ રૂંદી કામે આપ્યા છે.

દાંડવાણમાં મોટરની કાયદો

પ્રાંતિકામાં ૧૯૪૨ ના ત્રીજા માસે જીર્ણોદ્ધાર બહાર પડ્યો છે તેનો અમલ આપતા જાન્યુઆરી તા. ૨ થીથી થશે. તેથી રૂબે ૧૯૪૨ ના જુલાઈ તા. ૨ થીથી કોઈ પણ બહારના કંપનીઓ મોટર વાપકોવનું સર્ટિફિકેટ પ્રસવનાર સિવાયના કોઈ પણ આજ્ઞાથી ચલાવી શકાશે નહિ.

સાગીની યોગ વિદ્યાનું પ્રદર્શન

શ્રી. પરમહંસ સમિતિદ્વારા યોગેશ્વર નામના દક્ષિણ હિન્દુ-સ્તાનથી એક યોગી જે કેટલીક મુદત થતાં કરબાન બાવેલા છે તેઓ રવીવાર તા. ૨૭ થીએ બપોર સાડા ત્રણ વાગે બામગૈની નહીના દક્ષિણ કાંઠા પર (શ્રી. બાર. શ્રી. ચેટ્ટીના પાનના બગીચા પાસે) બહારગળા યોગનું પ્રદર્શન કરવાના છે. પ્રેક્ષક તે મુદત બોર્ડ સહીત એવી યોગેશ્વર કમ્પાનીએ બહિરાલ બહાર પાડેલી છે.

નિઃકાલુનેા જલસે।

મરફુમ કાલેજ નુરબામના હરબંદ બાઈ કાસમબામના નિકાહ
કાજ સાહેબ કાજ સમરદીનના દુઃખતર બાઈ ખતીબ ખામ્મીની
સાથે અને કાજ સાહેબ કાજ સમરદીનના મોટા હરબંદ બાઈ
અબદુલ અબરના નિકાહ અમરેની રેહના મરમાઇલ કાજ
નખી બકસનાં દુઃખતર બાઈ ઝુલેખા ખીયીની સાથે એ રીઠીટની
અમ્મા મરજહમા ગયા અનીવારે મજાની નમાઝ બાદ મોલાના
મોજબી અબ્દુલ વાહેદ અને મોલાના મોજબી અબામ મેઝીબુદીન
વરધથી કરવામાં આવ્યા હતા. એ ખુલાશીના બબસામાં
ધણા ભખાતા હોદી રોડીયાઓએ કાજરી બાપી હતી અને
મરજુનાશઓને અનેક બંધો દુવાઓ મચ્છી હતી, બીજે
દિવસે કાજ સમરદીને રોલાના અમરેનીના મુઠામે ખાઈ

આપણું હૃદય તેમાં થઈ બાંધાયેલું હોવાનું થયું હતું.

પુરુષા પુરુષરૂ

મેસર્સ ઇ. એ. તેમજની કુલ (૧૦૬ શીટ રીડ, ઇરન) બંને છે—આર કંપાસને આજે કોઈ નથી ભણતું? તેની મજબૂર થયેલી “ઈન્ડિયા નામ હવે મોક્ષમદ” વાળી ગજબ જોડના હાથમાં હજી રમી રહી છે. તે ખાસ કરમાયેલી અને આમારી ભાગવતથી આર કંપાસથી રોડમાં ઉતારેલી છે. મજબૂર રોડમાં વા. ૧ થી આરોપર, રીડમર ‘ગુજરાત’ માં આવી પુત્રો ને તા. ૩ છ સનીવારે સાંજે ૬-૫૫ મીનીટ ઇરનથી ઓડાર્ટ કરવામાં આવશે. આ રોડના સંખ્યાબંધ ઓડાર્ટ પુત્ર થયેલા છે ને રાજના ખીલ ઓડાર્ટ આવી રહ્યા છે.

આજકાલ વિનાના આવાપ

પ્રતિદિન થયેલા આરકા મુજબ જર્મનીમાં થયેલા ભેડાંમાં માત્ર ૪૦ હજા ઓડાર્ટ વિનાના છે. જર્મનીમાં થઈ રહ્યા ઓડાર્ટ વિનાના છે.

યુમાન્ડાની વસ્તી

મે તા. ૨૮ મીએ યુમાન્ડાની વસ્તી થયેલી ગણતરીના આકાશ મહાર પડ્યા છે તે મુજબ આ ૨,૦૨૩ યુરોપીયનો, ૧૫,૦૭૭ એશીયાટીક અને ૩૫,૧૫,૬૧૦ દેશીઓ છે.

ફરના અને અન્ય તાર સમાચાર

ફાર્લે ટેબલ કોન્ફરન્સમાં હાંદી વેપારીઓની એકપર હાંદી વેપારીઓની એકપર પોતાના કોઈ એકપરની રાજી એક કોન્ફરન્સના પ્રતિનિધિ તરીકે નીમણુંક નહિ થયા બદલ વધી હજારો હતો તે કહે કુર થઈ ગયો છે. સર પુરોચાસ રાજ કોન્ફરન્સ અને મી. જામલ મદમદ બંદન બધા ઉપડી ગયા છે અને મી. છ. ડી. બીચા બંદન પડેલી ગયા છે.

મુસ્લીમ આલમની કોંગ્રેસ

અમરત દુનીયાના મુસ્લીમોની કોંગ્રેસ આવતા ડિસેમ્બર તા. ૭ થીએ નોરમ્બે ખાતે ઠારવાની છે.

જનરલ સેમટલરું પ્રવચન

લીવરપુલના ક્વીન્સમાં ક્રીડીક સાથે-ડીરોની એસોસીએ-કનની સંવત્સરીની ઉજવણી થયેલી અને સરસ સ્પર્સે બધાનું હૃદય કે સંભવીત છે કે સવિધમાં ઉપરિષદ યનારાં મંબીર પરીક્ષામાં પાયાક સુધારને સાથે-જમાંથી માર્ગાર્થક પ્રકાશ થઈ આવશે. સાથે-જને લગતી શોધો મનુષ્યોને મજબૂરીમાંથી કુર કરતી બધ છે અને એ એ શોધો ચાલુ રહેશે તે આપણ આપા સમાજની પુનરચના કરવી પડશે.

ઓસ્ટ્રેલીયાની સરકારને ખરચ મીનીટ પા. ૪૪૫

ઓસ્ટ્રેલીયાનું રાજ્યતંત્ર ચલાવવાને મીનીટને પા. ૪૪૫ નો ખર્ચ થાય છે. વીક્ટોરીયાના સેનેટર આર. ડી. પ્રલીયરે બજેટના આંકડા થયેલી આ આંકડા કાઢ્યું છે. ૧૬ કરોડ ૮૦ લાખના સરકારી ખર્ચ સાથે ૩ કરોડ ૬૦ લાખ પાઉન્ડો કુલ મુન્ડીસીયલ ખર્ચ ઉમેરવામાં આવતાં પા. ૪૪,૪૦,૦૦,૦૦૦ થાય છે ને ઓસ્ટ્રેલીયાની પા. ૧૫,૦૦,૦૦,૦૦૦ ની કુલ આવકના બાવન ટકા ખરોચર થાય. એ કિસામે રાજ્યનો ખર્ચ પા. ૬,૪૬,૦૦૦ નો થવા બધ છે અને મીનીટને પા. ૪૪૫ થાય છે.

હોંદુસ્તાનની વસ્તી

કેન્દ્રી વસ્તીપત્રક મુજબ હોંદુસ્તાનની કુલ વસ્તી ૩૫ કરોડની છે જેમાંથી ૨૩ કરોડ ૮૦ લાખ હોંદુઓની છે

એટલે કે આમજ દસ વર્ષ રૂનાં દસ ટકાનો વધારો થયો છે. મુસ્લીમોની વસ્તી ૭,૮૭,૫૩,૦૦૦ ની છે જે ૧૩ ટકાને વધારો ભતાવે છે. અને સીખોની વસ્તીમાં ૬૩ ટકાનો વધારો થયો છે.

હોંદુસ્તાન પુનને મટે એને ફાંસી

મંભળની ચેલ દેનમાં ક્રીડીક ઓડીમરે પર થયેલા કુમલાને બંને વજવાની સોંદ અને દેવનારાયણ નામના માણસો મામે પાડ્યા એક-સર્ગા લેફ્ટનન્ટ હોંદુસ્તાન પુનને આરોપ મુકાયો હતો. તેઓએ પોતાના બધાવમાં બધાનું કે તેઓ વચર કીક્ટે મુસાફરી કરવાના મરાદાથી ગાડી પર ચડ્યા હતા અને ઓડીમરે સાથે માળામાળી થયેલી અંભા મરાયા હતા. તેમાં કંઈ પણ રાજકારી હેતુ નહિ હતો. વજવાની સોંદ અને દેવનારાયણને ફાંસીની સજા થઈ છે અને ક્રીડીકને બન્ન દેવની સજા થઈ છે.

મીડનાપુરમાં તોફાન

મીડનાપુરમાં લીલછ ડીરેનજન કેપમાં કેદીઓએ મંત્રીઓ પર કુમલો કરાયેલી વજ પોલીસ ઓડીમરે બળમાયા હતા. મંત્રીઓએ ઓળખાર કરી એ કેદીઓને હાર કર્યા અને ૨૦ ને ધામક કર્યા.

હોંદુસ્તાનમાં સા. આ. મે કોલસો

આ. આ. ના કોલસાની હોંદુસ્તાન નંદાક વધુ બધી ગઈ છે. એક કોલસાની ખાણના ઓડીમરે બધાવવા મુજબ મદાસમા અને કોલસાના વેપારીઓ આગેસીઓએ સા. આ. ના કોલસાનો બદિષ્કાર કરવાની કંઈ કીલચાવનું આ પરિણામ છે અને કેટલેક ઇરનને આર્થિક રિયલિ મંદ કોવાનું થઈ છે. મુજબએ આ સાલ ૧૧,૦૦૦ ટન કોલસો લીધો છે આરે મધ સાલ ૧,૧૬,૦૦૦ ટન લીધો હતો. કરાંચીએ ૧૨,૦૦૦ ટન લીધો છે આરે મધ સાલ ૧૬,૦૦૦ ટન લીધો હતો. અને સારમાગોઆએ ૫,૦૦૦ ટન લીધો છે આરે મધ સાલ ૬,૦૦૦ ટન લીધો હતો. ગઈ સાલ બન્નુઆરીથી ઓગસ્ટ સુધીમાં હોંદુસ્તાન કોલસો ૧,૪૪,૦૦૦ ટન મદ્યો હતો આરે આ સાલ તેટલીજ મુદત દરમિયાન ૨૬,૦૦૦ ટન મદ્યો છે.

કારમીરમાં રમખાણ

મુસ્લીમ કુલાઓએ પર રાજ્યની પોલીસે ઓળાઓ છેડવાના બનાવ પછી કારમીરમાં હોંદુ મુસ્લીમ વચ્ચે કામણી વચ્ચેસપલી રહી છે. અજુકા ખાત નામના એક મુસ્લીમ નેતાને રાજ્ય કોલો બાવજ કરવા બદલ ધરપકડ કરાયેલી બળેશ મુસ્લીમોનું ટોણું મકારાળના મહેલપર કુખસો કરવા નીકળ્યું હતું પરંતુ કચરે તેને અટકાવ્યું હતું. કચરને ટોળાએ પથરાનો માર માર્યો હતો. હોંદુઓએ બમથી પોતાની દુકાનો બંધ કરી લીધી હતી અને કચરે મહેરને પેરી લીધું હતું.

મંધીછ અને ચાલ્ડી ચેપલીન

ચાલ્ડી ચેપલીન એ હાસ્યરસ પ્રમાણ નાટકકાર છે. સીનેમા નેનારાઓમાં તેનું નામ પ્રખ્યાત છે. તેણે મંધીછની મુલાકાત લીધી હતી. બંડેના મુદ્દ એન્ડમાં એક હાંદી કાકતરના પુરમાં મંધીછ અને ચાલ્ડી ચેપલીનની પહેલી મુલાકાત થઈ તે વખતે સંકોટ માણસો રસ્તા પર એકઠા થયા હતા અને બન્નેને મારીએથી ટોળાના બધોળાને પ્રવુત્તર દેખા પડ્યો હતો. સર બાદ તેઓ વચ્ચે વાતચીત થઈ હતી અને થોડો વખત મંધીછને પ્રાર્થનાને માટે ઉઠવું પડ્યું હતું.

અમેરીકામાં એકાદી અને મંદી

અમેરીકામાં ૭૦ લાખ બેકારો છે એટલે કે આખી પ્રભાને ૬ કો લાખ થયેલ. વહર ના અમેરીકાના બજેટમાં ૩૦ થી ૪૦ કરોડ પાઉન્ડની ખેલ થવાનું અસહવામાં આવે છે.

ગુડાસાહીનો માંધીજીએ બતાવેલો ઉપાય

માંધીજી જેઠા 'મ'મ ઇન્ડિયા'માં નીચે પ્રમાણે લખે છે:-
 ઇશ્વર મહાન છે અને આપણે તેના માન પૂજા કરીએ, પણ આપણા અભિમાનને કીધે મોટેથી આપણે ઇશ્વર મહાન છે એમ કહીએ છીએ, પણ આપણાં કર્યો તેથી ફલતા છે અને એમ બતાવે એવાં છે કે આપણે પ્રથમરતો વિચાર નથી કરતા પણ આપણો પોતાનો વિચાર કરીએ છીએ. પરંતુ આપણી નિરાધારતા સમજવાનો સમય આવ્યો છે, વધતી જતી ગુડા-કાદી જેનો યુગપણે કરવો અનુભવ થયો છે તેથી સર્વેને વિચાર કરવાનું સાધન મળે છે. ગુડાકાદીનો પ્રતિકાર ગુડા-કાદીથી કરવો સહેલ છે, પણ તેમ ન થવું જોઈએ, પોતાના વિરોધી કરતાં વધારે સખ્તાઈથી કસમ ખાવા, અગર એકને બદલે બે હટકા મારવા અગર પાંચ માણસોની સામે ૧૦ હટકા કરવા; તેના કરતાં વધારે મહેલું ખીલવું શું છે? પણ તેથી કશું ફળ્યવી હેતુ સર નહિ. અને જો તેથી કામ દબવી હેતુ મરતો હોય તો જો દબવી નિવાસસ્થાન કાલપનિક નહીં કરતાં અરાધ્ય હોવું જોઈએ.

હારે શું આ જીદિ પામતા અનિષ્ટનો પ્રતિકાર નથી? જાંબા સમયથી ચાલી આવતી અને સારી રીતે કસોટીમાં મુકાયેલી પદ્ધતિ પ્રાચીના અને અપવાસતી છે. પણ એ બંને અંતરનાં હોવાં જોઈએ. સારામાં સારી બાગણી પોષટની જેમ બોલી જતી અમર માત્ર કહીરતે જુએ મારતું એ તદતજ નિરર્થક છે. જેવી રીતે એકજ છાપરા નીચે રહેતા મિત્રોનું આપણને જ્ઞાન છે તેવીજ રીતે આપણામાં ઇશ્વરના અવિતત્વનું ચોક્કસ જ્ઞાન હોય ત્યારેજ પ્રાર્થના અને ઉપવાસ કારમદ નીચે છે, આત્મવચનના કામ આવતી નથી.

પંડિત જવાહરલાલે ચિંતાથી જ્યારે કહ્યું કે 'આથી રાજ-દારી છોડવું અટકશે અને સામાજિક છોડવને પણ અસર થશે' હારે સહકારીઓની પણ એવીજ મનોભાવના હતી. તેમાંથી હુકવાનો માર્ગ ગુડાકાદીને નિમિત્ત ન આપવાનો છે. કાંતિ મુજબના માણસો મારે ઉત્તમ માર્ગ જ્યારે જ્યારે ગુડાજીએ સખા સ્થાન ધેરી લીધું હોય ત્યારે સાથી આદ્યા જવાનો છે. સત્ત્વ બળાકારથી જગાયો નહિ. અને સત્ત્વના પ્રતિનિધિઓ પ્રતિકાર વગર સહન કરે તો તે વગર પ્રથમે ફેલાયો. પણ સત્ત્વ કષ્ટ પાણુ રહેલું છે, તે જાણવામાં મુશ્કેલી છે. પોતાના વિરોધી ઉપર અમલવાદીને આલેપ કરવો સહેલ છે. પોતાની સ્થિતિની પુરેપુરી સમજતા દર્શાવવાની આ સ્વાભાવિક અશક્તિને કીધે વ્યવસ્થિત છોડવની પ્રવૃત્તિ માટે સહનશીલતાની ખાસ અવસર છે. વિરૂદ્ધ અભિપ્રાય ધરાવનારા-ઓ તરફથી દબાવણી વગર પોતાનો અભિપ્રાય વ્યક્ત કરવાની દરેકને કુદ ના મળે તો વ્યવસ્થિત છોડવ અશક્ય થઈ પડે.

પોતાનો બચાવ કરવાની ના પાડવી, એ શું આ ફલીજનું છેવટ પરિણામ છે? કાલને માટે મારે એટલે દૂર જવાની જરૂર નથી, પણ જેઓ હિંસામાં સર્વાથે માનતા હોય તેઓને માટે તો રવજમાવ અશક્ય છે. તેમને માટે બચાવ ન કરવો એજ ઉચ્ચ સ્વચ્છતા છે. પણ આ જવારથી કાદી કઠાય એવી કૃત્રિમ કે વાંચિક સ્થિતિ નથી. તે ફલીલથી દેખી કઠાય તેમ નથી. એ સ્થિતિ ચિત્સાવવાની છે. આ સહે આપણી નિરાધારી સમજવાની જરૂર છે. માંધીજીમાં સાચી કહેવત છે કે ઇશ્વર નિરાધારનો બેલી છે. અહિંસાનું છેવટનું પરિણામ આખા વગરજ આ સમજથી આપણને કાલના

અભેદ અધારામાંથી માર્ગ મળશે. આ તત્ત્વવેત્તાઓનું કામ છે. આપણા જેવા નિરાધાર બી પુરો જોયને દિનપતિદિન સેવા કરવી પડે છે અને વારંવાર આરે નિરાધાર છતાં સેવા કરવી પડે છે તેમને માટે તો 'મારે માટે એક પગલું જસ છે' એટલું પણ ચાઈ કઠાય તો જસ છે.

હિંદને ગળે નંખાયેલો કરજનો બોળો

શ્રી. કુમારપ્પા કરજ પાછળ રહેલી કરામતો પરનો પડદો ઉઘડે છે

ગુજરાત સાહિત્ય સભા તરફથી અમદાવાદમાં શ્રી. કુમારપ્પા-એ "આપણી આર્થિક જવાબદારી" એ વિષય પર અંગ્રેજી માં આપણ આપ્યું હતું. સાહિત્ય સભાના પ્રમુખ ડાક્ટર રાહી સહ્યા નહિ હોવાથી ડૉ. હરિપ્રસાદે પ્રમુખસ્થાન લીધું હતું. પ્રમુખની કૃતક પ્રસ્તાવના પછી શ્રી. કુમારપ્પાએ પોતાનું આપણ અંગ્રેજીમાં આપવાનું શરૂ કર્યું હતું.

શ્રી. કુમારપ્પાનું આપણ: અંગ્રેજોની છુદ્દિ આપણના કર્યાવમાં તેમજ એક દુહી વાર્તા કહી હતી જે અંગ્રેજોની છુદ્દિ પર પ્રકાશ પાડતી હતી. એક અંગ્રેજ, આચરીજમેન, રોકાચમેન અને બધુ એ ચાર મિત્રો હતા. બધુએ એક વખત પોતાના મિત્રો પાસે એવી વાત કરી કે તે મરણ પામે ત્યારે તેના 'કોશીન'માં પાંચ પાઈડ કુરેજ જશે મુકવા. આચરીજમેને આ વાત માન્ય રાખી અને ખીજ એને પણ હા બજવી પડી. પછી જ્યારે બધુનું મરણ થયું ત્યારે આચરીજમેને તેની 'કોશીન'માં પાંચ પાઈડ મુકવા, રોકાચમેને વિચાર કરી પાંચ પાઈડનો એક મુકવો અને અંગ્રેજો દક્ષ પાઈડનો એક મુકી આચરીજમેને મુકેલા પાંચ પાઈડ કીડાની લીધા. અંગ્રેજને આવા ચાલાક માણસો છે અને તેમની જોડે કામ લેવામાં ચાલાકીની જરૂર છે એમ અપણકતાએ આ ઉપરથી સુચવ્યું હતું.

જે ઇમાની

અંગ્રેજોની છુદ્દિ પર પ્રકાશ પાડતી આ વાત ક્યા પછી આપણકતાએ ખીજ એક વાર્તા કહી અને અજાણ્યું કે આ વાર્તા સમજના પછી હિંદના દેવાની વાત મરાજર સમજ્યો. એક ધરડો પૈસાદાર વેપારી હતો. તેનો કારખાસ તેનો મુનીમ કરતો હતો. મુનીમ માલાક અને અપ્રમાણીક હતો. તેણે જેને ખાતેજ પોતાના કોઠરાઓને બાણાવવાનું, પરણાવવાનું, ડાવાડુવીનું, લમનેટોનું અને તેમને ધંધે વળમાડવાનું અર્થ નાંખેલું અને જમા-ઉધાર બંને પાણુઓ જેબને મરેસો. કાલકમે મુનીમ મરણ પાડ્યો અને તેનો છોકરો મુનીમ થયો. વેપારી રહેજ સતેજ ક્યા પછી તેણે તે નવા મુનીમને અમારે બધો પાછો દિસાળ તારવી કાઢવા કહ્યું હારે નવા મુનીમે કહ્યું કે હવે પાછલું જવા દોને નવેસરથી જુઓ. આપની પાછલી આવક—અવકમાંથી જે આપને મળ્યું તે કાલની તમારી સમૃદ્ધિ, ધર, બંબલા, વસવાટ વગેરે છે. આ પ્રમાણે હોદ્દા ધરડા વેપારીની સ્થિતિમાં છે. ઇસ્ટ ઇન્ડિયા કંપની જુના મુનીમની સ્થિતિમાં હતી અને અંગ્રેજ સરકાર નવા મુનીમની સ્થિતિમાં છે. હવે જગ્યાવ પછી આપણે દિસાળ માગીએ છીએ ત્યારે જે ઇમાનીથી પાછલું બધું વિસરી જવાની

જાને નાણાં વિષયક સહાયતાઓ રાખી પાછલી છૂટનો બદલો
નહિ આપવાની જાહેર સરકારે ડર છે.

જાહેર કસબ અને રાષ્ટ્રીય કસબ

કરજ એ જાતનું હોય છે. એક જાહેર કરજ (Public Debt) જે સરકારે પ્રજાની પરવાનગી વિના કર્યું હોય તે અને બીજું રાષ્ટ્રીય કરજ (National Debt) જે પ્રજાની સંમતિથી કરવમાં આવ્યું હોય તે. હોલ્ડિંગ કરજ જાહેર કરજ છે. પરંતુ આ કરજમાં ઉપર બજાવેલી વાતમાં બજાવેલા બુના મુનીએ કહેલી અપ્રમાણિકતા જેવી કશામતો છે. જાહેર કરજ હોલ્ડિંગ તાન જેવા કેનેને અંગ્રેજોના આમન પહેલાં બીલકુલ હતું નહિ અને તેની ઉપર અંગ્રેજ રાજને આભારી છે. ઉઝાડની સમૃદ્ધિ હોદની રોજતને આભારી છે. જેમ જેમ હોદના ઉલોચોનો નાક થતો ગયો તેમ તેમ હોલડના ઉલોચો સમૃદ્ધ થતા ગયા છે. ૧૪૨૬ ઇ.સ.માં હ'પનીએ હોદની આમદાનીમાંથી માત્ર ખરીદી ઉઝાડ મેલોચો જે બદલ એક પાંચ પચ્છ હોદને મળ્યા નથી એ વાત જાતની આરે જે કે હોદને હવી રીતે મુમવામાં આવ્યું છે. હાલનું કરજ રૂ. ૧૧૦૦ કરોડ ઉપરનું છે પણ બદાહરજ કમીટીએ તેમાંનું રૂ. ૭૨૬ કરોડનું કરજ નહિ રીકારવા જેવું મરફું છે. એક મેમ્બરના મત પ્રમાણે એ આ ઉપરાંત હોદ પર લાકવામાં આવેલા કરકરી ખર્ચના ચોથા ભાગના રૂ. ૫૪૦ કરોડ અને નહિ રીકારવા જેવા હોવાના બાબના રૂ. ૫૪૬ કરોડ પણ પાતા મતમવામાં આવ્યા છે.

હાલિયું' ઠરજ કેવું છે?

દાહ ને કરબ છે તે જાણી રીતે કરવામાં આવ્યું છે તેની વિમતે ન માની શકાય તેવી છે. વળી દાહ કે તે કરતાં હોંદને મજા મોડું કરજ કદ પશુ સરકારી કર—વેરાની આવાકમાંથી ફેટાઈક તો અરપામ કરી દેવામાં આવ્યું છે, આ કરબ, જો તે વિશે તપાસ ન કરવામાં આવે તો, હોંદ આપવા બરાબર નથી. કાંઈ કે જોવો મોકલત પુરાવો છે કે આ કરબનો મોટો પામ હોંદના દિતાર્યો કરવામાં આવ્યો નથી. ઉપરની વાર્તાની જોડે સરખાવીએ તો હોંદને પોતાના મુનીમ અંગેજી રાજ્યકલ્પિના લગ્નના ખર્ચો જેવા કે રાખ સેકેટરી જોડે શેટ વિગેરની મુલાકાતને લગતા ખર્ચો; ફળવણીના ખર્ચો જેવા કે લગાણમાં આવેલી મોટી રકમો વિગેર આપવાની દરબ વર્ગોવ બેઠકાવની ઉછેરણી; કાવાના ખર્ચો જેવા કે અગ્નિનેના દિત માટે લગવામાં આવેલી લગાણજો; લગ ભેટો જેવી તે પાડવામાં આવી છે. આવાં ખર્ચો હોંદ ન આપવાં જોવો અભિપ્રાય કાળના પ્રધાન શ્રી. રામસે મેકડોનાલ્ડનો પ્રધાન મંત્રી પહેલાનો છે.

હીંદને શુ' સહન કરવું પડે છે?

આવા એકવાળખી રીતે જવાબેલા કરબચી દેશને વાર્ષિક
શ. ૫૦ કરોડ જેટલા બચાવતા આપવા પડે છે જે રકમથી
આપણે આપણા બાંધણીને મહત્ત્વ ફળવણી આપી શકીએ
અથવા બીજા ડોર્સ એવા કામમાં તે રકમ વાપરી શકાય.
આ ઉપરાંત આપણને રાજ્યનાં જલદેર ઉપલ્લ—ખર્ચનું કાલ
પણ સીધવવામાં આવતું નથી અને જોડેજોડા જે વિષયને
રવાન નથી જોઈશું નહિ પણ તે વિષય પ્રજા ન મળે
એની સરકાર કાળજી રાખતી હોય તેમ જણાય છે. સારી
માન્યતા મુજબ તે પ્રાથમિક તેમજ માધ્યમિક શાળાઓમાં
પણ આ વિષયનું સિદ્ધાન્ત આપતું જેકેએ હોંતે કાલ જે
મહત્ત્વ કરતું પડે છે તે અને તેની પરાધીનતા એ પ્રમાણે
આભારી છે જેમ કરેલું પણ અસલ નથી. પણ આથી

अन्वेषण करने प्रयासिकृतानो दावे करती सरकारनी जेथम-
दारी कोल्डी बंदी नथी.

412154-579154

આપણુ પૂર્વે જણાવેલી પછી ડેટલાક સવાલ આપણુકડતિને પુછવામાં આવ્યા હતા. એક સવાલમાં એમ પુછવામાં આવ્યું હતું કે આ બધા વિવેચન પછી આપને જણાવો કે હાલના ઇસ્લામ પાસે ડેટલા રૂપીયા લેવા પડે. સવાલનો જવાબ આપતાં આપણુકડતિને જણાવ્યું હતું કે આ સવાલ તો સમાયજી વાંચી રહ્યા પછી સીતાનું હરજી થયું તે પાછી સીતા થાપ કે નહિ તેના જેવો છે! મેં આ વાત મારા આપણમાં સ્પષ્ટ કરી છે. તેમ છતાં પણ સરવાળા બાદબાકી પછી હાલ ઇસ્લામ પાસે શું માત્રે છે તે નીકળે છે. બીજાને સવાલ એમ પુછવામાં આવ્યો હતો કે અંગ્રેજોને એમ કહે કે અમે હાલ છતાં છતાં છે તો પછી આ દેવું ક્યાંથી રહે? આપણુકડતિને જવાબ આપતાં જણાવ્યું હતું કે જો આમ કહેવામાં આવે તો તપાસતો સવાલ ઉપસ્થિત થતોજ નથી. અંડણી તરીકે જુ વર્ષે રૂ. ૫૦ કરોડ હાલ પાસે આમવામાં આવે તો તે અપાય કે કેમ તે જુદી વાત છે. પણ પછી દુશ્મીનો દાવો જે વિક્ટોરીયા રાણીના દંદેરામાં અત્યાર સુધી અંગ્રેજોને કરતા આવ્યા છે તે થાપ કહી નહિ. પછી બીજા ડેટલાક સવાલ પુછવા બાદ બહેર હવજ—અર્થાં વિશે પ્રાથમિક શાળાઓમાં કિયવવા જેવું કહ્યું પુસ્તક છે એમ પુછવામાં આવતાં તેવું એક પુસ્તક વિદ્યાર્થી તરફથી પ્રસિદ્ધ થશે તેમ આપણુકડતિને જણાવ્યું હતું અને બીજું પુસ્તક તેમના જાણવામાં છે તેની માહિતિ તેઓ પાછળથી યોગસાર કરી આપશે એમ જણાવ્યું હતું.

ਬੁੱਟਾਗਿਰੀ ਹਿੱਸੇ

(ગાથા અંકુશી ચાલુ)

આ પ્રશ્નના કાર્યક્રમનું અરવલિ પ્રશ્નમાળાનું આ પ્રશ્નક છે. શ્રી. જી. ડી. શાસ્ત્રીના જેને મેલું અને તુરંત વિદ્યાર્થીના શ્રી. શેઠવાલ શુભલાલ મશાએ તેનો અનુવાદ કરેલો છે. આ દેશમાં વસતા આપણા બધાં જેનોને આપણી માન્યતા વિકસે તે પછાત આવે તે હેતુથી એ પ્રશ્નના કાર્યક્રમના આભાર સાથે તે દુકો દુકો જાદિ હાથીએ છીએ.—અ. પ્ર. મેલ.]

‘આંજી નાખનાર નિરૂપયોગી વસ્તુઓ’

‘૧૯૧૫-૧૯ નું ઈન્ડિયન કમીશન’ પોતાના હવાલના પા. ૧ ઉપર આખા વિષે લખે છે: “હોમરે, પિત્તળ અને તાંબાનાં વાસણો તથા જોભરેા ગામડાંમાં સામાન્ય રીતે વપરાય છે, અને તેની કીંમત મધ્ય શ્રેણીને પોશાક જેવી હોય છે. ગામડાંના ફેરિયા મારફતે સામાન્ય હાથગેાળની નાની ઝીંજે તથા મોઢમ્ નાખનારી કળારો મરતુઓ પરદેશી રાખાય મધ્ય મર્ક છે. દરેક જાતનાં દેશી અને પરદેશી પીણાં તથા પેટન્ટ દવાઓ કમલા ખંધ વેચાય છે, સીવવાનાં સંજ્ઞા કળાં ત્યાં નજરે પડે છે, સાકરકોનું વેચાણ વધતુંજ જાય છે.”

આમનાં ચળકાટ છે પણ તેનાથી જીવન યુક્તિ અથ છે
મામડાના સારી સ્થિતિવાળા થોડા થોડા સીવવાના મંચા
અને વાપસિલો ખરીદે છે. મામડાના મરીન ભોંડા માનુનાં
વાસણો ખરીદવા બનાબ વેચી દે છે. હોંડમાંથી પરેસ
નિકાસ થતા પોતાને ખાસ મફરી ભેવડ બનાવવા બાકી
નાથે બાંધે છે;

વર્ષ	કરોડ રૂપિયામાં
૧૯૧૮-૧૯	૪૦
૧૯૧૯-૨૦	૧૬
૧૯૨૦-૨૧	૨૬
૧૯૨૧-૨૨	૩૦
૧૯૨૨-૨૩	૪૩
૧૯૨૩-૨૪	૫૪
૧૯૨૪-૨૫	૬૬
૧૯૨૫-૨૬	૮૯

(ઇન્ડિયા ઇન ૧૯૨૬-૨૭ ' પા. ૨૦૦)

આમનિવાસીની રોજની આવાજ

આમમાં કારીગરોને મજૂરીના ખર્ચામાં અનાજ આપવામાં આવે છે અને તેમની રક્ષા થીર આવે ને થીર આવે એવી હોય છે. રોજનું આવાજ એજ એમની આવક હોય છે. જો એક કિરાજ નેમો એક વખતે હોદી મરકારના આક્રમક વિજાયાના નિયમક હતા, તેમના ધી સામન્સ એક પ્રખ્યાત ફિનેન્સ' માં ભજાવા મુજબ હોદમાં ૬૨૧-૨૨ માં કચેલા ઉત્પાદના કાંડા નીચે પ્રમાણે છે :

અનાજ	રૂ. ૧૧૦૨-૮૩ કરોડની
ખાંડ	રૂ. ૭૩-૫૨ કરોડની
કાંચ અને હજારશાદિ	રૂ. ૯૬-૮૭ કરોડની
મગફળી	રૂ. ૨૬-૭૬ કરોડની

આ ઉપરાંત હોદમાં મસાલા તેલના, ચા, લગાકુ, રૂ, પાટ, તેલીયામાં, રબર, હાન અને ચામડાની નીપજ ધાય છે. મરીન આમવાસીએ માટે તેલના તો નામનાજ રહે છે. તે તમાકુ આવે છે, રબર અને આમમાં તો ચાવી નહિ કહે. ખાંડ તો રોજ અર્ધા પેતાનીજ વધરાય છે અને તેમજ એકત તો તેનો ઉપયોગ કમના પ્રકારે, કે એના કાંઈકાં હોયરોયક આક્રમકાકીએની નજરે નહયા છે, તે વખતેજ કરે છે. તેને જામે તો વર્ષે એક રૂપિયાનીજ મગફળી આવે છે, અને અમારે તો તેની નીપજ વધેલી હોવા જતાં મધ્યમ મગફળી પરકેકની ખીસો માટે જાય છે; અમારે તેના કુખ્યા પેટ રૂપી મીઠાને કથી મીઠક મળતી નથી. એના કુખ્યા રોટલો મળે ઉતારવા એ રોજ અર્ધા પેતાનું કાંચ અને હજા (૧) વાપરે છે. એક હોદવાસીને રોજ રોટલું જાય મળે છે—

૧૯૨૧-૨૨ માં જાની નીપજ

ઓટીશ હોદની પુલ વરતી

રૂ. ૧૧૦૨-૮૩-૪૩ (નકાસ) કરોડ.

= ૨૪-૭૦ કરોડ

= વાર્ષિક રૂ. ૪૩ :: રોજના ૨ આના.

૧૯૨૧ માં પુરૂષ ૧૨૨૬૬ કચે હતા એટલે ૧૯૨૧-૨૨ નું વર્ષ તો ઘણું સાઈ હતું. એના પહેલાના વર્ષે રૂ. ૮૯૯ કરોડનું અનાજ ઉત્પાદન થયું હતું અને રૂ. ૩૦ કરોડનું પરકેક ચક્ર્યું હતું. આ ઉપરાંત મજૂરી કરીએ તો માણસ દો રોજ ૧ આનો ૪ પાંડનું અજ આવે, હેલા જે વર્ષની મરેસાક માણસ દો રોજના ૭ પેસા કરતાં ૫જુ ઝોહી આવે છે. રેલા ૨૦ વર્ષથી અનાજના આવ પુરૂષ વધતી ગયા છે. ૧૯૦૪ માં કીમતની મુજબસ'ખ્યા ૧૦૪ હતી તે વર્ષાને ૧૯૦૬ માં ૧૬૬ યાદ હતી. ૧૯૦૪ ના જાવો પ્રમાણે એકજ અનાજ માત્ર રૂ. પેસામાં મળે એકજાજ અનાજની કીમત ૧૯૨૧-૨૨ માં ૭ પેસા પડતી.

આપણા કરોડાધિપતિએ

જાડીશ હોદની ૨૪ કરોડ ૭૦ લાખ મજૂરીમાં ૨૧ કરોડ

૪૫ લાખ તો એવી પરજ નજારા હતા જાડીના ૩ કરોડ ૨૫ લાખની રિક્ષિતી નીચે પ્રમાણે હતી :

જન સંખ્યા (લાખમાં)	માણસ દો વાર્ષિક કમાણી
૧૫૭	ઉલ્લેખ રૂ. ૨૪૦
૨	ખાણો રૂ. ૧૮૦
૨૦	માલ સર્જ જમા આવનારાઓ રૂ. ૬૦૦
૮૦	વેપાર રૂ. ૫૦૦
૧૦	મરકારી નોકરી રૂ. ૧૫૦
૧૦	મરકાર રૂ. ૧૫૦
૨૧	વધીએ, કાકતરો તથા કિલ્લો રૂ. ૫૦૦
૨૫	ખાનગી નોકરી રૂ. ૨૦૦

૩,૨૫

'કિરાજી' 'સામન્સ એક પ્રખ્યાત ફિનેન્સ' પા. ૧૪૪

આ આંડા એવી અજુકો કે વેપારધંધામાં પડેલા માલમની રોજની આવક એક રૂપિયા ૭ આના છે; અમારે ઉલ્લેખ, ખાણો વગેરે માત્ર કરનારની આવક રોજના રક્ષા આના છે. પુરોષના આવક વર્ગના હોદાની આવક સાથે સરખાવતાં આ પ્રમાણ નજરું છે, જો કે હોદનાં આમમાં મરીએ સાથે સરખાવીએ તો તેમને રોજના કડું પેસા કરતાં વધારે કીમતનું આવાજ મળે છે.

(અધુરું)

મંગાવી લેા

ધી સેલ્ફ પોર્યુગીઝ ટીચર

ભાગ ૧

ધર જેઠા પોર્યુગીઝ કાપા સહેલાઈથી રીખી શકશે. થોડીજ નકલો રહી છે.

ઈમ્મત રી. પાંચ.

N. G. SHUKAL,

Wadhvan City,

Kathiawar, India.

શક્તિની સર્વોત્તમ દવા મુજબ રચેલી

મદનમંજરી ગોળીઓ

આ ગોળીઓનાં સેવનથી અલ્પર્થ વીર્યવીકાર, માથાનો દુખાવો, સરદી, માલુમીજીવા, કમ્બેરી, મગજની નબળાઈ, મુસ્તી વગેરે સારીરની પાવમાલી કરનારાં દરેક દરેક વસ્તુ નાશુદ થઈ સારીર સ્વચ્છ અને છે.

દી. ગોળી ૪૦ ની હબા ૧ મો રૂ. ૧.

રાજ્યેય નારાયણજી કેશવજી

ટેક કોફીસ: અમલગર (કાડીઆવાડ) ઇડિયા.

આક્રમણ એજ: C. OSMAN, Stellenbosch, c.p.

ઉત્તમ મરમ મસાલો વિગેરે

અમારે જાં જાતી હેમરેજ નીચે તાળે અને સહાયથી પરમાં હોલો મરમ મસાલો, કરીપાઈડર, હમ્બર, મરમ, તેમજ ફેરીનો અને લીંબુનો તેમજ મીઠાસ આમારે દર્મેલા થોડો થા જમાળેજ અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આનો ઉત્તમ માલ, તમે પરમાં જાતી શકતા નથી. એક વખત મ'માની ખાલી કરો. મજમાનું 'કેશવ'.

H. N. PADIA,

122 Victoria Road, DUBAI.

આફ્રિકા વાળાઓ જરાક કાન દધને સાંભળો

આ વર્ષે દીવાળી અને નવું વર્ષ ખુશાલીના પોકારો વચ્ચે શરૂ થનાર છે.

Parcel from
**KAPITAN'S
BALCONY
HOTEL**
DURBAN.
CORNER OF GREY AND VICTORIA STS.
PHONE 3623

એ ખુશાલીમાં જુના અને બહુતા અનુભવીની લહેજતદાર મીઠાક વધારે આનંદ આપશે.

આગળથી એકદે માફલી નેધાવી દીઆ કે વખતસર તમોને ઘર બેઠા પારસલ મળી જાય.

બાવ માલના પ્રમાણમાં ખુદુજ સરેતા રાખેલા છે.

એકદર સાથે પૈસા મોકલવા બલામણ છે. પ્રાઇસ લીસ્ટ માટે લખો :

KAPITAN'S BALCONY HOTEL, (માલીક: R. K. KAPITAN).
'Phone 3623. Cor. Grey & Victoria Streets, DURBAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ જનાના રૂપ/- રેસ, પછનાર નં. ૧ ૫/- ડબલ.
દરેક ભત્રી તાજા ફરૂટ અને રેજીડેબલ સાર પેકીંગ કરી
સી જો. ડી થી મોકલવામાં આવશે. જેલેન્ડ નહીં.

Phone 327 Tel. add. "Letopco."
D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.
ફરૂટ અને વેજીટેબલ માટે કંડીના એકદે ઉપર ખાસ
ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાતરી કરશો.
P. O. Box 755. 55 Bond St. Durban.

તમારા ધંધાની બહાર ખબર ક્યાં છપાવશો?

'ઇન્ડિયન ઓપિનિયન' માં

જે જુનામાં જનું ઘોંટી ડાપું જાણા સારૂ આફ્રિકામાં વંચાય છે.

બાવ અને નકલ માટે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

હિંદના પ્રખ્યાત ગવૈયાઓના નવા રેકોર્ડો

ગમે તેવા ગાયનો વાણી રેકોર્ડો ઘરમાં રાખવા કરતાં દરેક જાણના મન હરી લે તેવા ધાર્મિક, સામાજિક અને સંજારીક બોધથી ભરપૂર ગાયનોની રેકોર્ડોનો સંગ્રહ કરો. આવી રેકોર્ડો મનને ખુશ કરે છે અને આનંદ આપે છે.

(રામ કાંદબરી) ગુજરાતી
"અરે સખી ધીમે ધીમે રંગ લર"
"પતિ વીના પ્રેમાદાના મનના"
નંબર ૬૫૬.

(રામ બાઈરવી) ગુજરાતી.
"હિના નાથ દયાળ નરપર હાથ મારો
મુકશોમાં" (કેશવકૃતી)
"તુરથો મારો તંબુરાનો તાર"
નંબર ૭૫૦.

હિતમ મનાવટના, સુર દેખાવ વાળા અને મધુર સાઉન્ડ બેઠક વાળા પ્રોફેશન તેના જોનારને ધણા આનંદ આપે છે અને તેથી સાથે જમારી રેકોર્ડો વાપરવાથી હમણે આનંદ વધારે આપે છે.

ગુજરાતે હિંદ જમારી મકદુર સંગ્રહી ૪૨૨ ગણભવાળા ખુ નાર રેકોર્ડ ખરીદનારને ખેટ જાવવામાં આવશે. જમારે કાંથી પ્રોફેશન અને રેકોર્ડો ખરીદનારને નાણાની ધણીજ વખત થશે.

'Phone 2447.
P. O. Box 1185.

Agent of H. M. V. RECORDS.
E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

Indian Opinion

No. 40—Vol. XXIX

Friday, October 2nd, 1931

Registered the U.S. as a Newspaper
Since 1908

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રૂઢિ. કેન્દ્રા।

અક્ટોબર તા. ૫ મીએ મુંબઈ જવા ઉપડશે.

શ્રી. “હારગેલ”

અક્ટોબર ૧૧. ૧૯૩૧ના મુ'અમ જવા ઉપરથી.

મુજલમાની વીરતિ. રૂ. ૪૦ ના હિસાબથી અને શેષીયલના રૂ. ૧૦૦ ના હિસાબથી હેવરામાં આવશે.

દોહ વીરશી, રૂ. ૩૫ ના ઊંચાણથી અને રોશીવજતા રૂ. ૧૭૫ ના ઊંચાણથી સેવામાં આવશે.

सूचना—इसारेआके भेतान्त भेदा प्राप्तिता कनीवार ११ वाआ अमास २२२३मा पहेजित १२वां.

સૈકન્દ અને મુન્દર માટે એક મહિના અગાઉથી બંદોબસ્ત કરવો.

૧૨૬ દોઢી પેસીન્જર પેલાની તીકાટ અમારી ઝોરીસમાંથી મેવી અને જદાર મામવાળા માનવેલે અમારી માથે

પત્રગવહાર કરવાથી પણ તેમ જાહેર. સ્ટીમરને લગતું દરેક કામકાજ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે થાય છે.

SHAIKH HAMED & SONS,

300 Pine Street,

Tel. Add "Karamat," Durban.

ନିଶିତା ଶାସି

સેક્રેટરી: ૪/૭૬ ૨૭-૪-૦૪

8-22: 4155 74-49-5.

કેશ: પાઈડ ૬-૭-૬, બોરખી વચર.

વધુ પ્રમાણમાં માટે જુઓ યા મળે:-સિ.દી. પેસેન્જર

એજન્ડા: ગ્રામ પૂર્વિકા એન્ડ સુસાઇ,

ॐ० पवित्र संहिता, ६२०५८.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and **SPECIMEN COPIES** on application. **Indian Opinion**, P. O. Phoenix Natal.

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE

Tel. Add.

RUSTOMJEE.

NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

*Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.*

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE.

**Principal Representative for the Union of
SOUTH AFRICA.**

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue.

DURBAN.

રેકૉર્ડ બેઠ

ધર બેઠાં લક્ષ્મી.

શી ૧૦ માં પા. ૨-૦-૦૨.

હમારે ત્યાં આમાફાન રેકૉર્ડ ગાર્ડન ખાતે આવી છે. દરેક નામીયું આવન પુરેપુરું બાપવામાં આવ્યું છે. બેઠ જાગની કુચ

શી. ૧૦ રાખવામાં આવી છે. જે કે બેઠે અસલ બાપ પા. ૨-૦-૦૨ છે.

કમન રેકૉર્ડ બેઠાં જાગનીને બે રેકૉર્ડ બેઠાં આપવામાં આવશે.

દરેક રેકૉર્ડ નો બાપ શી. ૫-૦.

પીયાણું કંપાણી

૧૦૪૮૬ વરદા હી દસરાત દિવે નાચાદો યુલવર મેં રહી.
૧૦૪૮૮ હાની પરાદા દર હું મેં રાજા.
૧૦૪૮૯ આજ સુનતે હેં વો અખના મુરો આ કહેને કો હેં.
૧૦૪૯૦ હું અધ દિલ વહેસત મદા દિવાના હેં કીસકો.
૧૦૪૯૧ બના હો અઈ પાના મહીના નખીલ સે.
૧૦૪૯૨ પરદે મેં રહેના વારકી દુશવાર હો ગયા.
૧૦૪૯૩ બસ કોઈ હી જલતે મેં હમ બન ગએ સુવદાઈ.
૧૦૪૯૪ દિલમેં નજરો મેં ને વો દુશમને કીયાન રહે.
૧૦૪૯૫ મેં તો ધરાવ મેં બએ બસુતો.
૧૦૪૯૬ કોઈ મુરે મુજરસમને કોલાયા મેરા દિલ હે.
૧૦૪૯૭ તન તન કે દરતે વાર મેં અમરોર રહ ગઈ.
૧૦૪૯૮ ગેરકા કીડે વફા હેલ કે બતે કયું દો.
૧૦૪૯૯ દિલમેં નજરો મેં ને વો કાફેર કીયાન રહે.
૧૦૫૦૦ ને રખસારે રોધે નજર નખી.
૧૦૫૦૧ કીયામતકા કહેલ આપ કે નખચોર રખતે હેં.
૧૦૫૦૨ રંમરે સુદરયા મેરી અબાલ પીયારે.
૧૦૫૦૩ કબીયે ખુદા મોતેબર બનકે આબે.
૧૦૫૦૪ હસ દપસે બસક અખની કસ સોખને કીયાબાઈ.
૧૦૫૦૫ અખની વાંદસી મુરત કીયાદો નખી.
૧૦૫૦૬ ગેસુએ મુસ્તેફાકા ને કીયાના હો ગયા.
૧૦૫૦૭ કીયાને મેં કીડે દિલ કીયાના રહ ગયા.
૧૦૫૦૮ વળી હેરા હે ખુદા કીસે ને બંદા મળી.
૧૦૫૦૯ અબર કિજરો મેં કીડી છના પહેગા.
૧૦૫૧૦ અબાલ કબી કસ પર મેં દોરે વારી બાંધી.
૧૦૫૧૧ અખના જલવાબી બરા મુજરો કીયાયા ન ગયા.
૧૦૫૧૨ બીતે ખુદા ચરફી દે દુરબતે રસુલકા.
૧૦૫૧૩ વો કબીકા કાબા વો આલા મોહમ્મદ.

માનેદર રહીત

૬૩૬૪ ને મુજર ને કીડે મળવા ને ખું હે.
મેહબુબે ખુદા રહુએ મહેસરે દગારા.
૧૦૨૪૫ કયોં દુર મિયા મુખા.
૧૦૨૪૬ શુલયનમે ઉસમે રખસે ને પરકા.
૧૦૨૪૭ કયોં દિરે જાતે હો આબોમે.
૧૦૨૪૮ કયોં મુલ.
૧૦૨૪૯ કયોં અઈ ખાંધાસે બના હું દિલસે કમ.
૧૦૨૫૦ સોતે ને નખીકા મુજરે જલવા નજર આયા.
૧૦૨૫૧ સવકાએ જમાલે સહે અબરાહ હમીન દે.
૧૦૨૫૨ મહબુબે ખુદા મહબુબે નખી વો અબદુલ કાદીર છલાની.
૧૦૨૫૩ ખતા પોલ વ અતા પરવર મહમુદીન ચીશતી દે.
૬૮૬૦ કુવાદે સરમે છસરીનસે મેરે સોદા મોહમ્મદ હા.

શુલયન નખી

૧૦૩૮૬ તરવ વરમે કીસીકાં કીતતે આગેસ હો બના.
૧૦૩૮૭ હોતે દોતે હસ કહર કાદેદોઃ વલકત હો મઈ.
૧૦૩૮૮ ને વડપાતીલે દિલ મેરા વો કુરકત હે મોહમ્મદ કી.
૧૦૩૮૯ કાસ મેરી જખીને રોક.
૧૦૩૯૦ સાબીને બનાયા દે સહ ખાને મેં મહખાનાં.
૧૦૩૯૧ તેરી રહેમતોં કી નહીં કે હર ને દહે સોદે.

ફકરુદ્દીન

૧૦૩૯૫ પદા ને અસે રખે બે નીકાબ પાની મેં.

૧૦૨૫૭

૧૦૨૨૫

૧૦૨૦૫

૧૦૧૬૮

૧૦૪૦૭

૧૦૪૩૫

૧૦૪૪૧

૧૦૧૬૮

૧૦૧૦

૧૦૪૩૭

૧૦૦૭૩

૬૮૪૪

૧૦૩૮૪

૧૦૩૪૮

૧૦૩૧૩

૧૦૨૭૮

૧૦૪૮૩

૧૦૦૭૮

૧૦૨૬૧

૧૦૨૮૦

૧૦૧૦૭

૧૦૪૧૧

૧૦૨૧૧

૧૦૦૦૦

૧૦૦૫૦

૧૦૨૭૩

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૦

કે સીતમ નાસેસે આના છતે પુરકન તેરા.

૨ગ રગ મેં અબ અંદાસે બીસમીલ નજર આપ હે.

દરદને આજ કહેનેકો હવા રખા હે.

હમ બને ઉશક મેં કીયાનેમી સોદાઈબા.

આબા કુઈલ

ખ્યારી અખમાં અખમાં મુકે છુ-ના નહો.

બત બી કનકી નજર કી.

મેસુ બીગડ બીગડ કે હરબાર.

કનસી રામ હે મેરે અઈ વે.

હમાકર હામ મેં મેહલી નહાના કિસે સીખા હે

કીસને હદા કે દામ વફાફાર મર ગયા.

જદાન બાન હસ રોકા રહી ચઢી હે.

કે સી રેક (અંધણી બનાવ)

મુલે કીયા છતકે છતેમ બહા કીયા કીદની મેરી.

જબતક આંખોં ના રહે.

અહીં કુલેન (અંધણી બનાવ)

રોજે અબુલસે મુજરો દે હકકત રમુલ મી.

તોબા રહે સહી નહીં સાકીકા બેબન રેખ કહ

વો બોલે કે મેરા કામ કીયાના નહી હે.

અબાલ રંમ બેલા અબ અબબેલા.

મેં તો પીત કે કારન બેબન અબ.

પીયારા સમલેબ

મરતે શરાબ દોષ્ટ સમ રામ બોલ કહે

બવ બલેવા મેરી બરને કો પનિયા.

બાધ સેલા

એ તેમે વાર મિલકે મહેસી પોલે.

રખીયોં કે વર આના બના ખુરા હે.

મુલે કે દિન હેં મુરાહો પે દેં વુલ આયે કુલે.

હસ વાફેકા મતલબ આ સમજુ.

અમકા કીયા રાબાબકા આલમ નકાબને.

એક કુસાના સુન મથે.

યાંન તો અમલે ન કુરે અખમે છતર વસ રસકે.

સમે કુરકતમે મેરે કબસે ને નાલે નીકરી.

મીસ ફાલરી

કના કહસી બકા કહસી જબ કસકે આરાના કહરે.

સેયાં તેરી મોહીમે બેદા બન અબગા.

સર ઉવેશીકી નમત્રા અબ હમારે દિલમેં હે.

હાફીઝ ખુદા તમહારા બવ દિલબર દિલ આરા.

બને ગયા સાકી કી અંખોં મેં ઉશકા કયા કીયા.

અરકસે કિલ પુતે હે કીશક કયા બસા હે.

બરેલી કે બાબર મેં મુમકા મિરાંરે.

પુલકો કી બુલબ અબલાદ હો બા આદ ન કર.

વદાં વદ દરતે નમુક મેં કિયે તલવાર ગોંડ હેં.

અહમદકી કાન

દિલને મીટ મીટ કે તે બાક નેહાંન કોતે હે.

બન અખની હસીનો પર અબે કીલ ન કીદા કરના.

બંનકીબાઈ

કીસકોં કીડુ હર બએ બન બબે મુશકીલ હે.

હર બળી મુલ પે વો મે દાદ કાયે બતે હે.

ઉશકામી રેકૉર્ડ—કુરે વારસીન, અબતલ કુરસી, કુરે કીયાકીમ, અકાંન, કુરે મુશક અને માસતર રહીત અને આના ફેઝનાં મરફીયા.

C. KAMALUDIN.

Phone 3542 Central.
55 Commissioner Street,

P. O. Box 6288,
JOHANNESBURG.

તમારું પીસવાનું

ક્યાં કરાવશો?

પીસેલો તૈયાર માલ ક્યાંથી લેશો?

મરચાં, હળદ, કરી પાવડર, મરમ મસાલો, મરી, સુક, અડદની દાળ, ચણાની દાળ, ચોખાનો આટા, મેથી, ધાણા, છક વિગેરે વસ્તુઓ વેપારી ભરની અપટ્ટેડેટ મશીનરી માં પીસેલી તૈયાર મળી શકે છે. ધરના ઉપયોગને માટે ખાસ પીસવાનો મોર્ટર આપવામાં આવે તો તે પણ કિફાયત ભાવથી પીસી આપી માલકોને પુરેપુરો સંતોષ આપીશું.

એક વખત અજમાયશ કરી જુવો:—

A. Baker & Co.,

'Phone 1586. 154, Queen St.
DURBAN.

FREE! FREE!

The most interesting book
VAIDYA VIDYA
sent gratis and post free. Apply:—
MADAN MANJARI PHARMACY,
Jamnagar, Kathiawar, (India.)

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક ભવનું લાભ ફ્રુટ અને વેલ્ટેબલ સાર પેકેજ કરી સી.
સી. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. જાઓ:—
P. O. Box 254. Durban. 31 Short St.

Box 247 & 317

Tel. 'Khatrl.'

HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Transport Passenger Agent,
Belra, P. E. Africa.

મોકલ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ "ખત્રી"
હુસેન હરમાધલ (સરદારગઢ વાલા)
ટ્રાંસપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
બેલરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરેક ભવનું ફ્રુટ અને વેલ્ટેબલ સાર પેકેજ કરી
સી. સી. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. જાઓ:—
P. O. Box 342. Durban. 129 Victoria St.

'Phone 3867. Box 215, 152, Grey Street, DURBAN.

HEERABHIA MORAR MATVADKAR,

Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

ટોલકેશ ફ્રુટ અને વેલ્ટેબલ મટવાડકર

અને કમીશન એજન્ટ.

પેકેજ સારી રીતે કરી માલ સી.સી. ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૬૭ બોક્સ ૩૧૬. ૧૫૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

તમારા ગ્રાહકો માર્કો

જાણો છે

સ્ટાઈફ "જુટ" માર્કના કપડાની જાહેર ખર્ચ
મમરત દેશના તેડીવ જાપાનમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા માલકો તે જાણે છે અને માને છે. સ્ટાઈફ
"જુટ" માર્કનું કપડું સ્ટોર કરો અને તમે સહેલાઈથી
વેચી શકશો.

જા "જુટ" ના
માર્કની તપાસ રાખ
જો અને કમીશનથી
વેચતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એચ. નેસ્પર સમીથ એન્ડ કા.

(પીટી) લીમિટેડ.

એજાન્સીસબર્ગ, કેપટાઉન, ડરબન,
પોર્ટબ્લેઈઝબેથ.

અઠવાડિક પંચાંગ

વાર	ખ્રીસ્તી	હિંદુ	મુસ્લમાન	પારસી	સુબેદર	જુઓસ્ત
	૧૯૩૧	૧૯૮૭	૧૩૫૦	૧૩૦૧	ક. ખે.	ક. ખે.
	અન્- ટામર	આદરવા	અમાદીઉલ અવલ	શહે.		
સુક્ર	૨	વરિ	૫	૧૯	૨૫	૫-૩૭
શનિ	૩	"	૬	૨૦	૨૬	૫-૩૫
રવિ	૪	"	૭	૨૧	૨૭	૫-૩૪
સોમ	૫	"	૮	૨૨	૨૮	૫-૩૩
મંગલ	૬	"	૯	૨૩	૨૯	૫-૩૧
બુધ	૭	"	૧૦	૨૪	૩૦	૫-૩૦
શુક્ર	૮	"	૧૧	૨૫	૧	૫-૨૯

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices. We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,
Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760, Tel. Add. "Hikas," Box 5237.
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses. Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.
OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

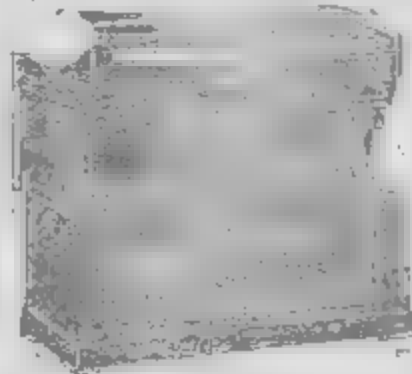
Write or give a Call at

GOSWALLA'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GOSWALLA

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન મટે દરેક ઘરમાં હારમોનિયમ સંપાદની જરૂર છે. જે હમી પુરા પાડીએ છીએ. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, તબલા, પેટિંગલ કલેક બનાવવા મોકલ અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો આદિ સ્ટોકમાં તોયાર રહે છે તે સીવાય હમી બજાઈ ધમલ સુર, બટન વગેરે પણ મળશે. દરેક જાનના હારમોનિયમનું રીપેરીંગ કામ ખાતરીથી કરી આપીએ છીએ. હમી આ મળા:—

ગોસ્વાલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(૧૩૧ નં. ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડુરબન.)

પા. મે. બે. ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડુરબન.

Indian Opinion

No. 40—Vol. XXIX.

Friday, October 2nd, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.
Price Fourpence.

NOTES AND NEWS

WE gather from further information received in connection with unemployment among Indians that Sir K. V. Reddi, Agent of the Government of India, when approached by the procession of unemployed Indians at the Castle at Mayville, said that he would try his best to induce the wealthier section of the Indian community to find some money for relief works but that he did not desire that any such fund when raised should be in his name or was suggested last week.

IN pursuance of the above speech Sir Kurma, we are informed, met several prominent Indian merchants in Durban who, however, were not in favour of raising a fund but of finding work for the unemployed. For instance it was stated that some could be employed on the Glendale Estate at Inanda and on other estates at Umhlati and Merelani. As we suggested in our last week's issue we would much rather favour the idea of finding work for the unemployed than of raising funds to give them alms and if the wealthy merchants would come to their rescue by accommodating them it would be a good move on their part and would go a long way towards relieving the situation.

A high tribute was paid to Mr. Sastri by Dr. S. F. N. Gie, Secretary for Union Education in the City Hall, Johannesburg, where the final session of the Afrikaans Bistadof was held. "The Rt. Hon. V. S. Srinivasa Sastri, who was formerly Agent for the Government of India in South Africa, was the most cultured man he had met," said Dr. Gie. "Mr. Sastri was a man with an astonishingly wide and deep knowledge, a man with delicate taste and a brilliantly intellectual and splendid personality. Not what Mr. Sastri daily asked for the needs of his body," said Dr. Gie, "could he bought out of the daily wage of a lowly paid uneducated labourer."

THE marriage ceremony with great pomp was performed last Saturday of Bai Zulakha, daughter of Mr. Hajee Jemil Hajee Mahomed Haffjee, a well-known Durban Indian merchant, to Mr. Yusuf Mahomed Vahed. After the usual ceremony many speeches were made showering blessings upon the happy couple and an illuminated address was presented to Mr. Haffjee in which his numerous bequests to charity and communal welfare were recorded and special mention was made of his generous action in placing at the free disposal of Indians visiting Durban his property in Alice Street known as the *Musafir Khana*, the facilities of which were availed of by hundreds of his countrymen from all over South Africa. The beautiful address presented in a magnificent album with gold and silver mounting was signed by over two hundred persons representing practically all the Durban merchants big and small and including every section of the community. We heartily join in congratulating Mr. Haffjee and wishing happiness and prosperity to the wedded couple.

A correspondent from East London states:—A farewell reception by the East London British Indian Union was given to Mr. G. Morar, member of the Board of Trustees of the British Indian Union, East London and Border Territories, and to Mr. J. B. Parbhoo and his son Lallobhai who are leaving for India on Nov. 3. The President of the Union (Mr. D. B. Parbhoo) paid a high tribute to the guests of honour for the good services they had rendered to the Union and presented them with garlands and bouquets wishing them bon voyage. Several other speeches were made wishing them God-speed. Messrs. Morar, Parbhoo and Laloo suitably replied thanking the members of the Union for the honour they had bestowed upon them and Mr. G. Morar donated the sum of £1 to the Union and £1-1-0 to "Indian Opinion" and Mr. J. B. Parbhoo donated £1-1 to the Union and 10s. to the local hospital fund.

SIR K. V. Reddi, Agent of the Government of India, will be leaving Durban for Maritzburg on October 5. After spending a fortnight there the Agent will visit Dundee, Newcastle and the Northern Districts and will reach Johannesburg by the end of the month where he will stay to be in close touch with the Minister of the Interior till the arrival on January 4 of the Indian delegation to the opening Round Table Conference. No official intimation has yet been received regarding the personnel of the Indian delegation.

THE Arya Samaj (Durban Central) announces for the information of the public that from its last general meeting of the 27th September it has amalgamated with the Arya Prakashak Prithividhi (College Section) Lahore, of which the public shall make a special note. It is working eagerly for the betterment of the Hindu people and asks for their kind support in spreading its propaganda work extensively.

THE marriage ceremony of Mr. Goolamhussein Hajee Khoja brother of Mr. Jadavjee Hajee Khoja of Louis Trichardt, Transvaal, to Bai Jenabai, daughter of the late Mr. M. Keshavjee of Pretoria, takes place on Sunday October 3 at 11 p.m. The festival will take place at Mr. J. H. Khoja's residence at Louis Trichardt on Sunday October 11.

A contract has been given out to a local contractor for the erection of a wing to the Pietersburg Hospital for Indian patients at a cost of £1,467 12s. of which amount the Indian community has contributed £300, states the Pietersburg correspondent of *The Star* (Johannesburg).

ACCORDING to the latest census in India the total population is reported to be 350,000,000, of which 228 millions are Hindus, representing 10 per cent. increase on the last ten years. Moslems number 77,743,000, an increase of 13 per cent., and the number of Sikhs has increased by 33 per cent.

IMMIGRATION DIFFICULTIES

MR. Jagatjivan Dullebhjee Dhruv was one of the passengers who arrived here from India last Wednesday by the *Kenya*. He has come for a period of three years as a teacher at the request of the Indian community of Port Elizabeth. Mr. Dhruv has bitter complaints to make about the humiliations Indians have to undergo before being allowed to land at Durban. Though being second class passengers, Mr. Dhruv said, Indians were not examined by the Immigration authorities where European passengers were examined but were herded together with the deck passengers. Mr. Dhruv was asked to give his thumb impressions before he could be allowed to land which he refused to do on the ground that he was educated and could read and write the English language. Mr. Dhruv had to pay the penalty for refusing to obey the orders of the Immigration authorities in that though the boat had arrived at about 8-30 a.m. he was not allowed to land till about a little before twelve o'clock. He was detained until practically all the deck passengers had been examined. Attempts were made to persuade Mr. Dhruv to give his thumb impressions on the ground that others did so but he took up a firm stand and was in the end allowed to land without having to do so.

We thought the taking of thumb impressions from those who were able to give their signatures in English was long done away with. But obviously it is not so. So long as an Indian does not refuse point blank the Department does not allow a single one to pass without having to undergo the ordeal. This is but one specific instance of what is a matter of common experience in the Immigration Department. And who is to question that Department? Who is to question it for having unnecessarily and unwarrantedly detained Mr. Dhruv and for the loss he may have had to suffer owing to the delay thus caused him apart from being subjected to the humiliation? The Gods in the heavens could perhaps be questioned about their right or wrong actions but not the Gods of the Immigration Department. The humiliations that one has to undergo in that office have reached about the limit and no compromise arrived at by the ensuing Round Table Conference will be worth anything if it does not put an end to this

state of affairs. If Indians wish to remain in this country and claim to have even an atom of self-respect in them it is about time that they bestirred themselves and put up a strong fight against this and other humiliations. Let those who claim to be leaders of the community too understand that the mere holding of executive meetings and conferences and the passing of resolutions will not take them nor the community any further. We are led to write rather strongly on this subject for it is about the most aggravating. It is not the mere giving of thumb impressions that is objectionable. The unnecessary ordeals Indians have to undergo in the Immigration office day in and day out are becoming unbearable for any self-respecting person to put up with.

INDIAN HOUSING ON THE ESTATES

WE understand the Agent of the Government of India paid a visit to the various Sugar Estates on the North Coast last week. He paid a similar visit a month ago to the South Coast. We learn that Sir Kurma was satisfied with the efforts that were being made by the Estates to better the conditions of their Indian employees. They had a definite scheme under which they built a certain number of houses every year and demolished the worst of the old ones. These new houses were comfortable and we understand that the employees who live in them have themselves expressed their satisfaction. A great boon that has recently been added even to the old quarters is an adequate water supply within easy reach of everybody and which has done away with the unpleasant task of a tiresome walk to the river. But this is to present a dark picture as brightly as possible. We must confess that we are not at all impressed with the so-called improvements the various estates have made or are scheming to make for their Indian employees. The evil has grown fairly old. Some few years back that friend of the poor, Mr. C. F. Andrews, had made a similar tour round the Estates to see the housing conditions of the Indian employees and he had certainly not a very good word to say about them. In fact he had scathing remarks to make about the conditions existing on some Estates. We do not know that things have greatly improved since. This definite scheme of building a

certain number of houses each year is not a matter for which the Estates deserve much praise. For this improvement scheme of theirs is working at a snail's pace and what little good that is done is being only submerged in the surrounding dirt and filth. Some of the houses on the Estates are, if we may be pardoned for using a strong term, not better than pig styes and the Estate at Darvall is perhaps the worst in this respect. That Malaria is rampant in these parts is generally admitted and so far as we are aware nothing seems to have been done by the Estates either to combat it or to make the huts of Indians fit for human habitation. The Estates are after all not financially in such difficult conditions that they cannot afford to demolish with one stroke all the wretched hovels which do not speak much for the European civilisation and build new decent structures. Why cannot they do half—nay, even a quarter of what they do for their White employees and teach their Indian employees to live more decently. Those who blame Indians for creating slum conditions would be well advised to pay a visit to these Estates—the schools which qualify Indians to live in such conditions, and they will then know who to blame for such conditions and also for the spread of malaria and other diseases. They will soon find that it is idle to blame the Indian but the real guilty persons are their European masters. We sincerely hope that when the Agent writes his official report on the subject he will not only mention the good side but that he will have some home truths to tell the Estates and the public when of the actual conditions existing on the Estates.

Government's Currency Policy In India

THE Indian Legislative Assembly carried by 61 votes a resolution proposed by Mr. Shantankhain Chetty expressing disapproval of the currency policy announced by Sir Samuel Hoare on September 21, says a Renter's message from Simla. The resolution urged the Government to take necessary steps to maintain the total amount of gold sterling assets against paper currency, as well as the gold standard reserve.

Addressing the Federal Structure Committee of the Round-Table Conference on September 21, Sir Samuel Hoare (Secretary of State for India), dealing with the suspension of the gold standard, said in relation to India, that to follow gold, and so increase the sterling value of the rupee, was at present out of the question. It had therefore been decided to maintain the present currency standard on the sterling basis. He appealed to patriotic Indians to stand by the rupee and so prevent a break in the exchange on which structure Indian finance was built.

Indian Girls' High School

Sir Kurma Reddi's Speech

We give below some extracts from the lengthy and very interesting speech delivered by Sir K. V. Reddi, Agent of the Government of India, at the function held at the Mitchell Crescent Indian Girls' School, Durban, on September 17.

"I am very happy to be here in your midst this morning and to have this opportunity of addressing a few words to you. You are no doubt aware that this girls' school is staffed by three teachers, but there are only 19 pupils in the whole school, which means less than 17 for each teacher. You probably know that the Education Department expects a minimum number of 30 pupils to each class. It is unfortunate, therefore, though the fact must be faced, that the question may soon arise, if this state of affairs continues, of reducing the staff and possibly of amalgamating the school with another or even abolishing the school altogether. You will soon realise what this would mean to you, how dreadful it would be. Three years ago when I had occasion to meet that admirable veteran educationist, Mr. Hugh Bryan, who until a short time ago was Superintendent of Education for this province, I had several discussions with him on the subject of Indian education. I urged upon him the necessity of having a high school for Indian girls in Durban and another in Pietermaritzburg. I wanted that in Pietermaritzburg the boys' school should be made a high school up to the 10th standard while Sastri College in Durban would of course supply that need here. Mr. Bryan was very good and promised to do his best. Though he was not able to do all I asked, it was at least satisfactory that he was able to give us this High School for girls in Durban. Within the short space of two years we have reached a stage when there is a danger of the school being disturbed, even closed, if the present state of affairs continues."

Addressing the males Sir Kurma referred to the need of female education and went on to say:

"You know that under the terms of the Capetown Agreement we have agreed that we will maintain a western standard of civilisation amongst our people. I would ask you if this is possible if our girls are not given a better education than at present? Are we not failing in our duty in this respect in not responding to the authorities when they have given us a good school and with it a good chance? The only burden the authorities ask us to shoulder is to send our girls to school. Surely we can muster more than 50. This small number brings disgrace to our community. And it is a disgrace for which we shall have to suffer later on. If one generation is prevented from receiving education now, it means that two generations in the future will be kept in the same unfortunate state of falling far behind in the march of civilisation. Please take it to heart and consider what will be the effect of the present generation not being educated when the opportunity is afforded. The Sastri College was intended to train not only boys but also girls. In fact there was a suggestion to have a hostel for girl teachers but it did not so far materialise. There are teachers from India at the Sastri College who will place before your boys and girls Indian ideas and ideals and impart to them some knowledge of our ancient Indian civilisation and culture. You are depriving yourself of that opportunity by not sending your girls there and you cannot send your girls to the College unless you send them first to this school to be prepared for the higher institution. Unless you

utilise all these resources placed at your disposal where will our people be in the next generation? I would earnestly appeal to the parents of our Indian girls and ask them to insist upon education for their children."

To The Mahomedans

Addressing the Mahomedans present, Sir Kurma said:—

"I am extremely sorry to find that not a single Mahomedan girl attends this school. Just think what this means. I know there is the purdah system that may be the difficulty, though it should not be for there are only girls in the school, and there are lady teachers. Where is the trouble? There is not a single boy or male teacher here. Let our Mahomedan friends bring their children to school in their closed cars if they like or send them in closed carriages. But there is no need of it at all. You are not living in India, you are living in the midst of a society which does not see the need for anything like purdah. I address the Mahomedan parents particularly and ask if you are going to be left behind other sections of the community? If your girls are not educated you will find yourselves in the background. You have amongst your community some of our Indian leaders; you are the wealthiest section therein, for you are mostly traders and you are in a position to educate your girls, for you are rich. But if you remain apathetic, if you choose to neglect your children's education you will find yourselves in difficulties. Your boys are being educated; they will grow up and they will some day look about for an educated girl to marry. What will happen? Do you think they will want to take uneducated girls as their wives?"

To The Ladies

Turning to the ladies present Sir Kurma referred to the wonderful part played by them during the great struggle from 1908 to 1914 and asked them to do more than that and to insist upon their girls being educated. "Give them a good education," he said, "and everything else will come in its train."

To The Teachers

Before concluding his speech Sir Kurma addressed a few words to the teachers of the school. "I know," he said, "you are all educated in the western system of teaching. I would earnestly suggest that you should also endeavour to become yourselves familiar with the Indian system of education."

"The Indian social customs are so very different from yours, and this is a great obstacle in the way of understanding the minds of your Indian pupils. If you could spare a little time to study some of our Indian literature which tells something of our ancient civilisation and culture, of our ideals of womanhood—you will certainly be in a better position to understand the mind of the girls under your charge....It is by reading Indian literature that you are able to appreciate the difference between Eastern and Western culture. Let these children of yours read Indian literature. The minds of these young girls will then be better fitted to receive the seeds of education and in a few years a rich crop of sufficiently intelligent and good girls may be reaped as a reward of your great services. Above all the great ideals of Indian womanhood and Indian culture will be preserved amongst the Indian community in this land, and while these pupils that I now see before me are the inheritors of that culture, they will be further profited and enriched by the wealth of Western knowledge and civilisation."

Hardships Of Repatriated Indians

Public Meeting In Patna

Resolutions requesting the Government of India to take immediate steps to ameliorate the miserable conditions of Indians repatriated from South Africa under the Capetown Agreement and asking the representatives to the forthcoming Round Table Conference to be held in South Africa not to agree under any circumstances to any scheme of repatriation of Indians, were passed at a recently held public meeting of the citizens of Patna. Prominent among those present in the meeting were Sir Ali Imam, Mr. Abdul Aziz, Bala Badi Nath Varma, Swami Bhawani Dayal, Mr. Chandrabansi Sahay and others. Sir Ali Imam presided.

Opening the proceedings Sir Ali Imam gave a short history of the South African Colony and said that after the colonisation of South Africa by the Europeans when it was found that the natives were not quite fit for the purpose of effecting the development of the colony the Colonial Government had applied to the Government of India for indentured labour from this country and it was then that Indians, men and women had begun leaving their own country for the strange land of South Africa. It was these Indians who by dint of their labour and energy had developed the undeveloped tract of the continent, it was they who practically built the colony. But it was not in their lot to enjoy the fruits of their labour. So long as their services were required for the development of the colony, they were quite welcome, but, when the colony was made what it is at the present time, the Union Government became anxious to get rid of the Indians. Various devices were adopted and it was according to the desire of the Government of South Africa thousands of Indians—men, women and children—many of whom even born in South Africa—were got rid of by the South African Government under the scheme of what was called "Voluntary Emigration." It was the condition of this scheme that those who had been repatriated under the scheme and were finding themselves like strangers in a strange land—even in their own country—without home, without money to support them, without work to earn money—that was the subject matter for discussion in the meeting.

The president hoped that after hearing the speech of Swami Bhawani Dayal who had first hand knowledge on the subject, the citizens of Patna would clearly express their opinion as to how best they could help their own brothers and sisters who were in such a difficult position at the present moment.

Mr. Rajendra Prasad, the well-known Congress leader in Bihar, sent a message regretting his inability to be present at the meeting as he had to attend the Congress Working Committee meeting at Bombay and offered his whole-hearted co-operation in any programme to deal with the question.

Swami Bhawani Dayal's Speech

Swami Bhawani Dayal related the history of Indians in South Africa as to how they were brought to the country under semi-slavery conditions in order to get cheap labour to develop the land and now when the country had become prosperous by their strenuous labour devices were made to drive them out. The speaker described the origin of the repatriation scheme and said that about 60 thousand Indians had already been virtually compelled to go back to India.

Describing the condition of these repatriated Indians Swami said that they were living a most wretched life in India. According to the Capetown Agreement the Government of India were to see

that the repatriated Indians got work on their return to India but no work could be found for them. Only 203 persons had applied to the Special Officer in Madras for employment but even such a small number could not be given any job. These repatriated Indians on their return to India found themselves as it were in a strange land, feeling loneliness abroad and for their association with Indians had nothing in common with the habits of Indians in India. In South Africa the Indians did not recognise any caste interlink and interconnection were in vogue there. Their food and habits were alien to those of Europeans. Therefore on their return to India they found it very difficult to acquire a place in a rural home. The Government did not accept them, or even if it would agree to accept them, such conditions would be imposed on them as the poor men would find themselves unable to fulfil. The Hindu idea of *Prayachitta* were really once and when the village Brahmins asked the repatriated Indians to perform them naturally they found it beyond their means and the only alternative before them was to leave the village—their own village from which they had emigrated—and go to the city in search of job. But where was the job to be found? They tried and tried in vain and at last were compelled to beggary for a bare livelihood. The tragedy was intensified by the fact that in South Africa they had been used to a higher standard of life—much higher than that of their equals in India—because of the wages being higher in that country. Therefore it was that even if they got any job in India, the pay was not sufficient for them and they had to drag on a life of misery and shame. The speaker narrated his own experience gained at Matlabura in Calcutta where he had seen boys and girls in half-naked condition begging in the streets for a few morsels of food and that in spite of their being able-bodied and without any lack.

The miserable condition of the Indians was not by no fault of theirs, government was chiefly to blame for immediate amelioration. It was therefore up to the people of India to create public opinion in the country to put pressure upon the Government of India to observe the Capetown Agreement in so far as it was for them to observe. It was also necessary to create public opinion so that at the forthcoming South African Round Table Conference the representatives of India might not agree to any scheme of repatriation which naturally brought much of misery in its train. If the Indians themselves wanted to drive away Indians from South Africa, the speaker concluded, they should do so without the consent of the representatives of India and India should refuse to be a party to it. The South African Government was in a hurry to pass all the obnoxious legislations against Indians before the attainment of Swaraj. It was up to the people of India to try hard to frustrate that design and take steps to safeguard the rights of their brethren and sisters abroad.

Mr. Aziz

Mr. Abdul Aziz then moved the following resolutions:

This meeting of the citizens of Patna draws the attention of the Government of India to the great hardships which the Indian repatriated from South Africa under the Capetown Agreement are undergoing for want of occupation and accommodation and requests them to take immediate steps to ameliorate their condition.

This meeting requests the representatives to the forthcoming Round Table Conference to be held in South Africa not to agree under any circumstances to repatriation of Indians.

In the course of his speech he said that it was disgraceful for Indians to tolerate the hardships and misdeeds which were being heaped upon Indians repatriated from South Africa under the Capetown Agreement.

He appealed that the Government of India would effectively interfere in the matter and stop the tyranny that was being practised upon Indians who had settled there. The representatives to the Round Table Conference to be held in South Africa must be urged not to agree to any terms to the detriment of Indians. Pressure must be brought to bear on the Government of India so that they might not be a party to any compromise for the repatriation of Indians. It should be also pressed upon the Government of India to do something for the amelioration of the condition of repatriated Indians. He emphatically repudiated the idea that any race or community had any monopoly in a portion of the earth which was a free gift of God to man.

Mr. Chandrabahal Sahay seconded the resolutions.

Sir Vithaldas in putting the resolution to vote said that the reason why Indians were so shabbily treated abroad was that they had not developed sufficient strength and self-confidence in them. Once they developed the necessary strength and self-respect no nation would venture to insult, humiliate and oppress them in any part of the world. He appealed to the audience to accept the resolution with the determination to become a united nation—so that all Indian problems, including that of Indians abroad, might automatically solve themselves.

The resolution was adopted unanimously. By another resolution the meeting decided to send a copy of the resolutions to His Excellency the Viceroy.

Meeting At Arrah

A similar resolution was passed at a meeting held at Arrah under the chairmanship of Babu Radha Prasad, M.L.O.

Present Licensing System

Condemned By A Judge

We have all along complained of the extraordinary powers given to local authorities in regard to the grant or refusal of trading licences which are rarely if ever exercised impartially. Many cases have been given publicity in these columns where both the licensing officers as well as the Town Councils have proved their unfitness to exercise the powers vested in them in a just and proper manner. It has been the common and bitter experience of the Indian community. We now find that our views have been supported by Mr. Justice Krause, a well-known judge of the Transvaal Supreme Court who has condemned the system in strong terms as having failed most lamentably. We reproduce below a letter's report:—

Johannesburg, Sept. 25.—Giving judgment to-day in a case in which he upset a decision of the Licensing Committee of Johannesburg City Council to grant a beer-shop's licence in Yeoville, Mr. Justice Krause made some observations on the dangers of the system whereby business licences are adjudicated upon by bodies elected by popular vote.

"I have," he said, "unhesitatingly formed the conviction from this and several similar cases, which have come before the Courts, that it was a mistake for the legislature to entrust the granting or refusal of business licences to local authorities."

composed as they are of persons who are returned to the Council by popular vote.

"Human nature being what it is and local influences what they are, in my view it is a positive danger to entrust such bodies with semi-judicial functions which call for an impartial, unbiased, honest and fair consideration of the merits of the applications which might be brought before them.

"Fond Delusion"

"In theory the principle may look feasible, but in practice it has fared most lamentably. It is a fond delusion to expect a body composed of various types of citizens, drawn from all sections of the community and returned to the Council by popular vote, which is usually influenced by extraneous considerations and by local political influences, could perform semi-judicial functions in an impartial and unbiased manner.

"In cases of pure routine the system may answer, but in cases which really matter and intimately affect the rights and interests of the community failure is a foregone conclusion.

"Some of these men have not the mental balance to appreciate the true significance of their statutory duties; others must either drift by their phobias or suffer the inevitable consequences.

Others have business or financial interests to protect, and others again may have to succumb to the pressure of local and political influences or may be influenced in other ways which I need not mention.

"It is not for the Court to suggest remedial, but the Court is entitled, where it is satisfied from practical experience that the system adopted by the legislature is a wrong one, to give expression of its views for the guidance of those who are entrusted with the duties of Government."

From Yeravda 'Mandir'

Ahimsa or Love

The following is the English translation from *Young India* by V. G. D. of the second of several discourses which Mahatma Gandhi sent from time to time during his incarceration at Yeravda prison to the Satyagrah Ashram at Ahmedabad, which we have no doubt will be read with great interest and advantage by our readers. The first discourse appeared in our last week's issue.

Strangely enough I commence this on Ahimsa after an amusing though at the same time somewhat painful incident. We were discussing the problem of moving cloth-lined wrappers with a view to using them over and over again. The question was whether we should paste slips of paper on the whole surface, or only in places where there was some writing. It was a fruitless and foolish discussion, which took up fifteen minutes of the three pre-liminary after the early morning prayers. I say three pre-liminary time because the discussion involved the exercise of Truth, Ahimsa and right discrimination alike. Truth was hurt because this discussion was not inspired by our love of truth. Ahimsa suffered, because one who should have devoted every moment of his time to realising the interiors of others and seeking a remedy for them wasted fifteen valuable minutes in a vain discussion. Then again there was no sense of proportion. Had we had our common-sense, this conversation would not have lasted a moment. Both realised our folly after having stolen fifteen minutes of public time, we thanked God for having called us to our senses.

I have deliberately made these prefatory remarks. The path of Ahimsa is as narrow as it is straight, even like the path of Truth. It is like balancing oneself on the edge of a sword. By concentration, an acrobat can walk on a rope. But the rope of Truth and Ahimsa is far, far thinner. The slightest inattention brings one tottering to the ground. One can realise Truth and Ahimsa only by ceaseless striving.

But it is impossible to realise perfect Truth so long as we are imprisoned in this mortal frame. We can only visualise it in our imagination. We cannot, through the instrumentality of this ephemeral body, see face to face Truth which is eternal. That is why one has to fall back upon faith in the end.

And that is also how some ancient seeker after Truth discovered Ahimsa. The question which confronted him was: "Shall I put up with those who create difficulties for me, or shall I destroy them?" The seeker realised that he who went on destroying did not make headway but simply stayed where he was, while the man who suffered those who created difficulties marched along, and at times took them with him. The first act of destruction taught him that the Truth which was the object of his quest was not outside oneself but within. Hence the more one took to violence, the more one receded from Truth. For in fighting the imagined enemy without he neglected the enemy within.

We punish thieves because they harm us. For the moment they leave us alone; but they only transfer their attentions to another victim. This other victim however is ourselves in a different form, and so we are caught in a vicious circle. The trouble from thieves continues to increase, as they think that it is their duty to steal. We thus see that it is better in fact to endure the thieves than to punish them. The forbearance may even bring them to their senses. By enduring them we realise that thieves are not different from ourselves, they are our blood brothers and friends, and may not be punished. It is not sufficient however to continue to bear the infliction. That would only induce cowardice. So we realise a further duty of ours. Since we regard the thieves as our kith and kin, they should be made to realise the kinship. And so we must take pains to devise ways and means to win them over. This is the path of Ahimsa. This may entail continuous suffering and the cultivating of endless patience. Given these two conditions, the thief is bound in the end to turn away from the evil of stealing. Thus step by step we learn how to make friends with all the world; we realise the greatness of God—of Truth. Our peace of mind increases in spite of suffering; we become braver and more enterprising; we understand more clearly the difference between what is everlasting and what is not; we learn how to distinguish between what is our duty and what is not. Our pride melts away and we become humble. Our worldly attachments diminish, and so does the evil within us shrink from day to day.

Ahimsa is not the crude thing it appears to be on the face of it. Not to hurt any living thing is no doubt a part of Ahimsa. But it is its least expression. The principle of Ahimsa is hurt by every evil thought, by undue haste, by lying, by hatred, by wishing ill to anybody. It is also violated by one's holding on to what the world needs. But the world needs even what we eat day by day. In the place where we stand there are millions of inter-dependencies to whom the place belongs and who are hurt by our presence there. What should we do then? Should we commit suicide? Even that is no solution if we believe, as we do, that so long as

the spirit is attached to the flesh, on every destruction of the body it weaves another for itself. The body will cease to be only when we give up all attachment to it. This freedom from all attachment is the realization of God as Truth. Such realisation cannot be attained in a hurry. The body does not belong to us. While it lasts, we must use it as a trust hands over to our charge. Thus treating the things of the flesh, we may one day expect to be free from the cares of the flesh.

It should be clear from the foregoing that without *Ahimsa* it is not possible to seek and find Truth. *Ahimsa* and Truth are so intertwined that it is difficult to disentangle and separate them. They are like the two sides of a coin, or rather of a smooth unstamped metallic disc. Who can say which is the obverse and which is the reverse? Nevertheless *Ahimsa* is the means, Truth is the end. Means to be means must always be within our reach, and as *Ahimsa* is our supreme duty. If we take care of the means, we are bound to reach the end sooner or later. When once we have grasped this point, final victory is beyond question. Whatever difficulties we encounter, whatever apparent reverses we sustain, we may not give up the quest for Truth which alone is and which is God.

Mahatma Gandhi In England

If Parliament Were Dissolved

If the dissolution of Parliament was announced during the week and Ministers wanted to mark time with the Round Table Conference and not take any effective decision, he would wish to return to India, said Mahatma Gandhi in an interview with Renter at West Bradford. Asked if he thought the prospects of a settlement of the Indian question had been endangered by the recent political situation in England Mahatma Gandhi replied that they might be if British statesmen felt that a settlement with India could be shunted.

With Lord Irwin

During the week-end Mahatma Gandhi had a talk with the former Viceroy of India Lord Irwin. At the conclusion of a meeting lasting two and a half hours he said he had a nice and very friendly conversation.

Assurance To Lancashire

Mahatma Gandhi toured the Lancashire cotton spinning districts where he met owners and operatives and explained the Indian boycott of British textiles. He told them that if the relations between India and Britain improve he would favour India importing textiles which she was unable to manufacture herself from Britain in preference to other countries.

Indian Minorities

An important stage in the Indian round table proceedings was reached on Tuesday morning, says Renter, at the opening of the minorities sub-committee under the presidency of Mr. Ramsay MacDonald, who recalled the problem which had hitherto baffled them. He said the problem was to devise means so that the power of Government should be used in the interests of the whole masses of people. "That is your problem, set about it and solve it," he said.

On a suggestion that the committee adjourn to enable the Aga Khan and other Moslems to meet

Mahatma Gandhi the same night, the delegates of the smaller minorities, notably the depressed classes, expressed the alarm that they were apparently being left out. Mr. MacDonald, however, urged them to get together to formulate their own programme.

Aga Khan Confers With Gandhi

Mahatma Gandhi visited the Ritz Hotel as the guest of the Aga Khan and for two hours discussed the Hindu-Moslem dilemma. No decisions were reached.

Federal Structure Committee

The London correspondent of the *Natal Mercury* gives a summary of the work done by the Federal Structure Committee in which he states that the fine spirit of the last conference, which laid down the two great principles of Indian Federation and responsibility is strikingly absent from the present deliberations. A great deal of haggling has been taking place, inevitably perhaps, when so many financial details have to be threshed out and altogether the atmosphere is somewhat depressing.

The presence of Congress members has added to the difficulties and Mahatma Gandhi by representing himself perpetually as a representative of India's starved millions, has aroused the jealousy of the representatives of the depressed classes.

Mahatma Gandhi's attitude, says the correspondent, is one of extreme nonchalance. He is obviously waiting for some opportunity, but what that opportunity will be and what purpose is behind it is yet unknown. He gives the impression in official circles of extreme personal cleverness.

News In Brief

THE Lusaka correspondent of the *Budapest Chronicle* reports that notwithstanding the announcement that no sites would be disposed of pending the report of the town planning engineer, the place has been invaded by Indians who wish to purchase plots. There is nothing to prevent the buying of land by Indians.

- 9 -

The following officials were elected at a meeting of the above club held on Sunday September 13 in the Carolina Indian School Hall:—

Patron Mr. M. J. Dadabhai, Vice-Patron Mr. T. M. Ally, President Mr. M. A. Danpar, Vice-Presidents: Messrs. M. M. Pahal, Ibrahim Saib, V. M. Osman, Ismail Dadabhai, V. N. Mohamed, Chairman Mr. A. M. Jinn, Secretary Mr. P. C. Ismail, Treasurer Mr. Ismail Tar Mahomed, Captain Mr. S. A. Bhutta, Vice-Captain Mr. Jooab Ally, Commandant Messrs. A. E. Koor, A. H. Rawat, E. M. Pahal, A. E. Jinn, Ismail Mha.

REWARD

"A reward of £10 will be paid to any person furnishing information which results in the conviction of the person or persons who entered the premises of Robert Knox McKenzie during the night 28-29/9/31, and stole therefrom three bags of material Khaki Satin Drill, White Drill, Cotton Gherdone Pepper (Blue and Brown), or which will lead to the recovery of the said material.

Information to C.I.D. Durban or Robert Knox McKenzie, 45 Prince Edward Street and 156 Bellevue Road."

Krugersdorp Indian Association

Indian Hospital Fund

Indians were hitherto admitted in the Native Ward in the general hospital at Krugersdorp. The Indian community recently subscribed £400 to get a separate Ward built for them which has now been done. The following is a list of the donors to the fund:—

	£	s.	d.
L. S. Saloojee	50	0	0
L. A. Cajee	25	0	0
M. M. Dablon	25	0	0
Jusab Fatahah	21	0	0
S. I. Mia & Co.	21	0	0
A. L. Billimoria	25	0	0
Moses Hansen & Co.	10	0	0
E. F. Dabhaloo	10	10	0
M. S. Coovadia	10	10	0
Tellamdas Bros.	10	10	0
L. C. Achuthan & Co.	10	10	0
A. M. Durr	10	0	0
Parag Press	5	5	0
Jivan Bros.	5	5	0
Gowind Dethia	5	5	0
M. Jivani	5	5	0
Salay Ebrahim & Co.	5	5	0
Munshi Keshavjee	5	5	0
S. M. Patel	5	5	0
Khrabhai Hansen & Co.	5	0	0
Amod Ally & Sons	4	4	0
A. A. Cajee	4	4	0
Chutabhai (Pty) Ltd.	4	4	0
Akoojee Moosa	4	4	0
Amod Jashday	7	7	0
B. Meel	1	4	0
E. M. Akhniwoya	1	1	0
Fahar Hassan	1	1	0
M. S. Nana	1	1	0
M. A. Caway	1	1	0
Narayan Dora	3	4	0
S. Pious	1	3	0
Mustapha Hassan	1	1	0
Daga Kora	1	1	0
Edwinder Friedman Co.	7	1	0
Frigger Isagabhai	1	1	0
Haribhai Ramp	2	2	0
Lallan Natha	1	2	0
Vallabh Nana	2	2	0
E. S. Dabai	2	2	0
Ismael Kevak	2	2	0
Goven Nates	2	2	0
M. Kevak & Co.	2	2	0
Parbhoo Vallabh	2	2	0
Bhaga Bhool	2	2	0
Ratanjee Parbhoo	2	2	0
A. Friend	2	2	0
M. K. Ghopal & Co.	2	2	0
Parbhoo Kalas	2	2	0
H. S. Mia	2	2	0
A. Aserman & Co.	2	2	0
Nager Ghilla	2	2	0
Travellers' Collection	2	4	0
M. L. Chinnappa	1	10	0
H. E. Chethys	1	10	0
Vallabh Bhoolia	1	10	0
Ismael Mahomed	1	1	0
Goven Dora	1	1	0
Hussain Chavva	1	1	0
Ganga Chika	1	1	0
K. Gan Goven	1	1	0
Bhama Dabhai	1	1	0
Manga Bawa	1	1	0
Bhama Dabai	1	1	0
Dabkhai Dora	1	1	0
Dabkhai Bhoolia	1	1	0
Dabkhai Goven	1	1	0
Kalidas Vallabh	1	1	0
Vallabh Sogah	1	1	0
Ambaram Bhaga	1	1	0
Union Silk House	1	1	0
Naren Goven	1	1	0
A. Lohani	1	1	0
M. Okadia	1	1	0
Harry Laloo	1	1	0
P. K. Gopal	1	1	0

W. N. Kalan	1	1	0
N. B. Patel	1	1	0
A. Ebrahim & Sons	1	1	0
S. Lathor	1	1	0
L. Kesabhai	1	1	0
Bhama Jeena	1	1	0
Natala Jeena	1	1	0
Nager Daburam	1	1	0
Harry Singh	1	1	0
Qakabhai Bhama	1	1	0
Morar Vallabh	1	1	0
Jeena Parag	1	1	0
Adnan Bhagat	1	1	0
R. S. Dangor	1	1	0
H. Parbhoo	2	0	0
A. G. Ally	1	0	0
Parbhoo Parag	1	0	0
Lallan Moosa	10	6	
R. B. Bhagwan	10	3	
Kina Press	25	3	
Balson Harry	5	0	
Dux & Bhama	15	0	
M. Lalla	60	6	
Jeenabhai Mahanji	10	6	
Daga Morar	10	6	
Ranjit Ghilla	7	0	
Naman Hira	10	3	
F. Ramayan	20	6	
L. Vora	5	0	
Parbhoo Mancharam	5	0	
Bhama Moosa	10	6	
Chitra Pitamber	10	6	
Secretary's money deposited	19	7	

£400 17 4

The cost of the fund of £400 and bank charges, stationery, phone and postage £2-17-4 making a total of £402-17-4.

BOOKS FOR SALE

To Be Had At This Office

Self-Restraint

VERSUS

Self-Indulgence

By M. K. Gandhi

Price 3 Shillings

Joseph Doke

The Missionary-Hearted

Price 5 Shillings

Satyagraha in South Africa

By M. K. Gandhi.

Price 3 Shillings.

For Lighting, Cooking

and Heating!

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

ਪ੍ਰਸੰਨ ੨੬ ਅ'.

ફિનીક્સ, સુકવાર, તારીખ ૨ અક્ટોબર ૧૯૩૧

2014 10

નોંધ અને સમાચાર

भातुलापा विद्द अंगललापाना हिमायतीअाने

આ દેશમાં આપણા કેટલાક ગોરા બની ગયેલા યુવકો પોતાની માતૃભાષા માં તેના અભ્યાસ નથી અથવા બુદ્ધી ગયા છે અને અંગ્રેજીમાં જ તકાત મારે છે અને બધો અભ્યાસ અંગ્રેજી-માં ચલાવે છે. આ શોચનીય સ્થિતિને માટે જે તેઓને શરમ થતી હોય તો તે કંઈ નહિ પણ તેમાં મગરૂરી સમજે છે અને એથી સ્થિતિ એવડી શોચનીય થાય છે. આ દેશના કમ હોયે પાસેથી તેઓ ઘણું શીખી શકે છે. તેઓએ પોતાની બાળને રાજબાજ કરેલી છે એ તો તક કાઢી ચાલે છે. અને આજ સુધી તે તે અંગ્રેજીથી બીજો નાંખે ગણાતી હતી જેને ખરેખરે હવે તો મુળ રાજબાજ આફ્રિકાન્સ મણાય છે અને બીજો નાંખે અંગ્રેજી આવે છે. એ તો ઠીક, પણ તેઓના હિંમત યુવકોમાં પણ પોતાની માતૃભાષાને મટે કેટલું આગમન છે તે નીચેના દાખલ પરથી જુઓ. જોહાનીસબર્ગમાં લાંબી વેન્ડરસ આઉટમાં ઇન્ડરહાર્ડ રફલની રમતો રમતી હતી. હરે રમત પુરી થતાં હતનારને ક્રીક એડવર્ડ ધી સેવન્થ સ્કુલના માણ હેઠ મારતર ચી. ડેસમન્ડ કેવીસ તરફથી ચેનલો આંદ આપાતો હતો. અર્ધ માઇલની દોડવાની શરતમાં હતનાર આફ્રિકાન્સ દાખ રફલનો એક યુવક હતો. તેને આંદ આપવામાં આવતાં તેની અંદરું લખાણ આફ્રિકાન્સમાં નહિ હોવાથી તેણે તે નહિ લીધા. લાંબું કાલની શરતમાં પણ હતનાર કિપલી રફલનોજ વિઘાર્થી હતો. તેણે પણ તેજ કારણસર આંદ પડતો મુક્યો. પાછળથી આ વાતની આફ્રિકાન્સ દાખ રફલના પ્રીન્સીપાલને ખબર પડી ત્યારે તેણે વિઘાર્થીઓને તે સ્વિકારી ભેવાની સૂચના આપી હતી. પાછળથી તે આંદ સ્વિકાર્યો. તેની સાથે આપણને નિશ્ચય નથી. આપણે એ યુવકોમાં પડેલા સંસ્કાર તરફ જોઈએ અને તે પરથી શીખીએ કે જે આપણે સ્વરાજ્ય લેવાપવા ઇચ્છતા હોઈએ તે અંગ્રેજી બાળના ચલામ ન બનીએ પણ આપણા બાળકોમાં સ્વદેશ અને સ્વતંત્રતા પ્રેમનું નેહનું સંચય કરી શકાય તેવું બોધન છે.

લેકચર હિંદીભાષાને વિશે

આ સંપદમાં મળેલી વધુ અપદેશપરથી જણાય છે કે ગમે
જેવાડીએ હોદ સરકારના એજન્ટ સર દર્માં દેડીના મારાને
એકાર હાંદીઓનું સરકાર ગણું હતું તે વખતે સર કુમાંએ
પોતાના કાળજીમાં એવું જણાવ્યું હતું કે એકારના સંદેહ
નિવરણ અર્થે હોદી રામના શ્રીમંત વડેને ફન્ડ ઉઠવું કરવાને
સમજાવવા પોતે બનવું દરેકે પરંતુ એવા ફન્ડને ગમે જાવડીએ
સમજાવ્યું હતું તેમ પોતાનું નામ આપવાની લેખેલી ઇચ્છા
મધ્યે.

વેપારીઓ તોફારી આચવા ખુશી છે

પોતાના આપણ અનુસાર સર કુર્મીએ કરમનના દોઢી વેપારી-
ઓની સુલાકાન લીધી હતી. વેપારીઓએ નાણા આપ-
વાની અનિચ્છા જતાથી હતી પણ બેકરને નોકરી શોધી
આપવાની ખુશી દર્શાવી હતી. દાખલા તરીકે કેટલાકને ઇનામ-
માં આવેલી એરેલ એસ્ટેટ પર અને અમરોતીના અને મીથર-
બેંકમાં નોકરી આપી શકાવાની સુચના થઇ હતી. અપ-
આવશ્યકીયાના અંકમાં અને જણાવી મળ્યા છાએ તેમ બેકરને
બિશ્વ આપવાને પ્રતિ કરમના કરતાં તેઓને નોકરીએ વળગાડ-
વાની કંછક યોજનાન જરૂર વધારે ખર્ચ કરીએ અને જે
શીઘ્રત વેપારીઓ તેઓને સદાય શ્રમ સંગવડ કરી આપે તે
તેઓલું એ પ્રયત્ન સાઈ ગણાય અને તેથી બધું અગ્રે સ્થિતિ
હવાની થાય.

એચ-૬ની હીલચાલ

દોહ સરકારના એજન્ટ સર હુમાં રેહી અકટાબર તા. ૬ ડીના કમળથી મેરીટાઇઝર્મ જ્યાં ઉપરથી અને ત્યાં પંદરેક દિવસ ગાળી કંડી, ન્યુકસલ, અને નેધર્ન ડીરેક્ટીકેટની મુલાકાત લઈ મહિ. પ્તી આખરીએ જોદાનીસખર્મ પતેંગી જઈ. ખાદ હોદુ-સ્તાનથી આવતી રાઉક ટેબલ પેન્ડર-સમાં દાજરી આવનારા હોદી ડેલીગેટા બન-નુઆરી તા. ૮ થીએ આવનાં સુધી મુઠ્ઠી પ્રધાનના નીકટ સંબંધમાં રહેવાને તેઓ જોદાનીસખર્મમાં રહેશે. હોદી ડેલીગેટાના નામે હજુ સરકાર તરફથી સત્તાવાર રીતે ખદાર પડ્યાં નથી.

(नि. ३। १५०। ७५५०।)

કરખનાના ગાથાતા વેપારી મો. દાગ્ધ કરમાપલ દાગ્ધ મદમદ દાગ્ધના કુખર બાઈ મુલેખાનાં મો. મુલેખ મદમદ વાલેકની સંથે નિકાદ મયા ઘાનીયાર ઘણીજ ધામધુમધી થમાં કતાં નિકાદ વાદ પરજીલાં બેડાને અનેક ભલી દુકાઓ મુખનારા બાપજી થમાં કતાં અને દાગ્ધ કરમાપલ દાગ્ધ શેડને પોતે કરેલી અનેક કિદાર સખાવનોની અને બન્નવેલી કામી સેવા-ઓની કદર જુજનાઈ સુંદર માનપત્ર જીનાયત કરવામાં આવ્યું હતું. તેમજે ઈલીસ રફાઈમાં બજાવેલું મુસાદરખાનું કે જેનો સાકિય અફિકાના વુદા વુદા બાગેમાંથી આવતારા સંકેડે કામી લાપચો તરચી સામ કિલવામાં આવે છે તેની તેમાં ખાસ નાંખ લેવામાં આવી હતી. એ માનપત્રપર બસે, કિષર સફીજે છે કે જેમાં કરખનાના લમઅગ સખાના નાના મોદા વેપારીઓના અને કામના સખાના વગેરેના સમાવેશ થત વાન છે. માનપત્રને સોના ચાંદીથી કડીત સુંદર અને ઠીમતી આરબમર્ગ પ્રકવાયા આવ્યું હતું અને દાગ્ધ કરમાપલ

દા.દ. રોડને મુખારબખાદી આખીએ છીએ અને પરલોકા બેઝને અનેક બહી દુવાઓ મુજબમાં સામેર બપોએ છીએ.

શ્રી. મી. કે. સી. રોડ

હીંદુસ્તાનની એસોસિએટેડ પ્રેસ એજન્સીના સ્થાપક મી. કે. સી. રોડ ધારાસભા ખુલ્લી મુકાનાં તે મકાનમાંજ એકાંતિક મરણ પામ્યા હતા. એસોસિએટેડ પ્રેસ એજન્સીએ હીંદુસ્તાનમાં વધુની પ્રતિષ્ઠા મેળવેલી છે અને તે મી. કે. સી. રોડની મહેનતને આભારી છે. એ ઉપરાંત મી. કે. સી. રોડે દરિયાપારના હીંદીઓને લગતા પ્રશ્નોમાં પણ વધુ સારી સેવાઓ બજાવેલી છે. તેમની ખોટ હીંદુસ્તાનને જળરી થઈ છે.

“હિન્દુસ્તાન એપિનિયન”

મુકાબર, તા. ૨ અક્ટોબર સન ૧૯૩૧

ખીલત જાણીશવન દુર્લભશ પૂર મયા ખુશવારે કેની-વામાં ખોટ એલીજાએશની હીંદી

ધર્મશિશનની હીંદી-મારીઓ

હતરવા દેવા અગાઉ ધર્મશિશન ખાનાં તરફથી હીંદી-ઓને સહન કરવા પડનાં અપમાનની યી પૂરે દુઃખદ શરિયાદ કરેલી છે. તેઓ જણાવે છે કે સેકન્ડ ક્લાસના ઉતારઓ હોવા છતાં હીંદીઓની તપાસ બનાં યુરોપીયન સેકન્ડ ક્લાસના ઉતારઓની કરવામાં આવે છે ત્યાં નહિ કરતાં તેઓને કેના ઉતારઓ સાથે ખરા કરી દેવામાં આવે છે. યી પૂરની પાસે ધર્મશિશન ખાનાં તરફથી અંગ્રુજાની હાથ પણ મારવામાં આવી હતી પરંતુ મોટે કેળવણી પામેલા અને અંગ્રેજી બાબા સખી વાંચી ચકતા હોય તે અપમાન ના પાડી તેની ધી પૂરને સખ જોગવવી પડી. રીમર બેકે સવારના દા વાગ્યાની આવી પહેાંચી હતી જતાં લગભગ ૧૨ વાગવા આવતાં તેમને છુટકારો થયો. કેડ પેસેજરોની તપાસ લગભગ પુર્ણ થઈ ત્યાં સુધી તેમને રેલી રાખવામાં આવ્યા અને ખીજેઓ અંગ્રુજાની હાથ આપે છે તેથી તેમણે પણ આપવી પડે એ સમજાવવામાં આવ્યું પરંતુ યી પૂરે મકકમપણે તે અપવાની સાધ ના પાડી તેથી આખરે તેમને એમને એમ લેવરશ દેવામાં આવ્યા.

અમે ધારતા હતા કે જેઓ અંગ્રેજીમાં પોતાની સહી કરી ચકતા હોય તેઓની પાસેથી અંગ્રુજાની હાથ મેવણુ બંધ કરવામાં આવેલું છે. પરંતુ હજી બંધ નથી થયું એ આ અને બીજા અનેક કાળસાઓ પરથી સિદ્ધ થાય છે. જ્યાં સુધી કોઈ હીંદી જસીને ના ન પાડે ત્યાં સુધી ધર્મશિશન ખાનાનાં અમલદારો એકને પણ એ વિટંબણાઓથી પસાર થવા વિના જોડના નથી ધર્મશિશન ખાતામાં સામાન્ય જાનુબની વસ્તુ થઈ પડેલી છે તેને આ ધણામાંને એક કાળસો છે. પરંતુ ધર્મશિશન ખાતાને કેમકે પુજનાર છે? મી. પૂરને વમર કારણે અને જલકિતપણે રેલી રાખવા માટે અને તેમથી વળેલી દાલથી તેમને કેટલું નુકસાન થયું હશે અને વધારામાં તેમના જાએમાં માનવગતે માટે એ ખતાને શાણ પુણી શકે તેમ છે? આઠાશમાં દેવો પાસેથી તેઓના

અમાં યા ખોટાં ફાળોનો કદમ જવાબ માંગી શકાય પરંતુ ધર્મશિશન ખાતાના દેવો પાસેથી તે નહિજ. એ યોરીસ માં જે અપમાનો સહન કર્યા પડે છે તેની દલે દદ આવી રહી છે અને આવતી રાઉડ ટબલ કેન્ટર-સમાં થનારી કેમકે પણ સમાધાની બે આ વસ્તુસ્થિતિનો અંત નહિ લાવે તે તે કંઈજ કામની નહિ જણાય. બે હીંદીઓ આ દેશમાં જસવા માંગતા હોય અને તેઓનામાં સમાનનો હારો પણ હોવાનો દાવો કરતા હોય તે તેઓએ જાનુન ચવાનો અને આ અને બીજાં તેઓના થનાં માનવગતી સમે સખત રીતે લદવાનો વખત દલે આવી લાગેલો છે. જેઓ ધારના આવેલો હોવાનો દાવો કરતા હોય તેઓએ પણ સમજવાની જરૂર છે કે માત્ર એકંકકુટીવો અને કેન્ટર-સો ખોલાવવાથી અને તેમાં કરાવો પસાર કરવાથી તેઓ કે કામ એક કમલું પણ આગળ વધી શકવાનાં નથી.

અમે આ વિષય પર કંઈક સખત અંદોમાં લખવાને દોરવાયા છીએ કેમકે તે સૌથી વધારે લોકી ઉકળાવનારો છે. અંગ્રુજાની હાથ અપવાનેજ પ્રજ વાંધાલરેલો છે એવું નથી પરંતુ હીંદીઓને દમેશાં ધર્મશિશન યોરીસમાં જે દલાહીઓ જોગવવી પડે છે તે કોઈ પણ સ્વધાનપ્રિય વ્યકિતને માટે સર્વાથ અસભ થતી જાય છે

ગરે અઢવાડીયે હીંદ સદમરના એજન્ડે નોર્થ કેન્ટ પરની મુગર એજન્ડેની ત્યાંના હીંદી મજુરોના રહેઠાણો એજન્ડે પરના સખધી સ્થિતિની તપાસ કરવા સુલાકાત હીંદી રહેઠાણો લીધી હતી. એક મદિના પર તેઓ એવીજ સુલાકાતે સક્રિય કેન્ટ ગયા હતા. અમને ખબર મળી છે કે એજન્ડે પોતાના હીંદી મજુરોની સ્થિતિ સુધારવાનું જે પ્રયત્નો કરી રહી છે તેથી સર ક્રમોને સંતોષ થયો હતો એજન્ડેની એવી એક યોજના છે કે જે સુજળ દર સાલ ધણાજ ખરજ થઈ ગયેલાં ધરે અમૂક સંખ્યામાં તોડી પાડી તેની જગ્યાએ નવાં મકાનો બાંધવામાં આવે છે. આ નવાં મકાનો સારી સગવડ વાળાં હોય છે અને અમારા સમજવા સુજળ તેમાં રહેનારા હીંદી મજુરોને પણ તેથી સંતોષ થયો છે. વળા એક મોટી સગવડ કુંક મુદન થયા એ કરી આપવા માં આવી છે કે પાણી જે આજ સુધી તેઓને નદીએ જઈ ભરી લાવવું પડતું હતું તેને બદલે તેઓના મકાનની નજીકે મચીજ તેઓ લઈ શકે છે. પરંતુ આ તો એક કળાં ચિત્તે બની શકે તેટલું સાઈ બતાવવા જેવું છે. અમારે સ્પષ્ટ કરી દેલું એકાએક એજન્ડે પોતાના હીંદી મજુરોની સ્થિતિ સુધારવાને જે પ્રયત્નો કરી રહેલા : યોજનાઓ ધડી રહેલા કહેવાય છે તેથી અમને જરાએ સારી હાથ પડી શકી નથી. આ બદોને દલે જમાનો લીતી ગયા છે. કેટલાક વોર્ડ પહેલાં પેલા ગરીબોના બેલી મી. સી. એચ. એન્ડ્રુઝે પણ આ એજન્ડે પરના હીંદી મજુરોની દાલતની તપાસ કરી હતી અને તેને વિશે તેઓ કમ સાહે કહી શક્યા નહોતા બલકે કેટલાક બાબોને વિશે તે તેમને પણ પછા સખ સામેલાં ટીકા કરવી પડી હતી. ત્યાર બાદ સ્થિતિ કંઈ પણ બદલાઈ હોય એવું અમે જોઈ શક્યા નથી. અમુક મકાનો દર સાલ બાંધવાની કહેવાતી યોજનાને માટે એજન્ડેની પ્રસસા કરતા જેવું અને કંઈ જોઈ શકતા નથી કેમકે એ યોજનાનો

મતી ચાલુગામના જેવી એટલી ધીમી છે કે જે કંઈ સાઈ કરવામાં આવતું હોય તે જાણુશાણુની મંદીમાં ફરી દટાઈ જાય છે. એરેટોના કેટલાક મકાનો તે એટલાં ખરાબ છે કે તે જન-વસેને રહેવાને પથ કાપક નથી અને આ બાબતમાં કાનૂની એરેટ સીટી મદી જાય છે. આ કામોમાં મહેરીયાનો ઉપદ્રવ ઘણો છે એ સામાન્ય રીતે સ્વિકારાયેલી બાબત છે. અને એરેટોએ તેની સામે કંઈ પણ પ્રગલ્ભ લીધેલ' હોય અથવા તે પોતાના દીદી ગણુરેના રહેઠાણો સુધારેલાં હોય એવું અમારા જાણુવામાં આવતું નથી. એરેટોની અર્થિક સ્થિતિ કંઈ એવી ખરાબ નથીજ કે તેઓના સહેલાં મકાનો જે તેઓના સુધારાને લાંબાન લગાડનારાં છે તેનો એક વખતે નાશ કરી દઇ નવાં સારી દબનાં મકાનો બાંધી દેવાનું તેઓને ન પોસાય. પોતાનાં ગેરા નોકરોને તેઓ જે સમજેલાં બાપે છે તેની અરધી-અરે પા ગણી પણ પોતાના દીદી નોકરોને આપીને તેઓને સારી રીતે રહેતાં શીખવનાં કેમ નથી? એઓ દીદીઓને ખાજીયાં ઉત્પન્ન કરવા માટે દોષ દે છે તેઓ અને આ એરેટોની—દીદીઓને એવી રહેણી રહેતાં શીખવનારી ખાજીયાઓની—સુલાકાત જે તે તેઓ સમજી શકશે કે ખરે હોય કાને છે અને મહેરીયા વિગેરે રંગો ફલાવવા માટે ખર્ચ તાપત કાઢે છે. તેઓ વ્રત સમજી શકશે કે દીદીઓને હોય રહેા અપરિત છે અને ખરા ગુન્દેગાર તેા તેઓના ગેરા માલીકાજ છે. અમે બાકા રાખીએ છીએ કે એકન્ડ ન્યારે પોતાનો સત્તાવાર રીપોર્ટ વડે ત્યારે પ્રબળ સમક્ષ માત્ર સારી બાણુજ નહિ ધરે પરંતુ એરેટો તેમજ પ્રબળની સમક્ષ એરેટો વિશેની સાચ દલીલો રજુ કરશે.

સ્થાનિક સત્તાધીશોને લાયસેન્સ સંબંધી અપાયેલી સત્તાઓ

જ્યાં તેની કરેલી સખત ટીકા

વેપારના લાયસેન્સો આપવા ના રીકવુઝ કરવાના સંબંધમાં સ્થાનિક સત્તાધીશોના કામમાં આપવામાં આવેલી અસાધારણ સત્તાઓ કે જેનો બાગેજ નિષ્પક્ષપાતપણે અમલ કરવામાં આવે છે તેની અમે હમેશાં દરિયાફ કરતા આવેલા છીએ.

આ પતમાં એવા ધણા કેસોની નોંધ લેવાઈ ચુકેલી છે કે જેમાં લાયસેન્સોમ એરીતરીએ તેમજ ટાઉન કાઉન્સિલોએ પોતાને આપવામાં આવેલી સત્તાનો ઇન્સાઈથી અમલ કરવાની નાજાયછી પુરવાર કરી આપેલી છે. દીદી કામને તેના બનેક કરતાં જાનુબરો યથ સુધેલા છે. અમારા જે મતને ટ્રાન્સ-વાલની સુપ્રીમ કોર્ટના બાધીતા જડજ મી. જરટીસ કાઉસેને ટોઃ મલેલો. એઈ અમે ખુશી થઈએ છીએ તેમજે એ રીતે "દુઃખક રીતે નિષ્પાળ મલેલી" વર્ણવી તેની સખત ટીકા કરેલી છે. તેના રહરને રીપોર્ટ અમે નીચે બાપીએ છીએ:—

એકાનીસખર્ગ સપ્ટેમ્બર ૨૮.

એકાનીસખર્ગ સીટી કાઉન્સિલની લાયસેન્સોમ કમીટીએ ચોવીજમાં એક શુચરજી લાયસેન્સ નામજુર કર્યું હતું તે કેસમાં મજદુર કમીટીનો ચુમ્મો ૨૬ કરનારો આન્ડેને ચુમ્મો આપતાં મી. જરટીસ કાઉસેએ વેપારના લાયસેન્સો આપવાની સત્તા પ્રબળતા મતથી ચુકાયેલી સંસ્થાઓને આપવાની રીતનાં બેખમો વિશે કેટલીક ટીકાઓ કરી હતી.

તેઓએ જણાવ્યું કે આ બંને કોર્ટ સમક્ષ આવેલાં એવા બીજા કેસો પરથી મારે એવો દવ બલિયાવ છે કે વેપારના લાયસેન્સો કાઉન્સિલમાં પ્રબ મતથી ચુકાયેલાં લેટોની બનેલી સ્થાનિક સત્તાઓના કામમાં સોંપવામાં ધણા સમાજે અંબીર શુભ કરેલી છે.

મનુષ્ય સ્વભાવ જોતાં અને સ્થાનિક કામચડો જોતાં મારે અભિપ્રાય છે કે એવી સંસ્થાઓને ન્યાય આપવાની સત્તાઓ આપવી, કે જેમાં તેઓની સમક્ષ આવેલી અરજીઓના શુભ હોયોનો સંપુર્ણ ન્યાયથી નિષ્પક્ષપાતપણે અને પ્રમાણુકરણે વિચર કરવાને રહે છે, તેમાં દેખીતું એમજ રહે છે.

બીજા સિદ્ધાંત તરીકે એ રીતે લાભ વાળી કામતી હોય છતાં બંધકારમાં તે દુઃખક રીતે નિષ્પાળ નીવડેલી છે. સ્થાનિક શાળકારી વાતાવરણ અને બાજુ વિચારોની કામચડી રીતે અસર પડેલેલી હોય તેવા પ્રબ મતથી કામના બિન બિન વર્ગમાંથી કાઉન્સિલમાં ચુકાઓલા બિન બિન અકારના નાગરીકોની બાબતે સંસ્થા પ્રમાણુક અને નિષ્પક્ષપાતપણે સંસ્થા આપવાનું કામ કરી કહે એવી બાકા રાખવી એ નિષ્કામ બમ છે.

એ કેવળ એકજ દગના કેસો હોય વો તેવી રીતે કામ કરી કહે પરંતુ જેમાં એક કામના કામો અને કોને નજીકની અસર પડેલેલી હોય તેવા અમલના કેસોમાં તે નિષ્પાળ નીવડે.

આમાંના કેટલાક માણસોને પોતાની કામકા સંબંધી શરબોની ખરી અમલનું બાન હોતું નથી, બીજાઓને ચોતે કરેલી પ્રતિજ્ઞાઓ પાળવાની હોય કે અથવા અનિવાર્ય પરિસ્થિતિો મંડળ કરવા પડે છે.

બીજાઓને વેપાર કે અર્થિક કામો સમિપવાના હોય કે અને બીજાઓને વળી સ્થાનિક શાળકારી બાણીથી કે બીજાં કાણો જે મારે બહિ જણાવવાની જરૂર નથી તેથી દગાઈ જવું પડે છે.

કોર્ટનું કામ કલાને સુચવવાનું નથી પરંતુ અર્થ પાસખને સ્વિકારેલી રીતે ખેટી છે એવે. જાનુબય પરથી કોર્ટને સંતોષ થયો હોય આ કોર્ટને જેઓની ઉપર તંત્ર અભાવવાની જવાબ-હારીઓ રહેલી છે તેઓની સાવચેતી માટે પોતાના અભિપ્રાયે રજાવવાનો હક છે.

માંધીલ અને રાઈડ ટેમલ

સોમવારે ચેરક કોડરેડ ખાતે એક સુલકાત આપતાં માંધીલએ જણાવ્યું હતું કે જે પામિએન્ડને વીખેરી નાખવા માં આપશે અને પ્રધાને રાઈડ ટેમલ કાન્દરન્સનું કામ બાબજ ચલાવશે નહિ અને કંઈ પણ બંધકાર કાવ પર નહિ આવે તેા તેઓની કમજા પાછા કોડરેડાન ચાલ્યા જવાની છે. કાલની રાન્કારી રિકલિયા કોડરેડાનના સવાબનો નિકાજ આપવાના સંબંધોએ બેખમમાં પડેલાં જણાય છે કે જેમ જે પ્રથમતા જવાળમાં માંધીલએ જણાવ્યું કે જે ખોરીક શાળકારીઓને એમ લાગતું હોય કે કોડરેડાન સાથેનાં સમાધાનના સવાબને જાણુએ કરેલેલી થઈ કામ તેા તેજસ બેખમમાં બાની પડશે.

લેટેરાલરને અપાયેલમ

લેટેરાલરમાં પર્વજ કરતાં માંધીલએ રહરને એકે ચુકાઓલા

માં બચ્ચાબુ હતું કે દોહુસ્તાનના રાજદારી સલાહનો સંતોષદારક નિકાલ આવી જશે, જેમાં સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતાનો સમાવેશ થશે નેહાજી તે માંથીજ દોહુસ્તાનને જેટલા પ્રમાણમાં દેશી કપડાંન બીબા કાપડની જરૂર હશે તેટલા પ્રમાણમાં સેકેસાવરનું કાપડ આવવા રહ જવ્યું પરંતુથી કાપડની જાંધી કરવા કબુલ થશે.

દોહુસ્તાનનો હાથમૂલિનો પ્રશ્ન

મંજળવારે મી. રેમજે મેકડોનલ્ડના પ્રમુખપણા નીચે કહ્યું-મતીને જમણી સળ-કમીટીને પોતાનું કામ ચરૂ કર્યું. મી. મેકડોનલ્ડે કહ્યું કે પ્રશ્ન એવી યોજના બધવાનો છે કે જેથી સરકાર સમત્ત જનતાના સહમત પોતાની કક્ષિતને ઉપયોગ કરી શકે. "એ પ્રશ્ન તમારે છે અને તમારે તેનો નિર્ણય લાવવો નેહાજી." ના. આગાખાન અને અન્ય મુસ્લીમોને માંથીજ સાથે મસજીદ કરવાની તક આપવાને કમીટીનું કામ પૂર્ણતરી સંખ્યાની હાજારી મુકાદા નરાની કલમતીજો, ખાસ કરી પશ્ચાત વર્ગના ડેલીગેટોને પોતાને પડતા મુકવામાં આવવા હોવાની હુશિયાર કરી હતી. મી. મેકડોનલ્ડે તેઓને બધાને સાથે જઈ પોતાનો કાર્ડમ જડી કરવા બચ્ચાબુ.

આગાખાનની મુલાકાત

મધીજી રીટક હોરિઝમાં ના. આગાખાનના મહેમાન તરીકે મળ્યા હતા અને દોહુ-મુ-લીમ પ્રશ્ન પર બે કલાક ચર્ચા કરી હતી. કંઈ પણ સમાધાન પર આવી શક્યા નહોતા.

લોર્ડ અરવીનની મુલાકાત

હનીવારની રાતે માંથીજ સેકેસાવરની મીલિંગ પ્રમાણમાં પરંતુથી માલ વિશે મહાસજાની વચ્ચે સમજવડા મળ્યા હતા ત્રીબ વર્ગના "રેમોર્સ" કયામાં નીચે મેસી મહાસજા અને તેમના સાર્વજિક પ્રાર્થના કરી હતી.

સેકેસાવરના મીલ વાળાઓને માંથીજ બચ્ચાબુ છે કે ખીદન અને રોડ વચ્ચે સમાધાન થઈ જશે તો દોહુસ્તાન જે કાપડ જાતે ઉપયોગ નહિ કરી શકે તે હોય તે કાપડ બીબા દોહુને મદદે બાંધનથી આપાત કરવાની પોતે તરફેણ કરશે.

રિવરના માંથીજ પોતાની કમીટી અને સંપલ જરૂર હોવાના રેસ્ટ કોન્ટ્રા કિમરાદોના બતામાં જમ આગમ વાઇસરોય લોર્ડ અરવીનની મુલાકાત લીધી હતી. જહી કલાક વાતચીત કર્યા બાદ તેમણે કયેલી વાતચીત રીસે પોતાનો સંતોષ દર્શાવ્યો હતો.

રેવરેન્ડ જાંધારજી કમીટી

"મુમુસુરી" નો કંડનનો ખખરપત્રી ફેડેલ જાંધારજીને લખતી કમીટીના કામનો સાર આપે છે જેમાં બચ્ચાબુનું સમજન કહેવા નથી. રેવર જાંધારજીની સ્ત્રી જે કિસાલથી મહા કેન્ડાન-ત માં થઈ હતી તે કિસાલ આ વખતે નથી બચ્ચાબુને એમ તે હુશિયાર કરે છે. વળી રેવર જાંધારજીને કોવાનું તે બચ્ચાબુ છે અને તેનું કારણ આપતાં કહે છે કે જ્યાં તાજા સંખ્યાથી બચ્ચાબુની નિકાલ આવવાના હોય ત્યાં તેમ થયા વગર નહીં રહે. [રિવરનો સવાલ ખુલતો હોવો નેહાજી!—ખ.]

મધીજી અમલતરી વાત તે બચ્ચાબુ છે કે મહાસજાના સભ્યોની હાજરીથી થયેલી મુશ્કેલી આવી પડી છે અને માંથીજ દોહુસ્તાનના જુએ મરવા કરોડોનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવતા હોવાનું મતલબ બચ્ચાબુ હોવાથી તે વર્ગના પ્રતિનિધિઓને ઇર્ષા થયા જાય છે.

[મહાસજાના સભ્યો વગર મહા મુશ્કેલીમાં તે બચ્ચાબુ તેનું આ વખતે પણ આવી શકતો તે તે વધારે રચનું થઈ પડતો!—ખ.]

વધુમાં ખખરપત્રી કહે છે કે માંથીજની વચ્ચે નતિકમ મેરીકરાઇબરેલી છે. કંઈક તકની રાહ જોતા બચ્ચાબુ છે પણ શું કરશે અને તેની પાછળ શું રહેલું હશે એ ખખર પાતી નથી. સરકારી મંડળમાં તેઓનામાં ધણીજ આલકો હોવાનો મત ધરાવાય છે. ["ચોરના ખનમાં આંદોલું" જેવો આ ખાત બચ્ચાબુ છે. માંથીજને પોતાની દુધીયારી કંઈ કુપી રાખેલી નથી. ને કહેવાનું હતું તે ખુલ્લે ખુલ્લું કહી દાખેલું છે. તેમની માથે કપડનીલી નથી.—ખ.]

માંથીજનો એકનમાં સરકાર

મુખ્યથી ઉપડી માંથીજ એક પટેલના સારે લાંબી તમામ દીદી કામે તેમના સરકાર કયો હતો. દીદીના તેમના માન માં બચ્ચાબુ મોટો મેળાવડો કરવાના હતા, પણ 'રજપુતાના' બાર કલાક મેડી થયેલી તેઓએ એક માનપત્ર આપી સંતોષ માન્યો હતો.

આ માનપત્રમાં માંથીજની જમના મદન થમંચુર સાથે સરખાવણી કરી હતી.

મી. સરકારની તપકુ અને મી. મ. રેવર દેહાલ સાથે માંથીજ કોંચમાં મેસી કીનારે સવારે ઉતર્યા હતા અને ૬ પાંચા સુધી લાં રોમાંના હતા. દોહુસ્તાનું મોટું ટોળું કીનારે અર્ધ રાતથી રાહ જોતું ઉભું હતું. માંથીજ એકન સરકાર જેટલાક માથે માં થઈ હતા, ત્યાં તેમનો ઉમળકાસર સરકાર ચલો હતો, માંથીજને જાનપત્રની સાથે પોંડ કરપ ની ચેલી બેઠ થઈ હતી.

માનપત્રના જવાબમાં માંથીજ જેટલી રકમથી પોતાને પૂરતો સંતોષ નથી થયો એમ દર્શાવતાં કહ્યું કે હું તો એમના વેપરીઓ પાસેથી મળી મેટી આજ્ઞા રાખી રહ્યો હતો. જોતુવર્ગ મજદૂર બચ્ચાબુ અને ચુનરાતીમાં બેલતાં માંથીજને કહ્યું કે દોહુ-મુસ્લીમ પ્રશ્નને ઉકેલ માનવાની ખાત જરૂર છે.

સાર બાદ માંથીજને કામ મળાઈ રેસીડન્ટને મળ્યા ત્યાંના આમેલાન વેપારીઓ સાથે મારતો કયો હતો અને પછી રાજ પુતાના' ઉપર મળ્યા હતા

માંથીજને એક ઉત્તરતાં પટેલનાં બંદરમાં પેસાંની તેજા આગબોટનું મુખાન ફરતી ચોડા વખત આગબોટ ચડાવી હતી અને કંઈક તેને પડખેજ હોવા હતા.

માંથીજને દર્શાવે કહ્યું: "હું આજ્ઞા રાખું છું કે મારાથી આગબોટ ઉપડી નહિ વળે, અને આ બધા કુચી નહિ જાય."

તે પછી માંથીજને જુદાં જુદાં આગબોટમાં વપરાતાં મંજો વપરાયાં અને પછી કંઈક સાથે એજીત રૂમમાં, રેડીજો વિસામમાં, અને નકશાવિસામમાં મળ્યા હતા. હરેક બાજવમાં માંથીજને સારે ઉભટ બતાવી હતી.

આગબોટમાં માંથીજને એક ગિલાદી સાથે દોરતી બાંધી છે; જે તેમની પાસે દુન પીએ છે અને સારી ઉપર જાણ માં પડી રહ્યો છે.

આવિ દોહુની કંડપત્ર

એકનમાં 'કોનીકલ' ના ખખરપત્રીના પ્રકાશમાં માંથીજને બચ્ચાબુ રે:

હું એવું બંધારણ મેળવવાનો મત કરીશ કે જેથી હિંદુ મુસ્લમી અને વાળીખણીયો મુકત થશે અને બરે બંધાવો તેને પણ કાવતો. પણ હવે મળશે હું એવા હિંદુ માટે પ્રવાસ કરીશ કે જેમાં ગરીબમાં ગરીબ માણસને પણ એમ થાય કે આ મારો જ દેશ છે અને મારામાં તેમનો કાર્યસાધક અવાજ છે; જે હિંદુમાં જાણ હોય કે નીચા વર્ગના લોકો ના રહેશે, જે હિંદુમાં તમામ ગણો પુરેપુરા સલાહ સંપત્તિ રહેશે.

આવા હિંદુમાં અગ્રણીતાનું ઠાંક અગર તો દારૂ કે એવા માનક પદાર્થોના કાપને રજા ન હોઈ શકે. એનો પણ પુરોગા એટલાજ કહો એ મત છે.

આપણે જમતવા તમામ દેશો ભેડે મંપથી રહીશું, ગામને ચુસીશું નહિ. કે આપણે ચુસાવશું નહિ, એટલે આપણને ખની કહે એટલું જોણમાં એ પુરું કરશે એમ છે.

જાણી અમેલ મનુષ્યોના દિવથી વિરુદ્ધ નહિ જતા હોય એવા તમામ દિવો પુરેપુરી રીતે સંરક્ષા, પછી તે આ દેશના વાસીઓના હોય કે વિદેશીઓના હોય. હું ચોતે દેશવાસી અને વિદેશીઓ વચ્ચે એક પાકવાનો વિરમ હું છું. મારા મનોરાજ્યનું હોદ્દા આ પ્રકારનું છે, અને તે માટે હું આવની મોળમેલ પરિપક્વ પ્રવાસ કરીશ હું તેમાં નિબળ પણ જાઉં, પણ જે મહાસભાએ મારામાં મુકેલા વિભાસને અને મારા સિદ્ધિતિને હું વફાદાર રહેવા મામતો દેઉં તે જ એથી અગ્રણી જોઈશું કહો તે અને સંતોષ થશે નહિ.

હિંદીઓ અને અંગ્રેજોને વિનંતિ

મધીજીએ 'સ્વપુતાના' આગમોટ કપરથી હિંદના હિંદીઓ તેમજ અંગ્રેજોને નીચે પ્રમાણે વિનંતિ કરી છે:

"હું બપોરે હિંદના કીવાસી દુર મરો છું ત્યારે હું હોદી પ્રજાને અગ્રણી હું છું કે મારી મેરફાજીમાં સર્વાંશ અધિકાર વાનાયરજી જાળવી રાખવો હિંદની પ્રજાએ મહાસભાને રમનાતમક કાર્યક્રમ અનુસરવો; જેમાં માર પ્રકારના અતિષ્ટો દુર કરવા; દારૂ, માદક પદાર્થો, વિદેશી કાપડ અને અગ્રણીતા; અને કાંતિને આમડના હથે મને કરીથી સજાવન કરવો અને વર્ગો વચ્ચે એકતા વધારવી. અંગ્રેજોને, અમમદારો સહા મારી વિનંતિ છે કે જો તેઓ સમયેજ એમ માનતા હોય કે તેમના દાવમાંથી હિંદને રક્તા મળવાની છે તો તેમણે મહા-રક્ષા અને મહાસભાવાળાઓમાં વિધાસ રાખવો."

હિંદની અત્યારની પરિસ્થિતિ

શ્રી. જમતજીવન દુર્લભજી રૂપની મુલાકાત

શ્રીમુત જમતજીવન દુર્લભજી રૂપ જેઓ પોર્ટબેલીનામેયના હિંદીઓની અગ્રણી કક્ષક તરીકે મળે જુલવારે સ્ટીમર કેન્યામાં હોદ્દાતાનથી કરમન હવરી પોર્ટબેલીવાળેય રવાના થઈ ગયા છે. તેઓ હોદ્દાતાનની દાખની પરિસ્થિતિને રિશ્તે બજાવે છે કે:

અમદાર તથા સમામદના પ્યેવને જગમર વળગી રહી હોદી જનતા ખીટીક સાચાજી સામે પુક એની રહી હતી. એક એક માસ એક એક સમાદ એક એક દિવસ અને અતિકથોક્તિ ન ગણીએ તો એક એક કાજી ખીટીક અધિધારી વર્ગ માટે મુકરનારી થઈ પડી હતી. કડકમાં દિન પ્રતિ દિન અધિધારી વર્ગના દાખ નીચે પડતા બજાવા. કેડજાનામાં મધીજી, મોલીજી, અપાકીજી અને વજસાણ સરે

બમર, સાર વિશિ અભાવના હોવા. મધીજી રિચેરને મુકત કરવામાં આવ્યા અને હિંદીમાં અને બાળુથી કારનામાં ઉપર સહી મુરી કામચલાઉ સંધી જાહેર કરવામાં આવી.

સંધીથી દેલકિ કુવાન દિવોમાં સંશોભ વિશે થશે, તેઓ દાખમાં આવેલી જાણ કરતાં કેમ છ અને આ સંધીને કાવથી સંધી માતી બેઠા. મધીજીએ બધપગાજીને કામ ન હોવી જમતને માનવ હુદયમાં રહેલી ઉચ્ચ નૈતિક વિકાસનાનું જાન કરાવી રજાથી કાંતિ માટે ખીટીક પ્રજાને વિચારવાને આ દેહી તરફ આપી છે એમ મનીએ તો તે જગ પણ જુલ કરેલ નથી એટલે આ સંધી માનવ સંસ્કૃતિના ઇતિહાસમાં ગૌરવરૂપ થય પડશે.

મધીજીએ સંધીના નિયમોનું પાલન જનતા પાસે પુરેપુરું કરાવ્યું. બપોરે હોદી સરકારે તેમાં પુરેપુરી કિલિલતા બતાવી સંધીના નિયમોને અંગ કરી પુ પી તથા મારફોલીના મેકુન વર્ગ પસેથી, અગ્રણીય પાકવીક અભાવર માણ રાખી કર વસુલ કરવાની નીતી આજુ રખી ખીટી આ પુર્થી સરકાર મધીજીને મોળમેલ પરિપક્વ નિયંત્રવાને બહાને હોદ બહાર બધ જગને ઉત્કાવજ કરતા જાગી.

સરક મધીજીએ સ્પષ્ટ અને સીધી રીતે આ સંધી અંગ તરફ પ્લાન બેઠો તેના સંતોષકાંક નિર્ણય ન આવે ભાં કુપી મેળમેલ પરિપક્વ કામ ન થશે એવો વિચાર બજાવી ખીટી અભાજીઓની માફક આ ચાલકી પણ હંધી વાળી. અનેક વાટા ધાટને અંતે બારે કીમાં થયેલા જુલમોની સ્પર્શ તપાસ કરવાનું, અને અતિષ્ટમાં ખીલ દિલકીના કરારોનું પાલન કરવાની સરકારે મધીજીને ખાખી આપી જેથી મધીજી હોદી મડીએ કંડન ઉપકળી સ્ટીમરમાં મોળમેલ પરિપક્વ અંગ ભેવાને વિદાય થયા

સાધારણ રીતે પ્રત્યેકને લાગશે કે હોદી અંગ્રેજી કામન પદ્ધતિમાં વચન પાલન અને ન્યાય કીમતાનું જરા પણ રવાન નથી પણ હજારી રીતે વચન અંગ કરી હિંદના ખરેખે એક ઉપર એક કમીકન બોલાવી સમયનો વિશેષ કરી મુજ વસ્તુ સ્થિતિને જુલાવી જનતાને હથે રસ્તે દોરવાના પ્રમાણે આપણાં તબર જામળ તરવરે છે તો તેજ સ્થિતિ આ મોળમેલ પરિપક્વ કેમ ન હોય? પછી ભાંજક બર્ષ સમય મુખાવી ખાલી દાયે પાકાં કરજું તેના કરતાં ભાં ન જવું એજ વિશેષ મુજવા ભેગ જે. પરંતુ આ વિચારો સાથે આપણે અમલની એક ખીટી ખીના પણ બક્ષમાં રાખવાની છે કે મધીજી આ વસ્તુ સ્થિતિથી અગાધ નથી. આપણાં કરતાં તેઓ તે વિશેષ સમજી કહે છે અને જે સમાધાની માટે બહત બંધ પાકવા માં આવી છે તે સમાધાની માટે પણ પુરેપુરા પ્રવાસ કરી શેવો એમ છે. માનવ જાતિનું પરમ પ્યેવ કાંતિ અને શ્રેય છે. મધીજી માટે પુક એ છેવેલો હવાય છે. અવિધની સંસ્કૃતિમાં પુકનું રવાન હેરફુજ બેખાશે. અમાર સુધી મધીજીએ પોતાના રિચારે: ખીટીક મુસદ્દો વર્ગ પાસે રજુ કર્યા છે, અને હવે છેવટે ઇંગ્લાંડ જઈ ખરી વસ્તુ સ્થિતિ સમરવ અંગ્રેજ પ્રજા સમક્ષ રજુ કરી અવિધનો નિર્ણય કરી ભેવાનું તેમને સોંપશે. હોધ પણ બંધિત કે પ્રજાનો તેના હોવની ખાતર નાક કરવા કરતાં તે પોતાનો હોય સુધારી માનવ જાતિની હજાતિ માટે સદાકાર આપે તેજ વધારે માનવ પ્રજા માટે એવરર છે. અંગ્રેજ પ્રજા શું કહે છે તે હવે આપણે ભેવાનું રજુ છે. મધીજીએ સ્પષ્ટ જાહેરમાં બજાવી દીધું છે કે પરિપક્વ અમલમાં કાલેજ કરવા કરતાં ઇંગ્લાંડ શું કરતાં હોય છે તે સ્પષ્ટ રીતે તેણે બજાવી દેવું એમ છે.

આ કિસ્સાને લેઈ કહાશે કે અગાઉ પ્રમાણે વાગળનમાં ફાલવી સમગ્ર કુખાવી ઉપર રસ્તે દોરવાના પ્રયાસમાં તેઓ કાવશે નહિ. એટલે તેઓએ પોતાની રમટ નીતી બદલે કરવી પડશે અને તેમ ન થાય તો અંધીજી હાંદ બહુ તુરત પાછા ફરે તેમાં નવાઈ પામવા જેવું નથી. અંધીજી હાં માથના કરવા ગયા નથી. પરંતુ સમસ્ત હાંદ યું ધમ્મી રહ્યું છે તે બજાવવા મંથા છે. એટલે ખાલી કાંચે પાછા ફરવાનો વિચાર અરધાને છે. લેડેકામરમાં લાંના ખોલ માલેકાએ અંધીજીને અસહકારની વિશિષ્ટ વચના બદિહકારની પ્રવૃત્તિને લઈ લાંની ઉભી થયેલી દુઃખદ પરિસ્થિતિ જોવાને નિમંત્રણ, અંધીજી હાં મથા, તે સેધાના દુઃખે દુઃખી થયા પરંતુ રેડીઆની પ્રવૃત્તિ બંધ પામવાની પ્રતિજ્ઞાને સાથે સાથે ધનકાર કર્યો અને બજાવ્યું કે લોહા લોહાના કુખની ખાતર કરાડે લોહાના જીવનનો ભોજ ખાસથી આપી કહાતો નથી.

હાંદમાં રાજ્ય મહારાજ્ય અને ખીમંતો છે. પરંતુ અસારે હાંદ મુકે નિઃશ્વાસ મુકેલા નિઃસહાય બેઠુતા તથા દીન મહુરેનો અનેશો છે. તેની નિરાશાર સિથિતિનું જે જ્ઞાન અંધીજીને છે તે અન્ય કોઇને નથી અને તેઓની સહાયુત્થિતિનો વિચાર કરતાં કરતાં તદ્દન બની અંધીજીએ સ્વેચ્છાએ તેઓનું જીવન ધારણ કર્યું છે. જે અગીઆર મામણી ઉપર અંધીજીએ લાવતું મંથાણ માર્યું છે તે તો તેઓની જોજામાં જોજી માગણી છે. તે મામણી સ્વીકારતાં પણ હાંદમાં કોઇ પણ મરીય કે બેઠુત વર્ગને તેના જીવનને જોઇતા સાથેનો સહેલાઇથી મળી કહાશે અને તે કાષ્ઠનો લેવા જે કરાડે પ્રાણની માનસિક વૃત્તિ એકાદર થશે તે વૃત્તિને અજ્ઞાન કાષ્ઠ પણ સાથેનો રાકી કહે તેમ નથી.

ખીટીક આજનો બદિહકાર તથા કર ન બરવાની લાત સિંવાય ખીટી બધી અસહકારની પ્રવૃત્તિ હાંદમાં રચનાત્મક રૂપે મહુર મુર રીતે આમળ વધી રહી છે. માત્ર અંધીજીના જાગમનની રાહ ભેવાય છે. ખીટીક પ્રભ સમજી હાંદની મામણી સ્વીકારશે તો હાંદી પ્રભ અસારની પોતાની માણ પ્રવૃત્તિનો અદ્યમ લેસાદ નવું હાંદ સર્જવાને વાગરશે અને દુર્લભ અંગેશ પ્રભ ન સમજી તો હાંદે અદ્યમનીય વાતનાજો, દુર્લભ તથા ગેલો આપી ન જોઈશે તેવી લાત આખી દુનીયાને મતાવી આપવાની રહી છે. પરંતુ અંગેશ પ્રભ માટે તેનું પરિણામ યું પ્રભુ તે વિચારથી અસારે બચાવે.

પારસી કેમને માંધીજીનો સંદેશ

ખીડાંના વેપાર કાડે, ખાદી પહેરે
ને જાદાર્થ ધારણ કરે.

મુજબમાં રાજકીય સજાનો આપ્યો દોષ સર કાવસજી બહાંગીર દોલમાં પારસીઓની એક બહેર સમા ભેલાવવામાં આવી હતી.

માંધીજી આજનીકે પર હાજર થતાં આખી પ્રમંડ મેન્ટીએ ઉભા થઈ એમનો યોગ્ય સરકાર કર્યો હતો, જેના બજાવમાં માંધીજીએ તેમનું હવેનું બજાવતું નીરોધ બાજક જેવું મુકત હાસ્ય કરી સમજાવેલા દીલ જીતી લીધાં હતાં.

ભાષા ભરજોરજી બહુઆએ વીરેમન કમો પછી ખોટકામાંના રેવલ પર માંધીજી એમની લાજણીક રીતે દુડીયા વાળી લેહા હતી, અને પોતાનું બાવણ કર કરતાં બજાવ્યું હતું કે, મારી પાસે એકદમ બજાવસ્ત કામ પડ્યું છે કે જેવા બજાવસ્તોમાં

હાજરી આપવાની અને એક ખીટીકની પણ પુરસદ નથી; છતાં હું બેલમણી બહાર આપ્યા પછી થીવુત બજાવસ્તે પારસીઓ સમજી ભેલાવા મારી પાસેથી જમન લઈ લીધાથી એ વચન પળવા અને બાવવું પડ્યું છે.

પારસી કામની હાજરતા, તેનો આત્મ વીધાસ, તેનું આત્મ-બળ અને તેની સમાવતની તારીફ કરતાં માંધીજીએ એ આમળ વધેલી, અમરાક પણ પલિમના રમે રંગાઇ ખર્ચાવું અને ફેલેનમળ બની અમેલી કામને ફેલેક નગન સસ કહી નાખ્યું હતું. જેવાવડાની આવક રૂ. ૩૦૦૦ ની આજીવે લઈ હતી. એ રકમનો એક ભાગ બજાવસ્તો તાળાંજોના અવાજ વચ્ચે માંધીજીને અર્પણ કર્યો હતો.

માંધીજીએ વધારામાં બજાવ્યું કે, હવે તો નથી તમે ખાસથી કે હું તમારાથી અભાવ્યો, આમળ અનેક વાર હું પારસી ભાષા બહેનેને મળ્યો છું.

પારસી કેમ પાસે આપ્યા

“આમળાં આપે તો પડોવો પડે” એ અનુબંધ લખાવ તો તમે જાણો છો. તમે પારસીઓએ મારી લાડમાં પુર સવ આપ્યો છે, પણ હું પણ કાંઈ આમળાં આપે તો પડોવો પડ્યું એવો માણસ છું. તમે બરોડાસીઓએ ફેલની અબ્બી સેવા આ લાડત વેળા બજાવી છે. હું હજી વગારી પાસેથી વધુ માગું છું.

ભાષા બજાવસ્તો અને કહ્યું કે પારસી ભાઈ બહેનેને મારે કંઈક સંદેશો આપવો. હું ખીજું તમને યું કહું તમને મારી જોટલીજી બીનંતી છે કે હાંદમાં વચ્ચતા લાખો મરીય ભાષા બહેને પર દયા કરી તમે ખાદી પહેરો. પાદ રાખો હોટુજાત એ આ ફેલની લાખો મામળામાં છે, અને હાંદેર-વસ્ત્રીઓ તો મામળાને યુક્તી માલકાર બન્યા છે.

ધેર ધેર રેડીયા

આજે આપણને મોટા મોટા વંતો ભેવાની ટેવ પડી મઠ છે, આજે આપણે આસમાનમાં લડતા થીખ્યા છીએ, પણ એક વખત જોવો હતો કે આપણે લાં ધેર ધેર રેડીયા હતા, અને બહેનો તે કાંવતી અને તેમાંથી ને સુતર થતું તેમાંથી વજાનું કાપડ આપ્યા ફેલનાં લોહિના બદનને ટાંકતું. પછી પારેડીઓ આ ફેલમાં આપ્યા તેમણે મંત્રકળાથી મોટા જયા માં કાપડ વજાવા માર્યું. આપણા રેડીયાઓમાં સુધારે કરવાનું આપણને સૂચ્યું નહીં અને જ્યારે આપણો એ લોહામ અંતર મરી ગયો અને જ્યારે આપણું જલન હાંદવા મારે પારેડીઓ કરાડોનું કાપડ આપણને લાવવું પડ્યું ત્યારે આપણી આંખ ઉપડી.

છેલ્લા દસ વર્ષમાં આપણે ખાદી પર મુજબ ખ્યાન આપવા લાખ્યા ત્યારેજ આપણને સમજાવ્યું કે જમાના પ્રમાણે આપણા રેડીયામાં સુધારે નહિ કરવાથી આપણે આપણો એક મુખ્ય ઉલોમ મરી જવા લીધો. ખરી રીતે રેડીયાનો આપણે નાક નહોતો થવા દેવો જોઇતો. આજે આપણે અજ્ઞત થવા છીએ તો ખાદી પહેરી એ ફેલથી જીલ સુધારીએ.

ખાદી તે કરી રાકે

આજ બજાવસ્તમાં ફેવી કાલત કે તેનો જસ ખ્યાલ કરે. જર્મનીને અને લેડેકામરને પેલની જીમ છે. જ્યારે અમેરીકા પાસે એકલી જમી દેલલ જમા થઈ છે કે તેનો તેને અપણો થયો છે. પોતાનું મુજબ હાંદેજી જમતના ફેલ આપી કહાશે કે કમ એ શીકર તેને પડી છે. અસારે તમારી પારસી સમજાવમાં ફેલમની સાડીઓ આવી છે, તેની પાછળ બરીની કોરો આવી છે. તમે સમાવતમાં પણ આપો છો એ ખરી

વાત, પણ જો જો જિવું ન બને કે એરજીની ચોરી કરી પછી સોમનું દાન આપ્યા જેવું થાય. તમે પારસીઓમાં પરિવર્તન કરવાની બળદી સજિત છે. મરાઠાઓ આવી આ દેશમાં તમે જરૂર બને આ દેશમાં તમે હજી બધા અને આ દેશને તમે તમારો પોતાનો કરી નાખ્યો.

હાઈનો વેપાર

આટલું આટલું કરી સઠનાર પારસી કામ તમે શું હાઈનો વેપાર ન છોડી શકો? તમે કહેશો કે ખીલ્લો પણ એ ધંધામાં છે તેને કેમ નથી કહેતા? માફ કરવાનું એ છે કે તમારી કામ આ ધંધામાં વધુ પડી છે, અને તે ધંધો દેશના મરીન બોર્ડરનું સલામત વાળો છે. તમે ખીલ્લું થવું હવું છે તો દેશને માટે આટલું ન કરી શકો? પારસી જેવો પાણીદાર કામ માટે તે કરી શકે. પાણીવાળાઓ બીજા કામ પણ ઉભો સોધી શકે.

મારા એક વખતના સાથી પારસી રૂસ્તમજીએ હાઈનો ધંધામાં એમને હુમ ઇમાણી દેવા છતાં એ ધંધો પાસે મુશ્કેલી બીજા ધંધો દીધો અને એમાં પ્રવેશ નાણું પેદા કર્યું.

આજ સમાચારી એક અરજીવારની બેન પારસીઓને આ ધંધો માંથી વાળવા માટે સુલતાનને બામડે બામડે છુટ્ટી રહી છે.

મારી તમને એ વીન'લી છે કે તમે તમારી સમાજમાં જિવું વાતાવરણ ઉજી કરો કે હાઈનો ધંધો કરનાર અરજી.

પારસીઓના કહે

તમે હાલની સ્થિતિમાં બહુ સારો કામો આપી રહ્યા છો. પારસીઓને સ્વરાજવાળા હોઈમાં શું કદ મળશે એ અને કોઈ વખતે પુછવામાં આવે છે. વીસાવત હું બહુજ કે કેમ તેની અને પોતાને કશું ખબર નથી, પણ અર્થજ તો પારસીઓએ પોતાને માટે બધું રાખવાનો નથી, પારસી કામે કોઈ પણ કામનું અમારું નથી, તો કોઈ તેમનું જમાઈ નાકિ-વજા પારસીઓમાં આત્મવળ છે, આત્મવીમાસ છે, પ્રસન્નતાનો પોતાના કોઈ માટે છે, કોઈએ પણ પોતાના કોઈ માટે છે; પણ પારસીઓ તેમાં કદાકુદ કરતા નથી, તો હું તમને ખાતરી આપું છું કે હોઈને જો સ્વરાજ્ય મળશે તો સૌથી વધુ હાલ પારસી કામનેજ છે.

વધી પડેલી જરૂરીયાતો

દેશકોને એવો અરમ રહે છે કે આપણી જરૂરીયાતો નેટલી વધારીએ તેટલા આપણે વધુ સુધારણા કહેવાઈએ. પણ આ સુધારો નથી પણ જમાડો છે. એક પારસી મહેન મારી આમજ આપ્યા હતા, તે કહેતા હતા કે પારસી ધરમાં કપાટ નેમ્મએ, આસમખરા નેમ્મએ, રેખા પુરથી નેમ્મએ, ખીલ્લું ફરનીયર નેમ્મએ, એ રમ જોડામાં જોડા નેમ્મએ. વજા સામાન એટલો હોય કે તેને માટે ખાસ રમ નેમ્મએ, આ બધું કમકામ શું માટે? આપણે મામડાંને સુધી કાઢતો વધારીએ છીએ. મામડાંને હાઈપોવર થઈ મમાં છે. હવે આ આપણા રોજ ક્યાં સુધી ચાલશે? વજા માદ રાખને કે અતીકમ સોખથી નવા નવા રોજો બને છે અને માખસ આપને ફુખી થાય છે.

શા. ૫૦૦નો પગાર

પણાએ ૫૦૦ રૂપીઆ બધામાં વધુ પગાર આપવાની ઇંગ્લેસના પોલિસી બાંધે છે, પણ તેમને ખબર નથી કે આપણે અયો ક્યાં સુધી વધારી દીધા છે. મુંબઈનો કોઈ સારો ટાકર એક ગીનીની શી લીધા વગર આપણી નાક સુધી ન જુએ, કારણ કાલના બમાનામાં તેનું અર્થ પણ એટલું હોય છે અને

તેને દેખાવ રાખવો પડે છે. પણ ૫૦૦ રૂપીઆના સ્વરાજ્યની બમાનામાં બધું બેટલું મરતું હતું કે ટાકરની સેવા આપણે કોઠીઓમાં મેળવશું! વળી મારા નેવા વગરો પણ બમાલ મોડોના મળવી પર કેવો કાચ મુકાવતા, ઇન્ડોસ્ટ્રીની બેલો બેરીસ્ટર ઇંગ્લેન્ડથી આવતો હોય, કારે એકમ તેને શા. ૨૦૦૦૦ ની શી પહોંચાડવામાં આવે. વજા અહીં આપ્યા પછી એ રોજના ૨૦૦૦ રૂપીઆ શે તે તો બુદ્ધો. સ્વરાજ્ય વખતે એ રૂપીઆમાં બેરીસ્ટર મળશે. (કસાકસ) ખીલ્લો બંદો આસ-માનમાં લઈ. એ જુઓએ આપણને પાળીવોથી મોટા ક્યાં છે નેમ્મ આપણા વાલ હન થવાના છે, અથવા ને પર બળવાની છે તે આપણી જુમિ મુબારક હો. માલુ બમાનાના બપલુદ ખર્ચ માટે આપણી પાસે હવે પેસાજ ક્યાં છે?

આટલું કહી માંધીજીએ તેમનું આપણું અવન કર્યું હતું.

વિવિધ સમાચાર

ઈરેક લંડન હાઈલુ સોસાયટી

ઇરેક લંડન હાઈલુ સોસાયટીની કોમીટીના એક કમાઈ મેમ્બર શા. નેરામખાઇ બેમરદાસ પટેલ તથા મેમ્બર પ્રુવ શી કલુ-ભાઇ કુંક મુલતમાં સ્વદેશ બનાર દોવાથી તેમને વિદાયગીરીનું માન આપવા તા. ૨૦-૬-૩૧ રિને એક મેળાવડો 'સર્વિસ' દોશમાં કર્યો હતો. તે બંધને અનેક વખતે મર્યા પ્રતિ પતાવેલી ઉદારતાની ટારીર કસવામાં આવી હતી અને પ્રુપકાર અર્પી તેની કર કરવામાં આવી હતી અને તેમના પ્રુવ કલુભાઇને રેકમી વજેલી એટ આપવામાં આવી હતી. અને બનેને સફળ સફર ઇન્ડોરમાં આવી હતી. શા. નેરામ-ભાઇને ઘટલા કલ્પેમાં આભાર માન્યો હતો અને મર્યાને એક ગીની અને 'ઇન્ડિયન ઓર્થોડોક્સ' ના નિભાજ અર્પી શી. ૧૦-૩ એટ આપી હતી. પ્રુમાર કલુભાઇને પોતાને મળેલી એટ મંદિરને પ્રુખાઈજી કરી હતી અને પોતે સ્વદેશ જઈ આહીજ વાપરવાની અને માલુમગીની યથાસજિ સેવા બજાવવાની પ્રુખા દર્જાવી હતી. અન્ય સર્વનોએ આ. અપુર્વ ઉત્સાહ માટે તેમને થનવાદ આપી પ્રુવકોના આપબોમધીજ સ્વદેશનો ઉદાર થઈ એ મહાત્માજીના સહ કથનની આ રીતે પ્રતિતિ થતી વર્ણવી હતી.

બેરમાં બર્યાકર બ્યાગ

બેરમાં બેરોરિયા હોટેલમાં આમ સામવાથી વીક્ટોરીય અને લીસબોરીના હોટેલો અને તેની પાછળની કુમોનો અને જુની રોમલ હોટેલના બધી રહેલા ૨૦ હોય મજા કમકાની બંદર બળી અરમ કદ મમાં કર્યા. પાઉડ ૧૦,૦૦૦ નું નુકસાન મળેલું આસટવામાં આવે છે. મકાનો વીખાથી રજામેશ કર્યા.

ઈરેક લંડન ક્રીટીશ ઇન્ડિયન યુનિયન

ઇરેક લંડનથી એક અમરપત્રી કાપી બજાવે છે કે:— ઇરેક લંડનની કોટીક ઇન્ડિયન યુનિયન તરફથી યુનિયનના ટ્રસ્ટીઓની બેડ'ના સમ્મ શી. ૭. મોરાર અને શી. ને. બી. પરશુ અને તેમના પ્રુવ કલુભાઇ જી. નવેઅર તા. ૩ જીના હોઈ બધા વિદાય થનાર છે તેઓને વિદાયગીરીનું માન આપવા મેળાવડો કર્યો હતો. યુનિયનના પ્રુપ્ત શી. કી. બી. પરશુએ મહેમાનોએ યુનિયનની કરેલી સેવાઓની ટારીર કરી હતી અને પ્રુપ્ત કાર અને તોડા અર્પણ કરી તેઓની સફર સફળ ઇન્ડી હતી. તેઓને બધી પ્રુખા

નવાં વરસનાં અભિનંદન પત્રિકાઓ

દર સાલ મુજબ આ માસ પાંચ નવાં વર્ષની અભિનંદન પત્રિકાઓ છપાઈ તૃપ્તિ આપી છે. જેઓ ટાંકણાસર પોતાના સગાં સંબંધીઓ પર તે હાંદુસ્તાન મોકલવા ઇચ્છતા હોય તેઓએ પોતાના ઓડરો તાહીદ મોકલી આપવા વિનંતિ છે. અક્ટોબર તા. ૧૬ થીએ ડરબનથી ઉપરતી સ્ટીમર કારગોલામાં તે મોકલાઈ જવી જોઈએ. કીમત ડાહનની રી. ૨. પાકેટજ પેની ૩.

મેનેજર 'ઇન્ડિઅન એર્પિનિઅન' ફીનીકસ, તારાલ.

યુનિયન હાંદુ મંડળ

યુનિયનથી તારા હાંદુ મંડળના સેક્રેટરી એ. ડબ્લ્યુ. સ્વેનસનના લેખે છે:—

તા. ૨-૮-૩૧ ના દિને યુનિયન હાંદુ મંડળની માસિક મીટિંગ રાજાભાઈ રજુછાડણ પટેલના પ્રમુખપણા હેઠળ મળી હતી. મંડળને મત મીટિંગની મીનીટ બંધી સંજાગી ને પાસ થવા બાદ છેલ્લું પાર્ટિકલર ૨૨) મનાવો ૧૩૨૩થી તા. ૮-૩-૩૧ ના દિને મહાત્માજીના આશ્રમે મોકલી આપવામાં આવેલ તેની સ્પષ્ટ રજૂ કરી હતી. મંડળ ના સભ્ય શ્રી. ઇવલુજી ગોર્લીદાસની તબીબત કીડ ન હોવા કતાર પોરત ફલીકાએથી ખાસ પધારી મંડળમાં જામ થીયા હતો અને મંડળના ટેબલ માટે ટેબલ કોષ્ટક બેટ કરવું હતું ને માટે મંડળ તેમને આજ્ઞા આપી છે. પોરત ફલીકાએથી બાઈ હાલક સુધા મંડળ માં પધાર્યા હતા જેમને પ્રમુખ સાહેબના હસ્તે હાથો બેટ આપી સત્કાર કર્યા હતા. હાઈકોર્ટમાં મંડળને આજ્ઞા આપી હતી અને મંડળને પાંચ રીફર્મ બેટ આપી મંડળમાં કાયમના માર્ટે સભ્ય થવા હતા તેમજ હાઈકોર્ટમાં મોકલી રાત સુધી માયન અને વાઈસથી સભ્યોના મતરજન કર્યા હતા.

તા. ૩-૮-૩૧ ના દિને મંડળની સભા મળી હતી. પ્રમુખસ્થાનેથી પ્રમુખ મહાત્માજી સ્વરાજ સિદ્ધિ માટે વિલાસત નવા જે એમને પરમાત્મા સહાય કરે અને એમનાં સુખ કાર્યમાં ફોટો મળે એવી પ્રાર્થના કરતારે કરાવ સુધામાં આવ્યો હતો ને સર્વિનુમતે પાસ થવા બાદ સર્વ સભ્યોએ જમા વર્ષ પ્રત્ય પ્રાર્થના કરી હતી. મંડળના ઉપમંત્રી શ્રી. આર. નાયડુ જનકજ ત્રણ મીટિંગથી મેરફાજર રહે છે એથી નીરપાયે બીજી વાર્ષિક સુદક્ષી વાલ ત્યાં સુધી બાઈ હાઈકોર્ટમાં બીજાબાઈને જામ ચલાઈ ઉપમંત્રીની જગ્યા આપવામાં આવી હતી. ખનનથી બાઈ જનકજ ગોર્લીદાસ દર માસે મીટિંગ બરવા માટે પોતાની જગ્યા આપે છે અને ને તરફી છે તે માટે એ બાઈને આજ્ઞા માનવામાં આવ્યો હતો.

તા. ૧૩-૮-૩૧ ના દિને બપોરે ૧ વાગે મંડળની સ્પેશીયલ મીટિંગ રાજાભાઈ રજુછાડણ પટેલના પ્રમુખપણા હેઠળ મંડળના અધ્યક્ષથી પોરત ફલીકાએથી મોકલી મંડળના જનકજ સુવે સભ્ય પધાર્યા હતા તેમને સત્કાર કરવા મીટિંગ બોલાવવા માં આવી હતી. પી. ડી. પી. શ્રી. ઇવલુજી ગોર્લીદાસ પણ ખાસ પધાર્યા હતા. પ્રમુખ પધારેલા મહેમાનોને સુંદર સન્માનમાં આવકાર આપ્યો હતો અને યોગી મંડળના પ્રમુખ અને મંત્રીને પ્રમુખના હસ્તે હાથો કહ્યોએ બેટ કરવામાં આવી હતી. બાઈ પ્રમુખ અને મંત્રી બલસાસ તરફથી યુનિયન હાંદુ મંડળ કેવા સંજોગો માં સ્થાપિત થયેલ અને રાષ્ટ્રીય સહકારમાં મંડળ ને મદદ કરી રહ્યું છે વીએ સર્વ દેવાયો જણાવવામાં આવ્યા હતા. શ્રી. ઇવલુજી અને મનજર તરફથી આવેલ મહેમાનોને આજ્ઞા માનવામાં આવ્યો હતો. યોગી મંડળના મંત્રી અને સભ્ય સાથે

કલ્યાણજી ગોસ્વામી તરફથી સત્કાર કરવા બલસાસ મંડળને આજ્ઞા માનવામાં આવ્યો હતો અને યોગી મંડળના સભ્ય તરફથી નીમે પ્રમાણે મંડળને બેટ આપી હતી તે માટે મંડળ આજ્ઞા આપે છે: રામજી લાલા રી. ૫, ગોસ્વામી મગવાન રી. ૧૫-૬, અમથા ગોર્લીદાસ રી. ૧૦-૬, વીકુલ નારાય રી. ૫, ખરસોતમ મગવાન રી. ૫, હીરા મોરાર રી. ૫, મોરાર કારા રી. ૫, રજુછાડ કરા રી. ૫, કલ્યાણ વીકુલ રી. ૫, મહન જગા રી. ૫, મોરાર જેવામ રી. ૫, નારાય રજુછાડ બીએ રી. ૫, પેલા ભીખા રી. ૫, મહન ગોર્લીદાસ રી. ૩.

એજ દિને મંડળના ઉપપ્રમુખ બીજાબાઈ કલ્યાણજી તરફથી મંડળને દુધ પાર્ટી આપવામાં આવી હતી. બાઈ શ્રી. મનજરે રાષ્ટ્રીય માયને ગર્ભ સભ્યોના મનરજન કર્યા હતા. બાઈ મોકલી રાતે મેળાવડો વિસ્તરજન થયો હતો.

હુટાવું હિંદ

(ગયા મંત્રી માણ)

[આ પ્રસ્થાન કાર્યાલયનું સરસ્વતિ મંથમાળાનું પ્રસ્તુત છે. શ્રી. કે. ડી. માસવાળાએ લખેલું અને સુભાષ વિલાપીકા શ્રી. જોહાલાલ જીવલુલાલ મંથીએ તેનો અનુવાદ કર્યો છે. આ દેશમાં રમતા આપણા બાઈ જેનેને આપણી માતૃજાતી વિશેનો ખ્યાલ આવે તે હેતુથી એ પ્રસ્થાન કાર્યાલયના આજ્ઞા સાથે તે દુકાડે દુકાડે અહિં છાપીને છીએ.—અ. મ. જો.]

ઉચ્ચાંદની વસાહતો ઉચ્ચાંદમાં તમારે યતો માલ વાપરતી. આવા માલની બરાબી ઉચ્ચાંદ પોતાને બાં જોઈથી પેદાશ થતી તેના કરતાં પણ વધારી દીધી. બરૂરીવાત જેમ નવી શોધ-ખોજની જગતી છે, તેમ નવી માનમાંથી પણ નવી શોધ-ખોજો જન્મ. આ શોધખોજો અને વજીના ઉપયોગને લીધે ઉચ્ચાંદ વધારે સંપત્તિ પ્રાપ્ત કરવું મળ્યું. બપોરે હોઈ તો વધારે ને વધારે ગરીબ જનનું મળ્યું; કારણ કે તેના હુમરતોએને આથી લોગો બાગ્યો. મહેનત બચાવવાની સુકિતએ બેલાઈ, બચિતએના સાહસને હેઠાએ કંપનીએ સ્થાપાઈ અને જગત મારફતે રક્ષણ આપવાના ઉપાય વચેરેને અમલ થયો. અપણા કહેરેમાં સ્થાપાયેથી એગો વધાઈવટાની કંપનીએ અને પરદેસી દલાયો, એ બધા કીડની હુટના મદદગારો છે. ઉપરની બાવ-તોનું અનુકરણ કરીને હેટલાઈ હાંકીએ પુરોપની મહેનત બચાવવાની સુકિતએવાળાં વજીવાળી શીએ અને કારખાનાં સ્થાપી અહીં થતી આમતને ચોડા પ્રમાણમાં અટકાવી કહે છે, પણ તે કાંઈ આમડાંના બધા જુના કારીગરોને રાજ નહિ આપી કહે. એવીના હલેગમાં વધારે પડવા માણસો જેલ, તેમાં વળી આ વર્ગમાંથી થકાએ પડીને શીડ વધારી છે. આમડાંના લોગો પોતાના નવરાકના વખતમાં અને ખાસ કરીને ચોમાસા પછી પોતાને માટે અને પોતાના પાઠોથીએને માટે બરૂરી માલ જનાવી વખતનો સફરયોજ કરવા હતા તેને હેઠાએ હાલ કાંઈ યાદ જાતું નથી. દુકાળ પડે બારે સરકાર મહેર-ખાનીની રાહ ને દુકાળખાતા બેલે છે તેમાં કામ કરી ને કાંઈ મળે તેથી લોગો પોતાનું સુખરતન ચલાવે છે. આમડાંના ને લોગો સમજુ છે તે તો આ બધી વસ્તુરિશતિ સમજુ કહે છે. આમડાંના લોગોને પોતાની બાં ને વસ્તુએ જનાવ-વાનો હક હોયો જોઈએ એ વસ્તુએ જનાવનાર અમલો

પરેકથી મંગાવનાર મુજબ આખું સળગી જાય તોપણ મને કશું દુઃખ નથી થવાનું એવું સરદાર વલ્લભભાઈએ યોગ્ય વખત પહેલાં નોંધાવું હતું?

આધાતની સાચી વિગતો.

મામડાના કેટલાક ભોળા કહેરમાં આવે છે અને અનિચ્છાએ ખોલેમાં કામ કરે છે. એમનું કામ એકાએક તેવું ન હોય એ સ્વાભાવિક છે. એમનું મિત્ર તેમનાં નાનાં મામડાંમાં જ હોય છે અને વરસાદનું સુચન કરનારી નૈઋત્ય વરસાદની વાટાં દેખાવે પહેલી તકે તે પોતાને વતન જતા રહે છે. તેમની હાથ-સાથેનું રૂપાંતર વધારે માલ ઉત્પન્ન કરનારી પણ સંખ્યામાં થોડી જોવી મોઢામાં ધણેક દેવાને લીધે તેમને કહેરમાં આવવું પડે છે. આ ખોલોમાં રાજ વધારેમણે છે પણ જાદુજ શોધા જોવાને. મોઢાના કાપડ ઉપરાંત ખુટતું કાપડ મેન્જેસ્ટરથી આવે છે. વળે આછાકો, સીવવાના સંચા અને અંજી નાખ નારી પણ ખાસ જરૂરી નહિ જોવી અસંખ્ય વસ્તુઓ મામડા માં જરૂરી આવે છે. મામડાં જેવાં અપ્રેમ પણ અપાં છે કે પાવડા, ઠોઠાળી, ખીલા, રકું અને રોડાં પણ જરૂરી આવે છે. પરેકથી આવતી મોટરી સિગારેટ, ટીનના રખા માં આવતી ખોરાકની વસ્તુઓ, ધંતો, રેલવેનો સામાન વગેરેના આકલશે ભોળે મામડાં ઉપરજ પડે છે; જતાં એ સમયેનું સુખ ભોગવવાની તેમનામાં કશું નથી અને તેઓ ભોગવતાં પણ નથી. સંસ્કૃતિને નામે જરૂરીયાતો અને મોજ-રોજ વધારી દઈ, કુશખમાં કુશરતી પરિસ્થિતિ પ્રતિબુજ દેવા જતાં, જાનાં ભોળા પેસાદાર થયા છે; જ્યારે જન પરેક મહાત્માને આ મરીન દેક પોતાની નસો કાપી નાખી છવનતું લોહી વહેવરાવી દે છે અને પોતાનું સરીર નબળું કરી નાખે છે. વેરા કે જોઈ?

આપણે પડાણે રાતરિવસ આપણી પાઠળ આવ્યાજ કરે છે. તેજ રીતે કરના બોળે મામડાંના ભોળાની ભજ સિવાય પણ તેમના ઉપર પડોજ રહે છે. દોંતી સરકાર દર વર્ષે જામીનમહેસુલ મારફત રૂપ કરોડ રૂપીયા ઉધરાવે છે. દોંતી ખેતીની પેદાશના ૬૦ ટકા અનાજની પેદાશ છે. કુલ વસ્તીના ૬૦ ટકા મામડાંમાં રહે છે એ દિશાએ કુલ જમીનમહેસુલના ૫૫ ટકા જેટલે કે ૧૯ કરોડ રૂપીયા મામડાંના ભોળા પોતાના શોધા પણ અનાજમાંથી કરે છે. જાજથી જાણેનાં નાનાં કુંપડાંમાં વસતા આર પાંચ બાળકના પિતા ઉપર વળે રૂ. ૫ નો ભોળે આકલેતરી રીતે પડે છે. નાંડે ૬૫ આવે તોપણ મોઢાને વેરા તો તેણે ભરવોજ નેકા. જોના ગ્રાંખા દીવામાં વપરાતા વાસતેજ ઉપર પણ જરૂર વાસવેલી હોય છે. જોના ખુલ્લા સરીરને લોકવાના એક માત્ર સાધન 'ધોલી' ઉપર પણ તેને આજ સુધી અન્યાયી મનાયેલી મેન્જેસ્ટરના માલ માટેની એકસાઈજ ધુટી ભરવી પડતી અને તે પહેલી હોય તો નાજાજાત આપવી પડતી. આખને આંજ નાખનારી કેટલીયે વસ્તુઓ માટે તેને આવા બોળ હાવવાના હોય છે. પાસેના જમણમાંથી જોના છુણા સુકો રોટલો રોકવા માટે સુકું લાકડું બધ આવે તો તે માટે તેને વેરા ભરવો પડે. 'કાપડો અને વ્યવસ્થા' માટે તેણેજ પેસા આપવાના મરીનાઈનું પદાનું સ્વીકારવું એ આજસને ઉત્તેજન આપવા જરાજર છે. જો કે આજના જમાનામાં માજસની સફળતા કે નિષ્ફળતાને આધાર પોતાની નેસગિંક કક્ષિતઓ ઉપર ન હોતાં, મુઠી, મામવન અને અમાજવ્યવસ્થા વધુ શામજન્યોરજ ઉપર છે. (અમુક)

ધી ટ્રાંસવાલ યુનાઈટેડ પાર્ટીદાર સોસાયટી
ગાંધી જયંતિ

ઉપરોક્ત સોસાયટીના આશર હેઠળ તા. ૮ મી અક્ટોબર ગુરુવારે સાંજના સાત વાગે ૬૯ ટેરસ રોડ ન્યુરાઉનમાં આવેલા પાર્ટીદાર હોલમાં એક મેળાવડો મહાત્મા ગાંધીજીની ૬૩ મી વર્ષગાંઠ ઉજવવા માટે મળશે—જે વેળા સર્વ પાર્ટીદાર ભાઈઓ અને બહેનોને વેળાસર પધારવા નમ્ર વિનંતી છે.

જીવજીવ પ્રામણ ભગત
જેમાલાઈ માવજ પટેલ,
૨૮-૬-૩૧.

જીવજીવ પ્રામણ ભગત
જેમાલાઈ માવજ પટેલ,
મંડોલો, ધી રાં પુ. પા. સોસાયટી.

કીટીંગસ

પાઉકર

કીટી, ઉધામ, માકડ, વંદા, માખી.
સવળા જંતુઓને

નાખુદ કરે છે.

બ્રોડીશ બનાવડ. ફક્ત ટીનોમાં વેચાય છે.

મંગાવી લો

ધી સેફ પોચુગીઝ ટીચર

ભાગ ૧

ધર બેઠા પોચુગીઝ ભાષા સહેલાઈથી શીખી શકશો. થોડીજ નકલો રહી છે.

કીમત શી. પાંચ.

N. G. SHUKAL,

Wadhvan City,

Kathiawar, India.

સક્રિયની સર્વોત્તમ દવા મુજબ સ્પર્શ

મદનમંજરી બોળીઓ

આ બોળીઓનાં સેવનથી અલ્લર્જી વીર્યશક્તિ, માથાનો દુખાવો, સરડો, માતૃશીશુતા, કમજોરી, મગજની નબળાઈ, સુસ્તી વીગેરે સરીરની પાચમાલી કરનારાં રોગ કરો તરવજ નાખુદ થઈ સરીર સજ્જત બને છે.

કી. બોળી ૪૦ ની દબી ૧ ને ૧૫ ૧.

રાજવેદ નારાયણજી કેશવજી

હેડ બોર્ડીસ: જમનજર (મહીઆવાડ) ૭૬૧.

અધિકારી એન્ડ C. OSMAN, Stellenbosch c.p.

ઉત્તમ મરમ મસાલો વિગેરે

આમારે આ જાતી દેખરેખ નીચે તાળે અને મહાધર્મી મરમો ઇમેલો મરમ મસાલો, કરીપાઉડર, હાલર, મરચાં, તેમજ કેરીનાં અને લીંબુનાં તેમજ શીક્સ આમાર હંમેશાં શોધા ના જમાવણે જમારી ગેરંટી સાથે મળે દઈએ. આવો ઉત્તમ માલ, તમે મરમો બનાવી શકતા નથી. એક વખત મંગાવી ખાતી કરો. મળવાનું ડેખજી.

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DUBAI.

"INDIAN OPINION"

Subscription Rates.

WITHIN THE UNION,		s.	d.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		s.	d.
Yearly	...	20	6
Half-Yearly	...	10	6

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and mailed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેલ્ડેબલ ચઢાવનાર

નાઠાણનાં નંખર એકના બનાના, પપ્પનાપલ (વેબેરે ચીને એરર મળેથી તરન ચઢાવવામાં આવશે.

દરેક એરર ઉપર જાતી દખરેખ રાખી સારો માલ, સારી પેકીંગ કરી કીડાયત બાંચથી મોકલવામાં આવશે.

ફેપ ગ્રાવીન્સ, ટ્રાંચવાલ, ક્રીકેટ, રોડેસીઆ વીગેરે દરેક જગ્યાએ મોકલવામાં આવે છે.

લખો: રવજી ભૂલા,

પો. બો. નં. ૫૨૧. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,
દરબન, નાટાલ.

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

દર શુક્રવારે પ્રગટ થાય છે. લવાજમ દખાલ ખરચ સાથે:

યુનીયનમાં (વાર્ષિક) પાઉન્ડ ૧-૦-૦

દરિયાપાર " " ૧-૦-૬

દોઈ વલ્ક માસની શરૂઆતથી આઠક થઈ રહ્યું છે.

લવાજમ અગાઉથી લેવાનો ધારો છે.

અગત્યની સુચનાઓ

છાપુ મોકલવું બંધ કરેલો એમ માલક જ્યાં સુધી ન લખે ત્યાં સુધી તેઓની સાચી નિદા માની સહ તેઓ ઉપર છાપુ મોકલવું થાહુ રાખીએ છીએ.

લવાજમ બે વલ્ક વરસ સુધી ચલવા ન રેતાં પુરૂ થયે અમદા રેટમેન્ટ મળતાં શ્રાવકોએ નિયમિત અગાઉથી લવાજમ મોકલી આપવાની મદદરખાની કરવી.

લવાજમ નો પોસ્ટલ એરરથી મોકલે તે તેમાં INDIAN OPINION, Phoenix યા Durban કરવું અને કહેવું કરવું નહિ. એક માત્ર અથવા પોસ્ટલ એરરથી નાજા મોકલનારે કાળજ રુકરુટ કરવો એ સમિતિનામત ભરેલુ બજારો. એક મોકલનારે એકનું કમીશન ઉમેરતાં સુકવું નહિ.

કાલકોની સાચી નિદા માની સહ અમે છાપુ મોકલવું થાહુ રાખીએ છીએ એ ધ્યાનમાં રાખી જેઓ કાપાના આધક રહેવા ન મુશ્કતા દોષ તેઓએ પોતાનું લવાજમ સુકતે મોકલી છાપુ મોકલવું બંધ કરવાની સુચના લખી મોકલવા એકલી સમ્યતા બતાવવા મદદરખાની કરવી.

હિંદુસ્તાન જનારા બાઈબિયાએ આફ્રિકાના વાતાવરણથી આક્રમકાર રુકેડું લેય તે લવાજમ ભરી હિંદમાં "ઈ. એ." મળે એવો બદોખસત કરી જવો.

પત્ર વ્યવહાર કરવાનું સરનામું:—

Manager, Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરેહવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશી મોટા જગ્યામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી દરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

ચાળી, કબલાં વિગેરેને આરે જાત જાતનું રેશમ.

મોજા, રમાલ, સાઠી, મખમલ, શાલ, ટાઇ, કોલર, કોર, શર્ટ, સુટને આરે અજા, આસામ

સીલક વિગેરે વિગેરે. પુરૂપો, સીઆ અને બન્ધ્યાઓને પહેરવા એકલી દરેક ચીજો

અમારી વલ્કે બાન્ધોમાંથી સસ્તામાં કરતા માને હંમેશા મળ્યું થાય.

ફોન ૫૧૫૪.

સી. કેવલરામ એન્ડ કુ.,

બોક્ષ ૫૨૧૬.

૧૩ ઇલોફ સ્ટ્રીટ,

જેનરે માર્કેટ એન્ડ ઇલોફ સ્ટ્રીટ,

લોકાન્ડીસબર્ગ.

આફ્રિકા વાળાઓ જરાક કાન દઈને સાંભળો

આ વર્ષે દીવાળી અને નવું વર્ષ ખુશાલીના પોકારો વચ્ચે શરૂ થનાર છે.

Parcel from
**KAPITAN'S
BALCONY
HOTEL**
DURBAN. CORNER of GREY and VICTORIA ST.
PHONE 3623

એ ખુશાલીમાં જુના અને બહુલીતા અનુભવીની લહેજતદાર મીઠાઈ વધારે આનંદ આપશે.

આગળથી ઓરેડો મોકલી નોંધાવી લીધા કે વખતસર તમોને ઘર બેઠા પારસલ મળી જાય.

હાલ માલના પ્રમાણમાં બહુજ સરેતા રાખેલા છે.

ઓર્ડર સાથે પૈસા મોકલવા બલામજબ છે. પ્રાઇસ લીસ્ટ મારે લખો:

KAPITAN'S BALCONY HOTEL, (મલિક: R. K. KAPITAN).
Phone 3623. Cor. Grey & Victoria Streets, DURBAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ મનાના રૂપ/ મેસ, ૫૫નાઇલ નં. ૧ ૫/- કન.
ફ્રેશ જાનવુ તાજુ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથ પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી થી મોકલવામાં આવશે. રહેજે જુદી.

Phone 327 Tel. add. "Letopco."
D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રેશ અને વેજિટેબલ મારે કંડીના ઓર્ડરો ઉપર ખાસ
ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાતો કરશો.
P. O. Box 755. 55 Bond St. Durban.

તમારા ધંધાની બહાર ખબર ક્યાં છપાવશો?

‘ઈન્ડિયન ઓપિનિયન’ માં

જે જુનામાં જુનું થોડી છાપ ખાખા સારું આફ્રિકામાં વેચાય છે.

હાલ અને નહલ મારે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

હિંદના પ્રખ્યાત ગવૈયાઓના નવા રેકોર્ડો

ગમે તેવા ગાયનો વાળી રેકોર્ડો ઘરમાં રાખવા કરતાં કંઈક જણના મન હરી લે તેવા ધાર્મિક, સામાજિક અને સંસ્કારીક બોધથી ભરપૂર ગાયનોની રેકોર્ડોના સંગ્રહ કરો. આવી રેકોર્ડો મનને ખુશ કરે છે અને આનંદ આપે છે.

(રાગ કાંઠમરી) ગુજરાતી

“અરે સખી ધીમે ધીમે રંગ ભર”

“પાન લીના પ્રેમાદાના મનના”

નંબર ૬૫૬.

(રાગ ભધરવી) ગુજરાતી.

“હિના નાય દયાળ નરપર હાથ મારો

મુકશીમાં” (કેશવકૃતી)

“તુરથી મારો તંબુરાનો તાર.”

નંબર ૬૫૭.

ઉત્તમ ગવાવટના, સુંદર દેખાવ વાળા અને મધુર સ્વરિત્વ બે મન વાળા પ્રોમોશન તેના બેનારને મજા આપે છે અને તેની સાથે અમારી રેકોર્ડો વાપરવાથી ફક્ત એ જ આનંદ વધારે આપે છે.

ગુજરાતને હોંદ. અમારી મજદૂર મલેથી ૪૨૧ મજદૂરવાળે ગુજ તાર રેકોર્ડ ખરીદનારને બેર આવવામાં આવશે.

અમારે બધી પ્રોમોશન અને રેકોર્ડો ખરીદનારને માફાની મજીજ થયત થશે.

Phone 2447.
P. O. Box 1158.

Agent of H. M. V. RECORDS.
E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

Indian Opinion

No. 41—Vol. XXIX

Friday, October 9th, 1931

Registered at the G. O. as a Newspaper
Price Fourpence

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રૂ. કારાગોલા અક્ટોબર તા. ૧૯મીએ
પોરબંદર થઈ મુંબઈ જવા ઉપરશે.
રૂ. "ખંડાલા"

નવેમ્બર તા. ૨૯મીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

મુજલમાની વીરલી. પાઉન્ડ ૩-૦-૦ અને હીંદુ વીરલી. પાઉન્ડ ૨-૧૨-૦ ના હિસાબથી લેવામાં આવશે
મુજલમા—ઉપરોક્તો પોતાના મોટા ટાગીના કનીવારે ૧૧ વાગ્યા અમાઈ કસ્ટમમાં પહેંચતા કરવા.

સેકન્ડ અને થર્ડ માટે એક મહિના અગાઉથી બુકિંગ્સ કરવો.

દરેક હીંદુ પેસીન્જર પોતાની ટીકાટ અમારી જોશીસમાંથી લેવી અને તદ્વાર જામવાના ટાઈકીએ અમારી સાથે
પરબંધકાર કરવાથી પણ મફત જશે. સ્ટીમરને લગતું દરેક કમકાજ અમારી જાતી રેપરેશન નીચે થાય છે.

SHAIKH HAMED & SONS,

390 Pine Street,

Tel. Add. "Karamat," Durban.

હીંદીના ભાવો

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઉન્ડ ૨-૭-૦-૦.

થર્ડ: પાઉન્ડ ૧-૫-૭-૬.

ડેક: પાઉન્ડ ૬-૭-૬. બેરાઈ વમર.

વધુ ખુલાસા માટે લખો ના મળે:—હિંદી પેસીન્જર
એજન્ટ શેખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,
૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, દરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

રેલીફેશન ૪૮૦૦.

પી. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ધો

રેલીફેશન એડ્રેસ

"રસ્તમણ"

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

જેવા કે ઘાતર હાથ, ખેડ જ્વાળા, ફીડલીટી બોર્ડ, વરંચિન્સ ફોર્ગે-સેશન, વીજરે અનેક પ્રકારના
વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ સારું કરી રીકું છે.

પોલીસી તેમજ દાવાની પતાવટ કરવાનમાંજ કરી આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધ:—

સોરાબજી રસ્તમણ,

"ઇન્ડિયા ઓફિસ"

૧૭ ફર્સ્ટ એવેન્યુ,

દરબન.

હામારે ત્યાં મહામહેાન રોડાદે ગાઉડે બુક
ખાની છે. હરેદ નામીયુ' માયન પ્રેરુત્ત
ભાષવામાં અભેર છે. એક જામની કા

કલમ રેકૉર્ડો પરીદર્શનને બે રેકૉર્ડો બહીસ
આપવામાં આવશે.

દરેક રેશન નો બાવ રી. ૫-૦.

૧૦૪૮૧ વરદશી બેસતી હિલે નાચાણા મુજબર મેં રાત્રી.
 ૧૦૪૮૨ કબી પરાડા દરે મૂં મેં સજાના.
 ૧૦૪૮૩ આજ મુનતે હેં વે અપના મુદો આ કહેને હે હેં.
 ૧૦૪૮૪ હું અધ દિલ વહેસડા મડા દિવાના હે ઝીસડા.
 ૧૦૪૮૫ જાના હો અઈ પળા ને મહીના નાળીય સે.
 ૧૦૪૮૬ પડે મેં રહેના વાદી દુસવાર હો ગયા.
 ૧૦૪૮૭ ખસ કોઈ હી ગજબ મેં હમ ખાન અમે સુખદાર.
 ૧૦૪૮૮ દિલમે નમરો મેં તો વે દુસમને હમાન રહે.
 ૧૦૪૮૯ મેં તો અસાળ મેં જાએ બરૂંઝી.
 ૧૦૪૯૦ કો મુરે મુંજરસમને લોખાયા મેરા દિલ હે.
 ૧૦૪૯૧ તન તન કે દતે પાર મેં અમરોરે રહે ગઈ.
 ૧૦૪૯૨ મેરકા કીકરે વડા હેડ કે માતે કહું દો.
 ૧૦૪૯૩ દિલમે નમરોમેં નો વે કાફેરે હમાન રહે.
 ૧૦૪૯૪ ને રખસારે શેષે નમર જાયા.
 ૧૦૪૯૫ યીયામતના કસેલ આપ કે નમરોરે રખને હેં.
 ૧૦૪૯૬ રંમહે પુંદરયા મેરો ખવાત પીયાર.
 ૧૦૪૯૭ કબી ખુશ મોતેખર બાનકે આઝે.
 ૧૦૪૯૮ જસ કપરે જસ અપની કસ સોખને ડીખાણ.
 ૧૦૪૯૯ અપની અકરોર સુતા ડીવાનો ગબી.
 ૧૦૫૦૦ મેસુએ મુરતેદાસ ને ડીવાના હો ગયા.
 ૧૦૫૦૧ ડીવાનો મેં કીકરે દિલ ડીવાના રહે ગયા.
 ૧૦૫૦૨ પકી હેતા દે ખુશ દીસરો ને બંદા માંગે.
 ૧૦૫૦૩ અમર દિલરમેં પુંહી છના પડેના.
 ૧૦૫૦૪ ખવાલ કબી કેસ વર મેં તોરે વારી બહતી.
 ૧૦૫૦૫ અપના જલપાકો ગરા મુલકો ડીખાવા ન ગયા.
 ૧૦૫૦૬ કાતે ખુશ સરફે દે મુરખતે રસુકા.
 ૧૦૫૦૭ દો કાગેલ કાળો વે આશા મેહકમદ.
 ૧૦૫૦૮

૯૩૬૪ જો સુશ્રી મેં કંઈ મનાવે હી ખુ' રે.
 " એકલગે પુઠા સુશ્રી મળેપરને ડમાર.
 ૧૦૨૪૬ હયાં તુ કિયા સુ'મા
 ૧૦૨૪૭ સુલભને ઇહને રખસે જો પચે.
 ૧૦૨૦૮ હયાં દિગે જાતે હો આખોમિ'.
 ૧૦૦૩૬ હાથે રે સુશ્રી,
 ૧૩૭૬ હયાં અર્ધ પાઈવાસી બના તું દિસસે કમ.
 ૧૦૦૪૦ સોતે જો નબીહા પુજાદે જલના મધર આવા.
 " સુલભને જમાલે સદે અણસર દમીન' દે'
 ૧૦૦૭૩ અમુલ્યે પુઠાએકલગે નબી મા અખદુલ હાથેરે ઇસાની.
 " ખતા પાસે રે અતા પરવર મહસુલીન ચીસીને.
 ૯૬૬૦ હવાલે સરમે ઇસલીનસે મેરે ફેસલા ચોહમદ હા

૧૦૩૮૬ તરવે વરમે કોરેસિકાં જીનતે આગેસ દો બના.
 ૧૦૩૮૭ દોતે દોતે ઈસ રુદર આદેવકા વરફત હો મર્ધ.
 ૧૦૩૮૮ ને વરખાલીદે દિલ મેસ વો કુરકત ને મોહમદ જી.
 ૧૦૩૮૯ કાશ મેરી જીબીન રોક.
 ૧૦૩૯૦ તાઝીમે બનાયા હે મલ પાને મો' મલ પાના.
 ૧૦૩૯૧ તેરી રહેબતોં કી નહીં ને હર ને હરે સોરહે.

૧૦૩૧૫ ૫૬૧ જે આકાશી રહે છે ત્રીકાળ પાત્રી મેં

524

ଉତ୍କଳର ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ଯେଉଁଠି ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ତାହା ହେଲା ଶ୍ରୀ ରବୀନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଟାଗୋରଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଗଢ଼ାଯାଇଥିବା ଉତ୍କଳ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଙ୍ଗଠନ।

P. O. Box 8322.
JOHANNESBURG.

C. KAMALUDIN.

તમારું પીસવાનું ક્યાં કરાવશો?

પીસેલો તૈયાર માલ ક્યાંથી લેશો?

મરચાં, હળદ, કરી પાવડર, મરમ મસાલા, મરી, સુંકે, અડદની દાળ, ચણાની દાળ, ચોખાનો આટા, મેથી, ધાણા, છરૂ વિગેરે વસ્તુઓ વેપારી જરૂરી અપટ્ટોટ મશીનથી માં પીસેલી તૈયાર મળી શકે છે. ધરના ઉપયોગને માટે ખાસ પીસવાનો ઓર્ડર આપવામાં આવે તો તે પણ કિફાયત ભાવથી પીસી આપી આહકોને પુરેપુરો સંતોષ આપીશું.

એક વખત અજમાયશ કરી જુવો:—

A. Baker & Co.,

'Phone 1586. 154, Queen St.
DURBAN.

કીટીંગસ

પાઉડર

ઘીડી, ઉખાઈ, માકડ, વંદા, માખી.
સહજા જંતુઓને

નાબુદ કરે છે.

બ્રોડીશ બનાવટ. ફક્ત દીનામાં વેચાય છે. F.A.

સાક્ષિની સર્વેન્ત્રમ દવા શુભ રચયેલી મદનમંજરી મેળીઓ

આ મેળીઓનાં સેવનથી અલ્લર્જી વર્ધ-વિઘાટ, માથાનો દુખાવો, ચરદી, માવજીશુતા, હમજોરી, મગજની નબળાઈ, સુસ્તી વગેરે ચરીરની પાચમાલી રૂનારાં રોગ દરદી વરતન નાબુદ થઈ ચરીર સજ્જત બને છે.

દી. મેળી ૪૦ લી ૩૦લી ૨ મેડ રૂ. ૧.

શાશ્વત નારાયણજી દેસવજી

હેડ ઓફીસ: ભરૂચ (કાઠીઆવાડ) ઇન્ડિયા.

આફ્રિકાના એજન્ટ: O. OSMAN, Stellenbosch &c.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરેક જાતનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી
શી. ઓ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. બપો:—

P. O. Box 842. Durban. 129 Victoria St.

'Phone 1507. Box 316, 192, Grey Street, DURBAN.
HEBRABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

ટોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ એક્સપોર્ટર
અને કમીશન એજન્ટ.

ગ્રેઈઝ સ્ટરી રીટેલરી માલ સી.ઓ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૧૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

તમારા ગ્રાહકો માર્કો જાણે છે

રટાઈફાઈ "સ્ટીફ" માર્કોના કપડાની જાહેર મળર સમગ્ર દેશના નેટીવ કાપડોમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે. રટાઈફાઈ "સ્ટીફ" માર્કોના કપડાં રટાઈ કરી અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકશો.

આ "સ્ટીફ" ના માર્કોની તપાસ રાખો અને કપડાં વેચવાની ચેતના રહેલો.

સોલ એજન્ટો:

એચ. જેસપર સ્પીથ એન્ડ કો.

(પીટી) લીમીટેડ.

એજાન્સીઓ, કપડાઉન, દરબન,
પાર્ટિસીપેશન.

અડવાઈડ પંચાંગ

વાર	ખ્રિસ્તી	બીડ	મુસલમાન	પારસી	સુર્યોદય	સુર્યાસ્ત
	૧૯૩૧	૧૯૮૭	૧૩૫૦	૧૩૦૧	ક. મી.	ક. મી.
	અક- રોમર	આદરવા કાસી	અગાદીદે આખર	કુટ કદમી		
શુક્ર	૬	વરિ ૧૩	૨૬	૨	૫-૨૭	૬-૩
શનિ	૧૦	" ૧૪	૨૭	૩	૫-૨૬	૬-૩
રવિ	૧૧	" ૨૦	૨૮	૪	૫-૨૬	૬-૪
સોમ	૧૨	સુરિ ૧	૨૯	૫	૫-૨૩	૬-૫
મંગલ	૧૩	" ૨	૩૦	૬	૫-૨૨	૬-૬
બુધ	૧૪	" ૩	૧	૭	૫-૨૧	૬-૬
શુક્ર	૧૫	" ૪	૨	૮	૫-૨૦	૬-૭

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "NIKAS." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,

CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS.

Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

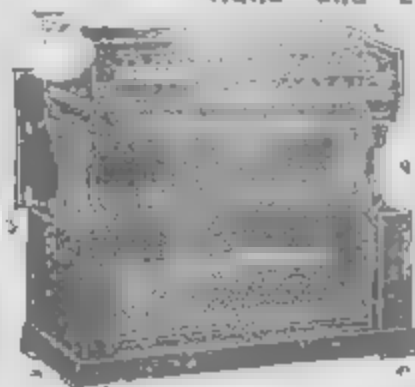
Write or give a Call at

GOSHALL'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GOSHALLIAJ

P. O. Box 460,

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

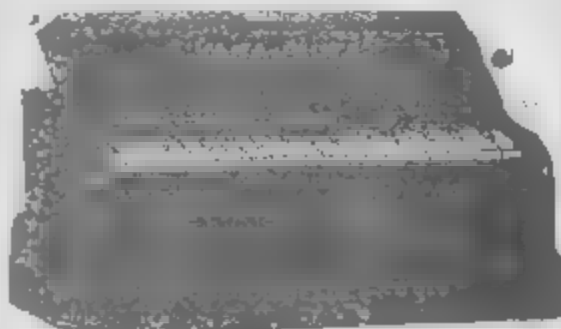
મન રંજન અર્થે હરેક ધરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે. એ હરેક પુરા પાઠશાળામાં, મુળકર્તા પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હાથના, પગના, પેટેબદ્ધ હરેક ભવના શીઝ અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં રહેલમાં તેવાજ રહે છે તે સીવાય જતા બાકી ધમણ સુર, બલન વીધેરે પણ મળશે. હરેક ભવના હારમોનિયમનું રીપેરીંગ કામ ખાતરીથી કરી આપીએ છીએ. હરેક શા મળે:—

મારાલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(મારાલીયા એ. એન. મારાલીયા.)

પી. એ. બોક્સ ૪૬૦.

૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબાન.

Indian Opinion

No. 41—Vol. XXIX.

Friday, October 9th, 1931.

Registered as Second Class Newspaper.
Price Fourpence.

WILL MAHATMA GANDHI COMPROMISE

TIMELY REVIEW OF THE INDIAN POSITION

THE following article by the Rev. Dr. John Haynes Holmes, appearing in a recent number of *The People* will enlighten the people of this country as to the truth about the present struggle in India and about Mahatma Gandhi. The writer says:

It is disquieting to find disquiet abroad in many hearts lest Mahatma Gandhi be persuaded in the forthcoming Round Table Conference in London to compromise the claims upon the British, and thus in some measure give over the cause for which so many gallant souls have suffered and died in India. Those who cherish suspicion and fear of this kind do little credit to Gandhi, and can have little real knowledge of the man. Yet are their forebodings at least understandable.

There is so much at stake in the meetings in September. To those who revere the Mahatma, there is his prestige and power as the trusted leader of his people; to those who love India, there is the destiny of this nation now hanging in the balance; to idealists the world around who exalt Gandhi's programme of SATYAGRAHA as a new method of dealing with human affairs, there is the success of this method as applied to vast problems of national and international concern. Mahatma Gandhi to-day more truly than Woodrow Wilson yesterday, stands at the very centre of the world's life; with the fate of centuries poised within his hands. What wonder that there are those who fear that no one man, not even the greatest, can wholly meet the stress of so stupendous a crisis, and that Gandhi therefore like Wilson, voyaging to strange shores, may be enticed to compromise and thus lose his cause, as did the American President, to his own humiliation and disgrace.

Apart from general consideration of this character, there seem to be special reasons for fear on Gandhi's behalf. So at least I find in talking with some of those committed to the great movement for India's liberation from imperial servitude.

Thus, there is the feeling that Gandhi has already surrendered much in his agreement with Lord Irwin, and thus has himself prepared the way for the final surrender in agreement with Premier MacDonald. The feeling is natural, perhaps, to those who find it impossible to treat with an enemy under any circumstances, and who would fight to the bitter end, though friend perish alike with foe, rather than seek through peaceful negotiation the goal desired. But this is an idea, none the less, which is based upon a fundamental misconception of Gandhi's action at New Delhi, as also of the character of the Mahatma himself.

In the very necessities of the case, by the whole logic of his teachings and example through many years, Gandhi in his struggle against Britain was committed to the rule of ending war and establishing peace the very moment the British intimated their willingness to settle, even to discuss, the nationalist terms laid down by the Congress and its leaders. Lord Irwin gave this intimation by releasing Gandhi from prison. By accepting the Viceroy's offer of negotiation, the Mahatma released tens of thousands of his heroic countrymen from cruel suffering and exhausting sacrifice, and at the same time abandoned no advantage of the position achieved in the non-violent war and threw over no point essential to the cause of independence. On the contrary, he won much—more than had ever been won by any Indian in the battle for his people's liberty—and thus laid firm and sure the ground for complete victory in London. The real significance of the Gandhi-Irwin Pact becomes manifest when it is seen to be not a peace at all but a truce. Gandhi granted the truce in answer to the petition of his adversary. This proved him the victor in the long struggle of 1930-31, and armed him with the power to dictate terms when came the time to write the peace which follows upon the truce. If there is any doubt of this in our minds, we have only to consult Winston Churchill and the English "Die hards." These know, if some of the rest of us do not, what Gandhi has already won for India.

Another fear what Gandhi may do, or not do, in London springs from the nature of the Round-table Conference itself. At this fateful gathering, the Mahatma will be the sole representative of the Congress, but not the sole representative of India. On the contrary, the Princes will be there, and the Liberals, and the Moderates and others whose interest is far more in the Empire than in their native land. Is it not certain that Gandhi will straightway find himself isolated in this company—that there will come the moment when the overwhelming majority, if not all, of the delegates will be ready to accept terms laid down by British which are inconsistent with the Congress platform and thus unacceptable to Gandhi—that the Mahatma will thus be placed in a hopeless minority, and exposed, if he remains irreconcilable to ridicule and denunciation as a fanatic who prefers his own will to the country's welfare, and with whom, therefore, it is impossible to deal—that, in this situation, the Mahatma will find it impossible to hold out, and thus at last give way? Any man, it may be argued, must sooner or later yield under such circumstances. How much more, perhaps, Mahatma Gandhi, whose

gentle spirit, noble trust even in his enemies, and ardent love of concord, must persuade him in the end to accept peace at almost any price?

The answer to this suggestion is to be found, first of all, in history. Already Gandhi has met a situation of this kind and has held his ground. For he stood alone, did he not, in the face of his countrymen, the Empire and the world, when he refused last year to attend the first Round Table Conference? All other elements in Indian life were ready to go, and did go. Gandhi, as the embodiment of the Congress, was unwilling to go and did not go. British had recognized his terms—therefore, though he stood alone he must say nay. More than this he must crown his action by alone declaring a war against Britain which shook the Empire to its foundations. What the Mahatma has done other, he will do again. His position to-morrow in London will be easy, it seems to me, as compared with his position yesterday at Lahore. If occasion arises, history will repeat itself.

But there is a deeper answer to this contention, which is proved by no historical precedent, but by the transcendental qualities of a great man. Thus, there are certain things which I cannot conceive as possible with Mahatma Gandhi. I cannot conceive, for example, that Gandhi will be flattered by the attentions of the London statesmen or dazzled by the glitter of the King and court, or softened and deceived by public honours and reward. The Mahatma's soul is impervious to the wiles of the world. He cannot be bought, for the simple reason that he does not want the world's values. He cannot be misled, since, through years of discipline, he has made his "eye single" and therefore his "whole body full of light." Gandhi's lotus cloth will guarantee the integrity of his wearer.

It is in the same way, and for the same reason, that I cannot imagine Mahatma Gandhi considering his principles or his life's cause under any compromise or compromise of isolation in the London Conference. This also is a thing which Gandhi will not, because he cannot, do. He is committed to India's liberation. His leadership in this and has been sanctified by the confidence of millions, and by the blood sacrifice of hundreds of thousands of these millions. He has said that he will forever labour steadfastly to free his people "by peace if possible by war if necessary." I must believe that Gandhi means what he says, and will do what he means. To believe otherwise is to believe that water may run uphill, or the stars fall down from heaven.

It is to be remembered that Gandhi, by statement and deed as consummate as his behaviour is sublime, has now led India to a position in which a man less strong than himself must hold out till what he asks is granted. For India is now committed to the cause of freedom, exactly as America was committed in Revolutionary War. After Lahore, and the Declaration of Independence, and the raising of the national flag, the nation cannot retreat even if she would. She has put her hand in the plough, and cannot look back. After all that has happened, all that has been suffered, India would become the laughing-stock of the world, and the contemptuous joke of the Englishmen, if she should take less than what she has set out to gain. Worse than this, by any policy of compromise, surrender, she would become the game of her own people. Her martyrs would cry out from their graves. The tears in her myriad prison-cells, the blood on her countless paving stones, would find tongues to clamour their reproach. If India is to survive in spirit—worthy of her cause, faithful to her dream, whole in soul if not in body. Of all living men to-day, the Mahatma must see and know this fact, and therefore will not forget it.

But not India alone but the world has issue here! There are some things that cannot be compromised,

The freedom of a nation is one, for it is either free or it is not free. The soul of a people is another, for it is either true, or it is not true. The sanctity of a cause is still another, for it is either served, or it is not served. Gandhi has won the allegiance of millions of men and women outside his own country and thus untouched by his own nationalistic cause, through that higher cause of love, and non-violence, and self-sacrifice, which alone in history he has made so peculiarly his own; he is to-day the guardian of this universal cause of the spirit, as well as of the specific cause of India. If he sits at London, he will sit as the representative of the millions of his own land who see in him their liberation from subjection, but also of unnumbered millions in other lands who see in him their liberation from violence, and war and hate and death. Gandhi has taught mankind a better way of life. Can he make that way succeed, and therewith prove its worth? It is this which he must answer in London. And if he fails, the heart of the world will break!

Never in all history has one man faced as great a challenge as Gandhi must face in Britain. Never in all history has there been a man so fitted in mind and spirit to answer this challenge, and therewith save humanity. We pray for him who is not only India's but the world's Mahatma, because we trust him, and therefore would help him to stand fast.

Notes and News

A NOTE of warning against race hatred was once again sounded by the Rt. Rev. Dr. A. H. L. Karnoy, Bishop of Johannesburg, in the course of his charge to the tenth Diocesan Synod of the Diocese of Johannesburg in St. Mary's Cathedral last Monday. Exhorting the Christians to walk in the path of justice and peace at whatever cost, the Rt. Rev. Bishop is reported to have said:

"One thing is certain, nothing that is unjust, nothing that is inspired by fear, nothing that tends to keep one section down can possibly be according to the mind of Christ. It is common to sneer at the idealist, but idealism will win. In other directions the hard-headed, practical man has made such a mess of the world. The doctrine of greed and unlimited competition rising by sleeping on one's neighbour, has produced our post-war world.

"It is time we learnt the lessons of history. It is time we gave the idealist a chance. It will be a bad lookout for South Africa if we neglect to do so. We shall not perhaps see the full effects of a policy of repression in our day, but our children and our grandchildren will reap the fruits of our misdoings, of our craven fears.

"In Christ is our solution. It lies in believing that He came to redeem all men, body and soul—that God is the Father of all, that in Christ there is neither male nor female, bond nor free, but that we are all one in Christ Jesus."

The Transvaal Agricultural Union at its Congress held recently in Pretoria passed resolutions requesting the Government to keep the interests of the White civilisation paramount at the ensuing Round Table Conference; to provide that Asiatic traders should not be allowed to trade in European towns and that as far as possible those Indians who contravene the insolvency law be deported.

Sri K. V. Reddi, Agent of the Government of India, went to Marlitzburg on Tuesday and will return to his Castle at Mayville on Saturday to meet

the leading members of the Indian community to further consider the question of unemployment among Indians.

Mr. S. N. Modh, secretary of the Transvaal Indian Congress, arrived in Durban last Sunday from Johannesburg to have an interview with the Agent on urgent matters concerning the Transvaal Indians and has returned to Johannesburg on Wednesday evening.

THE Indian Legislative Assembly, by 54 votes to 21, passed a Press Control Bill which will have its own penalties for the publication of matter inciting to or encouraging murder or violence.

NO COMMUNALISM PLEASE!

WE reproduce elsewhere in this issue a message from the Calcutta correspondent of the *Natal Mercury* alleging that Congressmen in India who are interesting themselves in the Indian question in South Africa are introducing communalism in dealing with the question. It would indeed be regrettable if it were true. But we doubt very much if any of the messages sent out by the *Mercury's* correspondent at Calcutta are reliable. They smell of a motive behind them of a mischievous propaganda of confusing the outside world as to the true state of affairs in India and also to add fuel to the fire of communalism lest it should get extinguished and cause the whole Indian nation to show a united front to its strong enemy. It is only an instance of how the policy of divide and rule is being adhered to.

However that may be, we sincerely hope that the Congress leaders in India are not correctly reported and that their objection, if they have any, to Sir Fazli Hussain is not based on the ground of his being a Muslim but on some other grounds which we need not enter into.

The day Indians in South Africa catch the infection of communalism they may rest assured that they are doomed. We are here neither Hindus nor Muslims nor Parsees nor Christians but we are Indians. Nor does it matter which Province we may belong to in India—whether Madras, Bombay or Bengal. Neither communal nor provincial barriers count with us in this country. This has been the policy from the beginning of the history of Indians in South Africa and every endeavour is made never to swerve from it.

The section of the Indian community that predominates in this country really hails from the Madras and the United Provinces and if an Indian leader to the Round

Table Conference were to be appointed from a communal point of view a Madrasite would be the right person. But we do not want the appointment made on that basis at all. A leader that is above party or sectional spirit would be the right person to represent our cause in this country no matter whatever sect or religion he may belong. The last delegation from India was led by Sir Mahomed Habibullah and although he was a Muslim the Indian community had nothing to complain against him. If Sir Fazli Hussain too comes with the same spirit as did Sir Mahomed Habibullah, no section of the community will have cause for complaint.

We can, however, very well understand the fear of the Congress leaders in India that because the delegation will be an official one nominated by the Indian Government the representatives to the ensuing Conference may not be able to do much for us in this country. We fully share with them that fear. If the Government of India persists in sending delegates who do not command the fullest confidence of the people and who are not strong enough to stand unflinchingly at all costs, where a question of right and justice is involved, by those whom they represent it will only mean a lack of concern on its part about the interests of Indian nationals in this country.

REPATRIATION

THE Calcutta correspondent of the *Natal Mercury* in his report has also thrown a bait to intending repatriates by informing them that the Imperial Indian Citizenship Association has opened an "emigrants' home" in Bombay with the object of helping emigrants passing through the city while leaving or returning to India. Now as far as repatriation goes we might as well once again make our attitude towards that scheme quite clear. We must state most emphatically that we have never favoured our brethren in this country selling their birthright for a mess of pottage. Those who do so are foolish. If we have tolerated the Assisted Emigration Scheme we have done so with the fullest understanding that it is purely voluntary and that no compulsion whatsoever would be exercised in inducing Indians to take advantage of the scheme. Leading Europeans who hold the reins of the Government, however, apparent-

ly seem to think that we have not sufficiently encouraged our people to take advantage of the scheme and they accuse us of having violated the terms of the Capetown Agreement in not doing so. We never knew that the Indian delegates at the Round Table Conference had agreed to any condition that Indians would be encouraged to leave this country by selling their birthright. Why should there be any encouragement needed at all when the scheme was purely voluntary. If any such condition has been agreed upon by them they have certainly blundered and it is to be hoped that a similar blunder will not be committed at the ensuing Conference for we do not want any agreement based upon any condition whereby a section of the community would get a few concessions at the cost of sacrificing the rights of another section.

Now with regard to the "emigrants' home" opened by the Imperial Indian Citizenship Association, it would appear that the "home" is not meant only for repatriates but for the convenience of all passengers landing and embarking at Bombay and special facilities have been made for deck passengers. But even if it is meant primarily for the benefit of repatriates it is a laudable step, for those unfortunates who do leave this country must certainly not be neglected by the people of India even if the Government fails in its duty.

From Yeravda 'Mandir'

The following is the English translation from *Young India* by 'V. G. D.' of the third of several discourses which Mahatma Gandhi sent from there to him during his incarceration at Yeravda prison to the Satyagrah Ashram at Ahmedabad, which we have no doubt will be read with great interest and advantage by our readers.

Brahmacharya (Chastity)

The third among our observances is Brahmacharya. As a matter of fact all observances arise from Truth, and are there to subserv Truth. The man, who is wedded to Truth and worships Truth alone, proves unfaithful to her, if he applies his talents to anything else. How then can he minister to the senses? A man, whose activities are wholly consecrated to the realisation of Truth, which requires utter selflessness, can have no time for the selfish purpose of rearing children and running a household. We have not had a single example of any one realising Truth through self-indulgence.

Again, if we look at it from the standpoint of *Ahimsa* (Non-violence), we feel that the attainment of *Ahimsa* is impossible without purity. *Ahimsa* means Universal Love. If a man gives his love to one woman, or a woman to one man, what is there left for all the world beside? It simply means, "We two first, and the devil take all the rest of them." As a faithful wife must be prepared to sacrifice her all for the sake of her husband, and a

faithful husband for the sake of his wife, it is clear that such persons cannot rise to the height of Universal Love, or look upon all mankind as kith and kin. For they have created a boundary wall round their love. The larger their family, the further are they from Universal Love. Hence one who would obey the law of *Ahimsa* cannot marry, not to speak of gratification outside the marital bond.

Then what about people who are already married? Would they never be able to realise Truth? Can they never offer up their all at the altar of humanity? There is a way out for them. They can behave as if they were not married. Those who have enjoyed this happy condition will be able to bear me out. Many have to my knowledge successfully tried the experiment. If the married couple can think of each other as brother or sister, they are freed for universal service. The very thought that all the women in the world are one's sisters, mothers or daughters would at once annihilate a man and sweep all his sholes. The husband and wife do not lose anything here, but only add to their resources and even to their family. Their love becomes free from the impurity of lust and so grows stronger. With the disappearance of this impurity, they can serve each other better, and the occasions for quarrel between them become fewer. There is more room for quarrels, where the love is selfish and bounded.

When once we have grasped these fundamental ideas, a consideration of the physical benefits of chastity becomes a matter of secondary importance. How foolish it is intentionally to dissipate vital energy in sensual enjoyment? It is a grave misuse to fritter away for physical gratification that which is given to man and woman for the full enjoyment of their bodily and mental powers. Such misuse is the root cause of many a disease.

Brahmacharya is to be observed in thought, word and deed. This applies to all observances. We are told in the Gita and our experiences corroborates the remark, that the foolish man, who appears to control his body, but is nursing evil thought in his mind, makes vain effort. It is harmful to suppress the body if the mind is at the same time allowed to go astray. Where the mind wanders, the body must follow sooner or later. It is necessary at this stage to appreciate one distinction. It is one thing to allow the mind to harbour impure thoughts; it is a different thing altogether if it strays among them in spite of ourselves. Victory will be ours in the end, if we non-cooperate with the mind in this evil process. We experience every moment of our life that while the body is subject to our control, the mind is not. Hence the body must be immediately taken in hand, and then we must put forth a constant and ceaseless effort to bring the mind under control. We are struggling now and here. If we give way to the mind, the body and the mind will pull in different ways, and we shall be false to ourselves. Body and mind may be said to go together, so long as we continue to resist the approach of every evil thought.

The observance of Brahmacharya has been believed to be very difficult, almost impossible. Trying to find a reason for this belief, we see that the term Brahmacharya has been understood in a narrow sense. Here content or sexual passion has been thought to be the element to observing Brahmacharya. But this is a conception incomplete and wrong. Brahmacharya is the control of all the organs of sense. He, who attempts to control only one organ, and allows all the others free play, is bound to find his effort futile. To hear suggestive stories with the ears, to see suggestive sights with the eyes, to taste stimulating food with the tongue, to touch exciting things with the hands, and then at the same time to try to control the only remaining organ is like putting one's hand in a fire, and then trying to escape burns. He therefore who is resolved to

control the one must be likewise determined to control the rest. I have always felt that harm has been done by too narrow definition of Brahmacharya. If we practice simultaneous self-control in all directions, the attempt is scientific and easy of success. Perhaps the police in the chief cities. Hence we have assigned to its control a separate place among the observances.

Let us remember the root meaning of Brahmacharya. It means *charya* or course of conduct adapted to the search of *Brahman* or Truth. From this etymological meaning arises the special meaning, viz., control of all the senses. We must forget the incomplete definition, which restricts itself to the sexual aspect only.

Natal Nationalist Party Congress

Asks For Segregation Of Indians

At the Congress of the Natal Nationalist Party held on Oct. 7 at Greytown the Greyville branch moved to the effect that steps be taken to prevent further Asiatic encroachment, and that Durban Town Council be given the necessary powers to do so.

"This is a very important matter," declared the speaker to the motion. "Indians are coming up into the residential parts of the town and West Street, and Europeans cannot compete with them." He advocated that the Corporation be urged to make use of housing loans to create an Indian village. "Unless we receive help from the Government or the Town Council we are lost."

He urged the Government to take up the matter when the Indian Agreement was considered.

Mr. E. G. Jansen, Minister of Native Affairs, pointed out that the Indian Agreement was shortly to be considered, and that it would not be wise to say too much about the matter at the present time.

The Minister of Justice, Mr. O. Pirow, said that his impression in connection with the Government's employment scheme was that Dnyaban's Indian village was to be proceeded with.

Mr. J. Vermaak (Durban) thought that the time would come if the position was allowed to develop, when the Europeans would live in locations and the Asiatics occupy the best parts of the town. He feared that the Gentlemen's Agreement had benefited the Asiatics at the expense of the European.

Mr. C. Marlene (Maitzburg), supporting the motion, said that drastic steps should be taken to make the Asiatics realise that Natal was not a land of milk and honey for them. The position had grown so bad in Maitzburg that on entering it a visitor might be excused for thinking that he was in Bombay or Calcutta.

Mr. J. C. Boshoff objected to Durban alone being mentioned in this regard. It was a matter affecting the whole of Natal, and he instanced farms at Dannhauser and Winterton being bought by Asiatics.

"We have a segregation policy for Natives. Why not also for Asiatics?" he asked. (Applause.) "We cannot allow the present position to go on."

Mr. J. Holtz declared that the Europeans had themselves greatly to blame because of the manner in which they supported Asiatic migration. He thought that a boycott should be declared on Asiatics, even if it did cost an extra sixpence on all purchases. He did not think that any Government could get the Asiatics out of this country.

Mr. Vermaak thought that the only hope was help from the Government. Unfortunately people would always buy what suited their pocket, and a boycott would not work.

A special committee appointed to draw up resolutions regarding Asiatic penetration reported and suggested the following, which was passed:

The Congress strongly disapproves of the present conditions regarding the purchase of immovable property by Asiatics from Europeans, and is convinced that the segregation of Asiatics in Natal, both commercially and residentially, is urgently necessary, and urges the Government to introduce legislation to render possible such segregation.—*Natal Mercury*.

Indian Education In Natal

Superintendent's Report

The retired Superintendent of Education for the Natal Province, Mr. Hugh Bryan, has issued his report for the year 1930.

The attendance in the Indian schools in 1930 was 11,701 as compared with 13,464 in 1929. Average attendance during the year being 13,064 as being compared with 11,681 in the previous year, representing 85 per cent.

The Asiatic schools, the report says, have not registered the enrolment figure anticipated (the Department anticipated an annual increase of about 2,000), but the average is well over 1,000 more, and their percentage attendance figure of 89 under non-compulsory regulations is most creditable.

Cost Of Education

The total expenditure on education in 1930 was £750,073 compared with £731,381 in 1929.

The Government for the year from all sources was £600,081. In 1929 it was £611,111 so that the net cost of education was £141,297.

The subsidy earned by schools of all types, excepting those for Natives, for the period April 1929-March 1930 was £408,095, and for the same period 1930-1931 was £424,177.

The actual running of schools was (£408,095 £64,111) £472,506 leaving a balance of some £182,191 to be found directly by the Province.

The Province pays nothing towards the education of Indians which is entirely covered by the subsidy earned by them, and the same applies to Native education.

The amount spent on Indian education is £21,000. The cost per unit of all European pupils was £20-1-9, per Coloured pupil £11-7-3, per Indian pupil £5-0-9 and per Native pupil £2-4-11.

Staffing

In the Government Indian schools the total number of teachers was 105 of which 98 were Indians and 7 Europeans and in Government-aided Indian schools there were 322 teachers of which 20 were Europeans, 14 Coloured and 288 Indians. There was an increase of 17 teachers in Government Indian schools.

Number of Schools

There are 82 Indian schools in the Province with an average attendance of 14,701 pupils.

Under the heading "Indian Education" Mr. Hugh Bryan writes as follows:—

"The organization and control of this section has been almost entirely in the able hands of Inspector Mr. Lawler, the perusal of whose detailed report of the new financial scheme for the schools will repay careful reading, as also will the remarks of other inspectors.

"We have been totally unable, under the financial

restrictions imposed, to satisfy all demands, many of which may be termed justifiable; but we have terminated many anomalies which existed under the old system.

"The Indian teachers have been very much disappointed by the rejection of a Pension scheme on normal lines. There does not seem to be any overt reason why non-Europeans, if able and willing to contribute on the same scale, should be inadmissible to apply a scheme as is now under consideration for Europeans.

"The question of the training of Indian teachers has advanced towards a blending of the past with the future in which both the Sastri College will play the greatest part and an ascending qualification will mark the years. One dominant note comes from our Indian schools, and it is worth the attention of the self-satisfaction of Europeans, namely, the keenness of the pupils and the resultant efficiency of very many of the schools. It says much, too, for the general body of Indian teachers, whose strong desire to better themselves educationally is proof, if any were needed, of their backwardness in education compared with their European colleagues, that an efficiency is there, to which the Department is glad to pay tribute.

"The Sastri College is crowded, but good deal of regret must be expressed that we seem to be no nearer the completion of the building by the Holmeaving, which is so urgently needed. The original wave of enthusiasm seems to have spent itself largely. It must be suspected, for causes without the control of this Department. But a reminder that Achilles in his tent was somewhat useless to his people may be apposite."

South Coast District

"The South Coast District Inspector Mr. O. K. Winterton states in his report that: Though there has been a notable increase in the number of school places in Indian schools along the coastal belt during the year 1930, the supply has not yet overtaken the demand. At Chirwood the Indian school accommodation has been taxed to the uttermost; and there are still some hundreds of children over seven years of age seeking in vain for admission.

"Within the limits of financial possibility the Natal Administration has met the claims of the Indian community; but many applications for new schools or new extensions have had to stand down until the beginning of the new financial year.

"There is one fact which has become clear to me during the past six months. It is the fact of the big hiatus between Indian Primary Schools and the work undertaken at Sastri College. If that college is to function effectively as a Secondary School, considerable improvement will have to take place in the work of pupils of Standards IV, V, and VI in Indian Primary Schools. It was noticed for example that the English Composition of Indian candidates at the last P.S.C. Examination was very poor indeed. Better facilities and better teaching for these pupils are essential, for the Sastri College will fail of its purpose."

Indians Not Musical

Music Organizer, Mr. Cyril Wright states in his report that the state of music amongst the Indian students at Sastri College at the beginning of 1930 can only be described as appalling. About 80 per cent. of the youths who appeared before me were unable to pitch a given sound, the idea of music as a thing of beauty, a means of uplift, a source of refinement and enjoyment, was entirely absent. A start had to be made somewhere however as the only means of introducing music generally into Indian schools is through the teachers.

Some progress was made during the year but with the unpromising material and the ill-prepared students it will be a long time before music, as the European accepts it, comes into its own in Indian education. The only means of approach is through the teachers and a way is opened by the introduction of the subject at the Sastri College. There is no adequate provision for musical instruction amongst Indian women teachers. In the training of Europeans it is the man who are neglected, with Indians it is the women.

Mahatma Gandhi's Sixty-third Birthday

Mahatma Gandhi celebrated his sixty-third birthday last Friday October 2. He had a fling with a sixpenny fruit luncheon at a Westminster restaurant, at which about 500 guests did him honour. The menu consisted of oranges, apples, bananas, pears, nuts, grapes, and water.

Mahatma Gandhi was given a birthday purse of £565, with which he decided to buy spinning wheels for Indian villages.

Congress Message

The following message was sent to Mahatma Gandhi on October 2, the occasion of his sixty-third birthday, by the Natal Indian Congress —

"Natal Indians extend their love and sincerest congratulations on your 63rd birthday. May your humanitarian work in London for the teeming millions in India be successful. Our earnest prayer—visit us en route to India. Love to Mrs. Gandhi."

Message From Pretoria Indians

The following telegram was sent to Mahatma Gandhi by the Tamil Vedic Young Men's Association, Pretoria, who celebrated the occasion by holding a special meeting:—

"Members glorify and heartily congratulate you on your 63rd birthday. Pray Almighty to bless you with long life, health, and strength to expound truth, righteousness and to gain freedom. Wishing success."

A message wishing Mahatma Gandhi health, strength and long life and praying for the success of his efforts at the Round Table Conference was sent to him by the Pretoria Indian Market Association.

Beira Indians' Message

A correspondent from Beira states that a special mass meeting of Indians was held last Monday which was attended by every section of the community to offer prayers to spare Mahatma Gandhi to see his noble ideal of liberating India realised.

Mercury's Calcutta Correspondent

On The Round Table Conference

The Calcutta correspondent of the *Natal Mercury* states:—

"Because the delegation will be an official one nominated by the Indian Government, the Indian National Congress does not expect that India's representatives to the Capetown Conference in January will be able to do much for South African Indians. Again, the Congress Hindus do not appear to relish the idea of the Indian Government's delegation being led by a Mohammedan."

The *Bombay Chronicle*—the Bombay Provincial Congress Committee's principal newspaper, the same correspondent further states, has reopened the communal canker by remarking inter alia "It is just possible that Sir Paul Hays in should determine the interests of his countrymen, at least outside India. And, after all, the Muslims constitute an effective percentage of the Indian population in South Africa."

Bar To Intending Repatriates

Meanwhile Indians in South Africa who are contemplating repatriation, the same correspondent still further states, will be interested to learn that an "emigrants' home" has just been started in Bombay, under the auspices of the Imperial Indian Citizenship Association, with the object of helping emigrants passing through the city while leaving or returning to India. Deaf passengers will, so far as possible, be accommodated in the emigrants' home for a few days free of charge, and the Association will endeavour to assist them in every possible way. Separate restaurants for Hindus and Mohammedans are to run, where cheap wholesome food at fixed rates will be available. Arrangements have also been made for free medical advice.

Prohibition In India

The following report from the *Indian Social Reformer* of Bombay though stale will be read with interest by readers in this country:—

The Anglo-Indian Temperance Association of London is one of the landmarks in the history of co-operation between Englishmen and Indians in the field of social service. It was founded in 1889 by the late Mr. W. S. Chinn and has been successful in keeping before the British public one of the gravest defects of the Indian administration for which it is responsible. If it has not been able to do more, it is because official opposition and vested interests have blocked the way. The Association held its annual meeting on the 13th May with Dr. Harold Mann in the chair in the absence, owing to indisposition, of the President, Lord Clwyd, who has been indefatigable in his interest in the moral and material well-being of this country for over forty years. Dr. Mann, of course, is a household name in this Presidency as one of the few Englishmen in Government service who did their best to identify themselves with the people of India. He was actively associated with the movements for the elevation of the depressed classes, for Temperance and for rural uplift. In the University of Bombay he was conspicuous for the independent line which he took on all questions, and which generally ranged him alongside of non-official rather than of official opinion. In the special department of Agriculture with which he was connected, he be-

longed, we think, to the school which has more faith in building up indigenous institutions than on the wholesale importation of ideas, men and machinery from abroad. The cultivator, to him, was the crux of the problem, and he did whatever he could to raise him and to work through him. All this went against the grain of the bureaucratic tradition, and no wonder, Dr. Mann retired without a prefix or suffix to his name after years of strenuous service.

We are glad that he accepted the chair at the last annual general meeting of the Association which henceforth, he announced, will have for its chief purpose the helping of the Prohibition movement which, it has rightly decided, will have its headquarters in this country. The Temperance movement is now merged in the Prohibition movement which has to be pushed on through the Legislatures with such temporary and subsidiary help as can be got from voluntary efforts. Dr. Mann and other speakers declared that the experience of last year had put the peg in their hearts for the success of the movement. "I remember," said Dr. Mann, "when I attended this meeting last year, I said quite clearly that I was disappointed and distressed, but what has happened during the past year has encouraged all those who have been fighting year after year for the Temperance cause in India." Mr. Ernest Winterton, M.P., who followed, paid a glowing tribute to the work of women picketers. He said:

"I hope we are not going to be censorious in our judgment of those women who have felt it to be their duty to stand outside the liquor shops and pray us not to go in—well, pray is the right word. Mr. Chairman, at Miss Campbell showed us, standing minutely there, with clasped hands, an Indian could resist that silent appeal and no Indian stone could pass that barrier between his own welfare and the evil. The women who did that, coming from sheltered lives, coming as some of you know, from the cities of which we, Westerners, can hardly imagine, to take up a work of that kind, have not only done a service to India but to humanity. Just as in the case of the U.S.A. it was the prayer of consecrated Christian women which first got rolling that stone which found no resting until Prohibition was written into the Constitution of the United States. It will also be written in the future history of India, that these women by their silent prayers won the victory for Prohibition."

In the face of such a splendid protest against the curse of drink by her slaves, it was almost cruel on the part of Begum Shah Nawaz to have told Mr. Winterton that "much as we would like prohibition, we cannot even purchase prohibition at a price so high as keeping our own people in ignorance. It can be shown easily that the Begum is wrong in thinking that the excise revenue of India is earmarked for education. Even if it were, it would have to go, as a drinking parent is not the best objection for his child. But apart from the error of her view, Begum Shah Nawaz did not truly represent on this important question the mind of the women of this country, whom she was selected to represent at the Round Table Conference. Does the Begum think that the women who in their hundreds picketed liquor shops and went to prison last year, had no intelligence and did not know what they were about? In her address to the All-India Women's Conference held in Bombay last year, the late Lady Duff Deane gave a prominent place to Prohibition as a reform which was needed in the interests primarily of women. The words which

she used are worth quoting. Now that she is no more, they must appeal to her countrywomen with special solemnity. She said:

"Another movement which is closely associated with women's well-being is that known as Prohibition. The question of Temperance has always been associated with Social Purity. And rightly so, as it is the palpable fact that the use of intoxicating drinks and drugs is inseparably associated with lower sexual morality. The adoption of Prohibition in the United States has greatly benefited women and children, and it is due largely to the women's vote that President Hoover succeeded in being elected to the Presidency against his powerful rival who was opposed to Prohibition. Drink is the cause of great misery in India also, and it is well-known that most of the increase in wages which the mill-workers secured during the War and after, went directly into the liquor shops. I have no doubt that the introduction of Prohibition will be a great benefit to the country's industries as well as to family life, and I am sure that the women of India are wholeheartedly with the Prohibition reformers of the country."

The Begum's ill-considered statement to Mr. Winterton emphasises the need of the addition of representative women to the forthcoming session of the Round Table Conference. As Dr. Harold Mann put it, we must deal with the liquor traffic independently of finance. Even if it means the absence of balanced budgets for a time, we have to get the nefarious traffic abolished.

Sir Kurma's Address

On Indian Culture

(By G. L. SINGHA, South College)

Under the auspices of the Society for the advancement of Indian Culture, Sir Kurma gave a most interesting and, what is more important, a most inspiring lecture in the Gandhi Library recently before an audience of over 200 men and women. A very special feature of the meeting was the fact that it was largely attended by young men in whom alone we can discover the hope of the cultural evolution of the Indian community and on whose shoulders lies to a very great extent the responsibility of its well being in other spheres also.

Sir Kurma began his address by explaining the meaning, the significance, of the words 'culture' and 'civilisation' and subsequently he showed in a most scholarly way the difference between them and the extent to which they are interchangeable. He said, "Culture is mental development, the discipline by which man's intellectual and moral nature is elevated. Civilisation is the state of being refined in manners and improved in arts and learning, as distinguished from the savage. The two terms are in many respects interchangeable. A country or people is said to be civilised if it is improved, if it is prominent in the best qualities of man and society, if it is perfected or approaches perfection, if it is happy, noble and wise. But a

nation is also said to be civilised if it is powerful and wealthy. A savage people has no organisation, no good system of Government, no protection of property or person except what individual personal strength can secure. A civilised nation has all these. In this sense civilisation is somewhat different from culture though it is the result of the latter and represents the material accomplishments of culture. In short culture is sublimation of the ethical, moral and religious aspects of the human nature. Civilisation is the material manifestation of these and is concerned with the temporal relations of man."

He next compared the scheme of values as formulated in the East and the West. He compared an Indian and a European with respect to what each does for its own sake as distinct from what each does with a definite material object in view. He proved that there is a fundamental difference between these two and pointed out that the most important task that we have got before us at the present moment specially in this country is that we should study both of them and then find out the happy co-ordination of their aims of life with a view to evolve out a state of things which would be acceptable to both and which will give happiness to both. If East is great, West is also great and greater than both of them is the synthesis of East and West. About Western civilisation he said: "It is militant, aggressive and dynamic. It consists in wealth and power. Its aim is materialistic. Ask a native of South Africa what he values most in Western civilisation and he will at once say, wealth, dress, furniture and above all fire arms. Indian civilisation differs from these in almost every respect."

While analysing the culture, civilisation, growth, and history of India, Sir Kurma first gave the standard according to which different nations of the world are to be valued as regards their emotional and material greatness. He gave the four tests of Dr. Revers and these tests he made use of while judging the achievements of the Indian mind in the field of Positive and Transcendental Sciences. The first test is a highly evolved social structure and this includes the State, the people, the Administration, and the international relation consisting of trade, maritime enterprises and colonisation. The second test is the growth of an exalted religion and philosophy. The third test is the development of a language capable of expressing the finest shades of meaning and literature with which are associated grammar, epics, drama etc. And the fourth test is the existence of accomplishment in arts and crafts. He then proceeded to point out the various sources of evidence from which the necessary information about India is gathered.

For Lighting, Cooking

and Heating!

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

8275 22 8'

ફીનીક્સ, સુકવાર, તારીખ ૮ અક્ટોબર ૧૯૩૧

2004'5 49

નોંધ અને સમાચાર

દેવગણીમાં ૨૨૧૪૦૧

દિવાળી અને નવરાત્રી આવી છે અને તે દિવસે શું કરીશું અને શું નહિ તેનો સ્વાભાવિક વિચાર આવે છે. તે દિવસોમાં ફટાકડા ફાડવાનો રિવાજ સાધારણ યથા પડ્યો છે. અને આ દેશમાં સેંકડો ખાડોનો અને હીંદુસ્તાનમાં લાખો રિવાજોના દિવાળીને દિવસે ધુમાડો ફરવામાં આવે છે. સામાન્ય દ્રષ્ટિએ જોતાં પણ તેને એક કુરિવાજ ગણવો જોઈએ. એવા કુરિવાજો આપણા સમાજમાં ઘણા છે. દાખલા તરીકે ભનુવ્રતને નકામી ધમાલેમાં, ખાનખાનોમાં નાણાની ચતી હોળી તથા જોરા પીળા અનેક પ્રસંગો. એટલે જો દ્રષ્ટિએ તેને કુરિવાજ ગણી નાગુદ કરવા તરફ આપણી વલણ હોવી જોઈએ. પરંતુ આજના વખતમાં તો તેમ કરવાના એક કરતાં વિશેષ કારણો છે. એક તો એ કે હીંદુસ્તાને જે સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધ ૧૯૪૭ ની સાતમાં વખતથી તે દળ પુરું થયું નથી. હીંદુસ્તાનમાં આપણુ જાગૃતિ, એના સામે દળ દમનનીલી ચાલી રહી છે. વળી લગત દરમીયાન જેઓએ પ્રાણપંથુ કામાં છે તેઓના દળ આપણે સોમ પાળીએ કીએ.

ખીણ કારણે જો કે આજે આખા દુનિયામાં મંદી છે અને તમે કારણે બેકારી છે. દીકરાનામાં તો અરધી કિપર પ્રજા જીવનનો વેસ્ટીજ આવી છે અને આજે જો કશા સર્વજન જીવનમાં છે. એવા વખતમાં સક્રિય કરકસર કરવાની અને પત્નીઓ પોતાના નાણાનો સંપૂર્ણપણે કરવાની જરૂર છે.

એટલે ઉપર જન્મીયેલું પહેલું જ કારણ થતાંકા શ્રાવના
રિવાજના મુખથીજ નાશ કરવાને માટે યત્ન છે પરંતુ જીવોને
એ સમજાવ્યું હજી પછી આવેલી નામિ હંપ તેઓને ઉપર
જન્મ લેતાં પીળાં કારણોસર પછી એ પગલું લેવાનું માજખીપાણું
સમજાયું જોએ.

અમે આદિકામાં વરતા સર્વ ભાષ્યોને વિનંતિ કરીએ છીએ કે દિવળાને દિવસે તેઓએ કૃતાકામાં એક પત્ની પશુ બરમાદ નહિ કરવી અને તેને બદલે તેથી અમેલા નાશાને કોહુસ્તાનમાં અથવા તે આ દેશમાં કેઈ પણ કોહાપયોગી કામાં સદુપયોગ કરવો. અમે વધે અમે આગીજ વિનંતિ કરી હતી અને તેને કોહાએ સાસ પ્રમાણમાં વધારી લીધા હતી. અમે કમેદ રાખીએ છીએ કે આ પ્રસંગે પશુ અમારી આ નુશ્ચિનિનિને સર્વ ભાષ્યો, એને અને આગકો સમગ્ર પૂર્વક વધારી લેશે.

ખીરતીઆને ચેતવણી

મળા સોમવારે જોદાનીસમર્જના સેન્ટ મેરીના કથીડ્રલમાં બાપટીસ્ટ કરતાં જોદાનીસમર્જના બીશપ રેવરન્ડ ડૉ. કાર્નિએ સ્વામીય તિરુકારની વિરુદ્ધ ચેતવણીના સંદેશો કલા કરતા.

પ્રતિસ્પર્ધિતાને ન્યાય અને શાંતિના મથે વિચરવાની શોધણા કરતાં નામદાર બીજાને કાળુ કે :

“એક પરંતુ ચોક્કસ છે, અને તે એ કે એ કંઈ પણ ઝેરવસ્તુથી છે, જે કંઈ પણ ભયથી ઝેરાયેલું છે, જે કંઈ પણ અમુક વર્ષને કબજાધીથી સ્થિતિમાંજ રાખ્યા માગે છે તે હસુના સિદ્ધાંત અલ્પસાર હોઈ ગયેલ નહિ. આદર્શવાદીને વિરુદ્ધ કરવો એ સાધારણ બધા પડકાર છે પરંતુ અતે આદર્શવાદનોજ નવ્ય થવાનો છે. એ સુક્ષ્મતા વ્યવહારિક માણસે જાતને વચી નાખેલું છે સુધ્ધ પછીની આપણી દુનીયા એકલપેદાપણું, હરીફાઈની રત્ન અને ચોતાના ખેડાશીને કચડીને ચોતાનો સ્વાર્થ સાધવાની રત્ન પ્રધાન પદ ધરાવે છે. આપણે ઇતિહાસના પાઠો રીખવા પડશે. આદર્શવાદીને નક આપવી પડશે. તેમ કરતાં સુઝીશું તે સ્વચ્છ આદિદાને આઠે બુદ્ધે કહાડે. એટલો સમજવો આપણી દમનનીતીની અસરો કદાચ આપણી હવાશિમાં આપણે ન પણ જોઈએ પરંતુ આપણા પુત્રો અને પોતેને તો આપણાં કુલત્યાગનાં માતાં કંઈ ભોગવવાં પડશે. હંસુનું રક્ષણ લેવામાં આપણે ઉદાર રહેલો છે. હંસર સર્વનો મિત્ર છે અને તેની નજરમાં ઉપ્પત્તિ કે નીપજ, બંદીયાન કે મુકત, પુરુષ કે સ્ત્રી સૌ સમાન છે એ સમજવામાં આપણે ઉદાર સમાયેલો છે.”

“હિન્દુઅન એપિનિઅન”

출판사: 서울대학교출판부

‘નાટકો મરકી પડ્યા’ ના કલકત્તાના પાંચમી વર્ગીય શાળામાં એક
 સંદેશો આ શાળામાં આવેલ રમણે
 લખીને છાત્રો, તેમાં તે મદાસકના
 પેતાઓ જે આ દેશમાં આવેલા સ્વામી

માં રસ લાઈ રહ્યા છે તેઓને વિશે કહે છે કે તેઓ આપણા સવાસમાં ફાળીવાદ દાખલ કરી રહ્યા છે. જો જો ખર્ચ દોષ તો બેચક સૌચનીય મહાપ, પરંતુ 'મરકપુરી' ના કલકતાના અખરપત્રીને એકે સંદેશ પાપાદાર છે કે નહિ તેને વિશે અમને દબેશાં શંકા રહેલીજ છે, તેમાં દોષ્ટવાનને લગતી અખરોને વિશે ફતીયાને સુચવાડમાંજ રાખવાની અને ફાળીવાદની આજ રમ્બેન સાવ જુગલ અખર અને આખી પ્રજા એક શમ જઈ પોતાના મજબૂત શત્રુની સામે સંયુક્ત બળા યતાવે તેથી તેમાં તોલ દોષવાની તોષાની બાજની મંથ આવતી જણાય છે. આમણ પાડીને રાજ ચલાવવાની વરીપુરાણી નીતીને એક નમુનો જણાય છે.

પરંતુ એ અને તેમ હો. અને તો કિશ્કિએજ કીએ કે
મદાસલાના તંતાઓ વિશેતો એ સંદેશો ખરો નથી જાને સઃ
પણી કુસંનની સાથેતો તેઓતો વાંધો, જો હોય તો, તે મુશ્કીલ

હોવાના કારણે નાદ હોય પણ ખીલ કાઢ પણ કારણે દરો છે જે કારણેમાં અમારે કિતરવની બકર રહેતી નથી.

અમરે હીંદી રેલુ એક્સપ્રેસ કે જે રિવરે કમીવાદનો એક સંકલ્પ અર્થિકતા દોહીએને સામરે તે રિવરે તેઓનો નાચવ સમજી શેવો. આપણે આ દેશમાં નથી લીડુ તરફ કે મુસ્લીમ, પારસી કે ખ્રીસ્તી તરીકે. આપણે સા દોહી તરફથી છીએ અને આપણા હુમલો આપણને એ સિવાય ખીલ રીતે એ લખતા પણ નથી. વળી આપણે મરાસ, બંગાળ કે મુલક છલાકાતા છીએ એ પ્રથમ પણ રહેતો નથી. આપણે આ દેશમાં નથી કોમીએકો જાણના કે નથી પ્રતિષ્ઠા બેદો જાણના અને એ જાણવા કે માફા પ્રોસામ તેમ પણ નથી. આ નીતીથી આ દેશમાં દોહીઓની તવારીખની શરઆતથીજ આપણે વૃત્તા કાવેલા છીએ અને તેમાંથી સંવિત નહિ શ્વાનો દરેક પ્રમુદ કરતા રજા છીએ.

આ દેશમાં દોહી કાણનો અદુરમિત ધરાવનારો વર્ગ ખરે જોતાં મુદ્દા અને યા. ખી.થી આવેલો છે. અને એ રાડક દેશમાં કાન્દરસમાં દોહી પ્રતિનિધિ સંકળના નાકકની પસંદગી કોમીએકની દષ્ટિએ કરમની હોય તો વહીવટમાં એક મરાસીની પસંદગી થવી જોઈએ. પરંતુ અને એ દષ્ટિએ નીમાલુક કરાવવા મુશ્કેલીજ નથી. જે નેતા કોમી કે પક્ષવથી પર દોમ તેજ આ દેશમાં આપણો પ્રથમ રજુ કરવાને સામક મજાવ. પછી બુલે તે ગણે તે પૂરે કે ગણે તે પૂરનો હોય.

દોહીઓની આવેલાં તેમાં પ્રતિનિધિમંદરની સરકારી સર મદદસદ દોહીઓના લીધી કમી કરો તેવતી સામે દોહી કામને એક મજાવવાનો વામો કિશાનમાં કારણ નહોતું. એ સર પ્રજાની કુલેન પણ સર મદદસદ વળીકુલના જેવી કામ માડી કાઢે તો તેમની સામે પણ કેમે મરિયાદ કરવાનું કારણ નહિ રહે.

છતાં મદદસદના તેઓને જે જે બધ વર્ણિયત થયેલો છે કે આવતી કાન્દરસને માટે દોહી પ્રતિનિધિમંદર દોહી રતાની સરકાર તરફથી સરકારી માથુસોમાંથીજ ચૂંટવામાં આવશે તેથી તેઓ આ દેશમાં આપણું બહુ બહુ નહિ કરી શકે તે બધ દર્શાવવામાં અને પોતે પણ તેઓની માથે સામેલ થાય છે. એ દોહી સરકાર પ્રજાને સંપૂર્ણ વિશ્વાસ નહિ કરાવના હોય અને સત્ત અને ન્યાયનો સવાલ હોય ત્યાં, જેમાં તેઓ પ્રતિનિધિત્વ કરાવના હોય તેઓના બક્ષમાં સર્વ બોલે કામ ઉભી રાકવાની સમિત નહિ કરાવના હોય તેવાઓને નીમવાની હલજ શેરો તો તેઓ અર્થ જોજ થશે કે તેમે આ દેશમાં વસના દોહીઓના વતનીઓના લગોની રશી ચિંતા છેજ નહિ.

'જાટાજ સરકારી' તો જલકાના ખમરવનીએ મોતાના રીપોર્ટ આ દોહીઓના જતાં કે છોડતાં મુલકથી રીપોર્ટિંગેકાન પતાર કાના મસાકતીઓની સમાવને માટે કમીએકમલ ધન્ડિખત સીકીજનમલિય એસોસીએકને એક વસાવતી તક યુલ્લુ રહેલું હોવાનું જાણવાને આ દેશમાંથી રીપોર્ટિંગેકાન સમાવતીઓના દોહીઓને એક સાસવ રાખી છે. જમને સામે છે કે આ રીપોર્ટિંગેકાનની ચોજના વિશે જાણારે જામાથી વલ્લુ રહી એક વાર ચોખ્ખી કરીદેવી જોઈએ અમારે જાણવાનું જોઈએ કે જામે આપણા આ દેશ માં વસતા વાલકો એક હલકને ખાતર મોતાનો જન્મસિદ્ધ જાલે વેલ્લી કે એ વસ્તુ કરી બધુ ખસેદ કલેસીજ નથી. જેઓ

તેમ કરવા જમ છે તેઓ મોટી યુર્પાઈ રહે છે. એકીએક એકીએકન રાડકને જામે સમન કરી લીધેલી છે તે પણ જોવા સંપૂર્ણ સમજુતીથીજ કે તે દેવા મરજ્યાત છે અને એ ચોજનાનો લાખ શેવતવામાં કામ પણ જાનનું ક્યામ કરવા માં નહિ આવે. કેટલાક જામગર્ય પુરોપાયનો જેઓના કાલ માં રાજ્યની સમામ છે તેઓ એક ધારના જાણા છે કે જામે અમારા લાખઓને આ ચોજનાનો લાખ શેવાને પુરતું કતેજન આપણું નથી. અને તેમ કરીને અને કેપરવન એકીએકની શરનોતો જામ કરેલો છે એક તેઓ આરોપ મુકે છે. દોહીઓને પોતાનો જન્મસિદ્ધ રક ચેવીને આ દેશ કોહી જવાનું સમજવવામાં આવશે એની રાડક દેવલ કાન્દરસમાં દોહી પ્રતિનિધિઓએ ઈર્ષ પણ કલુતાત આપેલી હોય જેલું અને જાણના નથી. જાલે જાણે પોતાના દેવા મરજ્યાતજ છે જાણે ખરી રીતે કતેજન આપણા કે સમજવવામાં રહેલું નથી. તેમ જતાં જે તેઓએ ચોટી ઈર્ષ પણ કલુતાત આપેલી હોય તો જાણે તેઓએ કુલક કરેલી છે અને જામે અવરજાણે કમેદ રાખીએ છીએ કે તેઓ જાણતી કાન્દરસ માં ચોટી જલ તદિ દરે કેમકે કામના એક વર્ગના દેશના જોમે ખીજો વર્ગ ચોટીકે જુલકાદો કોમી શકે જોઈ 'અરતી સમાધાન આ દેશની દોહી કામ માંગતીજ નથી.

દરે કમીએકમલ સીકીજનમલિય એસોસીએકને જાણેલાં પ્રસાદતી સદના સંજાધારા, રીપોર્ટ પ્રમીજ જેલું જાણના છે કે એ જાલ માલ રીપોર્ટિંગેકાન થતા દોહીઓને માલેજ નથી પણ જાણના મુલક કિતરવા અને મુલકથી સદતા કિતરવોની સમ-પૂરને માટે છે અને કેલતા કિતરવોને માટે તેમાં જાણ સમજક રાખવામાં આવી છે. પરંતુ જો તે યુર્પાતે રીપોર્ટિંગેકાન થનારોજાલ સાસને માલેજ દોમ તો પણ એ જામ પ્રવંસનીય છે કેમકે એ જાણાર પોતાની કલેજમાં કુલતી હોય તો પણ દોહીની પ્રજાને તો આ દેશ કોહી જનારા કમમસીજ બાલકો, જોનો જાને જાણાર તરફ એકરવાજ બતાવવી નહ વરે.

યરેકામાંથી ગાંધીજીનાં પ્રવચનો

સત્યમત

ગાંધીજીએ યરેકા જેલમાંથી મળામદ આશ્રમ પર જુદાં જુદાં વર્ગ ઉરર પ્રવચનો મોકલ્યાં હતાં તે મનનીય હોવાથી જામે આ વચના વાચનાના સામયે અદિ ૭ પીએ છીએ. પહેલું પ્રવચન સત્યમત પર હલું તે નીચે પ્રમલે છે :-

આપણી સરયાલું મુજબ સત્યના આશ્રમમાં રહું છે. તેથી સત્યનેજ પહેલું બલું છું.

'સત્ય' શબ્દ સત્યમતી છે. સત્ય એટલે િલું. સત્ય તે હોવાપણું. અને સત્ય સિવાય ખીલ ત્રાપ વસ્તુને કલેસીજ નથી. તેથી 'સત્યમત' ખરે નામજ 'સત' એટલે 'સત્ય' છે. તેથી પરમેશ્વર 'સત્ય' છે એમ કહેવ કરતાં 'સત્ય' જોજ પરમેશ્વર છે એમ કહેવ વધારે ચેલ્ય છે. આપણને રાજ્યવર્તા વિના, સરકાર વિના જાલનું નથી તેથી પરમેશ્વર નામ વધારે પ્રચલિત છે, જામે રહેવાનું. પણ વિચાર કરતાં તો 'સત' કે 'સત્ય' આ અર્થ નામ છે ને જોજ પુર્ણ અર્થ જામનાર છે.

ભારતીય પક્ષ ને બહીષે ખોટીશો સુલેહની પ્રત્તિ હરે—કેમિસ અને તેના અપવહારોની કસોટી અજીબની પક્ષ પ્રત્તિ હરે કે પ્રત્યક્ષ હાથ તદ્દત્ત કરી, તે વિશે ચર્ચા કરવાનો સામા પક્ષને અવકાશ આપવો એવો મહાત્માજીનો સ્વભાવ છે. તેમને જેમમાંથી હોડી લોઈ અરવાને પોતાની આ ખાજતમાં પ્રત્તિ ભરે છે. મહાત્માજીએ કસોટી કરવાની વામકસોટી મંગળી કબુલ કરીને પોતાના દબારે બંધુઓને જેમથી મુક્ત કર્યાં. અને ઘાતકી કરી અને અસ્થિ આપમેળેથી તેમને અમાન્ય, એટલું જ નહીં પણ જેમ કરવામાં પોતે મેળવેલા કામોમાંથી એક પણ લાભ લેવાનો નથી. અને આજે મેળવવાનો એકે માર્ગ બંધ થવા દીધો નથી. ખરે કહીએ તો આજ સુધી કોઈ પણ દોડી ને મેળવવા કક્ષિતવાન નથી થયો તે તેમજ મેળવું અને બંધિયની આપરજીવની સંધી કરવાનો પાયો નાખ્યો, માધી-અરવીન કસોટી એ કંઈ સુલેહ નથી પણ તદ્દત્ત છે એવું આ મુઠો પુરવાર હરે છે. આ તદ્દત્ત પક્ષ મહાત્માજીએ સામા પક્ષની અરજી સ્વીકારી છે. અને કઈ એ કે કસોટીમાં તે જીત્યા છે અને સુલેહની ચરતો રજુ કરવાનો દર તેમનો છે. એ આ વાતમાં કોઈને કંઈ રહેતી હોય તો પૂછો વીનસદન ચર્ચાએ! આપણે નથી વળણતા પણ માધી શું જાણે છે તે આ લોક સારી પેઠે જાણે છે.

હવે આ પક્ષીઓ ખીજું પણ કસોટી છે તે તપાસીએ. મહાત્માજી સુલેહ પરિપક્વ કેમિસના પ્રતિનિધિ છે પણ સમસ્ત દોહના પ્રતિનિધિ નથી. હાં રાજ્યો દરે, લીબરલે મોરારે અને ખીજાએ પણ કરી, એ લોકોને સ્વાયં અંગે કહેનકાલને લખે સારી રીતે સમજાય છે. એમને પ્રભુની આજ્ઞામાં જાણ નથી. આવા સંબંધમાં મહાત્માજી એકલા નહિ પડી જાય? એવું ન જાણે કે ખોટીકની કરતો મહાત્માજીની સામે યાદને એ લોકો આજ્ઞાપરજી વધુમતિથી કબુલ કરી દે? એ કરતો કેમિસની માગણીથી—મહાત્માજીની માગણીથી અજાત અધુરીજ નહિ પણ કેટલીક આખતમાં વિરુદ્ધ પણ જતી હોય ત્યાં શું થાય? આવી સ્થિતિમાં મહાત્માજી અજીબની—સદતા દેખાડે તો તેની દાંસી કરી જગતમાં તેને અનુની બતાવવાનો પ્રયત્ન ખોટીક મુત્સદીઓ કરે તો કેમિસ પક્ષને નુકસાન નહિ! શું એ લોક એવું દેખાડવાનો પ્રયત્ન ન કરે કે મહાત્માજી તો દેહના હિન કરતાં પોતાની મમતને વળગી રહેવા માને છે? આવા સંજોગોમાં મહાત્માજી વખત વિચારીને નમસ્ત મુકી દાં વધુ મતિમાં જણી જાય તો શી નવાઈ! આવા સંજોગોમાં કોઈ પણ માણસ દારી જાય એ મોખું છે. તેમાં જ્યાં મહાત્માજી તો માથાણુ રચવાવના છે, દુરમનોમાં પણ વિશ્વાસ રાખનારા છે, જમતાને ચાદનારા છે એટલે મોહને વજ્ર થઈ સુલેહને ખાતર નાજી બનાડી નાંખે એ મહાત્માજી જાય મરેજી છે.

આ કંઈને જવાબ પ્રતિદાસ આપી શકે છે. માધીજીને આવો પ્રસંગ એક વખત આવી ચડે છે. પહેલી મેળવેજી પરિપક્વમાં દાબરી ન આપવાને તેમજ પોતાના દેશી બંધુઓનો, આખી સલતનતનો અને દુનિયાનો સામનો તેમજ કયો દતો. ત્યારે કોણ તેની પડખે હજી? કેમિસ સિવાયના ખીજા દોહીઓ કંઈક જવાને આપુર દતો તે ગયા. કેમિસના પ્રતિનિધિ તરીકે માધીજી તેમાં જવા નારાજ દતો તે નજ ગયા. પણ ખોટીશોને માધીજી ન ગયા તોય તેની કરત સ્વીકારી. ખીજા ઘાત મદાન ખોટીક કહેનકાલ સામે તેમજ એકલાએજ કસોટી ભરે કરી. એ લોકોએ એ મદાન કહેનકાલના પાયા

જડમુળથી હથમવાની દીધા. એ તેમજ એવાર કરી દેખાડું તેજ પ્રસંગ પડે, પાછું કરી બતાવવા તે સમર્થ નથી શું?

પક્ષ આ કંઈને જવાબ ખીજો પણ છે. પ્રતિદાસમાંથી એવો દાખલો ન પણ જડે. આ મદાન નરના હોય મુલોજ તેનો પુરાવો આપે. કેટલીક વાતો એવી છે કે જે મહાત્માજીના નામની સાથે જોડવામાં આવે તોય હું ન માનું. કંઈના મુત્સદીઓની ખુશામતથી મહાત્માજી પુલાઈ જરી અથવા રાજ્ય અને તેની રચનાના તેજમાં તેઓ અજીબ જરી અથવા ભરે માન અને લાયકી તેઓ છેતરાઈ જરી જેમ કોઈ કહે તો હું તે નજ માનું. એમનો આદમ જગતની માવામાં લપટાય જેમ નથી. સંસારની માવા તેમને ખરીલી ન કરે. સંજોગને કોઈ લોળવી ન કરે, એમની કંઈટ અરવી કંઈએ સામે મરેડી છે.

તેજ કસોટી એકલા પડી જાય છતાં તેઓ મુદાને કોડે નહીં, દોહની આજ્ઞા એ એમના જીવનની તેમ છે. કસોટીએ તેમની કપર વિશ્વાસ કરી એમની તેમને પવેર કરી છે અને કાપોના લોહીના લોમથી તે મજબુત બની છે. તેમજ કહ્યું છે કે સમજીતીથી અને આ સુધી સમજીતીથી અને તેમ ન જાને તો હોડીને પણ દેહને આજ્ઞા બતાવવા તે મસ્ખાજી રહેશે. હું માનું છું કે માધીજી ને કંઈ ભાવે છે તે સમજીને ભાવે છે અને એ ભાવે છે તે કરી બતાવે છે. આનાથી વિરુદ્ધ માનવું પડે તો સમજવું કે તેવના પાછી મોબ ચડે અને મુઠો પૂરી કપર પડવા માટે.

વગી એ પણ વાદ રાખવું કે માધીજી આજી કક્ષિતવા માણસ પણ એક વખતે પોતાના બરકરને હમણાં માંધીજીએ જીવ પર આપવું છે તે જીવ પર બરી કરે તો માનવું ન થાય આં સુધી પાસ ન કરે. કાલોરનો કસોટી, આજ્ઞાની ભરેનામું અને રાષ્ટ્રીય વાજતાનું રચાવન એ કયા પક્ષી કોઈ ધારે તોય તેનાથી પાછું હી નજ કસાય. આટલું જાણુ બના પક્ષી, આટલું જાણુ કસન કયા પક્ષી એ માગ્યા કરતાં રજ પણ આજું કાઈ દોહ હવે સતોપ માને તો દુનિયાની કાસીને પાવજ થાય અને અંગેને એમની નોંધ કરે. અને એટલું જ નહિ પણ ને વીરને આજ્ઞાદી મારે પોતાના જીવ કુરવાવ કર્યા છે તેના આદમ કપરમાંથી કમકમી કરે. એમની કાસીમાંના આસુઓને, રસપરના લોહીથી અરજાવેલા પક્ષોને પોતાનો રોષ જણાવવા વામા કંપન થાય. એ હોડી કસવું હોય તો કસીર જાય તો એણે પણ આત્માને વશાદર રહેવું એકાએક.

ખીજા પણ એક વાત. આ ભરતમાં દોહનેજ કામે વળગે છે એમ નથી. આખી દુનિયા આ ભરતમાં પોતાના સુખનો રસને દેખી રહી છે. સર્વ દેહના કરોડો નરનારીઓ માધીજીને આ માટે માની રજા છે? તેમનામાં નિષ્કામ પ્રેમ છે, તેમનામાં અહિંસા છે, તેમનામાં આત્મકક્ષિત છે માટે. આ ભરત ખાસ માંધીજીની છે. દુનિયા પાસે તેમજ આ હથિયાર સુકું છે તે રક્ત પોતાના દેહની આજ્ઞાદી માટેજ નહિ પણ દુનિયા બરના પીડિત જનોના ઉદ્ધાર માટે. આખા જગતના ઉદ્ધારના સાધનના તે રક્ષક છે. કંઈમાં તે પોતાના દેહના કસોટીની આજ્ઞાદી માટે ભેદ છે એ ખરે પક્ષ દુનિયાના ખીજા દેહના અસંખ્ય નરનારીઓના પણ પ્રતિનિધિ આં એ જાતી રજા છે. હિંસા, મુદ્દ, તિરસ્કાર અને મુત્સદીથી ઉમારનાર તેઓ એને માને છે. એમજી તો જમતને જીવતાં સીખવું છે. એ કંઈમાં જીવે તોય એમના હથિયારની કીમત અંકાય, આ વાતનો જવાબ પણ કંઈમાં તેમજ પોતાના કામથી આપવાને છે. એ તે કારે તો આખી દુનિયા કાપી કરે.

મોખીયો સાથે જે એલેન્ડ ખાતનમાં છે તેનો દુનિયામાં ૩૫૪ માનવને લેવા નથી. ઇતિહાસમાં આના એલેન્ડને ઉપાડી લેનાર માનવ આનંદપુર્ણ પેશા કરેલો જાણીતો નથી. અને પ્રાચીન કસીએ જાણે, કે પ્રજા એમ જણાવે કારણ કે તે હીન્ડોના મહત્તમ નથી—તે જનતાનો મહત્તમ છે. આવારી તેની જાણ થકા છે અને તેટલા માટે તેને કદ દેવા માટે સહન કરીને જાણે.

રૂઢના અને અન્ય તાર સમાચાર

દુનીયાનું સૌનું ક્યાં જાય છે

દુનીયાના સૌનાના ભંડોળમાંથી અમીયાર અન્ય ૭૫ કરોડ પાઈનું સૌનું ચુર્ચા અને પેરીસ વચ્ચે છે.

કારમીરના મહારાજાનું આકાર્ય

કારમીરના મહારાજાએ ચોતાની ૩૬ મી વર્ષમાં ઉત્તરના રાજ્ય વિરુદ્ધ બેઠા કરવાના આરોપસર પદામેશ સમજા રાજ-દારી કેદીમાંને મારી આપી કોડી યુક્ત છે. તેઓ મોટે ભાગે મુરબીઓ હતા.

અરમાના ગવરનરે ઘસડેલો પગાર

નાજી સીના કારણે ગરમાના ગવરનરે ચોતાના પગારમાંથી ૧૫ ટકાનો ધંધો કરવાનો હાથ કર્યો છે એટલે પાઉન્ડ ૧,૨૨૫ ની રકમ થઈ.

ઈરંદ આફ્રિકામાં લીડનો ઉપદ્રવ

ઈરંદ આફ્રિકામાં લીડનો ઉપદ્રવ એટલો બેધો વધી ગયો છે કે સરકારે ધમીસને કાલ થઈ અને ગામ વાવવાની ના પાડી છે. અને એ ઉપદ્રવ સામે પગલા લેવાનો વિચાર ગર્ભાવવા અંતર પ્રતિષ્ઠિ પરિપક્વ થઈ ગયો છે.

સંતર્પી ઉલ્લેખ કરનારું બંધ રાખવાની સુચના

સંતર્પી ઉલ્લેખ કરવા પર અંગ્રેજ સુકવાની દિગોવત કરનાર બહોળાં અમેરીકન કાગલર દો. આઈરેટ સંચરે જે વર્ષે મોટે સંખ્યામાં ઉલ્લેખ કરવાનું બંધ રાખવાની સુચના કરી છે તેની વિરુદ્ધ રામના 'સીસ્ટરવિટોર ફીમોનો' નામના ઇનિશ પત્ર દીધા કરી છે કે સંતર્પી ઉલ્લેખ કરવાનું બંધ રાખવા કરતાં છસવાનું બંધ રાખવાનું કહેવું હોવા તે દીક કહે. એક મોટાને અંત પુર પાડતાં જે કામને નોંધી મળે છે એ સોજા હુલી જતા કંઈકાં છે.

હીંદુસ્તાનમાંથી ખદ્દાર બંધુ સૌનું

હીંદુસ્તાનમાં અસાધારણ પ્રમાણમાં સૌનું ઇંગ્લેન્ડ, અમેરીકા અને હોલેન્ડ મોકલવામાં આવી રહ્યું છે. રડીમર રાઈસવેડી માં પાઉન્ડ ૧૫,૭૭,૦૦૦ ની કોમ્પસનું સૌનું મળ્યું છે. સુખદના વેપારી મંડળમાં આથી બિંતા ઉત્પન્ન થઈ છે અને સરકારને અંગ્રેજ સુકવાની સામક્ષી થઈ છે.

એમારકીરેટને સુકવવાની સંસ્થા

એમારકીરેટ હિતવાળા દોહાઓનાં રક્ષા અને સુધારવાને માટે સંસ્કરણ હોદ્દામાં સરચાએ રક્ષાવાની દીક્ષાએ મળી રહી છે અને કોહોર, 'એક્સેસર, મીરત, કલકત્તા, દીહર, આલેમ અને મીરાપુર જે એવા પ્રવર્તિઓને માટે મંજૂર રચના છે જાં સાખાએ સ્થપાઈ છે. વાહવરોએ જેટન થવાનું કહેવામાં આવ્યું છે અને પ્રતિષ્ઠિ હીંદુઓ તેમજ યુરોપીયો તેમ જ એકલા છે.

વર્તમાનપત્રે પર અંગ્રેજ

હીંદી મારાસમાં ૨૪ વિરુદ્ધ ૧૫ મતે પ્રેમ કંટોલ

મીત પાસ કર્યું છે જેમાં મારકાઠ અને યુનની ઉરકરથી કરનારી અને તેવાં કુપોની તરીકે કરનારી કંઈ પણ હોડીય જાણ્યા માટે સમ હસવમાં આવી છે.

મોધીયો અને રાઉંડ ટેબલ

કોમી પ્રજા વિશે મોધીયો અને ના. આમાખાન સાથે વાટ-વાટ વધ પરંતુ સમાધાન આવી કહ્યું નહિ, અને વધ પ્રજાન થી મેકડોનકતા વચ્ચે પડવાથી પણ કંઈ નહિ વળ્યું હોવાથી કેવો મોધીયો ના. આમાખાનના રેકા સાથે એક એવા હાથ ધર્યો હતો કે કોમી પ્રજાનું સમાધાન કારવાની વધ આવવા માટે માધનેરીટીય કમીટીનું કામ સાલ દિવસને માટે બંધ રાખવું જે હાથ પમાર થઈ કતો.

સરકારી અમલકારોના પગારમાં કાપ

બીનમાં સરકારી અમલકારોના પગારમાં મોટો કાપ મુકવા મટે અંગ્રેજો છે. એટરની-અનરલને પા. ૭૦૦૦ નો પગાર મળતો હતો તેને બાલે હવે પા. ૨૦૦૦ મળશે અને સોલી-સીટર અનરલને પા. ૬૦૦૦ મળતો હતો તેને બદલે પા. ૨૦૦૦ મળશે.

અનરલ રમકકને લંડન યુનીવર્સિટીનું માન

લંડનની યુનીવર્સિટીએ અનરલ રમકકને મહાકુર યુની-વર્સિટીના એનરરી ડોક્ટર ઓફ સાયન્સનો ઇન્કામ આપ્યો છે.

અમેરીકામાં નાજુકોરીટ

યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સની મીગેરીમી જે કર વધારવામાં નહિ આવે તો સીજ કરોડ પાઉન્ડની પોટ જવાનું અડમટવામાં આવે છે.

કલકત્તામાં પદાયેલી તેફાની ટાળી

કલકત્તાના મેજસ્ટ્રેટ સમક્ષ ૧૧ માણસોને ખાસ કરવામાં આવ્યા છે કે એઓની ઉપર એપ્રમરેશી હવાઈ અને નંદીય છુલ્લી રીતે ગામવાતો આરોપ મુકવામાં આવ્યો છે. આ ટાળીના મુખીનું નામ અકમર કાક ખાન બાપવામાં આવ્યું છે જેનું અન્ન મથક કીરપુર ડોહસમાં કલમજપુર લેનામાં આવેલું છે અને તેના પરની અંકર છુલ્લી અગાઓમાં વીંછળીના છપ્તા તારો મુકવામાં આવ્યા હતા કે તેથી ઘોષ લાં પહોંચી નહિ શકે.

અમદાવાદના ઉલ્લેખ આકાવવા ઉપર અંગ્રેજ

અમદાવાદના એવરવાઈટ મહારી લોકોને સુકવાનું અર-કાનવાને બીટનની સરકારે પાસિન્ટમાં એક મીલિ રાખ્યું કર્યું છે જેમ્સ પહેલું વાચન થઈ ગયું છે. એવા યુના માટે ખીજ માં પા. ૫૦૦ નો દંડની અજસા તથા મહિનાની કેદની અજસા બનેની સમ હસવમાં આવી છે.

આગામી હીંદીની મહારાજાની તૈયારી

આગામી મહારાજાની રચાત સમિતિની બેઠક પુરીમાં એક્સેટ તા. ૨૨ મીએ મળી હતી. પં. નીલકંઠાસને રચાવ સમિતિના પ્રમુખ તરીકે ચુંટ્યા છે. જી ગોખલે મોખરીનો મંત્રી તરીકે તથા બાપુ બમનાથ સીઓની અમલની તરીકે ચુંટ્યો થઈ છે.

૫૨ સુર મુ

અનેતે મી. ડી. જી મોરે (૩૬ મંમજાસ રેક મુમક નં. ૨) તારથી "નેસમીન" "મંધ ખરોળ" "અમર અતર" "મીરોસ રોમ અતર" "નવ કુલ" વિગેરે ૫૨ રૂપસના નમુનાઓ મળ્યા છે. આ પરરૂપસ દેખી હોણ સુર છે અને છવિ મણાજ સરવ છે. અજસો વાજનસ દેક દેક પ્રમાણે આ પોતાના દેકના એક ખીટના કોમને ઉતેજન આપવું એ તેમની હસ છે. આ કંપની ૮૦ ભવના પરરૂપસો બનાવે છે.

મહાત્માજીની લાંડન યાત્રા

મુંબઈએ તેમને આવેલું જાન્ય ભાન

કુદરતે મારીને ચડવા

સલામત પત્રિકા ત્રીજે પ્રભાતે લખે છે:—

ગાંધીજીએ કહેલું કે જો મારો રસ્તો સાફ કરી આપવામાં આવશે તો હું કુદરતે મારીને લાંડનની યોદ્ધામાં ચડી મેસીશ. તેઓએ જો રીતે પ્રયાત્ન કર્યું તે અસરકારક આવે. કુદરતે નહિ તો ખીલું શું છે? શરવાર તા. ૨૭ મીએ તેઓ ૬૫ સીમલામાં હતા. છેલ્લે સાંજ સુધી સરકારના ઉદ્ધા જવાબની શરૂ જોવાતી હતી. બંધામી જેમજ મત હતો કે હવે અત્યુ-કુળ જવાબ આવે તો પણ 'રજપુતાના' રદીમરમાં પહોંચવાની આજ્ઞા છોડી દેવી અને અહાલિયા પછીજ જવાનો વિચાર રાખવો. પણ આખરે ૬૫૫ થાએ જવાબ આવી પહોંચ્યો. અને કમને બારડોલીની તપાસ પૂર્તી ગાંધીજીની ચરત સર-કારે કંબુજ રાખી હતી. ગાંધીજીએ વિજય કર્યો કે કુદરતે મારીને 'રજપુતાના' માં ચડી મેસવું. મોટરનું સાધન મળે તેમ નહોતું. સીમલા રેલવેની મજા રેલવે સુધી રહેલી ખાસ માડી ભેટાવવામાં આવી અને ગાંધીજી કનિવારે ૬ વાગે મુંબઈ આવી પહોંચ્યા, અને બપોરે ૪ વાગે તો રદીમર ઉપર ચડ્યા પણ ખરા. જે પાંચ કલાકમાં આજ્ઞા મેદાનની બહાર-સખા. સરકાર વલ્લભભાઈ, પં. બવાદરજાભાઈ વર્મેરેને ઉલ્લી જલામજ કરવાને પણ તાથીપુસીને કલાકે માંડ મળ્યો. ગોરી-બહેને આખી રાત સામાન ભેળો કરવામાં મળ્યો હતી, નિશ્ચયજીએ જરૂરી કપડાં વગેરે ભલિ દેખરેખથી જોડાં કર્યાં હતાં, ડો. છવરાજ મહેતાએ નક્કરીનું પુનું દુધ સાથે બંધાવ-વાની કાજલ લીધી હતી, છતાં ગાંધીજીને કે મહાદેવભાઈને પોતાની અંતઃ ભરદીઆતો પુરી આવી છે કે નહિ તે જોવાની એક મિનીટ પણ મળ્યાં નહિ.

અને વિનાશું મુંબઈનામું

આ કુદરતે ચડી જોવામાં વર્ષોનો સંજોગ છે કારે પેટુનો અને ખીલ્લો ભોળાં કોકોને કહેતાં સાંજના છે કે છેવટે સર-કારે ગાંધીજીને ઠીક વિવેક જતાવ્યો, કાલકા રેલવે સુધી આવે સ્પેશલ જોડી ભેટાવી આપી તેમને મુંબઈ પહોંચવાની સગવડ કરી આપી. સરકારને માટે કે તેના અમલદારને માટે જોરદાર બહુ માની છેલ્લે એ ભોળપણજ છે. ગાંધીજીને આ અહવાલિયાની રદીમરમાં પહોંચાડવાની યાલાવેલી એમને થોડીજ હતી ગાંધીજી મોડો જમ કે ન જમ તોયે એમને એમજ રતીમંડુનક હતું તાંબાવેલી તો ગાંધીજીને હતી, એમને પોતાનો ડાલ પાળવો હતો કે રસ્તામાંથી નક્કર ખસ્યું કે પળવાર હું રોજગારી નથી. સરકારે સ્પેશલ માડી ભેટી આપી એ પ્રજ્ઞ નથી. તેણે તો જો મન વિનમતા કરાજ ઉપર ઉલ્લી થડીએ સડી કરી જો જ્યાં કરી તે વિને મહાદેવ-ભાઈ 'મંચ પ્રિન્સિપ' માં શું કહે છે?

"જે કોઈએ આપ્યું છે તેણે તો તેઓ ૧૩ મી એપ્રિલેજ આપી કહેતા હતા. હા. સંજ તમા થી. બપોરે લાંડન જતાં પહેલાં સંજાર પાસે ગાંધીજીનો હાથ તરતનો પ્રજ્ઞ ૨૫૫૨ કરી જતાવ્યો કારે પણ તેઓ આટલું આપી ચકતા હતા. ગાંધીજી છેલ્લી વિનવધી કરવા સીમલા થયા ને મી. બ્રજસંજને મળી

પણુ સમજાવ્યું તે વિવેક તરતજ આપી દીધું હોત તો પણ કંઈક શોજત બરી તા. ૨૬ મીએ ગાંધીજીએ વાલમંડેરે સાહેબની મુલાકાત લીધી કારે પણ આપી કહ્યું હોજ, તોયે ગાંધીજીને આમમોટમાં મેનર્લ પહેલો મુંબઈમાં ૨૪ કલાક તો મળી કહવા હોત પણ ના, એમની જીરજનેજ એ સોઠને તો અંત ભેલો હતો. સત્તાના સુનધારને બપોરે ૪ મી આવી મજ માં કે ગાંધીજી તો એમની છેવટની યાજજી સંતોખા સિવાય નથીજ જવાના, કારેજ તેણે માંજ આપ્યું. આજ આ મેંધાધાનમાં ઉદાર મનથી આપ્યું હોજ. એવી કોમા-જરાઈ નથી. જોઇ જુલામર મરોજ સાથે તાજાનાજ કરીને આપવેર કોઈ જોડું આ સજાજના છે."

આજ્ઞા મેદાનમાં આવ્યું કરી મહાત્માજી તરતજ 'મર્ફિ-સુર્વે' માં આવી પહોંચ્યા હતા. લાં તેમના આર્મીની તાઈવારીઓ મજ રદી હતી. મહાત્માજીએ લાંમત કરતાં સરકારે વધારજાત, પં. બવાદરજાભાઈ તમા થી. બપોરેમહાસી વર્મેરેની સાથે મહાત્માજીનાં ભાવિ કાર્યક્રમ વિશે મર્ફી કરી હતી અને છેવટની સુચનાઓ આપી હતી. બીજાં મુંબઈમાં પણ મુલાકાત આપી હતી. છેવટે સામાન્ય રેલ મંચ બાંધ મહાત્મા પહેલાં ૧૧મી કાઠમે મોરો બંધેર તમા પં. બવાદર-જાભાઈ રદીમર પર જવા નીકળ્યા. તેમણે મહાત્માજી અને જગજાની બપરમા કરી રાખી હતી. બંદર પર તો માનવ-સામર ઉજળી રહ્યો હતો. આજ્ઞા મેદાનની સમાચારી કોઠે સીમા લાં પહેંચી મજા હતા. બંદર પર અને અમલદારના મકાનોમાં આજસો તો આર્ત નહોતાં અને કમ્પા બચી મજ રદી હતી. રજપૂસેવો તમા પોલીસનો બંધાવસ સાથે કોટો-દેકસેવિજાજીએ મહાત્માજીને પસાર કરા માટે રાજ્યવલ્લભી કમાન બનથી હતી. રેલવેના મેડીમ કોમર્સ તેમજ રદીમર પર પણ પ્રેક્ષકોનો દરોહો. પાંચે હતો. બીમતી સરેજીની નામક ૧૧મી વાઘે આવાં કારે તેમને પણ કોઠેજે જવાનોમળે વધાવ્યા હતાં. એવામાં 'મહાત્માજીની જમ' ના અજાએ થયા. મહાત્માજી બપોર ૧૨ વાગે નંકર પર આપી પહેંચ્યો હતા. તેમને માંમ્યાદ કેમ્પીક પર લઈ જવામાં આવ્યા તેમજે બીલ માળના ઘુલક પર ઉમક રહી કોઠેને 'દાર્ક' આપ્યાં પણ વજ્જ વ્હીસલો મજ પણ કોઠે કોમે કપં હાંતીથી ધરાજ નહિ. અને મહાત્માજીની નજીક કોઠેને પસારે વમલે જવાથી, કેપન કોક તેમને રદીમરની અમથી મજ લઈ મજા. છેવટે કોઠે વિજય થવા કાવ્યાં મેતાજો પણ નીમે ઉતરવક કાવ્યાં. 'મહાત્માજીની જમ' ના નાદથી આપ્યું બંધેર ગજ, ૧૫ મી કોઠે ચારે તરથી ધુલની વજ મજ રહી હતી. મહાત્માજી, પં. મામવિજાજી બીમતી સરેજીની નામક વર્મેરે ધુલના કાસથી લગી પડતા હતા. એક પારસી મજયે મહાત્માજીને ધુલનો રંદીયો આપ્યો હતો. તેઓ આખો વખત ઘુલક પર ઉમક રહી કોઠેના પ્રેમને જવાબ નમરકાસથી આપતા હતા. મહાત્માજી માટે વેલનિક ખાતિએ તેપાર કરવામાં આવેલું નક્કરીનું ૨૪ ટોર દુધ તમા પં. મામવિજાજી માટે પણ તેવીજ રીતે તેપાર કરેલું ગાળનું દુધ રદીમર પર લઈ જવામાં આવ્યું. ઘુલનાં એક આમમાં પારીકનથી તેમનું રસોડું કરવામાં આવ્યું હતું. ડા. છવરાજ મહેતા મહાત્માજીની સાથે જવાનાં હતા પણ તે થવા નહોતા.

મહાત્માજીનો વિદાયગીરીનો અરજ

જુલ પાતી વખતે મહાત્માજીએ જુ. રંજુરનાને બંધાવ્યું કે અરુ કરીરતી મિતા ન કરોજ વંતો તેમજે જાજાની

રજસંકટ માટે મદદ કરવાની અપીલ કરી હતી. જેવટનો અહેસો આપણે તેમણે જાણ્યું હતું કે હોંદના કામો ખુબી અભ્યસોના કિલની આડે ન આવે એવાં દરેક કિલની સંભાળ લેવા હું પ્રવલ્ન કરીશ. મૌળમેજીનું વાતાવરણ આશરપદ નથી તોપણ હું આશાવાદી છું. અને પ્રજામાં વિશ્વાસ છે. તેણેજ આરો લંડન જવાનો માર્ગ મોકળો કરી આપ્યો છે. અને આશા છે કે તે અને માનવજાતની સેવા માટે નિમિત્ત બનાવશે. આરે અને તો હોંદની સેવા અને માનવજાતની સેવા એકજ છે. હોંદી પ્રજાનો કોઇ પણ અંગ મદાસભાનો સ્વીકાર ન કરે તોપણ મદાસભા આખા હોંદની પ્રતિનિધિ દેવાતી નેમ રાખે છે અને તેણે આશર વિશ્વાસ મુક્યો. કોવાયી હું દરેક પક્ષના કિલનું રક્ષણ કરીશ. મદાસભાનો આદર્શ પાર ખાસ પ્રતિક સરકારો, સંનદી અમલદારો અને અંગ્રેજ વેપારી પેટીએ. મદદ કરશે એવી અને આશા છે. મદાસભાનો સિદ્ધાંત સત્ય અને અધિકારનો છે તેથી તે દેહની અધી કામની બધી લામણીથી કલેક મેળવી શકે. આથી અને આશા છે કે આને મદાસભાનો જે નમ્ર પ્રતિનિધિ જલ્પ છે. તેના પ્રત્યે લામણી જણાવવામાં આવશે.

સરોજની દેખીના સંદેશો

શ્રી. સરોજની નાનકુળે પોતાની લાકાણિક દરે જાણ્યું હતું કે હોંદની આઝાદી માટે હું જોઈ જાઉં અને સૈનિક તરીકે હોંદમાં જાત અભાવવાને પણ તૈયાર છું અને લંડન જઈ માનવજી સુલેક કરવા પણ તૈયાર તૈયાર છું. કેટલીકવાર મોહાની તરવાર કરતાં પણ કામગીરીના કામમાંનું કમળ કામ કરી નાંખે છે અને હું મારા કમળ સાથે લંડન જઈ છું. હોંદની આઝાદીનાં હું મદાન સ્વપ્નાં સેવું છું પણ તે આઝાદીનો પાયો હોંદી પ્રજાની એકતાપર રચાવે એમજ છે. આ એકતા સાધવી જોઈ મારી જીંદગીનો મોટો મનોરમ છે. આ એકતા સિવાય બીજી બધી બાબતો મારે મન ગૌણ છે રાજ-દારી કારણ સિવાય પણ અને ઇન્સાફ જવાનું તો મનેજ કેમકે મારી જીંદગીનો આમલો કામ ત્યાં મળેલો કોઇ મારા ત્યાં જાનેક મિત્રો છે. હું આ હોંદુ-મુસ્લીમ એકતાના પ્રતિનિધિ તરીકે જઈ છું. અને મારું મુખ્ય કામ પણ ત્યાં તેજ રહેશે. અને કે હોંદી આંતરની પ્રતિનિધિ તરીકે હું સર્વાનુમતે મુદ્દાઓ છું તોપણ હું તેમના પ્રતિનિધિ તરીકે જા નથી જતી, હોંદની આઝાદી માટે કોઈ એકતા અનિવાર્ય કોઇ, મારું જીવનકાળ છે અને તેને આ સરજ થયેલું એવાની અને આશા છે.

સ્વીમર પર મદાસભાનું કામ અને તેમની દિનચર્યા

સ્વીમર પર મદાસભા સોની સાથે આનંદથી બજા ગયા હતા. સ્વીમરના કેપ્ટન મી. જેક તરફથી ખોજ પર આવવાનું આમંત્રણ મળતાં તેમણે કસતા જાણ્યું હતું કે હું તમારો જોઈ જવાવાડીયા માટેનો કેડી છું. કેટલે જવાબમાં જાણ્યું કે તારે તમારી સાથે સારી રીતે વર્તેલા પણ ખટ્ટ માટે કોઇ પણ જાતની જુએદારી લઇ ચકતો નથી. મદાસભાએ તરવ જવાનું વાળ્યો કે! તારે તો હું કેડી કરતાં પણ સારો નાવિક છું. આમ તમનેકોઈ કંઈ જાદ મદાસભા ફુનિયાના બધા કામમાંથી આવેલા સફળ સફર મુજબના સેક્ટો તારે વાંચવામાં રોકાયા હતા. આર જાદ તેમણે નિયમ મુજબ કાંઈ હતું અને સાંજે વૃત્ત પર પ્રાર્થના કરી હતી. પ્રાર્થનામાં પણ પ્રવાસીઓએ કામ લીધે હતો.

રાતે દરિયો તોફાની દેવા જતાં પણ મદાસભા વૃત્ત પર જ ખુબી આશર નીચે સુપ રવાા હતા અને અગરે ખાદ્યપદ્ધત માંજ ઉડી પ્રાર્થના કરી હતી. મદાસભા સવામ પં. માલ-વિચાજને તેમના મંચીઓને તેમજ બીજાઓને દરિયો જાગ્યો હતો તેથી તેઓ કેપ્ટનમાંજ પુરુષ રવાા હતા અને વાળુ કરી જાગ્યા નહોતા જ્યારે મદાસભાજી અધી વખત બોલવાને મુન્સા આપી જાગ્યા હતા. સર પ્રમાણકરે પદ્ધતીએ મદાસભાજીને પહેલા વર્ગમાં ટ્રાંસફર થવાનો આમલ કર્યો હતો પણ મદાસભાજીએ ના પાડી હતી.

વિવિધ સમાચાર

ખલ્હારના પોસ્ટલ ઓફિસે પીસ ટકા
એવું જાહેર કરવામાં આવ્યું છે કે ખાંભી નાણાની કીલત થતી જવાથી જે ખાંભી પોસ્ટલ ઓફિસે પુરીવન કે જેનાં એસુવાનલેન્ડ, જસુરોલેન્ડ, રરાગીલેન્ડ અને સાકિય લેન્ડ આફ્રિકાના મેન્ડેરે પ્રદેશોના સમાવેશ કામ છે, તે સિવાયના કોઈ પણ બીજા રેકર્ડમાં આવવામાં આવેલા પોસ્ટલ ઓફિસના નાણાપર પુરીવનમાં આ રૂ. ડીસકલેટ (પાઉન્ડ શી. ૪) લેવામાં આવશે. લખલ: તરીકે ૧ શીર્ષિયા પોસ્ટલ ઓફિસ પર ૨ પેની, ૨૫ શીર્ષિયા પર ૬ પેની, શી. ૭-૬ પર શી. ૧-૬, શી. ૧૦ પર શી. ૨ વિતેરે, આ કારણથી પોસ્ટ થતી અટકાવવા પુરીવનની જાદરના કેશોમાં નાણા પોસ્ટલવને પોસ્ટલ ઓફિસ લેવાને જાહેર અધીઓફિસોના લખીયા કરવાનું સુમવન માં આવે છે.

એદરકર મોટર લુઈનરશીયા પર અમુકશ
આમ ખાતાના પ્રધાન મી. ખીરો આવતી પાલમેન્ટની એકમાં મોટરને લખવા કામકામ આવે સુધારો આવવાના છે કે જોયો એદરકરીયો મોટર લુઈનરના બુન્કા માટે આવે વધુમાં વધુ સમ્પ પા. ૧૫ ના ફાંટી છે તેને જાહેર પા. ૬૦ ની ઠાવવામાં આવશે અને આમ સંજોગમાં એદરકરને એકલી કેદની સમ્પ હરમાવવાની પણ રવાા મળશે.

એજન્ટની હીલચાલ
હોંદ સરકારના એજન્ટ મર કુર્મા રડી અમ મંજગવારે મેરીટકર્મ ગયા હતા અને કનીયારે પોતાના મેવીકના મુખારે પાછા આવનાર છે અને હોંદીઓમાં વર્તતી બેકરીના પ્રકનો વધુ વિચાર કરવા આવેવાન હોંદીઓની મુલાકાત લેશે.
ટ્રાંસવાલના હોંદી પ્રજાની એજન્ટ સાથે ચર્ચા

ટ્રાંસવાલ પ્રન્ડિબન ડેમેસના સેક્ટરી મી. જેમ. બી. મેદ મયા સવીયારે બેદાનીસર્ગર્થી ટ્રાંસવાલના હોંદીઓને લખતી કેદલીક અમલની બાવતોની હોંદ સરકારના એજન્ટની સાથે ચર્ચા કરવા ડરખત આજ્યા હતા અને બુધવારે સંજે પાછા બેદાનીસર્ગર્ રવાના થયા છે.

એ દવ ખુનીઓ છુટી ગયા
એકીમાન વાનનીકકે અને બેદાનીસ મોમલર નામના બે જુવાન કુમરોને બે તેડીવોને ખીરોલથી મારી નાખવા અને એકને જખમી કરવાના બુન્કા માટે કનરટોકમાં પકડવામાં આવ્યા હતા અને કેસ ચાલતાં કારે તેઓને નિર્દોષ દાવો છેડી મુક્યા છે.

ગાંધીજીની વર્ષગાંઠ

હિંદમાં તેમના માનમાં આણું

અમા શુક્રવાર અક્ટોબર તા. ૨ જીએ અંગ્રેજી તારીખ મુજબ હિંદમાં ગાંધીજીની વર્ષગાંઠ ઉજવવામાં આવી હતી. વેસ્ટ. બેન્ગલ ૧૯૨૧માં તેમના માનમાં આણું અપાઈ હતું જેમાં આશરે ૫૦૦ મહેમાનોને તોલરવામાં આવ્યા હતા. આજ્ઞામાં કેવળ ૬૦૦ હતા.

ગાંધીજીને ૫૫ વર્ષની થેલી આપવામાં આવી હતી જેના વડે તેઓ હિંદુસ્તાનના ગામડાઓને માટે રેડીયા ખરીદવાના છે.

નાટાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસે ગાંધીજીની ૬૩ મી વર્ષગાંઠ અંગ્રેજી તારીખ મુજબ ૨ જી અક્ટોબરે ઇંગ્લેન્ડના પારસી ફ્લેમિંગ હોલમાં ઉજવી હતી અને ગાંધીજીને અભિનંદન અને તેમના કાર્યમાં ફતેહ પ્રસ્થાવના આપી અને ગાંધીજીને હિંદુસ્તાન પાછા ફરતી વખતે આ દેશની પ્રજામાંથી લેતા જવાનું આમંત્રણ આપનારા સંદેશો મોકલ્યા હતા.

મીટીંગમાંથી ગાંધીજી પર સંદેશ

મીટીંગમાંથી લામીક વેદિક મંત્ર એન્ડ એસોસિએટને ગાંધીજીને અભિનંદન આપનારા અને તેમને હાથું આપુપ્પ અને તેમના કાર્યમાં ફતેહ પ્રસ્થાવના દાર મોકલ્યા છે.

ગાંધીજીને વંદુરસ્તી અને હાથું આપુપ્પ પ્રસ્થાવના આપેલા રાજીડ ટેબલ ઇન્ફરન્સમાં તેમના પ્રમાણે ઇળાજુત થાય એવી પ્રાર્થના કરનારા સંદેશો મીટીંગમાં ઇન્ડિયન માર્કેટ એસોસિએટન તરફથી મોકલવામાં આવ્યા છે.

ગાંધીજી મારે બેરામાં મીટીંગ

બેરામાં એક અખરખતી જણાવે છે કે મમા સોમવાર દોહી-જોની એક માસ મીટીંગ મળી હતી જેમાં કામતા દરેક વડે બામ હાથી હતો અને મહાત્મા ગાંધીજી હિંદુસ્તાનને માટે સ્વરાજ્ય મેળવવાગ ઉચ્ચ ખાસોમાં પુણી સફળતા મેળવે એવી પ્રાર્થના કરવામાં આવી હતી.

હુટાવું હિંદ

(અમા અંકથી માણ)

[આ પ્રશ્નના કાર્યાલયનું સરસ્વતિ મંથનાળાનું પુરતક છે. મી. કે. ડી. પ્રાસવાળાએ લખેલું અને હુત્તરવત વિદ્યાપીઠના મી. નેહાલાલ જીવજીલાલ બાંધાએ તેમાં અનુવાદ કરેલો છે. આ દેશમાં વસતા આપણા બાંધ બેનોને આપણી માતૃભૂમિ વિશેના જ્ઞાન આવે તે હેતુથી એ પ્રશ્નના કાર્યાલયના આભાર આપે તે હુકડે હુકડે અહિં અપાડીએ છીએ.—અ. મ. જી.]

કાશ્વદા અને વ્યવસ્થા

રજુમાં સુવર્ણ સમયે પડઝાવો આણે પચ્છુ દુર સુધી લંબાય છે, તેમ આ સરકારનું નમણું અને દુરથી મળતું રક્ષણ મામલું માં પહોંચે છે. મરીખ લોગોને હુટાવોનો ભો રો હોય? નાનાં નાનાં મામલાની વચ્ચે આવેલા એકાદ મોટા મામલા, રજુ માંના એકલવજી (હરિવાળા જમા) જેવો નામક એક ભે પેલીક સાથે રહે છે. લેહો તેના તરફ નેટલો સ્તેક જતાવે છે એટલાજ તેનાથી હરે છે અને તેની પ્રુકામત પચ્છુ કરે છે. સરકારના અસ્તિત્વનો અને મામલાની પ્રવૃત્તિ માટેના તેના પ્રવર્તનો તેજ એક માત્ર પુરાવો હોય છે. રાજ્યની સલામતીને બદલે આજની જેમ હથિયાલપર કરવામાં નહોતી આવી

તારે લેઈ આજે મામલાં આની મહેલા વાધનો સામનો નેટલી સહેલાણી કરે છે એટલીજ સહેલાણી ચોર છુટારોનો સામનો તેઓ કાઢી વડે કરતા. તેમના હોરનો અને રાત પીરો પડનાર જમલ ખાતાનો 'રાવજીધાટ' (રાઈડયાડ) જ તેમનો એક માત્ર કાર છે, તેનાથી તેઓ તાણે છે. અવિધની પ્રભા માટે અથવા અવિધના જરૂર માટે જનારી ર. જરૂર કરાડની આવક કાફ ઇશ્વરદત્ત જમલોને 'રિહારી' કરવામાં આવ્યા છે તેના હેતુની અભણ લોગોને સમજ પડતી નથી. જેતી ઉપર આધાર રાખનાર આ ૭૦ ટકાનો વિચાર ખાલુએ મુકે કડાજ તેમની મરીખાણનો વિચાર નહિ હોય, અને તેમને પુર્વજન્મના કર્મ નહોતી હશે અથવા કોઈનો કાર નહોતો હશે. દરેકજ સવારમાં બીખ માગતા બાઈજીના ડાંસીનોડાં પારદત્ત તેના અભણ મન ઉપર ખસર કરતા 'કાલ'ની રિલસુરી મુજબ 'કર્મ' અથવા નસીબ તેને નહોતું હશે.

પચ્છુ રાહુરના લોકો સુધી કે?

૧૯૧૬-૨૦ માં બીટીસ હોંઠમાં માત્ર ૪૦ લાખ ૪ લાખર માથસોજ આવકવેરા ભરતા હતા એટલે કે વાર્ષિક ર. ૨ લાખર અથવા એક વધારે આવકવાળા એટલા હતા. આ પ્રમાણ કુલ વરલી ૦-૧૨ ટકા છે. મુનામુરેડ હોંગમની કુલ પોણા પાંચ કરાડની વરલીમાંથી ૬૬ લાખ લોકો એટલે ૨૧ ટકા મંજમા આવકવેરા ભરે છે. આનો અર્થ એ કે, આરંભા લોકોની વાર્ષિક આવક પ્રાઉઝ ૧૧૦ અથવા એથી વધારે છે. (જી. એ. શિરામના 'મી સાયન્સ ઓફ પબ્લિક હિસ્ટ્રી' ના પા. ૨૮૬ ઉપર આપેલાં ડાટો જુઓ.)

ધનાકથ જમીનદારોનો કેમ વિચાર કરતા નથી

આ બધા જમીન 'મહેસુલ' આપે છે. જમીનમહેસુલ અને જમીનવાલા વચ્ચે તફાવત છે. રાજ્યના ખર્ચને માટે સરકાર 'મહેસુલ' અથવા 'કર' માટે છે અને આ કારણે આ મામલોની રકમ રાજ્યની જરૂરીયાતના પ્રમાણમાં હોય છે. બીજા ખાલુ જમીન કાચે રાખવા પડાપડી કરતા લોકો વચ્ચે ચાલતી હરીફાણનો લાભ લઇ નેટલું વધારે મેળવી કુશળ એટલું વધારે વાડું મેળવવા જમીનદાર પોતાને હકદાર માને છે. હિંદની સરકારના મતમાંથી પચ્છુ પોતે જમીનની માલીક છે, એ જ્ઞાન ખસતો નથી. જમીનના મારણ કરનારાઓ ૫૦ ટકા હુકી જમીનના માલીક એવા બેહુતો છે. ૩૦ ટકાની માલીકી હંમમી મજાલ, કારણ કે અચુક વચેતિ અંતરે તેમના ઇચ્છાના અંકમાં ફેરફાર કરવામાં આવે છે. ૨૦ ટકા કામમી માલીકો છે. આ કામમી માલીકો પાસેથી નેટલી રકમ મહેસુલ તરીકે મળવી જોઈએ તે કરવાં ર. ૬ કરાડ જોઈએ મળે છે. કામમી જમાનાંદીવાળામાંના પચ્છાખરા તો સરકારના ખાસ બેરખાદ છે; કારણ કે સરકારની દુરંદેશીને અભાવેજ તેમના કામમી માલીકો અને હોમલ ટકી રહ્યા છે. રા. માનના 'લાઇફ એન્ડ લેખર છન એ ડેકન વિસેન્' નામના પુસ્તકમાં જણાવ્યા મુજબ "ગામમાં ર. ૧ થી ૫ જમીનમહેસુલ ભરનારની સંખ્યા ધણી મોટી હોય છે અને ખાતેદાર કોઈ સરકાર જમીનનું પ્રમાણ ૧ થી ૨ એકર એટલું છે." શ્રી. કામે 'ઇન્ડિયન ઇકોનોમિક્સ' ના પા. ૫૨૧ ઉપર કહે છે: "સરકારવારી વિભાગમાં બધા બેહુતો ભોટમાં જેતી કરતા હોય છે અને બેહુતને બીજું કાચ કરીને પોતાની જેતીની નજીની આવકમાં પ્રાપ્ત કરવી પડે છે." અજ્ઞ પુસ્તકના પા. ૪૫૬ ઉપર કહ્યું છે: "એ હિંદી સરકારને

જમીનદાર ન ગણીએ તો જમીનમહેસુલ એ જાડું નથી અને એટલું સ્વીકારાય તો આ ૫૦ થી ૬૦ ટકાનો જમીનમેસો ખેડૂતને ચમકી નાખનારો બોલો મળીને જોઈએ.”

આખા હિંદનો વિચાર કરો.

ખેતીના તેમજ બીજા બધી આવકોની મળતરી કરતાં હોંદની માથા હીંદ વાર્ષિક આવક ૧૯૧૧ માં રૂ. ૪૦ કરી અને ૧૯૨૨ માં રૂ. ૧૧૬ એટલે ૪૫ ટકા વધેલી હતી. વસ્તુઓના આવની સુચક સંખ્યા એ ૧૮૭૩ ની ૧૦ મુકીએ તો ૧૯૧૨ માં તે ૧૩૬ અને ૧૯૧૮ માં ૧૯૬ હતી. આ રીતે ૧૯૧૧ અને ૧૯૧૮ સંખ્યાવાન ૪૬ ટકાનો વધારો થયો હતો. (જુઓ, જી. એચ. ક્રિગજનું 'ઇન્ડિયન ફિનેન્સ એન્ડ એકોમી' ના પા. ૫૬ અને ૧૨૧ તથા કોષ્ટક ૪૪૭). 'ઇન્ડિયા ૧૯૨૭-૨૮' ના કતાએ પા. ૬૭ ઉપર જણાવ્યું છે: "મદ્રાસ અને મુંબઈ પ્રદેશમાં માથા હીંદ વાર્ષિક આવક કહેરોમાં રૂ. ૧૦૦ અને માથામાં રૂ. ૭૫ નહોતી છે. આમાં રૂ. ૭૫ તો આંદો. થયો વધારે દેખાય છે; કારણ કે એવા રૂ. ૨૫ ના વધારા માટે માથાના ભેરો ગિરદીવાળાં અને ખર્ચા કહેરોમાં ન આવે.

ત્યારે રોડસ રાઇચ કોણ ફેરવે છે?

હીંદુસ્તાનમાં થતી બધી નિકાસ કરનાર અને આયાત કરનારા તથા તેમના સહાયકો-કરારો, વકાલત્વ કરનારા અને પોતાના દેશમાં માત્ર ૧૩૬ ટકા નહોતી રાખી બહાર કાઢે ટકા પરદેશ મોકલી આપનારા દલાલો, તામ જમાનદીવાળા જમીનદારો, નાણાં ધીરનારા અને સદા ખેલનારા સુફિની શાપકાત સિવાયના કારણે મળી વાર નિમાલ મોટા કરકારી અમલદારો, મળી વખત પોતાની સહાયોરી ડાકવા માટે મીલોનું જોડું લેનારા જીલ એન્ડેસ અમલ પહેલેથી જમીનના માથામાં થઇ એટલા એવા જાગીરદારોના હાથમાં છે.

અનાજ પરદેશ મોકલવું એ શુંનો છે

અમારે હિંદમાં રાજ માથા હીંદ રૂ. ૧૬૫૦ કરી અને વપરાય છે, ત્યારે તેની નિકાસ કરવી એ શુંનો મળાય. જુના વખત માં હીંદ ખેડકાના પદાર્થો પરદેશ મોકલવું ન હતું. દરેક દેશે પરદેશથી આયાત કરેલા માથાની કીમતમાં પોતાને લાં થયેલી ઉત્પાદનથી વ્યય કરતાં જે અન્યુ હોય તેજ આપવું જોઈએ. હિંદમાં અનની વચ્ચે રહે છે? (જુઓ)

ગુજરાતી પ્રેસના વિ. સં. ૧૯૮૮ ના
નવા વરસના શુભ ગુજરાતી સંવિદ્ય કાલિંદી

પંચાંગ

આવી ગયાં છે.

કીમત બે રીશીમ.

વજાજ જોછા પ્રમાણમાં આપ્યાં છે માટે જોરકર સાથે નાણા મોકલી તાકીર મંગાવી લેજો.

લખો:— Manager,
Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

M. H. DESAI

Wholesale Frait Merchant.

દરેક બલ્ડ તાજી ફરક અને વેચાણક સાર પેઈંગ હરી સી.

જો. ક. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:—

P. O. Box 254. Durban. 31 Short St.

નવાં વરસની અભિનંદન પત્રિકાઓ

દર સાલ મુજબ આ જાલ પણ નવાં વર્ષની અભિનંદન પત્રિકાઓ છપાઈ તરવાર થવા આવી છે. જેઓ ટાંકણાસર પોતાના સગાં સંબંધીઓ પર તે હિંદુસ્તાન મોકલવા ઇચ્છતા હોય તેઓએ પોતાના યોગદાર તાકીર મોકલી આપવા વિનંતિ છે. અક્ટોબર તા. ૧૬ થીએ દરબનથી છપાતી રહીમર કારાચોલામાં તે મોકલાઈ જવી જોઈએ. કીમત ટકાનની રી. ૨. પાકેટજ પની ૩.

મેનેજર 'ઇન્ડિયન ઓપિનિયન'

ફિનીશ, નાસાલ.

મંગાવી લો

ધી સેલ્ફ પોર્યુગીઝ રીચર

ભાગ ૧

ધેર બેઠા પોર્યુગીઝ આપા સહેલાઈથી રીખી સકો. થાડીજ નકલો રહી છે.

કીમત રી. પાંચ.

N. G. SHUKAL,

Wadhvan City.

Kathiawar, India.

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વિગેરે

અમારે હાં જાતી દેખરેખ નીચે તાલો અને સહાયથી ગરમ કળેલો ગરમ મસાલો, કરીપાકિડ, દલ્લર, મરચાં, તેમજ કેરીનાં અને બીજાનાં તેમજ મીક્સ આમાર દંમેકાં થોડા થા જમાળેજ અમારી જેરંદી સાથે મળી રહેશે. આલો ઉત્તમ માલ, તમે ગરમ ગનાતી સકતા નથી. જેક વખત મંગાવી ખાતી કરો. મળવાનું ટેકાજ.

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

FREE!

FREE!

The most interesting book

VAIDYA VIDYA

sent gratis and post free. Apply:—

MADAN MANJARI PHARMACY,

Jamnagar, Kathiawar, (India.)

Box 247 & 317

Tel. 'Khatrl.'

HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Proprietor of Asiatic Hotel.

Merchant and Transport Passenger Agent,

Beira, P. E. Africa.

મોકલ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીમાઈ જોરેસ "ખતી"

હુસેન હરમાઇલ (સરદારગઢ વાલા)

ટાંકપોઈ પેમેન્ટર એજન્ટ,

બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

"INDIAN OPINION"

Subscription Rates.

WITHIN THE UNION :		s.	d.
Yearly	20	0	
Half-Yearly	10	6	
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		s.	d.
Yearly	20	6	
Half-Yearly	10	3	

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and railed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેલ્ટેબલ ચઢાવનાર

તાઢાલનાં નંબર એકના ખનાના, પછનાપલ ત્રિજેરે ચીને ઝોરડર મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

દરેક ઝોરડર ઉપર જાતી રખરખ રાખી સારો માલ, સારી પેકીંગ કરી કીડાયત જાતથી મોકલવા માં આવશે.

કેપ પ્રાવીન્સ, ટ્રાંસવાલ, ફ્રીસ્ટેટ, રોડેસીઆ વીજેરે દરેક જગ્યાએ મોકલવામાં આવે છે.

લખો: રવજી બુલા,

પો. બો. નં. ૫૨૧. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,
ડરબન, નાટાલ.

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

દર શુક્રવારે પ્રમટ થાય છે. લવાજમ ટપાલ માર્ગે સાથે:

યુનીયનમાં (વાર્ષિક) પાઉન્ડ ૧-૦-૦

દરિયાપાર " " ૧-૦-૬

કોઈ પણ માસની સરખાતથી ચાલક ચર્ચ શકાય છે.

લવાજમ અગાડેથી લેવાનો ધારો છે.

અગત્યની સુચનાઓ.

જાણ મોકલવું બંધ કરશે એમ માલક જ્યાં સુધી ન લખે ત્યાં સુધી તેઓની સાચી નિજા માની સહ તેઓ ઉપર જાણ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ.

લવાજમ જે નવું વરસ સુધી ચઢવા ન રેતાં પુરું થયે અમારું રટેડમેન્ટ મળતાં જાણકારોએ નિયમિત અભાઉથી લવાજમ મોકલી આપવાની મહેરબાની કરવી.

લવાજમ જે પોસ્ટલ ઝોરડરથી મોકલે તે તેમાં **INDIAN OPINION**, Phoenix or Durban કરવું અને કરેલ કરવો નહિ. બેન્ક નોટ અથવા પોસ્ટલ ઝોરડરથી નાણા મોકલનારે કામળ રજીસ્ટર કરવો એ સહિસકામત બરેલુ મરુરો. ચેક મોકલનારે બેન્કનું કમીશન ઉમેરતાં ચુકવું નહિ.

ચલકોની સાચી નિજા માની સહ અમે જાણ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ એ ખાનમા રાખી રેએ. જાપાના માલક રહેવા ન ધન્યતા લેવા તેઓએ પોતાનું લવાજમ ચુકતે મોકલી જાણ મોકલવું બંધ કરવાની સુચના લખી મોકલવા જેટલી સરખતા બતાવવા મહેરબાની કરવી.

ફિફ્ટેનના જનારા જાણકારોએ અધિકારના વાતાવરણથી માહિત્યાર ફેટુડે હોય તે લવાજમ બરી ફિફમાં "ઈ. ઓ." મળે એવો બંદોબસ્ત કરી જવો.

પત્ર ન્યવહાર કરવાનું સરનામું:—

Manager, Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

રેશમી માલ અને સ્વેદેશી કપડાં

તરેહવાર રંજબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વેદેશી માલ જગ્યામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી દરેક રટીબરમાં આવશે.

થોળી, સબલાં વિજેરેને માટે જાત જાતનું રેશમ.

મોળા, રૂમાલ, સાડી, મખમલ, શાલ, ટાઇ, કોલર, કોર, શર્ટ, સુટને માટે સર્જ, આસામ

સીલક વિજેરે વિજેરે. પુરુષો, સ્ત્રીઓ અને બધાંઓને પહેરવા બેમતલી દરેક ચીજો

અમારી નવે ખા-જોમાંથી મરતામાં જરૂના બાને હંમેશા મળે શકે.

ફોન ૫૬૫૪.

સી. કેવલરામ એન્ડ કું.

બેલકા ૫૨૬૮.

૧૩ ઇલેક્ટ્રીક સ્ટ્રીટ,

ગ્રેનવે માર્કેટ એન્ડ ઇલેક્ટ્રીક સ્ટ્રીટ,

બેંગાનીસબર્ગ.

આફ્રિકા વાળાઓ જરાક કાન દધને સાંભળો

આ વર્ષે દીવાળી અને નવું વર્ષ ખુશાલીના પોકારો વચ્ચે શરૂ થનાર છે.

Parcel from
**KAPITAN'S
BALCONY
HOTEL**
DURBAN. CORNER OF GREY & VICTORIA ST.
PHONE 3623

એ ખુશાલીમાં જુના અને અજીતા અનુભવીની લહેઝતદાર મીઠાઈ વધારે આનંદ આપશે.

આગળથી એરિરો મોકલી નેંધાવી લીએ કે વખતસર તમેને ઘર બેઠા પારસલ મળી જાય.

હાલ માલના પ્રમાણમાં ખુબજ સરતા રાખેલા છે.

એરિર સાથે પૈસા મોકલવા બહામણ છે. પ્રાઇસ લિસ્ટ માટે લખો:

KAPITAN'S BALCONY HOTEL. (માલિક: R. K. KAPITAN).
'Phone 3623. Cor. Grey & Victoria Streets, DURBAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ મનાના રૂપ/ ફેસ, પછનાઈ નં. ૧ પ/- કન.
ફરેક નીવડુ તાજા ફરેક અને વેલ્ટેબલ સાફ પેકીંગ કરી
સી. એ. યી મોકલવામાં આવશે. રહેજુ જુદી.

Phone 327 Tel. add. "Letopco."

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફરેક અને વેલ્ટેબલ માટે કંડીના એરિરો ઉપર ખાસ
ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાતરી કરશો.
P. O. Box 755. 55 Bond St. Durban.

તમારા ધંધાની બહાર ખબર ક્યાં છપાવશો?

‘ઈન્ડિયન ઓપિનિયન’ માં

જે જુનામાં જુનું દોહી જાણુ આખા સાથે આફ્રિકામાં વંચાય છે.

હાલ અને નહસ માટે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

હિંદના પ્રખ્યાત ગવૈયાઓના નવા રેકોર્ડો

ગમે તેવા ગયનેા વાળી રેકોર્ડો ઘરમાં રાખવા કરતાં ફરેક જણના મન હરી છે તેવા પાર્થીક, કામાણક અને સંજારીક બોધથી હરપુર ગાયનેાની રેકોર્ડોના સમૂહ કરેા. આવી રેકોર્ડો મનને ખુશ કરે છે અને આનંદ આપે છે.

(રામ કાંઈબરી) ગુજરાતી

“અરે અખી ધીમે ધીમે દગ હર”

“પતિ વીના પ્રેમાદાના મનના”

નંબર ૬૫૬.

(રાગ લાહરવી) ગુજરાતી.

“હિના નાથ દયાળ નરવર હાથ મારે

ચુકસોમાં” (કેશવકૃતી)

“હુઘો મારે તંબુરાનો તાલ”

નંબર ૭૫૦.

ઉત્તમ ગનાવટના, સુરર દેખાવ વાળા અને સધુર સોલિન્ડ બેકસ વાળા પ્રામોદેન તેના બેનારને પક્ષા આનંદ આપે છે અને તેની સાથે જમારી રેકોર્ડો વાપરવાથી દસમણે આનંદ વધારે આપે છે.

ગુજરાતને હોંદ. જમારી મરુદુર મમેતી હરે ગઝલવાળા જુર ગાર રેકોર્ડ ખરીદનારને બેઠ ખાપવામાં આવશે.

આમરે આથી પ્રામોદેન અને રેકોર્ડો ખરીદનારને નાણાની વાધીજ મમત કરી.

'Phone 3447.
P. O. Box 1158.

Agent of H. M. V. RECORDS.
E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

Indian Opinion

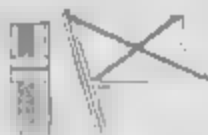
No. 42—Vol. XXIX

Friday, October 16th, 1931

Established 1904, Vol. XXIX, No. 42, 1931

British India Steam Navigation Co., Ltd.

સ્ટી. કારાગોલા અક્ટોબર તા. ૧૬મીએ
ચોરખેર થઈ મુંબઈ જવા ઉપરશે.
સ્ટી. "અંકાલા"
નવેમ્બર તા. ૨૭એ મુંબઈ જવા ઉપરશે.

દીક્રીના જાવો

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઉન્ડ ૨૭-૦-૦.

૪-૮૨: પાઉન્ડ ૧૫-૦-૬.

૬૩: પાઉન્ડ ૬-૦-૬. બોરાની વમર.

મુજલમાની વીશી, પાઉન્ડ ૩-૦-૦ અને હીંદુ વીશી, પાઉન્ડ ૨-૧૨-૦ ના કીસાબથી સેવામાં આવશે
સુખના—કોલોમ્બો પોતાના મોટા કાગીના કનીવારે ૧૨ વાગ્યા અમારું કસ્ટમ્સ પોર્સિના કરવાં.

સેકન્ડ અને થર્ડર મારે એક મહિના અગાઉથી બુકાવડેના કરવો.

દરેક લોહી પેસેન્જરે પોતાની ટીકીટ અમારી એજીન્ટમાંથી લેવી અને તદ્વાર મળવાળા કાર્મ્સમાં અમારી સાથે
પગબંધકાર કરવાથી પણ મુકાફ કરશે. સ્ટીમરને લગતું દરેક કામકાજ અમારી જાતી ડેપુટી નીચે શાય છે.

SHAIKH HAMED & SONS,

390 Pine Street.

Tel. Add "Karamat," Durban.

મધુ પ્રભાસ મારે જાઓ વા મળે:—હિંદી પેસેન્જર
એજન્ટ શેખ હમીદ એન્ડ સન્સ,
૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, દુરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE

Tel. Add.

RUSTOMJEE.

NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of
SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

રેકૉર્ડ બેઠ

ધર બેઠાં લક્ષ્મી,

શી ૧૦ માં પા. ૨-૦-૦.

હમારે જ્યાં આમલોન ઈસ્ટ' ગાઉડ મુક આવી છે. દરેક નામીસુ' ગાયન પુરેપુરે ઓપવામાં આવ્યું છે. જેલ બાગની કુલ

શી. ૧૦ રાખવામાં આવી છે. જે કે બેને અસલ ખાતે પા. ૨-૦-૦-૦ છે. ડાન રેકૉર્ડ ખરીદનારને બે રેકૉર્ડ બહોલ આપવામાં આવશે. દરેક રેકૉર્ડનાં કામ શી. ૫-૦.

પીચાણ કબજાલ
૧૦૪૮૬ વરલ થી દસરત વિલે તાસારો કુલવર મે' રહી.
૧૦૪૮૮ કલા પરદા દર કુ' મે' રાજકા.
૧૦૪૮૭ આજ સુનતે કે' મો અપના મુરો આ કદને કા કે'.
૧૦૪૫૬ હું અધ રિલ બહેલવ મદા દિવાના દે કીસકા.
૧૦૪૭૭ ભવા દો અઈ પળા રતે મહીના નખીય સે.
૧૦૪૮૬ પરદે મે' રદેના ચારકી દુલ્લવાર દો ગયા.
૧૦૪૮૮ બસ કી કી જલને મે' હમ બન મલે સુવદાઈ.
૧૦૪૮૭ દિલમે' નકરી મે' ને મો દુલમને ઈસલ કહે.
૧૦૪૭૮ મે' તો ચારણ મે' નલમે અમુચી
૧૦૪૫૨ કીક મુરે મુલરસમને લોભાવા મેરા દિલ કે.
૧૦૪૬૭ તન તન કે દરતે ચાર મે' સમસીર રેલ ગઈ.
૧૦૪૭૮ મેરા કીકરે વડા રેલ કે બતે કચુ' દો.
૧૦૪૮૩ દિલમે' નકરીમે' ને મો કાઈર ઉમન રહે.
૧૦૪૮૮ ને કમસદે મે' મે' નકર ભવમી
૧૦૪૭૨ કીચામતકા કહેલ આપ કે નખચીર રખતે દે.
૧૦૪૮૮ રમદે સુકરવા મોરી ખાલ પીચાર.
૧૦૪૬૪ દબીર મુરા મોતેબર બનરે આલે.
૧૦૪૫૪ ઇસ દપસે જલક અપની દસ સીખને કીચલાઈ.
૧૦૪૫૩ અપની ચાંદસી મુરો કીખારો નખી.
૧૦૪૧૮ મેમુએ મુરોકાકા ને કીવાના દો બયા.
૧૦૪૦૧ કીવાનો મે' કીકરે દિલ કીવાના રેલ મયા.
૧૦૪૮૬ ચલી દેવા દે મુરા કીલસે ને બેલા મમી.
૧૦૪૫૨ અપન દિલરમે' કુલી છવા પડેના.
૧૦૪૫૫ ખવાલ કબી કેલ મર મે' તોરે વારી ભવમી
૧૦૪૨૬ અપના જલવાળી કરા મુલકા કીખાર ન મયા.
૧૦૪૦૭ બેતે કુદા ચરકમે' દે તુરખતે રસુલકી.
૧૦૪૮૬ મો કામીકા કાવા મો આલા મોકમમદ.

૧૦૨૫૭
૧૦૨૨૫
૧૦૨૦૫
૧૦૧૬૬
૧૦૪૦૭
૧૦૪૩૫
૧૦૪૪૧
૧૦૧૧૮
૮૧૧૦
૧૦૪૩૭
"
૧૦૦૭૩
૮૮૪૪
૧૦૩૮૩
૧૦૪૪૮
૧૦૩૧૬
૧૦૪૫૮
૧૦૪૮૭
૧૦૦૫૪
૧૦૪૬૧
૧૦૨૮૦
૧૦૪૦૭
૧૦૪૧૫
૧૦૨૫૨
૧૦૪૮૭
૧૦૪૫૮
૧૦૪૭૭
૮૬૧૮
૮૮૭૫
૧૦૧૬૨
૧૦૪૮૭
૧૦૪૮૭
૧૦૪૩૫
૧૦૪૫૦
૧૦૪૭૫
૮૬૧૮
૮૮૭૫
૧૦૧૬૨
૧૦૪૮૭
૧૦૩૬૮
૧૦૩૪૪
૧૦૪૫૫
૧૦૪૫૬

દે સીતમ નાલોસે આના કુતે પુરુષ તોરા
રમ રમ મે' અબ અંદાલે ખીસમીક નકર આપા કે.
દરદને અબ કહેલેકા દબા રખા દે.
કમ બને કસક મે' કીવાનેવા સોદાલવર.
અપાલ કૈઈક
ખારી અમમા અમમા કુલે છુવા મદો
બન બી કનકી નખર કી.
મેરુ ખીચા ખીચા કે હરબાર.
કનસી રામ દે મે' આઈ પે.
કમાર કાય મે' મે' કીકી નકાના દિસે સીખા દે.
કીસને કદા કે કાન વડાઈવ મર ગયા.
જલન બાન કીસ સોલા કી ચલી દે.
કે સી રેમ (અંધળો બાનાર)
મુલે કાવા કુલકે જનેમ મહા કીલા કાલો મરી
અપતક અપમે' પા રે
અલી કુસન (અંધળો બાનાર)
રોલે અમલસે મુલકા દે વલકત રસુલ કી
તોલા રદે સકતી નહી કાકીકા નેબન રેમ કર
મે' મોલે કે મેરા કાઈ કીવાના નહી દે.
અબાલ રેમ મેલા અવ અલબેલા
મે' તો પીત કે વાદન નેખન બદ.

પીચાણ સહજક
મરતે મરતલ દેવા રામ રામ મેલ દાલે.
અવ બલેકા મોરી બરને કા મનિયા.
અલ કીકા
મે' તેમે વાર મિલે અલેસે—પાલો.
રમીનો કે મર આના બના મુરા દે.
મલે કે દિન કે' મુરાદો મે' દે' વલ આલે કુલે.
હસ વાદેમ મતલબ કલા સમજુ'.
મમકા કીલા રાબાલકા આલસ નકબને.
મે' કુલના સુન મધે.
ચાન તો અમલે ન કુલે અમમે જગર રસ રસકે.
ચાને કુસતમે' મે' કબરે ને નાલે નીકલે.

સીસ ફાલરી
કના કમસી બકા કીસી જલ કસર આનાના કહરે.
કીવાં તેરી મોલીમે' મે'દા બન અઈળી.
મર કીસીકી તમસા અબ દમદે દિલમે' દે.
કીસીક પ્રલ તમકારા અવ દિલબર દિલ આરા.
બને કીવાં સાકી કી આંખિં ન મયાના રૂ કીયા.
મર કમસે રાઈ પુલે દે કીસક કયા બલા દે.
અરેલી કે બાલર મે' મુમકા મિરાઈ.
પુલકો બા બુલન અવલાઈ કા વાં ચાદ ન ર.
વદાં વલ વલેને વલક મે' મિયે તલવર મે' દે'.
અલબકીસી બાલ
દિલને મીક મીક કે તે આલ નેકાંન દેલે દે.
બન અપની દસડોનાં મર અવે કીલ ન કીલા કરના.
અલબકીસી
કીસકે' કીસુ નવ બલે બાબુ દુલકાલ દે.
હર મલો કુલ ને મો રાઈ કીલે બતે દે.

કીસકા મે' રેકૉર્ડ—દુરે પાલોલ, અપતક કીસક, દુરે કીસકીમ, અપતલ, દુરે કુલકે બને ખાલતક કીલત બને બાવા ફેમનાં મવસીયા.

અલેકરે રહીલ
૮૩૧૪ મે' કુસુક મે' કીકે મલકા કી પુ' દે.
મે' કુલમે' કુલ મલકા મલેકરે દેવાના.
૧૦૪૨૫ મે' તોર કિયા સુમમા
૧૦૪૫૦ કુલસનમે' કસમે કુપસે ને પરદા.
૧૦૪૦૮ મે' કિરે બતે દો આખિમે'.
૧૦૪૩૬ કીકા દે મુરા.
૧૦૪૭૬ મે' આઈ પાંચાલે બના તું દિલસે કમ.
૧૦૪૮૭ સોતે ને નખીકા મુલકે જલવા મર આપા
સવદામે' અમદો સલે અબસર દમીન' દે'
મકમુલે પ્રલકમલકુલ નખી યા અબદુલ કાઈર છવાની.
ખાલ મેલક વ અલ પરવર મમુલીન મીસલી દે'.
૧૦૪૦૭ કુવાલે સરમે જલકીસે મે' રોલા મોકમમદ કા.
સુલકાલ નખી
૧૦૩૮૬ તરમ વરમે કીસીકા કીનતે અમોલ દો બના.
૧૦૩૭૮ દોલે દોલે કીસ કરા કાલેકા કલકત દો અઈ.
૧૦૩૧૬ ને વલમાતે દિલ મેરા મો કુસક દે મોકમમદ કા.
૧૦૪૨૭ કારા મેરી બખીને સોલ.
૧૦૪૭૧ ખાજીમે' બનાવા દે અવ આને મે' મવખાનાં
૧૦૪૭૬ મીદી કીસકા કા મલો કે કલ ને કુલે સોલે.
કીસકાલ
૧૦૪૫૫ ખલા મે' અલસે રમ મે' નીકાલ પાની મે'.

O. KAMALUDDIN.
124
125
126
127
128
129

Phone 2542 Central.
An Commercial Bank.
100, Bazar GATE.
BOMBAY.
130
131

તમારું પીસવાનું ક્યાં કરાવશો?

પીસેલો તૈયાર માલ ક્યાંથી લેશો?

મરચાં, ફળદ, કરી પાવડર, મરમ મસાલો, મરી, મુઠે, અડદની દાળ, ચણાની દાળ, ચોખાનો આરા, મેથી, ધાણા, જરૂર વિગેરે વસ્તુઓ વેપારી બરની અપટ્ટોટ મશીનથી માં પીસેલી તૈયાર મળી શકે છે. ધરના ઉપયોગને માટે ખાસ પીસવાનો મોર્ડર આપવામાં આવે તો તે પણ કિફાયત ભાવથી પીસી આપી માલકોને પુરેપુરો સંતોષ આપીશું.

એક વખત અજમાયશ કરી જુવો:—

A. Baker & Co.,

Phone 1586. 154, Queen St.
DURBAN.

કીટીંગસ

પાઉડર

કીટી, ઉષામ, માકડ, વંદા, માખી.
સવળા જંતુઓને

નાબુદ કરે છે.

ખોળીયા બનાવદ, ફૂલ દીનામાં વેચાય છે. VIA

ઉત્તમ મરમ મસાલા વિગેરે

અમારે ત્યાં જાતી રેખરેખ નીચે નાળે અને સફાઈથી મરમ ફળેલો મરમ મસાલો, કરીપાઉડર, ફળદ, મરચાં, તેમજ કેરીનાં અને લીંધુનાં તેમજ મીઠસ આમારે હંમેશાં થોડા ના અથાળમાં અમારી મેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો ઉત્તમ માલ, તમે મરમ બનાવી શકતા નથી. એક વખત મંગાવી ખાતરી કરો. મળવાનું ફેક્ટ.

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરેક જાતનું ફ્રુટ અને વેજીટેબલ સાથે પેકીંગ કરી શી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. લખો:—

P. O. Box 842 Durban 122 Victoria St.

Phone 3867. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

ફેક્ટરીક ફ્રુટ અને વેજીટેબલ એક્ષપોર્ટર
અને કમીશન એજન્ટ.

પેકીંગ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, દરબન.

તમારા ગ્રાહકો માટે બાણ છે

સ્ટામ્પ "સુટ" માર્કના કપડાની બહેર બજાર મમસ્ત રેકના તેડીવ જાપાનેસ પ્રસિદ્ધ બાણ છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો ને બાણ છે અને માલ છે. સ્ટામ્પ "સુટ" માર્કનું કપડું રોકા કરી અને તમે મહેલાવથી વેચી શકશો.

આ "સુટ" ના માર્કની તપાસ રાખો અને કમીશનથી વેચતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એમ. બેરપર સમીથ એન્ડ કો.

(પીટી) લીમીટેડ.

એફાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, દરબન,
શાંતિલક્ષ્મીજાએથ.

અડવાઈઝ પંચાંગ

વાર	ખ્રીસ્તી	હિંદુ	મુસલમાન	પારસી	મુર્શીદ	જુલિયન
	1931	1929	1350	1301	ક. મી.	ક. મી.
	અક-રોમર	આસો	અમાદીઉલ આખર	રહે. કદમી		
શુક્ર	11	સુદ	4	6	4-14	1-10
શનિ	12	"	5	7	4-15	1-11
રવિ	13	"	6	8	4-16	1-12
સોમ	14	"	7	9	4-17	1-13
મંગલ	15	"	8	10	4-18	1-14
બુધ	16	"	9	11	4-19	1-15
ગ્રહ	17	"	10	12	4-20	1-16
શર	18	"	11	13	4-21	1-17

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HATTAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikes." Box 5237,
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Langmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B. We do not employ Travellers.

Direct From **VARA'S Factory** (BOMBAY INDIA)

Hand and Leg Press **HARMONIUMS** and **TABLA**.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSHALLA'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GOSHALLA

P. O. Box 460,

131 Queen Street, Durban.

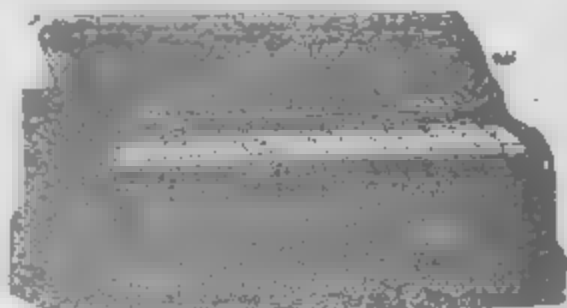
હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે હરેક યજમાં હારમોનિયમ તાબલાની જરૂર પડે છે. જે હરેક પુરા પાડીએ છીએ. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હાથના, પગના, પોર્ટેબલ હરેક જાતના મીડા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં રહેઠાકમાં રોયાર રહે છે તે સીવાય છતાં અંગ્રીક ધમણ, મુર, બલ નીચે પણ મળશે. હરેક જાતના હારમોનિયમનું રીપેરિંગ કામ ખાત્રીથી કરી આપાને જાણ. હરેક વા મંગે:-

શ્રીશાલીયા મ્યુઝીક સલુન,

(પ્રખ્યાત: શ્રી. એન. ગોશાલીયા.)

પો. બો. બેંકસ્ટ્રીટ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 42—Vol. XXIX.

Friday, October 16th, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.
PRICE FOURPENCE

NOTES AND NEWS

THERE was a strong rumour current during the week that the Rev. C. F. Andrews had arrived at Greytown from London. On enquiry, however, we find that there is no truth in it. Mr. Andrews was to have arrived during this month but he had postponed his departure in order to receive Mahatma Gandhi in London. Although we have no further news from him there is every likelihood of his arriving in the Colon some time next month.

Mr. A. A. Gandhi of Tongaat who is a vice-president of the Natal Indian Congress and has rendered very useful service to the Congress at all times and especially during the visits of the Rt. Hon. Sir Evelyn Baring, and Mrs. Sarojini Naidu in the local work in Tongaat where he commands the respect of all in that District, is sailing with Mrs. Gandhi for India by the s.s. *Karangah* which leaves on Monday next. The Gokhale Hall and the Hindu Temple in Tongaat stand as a monument to Mr. A. A. Gandhi's good services to the poorer section of the Indian community. Mr. Gandhi is one of the donors to the Sastri College and he has donated the sum of £400 to an Indian school at Tongaat to impart education from interest derived from it to the children of the poor. Mr. A. A. Gandhi will be accompanied by Mr. Raghavjee Devjee Parokh one of the prominent Indian merchants in Verulam. We wish them a very happy voyage and a safe return.

In the course of his brief speech on the promotion of Parliament His Majesty the King referred to the Indian Round Table Conference. He had been following its resumed deliberations with interest and sympathy. His Majesty said, and added: "I trust that joint endeavour may produce agreement on a plan which will commend itself to the judgment of wise statesmanship."

The question of Asiatic competition with Europeans in Durban and other Natal towns was raised at the Natal National Party Congress held last week at Greytown. Mr. E. G. Jansen, Minister of Native Affairs, is reported to have pointed out that a conference with the Indian authorities would be held in January on the subject of the continuation of the present agreement. That being so he did not think it desirable at the present juncture to say much. He would bear in mind the feeling of the Congress, but he could not, of course, say what the effect of the conference to be held in January would be.

According to Hunter's messages from London with regard to the Round Table Conference it would appear that the efforts of Mahatma Gandhi to settle the claims of the minorities have not been successful and the minorities Committee of the Round Table Conference has been adjourned indefinitely after a speech by Mr. MacDonald appealing to the delegates to cease standing in the way of a settlement. The Prime Minister said the British Government would take its action if the conference could not go to the end. "The British Government

is determined to make such improvements in the government of India as will make the latter consistent with our own ideals," said Mr. MacDonald in conclusion.

NOW IS THE TIME

THE unemployment question is the most important question before the country at the present time and with the Indian community too it is at present about the most important. About two thousand unemployed Indians have been registered and the number is daily increasing. For we learn that the Durban Corporation, in spite of its resolution not to dismiss any of its Indian employees is still doing so and that there is retrenchment going on even in other private concerns such as the Natal Estates and the like. Thus the situation is causing great anxiety as to the future.

We are indeed very grateful to Sir Kurma Reddi, the Agent of the Government of India, for the personal interest he is taking in this question. Last Saturday Sir Kurma invited many leading members of the community to his residence to discuss ways and means to do something in the matter of self-help in relieving the distress among our unemployed brethren and the discussion resulted in the election of a committee for the raising of a fund to be known as Sir Kurma Reddi's Relief Fund for the purpose of giving relief in actual cases of distress in Durban and environs.

Now is the time for those of our brethren who are blessed with wealth to act. We have always been crying against the Government's repatriation scheme. Our distressed brethren when they find themselves utterly helpless and neglected not only by the Government and the European public but by their own well-to-do brethren—their own kith and kin—they will immediately take to that scheme as a drowning man catches hold of anything that comes his way

to save himself. Surely we would not like to see our brethren selling their birthright and leaving this country merely by force of circumstances. That they may go of their own will is another matter but it would certainly not be right on our part as a civilised community to carelessly watch them leaving these shores when we have amongst us men who can do something for them. Let us not forget that our avowed enemies are only too anxious to get rid of us by any means. It is up to us to show that we are patriotic enough to look after the interests of our poorer brethren and that we are prepared to sink or swim with them.

Now is the time to show our well-wishers that we are able to help ourselves. And when an honest attempt is made and when we can prove that we are in earnest we feel sure that help will come to us from unexpected quarters and we will rise in the estimation alike of our friends and our enemies.

Sir Kurma is nearing the end of his office as Agent of the Government of India and the work for the unemployed Indians will perhaps be one of his last acts on behalf of us in this country and it is our sincerest desire to see it crowned with success. It is in the hands of our wealthy brethren to make it a success. If they will generously respond to the call of Sir Kurma on behalf of their suffering brethren their action will give a good name to the whole community and we as a community will have the satisfaction to feel that we have aided the authorities in solving the problem of unemployment by no means in any mean measure.

Let us be earnest about it. Let us work with a view to helping and not exploiting the poor owing to their present sad circumstances. Let us not treat the poor as dirt but as human beings with feelings and ambitions just like ourselves.

We sincerely hope that this appeal of ours will be received in the spirit it is made and that our more fortunate brethren will rise to the occasion and will set by their generous gesture a noble example to be followed by other sections of the population of this country.

Natal Municipal Association

Seeking Powers To Segregate Indians

At the 27th annual conference of the Natal Municipal Association held in the Connell Chamber, Durban, on Thursday, Mr. Taylor took a prominent part in the discussion on a resolution of last year asking for powers to enable local authorities to declare areas for the occupation of Europeans only. Mr. Taylor felt that the question of Indian penetration had been approached from a wrong angle. The Glass Areas Bill had proved an unfortunate measure, but he did not think the matter should be allowed to drop. The most satisfactory solution of the problem was for the municipalities to be given powers to prescribe European areas.

No one could say that this ideal was aimed at the Indians, for it was no more aimed at them than at the Cape Malays in the Cape Province.

Mr. Taylor suggested that the matter be referred to the United Municipal Association with the object of getting something done. At present there was nothing to prevent any of them waking up one morning to find that their neighbours were of a different race. It was an unfortunate state of affairs and one which should be remedied.

Mr. Murray, Durban, assented, saying that Durban was affected more particularly than other centres. They did not wish to be antagonistic, but desired protection, especially in those areas which were known as European areas. It was agreed that the matter should be referred to the United Association. —*Natal Mercury*.

Transvaal Municipal Association

Anti-Asiatic Outbursts

At the annual meeting of the Municipal Association of the Transvaal held at Witbank on Wednesday, October 7, the Administrator the Hon. J. S. Smit in his opening remarks referred with regret to the "recent actions of certain town councils and councillors, and the manner in which their duties are carried out. I was particularly sorry to see the comments made by Mr. Justice Kruse recently," said Mr. Smit. After quoting these comments, the Administrator said the delegates would agree that it was greatly to be regretted that a high authority should have expressed such opinions.

Mr. Smit suggested that the position might be improved by refusing to allow fees to be paid to councillors, and by decreasing the number of councillors, or by giving authority to certain head officials to deal with the issue of licenses. There were points which he considered would go a long way towards drawing the very best men to serve their respective communities on the town councils.

The President's Speech

Mr. Irving Stoen, Mayor of Standerton, in the course of his presidential address, referring to Asiatics is reported to have observed: "The Association at its last annual meeting learnt with pleasure of the intended introduction of an Asiatic Land Tenure Bill. The Association requested the Minister of the Interior to appoint a Commission to inquire into the whole question of trading licenses and the residence of Asiatics in local authority areas. This request was not granted, but an assurance was received that the Bill would be proceeded with. This, however, had not been carried out, and the Executive expressed its alarm at the delay, and requested the Minister to proceed with the measure."

Regarding the Asiatic Tenure Bill, the executive reported on lines similar to the reference made in the president's address, and urged that the Bill be proceeded with at the earliest possible date. Mr. J. K. Gawith (Sable) moved a resolution concerning the details of the proposed Bill. Mr. Rouyard (Randfontein) seconded, and said that the municipalities should get their own houses in order by the boycotting of Asiatics. Mr. M. D. Harrison (Springs) thought congress should reaffirm the executive's resolution, thus strengthening the hands of the Government, and showing that the country was behind it. Mr. Gawith withdrew his resolution in favour of the executive's, and this was re-affirmed unanimously.

Indian Education

Midlands District

Inspector Mr. J. H. Lawlor in his report, embodied in the report of the Superintendent of Education in Natal, extracts from which we published in our last week's issue, dealing with Indian education in midlands District, says:—

No separate sub-department has yet been created to deal with the education of Indians in Natal, consequently I had to struggle amid other activities reflected in the previous part of this report to carry on the administrative work necessitated by the new Regulations. Most of my work in this respect had to do with the Indian Aided Schools.

New regulations for the payment of grants to these Aided Schools came into force on the first day of 1931. The immediate aim of these regulations is to ensure better conditions of pay for Indian teachers employed in Aided Schools; the ultimate aim is to bring about a better distribution of qualified teachers among the schools. The ultimate aim will be slow of realization because

- (1) the rights of teachers in the schools at the date of transition have to be respected,
- (2) mission schools naturally prefer to employ teachers of their own denominations,
- (3) many Indian teachers are averse from moving to new localities,
- (4) up to the present time there is no central bureau for directing attention to vacant posts.

The administration of the new regulations involved School Managers in procedure largely new to them. I take this opportunity of expressing my thanks to them for the patience they have shown when their requests were not promptly dealt with. I attended to correspondence as well as I could, but had to be absent from headquarters on inspectorial duties on several occasions. On the other hand, delay was sometimes caused by the necessity of elucidating the purport of certain regulations for the benefit of the financial officers of the Province. The year closed with essential points settled for all concerned, though I sincerely hope my long-promised clerical assistance will materialise early in the coming year.

The main advance in Indian Education made during the year was on the side of administration. New regulations make central supervision of staffing more effective than it has ever been in Aided Schools. The difference between the administration of Government Schools and that of Aided Schools has been considerably diminished. A difference still remains between the salary scales applicable to the two types, and this difference is rather resented by the teachers of the Aided Schools who say that with equal qualifications, equal work, and worse

school buildings they are paid less. There is justice in their contention, but so long as present financial conditions continue, any levelling of scale must be rather down than up. We cannot get away from the fact that the Government Indian School pupil is costing us far more than the Union subsidy paid for him, and this fact is enough to show the unwisdom of hoping for a large extension of the Government School system as it exists at present. The indications are that the Government of the Province will have to content itself largely with the payment of salaries and salary grants, and that the Indian communities will have to find the money for erecting school buildings. It would be premature here to detail a scheme of this sort, but it is only fair to point out that the overwhelming logic of finance will force us to move in this direction.

The new scales were applied to Government School teachers with effect from April 1, 1929, whereas those applicable to Aided Schools came into force on Jan. 1, 1930. The Indian Teachers' Society represented to the Department that this difference in dates of application inflicted a measure of injustice upon the Aided School teachers. Ultimately the Government of the Province decided to rectify the inequality by distributing a compensatory bonus of about £2,000 among qualified Indian teachers in Aided Schools.

(To be Continued)

Unemployment Problem

"Sir Kurma Reddi Relief Fund"

A meeting was held at the residence of Sir Kurma Reddi, Agent of the Government of India, on Saturday October 10, to discuss the problem of Indian unemployment. It was resolved to elect a committee for the purpose of collecting funds to relieve actual distress among the unemployed in Durban and environs.

The fund is to be known as the "Sir Kurma Reddi Relief Fund."

Sir Kurma was elected chairman and Mr. R. K. Khan vice-chairman of the committee and the following were elected as members of the committee with powers to add to their number:—

Members: A. Christopher, P. R. Pather, A. I. Kajoo, Sorabjee Rustomjee, Jilbhoy Rustomjee, R. B. Chetty, H. Naidoo, B. M. Singh, S. L. Singh, B. A. Maghraj, M. A. Motale, H. N. Daphelin, Manthi Ganthi, C. H. A. Jhaveri, E. M. Paruk, M. S. Randeree, A. M. Lockhat, I. M. Bhobai, Mahomed Ibrahim, Ismail Moosa, Mahomed Moosa, Ebrahim Tyeb, M. H. Naik, B. M. Patel, M. H. Desai, D. P. Dargi, R. K. Naidoo, V. S. O. Pather, J. W. Godfrey, V. Lawrence.

The Committee again met on Wednesday October 14 at the Parsoo Rustomjee Hall. In the unavoidable absence of Sir Kurma, Mr. R. K. Khan took the chair. The Hon. S. Baring, the Agent's Secretary, had come from Maritzburg to be present at the meeting and said that the Agent would be free to come from Maritzburg early next week. It was decided to wait till the arrival of Sir Kurma and then to start the collection in consultation with the leading Indian merchants.

An instance of the increasing distress among the people it was brought to the notice of the Committee that over 30 Indians working for many years in the Borough engineer's department of the Corporation had been given notice to leave in spite of the fact that the latter had only recently resolved not to displace non-Europeans and that about the same number was dismissed from the Natal Estates at Mount Edgecombe.

Non-Europeans And Unemployment

ABOVE the signature Joseph A. Davis a writer in the *Rand Daily Mail* expresses a sensible view on the unemployment question. He writes as follows:

Quite a few politicians and others are advocating employment for white workers at the expense of the coloured workers. But can such a policy in the long run result in solving the problem of unemployment? Would such a policy be considered economically sound to the student of political economy?

The remedy will not only fail to cure the disease of unemployment, but will increase unemployment. To destroy the purchasing power of millions of black workers can only result in displacing thousands of white workers from those trades and industries which depend on the natives for their revenue.

The only satisfactory solution for unemployment is to create industrial undertakings which can absorb the energies of both black and white workers. Other methods will intensify existing conditions and cause further chaos in the economic structure of this country.

Indo-European Council

Mr. P. R. Pather On The Indian Question

At a meeting of the Indo-European Council which took place last week at the Durban Tamil Institute under the presidency of Mr. Maurice Webb, Mr. P. R. Pather, secretary of the Council, spoke on the Indian question. He said—

"The Indian is denied everything that a decent citizen of the British Empire is entitled to. Special laws are made to curb his activities. Little does the European realise that over 150,000 Indians are here, and that as time goes on they will form an integral part and a permanent population of South Africa."

Referring to the forthcoming Round Table Conference the speaker said it was felt in Indian circles that the Conference would decide the future of the Indian in this country and pleaded for representation at the Conference of the South African Indian Congress. He praised the Indian Government for its championship of the cause of the Union Indians. Criticising the Capetown Agreement, Mr. Pather dwelt on the hardships under the proposed migration scheme and referred to the upliftment clause which had been neglected.

With regard to the right of re-entry given to repatriates Mr. Pather said it was an eye-wash. "Having regard to the state of the Indians who are themselves of this scheme, it is hardly likely that any number of emigrants will avail themselves of this right."

"The Indian question in the Union has caused considerable irritation to both the European and Indian peoples, and agitation has all come from the cause of this irritation. Most of this agitation is led by irresponsible people who lack the spirit of justice and fairplay. Much of the agitation is due to trade jealousies."

"Both the Central Legislature and the Transvaal and Natal Provincial Councils have passed Acts the effect of which has been to preclude the Indians from developing."

Mr. Pather quoted speeches by the late Hon. G. K. Gokhale, General Smuts, Mr. Henry Burton and Mr. Harry Escombe, as illustrations showing that what the Indians wanted was a fair deal.

Mr. Pather read extracts from the Ashtie Inquiry Commission Report of 1921 as an argument against segregation and repatriation. "Such measures," said the report, dealing with repression and indiscriminate segregation, "apart from their injustice and inhumanity would degrade the Ashtie and react upon the European."

Mr. Pather referred to the injustice of the White labour policy and said that the Union Government had not kept its word with the Indians.

Paying a tribute to the clergy the speaker said: "The Indian community of this country owe a great debt to the clergy of South Africa, who have shown a true Christian spirit throughout our struggles with the Government. We are fully confident that with the help of the South African pastors, the clergy of South Africa and the European members of the Indo-European Council the coming conference will satisfactorily settle the Indian question."

Personal And Income Tax Ordinance Amendments

Council To Meet This Month

The Administrator of Natal has issued a proclamation altering the date of the next sitting of the Provincial Council from November 18 to October 20 at 10.30 a.m.

The principal session is for the object of amending the Personal, Income and Company Taxes Ordinance, 1929, on the following particulars—

Section 3 of the Ordinance shall be amended by the deletion of the words "seven and a half per cent." and the substitution of the words "ten per cent."

Section 7 shall be amended: (1) by the addition of the following words at the end of paragraph (b): "and further provided that the revenue officer may, with the approval of the Administrator, grant exemption in other cases where he is satisfied that such exemption is warranted on the grounds of poverty;" (2) by the deletion of paragraph (c) and the substitution of the following paragraph: (c) any person who was of the age of 60 years or over during the year of assessment, and who is not entitled for Union Income tax.

Section 23 of the Ordinance shall be amended by the addition of the following new sub-section, the section as originally enacted to become sub-section (1); the new sub-section being—

(2) In the event of any person being an employee failing to pay the tax or taxes due by him on or before the prescribed date it shall be competent for the revenue officer to advise the employer of the amount of such person and the amount of tax or taxes payable by him, and thereupon such tax or taxes and penalty shall be a debt due by such employer for the purpose of Section 16; provided that the employer shall have the right to deduct the amount paid by him from any amount which may be due or which subsequently may become due by him to the employee provided further that the employer shall not be liable beyond that amount which may be due or become due by him to such employee."

Additional Tax

Any additional tax imposed shall be first charged in respect of the year of assessment ended June 30,

1931, and thereafter in respect of each year of assessment.

Notwithstanding anything contained in the principal Ordinance, any person who was exempted from the payment of the personal tax under section 1 (c), shall be liable to pay in respect of the year ended June 30, 1931, unless he is specially exempted by the amending Ordinance, and any person who fails to pay the tax on or before the prescribed date will be liable to the penalty prescribed.

If income tax has already been paid, the taxpayer shall pay the difference between the tax paid and the new taxation imposed, by the prescribed date or be subject the penalty prescribed.

The Ordinance is cited as "The Personal, Income and Company Taxes Amendment Ordinance, 1931."

The Forthcoming Diwali Festival

An Appeal To Hindu Community

Mr. A. R. Nalwa, chairman of the Diwali Celebration Committee, addresses the following appeal to the Hindu community.

We request each and every member of the Hindu community to refrain from spending money on unnecessary things such as demonstrations, competitions, feign of orators etc., during the Diwali Festival, which falls on the 26th November.

In making this appeal, we are hardly aware of our brethren of the appalling misery and distress that exists among our community as a result of unemployment and general depression, let alone the unsettled state of affairs in our Mother-country. It therefore behooves us not only to have the strictest economy in the celebration of this time-honoured festival.

Imperial Indian Citizenship Association

Emigrants' Home

The following Press note has been issued by the Imperial Indian Citizenship Association, Bombay:—

Under the auspices of the Imperial Indian Citizenship Association, Bombay, an "Emigrants' Home" has been started in Jor Mahal, Dhobi Talao, for the amelioration of the conditions of emigrants passing through Bombay. Deck passengers will, as far as possible, be accommodated in the Home for a few days free of charge. The Association would endeavour to assist them in every possible way. Separate restaurants for Hindus and Muslims are run, where cheap and good food at fixed rates is available. Arrangements have also been made for free medical advice.

For further particulars please write to the Hon. Secretary, The I.C.A., Sobrah House, 235 Hornby Road, Fort Bombay. The telegraphic address of the Association is "Equidite," Bombay.

[NOTE.—We referred to the above in a recent number of this journal when the news was transmitted by the *Natal Mercury's* Calcutta correspondent. We hardly think there will be any deck passengers either going to Bombay from South Africa or *vice versa* who will require to take advantage of this philanthropic institution established by the Imperial Indian Citizenship Association. The Home might be a boon to passengers hailing from

other parts such as East Africa, Hongkong, Malaya, etc. and to the repatriates, but very few of the repatriates from the Union land at Bombay. A more useful step on the part of the Association, we think, would have been to take some action to ameliorate the conditions of those who have already been repatriated from this country and find themselves helpless and destitute in India.—E. I. O.]

Ladysmith Indians Celebrate Mahatma Gandhi's Birthday

(FROM A CORRESPONDENT)

On Thursday, October 8, a most successful and pleasing function was held at Ladysmith under the auspices of the Gujerat Hindu community. About 250 persons assembled the occasion being to celebrate the 63rd birthday of Mahatma Gandhi. The assembly consisted of Hindus, Moslems, Christians and Europeans. Mr. D. Fakir Yussuf presided and read a copy of the cable that was forwarded to Mr. Gandhi on behalf of the Gujerat Hindu community which ran as follows:

"Gujerat Hindu community, Ladysmith, heartily congratulate you on your 63rd birthday. Prays for success your deliberations at Conference. Wish you long life and prosperity."

Many eloquent speeches were made. Notable among them was a speech by the Mayor Mr. W. Charlesworth and the Resident Magistrate Major C. L. Harris. Both of these speakers dwelt at length on the great sacrifice the Mahatma is making in order to obtain constitutional reforms for his countrymen in India. Major Harris recalled how he had on several occasions seen Mr. Gandhi in Johannesburg pleading his clients' cause, and of the subsequent actions which led to the Passive Resistance movement in Natal and the abolition of the £3 Tax of colour, coloured men and women and their descendants. He also dwelt at length on his brilliant intellect and the great influence the Mahatma holds amongst the masses of Indians in India. Remarkably he is to-day representing the most powerful organisation in India, the Indian National Congress, at the Round Table Conference in London.

It is a well known fact how both the Indian and British Governments were anxious to have Mr. Gandhi to attend the conference. There were many obstacles in the way, and many doubts were expressed if he would ever attend, but nevertheless he decided to sail, although late for the first meeting of the conference. The Viceroy of India who is the King's representative was so pleased and felt relieved when Mr. Gandhi decided to sail that he sent him a telegram which inter alia said:—"Remember I am behind you."

The speakers were very glad that the Indian community was celebrating Mr. Gandhi's birthday and thanked the Gujerat Hindu Society for extending them an invitation.

The next speaker was Mr. Thomas Headinas of the Indian School, who thanked the Gujerat Hindu community for the invitation and said it gave him great pleasure to be present at this unique function of India's National Hero. Quite apart from the family aspect they had assembled there in admiration of one whose name was a household word throughout the world to-day. He said Mr. Gandhi first saw light on October 2, 1869. Little did his parents think that the same babe was going to win the adulation of all the world. When he grew up he practised law in Bombay. The cry of

South African Indians reached his ears, and he felt that there was a great field for him to work for the betterment of his countrymen and he came out to South Africa. In 1893 he organised an opposition to the anti-Asiatic legislation by passive resistance which resulted in the Indian Relief Act. In 1910 he launched a crusade against the British Raj by means of non-co-operation and boycott of foreign cloth, but advocated peaceful methods. In 1922 he was arrested on a charge of sedition and was sentenced to 6 years' imprisonment. In 1924 he was released. In 1929 he began another campaign leading to serious disorder. Time and again he was agitating, and still doing so to gain complete independence. He is leading the life of truthfulness, perseverance and self-sacrifice. He has discarded his clothing going about in loin cloth, given up luxurious meals and travels about from place to place in third class coaches instead of first class saloons and waited upon like a Prince. Proclaiming his greatness alone is not sufficient on our part. His life is one which is worthy of emulation. It is an example to us and also for us to show and teach this example to our children. "A life of truthfulness, perseverance and self-sacrifice." Each and every one of us should be faithful members of the community to which we belong, to live and lead a life that is noble and at the same time be an instrument in working in the interest of the community and be of some help for its upliftment.

Though Mahatma Gandhi was not present in their midst the speaker wished him many happy returns of the day and hoped that God will give him the required strength and mind to carry out his great work for very many more years, and may the goal for which he is aspiring be achieved.

Other speakers were Messrs. Syed Amol, V. Lalla, T. Kinn, J. B. Sutton (Asst. Magistrate), R. Singh, M. K. Reddy and E. M. Aswat. Sacred songs were sung by the children of the Gujarati School, after which a portrait of the Mahatma was garlanded. The proceedings terminated with the singing of the National Anthem.

Sarashtra Hindu Association

The following message was sent to Mahatma Gandhi on the celebration of his sixty-third birthday by the Sarashtra Hindu Association, Durban :-

"Sarashtra Hindu Association congratulates you on your sixty-third birthday. Prayers Almighty bless you with health and long life and achieve full freedom for Mother India."

Transvaal Indian Congress

MASS MEETING

A mass meeting of the Transvaal Indians will be held under the auspices of the Transvaal Indian Congress on Sunday, October 25, at the Patidar Hall, corner Bree Street and Terrace Road at 2-30 p.m.

All local as well as up-country Indians are requested to attend

Agenda: (1) Finance.

(2) Coming Round Table Conference.

S. B. MEDH,

Hon. Secretary T.I. Congress.

Tel. Add.: "Tawan"
P.O. Box 4888.

Mahatma Gandhi In England

Message To 'Daily Herald'

The latest papers from London have brought a little more news about Mahatma Gandhi and the Round Table Conference than the bits supplied us by Reuter's Agency.

We reproduce from the *Daily Herald* the following vivid description by its special correspondent of the arrival of Mahatma Gandhi at Marseilles and the interview he had with him :-

"I am pessimistic. But I am also optimistic," said Mr. Gandhi to me, speaking very earnestly.

"The facts, as I saw them when I left India, made me pessimistic. Nor do I know of anything that has happened since to change my judgment. But, in spite of appearances, my faith makes me optimistic, as I have always been an optimist."

We were talking, just the two of us, in his little second-class cabin in the *Raiputana* soon after she docked.

Her coming was dramatic. The dawn was breaking when we gathered—Indians, journalists, police—on the quayside to meet her.

And it was just after sun up, with the tugs panting and straining at the hawsers, that the great stern of her swung into view round the quay head.

Among the group of passengers whom we could see standing right astern on the second-class deck was a single white-robed figure.

It was too far for faces to be visible. But the Indians had no doubt.

With The Rainbow

"It is he," and then a cry of "Gandhi ki jai," as the ship slowly moved alongside.

Behind him there shone clear a bright rainbow. Miss Slade, in a white suit, and Mrs. Naidu, in purple had now joined him. There were recognitions and greetings and then, as soon as the gangway was opened, rush and turmoil and clucking of cameras.

"Gandhi is now going to his cabin," he said with a smile after parrying discreetly the shower of questions. And Gandhi went to his cabin.

It was a little later that Miss Slade took me down for a talk with him on behalf of the *Daily Herald*.

"Yes. My faith makes me an optimist, though I know that my task is a difficult one," he said.

"How far," I asked him, "have you a free hand to negotiate?"

"I am bound—absolutely—by the Karachi Congress resolution. But within that boundary I am free."

The Karachi resolution demands control by India of finance, the army and foreign relations, subject to safeguards "demonstrably in the interests of India," but also gave the delegation rather loose power to make adjustments necessary in the interests of India.

"If I am satisfied in principle, if we are agreed in principle—that is the backbone—then adjustments can be made."

Making Position Plain

"I shall at first opportunity make my position—the conditions of my mandate—plain to the conference."

"Then it will become clear whether on that basis we can hopefully discuss details. If it seems that we can—good. If not, I shall have failed in my mission and I must return to India."

"And then?" I asked.

The fags grew grave. The calm eyes looked to the distance.

"Then probably civil disobedience must come again. But that is not a threat that if I fail in London civil disobedience will at once be proclaimed in India.

"We Want To Help"

"I do not want to embarrass the Government. People in England do not believe that. That is because they do not understand.

"It is not we that embarrass the Government. It is the situation that has been created, the wrong that has been done in the past that causes the embarrassment. It is inevitable.

"It is always so when a wrong that has been done has to be righted.

"But we want to reduce that embarrassment to a minimum. We want to help. The wrong must be righted. That is the bedrock of principle.

"But I wish to make the righting of it as easy as possible both for England and for India.

"For I am—let me say again what I have said so often—a friend of the English people as well as of my own people."

From the *Rajputana* later in the morning he drove to the Grand Hotel where a room had been taken for him. There was a little hitch over this. When he heard the name of the hotel he jibbed. He shirked going to a hotel with such a name. But when it was explained that in French (which he does not speak at all) "grand" means just "big" with no indication of grandeur, he laughed and agreed.

From the Grand Hotel he went to the reception at the Students' Union. And here we had a taste of the power of the man over an audience. There was no fire in his speech, no brilliance, no artifice, no oratory.

"He Just Talked"

He just talked. He just explained very quietly, very patiently. But there was in the slow laid voice the note of calm authority that is amazingly impressive.

I thought of that old saying that "He speaks as one having authority." I can give no better idea of his methods.

Mahatma Gandhi's Broadcast To America

Two different reports of Mahatma Gandhi's broadcast to America on the day of his arrival in London are published in the *Daily Herald* and the *London Times*. We present both to our readers in this country. The *Daily Herald* reports thus:—

For nearly half an hour Mr. Gandhi broadcast to the United States.

"In my opinion," he said, "the Indian struggle affects not merely India, but the whole world.

"The reason for the struggle having drawn the attention of the world, I know, does not lie in the fact that we Indians are fighting for our liberty, but in the fact that the means adopted by us for attaining that liberty are unique.

"The means adopted are not violence, not bloodshed, not diplomacy as one understands it nowadays, but they are purely and simply the truth and non-violence.

"The world is seeking a way out, and I flatter myself with the belief that perhaps it will be the privilege of the ancient races of India to show that way out to the hungering world."

He concluded with an appeal to the conscience of the world to come to the rescue of a people dying in trying to regain their liberty.

The following report appears in the *Times* :—

Mr. Gandhi broadcast a message from Kingsley Hall, Bow, to New York and other stations on the North American Continent, in the course of which he said that in his opinion the Indian struggle in its consequences affected not merely India, but the whole world. If India was to revive the glory of her ancient past she could only do so when she attained her freedom.

"We Indians," he said, "feel that the law that governs the brute creation is not the law that should guide the human race. That law is inconsistent with human dignity. I personally should wait, if need be, for ages, rather than seek to obtain the freedom of my country through bloody means. I feel in the innermost recesses of my heart, after a political experience extending over an unbroken period of close upon 35 years, that the world is sick unto death of blood spilling. I have therefore no hesitation whatever in inviting all the great nations of the earth to give their hearty co-operation to India in her mighty struggle.

"I am painfully conscious of our own weaknesses. We represent in India all the principal religions of the earth and it is a matter of deep humiliation to confess that we are a house divided against itself, that we Hindus and Muslims are lying at one another's throats. It is a matter of still deeper humiliation to me that we Hindus regard several millions of our own kith and kin as too degraded for our touch. I refer to the so-called untouchables."

Mahatma Gandhi's First Speech

Congress Claims

The following is a fuller report of the first speech delivered by Mahatma Gandhi at the Federal Structure Committee of the Round Table Conference than was received from Renter's agency:—

Opening his speech, Mr. Gandhi said: "I have come to London absolutely in the spirit of co-operation and to strive my utmost to find points of agreement."

Mr. Gandhi gave an assurance that at no stage would he desire to embarrass the Government or his colleagues.

If at any time he found that he could not be of any useful service to the Conference, he would not hesitate to withdraw from it.

Vital Differences

He was obliged to make these remarks because he knew there were fundamental differences of opinion between the Government and the Congress, and it was possible that there were vital differences between his colleagues and himself. There were also the limitations under which he would be working.

"I am but a poor, humble agent," continued Mr. Gandhi, "acting on behalf of the Indian National Congress, and it may be as well to remind yourselves of what the Congress stands for, and what it is.

"You will then extend your sympathy to me, because the burden that rests upon my shoulders is really very great."

Giving details of the history of the Congress, he said that since its foundation nearly 50 years ago, it had more or less fully represented upon it Muslims, Christians, Anglo-Indians and all the religious classes and creeds.

It claimed to represent all Indian interests, and had always stood, and still stood to-day, for the removal of the curse of untouchability.

Congress was national in every sense of the term. It represented in its essence the dumb rural-starved millions concentrated over the length and breadth

of the land in its 700,000 villages, no matter whether they came from what was called British India or Indian India.

It was essentially a peasant organisation. Even the Indian members of the Committee would be astonished to find that the Congress, through its All-India Soldiers' Association, was doing work for nearly 50,000 women in 2,000 villages, and these women were possibly 50 per cent. Mahatmas, and thousands of them belonged to the "untouchable" class.

"I want to put forward the claim of Congress in the gentlest manner possible, and yet firmly," continued Mr. Gandhi.

"If you can show me that the Congress claim is inimical to the interests of the dumb millions I will personally review it.

"I am open to conviction, but even so I have to ask my principals to consent to that revision before I can usefully act as agent of the Congress."

He then read the Karachi resolution as follows:—

"This Congress, having considered the provisional settlement between the Working Committee and the Government of India (the Delhi Pact) endorses it, and desires to make it clear that the Congress goal of complete independence remains intact.

"In the event of a way remaining otherwise open to the Congress at the Conference with the representatives of the British Government, the Congress Delegation will work for this goal, and in particular so as to give the nation control of the Army, external affairs, finances, fiscal and economic policy, and to have a scrutiny by an impartial tribunal of the financial transactions of the British Government in India, and to examine and assess the obligations to be undertaken by India or England, and the right of either party to end the partnership at will, provided, however, that the Congress Delegation will be free to accept such adjustments as may be demonstrably necessary in the interests of India."

"No Arrogance"

So far as he had been able to understand, the Prime Minister's statement giving the unsolicited policy of His Majesty's Government fell far short of what was aimed at and claimed by the Congress.

In the settlement arrived at at Delhi, Congress had accepted the principles of federation, responsibility at the centre, and safeguards in so far as they might be necessary in the interests of India.

Congress could not be—and he himself would never be—satisfied with a political constitution which in reality would give India nothing.

If they were intent on complete independence, it was not from any sense of arrogance, not that they wanted to parade before the universe that they had severed all connection with the British people.

On the contrary, they would find in the Karachi mandate itself that the Congress contemplated a partnership with the British people, but that connection was to be such as should exist between two absolute peoples.

"Hence you find," continued Mr. Gandhi, "that the Congress claims that either party should have the right to sever the connection to dissolve the partnership. It has got to be necessary, therefore, of mutual benefit.

"I do not for a moment minimise the ability of Britain to hold India in subjection under the sword.

"But what would conduce to the prosperity of Great Britain and the economic freedom of Great Britain—an enslaved but rebellious India, or an India an esteemed partner with Britain to share her sorrows and take part side by side with her in her

misfortunes, an India that, if need be, of her own will, can fight side by side with Britain, not for the exploitation of a single race or a single human being, but it might be for the good of the whole world?"

Stocktaking

"I said to myself, while viewing the shores of the beautiful island of England, 'Perchance it may be possible for you to convince the British Ministers that India is a valuable partner, not held by force, but by the silken cord of love.'"

"An India of that character may conceivably be of real assistance to you in balancing your Budget.

"What could not two nations do—one a handful, but brave, a nation noted for having fought slavery, and that has claimed three without number to protect the weak; and the other, a very ancient nation, counted in millions, with a glorious past, representing at the present moment two great cultures, Islam and Hindu, and also containing a large number of Christian population and absorbing the whole of the splendid Zoroastrian stock—in numbers almost beneath contempt, but in philanthropy and enterprise almost unpassed?"

If there was a stocktaking between incoming and outgoing partners, these transactions were subject to audit and adjustment.

Congress was not guilty of any dishonourable transaction in saying that the nation should understand what it was taking over and what it should take over. Congress would never think of repudiating a single claim or burden that it should justly discharge.

If they were to live as an honourable nation, they would pay every farthing of legitimate debt with their blood.

As the committee's deliberations proceeded, he would be able to explain the implications of the Karachi mandate.

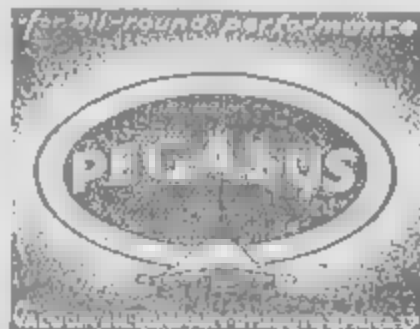
"I would love to go away," concluded Mr. Gandhi, "with the conviction that there is to be an honourable and equal partnership between Great Britain and India.

"I cannot do anything more than say it will be my fervent prayer during all the days I live in your country that this aim may be reached."

LECTURE ON "ANCIENT INDIAN CULTURE"

Under the auspices of the Society for the Advancement of Indian Culture a Lecture on Ancient Indian Culture will be given by Sir Karma V. Rishi, B.A., B.L., (Agent of the Government of India, in South Africa) at the City Hall, Church Street, Pietermaritzburg, on Saturday the 17th October 1931 at 7.30 p.m.

The public is cordially invited.

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૨૯ થું.

કિનીક્રમ. શુક્રવાર, તારીખ ૧૬ અક્ટોબર ૧૯૩૨

અંક ૪૨

નોંધ અને સમાચાર

દિવાળીમાં નકામા ખર્ચ ન કરશે.

દિવાળી કમીટીના પ્રમુખની અધીસ અન્ય સ્થળે જવાબ છે તે તરફ દોડવાઈઓનું ખ્યાન ખેંચીએ છીએ. કદાચાંતા નકામો ખર્ચ નહિ કરવા વિશે અમે ગયા અંકમાં સમજાવી ગયા છીએ. દિવાળી કમીટી તરફથી શ્રી. નામદુ શબ્દગાર વિગેરેના ખર્ચ પશુ નહિ કરવાની સુચના કરે છે. આપણે માટે આ દિવાળીના વખત નથી એ તો દેખીતુંજ છે. ગત વર્ષ કરતાં આ વર્ષ એટલા સફળાચ્ચ છે કે આપણા દબંગે બાકીએ. જેનો કારણદર્શક સચાતા નથી અને એકંદરે હોદ્દામાં ગત વર્ષની સરખામણીમાં સર્વજ્ઞ સાંતી છે. તેમ જતાં રાવજીના સંસ્કરણથી આપણે દણ્ય મુકિત મેળવી નથી. અને એથી દિવાળી ઉજવવાને આપણે અધિકારી નથી. એ સમજથી તેમજ આજે સમગ્ર દુનીયામાં મનુષ્ય જાતી સંકટમાં જાતી પડેલી છે અને ખુદ આપણી વચ્ચે સંકટો ખંધા ગળગાર વગરના બેકાર બાકીએને અજ વચના પશુ સાંસા છે એ જોતાં પશુ આપણે ખુશાલી ન ઉભવી સહીએ. એટલે રોશની વિગેરેના એક પેનીનો પશુ ખાટો ખમ્મ તો નજર કરીએ પરંતુ ધાર્મિક વિધિઓને અંગે ને કરણુ બંદ નેજા કરીએ અને એ રીતે બચેલાં નાણા પગપકારઅથે આપી દઇએ. પરંતુ તે સાથે એટલું પશુ સમજવું જોઈએ કે અ વરતુની સાથેકતા તોજ અણખ એ આપણું જીવન આપણે દિવાળી પહેલાં તેમજ પછી પશુ એવં સાદુજ રાખેલું હોય. જો તેને બદલે રોજજ દિવાળી કરતા હોદ્દાએ અને ફક્ત દિવાળીને ઉવસેજ દિવાળી ન કરીએ તો ના ખાટા ફાંબ અણખ. અમે પ્રચ્છીએ છીએ કે એ ફાંબમાંથી સ્ત્ર બચે અને પોતાની કરજ બજારવામાંથી હોદ્દા ન મુકે.

રેવરન્ડ એન્ડરૂઝ

આજુ અંવાડીયા દરમિયાન રેવરન્ડ એન્ડરૂઝ જોડનથી કેપ હાલિન આવી પહોંચ્યાની મજાજીત અકવા કિડી હતી પરંતુ તપાસ કરતાં જણાયું છે કે તેમાં કશું વણુદ નથી. રેવરન્ડ એન્ડરૂઝ આજુ માસમાં અંગે આવી પહોંચવાના દતા ખરા પરંતુ માધીજનને મળવાને ખાતર તેમણે આવવાનું મુલતંતી રાખ્યું હતું. એ કે તેમના તરફથી વજુ ખખર અમને મળ્યા નથી જતાં સંજવ છે કે તેઓ આવતા માસમાં કોઈ પશુ વખતે ધુનીવનમાં જાતી પહોંચે.

શ્રીયુત એ. એ. આંબી

શ્રીયુત એ. એ. આંબી જેઓ નાટાલ ઇન્ડિઅન કેમિસના એક ઉપપ્રમુખ છે અને કેમિસની દરવખત અને ના. શાઆજી તથા શ્રીમતી સરોજનના નામદુની ખુલાકાને વખતે રોંગાટ

કીચીકટને લગતા સ્થાનિક કાર્યોમાં કે ત્યાં તેઓ હામના સધમ વગેરેનું માન પામેલા છે અને સારી વમ જરાવે છે ત્યાં ઉપરોક્તી સેવાઓ બજાવેલી છે તેઓ અવના સોમવારે ઉપાલી રહીઅર કાશોલામાં સદકુદમ્ય સ્વદેશ જવા વિદાય થકાના છે. રોમાટમાં ગાખલે હોદ્દા અને હોદ્દાઓનું મંદીર છે તેમાં શ્રી. એ એ આંધીએ સારો ફાળો આપેલો છે અને એ બન્ને સંસ્થાઓ તેમની મરીઓ પ્રત્યેની સેવાઓનાં સ્મારક તરીકે છે. એ ઉપરાંત તેમણે પા. ૪૦૦૦ નું મરીખ દોહી બાબકાને તે રકમના બ્યાવતારથી કિશ્કાય આપવાને દાન કરેલું છે અને શાલ્મી હોલેજને દાન આપનારઓમાંના પશુ તેઓ એક છે. શ્રી. એ. એ. ગાંધી સાથે વેરલમના બાણીતા વેપારી શ્રી. રાખવાટ દેવજી પારેખ પશુ સ્વદેશ જવા રવાના થાય છે. અમે તેઓને સફળ સફર પ્રચ્છીએ છીએ.

નાટાલની નેશનલીસ્ટ પાર્ટી કેમિસ

મો અવાડીએ ગ્રેટાલિનમાં મળેલી નાટાલના નેશનલીસ્ટોની કેમિસમાં કમ્પન અને અન્ય નાટાલના શહેરોમાં દોહીઓની દરીફામનો સવાલ થયોનો દતો. નેટીવ એક્સના પ્રધાન શ્રી. ડી. જી. જેનસને જણાવ્યું કે આવતા બાન્ધુઆરીમાં દાલન એગ્રીમેન્ટ ચાલુ રાખવા બાબત દોહ સરકાર સાથે કેન્ફરન્સ બેસવાની છે એ કારણથી એ બાબતમાં વિશેષ કહેવું વાજબી નથી. એ સંબંધી કેમિસની લાગણીને કુ ખ્યાનમાં રાખીશ પરંતુ કેન્ફરન્સનું પારણ્યમ શું આવશે કુ કહી શકતા નથી.

“ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન”

શુક્રવાર, તા. ૧૬ અક્ટોબર સન ૧૯૩૧

બેકારીનો પ્રમ આજે રોશની સમદા સાંધા અગવનો પ્રમ થકા પડેલો છે. અને દોહી કેમને લાગે કરી બતાવે! વળગે છે તેટલે દરબજે તેઓને મારે પશુ એ પ્રમ સાંધી મોટા ગણાય. આશરે ૨૦૦૦ દોહી બેકારો રેજરટર મારી ગયા છે અને એ સંખ્યામાં દિન પર દિન ઉમેરો થતો જાય છે. કેમકે અમે સાંભળીએ છીએ કે કમ્પન કારપોરેશને ખાતાના દોહી નોકરોને ખાતલ નહિ કરવાનો કશવ કરેલો હોવા જતાં તેમ કરતી જાય છે અને બીજા ખાતલી કારખાનાઓ જેવાં કે નાટાલ એક્સટ્રેસ વિગેરે માંથી પશુ તેઓ નોકરીપરથી બરતરફ થતા જાય છે. આ રીતે સ્થિતિ કાલિખને વિશે ચિંતા ઉપાસ્થિત કરનારી બનતી જાય છે.

દોહ સરકારના એજન્ટ સર પ્રમાંએ આ પ્રમને ખાતાને રી લીધેલો છે અને જતીવ મોદનન કિાની રહ્યા છે એથી

અમે તેમના અંતઃકરણથી આગારી છીએ. ગયા સનીયારે તેઓએ આપણા બેઠકે બાંધ્યોની સ્થિતિ સુધારવાને કેવાં પગલાં લેવાં તેની અર્થ કરવાને આગેવાન દ્વિતીયાધ્યક્ષોને પોતાને મુકામે નોતવાં દત્તા અને અમાને પરિણામે કરવાન અને આજીવનમુખાં બેઠકોની ગરબ સ્થિતિના ચોક્કસ કેસોમાં તેઓને રાહત આપવાને એક ફંદ ઉભું કરવાના હેતુથી એક કમીટી ચૂંટવામાં આવી છે અને એ ફંદાનું નામ "સર કુર્મા રેડી રીલીફ ફન્ડ" રાખવામાં આવ્યું છે.

હવે આપણા જે બાંધ્યોને મુશ્કે સારી સ્થિતિમાં મુકેલા છે, ખસે દર જેઓ સુખી છે તે વાંઘ્યોએ કરી બતાવવાનો વખત આવેલો છે. આપણે સરકારની રીપેરીએશન રકીમની વિશ્લેષણે પાંચાર કરના આવેલા છીએ. આપણા બાંધ્યો અત્યારે પોતાને બિજાકુલ નિરાધાર સ્થિતિમાં મુકાયેલા અને સરકાર અને ગૌરી પ્રજા તરફથીજ નહિ પણ પોતાના આજીવ બાંધ્યો તરફથી પણ તરછાકામના જોશ ત્યારે જરૂર એક હુમલો ચલાવવા જેવું પોતાનો શ્રમ બચાવવાને પોતાના મનમાં જે આમે તેને બાંધી મુકે છે તેમ તેઓ આ રકીમને વળગી પડે. પરંતુ આપણે આપણા બાંધ્યોને વિદ્ય સંજોગો માં જાવી પડ્યાના કારણે પોતાના જન્મ સિદ્ધ દરેને વેચી દઇ આ દેશ છોડી જતા એવા તે નજર હમણીએ. એ તેઓ પોતાની રાજ્ય ખુસીયા જતા હોય તે જુદી વાત રહી પરંતુ આપણે તેઓને મદદ કરવાની સ્થિતિમાં હોવાએ તેમ છતાં તેઓને એ પ્રમાણે આ દેશ છોડી જતાં બેઠકોએ એ એક સુધરેલી કામ તરીકે આપણને નજર ચોખે. આપણા દુરમનો તો અમે તે સંજોગોમાં પણ આપણી જડ આ દેશમાંથી કાઢવા માગે છે એ આપણે જુદી જડ નહિ જોઈએ. આપણે તેઓને બતાવી દેવું જોઈએ કે આપણા ગરીબ બાંધ્યોના સાચા સાંચવવા જેટલી આપણે દેશમાં ધરાવીએ છીએ અને તેઓની સાચેજ શરવા કે હુમલા વાજર છીએ.

વળી આપણે જાત મહેનત કરી કાઢીએ છીએ એ આપણા દિલ સ્મિતકાંત પણ બતાવી આપવાનો આ અવસર આપણને મળેલો છે અને જે આપણે આપણા પ્રવચનમાં પ્રમાણિક હોવાનું તો અમાને વિશ્વાસ છે કે નહિ ધારેલી જન્મજ્યેથી આપણી આગળ મદદ આવી પડે અને આપણા અંતરના તેમજ દુરમનો માં આપણી ચાખ વધશે.

સર કુર્માની દીઠ સરકારના એજન્ટ તરીકેની મુદત રહે પુરી થવા આવી છે અને દીઠ બેઠકોને માટે તેઓએ ઉઠાવેલ કાપે રદાવ આ દેશમાં આપણે મારના કાંતોમાંનું એક આખરનું કામ ગણાશે અને અમે એટલું તો અંતઃકરણથી સ્વિકારીએ કે એ કાંતની સંપૂર્ણ રજોઈ થાય. રજોઈ કરવું આ નહિ કરવું એ આપણા ગ્રીવત બાંધ્યોના કામમાં છે. એ તેઓ આપણા ગરીબ બાંધ્યોની પત્નીના સર કુર્માના પાંચારને ઉત્તરતરથી જવાબ આપશે તો તેઓના એ કાંતથી આખા કામની કાંતી બધી અને આપણે એક કામ તરીકે આ દેશના બેઠકોના પ્રશ્ન સમાધાન બાવવામાં સરકારને ન્યાની સુધી મદદ નથી અપેલી એવો અધ્યક્ષતોપ ધરાવી કહીશું.

આપણે એ કામ ખરા કિલથી કરીએ. કમનસીબ સંજોગો માં આવી પડેલા બાંધ્યોની કમનસીબીમાંથી નહિ આઠવાની કામતથી નહિ પણ તેઓને એ સંકટમાંથી મુક્ત થવાને મદદ

કરવાની કામતથી તે કામ ઉઠાવી લઇએ. આપણે આપણા મરીબ બાંધ્યોને તુચ્છ ન ગણીએ પણ આપણા જેવીજ લામણીઓ અને અભિલાષ્યો ધરાવનારા આપણા જેવાજ મનુષ્યો તરીકે ગણીએ. અમે ઉમેદ રાખીએ છીએ કે અગારી આ અરજ જે બાવથી કરવામાં આવી છે તે બાવથી આપણા શ્રીમંત બાંધ્યો તેનો સ્વિકાર કરશે અને તેઓની ઉદાર મેન્ટલિટી આ દેશની વસ્તીના અન્ય વર્ગોને ધરા લેવા જેવે સુંદર દાખલો બેસાડશે.

ચરોડામાંથી ગાંધીજીનાં પ્રવચનો

અહિંસા

આ લેખનો આરંભ મુશ્કે અને દુઃખદ છે. હામડાના કવરનો કેમ બચાવ કરાય તે એજ વખતો વખત કેમ બચાવાય તેનો વિચાર અમારી વચ્ચે રહેતો હતો. સવાય એ કવો—આપણા કવરની ઉપર ફેરફાર કમળ ચોટાડ્યો, કે ન્હા ન્હાં કપાયેલ હોય આ જાંપલીઓ ચોટાડવી. આ સંવાદ નિર્ણય હતો. તેમાં પંદર મિનિટ પ્રાર્થના પછીના સુંદર સમયની ગણ. પરિણામે અમારી મુખતા સિદ્ધ થઇ. આમાં સહ, અહિંસા અને વિવેકની કાંત બધ. સત્ય હુકામુ, કેમકે આ સંવાદની પાછળ સત્યની ચોખની ધમક નહોતી. અહિંસા સંખવાઇ, કેમકે જેની પ્રત્યેક કાજ આજી દુઃખનું હાંન કરવામાં ને તેના ઉપાયોનું ખાન ધરવામાં જવી જોઈએ તેણે અમુક પંદર મીનિટ નિર્ણય સંવાદમાં દોષી. વિવેક ન જળાયો, કેમકે સારસારનો વિચાર કયો હતો તો આ સંવાદ એક કાજબર પણ ન આવ્યો હત. પ્રશ્નની પંદર મીનિટ ચોખ પછી બનેલ પોતાની મુખતાનો આજીવાર કયો ને સાવધાન કરવા સાર પ્રશ્નો પાડ માન્યો, આ પ્રતાવના ઇરાદાપૂર્વક આપી છે.

સત્યનો, અહિંસાનો માર્ગ ચીંધો છે એટલોજ સહકો છે. ખાંડાની ધાર આજવાનું છે. બળશ્રિયા જે દોરી ઉપર એક નજર કરી ચાલી મુકે છે તેના કરતાં પણ સત્ય, અહિંસાની દોરી પાવળ છે. જરા અસાવધાની આવી કે દેહે પડીએ, પ્રતિદાજ સાધના કરવાથીજ તેના હાંન થાય.

પણ સત્યની સંપૂર્ણ હાંન તો આ દેહે અસંખ્યવિદ છે. તેની કવનાજ માત્ર કરી કહાય. હાજિક દેહ વાટે આપત બર્ગનો સાધાનકાર સંભવતો નથી. તેથી જેવટે બદાનો ઉપયોગ કરવાનું તો રહેજ છે.

તેથીજ અહિંસા જગાસુને જડી. મારા માર્ગમાં જે મુસીબતો આવે તેને હં કહન કહે, કે તેને અમે જે નાશો કરવા મુકે તે કરતો અજી ને મારો મારો કાપુ! આ પ્રશ્ન જગાસુ પાસે ખડો થયો. એ નાજ કરતો ચાલે તો તે મારો કાપતો નથી. પણ કવો આજ રહે છે એમ તેણે જોયું. એ સંકટો કહન કરે છે તો તે આગળ વધે છે. પહેલેજ નાશ તેણે જોયું કે ને સહને તે શોધે છે તે બદાર નથી પણ અંતરમાં છે. એટલે જેમ જેમ નાજ કરતો અજ તેમ તેમ તે પાછળ પડતો અજ; સહ વેગળું અજ.

આપણી ઉપર મીર ઉપદ્રવ કરે છે તેમાંથી બચવાને સાર તેને હંદવા. તે કાજે તે બાજ્યા તો ખરા, પણ ખીજ જન્માએ

જોરને પાક પાડી. પચ્છ ખીંટ જગના પચ્છ આપણીજ છે, એટલે આપણે તો અધારી ગલીમાં અચકડા. ચોરને ઉપદ્રવ વધતો ગયો. કેમકે તેમણે તો ચોરીને કલેબ માની છે. આપણે જોઈ કે આના કરતાં સાફ એ છે કે ચોરને ઉપદ્રવ સહન કરવો. તેમ કરતાં ચોરને સમજ આવશે. આટલું સહન કરવામાંથી આપણે જોઈ કે ચોર કંઈ આપણાથી જુદા નથી. આપણને તો વધા સમા છે, મિત્ર છે; તેમને હંડવા હોય તહિ. પચ્છ ઉપદ્રવ સહન કયે જમ્મને તેથી વસ નથી. તેમાંથી તો કાચરતા પેદા થાય. એટલે આપણે બીજને વિશેષ ધર્મ જોયો. ચોર આપણા બાહ્યાંક હોય તો તેમનામાં તે બાધના પેદા કરવી જોઈએ. એટલે આપણે તેઓને અપનાવ વાને આડે ઉપાયો શોધવા પુરતી તરફી ભેવી રહી. આ અહિંસાનો માર્ગ. આમાં ઉત્તરોત્તર દુઃખ વધેરવાનીજ વાત આવે છે, અખુટ ધીરજ શીખવાની વાત આવે છે. અને જો તે હોય તો અતે ચોર સાફકર વાને છે, આપણને સમર્થ વધારે સ્પષ્ટ કરાંત થાય છે. આમ કરતાં આપણે અમતને મિત્ર બનાવતાં શીખીએ છીએ; અચરતા, અલયતા મહિમા વધારે જણાય છે; અંકટ વેઠતાં જતાં શાંતિમુખ વધે છે; આપણામાં સાદસ, દિગ્મત વધે છે; આપણે કાશ્મીરનાકાશ્મીનો એક વધારે સમજીએ છીએ; કર્તવ્યજ્ઞતાવ્યવેના વિવેક આવડે છે; અભિમાન ગયો છે; નમ્રતા વધે છે; પરિશદ સહેજે જોણા થાય છે ને દેહની અંદર તરેણો મેલ નિલ જોણો થતો જાય છે.

આ અર્થિસા આજે આપણે જે બાંડી વસ્ત્ર ભોષણે છીએ તેજ નથી, કોઈને નજર મારવું એ તો છેલ્લું. દુષિયાર માત્ર દિંસા છે. ઉતાવળ દિંસા છે, મિત્થાભાષણ દિંસા છે. દેવ દિંસા છે, કોઈનું પુરું કન્ટ્રીવું દિંસા છે. જે જગતને ભોષણે તેનો કબજો રાખવો એ પણ દિંસા છે. પણ આપણે આપણે છીએ તે જગતને ભોષણે છીએ, જ્યાં જ્યાં છીએ જ્યાં સંકટો - દમ જીવો પડ્યા છે તે કાચવામ છે; એ જગ્યા તેની છે. આરે શું આતમકલા કરીએ? તોયે આરા નથી. વિચારમાં ફેંકી પગમજાવ આંધીએ તો છેવટે દેહ આપણને છોડશે. આ અમુર્તિ સ્વરૂપ તે સત્ત્વરાત્મક. જે જ્ઞાન અધીરાધી નજર આવે, દેહ આપણો નથી, તે આપણને મળેલું અર્થિદર્શ છે એમ સમજી તેનો ઉપયોગ લેવા તે કરી આપણો માર્ગ કાપીએ.

મારે જામનું કવુ મહેલ, લખાઈ મનું કાલું છતાં જેણે
અકલિંગનો જરણે પિયાર કર્યો દશે તેને સમજવામાં મુશ્કેલી
ન આવવી જોઈએ.

ખાટણ સદુ જાણી શેઃ જાદિંસા પિતા સત્તની શોખ
 અસંખ્યિત છે, જાદિંસા જાને સત્ત જોવાં ઝોતપ્રોત છે જેમ
 સિધાની બે જાણુ, જાવવા શીસી મકરડીની બે જાણુ, તેમાં
 ફલદી કમ ને સુઘડી કમ? છતાં જાદિંસાને સાધન મધ્યોએ
 સત્ત સાધ્ય મધ્યોએ. સાધન જાપણુ દલની વાત છે; તેથી
 જાદિંસા પરમધર્મ કમ, સત્ત પરમેશ્વર કમ. સાધનની
 શીકર કરી કરણુ તેા સાધ્યના કરોન ડોષક દિવસ તેા કરણુજ.
 ખાટણો નિબન કરોં ઝોટલે જમ જીલા. જાપણુ માર્ગમાં
 મમે તે સંકટો આવે, જાકદ્રક્ષિએ જોતાં જાપણી મમે તેટલી
 કાર ચર્તા જોવામાં આવે છતાં જાપણે વિધાસ ન છેડતાં
 જોકજ મંત જાણીએ:—સત્ત છે, તેજ છે, તેજ જોક પરમેશ્વર.
 તેનેા જાકારકાર કરવાનેા જોકજ માર્ગ, જોકજ સાધન ને

આલિંગના; તેને કહી નહિ છોડું. જે સમસ્ત પરમેશ્વરને નામે
આ શ્રવિતા કરી છે તેનું પાત્રન કરવાનું એ મળ્યું આપો.

નાઠાલ મ્યુનિસિપલ એસોસિએશન

હીંબીઆને સંશ્લેષક કરવાની ચલાવી માળાણી

અમારા પ્રશ્નવાર નાટકના રજૂનીશીલનના કોરોનાથી અંશતઃ રીતે મી
વાર્ષિક પરિણામ કલ્પનની કાલ્પનિક રીતે મારમાં અગતી હતી
અવારે મી. ટેલરે પ્રશ્નપ્રતિબંધો આટે આમ જાણનાં જાહેર કરવાની
રજાનિક કરકારોને સત્તા આપવાની માગણી કરવાના ગાંઠ
મસલના કારણ પર અર્થ કરી હતી.

શ્રી. ટેકરે જ્ઞાનગ્રંથ કે દર્શિઓના પત્રપેસારા સંબંધી પત્રમાં
 પેઢાડી રીતે લેવાઇ રહ્યા છે. ઇલાસ જોડીયાન ખીજ કમન-
 સ્થિત નીકડગ્રુ હતુ છતાં કમન તેને પાત્ર મુકવું નહિ જોઇએ.
 સમાધાન લાવવાનો સાધી સંતોષકારક રસો જોજ છે કે મુરો-
 પીપોનેને માટે ખાજ જવાએ કરાવવાની સ્થાનિક સરકારને
 મતા આપવી. શ્રી. ટેકરે જ્ઞા નાખતાને વિશે કમન એકસ
 પત્રમાં લેવાય તે હેતુથી તેને મુનામરેડે મુનુમરીસીપલ જોઓ-
 સરિએકનને વિચાર માટે સંબધાની મુનુમરા કરી જાન જ્ઞાનગ્રંથ
 કે કાલની રિયલિતા તે જોકે દિલસે જવારે કહતાં જિન
 જાતીના પડોચીઓ વચ્ચે આવી પડેલા જાપજને જોઇએ તે.
 કમન નવાઇ નહિ. જ્ઞા રિયલિટ કમનસામ જરેથી છે અને તેને
 સંધારવાને કમન પક્ષ હતું જોઇએ.

મી. મરેજે તેને ઠોકો આપ્યો. અને બચ્ચાવ્ય કે ખાસ કરીને
આ બાબત ઠરણનને વધારે બાધ પડે છે. જામે દુકમની ઠરણ
નથી મામતા પરંતુ ખાસ કરીને જે બસા ધુરાધીરન બતા.
તરીકે જાણખાસ છે તેમાં રક્ષક માંડીને જાણે.

અંતમાં એ જાણતને યુવાપટેઝ મ્યુનિસિપલ એસોસિએશનને સોંપવાનું હાવાનું હતું.

બેઠાણીને મશ

‘ਅਰੁ ਪ੍ਰਮਾਦਿ ਕੋਈ ਨੀਯੋਗੁ ਨ ਭੂਖੁ’

હોદીનોમાં વરતતી બેઠકોના મજાતી ચરચા કરતા મજા
જાતીવાર અપરોપર તા. ૧૦ મીને હોંડ સરકારના એજન્ડા
સર ક્રમાં રેડીના મુજાને એક મીડીયમ બોલાવવામાં આવી હતી.
કરળન અને આજુબાજુમાં બેઠકોમાં ખરે સંકટ બોલામાં
આવે તેવા કેસોમાં રાહત આપવાને એક મુદ્દા કરવાના હેતુથી
એક કમીટી ચૂંટવાને કારણ થયો હતો.

કચ્છના "સર કુર્મા રેડી રીબીફ ફ-૬" રાખવામાં આવ્યું છે.

અર ક્રમાં પ્રમુખ અને શ્રી. આર. કે. જ્ઞાન ઉપપ્રમુખ
અંદાજ છે અને પૂર્ણ ઉમેરવાના રૂઠ સાથે નીચે પ્રમાણે
કમીટીના સભ્યો અંદાજ છે:—

સર કે. વી. રેડ્ડી પ્રમુખ, શ્રી. બપોર. કે. ખાન ઉપ-પ્રમુખ,
મેસર્સ એ. કોટ્ટેલર, પી. આઈ. ચક્રવર્તી, એ. આઈ. મણિ,
કોરાયદો હજારમજી, ભગલાલ હજારમજી, અમર. બી. એચી.
બી. નાયક, બી. સૂર્ય, બી. સૂર્ય, બી. સૂર્ય, બી. સૂર્ય, બી. સૂર્ય, બી. સૂર્ય.

640	338	338	331
16	605	606	604

$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$
$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$
$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$

મેસરજી, એમ. એ. મોટાલા, એમ. એમ. પુગેલીયા, મણીલાલ મુખી, એ. એમ. એ. ઝરેરી, મ. એમ. પારેખ, એમ. એસ. રાહી, એ. એમ. મોખાડ, આઈ. એમ. મોખાડ, મહમદ મજાલીમ, હરમાલમ મુસા, મહમદ મુસા, મજાલીમ તૈયબ, એમ. બી. નાવર, બી. એમ. પટેલ, એમ. એમ. દેમાઈ, ડી. ડી. ફેલાઈ, આર. કે. નાવર, વી. એસ. સી. પથર, જે. કમલુ, એફ. વી. કોરેન્મ.

બીજી મીટીંગ

જુલવાર અક્ટોબર તા. ૧૪ મીના ઉપલી કમીટીની મીટીંગ ખરેલી રસ્તમજી રોલમાં પરી મળી હતી. સર કુર્મા ડીની જાનવાળી દાખરીને લીધે બી. આર. કે. ખાતે પ્રમુખશાન લીધું હતું. એન. એરોમ એજન્ટના સેક્રેટરી મીટીંગમાં દાખરી આપવા ખાત મેટીટલગર્જથી આવ્યા હતા. તેમણે જણાવ્યું કે સર કુર્મા આવતા અઠગડીવાના આરંભમાં અને આવવાને પુરતો થઈ શકશે. તે પરથી એનું ફરવાકું હતું કે સર કુર્મા આરે આ મજી તેમની નાક લેવી અને કાર બાદ ડરમનના જાણીવા હોદી નેપારીઓની સાથે મખલત કરી રહ્યાં કઈ કરવું.

વધતું જવું સંકેત

આપણા આશયોમાં વધતાં જતાં સંકેતના કાખલા આપના કમીટીને જણાવવામાં આવ્યું હતું કે ડરમન ડરપોરેકને પ્રશ- પીવતો આરે જગા કરવાને પોતાના નેન-કુરોપીવન નોકરોને કીસમીક નંદે કરવાનો થોડા કિવસ ઉપજાવ રાવ કરેલો હોવા છતાં ખરો એનજીનીયરના ખાતામાં થઈ વધેથી કામ કરતા ત્રીજ ઉપર જુના હોદી નોકરોને નોકરીસ મળી છે અને માઉટ એજન્ટની નાટાલ એરેટલસમથી એટલીજ સંખ્યાને રજા આપવામાં આવી છે.

મખોરીયલ ઇન્ડિઅન સીટીજનશીપ એસોસીએશન

વસાહતી મજ

મુખ્યથી મખોરીયલ ઇન્ડિઅન સીટીજનશીપ એસોસીએશન નાદેર ૧૨ છે કે: મજકુર સંસ્થાના આમય હેઠળ મુખ્યમાં પાખી વળાવ પર સર મહાકર્મા મુખ્ય થઈને જતા વસાહતીઓની સ્થિતિ સુધારવાને એક વસાહતી મજ સ્થાપવામાં આવ્યું છે. તેમાં કેલના ઉતારોએ જાની સ્કરો લાં મુખી થોડા કિવસ મજત સમરક કરી આપવામાં આપશે. એસોસીએશન તેઓને જાતની સખજી મદદ કરશે. હોદ્દા અને મુરલીઓ ખાટે તેમાં જુદી વીચીએ રાખવામાં આવી છે જ્યાં સરને અને પ્રાકરક ખોરાક કિલમત બાવે મળી સ્કરો. મજ દાકતરી મદદ માટે થજ સમરક કરવામાં આવી છે.

વધુ વિગત માટે મખોરીયલ ઇન્ડિઅન સીટીજનશીપ એસો- એશનના એન. સેક્રેટરીપર ડકથ કોનબી રોમ, કેટ્ટ, મુખ્ય જખજ. એસોસીએશનનું વારસું શીરતામુ "Equality" Bombay છે.

[નોંધ—ઉપલી જાખવતા નાટાલ મરકુડી ના કલકશાના જખરપવીએ આપેલા ખખખર અને હુંક મુલત ઉપર ટીકા કરી મળા જીએ. મજકુર સંસ્થાના આ પરાખારી થમલાનો

મુનીમનથી મુખ્ય જતા અને મુખ્યથી મુનીમન આવતા કેલના ઉતારોએ તે બાખેજ લાલ દેવાની જરૂર રહેશે. કદાચ ઇસ્ટ આફ્રિકા, રંગુન, મલાયા વિગેરે સ્થળે જનારા કેલના ઉતારોએ તે આશિરોદ્ધય થામ પર અને ખાજી તેા ઝીપે- ટ્રાયેટ થતા હોદીઓને થજ તે મદદથ થામ પર પરંતુ એવા હોદીઓ મુખ્ય કંતરકારા બાખેજ હોય છે. અમને લાગે છે કે મજકુર સંસ્થાએ જે બાખેજો જનાર અમારે આ દેશમાંથી રીપેટીમેટ થઈ ગયા છે અને જેઓ પોતાના વતનમાં નિરાધાર કલામાં આવી પડેલા છે તેઓની સ્થિતિ સુધારવાને એ કંઈક થજ થમજુ લીધેલું હોય તેા તે વખાર ઉપયોગી થઈ પડત. —અ. મ. એ.]

વિવિધ સમાચાર

ગાંધીજીની વરસમાંક

કરમનથી સૌરાષ્ટ્ર બીંદુ એસોસીએશને મહાત્મા ગાંધીજીને તેમની ૬૭ થી વર્ષમાંકના પ્રખરે અભિનંદન પ્રગટનારો અને તેમને તંદુરસ્તી અને લાંબું આયુષ્ય પ્રગટનારો અને હોદ્દા મંત્રાને સંપૂર્ણ સ્વરાજ્ય મળે એવી પ્રાર્થના કરનારો મંદેશે મોકલ્યો હતો.

કરમનની હોદી મહિલાઓ

મયા યુરવાર તા. ૮ મીના કરમનની હોદી મહિલાઓએ હોદ્દા તીથી મુખ્ય ગાંધીજીની વખમાંક સુરત હોદ્દા એસોસીએ- જનના હોલમાં ઉજવી હતી. જે વખને દવનાદિક કાખએ થઈ દતા અને ગાંધીજીની લખાને બી. આર. કે. કેપીટનની હોદી- ઓએ જનાવેલો સુરતે હાર પહેરાવવામાં આવ્યો હતો. મેળાવડો મજો રસીક થયો હતો.

ટાંસવાલ મ્યુનીસીપલ એસોસીએશન

વિદમંક ખાને અક્ટોબર તા. ૭ મીએ મળેલી ટાંસવાલની મ્યુનીસીપલ એસોસીએશનની વાર્ષિક મીટીંગમાં પ્રમુખ બી. અર્વોજ સ્ટીન (સ્ટેનડરટનના મેયર) એશિયટીકાન વિશે મોક્ષ જણાવ્યું હતું કે એસોસીએશનને મત વળેલી પોતાની મીટીંગ માં એશિયટીક સેન્ટ ટેન્પુર બીજ દાખલ થનાર છે એવ જણીને આવડે થયા હશે. એસોસીએશને સ્થાનિક સત્તા વાળા લતાઓમાં એશિયટીકોના વસવટ અને વેપારને જગત આખા પ્રજાની વખાસ કરવાને એક કમીજન નીગવાના મુકી પ્રધાનને મામણી કરી હતી. આ મામણી સિવકારાજ નદોરી થજ બીજ વસાર કરવાની ખાતો આપવામાં આવી હતી પરંતુ એ વચન પાળવામાં નથી આવળ અને એકેકેકુડીયે એ જાખવમાં જામેલી હીજને માટે ખેદ દર્શાવી પ્રધાનને તે વસાર કરવા મામણી કરી હતી.

કાઠીયાવાડ આર્ટ્સ મંડળી

રોમકાતા જણીના વતની બી. અભેચંદ અજનલાલ મંધી તેમજ સેક્રેશનના બી. રાવજી ૧૯૩૦ પારેખ લથા સેંટી જુસ પરાંતમ રહેકમમન કરતા હોવાથી મયા કાખારે તેઓને વિદાયગીરીનું આન આપવા મીટીંગવાંડ આર્ટ મંડળની મીટીંગ પારસી રસ્તમજી દાખળા મળી હતી. બી. અભેચંદનાબી કામ સેવાઓ તારીક કરનારાં આપણે થયા હતાં અને સર્વેને દેશના હાર તોરા અર્પણ કરી સજ સજ પ્રગટવામાં

૧૦૦	૧૦૦	૧૦૦	૧૦૦	૧૦૦	૧૦૦
૧૦૦	૧૦૦	૧૦૦	૧૦૦	૧૦૦	૧૦૦

આપી હતી. મહેમાનોએ ધરતા કબ્દોમાં મંડળના સભ્યોનો આભાર માન્યો હતો અને મંડળને બેટા આપી હતી.

સઉશાંદ હિંદુ એસોસિએશન

વખબાલ હેતુથી એક મેળાવણો સૌરાષ્ટ્ર હિંદુ એસોસિએશન તરફથી કુશવારે રાતે ૮ વાગે ઠાપીલ ઈન્સ્ટીટ્યુટમાં કરવામાં આવ્યો હતો. ધીયુન અગેમ્સભાષણને રોચાટમાં પચા વર્ષ રહી ગરીબોની કહેલી સેવાઓ અને ભહેર કાર્યોમાં દરવખલ ખતાવેલા ઉત્સાહના મેસર્સ મેરામજી રૂસ્તમજી, શેઠ ઉમર હાજી આમદ કહેરી, આપુરજી જીવણજી, બી. એમ. પટેલ, રટેમરના શ્રી. મનનલાલ પટેલ, કે. દરીભાઈ, આર. ડી. રેખીટન, વેરુભનના શ્રી. રાધવજી રૂપનાય વિગેરે ભાષણોએ વખાણ કર્યાં હતાં અને તેમને તેમજ શ્રી. રાધવજી દેવજી પારેખ તથા હોની જુરા પરસોતમને અલેક બલી દુવાઓ સાથે સાથે સાર પ્રત્તી હતી. મહેમાનોને મંડળના પ્રમુખ શ્રી. કામજી દેવજી તરફથી દુખના દાર તોડા અર્પણ કરવામાં આવ્યાં હતાં.

શ્રી. અગેમ્સભાષણને જવાબ આપતાં અજ્ઞાતું કે તેમણે જે કંઈ પણ જુજી જીવ કરેલું હોય તે પોતાની ફરજ કરતાં વિશેષ કંઈજ નથી કર્યું. રોચાટમાં દોહીભાઈએની રૂણવણી માટે તેમણે પા. ૫૦૦ આપેલાં છે તે પણ જે મરીમોમાંથી પોતે કમાયા છે તેઓએ તેમાંથી જુજી પાડું આપેલું છે અને એટલું કરવાનો તે સૌની ફરજ છે. મરદુમ પારસી ફરતમજીના સેવાઓની તેમણે તારીફ કરી તેમના જેવા કાનવીર કવાની તેમણે સૌને બતાવવા કરી હતી. મંડળને તેમણે ટેટલાક શીખામજીના કબ્દો કરી દોહીભાઈએમાંથી પ્રસંગ કાઢી નાખવા અને કાઢીમાવાર આર્થ મંડળ અને સૌરાષ્ટ્ર મંડળ એક જામ જવા સમજાવ્યું હતું અને સૌનો આભાર માની મંડળને પાલિકા ર વોટ આપ્યા હતા. શ્રી. રાધવજી દેવજી પારેખે ધરતા કબ્દોમાં મંડળના સભ્યોનો તેમજ બીજા વખાણના ભાષણોનો તેમને ઇચ્છામાં આપેલી બલી દુવાઓ માટે આભાર માન્યો હતો અને મંડળના ઉત્પત્તિ થાય તેવાં સર્વો પક્ષમાં સેવા સમજાવ્યું હતું અને તેમાં ચોતાના તરફથી જરૂર જણાય કારે ધરતો કાળો આપવા ઇચ્છાતા આપી હતી. અને પા. ૨ મંડળને બેટ આપ્યા હતા. સોની જુરા પરસોતમે ધરતા કબ્દોમાં મંડળના સભ્યો તેમજ અન્ય જનોનો આભાર માન્યો હતો અને મંડળને શી. ૧૦-૬ અને 'ઇન્ડિઅન એપ્રિનિશન' ને શી. ૧૦-૬ બેટ આપી હતી.

જોહાનીસખર્ગમાં ક્રીકેટ મેચ

જોહાનીસખર્ગમાં આવેલા નાટાલ સ્પર્ટ ક્રીકેટ માલ્ડ પર રવીવાર તા. ૧૨-૧૦-૩૧ ના દિવસે "ધી તાજમકાલ મુસ્લીમ ક્રીકેટ ક્લબ અને હિંદુ ક્રીકેટ ક્લબ વચ્ચે મેચ રમાઈ હતી. ધક્કીજી કસાકસીની રમત થયા બાદ તાજમકાલ મુસ્લીમ ક્લબે ૬ રનની ફતેહ મેળવી હતી.

રેકૉર્ડ

તાજમકાલ	પહેલી ઇનીંગ	૪૩ રન.
હિંદુ કી. ક્લબ	"	૫૩ "
તાજમકાલ	બીજી ઇનીંગ	૫૭ રન (ક્રીસા ૪૭)
હિંદુ કી. ક્લબ	"	૩૮ "

હિંદુ ક્રીકેટ ક્લબની બીજી ઇનીંગમાં એમ. એ. હજા (તાજમકાલ) એ ૮ વિગેટો લીધી હતી. એક એવરમાં ત્રણ બોલમાં ત્રણ વિગેટો એક પછી એક સાથે ઉડાવી હતી

પોસ્ટ મારફેતે મોઢલવાનું સોનું

પોસ્ટ મારફેતે પરેક મોઢલવામાં આવતું સાનું ટાંચ પચ દિવસે હવે બંધ થવાનો સંભવ છે. ક્રિસ ચિવામના થયા અન્ય દેશોની પોસ્ટ એડ્રીસો સાથેની મોઢલવા મુજબ સોનાના કિંમતી રજીસ્ટર પારસીઓ ઉઝાડ અને બીજા રેટલાક દેશોમાં મોઢલી કઠાય છે. હવે જે સંબંધમાં પ્રિટરીમાંથી બીજાનેક હોર્મે પર સરકુલર મોઢલવામાં આવ્યા છે કે જે પ્રમાણે સોનું પોસ્ટ મારફેતે મોઢલવાનું બંધ કરવામાં આવ્યું છે

આ પગલું લેવાનું કારણ એ છે કે વેપારીઓએ ચોતાના માલિકો માટે લંડન જે પ્રમાણે મોટા પ્રમાણમાં સોનાના શીશા મોઢલા છે અને જે પ્રમાણે જો જ્યાં કરે તો દેશના મોઢ રીજર્વને મોટી હાની પહોંચશે. ચાર સ્તબથી રહેજ વધુ વજન સુધીનો ઇઝાઈ રજીસ્ટર કામળ મોઢલી કઠાય છે અને તેથી થોડાં તેવાં પારસીમાં થલું સોનું મોઢલી કઠાય છે. બજા રજીસ્ટરથી કામળ મોઢલવાનું એટલું સહીસલામત છે કે શીશા મોઢલવાનું તે અનુકૂળ સાધન થઈ પડેલું છે. ચાર સ્તબ વજનના રજીસ્ટર કામળમાં આકરે ૨૫૦ સોવરિનો રહી કરે એટલે ચાર જેવા કામળમાં પા. ૧૦૦૦ મોઢલી કઠાય છે.

ફટરના અને અન્ય તાર સમાચાર

લંકિને રવરાજ્ય આપ્યું હોત તો બ્રિટનને મદદ કરત જાપાના પ્રતિનિધિને મુલાકાત આપતાં શ્રી. વાલમંદ કીરાચે બ્રિટનની વર્તમાન આર્થિક સ્થિતિ સંબંધમાં અજ્ઞાતું હતું કે ઇઝાઈ કાલ અવજી દિશામાંથી મદદ માટે વધમાં મારી રહ્યું છે. રાજ અને અમેરિકા જે તેની સત્તા અને સુધિની પ્રાપ્ત કરી રહ્યાં છે તેની પાસે તે નાજાની મામણી કરી રહ્યું છે! અત્યારે ઇઝાઈ માનસહિત હોદ પાસેથી મદદ લઈ ચોતાની મુશ્કેલીનો અંત બારી કરે છે. બે હોદમાં મજબુત રાષ્ટ્રીય સરકારની સ્થાપના કરવામાં બારી હોત તો હોદના બનેદમાં જે બોટ જણાય છે તે ચાલી જત અને તે વધુ મોજો સહન કરતાં ગભરાત નહિ. રવરાજ્ય આવતાં મુજબનીતી અને ઉકાડપણાનો અંત બારી જત. હોદને સ્વતંત્રતા આપવામાં આવે તો ૧૨૦ કરોડની લોન કાઢવી એ કંઈ મોટી વાત નહોતી. કોઈ પણ પક્ષ પક્ષના ચિના હોદે લક્ષ્યના વખતમાં તેને ૧૦૦ કરોડની મર્યાદા આપી હતી.

નિઃશસ્ત્રતાના પ્રશ્ન પર જનરલ રમટલ

જનરલ રમટલે ઇપીસ યુનીવર્સિટીમાં નિઃશસ્ત્રતા (ડિસઆર્મા-મેન્ટ) ઉપર આજમાન કર્યું હતું. તેમાં તેમણે અજ્ઞાતું હતું કે સરખળમરી રજપામેલી સુલેહની હાલની સ્થિતિનો અંત બાવવાને નિઃશસ્ત્રતાનું અસરકારક પગલું બે નહિ લેવામાં આવે તો યુનીયા એક બીજા બંને મુકંદી દિશા તરફ જઈ રહી છે કે જે હેલાં મહાન વિચ્છેદની કમકમાડીઓ કરતાં પણ વિશેષ કમકમાડી ઉત્પન્ન કરનારું થઈ પડશે. બે, જે કુદ થવા દેવામાં આવશે તો સાથે-સાથે કોઈ કોષાયમાન કુલેહા દેવતાની માલિક મનુષ્યજાતીનો નાશ કરી દેશે. કુદને માટે તેવાર રહેવું એ કુદના સાથેની સહીસલામતી તરીકેના ધોરણ તરીકે અકલ્પ પુરવાર થયું છે. જતાં યુનીયાનાં કલ્પો આજે, ૧૯૧૪ ના કરતાં મોટા છે અને કુરોપ તરફથી લકવાને માટે તેવાર છે. આવતી નિઃશસ્ત્ર પરિપદને વિશેષ પાન બેંચી તેમણે અજ્ઞાતું કે નિઃશસ્ત્રતા એક મોટા પાયા પર કશવની એ કંઈ

નહિ કરવા નેટવર્ક માવક છે પરિષદે પ્રથમ કસો ચત્તી
ખાટકાની રેવા બેઠકને અને પછી કમે કમે તેમાં વધતા પ્રમાણ
માં પટારો કરાવશે બેઠકને.

જડવાઈમાં સપડાયેલું અમેરીકા

આ સંજોગમાં એક દિવસ અમલી અમેરીકામાંના મહા-
ત્માજન સુસ્ત અનુભવી રેવરંડ જોન હેન્સ હોમ્સ બ્રુક્સ
જે કે, જે મહાત્માજી અમેરીકા આવશે તો તેઓ ખ્રીસ્તી
ધર્મના અર્થ અને સાદા જીવનની ઉપદેશીતા વિશે અમે-
રીકાનેને બહુ કીજાવી શકશે. અમેરીકા જડવાઈના પાશમાં
સપડાયું છે અને તેમાં તેનો ઉદ્ધાર કરવા અંધીજીને અમે-
રીકાની મદદ આવવાની જરૂર છે.

મહાત્માજી ખ્રીસ્તી નહીં અને તેઓ હોંડું છે તેથી અમે-
રીકાના ધર્મ કરે મનવામાં રહેલી કુરોશીનો અજાણ વાળના
રેવરંડ હોમ્સ બ્રુક્સ છે કે જ્યારે જડ હોવા છતાં બે બહુ
ખ્રીસ્તી હોય તો અંધીજી પણ જ્યારે હોંડું હોવા છતાં
ખ્રીસ્તી છે.

હાલોની વાકાવાક પછી ખ્રીસ્તી વાકાસરોય ભોટું ધરવીન
વાળી ગયા હતા, ત્યારે આ સુકલકેરી સંત તાજગીવાળા મહાત્મા
પાવા હતા તેનો ઉદ્દેશ્ય કરીને રેવરંડ હોમ્સ બ્રુક્સ છે કે,
અંધીજી પોતાના કરોડો કેક મુલકોના તાજગી વિધાન કા માટે
છે તેનું કારણ તેમનું સાદું અને સાધુ જીવન છે.

અમેરીકાના એક કલાર્કને ૧૦૦ વર્ષની કેક

અંધીજીની કોન્ટ્રીનેનલ ઇલીનોઇઝ બેંકના એક કલાર્ક
નામે વોલ્ટર વુમ્પરે નાણા ઉચ્ચત કરવાના કસ ઝનકા માટે
પ્રત્યેક ઝનકાકે ૧૦ વર્ષની સભ્ય કરવામાં આવી છે. અને
પ્રત્યેક સભ્ય એક પૂરી યમા પછી કસ કામ છે. ૭ વામ
પાઈકનો વેલોના આસપાસમાં આવે છે.

સુબર્ષ સરકારના પ્રધાનોનો ત્યાગ

હાલની મંડીના કારણે મુખ્ય સરકારના પ્રધાનોએ પોતાના
પગારમાં મરજીયાત કામ મુકેલા છે. સર રવલમ વજીએ એક
મહિતાનો પગાર (રૂ. ૪૦૦૦) જતો કર્યો છે. અને એકેએક
નીવ કાઉન્સિલ અને પ્રધાનમંડળના સભ્યોએ પોતાના પગાર
મુકે ૧૦ રકા જતા કર્યા છે.

ઈરાકમાં હેઝલેરા

ઈરાકમાં હેઝલેરા ઉપદ્રવ માલુ વાળા રહેવા છે. ૧,૮૪૪
રેસો થયા છે જેમાંના ૧,૧૧૨ નાજકારક નીમકમાં છે. ૧૦૦૦
રેસો બહારમાંથી થયા હતા અને ૪૨૬ સરકાર થયાં હતાં.
ઉપદ્રવ ખરડીલા અને બહુમીસ્તાનની સરકાર પર કાર થયે
અને એકસરક હા. ૮ એક બહારમાં કામક થયેલ તો.

ના. રાહુનરાહુનું જાણણ

નામકાર હાઉનકાહે ખીટનની પાલમિન્ટ બરખાસ્ત કરતાં કુંક
બાલક કુંક હતું જેમાં કાલ મેટલી રાઉક ટેવલ કોન્ટ્રીનો પશુ
હાલેબ કર્યો હતો. તેમણે બહુબુટું કે રાઉક ટેવલ કોન્ટ્રી-
રમના હરી કાર થયેલાં કામને કું રસ અને કિલસોજીવનકે જેતો
ખાન્ડો હું. અને ખાકા રાખું હું કે સંયુક્ત પ્રમાણથી
એક એકા બેન વધારે કે જે મહામુજરેલી રાજનીતીને
બંધુકા થઈ પડશે.

પરશીયાના માણ રાહુનું વરસીમતનામું

પરશીયાના માણ રાહ ને એ વર્ષે પેરીસની એક હોટેલ
માં નરણ પાખા હતા તે કિસ્તામાં પા. ૧,૨૦,૦૦૦ ની
કીમતની ખીજક મુખી ગયા છે. તેમાંથી પોતાની આદ રાખી-

બોને બસો બસો માઈક, પા. ૪૦૦૦ તેમના સેક્રેટરીને અને
પા. ૧૦૦૦ તેમના રાજ્યમહાધિકારીને આપી ગયા છે.

રાઉક ટેવલ કોન્ટ્રી-સ

અમુમતિઓની માગણીઓ સમાધાન બાવવાને અંધીજીને
એક અડવાડીમાંની માગણી કરી હતી તે પૂર્વે થઈ પણ સમા-
ધાન થઈ નથી. અંધીજીને પોતાના પ્રમતો નિમ્મળ નીચેલા
હોવાનું બહુબુટું છે.

વડા પ્રધાનની અપીલ

સમાધાનની વચ્ચે નહિ આવવાની ડેલીમેટને અપીલ કરનાર
વડા પ્રધાન મી. મેકડોનલ્ડે બાલક કાં બાદ અમુમતિ કમીટીને
અલોકન મુદત સુધી મુલતવી રાખવામાં આવી છે. વડા
પ્રધાને બહુબુટું કે, "કોન્ટ્રી-સ ને પોતાનું કામ પૂર્વે નહિ
કરી શકે તો ધોડીક સરકાર પોતાનાં પગલાં લેશે. ધોડીક
સરકારે પોતાના વિચારોને મુજતા આવે એવા કોઈના
રાજતંત્રમાં સુધારા કરવાનો નિયમ કરશે છે."

અર્લિનમાં રસી મુકાયા પછી મરી ગયેલાં

૭૬ બાળકો

સ્પેન્ક હોસ્પિટલમાં ૭૬ બાળકો કુખના રોગથી બચવાને
રસી મુકાયા પછી મરી ગયા. આથી સ્પેન્કના ચાર પ્રતિષ્ઠિત
કાકતરો મામે નિષ્કાળજીથી મરણ નીપજવવાના અથવા પીચારી
નીપજવવાના ઝનકા માટે કોન્ટ્રીમાં કામ ચાલી રહ્યું છે. મુલકા
બાળકોના માખાપો વરસમાં ૧૪ વાંસો કેસ લાંબી રહ્યા છે.

ઈંગ્લાંડમાં અંધીજીનું આગમન

'રેલી હેલ્કલ' ને આપેલી મુલાકાત

ઈંગ્લાંડથી એકી મેલમાં આવેલા વર્તમાનપત્રમાં અંધીજીના
આગમન તેમજ રાઉક ટેવલ કોન્ટ્રી-સ વિશે કેટલીક વધુ
વિષયો આપેલી છે જેનો સાર અમારા વાંચકોની બહુ માટે
અર્થ આપીને કરીએ.

રેવરંડ એન્ડ્રુઝ મારસેલસથી અંધીજીની સાથે થયા છે

મારસેલસ પહેલાંના કાંતના મેમર માર્કોના પત્ર 'રેલી
હેલ્કલ'ના અભરપત્રીએ અંધીજીની 'રજપૂતાના' પર મુલાકાત
લીધી હતી તેની સાથેની વાતચીતમાં અંધીજીને બહુબુટું
હતું કે :-

કું નિરાશ હું છતાં આજવારી હું. હોંડુસ્તાન કોડતી
વખતે ને વસુજો મેં બેઠાં તેથી કું નિરાશ થયો હું અને
ખરો એ વિચાર ફેરવી કામ એવું કમે પણ ત્યાર બાદ મનેકું
હોય એવું મારા બહુવામાં નથી. પરંતુ તેમ છતાં કું હમેકાં
આજવાડી રહેતોજ આવેલો હું અને મારી બહા મને આજવા-
વાડી મનાવે છે, એ કે મારો માર્ગ કેટલો વિકટ છે એ કું
સારી રીતે બહુ હું.

સ. મસકત કરવાને તમારો કામ છુટે કેટલે કરજો છે?

બ. કરાંસીની મહાસમાના કામથી કું સર્વથા બધાવેલો
હું. પરંતુ તેની સમાધામાં રહીને કમ પણ કરવાને
છુટે હું.

કરાંસીના કરાંસે દેખાતી રીતે હોંડુસ્તાનના બાલોમાં
સહિસહમતીએ આવે નાજા, ભરકર અને પરોક ખાતાંનો
અંકક હોંડુસ્તાનના કાલમાં હોવાની માગણી કરનારા છે. છતાં
હોંડુસ્તાનના બાલના બરડી મુખર કરવાની ડેલીમેટને મનોબલ
મુક આવનારા પણ છે.

“એ અને સિદ્ધાંતથી અંતિમ થશે, સિદ્ધાંતમાં અમે મળવા મંડ કહ્યું તો તે મુળ પાવો છે અને પછી પદતા દેરદારો થઈ કહાશે.”

“મારી અખસારીની કરતો હું પહેલીજ તકે પ્રવિષ્ટને બચાવી દેશ. પછી એ ધોરણ ઉપર અમે વિમતોની આજ્ઞાનક રીતે મર્મા કરી કહીશું કે કેમ એ એખજુ થઈ જશે. એ કરી કહીશું તો તો ઠીક. નહિ તો હું મારા મીઠનમાં નિષ્ફળ નીવડ્યો સમજાઝ અને મારે હોદ્દાસ્તાન માંથી જવું પડશે.”

મ. પછી?

મંધીજીની સુખશુદ્ધા મંધીર થઈ. તેમની સાંત આંખો દુર નજર કરવા જાતી અને તેમણે જાણ્ય આપ્યો: “તો પછી મણું કરી સવિનયભંગ કરી અર થશે. પરંતુ હું કેંઈ ધમકી આપવા નથી માંચતો કે કંઈનમાં હું નિષ્ફળ નીવડીશ તો હોદ્દાસ્તાનમાં પ્રવેશ સવિનયભંગ જાહેર કરી દેવામાં આમરોજ. હું સરકારને યાંત્રવચ્ચમાં નાખવા નથી અમિતો. ઈજ્જાનના મોક્ષ એ માનવતા નથી. તેજી ધરણ એ છે કે તેઓ સમજતા નથી. સરકારને સહયોગ અમે નથી કરતા. ઉપજ કરવામાં આવેલી રિયતિ હરે છે, છુટકાળમાં થયેલી જુલો આપણ હરે છે અને એ અનિવાર્ય છે.”

યજ્ઞેથી જુલને સુધારવા હમેશા એવું માન્ય.

પરંતુ અમે એ અડચણને નેટથી જતી કહે તેટલી ઘટાઝા મંધીએ છીએ. અમે મરદ કરવા માંચીએ છીએ. જુલ તો સુધારવાની પડશે. સિદ્ધાંતનો મુળ પાવો એ છે.

પરંતુ હું એ સુધારો કરવાનું ઈચ્છાએ તેમજ હોદ્દાસ્તાનને માટે નેટજી જતી કહે તેટલું સહેલું કરી દેવા છુટું છું. કેમકે હું અંગ્રેજોનો તેમજ મારા લોકોનો મીત્ર છું. એ વસ્તુ હું યશી વખત ઠઠી જુલો છું અને ફરી કહે છું.

સુધાકાન પછીનું ‘ડેલી દેરદ’ નો અખરખતી ચોટુંક વર્ણત આપે છે એ પણ રસીક છે:—

રજપુતાનાપરથી મંધીજીને જેન્ડ હોરેલમાં તેમને માટે રાખવામાં આવેલા એક રૂમપર થઈ જવામાં આવ્યા. “જેન્ડ” હોરેલમાં નામ સવિનય મંધીજીને સંક્રામ થયો. પછી તેમને સમજાવવામાં આવ્યું કે “જેન્ડ” નો અર્થ ‘ફેફસાં’ અને “મોટી” ચાપ છે એથી વિશેષ બબલા તેમાં નથી. જેટલું મંધીજી રિયતકારજ કરી લાં મયા. લાંચી તેજો રહ્યું-ટસ યુનીયનમાં તેમના માનમાં મેળાવેલો હતો લાં મયા. અને અહિં બોલાઓપરના તેજોના પ્રભાવનો સ્વાદ ચાખી સુધાયો.

તેમનાં જાવજુમાં અસિ નરોતો. લજાક નહોતી. પ્રથમ બહોતો. વકેવત્ત નહોતું.

માત્ર વાત કરવા હતા, અમલત સાંતલાથી અલંક નરમાકથી સમજાવતા હતા.

પરંતુ એ ધીમા, એક સરખા અવાજમાં સાંત પ્રતાપનો ખુનિ રહેલો છે કે એ અધર્મજનક રીતે વિચાર્યું છે.

બોક્સનાર પ્રતાપસાળો હતા એથી મારા મનપર અજર થઈ.

તેમની પદતિનો એથી વધારે આરો ખ્યાલ હું આપી શકતો નથી.

આરબાઈ

સોની જુરા પરસોતમ તરથી ‘ઇન્ડિયન ઓપિનિયન’ ને મળેલી થી. ૧૦-૬ આબાર માયે રિયક્ટરીએ છીએ.

મંધીજીએ અમેરીકાને બોડકાસ્ટ કરેલો સંદેશો

મંધીજી બંદન પહોંચતા પુરતન હોલમાં તેમને આવકાર આપવા બાદ તેજ રાતે તેમણે અરધી કલાક અમેરીકાને સંદેશો બોડકાસ્ટ કર્યો હતો. તેનો હેવાલ ‘ડેલી દેરદ’ અને ‘ટાઇમ્સ’ માં જુલો જુલો પ્રસિદ્ધ થયો છે તેનો સાર નીચે પ્રમાણે છે:—

હું માનું છું કે હોદ્દાસ્તાનની અડત માત્ર હોદ્દાસ્તાનનેજ અખર નથી કરતી પરંતુ આખી દુનીયાને અખર કરનારી છે. એ અડત તરફ અમનનું ખ્યાલ બેમાનું છે તેનું ધરણ હું જાણું છું. અમે અમારા સ્વાતંત્ર્ય માટે લડી રહ્યા છીએ તેથી નથી બેમાનું. પણ એ સ્વાતંત્ર્ય મેળવવાનાં અમારા સાધનો અપૂર્ણ છે એથી બેમાનું છે.

ખાશાહ કરવાના લોકો વહેવડાવવાના કે આજના અમાના માં એ આજાહી તરીકે મજામ છે તે સાધનો અમે નથી લીધેલાં. માત્ર સત્ર અને અહિંસા એજ અમારાં સાધનો છે.

અમલ માર્ચ ચોથી રહી છે અને હું અમરૂરી સાથે એવી જાન્યતા બસાવું છું કે આપુર અમલતે એ માર્ચ જતાવવાનો દહાવો હોદ્દાસ્તાનની પ્રાચીન અતીજોને મળશે.

‘ટાઇમ્સ’ માં તેનો હેવાલ તીસે પ્રમાણે પ્રસિદ્ધ થયો છે:—

અમે હોદાકો માતીએ છીએ કે ધરુજોની યજ્ઞિ એ નીચમથી સાહે છે તે નીચમ માત્ર અમલતે બસુ નથી પાતે. એ નીચમ મનુષ્યના જન્મજન્મની વિરક છે. હું જાતે મમ્મ દેશને માટે લોકો વહેવડાવીને યુક્ત મેળવવાના કરતાં જરૂર પડે તો જમાનાઓ સુધી રાજ્યકારી જેવું માધ જમજમ પત્રિકા વર્ગના બાયડ અનુભવ પછી મારા અરવજ ઉશાજમાં અને એજ કાજે છે કે લોકો વહેવડાવવાથી પૂરવી પરજાંત લગી જારી છે. આથી હોદ્દાસ્તાનને પેટાની મહાન લંડતમાં જયીના મોટામાં મોટા રાષ્ટ્રોને મંપુર્ણ ઉત્ક્રાંતી સાથ આપવાનું આમંત્રજ આપતાં મને જરાયે સંક્રામ થતો નથી.

અમારી નમજાહજોને વિશે હું સંપુર્ણપણે જાણુ છું અને મને મણુંજ દુઃખ ચાપ છે. પૃથ્વીપરના સપજા મુખ્ય ધરેલું અમે હોદ્દાસ્તાનમાં પ્રતિનિધિત્વ ધરાવીએ છીએ અને અમારા પોતામાં સંપ નથી, હોદ્દાસ્તાનને પુરસ્ક્રીએ એક બીજનાં મળાં કાવવાને ઉજળ રહ્યા છે એ કણુલ કરવાં મને લડી નામોરડી કાજે છે. વજ્ર અમે હોદ્દાસ્તાનને અમારા પોતાનાં બાહજોને અણુતો મણીએ છીએ એ મને એથીયે વિશેષ નામોરડીબરેલું કાજે છે.

મંધીજીનું રાઉડ ટેબલ મેન્ડરન્સમાં જણવણુ

રાઉડ ટેબલ મેન્ડરન્સની ફેરજ બંધારણુ કમીટીમાં મંધીજીએ અમેકાં આપજોતો ફટરે આપજોતે ટુક રીયોટ’ આપ્યો હતો તે આપજ ‘ડેલી દેરદ’ માં રહેલ અમાજીએ પ્રસિદ્ધ થયું છે. તે નીચે પ્રમાણે છે:—

હું ટેબલ સહકારની જાનનાથી અને સમાજાજના મુદા જોજાવને મારો ખનતે અમામ પ્રથમ કરવાને લંડન આવ્યો છું. સરકારને કે મારા પોતાના સાથીઓને મંડ પણ અમલે અડચણમાં નાખવાની મારી કમ્પા નથી. એ થડીએ મને જણાયે કે સારાથી મેન્ડરન્સને કેંઈ પણ ઉપજોથી મજા કરી કહાજી કરી તેજ થડીએ તેમની નીચમી જાણ હું અમલે સંક્રામક નહિ.

અમલ-અના મતભેદો

આ બજાવી દેવાને માટે જરૂર છે કેમકે હું ભાવ્યું છું કે અરહાર અને મહાસભા વચ્ચે અમલના મતભેદો છે. અને હકલ છે કે મારી અને મારા સાથીઓની વચ્ચે પણ અમલના મતભેદો હશે. પણ મારાથી અમુક હદમાં રહીનેજ કામ થઈ શકશે.

હું હોદ્દા મહાસભાની વતી એક ગરીબ અને નામ પ્રતિનિધિ તરીકે આવેલો છું. અને એ મહાસભા શું છે અને તેનો હેતુ શું છે તેનું તમને અદિ સ્પષ્ટ કરાવી દેવું હોય છે. પછી તમે તમારી કિલસોજી અને જરૂર આપશોજ કેમકે મારી ઉપરનો મોજો ખરેજ અતિ માર છે.

મહાસભાના પ્રતિવાસની વિગતો આપતાં મધીજીએ બજાવ્યું કે તેની આશરે ૫૦ વર્ષ પર રચાયેલા યશ્વંતરાયી તે મુસ્લીમો, ખ્રીસ્તી, જૈનો-પ્રતિજન અને સવળા પર્શોએ અને ભત્તી-ઓનું સમગ્ર સંપૂર્ણપણે પ્રતિનિધિત્વ ધરાવતી આવેલી છે. સવળા હોદ્દા બાંધોનું તે પ્રતિનિધિત્વ ધરાવવાનો હાથ કરે છે અને અહમદની બરી દુર કરવાની તરફથી હમેશાં કરતી આવેલી છે.

મહાસભા દરેક અર્થમાં સક્રિય છે. જાન કામ માંભેલા દેશમાં એક ખુલાશી ખીલ ખુલા સુધી ફેલાયેલા બાંધો મુખા અને અર્ધ જુખમરે મેકના મેકાનું તે પ્રતિનિધિત્વ ધરાવે છે. પછી તે ખાંદીક હોદ્દામાં હો કે દેશી રજવાડાઓમાં હો.

ખુખવરે કરીને તે આખા પ્રભતી સરસા છે. કમીનીના હોદ્દા મળેને પણ ભણીને અભયથી શરૂ કે પોતાના સમસ્ત આસ્તીય અર્ધા કંઈકારા મહાસભા ૨૦૦૦ માંભેલા આશરે ૫૦,૦૦૦ ખંદેનેને કામ પુરૂં પારે છે અને તે ખંદેનેની ૫૦ ટકા જેટલી થયે બાંધે મુસ્લીમો છે અને હમરે અભય વર્તેલી છે.

મહાસભાની મામણી હું મરાઠી બની શકે તેટલી નમ્રતાથી જતાં કલ્તાપુતીક રજુ કરવા છાવું છું. મહાસભાની મામણી બાંધે મુખા લોકોના બાંધોને પ્રતિકુળ છે તે હું અને તે મામણી સુધારીશ.

કદાચ મારી જાલ પણ થતી હશે. પરંતુ તેમ જતાં મહાસભાના પ્રતિનિધિ તરીકે કપરોગીતાથી કંઈ પણ કરી શકું તે પહેલાં એવા સુધારાને માટે મારા ખુખીઓની મારે સંમતિ મેળવવી પડશે.

જાર જાલ મધીજીએ કશંચીની મહાસભાના ફાંચે વાંચી સંભળાયા અને આગળ આવતાં બજાવ્યું:

હું સમજી શકું છું આ સુધી વડા પ્રધાનનું ના. કદેન કાદની અરહારની નીતી ફાંચનાઈ નિવેદન મહાસભાના આશરે અને મામણી કરતાં થાવુંજ વેમણું જે.

દિલ્લીમાં થયેલી સમાધાનીમાં મહાસભાએ ફેડેરલના, ઝેન્દમાં બજાવવારી અને હોદ્દાનાના બાંધોને માટે બજરી બજાવ તેમજ ફરજો સદિસમામતીઓના સિદ્ધિ સિદ્ધારેકા છે.

હોદ્દાનાને વસ્તુતઃ કંઈ પણ નહિ મળતું હોય એવા શન્યખંધારણથી મહાસભાને કે અને પોતાને સંતોષ થઈ શકશે નહિ.

સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતા મેળવવાની અમારી આગુરતામાં કંઈ પણ ઉલ્લાસ નથી તેમ જ્યારે ખાંદીક લોકોની સાથેના સંબંધ અર્ધતર તોડી નાખ્યાં એવા દુનીયા સમક્ષ ઠોંગ કરવાનો પણ અમારો ઇરાદો નથી.

પરંતુ તેથી વિરૂદ્ધ કશંચીના મેન્ડેટ પરથીજ જોઈ શકાય કે મહાસભા ખાંદીક લોકોની સાથે ખાંદીકરી રાખવાનો વિચાર રાખે છે પરંતુ એ ખાંદીકરી એ સ્વતંત્ર પ્રભત્તે વચ્ચે હોય તેવીજ હોવી જોઈએ.

એટલેજ તમે જોઈ શકશો કે મહાસભાની માગણી એવી છે જન્ને પણને ખાંદીકરીમાંથી મુક્ત થવાનો અને સંબંધ તોડી નાખવાનો હક હોવો જોઈએ. આથી એ ખાંદીકરી અનેના ફાંચનાની હોવી જોઈએ.

તબારથી હોદ્દાનાને પરવડ સખવાની ખોલનની સકિતનું મદદત્ત એક કાણુજર પણ મહાસભા મંમિતો નથી. પરંતુ એટલેજ ખોલનની અમાદી અને અર્ધોક સ્વતંત્રતાને સદાચાલુ રાખી શકે. ખોલનના ફાંચને પોતાનું ફાંચ રાખી સમજશે અને તેની બીજાના વખતમાં તેની સાથે રહીને પોતાની રાજી ખુશીથી કામ પણ પ્રભત કે કામ પણ મળવખતીને દલાવવા નહિ પણ દુનીયાના અબાંને આતર મહત્તને રાખી તેમજ શરૂ—જુલાઈમાં સમજતું જતાં બંધોર બનેલું હોદ્દાના કે ખોલન સાથે માન બરેલી ખાંદીકરીથી જોવાયેલું હોદ્દાના?

કોઈકાના સુદર ટાપુની નબીક અસ્તો હશે તેમ તેમ હું મારા મનની સાથે વિચાર કરતો હતો કે “કપરોગીએ કદાચ હું. ખાંદીક પ્રકારને સમજવી સમીક કે જગાત્કારે રખાયેલું હોઈ નહિ પણ શ્રેમતા રેકમના તાંતબાંધે રખાયેલું હોઈ તેમજ એક કોમની બાંધીકાર કામ પડશે.”

એવું હોઈ કદાચ તમારું જન્મેટ અરખું કરવાને તમને ખરેખર મદદવાર થઈ પડે.

એ પ્રભત્તો—એક મહીવાર, પણ બહાદુર, જે ગુલામીની સાથે યુદ્ધ કરવામાં પંકાએલી છે અને નિર્ભયનું રક્ષણ કરવાનો અસંખ્ય વખત ફાંચે કરતી બાંધેલી છે; અને ખીજી, ખણીજ પ્રાચીન પ્રભ, કે જેની સંખ્યા કોરોથી ગણાય છે, જેનો બુતકાળ પ્રભવિત હતો અને બાંધે એ મહાન સંસ્કૃતિઓ—કસામ અને હોદ્દા પ્રતિનિધિત્વ ધરાવી રહી છે અને ખ્રીસ્તી પ્રભતી પણ મોટી વસ્તી ધરાવે છે અને સંખ્યામાં શુદ્ધ જતાં કલારતા અને સાદામમાં સમગ્ર ખાંદી નહિ કદાચ તેવી સુંદર પારથી જરતીને પોતાનામાં સમાવી શકી છે—તે શું ન કરી શકે?

એ કાખજ થતા કે છુટા થતા બાંધીકારો વચ્ચે જો રટોઝ લેવાય તો તેઓના વધિવદને દિસાળ શરૂજ જોઈએ. મહાસભાએ પ્રભત્તે પોતે શું જોએ લેવાના છે અને શું લેવું જોઈએ એ બજાવવામાં કંઈ પણ અપ્રમાણિક વધીવટ કરેલો છે એવો તેની કપર હોય નહિ મુશી કદાચ. મહાસભા પોતે અમતર લેવે જોઈએ તેવો જોએ લેવાનો મંકર કરવાનો હોઈ પણ વિચાર સરખો નહિ કરે.

જો અમારે બાંધકાર રાષ્ટ્ર તરીકે રહેવું હોય તો અમારે વાખખી કરજતી જેએ પે અમારા લોકોથી જરી દેવી જોઈએ.

કમીનીનું કામ આસતું જશે તેમ તેમ કરાવીના મેન્ડેટની કરતોતો અર્ધે હું સમજવી શકીશ.

અંતમાં મધીજીએ કહ્યું કે હું છાવું છું કે એટલેજ ખોલન અને હોઈ વચ્ચે માનબરેલી અને સમાન બાંધીકરી થવાની છે એવી ખાતરી સાથે અદિથી હું બંધ શકું. તમારી વચ્ચે જેટલો વખત હું રહીશ તેટલો વખત એ વસ્તુની સિદ્ધિને માટે હું અંતઃકરણથી પ્રાર્થના કરીશ એટલી ખાતરી જાણી જાણી આશય કંઈ થઈ શકે તેમ નથી.

નાટાલના હોંદુભાષ્યોને અમલની અપીલ

કચ્છના ટીપોસ્ટવી કમીટીના પ્રમુખ મી. એ. બી. નાથકુ નાટાલના હોંદુભાષ્યોને તાલેની અપીલ કરે છે :—

હોંદુ કોમના હરેક સ્વયંને અમે વિનાશ કરીએ છીએ કે આવાલી દિવાળીના તહેવારોમાં, કોઈ પણ જાતની વામધુમ, મકાનોના રાજગાર અને ફેરકા ફેલી પછસાનો ધુમાડો ન કરે.

હજી હોંદુસ્તાનમાં સ્વરાજના સવાલનું નિરકરણ નથી થયું, તે સિવાય પણ આફ્રિકામાં પંચા રાજગારની મંદીના કારણે હજારો ભાષ્યો બેકારે છે જેમાંની મોટી સંખ્યાને ચેટ પુરતું ખાવાનું પણ નથી મળતું આવી સ્થિતિમાં આપણે નાણાંના હર ઉપયોગ નજીકથી શકીએ એ અમારી આ અપીલના આશય છે.

પંડિત વિષ્ણુ દિગંબરનું આવજ્ઞાન

સુપ્રસિદ્ધ સંગીતાચાર્ય પંડિત વિષ્ણુ દિગંબર પદ્મચંદ્ર અવજ્ઞાન યવાનો બેદરબર બગર હોંદુમાં આવ્યા છે. પંડિત વિષ્ણુ દિગંબર મુંબઈના પ્રસિદ્ધ ગાયન મહાવિદ્યાલયના સ્થાપક હતા અને હોંદુમાં સંગીતને માટે મોટામાં અભિવ્યક્તિ ઉત્પન્ન કરવા માટે તેમણે અગાધ પ્રયત્ન કર્યો હતો. હોંદુના સંગીતના અમલને તેમના અવજ્ઞાનથી મોટી બેટ થઈ છે.

લેડીસ્મીથમાં મહાત્મા માંધીજીની જયંતી

લેડીસ્મીથમાં તા. ૮ અક્ટોબરના ગુરવારે સંજે સાત વાગ્યે મી. કમલુ. કોઠરની બીરડીમાં ગુજરાતી હોંદુનો તરફથી મહાત્મા માંધીજીની ૬૩ મી વર્ષગાંઠ ઉજવવામાં આવી હતી. દરેક વર્ગના સભ્યોની સારી સંખ્યાથી હોલ યોગ્ય ભરાયો હતો. મોટીય હોલને ત્રણ વિવર અગાઉથી શ્રી. ટી. રમાલાયજી રંગીન વાવટાથી સુશોભિત કરી વચ્ચે મહાત્માજીની સુંદર હાથી ગાંઠવામાં આવી હતી. શ્રી. એ. યુ. સુસેજીએ પ્રમુખવાન લીધું હતું. પ્રતિષ્ઠિત યુવોપીદનોએ પણ મોટીમમાં હાજરી આપી હતી.

જયંતી કમીટી તરફથી મી. વિદ્યલભાઈએ પુનઃ મહાત્માનું જીવન અને તેમના કાર્યનું દ્રુક્માં વર્ણન કર્યું હતું અને મહાત્માજીની અમુલ્ય સેવાનું મુખ પરિચય આપે અને તેમને ધન્ય દિવાંદુ બધે એવી સર્વેએ ઉભા થઈ પ્રાર્થના કરી હતી. અને વિદ્યલભાઈની રાજીલાજીની દંપતીએ 'જન જન મોહન દેવ' ની આરતી મધુર સ્વરે ચાતા ગાતા મહાત્માની સુંદર હાથી પર તાળીઓના ધોલ વચ્ચે પુષ્પમાળ પહેરાવી હતી.

નારજીભાઈ અમૈયાસે હારમોનિયમ સાથે મનોહર ગાયન 'ભારત દેશ કે જીયે' મધુર સ્વરે માઠ ગીતા જનોના મન-રંજન કર્યો હતો.

બાદ ટેબલો પર કમળારેખાં દળ, બજાબાં, ફેક, બીરજી, આ, વિગેરે પ્રસાદીને ખાત આપવા પંદર મીનીટ ટાઇમ આપ્યો હતો.

પ્રમુખે બાપજી કરતાં મહાત્માજીના સાંક જીવન અને જન્મ કથોની તારીફ કરી હતી અને મહાત્માજી પર લંડન કરેલો નીચે પ્રમાણેના ટીપ્પણ વાંચી સંભળાવ્યો હતો. "ગુજરાતી હોંદુ કમ્યુનિટી તરફથી મહાત્મા માંધીજીના ૬૩ માં વર્ષની જયંતી પ્રસંગે લંડન રાજક ટેબલ કોનફરન્સમાં આપતી હાજરીની સફળતા અને દિવાંપુષ્પ માટે પ્રાર્થના કરીએ છીએ."

લેડીસ્મીથના મેમ્બર મી. કમલુ. કોઠરને અગાઉ ૬ મહાત્મા માંધીને મેં નજરે જોયા નથી પરંતુ તેઓનું નામ અમલદેર છે અને તેઓએ પોતાના દેશને માટે મહાન કાર્ય ઉપાડેલું છે તેમાં કુળસુત થવાની મોટી ખાત્રા રાખે છે. તેમને મહી દુવાઓ ધન્યામાં પોતે સામેલ થવા હતા.

લેડીસ્મીથ કોલેજના મેજીસ્ટ્રેટ મેમ્બર, શ્રી. એ. હેરીસે બાપજી કરતાં કહ્યું કે મહાત્મા માંધીજીએ પોતાના દેશીભાષ્યો માટે અને હોંદુ સ્વરાજ માટે મહાન શ્રમ આપ્યો છે. જો લેડીસ્મીથમાં દતો ભારે હોંદુઓના મુશ્કેલીના મુકાદા માટે ઘણી વેળા કોર્ટમાં હાજર રહેતો હારેનો મને મહાત્માજીને પરિચય છે. પોતે દક્ષિણ આફ્રિકામાં મસાથેલની કલ્ત ઉપાડી મરીય હોંદુઓપરથી ત્રણ પૌકનો ભારે હર નાણુદ કરાવ્યો હતો. આખી હોંદી કોમનો તેમના પર વિશ્વાસ છે. હોંદી મહાત્મા જે દરેક વર્ગની છે તેમના તે પ્રતિનિધિ છે જુનીયા અલ્પવાને આતુર હતી કે મહાત્મા મોળમેજી પરિવદ માટે લંડન જાય કે કેમ! તેઓએ બેટ જવા નીકળ્યા તેથી સફળે જાનંદ થયો છે. અંતમાં મી. હેરીસે જયંતી કમીટીના ૬૩ મી વર્ષગાંઠ ઉજવવાના નિમંત્રણ નવલ ખુશી થઈ આ-શાર આપ્યો હતો.

લેડીસ્મીથ ઇન્ડિઅન મવરમેન્ટ રજીસ્ટ્રાર હે. આસ્તર. મી. થોમસે બાપજી કરી અગાઉ ૬ મહાત્મા માંધી જેવા મહાન પુરુષ જેનું નામ દરેક ધર્મમાં પ્રખ્યાત છે. તેમનો જન્મ તા. ૨ અક્ટોબર ૬૮. ૧૮૬૯માં થયો હતો. તેમનો માતૃપિતાને એવો ખ્યાલ નહિ હતો કે આ અગ્ર્ય આટલો મહાન પુરુષ થશે. તેમણે મુંબઈમાં વહીલાત શરૂ કરી હતી. આફ્રિકા આફ્રિકામાં હોંદુઓની છુમ સાંભળી તેઓ આફ્રિકા આવ્યા હતા. ૧૯૧૩ માં મહાત્માજી શરૂ કરી જલેમલ ઉદાવી ત્રણ પૌકનો હર નાણુદ કરાવ્યો. ૧૯૧૮ માં બ્રીટીશ સરકાર સામે નોન-કોપરેશન અને બ્રીટીશ માલનો બહિષ્કાર કર્યો. ૧૯૨૨ માં તેમને પરદેશ કરી ૭ વર્ષની સજા થઈ અને મુલત પહેલાં ૧૯૨૪ માં જાલેલથી મુક્ત થયાં.

તેઓએ પોતાનું આખું જીવન પોતાના દેશને અર્પણ કરી દીધું છે અને આદીજી પહેરે છે અને જેનમાં બીજા મુક્તની મુસાહરી કરે છે. જો પોતે હારે તો કાઢી જીવન મોજ શોખ ભોગવી કહે. પરંતુ તેઓ પોતાના દેશ અને જંદુઓ માટે સાદું જીવન ગાળી રહ્યા છે. એવા મુખ્ય મહાત્માની આજે ૬૩ માં વર્ષની જયંતી ઉજવવા કમીટીએ નિમંત્રણ આપી અને બાગ્યકાળી કર્યો છે. અને આજનું સવળું માન તેમને થશે છે. મહાત્માજી અહીં હાજર નથી પરંતુ મારા અંતઃકરણથી તેમને લાગી અને સુખી જીવંતી થયું હું અને ઇશ્વર તેમને બળ આપે કે જેથી તેમણે ઉપાડેલું મહાન કાર્ય સિદ્ધ થાય. પછી મેસર્સ સેવડ અદમદ, આર. સી. એચ. કે. રેડી, અસ્વાત વીગેરેએ બાપજી કર્યો કર્યા.

બાદ મી. કમલુ. કોઠરને હોલ વિના જાડે આપ્યો તે નવલ તેમનો બને ટેબલ, મુશ્કી બીજી વસ્તુઓ માટે એમ. એમ. આમોદની કંપનીનો, અને જન્મ મહત્ત્વો જેઓએ ભલ મહેનતથી અને જરૂરી વસ્તુ પહેલાંકરતા નવલ સર્વોં જયંતી કમીટીના સેક્રટરી મી. ટી. રીજાભાઈ તરફથી અંતઃકરણથી આશાર માનવામાં આવ્યો હતો અને જી. અમવાન, બાજી-ભાઈ અમવાનજી, સાલજી પુરોલભ, નરસંજ નારજી, મહાત્માજી નેકાલાલ, મનજીલ જીવજી, હરીભાઈ હીરજી, નેકીલન વિદ્યલભાઈ, પુલભાઈ. વીગેરે બાપજીએ જયંતી કમીટી

નમીને હલમ કાર્ય કર્યું તેથી થી. વિદુષભાષાએ ધન્યવાદ આપી અને કાંતી પાદ કરી ગ્રામ સેવ થી કોમ માધ મહાત્મા ગાંધીજી જી જમ પોકારી સખા વિસર્જન થઈ હતી.

દાંસવાલમાં ગાંધી જયંતી

બોદાનીસમર્પણની દાંસવાલ પાટીદાર સોસાયટીની એક ભાડેર-સખા તા. ૮ થી ગુરુવારે પાટીદાર ફોલમાં મહાત્મા ગાંધીજીની ૬૩ મી વર્ષગાંઠ ઉજવવા મળી હતી. પાટીદાર ગ્રામ સિવાવની ખીંછ કોમના પગ્ગુ ધર્મા બાધીતા મુદરથો અને ભાનુએએ દાખરી આપી હતી. પ્રસંગોપાત વિવેચન કરનારાઓમાં ખાસ કરીને શ્રીયુત. આવજીભાઈ પ્રેમજી, પ્રામજી ખડુભાઈ દેશાઈ, શ્રી. મેદ, શ્રી. અસવાલ, શ્રી. કાસમ ખાદમ, શ્રી. સી. કે. ડી. નાગડુ, શ્રી. એમ. જી. પટેલ, ભીખાભાઈ ભીખા-ભાઈ, શ્રી. સી. ખી. દેશાઈ, શ્રી. પાટેલ, શ્રી. ખી. એમ. બોચી, શ્રી. હાફેડ પટેલ, શ્રી. પાટીદાર, શ્રી. નરસુ, શ્રી. કે. ને, તવરીયા, શ્રી. મી.એ. શ્રી. વલ્લભભાઈ હવાજીજી, શ્રી. એમ. ■ દેશાઈ અને શ્રી. હાજીભાઈ આવજી વગેરે મુદરથો હતા.

વચ્ચમાં સંગીતનો પ્રોગ્રામ પણ શ્રી. બદુકરામ અને તેમની પાટી નવકથી મોઢવામાં આવ્યો હતો.

મહાત્મા ગાંધીજીના એક ફોટાનું અમેરીકન સેલ કરવામાં આવ્યું હતું. એના પૈડ ૬૧-૩-૦ ઉપલબ્ધ હતા. જે દેશ માં ફેંટીયા પ્રવૃત્તિમાં વપરાશે. બાદ મહાત્માજીને કાંચુ અને લંડુસલ આધુન્ય પ્રચલનારો કરાવ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. છેવટે દુધ અને નાનખાદાનો તાસ્તો ચખા બાદ મેળાવડો વિસર્જન થયો હતો.

છેપર જજીગળ પ્રમાણે ફોટાના વેચાણમાંથી મળેલા પૈડ ૬૧-૩-૦ બંડન મહાત્માજીને કેળવથી મોકલ્યા છે. એકસએકના કારણે પૈડ ૭૨-૩-૦ છેપર જજીવેલા ૬૧-૩-૦ ના મળશે. મહાત્મા ગાંધીજીને છેપલો પસાર કરવામાં આવેશે કરાવ પણ કેળવ દારા મોકલી આપવામાં આવ્યો છે.

નવાં વરસની અભિનંદન પત્રિકાઓ

૬૨ સાલ મુજબ આ જાલ પણ નવાં વર્ષની અભિનંદન પત્રિકાઓ છપાઈ તર્ફવાર થવા આવી છે. જેઓ લોકજાસર પોતાના સગાં સંબંધીઓ પર તે હૃદિસ્તાન મોકલવા ઇચ્છતા હોય તેઓએ પોતાના એઈરે તાકીદે મોકલી આપવા વિનંતિ છે. અક્ટોબર તા. ૧૬ થીએ ઇચ્છનથી છપાટી સ્ટીમર કારાગોલામાં તે મોકલાઈ જવી એઈએ. કીમત હજનની રી. ૨. પોસ્ટેજ પેની ૩.

એનેજર 'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન'

ફીનીકસ, નારાલ.

મનામી કરીશુવાણુ—સંવત ૧૯૮૮ ડી
રાજવેંદ્ય પંચાંગ
કંઈ પણ કીમત કે કપાલ ખર્ચ લીધા વગર
લોકને મફત
મોકલવામાં આવે છે. આજેજ મનામો
મહનમંજરી ફારમશી ભગનગર, કાઠીયાવાડ

દાંસવાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસ

માસ મીટીંગ

દાંસવાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસના આશ્રય હેઠળ દાંસ-વાલના હૃદિઓની માસ મીટીંગ તા. ૨૫ અક્ટો-બર, રવીવારના રોજ જયોર્જ બટી વાગે કેરનર રેવેન્સ અને જો સ્ટીટ પર આવેલા પાટીદાર હોલ માં મળશે. રથાનિક સેમજ બહાર ગામના હૃદિ-ઓને આવવા વિનંતિ છે. મીટીંગમાં નીચેનું કામ કરવામાં આવશે. (૧) નાજુ સંબંધી, (૨) આવતી રાઉંડ ટેબલ ડેન્કર-સ.

એસ. બી. મેદ.

એ. સેક્ટરી ડી. મ. મિસ.

ગુજરાતી પ્રસના વિ. સં. ૧૯૮૮ ના
નવા વરસના શુદ્ધ ગુજરાતી સમિત્ય કાર્તિકી

પંચાંગ

આવી ગયાં છે.

કીમત બે રીલીમ.

લજીજ એકા પ્રમાણમાં આવ્યાં છે ખાટે એવરર સાથે નાજુ મોકલી તાકીદે મંગાવી લેશો.

લખા:—

Manager,

Indian Opinion,

Phoenix, Natal.

મંગાવી લા

ધી સેલ્ફ પોન્થુગીજ ટીચર

ભાગ ૧

છેર બેકા પોન્થુગીજ કાખા સહેલાઈથી રીખી શકશે. થોડીજ નકલો રહી છે.

કીમત રી. પાંચ.

N. G. SHUKAL,

Wadhvan City,

Kathiawar, India.

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

૬૨૬ ભત્રું તાલુ ૬૨૨ અને રેલ્વેબલ સાર પેટીન કરી રી.

એ. જી. થી મોકલવામાં આવશે. કખો:—

P. O. Box 254,

Durban.

31 Short St.

Box 247 & 317

Tel. "Khatrl."

HOOSAIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Proprietor of Asiatic Hotel.

Merchant and Transport Passenger Agent,

Beira,

P. E. Africa.

મોક્સ રજી અને રજી. રેલીમાર એઈસ "ખત્રી"

હુસૈન ઇસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)

દાંસપોર્ટ એઈજર એઈજર,

બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

"INDIAN OPINION"

Subscription Rates.

WITHIN THE UNION:			
	Rs.	d.	
Yearly	20	0	
Half-Yearly	10	0	
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS			
	Rs.	d.	
Yearly	20	0	
Half-Yearly	10	0	

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521, 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and ruled to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

નામકાનનાં નંબર એકના બનાના, પછનાપલ વિગેરે ચીજો આપણે મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

ફરેક આપણે ઉપર જાતી દબરેખ રાખી સારે માલ, સારી પેકિંગ કરી કીટાપત બાવથી માફલવામાં આવશે.

કેપ પ્રાવીન્સ, ટ્રાંસ્વાલ, ક્વીટ, રોડેસીઆ વીગેરે ફરેક જગ્યાએ માફલવામાં આવે છે.

લખો: રવજી ભૂલા,

પો. બો. નં. ૫૨૧, ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,
દુરબન, નાટાલ.

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

દર શુક્રવારે પ્રગટ થાય છે. લવાજમ ૮પાલ
અરવ્ય સભ્ય:

યુનીયનમાં (વારંધક) પાઉન્ડ ૧-૦-૦

હરિયાપાર " " ૧-૦-૬

કોઈ પણ માસની રાજઆતથી આઠક ચઈ સકાય છે.

લવાજમ અમારેથી મેળવતા પાડો છે.

અમલવાની સુચનાઓ

હાલુ મોકલતું બંધ કરશે એમ આઠક જ્યાં સુધી ન લખે ત્યાં સુધી તેઓની સાચી નિજા માની લઈ તેઓ ઉપર હાલુ મોકલતું આજી રાખીએ છીએ.

લવાજમ જે તબ્બુ વરસ સુધી ચઢવા ન હેતાં પુરું થયે અમારું નોટબેન્ડ મળતાં આઠકોએ નિયમિત અમારેથી લવાજમ મોકલી આપવાની મહેરબાની કરવી.

લવાજમ જે પોસ્ટલ ઓફિસથી મોકલે તે તેમાં **INDIAN OPINION, Phoenix** આ **Durban** કરતું બંને કરેલ કરવો નહિ. મિત્ર મોકલ અથવા પોસ્ટલ ઓફિસથી નાજુ માફલનારે કમળ રજીસ્ટર કરવો એ સહિસકામત બરેહુ મળાશે. એક માફલનારે મોકલતું કમીશન ઉમેરતાં સુકડું નહિ.

આઠકોની સાચી નિજા માની લઈ અમે હાલુ મોકલતું આજી રાખીએ છીએ એ ધ્યાનમાં રાખી જેઓ હાપાના આઠક રહેવા ન હવેલતા હોય તેઓએ પોતાનું લવાજમ સુકડે મોકલી હાલુ મોકલતું બંધ કરવાની સુચના લખી મોકલવા જેટલી સજ્જતા બતાવવા મહેરબાની કરવી.

હિંદુસ્તાન બતરા બાઈબીએ આફ્રિકાના વાતાવરણથી માહિત્યાર ફેટુ હોય તે લવાજમ બરી હિંદમાં "ઈ. આ." મળે એવા બડાબરત કરી જવો.

પત્ર બચવહાર કરવાનું સરનામું:—

Manager, Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરેહવાર રંજબેરંબી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશી મોટા જગ્યામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી ફરેક રટીબરમાં આવશે.

એળી, કલલાં વિગેરેને માટે જાત જાતનું રેશમ.

મોજાં, રૂમાલ, સાડી, અખમલ, શાલ, ટાઇ, કોલર, કેર, શર્ટ, સુટને માટે સજ, આસામ સીલક વિગેરે વિગેરે. પુરુષો, સ્ત્રીઓ અને બચ્ચાંઓને પહેરવા જોઇતી ફરેક ચીજો અમારી પ્રજે આજોમાંથી સસ્તામાં કરતા માટે કહેલા મળે જશે.

જાન ૨૧૫૪.

સો. કેવલરામ એન્ડ કું.,

બાકા ૫૧૧૬.

૧૩ ઇલોફ રીડી,

કેનર પારસીઝ એન્ડ ઇલોફ રીડી,

એલેખીસાબર્મી.

આફ્રિકા વાળાઓ જરાક કાન દઈને સાંભળો

આ વર્ષે દીવાળી અને નવું વર્ષ ખુશાલીના પોકારો વચ્ચે રહે સનાર છે.

Parcel from
**KAPITAN'S
BALCONY
HOTEL**
DURBAN. CORNER OF GREY & VICTORIA ST.
PHONE 3623

એ ખુશાલીમાં જુના અને આપીતા અનુભવીની સહેજતકાર મીઠાઈ વધારે આનંદ આપશે.

આગળથી આઈરો મોકલી નાંધાવી દીધો કે વખતસર તમોને ઘર બેઠા પારસલ મળી આવે.

આવ માલના પ્રમાણમાં બહુજ સરતા રાખેલા છે.

આઈર સાથે પૈસા મોકલવા બલામણ છે. માઈસ બીસ્ટ મારે લખો:

KAPITAN'S BALCONY HOTEL, (માલિક: R. K. KAPITAN).
Phone 3623. Cor. Grey & Victoria Streets, DURBAN.

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ ખડાના રૂપ/ રૂમ, પાછનાર નં. ૧ ૫/- કાન.
ફરેક જાતના તાજા ફરેક અને વેજટેબલ સાર પેકીંગ કરી
શી જો. કી શી મોકલવામાં આવશે. ફેલોજ જુદી.

Phone 327 Tel. add. "Letopco."
D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.
ફરેક અને વેજટેબલ મારે કંડીના આઈરો ઉપર ખાસ
ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાવો કરશો.
P. O. Box 755. 55 Bond St. Durban.

તમારા ધંધાની બહાર ખબર ક્યાં છપાવશો?

‘ઈન્ડિયન ઓપીનિયન’ માં

જે જુનામાં જુનું લેખી જાવ તમા સફળ આફ્રિકામાં વંચાવ છે.

આવ અને નકલ મારે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

હિંદના પ્રખ્યાત મવેમાઓના નવા રેકોર્ડો

ગમે તેવા ગાયનો વાળી રેકોર્ડો ઘરમાં રાખવા કરતાં ફરેક જાણના મન હરી છે તેવા ધાર્મિક, સામાજિક અને સંચારીક બોધથી ભરપુર ગાયનોની રેકોર્ડોનો સંગ્રહ કરે. આવી રેકોર્ડો મનને ખુશ કરે છે અને આનંદ આપે છે.

(રામ કંદવરી) ગુજરાતી

“અરે સખી ધીમે ધીમે રંગ ભર”

“પતિ વીના પ્રેમાદના મનના”

નંબર ૬૫૬.

(રામ કાંદવરી) ગુજરાતી.

“દિના નાથ દયાળ નરવર દુષ્ટ મારે
ચુકશોમાં” (કેશવકૃતી)

“જુદી મારે તંજુરનો તાર.”

નંબર ૭૫૦.

કનક ખનાવટના, સુર દેખાવ વાળા અને સફર સાઈન્ડ બેઠક વાળા મામોદેન તેના જોવારને બધા આનંદ આપે છે અને તેની સાથે જમારી રેકોર્ડો વાચવાથી હસમણે આનંદ વધારે આપે છે.

ગુજરાતે હોંડા જમારી મકુર મજેલી ૪૨૧ મહાવાળી પુર માવ રેકોર્ડ ખરીદવારને મેઝ વાપવામાં આવશે. આથી જાણી મામોદેન અને રેકોર્ડો ખરીદવારને સાચાની મજીજ અમલ થશે.

Phone 8447.
P. O. Box 1185.

Agent of H. M. V. RECORDS.
E. A. TYER & CO.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

Indian Opinion

No. 45 Vol. XXIX

PUBLISHED WEEKLY, October 1st, 1931

Printed and Published by the Editor, at the Press of the Indian Opinion, 10, Phoenix Street, Natal.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રહી. કરાંજી

ટીકીના ભાવે

નવેમ્બર તા. ૨૭એ મુંબઈ જવા કપડી.

રહી. "અંદાલા"

નવેમ્બર તા. ૧૬ મીએ મુંબઈ જવા કપડી.

ટીકીના ભાવે: પાઈડ ૨૭-૬-૦.

૦-૮૨: પાઈડ ૧૫-૭-૧.

૬૩: પાઈડ ૬-૭-૧. બોરાબી વગર.

મુસલમાની વીરહી. પાઈડ ૩-૦-૦ રેશીયન પા. ૭-૧૪-૦ અને હાંદુ વીરહી. પાઈડ ૨-૧૨-૦

રેશીયન પા. ૫-૮-૦ ના હીસાબથી લેવામાં આવે છે

સુચના—કિશોરિએ પોતાના પેદા તાગીના કબીજા ૧૧ વાગ્યા બગાડ કરતાં પહેલાંમાં કરવાં.

સેકન્ડ અને ઈન્ડર માટે જોડે પ્રતિનિધિ બગાડથી બંદોબસ્ત કરવો.

૧૨૩ હાંદી પેસેન્જર પોતાની દીકરી જમણી જોડીસમાંથી લેવી અને જહાઝ મામવાળા બાઈબાએ જમણી માથે પગબપકાર કરવાથી પણ થઈ જાય. સ્કીમરન વમર્સ દરેક કાનગળ જમણી જમણી રેખરેખ નીચે મામ છે.

SHAIKH HAMED & SONS,

અથવા પુલાસા માટે જમણી વા મળે:—હાંદી પેસેન્જર

10, Phoenix Street,

અન્ડર શેખ હામિદ અન્ડર સન્સ,

Tel. Add. 10, Phoenix Street, Durban

૩૬૦ પાઈડ રહી, ૬૨૦૦

૩૦

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

ટીકીના ૪૮૦૦.

પી. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ધ:

ટીકીના ઓફિસ

"રુસ્તમજી"

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આજ તેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

જેવા કે આગર કાર, પ્લેટ ગ્લાસ, ફીરલીટી બોર્ડ, વરકોન્સ કોમ્પેન્સેશન, વીગરે અનેક પ્રકારના વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ શરૂ કરી દીધું છે.

ચોલીસી તેમજ હાવાની પતાવટ મળનામાં જી આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધિ:—

સોરાબજી રુસ્તમજી,

"ઇન્ડિયા ઓફિસ"

૧૭ ૩૬૮ એવેન્યુ,

ડરબન.

૩૧

રેકૉર્ડ બેઠ

શર બેઠાં લક્ષ્મી.

શી ૧૦ માં પા. ૨-૮-૦.

હમારે લાં માસકેન રેકૉર્ડ જાણે જુઝ આવી છે. હરેક નામીયુ આયત પુરેપુરે છાપવામાં આવ્યું છે. બેઠ સામગી કુલ

શી. ૧૦ સામગીમાં આવી છે. બે ડે બેને અરસ બાવ પા. ૨-૮-૦ છે. હમન રેકૉર્ડ ખરીદનારને બે રેકૉર્ડ બહીસ આપવામાં આવશે.

હરેક રેકૉર્ડનો બાવ શી. ૫-૦,

પીયાર કૅમલાલ

૧૦૪૮૧ વરેલ બી હસરવ હિલે નાથાદો મુજબર મેં રહી.
૧૦૪૮૨ બી ખરેલ દર દુ મેં રાહકા.
૧૦૪૮૩ આજ મુનતે હેં વો અપના મુજો આ કહેને ફા હેં.
૧૦૪૮૪ ડું અધ દિવ વહેસત મદા દિવાના હે કીસકા.
૧૦૪૮૫ બના હો અઈ બખા બે મહીના બપીય રો.
૧૦૪૮૬ ખરે મેં રહેના ધારણી કુલવાર હો ગયા.
૧૦૪૮૭ બસ બેક હી જાહેને મેં હમ બન બમે સપહાઈ.
૧૦૪૮૮ હિલમે નજરો મેં ને રો દુશમને ઈમાન રહે.
૧૦૪૮૯ મેં તો વસરબ મેં બમે બસુગી.
૧૦૪૯૦ બેક મુજે મુજરસમને લોખાવા મેરા હિલ હે.
૧૦૪૯૧ તન તન કે દરતે ધાર મેં રામસીર રેલ ગઈ.
૧૦૪૯૨ ગરકા બીકરે વફા હેલ કે બતે કુલુ હો.
૧૦૪૯૩ હિલમે નજરો મેં ને રો કાફરે ઈમાન રહે.
૧૦૪૯૪ ને રાખસારે રોપે નહર ભાવળી.
૧૦૪૯૫ બીવામતકા કહેલ આપ કે નજરો રખતે રેં.
૧૦૪૯૬ રંગે રૂંદરયા મોરી ખવાલ પીયારે.
૧૦૪૯૭ હબીબી પુરા મેતેબર બનો આગે.
૧૦૪૯૮ ઘસ દપરો બહક અપની ઠસ સોખને દીખકાઈ.
૧૦૪૯૯ અપની આંદરો સુરત દીખાદો નબી.
૧૦૫૦૦ મેસુમે મુસ્તેહાકા ને દીવાના હો ગયા.
૧૦૫૦૧ દીવાનો મેં કીકરે હિલ દીવાના રેલ ગયા.
૧૦૫૦૨ વહી દેતા હે ખુદા દીલસે ને બંદા મગે.
૧૦૫૦૩ અતર દિલરમેં કુહી છતા ખરેગા.
૧૦૫૦૪ ખવાલ લાંબી ફેસ ખર મેં તોરે વારી ભલબી.
૧૦૫૦૫ અપના મતમતી હરા મુજો દીખાવા ન ગયા.
૧૦૫૦૬ બેલે ખુદા ચરફમેં હે દુરબતે રસુલકા.
૧૦૫૦૭ વો કામિયા સાબા વો આકા મોહમ્મદ.

માસ્તર રહીત

૬૩૬૪ ને મુસુર મેં ઈકે મતલ કા ખુ' હે.
.. મેહમુમે ખુદા ચરફ મેહમુમે હમારા.
૧૦૨૧૬ કપોં તુર કિયા મુજમા
૧૦૧૫૬ ગુલરાનમે વસને રાખસે ને ખરકા.
૧૦૨૦૮ કપોં ફિરે ભતે હો આબોમે.
૧૦૩૩૬ કપોં રે ગુલા.
૧૦૩૦૬ કપોં કાઈ અઈવાસે ભના તું દિલસે મ.
૧૦૩૦૭ સોતે ને નબીકા મુજદે નહવા નહર આયા.
.. સવદામે નમાસે સદે અખસાર હમીન' દેં.
૧૦૦૭૭ મકસુમે ખુદામદમુમે નબી યા અખદુક કાફીર છલબી.
.. ખતા મોહ ન આતા ખરવર મહમુદીન ચોટતી હેં.
૬૮૬૦ દુવાહે સરમે છલબીનસે મેરે સોદા મોહમ્મદ કા.

સુલ્તાન નબી

૧૦૩૮૬ તરવ વરમે કીસીકાં બીનતે આગીસ હો ભના.
૧૦૩૭૮ દોતે હોતે ઈસ હરે જાહેદો હબકત હો ગઈ.
૧૦૩૧૫ ને તપાલીદે હિલ મેરા વો દુરબતે હે મોહમ્મદ કા
૧૦૨૨૭ હાસ મેરી બપીને રોડ.
૧૦૧૭૧ સાબીમે બનાસા હે મય ખાને મેં અપખાતાં.
૧૦૦૬૧ તેરી રહેમતોં બી નહોં હે હદ બે હદે સોદે.

ફકરફાન

૧૦૩૧૫ વહી ને અકસે રૂપે વો નીકાબ પાન્કી મેં.

૧૦૨૫૭

૧૦૨૨૫

૧૦૨૦૫

૧૦૧૬૬

૧૦૪૦૫

૧૦૩૬૮

૧૦૨૮૬

૧૦૧૫૮

૮૧૦

૧૦૪૩૭

..

૧૦૦૭૩

૯૮૬૪

૧૦૩૮૩

૧૦૩૪૮

૧૦૩૧૩

૧૦૨૭૮

૧૦૨૮૩

૧૦૦૭૪

૧૦૨૬૧

૧૦૨૮૦

૧૦૧૦૭

૧૦૪૧૬

૧૦૨૦૨

૧૦૦૬૦

૧૦૦૫૦

૧૦૪૭૭

..

૧૦૪૮૭

૧૦૪૨૧

૧૦૪૩૫

૧૦૪૫૦

૧૦૪૭૫

૯૬૧૬

૯૮૩૫

૧૦૧૧૨

૧૦૧૮૦

૧૦૩૬૮

૧૦૩૪૪

૧૦૪૦૫

૧૦૩૪૬

દે સીતમ નાતોસે આપા બુતે પુરદન તેરા.
રમ રમ મેં અબા અઈજો બીસમીલ નહર આપા હે.
દરદને આજ ફલેલેકા દખા રખખા હે.
દમ બને ઈસક મેં દીવાનેભા રોહાઈવા.

અલ્લા ફૅઈજ

ખ્યારી અરમા અરમા મુજે બુ-ના નહો.
તન બી કનબી મજર કી.
મેસુ બીગડ બીગડ હે દરખાર.
કઠનસી સખ હે મેરે અઈ રો.
લગાકર હાથ મેં મેંદરી નહાના કિસસે સીખા હે
કીસને કહા હે હામ વફાઈર મર ગયા.
જહાન બાત જીસ રોહા રૂઠી ચહી હે.
હે સી હેઇ (અઈધમેઝ બાનાર)

મુજે કીયા હામ કનૈકા ભસા કીયા કીદબી મેરી.
જખલક આંખોં વા રોં.

અહીં હુસૈન (અઈધમેઝ બાનાર)

રાજે અહીંસે મુજકા હે વઘરત રસુલ બી.
તોળા રહે સકતી તહી સાપીકા મેંબન દેખ હે
તો બેલે કે મેરા કાઈ દીવાના નહી હે.
અજબ રંગ બેહા અન અહમિલા.
મેં તો પીત કે મરન મેંબન વાઇ.

પીયારા સાહેબ

મરતે મરાળ દોખર સખ રાજ બોલ હાલે.
અય બહેવા મોરી ધારને ફા પનિયા.

કાઇ હેલ

બે તેજે વાર મિલમે અહેસે. પીહો.
રવાનોં કે શર આપા ભના ખુશ હો.
મને ર દિન હેં મુશરો પે હેં તુલ આમે હુવે.
હસ પાજેલ મતલબ કયા અમરુ.
અમકા દીયા રાખાજલ આલમ નહાબને.
બેક ફેસાના મુન મથે.
કાંમ તો અમકે ન હુવે અખમે અગર રસ રસકે.
રાજે કુશલમેં મેરે લખસે બે નાલે નીકલે.

મરિસ ફાકરી

કતા કમસી બા. કમસી જખ વસરે આરાના કઈરે.
સીયાં તેરી મોલીમે મેંદા બન ભલબી
મર કૌશીકી તમત્રા અબ હમારે હિલમે' હે.
હાશીર ખદા તમહાસે અબ હિલબર હિલ આરા
ભને કીયા સાકી બી આંખોં ને ઇશાકા ફર દીયા.
મર હમસે કાઇ મુજે હે ઈસક કયા બસા હે.
ખરેલી કે બાબર મેં મુમત્રા મિરાદે
ખલકો બી બુલબ અલ્લાહ કા વો યાદ ન રે.
વહાં વહ રહેતે નમુક મેં મિમે તલવાર ખેંદે.

અલગબહારી ઘન

દિલમેં મોઠ મોઠ કે તે ખાક નેહાન દોતો હે.
ભન અખબી હરેમીને પર અમેઝ દીલ ન રીદા કરના.

બાબકીબાઈ

ઈસકમે' મીસુ મર બમે ભન બખી મુજકીકા હે.
હર બખી મુજ 'મેં મેં હાલ કીયે ભ' હે.

ઈલગબી રેકૉર્ડ—સુરે ચારીન, અયવાલ ફરસી, તુરે ઈમાલીમ, અર્જાન, સુરે મુસુર અને માસ્તર રહીત અને આગા ફેમનાં મરસીયા.

C. KAMALUDIN,

Phone 3542 Central, 55 Commissioner Street, JOHANNESBURG.

તમારું પીસવાનું

ક્યાં કરાવશો?

પીસેલો તૈયાર માલ ક્યાંથી લેશો?

મરચાં, હળદ, ઠરી પાવડર, મરમ મસાલો, મરી, સુકે, અડદની દાળ, ચણાની દાળ, ચોખાનો આટા, મેથી, ધાણા, છર વિગેરે વસ્તુઓ વેપારી ભરની અપહુડેટ મશીનરી માં પીસેલી તૈયાર મળી શકે છે. યરના ઉપયોગને માટે ખાસ પીસવાનો મોર્ટર આપવામાં આવે તો તે પણ કિફાયત ભાવથી પીસી આપી ગ્રાહકોને પુરેપુરો સંતોષ આપીશું.

એક વખત અજમાયશ કરી જુવો:—

A. Baker & Co.,

Phone 1586. 154, Queen St.

DURBAN.

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier and Commission Agent.

P.O. Box 521. 8, Cross Street, Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and mailed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજટેબલ ચઢાવનાર

નારાયણનાં નંબર એકના ખતાના, પછતાપલ (વિગેરે ચીજો મોરદર મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

ફ્રેશ આરદર ઉપર જાતી ફળદ્રુપ રાખી સારો માલ, સારી પેકીંગ કરી કિફાયત ભાવથી મોકલવામાં આવશે.

ફેર ગ્રાવીન્સ, ટ્રાંસવાલ, ફ્રીસ્ટેટ, રોડેસીઆ વીગેરે ફ્રેશ જગ્યાએ મોકલવામાં આવે છે.

લખો: રવજી ભુલા,

પો. બો. નં. ૫૨૧. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,

દરબન, નારાલ.

Phone 3857. Box 318. 162, Grey Street, DURBAN.

HEERABHIA MORAR MATVADKAR,

Wholesale Fruit & Vegetable Exporter and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજટેબલ ચઢાવનાર

અને કમીશન એજન્ટ.

પેકીંગ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ટી. થી મોકલવામાં આવશે. ટેલીફોન ૩૮૫૭. બોક્સ ૩૧૮. ૧૬૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, દરબન.

તમારા ગ્રાહકો માટે

જાણો છે

સ્ટામ્પ્લ "જુટ" માર્કનાં કપડાંની જાહેર ખબર સમસ્ત દેશના નેટીવ બાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે. સ્ટામ્પ્લ "જુટ" માર્કનાં કપડાં રોક કરે અને તમે મહેલામથી વેચી શકશો.

આ "જુટ" ના માર્કની તપાસ રાખો અને ખરીદકનથી વેલતા રહેવો.

સોલ એજન્ટ:

એચ. જેરુપર સમાય એન્ડ કા.

(પીટી) લીમીટેડ.

બેંકાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, દરબન,

પાટએલીકાબેચ.

અડવાડીક પંચામ

વાર	ખાંસતી	દોડ	મુસલમાન	પારસી	સુરેદ્રિય	જુબીર
૧૯૩૧	૧૯૮૭	૧૩૫૦	૧૩૦૧	૧૩૦૧	૧૩૦૧	૧૩૦૧
અઠ-ટાળર	આસો	આસો	આસો	આસો	આસો	આસો
પ્રક	૨૩	મુદિ ૧૨	૧૦	૧૧	૫-૧૧	૧-૧૧
કની	૨૪	૧૩	૧૧	૧૭	૫-૧૦	૧-૧૨
ગની	૨૫	૧૪	૧૨	૧૮	૫-૯	૧-૧૩
સો.મ	૨૬	૧૫	૧૩	૧૯	૫-૮	૧-૧૪
મંગળ	૨૭	૧૬	૧૪	૨૦	૫-૮	૧-૧૫
બુધ	૨૮	૧૭	૧૫	૨૧	૫-૭	૧-૧૬
શુક્ર	૨૯	૧૮	૧૬	૨૨	૫-૬	૧-૧૭

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS.

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in *Leiss Punktal Lenses.*

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,

CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

25

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSHALL'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GOSHALL, J.

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

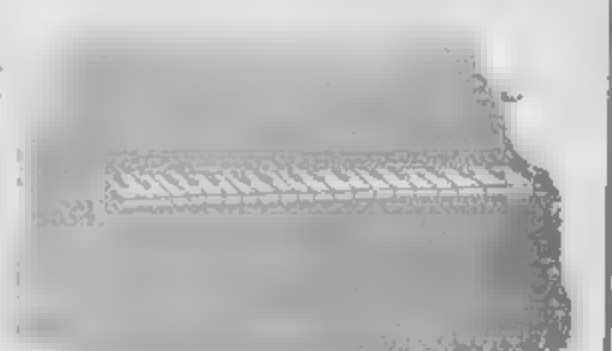
હારમોનિયમ અને તબલા

અન રજન મહિ હરેક મરમા હારમોનિયમ કાળવાની કારખાનું. જે હરો પુરા ગાલીએ બીએ, મુબરિના પ્રખ્યાત "વારા" કંટરીમાંથી કાળવન, પગલા, ગોટીયલ હરેક જાતના ગીતો અને મધુરા સરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય જુદા જુદા પ્રમાણ, કુદર જાતના ગીતોરે પણ મળશે. હરેક જાતના હારમોનિયમનું રીપેરિંગ તમા ખાતરીથી કરી આપીએ બીએ. જાઓ તા મનોરઃ—

મોરાલીયા મ્યુઝીક સલુન,

(મધીયા એ. એન. ગોશાલીયા)

પી. ઓ. બોક્સ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 43—Vol. XXIX.

Friday, October 23rd, 1931.

PRINTED AND PUBLISHED BY THE EDITOR, 11, CANNON STREET, LONDON, E.C.

NOTES AND NEWS

THE last mail from India brings the very sad news of the sudden death of Mr. K. O. Roy, C.I.E., at Simla falling from his seat in the Assembly shortly after noon with a stroke of paralysis. The late Mr. K. O. Roy was a pioneer of India News Agency Service. Born in 1873, he was among the founders and Directors of the Associated Press of India. He was a member of the Indian Legislative Assembly and the Council of State where he is known to have fought vigorously in the interests of Indians in Africa. He was deputed to represent India at the International Conference of Journalists. In newspaper circles he was regarded as an especially brilliant man and the ablest Indian journalist. The papers are full with worthy tributes to the late Mr. Roy among which is included one from Mahatma Gandhi who on hearing the news from the Renter's correspondent on board the *Rajputana* said: "Mr. Roy's death is a painful shock to me. Indian journalism has suffered a grievous loss. I preserve very pleasant recollections of Mr. Roy's high character and happy humour."

We join in the country's deepest sympathy for Mrs. Roy who is left with three young children.

The unemployed Indians registered by the Natal Indian Congress are classified as follows:—

Tinsmiths 93, Vanishen 6, Clerks 32, Factory Hands 144, Barber 86, Bakers and Confectioners 11, Laundrymen 61, Motor Drivers 71, Furniture Makers 165, Shop Assistants 14, Butchers 7, Printers 39, Painters 59, Labourers 211, Tailors 12, Waiters 401, Jewellers 5, Shoemakers 6, Police 5, Teachers 16, Bricklayers and Carpenters 26.

THE Durban Town Council's Indian housing scheme, it would appear, is still in abeyance. Mr. R. S. Gordon, secretary of the Central Housing Board, has advised the Council that the Minister of Public Health desires to be informed of the precise position, and to be "given some indication as to when actual building operations are likely to be commenced." In regard to the council's proposals to grant individual loans to Indians for the erection of dwellings outside the present borough boundaries, Mr. Gordon states that such loans cannot be made until the areas concerned have been incorporated; and in order to avoid delay and speed up the commencement of building operations he suggests that the council arrange, with the Administrator's approval, that the loans be granted by the local authorities functioning in the districts in question.

DEALING with the council's scheme for establishing an Indian village at Cato Manor, Mr. Gordon asks whether the proposal is to build these houses for sale on easy terms, "and, if so, when the plans and detailed proposal in support of the scheme are likely to be ready for transmission to the Central Board for examination. It is competent for the council, he adds, to carry out such a scheme outside its area of jurisdiction. The council housing committee,

reporting on the matter, wishes that it is proposed to submit the Cato Manor sites for sale at public competition, and that the borough engineer has been instructed to proceed, without delay, with the necessary surveys. The estates manager will report on conditions of sale and upset prices. Following these preliminaries, the sub-committee will recommend the sale of the first block of surveyed sites.

WITH this week's issue we present our readers with a selection of Mahatma Gandhi's photos taken at different times from the time of his departure from Bombay to take part in the London Round Table Conference.

THE first number of *The Indian Educator*, a quarterly, published by the Natal Indian Teachers' Society, is just out. It is very neatly printed and contains the blessings of Mr. Hugh Bryan, the late Superintendent of Education, the Lord Bishop of Natal, the Rt. Rev. Bishop Ferguson-Davis, Superintendent, Indian Missions, and an article on 'The Indian Teacher's Task' by Sir K. V. Reddi, one of the many interesting articles contained in the Quarterly. In its editorial notes it is stated:—"Our objects in publishing *The Indian Educator* are firstly, to bring solidarity in the profession and secondly to improve the nature and the quality of teaching in our own schools. The profession, no doubt, has maintained in the past a high standard of average efficiency; but we should progress with the time and as new thoughts and ideals appear in the educational horizon, let the light of them enter our fields of work." While wishing the Natal Indian Teachers Society every success in its venture we wish to fully endorse the views of the Rt. Rev. Bishop Ferguson-Davis that the Magazine should not be devoted only to the political aspect of the question but to educational matters and more particularly to the exposition of Indian history, culture, art and literature.

Mr. D. S. Mall, secretary of the Sastri College Science Club, writes:—

Under the kind patronage of Mr. W. M. Rana, the principal of the Sastri College, a science club has been started by Mr. G. L. Sinha with a view to encouraging the study of science. The chief objects of the club are to enable the boys to spend their leisure hours in studying nature in its various forms to lead them towards original thinking along scientific lines, and lastly to inculcate in people a knowledge of the fundamental facts of science, so as to help them to understand intelligently the laws governing farming, hygiene, etc.

Meetings are held regularly, and at the second meeting each boy was asked to choose a special subject such as photography, drawing of plants and animals, making of apparatus, collection of pictures, insects, plants, rocks, fruits, seeds and insect pests.

At the third meeting which was held on the 11th of August, it was decided that visits should be made to the various factories of Durban with a view to

studying the different manufacturing processes. Each boy was told that he would be asked to write down in the form of an essay what he saw in the factory.

Favourable progress has been made so far, and the boys show themselves interested in their hobbies.

During the recent educational arts and crafts exhibition a display of their work was made, which included a large variety of apparatus and drawings. This display proved to be a great success, and the local papers commended it very highly.

It is hoped that before long the members of this club will be able to arrange an exhibition of their own at the College.

INDIANS AND TAXATION

WE take exception to the statement made by the Administrator in moving the second reading of the Personal and Income Tax Amendment Ordinance in the Provincial Council the other day that, "Among those who were relieved of taxation under the existing law are a large number of Indians who thus escape contributing to the Provincial Exchequer, and in passing I may say that as a Native is called upon by Union statute to pay £1 per annum, it is considered that it is only just that members of the Indian community should be called upon to pay a similar amount." We think this statement was wholly uncalled for. That the hut tax is imposed on the Natives is not a matter for which the so-called trustees of that race have reason to be proud of. It is nothing less than blood money that they are thus deriving from them and if a similar tax were to be imposed on Indians they would certainly strongly protest against it. It should not be forgotten that non-Europeans contribute to the Provincial Exchequer without deriving adequate benefit for what they contribute and hence their contribution is comparatively greater than that of the European. The authorities have therefore neither reason to complain against the Indian nor the Native.

We would like to point out further that we Indians have never objected to taking a fair share in the burden of the Province, and if we have had reason to complain at any time it has been either because we have found ourselves exclusively penalised or because we have found something to be to the detriment of the whole population. In regard to the present measure we certainly do think that it would have been wiser to have stipulated a certain limit to the income of the taxpayer and to have exempted those whose income was below that limit. That would have been only fair. In the present circumstances no difference is made between the rich or the poor. A person whose income may be £250 would be liable to pay the tax and a person whose income may be £10 would be equally liable to pay the tax. The Indian in the present case will feel the pinch more because he is not included among the "civilised labourers" and his pay will be in accordance with the "uncivilised" scale.

We think the authorities in their mad rush to economise are blundering at every step they take. It is a sure sign of having lost their mental equilibrium. Surely there is room enough to tax luxuries. Why should not persons who indulge in any sort of

luxury be made to pay heavily for it. If they can afford to indulge in luxuries they can also afford to pay for them. There should be greater economy on the part of the rich. However much they may economise they will never reach the level of the poor whose condition in these days of depression is growing increasingly pitiable. We think it is a sin to burden the poor with taxation as they are being burdened at the present time. We hardly think these responsible folk appreciate the seriousness of the burden they are imposing on the poor and the fact that their suffering is twofold. They have to suffer cuts in their pay which is, as it is, considerably low and in addition they have to suffer the burden of increased taxation.

While we do not wish to garrisonise, we are led to make this one observation that the present conditions of drought prevalent throughout the country are only the fruits of the sins of the ruling race against the poor and it will not be a wonder if in time to come even a greater curse befalls the country. God willing we might be wrong in this present instance and that we might have rain in abundance. We wish, indeed, that we are wrong. But we are certainly not wrong in surmising that the path the rulers are treading is the wrong one and they will receive the curse from Heaven in some form or other unless better counsel leads them to a nobler path. Let it not be misunderstood that we are writing in this strain as the question affects our own brethren. True that, in the present instance, Indians are affected more than the other sections but when we speak of the poor we speak out of sympathy for all the poor, whether they be white or black or brown.

MENTAL DISORDER AMONG EUROPEANS

THE annual report of the Commissioner for Mental Hygiene, Dr. J. T. Dunstan, which is just published, gives some illuminating information which goes very far to explain the present attitude of the White race in their treatment of non-European races. Its air of supremacy, race arrogance, its agitation against the black man being given any rights, its concern to keep the black man always in his place, to treat him as one to be kept trodden under the heel of the White man, that feeling of horror at the very prospect of seeing a black man as his equal or being his neighbour—all this goes to depict an unbalanced and a feeble mind and this report proves the diagnosis to be correct. According to the report there are 3,860 Europeans including male and female in the mental hospitals and 1,577 in institutions for the feeble-minded. Dr. Dunstan states that "no special institutions for the feeble-minded have been established for other than European races, as so limited a number of these has been notified or certified that there has been no justification for establishing such institutions." The need for it, however, is now emphasised, more particularly for the Coloured people who, of course, have European blood in them.

Dr. Dunstan further states: "The need hardly exists in regard to the aborigines because—it would appear—of the results of the instinctive eugenic practices and customs among Native tribes from

older times, which appear to have persisted. This is proved by the fact that even in large towns and under conditions comparatively new and demoralising to the Native tribes, mental defectiveness, mental disorders, epilepsy and other conditions due to mental degeneration are, in comparison with their population, rare. The proportion of Native patients in mental hospitals to the total Native population is 1 in 1,468."

With regard to Asiatics the Doctor states: "We know little or nothing. Though in the Union of South Africa there is a population of 182,000 of these, we have only 125 in our mental institutions, i.e., a proportion of 1 to 1,231. It would appear that among the Asiatics either the problem is a very small one or they deal with it as a community, with little reference to the Mental Disorders Act or any form of Government control or help."

The following table shows the proportion of patients detained in mental institutions according to race:—

European,	1 to 338 or 29.6 per 10,000
Coloured,	1 to 474 or 20.1 per 10,000
Asiatic,	1 to 1,231 or 8.1 per 10,000
Native	1 to 1,468 or 6.8 per 10,000

This goes to prove only one thing and that is that where there is plain living cases of mental disorder are the least to be found. Where the living is in accordance with the so-called modern or western civilisation such cases are the most to be found. What could be expected of a race which is increasingly losing its mental balance?

A New Ordinance

Introduced And Passed Within An Hour

After just an hour's deliberation at a special emergency session of the Natal Provincial Council on Tuesday morning an Ordinance was passed increasing the Provincial Income Tax from 7½ per cent. to 10 per cent., and removing certain exemptions allowed in the past.

By this measure it is hoped to reduce an estimated deficit of £115,000 at the end of the current financial year, to approximately £50,000. The Minister of Finance will now authorise the overdraft which he refused, thus enabling the Provincial Administration to carry on until its various revenues are collected.

The Standing Orders were suspended in order that the Draft Ordinance might be passed through all three stages.

The Administrator in moving the Second Reading after relating the circumstances which led to the introduction of the Personal and Income Tax Amendment Draft Ordinance, said inter alia:—

"Members are aware that under the present law married persons whose income did not exceed £250 during the year of assessment are exempt from tax, and this exemption is increased according to the number of children. The result is that a large number including all sections of the community are not called upon to make any contribution to the cost of administering the affairs of the Province; and while I repeat that this was justified in former years, the Executive Committee now considers that the time has arrived to remove this exemption.

Indians To Be Taxed

"At the same time, the provision for exempting indigents has been retained with a further provision that Receivers may exempt other persons according to their circumstances. Among those who were relieved of taxation under the existing law are a large number of Indians who thus escape contributing to the Provincial Exchequer, and, in passing, I may say that as a Native is called upon by Union Statute to pay £1 per annum, it is considered that it is only just that members of the Indian community should be called upon to pay a similar amount. In addition to the removal of exemptions, the Draft Ordinance provides for the increase of the Income Tax from 7½ per cent. to 10 per cent., thus calling upon those who pay Union Income Tax to shoulder their share of the additional burden."

Indian Education

Midlands District

(Continued from last week)

Whatever criticisms may be levelled at the new scales, it cannot be denied that they represent a liberal advance upon those obtaining in the recent past. The "training" demanded for Indian Teachers' Certificate Examinations has been at the best a very inadequate preparation for the profession. There has been no Training College, no training school, no corporate student life, and no continuous study. The nearest approach to all these desirable things has been attendance at lectures lasting from 3 to 4½ hours per week. That there are Indian teachers in Natal who have risen superior to this meagre opportunity and made themselves a credit to the profession, is matter for individual admiration and not for general congratulation. Initially the new scales of pay may be regarded as an act of compensation for past hardships, but ultimately they will afford a basis for insisting upon better average teaching and a more adequate course of training. To the younger members of teaching staffs who now occupy teaching posts on very slender qualifications I address the warning that they will soon find their tenure of their posts precarious if they do not strive earnestly to equip themselves more suitable for the profession.

The standard of Indian education, though gradually improving, is a long way behind that of European education which it aims at overtaking. The Indians who sat for the last Primary School Certificate Examination were on the average a long way behind the European. The knowledge of English shown in this examination by candidate Indian teachers, no less than by ordinary Indian pupils, was very poor indeed. It is clear that the simplified English syllabus, shortly to be issued to European schools, will have to be further simplified for Indian schools. The characteristics of Indian English will have to be seriously studied by the best Indian teachers so that imperfections can be eliminated as far as possible. The Indian teacher will have to be brought into contact with more books and made more of a studious reader than he now is. At the same time we shall have to prevent him from making books his master; I have noticed that even well-read Indian teachers are prone to convey information as from above and without, but do not ply the pupil with illustration and observation so as to make his knowledge grow mainly from within. I had hoped that some balance would be left on the Indian vote which would enable me to make a beginning with an Indian Teachers' Library, but present indications are that this hope must be deferred.

The outstanding feature of Indian education in 1930 was the inception of Sastri College at Durban. This institution will continue to do the secondary work which was formerly conducted at the Curlew Street Government School, but will also make provision for the training of Indian teachers on more effective lines than have obtained in the past, although external Teachers' Classes will continue at least for some years for the benefit of those who have no chance of a Sastri College education.

The College was erected from funds raised by subscription among the Indians of the Province. Unfortunately the funds so raised were not sufficient to carry out the original plan which included a main educational block, a science laboratory and staff room block, a Principal's residence, two hostels, and a caretaker's cottage. Only the first and the last buildings of this list have been erected, and there seems to be no eagerness to proceed further. The main block contains well-aired and well-appointed class rooms, but the library room in being used as a science laboratory and two small ante-rooms in the main hall are being used as staff rooms. The absence of hostel accommodation is depriving many out-country Indians of the opportunity of secondary education and teaching-training, for naturally parents do not wish to board their sons with strangers in a town of so many distractions as Durban. If the Indian community is seriously concerned to increase its educational opportunities, it should make strenuous effort to proceed with the completion of the original scheme.

Until Easter the College was staffed with Europeans, but after Easter the only Europeans on the staff were the Principal Mr. Innes, and the Vice-Principal Mr. Miller. Six teachers were imported from India, having been selected there by the Government of India, and in addition two Naid Indians were appointed to the staff. The teachers from India are on a three-years contract.

The Provincial Government has sanctioned the annual award of two bursaries to enable promising Indian students to proceed to Port Har after Matriculation, there to study for a degree and to be trained for the higher grades of teaching service. Perhaps the supply of teachers obtained in this or a similar way will enable us ultimately to staff the Sastri College with Natal Indian teachers; but if that policy be aimed at, we shall have to insist that the courses taken by the bursars at Port Har will be such as to be useful in teaching the Sastri curriculum. It cannot be reiterated too often that a staff should not be selected without reference to the curriculum. The teachers selected by the Government of India are men of high qualifications, but their teaching strength has been available on the side of Science and English mainly so far as the Sastri curriculum is concerned.

The continuity of Indian education in coast schools is seriously threatened by the ravages of malaria. In several schools during the second quarter of the year the attendance was fully cut down, sometimes by more than 50 per cent. Many of the teachers suffer from recurrent malaria, and a considerable amount of teaching time is lost through periodic attacks of the disease. It is to be hoped that the efforts of Health Committees will mitigate the effects of this scourge.

The chief difficulty that confronts the expansion of Indian education is finance. I have pointed out in last year's report that a subsidy payment based on the attendance of the preceding school year is not an efficient instrument for developing an expanding system. Several new schools are clamouring for recognition, and others looking for alteration of status; the Government of the Province declines to spend more than the subsidy; it therefore becomes necessary to look closely at every penny spent, and the solution of the problem of how to expand

becomes increasingly difficult. In general, if teachers' salary scales are not to suffer, the policy of development will be to encourage local communities to build the schools while the central authority provides for the salary bill. This policy will be disappointing for communities which anticipate meeting the whole burden of expenditure upon the Government but ought to stimulate those who are genuinely desirous of education. The Public Works Department might be requested to supply plans of schools and minor extensions to accommodate various numbers of pupils and suitable for construction in cheap but fully durable materials. The distribution of such standard plans to interested bodies would enable them to forecast their probable expenditure according to the locality. In this way the higgledy-piggledy type of Aided School with teachers competing vocally before their classes would gradually disappear and the gain to Indian education would be immense.

The enrolment in Indian Schools is roughly about half of what it should be, according to the figures that normally obtain for European communities, though the Census Returns for 1931 will probably correct this estimate. Assuming that boys and girls are equally distributed in Indian families, we have now at school about 75 per cent. of the boys of school age and 55 per cent. of the girls. Even allowing for the natural reluctance of Indian parents to send their girls to school, or to keep them at co-educating schools beyond a certain age, it will be seen that there is ample room for the extension of educational facilities, and that all claims for State assistance should be sympathetically considered. Unless, however, the Indian community is prepared to bear its share of the burden, educational progress will be slow.

(Continued.)

Ancient Indian Culture

Sir Kurma Reddi's Lecture

Addressing a large gathering of Europeans and Indians in the Upper Room of the City Hall, Marlburg, on Sunday night, on "Indian Culture," Sir Kurma Reddi (Indian Agent General) said that the culture of a nation like its genius, finds expression in the individuals constituting the nation, their words, deeds and thoughts. If he were dealing with modern India he would have spoken of the great work and thought of men like the poet Rabindranath Tagore, the scientists Sir J. C. Bose and Sir C. V. Raman, and the philosopher Sir Radhakrishnan, and above all the saint and political philosopher, Mahatma Gandhi, whom India, and among the foreign nations (at least America) were beginning to regard as second Jesus Christ. But his subject was limited to the culture of Ancient India.

Evidence of Historians

Sir Kurma then pointed out that while Ancient India enjoyed a very high standard of culture and civilisation it was not easy to find authentic evidence of their nature and extent beyond a certain period. But the chronicles of Western historians like Herodotus, Pliny and Ptolemy, and of the Chinese pilgrims, Hiuen Tsiang and Hsüenyuan Tshang, was unimpeachable, and, judged by that evidence it would appear that ancient Indian culture could adequately stand the four tests which Dr. Rivers had set for assessing the values of cultures and civilisations.

The history of India has yet to be written and many historic facts had passed out of human memory. But historic facts can never be obliterated entirely. Their footprints are immoveable on the tablets of time and are disclosed in the significant history of the people.

National genius and characteristics of ancient times have the knack of reappearing in subsequent generations and Sir Kurma gave the instance of the Israelites. They were imprisoned in Egypt and Babylon and were not treated well even in later times but to-day they found amongst them the greatest financial brains, great artists like Epstein, and great scientists like Einstein. The same may be said of Indians.

Communist Institutions

The lecturer then said that communist and democratic institutions existed in ancient India and that a highly sophisticated system of justice had evolved. On the other hand, he said that the Hindus have always been the most cultured people in the world. The fact that Buddha, born in India had to find shelter in other countries, that Islam and Christianity, backed by the powers and rulers of India for centuries did not even touch the fringe of Hinduism showed that that religion has its enduring qualities.

Even the advancing tide of Capitalism and Western civilisation which swept everything in its way could not shake the foundations of Indian Religion and culture. India's civilisation rests on the rocky foundations of religion and philosophy.

Referring to the Sanskrit language, he said it was a complete language capable of expressing every shade of meaning. It was a language which was exhaustive and even the French or German or English languages, believed to be perfect, do not cover much over it.

Speaking of the literature of ancient India, the lecturer said that its great characteristics lie in its living appreciation of natural beauty, its exquisite delineation of womanly love and devotion, its richness in the tender sentiments of mercy and forgiveness.

In the West, modern literature (if they exclude scientific works) seemed to be degenerating, he added.

Contrast of Civilisations

The lecturer then contrasted Western civilisation with that of ancient India and pointed out the good points of both cultures but added that in some respects modern Western culture was degenerate and in important aspects. Humility, for instance, was one of the greatest virtues which Jesus Christ preached and consistently practised. Modern Western civilisation was built upon Christianity and yet it would appear that this quality of humility did not find much place in Western Europe.

As an example, he referred to Bernard Shaw, who proclaimed at the top of his voice that he alone could think and think ahead of the present generation and that other people would take 50 years to come to decisions while he could do so in a moment. Pitt said that he alone could save the world and that nobody else can.

Even Shakespeare claimed that his lines would last longer than the gilded monuments and marble statues of princes. Perhaps such a language is simply indicative of the confidence of the writers in themselves and such confidence is a factor in advancing the cause which they have in heart.

But look at the way in which Kalidasa, the Indian Shakespeare, began his great work, *Raghavansam*. He said "how unwise of me to attempt the impossible task of writing the history of the immortal Raghav-Rajin. There is a much difference between the glory and greatness of the Raghav dynasty and my own ability as there is between an elephant and a mosquito. Yet why should I not attempt? Dare not the poor fisherman sail over the mighty sea with the help of a frail barge?" Kalidasa's *Raghav-*

ansam was a masterpiece and was in no way inferior to the best amongst the works of Shakespeare or Bernard Shaw.

Sir Kurma then made reference to the cultural contacts between Greece, Egypt, Babylon and Rome on the one hand and ancient India on the other, and said that those four nations history these cultural contacts have been going on. The culture of each country was developed both by internal activities and by contact with other nations.

Sir Kurma then pointed out that western civilisation broke down to a great extent during the Great War and owed to the huge earnings that caused blood to flow in channels in three continents. He also referred to the after-effects of the Great War, to the revolutions in Germany and Russia and the present depression and financial crisis. He said, however, that revolutions did not sink deep in countries where traditions were solid and unchanging, as in the case of the East of England and India where revolutions had been rare and mild.

Proceeding, he said that he was not sure, however, that modern civilisation and culture would last Europe and America to. Democracies were fast disappearing, capitalism was coming into existence and economic orderings were ruling by renealing, economic manipulating finances. These revolutions, financial troubles, economic depressions do not seem to anger well.

The philosopher's idea of ancient India and her art culture may not have contributed largely to the materialistic growth of the world, but it has been a potent factor in the advancement of the happiness and stability of mankind.

Finally the lecturer referred to the good points that could be both Eastern and Western civilisations and said that only by a harmonious and synthetic blending of the good points of the two could the world be saved and the advancement of its culture and civilisation assured.

Mr. D. L. Sarda, president of the Indian Culture Society, presided. The lecture was followed with much interest, the charm and eloquence of the speaker being greatly appreciated.—*Natal Witness*.

Aryan Benevolent Home

An Appeal

An appeal is made to the Hindu community by the committee of the Aryan Benevolent Home of Mayville on the eve of the Deepavali celebration and it is hoped that it will meet with a generous response. The Home has been in existence for over ten years, and during that period has maintained on an average 25 inmates per day, who have been housed, fed and clothed. As the New Year of the Hindus is approaching, much money will be spent on personal benefits and pleasures, and on this occasion, I take the opportunity of appealing on behalf of these poor and unfortunate individuals under the shelter of the Home for some kind consideration and thought. Many have seen better days and owing to their past deeds according to the laws of Karma, have come to the stage of having to spend their last few years in Dharma-Shala, reliant for their comforts and needs on the general public. The Home authorities are contemplating the erection of new buildings to replace the dilapidated ones now in existence, and a collection for this purpose is being made and I take the opportunity of requesting the more fortunate members of

the community not to forget this institution when they are charitably disposed. Gifts in kind or cash may be sent to the undersigned, or if advised will be called for.

S. L. SINGH

Box 1770, Durban.

Mr. Gandhi In London

[FROM OUR LONDON CORRESPONDENT]

The direct appeal and message to the Society of Friends with which Mr. Gandhi concluded his very impressive speech at the meeting for welcome arranged for him by a Joint Committee on which Friends were represented at Friends House, Weston Road, received little attention in the Sunday and daily papers in Britain and probably overseas will welcome it in full.

When after an enthusiastic welcome and a short period of silence, Mr. Gandhi had been introduced by Mr. Laurence Housman, the poet and dramatist, the Mahatma asked that he might speak sitting. For half an hour, in perfect English which lacked the high pitch of so many Indian voices, Mr. Gandhi explained his position and the ideals of the Indian National Congress. The audience listened intently with hardly an interruption, except for enthusiastic applause when Mr. Gandhi movingly referred to Lord Irwin, the ex-Viceroy, as that noble Englishman.

Before he concluded Mr. Gandhi said: "I would specially appeal to my Quaker friends. There has always been since 1833 a growing bond between the Quakers and myself. One of the most intimate friendships in South Africa where I first met them, was with a Quaker. That friendship has been daily growing between them and myself, for we represent one common cause, that of peace. I think I represent the Quaker position when I say that you Quakers have said goodbye to the law of the jungle. It is not the same law which governs the brute creation which governs the human race. This should be the law of love and peace. The human race is moving consciously and deliberately to the establishment of that law throughout the whole of mankind. This is a bond which binds me to the Quakers, and therefore I expect the Quakers most of all to represent the Indian cause during these coming days. This will mean study. We are nationalists and patriots, but immediately we apply these principles of truth and non-violence we become internationalists. Our patriotism is so conceived that we want our freedom, so as not to injure any country or individual. We believe that the law of right is not merely the greatest good of the greatest number but the greatest good of all. If India can vindicate her freedom and attain it through these means, don't you think it will be good not only for India but for the whole world?" It is understood the Quaker referred to is a Mr. Coates who has lived in South Africa so many years that he is unknown to Friends in England.

The little group which waited to greet Mr. Gandhi when he entered Friends House by the back door in Endsleigh Gardens included the chairman of the meeting, Mr. Laurence Housman, Canon Donaldson of Westminster Abbey and several Friends, and Mr. W. F. Nicholson, secretary of the Society, was among the first to shake hands with him. Horace G. Alexander and Reginald Reynolds are two Friends who accompanied Mr. Gandhi to Kingsley Hall after the meeting and while he is Mrs. Mariel

Lester's guest there, they are acting on his 'staff' and shielding him from unnecessary visitors.

There was a pretty little incident before Mr. Gandhi passed along the passage between the large and small meeting houses to the little room which had been prepared for him, and where some goat's milk was being warmed for him on an oil stove for his refreshment. Little Olive Brockway, the youngest daughter of A. Fanner Brockway, M.P., wearing a white and, on her head, becoming Gandhi cap, gave him a bunch of roses from her garden. Mr. Gandhi seemed delighted both at this and to see that she was clasping a little brown doll clad in khadar homespun. The Indian leader was in the highest spirits, and impressed all who came into contact with him with his good humour and strength of personality. Despite his costume, which was no more unbecoming than the wearing of European dress in India, there was nothing of the fanatic about him. I found that among those at the meeting who had not come predisposed in his favour—English and foreign press men and ambulance men for instance—expressed themselves as very pleasantly surprised and moved by his speech and demeanour.

I was at Dorchester House when Mr. Gandhi paid his surprise visit to the most luxurious hotel in London to meet Lord Sankey and Mr. Macdonald. Except for half a dozen policemen and a small knot of onlookers, there was no one waiting to see him. There was a rush, however, of passers-by when his car drew up, but he quickly passed through the revolving doors and was lost to view.

Mr. Gandhi's New Quarters

Negotiations were completed for Mr. Gandhi to take 88 Knightsbridge as his headquarters in London. There was no delay in his taking up his occupancy, after he had paid a visit to the house, for he arranged to move his staff in at once and to hold his evening prayers the same night.

Mr. Gandhi, however, expresses the intention of still sleeping at Kingsley Hall, Row, in his little cell on the roof, and this will certainly be a quieter spot than the busy junction of Knightsbridge, Sloane Street, and Brompton Road, where the house stands.

It is one of the row of houses, the first of which is entirely covered by a house agent's board announcing that the terrace is for sale, facing you under the shadow of the towering Hyde Park Hotel as you come up Sloane Street, Hyde Park. It is true, is at the back, but in front it faces on that busy triangular "circus" round the statue of Field Marshall Sir Hugh Rose, where buses and the unending East and West traffic threaten to break up entirely the Victorian calm of this terrace. A few doors away, at No. 70, Reule, the novelist, as a plaque declares, used to live for many years. No. 88 has a great tree in its front garden, and I wonder what Mr. Gandhi will think of the stone fawn which sits playing its pan pipes in the little asphalt square before No. 90. Having a sense of humour, he will probably think the creature of the woods as much in its element as he himself will be in this busy West End London centre in his dhoti and khadder shawl.

The house itself is the property of a Hindu gentleman who spends most of his time in Delhi. It is therefore equipped in the Indian manner and has all the appliances needful for an Indian feeding service. The house will be very convenient for other Indian delegates and they will not only be able to keep in close and easy touch with Mr. Gandhi in Knightsbridge—an increasingly desirable thing as the Conference proceeds—but will feel more at home in the surroundings of No. 88.

There were great possibilities during the week-end that Mr. Gandhi might take Sir Charles Trevelyan's House in Great College Street, Westminster, a delightfully quiet spot just outside Dean's Yard and overlooking the walls of Westminster School. The matter was discussed in the most friendly spirit with Sir Charles, but for various reasons it was felt that the Knightsbridge House would really be the better centre under the circumstances.

Mr. Gandhi And The Children

Mr. Gandhi, on Saturday afternoon (19th Sept.), made a hundred poor London children very happy. Sitting on the floor in the centre of the hall at Kingsley Settlement, he gave a special and strictly private reception to a group of youngsters, none of whom were over twelve, from among the children of Bow, who, like their parents, have taken this strange man from the East to their hearts during the past week, as they have seen him passing to and fro, but hitherto they have not been able to get a word with him.

Grown ups were strictly excluded with the exception of one or two of Miss Lester's helpers, and the genial figures of Mr. George Lansbury, one of the recently resigned members of the Labour Cabinet, and his wife. There was also present Mr. Gandhi's friend, the dignified Prime Minister of Bhavnagar, Sir Prabhushankar Patani, who with his white beard looked like an Eastern "Santa Claus" viewing the scene.

I personally was only able to view the pretty scene through a little window on the stairs, through which I was able to look into the hall, but immediately after the meeting Mr. Gandhi himself told me all about it.

"Questions about the weather in India, about the games the children played, and so on, led to one child asking about the language I spoke," said Mr. Gandhi, as he sat talking to me in the corner of the Club room at Kingsley Hall. "This gave me just the opportunity I wanted, and I began talking to them about the common source of many of our words. I took 'pater,' 'father,' and the Hindi 'pita,' and 'mater,' 'mother,' and our own 'mum.' When I asked what that showed they called out, 'It shows we are all of the same breed.' (An expression which evidently amused the Mahatma very much). "Then we are all one family and ought to be friends," I said, and they agreed."

"I then asked if any of the boys ever hit back and ten or twelve brave boys put their hands up. So this gave me a chance for a little lesson in the principle of non-violence, and I asked what they really should have done instead. 'Make friends,' they replied, and I told them to remember this."

"I do like the London children so much," Mr. Gandhi said, "and it has been so delightful to meet them both here and in some of their homes, which I have visited, though some of these seem very palatial compared to those of poor folk in India."

Later in the afternoon, Miss Muriel Lester held an informal reception of personal friends of her settlement work to enable them to meet Mr. Gandhi. Among those present were Sir Wilfred Davies, Rev. A. D. Holden of Whitefields Central Church, and Mr. Arthur Mack of the Shaftesbury Society, and World Sunday School Association, and many representatives of bodies working among children.

Mr. Gandhi shook hands with everyone, and at the close made a brief speech. He said he had been enriched by the affection shown him from every

quarter, and especially from the poor, whom he would not call the uncultured, for they gave of the love which was in their hearts. He referred most gratefully to the protection given him by the Government, "but," he added, "I know the police will have nothing to do unless it is to protect me from the over affection of the public." He asked for the prayers of all that the Round Table Conference should not end in a fiasco.

Nahas And Zaghlul's Messages To Mahatma Gandhi

"I ask God to grant you success in your quest equal to the greatness of your determination."

This was the message sent to Mahatmaji on board the *Kappadina* when he was going to London by Nahas Pasha, the great Wafdite leader. Another greeting received by Gandhiji as he reached Suez was from Madame Zaghlul, widow of the Egyptian Nationalist. A large number of Egyptians and Indians joined in giving Gandhiji a rousing reception at Suez.

During his brief stay in Suez, he appealed to Egyptian Muslims to help cement Hindu-Muslim unity, declaring: "Mohamed was the apostle of peace. As his followers, you can do nothing less than establish unity. Upon India's unity and independence the peace of the rest of the world indirectly depends. But, there can be no real international peace so long as India remains fettered by foreign powers."

Indian Weddings

Our correspondent from Pretoria states:

Two pretty weddings took place on Saturday evening, when Miss Jenny Manjee Keshavjee, second daughter of the late Mr. M. Keshavjee, of Pretoria, was married to Mr. Geelunhoosen Haje, youngest son of the late Mr. H. R. Khoja of Louis Trichardt, Northern Transvaal, and Miss Fatima Manjee Keshavjee, third daughter of the late Mr. M. Keshavjee, to Mr. Ninjee Chagan, eldest son of Mr. Chagan Jeeva Khoja, of Silverton.

The wedding ceremony was performed by Mr. Hussein Naran Keshavjee, and the duties of the best-men were carried out by Messrs. Cassim Volshi and Hafiz Volshi at the Khoja Mosque in Room Street, at 11 p.m.

The brides, who were given away by their brother Mr. Ismail Manjee Keshavjee, were dressed in Indian gowns belted with beautiful handwork ornaments.

After the wedding ceremony a reception and dinner was given at the Royal Kinema Hall, where a large number of Indians attended the function from all parts of the Union.

Indian Child Welfare Society Centre 150, BROOK STREET, DURBAN

Open daily, Monday to Saturday, 8.30 a.m. to 11 a.m. Infants, young children, nursing and expectant mothers.

Lady doctors give free attendance.

Tuesday morning 8.30 o'clock, Friday afternoon 3 o'clock.

M. K. Gandhi Library And Parsee Rustomjee Hall Committee

Mr. B. M. Patel, Secretary of the M. K. Gandhi Library requests us to announce that an addition of the following books has been made to the large stock already existing for the benefit of the readers:—

Encyclopaedia Britannica, (14th edition); Satri Suetes; Art of Teaching Arithmetic; Man and His Maker; Man and His Work; Teaching of History; Exposition and Illustration in Teaching; Principles of Secondary Education; The Changing School; Group Tests of Intelligence; Don't; The New Teaching; Education in the Dalton Plan; A Social History of England; School Drawing; Teaching of English in England; Teaching and Reading; Modern English; Children's Treasure House; Children's Encyclopaedia Universal Teaching of the World; Countries of the World; Peoples of all Nations.

It is announced that two English Newspapers viz: *Daily Herald* and *London Times* have been subscribed for to enable the readers to follow the activities of Mahatma Gandhi at the Round Table Conference in London.

Overport Cricket Club

The fifth annual general meeting of the Overport Cricket Club was held on October 3 at the Shree Ramayan Sabha's Hall, Overport. Mr. S. Brijbhau presided and was supported by a full muster of members and intending members. The following officials were elected for the ensuing season: Patron: Mr. S. P. Singh, President; Mr. S. Brijbhau, Vice-Presidents: G. Ramprasad, S. Brijnath, R. Banny-madhaw, R. Schoder, C. Sowdhal, H. S. Singh, A. Camroodien, H. L. Pant, M. R. Iysoon, G. Ramdall, H. Bodasingh and L. Panday; Hon. Secretary: Mr. S. Dhow, Asst. Secretary: Mr. S. Rajgopal, Treasurer: Mr. S. Brijbhau, Captain: Mr. S. Shama, Vice-Captain: Mr. H. D. Khan, Delegates to the D.D.L.O.U.: Messrs. Brijbhau and H. D. Khan.

Transvaal Indian Congress

MASS MEETING

A mass meeting of the Transvaal Indians will be held under the auspices of the Transvaal Indian Congress on Sunday, October 25, at the Patidar Hall, corner Bree Street and Terrace Road at 7-30 p.m.

All local as well as up-country Indians are requested to attend.

Agenda: (1) Finance.

(2) Coming Round Table Conference.

S. B. MEDH,

Hon. Secretary T.I. Congress,

Tel. Add.: "ISWAR"

P.O. Box 1838.

Natal Indian Congress

ANNUAL GENERAL MEETING

The annual general meeting of the Natal Indian Congress will be held at the Royal Picture Palace, Victoria Street, Durban, on Sunday the 29th day of November, 1931 at 2-30 p.m.

AGENDA

1. Minutes
2. Secretaries' Report.
3. Financial Statement.
4. Election of Office Bearers.
5. Any other matter competent to be discussed at the meeting.
6. General.

SORABJEE RUSTOMJEE,

President.

A. I. KAJEE } Joint Hon.

P. R. PATHER } Secretaries.

N.B.—Only those members who have paid their subscriptions for the current year will be allowed to participate and vote at the meeting.

Members of the Indian community are asked to enrol themselves as members of the Congress. Members may be enrolled either at the offices of Messrs. Pather & Co., Little Grey Street, Durban, or at the offices of the Congress, 175 Grey Street, Durban.

35

WANTED—Experienced indentors for our indigenous perfumes everywhere in Africa and neighbouring islands on liberal commission

Chhediram Moonchand, Kanauj, India.

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુરુષ ૨૯ મે.

ફ્રીડમ, શુક્રવાર, તારીખ ૨૩ માર્ચ ૧૯૩૧

અંક ૪૩

નોંધ અને સમાચાર

ગેરી પ્રજામાં વખત જતું માંડપણ

માનસીક અનારોગ્યના કમીસનર ડૉ. કનરટનના દમણીજી ભાગે પહેલા વાર્ષિક રીપોર્ટમાં કહેલી એવી બીનાઓ છે કે જે ગેરી પ્રજાની ગેરિતર પ્રજાઓ તરફથી વર્તણૂકનું કારણ થશે અને સિદ્ધ કરનારી છે. તેની સર્વોપરિપક્વતાની ખુમારી, ભૂતીય અભિમાન, કાળા લોકોને કંઈ પણ દેડો આપવો વિરુદ્ધની તેની ચળવળ, કાળા લોકોને ગેરિતાના પગ નીચે કચડાયેલા ગમખાની તેની ચિંતા, કાળા માણસ રંગને અમારો સમોવકાશો થઈ પડશે અથવા અમારો ખેડો થઈ પડશે તેથી ઉપરિચિત થતી બમણીતતા એ સર્વજન માનસીક અસ્વસ્થતા મુલ્યવાન છે અને આ રીપોર્ટ એ ચિન્હિત્સા ખરી છે એવું પુરુષાર્થની આપનાર છે. જે રીપોર્ટ મુજબ માંડપણી કસ્ટીયાલોમાં પુરોષો અને સ્ત્રીઓ મળી યુરોપીયનોની સંખ્યા ૩,૮૬૦ ની છે અને આર્યર વિષ્ણુની સંખ્યામાં ૬,૫૫૭ ની છે. ડૉ. કનરટન જણાવે છે કે: "યુરોપીયન પ્રજા સિવાયની અન્ય પ્રજાઓને માટે અરિયર વિષ્ણુની ખાસ સંરક્ષા નથી. તે પ્રજાઓમાં એવા કેટલા એટલા જુદા નોંધાય છે કે તેવી સંરક્ષાઓ સ્થાપવાની જરૂર જણાય નથી." છતાં હવે રીપોર્ટમાં તેની જરૂર જણાવવામાં આવી છે પરંતુ તે પણ મુખ્યત્વે કરીને કહાડે પ્રજાને માટે. એ વસ્તુ સમગ્ર સકાય છે કેમકે કહાડે પ્રજામાં મોટે ભાગે યુરોપીયનનું લોકી વહે છે.

નેટીવામાં સેવા આપું માંડપણ

વધારેમાં ડૉ. કનરટન જણાવે છે કે, "આ દેશના મુળ વનીઓ (નેટીવા) ને માટે એવી સંરક્ષાની આગેજી જરૂર જણાય છે કેમકે તેઓ જુના વખતના રીત રિવાજોથી સ્થાવાયિત રીતે મુદ્દર સતતી ઉત્પન્ન કરનારા છે અને એ રિવાજો દળ સુધી દબી રહ્યા છે. આ વસ્તુ એ દલીલપરથી સિદ્ધ થાય છે કે મોટાં શહેરોમાં જ્યાં નેટીવા મુખ્યત્વે નવી અને જરૂર કરનારી રિવાજો વસે છે ત્યાં પણ તેઓની વસ્તીના પ્રમાણ માં તેઓનામાં માનસીક રોગોના કેસો જણાયેલા જોવામાં આવે છે. માંડપણી કસ્ટીયાલોમાં નેટીવા હાઈબ્રિડ પ્રમાણ તેઓની વસ્તીની સંખ્યામુલ્યમાં ૧,૪૬૮ માં ૧ છે."

નેટીવાથી બીજા નંબરે હાઈબ્રિડો

હાઈબ્રિડોના સંબંધમાં ડૉ. કનરટન લખે છે કે: "તેઓ વિશે અમે મહુ ચેટું જણાવ્યું છે. જોકે યુનીયનમાં તેઓની વસ્તી ૧,૮૯,૦૦૦ ની છે છતાં અમરી માંડપણી કસ્ટીયાલોમાં તેઓની સંખ્યા ૧૪૫ ની છે એટલે કે ૧,૨૩૪ માં ૧ નું પ્રમાણ થયું. એ ઉપરથી જણાય છે કે આ તે

હાઈબ્રિડોમાં એ રાગ ધરોળ આપે છે અથવા તો તેઓ માનસીક અસ્વસ્થતાને કમતા કાપવાની કે સરકારી કંઈ પણ મદદ લીધા સિવાય પોતાની કામ તરફથી સ્વયંન ઇલાજો લેવામાં આવે છે."

ભૂતીય ૨ પ્રમાણ

માંડપણી કસ્ટીયાલોમાં હાઈબ્રિડોની સંખ્યાનું ભૂતીયર પ્રમાણ રીપોર્ટમાં નીચે પ્રમાણે આપવામાં આવ્યું છે:—

યુરોપીયનો ૩૩૮ માં ૧ અથવા ૧૦,૦૦૦ માં ૨૯.૬, કહાડે ૪૫૪ માં ૧ અથવા ૧૦,૦૦૦ માં ૨૦.૧, એશિયાટીક ૧,૨૩૪ માં ૧ અથવા ૧૦,૦૦૦ માં ૮.૧, નેટીવ ૧,૪૬૮ માં ૧ અથવા ૧ ૦૦૦ માં ૧.૦.

આ દલીલ એક વસ્તુ સિદ્ધ કરે છે અને તે એ કે જે પ્રજા માં હવેન સાદાકારી ગણવામાં આવે છે તે પ્રજામાં માંડપણના પ્રમેા સાથી જોવા થાય છે અને જે પ્રજા કહેવાના આધુનિક અથવા પાશ્વલ સુવારને અનુસરનારી છે તેમાં માંડપણો સેવા વધારે પાડે છે. જે પ્રજામાં ચિત્તનું સવનોભવણ વધારે ને વધારે પ્રમાણમાં લીધું થતું હોય તે પ્રજાની પાસેથી તેની આરા સખી સકાય.

હાઈબ્રિડો માટે દાકિર્મીંગ ડાકીમ

કનરટન દાકિર્મીંગ ડાકીમીની માટેની દાકિર્મીંગ સ્થામનો સવાલ દળ સતતનેજ રહેલો જણાય છે. સેન્ટ્રલ દાકિર્મીંગ યોદના સેક્રટરી મી. આર. એસ ગોડને દાકિર્મીલને જણાવ્યું છે કે તંદુરસ્તી પાત્રના પ્રધાન એ બાબતમાં યું કિશ્તિ છે અને મકાનો બાંધવાની સરજાત કપારે થવાની છે એ જણવાની બાહેશ ધરાવે છે. દહાની શહેરની સરકારની બહાર હાઈબ્રિડોને પોતાના ઘરો બાંધવાને વ્યક્તિગત ભોનો આપવાની કાઉન્સિલના દરખાસ્તના સંબંધમાં મી. ગોડન જણાવે છે કે ત્યાં સુધી એ બાગ શહેરની અંદર આવે નહિ ત્યાં સુધી એવી ભોનો આપવાની કાઉન્સિલને સત્તા નથી અને દીલ થતી અટકાવવાને અને બાંધકામ તરફથી ચાલુ કરવાને કાઉન્સિલે એકમીનાસ્ટ્રેટરની સંમતિથી એવી ગાહવણ કરવી જોઈએ કે સામતા વળગતા લગાઓમાં અમલ ધરાવતી રચાનિક સત્તા આથી તે ભોનો આપી સકાય.

અમારો આ અંકનો વધારો

આ અંકના વધારા તરીકે ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅનના વાચકોને અમે મહાત્મા આંધીજીની મુમુષ્ઠથી રાઉડ રેખલ કેન્દ્રસ્થમાં જણાવે તેઓ વિદાય થયા તે વખતથી જુદે જુદે વખતે લેવાયેલી ઇબાઓ લેટ કરીએ છીએ

વંચેત્રી એ મોટી ઇબાઓમાંની એક રાઉડ રેખલ કેન્દ્રસ્થ ગોંદલી છે તેની છે અને બીજામાં ગાંધીજી આર્સ ચેપલીન

સાથે વાતો કરી રહ્યા છે.

દાખી બાળકોએ મથાળે ગાંધીજી સુંગ્રહથી વિદાય થતાં સુંગ્રહની તબીબમાં મળેલી મોટામાં મોટી મેડની ને વિદાયગીરીમાં સરેશો પહોંચી રહ્યા છે. તેની બાળકમાં ગાંધીજી રાઉડ રેખલ કોન્ટ્રેસ માં પહેલે દિવસે દાખરી આપી પંડિત માલવીયાજી સાથે પાછા ફરે છે. તીર્થેની દાખી બાળકની બધી ગાંધીજી માર્ગેસ માં કિતમાં ત્યારે પચકારો અને તેમનો સરકાર કરવા આવેલા-ઓએ તેમને ઘેરી લીધેલા છે તે બતાવે છે. મહાત્માજીની બાળકમાં તેમના સૌથી નાના પુત્ર થી. દેવકાશ ગાંધી છે અને મી. એન્ડ્રેસ પણ બેઠામાં આવે છે. વચ્ચે ન્દાની બધી છે તે ગાંધીજી કમિટી હોલના પોતાના મુકમેથી રાઉડ રેખલે જઈ રહ્યા છે તે બતાવે છે તેમની સામે મીરાં બેઠા છે. મથાળે જમણી બાળકોએ ગાંધીજી 'રાજપુતાના' માં સ્વીમરના પ્રેમન સાથે સ્વીમર ચલાવી રહ્યા છે. તેની બાળકમાં સુંગ્રહ બહારથી કપડાની વખતે વર્તમાનપત્રોના પ્રતિનિધિઓને સરેશો આપી રહ્યા છે. જમણી બાળકની જે તીર્થેની બધીએ હાંડીની છે. તેમાં કપડામાં ગાંધી પોતાની પગડીમાં પકડાયા તે અમારું વધુસરેશો ભોટ' અર્થાતને બીજું અડીમેટમ લખી રહ્યા છે. અને તીર્થેની બધી પગડીનો ભાગ બતાવે છે.

“હિન્દુસ્તાન એપિનિયન”

શુક્રવાર, તા. ૨૩ અક્ટોબર સન ૧૯૩૧

ગોદા દિવસ ઉપર પરાંનક અને પ્રન્કમ રેકસને લગતા એપિ-નન્સનું બીજું વચ્ચન પ્રાનિક કાઉન્સિલ હાંડીએ અને કર માં દાખલ કરેલી વખતે નારાહના એકમીનીરૂટરે કરેલી કક્ષિતની સામે અને મળ્યુત વાણી હાંડીએ છીએ. તે નામદાર એકમી હતા કે:

“દાલના કમદાની રૂએ કરમાં બાનલ રાંડનાશઓમાં હાંડીએની મોટી સંખ્યાના સમાવેશ થાય છે અને એ રીતે તેઓ પ્રાંતક સરકારની વીજેટીને પોતાનો પ્રાંત આપવામાંથી બચી ગયા છે. પ્રસંગવચન માટે જણાવવું જોઈએ કે જેવી રીતે બુનીમના કમદાની રૂએ મેટીવને પા. ૧ તો ૨ કરવો પડે છે તેવીજ રીતે હાંડી કમની પાસેથી પણ તેવજ કર વસુલ થાય એ જાણવીજ ગણાય.”

અને માનીએ છીએ કે નામદાર એકમીનીરૂટર સાહેબની આ કક્ષિત બીનજરૂરી હતી. તેટલ ઉપર જે માથાવેરે નામવમાં આવ્યો છે તેને માટે તે જામના કહેવાતા દરડીઓએ મગહરી લેવા જેવું અને કશુંજ જોવા નથી. એ કર તેઓની પાસેથી વસુલ કરવો એ તેઓનું ભોલો થીવા બરોબર છે. અને જે હાંડીએ ઉપર જેવો કર નામવમાં આવે તો જરૂર અને તેની સામે સખત વિરોધ હાંડીએજ. એ બુલો જર્વ જોઈવું નથી કે સુરેષીવનેતરે આ દેશમાં જે કર તારે છે તેનો તેઓ ચોખ્ખા કાપેલા બેમુવી સકતા નથી અને તેથી તેઓને કાળો મુકાબલે પુરેષીવનેતરે કરતાં વધારે ગણાય. આથી સરકારને હાંડી કે મેટીવની સામે કંઈ પણ રૂચિયા કરવાનું કારણ રાંડવુંજ નથી.

પણમાં અને જણાવના છમ્મીએ છીએ કે અને હાંડીએએ આ પ્રતિમા બોલમાં અમારો વાજબી દિસે. આપવા સામે

કદી વાંધો હાંડીએજ નથી અને જે કદાપિ અમારે કાર્યાદ કરવાનું કારણ ઉપરિસ્ત થયું હોય તો તે વા તો અમારો એકલની ઉપર કંઈ પણ અણુકરોતો બોલને નામવમાં આવેશે હોવાના કારણથી ચએહું દરો અથવા તો અમુક પગલું સામન્ય રીતે આખી વરતીને માટે અમને અગોચર હાંડીએ દરે તરી થયું હતું.

પ્રસ્તુત કમદાના સંબંધમાં અમને લાગે છે કે સરકારે જે કર ભરનારની અમુક આવકની મર્યાદા કરાવેલી હોત અને જે મર્યાદા કરતાં ઓછી આવક વાળાને તેમાંથી બાનલ રાખેલા હોલ તો વધારે કદાપણકરેલું અને પ્રન્સરી ગણાત. પ્રસ્તુત સંજોગમાં તો તર્વાગર કે મરીમ વચ્ચે કંઈ બેઠવ રહેતે નથી. એક માણસની આવક પા. ૨૫૦ ની હોય તેણે પણ કર ભરવો પડે અને એકની આવક માત્ર પા. ૧૦ ની હોય તેણે પણ તેટલોજ કર ભરવો પડે. દાલના દાખલામાં હાંડીએને વધારે સદન કરવું પડેલું કેમકે તેની “સુધરેલા અણુરો” માં ગણતરી થતી નથી અને તેને પગાર અણુસુધરેલા ધોરણ મુજબ આપવામાં આગે છે.

અને મારીએ છીએ કે સરકાર કરકસર કરવાની વડમથક માં પ્રત્યેક પગલું ભરવામાં બુલ કરે છે. અને જે કક્ષિતનું સમતોલપણ બોવાની ચોક્કસ નિયાતી છે. ખરજ મોજશોખ બી વરતુઓ ઉપર કર નામવને પુષ્કળ અવકાશ છે. જેઓ પ્રાંત પણ મોજશોખો બોગવમાં માંગતા હોય તેઓને તેને માટે મોટી કમિત આપવાની શરજ થી કામ નહિ પાડવામાં આવે? અને મોજશોખ બોગવવા તેઓને પોશાક સકતા હોય તો તેની કમિત આપવાની પણ ત્રેવડ હોવીજ જોઈએ. ખરી કરકસર થીમતોએ કરવી જોઈએ અને તેઓ મમે તેટલી કરકસર કરશે તો પણ મરીમની તોલે તો તેઓ કિતરવાનાજ નથી કે જેમની સ્થિતિ આ મંદીના વખતમાં અત્યંત શોચનીય હતી જન્ય છે. મરીમના ઉપર કરતો બોલને લાલવામાં એક પાપજ સમ રહ્યું છે એમ અમને ચોક્કસ લાગે છે. જવાબ-શર લોકો મરીમો પર જે બોલે લાદી રહ્યા છે તેની ગંબીરતા અને મરીમો પરનું દુખ બેવડું છે એ તેઓ બોલ્યેવર સમજ સકતા દરો એક તરફથી તેઓને મુજે ધજોજ એકો પગર મુજે છે તેમાં થયેલ કાપનું દુઃખ અને વધારામાં વળા કરતા બોલનું દુઃખ.

અને ધાર્મિક ઉપદેશ કરવા નથી મરજતા પર્વતુ એક વરતુ તરફ પાન બેમવાની અમને પ્રેરણા થઈ આવે છે. તે એ કે અમરે આખા દેશમાં અનાવરિન હાંધી દુકલની નિર્ચાન વર્તી બેવમાં આવે છે તે કેવળ રાજકતાઓના મરીમો પ્રત્યેના પાપનું પરિણામ છે અને ધર્મિર તરફથી દેશ પર એથાયે વધારે જોડ થાય તો તેમાં નવાઈ નહિ ગણાય. કદાચ આ દાખલામાં મધર કરે તે અને ખોટા પણ પડીએ અને પુષ્કળ વરલાદ વરસી લીલા લહેર મધ પણ જન્ય. અને તો સજલ્ય ધમ્મીએ છીએ કે અને ખોટા પડીએ. પરંતુ એટલું તો અમે ખાતરી અમુગાની સમીએ છીએ કે રાજકતાઓએ જે પંથ લીધેલો છે તે ખોટો છે અને એક વા ખીજી રીતે તેઓને ધમ્મરના ખોડ સદન કરવોજ પડશે સિવાય કે, તેઓને સન્મનિ મુજે અને ખરે પહે થડે. અને આ રીતે લખી રહ્યા છીએ તેવું કારણ આ પ્રમ અમને હાંડીએનેજ લાગ પડે છે તે કારણથી લખી રહ્યા છીએ એવી રીતે મેરસમજુતી

(૩) જે કામને જુગ કાવડાની રૂએ ઇન્કમ ટેક્સ બરી હોયેલા હશે તેને નવા કાવડાની રૂએ નાખાયેલી વધારાની રકમ રેવન્યુ ઝોરીસર હસારે તે મુદતની અંદર બરી દેવી પાશે.

પ્રાચીન હોદ્દની સંસ્કૃતિ

સર કુર્મી રેડીનું બાવજી

મેરીટલમર્ગના સીટી હોલના સપર રૂમમાં મમા શનીવારે સર કુર્મી રેડીએ "હોદ્દસ્તાનની સંસ્કૃતિ" એ વિષય પર બાવજી બાવજી હતું જે વખતે યુરોપીયનો તેમજ હોદ્દીઓની મોટી હાજરી થઇ હતી. સર કુર્મીએ બાવજી કે એક પ્રશ્નની વિદ્યતાની માટે સંસ્કૃતિ થયું જે વ્યક્તિઓની એ પ્રશ્ન બનેલી હોય તે વ્યક્તિઓ તેની કક્ષિતઓ અને કાર્યો પરથી કળી શકાય છે. જે કુ બાધુનિક હોદ્દસ્તાન વિશે બોલવાનો હોઈ તે રવિંદ્રનાથ ટાગોરના જેવા મહાન કવી, સર જમનાજી ભૈલ અને સર શ્રી. વી. રામન, જેવા મહાન વિજ્ઞાનજ્ઞાઓ, સર રાધાકૃષ્ણના જેવા મહાન તત્વજ્ઞાની અને એથી બે વિશેષ મહત્ત્વા મ પીના જેવા સંત અને રાજર્ષિ કે જેમને હોદ્દસ્તાન અને ધર્મદેશી પ્રશ્નઓમાં ખાત કરી અમેરીકામાં ઇન્ડિયોલોજી જેવા મળે છે તેઓના ચરિત્રો તમારી સમક્ષ મળુ કરત. પરંતુ મારે વિષય તો માત્ર પ્રાચીન હોદ્દની સંસ્કૃતિનો જ છે.

પછી સર કુર્મીએ બાવજી કે પ્રાચીન હોદ્દની સંસ્કૃતિનું ધોરણ પર્ણજી હયા. યકારનું હતું પરંતુ બધુક મુદતની આમજનો સત્તાવાર પુરાવા સહેલાઈથી મળી શકતો નથી. તેમ છતાં પાશ્ચાત્ય ઇતિહાસકારોના સાથી ઉપાધી નહિ શકાય તેવી છે અને એ દ્રષ્ટિએ જોતાં પ્રાચીન હોદ્દની સંસ્કૃતિ સંસ્કૃતિની પરિક્ષા કરનારાઓની કસોટીમાંથી પમાર થઈ શકે તેમ છે. હોદ્દસ્તાનનો પ્રતિદાસ હલુ અખાવાનો છે અને ઘણી ઇતિ. કાલિક દર્શકોએ મનુષ્યનાં સ્મરણમાંથી તીકવી મધ છે. પરંતુ ઇતિહાસિક દર્શકોત ખીલકુલ નાણુક તો નથી જ થઈ શકતાં. તેની નિકાનીઓ કાળની વખતીઓમાં જેવામાં આવે છે અને પ્રશ્નના અવિષ્કના ઇતિહાસમાં તે મળી આવશે.

પ્રાચીન કાળની રાષ્ટ્રિય ખાસીયતોનું વાવેવળતી સંતાનીઓ માં પુનરાવર્તન થાય છે તેને દાખલો આપતાં સર કુર્મીએ બાવજી કે ઇકારકાષ્ટરોને ખીસર અને એખામોનમાં કેદ કરવામાં આવ્યા હતા અને પાછળથી તેઓને સારી રીતે રાખવામાં આવ્યા નહોતા પરંતુ આને તેઓમાં મહાન કાર્યકાઓએ કોસટીન જેવા મહાન કલાકારો અને ઇન્ટરડીન જેવા મહાન વિજ્ઞાનજ્ઞાઓ મળ્યા આવે છે. એજ દર્શકોત હોદ્દીઓને લાગુ પડે છે.

આમજ માલતા સર કુર્મીએ બાવજી કે પ્રાચીન હોદ્દમાં આખાજી અને પ્રશ્નસત્તાક સંસ્કારો દની અને રાજ્ય અને સમાજનું અધારણ થઈ જાય જાય હતું. ધર્મના વિષય પર તેમણે હલું કે હોદ્દીઓ દમેજા દુનીયામાં સૌથી વધારે ધર્મ-સુરત રહેતા આવેલા છે. બુદ્ધધર્મ હોદ્દસ્તાનમાં પેલા યજ્ઞેશ્વો હોવા છતાં બીજા દેશમાં તેને આખા લેવા પડ્યો, ઇસ્લામ અને ખ્રીસ્તધર્મોની પાછળ હોદ્દસ્તાનમાં સંકેદો વધેથી સત્તાનું

બળ હોવા છતાં હોદ્દધર્મની કારને પશ્ચ રૂપમાં નહિ શક્યા એજ બતાવી આવે છે કે એ ધર્મમાં નબી રહેવાની શક્તિઓ છે.

વળા ખાલધર્મ અને પાશ્ચાત્ય સુધારાની વધતી જતી ભરતી કે જે પોતાના માર્ગમાં આવતી દરેક વસ્તુને ધત્તકતી મધ છે તે પણ હોદ્દના ધર્મ અને સંસ્કૃતિ કે જે વિવેક અને તત્વજ્ઞાનનાં મજબૂત ખાગ ઉપર રચાયેલા છે તેને મજાની નથી કળી સંસ્કૃતિઓ વિશે તેમણે બાવજી કે એ બાપા દરેક રીતે અંપૂર્ણ બાપા છે તેનું બપાકરણ કંઈકુલ અંપૂર્ણ છે અને જેમ બપાકરણ અને બાપા જે પુર્ણ મજબૂત છે તે તેની ટાંચે બાવી શકતી નથી.

પ્રાચીન હોદ્દનાં સાહિત્યને વિશે તેમણે હલું કે તેની સૌથી મોટી ખાસીયત એ છે કે કદરતનાં સંદર્ભોને તે પ્રેમપુરે કદર કરે છે, આત્મના પ્રેમ અને શક્તિને તે ધણીજ સુર રીતે આલેખે છે અને કળા અને કામાનું તે સુર પ્રતિપાદન કરે છે.

પશ્ચિમમાં વૈજ્ઞાનિક કાર્યોને ખાદ કરતાં આધુનિક સાહિત્યનું પતન થતું બાવજી છે.

પછી પાશ્ચાત્ય સુધારા ને પ્રાચીન હોદ્દના સુધારા માથે સરખામણી કરતાં સર કુર્મીએ બાવજી સુધારાઓની સારી બાબુઓ બાવજી અને આધુનિક પાશ્ચાત્ય સુધારો પદ્ધતીક અગત્યની બાબતોમાં પછાત પડતો બાવજી છે એ સમજાવ્યું. કાખલા તરીકે મસુધારો નમ્રતાને એક મહાન યુજી તરીકે દમેજા ઉપદેશ કર્યો. તેજ અને તેનો અમલ કર્યો હતો. આધુનિક પાશ્ચાત્ય સુધારો ખ્રીસ્તધર્મના ઉપર રચાયેલો છે છતાં પાશ્ચાત્ય સુરોપમાં એ નમ્રતાનો યુજી મદુ જેવામાં આવતો નથી. એ દર્શકોતના પુરાવામાં સર કુર્મીએ પશ્ચિમનાં લેખકો જેવા કે કોડલપીયર અને બર્નાડ મોતા અભિગાનથી કળકાં કર્યો અને પુર્ણતા કાલીદાસના મધુરંક વિષેર નમ્રતાથી અરપુર મર્યોતી સરખામણી કરી.

અંતમાં સર કુર્મીએ બાવજી કે ઉદ્ધર્મ મહાન વિજ્ઞાનના વખતથી શર્મન અજપયંતતા સુરોપમાં બને આવેલો પશ્ચિમને સુધારો સીક થતો બાવજી છે તેનું સાખીત કરી આવે છે. પ્રાચીન હોદ્દસ્તાનની સંસ્કૃતિ અને તત્વજ્ઞાને દુનીયાના બપાકરણમાં મોટા હાલો આવેલો નહિ હોય પરંતુ મનુષ્યવતીનાં સુખ અને સંતાપમાં તેણે મહત્ત્વા ખાવ અજમેલો છે.

યરોપમાંથી આંધીજીના પ્રવચનો

અહિચર્ય

આપજી વતેમાં ત્રીજું મત પ્રકાશન છે. ખરૂં જોતાં બીજાં બધાં વતે એક જકલના માર્ગદર્શીજી ઉત્પન્ન થાય છે, તે તેને અર્યો રહ્યા છે. જે મનુષ્ય સમજા વરેજ છે, તેનીજ ઉપાસના કરે છે તે બીજી કામ થયું વસ્તુની આરાધના કરે તો જ બાધિત્યરી કર્યો, તો પછી વિકાસની આરાધના કપાથી જ કરાયડ જેવી પ્રજ્ઞાસમાવ સત્તા હોઈ કરવાને અર્થ છે, તે પ્રજ્ઞાસમાવમાં કે મુદ્દસંસાર અભાવવામાં કેમજ પડી શકે? આગવિસાસથી કામને સમજ બધાનો આજ અમી આપજી પાસે એક દાખલો નથી.

અથવા અહિંસાના પાલનને લઈએ તો તેનું પુર્ણ પાલન પ્રવચન વિના અશક્ય છે. અહિંસા એટલે સર્વજ્યાથી પ્રેમ ત્યાં પુરૂષ એક અંત કે અંતે એક પ્રવચને પોતાના પ્રેમ

આપો: તેની પાસે બીજાને જ્યેં શું રહ્યું? એનો અર્થજ એ થયો, 'જ્યેને જે પહેલાં ને બીજા' બધાં પછી' પવિત્રતા સ્ત્રી પુરુષને સાર અને પત્નીવત પુરુષ સ્ત્રીને સાર સંસ્કરણ દાખવા તૈયાર થશે, એટલે તેનાથી સર્વોચ્ચાથી પ્રેમનું પાલન નજર થઈ શકે એ સ્પષ્ટ છે. એનાથી આખી મુદ્દિને પોતાનું કુટુંબ નજર બનાવી શકાય. એમ કે તેની પાસે 'પોતાનું' માનેશું એક કુટુંબ મોજબૂદ છે, અથવા તૈયાર થઈ રહ્યું છે. તેની જેટલી શક્તિ તેટલો સર્વોચ્ચાથી પ્રેમમાં વિશ્લેષ થાય છે. આવું શું આપણે આપા જગતમાં જોઈ રહ્યા છીએ તેથી અહિંસાવતનું પાલન કરનારથી વિવાદ થઈ ન શકે: વિવાદની બહારના વિકારનું તે પ્રજ્વળન શું?

ત્યારે જે વિવાદ કરી બેઠા છે તેનું શું? ને તે સહ કામ દરહો નહિ જડે? તે સર્વોચ્ચ કદી નહિ કરી શકે? આપણે તેનો રસ્તો કાઢીએ: વિવાદિતે અવિવાદિત બેવા થઈ જાયું. આના જેવું આ દિશામાં મુદ્દર જે બીજું કશું અનુભવ્યું નથી. આ સ્થિતિનો રસ જોઈ આપણે કે તે સાફ પુરી શકશે. આપણે તે આ પ્રયોગની સફળતા સિદ્ધ થઈ શકાય. વિવાદિત સ્ત્રીપુરુષ એક બીજાને બાંધપહેલ મધ્યમાં થઈ જાય એટલે બધી જાળમાંથી તે મુક્ત થઈ જાય માં રહેલી આત્માન બદલે છે, માતા જે દીકરી છે એ વિચાર જ માણસને એકદમ જોઈ થઈ જાય છે, અંધનમાંથી મુક્તિ આપનાર થઈ પડે છે. આપા પતિપત્ની કંઈ બોતા નથી, પણ પોતાની પુંજમાં વધારે કરે છે, કુટુંબ વધારે છે, પ્રેમ પણ વિકારરૂપી મેલ કાઢનાર વધારે છે. વિકાર બપાથી એક બીજાની મવા વધારે સારી થઈ શકે છે, એક બીજા વચ્ચે કંઠાસના પ્રસંગ જોવા થાય છે. આમાં સ્વાર્થ, એકાંતી પ્રેમ કે આ કંઠાસને વધારે રચાઈ રહે છે.

ઉપરના પ્રધાન વિકાર ક્યાં પછી ને તે હલમાં દરમા પછી બહારમાંથી થતા કારીરિક બાબ. વીર્યબાહુ વચ્ચે જરૂર થઈ શકે પડે છે. ઇશ્વારપુરક બોમરિજાસ આતર વીર્યકાને કરવી અને કરીરને નિયોગનું એ કવા સુખોમ્મ મજાવ? વીર્યના ઉપયોગ બનેની કારીરિક અને માનસિક કાંઈ વધારવાને સાર છે. તેનો વિષયબોમમાં ઉપયોગ કરવો તે તેનો અતિ દુરપયોગ છે, અને તથા તે થવા રોજીનું મુજ થઈ પડે છે.

આવું બહારમાં મન, વચન અને હાથથી પાળવાનું હોય. વતમાનનું અમજ સમજાયું. જે કરીરને કાણમાં રાખતો જાય છે પણ મનથી વિકારને પોષવા કરે છે, તે મુદ્દ નિષ્કા-મારી છે એમ આપણે ગીતામાં બોલ્યું છે: સદુએ એ અનુભવ્યું હોય છે. મનને વિકારી રહેવા દેવું ને કરીરને હાથવાનો પ્રયત્ન કરવો તેમાં નુકસાનજ છે. આમાં મન છે આ કરીર છેવટે મસડાયા વિના નહિ રહે. અહીં એક બેદ સમજી લેવાની આવશ્યકતા છે. મનને વિકારવશ થવા દેવું એ એક વાત છે: મન પોતાની મેળે, અનિચ્છાએ, બળા-કારે વિકારી થાય કે થવા કરે એ બુદ્ધિ વાત છે. એ વિકારમાં આપણે સદાચતુર ન થઈએ તો છેવટે જીતજ છે. કરીર દાખમાં રહે છે પણ મન નથી રહેતું. એવું આપણે દાંષે કાંઈ બનું-ભાવીએ છીએ, તેથી કરીરને તો દુરત કબજે લઈ મનને કબજે લેવાનો નિયમ પ્રયત્ન કરવો, એટલે આપણે કર્તવ્યપાલન કરી શકીએ. મનને વશ થવા એટલે કરીર ને મનનો વિરોધ થયો, નિષ્કામારનો આરંભ થયો. મનાવિકારને દબાવવા કરીએ ત્યાં જગી બને સાથે જનાર છે એમ કહેવાય.

આ બહારમાં પાલન મુદ્દર મુદ્દર, લગભગ અકરમ માનવા માં આવ્યું છે. તેના કારણે શાકનાં એમ જોવામાં આવે

છે કે બહારમાં સારો અર્થ ક્યાં છે. જનનેન્દ્રિયવિકારનો નિરોધ એટલેજ બહારમાં પાલન એમ મનાયું. મને લાગે છે કે આ અધરી ને બોલી બાખ્યા છે. વિષયમાત્રનો વિરોધ એજ બહારમાં છે. જે બીજી ઇન્દ્રિયોને અર્થ સાં જમવા દઈ એજ ઇન્દ્રિયને રોકવાનો પ્રયત્ન કરે ને નિષ્ફળ પ્રયત્ન કરે છે એમાં શા કશું છે? કાનથી વિકારની વાતો સાંભળે, આંખથી વિકાર ઉપજા કરનારી વસ્તુ જુએ, જીભથી વિકારો-તે-જક વસ્તુના સ્વાદ કરે, કાનથી વિકારો-તેજક વસ્તુના સ્પર્શ કરે ને જનનેન્દ્રિયને રોકવાનો ઇરાદો રાખે એ તો અસિધા કાશ નાખ્યા પછી ન દાઢવાનો પ્રયત્ન કર્યા બરાબર થયું. તેથી જે જનનેન્દ્રિયને રોકવાનો નિયમ કરે તેણે ઇન્દ્રિય જાનને તેના વિકારોથી રોકવાનો નિયમ કરેલો હોવાનું જોઈએ. બહારમાંથી અંકુશિત બાખ્યાથી વુકસાન થયું છે એમ મને કહેવા લાગ્યું છે. માટે તો દ્રઢ અભિપ્રાય છે ને અનુભવ છે, કે જે આપણે બધી ઇન્દ્રિયોને એક સાથે વશ કરવાનો જબાબ પાડીએ તો જનનેન્દ્રિયને વશ રાખવાનો પ્રયત્ન દુરત મજબ થઈ શકે, નેજા મજબ થાય. આમાં મુખ્ય વસ્તુ સ્વાદેન્દ્રિય છે, અને તેથીજ એના અંધમને આપણે નોખું રચાઈ આવ્યું છે. તે દ્વારે પછી વિચારશું.

બહારમાંથી મુજ અર્થ સદુ થાઈ કર. બહારમાં એટલે બહારમાં—સતની—શોધમાં અર્થ એટલે તેને લખતો આપાર. આ મુજ અર્થમાંથી સર્વેન્દ્રિય અંધ એ વિરોધ અર્થ નીકળે છે. માર જનનેન્દ્રિયસંયમ એવો અધુરો અર્થ તો સુધીજ જાય છે.

લંડનમાં મહાત્મા ગાંધીજી

છુટા છવાયા પ્રસંગો

બાળકો સાથે વિનાદ

ગાંધીજીએ પોતાના કામચલાઉ હોલના મુકામે એક દિવસ બાળકોને આપો કતા. બધા બાળકો માર વર્ષની અંદરના કતા અને કાંઈ પણ મોટાને હાથર રહેવાની મના હતી જના બીસ સેક્ટરના એક જે મદદનીશો તેમજ બેબર કેમ્પિનેટમાંથી કમજાજ સહનાયું આપી છુટા થયેલા મી. જ્યોજી લેન્સબરી અને તેમના પત્ની કતા અને સર પ્રકાશકેર પટણી પણ કતા. હોલરનાની તપ્ત, બાળકો વરણી રમાતી રમતો હાકાર પ્રતો પુજાતા એક બાળકે ગાંધીજી કમ આવા બેસે છે. એ જાણવા માંજું કરું. તેમ કરતાં કબ્દેનું મુજ એક હોવાની વાત થઈ અને ગાંધીજીને "પતા," "માતા" કાંઈ કબ્દોનું બંધેજી મુજ "પીતર" "માતર" ની સાથે સરખામણી કરી અને એ ઉપરથી બાળકો શું સમજવા એવો તેમન પ્રશ્ન પુછ્યો. સો બાળકો બેલી કલ્યા કે "એ જતાવે છે કે આપણે સો એકજ જાતીના જીએ." એ ઉપરથી ગાંધીજી સિતકાસ્ય કરી બોલ્યા: "ત્યારે તો એમ થયું ને કે આપણે સો એકજ કુટુંબના છીએ અને મીત્રો બની રહેવું જોઈએ?"

અહિંસાનો ખાઠ

પછી ગાંધીજીએ પુછ્યું કે તમારામાંથી કામ તમને મારે તો તમે પાઠા મામા મારો છો ખરા કે?

હસ, બાર, હોકરાઓએ હાથ ઉઠા કર્યા, ગાંધીજીએ અહિંસાનો સિદ્ધાંત સમજાવ્યો અને પછી પુછ્યું કે "ત્યારે કામ મારે

તો તમારે હું કહું નોંધજો." એકરસો બોલ્યા કે "હોસ્તી કરી લેવી નોંધજો." અને ગાંધીજીએ એ પાઠ રાખ્યા તેઓને શીખાવજી આપી.

એ પ્રસાદાન આપતાં ગાંધીજીએ બજાબુ કે મને જાહેરના જાણીતા મજાબુ પ્રિય છે. અને અદિ તેમજ કેટલાક મજાબુ તેઓને નોંધને હું મજાબુ જણી થયો છું.

આનગી મેળાવડો

મીઠ મેરડે ગાંધીજીની ફટકીક બંધાવે સાથે મુલાકાત કરાવવાને એક આનગી મેળાવડો કર્યો હતો તેમાં બાવજી કરતાં તેમણે બજાબુ હતું કે ફરક રચેલાં અને ખાસ કરી મરીજ વર્ગે તમજી અને બતાવવામાં આવેલા પ્રેમથી હું મજાબુ જાનક પામ્યો છું.

વજી મરીમોને હું અલગેત નદિ કહું કેમકે તેઓને પ્રેમ ખરે હાર્દિક પ્રેમ છે. સરકારે ગાંધીજીના રજીસ્ટ્ર મટે કરેલી બંધરવા વિશે ગાંધીજીએ કહ્યું કે મારી ખાતી છે કે પોલીસને એ કહાવે માફ રજીસ્ટ્ર કરવું પડશે તો તે ખીલ્લું કહાની સાથે નદિ થજી પ્રેમની અતિશયતાની સાથે કહાય રજીસ્ટ્ર કરવું પડશે. અંતમાં ગાંધીજીએ રજીસ્ટ્ર ટેમજ મેન્ડર-સનું કામ નિબળ નદિ નીવડે બેવી સોને પ્રાર્થના કરવા કહ્યું હતું.

વિવિધ સમાચાર

વીલેજ સ્કીમ

કેટોમેનરમાં મનિજન વીલેજ સ્થાપવાની કાર્ડસીલની સ્કીમને વિશે મી. વોર્ડને મુજબ છે કે આ મરા સહેલી ટ્રાન્સમી વેચી કાઢાય તેમ કાર્ડસીલ બાંધવા માર્ગે છે અને એ તેમ હોય તો તેને લખતાં પ્લાનો અને વીમલતપર દરખાસ્તો સેન્ટ્રલ બોર્ડની તપાસ માટે ક્યારે રજુ થવાનાં છે. મી. વોર્ડને વધુમાં જણાવે છે કે એવી સ્કીમ પોતાની હકુમતની બંધારના લગતામાં અમલ માં મુકવાની કાર્ડસીલને સન્તા છે. કાર્ડસીલની હાલિસીમ કમીટી આ બાબતમાં રીપોર્ટ કરતાં જણાવે છે કે કેટોમેનરની જમીનના દુકાણે જાહેર લીલાંઈ કરવામાં અમલો અને ખરે જિનજીનીમરને વગર દીલ્લી જરૂરી સર્વે કરવાની સુચના અપાય ગય છે. સેડની કારતોને વિશે એસ્ટેટસ એનેજર રીપોર્ટ કરશે અને આ પ્રાથમિક બાબતોને ખાન અપાયા પાઠ સજ્જ કમીટી સમં મજેલા દુકાણે લીલાંઈ કરવાની બલામજી કરશે.

બજાબુના આલેના મીનામ્સાએ કરેલો એસ્ટેટ

બજાબુ અને બીજા વચ્ચે હાલ બંધાવું પાડળ બજાબુ રજી છે. કરખના મીના વેપારીઓએ બજાબુના માર્ગના મોખાઈ કરવાનો કારણ કર્યો છે. તેઓ કહે છે કે અદિ કામ બજાબુ બિરહની લીમ નથી થજી તેઓએ રવેચાએ આ પગલું લેવાનો કારણ કર્યો છે. અને હવે પછી તેઓ બજાબુએ માલ વેચશે નદિ. કરખના એકવીસેક મીના વેપારીઓ છે જેમાંના મજાબુ ખજા વર્ગેથી વેપાર કરી રહ્યા છે. હજી એ કારણ દરખાવાને તેઓની વસ્તી વધી નથી અને તેઓ કારણને મજાબુ વગાદાર છે. મજાબુ ખજા મીનાઓ નાના વાગા ઉપર વેપાર કરે છે.

આધુનિક સુધારાની બસીહારી

મેસુનાસેન્દયા એક મેડરેના કોર્કશને મમા કમીવારે સખત મેપેન્ડીસાઈટીસ થજી આપ્યું. એ તેને બેદાનીસખર્ગ આપે-જન માટે કારમાં કે ટ્રેનમાં લખ બજામાં આવે તો મજેક દિવસ બજા અને કોર્કશને બેન બેખમમાં આવી પડે. તેથી માજાપે તેને પોતાની નાના એસપેનમાં લેખ બજાનો કારણ

કર્યો. અને રતીવાસની રાતે એસપેનમાં સહીસલામત થજી મજાબુ અને કોર્કશ હારી રિજનમાં છે. એસપેન નદિ ફેલ તો કોર્કશ મજાબુ બેખમમાં આવી પડત એવો કારણ મેન હજાબુને હતો.

પ્રીટોરીયા સીટી થયું

મરે અદાગીએ પ્રીટોરીયાને મામલુમથી સીટી તરીકે બંધેર કરવામાં આવ્યું હતું.

સાહીના જલસો

પ્રીટોરીયાથી અમારા ખબરપત્રી જણાવે છે કે:-

મેમા કમીવારે તા. ૨-૧૦-૧૮ ના રોજ અદિના પ્રખ્યાત વેપારી મરકુમ મી એમ. ફેલવજીની ખીજા કુખતર મેના બામની સહી લુચરટીખાઈના બજાબુના વેપારી મી. એમ. અર. બોલના સીટી નાના પુત્ર મી. પ્રધામ કુસેન હાજી માથે, તથા મીજા કુખતર કારીના બામની કાદી મી નીમજા કાપન બોલ, મી. જગનબાઈ જવાનાં સીટી મોટા પુત્ર, સાથે લુચરટી ૫૨ આવેલો બોલ બેસાતખાનામાં કરવામાં આવી હતી.

ઉપરના નીકાલ મોજવી એન. એન. ફેલવજીએ પગલીઓ હતી. નીકાલ પડાઈ મમા પાઠ મોજવી સહેલે કામ થજી હતું માં અલ્લાહ પાક અને તેના રસુલ (અમ) ની તારીફ કર્યો પાઠ નીકાલના કારણ વિશે બંખાબુથી મોજલસને સંમજાવ્યું હતું અને લાર પાઠ સકર મહામ વિચેરે વહેવવામાં આવ્યાં હતાં. અને સાહી મુખારક વચ્ચે સર્વે મીજલસનું કામ અંતમ કરવામાં આવ્યું હતું.

ઉપરની નીકાલની મેરીજમાં બામ મુસલીમ અને હીંદુ-બાધજો મજાબુ આકરે ૫૦૦ માજીસોએ મજારી મીજલસેની રાજનીમાં વધારે કર્યો હતો. ઉપરની કાદીનું ખાજી અને પાર્કિંગ તરફથી રતીવારે તથા મોખવારે રામજ કાનેમાં હોલ માં અપાયાં હતાં જેમાં કુનીયતના થજી બામમાંથી મુસલીમ તથા હીંદુબાધજીએ દાખરી આપી હતી.

દારૂડિયાનો નાશ

(બંખનાર: મેનાપ વામજા મારીહજ)

દારૂથી માજીસ મોજલ મેટીને દોર કામ છે, એમ કહેવા માં દોરને અંવાય છે. મારે દારૂડિયાને કાચે ને કાળા કાચો નામ છે તે દોરથી કામ દિવસ કમા આપજી અપમા નથી. કમજાનો એક વિદ્વાન ન્યાયાધીક કહે છે:

'ન્યાયાસન ઉપર હું બેનેક વર્ષ બેઠો તે સમયમાં મારી પાસે ને નમા મુના આવ્યા તેમાંથી સોએ વંચાવું નદિ પંજે સોએ નવાણું મુનાનું કારણ દારૂ છે.'

દારૂડિયાને સારૂ એકિસેલે, ન્યાયાધીક, કંઈનાનો, રાસી પ્રવાઈ સામજી રાખતી પડે છે; બોપેરા વધુને અંગાધી એક વસ્તુનો ખપ નથી પડતો.

આ તો આત્માની વાત કમ પંજ દારૂથી કરીરનો નાશ એવો ને એવાજ કામ છે. એક અંગેજ વિજાની કહે છે:

'પુરપત્રી મોટી વખતી વસ્તીમાં ને રામ ને એકાળ મોત વતે છે, તેમાંથી અર્ધ ઉપરનું કારણ શીરમરાગ (ચાંદી) બેને કાર છે.'

દારૂથી બામ માજીસનો આપ્વાત્મિક ને કારીરિક નાશ કામ છે, પણ એટલી ખુવારી કરીને પંજ દારૂ વસતો નથી. એટલે દારૂડિયા પોતે તે મરે છે, પંજ ખીલનેયે મારતો બજા છે. દારૂડિયા બધી વાતે વંદી બજા, એટલે પછી એને પનાર

પરેનાં મેનાં બાપડી કોઈનાં કુખને કમી પાર રહે?

હિંદુ-મુસલમાન શાસ્ત્રોની આજ્ઞા

દારૂ આટલો દાનકારક છે એટલે બધા ધર્મોનાં શાસ્ત્રોમાં દારૂ પીવાની બંધી કરી છે. કુદરતે કરીદેખાં અંજીતાનાં હરમાલે છે:

‘તને દારૂ પવવે મુકે જે; કહે કે એમાં (દારૂ પીવામાં) મોટા યોગ છે’ (સુરા ૨, આયત ૨૧૬).

કુદરતે પાકેમાં બીજો રમ્યો કર્યો છે:

‘દે મોમીને, દારૂ એ સેવાનની બરીગીરી છે. દારૂને કરીને સેવાન તમારી બંધે કુદરતનાં પદ ને દેખે ત્યાં કરવી, અને તમને ખુદનાં બીજ અને તેની નમાઝથી રોકવા બંધ છે’ (સુરા ૫ આયત ૬૦).

આ આયત ઉતરી તે દિવસે, તવારીખ કહે છે કે મહીના કરીદેખાં બાપડાનાં નરનારીઓને કરાખનાં કામ દેખીદેખી નીખ્યાં, અને કરાખની નહીં વધી.

મનુસ્મૃતિમાં પાંચ પદાપાપ મહાપત્યા કહે છે:

પ્રવાહ્યતા સુરાપાન

મંદાર્નત પાતકાન્યાદિ ૧૧-૫૪ ॥

‘સુરાપાન અર્થાત્ દારૂ પીવો એ અજીબનાં જેવું મહા-પાતક છે.’

દારૂ પીવામાં પાપ જેમ મોટું મણુ છે, તેમ જ પાપનું પ્રાપ્તિનાં પશુ જેવું બપાનક બતાવું છે. ‘પ્રદરપતિરમ્પતિ માં બંધે છે:

સુરાપાન કામક્રંતે જ્વલન્તે તાં વિનિશ્ચિત્ત્વત્.

મુચ્ચે તદા વિનિર્દયો મૃતઃ સુચિમવાન્નુયાદિ ॥

‘જે દારૂ પીએ તે પેતાનાં મોઢામાં ધમધમતો દારૂ રહે ને કાઠી ખરે, એટલે એ મૃત બાપ.’

સાદી ઇતિહાસ

દારૂથી તુકેસાન છે, એટલે જાણે દારૂનો નિબેધ કર્યો. છતાં આ નિબેધ જેવો ન માન્યો એનું સલામતક ગર્જ જેમ પ્રતિહાસ આપ્યુંને શીખવે છે. એમાં પશુ કાંઈ આવે નેવાં અત્ પડે એમ નથી. હારિકાધીય પુર્વપુર્વોત્તમ શીખ્યું જેવાં જે કૂળમાં જન્મ કરીને એને પાવન કર્યું એવું બંધન-દાઈ માદવકુળ દારૂમાં તારાજ થમ ગયું, એનું સાક્ષિયત પ્રજાકલેષ સૌરાજને દક્ષિણકાંઈ આવે પશુ પડે છે. હારિકા માયી દારૂને કાદવા કકક પ્રયત્ન થયા. એવી દાંડી પીટાવી, કે પાછાં દારૂ માળવો નહિ, છતાં કામ માળશે તો એને કુદરતસહિત યુગ્મને સપાવવામાં આવશે, મહાપાનનીયે બંધી કરી.

મયોષયેય નગરે ૧૧૭ ॥

અચમ્પત્તિ સર્વેષુ વૃષ્ણાન્ધકુલેધ્વિહ ।

સુગાધયો ન કલ્પ્યાઃ સર્વેનગરવાસિનિઃ ॥૧૮॥

યથ નો વિદિતં કુર્વાત્યેયં કથિમ્મરઃ ક્વચિત્ત્વત્.

ત્રીવન્ત શુદ્ધમાતેરેસ્વં કૃત્વા મયાન્ધકઃ ॥૧૯॥

મામત-સીસલપર્વ ॥૨॥

આર્વોષિતં ન નગરં ન પાત્રવ્યા સુરેનિ જે ।

મામત-વનપર્વ ॥૨૫-૧૧॥

પશુ અનીતીને માંએ મેઢા વિપરીતપ્રતિ માદવેએ આજ્ઞાત ને રાજગા માની નહિ, એને પરિણામે માદવકુળને સોય વળે મથો, અને દારૂ પીવાથી શું ફળ આવે એમ કામ પુછે, તો માદવકુળને દાખલો અપાતો થઈ ગયો.

શ્રુતકીલ્બલોપેતાઃ પાનરોષેણ મુચસા ।

શયમક્ષોળનામાનો જવમુરન્ધકવૃષ્ણાયઃ ॥ કામન્દક ૧૧૫-૬૨॥

આકરે ૨,૦૦૦ વર્ષ જુની રહેમોની કુમોળમાં નેમિષ્ટ છે,

કે ભારતવાસી મહાભાગી હતા, એટલે કવચિત્ત્વ મંદવાક મોમવતા.

વળા મુલેમાન નામે આરબ વેપારી આકરે ૧૧૦૦ વર્ષ ઉપર આપણા દેશમાં આવ્યો હતો, એણે સં. ૬૦૭ માં ‘સન્તિલવૃત્તવારીખ’ નામે પ્રવાસવર્ણન લખ્યું હતું; તેમાં એ કહે છે:

‘ભારતવાસીઓ દારૂ પીતા નથી. . . . તેઓ કહે છે, ‘જે રાજ્ય મહાપાન કરે તે ખરા રાજ્ય નથી.’ ભારતવાસી-એને કરતા તેમની સાથે કકતા કુતુબો છે, અને તેઓ કહે છે: “કક કરનારો માજુમ રાજ્યકારનાર કેમ કરીને ચેલાંવા કક?”’

એટલે તે સંખ્યે આપણો દેશ ‘કાવ’ (મધ્યભાગી) હતો. અને દારૂકિયા કિલ્લા પશુ આકરી મોમવતા. ગરબીની બંધે કકવીની સં. ૧૩૨૦-૩૦ ને આકરે લખે છે; કે ‘કન્નાડુકારીનો રાજ્ય કેરી માજુસોના કરીર ઉપર પમંધગતુ મોટું મુકાવે છે, અને એ દરી અલ જા મુધી રખાવે છે. જ્યાં તો આયા મરી અલ છે.’ આની કે હારિકા જેવી કિલ્લા તો આપણે નબ કરીએ, પશુ આમદ તો એટલેનાં રાખીએ.

રાજ્ય દારૂ પીએ તો એને પદવ્ય કરતા અલ મજુરી આકરે સં. ૧,૦૦૦ માં ‘મુરજુમ કકન (સુવર્ણપ્રખિપતા કુમિ) માં લખે છે:

‘ભારતવાસીઓના કક રાજ્યને દારૂ પીએ એ એમ સિલ્લા થાય તો તે રાજ્ય ખુલ્લે છે; કેમકે એની છદ્ધિ ઠેકાણે ન રહે તો તે રાજ્ય મહાવવાને લોખ મજાતો નથી.’

સાર

આ બધું જ્ઞાનમાં લઇને આપણે દારૂને આપણા દેશમાંથી કાઢવાને નિશ્ચય કર્યો છે. એ નિશ્ચયને પાર પાડવા સાર આપણામાં જે દારૂ ન પીતા હોય તે પીનારાને પ્રેમપૂર્વક સમજાવે, અને પીનારા દારૂ પીવો બંધ કરે તો કેવું કાઈ? — ‘નવજીવન’

સત્યાગ્રહ અને ખાંડી

કાકા સાહેબ ઉપર અંગ્રેજા થી, રિચર્ડ પ્રેમના પંચમણી માંધીએ નીચેનો ઉતારો અબુવાળેય ‘નવજીવન’ માં પ્રસિદ્ધ કર્યો છે:—

સત્યાગ્રહનો હેતુ સંયુક્ત સમાજ સ્થાપનાનો છે. એટલે આપણા ઉપર રાજ્ય કરનારાઓ પોતાના કિલ્લા મારે થી રીતે દુર્મંથ વેશ કરે છે અને ઠકાવો રાંધે છે એ સમજી બંધાઈ તો તેથી આપણા કામમાં મદદ થઈ. જે પ્રત્યેક માજુસને પોતાના મોઢાનું અને મદરવનું તથા આંતરકર્મીનું બાન હોય, અને જેકંપીબનું મદરવ પશુ સમજાવું હોય તો સમાજમાં વર્મવર્ગ વચ્ચે ભેદ હજા થાય નહિ. માજુસમાં કામરતું અને પોતે કલ્પે છે જે વાતનું જીવું બાન કે ખાંડી હોવાને બીધેલ ભેદ સંભવે છે. અણુદિ કરતાં પશુ આ વસ્તુઓનાં ભેદ કલ્પન કરવામાં મુખ્ય કામ બંધવે છે. જે કું ભેદ હોઈ તો કામ હોઈમાર મુકામીઓ અને જેનરી બંધ મારે માથે મોળે નાંખે, જે તે છતાં મારામાં કિંમત હોય, સત્યાગ્રહથી કલ્પન થતી મારી કલિતનું બાન હોય તો કું તે અન્યાયને સુધારી કહું, અને સુધારું પશુ ખરો, અને એને ખમર પાડતાં વેતલ ખરે માથે કાદેલો અંગ્રેજ એને કમાઈ કહે; આનંજનવ ઉપર રાજ્ય કરનાર આજાક પુરેલો બરામર

સમજે છે કે ભેદો અને વર્ગો પેદા કરવાનો અને ટકાવવાનો મામલો છે કે સામાજિક અને માનસિક સુખ અને દુઃખોનો ઉત્પાદક હશે આવાકીર્તી તેનો પ્રયોગ તથા ખર્ચ કરવાને અને સીને તે સ્વીકારવાને અને તેમાં ભળવાને સમજાવવા. નાણું એ જોઈ જોઈ મુશ્કેલી સાધન છે; અને સામાજિક મોખો અને ઇચ્છાઓ એ ખીજું છે. જાણ દિંસા અને તેના ઉપરનો કાણુ એ પણ હલકા પ્રકારની કામગીરી પેદા કરવામાં અને ટકાવવામાં આવકાલ ઉપયોગી થાય છે. સામાજિક મોખો અતિશય પ્રકારના અમ અને મદત્તકારીઓ ઉપર અસર કરે છે. જાણ દિંસાનાં સાધનો (ધરકર અને પોલીસ) ઉપર, નાણું ઉપર, અને સમાજમાં પ્રચલિત વસ્તુનીચની જાવનાની ઉત્તરક ઉપર રાજ્ય કરનાર વર્ગનો કાણુ હોવાને લીધે તે જમીન અને અર્થોત્પત્તિના અને વહેંચણીનાં ખીજાં સાધનો પણ કમળે કરી અને રાખી રહે છે અને આખા માનવસમાજને પોતાની મરજી પ્રમાણે નચાવે છે.

ફેટલોક વખત થયાં અને વિચાર ખાળ્યાં કરે છે કે અંગ્રેજ રાજ્યકર્તાઓ શાખનો, કરનારનો, અને ઉત્પાદકપદના પ્રકારોનો ભુલુલુ ફેરવતાથી ઉપયોગ કરે છે. રાજ્યકારણના નિહાતો અર્થનાર કોઈકે કહે છે કે રાજ્ય આખા સામાજિકતા અંકેશનું પ્રત્યક્ષ પ્રતીક છે માટે તેને કામચલાઉ રાખ્યો છે. અને તે કામ છે કે સામાજિક પુજામતનું એ જોઈ પ્રવળ સાધન છે માટે જો તે રાખ્યો છે અને એ દ્વારા સામાજિક રાજ્યકર્તાઓ કાકુકારો, વેપારીઓ, વરદો, ફેળવણીકારો અને બીજા બધા પ્રકારના જાહોજ માણસો અને તેમની સ્ત્રીઓની સુકમ પણ કમળ સામાજિક મદત્તકારીઓને કતેજ છે. પશ્ચિમ મા તે પનિકવર્ગની સ્ત્રીઓ તરતજ સામાજિક પુજામતનો ભોગ લઈ પડે છે. કામ અંગ્રેજીકર કાકુકાર અને તેની પત્નીને જો કામ અંગ્રેજી કોઈ કે મર સાથે જોળન લેવાનું કહેવામાં આવે તો તે કુતુહલ લઈ જાય, અને આવી પુજામતને લીધે તેઓ કામ કામ કરાવવા માટે કામચલાઉ અજાવવાને કે અમુક રીતે નાણું રોકવાને, કુંકમાં આખા પુજામતિયાઓ ને કહે તે કરવાને તૈયાર થાય છે.

બરાબર અહીં જાહીની રાજકીય અસર થાય છે. દરેક દરેક દેશમાં દરેકા અને પ્રસંગોપાત પહેરવાનાં વસ્ત્રો સાથે સામાજિક મોખાનો સંબંધ બેઝાયેલો છે. કામચલાઉ તરીકે અમારે આ અંગ્રેજીકર્તા રમત સિવાય જો કામ માણસ સહેલ કોલર કે નેકટાઇ વિનાનો જોવામાં આવે તો તે માણસ મજુર છે એવું તરતજ સમજી લેવામાં આવે. તમરે આ અને લાગે છે પાલિયાની જાંબાળો પણ કામચલાઉ અંગે કરવામાં આવે છે. જે હોડી બીજું મિલનું કમડું પહેરે છે તે પોતાના કામદારો જેવું અંદર કરે છે કે પશ્ચિમવાસીઓએ શોષિત વર્ગથી અને કામ આદી કરતાં અડિમાત્ર છે એવું હું માનું છું. તે કહે છે કે કામ નહિ તોયે પશ્ચિમની સંસ્કૃતિની પોહી વસ્તુઓ તો અને મરેજ છે. તે તેનાં વખાણુ કરે છે અને તેની નકલ કરવાનાં અને તેને અપનાવવાનાં પ્રયત્ન કરે છે. ખીજા બાજુ જે શિક્ષિત હોડી આદી પહેરે છે તે પોતાના કામદારો અંદર કરે છે કે અને હોડી સંસ્કૃતિ પસંદ છે, અજવા અને પોતે આરામમાં અને ફેશનમાં પડવા રહેવા કરતાં એકતોને મદદ કરવાનું વધારે મરે છે. તેનો દેશગ્રેય ભદ્ર હોડા અને નમ છે એવું તે જણાવે છે. તે અંગ્રેજોને પરખાવી દે છે કે હું તમારી પુજામતનો ભોગ લઈ પડું એમ નથી; અને સામાજિક મોખાની કથા પડી નથી, સર, લોડો કે

બેરન કહેવાથી સામાજિક મોખો મરે જો એવું હું માનતોજ નથી; અંગ્રેજોની લગી કહેલા સામાજિક ઉત્કર્ષ અને અહીંજ કહેવાની નથી અને આ દેશમાં કામચલાઉ અને વિખુટા પાડી કહેવાની નથી; હું અને એકતો કરતાં અડિમાત્ર માનતો નથી.

મારા અંગ્રેજી આદીનાં વખાણુ અર્થકાલની તો આશ્ચર્યમાં એ નાણું સંબંધે તો સારી રીતે વિસ્તારથી સમજાવ્યું છે નાણું અને જુદાંજુદાં કામોમાં ઉપયોગ થાય છે એથી કોઈકે જોતાંજોતાં પડે છે. જો તેને માત્ર વિનિયમના સાધન તરીકે વાપરવામાં આવે તો મુશ્કેલી વધી જોઈ લઈ જાય. પણ એ તો કામચલાઉ એટલે કે માણસના વિશ્વાસનું પણ પ્રતીક ગણાયું છે અને એટલાં જમારે હું કામ કહે તમારે વસ્તુતઃ હું મારી સકિત, કુશળતા, ખર્ચ, મગજ, પ્રમાણિકતા અને નૈતિક મારગ વિશે મારા દેશો વિશ્વાસ મેળવું છું. આ વિશ્વાસ સર્વસામાન્ય પ્રતીક અને આપવામાં આવતા પૈસા છે. જુદીવાર નાણું સિવાય ખીજા રીતે પણ વિશ્વાસ દર્શાવવામાં આવે છે એ ખાદ્ય દેઃ કામચલાઉ તરીકે અમ, આયમ, મદકામાં કામ કરી દેવું, કામ કરવાની કે મગવવાની તક આપવી. ફેટલીકવાર તો આ વિશ્વાસ દિવસો, મહિનાઓ કે વરસો સુધી અમકત થતોજ નથી. પણ વિશ્વાસ એ એકવાર બંધાયોજ હોય તો તે મોડાપહેલો અમકત થાયજ છે. જો માણસો પોતાની સેવા દ્વારા વિશ્વાસ મેળવવાનો પ્રયત્ન કરે તો તેઓ મલ મેળવવાને મરે છે એમ કહેવાય અને તે સમયનું આખા મિલ્ક કામ પણ રીતે અમકત થઈજ અને તેમનાં યોગદોશનો બોલો કપાડી રેશે. આ વિચાર જો હલકાં રાખવામાં આવે તો પ્રતીકનેજ મલ માની લેવાની, માણસના શ્રેય અને વિશ્વાસને બદલે નાણું મેળવવાની અને તેનો સંમલ કહેવાની જુદાં જો સામાન્ય રીતે થાય છે તે નહિ થાય. જો છોકરાઓ આ વસ્તુ રમકડા રીતે સમજી જાય તો તેઓ નાણું કે નાણું આંકાનાં મુલો દ્વારા રાજકીય ગુલામી માં નહિ ફસાય. (અમુક)

હોડીઓમાં બેકારી

નારાજ મન્દિઅન કૅપિસ તરફથી રજીસ્ટર કલેસા બેકાર હોડીઓનું નામો પ્રમાણે વર્ગીકરણ કરવામાં આવ્યું છે:—

દીનરમીય ૬૯, પેનમેન ૬, કલકા ૬૨, ફેટલીકર્તા કામ કરનારાઓ ૧૪૪, કમલમ ૧૬, બેકર અને કન્ટેઈનર ૧૨, કોન્ટ્રીમેન ૧૨, મોટર કામચલાઉ ૬૧, કરનીઅરમેકર ૧૬૫, શોપએસીસ્ટન્ટ ૪૪, બુકર ૭, પ્રાન્ડર ૭૬, પેપરન્ટર ૫૯, મજુરો ૨૧૪, દરજી, ૧૨, વેટર ૪૦૧, સોની ૫, મોન્ડી ૬, પોલીસ ૭, કોલકા ૬, કડીયા અને સુધાર ૨૬.

અવશાન

—અમને જણાવતા બેદ થાય છે કે કરનારમાં વેપાર કરતાં જો કે જેન. પાડીમાના પત્નીને ગમી બુધવારે આમતો અકરમાલ થવાથી અંબીર રીતે કામચલાઉ દત્ત અને ગયા મુશ્કેલી સવારે સર્વોવાસ પામ્યા છે. તેમના આત્માને પ્રચર કાનિ આપો.

—અમને જણાવતા બેદ થાય છે કે મી રૂઝવીનના પુત્ર બાઈ મોહમ્મદ કન્ટેઈનરની પત્ની ગમી મંગળવારે સર્વોવાસ પામ્યા છે. પુજાપાક તેમના આત્માને સતિ બદો.

હુટાણું હિંદ

(મયા અંકથી ચાલુ)

[આ પ્રકાશન માર્ગદર્શન સરસ્વતિ મંચમાળાનું પુસ્તક છે. શ્રી. કે. ડી. પાસવાળાએ લખેલું અને ગુલરાવ વિદ્યાપીઠના શ્રી. જેઠાલાલ શુભાશીલ મંધીએ તેનો અનુવાદ કર્યો છે. આ દેશમાં રસતા આપણા બાળ બેતેને આપણી માતૃભૂમિ વિશેના ખ્યાલ ધરાવે તે હેતુથી એ પ્રકાશન કાર્યાલયના આભાર સાથે તે ટુકડે ટુકડે આંક ડાખીએ છીએ.—અ. ધ. જો.]

દરિયામાર્ગનો વેપાર અને તેનું હિંદની તરફેણમાં નબળું પાડવું

એ હિંદુસ્તાન પોતાના કુખરડલોએ ખીજાવે તે તે લગભગ સંપૂર્ણ સ્વાવલંબી બની ગઈ છે. આપણા દેશનાં જરૂરિયાતોમાં આપણા કામ પદાર્થો વપરાય. ટાઇ પશુ દેશ પરદેશનાં બળરો કપર આધાર રાખતો થાય કે તરતજ તે હુડીમયમજી અને સફાઈ ગુલામ થાય છે. દર વર્ષે લગભગના વેપારનું નાણું ઉચું જતું જાય છે, છતાં તે પેસાદાર છે. જાત્રુ કારણ શું? તે હિંદુસ્તાન અને ખીજા દેશોમાંથી સોનું આંદો તેમજ વધારાના માલ મંગાવે છે તેનો ખર્ચો તે પોતાની જોડા મારફત, વહાણવટાની કંપનીઓ મારફત તેમજ ખીજા રીતે કામ કરી વાળી લે છે. હિંદ પોતાને માટે આટલું મથાક કરી શકે? ખીજાને માટે કરવાની વાત બાજુએ રાખીએ. હિંદમાં દરિયામાર્ગે ખીજા દેશોમાંથી આવતી તેમજ બહાર જતી વસ્તુઓનો આપણે વિચાર કરીએ. ૧૯૨૨ માં હિંદ રૂ. ૬૮ કરોડનું ગ્રાજી પાટ અને રૂ. ૨૭ કરોડની આ પરદેશ મોકલી હતી. આ રકમ કુલ નિકાસના ૩૮-૮ ટકા થાય છે અને તેનો વેપાર અને નફો બ્રિટીશોનાજ દાખમાં છે. આપણે રૂ. ૧૦૫ કરોડનું રૂ. પરદેશ મરાવ્યું હતું, પણ તે મારફતે મળેલા નફાનો ૨/૩ ભાગ તેા આપણે રૂ. ૧૮ કરોડનું કાપડ અને સુતર મંમાની ખેલ મેલ. જે અ.પણે પહેલાંના વખતની જેમ આપણી જરૂરીયાતનું અધુ કાપડ બહો બનાવીએ તેા બહાર જતું ધણું રૂ. બહોજ રહેશે અને વધારામાં ભાગો હાંદીઓને ધણી ગળશે તથા વહાણવાળા જોડાવાળા અને વીમા કંપનીઓને આપવા પડતા કરોડો રૂપિયા બચી જશે, રૂ. ૪૬ કરોડની અનાજની અને રૂ. ૭ કરોડની મશાકાંદી નિકાસ થાય છે તે કરતા ભાગ્ય નથીજ. આમકાંની નિકાસને લીધે કેટલાંએ નિરીપ દેશની વજીએતે કલક થઇ જાય છે. અરબાતમાં સરકારની મદદ મેળવીને પણ જે ભોંટા તેજનાં કારખાનાં ઉભાં કરે તેા રૂ. ૨૬ કરોડના તેજાંખીઆ પરદેશ મહારવાની જરૂર નહિ રહે. આપણે રૂ. ૭ કરોડની ધાતુ પરદેશ મોકલીએ છીએ જેના નફામાં જરાક વધારે મહેનત ઉઠાવાય તેા અહીં તેવાર કરી કઠામ જેવું રૂ. ૧૭ કરોડનું સેવાઈક અને પોસાડ, રૂ. ૧૫ કરોડનું સાંચાકમ અને રૂ. ૬ કરોડનો રેલવેનો સામાન બાવીએ છીએ તે ન ભાવડાં પડે. આ કલા છે સારે દરિયામાર્ગે જતો વેપાર થી રીતે બાજકતાં કહી સકાય? જે આપણી સરકાર જઠાતની દિવાલા ઉભી કરીને તેમજ ખીજા દેશોમાં જતા ગુજબ પાકને લીધે કે તેમનાં શુભેતકપ્રક્રિયાને લીધે ઉભાં થતાં સંઘર્ષોમાંથી ઉતરી જવા માટે આપણા નાજી દેશને મેળવવાની સમવક નહિ કરી આપે તેા જોઇએ તે કરતાં વધારે પ્રમાણમાં અમેરીકામાં ઉત્પન્ન

થતું રૂ. અહીંના ફોં દગારી દેશે, અને મંગલ છે કે કેનેડા પોતાનો લોભ પોષવા માટે પોતાને આ ઉત્પન્ન થતા વધારાના માલ વડે મુંગા હીંદનાં બળર મેલકક બરી દેશે.

હિંદની એકતા

લિખ લિખ વ્યવસ્થા અને ભાષાઓથી ઉભરાતું હિંદ, અવ-સામાન્ય રાજનય, રેલવેએ પાથરેલી જાળ અને અંગ્રેજી ભાષાના પ્રચારને લીધે એક થતું જાય છે.

અહર અને કાઠબંધાનના વખતમાં હિંદ લગભગ એક જ નીચે આવ્યું હતું. મરાઠાઓ પણ તેમ કરી કઠવા હોવ. એ અંગ્રેજો આ દેશમાં ન આવ્યા હોત તેા હિંદની જાળે કેવી સ્થિતિ હોત તે આપણે વિચારવું જોઇએ. તેના વિચાર કિનારે આવતા લિખ લિખ દેશના વેપારીઓ, જાણીતક જમાનાનાં ત્વરિત ગતિવાળાં વ્યવહારનાં સાધનો, અહીંના વેપારીઓનું પરદેશમયન અને વેપાર તથા જાળાઈ, જે બધાને લીધે હિંદમાં એકતા સ્થપાયા સિવાય ન રહેત. જાળે પણ યુરોપ કે જેની સાથે આ દેશની સામી સરખામણી કરી જોઇએ, જે ધણા નાના રિભાગમાં વહેંચાઇ ગયેલો છે. હિંદના માનસમાં કરોચે રાજ નથી. મોઝલેએ પોતાના ભૌતિક કાઠમાઠથી આ દેશની ખ્યાતમયન આખ્યાસિમકતાને કષ્ટિત મોજી પાડી હતી, તેમની આપા અપણી બધાનું અંમ બન-કે મધ હતી.

દુશ્મણપીડિત પ્રદેશમાં નહેરો બાંધવી એ રેલવે નાખવા કરતાં વધારે નહિ તોપણ જેના જેટલુંજ મદદરતું હોવા છતાં રેલવેનેજ પ્રાધાન્ય અપાઈ. આ રેલવે એક ૧૯૦૦ થી તેા ખોટનોજ વેપાર હતી. એટલે ટીકાકારને સહેજે કંઈ કામ કે રેલવે બાંધવામાં મુખ્ય હેતુ. બાજુથી રીતે કે ગેરવાંચની રીતે, અંગ્રેજ મુડી અને અરીચરોને કામ આપવાનો હતો. આ રેલવે તેા શું પણ પાકે રસ્તા પણ બદલ' થોડાં અમર્શ મુડી પહેંચ્યા છે.

સર્વે યાન સંવાદન કરવાના સાધન તરીકે અંગ્રેજી ભાષાને સ્વીકાર કરવામાં પણ ગેરલાભો રહેલા છે. હિંદની ભાષાઓ સંસ્કૃતમાંથી ઉતરી આવેલી હોવાને કારણે થોડું પણ હિંદી તે સહેલાઈથી શીખી શકે. દેશી ભાષા મારફતે વિષય બંધી અને સહેલાઈથી તેમજ વિગતો સાથે સમજાય છે. વળી તેના આખ્યાન તથા ચિત્રણ સંપૂર્ણ જ્યો તેજસ્વી કરી કઠાય છે. આપણા જાળકા પરદેશી ભાષાઓ શીખવામાં છંદગીના ઉત્તમ વર્ષો માળે છે અને વિજ્ઞાન, અજિત જેવા વિષયોમાં જેમની માતૃભાષા અંગ્રેજી છે એવાં કોંકરાંઓની સરખામણી માં તે ખોટી રીતે જોણાં દોશિવાર દેખાય છે. જે આપણને હિંદી કે ઉર્દુને ઈજવણીનું વાકન કરવાની સત્તા હોત તેા કેટલાંએ પરદેશી મંથોના અનુવાદ થઇ મથા હોત. પરદેશી ભાષા શીખવા માટે સમય, સાધન કે જ્ઞાનના અભાવવાળાં લાખો મારજોતેને સરખાવામાં યાન મળ્યું હોત તેા તે અન્ય વિષયોમાં નિજાત કઈ મથાં હોત. આજે તેા અર્વા કેટલાંએ પ્રકોની સુગંધ ઉજાજ રજામાં વેદાક જાય છે.

બ્રિટીશ રાજ્યને લીધે કેટલાં ભાગ થયા છે! અહીંની સર-કારનું કિત્તે મોટે ભાગે તેા વિભાગવાળું હોય છે. તેની સ્થિતિ 'ધરને નહિ અને ધાટનો યે નહિ' એવા કુતરાના જેવીજ છે. એક ખાકની શાકમાં ઉગેલા પણ પોષણ આપ-નારી માટીને અભાવે જરૂર કે શાકા વિનાના કાકનાં ફૂંદાને જેટલો રસ મળે એટલી સહાનુક્રમિ તેા તરફથી આપણને

યથે છે. હોંદ લેવા મોટા ખડોને આમળ વધવાનો વેગ આપવા માટે થયું મોટા ભળની જરૂર છે. (અહુડી)

રૂટરના અને અન્ય તાર સમાચાર

કરનલ મેડોક સાથે મુલાકાત

ઇન્ડિયન મેડીકલ સર્વિસના કરનલ મેડોક જેમણે માંખીજનું એપેન્ડીસાઇટીસનું ઓપરેશન કર્યું હતું તેમની સાથે લંડનમાં માંખીજની મુલાકાત થઇ હતી.

મદ્રાસમાં કેમી રમખાણો

‘મરાઠુરી’નો કબજતાનો ખબરપત્રી જણાવે છે કે મદ્રાસ ઇલાકાના એક ગામમાં કામી રમખાણો થવાથી મુસ્લીમો તથા હોંદુઓ બંને જખમાયા છે. પેલીસે કામચલાઉ કારિ કરી હતી પરંતુ મુસ્લીમોએ મુખ્ય બજારમાં હોંદુઓની દુકાને પર ઘાટ પાડી પા. ૧૦૦૦ સુધીના માલ છુટયો હતો. ગામના બીજા ભાગમાં હોંદુઓના ઘરો બાળા મુકયા હતા. પેલીસે ઘાટી ચલાવી હતી અને ૪૦ તોફાનીઓને પકડ્યા છે.

ક્રાંસની આવાત અને નિકાશ

ક્રાંસના વેપારના છેલ્લા નવ મહિનાના આંકડા બતાવે છે કે તેની નિકાશમાં ૫૦ લાખ ટન એટલે ૨૫ ટકાનો ઘટાડો થયો છે અને આવાતમાં ૧૫ લાખ ટનનો ઘટાડો થયો છે.

જેક્સલેમમાં મુસ્લીમ કેંગ્રેસ

જેક્સલેમમાં મળતારી મુસ્લીમ કેંગ્રેસમાં ભાગ લેવાને માણ સુલતાન અમદુલ મજીદ આપનાર છે અને લાં તેમને ખલીફ બનાવવામાં આવશે એવી સ્થાનિક વડમાનપત્રોમાં પ્રસિદ્ધ થયેલી હકીકતથી ખબરબગાટ થઇ રહ્યો છે. જેમરતથી એક મદેસા જણાવે છે કે પ્રદેશના રાજા હાઇડ્રુહને માણ સુલતાનની સાથે એવી સમજુતી થઇ ચુકી છે કે જેથી મુસ્લીમ અને હોંદી રાજકર્તાઓ જેક્સલેમમાં ખીલાફતને ટકાવી રાખવા બજેટ પુર્વે પાડવા ખુશી થશે પરંતુ વિચાર-શીલ મેડોકે રાજા હાઇડ્રુહ કે તેના ભાઇ અમીર અમદુલા પોતાના કુટુંબની બહારનાને ખલીફ નીમવાનું કબુલ કરે એવું માનતા નથી.

યુટનહેમ હોંદુ મંડળ

તા. ૪-૧૦-૩૧ ના દિને યુટનહેમ હોંદુ મંડળની મીટીંગ મંડળના મુખ્ય ડેપુટી ડાહ્યાના ભાઇ હરિભાઈ પોતાના પત્ની સાથે સ્વદેશથી આવ્યા તેમજ રા. વનમાળી કરસનના ભાજ-જમ્યાં અને રા. હમનલાલ સ્વદેશથી આવ્યા અને એક્ટસ-ટાઉન બનાવ હોવાથી તેઓનો સત્કાર કરવા મળ્યો હતી. નીચેના ભાઈઓએ જે પ્રસંગે સ્વરાજ્ય ૧૬માં નીચેની રકમો આપી હતી: મહેનજી બાજાભાઈ શી. ૫, દુબજાભાઈ રયા-ભાઈ શી. ૫, રવનજી રયાભાઈ શી. ૨-૬, મયુજાઈ જીવજીજી શી. ૨-૬, બાજાભાઈ રજુજીજી શી. ૪, વીડલભાઈ મોરારજી શી. ૨-૬, કેશવલાલ ત્રીકમલાલ મજર શી. ૨-૬, હમન-ભાઈ વનમાળી શી. ૫, ડેપુટીભાઈ કાજાભાઈ પા. ૧.

એજ લિસે રા. ડેપુટીભાઈ કાજા તરફથી પોતાના પુત્ર અને પુત્ર થયું સ્વદેશથી આવ્યા તેના માનમાં મંડળને દુધ પાટા આપી હતી. અને મળને પા. ૧ બેટ આપ્યો હતો.

તા. ૧૦-૧૦-૩૧ ના દિને મંડળની મીટીંગ મળી હતી. પોર્ટ ઇલીજાબેથના શી હાનિમ ગ્રુવરાતી મોચી મંડળના પ્રમુખ

તરફથી મંડળી પર મોચી મંડળની રકુલ માટે મેલાવેલ ક્લિક ઓફિસ જમત ઇવન રૂવના હસ્તે તા. ૧૧-૧૦-૩૧ હવન કિયા, તેમજ કાપણ હોઈ તેમાં ભાગ લેવા મંડળને આમંત્રણ આપનારો કામળ હતો. મંડળી બહસારીયા પી. ઇ. થી આવેલ પત્ર વાંચી સંબળાઓ હતો. તે પર ચર્ચા થવા માટે સર્વાનુમતે મોચી મંડળનું આમંત્રણ સ્વીકારી તેમાં ભાગ લેવા અને સર્વાનુમતે મોચી મંડળના રકુલ ૧૬માં મંડળ તરફથી પાંચ ગીતી બેટ આપવાનો ફાવ પાસ થયો હતો. પ્રમુખ, ઉપ-પ્રમુખ અને મંડળી એજેન્સી સંજોગો અનુ-કૂળ ન હોવાથી પોર્ટ ઇલીજાબેથ નાદિ જમ્મ કહાય તેમ હોવાથી રા. અહુડરના હસ્તે પી. ઇ. જમ્મ મોચી મંડળના બેટ આપવા ટરાબ્જુ હતું. મંડળના જમજમ બધા સહયોગ થયા હતા.

દુકાન ભાડે આપવાના ટેન્ડરો

ધી મુરત હોંદુ એસોસીએશનની ૧૨૯ વીક-ટાઈરીયા સ્ટીટવાળી દુકાન એક વરસનું ક્લીસ અને બે વરસનું એપરશન એ સરતે ભાડે આપવાની છે માટે ટેન્ડરો આપનાર ગ્રુહસ્થોએ માસીક બાડાની રકમ તથા ખીજનેસની હકીકત સાથે સીલ બંધ ટેન્ડરો રાનીવાર તા. ૧૪ નવેમ્બર ૧૯૩૧ સુધીમાં નીચેના રીરનામે મોકલવા અમર રૂબરૂ પહોંચતાં કરવાં. ઓછી અમર વધારે રકમનું ટેન્ડર પાસ કરવાની સત્તા જનરલ મીટીંગને છે.

પો. એ. એક્સ. ૮૨૬

મી. ખુરાલ મુખા મીસી

કરનલ.

જો સેક્ટરી.

નાટાલ ઇન્ડિયન કેંગ્રેસ

વાર્ષિક જનરલ મીટીંગ

નાટાલ ઇન્ડિયન કેંગ્રેસની વાર્ષિક જનરલ મીટીંગ રોયલ પીકચર પેલેસ, વીક્ટોરીયા સ્ટીટ, હરબનમાં રવીવાર તા. ૨૯ નવેમ્બર, ૧૯૩૧ ના રાજ બપોરે ૨૧ વાગે મળશે.

કામકાજ:-(૧) મીનીટ, (૨) સેક્રેટરીના રીપોર્ટ, (૩) હિસાબ, (૪) અમલદારોની ચુરબ્બી, (૫) મીટીંગમાં ચર્ચા શકાય તેવી અન્ય બાબતો, (૬) સામાન્ય.

સોરાબજી રૂક્તમજી પ્રમુખ

એ. આઈ. કાલ

પી. આર. પથર

જો. જોન. સેક્ટરીઓ

નોંધ—જે મેમ્બરોએ ચાલુ સાલની ફી બરેલી હશે તેઓનેજ મીટીંગમાં ભાગ લેવા દેવામાં આવશે.

હોંદી કોમની દરેક વ્યક્તિને કેંગ્રેસના મેમ્બર તરીકે નોંધાઈ જવા વિનંતિ કરવામાં આવે છે. નીચેના સ્થળોએ મેમ્બર તરીકે નોંધાઈ શકાય:- મિસર્સ પથર એન્ડ કુ. લીટલ એ સ્ટીટ, હરબન અથવા કેંગ્રેસની ઓફીસ, ૧૭૫ એ સ્ટીટ, હરબન.

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક ભરતું તાલુકું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેર્સન કરી સી.

જો. ડી. પી. મોહલવામાં આવશે. ફોન:-

P. O. Box 254.

Durban.

31 Short St.

ટાંસવાલ ઈન્ડિયન કોંગ્રેસ

માસ મીટીંગ

ટાંસવાલ ઈન્ડિયન કોંગ્રેસના આશ્રય હેઠળ ટાંસવાલના હોટીયોની માસ મીટીંગ તા. ૨૫ અક્ટોબર, સ્વીવારના રોજ બપોરે અઢી વાગે કોરનર ટ્રેસ અને બી સ્ટ્રીટ પર આવેલા પાર્ટીહાલ હોલમાં મળશે. સ્થાનિક તેમજ બહાર મામતા હોટીયોને આવવા વિનંતિ છે. મીટીંગમાં નીચેનું કાર્યકરવામાં આવશે. (૧) નાણા સંબંધી, (૨) આવતી રાઉન્ડ ટેબલ કોન્ફરન્સ.

એસ. બી. મેઠ.

સે. સેક્રટરી ટાં. પ્ર. કોંગ્રેસ.

નવાં વરસની અભિનંદન પત્રિકાઓ

૬૨ સાલ મુજબ આ સાલ પણ નવાં વર્ષની અભિનંદન પત્રિકાઓ ઉપાર્જ તરફવાર થવા આવી છે. જેઓ ટાંકણાસર પોતાના સગાં સંબંધીઓ પર તે હૈંદુસ્તાન મોકલવા ઇચ્છતા હોય તેઓએ પોતાના આઈરો તાકીદ મોકલી આવવા વિનંતિ છે, અક્ટોબર તા. ૧૬ મીએ ડરબનથી ઉપરતી સ્ટીમર કારાગાલામાં તે મોકલાઈ જવી જોઈએ. ફીમલ ડક્કનની રી. ૨૦ પેકેટજ પેની ૩.

મેનેજર 'ઈન્ડિયન એસિપિનિયન'

ફીનીક્સ, નારાલ.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

૬૨૬ બલુડ ૧૨૬ અને વેલ્ટરગલ સાર પેકીંગ કરી સી. એ. ડી. યો મોકલવામાં આવશે. બંખા:—
P. O. Box 842 Durban 129 Victoria St. 21

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વિગેરે

અમારે આ બતા દેખરેખ નીચે તાળે બને મહામુશી પરમાં દહેલો ગરમ મસાલો, કરીપાઉડર, હાલર, મરચાં, તેમજ કેરીનાં અને લીંબુનાં તેમજ મીઠાસ બામાર હાથેલાં મોડા મા બજાવેલ અમારી ગેરંટી સાથે મળે શકશે. બાને ઉત્તમ માલ, તમે પરમાં બનાવી શકતા નથી. એક વખત મંગાવી ખાવી કરો. મળવાનું ટેકાણું,

K. N. PADIA.

122 Victoria Street, DURBAN. 14

કીટીંગસ

પાઉડર

કીડી, લેધાઈ, માકડ, વંદા, માખી.

સલખા જંગુઓને

નાબુદ કરે છે.

ખાલીશ બનાવેલ. ફક્ત દીનેમાં વેચાય છે. F.A. 38

Box 247 & 317

Tel. "Khatri."

HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Proprietor of Asiatic Hotel.

Merchant and Transport Passenger Agent, Beira, P. E. Africa.

મોકલ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીગ્રાફ નંબર "ખત્રી"

હુસેન ઇસ્માઈલ (સરદારગઢ વાલા)

ટાંકણા પેકેજર એજન્ટ,

મેશ, પા. ૭. આફ્રિકા.

ધનામી હરીશચંદ્રા—સંવત ૧૯૮૮ થી

સંવત્સર પૂર્ણિમા

કંઈ પણ ફીમલ કે ટપાલ મળે લીધા બગર

ત ફલ મફત

મોકલવામાં આવે છે આજેજ મંગાવો

મહનમંજરી ફેરમણી અમનમર, કાઠીયાવાડ.

રેશમી માલ અને સ્વેદશી કપડાં

તરેહવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વેદશી માલ જથ્થામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી દરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

ચોળી, મલલાં વિગેરેને માટે જાત જાતનું રેશમ.

મોળાં, રમાલ, સાડી, મળમલ, શાલ, લાઇ, કોલર, કોર, શર્ટ, સુટને માટે સર્જ, આસામ

સીલ્ક વિગેરે વિગેરે. પુરૂષો, સ્ત્રીઓ અને બન્નેમાંજાને પહેરવા બેઝર્તી દરેક ત્રીજો

અમારી ત્રણે આન્થોમાંથી સસ્તામાં સસ્તા માને હાથેલા મળે શકશે.

ફાન ૫૬૫૪.

સી. કેવલરામ એન્ડ કુ.,

બાંક ૫૧૬૮.

૬૩ પ્રલોફ સ્ટ્રીટ,

કોન'ર માર્કીટ એન્ડ પ્રલોફ સ્ટ્રીટ,

બેહાનીસબર્જ.

આફ્રિકા વાળાઓ જરાક કાન દઈને સાંભળો

આ વર્ષે દીવાળી અને નવું વર્ષ ખુશાલીના પોકારો વચ્ચે શરૂ થનાર છે.

Parcel from
**KAPITAN'S
BALCONY
HOTEL**

DURBAN.

CORNER OF GREY AND VICTORIA STS
PHONE 3623

એ ખુશાલીમાં જુના અને બહુતા અનુ-
ભવીની લહેજતદાર મીઠાઈ વધારે આનંદ
આપશે.

આગળથી ઓડરો એકલી નોંધાવી દીઓ
કે વખતસર તમોને ઘર બેઠા પારસલ મળી
જાય.

બાવ માલના પ્રમાણમાં બહુજ સસ્તા
રાખેલા છે.

ઓર્ડર સાથે પૈસા મોકલવા બલામણુ છે. માઈસ લીસ્ટ માટે લખો :

KAPITAN'S BALCONY HOTEL, (મલિક: R. K. KAPITAN).

'Phone 3623.

Cor. Grey & Victoria Streets,

DURBAN. 36B

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ બનાના ૨૫/- કેસ, પાછનાર નં. ૧ ૫/- કન.
દરેક બતલ તાજા ફ્રુટ અને વેજીટેબલ સાર પેકીંગ કરી
સી એ. ટી. થી મોકલવામાં આવશે. ફ્રેજીલ જારી.

'Phone 327 Tel. add. "Letopco."

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રુટ અને વેજીટેબલ માટે કં દીના ઓર્ડરો ઉપર ખાસ
ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાતો કરશો.
P. O. Box 755. 55 Bond St. Durban. 31

તમારા ધંધાની બહાર ખબર ક્યાં છપાવશો?

‘ઈન્ડિયન ઓપિનિયન’ માં

જે જુનામાં જુનું લોકી કાપુ નાના સાદ્ય આફ્રિકામાં વંચાય છે.

બાવ અને નકલ માટે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

હિંદના પ્રખ્યાત ગવૈયાઓના નવા રેકોર્ડો

ગમે તેવા ગાયના વાળી રેકોર્ડો ઘરમાં રાખવા કરતાં દરેક બાળના મન હરી લે તેવા પાર્થિક,
આચાર્ય અને સંજારીક બોધથી ભરપૂર ગાયનોની રેકોર્ડોના સંગ્રહ કરો. આવી રેકોર્ડો મનને
ખુશ કરે છે અને આનંદ આપે છે.

(રામ કાંદખરી) ગુજરાતી

“અરે જખી ધીમે ધીમે દગ ભર”

“પતિ વીના પ્રેમાદાના મનના”

નંબર ૬૫૬.

(રાજ બહરવી) ગુજરાતી.

“દિના નાથ દયાળ નરવર હાથ મારો
મુકશોમાં” (કેશવકૃતી)

“તુરશે મારો તંબુરાનો તાર.”

નંબર ૭૫૦.

દસમ બનાવટના, સુદર દેખાવ વાળા અને ગદુર સાઈન્ડ બોક્સ વાળા પ્રોફેશન તેના જોતારને ધણા આનંદ
આપે છે અને તેની સાથે બમારી રેકોર્ડો વાપરવાથી દસમણો આનંદ વધારે આપે છે.

શુભરાને હોર્ડ. બમારી મકદુર મચેલી ૪૨૧ ગઝલવાળી ખુશ વાર રેકોર્ડ ખરીદનારને ભેટ આપવામાં આવશે.
બમારે આથી પ્રોફેશન અને રેકોર્ડો ખરીદનારને નાજાની ધણીજ ખચત થશે.

'Phone 2447,
P. O. Box 1155.

Agent of H. M. V. RECORDS.
E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

36 A

Million @ Perion

No. 44—Vol. XXIX

Friday, October 30th, 1930

Copyright © 1997 by The McGraw-Hill Companies, Inc.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

ଦ୍ରୁ. କରାଂଗ

മിമിക്രസെ

સાચો જાણનારો વા. રાજીવે ૧૯૮૪-૮૫ ૬૯૭-૭૦

4. *Staphylococcus aureus*

નવેમ્બર તા. ૧૬ મીં ને મુંબઈ જવા કિપડો.

મસલમાની ધીરશી, પાઠકોના સ્વાગત :

रपेशीमल ५। ५-८-० न। धीसागथी लेखन ५। ५।

संख्या—इटाइओओ पैदावा मोटा हागीना मदीये ११ वाग्या जमाई करत म्यां पडोम्यां ३१वां

સોનક અને ઈન્દર મારે એક મહિના અમાઉથી બદામરત કરશે.

દરેક ઢાંઢી પેસીન્જર પોતાની ઠીઠી જમાડી જોડીતમારી ઢેલી અને જઢાર મામવાળા વાઢ/માઢે જમાડી જાઢે. ધવજમવઢાર ઢરવાઢી ધજ માઢ જઢરી, ઢીમરને ધગઢુ ઢરેઃ કામઢાજ જમાડી જતી ઢેખરેળ નીઢે મામ છે.

SHAIKH FILMED & SONS.

390 Pine Street,

Tel. Add. 398 414 Durban.

ସମ୍ପାଦକଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧାଂଜଳି ପାଇଁ ଧନ୍ୟବାଦ—(ପୃ. ୧୫-୧୬)

સેન્ટ્રલ ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ સ્પેશિયલ એડમિનિસ્ટ્રેશન

500 411404 6 10 823494

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED
By Advertising In The **INDIAN OPINION**

By Advertising In The

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

FILE

Tel. Add.

RUSTOMJEE.

NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE.

Principal Representative for the Union of

SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17. First Avenue.

DURBAN.

白粉

તમારું પીસવાનું ક્યાં કરાવશો?

પીસેલો તૈયાર માલ ક્યાંથી લેશો?

મરચાં, હળદ, કરી પાવડર, મરમ મસાલો, મરી, મુંઠ, અડદની દાળ, ચણાની દાળ, ચોખાનો આટા, મેથી, ધાણા, છરૂ વિગેરે વસ્તુઓ વેપારી જરૂરી અપટ્ટોટ મશીનથી માં પીસેલી તૈયાર મળી શકે છે. ધરના ઉપયોગને માટે ખાસ પીસવાનો મોર્ડર આપવામાં આવે તો તે પણ કિશ્મત ભાવથી પીસી આપી ગ્રાહકોને પુરેપુરો સંતોષ આપીશું.

એક વખત અજમાયશ કરી જુવો:—

A. Baker & Co.,

'Phone 1586. 154, Queen St.
DURBAN.

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and mailed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

નાશાલનાં નંબર એકના ખાતાના, પછનાપલ વિગેરે ચીજો આરડર મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

દરેક આરડર ઉપર જાતી કેમરેખ રાખી સારો માલ, સારી પેકીંગ કરી કિશ્મત ભાવથી મોકલવામાં આવશે.

કેપ પ્રાવીન્સ, ટ્રાંસવાલ, ફ્રીસ્ટેટ, ફાઉસીઆ વિગેરે દરેક જગ્યાએ મોકલવામાં આવે છે.

લખો: રવજી ભુલા,

પો. બો. નં. ૫૨૧.

૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,

ડરબન, નાટાલ.

20 A

'Phone 3887. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN.
HBERABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

ટેલેફોન ૩૮૮૭ અને ગ્રે સ્ટ્રીટ પર ચઢાવનાર
અને કમીશન એજન્ટ.

વેલીંગ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ડી. થી મોકલવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૮૭, બોક્સ ૩૧૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન. ૨૩

તમારા ગ્રાહકો માર્કો જાણે છે

સ્ટામ્પર "સ્ટ્રીટ" માર્કોના કપડાની જાહેર ખબર મળતાં દેશના નેટીવ કાપડોમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે નહીં માત્ર છે. સ્ટામ્પર "સ્ટ્રીટ" માર્કોનું કપડું સ્ટોક કરે અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકશો.

આ "સ્ટ્રીટ" ના
માર્કોની તપાસ રાખ
જો અને કમીશનથી
ચેલતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એમ. બેરપર સમીથ એન્ડ કો.

(પીટી) લીમીટેડ.

જોહાનીસબર્ગ, કપટાઉન, ડરબન,
પાર્ટિસીપેશન.

23

અઢવાલીક પંચાંગ

ચારતી	દી	મુસલમાન	પારસી	મુસોલ્મ	જુડીસ
૧૯૩૧	૧૯૮૭	૧૯૫૦	૧૯૦૧	ક. મી.	ક. મી.
અ. સ.	આ. સ.	અ. મ. હી. હી. આ. મ. ર.	કે. કે. ક. મી.		
પુ. ૩૦	વ. ૪	૧૭	૨૭	૫-૫	૬-૧૬
ક. ૩૧	" ૫	૧૮	૨૪	૫-૪	૬-૧૭
ર. ૧	" ૬	૧૯	૨૫	૫-૩	૬-૧૮
સ. ૨	" ૭	૨૦	૨૬	૫-૨	૬-૧૯
મ. ૩	" ૮	૨૧	૨૭	૫-૧	૬-૨૦
જ. ૪	" ૯	૨૨	૨૮	૫-૦	૬-૨૧
અ. ૫	" ૧૦	૨૩	૨૯	૫-૦	૬-૨૨

રેકૉર્ડ બેર

ધર બેર લક્ષ્મી.

શી ૧૦ માં પા. ૨-૦-૦૦.

દમરે ભાં આમદાન રેકૉર્ડ ગાઉડ બુક આવી છે. દરેક નામીયુ બાયન પુરેપુરે કાપવામાં આવ્યું છે. બેર ભાગીની કલ

શી. ૧૦ રાખવામાં આવી છે જે કે જેને અસલ બાવ પા. ૨-૦-૦૦ છે.

દમર રેકૉર્ડ અરીદનારને બે રેકૉર્ડ બુકીસ આપવામાં આવશે.

દરેક રેકૉર્ડના બાવ શી. ૫-૦.

પીચાર કંપની

૧૦૪૮૬ વરસ હી દસરત દિલે નાકાદો મુનવર મેં રહી.
૧૦૪૮૮ કણી પરાદ ૨૨ મું મેં રાજકા.
૧૦૪૮૭ આજ સુનને હોં વેા અપના મુદો આ કહેને કા હોં.
૧૦૪૮૬ ઘું આજ દિવ વહેસત મદા દિવના હો ઝીસકા.
૧૦૪૭૭ ભના હો અઈ કળા ને મહીના નવીન સો.
૧૦૪૮૬ પરાં મેં રહેના યારકી દુલવાર હો ગયા.
૧૦૪૦૮ બસ કોઈ હી જલ્લે મેં હમ બન ગમે સવહાઈ.
૧૦૪૨૩ દિલમેં નજરો મેં ને વો દુરામને ઈમાન રહે.
૧૦૪૩૮ મેં તો ધરાય મેં ભમે બસુંગી.
૧૦૪૫૨ કોઈ નુરે મુંજરસમને લોભાયા મેરા દિલ હો.
૧૦૪૬૭ તન તન કે હરતે બાર મેં સમસાર રેલ ગઈ.
૧૦૪૭૨ મેરકા કીડરે વફા હોઈ કે ભતે કસું હો.
૧૦૪૨૩ દિલમેં નજરો મેં ને વો કાફેરે ઈમાન રહે.
૧૦૪૦૮ ને રખસારે રોચે નજર ભયગી.
૧૦૪૦૨ હીયામતકા કહેલ આપ કે નખસારે રખને દે.
૧૦૩૯૪ રંગે મુદરયા મોરી ખાલ પીચાર.
૧૦૩૫૪ ઘણા... ગાનેબર બનકે આંખો.
૧૦૩૫૪ ઇસ-દપસે જલ્લ અપની કલ... નાખસાઈ.
૧૦૩૫૨ અપની આંસી સુરત હીવાદો નખી.
૧૦૩૧૮ મેસુમે પ્રતોદાહા ને હીવાના હો ગયા.
૧૦૩૦૨ હીવાને મેં કીડરે દિલ હીવાના રેલ ગયા.
૧૦૨૮૬ વહી હતા હો ખુદા કીલસે ને બંદા મગિ.
૧૦૨૬૨ અમર દિલરમેં મુંહી છના મહેમા.
૧૦૨૪૫ ખનાલ કળી કસ પર મેં તોરે વારી ભલગી.
૧૦૨૨૬ અપના જલવાળી ગરા મુનકા હીવાયા ન ગયા.
૧૦૨૦૭ બોતે ખુદા સરકમેં હો દુરખતે રસુલગી.
૧૦૧૮૬ વો કાબિલા કળા વો આલા મોહમમદ.

આસર રહીત

૬૩૬૪ ને મુસુર મેં કોઈ મલછા હી ખું હો.
.. મેહબુમે ખુદા સરકમેં ગહેલરદે હમારા.
૧૦૨૪૬ ક્યાં દુર કિયા મુગા.
૧૦૧૫૧ મુલસામે ટસને રખસે ને પરા.
૧૦૨૦૮ ક્યાં કિરે ભતે હો આંખોમે.
૧૦૦૩૬ કોરો કે ગુલા.
૬૩૬૬ ક્યાં અઈ ખઈયાસે ભના હું દિલસે કમ.
૧૦૦૬૭ સોતે ને નખીકા મુનકે જલવા નજર આવા.
.. અયદામે જમણે સરદે અખસાર કમીન દે.
૧૦૦૫૭ મહમુદે મુહામમદખમે નખી યા અબદુલ કાદીર છલાની.
.. ખતા પોલ પ અતા પશ્વર મહમુદીન સોયાની દે.
૬૮૬૦ દુવાદે સરમેં છસદીનસે મેરે સોહા મોહમમદ કા.

સુલ્કામ નખી

૧૦૩૮૬ તસવ વરમેં કીસીકાં ઝીનતે આગાસ હો બના.
૧૦૩૩૮ દોતે હોતે ઈસ કદર આદેહા વલકત હો ગઈ.
૧૦૩૧૬ ને તડપાવીદે દિલ મેરા વો કુરત હો મોહમમદ કા.
૧૦૨૨૭ કાસ મેરી નખીને શોડ.
૧૦૧૭૧ સાજીને બનાયા હો મય ખાને મેં મયખાતાં.
૧૦૦૩૧ તેરી રહેમતોં કા નહાં હો હર મેં હરે સોતે.

કહકહાન

૧૦૧૧૫ પદા ને અઈસે રમેં ને નીકાળ ગાની મેં.

૧૦૨૫૭

૧૦૨૨૫

૧૦૨૦૫

૧૦૧૬૬

૧૦૪૦૭

૧૦૩૩૧

૧૦૨૪૧

૧૦૨૧૮

૮૧૬૦

૧૦૪૩૭

..

૧૦૦૭૩

૬૮૪૪

૧૦૩૮૩

૧૦૩૪૮

૧૦૩૧૩

૧૦૨૭૮

૧૦૨૮૭

૧૦૦૭૪

૧૦૨૬૧

૧૦૨૮૦

૧૦૧૦૭

૧૦૪૧૬

૧૦૨૦૨

૧૦૦૬૦

૧૦૦૫૦

૧૦૪૭૭

..

૧૦૪૮૭

૧૦૪૨૧

૧૦૪૩૫

૧૦૪૫૦

૧૦૪૭૫

૬૬૧૬

૬૮૩૫

૧૦૧૬૨

૧૦૧૮૦

૧૦૩૬૮

૧૦૩૪૪

૧૦૪૦૫

૧૦૪૪૧

દે સીતમ નાજોસે આના જુતે પુરકન તેરા.
રમ રમ મેં અળ અઠાજે બીસગીલ નજર આતા હો
હરદને આજ કલેલકા દુગા રખા દે.
હમ બને ઇસક મેં હીવાનેબી સોહાકા.

આગા ફેઈલ

ખ્યારી અમ્માં અમ્માં મુલે ખુના નદો.
અન બી કનકી નજર કી.
મેસુ બીગડ બીગડ કે હરખાર.
કનસી રાખ હો મેરે અઈ પે.
સગાફર હાય મેં મેંહી નહાના કિસસે સીખા દે.
કીસને કહા કે દામ વફાફાર મર ગયા.
જહાન બાત કસ સોલા રૂી ચલી હો.

કે સી ડેઈ (આંધળો બાનાર)

મુલે કીયા હુતર ઝનેકા બલા મીયા કાંદી મેરી
જબતક આંખેં વા રહે.

અલી હુલેન (આંધળો બાનાર)

મેરે અમુલસે મુનકા હો વલકત રસુલ કી.
તોબા રહે સકતી નહી સાકીકા નેબન હેખ કર
વો બોલે કે મેરા મોઝ હીવાના નહી દે.
અમમ રંગ બેલા અવ અમબેલા.
અ નો પીત કે કારન એગન બહ.

પીચાર સહકા

મરતે સારખ હોાર સળ રાખ બોલ કાલે
અવ બલેવા મોરી ભરને કા પનિવા.

બાઈ હેલા

એ તેમે વાર મિલકે ખોસે—પાલો.
રખીયો કે મર આના ભના મુરા હો.
મને કે દિન હોં મુમ્મો પે હોં હુદ આપે હુને.
કસ વાઈકા મતલબ કયા સમજું.
અમકા હીયા સખાબકા આલમ નહાબને.
એક ફુસાના સુન મધે.
બાંન તો અમર ન હુમે અખમે કમર કસ રસકે.
શબે કુરકતમેં મેરે લખસે ને માલે નીકમે.

ગીસ કુલકી

કના કનસી બકા કનસી અવ હસકે આરાગા હઈરે.
રૈયાં તેરી મોહીમે ગેંદા બન ભલગી.
સર ફોગીકી તમજા અવ હમારે દિલમેં હો.
હાકીકા ખુદા દુગદારા ભવ દિલબર દિલ આરા
બને કીયા સાકી કી આંખોં ને છાસા કર કીયા.
મર હમસે કાઈ ખુલે હો ઈસક કયા બલા દે.
બરેલી કે બાબર મેં મુમ્મકા ગિરદે.
ખુલકે વી ખુલબ અલ્લાહ કા બી ચાંદ ન કર.
વહાં વદ હરતે નમુક મેં નિમે તલવાર બેંકે દે.

અમમબીરી બન

દિલને મીટ ચાટ કે તે આઠ નેહાંતે કોને દે.
અન અપની હસીનો પર અવે કીલ ન કીલ કરના.

બનકીબાઈ

ઈસકમેં કીયું કર બમે બન બળી મુસકીલ દે
હર બળી મળ પે વો બે દાઈ કીયે બતે દે.

ઈલામી રેકૉર્ડ—સુરે વારાગી, અસલ કસી. સુરે ઈલામી, અજાન, સુરે કુસુ. અને આસાર રહીત અને આગા ફેઈમાં ગરસીવા.

C. KAMALUDIN.

Phone 3542 Central,
55 Commissioner Street,

P. O. Box 8398,
JOHANNESBURG.

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

C. HATTAS,

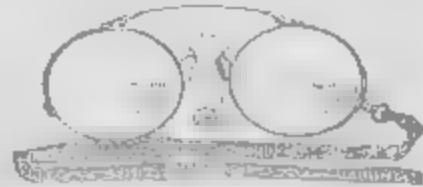
Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 A, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B. We do not employ Travellers.

25

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

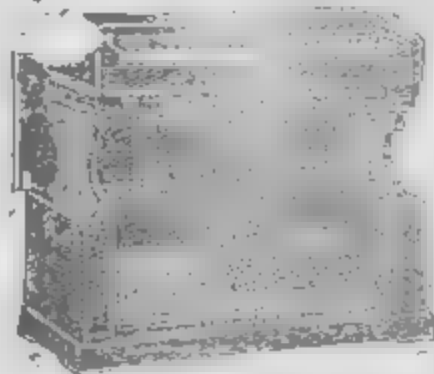
Write or give a Call at

GOSHALL'S MUSIC SALOON.

Prop. A. N. GOSHALL.

P. O. Box 480.

151 Queen Street, Durban.

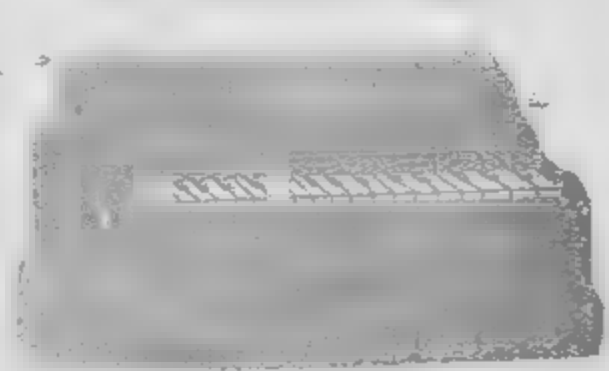
હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે હરેક ઘરમાં હારમોનિયમ સંગીતવાળી જરૂર છે એ હશે. પુરા પાડીએ જીએ. મુબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હાથના, પગના, પેડિંગલ હરેક જાતના મોડા અને મધુર સુરના હારમોનિયમો બહોલ સ્ટોકમાં રોકાયેલ છે. તે સીપાય પ્રથમ કા. ૧૫ મધુર સુર, બહુ જોરેર પાછું મળશે. હરેક જાતના હારમોનિયમો સીપરોન હાથ ખાલીથી સ્વી આપીએ બંધ. હવે યા મળેા:—

મોસલીયા મ્યુઝીક સલૂન

(મોસલીયા એ. વન. ગાંધીમા.)

પી. એલ. મોસલીયા ૪૬૦. ૨૩૧ કવીન સ્ટ્રીટ, દુરબન.

Indian Opinion

No. 44—Vol. XXIX.

Friday, October 30th, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.
Price: Fourpence.

INDIAN FEDERAL SAFEGUARDS

ADDRESS BY SIR KURMA REDDI

IMPORTANT reference to the Indian political situation was made by Sir Kurma Reddi, the Indian Agent at the meeting of the Maritzburg Indian Parliamentary Debating Society last week. As the speaker was a Minister in the Madras Government in the first Dwyer Committee, inaugurated under the Montagu-Chelmsford Reforms, and for some time Professor of Constitutional Law in the University of Madras, authority was lent to the statement he made.

Sir Kurma traced the history of the Indian constitution and after pointing out how the Government of India Act of 1919 provided for the Statutory Commission at the end of ten years, he said, that the Simon Commission Report had become a dead letter even before the ink had dried up on the pages it had been written.

He detailed the circumstances in which the Round Table Conference was constituted and referred to the conclusions to which the Federal Structure Committee had arrived at.

Taking the "safeguards" suggested by the Round Table Conference as essential for the safety of India, and for the stability of her financial position as his text, Sir Kurma severely criticised certain aspects of these safeguards.

He was willing to concede, he said, that certain "safeguards" were essential. He agreed in particular that defence, foreign relations and relations with Indian States might be treated as "reserved subjects," to be directly under the control of the Governor-General, who would be responsible to the British Parliament.

Defence

"In these days," he said, "when Dominion status has been acquiring a fuller meaning, almost equal to complete autonomy, and the Dominions have been claiming the right to secede, it might seem anomalous that there should be in India some departments to be solely administered by a Governor-General responsible to the British Parliament and not to the Indian Assembly."

But considering the peculiar position of India and the need for "hastening slowly," Sir Kurma would not object to these restrictions in the hope that they would soon be removed.

On the question of defence, however, he was keen on one particular subject, that of the military expenditure of India which, he said, bore the highest proportion to total expenditure of all countries of the world.

He pointed out that the post-war expenditure had increased by 160 per cent., while Britain's expenditure rose only by 49 per cent., and the expenditure of the Dominions only by 33 per cent.

Taking the figures given by Mr. Per. Jacobson, who was for some time in the secretariat of the League of Nations, he pointed out that the armaments expenditure of India was 1,069 million gold francs, while that of Australia's was 151 millions, Canada

93 millions, Irish Free State 74 millions, New Zealand 25 millions and South Africa 25 millions gold francs.

Thus the total of all the Dominions put together, he said, came up to only 470 million gold francs, while India's expenditure was 1,069 million gold francs, or nearly three times as much as the expenditure of all the Dominions put together.

The central revenue of India was 88 crores of rupees equivalent to £66,000,000. The expenditure was represented by the same figure; of these the military expenditure alone was £11,000,000 or £41,000,000. Thus making it a higher percentage of total expenditure than in any other country.

The Simon Commission, stated Sir Kurma, had admitted that economically this expenditure was unproductive unlike expenditure such as sanitation or public health, nor was it a case of redistribution of wealth within the country itself, as was the case with expenditure on public services. Thus it was a heavy drain in no way helping the productive efficiency of the country.

There were at present 55,000 British soldiers in India and he urged that provision should be made in the Constitution for the gradual reduction of these soldiers, so that within a period of 10 years there would be no more British soldiers in that country. Provision should be also made for the training of Indian soldiers as army officers so that within the same period the Indian Army, mainly, if not wholly, was officered by Indians.

He said that as far as military expenditure was concerned the Governor-General should act on the advice of his Ministers.

He then expressed himself strongly to the effect that too much stress was being laid on the Hindu-Muslim differences. These would adjust themselves as soon as self-government was secured.

He agreed that minorities required protection, but provisions like those known as "entrenched clauses" in the South Africa Act of 1909, ought to satisfy these minorities.

He also agreed to the "safeguards" provided for the repayments of loans, for the payment guaranteed by the Secretary of State for India and that adequate provision should be made for the security of British trade and property interests as existing at present in India.

He was perfectly willing that the I.C.S. and other All-India services should be protected and that their rights should in no way be infringed upon.

But in regard to those who would be appointed hereafter, the matter should be entirely under the control of responsible Ministers who would fix the scales of salaries and conditions of service according to requirements.

Special Powers

In connection with the special powers sought to be vested in the Governor-General for the preservation of peace and tranquillity of the country, Sir Kurma urged that there was no need for such powers and that such powers should be vested in

the Ministers, safeguarded by the "entrenched clause," in case of extreme importance "certified" by the Governor-General.

He further urged that the Governor-General's advisers, even on "reserved subjects," should be themselves selected from the elected members of the Assembly or the Senate, and that they should be collectively responsible, along with the other Ministers, who were liable to vacate office when their colleagues resigned, though they might be reappointed in the next Cabinet.

Further, he added, they must be members in whom the Prime Minister had confidence as much as the Governor-General.

The People's Concern

"The financial stability and maintenance of Indian credit are the concern of the people. India and autocratic powers ought not to be reserved to the Governor-General and unless the people have the control of the purse, democracy becomes a sorry farce and a mockery.

"It ought to be within the purview of the Legislative Assembly, and the Legislative Assembly alone, to deal with currency, coinage and exchange and with all financial matters in general.

"You cannot eternally depend," he declared, "upon British military officers to administer the policy and programme of the military affairs of India, but you must train Indian Ministers in the art of looking the subject, and if only for this purpose, Indian Ministers should from the beginning be appointed in those 'Reserved subject' departments.

"If Indians are to be masters in their own houses, if India is to have full responsible Government, if India is to have anything like Dominion Status, if Indian ascent is to be unbridled and peace and contentment is once more to reign in that unfortunate country of mine, nothing short of that which has been suggested here will satisfy her requirements.

"Let us hope that British Statesmanship will rise equal to the situation, that British generosity and prudence will feel the need for satisfying the people of India, their aspiration will be granted and then India, as equal partner in that great Empire will shine much better than ever as the brightest gem in the British diadem.

"Let us hope and trust in the great British nation that nothing will be done which may lead to the disruption of the Empire, and that everything possible will be done which will add, not only to the peace and prosperity of India and Britain, but also to that of the whole world," were Sir Kurma's concluding words.

While admitting that sufficient "safeguards" should be provided for the discharge of the obligations incurred by the Secretary of State, Sir Kurma strongly objected to powers being invested in the Governor-General to interfere with the financial policy of Indian Ministers and Legislative bodies.

Unanimous support was given to the motion which was carried. It read as follows:-

"That this House is strongly of opinion that the 'safeguards' recommended by the Federal Structure Committee of the Round Table Conference are too stringent and restrictive of Indian freedom and require reconsideration."

Notes and News

EVERY public worker and leader will do well to assimilate the following words of Mahatma Gandhi:-

"Voluntary poverty is essential to every social and political worker who wishes to remain untouched by the hideous immoralities and untruths that one smells to-day in ordinary politics. To understand the poor people whom one is trying to serve, it is necessary to become one with them, dispossessed, discarding wealth and the pomp of possession—then one feels one's hands clean and can work for the sake of working and not for sordid, golden gain."

PUNJAB Ramesh, M.A., Principal of the D.A.V. College, Hoshiarpur, India, and a prominent missionary of the Vedic religion has arrived in Darban by the Indian boat that came in last Wednesday. We understand Panditjee is here on a short visit to see the country and to meet his countrymen living in this sub-continent. We extend to Panditjee a hearty welcome and hope that his stay will be a happy one. His presence amongst us will no doubt be of very great value as we will have much to learn from the Professor about our Motherland. A welcome reception in honour of Panditjee will be held on Sunday under the auspices of the Arya Samaj at the Parsa Rastomjee Hall at 4.30 p.m.

The Indian community may expect very shortly another distinguished lady guest from India in the person of Shree Baburam who edits *Chintamani*, a paper published in Madras.

In an article in the *Modern Review* Mr. Hemaraj Chaturvedi who is working in the interests of Colonial Indians has made a suggestion that Colonial Indians should invite some people from India to visit their colonies and study their problems. For example he suggests the names of Mr. S. G. Vaze, Editor of the *Servant of India*, and Swami Ishwari Dayal Bandyopadhyay. "These gentlemen," Mr. Chaturvedi writes, "will make a happy combination and will be able to establish some circles in different colonies to study problems of Greater India. Our colonial friends contribute large amounts of money to help the educational and other institutions in India. Can't they spare a few thousands for this purpose?"

A new site is being developed by the Darban Corporation for the Indian morning market behind Bera Road Station, near Warwick Avenue. The new site is three acres in extent. It is proposed to enclose it, and inside will be the fruit and vegetable stalls on raised platforms, sheltered by a roof. Tables will be used to sell from, so that nothing may be sold "off the ground," as is the present practice in Victoria Street. Separate "lines" will be made for the harnessed carts. A sum of £11,000 has been placed on Darban municipal estimates for the layout of the ground and the necessary buildings. The new arrangement is expected to be ready by June or July next year.

The Darban Indian merchants have decided to form an Indian Chamber of Commerce at Darban. Mr. I. M. Bobat was elected chairman with Mr. Ismail Moosa as secretary. It was agreed to have a committee of 15 with five to form a quorum. Those present were Messrs. M. E. Lakhi (who presided), N. Rastomjee, E. O. Coovadia, S. Himel, A. A. Mahomed, A. E. Kasi, S. I. Mall, G. Subah, A. B. Moosa, G. M. Ammal, I. M. Bhat, N. Bhoola, I. S. Bhoola, M. C. Bussa, Moosa Meer, G. M. Anglia, M. A. Mulla, A. B. Moosa, I. V. M. Jooma, I. A. H. Moosa, M. A. H. Moosa, M. E. Moosa and M. B. Naik.

MAHATMA Gandhi is reported by Renter to have spent half an hour in rural English surroundings amongst the goats at the Islington dairy show. He gently pulled two goats which supplied him with his famous daily glass of goat's milk to the amusement of a large crowd of spectators. "Goats were delightful," said Mahatma Gandhi, expressing the opinion that English cows and goats were incomparably superior to those in India which were underfed like the Indian people.

We have to be thankful to the Calcutta correspondent of the *Natal Mercury*, that busy body trying to confuse the world about the movement in India, for the piece of news that during a speech at Birmingham Mahatma Gandhi had addressed a few strong words to the Indian Princes. He is reported to have observed that if he had the opportunity he would "dispossess the Princes of their insolent palaces."

The Princes are too thick-skinned to be affected by even harsher rebukes.

MR. Sen Gupta, ex-Mayor of Calcutta and leader of the Congress Party in Bengal, who sailed for England, with his English wife, who is visiting her home country for the first time in seven years, is reported to have spoken in the course of his address in Bombay of the coming war between Britain and India and renewed boycott of everything British and to have stated that Bengal would prove to India that self-government was not even a question of months or weeks but only of hours.

THE secretary of the Indian student's Central Association, 2, Beaufort Gardens, Drompton Road, London, S.W. 2, has issued the following notice for the benefit of Indians intending to proceed for further studies in England or the Continent:—

Students proceeding to England are advised to intimate their arrival immediately to the Association. The Association gives information regarding admission into colleges and universities, finds accommodation and gives valuable advice on all educational matters. Incoming students to England and the Continent should get into touch with the Association without delay.

AMONG the prominent passengers to sail by the *Korapala* were Mr. Jaibhoy Rastomjee who has gone on a short visit to India and Mr. A. A. Gandhi of Tongat and Mr. Raghuvjee D. Parekh of Verulam.

MR. M. I. Kaje, late of the firm of A. M. Bayat of Maritzburg and an ardent worker as an official of the Maritzburg branch of the Natal Indian Congress, left last Wednesday accompanied by Mrs. Kaje for Mecca for the Hadj ceremony. We wish them all a very pleasant voyage and a safe return.

THERE was a very happy gathering at the Mayville Castle last Saturday afternoon when a tea party was given in honour of Mr. C. S. Ricketts, a member of the Staff of the Agent of the Government of India and Mrs. Ricketts by the officials of the Natal Indian Congress. Speeches were made by Sir K. V. Reddi and Messrs. S. Rastomjee, A. Christopher and Mrs. Christopher wishing Mr. and Mrs. Ricketts every happiness and prosperity in their married life and a beautiful silver coffee set was presented to them as a token of the community's affection. Mr. Ricketts suitably replied thanking the members of the Congress for the honour they had bestowed upon Mrs. Ricketts and himself.

DEEP regret is generally felt at the sudden death of Mr. Tom Barnan, "father of the Durban Town

Council," which took place last Wednesday at his home in Durban. Mr. Barnan was 74 years of age and had come from London as a child. Being one of the well-known merchants of the town, being three Mayor of the town and having taken part in public work of various description, Indians had occasion to come in close touch with the late Mr. T. Barnan who commanded their respect and veneration at all times. Our deepest sympathy goes out to the bereaved family.

UNEMPLOYMENT RELIEF FUND

THE Committee formed by Sir Karim Naidi to take the necessary steps for the relief of the unemployment distress among Indians is now actively at work. During the last week Sir Karim had several interviews with the leading Indian merchants in this connection and a meeting was called at the Agent's residence at Mayville on Friday evening which was well attended by members of the Committee. It was declared with applause at the meeting by Sir Karim that the trustees of the Faroo Rastomjee Trust had donated the sum of £100 to the relief fund. This was a magnificent gesture on the part of the Trustees and was fully in keeping with the spirit with which the late Mr. Faroo Rastomjee had made the Trust. All those who have known the late Mr. Rastomjee know well what zeal he would have shown in the present work had he been alive, and the action of the Trustees is most appropriate and becoming. Their generous action would no doubt give an impetus to others to set likewise and indeed it has done. Judging from the results of the Committee's activities during the week. Our appeal to the wealthy merchants, we are pleased to note, has not fallen on deaf ears. Mr. E. M. Paruk has become the treasurer of the Committee together with Mr. E. M. Patel and Mr. Ismail Moosa is the secretary with Mr. E. Baring and Mr. B. A. Megbraj. The collection is going on in full swing and while these lines are being written we learn that the Donation list has reached the figure of about £500. A Distribution Committee consisting of Messrs. R. K. Khan (chairman), S. M. Paruk, I. M. Bobat, Mahomed Ibrahim, A. Christopher and S. Rastomjee has also been formed.

That the successful working of the Committee is due wholly to the great pains taken by Sir Karim and his secretary Mr. E. Baring will be readily admitted by all those who are interested in this work and the profound thanks are due to them by the community. But their selfless services will be merited by us only if we see the work inaugurated by the Agent successfully through in his absence. Sir Karim and Mr. Baring now are touring the Northern Districts whence they will proceed to Johannesburg and the burden has fallen on the shoulders of the remaining officials. We sincerely hope that they will carry on the work even more energetically now than before and prove our appreciation of the services of the Agent not in words but by our deeds.

POLICY OF STRANGULATION

WHILE we go to Press very distressing news has reached us that the Durham Corporation in retrenching its Indian employees is only pursuing the policy laid down by the Government by whom the Corporation is being subsidised. Accordingly about 10 Indian employees have been given notice to leave work and very likely more will be dismissed. Although the Durham Town Council had, not long ago, resolved not to displace its Indian or Native employees it has been pressed to do so by the Government. We do not congratulate the Government on its policy of strangulating one section of the community to make room for another. Only the other day the Administrator said when introducing the Personal and Income Tax Amendment Draft Ordinance in the Provincial Council, to the effect, that Indians were not contributing to the treasury and that by this tax they would be made to do so. We now see that the authorities meant to throw Indians out of the streets secured for, at the mercy of God, after having benefitted by them all these years, and in addition they are also to be taxed. No words are strong enough to condemn this murderous policy as becoming any civilised Government. The Congress is taking the necessary steps to protest against this action of the Government. But it will be well for our brethren to realise the far-reaching effects such a policy will have on the existence of Indians in this country and if this stroke will only wake them up to lay aside all petty hickering and to show a united front in the struggle for our very existence we would consider this a welcome stroke notwithstanding how harsh it may appear to be.

The Power Of Gandhi

When before long the world sees a spectacle comparable to Mahatma Gandhi in St. James's Palace? Here is one naked little man, physically a ridiculous figure, negotiating with the British Empire. There are two parties to the Round Table—the Empire and Gandhi. The one is fortified by tradition of conquest, by caste, by oppression, by greed, by fear that the change which impends will mean its own destruction, and, let it also be said, by the honest belief, held by great multitudes of Englishmen, that any change will all only misery, anarchy, and chaos for India. On the other hand is Mr. Gandhi, with his vacuum bottle of soul, with his ear to the land and his plente basket of duties, with his love for the other, exemplifying, in his insignificant person and with his slow, calm English voice, the power of an idea. It is the doctrine of non-violent resistance which is giving him his power, which speaks through him, and which, in the last resort, if it is consistently adhered to, is certain to bring him victory.

There was, among Indian delegates as well as British, evidently not a little apprehension over what the Mahatma would say in his first address to the Round Table Conference. But Gandhi was so gentle, so calm, so sweetly reasonable that for the moment fears seemed to be laid. Nor is this to say that he departed from his position, announced long ago and many times since, that India must be free.

If we are intent on complete independence [he said], it is not from any sense of arrogance, not because we want to parade before the universe that we have covered all connection with

the British people. On the contrary you will find in that mandate that the congress contemplates a partnership. The congress contemplates a connection with the British peoples but that connection must be such as should exist between two absolute peoples. . . . I am here to put forward that claim in the gentlest manner possible, but in the firmest manner possible, with all the strength and energy at my command.

If these words were spoken gently, they were strong words for all that. And Gandhi must be aware of his own strength. As a negotiator he has been criticized both for a too great insistence on irrelevant detail and for failure to demand, from Moslems and from his own adherents, a clear statement of policy with which to proceed. In the present case he is evidently determined that general principle must be settled first and details afterwards. Thus he was described as sitting by in evident boredom while interminable discussions were held concerning the means of electing delegates to the new Indian congress. In his own speech he said:

There was a time when I was proud of being called a British subject. Now I would far rather be called a rebel than a subject. But I have aspired and still aspire to be a citizen, not in the Empire but in a commonwealth—a partnership, if God wills it, indissoluble, but not a partnership imposed by one nation on another.

He comes back each time to the main issue. India must be a nation, in a society of nations of which England is one, and only one. He says it softly, slowly, gently. But behind him there are millions of his countrymen for whom he is the one voice, the one word, and behind all of them there is the idea. In the Round Table Conference of last winter, Mahomed Ali, the representative of the Moslems, also valued the idea when he said: "Nobody wins a battle. It involves only the will to kill, but all of our 200,000,000 people have the will to die for the birth of India as a free, united nation."

When subjects talk like this to their rulers one can only pity the rulers. For there is, in the last analysis, no answer that a ruler can make and still be a ruler. And when a subject talks so, he is in fact no longer a subject. Lord Roulton last winter declared peremptorily that there was no use in discussing the possibility of India's being resolved at present on terms of equality with the other dominions. Lord Roulton, as Secretary for Foreign Affairs, is negotiating now at the present conference, and there is no reason to believe that he has changed his views. Even Mr. Macdonald, desiring earnestly to be a subject, and just last winter found it necessary also to be a subject, India must wait, must learn, must wait, to dominion status before being granted dominion privileges. To this one can only say that Mr. Gandhi can wait also, that he also has not changed his views. And his is infinitely the easier task; for he need only quietly and gently refuse to obey the mandates of the Empire. The Empire must enforce them.

The power of Gandhi's idea is such that it makes specific considerations seem irrelevant. Hindu-Muslim unity will be achieved in time: it failed last winter by only a stroke. A programme for India will be worked out. The opposition of Englishmen will eventually disappear, if not at once, then with time also, one hopes, by peaceful means, but not, then by British force that must prove ineffective against quiet Indian resistance. The Mahatmas need only continue to be resolute. Before strength such as his, empires must give way. The Mahatmas

Immigration Case Before Supreme Court

Mr. H. Rijhoomal's Wife and Children Declared Prohibited Immigrants

The case of Dhambhai and others vs. the Principal Immigration Officer came before the Supreme Court (Natal Provincial Division) as a stated case.

The appellants, the wife and children respectively of Mr. Haesam Rijhoomal, Manager of Bombay Bazaar, the well-known firm of Durban, arrived in Durban from India on December 10, 1930, and were declared prohibited immigrants on arrival under Section 4 (1) (a) and (c) of Act No. 23, 1913. They appealed to the Immigrants Appeal Board, which dismissed the appeal.

The Board found that Mr. Haesam Rijhoomal, who had obtained a certificate of domicile under Act No. 1913, (Natal) on September 2, 1931, from the Principal Immigration Officer, had been in Natal for some time before he came to India in 1913 and that he had the purpose of residing in Natal and of obtaining his home and business in Natal, and that he had not been previously prohibited from entering Natal on the basis of his certificate of domicile under Section 4 (1) of the Act; and that his headquarters during his stay in India were at Hyderabad, where he purchased a residence for himself.

The appellants contended that Rijhoomal was domiciled in Natal up to the date of his departure in 1913 or early in 1914 and that from 1914 to 1930 he had never abandoned his Natal domicile, which was his permanent home. They further contended that in 1929 and 1930 the Principal Immigration Officer had certified that he was domiciled in Natal, as is reflected from a certificate of domicile issued by him, and that this issue of such documents amounted to a recognition of the domicile by the Minister under Section 25 (1), Act No. 23, 1913.

The Principal Immigration Officer contended that Rijhoomal's home was and always had been India and that by reason of his long absence in India between the years 1913 and 1930 he had lost any domicile he may previously have had in Natal. In regard to the issue of the certificate in 1929 and 1930 he stated that there had been a misinterpretation of the law which had been made apparent by a subsequent case heard in the Transvaal and Supreme Court.

The Board accepted this explanation and after hearing the evidence found that Rijhoomal's place of domicile was India and not Natal.

At the instance of the appellants the following points of law were reserved and the nature of this Court under Section 3 (2) of Act No. 23, 1913, was sought on them:

(a) Whether Rijhoomal was by law domiciled in Natal on his departure in 1913 or early in 1914.

(b) Whether in view of the provisions of Section 25 of Act 23, 1913, as amended, Rijhoomal could after an absence of approximately 17 years be deemed to have retained or reacquired his Natal domicile.

(c) Whether in the circumstances of this case the Minister has in the exercise of his discretion under Section 25 of Act 23, 1913, either before or by means of issue of the certificate of identity exempted Dhambhai and her minor children from the provisions of Section 4 (1) (a) and (c) of the Act.

Mr. A. H. Griffith, K.C., with him Mr. E. S. Hepochberg (instructed by Messrs. Goodrich & Hann) appeared for the appellants, and Mr. P. H.

Shaw (instructed by the Assistant Government Attorney) for the respondent.

After hearing argument, which lasted nearly two days, the Court reserved judgment.

Natal Personal, Income And Company Taxes

For Tax Year Ended 30th June, 1931

(Ordinance No. 17 of 1928, as amended by Ordinance No. 17 of 1931)

Notice is hereby given that all persons resident in the Province of Natal for 90 consecutive days during the year ended 30th June, 1931, and companies referred to hereinafter are, subject to certain exemptions, liable for Taxes under the above Ordinance:—

- (a) Every individual person twenty-one years of age or over on 30th June, 1931.
- (b) Every foreign person who is liable for Union Income Tax for the year ended 30th June, 1931.
- (c) The head of any person absent from the Province.
- (d) Every company which derives income from sources within the Natal Province.

When Taxes Payable

- (a) Every person liable for Personal Tax who is not required to render a return of his income under the Union Income Tax Act, must pay the tax to the Receiver of Revenue of his district on or before the 5th December, 1931.
- (b) A person or company having made or been required to make a Union Income Tax return for the year ended 30th June, 1931, shall pay any tax due under the Ordinance within the period prescribed in a notice of assessment which will be issued to such person or company.

Declarations

Every person liable to tax under this Ordinance and not required to render a return of income under the Union Income Tax Act is required to furnish, for the purpose of determining his liability, a declaration on the prescribed form to the Receiver of Revenue of the district in which he resides. Every company is required to furnish on the prescribed form a statement of income derived from sources within the Natal Province.

Penalties

PERSONAL TAX.

Any person who is not required to render a return of his income under the Union Income Tax Act and fails to pay his Personal Tax on or before the 5th December, 1931, shall be liable to a penalty of 10 per cent. of the amount of the tax for each month or part thereof during which he is in default. Persons required to render a Union Income Tax return and who fail to pay the Personal Tax by the prescribed date shown in the notice of assessment are also liable for the above-mentioned penalty.

PROVINCIAL INCOME AND COMPANY TAXES.

Any person or company failing to pay the tax by the prescribed date shown in the notice of assessment shall be liable to a penalty on a sliding scale from 12 to 40 per

cent. per annum, according to the amount of the tax due.

The Ordinance further provides that any person who fails to furnish any return or to pay tax as required by the Ordinance shall be guilty of an offence and liable, on conviction, to a fine or imprisonment.

Exemptions

The following are the principal classes of persons who are exempt from taxes under the Ordinance:—

- (a) All females except Union Income Tax payers.
 - (b) Male adults certified as indigent by the Receiver of Revenue of the district.
 - (c) Male whole-time students who have regularly attended an educational institution and who are not required to render a Union Income Tax return.
 - (d) Any person who was of the age of sixty years or over during any part of the year ended 30th June, 1931, and who is not liable for Union Income Tax for the year ended 30th June, 1931.
 - (e) Any person in receipt of a war pension whose taxable income did not exceed £250.
 - (f) Natives (i.e., members of the aboriginal races or tribes of Africa).
- (Persons claiming to be exempt under items (b) or (c) must apply to the local Receiver of Revenue for a certificate of exemption.)

Rates Of Taxes

PERSONAL TAX.	TAX.
If the taxpayer's income did not exceed £450 . . .	£1
If the taxpayer's income exceeded £450 . . .	£2

PROVINCIAL INCOME TAX.

At the rate of 10 per cent. of the amount of Normal and Super Taxes assessed under the Union Income Tax Act in respect of the year ended 30th June, 1931.

COMPANY TAX.

At the rate of threepence for each £1 of taxable income derived from sources within the Natal Province.

Fuller information may be obtained at any Revenue Office in Natal.

Natal Indian Congress

Programme Of Meetings

The following programme for meetings to be held throughout Natal is arranged by the Natal Indian Congress. The officials of the Congress will attend each of these meetings and speak on (1) Representation (2) Round Table Conference.

Sunday 1st—Mayville—Arya Yuvak Sabha School, Bellair Road, 11 a.m.
Clarewood—Clarewood Government Aided Indian School, 2-30 p.m.

Saturday 7th—Maritzburg, N.Y.M.A. Hall.

Sunday 8th—Umgeni, Sea Cow Lake Sports Grounds, 11 a.m.
Sydenham, Indian Young Men's Society Hall, 2-30 p.m.

Saturday 14th—Ladysmith and Danfer.

Sunday 15th—Dannhauser and Newcastle.

Saturday 21st—Durban Town Hall.

Sunday 22nd—Verulam, Tongaat and Stanger.

At Clarewood, Mayville, Umgeni, and Sydenham the following additional subjects will be discussed: (1) Health Boards, (2) Indian Housing Scheme.

Transvaal Indian Congress

Mass Meeting

A meeting of the Transvaal Indians was held last Sunday in Johannesburg under the auspices of the Transvaal Indian Congress. Mr. Hujee Cassim Adam presided over a large gathering representative of the various districts.

Chairman's Speech

Mr. S. H. Modh, secretary of the Congress, read the president's speech which was as follows:—

"Within a few months we shall have in this country representatives of the Indian Government conferring with the representatives of the Union Government on matters affecting the Indian community in the Transvaal.

"The issues that this conference will be called upon to decide are of such gigantic importance that one shudders to think as to what will be the final result of the whole question.

"The Congress, during the introduction of the Asiatic Land Tenure Bill, had to bestir itself in a manner that no stone was left unturned to have the Bill postponed. Money was spent very economically in going down to Capetown, and also in sending cables to the leaders as well as to the Government in India. Your Congress had interviewed the Minister on the question while at Capetown. Also money was spent economically for the publication of literature for the enlightenment of the Indian Government and sympathisers.

"I am sure all of you are aware that in this struggle money will be required to meet the various contingencies that will naturally arise in carrying out the instructions of the Congress.

"It will not be just to ask the poorer brethren of the community to contribute even though they will be affected by any legislation that may be passed in the curtailment of any of the privileges which they may be enjoying to-day. It is the bounden duty of those of the richer brethren at this critical period of the Indian community's life to contribute freely.

"Besides the Congress shall have to collect data on all subjects to be submitted to the Conference, which means the spending of money. It will have to get the statements and memorandums printed to be submitted to the Indian and Union statesmen and also to those who have always been working on our behalf.

"The duty of the Congress will be to honour the delegates from India in a befitting way. All this means money, and I am sure that no true and loyal Indian who is desirous of seeing the Congress put up the best fight on their behalf, would like to see it crippled and the work retarded just for want of money. I think I have said enough to make you realise the important part your contribution will play in the struggle. If you fail to realise it, and if the work and the cause suffers, we will have ourselves to blame.

"The next point is the Round Table Conference. Most of the men who will come from India know something of our case but they do not know everything of the Transvaal case, therefore it becomes imperative that the officials should prepare a case for the Round Table Conference. The officials should be helped by the community by supplying them with cases of hardship. The officials should after their work submit the statement to a meeting for its approval, and the Congress could then with a quiet and firm conscience proceed to do its work.

"In conclusion I appeal to the whole community to stand shoulder to shoulder, no matter how much

we may differ as to policy let us sink all our differences and go forward to meet our oppressors by all that is just, honest, and truthful. If we go in that spirit then we need not fear the consequences and we shall all be shedding tears of joy over our victory."

Among other speakers were Messrs. E. K. T. Naidoo, Manjee Patel, K. J. Taveria, M. P. Patel, Mahomed Goolam Patel, Shaikh Ahmed and others who prompted to assist in putting the Congress on a financially sound footing.

Springs Town Council

Grants Licences At Last

After some four months, during which the Springs Town Council has been considering the granting of general dealers' certificates to Asiatics in respect of newly constructed premises in Third Street, the certificates were finally granted to the four applicants at a special meeting of the Council last week. At the last meeting, after hearing the evidence of one of the applicants, the matter was referred back, and last week the evidence of the remaining three applicants was heard.

After a cross-examination, in which Councillor M. D. Harrison took a prominent part, the Council went into committee, and on returning the Mayor, Mr. R. Court, requested a decision.

Mr. Harrison moved that the matter be referred back, saying that two or three important points should have legal consideration. They knew it was only fair to those who had invested money in the area that the matter should receive serious consideration.

Mr. R. Moore contended that if there was no legal ground for refusal the certificates should be granted, and moved accordingly.

Councillor R. G. Faurie seconded, and after the Mayor had intimated to the applicants that should the existing law be changed future applications for licences may be refused, Mr. Moore's motion was carried.—*Dund Daily Mail*.

The Forthcoming Round Table Conference

Viceroy's Statement

A Renter's message from Simla dated September 24, states:

His Excellency the Viceroy of India, Lord Willingdon, said in the course of an address on the relations between South Africa and India to members of the two Houses of the Indian Legislature at Simla: "Early in next year representatives of the Government of India will meet representatives of the Government of the Union of South Africa to consider matters arising out of the working of the Cape Town Agreement which was concluded in 1927."

"As hon. members are aware, the Union Government, in deference to our representations, have agreed to postpone consideration of the Bill to regulate the tenure and ownership of immovable properties by Indians in the Transvaal until after this conference, which will also consider this projected measure of legislation."

"My Government are deeply appreciative of the spirit of friendliness of which this decision of the Union Government is a sign, and earnestly hope that it will help to ensure for the conference an issue satisfactory and honourable both to India and South Africa."

"Non-official Indian opinions both in South Africa and in India has been greatly alarmed by this Bill as also by other legislation, of which the recent amendment of the Immigration Act of the Union in respect of the value of Transvaal registration certificates is the most important."

"The Government of India are of opinion that there is justification for this feeling, but do not despair of a satisfactory settlement to all these questions, provided that the representatives of both Governments approach them with an earnest desire to maintain and, indeed, improve upon friendly relations which the conference of 1927 did so much to establish."

"I feel confident that the interests of India will be fully maintained by her representatives under the wise and able chairmanship of Sir Paul-H. Huguin."

"South African Indian Federation"

A Meeting Of Dundee Indians

(Contributed)

A mass meeting of the Indian community of Dundee and District was held at Dundee on Sunday the 25th October, under the auspices of the South African Indian Federation. Mr. Ibrahim Ayob presided. In introducing Mr. C. M. Anglia, the Secretary of the Federation, the president dealt lengthily on the aims and objects of the Federation, after which Mr. Anglia fully discussed the grievances of the "homework" travelling community, being given to the condones on their intended departure to India.

Discussion also took place about the coming Indo-Union Conference. The following resolution was moved by Mr. Nathan V. Morar, seconded by Mr. Y. C. Meer and supported by Messrs. Ismail Dinabadi and G. H. Meer:

"That this mass meeting of the Indian community of Dundee and District approves of the forming of a branch of the South African Indian Federation in Dundee with Mr. Ibrahim Ayob as its first President."

Messrs. Nathan V. Morar and Y. C. Meer were elected as joint honorary secretaries.

The second resolution was moved by the President:

"That this meeting of the Indian community of Dundee and District hereby empowers the South African Indian Federation to represent its feelings and grievances before the Ministers of the South African Parliament and to the members of the Government of India delegation who are to arrive here soon, and to Sir Karna Reddy."

The meeting then terminated with a vote of thanks to the chair.

[NOTE:—We need hardly repeat that we are not in sympathy with the Federation or the Federationists. In spite of all their good intentions and their ardent desire to serve the Indian community we are of opinion that they are doing the greatest disservice to the community by trying to create another political body. They have utterly failed in the past and they are sure to fail in the future because they are going the wrong way about. Our advice to them is that they should either work in and with the Congress or remain quiet. If they prove themselves to be really sincere they can hold the reins of the Congress in their own hands. It will be admirable if they can do so. At present they represent a few irresponsibles and irresconcilables. Their committee

tion is not known and they are neither recognised by the community nor by the Government. They have a certain season in which they make an appearance and when their season is over they slumber. —Ed. I.O.]

Memorial To Late K. C. Roy

A Reuter's message from Calcutta states :—
If the present plans mature, the first Chair of Journalism in India will shortly be established at the Calcutta University as a memorial to the late Mr. K. C. Roy, founder of the Associated Press in India and for many years very closely affiliated with Reuters.

Judges, scientists, politicians, journalists and students met on a mass scale at a large condolence meeting at the Albert Hall on Sept. 13, a day on which his Excellency the Governor of Bengal said that "The sympathy of the whole province would go out to his bereaved family, and to the great organisations of which he was the Chief."

The proposal of the Hon. Raja Sir M. N. Roy Chaudhury of Santoub, President of the Bengal Legislative Council, that the Memorial should take the form a Chair of Journalism met with the approval of the greatest gathering of editors and public men that Calcutta has ever seen, and energetic steps are being taken to make it an All-India tribute to one who is everywhere admitted to have been the "father of Indian journalism."

Arya Pratinidhi Sabha

(CONTRIBUTED)

At a meeting of the Committee of the Arya Pratinidhi Sabha held in Durban on Oct. 23, passed the following resolutions :—

(1) That a request be made to the Hindu community, that owing to the heavy depression and unemployment that is at present existing, all Hindus are to refrain from celebrating the Festival by demonstrations, illuminations and such things.

(2) That on Diwali Day the Hindus should observe the day purely as a day ofayer, offering to the Almighty (Paramatma) prayers for the disappearance of depression and lessening the unemployment among our community.

It was further resolved to forward the above resolutions to the various branches of the Sabha throughout the country.

The Diwali day falls on the 9th November next, on which day it is the usual custom of the Hindus to celebrate the function, by decorations, illuminations, fireworks and such things.

It is felt by the Sabha that this is an unnecessary expense, and should therefore be put off by the community.

In India all Hindus at present do not go to a rich unnecessary expense, and instead they distribute food and clothing to the poor.

There is an institution that requires such donations and all those who desire to make such donations on such a auspicious occasion it is the Aryan Benevolent Home to which they should donate. If a note is sent to the Secretary, the Aryan Benevolent Home, P. O. Box 1770, Durban, the Secretary will call.

Natal Indian Congress

ANNUAL GENERAL MEETING

The annual general meeting of the Natal Indian Congress will be held at the Royal Picture Palace, Victoria Street, Durban, on Sunday the 29th day of November, 1931 at 2.30 p.m.

AGENDA.

1. Minutes.
2. Secretaries' Report.
3. Financial Statement.
4. Election of Office Bearers.
5. Any other matter competent to be discussed at the meeting.
6. General.

SORABJEE RUSTOMJEE,

President.

A. I. KAJEE } *Joint Hon.*
P. R. PATHER } *Secretaries.*

N.B.—Only those members who have paid their subscriptions for the current year will be allowed to participate and vote at the meeting.

Members of the Indian community are asked to enrol themselves as members of the Congress. Members may be enrolled either at the offices of Messrs. Pather & Co., Little Grey Street, Durban, or at the offices of the Congress, 175 Grey Street, Durban.

For Lighting, Cooking

and Heating!

WANTED—Experienced indentors for our indigenous perfumes everywhere in Africa and neighbouring islands on liberal commission.

Chhediram Moolchand, Kanauj, India.

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

ધુસ્તક ૨૬ મું.

ફ્રીનીકસ, શુક્રવાર, તારીખ ૩૦ ઓક્ટોબર ૧૯૩૧

અંક ૪૪

નોંધ અને સમાચાર

બહેર કાર્યકર્તાઓ અને નેતાઓને

"સમાજજન" કે રાજદારી કાર્ય કરનાર તિરુક્કરકુલ અનીતીઓ અને અસત્યો, તેની આજની સાધારણ રાજનૈતિક આખ્યામાં ગંધ રહેલી હોય છે, તેથી વિરુદ્ધ રીતે મારો છે તેણે સ્વેચ્છાએ મરીનાઈ સ્વિકારવી આવશ્યક છે, મરીના કે જેમની પોતે સેવા કરનારો પ્રવર્તન કરે છે તેમને જોગાપનારો ધન દોષાનને આડખર ઊડી, અપરિમણી જની નેમની સચે એક થઈ જવાની જરૂર છે. ત્યારેજ આપણા દાય સ્વચ્છ હોવાનો આપણને આત્મ સંતોષ થાય છે અને મલિન, આચાર્ય લોકોને માટે નહિ પણ સેવાને ખાતર રોના થઈ શકે છે."

આ ગાંધીજીના શબ્દો દરેક બહેર કાર્યકર્તાઓ, દરેક નેતાઓ પોતાના અંતઃકરણમાં કોતરી રાખવા જોઈએ.

મરદુમ મી. ટોમ બરમન

મી. ટોમ બરમન કે જે ડરબનની ટાઉન કાઉન્સિલના પિતા કહેવાતા હતા અને જેને ડરબનમાં સાંપર્ક જોગાળતું હતું તે ગયા સુધવારે પોતાના મુકામે અચાનક મરણ પામ્યા છે. આખા રાજ્યમાં જો શોચન્યક જાણરથી મમગીની દેહાણ મળે હતી અને તેના મિત્ર તરીકે બહેર તેમજ ખાનગી મકાનો પર પાંચઠા અરેરા ઉતારવામાં આવ્યા હતા. મી. ટોમ બરમન જરૂર વર્ગની વધના હતા અને આ દેશમાં લંડનથી આગામી માં આવ્યા હતા. ડરબનમાં તેઓ એક જાણીતા વેપારી હતા તથા રખત મેમર થયા હતા અને અનેક બહેર કાર્યોમાં ભાગ લેતા હતા તેથી તેઓ દોહીઓના પશુ નિકટ સંબંધમાં આવ્યા હતા અને તેઓનું મૃત્યુ અને આદર સંપાદન કરી શક્યા હતા અને મરદુમના કુટુંબ પ્રતે અંતઃકરણથી દિલસાજ ધરણીએ છીએ અને મરદુમના આત્માને સાંતિ મળીએ છીએ.

પંડિત ર.સારાભાઈ આગમન

હોશીવારપૂરની દયાનંદ એન્ડ્રો વેડીક પાલેજના પ્રીન્સિપાલ અને વેદિકધર્મના જાણીતા પ્રચારક પંડિત રાધારામ, એમ. એ, ગયા સુધવારે દોહી આવેલી રીમર કરંતમાં ડરબન રીતમાં છે. અમારા સમજવા મુજબ પંડિતજી આ દેશ તેવા અને તેમાં વસના આપણા આજ્ઞાની મુલાકાત લેવા દુક મુદતને માટે અને પધાર્યા છે. જ્યારે પંડિતજીને અંતઃકરણથી અવકાર આપીએ છીએ અને આ દેશમાં પોતાનું દેવ રાંડાજી સુખરૂપ નીવડી એવી આશા રાખીએ છીએ. તેમની આગામી વચ્ચે હાજરી આપણા આજ્ઞાને તો સાબરની ચક્રવ પારો કેમકે આજ્ઞા માનુષ્યોને વિશે તેમની પાસેથી થયું જાણ્યું વાળું આજ્ઞો. પંડિતજીનો સન્કાર કરવા આવતા રવીવારે આ સમાજના આશ્રય હાજી પારસી રૂસ્તમજી હોલમાં બપોરે ૨૫ વાગે મેળાવો પડે.

વિદાયગીરીએ

અઈ રીમર કારાગોલામાં મા. બલભાઈ રૂસ્તમજી દુક મુદતને માટે દીદ જવા ઉપડી ગયા છે અને બીજા જનારાઓમાં ટેન્સાટના શ્રી. એ. એ. ગાંધી તથા વેરુમના આ. રામવજી દેવજી પારેખ હતા. ગયા સુધવારે મેરીટકમગંતી મરદુમ જો. અદમદ ગામવાની કા. માં આગીદાર તરીકે લાંબી મુદત મુદી કામ કરનાર અને મેરીટકમગંતી રાંચિસની સાખામાં એક અમલદાર તરીકે કામ કર્યામાં અમરુપ ભાગ લેનાર મી. એમ. આદિ કાજી અને મીસીસ કાજી હજી પડ્યા ઉપડી ગયા છે. તેઓ સર્વેને અને અનેક બહી દુવાઓ સાથે સરળ સાર મુન્દીએ છીએ અને જ્યાર તેઓને પાછા આ દેશમાં સરીસલાગત સાથે એવી દુવા મુન્દરીએ છીએ.

સંસ્થાનિક દોહીઓને એક મુચના

આપુત જનારસીદાસ મતુવેદી જે સંસ્થાનોમાં વસી રહેલા દોહીઓ સંબંધી કામ કરી રહેલા છે તે 'મેડન' રીવ્યુ' માં એક લેખ દ્વારા એવી મુચના કરે છે કે સંસ્થાનિક દોહીઓને પોતાને લગતા પ્રશ્નોના અભ્યાસ કરવાને હોદ્દાનાથી કેટલાક નેતાઓને પોતાના સંસ્થાનોની મુલાકાત લેવા આમંત્રણ કરતું જોઈએ. કાળજી તરીકે તેઓ 'સર્વેન્ટ એન્ડ ઇન્ડિયા' તથા ત્રી મી. એસ. જી. વગેરે અને પંડિત બાવાની દયાળુ સંન્યાસીના નામે મુચને છે. અને જણાવે છે કે: "આ અદર્યોની તોડી સારી થશે અને તેઓ વિશાળ દોહને લગતા પ્રશ્નોના અભ્યાસ કરવાને જુદાં જુદાં સંસ્થાનોમાં કેટલીક મેટવજી કરી શકશે. આપણા સંસ્થાનવાસી જાણ્યો દોહ-જાનાની ઠેગવણી અને અન્ય સંસ્થાઓને મોટી રકમોના ફાળા આપે છે તે જુ' થોડાએક હજાર આ કામમાં ખરડી નહિ શકે?"

મહારાજાઓને ગાંધીજીનો ઠપકો

ગાંધીજીને વિશે લંડનમાં ખરડે જાણવાને સાં આતુર હોય છે પરંતુ ખરડે આપનાર એકરસીને તેની થોડીજ પડી છે. ગાંધીજીએ અરમીગદામમાં એક બાવજીમાં દેશી રાજાઓને સંબળાવેલા વેજીના થોડીક જાણર 'નાટાલ મરદુમી' નો કલકત્તના ખખરખા જે દુનીયાને હોદ્દાનાના પ્રશ્ન વિશે ખખારી રહેલો છે તેણે આકતરી રીતે આપેલી છે. તે પરથી જણાય છે કે ગાંધીજી મહારાજાઓ વિશે એવું બોલ્યા હતા કે: "જે મને તક મળે તો હું મહારાજાઓના ઉન્માદખરેલા રાજમહેલો તેઓની પાસેથી છીનવી લઉં." જરૂર અને પાંચદીન જની ગયેલા મહારાજાઓની વચ્ચે એથીયે સખત કમવાની પશુ થોડીજ અસર થવાની હતી.

“ધિન્-દ્યુન યોપિનચન”

કુશાલ, વા. ૩૦ ઓક્ટોબર સન ૧૯૩૭

હીંદી બેઝાલેનું સંકેત દુર કરવાના જરૂરી પગલાં લેવાને સર કુર્મા રેડીએ રજા પેલી કમીટીનું કામ લખાવેલ છે. એકાદ સંકેત ચાલી રહ્યું છે. ગયા અઠવાડિયા દરમિયાન નિવારણ કંઈ સર કુર્માએ અગ્રમુખ હિંદી મેમ્બરીઓની આ બાબતમાં મુલાકાતો લીધી હતી અને ગયા અઠવાડિયાના શુક્રવારે મેમ્બરીમાં પોતાના મુકામે ગીટોંગ બેઠાની હતી જે પ્રસંગે મેમ્બરીની સારી સંખ્યાએ હાજરી આપી હતી. એ મીટિંગમાં સર કુર્માએ ઘણીજ ખુલાસી કાઢી જાહેર કરી હતી કે પારસી રસ્તમંદા દરમિયાન એકાદ સંકેત નિવારણ કંઈમાં પાછા ૧૦૦ ની રકમ આપવામાં આવી છે. પારસી રસ્તમંદા દરમિયાન કંઈકોની આ મુદ્દા સેપ્કા અતિ પ્રમથનની છે અને જે જાણી શરૂમાં પારસી રસ્તમંદા કંઈ કરી શક્યા છે તે બાબતે સંપૂર્ણ રીતે અકુશલ છે. અમે મરકમ રસ્તમંદા કોને એકાએ છે તેઓ સારી રીતે જાણે છે કે આપે સખતે કો તેઓ આપણી વચ્ચે હોત તે આ કામ માં તેઓએ કંઈકે ઉત્સાહ લખાવેલો હોત. અતે તેઓ કંઈકે-એકે લીધેલું પચલું ઘણુંજ લખાવેલું અને પ્રથમનીય છે. તેઓની કિદરતા બીજાઓને અવરખ પ્રોત્સાહન અપનાવી શકીજ નોંધણે અને આલુ અઠવાડિયા દરમિયાન કમીટીની પ્રવૃત્તિનું પરિણામ જોતાં થઈ છે એમ કહી શકાય. અમને નોંધ લેતાં સંતોષ થાય છે કે શ્રીમંત વેપારીઓને અમારી અપીલ બહેરું કાનોપર નથી પડી. શેઠ ઇ. એમ. પારેખ, શ્રી. બી. એમ. પટેલની સાથે કમીટીના ડેકરર બન્યા છે અને શેઠ ઇરમાલલ મુસા, શ્રી. ઇ. બેરીંગ અ. શ્રી. બી. એ. મેચરાજની સાથે કમીટીના સેક્રેટરી થયા છે. કાળાણ કામ પણ વસ્તાવથી ચાલી રહ્યું છે અને આ હિંદીઓ લખાવ રહી છે ત્યાં સુધીમાં પા. ૫૦૦ જોડલી રકમ લાગ્યું છે. વધી મેસર્સ આર. કે. ખાન (પ્રિન્ટર્સ), એલ. એમ. પારેખ, આર્ટ. એમ. એમાલ, મદમદ ઇસારીમ. એ. કોરોદર અને સોગામંદા રસ્તમંદાની એક ડિસ્ટ્રીબ્યુશન કમીટી પણ નીમાલ છે.

આ કમીટીના કામની સફળતા સંપૂર્ણપણે સર કુર્મા અને તેમના સેક્રેટરી શ્રી. ઇ. બેરીંગના અતિ પરિશ્રમનેજ આધારી છે એ આ કામમાં લાગ લેનારા સાચે કબુલ કરવુંજ પડશે. અને તેને માટે કામ તેઓની અંતઃકરણથી આધારી છે. પરંતુ તેઓની એ નિરપાર સેવાને આપણે લાભક ત્યારેજ કરીશું જ્યારે એજન્ટે કહાવેલાં આ પહેલકારી કામને તેમની કોરવાજરીમાં આપણે સંપૂર્ણપણે કનેક્ટમાં કવારીશું. સર કુર્મા અને શ્રી. બેરીંગ તો હવે અગ્રેથી નાટાલના નોર્મન ડિસ્ટ્રીક્ટમાં ફરીને જોડાનીસખર્જ બન્યા વિદાય થઈ ગયા છે અને જોએ બાકી રહેલા કામકામોપર આવી પહોંચે છે. અમે અંતઃકરણથી આશા રાખીએ છીએ કે તેઓ પોતાની કિયરની જવાબદારી જિંદગી ઉત્સાહથી કહાવશે અને જરૂર કુર્માની સેવાઓની કદર આમ લખાવેલું પણ કાર્યથી મિલક કરી દેશે.

આપવા જતી વખતે અમને અતિ નિરાશ કરનારા અગ્ર મુજેલા છે કે ઇરખનની કોરવોરેશન પોતાના લાંબા સુખજાવી આર- વખતથી નોકરી કરી રહેલા હીંદી મુજોરોને વાની નીતી રજા આપવામાં સરકાર કે જેના તરફથી તેને નાણામંદ કળે છે તેની સ્થાપિત

નીતીનેજ સાત અમલ કરી રહી છે. એ મુજબ આજે ૪૬ જોડલા હીંદી મુજોરોને નોકરી જોડવાની નોકરી મળી ચુકી છે અને બીજાઓને પણ કાલવામાં આવશે એવો ધણો સંભવ છે. જો કે ઇરખન કાઉન કાઉસીલે તો ચોક્કસ વખતપર એવો હવાય કર્યો હતો કે પોતાના હીંદી કે નેરીવ મુજોરોને નોકરીપરથી કાલવા નહિ. પરંતુ સરકારે તેને તેમ કરવાને ક્યાલુ કરેલું છે. આ પ્રમાણે પોતાની રમખનતા એક વર્ષને સાડા માર્ગ કરવાને બીજા વર્ષને સુખજાવી આરવાની આ અનિદ નીતીને માટે અમે સરકારને અભિનંદન આપી શકતા નથી. હજુ ચોક્કસ દિવસપર પ્રોત્ક કાઉસીલમાં પર્યાય અને કનકમ ટેકસ જોડીતિન્સને સુધારનારો ખરડો લખલ કરતાં નાટાલના એકમીનીસેટર એવી મતલબનું જોડ્યા હતા કે હીંદીઓ આવજ સુધી પ્રોત્કની ટીબેરીને પોતાને રાજા આપવામાંથી બહાર ગયા છે પણ આ કરથી તેઓને તે આપવો પડ્યો. હવે અમે જોઈ શકીએ છીએ કે સરકારનો ખરડો આટલાં વર્ષો સુધી લામ કહાવ્યા પછી હવે કરી પણ ચિંતા વગર હીંદીઓને રસ્તાપર રજાગતા કરી ફરિને ચરણ મુખી દેવા માં છે અને વધારામાં તેઓની કિયર કર પણ નાખવા મળે છે. આ કાર્મ પણ સુધરેલી સરકારને અણગમતી, ધાતકી નીતીને વજોડવાને અમારી પાસે પુરતા અબ્બો નથી કેચિલ આ બાબતમાં કામને વિરોધ દર્શાવવાને વહતાં પગલાં લઈ રહી છે. પરંતુ આવી નીતીની આ દેસમાં હીંદીઓની દરિનપર કેવી બહોળી અસર થવાની છે એ આપણા બાઈઓએ સમજવાની જરૂર છે અને જો આ કંઈકો આપણને સર્વેન કરી નજવી તદરારેને કાલે મુખી હઈ આપણી દરતીને માટેની લડત માં એકમત થઈ સંપૂર્ણ બજા બતાવવાની જુદી સુઝાણી તો તે કંઈકો લક્ષે મેં તેલો સખત હોવા છતાં અમે તેને આવ-કારવાયક ગણીશું.

સુપીમ કોરટ સમક્ષ આવેલો ઇમીગ્રેશન કેસ

શ્રી. રીજુમલના પત્ની અને છોકરાઓને કોહી-બીરેડ કરાવ્યા

પ્રોસીયસ ઇમીગ્રેશન એક્ટીસર વિરુદ્ધ ઇમીગ્રેશન અને બીજા-ઓના રજ સ્ટેડ કેસ તરીકે નાટાલની સુપીમ કોર્ટ સમક્ષ આવ્યો છે.

અરજદાર ઇરખનની અણીતી પેદી જોએ બજારના મેનેજર શ્રી. દસારામ રીજુમલના પત્ની અને બાળકો છે કે જેઓ કોલુરવાનથી તા. ૧૦ ડિસેમ્બર, ૧૯૩૦ ના ઇરખન આબમાં હતાં અને ૧૯૧૩ના ઇમીગ્રેશન કાયદાની કમગ ૪ (૧) (બી) અને (બી) ની રજ તેઓને કોહીબીરેડ ઇમીગ્રેશન હાવવામાં આવ્યાં હતાં તેઓએ અપીલ જોડીને અપીલ કરી અને અપીલ કીસમીસ કરવામાં આવે.

જોડે દરબંદ કે દસારામ રીજુમલને ઇરખનના કોન્સીયસ ઇમીગ્રેશન એક્ટીસર પાસેથી નાટાલના ૧૯૦૭ તા. કાયદાની

રૂએ ડોમીસાઇલ સર્ટિફિકેટ મેળવવું હતું અને ૧૯૧૫ થી ૧૯૨૧ ની સરખાવમાં પૈતાના કુટુંબ સારે હાલમાં (સ્ટીપેન્ડ) થી રહેવા અને આ વેપાર કરવાને હોદ્દાના અથા હતા. જતા પહેલાં તેમણે કામદારની કલમ ૨૫ (૨) ની રૂએ સર્ટિફિકેટ જોડે આઇડેન્ટીટીને માટે અરજી કરી નહોતી અને હોદ્દાના માં તેમનું મુખ્ય રહેઠાણ હાલમાં હતું જ્યાં તેમણે પૈતાને રહેવાને ધર અરીદ કર્યું હતું.

અરજદારોની ફરિયાદ એ હતી કે રીજીસ્ટ્રાર ૧૯૧૫ અથવા ૧૯૧૧ ની સરખાવમાં તે હોદ્દાના અથા ઉપરના આં સુધી નાદાખલ ડોમીસાઇલ ધરાવતા હતા અને ૧૯૧૫ થી ૧૯૨૬ સુધીમાં તેમણે નાદાખલ કે જે તેમનું અધ્યક્ષ રહેઠાણ છે આં ડોમીસાઇલ તથા દીર્ઘ નહોતું. તેઓની વિરોધ ફરિયાદ એ હતી કે ૧૯૨૬ અને ૧૯૩૦ માં પ્રીન્સીપલ ડોમીસાઇલ જોશીસરે તે નાદાખલ ડોમીસાઇલ ધરાવતા હતા એવું પ્રમાણ આપ્યું હતું કેમકે તેણે તેમને સર્ટિફિકેટ જોડે આઇડેન્ટીટી આપ્યું હતું અને એ દરમિયાન ૧૯૧૩ ના કાયદાની કલમ ૨૫ (૧) ની રૂએ અરજદારોને પ્રધાન તરફથી મુક્તિ અપાવી નહોતી.

પ્રીન્સીપલ ડોમીસાઇલ જોશીસરની ફરિયાદ એ છે કે રીજીસ્ટ્રારે રહેઠાણ દરમિયાં હોદ્દાના અથા છે અને હોદ્દાનામાં ૧૯૧૫ થી ૧૯૨૬ સુધીની તેમની સાંગી કામદારીમાં તેમણે નાદાખલ અથા ડોમીસાઇલ મેળવેલું હોય તે જરૂર રજૂ કે. ૧૯૨૬ અને ૧૯૩૦ માં તેમને અપાવેલાં સર્ટિફિકેટ જોડે આઇડેન્ટીટીના સર્તિફિકેટમાં તેણે જણાવ્યું કે તે કામદારો જોડે અર્થ થવાથી અપાવ્યું હતું કે જે અર્થ ટ્રાસવાલની સુધીય રીટ તરફથી પાછતથી ૨૫૬ કરવામાં આવ્યો છે.

જોડે એ ખુબસો મંજૂર રાખ્યો અને જુમાની સમીક્ષા પછી રીજીસ્ટ્રારે ડોમીસાઇલ નાદાખલમાં નહિ પણ હોદ્દાનામાં એવું ફરિયાદ.

અરજદારોની માગણીથી ૧૯૧૩ ના કાયદાની કલમ ૩ (૨) ની રૂએ નીચેના કાયદાના મુદ્દા ૫૬ ડોનાં સુધારાને માટે અરજી થઇ છે:—

(૧) રીજીસ્ટ્રાર ૧૯૧૫ અથવા ૧૯૧૧ ની સરખાવમાં પૈતાની વિદાયગીરી વખતે નાદાખલમાં કાયદેસર ડોમીસાઇલ ધરાવતા હતા કે નહિ.

(૨) ૧૯૧૩ ના કાયદાની સુધારવામાં આવેલી કલમ (૩૦) ના અથા મુજબ રીજીસ્ટ્રાર સમય ૧૪ વર્ષની ચેરકાબરી હતાં નાદાખલમાં પૈતાનું ડોમીસાઇલ કદાવી રાખેલું અથા કે નહિ.

(૩) આ કેસના સંબંધે જોતાં પ્રધાને ૧૯૧૩ ના કાયદાની કલમ ૨૫ ની રૂએ પૈતાની મુનસુફીની સત્તાથી પહેલાં અથા સર્ટિફિકેટ જોડે આઇડેન્ટીટી આપીને ઘણાવાર અને તેના સમીર આજોડે કાયદાની કલમ ૪ (૧) (બ) અને (૫) માંથી મુક્તિ અપાવેલી છે કે નહિ.

ફરીથી સમજાવવા પાડ કેટલું સુધારો સુધારી રાખ્યો છે.

નવાં વર્ગની પરીકા અથવાના ડેકાવું

અરજન—કેપીટલ બાંકની ટી રમ, એ સ્ટીટ.

જોડાનીસખા—મેસર્સ અમર અર્સ કોર્ટ રીટ.

ખી. પદ્મ સતમજ, બીરહીડ, બુદાઉ.

ટ્રાસવાલ પ્રિન્સિપલ ડોમીસ

અસ મીટિંગ

ટ્રાસવાલના હોદ્દાનાની એક માસ મીટિંગ અથા રવીવાર ટ્રાસવાલ પ્રિન્સિપલ ડોમીસના આશર હેઠળ જોડાનીસખામાં મળી હતી. ખી. કાજી કામર આરમે પ્રમુખસ્થાન લીધું હતું. અને ટ્રાસવાલના જુદા જુદા કામદારોથી રેલીંગેટો હાજર થયા હતા.

પ્રમુખનું બાવણું

પ્રમુખ ખી. કામર આરમ્ જાણેલાં બાવણું ખી. જોસ. ખી. મેટ વાની સમગાવું હતું જે નીચે પ્રમાણે હતું:—
યે કાઠ માસમાં હોદ્દા અધિકારના પ્રતિનિધિઓ પુનઃવિનંતિ અધિકારના પ્રતિનિધિઓની કાયે ટ્રાસવાલની હોદ્દા રાખતે લંગતી બાબતોની ચર્ચા કરવાને આ કેસમાં આવી પહોંચ્યો.

કેન્ડરસને કાયદાની બાબતો જોડેથી મોટી અમલતી છે કે જે આખા પ્રમુખ હિંદુસ્તાન પશ્ચિમ શુ આવશે તેના ખ્યાલ કરતાં પચ્ચરી આવે છે.

જોડાનાટીક લેન્ડ ટેન્ડર બીલ રાખ્યું હતું તે વેળાએ કેસને એવું અગ્રણ હતું પડ્યું હતું કે જેથી જીકને મુલતબી રખાવવાને એક પણ પગલું લેવાનું નહીં નહિ. તે વખતે કેપીટલ અથામાં તેમજ હોદ્દાના સરકાર પર તેમજ નેવાંસર કેમકે મોકલવાનાં પચ્ચી કરકસરતાંથી કામ લેવામાં આવ્યું હતું. અને હોદ્દા સરકાર અને અન્ય કામદારી ધરાવનારાઓને રિમિટીવો વાગે કરવાને સાદિલ પણ કરકસરથી બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું.

તમે સૌ જાણો છો કે આ કાસમાં ડોમીસની સુધનાઓ અમલમાં મુકવા જતાં એવા અનેક સંબંધો સંવરિત થઈ જાય છે જ્યારે નાજાની અરૂર પડે.

એ મદદ આપવાનું કામના મરીમ કાસજોને કહેવું જાણખી નહિજ રજાખ એ કે રાજ વેળાવણ રહેલા હોદ્દા હીનવી લેનારા જે કાંઈ પણ કામદાર થઈ તે તેઓને પણ સરખાવ આપી પડશે. પરંતુ હોદ્દા કામના જીવનમાં આ અર્થજિત સમયમાં તરત અધિકારની છુટકી મદદ આપવાની વિરોધ થઈ છે.

વળી ડોમીસને કેન્ડરસ સમજ રજૂ કરવામાં આવતી સમગી બાબતો વિશે વિચાર એકી કરવી પડશે અને તેમાં પણ અર્ચ કરવો પડશે. વળી હોદ્દા અને પુનઃવિનંતિ પ્રતિનિધિઓ સમજ રજૂ કરવાને વિચારો અને કાદીલા પણ જાણવી તેવા કરવી પડશે.

કેસિસ હોદ્દાનાની બાબતના પ્રતિનિધિઓને કાયદેસર આવક રૂ પણ આપવો પડશે અને મને ખાતરી છે કે કાંઈ પણ અરજ અને વસાહત હોદ્દા જે ડોમીસને કામ તરફથી મળ્યું હોય કાદાવી એવા હાલતો હશે તે માત્ર નાજાની બાંધેલી લીધે અપમ થતા હોય અને તેના કાર્યમાં વિદ્ય નાખેલા નહિજ હાલે નું પડે છું કે હવે આપણી કામનાં વખતે હાલે કેટલો અમલનો કામ મળવો એ મેં લખે પુરતું સમજાવ્યું છે. એ તમે તે નહિ સમજ્યા હો અને એ તે કાસે આપણી કામને વચ્ચે પડેલો તે તેને માટે વાંક આપણે પૈતાનો જ જાણી.

બીજા બાબત રાઉલ ટેમલ ડોનર-સની તમારી સમક્ષ રજુ કરવા હવું છું. હાઈકોર્ટનાથી આવનારા થવા ખરા પ્રતિનિધિ-ઓ તો આપણા પ્રથમ વિશે કેટલુંક જાણે છે પરંતુ ટ્રાંસવાલના કેસને વિશે તેઓ જાણુ જાણવા નથી. તેથી કેસના અવલ-કારોએ રાઉલ ટેમલ ડોનર-સને માટે કેસ તૈયાર કરવો પડશે. આ બાબતમાં કેસે જે કંઈ પણ હાકમારીના કેસો હોય તેની અમલદારોને જાણ કરવી જોઈએ. તે પરથી અમલદારો નીવેદન તૈયાર કરી તે તમારી સમક્ષ રજુ કરશે અને પછી કેસના કાલિથી દલતાપુર્વક ચોતાનું કામ કરી શકશે.

અંતમાં આપણે કોમને મારી વિનંતિ છે કે આપણે આપણી આપણાપણની તકરારોને પકવી મુખી જોડે થઈને સત્ત્વ અને પ્રમાણીકૃતથી આપણા જુલમમરોની સામા થવું જોઈએ. જો એ પ્રમાણે આપણે કરીશું તો આપણે પરિણામેને વિશે કરવું નહિ પડે અને આપણી હવેદને માટે હર્ષના આશિ દાખવું.

પ્રમુખના સાચા આદરેસર્ગ કંપની નાવક, મુળજી પટેલ, કુંવરજી તવડીયા, તથા માવજી પ્રેમજી પટેલે પ્રસંગાનુસાર આપણો કર્મો કરતાં. મી. અદમદ યુનામ પટેલે જણાવ્યું કે કેસને હરદમેક નાજી સંબંધી અપીલ કરવી પડે તે આપણને અસાધ્ય છે. હું ચોને પંદર દિવસ કેસના કેસ પછી અમલદાર મારી સાથે આવે તો તેની સાથે કરવા તૈયાર છું. અને ફરીને વચાકર્મિત ઉપરાણું કરાવી આપણા મહેનત કરીશ.

પ્રમુખે મીટીંગમાં વેપારી વર્ગની મેરદાજરી માટે દિલગીરી દર્શાવી હતી અને હવે દલું કે નાજાની જરૂર છે અને તે ઉપરાવવામાં તમારે અમાને મદદ કરવી જોઈએ. નાજાના અમારે આપણું કામ બપડશે તો પછી આપણાથી બીજાઓને હોય નહિ હમ શકાય.

મીટીંગના વાળા મી. દોષ અદમદ પણ ચોતાથી ખનવું ઉપરાણું પ્રાંતરીયામાંથી કરાવી આપણા જણાવ્યું હતું.

પરસનલ, ઇનકમ અને કંપની ટેક્સ

તા. ૩૦ જુન, ૧૯૩૧ ના પુરાં થએલાં વર્ષ માટે

(૧૯૩૧ ના ઓર્ડિનન્સથી સુધારવામાં આવેલા ૧૯૨૮ ના ઓર્ડિનન્સની રૂએ)

તા. ૩૦ જુન ૧૯૩૧ ના પુરાં થએલાં વર્ષ દરમીયાન નીચે જણાવેલી નાટાલમાં જામદ ૯૦ દિવસ વરવાટ કરેલો હોય તેવી આકિતઓને અને કંપનીઓને અમુક કોલે-પકનો સિવાય એવવણી આપવામાં આવે છે કે તેઓને ઉપલા ઓર્ડિનન્સની રૂએ ટેક્સ લાગુ પડે છે:—

- (એ) તા. ૩૦ જુન, ૧૯૩૧ ના રૂએ થયેલી વધુ ઉમરનો દરેક પુરુષ.
- (બી) તા. ૩૦ જુન ૧૯૩૧ ના પુરાં થએલાં વર્ષને માટે યુનીયન ઇન્કમ ટેક્સ ભરવો પડતો હોય તેવી દરેક ભારત.
- (સી) નાટાલ પ્રાંતી-સમાંથી મેરદાજરી હોય તેવા માણસનો કેમ્પ પછી એન્ટ.
- (ડી) નાટાલ પ્રાંતી-સમાંથી જેને આવક થતી હોય તેવી કેમ્પ પછી કંપની.

ટેક્સ ક્યારે ભરવો

(એ) જેને પરસનલ ટેક્સ લાગુ પડતો હોય અને યુનીયન ઇન્કમ ટેક્સ એક્ટની રૂએ ચોતાની આવકને માટે રીટર્ન રજુ કરવું પડેલું નહિ હોય તેણે ચોતાના ડીરેક્ટીક્ટના રીસીવર ઓફ રેવન્યુને તા. ૧ ડીસેમ્બર ૧૯૩૧ સુધીમાં ટેક્સ ભરી દેવો.

(બી) તા. ૩૦ જુન ૧૯૩૧ ના પુરાં થએલાં વર્ષને માટે જે કમ્પસ કે કંપનીઓ યુનીયન ઇન્કમ ટેક્સ રીટર્ન ભરેલું હોય અથવા ભરવાનું હોય તેણે તેવા કમ્પસ કે કંપનીને આપવામાં આવનાર એસેસમેન્ટની નોટીસમાં દર્શાવેલી મુદતની અંદર ઓર્ડિનન્સની રૂએ ભર ભરી દેવો.

ડેકલેરેશન

જેને આ ઓર્ડિનન્સની રૂએ ટેક્સ લાગુ પડતો હોય પણ યુનીયન ઇન્કમ ટેક્સ એક્ટની રૂએ ઇન્કમનું રીટર્ન ભરવું નહિ પડતું હોય તેણે ચોતાની લામબીશીરી નહો કરવાને ચોતાની ડીરેક્ટીક્ટના રીસીવર ઓફ રેવન્યુને નીચત જાહેરા ફોર્મ પર ડેકલેરેશન રજુ કરવું પડશે. દરેક કંપનીએ નાટાલ પ્રાંતી-સ માંથી ચોતાને થતી આવકનું રેટરમેન્ટ નીચત જાહેરા ફોર્મ પર આપવું પડશે.

સભ્ય

પરસનલ ટેક્સ

જેને યુનીયન ઇન્કમ ટેક્સના કાયદાની રૂએ ચોતાની ઇન્કમનું રીટર્ન નહિ ભરવું પડતું હોય તે તા. ૧ ડીસેમ્બર ૧૯૩૧ સુધીમાં પરસનલ ટેક્સ ભરતાં ચુકશે તો તેને ભરવાના કરતી રકમના દર મદિને દસ ટકા કર ન ભરે ત્યાં સુધી ભરવા પડશે. જેને યુનીયન ઇન્કમ ટેક્સ રીટર્ન ભરવું પડતું હોય તેણે પછી તેની એસેસમેન્ટની નોટીસમાં દર્શાવેલી મુદતની અંદર પરસનલ ટેક્સ નહિ ભરેલો હોય તો તેને પણ ઉપલો કંઈ લાગુ પડશે.

પ્રાંતી-શીયલ ઇન્કમ અને કંપની ટેક્સ

જે કમ્પસ કે કંપની એસેસમેન્ટની નોટીસમાં દર્શાવેલી મુદતની અંદર ટેક્સ ભરતાં ચુકશે તેને ટેક્સની રકમનાં પ્રમાણમાં ૧૨ થી ૩૦ ટકા સુધીનો કંઈ ભરવો પડશે.

વળી જે કમ્પસ રીટર્ન ભરતાં અથવા ટેક્સ ભરતાં ચુકશે તેણે મુન્દો કરેલો મજાણો અને મુન્દોમાર કરતાં તન કંઈ કે કદની સભ્ય થશે.

એક્સેમ્પરશન

આ ઓર્ડિનન્સની રૂએ નીચેના વર્ગના લોકો ટેક્સમાંથી મુક્ત રહેશે:—

- (એ) યુનીયન ઇન્કમ ટેક્સ અન્નાર સિવાયની સમગ્રી ભારતો.
- (બી) ડીરેક્ટીક્ટના રીસીવર ઓફ રેવન્યુ તરફથી જેને મરીબ કરાવાયેલા હોય તેવા પુખ્ત વયના પુરુષો.
- (સી) પુખ્ત વયના પુરુષો જે આપો વખત વિદ્યાર્થી તરીકે રહી નીચમીત કેળવણીની સંસ્થામાં દાખરી આપેલી હશે અને જે યુનીયન ઇન્કમ ટેક્સ રીટર્ન ભરવું નહિ પડતું હોય.
- (ડી) તા. ૩૦ જુન ૧૯૩૧ ના પુરાં થએલાં વર્ષ દરમીયાન કેમ્પ પછી વખતે જેની વય ૬૦ કે એથી વધુ વર્ષની જાહેરી હશે અને જેને તા. ૩૦ જુન, ૧૯૩૧ ના

વર્ષને માટે મુનીયન પ્ર-કમ ટેક્સ રીટર્ન બરતું નહિ પડેલું હોય.

(મ) જેને ગેર પેનલના મળતું હશે અને જેની આવક પા. ૨૫૦ કરતા વધારે નહિ થયે હોય.

(ન) ટેરીય (આફ્રિકાની મુળ જાતીઓનો કોષ ૫૫૫ સુધી). (જે (બી) અને (સી) ની રૂએ એકત્રેય થવા માગતા હોય તેણે સ્થાનિક રીસીવર ઓફ રેવન્યુને એકત્રેય કરન સર્ટીફિકેટને માટે અરજી કરવી).

ટેક્સના દર

પરિનિહલ ટેક્સ

જે ટેક્સ બરનારની આવક પા. ૪૫૦ થી વધુ નહિ થયે હોય તે પા. ૧

જે ટેક્સ બરનારની આવક પા. ૪૫૦ થી વધુ થયે હોય તે પા. ૨.

ગ્રામીનશીયલ ઇન્કમ ટેક્સ

વા. ૩૦ જુન, ૧૯૩૧ના વર્ષને માટે મુનીયન પ્ર-કમ ટેક્સ એક્ટની રૂએ એસેસ કમીશ્ન નોર્મલ અને સુપર ટેક્સની રકમના ૧૦ ટકા લેશે.

કંપની ટેક્સ

નાટક પ્રોવીનસમાં કમ્પેલી આવકના દર પાઉંડ પેની ૩ લેશે.

વધુ વિષયો નાટકના કોષ ૫૫૫ રેવન્યુ ઓફીસર પાસેથી મળી શકશે.

આમાથી સર્વિસ ટેબલ કોન્ફરન્સ

વાણિજ્યરૂપિયનું નિવેદન

દોહના વાણિજ્ય લેઝ વીલીમને દોહની ધારાસભા અને કાઉન્સિલ ઓફ રેટના મેમ્બર સમક્ષ સીમલામાં બાંધકા કરતાં સાલિય આફ્રિકા અને દોહ વચ્ચેના સંબંધને વિશેષ નિવેદન કર્યું હતું. તેમણે જણાવ્યું કે:

૧૯૨૭ માં થયેલાં કેપટાઉન એમીમેન્ટના અમલમાંથી ઉપરિચિત થયેલી ભાગ્યોનો વિચાર કરવા દોહ સરકારના પ્રતિનિધિઓ આવતા વર્ષના આઈબમાં મુનીયન સરકારના પ્રતિનિધિઓને મળશે.

નામદાર મેમ્બર જાણે છે કે મુનીયન સરકારે અમારી રજુઆતોને માન કહને ટ્રાંસવાલમાં સ્થાવર મોક્કતની દોહીએ તરફથી કરાવાતી માલિકીના નીચસને માટેના કાયદાના અરકાનો આવતી કોન્ફરન્સ પુરી થતાં સુધી વિચાર કરશે. મોકુફ રાખવાનું કશુંક કર્યું છે અને એ અરકાનો કોન્ફરન્સમાં વિચાર કરવામાં આવનાર છે.

મુનીયન સરકારનો આ ફાવ તેની મીજતાબરી લાભથીનું એક ચિન્હ છે અને મારી સરકાર તેની જીડી કદર કરે છે અને જાતકરણથી ઉમેદ રાખે છે કે એ લાભથી દોહસ્તાન તેમજ સાઉથ આફ્રિકાને માટે માનબરેલું અને સંતોષકારક પરિણામ લાવનારી થઈ પડશે.

દોહસ્તાન તેમજ સાઉથ આફ્રિકામાં પીનસરકારી દોહી થત આ અરકાથી તેમજ પીન કાયદાઓથી જેમાં મુનીયનના ઇમીગ્રેશન એક્ટમાં ટ્રાંસવાલ રેજિસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટની ઉપયોગીતાના સંબંધમાં અમેરિકા ફરફાર સંધી અગત્યરવાન થરાવે છે તેથી મજબૂત નિરાશ થયો છું.

દોહ સરકારનો એવો અભિપ્રાય છે કે એ લાભથીને માટે વાળખીપણું છે પરંતુ આ ભાગ પ્રતોને વિશે સંતોષકારક સમાધાન થરાની ભાગ્યતા તે નિરાશાવાદી નથી એ જાણે સરકારના પ્રતિનિધિઓ ૧૯૨૭ ની કોન્ફરન્સે જે મીજતાબરેલો સંબંધ સ્થાપવાને એટલું બંધુ કર્યું તેને ટકાવી રાખવાના અર્થ નહિ નહિ તેમાં સુધારો કરવાના અરા ભાવથી તેને હાથમાં લેશે.

અને પુરતી ખાતરી છે કે સર કાલી કુસેનવા કલાપણના અને કમિશ્ન પ્રમુખપણા નીચે દોહના પ્રતિનિધિઓ દોહના ભાગ્યને સંપૂર્ણપણે ટકાવી રાખશે.

સ્પ્રીંગ્સ ટાઉન કાઉન્સિલ

આખરે મંજૂર થયેલાં લાયસેન્સો

સ્પ્રીંગ્સમાં આર અરબકાગે જનરલ ડીમરના મેપારના લાયસેન્સ માટે સર્ટીફિકેટની અરજી કરેલી તેને આર મહિનઃ થવા સ્પ્રીંગ્સની ટાઉન કાઉન્સિલ ખાતે આપી રહી હતી અને વખતો વખત મુકાદો આપવાનું બંધાવ્યા કરતી હતી તે સર્ટીફિકેટ ઉપર ગમે આઠવાડીયે મંજૂર થઈ છે. ગમે આઠવાડીયે કાઉન્સિલની મીટિંગમાં ખાતીના અરબકારાની જુલાની લેવાઈ હતી અને કાઉન્સિલ એમ. ડી. દેરીસને ઉભટ તપાસ ખુબ ક્યાં નાદ કાઉન્સિલ કમીટીમાં બેઠી અને પુરી થતાં મેયરે મુકાદો પર અમલવાની મુજબ કરી.

મી. દેરીસને હરી અમલવા મુદાઓ પર વિચાર કરવા મુકાદો મુલતવી રાખવાની દરખાસ્ત મુકી.

મી. મુરેએ જણાવ્યું કે એ સર્ટીફિકેટ નામંજૂર કરવાને કંઈ પણ કાયદેસર આધાર ન હોય તો સર્ટીફિકેટ મંજૂર કરી દેવાં એમણે અને એ પ્રમાણે રજાસરત મુકી.

કાઉન્સિલ ફોરીએ તેને ટોઠાં આપ્યો અને મેયરે એ હાલન કાયદામાં અવિધમાં ફેરફાર થશે તો અવિધની લાયસેન્સ માટેની અરજીઓ ના મંજૂર થશે એવું દર્શાવ્યા નાદ મી. મુરેની દરખાસ્ત પસાર થઈ હતી.

ગાંધીજીની શક્તિ

ઉત્કાંઠના એટ જેમ્સ પેલેસમાં મહાત્મા ગાંધીની પથરામણી જેવો પ્રસંગ મુનીયને આજીવન કરારે એમણે કર્યો? આ સ્થળમાં એક નાનકડો નવન માધુસ—હાથપીલ્લર જેવો—ખોટીક કહેનકાદત સાથે સંબંધના કાલકાર કરવા એટલો છે. એક બાબુ બેઠા છે અંગેએ—મુનીય જીતીને મહાધ બનેલા, રાજકર્તા કોની બાપાવાળા, જુલમ કરવામાં અમુલમી, લોભની લાલસાવાળા અને કરાર કરવામાં હારે કે જુલમે તો પોતાનો નાક થશે એવી પ્લીક્ટરી વેરામણ; એટલુંજ નહિ પણ એ પોતે દોહનો જાણે છેડી દે તો દોહીઓ કુઝ, અંધાધુંધી અને મારામારીમાં નાક પાની જશે એવી પણ માન્યતાવાળા. બીજી બાબુએ છે મધીજી, જેના એક હાથમાં છે મકરીના કુખની બાટલી અને બીજા હાથમાં મજૂર અને મુકામવેશની છાગડી; પોતાના નાનકડા કરીસમાં અને પીમા, કાંત અંગેજી અવાજમાં એક મહાનધર્મતાવનું મહાન જતાવનારા. એ પર્મ તત્વ, એ એની પાપક કક્ષિત લે સલામક છે. એ સલામક પર્મજી સુસંમત તેના મુખમાંથી જોલી

રહ્યું છે, અને બે આખર સુધી તેને વળગી રહેવાથી તે જીને અનુકૂળ બન અપાવશે.

ગેળમેજી પરિવર્તન પધારી મહાત્માજી પ્રથમ બાબત કેવું કરશે એ માટે હોદી તેમજ અંગ્રેજ પ્રતિનિધિઓ મિંતા કરી રહ્યા હતા. પણ ગાંધીજી તો એવા નમ્ર હતા, એવા કાંત હતા અને મોઠા સમજદાર હતા કે તે કશું તો બધામની બીક બાલુએ ભાગી ગયું. પણ એને અર્થ એમ ન કરતો કે અનેકવાર સ્વીકારાચ્છા હોદી સ્વાધીનતાનો સિદ્ધાંત અધીજીએ રજૂ પણ હોશે ક્યોં હતા.

ગાંધીજી બોલ્યા, “બે આમે મદતર સ્વાધીનતાને માટે આપુર જીએ તો તમારે જોમ ન સમજવું કે અમને અભિમાન—મમરી કિજી છે, જોમ ન સમજવું કે અંગ્રેજોની સાથેનો સર્વ સંબંધ તોડી દીધો છે એવી મમરી દુનીયા આમજ આમારે કરવી છે. એથી જલદું, અમારી મામણીમાં તો તમે જોશો કે કોંગ્રેસને આગીદારી જોવું છે. કોંગ્રેસ ખીટીક પ્રજા સાથે સંબંધ જોડવા આપુર છે, પણ એ સંબંધ તે બે સ્વાધીન પ્રજા વચ્ચેનો હોવો જોઈએ. અમારી એ માગણી અતિ નમ્રતાથી રજૂ કરવા હું જહીં આગ્યો છું અને સાથે સાથે મારામાં જોટલી ક્રાંતિ છે તે ક્રાંતિને ઉત્તેજ કરીને અમત આમણુર્વક હું મારી નમ્રતાનો ઉપયોગ કરીશ.”

આ કબ્જો ગાંધીજી નમ્રતાપુર્વક બેલવા હશે તોય એ બહુજ આકરા કબ્જો હવડ અને ગાંધીજી પોતાની આ ક્રાંતિશક્તિ સારી રીતે વહેર પણ હતું. કોલકરા કરવાર તરીકે ગાંધીજીને નકામી ઝીજીવટ ઉપર આર ડેનાર અને સુસ્લીમ અને બીજાઓ પાસેથી રપજ પ્રુલાસો ન મેળવવા માટે કપકે દેશમાં આગ્યો છે. પણ આ વખતે તે ગાંધીજીને સામાન્ય નીચિના મોરજ પ્રથમ નહીં કરવાની જાક સાધી છે, ઝીજીવટની બાજતે મુલવવી રાખી છે. આટલા માટે બપારે નહીં હોદી કમીડીઓની મુંટણી આગતી હતી જારે કંટાળે આગ્ય છતાંય જેલે બેસી રહ્યા હતા. વળી પ્રાજા એક વખત તે બોલ્યા, “એક વખત એવો હતો કે ખીટીક રપજત મજાવામાં હું મમરી માનતો હતો. આને તો હું રપજત મજાવ ડેના કરવા જાંજોર મજાવાનું પસંદ કરું છું. તોય મેં કંમેક પ્રવત કયો છે, હજમ હું પ્રવત કયાં કરું છું કે હું રપજત બવું—કોમ કહેન-કાહતની નહિ પણ પ્રજાજાકીની—એવી આગીદારી ને ઇશરની ઇજા હોય તો કહી ન પડે, એવી આગીદારી ને એક પ્રજાને બીજા પ્રજા ઉપર બાલેલી ન હેમ.”

તેજો ટીક વખતે મુખ્ય મુદ્દો રજૂ કર્યો છે. હોદ એક પ્રજા જવીજ જોઈએ, સર્વ પ્રજાઓના સંબંધ એક પ્રજા તરીકે તેલે મેજાવુંજ જોઈએ. એ પ્રજાસંબંધાં ઉજાર પણ એક પ્રજા તરીકે હોય, ઘણી પ્રજાના પ્રતિનિધિ તરીકે નહિ. આ બહુ તે બોલેથી, મહાકથી અને નમ્રતાપુર્વક કહે છે. પણ તેની બાજબ કરોડો હોદીઓ ખડા છે, ગાંધીજીને અવાજ તે કરોડો હોદીઓનો એકજ અવાજ, તેનો કબ્જો તે કરોડો એકજ જયેલા હોદીઓનો જારે કબ્જો. અને વળી એ અવાજ, એ કબ્જો તે જાકાકરથી મહામર્મનો અવાજ, આમજા વરસની જોકમેજી સર્વજન મહાત્મા બહમત અધીએ મુસલમાન કેમના પ્રતિનિધિ તરીકે પણ એજ જહા કબ્જ નીચેના કબ્જોમાં રજૂ કર્યો હતો: “મહામર્મમાં કોમ જવડું નથી. એમાં તો એક બીજાને મહી નાખવાની મનોજિજા કમ કરી રહે છે. પણ અમારી જર્મક કોટી અવતા તો સ્વતંત્ર, જોટન હોદના અજા માટે મારી જુડવાની મનોજિજા સેવી રહી છે.”

બપારે રપજત રાખને આવા કબ્જો કહે તારે રાખતી આપણે ક્યાજ ખાવી રહી. કારણ કે આવા સંજોગમાં રાખ કેઈજ ઉતર કમ કહતો નથી, તેનું રાખતવ કરામ જમ છે. અને બપારે રપજત આવા કબ્જો ઉતારે છે તારે તે રપજતજ નથી. મયા કિમાળમાં કોડ રીડીંગ સાહેબે કહી દીધું કે બીજા ડેમાનીમનો સાથે હોદને સરખાપણું જોમવવાનો સંભવ હમણાં છેજ નહિ. આ કિમાળે કોડ રીડીંગ પરજેકખાતાને પ્રધાન છે. કરારની ચર્ચામાં પણ તે બાજ લે છે. મયા વરસના વિચારમાં તેલે કમ ફેરાર કયોં અજાતો નથી. મેકડોનલ્ડ ઉદાર અને ન્યાયી જવાનો ડેખાવ કરવા છતાં જોટી ઉદ્યો કે કુખીનીવન જેવા દોક મેળવવાની માગણી કર્યાં પહેલાં હોદે રાહ જોવી પડશે, યીખવું પડશે, કુખીનીવન જેવી ક્રાંતિ મેળવવી પડશે. આનો એકજ અવાજ છે. ગાંધીજી પણ રાહ જોજ જણે છે. અને તે છતાં તે પોતાનો નિધાર હમારે બાલે જોમ નથી. એનું કામ મહેલું છે. એલે તો કહેનકાહતના કુકમો માનવાની ના પાડવાનીજ રહી. કહેન-કાહતે મેતાની આજાઓ મનાવવી રહી.

ગાંધીજીના સિદ્ધાંતનું બજા જોવું છે કે બીજા દેશનાઓ તેની પાસે નકામી નીવડે છે. સમય જતાં કીડુ-સુસ્લીમ એકવા બધાશે. મયે વરસે જામને જોડે એ જાકરી પડી. હોદનો પ્રોજામ ઘડીને પાર પાડે પડશે. અંગ્રેજોનો વિરોધ પણ ટપે જશે. એ જુમેક ક્રાંતિથી એ નહિ ટપે તો હોદી સલામક સામે ખીટીક બજાજરી મારી જશે તારે એ ટપશે. મહાત્માજીને તો દ્રઢતાને વળગી રહેવું રહ્યું. મહાત્માજીના જેવા બજ સામે તો કહેનકાહતો અગીજ પ્રે.

વિવિધ સમાચાર

રોંગાટમાં મેજાવડા

રોંગાટ વિષય મંદીરના સેક્ટરી બખી જણાવે છે કે:— મયા જોમટની ૨૨ મી તારીએ ધીયુત દેવચંદ દરમચંદ સોનીના માનમાં તેમની સ્વદેશ વરજ વિદ્યાગીરી વખતે એક મેજાવડો કરવામાં આવ્યો હતો. તેજો એ મંદીરના અને ૧૬૨૭ થી ટ્રસ્ટી છે. મંદીરની રિયલિ મુધારવામાં અને ધર્મના કામમાં તેમની અજામ મહેનતને માટે મંદીરના ટ્રસ્ટીઓ અને કમીટીના મેમ્બરોએ તેમને માનવજ અને એક સુવર્ણપદક ભેટ કર્યું. ધીયુત દેવચંદસાહેબે મંદીરના હંડમાં પા. ૧૦ આપ્યા હતા. તેમને સરજ સદર મંજી પ્રુજના દાર મંદીરને અજે માકતી હોદી કાળામાં બજાતી એક કબાને હાથે પહેરાવવા માં આવ્યો હતો.

બીજા મીડીજ અક્ટોબર તા. ૧૧ બીના રોજ ધીયુત અજેચંદ અમતલાલ અધી તથા ધીયુત રાધવજી દેવજી પારંખના માન માં તેમની સ્વદેશથી વિદ્યાગીરીને પ્રસન્ને જોલાવવામાં આવી હતી. કમન વેરકમ વિજેરે રજોથી પણ ધણાક બાઈજોએ એ પ્રસન્ને હાજરી આપી હતી. પ્રારંભમાં હોદી પાકાળાના વિદ્યાર્થીઓએ પ્રજા પ્રાર્થના કરી હતી. પ્રમુખરમને ધીયુત રામનારાયજી મહારાજ હતા. ધીયુત અજેચંદસાહેબે મંદીર તરફથી એક માનવજ અને સુવર્ણ પદક અર્પણ કરવામાં આવ્યાં હતાં. સાર પછી બને વિદ્યાય ચતા બાઈજોના યુજની તારીક કેટલાક દાબર બાઈજોએ કરી હતી. ધીયુત અજેચંદસાહેબ મંદીરના અને ૧૬૨૫ ના સાલથી અજનવથી છે. રોંગાટમાં જોખલે મેમેસીવજ હેલ બાઈજામાં જેમનો અજેસર

ભાગ હતો. દોઢી પાઠશાળા અભાવવામાં તેમની આગેવાની છે. દોઢી પાઠશાળા ટેંગાટમાં ચાલે ત્યાં સુધી દર વર્સે પંદર પાઉંડ તેમના ટરફથી મદદ આપવા માટે તેમણે પા. ડાયપ અસમ કાલ્યા છે. એ ટેંગાટ દોઢી પાઠશાળા નજી અભાવી કહે તો એ પૈસા બીજા ટેંગાટ દોઢીમાં વાપરી કાઢાય. બીજા રાજવંશમાં પણ વૈશ્વમ દાંડ કામના ઉત્કાષ્ઠી અને અગ્રુભવી ગુરુત્વ છે અને જાહેર કામમાં પેતાથી બનતું કર્યા કરે છે. એ જાનેને મહાન સદર ઇચ્છી પ્રસાદ તથા માફ દુધ દાખર રહેલાંને વહેંચવામાં આપ્યા હતા. બીજા માધીએ પંદર પાઉંડ વિશ્વરૂપ મંદીરને, એક પાઉંડ દાખલ રકુલને, એક પાઉંડ ટેંગાટ મસજીદને અમલી પાઠશાળાને, એક પાઉંડ દોઢી સાહેબની મદદેસાને, એક પાઉંડ જમલામના મંદીરને, શી. ૧૦-૧ રામચરણ મહારાજ પુત્રીને અને શી. ૫ મંદીરના માધીને ભેટ આપી હતી. બીજા રાજવંશ વસતી મંદીરને એ ગીરી ભેટ આપી હતી. જનાના દાયે વિદાય થતા ગુરુથોને પુજના હાર પહેરાઈ મેળાવડો વીસજન કરવામાં આવ્યો હતો.

ચાર ઘણકેને આપેલો જન્મ

એક નેદીવ જોરતે ચાર બાળકોને સાથે જન્મ આપ્યો છે. વજી હોકરા અને એક હોકરી છે અને બધા બાળકો મજબુત અને તંદુરસ્ત છે.

દોઢી મોરનીંગ મારકેટ

કરબા કોરપોરેકને વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટમાં મરાઠી મોરનીંગ મારકેટનું સ્થળ ફેરવવાનો ફરાવ કર્યો છે. ખીરીયા રોડ રોકનની પાછળ મોરનીંગ એક્સપ્રેસની નજીકમાં જજી એકર નેટલી જમીન છે તેને અંધ કરવાની છે અને અંદર મોલકો જમાવી તેમાં ફરક અને વેલહેન રટોલ કરવામાં આવશે. અને ઉપર છપડ કરવામાં આવશે. નથી વસ્તુઓ જમીન ઉપર નહિ મુકતા તેને માટે ટેમ્પો રાખવામાં આવશે. અને એકુતોના માર્ક તથા જનવરોને રાખવાને નોખી સમવડ કરવામાં આવશે. બા સમવડ આવે કાલેકીદે જાંદજ ચર પા. ૧૨,૦૦૦ ની રકમ મુકેલી છે. આવતા વર્ષના જુન, જુલાઈમાં નવી મારકેટ વેપાર ચલાવશે.

પાઇન ટાઉનમાં નવી રેલ્વે

કેપ્ટન ટેમ્પીનસને ખરીદી જમીન પર પાઇન ટાઉનમાં દોઢીનો માટે નવી રેલ્વે લેવાઈ રહી છે. મહાન પાઇન અને ૧૬૦ ફુટ લાંબું છે. તેમાં સાત કમાસ રહે છે.

દોઢી વેપારીઓની મેમ્બર

અગ્રણી દોઢી વેપારીઓની મેમ્બર સ્થાપવાની કીલ્લમ આવી રહી છે. શી. આઈ. એમ. મોલાદને મુખ્ય અને મુ. પ્રમોટર હોવાને કોલેટરી સુઢવામાં આવ્યા છે અને ૨૫ ની કમીટી સુઢી પાંચ મેમ્બરોનું કારમ રાખવાનું ફરાવું છે. મીડીમાં દાખરી આપનારાઓમાં મેસર્સ એમ. ઇ. લાખી (મુખ્ય) સોરાળજી રસ્તમજી, ઇ. સી. કુવાડીયા, રોષ કીમેડ, એ. એ. મદમદ, એ. એમ. કાજી, એસ. આઈ. માલ, જી. સાહેબ, એ. એમ. મુસા, જી. એમ. અમમાલ, આઈ. એમ. મોલાદ, એન. જુલા, આઈ. એમ. જુલા, એમ સી. જસા, મુસા ખોસ, સી એમ. અમલીયા, એમ. એ. મોલાદા, એ. બી. મુસા, આઈ. વી. એમ. જુલા, આઈ. એ. એમ. મુસા, એમ. એ. એમ. મુસા, એમ. એમ. મુસા અને એમ. બી. નાવક.

મી. અને મીસીસ રીક્ટરને માન

નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસના અમલદારોએ મયા અલીવાર મેડીસ કાસબમાં મી. અને મીસીસ રીક્ટરને યોગ્ય મહિતા પર તેમની કાઠી થઇ તેના માનમાં એક ટીપાર્ટ કરી હતી જે પ્રસંગે વજી લાઇઓને દાખરી આપી હતી. સર કુમ્મી, મેસર્સ સોરાળજી રસ્તમજી અને એ. કીરોદર તરફથી કાપણી કરવામાં આવ્યા હતા અને જાનેને અનેક લાઈ દેવાનો પ્રસંગ માં આવી હતી અને એક નોટીસ કોર્ટ બેટ કરવામાં આવ્યું હતું. મી. રીક્ટરે ઘડતા અપ્પેમાં આભાર માન્યો હતો.

ક્રસ્ટ લાઇન હોટલ સોસાયટી

ક્રસ્ટ લાઇનમાં ટા. ૮-૧૦-૩૧ સરવારની મોંઘે ક્રસ્ટ લાઇન હોટલ સોસાયટીના મંદીરમાં મદાતમા મધીજીની ૧૬ મી સર્વિસ પ્રસંગે સોસાયટીના મળેલા મીડીંગમાં પ્રજી પ્રાક્ષી કરી મદાતમાજીને હીપાયુબ પ્રસંગમાં અપ્પે હતું.

કુંક મુલતમાં અરવનાર સુકિસિત બાલુ

મદાતમાં 'ચિંતામણી' નામના મળતું તંબીપદ અરવનાર સુકિસિત મદાતી બાલુ કીરોદર બાલકમમમ કુંક મુલતમાં આ દેવાની સુલાકાતે મધારશે.

રૂટરના અને અન્ય તાર સમાચાર

મદાતમાં અવિવરિત

મદાતમાં વિગ્રાપદમમાં અવિવરિત હોધ પુરા આવવાથી કોલેસ નેટલાં મરજી થયાં છે. વજી માયાકોનો કાચેનો સંપદ તુટી ગયો છે અને ૧૯૦૦ ક્રસ્ટો તિરુધર ક્રસ્ટ પડ્યા છે. ગારેક આચકામાંથી ૬૦ દહા નેટલાં દોરો સમુદ્ધમાં તજાઈ ગયા છે.

હોંદ અને પ્રીટન વચ્ચે જનમદે કુલ

કાલકાના એકસ-મેથર અને જંમળની મજમલાના વેલ પ્રોતાના અંગેજી પલિની કાચે ઇંગાડ જવા ક્રસ્ટમાં તે ક્રસ્ટો મુખ્યમાં બાવજી કરવાં બેલ્લો હતા કે પ્રીટન અને હોંદ વચ્ચે મોડું કુલ થશે અને સથળા ક્રીડીક સાલ્લો વડિઅર થશે અને સ્વવાળ્ય પ્રાસિવે મરે સદિના કે અદમાકીને નહિ વજી માત્ર ચોલક કલકાનેમ પ્રજી છે એનું અંગળ હોંદકામને કિલ્લ કરી આવશે.

હોંદમાં રમતપીલીયા

કલકાનાની રમતપીલીયાની પ્રસંગિકાએ બેલ્લો-મેથર હો. લોએ લાવજી કરતા જજીવું છે કે હોંદકાનામાં રમતપીલીયાની સંખ્યા જોળામાં જોળી હસ લાખની છે તેને માટે મદાતેના હજી પ્રાલ્લોકન પમલો લેવામાં છે અને એ એક મધ્યરથ સ્થાપવામાં આવે તો રામને અંદુલમાં લઇ કામ્ય એવી આજા રહોલી હતી.

ઇંગ્લાંડના અગ્ર્ય પ્રમોટાઓની કુલાકાને રાંધીજી કુલાકાના મામ્મ પ્રમોટાઓની સુલાકાતે લેવાં રાંધીજીએ પ્રસંગિકા કરી રોમાં બજરીજી તપાસી હતી. બજરીજી ને રોજોને હમેકાં કુલ કુલ પાવડી હતી તેમની ઉપર મધીજીએ કાપ ફેરવ્યો હતો ને ટરપી મેલ્લો જજી થઈયે યમા કુલ મધીજીએ જજીવું હતું કે ઇંગ્લાંડની મધી જુલે નજરીજી હોંદકાનામાં કરતાં સરખાજી નહિ થઈ કુલ વેલ્લો મધીયાલી છે. હોંદકાનાની પ્રલ્લની માફક તેને પ્રજી કુલો મોરાક મળતો નથી.

કેનીયામાં તીકને ઉપદ્રવ

કેનીયામાં તીકને ઉપદ્રવ એટલે એવો છે કે સરકાર અને તીકને ચારી તેની સુવચ્છી કરી તેનું ખાતર ભથ્થવ દોરેને માટે ખેડાકા બનાવવાને ભયભરો કરવા કારણે છે. નવરોળીયા તીક સામે યુદ્ધ કરવાના પ્રાયશ્ચિત્ત પત્રમાંનો વિચાર કરવા એક મોટી મોટી મળી હતી જેમાં દરેક પુરુષ, સ્ત્રી અને બાળકે એ કામમાં સહકાર આપવાનું ઠરાવ્યું હતું. નવરોળીયા કમીટીના મેમ્બરોમાં ધારાસભાના મેમ્બરો, મેયર, ટાઉન કાઉન્સિલમે સરકારી ખાતરખોના વડાઓને સમાવેશ થાય છે અને આખા નવરોળીયા મોટા થાપા પર તીકને ખર્ચ કરવાની દીલગીરીની તૈયારી ચાલી રહી છે. સરકારે કમળા સરકારી ભથ્થકારોને, ખીજનરોને, રક્ષકભાગદારોને, અને સવળા કાં, પુરુષ અને બાળકો જેમ એક પાટીમાં તીકના ઉપદ્રવની ભંજીરતા દર્શાવી તેને નાશ કરવામાં દરેક સહાયતા આપવાની અમલ બજાવી છે.

અમેરીકનને ૧૨ વર્ષની સજા

ઇન્કમ ટેક્સના કાયદાનો ભંગ કરવાના આરોપ માટે એક અમેરીકનને અંકોનેમાં ૧૨ મંથી થાય ક્રાઇમ પર યુનિયન દેશવાસી આવી ૧૨ વર્ષની કેદ અને ૫૦,૦૦૦ ડોલરના દંડની સજા થઇ છે.

બ્રિટનની નવી પાર્લામેન્ટ

બ્રિટનની નવી પાર્લામેન્ટ સત્તાવાર રીતે નવેમ્બર તા. ૧૦ મીના ઉદ્ઘાટો. નવેમ્બર તા. ૭ થી રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા અને મેમ્બરો પાસે સોમ્મર સેવકાવવા બેઠશે.

સ્વર્ગસ્થ કે. સી. રામ

હીંદુસ્તાનના એસોસિયેટેડ પ્રેસના સ્વર્ગસ્થ મી. કે. સી. રામના અવસાનને માટે ભેદ દર્શાવવા કલકત્તાના આશપટ દોશમાં બહોળો, સાવનરીટો રાજકારીઓ, પત્રકારો અને વિદ્યાર્થીઓ મોટી સંખ્યામાં હાજર થયા હતા. અને બંધાજના મવનરે બજાવ્યું હતું કે: "સ્વર્ગસ્થના કુટુંબ પ્રત્યે તેમજ જે મહાન સંસ્થાના તેઓ અધિષ્ઠાતા હતા તેની પ્રત્યે આખા પ્રાંત-દિલસોજી બશે." બંધાજની ધારાસભાના પ્રમુખ ના. રામ સર એમ. એન. રામ ચોધરીએ દરખાસ્ત મુજબ હતી કે સ્વર્ગસ્થના સમારક તરીકે કલકત્તાની યુનીવર્સિટીમાં પત્રકારની ખુરશી મુકાવી જોઇએ. એ દરખાસ્તને કલકત્તામાં હદી નહિ મળેલી એવી પત્રકારો અને બહોર પુરોગામી મેન્ટલિટી ટેકા આપ્યો હતો અને સ્વર્ગસ્થ જે હીંદુસ્તાનમાં પત્રકારોના ધંધાના પિતા હતા તેમના જાનમાં આ કામને સમસ્ત હોંદનું બતાવવાને અબ્બુલ પમળા બેવાઈ રહ્યા છે.

નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસ

મીટીંગનો કારકિર્મી

નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસે સમસ્ત નાટાલમાં મીટીંગો બોલાવવાનો નવો પ્રયાસ કર્યો હતો છે. અબ્બુર મીટીંગમાં કોંગ્રેસના કાર્યકર્તાઓ હાજર રહેશે અને (૧) રીપ્રેઝેન્ટેશન અને (૨) રાઉન્ડ ટેબલ ફોર્મ-સ હવે ભાવણો કરશે—
રવીવાર તા. ૧ હી નેવેમ્બર—મેટીંગમાં આપે સુવક સભા રફલ, ખીલેર રોડ. સવારે ૧૧ વાગે.
કોરેપુડમાં કોરેપુડ મવનમેન્ટ એડેક ઇન્ડિઅન રફલ સવારે ૨૫ વાગે.

શનીવાર તા. ૭—મેટીંગમાં. સેચ. વાઈ એમ. એ. હોલ.
રવીવાર તા. ૮—અમલેની. સી.વે. સેક રેપોર્ટસ આઉટ.
સવારે ૧૧ વાગે.
સી.વે. ઇન્ડિઅન મંચ મેન-સોસાયટી હોલ.
બપોરે ૨-૩૦ વાગે.

શનીવાર તા. ૧૪—મેટીંગમાં અને કંઠી

રવીવાર તા. ૧૫—ટેનકાઉઝર અને નુકસાન.

શનીવાર તા. ૨૨—ડાન્સ ટાઉન હોલ

રવીવાર તા. ૨૨—વેશલ, ટોંગાટ અને રોમર.

નોંધ—કોરેપુડ, મેવીલ, અમલેની અને સી.વે.માં (૧) ટેલ્યુ મોડ અને (૨) ઇન્ડિઅન કોર્પોરેશન રવીવારની પશ્ચિમમાં કવચમાં આવશે.

જોઈએ છે.

એક ગુજરાતી ભાઈ. ગુજરાતી અભ્યાસ કારે હોવા જોઈએ. અંગ્રેજી કામચલાઉ આવડતું હોવું જોઈએ. બુક કીપીંગના સાધારણ અનુભવ હોવા જોઈએ. પ્રમાણીકતા અને સ્વચ્છતા હોવા જોઈએ. કુટુંબીજન તરીકે રહી શકે તેવા હોવા જોઈએ. લાયકાત મુજબ પાઉંડ ૫ થી ૭ આપી શકાય. રહેવા ખાવા વિગેરેનું કુટુંબી તરીકે. આવા ભાઈની શીનીકસમાં ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅનના કામ માટે જરૂર છે. ઉમેદવાર લખી યા જાતે અહિં આવી મળી જઈ શકે છે.

એનેજર 'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન.'

શીનીકસ, નાટાલ.

ફેડરલ બંધારણમાં સલામતિઓ

સર કુર્માનું મેટીંગમાં આવણું

મેટીંગમાં ઇન્ડિઅન પાર્લામેન્ટરી કોમિટી સોસાયટીની મે અભ્યાસીએ મળેલી મીટીંગમાં સર કુર્મા રેડીએ હીંદુસ્તાનની રાજ-કીય સ્થિતિ ઉપર ભાવણ આપ્યું હતું. એને મેન્ટેન્યુ-એસ્ટ્રાઈ સુધારાની રજી સમાવેલી પહેલી ઘરા કાઉન્સિલમાં મદ્રાસ સરકારના એક પ્રધાન હોઈ અને ફેડરલ વખત મદ્રાસ યુનિ-વર્સિટીમાં કોન્ટ્રીટ્યુકનલ લેના પ્રેફેસર હોઈ એ ભાવણમાં કંઈક આધારભૂત ગણાય.

સર કુર્માએ સરખાતમાં હીંદુસ્તાનના રાજ્યબંધારણના સ્થિ-તિ-કાસનું અવલોકન કર્યા બાદ ૧૯૨૬ ના મવનમેન્ટ એક ઇન્ડિઅન એક્ટમાં બંધારણને ભગતું કમીસન નીમવાની સમવક કરવામાં આવી હતી તે તરફ ધ્યાન એન્ધા બાદ બજાવ્યું કે સાવગળ કમીસનનો રીપોર્ટ હવે તે બખાયો હતો તે કામજ પરની કાઠી સુકાઈ પશ્ચિમ નહોતી તે પહેલાં કેક સેટર થક મયો હતો.

રાઉન્ડ ટેબલ ફોર્મ-સ કેવા સંજોગોમાં મળી તે સમજાવ્યા બાદ ફેડરલ બંધારણ કમીટીના નિર્ણયો વિશે તેમણે વિવેચન કર્યું.

રાહિત દેખાઈ જાય તે સુધયેથી સલામતિઓનો વિષય ચર્ચાના ને સલામતિઓની ટેટલીક આબુઓની સર કુમારે સમ્પત્તિ કરી.

તેમણે જણાવ્યું કે, હું ક્યુન મેં છું કે અમુક સલામતિઓ આવરખ છે. ખાસ કરી ડીફેન્સ, પરંતુ સાથેના સંબંધ અને દેશી રજવાડાએ સાથેના સંબંધ એ ખામતો ખાસ વિષયો તરીકે ખાટીક પાલામેન્ટને જવાબદાર ગવરનર-જનરલના અંકુશ નીચે રહેવી જોઈએ એ હું ક્યુન મેં છું.

આ દિવસોમાં બ્યારે ડોમીનીયન સ્ટેટસનો અર્થ રધારે બદલો જાય છે, બચત સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતા જેવો કોનો જાય છે, અને ડોમીનીયનો સડેનકાકનમથી છુટા થવાના કંઈકો દાવો કરી રહ્યાં છે તેવે વખતે હોંદુસ્તાનમાં અમુક ખાતાઓને હોંદની ધારાસભાને નહિ પણ બ્રિટીશ પાર્લામેન્ટને જવાબદાર ગવરનર-જનરલના અંકુશ નીચે રાખવામાં આવે એ વિચિત્ર જણાય છે.

પરંતુ હોંદુસ્તાનની અસાધારણ સ્થિતિ જોતાં અને ઉતાવળ ધીમેથી કરવાની આવરખતા જોતાં ઉપર જણાવેલાં પ્રતિબંધો હું ક્યુનની અંદર દુર કરી દેવામાં આવશે એવી આશાએ રહે એ વાંધાબદ્ધ નથી.

પરંતુ ડીફેન્સના સંબંધમાં સર કુમારે જણાવ્યું કે હોંદુસ્તાનની લશ્કરી અને દુનીયાના સધળા દેશોના ખર્ચ સાથે સરખાવતાં મોટામાં મોટું પ્રમાણ ધરાવે છે.

કુલ ખાદ એ ખર્ચ સો ટકા જેટલો વધી ગયો છે બ્યારે ખોટનમાં માત્ર ૪૬ ટકા વધ્યો છે અને ડોમીનીયનોમાં માત્ર ૨૩ ટકા વધ્યો છે.

શ્રી. પર. એકપક્ષને જે ટેલોક વખત લીમ જોડેનેક-સના સેક્રેટરીએટ પર દાખા તેમણે આપેલા આંકડા જોતાં હોંદુસ્તાનમાં હથીયાનો ખર્ચ ૧૦૬૯ મીલીયન મોનાના ફ્રેન્ક છે બ્યારે બોસ્ટ્રેલીયાને ૧૫૧ મીલીયન, કેનેડાને ૯૩ મીલીયન, આયરીશ રી સ્ટેટો ૭૬ મીલીયન, ન્યુઝીલેન્ડને ૨૫ મીલીયન અને સાઉથ આફ્રિકાને ૨૫ મીલીયન મોડ ફ્રેન્ક છે.

જેટલે સધળાં ડોમીનીયનોને ખર્ચ સાથે જોડે તે કુલ ૩૭૦ મીલીયન મોડ ફ્રેન્ક થાય છે જ્યારે હોંદુસ્તાનને ખર્ચ ૧,૦૬૯ મીલીયન મોડ ફ્રેન્ક છે. અથવા સધળા ડોમીનીયનોના કુલ ખર્ચના કરતાં અમુકમ વધુ મળે છે.

હોંદુસ્તાનની વડી સરકારની આવક ૮૮ કરોડ રૂપિયા જેટલે પા. ૧,૧૦,૦૦,૦૦૦ ની છે. આગાંથી માત્ર લશ્કરી ખર્ચ ૫૫ કરોડ રૂપિયાનો જેટલે પા. ૪,૧૦,૦૦,૦૦૦ નો છે. જેટલે બીજા કોઇ પણ દેશના કુલ ખર્ચ કરતાં વધારે પ્રમાણ થયું.

સામાન્ય કમીએને દર્શાવ્યું હતું કે આર્થિક દ્રષ્ટિએ આ ખર્ચમાંથી કંઈ વળતર મળતું નથી જેવું કે સેનિટેશન કે જલદેર તંદુરસ્તીમાં ખર્ચાવું હોય તેથી મળે છે. વળી બીજા ખર્ચની માફક તે ખર્ચથી નાણું દેશની અંદર ફરતું પડ્યું નથી. જેટલે દેશને એ ખર્ચ કોઇ પણ રીતે ફાયદો નહિ કરતાં કેવળ યુક્તી જાય છે.

આ હોંદુસ્તાનમાં ૫૫,૦૦૦ બ્રિટીશ સોલજરો છે અને નવાં અંધારણમાં બેવી મોડવજ થવી જોઈએ કે જેથી તેમાં કંઈ કંઈ થટાડો થાય અને ૧૦ વર્ષની અંદર દેશમાં બ્રિટીશ સોલજરો રહેજ નહિ. વળી દેશી સોલજરોને લશ્કરી અમલદારો બનવાની તાલીમ આપવી જોઈએ કે જેથી તેટલીજ સુલભતા હોઈ લશ્કર આજુ નહિ તો ગોટે લાગે દેશીઓનું જ બની ગયેલું હોય.

લશ્કરી ખર્ચના સંબંધમાં મવરનર-જનરલે પ્રધાનોની સલાહ

સુચન આપ્યું જોઈએ.

હોંદુસુરલીમ પ્રજા વિશે મોલ્લતા સર કુમારે જણાવ્યું કે એ પ્રજાને પછું વધારે પડતું મહત્વ આપવામાં આવે છે. સ્વરાજ્ય મળતાં એ પ્રજાનું સમાધાન આપોઆપ થઈ જશે. અધુરમિતિએ રક્ષણ મળવું જોઈએ પરંતુ અલ્પ આફ્રિકામાં અધુરમિતિએ માટે કાનદામાં સગવડ કરવામાં આવી કે તેવી સગવડથી હોંદુસ્તાનની અધુરમિતિએ સંતોષ પામવું જોઈએ.

સર કુમારે જણાવ્યું કે ભોનો પાછી આપવાની, હોંદી પ્રધાન તરફથી ગ્રેન્ડી કમિશન હોય તેવાં પેમેન્ટો કરવાની આશ્વતોમાં સલામતિએ રહેવી જોઈએ અને હોંદુસ્તાનમાં કાલ જે બ્રિટીશ વેપાર અને કાલો છે તેને માટે પુરતું રક્ષણ રહેવું જોઈએ.

વળી સીવીલ સર્વિસ અને બ્રિટીશ દેશને લગતી સર્વિસોનું રક્ષણ થવું જોઈએ અને તેઓના કામને દરકત નહિ થવી જોઈએ.

પરંતુ જેઓ અવિષ્કર્માં નીમાય તેઓની વ્યવસ્થા, પંચર, પ્રલાદિ વધીવટ જવનદાર પ્રધાનોને દરલક રહેવાં જોઈએ.

દેશમાં સુશિક્ષ અને શાંતિ જાળવવાને મવરનર-જનરલને ખાસ સત્તાઓ દેવાની સુચનાના સંબંધમાં સર કુમારે જણાવ્યું કે એવી સત્તાઓની કશી જરૂર નથી અને એ સત્તા પ્રધાનોને હસ્તક હોવી જોઈએ અને કાનદામાં તે જાળવમાં પુરતી સગવડ હોવી જોઈએ.

મવરનર-જનરલના સલાહકારો ખાસ વિષયોમાં પણ એક્સમ્પલી કે સેનેટના મેમ્બરોમાંથી ચુંટાવા જોઈએ અને જન્ય પ્રધાનોની માફક તેઓના સત્તાઓને રાજ્યના સુ આપવું પડે ત્યારે તેઓએ પણ પોતાનો હોદ્દો બંડી દેવો જોઈએ. અને નથી કેમીનેટ માં તેઓ ફરીથી બલે ચુંટાઇ કો.

નાણાની સ્થિરતા અને ધીરની જાળવ હોંદુસ્તાનની પ્રજાના હાથમાં હોવી જોઈએ અને મવરનર-જનરલને એ સંબંધમાં આપપ્રદ સત્તા હોવી નહિ જોઈએ, અને જ્યાં સુધી ગોલેરીને અંકુશ પ્રજાના હાથમાં ન આવે ત્યાં સુધી પ્રજાતંત્રનો કશો અર્થ જ નથી.

ફ્રીપ્રામણ, કર-સી અને સામાન્ય રીતે સધળાં આર્થિક જામનો ધારામજાને દરલકજ રહેવી જોઈએ.

દેશની લશ્કરી નીતી અને વ્યવસ્થા ઠરાવવાને બ્રિટીશ મીલીટરી એડીસરો ઉપરજ નિરંતર આધાર રાખી નહિ થાય, એ જાળવતે હાથમાં લેવાને દેશી પ્રધાનોને તાલીમ મળવી જોઈએ અને તેને ખાનર દેશી પ્રધાનોને જરૂરમાવથીજ ખાસ વિષયોને લગતાં ખાતાઓમાં નીમવા જોઈએ.

જો હોંદીએ પોતાના દેશના આર્થિક થવા દેવા હોય, જો હોંદુસ્તાનને સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતા આપવાની હોય, જો હોંદુસ્તાનને ડોમીનીયન સ્ટેટસનો અંક પણ આપવાનો હોય, જો હોંદુસ્તાન આથી અશાંતિ દુર કરી શાંતિ અને સંતોષ રજાવવાના હોય તો ઉપર જણાવેલી વસ્તુઓથી લેજ પણ આગાંથી હોંદુસ્તાનને સંતોષ થવાનો નથી.

આપણે ઇન્ડીયન ટ્રાંકીશ રાજનીતીનો આ ટકલે સમય વર્તોને કામ લેશે અને હોંદુસ્તાનની પ્રજાની અભિલાષાઓ સંતોષવાને પુરેપુરી હિદારના અને ફાપજ હાખવશે; તો પછી હોંદુસ્તાન એ મહાન સામાજ્યમાં એક સમાન સામીદાર બની બ્રિટીશ તાજના સૌથી હીમતી રાત તરીકે જળકરો.

આપણે કોમેડ રાખીશું કે સામાન્યતો નાક થાય એવું કંઈ પણ પમણું બ્રિટીશ પ્રજા નહિ હે. અને ખોટન અને હોંદુસ્તાનની જ નહિ પણ સમરવ દુનીયાની શાંતિ અને આજાદીને માટે બનતું સધળું કરવામાં આવશે.

સત્યાગ્રહ અને ખાદી

(મયા અંકથી ચાલુ)

રાજ્ય કરનાર વર્ગ દિસાના બાકા કાઢતો (કરકર અને ચોલીસ) ઉપર કાણુ રાખી રહે છે, પણ જનતા સભાએ હારા ખાતર દિસા (કાંચ, પૂજા અને વેર) ને કાણુમાં રાખી અને નિમુળ કરી રહે છે. આ રીતે જનતા કંપના વર્ગના કાણુને કાણુમાં રાખી રહે છે. જીવનની નિરતિશય સાદાઈ અને સાચી ધર્મ સામાજિક હોઈતો અને તેના ચિન્નનો નાશ કરે છે, ફરિયાના ઉપયોગથી જીવનની એક મોટી દાખવની વસ્તુની ઉપર અને વહેંચણી ઉપર કાણુ મેળવી રહ્યા છે. ખાદી હારા સાદાઈનો કાણુ કાઢ્ય જાને છે અને જામજમાં આવે છે, ખાદી એ તો આર્થિક, રાજકીય અને સામાજિક સ્વાતંત્ર્યનું જ્વરનામું છે. આ રીતે જોઈ વર્ગના કાણુ એ તો જલારની જવરના કરતાં માનસના અને અંતર વજલનીજ વસ્તુ વધારે છે. પશ્ચિમમાં હોઈના હોઈ અને જલોને ઉત્તેજનેજ રાજ-નીતિ સોજા ઉપર કાણુ ફરારે છે. હોમ, દંબ, ખડકાર અને જમ એ જલોજ બેઠ હોના કરનાર છે. જગજંતો કે ખીજા હોઈ પણ દેહનો રાજ કરનાર વર્ગ મુલ્ય આવાની ચોજના અને સાધનો—જે વસ્તુઓ માણસોને જોઈએ છે અને જોઈએ છે એવું માણસો માને છે—હોના કરવાની જલારનાઈ અને જો મુલ્યોના પ્રતીકોનો કુજા વાઈરે ઉપયોગ કરાને પોતાની રાજ-સતા કાવમ રાખે છે. ધર્મજુઓ ધાર્મિક પ્રતીકોનો ઉપયોગ કરવામાં જલાર હોય છે; કાકુહોરો આર્થિક પ્રતીકો (નાજી) નો ઉપયોગ કરવામાં જલાર હોય છે; રાજકારી પુરોજો સામાજિક પ્રતીકો અને દિસાના પ્રતીકો (કા. ત. કરકરની કવાયત, કરકરી અંજીત, જલારકોનો વિધિજો) નો ઉપયોગ કરવામાં જલાર હોય છે.

મુલકોનાં પોતાનાં અને આખી પ્રજાના મન અને માનેને કાણુમાં રાખવા આ જલાર કુજમ માનસિક સાધનોનો જી રીતે ઉપયોગ થાય છે તે તેઓને જીઅવવું જોઈએ જોમ મને કાને છે. વળી આ જલાર જુના કાણુઓનો જી રીતે નાજ કરી રહ્યા છે પણ તેમને જીઅવવું જોઈએ. ખાદી અને સાદાઈ હારા સામાજિક જુજામત અને કુજિનવાને દહાવી રહ્યા છે; અસામક હારા દિસાનો અકિાપુર્વક સેવા હારા નાજીને દહાવી રહ્યા છે; સજામેક હારા હરેક પ્રકારની ચિંતા અને જમને દહાવી રહ્યા છે. ખાદી હારા આર્થિક જલારજ્ય અને જુજામીને મળે જામે દહાવી રહ્યા છે. આજ કારણે જાણુનો કાવકમ એ હોઈમાં નેતિક, રાજકીય, આર્થિક, અને પરિજામે જોઈક સ્વાતંત્ર્ય સ્થાપકનું સાધન છે. તમે વિલાપીકમાં જુવાનોને આ જલારી વાતો સમજાવી તેના અજવાસની તાલીમ આપો છે એ કાણુનું મુલ્ય આદી રહ્યા જોમ નથી.

ધી ટ્રાંસવાલ યુનાઈટેડ પાર્ટીદાર સોસાયટી

(દિપોત્સવી મહોત્સવ)

ઉપરોક્ત સોસાયટીના આજરા હોજ વા. ૬ મી નવેમ્બર ૧૯૩૧ ના મોજવારે સંજના ૭ વાગે ૧૬ ટ્રેસ રોડ ન્યુટાઉન માં આવેલા પાર્ટીદાર હોજમાં એક મેજાવકો દિપોત્સવી મહોત્સવ ઉજવવા અર્થે મળશે. જે વેળા સર્વે હોજમજો અને જહેનોને વેળાસર પધારવા નમ્ર વિનંતિ છે.

જલજલ પ્રાગલ ભગન,
એમાજાહ માધવજ પટેલ.

મંત્રીજી, ધી ટ્રા. યુ. પાર્ટીદાર સોસાયટી જોઈ.

જાહેર ખખર

આખી વીસ વરસથી ચારતી આવેલી દુકાન જે ટાઉન હોજની નજીક આવેલી છે તે માજ સાથે વેચવાની છે. વેપાર માટે આવે છે. જેમાં હરેક જાતની ઝાસરી, કાપક, સુકો મેજો, લીલી કાપકાજ. કરીયાજી વીજેર સ્ટોર્સમાં છે. સાઈ-સનમ મેનારના નામ ઉપર કરી આવશે. અને જમા જેથી વજ વરસના લીસ ઉપર કાડે આવશે. સ્ટોર જોઈ છે અને ઉપરોક્ત ખીજકુલ નથી.

તા. ૧ જોનેવારી ૧૯૩૨ થી આવતી છે.

મેનાર કાપકો રજાર મળવું થા પત્રવહેવાર નીચેને મરનામે કરવાથી વધુ જુજાસો મળી રહશે.

K. T. GAJJAR,
Irish Street,
Somerset East C. P.

નારાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસ

વાર્ષિક જનરલ મીટીંગ

નારાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસની વાર્ષિક જનરલ મીટીંગ રાયલ પીકચર પેલેસ, વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ, કરખતમાં રવીવાર તા. ૨૬ નવેમ્બર, ૧૯૩૧ ના રાજ ખપારે રા વાગે મળશે.

કામકાજ:—(૧) મીનીટ, (૨) સેક્રેટરીનો રીપોર્ટ, (૩) દિસાખ, (૪) અમલદારોની ચુરણી, (૫) મીટીંગમાં ચર્ચા રાકાય તેવી અન્ય બાજો, (૬) સામાન્ય.

સોસાયજી રજેતમજ પ્રમુખ

એ. આર્જ. કાજ } એ. એન. સેક્રેટરી
પી. આર. પથર }

નોંધ—જે મેજારોએ ચાલુ સાલની જી બરેલી હોય તેઓનેજ મીટીંગમાં કામ લેવા દેવામાં આવશે.

હોઈ કોમની હરેક વ્યકિતને કોંગ્રેસના મેમ્બર તરીકે નોંધાઈ જવા વિનંતિ કરવામાં આવે છે. નીચેના સ્થળોએ મેમ્બર તરીકે નોંધાઈ રાકાશે:—
મેસર્સ પથર એન્ડ કા. લીટલ એ સ્ટ્રીટ, કરખત અથવા કોંગ્રેસની ઝાટીસ, ૧૭૫ એ સ્ટ્રીટ, કરખત.

દુકાન કાડે આપવાના ટેન્ડરો

ધી સુરત હોઈ એસોસીએશનની ૧૨૬ વીક-ટોરીયા સ્ટ્રીટવાળી દુકાન એક વરસનું લીસ અને જે વરસનું ઝોપશન એ શરતે કાડે આપવાની છે માટે ટેન્ડરો આપનાર જુજરોએ માસીક બાજાની રકમ તથા ખીજનેસની હુકીકત સાથે સીલ ખંધ ટેન્ડરે રાનીવાર તા. ૨૪ નવેમ્બર ૧૯૩૧ સુધીમાં નીચેના રીસનામે મોકલવા અમર રખર પહોંચતાં કરવાં. ઝાટી અમર વધારે રકમનું ટેન્ડર પાસ કરવાની સ-તા જનરલ મીટીંગને છે.

પો. એ. એકમ. ૮૨૬

મી. જુશાલ મુખા મીટી

કરખત.

એ. સેક્રેટરી.

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

હરેક જાતનું વાજાં ફરે અને વેચેલજ સાથે પેઈવ કરી સી.

એ. ટી. થી મેજવામાં આવશે. જોઈ:—

P. O. Box 254.

Durban.

81 Short St. 22

ટાંસવાલ હિંદિઅન કોંગ્રેસ

માસ મીટીંગ

ટાંસવાલ હિંદિઅન કોંગ્રેસના આશ્રય હેઠળ ટાંસવાલના હિંદીઓની માસ મીટીંગ તા. ૨૫ અક્ટોબર, રવીવારના રોજ બપોરે બહુ વાગે કોરનર ટેરેસ અને બી સ્ટ્રીટ પર આવેલા પાટીદાર હોલ માં મળશે. સ્થાનિક તેમજ બહાર મામના હિંદીઓને આવવા વિનંતિ છે. મીટીંગમાં નીચેનું કામ કરવામાં આવશે. (૧) નાણા સંબંધી, (૨) આવતી રાઉન્ડ ટેબલ કોન્ફરન્સ.

એસ. બી. મેઠ.

સા. સેક્રેટરી ડા. ઇ. કોંગ્રેસ.

નવાં વરસની અભિનંદન પત્રિકાઓ

દર સાલ મુજબ આ કાલ પણ નવાં વર્ષની અભિનંદન પત્રિકાઓ ઉપાઈ તરફાર થવા આવી છે. જેઓ ટાંકણાસર પાતાના સગાં સંબંધીઓ પર તે હિંદુસ્તાન મોકલવા મોકલવા હોય તેઓએ પાતાના ઓફિસ તાલીફ મોકલી આપવા વિનંતિ છે. અક્ટોબર તા. ૧૬ મીએ કરબનથી ઉપહતી સ્ટીમર કારાગોલામાં તે મોકલાઈ જવી જોઈએ. કીમત દહનની રૂ. ૨. પાસ્ટેજ પની ૩.

મેનેજર 'હિંદિઅન ઓર્ગેનાઈઝેશન'

ફીનીકસ, નારાસ.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

ફ્રેશ બલ્કન ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી સી. ઓ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. કમિશન—

P. O. Box 842. Durban. 129 Victoria St. 21

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વિગેરે

અમારે આ જાતી રેપરેજ નીચે તાલે અને મફતથી પરમા ફોલો ગરમ મસાલો, ફરીપાઉડર, હાલ્ડી, મરચાં, તેમજ ફરીનાં અને લીધુનાં તેમજ મીક્સ આચાર હમેશા મોકાવા જમાવ્યા અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો ઉત્તમ માલ, તમે પરમાં જનાવી શકતા નથી. જેક વખત મંગતી જાતી કરો. મળવાનું ટુકાણું,

K. N. PADIA.

122 Victoria Street, DURBAN. 14

કીટીંગસ.

પાઉડર

ફીડી, ઉધાપ, માકડ, વંદા, માખી.

સધળા જંતુઓને

નાશુદ કરે છે.

આપીશ જનાવર. ફક્ત દીનોમાં વેચાય છે. P/A 38

Box 247 & 317

Tel. "Khaiari."

HOOSAIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Proprietor of Asiatic Hotel.

Merchant and Transport Passenger Agent, Beira, P. E. Africa.

મોકલ રજુ અને ગ્રાજ. રેલીમક મેકરેસ "ખતી"

હુસેન હસમાઇલ (સરદારબદ વાલા)

ટાંકણા પેકેજર મેનેજર,

બેરા, પા. ઇ. આફ્રિકા.

જનામા હરીકાણવાળું—સંવત ૧૯૮૮ થી

રાજવૈદ્ય પંચાંગ

કંઈ પણ દિવસ કે ટપાલ ખર્ચ લીધા વગર

તે દેન મફત

મોકલવામાં આવે છે આજેના મંગલો

મહામંગલની કારમસી જનનવર, હાલીયાપાડ. 62

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરેહવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશી માલ જગ્યામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી દરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

થાળી, કબલાં વિગેરેને માટે જાત જાતનું રેશમ.

ગોળાં, રૂમાલ, સાડી, મખમલ, શાલ, રાઇ, કોલર, કોર, રાઈ, મુટને માટે સર્જ, આસામ

સીલક વિગેરે વિગેરે. પુરૂષો, સ્ત્રીઓ અને બચ્ચાંઓને પહેરવા એકલી દરેક ચીજો

અમારી ત્રણે બાન્ધોમાંથી કરવામાં કરતા આવે હમેશા મળી શકશે.

ફોન ૫૬૫૪.

સા. કેવલરામ એન્ડ કુ.,

બાંકચ ૫૧૬૮.

૬૩ હલોઈ સ્ટ્રીટ,

ફોન ૨ માર્કીટ એન્ડ પ્રોસેક્ટ સ્ટ્રીટ,

એહાનીસબર્ગ.

આફ્રિકા વાળાઓ જરાક કાન દધને સાંભળો

આ વર્ષે દીવાળી અને નવું વર્ષ ખુશાલીના પોકારો વચ્ચે શરૂ થનાર છે.

Parcel from
**KAPITAN'S
BALCONY
HOTEL**
DURBAN. CORNER of GREY and VICTORIA ST.
PHONE 3623

એ ખુશાલીમાં જુના અને બહુતા અનુભવીની લહેજતદાર મીઠાઈ વધારે આનંદ આપશે.

આગળથી આંદરો મોકલી નોકાવી દીએ કે વખતસર તમેને ઘર બેઠા પારસલ મળી જાય.

આવ માલના પ્રમાણમાં બહુજ સરતા રાખેલા છે.

ઓર્ડર સાથે પૈસા મોકલવા બલામજુ છે. પ્રાઇસ લીસ્ટ માટે લખો :

KAPITAN'S BALCONY HOTEL. (માલિક: R. K. KAPITAN).

'Phone 3623.

Cor. Grey & Victoria Streets,

DURBAN. 368

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ જાનાના રૂપ/- ફેસ, પાછનારૂપ નં. ૧ ૫/- ફેસ.
દરેક જાતનું તાજુ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ માર પેકીંગ કરી
શી ઓ. ડી. એ મોકલવામાં આવશે. ફ્રેજીલ જાણી

'Phone 327 Tel. add. "Letopco."

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રુટ અને વેજિટેબલ માટે કંટીના ઓર્ડરો કંપર ખાસ
ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાવો કરશો.
P. O. Box 755. 55 Bond St. Durban.

તમારા મંથાની બહેર ખબર ક્યાં છપાવશો?

'ઈન્ડિયન ઓપિનિયન' માં

જે જુનામાં જુનું કોઈ જાણુ આખા સાકય આફ્રિકામાં વંચાય છે.

આવ અને નહલ માટે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

હિંદના મજ્યાત ગવૈયાઓના નવા રેકોર્ડો

ગમે તેવા ગાયનો વાળી રેકોર્ડો ઘરમાં રાખવા કરતાં દરેક જાણના મન હરી છે તેવા ધાર્મિક, આમાલક અને સંજારીક બોધથી ભરપુર ગાયનોની રેકોર્ડોના સંગ્રહ કરો. આવી રેકોર્ડો મનને ખુશ કરે છે અને આનંદ આપે છે.

(રામ કાંદબરી) ગુજરાતી.

"અરે સખી ધીમે ધીમે હમ ભર"

"પતિ વીના પ્રિયાદાના મનના"

નંબર ૬૫૬.

(રામ કાંદબરી) ગુજરાતી.

"હિના નાથ ક્યાજી તારર હાથ મારો
સુકશીમાં" (કેશવકૃતી)

"તુલસી મારો તંજુશનો તાર,"

નંબર ૭૫૦.

ઉત્તમ ગાયનના, સુર દેખાવ વાળા અને મધુર સાઉન્ડ બેકસ વાળા પ્રમોશન તેના જોનારને ખજા આનંદ આપે છે અને તેની સાથે આમારી રેકોર્ડો વાપરવાથી દક્ષિણ આનંદ વધારે આપે છે.

ગુજરાતને હિંદ. આમારી મહદુર મેસેજી હરત મગજવાળી જુન આર રેકોર્ડ જરીદનારને ગ્રેટ આપવામાં આવશે. આમારે બોધી પ્રમોશન અને રેકોર્ડો જરીદનારને નાણાની વધુજ ખચત કરો.

'Phone 2447,
P. O. Box 2155.

Agent of H. M. V. RECORDS.
E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

36 A

10.80 1931

Indian Opinion

No. 45—Vol. XXIX

Friday, November 6th, 1931

Published at Durban, P. O., as a Newspaper
Petersburg, Russia.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રહી. ખંડાસા

નવેમ્બર તા. ૧૬ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.

રહી. "ફેન્સા"

નવેમ્બર તા. ૩૦ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.

મુજલસાની વીરહી, પાઉન્ડ ૩-૧-૬ રેશીયલ પા. ૭-૧૪-૦

રેશીયલ પા. ૫-૮-૦ ના હોસાળથી સેવામાં આવે

મુજલસા—ઉતાડિએ પોતાના પોતા દાગીરા કનીયારે ૧૧ વાગ્યા બપોલે ૬૨૪૫માં પહેલતા કરવા.

સેકન્ડ અને થ્રીન્ડ માટે એક મહિના અગાઉથી ખંડાસા કરવો.

ફોર્થ હોલ પેસીન્જર પોતાની ગીટ બપોલે જોશીમમાંથી સેવી અને મદાર મામલાના વામણાએ બપોલે સાથે પચાસવાદાર રજાથી પણ થઈ શકશે. રહીયરને તમલું રેક કમિશન બપોલે બની રેખરેખ નીચે થાય છે.

SHAIKH HAMED & SONS.

390 Pine Street,

Tel. Add "Karamat," Durban.

લીમીટેડના કરાવો

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઉન્ડ ૨૭-૦-૦.

થ્રીન્ડ: પાઉન્ડ ૧૫-૦-૧.

ફોર્થ: પાઉન્ડ ૬-૦-૧. જોરાહી વમર.

અને હોલ વીરહી, પાઉન્ડ ૨-૧૪-૦

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED By Advertising In The INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

રહીયરને ૪૮૦૦.

પી. એ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ધો

રહીયાક્ષીક એડરેસ

"રસ્તમલ"

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક બાતના અકરમાત

જેવા કે ખાતર કાર, પોલ્ટ ગ્લાસ, ફીરલીટી બોલ, વરકમેન્સ કોમ્પેન્સેશન, વીરરે અનેક પ્રકારના વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ રાફે કરી લીધું છે.

પોલીસી તેમજ દાવાની પતાવટ હરબનમાંજ કરી આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનાધિ:—

સોરાબજી રસ્તમલ,

"ઇન્ડિયા ઇન્સ્યુરન્સ"

૧૭ ફર્ટ એવેન્યુ,

ડુરબન.

૨૩

રેકૉર્ડ બેર

પર બેઠાં લક્ષ્મી.

શી ૧૦ માં પા. ૨-૦-૦.

હમારે બાં આમાફાન રેકૉર્ડ" ગઈડ બુક આવી છે. ફ્રેક ન મીકુ" ગાયન પુરેપુરે છાપવામાં આવ્યું છે. એક આગવી કુલ

શી. ૧૦ રાખવામાં આવેલી છે. જે કે જેને અસલ બાવ પા. ૨-૦-૦ છે.

કબલ રેકૉર્ડે બરીદનારને બે રેકૉર્ડે અસલ આપવામાં આવશે.

ફ્રેક રેકૉર્ડના બાવ શી. ૫-૦.

પીચાર કબલાલ

૧૦૪૮૬ વરલ થી વસતલ દિલે નાચારો મુજબ મેં રહી.
૧૦૪૮૮ કબી ખરદા ફર મું મેં રાજકા.
૧૦૪૮૭ આજ સુભરે કે' મો અપના મુરો આ કહેને ઠા કે.
૧૦૪૫૬ ટું અઈ દિવ વહેસત મદા દિનાના દે ધીસકા.
૧૦૪૭૩ બના દો અઈ પળા ભે મરીના નપીબ રો.
૧૦૪૮૬ પચદે મેં રહેના યામી દુઝવાર હો ગયા.
૧૦૪૦૮ બસ એક હી જલમે મેં હમ બન અમે સવદાઈ.
૧૦૪૨૩ દિલમે' નમરો મેં મો મો દુરામને ઉમાન રહે.
૧૦૪૩૮ મેં તો વસરબ મેં નમો બરુમી.
૧૦૪૫૨ એક પુરે મુજરસમને લોખાયા મેરા દિલ દે.
૧૦૪૬૭ તન વન કે દરતે બાર મેં રામરીક રેક ગઈ.
૧૦૪૭૬ મેરા બીરે વકા રેક કે બતે ક્યું હો.
૧૦૪૨૩ દિલમે' નમરો મેં મો મો કાફેર ઉમાન રહે.
૧૦૪૦૮ મેં રાખસારે રોમે નમર બચબી
૧૦૪૦૨ ધીયામવા કલેલ આજ કે નમરો રખારે દે.
૧૦૪૮૮ રંગે વહેરયા મેરી ખાલ પીચાર.
૧૦૪૬૪ હબીમે ખુલ મેલેબર બનરે આમે.
૧૦૪૫૪ ઇસ ટપસે જલક અપની ઇસ સોખને ધીખલાલ.
૧૦૪૫૨ અપની માંદસી સુરત ધીખાલો નબી.
૧૦૪૮૮ મેલુમે પુરેતોફાલ ભે ધીવાના દો ગયા.
૧૦૪૦૨ ધીવાને' મેં કીમરે દિલ ધીવાલ રેક ગયા.
૧૦૪૨૮ પલી રેતા દે ખુલ ધીલસે ભે બંદા મગી.
૧૦૪૨૨ આગર દિગરમે' પુલે છતા મહેના.
૧૦૪૫૪ ખાલ ભંબી ફેલ પર મેં તોરે પારી ભંબી.
૧૦૪૨૬ અપના જલગમી કરા મુજબ ધીખાયા ન ગયા.
૧૦૪૦૭ બેતે ખુલ યરમે' મેં દુરામને રમુલકી.
૧૦૪૬૬ મો કબીકા કાળા મો આલો મોહમદ.

મારકર રહીત

૬૬૬૪ ભે મુજર મેં ઈપો મગજ થી પુ' દે.
" મેલુમે ખુલ યરમે' મેં દુરામને રમુલકી.
૧૦૪૫૪ ક્યાં પુર દિવા સુમા
૧૦૪૫૪ મુજરાલમે' ઇસને રંગસે ભે ખરદા.
૧૦૪૫૮ ક્યાં ફિરે બતે દો આમે'મેં.
૧૦૪૦૬ ક્યાં રે મુલો.
૧૦૪૦૬ ક્યાં અઈ બઈવાલે બના ટું દિલસે કમ.
૧૦૪૦૬ સોલે ભે નબીકા મુજબે જલવા નમર આવા.
" કયદામે' જલસે યદે અખાર કબીન' દે.
૧૦૪૦૬ મગજમે' ખુલ મુજબે નબી યા અખદુલ કાલીર છબાની.
" ખાલ પોલ ન અતા પરવર મુજબે મોરો મોરો.
૬૬૦૦ દુવાલે સરમે' જલકીનસે મેરે મોલો મોહમદ કા.

મુજામ નબી

૧૦૪૮૧ તરમ વચમે' ધીસીકાં બીનતે આગેસ મો બના.
૧૦૪૩૮ હોતે મેં મેં ફેલ હરે લોલેલો ઉલ્લેલ મો ગઈ.
૧૦૪૧૧ ભે વરખાવીલે દિલ મેરા મો ફરલત મેં મોહમદ કા.
૧૦૪૨૭ કાસ મેરી જબીને સોલ.
૧૦૪૭૨ સાકીને બનાયા દે મમ ખાને મેં મમખાનાં.
૧૦૪૦૨ તેરી રહેઅતો થી નહા દે હા ને પુલે સોલ.

ફરફાલ

૧૦૪૧૫ પદા ભે અલસે રમે' ભે નીબાળ પાન્ક મેં.

૧૦૪૫૭

૧૦૪૨૫

૧૦૪૦૫

૧૦૪૧૬

૧૦૪૦૭

૧૦૪૩૬

૧૦૪૨૧

૧૦૪૫૮

૮૧૬૦

૧૦૪૩૭

"

૧૦૪૭૩

૬૮૪૪

૧૦૪૮૩

૧૦૪૪૮

૧૦૪૧૬

૧૦૪૭૮

૧૦૪૮૩

૧૦૪૭૪

૧૦૪૬૧

૧૦૪૮૦

૧૦૪૭૭

"

૧૦૪૮૦

૧૦૪૭૭

૧૦૪૧૬

૧૦૪૦૨

૧૦૪૬૦

૧૦૪૫૦

૧૦૪૭૭

"

૧૦૪૮૦

૧૦૪૭૭

૧૦૪૩૫

૧૦૪૫૦

૧૦૪૭૫

૮૬૧૦

૬૮૭૫

૧૦૪૧૨

૧૦૪૮૦

૧૦૪૬૮

૧૦૪૪૪

૧૦૪૦૫

૧૦૪૪૧

૧૦૪૪૧

૧૦૪૪૧

૧૦૪૪૧

૧૦૪૪૧

૧૦૪૪૧

૧૦૪૪૧

૧૦૪૪૧

૧૦૪૪૧

મેં રીતમ નાજીસે આના બુને પુરુન તેરા.
રમ રમ મેં અબ અંદાજે બીસમીલ નમર આવા દે
ફરદને આજ કલેલેકો દયા રખા દે.
હમ બને ઇસક મેં કીવાનેબી સોલકબી.

આગા ફેઈલ

ખેરી અગાં અગાં મુજે ખુના નહો.
બન બી કબી દબાર કી.
મેલુ બીમક બીમક કે હરબાર.
કલનસી રાખ દે મેરે અઈ પે.
સગાર હાથ મેં મેં હી નહાલ કિસસે સીખા દે
ધીસને કદા કે હાથ વધાઈ મર ગયા.
જલક બાન જલ રોલા ફરી ગઈ દે.

કે સી કેધ (આંધલો બાનાર)

મુને ક્યા દુલદુ જાનેકા બદા પાયા બીદબી મેરી.
ગાલક આંધલો પા રહે.

અઈ કુસેન (આંધલો બાનાર)

રોજે અબુલસે મુજબા દે ઉલ્લેલ રમુલકી.
તોખા રહે સકવી નહી સાકીકા ભેખન કેમ કર
મો ભાલે કે મેરા કોલ કીવાના નહી દે.
અબુલ રંગ બેલ અબ અલમલ.
મેં તો પીન કે કારન ભેખન બધ.

પીચાર રમકેબ

મરતે રાગમ હોલર સબ રામ બોલ હાલે.
અબ બલેયા મોરી બરને કા પનિયા.

બાધ ઉલ્લ

મે તેજે વાર મિલકે ગલેસે—પીલે.
રખીકા કે બર આના બના ખુરા દે.
મને કે દિન દે' મુરદો પે મેં પુલ આમે' હુને.
ઇસ પાલેકા મતલબ ક્યા સમજું.
મમકા કીવા સખાબકા આલમ નકાબને,
એક ફેલાના સુન ગમે.
યાં તો અબુલ ન હુરે મખમે' કમર રસ રસકે.
અમે ફરકતમે' મેરે ભળસે ભે નાલે નીકલે.

બીસ દુલકી

કના કાસી બક કઈમી જબ લસકે આરાના કઈરે.
સૌવાં તેરી મોલીમે' મેંદા બન મલકા
રાક ફરેશીકી તમના અબ હમારે દિલમે' દે
દાફીલ ખુલો દુમદારા અબ દિલબર દિલ આરા
બને કીયા સાકી થી અંબિ' મેં ઘસાના કર કયા.
મર હમરો કાલ પુલે દે ઈસક ક્યા બસા દે.
બરેલી કે બાબર મેં ભુમકા મિરાદે.
ખુલકો બી વુલમ અખલાલ કે વી યાદ ન કર.
વહાં વહ દરને નમુક મેં સિમે તલવાર ગઈ દે.

અબુલકાલી બન

દિલમે' મીલ મીલ કે તે બાક નેકાન હોતે દે
બન અપની હસીનો પર અમે કીલ ન કીલ કરના.

બનકીખાલ

ઈસકમે' કીયું કર બમે' બન બાળી મુજબીલ દે.
હર બળા મુજ પે મો મેં કાલ મીમે' બતે દે.

ઈલગમી રેકૉર્ડ—સુરે ગાસીન, અયાલસ કુરસી, ગુરે ઈમાલીન,
અમીન, સુરે મુજબ અને માસતર રહીન અને આગા ફેઈલો મરસીયા

O. KAMALUDIN.

Phone 3542 Central,
111 Commissioner Street.

111 D. Box 8398,
JOHANNESBURG.

તમારું પીસવાનું

ક્યાં કરાવશો?

પીસેલો તૈયાર માલ ક્યાંથી લેશો?

મરચાં, હળદ, કરી પાવડર, મરમ મસાલો, મરી, સુંક, અડદની દાળ, ચણાની દાળ, ચોખાનો આટા, મેથી, ધાણા, છૂંદ વિગેરે વસ્તુઓ વેપારી ભરની અપહુડેટ મશીનરી મા પીસેલી તૈયાર મળી શકે છે. ધરના ઉપધોગને માટે ખાસ પીસવાનો ઓર્ડર આપવામાં આવે તો તે પણ કિશાયત ભાવથી પીસી આપી ગ્રાહકોને પુરેપુરો સંતોષ આપીશું.

એક વખત અજમાયશ કરી જુવો :—

A. Baker & Co.,

'Phone 1586. 154, Queen St.

DURBAN.

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and railed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેલ્ટેબલ ચઢાવનાર

નાદાલનાં નાંખર એકના બનાના, પંચનાપલ વિગેરે ચીજો આરડર મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

ફરેક આરડર ઉપર ભત્તી રૂબરૂ રાખી સારો માલ, સારી પેકીંગ કરી કિશાયત ભાવથી મોકલવામાં આવશે.

કેપ ટ્રાવીન્સ, ટાંચવાલ, ફીફ્ટેટ, રોડેસીઆ વીગેરે ફરેક જગ્યાએ મોકલવામાં આવે છે.

લખો : રવજી ભુલા,

પા. બા. નં. ૫૨૧. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,

દરબન, નાટાલ.

'Phone 3267. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN.

HEERABHIA MORAR MATVADKAR,

Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

રોલસેલ ફ્રુટ અને વેલ્ટેબલ ચઢાવનાર

અને કમીશન એજન્ટ.

પેકીંગ સારી રીતે કરી માલ સી.ઓ.ટી. થી મોકલવામાં આવશે.
ડેલીવેલ ૨૮૬૭ મિલ્કેટ ૬૨૬ ૬૮૬ ૨૨ સ્ટ્રીટ, દરબન. ૩૦

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

રહામદાદ "જુટ" માર્કના કપડાની ભલેર ખબર સમગ્ર દેશના નેટીવ જાગ્યાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોડું પેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો ને જાણે કે અને માણે કે, રહામદાદ "જુટ" માર્કનું કપડું સ્ટોલ કરો અને તમે મહેલાઈથી વેચી શકો.

આ "જુટ" ના માર્કની તમામ રાખ લો અને કમીશનથી ચેતતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ :

એચ. જેમ્સર સમીથ એન્ડ કુ.

(પીટી) લીમીટેડ.

એડાનીસબર્ગ, કપરાઉન, દરબન,

પાટ'એલીઝાબેથ.

૩૧

જાનકાલીક પંચાત

ગ્રાહકોની	હીડ	પ્રસબમાન	મારગી	સુરોદિય	સુચીસ	
વાર	૧૬-૧૧	૧૬-૧૮	૧૩-૫૦	૧૩-૫૩	૧૩-૫૩	
	નવેન્ડા	જાસો	આખર	૧-૬	૧-૬	
	૧૧-૧૩	૧૧-૧૩	૨૦-૨૫	૨૦-૨૫	૨૦-૨૫	
ગુરુ	૧	વરિ ૧૧	૨૪	૩૫	૫-૫	૬-૨૨
મંગી	૭	" ૧૨	૨૫	૧	૪-૫૬	૬-૨૩
રવી	૮	" ૧૩	૨૬	૨	૪-૫૬	૬-૨૩
સોમ	૯	" ૨૦	૨૭	૩	૫-૫૬	૬-૨૪
મંગલ	૧૦	સુરિ ૧	૨૮	૪	૫-૫૬	૬-૨૪
બુધ	૧૧	" ૨	૨૯	૫	૫-૫૬	૬-૨૪
શુક્ર	૧૨	" ૩	૩૦	૬	૫-૫૬	૬-૨૪

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikus." Box 5237.

3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG. 19

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktel Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishments: 111 & 113, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

25

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

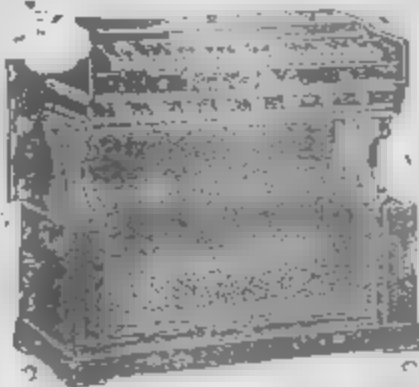
Write or give a Call at

GOSHALIA'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GOSHALIA

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે દરેક ઘરમાં હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે એ હમો પુરા પાડીએ છીએ. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારના, પગના, પેટીના દરેક ભવના મીઠા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં રજાકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય કશું અન્ય વસ્તુ સુર, બલ્લ વગેરે પણ મળશે. દરેક ભવના હારમોનિયમનું રીપેરિંગ કામ ખાતરીથી કરી આપીએ છીએ.

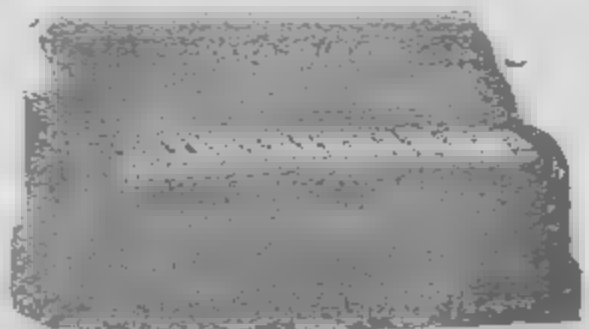
હમો આ મળેા:—

ભારાલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(માલિક: એ. એન. ગોસાલીયા.)

પી. એલ. બોક્સ ૪૬૦.

૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દુરબાન.

Indian Opinion

No 45—Vol. XXIX.

Friday, November 6th, 1931.

Registered as a Newspaper.
Price 5d per copy.

NOTES AND NEWS

ON Tuesday November 10, the Hindus will celebrate their New Year. Trade depression has caused distress all over the world during the present year and we in South Africa too have not been untouched by it. We are not entering the New Year with any bright prospects but we fervently hope and pray that our New Year may bring peace and happiness not only to our Hindu brethren but to all humanity.

WE are glad to learn that Prof. Karve who is paying a short visit to the Union is due to arrive at Durban on Nov. 11. Indians in South Africa have reason to be proud to be able to welcome amongst them such an illustrious leader of India. Prof. Karve's services to the womanhood of India are very great. He is the founder of the Indian Women's University at Poona. Being a great educationist and a staunch advocate of female education he comes to this country just in time to give some good advice to our brethren who are somewhat apathetic in the matter of educating their girls. We have no doubt our brethren in South Africa will accord Prof. Karve a very hearty welcome.

IT is announced that a prayer meeting for the amelioration of distress prevalent throughout the country will be held on Monday, 9th November, 1931 at 8 p.m. on the occasion of Deepawali at the Tamil Institute, Cross Street, Durban, under the auspices of the Arya Yuvak Sabha. All are requested to attend.

SIR Karna Reddi, Agent of the Government of India in the Union, visited Newcastle last Friday and inspected the Newcastle Colliery Company's mine in the afternoon. The Managing Director, Mr. D. Marshall, together with the Mayor and town councillors accompanied Sir Karna Reddi. Tea was served at the residence of Mr. Marshall. Sir Karna Reddi and Mr. Baring addressed the Indian employees of the Company. Sir Karna Reddi was entertained by the Indian community of Newcastle in the evening. He left for Johannesburg on Saturday morning where he will be staying for two months to keep in close touch with the Union Government in regard to developments in India and their bearing upon the agreement with the Union. He is also preparing the views he will submit to the Government at the round-table conference on the Asiatic Land Tenure Bill which is to take place in January.

THE Fourth Session of the Sixth Parliament of the Union of South Africa which was prorogued until December 18 will, it is announced in a Gazette Extraordinary, be held at Capetown at 12 o'clock noon on Wednesday November 18th.

SARDAR Vallabhbhai Patel, President of the Indian National Congress, sent the following cable to Mr. Gandhi on the occasion of his 63rd birthday.—
"On behalf of our great nation, suffering unbearable agony under oppressive foreign yoke and exploitation, to whom you have given a matchless weapon for liberation through unadulterated suffering and sacrifice without ill-will or anger, and on behalf of India's starving millions, to whom you have given a new hope through the shankar, I, the President of the Congress, convey on the occasion of your 63rd birthday, their fervent prayers for long life and success in your mission and the fullest confidence that the nation's honour was never in safer hands."

AT the reception to Mr. Gandhi by Indian students at Rembrandt Rooms, Mr. Gandhi avoiding a set speech replied to the students' questions. The reply to one question evoked the greatest amusement, Mr. Gandhi declaring that Indian students in England should wear European dress. It would be most foolish to wear loin cloth. He did so only to represent the naked millions.

"UNLESS India obtained what she desired at the Round Table Conference the bitterness and hatred of everything English and a desire to boycott everything English would follow," declared Pandit Madan Mohan Malaviya addressing the Indian Students' Central Association, London, on the 28th September. The Pandit expressed himself not discouraged of the Conference's composition but did not despair of its achieving the desired results. "The issue is so great and the consequences of failure will be so disastrous to both India and Britain that I do not like to contemplate it," he said, adding that it was impossible for the present system of Indian Government to continue."

THE Independent Labour Party, and the Gandhi Society, and the Congress League celebrated Gandhiji's birthday in London with a fruit luncheon. Mr. Fenner Brockway, presiding, said, "Come what may we stand by the Congress for the Independence of India." Mr. Gandhi said he had no illusion regarding the Conference. "The horizon is dark, but we are ready to struggle anew. The Ganges of our blood will flow if necessary, but we shall not injure any individual we are fighting against. I am conscious of your difficulties and sacrifices for India and if you continue to advocate Independence you will have to face greater sacrifices, but you have lightened my burden in reiterating your faith in the Congress programme. India's cause is safe in your hands despite the ignorance prevailing in this country."

A DAMAGING JUDGMENT

THE judgment delivered last Saturday by the Natal Supreme Court in the licensing appeal case of Gora Mahomed & Co. v. Durban Town Council and others is, we regret to say, most damaging to the Indian community. There is not the least doubt about the fact that it is the settled policy of the Licensing Officer and the Durban Town Council not to increase the number of Asiatic licences in West Street which they have designated as being a European locality and Gora Mahomed & Co.'s application was refused on that ground by the Licensing Officer and his decision was upheld on appeal by the Durban Town Council also on that ground. This was apparent from the manner in which the Councillors discussed the question when sitting as an Appeal Court.

The learned Judges, however, have decided that the applicant has not discharged the onus of proving that the licensing officer was influenced by racial considerations in refusing the application and that "the applicant appears to have made it no part of his case before the Town Council that the licensing officer had come to his conclusion for reasons which it was outside his jurisdiction to entertain, but fought the matter mainly on the ground that, as between himself and Kajee Brothers, and having regard to the number of years which he and his predecessors in title to the business had held a general dealer's licence, and to the fact that Kajee Brothers were new-comers to Durban, he and not Kajee Brothers, was the person whose application should have been entertained."

There has, no doubt, been much bad blood in respect of this case and rather than fighting for the principle the parties concerned had sunk to the level of fighting one another; and whether it has not resulted in a deserving fate for the parties concerned is a question we are not disposed to enter into. We are here only concerned with the principle and we are glad to note that the learned Judge has further stated: "I am not, however, prepared to say that a person who seeks redress by way of review of the proceedings of an appeal body on the ground of gross irregularity or illegality would be debarred from remedy because he has not before that body attacked the irregularity or illegality of which he complains."

But the pity is that the learned Judge thinks that the applicant has failed to prove such irregularity or illegality and that he believes the licensing officer's statement that his decision or that of the Town Council in the appeal was not solely based upon racial considerations. And the learned Judge further quotes the licensing officer that:

"Throughout his tenure of office he has largely been guided by the principle that the tendency which exists in every large town, in particular classes of towns, to segregate the different races, and to keep them apart, is a natural result of the fact that the different races, being of different complexions, habits, and customs, are naturally inclined to keep themselves apart. In Durban with its mixed population, that is consequently his policy, broadly speaking, has been, in the absence of special circumstances, not to grant new retail licences to Asiatics in West Street, Durban, where the large majority of retail licences are held by Europeans; that broadly speaking the Asiatic trader caters for the trade of the poorer white, the Asiatic and the natives; that the stocks, the methods and the style of business of the European retailer greatly differ from those of the Asiatic retailers and the different and convenience to the inhabitants,

the amenities of the town and its good government—in fact the public interest or the interest of the community demand the continuance of this policy. He states that, for the same reason, his policy has been not to grant retail licences to Europeans in streets which are predominantly occupied by Asiatic retailers, unless special circumstances exist. He asserts, however, that, though guided by this principle, he has never considered himself as fettered by it or as precluded from considering every application for a new licence on its merits; that such consideration was accorded the present application; and that he has never discriminated between Asiatic and Europeans merely as such, nor ever refused a licence solely because of the applicant's race."

The above statements contain half-truths. The licensing officer's policy, as enunciated above, amounts to a policy of segregating the different races for which no power has yet been given by any law. When the licensing officer says that he has never discriminated between Asiatic and Europeans merely as such nor ever refused a licence solely because of the applicant's race, he does not state the whole truth. A new licence is refused to an Asiatic in West Street principally on the ground of the applicant being an Asiatic. "Solely" and "unless special circumstances exist" are mere illusory terms. When an Asiatic applies for a licence in West Street he naturally contemplates doing business with the class of persons that do business in West Street and he would in the circumstances hold stocks to suit that class. We fail to see why an Asiatic should not be allowed to trade in West Street because he caters for the trade of the poorer White, the Asiatic and the Native. In fact he caters for the class that will choose to go to West Street. Are there not other European firms in West Street that cater for the same class? Are there few Native, Asiatic and poor White customers in the "Dee Hee" and the "O. K." Kazaars and at Ackerman's than there are in an Asiatic shop? But the underlying policy is to prevent the Asiatic doing any business with the Whites and *vice versa* which is a bad policy for any good Government and one would have least expected a high court of justice encouraging or endorsing such a policy.

But, unfortunately, the learned Judges in the case in question have not only endorsed but encouraged such a policy. Mr. Justice Laidown, with whose judgment we are dealing in the present article and which we will publish fully in our next week's issue, says:

"The decision by a local authority acting under the laws mentioned (Sections 4 and 6 of Act 28, 1897 and Sections 4 and 6 of Ordinance 25, 1920) to refuse a certificate for a licence merely because the applicant was of a particular race would be invalid, because in this respect, in the absence of local law authority, the question of race discrimination or segregation would be without the scope of the functions exercisable by local authorities; but if it were shown that a licence granted to a person of a particular race would or might prejudicially affect the character of an area controlled by the local authorities or of the portion thereof in which the applicant wished to trade, the matter would assume a different complexion and the question would then not be a merely racial one but one concerning the amenities of the town, affected, it is true, by the question of race, but not solely dependent upon that question."

If by this decision any licensing officer in Natal will be able to refuse an Asiatic licence and say that he has not done so solely on racial grounds but in consideration of the amenities of the town; and not only that, but in effect a *carte blanche* is given to the local

authorities in Natal to put into effect their racial segregation policy on the same ground without waiting for any legislation empowering them to do so.

The Supreme Courts of South Africa have earned the reputation of being very fair and just and we have had the pleasure of singing their praise at times even in these columns. But we feel rather sore to have to say, with all due respect to the learned judges of the Natal Supreme Court, that we differ from them in the case in question and that their decision has disappointed us very much. There seems, in our opinion, to be so much hair-splitting done in the interpretation of the powers of the licensing authorities which does no credit to the Bench. The community, we trust, will realize the far-reaching effect this judgment will have upon their future in this country and will not allow the matter to rest where it stands.

Asiatic Trading Licences In West Street

Gora Mahomed's Case

Decision Of The Supreme Court

Judgment in the case of Gora Mahomed & Co., who had appealed to the Supreme Court against the decision of the Durban Town Council refusing to grant them a trading licence in West Street, was given in the Natal Supreme Court at Maritzburg on Saturday October 31.

The facts of the case in short are: Gora Mahomed & Co., had traded for many years as tenants at 492 West Street, Durban, from which they received notice to quit from the owners, Kajeo Bros. Gora Mahomed & Co. then sought a licence in respect of other premises near by at 178 West Street, and, at the same time, Kajeo Bros., who were new-comers to Durban, applied for a trading licence for 492 West Street. The Licensing Officer, whose decision was confirmed on appeal by the Durban Town Council, refused the licence to Gora Mahomed & Co., but granted the licence to Kajeo Bros.

These proceedings Gora Mahomed & Co. applied to the Supreme Court to have set aside on the ground that the licensing authorities had been actuated by racial discrimination.

The Judge-President's Judgment

The Judge-President, in the course of his judgment, said:

"It is not, I think, open to dispute, and it was not seriously disputed in argument that if the applicants were able to establish the case which they have set out to establish, this Court would have authority to set aside the proceedings of the Licensing Officer and the Town Council, notwithstanding the general discretion vested in these authorities under section 5 and 6 of Act 11 of 1897, and the provisions of section 5 which enacts that a decision come to by a Licensing Officer as to the issue or refusal of a licence shall not be liable to review, reversal or alteration by any Court of law, or otherwise than in the next section provided.

"A decision based on such grounds as are suggested would be bad and would be one which the Court would have jurisdiction to set aside, for reasons which may be stated in at least two different ways: (1) Such a decision would not be a decision which the Licensing Officer and the Town Council have jurisdiction to make because it would involve discrimination against Asiatics, as such, which the

law does not authorise and which cannot be made unless power to make it is given expressly by statute; (2) the licensing authority in making such a decision would be failing to exercise the discretion committed to it because, instead of dealing with the application on its merits, it would be rejecting the application in obedience to a fixed general rule, recognition of which would inevitably involve its rejection. The so-called decision would therefore not be a decision within the meaning of the statute."

After reviewing in detail the case for the Corporation, the Judge-President said: "It appears to me that the policy set out by the Licensing Officer, is not open to objection on the ground that it involves racial discrimination against Asiatics, and that the distinction between different classes of business, which the Licensing Officer says he makes, is a distinction which, in the exercise of his discretion, he is entitled to make if he considers it desirable that it should be made in the public interest and for the purpose of preserving the amenities of the town for the benefit of all concerned. But it is, I think, desirable to point out that the policy stated by the Licensing Officer is a policy which will, if consistently adhered to, involve on the one hand the refusal of licences in West Street to European applicants if their business which they mean to carry on is a business catering mainly for the custom of the poorer White, the Asiatic and the Native of the type normally carried on by Asiatic retail dealers; and on the other hand it will involve the grant of licences in West Street to Asiatics who have this mean to carry on a business in high class goods, such as is admittedly now carried on in West Street by at least one Asiatic firm, the Bombay Bazaar Co., and also by certain other Asiatic firms mentioned in the applicant's affidavit.

A Consistent Refusal

The Judge-President declared that it was clear the refusal by the Licensing Officer of Gora Mahomed's application was consistent with the principles and policy set out in the Licensing Officer's affidavit, by which he stated he was guided. Apart from the criticism to which the Licensing Officer's statement of policy was subjected on the ground that it was in essence a racial policy, it was also contended that the policy was a rigid policy "fixed and unalterable," and that therefore both the Licensing Officer and the Council were fettered by it and were delinquent from considering individual applications on their merits.

"The answer to that," said his Lordship, "is (1) that the Licensing Officer deposes that the policy is a rigid policy or that either he or the Council is fettered by it, and claims that he is always prepared to take the special circumstances of individual cases into account; and (2) that the result of the proceedings was that a licence was actually granted to a new Asiatic applicant, the firm of Kajeo Bros., though that licence was granted in respect of the premises in which the applicants had hitherto conducted their business. It is further contended that the Licensing Officer's description of the policy which he follows is not correct and this is shown (1) by a previous declaration of his own, and (2) by statements made by individual members of the Council during or subject to the proceedings before the Council on appeal from the Licensing Officer's decision."

The Licensing Officer's Attitude

His Lordship said the statement by the Licensing Officer, alleged to be inconsistent with the policy set out in his affidavit, was made by him in the case of *Hoondamal v. Durban Licensing Board* in 1905. It was: "In my opinion further Asiatic licences should not be granted in West Street."

"This statement," the Judge-President continued,

"does not appear to me to be irreconcilable with the Licensing Officer's policy as more fully explained in his affidavit. It may fairly be assumed that in 1905, as to-day, the fact that an applicant was an Asiatic was treated as *prima facie* evidence of the character of the trade which he meant to carry on. I do not, therefore, regard the statement made in 1905 as affording any ground for rejecting the explanation of the policy which he pursues as now given by the Licensing Officer in his affidavit."

With regard to the other point, his Lordship said the Council did not place on record any reasons for its decision to uphold the decision of the Licensing Officer, but the remarks of certain Councillors were quoted as showing the reason which influenced the Council in favour of upholding the Licensing Officer's decision. Councillor T. Burman observed: "I am perfectly sympathetic with Gora Mahomed & Co., but when the policy of the Council has been not to allow any more Asiatic licences in West Street, I must support the Licensing Officer in the policy which he has carried out from the first." It was contended that these and other remarks must be accepted as clear evidence that the Council's policy was dictated by purely racial considerations and that it was a right policy by which the Councillors felt themselves fettered.

The Council's Policy

"But," said the Judge-President, "I do not think that these remarks can be regarded as establishing that the Council proceeded on a policy which was in any way different from that described in the Licensing Officer's affidavit. That policy when described as a policy 'not to allow any more Asiatic licences in West Street' is not accurately described, but in view of the fact that the race of the applicant is, as in effect explained by the Licensing Officer, a *prima facie* indication of the class of trade which he intends to carry on, the policy referred to as a policy of refusing to grant additional licences to Asiatics may in fact be the same policy as that which the Licensing Officer describes in his affidavit. As I have already indicated the acceptance of that policy by the licensing authority as the policy by which its decisions would, generally speaking, be guided, does not in my opinion afford any ground for intervention by this Court."

Finally, the Judge-President said in view of the opinion expressed it became unnecessary to deal with the other point raised on behalf of the Council and the Licensing Officer as to the applicants being barred from obtaining the relief now sought owing to their failure to make any objections to the alleged policy of the Council in regard to the restriction of Asiatic licences in the proceedings either before the Licensing Officer or the Council itself, and the attitude of acquiescence in such a restrictive policy adopted by the representatives of the applicants in those proceedings.

Explanation Prevented

"I will only remark," said the Judge, "that the manner in which the applicant's case was presented in those proceedings tended to prevent any explanation being given as to the true position with regard to this policy of restricting the grant of additional licences to Asiatics of which the applicants now complain, and that it would obviously be unfair both to the Licensing Officer and to the Council to allow the applicants to rely on ambiguous expressions used during those proceedings with regard to such policy when the failure to elucidate its true character was largely due to the omission of the applicants to raise this issue and to the manner in which their case was then presented."

His Lordship was satisfied there was nothing in the point as to the alleged irregularity or lack of jurisdiction in regard to the grant of the licence to Kajes Bros. in respect of 192 West Street.

"The application fails," he concluded, "and the applicants must pay the costs."

Concurring Judgments

Mr. Justice Hethorn, dealing with the method adopted by the applicants in presenting their case to the Town Council, said the question of racial discrimination was not raised on appeal before the Town Council and the applicants therefore did not pursue the remedy which the statute gave them. It was doubtful whether they had the right to come to this Court seeing that they had not exercised their statutory rights.

Mr. Justice Laidlaw's judgment will appear in our next week's issue.

Mr. R. E. F. Bowley (instructed by Goodricke & Son) appeared for applicants; Mr. H. B. Morcom (instructed by Shopstone and Wylie) for the Town Council; Mr. G. Cowley, with him Mr. A. Milne (instructed by Cowley & Cowley) for Kajes Bros., and Mr. F. N. Droomer, K.O., for Durban's Favourite Store.

Indian Unemployment

Meeting At Maritzburg

Mr. Charlie Nullish presided over a mass meeting of Maritzburg unemployed Indians held last week under the auspices of the Natal Indian Congress (Maritzburg Branch). In the course of his speech he said:—

"The acute distress among the Indian unemployed and the pitiful plight in which they find themselves, as the result of unemployment, has necessitated the calling this evening of a mass meeting of Indians and of those interested in their cases. The problem of unemployment presents a crisis of the first magnitude at the present time among Indians as among Europeans and others. All alike are affected by it, and all suffer equally and undergo the attendant hardships due to distress and poverty created by unemployment. It is therefore surprising to find responsible men like Col. Creswell, who holds the portfolio of Minister of Labour, expounding, a few months back, the pernicious policy of excluding non-European workers from their just share of obtaining employment and giving preference to European workers only. Such a policy is untenable in a country like this and moreover it challenges the principle of labour which demands the recognition of the rights of labour, irrespective of colour or creed.

"We, who have accepted the Western standard of life as the goal of Indians in the Union, are more than surprised to find the Minister of Labour actually advising a European deputation to displace non-whites and even displace them to make room for the employment of whites. This amazing policy, if put into effect, will drive many thousands of non-whites into idleness and will create a 'workless' class of non-Europeans. It is a repudiation, on his part, of our acceptance of the Western standard of life in this country. For if we are denied the right to work and are excluded from entering into legitimate fields of labour, how could Col. Creswell and those that think with him expect us to rise to that standard of living which the Capetown Agreement enjoins upon us? We have already protested against the views expressed by Col. Creswell, and we again reiterate that it is unbecoming a responsible Minister to attempt to set up a policy of exclusion which he knows full well runs contrary to the principles of labour of which he is supposedly the head.

"As a result of the prevailing distress and hardship experienced by our people who cannot find work, we have opened a labour bureau. So far 159 unemployed Indians have registered within a week. The figures are interesting. There are 56 hotel employees, 29 gardeners, 17 shop assistants, 1 book-

keeper, 4 labourers, 4 painters, 1 wheelbarrow worker, 3 bakers, 2 builders, 1 laundry-hand, 3 bar stewards, 17 shoemakers, 2 Railway labourers, 7 billiard markers and 7 juveniles. Their dependents including wives and children number 135. There are men holding excellent testimonials, who have found no work for a period extending between 6 months to 2 years. The story as to how these men managed to keep their bodies and souls together for these long months is a sad one to relate. Many are obliged to beg for food, some are doing a hard and to keep themselves from utter starvation and many are living on charity. There are acute cases of unemployed who have neither sufficient food nor clothing.

"We, as a community, owe a duty to these unfortunate people who, not through any fault of their own, but through circumstances, find themselves placed in a sad plight. We have a duty to find work for them or organise measures of relief to assist them in some form or other.

"I desire to offer some practical suggestions which, I think, would end the cause of the unemployed. We should open a public subscription list to create a fund with which to relieve cases of acute distress. We should establish a depot for receiving foodstuffs and clothing, and distributing these among the needy. We should make an appeal to employers of Indian labour to afford work to the unemployed. Last, but not least, we should form a strong committee to devise ways and means for the relief of the unemployed. The solution of the unemployment problem must, at this stage and at this time, come from within. Our community, as much as it has done and is doing to assist the cause of charity, must exert every nerve to see that relief is given to the most needy and urgent cases to the extent of providing food and clothing as a general measure of relief. I make an earnest and special appeal to Indian merchants and other well-to-do people. No community can bear to see the sight of utter poverty and starvation that stare people in their faces. Never was there a time when people underwent trials of life simply because they could not find work to maintain themselves and their families. Homes without food and without the bare necessities of life are sights hard to bear. Let me appeal to Indian merchants to make room for as many unemployed as they could.

"The view is held that the determination of wages is a chief contributory cause in the increase of the number of unemployed generally. Many have been thrown out of work because of the working of the Wage Act. We should therefore give support to the question of suspension of the Wage Act, for at least two years so that the unemployment problem may adjust itself.

"Lastly, I desire to make a most earnest appeal to our Municipalities not to aggravate the problem by discharging or displacing Indians in their employ. The Railways have displaced hundreds of Indians who saw long periods of service in their employ. These acts of wanton dismissal cannot be justified on either moral or ethical grounds except on the unjustifiable ground of racial discrimination and racial bias.

"We should at the earliest opportunity make representations to Municipalities and Railway authorities to open relief work to the unemployed Indian. In any scheme of relief work organised by public bodies, the claims of Indian unemployed should receive a just share of attention.

"Only this morning the papers have announced that the Union Government have agreed to grant subsidy to Municipalities as a result of representations made by them for the relief of the unemployed,

but the benefits of the subsidy are to be confined to Europeans only. One cannot too strongly condemn a policy of this kind, which is based on racial discrimination. The Labour Department of the Union Government is making a treacherous move to annihilate Indian workers in this country and to compel them to live a life of enforced starvation. If the purpose of the subsidy is to absorb white unemployed only, then it is palpably apparent that no Indian unemployed will be given the chance to work. We should condemn this policy of exclusion in unmistakable terms and call upon the Government to extend the benefits of the subsidy to Indians as well."

Messrs. A. Christopher, P. R. Pather and Satyadev were present at the meeting on behalf of Durban.

Sir K. V. Reddi, Agent of the Government of India, was also present and addressed the meeting.

The following resolutions were passed:—

1. "This mass meeting of unemployed Indians of Maritzburg and District, held under the auspices of the Natal Indian Congress (Maritzburg Branch), while welcoming the grant of subsidy to afford relief among the white unemployed registers, at the same time, its strong protest against its underlying policy which confines the benefits of subsidy only to Europeans to the exclusion and detriment of non-whites, and which policy is based on racial discrimination.

"This meeting hereby respectfully calls upon the Union Government to also extend the benefits of subsidy to unemployed Indians who are equally subjected to the same hardships and sufferings as European unemployed."

2. "This mass meeting of Indians, held under the auspices of the Maritzburg branch of the Natal Indian Congress, hereby resolves that a committee be formed to be called the Maritzburg Indian Unemployment Relief Committee to devise ways and means to afford measures of relief to the needy and acute cases of distress among unemployed Indians. This meeting further resolves to open a public subscription list in aid of funds to carry out relief work."

Natal Indian Congress

Meetings At Mayville And Clairwood

According to the programme fixed by the Natal Indian Congress meetings were held last Sunday at Mayville and Clairwood.

The Mayville meeting was held at the Arya Yuvak Sabha School at 11 a.m. Mr. S. Kestonjee was in the chair and was supported by Messrs. A. Christopher, A. I. Kajeo, P. R. Pather, S. L. Singh, B. A. Mehroja, B. M. Singh, K. Rajgopal, L. Panday and others.

Speeches were made on the forthcoming Round Table Conference, repatriation, Indian Housing Scheme and Health Boards. The meeting terminated at 1 p.m.

Clairwood

The meeting at Clairwood was held at 3 p.m. There were present besides the Congress officials Messrs. M. Sumanee, R. Bhowani, N. P. Naidoo, G. R. John, Ramharingsingh and others. The same subjects were dealt with by the various speakers and people were asked to attend the mass meeting shortly to be held in the Durban Town Hall.

A Sacrament Of Silence

A Unique Round Table Gathering

[FROM OUR LONDON CORRESPONDENT]

I wonder if in any other country than this curious England of ours there could be an occasion such as a scene at Friends House, Euston Road, on Wednesday night (September 30). Here in the smaller of the two Quaker Meeting Houses, a plain but beautiful wood panelled apartment maintaining the atmosphere of some of the seventeenth century meeting houses, there sat in silent meditation and prayer for half an hour some fifty Quakers, including some of the best known members of the Society of Friends, a number of Indians, Mr. Gandhi, Lord Sankey, and one or two other members of the Round Table Conference. Now Mr. Gandhi is proud to be called a rebel, and, as all the world knows, he has suffered for his convictions. And Lord Sankey, as Lord Chancellor, is the chief legal figure in the British Empire. Yet here they sat together seeking help from God. Mr. Gandhi and several other Indians present were Hindus; probably some were Moslems. Dr. S. K. Datta, one of the Indian Round Table delegation, who was present, is a Christian. But of the English people present not all were Christians for they included Miss Stude, sitting next to Mr. Gandhi, who has embraced his faith. Surely a curious company!

But the gathering was a truly impressive one and a religious occasion which will remain deep in the memory of all who were present. It arose out of a "concern" of the Indian Affairs Committee of the Society of Friends and the Indian Sub-committee of the Friends Service Council. Meeting strictly on the basis of silence, in which followers of different faiths could get down beneath the barriers of creed, it was felt that men and women of varying religions, yet believing in spiritual realities, could unite to pray for India and this land in a time of perplexity and distress, and by doing so all would together be mutually helped and strengthened.

And all who took part in this unique gathering felt that its object had been accomplished. The Friends, men and women, gathered in silence just before eight. The only attention in the appearance of the Meeting House was the provision of a beautiful carpet, the of Arpenian organs taught by a Quaker woman missionary, on the square open space in the middle of the Meeting House. In case Mr. Gandhi and his friends preferred to be seated on the floor in Indian fashion.

At eight Mr. Gandhi and his companions quietly arrived and took their places on one of the old oak benches. A few minutes later the Lord Chancellor tip-toed in and took his seat. Not a sound was heard for half an hour except an occasional foot-fall outside and the ticking of the clock. There was hardly a movement in the little company wrapped in prayer and meditation. Then a man and woman Quaker shook hands, the little piece of old Quaker ritual which marks the close of meeting. Lord Sankey quietly greeted Mr. Gandhi. The Mahatma rose, and after a moment's hesitation walked towards the door with Dr. Datta. There was no buzz of conversation, no rush of strangers to be introduced. With only a few words of whispered conversation the company dispersed. It was felt that this was no time for talk. Together all had taken part in a sacrament of silence.

A New Press Act In India

(By C. RAJAGOPALACHARI)

While steps are supposed to be taken elsewhere for transferring all responsibility to the people, in India the old regime is busy forging weapons of offence, as if it must ever continue, and press and people must be in permanent opposition to Government. A new Press Bill has been drafted to keep newspapers and presses in India in a state of due subordination to the Executive Government. Sir James Crear withdrew a bill, that had been introduced in the Assembly on the 15th January for this purpose, and has introduced a fresh bill ostensibly with a more restricted object, namely, to prevent encouragement of crimes of terrorism. Experience shows, that however restricted and justifiable the aims and objects of such legislation might be, the provisions always go much farther, and result in suppressing the independence and freedom of newspapers.

No one, except the revolutionary, would object to punishing or suppressing propaganda for violence. Such propaganda must consist of clear and specific acts coming within the ordinary criminal law. They could be proved, and the offenders convicted after ordinary judicial trial. There has been no difficulty felt either to secure evidence, or to have a full and undisturbed trial, or to secure convictions in such cases, rendering special procedure necessary, or making it expedient to substitute executive will for judicial authority.

The new Press Act will once again place the press as well as the printing industry at the mercy of the executive authority. Beginning with the seemingly mild and innocent object of preventing violent crimes, the measure entails provisions, under which no new printing press may register itself except with the sanction of the Presidency or District magistrate, and ordinarily after deposit of as much cash or securities as he may choose to demand. After the act is passed, no newspaper or other journal can be started without similarly furnishing security, unless the magistrate exempts. Any old press or old newspaper can also be brought under the same provisions as soon as the local Government decides it. There is no legal trial or other judicial procedure preliminary to the demand of the security, either in new cases by the Magistrate himself or in old cases by a fiat of the Local Government. There is no appeal from these executive acts to the High Court, or to any other judicial authority. Thus the normal atmosphere which the press of the land has to breathe is the breath of fear and subordination to the executive. It is not open to a publisher or editor to say, "I committed no offence, I have suggested no violence. Let a judge decide my case before I can be called upon to give cash or securities for good conduct."

If a man in spite of these difficulties and conditions chooses to start a newspaper or run a press, he has the money, and places it as security for good conduct with the magistrate, at any time later when it appears to the Local Government that he has done anything coming within the comprehensive penal clause of the Act, his money is forfeited. After such forfeiture he has the privilege of spending more money and taking the case to the High Court; but in the High Court also, if he wishes to have the order of forfeiture set aside, he must secure the verdict of a distinct majority of the Bench for a finding, that what he published did not contain anything described in the Act. The burden of proof of the negative is on him. It is not a case when a

specific charge is to be made and proved against and met by him.

Then, again, see how wide the operative net is laid. Whenever it appears to the Local Government, that any printing press or newspaper has been used for publishing or printing "any words, signs or visible representations, which are likely, or may have a tendency directly or indirectly whether by inference, suggestion, allusion, metaphor, implication or otherwise, to incite or encourage the commission of murder, or any offence involving violence, or to express approval or admiration of any such offence, or of any person real or fictitious who has committed any such offence," the Local Government may forfeit the security deposited.

Any words which, in the opinion of the Local Government, "may have a tendency" indirectly, by inference or suggestion, to encourage an offence involving violence will do. Any words which, the Government choose to think, "may have a tendency" by suggestion to express approval or admiration of any person, real or fictitious, who is supposed to have committed an offence involving violence, will do. And there is no trial or examination of this opinion of the Local Government before the forfeiture is decreed.

It may be said, that however comprehensive the provisions of a legislative enactment may be, it may not be need except where the purpose declared in the objects and reasons demands the application. But experience shows, that armed with such legislation, whatever the understanding might be, the executive authority makes no bones of using as freely as it desires.

It is strange, that it is deemed decent to introduce such a bill when the constitution is being forged in London. Violent crime should be put down, but this is not done by destroying the freedom of the press, and making a ticket-of-leave existence the normal condition of newspaper life.—*Young India*.

Women's Consultative Indian Council

(FROM OUR LONDON CORRESPONDENT)

An important meeting of representatives of women's organisations and of individuals interested in Indian questions was held recently in the hall of the University of London Club, to constitute a Consultative Council on Indian Questions. Miss Courtney was in the chair and the speakers were Dr. Maud Royden and Miss Beryl Power. Miss Pethick Lawrence moved the resolution and Miss Agatha Harrison seconded.

Miss Courtney in introducing Miss Power said that it was interesting to note that all the "platform" were suffrage workers, and the meeting was extraordinarily fortunate in having three such prominent women to speak to the very representative gathering present.

Miss Power warmly supported the setting up of the Council. She said that the shrinking of the physical world had caused problems, which in the old days were only the concern of diplomats, to become the preoccupation of ordinary people. The relationship of ourselves with India has never been so important or so delicate. It was essential that we should think on right lines, and the close contact with Indian women would help us to increase our knowledge and sympathy.

Dr. Royden said that she felt that Eastern women most often think us terribly rude, and that our con-

ception of civilisation was not at all the same as the Eastern conception. The East believes that spiritual capacity is a greater test of civilisation than political efficiency. In addressing the Indian women present she said: "We have a double responsibility both as women and as British women, and we realise with shame the little help you have often received from British Government circles. We have missed many opportunities. We desire to help you in any and every way. We hope that in still greater ways, you will help us."

Mrs. Pethick Lawrence in moving the resolution, said that one of the ways of enlarging our knowledge and co-operation, would be to introduce Indian women to British women all over the country so that we might know and understand each other better. She wished to express the admiration and the fullest sympathy with Indian women, and said that if they ask for our help and co-operation we should, through this Council, be able and ready to give it, and through the working together of British and Indian women for the extension of human liberty, we should be able to bring into the stream of life women's great contribution.

Miss Agatha Harrison in seconding the resolution said that the bringing together of women's organisations for the world of disarmament, had made her realise how great a power for good such a Council as was proposed might be, and how much nearer was the connection between Indian questions and the possibilities of world disarmament than people thought. We tended too much to ignore the East in our Western problems, and though it seemed a bad moment to try and create another organisation, the Council would be a step forward in promoting that greater knowledge and co-operation between women in this country and India which was essential for a right relationship.

The resolution was passed unanimously. Miss Harrison's very kind offer to act temporarily as hon. Secretary was gratefully accepted, and the British Commonwealth League most generously offered temporary use of their address—17, Buckingham Street, Strand, W.C. 2.

The question of funds would be the first business of the Council, and the co-operating organisations and individuals were urged to make contributions towards the absolutely necessary expenditure.

Natal Indian Congress

Programme Of Meetings

The following programme for meetings to be held throughout Natal is arranged by the Natal Indian Congress. The officials of the Congress will attend each of these meetings and speak on (1) Repatriation (2) Round Table Conference.

Saturday 7th—Maritzburg, H.Y.M.A. Hall.

Sunday 8th—Umgeni, Sea Cow Lake Sports Grounds, 11 a.m.
Sydenham, Indian Young Men's Society Hall, 2.30 p.m.

Saturday 14th—Lady Smith and Dundee.

Sunday 15th—Dunbarrow and Newcastle.

Saturday 21st—Durban Town Hall.

Sunday 22nd—Verulam, Tongaat and Stanger.

At Orlowood, Mayville, Umgeni, and Hydonham the following additional subjects will be discussed: (1) Health Boards, (2) Indian Housing Scheme.

11111 11111 11111 11111
11111 11111 11111 11111

111 111 111 111
111 111 111 111

Original Correspondence

TO THE EDITOR "INDIAN OPINION"

Unemployment

Sir.—To-day, most of us are thinking how to solve the Indian unemployed question. Is there any remedy other than that of "charity?" I believe, Sir, there is. The question will not remain unsolved if our commercial magnates give it their earnest attention. It is up to them to devise ways and means to absorb a large number of our unemployed.

In the meantime to stop the daily increase in the number of our unemployed, may I suggest that the firms who boast of White policy and whose slogan is 100 per cent. European labour, be given a wide berth by our business men.

There is a certain newspaper here which openly boasts of its White policy, yet I see it supported by Indians who advertise in it extensively. Why advertise in that particular paper when the same results can be obtained by advertising in another paper whose policy is that of justice for everyone.

There are solicitors, bankers, printers etc., who refuse to employ Indians, well why don't we in our turn refuse to have any dealings with them.

Wake up Indians before it is too late.

Yours etc.,

MAHOMED ADAM.

Sporting News

Colour-bar in Sports

The *Rand Daily Mail's* correspondent at Melbourne states:—

Australian cricketers do not take seriously the suggestion by Mr. A. G. Laver, a Johannesburg road contractor, that the South African cricketers would not be favourable to the inclusion of White-Gilbert, the aboriginal fast bowler, in the Queensland team. Mr. Laver, who has come to Australia to see the Tests, raised the question of the colour line, pointing out that demarcation is rigidly enforced in South African sport.

The colour line has never been drawn in first-class cricket in Australia. Officials here recall that Ranjitsinhji and Duleepsinhji have represented England. The question is about whether Mr. Laver has any authority to speak for the team.

Sports Editor of the *Rand Daily Mail* commenting on the above states:—

Gilbert is an Australian aboriginal who plays for Queensland and has created a sensation as a test bowler. Although only of slight build, he is reported to be able to bowl a cricket ball at such speed that it cannot be seen from the pavilion.

It is difficult to see how the South African cricket authorities could raise any objection to the playing of Gilbert by the Australians against any touring team.

Any statements that Mr. Laver may have made represent entirely his own personal views. He is an Australian by birth, but has lived many years in South Africa where he is a leading amateur, and has officiated in Test matches. He is merely accompanying the South African team for a short part of their tour in an unofficial capacity.

The absurdity of any objections to the playing of Gilbert are apparent. No one would dream of suggesting that the New Zealanders should leave out any Maori players while a Springbok rugby team is on tour there; nor would anyone suggest that England should not play Duleepsinhji against a South African team of cricketers in England.

It is a pity that the matter should have been raised at all.

Natal Indian Congress

ANNUAL GENERAL MEETING

The annual general meeting of the Natal Indian Congress will be held at the Royal Picture Palace, Victoria Street, Durban, on Sunday the 29th day of November, 1931 at 2.30 p.m.

AGENDA:

1. Minutes.
2. Secretaries' Report.
3. Financial Statement.
4. Election of Office Bearers.
5. Any other matter competent to be discussed at the meeting.
6. General.

SORABJEE RUSTOMJEE,

President.

A. I. KAJEE } Joint Hon.
P. R. PATHER } Secretaries.

N.B.—Only those members who have paid their subscriptions for the current year will be allowed to participate and vote at the meeting.

Members of the Indian community are asked to enrol themselves as members of the Congress. Members may be enrolled either at the offices of Messrs. Pather & Co., 114c Grey Street, Durban, or at the offices of the Congress, 175 Grey Street, Durban.

WANTED: Experienced indentors for our indigenous perfumes everywhere in Africa and neighbouring islands on liberal commission.

Chhediram Moolchand, Kanauj, India.

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક રૂ. ૨૬ રૂ.

ફ્રીનીક્ષ, શુક્રવાર, તારીખ ૬ નવેમ્બર ૧૯૩૨

અંક ૪૫

“ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન”

શુક્રવાર, તા. ૬ નવેમ્બર સન ૧૯૩૨

આ અંકની સમાપ્તિ સાથે દિવાળીના દિવસો ગેસી વરશે. એ દિવસો ખુશાલીના દિવસો તરીકે ઉજવવાની દિવાળી અને પ્રથમ પડી ગયેલી છે. મુળે એ દિવસો નવું વર્ષ ઉજવાના સ્વારે ના ખરેખર ખુશાલીનો પ્રસંગ હતો. આ સમયગાળા ૧૨ વર્ષનો વનવાસ જોગથી સારથી નાખવો સંદાર કરી અયોધ્યા નગરીમાં વિજયવંત યજ્ઞ પાછા ફર્યા એ દિન અયોધ્યા રાસીઓને ખુશાલીનો કેમ ન હોય? અને દીપોત્સવી તેઓ કેમ ન ઉજવે? પરંતુ તે દિવસથી આજ સુધી એ દિવસ એજ રીતે ઉજવાયા કર્યો છે. અને દરમિયાનમાં સવણે ફરી જન્મ લઈ ફરી ફરી આખી માં અને હારતશુભામાં પોતાનું સામાન્ય સ્થાપી દીધું છે અને રમખાનું લેશન કરવામાં, કમ્પ્રસમાં, ભોળી યુસવામાં બહી રાખ્યું નથી. તેમ છતાં આપણે નો દિવાળી ઉજવવાના કરીએ છીએ, પરંતુ તેની સાથે આ સમયગાળા પોતાના કૃત્ય અસ્થિતિ સંપ અને પ્રેમમયી સુવાસ સર્ગત કલાવી દીધી હતી અને તેને પાંચણે સર્વત્ર શાંતિ, સુખ અને આપણી વર્તણૂક દર્શી અને દુઃખ અને દરિદ્રતાનું નામ નિશાન પણ નહોતું તે તો ફરી અભોષ યજ્ઞ ગઈ છે, બે ક્રોમાંથી એ વખતની પવિત્રતા ચાલી ગઈ છે. પાંચે પ્રબળ અરોહણ કર્યું છે. આર્થ, ભક્ષ, પિત્ર, પુત્ર, મીત્ર, ગા. વગેરે અણુવિચાર પતે છે અને એક બીજાના દોષ કરતા, એક બીજાનું ભૂલ કરવાની ત્રિ પ્રધાનપદ ધરાવે છે. આંત્રમાં ક્યાં છે સીનાઈ જેવું સંતત્વ? આપણી માતૃભૂમિમાં આપણા સમાજમાં સરો હરલો છે એ નરી આંખે જોઈ શકાય છે. આ દેશમાં આપણે પ્રમાણમાં મુકીશર છીએ પણ આપણામાં સંપ ક્યા છે? આપણી સામે એક તો મોટો દુશ્મન ધુકડીજ રહ્યો છે છતાં આપણે એકત્ર થઈ તે એક દુશ્મનને દેશવતને બદલે આપસઆપસમાં દુશ્મની કરી, સ્વાર્થાધ અને દુશ્મનના દાષ મળવું કરીએ છીએ. આવી વસ્તુ સ્થિતિ છતાં, આવા અપણા આચરણ છતાં, શ્રી સમયગાળા બ્રહ્મા હોવાનો દાવો કરતા, હોમ કરતા હોવા છતાં તેમના નામને લાંબન લગાડનારાં કયો કરતા હોવા છતાં આપણે એ ચાર દિવસો એક વચની માત્ર ખુશાલીમાં ઉજવીને ફરી પાછું આપણું વર્તન જેવું ને તેવું ચલાવીએ છીએ. આ આપણું કેટલું ફનીમ છવન? આ બધો ખમ્મલ આપણે કરીએ ના આ પવિત્ર ગણના દિવસોને આપણે આતશબાહ અને ગેશનીઓથી વેપરી નહિ નાખીએ, પરંતુ એ વખતની પવિત્રતાના આપણામાં અંશ પણ નહિ હોવાનો આપણે શોધ કરીએ અને એ દિવસોને આત ધર્મિક દિવસો ગણીને પૃથ્વીપૃથ્વી અસત્ય, દિસા, દરિદ્રતાનો નાશ કરી ફરી

એક વાર સતયુગ સ્થાપવાની પ્રયત્ને અંતઃકરણથી પ્રાર્થના કરવામાં આણીએ અને આપણાથી તેમાં જે કંઈ પણ શોધ આપી શકાતો હોય તે શોધ આપીએ.

આ વિચારો અમારા મનમાં આબ્યા છે એ રીતે અમારા સર્વ દોષ બાહ્યો સંગ્રહ રજુ કરીએ છીએ. અને પ્રથમ પ્રત્યે અંતઃકરણથી પ્રાર્થના કરીએ છીએ કે જુના વર્ષમાં આપણા માં જે કંઈ પણ આપણો રહેલો હોય તેને માટે ક્ષમા આપી નવાં વર્ષમાં તે આપણો દુર કરવાની આપણને સક્તિ આપે અને સન્માર્ગે શરૂ અને નવું વર્ષ સમસ્ત દોષ સમાજ સાથે સર્વ જગતને સુખ, શાંતિ અને આનંદ આપનારું નીવડે, અસ્તુ.

ડગ્ગન ટાકિન કાઉન્સિલ વિરુદ્ધ ગોરા મદમદ એન્ડ કુ. ના કેસને ગયા રાત્રીવારે નાટકની સુધીમ નુકસાનકારક ચુકાદો શેડ આપેલો ચુકાદો, અમારે ધણીજ દિલગીરી સાથે જાણવું પડે છે કે, દોહી કેમને પાછું નુકસાન પહોંચાડનારો છે. લાયસેન્સિંગ એજીસ્ટર અને ડગ્ગન ટાકિન કાઉન્સિલની વેચ રીટ કે જેને તેઓએ કુશીયન લતા તરીકે જાણ મારવાનું ઉચિત બારેલું છે. તેમાં દોહી વેપારીઓની સંખ્યા નહિ વધારવાની સ્થાપિત નીતી વિરોધી કરી અંકા ઉજ નહિ, અને ગોરા મદમદ એન્ડ કુ. ની લાયસેન્સને માટે અરજી લાયસેન્સિંગ એજીસ્ટરે એજ આધારે નામંજુર કરી હતી અને એજ આધારે તના સુકાદને ડગ્ગનની ટાકિન કાઉન્સિલે મંજુર રાખ્યો હતો એ પણ એટલુંજ નિર્ણય છે. કાઉન્સિલરોએ અપીલ કોર્ટ તરીકે એ અપીલ પર વિચાર કરતાં જે રીતે ચર્ચા કરી હતી તે ઉપરથી એ વસ્તુ સંપૂર્ણ રીતે સિદ્ધ થાય છે.

તેમ છતાં વિદ્વાન જડજોએ એવું કહ્યું છે કે લાયસેન્સિંગ એજીસ્ટર અરજી નામંજુર કરવામાં જાતીય બેદના વિચારોથી દેરવાયો હતો એવું અરજદાર પુરવાર નરી શક્યા નથી અને વધારમાં તેઓએ જણવ્યું છે કે: “અરજદારે ટાકિન કાઉન્સિલને અપીલ કરતી વખતે લાયસેન્સિંગ એજીસ્ટર ચુકાદો આપવામાં પોતાની સત્તાની બદાર ગયો છે એવો મુદ્દો ઉઘો કર્યોજ નહોતો પણ કાજ અધર્સ અને પોતાની વચેની તકરારના મુદ્દા પરજ પોતાનો વિરોધ ધણો દ્રવો. અને પોતે અને પોતાની પુર્વ પોતાનો વેપાર ચલાવનારાઓએ ધણા વર્ષથી જનરલ ડીવરનું લાયસેન્સ ધરાવેલું હોવાથી અને કાજ અધર્સ ડગ્ગનમાં વના આવેલા હોવાથી કાજ અધર્સનું નહિ પણ પોતાનું લાયસેન્સ મંજુર થવું જોઈએ એ મુદ્દા પર દલીલ કરી હતી.”

આ કેસમાં કડવાસ ધણીજ હતી અને લાગતા વળગતા પક્ષો સિદ્ધાંતનો મુળ પ્રમ કોરે મુકી દઈ એક બીજા વચ્ચે વડવાડ કરવાની દશાએ કિતરી પડ્યા હતા એ વિશે કશો તક છેજ નહિ, અને તેવું આ પરિણામ જાગતા વળગતા પક્ષોને

લાયસેન્સ આપેલું છે કે નહિ એ પ્રશ્નમાં જો પડવા પ્રવૃત્તતા નથી. આપારે માત્ર સિદ્ધાંત સાથેજ નિરૂપત છે અને અમને તેમ જોતાં જ્યારે આપે છે કે નામદાર જરૂરે ઉપરનું જણાવવા સાથે એમ પણ જણાવ્યું છે કે: "કે એમ કહેવા નથી પ્રવૃત્તતા કે એક માણસે જોયું હોય તેની અનીયમીતતા કે ગેરકાયદેના આધારે પોતાની અનીયમીત દરી તપાસ કરવાની માગણી કરેલી હોય તે તેમ કરવાને તેણે અનીયમ સંબંધિત અંદાજની આગળ એ અનીયમીતની ફરિયાદ નહિ કરેલી હોવાના કારણે તેને રદ નથી."

પરંતુ કમનસીબી વાત એ છે કે નામદાર જરૂરે કહે છે કે અરજદારે અનીયમીતતાનો મુદ્દો પુરવાર કરી શક્યા નથી અને લાયસેન્સિંગ ઓફીસર પોતે પોતાનો મુકાદો આપવામાં કેવળ અનીયમીતતા દોષો નહોતા તેમજ હાલ કોર્ટેસીલ પણ એવી દોષો નહોતા એમ કહે છે, એ વિચારી લે છે, અને વળી વધારેમાં તેઓ લાયસેન્સિંગ ઓફીસરના નિવેદનમાંથી કાઢતાં જણાવે છે કે:

"લાયસેન્સિંગ ઓફીસર પોતાના દોષની આખી કુદત દરમિયાન એટલે જાને એજ સિદ્ધાંતથી દોષધી છે કે જે સોદાં સંદેશમાં ખાસ જોઈને વેપાર જુદા જુદા લોકોમાં અર્થાત્ત કરી દેવાની વચ્ચે હોય છે જે વચ્ચેને બની રહે જ્યાં સુધી કરવાનું એવા એમ વસ્તીમાં સોદાંમાં પણ ખાસ ઉત્તેજન ફેલાવે તેમજ એકા કારણથી તેની નીચી સામાન્ય રીતે, ખાસ સંજોગના અવાજે, વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં નવાં મોટાં કાનવા રીટલ લાયસેન્સિંગ યુરોપીયનોના હાથમાં છે જ્યાં હોદીએને નવાં રીટલ લાયસેન્સિંગ નહિ આપવાની છે, વળી સામાન્ય રીતે હોદી વેપારી ગરીબ ગોરા, હોદી અને નેદીન સાથે વેપાર કરે છે અને યુરોપીયનોના સ્ટોલ અને વેપાર કરવાની રીત હોદી વેપારીના કરતાં સાવ જુદી હોય છે અને વસ્તીનાં મુખ અને સળવટો, સંદેશની મોલા અને આરાં તર-મચકે ભરે જાણે અથવા કમના કાલેને આવર એ નીચી આજ રાખી આપવલ છે, વધારેમાં તે જણાવે છે કે, અંતનાં કારણે હોદી તેની નીચી ખાસ સંજોગે હસ્તિ પરાયતા દોષ સિવાય ન કરવાના એટલે બાંધે હોદી રીટલ વેપારીઓથી રોકાયેલા હોય છે જ્યાં યુરોપીયનોને પણ રીટલ લાયસેન્સિંગ નહિ આપવાની હોય છે. વધુમાં તે કહે છે કે જો કે તે આ સિદ્ધાંતથી દોષધી છે જ્યાં તે પોતાને એ સિદ્ધાંતથી અધિકારી અથવા તે પ્રત્યેક લાયસેન્સિંગ અરજને તેના મુખ હોય ઉપરથી વિચાર કરવાથી રાખેલી માનતા નથી; પ્રવૃત્ત અરજને એ પ્રમાણે વિચાર કરવામાં આવ્યા હતા અને યુરોપીયન કે હોદી વચ્ચે તેણે કેવળ તેની ભત્રીના કારણે એક પાર્ટીકે નથી તેમ તે કારણે જે પક્ષ લાયસેન્સિંગ નામદાર નથી."

ઉપરનાં કમનમાં અર્પણ સમાવ્યું છે. લાયસેન્સિંગ ઓફીસરની ઉપર જણાવેલી નીતીને અર્થ જુદી જુદી ભત્રીએને ઉદાહરણ કરવાનો જોયો અને તેમ કરવાની તેમ કાયદાથી રજૂ સત્તા મળેલી નથી. લાયસેન્સિંગ ઓફીસર વ્યારે એમ કહે છે કે તેણે હોદી કે યુરોપીયન વચ્ચે કેવળ તેની ભત્રીના કારણે કદી પણ લાયસેન્સિંગ નામદાર નથી કરેલું ત્યારે તે સંપૂર્ણ સત્ય નથી કહેતો. હોદીને વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં નવું લાયસેન્સિંગ નથી આપતું ને મુખ્યત્વે તેની ભત્રીનાજ કારણે. "જેવળ" અને "ખાસ સંજોગે હસ્તિ પરાયતા હોય તે સિવાય" એ કાંઈક કેવળ આંખમાં મૂળ નાખવાના છે, અપારે હોદી

વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં લાયસેન્સિંગ માટે અરજ કરે છે ત્યારે સ્વાભાવિક રીતે તે એ લોકોના ભેગીની સાથે વેપાર કરવા માટે છે અને એજ વર્ગને અત્યુક્ત આવે તેવા સ્ટોલ તેને રાખવા પડે. એક હોદીને પોતે હોદી, નેદીય અને ગરીબ ગોરાની સાથે વેપાર કરતો હોવાના કારણે વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં લાયસેન્સિંગ નહિ મળવાનું કારણ એમ સમજી શકતા નથી. હકીકતમાં તેને વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં ખરીદી કરવા જવાનીજ હાજરતા પુરી પડવી પડે. શું એજ વર્ગ સાથે વેપાર કરનારી વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં ખીજ યુરોપીયનોની દુકાનો નથી? શું "ગો. કે." અને "હીબી" બહારમાં અને એકરમેની દુકાનમાં નેદીય, હોદી અને ગરીબ ગોરા ખરીદનારો હોદીની દુકાનના કરતાં ઓછા વ્યય છે? પરંતુ મુજ હેતુ હોદીને ગોરા સાથે અને ગોરાને હોદી સાથે વેપાર કરતાં અટકાવવાના છે અને એ નીતી કાંઈ પણ સારી સરકારને માટે અરજ મણાય અને ન્યાયની વડી અદાલત એવી નીતીને ટેકા આપે કે ઉત્તેજન આપે એ માની નહિ શકાય એવી વાત છે.

પરંતુ કમનસીબે નામદાર જરૂરે એ વાત કેસમાં એ નીતીને અનુમોદન આપેલું છે અને ઉત્તેજન પણ આપેલું છે.

મા. જરૂરીસ લેન્સિંગિંગ કે જેમના મુકાદા પર અમે આ ભેગા લખી રજા છીએ અને જે આવતાં વર્ષમાં અમે સંવિચાર પ્રસિદ્ધ કરવા પારીએ છીએ તેઓ કહે છે કે:—

"ઉપર જણાવેલા કાયદાના (1876 ના 10 મા કાયદાની કલમ ૫ અને ૬ અને 1876 ના ૨૫ મા કોર્પોરેશન કલમ ૫ અને ૬) ની રૂએ અરજદાર અત્યુક્ત ભત્રીનો દોષનાજ અપારે કાર્ડ પણ રચાનિક સત્તાથીથી મુકાદો આપે તો તે એટલે મણાય કારણે આ ભાગવમાં, કાયદેસર સત્તાના અભાવે ભત્રીયલોક પાડવા કે સંજોગના કરવાની રચાનિક સરકારને સત્તા નથી; પરંતુ તે એક બતાવવામાં આવે કે, ખાસ સંજોગના અવાજે અને સાધારણ રીતે અત્યુક્ત ભત્રીનાં માણસ તરફથી ચલાવતો વેપાર રચાનિક સરકારના અંકેશ નીચેના લગાને કે તેના કાંઈ પણ ભાગને મુકાદામાં છે તો તે પ્રથમ જુદું સ્વરૂપ પામી શકે અને પછી પાન કેવળ ભત્રીય નહિ પણ સંદેશની સુવ્યવસ્થાને લગતો વર્ગ પડે અને જો કે તે ભત્રીય પ્રત્યક્ષ પ્રિયપિત્રો હોવા છતાં તેનાજ ઉપર અવલંબી નહિ હોય."

આ મુકાદાથી નાટાલમાં કાંઈ પણ લાયસેન્સિંગ ઓફીસર ને હોદીનું લાયસેન્સિંગ નામદાર કરી શકે અને તેના ગયાવ માં જણાવી શકે કે માત્ર અનીયમીતતા કારણે તેમ કરવાનું નથી અત્યુક્ત પણ સંદેશની સુવ્યવસ્થાના કારણે કરવામાં આવ્યું છે અને એ ઉપરાંત નાટાલની સત્તા રચાનિક સરકારને પોતાની સંજોગના નીતી અમલમાં મુકવાની, તેમ કરવાની સત્તા આખરના કાયદાની રાદ એમ સિવાય આ મુકાદાથી કુલ સત્તા મળી છે.

સાઉથ આફ્રિકાની સુપ્રીમ કોર્ટ ન્યાયપરામણ્યને માટે સારી કામ મેળવેલી છે અને અમને આ પત્રની કહારમાં પણ કેટલીક વખતે તેની તારીફ કરવાનો પ્રસંગ મળેલો છે. પરંતુ આ કેસના સંબંધમાં નામદાર જરૂરે તરફ પુરેપુરું માન સાથે અમને કહેતાં લાગુજ હરદ યામ છે કે અમે તેઓથી વિરુદ્ધ જણાવે છીએ અને તેઓના મુકાદાથી અમે પ્રજાજ નિરાશ થયા છીએ લાયસેન્સિંગ અધિકારીઓની સમાજી વ્યાખ્યા કરવા જતાં અમારા માત્ર પ્રમાણે કુપમાર્થી પોતા કોઈકે કરવાની

કારવામાં આવ્યા છે કે જે ન્યાયની વડી અદાલતને માટે અજીવન ગણ્યા. અમે ઉમેદ રાખીએ છીએ કે દેશ આ સુકાદારી તેઓના લવિન્યપર ચનારી બહેણી અસરને વિશે નમુદ રહી આ બાબતને અટકેથીજ પાતી નહિ બુકે.

અમને અજીવતાં પછેજ આનંદ થાય છે કે પ્રેક્ષકર કરવે ઠંઠો દુઃક મુદતને માટે બુનીયતની મુલાકાતે પ્રેક્ષકર કરવે પધારે છે તેઓ આવતા બુધવાર તા. ૧૧ મીના ડરબન ઉતરશે. સાવિય આ-રિકાના દોહોએને દોહુસ્તાનના એક પ્રતિનિધિ નેતાજી સ્વામન કરવાનો લાભ મળ્યો છે એ તેઓએ મગરરી સેરા નિતુ છે. પ્રેક્ષકર કરવેએ દોહુસ્તાનમાં ત્રીઓની પ્રગતિમાં અનુપમ જાણ આપેલી છે. પુનઃમાં ત્રીઓને માટે તેઓએ બુનીવસીટી રવાપેલી છે અને બાબાવપાએને માટે તેઓએ બાબુ કરેલું છે. આજ દોહોએ ત્રીએ આ દેશમાં આપણા પ્રજા, બાબુઓ પોતાની બાબાએને શિક્ષણ આપવાના સંબંધમાં વિદારીનના બતાવી રહ્યા છે ત્યારેજ પ્રેક્ષકર કરવેનું વર્દિ પધારણું થાય છે એ ઘણું ઘીટ છે કેમકે તેઓ આપણા બાબુઓ તથા બેનેને સારી સલાહ આપી શકે. આ દેશના દોહોએ પ્રેક્ષકર કરવેની સત્કાર લામક રીત કરવામાં પછાત નહિજ પડે એવી અમે અંતઃકરણથી આશા રાખીએ છીએ.

નવલું સાલ વહેા આખાદ (પ્રયોજક જાવરબાબ ડાહ્યાબાબ આવકા)

- વીર રિકમત્તુ વર્ષ નવિન આ,
આવીજનેતો અનુપમ દિન આ,
તન મન ભરએ કર્મ ઉપજાશે, દેવો બુને ખંડ અખંડ,
જન જીવનની રસ વેલીએ, કાલો દમ સેવાના પ્રયંક,
નવલું સાલ વહેા આખાદ; —૧.
નવબુનાતો! મત્વર જાઓ,
નવલા વર્ષે નવબુમ રખાઓ
સ્વતંત્રતા મેળવવા માટે, ખર્ચો સં વૈવનના મુલ
પરવજમાં રહેવાને બદલે, “પ્રાણ” એ સુખનું અજીમુલ,
નવલું સાલ વહેા આખાદ; —૨.
પુન્ય જનુની બારત સુખિ,
સ્વતંત્રતાને કાજ મનુષી,
માસે, માસ બરી જમ, આશા, કામે સે બારતના ફાગ,
નવલા વર્ષે બારત બુને! સેદાવજે માદાગા ફાગ,
નવલું સાલ વહેા આખાદ —૩.
દિલ દિલના દોરો ફરનાવેર,
હદય હદયના તાર મીલાવેર,
એક માવના અંતર પેલી બેરો સો બારતના મુન,
જમને કાઠે બારત બુને! વિજય વર્ષો વાજે અજીવન,
નવલું સાલ વહેા આખાદ —૪.
ધન, વૈજય, શિર્વિ, સુખ, આનિ,
બાબારે વાલો વજા, કાર્તિ
આમુખા હાલિ તિલ વાલો, દુખને પ્રજન વાલો આજ,
વંદુઆનાં પાકાએ બેલી, કાલો કાન દુખાંડાની કાજ,
નવલું સાલ વહેા આખાદ. —૫.

પરિચય પ્રમુખ બહેન સુકાદારી
જનન વિષે પ્રમાણ નવ નીતિ,
સહ, અદિસા જન તથા સૌ, પ્રજા પ્રયો રાખો ખ્યાન,
નવલા વર્ષે “નાગર” પ્રાર્થે, વસો બધામાં “બાંધીગાન,”
નવલું સાલ વહેા આખાદ. —૬.

વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં એસોસાટીક વેપારોએનાં લાયસેન્સ

ગેરા મહમદના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટને સુકાદો

આજીસ વરસના વેસ્ટ સ્ટ્રીટના વેપારી ગેરા મહમદ એન્ડ કા. નું લાયસેન્સ કાનુન દાલિન કાઉસીએ રીકમુક કરે ત્યારે મળી ઉકાપોદ યમ હતી. એ સુકાદાની સામે ગેરા મહમદે સુપ્રીમ કોર્ટને અપીલ કરી હતી જેને સુપ્રીમ કોર્ટે મળા સનીવારે દાલિન કાઉસીલના સુકાદાને મંજૂર રાખવાને સુકાદો આપેલો છે.

કેસની વીગત

મળકુર કેસની વીગત નામે પ્રમાણે હતી:—

ગેરા મહમદ એન્ડ કા. ૪૯૨ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, કરબુનમાં બજા વર્ષથી બાદલ તરીકે વેપાર કરતા હતા. બાધી તે સકાનના મલીક કાજ બધાં તરફથી તેઓને ત્રીકળી જવાની નોટીસ થઈ. ગેરા મહમદ એન્ડ કા. એ તે પરથી તેની પોતાકમાં ૪૭૮ વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં લાયસેન્સને માટે બરજ કરી અને એજ વખતે કાજ બધાં એજો ડરબનમાં તપા આવનાર હતા તેઓએ ૪૯૨ વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં લાયસેન્સ માટે બરજ કરી. લાયસેન્સીમ એડીસરે ગેરા મહમદ એન્ડ કા. ની બરજ રીકમુક કરી અને કાજ બધાંની મંજૂર કરી અને કાનુન દાલિન કાઉસીલને તે સુકાદા સામે અપીલ કરી દાલિન કાઉસીએ લાયસેન્સીમ એડીસરેનો સુકાદો મંજૂર રાખ્યો.

ગેરા મહમદ એન્ડ કા. એ લાયસેન્સ બધાનના સત્તાપાલિક બનીનેલથી પ્રેરાયેલા હોવાને બાધે તેઓના સુકાદાને રક કરવાની સુપ્રીમ કોર્ટને અપીલ કરી.

જરૂરી સ રીખામનો સુકાદો

કોરટનો સુખ્ય નકાદો ગી. જરૂરી સ સેનસાલને આપેલ હતો અને જરૂર પ્રેસીડેન્ટ મી. જરૂરી સ રીખામે અને મી. જરૂરી સ દેવાને અનુમોદન આપનારા સુકાદા આપ્યા હતા. આ અંકમાં મી. જરૂરી સ રીખામનો સુકાદો આપીએ છીએ. તેમણે જણાવ્યું કે:—

અરજદારો જે રીકમુક પુરવાર કરવા મળિયા હતા તે એ તેઓ પુરવાર કરી કહ્યા હોય તો આ કોર્ટને ૧૮૯૦ના કાયદાની રૂએ લાયસેન્સીમ એડીસર તેમજ દાલિન કાઉસીલને ખાજ સુનકીની સત્તાઓ આપવામાં આવેલી હોવા કર્તા અને કાજ બધા કોર્ટથી તેના સુકાદાની તપાસ કરી કે તેને ફરવા કે ઉકામી કાજ નહિ એવું તેમાં ખાસ વિધાન હોવા છતાં આ કોર્ટે તે સત્તાપાલના સુકાદાને રક કરવાની અસા રકને એ વિષે કહી વિરમ કામથી કાજ તેવ નથી તેમ કહીએ. આ મંજૂરીએ એજો વિરમ કામથી વજ નથી.

૭૭૦	૭૭૦	૭૭૦	૭૭૦
૭૭૦	૭૭૦	૭૭૦	૭૭૦

૭૭૦	૭૭૦	૭૭૦	૭૭૦
૭૭૦	૭૭૦	૭૭૦	૭૭૦

મુચ્ચવવામાં આવ્યા છે તે આધારે બે કેમ પણ સુકારો આપવા હોય તો તે અત્યંત સ્વાભાવિક અને કારણે તે નથીતા કારણોસર રદ કરવાની સત્તા રહે. (૧) એવો મુકદ્દમા આપવાની લાન્સેન્સોનિઝ ઓશીસર કે રાઉન ડાઉસીસને સત્તા નથી કારણ કે તેથી ઓશીસાટીક વિરુદ્ધ ઓશીસાટીક તરીકે બેદ પડેલા મજબૂત કે ને વગરને માટે કાયદામાં સત્તા આપવામાં આવી નથી અને કાયદામાં આજ સત્તા આપવામાં આવ્યા સિવાય તેવા બેદ પાડી નહિ શકાય; (૨) એવો મુકદ્દમા આપવામાં લાન્સેન્સોનિઝ સત્તાધીશ પોતાને આપવામાં આવેલી મુનમુશીની સત્તાને જરોરે ઉપયોગ કરેલા નહિ મજબૂત કારણ કે અરજીને તેનાજ મુખ્યદોષ ઉપરથી વિચાર કરવાને બદલે તેને અમુક સ્થાપિત નીમમને વજ યથાને રદ કરી છે અને એ નીમમને સ્વિકારવાથી અનિવાર્ય રદ કરવીજ પડે. તેથી તેવા કહેવાતો મુકદ્દમા કાયદાના અર્થ મુજબનો મુકદ્દમા ન મજબૂત.

કારણોસરના કેસનું વિનમરો અપહોડન કરી બડજ પ્રેસીડન્ટે બજાવ્યું કે: "અને કારણે છે કે લાન્સેન્સોનિઝ ઓશીસર ને નીતી દર્શાવેલી છે તેની કારણે તે ઓશીસાટીક વિરુદ્ધ જાતીય બેદ દર્શાવેલી છે એવા આધારે વિચાર લેવાથી સ્પષ્ટ સત્તા નથી. જુદા જુદા વર્ગના વેપાર વચ્ચે લાન્સેન્સોનિઝ ઓશીસર ને બેદ પડે છે તે બેદ પોતાના મુનમુશીની સત્તાના કારણે તેને પાડવાને રદ છે, એ તેમ કરવું એ જાહેર કાયદા છે અને કાયદા કાયદા વળગતાને તે રાખી નાખવાને માટે હજી છે એમ તેને લાગે તો.

પરંતુ હું ધારું છું કે કારણે કદાચ બજાવવું જોઈએ કે લાન્સેન્સોનિઝ ઓશીસર ને નીતી દર્શાવેલી છે તે નાની જોવા છે કે જેના અમલ એક સરખી રીતે કરવામાં આવે તો તેથી એક તરફથી વેરટ રટીટમાં મુગાઈવનોતા લાન્સેન્સોનિઝ પણ ન મંજૂર થયા જાય છે એ તેઓને વેપાર સાધકો રીતે ઓશીસાટીક પરમુરણીયા દેવારીઓ નેવી સાથે કરે છે તેવા પ્રશ્ન વર્ગના ઓશીસ, ઓશીસાટીક અને નેવી સાથેના હોય તો. અને બીજી લાન્સીસ રટ રટીટમાં ઓશીસાટીકના લાન્સેન્સોનિઝ મંજૂર પણ હજી છે એ તેઓ સાચી રીતે જાણ કરતા માનતા વેપાર કરવા માનતા હોય તો કે જેવા વેપાર વેરટ રટીટમાં ઓશીસમાં ઓશીસ એક ઓશીસાટીક પેટી, નામે ગોપ્યે બજાર પ્રા. તરફથી તે સર્ગમાન્ય રીતે ચાલ રહેશે છે તેમજ અરજદારની ઓશીસાટીકમાં દર્શાવેલી બીજી પણ અમુક ઓશીસાટીક પેટીના તરફથી ચાલી રહેશે.

બડજ પ્રેસીડન્ટે બજાવ્યું કે એટલું જોખમ છે કે ગોમ મહમમ્મદ અરજ નામ જુર કરવામાં લાન્સેન્સોનિઝ ઓશીસરનું પચણ લાન્સેન્સોનિઝ ઓશીસરની ઓશીસાટીકમાં પોતે દર્શાવેલા સિદ્ધાંતો અને નીતીને અનુરૂપ હવે અને એજ નીતીથી પોતે દર્શાવવા હોવાનું પોતે બજાવેલું છે લાન્સેન્સોનિઝ ઓશીસરની નીતીની તે મુગમાં જાતીયબેદની નીતી હોવાના આધાર ટીકા થવા કિપરાત એવી પણ દલીલ યથા છે કે એ નીતી મજબૂત સખત અને મજબૂત નીતી છે. અને તેથી લાન્સેન્સોનિઝ ઓશીસર તેમજ રાઉન ડાઉસીસ તે નીતીથી બંધાયેલા છે અને બંધિતગત અરજીઓને તેના મુખ્યદોષ ઉપરથીજ વિચાર કરી શકવા નથી.

તેના બચાવ આપતાં બડજ પ્રેસીડન્ટે બજાવ્યું કે: "(૧) લાન્સેન્સોનિઝ ઓશીસર ને નીતી સખત હોવાને અથવા તે

તે પોતે કે કારણેથી તેથી અમારેલી હોવાને પ્રમાણ કરે છે. અને બંધિતગત રીતેના બસ સંજોગોને ધ્યાનમાં લેવાને પોતે કહેલાં વેપાર હોવાને કારણે કરે છે; અને (૨) તેના કાયમું પરિણામ એ હતું કે એક નવા ઓશીસાટીક અરજદાર કાજી બધરાની પેટીને લાન્સેન્સોનિઝ આપવામાં આવ્યું હતું અને કે તે અરજદારે આવજ સુધી પોતાનો વેપાર ચલાવી રહ્યા હતા તે જગ્યાને માટે આપવામાં આવ્યું હતું. વળી એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી છે કે લાન્સેન્સોનિઝ ઓશીસર પોતાની નીતીનું આપેલું વર્ણન ખરી નથી અને તે (૧) તેના પોતાનાજ એક આમલકા કેસેરેકન પરથી અને (૨) લાન્સેન્સોનિઝ ઓશીસરના મુકદ્દમા પરથી અખીલ ભાગે કારણે સમજાવાયેલા કાયદા અમલકા કે તેને અંગે કારણે સત્તા બંધિતગત મેમ્બરો તરફથી મજબૂત કારણે પરથી સિદ્ધ થાય છે."

નામદાર બડજે બજાવ્યું કે લાન્સેન્સોનિઝ ઓશીસર પોતાની ઓશીસાટીકમાં પોતે દર્શાવેલી નીતી કરતાં વિરુદ્ધ કરવાનું નિર્દેશન તેણે ૧૯૦૫ માં કાયમ લાન્સેન્સોનિઝ બોર્ડ વિરુદ્ધ દુકામબના કેસમાં કર્યું હતું. તે એ હતું કે: "મારા મત પ્રમાણે વેરટ રટીટમાં મુગાઈવનોતા લાન્સેન્સોનિઝ આપતાં નહિ જોઈએ."

બડજ પ્રેસીડન્ટે કહ્યું કે, "આ નિર્દેશન લાન્સેન્સોનિઝ ઓશીસર પોતાની ઓશીસાટીકમાં વધારે ખુલાસાથી સમજાવેલી નીતીના વિરુદ્ધ હોય એમ અને નથી કાયમું. આવજ ૧૯૦૫ માં પણ અરજદાર ઓશીસાટીક ને એ દર્શાવતે તે કેવી જગ્યાને વેપાર કરવાને છે તેના પ્રાથમિક પુરાવા તરીકે મજબૂતમાં આવી હોય એમ બાન્ધીપણે માની કદ કાયમ આથી હું ૧૯૦૫ માં એકલા નિર્દેશનને પોતાની નીતી તરફ પોતાની ઓશીસાટીકમાં લાન્સેન્સોનિઝ ઓશીસર કાયદા ખુલાસાને રદ કરી નાખવાના કેમ પણ આધાર તરીકે લેખતો નથી."

બીજા મુદ્દાને વિશે ના. બડજે બજાવ્યું કે, કારણે લાન્સેન્સોનિઝ ઓશીસરના મુકદ્દમા મંજૂર કરનારા પોતાના મુકદ્દમાને માટે કાયમ પણ કાયમની મેધી દર્શાવેલી નથી પરંતુ તે મજબૂત કરવાની તરફથી કારણે દર્શાવવા તેના કારણે જાત વ ટી અમુક કારણેસરની ટીકામાં દર્શાવવા આવેલી છે. કારણેસર ટી. અમમને બજાવ્યું હતું કે: "મારા મત પ્રમાણે એક કા. કાયમ મારી સંપૂર્ણ દિશોણ છે પરંતુ મુગાઈવનોતા ઓશીસાટીકને વેરટ રટીટમાં લાન્સેન્સોનિઝ નહિ આપવાની કારણેસરની નીતીજ દર્શાવેલી લાન્સેન્સોનિઝ ઓશીસર ને નીતીના મુગથીજ અમલ કરતો આવેલો છે તેને કારણે કેવો દેવો જોઈએ." એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે આ અને "બીજી ટીકાઓને, કારણેસરની નીતી કેવળ જાતીયબેદથીજ પ્રેરણેલી છે અને એટલી સખત છે કે કારણેસરના તેનાથી પોતાને અંધારેલા અને છે તેના રજી પુરાવા તરીકે રિવકારી લેવીજ જોઈએ.

બડજ પ્રેસીડન્ટે બજાવ્યું કે: આ ટીકાને પરથી કારણે લાન્સેન્સોનિઝ ઓશીસર પોતાની ઓશીસાટીકમાં દર્શાવેલી નીતીના કરતાં મોટા પણ જુદા નીતી અમલકાર કરેલી હોવાનું સિદ્ધ થાય છે એમ હું નથી માનતો. એ નીતીના "વેરટ રટીટમાં વધારે ઓશીસાટીકને લાન્સેન્સોનિઝ નહિ આપવાની નીતી" તરીકે અર્થ કરવા બદલ નહિ મજબૂત. પરંતુ અરજદારની જાતી પોતે કેવળ જાતીય વેપાર કરવા માટે છે તેના પ્રાથમિક પુરાવા છે એવી મતબબનો ને લાન્સેન્સોનિઝ ઓશીસર ખુલાસો કરેલો છે તે જોઈ ઓશીસાટીકને વેરટ રટીટમાં વધુ લાન્સેન્સો

નહિ આપવાની નીતી હકીકતમાં લામસેન્સોમ ઝોશીસર પોતાની ઝેરીડીવીડમાં દર્શાવેલી નીતીનું મહાપ અને હું અમારું જજ્ઞાવી મથો છું તેમ લામસેન્સોમ સત્તાધીશોએ આ નીતીનો આજ રીતે અમલ કરતા હોય તે મારા મત પ્રમાણે કોઈને તેમાં વચ્ચે પડવાની સત્તા નથી.

આંતર્યાં જરૂર ટ્રેસીડન્ટે જજ્ઞાવ્યું કે આ મત દર્શાવવા બાદ હવે કાઉન્સિલ અને લામસેન્સોમ ઝોશીસર તરફથી ઉકાવામલો બીજો પ્રદોષ છે, અરજદારોએ ઝેરીવાટીક લામસેન્સો પરના પ્રતિનિધિતા સંબંધમાં લામસેન્સોમ ઝોશીસર કે કાઉન્સિલની સમક્ષ કંઈ વાંધો નહિ દર્શાવેલો હોય અને ઝેરી પ્રતિનિધિત નીતીને અરજદારોના પ્રતિનિધિઓએ એ વખતે સ્વિકારી લેવાની વચ્ચે અતાવેલી છે છ હવે તેઓ એ સહન માંગી રહ્યા છે તે મામલાનો હક નવી તે મુદ્દામાં ઉત્તરવાની જરૂર રહેતી નથી.

હું માનું છું કે કડીક કે ઝેરીવાટીકને વધુ લામસેન્સો નહિ આપવાની નીતી કે જેની અરજદારો હમણા પ્રસ્તાવ કરી રહ્યા છે તેને વિશે ખરી સિધ્ધિ દર્શાવનારો પુષ્કાસો નહિ મળી શકવાનું હવે જ કાઉન્સિલ તેમજ લામસેન્સોમ ઝોશીસર સમક્ષ અરજદારોના કેમ ચોખ્ખ રીતે રજુ નહિ કર્યો જોઈ છે. અને એ સિધ્ધિને તેમ જોવાએ પ્રથમ ઉકાવીને ચોખ્ખી નહિ કરાવીને અરજદારોને અનુવચ્ચ કરેલા અર્થ ઉપર આધાર રાખવા દેશે એ દેખીતી રીતે લામસેન્સોમ ઝોશીસરને તેમજ કાઉન્સિલને મળેને અન્યાય કરવા જેવું છે.

કાઉ જવરને હવે વેસ્ટ રીટોર્નમાં લામસેન્સો આપવામાં આવ્યું તેના સંબંધમાં કદાચની અનીયમીતતા કે ગૈરકાયદે રજુ પણ થયેલું હોવાના મુદ્દામાં કંઈ પણ વલુદ નહિ હોવા વિશેનો જરૂર સંતાપ દર્શાવ્યો. અને જજ્ઞાવ્યું કે અરજ રદ કરવામાં આવે છે અને અરજ અરજદારોએ કરેલા પડશે.

મી. જરૂરીસ હેથોર્ન

મી. જરૂરીસ હેથોર્ન કાઉન કાઉન્સિલ સમક્ષ પોતાનો કેસ રજુ કરવામાં અરજદારોએ લાંબી વચ્ચુતા સંબંધમાં કહ્યું કે જાતીયજોડના સવાલ હાઉન કાઉન્સિલ સમક્ષ અપીલ વખતે ઉકાવવામાં નહિ આવેલો અને તેમ કરીને અરજદારોએ કાયદા માં પ્રજાજ છે તેનો ઉપયોગ નહિ કર્યો. તેઓએ કાયદેસર હોનો ઉપયોગ નહિ કર્યો તેમજ હવે તેઓને આ કોર્ટ સમક્ષ આપવાનો હક છે કે નહિ એ કોંગ્રેસેસ છે.

હિંદોઓમાં બેકારા

મેરીટજનમાં મીટીંગ

નાટક પ્રિન્સિપલ રિસિલી મેરીટજનની કાખાની મીટીંગ હોટીઓમાં બેકારીના પ્રજાની અર્થ કરવા મથે અઠવાડીયે ૩૦, આવી નજીકના પ્રમુખપણા નીચે મળી હતી.

મીટીંગમાં સર મુર્મો કાજરી આપી હતી અને હરખમ્મી મેક્સર્સે એ, કોસ્ટાસર, પી. આર. પથર અને સંજોવ પ્રતિનિધિ તરીકે મવા હતા.

પ્રમુખનું બાધણ

પ્રમુખે પોતાના બાધણમાં જજ્ઞાવ્યું કે બેકારીને લીધે હોટીઓની ચક્ર પોલી દુખદ સિધ્ધિના કારણે આખની આ મીટીંગ મોલાવવાની જરૂર પડી છે. યુરોપીયનો તેમજ બીજાઓમાં છે તેમ હોટીઓમાં પણ બેકારીનો પ્રથમ મથો સંબંધિત મથ

પડ્યો છે. બેકારીને લીધે મરીનામના દુઃખો સધવા વચોને સમાન રીતે સહેવાં પડે છે. આવી હવેલ કેસવેલ જે મજુર પ્રધાન વરીકેનો ફરજોએ બોમવે છે તે ગૌરવર વચોને નોકરી-પરથી ખાતમ કરી તેઓની જગ્યા ગૌરવોને આપવાની અનિષ્ટ નીતીની દિશાવલ કરી રહ્યા છે એ પલ્લજ આશ્ચર્યજનક છે. જેવી નીતીને માટે આ દેશમાં પ્રયોજન નથી અને મજુરીનો સિદ્ધાંત કે જેમાં વર્ણ કે જાતીનો ભેદ હોવાનું નહિ જોઈએ તેનો ભંગ થાય છે.

અને સુન્નીયનમાં જીવનનું પાયાનું ધોરણ સ્વિકારેલું છે અને મજુર પ્રધાનને યુરોપીયન કેમ્પુટરને ગોરાઓ માટે જગ્યા કરવાને ગૌરવર વચોને નોકરીપરથી કાઢી નાખવાની સલાહ આપતા જોઈને વિસ્મય થઈએ છીએ. આ નીતીથી આ દેશમાં અમને પાયાનું ધોરણ સ્વિકારવા હેરા માંગતા નથી એમજ અર્થ થાય છે. કેમકે જે નોકરી કરવાનો હક અમારી પાસેથી છીનવી લેવામાં આવે તે કંપટાઉન ઝેમ્પોસેન્ટમાં સુમરવામાં આવેલા ધોરણે અમારાથી થી રીતે મદી કલાપ અને પ્રધાનના આ મતની સામે અગાઉ વિરોધ દર્શાવી મવા છીએ અને એક જરાગદાર પ્રધાન તરીકે અને મજુરી ખાતાના મુખી તરીકે મજુરીના મુળ સિદ્ધાંતોનો પેતે આવો ભંગ કરી રહ્યા છે તેની સામે હરી વિરોધ દર્શાવીએ છીએ.

આપણા બાધણોને નોકરી વગર ચલી કાઢમારીઓને લીધે અમે એક બેગર ગુરુશો પોલેઓ છે. એક અઠવાડીયામાં ૧૫૮ બેકાર હોટીઓ તેમાં નોંધાયા છે. જેમાંમાં ૫૮ હોટી-સના નોકરો, ૨૬ માગીઓ, ૧૭ શોપ ઝેસીટ્ટરો, ૧ પુકાઈપર, ૪ મજુર, ૪ પેકન્ટર, ૧ નેવરનું કામ કરનાર, ૩ બેકર, ૨ બીલર, ૪ લોન્કર, ૩ પોઈમાં કામ કરનાર, ૧૭ મોબી, ૨ મેલવે મજુરો, ૭ બીલીપર્ડમાઈર અને ૭ ન્હાના ઊકારા છે. તેઓને આધિતો જેમાં જાલમજાઓનો સમાવેશ થાય છે તેઓની સંખ્યા ૪૪૫ ની છે. તેઓમાં સાશં કટીરીટો લરાવનારા છે કે જેઓને ૧ મહિના કે ૨ વર્ષ કર્યા કામ નથી મળેલું. એ મુદત ફરમીયાન તેઓએ પોતાનું અનુરન કેમ ચલાવ્યું તેની કથની દુખ ઉપજવનારી છે. વચ્ચાને બીજા માંખવી પડેલી છે. કેટલાક કંઈક ચોડું થઈ કામ મેળવી મહિ પેટ ભરે છે અને દાન ઉપર નભે છે. કેટલાકને જમ કે વચનાં પણ સાર્યા છે.

એક કામ તરીકે આ કમનસીબ બાધણો પ્રત્યે આપણે ફરજ જાણવવાની છે. તેઓને આપણે નોકરી શોધી આપવી જોઈએ અથવા તે તેઓને રાહત આપવાને કંઈક પણ વચનાં લેવા જોઈએ.

હું તમારી સમક્ષ કેટલીક અવકાશ મુજનાઓ મુકવા છૂટું છું. આપણે એક દેશ ઉલ્લું કરવાને બહાર ઉપરાણું કરવું જોઈએ. બલ અને વલ જોઈ કરવાને અને જરૂરી મદક આપવાને એક કેસો સ્થાપવો જોઈએ. હોટી મજુરોને રાખનાર માલીકોને બેકારોને કામ આપવાની વિનવિ કરવી જોઈએ. અને બેકારોને રાહત આપવાના યોગ્ય રસ્તા બધવાને એક મજબુત કમીટી સ્થાપવી જોઈએ. બેકારી પ્રમંતું સમજાવવાવવાનો આપણે ભલે પ્રયાસ કરવો જોઈએ. આપણી કાજ જે બેકાર કરતી આવેલી છે અને હલુ કરી રહી છે તેણે આ આપણા મરીળ બેકારોને અમ વલ મુર્મ પાડવા જોઈએ તે કરવું જોઈએ. આ જામતમાં આપણા મીમંત વેપારીઓને હું ખાસ અલ્લ કઈ છું. પોતાની કામમાં દરિદ્રતા અને જીમમરો કોઈ પણ કામે સહન કરી લેવો નહિ જોઈએ. નોકરીના અજાદે માજીલ પોતાનું અને પોતાના આધિતોનું

મુજરાત નહિ અઘાળી કરે એવો ભુરો વખત જીવનમાં આવેજ
જારે છે. ધરમાં જામ ન હોય અને જીવનની ખાસ અરૂરી-
યાતો ન હોય એ વચ્ચે અમલકા દોડી મેયારીઓને નવી
કાંઠે તેજા બેઠારોને માટે જગ્યા કરવાને દુ નમ પ્રાર્થના કરૂં છું.

એવો જન હાવવામાં આવે કે જે પમારના કાવદાને કાંધે
મેયારીની સંખ્યામાં વધારો મરો છે. આથી આપણે મેયારીના
પ્રશ્નને સમાધાન લાવવાને માટે પમારના કાવદાને જાણમાં
આણીને વળે માટે મોડુંક રાખવાને સંપૂર્ણ ઠેકા આપવો
જોઈએ.

અંતમાં મારે મુનીસીપાલિટીઓને નમ્ર અભ્ય કારવાની
છે કે તેઓએ પોતાના દોડી મજુરોને રક્ષા આપી મેયારીના
સંકટમાં વધારો કરવો નહિ જોઈએ. રેલવેમાં થયેલા વર્ષથી
કામ કરી રહેલા સેક્ટરો દોડીઓને ઠાડી મુકવામાં આવ્યા છે.
આવા અનિષ્ટ પગલાંને માટે નેત્રિક કે આર્થિક ક્ષતિને કંઈ
થઈ શકે તેવું નથી.

આપણે મુનીસીપાલિટીઓને અને કલેક્ટર ખાતેને મેયાર
દોડીઓને માટે રીલીફ વર્ક સ્થાપવાની વિનંતિ કરવી જોઈએ.
અહીં સરકારી તરફથી મેયારીને માટે મેયારીના જે કંઈ થઈ
શકે તે જાણવામાં આવે તેમાં દોડી મેયારીનો પણ વાજબી
હિસ્સો રાખવામાં આવવો જોઈએ.

આજના યામમાં અહીં મુજુ છે કે મુનીસિપલ સરકાર
મુનીસીપાલિટીઓની રજુઆતોને પ્રતિબંધે તેઓને નાણામંદ
આપવાનું કહ્યું છે પરંતુ તેનો ઉપયોગ કલેક્ટર મુનીસિપલ
મેયારીને માટે જ મર્યાદિત છે. આવી નીતી જે અતીતજે
કેપર રચાયેલી છે તેને વધારવાને પુરાવા અપે નથી. મુની-
સિપલ સરકારનું મજુરી ખાતું આ કાવદા પગલાંથી દોડી મજુરોને
જો દેખાં સુખમર્યાદી સ્થિતિએ આણી મુકવા માંડે છે. જો
મુજુર નાણામંદનો હેતુ મેયારી મેયારીને જ સમજ કરી આપ-
વાનો હોય તો દોડી મેયારીને કામ કરવાની તક નહિ આપ-
વામાં આવે એ દેખાતું છે. આવી ખીલ વચેતિ માત્ર
રાજદારી નીતી સુમે આપણે સુખ વિશેષ દર્શાવે જોઈએ
અને સરકારને નાણામંદનો દોડીઓને પણ કામ આપવાની
પ્રામણ્ય કરવી જોઈએ.

૨૨/૧૦/૫૧

આઠ નીચે પ્રમાણે દર્શાવે પમાર થવા કનાઃ—

“આ મેરીટાઈઝ અને મેરીટાઈઝના મેયાર દોડીઓની નાણા
પ્રતિબંધ અંગેની મેરીટાઈઝની આખાના અભ્યવ હેઠળ અંગેની
મીટીંગ મેયાર મેયારીને રાહત આપવા સરકારી નાણામંદના
પગલાંને અવધાર આપવા કાયે તેમાંથી મેયારીને જાતે જાતે
રાખવામાં આવ્યા છે અને વર્ષગોઠ પાડવામાં આવ્યા છે એ
નીતીની સામે મુજુર વિરોધ દર્શાવે છે. આ મીટીંગ સર-
કારને મેયાર દોડીઓને પણ એ મંદનો કામ આપવા વિનંતિ
કરે છે કે જેઓનું સંકટ મુજુરોને મેયારીના જેટલું જ
અંધાર છે.”

“આ મીટીંગ દોડીઓના મેયારીના ખાસ સંકટના
અરૂરી રોજમાં યદ્યપિ રાહત આપવાના પગલાં લેવામાં આવે
અને ‘મેરીટાઈઝ પ્રતિબંધ અંગેની મેયારીને રીલીફ કમીટી’
સ્થાપવાનો ઠરાવ કરે છે. આ મીટીંગ વધુમાં સંકટ નિવારણ
અંગે અહીં ઉપરાણું કરી એક રૂંડ ઉશું કરવાનો ઠરાવ
કરે છે.”

હુડીયામણનો ઘોંટાળો

(અખબાર: મુજુરોત્તમ દેશ)

આજકાલ દુનીયામાં સર્વોત્તમ શરૂ થયેલા વાણી રજુ છે.
એક વાણી મેયાર મેયારીને માટે મેયારીના ખાસ અમલ
કામી રજા છે. ખીલ ખાણે તેમનાજ મરીજ અમલો
આપે અને મેયારીની સંખ્યામાં ફરજવાત મેયારીમાં પરી
જામમરો મરી રજા છે. એક વાણી સામે મુજુરો કાણે થઈ
પરકાની વાટ જોઈ સાતી પરી છે. ખીલ ખાણે મેયારી
માણસો તે મુજુરોની સામે જોઈ માંડી જોઈ રજા છે. થઈ
તેમને તે મળતો નથી. એક વાણી કારખાના મેયારીને
કારખાની માર્કેટિંગમાં અમલ છે. ખીલ ખાણે
દખરો કાણેનો મેયારી વીટીવોટીને પણ મેયારીના કામ
સંકટના જેટલા કારખાના મેયારી છે. આ અમલમાંના
કારખાની કાંઈ મેયારી મેયારી છે એક માનવું નહિ. તેઓ
કામ માટે મેયારી માર્કેટિંગમાં પડે અને અમલમાં અમલ
પરી રજા છે. તેમને કામ નથી. અમલો તેમને મેયાર કરી
નાખ્યા છે. અમલો તેમને સ્વાર્થ માટે મેયારીને મેયારીને
મેયારીને કાણેનો અને કાણેનો મેયારીને મેયારીને અમલમાં
કાણેની નાખ્યા છે. દોડીને ધન—તેઓ કાણે માલ તે
અમલમાંથી કાણેની અમલ કાણેની મેયારી મેયારી
માં તેઓ વાણીના કામ માલ ખાણે મેયારી મેયારી
દોડીને માલે કાણે દોડીને કાણે મેયારી મેયારી રજા કાણે.
મેયારી સ્થિતિ આમની ખાણે. મેયારી સ્થિતિ કાણેની
ખાણે. આમ કાણે મેયારીને અમલ. અમલો નાં નદીઓ
વધેવા માંડી. મેયારીને મેયારી પમાર મળવા માંડ્યો. અમલો
મેયારી કાણે દોડી. અમા કારખાનામાં મેયારી મેયારી
પમાર મેયારી પારેકાને નીચેલાવાના કાણેમાં કાણે થઈ અમા.
પણ વખત નહિમાં અમા. ખીલ મેયારી કાણેની કાણે
કરવા માંડ્યા. કાણેનો મેયારી કાણે અમલો થવા માંડ્યો.
પણ કાણેનો મેયારી કાણે અમલ કરીને મેયારી વખત તેઓ
મેયારી સ્થિતિ કાણે રાખી. કાણે દોડી મેયારી. તેઓ વિચાર
કરો કે આપણું આપણે ખીલને મેયારી તેનું કાણે ખાણું
ખરીદીને તેમાં કાણે કાણે મેયારી માટે મેયારી કાણે થઈ અમા.
મેયારીને અમા અમા અમાને પાઠ સંખ્યા. કાણે રાણે
અને કાણે વધે કાણે દોડીને અમા મેયારી મેયારીને
કાણે કાણે આપણું. કાણે આપણે રાણેના કાણે કરીને
કાણે તેમજ કાણે પણ કાણે અમા પાણે કરી મેયારી
પાઠ દોડીને મેયારીને આપણું. એ પાઠ દોડી અમા નાના
પ્રમાણમાં મેયારી કાણે કાણે કાણેના કારખાના અમા થવા
માંડ્યા. મેયારી મેયારી થવા માંડ્યા. કાણેની અમા અમા
થવા માંડી. કાણેની અમા પરી અમા. મેયારીને મેયારી
મેયારી મેયારીની મેયારી અમા. પારેકાની કાણેની ખરીદી
કરવાનું પણ મેયારી અમા પાણું કાણેમાં મેયારી અને
મુજુરો મેયારી અમા. કાણેના પ્રમાણમાં અમા અમા
તેમજ કાણે અમા થવા માંડ્યો. એ પાઠ ખાણેની પાણે
કરે તેમજ કાણેમાં નાખવા માંડ્યા. એ કાણે કાણે કાણે
કરવાની વાત કરે તેના માલ અમા માંડ્યા. પણ મેયારીને
મુજુરોમાં કામ કરામ! કાણેને એ મુજુરો તે કામ મુજુરો
નાખ્યા. આપણે સરકાર કાણે. મેયારીને પાણે અમા તકાણે
કાણે. મેયારીના કાણેના કાણેના તેમજ તે કાણે તે
અમા પણ કારખાનામાં કાણેના વધેકાને અમા

મળી. આથી સરકાર મુજાબી. તેણે હમણાં એક નવી મોજબના કરી. તેણે પોતાની કુટુંબી કારવાની ના પાડી.

જેમ કેટલાક વેપારી માલની ખરીદી કરી તેના બદલામાં કુટુંબી કામ આપે છે તેમ સરકાર સોહાના નાણાં કામ આપવા સખી પોતાની જામીનગીરી તોડી આપે છે. જે તોડી અપારે પણ આપણે સરકારને આપી દઈએ ત્યારે સરકાર તેના રોકડા નાણાં આપી દેવાને જુદાવળી છે. સરકારની ઉપર આપણે વિશ્વાસ હોવાથી એ તોડી આપણે તમામ વહેવારમાં તમામ નાણાંને બદલે લેવાદેવામાં વાપરીએ છીએ. હવે ઉગ્રાંકમાં વેપાર કામી પડવાથી તેને પરદેશના કાલુ વગેરેની જરૂર રહી પણ તેના માલની ખર્ચ પરદેશમાં કામી જવાથી ઉગ્રાંકને રોકડ નાણાં દેવામાંથી મોઠાનું પડ્યું. દેશમાંથી સોનું પડી ગયું. અને ઉગ્રાંકના સોના ઉપર તમામ દરોશ પડવા માંડ્યો. આ સ્થિતિ કાંઈ વખત ન રહી શકે. એમાંથી જમવા માટે ઉગ્રાંક પરદેશને ગલમાં બદલાના પોતાની કુટુંબી તોડી આપવાનો ફાવ કોઈ પણ તે કુટુંબી—તોડી વટાવવા જાય તો તેમાં કાંઈકી કીમતનું સોનું આપવાની તેણે ના પાડી. સાધારણ વેપારી જેમ કરે તો તેને નાદાર કરી નાખવામાં આવે છે. પણ ઉગ્રાંકને નાદાર કરી નાખવામાં પણ જોખમ છે. તે અત્યારે નાદારજ છે, પણ તેને નાદાર ફાવવામાં ખીજા અનેક દેશો પણ નાદાર થઈ જાય એવી દહેશત છે એટલે જાણે ઉગ્રાંકની જાત માત્ર જાણી પડી છે અને તેની કુટુંબી વીસ ટકાની ખોટા જાણે ખીજા દેશો રાખે છે. કાપડાને એક જોડે ઉગ્રાંક સોનું દેવાની ના પાડી, તે ખીજા સોહાની પરવા ન કરી, અત્યંત બેકારજ કામ કુટુંબીના નાણાં દેવાની ના પાડી. આના પડખા જણા દેશોમાં પડ્યા. ઉગ્રાંકની સરકારની સો પાછાની તોડી અપારે ખીજા દેશમાં આપવામાં આવે ત્યારે તેણે તેના બદલામાં પોતાના દેશને એસી પાછાંદો માલ આપે. એટલે પરદેશને એસી પાછાંદો માલ ઉગ્રાંકમાં સો પાછાંદો પડે. અને નુર, જઠાત કુટુંબીમામજનો વટાવ વગેરે ખીજા અને તે ઉપરાંત મામ. આથી પરદેશી માલ ઉગ્રાંકમાં મોઢો પડે અને ઉગ્રાંકને માલ પરદેશમાં સોપો પડે. આમાં એવી મોજબના સમાવળી છે કે પુર ઉગ્રાંકમાં પોતાનોજ જનવેસો માલ ખર્ચે, પરદેશમાં પોતાનો માલ પોતાના તો મુજુરને કામ મળે અને કંઈક રોકડા મામ. નાક કડા તો કડા પણ થી તો મટા!

પણ આવી સ્થિતિ કેટલો વખત ચાલે. જો લાગો વખત ઉગ્રાંક પોતાની કુટુંબી પૈસાના બદલામાં સોનું આપવાની ના પાડે તો પણ તે કુટુંબી કામગીરી કડકા જેવી થઈ જાય. તેની કીમત રહે નહિ એટલે તેનો માલ કેટલાંક આવે નહિ. આરે ઉગ્રાંક શું કરવું?

ઉગ્રાંકને માંડપણ આપવું છે. તેને મગરી થકી છે. આજની દુશ્માની પણ તેને સીધી રસ્તો મુજતો નથી. કાવાકાવા અને ફાવ અને બળબળથી તેણે પોતાના કારખાનાંમાં માલ વેંચીને પોતાની મોજ શોખની લાલસા પોકરી છે. પણ તાબેદાર દેશો જે વાત સમજ્યા છે તેણે કરનાં કોઈરતિ થકી માટવા રાખી પરદેશને જાણે આપવાની છંછા રાખતા નથી. એટલે આ છેલ્લો પાસોજ અપારે ઉધો પડશે ત્યારે શું થશે એની કલ્પના અત્યારે થઈ નથી શકતી.

ઉગ્રાંકને અમીરી વર્ગ આવા મુસમમાં પણ પોતાના જાતબાકીને—બેકાર જુએ મરના ચાલીસ મામ અંગ્રેજને સોને કુટુંબીમામજનો વેપાર—સટો કરી જુજમરે વધારી રહ્યો

છે. જે જાણત અપારે અંગ્રેજ મજુર વર્ગની આજ કલકત્તી ત્યારે દેવો ચમકે જરૂરો તે જે કલકત્તી તે જોશે.

હવે જોનો નાક રવા થયે છે તેની બહિ પ્રથમ હકી બે છે. દહ પણ પરમ દગણુ પરમેશ્વર અંગ્રેજ મુસદ્દીઓને સનમતિ આપે અને મામ, માસ, જુદાં અને જુદાં છોડી સહ અને હવેરને જેવે એવી પ્રાર્થના છે.

પરદેશમાંથી માંધીલનાં પ્રવચનો

અવવાદ

અહમદખાનની સાથે મહુ નિહટ સંબંધ મરાવતું આ વાત છે. મારો અનુભવ એવો છે કે આ વતને પહેલી વખત તો અહમદખાન એટલે અનુભવસંપન્ન માવ મહેલો કામ પડે. પણ આને વતમાં તોણુ સ્થાન સામાન્ય રીતે નથી આપવું. સ્વાદને મોટા મોટા કુનિવરે પણ છતી નથી કામી એટલે તે વતને તોણુ સ્થાન નથી મળ્યું. આ તો માત્ર પ્રાર્થના અનુભવ છે. એમ હો વા ન હો, આપણે આ વતને તોણુ સ્થાન આપવું છે તેથી તેને વિચાર સ્વતંત્રપણે કરી લેવો પડે છે.

અવવાદ એટલે સ્વાદ ન હોયો. સ્વાદ એટલે રસ. જેમ બીજાંદિ આપણે તે સ્વાદથી છે કે કેમ, તેનો વિચાર ન કરતાં કરીરને તેની જરૂર છે જેમ સમજ તેની માત્રામાં જ આપણે છીએ, તેમજ અનુભવ સમજવું. અનુભવ એટલે ખાસ પદાર્થ માવ. કુપ ફળનો તેથી જુદો સમાવેશ છે. જેમ અંધાંધ આંધી માત્રામાં કીધું હોય તો અસર નથી કરતું અનુભવ થોડી કરે છે, તે વધારે કીધું હોય તો કાનિ કરે છે, તેમજ અનુભવ છે. તેથી કંઈ પણ વસ્તુ સ્વાદ હોવાને બદલે આખવી એ મનનો ભાવ છે. સ્વાદથી કામગીરી વસ્તુ વધારે લેવી જ તો ભંગ મહેલો થયો. આ ઉપાધી સમજ સમજ કે વસ્તુનો સ્વાદ વધારવા કે બદલવા કાર કે અસ્વાદ મટાડવા કાર આંધુ બેગવતું એ મતભાવ છે. પણ અનુભવ પ્રમાણમાં મીઠાની જાતરવટા અનુભવ છે જેમ આપણે અનુભવ હોયએ તે તેથી તેમાં આંધુ તામવું એમાં મતભાવ નથી. કરીરપોષણને કાર અવરમકતા નુ કોષ છૂટા મનને ઉતરવા કાર આવરમકતાનું આરોગ્ય કરીને કંઈ વસ્તુ ઉમેરવી છે તો મિથ્યાચાર થયો અજ્ઞાન.

આ પ્રમાણે વિચારતાં આપણે એમનું છે અનેક વસ્તુઓ આપણે કાંઈએ છીએ તે કરીર રક્ષાને કાર આપણને ન હોય જાન્ય થઈ જાય છે. અને જેમ અસંખ્ય વસ્તુઓ અનુભવ થઈ જાય તેને વિકારમાત્ર કાંઈ અવ. એકે તોલકી તેર વાનાં માને છે, 'પેટ કરવે થેક, પેટ ધાળ' વગર, આ બધાં વસ્તુઓ બહુ કાર સમાવેશો છે. આ વિષય ઉપર એટલું બહુ જોણું જાન્ય દેવાયું છે, કે મલવી કાંઈએ બેગવતી પસંદગી અનુભવ અનુભવ થઈ પડી છે. પણ અનુભવથીજ માત્રાવ બોલું હોત કરીરને અનેક પ્રકારના સ્વાદો કરાવી કરીરને બગાડી મુકે છે તે જુલને કુતરી કરી મુકે છે, કીધી સમજો થતા સંસાર કરીર શરીર ને સ્વાદોષિર્મિ મહાધિકારી બેગવતો આવે છે. આના કડમાં પરિણામ આપણે કાંઈ ને પમલે અનુભવથીજ છીએ, અનેક ખર્ચમાં મકીએ છીએ. વેપારકારને સેવીએ છીએ ને કરીર વધા પ્રતિવેશે વચમાં રાખવાને બદલે તેના મુજામ થઈ અપંગ બેગ રહીએ

છીએ. એક અનુભવી વેપારી વચન છે કે જ્યાંમાં તેણે એક વજ નીચેથી અનુભવે જોયો નહોતો. જરા પણ સ્વાદ થયે ભારે જરીર બદલ મનુ ને લાંબીજી ઉપવાસના આપરવડા વે કરીને સાફ પેદા થઈ.

આ વિચારભેદથી કોઈએ ગઝારાની જરૂર નથી. અરવડ મલની કાચકરતા જોઈ તે કોડવાની પણ જરૂર નથી. આપણે કોઈ મત કાઢીએ છીએ ત્યાંથી તે સંપૂર્ણતાએ પાળતા થઈ થયા જોયો અર્થ નથી. તત્ત્વ જેવું એટલે તેનું સંપૂર્ણ પાળન કરવાનો પ્રયાશિક, કદ, ગરજાનત લગી પ્રયત્ન મન. વચન, કર્મથી કરવા. અમુક તત્ત્વ કુરૂલ છે તેથી તેની વ્યાખ્યા ચોળી કરી મનને છેલરીએ નહિ. આપણી સમજને સાફ આપીને ઉતારવામાં અસર છે, આપણું જ્ઞાન છે. આપણે સ્વર્ણપણે જાણી તે મને તેટલો કદિન હોય છતાં તેને પહોંચવાનો માયાવૃત્ત પ્રયત્ન કરવો એ પરમ અર્થ છે—પુરુષાર્થ છે. પ્રાપ્તિનો અર્થ કેવળ નર ન કરતાં યુગ અર્થ કરવો. પુરુષાર્થ એટલે જરીરમાં રહે છે તે પુરુષ. આમ અર્થ કરતાં પુરુષાર્થ કહ્યો. ઉપવાસ નરનારી જાનને સાફ થઈ કહે. ને મહામતોને સંપૂર્ણતાએ નહિ કાળ પાળવા સમર્થ છે તેને આ જમવામાં કંઈ કરવાપણું નથી; તે જમવાન છે, તે યુગ છે. આપણે તે અલ્પ મુશુદ્ધ, જીદાત, સલ્મો આગ્રહ રાખનારા, તેની શોધ કરતા પ્રાણી છીએ. એટલે ઝીતાની બવામાં છોરે છોરે પણ અત્યંત રહી પ્રયત્ન કર્યા કરીએ. આમ કરશુ તો કોઈ દિવસ પ્રભુપ્રસાદને સાફ બાવક યદ્યંત ને કહે આપણા રસમાત્ર જળી જશે.

અસ્વાદ્યનનું મહત્ત્વ જો સમજવા હોયએ તો આપણે તેના પાળનને સાફ નવો પ્રયત્ન કરીએ. તેને સાફ ચાવીએ કાઢી આવાનાજ વિચારો કરવાની આપરવડતા નથી રહે; મન સાવધાનીની, જાગૃતિની આતિ આપરવડતા રહે છે. આમ કરવાથી મોઢાજ સમજમાં આપણે કર્યા સ્વાદ કરીએ છીએ તે ક્યાં કરીને પેષા આપણે છીએ એ અપર પડી રહેશે. આ અપર પડ્યા પછી આપણે કદવાપુર્વક સ્વાદો જોડા કરતાજ જઈએ. આ દ્રષ્ટિએ વિચાર કરતા સંયુક્ત પાક ને અસ્વાદ્યતિથી થતો હોય તે જાડુ મદદમાર છે. આ આપણે રેજ શું ખાઈ કે રોષશું તેનો વિચાર નથી કરવો પડતો; પણ ને તેવાર મનુ ને ને આપણે સાફ જાન્ય નથી તે જાણવો. અનુમદ માની, મનમાં પણ તેની ટીકા કર્યા વિના સંતોષપુર્વક કરીને આપરવક હોય તેટલું ખાઈ ઉઠીએ. આમ કરનાર કહેજે અસ્વાદ્યનનું પાળન કરે છે. સંયુક્ત પાક તેવાર કરનારા આપણે જોએ દળવો કરે છે. આપણા જાનના તે રક્ષક બને છે. સ્વાદ કરાવવાની દ્રષ્ટિથી તે કંઈ તેવાર નહિ કર, કેવળ સમાજના જરીરના પેષાજને સાફ પાક તેવાર કરશે. ખરું જોતાં આરો સ્થિતિમાં અગિયો જય જોડામાં જોડો બચવા મુદ્દત નથી. સુદૃષ્ટી મહાત્માએ ને વસ્તુમાં પાણે છે તેમથીજ આપણું ખાદ્ય શોધાવું જોઈએ. અને આમ વિચાર કરતાં અનુભવ પ્રાણી કેવળ દલાદારી છે એમ સિદ્ધ થાય છે. પણ એટલે જીંદા અહીં ઉતરવાની આપરવડતા નથી. અહીં તો અસ્વાદ્યન શું છે, તેમાં ધી મુરેલીએ છે ને નથી, તથા તેનો અઘરવર્ણપાળન સાથે કેટલો બધો નિકટ સંબંધ છે તેજ વિચારવાનું કદ. આટલું મનમાં રમ્યા પછી સદ્ વ્યાકર્ષિત એ મતને પહોંચી પળવાને શુભ પ્રયત્ન કરે.

પુરુષાર્થ

યુનીયન પાર્લામેન્ટ

યુનીયન પાર્લામેન્ટ ને ડિસેમ્બર ના. ૧૮ થી સુધી મુજબની રહી હતી તે નવેમ્બર ના. ૧૮ થીએ ખુલ્લી એવું ખાત્ર મેલે. કારા બહેર કાવામાં આબુ છે.

યુરોપ અને ઓસ્ટ્રીયાની વસ્તી

યુરોપની વસ્તી આજે ૪૭,૫૦,૦૦,૦૦૦ ની છે. અને એટી. પાની ૧,૦૧,૦૦,૦૦,૦૦૦ ની છે. સોવીયેટ યુનિયન ૨૦ મે સોવીયેટ રશીયાની વસ્તી ૧૬૨૧ માં ૧૪,૭૦,૦૦,૦૦૦ ની હતી. એજ સાથેમાં રશીયાની વાતી જગમગ ૧૨,૦૦,૦૦,૦૦૦ ની હતી.

સર કુર્મી રેડીની હિલચાલ

મયા શુક્રવારે સર કુર્મી રેડીએ ન્યુઝાસનની મુલાકાત લીધી હતી. લાંબી કોલીયરી કંપનીની ખાજો જોઈ હતી. ખાજના મેનેજરમ કીરકટર મા. ડી. માર્શલ, મેયર અને કાઉન્સિલરો પણ સાથે હતા. મી. માર્શલને ઘેર આ લીધી હતી. કોલીયરીના દોડી નોઠરો સમક્ષ સર કુર્મી તથા મી. બેરોએ બાવજુ દર્શાવ્યાં હતાં. ન્યુઝાસનની દોડી કેમ તરારથી સર કુર્મીના સંસ્કાર થયાં હતાં. જનીવારે સર કુર્મી જોડાનીસર્ગર્જ બવા ઉડી મવા હતા. તેઓ જોડાનીસર્ગર્જમાં એ માત્ર રહેશે અને આવતી રાઈડ ટેબલ ઝોન્ડર-સના સંબંધના યુનીયન સરકારની સાથે મસજતો કરશે અને એશીના કોન્ડ ટેન્ચર ખીલના સંબંધ માં કોન્ડર-સના રજૂ કરવાને પોતાની માત્રી તેવાર કરશે.

રૂટરના અને અન્ય તાર સમાચાર

લંડનની રાઈડ ટેબલ

‘મરકુરી’ નો લંડનનો અગ્રવર્તી જજાવે છે કે: ફેરલ બંધારણ કમીટીના રીપોર્ટના ખરડો બહાર પડ્યો છે. તેમાં ફેરલ સરકારની સ્થાપનાની તરફેણ કરવામાં આવી છે અને કેટલીક ખાસ સલામતિઓ સાથે તે લોન્ડની પાર્લામેન્ટને જવાબદાર રહેશે. આ ખરડો ફેરલ બંધારણ કમીટી સમક્ષ અલુ અલવાડીયાતી આબરી પહેલાં રજૂ થનાર હતા અને એ તે કમીટી તેને પસંદ કરશે તો પહેલી ઝોન્ડર-સની બેઠકમાં તેને રજૂ કરવામાં આવશે. કોફ્ટલનનાં નાજા રક્ષણની ખાસ અગમને વિરોધી રીપોર્ટના આમની સમક્ષ લોન્ડનીમાં ફરિયાદ કરી રહ્યા છે. ધજાનો મત એવો છે કે બીટીક સરકારે કેમી પ્રજાનો નિગ્રહ બાવવો પડશે અને વહાઈટ હોલની લોન્ડના સંબંધી નીતીની વચ્ચે આવવાની સત્તા ભયા સુધી ખીલજુક થતાડી દેઈ તેને કેવળ વહીવટ કરવાના કદ પુરતીજ રહેવા દેવામાં આવશે નહિ અને લક્કર વિરોધીના પ્રસંગ સંબંધમાં બીટીક સરકાર તેઓનાં મતને મળતી થશે નહિ ત્યાં સુધી લોન્ડની તે નિકાલ સ્થિતિમાં નહિ. આ બે બાજોમાં કુટો મુકવામાં નહિ આવે તો આવતા એક અલવાડીયાની અંદર લોન્ડની પ્રતિનિધિઓ પાછા લોન્ડ અલ્યા અર્થે એમ તેઓ કહે છે.

ફેરલ બંધારણ કમીટીના રીપોર્ટના ખરડામાં ૨૦૦ અને ૩૦૦ વડી ધારાસભાની હરખારત કરવામાં આવી છે. અને અપર એમ્બરમાં દેશી રાજ્યોને ૪૦ ટકા બેઠકો અને લોન્ડર એમ્બર ૩૩ ટકા બેઠકો આપવાનું સુચવવામાં આવ્યું છે. પ્રાતિક ધારાસભાઓ અપર લાઈસમાં બીટીક લોન્ડના પ્રતિનિધિઓ મુંઠશે અને લોન્ડર લાઈસમાં લાવક વોટસે તરારથી મુંઠશે.

ફેરલ મતદાર મંડળોને પણ જમીનદારો, વેપાર અને મજૂરના પ્રતિનિધિઓ મળશે. અને સમજા સંજોગે વહાઈસીન સોમંદ લેવા પડશે.

કલકત્તામાં ધરપકડ

કલકત્તાના જુદા જુદા પ્રમુખાઓમાં પોલીસ એજા સાથે ફરડો પાડી પાંચ બંધાણને પકડવા છે અને રીવોજવરો, કાર

મેળો, રાજકોટી સાદિલ વિશેષે જરૂર થઈ છે. મુગધીવન એસોસિએશનના પ્રમુખને મારી નાખવાના ચક્ષેના પ્રયત્ન પરથી તેમ મહાનતી જાતી ભેવાઈ છે અને ૧૨ બીજા નંબાળી વિદ્યાર્થીઓને પકડવામાં આવ્યા છે. હાલમાં એક સરકારી અમલદારને મારી નાખવાના ચક્ષેના પ્રયત્નના સંબંધમાં એક નંબાળાના નેતા શ્રીશીશંકર મેટાજીને પકડવામાં આવ્યા છે તેમની વય ૬૦ વર્ષની છે. તેમના વજન છોકરા અમાઉ પડાયા હતા.

વાઇસરોય મારે વજુ વિમાન

વાઇસરોયને હોદ્દાસ્થાનમાં ખર્ચે કરવાને વજુ વિમાનો ખરીદવા બાબત ધારાસભાની સ્થાપી નોંધાઈ કમીટીની મીટીંગમાં ચર્ચા થઈ હતી. અમારે વાઇસરોયને સ્વેચ્છા દેવને ભૂમોમ કરવો પડે છે તેનો ખર્ચ ખર્ચાવા કરકસર કરવાને આ પંચમતો વિચાર ચાલી રહ્યો છે.

સરહદ પ્રાંતમાં બ્રીટીશ એડીસરનું ખુન

લેફ્ટનન્ટ ડી. એમ. સોન નામના એક બ્રીટીશ બ્રિગેડીર બ્રીટીશરનું દક્ષિણ પંજીરીસ્થાનમાં ખુન થઈ છે. તેની સાથેના સોલ્ડીયર બાલક થયો છે.

બાળકો પેદા કરવાનું બંધ કરો

આરમ્બેટ સેન્ટર એ અમેરીકાની એક પ્રખ્યાત બર્થ કન્ટ્રોલની દિવાળી છે. એ પ્રદર્શિતે અમે તેની સામે કલેક્ટર કોમ ચક્ષુવાયુ દ્વારા પરવુ આખરે પ્રવ્વના દવાખાંધી અને લેક્ટરોને વજુ તેની સુચનાનો સિવાર કરવો પડેલો હોવાથી તેને બોડી સુધવામાં આવી હતી. આને તે અમેરીકાની સ્ત્રીઓને સુચના કરે છે કે આણુ સાથે જરૂરીયાત અથવા તે હોય ગીત સિમિત પાછી ટેકાણાસર આવી નહિ બલ ત્યાં કુખી બાળકો પેદા કરવાનું મોકુફ રાખવું જોઈએ. તે કહે છે કે આને હરેક પેદા થતું બાળક કુટુંબની આર્થિક હાલતમાં બેભાન થઈ પડે અને મોટા બાળકોની લંદરસીને તુકસાન પહોંચાડે અને આને કુનીયા ને રાખીએથી તે મુજે બરેલી છે તેમાં રાખી અને હાથોજર મનુષ્યજાતીને લેમ્બે કરનારા થઈ પડે. આ મોકુફી માત્ર ગરીબોને નહિ પણ તવંચરોને પણ લાગુ પડેલી જોઈએ. આ સમય ગરીબ તેમજ તવંચરો બન્નેને સારું ચિંતાબનક છે.

લેદાબાદના ગાંધી વારસના તુક કન્યા સાથે લગ્ન

લેદાબાદના નિકામના ૨૪ વર્ષની વયના માદી વારસની માલધી, ટર્ગોના માછ સુલતાનની ૧૮ વર્ષની કુંવરી સાથે થઈ છે અને કમ નાઈસ ખાતે ૧૫ દિવસ બાદ થશે.

નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસ

મેવીલ અને કલેરજુમાં મીટીંગ

નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસ પહેલા કાર્યક્રમ મુજબ મલા રવી-વારે મેવીલ અને કલેરજુમાં મીટીંગ મળી હતી.

મેવીલમાં આર્થ સુવકે રબા રજુલમાં સચારે ૧૧૧૧ વાગે મીટીંગ મળી હતી જેમાં કોંગ્રેસના અમલદારોએ આવતી રાઉડ ટેમલ કોન્ફરન્સ, હાઉસમાં રજીમ, રેલ્વે બોર્ડ અને રીપેરીએશન ઉપર આવલો કર્યા હતા. લોકોની સારી હાલતી થઈ હતી અને પ્રમુખવાન મી. સોરાવજી રસ્તમજીએ શીધું હતું.

કલેરજુમાં

કલેરજુમાં બપોરે વજુ વાગે મીટીંગ મળી હતી જેમાં મોટી હાજરી થઈ હતી. આ વજુ એવું વિષયો પર આવલો

થઈ હતો અને હાલની પરિસ્થિતિ સમજાવવામાં આવી હતી અને હુંક મુલતમાં કરવાના હાલિ હોવામાં મળતીરી અમલ મીટીંગમાં હાજરી આવવા સૌને સુચના આપવામાં આવી હતી.

નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસ

મીટીંગના કાર્યક્રમ

નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસે સમરત નાટાલમાં મીટીંગ મળવા પાતો નીચે પ્રમાણે કાર્યક્રમ પડેલો છે. મળુર મીટીંગમાં કોંગ્રેસના કાર્યકર્તાઓ હાજર રહેશે અને (૧) રીપેરીએશન અને (૨) રાઉડ ટેમલ કોન્ફરન્સ ઉપર આવલો કરશે—
શનીવાર તા. ૭મી નવેમ્બર—મેટીંગમાં. એમ. જી. હોલ.
રવીવાર તા. ૮—અમલોની સીકાઉ રેડ રોડમાં મળશે. સવારે ૧૧ વાગે.
સીકાઉ—ઇન્ડિઅન વંચ એન્ડ મોજાવડી હોલ. બપોરે ૨-૩૦ વાગે.

શનીવાર તા. ૧૪—મેટીંગમાં અને રાત્રી.
રવીવાર તા. ૧૫—કેનકાઉસર અને નુગાસમ.

શનીવાર તા. ૨૧—અમલ રાઉડ હોલ.
રવીવાર તા. ૨૨—વેરુમ, ટેમ્પલ અને સેમર.

નેધ—અમલોની અને સીકાઉમાં (૧) રેલ્વે બોર્ડ અને (૨) ઇન્ડિઅન હાઉસિંગ સ્કીમની વજુ ચર્ચા કરવામાં આવશે.

હુટાવું હિંદ

(મલા અંગ્રેજી મહુ)

[આ પ્રધાન કાર્યાલયનું સરસ્વતી મહામાળાનું પ્રસાર છે. શ્રી. કે. ડી. વાસવાલાએ લખેલું અને મુદ્રિત વિદ્યાર્થીના શ્રી. નેકાલાલ ઇવજલાલ માધીએ તેનો અનુવાદ કરેલો છે. આ રેકર્માં વસતા આપણા બાપ બેટોને આપણી માનુષ્યની વિકાસે અપાવ આવે તે હેતુથી એ પ્રધાન કાર્યાલયના આજાર સાથે તે હુકમ હુકમ લખી લખી છે.—અ. મ. જો.]

સુદના અમલકારમાં

બીજાના અમલકારને શીધે એક વાર ૨૫૫ મીટીંગ થઈ, પણ એ હાલિકે હતું. ૧૯૨૬-૨૮ વી ઇસ્ટિમ્બ કમીશન પોતાના હેવાલના ઉપ મા પાને દુન્ય સાથે રીપેર છે. "સુવરાઈ અને રેકર્માં કાપડ તથા વર બનાવવાના અને બીજા જે માલની નિકાસ તેની મારગે થતી હતી તે હેતુથીને વ્યવસ્થા કરી તેમજ નાણાવિપદ મદદ કરી ઉત્તેજન આપવાને પ્રયત્ન કરત ઇન્ડિયા કંપનીએ કરેલો. પણ ઉત્તેજમાં જેમના દિવસજોષ ઉપર બસર થતી હતી તે વખતે વરથી કંપનીની આ નીતિને વિરોધ થયો અને એક વખતે તે આ નીતિને અમલ બંધ કરવાનું અને તેને બદલે ઉત્તેજ માં તેવાર માલ બનાવવા માટે બજરી કાચા પદાર્થોની નિકાસ કરવા કંપનીએ પોતાની સર્વ કશિ વાપરવી એવું દાવ્ય કરવામાં આવેલું." આ અહેવાલમાં એમ પણ જણાવ્યું છે કે, અમારે દોહમાં કંપનીને બદલે કોલકાતા તાલુકું રાખવું થઈ, આર કંપનીની મુખ નીતિ બોડી હેવાલ હતી. જે કે કેટલાક

દીર્ઘચિંતાના અમલદારોએ તેને સજીવન કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો હતો, પણ 'વેપારવલ્લે મની નાખતમાં સરકાર વચ્ચે ન પડે.' એ સુચનો ઇંગ્લેન્ડ અને દોહના સામાન્ય રીતે સ્વીકારેલા સ્વાધીન હોદ્દાને ટકાવી રાખવાના પ્રયત્નો નહિ જેવા થવા જાયવા અને ઔદ્યોગિક વિકાસ માટે માત્ર મેજ સાધનો અમલમાં રહ્યાં. એક, કહે મજાદાને લગતા કિલ્લો માટે તદ્દન અધુરી સમયક, અને બીજું, વેપારવલ્લે માહિતીનો પ્રચાર. 'ઇન્ડિયા ઇન ૧૯૨૩-૨૪' માં પા. ૧૩૧ ઉપર લખ્યું છે કે: "ઇન્ડિયન કમીશનના અહેવાલ પછી દોહની સરકારે દોહના ઉદ્યોગોના વિકાસ માટે કેટલાક પ્રયત્નો કર્યા, પણ ૧૯૧૮ દોહના સત્તાધારીઓએ તેના ઉપર બીની આદરે જોડા દીધી."

કદી અમલમાં ન મુકાયેલી બહામલો.

ઇન્ડિયન કમીશનના અહેવાલમાં ૨૮૦ અને ઘાર પછીનાં પાનાં ઉપર એવી જગ્યાએ કરવામાં આવી છે કે, સરકારે મુશ્કેલી પડતિઓના પ્રયોગો વડે સાંભાલમને ઉપયોગ પતાવી, નવી રચના અને નવી કમની બનાવટ સમજાવી ચૂકવેલોએને મદદ કરવી જોઈએ. વળી તેણે મહેનત મજાવવાની પુક્તિઓ પતાવનારાં કારખાનાં બોલવાં જોઈએ અને નિષ્ક્રિયતા મારફતે મેજ પણ ઉદ્યોગના અવિરુદ્ધી તપાસ કરાવી તે ઉદ્યોગ સ્થાપવામાં જાયવા તેના ચાલુ ખર્ચમાં સીધી રીતે કે બેન્કની બેંકો મારફતે નાણાંની મદદ આપવી જોઈએ. તેના ઉપરથી સરતી વીજળી અથવા બીજી કક્ષિતી મેદવજ થવી જોઈએ, તેમજ કમની મેદવજથી વજો. એન્જિનો, પંપ વગેરે જગ્યાએ જોઈએ.

હું બીજા દેશની સરકારોએ આવા ઉપાયોનો અમલ કર્યો નથી કે આકારે અમલ કરતી નથી? દોહની પ્રગતિથી ઇંગ્લેન્ડના કિતને કોઇ તુલનાત થવાનું નથી. જન્મેનાં કિત એકસાથે આવી જકાવ જોય છે, પણ તેમ કરવા માટે તો આરા પ્રયત્નનું પરિણામ માર્જ જ આવે એવી મદદ દોવી જોઈએ અને તેના નીચું પાલીને અમલ થશે જોઈએ. નિઃસ્વાર્થ પ્રેમની જુમી મળે શુભ વિચારો અને મહાન કર્યો પમરે છે. પણ નિઃસ્વાર્થતાને અમારે આપજી વાલીઓ આવી જામીનીની આખા બોલે છે: "દોહનાં મામદામાં બમંકર મરીગાઇ ચારે માર પ્રસરેલી છે. જે મરીગાઇમાં સમગ્રતા ભોધા મદા મુરકલીથી જીવન ટકાવી રહ્યા છે. એતીનું કામ કરનાર ભોધાની સામાન્ય દક્ષા એવી છે કે, તેમની પાસે બીજાકુલ જમીન નથી અને મજૂરીના બદલામાં રિવાજથી નહીં થયેલું શેર બશેરનું બાથું મળે, જે તેમની આવક છે. સુખ્ય માત તો એ છે કે, દોહનાં જમજમ મામદાં સદજસામ્ય રેજોનાં પર મજ પડેલાં છે અને આ રેજોથી બમંકર આર્થિક દાની પડેલે છે" ('ઇન્ડિયા ઇન ૧૯૨૩-૨૪' પા. ૬૭ અને ૬૮) વાત તો સાચી છે. પ્રત્યક્ષ કર્મને આપ કુખના ઉદ્યોગ દેલાવે છે, પણ સ્વદેશ પ્રત્યેની અમતાની અતિશયતા વિશ્વપ્રેમના પ્રેરક બળને દાખી નામે છે। (અધુર)

બહેર ખબર

સર્વે હોદ્દા બામજોને જણાવવામાં આવે છે કે સોમવાર તા. ૫ નવેમ્બર ૧૯૩૧ ના રોજ હિવાળીને વહેવાર પાળવામાં આવશે નહીં હોવસે પોતાનો ખસી રોજવાર જોઈ કરી એસોસીએશનના દેલમાં મહોતસવને લગતી ધાર્મિક ક્રીયામાં કામ લેવા તથા તા. ૧૦ નવેમ્બર ૧૯૩૧ મંગળવારનાં સાંજના ૭ વાગે દુલન વર્ષના મોંગલીક પ્રસંગે દુધ પાર્લીના મેળાવડામાં પધારવા નીતંતી છે.

જુસાલ સુખા મીસ્ત્રી,

બો. સેક્રેટરી: ધા. સુ. હોદ્દા એસોસીએશન.

ધી સુરત હોદ્દા એસોસીએશન

જનરલ મીટિંગ

ધા સુરત હોદ્દા એસોસીએશનના સર્વે મેમ્બરોને ખબર આપવામાં આવે છે કે સ્વીચાર તા. ૧૫ નવેમ્બર ૧૯૩૧ ના રોજ સાંજના ૫ વાગે એસોસીએશનના દેલમાં ૧૨૯ વીક્ટોરીયા સ્ટીટ વાળા દુકાનમાં ટેન્ડરો પાસ કરવા બોલેલે માટે જનરલ મીટિંગ મળશે તે વખતે વખતસર પધારવા નીતંતી છે.

જુસાલ સુખા મીસ્ત્રી,

બો. સેક્રેટરી.

પીકચર ફરેમીંગ ડીપાર્ટમેન્ટ ચાલુ કર્યો છે

તમારા ફોટો જડવાનું કામ પહેલીજ તકે મોકલી આપો. બાવો તદ્દન સંતોષકારક રાખ્યા છે.

કીશિયન પીકચરો, ઇંગ્લીશ પીકચરો અને જુદી જુદી સીનેરી પણ કીશાયત બાવે મળી શકશે.

ટેબલ, કીચન ડ્રેસર અને નેટાવ ટ્રેડને લગતા જુદી જુદી જાતના બોક્સનો જશ્થો અમારી પાસે હમેશાં તૈયાર રહે છે.

બુડ ટર્નીંગનું કામ ખાસ સંતોષકારક બને છે.

અમારું થીરનામું

L. MISTRY,

15 Market Street Johannesburg.

Box 2526.

Phone 2868. Central.

નારાણ ઇન્ડિયન કેંગ્રેસ

વાર્ષિક જનરલ મીટિંગ

નારાણ ઇન્ડિયન કેંગ્રેસની વાર્ષિક જનરલ મીટિંગ રાજલ પીકચર પેલેસ, વીક્ટોરીયા સ્ટીટ, હરબનમાં સ્વીચાર તા. ૨૬ નવેમ્બર, ૧૯૩૧ ના રોજ બપોરે ૨૧ વાગે મળશે.

કામકાજ:-(૧) મીનીટ, (૨) સેક્રેટરીના રીપોર્ટ, (૩) હિસાબ, (૪) અમલદારોની ચુટણી, (૫) મીટિંગમાં ચર્ચા શકાય તેવી અન્ય બાબતો, (૬) સામાન્ય.

સોરાબલ રક્તમલ પ્રમુખ

બો. આર્થ. કાલ

બી. આર. પથર

બો. જોન. સેક્રેટરી

નોંધ—જે મેમ્બરોએ ચાલુ સાલની ફી બરેલી હશે તેઓનેજ મીટિંગમાં બામ લેવા દવામાં આપશે.

હોદ્દા કોમની હરેક વ્યક્તિને કેંગ્રેસના મેમ્બર તરીકે નોંધાય જવા વિનંતિ કરવામાં આવે છે. નીચેના રજીસ્ટ્રેશન મેમ્બર તરીકે નોંધાય શકાયે:— મેસર્સ પથર એન્ડ કુ. લીટલ ઓ સ્ટીટ, હરબન અથવા કેંગ્રેસની ઓફીસ, ૧૭૫ ઓ સ્ટીટ, હરબન.

શ્રી દાંસવાલ યુનાઇટેડ પાર્ટીદાર સોસાયટી દિવિત્સવી મહોત્સવ

હાલેકલ દેસાઈના જાણીતા દેશી તા. ૬ મી નવેમ્બર ૧૯૩૧ ના શ્રોતવારે રાજના છ વાગે ૧૬ ટ્રેસ શેડ ન્યુટાઉન ખા આરેલા પાર્ટીદાર દોલમાં એક મેળાવડો દિવિત્સવી મહોત્સવ ઉજવા અર્થે મળશે. જે વેળા ૨૦ હીંદુમુખી અને બહેનોને વેળાએ પધારવા નમ વિનંતિ છે.

જયજય પ્રગળ જગત,
પ્રેમાલાલ સાધવજી પટેલ.
મંત્રીશ્રી, શ્રી ડી. યુ. પાર્ટીદાર સોસાયટી મુંબઈ.

દુકાન ભાડે આપવાના ટેન્ડરો

શ્રી સુરત હીંદુ એસોસિએશનની ૧૨૬ વીક-ટેન્ડરીયા સ્ટીટવાળી દુકાન એક વર્ષનું લીસ અને એ વર્ષનું આપવાનું એ શરતે ભાડે આપવાની છે. આ ટેન્ડરો આપનાર મુદ્દરથોએ ખાસીક ભાડાની રકમ તથા બીજાનેકની હકીકત સાથે સીલ બંધ ટેન્ડરો યાનીવાર તા. ૧૪ નવેમ્બર ૧૯૩૧ મુધીમાં નીચેના સ્ટીટનામે મોકલવા અમર રૂબરૂ પહોંચતાં કરવાં. એટલી અમર વધારે રકમનું ટેન્ડર પાસ કરવાની જાના જનરલ મીડીંગને છે.

પો. એ. એડસ, ૮૨૧ મી. ખુશાલ મુખા મીસી
રખન. એ. સંકેદરી.

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક ભવનું લાઇ' ફ્રુટ અને વેલ્ટરબલ સાફ પેકીંગ કરી સી.
એ. ડી. બી. મોકલવામાં આવશે. બખો:—
P. O. Box 254, Durban. 31 Short St. 22

P. P. BHAGAT.

Fruit Merchant.

દરેક ભવનું ફ્રુટ અને વેલ્ટરબલ સાફ પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી. બી. મોકલવામાં આવશે. બખો:—
P. O. Box 252 Durban. 129 Victoria St. 22

ઉત્તમ મરમ મસાલી વિગેરે

અમારે જાં ભાગી રૂબરૂ નીચે તાળે અને મહામુખી
૫૨માં દળેલા મરમ મસાલો, કરીપાઉડર, લવર, મરમ, તેમજ
૧૨૧નાં અને બીજાનાં તેમજ મીઠા આમાર હમેશાં મોકલ
વા જવાબદાર અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. અમો
ઉત્તમ માલ, તમો ૫૨માં જનાવી શકતા નથી. એક વખત
મંત્રીશ્રી આવી કરો. મળવાનું ફેશનું.

M. H. PADIA.

122 Victoria Street, DURBAN. 14

કીટીંગસ

પાઉડર

કીટી, હાથમ, માકડ, વંડા, માખી.
સઘળા જંતુઓને

નાબુદ કરે છે.

જાહીરા ખનાવટ. ફક્ત દીનેમાં વેચાય છે. F.A. 38

Box 247 & 317

Tel. "Khatri."

HOUSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Proprietor of Asiatic Hotel.

Merchant and Transport Passenger Agent,
Belra, P. E. Africa.

મેક્સ ૨૪૭ અને ૨૧૭. ટેલીગ્રાફ મેસેજ "ખતી"

હુસેન મરમાઇલ (સરદારગઢ વાલા)

દાંખપોઈ એવેન્યુ એવન્યુ,
મેરા, પો. ડ. આફ્રિકા.

પનામો કરીકાવાલુ—સંપત ૧૯૮૮ થી

રાજકેથ પંખાંચ

કંઈ પણ કમિટ કે દપાલ ખર્ચ લીધા વગર

લઈ ન શકેલ

મેક્સવામાં આવે છે. આલેખ મંગાવો.

મહનમજરી ફારમસી. અમનમર, કાઠીયાવાડ. ૨૭

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરેદવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશી માટા જથ્થામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી દરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

ચોળી, જલ્લાં વિગેરેને માટે બતાવતાં રેશમ.

માળાં, રમાલ, સાડી, મખમલ, શાલ, તાઇ, કોલર, કેર, શર્ટ, સુટને માટે જર્જ, આસામ

સીલક વિગેરે વિગેરે. પુરુષો, સ્ત્રીઓ અને બચ્ચાંઓને પહેરવા બોધતી દરેક બીજી

અમારી તમે બાન્ધોમાંથી મરતામાં કરતા ભાવે હમેશા મળી શકશે.

ફાન ૫૬૫૪.

સી. કેવલરામ એન્ડ કુ.,

મેક્સ ૫૧૧૮.

૬૩ મલોફ સ્ટીટ,

કાનર માર્કેટ એન્ડ મલોફ સ્ટીટ,

બોલાનીસમર્ગ.

આફ્રિકા વાળાઓ જરાક કાન દધને સાંભળો

આ વર્ષે દીવાળી અને નવું વર્ષ ખુશાલીના પોકારો વચ્ચે શરૂ થનાર છે.

Parcel from
**KAPITANS
BALCONY
HOTEL**
DURBAN. CORNER of GREY and VICTORIA ST.
MORE 3623

એ ખુશાલીમાં જુના અને ભણીતા અનુભવીની લહેઝતદાર મીઠામ વધારે આનંદ આપશે.

આગળથી એડિસો મોકલી નાંધાવી દીધા કે વખતસર તમોને લરે બેઠા પારસલ મળી જાય.

આર આલના પ્રમાણમાં બહુજ સસ્તા રાખેલા છે.

એડિસ સાથે પૈસા મોકલવા ભલામણ છે. પ્રાઇસ લીસ્ટ માટે લખો :

KAPITAN'S BALCONY HOTEL, (મલિક: R. K. KAPITAN).
'Phone 3623, Cor. Grey & Victoria Streets, DURBAN. 36B

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ મનાના રોડ/- રેમ, પાંચનાથ નં. ૧ ૫/- કાન.
દરેક ભત્રીજા વાજા રૂપે અને વેલ્ટેબલ માટે પેશીય કરી
શી. એ. ડી.થી મોકલવામાં આવશે. રેકર્ડ જુદી.

Phone 327 Tel. add. "Letapco."
D. K. PATEL,
Fruit and Vegetable Exporter.
ફ્રુટ અને વેલ્ટેબલ માટે કંઈના એડિસો ઉપર આજ
ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાતરી કરશો.
P. O. Box 755. 55 Bond St. Durban. 31

તમારા ધ્યાની બહાર ખબર કયા છપાવશો?

‘ઈન્ડિયન ઓપિનિયન’ માં

જો જુનામાં જુનું કોઈ કાગળ જાના સુધ્ય આફ્રિકામાં વંચાય છે.

ભાવ અને નક્કર મારે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

હિંદના પ્રખ્યાત ગવૈયાઓના નવા રેકૉર્ડ

મહે તેવા ગાયનો વાળી રેકૉર્ડ પશમાં રાખવા કરતાં દરેક જણના મન ફરી છે તેવા કાર્મિક, આમાલક અને સંસ્કારીક બોધથી બરપુર ગાયનોની રેકૉર્ડોના સંગ્રહ કરા. આવી રેકૉર્ડો મનને ખુશ કરે છે અને આનંદ આપે છે.

(રામ કાંદવરી) ગુજરાતી

“અરે સખી ધીમે ધીમે દમ ભર”

“પતિ વીના પ્રમાદાના મનના”

નંબર ૬૫૬.

(રામ કાંદવરી) ગુજરાતી.

“દિના નાથ દયાળ તરવર હાથ મારો
સુકશોમાં” (કિશવકૃતી)

“તુલસી મારો ત બુરાનો તાર”

નંબર ૭૫૦.

હિન્દી, ગુજરાતી, સુર દેખાવ વાળા અને સફર સાઈન્ટ ગ્રેફસ વાળા પ્રોડેક્શન તેના જોનારને વધુ આનંદ આપે છે અને તેની સાથે જમારી રેકૉર્ડો વાપરવાથી દમજો આનંદ વધે આપે છે.

ગુલશને હૉલ. જમારી મહુર ફોર્મી ૪૨૧ મજબૂત પુસ્તક માટે રેકૉર્ડ ખરીદનારને એટ બાવતામાં આવશે. ખુબજ આપી પ્રોડેક્શન અને રેકૉર્ડો ખરીદનારને નાજાની વચ્ચેજ બચત થશે.

'Phone 2447.
P. O. Box 1155.

Agent of H. M. V. RECORDS.
E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

36 A

Indian Opinion

No. 46—Vol. XXIX

Friday, November 13th, 1931

Registered at the G. P. O. as a Newspaper
Payable Postage.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રૂઢી. ખંડાલા

મીડીના ભાવે

નવેમ્બર તા. ૧૬મીએ મુંબઈ જવા ઉપર.

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઈડ ૨૭-૫-૦.

રૂઢી. "કેન્થા"

૪-૨૨: પાઈડ ૧૫-૭-૬.

નવેમ્બર તા. ૩૦ મીએ મુંબઈ જવા ઉપર.

૧૩: પાઈડ ૬-૭-૧. ગોરાહી વખર.

મુસલમાની વીરૂ. પાઈડ ૩-૧-૧ રેશીયલ પા. ૭-૧૪-૦ અને હીંદુ વીરૂ. પાઈડ ૨-૧૪-૦

રેશીયલ પા. ૫-૧-૦ ના હીસાબથી ભેવમ' ભાવે

મુખના—ઉતાહીએ પોતાના મોટા હાથીના કાનીવારે ૧૧ વાગ્યા બપોલ કચ્છમાં પહોંચના હવા.

સેકન્ડ અને થ્રંડર મારે એક મહિના અગાઉથી બેરોબરેલ કરવે.

૧૨૬ હીંદી પેસેન્જર પોતાની રીકીઝ બમારી ગોશીસમાંથી ભેવી અને નહાર ભામવાના બાઈગોએ બમારી ભાવે પતબવહાર કરવાથી પલ્લુ મલ્લ કહશે. સ્તીમરને લગતું ૧૨૬ કામકાજ બમારી ભલી રેખરેખ નીચે લાય છે.

SHAIKH HIMED & SONS,

વધુ મુલાકાત મારે લખો પા મળા:—હિંદી પેસેન્જર

390 Pine Street,

એજન્ટ શેખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

Tel. Add "Karamat," Durban.

૩૯૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, ડરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

'Phone 4800, Central.

Tel. Add.

P. O. Box 1610.

THE

RUSTOMJEE.

NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of
SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Kikas." Box 5237.
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG. 10

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

25

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of
HARMONIUMS.

Repair and workmanship
guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSHALL'S MUSIC SALOON.

Prop. A. N. GOSHALL.

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલ

માન હાર્મન મરિ હરે પરમા હાર્મોનિયમ રાખવાની જરૂર છે તે હરે. પણ પાલીએ જાએ, મુબદિલા પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હાપના, પાલીએ હરે જાવના મીઠા અને મધુરા સુરના હાર્મોનિયમો મારી ફરોડના તપાર હરે તે સીવાય કશા બાજો પ્રમણ, સુર, ખરન સીવાય પદ્ધ મુબદિલા હરે જાવના હાર્મોનિયમનું રીપરીંગ કામ ખાતરીથી કરી ખાતરીએ ખરન. હરે પા મરો:—

મારાસીયા મુબદિલા સહુન,

(માલીકા એ. એન. ગોશાલી.)

પી. એલ. એલ. ૪૧૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 40—Vol. XXIX. Friday, November 13th, 1931.

Published by the Indian Opinion Press, Ltd., at the Indian Opinion Press, 10, Market Street, Singapore.
Price 20 pence.

PROFESSOR KARVE

PROFESSOR KARVE who arrived in Durban last Wednesday, is a great educationist and has devoted his life to the work of emancipation of India's womanhood. With all the misfortunes India has to suffer through the yoke of foreign rule and by nature God has blessed her with some unique personalities who have sacrificed their whole lives in the uplift of the toiling millions. Professor Karve's name in the Bombay Presidency is a household name. He was, as it were, born to take up the neglected work of women's education in India. The University founded by him for women is generally known as the Karve University.

Miss Mayo—that famous author of "Mother India" who wrote of the evils of Indian social life—did not take the trouble of coming in touch with men like Prof. Karve who had more services to their credit in respect of eradicating these evils than the British Government in India could ever boast of.

It is interesting to know how the idea of Indian women's advancement originated. In the late eighties the Professor was deeply touched by the intolerable sufferings Hindu widows had to undergo. After the death of his wife in 1897 he determined to marry a widow. He had to face social boycott in taking this bold step, but, nevertheless, he did not swerve from his determination. The Professor then tried to promulgate a widow marriage Association. He could not find even a hundred followers in the whole of India and in twenty years the Association succeeded in arranging about thirty remarriages. It needs to be explained to the European readers in this country that amongst Hindus there has been the evil custom of child marriage, and once being widowed the widow could not marry a second time.

Prof. Karve soon realised that one of the chief obstacles in the remarriage of widows was their lack of education. He and his wife, therefore, started in their home in 1896 a "Widows' Home." In the first year he enlisted only four students. At the end of the fifth year, in 1900, he secured a site some five miles from Poona and removed his Home there into a little hut. At this time he still continued as a Professor in Ferguson College and his family lived in Poona for the education of his own children. Professor Karve lived in poverty and struggled like an ordinary labourer. "God helps those who help themselves" and after two years his labour of love began to be rewarded. He was able to raise Rs. 6,000, from friends for a permanent building and he trained women workers to conduct the affairs of the institution. The Home grew gradually in efficiency

and popularity until they had about 200 widows in 1913. Meanwhile a number of progressive men began to send their unmarried daughters to take advantage of the special curriculum and the unusual spirit of the place. So there grew up a second branch of the Institution, a home and school for unmarried girls whose parents would bind themselves not to marry their daughters until they were sixteen years and, in many cases, twenty years old.

This was a step beyond the Professor's means. But with implicit faith in himself and the righteousness of his cause, he went forward heart and soul and gave unto the cause all that he possessed. In 1911 the Professor was, with the aid of admirers, in a position to raise Rs. 33,000 to have substantial buildings with 50 students being trained to be "good wives, good mothers and good neighbours." Thus the home, that began its work with a couple of students, had, by 1915, grown into a typical boarding school for women. But before long the Home and the School became a Women's University. A pamphlet, describing the Japan Women's University of Tokyo, was sent by a then unknown friend to Prof. Karve and it had reached him a little before he was asked to preside at the National Social Conference held in Bombay in December 1915. This put into Prof. Karve's mind the idea of Women's Universities for different provinces in India and he spoke on the subject at the above-mentioned Conference. His enthusiasm and untiring efforts brought into existence the first "Indian Women's University" in India in the year 1916, exactly five months and four days after the scheme was placed before the public. The late Dr. Sir Ramakrishna Gopal Bhandarkar, the great Sanskrit scholar, was elected the first Chancellor and Dr. R. P. Paranjpye, the vice-Chancellor. The constitution of the University was definitely settled and the courses of studies which were prepared by the Provisional Committee in the meantime were discussed and laid down. The period from 1916 to 1919 was the period of formation for the University. In 1920 the late Sir Vitthaladas Thackersey gave stability to the University by his munificent gift of fifteen lakhs in the 3½ per cent. Government Paper. The annual interest of Rs. 52,000 is being given to the University which is since named after the mother of the great donor—"Shreeamati Nathibai Damodar Thackersey Indian Women's University." There are some twelve high schools affiliated to the University and three middle schools conducted on the lines laid down by it. Nearly 2000 girls are being educated in these institutions. Besides, there are three Arts Colleges; one conducted by the

University itself and the other two—one at Ahmedabad and the other at Baroda—affiliated to it.

Sixty-two ladies have graduated so far, from this University, belonging to Decan, Gujarat, Central India and Madras. Thirty-seven out of these are engaged as teachers in high and middle schools and three have gone through a two years' course of post-graduate studies, while two are going through their post-graduate studies in Europe.

The chief characteristics of this University is that it is a purely national institution and the courses of study are so framed as to suit the needs of the Indian girls and women generally. For instance Algebra and Geometry are made optional, while Domestic Science and Hygiene is made a compulsory subject in all examinations and music and painting are included in the list of optional subjects to be studied even in the colleges. The University is run on non-sectarian lines without distinction of class, creed or colour. The total current annual expenditure of the University is over Rs. 70,000. There is great scope for expansion of work as funds are available. If a little annual grant can be given to middle schools a number of them would be started in larger towns in which there is no provision for secondary education for girls at present. The conditions on which the very generous gift was given to the University by the late Sir Vilhaldus Thimokorsey are that either recognition and support from the Government should be obtained or that the sum donated, namely fifteen lakhs, should be collected from the public. Of this amount, we understand, three and a half lakhs have been collected and invested in buildings of the College and the High School at Poona. A balance of a lakh and a half in the three and a half per cents, is in the accumulated Fund of the institution. It is thus required to collect a hard cash of about eight lakhs over and above about Rs. 15,000 every year required to supplement the annual income for current expenditure.

Professor Karve thus concludes an appeal he has addressed to the public from which we have quoted some of the above facts: "When a single noble-hearted donor has given fifteen lakhs, it will be a pity if we are not able to raise an equal amount from thousands of other people. The promoters of the University mean to approach lakhs of people to collect the necessary sum by their small contributions. Won't you be one of these lakhs of people and subscribe your quota? You need not be afraid that your least would be too little. No amount is too small."

In this lengthy article we have just given a bare idea of the life work of Professor Karve. Since last year Professor Karve has taken on his shoulders a world task—a task by no means easy in view of his age, for he is now seventy three years old. He is however as young as ever. He has travelled through various countries of Europe, America and Asia and is now on his African tour. His object is to study how the Universities are conducted in countries outside India and to create public interest in what he has done his life work and to take with him what little is given him in appreciation of that work. This is a cause which, we need hardly say, should be supported whole-heartedly by every Indian who can

rich or poor. We record Professor Karve a very hearty welcome and wish that his sojourn in the Union will be a happy one and that his mission will be blessed with the fullest success.

Rural Licensing Boards

The following gentlemen are appointed as members of the Rural Licensing Boards in respect of the several Counties or Areas under which their names are set out, for a period of one year with effect from the 1st November, 1931:—

ALEXANDRIA COUNTY

The Magistrate, Umzinto (Chairman),
Robert George Archibald, Esq.
Hermann Walter Fyfe, Esq.
Levison Douglas Stewart, Esq.
Arthur Austin Wood, Esq.

ALFRED COUNTY

The Magistrate, Harding (Chairman),
Alfred Eyles, Esq., J.P.
Hugh Fitzherpe Moore, Esq.
Charles Edward Stuart, Esq.
Hugh Lancel Lennox, Esq.

DURBAN COUNTY

The Magistrate, Pinetown (Chairman),
Frederick William Athornach, Esq.
William Ernest Longton, Esq.
Paul Albert Runzow, Esq.
William Wilbey Sykes, Esq., M.P.C.

IXOPO AREA

The Magistrate, Ixopo (Chairman),
Francis Christie, Esq.
Philip Henry Grant, Esq.
Joseph Evelyn Nowlands, Esq.
William James Blackwood Stone, Esq.

KLIP RIVER

The Magistrate, Ladysmith (Chairman),
David Cresswell, Esq.
Major William Frederick Edwards,
Arthur James Oldacre, Esq.
Major Edward Albert Otto Schwikhard, C.M.G., J.P.

NORTHERN DISTRICTS

The Magistrate, Vryheid (Chairman),
Jacobus Uys Friend, Esq.
Moritz Liebenberg, Esq.
Captain Henry Wilkins,
Friedrich Julius Peter Volker, Esq.

PIETERMARITZBURG AREA

The Magistrate, Pietermaritzburg (Chairman),
Archibald Hugh Cockburn, Esq.
Robert William Cowling, Esq.
James Hunt Holly, Esq.
A. Kennedy Stone, Esq.

UMVOTI COUNTY

The Magistrate, Graytown (Chairman),
Henry John Comins, Esq.
David de Elms, Esq.
Johannes Petrus Nel, Esq., J.P.
Charles Latham, Esq.

VICTORIA COUNTY

The Magistrate, Verulam (Chairman),
Hugh Bernard Gommall, Esq., M.P.C.
Henry Fisher Harrison, Esq.
George Parmensa Lallan, Esq.
Raymond Trevennen Polkinghorne, Esq.

WRENNES COUNTY

Thomas Edward Turner, Esq., J.P.
Captain James Woodliffe Johnston, V.D.
Colonel David Watt Mackay, C.M.G., O.B.E., V.O.
Philip Jacobus van Rooyed, Esq., J.P.

Lady Mayor Of Pretoria

Honoured By Indians

The Mayor of Pretoria (Councillor Mrs. Malherbe) and the ex-Mayor (Councillor F. Dey) were garlanded by members of the Indian Market Association on the occasion of a presentation made to the retiring Mayor in the Town Hall, Pretoria. On garlanding the Mayor, the chairman Mr. Essop Accorjee, said: "I have great pleasure in garlanding the Mayor on your election as our first Lady Mayor of Pretoria. It is a well-known fact that mothers are nation-builders, and we, the Indians of Pretoria, will always look upon you as our mother since losing our most generous father, the ex-Mayor of Pretoria, and it is the law of nature that mothers will not deny the rights of the children. I can assure you that we will always look upon you as our mother to guide and help us and to give us assistance during your term of office. You can take it for granted that we will always meet you and our City fathers with a sincere cord of love. We believe in mutual agreement and mutual understanding which will be our guiding principles, and I am sure we shall get that which is due to us. In conclusion, I wish you every success in your term of office, and to our retiring Mayor I, on behalf of my Association, wish to thank you for the most valuable service you have rendered to our Association during your term of office. We cannot forget you for the leading part you took in the balance buyers dispute and in addition to the withdrawing of about 30 summonses against the poorest hawkers of my Association, and also you have given amnesty other services without prejudice for which I thank you from the bottom of my heart and I have the greatest pleasure in announcing this afternoon to you and our City fathers and also to Sir Karma Reddi that the relationship between the Market Master and my Association since the new agreement, is much improved and all are working in good spirit. In conclusion I wish you every success in your future undertakings."

A presentation of a brass bowl, a brass tray and a small bronze Buddha along with the speeches of the Rt. Hon. Sastri's Book on South Africa was made by Sir Karma Reddi on behalf of the Indian Market Association to the retiring Mayor. The ex-Mayor, said Sir Karma Reddi, had been held in very high esteem in the City, especially by the Indian community of Pretoria. He personally, had more than once had to come into contact with the retiring Mayor and he had always been met with courteous and gentle sympathy, such as he extended to all Indians. This presentation, he said, is valuable not for its worth but for the feelings of goodwill which accompany it.

Welcoming the new Mayor, Sir Karma said that she had been hailed as the Mother of the Indian community; that was the highest compliment an Indian could pay. The responsibilities of the Mayors were as great as the supreme rulers of the country in regard to the Indian community said the speaker. The Indians had not the vote and could not therefore force respect for their rights, they had to depend upon the generosity of their rulers. Our greeting to you, he concluded, expresses the hope that in all your dealings with our section of the community you will be as a Mother to her children. Responding, the retiring Mayor, Mr. F. Dey, thanked the Association for the presents and more especially, he said, because he valued the kind thoughts that prompted the giving. He had always been pleased to help any progressive moves as far as the Indians were concerned during his term of office. I am perfectly sure that my successor in office will take the same kindly interest as has

been taken by every Councillor up to now. Short addresses were also made by Councillor Mrs. Orenloo, Mr. R. Mooloo, Mr. Meib, Secretary of the Transvaal Indian Congress and Mr. B. Maharaj who represented the Pretoria District Indian Football Association, Councillors v.d. Merwe, Sir Theo. Troter and Councillor M. Brink, Deputy Mayor.

Gora Mahomed vs. Durban Licensing Authorities

Supreme Court Judgment

The following is an extract from the lengthy judgment delivered by Mr. Justice Gubbins in the case in which was dealt with in our leading columns last week:

"Section 5 of the facts of the case the learned Judge said—
Section 5 of Act No. 18, 1897 vests in the local licensing officer a discretion to issue or refuse a general dealer's licence, and proceeds to enjoin that a decision come to by a licensing officer as to the issue or refusal of a licence shall not be liable to review, reversal or annulment by any court or authority other than the officer himself. Section 7 gives to an aggrieved applicant or other person, believing an applicant to be the owner of the premises, the right to appeal to the local authority concerned, and the local authority has power to issue or refuse the licence subject to the appeal."

"The Durban Licensing Act, 1911, which provided for the licensing of certain specified professions, trades and occupations including the trade of general dealer, implicitly abrogated the provisions of the then existing Provincial Ordinances which gave to the licensing officer of any of the activities the right to issue or refuse a licence subject to appeal to the local authority, but by section 1 preserved the provisions of the Act in so far as they governed only the granting of authority for the issue of the licences referred to and section 12 (3) of Act No. 18, 1897, conferred substantive powers upon Provincial Councils to legislate in respect of the granting of authority for the issue of such licences. The former enactment preserved the provisions of Act 18, 1897, and the latter conferred the powers which enabled the Provincial Council of Natal by sections 1, 2 and 6 of Ordinance, 1925, to enact that the licence enumerated in section 5 of that Ordinance, including a general dealer's licence, should be issued to a borough unless a certificate therefor had been given by the Town Council or its delegated officer, and that the Town Council or a borough should, in respect of the grant or refusal of such a certificate, have the same discretionary powers and the same authority as are contained in section 5 of Act 18, 1897."

"Section 5 of Act 18, 1897, is therefore clearly applicable in respect of the refusal by the Licensing Officer of Durban to issue the certificate applied for by the applicant in the present case, and it is, consequently necessary to consider whether, and if so to what extent, its restrictive provisions may have the effect of the applicant to this Court for remedy."

"After citing other cases the Judge said:—
"If the appellate body, in purporting to exercise its appellate function, manifestly disregarded its obvious duty and thereby committed a gross irregularity, there would be nothing in section 5 of Act 18, 1897, to prevent this Court from setting aside the proceedings at the instance of a party prejudiced by the irregularity and requiring the body to exercise its function legally. And while the setting aside of the proceedings before the licensing officer on the ground of irregularity, in the absence of a finding of irregularity, would necessarily involve the question of the correctness of the proceedings on appeal, the converse would not necessarily be the case. Of course, irregularities might arise in which the appellate body had corrected the illegality of the licensing officer, in which event there would be no point in this Court exercising its jurisdiction in respect of the irregularity."

"It is, at least, and indeed it is conceded by Mr. Mahomed, who appeared for the first and second respondents, that in the decision of the Durban Council on the application was arrived at solely on racial considerations. In other words, if the Licensing Officer refused the application, and the Town Council dismissed the appeal, because of a fixed and unalterable policy that no Asiatic should under any circumstances obtain a licence to trade in West Street, Durban, this Court would not be bound to set aside the proceedings notwithstanding the provisions of section 5 of Act 18, 1897, for in that case there would have been on the part of the officer and Council, a manifest absence of jurisdiction to take the action which they adopted. The main point at issue in this case is whether the decisions of the officer and Council were thus arrived at, or whether they were based on other considerations to which it was not competent for them to have regard."

"The Licensing Officer, who has held office for the past 28 years, does not dispute that of the Town Council in the appeal was solely based upon racial considerations. He states that throughout his tenure of office he

of a new license, while the original license would not amount to the same.

It was argued that the applicant was not entitled to a license until he had been granted a license by the Council. The Council, however, was not bound to grant a license to anyone who applied for it. The Council was only bound to consider the application and to grant a license if it was satisfied that the applicant was fit to be granted a license.

The Council was not bound to grant a license to anyone who applied for it. The Council was only bound to consider the application and to grant a license if it was satisfied that the applicant was fit to be granted a license.

In the case of a person who seeks relief by way of a writ, the court is not bound to grant a writ unless it is satisfied that the applicant is entitled to it. The court is only bound to consider the application and to grant a writ if it is satisfied that the applicant is entitled to it.

The court is not bound to grant a writ unless it is satisfied that the applicant is entitled to it. The court is only bound to consider the application and to grant a writ if it is satisfied that the applicant is entitled to it.

The court is not bound to grant a writ unless it is satisfied that the applicant is entitled to it. The court is only bound to consider the application and to grant a writ if it is satisfied that the applicant is entitled to it.

The evidence offered to contest the validity of the Council's proceedings in appeal, thus far, has been that the Council's proceedings were invalid because the Council was not bound to grant a license to anyone who applied for it. The Council was only bound to consider the application and to grant a license if it was satisfied that the applicant was fit to be granted a license.

A collateral matter upon which the applicant seeks the intervention of the Court by way of review is the fact that since the 6th July, the Council's licensing officer's decision, the applicant himself was still in possession of the premises at 392 West Street and was still in possession of the premises at 392 West Street and was still in possession of the premises at 392 West Street.

The application fails and must be dismissed. The applicant must pay the costs.

News In Brief

Professor H. K. Kuree arrived in Durban last Wednesday by the S.S. *Khondalla* and was received at the wharf by Congress officials. After being garlanded the Professor was taken to Mr. P. R. Pillay's residence at Hamson Grove where he is at present staying. The Natal Indian Congress in Durban has decided to give a public reception to be given in honour of Professor Kuree.

According to the advertised programme very successful meetings of the Natal Indian Congress were held last Saturday November 7 at the H.V.M.A. Hall, Maritzburg, and on Sunday Nov. 8 at the Sea View Sports Ground, Umgeni, and at the Young Men's Society Hall at Sydenham. Messrs A. Christopher, P. R. Pather, S. L. Singh, H. A. Mehlraj and Satinder addressed the meetings on behalf of the Congress.

RETURN reports from London that Mr. Sastri, Sir Percy Lindsay and Mrs. Sarojini Naidu will be unofficial delegates from India in the forthcoming conference in South Africa on the Asiatic question by the Union. The official delegates will be Sir P. H. H. and probably Mr. C. L. Corbett. Who the Indian official delegate will be is not yet known.

Though the auspices of the Ladysmith Arya Samaj the Deewall Festival was celebrated at the Samaj Hall, 65 Hing Road, Ladysmith, on Monday night, November 9. Children of the Gujarati Night School, conducted by Mr. Vital Lalla, chanted Vedic hymns and a play and a Havan Ceremony was performed. The Chief Guest, Mr. Lalla Parasotham, spoke on the significance of the day. Amongst other speakers were Messrs. R. Singh, V. Lalla, B. Bhoja, T. Riga, L. Sengulam, R. Kallio and C. Sankaraj. The School children were presented with small gifts and the guests were entertained with tea, biscuits, fruits and other refreshments. After some music given by Mr. Raghoo Singh Narandas, the function terminated at about 11 p.m.

MAHATMA Gandhi met the King on November 5, for the first time since 30 years ago when His Majesty, as the Duke of Cornwall, visited South Africa. Mahatma Gandhi on that occasion presented an address on behalf of the Indian community. Bowed and clad in his customary loincloth and shawl, (says Renter) Mahatma Gandhi went to Buckingham Palace, in response to the King's invitation, to a party which was attended by all the delegates to the round-table conference. Crowds gathered outside the Palace long before the first guest appeared. Gandhi, seated in a large closed car, passed almost unnoticed, but by a coincidence the contrition at that moment came to attention. A faint enigmatic smile played about the Mahatma's lips as he passed through the gate and a policeman saluted. Gandhi walked up the crimson staircase with the other guests and shook hands with the King and Queen. Afterwards everyone adjourned to the long picture gallery, where Their Majesties mingled with the guests.

Owing to unavoidable circumstances we have been obliged to hold over many matters of importance for our next week's issue.

Natal Indian Congress

Programme Of Meetings

The following programme for meetings to be held throughout Natal is arranged by the Natal Indian Congress. The officials of the Congress will attend each of three meetings and speak on (1) Repatriation (2) Round Table Conference.

Saturday 14th—Ladysmith and Dundee.

Sunday 15th—Dannhauser and Newcastle.

Saturday 21st—Durban Town Hall.

Sunday 22nd—Vernham, Tongaat and Stanger.

Natal Indian Congress

ANNUAL GENERAL MEETING

The annual general meeting of the Natal Indian Congress will be held at the Royal Picture Palace, Victoria Street, Durban, on Sunday the 29th day of November, 1931 at 2-30 p.m.

AGENDA:

1. Minutes.
2. Secretaries' Report.
3. Financial Statement.
4. Election of Office Bearers.
5. Any other matter competent to be discussed at the meeting.
6. General.

SORABJEE RUSTOMJEE,

President.

A. J. KAJEE } *Joint Hon.*
P. R. PATHER } *Secretary.*

N.B.—Only those members who have paid their subscriptions for the current year will be allowed to participate and vote at the meeting.

Members of the Indian community are asked to enrol themselves as members of the Congress. Members may be enrolled either at the offices of Messrs. Pather & Co., Little Grey Street, Durban, or at the offices of the Congress, 175 Grey Street, Durban.

"INDIAN OPINION"

Subscription Rates.

WITHIN THE UNION:		s.	d.
Yearly	...	20	0
Half-Yearly	...	10	6
OUTSIDE THE UNION and OVERSEAS		s.	d.
Yearly	...	20	6
Half Yearly	...	10	6

In The Magistrate's Court

For The District Of Durban Held At Durban

Case No. 17196/1931.

In the matter between MENIAMA No. 103129 of Mayville, Natal. Plaintiff and MENSAMY No. 103806 lately of Churchill Road, Durban, but whose present whereabouts are unknown to Plaintiff,—Defendant.

To the above named Defendant:

Take Notice that a Summons has been issued against you in this Court by MENIAMA No. 103129 of Mayville, Natal, for divorce on the ground of malicious desertion and that an order has been made that the publication of notice of such Summons shall be deemed to be good and sufficient service of the Summons on you.

You are hereby required to enter appearance to the Summons on or before the 8th day of December, 1931, and if you do not do so Judgment may be given against you in your absence.

Dated at Durban this 11th day of November, 1931.

By Order of the Court

BRIAN CAMP

Clerk of the Court, Durban.

A. M. HAYLAND,

Plaintiff's Attorney,

10-12 Temple Chambers,

Mesonio Grove,

Durban.

Postal Address: P. O. Box 462, Durban.

પંચાંગ

આવી ગયાં છે.

કમિત બે શીર્ષક.

વજાજ જોડા પ્રજાજનાં આપ્યાં છે મારે જોરજર સાથે નાજુ માફલી તક્કર અગાવી લેશ.

લખા:—

Manager.

Indian Opinion,

Pennix, Natal

ઈન્ડિયન ઓપિનિયન.

પુસ્તાક રકમ ૩૯.

સિનીકલ, શુક્રવાર, તારીખ ૧૭ નવેમ્બર ૧૯૩૧

અંક ૧૬

“ઈન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર, તા. ૧૩ નવેમ્બર સન ૧૯૩૧

પ્રોફેસર ડી. કે. કરવે જેઓ ગયા શુક્રવારે રૂબાન હિતમાં છે તેઓ અસાધારણ વક્તાવ ધરાવનારા પુરુષ પ્રોફેસર કરવે છે. તેમણે પેનાર્ આખું જીવન સેવામાં ગાળ્યું છે. તેઓનું જીવન ખૂબ સાદું છે પરંતુ તેઓ જ્ઞાનના અંદાર છે. તેમની સુદર સ્ત્રી અને તેમના મુખ્યમાંથી સરતી જાનરસની ધારા પ્રાચીન ગુપ્તી-ઓનું રમરમ કરાવે છે. તેમની વય ૭૦ વર્ષની છે છતાં એવનકાળના જેવી તેમનામાં રુદ્રતા છે. પ્રોફેસર કરવેએ પેનાર્નું આખું જીવન દોહુસ્તાનની સ્ત્રીઓની કવનિમાં અર્પણ કર્યું છે. “અધર ઇન્ડિયા” નાં કર્તા તરીકે પંકાયેલ ઓસ મેંમે કે જેમણે દોહુસ્તાનના સેફાની સંસારિક જીવનની પદ્ધતિઓ વિશે ઘણું લખી મારેલું છે તેણે પ્રોફેસર કરવે જેવા સુવારેકાના સમાજમાં આવવાની તકલીફ નહીં લીધેલી કે જેઓની એ બહીઓનો નાશ કરવાની બાબતમાં એવાઓ દોહુસ્તાનમાંની ખીટીય સરકાર કાલે કરી શકે તે કરતાં વધુીજ વધારે છે. છેલ્લા ૪૦ વર્ષ થયાં પ્રોફેસર કરવે આ કામમાં લેગાયેલા છે. તેનો વિચાર કેવા રીતે લઘુવાળાં એ જનજીવન જેવું છે. ૧૮૮૦ નાં અરસામાં વિદ્યાર્થી જીવનમાં એક દોહુ વિધવા તરફથી રમાપણું કાન્ય તેમના પાંચવામાં આપ્યું જેમાં દોહુ સમાજની રૂઢિતે લીધે તેના દેહ, મન અને આત્માને ઊગાવવાં પડતાં અસહ્ય દુઃખની કથની હતી. એથી તેમના અંતરમાં આઘાત થયો અને ૧૮૯૨ માં તેમના પતિનું અવતરી જવા બાદ તેમણે વિધવા વિવાદ કરવાનો નિશ્ચય કર્યો. આ નિશ્ચયથી સમાજમાં તેમની વધુીજ દાંસી થઈ તેઓ વગોવાયા અને સામાજિક બંધાવકર પણ થયો છતાં પેનાના નિશ્ચયમાંથી કમ્પા નહિ. ત્યાર બાદ તેમણે વિધવા વિવાદ પ્રચાર કરવાની એક સંસ્થા ઉભી કરી. આખા દોહુસ્તાનમાંથી તેમને એકસા જેટલા પણ અનુયાયીઓ નહિ મળી શક્યા. અને વીસ વર્ષની પ્રવૃત્તિ બાદ એ સંસ્થા ત્રીશક વિધવા વિવાદ ગાફરી રાહી. પ્રોફેસર કરવેને એ કિષ્કરથી તુરત મુશ્કામ કે વિધવા વિવાદ કરવામાં નડતરરમ વજી તે ફેળવણીની ખાસીજ છે. આથી તેમણે અને તેમનાં પતિએ વિધવાઓને મારે એક આશ્રમ રચાવ્યું. પ્રથમ વર્ષમાં તેમાં માત્ર આઠેર વિદ્યાર્થીનીઓ લેગાઈ ૧૮૯૯ માં પાંચમાં વર્ષની અખરીએ પુનાર્થી પાંચ માંઝલ દુર એક કુખકમાં આશ્રમની બાદલી કરી. આ વખતે પ્રોફેસર કરવેસન કોલેજમાં ગાખવતા હતા અને તેમનું કુટુંબ પેનાના બાળકાની ફેળવણીને અર્થે પુનાર્માંજ રહેતું હતું. પ્રોફેસર કરવે અત્યંત ખરીબાદમાં રહેતા હતા અને એક સાધારણ ખંજુરની માફક મહેનત કરતા હતા. “હીમતે મરદાં તો

મરદાં ખુદા.” એ વર્ત આ પ્રમાણે મહેનત કર્યા પછી તેમની મહેનતનું ફળ મળવા લાગ્યું. ઓરોની મરદાં તેઓ ૩૬ ૧૦૦૦ હિમા કરી શક્યા અને વિધવા આશ્રમ મારે એક કામગણું મહાત્મ આંધી સક્યા અને એ સંસ્થાનો પ્રચારક મહાવરાની તેઓએ સ્ત્રીઓને નાલીમ આપી. એ આશ્રમ કાલે કરી તેની ઉપયોગીતા અને પ્રાત્નકામાં રધવા લાગ્યું આશરે ૨૦૦ વિધવાઓ તેમાં લેગાઈ. દરમીયાનમાં ૧૮૯૫ સુધેલા વિચારના મરદાં પેનાની કુમારિકઓને એ સંસ્થાના શિક્ષણ અને પવિત્ર વાતાવરણનો લાભ લેવા મોકલવા લાગ્યા. એટલે એ સંસ્થાની એક તરીકે રાખા થઈ. એક વિધવા આશ્રમ અને બીજી સેળ અથવા મોટ વાગે વીસ વર્ષ સુધી નહિ પરણવવાનો ફરમ કરેલા ગાખાઓની કુમારિકઓને મારે રાખા. પ્રોફેસર કરવેની નાણા સંબંધી સ્થિતિ સારી નહિ લેવાથી આ વખતે તેમની રિયતિની ખલારનું હતું પરંતુ પેનાનામાં અને પેનાના કાંધની પવિત્રતામાં આ વખતે રાખી તેઓ હિંમેનનથી અમળ ધપવા ગયા અને પેનાનાં કાર્પિત પેનાર્નું સર્વસ્વ અર્પી દીધું. ૧૯૧૧ માં પ્રોફેસર કરવે આ સંસ્થાને માર મોઝ મકાન બાંધવાને ૧૮૯૫ કદરદાનોની સંખ્યાથી રા ૧૦૦૦ કિપલ કરી શક્યા અને ૧૦ વિદ્યાર્થીનીઓથી આણુ ચલેલી સંસ્થા ૧૯૧૫ ની સાલમાં સ્ત્રીઓને મારે એક મોડીંગ રફલ જેવી પછ મળ પરંતુ ત્યાર બાદ તુરત માંઝ ઓઓની પુનીવર્સીટી પણ થઈ. એક એ વખતે અણુજન્યા શીલે પ્રોફેસર કરવે પર રાહીપે ખાતેની જવાબની સ્ત્રીઓની પુનીવર્સીટીનું વર્ણન કરનારે ઓખનીવું મોડલી આણું હતું જે ૧૯૧૫ ના ડીસેમ્બરમાં મુખામાં મળનારી રાષ્ટ્રિય સામાજિક પરિવહતા પ્રમુખ થવાનું તેમને આમંત્રણ મળ્યું તેની થોડી મુજ પહેલાજ તેમને મળ્યું હતું. આ વાંચીને દોહુસ્તાનના જુદા જુદા પ્રાંતોમાં સ્ત્રીઓને મારે પુનીવર્સીટીઓ રચાવવાનો તેમને વિચાર આપ્યો અને પેનાના મનની અંદર ધરેલી મોજના તેમણે પરિવહ સમક્ષ રજી કરી અને તેમના અતિ લક્ષ્યકળમાં પ્રયત્નોથી ૧૯૧૬ માં એ મોજના પ્રવન સમક્ષ રજી કરાને પાંચ નાસ અને આં દિવસ થયા હતા ત્યાં દોહુસ્તાનમાં પહેલવહેલી સ્ત્રીઓની પુનર્વર્સીટી સ્થાપિત થઈ. સ્વર્ગસ્થ તે સર રામજીજી ગોપાળ બાંધરકર તેના પરેલા ચેન્સેલર અને ડો. આન પી. પ્રવંતે વાલસ ચેન્સેલર નીમાયા. પુનીવર્સીટીનું બંધારણ નજી થયું અને કામચલાઉ સમિતિએ દળેસો શિક્ષણકમ ફરાવાયો. ૧૯૧૬ થી ૧૯૧૯ સુધી પુનીવર્સીટીને વહાવાનો કાળ હતો. ત્યાર બાદ ૧૯૨૦ માં સ્વર્ગસ્થ સર વીઠલદાસ કાઠરસીએ પુનીવર્સીટીને ગા દકા બ્યાજની પંદર લાખની સરકારી ધેનના બ્યાજનું મુદર દાન દીધું જે રા. ૫૨,૫૦૦ ની રકમ વાર્ષિક પુનીવર્સીટીને ૧૨ સાલ મળે છે. અને એ ઉદાર સખાવતના સ્મારક તરીકે પુનીવર્સીટીનું નામ સ્વર્ગસ્થના માણીના નામથી

"શ્રીમતી નાથીગલ હમેશર કાકરરી દાંદી આંખોની યુની-વર્સિટી" તરીકે જાણવાય છે. આ યુનીવર્સિટીમાં આજે જોડાયેલી આરેક દાંદી રુકુલે છે અને મધ્ય મોડલ રુકુલો તિજોળ દરવેલા ધોરણે ચાલે છે. આ સંસ્થાઓમાં સગમગ ૧૦૦૦૦ કન્યાઓને શિક્ષણ મળે છે. આ ઉપરાંત ત્રણ આર્ટ કોલેજો છે. એક યુનીવર્સિટી નરકુલીજ ચલાવાય છે અને ખીજ બે—એક અમદાવાદમાં અને ખીજ વડોદરામાં—તેની સાથે જોડાયેલી છે.

૧૨ સીએ યુનીવર્સિટીમાં ટ્રેન્યુએટ યજ છે જેમાં દલિશ્વિ, ગુજરાતી, હિંદુસ્તાની અને મરાઠી સ્ત્રીઓનો સમાવેશ થાય છે. આમાંની ૨૫૦ દાંદી અને મોડલ રુકુલોમાં શિક્ષિકા તરીકે મોકલેલી છે અને ત્રણ બે વળ પાંચ ટ્રેન્યુએટનો અભ્યાસ કર્યો છે અને બે એ અભ્યાસને માટે યુરોપ ગય છે.

આ યુનીવર્સિટીનું ખાસ લક્ષણ એ છે કે તે સંવતર સહિષ્ણુ ધોરણેજ ચલાવાય છે અને તેનો અભ્યાસ કમ એવી રીતે મરવામાં આવ્યો છે કે નથી તે દાંદી કન્યાઓ તેમજ સ્ત્રીઓને મદદ આવે. સામલા તરીકે જુગીલી અને ખીજ ગણીત જેવા મુદ્દેલ વિષયોને મરજીયાત રાખવામાં આવ્યા છે ત્યારે અલ અને અરોમ વિદ્યાને લગતા વિષયોને સવળા પરિણામોને માટે ફરજયાત રાખવામાં આવ્યા છે. અને સંગીત અને સ્વિકળાને કોલેજોમાં પણ મરજીયાત વિષય તરીકે રાખવામાં આવ્યા છે. વળી યુનીવર્સિટીમાં જાતી, ગુણિત કે વર્ગભેદ બંધકૂલ રાખવામાં આવ્યો નથી.

યુનીવર્સિટીનો ચાલુ કુલ વાર્ષિક ખર્ચ રૂ. ૭૦,૦૦૦ ઉપર થાય છે. જે નાણામદદ મળતી હોય તે તેમાં થોડો વધારો થવાને અવકાશ છે.

જો મોડલ રુકુલોને ચેડીક વાર્ષિક માન્ટ અપાતી હોય તે હાલ કન્યાઓને માટે માધ્યમીક શિક્ષણને સગવડ નથી તેવ. મોટાં સંવેદોમાં મધ્યી શાળાઓ ખાલી સકાય તેમ છે.

સ્વચરચ સર પીલદાસ કાકરરીએ યુનીવર્સિટીને અપેલા દાનની જરૂરો એવી છે કે યા તે સરકારી મદદ મેળવતી અથવા ને રકમ તેઓએ આપેલી છે તેટલી રકમ પ્રજા ખસેડી મેળવતી. આ રકમમાંથી, અમારા સમજવા પ્રમાણે, સાદા મધ્ય લાખની રકમ ઉપરવાસ છે અને યુનાસ કોલેજ અને દાંદી રુકુલના મકાનોમાં રોકાણ છે. એ ઉપરાંત આ રકમમાંથી દોઢ લાખની રકમ રકમ સંસ્થાના સ્થાયી કન્યામાં પોલી છે. એટલે માલુ ખર્ચને માટે વાર્ષિક આવકમાં રૂ. ૧૫,૦૦૦ નો ઉમેરો કરવાની રકમ ઉપરાંત લગભગ આ લાખની જરૂર છે. પ્રોફસર કરવેએ પ્રજા જોગી એક અગ્રણ પ્રસિદ્ધ કરી છે તેમાંથી ઉપલી કેટલીક કહીકતો અગે લીધેલી છે. તે અરજના અત માં તેઓ નીચે પ્રમાણે લખે છે:—"એકજ મદાન દાનનીર ન્યારે પંદર લાખની રકમ આપી શક્યા ને ત્યારે ખીજ દરબર મળાને પણ એટલીજ રકમ લેખન ન કરી શકે તે અરજ કોચલીય ગણાય. આ સંસ્થાના સ્થાપકોએ જરૂર પૂરતી રકમ મેળવવાને લાખોની પાસે માંગવાનો દરાર કર્યો ને શું તમે એ લાખોમાંના એક યજ તમારો દિરસ નહિ આપશો કે તમારે વધારેમાં વધારે આપેલું પણ ધણેનું થોડું યશે એવી તમારે ચિંતા કરવાની જરૂર નથી. ગમે તેટલી નજીવી રકમ પણ આપી નહિ ગણાય."

આ વિસ્તૃત લેખમાં અગે વાચકને પ્રેક્ષિત કરવેના કવન-વાતો મન ચેડીક અવાસ આપી શક્યા નામે મન વર્ણવી પ્રેક્ષર કરવેએ કુનીયાની મુસાફરી વચવાં બોલો કહાવેલો ને પાતાની વૃદ્ધાવસ્થા વિના એ નામે કંઈ કહેવા તેવો નહિ ગણાય. તેઓ યુરોપ, અમેરીકા અને અફ્રીયા ખંડના મધ્ય દેશોમાં ફરી સુક્યા છે અને હવે આફ્રિકાની મુસાફરીએ નીકળ્યા છે. તેમનો હેતુ હિંદુસ્તાન પહોંચના દેશમાં યુનીવર્સિટીઓ ફરી રીતે ચલાવાય છે તેનો અનુભવ મેળવવાનો તેમજ જોને તેમણે પોતાનું કવનકર્મ વરજ છે તેમાં પ્રજાને રસ ઉત્પન્ન કરવાનો અને તેની યુજ કરી તેઓ જે કંઈ પણ આપે તે લખ ગવાનો છે.

અમારે લાગેજ કહેવાની જરૂર નહોતી હોય કે આ ગ્રાંથ પ્રલેઃ દાંદીએ યુર્ગો ઉત્સાહથી દેક્ષ આપવેજ બોલ્યો પછી તે મરીય હો યા તવંગર હા. અમે પ્રેક્ષર કરવેને આતઃકરણથી અવકાર આપીએ છીએ અને તેજાત મદાન સેવા કાપમા સંપૂર્ણ કે તેલ ઇન્છીએ છીએ.

યરોદામાંથી આંધીજના પ્રવચનો

અરુતેવ

હવે આપણે અરુતેવમાં ઉપર આવાએ છીએ. હવે ઉતરના આપણે જોઈશું કે બધાં પ્રલે સત્ત અને અરુતેસા અરુતેસ સહના મળેમાં રજા છે. તે આપ આંધી જકાય :

સમ

સત્ત—અરુતેસા

અથવા

અરુતેસા

અલભગ, અરુતેવ, અરુતેવ, અપરિમક, અલભગ વગેરે

જોઈશું અંબાવાએ નેટકુ

હાં તે સચગર્થા અરુતેસા પઠાવીએ, અથવા સત્ત અરુતેસાને જોઈ ગમ્યાને. અને એકલ વરજ છે; જાણે માઈ મન પડેલા તરજ હલે છે. ને જેવતી વિચિત્ર જોડીથી, કંઈથી અતીત છે. પરમ તલ એકલુ કહે છે, સત્ત કાપ્ય, અરુતેસા એક સાધન અરુતેસા હ છે એ જાણીએ છીએ; પાકન કહિત છે. સહાને તે અંજ માત જાણીએ છીએ; સંપૂર્ણતાને જાણવું દેહીન સાર કહિત છે, જેમ અરુતેસાનું સંપૂર્ણ પાકન દેહીને સાર કહિત છે.

અરુતેવ એટલે ચોરી ન કરવી. ચોરી કરે ને સત્ત જાણે કે પ્રેમમાં પાળે એમ કહ્ય નાહ ને જાણે ચોરીને દોષ આપણે સદ્ ચોઈપણે અંશે જાણીએ છીએ છીએ, પારકાનું તેના રજા વિના લેવ ગા તે ચોરી લેવ પણ પોતાનું મજાનું પણ માજુત ચોરે છે જેમ એક ગાય પોતાની બાળકોના અલભગ વિના તેઓને ન અલાવવાને કંઈ વરજ આપ જાય છે. આપણે કાકર આપણે અરુતેસા છે એમ કહેવાય; પણ તેમાંથી જાનેમાને ને જાળની મામતી પણ હે તે ચોર છે. એમ બાળક ખીજની કલમ લે છે ને ચોરી કરે છે. જાણે સામેન માજસ જાણે જાણે કંઈ વરજ તેની રજા વિના લેવા એ પણ ચોરી છે. વરજ કામની નથી એમ માનીને લેવા એમા પણ ચોરી છે; એટલે કે રસ્તે જડી

મોઢી વસ્તુના આપણે માલિક નથી પણ તે પ્રદેશનો રાજ્ય અથવા તે પ્રદેશના નામના નામના નથી. મોઢી માલિક પણ વસ્તુ આપણના માલિકને સોંપવી જોઈએ. નહીં જો તે આપણની ન હોય તો સિપાઈને દવાલે કરે.

આટલે લગી તે સમજવું અમારું સહેલું છે. પણ અરેબ અમી જુદું આશય રાખે છે. ફોલ વસ્તુ લેવાની આપણને આવશ્યકતા નથી. પણ તે જોતા કમળમાં હોય તેની ખસેલો તેની બલે રજા મેળવીને પણ લેવી એ ચોરી છે. ન જોઈતી એ પણ વસ્તુ લેવી ન જોઈએ. આવી ચોરી અત્યંત વધારે ને વધારે આવાના પાસાં વિષે થાય છે. અને અમલક હજારો દાખલ નથી છતાં કદાચ, અથવા જોઈએ તે છતાં વધુ લઈ લઈ તે ચોરી છે. કદાચ દાખલ વસ્તુના જે એ માણસ દરેક જાણતો નથી, ને પણ ખરા આપણે પણ આપણી દોની નજરે તેના કરતાં વધારે દાખલ કરી મુકાએ છીએ તેથી આપણે અમારું જોર બનીએ છીએ. વિચાર કરતાં આપણે જોઈએ કે આપણી પાસી દાખલો આપણે કદાચ છોડી દીધી. અરેબનું તબ ધાળનાર ઉત્તરના પોતાની દાખલ જોઈએ કરશે. આ બમન માં મણી કંઠાલિયત અરેબના વાગ્યો પેલા થઈ છે.

ઉપર પતાવી તે પછી જાણ અથવા જારીરક ચોરી કરીએ. આવી કદમ, અને આપણને નામે પાડનારી કે રાખનારી ચોરી તે માનસિક છે. ચતથી આપણે કેટલી વસ્તુ કેળવવાની છોડી દીધી છે તેની ઉપર જોઈ નજર કરી તે ચોરી છે. મોટા કે બાળક કારી વસ્તુ જોઈ લાગ્યાએ તે માનસિક ચોરી છે. અપાસી કરીયા તો નથી ખાતો, પણ ખીલને ખાતા જોઈ મનથી રજાન સેક છે તે ચોરી કરે છે. ને પોતાના અપવાતનો ભગ કરે છે. જે અપવાસી અપવાસ તોડતાં આવા વિચારો ગોઠવ્યાજ કરે છે તે અરેબના ને અપવાસનો અંત કરે છે એમ કહી કહાવ અરેબના પળનાર અવેશમાં મેળવવાની વસ્તુના મુળમાં આ કંઈ હજાર રહેલી જોવામાં આવશે. આજે જે વિચારાવેશ રહી છે તે મેળવવાને આવતાં કાંઈ આપણે સાચાવરસા ઉપાયો યોજવા મંડી જઈએ.

અને જેમ વસ્તુની ચોરી થાય છે તેમ વિચારની ચોરી પણ થાય છે. અનુક્રમણ વિચાર પોતાનામાં ન ઉદ્ભવેલો હોય છતાં જે જ પ્રથમ ક્યો એમ ને અદકારમાં કદાચ તે વિચારની ચોરી કરે છે. આવી ચોરી પછા વિદ્યાનાં પણ દુનિયાના પ્રતિકાતમાં કરી છે. ને જાણ આપ્યા કરે છે. ધારે કે મેં આજમાં નવી જાનતા રીટિયો જોયે; એવો રીટિયો એ આજમાં જાણ્યો ને પછી કદાચ આ તો મરી શકે છે. આમાં મેં રપટ રીતે ખીલવ કરેલી ચોખા ચોરી કરી છે, અમલ તે આટલું છે.

એટલે અરેબનનું પાલન કરનાર જુદા તબ, જુદા વિચાર-શીલ, જુદા કાવચાત જુદા સાદા રહેતું પડે છે.

મુરુદ હાઉ એસ.સી.એસ.ન

જો કાલ મુળજ મુરુદ દીડે એસ.સી.એસ.ન દિગ્ગણના દિગ્ગે કરનાકી કીવાઓ કરી દીધી અને નવા વર્ષની સાજો હોવામાં સફળ થયા હતા અને મનનો મવમાં હતા અને સૌને નવા વર્ષનું આવાનના મુજબનારો આપણે મના કરતાં. અંતમાં કુદ જમ મેળાવડે જરૂરિય થયો હતો.

વિવિધ સમાચાર

કરબનમાં અરબ

કરબનના દાકાર સીદાતના બાક મી. કલિદ સીદાતની દુ:ખતર અગ્રી 12 વર્ષની નહાની વધે મુન્ટેરીકમાંથી ન્યુમોનીયા કાઠા પડવાથી મવા બુધવારે જનતાનસીન થઈ છે. તેમના મા બાપને તે જોઈતી એક બાળા હતી. તેમની ઉપર આવી પડેલા મહાન દુ:ખમાં જમે તેમના તરફ અંતઃકરણથી દિલસોજી ધરાવીએ છીએ અને મરકુપના રહને કાંઈ મુશ્કેલીએ છીએ.

કેરિંગરમાં અરબ

મી. હથ જાણ અમીન જેએ પછા વખત કરાં કેરિંગરના જાણીતા રીકીવ હતા તે વેલા દિવસપર એકાએક બીમાર પડી સ્વર્ગવાસ પામ્યા છે. તે પોતાની પાછળ દુ:ખી વિધવાને અને એક પ્રાને મુકા ગયા છે અને એક પરજોશી દીકરીને મુકા ગયા છે. અમે સ્વર્ગસ્થના કુટુંબ તરફ અંતઃકરણથી દિલસોજી ધરાવીએ છીએ અને સ્વર્ગસ્થન આત્માને શાંતિ મુકાવીએ છીએ.

કેરિંગરની મીટિંગ

નાટક પ્રતિબ્ધ કેમિસના કાર્યક્રમ મુજબ મવા કનીવાર ના 10 મીના મેરીટકમનાં એચ. વાઇ. એચ. એ. હોલમાં અને સ્વીકાર ટા. 1 મીના અમરેનીમાં સીદાક લેકની રપેટાંસ આજમાં અને સીદાકમાં પ્રતિબ્ધ મંમ મેન્સ સોસાયટી હોલ માં મીટિંગ: મળે હતી. કેમિસ તરફથી મેસર્સ પી. આર. પથર. એ કોરટોફર, બી. એ. મેથરાજ, એસ. એચ. સીમ અને સત્યદેવે અપણો કરાં કરાં.

કેરિંગર કુરવેનું આગમન

કેરિંગર કરવે મવા બુધવારે રડીમર ખંડામાં કુરવન મવામાં છે. તેમને લેવાને રડીમરપર કેમિસના અમલદારો મવા હતા. તેમને દાર તોરા અપણ કરાં માઈ હેંપસન ચોર માં મી. પી. આર. પથરના મુકામે જમ જવામાં આવ્યા હતાં જ્યાં તેમને કાલ ઉદારો છે. નાટક પ્રતિબ્ધ કેમિસ તરફથી તેમને જાહેર સન્માર કરવાની જોડાણ થઈ રહી છે.

લેડીસ્મીયમાં દિવાળી

લેડીસ્મીય આનંસમાજ તરફથી પ્રકાશ રહીત પર આવેલા સમાજના દોલમાં મવા સોમવારે દિવાળી ઉજવવામાં આવી હતી. કવન કોયા થઈ હતી અને શી વીંજ કાલાની રામો કાળાના વિદ્યાર્થીઓએ વેકમત્રો અને અજને મનાં કરાં. પ્રમુખ શી કાસા પદપાતમે એ દિવસનું મહાત્મ્ય સમજાવું હતું અને બીજા જોજનારાઓમાં મેસર્સ આર. સીમ, વી. લાલા, બી. ભેલા, દી. રીમા, એલ. અવિયુધામ, આર. કલા અને સી. સુકરાજ હતા. કાળાના વિદ્યાર્થીઓને નહાની પદીસો આજવામાં આવી હતી અને મરેખનાને મા, પીરકીટ, હળ વિગેરે આપવામાં આવ્યાં હતાં. શી રજાજીતકોદ નારજાસે અજને સંજોળવામાં માઈ મેળાવડે રાતે 19 વાગે વિસર્જન થયો હતો.

જોહાનીસબર્ગમાં કેપોતકવી મહેસત્તવ

કસવાળ મુળકટેડ પાટીદાર સોસાયટીના આજરા હોલ ૯-૧૨-૩૨ ને સોમવારે સાંજના ૭ વાગે પટીદાર દોલમાં બીમુલ મુળકજીવ નથુમાઈ મારતરના પ્રમુખપણા નામે એક

બાળ મેળાવઠો દિવાળી ઉજવવા નિમ્નિતે થયો હતો. હોલ હાલનીવી સ્ત્રીકાર બરાબ થયો હતો. એવન્ટ બનરથ સર કુર્મા પશુ પધાર્થો હતા. હરજાનના હાથર સ્તુતિ થયા ખાદ કુર્મારી પદમાવલીએ સારા રામથી હાથર સ્તુતિ કરી હતી. ખાદ સોશાયટી વતી પ્રશુએ સર કુર્માનો દુધ હાથથી સ્પર્શ કર્યો હતો. સર કુર્માએ દિવાળીના પદ્મભગ્ન હાથર સ્તુતિ વિધેયન કર્યું હતું. એવન્ટ પ્રામણ દેશાઈ, શ્રી. એચી, શ્રી. માવણ પ્રેમણ, શ્રી. ઝીજીવણ શ્રીમાળાઈ, શ્રી. એસ. એમ. દેશાઈ, શ્રી. કાલાભાઈ માવણ, શ્રી. વવારીયા, શ્રી. મદમદ સુભાગ પટેલ, શ્રી. સી. કે. ડી. નાયક, શ્રી. કાળજી મોહાઈ અને ડૉ. ગોમદે વગેરે મહરોએ દિવાળીના વિધેયને અને દરેક દરેક મનુષ્યને મનન કરવા જેવા જ્ઞાનમય મોધદાયક વિવચનો કર્યાં હતાં. જુદુકરમ અને તેમની સંગીત મંડળીએ પશુ સુદર જાગે આપી મહાબળેના મનરંજન કર્યાં હતાં. જાદ નાનખાઈ અને કુશને નારતો શીશુલ જીવજી પ્રામણ બમલ, પ્રેમભાઈ મધવરજી અને કાનજી જવાનજાઈ વરથી સમા-જોને આપવામાં આવ્યો હતો અને મેળાવઠો ખુલાશી વચ્ચે વિસર્જન થયો હતો.

એક હિંદીના જુન માટે પકડાયેલા આર જી

મયા જુલાઈ તા. ૨૪ મીએ એકાનીસર્ગના હોદ્દાઓમાં પ્રેમભાઈ કુર્મા જવાર નામના એક જુના અને જાણીતા હોદ્દા વેપારીનાં સંવારના નવેક વાગે પોતાની કુશનમાં થયેલાં જુન માટે સુખમન જવાન (હોદ્દા), ગોમ માલેન (હોદ્દા), મહમદ મહસ (હોદ્દા) અને ગોરેલીયસ વેન વાલક (હોદ્દા) ની સાથે જુનનો આરોપ કુર્માએ છે અને શ્રી. જરદીસ જીનખર્ગ સભાઈ કામીનજ એકસમાં કામ થાય છે.

ક્રીસ્ટેટમાં વરજાદથી ચલેલું ગુરજાન

એવન્ટ ક્રી સ્ટેટમાં જ્યાં મેળાજી દિવસ પર વેદિકા અના-રહિથી તાલી મયા હતા ત્યાં મયા વીક એન્ડ દરમીયાન એટલે સખલ વરજાદ વરજેથી કે નહી નાજીઓમાં પુર આપવાથી રામસિના જનવરી તજાઈ મયા છે. ૧૦,૦૦૦ પેટાં તજાઈ મયાજી અને તેમના પાકને મોટું ગુરજાન થવાનું જાહેરવામાં આવે છે. ૮૦૦ પેટાં એકજી કરાના વરજાદથી મરજી પામ્યાં છે. કેલેલીયા કીટાકટમાં બે કલાકમાં પશ્ચિમ વરજાદ પડ્યો હતો અને થરે અને કાસો હાંતર પસદાઈ મયા હતાં. પાણી ૬૦ ફૂટ જેવાં થઈ મયા હતાં અને કેટલાક હાંતરે પોતાના જનવરોને જમાવવા જતાં તજાઈ મયા હતા.

ઉખાન શ્રી હિંદુ સાર્વજનીક સભાની વાચન રાજામાં મળેલી બેટા

ઉપલી સભાના રમસેવક મંડળના કેપટન શ્રી. અમરમંદ કરમમંદ નામેના મહરો. વરજી સંસ્થાને મળેલી બેટાને સાબર સિંહાર કરે છે :—

કેટ જુમાળાઈ પ્રેમજી વરજી બેટ પ્રસાદ નં. ૨૨, કેટ મોલીમંદ જામજી વરજી બેટ ફોટોગ્રાફ ૧ જંડીત મલન મોહન માલવીમાજીનો જેમ સાથે, શેઠ હરખમંદ જેઠા દેસરે વરજી બેટ ફોટોગ્રાફ ૨ જરજાર વજમજાઈ પટેલ તથા શ્રીમતી મરોજની દેવીનો જેમ સાથે, શેઠ કુળજાસ વરજી મરમાઈસ વરજી બેટ પાટીપું ૧ મહાનું નામ આવેલે. નજકા ૨ પાટુંમાલ, તથા તેનાં માપીવાનો, શેઠ વજમજાસ કદાનજી વરજી બેટ નજરો ૧ કમળી મોજાંબીકનો, શેઠ કીરામંદ

કદાનજી મરમાઈસ વરજી બેટ ફોટોગ્રાફ ૨ જવાદજાસ નેહર તથા શ્રીમતી કમળા દેવીનો જેમ સાથે, શેઠ ગોમજાઈ મોલી વરજી બેટ ફોટોગ્રાફ ૧ કેલેલીયાનો જેમ સાથે.

રાજા કુવરસિંહ

એક અધિતહાસિક વાર્તા

(અખતાર નં. ૬૩૧)

મહેરા, આપણને ઇતિહાસમાં ૧૮૫૭ ના ભારતીય સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામને બળવા તરીકે અંગ્રેજ કામન હારા સ્ત્રીમવવામાં આવ્યું છે. પરંતુ વાસ્તવિક રીતે તે બળવો નહોતો પરંતુ બેટાં દેસરે સીની રાજ્યો માલકા કરી જવાની નીતી તથા અંગ્રેજ કામનેની શાયક અન્યાય અને જહાંઝીરી રાજપદતિથી અસંતુષ્ટ થયેલા અને તે નીતીના બોમ થયેલા વીર ભારતીય રાજાઓનો અંગ્રેજોને કોઈમંથી દુર કરવાનો અવસ્થિત સંગ્રામ હતો. કુદરે સીખ યુરખા આદિ આપણા અધિમાં ભારતને જહાંઝવામાં સામેલ થયા નહોત તે બહાર ભારતને ઇતિ-હાસ કયા સ્વરૂપમાં હોત તે જણાવવું કસના લીન છે. એ કુર્મા અનેક રામમકારી અને અજણત વીરતાની યદનાઓ બની છે તેમાંની એક અહીં આપું છું અને વચ્ચે વર્ષને પસંદ પડેલો તે બીજી આપતો રહીક.

આ કથાનો આરંભ ૧૮૫૭ ના સંગ્રામના અંતમાં થાય છે. જમથી અંગ્રેજોને વરી ગઈ છે. અંગ્રેજો હવે એક પછી એક રાજ્યો તરફ પોતાની ગ્રીધ નજર નાંખીને પોતાનો શિકાર બનાવવા લાગે છે. પિકાર પ્રાંતમાં આવેલા જહાંઝીકપુર નામની નાની સંસ્થાનના (૧૫-૨૦ મામ) કાકેર કુવરસિંહ હતા તેમના પડાઓને તે જગીર સમ્રાટ કાદજીએ બેટમાં આપી વંકરપરા રાજાની હામધિ દીધી હતી. રાજા કુવર-સિંહની આયુ આ સમયે ૮૦ વર્ષની હતી છતાં તેમની વીરતા અને મુક નીતી તે સમયના જવલંત મજાલા વિદજવ-કારીએ નેતામાં અજ રવાન બોમવતી હતી.

જે સમયે ભારતીય વિદજવકારી સેના જમદીક પુર પહોંચી કે તુરત જક કુવરસિંહે તેનું નેતૃત્વ લઈ આરા પહોંચ્યા. કાંતો ખજનેર જુડી, કેહાંતે બેહી અંગ્રેજોનાં કામન પકલિતે કમતા મહાનો તથા હસાવેલો નો નાક કપે. આ પછી આરાના કેહને મેરા થયો. અંદર રહેલા સીખ તથા અંગ્રેજ બરકરને કસે આવે નો છાતરાન આપવાનું કહેલું મોકલ્યું પરંતુ તે સોશીએ અમાન્ય રાખ્યું. કહેવાય છે કે કિશામાં પાણીની તંગી પડવા મંડી તો ચોવીસ કલાકમાં ખીનો કુવો સીખ સોજાએ બેહી અંગ્રેજો માટે પાણીની મુરતલી દુર કરી. સીખ સોજાને કુવરસિંહ ફોલાવા પ્રયાસો કરી બેરા પરંતુ તે નિષ્ફળ મયા.

કપટન કનખર ૩૫૫ ગોરા તથા ૧૦૦ સીખ સીપાઈઓ સાથે આન મદદ કરવાને માટે હાલપુરથી રવાના થયા. કુવરસિંહે આપવાના માર્ગમાં પોતાના માથુસો ગોહવી દીધા. રાહને સમય હતો અને જોવું બરકર પસારે થયું કે એકપક્ષ મોળીઓની જડી ઉપર જડી આવવા મંડી. સવારે તે ૪૫૫ માથુસના જરકરમાંથી માત ૫૦ માથુસો જીવ મથાવીને કામી

કહ્યા. જેટલ કનખર પક્ષ માર્યો ગયો. એ પછી એકર એકરને એક મોટી સેના સાથે ફેરાયેલા કોનખરે મદદ માટે મોકલવામાં આવ્યો. કાચ પુલ થયું પડીશર તે ઘોડાને લાવ્યું કે કુવરસિંહ છોતે છે. પરંતુ વિજાણ સેન્યને લઈ કુવરસિંહને જમદીજપુર પાછા હાલવાની ફરજ પડી. એકર એકર જમદીજપુર હલ્લો કરી તે કબજે કર્યું.

હવે રૂઢ કુવરસિંહની વીરવાની ખરી કરવાત આવ છે. જાણેસો સેનિક તથા અંતઃપુરની અંતરિણે લઈ અવરણથીયા નામના સ્થાને ૧૮ મીએ ૧૮૫૮ આવી પહોંચ્યો. અહીં સેનાપતિ મિલમને પોતાની ફાજ સાથે તેના ઉપર હલ્લો કર્યો. કુવરસિંહ એકદમ પાછો હલ્લો. અંતરિણ સેનાએ અપમુ કે જનક પરાજય પામી નાસી ગયો. કુવરસિંહની આ કુમરે રહતી અંતરિણનક હતી. જનના આનંદમાં મલે કયેલા અંતરિણ સેન્ય ઉપર દુદી પડ્યો. મિલમનનું સેન્ય તિતરવિવર થઈ ગયું. પોતે પોતાનો મધો સરસામાન પડતો મુઠી છવ લઈને આજમગદ જોમ તેમ કરી આવી પહોંચ્યો.

આ પરાજયના સમાચાર સાંભળી કરનકહેમને જનારસથી મહાપદા માટે મોકલવામાં આવ્યો. ૨૮ મી માર્ચે કરનકહેમ તથા મિલમનના કંબુજા સેન્ય સાથે આજમગદથી મોડે દુર પેવ સંમામ મયો. તેમાં કરનકહેમ તથા તેના સાથીઓ છવ લઈને જામ્યા. વિજયી કુવરસિંહે આજમગદ નમરમાં પ્રવેશ કર્યો.

આજમગદમાં મોડું સેન્ય રાખી કુવરસિંહ ખનારકા ઘરે આમળ વધ્યો. મોડું કેનંગ અઠકાવાદમાં આ સમાચાર સાંભળી મળરાઈ ગયો. રસ્તામાં સખનાના વિજયવહારી માથુએ તેના સેન્યમાં જોડાયા.

મોડું કેનંગે ૧ ટ્રા મોડાએ મોડું માકને વિજાણ કોના અને તોષી આથે કુવરસિંહને અટકાવવા મોકલ્યો. અંતરિણ લેખકે અપમુ છે કે ૮૧ વર્ષનો આ કુમરો પોતાના સૈદ પિતા ઉપર વિજયની માથે ધુમતો દતો. મોડું માકું કૈયા પ્રસિદ્ધ સેનાપતિને પક્ષ પરાજય થયો. મોડું માકું અપમુને સરજનમ પડતો મુઠી આજમગદ હરે જાવ્યો. કુવરસિંહ પોતાની રાજધાનીથી ૧૦૦ માઈલ દુર આવી ગયો હતો. જો તે આસને આમ આમલા વિજારને પકડી રાખી જનારસ તરફ આમળ વધ્યો. હોત તો ૧૬૫૭ નું કાત કઈ મયેલું કૌં દુદીથી ખજલજી હતો. પરંતુ એ અંતરિણ દલના જાગજાગ જળવાન પીવું છું? ઇતિહાસ લેખકે માણેસન કયો છે કે કુવરસિંહની આ મંબીર જુલ મજાક.

મોડું માકુંને આજમગદના રિજામાં ફેર કર્યો. બીજા જાણુ પશ્ચિમથી સેનાપતિ અમકું વિજાણ સેન્ય સાથે મોડું માકુંને હાકાવવા નીકળી પડ્યો.

કુવરસિંહે આજમગદ છોડી માણપુર થઈ મંબા નદી ઉતરી પોતાની પૈતૃક રાજધાની જમદીજપુર પહોંચવાને એક મુશ્કેલી અજમાવી. અમકુંની સેના તાણુ નદી ઉપર મથને આવવાની હતી. કુવરસિંહે પોતાના સેન્યને એક નાનો જામ અમકુંની સેનાને શેરી રાખવા માટે રાખ્યો. અને પોતે માણપુર તરફ આવી નીકળ્યો. આ નાના સરખા સેન્યે અમકુંના રિજાણ સેનાને અટકાવી રાખી મુઠી પાંચે તે સેન્ય પાછળે હરી કુવરસિંહને મળી ગયું. કાંઈકે અમકુંની અંતરિણ

ઉપડી અને એક સમજાયો. ઇતિહાસ લેખકે માણેસન કુવરસિંહની આ યુક્તિની તથા કુમર ઉપર રાખેલા સેનિયોની અઠકાવ વીરવાની ખુબ પ્રશંસા કરી છે. જ્યાર એક વખતે પછપાટે પછપાટે આવ્યો પરંતુ કુવરસિંહને તે પકડી ન કહ્યો.

એટલામાં મોડું ૧ મજર અપ સ્વયં કુવરસિંહ અમાનકે અમકુંની સેના ઉપર પુકી પડ્યો. કંપનીમાં મોટા મોટા મોડીસરો તથા અનેક સેનિકા ભરખા અને સેના છવ લઈને નાસી. વિજયી કુવરસિંહ મંબાની તરફ આમળ વધ્યો.

એક પછી એક કુલજ સેના નામકોની આ દલા થતી જોઈ કંપની વિચાર તથા ભયમાં પડી. તેણે સેનાપતિ અમકુંને પુલજ તોપ આદિ સરજનમ અને વિજાણ સેન્ય સાથે કુવરસિંહના પરાજય માટે મોકલ્યો. કુવરસિંહ પાછો પુરતું સેન્ય કે સાધેના નહતા. આ નાનો સરખો ૧૫-૨૦ મામનો કાંઈકે આખા ખારવંને છતી લીધેલા કંપની સરકારને આમ દર્શાવી રહ્યો હતો. એણે પોતાના સેન્યના નજી વિજાણ પાડ્યા. એક વિજાણને અમકુંની સામે રાખ્યો. અને પોતે બે લાક લઈ આમળ નીકળ્યો. પેલો વિજાણ લણીજ પહાડુરીથી જડતો જડતો જાર માછલ અવસ્થિ રીતે પાછળે હલ્લો. અમકું સેન્ય લાંબી મુઠું હતું. આ તે અમાનક પોતાના બે જામ સાથે તે બીજા રસ્તા ઉપર વધાવો અઈ અમકુંની સેના ઉપર એવા ભીરથી આક્રમણ કર્યું કે અમકું પરાજય થઈને પાછા હાલવાની ફરજ પડી.

કુવરસિંહની સંયુક્ત સેના મંબા તરફ આજમગદ વેમથી આમળ વધી પેાધરા નદી પાર કરી મનોકર માથ પાસે ઘોડીકે વિજાણ માટે પોલી. અમકુંને પછોજ અઠકાવવાનો પ્રયાસ કર્યો પરંતુ હાથ ખસતા તેને પાછળ રહી જવું પડ્યું.

અમકુંને મનોકર માથ ઉપર ફરીથી હલ્લો કર્યો. કુવરસિંહના ડેટલાકે હાથી ફાંચેલો મિચેરે તેના હાથમાં આવ્યા. કુવરસિંહે પોતાની સેનાના અનેક વિજાણ પાડી અમકુંને મળવાની આજ્ઞા કરી. અમકું આ પ્રમાણે ૧૫૬ પુલકે હલ્લે પકડી ન કહ્યો.

મંબાની પાસે પહોંચી કુવરસિંહે જોવી અપવા ઉપડી કે પોતે વલીયાની પાસે હાથીઓની મદદથી મંબા પાર કરશે. અંતરિણ સેના આ ભયથી અકરાવાળા પડી આ તેને શેરી દોડી પરંતુ કુવરસિંહ લાંબી આઠ માઈલ દુર કિવપુર નામના સ્થાનેથી દોડીઓમાં મુખ રાખીને મંબા પાર કરી રહ્યો હતો. અંતરિણ લેખકે ખરી આકતી જમર પડી પરંતુ તે પછી મોડી નીવડી. જણુ સેન્ય મંબા પાર કરી મુઠું હતું માત્ર હેલરી દોડી મંબાના મુખ આમમાં આવી રહી હતી જેમાં આ રૂઢ વીર મુજ ઉપર લાગ દેતો ફાતીયા કર્યો. અમકુંને જોતો મુજમાં હલતો દસતો ઉજો હતો. અંતરિણે જોળીવાર કર્યો. એક મેળથી અમકું હાથમાં લાગી. તે વખતે અંતરિણે ફાંચેલો વિખમય બાધરતા દોડાથી આખા કરીરમાં વિષ પહરી ન જાય તે માટે ૮૧ વર્ષના વીર પુરુષે પોતાના હાથા હાથે નલવાર અમાનમાંથી જોળી કાઢી પોતાના અમકું હાથને કાચીથી કાપી નાંખી પાટો બાંધી દીધો. અંતરિણ સેના મંબા પાર નજી કરી છડી.

આઠ માસ પછી તા ૨૨ મી એપ્રિલ વિજયી કુવરસિંહે જમદીજપુરમાં મેદમકે કંઈ પ્રવેશ કર્યો. મંબરને અમાર માન્યો.

પરંતુ વિકાસ તેના નક્ષીનમાં બપોરો નહતો. એક બાબુથી જન્મ્યો: હાથ કાપી નાખ્યો છે, ખીજી બાબુ આઠ આઠ અંગના સ્વતંત્ર અંગમાં ચેતી, કંપક આરામ લેવાના સ્વપ્ન હોય છે ત્યાં તે તો રૂઠ થી જેટલે બીજો જીવે તેનાપણી હીંમત જન્મદીકપુરે આવી પહોંચ્યો. કુંવરસિંહ પાસે માત્ર એક હબ્બર શાકના પાકમાં આજુસો અને એ તોયો દત્તી, છતાં અંગ્રેજોની ખરાબમાં ખરાબ દાર મલ તેને માટે Charles Hall's પોતાના Indian Mutiny ના ખીજા ભાગમાં લખે છે. "સાર્વાનિક સમયના અરેખર અને પ્રશ્ન કરમ આર છે જગમગતું મેનન હોડી જીવ બચાવવા અને જન્મમાં બાગ્યા. અમારા સીપાઇઓ એક મંદા પાણીથી વધી જતાં યરજાનું પાણી પીવા ભેદ કે પછગથી કુંવરસિંહના પોરેસવાર આવતા દેખાયા. જીવ લમને પાણી પીયા વગર લાંબી નાહી પછી તે દુઃખની વાતજ રી કરવાઈ કરકરી સમ્મતા બાબુ પર મુકાણી. વ્યવસ્થા તથા કપાવતને જન આવી ગયો. ટેટલાક રેવા લાગ્યા. ઉપરથી પ્રચંડ તાપ. જેરાઓ પાણી પાણી કરતાં તરહીને ટેટલાક રસ્તામાં મરજી પામ્યા. ભાઈનાને કતરોએએ કાપી નાખ્યા. અમારી દોરખીટકને કપાને પછી કુંવરસિંહે લાઇ લાંબેસો સોલ કાથી જનન માણ્યોયો: કાદેલા દતા પાંચ માણસ જીવ લમને નામ. જંદુક ઉદાગવા નેટલી પછી કડિત ન રહી, કિમ સિપાઇઓ ભાવલ ભોળાને ફેંટી જીવ બચાવવા દથી ઉપર ભેડી ભેડીને નાહા. આ યુદ્ધમાં તેો એતુજ લાગુ કે અમે પશુઓના કષાપખાનામાં માત્ર કપાવાનેજ ગયા દતા."

ઇતિહાસ લેખક White પોતાની History of Mutiny માં લખે છે They sustained on this occasion a complete defeat of worst kind."

તા. રૂઠ થી એમીને વિગ્ધી કુંવરસિંહે પોતાની રજા પાતામાં ફરીથી પ્રવેશ કર્યો. પરંતુ જુદાવરથા, અલંદ પરિશમ તથા કપાયેલા પાની વેદનાથી આ સ્વાતંત્ર્ય પુજક આત્મા પોતાનો બીજો ખરજ પોતાના મહેલ ઉપર ફરકતો ભેટો ભેટો દેવોને પછી જીવે એવા સ્થાનને પ્રાપ્ત થયો. ઇતિહાસ લેખક Holmes "History of the sepooy war" માં લખે છે "The old Rajput who had fought so honourably and so bravely against the British power died on april 26th 1858. એના જુદા પછી એને તાતો બાપ અપરસીદ જન્મદીકપુરના માદી ઉપર આવ્યો. તથા તથા વાર અંગ્રેજોને તેણે તથા દરાબા પરંતુ એક સામાજ્ય સામે તે કપાથી રહી રાક મેદના મુકમાં લડતાં લડતાં માત્ર તથા આજુસ અને પોતે જન્મ્યા. પોતે દાથા ઉપરથી કુદી પડ્યો અને તલવાર પુલી કરી તેના સાર્યાંઓ સાથે જન્મજ વીરતા અને આગ્રીથી વિકાસ એનાની રચ્ય-મણી સુદીસજામત નીકળી ગયો. ત્યાર પછી તેનું રું મધુ તે તો માત્ર પ્રશુજ જન્મ્યો.

જન્મદીકપુરની રાણીવાસના આ ખબર લતાં પોતે ૧૫૦ ની સંખ્યામાં ભગાર પડી. પોતાની આખરે છુટામ તે કંઈમાં પ્રાપ્તને બીરપુરોને પછી જુદાવે તેવી રીતે ભેટી. સર્વેએ તોપોતે પોતાના હાથે દારોગાથી ભરી જન્મમરી આંખી એક દાજુમાં એક લખકર અવાજ સાથે અનંતતાની વિલિતતામાં જન્મ્યો મધ.

રૂટરના અને અન્ય તાર સમાચાર

લંડન—કેપ વ્યવેર વિમાની વ્યવહાર

લંડન અને દેવદાસિત વચ્ચે વિમાની વ્યવહાર રજાપણને મુકાપીરીયલ કોરેજી લીમીટેડે ચાર એનજીનના આઠ મેટા કલાકની ૧૪૫ માઈલની ઝડપવળા વિમાને કપડાને કુદમ આપ્યો છે. તેમાં ઉતાકો માટે કંડી, મરમીની પુલી સગપડો કરવામાં આવશે.

ગાંધીજી રાજા, રાણીને મળ્યા

તા. વહેનકાદે માર્કેટ રેલવે ડેપો-સના ડેલીમેટોને યાત્રા-હાથ રેલેમમાં તેનાની દતા. તેમાં ગાંધીજી પછી દતા અને પોતાના દમેલના અંગે-ટન પેાસકમાંજ તા. રાજ અને મણીની સાથે હાથ મીલાવ્યા દતા. તેમને જોરાને મેટોની ભારે દાં જાપી દત્તી. ગાંધીજીના મખાર તેજોત દમેશન મિતલહારથ જોવામાં આવતું હતું. રાજ સામે ગાંધીજીને ૩૦ વરસ પછી પહેલી મુલાકાત યજ દત્તી. ૩૦ વર્ષપર આપે નામદાર કુદક એક કોનવોલ તરીકે સાકર આફ્રિકા આપ્યા ત્યારે ગાંધીજીએ તેમને દોઢી કોમની વતિ માનપત્ર અર્પણ કર્યું હતું.

કારકીરમાં હાઉન્ડ-સુસિલમ પ્રશ્ન

કારકીરના મહારજાની મુસ્લીમ રજવતમાં ફરી તોફાન જન્મ્યું હો. ૧૫ી કાલિ દેલાવવાને ખીરીક કરકર મોકલવામાં આવ્યાથી દોડુ-પુલવડાનેમાં મારામતી આવી છે. મારાસલાના ૧૦ મુસ્લીમ સજ્યોનું કેપુટેકન પાસકેરેવને મળવા મળું હતું અને ખીરીક કરકર મોકલવા સામે અને અસ્તાનિયાંથી કરકરનું રજાજ કરવા માટે કોર્ડિનનસ અપલમાં મમવા સામે વિગ્રાથ રજાવો વતો. મુસ્લીમોની ફરિયાદો છે કે કારકીરની વસ્તીને મેટો બાજ મુસ્લીમોના હોવા છતાં તેના મહારાજા દોડુ છે. રૂટર વજાવે છે કે એજ વખતે કોડુ મદાસલાની વર્ગિય કમીટીના ખીટોએ વધા પ્રધાન મી. મેકડોનલ્ડ પર ગાંધીજી મુસ્લીમ મામણીઓને જેમ જેમ નમતું આપતા જાય છે તેમ તેમ મુસ્લીમો પોતાની આગણીઓ વજાવતા જાય છે એવા વિગ્રાથ રજાવતાં તાર કરવાનો કાગલ ક્યો દત્તો.

અહારાજાના જવાહીરો એરાયા

કરકીરના મહારાજાના પા ૧,૦૦૦ ની કીમતના જવાહીરો એરાયા છે. એરાન પકડવાને પા ૧,૦૦૦ નું કાગલ કાદવામાં આવ્યું છે.

ગાંધીજીને હાઉ પાછા ફરવાનો આશય

મહાજાઓએ ગાંધીજીને કવે તથા વખત લંડનમાં માળવો ખીજા જરૂરી હોવાનું અને તેમની હોડિમતાનમાં કાજરીની જરૂર હોવાનું કહ્યું હતું છે. ગાંધીજીએ રજા રેલવે પાન્દર-સ મળતાં મુદ્દી રહેવાનો વિચાર કરેલો જણાય છે. મદાસલાએ ગાંધીજીના ઉપર હોડી દોડુ છે છતાં અંગાળ, વરદના પ્રતિ અને અન્ય રજાઓના સિમિત યમકરી જતાં હોવા તરફ પનાવ બેચુ છે.

તા. રેખલ કોન્ડુર-સના ડેલીમેટા

લંડનથી રૂટરને તાર જણાવે છે કે સાકર આફ્રિકાના દોઢી સવાલ પર મળવારી આવતી રાઉડ રેખલ કેન્દર-સના ખીજા સરકારી ડેલીમેટો તરીકે ના. કાજાજ, ખીમતી મરેજીના નામક, અને સર કામી ધીન્ડો નામના છે. સરકારી ડેલીમેટોમાં એક સર ફક્લી ફુસેન અને ખીજા કલામ મી. એ. એલ. કેલમેટ દમેશ મીંગા દલા જાકર કપા તથા

હું ટાણું હિંદ

(૧૫૫ અંકથી ચલુ)

[આ પ્રશ્નના મર્ચાન્ટનું સરવર્ણ મંથનમાંથી પ્રસ્તુત થયેલું છે. શ્રી ડી. ડી. ધાસવાળાએ કામેલું અને હાજરમાં વિદ્યાર્થીના શ્રી. જે.કે.લાલ જીવજીવાલ આશીએ તેના અનુવાદ કર્યો છે. આ દેશમાં રસના આપણા બધાં બેનોને આપણી માતૃભૂમિ વિશેના ખ્યાલ આવે તે હેતુથી એ પ્રશ્નના કાર્યકલ્પના આભાર માને તે હુંકે હુંકે અર્થે આપીએ છીએ.—અ. ડી. એચ.]

નાયબુ' નહિ ત્યાં આંગણું વાંકું

‘મિન્ડિયા ઇન ૧૯૨૭-૨૮’ ના પા. ૧૬૭-૬૫ ઉપર તેના કદાં આ સરકાર દ્વારા જનસમુદયની ઉત્પત્તિ કેમ તરીકે સાબી કરી તેનાં કારણો આપે છે:

“લોકોની હર ભરવાની કક્ષિત નથી મર્યાદિત હોય, વધુ સંપત્તિના દરવાજા આટે દેશમાં આવવાના ન હોય, લોકોમાં પ્રાર્થનાપરા અને વરેમો પહેલાંની જેમજ પર પાલી બેઠાં હોય આવે સરકાર શું કરી શકે? દોરમાં આશીએ આ બધાં ત્યારે સમાજ પરંપરાગત એવી પ્રતિબંધવરણના પાયા પર રચાયેલાં હોય કે તેમાં વ્યક્તિસ્વાતંત્ર્યને ઝાઝો આવકાજ નહોતો. મુસ્લિમ વરેલાં હોઈને માનસ, મોટું જન્મ પમાણ અને વારંવારે થતાં ખર્ચે પ્રગતિમાં આડખીલી રૂપ હતી, ખોટીજ રાજ્યવર્તન માં એલોગિસ સાલસો આરે પુણજ અવગણ્ય આપવામાં આવ્યો હતો. પણ આખા સુવાજનું દ્રષ્ટિબિંદુ ફરવવું એ તો વ્યવહારના લેખની જરૂર હતું.”

મુખ્યત્વે રામ સેઠાર અગલમેં જુરી

સરકારને પુષ્કળ પ્રચલન કરવા ખતા કામમાં કરેલીઓ આવી હોત તો તે આવી કાચકારીની દલીલો રાખ રવીકારત. ‘એલોગિક સાલસોને અવગણ્ય આપ્યો’ એ વાતને ઇસ્ટિફલ કમીક્ષનના અહેવાલમાં સ્પષ્ટ પ્રકાર માલમ પડે છે. જે હોઈને માનસ મુર્ચ્છાગત ન હોય તો મરીમાલમાં સંપત્તિવાની તેણે ક્યારનથી ના પાડી હોય. દેશમાં જનતા કાપડ હાર બજાત હતી તે આપણે અપીએ છીએ. ખોટીજ બેઠાં અને નોકા કંપનીઓએ હોઈની એવીજ કંપનીઓ તરફ જેવું વલણ રાખ્યું છે તેના આપણને અનુભવ છે. મોન્ટેગ્યુ એન્સાઈડ’ સુધારા પછી આપણા તરફના તેમજ વર્તનમાં થયેલા પરિવર્તનની શ્રેષ્ઠ સાબીતી તરીકે અપાયેલી નાજી-વિધનક સ્વર્ણવતા જેની નાગની છે તેનું પોષણ દવે પ્રશ્ન થઈ શક્ય છે. સરકારની હિંસાની જલિને કારણે અપાનને પચ-વેસારો થયો અને તે સામે સુન્દર કાપડની મિલોને મોટું રક્ષણ આપાત્તુ કારે માથે માથે આસાન્ય પક્ષપાતને સિદ્ધાંત ધુસાડી દેવા કેટલો જાગરો પ્રચલ થયો? ત્યારે અપાને હોઈના કાઠા માંડને બદલે મેન્ચેસ્ટરના ફેન્સી અને ધોળા કાપડ સામે કાલ લેયો કયો ત્યારેજ રક્ષણ આપ્યું છે. એમાંજ અને પોલાદનાં કારખાનાંને આપવામાં આવેલું રક્ષણ કેટલું ધીમું અને નમણું હતું? ધક્કેરેજની તેજનાં કારખાનાંની માલખી કેવી વિતાવળથી દેરિહ મોડન સોપાસ હતી?—જે કે દેરિહ બોટે’ રને ધાતકી છંટારાઓની માલખી તરીકે કાઢી નાખી. હર ભરવાની કક્ષિત નથી એવી દલીલ કરનારી સરકારે સામાન્યના ‘હલ આટે હરકર રાખવાને પ્રથ લેયો થયો, આરે એક કાજ પુરતો પજી હોઈની ગરીબાઇને વિચાર કયો ન હતો.

હરકર આં તેનું મુગળાવનાર’ અર્થે
‘હર ભરવાની કક્ષિત ન હોય તો’ દેશમાંથી નયે
પ્રશ્ન છે. ૧૫૫ અંક નમુન થઈ શકે:

(કરોડ રૂપીયામાં)

૧૮૧૧-૧૨	૧૭	૧૯૧૮-૧૯	૭૦-૨
૧૮૬૧-૬૨	૨૭-૫	૧૯૧૯-૨૦	૬૧
૧૯૧૧-૧૨	૭૧-૭	૧૯૨૦-૨૧	૮૮
૧૯૧૧-૧૨	૭૬-૮	૧૯૨૧-૨૨	૭૭-૮

૧૯ ૭-૧૮	૪૧		
જેઠવણી પાછળ સરકારે નીચે પ્રમાણે ખર્ચ કર્યું:			
૧૮૧૧-૧૨	૦-૩૪	૧૯૧૮-૧૯	૫-૬૧
૧૮૬૧-૬૨	૧-૪૨	૧૯૨૧-૨૨	૬
૧૯૧૧-૧૨	૩-૦૩		

૧૯૨૧-૨૨ માં સરકારે પોલીસ ખાતે રૂ. ૧૨-૮૪ કરોડ ખર્ચ્યા.
(જી. એચ. ગિરાજના ‘ધી કાચન્સ એન્ડ પબ્લિક રિસ્ક્સ’ ના પા. ૧૧૬ ઉપર આપેલા આંકડા.)

હોઈના પેસા ને રીતે ખર્ચાવે છે તેનું માપ ટકામાં નીચે આપ્યું છે:

સરકારી ગેઠરી	૨૭	જેઠવણી	૫
રેલવે	૧૩	નહેરો ખાતે	૩%
ખીખાં ખાતાં	૧૪	જનસમુદયની માત્ર	૧%
રેવું	૬		

(‘મિન્ડિયા ઇન ૧૯૧૫-૨૮’ પા. ૭૫૮ ઉપર આપેલો કેટો જેઠવણી અને સુખાકારી ખાતે થતા ખર્ચ સાથે પોલીસના ખર્ચની સરખામણી કરે. આ રિપર્ટ હોય આ લોકો નિરક્ષર અને નિરક્ષારી હોય અને અટકાવી કમજબ જેવા રોજ તેમને મારી નાખતા અથવા નાખતા ખનાવતા હોય તો નવાઈ પામવા જેવું નથી. ૧૯૨૭માં હર કરોડ ૮૦ લાખમાંથી માત્ર ૨ કરોડ ૬૨ લાખ માલસજી બજેટમાં હતો. (મિન્ડિયા ઇન ૧૯૨૭-૨૮’ પા. ૩૧૭ ઉપરની આકૃતિ) (અપૂર્વ)

કરોડ વિભાગ મધ્યવર્તી યુવક સંધ

પાંચમી બેઠકમાં અભિલા હરાવ

ઉપરોક્ત સંસ્થાની સામાન્ય પાંચમી બેઠક દરિયુસ—સુકાયે
તા. ૨૫-૧૦-૩૧ મળી હતી. તેમાં નીચેના કારણો અપા
હતા:—

(૧) મધ્યવર્તી યુવક સંધની આ સભા ટાંસવાલ યુવક
પાટીદાર સોસાયટીના માનદ મંત્રી ગામ સ્થિરના પાટીદાર
યુવક બાપ્તી નાયુભાઈ દરિયાઈના અકાળ અવસાનની નોંધ
લે છે ને હોજગીરી બદલે કરે છે. સદમતના કુટુંબીઓ
પ્રત્યે આ સભા હોલાસોજી બદલે કરે છે.

(૨) ગયા બાંધી સમાદને જાગે ને ખાટી પ્રદર્શન અને
સ્વેચ્છી બજાર વરાડમાં બરવામાં આવ્યું હતું અને એને જાગે
અવરજા કરવાનું વરાડના યુવક સંધે માથે લીધું હતું તેમજ
એ કામ સરજવાપુર્ણક પાર લેતાયું. તે બદલ સંધની આ
સભા વરાડના યુવક સંધને આભાર માને છે. મોડવજી
વગેરેની અવરજાના કામ કરનાર બાપ્તી નાયુભાઈ સુજાગદમ
મોપાલજી મોવિંદજી હીરાભાઈ અને આજીંદયા પાસ આવીને
પોતાને રજા વિભાગ મોડવવા બદલ બાપ્તી વીટ્ઠલભાઈ દેશાઈ
વગેરે અપ્પરોચી પમ્પ આ સભા આભાર માને છે.

પીકચર ફેમી-ંગ ડીપાર્ટમેન્ટ ચાલુ કર્યો છે

તમારા ફોટા જડવાનું કામ પહેલીજ તકે મોકલી આપો. આવો તદ્દન સંતોષકારક રાખ્યા છે.

કીશીયન પીકચરો, ઈંગ્લીશ પીકચરો અને જુદી જુદી સીનેરી પણ કીફાયત ભાવે મળી શકશે.

ટેબલ, કીચન ડ્રેસર અને નેટાવ ટ્રેડને લગતા જુદી જુદી જાતના બોક્સનો જથ્થો અમારી પાસે હમેશાં તૈયાર રહે છે.

જુડ ટર્નીંગનું કામ ખાસ સંતોષકારક અને છે.

અમારું ચીરનામું

L. MISTRY,

45 Market Street Johannesburg.

Box 2526. Phone 2868. Central. 40

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

ફ્રેશ જાતનું તાજું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી સી. આ. ઈ. બોક્સમાં આવશે. બધા:—

P. O. Box 254. Durban. 31 Short St. 22

ઉત્તમ ગરમ ખસાહો વિગેરે

અમારે આ જાતી દેખરેખ નીચે તાલો અને મહાદેવ પ્રમો હોલો ગરમ ખસાહો, કરીપાઉડર, હાલત, મરચાં, તેમજ ફરીના અને કીચુના તેમજ મીક્સ આપાર હમેશાં થોડા ના જથ્થાએ અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો ઉત્તમ માણ, તમે જરમાં જતાપી શકશો નથી. એક વખત મંમાવી ખાતી કરો. ગળવાનું ટેકાણું.

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN. 11

કીટીંગસ

પાઉડર

કીટી, ઉપાક, માકડ, વંદા, માખી, સઘળા જંતુઓને

નાબુદ કરે છે.

ખોડીના બનાવટ. ફક્ત કીનોમાં વેચાય છે. પા. 38

Box 247 & 317

Tel. "Khatri."

HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Proprietor of Asiatic Hotel.

Merchant and Transport Passenger Agent, Beira, P. E. Africa.

રોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીગ્રાફ નંબર "ખત્રી"

હુસેન ઇસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)

ટ્રાંસપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,

બેરા, પો. ઇ. આફ્રિકા.

ધનામી હરીફાઈવાળું—સંવત ૧૯૮૦ નું

રાજવંશ પંચાંગ

કેવ પાછું દિવસ ૩ કપાલ ખર્ચ લીધા વગર

૧૬૬૦ મે ૬૯

મોકલવામાં આવે છે. આજેના મંચવા.

મહનમંજરી ડારમસી નામનગર, મહીલાવાડ. 16

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરેહવાર રંજબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશી મોટા જથ્થામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી ફેક્ટરીમરમાં આવશે.

થાળી, કમલારાં વિગેરેને ખારે જાત જાતનું રેશમ.

મોજા, રમાલ, સાડી, મખમલ, શાલ, ટાઇ, કોલર, કેર, શર્ટ, મુઠને માટે જાકેટ, આપ્લાય

સીલ વિગેરે વિગેરે. પુરૂષો, સ્ત્રીઓ અને બાળકોને પહેરવા લેખતી ફેક્ટરી બેક વીલે

અમારી તમે બાન્ધોમાંથી સસ્તામાં ખરતા ભાવે હમેશા મળી શકશે.

ફોન ૫૬૫૮.

સી. કેવલરામ એન્ડ કુલ.,

બોક્સ ૫૬૬૮.

૬૩ મલોર સ્ટ્રીટ,

કોન્ટ્રી મારકીટ, એન્ડ હાઈવે સ્ટ્રીટ,

બેંગાળીસબર્ગ.

તમારું પીસવાનું ક્યાં કરાવશે?

પીસેલો તૈયાર માલ ક્યાંથી લેશે?

મરચાં, ફળદ, કરી પાવડર, મરમ મસાલો, મરી, સુકે, આફની દાળ, ચણાની દાળ, ચોખાનો આટો, મેથી, ધાણા, છરૂ વિગેરે વસ્તુઓ વેપારી ભરની અપટ્ટેડેટ મશીનરી મા પીસેલી તૈયાર મળી શકે છે. ધરના ઉપયોગને માટે ખાસ પીસવાનો ઓર્ડર આપવામાં આવે તો તે પણ કિફાયત ભાવથી પીસી આપી ગ્રાહકોને પુરેપુરો સંતોષ આપીશું.

એક વખત અજમાયશ કરી જુવો:—

A. Baker & Co.,

Phone 1586. 154, Queen St.
DURBAN.

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and cailed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

તામાલનાં તંબર એકના ખનાના, પધનાપલ વિગેરે ચીને ઓરડર મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

ફરેક ઓરડર ઉપર જાતી રખડેખ રાખી સારો માલ, સારી પેકીંગ કરી કિફાયત ભાવથી મોકલવામાં આવશે.

કેપ પ્રાવીન્સ, ટ્રાંસવાલ, ફ્રીસ્ટેટ, રોડેસીઆ વિગેરે ફરેક જગ્યાએ મોકલવામાં આવે છે.

લખો: રવજી ભુલા,

પા. બો. નં. ૫૨૧. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,
દરબન, નાટાલ.

Phone 3367 Box 316, 162, Cross Street, DURBAN.

HEERABHAI MORAR MATVADKAR.

Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ મોરાર મટવાડકર,

વૈલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

અને કમીશન એજન્ટ.

વર્લ્ડવિડ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.ટી. થી મોકલવામાં આવશે
ટીલીફોન ૩૩૬૭. બોક્સ ૩૧૬ ૧૬૨ ક્રોસ સ્ટ્રીટ, દરબન. ૧૩

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

છાપફક્ક "સ્ટીલ" માર્કના કપડાની જાહેર જગ્યા
સમગ્ર દેશના નેટીવ જાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે. રજામક
"સ્ટીલ" માર્કનું કપડું રંગ કરી અને તમે મહેલાકથી
રંગી કરો.

આ "સ્ટીલ" ના
માર્કની લગાસ રાખ
જો અને પ્રમાણનથી
ચેતતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ:

એચ. જી. પેર રમીય એન્ડ કા.

(પીટી) લીમીટેડ.

જાહાનીસબર્ગ, કેપટાઉન, દરબન,

પ્રાઈવેટલીડાએશ.

૩૩

જરૂરજરૂરી

આસ્તી	બોટ	મુસકમાન	પારસી	સુમેઈય	મુમોસ
વાર	૧૯૨૧	૧૯૨૮	૧૯૫૦	૧૯૦૧	૧. મી. ૧. ૧
	નવેમ્બર	સપ્ટેમ્બર	૧૯૨૫	એપ્રિલ	
મુઝ	૧૪	૪	૨	૭	૪-૫૧ ૧-૨૮
મતી	૧૪	૫	૩	૮	૪-૫૫ ૧-૨૮
રતી	૧૫	૬	૪	૯	૪-૫૮ ૧-૩૦
સે.મ	૧૬	૭	૫	૧૦	૪-૫૧ ૧-૩૧
મંગળ	૧૭	૮	૬	૧૧	૪-૫૩ ૧-૩૨
બુધ	૧૮	૯	૭	૧૨	-૫૨ ૧-૩૩
શુક્ર	૧૯	૧૦	૮	૧૩	૪-૫૧ ૧-૩૪

આફ્રિકા વાળાઓ જરાક કાન દઈને સાંભળો

આ વર્ષે દીવાળી અને નવું વર્ષ ખુશાલીના પોકારો વચ્ચે રાફે થનાર છે.

એ ખુશાલીમાં જુના અને બહુમિત્તા અનુભવીની હહેલતદાર ચીકાણ વધારે આનંદ આપશે.

આગળથી આઈરો મોકલી નાંધાવી લીધો કે વખતસર તમોને ઘર બેઠા પારસલ મળી આવે.

જાવ માલના પ્રમાણમાં બહુજ સહેલા રાખેલા છે.

આઈર સાથે પૈસા મોકલવા બલામજુ છે. માઈસ બીરટ માટે લખ્યો :

KAPITAN'S BALCONY HOTEL, (મલિક: R. K. KAPITAN).
'Phone 3623. Cor. Grey & Victoria Streets, DURBAN. 368

Telephone 2484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નોં. ૧ મનાના રૂપ/ કેસ, યુનિટ નં. ૧ પૈ- ૬૪૦.
ફ્રેટ આ ૧૦ ટાન્સ ૬૨૬ અને વેલ્ટેમન સાર રેકોર્ડ કરી
જો એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. ફેડેક્સ જુલો.

'Phone 327 Tel. add. "Letopco."
D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.
ફ્રેટ અને વેલ્ટેમન મારે કંટીના આઈરો ટીપર ખાસ
ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાતરી કરશો.
P. O. Box 755. 55 Bond St. Durban. ૩૧

તમારા ધંધાની બહેર ખબર ક્યાં છપાવશો?

‘ઈન્ડિયન ઓપિનિયન’ માં

જે જુનામાં જુનું ટીપ્સ જાણા સારૂ આફ્રિકામાં વંચાય છે.

જાવ અને નફલ મારે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

હિંદના પ્રખ્યાત ગવૈયાઓના નવા રેકોર્ડો

ગમે તેવા ગયનો વાળી રેકોર્ડો ઘરમાં રાખવા કરતાં દરેક જણના મન હરી છે તેવા ધાર્મિક, વ્યાખ્યાનક અને સંજ્ઞારીક બોધથી ભરપૂર ગાયનોની રેકોર્ડોના સંગ્રહ કરો. આવી રેકોર્ડો મનને શુદ્ધ કરે છે અને આનંદ આપે છે.

(રામ કંઈમરી) ગુજરાતી

“જે સખી ધીમે ધીમે હા ભર”

“પતિ વીના પ્રેમાકાન્તા મતના”

નંબર ૬૫૬.

(રામ કંઈમરી) ગુજરાતી.

“હિન્દી નાથ દયાળ નરવર હાથે મારો

મુકશોમાં” (કેશવકૃતી)

“તુલસી મારો તથુરનો તાલ”

નંબર ૭૫૦.

હિન્દન મનાવટના, સુર દેખાવ વાળા અને મધુર સાઈન્ડ બેઠમ વાળા મનોરંજન તેના જોવારને પણ આનંદ આપે છે અને તેની સાથે જમારી રેકોર્ડો વાપરવાથી દુઃખથી આનંદ વધારે આપે છે.

શુદ્ધરને હોંદ. જમારી મહકુર મોટી ૪૨૨ મહકવાળી ગ્રામ નાર રેકોર્ડ ખરીદનારને બેટ જ પયામાં આવશે. જમારી કાંઈ મનોરંજન અને રેકોર્ડો ખરીદનારને નાણાની મહકીજ ખચત થશે.

'Phone 2447.
P. O. Box 1755.

Agent of H. M. V. RECORDS.
E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

35 A

Indian Opinion

No. 47—Vol. XXIX Friday, November 20th, 1951 Registered at the G. P. O. as a Newspaper Price 100/1000

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રહી. કેન્થા
 નવેમ્બર તા. 30 મીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.
 રહી. "કારાગોલા"
 ડીસેમ્બર તા. ૧૪ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરશે.
 મુજલમાની વીરળી. પાવન ૨-૧-૬ એશીયન પા. ૭-૧૪-૦ અને હાંદુ વીરળી. પાવન ૨-૧૪-૦
 સ્પેશીયલ પા ૪-૮-૦ ના હોસાળથી હોવામાં આવશે
 સુખના—કલકત્તાએ પોતાના મોટા ટાણીના કતીવારે ૧૧ વાગ્યા અમારું કસ્ટમર્સ પહેંચનાં કરવા.
 સેકન્ડ અને થ્રીડર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકીંગ્સ કરવો.
 દરેક હોદી પેસેન્જર પોતાની ટીફ્ટ અમારી જોશીસમાંથી લેવી અને તદ્વાર માનવાળા વાઈસાએ અમારી આંચે
 પત્રવ્યવહાર કરવાથી પણ સમજાશે. રહીમરને લગતું દરેક કામકાજ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે થાય છે.
SHAIKH HAMED & SONS.
 390 Pine Street,
 Tel. Add "Karamat," Durban.

મીડીરના જાવો
 સેકન્ડ ક્લાસ: પાવન ૨૭-૦-૦.
 થ્રીડર: પાવન ૧૪-૭-૬.
 રેક: પાવન ૬-૭-૬. પોરાહી વમર.
 અને હાંદુ વીરળી. પાવન ૨-૧૪-૦

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED By Advertising in The INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.
 RATES and SPECIMEN COPIES on application, Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

રહીકેન ૪૮૦૦.
 પી. ઓ. ઓફસ ૧૬૧૦.
 ધો
 રહીગ્રાફીક એડરેસ
 "રુસ્તમજી"

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

જેવા કે મોટર કાર, પ્લેટ ગ્લાસ, ફીડલીટી બોટ, વસ્તુઓના ડેમોન-સ્ટેશન, વીગરે અનેક પ્રકારના
 વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ સારું કરી લીધું છે.

પોલીસી તેમજ દાવાની પનાવટ કરાવનારમાંથી કશી આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનિધિ:—

સોરાબજી રુસ્તમજી,

"મન્ડિઆ હાઉસ"

૧૭ ફેબ્રુ એવેન્યુ,

કરબાન. 25

તમારું પીસવાનું ક્યાં કરાવશો?

પીસેલો તૈયાર માલ ક્યાંથી લેશો?

મરચાં, ફળદ, કરી પાવડર, અરમ મસાલો, મરી, સુક, અડદની દાળ, ચણાની દાળ, ચોખાનો અટા, મેથી, ધાણા, છરૂ વિગેરે વસ્તુઓ વેપારી ભરના અપદ્વેડે મશીનરી માં પીસેલી તૈયાર મળી શકે છે. ઘરના ઉપયોગને માટે ખાસ પાસવાનો ઓર્ડર આપવામાં આવે તો તે પણ કિફાયત ભાવથી પીસી આપી આફકોને પુરેપુરો સંતોષ આપીશું.

એક વખત અજમાયશ કરી જુવો :—

A. Baker & Co.,

Phone 1586. 154, Queen St.
DURBAN.

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and cabled to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

નારાયણનાં નંબરે જોડના અનાના, પંચનાપલ વિગેરે ચીને આરડર ખોળી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

દરેક આરડર ઉપર ખતી દબદેખ રાખી સારો માલ, સારી પેકીંગ કરી કિફાયત ભાવથી માલવામાં આવશે.

કેપ જાવીન્સ, ટ્રાંસવાલ, કીસ્પેટ, રોડેસીઆ વીગેરે દરેક જગ્યાએ ચઢાવવામાં આવે છે.

લખો : રવજી ભૂલા,

પો. બો. નં. ૫૨૧. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,

દરબન, નાટાલ.

Phone 3867. Box 310. 182, Gray Street, DURBAN.

HEERABHIA MORAR MATVADKAR.

Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

દોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

અને કમીશન એજન્ટ.

વેલિંગ સારી રીતે કરી માલ સી.એ.આ. ધી મોલ્કવામાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૧૦. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન, ૧૦

તમારા ગ્રાહકો માર્કો જાણે છે

સ્ટામ્પલ "સુટ" માર્કોનાં ૧૫૫ની જાહેર ખબર સમસ્ત દેશના નેટીવ બાપ્તિસ્ટ પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું નેચાળ થાય છે.

તમારા માર્કો ને જાણે છે અને માને છે. સ્ટામ્પલ "સુટ" માર્કોનાં ૧૫૫ છોડ કરા અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકો.

આ "સુટ" ના માર્કોની તપાસ રાખો અને કમીશનથી વેચતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ :

એચ. એસ્પર રમીથ એન્ડ કા.

(પીટી) લીમિટેડ.

જોહાનીસબર્ગ, કપારડીન, ૧૯૩૧,

પોસ્ટાલ એજન્ટ.

૩૩

સરવાલિકે ૫ મોડેલ

આસ્તી	કોડ	મુસલમાન	પારસી	સુધૈવ	મુસોલ
વાર	૧૯૨૧	૧૯૨૮	૧૯૨૦	૧૯૦૧	કે. ખી.
	નવેમ્બર	જાન્યુઆરી	જાન્યુઆરી	ફેબ્રુઆરી	ફેબ્રુઆરી
પુરુષ	૨૦	૧૧	૬	૧૧	૪-૫૧
કુલી	૨૧	૧૨	૧૦	૧૧	૪-૫૧
સ્ત્રી	૨૨	૧૨	૧૧	૧૧	૪-૫૦
મોમ	૨૩	૧૩	૧૨	૧૩	૪-૫૦
મંગમ	૨૪	૧૪	૧૩	૧૪	૪-૫૦
મુમ	૨૫	૧૫	૧૪	૧૬	૪-૫૦
મુમ	૨૬	૧૬	૧૫	૨૦	૪-૫૦

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237.
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG. 10

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

25

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. | Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSHALL'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GOSHALL

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

આ દર્જન મટે દરેક પ્રકારના હારમોનિયમ સજ્જતા સરકારી અને ખાસ પુરા પાળે જાય. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હાથના, પગના, કોષ્ટકીયક દરેક જાતના મીઠા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમના નકલ સ્ટોકમાં ગેવાર રહે છે તે સીવાય હમ બાજા હમણ, ડ્રમ, ખાતન તોચેરે પણ મળશે દરેક જાતના હારમોનિયમના રીપેરીંગ કામ ખાસીથી કરી આપીએ જાય. હવેના યા મંગા: --

બારાલીયા મ્યુઝીક સલુન,

(સાચાકા ને અને ગોસાલીયા.)

પી. એ. બોક્ષ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરજન.

Indian Opinion

No 47—Vol. XXIX. Friday, November 20th, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.
Price FOURPENCE.

NOTES AND NEWS

THE largest number of Indians will be leaving the country this month under the assisted emigration scheme since the Agreement of 1927. There are 450 on the books reported to be waiting for passages out of whom about 120 are due to leave by the *Kathianur* on Nov. 21, and 430 adults and nearly 200 children making a total of 630 will sail for Madras on the s.s. *Unzumbi* on Nov. 28. The remaining will have to wait for the next ship chartered for the purpose. Shipments are made three or four times a year. All these Indians who are leaving the country are mainly of the labouring class from the mines and sugar estates and unemployment is said to be the cause that is driving them out.

THE following are comparative figures for 1930 and 1931 showing how great has been the move for repatriation:—

1930		
March	...	205
June	...	205
September	...	133
Total		633
1931		
February	...	131
May	...	220
August	...	315
November	...	750
Total		1,500

Under the Government repatriation scheme, all Indians over 16 years of age are allowed £20 for the return to their country.

REPORTS have been received at the Congress office that this sudden exodus of Indian repatriates is due to false rumours being spread among ignorant Indians that, if they did not leave this country now, they would have no opportunity to do so after the end of this year for the repatriation scheme would be ended and no bonuses would be available. Rumours are also reported to have been spread that unless Indians left this country soon things would be made so intolerable for them that it would be practically impossible for them to live in peace. Who is responsible for these rumours it is difficult to say. It is easy for the Government to deny having any hand in it. Nor have we any authentic grounds for accusing the Government. But rumours are there nevertheless, and the Congress officials have very rightly deemed it advisable to take the necessary steps to dissipate them.

THE marriage between Fatimabibi, daughter of Mr. A. I. Kajeo, and Mr. Ebrahim, son of Mr. Mahomed Ebrahim Barmanin, was performed last Sunday at 11 a.m. at Isipingo. There was a very large gathering of Indians and many speeches were made

by the officials of the Congress and others and songs sung congratulating Mr. A. I. Kajeo and his aged father Mr. Ismail Mahomed Kajeo Bhichacha, who was fortunate to see the wedding of his grand daughter, and blessing the couple with a long, happy and prosperous life. The happy couple was the recipient of many useful gifts from numerous friends and well-wishers. Over a thousand people partook of the wedding feast.

JOHN Dehamere died at Nairobi on Nov. 13. His name was well-known throughout East Africa favourably among the Whites and unfavourably among the Indians. Among the White settlers he was considered to be a patriotic person for he worked hard in the Legislative Council for the development of what is now known as Kenya Colony as a land for White settlers. He took a leading part in the agitation for reserving the high lands for White settlement against which Indians vainly protested. The White settlers of Kenya Colony have indeed lost a valuable friend.

GENERAL Smuts leaves London to-day Nov. 20 for South Africa. Renter is authorised to deny the report that General Smuts has been asked to intervene in the difficulties of the Round Table Conference. A further report however states that he has been invited to arbitrate in the communal question.

INTERVIEWED by the *Daily Herald* with regard to the will of her mother Lady Slade, who had bequeathed all her property valued at £10,000, to her daughter Mrs. Vernon without mentioning Miss Slade (Mira Ben), the latter said that the omission was by her own request. Many years ago, when she first became a disciple of Mr. Gandhi she took a vow of celibacy and non-possession and therefore the inheritance of worldly wealth would be contrary to her code of living. She emphatically denied the rumour that she had been cut off or had been disowned by her parents or relatives.

THE Treasury, Pretoria, notifies officially that, with effect from Nov. 18, and until further notice, Treasury bills will be issued as follows:—30 days' currency at $\frac{3}{4}$ per cent. per annum discount; six months' currency at 1 per cent. per annum discount; 12 months' currency at $1\frac{1}{2}$ per cent. per annum discount. The present rates for bills of the above currencies are 1 per cent., $3\frac{1}{4}$ per cent. and 4 per cent. respectively.

THE Study Circle of the Society for the Advancement of Indian Culture meets on Monday the 23rd November 1931, at 6.30 p.m. at the M. K. Gandhi Library, 140 Queen Street, Durban, when the debate on the "Laws of Karma" will be continued. Members are requested by the Secretary to attend without fail.

Words of the Wise

No one can be perfectly free till all are free; no one can be perfectly moral till all are moral; no one can be perfectly happy till all are happy.

—HALL, CAINE.

Let us start fairly with the great truth: for those who possess there is only one certain duty, which is to strip themselves of what they have so as to bring themselves into the condition of the mass that possesses nothing.

—MAURICE MAETERLINCK.

Every man who has more than is necessary for his livelihood and that of his family, and for the normal development of his intelligence, is a thief and a robber. If he has too much, it means that others have too little.

—ROMAIN ROLLAND.

If one man lives in laziness, another will die of hunger.

—Chinese Proverb.

TOWN HALL MEETING

THERE will be a mass meeting of Indians under the auspices of the Natal Indian Congress at the Durban Town Hall to-morrow (Saturday). The object of the meeting is to once again ensure public confidence in the Congress so that the affairs of the community during the forthcoming Round Table Conference may be conducted with one voice. Important issues that are likely to be brought up at the Conference will also be discussed in order that a definite line of action may be taken in connection with them by the Congress. Propaganda meetings have been held recently by the Congress in the various districts of Natal and Saturday's meeting will be one of its kind but a much larger one where matters affecting the Indian community will be generally discussed. The lot of Indians in this country has not been any the happier for the Cape-town Agreement. Indeed the Sword of Damocles has been hanging over their heads just as ever and there has been increased distress owing to the present depression and unemployment. In view of this an exceptionally large audience is expected at the Town Hall meeting.

We cannot urge strongly enough the necessity for uniting all our forces at this critical period in the history of Indians in South Africa. We shall be called upon to make great sacrifices if we wish to acquire the status we are aspiring for. But the first and foremost thing needed is that we should be thoroughly united, and that, surely, requires not much effort if there is the will. If we are divided in our own ranks when the Indian delegates to the Round Table Conference are here not only will they not be able to help us but we will make a laughing stock of ourselves. It is therefore essential that we should, at least for the present, sink all the differences that we may have amongst us and join together to make representations with one united voice. If there is dissatisfaction with the present persons holding the reins of the Congress they can easily be replaced by others in whom the people may have full confidence. If, instead of taking this right and

manly course, we resort to methods of aloofness and create mushroom bodies with the hope of gaining selfish ends, we shall be only digging our own graves; and a comparatively small community as we are in this country, we will be wiped out before long at least as a self-respecting people. There are words of warning we offer to our brethren and we hope that they will be received in the spirit in which they have been offered. A time will come soon, if it has not already come, when we will have to rely on our own strength to fight for our legitimate rights in this country and not expect help from outside. But the very first step is to be united. We therefore hope that the Town Hall meeting on Saturday will be attended by every section of our community and that they will participate in the proceedings without striking a single jarring note.

THE FATE OF INDIA

THE fate of India hangs in the balance. News from London during the last week-end, published in the daily papers, if they could be relied upon, were somewhat distressing. Mr. Macdonald is reported to have asked all members of the minorities committee to sign a request to him to settle the question, and to pledge themselves to accept his decision.

Though some delegates have already agreed the likelihood of the necessary unanimity is very remote and failing it the British Government will produce their own solution of the problem and frame a constitution.

A protracted meeting of the Cabinet discussed Mr. Macdonald's coming statement of policy which is awaited with the keenest interest as it will be of the profoundest importance for the future of India.

Mahatma Gandhi is reported to have told the *News Chronicle* that he was not going to sign the request to the Premier to arbitrate in the Hindu-Muslim dispute, which seems now almost certain to bring about the failure of the Round Table Conference. Mahatma Gandhi said he had no objection to Mr. Macdonald, personally, as an arbitrator, but asking Mr. Macdonald to arbitrate would be tantamount to asking the British Government to do so for which he had no Congress mandate. The Government, he pointed out, would immediately consider itself in a position to bargain in matters such as the army and finance in which no bargain was possible. He added that his refusal to sign the request did not mean that Mr. Macdonald need be prevented from arbitrating. "I am sparing no effort to save the conference even at the 11th hour. If we go back empty-handed, the consequences to India will be deplorable."

Accordingly Mahatma Gandhi is reported to have seen Mr. Lansbury and General Smuts and conversed with Lord Irwin.

If the Round Table Conference ends in a failure it will indeed be a bad day for India as well as England. The latter will have no peace for the folly of her statesmen and the dark days of 1930 will be repeated in India in their worst possible form and there will be no end until India achieves her desired goal.

According to messages of Nov. 17 it appears that great efforts are being made to save the situation. Important meetings are being held and the greatest secrecy is observed. The message further states that Mahatma Gandhi delivered a speech, demanding for India control of the Army and foreign affairs, including negotiations with the Dominions, so that "if the Dominions will not have our countrymen to live there in perfect self-respect, we can negotiate with the Dominions."

Let us hope that these last hour efforts may succeed and that there would once more be peace and unity between both the countries.

Responsibility Of Indians In South Africa

(By PROFESSOR KARVE)

[At our special request Professor Karve has been kind enough to contribute the following message which we have no doubt will be read with interest and advantage by readers of INDIAN OPINION.—Ed.]

"When I was touring in East Africa, wherever I went I felt as if I was in India. It is quite different here. While moving in many parts of Durban I felt I was in a European town. Indians have to live and work among people of a highly advanced race and it is desirable that a sufficiently large number of Indians live and conduct themselves in such a manner as to evoke a feeling of respect for them from these people. Until this is achieved the Indian community cannot get proper status in the country. The consciousness of our defects has to be aroused among most of our people and a desire has to be created in them to remove these defects. Plain living is an admirable quality but that plain living should be a clean and decent or respectable living and this can be brought about with very little additional cost if there is a keen desire. Those who have no means have to do their best under the circumstances but people of means can live in better homes in better sanitary surroundings. We Indians have reached a very low stage of degeneration and we have to make very great efforts to get out of it. The whole outlook on life has to be changed and for this bold thinking and acting are necessary. Our short-sighted sectarian views should disappear and our attitude towards women must be respectful.

"All these things will require time, but time will do nothing by itself. Men and women have to work out these changes in themselves and they have to be persuaded to do so by earnest workers who should set examples in their own persons. India is already overcrowded and is not in a position to provide work for men who would go back or be sent back for being unable to eke out a living in this country. Fortunately Indians have in the past made settlements in East and South Africa but it is for the Indians here to retain and enlarge if possible these areas. This can be done only by spreading not only primary but secondary education among Indian boys and girls and improving the ways of living of the whole society. If this is not done in time Indians are likely to lose their foothold. The Swarajya movement in India is sure to give her a better status among the nations of the world in

the near future and there are chances of Indians here getting more recognition in the administrative affairs of this country but they must acquire fitness for the same. Progress towards this seems to be very very slow and there is the danger of the Indians' society being gradually wiped away before this can be achieved.

"This very urgent work of all-round reform cannot be satisfactorily done by leisure-time workers. Earnest whole-time workers are needed who would be able to command respect and who would go round and dig into the ears of men and women the necessity of reform. Well-to-do Indians should supply the necessary funds and enthusiastic workers should come forward to offer their services in a spirit of self-sacrifice. It is getting too late and I hope some such project is worked out before it is too late."

Welcome Reception To Professor Karve

Natal Indian Congress Meeting

A meeting was held under the auspices of the Natal Indian Congress on Tuesday evening at the Parnes Rutimjee Hall, Queen Street, Durban, to welcome Professor Karve who is in our midst for the last few days. The hall was fully packed long before the time of the meeting with people representing every section of the community and a large number of Indian ladies were also present.

In the unavoidable absence of Mr. Sorabjee Kustomjee, president of the Natal Indian Congress, owing to his ill-health, Mr. A. M. Lokhat, one of the vice-presidents, took the chair.

Chairman's Speech

After a few opening remarks from the chair, Mr. P. K. Pather, Secretary, read the chairman's speech in English which was as follows:

"We have met here many times to honour many of the distinguished sons of India—all of whom have done a great deal for the bettering of our people. We have had Statesmen, Educationists, and Social Workers who, in their own inimitable way, have rendered some service for their Mother country. This evening we have met to honour a gentleman from Maharashtra whose services to India are regarded as unique in the annals of her history. For Professor D. K. Karve, whom we are happy to welcome to this country, is the pioneer in the advancement of Women's Education in India. I say pioneer because it was the Professor who over thirty five years ago conceived the idea of providing education for Hindu widows and established the Hindu Widows' Home Association which prepared our women for the Matriculation Examination. This Association was the nucleus for the formation of the Indian Women's University in Poona. Needless to say this is the first Women's University in India. To open a Women's University is required the courage of no ordinary person. But Professor Karve possessed the necessary courage and was equal to the occasion. Despite the long standing prejudices the Professor launched out a project which was not hitherto attempted and which was destined to fill a long felt want in India.

"Professor Karve belongs to that school of thought that believes in the emancipation of Indian

Womanhood. He believes that if India is to take her rightful place amongst the other nations of the world her women must be educated. He does not believe in the superstitious education that most modern women now receive, but he believes in the women receiving such education as would fit them in after life. Modern English education has a tendency to give the women the false idea of things. The Indian Women's University strives to give a sort of education that would make the woman a better woman in her house.

"The University commenced with a handful of students but in 15 years it has done a good deal to justify its existence. In late years Indian women have occupied important positions in the political and social spheres. We have women delegates sitting at the Round Table Conference in London, we have a woman Deputy Speaker in the Madras Assembly and we have a few women Magistrates. These are instances which go to show that the women in India, despite the lack of facilities for their education, have done remarkably well. For it must be admitted that the Government of India, which spends fortunes on the Army and Civil Service, has not touched the fringe of the question of the education of our women. That Professor Karve receives no aid from the Government of India for his women's University is an indication of the love the Government has for women's education. Thanks to some of our philanthropists in India Professor Karve has been able to conduct the University without state aid. The education of our girls in this country is receiving our serious thought and the visit of Professor Karve is therefore most opportune. The establishment of a Girls High School last year marked a new epoch in our history in this country. As is the case in India also is it in South Africa. There are certain prejudices against the higher education of our girls. Time will, we have no doubt, break these prejudices. I feel sure that the visit of the Professor to South Africa will be the means of arousing an interest in the education of our girls. The Cape Town Agreement provides for the attainment of western standard of living, and to attain that standard it is imperative that our girls must be educated.

"Professor Karve's service to our Motherland cannot be measured. In the Temple of education in India he has lit a niche the light of which will, I feel sure, never be extinguished. His contemporaries the late G. K. Gokhale and Lokamanya Tilak have served India politically as few patriots have served. Professor Karve serves India educationally as no other Indian has served.

"Once more on your behalf I extend a hearty welcome to Professor Karve and let us pray that when he leaves us he will carry with him very happy recollections of his visit to this country.

"Let us pray that he may long be spared so that his noble mission may gather strength."

Other Speeches

Among other speakers who welcomed Professor Karve were Messrs. A. Christopher, Pandit Kallaram, A. Shukoor, Nair, O. H. A. Jhaveri, B. M. Patel and M. B. Maik.

Professor Karve was then garlanded by the chairman and bouquets were presented to Mrs. Noorben Jooma who has accompanied Professor Karve from Tanganyika in order to see this country, and to Pandit Kallaram who has recently come to this country as the guest of the Arya Samaj.

Professor Karve's Speech

Prof. Karve was greeted with cheers on rising to reply. Notwithstanding his old age his voice was brilliant. He said he was very pleased to be able to meet his brethren in this far-off land. The speakers who said so many good things about him had unfortunately greatly exaggerated. He wished he were all what they had represented him to be. He knew, however, that in honouring him they were honouring really the great cause that he represented.

Professor Karve spoke on the need of more interest in education and especially female education and of selfless workers who could devote their whole time in doing social reform work among their brethren. If we wanted to have a better status in this country, the Professor said, we would have to prove ourselves equal in every respects to the ruling race. He advised Indians to take more interest in the affairs of their Motherland and to impart sufficient vernacular education to their children so as to be able to take an intelligent interest in Indian affairs. The Professor exhorted Indians to be self-reliant. We should not rely much on Government help in the matter of education, he said, but we should do as much as is in our power with our own efforts. Workers, the speaker said, should not be mere advisers or dictators but should set a practical example and they should be intelligent workers, and the well-to-do people should support them. Then only would our community be able to rise in this country and be fit for the rights they claim.

The above is only a gist of Prof. Karve's lengthy and eloquent speech a fuller report of which we hope to publish in our next week's issue.

Indian Licensing Appeal At Ladysmith

Indian Opposition Falls

A special meeting of the Ladysmith Town Council sitting as an Appeal Board, was held last week for the purpose of considering an appeal lodged by Mr. E. R. Rawlinson on behalf of an Indian eatinghouse keeper and fresh produce dealer, I. D. Mahomed, against the decision of the Licensing Officer who on October 15 granted a fresh produce dealer's licence to an Indian named Arulappen in premises adjacent to those occupied by Mahomed.

At the time of the granting of the licence, Mahomed objected on the grounds that there was no necessity for the licence, submitting that the reasonable requirements of the public were amply served by existing licences, and that applications for similar licences had already been refused by the Licensing Officer.

He further objected that the granting of the licence would materially affect his livelihood, particularly in view of the fact that the proposed Native village would take away many inhabitants from Illing Road.

Arulappen, represented by Mr. H. O. J. Johnson, said that he had been a fruit pedlar in Ladysmith for 15 years, but ill-health had compelled him to relinquish his calling. The building in which he proposed to trade was his own, and until recently was occupied by the objector. Mahomed had now built premises next door to applicant. Applicant considered he would make a living by the sale of fruit and vegetables and this was all he desired a licence for.

The granting of the licence was opposed by Mr. W. P. Hatup, chairman of the Chamber of Commerce, on the grounds that there were sufficient licences of this nature in the Borough.

Cross-examined by Mr. Johnson, Mr. Hanip said he did not know how many fresh produce licences there were in the Borough.

Mr. Johnson: Have any fresh produce dealers gone bankrupt in the last year?

Mr. Hanip: Yes, one, a European.

Have any Indians gone bankrupt?—I do not know of one.

When did your Chamber suddenly come to the conclusion that there were too many licences?—At the meeting on Sept. 23.

Why did not your Chamber object to the granting of a licence to Gangat in Murchison Street about that time?—It was overlooked.

After hearing argument on appeal, the Bench agreed to uphold the Licensing Officer's decision and the granting of the licence was confirmed. —*Natal Mercury*.

Unemployed Indians

Meeting At Maritzburg

A meeting of the Maritzburg Indian Unemployment Relief Committee was held on Monday last in the H.Y.M.A. Library. Discussion took place as to the best method to be pursued to afford relief to cases of acute distress among the Indian unemployed. The Secretary of the Maritzburg Branch of the Natal Indian Congress reported that 193 men had registered as unemployed, and an analysis of their respective callings was made, which were as follows: 69 hotel employees, 11 garbmen, 17 shop assistants, 1 book-keeper, 17 labourers, 1 wicker-worker, 2 bakers, 2 builders, 1 laundry-hand, 3 bar stewards, 17 shoemakers, 7 Railway labourers, 7 billiard markers and 3 juveniles. Their dependents including wives and children numbered 512.

The Committee resolved to form themselves into sub-committees to collect funds, foodstuffs and to arrange concerts and the like to raise funds in aid of relief fund. An examination of figures of unemployed Indians revealed many distressing cases. People were on the verge of starvation, and many were not able to obtain work for a period extending 18 months to 2 years.

It was decided in view of the pressing situation to appeal to employers of Indian labour to employ as many men as they possibly could. It was further decided to appeal for funds and to enlist the aid of the *Natal Witness* to permit the publication of a subscription list in its columns.

The Committee authorised to collect funds will be grateful to receive subscriptions in aid of a cause which should touch the hearts of all. The full list of members of the Relief Committee is as follows:—

Messrs. C. Nalliah, R. B. Maharaj, R. N. Moodley, A. J. Choonoo, F. Gareeb, D. Anthony, R. P. Naidoo, Noormahomed Kunder, S. R. Naidoo, P. K. Govender, E. G. David, R. Manickam, Haosen Mahomed, Amjed Ebrahim, T. Ramaklowan, R. O. Pillay, Sulaiman Rawat, S. Muthray, K. J. Moodly, Umar Singh, Gabriel Zachariah, M. D. Pillay, D. N. Bhoola, R. Doekran, O. Hardow Singh, P. B. Singh and G. R. Singh.

Friends In Need

Under the chairmanship of Mr. A. Fenner Brockway, the Independent Labour Party, the Gandhi Society and the Indian Congress League gave a frugal fruit lunch in honour of Mr. Gandhi's birthday recently in London. Replying to Mr. Brockway's speech, Mr. Gandhi said:

Ever since I have come to London I have experienced nothing but friendliness and genuine affection. I have been making new friends from day to day. But you, sir, have reminded me that you have been a friend in need, and friends in need are really friends in deed. When it appeared that India, or rather Congressmen, might be abandoned by nearly everybody on earth you stood by the Congress firmly and accepted the Congress position as your own. You have to-day renewed your faith in the Congress programme thereby you have lightened my labours.

It would be like carrying coal to Newcastle to deliver to you the message for which I have been sent here as the Congress representative. You know all about the merits of the Congress case and I am convinced that the Congress case is quite safe in your hands and you have by today's action set the seal upon the friendship, through the Congress, of the dumb and dumb-minded millions of India's villages.

I am imagined that you have attended a lunch. My sympathies are wholly with you. I am accustomed to English lunches not through the taste but through the eyes, and when I saw this froit-laden table, I realised what a sacrifice it was for you to what is an apology for a luncheon. I hope that the spirit of sacrifice will forbear until tea-time comes and you provide yourselves with any little delicacies that English hotels and restaurants provide for you. But behind this apparent joke, there is also a seriousness. I know that you have sacrificed something. Some of you have sacrificed much for advocating the cause of India's independence—understanding the word "independence" in its full English sense. But it may be that you will be called upon, if you continue your advocacy of India's cause, to make much larger sacrifices. I entertained no illusions in my mind when I undertook to come here. You heard me say on the first day of my entry into London that one of the most potent causes of my having come to London was to fulfil a word of honour that I had given to an honourable Englishman and in pursuance of that word, without thinking what the result is likely to be, I am endeavouring to the utmost of my ability, to show to every Englishman and Englishwoman I meet that what the Congress stands for is what is deserved by India, and furthermore, I am endeavouring to show that the Congress is in earnest and I am here to vindicate the honour of the Congress, the honour of India by asking for everything that is included in the Congress Mandate. I should have no liberty to diminish anything from the Congress claim, save to the extent that is permissible in that Mandate and that being so, I feel the more I stay here that the task is difficult—almost superhuman. There is so much ignorance of the conditions that prevail in India. There is so much ignorance of true history. As a Quaker young friend reminded me when I was about to come here, that I was no one coming here so long as from childhood you were brought up, not on truthful real history, but upon false history and I see that truth uttered by that Quaker friend exemplified as I come into contact with Englishmen and Englishwomen.

It is terrible difficult, almost impossible, for them to realise that at least so far as Indians are concerned,

they believe that the sum total of the activities of British administration in India has been harmful rather than beneficial to the nation. It is no use pointing out the benefit that India might have received from the British connection. It is of vital importance to sum up the pros and cons and find out how India has fared.

I have placed two infallible tests: Is it or is it not a fact that India to-day is the poorest country in the world, having millions of people remaining idle for six months of the year?

Is it or is it not a fact that India has been rendered emaciated not merely through compulsory disarmament but also through being denied so many opportunities that members of a free nation are always entitled to?

If you find upon investigation that in these two cases England has failed, I do not say hopelessly, but to a very large extent, is it not time that England revised her policy?

As a friend said, and as the late Lokmanya 'Tilak' said repeatedly from thousands of platforms: 'Freedom and independence were India's birthright.' It is not necessary for me to prove that British rule has been in the end British mis-rule. It is only enough for me to state that misrule or good rule, that India is entitled to her independence immediately there is a demand made for it on behalf of her voiceless millions.

It is no answer to be told that there are some in India who are afraid of the words "freedom" and "independence." There are some of us, and I admit there are some of us—who are afraid of talking about the freedom of India if the British protection—so-called—is withdrawn from India. But I assure you that the starving millions and those who have become politically conscious entertain no such fear and they are ready to pay the price for the sake of freedom. There are, however, well-marked limitations so long as the Congress retains her present workers and her faith in her present policy. We do not want the freedom of India, if it is to be bought at the sacrifice of the lives of others—if it is to be by spilling the blood of the rulers. But if any sacrifice can be made by the nation, by ourselves, to win that freedom, then you will find that we will not hesitate to give a Ganges full of blood to flow in India in order to vindicate the freedom that has been so long delayed, and I know, as you, Sir, reminded me, that I was not a stranger to your mind, but that I was a comrade. I know that I have this absolute assurance that so far as you are concerned and those whom you represent are concerned, you would always stand by us and prove once more to India that you are friends in need and therefore friends in deed.

I thank you once more for the great reception you have given me, I know that it is not an honour done to me. You have done that honour to the principles which I hope are as dear to me as to you—if possible, dearer—and I hope with your prayers and your assistance I shall never deny the principles that I to-day proclaim.

Natal Indian Congress

Programme Of Meetings

The following programme for meetings to be held throughout Natal is arranged by the Natal Indian Congress. The officials of the Congress will attend each of these meetings and speak on the topics: (1) Republication (2) Round Table Conference.

Saturday: Met-Durban Town Hall.

Sunday: Sand Verbena, Tongaat and Hlangeni.

Gandhi

BY HAROLD LASKI

From any angle Mahatma Gandhi is one of the supreme personal forces of the modern world. No living man has, either by precept or example, influenced so vast a number of people in so direct or so profound a way.

He embodies in himself all the passionate nationalism of his fellow-countrymen. They feel for him an affection and a reverence to which no other person can pretend.

His position of command is not wholly the outcome of his personality. He came in his own hour. The environment was ripe for a great move forward in Indian nationalism.

The soil had been well-watered. The war, Amritsar, the turmoil of the new epoch—all intensified the harvesting. Mr. Gandhi is only the culmination of a long series of remarkable figures who have awakened India to self-consciousness.

Noble Work

But no one has done that work so remarkably as he, his asceticism, his directness, his power to disregard consequences have all combined to give him a place apart.

The nobility of his work in South Africa had already shown, over thirty years ago, his persistence, his selflessness, his devotion to the principle by which he is moved.

The history of India in the last fifteen years is largely his history. He has provided the basis upon which the development has taken place.

And he has certainly captured the imagination of the world. India, for Europe and America, has been a cockpit in which Mr. Gandhi has contended with the British Empire and won the victory.

Sacrifices

Force has given away before the power of non-resistance. National freedom has triumphed over foreign domination.

Let us apart, I doubt whether any post-war leader has aroused so wide or so profound an interest.

No one can seriously doubt his sincerity. The zeal with which he cares for his people is beyond discussion. He has a power of self-sacrifice, an ability to give himself, which are beyond praise.

No one anyone fail to see how completely he has identified himself with the movement he embodies. All his life has been built about it.

He has sacrificed to it health, domestic peace, comfort, riches. There is in the simple sangha beauty such as modern France of Aesop the most moving figure of the middle ages.

Not that Mr. Gandhi is a simple man. The Indian, I think, tends to form a picture of him as a frail and white-faced figure to whom nothing matters but the passion of the idea.

Subtlety

That is I believe less complex than the facts warrant Mr. Gandhi is an extraordinarily subtle negotiator. He has a power of refined distinction, an elasticity in discussion, a habit of paradoxical justification, which are notable.

He preaches the evil of Western civilization from a Rolls-Royce car. He lauds the glories (which are largely non-existent) of ancient Indian medicine; but he takes to Western surgery when he is attacked by appendicitis. He preaches a gospel of non-resistance which applies only when it does apply; and his demonstration of prayer and fasting for the

failure is more impressive to himself than it is to the outsider.

He has a power of self-conviction which is certainly moving, but also ominous for it means that he is less moved by reason than he is by private revelation. The India he seeks to call into being never can be on sea or land. No emotion for ancient handicrafts will stem the tide of the machine age. How far is he aware of the degree to which the support he has won for instance from the Bombay mill-owners is the result of their desire to be protected against the invasion of their market by British goods. How far does he really believe that the gospel of self-control provides any real solution of the problem of India's excessive birth rate? He has of course the power that comes to any man of noble character who keeps his eye steadfastly upon the goal, and is not deflected from his path by any outward circumstances. There is in him the strength Luther displayed at the Diet of Worms. Thus he can do and not otherwise.

And he has seen the immense moral advantage of the offensive in political conflict. Ever since the war Great Britain has been fighting a losing battle in India because the impassable forces were solidly against her.

False Picture

Mr. Gandhi appealed to Indian self-respect. He made his own people the plaintiff in the contest; and once a people is plaintiff in its own cause no amount of force from a foreign ruler can prevail against it.

English die-hardens like to picture Mr. Gandhi as an irresponsible agitator whose power has come from British weakness. That is, of course, nonsense.

He did not create the Nationalist movement, he merely expressed its impulse in a peculiarly superb way. He is not in the least irresponsible.

Mr. Gandhi has been mistaken; he has been shrouded at times almost to the point of blindness; he has that egotistic self-reliance which is the inevitable accompaniment of unselfish sainthood.

The Saint is also a tactician of the first order. That is not unnatural since there is a power of organization essential to one kind of sainthood.

Mr. Gandhi has won his place in the history of the world and it will be a great place. He has known how to discipline a nation against a foreign ruler and so bring it to full consciousness of its nationhood. This, I think, has been the easiest part of his task.

The real test of his powers is going to come when the new India is at work. Will he be able to blind Hindu and Muslim into a united outlook? Can he break down the tragic barrier of caste?

Above all, when and as that inevitable industrial revolution develops in India, will he throw the weight of his influence on the side of the toiling masses against employers as harsh as any in the world?

And having won political freedom for India, what is he going to do for social freedom?

Big Business

With great respect, I submit to Mr. Gandhi that talk of the spinning wheel will not help India here. The great industry has arrived in India and it has to be either master or servant of the common man.

So far, Mr. Gandhi has not chosen his path. Will he use his unequalled authority for the service of the common man? Will Indian big business continue its support to him in that event?

It is not easy to answer these questions.

Luther was a great man until Protestant order was threatened. Cromwell fought magnificently against Charles, but he showed little sympathy with the poor democracy.

Natal Indian Congress

ANNUAL GENERAL MEETING

The annual general meeting of the Natal Indian Congress will be held at the Royal Picture Palace, Victoria Street, Durban, on Sunday the 29th day of November, 1931 at 2-30 p.m.

AGENDA:

1. Minutes
2. Secretaries' Report.
3. Financial Statement.
4. Election of Office Bearers.
5. Any other matter competent to be discussed at the meeting.
6. General.

SORABJEE RUSTOMJEE,

President.

A. I. KAJEE } *Joint Hon*
P. R. PATHER } *Secretaries.*

N.B. Only those members who have paid their subscriptions for the current year will be allowed to participate and vote at the meeting.

Members of the Indian community are asked to enrol themselves as members of the Congress. Members may be enrolled either at the offices of Messrs. Pather & Co., Little Grey Street, Durban, or at the offices of the Congress, 175 Grey Street, Durban.

Indian Child Welfare Society Centre

150, BROOK STREET, DURBAN

Open daily, Monday to Saturday, 8-30 a.m. to 11 a.m. Infants, young children, nursing and expectant mothers.

Lady doctors give free attendance.

Tuesday morning 8-30 o'clock. Friday afternoon 3 o'clock.

ઈન્ડિયન ઓપિનિયન.

પુસ્તક ૨૬ થું.

ફીનીક્ષ, શુક્રવાર, તારીખ ૨૭ નવેમ્બર ૧૯૩૧

અંક ૪૭

નોંધ અને સમાચાર

રીપેરીએશન

૧૯૨૭ માં કેપિટલ એક્સિમેન્ટ થયા ત્યાર એસીટીડ કોમ્પા-
એશન સ્ટ્રીમનો લાભ જો મેટા પ્રમાણમાં લેવામાં આવ્યો હોય
તો તે ચાલુ માસમાં લેવાયો છે. કુલે ૬૫૦ લીટીઓ આ
દેશ છોડી જવાને ઉમેદવાર થયા છે જેમાંથી ૧૨૦ નવેમ્બર
તા. ૨૧ થીએ પડીવલામાં ઉપરશે અને ૪૦૦ મેટા અને
૨૦૦ ટોનમાં મળી કુલ ૬૩૦ નવેમ્બર તા. ૨૮ થીએ ઉપર-
નારી સ્ટીમર અમરુતગીમાં ગદાસ રવાના થશે. બાકીનાને
બીજી સ્ટીમરની શદ સેવી પડશે. વર્ષમાં એવી ત્રણ કે ચાર
સ્ટીમરો જાય છે. આ પછી જનારા લીટીઓ મોટે ભાગે
ખાણી અને યુગર એસ્ટેટોપરના મળીને છે. અને ગેઝરીના
કારણે તેઓને આ પગલું લેવું પડેલું છે.

૧૯૩૦-૩૧ ના આંકડા

૧૯૩૦-૩૧ ના રીપેરીએટ સર્વેયા લીટીઓના આંકડા નીચે
આપીએ છીએ તે પરથી આ વર્ષમાં કેટલો વધારો થયો છે
સહેજે જોઈ શકાશે:

	૧૯૩૦	
માર્ચ	૨૯૫	
જુન	૨૦૫	
સપ્ટેમ્બર	૨૩૩	
	કુલ ૬૩૩	
	૧૯૩૧	
ફેબ્રુઆરી	૧૯૪	
મે	૨૨૦	
ઓગસ્ટ	૩૪૫	
નવેમ્બર	૭૫૦	
	કુલ ૧,૫૦૯	

સરકારી રીજના મુજબ ૧૬ વર્ષની ઉપરના લીટીઓને આ
દેશ છોડી જવા માટે પા. ૨૦ ની બહીસ આપવામાં આવે છે.

કેપિટલ કોમ્પાઈસમાં એવી ખપરો આવેલી છે કે લીટીઓ
આટલી મોટી અંખ્યામાં જવા લાગ્યા છે તેનું મુખ્ય કારણ
એ છે કે અજાણ લીટીઓમાં એવી અથવા કેલાવવામાં આવી
રહી છે કે તે તેઓ હમણાં આ દેશ છોડી નહિ જશે તો
આણુ વર્ષની આખરી પછી તેઓને તક નહિ મળે કેમકે
રીપેરીએશનની રીજના બંધ થશે અને બહીસ આપવામાં
નહિ આવે. વળી બીજી અથવા એવી પણ ફેલાવવામાં આવે
છે કે જે લીટીઓ હમણાં પોતાને દેશ આજ્યા નહિ જાય તો

અવિન્યમાં તેઓની સ્થિતિ આ દેશમાં એવી અસહ્ય કરી દેવા
માં આવશે કે તેઓને શાંતિથી રહેવું અશક્ય થઈ પડશે.

આવી અથવાઓ કાણુ ફેલાવી રહ્યાં છે એ કહેવું મુશ્કેલ છે.
સરકારને તેમાં પોતાનો કાચ હોવાનો ધન્યર કસવડું સહેલું
છે. અને અમને તેના ઉપર દાય મુકવાને સમજા આપાર પણ
નથી. છતાં અરવાઓ છે એ વાત તો ખરીજ છે અને
કેપિટલના અમલદારો એ અથવાઓ દુર કરવાને ધડતાં પગલાં લઈ
રહ્યા છે એ વાતખીત છે.

શાહીના જલસો

મી. એ. આમ. કાછના દુખતર કાલીખાખીખીની મી. મદમદ
કાયાહીમ "પરમાણીયાના ફરજદ બાબ કાયાહીમની સાથે મયા
સ્ટીવારના સવારે ૧૧ વાગે મુસીખીયામાં શાહી વર્મ દલી.
લોકોની મોટી કાબરી થઈ દલી અને નિકાદ પાદ મી. એ.
આમ. કાછને તેમજ તેમના પિતા મી. મુસમાઈલ મદમદ
કાછને (બાકીયામાં) જેઓ પોતાની વડા વરખાઓ પોતાની પોતાની
શાહી જોવા માત્રા તે બદલ મુજારફવાહી મુજનારા અને
પરજોલા જોશન લાયખમાં મુખ અને આપાદીને માટે અનેક
બહી દુવાઓ મુજનારા કેપિટલના અમલદારો તરફથી તેમજ
અન્ય મુદરથી તરફથી ઘણા બાપલો થયાં હતાં અને મીતો
મવામાં હતાં. પરજોલા જોશન મીતો અને મુજનારા તરફથી
અનેક સુદર અને ઉપયોગી ખતોસો મળી દલી. નિકાદના
ખણામાં દખર ઉપર લીટીઓ સમેત થયા હતા. અને મી.
કાછને તેમજ તેમના પિતા મી. મુસમાઈલ મદમદ કાછ
બાકીયાયાને મુજારફવાહી આપીએ છીએ અને પરજોલા જોશન
અનેક બહી દુવાઓ મુજનીએ છીએ.

લોડ લીલામીયરનું અવસાન

નવેમ્બર તા. ૧૩ થીએ લોડ લીલામીયરનું નવરોખીમાં
અવસાન થયું. હરદ અફિકાના ગોરા વત્નીઓમાં મીત
તરીકે અને લીટી વત્નીઓમાં સુ તરીકે તે વખાજ જણીતા
હતા. ગોરા વત્નીઓ તેને ખરા દેશબક્ત ગણતા હતા કેમકે
કેતીયા કેસોની તરીકે દવે ઓળખાતા એ મુલકને ગોરાનો
અનાવવાને ધારસખામાં તેણે જાગરી ઝુમેસ લાલ્લી દલી.
નવરોખીના ઉચાણના પ્રદેશો ગોરાએને માટે ખસ રખવાની
ચળવળમાં પણ તેણે આગેવાની લીધી હતી. જેની સાથે લીટી-
ઓના વિરોધ નાખળ નીવડ્યો હતો કેતીયાના ગોરા વત્ની-
ઓને એક કીમતી મીતની ખેટ થઈ છે.

“ઇન્ડિઅન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર, તા. ૨૦ નવેમ્બર, સન ૧૯૩૧

આવૃત્તિ કાલે (શુક્રવાર) નાટક ઇન્ડિઅન કેબિસના આશ્રય દેહા દોહિઓની માસ મીટીંગ ટાઉન હોલની મીટીંગ કરવાના ટાઉન હોલમાં મળશે. આ મીટીંગ બોલાવવાનો હેતુ કેબિસમાં પ્રજાનો વિશ્વાસ છે એવી ફરી ખાતરી કરવાનો છે કે જેથી આવૃત્તિ રાઉન્ડ ટેબલ કોન્ફરન્સ વખતે કામને લગતી બાબતો એક અગાળે રજુ કરી શકાય રાઉન્ડ ટેબલ કોન્ફરન્સ સમયે આવવાનો સંભવ છે તેવી અગાળની બાબતોની તે મીટીંગમાં ચર્ચા થશે, કે જેથી તેના સંબંધમાં કેબિસ અમુક ચોક્કસ ધોરણથી કામ લઇ શકે. કેબિસનું પ્રચાર કાર્ય નારી હમણામાં અનેક મીટીંગ વચ્ચે વચ્ચે પ્રગણ્યોમાં મળેલી છે, અને આ સતીવારની મીટીંગ પણ તેમાંની એક છે. પરંતુ તે ધણીજ મેટી થશે અને દોહિ કામને લગતી સામાન્ય બાબતોની તેમાં ચર્ચા થશે. કેપટાઉન એમાંમેન્ટથી દોહિઓની સ્થિતિ આ દેશમાં જરૂરથી સુધરી નથી. બલર ડેમોનસ્ટ્રેશન તથા તો તેઓના માથાપર જેમની નેમ્બર લટકી રહી છે અને વધારામાં દાસની મંદી અને બેકારીને પરિણામે તેઓનાં સંકટ માં વધારો થયો છે. આ કારણોને લઈને ટાઉન હોલની મીટીંગમાં અસામાન્ય મોટી દાગરી થશે એવી આશા રાખવામાં આવે છે.

સાક્રિય આફ્રિકાના દોહિઓની તવારીખમાં આ કટોકટીના પ્રસંગે આપણાં સંપર્કો બળેને બેઠકે કરવાની જરૂરને વિશેષે રીટરો બાર હાથે તેરશે એણે છે. આપણે જે દરમ્યાનની અભિવ્યક્તિ રાખીએ છીએ તે દરમ્યાને પ્રાપ્ત કરવા અશ્વત્થ છે. હાલમાં તે આપણે મોટા ભાગે દેવાને માટે તમારું રહેવું પડશે. પરંતુ જે મુખ વસ્તુની જરૂર છે તે તે જ છે કે આપણમાં પુરેપુરો સંઘ હોવો જોઈએ. અને એ બાબત કંઈ એવી તો નથીજ કે જેને વિશે આપણાં બહુ ધમ પડતો હોય. જે આપણમાં ખરી ઇચ્છા હોય. આ રાઉન્ડ ટેબલ કોન્ફરન્સના દોહિ પ્રતિનિધિઓ અહિં આવે તે વખતે જે આપણમાં કુસંધર્ષિ બાગલા પહેલા દશે તો તેઓ આપણને કશી મદદ નહિ કરી રાઉન્ડ ટેબલ નહિ પણ આપણે દાંસીને પાત્ર થઈશું. આથી કંઈ નહિ તો હાલ તુરનને માટે પણ આપણે આપણી વચ્ચેના અતલોદો ત્યજી દઈને એકજ અગાળે આપણી રજુઆતો કરવાને સમજ રહ્યું અત્યારનું છે. જેઓ કેબિસની સમામ દાલ પકડી રહ્યા છે તેઓમાં જે અવિશ્વાસ હોય કે તેઓમાં કંઈ પણ અસંતોષ હોય તો તેઓની જગ્યાએ બીજા જેઓમાં પૂર્ણ વિશ્વાસ હોય તેઓને ચુંટી શકાય છે. પરંતુ તે સંધિ અને મરાઈનો રસ્તો લેવાને બદલે જે આપણે અગાળે યદ્ય જવાનાં અને સ્વાધી હેતુઓ સાધવાની આસાએ ન્દાનાં ન્દાનાં મંડળો દર્શાવવાનો માર્ગ લઈશું તો આપણે હાથેજ આપણી હાથે મેદીશું અને આપણી પ્રમાણમાં એક ન્દાની પ્રેમ દુઃક સમયમાં એક સ્વમાનપ્રદ કામ નરીકે નાણુદ થઈ જશે. આ એતવણી અમારા બાહ્યોને અને આપણે છીએ અને જે લાવથી તે આપવામાં આવી છે તેજ લાવથી તેઓ.

સ્વિકારશે એવી હિમેદ રાખીએ છીએ એક વખત નજીકના અવિશ્વાસ એવો આવી જાગશે—જે અગાળે આવી પુણેનો નહિ હોય તો—કે વધારે આ દેશમાં આપણાં વાળની દોકોને માટે બદારની બદારની આશા રાખ્યા સિવાય આપણે આપણાં બજારે હુઝવું પડશે. પરંતુ તેને માટે સંધિ પ્રથમ પગથીજ જોઈ છે કે આપણાં સંઘ હોવો જોઈએ. આથી અને આશા રાખીએ છીએ કે સતીવારની ટાઉન હોલની મીટીંગમાં કામના દરેક વર્ગના બાહ્યો દાગરી આપશે અને એક પણ બેસુરો અવાજ કાઢ્યા સિવાય તેના કામમાં સંપુર્ણ રીતે સામેલ થશે.

દોહિનું લાવિ તાજવામાં તોળાઈ રહ્યું છે. ગયા અઢવાડીયાની આખરીના અતેના દહનિકે હાપાઓમાં હોઈદત્ત બાવિ પ્રસિદ્ધ થયેલા અગરો જે બરોસાખત હોય તો નિરાશ કરનારા છે. લઘુમતિ પ્રજાનો હકો નહિ આવી શકવાથી વડા પ્રધાન મી. મેકડોનલ્ડે લઘુમતિ કમીટીના મેમ્બરોને તેના હકો વડા પ્રધાનને લાવવાની સુચના પર સહી કરવાનું અને વડા પ્રધાનને ચુકાદો સ્વિકારવાની પ્રતિજ્ઞા કરવાનું રહ્યું છે. કેટલાક ટેલીગ્રાફોએ એ સ્વિકાર્યું હોવા છતાં તેમાં સૈ એકમત થવાની આશા બાકી રખાય છે અને જે એ સુચના નહિ પાળવામાં આવે તો ખાંડીક સરકાર પોતે એ સવાલનું સમાધાન લાવશે અને બંધારણ વડી કાઢશે.

મી. મેકડોનલ્ડની નીતી દરોડનરોં નિવેદન પર અર્થ કરવાને કેળાનિકની મીટીંગ મોડે સુધી મળા હતી અને દોહિના બાવિને માટે અત્યંત અગત્યનું હોય તે નિવેદનની અતુરતાથી રાહ બેવાય છે.

દરમ્યાનમાં ગાંધીજીએ ‘ન્યુસ હેલીફ્સ’ને જણાવ્યું છે કે વડા પ્રધાનને દોહિનુસ્તીમ પ્રથમ પર પંચાયત કરવાની સુચના પર પોતે સહી કરવાના નથી આ નેથી રાઉન્ડ ટેબલ કોન્ફરન્સની નિષ્ફળતાને વિશે તમામ બાબતો સાચ છે. ગાંધીજીએ જણાવ્યું કે તેમને ખુદ મી. મેકડોનલ્ડની સામે રીત વાંધો નથી પણ મી. મેકડોનલ્ડને પંચાયત કરવાનું કહેવું એ ખાંડીક સરકારને કહેવા બદલાર છે અને તેને માટે મદાસબાએ તેમને સત્તા આપેલી નથી. વળી તેમણે જણાવ્યું કે સરકાર તો તુરત સરકાર અને નાણાને લગતી બાબતોમાં સેટો કરવા ખંડી પડશે અને જે બાબતોમાં સેટો થઈ શકે તેવું છેજ નહિ. એટલું છતાં ગાંધીજીએ જણાવ્યું કે તેઓ પોતે સહી નહિ કરે તેનો અર્થ એ નથી થતો કે મી. મેકડોનલ્ડ પંચાયત નહિ કરી શકે. “જેવટની ઘડીએ પણ કોન્ફરન્સને બચાવી લેવાનો પ્રયત્ન કરવામાં તે ખતો નહિ પડે. જે આપણે ખાંડી હાથે પાછા ફરવું પડશે તો દોહિતાને માટે તેવું પરિણામ મૈયાનીય થશે.” એ ગુજબ ગાંધીજીએ મી. લેન્સડરી અને જનરલ રમટલની સુલાકાનો લીધેલી છે અને હોર્ડ અર્વિન સાથે પણ વાતો કરી છે. જે રાઉન્ડ ટેબલ કોન્ફરન્સનું કામ નિષ્ફળ જશે તો ઇચ્છા કે તેમજ દોહિને માટે પુરી દશા બેસશે. ક્રિસ્ટાઈને તેના રાજ નીતીગાંધી ગંબીર જીલને માટે અશાંતિ સંઘવી પડશે અને દોહિતાનમાં ૧૯૩૦ ના કાળા દેવનું પુનરાવર્તન થશે અને તે અતિશય સ્વરૂપમાં દેખાવ દેશે અને દોહિતાન પોતાનો ક્રોધ હોઈ સિદ્ધ નહિ કરે ત્યાં સુધી તેઓ અંત આવશે નહિ.

નવેમ્બર તા. ૧૭ મીના સંદેશાએ પરથી જણાય છે કે સ્થિતિ સુધારવાના અંતિમ પ્રયત્નો ચાલી રહ્યા છે. અગત્યની મીટિંગ્સ બળી રહી છે અને અત્યંત ખર્ચાળી વાતચીતો થઈ રહી છે. સંદેશો વધુમાં જણાવે છે કે ગાંધીજીએ એક લાવણ્યમાં જણાવ્યું છે કે "લડકર અને પરદેશ ખાતાનો કાલુ હિંદુસ્તાનના હાથમાં હોવો જોઈએ અને તેમાં સંસ્થાનો સાથેની મસલતોનો પણ સમાવેશ થવો જોઈએ કે જ્યાં જો સંસ્થાના હિંદીઓને સંપૂર્ણ સ્વમાનથી રહેવા નહિ કે તે અમારાથી તેમની સાથે મસલત ચલાવી શકાય."

આપણે આરા રાખીશું કે આ અંતિમ પ્રયાસો સફળ થશે અને હિંદ અને ઉગ્રાંડ વચ્ચે ફરી એકવાર સુલેહ અને સારિ સ્થપાશે.

આફ્રિકાના હિંદીઓની જવાબદારી

(અખબાર: પ્રોવેન્સર કસ્ટો)

[અમારી ખાસ વિનંતિથી પ્રોવેન્સર કસ્ટોએ એક સંદેશો ચોક્કસી અમને આજારી કરી છે. તેનું કાવત્તર અમે નીચે આપણે છીએ અને આજારી રાખીએ છીએ કે 'ઇન્ડિયન એપિનિયન' ના વાચકોને તે માત્ર રસીક થઈ પડશે એવું જ નહિ પણ કાવત્તરથી પણ થઈ પડશે—અ]

"હું અમારે પૂર્વ આફ્રિકામાં ફરતો હતો ત્યારે જ્યાં જતો હતો હિંદુસ્તાનમાં જુએ જોવું બાગવું હતું. અહિં એથી કાલ જુએ છે. કરમનતા થજા બાજોમાં ફરતાં મને બાગવું કે હું પુરોષીયન કહેરમાં છું. હિંદીઓને પશ્ચિમના પ્રજાજી આમજ પશ્ચિમી જાતની ભોજીની વચ્ચે રહીને કામ કરવાનું છે. અને તેઓએ પુરતો સંખ્યામાં તેઓની રહેણી કરણી જેવી રાખવી જોઈએ કે જ્યાં જો ભોજીમાં તેઓને માટે માનની કામજી ઉત્પન થાય. આજું નહિ જતે ત્યાં સુધી આ ફેરમાં આપણી જમનો ફરજને સુધારશે નહિ. આપણામાંના પશ્ચાતોમાં પોતાની આમીઓનું કામ કરાવવાની અને જો આમીઓ દર કરવાની ઇચ્છા ઉત્પન કરાવવાની જરૂર છે. સાદું જીવન માણવું એ પ્રજાસનીય થજ છે પરંતુ જો સાદું જીવન રવજ, સુખડ અને આપણાર હોવું જોઈએ અને તેને માટે જો તીવ છવ્વા હોય તો કંઈ વધારે પડતું ઇન્ટ વેકનું પડતું નથી. જેઓની જાણે સાથેની નથી તેઓને અજોગાસાર પોતાનાથી મનવું કરવું રહ્યું. પરંતુ સામનસંપત્તિ ભોજી વધારે સારી મકાનો અને વધારે રવજ અગાઓમાં રહી શકે. આપણે હિંદીઓ પ્રજાજી પશ્ચિમ દિશાએ ઉતરી પડ્યા જાણે અને તેમાંથી નીજીવાને અધામ પ્રમાન કરવો પડશે. જીવનની આપી દ્રષ્ટિ બાજી નાખવી પડશે અને તેમ કરવાને ડલ વિચાર અને વર્તનની જરૂર છે. આપણે અંકુશિત વિચારો કાઢી નાખવા જોઈએ અને આપણી જાણે વરદ માનની નજરે જોવું જોઈએ."

આ મધાને સારૂ વખત જોઈએ. પરંતુ વખત એકલોજ કંઈ નહિ કરી શકે. અંજો અને પુરોષોએ આ ફેરશે પોતાનામાંથી કરવા પડશે અને ઉત્તર સેરોએ જતે કે મધો ભોજાડી તેમ કરવાને તેઓને સમજવરા જોઈએ. હિંદુસ્તાન માં અજાવેજ વધારે પડતી બીડ છે અને આ ફેરમાંથી રેજ નહિ મેજવી શકવાના હરજીથી પાજા ફરવા અથવા પાજા પાજાવામાં આપતા ભોજીને સાથે કામ કાંઈ પાડી શકાય તેમ

નથી. સુખાએ હોજીઓએ જીવકાળમાં પૂર્વ અને દક્ષિણ આફ્રિકામાં પોતાના સંસ્થાનો રખાયા છે. પરંતુ હિંદીઓની જાતી કંઈ આ સુધી તેને નિભાવવા અને વધારવા જોઈએ. આ ત્યારે જાતી કંઈ જમારે હિંદી ભોજાર અને ભોજીઓને માત્ર પ્રાચીનજ નહિ પણ માધ્યમિક શિક્ષણ આપવામાં આપણે અને આપણ સમજાની રહેણીને સુધારવામાં આપણે. જો તે અખતસર કરવામાં નહિ આવે તો હિંદીઓ પોતાનો કામને સુખાથી જોસશે. રવરાગની અજવજવી હિંદુસ્તાનને કુનીયાના અજ રાજીમાં નજીકના ભવિષ્યમાં વધારે સારો ફરજને જરૂર મજરીજ અને તેમ જોવ છે કે આ ફેરના રાજકારમાં હિંદીઓને વધારે શાક થશે. પરંતુ તેને માટે તેઓને કામકામ મેજવવી જોઈએ. જો વિજા વરદ પ્રમતિ અજાવ થીમી જણાય છે અને તે પાર પડે તે પહેલાં હિંદી સમાજ જુસાઈ જવાનો થજો કામ જોવામાં આવે છે.

"આ સર્ગજ સુધારાનું અખલનું કાપી નવરાઈ સેરા કરનારોઓથી સંતોષકારક રીતે જવું અશક્ય છે. આજો અખત કામ કરનારા ઉત્તરોથી પ્રજાનો પ્રેમ સંપાદન કરી કાનારા સેવકો હોવા જોઈએ કે જેઓએ મોવર ફરતે જોનો અને પુરોષના કાનની અંજર સુધારાની જરૂરને વિશે મેજવા કરવી જોઈએ. આજાર હિંદીઓએ જરૂરી નાજામજા કરવી જોઈએ અને ઉત્તરોથી સેરોએ સ્વાયં કામની વર્તિથી સેવા કરવાને મકાર પડતું જોઈએ. મોડું પ્રજાજી જવું અખ છે અને આવી કંઈક પણ ચોજના મેજાસર અખલમાં મુજાશે જોવી હું આજાર રાખું છું."

યરોડામાંથી માંધીજીનાં પ્રવચનો

અપરિશદ

અપરિશદ અસ્તેમને લગતું ગણાય, જો મુજમાં મોરજ નથી તે અનાવરમક એકજું કરવાથી મેરીના માજ જોવું થઈ જાય છે. પરિશદ એટલે સંચય અથવા એકજું કરવું. અજ-રોષક, અદિસક પરિશદ ન કરી શકે. પરમાત્મા પરિશદ કરતો નથી; તેને 'જોઈતી' વરત તે રેજની રેજ પેલા કરે છે. એટલે જો આપણે તેની ઉપર વિચાર રાખીએ તો સમજાએ કે આપણને જોઈતી વરત તે રેજની રેજ આપે છે. આપણે જોજિમાનો, કકતોનો આ અખત છે. રેજના પુરતુંજ રેજ પેલા કરવાના છજા વિચારને આપણે અજાતી નથી, અજવા અજવા છતાં માજતા નથી. તેથી અજતમાં વિચરતા ને તેથી મતં દુખો અજાતીએ છીએ. વનારમને આ તેને ન જોઈતી વરતોએ કરી હોય છે, રખડી અખ છે, અખડી અખ છે; અપણે તેને અખાને કરેડા રવડે છે, જુએ મરે છે, ટાંડે કરે છે. સજુ પોતાને જોઈતોજ સંચક કરે તો કોણને તંગી ન આવે ને સજુને સંતોષ રહે. અજ તેમને તંગી અજાવ છે. કોરકપતિ અખતપતિ થવા થયે છે, તેથી તેને સંતોષ નથી રહેતો; કંગાજ કોરકપતિ થવા છવ્વા છે. કંગાજને પેટપુરતુંજ અજવાથી સંતોષ પેલા થયો જોવામાં નથી આવતો. પણ કંગાજને પેટ પુરતું મજવાને અખતાર છે, અને સમાજને તેને તેટલું મેજવતો કરવાનો ખર્ચો જો તેથી તેના અને પોતાના સંતોષને આવર મજાગો પહેલ કરવી પડે. તે ચોસામે અખત પરિશદ હોય તો કંગાજને પોતાપુરતું અજેજ થજી રહે, તે અને પણ અખતો પાક છીએ. આજો

આભવિષ્ઠ અપરિમદ તો મનથી અને કર્મથી જે દિગંબર છે તેનોજ હોય. એટલે કે તે પક્ષીની જેમ થર વિનાનો, વજન વિનાનો અને જન વિનાનો વિચરશે. આજ તો તેને રોજ જોઈએ તે સમયના આપી રહેશે પણ આ અવધૂત સ્થિતિને તો કાષ્ઠકબ્દ પહોંચી શકે. આપણે સામાન્ય કોટીના સલામતી, શુદ્ધાસુ બદલાને આનંદમાં રાખીને જેમ અને તેમ નિશ્ચ આપણે પરિમદ તપાસીએ ને જોઈએ કરતા બધુંએ, ખરા સુધારાનું, ખરી સજ્જતાનું બધુંએ પરિમદનો વખાસે નથી, પણ તેનો વિચાર ને ધ્યાનપૂર્વક થટાડે છે. જેમ જેમ પરિમદ જોઈએ કરીએ તેમ તેમ ખર્ચ સુખ તે ખરા સંતોષ વધે છે, સેવાક્રિયા વધે છે. આમ વિચારતાં ને વર્તતાં આપણે જોઈએ કે આપણે આશ્ચર્યમાં મણી સમૃદ્ધ જીવો કરીએ છીએ કે જેની આવશ્યકતા સદા નહિ કરી શકીએ; અને જેવા અનાવશ્યક પરિમદથી પાડોસીને ઝોરી કરવાની લાલચમાં ફસાવીએ છીએ અવશ્યકથી મનુષ્ય પોતાની કાલ્પના થટાડી શકે છે; ને જેમ થટાડતો જમ છે તેમ તે સુખી, જ્ઞાનત ને બધી રીતે આરોગ્યવાન થાય છે. કેવળ સંલગ્ન, આત્માની દ્રષ્ટિએ વિચારતાં કરીર પણ પરિમદ છે. જોગેશ્વરથી આપણે કરીરનું આવશ્યક ધણું કર્યું છે ને તેને ટકાવી રાખીએ છીએ. જોગેશ્વર અત્યંત ધીવ્ર થાય તો કરીરની કાલ્પના થટે, એટલે મનુષ્યને નવું કરીર પારખી કરવાપણું ન રહે. આત્મા અવશ્યક હોય કરીરથી પાંચરામાં કેમ પુરાય? એ પાંચરાને ટકાવવા સારુ જનથી કેમ કરે, ખીજને કેમ રહે? આમ વિચાર કરતાં આપણે આભવિષ્ઠ ત્યાગને પહોંચીએ છીએ, અને કરીર એ આ જગી તેનો ઉપયોગ કેવળ સેવાને ખર્ચ કરતાં જીવ્યાંએ છીએ, તે એટલે જગી કે તેનો ખર્ચ જોરાક જ સેવા થઈ પડે છે. તે ખામ છે, પાંચ છે, સુખ છે, ભૂલ છે, જાણ છે, ઉધે છે, તે બધું સેવાનેજ ખર્ચ. આમથી ઉત્પન્ન થતું સુખ ખર્ચ સુખ છે, ને આમ કરતો મનુષ્ય છેવટે સમતી ઝાળી કરશે આ દ્રષ્ટિએ આપણે શું આપણે પરિમદ વિચારી બધુંએ.

આટલું પાદ રાખવા યોગ્ય છે કે જેમ વરતુને તેમ વિચારતો પણ અપરિમદ હોવો જાણ્યો. ને મનુષ્ય પોતાના મગજમાં નિર્મલક ગાન બરી યુગે છે તે પરિમદી છે. જે વિચાર આપણને મનથી વિમુક્ત રાખે અથવા કષ્ટર પ્રતિ ન બધ જતા હોય તે પણ પરિમદમાં ખર્ચ, અને તેથી સાબળ છે. આવી આખવા જમવાને તેરમા અપ્યાવમાં રાગની આપી છે તે આ પ્રકારે વિચારી જવી થટે છે. અમાનિત્વ જાણીને ગણાવીને કહી શકું કે તેની જાહરતું જે બધું તે અજ્ઞાન છે. આ ખર્ચ વચન હોય,—અને જો ખર્ચ છે, તો આજે આપણે બધું ને જ્ઞાનને નામે સંધરીએ છીએ તે અજ્ઞાનજ છે, ને તેથી લાજને મરમે કાનિ થાય છે; મનજ જમ છે, છેવટે ખાલી થાય છે; અસંતોષ ફેલાય છે અને જનથી વધે છે. આમથી જોઈ મંદતાને તો નાંદજ થટાવે. પ્રત્યેક ક્ષણ પ્રવૃત્તિ-મય હોવી જોઈએ. પણ તે ક્રવૃત્તિ સારિતક હોય, સમ તરફ લાગ જનારી હોય. જેણે સેવાધર્મ સ્વીકાર્યો છે તે એક કાલ પણ મંદ રહી શકે નહિ. અહીં તો સારાસારનો વિવેક સ્વીકારનારો છે, સેવાધર્મજનને જ વિવેક સદા થાય છે.

ગ્રેફિસર કરવેનું સ્વાગત

નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસની મીટીંગ

ગ્રેફિસર કરવે જેમો યોગ્ય દિવસથી આપણી વચ્ચે પધારેલ છે તેમનું સ્વાગત કરવા મહા મંગળવારની સાંજે નાટાલ ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસના આશર હેઠળ દોહીઓની એક મીટીંગ કરવામાં કવીન રીડર પર આવેલા પારસી રસમજી હોલમાં મળી હતી. હોલ હોટોથી મીટીંગના વખતની જાણ વખત થઈને જાણીકાર ભરાઈ ગયા હતા. કાબર મનારાઓમાં કોમના કરેક વર્ગો જોવામાં આવતા હતા અને જોખોએ પણ સારી સંખ્યામાં કાબરી આપી હતી.

કોંગ્રેસના પ્રમુખ મી. સોરામજી રસમજીની મહિમીતે લીધે અનિવાર્ય ગૈરહાજરીને લીધે ઉપ-પ્રમુખ મી. એ. એમ. એ. ખાતે પ્રમુખપદ લીધું હતું.

પ્રમુખનું બાધણ

પ્રમુખે મીટીંગ પુરવી મુકતાં યોગ્ય કમ્પોડ કલા બાદ સેક્રેટરી મી. પી. ખાર. પધરે પ્રમુખનું બાધણ અંગ્રેજીમાં વાંચી સંભળાવ્યું હતું જે નીચે પ્રમાણે હતું:

“આપણા બાધણોની ઉલ્લિતિ મહાન કાર્ય કરનારા હોદ્દા-સ્તાનના પ્રતિષ્ઠિત તત્ત્વજનો સત્કાર કરવા આપણે જાતે અનેક વખત જોયા થયા છીએ. આપણી વચ્ચે રાજનીતીજો, જોગવણીકારો અને સમાજસેવકો આવી મળેલા છે કે જેઓની માનસિક પ્રત્યેની સેવાઓ અનુપમ છે. આજે આપણે મહા-રાષ્ટ્રમાં એક મહામહત્વનું સ્વાગત કરવા જાતે એકજ થયા છીએ. હોદ્દા પ્રત્યેની તેમની સેવાઓ અનુપમ છે ગ્રેફિસર કરવે કે જેમને આ દેશમાં આવકાર આપવા આપણને ધણેજ આનંદ થાય છે તેઓ હોદ્દાસ્તાનમાં આ શિક્ષણની પ્રવૃત્તિમાં પહેલ કરનાર છે. પહેલ કરનાર એટલા માટે કે જાંતીક વર્ગ પુર્વે હોદ્દા વિષયજોને શિક્ષણ આપવાનો તેમને વિચાર સુચ્યો હતો અને તેમણે એક હોદ્દા વિષય આશ્રમ સ્થાપ્યું કે જેમાં સ્ત્રીઓને મેટ્રીક સુધીનું શિક્ષણ આપવામાં આવ્યું. આ સંસ્થામાંથી પાછળથી મુનમાં હોદ્દા સ્ત્રીઓને માટે એક યુનીવર્સિટી સ્થાપાઈ કે જે હોદ્દાસ્તાનમાં પહેલ પહેલીજ છે. હોદ્દાસ્તાનમાં સ્ત્રીઓને માટે યુનીવર્સિટી સ્થાપવાનું કાર્ય આમારજી મનુષ્યને રસ સહેલ ન હતું. પરંતુ ગ્રેફિસર કરવેનામાં તેને પહોંચી વળવાની દિનિત હતી અને તેમણે તે કામ પાર પાડ્યું. બાળા વખતના વહેમોની સામે લડતે ગ્રેફિસર સાહેબે બાળ-પર્વત કોષ્ટક નહિ ઉઠાવેલું કાર્ય પાર કાઢ્યું ગ્રેફિસર કરવે હોદ્દા સ્ત્રીઓનો ઉદ્ધાર યવેજ જોઈએ એવું માનનારા હતા. જે હોદ્દાસ્તાનને યુનીવાસ અન્ન રાષ્ટ્રમાં પોતાનું યોગ્ય સ્થાન લેવું હોય તો હોદ્દાસ્તાનની આ જાતીને શિક્ષણ મળવું જ જોઈએ એવો તેઓ દૃઢ મત ધરાવનારા હતા. હમણાની સ્ત્રીઓને જે નકામું શિક્ષણ આપાય છે તેમાં શિક્ષણમાં તેઓ માનતા નથી. પોતાના પાછળના જીવનમાં ઉપયોગી થઈ પડે તેવું શિક્ષણ આપવામાં તેઓ માને છે. કાલ આપવામાં આવતા શિક્ષણની વચ્ચે સ્ત્રીઓને ખોટા વિચારો ઉત્પન્ન કરાવવાની હોય છે. હોદ્દા સ્ત્રીઓની યુનીવર્સિટીમાં સ્ત્રીઓને જેવું શિક્ષણ આપવામાં આવે છે કે જેથી સ્ત્રી મહાજનને સુધરી શકે. આ યુની-

વર્તમાન પ્રારંભમાં મુદ્દીબર વિદ્યાર્થીનીઓ દ્વારા પણ પંદર વર્ષની અંદર તેની દસ્તીનું બાબતીપણું તેણે પુરુષી રીતે સિદ્ધ કરી દીધેલું છે.

હમણાના વર્ષોમાં હોદી આંદોલને રાજધારી તેમજ સામાજિક ક્ષેત્રોમાં અમલનું સ્થાન લીધેલું છે. જાંડની મોળમેળ પરિપક્વતાં સુધી પહોંચી પતિનિધિત્વ છે. મદ્રાસની ધારસભામાં ડેપુટી સ્પીકર બની છે. અને કેટલીક અંગે આવાધીય તરીકેનાં જોડાયા છે. આ દાખલાઓ પરથી સિદ્ધ થાય છે કે હોદીસ્તાનમાં બીજા કોઈ સમયકેળાં જાતિય દોષ છતાં બીજાં પધ્ધતિ સારી પ્રમાણ કરી છે. હોદી સરકાર કે જે સરકાર અને સરકારી નોકરી પર અદ્યતન અધ્યયન કરે છે તેણે બીજા કોઈ સમયકેળાં કરતાં વધુ નથી પ્રોફેસર કરવેને પોતાની સીમાની મુનીવર્સિટીને માટે સરકાર દ્વારા કમીશન મદદ નથી મળતી જેવું જણાવી આપે છે કે સરકારને બીજા કોઈ સમયકેળાં માટે કેટલી પડી છે. આને પ્રોફેસર સાહેબ સરકારી મદદ વિના પોતાની મુનીવર્સિટી ચલાવી શક્યા છે એ આપણા કેટલાક દાનવીર બાપુઓને આશા છે.

આ દેશમાં આપણી ઊંડરીઓના શિક્ષણને આપણે મંજૂર વિચાર કરી રહ્યા છીએ. અને પ્રોફેસર કરવેની દાખરી પધ્ધતિ વખતભરતી છે. અને તે જોડરીઓને માટે એક દાષ રજીસ્ટ્રી સ્થાપનાથી આ દેશમાં આપણી તપાસનાં એક નવા મુળને આરંભ થયો છે. હોદીસ્તાનની જેમ આ દેશમાં પણ આપણા કેટલાક બાપુઓમાં પહેલાં થઈ રહેલા છે. ઊંડરીઓને ઉચ્ચ શિક્ષણ આપવા સામે અમુક વિરોધ છે. કાળ ભેદક એ વિરોધ દૂર કરોજ. મારી આવી છે કે સાઉથ આફ્રિકા માં પ્રોફેસર સાહેબની દાખરી આપણી ઊંડરીઓના શિક્ષણને વિશેષ આપણામાં રસ ધરાવે કરનારી થઈ પડશે. કેપ્ટાઇન બીલીમેન્ટમાં પશ્ચિમના ધોરણે પહેલવાન બહુવચનાં આપણું છે એ ધોરણે તેજ પહેલો કક્ષા જે આપણી ઊંડરીઓને આપણે શિક્ષણ આપીશું.

પ્રોફેસર કરવેની અપધ્ધતિ માનુષ્ય પ્રવૃત્તિ સેવાઓનું માપ બની શકાય તેમ નથી. હોદીસ્તાનમાં શિક્ષણના મંદીરમાં તેમણે જે દીપક મુકે છે કે જે દીપક મુકવાનો નથી. તેમના સમસાહીનો સ્વર્ગત્ય મેળાએ તથા ભોક્ષાન્ય તીક્ષ્ણ હોદીસ્તાનની અનુપમ સભ્યતા સેવા બળવેથી છે. પ્રોફેસર કરવે જીવવધ્વીના સંજ્ઞામાં હોદીસ્તાનની અનુપમ સેવા બળવી રહ્યા છે તમારા વરણી પ્રોફેસર કરવેને દૂર જેકવાર અંતઃકરણથી આપણાં આપણું હું અને આપણાં રાષ્ટ્ર હું કે ન્યારે તેજા પાછા ફરે જારે તેઓની મુલાકાતના આનંદબલક સંભાગ્યા પોતાની સાથે લેતા જશે. મુશ્કર તેઓને બાપુ આપણને તેમનું હૃદય કાર્ય પાર પાડવાને કક્ષિત બોલો.

બીબી આપણો

પ્રોફેસર કરવેને બહાર આપનારા બીબી આપણ કરનારાઓમાં મેસર્સ એ. કાંટાદર, પંડિત રાજારામ, એ. સુબ્રહ, નાથર, ઉમર દાજી આમદ સુવેરી, બી. એમ. પટેલ અને બીમ બી નાથક દના.

બાદ પ્રમુખે પ્રોફેસર સાહેબને પુકારે કાર તેણે અર્પણ કર્યો અને એક તોરો બીમવિ નુસેન મુમ્તા જે દાંમાનીકાથી પ્રોફેસર સાહેબની સાથે આ દેશ ભેગા આવેલાં છે તેમને અને એક તોરો પંડિત રાજારામ જેઓ પંજાબથી આપે અમારો અસ્થાન મહેમાન તરીકે આપ્યા છે તેમને આપ્યો.

પ્રોફેસર કરવેનું આપણ

જાર બાદ પ્રોફેસર કરવે આપણ કરવા હમા યતા તેમને તાજાંબોના ચેલ્સી વધારી લેવામાં આવ્યા. તેમણે અગ્રિજ માં કરેલાં આપણને સાર નીચે પ્રમાણે છે.

તેમણે રાજાવતમાં બહુવિધ કે આપણ કરનારાઓએ મારે વિશેષ વર્ણ કર્યું છે જે પ્રમાણતર કર્યું દોન તો તો હીક દત્ત પરંતુ તેઓએ મહેલ અતિથ્યોક્તિ કરેલી છે. હું મુખ્ય છે કે જેટલા મારા વખાણ તેઓએ કર્યા છે તેવા હું અરેબર હોઈ પરંતુ હું સમજું છું કે જે માન તોળે અને આપણ છે તે મને નહિ પણ જે કાર્યનું હું પ્રતિનિધિતર ધરાવી રહ્યો છું તેને આપણ છે.

આ દેશમાં વસવાટ કરી રહેલા મારા દેશવાસીઓને મળતાના આ પ્રસંગથી મને ખબર આનંદ થયો છે. મારી દુનીયાની મુલાકાતમાં મને મળ્યો કાં મેં જોયું કે હોદીસ્તાનથી આપણા બાપુઓએ શાંતિથી રજાવેલાં છે. પુર્વ આફ્રિકામાં મેં જોયું કે લાંબા હોદીસ્તાનથી હોદીસ્તાનની સાથે નજીકનો સંબંધ ધરાવી શકે છે અને તેઓની રહેણી કરણી હોદી છે આ દેશ માં તમે અનુભવીથી થઈ દુર પડેલા છે તેથી માનુષ્યની સાથે નિહટ સંજ્ઞા ધરાવી લેવા નથી જોઈતું નહિ પણ તેનાથી થઈ અંતે વિમુક્ત છે અને તમારી રહેણી કરણીમાં પણ ફરક જણાય છે હોદીસ્તાનથી પ્રચારમાં બે મહેલ મમન કરવાની પ્રથા જુના વખતની છે. જુના વખતમાં રાષ્ટ્રીય સંસ્કૃતિ સ્વામી રાજતીય સેવાએ અમેરીકા માં બલ દોડતી સંસ્કૃતિ વિશે બહારની દુનીયાને બાન કરાવ્યું હતું. પરંતુ જાર બાદ આપણ પતન થયા બાપુ અને પ્રચાર કાર્યને બદલે સ્વાર્થને બહાર આપણે પરદેશ મમન કરવા બાંધ્યા પહેલાં ગીરમીટીયા મળુરો તરીકે જવા બાંધ્યા અને તેઓની પાછળ નાના લેપારી અને તેઓની પાછળ ભોક્ષા થઈ વધારે જીવવધ્વી પામેલા સ.કરણીયે પરદેશ મમન કર્યું.

પરંતુ તેમ જુના આપણે આપણી માનુષ્ય સાથેના સંજ્ઞા તો જોડેના નજીક જોડે આને હોદીસ્તાનમાં સ્વાસ્થ્યની લાગ જવા રહી છે. જે જડવા ત હ વાકેફ રહેવું જોઈએ અને તમારા હોદી તેમાં આપણે જોડે. તેને માટે સાધને સ્થાપના જોઈએ. પુર્વ આફ્રિકામાં મેં જોયું કે આપણા દેશી દર્શનિક બાપુઓ અનેક છે અને તેમાં દેશના તાર સમાચારો આવે છે. જ્યારે આ દેશમાં બાપુને મને એક થાય છે કે માત્ર બેચ અંદાડીક પત્રો છે અને એક પણ આપણ પોતાનું દર્શનિક નથી. બીબી દર્શનિક બાપુઓ છે પરંતુ તેમાં તો રાજાવતી પ્રજાને લાભનાજ બહાર આવે જ્યારે તમારે દેશના ખાસ બહારથી વાકેફ રહેવું જોઈએ.

આ દેશમાં આપણા બાપુઓની રિશિત થઈ સારી નહિ કરેવાય. પરંતુ તેમાં થઈ અંતે આપણે પોતાને કોષ છે. આપણે આપણા દેશની સંસ્કૃતિ, આપણા દેશનું ગૌરવ નહિ કુલવું જોઈએ. આપણે રાજકરતી પ્રજાથી ઉતરતા નહિ પણ ફરક રીતે તેના બહારથી તરીકે રહેવું જોઈએ. એ તેઓના બહારથી થઈ રહીશું તોજ તેઓ આપણને સમાન મજરી અને તેજ સમાન કોષ ભોગવવાને આપણે લાયક રહીશું તેને માટે જીવવધ્વીની જરૂર છે, નિસ્વર્થ સેવાની જરૂર છે.

તમારી કાચી કાલેજ જોઈ હું પુશી થયો. તેનો તમારે લાભ પુરો લેવો જોઈએ અને માત્ર ઊંડરીઓએ નહિ પણ ઊંડરીઓએ પણ. જેટલે દરજ્જે આપણે આપણી બીબીને

જી. મુકામ મેં હતા.

અધીશની ફાઇલ સંજાલ્યા બાદ બોર્ડે બાવસેન્સીંગ ઝોરી-સરનો મુકાદો મંજુર રાખ્યો અને બાવસેન્સ માન્ટ થવાને પકાલી આપી.

સંકેતના સાચા

મી. હેનર બોક્ષેના પ્રમુખપદ નીચે ઇન્ડિયન-કન્ટ લેખર પછી, ગાંધી સમાજ, અને હોદી મહાસભાસભે સંધીજની અનુભવિ નિમિત્તે સારું ફાળાદારનું પ્રતીબોધન રાખ્યું હતું. મી. બોક્ષેના બાવજનો અવાજ આપતાં સંધીજને કહ્યું:

હું લંડન આવ્યો છું બાવજી મેં કેવળ મિત્રતા અને શુદ્ધ પ્રેમ અનુભવ્યા છે. દરરોજ હું નવાનવા મીત્રો કરતો જાઉં છું. પ્રમુખ સાહેબ, તમે અને વાદ કરાવ્યું છે કે તમે અમારા મંકટના સાથી છો, અને અરેબર વિપત્તિના મિત્રો એ જ સાચા મિત્રો છે. અમારે એમ લાગતું હતું કે ભારતવર્ષના ભણવા ખરૂં કહેતા મહાસભાવાદીઓનો પૃથ્વીમાં સો લાગ કરશે તે વખતે તમે મહાસભાના પક્ષમાં ઉભા રહ્યા અને મહાસભાની સ્થિતિને યોતાની કરી. આજે તમે મહાસભાના કાર્યક્રમ પરની તમારી બ્રહ્મા કરી પ્રમટ કરી છે અને એમ કહીને મારો અમ હળવો કર્યો છે.

એને માટે અને અહીં મહાસભાના પ્રતિનિધિ તરીકે મોકલવા માં આવ્યો છે તે અંદેશ તમને આપવો એ તો કાંઈમાં ગંજાજળ બધું જવા જેવું થાય. મહાસભાની સાગણી કેટલી વાજબી છે તે તમે બરાબર જાણો છો, અને મારી ખાત્રી છે કે મહાસભાની મામણી તમારા કાજમાં સુરક્ષિત છે. અને આજના કાર્યથી તમે મહાસભા દ્વારા ભારતવર્ષના કરોડો યુગ્મ અને અધણીયા ગ્રામવાસીઓ સાથેની મિત્રતા પર મહોર મારી છે.

તમે અહીં 'જંચ' લીધો એવી કલ્પના કરવામાં આવે છે, અંગ્રેજી 'જંચ' કહેવા હોય છે તે હું જાણી નહિ પણ અંગ્રેજી ભણ્યું છું, એટલે મેં અમારે આ ફોર્મથી બરેલું રેખલ બેઠું હતારે આ નામનો 'જંચ' લેવામાં તમે કેટલો લાભ કર્યો છે તેનું જ્ઞાન મને થઈ. અને આજા છે કે ચાલો વખત આવે અને અંગ્રેજી હોટલો અને રેસ્ટોરાંમાં તમને સુંદર વાનીઓ મળે ત્યાં સુધી આ બાગર્જાન રહી રહેશે. પણ આ હેખીતા વિનોદ પાછળ ગંભીરતા પણ રહેલી છે. તમે કંપ્રક ગોમ આપ્યો છે એ હું જાણ્યું છું. હિંદુસ્તાનને માટે સ્વતંત્રતાની હિમાયત કરવામાં તમે કેટલાકે બહો ગોમ આપ્યો છે. પણ એમ અને કે તમે હિંદુસ્તાનનો પક્ષ લેવાનું આશુ રાખો તો તમારે બહો વધારે ગોમ આપવો પડે. મેં અહીં આવવાનું કણુમ કહ્યું ત્યારે મારો મનમાં જરાયે અમ ન હતો. લંડનમાં પ્રવેશ કર્યો તેજ દિવસે મેં કહેલું તમે મળાજકું છે કે મારે લંડન આવવાનું સૌથી સળળ એક કારણ એ છે કે મેં એક આગરદાર અંગ્રેજને જે વચન આપ્યું છે તે મારે પાળવું છે, અને એ વચનને ખાતર હું પરિણામ શું આવશે એનો વિચાર કર્યો વિદ્યા જે ને અંગ્રેજ બીપુરોને મળ્યું છું તે સીને વચાકાકા જતાવવાનો પ્રયાસ કર્યું છું કે મહાસભાનું ધ્યેય શું છે અને હિંદુસ્તાન કેટલાંકે બાયક છે. વળી હું એ પણ જતાવવા મળ્યું છું કે મહાસભાનો નિર્ધાર સઘન છે અને મહાસભાના આદેશમાં છે તે મળ્યું સાચીને મહાસભાનું માન અને હિંદુસ્તાનનું માન રખાવવા હું અહીં આવ્યો છું. એ

આદેશમાં જેટલાની છુટ હોય તેથી વધારે મહાસભાની મામણી માંથી બાદ કરવાની મને જરાયે છુટ નથી. એટલે જેમ જેમ હું અહીં વધારે રહેતો જાઉં છું તેમતેમ મને વધારે વધારે લાગે છે કે એ કામ કસણ—કસણગ માણસના મળ હેપરતનું છે. હિંદુસ્તાનની સ્થિતિ વિશે ઘણું જ્ઞાન અહીં બરેલું છે. સાચા ઇતિહાસનું ખરું જ્ઞાન બરેલું છે. હું અહીં આવવાની નેપારીમાં દલો. તે વખતે એક જુવાન કહેર મિત્રે મને વાદ કરાવ્યું કે ત્યાં સુધી અમારા લોકોને ગળતુથી માંથીજ સાચા મનેકા ઇતિહાસને બદલે વુઠો ઇતિહાસ રાખવામાં આવે છે ત્યાં સુધી અહીં આવવામાં કરો સાર નથી. જેમ જેમ હું અંગ્રેજ બીપુરોના અંતર્ગતમાં આવતો જાઉં છું તેમ તેમ એ કહેર મિત્રે હિંદુસ્તાનનું સમ સાચું પડતું જોઈ છું.

હોદીઓ માને છે કે ધીરીક અમને હિંદુસ્તાનની પ્રબળતા લાગ કરતા નુકસાનજ વધારે કર્યું છે એ વાત આ અંગ્રેજોના ખ્યાલમાં આવવી અતિશય કસણ, લમભય અકસ્ય છે. ખીરીક સંબંધથી દોરને જે કાયકા થયા હોત તે જતાવવાથી કદી બાજ નથી. અમેકિયાર જે ખાસતી સરવાળો કરવો અને હોદીના કેવા કાલ થયા છે એ શોધી કાઢવું એજ ખરી મુદ્દાની વાત છે.

મેં જે અમુક કસોસીઓ મુકી છે: હિંદુસ્તાન આજે દુનિયા માં બરીનમાં બરીન દેશ છે, અને તેનાં કરોડો માણસો વરસ માં જ મહિના બેકાર રહે છે એ વાત સાચી છે કે નહિ?

કરકાવત કસયામ કરાવીનેજ નહિ પણ સ્વતંત્ર રાષ્ટ્રની પ્રબળતા મળે એવી અનેક તકો જીનવી જાહેરે હિંદુસ્તાનના પુરુષર્થને કસવામાં આવ્યો છે એ વાત સાચી છે કે નહિ?

તમને જે તપાસ કરતા જણાવ્યું કે આ જે બાજબમાં ઇન્કાં સર્વાંક નહિ તો મોટે ભાગે નિષ્ફળ નીવડ્યું છે તો ઇન્કાંડને સાથે પોતાની નીતિ જલ્લવાનો વખત આવ્યો નથી?

એક મિત્રે કહ્યું છે અને સ્વર્ગસ્થ લોકમાન્ય તિલક તેજ હજારો બાવજોમાં ફરી ફરીને કહેતા કે 'સ્વરાજ અને સ્વતંત્રતા એ ભારતવર્ષનો અનુભવિક કલ છે.' અંગ્રેજ અમસ અંતે અંગ્રેજ અધીર નીવડ્યો છે. હું તો એટલુંજ કહું તો જાજ કે અધીર હોય કે સુરાન્ય હોય, હિંદુસ્તાનને તરફળ સ્વાતંત્ર્ય મેળવવાનો કલ છે. એ માગણી તેનાં મુખાં કરોડોની વલી કરવામાં આવે છે.

'સ્વરાજ' અને 'સ્વતંત્રતા' અનુદથી કરનારા કેટલાક લોકો દોષમાં પડ્યા છે એમ કહેવું એક કંઈ જવાબ નથી. અમારા માં કેટલાક એવા છે, જી, હું કણુમ કર્યું છું કે અમારામાં કેટલાક એવા છે જેઓ જીટનનું કહેવાતું રક્ષણ હિંદુમત્થી મેંથી લેવામાં આવે તો હિંદી સ્વતંત્રતાની વાત કરતાં ફરે છે. પણ હું તમને ખાત્રી આપું છું કે છુપે મરવા કરોડો લોકો અને જે લોકોમાં રાજકીય અનુભવિ અધીર છે તેઓને એવા કરોડો જર નથી, અને તેઓ સ્વતંત્રતાની હિંમત આપણ તમાર છે. પણ મહાસભાના કાર્યકર્તાઓ આજે છે તેના તેજ રહેશે અને પોતાની આજની નીતી પરની તેની બ્રહ્મા કાયમ રહેશે ત્યાં સુધી કેટલીક મોક્ષ મર્મોદાઓ રહેવાનીજ. હિંદુસ્તાનની સ્વતંત્રતા એ બીજાની છાંડવીને બેઠે બરીદવાની હોય—રાજ્યકર્તાઓનું લોકો રેડીને બરીદવાની હોય તો અમારે તે નથી જાણવી. પણ જે સ્વતંત્રતા મેળવવા માટે રાષ્ટ્રથી એટલે કે આમારાથી જે કંઈ ગોમ આપી કસાતો ફરી તો જોશો કે ને સ્વતંત્રતા આવતાં બહો વિજય થયો છે તે મેળવવાને

અમે અમારા દોહીની જામા વહેવડાવનાં પાછી પાતી કરવાની નથી. અને પ્રત્યક્ષદર્શન, તમે મને માફ આપો કે તે હું બંધ પૂં કે હું બધી તમારી વચ્ચે અભાવેથી નથી પણ આવી પૂં. મને એટલી પાછી પાતી છે કે તમે અને જેમના તમે પ્રતિનિધિ છો તેઓ તે કમેલા અમારે પડ્યે ઉભા રહેશે અને હાલુસ્તાનને ફરી વાર સાખીવ કરી આપશે કે તમે જાગ્યાના બેઠ પે અને તેથી સાચા મિત્રો છો.

તમે મને જે ભારે આપકાર આપ્યો કે તેને માટે હું ફરી હમારો આભાર માનું છું. હું બાલું છું કે એ મને આપેલું માન નથી. એ માન તમે તારા સિદ્ધિતિને આપેલું છે. એ સિદ્ધિતિને જેટલા અને વધારા કે તેટલાજ તમને વધારા છે, જ્યાં વધારે વધારા હશે. હું આજ્ઞા રાખું છું કે તમારી પ્રાર્થનાથી અને તમારી સહાયતાથી, જે સિદ્ધિતિ હું આજે અહીં રહું છું તેના કદી ઇનકાર નહિ કરી. —અવજનન.

બેકાર હાંદીઓ

મેરીટઅર્ગર્મની સીડીંગ

મેરીટઅર્ગર્મ ઇન્ડિયન અનલેમ્પ્લોમેન્ટ રીલીફ કમિટીની મીટીંગ મધ્ય સોમવારે એક વાગ્યે. એમ. જે. લાવલેરિયર્સ મળ્યા હતા. બેકાર હાંદીઓના અતિ સંકટ વાળા કેસોને સહયોગેવી આપવી તેની ચર્ચા થઈ હતી. નાટાલ ઇન્ડિયન ટ્રિસિસની મેરીટઅર્ગર્મની કાળાના સેક્રેટરીએ બહુબોધ કે ૧૩૬ માણસો બેકાર તરીકે નોંધાયા છે અને તેઓની ધંધાવાર મજૂરી નીચે પ્રમાણે કરવામાં આવી છે:—૬૯ દોરેકમાં કામ કરનારાઓ, ૪૪ માઈનરો, ૧૭ શોપ એસીસ્ટન્ટો, ૧ પુકરીયર, ૧૭ મજૂરો, ૧ નેવર કામ કરનાર, ૫ બેકર, ૨ પીલર, ૪ ધોળી, ૩ પાર સ્ટેવર્સ, ૧૭ મોખી, ૭ રેલવેના મજૂરો, ૭ બીલીયર્ડ મારકાર અને ૮ સગીર. તેઓના આશ્રીતો સી અને હાઈડર મળી ૫૧૫ થાય છે.

કમીટીએ નિવારણ ૬-૩ ઉપર કરવાને બહુસામી કરવા, અનાજ એકઠું કરવા અને હાળા કરવા લુહી લુહી સમ-કમીટીઓ નીમવાનું ઠરાવ્યું. બેકારોની સંખ્યાની તપાસ કરતાં થયા દુઃખ કેસો બહુમા છે. ભોગો લમલમ છુપ-મશની દશાએ મહેન્ટિયા છે અને ધણા દોહ, જે વર્ષ થયાં નોકરી વિનાના બધ પોસા છે.

સ્થિતિ બચીજ મંજીર દોવાથી હોદા મજૂરોના માલીકાને નોકરી આપવા દખાલ કરવાનું ઠરાવાયું હતું.

૬-૩ને માટે અપીલ કરવાનો અને દાન દેનારોઓની હીરક કાપવા 'નાટાલ વિઠનેસ'ને માગણી કરવાનો ઠરાવ થયો હતો.

૬-૩ ઉપરાવવાની સત્તા ધરાવનાર કમીટી ફરકને લામણી ઉપજ કરનાર આ સવાલમાં જે ઠંડ પથ મદદ મોકલવામાં આવશે તે આભાર સાથે સ્વિકારશે.

સંકટ નિવારણ કમીટીના મેમ્બરો નીચે પ્રમાણે છે:—

મેસર્સ સી. નલકમા, આર. પી. મકારાજ, આર. એન. મુકે, એ. જે. મુલ, એ. મરીન, ડી. એનમની, આર. પી. નાયક, ડુરેમકમ કામદાર, એસ. આર. નાયક, પી. કે. મવનકર, ઇ. જી. રેવીક, આર. માણીકમ, ફોર્સન મકમદ, આમદ ઇમાલીમ, ડી. રામકીલાવન, આર. સી. પીસે, સુમેશન શાયલ, એસ. મુકે. કે. જે. મુકે, એમરસીમ, મેથામલ ગાખારીયા, આર. ઉકરાન, સી. હરેવસીમ, પી. પી. સીમ અને જી. આર. સીમ.

વિવિધ સમાચાર

અમલીનો-ઇકેપોર રસ્તાપરની દુકાનમાં કરપીણ પ્રુન

અમલીનો-ઇકેપોરના રસ્તાપર આઈઝહુની દુકાન છે ત્યાં ઘોઠે દિવસે શેરડી કાપવાના ૭૫ વડે આઈઝહુ પ્રુન કરવા માં આવ્યું છે. તેના કરીરપર પારક ચા હવા. એક મન કાપી નાખવામાં આવ્યો હતો અને માથામાં ઉંઠા થા હતો. આઈઝહુ મળ્યા વર્ષથી એ દુકાનમાં એકલા રહેતા હતા અને બાગ્યેજ ડોઘ માંતે તેની મુશકાતે બળા હતા. તેના કુટુંબીજનો હાલુસ્તાનમાં છે. બહામોની તખલ આવી રહી છે.

લોરેનએમાકમના હાંદીઓ

લોરેનએમાકમની યુનીયન ઇન્ડિયન સેક્રેટરી બાપી બજારે છે કે:—

મેકરનાલ મી શેરાળજી બાઈ એકલજી જીવનજીએ "યુનીયન ઇન્ડિયા"ના (જે આખા પોર્ટુગીઝ ઇસ્ટ આફ્રિકાના હાંદીઓના હીલો માટે લખવા થીયતી સેસજની નામુની સુચનાથી સ્થાપવામાં આવી છે) ને પુરસ્ક્રીઓ ૩૨૧ ૭ આપીને જતાવેલી હોદી દોઝ પ્રત્યેની જાલી લામણી અને ઉદારતા માટે મજૂર સંસ્થાની કમીટીના મેમ્બરો અંત:કરણપૂર્વક આભાર મળે છે. અને એજ વખતે કમીટી આજ્ઞા રાખે છે કે મજૂર સંસ્થાના સુદી સ્થિતિ ધરાવનારા મેમ્બરો, તથા મામના મેલા તથા નકાના વેપારીઓ, અને હોદી તરીકે મારવ ધરાવનારા પોર્ટુગીઝ ઇસ્ટ આફ્રિકામાં વસતા ફરક હાંદીઓમાંથી મી. શેરાળજીબાઈ એકલજી જીવનજીએ કરેલી ઉદાર પહેલને ટોળા આપી પોતાની હોદી કામ પ્રત્યેની દીલ-સોજી દેખાવી આપશે. લોરેનએમાકમ મેકલે જે. ઇ. આફ્રિકાના રીપોરલ કહેર બમાં હાંદીઓ જારી સંખ્યામાં વસે છે. તેમાં એક પગથી લાવલેરી અને કો રીડીમ ફમની ખાસ અમલ છે જે સમજ સંસ્થાના કાર્પવાલોએ મજૂર સંસ્થાના દોલ (જે અપનીડા પાઇવટ અનદાઢ અને અપનીડા અનદાઢ હારવેલા કુચ્છ ઉપર આવેલ છે) ત્યાં એક ફે રીડીમ રમ બેલેલ છે. જેનો હાંદીઓમાં તરફથી લાજ લેવાતાં લાવલેરીનો વધારો કરવામાં આવશે. કો રીડીમ ફમમાં અતારે ફરક લોકલ ડાપણો ઉપરાંત જીવરાતી તેમજ અંગ્રેજી ડાપણો પણ ઉદાર મુકરજ મી. સી. એ. જીવવાળા આરે છે. જેને માટે કમીટી ફરીવાર આભાર માને છે. એજ વખતે કમીટી ફરક હાંદીઓમાં તથા શેલી-અના ફરક નકાના તથા મોટા વેપારીઓને અપીલ કરે છે કે મજૂર સંસ્થાની માલુ તથા અવિવનની ઉપયોગીતા સમજીને પોતાના ઉદાર દીલથી અનલી મદદ કરી ખાસ કરીને મેમ્બર બની મી. શેરાળજીબાઈના, એકલા લોરેનએમાકમ નાંદિ પણ શેલી-અસ આપીના હાંદીઓમાં સંક્રિત કરવાના ખાસ અભારના સંજોગોમાં બહારી અને ઊતમ કાર્પને પોતાનાથી બનતો સંપૂર્ણ ટેકા આપશે.

યુરનલેજ કેપ ડ્રીટીશ ઇન્ડિયન યુનીયન

તા. ૨૫-૧-૩૧ ના દિને કેપ ડ્રીટીશ ઇન્ડિયન અલ-સીલ, યુરનલેજ બાન્સની, ખાસીક મીટીંગ પ્રમુખ સેપ મકમદના પ્રમુખપણા હેઠળ અમલદારોની વાર્ષિક મુરજી કરવામાં આવી હતી. સ્વપ્રમને નીચે પ્રમાણે જીનાજ મોટીમરોને બીજ

વર્ષ માટે મુરવામાં આવ્યા હતા:—એરમેન—સેપ મદમદ, બાઇસ-એરમેન—એલ. ડી. મન્સુર અને બીખાકાગ, સેક્રેટરી—અબીલદાસ રતનજી બલસાગ, એસીસ્ટન્ટ સેક્રેટરી—આર. નામદુ, ટ્રેઝરર—ડી. આર. પટેલ, એસીસ્ટન્ટ ટ્રેઝરર—બીખાકાગ ૧૦ જુના ઠીકી મેમ્બરોને પાછા મુરવામાં આવ્યા હતા.

દિવાળીનો મેળાવડો

રેઠામાં ધાવિશ્વર્ય મંદીર તરફથી મેળાવે હોદ્દામાં દિવાળીને દિવસે ખાસ મેળાવડો કરવામાં આવ્યો હતો. તેમાં મંદીર તરફથી આવતી લોકી જાળાનાં વિદ્યાર્થીઓને ધનમો આપવામાં આવ્યા હતા. હાલ રહેલા મહાસરો તરફથી દિવાળીના લહેવારે વિને કેટલુંક વિવેચન કરવામાં આવ્યું હતું. વિદ્યાર્થીઓએ પ્રાર્થના કરી હતી. આરતી કરી પ્રભાત વેળી મેળાવડો વિસર્જન કરવામાં આવ્યો હતો.

જનરલ સમિતી પાછા ફરે છે

જનરલ સમિતી લાંબી સાથે આફ્રિકા આવવા આજે નવેમ્બર તા. ૨૦ મુજબ ઉપડે છે. તેમને રાજ ટેમ્બ ડાન્ડર-સની કુશીજતોમાં વચ્ચે પડવાનું કહેવામાં આવ્યું હોવાનો હક તેમની વતી ઇન્કાર કરે છે.

મંદીરની લીધે પાછા ફરતા હોદ્દાઓ

ધ્રુવ આફ્રિકાથી અમારા અગ્રણી અધ્યક્ષે છે કે અંગ્રેજી ભાષા નંદગોથી પધાની મંદીરે લીધે લેણા મોટા પ્રમાણમાં દેશ પાછા આવે છે. કમલમ ૮૦૦ પેસેન્જરો હાઇસપાન, અમાર અને મેનાસાથી મળે છે અને દરુ પછા બારી છે.

ધરતી લાંબામાં દિવાળી

ધરતી લાંબામાં 'ઇન્ડિયન એપિનિયન' ની સલાહનુસાર હોદ્દાઓએ દિવાળીના શુભઅવસરે મંદીરમાં પ્રભુ પ્રાર્થના કરી હતી. નીચેના વિદ્યાર્થીઓએ કિતરની તરફથી મળેલા પેસાને પટાકા ફાડી અર્ધપ્રમાણે નહિ કાઢતાં શી. ૧૦-૪ સ્વરાજ દ્વંદ્વામાં મોકલી આપી હતી. મેસર્સ વિદુલભાઈ દુલભ, મેમાભાઈ દુલભ, હરીભાઈ નથુ. મોલીભાઈ માવજી, અંબાલાલ માવજી, ડાલાભાઈ કરમન, નીલોવન વિદુલ, હોદ્દામાં વિદુલ, મોહનલાલ હેરી.

ફરના અને અન્ય તાર સમાચાર

ગ્રીકો આફ્રિકા જુદી મળે

મળા સપ્ટેમ્બરની તા. ૬ થીને મુખ્ય અને સહરાનપુરની વચ્ચે લેફ્ટનન્ટ શીરને પોતાનું યુન કરવા મેઈ આવેલું હોવાની ખાતરીમાં તેના દળમાં દાખલ થનાર ડાનલ્ડ કલાઈ નામના અંગ્રેજ મુલકને પોલિસથી મારી નાખ્યો હતો તેની સામે રેલમાં કામ માલતી મેજસ્ટ્રેટે તેને છોડી મુક્યો છે. છોડી મુકતાં મેજસ્ટ્રેટે અજાણ્ય કે શીરને છુલથીજ એ પ્રમાણે મરું હતું અને તેની ઉપર અગાઉ મળેલા સખ્ત થાને લીધે તેને બીક વેચી મળેલી અને તેની રિશનિયાં તેનું આ કામ ખાશીને પાત્ર છે.

હોદ્દાની જુદાં સોનું

મુખ્યથી મળે અઢવાડિયે પાઈ ૧૦,૬૫,૦૦૦ નું સોનું રટીમર રાજપુરામાં ઇંગ્લાંડ જવા મરુનું છે. આ મુખ્યથી ઉપડનાર મોટામાં મોટું કનસાઇનમેન્ટ કહેવાય છે.

હોદ્દાના અન્યર સેક્રેટરી

રોડ સોધીયાન હોદ્દા અન્યર સેક્રેટરી નીમાયા છે. 'ન્યુઝ ઇન્ડિયન' અજાણ્ય છે કે રોડ સોધીયાને એ નીમલુંક એવી

કરતે સ્વીકારેલી છે કે સરકાર વધા પ્રધાને વર્ધના આરંભમાં આપેલી કમુલાન તેના અક્ષરમાં અને ધાન્યમાં પાળે અને હોદ્દા-સતાનને અવાપદાર રાજતને આપશે મંધીજીએ એક મુલાકાત દરમિયાન અજાણ્ય હતું કે એ અને લામશે કે રાજ ટેમ્બ ડાન્ડર-સ નિષ્ણ જવાની છે તો હું ઇંગ્લાંડમાં એક દિવસ પછી વધારે રહીશ નહિ. એ સરકાર અરેખર ઇંગ્લાંડની જ રહે તો ડાન્ડર-સ અમારે નિષ્ણ નહિજ જાય.

જર્મનીથી નિકાસ થતો ખાલ

ખાલ નિકાસ કરનારા દેશમાં જરમની તેના ૪૫ લાખ એકાદો જતા સૈધી મહી જાય છે. જોમરમાં તેણે પાછા ૪,૦૦ ૦૦,૦૦૦ નો માલ નિકાસ કર્યો હતો જ્યારે મેટ ડાઉનથી ખા. ૨,૮૦,૦૦,૦૦૦ નો અને યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સથી પાછા ૪૨૦,૦૦,૦૦૦ નો નિકાસ થયો હતો.

મંદીર માંડગીએ પડેલા ડા. એની બીસાન્ટ

ડા. એની બીસાન્ટ મહાસમાં મંદીર મારગીમાં પડ્યા છે. મોરકે દમ કાઢતાં નથી. તેમના એક મુખ્ય હીમાયતીએ મુલાકાત દરમિયાન અજાણ્ય હતું કે ડા. બીસાન્ટને હવે ખાલી ચમ છે કે આ જીવનમાં તેમનું કાર્ય પૂર્ણ થયું છે. પછી આવતા જન્મમાં પોતે હોદ્દા મધ અવતરશે અને વિજ્ઞાન હોદ્દા સમાપવાનું પોતાનું કાર્ય માલુ રાખશે ડા. એની બીસાન્ટને ૮૪ વર્ષ થયા છે.

પાર્લિ પોસ્ટથી મોકલાયેલા મનુષ્ય

એક સીવીલ એનજીનીયરને મોર્ચ ઇટેસ્ટિયામાં પોતાની પેટી માં તાકીદે જતું હોવાથી તેને એરમેલમાં પાર્લિ પોસ્ટથી લઇ જવામાં આવ્યો હતો. કેમકે એરમેલમાં હવાઈએને લેવામાં આવતા નથી. તેનું પાર્લિ તરીકે વચ્ચન કરવામાં આવ્યું હતું અને પોસ્ટેલ ખા ૨૦૦ મરુ હતું. સાધારણ રીતે સપ્ત અને અગ્રીમને રહેતે જતાં માર અઢવાડિયાં ધાન તેને ખાલે આ વિમાનમાં પહેાવતાં સાલ દિવસ લાગશે.

બીજ સરને સગા

ઇંગ્લાંડના એક હમરાવ લેડ' ડીવેસેન્ટને સીપીમ કંપનીમાં મોટાળા કર્યાના મુન્દા માટે સગા થવાના અગર પેડા વખત ઉપર આવી ગયા. હવે બીજ સર આર્થર બીજર નામના ૭૦ વર્ષના રોક અને શીર જોહરને ખા. ૨૩,૦૦૦ ના તેના ઘરોના નાણાને મોટાળા કરવાના મુન્દા માટે દોલિત દશની ૧૨ માસની કેદની સગા થઇ છે.

જનરલ સમિતી અને ગાંધીજી

જાંડનમાં મેળાવેલ પરિવહના એક ડેલીનેટ મોસીસ સૂચ મને આપેલી ટીપ્પણીમાં મંધીજી અને જનરલ સમિતી વચ્ચે મેળાવ થયો હતો.

જવાહરની હાંક

પંડિત જવાહરલાલે હોદ્દાનામાં એક આપણ દરમિયાન અજાણ્ય હતું કે બીજી લડત કર્યાં સિવાય સ્વરાજ્ય મળતું અજાય છે. મંધીજીની શક જોવા સિવાય આખા હોદ્દામાં લડત ચાલુ કરવાની તેમણે દિમામત કરી હતી.

અભિપ્રાય

ધરતી જાંડનથી 'ઇન્ડિયન એપિનિયન' ને મળેલી નીચેની રકમ સામાર રિવકારીએ લખે: રા. લલુભાઈ જોષાજી ૦-૧૦-૬. રા. જીવજી મહેન ૦-૧૦-૬, રા. મહેન ભાજી ૦-૧૦-૬, રા. મેમાભાઈ દુલભ ૦-૧૦-૬—કુલ ખા. ૨-૨-૦

“સંત નાંહુ તેમ કુતારો ખાનુ નહિ; હું છું દેવના
હરવાળો માણસ”

હાંડના ‘ડેલી હેરાલ્ડ’ માં પોતાના આશરોના પરિચય આપતા મહાત્માજી જણાવે છે કે, સ્વચ્છ માટે જીવન સુચ છે. રાજકારણમાંથી પણ મેં છળ કેપનને દેવવરો કીધો છે. હું નથી સંત કે નથી કુતારો, હું તો દેવનો હર સખી પ્રમાણિક માણસ થવા છનું છું. મારે માટે સોજા જમે તે કહે તેથી મને કંઈ સુખદુઃખ નથી થતું. હું તો એક કાંતવામાં જ સમજું છું. અરખામાંથી તમને પણ ધીરજ, હલોમ, સાદાઈ વગેરે પણ કિમ્પાનું મળશે. હાંડના કશોડો જુએ મરતા નવરાજો. માટે તે સુકિત સાધન છે. પોતાના પોષાક વિષે તેમણે જણાવ્યું હતું કે જેમ જમીને હાંડમાં પોતાનો જ પોષાક પહેરે છે તેમ હું પણ અહીં દીકનો જ પોષાક પહેરું છું. એ મારા માલીકનો-દોદની પ્રજાનો-પોષાક છે. હું આંત્રીની સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતામાં માનું છું. અઠાત્તી તવના પ્રતાપે બધી આંત્રી અને મહાર આખી નહીં છે. આંત્રીનું સુખ સ્થાન મુકરાતી તરીકેનું છે. ધરના જીવમારજ પાળાંની સંભાળ પણ તેમણે જ લેવાની છે. પાળકાનું આરિય પ્રકૃત વગેરે મદાન કામ તેમને કરવાનાં છે અને કમાનું એ પ્રકૃતિનું કામ છે. કુટુંબ જીવનની પવિત્રતા જાળવાવી જોઈએ, કેમકે તેથી જ રાજ્ય નબી કહે છે. અઠાત્તી કે કાંઈ આશરોની સિદ્ધિ મારે કાંઈ આંકિત મુદલામ કરે તે અપનાવ છે પણ મોટે ભાગે મુદજીવનની પરિચય જાળવાઈ રહે તે અમતનું છે.

દેશ-પરદેશમાં આમહુલુઆર્થ આપ્યું ત્રણે

મહાત્માજીને દિવસ કાંઈએ અમેરીકા, ક્રીસ, ઇટાલી, ઇજિપ્ત, જર્મની, કેન્યાક, પેલેસ્ટાઇન વગેરેનાં આમહુલુઆર્થ આપનારો મળતાં જાય છે. પણ દેવ. જે. હોમ્સે મહાત્માજીને અમેરીકાની મુલાકાત મુકતવી રાખતા જણાવ્યું છે.

હિંદુસ્તાનના ખમર

(હિંદુસ્તાનના જાણીતા ઉપદેશ)

શ્રીજ્ઞાન નમુસ્ત રામનંદ્ર અવધાન

શીમાન - યુગ્મ કર્મ જેવો થજા જુના સંત હતા અને જેવોજી શીખદુલગન્દ ગીતાનું વાણવતર બનેલું છે તેવો પોતાના બીજાના અ.અ.મ. મના મુકાર લા. ૧ કીએ સ્વર્ગ-વાસ પામ્યા છે. તેમના અત્માને ઇશ્વર કાંતિ આપો.

શીમાના હરથી હેલવાઈ થયેલા મહાત્માજી

હાંડમાં નખાવલા નવા કશો વિશેષ જાણીતો મુલાકાતમાં મહાત્માજીએ જણાવ્યું હતું કે હું આટલે છેરથી જન્મેટની ગ્રંથવજી સમજી કહ્યો નથી પણ મરીમ માણસના મીઠા પર હર નખાવશે કે તે જણી હું હેલવાઈ મરો છું. મહાત્માજી આ વધારાના જ્ઞ સામે બાશે. જન્મેટ કરબર કરવાનો માર્ગ કરનો વધારો નહિ પણ કરકર અને મુલ્યી ખર્ચમાં બારે કાપ-કુપનો છે. ના વધારોયે પોતાના પગારમાં રાજકુશીથી ઘટાડો રવીકાર્યો છે તે માટે હું તેમને અભિનંદન આપું છું પણ હાંડને ખર્ચ સ્વચ્છતા આપવું હોય તો ઘટાડો મોટા પ્રમાણ મા થવો જોઈએ.

બ્રીટીશ સૈન્ય વગર બાલે અમારો નાશ થાય પણ સ્વતંત્રતા તે જોઈએજ

જોઈએજ હાંડિસેટકમેન્ટ નામની સંરક્ષાની સભામાં મહાત્માજી એ બ્રીટીશ સૈન્ય જેવો લેવામાં આવે તો હીર છું

કરો. એ પ્રજાના જવાબમાં જણાવ્યું હતું કે જમો માત્ર સૈન્ય પરનો કાણુ માગીએ છીએ. બ્રીટીશ અમલદારો રાષ્ટ્રીય સત્તા નથી નહીં રહે છે, છતાં તેઓ હાંડી અમલદારો નીચે ન રહેતા મંત્રતા હોય તો જમો જાતે અમેરીકા, અખાન, ક્રીસ, વગેરેની મદદથી જરૂરી કેળવણી લાઇશું. મને તેવી યાચણી પ્રજા પણ કસોટીની એવજી પર મુકાવા કીમત અને સ્વચ્છતાની લાવકાત મેળવી કહે છે. જમે જે બહાદુર ના જાતીએ તો બાલે અમારો નાશ થાય. બ્રીટનને અમરજી થવા કરતાં અમારું જીવન યાચ જીવન બરેવર છે. જોમે ધીમે સ્વચ્છતા લેવા અથવા સમાન જાતીનારીથી જોખું લેવા હું તમાર નથી.

દેશ રૂપીઆમાં લગત

જમન પછત જોને જાણવું ખર્ચ અટકાવવા માટે ધારવાડના ગ્રોવેસર મે.લવીએ ૧૬ રૂપીયામાં જમન કરવાની બચતચાકરી પ્રેક્ટિસર પોલેજ જમન કિલા કરાવી અને અંતે નવીન મુખજને ર. ૧૦ જા.પી ઘરે જઈ પાસેના મગાંત્રીની મિલખાની ઉત્તવવા જણાવ્યું.

હુંટાણું હિંદ

(ગયા અંકથી ચાલુ)

[આ પ્રસ્થાન કાળક્રિયનું સરસ્વતિ મંથમાળાનું પુસ્તક છે. બી. કે. ડી. વાસવાજીએ લખેલું અને મુબરાત વિદ્યાપીઠના બી. જે.કાલાલ જીવજીલાલ માંધીએ તેનો અનુવાદ કર્યો છે. આ દેકમાં વસતા આપણા બાધ એતોને આપણી માનુષ્યી વિઠેનો જવાબ આવે તે હેતુથી એ પ્રસ્થાન કાળક્રિયના આજાર સાથે તે ટુકડે ટુકડે જાકિ જાણીએ છીએ.—અ. ધ. જી.]

સરકારી ખર્ચ

આ જલનું ખર્ચ કમ અનિવાર્ય છે તેના કારણે ‘ઇન્ડિયા ધન ૧૯૨૪-૨૫’ ના પા. ૩૧ અને ૨૨ ઉપર અપાયાં છે: ૧. જનમાલનું રક્ષણ તો કાંઈ પણ જોખમે કરવું જોઈએ. એટલે જો ખર્ચ અસજી હોય તો ખરો લપાવ એ છે કે હાંડી-જોએ વધારે કમાવું જોઈએ.

પરંતુ તે માટે કંઈ લપાવ લેવાયા છે? જ્યારે નિચકરવા અને રોમ જેવા હાંડીને સંખ્યાની નકામી કરી નાખનાર દુરમનો તરફ એદરકારી બતાવાય છે બારે જનમાલનું રક્ષણ કરવાની ચિંતા મહિત અર્થવાણી લામે છે. અહીં બરકર હાંડના દુરમનો માટે નથી રખાવું, પણ સામાન્યના કનુજો માટે રખાય છે.

૨. હાંડને પૂર્ણ તેમજ પશ્ચિમ જાણુ લાંબી સરકાર છે, અને વાચબ તરફ પહોંચે વસે છે.

પહોંચે સિવાય આપણા મારે-હીએ નમ, સરકાર વિનાના અને નિઃકલ છે. પહોંચે કે જેમની સંખ્યા માત્ર એ જાણ નેટલીજ છે તેમની પાસે ઘોડા જુના નકામી જેવા લખિવારો છે. કાંઈ હાંડીદ્રષ્ટિવાળો સરકાર ઉપર જણાવ્યા મુજબ રૂ. ૫૫ કે ૬૦ કરોડ વેકરી નાખવા કરતાં આ સરકાર પરના લોકોને ઘોડા કરોડ અને જની કહે તો આપણી દેખરેખ નીચે તેમના રસ્તા, નહેરો, ખેતી અને વેપાર વધારવામાં અથવા તેમને અનુકુળ પ્રદેશમાં જમને વસવામાં મહાવજીત થાય. આમ નહિ થાય તો સુધી સરકાર ઉપરના આપણા કિલા અને કરકારી રસ્તા તેજ ઘોડાને માણુક બતાવવા જેવાજ રહેવાના છે. જેની પાસે હાંડી જાવનો બરકારી સરજી

હોય તે હવે અને અપીલ કરવા કરતાં અમને જલ સેવનું પર્જા રહે છે. 'ઇન્ડિયા યુન ૧૯૨૩-૨૪' માં પા. ૨૯ વચ્ચે આપેલું કોટક એટલે આપણને અપીલો કે પદ જોએ ખોટીક હોઈની પ્રજાનાં નામે પ્રમાણે ખુન કર્યાં નયા તેને ધૂરી:—

૧૯૧૯-૨૦ માં મરાઠાં ૨૬૮ છુટ ૩. ૨૧ બામ
૧૯૨૨-૨૩ માં મરાઠાં ૪૭ ૩. ૭-૧૩
૧૯૨૬-૨૭ ના વર્ષમાં વઝીરતાનમાં તોફાન થયાં હતાં. આ આંદોલનથી આપણને મળતું રક્ષણ અને એ રક્ષણ માટે થતા ૩. ૫૫ થી ૬૧ કરોડના ખર્ચ વચ્ચેની અસમાનતા જોઈ શકાય છે.

૩. ઉગ્રાંદોલ, ૧૯૩૧ અંગ્રેજી કરારના નિર્ભાવ અને માથા દીઠ વાર્ષિક ૩. ૪૫ આપે છે: યુનાઇટેડ સ્ટેટસમાં ૩. ૨૫ અને જાપાનમાં ૩. ૧૪ અપાય છે. અને હોઈમાં માથા દીઠ માત્ર ૩. ૨૦ અપાય છે—૫૫૫ હોઈમાં માથા દીઠ એટલે ખાલી પેટ દીઠ.

સિરાજુલા 'સામન્સ જોઈ પબ્લિક હિન્ડ-સ' પા. ૬૩૦ ઉપર લખ્યું છે:

રેક	આવક કરોડ	ખર્ચ કરોડ	વસ્તી કરોડ
યુનાઇટેડ કિંગડમ પા. ૭૯૦	પા. ૧૦૮-૮	૪-૭	
હોલ્લેન્ડ	૩. ૨૮૬૬	૩. ૨૭૬	૨૪-૭
યુનાઇટેડ સ્ટેટસ કોલર ૭૨૦૦-૮ કોલર ૪૨૦૫			૧૦૦-૫

રાષ્ટ્રીય આવકના પ્રમાણમાં સરકારી ખર્ચ અનુક્રમે ૨૦-૨, ૮-૪ અને ૫-૬ ટકા છે. આપણું પ્રમાણ યુનાઇટેડ સ્ટેટસના પ્રમાણ કરતાં ઘટી જાય છે. હવેના આંદોલ પ્રમાણે કહી શકાય કે, જેક અંગ્રેજી દર મહિને ૩. ૬૧ કમાઈને પોતાની સરકારને ૩. ૧૯ ભરે છે; જેક અમેરીકન ૩. ૫૫૩ કમાઈને ૧૪૩૬ આના ભરે છે: જ્યારે જેક દોહી પોતાની ૩. ૬૩ અથવા જોશી (હવેના આંદોલન મુજબ) આવકમાંથી ૧૫ આના ભરે છે. હોઈમાં કરવેશને લીધે ગરીબોનાં કાડમસિ સુસાધ જાય છે, જ્યારે અંગ્રેજને તો પોતાની પુષ્કળ સંગ્રાહ રાખતી સરકારને પોતાની મોજશોખતી ચીજ પટાડી કર ભરવતો હોય છે.

આવકવાના જુદા અને ખર્ચવાના જુદા

જે હોલ્લેન્ડના કદી ૫૫૫ પાસકા રેશો ઉપર આક્રમણ કરવા મથતું નથી, તેમજ જેને વેપાર માટે કે પોતાનો વિસ્તાર વધારવા માટે મુલકો મેળવવાની હચ્છા નથી, તેણે ચા માટે આણું મોટું કરકર નભાવી ખીબા દેશોની અંજી ચઢવું અને તેમાં ૫૫૫ જ્યારે ખીબા દેશો એમ કહે છે કે, તમ ૫૫૫ કુદ વખતે હોલ્લેન્ડનાની હચ્છા હોય ન હોય તોપણ તેણે ઇંગ્લેન્ડના પસાવા પસાવાનું છે ત્યારે?

પુરોષની પ્રજાઓએ દરિયાના વેપારમાં સમૃદ્ધ મરું જસાદતા, તાળાના મુલકો અને શાસન નીચેના મુલકોના દુશ્મ માટે લશ્કરી કરી. આપસ આપસની અરેખાઈ અને ભવના જોગ પતી તેઓ વાતમાં આવતા રોકડની જેમ પુષ્કળતા મલા. ૫૫૫ હોઈના 'અધિજિ' એના નિર્મલિત કરીર ઉપર પ્રશ્નના દક્ષિણરંગે એથો કમલો અદાવતની મરુ છે? મધ સકાઈ વખતે આપણા દેશમાંથી સ્ટીપેન્ડો ભરીને સરદાર પર સેનિટો કમ મલા ૧૪૫૫ નેટલી નાની સંખ્યા સ્ટીપેન્ડો જેટલજ કરકરની આપણને મરુ છે. સમજન મમર ૫૫૫ રહે છે કે, કરકર તો સાચાનચ માટે છે અને તે હોઈમય ન કરવું જોઈએ. રેટકાઈ રીશ ૧૬ છે કે, આપણને પાસામાં

દરિયાનું રક્ષણ મરુ મળે છે. આ રક્ષણ તો નદિ નેવું અને કરતી છે, હોઈને ઇંગ્લેન્ડ કાયેને વેપાર આપણા કરતાં તેમના દિતમાં વધારે છે, અને લીધે તો વેપારમાં કરોડો રૂપિયાનું બટલું પાસ થાય છે અને આપણા પરના 'કોષ અલિસ' તથા અંગ્રેજી એટા, નોકા કંપની, લીમા કંપનીઓ અને લક્ષોને જે રકમ આપણે આપીએ તેમાં તેમને દરિયાઈ રક્ષણના પદલા કરતાં મળું વધારે મળી રહે છે. એ આપણે વાળ વમાનારને મોક્ષાત્તમે તો આપણો સુખવેજો રામ તેણે ગાવોજ જેત્રએ એ ન્યારો આગા નોકા ખાતામાં આપણા પુરાની રાખવા જોઈએ, એમ, એમ, એસ. કુરૂનીનમાંથી આવતા હોઈ નોકાસી-પમે વિકાસ પામતો ૧૦૦ વર્ષ તો જોઈશેજ. આજ રિયનિ દર વર્ષે કરકરમાં ૮ બામ હોઈએ માટેજ રાખવાની આવડમાં થતી. (અધુર)

નાટાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસ

મીટીંગનો કાર્યક્રમ

નાટાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસે સમસ્ત નાટાલમાં મીટીંગો જોલાવવાની નામે પ્રમણે કાર્યક્રમ ધોલો છે. મજર મીટીંગમાં પ્રેક્ષતા કાર્યક્રમોમાં કાબર મેશ (૧) રીપેરીએક્સન અને (૨) સક્રિય ટેમલ કોન્ટ્રાન્સ ઉપર આપણો કરશે:—

શનીવાર તા. ૨૩, નવેમ્બર—૧૨મન ટાઉન ટોલ.
રવીવાર તા. ૨૦—૧૩મન, રોચાટ અને સ્ટેમર.

નાટાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસ

વાર્ષિક જનરલ મીટીંગ

નાટાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસની વાર્ષિક જનરલ મીટીંગ રેલવેલ પીકચર પેલેસ, લીકરારીયા સ્ટીટ, કરબનમાં રવીવાર તા. ૨૯ નવેમ્બર, ૧૯૩૧ ના રાજ અપેરે ના વાગે મળશે.

કામકાજ:—(૧) મીનીટ, (૨) સેક્રેટરીના રીપોર્ટ, (૩) દિસામ, (૪) અમલદારની ચુરણી, (૫) મીટીંગમાં ચર્ચા શકાય તેવી અન્ય બાબતો, (૬) સામાન્ય.

સોરાબજી રૂક્મણજી પ્રમુખ

એ. આર્. કાજી } ને. જોન. સેક્રેટરી
મી. આર. પથર }

નોંધ—જે સેમ્પરોએ ચાલુ સાલની ફી ભરેલી હશે તેઓ તેજ મીટીંગમાં બામ લેવા દેવામાં આવશે.

હોઈ કોમની દરેક વ્યક્તિને કોંગ્રેસના સેમ્પર તરીકે નોંધાઈ જવા વિનવિ કરવામાં આવે છે. નીચેના રથળોઈર સેમ્પર તરીકે નોંધાઈ શકાશે:—
મેસર્સ પથર એન્ડ કુલ લીટલ એ સ્ટીટ, કરબન અથવા કોંગ્રેસની ઓફીસ, ૧૭૫ એ સ્ટીટ, કરબન.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant,

૨૨૭ બલનું ક્ષેત્ર અને તેજરેગલ સાર પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી. થી મેલકવામાં આવશે. અંજી:—

P. O. Box 811. Durban. 129 Victoria St. 21

પીકચર ફેમી-ગ ડીપાર્ટમેન્ટ ચાલુ કર્યો છે

તમારા ફોટો જડવાનું કામ પહેલીજ તકે મોકલી આપો. આવો તદ્દન સંતોષકારક રાખ્યા છે.

કીશીયન પીકચરો, ઈંગ્લાંશ પીકચરો અને જુદી જુદી સીનેરી પણ કીશાયત ભાવે મળી શકશે.

ટેબલ, છીયન ડ્રેસર અને નેટીવ ટ્રેડને લગતા જુદી જુદી જાતના બોક્સનો જથ્થો અમારી પાસે હંમેશાં તૈયાર રહે છે.

હુડ ટનાંગિનું કામ ખાસ સંતોષકારક અને છે.

અમારું શીરનામું

L. MISTRY,

15 Market Street Johannesburg.

Box 2526 Phone 2868, Central. 40

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

ફરેક જાતનું લાગુ કરે અને નેસ્ટેબલ સાર પેકીંગ કરી સી. બ્રા. ડ. થી મોકલવામાં આવશે. બંધો:—
P. O. Box 254. Durban. 31 Short St. 25

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વિગેરે

અમારે આ જાતી દેખરેખ નીચે તાલે અને સમાધાની કરતાં દોઢો ગરમ મસાલો, કરીપાઉડર, હાઈર, મરચાં, તેમજ કરીનાં અને લીંબુનાં તેમજ મીઠાસ આચાર હંમેશાં થોડા ના જથ્થાએ અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. આવો ઉત્તમ માણ, તમે મરમાં જતાવી શકતા તથી. એક વખત મંજાવી ખાતરી કરો. મળવાનું ફોનખાં.

K. H. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN. 14

કીટીંગસ

પાઉડર

કીટી, ઉધાઈ, સાકક, વંદા, માખી.

સબળા જંતુઓને

ના મુદ કરે છે.

બ્રાહ્મીશ બનાવટ. ફેક્ટ ડીનેમાં વેચાઈ છે. P.A. 38

Box 247 & 317

Tel. "Khatel."

HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADJI VALA)

Proprietor of Asiatic Hotel.

Merchant and Transport Passenger Agent,
Beira, P. E. Africa.

મોડસ રજી અને કપડ. ટેલીગ્રાફ એજેન્સ "ખતી"

હુસેન હસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)

હાંમપાર્ક પેલેન્ડર એજેન્સ,

બેરા, પા. ઇ. આફ્રિકા.

બનામ્ને કરીકાઈલાલ—રજીવત ૧૯૨૮ વ

રોજવેશ પંચાંગ

કપડ પણ રજીવત કે રૂપાલ અર્થ લીધા મનર

તથા ન

મોજાવામાં આવે છે. આનંદ મંજાવો.

મદનમજરી ફરમસી ભગનગર, કાઠીયાપાડ 20

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરેહવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશી માલ જથ્થામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી દરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

ચાળી, કબલાં વિગેરેને માટે જાત જાતનું રેશમ.

મોજા, રમાલ, સાડી, મખમલ, શાલ, ટાઇ, કોલર, કોર, શર્ટ, મુદને માટે જાજ, આસામ સીલક વિગેરે વિગેરે. પુરુષો, સ્ત્રીઓ અને બચ્ચાંઓને પહેરવા બોધતી દરેક ચીજો અમારી ત્રણે બા-બોમાંથી સસ્તામાં જસતા ભાવે હંમેશા મળી શકશે.

ફોન ૫૬૫૪.

સો. કેવલરામ એન્ડ કુ.,

બોક્સ ૫૧૬૯.

૬૩ હાલોફ રીટ,

કોનવ ગાર્ડીટ એન્ડ હાલોફ રીટ,

એડાન્ડીસબર્ગ.

આફ્રિકા વાળાઓ જરાક કાન દઈને સાંભળો

આ વર્ષે દીવાળી અને નવું વર્ષ ખુશાલીના પોકારો વચ્ચે રાજ થનાર છે.

Parcel from
**KAPITAN'S
BALCONY
HOTEL**
DURBAN. CORNER of GREY and VICTORIA ST.
PHONE 3623

એ ખુશાલીમાં જુના અને જાણીતા અનુભવીની સહેજતદાર મીઠાઈ વધારે આનંદ આપશે.

આગળથી ઓરેરા મોકલી નાંધાવી દીએ કે પામનસર તમેને ઘર એકા પારસલ મળી જાય.

આવ માલના પ્રમાણમાં બહુજ સરના રાખેલા છે.

ઓરેર સાથે પૈસા મોકલવા બલામજ છે. પ્રાઇસ લીસ્ટ માટે લખો:

KAPITAN'S BALCONY HOTEL. (મલિક: R. K. KAPITAN).
'Phone 3623. Cor. Grey & Victoria Streets, DURBAN. 368

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATTEE"
EASTERN TRADING CO.,
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ મનાના રૂપ/- રેસ, પાકનાર નં. ૧ ૫/- રૂપ.
દરેક ભવન તાજા ફરે અને વેચેલા સાથે પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી. સી મોકલવામાં આવશે. રેફ્રેજર જુદી.

'Phone 327 Tel. add. "Telapco."
D. K. PATEL,
Fruit and Vegetable Exporter.

ફરે અને વેચેલા માટે ડીના ઓરેરા ઉપર આજ
ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી કરો.
P. O. Box 755. 55 Bond St. Durban. 31

તમારા પ્રધાની બહેર ખજાર કયા છપાવશે?

‘ઇન્ડિયન ઓપિનિયન’ માં

જે જુનામાં જુનું થોડી કાર્ય આપા સાથે આફ્રિકામાં વેંચાય છે.

આવ અને નકલ મારે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

હાંડના પ્રખ્યાત ગવેચાઓના નવા રેકોર્ડો

મમે તેવા ગાયનો વાળી રેકોર્ડો પરમાં રાખવા કરતાં દરેક જગ્યાના મન હરી લે તેવા માર્મિક, જાણીતા અને સંજારીક બોધથી ભરપૂર ગાયનોની રેકોર્ડોના સંચાર કરે. આવી રેકોર્ડો મનને ખુશ કરે છે અને આનંદ આપે છે.

(રામ કાંદવરી) ગુજરાતી
“અરે સખી ધીમે ધીમે હમ ભર”
“પતિ વીના પ્રેમાદાના મનના”
નંબર ૬૫૬.

(રામ કાંદવરી) ગુજરાતી.
“દિના નાથ દયાળ નરવર હાથ મારે
મુકશોમાં” (કેરાવટ્ટી)
“તુરથી મારે તંજુરનો નાર”
નંબર ૭૫૦.

દિનમ મનાવટના, યુર દેખાવ વાળા અને મધુર સંગિત મોકલ વાળા આગેડોન તેના જોવારને ધણા આનંદ આપે છે અને તેની સાથે અમારી રેકોર્ડો વાપરવાથી દસમણો આનંદ વધારે આપે છે.
ગુજરાતે હાંડ. અમારી મજદૂર મમેલી જરૂર ગણવવાળા ગુજ નાર રેકોર્ડ ખરીદનારને પેટ આપવામાં આવશે.
અમારે બધા પ્રેમોદાન અને રેકોર્ડો ખરીદનારને નાણાની સહીજ બચત થશે.

'Phone 2447.
P. O. Box 1155.

Agent of H. M. V. RECORDS.
E. A. TYEB & CO.

109 Flats Street,
DURBAN, Natal.

30 A

Indian Opinion

No. 48—Vol. XXIX

Friday, November 27th, 1931

Registered as the Indian Opinion Newspaper
under Post Office Act.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રહી. કેન્થા

કીલિના કાલો

નવેમ્બર તા. 30મીએ મુંબઈ જવા કિયાશે.

રહી. "કારાગોલા"

ડીસેમ્બર તા. ૧૪મીએ મુંબઈ જવા કિયાશે.

મુમ્બઈની વીરો. પાઉન્ડ ૨-૧-૬ રેકોર્ડિંગ પા. ૭-૧૪-૦

સ્પેશીયલ પા. ૫-૮-૦ના કીસાખયાં લેવામાં આવશે.

મુમ્બઈ—કાલોએને પોતાના મોટા રાજીના કનીયારે ૧૧ સમ્યા અમારું કસ્ટમર પ્રોવિન્ટા કરવા.

સેકન્ડ અને ઈન્ડર યાર્ટે કોડ મહિના અમારેથી બુકીંગ્સ કરશે.

કેરફ કોઈ પેસેન્જરે પોતાના કીસા અમારી કોમ્પાનીથી લેવી અને નદાર સામવાળા બાઈએને અમારી આદે
પત્રબંધકાર કરવાથી પણ મફત કરશે. રહીમરને લગતું રેફ કમ્પાઈન અમારી ભત્રી રેખરેખ નીચે સાધ છે.

SHANKH HINDO & SONS.

390 Pine Street.

Tel. Add "Karamat," Durban.

વધુ ખુલાસા માટે લખો પા મળે—હિન્દી પેસેન્જર

એન્ડ રોમ હીમેડ એન્ડ સન્સ,

350 પામન્ટ રોડ, દરબન.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE

Tel. Add.

RUSTOMJEE.

NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of
SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue.

DURBAN.

રેકૉર્ડ બેઠ

પર બેઠાં લક્ષ્મી.

શી ૧૦ માં પા. ૨-૦-૦.

હમણે ત્યાં આમદાદન રેકૉર્ડ મળી પુરુષ આવી છે. રેકૉર્ડ નામીકુ આપન પુરુષ આપવામાં આવ્યું છે. બેઠ આમની કુલ

શી. ૧૦ રાખવામાં આવી છે તે કે જેને અસલ પાત્ર પા. ૨-૦-૦ છે.

હમણે રેકૉર્ડ અરીદનારને બે રેકૉર્ડ બક્ષીસ આપવામાં આવશે.

રેકૉર્ડ બેઠ બાવ શી. ૫-૦.

પીચાર કંબારા

૧૦૪૮૬ વરણ હી દસરાત હિસે નાસારો મુજાર મે રહી.
૧૦૪૮૮ બી પરાદા કર કું ને રામકા.
૧૦૪૮૭ આજ સુજી હે મે અપના મુઠો આ કહેને કો હે.
૧૦૪૫૭ ૬ અપ દિલ વહેસત મદા દિવાના હે ધીસકા.
૧૦૪૭૭ બના હો અઈ મળા ને મહીના નધીય સે.
૧૦૪૮૬ પરાદે મે રહેના પારકી દુસવાર હો ગયા.
૧૦૪૦૮ બસ મેક હી જલમે મે હમ બન ગમે સવદાઈ.
૧૦૪૨૭ હિલમે નકરી મે ને નો દુસમને ઉમાન રહે.
૧૦૪૩૮ મે તો વસારમ મે નલમે બસુઓ.
૧૦૪૫૨ કોત્રુ મુજરસમને લોભાવા મેરા દિલ હે.
૧૦૪૬૭ તન તન મે દરતે માર મે સમસીર રેક મઈ.
૧૦૪૭૬ ગેરકા કીકરે વજા છડ કે નતે કુજી તો.
૧૦૪૮૩ હિલમે નકરી મે ને નો કાફરે ઉમાન રહે.
૧૦૪૦૮ ને રખસારે રોપે નકર બપચી
૧૦૪૦૨ કીયામતકા કસીલ આપ કે નજારી રખતે હે.
૧૦૪૮૮ રવરે સુદરયા મોરી જસાલ પીવારે.
૧૦૪૬૪ દબીયે પુરા મેતેબર બનઈ આયે.
૧૦૪૫૪ મસ દપસે જલક અપની રસ સોખને દીખાણ.
૧૦૪૪૨ અપની આંદસી સુરત દીખાદો નધી.
૧૦૪૮૮ મેસુએ મુસ્તેફાકા મે કીવાના હો ગયા.
૧૦૪૦૧ કીવાનો મે કીકરે દિલ કીવાના રહ ગયા.
૧૦૪૮૩ વલી હેતા હે પુરા લીલસે ને બંદા મયિ.
૧૦૪૬૨ અમર દિલરમે કુદી છતા પટેમા.
૧૦૪૪૫ ખવાલ લંબી કેસ મર મે તોર પારી ભલંબી.
૧૦૪૨૬ અપના જલવાયી રસા મુજકા દીખાવા ન ગયા.
૧૦૪૦૭ બેતે પુરા સરકમે કે દુરખતે રસુલયા.
૧૦૪૮૬ મે કામિકા કાળા મે આલક મેકરમક.

આરંભ રહીત

૬૩૬૪ ને કુસર મે ઈંધે મનલ છી પુન હે.
" મેકલુમે પુરા સકમે મહેસરદે હમરા
૧૦૪૬૬ કયો દુર દિલો સુરમા.
૧૦૪૫૬ અલસાતમે કસને રખસે ને પરા.
૧૦૪૮૮ કયો ફરે બતે હો આંખિમે.
૧૦૪૫૬ કારો કે ગયા.
૧૦૪૭૬ કયો અઈ બઈયાલે બના ન દિલસે કમ.
૧૦૪૮૭ સોતે ને નધીકા મુજદે જલયા નકર આવા.
" સવદામે જમાલે કહે અખસાર કમીન દે.
૧૦૪૭૭ મકલુમે પુરુષકલુમે નધી યા અખદુલ કાકીર છબાની.
" ખતા પોસ વ અતા પરાદ મકલુદીન ચીચતી દે.
૬૮૬૦ કુરાકે સરમે છસકીતસે મેરે સોદા મેકરમક કા.

અલસાત નધી

૧૦૪૮૬ તરવ વરમે કીસીકા કીનતે આગેસ હો બના.
૧૦૪૭૮ દોતે દોતે ઈંધે મર આંદેકો વલકેત હો મઈ.
૧૦૪૫૬ ને તકપાતીદે દિલ મેરા નો કુરકત હે મેકરમક કા
૧૦૪૨૭ કાસ મેરી જખીને સોક.
૧૦૪૭૫ સામીરે બનાવા દે મય આને મે મયખાનાં.
૧૦૪૭૬ તેરી રહેમતો યી નહો દે હે ને વહે સોદે.

કેકરદીન

૧૦૪૫૫ પદા ને અકસે રખે ને નીજાળ પાની મે.

૧૦૪૫૭

૧૦૪૨૫

૧૦૪૦૫

૧૦૪૧૬

૧૦૪૦૭

૧૦૪૭૬

૧૦૪૪૨

૧૦૪૬૮

૮૧૬૦

૧૦૪૭૭

"

૧૦૪૭૭

૬૮૪૪

૧૦૪૮૩

૧૦૪૫૮

૧૦૪૫૩

૧૦૪૫૮

૧૦૪૮૭

૧૦૪૭૫

૧૦૪૬૧

૧૦૪૮૭

૧૦૪૦૭

૧૦૪૫૬

૧૦૪૫૬

૧૦૪૫૭

૧૦૪૫૭

૧૦૪૫૭

"

૧૦૪૮૭

૧૦૪૨૧

૧૦૪૩૫

૧૦૪૫૦

૧૦૪૭૫

૬૬૧૦

૬૮૩૫

૧૦૪૬૨

૧૦૪૮૦

૧૦૪૬૮

૧૦૪૪૪

૧૦૪૦૫

૧૦૪૪૬

દે સીતમ નાજીસે આના છતે પુરુષ તેરા.

રમ રમ મે અળ અંદામે બીસમીલ નકર આતા હે

દરને આલ કલેકેકા દબા રખા હે.

હમ બને મસક મે રીવાનેબી સોદાઈબી.

અકમા કેઈઈ

ખારી અકમા અકમા મુજે પુતા તદો.

બન બી કનકી નલર કી.

મેસુ બીગડ બીગડ કે હરબાર.

કલનસી રાખ દે મેરે અઈ પે.

મગાકર કાય મે મેલકી તકના કિસસે સીખા હે.

કીસને કકા મે કાય વકાકાર મર ગયા.

જલન બાત વેસ સોદા રી ચલી હે.

કે સી રેક (અંધળો ગાનાર)

મુજે કીયા છતકે કનેકા લલા કીયા કીકરે મેરી

જખતક આંખે પા રહે.

અકી કુસોન (અંધળો ગાનાર)

મેકે અમુલસે મુજે દે વલકત રસુલ કી.

તોખા રહે સકતી તકી સાકીકા લેખત કેપ કર

તો બાલે કે મેરા કાય કીવાના નહી હે.

અવળ કંઝ બેલા અવ અલબેલા.

મે તો પીન કે કારન લેખત બાઈ.

પીચારા સ્મલેખ

મરતે ચરામ દોકરે સળ રામ ખેલ કાયે.

નલ બલેયા મોરી કારને કો પનિયા.

બાઈ કલકા

એ તેમે વાર મિકો મલેસે-પીલક

રકીનો કે મર આના બના પુરા હે.

મને ર દિન હે પુરાદો પે હે પુલ આંખે કુવે.

ધસ વારેયા મલલખ કયા સમજી.

ચમકા કીયા ચખાવકા આસમ નકાબને.

એક ફેલાતા સુન મયે.

બાંન તો અકલે ન કુવે મખમે છમર રસ રસકે.

એક કુરકતમે મેરે લખસે ને તાલે નીકલે.

મીસ કાલકી

કના કમકી બકા કઈસી જખ કસકે આરાનક કઈરે.

સીયાં તોરી મોદીમે મેંદા બન ભલંબી.

સર કૃષ્ણકી તમવા અવ હમણે દિલમે દે

દાકીય ખદા હમદારા અવ દિલબર દિલ અમર

બને કીયા સાકી કી આંખિં મે મસારા કર કીયા

અર હમસે કાલ પુછે હે કઈસ કયા બલા હે.

બરેલી કે બાબર મે મુમકા મિચારે

બુલકો બી વલન અલ્લાલ કે બી વાદ ન કર.

વહાં વલ દરતે નાલુક મેં લિયે તલવાર ખીટ હે.

અલબેલાઈ બાત

દિલને મીઠ મીઠ કે તે ખાલ મેકાન દોતે હે.

બન અપની દરનીનો પર અંબે લીક ન કીકા કીના.

બાલકીમાઈ

કિસકમે કીયું કર વસે બન બળી કુલકીક હે

કર પળી કુલ પે નો ને કાલ કીયે બતે હે.

કેકરદી રેકૉર્ડે-સુરે વારીન, અમલક કુરસી, સુરે ઉમાલીગ, અમીન, સુરે કુરુક અને મારુત વલીન અને અગા ફેમનાં મરસીયા

C. KAMALUDIN.

Phone 8542 Central
28 Chhatrakota Street,

P. O. Box 6398.
JOHANNESBURG.

તમારું પીસવાનું ક્યાં કરાવશો?

પીસેલો તૈયાર માલ ક્યાંથી લેશો?

મરચાં, હળદ, કરી પાવડર, મરમ મસાલો, મરી, મુંઠ, અડદની દાળ, ચણાની દાળ, ચોખાનો આટા, મેથી, ધાણા, જીરૂ વિગેરે વસ્તુઓ વેપારી બરની અપટ્ટડેટ મશીનરી માં પીસેલી તૈયાર મળી શકે છે. ઘરના કિપકોગને માટે ખાસ પીસવાનો મોર્ડર આપવામાં આવે તો તે પણ કિફાયત ભાવથી પીસી આપી ગ્રાહકોને પુરેપુરો સંતોષ આપીશું.

એક વખત અજમાયશ કરી જુવો:—

A. Baker & Co.,

'Phone 1586. 154, Queen St.

DURBAN.

39

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and railed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

નાશાલનાં નંબર એકના બનાના, પઇનાપલ વિગેરે ચીને આરડર મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

ફરેક આરડર ઉપર જાતી ફેબ્રેજ રાખી સારો માલ, સારી પેકીંગ કરી કિફાયત ભાવથી મોકલવામાં આવશે.

કેપ પ્રાવીન્સ, ટ્રાંસવાલ, ક્રીકેટ, રેડેસીઆ વીગેરે ફરેક જગ્યાએ મોકલવામાં આવે છે.

લખો: રવજી ભૂલા,

પો. બો. નં. ૫૨૨. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,

ડરબન, નાટાલ.

39A

'Phone 3867. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબહાઈ મોરાર મટવાડકર,

રોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર
અને કમીશન એજન્ટ.

પેકીંગ સારી રીતે કરી માલ સી.આ.ટી. થી મોકલવામાં આવશે
ટેલીફોન ૩૮૬૭ બોક્સ ૩૧૬ ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન ૧૩

તમારા ગ્રાહકો માર્કો જાણે છે

સ્ટામ્પ્લ "જુટ" માર્કના કપડાની બહેર ખબર સમસ્ત દેશના નેટીવ જાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે, સ્ટામ્પ્લ "જુટ" માર્કનું કપડું સ્ટોર કરે અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકશો.

આ "જુટ" ના માર્કની નવાસ રાખો અને કમીટેશનથી ચેતતા રહેજો.

સોલ એજન્ટો:

એચ. જેરપર સમાય એન્ડ કો.

(પીટી) લીમીટેડ.

જોહાનીસબર્ગ, કપરાઉન, ડરબન,

પાર્ટમેલીઝએશ.

33

જ્યુડવાલીફ પંચામિ

વાર	ખ્રીસ્તી	હીફ	મુસબમાન	પારસી	સુર્વેકમ	જુપીસ્ત
	૧૬૨૧	૧૬૮૮	૧૭૫૦	૧૭૭૧	૧૮૦૧	૧૮૩૧
	નવેમ્બર	મર્ચ	૨૦૦૫	ફેબ્રુ.	૧૮૦૧	૧૮૩૧
	ક્રીસે			ક્રીસે		
શુક્ર	૨૫	૫	૧૬	૨૧	૪-૪૮	૬-૪૮
શનિ	૨૬	૬	૧૭	૨૨	૪-૪૮	૬-૪૦
રવિ	૨૭	૭	૧૮	૨૩	૪-૪૮	૬-૪૧
સોમ	૨૮	૮	૧૯	૨૪	૪-૪૮	૬-૪૨
મંગલ	૨૯	૯	૨૦	૨૫	૪-૪૭	૬-૪૩
બુધ	૩૦	૧૦	૨૧	૨૬	૪-૪૭	૬-૪૪
શુક્ર	૩૧	૧૧	૨૨	૨૭	૪-૪૭	૬-૪૫

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Banana, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices. We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Kikus." Box 5237.
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG.

Do you have difficulty
in reading small print?

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktel Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishments: 67a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Tinted Lenses.

25

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY)
INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSHALL'S MUSIC SALOON,

PROP. A. N. GOSHALL

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે હરેક મર્યાદા દારમોનિયમ તબલાની જરૂર પડે છે. જે હરેક પુરા પાડે છે. મુખ્યત્વે પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, તબલા, રીપેરિંગ હરેક ભવના ગ્રાહક અને મધુર સુરના દારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં રોકાયેલ છે તે સીવાય હરેક ભવના ગ્રામ્ફોન, સુર, બેટન વગેરે પણ મળે છે. હરેક ભવના દારમોનિયમનું રીપેરિંગ હારમોનિયમો હરેક આપે છે. હરેક આ મળે છે:-

મરાઠીયા મ્યુઝિક સલુન,

(મલોકા એ. એન. ગોરાલીયા.)

પી. એલ. બોક્સ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 48—Vol. XXIX. Friday, November 27th, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.
Price Fourpence.

THE TOWN HALL MEETING

PRESIDENT'S SPEECH

THE following is the full text of the speech delivered by Mr. Sorabjee Rustumjee who presided at the mass meeting of Indians held at the Durban Town Hall last Saturday night:—

Ladies and Gentlemen.—A little over six years ago we met here in our thousands to lodge our emphatic protest against the Areas Reservation Bill which was hanging over our heads as the Sword of Damocles. At that time the Indian community of Natal was stirred to a degree that it had not been stirred during the seventy years of its existence in the country. The Indian community rose to one man and showed to the Union Government that, come what may, it was not going to accept the Bill. The meeting that was then held in this hall was an emphatic answer to the Union Government that the Indian community was not to be treated as helots. As a result of our outcry against the grave injustice that the Union Government was then endeavouring to perpetrate on the Indian community of Natal, the Government of India rose to the occasion and stood by us. Their intervention resulted in the consummation of the Capetown Agreement which was described as a Gentleman's Agreement. By referring to it as a Gentleman's Agreement we took it to mean that the parties to the Agreement would carry out the terms thereof as gentlemen.

The occasion demands some frankness from me and I must say at this point that although the representatives of the South African Indian Congress were at Capetown during the time of the Round Table Conference and although they were in constant touch with the delegates from India furnishing them with facts and figures, they were not aware of the terms of the Capetown Agreement until it was published simultaneously in India and South Africa. Whilst we were not in total agreement with some of the terms of the Agreement, we trusted to God and hoped that the Union Government in carrying out its terms of the Agreement would be actuated by a desire to extend justice and fairplay to the resident Indian population of South Africa and that it would treat our community as it did other sections of the people.

But we had miscalculated. We had not reckoned that where the Indian community is concerned, any agreement arrived at could not otherwise be treated but as a mere scrap of paper. The Gentleman's Agreement was no exception to the rule. The ink on the Agreement had hardly dried when our community was faced with that most iniquitous Act known as the Liquor Act. A section in that Act sought to disarm with one stroke of the pen, as it were, all the Indians employed in the hotels and liquor catering trades in the Transvaal. If that section, as originally drafted by the Minister of Justice Mr. Tielman Roos, had been passed, it would have meant throwing into streets hundreds of our countrymen.

We are thankful to the Agent of the Government of India, Sir Kurnas V. Reddi, for his invaluable services in this connection. He has, through his efforts, been able to bring about an amendment of

that Section. The amendment requires all Indian employees to obtain exemption certificates. The Congress will still endeavour to do its best to bring about a repeal of the Section, otherwise the employees will always be at the mercy of the Minister.

Then came the Transvaal Asiatic Land Tenure Bill. With it here this I shall deal later. I merely mention to show that we had wrongly reckoned when we had thought that the consummation of the Capetown Agreement would mean to us a respite which we rightly deserved.

I shall now proceed to deal with the various subjects before us.

The pivot on which the Agreement stands is the Assisted Emigration Scheme. Except that it gives the right to the emigrant to return within the last two years of a three-year period, the scheme is exactly the same as the repatriation scheme. Purely and simply it is a scheme to repatriate our people from this country. The acceptance of the Agreement by the South African Indian Congress naturally meant the acceptance of the scheme. We felt that the scheme, being a voluntary one, there was no reasonable objection to be taken against it. When the scheme came into operation in 1927, it came to our notice that agents were being sent out to all Districts in Natal, who were prevailing upon our people to leave. In other words, inducements were offered to them. When the matter was referred to the Commissioner for Asiatic Affairs we were informed that the agents were merely sent out to explain the provisions of the Act. We were content with the explanation. We learn that attempts are now being made to bring pressure upon our people to leave this country, and we think it is the duty of every Indian to frustrate such attempts.

During the last few months we have had reports practically from every district in Natal that agents of the Commissioner for Asiatic Affairs taking advantage of the depression and the prevalent unemployment, have been busy spreading false rumours. We have been informed that our people have been told that the bonus of £20 would be withdrawn in January, that the position of the unemployed Indians would be worse and that in due course no employment would be found for Indians. As a result of these false rumours, there has been an abnormal increase in the number of Indians returning to India under the scheme. I desire to give a categorical denial to these rumours and to state that our people should take no notice of them. Depression and unemployment are not peculiar to Indians only. Every section of the community suffers from them. Depression and unemployment should be no reason for our people to leave this country.

The repatriation scheme was meant to help the floating Indian population to go to India if they wished. The scheme, however, has been the means of getting rid of thousands of our people who, by the sweat of their brow, had improved this country. It has been the means of depriving, as it were, thousands of South African born children who, through the folly of their parents, are transplanted

into a country where conditions are dissimilar to those in this country. It is inhuman to expect these innocent children to accommodate themselves to these strange conditions. The Capetown Agreement provides for the Indian Government to look after the repatriates on their arrival in India. Swami Bhawanji Dayal Sanyasi, who, on behalf of the Congress, investigated into the conditions of the repatriates, unfolds a story that is most pitiable.

Without going any further into the matter, I desire to state that our community has had enough of this repatriation scheme. The Congress is not going to allow the bartering away of the rights of a section of the community for the benefit of those who remain here, rich or poor, we are in this country as Indians. As Indians we will sink or swim together. When the Indian delegation arrives to attend the Round Table Conference we shall, in no unmistakable terms, advise them that the Congress will not agree to the initiation of any scheme that tends to send away our people by shiploads.

The number of the resident Indian population in South Africa is a mere bagatelle and we have every right to ask the Union Government to put a stop to a scheme which is a blot on the character of any civilized Government.

Durban Municipal Indian Housing Scheme

You must have noticed in the local press notices inviting Indians to make application to the Durban Corporation for housing loans. This is a direct result of the intensive agitation that the Congress created on your behalf against any scheme by the Corporation which has had as its object the segregation of our community. For several years the Durban Town Council has had its members, gentlemen who openly preached the segregation of our people. With a view to bringing into practice what they preached they were instrumental in purchasing over 250 acres at Gato Manor which they desired to be converted into an Indian village. The Congress at once perceived the motive that actuated the Town Council to purchase the land and in no unmistakable terms informed the Council that the Indian community of Durban and District would, under no circumstances, accept a village scheme. The acceptance of such a scheme would have meant the virtual acceptance of the policy of segregation against which the Congress so valiantly fought in 1921. As a result of our opposition the land is lying idle without any income.

The Central Housing Board enquired into the housing conditions in and around Durban. The Congress submitted a statement and proved beyond doubt that there were lands within the Borough of Durban which could be utilized for the building of houses for Indians. The Housing Board agreed with the Congress, but the Council would not have it. Time after time the Congress has pointed out sites suitable for Indian housing but the Council has always turned them down with an answer that they were required for public purposes. Sites adjacent to Indian properties, which could not be used for public purposes, have likewise been turned down.

When the Housing Board came over to Durban, the Municipality possessed unalienated lands in abundance and yet a few acres could not be found for Indian housing. Despite the fact that the Housing Board reported that there was land within the Borough boundaries suitable for Indian housing, the Town Council has done nothing. Out of the numerous Corporation land sales held in Durban one instance can be quoted where the sale was held for Indians without the Asiatic Classes. These lands were adjacent to Indian properties. The sale, however, did not benefit the poorer section as the prices fetched were very high.

About two years ago the Union Government handed over to the Durban Corporation the sum of £50,000, under the Housing Act, for the purpose of building houses for Indians. The Town Council did nothing with the money until it was warned by the Government that unless something were done the amount would be withdrawn.

As a result of negotiations with the Council we are now happy to advise that £25,000 of this sum is now available for loans. In order that every section of our people may be informed of this the Council has, in accordance with the suggestion of the Congress, consented to have the notices inviting applications printed in all the vernacular languages. These are in the printers' hands and will in due course be distributed to our people. Those of you who own freehold properties outside the present Borough boundaries I would urge to take advantage of the loans. I do hope that our people will seize this opportunity of improving their housing conditions.

Health Boards

Ever since the institution of the various Health Boards, Indians living under their jurisdiction have never received the same treatment as that meted out to the Europeans. There have been one or two exceptions but in those Health Boards the number of Indians have been small. In the South Coast Junction, Mayville and Sydenham Health Boards our people not only predominate in numbers but the amount that they pay in rates is considerably in excess of that paid by the European ratepayers. And yet the development in the Indian areas has always been slow. Not so in the European areas. I do not think any good purpose would be served by stressing very much this point because the incorporation of these areas takes place on the 1st, August, 1932. But there is one matter which requires our serious consideration and that is the question of interest on borrowings. You are, no doubt, aware of the fact that the rate of interest charged is 10% per month. In numerous cases before a ratepayer could find the necessary money to pay the rates the interest on same goes up to 100%. The interest could go further but for the fact that the law provides that the amount of interest charged should not be more than the capital. An Ordinance which permits Health Boards to charge this enormous interest is most iniquitous. The Usury Act prevents any private person from charging an enormous interest and yet the State which ought to protect its people allows local authorities to charge with impunity. The Congress has had several interviews with the Administration with a view to its affording some redress in this connection but it has not been successful. This huge gathering comprises hundreds who live in the Health Board areas and who have had assessments made for their interests. Owing to the acute depression and the prevalent unemployment it has come to our notice that the ratepayers are unable to pay this exorbitant interest. We must firmly state that our community resident in the Health Board areas are not in a position to pay this interest. This Congress will do everything in its power with a view to getting this interest waived. I am sure just as our community stood as one man in 1913 when the C.T. Tax was repealed, the Indian community will not fail on this occasion. If we put a solid front I am fully confident that we shall succeed in getting the Administration to waive this interest.

Condonation

A great deal of misstatements are being made in regard to the Condonation Scheme. The most psychological moment to strike our people is when they are in distress. The present time seems to be the moment to attack those of our people who have

THE CONGRESS MEETING

THE mass meeting of Indians convened by the Natal Indian Congress last Saturday at the Durban Town Hall was a huge success and was but another proof of the fact that the Congress represented the Indian community as no other body did. There was, however, one unpleasant feature about the meeting and that was that the merchants did not attend as they should have done. They were in a sulky mood and kept away from it. But we would warn them in all sincerity that if they have not already learnt it, time will teach them that they will have to throw in their lot with their poorer brethren and to lend them aid not look down upon them. Aloofness will neither help them nor the community.

With this one defect the gathering was a unique one in the history of Indians in South Africa and was appropriate to the occasion.

The presidential address touched upon practically all the subjects that would have to be brought before the forthcoming Round Table Conference and to be thrashed out once for all in a frank and open manner unadorned under subtle diplomacy. The speeches that followed the presidential address were eloquent and demonstrative of the strong feelings of the speakers against the dishonourable methods of the Government to drive Indians out of this country instead of giving them opportunities of uplifting themselves in accordance with the Capetown Agreement. Feelings were very high in regard to the repatriation scheme and there was ample justification for it. So long as the scheme was voluntary the community had nothing against it as part of the Gentleman's Agreement. But the carrying out of the terms of the Agreement on the part of the Government can hardly be deemed gentlemanly. If they were carried out in a gentlemanly manner the Government would never have adopted the White labour policy and directed the throwing out of employment all other employees. With this policy of the Government no wonder Indians would be lured, through sheer force of circumstances, to take advantage of the repatriation scheme. That is neither voluntary nor compulsory. But it is worse. If anything it could be called dishonest, and it is the bounden duty of the Congress to save their brethren from falling into the trap and to denounce in no uncertain terms the working of the scheme. The meeting has given Congress the mandate to represent the community's cause at the Round Table Conference and has also asked for some form of representation in the Conference. This request is very reasonable in view of the fact that vital interests of the community are involved and that the party concerned should justifiably have a say in the moulding of its own future.

After hearing the very eloquent speeches at last Saturday's meeting one can only hope that our

national will be as eloquent when the time for it comes, as it is sure to come soon if things go on as they are going on at the present time.

THE COMING ELECTION

THE election of new officials of the Natal Indian Congress will take place at its annual general meeting on Sunday Nov. 30. The community would naturally expect our guidance as to who should be elected. We, however, do not wish to prejudice the minds of the people by suggesting any names. We will make suggestions only on a few vital points and leave the rest to the intelligence of the members of the Congress. The first thing that should be done is that every Indian should come into the folds of the Congress by paying his annual membership fee of 2s. 6d. This is essential in order that there be one and only political body in this country. Then in electing the officials, let the election be based not on personalities but on fitness. Officials in whom members have no confidence need not necessarily be elected. The election is solely in the hands of the members. If old officials have been found to be fit workers then it is for the members to judge whether the old officials should be allowed to remain in power or whether new ones should be elected. There is no harm done if members think of giving a trial to new officials. And in that event it would be the duty of the old officials to render every assistance to the newly-elected ones and to give them the advantage of their knowledge and experience. Above all, members should elect those in whom they have the fullest confidence and unhesitatingly put out of office those in whom they have no confidence. But once the officials have been elected and a minority among the members are dissatisfied the latter should take its defeat in a sportsmanlike spirit and fall in with the majority or quietly retire and remain quiet and allow the work to go on smoothly. By no means should the minority give vent to its dissatisfaction by rushing off to form another body and thus creating unnecessary friction in the community. A few vocal men of this type have caused a great deal of harm to the community and it would indeed be a blessing if they could be urged upon to be as vocal as they liked within the Congress but not to sound a discordant note without.

We wish the annual general meeting will be as brilliant a success as last Saturday's meeting and that the members will be guided to do the right thing.

Since the above was in print it has been announced that the annual general meeting of the Congress has been postponed for a week and will be held on Sunday, December 6.

PROFESSOR KARVE AND HIS MISSION

It is now a fortnight that we have had Professor Karve in our midst. His life and lectures have both been exceedingly inspiring. He is a living example to all public workers. His selfless services in the emancipation of Indian womanhood and his devotion to duty are unsurpassed. The Professor has told us that his object in making this world tour is threefold: He wishes to see what is being done in regard to women's education in other countries, he wishes to create public interest in what is being done for Indian women's education in India and he wishes to take back with him what little is given in aid of the only University for Indian women established in India. The Professor has told us, moreover, that the late Sir Vitthaldas Thakarsey has donated to the University the sum of fifteen lakh Rupees in Promissory Notes which brings an annual interest of Rs. 52,500 to the University. One of the conditions imposed by the donor is that the capital amount could go to the University only when it is able to collect a fund equal to that amount. The annual expenditure of the University is over Rs. 70,000 which means that in addition to the above amount the University has to depend upon public donations for about Rs. 15,000. The promoters of the University are now trying to collect a fund equal to the gift of fifteen lakhs of which the present cash value is nearly twelve lakhs. Of this about five lakhs have already been collected and about eight lakhs have still to be collected. Professor Karve, at the end of his lecture at the Parsee Rustomjee Hall last Thursday, made a stirring appeal in which he said that he had dedicated his life to this work and that it was his ambition to see it through if not in this life his future lives for he was a believer in reincarnation. He said he knew the difficulties with which we were faced in this country but, he added, "you may spend a £100 on yourselves but surely you can spare a shilling for the upliftment of your helpless sisters." Prof. Karve's work has received the blessings of no less a person than Mahatma Gandhi who describes him as one of the truthful workers in the cause of India's womanhood he has known for the last fifteen years.

We are happy to state that the Trustees of the late Parsee Rustomjee Trust have risen to the occasion once again, as they have always done in the past, and have donated the handsome amount of £100, to the above University. Our heartfelt congratulations go out to them. There are many national educational institutions in India to which the late Mr. Parsee Rustomjee donated liberal sums during his lifetime and what his Trust has done is in keeping with the spirit that inspired that noble soul. We hope our brethren throughout the Union will follow the lead given by the Parsee Rustomjee Trust and will contribute liberally to this worthy and patriotic cause.

PUNDIT RALLARAM

We have had many missionaries in this country but, perhaps, none of such high educational qualifications as Pandit Rallaram. When he landed a few weeks ago in Durban the Pandit was not much known, but those who have had the opportunity of hearing the few lectures he has delivered at the Parsee Rustomjee Hall and elsewhere must readily admit that his presence amongst us is a boon to whole Indian community. His lectures are most interesting and elevating. We thank Pandit Rallaram on behalf of the Hindus in particular and the Indians in general for the great sacrifice he has made in crossing the seas to come to this far-off land to guide his brethren. We wish the Pandit every success in his mission.

Mass Meeting Of Indians

Durban Town Hall Fully Packed

A mass meeting of Indians under the auspices of the Natal Indian Congress was held last Saturday night at the Durban Town Hall. As expected the hall was packed to its utmost long before the time of the meeting.

Mr. Sorabjee Rustomjee, President of the Natal Indian Congress, presented himself from his sick bed to preside at the meeting. He was suffering for the last three weeks from a severe cold and bronchitis from which he had not yet fully recovered. But his unflinching enthusiasm helped him to read his very lengthy speech, which we publish in full elsewhere in this issue, and to conduct the proceedings of the meeting very ably.

The proceedings were commenced with prayers conducted by Pandit Rallaram in Hindustani and Arab Sahib in Urdu. After the presidential address was translated into Tamil and Hindustani, speeches were made by Messrs. A. Christopher, J. W. Galfrey, S. R. Naidoo, A. L. Kajeo, O. H. A. Jhaveri, A. H. Kazi, B. M. Patel and M. B. Nair.

Mr. Christopher made as lengthy a speech as the chairman and, speaking vehemently on the Agreement, proved to the hilt how the Government had not only failed to fulfill the terms of the Agreement but had seriously violated them by introducing legislation directed against Indians and by adopting other subtle means to keep the Indians down-trodden.

All the speakers were very eloquent and their speeches were marked with their vehemence.

Women also participated in the proceedings and speeches were made by Mrs. Moodloy, Mrs. A. Christopher and Mrs. Manilal Gandhi urging the people to unite for the coming struggle and to follow the lead of the Congress.

Resolution

The following resolution moved by Mr. A. H. Kazi, was passed by the meeting all standing:—

"That this meeting representing the Indian community of Natal hereby requests both the Government of India and the Union Government to consider the question of giving representation to the South African Indian Congress in connection with the forthcoming Round Table Conference at Capetown on January 12, 1932, and further authorises the Congress to act for and represent the cause of Indians at the Conference."

After three cheers for the Congress and the Motherland the very successful meeting terminated with the singing of the National Anthem at a little after 10-30 p.m.

(Continued from page 385)

taken advantage of the condonation scheme. We pity our people who lend their ears to unscrupulous men who resort to subterfuges with a view to striking terror into our people. These methods are not clean in public life.

The condonation scheme was accepted by illicit entrants at the instance of the South African Indian Congress. The Congress asked our people to accept the scheme as one that would save our people from considerable irritation and annoyance. The Congress still maintains that the advice it gave to the condonees was the correct one in the circumstances. The only outstanding matter in regard to the scheme is the entry of their wives and children. The Congress has had several interviews with the Minister who has all along remained adamant and refused to grant the necessary permission. The Congress has not exhausted its work in this regard.

We firmly believe that if the condonees are expected to live a happy family life then the Union Government should permit them to bring their wives and children. We shall ask the delegation from India to raise this question at the Round Table Conference, and we are sure that if the question were raised an amicable settlement would be arrived at. The condonees may rest assured that the Congress will stand by them.

Licences

In every Municipality in Natal our people are subjected to considerable hardships in regard to the licensing question. We have had instances in municipalities where licences have been refused on flimsy grounds. We can never rest satisfied until the law gives our community the right to appeal in regard to all licensing matters to the Supreme Court. As it is, the Licensing Officer can decide on the merits of a licensing application and the Town Council sitting as an Appeal Board generally upholds the Licensing officer's decision on Indian licensing questions. Despite the fact that the Capetown Agreement provides for the revision of the licensing laws in the Province, the Minister maintains that the time has not arrived for the revision of such laws. I hope that the Indian delegation will take this question in all earnestness.

White Labour Policy

To our sorrow the White labour policy is now being pursued everywhere. It is a dangerous policy and is calculated to displace many of our countrymen who are in employment. A few years back the cry was that the Indian was working at a low salary or wage and was undercutting the white man. The Indian community took a bold step in agreeing to the standard rate of pay. We felt that although at the outset the acceptance would be highly detrimental, things would adjust themselves that the Indian would be working side by side with the European and both drawing the same rate of pay. The pursuing of this white labour policy would mean the total elimination of all Indian skilled labour. If the Indian in this country is required to attain the western standard of civilisation he must be given an equal economic opportunity. Provided that the Indian does not undercut the European there should be no reason why an Indian should be replaced by a European. Colour should be no bar in the labour market.

Trade Relations

This is a matter which should engage the attention of the Indian Delegation from India. Improved trade relations between India and South Africa

mean a great deal to the resident Indian population in this country. India has a big market for South African products and if all avenues were searched with a view to increasing the trade between the two countries we feel sure that much good would be the outcome. If the service of boats to India were altered in such a manner as to enable every alternate boat to take a direct run to Bombay the trade between the two countries would go up by leaps and bounds. If the position of our community in this country is at all to be improved I think that the trade relations between the two countries must be bettered.

Unemployment

The Congress has done all in its power to bring to the notice of the authorities the very grave state in which the unemployed Indians are placed. As a result of the work of the Congress and the labours of Sir Kurma Reddi a Committee has been formed for the purpose of collecting funds with a view to alleviating distress amongst them. This Committee has collected a certain amount of money a portion of which, however, has not come to the hands of the Committee. Funds are to be collected for the purposes of buying foodstuffs for those who are in distress. The Congress has written to employers of Indian labour with a view to finding employment for some. Unemployment is very acute in every section of the population of South Africa. In view of the low earning power of our people it is more so with us. The Congress will leave no stone unturned to see that their distress is relieved.

Asiatic Land Tenure Bill

The most important subject that will engage the attention of the Round Table Conference will, of course, be the Transvaal Asiatic Land Tenure Bill. This is a Bill which is in direct conflict with the terms of the Union Town Agreement. The provisions of the Bill are well-known to you, as to need no repetition from me. Suffice it to say, however, that it is aimed at exterminating the Indian community of the Transvaal. It seeks power to create areas where Indians alone may reside and carry on business. As it is, the Government, under existing laws, can prevent Indians from working on proclaimed Gold Areas and as a consequence, if the Bill becomes law, Indians would have to work in defined areas. In considering the present Bill consideration must also be taken of the existing laws. These two read together would wrought havoc amongst our people. To give you an example. If Cato Manor were treated as an area for the Indians then no Indian from that area could come and do any work in Durban let alone retailing and carrying on business therein. Can you imagine what the result would be if the Bill were passed into law. The effects of the Bill are far-reaching. Our people in the Transvaal have lived there for years and have created vested interests. Transvaal is a huge Province with enormous resources still to be tapped. It has a European population of 608,622 whilst the Indian population numbers only 13,000 odd. In a few years' time the Indian population would be essentially South African. Why all this fuss about this small population? Are the Europeans in this country devoid of all sense of justice and equity that they can allow the Government crush a small number of indefensible people? No, I think not. The events of 1923 are still fresh in our minds. We have in this country European men and women who will stand with the Indians in their hour of trial. The Clergy and the majority of the Press in South Africa have shown us every sympathy in our struggle of 1923 and I feel sure that they will not fail us in 1931. I think

be failing in my duty if I do not express our gratitude to Sir Karna Mehta for his excellent work on our behalf. Despite his unfulfilling health he has spared no effort to obtain the postponement of the Bill. His whole heart has been in the struggle. He has been present throughout two sessions of the Union Parliament and it was solely due to his ceaseless efforts that the Bill was twice shelved, pending its being discussed at the Round Table Conference.

Round Table Conference

The Round Table Conference started Capetown on the 12th of January, 1932. The Conference would be most momentous. It meets to revise the Gentlemen's Agreement and, as I said before, the most important subject for discussion would be the Transvaal Asiatic Land Tenure Bill. The Indian Delegation will be headed by Sir Fazl-i-Hussein, the Minister in charge of Land and Education Department in the Government of India. We are pleased to hear that the Rt. Hon. V. S. Sastri, former Agent of the Government of India, and Mrs. Sarojini Naidu, former President of the Indian National Congress, have been appointed as members of the Delegation. We are profoundly grateful to the Indian Government for appointing them, and to Mr. Sastri and Mrs. Sarojini Naidu for consenting, amidst their multifarious other duties, to attend the Round Table Conference. Mrs. Sarojini Naidu is no stranger to us. Her visit to South Africa in 1921 is still fresh in our minds. Her visit opened the eyes of every European in this country. She gave them an idea of the remarkable progress that our women in India have made. In India's struggle for freedom she has thrown her lot with Mahatma Gandhi. Her march to the Durban-a Ndi Derg, her arrest and her incarceration in goal are recent events of which I need not remind you. She holds a prominent position in India and her inclusion in the delegation is amply justified.

Mr. Sastri was a member of the Habibullah Delegation which sat at the 1924 Round Table Conference. He is often quoted as the father of the Capetown Agreement. His term of office as the Agent-General gave him an opportunity of working the Agreement. His knowledge of our people and of South African conditions is unique. And it is therefore all the more pleasing to hear that when the revision of the Capetown Agreement takes place we shall have one who had a knowledge of events of 1926 and the subsequent period.

Whilst the Indian community is gladdening its hopes to set up a strenuous fight to assert its rights, it is indeed regrettable to find, as we have found in former years, that a number of our people are endeavouring to divide our community. Knowing as I do, of my people I am aware that they will not be tempted by any unscrupulous statements made by these people. It has come to our notice that a number of our merchants are endeavouring to put up a statement before the Round Table Conference. The statement is intended to ask for preferential treatment because they are merchants. In their words they want one law for the merchants and another law for the non-merchants. A most stupid and foolhardy step cannot be imagined. It is beyond me to comprehend how these people can come forward at such a critical period in the history of our countrymen in South Africa, with a statement such as the one I have just mentioned. No person who is responsible for his actions will be a party to such a suicidal policy. As I have stated before we take our stand in this country as Indians. From the time of Mahatma Gandhi's leadership we have

never at any time stood out as Mahomedans, Hindus, Parsis or Christians or merchants or non-merchants. And if I know my people aright, I make bold to say, that there would not be a departure from this stand. Any person who tries to divide the community in its hour of crisis is a traitor to our cause. Let not the Indian community tolerate such a person in its midst. I have no doubt that you, in your thousands, will show your strong disapproval of the actions of these persons.

We who are part of the permanent population of this country must stand and work together so that we may strengthen and improve our position in this country. This is our home. Our life and our work in this country must prove us as true South Africans.

The Congress is yours. It stands for you as you stand for it, and we shall prove it to the world, as we have proved in the past, that the honour and self-respect of our Mother-country will remain safe in your hands—your hands are our hands.

Society For The Advancement Of Indian Culture

Mr. G. L. Sinha, president of the above Society, sends us the following —

Under the auspices of the Society for the advancement of Indian Culture, Pandit Rallabam delivered a very interesting lecture on the idea of progress in the Gandhi Library Hall on the 18th instant.

The learned Pandit started his address in a most masterly way quoting passages from various authorities to show that Darwin's theory of evolution, although showing scientific ingenuity of a very high order, has in the end not succeeded in convincing the world of its validity. He said that there are scientists of no small reputation who believe that evolution is not a general law always true. There are instances to show that in certain cases instead of there being evolution there has been deterioration.

As regards cultural evolution the lecturer pointed out that archaeological evidences indicate that there is nothing in the modern world the need of which cannot be traced in the works of our ancestors. He referred to excavations in Europe, America and India and gave opinions of the learned professors under whose supervision the findings have been collected and described. He further referred to the ancient architecture of Greece and Rome and also of India and proved that the modern buildings are no match to them in taste and artistic skill. His remarks about modern paintings were equally interesting and to a very great extent surprisingly convincing.

In the field of literature the Pandit held an equally strong opinion. He said that ancient literature of Europe and India was far more inspiring and ennobling than the modern one. He discussed the vedic literature specially and proved successfully its greatness.

The society is very grateful to Mr. Rallabam for having given to people a new outlook and a new vision. His lecture was all through thought-provoking and I am sure the public was greatly benefitted by it.

In conclusion I would say that Panditji has really made a great sacrifice in leaving his home and kin only to make his life useful to his countrymen living outside India. He has come to this country with a certain mission which is nothing short of improving the lot of his people. Let us all take lesson from him and learn from him that man is not meant only to live but to live for others.

Repatriation Of Indians From Colonies

Questions In The Indian Legislative Assembly

At the September session of the Legislative Assembly of India, the Honourable Mr. Gagan Prasad Singh interpellated the Government as regards repatriation of Indians from the various colonies. The following are questions and answers.

Mr. Gagan Prasad Singh asked.—

(a) Will Government kindly lay on the table a statement showing the number of repatriated Indians returned to India from abroad, during the last 5 years, or for such period for which the figures may be available, giving separately the territories abroad from which they returned, the Provinces in India to which they belong, the steps taken by Government to meet their wants, and how they were settled in life?

(b) With reference to the reply given by the Hon'ble Sir Fazl-i-Husain to a question put in the Council of State on the 24th September, 1929, that "Government are considering whether anything can be done to help the repatriates," will the Hon'ble Member in charge kindly state if the consideration stage has passed, or still continues; and if so, with what result?

(c) Has the attention of Government been drawn to a "Report on the Emigrants Repatriated to India under the Assisted Emigration Scheme from South Africa, and of the problem of returned emigrants from all Colonies," by Bhawanil Dayal Sanghvi, and Benaradhas Chatterjeel (15th May, 1931), depicting the miserable plight of the returned emigrants in India and the need of urgent relief?

The Honourable Sir Fazl-i-Husain replied.—

A statement showing the number of Indian emigrants repatriated since 1928 is laid on the table. As regards the distribution according to provinces, information is not readily available, but the repatriates mostly belong to Madras and the United Provinces. Emigrants returning to Calcutta from the Colonies of Mauritius, Fiji, British Guiana, Trinidad and Jamaica are received on arrival by the Protector of Emigrants. Some of them have taken up abode in or near Calcutta. The Protector of Emigrants tries to find work for those that are unemployed and send to the charitable institutions those that are destitute or have been left stranded and helps the sick in being admitted into hospitals. As a result of the facilities offered by the Colonial Governments of British Guiana and Fiji, more than 500 persons were assisted to go back to these Colonies. An attempt to find an outlet for them in Malaya was not successful. As regards those who return from South Africa under the assisted emigration scheme, special arrangements have been made for their reception and for rendering them all possible assistance in banking their savings and finding employment suited to their aptitude and resources. The arrangements are in charge of the Director of Industries in the United Provinces and of the Registrar of Co-operative Societies in Bihar and Orissa. Emigrants returning to these provinces are first sent to Calcutta from Madras. Generally speaking, they have seldom expressed any desire

to avail themselves of the facilities provided by Government. The majority of the repatriates from South Africa belong to the Natal Prisoner and a Special Officer with necessary staff has been appointed to look after them. The working of this organisation formed the subject of an inquiry by Messrs. Nathan and Gray in April last year. A copy of their report will be found in the library of the House.

(b) This part of the question apparently relates to the repatriates who have settled down at Malabar near Calcutta. The Government of Bengal recently made inquiries whether suitable employment could be found for any of them in the Public Works, Irrigation, Agriculture or Industries Department, but it was not found possible to do anything in this direction.

(c) Yes.

Rev. Holmes On Mr. Sastri

The Rev. John Hayne Holmes, who is touring in Europe, gives a pen picture of Mr. Srinivasa Sastri whom he met in London in his paper, the *Daily of Chicago*, of August 17. He writes:—

"Of course, I saw Indians—there are many of them in London. Most important among them, perhaps, is the distinguished Mr. Sastri, who played a great part in the last Round Table Conference, and will do the same at the next. Thanks to his gracious courtesy in dropping everything at a day's notice, I had an hour with him, and received important information about India and the Empire. Mr. Sastri is a charming and also a most impressive individual. He is, in a way, the most highly European of Indian I have ever seen. His appearance, his clothing, his speech are all western. Were it not for the slight tinge of the skin, and that liquid honey quality in the voice, one might easily take him for an Englishman or American. The light play of his features, the quick energy of his motions, the easy flow of his speech, those were almost as illuminating as the extraordinarily clear idea which were poured out upon me. Mr. Sastri is optimistic about the future. Perhaps he finds it good policy to appear so, but at bottom he has facts, or what he thinks are facts, to sustain his hopes of an Indian settlement. He refuses, at any rate, to be discouraged by the extremists on the two sides. They represent nobody but themselves, and, while capable of making trouble, cannot help us out in the way of that constructive agreement between trusted leaders which already, in anticipation, has the support of the great masses of the people both in England and India. Of Gandhi's policies, Mr. Sastri said little, but, like every other Indian, whom I have met, paid unstinted tribute to his self-forgetting devotion and his unprecedented capacity for popular leadership. Mr. Sastri evidently thinks the middle way is the way out, and sees success for the second Round Table Conference on the basis of an agreement for dominion status. But is he sure that Gandhi will consent to this, at least on terms that can win the support of Parliament? In any case, whether success or failure comes this fall, long years of toil and trial await India and her people. Mr. Sastri talked like a prudent far-seeing man whose labours were appointed in far ahead as he could see."—*Indian Social Reformer*.

News In Brief

A meeting under the auspices of the Gujarati Hindu Women's Society in honour of Professor Karve, B.A., Founder of the Indian Woman's University in Poona, and Pandit Rallaram, M.A., Vice-Principal of the D. A. V. College at Hoshiarpur, will be held at the Surat Hindu Association Hall, Victoria Street, on Saturday Nov. 28 at 2.30 p.m. All ladies are requested by the Secretaries to attend.

—0—

Under the auspices of the Society for the Advancement of Indian Culture, Professor D. K. Karve will deliver a lecture on "My Experiments on Female Education" at the M. K. Gandhi Library, 140, Queen Street, Durban, on Monday 30th November 1931, at 8 p.m. All are invited by the Secretary to attend.

Appeal

The Durban Indian Child Welfare Society

Dear Reader,

The Child Welfare and Maternity Work, in the Indian community is fast developing, and for the last 10 months from January to October, 4075 mothers and children attended the clinic.

We have the voluntary services of two lady doctors, Dr. J. Jackson and Dr. M. Alper. We have also the full time services of a qualified midwife, and Miss Standing the senior Health Visitor of the Durban Corporation is in charge of the Centre.

Food and medicine is given free to deserving cases, of which there are a great many in the community.

We are holding a Bazaar in aid of our funds on Saturday, 12th December, at 10 a.m. at the Centre in Brook Street. We appeal to you in the name of the needy children.

Please send in your contribution in cash or in kind to the Centre, 150, Brook Street, which is open from 8.30 a.m. to 5 p.m. daily. All gifts will be gratefully acknowledged.

Mrs. Otto Siedle has kindly consented to open the Bazaar. Your presence will be appreciated.

Yours faithfully,
G. CHRISTOPHER,
Hon. Secretary.

150, Brook Street, Durban.
25th Nov. 1931.

Indian Child Welfare Society centre
150, BROOK STREET, DURBAN

Open daily, Monday to Saturday, 8.30 a.m. to 11 a.m. Infants, young children, nursing and expectant mothers.

Lady doctors give free attendance.

Tuesday morning 8.30 o'clock. Friday afternoon 3 o'clock.

Natal Indian Congress

ANNUAL GENERAL MEETING

The annual general meeting of the Natal Indian Congress will be held at the Royal Picture Palace, Victoria Street, Durban, on Sunday the 6th day of December, 1931 at 2.30 p.m.

AGENDA:

1. Minutes.
2. Secretaries' Report.
3. Financial Statement.
4. Election of Office Bearers.
5. Any other matter competent to be discussed at the meeting.
6. General.

SORABJEE RUSTOMJEE,

President.

A. I. KAJEE } Joint Hon.
P. R. PATHER } Secretaries.

N.B.—Only those members who have paid their subscriptions for the current year will be allowed to participate and vote at the meeting.

Members of the Indian community are asked to enrol themselves as members of the Congress. Members may be enrolled either at the offices of Messrs. Pather & Co., Little Grey Street, Durban, or at the offices of the Congress, 175 Grey Street, Durban.

"Why Do We Sin"

A Lecture on the above subject will be delivered by Prof. Rallaram M.A. (Vice Principal D.A.V. College, Hoshiarpur) on Wednesday, 2nd December, 1931 at 7.30 p.m. in the Parsee Rustomjee Hall, 140, Queen Street, Durban.

All are cordially invited to attend

R. M. PATEL,
Hon. Secretary.
M. K. Gandhi Library and
Parsee Rustomjee Hall Committee.

For Lighting, Cooking

and Heating!

LAUREL OIL COMPANY OF SOUTH AFRICA LTD.

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તાક રૂ. ૨૯ મુ.

શિનીકા, શુક્રવાર, તારીખ ૨૭ નવેમ્બર ૧૯૩૧

અંક ૪૮

“ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન”

શુક્રવાર, તા. ૨૭ નવેમ્બર સન ૧૯૩૧

દરબનના ચોક્કસ વેપારીઓ દીદીઓની ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ સ્થાપવાની હિતચાલ કરી રહ્યા છે. દીદી વેપારીઓની ચેમ્બર હોલ એ કંઈ જોડું નથી. એવી સરેરાશ માટે તે બહુ સુંદર કામ કરી શકે. વેપારમાં વ્યવસ્થા રાખી શકે, વેપારીઓ બીજામાં આવી પડે ત્યારે તેઓને ઘટના સહાયતા આપી શકે. વેપારની નીતીનું અમુક ધોરણ સ્થાપિત કરે અને તેમાંથી કામ પણ ચળે નહિ તેની ઉપર દેખરેખ રાખ્યા કરે અને જેઓ તે ધોરણ અનુસાર નહિ ચલતા હોય તેઓને તેમ વર્તવા સમજાવી શકે અને ન સમજે તો તેઓને બંધીકાર કરી શકે અને એ રીતે ગોરા વેપારી અને સામાન્ય રીતે જનતામાં પ્રમાણીકરણની સારી જાણ પાડી શકે અને આજે જે વેપારીઓની વિરૂદ્ધ ગોરાઓ શેર મચાવી રહ્યા છે તેઓ રીતે ખરા પડી શકે. એવી સરેરાશ કામને આશિર્વાદરૂપ થઈ પડે આ તેની સામે કોઈ પણ વધારા લેવાની ચર્ચ નહિ. પરંતુ જે સંજોગમાં આજે ચેમ્બર સ્થાપવાની હિતચાલ આવી રહી છે અને જે રીતે ચાલી રહી છે તે ખાસ આકર્ષક નથી. તેના પાછળ રહેલા હેતુઓને વિશેષે શેકામાં શંકા ઉત્પન્ન થાય છે. ગાંધી સત્યાગ્રહ પાછળ રહીતના મહેસામાં મળેલી મીટીંગમાં કેટલીક માંડવનારી વિગતો બહાર આવી હતી. પ્રધુખરયાને મી. ગાંધી બોલાવેલા હતા. પહેલીજ વિચિત્રતા તો એ હતી કે ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ જેવી સ્થાપનાની મીટીંગમાં આગળના વેપારી ગણી શકાય એટલા વેપારીઓ પણ હાજર નહોતા અને ખુદ દરબનના પણ જાણીતા વેપારીઓની તેમાં હાજરી નહોતી. હાજર થયેલાઓ તેઓની પ્રેક્ષી લાઇ આવેલા હોય તો કાણ જાણે!

ચેમ્બરની સ્થાપના તો તે મીટીંગની પહેલાં મળેલી એક મીટીંગમાં પણ સુદી હતી અને આ મીટીંગ તેના કારણે કાનૂની પડ્યા મળેલી. કમલ કાનૂનોના અરજી મીટીંગમાં રજુ થયે ત્યારે મી. અમલદાસ કાઝી જેમણે આગલી મીટીંગમાં હાજરી આપી હતી તેમણે મીટીંગને જાણવું કે ચેમ્બરની સ્થાપનાની નીયમસર થઈ નથી અને કાનૂન કાનૂન મીટીંગ સમક્ષ રજુ થાય તે પહેલાં વેપારીઓને તે ઉપર વિચાર કરવાની તક મળવી જોઈએ. પહેલી મીટીંગ મી. પ્રેમાનંદ મુસાને મુકામે બોલાવવામાં આવી હતી અને તેમાં મી. કાઝીના જણાવવા મુજબ પચાસેક વેપારીઓને લેખિત આમંત્રણ મોકલવામાં આવ્યાં હતાં જેમાંથી પુરા તારે જણે પણ હાજર થયા નહોતા અને તે હાજર થયેલાઓમાંના ત્રણ કે ચાર સિવાય બીજા કોઈએ આ મીટીંગમાં પણ હાજરી આપી નહોતી. પહેલી

મીટીંગમાં મી. કાઝીએ તેમજ મી. સોરામજીએ વિશેષ દર્શાવેલા હોવા છતાં એટલી જુદી દાખરીથી પણ મીટીંગનું કામ ચલાવવામાં આવ્યું હતું અને ચેમ્બરની સ્થાપના કરી દેવામાં આવી હતી માં પ્રેમાનંદ મુસા, મી. ગાંધી બોલાવે, મી. મદનદાસ મુસા અને મી. કાસમ આમલીયા તેમાં આગળ પડતે બાકી લઈ રહ્યા છે. અને જેમ પહેલી મીટીંગમાં આપણુદયથી ચેમ્બરની સ્થાપના અનીશમાં રીતે કરી દેવામાં આવી તેમ આ મીટીંગમાં કાયદા કાનૂન પસાર કરી દેવાની તેઓની પ્રતિજ્ઞા સ્પષ્ટ દેવામાં આવતી હતી. મી. સોરામજી ફક્ત જાણે તથા પીટની માંદગીના પીછાનામાંથી તે મીટીંગમાં દાખરી આપી આ ચેમ્બર સ્થાપવાની પાછળનો હેતુ કામની અંદર વિખવાદ ઉત્પન્ન કરવાનો અને વેપારીઓને ગરીબોને તરછોડીને ખાસ કરી માંગવાના હોય તેની સામે સખ્ત સંદેશમાં વિશેષ દર્શાવેલા હતા અને હાજર થયેલાઓને આ જગ્યાને દેશ નહિ આપવા આમલદાસને સમજાવ્યું હતું. ઘણી સ્થાનો થયા. મી. પ્રેમાનંદ મુસાએ ચેમ્બરના હેતુઓ કામની અંદર વિખવાદ ઉત્પન્ન કરનારા નહિ હોવાનું જણાવ્યું પણ વેપારીઓને માટે ખાસ દેશની મામણી કરવાઈ આવતી રહી દેશ કેન્દ્રિય સમાજ સ્ટેટમેન્ટ રજુ કરવાનો ચેમ્બરનો હેતુ હોવાનું જણાવ્યું અને વેપારીઓને માટે જેવાઈએને માટે પણ માંગણી કરવાનો ચેમ્બરનો હેતુ જણાવ્યો. તેના દેશમાં તેમણે દીદીતાનના વેપારીઓની ચેમ્બરના કામથી શંકા કે તે ચેમ્બરના ચેમ્બરને લંડનની રાઉલ દેશ કેન્દ્રિય સમાજ પણ સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે. અને જેવાઈએના સંબંધમાં તેમણે પોતાને ઘણો અનુભવ હોવાનો કાવો કરી જણાવ્યું કે જેવાઈએને માટે ક્વેલીફિકેશન હોવું જોઈએ અને વેપારી અને મજૂરને સમાન દેશ ન હોઈ શકે.

આ ઉપરાંત ચેમ્બર સ્થાપવાને કાણ ઉત્સુક થઈ રહ્યું છે અને તેના કેવા બહોળા હેતુઓ છે તેનો વચકને ખ્યાલ આવી શકે.

જે આજ હેતુઓ ચેમ્બર સ્થાપનાનાં બોલ તો અમલે સખેક જણાવ્યું જોઈએ કે અમે તેને ટેકા આપી શકતા નથી. આગળથી લગભગ ત્રીસેક વર્ષ પર પણ વેપારીઓએ પોતાને માટે પોતાના અન્ય લાભઓથી વિશેષ દેશની માંગણી કરવાનો વિચાર કર્યો હતો પરંતુ તે વખતે મહાત્મા ગાંધીજીએ સખ્ત રીતે તેનો વિરોધ કર્યો હતો અને આ દેશમાં ગરીબ કે તવંગર કોલેનીય કે દીદીતાનના દાંદી, મુસલીમ, દીદી, પારસી કે ખીરતી એવાએવા પાડી શકતા નથી અને એ એક પાડવો જે આમલદાસ છે અને આજે માત્ર દીદી તરીકે સમાન દેશની માંગણી કરી રહીએ જેમ સમજાવ્યું હતું અને વેપારીઓની એ અનિષ્ટ હિતજાને દખાવી દેવામાં આવી હતી. આજે ફરી તે હિતજા થયેલી જોવામાં આવે છે. બહાજ વેપારીઓની એવી પ્રતિજ્ઞા છે જેમ કહેવું એ વેપારીઓને

અન્યાય કરવા જેવું છે. માત્ર એ કે ચાર ડરખતના વેપારી-એએજ આવા વિચારો દર્શાવ્યા છે અને તે ધણીજ કમનસીબ છે.

મા. ઇસ્માઈલ મુસા જણે બહોળા અનુભવનો દાવો કરે પણ અમારે કહેવું પડશે કે તેમના વિચારો સંકેતિત છે. આજના ડેમોક્રસીના યુગમાં તેઓના વિચારો લોકોને ક્યો તેવા નથી. અને દૂર નદિ જતાં આપણા આંગણમાંનીજ વસ્તુચિત્રિ તરફ તેમનું ધ્યાન ખેંચાણું. ધારો કે સાકિય આફ્રિકાના યુરોપીયન વેપારીઓ આમવર્ગ કરતાં વિશેષ દુકંદમી મળ્યાથી કરે અને હરેઆઈઝ તેઓજ બોમનતા હોય અને આજ વર્તન ન હોય તો આજે યુરોપીયન વેપારીઓ જીવી શકે ખરા કે? યુરોપીયન આમવર્ગ તેઓને સાંતિથી બેસવા દે ખરા કે? વળી શ્રી. ઇસ્માઈલ મુસા વેપારીઓને માટે હરેઆઈઝ માંગતા હોય છે ત્યારે બજેલાઓનું શું? દાકતરો, વકીલો, ખારીરદો, બે બપાનું શું? એક વેપારી પોતાની સહી કરતાં પણ નદિ બાજુને હેલ તે હરેઆઈઝ બોમવે અને બજેલાઓ ન બોમવી શકે એ શું તેઓ સદન કરી શેશે કે? હરેઆઈઝને માટે ક્વોલીફિકેશન હોવું જોઈએ તો સહુ કોણ કયુલ કરશે, પરંતુ જે ક્વોલીફિકેશન યુરોપીયનોને માટે છે તેજ ક્વોલીફિકેશન દીદીઓને માટે હોઈ શકે. એથી વધારે નદિ કે એથી જોખું નદિ. મા. ઇસ્માઈલ મુસાએ દીદીસ્તાનના વેપારીઓનો જાણે આપો. અમારે સમોદ વજાવવું જોઈએ કે શ્રી. ઇસ્માઈલ મુસા દીદીસ્તાનના વેપારીઓની સ્થિતિ બેરબર લખતા નથી. દીદીસ્તાનના વેપારીઓનો, પોતે પૈસાદાર હોવાથી બીજાઓ કરતાં મોટા છે અને ખાસ હોને માટે લાલકે જે મદદ હવે જતરી ગયો છે. તેઓ સમજતા થયા છે કે આમવર્ગના સદકાર વગર તેઓ ટકી શકે નદિ. અહીં દીદીસ્તાનના વેપારીઓએ હવે મર્વ છોડી દીધા છે અને આમ વર્ગની સાથે રહીનેજ કામ કરે છે. જે વેપારીઓ રાઉડ ટેબલ કન્વેન્ટસમાં ગયા છે તેઓ વેપારીઓ માટે ખાસ દર માંગવા નથી ગયા પરંતુ મદાસબા તેઓને માટે જે છુટો મળે છે તેને ટેકા આપવા અને મદાસબાની સાથે સ્વી કામ કરવા ગયા છે. વળી વેપાર જપર તો આપ્યા દેશના બાંધબંને આશર રહેશે છે અને જ્યારે દીદીસ્તાનનું સવિચ્છ મદાસ રહ્યું છે ત્યારે તેમાં વેપારના લોક નક્કા થવાજ જોઈએ એ સ્થિતિ કંઈ સારક આકલખ દીદી વેપારીઓને લાગુ પડી શકતી નથી.

ખરી સ્થિતિ તો એ હોવી જોઈએ કે આ દેશની ચેમ્બર ઓફ કમર્સમાં દીદી વેપારીને પ્રતિનિધિત્વ મળવું જોઈએ. યુરોપીયન અને દીદી વેપારી સમન રીતે વેપાર કરે છે. ખર્ચનો સ્વાર્થ એક બીજા સાથે જોડાયેલો છે. વેપારમાં કોઈ ભેદનો જોડ નથી. ચોરો કાવેજર ગોરા વેપારીને ખલ વેચશે અને દીદીની દુકાન છોડી દેશે એવું નદિ બને. દીદીને તો તે વધારે માલ વેચી જવાનો પ્રયાસ કરશે. મોટા યુરો-પીયન વેપારીઓ 'અમારે દીદીની સાથે વેપાર નથી કરવો' એમ નદિ કહે. એ તેમજ હોય તો તેઓની ચેમ્બર માં દીદી વેપારીઓને કામ રવાન ન મળે. એવું પ્રતિનિધિત્વ હોય તો તેના દેશની સામાન્ય વેપાર સંબંધી સ્થિતિ બદલામાં લાભ લઈ શકાય. તેમાં સ્વામન રહેલું છે. દીદી વેપારીની ઈજ્જત રહેવી છે, દીદીસ્તાનનો મોજો રહેલો છે. પરંતુ હવે વેપારીઓએ ચેમ્બરની ભૂમિકા છૂટી તેના હેતુઓ બદલ્યા

હોવા જોઈએ, ઉદાર હોવા જોઈએ, આમવર્ગનું ભલું કામ થાય એ જોવાના હોવા જોઈએ. અને આ દેશમાં ન્યાય નહીં વેપારીનો કસી મળ્યો નથી અને યુરોપીયન તેમજ દીદીઓ તરફાક છે તેને કામ મદદ કરવી, તેને કામ સગવડો કરી આપવી કે જેથી તે તથા થક અને આગળ વધી શકે; એક વેપારી થડો દોષ તો તેને કામ લાઈ દઈ શકાય એ જોવાના હેતુઓ હોવા જોઈએ. તેને બદલે જો એવા હેતુ હોય કે, "આપણે વેપારીઓ તો ખાસદાર કોવાઈએ એટલે આમવર્ગના કરતાં ઉચા છીએ અને તેઓને દોકા મળે શા ન મળે પરંતુ આપણને તો મળવાજ જોઈએ અને આપણને ઈજ્જત મળવીજ જોઈએ." તો એ સિધ્ધાન્તિમાન છે. જેસાને માન છે એમ કપરથી જણાય છે ખરું પરંતુ એ માનથી બેજવાઈ જાય છે અને જેસો છે એટલે અમને માન મળવુંજ જોઈએ એમ માને છે તેઓ અજ્ઞસમજ છે. એ માન ખરું માન નથી. તેથી જાણવા સ્કાઈ રહેશે છે, મુલાખી રહેશે છે. એજ માણસનો ખામસા જ્યારે ચાલ્યો જાય છે ત્યારે તેની સામે કંઈ જોવું નથી. ખરું માન, અને ખરી ઈજ્જત નક્કાને, ઉદારતાને છે. તેની જાણ એ પાસો હોય છે તો તે જમતને ક્યાણ-કરી ચાઈ પડે છે પરંતુ પાસા વગર પણ એ મુજો તો શોજે જ છે અને તેને સહુ કોઈ સહાય નમે છે. માન આમતરન માન કહી નથી મળાવું. માન નદિ માગતરને માન હમેશાં મળે છે. એટલે અમારા માસદાર દીદી વેપારી બાઇઓ જે નક્કા અને ઉદારતાનો પાક રીખસે, વિચારો અને લાગણીઓ અંદાણી રાખતાં શીખશે, આમવર્ગની સાથે ભજવામાં સંકેત નદિ રાખશે—સ્વાર્થથી નદિ પણ પ્રીતીથી—અને જે આમવર્ગથી તેઓ માસદાર ગયા પામ્યા છે તે આમવર્ગની ઉચ્ચતિ કરવાને વિશે યધુ ચિંતા રાખશે તો તેઓ આમવર્ગ તરફથી વગર આપે માન મેળવશે એટલુંજ નદિ પણ આમવર્ગ તેઓની તરફ પુનઃ જાવથી જશે. વળી મોરાઓની નબરમાં તેઓ ચડશે અને આપી કામની આજુમાં તેઓ વધારે કરશે અને 'એડવર્ટાઈઝર' જેવાને "ધનમગ્નર નવાબોની" ઉપમાં આપવાપરું નદિ રહે.

તેને બદલે કામજાએ ચોખ્ખો વેપારીઓ આપા વેપારી-વર્ગને આજે ખોટ માગે દેરી રજા છે. તેમ કરી તેઓ નથી વેપારીઓની નથી કામની બહેનરી કરી રજા. કામથી અલગ રહીને કેવળ કામનો તેઓની સામેનો મોજ વેપારી રજા છે અને તેના પરિણામો અને કામને માટે સારાં નદિ નીવડે.

અમે આ રજની સ્થાપના ચર્ચા ત્યારથી કોના આપ્યા છીએ કે અમને નથી કામની સાથે વિરોધ કે નથી પામની તરફ પડાપાન. અલગત સત્યની તરફ પડાપાન તો હરેક મનુષ્યને દોવાજ જોઈએ અને પડાપાન કરતા જણવા દોહાણું તો ન્યાય અમને સત્ય બાજુ દશે તબીર તેમ ચાલું પડે. અમે સમજીએ છીએ કે વેપારીઓ કામને માટે કરવા ધારે ના ચાલું કરી શકે છે. આપી કામની આજ રધારથી કે પરાકવી તેઓના લાકમાં છે. અને તેથી અમે તેઓને તરવખત રીનવણીઓ કરીએ છીએ, કેટલીક વખત અમારે સખત દીકઓ પણ કરવી પડે છે પરંતુ કામનું તેમજ વેપારીઓનું હિત હિચીનેજ તેમ કરવું પડેલું છે.

આજે અમારા દેસાક દીદી વેપારી બાઇઓ આમ વર્ગની સાથે બંધતાં મુજામે છે, કેએસની ખીટીમાં કામરી આપતાં તેઓ

સંકેતમાં છે. તેઓ કહે છે કે અત્યંત માણસ અમારે અપ-
માન કરી નાખે એ અમારાથી કેમ સંદન થાય? પ્રશ્નને
તેઓને એટલો પેસો આવેલો હોવા છતાં પોતાના ગરીબ
બેઠાર બાકીઓની પાસે પોતાની એવી નિરાધાર સ્થિતિનો લાભ
લઈ તેઓની પાસે મુલાખા કરાવી પોતાનો સ્વાર્થ સાધવાની
જેલરી બુદ્ધિ તેઓ અત્યંત રાજી છે અને આ સંકટની વેળાએ
તેઓને કદાચ મદદ આપી તેઓનું સંકટ દૂર કરવામાં તેઓને
હિચકિત લાગે છે; પોતાનામાં રહેલી હુબહુને સતેવવાને અને
પોતાના તુચ્છ સ્વાર્થ સાધવાને વૈયોથી ધીનતાઓએ તરફે
પંકાવેલા અને કોમમાં તો શું પરંતુ એજ વેપારીઓના ઘરમાં
પણ અન્ય સંજોગોમાં તેઓને સ્થાન નહિ મળી શકે તેવાઓની
સાથે બળવામાં તેઓનું માનવજાતિનું વલું નથી લાગતું. આ આપણી
ખતિત દેશની દદ નહિ તો ખીલું શું? આ રીતે
કેળવેલી પાસેથી વેપારીઓ માનની આજ્ઞા સી રીતે રાખી
શકે? પ્રશ્નનું માન સંપાદન કરતું વેપારીઓના લાચરમાં છે
અને તેના માથે અમે તુપર બજાવી ગયા તે છે.

કહે અને ફરી એકવાર વેપારીઓની એમ્બરના સવાલપર
આવી જઈએ. એવી સંસ્થા સ્થપવાનું હોય તો તે કાંઈ
બજાવેલા કિદર હેતુઓથીજ સ્થાપવી જોઈએ અને કોમના
દક્ષિણ સવાલ જે આજે કોંગ્રેસના લાચરમાં છે અને તેવાજ નિયમ
માં રહેલો જોઈએ. વેપારીઓની પાસે દેશની માથણી જઈ
શકે નહિ અને વેપારને સંબંધ છે તેટલે દરજ્જે કોંગ્રેસની
અંદર વેપારીઓનું પ્રતિનિધિત્વ હોતું જોઈએ કે જેથી વેપારી-
ઓના લાભો ને હોય તેનું સ્વસ્થ થઈ શકે. કેટલાક લાચર-
ઓનું એજ માનવું છે કે ગરદમ મધ્યાદીય શોના વખતમાં
સ્થાપાવેલી પ્રિન્સિપલ ગરમન્ટસ એસોસિએશન કે જે હાલ
દરમી ધરાવે છે અને જેના સેક્રેટરી શ્રી. એ. આર્થ. કાલ
છે તેનેજ બદલવા માગતી ફરી ફરી જોઈએ અને નવી એમ્બર
સ્થાપવાની કસ બહાર નથી. અમે એ વિચારની વિરુદ્ધ નથી.
જોઈએ તો નવી સંસ્થા સ્થાપો કે જુની દરમી ધરાવતી સંસ્થાને
અવસ્થિત કરો. એ સરખુંજ છે. મુળ પ્રશ્ન તેના હેતુનો
છે અને તેમાં કસો ફરક હોવા નહિ જોઈએ. એકાદ નવી
સંસ્થા સ્થાપવા કરતાં દેશના સંસ્થાને અવસ્થિત કરવી એ
વધારે સહેલું થઈ પડશે કેમકે તેનાં અંદરથી વિગેરે તેમજ
છે. પરંતુ જે નવીજ સંસ્થા સ્થાપવી હોય તો તેને સારૂ પ્રથમ
પ્રશ્નનું તો એજ હોઈ શકે કે કુલ વેપારીઓની મીટીંગ
બોલાવાય અને તેવી સંસ્થા સ્થાપવાના હેતુઓની તેમાં ચર્ચા
શકે. ખુબી ખાંચરે એ ચાર વેપારીઓને બોલા કરી એ
કામને સીમરોજ કરવાની જરૂર નથી. એટલી બધી કનાજ
કરવાને માટે કંઈજ પ્રયોગન જોઈ સહાય નથી. એવું
ઉઠાવળે થયેલું કામ બદલવા માથ નહિ અને જે ચાલ
તો તેનું આશુપ લાગુ ન રહે. જે વેપારીઓએ એમ્બર
આપ કોમર્સનું નામ સંપાદાનેજ વગર વિચારે વેપારી તરીકે
આ કીલસાલમાં સંમતિ આપી દીધેલી હોય તેમને ફરી વિચાર
કરવાની અને ને પગલું તેઓ સે તે પુરેપુરી સમજણ પછીજ
જે એવી એમારી નમ ચિનતી છે.

નાટાલ પ્રિન્સિપલ કોંગ્રેસે ગયા સનીવારે કરજનાના શકિત હોય
માં બોલાવેલી ખાસ મીટીંગ સંપૂર્ણ
કોંગ્રેસની મીટીંગ રીતે કોનોઈમાં થઈ હતી અને દીદી
કોમનું ખીલું કોઈ પણ સંસ્થાના કરતાં
નાટાલ પ્રિન્સિપલ કોંગ્રેસનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવે છે એ વાતની
પુનઃ સાચી પુરી હતી. પરંતુ એ મીટીંગનું એક
શોચનીય સ્વરૂપ એ હતું કે તેમાં જોઈએ તેટલા પ્રમાણમાં
વેપારીઓની દબારી થઈ નહોતી. તેઓ રીસાર્થ જઈ દૂર
રહ્યા હતા. અમારે તેઓને ખરી લાગણીથી ચેતવણી આપવી
જોઈએ કે જે તેઓ દરમી સુધી સમજવા ન હોય તો વખત
જતાં તેઓને સમજવુંજ પડશે કે તેઓએ પોતાનાં ખરીબ
લાભઓની જોઈજ કસા રહેલું પડશે અને તેઓની તરફ દલકી
નબરે નહિ જોતાં તેઓની અગેવાની ભેરી પડશે. જુદા રહેલું
એ તેઓને પોતાને કે કોમને પ્રાપ્ત કરનાર નથી.

આ એક ખામીને આદ કરતાં આ સમા સાઉથ અફ્રિકાના
દીદીઓની તવારીખમાં અસાધારણ સમા થઈ હતી
અને પ્રસંગને અનુરૂપજ હતી.

પ્રમુખના બાપણમાં કોમને લગતી સમગ્રી અગત્યની બાબ-
તોનો સમાવેશ આવી ગયો હતો કે જે બાબતો રાઉડ ટેબલ
કોન્ફરન્સમાં લાગ્યા વગર અને તેનો પ્રપંચી રાજનીતીથી લંકા-
છોડી નહિ કરતાં છેવટે માટે મોખ્ખા ખુલાસો કર્યા
વગર છુટકોજ નથી. પ્રમુખના બાપણ પછીના તાલણો વખત
જલદાર થયા હતા અને કેપટલિન એસોસિએટ અનુસાર આ દેશ
માં દીદીઓને પોતાની સ્થિતિ બદલ કરવાની તક આપવાને
બદલે તેઓને દેશમાંથી દાકી કાઢવાને સરકાર તરફથી અપ્રધાણીક
રીતો અનુસાર કરવામાં આવી રહી છે તેની સામે
લાગણીઓ કેટલી નબરેજ છે એ પ્રદર્શિત કરનારાં
હતાં. રીપેટિટિવન સ્કીમની સામે લાગણીઓ મણીજ લેકેરોજ છે
અને તેને માટે પુરતું પાળળીપાણું છે. એ સ્કીમ નમ્બ
સુધી મરજવાન હતી ત્યાં સુધી “ખાનદાનીઓ કરો” નું
એક બાજ તરીકે કોમને તેની સામે કંઈ પણ વાંધા નહિ
હતો. પરંતુ એ કરારો પાળવામાં સરકારે ખાનદાની બતાવેલી
છે એવું બાબેજ કહી શકાય. જે ખાનદાનીથી તે પાળવા
માં આવ્યા હોત તો સરકારે પોતાની ગારી મજુરીની નીતી
અમલમાં મુકીને બીજાઓને નોકરીપરથી ખાતલ કર્યા નહિ
હોત. સરકારે આવી નીતી અમલમાં મુક્યા પછી દીદીઓ
સંજોગોને વચ થઈને રીપેટિટિવન સ્કીમને લાગ લેવાને
લોભાય એમાં કંઈ નવાઈ નથી. એટલે પછી એ સ્કીમ નહિ
મરજવાત કે નહિ ફરજવાત કહેવાય. પરંતુ જે કંઈ
પણ કહી શકાતું હોય તો તેને અપ્રધાણીક કહી શકાય અને
એવે વખતે કોંગ્રેસની ફરજ છે કે તે પોતાના બાકીઓને એવા કપરી
કારમાં સંપ્રત્યાં બચાવે અને એ સ્કીમના ચલા ગેર અમલને સખ્ત
અંદરમાં વખાડે. મીટીંગે કોંગ્રેસને રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સમાં
કેળના પ્રમતી રજુઆત કરવાની સત્તા આપેલી છે અને
કોન્ફરન્સમાં કંઈ પણ જાતનું કોમને પ્રતિનિધિત્વ મળતું જોઈએ
એવા માગણી કરેલી છે. કોમના અગત્યના લાભો સહિતવેશ
છે એ કંઈજે અને એ પ્રશ્નનું લાચિ મકાવતું છે તે મક્કન
પોતાનો અવાજ સંભાળવાની તક મળવીજ જોઈએ એ
દષ્ટિએ જોતાં મીટીંગની એ માગણી ખીલકુલ પાળળીજ છે.
મયા સનીવારેની મીટીંગમાં બંનેમાં જોડાઈ બાપણે સંભાળમાં

પછી આપણે મન ઓટલીજ આજ્ઞા રાખવી જોઈએ કે પ્રસંગ આવે તે વખતે આપણે બોલવે શુરા તેટલાજ કરવે પણ શુરા નીવડીયું.

આવતા રવીવાર તા. ૨૯ નવેમ્બરના મળનારી વાર્ષિક જનરલ મીટીંગમાં નાટલ ઇન્ડિઅન આવતી નવી ચુંટણી ઇન્ડિઅનના અમલદારોની ચુંટણી થશે. જાને ચુંટવા એ આવત માં કામ સ્વાભાવિક રીતે અમારી દોરવણીની અજ્ઞા રાખતી હશે. પરંતુ કોઈ પણ નામોની સુચના કરી અને સોંપતે મુશ્વેલમાં નાખવા નથી ઇચ્છતા. તેમ છતાં કેટલાક અગત્યના મુદ્દાઓ પર અને કેટલીક સુચનાઓ કરીયું અને આપીયું કામ કોમિસના મેમ્બરોની ભુલિ પર ઘોડી દર્શાવું. સૌથી પહેલું કામ કરવાનું છે તે એ કે હંદ દીદીએ શી. ૨-૬ ની મેમ્બરશીપ શી હારી કોમિસમાં જોડાઈ જવું. દેશમાં આપણી રાજ્યદારી સંરચા એકજ રહે, તેટલા બાતર આ વસ્તુ કરવી ખાસ અગત્યની છે. તે પછી અમલદારોની ચુંટણી કરવા માં, અમલદાર કાણ છે નહિ જોતાં તેની લાખકાન તરફ જોવું જોઈએ. જે અમલદારોમાં મેમ્બરોને વિશ્વાસ ન હોય તેઓને ચુંટવાની જરૂર ન હોય ચુંટણી કરવાનું કેવળ મેમ્બરોના હાથમાં છે. જુના અમલદારો પોતાના કાર્યમાં લાખક નીવડેલા હોય તો પછી જુનાજ અમલદારોને ફરી ચુંટવા કે નવા ચુંટવા એ મેમ્બરોએ વિચાર કરવો રહેશે. જે મેમ્બરોને એમ લાગે કે નવા અમલદારોના અભ્યાસે કરવો જોઈએ તો તેમ કરવામાં કંઈ ખોટું નથી અને તે સંજોગો માં જુના અમલદારોની દરજ્જા છે કે તેઓએ નવા ચુંટાવેલા અમલદારોને દરેક રીતે મદદ કરવી અને પોતાના જ્ઞાન અને અનુભવને તેઓને લાખ આપવો, સૌથી અગત્યની વસ્તુ એ છે કે મેમ્બરોએ જોઈતાની ઉપર તેઓને સંપૂર્ણ વિશ્વાસ હોય તેઓનેજ અમલદારો તરીકે ચુંટવા અને વિશ્વાસ ન હોય તેઓને વગર સંકેતે હોદ્દા પરથી કાઢી નાખવા. પરંતુ એક વખત અમલદારોને ચુંટાવા પછી જે મેમ્બરોની લખુમતિને તેથી અસંતોષ થયો હોય તો તેણે પોતાની હાર બદાહરીથી સ્વિકારી લઈ બહુમતિની સાથે જાણી જવું જોઈએ અને તેમ નહિ કરી શકે તો સાંતિથી ચાલ્યા જઈ ચુપ બેસી રહીને કામ સરળતાથી ચાલવા દેવું જોઈએ. લખુમતિએ નવું મહાન સ્થાપવાને દેહી જાણે કોમમાં કુસંપ કબો કરવો નહિ જોઈએ. આજ કેટલાક વચાળ લાખએએ પામને ઘણુંજ નુકસાન પહોંચાડેલું છે. આજ લાખએએ જે નેમાંને વાચાળ બનવું હોય તો કોમિસમાં રહીને જાહેર મે તેટલા વાચાળ અને રંતુ બહાર બેસશે અવાજ નહિ કરે તો તેઓએ કામની સારી સેવા કરેલી ગણાશે.

અમે મુશ્કેલી છીએ કે આવતી વાર્ષિક જનરલ મીટીંગ પણ મળા ચનીવારની મીટીંગના કોટલીજ પ્રતેદર્શક નીવડશે અને મેમ્બરોને ઇશર ખરો માગે સેવાને દોરવશે.

ઉપલું લખાણ બોઠવાઈ રહ્યા પછી વાર્ષિક જનરલ મીટીંગ આવતા રવીવારે નાંહ પણ તે પછીના રવીવારે એટલે ડીસેમ્બર તા. ૬ કીએ મળશે એવું અહેર થયું છે.

પ્રોફેસર કરવે આપણી વચ્ચે પ્રધાનને પંદર દિવસ વીતી ગયા છે. તેમનું જીવન અને તેમના વ્યાખ્યાસર કરવે અને ખ્યાનો ઘણાજ પ્રેમસાહન આપનારાં તેમનું મીશન છે. સમજા જાહેર કાર્યકર્તાઓને તેઓએ જીવંત ઉદ્ઘાટન થયું છે. દીદી આ

જાતીની ઉન્નતિના કાર્યમાં તેમની નિઃસ્વાર્થ સેવાઓ અને પોતાના કાર્ય પરત્વે તેમને અનુરાગ અદિતીય છે. પ્રોફેસર સાહેબ આપણને કહી ગયા છે કે તેઓ કુનીયાની મુસાફરીએ નીકળ્યા છે તેના વધુ હેતુઓ છે: (૧) હોંફતાનની બહાર આ કળવણીને માટે શું થાય છે તે જોવાનો, (૨) હોંફતાનમાં આ કળવણીને માટે જે થઈ રહ્યું છે તેમાં પ્રજામાં રસ કિમ્બ કરવાનો અને (૩) પોતે રચાવેલી દીદી સ્ત્રીઓની પુનીવર્સિટી માટે જે કંઈ પણ મદદ મળી રહે તે લઈ જવાનો છે. વળી પ્રોફેસર સાહેબે આપણને કહ્યું છે કે એ પુનીવર્સિટીને રચનાર સર વીલ્હલ્મ ડાક્સર્સ પંદર લાખ રૂપિયાની પ્રેમીસરી નોટાવું દાન કરેલું છે કે જેનું રા. ૫૦,૫૦૦ બજાર પુનીવર્સિટીને દર વર્ષે મળે છે. એ દાનની શરતોમાંની એક એ છે કે એ દાનની મુળ રકમ પુનીવર્સિટીને ત્યારેજ મળી શકે ત્યારે તો જાહેર રકમ પ્રવનમાંથી એકા કરવામાં આવે. પુનીવર્સિટીનો વાર્ષિક ખર્ચ રા. ૭૦,૦૦૦ ઉપર છે એટલે કે કપલા બ્યાગની રકમ ઉપરાંત પુનીવર્સિટીએ બીજા રા. ૧૫,૦૦૦ જેટલી રકમને માટે પ્રવન ઉપર આધાર રાખવો પડે છે. પુનીવર્સિટીના રચાવકા હવે ઉપર જણાવેલા પંદર લાખ રૂપિયાના દાનની રકમ જેટલું ફંડ ઉજું કરવાનો પ્રયત્ન કરી રહ્યા છે કે જેના રાકશ નાણા આજે રા. ૧૨ લાખ જેટલા ઉપર છે. આમાંથી પંચ લાખ જેટલા ઉપરાવાજ ગયા છે અને આજ લાખ જેટલા હવેજ ઉપરાવાજના બાકી છે.

પ્રોફેસર કરવેએ ગયે આવ પીરે પારસી રૂતમજી લેલમાં પોતાના વ્યાખ્યાનના અંતમાં કહ્યું અરજ કરતાં જણાવ્યું હતું કે તેમણે પોતાનું જીવન આ કાર્યમાં અર્પણ કરી દીધું છે અને વંદે તેમનું કાર્ય આ જીવનમાં પરિપુર્ણ નાંહ થાય તો પરિપુર્ણ થતાં સુધી પુનર્જન્મ સેવાની તેમની અભિલાષા છે અને ત્યાં સુધી તેમને મોક્ષની દેહી નથી. તેમણે કહ્યું હતું કે, “આ દેશમાં તમારી તકલીફોથી હું વાંદે છે પણ તમારા પોતાના કામમાં જાહે નમે પાઉક ૧૦૦ વાપરો પણ શું તમારી બંનેનાની ઉન્નતિના કાર્યમાં તમે એક શીર્ષોગ સરખી આપા નહિ કરો?” પ્રોફેસર કરવેના કાર્યને મદાતમા આંધીજના પણ આશિર્વાદ મળેલા છે. તેઓએ તેમને વિશે કહ્યું છે કે પ્રોફેસર કરવેને હોંફતાનની આ જાતીની કળવણીના પ્રશ્નમાં એક સર્વાનંદ કાર્યકર્તા તરીકે પોતે છેલ્લા ૧૨ વર્ષથી જોળામે છે.

અમને જાહેર કરતાં ઘણાજ આનંદ થાય છે કે મરહુમ પાદસી રૂતમજી રૂત્ત ન દરદીઓએ કપલી પુનીવર્સિટીને રા. ૧૦૦ નું દાન કરી નેમ જુનકળમાં કરતા આવેલા છે તેમ આ પ્રસંગને પણ દીખાવે છે. અમે તેઓને અંતઃકરણથી મુબારકબાદી આપીએ છીએ. હોંફતાનમાં એવી અનેક રાષ્ટ્રીય કળવણીની સંચાઓ છે કે જેને મરહુમ પારસી રૂતમજીએ જીવતા જીવત ઉદાર રકમે બચેલી છે અને મરહુમના દરે લીધેલું આ સુદર પગલું એ મહાન આત્મા જે પવિત્ર આવતાથી પ્રેરાયા હતા તેના બરોબર છે. અમે આજ રાખીએ છીએ કે પુનીવર્સિટી વસ્તા આપણા દરેક લાખએ પારસી રૂતમજી રૂટે લીધેલાં પગલાંનું અનુકરણ કરી આ પવિત્ર કાર્યમાં ઉદાર મદદ કરશે.

આ દેશમાં ધર્મપ્રચારના વધુ આવી ગયા પરંતુ પંડિત રાધારામના જેવા સુસંસ્કારી અને ઉચ્ચ પંડિત રાણાસાહેબ જેવા પુણ્ય પામેલા મદરસા એક પણ આવેલા હોવાનું અમારી જાણમાં નથી. અમરે શેઠાકે અઠવાડિયા પહેલાં તેઓ કરના ખરે ઉત્તરમાં ત્યારે તેઓ લગભગ અધુનપુરા હતા. પરંતુ તેઓને પંડિતજીના વ્યાખ્યાનો પાઠથી રસમજા હોવામાં તેમજ અન્ય સ્થળે સાંભળવાની તક મળેલી છે તેઓએ એટલું સ્વિકારવુંજ પડે છે પંડિતજીની આપણી વચ્ચે દુરંદરી આવી દોડી કાઢતે આશ્ચર્યકર છે. તેમના વ્યાખ્યાનો જ્ઞાનરસથી બરપૂર છે. પંડિત રાધારામે સમુદ્ર ઓળંગી આ દુર દેશમાં પહેલા પોતાના બાળ્યોને દેશવાને આવવામાં કરેલા મહાન સ્વર્થ લાભને માટે અને ખાસ કરી દોડુઓ તરફથી અને સામાન્ય રીતે દોડીઓ તરફથી પંડિતજીનો આભાર માનીએ છીએ અને તેમના કાર્પમાં સંપૂર્ણ ફતેહ મેળવીએ છીએ.

મમુખનું આપણું

મમા યાનીવારે ટાઉનહોલમાં મળેલી દોડીઓની ખાસ મીટીંગ માં મી. સોરામજી રસમજીએ મમુખરજાનેથી વાંચેલા અંગ્રેજી આપણનો તરજુમો નીચે પ્રમાણે છે :—

આજથી ૭ વર્ષપર એરિયાઝ રેઝર્વેશન બીલ ને ડેમેકલસની ટકવારની મહત્ત્વ આપણા મયાની ઉપર લટકી રહ્યું હતું તેની સામે આપણે સખ્ત વિરોધ દર્શાવવાને આપણે આ સમયે હબરેલી સંજ્ઞામાં એકલ મયા હતા. દોડી કામે એ વખતે એકે અવાજે યુનીયન સરકારને બતાવી આપ્યું હતું કે વાલે ને થવાનું હોય તે માટે પરંતુ એ બીલ તે કાંઈ પણ સંજ્ઞોમાં રિવકારવાની નથી. એ પ્રસંગે આ હોલમાં મળેલી સભા દોડી કામ મુલાકાત તરીકેના વર્તવ સદન કરવાની નથી એમ યુનીયન સરકારને સમોદ જવાબ આપનારી હતી. એ વખતે દોડી કામની ઉપર યુનીયન સરકાર ને યાંબીર અન્યાય કરવાને પ્રત્યન કરતી હતી તેની સામેના આપણા પેકારના પરિણામે દોડીની સરકાર આપણી મદદે આવી આપણી પકડે હતી હતી. તેના વચ્ચે પડવાના પરિણામે કેપટાઉન એક્રીમેન્ટ થયું હતું કે જેને “ખાનદાનીબધા” કરારનામાં” તરીકે વર્ણવવા માં આપ્યું હતું. ખાનદાનીબધા કરારનામાંના અર્થ અને એવો સમજના હતા કે કરારનામું કરનાર પક્ષો પોતપોતાની કરતોનું ખાનદાનને છાને તેવી રીતે પાલન કરશે.

આ પ્રસંગે કેટલીક ચોખ્ખી વાતો કરી દેવી આવશ્યક છે. મારે એટલું કહી દેવું જોઈએ કે સાઉથ આફ્રિકન ઇન્ડિયન કોંગ્રેસના પ્રતિનિધિઓ રાજીસ ટેબલ કોન્ફરન્સને વખતે જો કે કેપટાઉનમાં હાજર હતા અને દોડુસ્તાનના પ્રતિનિધિઓની સાથે નિકટ સંબંધમાં હતા અને તેઓને હકીકતો અને આકાશો પુરાં પાડતા હતા છતાં કેપટાઉન એક્રીમેન્ટની કરતોથી તેઓ, સાઉથ આફ્રિકા તેમજ દોડુસ્તાનમાં તે એકી વખતે પ્રસિદ્ધ થયે તેની પહેલાં, વાંચે થવા માગ્યા ન હતા. જો કે એક્રીમેન્ટની કેટલીક કરતોથી સાથે અને સંપૂર્ણપણે મળવા થવા ન હતા છતાં અને ઉપર ઉપર વિશ્વાસ મુકી યુનીયન સરકાર પોતાના ભાગની કરતો પાળવામાં અસમર્થ થવાથી પ્રેરાઈ અને આપણી કામની તરફ પ્રવળના અન્ય પક્ષોની સમાન વર્તણૂકે એવી આશા રાખી હતી.

પરંતુ અમે અમારી અટકેલમાં સુધ્યા. ન્યા દોડી કામને સામે વળતે છે ત્યાં કાંઈ પણ એક્રીમેન્ટની કેવળ નકામ

કામગના દુકાદા સિવાય બીજી કાંઈ કોઈ નહિ એ અમે સમજેલા નહિ. એ નીચમમાં “ખાનદાનાબધું કરારનામું” પણ અપવાદ ગણાઈ નથી. હજુ તો તેના પરની કાઠી યુકાર્પ પણ ન હતી તેટલામાં આપણી કામની સામે ‘લીકર એક્ટ’ નામનો જુલમી કાયદો બેઠો યક બયો. એ કાયદાનો હેતુ કલમના એક કટકથી ટ્રાંસવાલમાં દોડીઓ અને બીજા રાજ વેચાતો હોય તેવા સમજા સ્થળોમાંથી સમજા દોડી કામકામને નોકરી વખરના કરી મુકવાનો હતો. એ કલમ અન્યાય ખાતાના પ્રધાન મી. ડી. માન રસે મુળમાં પડી હતી તેજ રીતે જો પગાર મજા હોત તો આપણા સેક્ટોરો ખાજો નોકરી વખર રીતે અટકવા થક મયા હોત.

આ મામલમાં દોડી કરારના કોલન્ટ કર કુમાં કેડીની કામગીરી સેવાઓને મારે અને આકારી બીજા. તેઓ પોતાના પ્રવતોથી એ કલમમાં મુકારો કરાવી કાઢ્યા છે. એ મુકારા માં સમજા દોડી કામકામને મુકિતપરો મેળવવાની છુટ મુકવા માં આવી છે. પરંતુ કેમિત એ કલમ માં કરારવાને પોતાના થી મનનું કરશે કેમકે તેમ થવા સિવાય કામકામને હમેકને મારે પ્રધાનની જ્ઞાને આપીન રહેવું પડશે.

પછી આપણું ટ્રાંસવાલ એકીવાડીક સેન્ટ કે-પુર બીલ. એ બાબતમાં કું પાછળથી ઉતરીક. અહિં તેનું મુખ્યન કરી કું માત્ર એટલુંજ જવાવવા પડ્યું હતું કે કેપટાઉન એક્રીમેન્ટ થવાથી આપણને કાઠન મળશે એવી ધાત્ત્વા આપવામાં અમારી મુલ યક હતી.

હવે આપણી સામે આવેલી બુદી જુદી બાબતમાં ઉતરીક. એક્રીમેન્ટનો મુખ્ય આધાર એકીસેટક એક્રીમેન્ટ સ્થાપ છે. એ સ્થાપ, આ દેક કોડી જનારને એક વર્ષ માલ અને વજ વર્ષની અંદર પાછા કરવાની તેમાં છુટ મુકવામાં આવી છે તે સિવાય, સમજા રીતે રીવેટોએકન સ્થાપના જેવીજ છે.

એ સ્થાપનો હેતુ એજાને ચોખ્ખો આપણા લોહાને આ દેક માધી કાઢી મુકવાનોજ છે. સાઉથ આફ્રિકન ઇન્ડિયન કોંગ્રેસ એક્રીમેન્ટનો સ્વિકાર કર્યો એટલે સ્વાભાવિક રીતે આ સ્થાપનો પણ સ્વિકાર તેમાં આવી અન્ય છે. અમે ધાર્યું કે આ સ્થાપ મરજવાત છે તેથી તેની સામે વાંચાળીપણે વિરોધ ઉઠાવવા નેવું કશું નથી. અમારે ૧૯૨૭ માં એ સ્થાપ અમલ માં મુકવામાં આવી ત્યારે અમારા જોવામાં આપ્યું કે નાકાબના સમજા ભાજામાં દલાસો મોકલવામાં આપ્યા હતા કે જેઓ આપણા લોહાને માલ્યા જવાનું સમજાની રજા હતા, એટલે કે તેઓ કાલયો આવી રજા થતા. આ મામલમાં એકીવાડીક એકીરના કમીકનરનું ખાન ખેંચવામાં આપ્યું બારે અમને અજાવવામાં આપ્યું કે દલાસોને માત્ર કાપડાની કામો સમજાવા વાને મોકલવામાં આપ્યા હતા. અમે એ ખુલાસાથી અતોષ માન્યા. હવે અમારી જાણમાં આપ્યું છે કે આપણા લોહાને આ દેક કોડી જવાને દલાજ થક રહ્યું છે. અમે ખારીએ બીજા કે એવા પ્રવાસોને તોડી પાડવાની પ્રત્યેક દોડીની રજા છે.

કેવલા લોહાક માસ રરખવાન નાકાબના રરક ભાજામાંથી અમારી કમજ હરિપરો આવેલી છે કે એકીવાડીક એકીરના કમીકનરના દલાસો મંદી અને મેકારીનો લાજ થક લોહામાં ખોટી અજવાઓ દલાને છે. લોહાને એકું અમલવામાં આવે છે કે વીસ પાઉડનું ને ખેનસ આપવામાં આવે છે તે અનુમારીથી નંચ થક જવાનું છે. અને મેકાર દોડીઓની સ્થિતિ હજુ કે અમલની બીજા અને કુંક અમલ પછી દોડીઓને ખીલકુલ નોકરી મળશેજ નહિ. કું અજાવવા પડ્યું હતું કે આ અજવાઓ ખીલકુલ ખોટી છે

અને આપણા કોડોએ તેને બીજકુલ ખ્યાન જેવું નહિ બોધ્યું. મંદી અને બેકારી કંઈ એકલા દોહીઓમાં જ નથી. પ્રજાના હિત વર્જન છે અને એ કારણે આપણા ભાષ્યોએ આ દેશ કોડી જવાની રીતે બદલ નથી.

રીપોર્ટિંગનું સ્થાપના હેતુ વધારાની દોહી વસ્તીને એ તેની છુટકા હોય તો હીંદુસ્તાન જવાને મદદ કરવાનો હતો. પરંતુ એ સ્થાપના ઉપયોગ આપણા દબાવેલા કોડો કે બેકારોને પોતાના પરસેવેથી આ દેશને સુધારેલો છે તેઓને કાઢી મુકવામાં કરવામાં આવ્યો છે. વળી તેની રૂએ સાર્વિક આદિમાં પેદા થયેલા દબાવેલા ભાગોને દેશનિકાલ કરવામાં આવ્યા છે કે જેઓ પોતાના વાલીદોની સુકથી એક અજબુલદમ દેશમાં બંધ પાયા છે. આ નિર્દેશ માળકેને બીજકુલ અજબુલદમી સ્થિતિમાં વસતા મુખી દેવા એ બલિ અમાનુષી છે. કેપ્ટાઉન એમિનેન્ટ આ આ વૈભવાની રૂએ દોહ જનારા કોડોની દોહ સરકારે જાળવેલાની કરત છે. સ્વામી જવાની રૂણ સન્નારોએ કેમિસ તરથી તેઓની સ્થિતિને વિશે કરેલી તપાસને છતિદાસ અતિ દુઃખદ કમની જદાર પ્રાડનારો છે.

એ માળતરમાં વધુ નાક ઉતરતાં હું માન એટલું જ કહીશ કે અમારી કેમ આ રીપોર્ટિંગનું સ્થાપના હવે પુરેપુરી ધરાઈ ગઈ છે. કેમિસ આ દેશમાં રહેનારોના લાભને માટે કેમના એક વર્ગના હોર વેચી દેવામાં આવે એ સદન કરવાની નથી— બીજા હોર કે તબંબર હોય, આ દેશમાં આપણે સી દોહોને તરીકે જાણે, દોહોને તરીકે આપણે જીવીશું યા મરીશું.

સાઉથ ટેનક કોન્ટ્રીમાં ભાગ લેવાને કહિના પ્રતિનિધિઓ અને જાનરી લારે અને તેઓને ચોક્કસપણે કહી દહ્યું કે આપણા ભાષ્યોને આપણો જારીને આ દેશમાંથી કાઢી મુકવામાં આવે એ અને બીજકુલ સ્થિતિરવાના નથી.

સાઉથ આફ્રિકામાં દોહોની વસ્તી નહીં છે અને પુનીયન સ્થાપના આવી પોજના કે જે કોઈ પણ સુધારેલી સરકારને કમંડ સમાધારી છે તેને બંધ કરવાનું કહેવાનો અમને અંપુર્ય છે કે.

કેપ્ટન મ્યુનીસીપલ ઇન્ડિઅન હાઉસીંગ કમીશન

સ્થાનિક વર્તમાનપત્રોમાં દોહોને ધરા નાંધવાને માટે કાઉન્સિલ સોનની ઇયન કોરપોરેશનને અરજીઓ કરવાની મુજબ કરનારી નોટીસ જદાર પડેલી તમે સૌએ બોધ કરો, આ આપણી કોમને સેમિન્ટ કરવાના હેતુવાળી કોરપોરેશનની કોઈ પણ વૈભવાની સામે તમારી વતી કેમિસે કરેલી મજબૂત મજબૂત પરિણામ છે. ઇયનની દાઉન કાઉન્સિલમાં એવા મેમ્બરો છે કે જેઓ મજા વર્ગીયો આપણા કોડોને સેમિન્ટ કરવાની ખુશી રીતે દિમાપત કરતા આવેલા છે. અમલમાં મુકવાના હેતુથી કોમિશનમાં દોહોને એક ગાયકું વસાવવાને રૂપ એકર જમીન અરીદવામાં તેઓ સદામસુત હતા. આ જમીન અરીદવામાં દાઉન કાઉન્સિલને હેતુ રું હોય તેની કેમિસને તુરત ખબર પડી મધ અને તેણે કાઉન્સિલને દક્ષાપુર્વકે અજબી દીધું કે ઇયન અને કોરપોરેશન દોહોને મજબૂતની વૈભવા કોઈ પણ સંજોગોમાં સ્વીકારવાના નથી. એવી વૈભવા સ્વીકારવાનો અર્થ સેમિન્ટની તીવ્ર સ્વીકારવા વૈભવન જાય કે જેની વિરુદ્ધ કેમિસે વદરપમાં સખ્ત લડત લડેલી હતી.

અમારા વિશેષનું પરિણામ એ આવ્યું છે કે એ જમીન કંઈ પણ આવક વગર નહીં પડી રહેલી છે.

સેન્ટ્રલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇયન અને આલુમાનુમાં વસવા દોહોના રહેઠાણની સ્થિતિની તપાસ કરી હતી. કેમિસે

તેની સમક્ષ નીવેનદ રજુ કર્યું હતું અને ઇયન કહેરની અંદર દોહોને માટે રહેઠાણો બાંધી કદામ તેવી જમીને પડેલી છે એવું નિર્દેશપણે પુરવાર કરી આવ્યું હતું. કાઉન્સિલ ઓફ કેમિસને મળતી થઈ હતી પરંતુ કાઉન્સિલે તે અજબ નહિ કર્યું. કેમિસે દોહોના રહેઠાણો માટે વખતો વખત કામક જમીન બતાવી હતી. પરંતુ કાઉન્સિલે દર વખતે એ જમીનો બહેર કામને માટે બદલી છે એવો જવાબ આપી કેમિસની અરજીઓ નામંજુર કરી હતી. દોહોને પોપર્ટીઓની નજરની જમીનો કે જેનો બહેર કામમાં ઉપયોગ ન થઈ શકે તે પણ નામંજુર કરવામાં આવી હતી. બમારે કાઉન્સિલ ઓફ ઇયનમાં આવી લારે મ્યુનીસીપાલીટીની પાસે મજા એકર જમીન હતી છતાં દોહોના રહેઠાણો માટે યોગ્ય એકર પણ તેણે આપી નહિ. કાઉન્સિલ ઓફ કહેરની અંદર દોહોના રહેઠાણોને કામક જમીન હોવાનું પોતાના રીપોર્ટમાં જણાવેલું હોવા છતાં દાઉન કાઉન્સિલે કશું જ કર્યું નહિ. કોરપોરેશનની જમીનોના ઇયનમાં થયેલા અનેક વેચાણોમાં એવો એક જ દાખલો બનેલો છે કે જેમાં એક વેચાણ એક્સીમાટીકોની વિરુદ્ધ કલમ નાખ્યા સવધ થઈ હતું. આ જમીન દોહોની પોપર્ટીઓની બોરે હતી પરંતુ તેના વેચાણથી મારીએને કંઈ પણ ફાયદો થવા પામ્યો નહિ કેમકે તે મધી મેથી કોમને વેચાઈ હતી.

લમબમ એ વર્ષ ઉપર મ્યુનીયન સરકારે કાઉન્સિલ એક્ટની રૂએ દોહોને માટે રહેઠાણો નાંધવાને મા. રૂ. ૫૦,૦૦૦ ઇયન કોરપોરેશનને આપ્યા હતા. પરંતુ ઇયન કોરપોરેશનને બે તે નાજાને કંઈ પણ ઉપયોગ નહિ કરવામાં આવે તો ખાસ લઈ લેવામાં આવશે એવી સરકારે ધમકી આપી ત્યાં મુખી તેનું કશું જ કર્યું નહિ.

આજે મને જણાવવાને થયેલ સંતોષ થાય છે કે કાઉન્સિલની સાથે મસલત થયા બાદ એ નાજામાંથી માઉંડ રૂ. ૫૦,૦૦૦ લેન તરીકે આપવામાં રાકવાની છે. આ બાબતની ખબર આપણા સમજા વર્ગના ભાષ્યોને પડી શકે તેટલા ખાતર કાઉન્સિલે કેમિસની સલાહ મુજબ લેનને માટે અરજીઓ કરવાની સુચના સમજા દેથી બાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ કરવાનું મજબૂત છે. હું સુદતમાં તે કપાઈ જશે અને આપણા ભાષ્યોમાં તેનો ફેલાવો કરવામાં આવશે. તમારામાંના જેઓ કાસના કહેરની અરજીની જદાર જમીનપરીદ જમીને પરાવત્ત હોય તેઓને આ ભેજને ભાગ લેવાને મારી કાલામજા છે. હું કેમેડ રાખું છું કે આપણા ભાષ્યો પોતાના રહેઠાણની સ્થિતિ સુધારવાની આ તક લેતાં ચુકશે નહિ.

હેલ્થ બોર્ડ

હેલ્થ બોર્ડ હરતીમા આવી જારવી તેના અમલ નીચે વસવા દોહોને પુરેપુરેની સમાન વર્તણૂક કહી પણ મળી નથી. એક કે એ અપવરો થયેલા છે ખરા પરંતુ એ હેલ્થ બોર્ડમાં દોહોની સંખ્યા નહીં છે તેથી. સાઉથ ઇસ જકન, મેરીશ, અને સીકનમ હેલ્થ બોર્ડમાં આપણા ભાષ્યો સંખ્યામાં મદી અમ છે એટલું જ નહિ પણ એ કરે તેઓ બરે છે તે પુરેપુરેન કર અરનારોએ કરતાં મજા વધી જાય છે. તેમ છતાં દોહોના વસવાટના લતાઓમાં મુખ્યને થયેલ ધીમે થાય છે બમારે પુરેપુરેના લતાઓમાં તેનું જનું નથી. આ બાબત પર વધારે જાર દેવામાં કંઈ ફાયદો નથી કેમકે રહેર ના એમરની તા. ૧ થીથી આ લતાઓ ઇયન કહેરની હકુમત નીચે આવી જશે. પરંતુ એક અમલને આપણે ખાસ ધ્યાન દેવાની જરૂર છે અને તે મદી મયેસ

હોનારને પરિણામે અને સર કુર્પા રેડીની મહેનતથી બેઠા-શનું સંપત્તિ દુર કરવાના હેતુથી રૂબ રૂબને એક કમીટી રચાયવામાં આવી છે. આ કમીટીને નમુક રકમ બેઠા કરેલી છે કે જેમાંની એકીએ રજુ કમીટીના દાખમાં આવી નથી. રૂબ કુપરાવવાનો હેતુ સંકટમાં આવી પડેલાઓને માટે બનાવ્યું ખરીદી આપવાનો છે. કાગેમે દોડી મજૂરોના માણીકાને બેઠાને તોફારી આપવા બંધનું છે. માફક આફ્રિકાની વસ્તીના સમજા વર્ગોના પછીના મંબીર બેઠારી છે. આ પછી કમીટી બેઠાની હોવાથી આપણમાં તેની વધારે અસર છે. આપણા બેઠાને રાહત આપવાને કાગેમે પોતાથી બંધનું સમજું કરશે.

લેન્ડ રેન્ડર બીલ

રાજી રેન્ડર કોન્ફરન્સનું સૌથી અગત્યનું બિલ જેમાંની અગત્ય બેઠા ટ્રાસવાલ એશીયાટીક લેન્ડ રેન્ડર બીલ થઈ પડશે. આ બીલ કેપટાલિન એશીમેન્ટની કસતોની તદ્દન વિરુદ્ધ છે. એ બીલની કસતો તમે સૌ જાણો છો. તેને વિશે અહિં એટલું જ કહેવું જાણ કરો કે તેનો હેતુ ટ્રાસવાલની દોડી કોમને પામવામાં કરી નાખવાનો છે. તેમાં એવા લગભગ રચાયવાની રૂબા મંજૂરવામાં આવી છે કે જેમાં માત્ર દોડીએ જ વસી અને વેપાર કરી શકે. દાખલા તરીકે રૂબે સરકાર સોનાની બાજોના લગભગમાં દોડીએને કામ કરવા દેશે કહે છે અને તેથી જો આ બીલ કાગેમે જનરો તો દોડીઓથી અમુક અમુક દરાવવાના લગભગમાં કામ કરી શકશે. આ બીલનો વિચાર કરતાં કમીટી કાગેમેને પણ ખ્યાલ હતું પડશે. એ બંનેનો સામે અમલ થતાં આપણા બાઇઓની પામવાથી થશે. તેમાં એટલું જાણીએ છીએ. એ કેટલેકને દોડીઓના લગભગ તરીકે મજૂરમાં આવે તો વેપાર અને વસવાટનો પ્રથમ તોફાર રૂબે પણ કોઇ પણ દોડીથી એ લગભગમાં કરવામાં કામ કરવા મુકાં આવી શકાય નહિ. આ કુપરાથી તમે સમજી શકશો કે એવું બીલ જો પસાર થાય તો તેનું પરિણામ જેવું આવે. એ બીલની અસર પછી બેઠાઓ થશે. આપણા બાઇઓ કાગેવાલમાં થવા વર્ષોથી વસેલા છે અને અનેક રચાયિત કહે થરાવે છે. ટ્રાસવાલ એક વિચાર પ્રાંત છે અને તેની પુછી અમુક છે તેની કુરોપીયન વસ્તી ૬,૦૮,૧૨૨ ની છે જ્યારે દોડીઓની વસ્તી માત્ર ૧૬,૦૦૦ ની છે. થોડા વર્ષમાં દોડી વસ્તી મુખ્યત્વે કરી માફક આફ્રિકન બની જશે. એટલી ન્દાની વસ્તીને આટલી બધી મદામણી કરવાનું શું કારણ? શું કુરોપીયનો એટલા બધા ન્યાયમુખ્ય બની થયા છે કે સરકારને એક નજીવી અને બચાવ નહિ કરી શકનારી વસ્તીને કમીટી નાખવા દેશે? હું માની શકતો નથી કે તેઓ એટલા ન્યાય-મુખ્ય હોય. ૧૯૨૫ ના બનાવો રજુ આપણા મગજમાં તાલબ છે. આ દેશમાં કુરોપીયન કુરોમે તેમજ સ્ત્રીઓ છે કે જેઓ દોડીઓના સંકટના સમયે તેઓની સાથે ઉભા રહેશે. આપણી ૧૯૨૫ ની બંધત વખતે પાદરીઓ તેમજ વર્તમાનપત્રોના થોડા બાંધે આપણી વરદ ધણી દિલસોજી બતાવી હતી અને મારી ખાતી છે કે ૧૯૨૨ માં પણ તેઓ આપણી વારે ચરખા બમર નહિ રહે. સર કુર્પા રેડીએ આ માળતમાં આપણી બંધવેલી સુદર સેવાઓને માટે તેમનો જાગાર માનવાં મારે સુઠરું નજી બેઠાએ, ચોતાની નાકુરત તમીયત જતાં આ બીલને મુલતવી રચાયવામાં ચોતે મહેનત કહેવામાં આવી રાખી નથી. પાકા-મેન્ટની એ બેઠામાં આપો વખત તેમજે દાખરી આપી હતી અને એ વખત બીલને રાજી રેન્ડર કોન્ફરન્સમાં ચર્ચા થતાં

સુધી મુલતવી રાખવામાં આવ્યું એ તેમના ચર્ચા પ્રાંત જ પરિણામ છે.

રાજી રેન્ડર કોન્ફરન્સ

રાજી રેન્ડર કોન્ફરન્સ તા. ૧૨, બંધુબાની ૧૯૨૨ ના કેપટાલિનમાં બેસશે. એ કોન્ફરન્સ અસાધારણ થશે. તેમાં એશીમેન્ટની રૂમી તપાસ થશે અને, હું પહેલાં જાણવી મચે તેમ, અમલની ચર્ચા ટ્રાસવાલ લેન્ડ રેન્ડર બીલ ઉપર થશે. દોડીના પ્રતિનિધિઓની બાજોની દોડી સરકારના જમીન અને કુરોપીયની ખાતાનાં પ્રધાન મર કમીટી કુરોમે થશે. દોડી સર-કારના પ્રથમ એજન્ટ નામદાર કાગેમે તેમજ બીલની સરોજની નામકુને પણ પ્રતિનિધિમંડળમાં નીમવામાં આવ્યાં છે એ જાણી અમે થવા મુકી થયા છીએ. તેઓની નીમવાને માટે દોડી સરકારના કમે પછાત આધારી છીએ તેમજ તેઓએ ચોતાના અનેક અમલના મગે છોડીને રાજી રેન્ડર કોન્ફરન્સમાં દાખરી આપવા ચોતાની ના જુલો સિદ્ધારી તે બંધત તેમના પછી આધારી છીએ. બીલની સરોજની નામકુ કમીટી આપણને અભ્યુક્ષા નથી. ૧૯૨૪ માં તેમની સાથે આફ્રિકાની મુલાકાતના સરકારે રજુ આપણા મગજમાં તાલબ છે. તેમની મુલાકાતે આ દેશના કુરોપીયનોની અમીના પાળ બોલ્યાં હતાં. તેમજે દોડીઓનાની મદિલાઓએ રૂમી આધારી બંધત પ્રમતિ કહેલી છે તેનો તેઓને ખ્યાલ આપ્યો હતો. દોડીઓનાની સરકારની લાઇમાં તેમજે મકાદમા ગંધીજી સાથે મંપલાવ્યું હતું. ધરાસખાના સીદાના અગરોપરની તેમની કુચ, તેમનું પછાતું અને તેમને રજીલી કેના મળી ગિરે જતાવો તાલબ છે. વારે લાગેજ તેનું તમને સમજી કરવા તાલબ છે અને તેમની પ્રતિનિધિ તરીકે નીમવા ચોગ્ય છે. તા. કાગેમે ૧૯૨૧ ની રાજી રેન્ડર કોન્ફરન્સમાં દખીયુલક પ્રતિનિધિમંડળના એક સભ્ય તરીકે આવ્યા હતા. તમને કેપટાલિન એશીમેન્ટના પિતા તરીકે ધણી વખતે જોળાવવામાં આવે છે. એજન્ટ તરીકેના તેમના હોદ્દાએ તેમને એશી-મેન્ટનો અમલ કરાવવાની તક આપી હતી. સાથે આફ્રિકાની તમા આપણા લોકોની મિત્રિતિ વિશેનું તેમનું જ્ઞાન અનુપમ છે. અને તેથી એશીમેન્ટની રૂમી તપાસ થવાને વખતે ૧૯૨૬ ના તેમજ તે પછીના બનાવોનું જ્ઞાન ધરાવનારની કાગેમે થશે એ ધણી જ સંતોષારક છે.

એક અલગત બેઠા મગાડનારી બીલ એ છે કે જો જ્યારે દોડી કામ ચોતાના કોમને માટે મજબુત બંધત કહેવાને ચોતાનું જળ એકત્ર કરી રહી છે ત્યારે આમલો પર્ગેની જેમ આપણા બાઇઓ માર્ગના કટલાક સમમાં કુસંધ છોડી કરવાની પ્રમતિ કરી રહ્યા છે. હું મારા બાઇઓને જોળણું છું તે પ્રથમ મારી ખાતી છે કે આ લોકોનાં તોફારી કથનોથી તેઓ જોળવાશે નહિ. અમરો જાણમાં આવેલું છે કે આપણા કટલાક વેપારી બાઇઓ રાજી રેન્ડર કોન્ફરન્સ સમક્ષ રજુ કરવાને એક નિવેદન ધાવાનો પ્રવલ્ન કરી રહ્યા છે. એ નિવેદનને હેતુ વેપારીઓને માટે ખાસ કહે માંજવાનો છે. બીલ કમીટીમાં કહીએ તો તેઓ વેપારીઓને સાર એક બંધતો અને બીલવેપારીઓને સાર બીજી બંધતો કાગેમે કરાવવા મગે છે. એના જેવું મુખ્યકારણ પગલું બીલનું હોય કહે નહિ. આ દેશમાં આપણી કામતી તવારીખમાં આવા કટલાકોના પ્રમતિ આવી મગજથી કરવાને તેઓ થી રીતે બંધત આવી શકે છે એ સમજી શકાતું નથી. કોઇ પણ ચોતાની જવાબદારી સમજવાર બાઇથી આવી

આવશ્યકતા નીતીને તેના નજ આપી દેશને. હું અમારે બધાની મુશ્કેલીઓ આપણે સૌ દોહીએ તરીકે જ રહી જઈએ. મહાત્મા ગાંધીજીની આજેવાનીના વખતથી આપણે સુસજ્જાન, દૈર્ઘ્ય ધરતી કે પ્રીતી કે વેપારી કે ખાન વેપારી એવા ભેદો હદી પણ પડેલા નથી. અને જો હું આરા બાધાને મર્યાદા સમજતો હોઉં તો દિગ્ગંતથી કહીશ કે એ ધોરણમાંથી આપણે કદી પણ અપવાદ નથી. કેમના હોદ્દાની સમજે જે કામ કેમમાં વીખવાદ હશે કરવાનો પ્રયત્ન કરશે તે કોઈ ગણાયો. એવા માણસને હોમે પોતાની વચ્ચે સદન કાલેજ નહિ લેખીએ. આ દોષોના આવા જુલની સામે તમે દાખવાની સંખ્યામાં દબાવે જાયેલા સૌ સખત વિરોધ દર્શાવશે એવી મરી આજ્ઞા છે.

આ દેશની રચના વચ્ચેના એક બાગ વરીકે આપણે એવી રીતે સાથે રહીને કામ કરવું જોઈએ કે જેથી આપણે આપણી રિયલિટી સુધારી અને મજબુત કરી જઈએ. આ આપણું વતન છે. આપણું જીવન અને આપણી કરણી એવા કોઈ જોઈએ કે આપણે સાક્રિય આક્રિય છીએ એવું સિદ્ધ થાય.

કોમિશન તમારી છે. એવા તમે તેની પડખે ઉભાશો તેવી તે તમારી પડખે ઉભાશો અને અને સુવચનમાં સિદ્ધ કરી ચુક્યા છીએ અને ભવિષ્યમાં ફરીયાને સિદ્ધ કરી છપ્પું કે અમરી માવજુમીનું આરવ તમારા દાખમાં સહીસજામત છે— તમારા દાખ તે અમારા દાખ છે.

હિંદીઓનો માસ મોટીંગ

રાજીન કોલમાં એટી મેદની

મળા સનીવારની રાતે તારાજ ઇન્ડિયન કોમિટીના આયમ રોજ કોલોનાની માસ મોટીંગ ખાલી હતી. મહેમેલીજ આજ્ઞા રાખવામાં આવી હતી તે પ્રમાણે રોજ મોટીંગના વખત પરેલાં ભોંકાથી બીજાર બરામ મળે દતો.

માટીજ ઇન્ડિયન કોમિટીના પ્રમુખ શ્રી. સોરાજી રત્નમજી માટેનીના બીજાકામાંથી હદી મોટીંગનું પ્રમુખપદ લેવા દોહર થયો દવા. કોઈ નજી કહેવાડીયાં થયા તેમને સખત કાઢી અને એકામીસ થયા દતા જેમાંથી દલુ સાવ સાસ થયા નથી. પરંતુ તેમના અખુટ ઉત્સાહો તેમને પોતાનું ધણું જ વિરૂદ્ધ આપણું જે આ અંકમાં અન્ય રચણે પુરું પ્રસિદ્ધ કરીએ છીએ તે વાંચી સંજાવારવાને તેમજ સામાન્ય રીતે મોટીંગનું કામ સારી રીતે ચલાવવાને મદદ આપી હતી.

મોટીંગનું કામ પંડિત રાજારામ તરફથી દોહરાનીમાં અને અરજ સહિત તરફથી ઉદ્દેશ પ્રાર્થનાથી ગર કરવામાં આવ્યું હતું.

પ્રમુખના આપણે દોહરાની અને સામાજિક તરફથી થયા બાર મેસરો જે કોટોદર, જે. દળપૂ ગોહર, એસ. આર. નાથકુ, એ. આર. કાજી, એ. એચ. એ. અવેરી, એ. એચ. કે. જી, બી. એમ. પટેલ અને એચ. બી. નાથકે આપણે કર્યા દતા.

શ્રી. કોટોદર પ્રમુખના જેટલુંજ બાણું અને એકદાર બાપજી હતું હતું. તેમણે સરકારે એકામિન્ટની સરતોનું પાલન કર્યું નથી એટલુંજ નહિ પણ હોદ્દાનો વિરૂદ્ધ કાયદાઓ પડી અસતવા રીતે દોહીએને કમકામિયાજ રાખવાની બાજુએ રમીને એકામિન્ટનો દહાડોનો અંગ થયો છે એ સંજોગ રીતે પુરવાર કરી આપ્યું હતું.

સથળા વકતાઓનાં બાપણે કોટોદર અને એકવાજા બાણું એકામિને પણ મોટીંગના કાર્યમાં બાગ લીધી હતી અને મોટીસ મુકસે મોટીસ કોટોદર અને મોટીસ મોટીસ મોટીસ મોટીસે આપણી લાતને માટે કામે એકમ ચલાવી અને એકમની સરકારીને અનુસરવાની સજાદ આપી હતી. 11-2-31

શ્રી. એ. એચ. કાઝી તરફથી રજુ થયેલા બાણું પ્રમાણેના હાવ મોટીંગે હલા મજ એકમને પસાર થયો દતો.

કરોડ

“હોદ્દો કામની આ માસ મોટીંગ દોહરાનીમાં સરકારને” તા. 12 નવમ્બરની 1931 ના રોજીતમાં બેસનીરી મોટીંગ રોજ દોહરાનીના સંજોગમાં સાક્રિય આક્રિય મોટીંગને એકમને મોટી પ્રતિષ્ઠિત આપવાનો વિચાર કરવા વિનંતી કરે છે અને વધુમાં હોદ્દાનો તરફથી વર્તવાની અને તેમની વધી રજુ થયેલા માં રજુઆતો કરવાની મોટીંગને સજા આપે છે.”

હાર વાદ એકમ અને માવજુમીના અપમેવથી અન્ય મોટીંગ સાકા કમ વગ્યા બાદ વિસર્જન થયે હતી.

પંડિત રાજારામનું બોલવાન

પંડિત રાજારામે મળા આસડીમાં કોમિટીના પોરશી રત્નમજી કોલમાં પ્રતિના વિચાર પર મહેમે રજી કરી અને મોટી નીમ બાખ્યાન આપ્યું હતું. તેમણે વિદ્યાર્થી પંડિતો અને સાયેન્સ્ટોના પ્રમાણે દોહી સમજાવ્યું હતું કે આધુનિક દુનિયામાં પ્રતિના દાવો કામ પણ રીતે કરી જાયો નથી. પ્રતિનામાં મદની વિશેષે મન સર્જાશે ખોલ નથી. મદની એક કામ છે પરંતુ સામાન્ય નીમમ તરીકે તેને રિવજારી થાયો નહિ. મણીકે બાપતોમાં અટલીને બાકે પડતી પણ કામ થયો.

સંસ્કૃતિની મદની વિશે પંડિતજીએ કહ્યું કે પુરાણકાલ એવું સમય છે કે આધુનિક દુનિયામાં એવું સમય નથી કે જેનું બીજા પ્રાચીનકાળમાંથી લેવાયું જોઈ દોષ. આધુનિક સંસ્કૃતિના હવા પ્રાચીન સંસ્કૃતિ મદી બાગ છે એમ આપણે મતિદાસે રજી એકામિને છીએ. એકામિ રિવજારી એકામિને તેમાં પણ એક, કેમ અને પુરુ હોદ્દાનામાં જુલો છામતો છે તે આધુનિક પ્રગારતોના કરતા, રોજામાં, કામમાં, અનુક્રમ માં સર્જ રીતે મદી બાગ છે. કામીકે એકામિને તેમાં પણ તાગરસ અને કામ એકામિને દોષ તે આપણે માન્યીકે સાક્રિયકારે, એવા કે, રોજમખમર, મોટીક, કાલિકામ વિશેષે આપર ભેદે પડશે. આધુનિક સાક્રિયમાં તેમ કોટોદરની વાતમાં અને મદી નવજકામો એકામિ. એકામિ. 11-2-31

એમ પ્રમાણે બીજા રચણે આધુનિક વસ્તુઓની સાક્રિય વસ્તુઓ સાથે સરખામણી કરતાં પંડિતજીએ એકામિને જતાની આવડું કે આધુનિક વસ્તુઓ પ્રાચીન વસ્તુઓને તેમજે આવી એકામ નહિ. પંડિતજીએ અંતમાં કહ્યું કે કામ એક વસ્તુને વિશે આધુનિક કામ પણ દાવો કરી કારે કે એકામિને એ કે સાયન્સે કારીરીક સુખ સમરોને માટે પડ્યું કારે છે. પરંતુ તેમાં અનુક્રમની ખરી પ્રતિ કમ કારી નથી. કારીર સુખ એ કમ પ્રમાણે ન કહેવાય. અનુક્રમની ખરી પ્રમાણે આલેખતિમાં રહેલી છે અને તે આધુનિક વિદ્યાનકામમાં કરી સકયા નથી અને તેથી એ નિષ્કર્ષ થાયો અનુક્રમ પંડિતજીએ તેના સમર્થનમાં ગાલખતનું સુંદર બાકા દર્શાવેલું. “માણસ બસે આપણી ફનીયાને માલિક અને પણ પોતાનું આમામ બોલ એકે તે તેને કો હાથે માય?” આ પ્રમાણે

પીકચર ફ્રેમીંગ ડીપાર્ટમેન્ટ ચાલુ કર્યો છે

તમારા ફોટો જડવાનું કામ પહેલીજ તકે મોકલી આપો. આવો તદ્દન સંતોષકારક રાખ્યા છે.

કીચીયન પીકચરો, ઈન્ક્લોશ પીકચરો અને જુદી જુદી સીનેરી પણ કીચીયન આવે મળી શકશે.

ટેબલ, કીચન ડ્રેસર અને નેટાવ ટ્રેડને લગતા જુદી જુદી જાતના બોક્સનો જથ્થો અમારી પાસે હમેશાં તૈયાર રહે છે.

બુટ ટર્નોંગનું કામ ખાસ સંતોષકારક બને છે.

અમારું શીરનામું

L. MISTRY,

45 Market Street Johannesburg.

Box 2526. Phone 2868. Central. 40

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

ફ્રેશ બલ્બુ તાજા ફ્રુટ અને વેજિટેબલ્સ સાથે પેકીંગ કરી સી. બો. ક. થી મોકલવામાં આવશે. હવે:—

P. O. Box 254. Durban. 31 Short St. 22

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વિગેરે

અમારે સાં જાતી દેખરેખ નીચે લખેલ અને લોકલ માર્કેટમાં ગરમ મસાલો, કરીપાઉડર, હરદર, મરચાં, તેમજ ૧૨૧નાં અને કીચુનાં તેમજ ગીરસ અભારદાર મિલ્કાં મોકલવા જવાબદાર અમારી ગેરંટી સાથે મળે શકશે. આવો ઉત્તમ માણ, તમે મરચાં વગેરેની કલ્પના નથી. એક વખત મંગાવી જાણી કરો. મળવાનું ટેકાણું,

K. H. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

કીટીંગસ

પાઉડર

કીટી, ઉપાધ, માક, વંદા, માળી.

સવજા જાતુઓને

નાબુદ કરે છે.

બ્રીટીશ બનાવટ, ફક્ત કીનામાં વેચાય છે. V/A 28

Box 247 & 317

Tel. "Khatri."

HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Proprietor of Asiatic Hotel.

Merchant and Transport Passenger Agent, Beira, P. E. Africa.

મોક્સ રજી અને ૩૧૭. ટેલીગ્રાફ એડ્રેસ "ખત્રી",

હુસેન ઇસ્માઇલ (સરદારગઢ વાલા)

ટાંકપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,

બેરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

બનાવી હરીશંકરવાળું— ૩૧૭ ૧૯૮૮

રાજવેદ પંચાંગ

૬૩ પૃષ્ઠ હિમત ૧ કપાલ ખર્ચ લીધા વગર

તદ્દન મફત

મોકલવામાં આવે છે. બાળક મંગાવો.

મહાનગરી કારમણી અમલદાર, કાલીયાવાડ. ૨૭

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરફવાર રંબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશી માલ જથ્થામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી ફરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

થાળી, લલાડાં વિગેરેને માટે જાત જાતનાં રેશમ.

મોળાં, રૂમાલ, સાડી, મખમલ, શાલ, રાઇ, કોલર, કોર, રાઈ, મુઠને માટે શર્ટ, આસામ

સીલક વિગેરે વિગેરે. પુરુષો, સ્ત્રીઓ અને બાળકોને પહેરવા બેઝર્ટી ફરેક વીજો

અમારી તમે પ્રાન્થોમાંથી મરતામાં જતા આવે હમેશા મળે શકશે.

ફોન ૫૬૫૪.

સી. કેવલરામ એન્ડ કુ.,

બોક્સ ૫૧૬૯.

૬૩ પ્રિન્સ સ્ટ્રીટ,

ડાન્ડે માર્કીટ એન્ડ પ્રિન્સ સ્ટ્રીટ,

એડમીનિસ્ટ્રેશન.

આફ્રિકા વાળાઓ જરાક કાન દધને સાંભળો

આ ત્રણે દીવાળી અને નવું વર્ષ ખુશાલીના પોકારો વચ્ચે શરૂ થનાર છે.

Parcel from
**KAPITANS
BALCONY
HOTEL**

DURBAN.

CORNER OF GREY AND VICTORIA STS
PHONE 3823

એ ખુશાલીમાં જુના અને બહુનીના અનુ-ભવીની સહેજતદાર મીઠાઈ વધારે આનંદ આપશે.

આગળથી ઓરંડો મોકલી નાંધાવી દીધો કે વખતસર તમોને ઘર બેઠા પારસલ મળી જાય.

જાન માલના પ્રમાણમાં બહુજ સહેલા રાખેલા છે.

ઓરંડ સાથે પૈસા મોકલવા બલામજબ છે. માઈસ લીસ્ટ માટે લખો :

KAPITAN'S BALCONY HOTEL, (મલિક: R. K. KAPITAN).

Phone 3823.

Cor. Grey & Victoria Streets,

DURBAN. 38B

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ બનાના ૨૦/- ફેસ, પાછનાફ નં. ૧ ૩/- ફેસ.
દરેક ભંડુ તાજા ફરે અને વેચેતેમ સાર પેકીંગ કરી
સી. સી. ટી. પી બેકલમાં આવશે. ફ્રેજી જાશે.

Phone 327 Tel. add. "Letofco."
D. K. PATEL,
Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રેજ અને વેચેતેમ માટે કં દીના ઓરંડો ઉપર ખાસ
ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાતો કરશો.
P. O. Box 755. 55 Bond St. Durban. 31

તમારા મધ્યાની બહેર ખબર ક્યાં છપાવશો?

‘ઈન્ડિયન ઓપિનિયન’ માં

જે જુનામાં જુનું કોઈ બાપુ બાબા સાધ્ય આફ્રિકામાં રવાન છે.

જાન અને મલક માટે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

હિંદના મજ્જાત સવૈચાઓના નવા રેકોર્ડો

અમે તેજ અવતો વાળી રેકોર્ડો ઘરમાં રાખવા કરતાં દરેક જાણના મન દરી છે તેવા પાર્થક, કામાચક અને રોમીસીક બોધથી સરપુર ગાયતોની રેકોર્ડોના સમૃદ્ધ કરો. આવી રેકોર્ડો મનને ખુશ કરે છે અને આનંદ આપે છે.

(રામ કાંદખરી) ગુજરાતી

“અરે જાણી ધીમે ધીમે હા ભર”

“પતિ વીના પ્રેમાદાના મનના”

નંબર ૧૫૬.

(રામ ભઈરવી) ગુજરાતી.

“દિના નાથ દયાળ નરવર દ્વાપ માટે
મુક્યોમાં” (કેશવકૃતી)

“તુમે માટે તંજુરાનો તાલ”

નંબર ૭૫૦.

હતમ અનાવડના, મુદર દેખાવ વાળા અને મુદર સાઈનઝ મોકલ વાળા પ્રાપ્તિને તેના જોનારને પક્ષા આનંદ આપે છે અને તેની સાથે અમારી રેકોર્ડો વાપરવાથી દસમજો આનંદ વધારે આપે છે.

ગુજરાતે હોંદ. અમારી મજ્જાત સવૈચા હરજુ અજબવાળી જુનુ જાર રેકોર્ડો સરીદ્યારને ગેટ આવવામાં આવશે. અમારે જાણી પ્રાપ્તિને અને રેકોર્ડો ખરીદનારને નાજાની ઘણીજ બચત થશે.

Phone 2447.
P. O. Box 1155.

Agent of H. M. V. RECORDS.
E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

30 A

Indian Opinion

No. 49--Vol. XXIX

Friday, December 4th, 1931

Registered at the G. P. O. as a Newspaper
Price 500/1000

British India Steam Navigation Co., Ltd.

સ્ટી. કારાગોલા ડીસેમ્બર તા. ૧૮મીએ
ચોરબંદર થઈ મુંબઈ જવા ઉપરથી.
કટી. "કરોન્ના"

દીકીકના બાવે

સેકન્ડ ક્લાસ: પાઉન્ડ ૨૭-૦-૦.

થર્ડ: પાઉન્ડ ૧૫-૦-૬.

ટેક: પાઉન્ડ ૬-૦-૬. બોરાલી વખર.

ડીસેમ્બર તા. ૨૮મીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.

મુસલમાની વીરી, પાઉન્ડ ૨-૧-૬ રોશીયન પા. ૭-૧૪-૦ અને હોંડુ વીરી. પાઉન્ડ ૨-૧૪-૦

રોશીયન પા. ૫-૮-૦ તા હિસાબથી લેવાય આવશે

સુચના—હાલમાં પોતાના મોટા હાગીરા કાગીરે ૧૨ વાગ્યા અગાઉ રજીમમાં પહોંચતા કરવા.

સેકન્ડ અને થર્ડર માટે એક મહિના અગાઉથી બુકિંગ્સ કરવે.

દરેક હોટી પેસીન્જરે પોતાની દીકી કનારી જોશીસમાંથી લેવી અને તદ્વાર મામવાળા સામગ્રીએ અમારી માથે
પરબંધકાર કરવાથી પણ મફત થકશે. સ્ટીમરને લગતું દરેક કમકાજ અમારી જતી ટેપરેશન નીચે થાય છે.

SHAIKH HAMED & SONS,

300 Pine Street,

Tel. Add "Karamat," Durban.

૫૫ ખુલાસા માટે કળો ના મળે:—હિંદી પેસેન્જર

એજન્ટ શેખ હમીદ એન્ડ સન્સ,

૩૮૦ પાઇન સ્ટ્રીટ, દુરબન.

૦૦

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application, Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

ટેલીફોન ૪૮૦૦.

પી. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.

ધા

ટેલીગ્રાફિક એડ્રેસ

"રસ્તમજ"

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક જાતના અકસ્માત

લેવા કે ભાર કાર, પ્લોટ જ્વાળા, ફીડલીટી બોંબ, વરકમેન્સ હેમ્પેન્સેશન, વીગેરે અનેક પ્રકારના
વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ સારું કરી દીધું છે.

પોલીસી તેમજ હાવાની પતાવટ ફરજનમાંજ પરી આપવામાં આવે છે.

આખા દક્ષિણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનાધ:—

સોરાબજી રસ્તમજ.

"ઇન્ડિયા હાઉસ"

૧૭ ફેબ્રુઆરી ૧૯૩૨.

ફરબન.

૦૩

તમારું પીસવાનું ક્યાં કરાવશો?

પીસેલો તૈયાર માલ ક્યાંથી લેશો?

મરચાં, હળદ, કરી પાવડર, મરમ મસાલા, મરી, સુંઠ, અડદની દાળ, ચણાની દાળ, ચોખાનો આટા, મેથી, શાણા, છરૂ વિગેરે વસ્તુઓ વેપારી બરની અપટ્ટોટ મશીનરી માં પીસેલી તૈયાર મળી શકે છે. ધરના ઉપધોગને માટે ખાસ પીસવાનો ઓર્ડર આપવામાં આવે તો તે પણ કિફાયત ભાવથી પીસી આપી ગ્રાહકોને પુરેપુરો સંતોષ આપીશું.

એક વખત અજમાયશ કરી જુવો :—

A. Baker & Co.,

Phone 1586. 154, Queen St.
DURBAN.

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and railed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

નામસનાં તંબર એકના ખનાના, પછનાપલ વિગેરે ચીજો ઓરડર મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

ફ્રેક ઓરડર ઉપર બની રખદેખ રાખી સારો માલ, સારી પેકીંગ કરી કિફાયત ભાવથી માલસવામાં આવશે.

કેપ પ્રાવીન્સ, ટ્રાંસવાલ, ફ્રીસ્ટેટ, ડોરેસીઆ વીગેરે ફ્રેક જગ્યાએ મોકલવામાં આવે છે.

લખો : રવજી ભુલા,

પો. બો. નં. ૫૨૨. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,
ડરબન, નાટાલ.

Phone 3887. Box 346. 182, Grey Street, DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATVAUKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

દ્વીરગાજ મોરાર મટવાલકર,

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર
અને કમીશન એજન્ટ.

પ્રદીપ સારી રીતે કરી માલ મી.એ.સી. થી મોકલવામાં આવશે
ટેલીફોન ૩૮૮૭ બોક્સ ૩૪૬. ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન ૧૦

તમારા ગ્રાહકો માકો બાણે છે

સ્ટામ્પિંગ "જુટ" માકોના કપડાની બજાર મળે
મમરત ફેકના નેટીવ છાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને
તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે બાણે છે અને માકો છે, સ્ટામ્પિંગ
"જુટ" માકોના કપડા સ્ટોર કરે અને તમે સહેલાઈથી
વેચી શકશો.

આ "જુટ" ના
માકોની તપાસ રાખ
જો અને પ્રમાણિતથી
બેવતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ :

એચ. જેમ્સર સમાથ એન્ડ કો.

(પીટી) લીમીટેડ.

એલાનીસબર્ગ, કપરાઉન, ડરબન,

પાઈએલીગ્રાએસ.

અંકગણતરી ૫ આજે

આ	બીસ્ટી	દીક	મુસલમાન	પારસી	સુધોદન	કુમીસ
૧૬૪૬	૧૬૪૮	૧૬૫૦	૧૬૫૨	૧૬૫૪	૧૬૫૬	૧૬૫૮
૧૬૫૦	૧૬૫૨	૧૬૫૪	૧૬૫૬	૧૬૫૮	૧૬૬૦	૧૬૬૨
૧૬૬૦	૧૬૬૨	૧૬૬૪	૧૬૬૬	૧૬૬૮	૧૬૭૦	૧૬૭૨
૧૬૭૨	૧૬૭૪	૧૬૭૬	૧૬૭૮	૧૬૮૦	૧૬૮૨	૧૬૮૪
૧૬૮૪	૧૬૮૬	૧૬૮૮	૧૬૯૦	૧૬૯૨	૧૬૯૪	૧૬૯૬
૧૬૯૬	૧૬૯૮	૧૭૦૦	૧૭૦૨	૧૭૦૪	૧૭૦૬	૧૭૦૮
૧૭૦૮	૧૭૧૦	૧૭૧૨	૧૭૧૪	૧૭૧૬	૧૭૧૮	૧૭૨૦
૧૭૨૦	૧૭૨૨	૧૭૨૪	૧૭૨૬	૧૭૨૮	૧૭૩૦	૧૭૩૨
૧૭૩૨	૧૭૩૪	૧૭૩૬	૧૭૩૮	૧૭૪૦	૧૭૪૨	૧૭૪૪
૧૭૪૪	૧૭૪૬	૧૭૪૮	૧૭૫૦	૧૭૫૨	૧૭૫૪	૧૭૫૬
૧૭૫૬	૧૭૫૮	૧૭૬૦	૧૭૬૨	૧૭૬૪	૧૭૬૬	૧૭૬૮
૧૭૬૮	૧૭૭૦	૧૭૭૨	૧૭૭૪	૧૭૭૬	૧૭૭૮	૧૭૮૦
૧૭૮૦	૧૭૮૨	૧૭૮૪	૧૭૮૬	૧૭૮૮	૧૭૯૦	૧૭૯૨
૧૭૯૨	૧૭૯૪	૧૭૯૬	૧૭૯૮	૧૮૦૦	૧૮૦૨	૧૮૦૪
૧૮૦૪	૧૮૦૬	૧૮૦૮	૧૮૧૦	૧૮૧૨	૧૮૧૪	૧૮૧૬
૧૮૧૬	૧૮૧૮	૧૮૨૦	૧૮૨૨	૧૮૨૪	૧૮૨૬	૧૮૨૮
૧૮૨૮	૧૮૩૦	૧૮૩૨	૧૮૩૪	૧૮૩૬	૧૮૩૮	૧૮૪૦
૧૮૪૦	૧૮૪૨	૧૮૪૪	૧૮૪૬	૧૮૪૮	૧૮૫૦	૧૮૫૨
૧૮૫૨	૧૮૫૪	૧૮૫૬	૧૮૫૮	૧૮૬૦	૧૮૬૨	૧૮૬૪
૧૮૬૪	૧૮૬૬	૧૮૬૮	૧૮૭૦	૧૮૭૨	૧૮૭૪	૧૮૭૬
૧૮૭૬	૧૮૭૮	૧૮૮૦	૧૮૮૨	૧૮૮૪	૧૮૮૬	૧૮૮૮
૧૮૮૮	૧૮૯૦	૧૮૯૨	૧૮૯૪	૧૮૯૬	૧૮૯૮	૧૯૦૦
૧૯૦૦	૧૯૦૨	૧૯૦૪	૧૯૦૬	૧૯૦૮	૧૯૧૦	૧૯૧૨
૧૯૧૨	૧૯૧૪	૧૯૧૬	૧૯૧૮	૧૯૨૦	૧૯૨૨	૧૯૨૪
૧૯૨૪	૧૯૨૬	૧૯૨૮	૧૯૩૦	૧૯૩૨	૧૯૩૪	૧૯૩૬
૧૯૩૬	૧૯૩૮	૧૯૪૦	૧૯૪૨	૧૯૪૪	૧૯૪૬	૧૯૪૮
૧૯૪૮	૧૯૫૦	૧૯૫૨	૧૯૫૪	૧૯૫૬	૧૯૫૮	૧૯૬૦
૧૯૬૦	૧૯૬૨	૧૯૬૪	૧૯૬૬	૧૯૬૮	૧૯૭૦	૧૯૭૨
૧૯૭૨	૧૯૭૪	૧૯૭૬	૧૯૭૮	૧૯૮૦	૧૯૮૨	૧૯૮૪
૧૯૮૪	૧૯૮૬	૧૯૮૮	૧૯૯૦	૧૯૯૨	૧૯૯૪	૧૯૯૬
૧૯૯૬	૧૯૯૮	૧૯૯૯	૧૯૯૯	૧૯૯૯	૧૯૯૯	૧૯૯૯

Tropical Fruit Suppliers

Produce Merchants & Commission Agents.

To obtain the best Market prices for your Bananas apply to the "BANANA KINGS."

We specialise in Bananas, we personally attend Banana sales and study Banana Markets.

We arrange yearly contracts at fixed prices.

We are the Barometre of Banana prices.

We lead and the others only follow.

Consign your Bananas to us for best Market prices and quick returns.

Our produce section is attended by a fully qualified expert.

G. HAITAS,

Manager

Tropical Fruit Suppliers,

Phone 6760. Tel. Add. "Nikas." Box 5237.
3 (B) Pritchard Street, JOHANNESBURG. 10

We give you Optical SATISFACTION!

If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of an optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.

OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishment: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers.

25

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. | Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

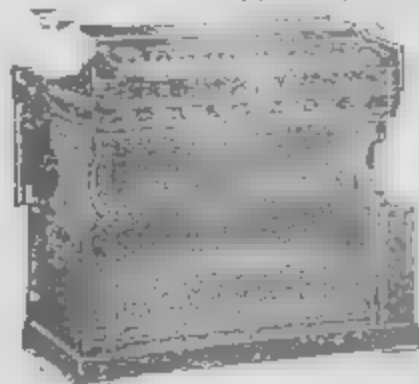
Write or give a Call at

GOSHALL'S MUSIC SALOON,

Prop. A. N. GOSHALL.

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

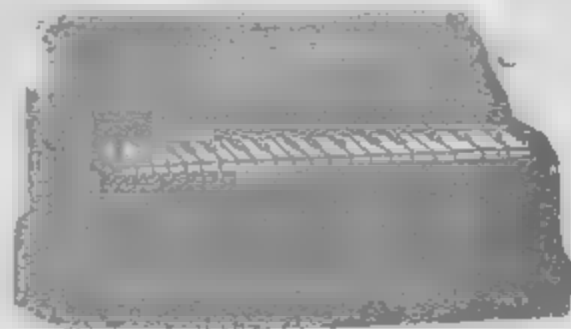
અન રાજ્ય માટે દરેક પ્રકારના હારમોનિયમ સાધનાની જરૂર છે એ દરેક પુરા પાડીએ છીએ. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી લાવેલા, પચતા, ફોલ્ડિંગબલ્ડ દરેક ભવના શીશ અને મધુરા સુરના હારમોનીયમો અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર રહે છે તે સીવાય જુદા કામો પ્રમણ, સુર, બલન વીચેરે પણ મળશે. દરેક ભવના હારમોનીયમનું રીપેરીંગ કામ ખાલીથી જી આપીએ છીએ.

જાહેર યા મળે:—

મોરારીયા મ્યુઝીક સલુન,

(માલિક: એ. એન. ગોસલા.)

પી. એ. બેકજ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

26

Indian Opinion

No. 49—Vol. XXIX. Friday, December 4th, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.

NOTES AND NEWS

THE Rev. C. F. Andrews has sailed from London by the Kenilworth Castle last Friday for South Africa. He comes to take part in the negotiations between the Government and the Indians for the renewal of the Capetown Agreement made in January, 1927. "There could be no more critical work at the present time," Mr. Andrews is reported to have said, "because consequences of the trouble in South Africa added to India's other anxieties just now, might be extremely serious. Mr. Gandhi, realising the importance of the situation, agreed that I should go to South Africa this week at whatever cost." Mr. Andrews was expected to arrive here much earlier but he was delayed owing to the presence of Mahatma Gandhi in England. This is what Mr. Mahadev Desai, Mahatma Gandhi's secretary, writes about Mr. Andrews in his London Letter in *Young India*:—

"One of the biggest things planned by Gandhiji was, Charlie Andrews, was the meeting with the Very Rev. Canon Johnson of Canterbury. We had been waiting for a day of peace and repose in the very heart of the city, for any sign of trouble would be a sign of the magnitude of the trouble. That, however, is Charlie Andrews through and through. As though he is doing nothing at all, he delights in bringing Gandhiji together with the greatest influences in England and then draws himself away, even as the sower of the seed throws the seed into the ground and afterwards watches it grow from a distance. I am sure that Charlie is doing something which will be of great help to the cause. He will grow into it, and we will grow with it, and we will yet to gauge."

This explains, in a nutshell, what useful work Mr. Andrews has been doing in London. Apart from what he may or may not be able to do in solving the Indian question in South Africa, Mr. Andrews' visit to South Africa will be very useful generally in that he will be able to give to the people of this country some truth about the Indian Round Table Conference, Mahatma Gandhi and the struggle in India. Not only Indians but those Europeans too who know Mr. Andrews, we have no doubt, will eagerly look forward to once again heartily welcome him in their midst.

THE Krugersdorp Whites are on the war-path. A petition to the Krugersdorp Town Council regarding the encroachment of Asiatics in the residential area had resulted in the chief sanitary inspector drawing up a list of stands owned or occupied by Indians near the residences of the signatories to the petition. The report, with a copy of the petition, will be forwarded to the Minister of Lands with the request that the Government take immediate steps in the matter. "We view with considerable alarm the invasion of Asiatics into the residential area of Krugersdorp," the petition reads. "Quite recently a number of dwellings in President Street have been either purchased or occupied. We earnestly desire the Municipal Council to take immediate steps in this connection, and, in the event of the occupancy being contrary to law or title deeds, to see that the existing menace be immediately removed."

According to the reports from India, the Indian National Congress has declared that the task of securing fairplay and justice for the Indian community in South Africa will be very difficult, but they depend on Mr. Bristi and Mr. C. F. Andrews doing over so much more than any official member of India's delegation that the object of the Transvaal Asiatic Land Tenure Bill is to drive the Indians out of their place of business, without any adequate compensation, to restrict such few facilities for trading as they now possess and to clear them away from the gold mines; that nothing would please the Europeans better than that South Africa should be freed of the whole Indian community; that the essence of the Capetown Agreement was that those Indians who remained should be provided with all facilities that would enable them to become full citizens and that far from adopting measures of uplift, the Union Government has been following a policy of "pinpricks"; that the attempt to introduce a Liquor Act, the consequences of which would have been to displace all Indians employed in the liquor and catering trades; the passing of the Immigration Amendment Act, the replacement of the Indians employed on the railways and other public utility concerns by Europeans, were all amply justifying the charges that the Union Government has been acting contrary to the spirit and letter of the Capetown Agreement.

THE Durban City Council deserves the heartiest congratulations of the Indian community for the very considerate and generous step it has taken in granting a sum of £100 to the Natal Indian Congress Branch for the relief of distress among unemployed Indians. Might we not expect the Durban Town Council to rise to the occasion and follow the very noble example of the City Council?

MR. S. R. Naidoo, the Congress Secretary, in an interview, said that the Congress was grateful to the Council for the grant it had made. The Relief Committee appointed had already commenced collecting food and foodstuffs. The money voted by the Council came in at an opportune moment. He said that relief work would be commenced early next week, and only cases of acute distress would be first attended to. It had been definitely decided that only foodstuffs should be distributed to cases which required help. The Relief Committee intended to appeal to employers of Indian labour to take on as many unemployed Indians as they could. There were a number of waiters, cooks, gardeners, laundrymen, labourers, salesmen, painters, builders, bakers and bookkeepers awaiting employment. The total of unemployed men registered to date was 225. The appointment of Councillor D. C. Dick on the Relief Committee to represent the Council was welcomed, and every advantage would be taken of Mr. Dick's helpful suggestions in the work of relief.

MAHATMA Gandhi left London last Wednesday for India. On his way he will stop at Geneva to

visit the famous Frenchman of letters, M. Romain Rolland and then go to Venice where he will reach on Dec. 12 and India on Dec. 16.

NEITHER "MAHATMA" NOR "MR."

ELSEWHERE in this issue we reproduce a leading article of the *Natal Advertiser* entitled "Gandhi—'Mahatma' or 'Mr.'?" We would not have been at all surprised if it had come from our morning contemporary and we would, in that case, not have troubled to give it any importance. But we have known the *Natal Advertiser* to have always taken a fair view of not only the Indian question in South Africa—which we have appreciated very greatly—but on all matters generally, and the article in question, therefore, took us by surprise and, indeed, shocked us. We can quite understand the man in the street completely misunderstanding Mahatma Gandhi for he is led by propagandists who have made it their business to prop up the Empire which is crumbling to pieces by spreading informal lies. But we have expected the *Natal Advertiser* to fall a prey to these propagandists. We must take it that our contemporary has based its article on reports transmitted from across the sea which can be little relied upon for their authenticity, and not on a deeper knowledge of the man with whom, for which there is literature in abundance placed at the disposal of the public. Unfortunately our contemporary seems ignorant of what Mahatma Gandhi claims to be. He has never claimed to be a mystic. What, indeed, he claims is to be a truthful, and that feeling alone, which to some appears to be a wily old fox, is very possible, but they try to act with him with eyes closed and the fact is, when they find their own interests questioned before the light of truth, they claim him to be what they have attempted to be.

Our contemporary does not wish to offend the genuine susceptibilities of anyone in claiming an outstanding character of Mahatma Gandhi; but it says, "Saint or sinner, he is an Oriental; and the Oriental has ways of thought that are not our way." We wish that this oft-repeated phrase would be shelled more clearly by our contemporary. But in so far as the present instance is concerned we would say that we are very much concerned at the duncery of the *Quek* who are to judge and give simple truth.

Our contemporary, obviously, doubts whether Mahatma Gandhi has established a *prima facie* title to speak for India at the Conference. We regret to say that we are more surprised at the ignorance of our contemporary. If Mahatma Gandhi had not established a *prima facie* title to speak for India why, we would ask, was the Conference delayed and why was he persuaded to be present at the eleventh hour at the Conference? Why was he given an honoured position at the Conference and why was special consideration given to him by Lord Simla at the beginning of the Conference and by the British Premier at the adjournment? If Mahatma Gandhi did not speak for India why did he figure so prominently in saying a halt to the bloody fight of 1930 in India and in the peace between the Government and the people of India? We could go on with this questioning indefinitely but time and space will permit us to do so. But, above all, without flinching, can he be relied upon to speak with some authority in the question being on the spot and having personally seen Mahatma Gandhi? He tells us that, "Gandhi speaks for a large part of India and could deliver the goods as no other Indian leader could." If this does not convince our contemporary of Mahatma Gandhi having established a *prima facie* title to speak for India, nothing in the world will.

Our contemporary has again blundered in judging as to who the followers of Mahatma Gandhi are. We would inform our contemporary that, had it not been for the great influence of Mahatma Gandhi and his followers, violence would have reigned supreme in India in her present temperament and, where, at the present time, in a population of three hundred and thirty-three millions, three-quarters of which is lying in illiteracy—thanks to a hundred and sixty years' British rule—we find a solitary instance here and there of violence and the rest of the country fighting a non-violent battle, we would have found the position to be quite the reverse. With all that, Mahatma Gandhi has, times out of number, condemned in the most emphatic terms the action of those that follow the path of violence. Those that follow that path are not the followers of Mahatma Gandhi. If the intelligent world is not prepared to appreciate this from a people who are thoroughly sick of being any longer under the yoke of foreign rule which has proved to be an utter failure, then we might as well say that the world is going wrong.

If our contemporary expects miracles from Mahatma Gandhi we would say that Mahatma Gandhi has never professed to be a Christ nor to be able to perform miracles. He professes to be, and is, but a humble soul ready to die for the sake of truth and seeks guidance from one and only one and that is God Almighty. His followers who have thrown in their lot with him do likewise. If they have the support of the world, well and good, but it is *He* whom they trust to watch over them, to give them strength and to guide them on to the path of righteousness.

"Gandhi 'Mahatma' or 'Mr.'?"

Under the above heading the *Natal Advertiser* writes the following leading article:

While a man is, or claims to be, a mystic, there can be no arguing with him. His terms are not the world's terms. His jargon is not the world's jargon. His method of dealing with matters is not the world's method. His inner light is not the inner light of ordinary, work-a-day humanity.

There have been many such men through the ages, but in modern times, they have been content to deal with mystical matters, and have left severely alone the common-sense matters of a practical mankind. When they have touched these, as in the notable case of Joan of Arc—they have ended by getting their fingers burnt and have not always ended by getting their own way.

Mahatma Gandhi claims to be such a mystic; a man difficult to argue with, a man difficult to comprehend, a man who, to some folk, is a saint and to others little more than a wily old fox. We are not going to offend the genuine susceptibilities of many very good folk by taking sides in this estimate of his character. Saint or sinner, he is an Oriental; and the Oriental has ways of thought that are not our ways. It may be he is all that his disciples claim on his behalf. For his soul's peace in the hereafter we hope he is. In the meantime, the one matter that is of real account is whether he has established a *prima facie* title to speak for India at the Conference that is heading to an abortive end in London at the present time.

The Path Of Assassination

In this issue one is on firmer ground than the notion of mysticism. If Mr. Gandhi wants his title,

to leadership to be accepted, the first thing he must do is to demonstrate that his followers are going where he bids them go. If he wants to speak with authority he must show that he has authority over his disciples. If he wants to improve the Western world that he is a fit and proper man to speak for depressed India, then he must reveal some power to bind and to loose over the people on whose behalf he claims to take part in the very urgent matters that to-day keep the future of India in the balance. Walking about in a loin cloth in the November fogs of London and revealing his mysticism in long flashes of silence will get the world nowhere. Holiness of this sort any man might disclose did he think it worth while to put his mind to it.

No! The first thing Mr. Gandhi should be able to do, if he really speaks for India, is to bring to a summary close the brutal, wanton and senseless reign of violence that his disciples in India have inaugurated and which has all but destroyed any British desire to find a solution to the perplexities of the hour. In the last few months, men and women, white and brown alike, in India have been butchered with cold ferocity for no other reason than that they were trying to carry on the difficult task of ordered administration in a country where nothing but the prestige of the Central Government maintains any peace at all. This white-robed Mahatma, with the shibboleth of non-violence perpetually on his lips, has seen life after life cast out down for no other reason than that it was dedicated to the public service and was striving, according to the best of its capacity, to hold the balance between warring sections that would cheerfully slit one another's throats in a church or temple were the peace of British India imposed on all alike. Mr. Gandhi has pursued about passivity with the pliancy of a pacifist. Nor do we doubt for a moment that he probably would not have stepped on a foot, or to take the life of the foot, to carry him over another. But men claiming to be his disciples do not hesitate to pursue the work of government by moonlighter methods. They do not blink from the bomb, the infernal machine, the pistol shot, the knife of the assassin. He raises his finger and claims that half a sentiment will march behind him from shore to Indian shore, but not the raising of all his fingers at once, or the impressive stilling of his envenomed arms, or his lips torn with the prophet's fire or silent with the penitent's self-abasement, seems able to stem the march of murder and rapine that is all but paralysing the work of the Government in India to-day and is putting in deadly peril Indians who are every whit as dedicated to their land as ever he has been.

Which?

The parade of holiness is not an entirely new device in the age old game of politics; though men with most claim to holiness of character usually are those least likely to mention their titles. But always, and rightly, the challenge has been put to men who claim to hear "voices," or to be better than or different from their fellows that they should demonstrate their titles before they expect grosser people to recognise them. Is Mr. Gandhi really from God? Then one has a right to ask that, if he disapproves violence in India, he should not only say so and keep on saying so, but he should be able to get his disciples to obey him. "Up again thy sword on his face," said Christ to Peter when that impetuous disciple struck off the ear of a servant of the high priest on the night the Master was taken, "for all they that take the sword shall perish with the sword." Up to now one has waited vainly to hear Mr. Gandhi say something similar; the more so as he has talked so engagingly for so long about the folly of violence. Why does he not speak? Is it because he does not really disapprove of his people "marching through rapine to the dismemberment

of India?" Or is it because he knows in his heart his people will not obey him? If it is the former, surely he stands self-condemned as a political hypocrite. If it is the latter, let him cease the Mahatma pose. If those people who have seen and heard him do not respect his wishes, how can he expect the world at large to take him at a tenth the value he would put on himself?

A Reply

Mr. H. Kallenbach, the closest associate and staunchest follower of Mahatma Gandhi when he was in South Africa, has addressed the following reply to the *Natal Advertiser*—

Sir,—I read your leading article, "Gandhi—Mahatma or 'Mr.'?" Though you say that you are not going to take sides in the estimate of Mr. Gandhi's character, your leader leaves hardly any doubt in one's mind what you think of his character, and the ways and means of his leadership. You have doubted the latter notwithstanding that some have been accepted by England why otherwise the insistence that Mr. Gandhi had to be present at the Round Table Conference in London? The very position given to him there leaves, I believe, no doubt of his recognised position and that "he has established a prima facie title to speak for India at the Conference."

You say: "Mahatma Gandhi claims to be such a mystic; a man difficult to argue with, a man difficult to comprehend, a man who to some folk is a saint and to others little more than a wily fox."

I think I may lay claim to have been personally in closer and longer companionship with Mr. Gandhi than any European; I think even any Indian outside the members of his family.

I have not met a simpler or more humble man, one who himself has never laid claim to be more than "clay in the potter's hand." I believe that he is indeed a man you can argue with on any point, and one not difficult to understand.

You say further: "If he wants to speak with authority he must show that he has authority over his disciples."

The first thing Mr. Gandhi should be able to do if he really speaks for India, is to bring to a summary close the brutal, wanton and senseless reign of violence that his disciples in India have inaugurated.

"One has a right to ask that, if he disapproves violence in India, he should not only say so and keep on saying so, but he should be able to get his disciples to obey him."

"Up to now one has waited vainly to hear Mr. Gandhi say something similar." Why does he not speak? Is it because he does not really disapprove of his people "marching through rapine to the dismemberment of India?"

Has there been at any time in the world's history, or is there existence one leader who carries unanimously the whole of his people with him?

Those who believe in "the path of of Assassination" are not only not Mr. Gandhi's disciples, but are his strongest opponents, even so far that friends have feared for his very life from this source. Over and over again he has met and sought out leaders and the rank and file of these misguided youths, and by speech and pen he has never ceased to condemn their methods of violence. He has repeatedly expressed the wish that if not for them India would gain the same he and other leaders are striving for their people, earlier and more completely, and he has repeatedly mentioned that any reforms, how far-reaching they may be, with the continuance of these violent methods, will be of no avail to the Indian peoples.

The papers edited by Mr. Gandhi in English and the vernacular are at your disposal in order to hear out above statements.

D. C.

4000

General Smuts On India

General Smuts, who is returning to South Africa by the Arundel Castle, in a statement he made to Reuters before sailing from London, made reference to the problem of India.

What troubled him in regard to the Empire, he said, was the Indian position, which at present was by far the most important and, perhaps, the most dangerous problem facing the country. Great Britain must make up her mind to go pretty far in satisfying India and the sooner the better, as the present favourable situation for a settlement might not last long.

He was convinced that Gandhi was sincerely anxious to come to a fair settlement and, while it lasted, his power was an enormous asset to Britain in her efforts to arrive at a settlement. Gandhi spoke for a large part of India and could deliver the goods as no other Indian leader could.

Every effort should be made now to prevent further misunderstanding and disorder in India, with all the misery to which it might lead. Force was no remedy. The Round Table Conference, if it was unable to come to a conclusion of its labours now, should adjourn in such a spirit of mutual understanding and goodwill that its work could almost immediately be resumed and pressed to an early conclusion.

Neither the communal question nor reservations appeared to him to form an insuperable bar to an early grant of an Indian Constitution, but, perhaps even more important at present was the spirit of mutual trust and understanding and the avoidance of any action which might create suspicion between Indian and British leaders.

He was convinced that both sides honestly meant to come to a settlement and that was a priceless asset in dealing with a very difficult situation. He was sure British people regarded with goodwill every effort to accelerate a settlement and keep India a contented member of the Commonwealth.

Immigration Appeal

Decision Of Board Reversed By Supreme Court

Judgment was given in the case between Dhanubai and others and the Principal Immigration Officer by the Judge-President, Mr. Justice Pathman, after an argument that had lasted nearly two days. Mr. Justice Huthorn and Mr. Justice Landadown were also on the Bench.

The stated case was that appellants, the wife and children respectively of one Hasmam Rijhoomal, an Indian born in India, arrived in Durban from India on Dec. 10, 1930, and were declared prohibited immigrants on arrival under Section 1 (1) (a) and (b) of Act 22, 1913. They appealed to the Immigrants Appeal Board, which dismissed the appeal.

The Board found that Hasmam Rijhoomal, who had obtained a certificate of domicile under Act 30, 1930 (Natal) on Sept. 2, 1934, from the Principal Immigration Restriction Officer, Durban, had gone to India in 1915 or early in 1916 for the purpose of rejoining his family in Hyderabad, Sind, and of attending to his business in India; that he had not before leaving made application for a certificate of identity under Section 1 (2) of the Act; and that his headquarters were at Hyderabad, where he purchased a residence for himself.

The appellants contended that Rijhoomal was domiciled in Natal up to the date of his departure in 1915 or early in 1916, and that from 1915 to 1930 he had never abandoned his Natal domicile, which was his permanent home. They further contended that in 1929 and 1930 the Principal Immigration Officer had certified

that he was domiciled in Natal, as is reflected from a certificate of identity issued by him and that the issue of such documents amounted to an exemption of the appellants by the Minister under Section 25 (1) Act 22, 1913.

"Misinterpretation"

The Principal Immigration Officer contended that Rijhoomal's home was and always had been India and that by reason of his long absence in India between the years 1915 and 1929 he had lost any domicile he may previously have had in Natal. In regard to the issue of the certificates in 1929 and 1930 he stated that they had been issued under a misinterpretation of the law which had been made apparent by a subsequent case heard in the Transvaal Supreme Court.

The Board accepted this explanation and after hearing the evidence found that Rijhoomal's place was India and not Natal.

At the instance of the appellants the following points of law were reserved and the ruling of this Court under Section 1 (2) of Act 22, 1913, was sought on them:

(a) Whether Rijhoomal was in law domiciled in Natal on his departure in 1915 or early in 1916.

(b) Whether in view of the provisions of Section 10 of Act 22, 1913, as amended, Rijhoomal could after an absence of approximately 15 years be deemed to have retained his domicile in Natal.

(c) Whether in the circumstances of this case the Minister has in the exercise of his discretion under Section 25 of Act 22, 1913, either before or by means of the issue of the certificate of identity exempted Dhanubai and her minor children from the provisions of Section 1 (1) (a) and (b) of the Act.

Judge's Ruling

In giving judgment, Mr. Pathman outlined at great length the facts of the case and also considered all the authorities. His Lordship was of the opinion that the certificates granted to Hasmam, the husband of Dhanubai, under Act 37, 1930, were *prima facie* evidence that at some date between 1896 and 1901 he had lost his domicile of origin in India and had acquired a domicile in Natal.

In the absence of proof to the contrary that certificate was sufficient to establish that Hasmam became domiciled in Natal at some date between 1896 and 1901 and, in the absence of proof to the contrary, that certificate was sufficient proof that Hasmam still possessed such domicile in 1930. It seemed to the Court that Hasmam in view of the fact that he had acquired property in Durban and had spent a great deal of time in Durban developing his Natal business, had never intended to abandon his Natal domicile. The first question would therefore be answered in the affirmative, and it would be found that Hasmam was domiciled in Natal at the time of his departure from India in 1915 or early in 1916.

In regard to the second question reserved, his Lordship was of opinion, after reviewing the facts available, that they were not sufficient to establish an abandonment by Hasmam of his Natal domicile and that the onus of proving such abandonment, which under the circumstances lay on the Immigration Department, had not been discharged. The question would therefore also be answered in the affirmative.

His Lordship added that in view of the answers given to questions (1) and (2) it was necessary to enter into question (3) at any length.

His Lordship then dealt with the facts of this question and stated that it would be answered in the negative.

As the appellants had succeeded in their contentions on questions (1) and (2), the costs must be paid by the respondent.

Mr. Justice Huthorn and Mr. Justice Landadown concurred.

Mr. A. E. Carlisle, K.C., with Mr. E. S. Henochsberg (instructed by Messrs. Goodricke & Sons) appeared for the appellants, and Mr. F. R. Shaw (instructed by the Assistant Government Attorney) for the respondent.

Pietersburg Indians Welcome Sir Kurma

They Have No Grievances

A number of representative Indians assembled at Pietersburg Station last week to welcome Sir Kurma V. Reddi, Agent of India in South Africa and Lady Cromer (mother of the Hon. Mr. E. Baring, the Agent's secretary), who, with their suite were en route to the Zimbabwe ruins.

The visitors were also welcomed by His Worship the Mayor (Cr. C. P. Andrew) and the Mayoress (Mrs. P. van der Lith), the Chief Magistrate, Mr. J. M. Richards and Mr. D. J. Nande.

Sir Kurma and Lady Cromer, the Mayor and Mayoress were garlanded by the Indian community. An address of welcome from the Northern Transvaal Indian Association was presented by Mr. Goolam Rasool. It read as follows:—

"To Sir Kurma V. Reddi, Esqr., Kt., B.A., B.L., Pietersburg.

Sir,—We, the undersigned, representing the Indian community of Pietersburg (the Capital of the Northern Transvaal) hereby tender you a respectful and hearty welcome on your first visit here. We are pleased, and our hearts are gladdened at this opportunity to express our best wishes.

We, Sir, live here in harmony with the other communities of this town, and have no complaints as far as racial differences are concerned, and we hope the other communities will treat us the same in the future.

In conclusion we pray that your sojourn in this district of the Northern Transvaal shall be fruitful with happiness, and we pray, Sir, for your long life and happiness. We remain, Yours sincerely, HASSAM MOHAMMED, Chairman, Goolam Rasool, Secretary, Northern Transvaal Indian Association."

Sir Kurma thanked all who had taken part in the welcome to him. He was pleased to hear that here in the Northern Transvaal the Indian community were able to live in peace and harmony with all other communities and he was confident that so long as they goodly behaved themselves they would get consideration and justice from the Government. Once more he thanked them for the kindly and cordial welcome accorded him.

His Worship the Mayor thanked the Indian community for the privilege they had given him to be present and welcome so distinguished a member of their race as Sir Kurma Reddi, Agent General for the great Indian Empire in South Africa, one of India's most distinguished men and a man entrusted with the tremendous task of looking after the interests of the Indian people in South Africa. He did not wish to touch on politics, but he could say that here in Pietersburg the European community were on the best terms with every section—Moslem, Hindu and Catholic—of the Indian community and there was every indication that the good feeling would continue. On behalf of the citizens of Pietersburg he extended a welcome to Sir Kurma and Lady Cromer and hoped that on their return journey they would make a longer stay in Pietersburg.

Afterwards the Mayor entertained the party to an excellent breakfast provided by Mr. S. J. Dobbin, catering manager, S.A.R., who is to be congratulated on the excellence of the arrangements.

Indian Round Table Conference

British Premier's Statement

London, Dec. 1. The closing scene of the second Indian Round Table Conference, on which such great hopes had been placed and from which such measure results have emerged, will be remembered for its quiet drama.

At the conclusion of his closing speech Mr. Ramsay MacDonald raised his chairman's mallet, and with a resonating hit upon the table, said: "For the last time I declare this Conference now adjourned."

There was silence for a few seconds, and then the Prime Minister moved towards Gandhi and clasped him by the hand. The two looked straight into each other's eyes and talked in low tones—of the future perhaps. Then Mr. MacDonald wished farewell to one delegate after another.

Indian Federation

In his final speech, which had been so eagerly awaited, the Prime Minister said that the Government intended unwaveringly to pursue its plans for an All-India Federation as the only solution to the problem.

In order to give this declaration the fullest authority, Mr. MacDonald said, it would be circulated as a White Paper in both Houses of Parliament to-day, and Parliament's approval would be asked for during the week.

Mr. MacDonald indicated emphatically that the present Cabinet had fully accepted as representing their own policy his statements of last January on behalf of the Labour Government.

The Premier added that the Government contemplated constituting the North West Frontier Province as a Governor's Province, with the same status as the other Provinces, with due regard to the necessity for effective safeguards for the frontier. Sind would also be constituted a separate Province.

Communal Differences

The Government had been urged to enforce a full measure of responsible government in the Provinces forthwith, but the Round Table Conference desired an all-embracing statute, and therefore the Government did not intend to advance by any means of a partial settlement.

The Government refused to accept the failure to solve communal differences as final and conclusive, but if the Indians themselves could not present a settlement, the Government would be compelled to apply a provisional scheme in order to ensure that this disability should not be a bar to constitutional development. The Government would decide what checks the Indian Constitution must contain in order to protect the various minorities.

Mr. MacDonald appealed to the members of the Conference to take further opportunities to meet in India and to present the Government with an agreement.

Committee To Work In India

In order to continue consultation with the Indian representatives, Mr. MacDonald announced, the Government proposed to nominate a representative committee to continue the work of the Round Table Conference in India, remaining in touch with the British Government through the Viceroy. This Committee would discuss questions of franchise, constituencies, budgetary figures and financial problems connected with certain States.

Lord appliances punctuated the reading of his Majesty's message bidding the delegates not to let their problems discourage or oppress them. Gandhi was all smiles to-day.

Premier's Statement In January

In his declaration at the end of the first Round Table Conference, Mr. Ramsay MacDonald said that the British Labour Government believed that responsibility for the Government of India should be placed upon the Legislatures—Central and Provincial—with such provisions as might be necessary during the period of transition, to guarantee the observance of certain obligations and the political liberty and rights of the minorities.

The aim was a Central Federal Government, including both the Indian States and British India, with a bi-cameral Legislature.

The British Government would be prepared to recognise the principle of the responsibility of the Executive to the Legislature, the subject of defence and external affairs being reserved. There would also be limitations with regard to finance.

Sind is at present part of the Province of Bombay. The Simon Commission recommended its separation.

The North West Frontier Province, part of the Punjab until 1901, is now under the control of a Chief Commissioner.—Reuter.

The Ethics Of Non-violence

Non-violent non-co-operation as a technique of re-solving inter-racial and international conflict is the subject of an article in a recent publication of the Sociological Society of America. The writer, Dr. Franklin T. Maxamdar, points out that the refusal of the white bureaucracy to recognise the Indian intellectuals as leaders of the country caused the latter to turn to the masses and to a more conscious of the economic, moral and political wrongs perpetrated upon the country by an alien Government. To refuse to co-operate in political functions, to undermine the prestige of the British Government, to boycott British goods in common bands of unity by a disciplined adherence to non-violence on a mass scale, were the only means of attacking the British control. The Indian situation of today presents an example of a crisis created by these conditions. Dr. Maxamdar indicates in this article the need for the want of will to accept the status of a subject race, to work for the change of the status of the country to a free type in future, and to accept the responsibility of national and international relations.

The student of the ethics of non-co-operation is the nearest approximation to a moral equivalent of war. The artificiality of the Western world decodes to the negativistic wording of the programme is undeserved. The programme does not stand for national or a racial isolation. It is a moral struggle confronts India and England, the choice is between co-operation and non-co-operation choice between war and non-violence. The positive values of non-co-operation are group process of adhesion and unity must be stressed. The country is being literally re-born. New attitudes are sure to arise and new culture pattern will, in course of time, become stratified. For the present, however, the Indian is in a state of flux. It cannot be over-emphasized that the success of the technique is dependent entirely upon the preservation of non-violence, i.e., love in thought, word and deed. Non-violence and truth are the cardinal principles of the movement—how different are these two principles from hatred and propaganda

of lies which underlie wars! Mahatma Gandhi's name will be indissolubly linked with the programme which India is successfully working out toward the attainment of Swaraj."

Native States And The British Garrison

The following are important portions from a long talk that took place between Mr. Bradisford and Mahatma Gandhi a record of which the former sent to the British and American press.—

Mr. Bradisford: When you abolish the salt tax, what substitute will you propose to fill the hole in the revenue.

Gandhiji: Salt is a small matter, what really matters is the excise on toddy and opium, that is really a big proportion of the revenue, there is no way of filling that gap, unless we can get down the cost of the opium, that is the octopus that is strangling us. That terrible drain must come to an end.

Br: That, I imagine, will be the chief issue of the Round Table Conference.

G: Indeed it will; we can't shirk it.

The Artist: Do you intend then to clear out the white garrison?

G: Certainly, I intend to clear it out.

The Artist: Do you include the civilians with the troops?

G: They are part of the burden we have to carry. They make Government too costly. There is no justification for the great salaries they draw. They live far better than the same class at home.

Br: Isn't there something to be said for the moral explanation of this situation? These civilians are living in peace and in a very nice climate.

G: That is not a reason. The circumstances have changed all that. There is a civil war now; they can keep in touch with their families at home, and they go to the hills in the hot weather. We would welcome them if they would live among us like Indians. But they isolate themselves. They shut themselves up in their cantonments. The very name has a military flavor, and indeed these cantonments are still under military law. Any house where they may be placed, if the military say they require it. That has not been a mutual friend of ours, though he had been a friend for himself.

Br: Moreover two distinct questions about the army or rather there's one question with two branches. There is the question of principle, India's control over the army, and there is the economic question which would be settled by the reduction of the army. What you insist on both?

G: I insist on both. I have control over my army.

Br: A nation is not fully a nation unless she has it.

G: They tell me that I do not have this army to protect us against the British. I don't want to protect it. I want to have it into my own hands. I may decide to abolish it. I may decide to reduce it. But I want to have it under my own control. We would agree for a time to maintain some of the white army in India, but they tell us that command can't be transferred to the control of an Indian Government.

Br: They can't be transferred without their consent (Gandhiji nods assent), but I should think that many of them would agree to better under satisfactory conditions, in an Indian army.

G: (cheerfully) yes, that might be the solution, but when the army is reduced, I am afraid, that will add to the number of your unemployed.

Br: Would you, then, if the principle of India's control were granted, be willing to negotiate the

the numbers and cost of the reduced white garrison, which you would be willing to maintain for a term of years?

G. Yes, we will agree to anything of that kind, if it is in the interest of India.

Mr. Well, I think that would be rather to our interest than yours.

G. (laughing)—All the same, we would agree to that.

Mr. It is the principle of control that makes it difficult. I don't think you will get that. It is a question of another matter, in some degree, you will get that. We are going into the Disarmament Conference presently; this might be part of our contribution to world disarmament.

G. I have said what I want. My terms are known. But they are all holding back, as if they were afraid to say what they will grant. But I am not prepared to wait.

Mr. Things are bound to move slowly, while we are absorbed in our economic crisis. That may be an advantage however.

The Artist. I am only an outsider, but isn't there another difficulty? Are not the Indian Princes the worst obstacle in your path?

G. The Princes are British officers in Indian dress. A Prince is in the same position as a British officer; he has to obey.

Mr. Then can you have the Princes under the control of the Viceroy?

G. We must get control for the Indian Government.

Mr. But don't they prefer to be under the Viceroy?

G. Ask any of them, and they will say so. But deep down in their heart of hearts, is it possible that they can be content? After all they are the same colour as we are. They are Indian.

Mr. But they gain something under the present arrangement, which you could never allow. The hierarchy exists, politeness from them, and political correctness, but it allows them to treat their subjects pretty much as they please.

G. "Politeness" is not the word for it. Say rather "Abject submission." Not one of them can call his soul his own. The Nizam may start some project or other. An angry letter from the Viceroy is enough to stop him. You know what happened to Lord Reading's illness.

Mr. Apart from this question of control, is there any hope of Legislature on behalf of your "half-a-million millions," if the Princes are to nominate 40 per cent. of the membership of the Federal Legislature?

G. We can deal with these as we have dealt with you. It will be much easier.

Mr. I think their reply would be rather more brutal than ours. We used the light they would use the rifle.

G. That's your race pride. That's right. I like you for it. All of us ought to have it. But you don't realise how much British power in India rests on prestige. Indians are hypnotised by it. You are a brave man, and you are right in saying you to overthrow us. I've seen the same thing in South Africa. The Zulus are a fighting race, and yet a Zulu will tremble at the sight of a British soldier, if it is not hand-to-hand. If we get into conflict with the Princes, they won't have the advantage of a superior prestige. If our people have to see Mahatma troops they will say to themselves, "We're Mahatmians." Talking of South Africa only is an precedent for the change that we want to bring about in our relations with the Princes. Swaziland had to be under the control of Downing Street, too, when the Union was formed, control was transferred to it.

In the same way, we argue that the Princes ought to be transferred to the control of the Indian Government.

"We Talk Too Much"

Mr. Jay Mackay contributes the following diagnosis of the present age to *the Observer*:

This is the talkative age. Not of course in the sense of simplicity, for eloquence is dead and from its grave has sprung wile-cracking. Perhaps the talking, the rattle, and paradoxically, the speakiness have contributed to the impression, but whatever the cause, we have become wordy, unreasonably. Not that they are given to long speeches, but rather that their tongues have loosened and the springs of their bubbling are more validly than ever before. The talkative age is the age of the current affairs column, and certainly women are greatly to be blamed for this. Yet to make women the scapegoat is for free any purpose; rather what I lament is that it is men who have fallen from his high estate,—man, the deliberator. Weighing the influence of women in aggravating circumstances, and so diminishing it, the present-day loquacity of men can be ascribed in great part to the obsession to get publicity. Ideas in judging manhood seem to have changed, so far as the open market is concerned. Manhood apparently in every walk of life to-day is measured by what are called "contact possibilities." We know the pattern. A man is elected or promoted to a position demanding ability not because he is a specialist in the work, but because he is a good contact maker, a social can. He belongs to several club clubs, can swing a maulie, refrain from trouncing his partner's car, has a line of small talk. Thus a heavy premium is put upon superficial qualifications and real merit is submerged. It is the day of the facile talker. The tongue wagges and displaced genius with the result that falsity and hypocrisy are more contentment.

With or without loquacity the republic will of course survive. Yet loquacity is an evil. One has but to be thrown in occasionally with one or other of the figures that make up this composite picture, to be convinced.

Indian Visit Of Christian Friendship

(FROM OUR LONDON CORRESPONDENT)

THE Bishop of Calcutta, the Archbishop of York, a preliminary conference will at Edinburgh House, London, the 14th, and the Conference of British Missionary Societies, this morning (October 1st), in connection with an invitation which has been sent to the Christian Church in India to send one of its members on a visit of Christian friendship to Great Britain in the autumn of next year. The proposal has already been endorsed by the Archbishop of Canterbury, the Primate of Ireland and the Archbishop of Wales and the leaders of the other churches in England, Scotland, Wales and Ireland. Besides the Archbishop those present today include: Cardinal A. Martin, (Church of Scotland), Dr. J. C. D. (Wesleyan Methodist Church and Christian Church Council), Canon Arthur Davies, (Missionary Council, National Assembly), Dr. W. Lewis Robertson (Federal Council of the Evangelical Churches), Rev. M. E. Ashery, (Secretary of the Baptist Union), Rev. S. Garrett, (Church Missionary Society), Rev. R. G. Mackay,

(Student Christian Movement), and Miss A. Houtford, (Society of Friends).

Emphasis was laid on the fact that the purpose of the visit of four or five Indian Christians, under the leadership, it is expected, of Dr. Azariah, Bishop of Dornakal, was that these members of one of the younger Christian Churches in the East should share with the rank and file of the churches in this country, their own Christian experience, and thus stimulate the spiritual life in Great Britain.

Rev. William Paton, Secretary of the International Missionary Council, stated that the travelling expenses of the visitors were being raised by the Indian Christian Churches themselves. The imagination of these churches had been extraordinarily stirred by the scheme.

It was decided that the arrangements for the visit should be placed in the hands of a special committee, and that it was generally desirable that the enterprise should be concentrated on certain selected centres, rather than widely diffused over the greatest possible area.

Native Education In The Transvaal

At the last meeting of the Transvaal Native Education Advisory Board it was resolved to press upon the Provincial Administrator the urgent necessity for providing additional funds for native education. In the absence of Mr. Kuhnoldt-Jones the deputation that presented this plan before the Provincial Executive was led by the Rev. Mr. Allcock, when the following points were stressed:

The Native Development Fund is not able to cover the financial needs of Native education. The increased enrolment in Native schools in the Transvaal between 1925 and 1930 has not only been covered to the extent of 50% increase in the funds provided by the Union Government.

Owing to lack of funds 100 schools are awaiting registration. In addition there are between 200 and 300 schools run by natives themselves, because of the inability of the Mission to undertake financial responsibility.

There are now 100 teachers registered now than in 1925 although the enrolment has increased by 5,547 scholars.

There are schools that are so badly understaffed that one teacher is compelled to teach 100 or more juniors.

Students who passed out of the training institutions in June, 1931, have been compelled to accept posts at £3 per month (r. 3s.) and £4 10s. (r. 5s. 6d.).

The present cost of education in the Transvaal is the lowest in the Union. The cost per head has steadily declined since 1910. Whereas the figure for 1925 was £6 4s., and £5 10s. for 1930, £2s. 8d. the Transvaal was only 31s. 8d.

Between the ages of 7 and 14 years 99% of the native children of the Transvaal are not yet in registered schools; that is, there are 240,000 children still to be brought into school, and to these must be added an annual natural increase.

The salary grants of native teachers were reduced by 15% during the first three months of 1931, and further permanent cuts on allowances were made in September.

Hitherto the Missions have managed to provide accommodation and equipment from their own funds and from school fees, but the possibility of further financial help from Mission resources is almost hopeless.

The deputation urged the Provincial Administration to approach the Union Government to press for the setting aside from the proceeds of the Native General Tax such additional sums as will provide for the reasonable educational needs of the native people. In view of the critical situation in native education the deputation also asked the Administrator to plead with the Government for the appointment of a commission to consider the whole question. —*The Transvaal Methodist*.

Natal Indian Congress

ANNUAL GENERAL MEETING

The annual general meeting of the Natal Indian Congress will be held at the Parsee Rustomjee Hall, Queen Street, Durban, on Sunday the 6th day of December, 1931 at 2-30 p.m.

AGENDA:

1. Minutes
2. Secretaries' Report.
3. Financial Statement.
4. Election of Office Bearers.
5. Any other matter competent to be discussed at the meeting.
6. General.

SORABJEE RUSTOMJEE,

President.

A. I. KAJEE } Joint Hon.

P. R. PATHER } Secretaries.

N.B.—Only those members who have paid their subscriptions for the current year will be allowed to participate and vote at the meeting.

Members of the Indian community are asked to enrol themselves as members of the Congress. Members may be enrolled either at the offices of Messrs. Pather & Co., Little Grey Street, Durban, or at the offices of the Congress, 175 Grey Street, Durban.

Special Notice!

The Annual General Meeting of the Congress on Sunday will not be held at the Royal Picture Palace but will be held at the Parsee Rustomjee Hall.

ઈન્ડિઅન ઓપિનિઅન.

પુરતક ૨૯ જી.

ફ્રીનીક્ષ, શુક્રવાર, તારીખ ૪ ડીસેમ્બર ૧૯૩૧

અંક ૪૯

નોંધ અને સમાચાર

રેવરન્ડ એન્ડ્રૂઝનું આગમન

રેવરન્ડ એન્ડ્રૂઝ ગયા શુક્રવાર સ્વીમર ફેનીલવર્થ કાસનમાં લંડનથી સાઉથ આફ્રિકા આવતા ડિપટી સુરવા છે. "૧૯૨૭ માં થયેલ કેપટાઉન એક્સિમેન્ટને નવેસરથી કરવાને" સરકાર અને દીહીઓ વચ્ચે થતારી મસલતોમાં ભાગ ભેવાને તેઓ અહિં આવે છે. મી. એન્ડ્રૂઝ કહે છે કે, "આવારે અતિ અગત્યનું બીજું એક કાર્ય તથા કેમકે દીહીઓનાની દાલની ખીણ ચિંતાઓ સાથે સાઉથ આફ્રિકામાંની મુશીબતના પરિણામો દ્વારા પ્રભુજી અંગીર થઈ પડે. આ સ્થિતિની અગત્ય સમજીને ગાંધીજીએ પણ સ્વિકાર્યું છે કે ગમે તે સંજોગમાં પણ આરે સાઉથ આફ્રિકા ડિપટી બનું જોઈએ."

મી. એન્ડ્રૂઝ આત્માર અગાઉ અને આવી પહોંચવા વધી હતી. પરંતુ ગાંધીજીની મુલાકાતમાં દાખરીને લઈને તેઓ રોકાઈ ગયા હતા. ગાંધીજીના રોકેટરી ઓમુત મહાદેવભાઈ દેશાઈ 'નવજીવન' માં પોતાના લંડનના કાળમાં મી. એન્ડ્રૂઝ વિશે નીચે પ્રમાણે લખે છે:

"ચાર્લ્સ એન્ડ્રૂઝ નાકેલી મોટામાં મોટી એક વસ્તુ તે કેટરગરીના પ્રમોવશ્ક ડીન જોનસન સામેની મુલાકાત હતી. ડીનના અનિશ્ચય અતિશયભર્યા ધરમા અંતિ અને આશ્ચર્યજનક એક દિવસ મળ્યો એવી આશા તેા અમે રાખી હતી પણ મુલાકાતમાં ડીનને પોતાને જોઈને જે મદદ આશર્ય ગાંધીજીને તેમજ અમને થવાનું હતું તેની દરખાત અમને તેા નાંદતીજી. પણ એજ ચાર્લ્સ એન્ડ્રૂઝની યુખી છે. જલણે તેને કંઈ વિશેષ હરતાજ ન હોય એવી રીતે ગાંધીજીના હાજરની મોટામાં મોટી વ્યક્તિઓ સાથે મેલાપ કરાવે છે અને પછી પોતે ખસી જાય છે, જેવા રીતે ખીજ વાવનાર જગજનમાં ખીજ નાખે છે અને પછી ફરથી તેને ઉમટું નિમાયે છે. ડીન સાથેની આ મુલાકાતને એક બીજીની કિપમા આપવા લલચાઈ છે. એ બીજામાંથી મોટું હક્ક કમશે, પણ એની વિશાળતાની દરખાત આત્માર ન કરી શકાય." આ દુકમાં મી. એન્ડ્રૂઝ લંડનમાં કેટું મદદ કાર્ય કરી રવા દના તેના હુંક ખુલાસો છે. આ દેશનાં દીહી સવાલનું સમપાન લાવવામાં મી. એન્ડ્રૂઝ કંઈ પણ કરી શકે યા ન શકે જતાં તેમની સાઉથ આફ્રિકાની મુલાકાત સામાન્ય રીતે તેા પ્રચીજી લાબદના થઈ પડશે કેમકે દેશની પ્રજા સમક્ષ તેઓ લંડનની રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સ, ગાંધીજી અને દીહીઓનાની લાલ વિશે સભ્ય હકીકતો રજૂ કરી મેરસમણતીનું વાદ્ય અવરથ વિખેરી નાખી શકશેજી. આ દેશના માત્ર દીહીઓજ નહિ પણ જે મુશીબતો તેમજ, ક્ષમાગમમાં આવેલા છે તેઓ પણ મી. એન્ડ્રૂઝને પોતાની

વગેરે કરી એકવાર અત્કાર આપવાને આગુરતાથી રાહ જોઈ રવા છે એ વિશે અમને કરી શંકા નથી.

સીડી કાઉન્સિલની ઉદારતા

મેરીટઝર્મ સીડી કાઉન્સિલે બેકાર દીહીઓનાં સંકટ નિવારણ અર્થે પાઉંડ ૧૦૦ ની કેચિસની કાખાને માંટ કરી છે. આ અર્થે ઉદાર પગલાં માટે કાઉન્સિલને આખી દીહી કાખની મુખારકબાદી ઘટે ન. શું ડરખા દાખલ કાઉન્સિલ પણ મેરીટઝર્મ ખર્ચની કાઉન્સિલને પંચે ચાલી આ અણીના સમયે પોતાની ઉદારતા ખતાવી કે એવી આશા ન રખાય?

આ. આ. ના દીહીઓના પ્રશ્ન પર મહાસભા

દીહી મહાસભાએ સાઉથ આફ્રિકાના દીહી સવાલ પર નીચે પ્રમાણે જાહેર કરેલું જણાવાય છે: સા. આ. ની દીહી કાખને માટે ન્યાય અને અદલ ઈન્સાફ જોળવવો પ્રજોજી કંઈક થઈ પડશે. જતાં જે કંઈ પણ થવાની આશા રહેલી હોય તેા તે દોરના સગકરી પ્રતિનિધિઓ તરફથી નહિ પણ શાખીજી અને મી. એન્ડ્રૂઝની મહેનતથી થવાની આશા રાખી શકાય. ટ્રાંસવાલ એશીયાટીક સેન્ડ રન્યુર બીનને હેલુ દીહીઓને કોઈ પણ ખતના પુરતો ખરો આખા સિવાય પોતાની વેપારની જગ્યા-આમાંથી લાંબી કાલકાને અને વેપારની જે ખુજ સગવડો તેઓ દાલ કરાવે છે તેમ અર્પાજિત કરી નાખવાનો અને કોનાની ખાખોવાળા બાગોમાંથી તેઓને કાઢી મુકવાનો છે. સાઉથ આફ્રિકાના મુશીબતોને આખી દીહી કાખ નાખુદ અર્થજન્ય તેના જેવું બીજું કંઈજ શો તેમ નથી. કેપટાઉન એક્સિમેન્ટને બાવાઈ એ દતો કે નર દીહીઓ આ દેશમાં રહે તેઓને સંપુર્ણ નાલરીક ખતવાની સળળી સગવડો આપવામાં આવશે પરંતુ સરકારે તેઓની જિવનિને માટે કંઈ પણ કરવું તેા બાજુએ રજું પરંતુ તેઓને કનકમન કરવાની તીતી અખત્યાર કરેલી છે. હારેના કાપના દાખલ કરવાનો પ્રપત્ત થયો કે જેનું પરિણામ હારના વેપારમાંથી અને હાર વેચાનો હોય તેવી સળળી જગ્યાઓમાંથી દીહીઓને નોકરી વગરના કરી મુકવાનું આવત. કમીચિયન એક્સિમેન્ટ એકટ પસાર કરવામાં આવ્યો અને રેલવે આ અન્ય જાહેર કલેજોમાંથી દીહીઓને નોકરી પરથી કાઢી મુકી તેઓની જગ્યાએ મુશીબતોને મુશવામાં આપ્યા. આ મુતિયન સરકાર કેપટાઉન એક્સિમેન્ટના અક્ષરાર્થ અને બાવાઈના બંગ કરી રહેલી હોવાનો તેની સામેનો આરોપ વાજખી છે એ સિદ્ધ કરી આપે છે.

“મહાત્મા ગાંધીનાં ચિંતન”

શુક્રવાર, તા. ૪ ડીસેમ્બર સન ૧૯૩૧

“ગાંધી—મહાત્મા” કે “ગી.” એવાં અધ્યાત્મિક સાધનો ‘નાટલ એડવર્ટાઇઝર’ ના અમલોગ અને ‘મહાત્મા’ પણ નહિ આ અંગ્રેજી અન્ય રસો પાઠીએ અને ‘મી.’ પણ નહિ છાત્રો, એવો લેખ એ બ્રાહ્મણ ‘મરહુરી’એ લખેલો. હોત તો અમને જરાયે અળવળી નાન થઈ હોત અને અમે તેને એટલી ખૂબી જાગ્ય પછુ આપી નહિ. ન પરંતુ ‘નાટલ એડવર્ટાઇઝર’ ને અમે તમેશાં માત્ર આ દેશના દીદી સવાલને વિશેષ નહિ પરંતુ સવળા વિષયોમાં વિચારણીલ અને મનસાદી નીતા પ્રત્યે કરતાં જાણેલું છે. અને સાચું આદિ ના દોદી સવાલ પ્રત્યેની તેની વલણની અમે કદે રતના આપેલા છાત્રો, આથી પ્રવૃત્ત કૌભથી અમે આશ્ચર્ય પામ્યા છાત્રો એટલુંજ નહિ પણ અમને ધજોજ આધાત થયો. એ રસે જતો માધુસ મહાત્મા ગાંધીજીને ન સમજ સહે એ અમે માની શકીએ છીએ કેમકે તે કુદ્ર ચળવળીવાઓ કે જેમણે મહુ મહુ રહેલી શાંતનશાહતને દાદકતા વ્યુત્પાથી ટકાવી રાખવાનો પોતાનો ધર્મ કરી ચુક્યા છે, તમેસાદી અભિત કરવામાં આવે છે. પરંતુ એ ચળવળીવાઓની કળા માં બ્રાહ્મણ ‘એડવર્ટાઇઝર’ પણ કસામ જરાયે એવી અમે ચોડીજ આશા રાખી હતી અમારે એટલું તો મનીજ લેવું જોઈએ કે ‘એડવર્ટાઇઝર’ પોતાના લેખને માટે આધાર દર્શવા પારથી આવતા ખખરો પંથી લીધેલા છે કે જેના ખખરણા ઉપર બાળેજ વિચાર મુકા. ના, અને નહિ કે જે વ્યક્તિના સંજ્ઞમાં ને લખામાં છે તેને વિશેના પિકા જ્ઞાન પરંતુ જો જ્ઞાન મેળવવાને હવે તો પ્રજાની સમક્ષ મુખ્ય સાક્ષિત્ય બદલ પોવું છે.

મહાત્મા ગાંધી શું હોવાનો હવે છે એ બાબતમાં બ્રાહ્મણ ‘એડવર્ટાઇઝર’ દુર્ભાગે પીલકલ અજ્ઞાત જણાય છે મહાત્મા ગાંધીજી બહુવેળા હોવાનો હકી રહેલો છે. તેઓ તો એક સામપ્રાય અને અખરથી રૂઝિને આલવાર મહુજ હોવાનો રાવો છે. કેટલાક લેખો તેમને હુન્ના શિયાળા જેવા વ્યવ છે. તેવું કારણ પણ કરીને એ છે કે તે પ્રમાણે તેમને જોતાશો તો નમની સાથે સિવજ્ઞની હુન્ના કરવા જાય છે. પણ જ્યારે અમના રક્ષણની આમળા નામ અસય પોમળા અય છે ત્યારે તેઓને મહાત્માજી પણ જવા થવાને પ્રવળ કરતા હતા તેમ છાત્રો છે. બ્રાહ્મણ ‘એડવર્ટાઇઝર’ ગાંધીજીના મારિતને વિશે મત બાંધવામાં પક્ષ ત્ર કેમળી લામળી દુભવવા નથી પ્રવૃત્ત, પણ તે એ છે કે “સાધુ તો તો પછી તો, તેમના પાશ્વત્ય છે અને પાશ્વત્યની વિચાર કરવાની રીત ને અમરી રીત નથી.” અમે કૃષ્ણી છાત્રો બ્રાહ્મણ ‘એડવર્ટાઇઝર’ આ પાઠવની વ્યાખ્યા વધારે સ્પષ્ટ કરશે કેમકે તેના ઉપયોગ તેણે વખતો વખત કરેલો છે, અને અમે તે સમજ સહતા નથી. પરંતુ પ્રચીત દાખલાના સંજ્ઞમાં તો અમે એટલુંજ કહીશું કે પાશ્વત્ય લેણે સાદું સમય સમજ નથી કહતા એ તેઓના મુખ્યની ન્દાકથી અમે પ્રચાર આશ્ચર્ય પામીએ છાત્રો.

ગાંધીજીએ મોળમેજ પરિપદમાં દોહતાનની વતિ બોલવાનો નક પુરતી રીતે સ્વીત કર્યો છે કે નહિ તેને વિશે બ્રાહ્મણ ‘એડવર્ટાઇઝર’ ને દેખીતી રીતે ઉત્પત્ત થઈ છે. અમારે જણાવવું જોઈએ કે અદિ પણ અમારાં બાહ્યવર્તી અતનતાથી અમને અળવળી આવે છે. જે દોહતી વતિ બોલવાનો નક ગાંધીજી ને સ્વીત નહિ કરેલો હોત તો, અમે પુછીએ છાત્રો કે, ગાંધીજી પરિપદને તેમના અતતાં સુધી ચલતવી રાખવાની જરૂર કેમ પડી હતી? અને જેલની પડીએ તેમને તેમાં દાખરી આપવાને એટલો ધર્મ આપદ કેમ થયો હતો? વળા પરિપદમાં તેમના એટલું બધું માનવરેલું રથાન આપવાનું શું કારણ હતું? અને પરિપદના આરંભમાં લોકો રોજી તરથી અને વિસર્જન મતા ધોરીશ વડા પ્રધાન તરથી ગાંધીજીની તરફ ખાસ ખ્યાન દેવાનું શું કારણ હતું? વળી જો ગાંધીજી દોહતી વતિ નાના બોલતા તો ૧૯૩૦ ની ખુનખાર લકાતને બધે નાની લોક કરવામાં અને સરકાર અને પ્રજા વચ્ચે સંધી કરવામાં ગાંધીજીજ કેમ મોખરે જોવામાં આવતા હતા? આવા પ્રશ્નોનાં પાર આવી શકે તેમ નથી. પરંતુ સમય અને સ્થળના અજાલે અમે તે વડુ લખાવી શકતા નથી. પરંતુ આ કરતાં વિશેષ આ બાબતમાં જનરલ સ્પટલું ક્યન તો સપમાણ મુખ્યજ જોઈએ કેમકે તે પ્રત્યક્ષ જોઈને અને ગાંધીજીને મળીને આવે છે. તે અપણે કહે છે કે, “ગાંધીજી દોહતાનના મોટા ભાગની વતિ બોલે છે અને માલ પાંચાડવાનું તેમનાથી બની શકશે તેવું દોહતા બીજા દેશ પણ નતાથી નહિ બની શકે.” જે આટલથી પણ ગાંધીજીએ દોહતાનની વતિ બોલવાનો નક સ્વીત કરી આપેલો હોવાની બ્રાહ્મણ ‘એડવર્ટાઇઝર’ ને ખાતરી નહિ ચતી રાય તો પછી બીજા સાવથી મવાની હતી?

વળી બ્રાહ્મણ ‘એડવર્ટાઇઝર’ ગાંધીજીના અનુવાચીએ કાણ છે અને કાણ નથી એ સમજવામાં પણ જુલથાપ બાધેલી છે, અમે તેને જણાવીશું કે આને દોહતાનમાં ગાંધીજીની અને તેમના અનુવાચીઓની મોટી વડ નહિ હોત તો આજની દોહતાનના બેકિની માનસીક પ્રતમાં આખા દેશમાં દિસાન રાજ્ય પ્રવર્તી રહ્યું હોત અને જ્યાં અમે નેત્રીશ દેશીની પાવના ને નેત્રી પોણો પાવ નહીં હોત એટલો સાદુ વર્ષનાં પાવના નેત્રી અજ્ઞાનતામાં સખા છે તેમાં, છુટા ખવાના ને સામા દાખલા બને છે અને બાહ્યો આખો દેશ અદિસક છુટ છડી રવા છે ત્યાં એથી દેશીજ રિયાત જેવા મા આવત. અને તેટલું ખતાં પણ ગાંધીજીને દિસાને આવે જનરો દોહતાં અને અસંખ્ય વખત અને સખતમાં સખત સામોયા વખેલું છે. લેખો એ મારે જનરો નેત્રી ગાંધીજી અનુવાચીએ જેજ નહિ, જે સંદર્શિત દુનીવા એક નેત્રી એક સવધા નિષ્કળ નિષ્કળો પરીજનની કુંસરી નેત્રી જેજ પણ પડી નેત્રી પીલકલ તારી અમ છે નેત્રી પાસેથી અટલાની પણ મદ કરવાને ભયાર નહિ હોત તો પછી એવી દુનીવાને ગાંધીજી બની ગયેલી કહી શકાય.

નેત્રી બ્રાહ્મણ ‘એડવર્ટાઇઝર’ ગાંધીજી પાસે અમકારની આશા રાખતું રાય તો અમે કહીશું કે ગાંધીજીએ હુસુથીસા હોવાનો હકી હાવો કધોજ નથી તમ અમકારો કરવાની શક્તિ મરાવવાનો પણ હકી હાવો કધોજ નથી. તેઓ પોતાને એક નહતર આતા બાને છે કે સમને ખાતર પોતાને માણ અપેજ

જોઈએ પણ તેમના એકાગ્રતા પાસે તે પગારવાળી તેમનામાં સક્રિય પણ હોવી જોઈએ. ઇસુ ખ્રિસ્તને પકડવામાં આવ્યા તે રાતે પોતાના કિષ્કિંધ પીટર વડા પાદરીના નોકરને કાન કાપી નાખ્યો ત્યારે ઇસુખ્રીસ્તે તેને આજ્ઞા કરી કે: “તારી ટલ વારને ખાછી તેના રક્ષાને મુકી દે, કારણ કેજો તજવર હાથમે છે તેજોનો તજવારથીજ નાક થાય છે.” આજપર્યંત મી. ગાંધી તરફથી જોઈું કંઈ પણ સમજાવવાની નિષ્કળ શક્ય જોવાઈ છે, અને ખાસ કરીને દિસાના દોષને વિશે પોતે જોઈું નહું એવેલા છે છતાં. તે કેમ જોલતા નથી? શું પોતાના દોષ ખુલાસાકરને રહેને ચાહે છે તેની સામે તેમને અગ્રહર વિશેષ નથી જોઈલા કારણકર તે નથી જોલતા? કે પોતાના દોષ તેમનું માનશે નહિ એ પોતે સમજે છે જોઈએ નથી જોલતા? જો પહેલું કારણ દોષ તો પોતે એક દંખી રાજકારી હશે. જો બીજું દોષ તો મહાત્માનો વેક પોતે જોડી રહે જોઈએ. જે દોષજો તેમને જોવા અને સંભળ્યા છે તેજોજ જો તેમની ઇચ્છાજોને માન નહિ આપતા દોષ તો પછી પોતે પોતાની ઈમત આક્રતા દોષ તેના દસમાં ભાગની પણ ડોંધત ફુતીયા કરે એવી તેમનાથી સી રીતે આજ્ઞા રાખી શકાય.

‘જોઈુંકર’ ને જવાબ

મી. એચ. રેલનએક જેજો ગાંધીજી આ દેશમાં હતા ત્યારે તેમના સાથી નજરના સંબંધી અને સુરત જનુવાળી હતા તેમજો ‘નારાજ એડવર્ટકર’ ના ઉપલા ભેખને નીચે પ્રમાણે જવાબ આપ્યો છે:—

“સાહેબ, — મેં તમારો ‘ગાંધી મહાત્મા કે ‘પીટર?’ ના મથાળાવાળો અગ્રહજ વાંચ્યો. જે કે તમે કહો છે કે તમે મી. ગાંધીના ચારિત્ર (વર્તમાન) મતમાં પણ નહિ લો છતાં તમારા અભિપ્રાય ઉપરથી તમે તેમનું ચારિત્ર અને તેમની નેતાઓની વિશે શું ધારો છે તેને વિશે કંઈ પણ જાણ રહેતી નથી. ઇચ્છાએ તો મી. ગાંધીને સ્વિકાર્યા છે કેમકે જો તેમ નહિ હોત તો જોજોજ પરિણામ તેમની દાખરી માટે જોઈું નહું દખાણ જવાની શું જરૂર હતી? તેમ છતાં તમે તો તેમના ઉપર શક કાઢો છો? હાં તેમને જે રક્ષા આપવામાં આવ્યું તે પરથીજ તેમના સ્થિતિ અને હિંદુસ્તાનની વલિ જોલવાની પોતાની લાગણી પોતે રક્ષાપિત કરી આપેલી છે એ સિદ્ધ થાય છે.

મી. ગાંધીની સાથે હું કોઈ સુરોપીયન કરતાં અને હું ધર્મ હું કે તેમના કુટુંબીજનો સિવાય કોઈ પણ હિંદીના કરતાં પણ વિશેષ પરિચયમાં આવેલો હોવાને કારણે કરી સફળું તેમના જેવા જાણ અને નસ અને પોતાને ‘કુજારના દાસમાં ગાટી’ કહતાં હોઈ પણ વિશેષ નહિ મજબૂત બીજા કોઈ પણ માણસ મેં જાણ્યા નથી. હું માનું છું કે જે માણસની સાથે કોઈ પણ બાબતની ઘણી સહેલાઈથી દલીલ કરી શકાય છે અને તેમને સમજવા નહુ કુરકેશ નથી.

ફુતીયાની તવારીખમાં એવો એક પણ દાખરો બનેલો છે ખરો કે જ્યારે કોઈ પણ નેતા એક પણ અપવાદ સિવાય અમરત પ્રજાને પોતાની સાથે રાખી શકેલો હોય અથવા તો એવો એક પણ નેતા આજે દુનિયા છે ખરો?

જેજો દોસામાં માનવારા છે તેજો મી. ગાંધીના જનુવાળી નથી જોઈુંજ નહિ પણ તેમના અખત વિરોધી છે અને જોઈુંજ નહિ પણ તેમના મીજાને તેજોના દાસથી તેમને જાન જવાનો દબેશ કર રહેલો છે. આ ખંચે જનારા નેતાજો તેમજ કુમારે દોરવાયેલા યુવકાને મી. ગાંધી વખતો વખત મળેલા છે અને સાધજોથી તેમજ દલમથી તેમના કુલોને સખત અગ્રહથી વખોડેલાં છે. તેમજો અનેક વખત સમજાવેલું છે કે તેજોના આવી કુલો ન હોય તો હિંદુસ્તાનને માટે પોતે અને અન્ય નેતાજો જે ખાજી રક્ષા છે તે વહેલું અને સંપૂર્ણથી મેળતી શકાય અને જે કંઈ પણ સુધારા મમે તેજોના બહોળા પ્રમાણમાં મળે તે જો મારશાકનો માર્ગ ચાલુ રહેશે તો હિંદુસ્તાનને કંઈજ ઉપયોગતા થશે નહિ. ઉપથી હજીકલોના સમયનમાં મી. ગાંધીના પોતાના તંત્રી-પણા નીચે પ્રસિદ્ધ થતાં અગ્રહ તેમજ દેશી પત્રો મોજુદ છે.”

પીટરર્સર્ગના હિંદીઓએ સર કુમારના કરેલો સત્કાર

તેજોની કંઈ પણ ધારધારો નથી

જોઈે જાણકારો સર કુમારેડી ઝીઆનનેના ખંડીવેશ જોવા જતાં રહેને પીટરર્સર્ગ ઉતર્યા હતા જે વખતે લાંબા હિંદીઓએ તેમને તથા જોજન્ટના સેક્રટરી મી. મેરીંગના આતુથી લેડી કામરનો સાકર કર્યો હતો. રોજન પર પીટરર્સર્ગના મેયર અને મેયરમ, અને ચીર મેજસ્ટ્રેટ પણ દાખર હતા.

સર કુમાર તથા હેડી કામરને તેજોજ મેયર અને મેયરમને હિંદી રોજ તરફથી કુમારના દાર પહેરાવવામાં આવ્યા હતા.

માનવજ

મી. ગુલામ રસુમે નોર્થન ટ્રાંસવાલ ઇન્ડિઅન એસોસીએશન વતી સર કુમારને જોનાયત કરવામાં આવેલું માનવજ વાંચી સંજનાવું હતું જેમાં સર કુમારને જો લાગમાં આ પહેલીજ મુલાકાત વખતે આવકાર આપવાની નક માટે સંતોષ દર્શાવવામાં આવ્યો હતો અને પીટરર્સર્ગના શહેરના હિંદીઓએ વર્ષોએ સંબંધી કોઈ પણ જાતની ફરિયાદો નહિ દોવાનું જણાવવામાં આવ્યું હતું અને જો સ્થિતિ કાયમ રહી રહે એવી આજ્ઞા દર્શાવવામાં આવી હતી.

સર કુમારને જાહેરાત

સર કુમારને માનવજને માટે આજાર માનવજ જણાવ્યું કે આ લાગમાં હિંદીઓને કંઈ પણ ફરિયાદ નથી અને સઘળી કામે દખાવજાને રહી શકે છે જે જાણી હું પ્રશ્ની થયો છું. જો આપણા લોકો સીધા રહેશે તો સરકાર તરફથી તેજોને ઇન્સાફ મળ્યા વગર નહિજ રહે.

મેયર સર કુમાર જેવા પ્રતિષ્ઠિત નરને આવકાર આપવાની હિંદી કામે તેમને તક આપી તે બાજ આજાર માનવજ અને જણાવું કે પીટરર્સર્ગમાં સઘળા વર્ગના હિંદીઓને સુરોપીયને સાથે કામે સંબંધ છે અને તે રહી રહેશે એવા ચિન્હો જણાય છે પીટરર્સર્ગના અહેસીઓ વનિ સર કુમારને તેમજો આવકાર આપ્યો અને પાછા ફરતી વખતે જો અહેસમાં વહુ વખત અથરો એવી આજ્ઞા દર્શાવી.

આદ્ય મેમ્બર દાબર કમિશનને તારતો કરાવેલા દત્તો જેની અવસ્થા રેલવેના ડેટરીંગ મેનજર મી. દેવબીન તરફથી મધ્યી મુંદર રીતે કરવામાં આવી હતી.

રાઉલ ટેલમ કોન્ફરન્સ

મી. મેકડોનલ્ડનું નીવેદન

કોન્ફરન્સ ખીજી રાઉલ ટેલમ કોન્ફરન્સ સમાપ્ત થઈ છે. ખરી રીતે સમાપ્ત થયેલી નહિ કહેવાય કેમકે મી. મેકડોનલ્ડે પોતાના નિવેદનમાં તેને મુજબતથી રહેલી જણાવી છે અને તેનું કામ આગળ હોંડવામાં આવવાનું જણાવ્યું છે.

કોન્ફરન્સ વિગેરાતાં મી. મેકડોનલ્ડે પ્રથમ અધીશ્ઠ સાથે હાથ મીલાવ્યા હતા અને તે પછી બધા સભ્યોની સાથે હાથ મીલાવ્યા. અધીશ્ઠને અદેશો મુજબના લાગતો હતો. તેમાં કંઈ નવાઈ નેવું નથી કેમકે અમંદરમાં અમંદર સંકટમાં પણ તેઓ હસતાજ હોય છે.

મી. મેકડોનલ્ડે પોતાના નિવેદનમાં જણાવ્યું કે સરકાર હોંડવામાં સલામતો નિકાલ એકજ રીતે લાવવા છૂટે છે અને તે સમરત હોંડના ફરજ બંધારણની યોજના પડીને.

આ વડા પ્રધાનની બહિરાતને સંપૂર્ણ સત્તા આપવાને તેને માલમિન્ટની બન્ને સભાઓમાં "બ્રાઇટ પેપર" તરીકે ફલાવવામાં આવશે અને તેની ઉપર ચાલુ બંધારણના દરમિયાન પાર્લામેન્ટની સંમતિ અંગતમાં આવશે.

મી. મેકડોનલ્ડે દસ્તાવુજ જણાવ્યું કે હાલની કેબીનેટ મંજૂર સરકારની વલિ વડા પ્રધાને મયા બ્લન્ડ્યારીમાં કરેલાં નિવેદનને પોતાની નીતી તરીકે સંપૂર્ણ રીતે સ્વિકારેલા છે.

સરકારનો ઇરાદો સરદહના પ્રતિને એક અવર્ગના પ્રાંત તરીકે, પ્રાંતોની સરદહને આટલી જરૂરી અસરકારક સમામતિઓ રાખીને સમાન ફરજીય પર મુકવાનો છે. સૌંધને પણ બુદ્ધો પ્રાંત બનાવવામાં આવશે.

પ્રતિને તુરતજ સંપૂર્ણ સ્વરાજ્ય આપવાનું સરકારને કહેવા માં આવ્યું છે પણ રાઉલ ટેલમ કોન્ફરન્સની દ્વંદ્વા એક સંયુક્ત બંધારણ બંધાવની છે અને તેથી સરકાર અરથી પરથી સમાધાનીથી આગળ વધવા ઇરાદો રાખતી નથી.

કેમી મતદેરાનું સમાધાન લાવવામાં મળેલી નાખજતાને સરકાર છેવટની મધ્યી ભેગા આગતી નથી પણ જો હોંડીએ પોતે સમાધાન નહિ લાવી શકે તો સરકારને એક કામચલાઉ યોજના લાગુ પાડવાની ફરજ પડશે કે જેથી આ એક મુશ્કેલી બંધાવને લીધે બંધારણસરનું વર્તન અટકી નહિ પડે. અધ્યુમતિઓના રક્ષણને માટે બંધારણમાં કેવી સમામતિઓ રાખવી પડશે એ સરકારને ઇરાવવું પડશે.

કોન્ફરન્સના મેમ્બરોને તેમણે હોંડવામાં હરી મળવાની વગેરે કમને સરકારની સમક્ષ સમાધાન રજુ કરવા વિનવ્યું.

હોંડી પ્રતિનિધિઓ સાથેની મસલત ચાલુ રાખવાને અને રાઉલ ટેલમ કોન્ફરન્સનું કામ આગળ ચલાવવાને સરકાર એક પ્રતિનિધિરૂપ કમીટી નીમવાનો વિચાર કરે છે કે જે હોંડવામાં બધા વાઇસરોયની મારફતે બ્રીટીશ સરકારની આથે સંબંધમાં રહેશે. આ કમીટી ચુંટણી, બંનેને લગતા આંકડાઓ અને અમુક દેશી રાજ્યોને અમતા નાખ્યા વિષયક પ્રશ્નોની ચર્ચા કરશે.

નામદાર કહેનચાહે ટેલીગ્રાફને પોતાના પ્રશ્નોથી નાસીપામ નહિ શ્વા સમજાવનારો સંદેશો મોકલ્યો હતો.

હોંડવામાં પ્રશ્ન પર બનરજ સમટસ

બનરજ સમટસ જે બરુનડેલ કાસબમાં સાર્વિક આફ્રિકા પાછા હરે છે તેમણે કોન્ફરન્સ વિષય થતી વખતે રૂટરને કરેલાં નિવેદનમાં હોંડવામાં પ્રશ્ન વિશે પણ સુચન કર્યું હતું. તેમણે જણાવ્યું કે:—

કહેનચાહેના સંબંધમાં મને જે ચિંતા થાય છે તે હોંડવામાંની સ્થિતિને વિશે કે જે આજે આ દેશની સમક્ષ સૌથી વધારે અમલનો અને કલામ સૌથી વધારે જોખમકારકો પ્રશ્ન થઈ પડ્યો છે. ગ્રેટ બ્રીટને હોંડવામાં સંતોષવાને થયે હર બંધાવું નહીં કરી નાખવું પડશે અને જેમ બને તેમ બંધાવી કરી નાખે તેમાંજ કામ છે કેમકે સમાધાનીના આગળ અનુકૂળ સંજોગો લાભો વખત નહીં રહેવાનો જોગો સંભવ છે.

અધીશ્ઠ વાજબી સમાધાની કરવાને અંતઃકરણથી ઇચ્છે છે એવી મારી ખાતી છે અને એ દષ્ટી રહે તો મુશ્કેલી તેમની શક્તિ બીટનને સમાધાની પર આવવાના પોતાના પ્રયત્નમાં એક મોટી મુશ્કેલી છે. મધ્યી હોંડવામાંના મોટા કામને માટે બોલે છે અને તે જેવા અજ પહેલિતો કરી શકે તેવા હોંડના ખીજી કામ પણ નેતાઈ કરી શકાય નહિ.

મને તેટલી અમલો હોય છતાં હોંડવામાં પણ અસાધિત અને મેરજમજીતીએ થતી અટકાવવાનો દરેક પ્રયત્ન અમલમાં શ્વો જોઈએ, જુલમ કરવાથી કશું વળે તેમ નથી. જો રાઉલ ટેલમ કોન્ફરન્સથી કાલ કંઈ પણ નિર્ણય પર નહિ આવી શકાયું હોય તો પોતાનું કામ તેણે અરજપરજ એવી સમજીતી અને શુભેચ્છાથી મુજબતી રાખવું જોઈએ કે જેથી એ કામ તે હરી તુરતમંજૂર ચાલુ કરી દઈને વહેલો નિર્ણય લાવી દઈ શકે. કેમકે પ્રશ્ન કે સમામતિએ હોંડવામાં વહેલું બંધારણ આપવાના માર્ગમાં જોળાંની નહિ શકાય તેવી અંતરામરજ છે એમ કૃં નથી માનતો. પરંતુ એ કરતાં કલામ વિશેષ અમલની વરણ તો આજે અરજપરજ વિશ્વાસ અને સમજીતીની લામણી હોવાની અને હોંડ અને બીટનના નેતાઓ વચ્ચે કંઈ ઉત્પત્ત થાય તેનું કંઈ પણ પમણું નહિ લેવાની છે.

મારો દંડ અભિપ્રાય છે કે બંને પક્ષો પ્રમાણીકપણે સમાધાની પર આવવા છૂટે છે અને એક અતિ ઘુરેલ સ્થિતિને પહેલો વળવાને એ એક અમુક્ય પુણ્ય છે. મને ખાતી છે કે બ્રીટીશ પ્રજા સમાધાની કરવાની તરફ કરવાના અને હોંડવામાં ડેમનવેશનાં એક સંતોષી ભાગીદાર તરીકે રાખવાના દરેક પ્રયત્નને માટે શુભેચ્છા બંધાને છે.

બંધાવમાં દમનનીતી

વાઇસરોયનું પોત પ્રકાશનું

હોંડવામાં ખબર છે કે બંધાવમાં મારફતના દેરને લાખી દેવાને વાઇસરોય લોર્ડ તીલ્કિન્ડને મયા મુક નાદ મયા સોમવારે પહેલોજ સખ્તમાં સખ્ત ઓર્ડિનન્સ અમલમાં મુક્યો છે. તેની રજો ખાસ ટીબુનલો ઉઘરી કરી શકાય કે જેને સત્તા-ધોરોને જોખમકારકો લાગે તેવા માણસોને નજર કેદ કરવાની અથવા બન્ન દેશનિકાસ કરવાની સત્તા રહેશે. અને ખુનને માટેજ નહિ પણ ખુનના પ્રયત્નને માટે પણ ચુંટેમાર કરનારને દેશનિત દંડ કરવાની સત્તા રહેશે. ખુનના પ્રયત્નને માટે પણ દેશનિત દંડની સજા દવાની આ નવો ઓર્ડિનન્સ આગળ સધળા ઓર્ડિનન્સોથી ચડી અમ છે.

અંગ્રાજીના ફરામર થતા મવરુદર સર રોનલી નોમસને કલકત્તામાં એક બાવણુ કરતાં જગ્યાઓ કે મારફાડ કરનારાઓ દ્વારા જમ ભાં મુખી બા બહેણી સત્તાવાળા ઓર્ડીનન્સનો પુરથી ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો. સરકારની ફરજ એકબી છે. મારફાડવાદનું સમાધાન મમ કદ તેમ નથી કેમકે તેનો અમલ કરનારાઓ અથવા તેના દિમાયતીઓને દેહનો સાધારણ કામદો અસર કરી શકતો નથી. નવા ઓર્ડીનન્સમાં ઉરકરનો ઉપયોગ કરવાની સત્તા ખાસ કરી યાંત્રીઓને આપી શકવામાં આવી છે પરંતુ તેને ખીજ બાજેમાં પણ લંબાવી શકાય. વધારામાં કીટકીટ મેજસ્ટ્રેટને એવી સત્તા આપવામાં આવી છે કે તેઓ દેહનિકામની કે દેહાન્ત દંડની સજા સિવાય સાત વર્ષ મુખીની કેદની સજા કરી શકશે અને જરૂરી કે પોલીસ ઓફીસરોને દુકાનો આપી શકશે. તપાસને માટે અમુક નીચેના કડવામાં આપ્યો છે અને યુગદા સામે અપીલનો દંડ મર્યાદિત રાખવામાં આવ્યો છે. અદાલતો અંધ ફરવાને કે આરોપીની જરૂરોનીમાં પણ બેસી શકશે. ઓર્ડીનન્સ રથાનિક મેજસ્ટ્રેટને આખા પ્રમથાઓને દંડ કરવાની સત્તા આપે છે અને એ દંડથી શ્રેષ્ઠી રકમનો મારફાડી નેઓને નુકસાન થયું હશે તેઓને નુકસાની બરી આપવામાં ઉપયોગ થશે.

તેમના કમા બાદ અવરથા રથાપવાના કામમાં સરકાર રથાનિક મ્યુનીસીપલ ઓફીસરોની અને કાળાઓના કિલ્લાનો મદદની માગણી કરી શકશે.

એઓની ચાલચલન શકમરેથી કામદો તેઓને પોતાની ઓળખના પુરાવા તુરતજ રજુ કરવાની અને પોતાની કીલ-આજને વિશે પુજારો કરવાની માગણી કરી શકશે.

દલીલારના વેચાણ કે સંપ્રદાના સંબંધમાં કલકત્તાને બધા જગર જગ્યા ભાં દલીલારો જમ કરવાની, તેનું વેચાણ બંધ કરાવવાની કે ફર કરવાનો દુકમ કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે.

ઓર્ડીનન્સની રૂબે ખીજ સત્તાઓ કોર્ટની તપાસ તાકીદે કરવાની અને ને આમના લોહો મારફાડ કરનારાઓની ટેળીને મદદ કરતા જગ્યા વેચો બધાના એક સાથે દંડ કરવાની આપવામાં આવી છે.

મુખ્યની મહાસભા સમિતિનો ઠરાવ

મુખ્યની મહાસભા સમિતિએ ઠરાવ કર્યો છે કે "જમાળ અને સરકારના પ્રતિભા ચાલી રહેલી કમન-નીની, સંબુદા પ્રતિભા બેટુતોની રિથિતિ અને દેહના અન્ય માંગોમાં વર્તો રહેલી કમનનીની માંક-બર્ધોન સંધીનો ઉચોક ભંગ કરનારી છે અને તેથી પ્રમથે તાત્કાલિક પ્રસંગને માટે તકવાર રહેવાનું છે."

વિવિધ સમાચાર

ફાર્સિટાર્પના મોરબો મુદ્દને પંથ

ફાર્સિટાર્પના મોરબોએ એથીવાટીક પોતાના રહેણાંકના કલ્પાઓમાં પગથેલાકે કરતા દેવા સામે દાકન કાલ્સીબને કરેલાં પીટકનને પરિચયે મીઠ સેનીટરી ઇન્સપેક્ટરે પીટીકન કરનાર મોરબોની પોકમાં દોહીઓની માટેકીના અથવા વસવાટવાળા મકાનોનું કીટ પહેલું છે. જે લીટ તેમજ પીટીકનની નકલ જમીન ખાતાના પ્રધાન પર સરકારને તાકીદે પમથા લેવાની વિનંતિ સાથે મોકલી આપવામાં આવ્યું છે.

પીટીકનમાં જગ્યાવવામાં આવ્યું છે કે ફાર્સિટાર્પના વસવાટ

વાળા જતાઓમાં એથીવાટીક પગ થેસારો કરી રહ્યા છે એ આમે નિરાકારી એમ રહ્યા છીએ. દમખામાં થેસીન્ટ રહીટ માં પથા રહેવાના મકાનો તેઓ નરકથી ખરીદવામાં આવેલાં છે અથવા તેમાં તેઓ વસવાટ કરી રહ્યા છે. આ બાબત માં અમારી વિનંતિ છે કે મ્યુનીસીપાલિટીએ તાકીદે પમથા લેવાં અને એ એ વસવાટ કામદા કે વાઇટક કીટથી વિરુદ્ધ દોષ તો હવાત બધ તુરતજ ફર કરી દેવો."

ગાંધીપણમાં કરેલાં પાંચ મુન

વેળ કીરકન નામના અંગ્રેજ પોતે બેવરવાકથી મોટર દાકિતો હોવાના મુન્કા માટે તેની પાછળ મુપટેલી પોલીસથી મથવા જતાં અને તેમાં નિષ્ફળ નીવડતાં રસ્તે જતા પાંચ માથસોના મુન કરી અને ઇને ધાવજ કરી પોતે આપવાત ક્યો દગો.

રેલવેની બાવકમાં ઘટાડો

મથા એપીલથી નવેમ્બર આખરી મુખીમાં રેલવેની બાવક માં મન વર્ષ કરતાં થા. ૧૦,૦૦,૦૦૦ નો ઘટાડો થયો છે. ૧૯૩૧ના આંકડા થા. ૧,૪૪,૯૯ ૮૬૪ હતા અને ૧૯૩૦ના થા. ૧,૫૬,૯૫,૪૬૫ હતા.

જેક નેફ્ટનું અવસાન

જેક નેફ્ટ ને ટ્રાંસવાલના બેથાલમાં એક મોટા ફાર્મર હોતો અને જેણે પોતાના નેટીવ મોકરને અમાનુષી રીતે માર મારી નાખ્યો હતો અને ને બદલ તેને સાત વર્ષની કેદની અને ૧૦ ફટકાની સજા મળ હતી અને ને બહીએક વર્ષની સજા પુરી કર્યા બાદ હુંક મહત વપર છોડી મુકવામાં આવ્યો હતો તે હુંક માંકગી બોગવી મરજ પાડ્યો છે.

ફટરના અને અન્ય તાર સમાચાર

ગાંધીજી લંઠનથી વિદાય થયા

ગાંધીજી મથા બુધવારે જ્ઞંડથી વેનીસ જવા વિદાય થયા છે. રસ્તે તેઓ જીનીવામાં મોસ્ચો રોમે રોકાં નેઓ એક સંત છે અને નેમને ગાંધીજીનું અર્પણ જીવનજીવિત યુરોપમાં પ્રસિદ્ધ છે તેમની મુલાકાત લેથી, વેનીસથી તા. ૧૨ થીએ ઉપડી મધીજી તા. ૨૬ થી ડીસેમ્બરે હોલ્લંડનાં પદોંચશે.

કલકત્તામાં યુરોપીયનો મુદ્દને પંથ

કલકત્તામાં મોટી મુશ્કેલીન પદીઓમાં નેકરી કરવા યુરોપીયન મુવો નેઓ મખમતવે કરી લાખ્રક હોર્સ અને કલકત્તા સ્ટેટીક દુકડીઓના સેનિટો છે તેઓએ ઉદામપદનેા અંત લાવવાને પોતાની મંરથા ઉભી કરી છે. કીલાવાહીએએ કરેલાં મુનોની પાદી એક પર્નાકાસાં બહાર પાડવામાં આપી છે અને સરકારને સખત પમથા લેવાની સમના કરવામાં આવી છે.

જમપુરના મહારાજાની મુલાલી

જમપુરના ૨૦ વર્ષની વયના મહારાજાને પુત્ર થયો છે. એક સેકા થયાં આ પ્રમાણે એ રાજ્યના મહારાજાને સીધો માદી વારસ કોમ્ થયો નથી. આથી મહારાજાએ મુલાલીમાં ફરમાર બયો દતો અને જડી મયેલાં કરો અને છેક પાંચ વર્ષમાં થયેલાં દંડ માથ કયાં છે. ને રકમ થા. ૨,૫૦,૦૦૦ ની યવત જમ છે. એ ઉપરાંત કાગીના થરની જકાવ પણ તેમણે રદ કરી છે. આ ઉદારતાથી જમપુર રાજ્યના બેટુતોને મજોજ કામદો થશે. અને તેની મુખ્ય રીથતજ બેટુત છે.

કાંઈ બાજુ નથી.

આરોહણી તાલુકાની સંધી બંધ તપાસ સમીતી આગળ મહાસભા તરફથી હાજર રહેતા ધારાકારો વૃદ્ધાશ્રમ દેશાલયે આસિસ્ટન્ટ કલેક્ટર અલમોદા પાસેથી સરકારના ગ્રામ કામગીરી, દુકાનો અને જાતીય ખુલાસાઓ અદાર પડાવ્યા છે.

આસિસ્ટન્ટ કલેક્ટર અલમોદાએ સરકારના ડાહ્યા કામગીરી અને દુકાનો પરથી આવેલા જાતીય ખુલાસાઓ રામચંદને રાક્ષસની જેઠે સુસી દેવાની રતિવાળા છે. આવા રાક્ષસી રાજ્યો પાસેથી પ્રજાને ન્યાયનો દમ મેળવવો રહ્યો.

અજ્ઞાત પ્રાંતના ઉત્તર છેડે આવકવાદી રાજ્યમાં કાલોલ તાલુકાના શેરમા મામે વિજયા દશમીને દિવસે એક આશ્રમ અજ્ઞાતના સુપ્રસિદ્ધ સેવક શ્રી. સુમન્ત મહેતાએ રચાયે છે.

અજ્ઞાત પ્રાંતના દક્ષિણ છેડે બોરહી ગામમાં શ્રી. સુકન્દરાવ સાહેબે માંધી આશ્રમ રચાયે છે.

મહિલી તાલુકાના પોલીસ નાયક મમરજીભાને સત્યાગ્રહની સાચી પીઠાણ કરી પોતાની સરકારી નોકરીનું રાજીનામું આપી દીધું છે.

આરોહણી તપાસ સમીતીનું કામ ૨-૧૨-૧૯૩૧ ના રોજ વાયેલ માથની તપાસમાં આલટું હતું.

ખાસ નોટીસ

આવતા રવીવારની કોંગ્રેસની મીટીંગ રાયલ પાંકથર પેલેસમાં નહિ પણ પારસી ફેસ્ટમલ હોલમાં મળશે.

હિંદુસ્તાનના ખમર

(હિંદુસ્તાનના ખામરોનો ઉપરનો)

—કેડ શ્રી. રામ નારાયણના પ્રમુખપદે મળેલી અમરાવતીના કલેરીઓની સભાએ એવો દરખાસ પસાર કર્યો હતો કે જાહેર મળવળ છતાં સરકારે ખાસ પ્રાંત નામ. નીરાખને પાછો આપવા રાજ સરકારની રૂએ દરખાસ. આ તારની નકલો પણ પ્રધાન, હોડ સેંટી અને નામ. આજાખાન પર મોકલવાનું પણ દરખાસમાં આવ્યું હતું.

—કાદોર ખાતે મળેલી પંજાબના નેશનલીસ્ટ મુસ્લીમોની મેન્ટરમના પ્રમુખપદે શ્રી. અનસારીએ મોલતા બુદા બુદા મુસ્લીમ પક્ષોને કોંગ્રેસમાં જોડાવા આમંત્રણ કર્યો હતો. તે પછી તેઓએ મુસ્લીમ નેશનલીસ્ટ પાર્ટીની સેવાઓના વખાણ કર્યો હતો. અમલ આજતા તેઓએ કર્યું હતું કે દીંદની આવી નેશનલીસ્ટ મુસ્લીમોના હાથમાં છે. કોંગ્રેસને સ્વરાજ્યની મોજના તૈયાર કરવામાં નેશનલીસ્ટ મુસ્લીમ પાર્ટીએ દોરવણી કરી હતી. કેટલાક સ્વર્ણી મુસ્લીમોએ નેશનલીસ્ટ પાર્ટીને રાજી રેખલ કોન્ટ્રેસમાંથી ખાતલ રાખવા કાવાકાવા કર્યા હતા. જેવટમાં તેઓએ કાશ્મીરના મુસલમાનોને હાજની મળવળ બંધ કરી રાજ્ય અને હિંદુઓની સામે માથું નહિ ઉઠાવવાનો આમંત્રણ કર્યો છે.

—જમનાથ પુરીનું મંદીર અંગ્રાએ માટે ખુલ્લું મુકવાની મળવળ થી જમનાલાલ બળાએ શરૂ કરી છે.

—ગૌરત કાવત્રા કેસ માટે તાજ વરદના અખ્ય ધારાકારોને મહિનાના રૂ. ૨૪૦૦૦ અને જુનીયર ધારાકારોને માસિક

રૂ. ૩૦૦૦ આપવામાં આવે છે. આ કેસમાં માસિક રૂબ ખર્ચ રૂ. ૫૦૦૦૦ નું થાય છે. રોકાવેંક માર્ડના સહીતો મોલાવવામાં રૂ. ૨૦૦૦૦ નું ખર્ચ થયું છે. જેમાં ૩૦ મહિનામાં રૂ. ૧૭,૦૦,૦૦૦ નું ખર્ચ થયું છે અને હવે એક વર્ષ કેસ ચાલશે તેનું ખર્ચ મળી રૂબ રૂ. ૨૫ લાખ ખર્ચ થશે.

—બ્રીનગરમાં સનાતન ધર્મ પ્રતાપ સભાના આગમ હેડળ અમેરીકન બાનુ કાઉન્ટેસ મોલડે પ્રોસ્ટોએ પોતાની રાજ્ય-પ્રજાથી હિંદુ ધર્મનો સ્વીકાર કર્યો છે.

—કૌમરાવતી ખાતે મળેલી બીદારની સ્ત્રી પરિષદમાં પ્રમુખે રાજકારી સવાસો દાખલ કરવાની ના પાડતાં ૨૦૦ બહુઓ સભા છોડી ચાલી ગયા હતા.

—સિંધના શરપારકર જિલ્લામાં દુકાણનું તીવ્ર સંકટ ફેલાયું છે. માજીસોને અજની સખત હાકમારી પડે છે. અખિલ હિંદ અખા સંધે લોકોમાં વહેંચવા માટે રૂ. ૧૦૦૦ ની ખાદી આપવાનું ઠરાવ્યું છે.

—શ્રી. જોન. સર ગુલામહુસેન હિંદાબદુલા મુખમના ના. મવનંદની કારેખારી કાઉન્સિલના સભ્યની નોકરી તા. ૧૭-૧૦-૩૧ થી દોઢી સરકારની રીફોર્મ ઓફીસ હસ્તક મુકવામાં આવી છે.

—મુખમમાં કાસન હોલમાં અદાર સુધી જુના નીવારવાળાઓનું વધારે જોર હતું, પરંતુ ફરીયાના ઉત્સવ નીમીત્તે ત્યાં સભા, બજારમાં અંતરેની મોટી સંખ્યાએ દાખરી આવી હતી. શ્રી. નરીયાને બાપજી કંતાં જજાબુ હતું કે અસ્પૃશ્યતા નીવારણ માટે મહાસભાને આ જતામાં જે રહેલ મળે છે તે માટે લતાના રક્ષિણને લખવાડ આપું છું. હિંદુ ધર્મનું ખાસ મહાજ સહનશીલતા છે, અને તેને લીધેજ પારસી કોમ સમાનતા અને મીત્રતાથી હિંદમાં વર્ગો સુધી રહી શકે છે.

—જોડને મુખમથી છુટું પાડવા માટે તેખારીઓ મુક રહી છે, પરંતુ પ્રાંતીક ધારાકાર તથા અજેવાન વેપારીઓના સખત વીરોધને પરીણામે વાઇસરોયે મુખમના ફેટલાક અજેવાન વેપારીઓ સાથે એ માખતમાં મસખત કરવાનું નહીં કર્યું છે. મુખમના અજેવાન વેપારીઓ હુંક સમજમાં વાઇસરોયની મુજાકાતે જનાર છે.

—મોલાના કલકત્તાઓએ માછ સુખતાન અમદુલ મહમદને ખલીફા તરીકે જાહેર કરવાની જોશલોમમાં ચાલી રહેલી મળવળ સાથે હિંદુસ્તાનના મુસ્લીમોને કાંઈ સંબંધ નથી એમ જાંડતી જાહેર કર્યું છે.

—ટાંચેકથી ખજર છે કે મહાસભાના મુસ્લીમ કાર્યકર્તા શ્રી. અખુ અહમદ અસરાફને કાંતીનો બંધ ન થાય એ કારણે બાપણો કરવાની મનાઈ કરવામાં આવી છે.

—ચિંતામૈત્રમાં મુક તા. ૩૦ મી જામરટે કવેલા ગંબીર રમખાણની તપાસ કરવા નીમાલેલી મેસર્સ જે. એન. બક્ષ, જે. એન. સેનગુપ્તા, મોલાના અકરામખાન, બી. એમ. સસમલ, જે. એમ. દાકગુપ્તા, ટી. સી. મોસ્લામી, જતેન્દ્ર બોઝ, એન. સી. સેનગુપ્તા એન. સી. એનરજી, એમ. સી. સેન, અને મોલવી અસફઝીન મોલવીની તપાસ કમીટીએ પોતાનો રીપોર્ટ પ્રગટ કર્યો તેમાં જણાવે છે કે આ દુકડ મુસ્લીમ પોલીસો અમલદારો યુરોપીયનો અને સત્તાવાળાઓએજ ઉલ્ટું કર્યું હતું જા તોફાનમાં જામ સેવા સત્તાવાળાઓએ મુસલમાન પ્રજાને જકુ કર્યું પણ મુસલમાનો હિંદુસ્તાનને જરાખર વફાદાર રહ્યા અને હિંદુઓની વફાદાર રહ્યા. આનો સંજ અને હિંદુસ્તાન માટે વફાદાર રહેવાની આજી બુદ્ધિ કાખર પ્રતાપે કમમ રહ્યો અને આ દાખલો આખા હિંદુસ્તાન માટે ધડાકા ખતો.

—રબપુતાનાના પક્ષના વર્ગના આગેવાનો અને બિનાર મ્યુ-નીસ્ટીપલ કમીટીના ચુંટાયેલા સભાકરો મેસર્સ કિશનલાલ, માથીરામ અમાર વિજેરેએ વડા પ્રધાન અને મહાત્માને બંડન માં તારથી જબ્બાવ્યું છે કે મી. આર્મ્સ્ટ્રોંગે અમારા આગેવાન નથી. રબપુતાનાના અસ્પૃશ્યો સહાત્માજીમાં સંપૂર્ણ વિશ્વાસ ધરાવે છે, પંચાયતના દ્વાનંદ દલિતઉદ્ધાર મંડળે પણ આવેલા દરાવ પસાર કર્યો છે. મુખ્ય અને તેની આસપાસનાં પરિવારો દલિત અને પછાત વર્ગોની સોજાર પરેશમાં મળેલી એક જગી સભાએ ગયા મંત્રણવારે સવારે મી. સમારામ જુથાના પ્રમુખ-પદે નીચેના ઠરાવો પસાર કર્યા હતા:—મહાત્મા અધીજીમાં અમને સંપૂર્ણ વિશ્વાસ છે. હા. આર્મ્સ્ટ્રોંગે અમારા પ્રતિનિધિ નથી, તેમને તો સરકારે નીચેલા છે. મહાત્માજીના મત અનુસાર અમારે જુદાં પ્રતિનિધિત્વ નથી જોઈતું, અમને સંયુક્ત પ્રતિનિધિત્વ આસરે. મલ્ખારમાં યજ્ઞના મંદિરપ્રવેશના સત્યાગ્રહ માથે અમારી સહાનુકૂળિ છે—જેટલા પુરતી કે તે સત્યાગ્રહ મહાત્માજી અને મહાસભાની રબ સમને કરે કરવા માં આરો દતો. તે ઉપરાંત સભાએ જોશ દરાવ પસાર કર્યો હતો કે મી. આર્મ્સ્ટ્રોંગે અમારા પ્રતિનિધિ નથી એ દરાવ મહાત્માજી, વડા પ્રધાન અને લોડ સેન્ડ્રીને મોકલ્યો.

—ત્રીજામેજી પરિવહ જાગી પડ્યો એ ચોક્કસ છે, એમ જાંગળા એન્જીનર જોશ કોમરોના ઈન્જીનર બલેલા ભાવવચવાળા અને જવામદાર સખ પાનગી વારમાં જણાવે છે, ‘લીમટી’ જણાવે છે કે જાંગળા ઈલાકાના મેજીસ્ટ્રેટને તેવાર જવાની સુચનાએ જાંગળા સરકારે કમારની આપી દીધી છે.

—કમરાવતી જુલ્લાના સત્યાગ્રહ સંગ્રામના ઇતીહાસનું પુસ્તક સરકારે જમ કર્યું છે તે સંબંધમાં આગેવાન ધારાકાઓએ એવો મત ધરાવે છે કે જાતી માટે સરકારે મી. પ્રા. દોડની કમમ દહટ પ્રમાણે મેજેટમાં પ્રગટ કરવું જોઈએ પરંતુ સરકારે તેમ કર્યું નથી તેથી જાતી મેજેટમાં સરકારે છે. આ સંબંધમાં હામીટાને જાણી કરવાની કાર્યકર્તાઓએ સરકાર વચ્ચેબાધાઈ પરવાનગી માંગી હતી અને તે આપવામાં આવી છે.

—રામનાથ જુલ્લામાં આવેલા આર્યુપ્રેમીટાકના પંચાયત મોડના વીરનાથમાં વસતા લોડેની કાલત બપસુમક હોવાથી સરકારે ત્યાં જવાની પોલીસ રાખવાનો ખર્ચ એ વીરનાથમાં રહેતી પ્રજા પાસેથીજ વસુલ કરવામાં આવશે એમ સરકારી મેજેટ માં જાહેર કરવામાં આવ્યું છે.

“સરદારના માંથી ખાન અબદુલ મખ્સુમનાના બર્તોજ અબદુલખાનને કર ન કરવા માટે સભા થઈ છે. તેમણે જેલ સજાવાળાએ પાસે એવી મંત્રણી કરી છે કે કર ન કરવા માટે પસારીલા તમામ ફોજીને સારા યોગ્ય તથા ખીજાનું આપવું જોઈએ. આ માગણી પર ખાન ન આપવાથી તેમણે ઉપવાસ કરવા માંડ્યા છે.

બોમ્બે પ્રેસીડન્સી હોંદુ એસોસીએશન

બોમ્બે પ્રેસીડન્સી હોંદુ એસોસીએશનની બનરસ મોટીંગ રવીવાર તા. ૧૪-૧૨-૩૧ ના રાત્રે મુરબ હોંદુ એસોસીએશનના હોલમાં મળી તે વખતે મુખ્ય મહાકાના સર્વે હોંદુકામોને હાથે રહેવા પાનંગી છે.

કામકાજ: વાર્ષિક ચુંટણી પરચુરજ.
કે. વી. પટેલ,
એમ. બી. નાયક,
સેક્રટરીઓ.

યરોડમાંથી માંધીજીનાં પ્રવચનો

અભય

આની મજાના સોજમા અપાવમાં દેવી સંપદનું વર્ણન કરતાં બમવાને પહેલી કરી છે. એ મોઠા મેસાલવાની સમવદને ખાતર હો, કે અબમને પ્રથમ રજાન હોવું જોઈએ તેથી, એ વિવાદમાં હું ન ઉતરું; એવો નિર્ણય કરવાની મારામાં યોગ્યતા થયું નથી. મારી ખતિ પ્રમાણે અબમને અનાપાસે પ્રથમ રજાન મહત્ત્વ હોય તોજે તેને તે યોગ્ય છે. અભય વિના ખીજી સંપત્તિએ ન સંપડે. અભય વિના સત્યની શોધ કેમ થાય? ‘દરિનો મારમ છે સુરાનો, નદિ કમરનું કામ જોને.’ સમ જોઈ દરે, જોઈ ગમ, જોઈ નારાજજી, જોઈ તસુદેવ. કામર એટલે અવજીત ખીજો; શુરો એટલે બમમુકદ, તજવારાદિ કેસેલો નદિ. તજવાર શુરની કંઝા નથી, ખીજની નિજાની છે.

અભય એટલે જાલ બમવાયથી મુક્તિ. મોતનો બમ, ધનમાલ છુટાવાનો બમ, કુટુંબપરિવાર વિષે બમ, રામને બમ, કમપ્રદારનો બમ, આજરનો બમ, કાલને ખોડું જગાડરનો બમ, એમ ભમતી વંજાવજી જેટલી કંબાવીએ તેજી કંબાવી કહાય. એક માત્ર મોતનો બમ જીત્યો એટલે જમા બધે જાલ એમ સામાન્ય રીતે કહેવાય છે; પણ એ ખજાનર નથી જાગતું. થજા મોતનો બમ હોડે છે, જર્મી નાના પ્રકારનાં દુઃખોથી નાસે છે. કોઈ પોતે મરવા તેવાર હોય છે, પણ સર્ગાવહાનિના વિયોગ સહન નથી કરતા. કોઈ જુવજી આ મધું જતું કરશે, રેલ જતો કરશે, પણ એકદું કસેલું થન હોડતાં જેનતામ જશે. કોઈ પોતે માનેલી આપર, પ્રતિજ્ઞા સામવવા અનેક કાળધોળા કરવા તેવાર કશે ને કરશે. જમતની નિંદાના બમથી કોપ સીધો માર્ગ જલ્લતા કર્તા લેતાં અમદારો. સત્યની શોધ કરનારે આ બધા બધેને નિલંબર દીધેજ છુટકો. દરિઅન્દની જેમ જાવમાલ મવાની તેનામાં તેવારી હોવી જોઈએ. દરિઅન્દની કથા બધે કાલ્પનિક હોય. પણ આત્માર્થમાત્રને એ અનુભવ છે; એટલે એ કથાની કિંમત કોઈ અનિહાસિક કથા કરતાં અનંતમધી વધારે છે, ને આપણે સજુને સંધરવા, મનન કરવા યોગ્ય છે.

આ મતનું સર્વથા પાલન લમજમ જલકેમ છે. બમમાયથી મુક્તિ તો જેને આત્મસાક્ષાત્કાર થયો હોય તેજ ખમી કો. અભય અમુકું રિશ્તિની પસાકા છે. નિશ્ચય કરવાથી, સતત પ્રવતન કરવાથી અને આત્મા ઉપરની મહા વધવાથી અબમની માત્રા વધી કદ છે. એ આરંભમાં જ કર્યું કે આપણે જાલ બધેથી મુક્તિ મેળવવી છે. અંતરમાં જે કપુ રજા છે તેનાથી તો કરીનેજ જાલવાનું છે. કામકોષાદિનો બમ ખશે બમ છે. એને જીતી મધળે તો જાલ બધેનો ઉપદય જોની મેળે મટે. બમમાય દેહને કમને છે. દેહ ઉપરનો રામ દળે તો સહેજે અભય પ્રાપ્ત થાય. આમ વિચાર કરતાં આપણે જોઈ કમીએ છીએ કે બમમાય આપણી કમપનાની સુધિ છે. પેલા માંધી, કુટુંબમાંથી, કરીરમાંથી ‘મારા પંજું કાઢી નાંખીએ એટલે બમ કયા છે? તેજ લ્યજેત મુસીયા:’ એ રામજાજી વચન છે. કુટુંબ, પેસા, દેહ જેવાં ને તેવાં રહે, તેને વિષેની આપણી કમપના પહલવી રહી. એ ‘આપણી’ નથી, એ ઈશ્વરની છે; ‘હું’ પણ તેનો ખું; ‘મારું’ જેવું આ જમતમાં કંઈજ નથી. પછી મને બમ જાને વિષે હોમ કો? તેથી ઉપનિષદારે કહ્યું: ‘તેનો જામ કરીને તે જોયજ.’ એટલે

આપણે તેના આલેખ મઠી કેવળ રમીશન થઈએ. જેની વતી રમીશન રહીએ તે તેની રક્ષા કરવા પુરતી કક્ષિત અને સામગ્રી આપી દેશે. આમ રસમી જીંદગીને સેવક થઈએ, શુન્યવત્ થઈ રહીએ તો સહેજે અવમાન છીએ, સહેજે ક્ષાંતિ મેળવીએ, સહનશક્તિની દરેક કડીએ.

હુટાહુટું હિંદ

(અવાના આગળ અંકથી ચાલુ)

[આ પ્રજાન કાર્યાલયનું સરવત્રિ મંથનમાળાનું પુસ્તક છે. શ્રી. ડી. ડી. ધર્માવાળાએ લખેલું અને ગુજરાત વિદ્યાપીઠના શ્રી. જેઠાલાલ જીવજીલાસ મંથિએ તેનો અનુવાદ કર્યો છે. આ દેશમાં રસતા આપણા બાંધ બેંદોને આપણી માનુષ્યતા વિશેનો ખ્યાલ આવે તે હેતુથી એ પ્રજાન કાર્યાલયના આભાર સાથે તે દુકાને દુકાને અહિં લખીએ છીએ.—અ. મ. એ.]

રાષ્ટ્રીય સૈન્ય

એ દોહનું બરફર હોય તો તે રાષ્ટ્રીયજ્ઞ હોવું જોઈએ. એનું ખર્ચ જોઈતું હોવું જોઈએ, એટલુંજ નહિ પણ તેને જાળવના મીઠા જાલો પણ હોવા જોઈએ. યુનીવર્સિટીઓની દુકાનીઓ, ટેકામાં રહેનાર અને સ્વયંસેવક સૈન્યો એ બધા માં ભણીને કોલોનિયલ બની જતા હોય અને રાષ્ટ્રના રક્ષણના હેતુથી તેઓ કામ કરતા હોય એટલે આત્મનિર્ભરતા તથા મરીત તર્કમરના વેદોનો તેઓ અંત આણીને બરફરનો ખર્ચ દેશ માંથી અપાય છે; પણ દેશનાં લોકોનો આંદુલ તેના ઉપર નથી, એટલે દેશને હરાવનારા તથા તેમની સાથે હક્ક અને કુશળતા જેવું વર્ણ રાજનારા બરવાના કુશળતા જેવું તે બને છે.

પોલાદી ચોકમાંની બરતી

દેશની દિવાની અવસ્થા પણ એટલીજ ખરાબ છે અને બરફરી ખર્ચમાં તેનું ખર્ચ કમિશન તો દોહની આવકના બધાં ભાગ એટલી રકમ થઈ જાય. પરંતુથી માત્ર આપણે મવાને કારણે ખર્ચમાં ધોરણ હમાં મવા છે. કેમકે કુલિકાળી પુરવ પેલાના દેશની બહાર મોકલી પોલાવાનું પર્મદ નહિ કરે, તે કાંઈ અહીં ધર્મ પ્રચારકો તરીકે નથી આવ્યા વગેરે હતીસો કરવામાં આવે છે. જતાં વર્ષો મુખી મોકલી કર્યા પછી પણ 'જોટા-ઝોટા ભાગ' વીરકા અથવા એવા કબરો સિવાય દેશી ભાગ વગેરે તેમજ કાંઈ નથી અથવા એમનામાંથી એવા કોઈપણ વીર પાકેલા નથી કે જેણે આ બધું પદ્ધતિની બહાર નીકળી આપ્યા દોહની મરીયાઈ અને નિરક્ષરતાના પ્રજનો વિચાર કર્યો હોય. સર-જોન સ્ટેન્ડીએ ૧૮૭૮-૭૯ નું અંદાજ-પત્ર રજૂ કરતાં કહ્યું હતું: "દોહ પ્રત્યે મારી જી હરજ છે એવું અને જીલ્લા કોમ પણ સાક્ષર એટલું જાણ છે એવી મારી ખાલશી હોવા જતાં અને કહેતાં કરમ નથી આવતી કે, મારા પોતાના દેશ પ્રત્યેની મારી હરજ કરતાં ખીલ એક પણ જીલ્લા-હરજ મારા અપાવમાં નથી."

પાકરીઓનો ખોલ

ખિસ્તી ધર્મસમાજને હર વર્ષે અ-ધિસ્તીઓ પાસેથી મળેલા રૂ. ૨૦ લાખ આપવામાં આવે છે (ખિસ્તીનાં 'ધી' માસ-સંજોય પબ્લિકેશન ધિસ્તી' નું પા ૧૧૧). તેમનામાંથી જે નિકાલો કર્યો હોવામાં આવ્યો છે તેમને માટે અમને સંપૂર્ણ માન

છે. પણ અમારી માગણી છે કે અમારાંજ આટલા બધા વહેમો છે એમાં નવા વહેમો ધુસાડો નહિ. પણ આ બરખાંજી, શું કહે છે? તેઓ તે પોતાની ચોક્કાં અને તેમની અધિલ પીધેલ દોહરીઓને કહેજ આપે છે: "દોહના મરીઓ દેશમાં સુખી છે?" અથવા "પ્રમાણિક માણસ નિરાંતે હોય છે." તેમના પ્રમાણિક અનુવાદો આ સાંચીને કમળોમાં જાય છે અને આ બધું નેકપણની તૃષ્ણને કિંધાવે છે.

દોહની માગણી

આપણે 'દોહમરજ' અથવા સ્વરાજની માગણી કરીએ છીએ. આનું કારણ એ નથી કે આપણે ૧૦ લાખની વરતીવાળા ઓસ્ટ્રેલીયાની જેમ, અથવા પોતાને બીધી ઓશીવાવાસીઓને ધોળી કલનાર દક્ષિણ આફ્રિકાની જેમ સામાન્યમાં સમાન માનીકાર કવા માગીએ છીએ અથવા તે આપણામાં પાર્લામેન્ટની પદ્ધતિમાં આપણો કરવાની આવડત આવી ગઈ છે. પણ આપણને તો ખબર પડી ગઈ કે જમણો હાથ મોં બધીજ વળે છે. સ્વાતંત્ર્ય, સેવા અને સ્વાર્થસમતી દશામાંજ આનહાની આવે છે તેનો આપણને સાક્ષરકાર થયો છે. જે નહું તંત્ર જન્મ પામે એનામાં રાષ્ટ્રીય આંતરરાષ્ટ્રીય તેમજ મનુષ્ય માનના દિવનો વિચાર અને તથા તે વિચારને અમલ મા મુકવાનું સામર્થ્ય અને. જન્મતની વરતીના પાંચમા ભાગના સેવા દોહમાં વસે છે તેમને યોરક, કવાઅબવાણું તથા તંદુરસ્તી બહાર તે નીવડાને આર્થિકમિશનના કમ્યાલની જેમ પ્રેમ પણ આપી દુનીયાને હલવી કર છે એનું અને જાણ થાયે!

(= ધુર)

નાટાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસ

વાર્ષિક જનરલ મીટીંગ

નાટાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસની વાર્ષિક જનરલ મીટીંગ શેપલ પીકચર પેલેસ, લીકરોરીયા સ્ટ્રીટ, હરબનમાં સ્વીચાર તા. ૬ ડીસેમ્બર, ૧૯૩૧ ના રોજ બપોરે ૨૧ વાગે મળશે.

કામકાજ:—(૧) મીનીટ, (૨) રેકર્ડરોરીના રીપોર્ટ, (૩) હિસાબ, (૪) અમલદારોની રિપોર્ટ, (૫) મીટીંગમાં ચર્ચા શકાય તેવી અન્ય બાબતો, (૬) સમાપ્ત.

સેક્રેટરીજ રજીસ્ટર પ્રમુખ.

એ. આર્થ. કાલ } એ. જોન. રેકર્ડરીએ
પી. આર. પથર }

નોંધ—જે એમરોએ ચાલુ સાલની ફી બરેલી હશે તેઓએજ મીટીંગમાં બાબ લેવા દેવામાં આવશે.

દોહી કોમની હરેક વ્યક્તિને કોંગ્રેસના એમર તરીકે નોંધાઈ જવા વિનંતિ કરવામાં આવે છે. નીચેના સ્થળોએ એમર તરીકે નોંધાઈ શકાશે:— એસર્સ પથર એન્ડ કુ. લીટલ એ સ્ટીટ, હરબન અથવા કોંગ્રેસની ઓફીસ, ૧૭૫ એ સ્ટીટ, હરબન.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

૧૨૬ બલ્ડર્ડ રોડ અને વેલ્ટેબલ સાઈ પેકીંગ કરી

સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. બપોર:—

P. O. Box 842. Durban. 129 Victoria St. 21

પીકચર ફેમીન્ગ ડીપાર્ટમેન્ટ ચાલુ કર્યો છે

તમારા ફેટે જડવાનું કામ પહેલીજ તકે મોકલી આપો. ભાવો તદ્દન સંતોષકારક રાખ્યા છે.

કીમીયન પીકચરો, ઈન્ક્વાયર પીકચરો અને જુદી જુદી સીનેરી પણ કીફાયત ભાવે મળી શકશે.

ટેબલ, ક્રીચન ડ્રેસર અને નેટીવ ટ્રેડને લગતા જુદી જુદી જાતના બોક્સનો જથ્થો અમારી પાસે હમેશાં તૈયાર રહે છે.

હુડ ટર્નીંગનું કામ ખાસ સંતોષકારક અને છે.

અમારું શીરનામું

L. MISTRY,

45 Market Street Johannesburg.

Box 2526. Phone 2868. Central. 40

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

ફ્રેશ જાતનું તાજું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાથે પેકીંગ કરી સી.

એ. ડી મોહનલાલમાં આવશે. દુબઈ:—

P. O. Box 254. Durban. 31 Short St. 22

હિન્દી-અરબ મસાલો વિગેરે

અમારે કો જાતી રેપરેખ નીચે તાળે અને સહાયથી પરમાં છોડો ગરમ મસાલો, હરીપાકડર, હાથર, મરચાં, તેમજ ફરીના અને કીચુર્ના તેમજ મીઠસ આચાર હમેશાં થોડા થા જથ્થામાં અમારી ગેરંટી સાથે મળી શકશે. જાવો હિન્દી માલ, તમે જરૂરમાં જતાવી શકતા નથી. એક વખત મંગાવી જાતી કરો. મળવાનું ઠેકાણું,

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN. 14

કીટીંગસ

પાઉકર

કીટી, કીપાઇ, માકડ, વંદા, માખી, સંઘળા જતુંઆને

નાખુદ કરે છે.

જોડિયા જનાવર, ફક્ત ધીનામાં વેચાય છે. 38

Box 247 & 317

Tel. "Khatra."

HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)

Proprietor of Asiatic Hotel.

Merchant and Transport Passenger Agent, Beira, P. E. Africa.

મોક્સ ૨૪૭ અને ૪૧૭. ટેલીગ્રાફ એજેન્સ "ખતી"

હુસેન હરમાઇલ (સરદારગઢ વાલા)

ટ્રાન્સપોર્ટ એજેન્સી એન્ડ,

બેરા. પી. ઇ. આફ્રિકા.

જનામી હરીકાથ/વાણ—સંપત રેલ્વેડ

રોજવેલ પંચાયત

કેમ પણ કમિટ ફેટપાલ ખર્ચ લીધા વગર

તદ્દન મફત

મેલકવામાં આવે છે. આજેન મંગાવો

મહનમજરી ફરમશી જાનનગર, કાઠીયાવાડ. 20

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરેહવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશી માટા જથ્થામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી ફરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

ધોળી, કબલાં વિગેરેને માટે જાત જાતનું રેશમ.

માખન, રમાલ, સાદી, મખમલ, સાલ, ટાઇ, કોલર, કેર, શર્ટ, મુટને માટે સર્જ, આસામ

સીલક વિગેરે વિગેરે. પુરૂષો, સ્ત્રીઓ અને બચ્ચાંઓને પહેરવા જોઇતી ફરેક ચીજો

અમારી તમે જાન્યોમાંથી સસ્તામાં કરના ભાવે હમેશા મળી શકશે.

ફોન ૫૬૫૪.

સો. કેવલરામ એન્ડ કુા.,

બેલાલ ૫૨૬૮.

૬૩ હલોઇ રીટ,

કાનર મારકીટ એન્ડ હલોઇ રીટ,

બેલાનીસબર્જ.

સુકો મેવો

DURBAN.

CORNER of GREY and VICTORIA ST.
PHONE 3623

એક વખત મંગાવી ખાત્રી કરો.

ઝોઈર સાથે પૈસા મોકલવા બલામણ છે. મજ્યાત કેપોટન બાલકની હોટેલ

KAPITAN'S BALCONY HOTEL, (ખાલીક: R. K. KAPITAN).

'Phone 3623.

189 Grey Street,

DURBAN. 268

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ જાના ૩૦/- રેસ, પાકનાથ નં. ૧ ૩/- ફન.
દરેક જાનુ તાજા ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાફ પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. રેસીપ્સ જારી 4

'Phone 327 Tel. add. "Letopco."

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રુટ અને વેજિટેબલ માટે કંટીના એડ્રેસ ઉપર ખાસ
ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી કરશો.
P. O. Box 755. 55 Bond St. Durban. 31

તમારા ધંધાની જાહેર ખબર ક્યાં છપાવશો?

'ઈન્ડિયન ઓપિનિયન' માં

જે જુનામાં જુનું થોડું ખર્ચ બાબત સાફ આક્રિયામાં વંચાય છે.

આવ અને નક્કર માટે જાઓ:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

હિંદના મજ્યાત અવેચાઓના નવા રેકોર્ડો

મરિ તેવા ગાયનો વાળી રેકોર્ડો ઘરમાં રાખવા કરતાં દરેક જણના મન હરી લે તેવા ધાર્મિક.
આધારીક અને સંજારીક બોધથી ભરપૂર ગાયનોની રેકોર્ડોનો સંગ્રહ કરો. આવી રેકોર્ડો મનને
ખુશ કરે છે અને આનંદ આપે છે.

(રામ હાંડવરી) ગુજરાતી

“અરે સખી ધીમે ધીમે રંગ ભર”

“પતિ વીના પ્રેમાદાના મનના”

નંબર ૬૫૬.

(રામ હાંડવરી) ગુજરાતી.

“હિના નાથ દયાળ નરવર હાથ મારો
સુકસોમાં” (કેરાવટ્ટી)

“તુલસી મારો તંબુરાનો તાર.”

નંબર ૭૫૦.

હતમ જનાવટના, સુરે દેખાવ વાળા અને મધુર સાઈન્ડ બોક્સ વાળા પ્રોમોશન તેના જોનારને યજ્ઞ આનંદ
આપે છે અને તેની સાથે આપારી રેકોર્ડો વાપરવાથી દમણો આનંદ વધારે આપે છે.

ગુજરાતને હોઈ, અમારી મધુર ધ્વનિથી ૪૨૧ ગ્રહણવાળી ખુબ માર રેકોર્ડ ખરીદનારને ભેટ આપવામાં આવશે.

અમારે કાંઈ પ્રોમોશન અને રેકોર્ડો ખરીદનારને નાણાની ધણીજ બચત થશે.

'Phone 2447.
P. O. Box 1153.

Agent of H. M. V. RECORDS.
E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

38 A

1931

No. 50—Vol. XXIX

Friday, December 11th, 1930

Registered at the G. P. O. as a Newspaper
Postage Paid at New York, N. Y.

સ્ત્રી. કારાગોલા ડીસેમ્બર તા. ૧૮મીએ
 પોરબંદર થઈ મુબઈ જવા હિપ્પેરી,
 સ્ત્રી. "કુરાંલા"

મીઠીદાન બાવેલ

સેક્ટ-૪ કલમ: ૫૧૬ ૨૭-૦-૦.

№22: 4181 74-49-6.

કેશ: પાલક ૬-૧૭-૧, બેરાળી બજાર.

પ્રિન્સિપલ તા. ૨૮ મીએ મુંબઈ જવા ઉપર,

મુજલમાની પીરની. ૫૬-૩ ૩-૧-૬

અને હાલુ વીરની, ૫/૬-૪ ૨-૧૪-૦

સ્થેર્શાલક ૫। ૫-૮-૦ ના હોસાળથી ભેવાનાં આપમે

સુમના—ઉવાડમે(એ) પેલાના મોટા કાગીના કાનીવાડે ૧૧ વાગ્યા નખાઈ કસ્ટમમાં પહેંચતાં ૬૧૧।

સેકન્ડ અન્ડર મુન્દર નાગ એક મલિના અગાઉથી બંદોબસ્ત કરવો.

કરેક દાદી પેરેલી-જુરે પોતાની ડીકીરે જમાડી ઝોણીસમાંથી ભેવી અને જદાર મામવાળા ભાણીએ જમાડી સાથે જવલમવદાર કરવાથી પક્ષ ભણે કુકડી. રડીભરને ભણાઈ કરેક કામકાજ જમાડી જાતી રૂપરેખ નીચે લામ છે.

SHAIKH HAMED & SONS.

$$\lambda_1 \neq \lambda_2 \Rightarrow \lambda_1 \in \mathbb{R} \text{ and } \lambda_2 \in \mathbb{C}^+ \cup \mathbb{C}^-$$

Te-4. Ahol - "K. n. 1511 (C)" - 1944/1945.

વધુ પ્રમાણમાં મારે કબજો ના મળે—(દિ'ની પેસન્જર

અંબારદે શેખ હીમેદ એન્ડ સન્સ,

3/20 24/24 2.10. 62/24.

By Advertising In The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application, Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

'Phone 4800, Central.

P. O. Box 1610.

THE

Tel. Add.

RUSTOMJEE.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including
Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's
Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE.

**Principal Representative for the Union of
SOUTH AFRICA.**

"INDIA HOUSE"

17. First Avenue.

DURBAN.

તમારું પીસવાનું ક્યાં કરાવશે?

પીસેલો તૈયાર માલ ક્યાંથી લેશે?

મરચાં, હળદ, કરી પાવડર, મરમ મસાલો, મરી, મુઠે, અડદની દાળ, ચણાની દાળ, ચોખાનો આટા, મેથી, ધાણા, છરૂ વિગેરે વસ્તુઓ વેપારી બરની અપટ્ટોટ મશીનરી માં પીસેલી તૈયાર મળી શકે છે. ઘરના ઉપયોગને માટે ખાસ પીસવાનો ઓર્ડર આપવામાં આવે તો તે પણ કિંદ્રાયત ભાવથી પીસી આપી આહકોને પુરેપુરો સંતોષ આપીશું.

એક વખત અજમાયશ કરી જુઓ :—

A. Baker & Co.,

'Phone 1586. 154, Queen St.
DURBAN.

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and mailed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

નામલનાં નંબર એકના બનાના, પંથનાપલ વિગેરે ચીને ઓરડર મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

ફ્રેક ઓરડર ઉપર જાતી ફખરેખ રાખી સારો માલ, સારી પેકિંગ કરી કિંદ્રાયત ભાવથી મોકલવામાં આવશે.

ફેપ ગ્રાવીન્સ, ટ્રાંચવાલ, ફ્રીફ્રેટ, રોડેસીઆ વીગેરે ફ્રેક જગ્યાએ મોકલવામાં આવે છે.

લખો : રવજી ભુલા,

પો. બો. નં. ૫૨૧. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,
ડરબન, નાટાલ.

'Phone 3867. Box 316, 182, Grey Street, DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાબાઈ માવડમ મટવાડકર,

દોહસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

અને કમીશન એજન્ટ.

પેકિંગ સારી રીતે મરી માલ રી ઓ.ડી. ધી મોકલવામાં આવશે
ટેલીફોન ૩૮૬૭ બોક્સ ૩૧૬ ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન ૧૩

તમારા ગ્રાહકો માટે જાણો છે

સ્તામક "સુટ" માગના કપડાની બહેર નજર સમન્ત દેખતા નેટીવ છાપચિત્રમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ લાભ છે.

તમારા માલકો તે જાણે છે અને માગે છે. સ્તામક "સુટ" માગના કપડાં સ્ટોલ રેરા અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકશો.

આ "સુટ" ના માગના કપડાં કામ જો અને કમીશનથી ચંતતા રહેજો.

સોલ એજન્ટ :

એચ. જી. સ્પર રમાથ એન્ડ કુ.

(પીટી) લીમીટેડ.

જાહાનીસબગ, કપડાઉન, ડરબન,

પાર્ટનર્સ જાણો.

૩૩

હાલમાં પસંદ

નામ	બ્રાસ્ટી	હીડ	સુસજમાન	પારસી	સુરોદિય	સુચીત
	૧૯૩૧	૧૯૨૮	૧૯૫૦	૧૩૦૧	૬. મી.	૬. મી.
	હીસેન્	માગસર	જાપાન	સીકે.	કદમી	
	૧૨					
કુક	૧૧	૧૬	૧	૧	૪-૫૦	૬-૫૦
કની	૧૨	"	૩	૨	૪-૫૦	૬-૫૧
રવી	૧૩	"	૪	૩	૪-૫૦	૬-૫૧
સામ	૧૪	"	૫	૪	૪-૫૧	૬-૫૨
મંગમ	૧૫	"	૬	૫	૪-૫૧	૬-૫૩
ધુધ	૧૬	"	૭	૬	૪-૫૧	૬-૫૩
સર	૧૭	"	૮	૭	૪-૫૧	૬-૫૪

Box 247 & 317 Tel. "Khatri."
HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
 Proprietor of Asiatic Hotel.
 Merchant and Transport Passenger Agent,
 Belra, P. E. Africa.

બોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીફોન નંબર "ખત્રી"
હુસૈન હરમાઇલ (સરદારવલ વાલા)
 ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
 બેલરા, પી. ઇ. આફ્રિકા.

પ્રનામી હરીશચન્દ્ર—સંવત ૧૯૩૧ નું
 રાજવંશ પુણ્ય
 કંઈ પણ કિંમત કે ટપાલ ખર્ચ લીધા વગર
 તે કાન મેળવે
 મોહનલાલ આયે છે. આજેના મંજારો
 મહામંજરી ફારમશી. અમલગર, કાઠીયાવાડ. ૨૭

કીટીંગસ
 પાઉકર

કીટી, ઉધણ, માકક, વંદા, માખી.
 સવળા જતુઓને

નાખુદ કરે છે.

બ્રીટીશ બનાવટ. ફક્ત દીનામાં વેચાય છે. A 38

**Do you have difficulty
 in reading small print?**

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses.

Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktel Lenses.

J. Muller & Sons, Ltd.
OPTICIANS,

Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN

Branch Establishments: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.

N.B.—We do not employ Travellers. 25

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY) INDIA

Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.

EVERY MONTH NEW STOCK.

Hand Harmoniums from £3-10-0.

Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.

We repair all makes of HARMONIUMS. Repair and workmanship guaranteed

We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.

Write or give a Call at

GOSWALIA'S MUSIC SALOON.

Prop. A. N. GOSWALIA

P. O. Box 460.

131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા

મન રંજન માટે હરેક વરમા હારમોનિયમ રાખવાની જરૂર છે તે ક્ષેત્રે પુરા પાડીએ છીએ. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હાથના, પગના, પેરિંગલ હરેક જાતના મીઠા અને મધુરા સુરના હારમોનિયમો અહીં સ્ટોકમાં રીવાજ રહે છે તે સીવાય જ્યાં સાગો વગર, સુર, બસ લોચેરે પણ મળશે. હરેક જાતના હારમોનિયમનું રીપેરીંગ કામ ખાતરીથી કરી આપીએ છીએ. કૃપા થા મળે!—

ગોસવાલીયા મ્યુઝીક સલૂન,

(મોલકાં એ. એન. ગોસવાલીયા.)

પી. ઓ. બોક્સ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વેન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opium

No. 50—Vol. XXIX. Friday, December 11th, 1930.

[illegible]

NOTES AND NEWS

§ 111. Kurian V. Nook, Agent of the Government of India in South Africa, announces that the following will constitute the Indian delegation to the Round Table Conference which opens in Cape-town on January 12:—

India

Khuan Bahadur Amon, Sir Pash-i-Humain, S.O.I.C.,
member of the Viceroyn's Executive Council.
(Leader).
Sir Geoffrey Clough, K.B.E., O.I.C., Chief Secre-
tary to the Government (Singapore) by appointment.
Mr. V. S. Srinivasa Sauri.
Sir Percy Lindsay, C.B.E., M.L.A.
Mrs. Srinivas Saidu.
Sir Kuttan Chacko.
Mr. G. S. Balakrishna, C.B.E., C.R.S. (Secretary.)

South Africa

The following will compose the South African delegation, states Kguthe :—

Dr. H. E. Mahon, Minister of the Interior,
(Leader.)
Mr. C. Pirow, Minister of Justice.
Mr. W. G. Jansen, Minister of Native Affairs.
Mr. Patrick Donnan, M.P.
Mr. G. Heaton Nicholls, M.P.

We call the following from *Peter's Apion*,—

From next Monday, Indians will be admitted to the Opera House, Pretoria, for all shows. This decision has been taken, we are informed, by the Pretoria Municipal Council, in line with certain other theatres under the control of African Theatres in Johannesburg, Capetown, Durban, and Duritzburg. The only difference will be that whereas in the other theatres the Indians are allowed to occupy any seat in the gallery, in Pretoria they will only have the last four rows in the gallery reserved for them. A railing will divide the Indian seats from the main audience, and no Indians will be allowed below the railing. A separate entrance is available, and no intermingling will be permitted. It is not proposed to extend the concession to other places of entertainment in Pretoria.

We would rather that the Opera House, (retorin, were entirely closed to Indians than being open in the manner indicated above. None but the lowest type of Indians, who have no sense of self-respect in them, would take advantage of the liberty which in fact is an liberty but an insult to Indians. However much our brethren may be tempted to go to theatres, let them not succumb to such temptations at the risk of their national honour and self-respect. We look to our talented brethren to waken their ignorant folk from according to visit the Opera in the present circumstances.

Mr. Winston Churchill's amendment which stipulated that the Government's policy should not commit the House to the establishment of an Indian Dominion Constitution, as defined in the Statute of Westminster, and should not impute the ultimate responsibility of Parliament for peace, order and good government in India, was rejected by the House of Commons by 200 votes to 43, and the Government's Indian policy was approved by an overwhelming majority.

1. **INDIANS** in this country are quite familiar with the name of Imam Abdu' Kadir Daryawir. He is one of those stalwarts who sacrificed their all during the great Hindu-Muslim struggle in this country under the leadership of Mahatma Gandhi and, ever since, Imam Sahib has remained with Mahatma Gandhi as one of his staunchest followers and as a symbol of Hindu-Muslim unity. He had broken down in health during his incarceration in the great struggle of 1930 and has never been able to come to his normal health. According to Doctor's message from Bombay his condition seems to have grown worse and Mahatma Gandhi has, therefore, decided to proceed straight to Ahmedabad on his landing in Bombay and the Congress Working Committee too will sit at Ahmedabad. We fervently pray that Imam Sahib may be restored to his normal health again and that he may be spared to reap the fruits of his labour for the freedom of India.

IMMIGRATION DIFFICULTIES

IN our last week's issue we reproduced a judgment of the Supreme Court of Natal in the stated case of the wife and children of Mr. Hanuman Dijoomal who were declared prohibited immigrants by the immigration authorities and whose appeal to the Immigration Appeal board was dismissed.

Mr. Hasegawa Hideohara is one of oldest and well-known merchants of South Africa. He originally entered South Africa in 1904. From the date of his arrival in 1906, Mr. Hasegawa was a partner of the firm H. Katschland, the name of which was changed to Denbay Sazuar, the largest and well-known firm owned by Japanese in West Street, Harbours, between 1910 and 1915. In 1926 or 1927 Mr. Hasegawa became the sole owner of the business. In 1928 the business was converted into a private limited liability company in which he holds twenty thousand of the twenty-five thousand shares.

The present property upon which the business of Hosiery Bazaar is conducted is owned by Mr. Hasegawa. In 1904 Mr. Hasegawa applied for a Certificate of Non-Residence which was issued to him. In 1915 or 1916 Mr. Hasegawa went to India where he remained until December, 1925. While in India Mr. Hasegawa exercised control over the business in Durban and established businesses in Japan and other places.

Mr. Himmaman re-entered in Natal in December, 1929 and on January, 1930 he applied for a Certificate of Identity under Section 75 (2), Act 29, 1913, and for permission to introduce his wife and three minor children. This was issued to him and he thereupon left for India with the intention of bringing his wife and family to Natal. On his arrival, however, in December, 1930, accompanied by his wife and three children they were all declared prohibited immigrants by the Immigrant

Prize Distribution At Sastri College

A decided advance of the work of the Sastri College was indicated by the principal, Mr. W. M. Buss, B.A., in his annual report on the prize distribution held in the College Hall on Friday night.

The second year of the College has been a record year. Mr. Buss had seen more rapid progress than in 1930, when his main pre-occupation was the laying of a solid foundation for an enduring educational structure.

Not only had certain needs in the way of equipment been met but there had been a definite advance in form discipline and work. The staff had grasped the essentials of its task and realized to the full the function of the College.

Work had certainly improved, proceeded Mr. Buss, in quantity and quality and there was a much greater readiness of response to the demands for regular and punctual attendance, proper preparation of work and attention to dress and personal appearance.

Physical training had been made a part of the curriculum with satisfactory results and would have an even greater effect on the all-round development of the boys as they understood it better. There was a more vigorous atmosphere and a greater sense of co-operation and mutual understanding between the staff and the pupils. The number on roll to-day was 207.

Acknowledging the interest and support of the Education Department, Mr. Buss believed it was proof that the department regarded the progress and welfare of Sastri College as being of first-rate importance in education in this country.

Continuing, Mr. Buss stated that while his staff was taking a practical and constructive interest there was no corresponding interest on the part of the parents and the public.

"I have said," he added, "that you probably understand little of the content of modern education, so it may be as well to touch on one thing which is not clear to everyone: education does not come solely from books and it is not limited to the confines of the school."

Mr. Buss foreshadowed important changes in the curriculum for higher teachers' certificate. "This was a very important development," he said.

"As more Indian schools are opened more teachers will be required and it is the intention of the Education Department that new teachers shall be trained and certificated. Openings during the next few years may be numerous and the prospects of teachers will be better than hitherto, as it is expected that considerable numbers of boys of the right type will come forward for what is possibly the best avenue of employment open to them."

"To those who do not intend to become teachers are open the ordinary courses leading to the university junior certificate and matriculation examinations, which are, apparently, what their parents want. Personally, I am not at all sure that their ambition in this direction is wise."

"The entire elimination of craftsmanship seems wrong. In the interests of the boys themselves, I should like our curriculum to include agricultural science, book-keeping and manual work in wood and metal, and I believe that if this point of view were put to parents in general a number of them would agree with me. Some modifications would involve further buildings and equipment and more avenues of employment for them."

"The original building programme is still incomplete. We have no science block, containing the urgently needed offices and common rooms for

principal and staff, no hostel, no principal's residence. The grounds cannot be touched till a fence protects them. It is not out of place to quote here what Mr. Sastri said in a speech at the Durban Town Hall in 1927:

"Let the rich and fortunate among you come forward with endowments for schools' higher studies as well as elementary studies... Reare your children with the advantage of education... You will find yourselves in the end rewarded beyond all calculation if you put the education of your children in the forefront of your programme."

"As far as your teachers and prospective teachers are concerned several blocks of the Education Department are devoting careful thought and much energy to their requirements and encouraging their just ambition: not less are those immediately concerned with the higher education of our boys and girls belonging to their schools high-achievers and intelligent people. In your elementary schools a large body of Indian teachers has for many years given devoted service."

Improved Conditions

"Conditions have already improved and they will improve further," said Mr. Buss in conclusion. "Whether through the high schools, the training colleges or the projected extension work among adults, Sastri College seeks to play its part worthily as a vivifying influence in the life of the people. I do ask, however, for the co-operation of all of you—parents and public—and I do not ask in vain."

After an excellent programme of songs and dialogues by the students, Mrs. R. A. Banks distributed the prizes.

Before the conclusion, Mr. J. H. Lawlor, the chief inspector, emphasised upon the students the importance of earning a prize of manhood, which he briefly defined as the pursuit of truth—its strength they were compelled to acknowledge even if it hurt them. With this prize, he exhorted them, bringing forward their race, making it respected and win respect for themselves.

To those who were entering the teachers' profession their greatest prize was, he said, the developing of their own people in South Africa. There was great work to be done, and they had difficulty in finding the teachers.

Mr. Lawlor, rejoiced that the Indian community were attaching so much importance to health and sanitation and in these matters women were taking a keen interest; for in the raising of their knowledge progress of the community would be greatly accelerated. They had with them Professor Kurva, from India, whose work among women had won such great renown.

Parents' Sacrifice

The department, said Mr. Lawlor, was thankful to those parents whose sacrifices made it possible to keep their children at school. This was known to the Education Department as something real. In other cases they found boys drifting away from school before their education was completed. By increasing the school attendance to another two per cent, from the present 88 per cent, to 90 per cent, or more it would be possible to open a few more schools every year. They should keep their children at the Sastri College until they reached the highest level. Visualising the future of the college he regarded it as the highest educational institution, attracting students from all parts of South Africa.

"Official sympathy," Mr. Lawlor declared, "was with you—our officials meet and discuss your education. I can assure you all so far as the money goes, we spend it to the best advantage."

In conclusion he reiterated the principle of service to the community, postulating that the base of respect of the individual meant loss of respect to that

dominantly. "See that your man suffers no loss of respect, for he who does so suffers himself," he added.

Prizes

The following is the prize list.—

Standard X.—1, V. K. Naidoo, Special, K. Coopramony, steady work and attendance.

Standard IX.—1, T. Paulichy, Special, B. Mistry, remarkable improvement and regular attendance.

Standard VIIIa.—1, N. K. Shaji; 2, R. D. Mistry and G. K. Mistry, Special, C. Chandraput, for good work.

Standard VIIIb.—1, A. N. Lazarus; 2, K. P. Naidoo; 3, D. Singh. Special, R. Bugwandoo, good work in science and mathematics and attendance.

Standard VII T.—1, A. P. Govender; 2, T. Vadivaloo; 3, R. R. Maharaj, Special, T. Morgan, attendance, good work and behaviour.

Standard VIIa.—1, D. S. Moll; 2, A. H. L. Mulla; 3, A. K. Yusuf. Special, C. Narayanaswami, attendance, drawing, good behaviour and improvement.

Standard VIIb.—1, K. Miers; 2, D. Coopramony; 3, E. V. Naidoo. Special, R. Nathalal, attendance, punctuality, good work and behaviour.

Standard VIIc.—1, Gopin Lakhi; 2, Hanraj Sompall; 3, Sawsanker Ramlal. Special, Abdul Lakhi, good behaviour and general excellence.

Standard VIa.—1, D. G. Maharaj; 2, A. R. Khaleir; 3, M. M. Naidoo. Special, Indreo Sowdayal, for neatness, arithmetic and attendance.

Standard VIb.—1, R. K. Pillay; 2, B. S. Randerin; 3, D. M. Govender, Special, G. Koopramony, for attendance and good behaviour.

Prizes awarded for essays on health and hygiene by the Durban Indian Social Service League were presented to the successful competitors, many of whom were girls. The first prize in this connection was awarded to Miss Dina Lalbhoy.

Control On Charitable Institutions

Draft Ordinance Gazetted

The control and registration of charitable institutions is provided for in a draft Ordinance published in last week's Natal Provincial Gazette. Under this Ordinance it will not be lawful for any charitable institution to be conducted unless the committee or person responsible for the management is in possession of a certificate of registration.

A "charitable institution" is defined as "any institution or organisation which obtains or seeks to obtain contributions in money or in kind from sources other than the Government of the Union or the Provincial Administration and applies or declares its intention to apply such contributions in whole or in part to the distribution of alms, doles or other forms of assistance in money or in kind."

Any application for a certificate must (a) specify the arrangements made or proposed to be made for the management of the charitable institution; (b) state whether or not payment is made or proposed to be made to collectors of funds for the charitable institution, and, if so, on what rate or basis payment is made or proposed to be made; (c) supply such further information as may be required by the Administrator on such form as he may prescribe.

Administrator's Powers

Discretion is given to the Administrator to cancel any certificate issued. Any person issuing an appeal

or soliciting assistance in cash or in kind who is not in possession of a certificate will be guilty of an offence.

Under the Ordinance the Administrator will, further, be given power to make regulations governing the inspection of documents and the keeping of records.

At the present time anyone can organise a "collection" without obtaining the permission of the authorities.

India In The House Of Lords

The need for drastic action was raised by Lord Brentford, who was vigorously supported by Lord Barnham and Ellbank in the House of Lords last week.

Lord Brentford declared that there must be no more trucking with terrorists and there should be no treaty with men who were ready to drive us out of India.

Lord Ellbank suggested that if Gandhi continued to foment disorders when he returned to India he and his fellow-conspirators should be deported to some island in the Indian Archipelago, such as the Andaman Islands. Indians, he said, regarded conciliation as an instrument of weakness and the only thing they understood was the method of firmness tempered with justice.

Lord Lothian, replying, said although it was not possible to anticipate the decisions of the Government on questions of policy, he could say that the situation arising out of the terrorist menace was commanding the most earnest attention of the Government and the Secretary of State for India.

Formidable Facts

The facts were very formidable. During the past three years 150 crimes had been committed in Bengal, the Panjab and the United Provinces. It was the duty of a civilised government, he said, to take the most resolute action for the protection of its servants and the general public against murder and it was not less its duty to make it impossible for any group of men to deflect the course of orderly Government and political progress by bringing to bear on it not reasoned argument and constitutional methods but terrorism and assassination.

It was the view of the Government and the Secretary of State that drastic action must be taken to protect the peace to individual liberty and social order. Tolerance of terrorism was a negation not only of individual liberty but constitutional government. Self-government was impossible alongside anarchy and terrorism. It was precisely because the Government wanted to see responsible self-government extended to India that it was convinced that in the highest interest of Indian freedom and advance the resolute suppression of terrorism was imperatively necessary to-day.

Officials In Deadly Peril

Lord Lothian concluded: "The situation at the present time is one of the greatest gravity. It is no exaggeration to say that in some districts of Bengal every officer of the Government goes about his duty in daily peril of his life."

A meeting was held on November 1 between the Government of Bengal and representatives of the Government of India to discuss the situation and the steps necessary to deal with it. I cannot yet give the result of this conference, but I can give the assurance that the Government of India, acting in full accord with local Government, is determined to take all the necessary measures to deal with the

terrorist movement and secure the lives of their officers and restore respect for law and order which organised terrorism seeks to destroy. In these measures the authorities in India will have the complete support of His Majesty's Government."

Society For The Advancement Of Indian Culture

Mr. G. L. Sinha, of the Sastri College, sends us the following for publication.

Under the auspices of the above-mentioned society Prof. Karve gave a very inspiring lecture on his experiments on Female Education recently in the Gandhi Library Hall. The learned Professor started by giving the history of his earliest work which he started about forty-five years ago and gave a very interesting description of the methods that he used in teaching reading and writing to individual widows of a fairly advanced age. He quoted the story of one of his own relations who unfortunately became a widow at the age of thirty-three, having practically no appreciable source of income to support a family consisting of five children and herself. The Professor described how he induced her to break the social prejudices which were much stronger then and to come to his place where, under his guidance, she was, within a period of a few months, made able to be admitted to standard four of the local girls' school. She had, since then, said the learned lecturer, passed the Teachers' Examination and had proved one of the most selfless workers for the spread of education among the women of her province.

The Professor gave a graphic description of the Widows' Home which he started at first practically on his personal responsibility. He described to us how he used to walk a distance of four miles every evening after finishing the College work carrying a load of fuelstuffs on his shoulders to reach the Ashram in time to supervise the general management and to teach the inmates. He gave in words full of pathos the description of the small, decrepit but unable to stand wind and rain in which the Ashram was first started and in which he and the inmates passed several sleepless nights seeking shelter under tables and blankets against cold water dripping in through the thatched roofing when it rained outside.

The next association which he mentioned to have originated under his guidance was the society of selfless workers who had taken a vow to do public good without expecting any remuneration in return. Three lady members of this association, he said, had succeeded in establishing three high schools in different towns.

The lecture ended with lantern demonstration. The growth of the Widows' Home from the 'hut stage' up to its present highly improved condition, was shown. The buildings of the University consisting of schools, colleges and boarding houses, all were shown. And lastly the growth of the university in finance, staff and number of students were shown.

Prof. Karve has been called an educational Sunyasi and he well deserves that honour. A really great man wins honour, reverence, respect and devotion not by show of power and wealth but by his selflessness and love to those whom others discard. He left Fergusson College not to lead a retired life but to complete the mission of his life. He is a true

Acharya and knows the ideals of a Guru. He is out to sow seeds of knowledge and his highest happiness lies in seeing that his country takes full advantage of it.

Our mothers and sisters, Griha luxuries, Annapurnas and deities of the past have very nearly been reduced to the level of Chandica and Kalika. Ignorance and superstition had taken possession of them. But, fortunately, the process of destruction is not complete. Let us hope that Professor's efforts will raise them once more to the dignity of 'Motherhood' which is inherently due to them.

London Letter

Another Week Of Agony

The following is one of the latest of the London letters written by "M.D." in *Mahatma Gandhi's Young India* which we have no doubt will interest our readers in South Africa.

Another week of agony has passed by without any result. The Federal Structure Committee's report and Federal Court Committee report may be considered by some to be the events of the week. They were not for us. The question is still being shirked, and even on the smaller essentials the reports do nothing more than record the Congress view. Single Chamber is unacceptable, India too must have a House of Lords! The Federal Court is not enough, the Privy Council must continue! And so on and so forth. The Congress view simply does not seem to have weighed with them. Shrewd judges like Mr. Bernard Shaw can easily see through the game. Mr. Bernard Shaw had long been wanting to see Gandhiji, and it was not without considerable hesitation that he came. He sat with Gandhiji for close on an hour, interrogating him on a bewildering variety of topics—ethnographical, religious, social, political, economical, and his talk was illumined by his sparkling wit and sardonic humour. 'I knew something about you and felt something in you of a kindred spirit. We belong to a very small community on earth,' said he. Whilst his other questions were of universal importance, he could not help asking a question about the I.T.C. 'Does not the Round Table Conference try your patience?' he asked, and Gandhiji had to confess with sorrow: "It requires more than the patience of a Job. The whole thing is a huge conundrum and the harangues that we are treated to are meant only to mark time. Why not, I ask them, make a clean breast and announce your policy and let us make our choice? But it does not seem to be in the English political nature to do so. It must go by roundabout and tortuous ways!"

The other event, someone will say, was the reception at Buckingham Palace. Well, with all respect to their Majesties, I cannot say so. Do these receptions mean anything? Do their Majesties meet people in the real sense of the term? Do they transact any business? Can they? Or is it not more or less like a pantomime show? And yet, someone will say, Gandhiji went there. Why did he? If it were so meaningless, why did he not abstain from it? Shall I try to give the readers an inkling of his state of mind? He described it at the Friends' meeting referred to elsewhere in this letter. "I am here," he said, "in an embarrassing position. I have come as the guest of this nation and not as the elected representative of my own

nation. I am at therefore well willy and I cannot tell you how willy I am waiting. Do you see I refused the Prime Minister's honorary speech in the Montagu Committee? I would have repudiated it there and then, but I sat down. I came home and wrote a letter of gentle protest. And now this week I am faced with a moral problem. I have an invitation to attend His Majesty's reception. I am feeling so heart sick and sore over the happenings in India that I have no heart in attending such functions, and if I had come in my own right I should not have hesitated to come to a decision. But as I am a guest I am hesitating; I can do nothing hostile. I have every moment to consider the morality of the thing and not the legality. And it is the morality of the thing that decided him to go, and when he did so he wrote a courteous letter to the Lord Chamberlain thanking him for the invitation and intimating to him that he and his companion (who had also been invited) would attend the reception in their naval dress. He usually excuses himself from all social function, but he had to make an exception in favour of this as he some others, who would do nothing which would be regarded in the nature of a discomfiture. He would not refrain from doing anything that might be turned against him.

Cambridge

When we were going to Kani and the first question that Gandhi had asked me was: "Where was not the school where Jawaharlal was educated?" "It was at Harrow," I said, "and Kani and I am not forgetting it if I say that part of Gandhi's interest in the Kani visit was lost because of my knowledge. The reader will now understand why Gandhi was looking forward to a visit to Cambridge. It is the Cambridge of Jawaharlal and Charlie Andrews, and when the latter took him out for his morning walk Gandhi insisted on being taken through the vast quadrangle of Trinity College where Jawaharlal was educated. Call it sentiment, call it what you will, it is embedded in human nature and Gandhi is subject to it as much as any one of us. Trinity was not only of Jawaharlal, but of Cannyon, of Bacon and Newton, but perhaps we should have looked into it had we not been so sure of Trinity College, just as we were sure of Trinity College, just as we were sure of Trinity College. The same thing is true of Pembroke which for us is more Charlie than of the poet Gray and of the River. See Oxford had its first College in 1264 the colleges of Cambridge were founded and in a few years of Balliol and Merton, Cambridge had its Peterhouse. The healthy rivalry has been maintained through all these centuries and both can boast of an equal number of worthies among their alumni, and if Cambridge has less Colleges than Oxford it has more students, and if Oxford has the Tyndal with its banks, the Cambridge Colleges have their thorough which has four modern roads back-wards the present beauty-appeal of it. All these Colleges are originally of a Norman foundation which is still being maintained by each having its own Chapel. The Chapel of the King's College (Cambridge) built by Henry VI in the fifteenth century is such a marvel of architecture that visitors to England make a point of seeing it. It is this Chapel that inspired those well-known lines in Gray's elegy:

"The dome, which once did part her cell,
Wherein the short-lived Indian was laid,
Its wreathless shroud in that cold cell

and resurrection of Jesus in stained glass are believed to "be the finest series in the world of its kind in any scale," and the actual architects and masons were themselves Fellows of Colleges. No wonder Wordsworth who grew up in these surroundings and must have attended many a service in the Chapel wrote one of his greatest sonnets on the Chapel, a sonnet whose music is only rivaled by the music that the sonnet extols:

For not the royal tomb with vain expense,
With costly and unprofitable display,
Which to the eye presents a pompous scene,
But the high Heaven reflects the lore
Of the only-calculated loss of man,
Which the high Heaven reflects the lore
Of the only-calculated loss of man,
Which the high Heaven reflects the lore
Of the only-calculated loss of man,
Which the high Heaven reflects the lore
Of the only-calculated loss of man,
Which the high Heaven reflects the lore
Of the only-calculated loss of man,

Our hearts sighed for Nehru, Tagore, Shila, and Chandra and Keshi, and Gandhi when he was asked a question as to the future of Indian education sorrowfully referred to the modern white elephants of Bangalore and Banbury.

With Cambridge Professors

If the Oxford professors were troubled over the justification of the Congress claim to represent India, the Cambridge professors were worried about India needlessly cutting herself adrift from England and the Empire. Why talk of independence and cut England up the wrong way? If British rule in India does nothing but harm? Look at China with her colonial Government. Is not India under British rule ever so much better than China under self-rule? If British soldiers will not serve under a non-British Indian Government, why not in the first place of peace except a transition stage? In the attention so desperate that if complete control cannot be achieved India should sacrifice a million lives? And so on and so forth. There were the elite of the University world gathered together under the roof of the Master of Pembroke to understand the Indian case from Gandhi and to see how and in what extent they could help. There were professors like Mr. Ellis Baker, whose studies of Asiatic and Medieval polity are well known; men like Mr. Lower Dickinson, whose study of the Eastern question is a masterpiece; and men like Mr. Evelyn Wrench of the *Spectator* eager to hear of something which may be acceptable both to England and India and to avoid a clash between the two.

With all deference to their studies and their breadth of outlook, and above all to their earnest desire to understand and help, I am afraid no one, whether in Oxford or Cambridge, seems to appreciate the tenet of Henry Campbell Moncrieff's great maxim: "The government is no substitute for self-government." The discussion the moralities of the problem and the exotics and expediences in all these problems, but no one appreciates the backbone truth that is the starting point of all these discussions. Having said this I shall say what Gandhi had to say on the various questions asked. The ground has been covered over and over again and I shall be brief.

PARTNERSHIP: "The partnership has to be on equal terms. It should not be 'subjection' in glorified language. That means that the present relationship

must be completely transformed though the connection may be retained, and that connection should be wholly and solely for the benefit of mankind. India by herself has no capacity to exploit the nations of the earth, but with Great Britain's assistance she can do it. Now the partnership must mean that exploitation shall cease, and if Great Britain should not desist from it India should sever the connection. All that is wanted is a fundamental change in the British policy of exploitation. Britain cannot thereafter boast that she has a strong navy guarding the maritime highways and all her overseas commerce.

What about the South African possessions? I would not insist on a transformation of Britain's relations with them, as a condition precedent to our partnership. But I should certainly strive to work for the deliverance of those South African races which I can say from experience are ground down under exploitation. Our deliverance must mean their deliverance. But if that cannot come about, I should have no interest in a partnership with Britain, even if it were of benefit to India. Speaking for myself I would say that the partnership giving the promise of a world set free from exploitation would be a proud privilege for my nation and I would maintain it for ever. But India cannot reconcile herself in any shape or form to any policy of exploitation and speaking for myself I may say that if ever the Congress should adopt an imperial policy I should sever my connection with the Congress."

"But would not the Congress be satisfied with a status equal to South Africa or Canada, for the time being at any rate? I see the danger of saying 'Yes.' If you visualize a higher or superior status towards which we have then to work, I should say 'no.' But if it is a status beyond which we have not to aspire I should say 'yes.' It should be a status which the ordinary man in the street should understand to be a radically different status from the present. I would therefore not accept a transition period during which we may have to be satisfied with a lower status. The Congress will not be satisfied with a status lower than the best.

"But what about the Princes? They do not want independence? I know they don't, and they cannot as they are the mouth-pieces of British Government. But there are others too who think that they cannot live except under the protection of British arms. For me I cannot accept anything short of a complete control of the army. If all other leaders of the land were to accept a compromise on the army question, I would say I would rather stay out, but would not resist it and make a call to the people to suffer. If there were such a large step taken which would ultimately and quickly lead to the final thing I would tolerate it, though I would not endorse it.

"But if you say the British arms will never serve under the national Government, it would mean to me a fatal objection to my connection with Great Britain. We do not want, we cannot possibly tolerate any army of occupation. No scheme of Indianisation can serve any useful purpose inasmuch as until the last moment the command will be British, and the same doubts about our capacity to take over charge will be expressed as are expressed to-day. The real responsible Government can come when Britishers begin to trust India and her ability. Chops can be got over only when Britain has a living conviction that it has done wrong to India and should now by way of undoing the wrong keep British troops at the disposal of Indian

ministers. You are afraid that British arms may be put to pieces under the foolish orders of Indian ministers. Well I ask you not to forget that during the Boer War there came a time when British generals were described in England as asses and British soldiers as heroes. If British Generals erred, Indian ministers too may err. The Indian ministers would certainly discuss everything with the Commander-in-Chief and other military experts, but the final authority and responsibility will certainly have to be the ministers. "Let the Commander-in-Chief then resign or obey."

PRICE OF FREEDOM: "The idea of my paying for freedom by blood startles you. Well, I who claim to know the conditions of India through and through know that India is dying by inches. The Land Revenue exactions mean murders forably taken out of the mouths of the peasants' children. It is an indescribable agony through which the peasant is passing. In order to put that condition right a transition stage is not the remedy. Do the British Government understand transition as I mean? Would they keep the British soldiers to help us, i.e. only in our interests? If so, we would have them and pay them according to our means. But if the position honestly held is that we are incapable, and the control should not be relaxed, then, if God wills it, we must go through the purgatory. I have not talked of river, of other people's blood flowing, for I know that the party of violence is dying out. But I have talked of Ganges full of our own blood—a pure voluntary act of self-immolation to face the situation. It would be good for India to go through that purgatory if it must. Personally I do not think there can be such communal riots as you fear. Ninety per cent. of the population of India is rural and the strife is confined only to the ten per cent. urban population. I would count that bloodshed as of no consequence beside this slow ignominious death which carries no glory with it. This, of course, assumes that India is being starved to death by having to pay the phenomenal expenditure for a foreign army of occupation and the most expensive civil service in the world. Even Japan which is armed to the teeth does not pay for her army to the extent that we have to do.

"My quarrel with you is this. I know that every honest Englishman wants to see India free, but is it not tragic for them to feel that the moment British arms are removed there would be invasions and internecine strife? Well, as against that, my contention is that it is the British presence that is the cause of internal chaos because you have ruled India according to the principle of divide and rule. Because of your benevolent intentions you feel that the harrow does not hurt the seed. It is not that that you are in India in response to our invitation. You must realize that there is sullen discontent everywhere and everyone says "we do not want foreign rule." And why this over-anxiety about how we would fare without you. Go to the pre-British period. History does not record a larger number of Hindu-Muslim riots. In fact the history of my own times shows a darker record. The fact is that the British arms are powerless to prevent riots, though they are powerful enough to punish the guilty and the innocent. We hear of no riots in the reign of even Aurangzeb. As for the invasions, the worst invasion left the villages untouched. They were like a periodic visitation of the plague. If, to avoid that kind of plague, which after all may be a cleansing process, we should have to maintain an army of doctors and starve ourselves to pay for them, we would far

rather have the cleansing process. Take the occasional herds of tigers and lions. Would we submit to the erection of castles and fortresses at the expense of millions of rupees rather than fight the beasts straight and take the risks? Pardon me, we are not such a nation of absolute cowards who would always run away from risks. Better that we were wiped off the face of the earth than remain alive sustained by foreign bayonets. No, you must irritate us to know how to patch up our quarrels and to deal with invasions. India which has survived many invasions, and showed a culture and a civilisation unsurpassed by any on earth, need not be pitied and kept in cotton wool."

I have simply condensed several hours' talk into these few paragraphs. Not that there were not many other questions discussed, but I have mentioned the main thing which was the subject of discussion. The friends were good enough to give a patient hearing and promised to carry on the discussions with a view to being able to suggest some solution, which could be presented to the British ministers.

There was the utmost friendliness and sympathy as in Oxford, and the desire to understand and help appermost in the mind of everyone. I am tempted to cite one instance. The question of India's readiness to be treated as a dominion or a daughter nation was being discussed. Some of the friends said that it should not be difficult for India to be satisfied with what is called Dominion status. Mrs. Hutchinson said: "India's position cannot in the nature of things be like Canada or South Africa. Have we ever treated her as a daughter nation? The dominions are natural links, they have grown out of the mother country. How can India be described as such colony or link?" And Gandhiji gratefully said: "Mrs. Hutchinson, you have hit the mark."

At the Indian Majlis I must confess that the most intelligent questions were asked by the English boys rather than the Indian boys. The same sort of questions were common to both. The immediate question came up like King Charles' Head, and evoked from Gandhiji the following striking explanation: "Don't think that paralytic has possessed the Hindu, Muslim and Sikh masses in India. Had it been the case I should not have been here to represent the biggest organisation in India, and the stupidity is confined to the 'present company'. The boys roared with laughter, as Gandhiji repeated the last remark with the explanation. "Present company" meaning not this house, but the Indian delegates in the Round Table Conference, including, of course, myself." An ignorant question from the English boys, viz., 'Why does not the unemployed rural population go to the towns and join some industry?' elicited a witty reply. "Even the Royal Commission on Agriculture did not suggest this remedy."

But amidst this roaring laughter the real message was not lost as Gandhiji described to them in detail the "scientific scorching of a whole race under the British rule." Indeed an English friend at the meeting who was about to join the army and expecting to leave for India a fortnight he coaxed: "Could you please tell us how an Englishman going to India can communicate with India and serve India?" To whom, G. J. said: "Well the first thing he should do is to see Gandhi Ambrose and ask him what he did and what he has gone through to serve India. He has dedicated every minute of his life to the service of India, and done the work of several thousand Englishmen. Let the English-

man therefore have his first lessons from him. Then he must go not with a view to teach but to learn how to serve India, and if he approaches his task in that spirit he will certainly teach. But in doing so he will offset himself and merge himself with the Indians as for instance Mr. Stokes has done in Simla Hills. Let them all identify themselves, as he has done, with the people's sorrows, wants, habits, continents, and try to help them. What cannot such love do? Let all those who are fired with love for India certainly go to India. They are needed there."

(To be Continued)

At a meeting of the East London British Indian Union held recently, a farewell reception was given to Lalubhai Gopar, of the Union, who was proceeding to India. The president Mr. D. B. Larkins, paid a high tribute to Mr. L. Gopar for the work he had done for the Union and the cheerful manner in which he had always carried out his duties, and presented him with a laurel wreath and bouquet to mark his bon voyage. Messrs. H. S. Harry and E. M. N. Durr also wished the guest of the evening every happiness during his sojourn. Mr. L. Gopar suitably thanked the President and the Union for their good wishes.

Words of the Wise

THE VOICE THAT DARES

The misfortune of men are not caused by bad harvests, fires, robbers, but simply because they live in disobedience.

There is no reverence because they do not believe in the power of God calling them to unite.

—TOLSTOY.

WHY LARK IS DEFEATED

Men's lives are different only because they do not understand that the soul living in each of us lives in all men.

From this comes all cruelty, because some are rich and some are poor, some are masters and others servants, some are also springs of envy, hatred and all the vices of humanity.

—TOLSTOY.

THE MAN WHO IS GREAT

A tree is great if it towers high to the sky, a mountain is great if it lifts its peak above the clouds and pierces the blue of the sky, and a man is great because of his height, his political influence, or his financial power.

A man becomes great only when he lives in the moral sphere and brings his life into contact with the eternal.

—WILLIAM D. HOWLE.

ENOUGH FOR ALL

There is enough for all, did we but know it. God has made it so, and not his creation man's lack of understanding. There is enough for all, and life well lived is enough for all.

—WILLIAM D. HOWLE.

—WILLIAM D. HOWLE.

મિત્રિઅન ઓપિનિઅન.

પુસ્તક ૨૯ મું.

ફ્રીનીક્સ, શુક્રવાર, તારીખ ૧૨ ડિસેમ્બર ૧૯૩૧

અંક ૫૦

નોંધ અને સમાચાર

ટેપરાફિન કેન્ડર-સના ડેલીવરી

બાન્ધુઆરી ના ૧૨ મીએ ટેપરાફિનમાં રાઉટ બલ કેન્ડર-સના ડેલીવરીના ડેલીવરી નીચે પ્રમાણે નીચાના ૭ જોમ સર કુમમિ બેંકર હવે છે:—

હીંદુસ્તાન

ખાન બહાદુર મીયા જર કાઢલી હુસેન, કે.મી. આઇ. ઈ., વર્મસરોવની કારોબારી કાર્ક-સીલના મેન્જર (ટેલીગ્રાફના પ્રમુખ).

જર બેચેકરે કેન્ડર, કે.મી. ઈ. સી. આઇ. ઈ., સરકારી વ્યાપાર ખાતાના જો સેક્રેટરી.

ના. શ્રીનીવાસ શાસ્ત્રી.

સર હાર્સી લીન્ડસે, સી. બી. ઈ., એમ. એલ. એ.

મીસીન સરોહની નાયક,

સર કુમમિ રેડી.

મી. જી. એસ. બાબપાલ, સી. આઇ. ઈ., સી.

બી. ઈ., (ટેલીગ્રાફના સેક્રેટરી).

સાઉથ આફ્રિકા

સાઉથ આફ્રિકાના ડેલીવરી નીચે પ્રમાણે નીચાના છે:—

ડા. ડી. એફ. બલમ, મુખી પ્રધાન (પ્રમુખ)

મી. એ. જી. પીટર, ન્યાય ખાતાના પ્રધાન.

મી. ઈ. જી. જેનસન, મેરીવ એડવોકેટ પ્રધાન

મી. પેટ્રીક હંડન એમ. પી.

મી. જી. હીડન નીકલસ, એમ. પી.

પ્રોગ્રેસીવાનું ઓપરેશન હાઉસ અને હીંદીઓ

પ્રોગ્રેસીવાનું ઓપરેશન હાઉસ જે આજ સુધી હીંદીઓને માટે બંધ હતું તે હવે તેઓને માટે ખુલ્લું મુકાયું છે પરંતુ એવી રીતે કે તેઓ માત્ર ગેલેરીમાં જ બેસી શકશે અને તેમાં પથ એક ખુલ્લું જાગરો આનંદથી બંધ કરી દેવામાં આવશે કે જેથી તેની બહાર ગોરોઓને તેઓ અલગથી નહિ સકે, અને તેઓને હાખલ થવાને દરવાજો પણ મુલાયમ રાખવામાં આવ્યો છે. પ્રોગ્રેસીવાના સમગ્ર બલસાના મેનાનાં આ એક જ હીંદીઓને માટે ખુલ્લું મુકાયું છે તેના જે કંઈક બહુ બધા પ્રમાણે, અમને લાગે છે કે તેના દરવાજા તે હીંદીઓને માટે બંધ રહેવાનું હોય તેો વધારે સારું નથી. આવી બંધેલી છુટનો જાણ નો તેઓને હીંદીઓ બેસા કરશે કે જેઓ સ્વમાનનું લાભ પણ જુલો ગયા હશે આ છુટને હીંદીઓને મળેલી છુટ સંવાના કરતાં હીંદીઓનું સંયોજન અપમાન મહેલું વધારે વાળળી ગણાય. આપણા બાંધકામના હાઉસમાં જ્યાં ગમે તેટલા સલામત છતાં અને એટલી તો આજ રાખીશું કે સ્વમાન અને નીચા અભિમાનના બેમાં તેવી લાલચમાં તેઓ નહિ જાય.

આપણા કેળવણી પાઠશાળાઓને અમારી સુચના છે કે તેઓએ પોતાના અસાત બાંધકામને આપા સંજોગમાં ઓપરેશનમાં જતાં રોકવા બેંધશે.

પ્રમામ સાહેબની મંદગી

પ્રમામ અબ્દુલ કાદર બાવાઝીર જેઓના નામથી આ દેશન હીંદીઓ વાંચીને અનુભવા દશે કેમકે તેમણે સાતમીની લડતમાં આગળ પડેલા બાબ લીધા હતા અને ત્યાર બાદ પોતાનું સર્વસ્વ ગંધીજીને અર્પણ કરી અહીં પશુ અને સ્વદેશ જતાં ત્યાં પણ ગંધીજીની સાથે રહ્યા છે અને હીંદુ-મુસ્લીમ નેત્ર્ય કરાવવામાં સારો ફાળો આપેલો છે. મુંબઈથી આવેલા કેટલાક તાર પરથી જાણ છે કે તેમની તબીયત સત્યાગ્રહ આશ્રમમાં ઘણીજ ગંભીર રીતે ખરાબી છે. હજી તેઓ જેલમાં હતા ત્યારથીજ તેમની તબીયત ખરાબ લાગેલી અને હવે વધારે ગંભીર સ્વરૂપ પડેલું જણાય છે. આથી ગંધીજી મુંબઈ ઉતરી પરબારા અમદાવાદ જવાના છે અને અદાલતના સમીતી પણ ડીસેમ્બર ના ૩૦ મીએ અમદાવાદ માંજ મળશે હવે પ્રમામ સાહેબને સાફ કરી દે અને હીંદી આગાહીમાં પોને હાલેલી મહેનતનું ફળ મેનાને બાબરશાહી થય એવી અને અન્યરુણી પ્રાપ્ત કરીએ છીએ.

હાપવા જતી વખતે અત્યાંત શેકજનક ખબર મળ્યા છે કે પ્રમામ સાહેબ અનતનરીત થયા છે.

લેડીરમીથમાં મરણ

લેડીરમીથના જુના અને બંધીતા વતની સોની હીરજી વાજીયો મોકસીનાં ધર્મપત્ની સ્વર્ગસ્થ કરવામાં તા. ૨૦. ફરિ બાધના માત્રથી ૧૫ વર્ષની વયે લેડીરમીથમાં પોતાના મુકામે સ્વર્ગવાસ પામ્યા છે. તેમને અમીસરકાર કરવામાં લેડીરમીથના પ્રમામ હીંદુબાઈઓએ તેમજ દેલક મુસલમાન બાંધકામોએ પણ બાબ લીધા હતા. બીમાન પડિલ બલદેવ મહારાજ, મી. સ્મૃતાયસીય, મી. વીંદલબાઈ અને મી. જુહુ બોલા વિગેરેએ વૈદિક વિધિથી અમીસરકાર કર્યો હતો. સ્વર્ગસ્થ એક માસ લકવાની બીમારી બોગવી સ્વર્ગવાસ પામ્યા છે. સ્વર્ગસ્થ પણ માયાળુ, સુસીલ અને કાંત સ્વભાવના ધર્મ સુસ્ત હતા અને લેડીરમીથમાં દરેક હોદી કુટુંબોમાં પ્રેમભાવ સંપાદન કર્યો હતો. સ્વર્ગસ્થ પોતાની પાછળ બહેણું કુટુંબ અદિ નાહાકમાં અને હીંદુસ્તાનમાં મુકી ગયા છે. તેમના આત્માને હવે કાંત બક્ષો. સ્વર્ગસ્થનું કારણ રૂપનમાં પદ લીઓપોલ્ટ સ્ટ્રાટમાં કરવામાં આવ્યું હતું જે વખતે મોટું કાંતકોળન મુકુ હતું. રા. સોની હીરજી વાજીયો સ્વસ્થના સ્મરણાર્થે પા. ૧ 'મિત્રિઅન ઓપિનિઅન' ના નિધાવ અર્થે અને પા. ૧ રૂપન-મેવીલમાં આવેલા અર્પન બેનેનોલન્ટ દોમ (અનાયામ) પર મોકલી આપ્યો છે.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર, તા. ૨૧ ડિસેમ્બર સન ૧૯૩૧

મી. હાસારામ રીઘુમલનાં કર્મપત્ની અને ત્રણ બાળકોને ઇમીગ્રેશન ખાતાંએ પ્રોવીઝોરેડ ઇમીગ્રેશનની હાલતમાં દરજ્યા દત્તા અને અધીલ ખોરડે તેઓની હાલતમાં અધીલ રદ કરી દત્તી તેની સામે કાયદાના મુદ્દા પર સુપ્રીમ કોર્ટને અરજી થતાં સુપ્રીમ કોર્ટ તેનો ગયે અલવાદીયે મી. હાસારામના હાલતમાં મુકાદો આપ્યો છે.

મી. હાસારામ રીઘુમલ એ સાર્વિક આફ્રિકાના થમ્બા જુના અને જામ્બીયા દોહી વેવારીઓમાંના એક છે. તે ૧૮૯૧ ની સાલમાં પ્રથમ નાટાલમાં દાખલ થયા હતા અને ત્યારથી તે ૩૭, સમર્થદત્તી પેટીમાં લાગીદાર હતા કે જે પેટીનું નામ જામ્બીયા ૧૯૧૦ અને ૧૯૧૨ ની વચ્ચે બેચે બેચાર રાખવામાં આવ્યું હતું. એ પેટી આજે વેસ્ટ સ્ટ્રીટમાં દોહી મલ્લેકાની મોટામાં મોટી ગણાય છે. ૧૯૨૬ કે ૧૯૨૭ માં મી. હાસારામ એ પેટીના આલીફ બન્યા. ૧૯૨૯ માં પોતાના વેપારને ખાનગી લીમીટેડ લાયબીલીટી કંપનીમાં ફેરવી નાખવામાં આવ્યો અને તેમાં ૨૫ દબર હોરામાંથી ૨૦ દબર હોર તે પોતે ધરાવે છે. આજે બોમ્બે બેચારને વેપાર ચાલી રહ્યો છે તે મુકાબ મી. હાસારામે પોતે જાંધાવેલું છે.

સેપ્ટેમ્બર ૧૯૦૪ માં મી. હાસારામે ડોમીસાઇલ સર્ટીફિકેટને અડે અરજી કરી દત્તી અને તે તેમને આપવામાં આવ્યું હતું. ૧૯૧૫ કે ૧૯૧૬ માં મી. હાસારામ દીહુસ્તાન ગયા અને ત્યાં ડિસેમ્બર ૧૯૨૯ સુધી રહ્યા હતા. ત્યારે પોતે દીહુસ્તાનમાં દત્તા ત્યારે ડરબનના વેપાર ઉપર દેખરેખ રાખતા હતા અને જામ્બીયા જ્યારે વેપાર સ્થાપવામાં થતા હતા.

ડિસેમ્બર ૧૯૨૯ માં મી. હાસારામ નાટાલમાં ફરી દાખલ થયા અને જામ્બીયા ૧૯૩૦ માં તેમણે ૧૯૧૩ ના ૨૨ મા કાયદાની કલમ ૨૫ (૨) ની રૂએ સર્ટીફિકેટ જોડે આઇડેન્ટીટી કાર્ડ અરજી કરી અને પોતાનાં પત્ની અને ત્રણ બાળકોને દાખલ કરવાને પરવાનગી માગી. આ તેમને આપવામાં આવ્યાં અને પોતાના કુટુંબને નાટાલમાં લાવવાના ઇરાદાથી તે દીહુસ્તાન ગયા.

પરંતુ ડિસેમ્બર ૧૯૩૦ માં ત્યારે સરકારે પોતે ડરબન પહોંચ્યા ત્યારે તેઓને બધાને પાશ્વિત કરાવવામાં આગ્યા. અમારા સમજવા મુજબ મી. હાસારામને એવું કહેવામાં આવ્યું કે જો તે પોતાના કુટુંબના હક માટે દખાલ ન કરે તો તેમની સામેના પાશ્વિત નક્કમ પાછો ખેંચી લેવામાં આવશે. એવા સંજોગોમાં મી. હાસારામની જગ્યાએ બીજું કોઇ કોમ અને મી. હાસારામ જેટલો પૈસો ખર્ચવાની સક્તિ નહિ હોય તો તે જરૂર નબળાઇ બતાવતી કે અને પોતાના કુટુંબના હક જતા કરી દે. પરંતુ મી. હાસારામ નક્કમ રહ્યા. પાશ્વિતી મી. હાસારામની સામેના કુદમ બીનસરતે પાછો ખેંચી લેવાશે અને ત્યારથી મી. હાસારામને પોતાનાં કુટુંબને અહીં મુદતી પરવાના પર રાખીને તેઓને ૩૬ લડવો પડશે છે એવું પરિણામ હાલતમાં એક વર્ષે આપવા પામ્યું છે.

અધીર બોર્ડની સમક્ષ પ્રીન્સીપલ ઇમીગ્રેશન ઓફીસરે દલીલ કરી દત્તી કે મી. હાસારામનું પતન દીહુસ્તાનમાં છે અને ૧૯૧૫ થી ૧૯૨૯ સુધીની પોતાની લાંબી મુદતની ગેરહાજરીને લીધે નાટાલમાં અગાઉ તેમણે ડોમીસાઇલ મેળવેલું હોય તે મુમાવી દીધું છે. ૧૯૨૯ અને ૧૯૩૦ માં તેમને આપવામાં આવેલાં સર્ટીફિકેટ કાયદાની ગેરસમજૂતીથી આપ્યાં હતાં.

બોર્ડે આ બુલાસો મંજૂર રાખ્યો અને આપલ રદ કરી. તે બદલ ત્યાં પ્રમાણે કાયદાના મુદ્દા પર સુપ્રીમ કોર્ટની પાસે મુકાદો માંગવામાં આવ્યો.

(૧) મી. હાસારામ ૧૯૧૫ કે ૧૯૧૬ ના આરંભમાં અહીંથી ગયા તે વખતે તે નાટાલમાં કાયદેસર ડોમીસાઇલ હતા કે નહિ.

(૨) ૧૯૧૩ ના ૨૨ મા કાયદાની કલમ ૩૦ નેતાં મી. હાસારામે હાલતમાં ૧૨ વર્ષની ગેરહાજરી બાદ નાટાલમાં પોતાનું ડોમીસાઇલ ટકાવી રાખેલું ગણાય કે નહિ.

(૩) આ કેસના સંજોગોમાં પ્રધાને ૧૯૧૩ ના ૨૨ મા કાયદાની કલમ ૨૫ ની રૂએ અગાઉ અથવા તો સર્ટીફિકેટ જોડે આઇડેન્ટીટી આપી પોતાની મુનસૂરી વાપરીને ધનીયાઈ અને તેના બાળકોને કાયદાની કલમ ૨ (૧) (એ) અને (બી)માંથી મુક્ત કર્યાં ગણાય કે નહિ.

કોર્ટે કસ્ટું છે કે મી. હાસારામને ૧૯૦૪ ના ૩૭ મા કાયદાની રૂએ સર્ટીફિકેટ આપવામાં આવ્યું એ પરથી મુળગાંવ સિદ્ધ થાય છે કે તેમણે ૧૮૯૬ અને ૧૯૦૪ ના વચગાળામાં કોઈ પણ વખતે દીહુસ્તાનમાં પોતાનું ડોમીસાઇલ મુમાવી દીધું હતું અને નાટાલમાં ડોમીસાઇલ મેળવ્યું હતું. દર્મ પણ વિરુદ્ધ પુરાવો નહિ હોઈ એ સર્ટીફિકેટ પરથી સિદ્ધ થાય છે. મી. હાસારામે ૧૯૩૦ માં પણ એ ડોમીસાઇલ ટકાવી રાખ્યું હતું. પણ મી. હાસારામે ડરબનમાં પ્રોવીડે મેળવેલી હોવાથી અને નાટાલમાં પોતાનો વેપાર ખસવામાં લાંબો કાળ માળેલો હોવાથી કોર્ટે માને છે કે તેમણે પોતાનું નાટાલનું ડોમીસાઇલ કદી છોડ્યું નહોતું ક્યોં નહોતો, અને તેથી કોર્ટે કસ્ટું કે મી. હાસારામ ૧૯૧૫ કે ૧૯૧૬ ના આરંભમાં અહીંથી ગયા ત્યારે નાટાલમાં ડોમીસાઇલ ધરાવતા હતા.

બીજા પ્રશ્નના સંજોગોમાં કોર્ટે કસ્ટું કે મી. હાસારામે નાટાલમાં પોતાનું ડોમીસાઇલ છોડી દીધેલું હોવાની દલીલ સ્થાપિત કરનારા પુરાવા પુરાવા રજૂ થયા નથી અને એ સાબીત કરવાનું કામ ઇમીગ્રેશન ખાતાંનું હોઈ તેણે તે સાબીત કરેલું નથી.

પહેલા અને બીજા પ્રશ્નના જવાબ આપાઈ ગયા હોઈ ત્રીજા પ્રશ્નમાં વધારે કિસ્સાની કોર્ટને જરૂર નહિ લગ્યાં અને તેના જવાબ નક્કરમાં આપ્યો.

આ પ્રમાણે આ કેસની દલીલો અત્યાર સુધીમાં ખતી છે. કુખડ ખાખત તો એ છે કે મી. હાસારામ જેવા કુચ્છ રિયલિટન, માથુસને પણ ત્યારે આવી અપમાનિત પતાવડ બતાવવામાં આવે અને બીનજરૂરી તકલીફો અને ખર્ચમાં નાખવામાં આવે ત્યારે ગરીબ માથુસ કે જેને ઇમીગ્રેશન ખાતાંને નેહુઓથી દબાવી દે છે તેને પોતાના ખર્ચા હકને માટે લડવું કેમ પોસાઈ શકે. ઇમીગ્રેશન કાયદાઓની સખ્તાઈમાં ફિન પરદિન ચલતી

નવમ છે જ્યારે તેના લોગ યદ્ય પહેલાને ઈન્સાફ મેળવવાનું હોય ત્યારે જ્યારે તેને સંકુચિત છે અને તેના પશુ લાભ થી દસાશમ જેવા યોગનેજ પોતામાં રહે તેવા જારે ખરેખર લાભ સંકાપ છે.

મી. દાસારામના કેસની જીનથી કેમને કેમ આપાસન મળતું નથી કેમકે ઇંગ્લેન્ડન ખાતાની તે સ્થાપિત નીતીજ છે કે જ્યાં કાયદાની અસર ને ખાતાને પ્રતિકુળ થતી હોય ત્યાં પોતાને અનુકુળ સુધારા તરતજ કરી શકે.

જો આવની રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સ આ કેસમાં વસવાટને દરેક ધરાવનારા નીતીઓને પણ આ પ્રમાણે દલાદ કરવાનું અટકાવવામાં સક્ષમતા નહિ મેળવી શકે તો પછી તેની સમગ્રી મહેનત ખરબાદ મપેલીજ ગણાયે.

નાટક ઇન્ડિયન કેમિસ્ટ્રી વાર્ષિક જનરલ મીટિંગ મધ્ય રવીયારે ખગારે પારસી રસ્તમજી દોલમાં મળી નાટક ઇન્ડિયન દલી રેકોર્ડરીઓએ રજુ કરેલા રીપોર્ટ કેમિસ્ટ્રી મા ચાર વખતી પ્રવૃત્તિના સમાવેશ થાય છે જેમાં કેમિસ્ટ્રી અમલદારોએ ને

મુદતમાં કરેલા ઉપયોગી કાર્યની નોંધ લેવામાં છે જેને માટે કેમ તરફથી તેઓને અભિનંદન છે છે. એ રીપોર્ટને એકે આવતા અંગમાં કામગીરી ઉમેરે રાખીએ છીએ, કેમિસ્ટ્રી અમલદારોની મહેનત વિશેના એ રીપોર્ટ જેટલો સુદર અને પ્રશંસનીય છે તેટલોજ કેમિસ્ટ્રી દિસાથી રીપોર્ટ નિરાશ કરનારો છે. કેમિસ્ટ્રી ઉપર લગભગ પા. ૪૦૦૦૦૦૦૦ જેટલું છે કે જે કેમ તરફથી કેમિસ્ટ્રી પુરતો દેશ મળતો નથી એવી ખરાબ કામગીરી ચાલતી જાય છે. આવા દટોકડીના સમયમાં નાણા પગર કેમિસ્ટ્રી થી રીતે કામ ચલાવી સકાય એ સંદેશામથી સમજી શકાય તેવી વાત છે. જે કેમ આ દેશમાં પોતાની સ્થિતિથી વાકેફ છે અને રાજદારી સામાજિક અને નૈતિક ઉત્તિ કરવા ઇચ્છા ધરાવે છે તે કેમમાં આ ખાતરી દોવી નજર જોઈએ, અને તેમાં વળી થોડાજ દિવસમાં રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સ બરાવાની. જે નાણા નદિ હોય તો કામ આમળ થી રીતે ચાલી શકશે જે કેમ મુશ્કેલી દોષ કે પોતાનો કેસ કોન્ફરન્સમાં સંપૂર્ણ મળજીથી રજુ કરાવવા છતાં રાખતી હોય તો તેણે કેમિસ્ટ્રી ને પ્રતિષ્ઠા એ મદદ ઉદાર દિલી કરતાં સંદેશામું નહિ જોઈએ.

વળી મેમ્બરોએ નવા અમલદારોની સુલભિત કામ કોન્ફરન્સ પુરી થતાં સુધી મુલતવી રાખ્યું એ પણ હદાપશુગરેલું કર્યું છે. અપણા કેટલાક અસંતોષી લાઇઓને દાલના અમલદારો પોતાનો હોદ્દો છોડવા માગતાજ નથી એવો જે પોટો ખ્યાલ પેસી ગયો છે તે હું થાય તેટલા ખાતર તેમજ કેમિસ્ટ્રી કાર્ય થોડાક ભાઈઓનોજ ધનને નહિ રહે અને નવા લાઇઓને એ કામ થોડા તાલીમ મળે તેટલા ખાતર અમલદારો બદલાવા જોઈએ એમ એમ મળીએ છીએ પરંતુ એ કેરફર કરવાના આ થોડા વખત નથી. અગર કેમના લાભોની ઉપર દેખરેખ રાખવાનું કામ એ કામમાં જુના અને અનુભવથી ઘણા મધ્ય છે તેઓનેજ દસ્તાક રહેલું જોઈએ. આથી મધ્ય રવીયારની મીટિંગ કરેલો કરાવ વાળ્યોજ અને હદાપશુ બરેલો છે અને તેથી આપણે કોન્ફરન્સમાં દેલીએરા સમક્ષ કામ તરફથી

સંપૂર્ણ સત્તા સાથે જ્યાંને દાલના અમલદારોના કામ આપણે મળ્યુંન કરેલા છે.

દિવાને આમમાં હોદ્દસ્તાન

વડા પ્રધાનનું નિવેદન

વડા પ્રધાને ઈસિમ્બર તા. ૨૭એ દિવાને આમમાં રાઉડ ટેબલ કોન્ફરન્સ વિશે પોતાનું નિવેદન કર્યું હતું. કોન્ફરન્સ માં જોએલા કામના વર્ગીકરણમાં તેમાં ખાસ ધ્યાન નહોતું. દેશી જાળો ત્રિશે વડા પ્રધાને કહ્યું કે તેઓ પોતાનો અંતર વહીવટ સ્વતંત્રપણે સંભાળશે.

ખાસ વિષયો અને પરદેશ ખાતાને લગતી બાબતોમાં જાન સંપૂર્ણ સમાધાન થમ મળ્યું છે એમ તેમણે દર્શાવ્યું હતું. મેટ ખાતર અને હોદ્દસ્તાન પરમે સદકારીવાદી મસલત કરી કામ લેવાને રસ્તો વડા પ્રધાન સૌથી સારો માને છે અને તેથી ખાંધારજીવસાર આ રીતે મસલતો ચાલુ રહેશે અને પરિણામે સમાધાનોના ખરેખર તૈયાર થશે તેને દિવાને આમમાં સંમતિ આટ રજુ કરવામાં આવશે એમ તેમણે જણાવ્યું.

મી. અર્ચીલનો વિરોધ

વડા પ્રધાનના અવજનના અંતમાં કેટલોક હેલપેડ યથા હતો.

મી. અર્ચીલનો સુધારો એવી મતભજનો હતો કે: "ઉપરાંત નીતીમાં જોઈું કંઈ પણ નહિ રહે કે જે હોદ્દસ્તાનમાં વેસ્ટ-મીન્સટરના કાયદામાં જોએલી બાબતો મુજબનું સંસ્થાનિક બધારજી સ્થાપવને આ સમાને બાધી શકશે."

આ ઉપરથી મી. મેકડોનલ્ડને મી. અર્ચીલ, મી. જ્યોજ' બેન્સગરી, અને મી. જી. મેકસ્ટનની સાથે મજબૂર કમળના સંજોગમાં સરકારની વચ્ચે વિશે લાખી અર્ચીમાં ઉતરવું પડ્યું હતું.

વડા પ્રધાને જણાવ્યું કે સંસ્થાનિક દરજ્જાની જે બાબતો વેસ્ટમીનસ્ટરના કાયદામાં કરવામાં આવી છે તે ઉપજ તેની અંદર જણાવેલા ચાકસ સંસ્થાનોએજ લાગુ પડે છે. તેથી સંક્રાન્તિ કામ રહેતાં સુધી એ કાયદો હોદ્દસ્તાનને લાગુ પડી શકશે નહિ; પરંતુ જ્યારે ખાસ વિષયોને છોડી દેવાનો વખત આવશે ત્યારે વેસ્ટમીનસ્ટરનો કાયદો મેખરે આવશે.

આ મુદ્દા પર મી. મેકડોનલ્ડને પ્રુપ પ્રેસી પ્રુકયામાં જાળવા કરવા પરંતુ તેમણે વધુ નહિ કહેતાં મેટલુજ જણાવ્યું કે હોદ્દસ્તાનના લોકોમાં એવો ખરાબ ખાતરી નહિ જવો જોઈએ કે હોદ્દસ્તાનના દરજ્જાને હમેશને માટે અન્ય સંસ્થાનો કરતાં જુદોજ રહેવાનો છે.

મી. મેકસ્ટનને જવાબ આપતાં વડા પ્રધાને જણાવ્યું કે. પોતે કામ તરત તો દાલના સંજોગો અનુસારજ વર્તવાના છે પણ વેસ્ટમીનસ્ટરના કાયદાથી હોદ્દસ્તાનને કંઈ હમેશને માટે ખાતર રાખી શકાયો નહિ.

વધુમાં તેમણે જણાવ્યું કે હોદ્દસ્તાનને જે વેસ્ટમીનસ્ટરના કાયદાનુસાર દમખાજ સંસ્થાનિક દરજ્જાને આવવામાં આવે તો એ મગલા લેવા પડે: પડેલું એવી મતભજનો જોએલ છાંડ્યા બીજામાં જમે જોઈએ અને પછી વેસ્ટમીનસ્ટરના કાયદામાં

દર્શાવાયેલા સંસ્થાનામાં હોદ્દાસ્થાને ઉમેરવાને એક બીજું બીજા દાખલ થવું જોઈએ.

પરંતુ એ વસ્તુ કરવાનું કાલ તુરત વિચારવામાં આવ્યું નથી. અને મી. ચર્ચિલ અને તેમના મિત્રોને પોતાના સુધારા માટે દબાવ નહિ કરવા વડા પ્રધાને પીનવ્યું.

વડા પ્રધાનની માન્યતા છે કે સરકારની નીતીને જવાબદાર હોદ્દાઓના મોટા વર્ગનો ટેકો છે અને ગંધીજીએ શીખતી સરકારની નામરૂને સાદેશ આપ્યા આપવાની ના પાડી તે પરથી એ ગંધીજીને અસંતોષ થયો હોય તો પણ સંવિનયભાવે તુરંતમાં જ સરકારની આજ્ઞા રાખવામાં આવતી નથી.

યુસલખાને પોતાને સૌંધ અને સરકારનો પ્રાંત એ એ તેમાં પ્રતિ મળ્યા અને લઘુમતિ કેમના આસ કોનાં રક્ષણ થવાની ખાતરી મળી તેથી થજાજ દરમ્યાં આવી ગયા છે.

ચર્ચિલનો સુધારો ઉડી ગયો.

સરકારની નીતી એવી નહિ હોવી જોઈએ કે જેથી વેસ્ટ-મીનસ્ટરના કાયદામાં દર્શાવેલી આવ્યા મુજબનું સંસ્થાનિક અધિકાર્ય હોદ્દાસ્થાનમાં સ્થાપવાને આ સજા અધિકાર અને હોદ્દાસ્થાનમાં સુલેહ, નીચમ અને સુરાબ્ય સ્થાપવાની પાસાંમેન્ટની અંતિમ જવાબદારીને જોખમ માપ એવી મતલબનો મી. ચર્ચિલનો સુધારો ૪૨ વિરુદ્ધ ૬૬ મતે વિનાને આખમાં ઉડી ગયો હતો અને સરકારની હોદ્દા વિધીની નીતીને મોટી બહુમતિથી સંમતિ આપવામાં આવી હતી.

ધર્મદા સંસ્થાઓને સમતો કાયદો

નાદાલ પ્રાંતિક કાઉન્સિલમાં ધર્મદા સંસ્થાઓને સમતો એક કાયદાનો ખરો દાખલ થવાનો છે આ કાયદાની રજી એવું કોઇ પણ ખાતર તેના સંચાલકો તરફથી રજીસ્ટ્રેશન સર્ટીફિકેટ મેળવ્યા સિવાય અજાણજુ મેરકાપરે બજાશે.

ધર્મદા ખાતાને અર્થ, યુનીયન સરકાર કે પ્રાંતિક સરકાર સિવાય અન્ય કોઈ નાજા કે વસ્તુની મદદ મેળવતી સંસ્થા, કાય છે કે જે તેવી મેળવેલી મદદનો ઉપયોગ સર્વોચ્ચ અથવા તો અમુક કામ શિક્ષા, યોગદ કે કોઇ પણ પ્રકારની અન્ય નાજા કે વસ્તુની મદદની વહેંચણી કરવામાં કરે છે અને તેમ કરવાનો સંસ્થાનો દેવ જવાબ છે.

સર્વિસિટની પ્રવેશ સરજામાં (૧) મુકુર ધર્મદા ખાતાના કારભારને માટે થી ગોદારણો કરવામાં આવી છે એ દર્શાવતું પડશે; (૨) ધર્મદા ખાતાને માટે કોઈ ઉદ્ધારનારાઓને ફેલા આપવામાં આવે છે કે નહિ અને એ આપવામાં આવતા હોય તો કયા ધોરણે આપવામાં આવે છે; (૩) અને એક-મીનીસ્ટરેટરે કહેલાં કેમમાં બીજા એ કેઈ પણ પ્રતો હોય તેના જવાબ આપવા પડશે.

એડમીનીસ્ટ્રેટર એ પ્રમાણે આપવામાં આવેલું કોઇ પણ સર્વિસિટ મદ કરી શકશે જે કોઇ કાયદા કે વસ્તુની મદદને માટે આવી સર્વિસિટ વગર મામણી કરશે તેણે આદર્શનસનો ભંમ કરેલો લેખાશે.

વગર એવી સંસ્થાને જમગા દસ્તાવેજો વિચારની વપાસ કરવાને જમતા નીચમે એડમીનીસ્ટ્રેટર પડી શકશે.

આને કોઇ પણ માન્ય સરકારની રજા મેળવ્યા વગર અને તેવા કાયદા કરી શકે છે. તેની ઉપર અંકુશ મુકવાને આ નવા કાયદો ઘડવામાં આવ્યો છે.

ચરોવડા

(પ્રસિદ્ધ કર્તા નાથુભાઈ પુજારનામાં પટેલ)

જીવનના જુદાં મોંઢાં કરવા, પ્રતિપક્ષ ગયાં સુધારે.
આજા મેલાન વદન ગયાં, રાત્રી ધરા નીલ કાયે.

એવી ઊંઘતરની કમળી,
પૂછો નહિ આમ અને લગીની.

૧.

પાપો લીલાં મોડી કરતાં, ઉભાં નિહાદીન હારે.
માનવ આવ થીને જ્યાં સર્વે, ખીલે કુકર્મો ફાલે.
આજે કાલકટી કાળે,
ચુલમની બહો કાવાને.

૨.

એ નરકે લપ લપવા વિચરે, કુમ કુમ પગલે કોરે.
દેહ સેવીકા ફાગળ જાગી, વહે યૌદ યોરે.
વિશેષે નેન અધર્મ નેને,
દિલેલી રવીએ નહિ જોને.

૩.

વ્હાલ જ્યાં કર કે માડીના, ચુલતા નીલ એ વેણી.
વજ્ર હોળેલી વિખરેલી જે. આજ વીંચે જટ તેની.
અધર્મ દા દુષ્ટ અપમાને,
અધ્યક્ષ માજ પ્રતી વ્હાણે.

૪.

દેવ પુળના મુરતો, અંશુલી કાલ બને જે
રશીર ટપકતી આંગણીએ તે, કાયા મુજ વણે છે.
રક્તાની અંજલિઓ ફેલી.
સહુણી આજા બરી રેલી.

૫.

ધરતીનું એ હોળખ જોવા, કંઈ કરી ઉર પળામે.
સુની એ મર જુધીમાં, લાં દૂર થઈ નીરખામે.
વીર કંઈ કારતી જવાની,
વપાઓ મુગી ને જાની.

૬.

મમતી ધુડી પુલ્લી ન જોની, કુધાં અગર રીરે.
વજ્ર વરના ને મુકેલાં જે. જોએ કાર અધીરે.
કારતી ચક્રોએ કારે,
પ્રતિપક્ષ ચરતા કુકારે.

૭.

જાતી દુખે છુટે અંગે, જવરથી કાયા કંપે.
આંગણીથી કો સોલી ટપકે, ચક્રી થકીના થંબે.
સડો સડો સોળ ઉઠે જાંબે,
બીજતો કોટ રંધીર રંબે.

૮.

ઉપા ખીલે નલ અંગીત રહે, રંગની ફેલી જામે
ચક્રો પીસો ચક્રો પીસો, એ જાળ કાં જાળ પામે.
ચક્રીના ધોર મહો ઉઠે,
વપાઓ અંતરની છુટે.

૯.

કાંઈ જોની વજ્રો ધુળે ઉડતાં, જે વજ્ર પાંખે.
વિધ અંકુશ તે કર દાખવતા, તેજ જાંબે
વહે તે વીર નરક ખંધે,
દિન સમ વેણ છુડે સાંખે.

૧૦.

ધરતી આંખે કર પૂજવેલા, મારી ને ને નેલા.

બાકી રહે દોડે જોવા, વળી ગમેલા રાસા

મતન ત્યાં હાર ખારા બેલા,

હોંકરે પડતા અવસાના.

ધોમ ધખ્યો અખાન તપે, છા કંઠે પાણી સુકાયે.

લાલ દપકતા બોંદુ વીજી, નહિ જળનું નામ જરાયે.

કાળ મીઠ પદ્યર તે દોડે,

સળગત નજ આદર જોડે.

કાયા કળતી આંખો, નજ ચઢતું મહોળે,

પુરી પડે છા અગો હોં, ધરતી લેશે જોળે.

મહોદર મહે હોમ સાથે,

સળગતો મુરજ કર માથે.

અકળાશમાં ઉરમેદક એ, વીર કયા હજી બાકી,

શહીદીને શોધીત રંગ્યો, મળે શાંતિ ત્યા કારી.

નીરખ્યે વજ્ર કંપીત મેને,

હારી કર શહીદને ધેને.

એવી કહિદિના વજ્ર સુકાયા, અક્ષર ત્યાં અક્ષર ખાંતે.

ઉઠેલને પડકારે દેવ, એકલકા એકાંતે

યુગમે પમલાંતે શોષા,

ધુજ તે અંધરને મેથી

ચાર જનેવાના બાકીયા, ચાર સુધુષા બમા.

તારજી અરખી આં તેજી અરેલા, સુકી ગયા અદો કામા.

ખીલતા કુસુમો કરમાયા,

રાજને અરજો હોઆયા

સ્વજનો ડેરી વસમી, બેઠી વિદાય કા વર્ણવયો.

કંઠે વોંટાયા કર મે તાણુક, પીછી રાષ્ટ્ર ચિતર્યા.

સુણતાં પત્થરો દવચે,

નિરખતાં વિજ અધુ' ગદ્યો.

તિમાર પિછોડી દેહળ ત્યાં, તે કર્મ સમાપ્ત કાળું.

નિશ્વાસે છાના નવ રહેતા, હારે કટકું લાળું.

ધરાનું અંતર ચિરાધું.

ઉજી ત્યાં સોડી રહ્યું.

એ કહિદને કહ્યું હાસ્યે, "રામ મંત્ર નહિ કુંકરો.

માર્ગ એને કાંઈ, મૂળ દિપક નહિ સુકરો.

ન કાંઈ ખીડ કરે હીણો,

વિસાગો કહીએ ન કીધો.

એ વિરના વહાણે કેરા, કંઠાં આશુ દહોળે.

શોષ લાખને અસ્થિ ઉપર, અધુને મંદીર રાળે

બળને મંગોદક પાળે,

વીરના જગ દીવળા માળે.

એવી બોતર ડેરી કચ્છી, સુકતાં દેવા પ્રટે.

તોમ નહિ લાધેલા પુરજા, પલ્લવોહોળો પુટે.

ટકાલી કોંડી જનનાના,

જુલમને વમલે ધુમરાતાં.

એવા એ સી રાષ્ટ્ર વીરની, કોમ્પ દયા નવ ખાગો.

દેવે આમ હોં તે અધને, તાથી બની કર રહાગો.

શોકને અધવચ નીસાસો,

વીરને સાબજ દિસાસો.

“રનેહરરરર

વિવિધ સમાચાર

૧૧.

હોંદુ મહિલા મંડળે પ્રા. કરવેનો કરેલો સત્કાર

પ્રા. કરવે અને પંડિત રાજારામનું સ્વાગત કરવા મુબરાતી હોંદુ મહિલા મંડળ તરફથી તા. ૨૮-૧૧-૩૧ ને રાજ્ય મીસીસ

૧૨.

પ્રા. કરવેના પ્રમુખપણા નાંચે સભા કરવામાં આવી હતી. હોંદુ મેનો તરફથી પ્રા. કરવેની આં સરકારને ૨૫ માર્ચ ૭ થી. બેટ આપ્યાં હતાં. પ્રા. કરવેએ પોતાનું મુબરાતીમાં

૧૩.

આપણ વાચ્યું હતું અને આ કેળવણીથી સંભારનાં આનંદ અને મુખ મળે છે અને પ્રજા પણ વિભવ વિચારો કરતી અને સ્વમાન પ્રીય બને છે એ સમજાવ્યું હતું અને આંજો તરફથી અપાયેલી રકમને યુગ આગાર સાથે સ્વીકારી હતી.

૧૪.

પંડિત રાજારામને પણ આ શિક્ષણ પર મોલતા જણાવ્યું હતું કે આ પોતે જાણેલ દોષ તે નેના છે. હારી, મહી વિગેરેને તે સ્વમાન પ્રીય અને વિરતથી બરેલા કરી કહે છે. મુરી રજપૂતાણીના તેજાએ દાખલા આપ્યાં હતાં. અને દીક્ષગારી સાથે જણાવ્યું હતું કે આજની માન્યો પોતાના ભેદરોએને

૧૫.

મહામા પ્રા. કરવે અને પંડિતને હાર તોરા અર્પણ કરવા માં આપ્યાં હતાં. અને બીજી બહેનોના આપણે જમા હતાં ત્યાર બાદ. અખલે સમા વિસંજન કરી હતી.

મુટનહોંગા હોંદુ મંડળ

૧૬.

મજુર મંડળની માસ મીટીંગ ચોડા દિવસ પર મળી હતી જે વખતે કહીપકારથી રા. મહીબાઇ મકનજી અને સોનાવાઇ કીયાબાઇ અને પોટ'એલીએમેથી રા. તારજીબાઇ રજીબાઇ અને હીરામોરાર મંડળના મેમ્બર થયા હતા અને કહીપકારના

૧૭.

બાઇએએ મંડળને થી. રા. બેટ આપી હતી અને પોટ'એલીએએના બાઇએએ અનુક્રમે થી. ૧૦ અને થી. ૫૫ આપી હતી. મંડળે સલામત આગમ તથા મુરત છદલા સમીતી તરફથી તેજા પર મોકલાયેલા નાણાની પહોંચ આવેથી તે રજુ કરી હતી. રા. બીબાબાઇ કાશ તરફથી બહારથી

૧૮.

આવેલા મદરશેને દુધપાર્ટે આપવામાં આવી હતી અને રા. વલમ રતનજી તરફથી મંડળને એક ટી ટે બેટ આપી હતી. દિવાળીના દિને મંડળે બજન પ્રીતન કર્યાં હતા અને હમેશના

૧૯.

તીપમ મુજળ તડીયાદ અનાજામ અને રજાનિક દોરપીટલ માં દાન કરવા ખાસ ફળો કર્યાં હતા. નવા વર્ષને દિવસે પોટ'એલીએએએ મોમી મંડળની રજુના કિલક રા. ખૂજ અને મોમી મંડળને આમંત્રણ કરવામાં આવ્યું હતું. સાંજે

૨૦.

રા. ખૂજેના કરતે દવનાઈ કીયા કરવામાં આવી હતી. મંડળ તરફથી રા. ખૂજેને પ્રસીધા સત્કાર કરવામાં આવ્યો હતો અને સોનાની પીટી બેટ આપવામાં આવી હતી. રા. ખૂજે નવા વર્ષ વિશે પ્રવચન કર્યું હતું. મોમી મંડળના પ્રમુખે પોતાના

૨૧.

મંડળ તરફથી આ મંડળને બે ગીની બેટ આપી હતી. રા. જીવજીજી ઝોવોંદજીએ મંડળને મહત્તિ દયાનંદ સરસ્વતિના ફોટા ફેસમાં મહેલો મંડળને બેટ આપ્યો હતો. રા. બીબાબાઇ કબાજીજી તરફથી દુધ પાર્ટે આપવામાં આવી હતી અને રા. મજુર, ઘાબાબાઇ, મોરબાઇ, હરિભાઇ વિ. તરફથી રાષ્ટ્રીય ગીતો સંજગતવામાં આવ્યાં હતા. બાદ મેળાવડો

૨૨.

વિસંજન થયો હતો.

કેમરાઉન યુનાઇટેડ હાઉસ એસોસિએશન

કેપરેશન એસોસિએશનની બહેર સમા દિવાળીના મુખ પ્રસંગે શ્રી. દુભજભાઈ નાયુભાઈ પટેલના પ્રમુખરજાને મળી હતી. બુદ્ધા બુદ્ધા આપણો તરફથી હાઉસનાની દાસની વિશિષ્ટ કંપર વિવેચનો થતાં હતાં અને હાઉસના માટે તેમજ હાઉસનાને સુખસાથી ભવિષ્ય માટે મહત્ત્વ એસોસિએશન તરફથી લેવાની ચર્ચા થતી હતી અને એ જાણવનાં થતાં પચ્ચાં લેવા માં આવશે એવી આશા દર્શાવવામાં આવી હતી. એસોસિએશન તરફથી ભાગ મુજબરના તાર મહાત્મા બાંધીજી તેમજ 'પુનિવ્યવસ્થા એસિએશન' પર કરવામાં આવ્યા હતા.

મુનિસિપલ સર્જિસ સભા

મુનિસિપલ (કેપ) માં સત્સંગ સભાની બીટીંગ પ્રમુખ શ્રી. જી. સ. મહેરના પ્રમુખપણા નીચે કાર્યાવાદકોની ચુટકી કરવા થઈ હતી. આજનાંમાં બબ્બનગી બાઈ બબ્બનજાલે સભાને હિસાબ રજુ કર્યો હતો. જેમાં બેલ'સ પા. ૩૦-૪-૪ સભાના ખાતે જમા હતા. ત્યાર બાદ સર્જિસને નીચે પ્રમાણે કાર્યાવાદકો ચુટાયા હતા. અમુખાઈ ગાંધીભાઈ મહેર-પ્રમુખ, હમનભાઈ શિર્ડીભાઈ-અમનગી, કોરેશનાઈ બોખાખાઈ-અ'ગી, બાદ સર્જિસને પા. ૮-૫-૦ નાખી બહિર્ગર્ભ આગમમાં સભાના બુદ્ધા કોલેક્ટરી કે. કે. બગતજીના આરક્ષે મેલકબવા કરાવાયું હતું. બાદ સભાને હિસાબ રાખવાને ભેદતાં ચોપકા મ. મોરારજી જમાભાઈ તરફથી એટ આપવામાં આવ્યા હતા. પ્રમુખે દરેક બાઈઓનો બધાર માની જાણવું હતું કે આ સભાના પેસાની બવિષ્યમાં કોઈ પણ ભવની બવરજા કરવા દરેક હાઉસનાનો હક છે. બાદ ૪૫૨ રજુતિ કરી મેળાવડે વિચારવત થયો હતો.

હાઉસનાના પેસા બચ્ચું બેલકું

પ્રજનમાં મહાસ દેશ પર એક હાઉસનાના એક બેલકું પેસા થયું હતું. જેના માર્ગ ને પમ જુલ હવા અને કરીરના બાઈનો ભાગ એક બીજા સાથે બેલકું થયો હતો. બને બાઈને, બુનેલાં હતાં. માતાને બાઈ કોલેક્ટર થઈ છે અને માતાની તબીબત આવી છે.

ટેકરી કાંઈવરને ફટકા

રેન્ડ કોષ્ટીનક એક-સર્માં થી, બરડીસ કાંઈએ બીલીમમ આપક નામના કાંઈ ટેકરી કાંઈવરને એક પુરેશીયન સ્થાલકોઈરને મારી નાખવાના આશય માટે એ બર્બની સખત છે અને બાંધ હટાની સખ કરી છે. એમરેક વા. ૩૦ માં એ બહુમાલ થયો હતો જે વખતે કાંઈકોઈરને કચરી નાખીને આપક પોતાની કાર બોલાવવાને જાહેર બાહુ રાખી હતી. અને તેને પહોંચમાં આવતાં અકસ્માતને બિચો પોતે કહું બહુતો કોલેક્ટરો ઇન્કાર કર્યો હતો. એ. બરડીસ કાંઈએ એ સખ કરતાં કહું કે "હું થોડાજ વખત પર કહી થયો હતો કે એવા કોઈ પણ કાંઈવરને મારી સખક બહે કરવામાં આવશે કે જે માજસતે અકસ્માતમાં મારી નાખીને બાગી થયો હશે તેને હું હટકાની સખ કરવાનો છું. એ સખ હું તને કહું છું અને એવા દરેક કેસમાં કરીસ પછી આરોપી બેલકુંકાળા, છુરો કે મોરો હોય.

ટર્કીમાં બહેરમાં ફારી

ટર્કીમાં ફારીમાં નામની બાઈને એક માગવાકીની આરતને મારી નાખવાના કુન્દા મટે બહેરમાં ફારી દેવાની સખ આ પહેલીજ વખત થઈ છે. આરોપીના પાલકોને તેને બહુની આપી છે.

વિવિધ ચર્ચા

લંડનની ચકરડા પરિષદ

નિષ્ફળ જવા સરખમમાં તે નિષ્ફળ મધ છે. હાઉસનાની બીટીસ સરકારે જેવા પ્રકારના વિચિત્ર સમજ ક્રિયાવાજાઓનો કંઈ મેળો પોતે સરકારે વીધી વીધીને હાઉસનાના દેશકોઈ-ઓને બેલકુંકાળા એટલે એ બીટીસ સરકારના પટાવતો બીટીસ અચળજ બોલી કહે.

આપણે એકું છે પરિષદ દરમીયાન કોઈએ પણ મજબુત સ્વદેશાભિમાન બતાવ્યું નથી.

સ્વદેશાભિમાન વખરે દેશની જદાર પણ કદાચે એ દેશકોઈ છે અને તે ચકરડા પરિષદના બીટીસ સીસેરેક હોઈએટ એ સામીત કરી બતાવ્યું છે. કે જેઓ તાં સ્વાત્માભિમાન કે સ્વદેશાભિમાન પણ બતાવી કાઢવા નહિ.

ચકરડા પરિષદે બીજો એક પુરા કાંઈ છે રામસે મેકડોનાઈ પરિષદ લંબાવી છે અને તે હાઉસનાનાં બરવાના છે.

રામસે મેકડોનાઈના આ બાજબમાં ફેટલી બધી કિયાજ કળા છે.

હમજા જે ચકરડા પરિષદ કોઈકાંમાં બરસ તે પરિષદ હાઉસનાનાં બરવાની વાત બર વરસમાં મળેલી ચકરડા પરિષદ આ નહી મધ હતી. પાછળથી ટોરી પછાતે હાઉસનાં જવાની ચરમ છાતી અને પોતાને વેરજ આ બીટી ચકરડા પરિષદ બરી.

હવે ટોરી પછા હાઉસનાં ચકરડા પરિષદ બરવાની વાતો કરે છે એ પણ કિયાજ કળા છે.

લંડનની ચકરડા પરિષદ લંડનમાં નિષ્ફળ મધ તેટલા ઉપરથી જ આ કંબાવાતી પરિષદનું પરિજામ વખતની બરવાતી અને રાષ્ટીય મહાસત્તા વાળાઓની ધીરજ બુદ્ધાકા મટે છે.

સરકારે માન્યું છે કે પરિષદ બાહુ રાખી છે એટલે વિલ્કીની વડી સરકારે નવા નાંખેલા વધારાના કરો બાહુ કરી કાઢશે અને સલામકીઓથી સત્યામદ બધે રખાશે એટલે હાઉસનાના સમજો કરો વલુક કરી લેવાનો કાવ રમી લેવાશે.

પરિષદ દેશના રાખી છે જે દરમીયાન બીટીસ સંચારોરી હાઉસ અને મુસલમાન તોહાન, છુપા સાજસો રાકી લેવા કરી દેશે અને કાકાવશે અને જગતને બીટીસ કિંદ દેખાડશે કે આવી લકાપક નાલામક કોમને હંધે સ્વચળ અચામાં

હાઉસનાનાં છુપી પોલીસતા માજસો કોમી ઝેરની કોળાઓ સજાવારે એટલે ટોરી પછા હાઉસનાનાં પરીક્ષા લેવા આવવાનો હતો તે પણ આવી અગિમાં ગંધાવવા કિયાકી હાઉસનાનાં આવશે નહિ અને પરિષદ લંબાવ્યાજ કરશે. અને ટોરી પછાતે હાઉસનાનાં ન આવવાનું મહાનું મળી રહેશે.

એખખી વાત છે કે કોઈકાં બરી કાવતે સીધી રીતે ન્યાયથી હાઉસનાને સ્વરાજ્ય આપવું નથી, તેની આ બધી રમતો છે.

કોલ્ડ હાઉસનાને ક્યારે સ્વરાજ્ય ઊઠી આપે કે હાઉસનાના વિજાપતી બાપાર અને વીજાપતી અવધારનો સંપુર્ણ બાંધકાર કરે તોજ કોલ્ડ હાઉસનાને નમતું આપે.

આથી દરેક હાઉસને હાઉસનાનાં બીટીસ બાપાર અને અવધારને જીલકુલ આલવા દેવો નહિ અને અન સાથે નહી કરવું કે આપણને છુદનારનો માલ બિલકુલ વાપરવો નહિ.

હાઉસનાને સ્વરાજ્ય આપવાની કોલ્ડકાની વાત ખરા હલ વાળી દોમ તો બેંગાળમાં કાળા કાપડાઓનો દખાવ કરે નહિ. જે કાળા કાપડાઓ અને તેના અમલના પરિજાઓ વાંચી હાઉસનાની બદાર જમતની આખી પ્રજા હેખતમ મધ છે કે

આવે. જુલમી કાયદો હિંદુસ્તાનમાં પ્રતિદીશે ચલાવે.

દેવે પછી હિંદુસ્તાનમાં ભરાનાર ત્રીજી ચક્રવર્તી પરિષદ વખતે હિંદુસ્તાનને સ્વરાજ્ય લેવાનું જોવાની ઇચ્છા હોય તો હિંદુસ્તાનમાં તાલુકે તાલુકે સજાઓ મેળવી. પોતાની પ્રતિનિધિઓ ચક્રવર્તી પરિષદમાં મોકલવા.

ગણ બે ચક્રવર્તી પરિષદમાં ગયેલા રાજાઓ અને સરકાર નિમંત્રણકારી ત્રીજી માર્ગદર્શક વોલસના વેશના નાયબી રીઝનારા પ્રતિનિધિઓને ઘેર ભેદ કરી નવા ડેલીમેટાથી કામ લેવાય તોજ કાંઈક ચક્રવર્તી પરિષદ ચક્રવર્તી કદાદે.

ચક્રવર્તી નીમેલા પ્રતિનિધિઓ કદાપી પ્રજાના કહેા જોવી કહેજ નહિ કાંઈક કે તેઓ કિંઝ માર્ગદર્શક વોલસ રજા, કોટલે સરકાર અને પ્રજાએ હિંદુસ્તાનના સ્વરાજ્ય ખાતર આ વખતની હિંદુસ્તાનમાં મળનારી ચક્રવર્તી પરિષદમાં પ્રજાદીપ મુદેલા પ્રતિનિધિઓ દાખલ કરવા. અથવા ચક્રવર્તી મકાસમા પાસેથી કોઈનીયુક્ત સજાસજો માગી લેવા.

પાટીદાર કેમ

આપણી પાટીદાર કોમ સામાન્ય રીતે ફેળવણીમાં પાછળ પડી જાય. ટ્રાંસવાલમાં આવેલા પાટીદાર કાષ્ટોના પરિવારે આ સંસ્કારીક ફેળવણી વિના કાંઈ મજૂ બાઈ આજે ટ્રાંસવાલ માં વ્યાપારમાં, વૈદકમાં, દુધર કળામાં, ધારાશાસ્ત્રમાં, કૌશલ યોગમાં કે ખાજ ટ્રાંસવાલના રાજ્યગારાની ચાલુ કાર્યમાં આજલ દેખાતો હોય એવું માન્ય પડતું નથી.

જાગીના બળદની પેઠે આપણે એક ત્રીસમાં રૂપાં કરીએ છીએ જેથી નવીન યીજી કાંઈ જોઈ જાય નથી. એ દેવે આપણને પાકવે એમ નથી. આ જુની રૂઢીએ દુનીયાની બધું કાતો અને અપમાનો આધા છે. માટે આપણી જુની રૂઢીમાં તાબડતોફ દેરકાર કરવો જરૂરી છે.

ફેળવણી વિના આજના ચાલુ પ્રસંગોમાં આવવા મોકલો આપણે જાણ કરવા પડે છે. અને તેનો કામ મળતો નથી. આથી આપણી રજા દબાવી શાય છે. આ કાન દરેક પાટીદારને જાણે છે કે પછી કાર્યકર્તાના અભાવે આજળ વધી શક્યા નથી.

તન, મન અને ધનથી સેવા કરનારાઓ પાટીદાર કોમને દિવાલવા કટીખંધ થઈ નકાર આવશે.

જોહાનીસબજોના પાટીદાર લાકોના તમારી સમક્ષ જમવ દરજા નવી કાંતિ કરી રહ્યું છે. તેમાં તમારો ફાળો જોઈએ. એમાં મત રાખવો અને કાર્યની સફળતા શાય જોઈલા માટે જે કાંઈક જમવા બાજબી આપું છું.

પાટીદાર કોમે અંગ્રેજ, બરમન કે અપાન પ્રજાની પેઠે કારા વિચારો અને ઉત્તમ કાર્યો કરી જતાવવા દરેક કાર્યમાં કોમેદવારી કરવી જોઈએ.

દરેક કાર્યમાં સાદકથી સંપાવતા (વધાર્થોને પાટીદાર કોમે તન, મન અને ધનથી દેજા આપવો.

પોતાની સામાજિક સંસ્થા ન્યાયના ધોરણ ઉપર ચોખ્ખા વહીવટથી ચલાવી આદર્શ બતાવવી જોઈએ.

આ કામ માટે પાટીદાર કોમ આજથી બી વાવવાનું શરૂ કરી શકે છે.

ફેલ્ડજર્જમાં આવેલા રેસ રાડ ઉપરના પાટીદાર કોમને ફેળવણીના અને સિમ્લિના આધારણ મજૂવો.

આ કોલમાં રહેતા આજના લોકોને રજા આપવી. પાટીદાર કોમને આજમ બનાવવા શરૂ જોઈલા પૈસા ઉધરાવવા એક સમીતી નીમવી.

આ કોલને વિધા મંદિર માટે આજમની રચના પ્રમાણે સમરાવવો.

આ કોલને પાટીદાર આજમ એવું નામ આપવું.

આ આજમમાં પાટીદાર કોલમાં ઉપરાંત બીજી વર્ણના કોલમાં પણ દાખલ કરવા.

દરેક વિદ્યાર્થીઓને ખાવા પીવા અને રહેવાનું આ આજમ માં રાખવું.

આ આજમમાં નિકાળના વખત નાદ સાંભળના આથી જ લાગ્યા મુખી અંગ્રેજ અને ગુજરાતીમાં રાષ્ટ્રીય કિશોર શીખવાનું રાખવું.

કારીરીક સંપત્તિ પરિચયવા બનાવના કાળા ચલાવવી.

આજમની દેખરેખ માટે એક મુદપતિ રાખવો અને કોલસ-જોની દેખરેખ અને કિશોર માર્ગેક આચાર્ય રાખવો.

શ્રી. ધુલે.

હિંદુસ્તાનના ખમર

(હિંદુસ્તાનના કાપાઓ ઉપરથી)

—પીપ્પસ મેકાલીસના સ્થાપક શ્રી એમ. ડી. રાજા કહ્યું છે અને તેમની લખાવત મજૂી મજૂી ગયેલી છે અને તેમને એકાંતમાં રાખ્યા છે.

—મારકોલી સંધીભંગ તપાસ સમીતી. આમ રામજ, બોલ, મોટી હરોડ, પારકી, દીપરવા મારકોલી સ્થાકના, વાંકનેર કોઈક અને વાંચેલી તપાસ ચલાવશે.

—સરકાર વરાડ આમની પછી તપાસ ચલાવશે.

—વંજાવના રાજવહી પક્ષના મુસ્લીમોની જંગી પરિષદન સ્વામતીમક્ષ મજૂીક બરકાત અલીએ પોતાના આપણમાં જુદા મતાધિકારની મામળીને વખોડી કાઢી છે અને આજે જુદા જુદા વિચાર ધરાવતા સફીકાઓ કે મુજે ને માટે દેકની આકાદીમાં સ્થાનજ નથી. કોઈ મુસ્લીમો દેકકોલીઓ ન અને અને હિંદુસ્તાનને વશકાર રહી અને હોંદુસ્તાનનું ચેરવ વધારવામાં તમારી માજુકાઈ માનો અને આમ કરી જતાથી પછી જુઓ કે તમારા કહેા તમારી સામે આવી તમને નમરકાર કરે છે કે નહિ. વિચેર દેકાલિમાતથી બરેજી બાપજ આપું હતું.

—કાનપુરના મજૂર અને જોડુલ પક્ષના પ્રમુખ શ્રી નારાયણ તીવારીને રાજકોલના આરેપસર એક વરમ સપ્ત કેદ અને રૂપીયા ત્રણસો દંડ થા જજી મામ વધુ સપ્ત રેડની સજા થઈ છે.

—ખંચમી રોયજ બરાકા પજલજુના કોરેન્ટ સીમાન કુમાર દીનકરરાવ આખા સાહેબની કામે ચીમતી નજરેમજી મુજપના આરંભમાજ મંદિરમાં વેદીક વીધાથી જમ જાયા છે અને તેમજ પોતાનું અસલ નામ બક્ષીને હોંદુ નામ ચીમજ-દેવી રાખ્યું છે.

—નજરેમજીમ સ્વ. કોલકાપુરના મજૂરાજ સાહેબના શ્રી ડી. સી. અને પોલો માર્ગાર બરકાર અજકાપાનના પુત્રો શાય છે.

—મકારાજ પ્રાંટીક મકાસમા સમીતીના પ્રમુખ સેન્ટ્રલિ બાપડને રતનામીરીના વેરન્ટની રૂએ ૧૧૭ અને ૨૦૨ કલમ કોલના આરેપ માટે પકડવામાં આજ્યા છે.

—કામગાના દેથી રજમમાં કાંના મકારાજ અને મત્તા, વાજાજો રજમત ઉપર ખુબ જુલમ કરી રજા છે. અને તેથી રજમત અલામકતા જળથી સામી થઈ રહી છે.

—મહાત્માજી કહે છે કે જાંડતની ઝોળમેજી પરિવહન નિયમન નીવડશે તો દીંદ સલામદગી લાઇઝ મેટા પાયા ઉપર ચલાવશે.

—જાનત્રિ કલ્કા પરિવહન પ્રમુખચદેથી ડોરટર સેવક મદ્યકદે જાણવું છે કે ઇંગ્લાંડ મેલ્સા પ્રતિનિધિઓએ પ્રત્યક્ષ પ્રતિનિધિઓ નથી. તેઓના જાણે માટે આપણી મુશ્કેલી પ્રત્યક્ષે અવગુ સમજાવી રહ્યા છે આથી તેઓ આખી મુશ્કેલી પ્રત્યક્ષે જાણ કરે છે કે રાષ્ટ્રને પશુ ઇંગ્લાંડ મેલ્સા મુશ્કેલી પ્રતિનિધિને સાંભળવો નહિ. કારણ કે મુશ્કેલી માટેને પશુ દોષ મેળવી આપવાના તુતો હતા કરી તેઓના બળને દોષ બળ સાથે અજાણી દેહમાં કુર્મ પેલાવી પોતાને સ્વાર્થ ખોટીક મરકાર પાસેથી મેળવી લેવાના આ પ્રયત્ન છે.

—મુળ્યમાં મુળ્ય વધિક બાળા અનાજામ અને હરોરમાઇ કમોળ બાળા મોરડોમ બધરા માટે ઉપરના ધણી ધણીઆણીએ સામા વજી જામ રૂપીયાની રકમ સખાવવમા કદાકી છે.

—મહાત્માજીએ હરકર ઉપરનો મંપુર્ણ કાણુ કોદી વહીવટમાં હોયો જોમુએ જોવા મળ્યુત માગણી કરી છે.

—મહાત્માજીને જોવે પશુ દાવો છે કે મહેસુલ અને પરદેહ ખાતું પશુ દીંદ નીવડી ખારાસખાના કાયમાં રહેવું જોમુએ.

—ઇંગ્લાંડને મુશ્કેલી વીનરટન મર્ચેસ કે જે મહાત્માજીને નમ જાવી કહેવની મગરી કરે છે તે મુશ્કેલી મુશ્કેલી ઇંગ્લાંડમાં મહાત્માજીની બીજકુલ મુલાકાત કરી નહિ. કેટલો જાણે સાચો જાણે!

—સિંધ, સરહદનો પ્રાંત અને બહારદેશને કોંટુરતાનથી છુટું પાડવું એ જોમુએક દરિએ કોંટુરતાનને કારેમાં વારે નુકસાન છે અને ખોટીક કારસ્થાનીઓ આ તરફે પ્રતોમાં પોતાના ગલ મમતા પાયા મંડાણુ કરશે જેથી રમત કદી પગમેર સવાજ ન પામે.

—બારડોલી સંધી જાંમ તપાસ સમીતીની તપાસમાં તપાસ મલાવનાર થી મોરડન સમુદ્ધે સદેહીના પીજરામ સરકાર તરફથી મામલતદાર, અવજ કારકુન, ફોજદાર અને ડેપુટી મેજીસ્ટ્રેટ પોલીસ થી મરમાઇલ દેહાઇ વિદ્યા રહેશે. અને રમત ઉપર કરેલા જુલમો મહાત્માજી કદી બનાવશે.

—કારકર્માં ખાદી રવેથી અને આરોગ્ય પ્રદર્શન ૩૦ મા અક્ટોબર ૧૯૩૧ ના રોજ મુળ્ય કરતુરયા મધિના શુભ કરતે પુલ્લ મુશ્કેલી.

—મુશ્કેલી સમાન ઇંગ્લાંડની ચકરક પરિવહન નાટકના અંકનો બીજને પદો પડી મયો છે અને ત્રીજા અંકના બેલ રવેથી દિલ્લીમાં મળવશે.

—૧૯૩૧ ના દીસેમ્બરમાં જમલાય પુરી ખાતે મળતરી જાણીલ કોંટ રાષ્ટ્ર મહાસભાના પ્રમુખ તરીકે રાજગોપાલાચાર્ય અથવા બાબુ રાજેંદ્રપ્રસાદના નામે સંભળાવ છે.

—શ્રીમતી કમળાદેવી અટાપાખાવે રાજપ્રતાનાની બહેનેને જાણવું છે કે રવેથી સીઓમાં પદો રાખવો એ કોંટુરતાનની મહાકુર સીઓનું તે બધકર અપમાન છે.

—કારકર્માં કોંટુરેને પાવમાલ કરી નાખ્યા છે. અને તેઓને વટાજી મુસલમાન બનાવ્યા જેથી તેઓ નારાજ મહ મહારાજ પાસે દાદ માટે મયા છે.

—સરહદ પ્રાંતના તામકાવળાઓની પદેથી સલા ઉપ-પ્રમુખ ખાન શરહરાજખાનના પ્રમુખપણાં નંકળ મળા દલી અને મહાત્માજીને સરહદ પ્રાંતના ઝોળમેજી પરિવહનના પ્રતિનિધિ

લેખી તેમના ઉપર સંપૂર્ણ વિશ્વાસ હોતને દગવ જાહેર કરવા માં આવ્યો હતો.

—જાંડતની ઝોળમેજી પરિવહન રીંદ, મુશ્કેલી, પારલી, શીઓ કે અંત્યજ દેહાજેટાનાથી કોમ પશુ આપ જાણી પોતાના રવેશના રવમાન અને આખાદી મગના લકાતના ઉવટ સુધી વળગી રહ્યા નથી ઉલટું મારોપદિ દેહા શીલાદ માં જતરી પોતાની માનુષીને અમત સમજ નામાવક મળાવી થોતે નાલાવક નવા છે.

૧૬ મી માર્ચે સ્વરાજ્ય?

મહાન સમર્પની આગાહી

આજુ પર્વત ઉપર રહેના કાંતેજીવ્ય મહારાજના એક કિષ્કે તેઓશ્રીના પામેથી જાના બનાવોને લમતો નીચેને વર્તમ મેળવો છે:—

મહારાજશ્રી જેમ માને છે કે દાવની અર્જાતીને નબલકેન બલિધમાં અંત આવશે. તા. ૧લી નવેમ્બર ૧૯૩૧ થી શાંતિને અમલ પ્રવર્તશે. તા. ૧લી નવેમ્બર ૧૯૩૧ અને તા. ૧૬ મી માર્ચ ૧૯૩૨ એ દિવસોએ રેક માજીએ એક કે બે દલાક પ્રાર્થના કરવી. તેમાં પશુ તા. ૧૬ મી માર્ચ ૧૯૩૨ નો દિવસ બહુ અગત્યનો છે.

તા. ૧લી નવેમ્બર ૧૯૩૧ ને દિવસે સાંજના ૪ ક. પર ખોટીથી શાંતિબર્ણ વાતાવરણ જાણા માંડશે અને કાંતેજી મધ્યમધ પ્રગતિ તા. ૫ મી નવેમ્બરને કીને સજવા ૪ ક. ૫૨ મી ૩૫ ૫૭ પછી બેવામાં આવશે.

તેનેકાને જે દલ આવવામાં આવ્યા છે તે ખાનમાં લેતા કીંદને રૂપીયામાં આર જાના જેટલું મળશે અને કોટલીક આપવમાં પોષાતેર જાના જેટલું મળશે. ખોટીક દીવન ડેલીવેટો, રાજવંશીઓ અને ખોટીક પ્રમાનો વચ્ચે લા કે મતગેક પડશે. રાજવંશીઓના કોમ કોમ પ્રતિનિધિઓ તો ફેલિલ અને સરકાર વચ્ચે સુલેદ કગાવને પોતાથી બનતો પ્રમાસ કરશે અને તેજા કેસેકને રેક આવવાને પશુ મન કરશે. ઉવટવી પનાવટ થતા રહેલાં એ વાતકાટ પડી બાંચવાના પ્રસંગો વિદ્યા ધશે અને અધથી અજા જખીના કોરન લમ મયેલી જાણાશે તે એટલે સુધી કે ઉવટનો નિર્ણય થતા પહેલાં પશુ એવી વિચિત્ર જાણાશે.

પરંતુ જે મહેલાઓને પરિણામે સુલેદ થવા પામશે તે સંદેશ તા. ૧૬ મી માર્ચ ૧૯૩૨ ના કીને સર્જના ૬ ક. ૩૫ મી. ના સમગે શરૂ થશે અને જે દિવસ દુનીયાની તવારીખ માં રમેજને માટે મોરડી અજરે જાણાશે. તા. ૨૬ મી એપ્રિલ ૧૯૩૨ સુધીમાં સંપૂર્ણ સુલેદ અને કાપગની વતાવટ થઈ જશે અને સર્ક સર્કને કામે વળગી જશે. કીંદમાં વતાવટ નહિ પામ ના સુધી પ્રસંગોપાત એ સુલેદમાં ખજલ પહોંચશે.

તા. ૧લી ફેબ્રુઆરી ૧૯૩૩ ને કીને એક મહાન લાઇઝ જાહેર થશે તા. ૧૨ મી જાન્યુઆરી ૧૯૩૪ ને કીને તે એવું સ્વરૂપ પકડશે કે મોલકે ત્રાસ અને સંકટ ફેલાશે. એ મુદ્દ જમતની તવારીખમાં અપૂર્વ દશે. એ જાસાગી અંતરરીમક પશુ અગશે અને તેમાં તોપો, તલવારો અને ખોટી સામયો-ઓને ઉપયોગ થશે અને ઉવટે દાવો દાવની મમામ પશુ થશે. આ સુદમાં રેક માજીસ સામેલ થશે.

યરોડામાંથી માંધીજનાં પ્રવચનો

અરપૂરવતાનિવારણ

આ રીતે પણ અરપૂરવતાની જેમ નહીં છે અને કંઈક વિચિત્ર પણ જાણે, જેટલું વિચિત્ર છે તેના કરતા વધારે આપરમક છે. અરપૂરવતા જેટલે આપરમક, અને અપા અપરે કીક માણ છે, કે 'આપરમક' કહેવું 'અપ' એ ત્યાં ત્યાં થઈને નામ કે ગદાને વિષ્ણુ માસ્ત્રાજ કરે છે અને ધર્મને કહેવિત કરે છે. તે આપરમક છે, હાથર જેટલું છે તે અરપૂરમ કોઈ નથી. જે રીતે દેદમંગીને અરપૂરમ મળ્યામાં આવે છે પણ અરપૂરમ નથી તે રીતે શ્રુતદેહ પણ અરપૂરમ નથી, એ માત્ર ને કહેવાને પાત્ર છે. શ્રુતદેહનો સ્પર્શ કરી, કે તેલ એળી અથવા દળમન કરી કરાવી નાહીએ છીએ તો તે કેવળ આરોગ્યની દ્રષ્ટિએ શ્રુતદેહનો સ્પર્શ કરી કે તેલ એળી એળાવી ન નહાવ તે બંને ગંદો કહેવાય; તે પાતકી નથી, પાપી નથી. એમ તો બંને માતા અપ્પાનુ એક જીવાદા પછી રનાવ ન કરે અથવા દાશપગ ન છુએ ત્યાં સગી અરપૂરમ દોષ, પણ અપ્પાનુ એક કરતું તેને કહી તો તે નથી અપાવાનું. કે નથી તેનો આરમા મહિન થવાનો, પણ જે નિરસ્પર્શથી અંગી, દેહ આરમકાદિ નામે એળખાય છે એ તો અપરે અરપૂરમ મળ્યા છે. બંને તેજો સંકેતો સામ્યથી થઈ સગી કરીએ એક જ દાવ, બંને તે વૈશ્વવનો પાકાક પહેરે, માળાકંઠી રાખે. બંને તે ગીતાપાઠ રોજ કરે ને ધર્મો છેવટનો કરે તર્યે અરપૂરમ છે. આમ જે ધર્મ મનાય કે આચાર્ય તે ધર્મ નથી, અધર્મ છે ને નાશને યોગ્ય છે. આપણે અરપૂરવતાનિવારણને મનન સ્થાન આપીને એમ માનીએ છીએ, કે અરપૂરવતા દોષધર્મનું અર્થ નથી, એટલુંજ નહિ પણ એ દોષધર્મમાં પેસી અમેલો સુકો છે, વહેમ છે, પાપ છે, ને તેનું નિવારણ કરતું પ્રત્યેક હોદ્દાના ધર્મ છે, તેનું પરમ કર્તવ્ય છે. તેથી જે તેને પાપ માને છે તે તેનું પ્રાચલિત કરે, અને કંઈ નહિ તો પ્રાચલિતરૂપે પણ ધર્મ સમજાને સમજાવાર હોદ્દા પ્રત્યેક અરપૂરમ અણર્તા ઝાઝાજાને અપનાવે, તેના હેતુ સેવાભાવે સ્પર્શ કરે, સ્પર્શ કરી પોતાને પાવન થયેલ માને. અરપૂરવતા દુષ્ટો દૂર કરે, વધા થયા તેને કચરી નાખવામાં આવેલ છે તેથી તેનામાં જે અજ્ઞાનાદિ દોષો પેસી ગયા છે તે ધીરજપૂર્વક દૂર કરવામાં તેને મદદ કરે, અને આમ બીજા હોદ્દાને કરવા અનાવે, પ્રેરે. આ દ્રષ્ટિએ અરપૂરવતાને નિદાગણાં તેને દૂર કરવામાં જે અસહિષ્ણુ રાજાનોતક પરિણામો આપે છે તેને યતધારી નુસક મળ્યો તે કે તેણે પરિણામ આવે અથવા ન આવે, છતાં અરપૂરવતાનિવારણને નિર્દરૂપે આચરનાર ધર્મ સમજી અરપૂરમ અણર્તાને અપનાવશે. સહાદિ આચરતા આપણે જો દૂર પરિણામનો વિચાર ન કરીએ; સહાયત્વ તે યતધારીને સાર એક પ્રકાર નથી, એ તો તેના દેહની સાથે જડાયેલી વસ્તુ છે, તેના સ્વભાવ છે; તેમ અરપૂરવતાનિવારણ તે યતધારીને છે. આ અરપૂરવતાનું મહત્તર સમજાવા પછી આપણને માલમ પડશે કે એ સહાદિ રૂપા દેહધર્મો મળ્યાતા વિશેષ દાખલ થઈ ગયો છે એમ નથી. સહાનો સ્વભાવ છે કે પ્રથમ રામના દાણા જેટલો જાણે છે, પછી પહોંચતું સ્વરૂપ પડે છે, તે છિપ્ટે જંગમ પ્રવેશ કરે છે તેનો નાશ થયે રહે છે. તેમ અરપૂરવતાનું છે આ આપરમક વિષયો પ્રત્યે આવી છે, અન્ય સંપ્રદાયો પ્રત્યે આવી છે, એટલું સંપ્રદાયની વચ્ચે

પણ પેસી ગયું છે, ને એટલે સુધી કે કેટલાક તો અરપૂરવતાને પાળતાપાળતા પુત્રી કંપર આરોગ્ય થઈ પડ્યા છે. પોતાનુંજ સંજાળતા, પોતાને પંખાળતા, નદાતાપોતા, આપોપીતાં નરનાથ થતા નથી, તપશ્વરને નામે હાથરને જુદી પોતાને પુજવા થઈ ગયા છે. એટલે અરપૂરવતાનિવારણ કરનાર દેહધર્મોને અપનાવીને સંતોષ નહિ માને; તે જીવમાત્રને પોતામાં નહિ જુએ ને પોતાને જીવમાત્રમાં નહિ હોયો કે જો અગ્ની કાંત થઈ જ નહિ. અરપૂરવતા નિવારણ, એટલે જન્મમાત્રની સાથે મેલી રાખતી તેના સેવક થવું. આમ જોતાં અરપૂરવતાનિવારણ આદર્શની ભેદી જની અપ છે, ને વસ્તુતઃ જીવ. અર્થે આ એટલે જીવમાત્ર પ્રત્યે પુણી પ્રેમ અરપૂરવતાનિવારણનો પણ એવું અર્થ છે, જીવમાત્રની સાથેના લેડ મરાડવો તે અરપૂરવતાનિવારણ. આમ અરપૂરવતાને જોતા તે દોષ યેડેથણે અર્થે જન્મમાત્ર આપક છે જરા અહો આપણે તેને હોદ્દાધર્મના સમરૂપે વિચાર્યો છે, કેમકે તેણે હોદ્દાધર્મમાં ધર્મનું સ્થાન મડખું છે, ને ધર્મને બદલે આપણે કે કરોડોની સ્થિતિ યુવામના જેવી કરી મુકી છે.

હુંટાવું હિંદ

(ગયા અંકથી માણ)

[આ પ્રગથાન ઠાપાકવનું સરસ્વતિ મંચમાળાનું પુસ્તક છે. શ્રી. કે. ડી. પાસવાલાએ અણેલું અને હુજરાત વિદ્યાપીઠના શ્રી. જેડાલાલ જીવજીવાલ માંધીએ તેનો અનુવાદ કરેલો છે. આ દેહમાં રસતા આપણા બાઈ મેતોને આપણી સાતજીમી વિદ્યોના પચાસ આવે તે હેતુથી એ પ્રગથાન કાર્યાલયના આભાર સાથે તે દુકાં દુકાં અહિં છાપીએ છીએ.—અ. ધ. જો.]

સ્વરાજ્યનો જન્મસિદ્ધ હંકક

આંકડા વિના રાજકારણની ચર્ચા ઉપર કશી જાણે છે, અને કામચીની દિવસ તથા મરમામરમ હાલીસોનું સ્વરૂપ પડે છે. વિગતોએ પણ એવી દવાઈ અને બીક, અવિશ્વાસ કે ચિંતારથી બરેલી નિષ્ફળ દલીલોજ વાપરે છે.

હોદ્દાનો માંધીન મુવર્જીગુગ

આજના સ્વાર્થ અને કોમી લાગણીવાળા માંધીના મહાભાવ અને એમને સ્થાને એમના જેવાજ બીજા આવે અથવા તે નોકરીએ અને હોદ્દા આપણા હોદ્દાએને મળે અથવા અમુક વ્યક્તિએ કે આગળતાઓનું કિલ સધાય અથવા તો રાજકાના દુકાં અમુક માંધીએને વહેંચી ખાવાના મળે એટલા માટે સ્વરાજ્યની મામણી કરવામાં આવે છે એવું કદાચ સોમો ધારે. પણ આજના સરકારી અધિકારીઓની નીતિરીતિ, પ્રકૃતિ-પ્રયુક્તિએ અને કાચાદવા ભોજા પરાપર સમજે તો હોંદ સ્વરાજ આ માટે માટે છે તેનો આજો પચાસ તેમને આવે.

હોદ્દાવાનને કરતો દરિયાકાંઠો છે, જ્યાં પર્વતો છે, હડી ખીણો છે, મોટા કવ્યપ્રદેશો છે, વિજ્ઞાન મેદાનો છે, સાં જરૂરે વરસાદ વરસે છે, કમળના રચુની જળતી દવાધી માંધીને દિમાલકની દારી નાખે એવી હંકી દવા સુધીની ભલામ પ્રકારની આમોહક છે, એની નદીએ વનથી વિંટાળવા પહોંચી ઉપરથી રમકડાઓમાં કાંપ ખેંચી લાવે છે, અને તેને લઇને પોતાનાં કરોડો માણસોને પહોંચે એના કરતાં પણ વધારે એના પેટની પેટાકા દતી. બીજા પહોંચી અને ચેરાન દેશો કમેજાં પોતાના

પોષક માટે હોંદુસ્તાન તરફ એક રહેતા હતા અને તેને માલ પોતાને જાતે જાતે જોડું કરવા કરતા હતા દોની જુમીમાં રતો, કીમતી વસ્તુઓ અને તેથી વધુ કીમતી જોવા લેવા, ત્રણ અને બીજા પતીજ પદાર્થો રહેલા છે તેના માલની નિકાસ વાવવ્ય તરફના કારોમાં થતેને બેનિસોન કે ખમડાડ, ધરન, તુકરેતાન, ઘડમ અને વેનિસ સુધી હતી અને અંતિમ વળે તે અંધારમાં પડેલા અર્ધસંસ્કૃત એક વિજ્ઞાન પ્રેમી ખંડમાં ફેલાતી હતી ત્યાંના કવિઓ વિપાસાબરી કવિનાના ઝીંતે ગાંધી દોની જાહેરાતોનાં વર્ણન કરતા હતા. જાહેરાત અને વારંશ કે ગાંધીને બાબતે જોખમ-ભરી દોહો સદેશ હરી તે પશુ જોડાના માટે કે વેનિસ અને સુભક્તમાનોના માલ વિના દોહને માલ કોથિ ભાવે પોતાના દેશમાં આણી કાઢાય. આપણે હોંદુસ્તાન આજ સમયે હતું.

શું એની સમૃદ્ધિ માત્ર બેતીની પેદાશ પુરતીજ હતી? જ્યારે કોઈ પ્રજાની બેતીની ખપ કરતાં વધારે હોય છે ત્યારે સ્વાભાવિક રીતેજ તે બેતીની વધારાની પેદાશમાંથી એકાદા પતી વસ્તુઓ બનાવે છે. સમૃદ્ધ બેતીમાંથી હોંદોએ જાહેરાત, હોંદુસ્તાનનાં નાનાં મામડાંઓ માત્ર 'ખાદી' જ નહોતાં બનાવતાં, પણ ખમડાડની કુરી અને સુરેપની સુદરીઓ માટે જાદીકમાં જારીક મહમમ અને સુદર માતોવાળું કાપ તેમજ રામ અને રંક બન્નેને માટે જાણીપણી પણ મનાવતાં હતાં. રાજ્યોના અને નવાઓના દાઢ—તેમના જોખમરમના મહેલો, તેમના કીમતી પોષાકો, નકશી અને કોતરકામવાળા જામ-બાળથી બરપુર તેમનાં સુમધીવાર દીવાનખાનાઓ, તેમનાં મોટાં મોટાં બરકરો અને જાણે ખંડિયેર રિક્ષાઓમાં કરાતી પડેલી મોટામાં મોટી લેપો, તેમની પ્રાણીવાર તકરારો, તેમની સોનેરી યુદ્ધથી બરેલી કીમતવાળી જાહેરાતો; અને માર્ગિક કામો, બન્ને જાણી જાણી પડાવાળા, થોડે થોડે બતરે ક્રવા અને જાહેરાતવાળા રસ્તાઓ—આ બધું દોની માત્ર બેતીનાજ નહિ, પણ આજે હોંદોની પેદાશના વેપારવધુજની સાક્ષી પુરે છે. આ સમૃદ્ધિ અને કાલિના કાળમાં તેના વસ્ત્રોનાં ઉદય થયો, જેણે બોર્નિશની સાક્ષી જાહેરને તેને 'માથા' તરીકે વર્ણવ્યા અને તેનાથી દૂર રહેવાને ઉપદેશ કર્યો. હા, આજે પણ હોંદુસ્તાનની બેતીની પેદાશ મરી નથી ગઈ; પણ તેને પહેલાંના વેપાર અને સમૃદ્ધિ કર્યા છે નાચેના આકાશો માટે જાણે 'હિંદી ૧૯૨૭-૨૮' માંથી શીધા છે.

૧૯૨૬-૨૭ માં દોની

પેદાશ	નિકાસ
ચોખ્ખા ૨૬૦ લાખ ટન	૨૧ લાખ ટન
પણ ૬૦ " "	૧.૭૬ " "
ખાંડ ૩૨ " "	
૧ ૫૦ " મીસડી	૩૦ લાખ મીસડી (જાપાનમાં ફે)
આ ૩૬૩૦ " રતલ આમીયા વિજાવતે ૮૪ ટકા એટલે ૩૫૬૦ લાખ રતલ ખરીદી, જેમાંની ૬૮૯૦૦ તેણે નહીં ખાંડને બીજા દેશોને વેચી.	
૧૯૨૨ લાખ મીસડી કાચો અને તેપર માત્ર ગળાને ૮૦ કરોડ રૂપિયાનો વિદાયત સામાન્ય રીતે ૮ કરોડ રૂપિયાનું જથ્થું ખરીદે છે.	

તેથીબીજા

રામ, અળસી, જોખ ૮ લાખ

૩૮ ૬૭૨ ૮૫ એટલે ૩૮ ૧૯ લાખનું

વંચાટ

૨૬૦ લાખ રતલ ૨૧, ૯૭ લાખનું

આ ઉપરાંત ખોંચ જામ કરતાં વધુ એકર જમીનમાં જળ અને સાહેમાણ, ૮ લાખ એકરમાં કાંચી અને ૬૦ લાખ એકરમાં વામનારો જામ છે અને બીજાં શું શું થાય છે તે જો એવું હોય તો 'ધી સામન્ય એક પ્રકારે હિન્દી' નામના જ હિન્દી જિરાફના પુસ્તકમાં ૧૪૦ મે પાને આપેલો કોડો જુઓ (અધુરું)

હર્ષની આચાર્ય વેપારે પર અંકુશ

દેવના આચાર્ય વેપારનાં ૫૦ લાખનો પટાડો કરવાના હેતુથી આજિરાની રાષ્ટ્રિય પાર્ટીમેન્ટ મારી, ચોખા, ખોડા, ખાંડ અને કરનાંચરની આચાર્ય ખંડ કરનારો એક ખરડો પડેલો છે.

ધી સુરત હોંદુ એસોસિએશન

જનરલ મીટીંગ

ધી સુરત હોંદુ એસોસિએશનની જનરલ મીટીંગ રવીવાર તા ૨૦ ડિસેમ્બર અને ૧૯૩૧ ના રોજ સાંજના બારાબર ત્રણ વાગે એસોસિએશનના દોહમાં મળશે તે પ્રસંગે સર્વે મેમ્બરોને વખતબર પધરવા પીનંતી છે:—

કાર્ય:—પ્રેક્ટર કચેરો કામગીરી આવેલ છે. તે સંબંધી વિચાર કરવા તથા બીજા જામલગા કામો

મી. ખુશાલ લુખા મીસી,

એ. સેક્રટરી.

બોમ્બે પ્રેસીડન્સી હોંદુ એસોસિએશન

બોમ્બે પ્રેસીડન્સી હોંદુ એસોસિએશનની જનરલ મીટીંગ રવીવાર તા ૧૩-૧૨-૩૧ ના રોજ સુરત હોંદુ એસોસિએશનના દોહમાં મળશે તે વખતે મુમુક્ષુ મહાશાસ્ત્રી સર્વે હોંદુકાષ્ટોને દાખર રહેવા પીનંતી છે.

કામગીરી: વાર્ષિક મુદતથી પરચુર.

કે. વી. પટેલ,

એમ. બી. નાયક.

સેક્રટરીઓ.

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વગેરે

આમારે જાં જાતી દેખરેખ નીચે તાળે અને મહાધર્મી કર્મો દોહો ગરમ મસાલો, કરીપાકીર, હાલર, મરચાં, તેમજ કરીનાં અને લીયુનાં તેમજ મીકસ આમાર દોહોમાં થોડા મા જાણીએ અમારી ગેરંટી સાથે મળી જકડો. આજે ઉત્તમ માલ, તમે કર્મો બનાવી શકતા નથી. એક વખત મંગાવી ખાતી કરો. મળવાનું ઠેકાણું,

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

કરક જાવનું ફ્રુટ અને વેલ્ડેજલ સાથે પેકીંગ કરી સી. એ. ડી. પી. મોટલવામાં આવશે. કામો:—

P.O. Box 842, Durban, 129 Victoria St. 21

પીકચર ફેમીંગ ડીપાર્ટમેન્ટ ચાલુ કર્યો છે

તમારા ફોટો જડવાનું કામ પહેલીજ તકે મોકલી આપો. ભાવો તદ્દન સંતોષકારક રાખ્યા છે.

ક્રીશ્ચીયન પીકચરો, ઈંગ્લેન્ડ પીકચરો અને જુદી જુદી સીનેરી પણ ક્રીશ્ચીયન ભાવે મળી શકશે.

ટેબલ, ક્રીચન ડ્રેસર અને નેટીવ ટ્રેડને લગતા જુદી જુદી જાતના ઓકસનો જરૂરો અમારી પાસે હમેશાં તૈયાર રહે છે.

લુડ ટર્નીંગનું કામ ખાસ સંતોષકારક અને છે.

અમારું શીરનામું

L. MISTRY,

45 Market Street Johannesburg.

Box 2526. Phone 2868. Central. 20

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

ફરેક જાતનું તાજું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાર પેકીંગ કરી સી.
આ. જી. થી મોકલવામાં આવશે. બંગા.
P. O. Box 254. Durban. 31 Short St. 22

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

દર શુક્રવારે પ્રગટ થાય છે. લગભગ ૮૫૦૦
ખર્ચ સાથે:

ગુનીયનમાં (વારંચિક) પાઉન્ડ ૧-૦-૦

દરિયાપાર ” ” ૧-૦-૬

કોઈ પણ માસની શરૂઆતથી ચાલક થઈ શકાય છે.

લગભગ અઠાવીશ મેગાના વારા છે.

અગત્યની સુચનાઓ

છાપુ મોકલવું બંધ કરેલા એક માલિક જ્યાં સુધી ન જાય ત્યાં સુધી તેઓની સાચી નિદા માની લઈ તેઓ ઉપર છાપુ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ.

લગભગ બે વર્ષ વરસ સુધી ચલવા ન હતાં પુરું થયે અમારું રેટેનમેન્ટ મળતાં માલિકોએ નિયમિત અગત્યથી લગભગ મોકલી આપવાની મહેરબાની કરવી.

લગભગ બે પાઉન્ડ ઓરડરથી માલિકો તે તેમાં INDIAN OPINION, Phoenix or Durban કરવું અને કરેલ કરવો નહિ. બિન્ક નોટ અથવા પાઉન્ડ ઓરડરથી માલિકો મોકલનાર કાગળ રજીસ્ટર કરવો એ સહિસહ્યમત બરેલુ મળીશે. એક માલિકનાર બિન્કનું કર્મશીન ઉમેરતાં શુકરું નહિ.

માલિકોની સાચી નિદા માની લઈ અમે છાપુ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ એ ખ્યાનમાં રાખી જેઓ છાપાના માલિક રહેવા ન હવડતા હોય તેઓએ પોતાનું લગભગ શુકરું મોકલી છાપુ મોકલવું બંધ કરવાની સુચના લખી મોકલવા જેટલી સજાવતા ખતાવવા મહેરબાની કરવી.

ક્રિસ્ટિયન જનારા બાઈબિલોએ આફ્રિકાના વાતાવરણથી માહિતગાર રહેવું હોય તે લગભગ બરી ક્રિસમાં “ઈ. એન.” મળે એવા ખર્ચાખર્ચ કરી જવો.

પત્ર અચરહાર કરવાનું સરનામું:—

Manager, Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરેહવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશી મોટા જથ્થામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી ફરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

થોળી, સબલ્સ વિગેરેને માટે જાત જાતનું રેશમ

મોળા, રૂમાલ, સાડી, મખમલ, શાલ, ટાઇ, કોલર, કોર, શર્ટ, મુઠને માટે સર્જ, આસામ

સીલક વિગેરે વિગેરે. પુરૂષો, સ્ત્રીઓ અને બચ્ચાંઓને પહેરવા એકથી ફરેક ચીજ

અમારી તરફ આન્ઓમાંથી સરનામાં કરના ભાવે હંમેશા મળી શકશે.

ફોન ૫૬૫૪.

સી. કેવલરામ એન્ડ કુ.,

મેલબ ૫૨૬૬.

૧૩ મલેફ સ્ટ્રીટ,

કેનરે માર્કેટ એન્ડ મલેફ સ્ટ્રીટ,

એડાન્નીસમર્મ.

સુકો મવો

એક વખત મંગાવી ખાતો કરો.

બદામ સફા કરેલી આખી તથા પોસેલી, પીસતા, ચારોલી, અખરોડ, બચકળ, ફાલુદાનું ઘાસ, મોરીશનું ગુલાબ શરબત, દરખ, અંછર, આલુ, કાબુ, ખજૂર, બફરન (કેસર) દરેક ભતની મીઠાઈઓ, ગરમ મસાલો ઉંચો, અચાર, પાપડ, આમળાનો મુરખ્ખો, ગુલકંદ, એ બધા સારા, સસ્તો અને ઉંચો માલ ક્યાંથી ખરીદ કરશો?

ઓર્ડર સાથે પૈસા મોકલવા બલામલ છે. પ્રખ્યાત કેપોટન બાલકની હોટેલ

KAPITAN'S BALCONY HOTEL. (માલિક: R. K. KAPITAN).

'Phone 3623.

180 Grey Street,

DURBAN. 36B

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.,
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ મનાના રૂ૦/- કેસ, પાછનારૂ નં. ૧ ૩/- દહન.
દરેક ભતનુ તાજા ફરદ અને વેજટેબલ સાર પેકીંગ કરી
સી એ. ડી. થી મે વહવામાં આવશે. ફ્રેઈટ મુકતી

'Phone 327 Tel. add. "Letopco."

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફરદ અને વેજટેબલ માલ કેટીના ઓર્ડરો તેપર ખાજ
ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાતો કરશો.
P. O. Box 755, 55 Bond St. Durban. 31

તમારા મંથાની બહાર ખબર ક્યાં છપાવશો?

‘ઈન્ડિયન ઓપિનિયન’ માં

જે જુનામાં જુનું લોડી છાપું આખા સાકય આફ્રિકામાં વંચાવ છે.

જાવ અને નફલ મારે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

હિંદના પ્રખ્યાત ગવૈયાઓના નવો રેકોર્ડો

ગમે તેવા ગયનો વાળી રેકોર્ડો ઘરમાં રાખવા કરતાં દરેક જાજતા મન હરી તેવા પાર્થક, આમણક અને સંજારીક બોધથી ભરપુર ગાયનોની રેકોર્ડોના સંગ્રહ કરો. આવી રેકોર્ડો મનને ખુશ કરે છે અને આનંદ આપે છે.

(રામ ઠાંઢરી) ગુજરાતી

“અરે સખી ધીમે ધીમે હા કર”

“પતિ વીના પ્રેમાઢાના મનના”

નંબર ૬૫૬.

(રામ ભદ્રવી) ગુજરાતી.

“હિના નાથ દયાળ નરવર હાથ મારો

મુકશીમાં” (કેશવકૃતી)

“તુલ્યો મારો તુલ્યનો તાર.”

નંબર ૭૫૦.

કલમ ખતાવટના, સુર દેખાવ વાળા અને મધુર સાજિન્ડ ગોક્ષ વાળા પ્રામોદોન તેના ખેતારને વજા આનંદ આપે છે અને તેની સાથે જમારી રેકોર્ડો વાપરવાથી દસમણો આનંદ વધારે આપે છે.

ગુલશને હાઈલે જમારી મજદૂર રમેલી ૪૨૧ ગઝલવાળી ગ્રા ગાર રેકોર્ડ ખરીદનારને ખેટ ખાપવામાં આવશે. અમારે કાંથી પ્રામોદોન અને રેકોર્ડો ખરીદનારને નાજાની પ્રશ્નિખ બચત થશે.

'Phone 2447.

P. O. Box 1155.

Agent of H. M. V. RECORDS.

E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,

DURBAN, Natal.

3C A

20 1921

Indian Opinion

No. 51—Vol. XXIX Friday, December 31st 1921 Registered at the G. P. O. as a Newspaper Price 10 Cents

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રહી. કરાંભ
ડીસેમ્બર તા. ૨૮ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.
રહી. "ખડાલા"
જાન્યુવારી તા. ૧૧ મીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.
મુશલમાની વીરલી. પાઉન્ડ ૨-૧-૬ રપેચીવલ પા. ૭-૧૪-૦
રપેચીવલ પા. ૫-૮-૦ તા દીસામથી વેવામાં આવશે
મુશના—ગુલામીએ પોતાના મોટા દાગીરા મતીવારે ૧૧ વાગ્યા જમાવ કરકમમાં પરોવિતા કરવા.
સેકન્ડ અને ઈન્ફર્સ માટે એક મહિના અગાઉથી બુકાવડા કરવે.
૧૨૩ દોઢી પેચીન્કર પોતાની મીટર જમારી ઓશીસમાંથી ટેલી અને મલાર ગાયવાળા બાઇસીએ જમારી માથે
જગમવદાર કરવાથી પણ થઈ જાય. રહીમરને મળતું ૧૨૩ ગમકાળ જમારી બલી હેખરેમ નીચે માવ છે.
SHAIKH HAMED & SONS.
૭૭૭ Pine Street,
Calcutta, India.

ડીસીના આવે
સેકન્ડ ક્લાસ: પાઉન્ડ ૨-૭-૦-૦.
ઇન્ડર: પાઉન્ડ ૧-૫-૭-૬.
ટેક: પાઉન્ડ ૬-૭-૬. મોરાલી વમર.
અને હાઉસ વીરલી. પાઉન્ડ ૨-૧૪-૦
૫૬ પુલાસા માટે લખે. મા મળે:—હિન્દી પેચીન્કર
એન્ડર શેખ હામિદ એન્ડ સન્સ,
૩૬૦ પામન રહીર. હરખન,

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED By Advertising In The INDIAN OPINION

The oldest Indian paper read by Indian public throughout South Africa.
 RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

રહીરેન ૪૮૦૦.
 પી. ઓ. બોક્સ ૧૬૧૦.
 ધા
 રહીગ્રાફીક એડરેસ
 "રસ્તમજ"

ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યુરંસ

કંપની, લીમીટેડ.

આમ તેમજ દરેક બીજાની અકસ્માત

જેવા કે પ્રાપ્ત કર. પ્લેટ સ્લાઇ, શીરલીટી બોર્ડ, વરકેન્સ હોમપેન્સેશન, વીગરે અનેક પ્રકારના
 વીમાને લગતું કામ આ વીમા કંપનીએ સારૂ કરી લીધું છે.

ચોલીસી તેમજ દાવાની પતાવટ રદબાતમાંથી ફરી આપવામાં આવે છે.

આખા દાક્ષણ આફ્રિકાના મુખ્ય પ્રતિનાધિ:—

સોરાખજ રસ્તમજ.

"ઇન્ડિયા હાઉસ"

૧૭ ફેબ્રુ એરેન્ડ.

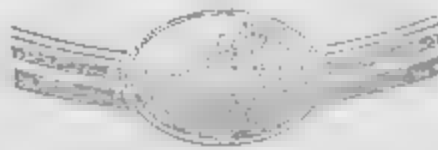
હરખન.

રેકૉર્ડે બેટ

પર બેઠાં લક્ષ્મી.

રૂ. ૧૦ માં પા. ૨-૦-૦.

દમારે ત્યાં આમણેન રેકૉર્ડે ગાઉંડ પુક આવી છે. ફરક નામીકું માયન પુરેપુરે છાપવામાં આવ્યું છે. બેટ સાગતી કુલ

રૂ. ૧૦ રાખવામાં આવી છે તે કે બેને અસલ પાવ પા ૨-૦-૦ છે. કમન રેકૉર્ડે ખરીદનારને રેકૉર્ડે બક્ષીસ આપવામાં આવશે. ફરક રેકૉર્ડે નો બાવ રૂ. ૫-૦.

પીયારુ કબાલ

૧૦૪૮૫ વસ્ત્ર બી દસરત ફિલે નાકાદો મુલવર ને રહી.
૧૦૪૮૬ કબી પચકા દર હું ને રાગકા.
૧૦૪૮૭ આજ સુનને દે' વા અપના મુદો આ કહેને કો દે'.
૧૦૪૮૮ ટું અમ્મ દિલ વહેસત નદા દિવાના દે પીસકા.
૧૦૪૮૯ નાના દો અઈ પળા ને મહીના નખીળ સે.
૧૦૪૯૦ પરને મે' રહેના યારખી દુશવાર દો ગયા.
૧૦૪૯૧ બસ એક તી જલગે મે' હમ બન ગમે સનદાર.
૧૦૪૯૨ દિલમે' નખરો મે' ને વા દુશમને ઈમાન રહે.
૧૦૪૯૩ મે' તેા યારગમ મે' નાએ બસુંગી.
૧૦૪૯૪ એક તુરે મુલરસમને લોભાયા મેરા દિલ દે.
૧૦૪૯૫ નવ નવ કે દરતે વાર મે' સમરારે રેક બઈ.
૧૦૪૯૬ મેરકા સીકરે વફા લેક કે નતે કલું દો.
૧૦૪૯૭ દિલમે' નકરોમે' ને વા કાકરે ઈમાન રહે.
૧૦૪૯૮ ને રખસારે રોષે નકર નવબી
૧૦૪૯૯ બીયામતકા કહેલ આપ કે નજારી રખતે દે'
૧૦૫૦૦ રંચદે મુદરયા મોરી ખવાલ પીવારે.
૧૦૫૦૧ દબીંગ ખુદા મેલેખર બનને આમે.
૧૦૫૦૨ ઇસ દમરો જલક અપની ઇસ સોખને લીખસા.
૧૦૫૦૩ અપની ચાંદરી સુરત લીખાદો નખી.
૧૦૫૦૪ મેલુએ મુસોદાકા ને લીવાના દો ગયા.
૧૦૫૦૫ લીવાને' મે' કીકરે દિલ લીવાના રેક બયા.
૧૦૫૦૬ વહી રેના દે ખુદા લીલસે ને બંધા માંગે.
૧૦૫૦૭ અગર દિલરમે' મુહી ઘના પડેગા.
૧૦૫૦૮ ખવાલ લંબી કેસ પાર મે' તેરે વારી નજબી.
૧૦૫૦૯ અપના જલવાણી યરા મુલકા લીખાયા ન ગયા.
૧૦૫૧૦ બેતે ખુદા ચરશમે' દે ટરખતે રસુલખી.
૧૦૫૧૧ વો કામીકા કાબા વો આસા મોદમદ.

માસ્તર રહીત

૧૦૫૧૨ ને મુસુકે મે' ઈંબે મનલ મી ખુ દે.
૧૦૫૧૩ મેલુએ ખુદા તુકમે' ગહેકારદે દમારા.
૧૦૫૧૪ કાંતે દર દિવા સુખમા
૧૦૫૧૫ શલશીમને વસમે રખસે ને પચકા.
૧૦૫૧૬ ઈયો ફિરે નતે દો આગિમે'.
૧૦૫૧૭ કારો વે સુખા.
૧૦૫૧૮ ક્યો અઈ ખઈવાલે બના તું દિલસે કમ.
૧૦૫૧૯ સોલે ને નખીકા મુલદે જલવા નકર આયા
૧૦૫૨૦ સપદાએ જમાલે સદે અખસાર હમીન' દે'
૧૦૫૨૧ ગકલુરો ખુદામદલુએ નખી વા અખદુલ મહીર હમીની.
૧૦૫૨૨ ખતા પીસ ન અતા પરવર મહમુદીન ચીશતી દે
૧૦૫૨૩ દુવાદે સરમે હસલીલસે મેરે સોલા મોદમદ કા.
૧૦૫૨૪ સુલકાએ નખી

૧૦૫૨૫ તસ્વ તરમે કીસીકાં કીનતે આગીસ દો નના
૧૦૫૨૬ દોલે દોલે લેસ કદર ગહેકાં અપદવ દો ગઈ
૧૦૫૨૭ ને વડાગાઈદે દિલ મેરા વો દુશકા દે મોદમદ ન
૧૦૫૨૮ કાસ મેરી નખીને રોક.
૧૦૫૨૯ સારીને બનાયા છે મુખ ખાને મે' મયખાનાં
૧૦૫૩૦ તેરી રહેમતોં કી નહીં દે દર ને દુલે સોલે.
૧૦૫૩૧ ફરકદાન

૧૦૫૩૨ ગદા ને અકશે રખે કો નીલામ પાની મે'.

૧૦૨૫૭

૧૦૨૫૮

૧૦૨૫૯

૧૦૨૬૦

૧૦૨૬૧

૧૦૨૬૨

૧૦૨૬૩

૧૦૨૬૪

૧૦૨૬૫

૧૦૨૬૬

૧૦૨૬૭

૧૦૨૬૮

૧૦૨૬૯

૧૦૨૭૦

૧૦૨૭૧

૧૦૨૭૨

૧૦૨૭૩

૧૦૨૭૪

૧૦૨૭૫

૧૦૨૭૬

૧૦૨૭૭

૧૦૨૭૮

૧૦૨૭૯

૧૦૨૮૦

૧૦૨૮૧

૧૦૨૮૨

૧૦૨૮૩

૧૦૨૮૪

૧૦૨૮૫

૧૦૨૮૬

૧૦૨૮૭

૧૦૨૮૮

૧૦૨૮૯

૧૦૨૯૦

૧૦૨૯૧

૧૦૨૯૨

૧૦૨૯૩

૧૦૨૯૪

૧૦૨૯૫

૧૦૨૯૬

૧૦૨૯૭

૧૦૨૯૮

૧૦૨૯૯

૧૦૩૦૦

૧૦૩૦૧

૧૦૩૦૨

૧૦૩૦૩

૧૦૩૦૪

૧૦૩૦૫

૧૦૩૦૬

૧૦૩૦૭

૧૦૩૦૮

૧૦૩૦૯

૧૦૩૧૦

દે સીતમ નાજીસે આના ધતે મુરુન તેરા
રમ રમ મે' અબ અંકાલે ખીસમીવ નકર આતા દે
દરદને આજ કલેલેકા હયા રાખ્યા દે
હમ બને ઇરાક મે' લીવાનેશી સોદાલખી.

આમા ફેઈલ

ખવારી અમમાં અમમાં મુકે ખુતા નહો.
અન બી જનકા નજર મી.
મેલુ ખીગડ ખીગડ કે હરખાર
કલનરી સખ દે મેરે આઈ વે.
લગાવર હાથ મે' મે'દલી નદાના દિલસે સીખા દે.
ખીસને કદા કે દામ વફાદાર મર ગયા.
જદાન બાન ઇસ સોલા રૂઠી ચલી દે
કે સી. ટેઇ (આંધળો ગાનાર)
મુલે કીયા હુલકુ છનેકા વાલા કીયા જીંદગી મેરી.
જબતક આંખે' વા રહે

આહી હુસેન (આંધળો ગાનાર)
રેકે અમુલસે મુલકા દે વલકવ રહુલ યા.
તોળા રહે સકતી નહીં સાહીકા બેગાન દેખ કર
વો લોલે કે મેરા કોમ લીવાના નહીં દે.
અજબા રંગ પોલા અપ અલખેલા.
મે' તેા પીત : મારન બેગાન બધ

પીયારુ સાદેલ

મરતે સસાન દેકરે સખ રમ મિલક કાલે.
અવ બાંધવ મેરી બરને ઠા પાનવા.

બાધ ઇલા

મે તજ વાર મિલકે ગયેલે—પીલા.
રહીમોં કે બર આના નના મુરા દે.
મને કે દિલ ને મુરાદો વે દે' પુલ આમે મુને
ઇસ વાદેકા મલકાયા દયા મુમલુ.
ચમકા લીયા રાખાવકા આલમ નહાળને.
એક જુસાના સુન મયે.
મીન ને અવકે ન દુવે મખમે છમરે રત રસકે
સમે દુલકતમે' મેરે કબસે ને નાલે ખીલે.

ગીસ કુમરી

કુના કલરી બના કઈસી જબ રસકે આસના કઈરે.
સેયાં તેરી મોહીમે' મે'દા બાન બાઉગી
સર ફોરીમી તમલા અબ દમાદે દિલમે' દે
દાશીક ખુદા ટમદારા અવ દિલગર દિલ નારા
નતે કાયા સાહી ના આંખોં ને ઇરાકા કા લીવા.
વા દમરો કામ ખુદે દે ઇરાક કયા બલા દે
ખરેલી કે બાનર મે' મુમકા મિરકે
ખુલકો ખી મુલકા અલકાદ દો ના વાદ ન કર.
વહાં વદ વસે નાખુક મે' લિમે તખવાર બેઠે દે'

અલબદ્દરી જાન

દિલને મીટ મીટ કે તે ખાક નેદાન દોલે દે
અન અપની દસીનો પર અમે લીલ ન ફીદા કરના

ગાનાજીવાઈ

ઈલકમે' કાપુ ન ખરે નન બળા મુલકીક દે
હર બળા જાન વે વેક મે' કાદ કીયે બતે દે.

ઈલકાગી રેકૉર્ડે—સુરે વારીન, અપતલ ડરસી, સુરે ઈમાલીમ,

અચાન, સુરે મુસુક અને માસ્તર રહીત અને આના ફેઝનાં મરસીયા.

તમારું પીસવાનું ક્યાં કરાવશો?

પીસેલો તૈયાર માલ ક્યાંથી લેશો?

મરચાં, હળદ, કરી પાવડર, મરમ મસાલો, મરી, મુંઠ, અડદની દાળ, ચણાની દાળ, ચોખાનો આટા, મેથી, ધાણા, છર વિગેરે વસ્તુઓ વેપારી બરની અપક્રુડેટ મશીનરી માં પીસેલી તૈયાર મળી શકે છે. ઘરના ઉપયોગને માટે ખાસ પીસવાનો ઓર્ડર આપવામાં આવે તો તે પણ કિશ્યત ભાવથી પીસી આપી ગ્રાહકોને પુરેપુરો સંતોષ આપીશું.

એક વખત અજમાયશ કરી જુવો :—

A. Baker & Co.,

'Phone 1586. 154, Queen St.

DURBAN.

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521. 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pineapples etc. supplied and railed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

નાટાલના નંબર એકના બનાના, પછંતાપલ વિગેરે ચીજો આરદર મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

દરેક આરદર ઉપર બતી દેખરેખ રાખી સારો માલ, સારી પેકિંગ કરી કિશ્યત ભાવથી મોકલવામાં આવશે.

ફેપ ગ્રાવીન્સ, ટ્રાંસવાલ, ક્રીસ્ટલ, રેડિસીઆ વીગેરે દરેક જગ્યાએ મોકલવામાં આવે છે.

લખો : રવજી ભૂલા,

પો. બો. નં. ૫૨૧. ૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,
ડરબન, નાટાલ.

'Phone 3367. Box 316, 182, Grey Street DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATVADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

દોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

અને કમીશન એજન્ટ.

પેકીંગ સારી રીતે કરી માલ સી એસ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે
ટેલીફોન ૩૩૬૭ બોક્સ ૩૧૬ ૧૮૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન. ૧૩

તમારા ગ્રાહકો માર્કો જાણો છે

સ્ટામ્પ્લ "સ્ટ" માર્કોના કપડાની બહેર ખબર સમસ્ત દેશના મેટ્રીવ જાપાંજીમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા માલમાં તે જાણે છે અને જાણે છે. સ્ટામ્પ્લ "સ્ટ" માર્કોના કપડાં સ્ટોલ કરી અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકશો.

આ "સ્ટ" ના માર્કોની તપાસ રાખો અને બે માર્કોનાથી વેચવા રહેજો.

સોલ એજન્ટો :

એચ. જેસ્પર સ્માથ એન્ડ કુ.

(પીટી) લીમીટેડ.

એજાનીસનમે, કપરાઉન, ડરબન,

પાટંજેલી કાળેશ.

જાહેરાતો પાયામ

પાર	ખાસ્તી	દી	મુસલમાન	ખાસ્તી	સુરોદિન	મુસલમાન
૧૯૩૧	૧૯૮૮	૧૯૫૦	૧૯૦૧	ક. મી.	ક. મી.	
ક્રીસ્ટ- મર	માગસર	કાપાન	કે. કે. કરમી			
૫૪	૧૮	૫૬	૮	૧૨	૪-૫૨	૧-૫૪
૫૫	૧૯	૫૭	૯	૧૩	૪-૫૨	૧-૫૫
૫૬	૨૦	૫૮	૧૦	૧૪	૪-૫૩	૧-૫૬
૫૭	૨૧	૫૯	૧૧	૧૫	૪-૫૩	૧-૫૭
૫૮	૨૨	૬૦	૧૨	૧૬	૪-૫૪	૧-૫૮
૫૯	૨૩	૬૧	૧૩	૧૭	૪-૫૪	૧-૫૯
૬૦	૨૪	૬૨	૧૪	૧૮	૪-૫૫	૧-૬૦

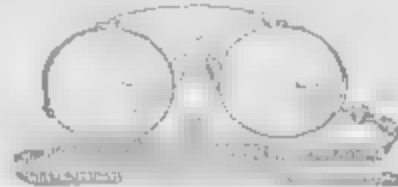
Box 217 & 317 Tel. "Husain"
HUSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
 Proprietor of Asiatic Hotel.
 Merchant and Transport Passenger Agent,
 Beira, P. E. Africa.
 મોક્સ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીગ્રાફ કોડરેસ "હુસૈન"
 હુસૈન હરમાઇલ (સરદારગઢ વાલા)
 ટ્રાંસપોર્ટ એન્ડ પેસેન્જર એજન્ટ,
 બેર, પી. ઇ. આફ્રિકા.

જાનારી દરજીદારી — નાના રાજ્ય
 રાજ્યના પંચાયત
 ૬૪ પક્ષ કમિટી ૧ દપાલ જર્ના લીધા વગર
 લઈ ન મોકલ
 મોકલવામાં આવે છે. આજના મંથાનો.
 મદનમંજરી ફરમશી, બામનગર, પાટીયાવાડ. 20

કીટીંગસ
 પાકિસ્તાન
 કીટી, કપડાં, માથા, વંદા, આખી.
 સલ્વા જાતુઓને
નાબુદ કરે છે.
 ઓફીસ બનાવટ. ફેક્ટરી દીનામાં વેચાય છે. 21

We give you Optical SATISFACTION!

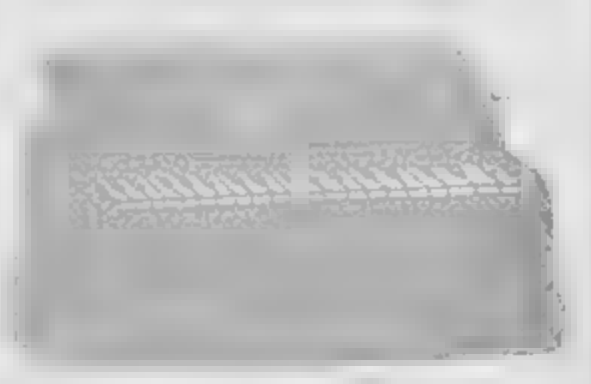
If you come to us for your glasses, we can promise that you will be satisfied with them. Optical work calls for great accuracy, and you should be careful in your choice of optician. We have been established for 40 years now, and have already over 70,000 clients. Are you going to be another?

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.
J. Muller & Sons, Ltd.
 OPTICIANS,
 Corner Longmarket and Parliament Streets,
 CAPE TOWN
 Branch Establishments: 67 a, Pritchard Street, Johannesburg.
 N.B.—We do not employ Travellers. 25

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY INDIA)
 Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.
EVERY MONTH NEW STOCK.
 Hand Harmoniums from £3-10-0.
 Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0
 We repair all makes of HARMONIUMS. Repair and workmanship guaranteed
 We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.
 Write or give a Call at
GUSHALIA'S MUSIC SALOON.
 Prop. A. N. GUSHALIA
 P. O. Box 460. 131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા
 મન રંજન મળે દરેક પ્રકારના હારમોનિયમ તબલાની જરૂરિયાત. એ
 ફોર્મ પુર્ણ પામેલ છે. ગુણવત્તા પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ,
 પગના, પેડિંગલ કરેલ તબલા મોકલવામાં આવે છે. આજના મંથાનો, સુર, બરન
 નીચે પક્ષ મળે. દરેક જાના હારમોનિયમનું રીપેરિંગ મન પાત્રીથી
 હરી આપીએ બને. સંપર્ક વા મળે:—
 મારાલીયા મ્યુઝીક સલુન,
 (આલીયા: એ. એન. ગોશાલીયા.)
 પી. ઓ. બોક્સ ૪૬૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, ડુરબન.

Indian Opinion

No. 51—Vol. XXIX. Friday, December 18th, 1931.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper.
Price Fourpence.

THE LATE IMAM SAHIB

THE sad news of the death of Imam Abdul Kadir Bawazir, which took place at Mahatma Gandhi's Ashram at Ahmedabad last Thursday, will be received with the deepest regret by Indians in South Africa. His thought takes us

back to the old days of the Passive Resistance struggle in 1908. There were a few during those days whom Mahatma Gandhi could rely upon to sacrifice their all at one word from his mouth, and Imam Sahib was perhaps the last one, amongst them, who lived so long. Others, who have all passed away leaving the Indian community in South Africa leaderless. Unhesitatingly, we would rank Imam Sahib with the late Dawood Muhammad, A. M. Cachalia and Parsee Rustomjee. All the above-named leaders are remembered up to this day not as

sectional leaders, but as national leaders who won the respect alike of Hindus and Mahomedans, Parsees and Christians, and of the rich and the poor. Imam Sahib's sacrifice may be said to have gone even further, for he threw in his lot entirely with Mahatma Gandhi. Notwithstanding that his mode of living was different, he being a Mahomedan, he lived the life

that was prescribed for the Ashramites, and not only did he live it, but imposed it on his whole family. After the Passive Resistance struggle, Imam Sahib and his family lived at Phoenix and helped Mahatma Gandhi in the various activities that were carried on

by him at the time. Shortly after Mahatma Gandhi left South Africa, Imam Sahib followed him and settled down with him at the Ashram where, up to the time of his death, he was on the management staff. During the great struggle in 1930 in India, Mahatma Gandhi had bid him remain in the Ashram, for he was not all fit physically to bear the strain. But when he heard of Mahatma Gandhi being spirited away by the Government, he could not possibly restrain himself and, broken as he was, he marched out, to the amaze-

ment of all, and even of Mahatma Gandhi, who sent him his blessings even from his incarceration. The way he exhorted the two thousand soldiers on the eve of the great march on the salt depot at Dharasana, which was the biggest battlefield during that fight and where nearly a thousand of the non-violent army went down under the merciless blows of the lathis of the

Government officials, to trust in God and fear Him alone and no man on earth, was, indeed, a wonderful sight. He spoke not like a broken man, but as a brave general. And, with these words, he marched in front of that huge army and challenged the Government to do its worst. He was, of course, the first to be arrested by that cowardly Government and was thrown into prison for nine months. His sufferings, during these months, have naturally hastened his death. His sufferings for his brethren in this country were also great, and, notwithstanding he was to living luxuriously outside, the privations he had to suffer in jail during the several years of the Passive Resistance struggle, had certainly shaken him physically for ever, and we can justifiably say that, that too has been responsible, very largely, in shortening his life. Imam Sahib had, some years ago, lost his noble wife in tragic circumstances. Mrs. Rawzi, having come to South Africa on a short trip, was returning to India in the best of health and, just when she reached Bombay, she died of heart-failure before she could set foot on the Indian soil. Later, Imam Sahib had the misfortune of losing his eldest daughter whom he got married in India and, since then, he was living in the Ashram with his only daughter, Anandibibi, who is married and has several little children who were the only pleasure of their grandfather who has, at the age of fifty-five, left them to mourn their great loss. May his soul rest in peace. We tender our heartfelt sympathy to the bereaved.

Notes and News

SIR K. V. Reddi, Agent of the Government of India, will leave Johannesburg on December 30 for Lourenco Marques where he will meet Sir Fazl-Hussain and Mr. G. S. Rajpat. They will all leave for Johannesburg, arriving on January 1 where they will wait for the rest of the delegates who will land at Capetown in the first week of January. Mr. Sastri will be accompanied by Mr. P. Kodanda Rao as his private secretary and Sir Fazl-Hussain will also be accompanied by his private secretary.

Union preparations for the Indian Conference in Capetown in January are now complete says the Pretoria correspondent of the *Natal Mercury*. The Secretary for the Interior, Mr. P. I. Moogenhout, and the Commissioner for Asiatic Affairs, Mr. H. N. Venn, will leave for Capetown during the present month on duties in connection with the conference. Among the many matters for the Conference to discuss is the Transvaal Asiatic Land Tenure Bill, particularly in regard to the illegal occupation of land by Indians on the Witwatersrand. Apart from this contemplated legislation, no existing laws affecting the status of Indians in the Union and their rights will be discussed or included in the agenda, with the exception of those laws directly concerned with the Indian Agreement. The full agenda of the conference will not be drawn up until the Indian delegates arrive.

MEANWHILE there is considerable speculation as to the attitude of the Union Government regarding the Indian Agreement. In some quarters the view is held that the Agreement may be terminated, but it can be stated on excellent authority that the

Government is going to the conference with an open mind, and it is generally hoped that the inclusion of two South African Party members in the Union delegation will result in a non-political policy on the Asiatic question. Every effort is being made to avoid the question becoming a Party one.

THE correspondent further states that up to the present 8,000 Indians have been repatriated to India under the Assisted Emigration Scheme. The working of the Agreement has been thoroughly tested in the past five years, and it is now revealed that not more than three per cent. of the Indians leaving the Union under the scheme return to the Union in the time specified.

The Imperial Indian Citizenship Association

Emigrants' Home

Mr. S. A. Wata, Secretary of the Imperial Indian Citizenship Association, Bombay, writes to us:—

Sir,—I have read with interest your leading article under the caption "Repatriation" in the *INDIAN OPINION* of the 9th October, 1931. You have rightly observed that "the Emigrants' Home, recently established under the auspices of the Imperial Indian Citizenship Association, is not meant only for repatriates from South Africa. It is for all emigrants who may be passing through Bombay on their way to and from colonies. Very few repatriates from South Africa land in Bombay and so, obviously, it is not primarily meant for them." I enclose herein, for your information, copies of the aims and objects of the Home and the rules that are observed there. You will see that by no stretch of imagination is the Home designed to encourage repatriation of Indians from South Africa.

The views of this Association on repatriation are well known. In a recent letter addressed to the Secretary, Government of India, the Council of the Association said:

"It has more than on one previous occasion stated that the assisted repatriation scheme under the Capetown Agreement has failed. It is supported by public opinion in India and by Indians in South Africa. It is also the opinion of Mr. Venn, the Commissioner for Asiatic Affairs in South Africa, if as is rumoured he has reported on his investigations in India, that the country is not in a position to assimilate repatriates from South Africa. His report has not been published and accordingly the Council cannot say how far the rumour is correct. However the fact remains that the present policy of the Government of the Union of South Africa to repatriate the unemployed under the shelter of the Capetown Agreement, is inequitable. The Council of the Association, therefore, emphasises that the representatives of the Government of India at the forthcoming Capetown Round Table Conference should make it clear to the Government of the Union of South Africa that Indians cannot agree to the continuance of further repatriation of Indians as a condition of their treatment as an integral part of the population of the Union....."

I hope you will kindly publish this letter in order to remove any misunderstanding that the message of the Calcutta correspondent of the *Natal Mercury* might have created.

Yours etc,

S. H. WATA,

Secretary.

EDUCATION ENQUIRY COMMITTEE

This Committee set to enquire into the question of Indian education in Natal. Its terms of reference were:

- (1) The state of Indian education in town and country areas.
- (2) The conditions of service of Indian teachers in Government and Government-aided schools, including salary, promotion, discipline and pension.
- (3) The present system of Government grants-in-aid and other which may be considered to be necessary.
- (4) The financial basis of Indian education having regard to the services of the Province, the various demands upon them and the adequacy or otherwise of the existing Union Government subsidies in so far as they affect Indian education.

Mr. E. P. Kitchin and Miss Gordon were sent out by the Government of India to assist the Committee. It fell to your Congress to gather all the statistics and data as were necessary for the preparation of the Indian case. With this end in view your Congress assisted the two experts from India in obtaining all requirements and visiting all the centres where Indians resided. Nearly every school in the Province of Natal was visited. With a view to showing the Committee the deplorable state of some of the school buildings where Indian children were being educated, your Congress, with the assistance of Mr. B. A. Moghtaj, took snapshots of these buildings. Some of the snaps taken presented a very ugly feature of Indian education. In order that every centre gave evidence before the committee your Congress has had to work strenuously to bring home to the Indians in various centres the absolute necessity of tendering evidence. It is indeed pleasing to report that the several letters written met with ready response and the Education Inquiry Committee was inundated with voluminous evidence. The evidence tendered brought proof more than sufficient for the purpose of showing that Indian education in the country was grossly neglected. Your president, Mr. Rustonjee, Mr. Albert Christopher, Mr. V. S. C. Pather and your joint Secretary Mr. A. I. Kaje were present throughout the proceedings of the Committee and assisted the representatives from the various centres in giving their evidence.

Your Congress submitted a lengthy statement covering every aspect of the question. The following were the observations and recommendations of the Congress, viz.

- (1) That all Government-aided schools should be taken over and controlled by the Government.
- (2) That free and compulsory education should be extended to Indians.
- (3) That further schools should be built where necessary to cope with the large number of children who are deemed to be receiving no education.
- (4) That no Government school be made up the grounds of race or colour in the payment of Teachers' salaries, and that the principle of equal pay for equal work be strictly adhered to.
- (5) That the standard in all primary schools should be raised in order that the children completing their primary course could be admitted into the secondary schools or become eligible for apprenticeship under the Apprenticeship Act.
- (6) That technical, industrial and agricultural schools should be opened for Indian children.
- (7) That Government hostels be open for Indian children.
- (8) That physical culture and first aid be taught in all schools.
- (9) That the first aid and first aid guides movements be extended to Indian children.
- (10) That the principal Indian vernaculars should be introduced as optional subjects in the primary schools or grants-in-aid be given to vernacular schools conducted on approved lines.

Mr. E. P. Kitchin and Miss Gordon submitted a very lengthy memorandum.

As a result of the Enquiry the Provincial Government, which were spending £7,100 out of the £5,38 subsidy that it was receiving from the Union Government, are now spending the whole of the subsidy of £5,38 on Indian education. Many new schools have been opened thereby absorbing about 3,000 children who were not receiving education. There is still much to be done in the field of education, for there are still about 14,000 Indian children of school-going age, all who are not receiving any education.

The establishment of the South College towards which Mr. Sauer devoted much of his time, opened up a new epoch in the history of this country.

The scale of salaries that the Indian teachers are now receiving is better than they were receiving for in the Commission.

Two Government hostels are open to Indian children with no injunction to take teachers' courses.

LIQUOR BILL

Section 104 of the Liquor Bill introduced by Mr. Tielman Roos, then Minister of Justice, adversely affected our community engaged in the liquor and racing trades. A mass meeting of our community was held at the Kawa's Blowscope Hall on Sunday the 29th January 1928 at which a resolution of protest was passed.

The resolution passed at the meeting was wired to the Minister of Justice. With cuttings of the various leaderettes from the European Press, which together with your chairman's speech were circulated and sent to every member of Parliament.

Although an amendment was made in the Bill, our community are still at the mercy of the Minister, for, they are obliged

to take out exemption certificates if they are to remain in employment.

DEATH OF HAKIM AJMAL KHAN

A day before the mass meeting was held to protest against the Liquor Bill, our community learned with deep regret the death of the late Hakim Ajmal Khan. Opportunity was therefore taken at the mass meeting to pass our vote of condolence. A cable was sent to the Indian National Congress.

DANSHAUER RELIEF FUND

It would be remembered that the *Natal Witness* inaugurated a public fund with a view to alleviating the distress caused to the families of those who lost their lives in the disaster to the Danshauer Coal Mines. The *Natal Witness* handed over the amount of £450 on 10th to the Congress to administer the funds. Your Congress sent out Mr. V. Lawrence and subsequently Swami Bhawan Dayal on two occasions with a view to procuring the dependence of the deceased and arriving at the amounts to be given to each of them.

The following amounts have already been paid out viz:

Kulsam Bee	£25
Ramika	£135
Munsumy Chetty	£40
Chinnamah	£125

The sum of £25 was voted to Selasee. This person had gone away to India and it was only lately that his address was ascertained through the courtesy of the Agent of the Government of India, and this amount is being sent through the Agent.

The amount of £50 due to Chengia is still with the Congress to be paid out when the minor becomes of age. These moneys have been invested.

NORTHERN DISTRICT INDIANS

Under Act 33 of 1927, Vryheid became part of Transvaal in so far as the Indians were concerned. Indians residing there were asked to register themselves in terms of the Transvaal Registration Act. The Department of the Interior insisted the Congress if Mr. Dobson would be at Vryheid for the purpose of registering Indians, and, to facilitate his work, your Congress was asked to send a representative over. Our people were asked to prove three years' continuous residence to entitle them for registration. Your Congress sent Swami Bhawan Dayal Saheb to Vryheid to help Mr. Dobson and our people. With the exception of 13 Indians all the others were registered. The 13 lodged appeals against the decision of Mr. Dobson. Mr. Frank Appanah interviewed the Solicitor at Vryheid to take on the appeals, but the Solicitor wanted £50. Mr. Appanah desired the help of the Congress in the matter. Mr. Albert Christopher volunteered to take the appeals free of charge. He went up to Vryheid with Mr. S. E. Naidoo and appeared for the appellants. Of the 13 appeals 11 were successful, and did not turn up and the other was not able to produce evidence of three years domicile. Your Congress is extremely grateful to Mr. Christopher and Mr. S. E. Naidoo for their services in the matter.

INDIAN HOUSING

The central housing board on the 2nd day of October, 1929, set to enquire into the housing conditions in Indian town and around Durban. Your Congress arranged with your Chairman to send a delegation of our people to the board to make the conditions of Indian town and around Durban known to the board. Mr. A. Christopher appeared before the Board on behalf of the Congress to cross-examine European witnesses and lead evidence. Mr. A. Christopher also presented a lengthy statement.

Your officials took the opportunity of taking the members of the Board to various districts and also showing various lands within the Borough which could be used for the housing of Indian town and around Durban. The board and the Congress part agreed with the recommendations made by the Congress and charged the Durban Corporation for its neglect of duty in regard to the housing of Indians.

As an outcome of the recommendations of the Housing Board, the Central Housing Board gave the Durban Corporation the land to build houses for Indians. As for the purpose of building houses for Indians, this was the Corporation's duty to do for building houses on its City Manor land. Your Congress objected to it as being a scheme to segregate Indians. As a result of our opposition the scheme was not proceeded with and the money was lying idle with the Corporation. A few months back the Minister of the Health warned the Municipality that it would be liable for the same and would be liable for the same. It was then that the Corporation to grant a deputation from the Congress an interview with its housing committee. Your Congress and the board of the Corporation agreed on a plan suitable for Indian housing. Various sites were pointed out. The Borough Engineer Mr. Watson, who was present throughout the interview, maintained that every site that was pointed out by the deputation was required for public purposes. The sites adjacent to the proposed Morning Market and the Carls Street Indian School were also stated to be required for public purposes. The housing committee of the Corporation agreed to build for the housing of Indians on the sites adjacent to the Carls Street Indian School. This was also agreed to later. Your deputation further made a suggestion that a sum of £25,000 should be advanced to Indian owning freehold properties outside the present Borough boundaries but within the boundaries of Greater Durban. This

suggestion was agreed to and the Council, it will have been noticed, is inviting application for it.

The application form is in English and in a language it was not possible for our people to make complaints with ease. Your Congress has therefore arranged with the Estates Manager to have the application forms printed in all vernacular languages. These are being distributed.

The balance of £25,000 will be utilised by the Durban Corporation to erect new housing houses for Indians. It is hoped that our people will take to the building industry of the town and thereby improve their living conditions.

RECEPTION TO K. P. KUTILU AND MISS GORDON

On the eve of their departure for India after considering their work in Natal, your Congress arranged a banquet in their honour. The banquet was given in the Town Hall, at which suitable presents were made both to Mr. Kutulu and Miss Gordon.

ADDRESS TO GENERAL HERTZOG

The Prime Minister of the Union of South Africa, General Hertzog, visited Pietermaritzburg during July 1928. The opportunity was seized by your Congress to present him with an address on vellum and placed in a silver cylinder. Your officials travelled to Maritzburg for this purpose. Mr. Patel was present and introduced your officials to the General.

JOHANNESBURG INDIAN BOY SCOUTS

The Boy Scouts formed at Johannesburg by the Rev. B. L. T. Sigamoney, arrived at Durban on the 5th of July 1928 to camp out for a fortnight. They were the guests of the Congress throughout their stay at Durban. Several functions were arranged.

INDIAN TRADE MISSION

The Indian Trade Mission comprising Mr. Meek, Mr. Datta, Mr. Maloney and the Secretary Mr. Bose arrived at Durban on 22nd May 1928. Your officials welcomed and garlanded them at the Wharf.

INDIAN TRADE UNION CONGRESS

The formation of Trade Unions amongst Indians was the object of your Congress to its utmost. Indians were not admitted to European unions. The Labour Department made a suggestion that Indians should form parallel unions. The suggestion was not a very happy one, for it would not be the future of Indian labour movement. Your Congress discussed the matter at some considerable length and it decided to convene a trade union Congress at the Durban Town Hall. Prior to convening the Congress, your officials assisted in the formation and registration of all unions in respect of all trades and industries in which Indian labour was predominant. As a result the following unions were registered, viz:

Laundry Men's Union, Tinsmith Union, Tobacco Workers' Union, Brass and Black Workers' Union.

Your Congress convened a trade union Congress in the Durban Town Hall. The Congress was opened by the Rt. Hon. V. S. S. Sastri. Mr. A. Christopher was appointed the President of the Congress. The function was an unqualified success.

As a result the Natal Workers' Congress was formed of which Mr. Christopher is the President and your Secretaries are the Joint Secretaries.

PUBLIC FAREWELL RECEPTION TO THE RT. HON. V. S. S. SASTRI AND WELCOME RECEPTION TO SIR K. V. REDDI

The Durban Town Hall was the venue of a public reception to the Rt. Hon. V. S. S. Sastri and a welcome reception to Sir K. V. Reddi who had arrived to take Mr. Sastri's office. The function was a brilliant success and the Town Hall was well attended. Mr. Sastri, Sir K. V. Reddi and Mr. P. K. Rao were garlanded and presented with silver cylinders, all of which were inscribed.

BANQUET TO RT. HON. V. S. S. SASTRI

On the 29th January your Congress gave a farewell banquet at the Town Hall in honour of Mr. Sastri. There was a representative gathering of Indians and Europeans.

MR. J. D. TYSON'S DEPARTURE

Your Congress arranged a public reception at the Pietermaritzburg Town Hall on the 7th July 1929, at which a silver salver was presented to Mr. Tyson. Mr. Tyson came out to South Africa with Mr. Sastri. During his stay in South Africa he always cooperated with the Congress and he was ever ready to render any assistance that the Congress required of him. In particular his assistance during the sittings of the Education Enquiry Commission and the Central Housing Board was invaluable.

SIR KURMA REDDI

Towards the end of November 1929 Sir K. V. Reddi, Agent of the Government of India, left for India to resume his office. In Pietermaritzburg having to look to the care of his duties, your Congress was not able to arrange a public reception. But opportunity was taken to present him at the wharfe with a silver salver suitably

inscribed. There were many hundreds of our countrymen present and our President, on behalf of the Congress, wished him bon voyage.

RECEPTION TO SIR THOMAS HOLLAND

Opportunity was taken of the visit of Sir Thomas Holland, the President of the British Association, in this country, to accord him a reception. The reception was held at the Pietermaritzburg Hall.

HAWKERS AND PEDLARS

The Durban Town Council framed certain By-Laws which prohibited hawkers and pedlars from trading in certain portions of the town of Durban. Your Congress protested against it. If it was as they tried to impose the livelihood of a number of the poorer classes of our community. Subsequently a deputation consisting of Messrs. A. Christopher, P. K. Rao, Mr. A. H. Mrosovsky, B. M. Patel and B. A. Meghraj, with Mr. Christopher as spokesman, waited on the Council in Chamber. Notwithstanding our efforts the By-Laws were passed. Subsequently letters of protest were sent to the Administrator and the Agent of the Government of India.

EXTENSION OF BOROUGH BOUNDARIES

Your Congress tendered evidence before and submitted a statement to the commission that sat at Durban to enquire into the extension of the borough boundaries. Your Congress supported incorporation subject to certain provisions in regard to the imposition of rates on a graduated scale and the development of Indian areas.

SELECT COMMITTEE ON DRAFT ORDINANCE TO EXTEND BOROUGH BOUNDARIES

Your Congress submitted a statement before this Select Committee at the Provincial Council at Pietermaritzburg. In this statement the Congress claimed, in view of the large Indian population that Greater Durban would absorb, the extension of Municipal franchise for Indians based on property and education qualification.

SASTRI COLLEGE LECTUREES

On the 10th April 1930 Messrs. T. K. Nair, P. K. Rao, A. Shastri, J. K. Nair, B. T. Travadi and G. L. Sinha arrived from India to take up duties at the Sastri College. Your officials welcomed and garlanded them at the quay and in the evening a public reception was accorded to them at the Royal Picture Palace.

INDIAN TEACHERS PENSION FUND

A Draft Ordinance having as its objects the discrimination of European and Indian Teachers in regard to the Teacher's Pension Fund, was brought forward by the Natal Provincial Council. Your Congress in conjunction with the Indian Teachers' Society tendered evidence before the Select Committee. The Ordinance aimed to create a non-European Fund based on gratuity basis. Objection was lodged against this discrimination.

DURBAN BEACH FORESHORE ORDINANCE

A Draft Ordinance promoted by the Durban Corporation prohibiting Indian and Coloured races from bathing on the Beach Foreshore was gazetted. Your Congress objected to the ordinance on the grounds that it discriminated racially. As a result of our objections Mr. Mackenzie who appeared for the Durban Corporation, amended the ordinance, the amendment reading that the Durban Corporation may build booths for Indians and Coloureds.

ADDINGTON HOSPITAL

The conditions at the Indian Ward at the Addington Hospital were not congenial to the health of the Indian patients. Your officials took the matter with the Superintendent of the Hospital and, as a result, conditions have slightly improved. The Superintendent was very pleased to receive a deputation from the Congress and expressed the desire that your Congress should cooperate with him on all matters pertaining to the Indian patients. He admitted that the Hospital was unpopular with the Indians and hoped that the cooperation of the Congress would be the means of popularising the Hospital.

There is much to be done if our people are to receive good treatment at the Addington Hospital. The recent change in the Indian Ward at the Hospital was made after consultation with the Congress.

INDIAN IMMIGRATION LAWS

These Laws, with the introduction of Indian labour stopped, were obsolete. Your officials, with Mr. Christopher had several interviews with Mr. Vroom the Commissioner of Asiatic Affairs, and sought his assistance. Your Delegates at the South African Indian Congress persistently brought the question forward. As a result of our agitation much of these laws have been repealed. Your Congress, despite strenuous efforts, was not successful in securing the abolition of the 9d. tax.

proving that the distress amongst our people due to unemployment was just as much acute as it was with the Europeans. The Mayor as well as the local Superintendent of labor were present throughout the proceedings. As a result of the meeting, and the presence of the Mayor thereat, the Durban Corporation's policy of dismissing Indian employees and replacing Europeans instead, was stayed.

A Committee has been appointed with Sir Kurma Reddi as its Chairman. A Fund called the Sir Kurma Reddi Unemployment Relief Fund has been opened. A sum of £525 has been collected of which £125 has been received. It is proposed to collect funds for the purpose of purchasing foodstuffs for those in distress.

In this connection the Congress is deeply indebted to the Agent of the Government of India, Sir Kurma Reddi, for his service on behalf of our unemployed. He has spared no efforts to bring relief to the unemployed.

PROTEST MEETINGS

Your Congress held protest meetings at the Royal Picture Palace on the

- (1) Transvaal Asiatic Land Tenure Bill, and
- (2) Immigration Amendment Bill.

THE LATE MOULANA MAHOMED ALI

On hearing of the death of the late Moulana Mahomed Ali your Congress convened a meeting of the Indian community at the Royal Picture Palace at which a vote of condolence was passed.

A resolution with a request for the closing of all shops was passed at the meeting. In accordance therewith the following day all the shops in Durban were closed as a mark of sympathy.

THE LATE PRINCE MOHAMMAD NAWAZ

On hearing the news of the death of the late Pundit Motilal Nehru your Congress convened a meeting of the Indian community at the Royal Picture Palace. A resolution sympathising with the Indian Nation was passed.

The following day, as a mark of respect, practically every Indian shop was closed.

PROPAGANDA

Your Congress felt that our people in the districts of Natal should be acquainted from time to time with the work of the Congress. With this end in view meetings were arranged at Chatswood, Sydenham, Mayville, Morningside, Tongue, Stanger, Durban and Maritzburg. These meetings were attended by your President Mr. Sorabjee Rustomjee, Messrs. Albert Christopher, P. R. Pathe, A. I. Kujee, Satya Dev, S. L. Singh and B. V. Mogbraj.

It came to the notice of your officials that insidious rumours were being circulated amongst our people in the districts with the idea of provailing upon them to take advantage of the Repatriation Scheme. In order that our people may be acquainted with the true position, your officials took advantage of these meetings and explained the position in all the Indian languages.

Amongst other subjects discussed were the question of Health Boards, Indian Planning Scheme and Personal Tax.

MASS MEETING AT TOWN HALL

The meetings above referred to were the prelude to a monster mass meeting that was held in the Durban Town Hall on Saturday the 21st day of November 1931 at 7.30 p.m. The Town Hall was filled to its fullest capacity. It is reckoned that there were 5,000 present. Your President Mr. Sorabjee Rustomjee, despite his illness, presided. In his lengthy speech Mr. Rustomjee traversed on all the subjects that would be discussed at the forthcoming Round Table Conference. On the question of Repatriation your President stated that the Congress was determined to condemn it and that

it was not going to be a party to any scheme which had as its object the sending away of our people.

A resolution was adopted to the Congress to re-appoint Mr. Rustomjee to the Conference and asking for representation on the Council.

The meeting was a huge success and once more showed that the Congress fully represented the Indian community of Natal.

PAUSEWELL RECEPTIONS

The following farewell receptions were accorded to the following gentlemen by your Congress—

Messrs. E. M. Ally and Ahmed Mahomed, the latter of Kimberley. This reception took the nature of a party on the grounds of the residence of your President, Mr. S. Rustomjee; Mr. M. M. Lookhat, Mr. B. M. Patel, Mr. I. M. Haffjee, Messrs. A. H. Kazi and the late D. E. Mall, Swami Bhawanji Dayal Sanyasi and Mr. H. K. Kaptaan.

MAHATMA GANDHI'S BIRTHDAY

Your Congress yearly, in conjunction with the Kathiwar Arya Mandal, celebrates Mahatma Gandhi's birthday,

PUBLIC WELFARE RECEPTIONS

The following public receptions were accorded:

- (1) To Sir Kurma V. Reddi at the Paresa Rustomjee Hall, Queen Street, on the 12th day of June 1930, the occasion being his first visit to Durban since his return from India.
- (2) Mr. J. D. Cymon, after his return from Capetown where he deputised for the Agent before the Select Committee on the Transvaal Asiatic Land Tenure Bill.
- (3) Professor Kure, Founder of the Indian Women's University at Poona.

SULTAN OF ZANZIBAR

(4) The Sultan of Zanzibar landed at Durban for a brief stay on his way to Zanzibar. For the first time in our history, the Durban Town Council co-operated with your Congress in arranging a civic reception in honour of the Sultan. The reception was accorded to him at the Durban Town Hall where a large audience attended.

CONDOLENCES

The Committee placed on record its profound sense of sympathy in the deaths of—

Mrs. E. M. Ally, wife one of our Vice-Presidents; Mr. E. M. Ally, Mr. Rajgopal Naidoo, Mr. R. J. Moodaly, Mr. T. C. Moodley, Mr. Pandey, son of Mr. Luchman Pandey, Moulvi Feroz Mahomed, Mr. M. O. Coovadia, Mrs. A. J. Channon, Mr. V. D. Mehta, Mr. P. V. Henry, Mr. M. S. Timol, Mr. D. E. Mall and Mr. Amboo Royappa.

THANKS

Our sincere thanks are due to the many who helped us to carry on the work of the Congress satisfactorily. In particular we desire to thank and express our gratitude to Mr. A. Christopher, who has been of considerable assistance to us. Every deputation was led by him. No matter at what time of the day or night he always answered to the call of the Congress. No words can express our thanks to him. Suffice it to say that he has, throughout the period under review, shouldered the work of the Congress more than we have done.

For our President, Mr. Rustomjee, we have the highest regard. His presence at the Durban Town Hall on the 21st November, is an instance of his sacrifice. He was ill in bed for three weeks, but illness or no illness, the community's work is his foremost consideration.

To Messrs. B. A. Mogbraj, A. Sookdeo, S. L. Singh, Satya Dev, B. M. Patel, Shaik Hamed, E. M. Ally and other officials of the Congress who assisted us, our thanks are due.

Our thanks are due to the Pattee Rustomjee Hall Committee and the African Theatres Trust Ltd, for allowing your Congress to make use of the Hall whenever necessary.

Last week I thank the Editors of the *Indian Opinion*, *Indian Voice*, *Natal Advertiser* and the *Natal Witness*, who gave reports of our meetings, receptions etc., from time to time.

A. I. KAJEE } Joint Hon.
P. R. PATHER } Secretaries,
Natal Indian Congress.

London Letter

(Continued from last week)

The following is the concluding portion of the London Letter written by "M. D." in Mahatma Gandhi's Young India part of which appeared in our last week's issue —

"That Camouflage"

The "Friends" or the Quakers who were the first to extend to Gandhi the nation's welcome in their own House, have been trying to help as best they can. They have met Gandhi more than once. Once they mooted the question of sending a deputation to India and discussed every detail of personnel and terms of reference and *modus operandi*. I propose to give an account of that interview some day. Last week they met Gandhi with a series of absorbing questions on the Indian situation. I shall not cover all the questions and answers. But I cannot resist the temptation of recording the burning language in which Gandhi exposed the hypocrisy and camouflage of placing the minorities' questions as an obstacle to the solution of the constitutional question. "I have described the Conference as packed and that deliberately. I could. If you want, demonstrate to you how wicked some of the things have been, how much wire pulling has taken place before this packed Conference came into being. Supposing we had been asked to elect representatives of the Mahasabha or the Muslim League or the untouchables we should easily have had Congress representatives. Would Congress ever have allowed the rights of the Indian States' subjects to be sold away? It is an untenable claim for the Princes to make that they represent their subjects also. It was a most fatal blow to the Conference that the Princes should have been invited to come in a double capacity. 'Thems & a States' Peoples' Conference in India and it could raise a terrific row over this question, but I persuaded them to stay their hands."

"I have told you what is agitating my mind. You may take the Congress to be incapable of bartering away the minorities' rights. The untouchables I know no one can claim to know. I would be equal to killing them if separate electorates were given them. They are at present in the hands of superior classes. They can oppress them completely and with vengeance on the untouchables who are at their mercy and it is because I want to prevent that thing happening that I could fight the demand for separate electorates for them. Whilst I am saying this I know I am opening out my shame to you. But in the existing state of things how could I invite destruction for them? I would not be guilty of that crime. Dr. Ambedkar, able as he, has

unhappily lost his head over this question. I repudiate his claim to represent them."

"Take now the other end—the Europeans. I should stoutly resist separate representation for them on other grounds. They are the ruling race and they are exercising an influence which is perhaps unique in the country. You know how they were able to make the life of the first Indian Governor hell for him? His very secretariat shadowed him and his very servants were acting as his spies. One of the bravest of men he died of a broken heart. I said to Sir Robert Carr representing the European community on the R.T.C., 'Why not come to us for votes? You may be sure that a man like Mr. Andrews would always be returned by an Indian electorate.' He said 'Mr. Andrews would not be a fit representative of Englishmen. He no more represents the English mind than an Indian does.' Well, I say that if the Englishman must stay in India he must represent the Indian mind. What did Dadabhai Naoroji, Lord Salisbury's 'black man' do? He went to Parliament on the vote of Central Punjab. As for the Anglo-Indians, I know perhaps the poor among them much better than Col. Gidney does. I know their condition through and through. They have wept before me. They have said, 'We try to ape the Englishman, but he will not adopt us. And we have cut ourselves away from Indians by taking to strange manners and customs.' I say to them, 'Come back to us and we will adopt you.' Well if they want to for separate electorates they would become untouchables. Col. Gidney's position may be quite safe, but all will not be knighted like him. But they will all be safe if they approach our people by the right of service and claim their vote."

South African Indian Congress

EMERGENCY CONFERENCE

An Emergency Conference of the South African Indian Congress will be held at the Trades Hall, Johannesburg, on the 31st day of December, 1931, and the 1st day of January, 1932.

—Agenda—

"ROUND TABLE CONFERENCE"

SORABJEE RUSTOMJEE,

President.

A. I. KAJEE } Joint Hon.
P. R. PATHER } Secretaries.

Indian Child Welfare Society Centre
150, BROOK STREET, DURBAN

Open daily, Monday to Saturday, 8-30 a.m. to 10 a.m. Infants, young children, nursing and expectant mothers.

Infant doctors give free attendance.

Tuesday morning 8-30 o'clock, Friday afternoon 3 o'clock.

ઈન્ડિયન ઓપિનિયન.

પુસ્તાક ૨૯ મું.

ફ્રીનીક્સ, શુક્રવાર, તારીખ ૧૮ ડીસેમ્બર ૧૯૩૨

અંક ૫૧

“ ઈન્ડિયન ઓપિનિયન ”

શુક્રવાર, તા. ૧૮ ડીસેમ્બર સન ૧૯૩૨

પ્રમામ અગ્રહણ કદર બાવાજીરના અમદાવાદમાં સત્યાગ્રહ આશ્રમ માં ગયા શુક્રવારે અચ્છેલા શોકજનક મરદુમ પ્રમામ સાહેબ અરસાનના ખબરથી આ દેશના દીકરીઓને પોતે એક યશે તેમને વિચાર કરતાં અમને ૧૯૦૮ ની સાલની સત્યાગ્રહની લડતના દિવસોનું અરણ્ય થયા છે. એ દિવસોમાં મદાત્મા ગાંધીજીના અનુયાયીઓમાં થોડાં એવા હતા કે જેઓ ગાંધીજીના એક બોલ પડતાં પોતાનું સર્વજન્ય અર્પણ કરી દેવાને તૈયાર હતા. અને તેઓમાંના કદાચ પ્રમામ સાહેબ એકજ આવજ સુધી જીવતા નહીં હતા. બીજાઓ તો આ જાતી દુનિયાને ત્યાગ કરી ગયા છે અને સાથે સાથે આફ્રિકાના દોહાઓને પણ નેતાઓ વગરના કરી ગયા છે. પ્રમામ સાહેબને અમે વગર સંકેતે ડુમરાદુમ કાઢે, એ એમ કાછડીયા અને પારસી સ્વતંત્રતા દ્વારમાં મુકી ચક્રીએ છીએ, આ સધળા નેતાઓને આજપર્યંત આ દેશના લોકો અમુક વર્ષના નહિ પણ રાષ્ટ્રીય નેતાઓ તરીકે યાદ કરે છે અને હીંદુ તેમજ મુસલમાન, પારસી તેમજ ખ્રીસ્તી, ગરીબ તેમજ તવગર સૌ તરફથી તેઓ એક સરખું માન મેળવી ગયા હતા. પ્રમામ સાહેબનો ત્યાગ વિષે બહુવેલા વીરો કરતાંયે કંઈક વધારે કહી શકાય. કેમકે તેમણે તે પોતાનું આખું જીવનજ ગાંધીજીને અર્પી દીધું હતું. તેઓ મુસલમાન હોઈ તેઓની રહેણી કમળી જુદી હોવા છતાં આશ્રમવાસીઓને માટે કાવવામાં આવેલું જીવન તેઓએ અગૈયાર કર્યું હતું અને વળી પોતેજ તેવું જીવન આજના હતા એટલુંજ નહિ પણ પોતાના આખાં કુટુંબ પાસે પણ તેવુંજ જીવન ગળાવવા હતા. સત્યાગ્રહની લડત બાદ પ્રમામ સાહેબ સદકુટુંબ ફ્રીનીક્સમાં રવાના હતા, તે વખતની ગાંધીજીની અનેક પ્રવૃત્તિઓમાં મદદ કરતા હતા. ગાંધીજીએ સાક્રિય આફ્રિકા બોલાવ્યાની હુકમ સુદા બાદ પ્રમામ સાહેબ પણ તેમની પુર્કે પડ્યા અને તેમની સાથે આશ્રમમાં વધુ વરસા ૬ ન્યાં તેઓના મરણની જેલ્લી પડી સુધી તેઓ વ્યવસ્થાપક મંડળમાં અમર્યાલ ભોગવતા હતા. ૧૯૩૦ ની સાલ ના દીવના મદાત સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધ વખતે પ્રમામ સાહેબની તબીબત ઘણીજ નયણી હોવાથી ગાંધીજીએ તેમને આગા કરી હતી કે તેમણે આશ્રમમાંજ રહેવું અને લડતમાં પ્રવલિવડું નહિ. પરંતુ બાલીમ સરકારે ગાંધીજી પર હાથ નાખ્યો અને તેમણે દરજી કરી ગયાના ખબર તેમના કાને પડ્યા તેવાજ પ્રમામ સાહેબ અમર્યા અને પછી તેમની લગામ કાઢવાય પણ પકડી શકાય તેમ નહોતું. અર્પણ મરી દોહની પ્રવળતા આશ્રમ

વચ્ચે અને ખુદ ગાંધીજીના આશ્રમ વચ્ચે તેઓએ બદાહર સેનાપાત તરીકે મેદાનમાં પ્રવલિવડું અને ગાંધીજીએ કારાગ્રહ માંથી તેઓને અસ્થિર્વાદ આપ્યા. હરસણના મીઠાંતા અગર પરની ચલાઈ કે જે એ વખતની લડતનું મોઢામાં મોઢું રણસંગ હતું અને જેમાં માનસો સનિકો સરકારી અમલદારોના ધાતકી લાકી પ્રદારથી જળીનદેસત થયા હતા તે વખતે પ્રમામ સાહેબે મેદાને મોહા જે દબાર સનિકોને પ્રશ્ન પર વિશ્વાસ રાખવ અને તેના સિવાય બીજા મોહાને પણ હર નહિ રાખવાને જે આદાન કર્યું હતું એ પ્રથ નામદને પણ મર્દ બનાવી દેનાઈ હતું. અને એ દોહની સાથે જે જે હબારના સંત્યને ગોખરે પ્રમામ સાહેબ એક શુરવીર સેનાધિપતિની માફક આપ્યા અને સરકારને પોતાથી થાય તે કરી લેવા જણાવી દીધું. નમાલી સરકાર ૧૯૩૭ ગાંધી અને પ્રમામ સાહેબને તુરતજ પકડી નવ માસને માટે કારાગ્રહમાં મોધી લીધા. એ લાંબા મહિના દરમ્યાન તેઓએ બોગવેલા દુઃખે તેમને અંતકાળ આટલો પાંડો આજીવો છે. વળી એ કપરાંત આ દેશમાં પણ પોતાના દેશપ્રિયોને માટે તેમણે વિકટ સંકટો સદન કર્યાં હતાં બહાર એકશ્વાસમાં રહેતા હોવા છતાં સત્યાગ્રહ વખતે તેઓએ અનેક વખત રેહની લાંબી સળઓ ભોગવી હતી અને તે દુઃખોએ પણ તેમનું શરીર દમેસને માટે નિર્બળ બનાવી દીધું હતું. એટલે તેથી પણ તેમનું આજીવ્ય કુંકે થયું એમ વાજબીપણે કહી શકાય. પ્રમામ સાહેબના પર્ણપત્ની કંટલાંક વર્ષો પર ધણા દુઃખદ સંજોગોમાં આ દુનિયા પરથી ચાલ્ય ગયાં હતાં. તેઓ હુંક સમયને માટે આફ્રિકા આવેલા અને ઘણી સારી તંદુરસ્તીમાં ખાજા દીંદુસ્તાન રચના થયાં હતાં. પરંતુ મુળજ બંદરે પહેંચતાંજ હાથ બંધ પડી જવાથી બંદ પર પગ મુકતાં પહેલાંજ તેઓ મરણ પામ્યાં. ત્યાર બાદ પ્રમામ સાહેબના સૌથી મોટાં દુખતર કે જેમના બાળ દીંદુ સ્તાનમંજ થયા હતા તે પણ બરજીવાનીમાં દેવત્યાગ કરી ગયાં અને ત્યાર બાદ પ્રમામ સાહેબ પોતાની એકની એક દુખતર અમીના બીબાની સાથે આશ્રમમાં રહેતા હતા અને તેના નાનાં બાળકોને રગડી આનંદ માનતા હતા. પ્રમામ સાહેબ પંચાવન વાંની વયે આ જાતી દુનિયામાંથી ચાલતા થયા છે અને તેમના કુટુંબીઓને અને તેમના સમાજમમાં આવનારા દરેકને શોક કરતા મુકી ગયા છે. મરદુમના કુટુંબીજનોને યચ્છેલી મદાત બોટમાં અમે તેઓ તરફ ઉડી દિલસોજ ધરાવીએ છીએ અને મરદુમના કુદને શાંતિ મળે એવી પ્રશ્ન પ્રત્યે અંતઃકરણથી પ્રાર્થના કરીએ છીએ.

ઈન્ડીયન ઈન્ડિયન સીટીઝનશીપ એસોસિએશન

વસાહતી મંત્ર

મુખ્યથી ઇન્ડીયન ઇન્ડિયન સીટીઝનશીપ એસોસિએશનના સેક્રેટરી શ્રી. વલ્લભ અમારી ઉપર નીચે પ્રમાણે લખે છે :

તા. ૯ જાન્યુઆરી ૧૯૩૧ ના 'ઈન્ડિયન એસિયેશન' માં તમારો 'રીપોર્ટ' ના અમારો અભિપ્રાય વાંચ્યો.

ઈન્ડીયન સીટીઝનશીપ એસોસિએશનના આગ્રહ દેખ સ્પષ્ટપણે વસાહતી મંત્ર સાથે આફ્રિકાથી આવતા રીપોર્ટોને જ માટે નથી જે તમે વાંચીને જાણી શકો છો. એ મંત્ર સંસ્થાનાથી મુખ્ય આવતા અને સંસ્થાનામાં જતા સભ્ય વસાહતીઓને માટે છે. સાથે આફ્રિકાથી રીપોર્ટોને મળે હોઈએ પણ થોડા મુખ્ય કારણે છે અને તેથી રીપોર્ટો રીતે તે ખાસ તેઓને માટે નથી જો મળે તમારી જાણને માટે મદદના નામો અને દેશના મોટા પુ. તે પરથી તમે જોઈ શકો છો કે આ મંત્ર કોઈ પણ રીતે સાથે આફ્રિકાથી હોઈએ રીપોર્ટોને મળે ઉત્તરના આવતા અથવા સ્થળોએ નથી.

આ સંસ્થાના રીપોર્ટોને સંબંધી વિચારો સારી રીતે અણીતા છે. એસોસિએશનની કાઉન્સિલ થોડા વખત પર દેશ સરકારના સેક્રેટરીને લખેલા પત્રમાં જણાવ્યું હતું હતું :—

તે અમારું જોઈએ પણ વખત જણાવી રહી છે કે કેમ-ટાઈન એસિયેશનની રૂબરૂ રીપોર્ટોને સહાન નિષેધ નીચેથી છે. એજ મત હોઈએનામાં મરેના છે અને સાથે આફ્રિકાના હોઈએનામાં પણ છે. શ્રી. વેને હોઈએનામાં કરેલી તપાસના કરેલા રીપોર્ટોની અવગણના જો ખરી હોય તો તેમને પણ એજ મત છે કેમકે તે અમારા મુખ્ય તેમજે જણાવ્યું છે કે આ દેશ સાથે આફ્રિકામાંથી રીપોર્ટોને સમાવેશ કરી શકે તેમ નથી. તેમના રીપોર્ટો પ્રસિદ્ધ થયા નથી અને તેથી અમારા કૌંસે દરમિયાન ખરી છે એ કાઉન્સિલ કદી શકેલી નથી. હવે હકીકત એ છે કે કેમકે એસોસિએશનના આગ્રહ નીચે મેંસાર હોઈએને રીપોર્ટોને કરી તેવાના મુની-મન સરકારની નીતી પીઠકુલ અનિષ્ટ છે. આથી આ એસોસિએશનની મળેલી જાર હવે હવે છે કે હોઈ સરકારના પ્રતિનિધિઓને આવતા શરૂદે ટેમ્પ કાન્ટ્રન્સમાં સ્પષ્ટ રીતે જણાવી દેવું જોઈએ કે હોઈસ્ટાન મધ્ય હોઈએને રીપોર્ટોને કરવાનું આજી રાખવાને સંગ્રહ થતું શકે નહિ."

કે આમાં સમુદાય હવે મને પ્રસિદ્ધિ આપીને 'નાટાલ મરેકુરી' ના કલકત્તાના મેનેજરની જે હવે પણ મેરેસમન્ટીની જાણી હોય તે હવે કરેલી.

તમારા વિશ્વાસ

એસ. એ. વલ્લભ, સેક્રેટરી.

વસાહતી મંત્રના નીચેના અને હિલુઓ

ઉપરી સંસ્થાને સ્થાપેલા વસાહતી મંત્રના નીચેના નીચે મળે છે :—

- (૧) આ મંત્ર માત્ર કેના ઉત્તરમાં માટે છે.
- (૨) સીટીઝનશીપ મંત્ર પહેલાં અને ઉત્તરમાં બધા એક જ વાંચીથી વધારે કેના ઉત્તરમાં રાખવામાં આવશે નહિ.
- (૩) ઉત્તરમાંથી મેંસાર સાબીત કરવાને મેંસારના પાંસપોટો રજૂ કરવા પડશે.
- (૪) મંત્રમાં સાબીત કરતાં પહેલાં ઉત્તરમાંથી મેંસાર તપાસ કરવામાં આવશે.
- (૫) મંત્રમાં હવે પીવાની સખત મનકા છે.
- (૬) વ્યવસ્થાપક કોઈ પણ વસાહતીને કારણે આખા સિવાય મંત્રમાં સાબીત કરવાની ના પાડી શકશે.
- (૭) જે માત્ર તેમને સુધન કરવામાં આવેલો નહિ હશે તે જોવામાં આવે તેની જવાબદારી વ્યવસ્થાપકને હિર નહિ રહેશે.
- (૮) સ્વચ્છતા અને આરોગ્યના નીચેના સખત રીતે અમલ કરવામાં આવશે.

હિલુઓ

મંત્રના હિલુઓ નીચે પ્રમાણે છે :—

પીટીસ સંસ્થાના વચ્ચે ખાસ કરી આફ્રિકા અને હોઈ-સ્ટાન વચ્ચે હવે મંત્રને સંકેતો હોઈએ મુખ્યથી કરે છે. મેંસાર માત્ર તેઓ કેના ઉત્તરમાં હોઈએ હોઈ છે. જેઓ સાધારણ રીતે નિરક્ષર અને અજાણના હોય છે. મુખ્ય પહેલમાં તેઓને કિસા સુત્રી નથી તેઓ કોઈને જાણના હોઈ નથી, અને તેઓને કોઈ દોરનાઈ હોઈ નથી. આથી તેઓ મુતારા-આના લોમ મધ્ય પડે છે કે જેઓ તેઓને મોતો લરીકે પોતાને જાણના છે અને હવે રીતે મંત્ર કરવાને કોઈ કરે છે પણ હવેકામાં તેઓને છુટી પાડમાક કરી કે છે. આથી ઇન્ડીયન ઇન્ડિયન સીટીઝનશીપ એસોસિએશનને એક વસાહતી મંત્ર જોઈએ છે કે જ્યાં આ કમનસીબ સાધારણ મંત્ર, અમારું અને કામચલાઉ રહેલાયુ મેળવી શકે. તેઓને હવે રીતે મંત્ર કરવામાં આવશે. એસોસિએશન તેઓને નીચે પ્રમાણે મંત્ર આપશે :—

- (૧) આફ્રિકા કે અન્ય સંસ્થાનામાં તેઓને જવાનું હવે લાંબા મારેની દીકા વિગતમાં જાણ મારફતે અથવા મેંસાર મેંસાર મેંસારની જોડ પ્રા. લાંબેકેને આથી સીધા મળવામાં આવશે.
- (૨) મુખ્યમાં તેઓનું રહેલાયુ અને તેમજ સરકાર અને સમય જાણ કરી આપશે.
- (૩) મુખ્ય તેઓને જાણ અને સરકાર જાણનું મળે શકે તેવી રીતે તેમજ મુસલમાનને પીટીની સંગવંડ કરી આપશે.
- (૪) જ્યાં તેઓને જવાનું હવે લાંબા મંત્રની જોડી મળેલી આપશે. અને જરૂર પડશે તો સંસ્થાનામાં હોઈ મેંસાર તેઓને જાણના કામમાં પણ લેખી આપશે.
- (૫) તેઓને માટે એક વાચનાલય સ્થાપવામાં આવશે જ્યાં સંસ્થાનાના તેમજ હોઈસ્ટાનના અગલના હાવામાં રહેશે.
- (૬) અંદર રમવાના રમતો તેમજ દેશી રમતો સાથે આપશે. જેમ પણ રાખવામાં આવશે.
- (૭) જુદા જુદા રમતો સ્ત્રીઓ જવામાં મંત્ર આપવામાં આવશે.
- (૮) જરૂર પડે મેંસાર મંત્ર આપવામાં આવશે.
- (૯) નિરક્ષર કેસોમાં હોઈસ્ટાનમાં તેઓને જુદા મેંસાર મેંસાર

૧૧૧	૧૧૧	૧૧૧	૧૧૧
૧૧૧	૧૧૧	૧૧૧	૧૧૧

૧૧૧	૧૧૧	૧૧૧	૧૧૧
૧૧૧	૧૧૧	૧૧૧	૧૧૧

વાને ભાડે આપવામાં આવશે (જો ૨-૩ દશે તે) (૧૦) નિરક્ષર દશે તેજાને કાગળો બધા આપવામાં આવશે.

(૧૧) અને બીજી વાજબી અને વાજીબની દરેક જરૂરીયાતો પૂરી પાડવામાં આવશે.

અનુભવે વસાહતીઓને બીજી પણ કાજતો જે માલુમ પડશે તે નાજી મદદ દશે તેટલા પ્રમાણમાં પૂરી પાડવામાં આવશે.

નાટાલ ઈન્ડિયન કોંગ્રેસ

સેક્રેટરીઓનો રીપોર્ટ

ટીએમ્બર વા. ૬૬એ પારસી ફસ્તમજી દેવભાઈ મળેલી નાટાલ ઈન્ડિયન કોંગ્રેસની પાર્લામેન્ટી લનરશ મીટીંગમાં કોંગ્રેસના સેક્રેટરીઓએ વિસ્તૃત દેવાલ રજૂ કર્યો હતો જેનો સાર નીચે આપીએ છીએ.

રીપોર્ટમાં ચાર વર્ષના કામનો સમાવેશ થાય છે અને પછી વિસ્તૃત દેવાલ છતાં કોંગ્રેસના અમલદારોએ સરકારી, ગુમી-સીપસ અને અન્ય અધિકારીઓની લીધેલી સેંકડો યુક્તિઓનો તેમાં તેમજ સેવાઓ નથી.

૧. શાસ્ત્રીજી

૧. કાચીજી ટ્રાંસવાલ અને કેપમાં લાંબો સમય માળીને ૧૯૨૮ ના ફેબ્રુઆરીમાં નાટાલ આવ્યા હતા અને આખા નાટાલમાં પર્યટક કરી જોકાને કેપટાઉન જોશામેન્ટની સમજાવતી આપી હતી. એ સમયે મીટીંગની વ્યવસ્થા કોંગ્રેસ તરફથી કરવામાં આવી હતી. એ મીટીંગે કોંગ્રેસને તેમજ પ્રબલને કેપટાઉન જોશામેન્ટ સમજાવવામાં લાભદાયી થયું હતું જેટલુંજ નહિ પણ કોંગ્રેસ તેમાં કાળવેલા જાગને વંચે પણ પ્રબલને મારીતી મળ્યું હતું.

કેપટાઉન

૧૯૨૭-૨૮ માં એ પ્રજા પછી આગળ પડેલો હતો સર-કારની સલામતી વિશે કાચીજીએ આપેલી ખાતરી પ્રબલમાં ધણીજી મેરસમજીની વર્તી રહી હતી. તથા પ્રતિના દેશીજીએ કોંગ્રેસમાં કોન્ફરન્સમાં એ સંબંધી સંપૂર્ણ અર્થ કરી હતી અને યોજના સ્વિકારવામાં આવી હતી. કમજામી કેમમાં અને અશ્વત્થા કોટલી દેવાંધી કામ ચિંતામાં પડી મઠ હતી. મલ દુર યોજના સમજાવવાને ટેમ્પટ, રટેજર, લેડીસમીથ, ન્યુક્સલ અને કંડીમાં મીટીંગ મળી હતી જેમાં અમલદારોએ કાજરી આપી હતી અને કોટલાને સમજ પાડી હતી. પરિણામે ખોટી રીતે કામજ થયેલાઓએ એ યોજના સ્વિકારીને મારી પત્ર મેળવી લીધાં હતાં. કેમને દુરતી ચેતવણી નહિ આપેલી હોવાને કોંગ્રેસ પર આરોપ નાંક આવી પડે તેટલા ખાતર કોંગ્રેસ યોજનાની આમરી તારીખની યોદા દિવસ કમજામી ખોટી રીતે કામજ થયેલાઓએ યોજના સ્વિકારી લેતા સમ-જાવવાને અંકેજ અને દેશી કાયાઓમાં સરકારીયો બહાર પાડ્યાં હતાં. યોજનાનું કામ ચાલી જાયું હતું તે દરમિયાન અનેક મુશ્કાળો ઉપસ્થિત થયા હતા જેમાં મુખ્યત્વે કાચી

અને બાળકોના હાલ સંબંધી હતા. આ બાબતમાં મલજી કાંકાઓ દુર કરવાને સાર્થક આફ્રિકન ઈન્ડિયન કોંગ્રેસની એકજોડપુટીવ અને નાટાલ ઈન્ડિયન કોંગ્રેસના પ્રમુખને મી. વેન અને મી. રમીડ પાસેથી ખુલાસા મેળવવાને પ્રોટોરીયા જઈ પહોંચી છે. રમનમાં પણ મી. વેન અને મી. હાર્ટફોર્ડ સાથે એ બાબતમાં ઘણી સલાહોતો સેવામાં આવી હતી. મારીને માટે અરજી કરનારાઓને સરકારી અમલદારોને કાચે સમજાવ્યા નહિ થાય તેથી અને અરજીઓ વાજરે બરાબ તેથી કોંગ્રેસે ૧૪૦ કવીન સ્ટ્રીટ પર ઝોરીસ ખોલી હતી અને અમલદારો મારીને માટે અરજી કરનારાઓને જોઈતી સમજણ સમજાવેલી હતી આપવાને લાં કાજર હતા. કોંગ્રેસના પ્રમુખ મોશીએ સેવાલ તે દરમિયાન આખો વખત ઇમીમેશન ઝોરીસે કાજર હતા. ફરેક અરજદારની જુખાની પ્રમુખની કાજરીમાં સેવાલ હતી આથી અરજદારને સરકારી અમલ-દારો વચ્ચે સારી વાજીક મળી જેટલુંજ નહિ પણ બીનકારી પ્રતિના પણ મુજાવા નહિ. મેરીલજીનાં કોંગ્રેસે એ કામને માટે લાંબી કાખાવા સેક્રેટરી મી. એલ. આર. નાથનની સાથે જોડવણ કરી હતી.

એવરુકેશન ઇન્કવાયરી કમીટી

આ કમીટી નાટાલમાં કોટીઓની કેળવણીના પ્રબલ તથાક કરવા મળ્યું હતી. તેને નીચેની બાબતોની તપાસ કરવાની હતી:

(૧) કહેર અને મામલોમાં કાલ શું સમજાવે છે; (૨) સરકારી અને સરકારી મદદ મળતી જાણાઓમાં કોટી કિલ્લોની નોકરીની કરતે શું છે અને પમાર, પ્રોમોશન, લીડીપ્લીન અને વેનકનને કમતી રિયલિટી શું છે; (૩) કાલની પ્રતિક માન્ટ-મન-એની યોજના કેવી છે અને તેમાં ફેરફારો કેવા થવાની જરૂર છે; (૪) પ્રતિક સરકારની ઉપરની જવાબ-દારીઓને કમમાં રાખીને કોટી કેળવણીનું નાજી સંબંધી ધિરજ કેવું છે અને કોટી કેળવણીને સાથે વળાંક જે તેટલે ફરજતે મુનિમન સરકાર વચ્ચે પ્રતી નાજી મદદ મળે છે કે કેમ.

કોઈ સરકાર તરફથી આ કમીટીને મદદ કરવા મી. ડી.જી. અને મી.સ. જોરડાને મોકલવામાં આવ્યા હતા. કોંગ્રેસે આ બાબતમાં દલાલ કેળવણી સંબંધી રિયલિટી અને તેની કમજો વિશે માર્દતી આ નારો વિસ્તૃત રીતે તપાસ કર્યો હતો અને કોંગ્રેસના અમલદારો કમીટીના કાર્ય દરમિયાન આખો વખત કાજર હતા અને જુદા જુદા કામોમાંથી જુખાની આપવા આવેલા પ્રતિનિધિઓને મદદ કરી હતી.

આ તપાસને પરિણામે નીચે પ્રમાણે જાવકા થયા છે:—

(૧) પ્રતિક સરકાર પહેલાં મુનિમન સરકાર તરફથી કોટીઓની કેળવણી માટે મળતી ખા. પની મદદમાંથી ૧૯૨૮ ખા. ૨૧૧ વાપરતી હતી તે હવે આખી રકમ તેમાં વાપરતી થઈ છે.

(૨) ઘણી નવી કાળાઓ ખુલી છે અને કમજામ ૭૦૦૦ વધુ કોટીઓને કિલ્લો મળતું થયું છે.

આ કોમમાં હજુ ઘણું થવાની જરૂર છે કેમકે કમજામ ૧૪૦૦૦ કોટીઓ નિયતો જવાની વખત મે કે જેઓને કિલ્લો નથી મળતું.

કાચી કોંગ્રેસ ખુલવાથી આ કેમમાં કલિલાસમાં કિલ્લો મળું

૧૧૬	૧૧૬	૧૧૬	૧૧૬	૧૧૬	૧૧૬	૧૧૬
૧૧૬	૧૧૬	૧૧૬	૧૧૬	૧૧૬	૧૧૬	૧૧૬

પાનું ખુલ્લું છે.

હોદ્દા સિક્કોના પગારનો દર કમીટીની તપાસ પહેલાં હતો તે કરતાં ઓછો થયો છે.

હોદ્દા કોઠરાઓ સિક્કો તરીકેની તાલીમ હેરા મામલા હેરા તેઓને માટે અવરનમેન્ટ બરમતીઓ ખુલ્લી મુકવામાં આવી છે.

લીડર બીલ

મી. ટી.કમલ દસ, તે વખતના ન્યાય ખાતાના પ્રધાને દાખલે હમનો ખરેખર થયો હતો તેમાં ૧૦૪ થી રકમનો હેતુ દારૂ વેચાણે હેરા તેવી કમળા જગ્યાઓમાંથી આવજા બાંધકાને નોકરી વધરના કરી મુકવાનો હતો આ બાબતમાં કોંગ્રેસની માસ મીટિંગ સવલત હેરામાં મળી હતી અને મળકર ખરકા વિરુદ્ધના પુરોષીયન યાપાઓના સમર્થા કટીંગો અને પ્રમુખનું બાવજી પ્રધાન હોય તેમજ પાલમેન્ટના દરેક મેમ્બર ઉપર મોકલી આવવામાં આવ્યાં હતાં. જે કે કામદારમાં સુધારો થયો છે છતાં આવજા બાંધકાને હજુ પ્રધાનની દસપરજ નથી રહ્યા છે કેમકે જે તેઓને નોકરી પર રહેવું હોય તે મળકર કામદારમાંથી મુકવી પડે મેળવીનેજ રહી શકાય છે.

ડેનહાઉઝર રીલીફ ફન્ડ

ડેનહાઉઝરની કોલસાની બાજુમાં અલસમાત થવાથી મરી ગયેલા હોદ્દાઓના નિરાધાર કુટુંબીઓને મદદ કરવા 'નાટાલ વિલેજ' ફન્ડ બોર્ડનું હતું તેની પા. ૪૫૦-૮-૧૦ ની રકમ કોંગ્રેસને વહેંચી દેવા સંપ્રવામાં આવી હતી. કોંગ્રેસના અમલદારોએ નિરાધાર કુટુંબીઓની સ્થિતિની અને કેને કેટલી કેટલી રકમ આપવી તેની તપાસ કરવા ડેનહાઉઝર મળા હતા અને નીચેની રકમો આપાઈ ચુકી છે:—

કુલસભા બીબી પા. ૭૫, રસમકા પા. ૧૩૫, મુનસામી મેટી પા. ૪૦ મીનગ્રા પા. ૧૨૫.

સંભાસીને માટે પા. ૨૫ ની રકમ ફાવવામાં આવી હતી. આ બાદ હોદ્દાઓના આવી મળ હતી અને હમણાજ હોદ્દા સરકારના ઝેલન્ટની મદદથી તેનું સંચાલન મળ્યું છે. અને ઝેલન્ટ મારફતે તે રકમ મોકલાઈ રહી છે.

પા. ૧૦ ની રકમ એંગલોને આપવાની દરજ્જા કોંગ્રેસ પાસે પહેલી જાહેર તે હજુ સચીર છે. આ નાજા બાજુ મુકવા માં આવ્યા છે.

નાર્થર્ન ટીસ્ટીકટના હોદ્દાઓ

૧૯૩૧ ના ૩૩ મા કામદારી મામલેના હોદ્દાઓને ટ્રાંસ-વાલનો કામદાર લાગુ પાડવામાં આવ્યો છે. લાના હોદ્દાઓને ટ્રાંસવાલ રજીસ્ટ્રેશન એક્ટની રૂબે રજીસ્ટર થવાનું કહેવામાં આવ્યું હતું. મુકદ્દમ પ્રધાન તરફથી કોંગ્રેસને જણાવવામાં આવ્યું હતું કે મી. કોંગ્રેસને માલદેકમાં હોદ્દાઓને રજીસ્ટર કરવાને મોકલવામાં આવશે અને તેમના કામમાં મદદ કરવા કોંગ્રેસે પોતાના પ્રતિનિધિને મોકલવા. આવજા બાંધકાને લા તજ વર્ધના રહીશ હોવાનું પુરવાર કરવાનું કહેવામાં આવ્યું હતું. કોંગ્રેસે પાંચત બવાની દવાળને લાં મોકલ્યા હતા. ૧૩ સિવાય બધા હોદ્દાઓ રજીસ્ટર થઈ ગયા હતા. આના વધીને શેકવા જતાં તેણે પા. ૫૦ ની શી માંગી હતી. મી. કોરોપરે તે કામ મદત કરવા કહ્યું અને મી. એસ. જાર. તાલકુને કહ્યું તે લાં ગયા હતા. ૧૩ અપીલોમાંથી ૧૧ અપીલો સફળ થઈ હતી. અને તજમાંથી એક હાજર

થયો નહોતો અને જે પોતાનું તજ વર્ધનું રહેલજી પુરવાર કરી શક્યા નહોતા.

ઇન્ડિયન હાઉસિંગ

કરખાત અને આજીવાજીમાં હોદ્દાઓના રહેણાંજો અંબધી સ્થિતિ તપાસવાને સેન્ટલ હાઉસિંગ બોર્ડ ૧૯૨૬ ના અક્ટોબર માં મેટી હતી. તેની સમક્ષ કોંગ્રેસે હોદ્દા કામ તરફથી જુલાની આપવાની દરેક વ્યવસ્થા કરી હતી અને પુરોષીયન જુલાની આપવામાંથી કિલટ તપાસ કરવાને જી. કોરોપરને રોક્યા હતા. કોંગ્રેસના અમલદારોએ બોર્ડના મેમ્બરોને બુદા જુદા પ્રમજાઓમાં હોદ્દાઓના વસવાટ વાળા હતાઓમાં ફેરવ્યા હતા. બોર્ડે કોંગ્રેસની વજીઆતોની સાથે મળતાપણે બતાવ્યું હતું અને કોરોપરેજનની ઉપર હોદ્દાઓના રહેણાંજો વ્યવસ્થાના અંબધમાં મેટીકરોપરો આશય મુકયો હતો.

બોર્ડની બહામણોને પરિશ્રમે સેન્ટલ હાઉસિંગ બોર્ડે હાઉસિંગ એક્ટની રૂબે હોદ્દાઓના રહેણાંજોની વ્યવસ્થા માટે કોરોપરેજનને પા. ૫૦૦૦૦ આપ્યા. આ રકમને કોરોપરેજન કેટેમેનરની જમીન પર હોદ્દાઓ માટે ધરો બાંધવામાં ઉપયોગ કરવા મામતી હતી કોંગ્રેસે કોરોપરેજનની જે તીલી હોદ્દાઓને સેમેટ કરવાની હોવાનું જણાવી તે સામે સખત વરોધ દર્શાવ્યો.

આથી જે યોજનાને પડતી મુકવામાં આવી અને મળકર રકમ એમની એમ પડી રહી હતી. યોગક માસ પર તંદરસ્તી ખાતાના પ્રધાને કોરોપરેજનને એલવજી આપી કે વ્લ તેને ઉપયોગ નાંદ કરે તો તે રકમ પાછી મળ લેવામાં આવશે. આ ઉપરથી કોરોપરેજને પોતાની હાઉસિંગ કમીટીની કોંગ્રેસને મુલાકાત હેરા જણાવ્યું. કોંગ્રેસે કહ્યુંની અંદરની બનક જમીનો તરફ કમીટીનું ખ્યાન બેચુ પજી બરો એનજીનીમરે તે સમયથી જમીન બીજા કામને માટે જરૂરી હોવાનું જણાવી રહ કરી. ઉવટે કોંગ્રેસે પા. ૨૫૦૦૦ ની રકમમાંથી હાલના કહેરની બકાર પજી હવે વિસ્તારમાં આવેલાં કહેરની અંદરની જમીનમાં એંગા બનમ ખરંક જમીન મરાવતા હોય તેઓને પોતાના મકાનો બાંધવાને લોના આપવાની સુચના કરી. આ સુચના કાઉન્સીલે સિવારી છે અને લોનાને માટે અરજીઓની મામણી કરેલી છે.

આપજા બાંધકા આ લોનાને માલ ઉદાવી પોતાને રહેણાંજો સુધારશે એવી આજા રાખવામાં આવે છે.

બાઈના પા. ૨૫૦૦૦ નો ઉપયોગ કોરોપરેજન પોતે હોદ્દાઓને માટે ધરો બાંધવામાં કરશે.

પરસનલ ટેકસ

જેકા પરસનલ ટેકસ નથી ભરી શકતા તેઓને તેમાંથી મુકલ કરવાને કોંગ્રેસ કેટલાક વર્ષથી પ્રયત્ન કરી રહી છે.

રેવન્યુ ઓફીસરો એકત્રેજનો માન્ટ કરતા નહોતા પરંતુ પજી કેસેમાં એકસ્ટેનજનો મળી શક્યાં હતાં.

આ માલ જે કામદારમાં એવો ફેરફાર થયો છે કે રેક હોદ્દાઓ તેની કમાવાની દકતી મમે તેટલી હોવા છતાં ટેકસ બરનોજ પડે. હાલની મંદી અને હોદ્દાઓમાં વર્તતી મંબીર બેકારીને લાંબે કોંગ્રેસે બેકારીને ટેકસમાંથી મુકલ કરવાની મામણી કરવા પ્રાંતિક સેક્ટરીની મુલાકાત લીધી હતી. મી. કોરોપરેજની સરકારી નીચે એક કેપ્ટુરેશન પ્રાંતિક સેક્ટરી

મી. ચાટર્જીની મુલાકાતે મધુ દત્ત. અને બેકાર દોહીઓ અને તેઓને ધણેજ જુજ પમાર મળતો હોય તેઓને ટેકસમાંથી મુક્ત કરવા અરજ કરી હતી. યુરોપીયનો જે પા. ૪ સુધીના પમાર મેળવતા હોય તેઓને તેમાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યા છે. જેજ સિદ્ધાંત દોહીઓને પણ લાગુ પાડવાની માગણી કરવામાં આવી હતી. પરંતુ તેમણે જણાવ્યું કે એ બની શકે તેમ નથી. દોહીઓના સંબંધમાં જેઓ બનામ હોય અને ૬૦ વર્ષની ઉંમરના હોય તેઓનેજ મુક્ત કરવામાં આવ્યા છે.

ગ્રેસિસ બેકારોને માટે ત્રણ મહિનાની મુદત મેળવી શકી હતી અને તે મુદત બાદ જ તેઓને તોડરી નહિ મળેલી હોય તો તેઓને કેસ ફરી વિચારવા જણાવવામાં આવ્યું હતું. બેકારી

આપણા બેકાર લાઇઓની સ્થિતિ મધ્ય મબીર દોવાથી કેમિસે બેકાર દોહીઓની મીટીંગ સપ્ટેમ્બર માસમાં મોઢાવી હતી. એ વખતે સુધી યુરોપીયનો જેમજ પારતા દતા કે દોહીઓમાં બેકારી જેજ નહિ. પરંતુ મીટીંગ પરથી જણાવ્યું કે દોહીઓમાં બેકારી યુરોપીયનોના નેટલીજ મબીર છે.

મજબુર મીટીંગના પરિણામે ડરખત કોરપોરેશનની દોહીઓને તોડરી પરથી કાઢી યુરોપીયનોને રાખવાની નીતી અટકી છે.

સર કુર્મા રેડી બેકાર સંકટ નિવારણ ૧-૬ ઈશુ મધુ કે જેમાં પા. ૨૨૫ ની રકમ થઈ છે અને પા. ૧૨૫ હાથમાં આવ્યા છે. નિરાધાર કેસોમાં બેકાર પુરો પાડવાને ૧-૬ ઈશુ કરવાનું ઠરાવ્યું છે. આ બાબતમાં સર કુર્માએ ધણીજ મહેનત ઉઠાવેલી છે જેને માટે ગ્રેસિસ તેમની ધણેજ આભારી છે. આ ઉપરાંત બીજી અનેક નાની મોટી બાબતોને કેમિસે ખાન હાથેજ દોવાની રીપોર્ટમાં નોંધ લેવામાં આવી છે.

મજબુરની સંરક્ષા રચાયવામાં અને તેઓને માટે પાસ કમિસે બેકારમાં પણ કેમિસે સારી મહેનત ઉઠાવેલી છે.

મરકુમ હકીમ અબ્દુલ ખાન, મોલાના મદમદ અલી અને મંજિત મોલીલાલ નેહરુના મરજીને માટે કામની વનિ દિવસોગના સંરક્ષામાં હોંફરવાન મોકલાયા હતા અને આવતા બતા પ્રતિષ્ઠિત બનેલા યેમિસા સરકારની નોંધ લેવાઈ છે.

બેકારી સંરક્ષા સમાચાર

વિવિધ સમાચાર

બેકારી સંરક્ષા સમાચાર

હોંફ સરકારના પ્રતિનિધિઓ

આવતી શરિડ રેખલ કોન્ફરન્સના હોંફ સરકારના પ્રતિનિધિઓમાં સર હજી દુસેન અને મી. બાબુવાને લેવાને તર કુર્મા રેડી કોસેમ્બર તા. ૩૦ મીએ ડેલાઓઆ બે બંધે અને સાંધે બાન્ધુઆરી તા. ૫ મીએ પાછા બેહાનીમખર્જ આવશે અને આ બીજા ડેલીમેટા જે બાન્ધુઆરીના પહેલાં બેહાડીયા માં કેપટાઉન ઉતરશે તેમની રાહ બેશે. આઓગની સાથે મી. રાવ તેમના ખાનગી સેક્રેટરી તરીકે આવશે અને સર હજી દુસેન સાથે તેમના ખાનગી સેક્રેટરી આવશે.

આવતી શરિડ રેખલ કોન્ફરન્સ

‘મરકુરી’નો પ્રોટોકોલને બળરખતો જણાવે છે:—

આવતી કોન્ફરન્સની તૈયારીઓ દ્વે પુર્ણ થઈ છે. મુદ્દા આવાના સેક્રેટરી મી. પી. બાબ. કુસેનદાઉટ અને એશીયાટીક બેકારના કમીશનર મી. વેન માત્ર માસ દરમિયાન કોન્ફરન્સના કામને અંગે કેપટાઉન બતા ઉપરશે.

કોન્ફરન્સમાં મર્ચાનારી અનેક બાબતોમાં ટ્રસિવાલ એશીયાટીક લેન્ડ ટેન્ચર બીજા કે જે મુખ્યત્વે કરી વીટવેટરશાન્ટ માં દોહીઓ તરફથી મેરકાવડે ધરાવતી પ્રોપર્ટીઓ સંબંધી છે. આ કાયદા સિવાય યુનીયનમાં દોહીઓના દરબલ અને કકેકેને લગતા અન્ય કાઈ પણ હવાત કાયદાઓની ચર્ચા થઈ નહિ તેમ બેબેન્ડામાં કામજ પણ કરવામાં આવશે નહિ સિવાય કે એમીમેન્ટની સાથે સીધા સંબંધ ધરાવતા હશે તેવા કાયદાઓ. કોન્ફરન્સનો પુરો બેબેન્ડા દોહીના ડેલીમેટા આવતાં સુધી થવામાં આવશે નહિ.

દરમિયાનમાં એમીમેન્ટના સંબંધમાં યુનીયન સરકારની વજજીને વિશે ધણી અટકોગો બાબતમાં આવે છે. કેટલાક સ્થળોમાં જેવું મનાય છે કે એમીમેન્ટનો અત લાવવામાં આવશે પરંતુ જણાવવાને સળગ આવાર છે કે સરકાર ખુશ્કા મનથી કોન્ફરન્સમાં જશે અને જે સા. આ. પાર્ટના સબોને યુનીયનના ડેલીમેટામાં નીમવામાં આવ્યા છે તેથી એશીયાટીક સવાલ પરની સરકારની નીતી બીનપક્ષી રહેશે.

બળરખતી વધુમાં જણાવે છે કે એસીસ્ટેન્ટ એમીમેન્ટ રકીમની રકમે ૬૦૦૦ દોહીઓ આ રેજ છોડી ગયા છે અને મમલાઓમાંથી માત્ર ત્રણ ટકા નેટલાજ દેવાવેલી મુદતની અંદર યુનીયનમાં પાછા રવા છે.

યુનિયન હોંફ મંડળ

તા. ૨૯-૧૧-૩૧ નાં દિને યુનિયન હોંફ મંડળની માસીક મીટીંગ પ્રમુખ કાલાબાઇ રજીસ્ટ્રાર પટેલનાં પ્રમુખપણા હેઠળ કાર્પવાહકોની વાર્ષિક યુટથી કરવાયે’ મળી હતી. પ્રથમ મંડળનો ગરૂ લેવામાં આવ્યો હતો, બાદ મીટીંગ સર થઈ હતી. પ્રથમ મંત્રી બલસારાએ ગત મીટીંગ તા. ૧-૧૧-૩૧ ના મીનિટ અને ત્રણ રપેશીયલ મીટીંગની મીનિટ વાંચી સંભળાવી હતી જે પાસ થયા બાદ મંત્રીએ મંડળનો વાર્ષિક રીપોર્ટ અને હીસાબ રજૂ કરી વાંચી સંભળાવ્યો હતો, જે બસબર હોય રવાનુમતે પાસ કરવામાં આવ્યો હતો. બાદ પ્રમુખે કંઈક સમયોનો ગત તોર માસ દરમિયાન સારી રીતે મલાક અને સંબંધી કાર્ય કર્યું તે તરફ આભાર માન્યા બાદ કાર્પવાહકા ફારમ થયા હતા. બાદ નીચે પ્રમાણે સર્વાનુમતે બીજા વર્ષ માટે કાર્પવાહકા યુટવામાં આવ્યા હતા. પાંચ એપ્રીલનો પેકી માત્ર હિપ-મંત્રી બાર. તામરૂ સિવાય દરેકને પાછા યુટવામાં આવ્યા હતા. ડી. બાર. પટેલ પ્રમુખ, બીખા કરવાજ અને છવજીજ મૌવોદજ—હિપ પ્રમુખ (પી. ઇ. વાળા) હમીલદાસ રતનજી બલસારા—મંત્રી, કાકેરલાલ બીખા બાઇ—હિપમંત્રી, હગનલાલ મૌવોદ—અબ્દુલની. બાદ ૧૧ કમીટી મેમ્બરો યુટવામાં આવ્યા હતા. બાદ મંડળની અંદર નીચે પ્રમાણે બેહોતેએ માસે એક શીશોંગ શી બરવાની કમુજ થઈ મંડળમાં બેહન્ટ થયા હતા. અમનાગેન બીખા-કારા, જદમીમેન કાકેરલાલ, ગંગામેન કાલાબાઇ પટેલ, અમીના-મેન કાઉકલાઇ, રાશીમેન છવજીજ મૌવોદજ (પી. ઇ). દેવકોરમેન બીખા મીટલ, છવકોરમેન બલ્લુભાઇ મરૂર, પાલી-મેન અમનાલાલ મરૂર, બાણીમેન હરીભાઈ કેસુર. બાદ મંડળનાં એક સબ બાઇ બીખામૌવોદ ધંધાયે’ કેપટાઉન બઈ રહેનાર હોય મંડળ તરફથી પ્રમુખનાં હસ્તે એ બાઇનો અને એમના ધર્મપત્નીનો પુલની કમમી આપી માન આપ્યું હતું બાઇ બીખાબાઇએ તાકાર થર્મ બલક મંડળનો આભાર માની

મંડળને કી. ૫-૩ અને જોખનાં ધર્મચત્રની તરફ લી. ૨-૧ એક આપી હતી અને ૬૨ માસે માસિક ૫૧ મોકલવા બચાવી મંડળમાંનો જોડકા રજા હતા. એ માટે એ બાધનો આગાર માનવામાં આવ્યો હતો. એજ દિને કીબાબાઇ મૌવોદ તરફથી મંડળને દુધપાઈ આપવામાં આવી હતી. બાક પ્રમુખે લેપસદારનાં દરેક બાધજોનો આગાર માની ગીઠિય ખરખાસ્ત કરી હતી. બાક ઇશર રદ્દતિ બચ્નો માય મેલાવોઢા વિરોધન થયો હતો.

મંડળનો હિસાબી રીપોર્ટ

તા. ૨-૧૧-૩૦ થી તા. ૧૦-૧૧-૩૧ સુધી

જામી.....	ઉ.....
માસિક ફોના આગ્યા	૪૦-૧-૦ દર્દિ કેવરાન્ના
ઠોડ મળી	૫૬-૫-૩ ૧ન્દમા મેલકમા ૬૬-૬૬-૮
આરતી વિરોધ	૧૦-૧૫-૬ ધી. ઇ. મોડા
ખાસ ફાળાઓ	મંડળને ઠોડ ૫-૫-૦
ઈ. જો. ૫૩ને સહાયકો	કીચાલમાઈ દાગળના
શીયુત દેકાધને	૩૩-૭-૧ ૫૩ને ઠોડ ૨-૦-૦
જોશુવૃ ધર્મચાત્રમાં	મિન્સ અકરામ
મદદથે દેક મોલકયા	૧૬-૦-૬ મહમદને ઠોડ ૧-૦-૦
પ્રવુસાગી નામના	શીયુત ૫૩ને વીટી ઠોડ ૨-૦-૦
મદારસી ભાઇને મદદ	૨-૧૦-૦ ૫૨ચુરણ ખર્ચ, ઠોડ
લીલમોન્ડ નામના એક	સ્કેમ્પુ કુલાઈ ૩-૧૨-૭
પારસી ભાઇને મદદ	૩ ૧૧-૬ ઇ. જો. ૫૩ને ૨૩-૭-૬
હીવાલી ૫૨ ૬ન્ડ	૬-૧૫-૦ ગાલુવૃ ધર્મચાત્રના ૬૬-૦-૬
સમસાતની બચ્ચામાં	પ્રવુસાગી મદારસી ૨-૧૦-૦
રીપોર્ટ ક્યાથે	૩-૧૦-૬ લીલમોન્ડ પારસી
	ભાઇને ૩-૧૧-૬
	હીવાલી ૬૬માંથી
	રથાનીક દોરખીરવ
	અને દેકા અનાયાસમ
	મું મોલકયા ૬-૧૫-૦
	સમસાત બચ્ચામાં
	રીપોર્ટમાં ખર્ચમાં ૩-૧૦-૬
	શીયાંત ખાતે જમા છે ૨૬-૪-૬
૧૬૮-૧૬-૬	૧૬૮-૧૬-૬

સંધીબંધ તપાસ

ખારડોલી સંધીબંધ તપાસ સમીતીમાં મહાસભા તરફથી મહાત્મા ગાંધીજીના હુકમના મુજબ દાબર રહેવા શીયુત જુલા-બાઇ દેકાધને મદદ કરવા મુબકથી થી કાલકજબાઇ મૌલુબ-રાસ જોડલેકેટ તા. ૨-૧૧-૧૯૩૧ ના રોજ ખારડોલી આપી ગયા છે અને તેજ દિવસે પોતાનું કામ જુલ ખંચવામાં ગયે કરી દીધું છે.

સંધીબંધ તપાસ સમીતીના પંજિરામાં ખારડોલીના મામલત-દાર કુબ્જાલાખને તા. ૪-૧૧-૧૯૩૧ ના રોજ દાબર કયો હતો.

અને તેની જુલુતી લેવાનું કામ મહાસભા તરફથી જુલા-બાઇએ વજ કારી રીતે કર્યું હતું.

શીયુત જુલાબાઇની સર તપાસમાં મામલતદાર અમલ જાગરુપીની વિગતોમાં જુલ, હેરમલદેસજ અને જુલ પડયા કરવા હજી. નેથી થી જુલાબાઇને સરકારી કામથી તપાસ

સંબંધી આમલ રજુ કરવાની માગણી કરી. જે સરકારી ફરતાલેખને કામગી અને નોંધિ મામલતદાર સમીતી ૧૫૨ રજુ કરવાની ના પાડી

આથી થી જુલાબાઇને તપાસ અમલદાર થી. મૌરકનને લિખીત અરજ આપી જરૂરી ફરતાલેખ, કામગી, અને નોંધિની રજુઆત કરાવવા હુકમ આવ્યો.

જેની અત અંગેજ તે તપાસ અમલદાર થી. મૌરકનને શીયુત જુલાબાઇને લિખીત બચાબ આપ્યો અને સહયા દોષ મહાસભાને આથે નાંગ્યો અને બચ્ચાનું કે તમારો મુકદ્દમા સાબીત કરવા તમારે દરેક આધાર રજુ કરવા જોઈએ. જેથી સરકારને તું કાંઈ હુકમ કરી સહતો નથી.

તપાસ અમલદાર થી. મૌરકનના લિખીત બચાબમાં શીયુત જુલાબાઇને કહ્યું કે આ કોર્ટ નથી કે વાદીએજ મુકદ્દમા સાબીત કરી આપવાનો દોષ. આતો સંધીબંધની તપાસ સમીતી છે. અને તેથીજ સરકારી કામગીઓમાંની નોંધિ તપાસ સમીતી આમલ રજુ મામ અને તે બચાબ તપાસામ કારેજ સહ બહાર આવે. અને તેના—ફિરથી બચવા આધારથીજ સંધીબંધની તપાસ સમીતીનું કામ સરસ રીતે આગળ ચાલે.

સરકારી નોંધિ કામદેસરની દોષ તે અને તે નોંધિથી સરકાર મહાસભાને ખરાટત કરી દેમ એવી રિશિત દોલ તો જરૂર રજુ કરી દેત.

પછી સરકારી નોંધિમાંથીજ સાબીત છે કે લાઇ બચાબલી મામ, પોલીસના જુલમો અને સંધીને બંધ દરેક દરેક પાનેથી મળ્યું છે. જેથી હિંમત બેર અરકર રજુ કરી ચકતી નથી. અને મહાસભા માસે પુરાવાઓ ન દોવા છતાં મહા-સભાને કહે છે મહાસભાએ પુરાવો રજુ કરી કેસ સાબીત કરવો. આ એક ન્યામની બદારની દલીલ છે.

તપાસ અમલદાર થી. મૌરકનનું વલજુ ન્યાય પરતા સર-કાર તરફ વધારે દગત્તી માલુમ પડવાથી. શીયુત જુલાબાઇને મહાસભા કાથે વાતચીત કરી થી. મૌરકનને જોલવણી આપી તપાસ સમીતીના કામમાંથી નીકળી મુકા છે.

આથી મહાસભાના પ્રમુખ સરકાર વલજાબાઇને દરેક ખેડુતને બચર આપી છે કે તા. ૧૫-૧૧-૧૯૩૧ ના રોજથી કાંઈ પછી ખેડુતે ખારડોલીના જુલ બંધમાં ખેસતી સંધીબંધ સમીતીમાં જુલાની આપવા બહુ નહિ.

તપાસ અમલદાર થી. મૌરકનનું વલજુ ન્યાયી દોવાથી ખારડોલીના ખેડુતો મહાત્મા ગાંધીજીની સલાહ માટે બાતુર નખને શક જોઈ રજા છે.

ખારડોલીની તપાસ ચાલુ રહેશે

સુરત, તા. ૧૬ થી નવેમ્બર—મહાસભાએ ખસી જવા પછી તપાસ કોરક આજે બધોરના આર વાજે મળી હતી.

ડી. બ. કોરકરામે બચાબનું હતું કે, સરકાર પક્ષ મામલત-દારની વલકપાલક તપાસ લેવા મામતો નથી, કારણ કે તેમ કરવાનું કંઈ કારણ નથી.

રામબને કાજે વળજે છે ત્યાં સુધી કેસ પુરા થયો છે. તપાસ અમલદાર વધુ સાક્ષીઓ યોજાવી શકે છે.

ડી. જ. કોરકરામે થી મૌરકનને જાણીનાં ગાંધેની વધુ તપાસનું કોરક નહીં કરવાની અરજ કરી હતી.

મી. મૌરકને બચાબનું હતું કે હું આવતી કાલે હુકમ પસાર કરીશ. તે પછી કોરક ૪-૧૫ ગાંધા ૫૨ મુલતવી રાખી હતી.

વધુમાં એવું બચાબ છે કે, સરકારી વધુમે થી. જુલાબાઇ

દેસાધના જેવાં નીવેદનનાં જવાબમાં એક જાંબા નીવેદન રજુ કર્યું હતું અને એની અરજ કરી હતી કે, શ્રી. દેસાધનું એ નીવેદન તપાસના રેકર્ડ પરથી દૂર કરવું.

ખારડોશી સંમીલનની તપાસમાંથી રૂબિસ અને ખાતેદારો ખસી જવાને પરિણામે સલામતી મળ્યા માત્રમાં પર મુખ્ય સરકાર વિચાર લાગવી રહી છે. સુરતના રહેઠેર શ્રી. ટી. ટી. દેસાધાના સરકારના મહેસુલ ખાતાના સભ્યને પરીક્ષીત કરવાને ખાસ મુખ્ય આપ્યા હતા, એમ જણાવવામાં આવે છે કે શ્રી. મોરડન તપાસ ચાલુ રાખશે અને અધિકારી અમલદારો અને બીજા જે સાક્ષીઓ રૂબિસના નિર્ણયને જાણ મળી તો તેમની જગ્યાની તોષણી ચાલુ રાખશે.

સોમવારે સેક્રેટરીએટમાં ચલનરના પ્રમુખપણુ નીચે કારોબારી કાજીબીના મળ્યો અને પ્રધાનેશી બેઠી બેઠક મળી હતી.

રૂરતા અને અન્ય તાર સમાચાર

હરિ પંચરોડ

રેવરન્ડ મી. એલ. એન્ડ્રુસ લંડનથી તા. ૨૬-૧૧-૧૯૩૧ ના દિને આમબોટ ઇંગલવર્થમાં ઉપડી ઘાડીયા ૧૪-૧૨-૧૯૩૧ ને સોમવારે કેપટાઉનમાં આવી પહોંચ્યા છે.

કાળા કાલકાનો અમલ

કાનપુરથી રૂર ખબર આપે છે કે એકલ મંડળના પ્રમુખને તેના રહેવાના ઘરમાંથી કબજે કરવામાં આવ્યા હતા અને પોલીસોએ કર નહિ ભરવાની અરજ કરનારી હરત પત્રિકા-ઓની તપાસ મહાસભાના મહાનમાં કરી હતી.

જુલમી રાજનીતી

અલ્હાબાદથી રૂર ખબર આપે છે કે અલ્હાબાદના રાજનીતિ મહાસભાના કાર્યકર્તાઓને કર નહિ ભરવાની હીલચાલ કરવાનો અને અપજા કરવાની મનાઈ કરનારો કુકમ અરકારે બહાર પાડ્યો છે.

કલકત્તાથી રૂર ખબર આપે છે કે પૂર્વ જાંબાના કામીલા જીલ્લાના રહેઠેર અને હીરહીટ મેજસ્ટ્રેટ માર્સ બેઠકે બહુલ રીપોર્સને આજ સવારે બે જાંબા બાઇઓએ ધણીજ મહાદુરી અને ચાલાકી વાપરી બંદુક છોડીને ઝબકે મારી નાંખ્યો છે.

હિંદુસ્તાનનો નિશ્ચય

હિંદના અંગ્રેજ વજર સેમ્યુઅલ દેરે ઉચ્ચકમાં બેઠા બેઠા હિંદમાંહેની અંગ્રેજ સરકારને હિંદુસ્તાની રાષ્ટ્રિય મહાસભા અને તેના બધા કાર્યકર્તાઓ ઉપર સંપૂર્ણ કબજે મેળવી લેવાને સખત પગલાં ભરવા કમીજ કર્યું છે. અને હરેક તૈવારી રાષ્ટ્ર મહાસભા અને તેની હરેક પ્રતિષ્ઠાને કમડી નાંખવા જણાવ્યું છે.

આ કુકમથી મહાસભામાંના બહુશક્તિનો અમોનો હિંદુસ્તાનમાં આવ્યો છે. બહુશક્તિને હરેક સોપારીના કુકમને બહુ એક એક માણસ બેઠકું હતું. તેમ આ બહુશક્તિ કુકમને હરેક સોપારીના કુકમના બહુ મહાસભાના પાંચ દહ કાર્યકર્તાઓ એમને, અને મુખ વાસમાં એકબીના રાજાની જગ્યાએ હરેક સો પસો સ્વયંસેવકો પણ બેઠકે.

આ કુકમનો અમલ જાંબા પ્રતિષ્ઠા ચાલુ કરેલો હોવાથી અને આ કુકમને અમલ સંપૂર્ણ પ્રાપ્ત થાડે તૈવાર કરી રાખેલો હોવાથી ઉચ્ચકમાં બર બેઠા હિંદના મહુશ અને બેકુનોને પરમેનો અને લેલો ખાસ જનાર હિંદના અંગ્રેજ વજર અને વજરના કુકમથી હિંદમાંની અંગ્રેજ સરકારે હરકીન —માંથી હરેકના કુકમે કુકમ કરી નાંખ્યા છે.

આથી સરકાર હોતને ચિતવણી આપે છે કે સ્વતંત્રતા મેળવવી હોય તો અમારી સામે બહુશક્તિ સંપૂર્ણ થાડો અમલ તાલે મહ કમારા ગુલામ જની આવ.

સત્યજીત વરદુ દોમ તો હવે હિંદુસ્તાનના હરેક હરેક મામલાના લોકોએ પ્રતિષ્ઠા લીધેલી કે બારે બોલો આપે, જનો કુકમના કરી, પાછી દેક દાઝ હવે રાષ્ટ્ર, તારાશવ મળે સત્યાગ્રહના સાધનથી મહાસભાના કુકમથી ઉચ્ચક પાસેથી હિંદુસ્તાનની સ્વતંત્રતા મેળવવી. કારણ કે આજ દિન સુધી ઉચ્ચકમાંથી બારે બોલે કરીરમાંતું લોલી પુટી મળુ આ સુધી ગુલામી કરી, સભાનો મરી, કાજી દા કરી ગુલામીની મુદત હરેકીસન ૧૯૩૦ માં લાહેર ખાતે અપીલ હિંદની મહાસભાએ પૂરી પાલેલી મુદત બહેર કરી. એટલે સ્વતંત્ર થવાનો હક મામ થયો, અને સ્વતંત્ર હક રક્ષિત મળતા હરેક વિશાળ સમુદાય રહેવાનો નિશ્ચય કર્યો અને મહાસભાના હરેક કુકમે હરેક લાટે માન્યા.

હવે અંગ્રેજ સરકાર મહાસભા પર અપતાના અને સખતીના સખત પગલાં લેશે તો હિંદુસ્તાન બારે હરેકી સળમી ઉલ્લા સંભવ છે. તેમકે હિંદુસ્તાનના હરેક હરેક મામલાના લોકો અંગ્રેજ રાજ્ય પાસે સ્વરાજ્ય મારફત સ્વતંત્રતા માગી રહ્યા છે. તે લેશે આ સુધી અપવાના નથી. સ્વામી પુષ્પે.

હિંદુસ્તાનના ખંખર

(હિંદુસ્તાનના અપભ્રંશ ઉપરથી)

—હિંદુસ્તાનમાં હરેક જનાજના હાલો લાંબા જોડા મહ મુલા હોવાથી બેકુતો આવના ચાલુ ધોરણ પ્રમાણની મહેસુલ ભરે તો ચોલાના બાલખમાં હારદાક અને ચોલાના મહુશને બુધે મરતું પડે અને ચોલા પાસે કંઈ રહે નહિ. જેથી બેકુતો બેકી ઉપરનો કર દસ વિંધા ઉપરની જમીન ઉપર કર વિંધે આજ બના કરાવવા સરકારને અરજ આપવા હીલચાલ કરી રહ્યા છે.

—અહવાનીસ્તાનમાં સ્ટીમ કોલસાની ખાણ મળી આવી છે.

—હિંદુસ્તાનમાં ચાલુ થયેલા મારદા એક્ટને પ્રશ્નની મારા-સભાએ ધરાવના રાજ પ્રદેશમાં અમલમાં મુકવા મંજુર કર્યો છે —સુરત રહેરતી મહેર સુધરાધની સુંદથીમાં થી કાનજ મકનજ અને દેવજ દુલભદાસ હુમથીના નામના બે અલંજ આમનો સુંદાસ મળા છે.

—તા. ૩૧-૧૦-૧૯૩૧ ના દિને સરકાર વહાલમાંથી સેવા-દળના સ્વયંસેવકો તથા સેવિકાઓ સમગ્ર અમલવાદમાં બાવજ કરતાં તેમને લાલીમને ફેલાવો કરવાનું જણાવ્યું હતું.

—ખારડોશી સંમીલન તપાસ સમીતીમાં સરકાર તરફથી લાખર રહેતા વહીવ. વાઈસરોયથી પણ વધારે વધારા અને બેકુતોને હુકમમાં રાજ રહેનાર, સુરતના નામર આજણ દી. બ. કાંતર-રામ કમીલરામ વહીવે સુરતની મહેર -ધરાઈ સુંદથીમાં વિભાગ નંબર ૧૦ તરફથી ઉમેદવારી કરી હતી. આ સુંદથીનું પરિણામ તારીખ ૪-૧૧-૧૯૩૧ ના રોજ બહાર પડ્યું અને

તેમાં બેઠેલોને હુંદાર સરકારી વકીલ હી. બ. ઠોરરામ કપીલરામને બધું જોવા મળ મળવાથી હારી ગયા હતા.

—દારૂસલામમાં રહેલી મીસીસ ડસેલ્સ નામની દામણે પોતાની શી નહિ મળવાથી ગોર્ડોન જુહાના સપ્ત દિવસના ક્રમમાં બાળકને ગોર્ડોન જુહાની મૈટ્રિકાલરીમાં તેની માતાના સોડમાંથી તા. ૧૭-૧૨-૧૯૩૧ ના રોજ બપોર પાંચ સાગ્ર તથા વાગે ઉપાડી કમ મધ હતી. ગોર્ડોન જુહાને આ ખબર મળતાં તે તરતજ દામણ મીસીસ ડસેલ્સને આ ગયો અને ઠોરરામી મામણી કરી. આ વખતે મીસીસ ડસેલ્સને આ બીજા એક મુદ્દરજ આવી પહેલ્યા તેણે આ બધી બકીસત સંભળી. આ આવનાર દામણ મીસીસ ડસેલ્સ પાસે પેસા મામલા દતા તેથી આ મુદ્દરજે મીસીસ ડસેલ્સને કહ્યું કે ગોર્ડોન જુહાના ખીલના પેસા કાપી કમ બાકીના પેસા અને આપ. આમ કરવા મીસીસ ડસેલ્સે ના પાડી. પછી ગોર્ડોન જુહાએ આર્થ સમાજ અને દુર્ગદાસને આ વાતની ખબર કરી. જેટલે જેટલે પોલીસમાં રીપોર્ટ કર્યો અને પોલીસ સુપ્રાન્ટેન્ડન્ટને ખબર આપી આ ખબર સંભળવાની વારમાં પોલીસ સુપ્રાન્ટેન્ડન્ટ એકદમ મળમળા મધ મયા અને બાળકની દયા લઇ આ બાળકના એકદમ મગજાં લેવા બધાંબધું.

આ બાળકને પોલીસે હોસ્પિટાલમાં કમ મયા છે અને આ તે બાળકની દાકતરી તપાસ કરવામાં આવી છે. બાળકના પીતાને પોલીસ રોકેલે બીજે દિવસે દાબર જતા પોલીસ સુપ્રાન્ટેન્ડન્ટે બધાંબધું છે. આ મુકામે બારે મયા સંભાવ છે.

—હોંદુસ્તાનમાં ખોટીક દોંદની મહેસુલ એ અબજ રૂપિયા છે અને જાણ દેશી રાજ્યો મળીને કુલ ઉત્પન્ન સવા અબજ રૂપિયા છે. જેટલે ખોટીક દોંદ અને દેશી દોંદ, એ બન્ને મળી પ્રજાના પરસેવાના સવા તથા અબજ રૂપિયા એકદમ કરે છે.

—હોંદુસ્તાનની કુલ વસ્તી ૩૫ કરોડ માણસની છે.

—ખોટીક દોંદમાં નવા કરો નાખવા માટેનું એક બીજ દોંદ માંની પરદેશી અંગ્રેજ સરકારે દોંદની વડી ધારાસભામાં બાંધુ છે.

આ વધારાના કરના બીજની ચર્ચા કરતાં દોંદની વડી ધારા. સભામાં શ્રી જનમુખમ જેટીએ કરું બાંધુ કરું કરું આ નવા કરથી સરકાર ત્રીસ કરોડ રૂપિયા ઉત્પન્નમાં વધારવા માંગે છે. સરકારે આ ઇલ્લા વજ વરસમાં સાડી એકાવન કરોડ રૂપિયાના નવા કરો નાખ્યા છે. માટે સરકારી ખર્ચ રૂપિયા પાંસે કરોડ કપરથી હિતારી પંદર કરોડ રૂપિયા કરી કવે હોંદુસ્તાનમાં જુએ મરતાં માણસોને જીવન દાન દેવા, દુકાંદો રોજી મળે તેટલા ખાતર સરકારે આજેલા નવા કરની સામે દુ મળજુલ રીતે સામે પડું છું.

—આ વધારાના કરના બીજની ચર્ચા કરતાં શ્રી. અમરનાથ દત્તે બધાંબધું કે આજનો હોંદુસ્તાન ગામડાઓમાં ગરીબ કમ મયો છે અને વધુ વખત આજના ચાલુ કરો બરી કમ છે નહિ, આજના ગામડાના બેઠેલો સરકાર સામે કરની બાબત માં હેઠાઈ પડ્યા છે. કારણ કે આજુ વરસ સખત મહેનત કર્યા છતાં સરકારી મહેસુલ બરવા જેટલું પછ મેળવી શકના નથી. અને પોતાના બાલબાળાઓને પછ પુરતું ખાવાનું આપી શકાતું નથી. આ નવા કરો નાખવાની વાત કરવી તદ્દન જુલમ છે. સરકાર એ હોંદુસ્તાનનો ખર્ચ હાલ રીતે કરવા મામતી હોય તો સરકારે ઇંગ્લેન્ડમાંથી પેસો લાવી હોંદુસ્તાનમાં વાપરવો. પછ નવા કરો નાખવા નહિ.

—હોંદુસ્તાનમાંની આજની સાવધી સરકાર હોંદુસ્તાનથી બર્મા,

સરકારનો પ્રાંત, સિંધ, ગુજરાત, એકન, પૂર્વ આફ્રિકા અને લંકા છુટા પાડી હોંદુસ્તાનના દુકાંદો દુકાંદો કરી નાખે છે તેથી આજનું હોંદુસ્તાન નબળું પડે છે. પછ લાલિખમાં આ છુટા પડેલા પોતાના દુકાંદો કપરનો દાવો અને કમળો હોંદુસ્તાન બહાર મેળવશે એ સિદ્ધ છે.

—મુખ્ય મંત્રે સુધરાઈની આવતી ચુંટણીમાં મદાસભા તરફથી બેતાળીસ ઉમેદવારો બહાર પડ્યા છે.

—મુખ્યમંત્રી રાષ્ટ્રીય મદાસભાની પ્રાંતીક સમીતીએ બી, વિભાગ માં, હુસેનબલી ખેરાબ અને ગુલામ હુસેન અલીબાખને મદાસભાવાદી તરીકે ઉમેદવારીમાં બહાર પાડ્યા છે.

—અને છ, વિભાગમાં દર્શીઅલી બદાહુરખાનને અને સેવક દુરમલીને મદાસભાવાદી તરીકે ઉમેદવારીમાં બહાર પાડ્યા છે.

અને છ, વિભાગમાં મદમદઅલી બી. એ. ને મદાસભાવાદી તરીકે ઉમેદવારીમાં બહાર પાડ્યા છે.

—વરધામાં તા. ૬-૧૧-૩૧ ના દિને શ્રી જમનાલાલ બળને પોતાની ઘણીઆણી શ્રીમતી જનની દેવી બલબ, રૂઢર એલવીન રાજ ગોવિંદલાલ અને બીબાં કાર્કલાઓની દાબરી માં રાખબદાહુર મરેનાં માલિકીના પાણી પીવાના ચાર કુપાઓ અનુપમ માત્ર ૬ જેમાં અલંગે પછ આવી જન છે તેઓ બધા માટે ખુલા સુકવાની કિયા કરી હતી.

—દોંદના વેપારસરોય બાટ વીલોંગ્ટને કલકેલા અને જમાળ સરકારે જમાળામાં દુખણી લાગેતરમાં ચાલુ કરેલા રાજસી કાળા જોર્જિનસની રૂએ કોંદમાતાના બદાહુર યુગ સુખાચંદ્ર બોખને વખર મુન્દે કબજામાં લીધા છે.

—મદાસભા ગાંધી તરફ દમેલા પુનબાવ રાખનાર ગુગાનકાના એક વેપારી નાનજી કાળાદાસે પોરબંદરમાં એક મકાન રૂપિયા ચાર હજારનું વેચાતું લગ મદાસભા માધીજની જનમણીના અંતજ બાળકને દેખવણી આપવા માટે કાઠીયાવાડ દરીબન અલંગ કમીટીને હસ્તક કરી દીધું છે અને આ મકાનનું નામ શ્રી ગાંધી દરિબન અંતજ આગમ પોરબંદર રાખ્યું છે.

—વીલેલાસનો કહેલો—હોંદુસ્તાનની વડી ધારાસભાના માણ પ્રમુખ શ્રી. વીલેલાસ પટેલે કવમ ગિમનમાં રીયેના જવા ઉપાતા મહેલા દિવાળીને નીચેલો કહેલો આપ્યો હતો

કવે પછીના મહિનાઓમાં જે-કારે બહત લલાવવાનું અખ્યા છે તે માટે મયે વરમે આપ્યો હતો તો કરતા પછ મોટો નર્ચ વરસમાં કાળા આપવાને હોંદુસ્તાનના તમામ દોંદી આપારીઓ તંપાર રહેશે એવી મને આશા છે.

—બંડનમાં હોંદુસ્તાન માટેની સનંદી નોકરીની પરીક્ષામાં ચાત્રીસ ઉમેદવારો બેઠા છે તેમાં ૧૬ હોંદુ, પછ મુસલમાનો અને ઝોગજુગીસ યુરોપીયનો છે.

—વીનાનોને લલામમાં અટકાવવા માટે મેસ ઉત્પન્ન કરનારે છનજન જર્મનીએ બનાવ્યું છે. કાલ પછ મામાનો એ મેસ વરત અટકાવી દે છે.

મસ્ત લંડન હાંદુ સોસાયટી

કપરોકત સંસ્થાની ધારા પોધીની ચોથી કલમમાં ઉચિત ફેરફાર કરવા માટે તા. ૩-૧-૩૨ ની સંજે સંસ્થાના હોલ માં રપેશીયલ જનરલ મીટીંગ મળશે. અને કયેલા ફેરફારની બદાબી માટે તા. ૭-૨-૩૨ ની સંજે બીજી રપેશીયલ જનરલ મીટીંગ તેજ રથે મળશે.

હાલોબાઈ બેચરદાસ પટેલ, પ્રમુખ. લલ્લુ હરીલાઈ, મંત્રી.

યરોડામાંથી માંધીજનો પ્રવચનો

જાતમહેનત

જાતમહેનત મનુષ્યમાત્રને સાચું અનિવાર્ય છે એ વાત મને પ્રથમ મોસરવી હતરી ટાલસરોમના એક નિબંધ ઉપરથી. એટલી સ્પષ્ટ આ વાતને અરુપા પહેલાં તેને અમલ કરતો કમ મરો હતો—રચિકન્ટ્રી 'અન્ટ્રી પ્રિસ કાસ્ટ' વાંચ્યા પછી પૂરત. જાતમહેનત અંગ્રેજી શબ્દ 'એક્સપેર'નો અનુવાદ છે. 'એક્સપેર'નો અર્થ: ટરબુઓ ગેટી (ને સાચ) મળુરી. ગેટીને સાર પ્રયેક મનુષ્યે મળુરી કરવી જોઈએ, સરીક વાંદ વાળવું જોઈએ એ હારી નિયમ છે એ મુળશોખ ટાલસરોમની નથી, પણ તેના કરતા બહુ અધરિમિત રચિકન્ટ્રી એમક પુનોદની છે. તેને ટાલસરોમે પ્રસિદ્ધ આપીને અપનાવી. આની ગ્રાખી મારી આખા અગલદુગીતાના મોળા અપનાવ્યાં કરે છે. મનુષ્યો વિના જે આમ છે તે ચોરીત અમ આમ છે એવો કદિન કાપ અમરને છે. અહીં મનુષ્યો અર્થે જાતમહેનત અમરવ ગેટીમળુરીજ શોભે છે ને સારા મન પ્રમાણે સંભવે છે. એ ગમે તેમ હો, આ આપણી આ વતની કિપતિ છે. બુદ્ધિ પણ જે વસ્તુ અણી આપણને લાભ અમ છે. મળુરી ન કરે તેને ખાવાને શા અધિકાર હોય? અમરવ કહે છે: 'તારી રેટી તું તારો પસીનો રેટીને કમાવે તે ખાવે.' રેક-પતિ પણ એ ચોતાને આટલ આઠોટમા કરે ને તેના મોંમાં કોઈ ખાવાનું મુકે તારે તે આમ તો તે કાચો વખત આમ નહિ રહે. તેને તેમાં રસ પણ નહિ રહે. તેથી તે આમામાદિ કરીને જીખ નિપજાવે છે, ને આમ છે તે ચોતાનાં દાથ મો દલાવાને એ આમ કોમક રીતે અંગકનના વાચરકે બમાને કરીજ પડે છે તો રેટી પેકા કરવાનીજ કસરત સમુકા ન કરે? એ પ્રથમ સહેજે પેદા કામ છે. પેકુતને દવા લેવાનું કે કસરત કરવાનું કોઈ કહેતું નથી. અને દુનિયાના મેલુ દક્ષ કરતાં પણ વધારે માણસોના નિર્વૈક પેતીથી ચાલે છે. આનું અનુકરણ ખાલીવા દક્ષ દક્ષ કરે તો જગલમાં કેટલું સુખ, કેટલી ક્ષાંતિ ને કેટલું આરોગ્ય કેલાય? અને પેતીના સાથે બુદ્ધિ અને એટલે પેતીને અર્થે રહેલી દાકમારીઓ સહેજે દુર ચાલ વળી જાતમહેનતના આ નિરૂપવા કામરને એ સમુકાન આપે તો ઉમનીમને બેદ ટળી અમ. અભારે તો અવા ઉચનીઅવાની મધ પણ નહોતી ત્યાં એટલે વર્ણવ્ય-વસ્થામાંયે તે પેરી ગમ છે. આલેકમળુરનો બેદ સર્વવ્યાપક અમ પડ્યો છે ને મરીખ ધનિકની અદેખામ કરે છે, ને સમુક રેટીપુરતી મળુરી કરે તો ઉમનીમને બેદ નીકળી અમ, ને પછી પણ ધનિકપર્ગ રહેશે તે ચોતાને આલેક નહિ માને પણ ચોતાને તે ધનના ક્વથ રખેવાળ કે દુરટી માનશે ને તેનો મુખ્યપણે ક્વથેમ ક્વથ લેવાસેવા અર્થે કરશે. જેને અધિકસાનું પાલન કરવું છે, સત્તની આસાધના કરવી છે, અદ્યઅર્થે રવાનાવિક ખનાવવું છે તેને તો જાતમહેનત સમ-ખાજકપ મધ પડે છે આ મહેનત ખર્ચે જોતાં તો પેતીજ છે. પણ સમુકે તે નથી કરી કક્તા એવી અભારે તો રિવાત કેલ. એટલે પેતીના આકરને ખાનમાં રાખીને પેતીની અવેકમાં માણસ બલે બીજી મળુરી કરે—ગેટલે કે કાંતવાની, વણવાની, સુતારની, છુદારની પ્રલ્યાદિ, ધલ્યાદિ. કદુજે પેત-ચોતાના બંગી તો થઈજ જોઈએ. અમ છે તેને મળલાગ તો કરવાનોજ છે. મળલાગ કરે તેજ ચોતાના મળને કાટે એ ઉત્તમ વસ્તુ છે. એ નજા બતા કહે તો સમુક કુદુજ ચોતાનું

કર્તવ્ય કરે. અર્થે બંગીને નેખો ધંધો કહ્યો છે, ત્યાં કંઈક મદાદોપ પેરી ગમે છે, એમ મને તો વર્ષો થયાં કાગ્ય છે. આ અવરમક આરોગ્યપોવાક કાર્પને દક્ષકામાં ફલકું પ્રથમ કોણે મળ્યું તેણે આપણી ઉપર ઉપર ઉપકાર તો નથીજ કર્યો. આપણે બધા તાંગી છીએ એ કાવના આપણા મનમાં અમ-પણથીજ દસવી જોઈએ, અને એ કસાવવાનો સહેલામાં સહેલો રસ્તો એ જે કે જે સમજ્યા છે તે જાતમહેનતનો આરંભ પામખાનાં સાધ કરવાથી કરે. આમ કાનપુર્વક કરશે તે તેજ કાચથી ધર્મને જુદી ને ખરી રીતે સમજતો કશે બાળક, છુદા અને રોગથી અપંગ થયેલા મળુરી ન કરે એને કોઈ અપવાદ ન અમર. બાળક માતામાં સમાય છે. એ કામદાનો ભમ ન થતો હોય તો છુદા અપંગ ન થાય તે રામ તો મેલવ જાને?

લુટાલું હિંદ

(ગયા અંગ્રેજી માણ)

[આ પ્રચાન કાર્યજનનું સરસ્વતિ મંથખાળાનું પુસ્તક છે. શી. ર. ડી. ધાસવાળાએ લખેલું અને બુલરાલ વિદ્યાપીઠના શી. બેકાલાલ જીવજીલાલ આધીએ તેનો અનુવાદ કરેલો છે. આ દેશમાં વસતા આપણા ભાઈ બેનેને આપણી માનુષ્યની વિશીને ખમાલ ચાલે તે હેતુથી એ પ્રચાન કાર્યકલપના આજાર આપે તે હુકડે હુકડે અધિ છાપીએ છીએ.—અ. મ. જી.]

હિંદની આજની ગરીબી

હિંદની પેતીનાં પેકાક આટઆટલી કાવા કરતાં દેશમાં ગરે મરીબી અને અસંતોષ કેમ પ્રવર્તે છે તેનાં કારણો અજા-વાનું સૌને મન ચાલ. તે સમજાવવાનો આ પ્રપત્ત છે

દેશ	હિંદની નિકરક	હિંદની આવાત
અમેરીકા	૩૫ કરોડ	૧૮ કરોડ
જર્મની	૨૦ ..	૧૭ ..
જપાન	૪૨ ..	૧૬ ..
ફ્રાંસ	૧૪
બ્રિટ	૧૪ ..
યુ. ડિ. સિવાય		
બ્રિટીશ તાંગાના મુકો	૫૫ ..	૧૭ ..
બ્રિટીશ રેશી	૮૨ ..	૩૬ ..

કુલ ૩ ૨૪૫ ૬. ૧૨૧
ઉપરની પાટીમાં વિલામત સિવામના બીજા બધા દેશો આવી ગયેલા છે. આ વેપારમાં તો ૧૨૪ કરોડ રૂપિયા હિંદના લેજા રહે છે.

પહેલાં હિંદ ચોતાને જોઈતી ખાંડ બનાવી શેતું હતું; પણ પછી મોશિયસની હરીફાઈ ભગી. હિંદના ખાંડના ઉદ્યોગોએ રક્ષણ માગ્યું. પણ જવાબ મળ્યો કે અખાધિત વ્યાપાર સૌને લાભકર્તા છે, માટે તે હિંદને પણ લાભજ કરશે. હમજા જવાની ખાંડ મોશિયસની સાથે હરીફાઈમાં જીતતી થઈ ત્યારે વિલામતનાં બજારમાં મોશિયસની ખાંડને રક્ષણ આપવામાં આવે છે. હિંદના ખાંડના ઉદ્યોગને કેટલાય વરસો થયાં હિંતેજન મળતું નથી, એટલે આજે પણ એ બધા સાથે હરીફાઈ કરી શકે એમ નથી, આ ઉપરથી સમજાશે કે જાવા થી રીતે ૧૪ કરોડની ખાંડ હિંદમાં મોકલે છે અને કમું

દોષમાંથી ખરીદતું નથી. જાવાને બાદ કરતાં ખીજા બધા દેશો સાથેના વેપારમાં (વિલાયત સાથેના વેપારને બાબતે સંખ્યામાં) દોષ લેખદાર રહે છે.

૧૯૨૬-૨૭ માં

હોદ વિલાયત મોકલેલો માલ રૂ. ૧૭ કરોડનો હતો.

હોદ વિલાયતથી ખરીદેલો માલ રૂ. ૧૧૩ કરોડનો હતો. એટલે રૂ. ૪૪ કરોડ હોદ પાસે લેખા રહ્યા.

શું ઇંગ્લેન્ડને હારવા માટે હોદ કમાય છે?

ખીજા દેશો સાથેના વેપારમાં હોદ ને નોંધ મેળવે છે તે સી રીતે અલોપ થઈ જાય છે તે આપણે જાણીએ. આ રૂ. ૪૪ કરોડ ઉપરાંત હોદ ઇંગ્લેન્ડને ૨૦૦ લાખ પૌંડ એટલે રૂ. ૨૭ કરોડથી વધારે વધારે તે 'હોમ માર્કેટ'ના આપવાનાના હોય છે. "આ રકમનો ઉપયોગ સરકારી સેવાઓ ખરીદવામાં, દેવાનું બાજ બરવામાં અને રાજ્ય પર મળેલા કે વાનપ્રસ્થ સ્વેચ્છા સનદી મોકલેલા પગાર મુકવવામાં થાય છે." ('ઈકોનામિક-૧૯૧૭-૧૮,' પા. ૬૬) "૧૯૧૭-૧૮ માં હોદી પ્રધાનનું આ હોમમાર્કેટનું દેવું ૨૪૦ લાખ પાઉંનું હતું. તેમાં ૭૯ ટકા રેલવે માટે, ૨૬ ટકા હરકર માટે ૨૦ ટકા દેવાનું બાજ (રેલવેની ઉપર અને નહેરોના દિસાળ ઉપરનું બાજ બાજ) અને ૭૯ ટકા વધારાનો પગાર અને ચેન્ડને."

(પા. ૬. 'ઈકોનામિક ટ્રિબ્યુન એન્ડ એસિય,' ફિન્સલે જિરામ)

આ રીતે રૂ. ૧૨૪ કરોડ હોદ ખીજા દેશો પાસેથી કમાયું. તેમાંથી રૂ. ૭૧ (૪૪+૨૭+૭) કરોડ ઇંગ્લેન્ડ તેની પાસેથી પડાવી મૂકી જાય છે. ૫૩ કરોડ (૧૨૪-૭૧)માંથી હોદ તે વર્ષે રૂ. ૪૦ કરેડનું સોનુંરૂપું ખરીદ્યું ('ઈકોનામિક-૧૯૨૭-૨૮') પા. ૨૧૩ ઉપરનો આલેખ) આ સોનારૂપાનો કેટલો ભાગ હોદ રાખી શકે છે અને કેટલો ભાગ વિલાયત સંપાદી જાય છે તે આપણે જાણવા જોઈએ.

જાવાને બાદ કરીએ તો હોદ ખીજા દેશો સાથેના વેપાર માંથી ને કંઈ કમાય છે તેનો મોટો ભાગ "અમામિત આપાર"ની પોઠગી સ્વીચ દેશના ઇંગ્લેન્ડ એકલુંજ ઉપાડી જાય છે. એટલે હોદ આપાર કરે તેના કરતાં વધુ નિકાસ કરતા હોય એવા દેશો દુનિયામાં થોડાજ છે એવા વધારા અમેરીકાનો પૌંડ ૨૩૩૦ લાખ, એકસ્ટ્રોવેલિયાનો પૌંડ ૩૦૦ લાખ, એકસ્ટ્રોલીયાનો પૌંડ ૨૬૦ લાખ, દક્ષિણ આફ્રિકાનો પૌંડ ૮૦ લાખ અને આર્જેન્ટાઇનાનો પૌંડ ૮૦ લાખ એટલે છે (પા. ૧૧૩ 'આમન્સ એન્ડ પ્રોબલેમ ટ્રિબ્યુનલ'-(જિરામ). હોદની આપાર કરતાં નિકાસનો વધારો પૌંડ ૪૦૦ લાખથી પૌંડ ૮૦૦ લાખની વચ્ચે કરતો રહે છે ('ઈકોનામિક-૧૯૨૪-૨૫,' પા. ૧૪૭) આ રીતે હોદનું રચાન અમેરીકાની પાસેજ અને આવા આપવાળી દેશોમાં ખીજાનું દેવા કરતાં સુખસમજકના ઉપયોગને પાસે પાડી તેમાર કરીએ તો તેનું રચાન નીચામાં નીચું આવે. ને દેશો નિકાસ કરતાં આપાર વધારે કરે છે તેમા વિલાયત, ફ્રાંસ, જર્મની, જપાન, બ્રુક્સલન વગેરે આવે છે. અને હતાં આ લેખદાર દેશો વધારે સમૃદ્ધ છે (અપુરે)

સત્યાગ્રહી ખેડુતોને સબ

જલાલપુર તાલુકાના સાતેમ મામલા હીજરની ખેડુતોની જમીન ગેર ગારકાએ અને કમરમીમાંથી અર્ધ બહત વખતે વેચાની રાખી હતી. જમીન વેચાની રખવા બાદ આ જમીનોનો મુખ્ય માલિકોપર કબજા પ્રવેશ અને ચોરીના આરોપ-સર જલાલપુરની ટ્રાઈબીલ દિમાલ મહિવામાં આવી હતી. મમ તા. ૧-૧૧-૩૧ ને જાજ આ ફેસના ચુકાદામાં નીચે મુજબની સજાઓ જલાલપુરના મામલતદારે કરી છે.

(૧) શ્રી. દુર્લભલાલ ઉકાલાઈ પરજ ૬૫૦ વાસ, ૪૫૭ કલમ મુજબ, ૫ માસ ૬૦ રૂ. ૬૦ (૫ બરે તો ૧૫ દિવસ) રૂબરૂ કલમ પ્રમાણે ૪ માસ+૬૦ રૂ. ૬૦ (૫ બરે તો ૧ માસ વધુ) ૫ માસ સખત.

(૨) શ્રી. હીરાલાલ ઉકાલાઈ પરજ ૩૭૬ કલમ પ્રમાણે કમર મુજબ ૫ માસ સખત.

(૩) શ્રી. પ્રજ્ઞલાલ હીરાલાલ પરજ ૩૭૬ કલમ પ્રમાણે કમર મુજબ ૫ માસ સખત.

(૪) શ્રી. વલ્લભલાલ કાનઈલાલ પરજ ૩૭૬ કલમ પ્રમાણે કમર મુજબ ૫ માસ સખત.

દક્ષિણ આફ્રિકાની હોદી મહાસભા

સાઉથ આફ્રિકન ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસની બાહુજ તાકીદની સભા તા. ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૯૩૧ અને તા. ૧ હી જાન્યુઆરી ૧૯૩૨ ના રોજ એમ બે દિવસ જોહાનીસબર્ગમાં આવેલા ટ્રેડ હોલમાં મળશે.

અને ત્યાં કેપટાઉન ખાતે મળનારી રાઉંડ ટેબલ કોન્ફરન્સ (વેબે વિચાર ચાલશે.

સેરમ્પલ રૂક્તમજ પ્રમુખ

એ. આર્. કાજ } નો. ઝોન. સેક્રટરીઓ
પી. આર. પથર }

ધા સુરત હોદુ એસોસિએશન

જનરલ મીટીંગ

ધા સુરત હોદુ એસોસિએશનની જનરલ મીટીંગ રવીવાર તા. ૨૦ ડીસેમ્બર સને ૧૯૩૧ ના રોજ સાંજના બગાચર ત્રણ વાગે એસોસિએશનના હોલમાં મળશે તે પ્રસંગે સર્વે એસોસિએશનના વખતસર પધરવા વીનંતી છે.

કાર્ડ:-પ્રેસિડર કરવેનો ડામળ આવેલ છે. તે સંબંધી વિચાર કરવા તમા ખીજા અમલતા માગે

મી. ખુશાલ મુખ્યા મીસી,

મી. સેક્રટરી.

ઉત્તમ ગરમ મસાલા વગેરે

અમારે હાં જાતી દેખવેખ નીચે તાજે અને સ્વાદાથી મરમાં દોલેલો ગરમ મસાલા, કરીપાઉડર, હાલ્ડી, મરચાં, તેમજ પરીના અને લીધુના તેમજ મીક્સ આચાર હાંમેલ થોડા મા જમાણધ અમારી ગેરંટી સાથે મળી જશે આવો જનમ માલ, તમો પરમાં જમાણી શકતા નથી એક વખત મંગાવી ખાતી કરો. મળવાનું ટેકાણું.

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

ગરમ જાતનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાર પેકીંગ કરી સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. જાણો:-

P. O. Box 843, Durban. 129 Victoria St.

પીકચર ફેમીન્ગ ડીપાર્ટમેન્ટ ચાલુ કર્યો છે

તમારા ફેરો જડવાનું કામ પહેલીજ તકે મોકલી આપો. કાલે તદ્દન સંતોષ-કારક રાખ્યા છે.

ક્રીશ્ચીયન પીકચરો, ઈંગ્લોશ પીકચરો અને જુદી જુદી સીનેરી પણ ક્રીશ્ચીયન લાવે મળી શકશે.

ટેબલ, ક્રીચન ડ્રેસર અને નેટાવ ટ્રેડને લગતા જુદી જુદી જાતના બોક્સનો જથ્થો અમારી પાસે હંમેશાં તૈયાર રહે છે.

લુડ ટનીંગનું કામ ખાસ સંતોષકારક બને છે.

અમારું શીરનામું

L. MISTRY,

15 Market Street Johannesburg.

Box 2526. Phone 2868. Central. 40

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

દરેક જાતનું ફ્રુટ અને વેજિટેબલ સાફ પેકીંગ કરી સી.

એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે કંપાનું—

P. O. Box 254. Durban. 31 Short St. 27

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

દર શુક્રવારે પ્રગટ થાય છે. લવાજમ ટપાલ ખર્ચ સાથે:

યુનીયનમાં (વારંપિક) પાઉન્ડ ૧-૦-૦

દરિયાપાર ” ” ૧-૦-૬

કોઈ પણ માસની સફળતાથી આલક થઈ શકાય છે.

લવાજમ અગાઉથી લેવાના થાય છે.

અગત્યની સુચનાઓ

કાણે મોકલવું બંધ કરેલાં એમ માલક જ્યાં સુધી ન સમિ ત્યાં સુધી તેઓની સાચી નિષ્ઠા માની લઈ તેઓ ઉપર છાપું મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ.

લવાજમ એ ત્રણ વર્ષ સુધી ચલવા ન હતાં પુરું થયે અમારું રટેડમેન્ટ મળતાં આલકોએ નિયમિત અગાઉથી લવાજમ મોકલી આપવાની મહેરબાની કરવી

લવાજમ નો પાસ્ટલ કોરડથી મોકલો તે તેમાં INDIAN OPINION, Phoenix या Durban કરવું અને કહેવું કરવું નહિ. બેન્ક નોટ અથવા પાસ્ટલ કોરડથી નાણાં મોકલનારે કાગળ રજીસ્ટર કરવો એ સહિસહામત ભરેલું જણાવે. એક મોકલનારે બેન્કનું કમિશન ઉમેરતાં ચુકવું નહિ

આલકોની સાચી નિષ્ઠા માની લઈ અમે છાપું મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ એ ખ્યાનમાં રાખી લેએ. કાપાના આલક રહેવા ન ધન્યતા લેાય તેઓએ પોતાનું લવાજમ ચુકતે મોકલી છાપું મોકલવું બંધ કરવાની સુચના લખી મોકલવા જેટલી સચ્ચતા બતાવવા મહેરબાની કરવી.

હિંદુસ્તાન જનતા કાઠમિએ આફ્રિકાના વાતાવરણથી માણિતવાર ફોટો દોય તે લવાજમ બરી હિલમાં “ઈ. ઓ.” મળે એવા બંદોબસ્ત કરી જશે.

પત્ર વ્યવહાર કરવાનું સરનામું:—

Manager, Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરેહવાર રંગબેરંગી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશી માટા જથ્થામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી દરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

થોળી, અબલાં વિગેરેને માટે જાત જાતનું રેશમ.

માળાં, રમાલ, સાડી, મખમલ, શાલ, ટાઇ, કોલર, કોર, શર્ટ, સુટને માટે સજ્જ, આસામ

સીલક વિગેરે વિગેરે. પુરૂષો, સ્ત્રીઓ અને બન્નેમાંથી પહેરવા બોધતી દરેક ચીજો

અમારી ત્રણે બાન્ધોમાંથી સરુપમાં કરતા ભારે હંમેશા મળી શકશે.

ફોન ૫૬૫૪.

સી. કેવલરામ એન્ડ કુ.,

બોક્સ ૫૧૬૯.

૬૩ ઇલોફ સ્ટ્રીટ,

કોન'ર માર્કીટ એન્ડ ઇલોફ સ્ટ્રીટ,

બેંગાલોર.

સુકો મેવો

DURBAN. CORNER of GREY and VICTORIA ST.
PHONE. 3623

એક વખત મંગાવી ખાતી કરો.

ઓર્ડર સાથે પૈસા મોકલવા બલામણ છે. પ્રખ્યાત કેપોટન બાલકની હોટેલ

KAPITAN'S BALCONY HOTEL, (મલિક: R. K. KAPITAN).

'Phone 3623.

180 Grey Street,

DURBAN. 368

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"
EASTERN TRADING CO.
Wholesale Fruit Suppliers.
Box 730. Durban.

નં. ૧ મનાના ૪૦/ ટેસ, પાછનાર નં. ૧ ૩/- કમ.
દરેક બંધન નાશ કરે અને વેચાણ સાથે પેકીંગ કરી
સી. એ. ડી. થી મોકલવામાં આવશે. ફોન નં. ૩૪૮૪

'Phone 327 Tel. add. "Letopco."

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રુટ અને વેજિટેબલ માટે કંટીના આઈડે ઉપર ખાસ
ધ્યાન દેવામાં આવે છે. સંગ્રાહી ખાતી કરશે.
P. O. Box 755. 55 Bond St. Durban. ૩૧

તમારા વંધાની બહેર ખબર ક્યાં છપાવશે?

‘ઈન્ડિયન ઓપિનિયન’ માં

જે જુનામાં જુનું થોડું જાણુ ખાખા સાદ્ય આફ્રિકામાં વંધાન છે.

ભાવ અને નકલ માટે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

હિંદના પ્રખ્યાત જવેશઓના નવા રેકોર્ડો

ગમે તેવા ગયતો વાળી રેકોર્ડો ધરમાં રાખવા કરતાં દરેક જણના મન હરી તે તેવા ધાર્મિક,
સામાજિક અને સંસ્કારીક બોધથી ભરપૂર ગાયતોની રેકોર્ડોના સંગ્રહ કરે. આવી રેકોર્ડો મનને
ખુશ કરે છે અને આનંદ આપે છે.

(રાગ કાંઠમરી) ગુજરાતી

“અરે સખી ધીમે ધીમે રંગ ભર”

“પતિ વીના પ્રેમાદાના મનના”

નંબર ૬૫૬.

(રાગ ભાઈરવી) ગુજરાતી.

“હિના નાથ દયાળ નરવર હાથ મારે

સુકોમાં” (કેશવકૃતી)

“તુઠ્યો મારો તંબુરાનો તાર”

નંબર ૭૫૦.

કલમ બનાવટના, સુંદર દેખાવ વાળા અને મધુર સ્વરિત બોલત વાળા પ્રામોદિન તેના મોતારને વધુ આનંદ
આપે છે અને તેની સાથે જમારી રેકોર્ડો વાપરવાથી હસવળો આનંદ વધારે આપે છે.

ગુજરાતે હોંદ. જમારી મજદૂર જમીની ૪૨૨ ગજબાણી પુર તાર રેકોર્ડ ખરીદનારને બેઠ આપવામાં આવશે.

આમરે બાંધી પ્રામોદિન અને રેકોર્ડો ખરીદનારને નાણાની વધુજીળ ખચત થશે.

'Phone 2447.
P. O. Box 1155.

Agent of H. M. V. RECORDS.
E. A. TYEB & CO.

109 Field Street,
DURBAN, Natal.

36 A

Indian Opinion

No. 52—Vol. XXIX

Friday, December 25th, 1931

Published at the Indian Opinion Press, Natal.

British India Steam Navigation Co., Ltd.

રહી. કરાંજી

મીડીયા સાથે

ડીસેમ્બર તા. ૨૮ થીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.

સેકન્ડ ક્લાસ: પાર્સ ૨૭-૦-૦.

રહી. "બ્રહ્મા"

થર્ડર: પાર્સ ૧૫-૭-૬.

જાન્યુઆરી તા. ૧૧ થીએ મુંબઈ જવા ઉપરથી.

ફેક: પાર્સ ૬-૭-૬. બોરખી વમર.

મુસલમાની વીરો. પાર્સ ૩-૧-૬ સ્પેશીયલ પા. ૭-૧૪-૦

અને હીંદુ વીરો. પાર્સ ૨-૧૪-૦

સ્પેશીયલ પા. ૫-૮-૦ ના હીસાબથી સેવામાં આવશે.

સુખના—જોવામાં આવેલા પોતા દારૂના કતીવારે ૧૧ વાગ્યા બપોર ૬૫૮મમાં પરોચિત કરવા.

સેકન્ડ અને થર્ડર માટે જોડે મહિના અમાઉથી બદલાવવા કરવો.

ફેક દીદી પેસેન્જરે પોતાની દીદીર અમારી જોડીસમાંથી લેવી અને જહાઝ મામવાળા બાઈબોએ અમારી સાથે

પત્રબંધાર કરવાથી પણ મદદ કરશે. રહીમરને લગણું ફેક મારકાબ અમારી ભત્રી દેખરેખ નીચે થાય છે.

SHAIKH HAMED & SONS,

વધુ પ્રમાણ માટે લખો આ મળે:—હિંદી પેસેન્જર

390 Pine Street,

એવન્ટ રોમ હીમેડ એન્ડ સન્સ,

Tel. Add. "Kamari" Durban.

320 Parnall Street, Durban.

YOUR INTERESTS ARE BEST SERVED

By Advertising in The

INDIAN OPINION

The oldest Indian Paper read by Indian public throughout South Africa.

RATES and SPECIMEN COPIES on application. Indian Opinion, P. O. Phoenix Natal.

'Phone 4800, Central.

Tel. Add.

P. O. Box 1610.

THE

RUSTOMJEE.

NEW INDIA ASSURANCE COMPANY, LIMITED.

UNDERTAKES ALL RISKS AGAINST.

Fire and All Classes of Accident Business including Motor Car, Plate Glass, Fidelity Bonds, Workman's Compensation, etc., etc.

Policies issued and Settlements effected in DURBAN.

SORABJEE RUSTOMJEE,

Principal Representative for the Union of

SOUTH AFRICA.

"INDIA HOUSE"

17, First Avenue,

DURBAN.

તમારું પીસવાનું ક્યાં કરાવશો?

પીસેલો તૈયાર માલ ક્યાંથી લેશો?

મરચાં, હળદ, કરી પાવડર, મરમ મસાલો, મરી, સુકે, અડદની દાળ, ચણાની દાળ, ચોખાનો આટા, મેથી, ધાણા, છરે વિગેરે વસ્તુઓ વેપારી ધરની અપટ્ટેડેટ મશીનરી માં પીસેલી તૈયાર મળી શકે છે. ઘરના ઉપયોગને માટે ખાસ પીસવાનો ઓર્ડર આપવામાં આવે તો તે પણ કિફાયત બાવથી પીસી આપી ગ્રાહકોને પુરેપુરો સંતોષ આપીશું.

એક વખત અજમાયશ કરી જુવો:—

A. Baker & Co.,

'Phone 1586. 154, Queen St.
DURBAN.

RAVJEE BHOOLA

Wholesale Fruit & Produce Supplier
and Commission Agent.

P. O. Box 521, 8, Cross Street,
Durban, Natal.

No. 1 quality in Bananas, Pines etc. supplied and railed to any part of the Union and Rhodesia.

Prompt attention and careful packing and personal care is given to every order.

હોલસેલ ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

નામનાં નંબર એકના બનાના, પહનાપલ વિગેરે ચીજો એરંદર મળેથી તરત ચઢાવવામાં આવશે.

દરેક એરંદર ઉપર જાતી દખરેજ રાખી સારો માલ, સારી પેકીંગ કરી કિફાયત બાવથી ગ્રાહકોમાં આવશે.

કેપ પ્રાવીન-સ, ટ્રાંસવાલ, ક્રીકેટ, રોડેસીઆ વીગેરે દરેક જગ્યાએ ગ્રાહકોમાં આવે છે.

લખો: રવજી ભૂલા,

પો. બો. નં. ૫૨૧.

૮ ક્રોસ સ્ટ્રીટ,

દરબન, નાટાલ.

૩૦ A

Phone 3867. Box 326, 192, Grey Street, DURBAN.
HEERABHIA MORAR MATYADKAR,
Wholesale Fruit & Vegetable Exporter
and Commission Agent.

હીરાભાઈ મોરાર મટવાડકર,

ફ્રુટ અને વેજિટેબલ ચઢાવનાર

અને કમીશન એજન્ટ.

વેઈંગ ચારી રીટે કરી માલ સી.એ.ડી. થી ચેલેન્જમાં આવશે.
ટેલીફોન ૩૮૬૭. બોક્સ ૩૨૬. ૧૯૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, દરબન, ૧૩

તમારા ગ્રાહકો માર્કો જાણે છે

સ્ટામ્પિલ "જુટ" માર્કના કપડાની જાહેર ખપર સમસ્ત દેશના તેલીવ જાપાઓમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તેનું મોટું વેચાણ થાય છે.

તમારા ગ્રાહકો તે જાણે છે અને માને છે. સ્ટામ્પિલ "જુટ" માર્કનું કપડું યોગ્ય કરે અને તમે સહેલાઈથી વેચી શકશો.

આ "જુટ" ના માર્કની તપાસ રાખો અને જાણે પ્રમીટિંગની ચેલેન્જ રહેશે.

સોલ એજન્ટ:

એચ. જેસ્પર સમીથ એન્ડ કો.

(પીટી) લીમીટેડ.

એફનીસબર્ગ, કેપટાઉન, દરબન,
પોર્ટએલીઝાબેથ.

૩૩

અઠવાલિક પંચાંગ

ચાર	ગ્રીસ્ટી	હિંદુ	સુસમવાન	પારસી	સુર્યોદય	ચંદ્રોદય
૧૯૩૧	૧૯૮૮	૧૯૫૦	૧૯૦૧	ક. મી.	૧. ૫	
ફીસેટ	માગસર	જાનવાન	રોડે.	કામી		
૫૨						
શુક્ર	૨૫	૧	૧૫	૧૬	૪-૫૫	૬-૫૭
શનિ	૨૬	૨	૧૬	૨૦	૪-૫૬	૬-૫૭
રવિ	૨૭	૩	૧૭	૨૧	૪-૫૬	૬-૫૮
શોમ	૨૮	૪	૧૮	૨૨	૪-૫૭	૬-૫૮
મંગલ	૨૯	૫	૧૯	૨૩	૪-૫૮	૬-૫૯
બુધ	૩૦	૬	૨૦	૨૪	૪-૫૮	૬-૫૯
ગ્રહ	૩૧	૭	૨૧	૨૫	૪-૫૯	૬-૫૯

Box 247 & 317 Tel. "Khatri."
HOOSEIN ISMAIL (SARDARGADH VALA)
 Proprietor of Asiatic Hotel.
 Merchant and Transport Passenger Agent,
 Belra, P. E. Africa.
 મોક્ષ ૨૪૭ અને ૩૧૭. ટેલીફોન "ખત્રી"
 હુસેન હસમીયાલ (સરદારવલ વાલા)
 ટ્રાન્સપોર્ટ પેસેન્જર એજન્ટ,
 બેરા, પા. ઇ. આફ્રિકા.

બનામી હરિદાસપાણી - સંવત ૧૯૮૮ થી
 રાજવેશ પંચાંગ
 કંઈ પણ કિંમત કે કપાલ ખર્ચ લીધા વગર
 લોકન મફત
 મોક્ષનામાં આવે છે. આલેખ મંગલો
 મહાનમજરી કારમજરી. અમરગર, કાઠીયાવાડ. ૩૬

કીટીંગસ
 પાઉકર
 કીટી, હથાઇ, માકડ, વંદા, માખી.
 સઘળા જાંતુઓને
નાબુદ કરે છે.
 બ્રોડીશ બનાવર, ફક્ત કીનોમાં વેચાય છે. PIA ૩૭

**Do you have difficulty
 in reading small print?**

At one time you did not find it difficult to read small print such as that in the newspaper. But now you may find that when you try to read such print your eyes ache and water. You should be wearing glasses. Have your eyes tested. Then come to the House of Optical Efficiency for your glasses.

We Specialise in Zeiss Punktal Lenses.
J. Muller & Sons, Ltd.
OPTICIANS,
 Corner Longmarket and Parliament Streets,
CAPE TOWN
 Branch Establishment: 67 a, Prithvi Street, Johannesburg.
N.B. We do not employ Travellers. 25

Direct From VARA'S Factory (BOMBAY INDIA)
Hand and Leg Press HARMONIUMS and TABLA.
EVERY MONTH NEW STOCK.
 Hand Harmoniums from £3-10-0.
 Leg Press Folding Harmoniums from £10-10-0.
 We repair all makes of HARMONIUMS. Repair and workmanship guaranteed.
 We stock spare parts As Reeds, Bellows, Buttons etc.
 Write or give a Call at
GOSHALLIA'S MUSIC SALOON,
 P. O. Box 480. 131 Queen Street, Durban.

હારમોનિયમ અને તબલા
 મન રંજન થઈ શકે કરતાં હારમોનિયમ સખવાની જરૂર છે એ કોઈ પુરા ખાતરી છે. મુંબઈના પ્રખ્યાત "વારા" ફેક્ટરીમાંથી હારમોનિયમ, પંજના, પેટેબલ ફોલ્ડિંગ હારમોનિયમ અને મધુરા સુરના હારમોનિયમના અહીં સ્ટોકમાં તૈયાર છે જે સીરાય જ્યાં વાગે વાગે, સુર, બલન વીચેરે પણ મળશે. ફોલ્ડિંગ હારમોનિયમ્સ રીપેરિંગ કામ ખાતરીથી કરી આપીએ છીએ. કમો વા મળે:-
માશહીયા મ્યુઝીક સલુન,
 (માલિક: મ. એન. ગોશાલીયા.)
 પી. એલ. બોક્ષ ૪૮૦. ૧૩૧ ક્વીન સ્ટ્રીટ, દરબન.

Indian Opinion

No. 52—Vol. XXIX. Friday, December 25th, 1931.

Printed and Published by the Editor, at the "Indian Opinion" Press, Johannesburg.

NOTES AND NEWS

A Indian lorry-owner in Durban was convicted by a magistrate of having conveyed goods for reward along a prohibited transportation route otherwise than in accordance with his certificate. The lorry was used for the conveyance of rice, whereas the certificate authorised only the conveyance of furniture. According to the defence, the owner hired the lorry to a Durban firm, and this firm agreed to pay him £2 10/- for the trip, as well as providing the petrol, irrespective of what the lorry was used to carry. Mr. Justice Peetham, the Judge-President, with whose judgment Mr. Justice Mathawa concurred, held that the owner of the lorry, the appellant in the case, was conveying nothing "as he had no control over the persons who had hired the lorry or over the use of the lorry." The persons who had hired the lorry, the Judge-President pointed out, were the persons who had conveyed the goods. In these circumstances the conviction was quashed, and the Judge-President added the comment that the sentence, four months' hard labour suspended for three years, provided that during this period the accused did not violate the Act, was "astonishingly severe."

The authorities are bent upon depriving the Indian bus and lorry owners of their legitimate calling in which they have been successful to a certain extent notwithstanding the constant pin-pricks, and which has been a source of livelihood for many unemployed Indians. And while in the present case justice has been given by the learned judges to the grieved party, it is a matter of very little consolation, for the attention of the authorities is directed not to justice or the infusion of the mise, but to the serious flaw in the Motor Carrier Transportation Act which they will soon remove to their own advantage.

Times the Star (Johannesburg) —

For the impending Indian Round Table Conference at Capetown the Railway Administration will arrange catering and accommodation for the Indian delegates throughout the conference. A private saloon, equipped and conditioned in most luxurious fashion, will be placed at the disposal of the London delegates when they embark at Capetown on January 4. Special first-class compartments will be reserved for their attendants. Sir Krishna Reddi, Agent of the Government of India, will leave Johannesburg for London on December 30 to meet the Indian delegates who are sailing direct from India. Mr. M. L. de Wani-Davies, a member of the Government office, will leave for Laurens Marquies on January 2 to welcome the delegates on behalf of the Union Government. An invitation will be extended to the delegates at the conclusion of the conference to tour the Union. In anticipation of acceptance, preliminaries have been concluded by the railway authorities for observation saloons, fitted with lavish interior decorations and representing the last word in modern rail travel, to be placed at their disposal.

We understand on very good authority that three saloons have been provided for the Indian delegation

the same type as those provided for the Union Ministers. Special saloons were provided during the time of the Paddison Deputation but owing to the present policy of the Government to economise in every direction, it does not propose to incur any extra expenditure for the comfort of the delegation.

Mr. Fazl-i-Husain, leader of the Indian delegation to South Africa, who sailed aboard the *Shandalla* from Bombay, stated, in an interview he gave to *Reuter*, that the success of the Conference depended on numerous circumstances which he could not forecast.

A batch of 195 Indians were repatriated last Saturday from Durban under the Assisted Emigration Scheme. This brings the November commitment to the huge total of 945 persons and the total for the year to 1,704. The total for November and December (actually one shipment) is greater than that for any previous shipment within three months, and greater than the total for the whole of 1930.

Dr. Carey, Bishop of Bloemfontein, in an interview in *Maritzburg* a few days ago observed:—

"I do not think that British people have yet had a settled policy of domineering, but Britishers have a careless way of speaking and thinking, as if their race was the only one, very slight. It is not nice to give offence, because it is so carelessly instinctive, but it does not mean when we have to face cheek by jaw with another people, and when we are in the wrong."

"When I was addressing a Christian audience I would stress the fact that, according to the teaching of our Master, love is the only basis of the ideal. I cannot understand why people are so ready to quarrel with one another. There is a certain amount of truth in the saying that the only way to peace is by the triumph of love and Christianity."

"I have a great admiration for the peace and harmony of the Indian community, but I am a very zealous and anxious Christian, and I am sure that the Christian community in South Africa should be able to find a way to the peace and harmony of the Indian community."

"I am torn between an intense impulse to return to India immediately, because of the crisis impending there, and my duty to the Indian community in South Africa," declared Mrs. Sarojini Naidu on the eve of her departure from London for the coming conference at Capetown. "The fate of thousands of my compatriots is involved in the success of this mission on which my colleagues and I are setting forth, but my mind is heavy with anxiety about the immediate future of India." Mrs. Naidu was of the opinion that the Indian problem in South Africa was not a political issue, nor was it based on racial or colour prejudice, but was a problem of human adjustment on an equitable basis, into which economic factors entered very largely. The inequity of the situation, however, would continue in some measure even after the best settlement, as long as India's own status remained subject to foreign domination. The real comedy for Indian nationalists abroad was inseparable from the larger problem of Indian freedom. That was a matter for Indians everywhere and not merely in South Africa.

PREPARATIONS

THIS is the last week before us to prepare our case for the coming Round Table Conference. Transvaal is the most seriously affected Province in view of the Asiatic Land Tenure Bill, the Licensing Ordinance and the Immigration Amendment Act of 1931. In the circumstances it was painful to find, just a few days ago, that the work of the Transvaal Indian Congress had almost come to a standstill owing to disunity. Advocate A. Christopher went up to Johannesburg to help in sinking the petty differences and to urge the necessity for complete unity at this most critical period in the history of the Indian community in the Transvaal in particular and in the whole Union in general. We are pleased to note that Mr. Christopher's time was not spent uselessly and that he was rewarded for the sacrifice he was called upon to make. After a discussion with the leading members of the community a meeting was called at which an opportunity was afforded to all who had any grievances to fully ventilate them and, in the end, by a policy of give and take, the little differences that existed were sunk and all were once again united and agreed to work in harmony. The Transvaal Indians will be holding a mass meeting next Sunday at which a statement of their case will be submitted. An Emergency Session of the South African Indian Congress will also be held in Johannesburg to discuss the whole situation and to get the statement to be submitted to the Indian Delegation passed unanimously.

Ever since the last Agreement there were some amongst us who chose to put their faith in the professed sincerity of the Government and to read the Agreement in the light it was interpreted by Mr. Sastri, the first Agent of the Government of India. There were others who were despondent and viewed the Agreement with the utmost pessimism. The time has now come when we find the latter to be in the right and the former in the wrong. We include ourselves among the former and we maintain, however, that we were not at all wrong in taking the stand we did. We must, as honourable men, trust the word of one who says he is sincere. If, however, he breaks faith, it is unfortunate. But we have nothing to lose thereby if we have faith in our own strength and in the righteousness of our cause.

Notwithstanding the fact, therefore, that those who disagreed with us have proved right in the present instance, we are not prepared to give them credit for their pessimism. There is, however, no difference of opinion now amongst us as to the fact that the Agreement has failed and that the Government has flagrantly violated its terms. There is one thing that will help us above all in the present crisis and that is to sink all our differences and to show a thoroughly united front. If we fail in that we will be faced with the worse possible fate and we will have well deserved it.

The Round Table Conference

Personnel And Programme Of The Delegation

DELEGATES OF THE GOVERNMENT OF INDIA

Honourable Khan Bahadur Mian Sir Fazl-i-Hussain, K.C.I.E., Kt., Member of the Governor-General's Executive Council, (Leader); Sir Geoffrey F. Corbett, K.B.E., C.I.E., L.O.S., The Right Honourable V. S. Srinivasa Sastri, P.C., C.I.E., Sir D'Arcy Lindsay, Kt., C.B.E., Mrs. Sarojini Naidu, Sir Kurma V. Reddi, Kt. (Agent of the Government of India in South Africa), G. S. Bajpai, Esq., C.I.E., C.B.E., L.O.S. (Secretary).

DELEGATES OF THE GOVERNMENT OF THE UNION OF SOUTH AFRICA

The Honourable Dr. D. F. Malan, M.P. (Leader); The Honourable O. P. W. P. M.P., The Honourable E. G. Jansen, M.P., The Honourable Patrick Duncan, C.M.G., K.C., M.P., G. Heaton Nicholls, Esq., M.P.

The Agent leaves Johannesburg on January 1, for a short visit to Harborton. He will arrive in Lawrence Marques on Saturday night, January 2, in order to meet Sir Fazl-i-Hussain and Mr. G. S. Bajpai from India.

TOUR PROGRAMME IN SOUTH AFRICA OF THE GOVERNMENT OF INDIA DELEGATION 1932.

- Mon. 10th Jan. : about 8 a.m.—Sir Fazl-i-Hussain and Mr. Bajpai will arrive in Lawrence Marques in the R.M.S. *Khandalla*. They will be met by the Agent and Union Government Representative.
- " 1.40 p.m.—Sir Fazl-i-Hussain and Mr. Bajpai will leave Lawrence Marques in private Saloon. Agent's Saloon will be attached to same train. Lunch in Saloon.
- " " about 5 a.m.—Sir Geoffrey Corbett, the Rt. Hon'ble V. S. Srinivasa Sastri, Sir D'Arcy Lindsay and Mrs. Sarojini Naidu will arrive at Cape Town in the R.M.S. "Halmoral Castle." They will be met by Mr. Barlog and will repair to the Mount Nelson Hotel.
- " " 4 p.m.—Above Delegates will leave Cape Town in private Saloon for Johannesburg.
- Tues. 11th Jan. : 6.25 a.m.—Delegates from Lawrence Marques and the Agent will arrive in Pretoria.
- " 8 a.m.—Breakfast in Saloon.

- 9 a.m.—Sir Fazl-i-Hussein will receive Mayor and prominent officials and citizens of Pretoria.
- 10 a.m.—Call at Government House if His Excellency is in residence. Visit to Union Buildings and Mint.
- 11 a.m.—Tea with Mayor at Town Hall.
- 12 noon.—Visit Pretoria Asiatic Bazaar where Sir Fazl-i-Hussein will receive representatives of Pretoria Indians.
- 2.5 p.m.—Party will leave Pretoria for Johannesburg.
- 5.6 p.m.—Arrive Johannesburg where Sir Fazl-i-Hussein will be received by Mayor and prominent European and Indian citizens of Johannesburg. Party will then proceed to Carlton Hotel.
- Wed, 6th Jan. : 7.30 p.m.—Delegates from Cape Town will arrive Johannesburg and proceed to Carlton Hotel.
- 10 a.m.—Delegation will receive representatives of Natal and Transvaal Indians. Members will visit Indian trading centres of Johannesburg.
- Thur, 7th Jan. : 9 a.m.—Delegation will leave Carlton Hotel on an informal and private visit to the Germiston location. Party will return to Carlton Hotel for lunch. Mayor of Johannesburg will give a lunch.
- 2 p.m.—Delegation will leave on an informal and private visit to locations of Boksburg and Benoni.
- Fri, 8th Jan. : 9 a.m.—Visit to Gold Mines. Lunch at Carlton Hotel.
- 3 p.m.—Delegation will visit Krugersdorp, and on arrival will call on the Mayor at the Town Hall. Mrs. Naidu will probably address the Women's National Council at Goodwill Club.
- Sat, 9th Jan. : 9 a.m.—Delegation will visit Springs, and on arrival will call on Mayor at the Town Hall. A visit will be paid to the location. Return to Johannesburg for lunch.
- Free.
- 1.30 p.m.—Delegation will leave for Cape Town. Two private Saloons will be attached to the train.
- Sun, 10th Jan. : 6.15 a.m.—Arrive Kimberley. 6.45 a.m.—Leave Kimberley. 12.10 p.m.—Arrive De Aar. 12.25 p.m.—Leave De Aar.
- Mon, 11th Jan. : 9.10 a.m.—Arrive Cape Town. Proceed to Mount Nelson Hotel after receiving Mayor and prominent citizens on platform.
- Tues, 12th Jan. : CONFERENCE OPENS

It is understood that Sir Geoffrey Corbett is still under the doctors' orders. It is very unlikely, therefore, that he will make the journey from Capetown to Johannesburg, but will remain at the Cape until joined by the other members of the Delegation on the 15th January.

Mahatma Gandhi's Message To Indians In South Africa

The Cape Indian Congress held an emergency meeting last Sunday to consider plans for the reception of the Indian delegation during the coming conference in January.

Mr. H. K. Gool presided and expressed great pleasure at Mr. Kastri and Mrs. Sarojini Naidu having sailed last week as conference members. Mr. C. F. Andrews gave a message from Mahatma Gandhi to all South African Indians, sending them his warm affection and urging them to remain united and seek to improve their social conditions wherever possible.

Mr. Andrews stated that Mahatma Gandhi had laid down the principle while he was in England, that if friendly relations were established between England and India on an equitable basis, then nationally-minded Indian statesmen would be ready to offer economic and commercial advantages mutually beneficial to both countries. He was quite certain that just as Mahatma Gandhi had made that offer in England in regard to Lancashire cotton, he would be ready to consider the same principle if friendly relations could be established on an equitable basis between South Africa and India. It was along this avenue that he himself had already been exploring the ground.

Mr. Andrews concluded by referring to the loss which the Indian population had received owing to Sir Phiroze Sethna being unable to come. At the same time it was fortunate that Sir Fazl-i-Hussein, the head of the department in charge of emigration, had started on his first voyage to South Africa. It was of the utmost importance that he should meet Dr. Mahan in person, and also for him to get a working knowledge of South African conditions.

Mr. Marwick And Indians

Failure Of Repatriation

Segregation The Best Remedy

Mr. J. S. Marwick, M.P., addressed a public meeting at Richmond last Friday, called by the local Agricultural Society to discuss the question of Indian ownership of land.

Reviewing the events which led to the introduction of the Bills dealing with Indian land purchase and trading, Mr. Marwick said that from 1921 to 1924 Mr. Macleod and he had alternately introduced motions in Parliament calling for the residential and trading segregation of Indians.

In March, 1924, the then South African Party Government had introduced a bill empowering local authorities to set apart residential and trading areas in such a manner as would have segregated the Indians from the Europeans. In April, 1924, the South African Party Government went out of power, but in 1926 the present Government introduced a bill aiming at Indian land purchases being confined to the coast belt of Natal and providing for the segregation of Indian traders and residents.

After a Select Committee had taken exhaustive evidence, it was decided by the present Government to introduce the bill and hold a conference with representatives of the Indian Government. That conference resulted in a "Gentleman's Agreement," under which a policy of voluntary repatriation of Indians to India was to be given a trial as a possible solution of the Indian question.

"This policy has proved a hopeless failure," said Mr. Marwick. "It has proved no obstacle to the increasing penetration of Indians as traders and land owners into every district of Natal."

Statistics showed that in 1921 approximately one acre out of every 200 in Natal was owned by Indians, and since the "Gentleman's Agreement" had come into force it would be found that Indian landholders in Natal had enormously increased.

In 1924 they owned property valued at £1,300,000 in Durban alone. In 1921 the census showed that in Durban and suburbs for every 1,000 Europeans there were 837 Indians.

In the Inanda magisterial district the Indians outnumbered the Natives, and sanitary conditions brought about by the Indians made segregation imperative.

Mr. Marwick said that he had always been opposed to the Agreement entered into with the Indian representatives, and he felt sure that the people of Natal demanded the segregation of the Indians as traders and residents and the restriction of further land purchase in Natal.

Lieutenant-Colonel Leftwich, G.B.E., who had been specially invited to address the meeting, having until recently held the appointment of Indian Trade Commissioner in Kenya, said that the continual growth of Indian ownership of property and trade was a real menace. It was not startling at present, but the wedge was steadily working its way in.

"You cannot afford to ignore it," he said, "if you want Natal to remain primarily a White man's country and life in it to be for your posterity in accordance with White civilisation. Within my own knowledge, hill stations, established by and populated by European enterprise, have been gradually monopolised by Indians."

"This is not peculiar to India, but can be seen at any time in all parts of South Africa, to which the Indian has received free entry."

With regard to segregation, the word had been taken as being tantamount to an insult, said Colonel Leftwich, whereas in India segregation was practised to its fullest extent, with the most satisfactory results. For the rank and file of Indians in South Africa segregation should prove no humiliation.

Speaking of the "Gentleman's Agreement," Lieutenant-Colonel Leftwich said that a good number of Indians accepted the repatriation offer, but none of them were the men who constituted a menace to White civilisation. They were poor working men and women.

The danger they had to face and to fear was from those who, having acquired wealth, were in a position to purchase land and property.

Resolution

Colonel Leftwich then moved the following resolution, which was seconded by Mr. A. H. Cockburn and carried unanimously:

"That in the opinion of this meeting the Indians in Natal receive perfectly fair treatment:

"That they have actively taken advantage of what is known as the 'Gentleman's Agreement' between the Governments of the Union and of India, which Agreement has worked disadvantageously for Natal:

"That it would be against the interests of White civilisation in the Province to make any further concessions to Indians in regard to residence and trading:

"The meeting strongly urges the Union Government to re-introduce a fair and definite measure of segregation for both residence and trading:

"Further, in the interests of peace and security, the meeting strongly urges the Union Government to allow no concessions whatever to Indians in regard to residence or trading in Zululand and other Native territories.—*Natal Mercury*."

Rev. C. F. Andrews On The Round Table Conference

Capetown, Dec. 18.—The Rev. C. F. Andrews, addressing the University Club at luncheon on the recent London Conference, said that he had been engaged all last summer in preparing for the conference in London and had spent a great deal of time in Lancashire studying the economic position of cotton in relation to its Indian market, which had been badly hit by the boycott.

When Mahatma Gandhi arrived in London he at once went with Mr. Andrews to Lancashire, in order to face fairly the difficulties of the cotton operatives and find a remedy consistent with Indian nationalism. After long consultations, he announced to the Press that while India was determined to manufacture in the course of time all her own cotton cloth, nevertheless, provided that friendly relations were established between Great Britain and India, he was prepared to give a preference to Lancashire over Japan and other countries with regard to any supplementary cloth that would still be necessary to supply India's need in the interval.

This statement, said Mr. Andrews, created a very good impression in England, but the Round Table Conference was completely snowed under by the General Election, which threw everything into confusion and nearly ruined the whole conference.

At the very last moment matters were hanging in the balance, but when Mr. Ramsey MacDonald declared that he stood fast by his declaration of January, 1931, that full Dominion status was the definite goal for India, the opposition was so weak that Sir Samuel Hoare asked for the amendment not to be pressed to a division.

When a division was insisted on, it only received 42 votes against 400. Thus the declaration of full Dominion status as India's goal was made the national policy, not of Labour only, but of every political party in Britain.—*Reuter*.

Condition Of South African Repatriates In India

The Calcutta correspondent of the *Round Table* Mail reports:—

A pathetic message from Madras reports increasing distress and poverty among the returned settlers who, taking advantage of the Union Government's scheme for assisted repatriation during the past few years, have found themselves unwelcomed in India.

These repatriates, having lost touch with their own folk, have found themselves outcast and, therefore, despised and a hundred times worse off than they had been under the conditions of which they complained in South Africa.

Low Wages

Even if the resentment at their intrusion into the overstocked Indian labour market was not too great to permit them to find employment—and the Government of India agencies have done everything possible for them—they have earned much poorer wages (more often than not starving wages) than they had been accustomed to receive in South Africa, and have even then had difficulty in readapting themselves to India's climate so as to earn in full such wages as were available.

Only a handful of these repatriates have been able to find work in the Kolar goldfields of Southern India, which cannot absorb much more than 30,000 Indian hands. To add to the existing difficulties a couple of thousand Indian immigrants have, during the last few months, returned to India from Malaya,

where there is now an unemployment problem owing to the big slump in tin and rubber in that country.

It has again been suggested in many quarters here that the Government of India should find employment for South African Indians in other parts of the Empire. It does not, however, seem to strike these persons that if the returned settlers are unwelcome in their own country it is unlikely that other countries will want them—at least while the present trade depression lasts.

Mr. Gandhi And The Depressed Classes

We take the following from the *Modern Review* .

We agree with Mahatma Gandhi in refusing to allow the depressed classes of the Hindus to have separate representation. There are many reasons why they should not be recognized as a separate group. They should, in their own interest, remain part of the entire Hindu society, for then the work of reform leading to their rising in the social scale would be easier. It should not be forgotten that even before Congress came into the field of action with its anti-untouchability programme, reforming bodies like the Brahmin Samaj, the Theosophical Society and the Arya Samaj had been doing uplift work. The Congress has given a great stimulus to the movement. Education and political exigency have been powerful forces acting against untouchability. Hence, it is certain that within a measurable distance of time, the gradually dwindling number of the groups called the depressed, will cease to be separately thought of or treated as submerged classes.

Mahatma has promised that some depressed class men will be returned to the Councils by private arrangement and convention and that neither Swaraj there will be penal legislation against discriminating treatment of the depressed classes to their prejudice and disadvantage.

But if now the depressed classes are stereotyped, so to say, by being treated as a separate group, their gradual absorption in the so-called higher social ranks of Hindu society would be prevented—at least retarded.

It must be apparent to thinking members of the depressed classes that it is humiliating—it goes against one's self-respect—to permanently consider oneself and be thought of as "depressed" and on that ground to claim and be given a so-called right. And what can a few depressed class representatives do for them without the help of the representatives of bigger groups? In our opinion, the depressed class people can exercise greater influence and apply greater pressure for their own welfare through adult suffrage and joint electorates than through the reservation of a few seats for them.

That Mussalmans leaders advocate the separate representation of the depressed classes is presumably due to a desire to lessen the power and influence of solid Hindu votes, to a desire to disintegrate further the little Hindu social solidarity which exists and to a desire to promote indirectly Moslem proselytization.

Assuming that some seats are to be reserved for the depressed classes, to members of what castes and in what provinces will these be given? There is no authoritative list of depressed classes. Are we going to witness a shameful scramble for being chosen as "depressed"? For some years past many

castes have been claiming to be Vaishyas, Kshatriyas and Brahmins. Many are being invested with the "sacred thread" of the twice-born. Many aboriginal people have been invested with the sacred thread as Kshatriyas and call themselves "Singh." Is this upward movement to be replaced by a downward one?

Fellowship Of Religions

The Staff correspondent of the *Bombay Chronicle* cabled recently from London :—

How Indians look upon Christianity was expounded at Guild House by Pandit Majaviya and Begum Shah Nawaz as representing the Hindu and the Muslim faith, before a gathering of Christian missionaries and laymen. At the entrance, a Church Minister received them and the reception was followed by a large congregational service beginning with the hymn :

"All people that on Earth do dwell
Sing to the Lord with a cheerful voice,
Him to serve with fear,
His praise for to tell.
Come ye before Him and rejoice,
Oh enter then His gates to praise
Approach with joy His Courts unto praise loud
And bless His name always
For He is surely so to do."

Sir Francis Younghusband, who has been taking a deep interest in the Indian question other than merely political, welcomed the Muslim lady and the Pandit of Prayag in very choice language. Referring to Begum Sahiba he said that she hardly needed any introduction, as she had become well-known to the British public ever since she attended the first Round Table Conference.

Respectfully bowing to Pandit Mulaviya, Sir Francis said : "You are one of the most learned Hindus in India. You are also the founder and president of the Hindu University, you have conferred on us a very special privilege by giving us an opportunity to listen to your appreciation of Christianity as a learned Pandit."

Begum Shah Nawaz's Speech

Begum Shah Nawaz, who has discarded the purdah, said :

"We the Indian followers of Guru Nanak and Buddha, who have worked for centuries for the fellowship of man, have great pleasure to speak to you. My best thanks are to the fellowship for giving me this opportunity in its mission of trying to bring about unity and world co-operation, which is the prime need of the moment.

"For us, as a Muslim, to talk of Christianity and Christ is very sacred indeed. I look upon Christ as a spirit of God sent by him for the salvation of humanity. Christ in his teaching talks of perfection as our Heavenly Father is perfect, and we as human beings must try and achieve perfection in the service of humanity. We have to seek for His love whether in darkness or in light. We must look for it, because it is dearer to us than our own relatives.

"Goodness is one, and God also is one. And through goodness, we shall all reach God because the goal of all religions is the same, that of seeing the road to the Creator. Christ was perfection personified, and we Muslims look upon him as a great apostle of God who showed us the road to Truth. Let us try hand in hand to work for that noble ideal of fellowship and union between east and west.

"Let me beg of you to clasp each other's hands as Christ and other great religious leaders have taught us to do."

Pandit Malaviya's Speech

Pandit Malaviya thanked the congregation for the opportunity given to him to meet them. It was a great privilege to see brothers and sisters assembled to concentrate effort for some time in search of God which, to him, was life's greatest joy.

"We have the beautiful life of Jesus Christ as an Eternally Shining Lamp to guide us in the midst of our thorny path. Man never needed religion more than he needs it to-day.

"When men are seeking relief in battles and unemployment dole out, etc., when humanity is passing through a severe crisis and when the whole of Europe is suffering, what a great source of comfort and relief it is to know that our fate lies in religion! And what are the causes of the world going wrong? To me, the main cause is that at the bottom we have a wrong policy leading our lives and activities. It is our failure to practice the precepts that we admire and preach. You have the League of Nations, international conferences and disarmament meetings. What earthly use are they, though in a way they are good? What is needed most for the success of all these good efforts is an understanding of the position, the realisation of our relation with one another.

"The supreme need to-day is an international arrangement for fellowship of faiths between nation and nation.

"I venture to think that if one-tenth of the money spent on armaments is spent in preaching ~~some~~ of religions, the condition of affairs of the world would be entirely different from what it is to-day.

"We must appeal and work for a more concentrated effort for a real understanding of God who exists as one God for all races, for all communities and for all religions. If we act with that knowledge and conviction, we would be really very happy.

"Christianity is a great and well-organised power exercising a most potent influence in the world, and if only we all representative different faiths pursue the search of peace and honour and goodwill among the nations, how power we will be to God than before."

"The Minister asked the congregation to pray specially for India, to make her free, happy and contented, that spiritually she may become worthy of her past. Then he said: "As ye know of our Father let us pray to the merciful Father to give the spirit of wisdom and understanding to our nation."

The congregation concluded with the following hymn—

Land of the East, awake soon,
Shall you ever be free
The sleep of ages break
And rise to liberty
On your fair hills, let the cold and grey,
Has dawned the ever shining day.

Indian Child Welfare Society Centre

150, BROOK STREET, DURBAN

Open daily, Monday to Saturday, 8-30 a.m. to 11 a.m. Infants, young children, nursing and expectant mothers.

Lady doctors give free attendance.

Tuesday morning 8-30 o'clock. Friday afternoon 3 o'clock

Loss Of The National Spirit

Can a nation lose its spirit? There are many Indian thinkers who believe that the adoption of the English language and European ideas would result in the disappearance of all that is distinctive in Indian life and thought. To this contention the editor of the *Japan Magazine* says—"no." On the strength of what has happened in Japan, he argues that such a result is not possible:

Some Indians appear anxious lest the spread of the English language and English ideas in India should lead to what they call 'loss of the nation's soul.' How about Japan, where English is studied almost as in India? By 'soul' the Indians probably mean national spirit. But a nation that loses its spirit by studying a foreign language possibly has no spirit to lose, or at least one not worth preserving. There is no danger of Japan losing her national spirit, because the Japanese are a united people speaking one language. India, on the other hand, embraces many peoples speaking as many languages, with diverging ideals. When the Indians speak of a national spirit do they mean the spirit of the Hindu or the Mohamadan or a blend of these? In Japan *Yamato Damaski* means the same thing from one end of the Empire to the other. There can be no doubt that India's study of the English language and acquisition of English ideas have done much for the improvement of that country. The present movement toward independence and modern government is the direct result of English studies; and the same is true very largely of Japan. If such studies have not weakened the national spirit of Japan they are not likely to have a different effect in India. A study of the English language and English literature, as well as of English institutions, can injure neither India nor Japan; but what does injure these countries is the taking of the evil with the good in western civilization. In this way the foreign element has done the greatest evil to Oriental civilization; and next comes the importation of communism; but neither of these evils has come from English studies. Another evil result of these influences is that they give the Oriental student a taste for decadent English authors, and the false notion that the decadents are typical of English literature which is a most poisonous mistake."

Municipal Administration In Ancient India

(By O. L. SINHA, Sauri College, Darshan)

The Municipal Commission of Patna, the Capital of Emperor Chandra Gupta Maurya who ruled India and Afghanistan from 321 B.C. to 300 B.C., consisted of thirty members divided into six Boards or Committees of five members each. The official functions of these Boards were as follows:—

1. The first Board was entrusted with the superintendence of everything relating to industrial arts and was responsible for fixing the rates of wages, for ensuring the use of pure and genuine material used for the manufacture of goods or made available for sale and for the performance of a fair day's work for fair wages.

The second Board was responsible for all cases connected with the foreign residents staying in the City temporarily or permanently. All foreigners were closely watched and in case of necessity they were provided suitable lodgings, escorts, medical

assistance and even financial aid. Deceased strangers were properly and decently buried and their property was properly administered by the Commissioners who forwarded the assets to the persons entitled.

3. The third Board had the duty of organising a systematic registration of births and death and 'we are expressly informed that the system of registration was enforced for the information of the Government, as well as facility for levying the taxes.'

4. The supervision and the regulation of trade and commerce was the function of the fourth Board which regulated scales, issued sealed weights and measures, issued licences to merchants for trading in different commodities and fixed rates of duty taxes.

5. The domain of supervision of manufactures was the province of the fifth Board which concerned itself mainly with the issuing of regulations for the separation of new goods from old ones, necessarily by means of oblique marks and signs. For instance one found selling vegetables kept overnight mixed up with fresh ones, was fined. 'Traffic in old goods, whether by sale or mortgage, was prohibited, unless official sanction had been obtained, which could be granted only on certain conditions.'

6. The collection of title of the value of the goods sold was the business of the sixth Board, and evasion of this was punished by law.

The municipal administration of other cities of importance such as Taxila (near modern Peshawar) and Ujjain, was conducted on the same basis. The village control was more or less independent of the Central Government. It was maintained by a group of elders who were also responsible for civil administration.

(From Smith's Early History of India.)

News In Brief

The Tamil section of the Indian community of Vrededorp, Johannesburg, welcomed Sir Kurma V. Reddi under the auspices of the Tamil Young Men's Society, at the Star Biscuits, 20th Street, Vrededorp, on Sunday the 17th December. Mr. M. Nynub Francis Pillay presided. The Agent was garlanded on behalf of the following bodies—Tamil community, Vrededorp, Young Men's Vedic Society and Indian Women Social Centre. After addressing the meeting Sir Kurma was presented with a "Smokers Companion" by Mr. K. Narayansamy, specially made by The Art Metal Works of Durban. Speeches were made by Messrs. V. N. Naidoo in Telugu, P. M. Pillay, N. V. Naidoo, P. S. Joshi, Dr. W. Godfrey, C. K. T. Naidoo, D. M. Narsoo, C. N. Naidoo, Mrs. Balkum Chetty, the Transvaal Indian Women's Association, and the Johannesburg Indian Young Men's Society.

Sir Kurma V. Reddi was the guest of Mr. V. Narayansamy Naidoo of Vrededorp at a luncheon given in his honour. Several prominent local Indians were present. After lunch the gathering proceeded to the Hall where the meeting was held.

Prominent members of the All-India Congress Committee must reside in Allahabad and not leave it without permission. Orders to this effect have been issued by the Government under an Ordinance forbidding the prosecution of the "No Rent" campaign. A message from Srinagar states that in view of the spread of "No Rent" campaign from the United Provinces to Kashmir the State Council has issued a special notification providing against the

instigation of the refusal or deferment of payments of the land revenue tax. Bad will not be allowed to offenders, who will be liable to six months' imprisonment or a fine. Newspapers or documents instigating non-payment will be seized and forfeited, and the police are empowered to make house searches. This is a sequel to similar drastic measures promulgated in the United Provinces.—Renter.

A Renter's message from London states—

The resolution of the Bengal Congress urging the boycotting of all British interests, evoked a reply in the House of Commons by Sir Samuel Hoare (Secretary for India), who declared that the authorities were watching the situation closely. Sir Hoare added: "We are fully prepared to deal effectively with any new developments. Meanwhile, I am asking the Indian Government for a report before the Christmas recess." Captain Hoeking (Cons.) asked whether the Bengal Congress's action was not a flagrant breach of the Irwin-Gandhi agreement, and also if the Government realised the great importance of Lancashire shippers being able to export goods with the prospect that they would not be held up. Sir Samuel Hoare generally agreed and promised information when it was available.

South African Indian Congress

EMERGENCY CONFERENCE

An Emergency Conference of the South African Indian Congress will be held at the Trades Hall, Johannesburg, on the 31st day of December, 1931, and the 1st day of January, 1932.

—Agenda—

"ROUND TABLE CONFERENCE"

SORABJEE RUSTOMJEE,

President.

A. I. KAJEE | Joint Hon.

P. R. PATHER | Secretaries.

ઉત્તમ ગરમ મસાલો વિગેરે

અમદાદે ત્યાં જાતી દેશદેશ નીચે તાલે અને મહાભયી
શરમા દેશેશે ગરમ મસાલો, કરીપાઉટર, દહર, મરગા, તેમજ
કરીના અને લીધુના તેમજ શીક્ષ આગર દેશેશે શામ
ના જલ્લાલે અમદાદી ગેરંટી સુધે મળી કહેશે. આવે
ઉત્તમ માલ, તમે મરગા જનાવી ચકતી નથી. એક વખત
મંમલી ખાતી કરો. મળવાનું ઠેકાણું,

K. N. PADIA,

122 Victoria Street, DURBAN.

P. P. BHAGAT

Fruit Merchant.

દરેક જાતનું ફ્રુટ અને વેશ્ટરનલ સાફ પેકેજ કરી
શી. — ડી. સી. મેકલેવાન, આગલો. નંબર:—

P. O. Box 842. Durban 129 Victoria St. 21

Natal Indian Congress

Financial Statement

RECEIPTS FOR PERIOD ENDING 25th DECEMBER 1931.

The following financial statement of the Natal Indian Congress was submitted at the annual general meeting held recently at the Parnce Rustomjee Hall:

	£	s.	d.
Subscriptions	52	0	0
Donations during four years	1,000	13	11
Loans from Committee members	15	0	0
Reception to Mr. E. M. Ally and Amud Mohamed—amount collection	25	4	0
Natal Provincial Council refund of deposit re Beach Foreshore Ordinance	0	17	0
Banquet to Mr. Kiehl and Miss Gordon.	74	10	0
Tickets sold	100	0	0
Mr. Sastri's Purse	87	8	0
Banquet to Mr. Sastri, Tickets sold	19	0	0
Special contributions by Committee members	30	1	0
Reception to Mr. and Mrs. U. S. Ricketts	22,304	1	11

EXPENDITURE FOR PERIOD ENDING 25th DECEMBER, 1931.

	£	s.	d.
Balance due to Secretaries—1928	40	15	11
Loan repaid to Mr. E. M. Ally	58	0	0
Second instalment of Donation to Indian Child Welfare Society	15	0	0
Paid to Mr. V. S. C. Pather, Trainfare expenses to attend Executive Meeting and subsequently on Minister re Section 5	35	0	0
Paid Swami Bhawani Dayal Sanyal, Trainfare and expenses on Donnan House Relief Fund	18	3	7
Paid Natal Provincial Council deposit re objections to Beach Foreshore Ordinance	15	0	0
Paid railfare, re Kimberley Conference and Shorthand Reporter	12	11	0
Farwell Reception to Mr. E. M. Ally and Mr. Amud Mohamed	10	15	0
Banquet to Mr. K. P. Kiehl and Miss Gordon	108	11	0
Farwell Reception to the Rt. Hon. V. S. S. Soper and Mr. P. K. Rao and Welcome Reception to Mr. V. S. C. Pather	118	11	0
Banquet to Rt. Hon. V. S. S. Soper	118	11	0
Reception to Sultan of Zanzibar	11	0	1
Reception and presentation to Mr. J. G. P. P. P.	11	0	1
Reception and presentation to Mr. and Mrs. O. S. Ricketts	22	11	8
Amount remitted to Rt. Hon. V. S. S. Soper	100	0	0
His Purse including charges	87	8	0
Shorthand Reporter Educational Expenses Commission	0	0	0
Address to General Horitzog, Prime Minister of the Union	28	0	0
Contributions to S. A. I. Congress	160	18	2
Expenses—entertaining Delegates to the South African Indian Congress	14	15	0
Boarding expenses—Boy Scouts from Johannesburg	12	8	0
Town Hall hire	8	15	0
Natal Indian Congress (Maritzburg Branch)	25	0	0
Presentation to Mr. O. A. B. Peck	2	0	0
Mr. T. B. Howard, Opinion	0	0	0
Hire of Hyscope Hall	7	2	0
Painting	258	4	0

Garlands and bouquets	30	12	0
Stationery etc.	103	13	0
Train fares—expenditure to attending South African Indian Congress meetings	116	14	4
Advertising	18	11	0
Wreaths	12	1	0
Post Box rental and Telegraphic Address	5	17	0
Cable expenses	16	15	8
Salaries to Congress Clerks	62	12	0
Petrol	21	13	4
Postages, Telegrams and Telephone Calls	100	16	1
	22,782	6	8

STATEMENT OF ACCOUNTS FOR PERIOD ENDING 25th DECEMBER, 1931

	£	s.	d.
By receipts as per detailed account	2,301	4	11
" amount advanced by Mr. Rustomjee	76	17	11
" amount advanced by Joint Secretary Mr. A. I. Kajee	145	2	2
" amount advanced by Joint Secretary Mr. P. H. Pather	103	12	2
" amount due to creditors as per Schedule attached	107	8	11
" amount advanced by Committee members and to be repaid	15	0	0
To expenditure as per detailed Statement	22,782	6	8
	22,782	6	8

મંદરનેશનલ પ્રોટેસ્ટન્ટ પ્રેસ તરફથી છપાઈ પ્રસિદ્ધ થયેલાં પુસ્તકો

	શી.	રૂ.
સત્યના પ્રયોગો અથવા અત્ય કથા ભાગ ૧	૧	૧
" " " " " " ભાગ ૨	૧	૧
નીતિના કાવ્ય	૧	૦
મારો જીવનો અનુભવ	૦	૧
મારો જીવનો બીજો અનુભવ	૦	૧
મારો જીવનો ત્રીજો અનુભવ	૦	૧
પ્રતિ-અન આધિપતિઅનનો સોનેરી અંક	૨	૦
લેકચર આસપાસના ત્રણેય ભાગ અને વિચાર	૦	૬
મુશ્કેલી અને તેના બે બાજબી	૦	૬
જીવના કાવ્ય	૦	૬
મુશ્કેલી કમાલ પાસાનું જીવન અરિત	૦	૬
મુશ્કેલી કમાલ પાસાનું માધ્યમ	૦	૬
જેક સત્યપીરની કથા (સોક્રેટીસનો અર્થ)	૦	૬
માધુસ્ય રેલ્લી જમીનનો આર્થિક મોહ સર	૦	૬
દોઢ સ્વરાજ (અધીજીએ લખેલું)	૧	૦
પુલો અને પદ્ધતિ	૦	૬
દેશભક્ત ગોખલે અને ધીરમદના સવાલ કવરની ગથ	૧	૦
કાવલ આમે કવની જગલ	૦	૬
અ. આ. મંદરનેશનલ કેમિસ્ટ્રી સુવીનીઅર	૦	૬
જીવન દોરી	૦	૬
જમમની ગમળી	૦	૨
એશીઆટીક એન્ડ રેલ્વેના પાસા યુનિવર્સિટી-અંગ્રેજી	૦	૬
એશીઆટીક કાવલો અને તેના પાસા તથા તેને લગતી પીસ	૦	૬
પ્રેરવેશનના કાવલની કથાઓ યુનિવર્સિટી-અંગ્રેજી	૦	૬

કોન્સિઅન ઓપિનિઅન.

પૂરેતક ૨૬ મી.

ફીનીકસ, શુક્રવાર, તારીખ ૨૫ ડીસેમ્બર ૧૯૩૨

અંક ૫૨

નોંધ અને સમાચાર

હોંદ સરકારના ટેલીગ્રેશનને માટે સગવડ

જોદાનીસબર્ગનું 'સ્ટાર' લખે છે કે રાષ્ટ્રકેટલેસ કોન્સ્ટિટ્યુશન માં આપનાર હોંદ સરકારના ટેલીગ્રેશનને માટે મુસાફરી કરવાને એકસાથે સગવડો વાળું સહુન સાલેલ આદેશની સરકાર તરફથી રાખવામાં આવ્યું છે. જામને બેગેસદાર રથેલથી ખાખર મળી છે કે તેઓને માટે રાખવામાં આવેલું સહુન મુનીયત સરકારના પ્રધાનોને સાદું રાખવામાં આવે છે તે કરતા જુદું નથી. પેટીસાન ટેલિગ્રેશન આવ્યું તે વખતે ખાસ સગવડવાળું સહુન આપવામાં આવ્યું હતું પરંતુ આ વખતે સરકારની બધી બાબતોએ કરકસર કરવાની નીતી હોઈ ટેલીગ્રેશનની સગવડ માટે વધુ પડતો ખર્ચ કરવાનું તેણે કાચાનું ધાર્યું નથી.

હોરી વાળાઓ પર રાખવામાં

રાખના ઓકે હોરી લોરીવાળાને તેણે પેતાને આપવામાં આવેલાં સર્ટીફિકેટની વિગત બાદુ લખે માલ કમ્પેક્ટો હોવા રેજિસ્ટ્રેટ તરફથી મુન્દેશર રાખવામાં આવ્યો હતો. સર્ટીફિકેટ ફરનીયર કમ્પેક્ટવાનું હતું પરંતુ તેને બદલે ચાપલ કમ્પેક્ટવામાં આવ્યા હતા. પેતાના બચાવમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે માલિક હોરી રાખનાની ઓકે પેટાને માટે આપી હતી અને હોરીમાં મને તે લેવામાં આવે છતાં પાકેડ ૨-૭-૦ અને પેટાલ આપવાનું તે પેટા તરફથી કમ્પેક્ટવામાં આવ્યું હતું. મી. બરેડીસ શીધામે સુકદો આપતાં જણાવ્યું કે અપીલ કરનાર હોરીના માલિક કંઈ પણ કમ્પેક્ટ નંદાણું કેમકે જે માલિકે તેના હોરી માટે રાખી હતી તેના ઉપર કે હોરીના ઉપર તેના કંઈ પણ અંકુસ નહોતો. જોએએ હોરી માટે રાખી હતી તેઓ માલ કમ્પેક્ટને માટે જવાબદાર હતા. આથી રેજિસ્ટ્રેટનો સુકદો બદલે ૨૬ થયો અને ટીકા કરી હતી કે "જય રાખની અંકર કરી કમ્પેક્ટનો વડો નહિ થાય તેવી રીતે તેટલી મુદતને માટે સરખેન્ડ રાખવામાં આવેલી ચાર મહિનાની સખ્ત કેદની સખ્ત આ મુન્દા માટે આશ્ચર્યજનક રીતે સખ્ત ગણાય." હોરી હોરી વાળાઓ અને બસ વળાઓને ધંધા વગરના કરી મુદવાને સત્તાધીશો બનતું કરી ગયા છે અને પડી અદાલતે આપેલા આવા ઇન્સાફ છતાં તેઓને રીશ રાહત મળવાની નથી કેમકે સત્તાધીશોની નગર ઇન્સાફ ના ગેરફરિયાદ તરફ ગમ નથી પણ કાયદામાં રહેલી ખામી દૂર કરવા તરફ ગમ છે.

રેન્ડેરમાં આરંકર અકાશ

મળાના આગલા છુપવારે રેન્ડેરમાં રી નદિ કાગેલી એવી કાપંકર આગ લાગી હતી. તે કાકાકામાં બે મકાનો જેમાં

૭ હોરીઓની દુકાનો હતી, એક લોન્ડી, એક બેકરી, દાકતરના કન્સલ્ટેંગ રૂમો અને રહેવાના ઘરો હતાં તે બધાં બળીને બરમ થઈ ગયાં હતા. આમને હોમે ટેલીગ્રાફ અને ટેલીફોનના તારો પીગળી જવાથી તાર અવરોધ પશ્ચ સંવારના ૧૦ વાગ્યા સુધી બંધ થઈ ગયો હતો. મી. એમ. ડી. વેસલ્સે એક પદ હોંદને રમમાંથી ખેંચી કાઢી બચાવી લીધો હતો.

સર ફ્રાન્સીસ ફ્રેન્સ અને રાઈડ રેબલ કોન્ફેડરન્સ

સર ફ્રાન્સીસ ફ્રેન્સે મુંબઈથી ઉપડત વખતે રૂટને મુલાકાત માં જણાવ્યું હતું કે કોન્ફેડરન્સની ફરેદનો આધાર અનેક સંજોગોની ઉપર અવલોકેલો છે કે જેની તે અટકળ બાંધી શકતા નથી.

રીપેટિટ થએલા હોંદીઓ

મયા સતીવારે ૧૯૫ હોંદીઓને એસીસ્ટેન્ટ એગ્રીગેશન રફામની રૂએ રાખનાથી હોંદીસ્તાન અટાવી દેવામાં આવ્યા હતા. આથી નવેમ્બરમાં રીપેટિટ થએલાઓની કુલ સંખ્યા ૯૪૫ ની થાય છે અને આખાં વર્ષની કુલની સંખ્યા ૧૭૦૪ થાય છે. નવેમ્બર અને ડીસેમ્બરના આ અંકકા આગલાં કાંઈ પણ સીમાસીકે અંકકા કરતાં વધારે છે અને ૧૯૩૦ ના આખાં વર્ષના અંકકા કરતાં વધારે છે.

રેન્ડેરનના બાણીતા વેપારીનું અવસાન

રેન્ડેરનથી એક ખખરખતો લખી જણાવે છે કે, મી. ઇલાલીમ મદમદ જસાન જેઓ ખાલવના રહીશ હતા અને રેન્ડેરનના તાસથી પાંચીસ વર્ષના જુના અને જાણીતા વેપારી હતા તેઓ મયા માસની તા. ૫મીએ હાર્ટકલીયરથી અરણ્ય પામ્યા છે. રેન્ડેરનમાં તેઓ આગેવાન ગણાતા હતા અને સત્યાગ્રહની લડત વખતે નાટાલથી ગાંધીજીની સરકારી નીચે સંકેતો બાકાઓ રેન્ડેરન સુધી ક્રમ કરી ગયા હતા ત્યારે તેમણે સારી સેવા બજાવી હતી. તેમના રૂદને ખુદ શાંતિ બક્ષા. તેમના કુટુંબીજનો પ્રત્યે અને અંતઃકરણથી દિલસોજ ધરાવીએ છીએ.

ગ્રેડિસર કરવે

હોંદ અગ્રીએ માટે મદાવિદ્યાલય પુના ખાતે સાગ પાયા ઉપર મલાવનાર ગ્રેડિસર કરવે દાલમાં ડ્રીસવાલમાં મુસાફરી કરી રહ્યા છે.

“ઈન્ડિયન ઓપિનિયન”

જાન્યારી, તા. ૨૫ ડિસેમ્બર સન ૧૯૩૧

આપણી રાઉન્ડ ટેબલ કોન્ફરન્સને માટે દોહી કોમિતે કેસ લેવાર કરવાને આ બેન્ડીજી આઈવાડીયું રચ્યું છે. બેન્ડીવા-
તેયમીચી દીર લેન્ડ ટેન્નર ખીલ, લાયસેન્સિંગ બેન્ડીન-
અને ૧૯૩૧ નો કમીટીશન કાયદો બેતાં ક્રાંસ-
વાલના બાઈબોની રિચિતિ સંથી વધારે ગંભીર છે. આ
અંગેઓમાં યોગ્ય કિલ પર એ પ્રાંતમાં કેલ્લાઃ બાઈબોની
આઈવાડી કોમમાં કુસંપ ચવા પાચો દતો અને કોમિસન
કામ આઈડી પચું દતું એ બેન્ડી ઘણોજ ગદ્ય થયો દતો.
એ બનાવ બનતાં આપણા ક્રાંસવાલના બાઈબોમાં વર્તાતા
મતભેદ દૂર કરવામાં મદદગાર થવા અને આવા આઈવાડીના સમયે
આપણે સાચો એકમત થવાની આત્મવરમકતા સમજાવવાને
એકવોલેન્ટ કોમિટીશન ડુરતળ બેન્ડીસમયે કમીટી ગયા દતો
અને જુદા જુદા મત ધરાવનારા બાઈબો સાથે ચર્ચાઓ થવા
બાદ એક બંને વિરોધી પક્ષોની સભા મળી દતી અને તેમાં
સાચો પોતાની ફારમોદો રચ્યું કરી બંનેએ કોમિસનથી આપણે
કરી કરી એકમત અર્થ ગયા છે. અમને નોંધ લેતાં આનંદ
થાય છે કે મી. કોરોડરનો વખત નિષ્ફળ નથી ગયો અને
લેનચે આપણા કોમમાં બહોળો પુરતો મળ્યો છે. આવતા
રવીવારે ક્રાંસવાલના બાઈબોની માસ ચીટીંગ મળશે જે વખતે
તેઓની ફરીયાદોનું નિવેદન રચ્યું કરવામાં આવશે. અને ત્યાર
બાદ સાકાય આઈડી કમિટીશન કોમિસન કોમિસનની લાયકાલક મેકક
પણ બેન્ડીસમયેમાં મળશે જે વખતે યુનીયનના દોહીઓની
આપણા રિચિતિની અમાં કરવામાં આવશે અને દોહી ડેલીમેસન
સમયે રચ્યું કરવામાં આવનાર રેટેમેન્ટ સર્વાનુમતે પસાર
કરવામાં આવશે.

કેમ્પ બેન્ડીમેન્ટ યજું ત્યારથી આપણામાં એ પક્ષો બના
કેલ્લાઃ કોમિટી સરકારના સમ્મિનિંદ દોવાના કોમની કિપર
વિધાસ મુકવાનું અને દોહ સરકારના પ્રચર બેન્ડી નામદાર
બાઈબોએ જે રીતે બેન્ડીમેન્ટ કોમ સમયે રચ્યું કર્યું દતું
તે દ્રષ્ટિએ તે રિચિતરી બેવનું કાચવ ધાર્યું દતું. બાઈબ
નિશાવાદીઓ દતો અને બેન્ડીમેન્ટને ચાંકની નળરે બેવનું
કિચિત ધાર્યું દતું. આનંદ દેવે એ વખતે આગો છે કે ત્યારે
આ બીબ વર્ગના બાઈબો ખરા પડેલા છે. અને વિધાસ
સમ્મિનિંદ બાઈબો બોટા પાયા છે. પડેલા વર્ગમાં અમે
અમને પોતાને પણ ગણીએ છીએ અને તેમ છતાં દેવે
કરીએ છીએ કે અમે જે રિચિત લીધી દતી તે પોટી નહિ
દતી. પ્રમાણુક મુક્યો તરીકે એક માણસ પોતાને સમ્મિનિંદ
કહેવડાવતો હોય તેની કિપર અમારે વિધાસ મુકવેજ બેન્ડી.
એ તે વિધાસવાત કરે તો બેન્ડી કમનસીબી મણાય. પરંતુ
એ આપણને આપણી પોતાની કક્ષિત પર અને આપણા
કેસના ખરાબજા કિપર અદા હોય તો આપણને તેથી બોવાપચું
કર્યુંજ નથી. આથી જેઓ અમારાથી જુદો મત ધરાવત
દતો તેઓ આ વખતે ખરા પડયા દોવા છતાં તેઓના
નિરબ્ધાવાદની માટે અને તેઓની કદર કરી ચકતા નથી.
દેવે આજે તો બેન્ડીમેન્ટ નિષ્ફળ થયું છે અને સરકારે તેની

કરોનો દોહકોતો બંગ કર્યો તેને વિશે આપણામાં એ
મત નથી.

વાલના કોટકોટીના સમયમાં એકજ વસ્તુ આપણને સંથી
વિચિત્ર મદદગાર થવાની છે. અને તે એ કે આપણા સમયે
મતભેદો દૂર કરી બીબકુલ એકમત અર્થ જાયું. એ તેમાં
આપણે નિષ્ફળ જાયું તો આપણી દસા બુરામાં બુરી થવાની
છે અને તે દેશને આપણે પુરેપુરા લાયક ગણાયું.

રાઉન્ડ ટેબલ કોન્ફરન્સ

ડેલીમેટના નામ અને તેઓનો કાર્યક્રમ

હીંદ સરકારના ડેલીમેટ

બોન. ખાન બહાદુર મીમાં સર હકીમ કુસેન (બી.એ), સર
બોર્ડે કોરમેટ, નામદાર મીનીલાલ કાઝી, સર ડારસી લીન્ડસે,
મીસીસ સરોજીની નાયક, સર કુર્મા રેડી, મી. જી. એસ.
બાબાવા (સેક્રેટરી).

યુનીયન સરકારના ડેલીમેટ

ડો. કી. એલ. મબાન (લીડર), જો. પોરો, ઇ. જી. બેનસન,
પ્રોફેસર કનન, જી. લીટન તીલક.

બેન્ડી સર કુર્મા તા. ૩૦ ડિસેમ્બરના બેન્ડીસમયેથી
કમીટી બારબરતલ જશે. અને બંન્નુબારી તા. ૨ જુના બની-
વારની રાતે બેરેન્ડો માકસ પહોંચશે ત્યાં તેઓ સર હકીમ
કુસેન અને મી. બાબાવાને લેવા રોકાશે.

હીંદ સરકારના ડેલીમેટના કાર્યક્રમ

સોમવાર તા. ૪ બંન્નુબારી: સવારે ૮ વાગ્યાના સુમારે સર
હકીમ કુસેન અને મી. બાબાવા ખંડાલામાં
સોરેન્ડા માકસ પહોંચશે બેન્ડી અને યુની-
યન સરકારના પ્રતિનિધિઓ તેઓને લેવા જશે.
.. .. બેરેન્ડા ૧-૪ ના સુમારે સર હકીમ કુસેન
અને મી. બાબાવા ખાનગી સહુતમાં લોરેન્ડો
મકાયા ઉપકશે. બેન્ડીનો હોય પણ તેજ
ડેન સાથે જોડાશે. બેરેન્ડા બંન્નુબારી સેશે
.. .. સવારે ૮ વાગ્યાના સુમારે સર બોર્ડે કોરમેટ,
કાઝીજી, સર ડારસી લીન્ડસે અને મીસીસ
સરોજીની નાયક નામદાર કાસબમાં કેપટાકીન
પહોંચશે. તેઓને બેન્ડીના સેક્રેટરી મા
બેરોમ લેવા જશે અને માકિન્ટ નેક્સનમાં
કિતરશે.

.. .. સંજે ૪ નાં સુમારે કિપલા ડેલીમેટ ખાનગી
સહુતમાં બેન્ડીસમયે બવા ઉપકશે.

મંગળવાર તા. ૫ બંન્નુબારી: સવારે ૬-૨૫ ના સુમારે સોરેન્ડા
માકસથી ડેલીમેટ પ્રોટોરીયા પહોંચશે

.. .. સવારે ૮ વાગ્યાના સુમારે સહુતમાં બેરેન્ડા
શેશે.

.. .. સવારે ૮ વાગ્યાના સુમારે સર હકીમ કુસેન
પ્રોટોરીયાના મેથર, બંન્નુબારી અધિકારીઓ અને

છાપ વિકટ વખતના દોહડા દુખો ઉઠાવી. જાનેની અને ખંધાની ફરમાનીઓ આપવા દક્ષિણ આફ્રિકાની દોહી કામ સલામત માટે કેસરીયા વાધાઓ અને અને દમારહિત સલામિદાથી પોતાના સ્વમાન માટે જડે તોજા જમ છે અને તેમાંજ દોહી કામના દિવનું માન છે. બાકી ડેલીએકનની મહેનતથી દક્ષિણ આફ્રિકાની દોહી કામ મેકા લાભ ખામ એ મહા કાંચ છે.

દક્ષિણ આફ્રિકાની દોહી કામ બહાદુર ન અને ત્યાં સુધી સમજી નથી છે. બહાદુરને જમત નમે છે, માટે બહાદુરી પકડવી એ આપણો ધર્મ યથા પડે છે.

ધર્મો પ્રજા દમેકા જીવતી રહી છે. અને દોહુસ્તાને તો અનુભવી જાણેલું છે.

દમે આવનાર ઇતિહાસનો માનવતા અને ખાસ સ્વદેશ-ભક્તિની દૃષ્ટી તે દક્ષિણ આફ્રિકાની દોહી કામ સયે પુરેપુરી મસલત કરી આપો દોહી પ્રજા ઉભી માન કરી રીતે સમા-ધાન કરશે અને નાજ પામતા દરેક દોહી લાભો સ્થાપિત કરશે.

અને આમ કરવા બતા મુનીમન સરકાર નહિ અને તો દરેક ડેલીએકને એટલે આખા ડેલીએકને કેપટાલિનની સર્જક ટેમ્બ ડાન્ડરન્સ પડતી મુખી સીધું દોહુસ્તાન ઉપડી જવું એટલે દોહી સરકારની દોહી લાભ માટેની ખરી કસોટી જાણીત આપશે.

બાકી મધ્યભાગના મસકા પોલીસોથી કામ કાઢી લાઇ દકામ એમ નથી. સ્થાન પુરો.

કેપ ઝેન્ડલમેન એક્ટિવિસ્ટ

કેપ ઝેન્ડલમેન એક્ટિવિસ્ટ નામનું દોહી ધુવ્વત વધર-નાઈ નાદકાહી આ ૧૯૨૭ માં મુનીમન સરકાર અને દોહી સરકાર વચ્ચે થયું હતું. આ નાદકાહી ખતના આધારે દોહી-ઓને દેક્લામ પ્રસાવવાનું કામ મુનીમન સરકારે ૧૯૨૭ માંજ તરતજ આજુ કર્યું હતું.

અને ૧૯૨૬ માં દોહુસ્તાનની વડી મારાસભામાં બી. નીયોબીએ દોહી સરકારને એક પ્રશ્ન પુછ્યો હતો કે મુનીમનમાંથી દેક્લામ થઇ આવતા દોહીઓ માટે દોહી સરકાર શું વ્યવસ્થા કરી છે?

આ પ્રશ્નના જવાબમાં સરકાર તરફથી સર હજલી દુસેને જવાબ આપ્યો હતો કે એ બાબત પર સરકાર વિચાર ચલાવે છે.

હરી ૧૯૩૦ માં બી. નીયોબીએ દક્ષિણ આફ્રિકામાંથી આવતા દેક્લામી દોહીઓ માટે સરકારે શું વ્યવસ્થા કરી છે. એ દોહી સરકાર પાસેથી જાણવા માગ્યું હતું.

જવાબમાં દોહી સરકાર વતી સર હજલી દુસેને જવાબ આપ્યો હતો કે આ બાબત પ્રાથમિક સરકારે ઉપર જમીને જોઈતી દલીલો સંભાવવામાં આવશે.

હરી ૧૯૩૧ માં બી. નીયોબીએ હરીયા દક્ષિણ આફ્રિકા માંથી આવેલા દેક્લામી દોહીઓ માટે સરકારે શું વ્યવસ્થા કરી છે. એ દોહી સરકાર પાસેથી જાણવા માગ્યું હતું.

જવાબમાં દોહી સરકાર વતી સર હજલી દુસેને જવાબ આપ્યો હતો કે પ્રાથમિક સરકાર તરફથી હજી બજારો ચલાવ નથી, એટલે સરકાર હાલમાં કંઈ જાણસો કરી શકતી નથી.

આવી રીતે સર હજલી દુસેનેને દક્ષિણ આફ્રિકાના દોહીઓ વિષે ખુબ કાળજી અને અનુભવ છે અને તેથીજ સર હજલી દુસેનેને તેના આવા ક્ષેત્ર અનુભવને લીધેજ દોહી સરકારે

દક્ષિણ આફ્રિકા આવનાર દોહી પ્રતિનિધિમંડળના પ્રમુખ બનાવ્યા છે.

૧૯૨૭ અને ૧૯૨૮ માં દેક્લામી દોહીઓ સરકારી દેખરેખ વચર રજા અને ૧૯૨૬, ૧૯૩૦ અને ૧૯૩૧ માં ઉપર મુખ્ય સરકારે જારીમાં જારે પહેલા વર્ગની કાળજી લીધી.

દોહી સરકારની આવી કાળજીને જાહેર દોહુસ્તાનના લોકો સ્વરાજ્ય લેવા હોડે તેમાં નવાઈ નથી.

દોહુસ્તાનમાં આવની એકલા અંગ્રેજોની અનેલી ચાલુ દોહી સરકારને બહોળે આવની ચાલુ દોહી સરકાર એકલા દોહી-ઓની અનેલી હોત તો આ સવાલનો નીકાલ એક અઠવાડિયા માં જ એકા આવી ગયો હોત.

એશિયાટીક મજાતાં બપાન અને બીનાઓની સ્થિતિ તેઓને પોતાની સરકાર દેવાથી દક્ષિણ આફ્રિકામાં કેવી સ્થિતિ થઇ ગઇ છે. આ હાખલો દોહીઓ માટે ખાસ જરૂરનો છે.

આવા બનાવોથી આપણને એમજ લાગે કે અંગ્રેજોનું દોહ માટે મજબૂત એ દોહના લોકોના લાભનો પુરેપુરો નાજ કરનાર છે. અને દોહુસ્તાનના સ્વમાનને કાચ રૂપ છે. અને તેથી દોહુસ્તાનના લોકોના મનમાં સમકાલિક વિચાર ઉત્પન્ન થાય છે કે આપણા દોહુસ્તાનમાં આપણા લોકોનું રાજ્ય અને મજબૂત થાય તો ખુબ સાર અને તેથીજ લોકો પોતાની સ્થિતિને બારે બોલે ઇંગ્લેન્ડ ખાસે સ્વરાજ્ય અથવા સ્વતંત્રતા જાડી જાડીને માગી રજા છે જે એંગ્લોઇડીય લોકો સુધી થાય.

રાજ્ય કોશલ્યતાનો નમુનો

દક્ષિણ આફ્રિકામાં ગરીબ હાલત દેવાથી મુનીમન સરકાર તરફથી દેવાતી વીસ ઘોડની લાભમે મુનીમન કોહી જેઓ દોહુસ્તાન જમ છે તેઓ દોહુસ્તાન જમ ધંપા વચર મુખે મરવા થઇ ગયા છે.

મુનીમન સરકારને રાજ્ય રાખવા સમર્થ દોહી સરકાર દરેક મજબૂત કરી આપે છે. અને દોહી પ્રજાને સત્તાના બળે ઉધુ ચતુ સમજાવી દેવાવી પોતાનું મારેલું કરશે જમ છે. દક્ષિણ આફ્રિકામાંથી દોહુસ્તાન આવતા ગરીબ દેક્લામી દોહીઓ માટે દોહી સરકાર સંતોષકારક વ્યવસ્થા બીજામુસ કરી નથી, અને જે હાલ લોકોને દેખાડવા પુરતી સરકારે વ્યવસ્થા એશીસ બોલી છે તેજી પથ એ પરચાઇ જેવું કામ કીધું હોય તેવું લાગે છે. આ એશીસની વ્યવસ્થા હેઠળ લમબમ અથાજ દેક્લામી દોહીઓ જુએ મરતા પડ્યા છે.

દોહી સરકારે જાણી જોઇને પ્રથમ એ જુમ કરી કે દક્ષિણ આફ્રિકાના દોહીઓની બાગામાં પહેલેથીજ દોહી સરકારે મુની-મન સરકારને મોખ્ખું જાણવી દેવું એકમુદ્દ હતું કે મુનીમનના દોહીઓ મુનીમનના કમદેસર રહીશો છે એટલે મુનીમન સર-કારે મુનીમનના કમદેસર હાલતે દેવી, પુરા હોય આખી કમદેસર વસાહતી બનાવવા જોઈએ.

દોહી અંગ્રેજ સરકારે પ્રથમ પોતાની સરકાર તરીકેની ફરજમાં દોહીઓના કાળો પ્રથમ જાળવવા જોઈએ. તેને બહોળે દોહી અંગ્રેજ સરકાર દોહીઓના લાભોનો નાજ કરી અંગ્રેજ લાભ સાચવી રહી છે. એટલે દોહીઓ જમ ને ત્યાં કડકુત થાય છે. એમાં નવામ શું હોય! દોહી સરકારને પોતાના સ્વભાવ સાધનોથી અને સ્વભાવ બળથી દોહીઓનું બોટીય રાજ્યના દરેક ભાગમાં માનવર્તુ રજાજી કરવાની અને દોહી લાભો સ્થાપિત કરવાની પવિત્ર જરૂર છે. અને એ

પ્રથમ ફરજ છે. એમ દાલની માલુ સ્વાર્થભંધ અને ખદેરી અંગ્રેજ સરકારને કોણ સંભળાવી શકે?

ફક્ત સત્યાગ્રહજ

જોરા શાહી સ્વાર્થ સામગ્રી રાખતા હોદ્દસ્તાનમાં આપણે ધંધા વગરના માણસોનું પ્રમાણ કરોડોની સંખ્યાથી પણ વધુ થી મળે અને લોકો યુગે યુગે ઘરવા બાળ્યા આરે હોદ્દની સરકાર કેપટાલન આવતા હોદ્દી પ્રતિનિધિમંડળને સંભળાવે છે કે યુનીયનમાંથી દેશલાભ થતા હોદ્દીઓને હોદ્દસ્તાન ચોખી શકે એમ નથી અથવા દેશલાભ થતા હોદ્દીઓ હોદ્દસ્તાનમાં જોડાઈ નહિ.

હોદ્દી સરકારના આ કબજોથી હોદ્દી હોદ્દીઓએ રીપેરીંગને બાળતામાં બહારી વિદેશી હોદ્દીઓ કરી યુનીયન સરકારના અમલમાંથી રીપેરીંગને રદ કરાવશે અને હોદ્દી દોર સ્થાપિત કરાવવા વીરતા ભરી યુનિયન દર્શાવશે.

અરહા નાંખે તોજા અંજાળાય

હોદ્દસ્તાનથી આવતા હોદ્દી પ્રતિનિધિમંડળને સંભળાવવા દક્ષિણ આફ્રિકાના લોકો દરેક કહેશેમાં સભ્યો ભરી હોદ્દીઓને દક્ષિણ આફ્રિકામાંથી કદાહી મુકવાના કરાવે પસાર કરી યુનીયન સરકારને મળ્યું હતી રજા છે કે જેથી યુનીયન સરકાર હોદ્દી પ્રતિનિધિમંડળ સમક્ષ જોરા અવાજ રજુ કરી શકે છે કે હવે તો હમારે રમવાનું કહેવા પ્રમાણે જ ક્યેં છુટકો છે.

આના અવાજમાં પણ દક્ષિણ આફ્રિકામાં કેપ, ટ્રાંસવાલ અને નાટાલમાં દરેક અગાળે વરતા હોદ્દીઓને પોતેપોતાના ગામોમાં દર અઠવાડિયે સભાઓ ભરી સ્થાયી રહે અને તે પણ પુરા હોદ્દી મામવાના કરાવે કરી હોદ્દી સરકારને, યુનીયન સરકારને અને હોદ્દી પ્રતિનિધિમંડળને આજથી દર અઠવાડિયે મોકલી આપી હોદ્દી અવાજ આરે બળથી બહુજ મળ્યુંતાથી બહુજ ક્યાં ક્યાં અને તમારા મળ્યુંતા કરાવશે અને સભામંડળ સામા બળથી હોદ્દી પ્રતિનિધિમંડળને પણ આપે જેથી કોઈક દીપત કોર હોદ્દી રસ રજુ કરી શકે, અને દર અઠવાડિયાની તમારી મહેનત ભરી હોદ્દીઓમાં દક્ષિણ આફ્રિકાને આમ વર્ગે પણ તમારી વાત સંજાગતો સાથે અને તમારી હોદ્દીઓને જેવે યુનીયન સરકારને માન આપવાની ફરજ અમ પડે.

આરત બહુ રતનાની વસ્તુ થરા.

હોદ્દી હોદ્દીની નખજાઈ

હોદ્દસ્તાનથી આવશે જે મરીજ દાબનમાંથી દક્ષિણ આફ્રિકામાં આવેલા તેવીજ મરીજ દાબને અંગ્રેજો વિલામતથી હોદ્દસ્તાન આવેલા. આવશે બહો દક્ષિણ આફ્રિકામાં પુરે પુરા તોસ વરસને વસવાટ કર્યો તેમાં આવશે પ્રજા તરીકેનું એક પણ કામ કરી શક્યા નથી. અને હોદ્દી પણ દર મેળવી શક્યા નથી હોદ્દી જે હોવસે આવેલા તેના કરતાં કામવાની નજરે આવેલી રિથિત બહુ નખજાઈ છે. આમ જવામાં આવેલા દહોના મનોબળ યુનિયન જેવા છે એમ કહેવામાં જોઈું તો નથીજ, જેથી આવશે પ્રજા તરીકે યોગજાવામાં આવ્યા નહિ.

હવે અંગ્રેજો હોદ્દસ્તાનમાં આવ્યા તે લોકોએ તોસ વરસ માં શું કર્યું. તેમાં પહેલ વહેલાં અને રૂપરૂપ માં સરત બહારે કિતર્માં. મરીજ લોકો હોવાથી સ્વભાવ નરમ એટલે સરતના લોકો સાથે બહો મળી મમ અને સારામાં સારા લોકો સાથે બહો પરિચય કરી લીધો. આ દરમ્યાન કેટલાક

અંગ્રેજ લોકો હોદ્દી રૂપાં અને કેટલાક અંગ્રેજો નાના ખાસા કમર વેપાર માંડશે. અને ક્યાં ક્યાં બાર અને આખા હોવસની મહેનતમાં પસાદાર સુરતમાં આરે પેસો પેસા ક્યેં અને યુનિયનની બાધા પણ થીખી લીધી આ પેસાના બળ વરે સુરતમાં પોતાના મમ માટે મહાન દેવળ બંધી. આ દેવળની બગાળે આને આર્થ સમાજનું પોતાનું રાજકારી બળ મદીર છે. અને રફેર બવાના તાપી નદીના બુલ આગળ પોતાના રહેઠાણ અને પોતાના બાધારના રક્ષણ માટે બહુજ મળ્યુંતા અને પાછા ફરીએ બાધી. આમ આગળ વધવાની અને કંઈક કમાવાની મજબૂરથી પ્રજાએ અનેક મુશ્કેલી પ્રયુક્તિથી પાટનગર હોદ્દીમાં પહેલી તે વખતના હોદ્દસ્તાનના મહારાજા બહોમીરની મહેરબાની સને ૧૬૧૨ માં મેળવી લીધી. અને આ મહેરબાનીના પ્રતાપથી હોદ્દસ્તાનમાં પોતાની અંગ્રેજ કામ અને અંગ્રેજ બાધારને રક્ષિત કરી લીધો આ બહુ કામ અંગ્રેજ પ્રજાએ સદકાર બાધી હોદ્દસ્તાનમાં પમ મુકવાનું તોસ વરસ દરમ્યાન કરી લીધું. આ પ્રજામાં તે વખતે એક નિયમ હતો તેજેજ આ પ્રજાને આગળ વધારી. તે નિયમ એ હતો કે પોતાની ચોખ્ખી કમાણીમાંથી દશ ટકા મમ— મદીરમાં અને પંદર ટકા પોતાના રક્ષણ માટે રાજકારી જામતોમાં આપવા પડતો. આ પ્રમાણે જુલકાળમાં આવેલી મરીજ પ્રજા વર્તમાનકાળમાં આપે હોદ્દસ્તાન કમાઇ બેઠી છે આપે હોદ્દસ્તાન કમાવામાં અંગ્રેજોને પોતાની કામ માં આરે સદકાર અને પુરેપુરા વિશ્વાસ રાખીને કામ લીધું હતું. અને આ અંકમતથીજ આને અંગ્રેજ કામ હોદ્દસ્તાન જેવા મોટી અને બહોળી વસ્તીવાળા પ્રદેશને પોતાની મરજી મુજબ નમાવી રહ્યું છે.

આ લેખમાંથી હોદ્દી કામ કમક તારવીને પેતા માટે લીધી લેશે.

સેવા રજા

દક્ષિણ આફ્રિકામાં આવેલે સ્થાયી વસવાટ કરવા મામતક હોદ્દીએ તો આ દેશની યુનીયન સરકારની વાગદ ન રહે કે આવેલે પુરા હવે ન આવે, જરૂર આવે કારણ કે આવેલે આ દેશમાં કામજના રહેવાના અને પ્રજા તરીકે રહેવાના અને આફ્રિકાનર તરીકે દેશસેવક તરીકે જાગવાના એટલે સરકારને આવેલા પુરતા રક્ષણ અને પુરતા હવે માટે પમમાં બરવાજ પડે પણ આ બહુ ક્યારે બને? કે અમારે દેશના દરેક કામોમાં આવેલે જામ ભજવે અને તેમાં પણ આવેલે દીધી નીકળે તોજા. આ દેશોટીએ મદદીએ તો આવેલા મુદતેજ જરૂર આવવાનાજ આ માટે આ દેશની બાધા પહેલી કાધારજી રીતે આવડવી જોઈએ.

અને આ દેશના દરેક સામાજિક કામોમાં સેવક તરીકે કામ કરવા બહાર પડતું જોઈએ.

કહેવત છે કે કામ કરતો દરેકને વહાલો લાગે.

માટે દક્ષિણ આફ્રિકાના દરેક મોટા કહેશેમાં હોદ્દી સેવા રજા સ્થાપવા જોઈએ.

આફ્રિકા-સે આપણા

હોદ્દીઓએ દક્ષિણ આફ્રિકામાં આ આફ્રિકા-સે કામવાને અભ્યાસ અવશ્ય કરવાનોજ છે. કેપ, ટ્રાંસવાલ અને જોરેજ હો સ્ટેટમાં તો આ બાધા વમર ખીલકુલ આથી શકવાનુંજ નથી, કેમકે આ પ્રજા પ્રાંતોમાં એકે એક માણસ આફ્રિકા-સે બેસે છે. હવે નાટાલ પ્રાંતમાંજ આફ્રિકા-સે કામવાને દેશાવે ન જેવો છે. પણ આફ્રિકા-સે કામવા તો આને સંભળાવો છે.

પાલિનિદર્શ બાપજો આફ્રિકાન્સ બાપમાં થાય છે. કેટલાંક પક્ષ આફ્રિકાન્સ બાપમાં કામ આણી રહે છે. અને સર-કારી સખાજો પર આફ્રિકાન્સ બાપમાં થાય છે. હુંકમાં આ બાપા દક્ષિણ આફ્રિકાની મુખ્ય વાપા કામ પડી છે. મારે દરેક હોદ્દાઓને નાની કે મોટી કમરના દરેક રાત્રીકાળા પોલી તેમાં આફ્રિકાન્સ ધીરવનાર કિશ્કે રાખી તે આપરતે એક એક કલાક દર રોજ બબ્બાસ કરવો. આમ રાત્રીકાળા મારફતે એક વર્ષ દહાકામાં અંગ્રેજ સાથે આફ્રિકાન્સ વાપા ધીપી બપારો.

સ્વામ પુષ્પે

વિવિધ સમાચાર

બીન મેજિસ્ટ્રેટો બુરસો

પ્રોટેસ્ટાન્ટી સુનીયન બીનમિસ્ટ્રેટો દયામ અને તાર ખાતાના પ્રધાન મી. એમ. કમલુ. સેમ્પસનની જોડીસમાં એક મુરોપીયન બીન મેજિસ્ટ્રેટો એકાએક જમ રહેલો અને પુછ્યું કે તેને માટે કા માટે કામ શોધી રાખ્યું તદ્દિ આશર એકદમ મી. સેમ્પ-સનને નવાઈ રાખી કેમકે આ આવનાર મણસ દહી મી. સેમ્પસનની જોડીસમાં આવેલો નદિ અને તેણે એકદમ અંદર રેખલ પાસે થસી જમ મી. સેમ્પસનને મો ઉપર મુકાઓ ભગબા જેથી દોડ કાદી થયો અને નાકને બારે જખમ થયો.

હીંદીઓ વિરુદ્ધ

નાટાલ ખાતે રીજમન્ડમાં બેકુન મંડળની એક મોટી સભા તા. ૧૮ ડિસેમ્બરે મળી હતી તેમાં પ્રક્રિયેન્ટના એક સભ્ય જે. એસ. મારવીકે હોદ્દાઓ વિરુદ્ધ બપરૂ બાપજ આપી બારે બપાળા કલાકેલા હતો.

મારવીકેને હેટ એ છે કે દક્ષિણ આફ્રિકામાંથી તેમજ મુખ્યત્વે નાટાલમાંથી હોદ્દાઓ મચુગળા જવા રહેવા જોઈએ. અને આ પ્રદેશમાં કલત ધોળા સિવાય બીજા કોઈ કોઈ કેવાયે તદ્દિ જોઈએ.

આ મારવીકે તો દક્ષિણ આફ્રિકાની સરકારને બપરૂબૂ કે હોદ્દાઓને આ હેઠમાંથી, વેપારમાંથી, રહેણાંચમાંથી, બેતીમાંથી કે દરેક જગ્યાએથી કાંઈ કલાકવા જોઈએ અને જેથી કામ નગર રખડવા મુરોપીયન લોકોને રક્ષણ મળે.

મરુવાત રેજિસ્ટ્રાર નીધળ નીવરો એમ કહી મારવીકે સરકારને સખત મગલા બરવાતું બપુવે છે.

કામ પગ અને મોં પચરના હોદ્દાઓ, બપરૂસા!

હવાઈ દપાલ

દક્ષિણ આફ્રિકામાં પહેલ વહેલી દવાઈ દપાલ દવાઈ વિમાન કરાંચી હસ હબર કાગળો બપને કેપટાઈન ખાતે તા. ૨૨ મી ડિસેમ્બરે સવારમાં આપી પહોંચી છે.

ઇન્ડિયન ઓપિનિયનના આહુકોને વિનંતિ

પોતાનું માની હાથ લખાવરો

હાલમાં શ્રી મણીલાલભાઈ ગાંધી ફીનીકશના મહાત્માજી સ્થાપિત ઇન્ડિયન ઓપિનિયનના ચહુડેલા લવાજમ ઉધરાવવા માટે દરેક પ્રાંતોના આહુકોમાં ફરવા નીકળ્યા છે. તો દરેક આહુકે પોતાનું ચહુડેલું અને ચાલુ લવાજમ આપી ખીજા નવા આહુકે મેળવી આપવા અને ઇન્ડિયન ઓપિનિયનને આર્થિક મદદ કરવા વિનંતિ છે.

રૂટરના અને અન્ય તાર સમાચાર

ઇસલામીઓ સનમુખ મહાત્માજીની લડનેફ દ વાત-

મહાત્માજીને ના. આમાખાનનાં વહપજ હોળના ઇસલામી હોલીમેરો સાથે વાદાપાટ ચલાવી હતી. સભા વજ કલાક ક્યાં ભાલી હતી, જે કમીયાન ગઈ. જનાંદ અને સર મહમદ કરીએ બપા ઇસલામી હોલીમેરોના પ્રતિનિધિ તરીકે વાદાપાટ માણુ રાખી હતી એવું ગાનવામાં આવે છે કે મહાત્માજીને ખુરશા હોલે ઇસલામીઓને બપુવી દીપુ હતું કે તમારે જોઈએ તો તમે ચોક્કસાઈ અને લખમતીઓ સાથે સમજુતી ઉપર આવી હોઈ ઉપર અમલ ચલાવો પણ હોલી પ્રભાઈય ગ્રાંમિસ ફીદના કલકાણુકલા કરવાને કહી અંમત ચલાવી નથી.

મહાત્માજીને અફિરમ

રોમથી રૂટર ખબર આવે છે કે મુંતાહીના કાપાના અખર-ખતીઓએ મહાત્મા અધીજ સાથે દરેલી વરતમાં મહાત્માજીને કહ્યું હતું કે હોદ્દાવાનમાં લોખના ચોલાબાવી પાકો બપુ હું અને આ જમ ઉગાડના માલને અને બપવહારનો સંપુર્ણ અદિબાર અને સગામકની દિલચાલ વિશે ખસલત કરનાર હું.

હિંસામય સ્વદેશાભિમાન

કેમીલામાં કલેક્ટર રટીવન્સને મારી નાખનાર એ બપુજો કેમીલા હાઇ સ્કુલમાં અજ્યાસ કરતી વીસ વરસની ઉપરની બંગાળ યુવતીઓ કુમારી કાંતી ચેલ અને સુનીતી ચાપરી નામે હતી. ઇશ્વર જાળાને સહજાઈ આપો.

જુલમનો કાળો ડેર

અરંદાલાથી રૂટર ખબર આવે છે કે સંયુક્ત પ્રાંતની સર-કારે તાલ નીતી ચાલુ કરી છે. અને મહાસબાને દરેક બાળત માં કચડી નાખવાના મજબા લેરાનું નકો કર્યું છે. અને તે બાળતની ગોઠવણ સરકારે દરેક સરકારી શાખાઓમાં તેમાર કરી રાખી છે.

સંયુક્ત પ્રાંતમાં નવા કાળા જોડીનન્સની રૂમે અને કાઈ પણ બેકુત જમીન મહેસુલ બરવાની ના પાડશે તો તેને ૭ મહિનાની કેદ અને બારે દંડ કરવામાં આવશે.

રૂટર ખબર આવે છે કે કેમીલાના કલેક્ટર અને ફીલ્ડીકલ મેજીસ્ટ્રેટ રટીવન્સને મારી નાખનારો પોલીસોએ બાળા કેમીલા કહેરના દરેક ધરોની સખત કરતી આપી રાત કરી હતી અને રાતના આખા કહેરના મોંચોને ખુલ પખખા દતા. અને એક ઉપરથી પજા સાક્ષોને કબજે કર્યા છે. અને કેમીલા કહેરની બહાર ફરતેના મામોમાં પણ પોલીસો રાતના ખુલ પમાલ મચાવી રાતના કામો કરી રહ્યા છે. આમ તામનું સજ હોદ્દાવાનમાં ભાલી રહ્યું છે.

અંગ્રેજ સરકાર જુલુ' યોલે છે

અખીલ હોદ્દાવાનની મહાસબા અને તેના કામકર્તાઓ કહી હોંસાનો વિચાર સરખોએ કરશે નહિ. કારણ કે મહા-સબાએ અહોંસામય સહામકના સાધનથીજ હોદ્દાવાનની સ્વ-તંત્રતા મેળવવા ફાવ કરેલો છે. એટલે કાઈ પણ હોંસાથી થતા કામ તરફ મહાસબા દોષ કરેજ નહિ.

હોદ્દાવાનમાં કાંઈ પણ હિંસામય બનાવ અને તે અંગ્રેજ રાજનીતીજોની ન્યાય રક્તિ રાજનીતીના દોષને પાત છે એમ પોતાની જુલ ન જ્નેતા, સવાના મદથી અંગ્રેજ રાજનીતીના અહિંસામય અસદકારના દક્ષિપારવાળો. મહાસબાને દોષ આવે તે પોટો આરોપ છે એમ મહાસબાને ખીજો દુકમ મળે તો નથી અને મહાસબાનો આ કુકમ અહિંસામય અસદ-

—હોદ્દા સત્તરી તોડશના પચારમાં મટાડો કરનારો ખરડો પાશ્વિનિંદમાં રજુ થનાર છે. તેમાં ૧૦ ટકાથી વધુ મટાડો નહિ કરવાનો અને તેનો અમલ ૧૯૩૧ના ડીસેમ્બર તા. ૩૧ પહેલાં તેમજ ૧૯૩૩ના માર્ચની તા. ૩૧ થી પછી નહિ કરવાનો પ્રત્યેક છે.

—અમારો અંગેનો ખચર મળ્યા હતા કે શ્રી અમૃતલાલ દક્ષપત્તભાઈ શેઠને તેઓ આ દેશની મુક્તિલાભે આવવાના છે ત્યારે નાટકના તહેવારમાં જોઈટ કમીટીના રીપોર્ટ પર ચર્ચા કરવા માટે કેનીયા ડેન્કર-અ નેરોપીમાં મળવાની છે તેનું પ્રમુખપદ લેવા માટે આમંત્રણ અપવામાં આવશે. હેઠ્ઠા સમાચાર એમ મળ્યા છે કે આસ સંજોગોને લીધે પ્રમુખપદ માટે ડૉ. મહમદ આલમ જેઓ એક રાજવાડી સુરહીમ છે અને ડૉ. અનસારીના પક્ષના એક અમલદાર કાર્યકર્તા છે તેને આમંત્રણ અપવામાં આવ્યું છે જેનો તેમણે સ્વીકાર કર્યો છે.

—જોગમેશમાં વેપારીઓના પ્રતિનિધિ સર પુરપોતમદાસે નાણાં અને વેપાર સંબંધી ચર્ચા કરતાં જણાવ્યું કે હિંદુસ્તાનના લાવિષ્યના બંધારણમાં બ્રીટીશરોને વેપાર સંબંધી ખાસ હકો આપવાની માગણીનો હું સખ્ત વિરોધ કરી છું. આ મુદ્દા પર કેમિસની મામણી સાથે હું સંમત છું અને કારપુર્ણ જણાવું છું કે રાજ્યદારી અને આર્થિક સ્વતંત્રતા મુદ્દાઓ પર હોદ્દો આપારી મત કેમિસની પુર્ણ સ્વતંત્રતાની મામણી સાથે એકમત છે. આવી આર્થિક સ્વતંત્રતા વધર ડોમીનીયન સંબંધો કાંઈ અર્થ નથી.

ચરોડામાંથી માંધીજનાં પ્રવચનો

સંવિધનસમવાવ—૧

આપણાં પ્રતેમાં જે વલતે સદિષ્ટતાને નામે જોગખીએ છીએ તેને આ નવું નામ આપ્યું છે. સદિષ્ટતા અંગ્રેજ શબ્દ 'ટેલરેન્સ'નો અનુવાદ છે. એ અને અર્થો ન હોય, પણ બીજું નામ સુવર્ણ ન હતું. કાકાભાઈએ પણ એ નહોતું મચ્છું. તેમણે સંવિધનના સ્વરૂપ સુચવ્યો. અને એ પણ ન મચ્છું. બીજા ધર્મોને સહન કરવામાં તેની ઉજ્જવ માની સેવામાં આવે છે. આદરમાં મહેરબાનીનો ભાવ આવે છે. અહિંસા આપણને બીજા ધર્મો પ્રત્યે સમભાવ શીખવે છે. આદર અને સદિષ્ટતા અહિંસાદ્રષ્ટિએ પુરતા નથી. બીજા ધર્મો પ્રત્યે સમભાવ રાખવાના મુજબ પોતાના ધર્મની અપુર્ણતાનો સ્વીકાર આવીજ નવ્ય છે. અને સત્યની આરાધના, અહિંસાની કસોટી એજ શીખવે. સંપૂર્ણ સત્ય એ આપણે જોઈએ હોત તો પછી સત્યનો આગ્રહ સૌ—તો તો આપણે પરમેશ્વર થયા, કેમકે સત્ય એજ પરમેશ્વર છે એવી આપણી ભાવના છે. આપણે પુર્ણ સત્યને જોગખવા નથી તેથી તેનો આગ્રહ રાખીએ છીએ. તેથીજ પુરુષાર્થને અવગણ્ય છે. આમાં આપણી અપુર્ણતાનો સ્વીકાર આવ્યો. એ આપણે અપુર્ણ તો આપણે કંઈએકા ધર્મ પણ અપુર્ણ. સ્વતંત્ર ધર્મ સંપૂર્ણ છે. તે આપણે જોયો નથી—એમ પ્રશ્નને જોયો નથી. આપણે માનેલો ધર્મ અપુર્ણ છે તે તેમાં નિલ દેરદાર થઈ કહે છે, થવા કરવાનો. આમ થાય તોજ આપણે હિંદોસ્તાન મહી શકીએ, સહ પ્રતિ, મુશ્કર પ્રતિ શબ્દ ને રોજ અમલ થતા જાય. અને એ મનુષ્યકલ્પિત બધા ધર્મ અપુર્ણ માનીએ તો પછી કોઈને જીવનીય માનવાપણું રહેતું નથી. બધા સાચા છે; પણ બધા અપુર્ણ છે, તેથી દોષને

પાત છે. સમભાવ દોષા છતાં આપણે તેમાં દોષ જોઈ શકતા દોષીએ. પોતાનામાં પણ દોષ જોઈએ. એ દોષને છાપને તેનો ત્યાગ ન કરીએ પણ દોષ ટાળીએ. આમ સમભાવ રાખીએ એટલે બીજા ધર્મોમાં જે કંઈ આવ્યું હોય તેને પોતાના ધર્મમાં રજાન આપતા સંકલ્પ ન થાય, એટલુંજ નહિ પણ એમ કરવાનો ધર્મ પ્રાપ્ત થાય.

ત્યારે પ્રશ્ન એ થાય કે બધા ધર્મો જાને સાર જોઈએ? બધા ધર્મો છે એ આપણે જાણીએ છીએ, આત્મા એક છે પણ મનુષ્યદેહ અસંખ્ય છે. દેહની અસંખ્યતા ટાળી નહિ છતાં આત્માના એકપને આપણે જોગખી શકીએ છીએ. ધર્મનું મુળ એક છે, એમ પ્રશ્ન; પણ તેને પાતરાં અસંખ્ય છે. બધા ધર્મો મુશ્કર છે, પણ તે મનુષ્યકલ્પિત હોવાથી, મનુષ્યે તેનો પ્રચાર કરવાથી તે અપુર્ણ છે. મુશ્કર ધર્મ અમમ છે. તેને બાધમાં મનુષ્ય મુકે છે, તેનો અર્થ પણ મનુષ્ય કરે છે. કોનો અર્થ સાચો? સદ્ પોતપોતાની દ્રષ્ટિએ જ્યાં જ્યાં એ દ્રષ્ટિ વર્તે ત્યાં જ્યાં સાચા, પણ સદ્ જોતા પણ દોષનો અસંભવ નથી. તેથીજ આપણે બધા ધર્મ પ્રત્યે સમભાવ રાખીએ. આમાં પોતાના ધર્મ પ્રત્યેનો પ્રેમ આધિગો મટી જ્ઞાનમય થાય છે, તેથી વધારે સાર્વિક, નિર્મળ બને છે. બધા ધર્મો પ્રત્યે સમભાવ આવે તોજ આપણાં દિવ્ય ગુણો પ્રગટે. ધર્મચિતા ને દિવ્ય દર્શન વચ્ચે હિંદુસ્તાનને એટલું અંતર છે. ધર્મતાન થતા અંતરાયો ઉડી જાય છે અને સમભાવ પેદા થાય છે. આ સમભાવ કેળવતાં આપણે આપણા ધર્મને વધારે જોગખવાના.

અહીં ધર્મઅધર્મનો ભેદ નથી ટળતો. અહીં જે અંકારેલા ધર્મો તરીકે આપણે જાણીએ છીએ તેની વાત છે. આ બધા ધર્મોમાં મુળસિદ્ધિ એકજ છે. તે બધામાં સંત બીપુરો થઈ ગયાં છે, આજે પણ મોજાઈ છે. એટલે ધર્મો પ્રત્યેના સમભાવના ને ધર્મોનો—મનુષ્યો—પ્રત્યેના સમભાવમાં કંઈક ભેદ છે. મનુષ્યમાત્ર દુષ્ટ અને મેષ પ્રત્યે, ધર્મો અને અધર્મો પ્રત્યે સમભાવની અપેક્ષા છે. પણ અધર્મ પ્રત્યે કદી નહિ. આ વિચાર કદાચ લંબાવવા જેવો હોય. સહેજે ન સમજાયો હોય તો મને પુછવું.

હુંટાવું હિંદ

(બધા અંકથી ગાહુ)

[આ પ્રશ્નના કાર્યાલયનું સરસ્વત મંચમાંજાનું પુસ્તક છે. શ્રી. કે. ડી. ધાસ્વાળાએ લખેલું અને 'ગુજરાત વિદ્યાપીઠના શ્રી. જ્ઞાલાલ હવજલાલ' માંથી તેનો અનુવાદ કરેલો છે. આ દેશમાં વસતા આપણા બાપ બેનોને આપણી માતૃજમી વિશેનો જવાબ આપે તે હેતુથી એ પ્રશ્નના કાર્યાલયના આકાર સાથે તે દુકકે દુકકે અહિં છાપીએ છીએ.—અ. ધ. જો.]

હિંદની સંપત્તિભાવ છે કયાં?

૧૯૨૭-૨૮ માં હિંદની આપાત

	બધા દેશોમાંથી	તે પૈકી વિશાલવધી
સુવરણ માલ	શ. ૭૦ કરોડો	શ. ૬૫ કરોડો
લોહ અને પોલાદ	૨૧૦૫	૧૫
બીજી ધાતુઓ	૭	૪

હાઈવેર	૫-૨	૨
ખાંધપદાર્થો	૬-૫	૨-૩
દારૂ	૩-૫	૧-૪
સામાન્ય (૨ કરોડના)		
શ્રેણીના સંખ્યા મજૂરી ૧૬		૧૨-૫
રેલવેનો સામાન	૬-૩	૬-૨

જો હોદ્દા આજના જેવી અગ્રીમતા કાણ નીચે ચાલતી સરકારને ખદમે હોદ્દા ઉલ્લેખિત ઉત્તેજન આપનાર સરકાર હોત તો આ આપાત કરેલા સુવરણ માલ, ધાતુઓ, હાઈવેર, સામાન્ય અને ખાંધ પદાર્થોનો મોટા ભાગ તેણે પોતે જ ઉત્પન્ન કરી લીધો હોત. પહેલાં તે કરતુજી હતું. હોદ્દા હોદ્દા અને પોલાણ ઉત્પન્ન થાય છે તે પછી વિલાયતથી ૧૫ કરોડની આપાત કરવાનું કારણ? કારણે તે ખીલકુલ બંધ કરી શકાત. રાષ્ટ્ર-હિતકારી નીતીથી આવી ઘણી આપાતો અટકાવી શકાય અને તેથી આપણને આર્થિક સામ પક્ષ થાય; પરંતુ સાથે સાથે આપણા યુદ્ધઉદ્દેશોને બહોળો વિસ્તાર થાય અને લાખો હોદ્દાઓને ધણી, રાજગાર અને યુવરાજનું સાધન મળે તથા પોતાની છુદ્ધિ અને કુશળતા જતાવળોને અવકાશ મળે.

વિલાયત સાથેના આપણા વેપારમાં તે માન્યું આપણી જાતે નમતું દેખાય છે એથી ઘણું વધારે નમતું છે. ૧૯૨૬-૨૭ માં આપણે રૂ. ૬૭ કરોડનો ખાલ વિલાયત મોકલ્યો તેથી કાંઈ આપણને ફળ લાભ થયો છે એમ નથી. ૨. ૨૪ કરોડની આ અને રૂ. ૭ કરોડનું કાજ હોદ્દા મોકલ્યા હતાં. જુએ મરતા મજૂરીની નજીવી મજૂરી પાદ કરીએ તો આ બંને ઉલ્લેખોનો નફો અગ્રીમ કંપનીઓના નફા રૂપે દે અગ્રીમ પ્લેન્ટેશન ધેર નાણાં મોકલે છે તે રૂપે વિલાયત જ લાય છે. જો હોદ્દા બવાનકાર રાજતંત્ર હોત તો આપણાં ચાખડાંમાંથી આપણે જ જોડા બનાવત, આપણી તંબાકુની આપણે જ સિગારેટ બનાવત, અને આપણા ઉત્પન્ન આપણે જ કાપડ બનાવત; પણ હોદ્દા માત્ર કાચો માલજ પેદા કરે અને તેનાં કારખાનાં અજાવવાનું ઇંગ્લંડને માટે રાખે, એવી બવરજા રાખવાનીજ ઇંગ્લંડની નીતી રહી છે. (જુઓ ઇન્ડિયન કમીશનનો રેવાલ ૧૯૧૬-૮, પા. ૭૫)

હોદ્દાની કુલ આપાતના ૪૭ ટકા ઇંગ્લંડથી આવે છે. હોદ્દાની કુલ નિકાસના માત્ર ૨૧ ટકા વિલાયત જાય છે; બધારે અમેરીકાના આંકડા એથી ઉલટાજ છે. ૭-૬ અને ૧૧-૧ અને બંધાનના ૭-૬ અને ૧૩-૩ ટકા. ('ઇડિયા-૧૯૨૭-૨૮,' પા. ૩૩) કોઈ પ્રજા પોતાને નુકસાન પહેલે એ રીતે બીજાને ઉત્તેજન આપે ખરી? સરકારની મદદ વિના ઔદ્યોગિક પ્રગતિ કરવી એ આજના જમાનામાં કોઈપણ પ્રજાને માટે સુરેલ છે. આજે તો દુનિયાના ઉલ્લેખો આફ્રિકાના હાથમાંથી કંપનીઓ, સિન્ડિકેટો અને કુટુંબોના હાથમાં ગયા છે. એમની પાસે જબ્બર સુડી અને બીજાં સાધનો છે. જાતજાતનાં કારખાનાં ઉપર એમનો કાબુ છે. એ કારખાનાંમાં ઉલ્લામાં કોઈ દખત સામાજીની કોઈ ખોટ નથી, નિષ્ણતાનાં ગુરુ જ્ઞાનનો તેમને જ્ઞાન મળે છે, કુશળ મજૂરીનો તેમને સાથ છે, અને આજના જમાનામાં કોઈ અમલનું એવું સરકારનું રક્ષણ અને કુર છે. આજે સરકારની દરજ માત્ર બહુ મર્યાદામાં 'કામદા અને ક્ષતિ' બળવવાની અને વિદેશી માલ દેશમાં આવી શકે માટે રસ્તાઓ અને રેલવેઓ બાંધવાનીજ નથી; પણ આજે તો નવા ઉલ્લેખો કલા કરવામાં ખંતપૂર્વક

પ્રયત્નો કરવા, જુના, કે પાંગળા ઉલ્લેખોનું રક્ષણ કરવું, ઔદ્યોગિક અને સહકારી બેંકો સ્થાપી તેમને નાણાં દ્વારા વડતી મદદ કરવી, સ્વાર્થી આર્થિકતાઓ કે સહકારિયાઓ તેમને ખોટા માલ ન હોવાની ખાતરી કરવા કરવા, સેંકડો કારખાનાં કે સેંકડો ઉદ્યોગિક ક્ષાળા—મહાક્ષાળા દ્વારા જાણી કોઈકાઓને મોટા પાયા ઉપર ઔદ્યોગિક ફળવણી આપવી—એ બધી એની દરજે ગણાય. ૧૯૧૬-૧૮ ના ઇન્ડિયન કમીશન આવી ઘણી ઘણી સુચનાઓ કરી હતી; પણ તેમાંની કોઈને અમલ થયો છે? લગભગ માટે હોદ્દાથી કેટલો માલ મળે શકે છે એની તપાસ કરવા લગત દરમીયાન નિમાનલા ઇન્ડિયન યુનિયનના ભેડે માત્ર સરકારી ઉપયોગની કેટલી વસ્તુઓ હોદ્દા પુરી પાડી શકે એમ છે તે નીચેના કન્ડોમાં દર્શાવ્યું હતું:—

“રસાયણો, ધાતુ, બલોપન વિષુદ્ધ, વીજળી અને કમીનેરી કારીગરીને લગતા ઉલ્લેખો, કાચાં આમ્રાં, તેને ફળવળ તથા ફળવેલાં આમ્રાંની બનાવટો, વજાટ, કામળ બનાવવા, રંગ અને તેને લગતા ઉલ્લેખો, કાચ, સાબુ અને નાળિયેરના ઉલ્લેખ, બીટનું પછીનો ઉપયોગ, પોલિસ્ટિક, સીમેન્ટ, કાચ અને તેની બનાવટો, સરસ, ઉલ્લેખો માટે વપરાતા કાંચ વેશ અને અલકાલાની વસ્તુઓ, સુરોખાર, રાજ, લોહચુંબક, અજરખ અને તેની બનાવટો હાઈવેર, લોખંડ અને પોલાણ વગેરે.”

આવાં કમીશનને અતે દેશહિતચિંતક વગેરે મોટી આજ્ઞાઓ રાખેલી. મી. રજાજીક વિલિમ્સે પણ ‘ઇન્ડિયા ઇન ૧૯૧૭-૧૮’ ના પા. ૨૦ ઉપર લખ્યું હતું:

“આ અહેવાલ ઉપર વિચાર મલાવવામાં અને તેમાં કરેલી અજામલો ઉપર સ્થાનિક સરકારની સુચનાઓ મેળવવામાં હોદ્દા સરકારે જરા પણ વખત ગ્રમાવ્યો નથી. બહુજ થોડા વખત માં મોટા પાયા ઉપર ઔદ્યોગિક ફેરફારો અને ખીલવણી થવાની આપણે આજ્ઞા રાખીએ.”

જેજ સમુદ્ધન પાંચ વર્ષ પછી ‘ઇન્ડિયા ઇન ૧૯૨૩-૨૪’ ના પા. ૧૩૬ ઉપર લખ્યું કરે છે કે, હોદ્દા સરકારે અજામ પછી નવાં કારખાનાં ખોલીને તેમજ મદદ આપીને હોદ્દાના ઉલ્લેખોનો વિકાસ કરવાને કેટલાક પ્રયત્નો કર્યા, પણ બહાણટ હોલના સત્તાધારીઓ વરજથી તે પ્રયત્નોને ઉત્તેજન આપવા માં ન આવ્યું. આ ઉપરથી હોદ્દા વજરનો હેલ્થ અને તેની સત્તા આ માટે રાખવામાં આવી છે તે આપણે રપદ સમજી શકીએ છીએ. આ અધિકારીઓ બીજાં કયાં જોડકારોં કયો, અજારના બંધારણ મુજબની હોદ્દા સરકાર તેને કેટલીક સહાયક બની અથવા તેના હાથમાં રમી મળ, એનો આપણે વિચાર કરીએ. (અધુરું)

દક્ષિણ આફ્રિકાની હોદ્દા મહાસભા

સાઉથ આફ્રિકન ઇન્ડિઅન કોંગ્રેસની બહુજ તાકીદની સભા તા. ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૯૩૧ અને તા. ૧ લી જાન્યુઆરી ૧૯૩૨ ના રોજ એમ બે દિવસ જોહાનીસબર્ગમાં આવેલા ટ્રેડ હોલમાં મળશે.

અને ત્યાં કેપટાઉન ખાતે મળનારી રાઉલ ટેમ્બલ કોન્ફરન્સ વિષે વિચાર ચાલશે.

સોરભજી રૂસ્તમજી પ્રમુખ.

એ. આઈ. કાજ } ને. જાન. સેક્રટરીએ
પી. આર. પથર }

પીકચર ફ્રીમીંગ ડીપાર્ટમેન્ટ ચાલુ કર્યો છે

તમારા ફોટો જડવાનું કામ પહેલીજ તકે મોકલી આપો. આવો તદ્દન સતોષકારક રાખ્યા છે.

કીશીયન પીકચરો, ઈન્ક્લોશ પીકચરો અને જુદી જુદી સીનેરી પણ કીશાયત આવે મળી શકશે.

ટેબલ, કીચન ડ્રેસર અને નેટાવ ટ્રેડને લગતા જુદી જુદી જાતના બોક્સનો જથ્થો અમારી પાસે હમેશાં તૈયાર રહે છે.

બુક ટર્નીંગનું કામ ખાસ સતોષકારક અને છે.

અમારું શીરનામું

L. MISTRY,

45 Market Street Johannesburg.

Box 2526. Phone 2868, Central. 40

M. H. DESAI

Wholesale Fruit Merchant.

ફ્રેશ જાતનું તાજું ફ્રુટ અને વેલ્ટેબલ સાર પેકીંગ કરી સી.

બો. ક. થી મોકલવામાં આવશે. કમ્પો:—

P. O. Box 254. Durban. 31 Short St. 22

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

દર શુક્રવારે પ્રગટ થાય છે. લવાજમ રૂપાલ અરથ સાથે:

યુનીયનમાં (વારપિક) પાઉન્ડ ૧-૦-૦

ફરિયાપાર = ૧-૦-૬

કેઈ પણ માસની સરખાતથી માલક થઈ શકાય છે.

લવાજમ અગાઉથી લેવાનો ધારો છે.

અગત્યની સુચનાઓ

છાપુ મોકલવું બંધ કરશે એમ જાહેર કર્યાં સુધી ન લખે ત્યાં સુધી તેઓની સાચી નિષ્ઠા માની લઈ તેઓ ઉપર છાપુ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ.

લવાજમ જે વચ્ચે વરસ સુધી ચલવા ન હોતાં હોય અમારું રેટેનમેન્ટ મળતાં શ્રાવકોએ નિયમિત અગાઉથી લવાજમ મોકલી આપવાની મહેરબાની કરવી

લવાજમ જે પોસ્ટલ ઓરડાથી મોકલે તે તેમાં **INDIAN OPINION, Phoenix** या **Durban** કરવું અને કરેલ કરવો નહિ. બેન્ક નોટ અથવા પોસ્ટલ ઓરડાથી નાણા મોકલનારે કાગળ રજીસ્ટર કરવો જે સહિસલામત બરેલુ બજારો. એક મોકલનારે બેન્કનું કમીશન ઉમેરતાં ચુકવું નહિ

શ્રાવકોની સાચી નિષ્ઠા માની લઈ અમે છાપુ મોકલવું ચાલુ રાખીએ છીએ જે પ્યાનમા રાખી લેએ છાપાના શ્રાવક રહેવા ન સ્વચ્છતા દોષ તેઓએ પોતાનું લવાજમ ચુકવે મોકલી છાપુ મોકલવું બંધ કરવાની સુ મોકલવા જેટલી સચ્ચતા બતાવવા મહેરબાની કરવી

હિંદુસ્તાન જતારા બાઈબિલો આફ્રિકાના વા માહિતગાર રહેવું હોય તે લવાજમ બરી હિંદમાં મળે એવો બંદોબસ્ત કરી જવો.

પત્ર વ્યવહાર કરવાનું સરનામું:—

Manager, Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

રેશમી માલ અને સ્વદેશી કપડાં

તરફવાર રંજબેરંબી મન પસંદ કપડાં

સ્વદેશી મોટા જથ્થામાં આવી પહોંચ્યાં છે. અને હવેથી ફરેક સ્ટીમરમાં આવશે.

શાળી, જમલાં વિગેરેને માટે જાત જાતનું રેશમ.

મોજા, રૂમાલ, સાડી, મખમલ, સાલ, ટાઇ, કોલર, કોર, શર્ટ, સુટને માટે સર્જ, આસામ સીલક વિગેરે વિગેરે. પુરૂષો, સ્ત્રીઓ અને બધાંઓને પહેરવા બેઠતી ફરેક ચીજો અમારી ત્રણે બાન્ધોમાંથી મસ્તામાં જરૂર આવે હંમેશા મળે શકશે.

ફોન ૫૬૫૪.

સી. ફવલરામ એન્ડ કુ.,

બોક્સ ૫૨૬૯.

૬૩ હલોફ રીટ,

હોર્નર માર્કીટ એન્ડ હલોફ રીટ,

બેંગાનીસબર્ગ.

સુકો મેવો

DURBAN.

CORNER OF GREY AND VICTORIA ST.
PHONE 3623

એક વખત મંગાવી ખાત્રી કરો.

ઘોડેર સાથે પૈસા મોકલવા બલામણુ છે. પ્રખ્યાત કેપોટન બાલકની હોટેલ

KAPITAN'S BALCONY HOTEL, (માલિક: R. K. KAPITAN).

'Phone 3623.

189 Grey Street,

DURBAN. 36B

Telephone 3484 Tel. Add. "SURATEE"

EASTERN TRADING CO.,

Wholesale Fruit Suppliers.

Box 730. Durban.

નં. ૧ મનાના ૬૦/- કેસ, પાઉનાઈઝ નં. ૧ ૩/- કન.

તુલ તાજા ફ્રુટ અને વેજીટેબલ સાર પેકીંગ કરી
દી.યો મોકલવામાં આવશે. રેલ્વે જુડી.

'Phone 327

Tel. add. "Letopco."

D. K. PATEL,

Fruit and Vegetable Exporter.

ફ્રુટ અને વેજીટેબલ માટે કંટીના ઘોડેર ઉપર ખાસ
ધ્યાન દેવામાં આવે છે. મંગાવી ખાત્રી કરશો.

P. O. Box 755. 55 Bond St. Durban. 31

તમારા ધંધાની જાહેર ખબર ક્યાં છપાવશો?

'ઈન્ડિયન ઓપિનિયન' માં

ને જુનામાં જુનું ઘોડું જાખ સાદ્ય આફ્રિકામાં વંચાય છે.

આવ અને નકલ માટે લખો:—

Indian Opinion, Phoenix, Natal.

હિંદના પ્રખ્યાત ગવેશઓના નવા રેકોર્ડો

ગમે તેવા ગયનો વાળી રેકોર્ડો ઘરમાં રાખવા કરતાં દરેક જણના મન હરી લે તેવા ધાર્મિક,
સામાજિક અને સંચારીક ઓધથી ભરપૂર ગાયનોની રેકોર્ડોના સંગ્રહ કરો. આવી રેકોર્ડો મનને
પ્રુષ્ઠ કરે છે અને આનંદ આપે છે.

(રામ કાંદખરી) ગુજરાતી

"અરે સખી ધીમે ધીમે હગ ભર"

"પતિ વીના પ્રેમાદાના મનના"

નંબર ૬૫૬.

(રામ બહરવી) ગુજરાતી.

"હિના નાથ ક્યાજી નકવર હુથ માશે
મુકસીમાં" (કેસવકૃતી)

"તુલસી માશે તંબુરનો તાર"

નંબર ૭૫૦.

હિતમ ખલાવટના, સુદર દેખાવ વાળા અને મધુર સાઈન્ડ મેકસ વાળા ગ્રામોફોન તેના જોનારને ધણા આનંદ
આપે છે અને તેની સાથે અમારી રેકોર્ડો વાપરવાથી દસમણો આનંદ વધારે આપે છે.ગુલશને હોટેલ, અમારી મધુર ગમેલી ૪૨૧ ગઝલવાળી પ્રુષ્ઠ નાર રેકોર્ડ ખરીદનારને બેટ ખાપવામાં આવશે.
અમારે અધી માગેફોન અને રેકોર્ડો ખરીદનારને નાણાની ધણીજ ખમત થશે.'Phone 2447.
P. O. Box 1155.Agent of H. M. V. RECORDS.
E. A. TYEB & CO.109 Field Street,
DURBAN, Natal.

36 A